IOANNES DE IMOLA
Super Primo Decretalium.

EXIMII VIRI AC IVRIS TAM CANONICI QVAM CIVILIS Doctoris famosissimi Ioannis de Imola Commentaria: seu (si mauis) Lectura: in Primum Decretalium librum: summa cura, diligentiaq; non uulgari, à mendis, erroribusq; quamplurimis purgata: Accesserunt denique Magistri Ioannis de Gradibus utriusq; Iuris professoris acutissimi, Additiones: quæ totum opus illustrarunt. Insuper ante capitula & paragraphos, numeris respondentibus posita sunt Summaria, Cum Indice seu Repertorio copiosissimo: per numeros qui secundùm materiæ uarietatem immutantur remittente.

Porro quid huic editioni accesserit nusquam antehac euulgatum, ex sequenti pagina intelliges.

1549

AD LECTOREM.

Habes, lector optime, Ioannis Imolani iurisconsulti sine controuersia docti Commentarios in Decretales Romanorum Pontificum epistolas diligentia ac industria nostra ab erratis non paucis repurgatos: opus mea quidem sententia iuris Canonici studiosis futurum imprimis gratum uel hoc potissimum nomine, quod non modica accessione locupletatum in lucem prodeat. Nam & in titulo de Renunciatione accesserunt interpretationes aliquot decretalium nusquàm antehac excuse, nempe à Decretali, In praesentia. ad finem usque eiusdem tituli de renunciatione, & sublatis, qui hactenus euulgati erant, in titulum de officio ac potestate iudicis delegati commentariis sub huius ipsius Imolani nomine, alios eiusdem interpretis commentarios substituimus: sed in quibus omnia tractantur & dilucidius & multo uberius. ut merito dixeris tali nos permutatione usos, quidem apud Homerum Diomedes cum Glauco fecisse narratur. Bene uale lector, & nostram hanc diligentiam boni consule.

¶ Jn nomine sancte ⁊ indiuidue Trinitatis, pr̄is ⁊ filij et spiritussanctī: necnō et gloriosissime semper virginis Marie, ⁊ eiusdem ordinis Diui Alberti Siculi, Amen.

1 ☞ Periti in rebus militaribus, preponi debent rebus bellicis.
2 Diffidere non debemus de insufficientia sed de omnipotentia dei confidere.
3 Cōmentatores decretaliū qui fuerint.
4 Procedendi modus Joan. de imo. in hoc opere.
Innocentius papa. iiij. scꝫ dñs symbaldus de flisco de ianua.
5 Decretales corrupte que emendate fuerunt.
6 Hostiensis fuit de secusio ⁊ apparatū post summā cōposuit.
7 Scire est rem per causas cognoscere.
8 Cause libri decretalium que sunt.
9 Causa finalis est prior alijs causis causalitate ⁊ est causa aliarū causarum ex intentione agentis.
10 Causa finalis capitur proprie ⁊ improprie.
11 Et que sit causa efficiēs huius libri ⁊ que causa materialis.
12 Materia accipitur dupliciter.
13 Subiectum scientie decretalium qđ est ⁊ que materia.
14 Jus est ars boni ⁊ equi.
15 Justitia quomodo diffinitur.
16 Subiectum scientie canonice quod sit.
17 Scientia canonica cui parti philosophie supponitur, ⁊ quomodo diuiditur scientia.

REipublice cōsulere quanto possumus: eāqꝫ omni nostra diligētia conseruare atqꝫ augere nos ammonet omnis diuina ⁊ humana lex. ⁊ ipsa etiā q̄ nobiscū nascit: ⁊ oēm humanā legē antecedit ratio naturalis. Constat autem multa ⁊ pene infinita officia quibꝰ vacare oportet eos q curas huiusmodi suscipiunt: que veluti longe diuersa diuersis opus est committere: ꝑficiēdo vnūquēqꝫ illi operi cui maxime sit idoneus. † Huic (1) preficimus rebus bellicis peritos rei militaris: causis in foro tractandis legum ⁊ canonum sapientiam consecutos: consilijs et deliberationibus rerum pro salute rei publice gerendarum maturos ⁊ graues viros: prudentia ⁊ experientia commendatos: ⁊ singulis quibuscunqꝫ alijs eos q nouerint ea diligenter ⁊ prudēter administrare. Que sepe mecum recogitans in hanc tandem sententiam deductus sum: vt quoniā in canonica sapientia diu multūqꝫ versatus erā: omne meū studiū cōuerterē ad hāc ipsam nō oīno clare vsqꝫ ad hec tēpora traditam: summopere literis ⁊ cōmentariorū voluminibꝰ declarandā dilatandā atqꝫ illustrādam: ⁊ ꝑcipue mouebar vt cōmētarer hoc decretaliū amplissimū volumē: tanq̄ qđ inter huius sapiētie volumina merito ⁊ existimatione obtinet principatū. Multū em̄ adiumēti ad rēpublicā hinc afferri posse credebā: si operā dedissem vt abundaret viris doctis in hoc ꝑsertim sapientie genere plurimū necessario: neqꝫ aliud aliqd videbā in quo pariter cōfidere possem: me tantūdem ꝯmodū allaturū. Deterrebāt aūt me q̄plurima. Primū q̄ arduum hoc opus censebā indigere nō tā meo exiguo q̄ accutissimo quodā ⁊ pene diuino ingenio. Tum ipsius opis magnitudo cui humana etas vix videbat posse sufficere. Tū implicatio ⁊ occupatio multorū officiorū q̄ subire me oportebat partim in tradendo auditoribꝰ sepe bis in die hāc ipsam sapiētiā: partim in administratione rerū publicarū ⁊ priuatarū: ⁊ hec sine nota mihi fas nō erat omittere neqꝫ intermittere: herebā ergo nō secꝰ ac nauta q periculorū maris nō īscius littore sedēs agitat secū satis ne īfirma sit nauis quā gubernaturus est ad superādos vndarū fluctꝰ ⁊ cōcussiones vētorū ꝑferēdas. Maxime me distrahebāt meror ⁊ dolor de qbꝰ minimū ex ipsa expectatione ꝑturbabar si eueniret vt post inchoatū opus virtus nimia ipsius magnitudine tāquā impar oneri desisterē. Jtaqꝫ inter has humanas cogitationes hinc atqꝫ inde iactatu: mēs fluctuabit donec lux diuini succurrit eloquij Hieremie ꝓphete aplorū afferēs exēplū. † Primus (2) nāqꝫ cū audisset a dño se ꝓphetā ī gētibꝰ datū: suā excusabat imperitiā se puerū. i. indoctū affirmās. ⁊ dñs ad eū. Noli ingt dicere q2 puer sum: qm̄ ad oīa ad q̄ mittā te ibis ⁊ q̄cūqꝫ mādauero loqueris. Aplos vo saluator ad p̄dicādū mittēs. Nolite ait cogitare q̄uo aut qd loquamini: dabit em̄ vobis. s. a spūsācto qd loquamini neqꝫ aūt his solis sꝫ exēplo ipsorū oibꝰ q vacāt bonis operibꝰ dictū intelligit vt nō diffidāt de sua insufficiētia: sꝫ de ipsius dei oīpotētia cōfidant: ei nāqꝫ nihil oīno impossibile nec deserit vnq̄ de se sperātes hac ergo erectꝰ fiducia gloriosissimū eius nomē deuote inuocās: redēptorisqꝫ nostri suffragiū suppliciter exposcens: ac spūssancti directionē nō meo merito sꝫ ꝓpter eloquiū diuinū: de quo p̄missum est indubitāter sperās: ⁊ presidio me cōmittēs patrone mee pijssime Marie virginis: totiusqꝫ amplissime celestis curie orsus sum opus hoc permaximum.

JNgredientibus iter sibi alꝭ insolitū: magna est anxietatis alleuiatio: si nouerit alios viā illā ingressos feliciter terminū cōtigisse. nā ex hoc cōfidūt ⁊ ipsi si que fuerint difficultates eas posse superare cū sentiunt hoc antea ab alijs gestū esse. Juuat etiā valde cū intelligunt eos q laborē illū subierūt gloriosos haberi. Sic cernimus aliquos magno desiderio diuersa regna variasqꝫ gētes lōga peregrinatiōe lustrasse: qa viderāt alios q talia tētauerāt honori tanq̄ q existimant ceteris expertiores. Ad leuamē ergo meū q scribēdo sup hoc decretaliū volumine cōmētarios ingressus sum: laboriosissimū difficillimū ⁊ diuturnum opus ⁊ ad posteriorum q hoc lecturi sunt excitationem ꝑmaxime videt accōmodū: in ipso initio cōmemorare illustres viros qui sup eodē volumine: aliq ex toto aliq ex ꝑte cōscripserūt vt eorū exēplo incitemur auidius in eo ope ad exercendū in quo ꝑspeximus alta ingenia laborasse: atqꝫ ex hmōi laboribꝰ apud deū ⁊ merito credibile est salutē eternā: ⁊ in hoc seculo clari nois famā ⁊ ꝑpetuā inter hoīes gloriā fuisse ꝑmeritos. ¶ At q2 voluminis huius cōpilationē p̄cesserunt cōpilationes alie vt infra sup ꝓemio dicā. Nō solū eos q hāc suis scriptis sꝫ illos etiā q illas illustrarūt referimus: vt rē hanc ꝑnoscamus vsqꝫ ad sua cunabula: ⁊ qđ phi dicere solēt vsqꝫ ad elemēta. ¶ † Antiquarū (3) ergo cōpilationū cōmētatores fuerūt Bernardꝰ papiē. Joānes galeñ. vulteranus. Bernardꝰ ꝯpostellanus q đr antiquus propter nouū de quo submittit Rufinꝰ siluester Richardꝰ rodoicꝰ Petrus hispanus. Bartrandus Damascus alanus: Laurentius. Uincētius. Joānes theutonicus. Tancredus. Guilielmꝰ naso. ⁊ Jacobus de albenga: ⁊ eorū scripta ⁊ forte aliorū quorū ignorant noīa Bernardus colligēs ꝯpilauit apparatū seu glossas q̄ textui huius cōpilationis sunt apposite. Hoc etiam ferme tꝑe quo ipe Bernardus scripsit scripserūt ⁊ alij sup hac ipsa cōpilatione: veluti Uincētius quē ꝑrime cōmemoraui. Goffredꝰ Philippus Jnnocētiꝰ Hostiensis Petrus de sansona Abbas Bernardus cōpostellanus q tū scripsit sup certa ꝑte libri primi. Scripsit insup Egidius boniniēsis. Bonaguida aretinus. Frāciscus vercelleñ. Boatinus de mātua. Guido postea Archidiaconus bononieñ. ⁊ Jacobus canonicus sancti Joānis in mōte qui tū ad hoc solū institit vt solueret cōtraria glossarū nō soluta. Emanauit etiā opus cuius autor est ignotus qđ đr suffragium monachorū: plenū vt dicit Joānes an. de quo statim subijciā in supfluitatibꝰ defectibꝰ ⁊ falsitatibꝰ. Subinde scripsit idē Joannes andree cuius laudes scripsi in ꝓemio clemētinarū. Habētur preterea reportatiōes sub p̄ceptore meo Joāne đ lignano ⁊ sub alijs pluribꝰ. Sed ⁊ qdā modernis tꝑibus sup certis huius cōpilationis libris cōscripserūt quorū oīm opera habere curaui vt ex ipsis possem elicere atqꝫ referre qcqd vtile ꝑ eos fuisset adinuentū. Meus vo liber qd cōmodi sit allaturus iudicare nō est meū. Sed qđ affirmare plane possum summo studio curaui vt in ambiguis certitudo: claritas in obscuris facilr ꝑ ipm habeat: ⁊ vt in processu ꝓspicies: multa ꝑ priores indiscussa hic aperiunt ⁊ nihil indeterminatum relinquitur qđ dico de reg. iur. c. fi. q. ij.

Qui doctores scripserint sup volumine decretalium.

ORatoribus Et scriptoribꝰ seu cōmētatoribꝰ mos esse cōsueuit vt ad exortādū auditores ad attente audiēdū in auspicijs indicent de quo ⁊ quo ordine dicturi sint vel scripturi. Qm̄ igit iā diximꝰ qd nā sit id de quo in sequētibꝰ est agēdū. † Restat vt de ꝓcedēdi ordine (a) adijciamꝰ: (4) hic tū ipse ordo facile ptꝫ intuenti nā in singulis titulis seu rubricis p̄ter primā de summa trinitate fit rubrice cōtinuatio ad p̄cedētes. Jpsa vo prima cōtinuationē nō recipit vt sup ea dicet ⁊ post cōtinuationes allegant ꝯcordātie decretorū. Ponit etiā Joā. an. decretales q̄ pn̄t titulo adaptari qđ sciēter omisi ꝓpter id qđ dico. j. de regu. iur. sup rubrica. Jtē qn̄qꝫ etiā sup rubrica q̄dā dicunt ꝓ ipius intellectu. Subinde descēdēdo ad nigrū. s. ad tex. ⁊ gl. singulorū capitulorū seu paragraphorū ⁊ versiculorū. ⁊ ī principio ponit summariꝰ breuis q ꝯtinet principalē effectū capituli: ꝑagraphi seu versiculi. Et qn̄qꝫ etiam ponunt diuersi summarij prout lecture sunt diuerse. Et de vtilitate hmōi dico in. d. c. fi. j. de reg. iur. q. iij. ⁊ facit q2 magni artificis est totū apprehēdere sub exiguo. Seneca epistola. liiij. ad fi. Scđo ponit diuisio de cuius vtilitate dico in. d. q. iij. ⁊ vt ait Cicero in rhetorica ꝑtitio ꝑspicuā ⁊ illustrē totā oratione facit. Seneca epistola. lxxviij. facilius ꝑ ꝑtes in cognitionē totius adducimur. ⁊ vt not. in ꝓhemio institutionū. §. ergo. ꝑtitio animū incitat mentē preparat ⁊ memoriā reformat. Tertio ponit casus in terminis seu in facti cōtingētia. Quare legit litera. ⁊ hūc q2 facile qsqꝫ intelligēs ꝑ se ponere nouit nō scri

(a) ¶ Procedēdi ordine. No. q̄ ex ordine scribēdi aut docēdi facilꝰ percipit doctrina et retinetur vt no. in. §. sed cū nos. in ꝓemio ff. in. l. ij. circa prin. ⁊ ꝑ totū discursū illiꝰ l. scire enī qd facias ⁊ nescire quo ordine facias non est ꝑfecte cognitiōis teste Ambrosio.

bo nisi cũ litera videt̃ obscura. Quarto legit̃ litera additis q̃nq̃ꝫ
apostillis aliq̃bus q̃ facere vident̃ ad expositionẽ litere. Quinto
colligunt̃ notabilia ⁊ de his rebus dic vt in. d. q. iij. Sexto expe-
ditur materia ꝑ 9ria ⁊ q̃ões ⁊ cũ eis expediunt̃ etiã glosse non
attẽto ipsaꝝ ordine ꝓpter causam de qua dico in. d. q. iij. q tñ or-
do glossarũ ĩ docẽdo in scholis obseruat̃ vt ibi dico. Quare aũt
obseruauerim modũ p̃missum ⁊ ꝑ cõtraria ⁊ q̃ões ⁊ nõ ꝑ apo-
stillas. vt Jo. an. ⁊ nõnulli alij dico. de testi. fraternitatis. q. xv. et
in. d. q. iij. ⁊ q̃ facile sit hũc scribẽdi ordinẽ adaptare ad ordinem
docẽdi dico in. d. c. fi. q. v. vbi etiaꝫ. q. ij. ⁊ sequẽtibus. Posui tra-
ctatum de ordine docendi ⁊ discẽdi qui etiã competenter potuis
set hic poni vt dico in. d. q. ij.

Et quia Intẽtio mihi est aliorũ dicta q̃to
cõpletiꝰ fieri poterit referre d̃ ipsoꝝ
etiã proemijs nõ est silendũ. Eorũ aũt q sup hac 9pi-
latione scripserũt lꝫ nõ oẽs tñ aliq proemia fecerũt in
ter quos Vincentius nomẽ suũ apponẽs. Et sup imperfectione
operis veniã postulãs ad hoc principal'r tendebat q̃uo post ius
naturale q̃ processit ab exordio rõnalis creature ⁊ post ius pro-
pheticũ euãgelicũ ⁊ apostolicũ emanauerũt iura positiua a con-
cilijs tradita ⁊ a romanis pontificibꝰ sup quoꝝ iuriũ resecatio-
ne additiõe ⁊ declaratione Gregorius papa nonus per causas
exp̃ssas in textu laborãs de ipsis vnã cõpilationẽ fieri mãdauit
in qua suas cõstitutiones inseruit. Philippus ⁊ goffredus sua
noĩa nõ inscribẽtes simili sermone vsi fuerũt vltra id opus istud
diuidens vt d̃r in prima gl. ¶ Innocẽtius papa quartus. s. dñs
Simbaldꝰ de fisco de ianua sic proemiat. Legit̃ in Ezechiele. c.
iij. Vẽter tuus comedet ⁊ viscera tua replebũtur volumine isto:
qd̃ ego do tibi ꝑ vẽtrẽ q escas recipit mẽs intelligit̃ q̃ rerũ ac scri
pturarũ notitias recipit ⁊ coḡt ⁊ digerit meditatione solita ⁊ fre
quẽti. Viscera aũt implent̃ cũ desideriũ volũtas ⁊ ĩtẽtio intimo
sapore scripturarũ satiant̃. Sunt eñ q multa legũt sꝫ vacui rece-
dũt qui mẽte q̃dẽ intellectu ꝑcipiũt sꝫ in cordis desiderio seruã-
da nõ ponunt similes illis q vt dicit Hieremias. c. xiij. Venerunt
ad auriendũ aquã: sꝫ vasa sua vacua reportauerũt. ⁊ ideo cõfusi
sunt pariter ⁊ afflicti. Vos igit̃ harũ scripturarũ ⁊ sacrarũ insti-
tutionũ lectores earũ intellectũ in vẽtre mẽtis vestre ꝑcipite coḡ
te ⁊ frequẽti meditatione digerite: ⁊ mẽtis desideriũ intra mẽtis
viscera seruãda reponite: nõ ad vanã gloriã nec ad thesauros cõ
gregãdos sꝫ vt recte causas tractetis ⁊ recto libramine termine
tis: quas vt facilius intelligere possitis quasdã glossas apposui-
mus sicut ex diffinitionibꝰ quotidie ⁊ cõtinue apud sedẽ aposto
licã emergẽtibus: ac etiã ex veritate textus quarũdã decretalium
corruptarũ in registro eiusdẽ sedis vigilãti studio inquisita ple-
nius colligi potuerũt: cuius textus corruptio ⁊ veritas ad eiusdẽ
stili tex. loci trãsmittunt̃ ꝑ ordinẽ ad notata: nec miremini si ali-
cubi sunt difficiles ad hoc intelligendum: q̃r hoc facit intricatio
negotioꝝ ⁊ casuũ varietas q̃ in eis vt melius potuimus extricã-
tur. Igit̃ tã doctor q̃ auditor dũ in scholis legit multa de p̃di-
ctis glossis potuerũt omittere ⁊ studio camere ꝓ discussionibꝰ et
diffinitionibꝰ causarũ pro tp̃e reseruare: vt sic comestũ volumen
istud diuisum efficiat̃ in ore ipsoruꝫ facile ⁊ delectabile sicut mel
dulce. Solicite attẽdentes q̃ in hoc volumine multi casus ⁊ arti
culi vtiles ⁊ necessarij tã in cõsilijs aĩarũ ⁊ penitentiali foro q̃ in
regẽdis ⁊ disponẽdis ecclesijs ⁊ rebꝰ ecclesiasticis a p̃latis ⁊ etiã
qual'r circa ꝑsonã suã ⁊ subditorũ ipsi p̃lati se habere debeãt ad-
5 uersitatis tp̃e sunt exp̃ssi: q̃s glossatores alij omiserũt. ¶ † De-
cretales aũt q̃ corrupte erãt ⁊ sunt s̃m verã literã registri emẽda-
te sunt iste. Prima de elec. bone. i. sc̃da. e. ti. auditio. tertia de offi.
ordi. q̃to quarta de re iudi. cũ inter. quinta eo. ti. cũ. i. ⁊. a. sexta. de
ap. cũ speciali. septima. e. tit. 9stitutis. octaua de prebẽ. pro illoꝝ.
Et qual'r corrigant̃ ꝓsequit̃ Inno. hic. quo ad aliquas ipsaꝝ. ⁊
6 de alijs ad eas remittit. ¶ † Et dic g̃nal'r quo ad oẽs vt in eis di
co. Host. ho. s. dñs Hẽricus q fuit de secusio vt no. de rescrip. sup
literis ⁊ de re. eccle. nõ alie. c. pe. in prin. ⁊ audiui q̃ locus p̃dictus
est in pedemontiũ circa lombardiã fuit etiã archiep̃s Ebredimẽ
sis. ⁊ demum ep̃s Host. ipse ergo fine sui noĩs inscriptiõe ꝓemiat
narrãdo q̃uo prius summã 9posuerit quã ⁊ merito multipliciter
cõmẽdauit. ¶ Et scias q̃ Gof. ecõtra post apparatũ summam
cõposuit. subinde dicit Host. se quasdã huius voluminis decreta
les plene cõmẽtatũ esse: qd̃ cũ ad quorũdã reipublice zelatorũ no
titiã peruenisset rogarũt vt pari stilo ꝓsequeretur singulas ipsiꝰ
voluminis decretales: quorũ p̃cibꝰ nolẽs suũ laborẽ ipsoꝝ vtili-
tatibus subtrahere cõdescẽdẽtes monẽs lectorẽ q̃ si in suo appa
ratu ⁊ in summa p̃dicta inuenerit aliqua inuicẽ cõtrariari q̃ con
cordiã ꝑ distinctionẽ casuũ locoꝝ vel tẽpoꝝ cõsuetudinũ rigoris
⁊ eq̃tatis vel aliter nullo mõ reciperẽt deberet suis opinionibus
apparatus velut posterioribus adherere excusans se inducendo
poete opere in lõgo fas est obrepere somnũ. Monet etiã eos q
perspicatioris essent ingenij vel quos minus impediret occupa
tio q̃ inuidia ⁊ detractione cessantibꝰ fraterna charitate q̃ minꝰ
bene dixit emendẽt. ¶ Bernardus aũt cõpos. nomẽ inscribens
loquendo. nã Seneca dicit se prius q̃ scriberet suã ignorantiam
ignorasse sed scribẽdo dixit se cognouisse defectũ suũ ⁊ se sponta
neũ reprehẽsioni submittere. nã scriptura q̃ ipse dixerit retinẽs ⁊
diuulgãs si lapsus fuerit contra ipsum testis ⁊ accusator existet.
Submittit etiã q̃uõ mĩa dei cõfortatꝰ opus suum aggreditur in
quo dicit se principal'r inserturũ de mãdato dñi Innocẽtij. iiij.
notabiles q̃ões de ipsius apparatu ⁊ solutiones ipsarũ in cau-
sarũ decisionibꝰ approbatas aliq̃bꝰ vtilibꝰ q̃ ex sapientũ dictis
ex excercitio causaruꝫ collegerat annectẽdis. Petrus de sanso. ⁊
abbas sine aliqua p̃fatione descẽderũt ad text. Bonaguida no
men inscribẽs dicit q̃ cũ legeret decretales cõposuit quasdã glo.
in quibus multa erãt vtilia: que collegerat aduocatus existẽs in
curia tp̃e Inno. iiij. q̃bus lectis petit nõ ponderari autorẽ vel ar
borẽ sed actoris meritũ ⁊ fructꝰ effectũ. Frãciscus Egidius Gui
do ⁊ Boatinꝰ nõ ꝓemiãt. Suffragiũ etiã caret ꝓemio. Jacobꝰ
canonicꝰ ꝓemiũ ⁊ nomẽ inscribẽs dixit se id solũ facturũ qd̃ pre
dixi. Jo. and. ꝓemiat sic. Hieronymus hortat̃ in ꝓlogo libri Re
gũ vnũquẽq̃ꝫ ĩ dei tabernaculo offerre qd̃ põt. ¶ Est aũt taber-
naculũ etiã in ecclesia militãte. d̃ quo Apo. xxj. Ecce tabernacu-
lũ dei cũ hoĩbꝰ ⁊ habitabit cũ eis. Vobis ergo Reuerẽdo in xp̃o
patri ⁊ dño, dño meo Bertrãdo ep̃o Host. q in huius taberna-
culi regimine penes Christi vicariũ primus estis, ego Joã. and.
familiaris vester nouellã hãc. s. lecturã suam p̃decessoris vestri ac
alijs antiq̃s ⁊ nouis ornatã floribꝰ offero. Subinde supplicat vt
ipse cuius laudes multas explicat hec scriptura sua examinãda
⁊ reformãda suscipiat. Deinde dixit quas vocauit nouellam. scꝫ
in memoriã sue matris ⁊ filie sic vocatarũ: postea subiũgit se pro-
pter ꝓsequẽdi laborẽ desinẽdi timorẽ ⁊ doctrina ꝓ̃balis occupa
tionẽ difficulter aggressuꝫ hoc opus inuitatũ se dixit ex cõfidẽ-
tia illius q dixit ad Moysem. Exo. iiij. Ero in ore tuo ⁊ docebo
te q̃d loquaris. Itẽ ne esset sil'is s̃uo q dñi talẽtũ abscõdit Mat.
xxv. Itẽ ꝓpter instãtẽ req̃sitionẽ ⁊ futurã socioꝝ vtilitatem quo
zelo vincebat̃ vt nõ solũ lingua sꝫ ⁊ calamo doceat hoc volumi-
ne detrahẽtiũ terrore deposito q s̃m Hieronymũ in ꝓlogo Pa-
ralippo. Sepe rodẽtes ore canino in publico detrahunt ei qd̃ le
gũt in angulis. Dicit etiã q̃ hec cõpilatio ⁊ suũ opus ex intẽtio
ne cõueniũt cũ intẽdat ad cõem vtilitatẽ resecatis sup̃fluis diuer
sos apparatus in vnũ colligere additis summationibꝰ ⁊ diuisio-
nibꝰ ⁊ opinionũ approbationibꝰ vel reprobationibꝰ: qd̃ tñ vlti-
mũ nõ sepe fecit. Additis etiã remissionibꝰ ꝑ quas cõprehendit̃
q̃cq̃d in apparatu decretoꝝ vtile est ⁊ alijs necessarijs ⁊ vtilibus
iuxta nouoꝝ iuriũ exigẽtiã insertis etiã q̃busdã moralibus vt
sic deinceps nõ sit necesse studẽti numerositatẽ librorũ euoluere
cui breuitas hic collecta offerret sine grãdi labore qd̃ q̃ret ad in-
star valerij q dixit se illud opus cõposuisse vt documẽta sumere
volẽtibꝰ lõge inq̃sitionis labor abesset. Deinde numerat eos q
scripserũt sup antiq̃s cõpilationibꝰ: ⁊ sup ista de quibꝰ supra di-
ctũ est. Quoꝝ scripta vt dicit ascẽdebãt plus q̃ ad mille pecias q̃
prolixitas vt dicit fuit resecãda. Et q̃r vt ex predictis ptꝫ aliq sua
noĩa inscripserũt aliqui nõ. Ideo si querit̃ an sint inscribẽda. vt
no. Jo. an. de regu. iur. lib. vj. in nouella in fine.

Quoniam aũt hic est posita glos. in p̃n. q̃ nõ
est signata sup textu. ideo anteq̃
descẽdamus ad literã expediamus ip̃am imitãtes ve
tustũ morẽ legẽtiũ ⁊ scribẽtiũ q cõsueuerũt ip̃am sic ex
pedire vt accedat de trãsla. q̃to cũ ibi no. Querit aũt hec glo. de
sex vltimũ tñ nõ ꝓseq̃mur. Et pro intelligẽtia pleniori huiꝰ prin
cipij reducamus nos ad p̃ncipiũ p̃ncipioꝝ p̃mittẽdo q̃ oĩm en-
tiũ vnũ est summũ ⁊ primũ qd̃ est cã causans ⁊ nõ causatũ vt deꝰ
q facit ⁊ nõ fit. Est eñ eternus a nullo depẽdẽs nec ꝓcedens. j. d̃
tri. c. j. in prin. Reliqua oĩa citra deũ sunt causata ⁊ depẽdẽtia a
deo q est creator oĩm visibiliũ rerũ ⁊c. d. c. j. post prin. qd̃ ꝓsequit̃
Aug. lib. v. de ciuitate dei. c. ix. Horũ ꝓ̃o oĩm citra deũ q̃dã sunt
causata nõ ꝓprie cause sicut cause corporales q̃ magis fiũt q̃ fa-
ciũt: q̃dã causata ⁊ cause ⁊ creati sp̃us et maxime rõnales q sunt
cause q̃ fiũt ⁊ faciũt qd̃ ꝓsequit̃ Aug. vbi. s. Itẽ sciẽdũ q̃ horuꝫ
causatorũ cũ volumus plenam habere notitiã inq̃rimus causam
7 scire. † Scire eñ est res per causas cognoscere. j. physicoꝝ. ⁊. j. po-
8 sterioꝝ. j. de ver. sig. intelligẽtia. ¶ † De causis ergo huius cõpi
lationis ⁊ huius scire. So. quatuor cõiter assignant̃ cause: vbi ad
uerte q̃ de quolibet ꝓducto duplex habet̃ cõsideratio. Prima
quatenus ꝓducit̃. sc̃da quatenus est ꝓductũ. Sc̃dm primũ mo-
dũ habemus duas causas. s. efficientẽ ⁊ finalẽ. facit ad has duas
xxiij. q. v. de occidẽdis. ⁊. c. non frustra. Et q̃rere hic de causa effi-
ciẽti est etiã q̃rere q̃s sit libri titulus de quo in glo. Querere de fi-
nali est q̃rere q̃ sit intẽtio ⁊ vtilitas de quo etiã in glo. Juxta s̃m
modũ quatenus res est ꝓducta q̃rimus de causa materiali ⁊ for
mali. Et ad has duas causas facit. xxxij. q. ij. qd̃ ꝓ̃o. de cõse. di. ij.

q̃r corpus

q꜡ corpus.⁊.c.panis.⁊ di.iiij.in synodo.Et quo ad causã mate
rialẽ habes qõnẽ q̃ est materia.Itẽ ⁊ aliã cui parti philosophie
supponat᷑.⁊ de his i gl.Itẽ ⁊ aliã nã etiã solet q̃ri qꝺ sit subiectũ
huius scientie qꝺ dico.ĩ.q.iiij. Quo ad causam formalẽ habes
9 illã qõnẽ qs sit modus agẽdi de qua etiã in glos.† Quia ꝓ iter
oẽs causas finis est cuius causa agit᷑ ⁊ qꝺ prius.⁊ qꝺ cõsequẽter
ij.phys.Causa eñ finalis vt dicit Auicẽ.i sua methaphysica est
prior alijs causis causalitate ⁊ cũ apphẽsione.⁊ sic est causa alia
rũ causarũ ex intẽtione agẽtis:q꜡ ex causa finali ꝓpter quã agi-
mus denominamꝰ operationes.de sen.excõ.cũ volũtate.in prin.
Ideo de causa finali primo videamꝰ.⁊ de hoc in sequẽti. Scꝺo
q̃ro de causa finali huius sciẽtie ⁊ huius voluminis. Glo.soluit
10 dicẽs q̃ sit intẽtio ⁊ q̃ vtilitas. † Dic melius ꝙ finalis dicit᷑ ali-
quãdo improprie ⁊ hãc vocamꝰ impulsiuã qua cessante non cessat
effectꝰ.ff.de post.l.j.§.sexũ.de renũ.post trãslationẽ.⁊ de iureiur.
⁊ si christus.⁊ vtrobiq꜠ gl.Dicit᷑ alio mõ ꝓprie qua cessante ces-
sat effectus.vt.ĩ.ꝺ app.cũ cessante.De prima.s.impulsiua. dicũt
aliq ꝙ fuit q꜡ decre.corã de elec.fuit allegata corã Greg.ix. q̃ nõ
inueniebat᷑ in aliqua cõpilatione.⁊ ad euitandũ errorẽ fecit hoc
volumẽ:hoc nõ ꝓcedit q꜡ decre.corã.erat prima.eo.tit.in quarta
cõpilatione.Et de his cõpilationibꝰ dico.ĩ.e.ꝓemio.§.sane.q.j.
Sed causa impulsiua põt esse multiplex prout multiplex est cau
sa ĩpulsiua quare hoĩes studẽt.qdã vt ditent᷑ quorũ finis est aua
ritia alij vt sciãt ⁊c.qꝺ ꝓsequit᷑ Host.in prin.summe.Relicta hac
causa de finali ꝓprie sumpta videamus.Et ista duplex vna pro
pinqua:alia remota.Propinqua est ea quã tãgit gl.in eo ꝙ q̃rit
q̃ sit vtilitas huius sciẽtie.Et est vt sciamꝰ discernere iter equum
⁊ iniquũ ⁊c.vt in glo.Remota est felicitas q̃ est vera causa ꝓpter
quã debemus discere hãc sciẽtiã.s.vt cõsequamur felicitatẽ quã
oẽs appetũt Ethycorũ.j.ad h̾ in ꝓemio.ff.or.§.discipuli.i omni
loco euoq꜠ felices.xij.q.ij.cũ deuotissimã.⁊ hoc quatenus queri-
mus de causa fi.q̃ mouere dꝫ ꝑficiẽtes in hac sciẽtia. Sed si q̃ri-
mus de cã fi.q̃ mouit cõpilatorẽ istã ponit glos.⁊ dic eodẽ mõ:q꜡
alia est ꝓpinqua ⁊ hãc ponit gl.cũ dicit q̃ dñi Gregorij sit intẽ-
tio.s.diuersas cõstitutiones ⁊ decretales ⁊c.in hoc volumine re-
digere remota fuit vt faceret hĩes bonos.Et hoc est propriũ legi
11 slatoris facere bonos subditos Ethy.j. ¶ † Tertio q̃ro que sit
causa efficiens.⁊ in hac vt dixi.s̃.q.j. habeamꝰ qꝺ sit libri titulꝰ.
Rñdeo ꝙ duplex fuit causa efficiẽs.vna principalis alia instru-
mẽtalis.Principalis est duplex.vna remota ⁊ hec est deꝰ a quo
oĩa bona effluũt q ꝑ romanos põtifices ⁊ imperatores iura pro-
mulgat.viij.di. q̃ iure.xvj.q.iij.c.si. xvj.di.septuaginta.l.di. si qs
diaconus.⁊.c.si ille.xxv.q.j.violatores.ĩ.de tri.c.j.de renun.c.j.C.
de prescrip.lon.tẽpo.l.fi.Alia ꝓpinqua.⁊ hec fuit Grego.ix.Ex
hoc habes qs sit libri titulꝰ q est talis.Incipit ꝯpilatio dñi Gre
go.pape.ix.Dicit᷑ aũt cõpilatio q꜡ Grego.nõ fuit autor oĩm iu
riũ in hac cõtẽtorũ.Sed cõpilauit etiã ex alijs vt.ĩ.§.sane.vbi di-
co in.j.q.Causa instrumẽtalis fuit Raymũdꝰ de quo in.ꝺ.§. sa-
ne. ¶ Quarto q̃ro ꝺ causa materiali.Dic qꝺ est duplex.nã gñã
liter cuiuslibet rei materialis est duplex materia:q̃dã cõis q̃dam
ꝓpria.Cõis dꝛ causa q̃ tenet rõnẽ generis sicut aqua dꝛ materia
omniũ liquefactibiliũ seu liqdorũ. Propria est q̃ cõsiderat᷑ scꝺm
speciẽ specialissimã sicut statua fit ex ere tãꝙ ex materia. Primo
mõ põt dici vnã esse materiã oĩm rerũ materialiũ.⁊ hãc philoso-
phi dicũt materiã primã.de qua primo Physicorũ.⁊ hec est ipsa
res prout ꝯsiderat᷑ absq꜠ forma.⁊ hoc mõ materia nõ est hoc ali
qd.i.aliqua res ꝑ se subsistẽs sꝫ ꝑ formã fit hoc aliqd ipsa ergo res
prout est in potẽtia ad suscipiẽdã formã dꝛ materia prima.⁊ hoc
12 modo nõ q̃rit᷑ in ꝓposito ꝺ causa materiali. ¶ † Scꝺo mõ capiẽ
do materiam prout dꝛ ꝓpria ⁊ specialis alicuius rei nõ põt vna
esse materia oĩm rerũ.nã vt dicit Philosophus.viij.Methaphy
sice ex ligno aut ex lana nõ fit serra.Et ibi habet᷑ de hoc duplici
mõ accipiẽdi materiã:⁊ hoc vltimo mõ dicimus ꝙ ferrũ est ma-
teria cultelli.Et ꝺm hũc moduꝫ q̃rit᷑ de cã materiali. ¶ Dicit᷑
aũt materia quasi mater rei.i.principiũ ex quo aliqd fit seu con-
stat.Et ꝺm vltimũ modũ p̃missuꝫ ꝓcedit hec qõ.Et hoc mõ acci
piẽdo materiã dicit gl.ꝙ materia sunt ipe cõstitutiones ⁊ decre
tales sub singulis titulis collocate.⁊ facit.ĩ.in ꝓemio.§.sane.C.
de ve.iur.enu.l.ij.§.j.⁊ qꝺ no.in prin.ff.sup prima rubrica.Opp.
ad hoc.q꜡ ꝺm hec seq̃ret᷑ ꝙ idẽ esset materia sui.q꜡ hec cõpilatio
nõ est aliud ꝙ decretales sub singulis titulis collocate. Sol. per
hãc rõnẽ gl.in ꝓemio.vj.reprobat glos.istã.Sed saluari põt ꝺm
Io.an.q꜡ hec gl.habuit respectũ ad ꝺcretales sine ordine ꝯside
ratas ⁊ nõ quatenus sunt collate sub singulis titulis.⁊ hoc etiã
videt᷑ sensisse Host.q dicit ꝙ materia est questiones ⁊ solutiões
sanctorũ ⁊ apostolorũ. ¶ Sꝫ vt habeas plenã notitiã aduerte q꜡
aliud est q̃rere q̃ sit materia huiꝰ voluminis ⁊ ꝺm hoc ꝓcedit gl.
saluata vt nũc dixi.Aliud est q̃rere q̃ sit materia huius canonice
sciẽtie.Et in hoc vestigare debemus qꝺ sit subiectũ huius sciẽtie
⁊ ꝺm hoc nõ ꝓcedit gl.⁊ pro nũc dico mistim de materia ⁊ subie

cto.Sꝫ an differãt ⁊ in quo dico.ĩ.ea.q. ¶ Quo ergo ad primũ
modũ ꝑmissũ sciẽdũ est ꝙ sic se hꝫ subiectũ ad scientiã sicut obie-
ctũ ad potẽtiã vel habitũ.Assignat᷑ aũt obiectũ alicuius potẽtie
vel habitus illud sub cuius rõne oĩa referunt᷑ ad habituꝫ vel ad
potentiam sicut hõ ⁊ lapis referunt᷑ ad visum inquantũ sunt co
lorata:vnde coloratũ est obiectũ visus sic.⁊ in sciẽtia dꝛ obiectũ
illud ad ꝙ oĩa referunt᷑:vel q̃ in illa tractant᷑.Hoc presupposito
cuius q̃rit᷑ qꝺ sit subiectũ huius sciẽtie seu q̃ sit materia fuerunt
13 varie opiniones.† Quidã dixerũt qꝺ extrauagantes sunt mate-
ria huius libri q̃ oĩno saluari põt vt fuit saluata gl.s̃.e.q. loquẽ-
do de materia huius voluminis:sed loquẽdo de materia sciẽtie
nõ ꝓcedit.Alij dicũt aliter vt Azo in summa.⁊ Host.in summa
in principijs.Sed q꜡ eorũ opiniones pñt in eis videri. Et q꜡ cõi
ter nõ tenent᷑.iõ nõ refero. ¶ Alij dicũt ꝙ iustitia est subiectũ iu
14 ris.vbi aduerte ꝙ iustitia ẽ virtꝰ ꝑ quã facit hõ qꝺ iustũ ẽ.† Ius
est ars boni ⁊ eq.ff.de iusti.⁊ iur.l.j.⁊ in minus se hꝫ ꝙ iustitia vt
ibi colligit᷑.Nã ꝑ ius colimꝰ iustitiã vt ibi dꝛ.Et tũc dicimus iu-
sti quasi ius tuẽtes.Id aũt qꝺ ꝑ ius ⁊ iustitiã fit dꝛ iustũ.⁊ sic iu-
stum est effectus iuris ⁊ iustitie ipsa ꝓ oꝑatio iustitie ⁊ iuris dꝛ
15 iustificatio quasi iusta factio.† Itẽ iustitia diuidit᷑:aliqñ eñ attẽ
dit᷑ ꝓut hõ ordinat᷑ in cõi.i.in cõe bonũ quodlibet.⁊ hec vocat᷑
iustitia legalis q̃ dirigit oẽs virtutes.v.Ethicorũ.hec describit᷑ a
iuriscõsulto.ff.de iusti.⁊ iure.l.iustitia.vbi dicit ꝙ est cõstans ⁊ ꝑ
petua volũtas debes exponere.i.habitus ꝑpetue ⁊ cõstãtis vo-
lũtatis ⁊c.Alio mõ dirigit᷑ hõ in ꝑticulari respectu alicuiꝰ boni
singl'r ꝯsiderati.Et hoc dupl'r.Aliqñ i bonis cõibꝰ seu publicis.
et tunc habemus iustitiã distributiuam vt honores ⁊ bona pu-
blica distribuant᷑ proportionabil'r.Alio modo respectu bonorũ
priuatorũ ⁊ tũc habemꝰ iustitiã comitatiuã q̃ ꝓsat᷑ in ꝯtractibꝰ.
Modo de iustitia primo mõ sumpta põt dici ꝙ sit subiectuꝫ qa
de subiecto p̃supponit᷑ qꝺ est primo posteriorũ. Sed hoc scꝫ qꝺ
sit iustitia in hac sciẽtia inuestigamus.Itẽ ꝑ hoc non distingue
ret᷑ subiectũ huius sciẽtie a subiecto iuris ciuilis.In quo etiã iure
ciuili tractat᷑ de iustitia.Cũ tñ cuiuslibet scientie debeat esse vni-
cum subiectũ ⁊ ꝓpriũ subiectũ.ꝙ sciẽtie distingunt᷑ per subiecta.
¶ Alij ꝙ bonũ ⁊ equũ est subiectũ seu ꝙ bonũ cõe ꝙ materia est
⁊ subiectũ in Ethica est materia huius libri ꝑ qbus facit secũdũ
Io.an.ff.de iusti.⁊ iur.l.j.ibi.Ius est ars boni ⁊ eq.Si ergo ars
est ꝺ bono ⁊ equo.ergo bonũ ⁊ equũ est subiectũ ⁊ materia artis
⁊ huius sciẽtie.Sed nõ ꝓcedit q꜡ subiectũ dꝫ esse vnicũ.Itẽ quia
idẽ esset subiectũ huiꝰ scientie ⁊ legalis.Posset tamẽ hec opi. sal
uari ad bonũ sensum ꝙ bonũ ⁊ equũ prout ex eis resultat bonũ
humanũ sunt subiectũ:q꜡ ipsuꝫ bonũ humanũ est subiectũ:vt in
sequẽti opiniõe.Alij dicũt vt Io.mo.in ꝓemio.vj.ꝙ ad inuesti-
gandũ subiectũ huiꝰ sciẽtie moralis.Sicut eñ hec sciẽtia est sup
posita morali scientie ita eius subiectũ subiecto moralis scientie.
Cõcludit ergo Io.mo.ꝙ cũ bonũ humanũ sit subiectũ moralis
scientie:subiectũ huius sciẽtie est bonũ humanũ.Sed restrictum
quatenꝰ est ecclesiasticũ.Subiectũ aũt ciuilis sciẽtie est bonũ hu-
manũ ciuile. ¶ Alij dicũt ꝙ moralis sciẽtie nõ est subiectum bo
nũ humanũ q꜡ nõ p̃supponit᷑ qꝺ sit sꝫ inq̃rit᷑ de ipsa i morali phi
losophia.⁊ isti dicũt ꝙ hõ felicitabilis ꝑ moralẽ philosophiaꝫ est
subiectũ moralis sciẽtie qꝺ videt᷑ tenere Buridanꝰ in pmo Ethi
corũ.q.iij.Sꝫ opinio p̃cedẽs cõior est ⁊ nõ ml'tũ discrepat ab ista.
Et dic ꝙ de bono humano p̃supponit᷑ qꝺ sit in cõfuso:q꜡ est id
qꝺ hõ appetit tãꝙ finẽ vltimũ.Sꝫ inq̃rit᷑ i ꝑticulari i quo ꝯsistat.
Et sic defendi põt opinio Io.mo.in eo qꝺ dicit bonũ humanũ
esse subiectũ ⁊ fuit alberti primo Ethicorũ.⁊ sic bonũ humanum
ecclesiasticũ est subiectũ canonice sciẽtie i ea tñ qꝺ dixi.s̃.eo.q.qꝺ
hec sciẽtia ⁊ eius subiectũ supponit᷑ morali.dic ꝙ nõ ꝑ oĩa ergo
aliquo respectu se hꝫ in plꝰ ꝙ sciẽtia moralis.vt.ĩ.e.q.Ex hoc ha
bent᷑ q̃ sit materia huiꝰ sciẽtie accipiẽdo materiã ⁊ subiectũ ꝓ eo-
dẽ:sꝫ vt dixi.s̃.e.q.materia de quo sciẽtia tractat ꝑticulariter.et
sic oꝑationes humane eccl'ie.i.quãto debẽt dirigi ꝑ ꝯstitutiões
16 ecclesiasticas sunt materia huiꝰ sciẽtie.† Subiectũ aũt est id circa
qꝺ inuestigãdũ versat᷑ illa scientia.de cuiꝰ subiecto q̃rit᷑ ⁊ ad qꝺ
oĩa referunt᷑ q̃ i illa sciẽtia tractant᷑ vt etiã dixi.s̃.e.q.⁊ sic subie-
ctũ canonice sciẽtie est bonũ humanũ ecclesiasticũ.de hoc eñ pre
supponimus qꝺ est ⁊ ꝑticulariter inuestigamus in quo cõsistat
qꝺ intẽdit hec sciẽtia.Et hãc opinionẽ videt᷑ etiã tenere Io.cal.
in quodã p̃ncipio sup hoc ꝓemio.Cõiter tñ accipiunt᷑ materia ⁊
subiectũ ꝓ eodẽ.Ex p̃dictis soluit᷑ qõ cui ꝑti philosophie suppona
17 tur hic liber ⁊ hec sciẽtia ad qꝺ gl.dicit ꝙ ethice.† Sꝫ dic ꝑfectiꝰ
⁊ vt habeat᷑ ordo sciẽtiarũ est sciendũ ꝙ reperimus sciẽtiã: sapiẽ-
tiã:⁊ artẽ.Itẽ ⁊ virtutes.Itẽ physicã ⁊ multa alia vocabula de
noĩantia habitꝰ q sunt in intellectu:sꝫ oĩa pñt poni sub h̾ termi-
no philosophia.Est eñ philosophia studiuꝫ sapiẽtie:capiẽdo sa
piẽtiã ꝓ oĩ scibili ⁊ hoc respectu philosophia seu sciẽtia gñaliter
sumpta diuidit᷑ in p̃ncipalẽ ⁊ ministerialẽ.Ministerialis dꝛ q̃ or
dinat hoĩes ad aliã scientiã sub hac est grammatica dialetica et

rhetorica. sciētia aūt principal' ē illa quā ꝓpter se diffinimus. Et hec diuidit̄ i speculatiuā ⁊ practicā. Speculatiue finis est veri inq̄sitio. Practice finis opus. Speculatiua subdiuidit̄ qꝛ alia est de diuinis ⁊ habemus metaphisicā ⁊ theologiā. Alia de humanis ⁊ tūc habes duas sciētias. s. philosophiā naturalē distinctā i plures libros. Itē mathematicā sub qua ꝯtinent̄ quatuor liberales artes. sc3 arithmetica. geometria. musica ⁊ astrologia. Sciētia vero practica diuidit̄ in actiuā ⁊ factiuā. Distinguit̄ autē actio ⁊ factio: qꝛ actio ē in operatione manēte in suo agēte sicut est currere legere solatiari vel q̄d simile: qb⁹ actis nullū op⁹ ad extra remanet. factio ē qñ opatio tēdit in opus exterius vt domificatio: qꝛ post opus ꝯpletū aliq̄d exterius remanet. s. ipsa dom⁹ ad hoc ꝙ dicit philosophus. iiij. Methaphy. ⁊. vj. Ethi. Sub factiua cōprehēdunt̄ artes mechanice q̄ f3 aliquos dicunt̄ mechanice quasi adulterine respectu artiū liberaliū. Uel dic meli⁹ ꝙ dicunt̄ a mecanica que est sciētia humanorū operū pue dicunt̄ manualia vt fabroꝝ ⁊ similiū q̄ dicunt̄ ingenia seu machine: ⁊ gnaliter oīm operū manualiū. Et sūt septē. s. lanificiū: armatura: nauigatio: agricultura: venatio: medicina: ⁊ theatrica. Sub qua cōtinent̄ artes ludorū: qꝛ fiebāt ludi in theatro. de vi. ⁊ hon. cle. cu3 decorē. Sub actiua cōtinet̄ ethica seu mōastica economica ⁊ politica. Dicit̄ aūt ethica ab ethos grece. i. mos latine. Et hec etia3 ē monastica a monos q̄ð est vnū qꝛ tractat de morib⁹ respectu ad hoīem singulariter. Economicus ca. cū pe. cor. i. dispēsatiuus inde dicit̄ economicace. i. scīa qua īstruimur de regimine familie. Politica ē a polis q̄ð est ciuitas q̄a est scientia ð regimine ciuitatis castri ⁊ ville seu regni vel orbis. Et f̄m ordinē p̄dictū d3 fieri ascēsus esset em̄ absurdū ꝙ carēs monastica ꝓmoueat̄ ad economicā. de eta. ⁊ qua. indecoꝝ. vide Hiero. sup parabo. Bernar. vl' ꝙ carēs economica ad politicā. xlvij. di. §. necesse. xlviij. di. ꝑ totum. Ualerius lib. ij. c. i. adduci non possum vt credā vrbi vtilem quē domi scelestū cerno. facit de ver. signi. forus. in fi. Modo qñ gl. dicit ꝙ supponit̄ ethice minus bñ dicit. Et ideo gl. exponit. i. morali sciētie: qꝛ oēm moralē hec sciētia ⁊ hic liber ꝯprehēdit. nā hec sciētia nō solū tractat de ꝑtib⁹ ethice: s3 etiā economice et politice. Et dic gnal'r ꝙ sciētia iuris ꝑfecte cōprehēdit oēm scientiā moralē ⁊ cōpletior ⁊ ꝑfectior est q̄ sciētia moralis de qua in lib. ethicoꝝ ⁊ politicoꝝ ⁊ economicaꝝ. Illa em̄ tradit̄ in gn̄e ⁊ in cōfuso. Sciētia iuris in specie ⁊ in particulari. Sed notitia qua cognosco te esse Joannē est ꝑfectior q̄ notitia q̄ cognosco te esse hoīe3 primo physicoꝝ. Per hoc aūt ꝙ hic scientia supponatur morali philosophie inducit gl. C. de secū. nup. l. j. Dicit imꝑator legib⁹ nostris mores corrigere intēdimus. ⁊ facit. vj. di. §. his autē. xix. di. c. j. in p̄n. ⁊ in ꝓemio. vj. li. §. ij. ibi moꝝ correctionē. ⁊ ibi morib⁹ disciplinā cū cōcor. Et in ꝓemio cle. in fi. exordij. Dic tñ ꝙ hec sciētia nō in totū supponit̄ morali sciēite. nā multa etiam tractat de deo ⁊ in hoc se h3 i plus q̄ moralis philosophia. qꝛ illa cōsiderat de bono hūano nō tm̄ i hac vita s3 etiā incelesti. ar. de ꝑscri. vigilāti. ⁊. c. fi. de testa. fili⁹ vñ etiā hec sciētia ē diuina. iij. q. v. qꝛ suspecti. de iura. ca. c. j. de iureiur. nimis. de cēsi ꝑuenit. cū similibus: nō tñ ꝑ hoc est hec sciētia eadē cū theologia: qꝛ vt dicit Jo. cal. theologia tractat de deo p̄ncipal'r ⁊ de hoīe inq̄tū reparat̄ ⁊ glorificat̄ a deo. Hec aūt tractat de hoīe opatiuo vt bñ viuēdo ꝯsequat̄ vitā eternā. j. ti. j. c. j. in fi. ⁊ hoc respectu supponit̄ theologie. ar. de accu. qual'r. el. ij. in p̄n. Et dic ꝙ pōt dici hec sciētia quasi quoddā mistū ex sciētia morali ⁊ diuia. ⁊ f̄m hoc nō est sciētia simpl'r practica s3 ꝑtim pratica partim speculatiua. Et q̄ð hec canonica sapiētia sit vera sciētia dico de ꝯsan. nō d3 in. iij. notabili ⁊ de nobilitate sciētie iuris dico. de iura. calū. ceterum notabili. j. Quinto q̄ro de cā formali. So. vt in gl. ibi modus agēdi vsq3 ad fi. Et dic formali⁹ ꝙ hec est duplex. Est em̄ forma tractatus ⁊ forma tractādi: forma tractat⁹ est diuisio libri. ⁊ hāc ponit gl. Diuidit̄ em̄ iste liber in q̄nq3 libros ad similitudinē q̄nq3 sensuū corꝑis quos vt dicit gl. q̄libet q iudicat habere d3 al's nō est idoneus iudex. ⁊ facit. q. vij. §. tria. ff. de iudi. cū p̄tor. §. nō aūt. et cetus. de postu. l. j. §. casu3. de hoc. de rescri. sciscitat⁹. de offi. dele. cū vicesimū. Et de istis q̄nq3 libris dat̄ v̄sus iudex iudiciū clerus sponsalia crimē. Et īducit glo. Simile de culpa cōiugali q̄ restricta est ad quartū gradū ad similitudinē quatuor humoꝝ corꝑis. Et de his hūorib⁹ de cele. mis. i q̄dā. Et de hac sil'itudine q̄nq3 libroꝝ hui⁹ cōpilatiōis q̄dā vt refert Frācisc⁹ dicūt hoc esse ad similitudinē q̄nq3 libroꝝ moysi q̊s ꝯtinet pētateucū. de deci. c. j. vl' ad sil'itudinē q̄nq3 virginū prudētiū de qb⁹ Matth. xxv. Et pro talib⁹ sil'itudinib⁹. facit. xvj. di. Septuaginta i fi. xiij. q. ij. qꝛ aliij. de ꝯse. di. iiij. de trina. s3 vt dicit Jo. an. iste sil'itudines non sunt vrgētes q̄ð dico. de ꝯsan. nō d3 i. xij. notabili. cū tñ rō q̄ reddit̄ debeat esse sufficiēs. j. ti. j. si qñ. vbi dico in q̄nto notabili. iō nō op3 instari in aliis sil'itudinib⁹. Forma vero tractādi est modus procedēdi in hoc volumine. ⁊ iste est multiplex. s. statutiuus. p̄ceptiu⁹ dispositiuus ⁊c. vt patebit. j. q̄ð dic vt in proemio. vj. ꝑ Jo. mo.

1 Gregorius nonus prius vocabatur hugolinus de anania et fuit campanicus.
2 Proemium quare in libris apponatur.
3 Nomen pape quare mutatur.
Papa an debeat se premittere in salutatione.
Episcopatus est maior ordo in ecclesia.
Seruus est inhabilis ad ordines.
4 Seruus acquirit dn̄o etiam si sit fugitiuus.
Seruus triplex reperitur.
5 Scholarium appellatione veniunt doctores sicut appellatione monachorum venit abbas.
6 Capituli appellatione an veniat episcopus.
7 Doctoꝝ appellatione an veniāt scholares ⁊ ecōuerso.
8 Studiū generale surgit a priuilegio principis.
9 Salutatio pape delet venialia si mortale non subest: ⁊ an ꝑ talē salutationē absoluat̄ excōicatus: ⁊ vtrū per talem salutationem approbetur qualitas adiecta vt si papa scribendo alicui vocat eū doctorem vel prelatum.
10 Salutatio apostolica non operatur in rem inanimatā vt est vniuersitas.

GRegorius Episcop⁹ seru⁹. Primo diuido librū. Primo em̄ ponit̄ proemiu3 vsq3 ad rubricam de sum. tri. In scðo ponit̄ tractat⁹ vsq3 ad ti. de reg. iur. In tertio ⁊ vltimo ponitur conclusio. Proemiū aūt diuidit̄ qꝛ p̄mo salutatio. secundo exordium ibi rex. tertio narratio ibi sane. Quarto conclusio ibi volentes: vel potest diuidi in salutationem ⁊ epistolam tenendo quod salutatio non sit pars epistole. secunda ibi rex. Et illa in tres vt prius. Alij aliter diuidunt in quo non est instandum in summa dicit totum proemium. Salutantur doctores ⁊ scholares ponitur causa promulgandi iuris general'r ⁊ etiā in specie huius voluminis ⁊ precipit̄ hāc compilationē ꝑcipit i iudicijs ⁊ in scholis. Et nullā aliā fieri sine autoritate pape. 1 ¶ † Gregorius prius vocatus Hugo vel hugulinus de anania ⁊ fuit cāpanicus: sicut Innocen. terti⁹ ē Gregorius quasi gregē regēs vel ligās doctrina ⁊ morib⁹. Et f̄m Pe. ⁊ ab. appellat̄ siue interp̄tat̄ vigilās qꝛ bñ vigilauit hoc opus faciēs vel fieri ꝓcurās. et dicit Uincē. ꝙ iste gregori⁹ fuit ꝑspicacissimi ingenij ⁊ eminentissime sciētie in vtroq3 iure. Phi. dicit ꝙ non sedit excellētioris ingenij vel eminētioris sciētie in cathedra piscatoris. ¶ Quod etiā de bonifacio. viij. dicit Archi. in ꝓemio vj. li. apostolicā. i. q̄ data fuit apostolis vl' qꝛ dat̄ ab apostolico. ⁊ dicit Gof. ꝙ papa ad instar iuriscōsulti p̄fationē posuit. ff. ð ori. iur. l. j. si cer. pe. li. 2 † Not. ꝑ ꝓemio faciēdo in p̄n. opis seu actus ⁊ cōiter ꝓemiū habem⁹ in exordio librorum iuris Egi. Ratio autē faciēdi ꝓemiū est qꝛ cū debeamus curare vt sit auditor beniuol⁹ docilis ⁊ attētus vt ait Cicero in Rhetorica hec agim⁹ in proemio. Dicit̄ aūt docilis vt dicit ibi is q vult attēte audire Ad ꝙ prouocat exordiū ꝑ q̄ð auditor instruit̄ de quo docturus est autor. Itē in ꝓemio exprimit̄ cā finalis motiua disponētis. ff. ð heredi. inst. l. fi. Et facit ad statuta vt ꝯsideret̄ exordiū ꝑ q̄ð limitat̄ ipsoꝝ expositio. In quo autē differat hoc ꝓemiū seu exordiū ab eo de quo. j. e. li. vj. in p̄n. ⁊ ab eo de quo in ꝓemio cle. no. in eodē proemio cle. in gl. ij. Op. in p̄n. cū dicit Gregori⁹. nā añ papatū vocabat̄ Hugo vel Hugolin⁹ vt p̄dixi. Est aūt pena falsi mutāti sibi nomē. ff. ð fal. l. falsi. ar. ð spō. c. tua nos. de sen. excō. ꝑpēdimus. So. pena est mutāti in fraudē alteri⁹ s3 mutāti sine fraude ex cā nō vt in ꝯtrario. 3 ¶ † Causa aūt quare mutat̄ nomē pape ponit̄ ꝑ gl. in ꝓemio. vj. li. ⁊ aufert̄ ꝙ de more curie est ꝙ creat⁹ papa assumit sibi nomē q̄ð vult. ¶ Scðo op. in eo ꝙ papa se p̄mittit in salutatione de. c. dilectissimis. xij. di. j. vbi se submittit. Sol. Mos antiquus scribentiū fuit vt se p̄mitterēt. ff. de ver. sig. l. nepos ꝓculo. de dona. l. luci⁹. C. de sum. tri. l. inter claras. xcvij. di. victor. vñ etiā plenius in prin. libri naturalis historie se vespesiano premisit. Hodie sec⁹. ⁊ de hoc dico de cri. fal. q̄ graui. q. j. Maxime aūt papa oib⁹ se p̄mittit: qꝛ pastor oīm. de maio. ⁊ obe. solite. ¶ Ad ꝯtriū dic ꝙ respicit statū primitiue eccl'ie. vel sic fecit papa ibi ex humilitate. Sicut aūt nomē imꝑatoris p̄ponit̄ i instrumento vt in auf. vt no. impe. p̄po. in p̄n. col. v. Sic etiā nomē pape p̄poni d3 eadē rōne in terris eccl'ie. ⁊ sic seruat̄ etiā alicubi in aliis terris q̄ eccl'ie. ¶ Tertio op. in eo ꝙ vocat se ep̄m cum sint alie maiores dignitates in eccl'ia vt archiep̄s ⁊ honor cardinalatus. j. de offi. dele. c. j. ⁊. ij. li. vj. Solue vt no. ꝑ gl. in ꝓemio. vj. q̄ð hic attēdit̄ ordo ⁊ null⁹ est i eccl'ia maior ordo ep̄atu. ¶ Quarto op. i eo q̄ð vocat se seruu3: qꝛ seruus est ihabilis ad ordines. liiij. di. ꝑ totū. de ser. nō ordi. ꝑ totū. Itē papa ē vicari⁹ christi de trāsla. p̄la. q̄to. Et imꝑator ē ei⁹ fili⁹. xcvj. di. si iꝑator. C. de sum. tri. inter. x. di. iudex. So. vt gl. qꝛ ē f̄m⁹ ꝑ illud vnū dictū q maior est vestrū. ⁊c. Matth. xxiij. Marc. xxj. q. iij. nullus. xciij. di. diaconi

vltimo

ultimo. Sic et apostolus dicit se seruū oīm prime ad Corinth. ix.
4 xxviij. q. j. iam nūc. vel alr fm gl. dr seruus.† qz sicut p seruū acq-
rit dño etiā si sit fugitiuus. ff. de acq. pos. l. j. §. seruum. et hoc si per
aliū nō possideť vt ibi no. et in eo qđ dixi p papā acqri oīb' eccle-
sijs. dicit gl. φ etiā p impatorē acqrit hoib' pro hoc qz p quēli-
bet officialē acqrit reipublice no. gl. ff. de in iusvocā. l. eū. et dicit
glos. ff. de vsuris. l. caius. φ acqrit reipublice vtilis actio: vel dic
ad ɔ̄riū vt in pemio. vj. in. iiij. gl. Vincē. dicit qđ magna est pote
stas pape: sz dz eā cōformare publice vtilitati. de fo. cōpe. c. fi. vel
dic φ nō dicit se seruū simplr sz seruus seruoꝝ dei. de se. exc. rela
tū in fi. qz seruit catholicis nō alienis a fide: qz nihil ad nos et c. ij.
qō. j. multi d diuoꝛ. gaudem' vel seruit apostolis Petro et Pau
lo eoꝝ vices gerēdo: vel dic melius φ reperiť triplex seruus. Pri
mus scđm naturā. Secūdus fm legē. Tertius scđm denomina-
tionē extrinsecā. Primus dr seruus qlibet homo q nō viget ma
gno ingenio: tales eñ deseruire debēt ingētib' intellectu. Sicut
eñ aīa dominať corpori: et hō dominať brutis et vir mulieri. Ita
sapiēs minus sapiēti. Per hoc infero qđ q prudētior est in orbe
est dñs totius orbis fm directionez naturalē et si de facto nō est
minus benigna est. Secūd' seruus fm legē dr. i. legis dispositio-
ne vt sunt hi qui carent libertate puta capti in bello iusto. ff. de
cap. l. hostes. Et dicunť serui a seruādo qz non interficiunť. l. iiij.
ff. de sta. ho. et de his loquunť ɔ̄ria. Tertius seruus dr p denomi
nationē extrinsecā quilibet q alteri seruit seu ministrat. et sic lar-
go vocabulo familiares liberi dicunť serui. Itē papa et Impera
tor et qlibet harū solutionū pōt teneri. Et in hac glo. ibi. l. j. circa
prin. ibi quo sermone aut qb' operib' dignas deo gratias age-
re valeamus qđ p me vltimū seruū suū ecclesie sue iniurias vindi
care dignatus est ibi. §. illud quoqz est. qm oē bonū φ siue a deo
acqriť hoibus siue ab imperio sequēte deū decet esse māsuetū ibi
in prin. collo. et in pemio. vj. li. §. j. et in fine hodie. li. vj. ¶ Quin-
to op. in eo φ vocat scholares dilectos filios dz eñ moueri p ra-
tionē et nō p dilectionē de prebē. graue vt ecc. bñfi. c. vno. So. in-
tellige dilectos dilectione spirituali nō carnali de qua loquūtur
cōtraria. ¶ Sexto opp. in eo φ dicit filius: filius eñ dr q a patre
generať. de fil. presby. in rubro et nigro. So. dicunť et alij filij. scz
in christo nō ī carne fm Egi. hoc nomē in christo nō poniť in sa
lutatiōe pape de stilo nisi cū scribiť abbatissis sororib' regib' vel
5 reginis vt no. Spe. de rescri. pñta. §. rōne forme. ī pn. ¶ † Septi
mo. op. φ sit supfluitas ibi doctorib' et scholaribus. in ver. sane.
sufficiebat eñ dicere scholarib' qz noīe scholariū deueniunt do-
ctores. de pcu. qz in causis sicut noīe monachoꝝ abbas. de simo.
c. fi. et noīe populi senatores. insti. de iure naturali. §. plebs. et ap-
pellatione familie dñs familie. ff. de verb. sig. pnūciatio. §. fami-
lie. So. quidā vt Egi. stāt cōtrario cū hic ponať nomē schalari-
bus qđ est cōe nō speciale. arg. de rescri. edoceri. et dr qđ poniť do
ctorib': qz causa maioris exp̄ssionis. Sz ɔ̄ hec inducit idē Egi.
de ɔces. pbē. post electionē vbi appellatione capituli nō includiť
decan'. Rñdet qđ illud est allegatio als includiť. de ɔces. pbē. qz
cūctis. §. j. li. vj. Et qñqz stabiť decano et caplo de postu. c. j. d ele.
cū nobis. Qñqz tñ capitulo. de postu. c. fi. de elec. massana. Ioā.
and. dicit qđ q ad thema hui' pemij supflua est dubitatio vt pa
tet ex tertia gl. vult dicere qđ cū oēs teneanť ad obseruātiā hui'
cōpilationis vt in eadē gl. supfluum fuit exprimere doctores vel
scholares. Sed quo ad alios casus tz qđ de pprietate significati
in odiosis noīe scholariū nō veniūt doctores p regulā odia. li. vj.
facit de rescri. sedes. de loca. c. j. et qđ no. ī regula cū qd. li. vj. iij. q.
6 et hoc nisi ipsi doctores als sint scholares. Et hoc tenēdo dic† φ
a noīe capituli cōphēdiť platus [a] nō ex ppria significatione sz ex
quadā larga acceptione vt dicit gl. notabilis in clemē. vt hi q. d
eta. et qua. in vbo in eisdē. et idē Pau. in cle. vt pfessores de regu-
la. in vbo nihilū. et ibi etiā de hoc p glo. de quo dixi in. d. c. cle. vt
7 hi q. §. illi vo. q. iiij. vbi rñdi ad iura supra inducta. Puto etiā† φ
b fm largā acceptionē noīe doctoꝝ [b] nō veniūt scholares nec ecō
uerso nisi fiat magna impropriatio qz doctores et scholares non
faciūt vnū collegiū imo sunt vniuersitates distincte et de vniuer
sitate doctoꝝ. j. de cōsti. ex literis. de vniuersitate scholariū ibi di
cā. et habeť ī. d. c. qz in causis. et dicit vna. l. de vniuersitate docto
rū qđ caueāt ne faciāt monopoliū: puta ne vnus recipiat schola
rē alteri' qđ nō lz. C. de monopolijs. l. j. no. de ap. significāte. non
tñ qlibet multitudo est vniuersitas vel pōt habere sigillū. de ex-
ces. pla. dilecta. vbi de hoc Vincen. ex his dic φ doctor et discipu
lus seu scholaris qđ est idē φtū ad hāc literā sunt termini corre-
latiui quoꝝ vnus nō est alter nec cadūt in eodē respectu. j. de isti.
c. fi. Itē factus doctor desinit esse discipulus ad hoc. de magis. c.
fi. de hereti. cū ex iniuncto. Secus in abbate qz abbas nō desinit
esse monachus. d. c. fi. de simo Et p hoc dicit Ioā. an. φ appella
tione scholariū cōprehēdunť rectores ipsoꝝ quia nō desinūt esse
scholares. Et ex his ad cōtrariū primū dic qđ pprie iacet litera. et
qđ noīe scholariū nunφ venit doctor nisi p ipropriationē et hoc

probať singulariter ex ista litera: etiā in materia fauorabili sicut
hic loquiť ad alia inducta in cōtrarium pz solutio ex predictis.
¶ Octauo op. in eo qđ dicit bononie cōmorātib': qz etiā alios
ligat hec cōpilatio. de cōsti. c. j. So. vt in gl. Et ita vel dic qđ repe
riť diuersa litera put ad diuersa studia capitulo missa fuit vt di-
cit Io. an. vñ in aliquib' inuenim' padue cōmorātib' in aliqui-
bus parisius cōmorātib'. Sed cōiter est bononie. qz gl. est super
hoc vbo et eā no. ī prin. in eo qđ dicit qđ hoc pulegio nō gaudēt
studētes in castris et sic vult gl. qđ hac salutatione gaudent solū
8 hi qui causa studij moranť in studio generali. † Et dic qđ surgit
generale studiū a priuilegio principis vel a cōsuetudine cui' in
contrariū nō sit memoria vt dt Ia. de Are. in pemio. ffoꝝ de stu
dio paduano. φ de ipō nō est in ɔtrariū memoria. Et qđ surgat
generale studiū tñ modis pdictis est glo. singularis. de sepul. in
cle. dudū sup vbo in studijs et in vbo generalibus. Dicit aūt hic
de cōmorātib' et nō dicit studētib' ad cōprehēdēdum etiā male
studētes ac si denotet qđ nō oēs bñ studēt. imo aliq parū aut ni
hil quos tñ etiā salutat. Intelligo aūt ɔmorātes oēs q tūc erant
pñtes vel si etiam erant absentes aīo redeūdi vt in hoc fiat inter
pretatio. nā tales gaudēt pulegio studij: tñ si sint absentes p qn
quēniū quo casu pdūt oīa priuilegia studij p hoc. C. de pmicerio
l. fi. li. xij. et p illā. l. tenet Bar. ff. de mili. test. l. ex eo φ no. Et scho
lares p incolatū decēnij fiūt ciues et acceperūt domiciliū. C. de in
col. l. ij. li. x. et dic vt ibi no. qz hoc pcedit in dubio fz Vincē. vt ex
trāscursu decēnij psumanť cōstituisse domiciliū. arg. ff. de vsuris
l. cum de in rē verso. Sed si certū esset qđ starēt cā studendi et aīo
redeūdi domū: tūc nunφ ɔstituūt domiciliū. ff. d lega. iij. l. qsitū.
in prin. φ tenet Dy. ff. de iniur. l. cornelia. §. dom'. et ibi idē tenet
Car. et in. d. l. ij. qđ est verū qz ad cōstituēdū domiciliū requiritur
animi destinatio de stādo in loco nō diuertēdo ad aliū locum. φ
dico. j. de fo. ɔpe. ex pte. b. et in hac gl. ibi tue fraternitatis. hodie
curia romana hz priuilegia studij de priuile. c. ij. li. vj. in glos. fi. et a
9 j. de cōsti. c. ij. ¶ † Quero qđ pdest hec salutatio. solu. vt not. in
proemio. vj. qz delētur venialia si nō subest mortale. sec' si subest
qz veniale opponiť fauori charitatis mortale charitati: sz extin
c cto principali nō pōt induci accessoriū. ¶ Scđo q̄ro [c] an papa
vtať semp simili salutatiōe cū scribit alicui. Dic qđ nō nec eque
oēs vocat filios: sed alios vocat fratres. j. de cri. fal. φ graui. Itē
nec semp salutat fm Host. et Boa. et cum scribit schismaticis vel
alijs quib' subtracta est gratia. xxiij. q. ij. admonere. in pn. Sed
tūc dicit spiritū cōcilū saniozis vel ea pati q agere meditať. Et di
cit Boa. qđ in salutatione fateť verbū pncipale ex vsu vel pre mi
mio effectu. Et loquiť papa in tertia persona quaū sumat vicem
vel personā nūtij. ¶ Tertio q̄ro an p istā salutationē absoluanť
excōicati. Glo. p talē soluit qđ nō. et in ea. in fi. et in clem. si sum'. b
de sen. excō. ¶ Quarto quero an p salutationē pbetur qualitas
adiecta: vt si papa scribēdo alicui vocat eū doctorē vel prelatum
alicuius bñficij: qđ est indubia simplr loquēdo pclem. si sumus.
Sed dubiū est respectu scribētis an in suū pиudiciū stetur. et pōt
accidere sepe hec qstio respectu literarū quas aliqs scribit alteri
in quarū subscriptione vocat illū prelatū talis bñficij: vel qd si-
mile. Et dic qđ etiā in preiudiciū scribētis nō statur tali subscri-
ptioni. vt dico qui filij sint legi. p tuas in. iiij. cōtrario. et. q. ij. pro
hoc. ff. de libe. agno. l. j. §. iulianus. et ibi p Bar. C. de proba. l. nō c
epistolis. et. l. nō nudis. et ibi p Cy. ff. de pac. l. epistola. in prin. vbi
est casus et plene dic de hac materia vt ī. l. ex hac scriptura. ff. de
dona. p Bar. et. C. de test. mili. l. ex his. et ibi per Bal. ¶ Sed cō
tra predicta est. j. de his q fiūt a maio. parte ca. ex ore. Sol. vt di-
co in. d. q. ij. et de hoc etiaz dico de elect. bone. j. contrario primo.
10 ¶ † Quinto q̄ro an vniuersitas scholarium gaudeat seu gauisa
fuerit hac salutatione. Rñ. qđ nō qz salutatio apostolica quate-
nus pdest ad delendū venialia nō pōt operari in rē inanimatā.
de sen. excō. romana. §. in vniuersitatē. li. vj. ¶ Sed ɔ̄ est verbuz
vniuersis. solue φ aliqñ vniuersitas accipiť in abstracto et proce
dit cōtrariū: aliqñ in cōcreto. et tunc secus Diciť aūt concretum
illud qđ creať et adiectiuať a qualitate vt alb' ab albedine. Mo
do hic dr vniuersis et nō vniuersitati. et exponi dz vniuersis idest
vniuersitatē faciētibus vel. i. oīb' ita exponiť. de exces. pla. nimis.
de sen. excō. si sentētia. §. fi. li. vj. qđ etiā tenet Io. cal. vñ dicamus
quod prelatus iurat in animā ɔuēt'. i. singuloꝝ de ɔuentu. j. de
testi. c. ij. co. li. ¶ Sexto q̄ro qd si vn' tñ est in vniuesitate. dic qđ
gaudebit salutatiōe: quia in eo ɔtineť vniuersitas. j. de postula.
c. ij. et sic verū est dicere ipsum fore de vniuersitate qđ tenet Gui.
de monte lau. in proemio cle. ¶ Septimo q̄ro a quo tpe profue
rit salutatio et quib' et an debeat attēdi data an pñtatio. Gui.
de mōte laud. in proemio cle. format et nō soluit. dñs meus do.
Io. de lignano dicit qđ a die platiōis verboꝝ p. c. cū desideres.
de sen. excō. qđ nō pbat hic dic qđ solū a tēpore pñtationis et
innoscētie p. c. qz cunctis. §. ex parte. de ɔces. lib. vj. vbi priuilegiū
prodest priuilegiato a tempore notitie. Item cum salutatio ista

a ¶ Cōprehendiť plat' vide Car. ī. clemē. ij. d eta. et qua. et ibi in. §. l. x. qōne. et in clement. j. op. iiij. de reg. et in. q. fi. in fi. j. iunge tex. in. c. post elec. d ɔcessio. preben.

b ¶ Nomīe doctoꝝ an veniant scholares de h post oēs vide hic do. fely. ī prima colū. ver. in text. ibi doctorib'.

c ¶ Vide hic domi. Fey. in iiij. colū. ver. et adde et ibi etiā an p salutationē remittať īiuria vide per Archi. i. c. oli. j. de iniur.

deleat venialia que deleri nō poſſunt niſi in volente opʒ ꝙ ſciat profuit autē vel q erāt in ſtudijs ad que miſſa fuit cōpilatio: vel etiam ſi erant abſentes a ſtudio animum tamē redeundi ad ſtudium habentes vt.ſ.in contrario octauo.

1 ☞ Dictio quotidie quid ſignificet.
2 Defendere ius ſuū poteſt quilibet autoritate propria.
3 Repudium ⁊ diuortium quomodo differant.
4 Lex quomodo diffiniatur.
5 Clericus percutiens ſeipſum an ſit excōmunicatus.
6 Predeſtinatio quid ſit ⁊ quomodo differāt predeſtinatio ⁊ preſcientia.
7 Caſtitas eſt generalior virtus quam pudicitia.
8 Caſtitas quedam eſt mentis quedam corporis.
9 Pudicitiam ſola nouit conſcientia de ceteris autem virtutibus iudicari poteſt.
10 Temperantia quid ſit.
11 Lex animata melior eſt lege inanimata.
12 Lex an fuerit neceſſaria ad coibendū appetitum ⁊ ad inducendum quod homines honeſte viuant.
13 Lex poſitiua diſtincta eſt a naturali.
14 Boni efficiuntur homines per legem.
15 Benefacere nemo per legem cogitur.⁊ nu.11.
16 Lex poſitiua an obliget in foro conſcientie.

REx pacificus. Summa vt.ſ.in prin.ſup ꝟbo pacificos qualis ipe eſt. Et modeſtꝰ vt.ſ.i ꝟbo modeſtos.⁊ ſi tales eſſent non fuiſſet opus iure poſitiuo.ſi enim nulla eſſet ad qd indigeremus ti.de lib.obla.de lit.cōte.⁊ ſimilibus ⁊ tūc bū cōtinuatur qd ſequitur ibi. Sed efferenata emula in malū.i. odiēs Egi.vnde auarꝰ vel dñationis cupidus vel ob id elatus nō deſiderat habere cōſortē.xxiij.q.vij.§.qd auf. Hoſt.implicitas.i.implicatas indeterminatas ⁊ occultas humani federis id eſt cōpoſitū ad ſeruādū humanū fedus. Hoſt.abuſus qꝛ varijs penis punitur.vt dꝛ de penis calū. Phy.⁊ erat abuſus ſm Hoſt.puerſe ⁊ male allegantiū.de reſcrip.diſpēdia.de deci.ad audientiam. dato ipſi ꝯcordie exularet.i.in exiliū poneret. Hoſti.ꝓditur.i. de nouo promulgat̃ vel.i.aperit̃ ⁊ manifeſtat̃ Hoſt. ¶ Not.ꝙ deꝰ dꝛ rex.de hoc in gloſ.j.⁊ in ea.in fine.⁊ eſt rex regū ⁊ oīm ꝑtātum viij.di.que cōtra in fine malachie.j. Rex magnus ſum ego dicit dñs.⁊ Apo.j.ipſi gloria ⁊ imperiū. ¶ Secūdo not.ꝙ deꝰ dicit̃ Rex pacificus de hoc in gloſ.ij.⁊ in ea ibi doceret vt dicit̃ pacificus.ſ.Chriſtus Phy.vel quaſi pacē faciēs.⁊ nihilominus iuſtitiā qd eſt ꝓpriū legis.xxiij.q.v.regū. Gof. ¶ Tertio no.ꝙ cupiditas dꝛ effrenata de hoc in gl.q̄ eſt. Et intellige hāc gl.de cupiditate ſumpta gn̄aliter qd dico.j.cōtrario.viij.⁊ dic ꝙ dicit̃ effrenata ad ſimilitudinē equi effreni.de homi.dilectus. Circuit enīʒ ⁊ occupat cuiuſlibet ꝓfeſſionis viros. Pet.⁊ Abb. Sic in ſimili gl.j.q.j.etiā corde dt de gratiano qd ipſe ꝓcedit ibi fracto freno: ſicut ⁊ alibi cōcupiſcētia dꝛ effuſa auf.quibus mo.na.effi.ſui.§.ſi vero.col.vij.⁊ in hac glo.q̄ eſt ibi cogitatio ꝓpter hoc ibi precipitur iudicibꝰ qd mūdas teneāt manus abſtinētes ab omni acceptione:his cōtēti que dant̃ a fiſco. ¶ 1 †Quarto no.de ver.quotidieᵃ ⁊ dic quotidie.i.aſſidue nō tū ſemp.⁊ vʒ ad teſtes q dicūt aliquid ſemp vel quotidie factū.nā ⁊ cā ſtilicidū dꝛ perpetua.lʒ non ſemper cadat.ff.de ſer.vrb.predi.foramē.de cleri.nō reſi.ex parte veſtra. Vincē.⁊ de preben.ſignificatū. Vincen. Pe.abb.⁊ Egi. bū facit.ff.ſi cer.pet.certi cōditio.§.ſi oēs Jo.cal. ¶ Quinto no. ꝙ ex cupiditate ꝓcedūt litigia.de hoc in gl.hoc ideo.⁊ in ea ibi. ſed qꝛ diuine ⁊ in ꝓemio ſexti.⁊ in collatione.vj.⁊ eadē colla.de cōſangui.⁊ vteri.fratribus in prin. Seneca.vj.naturaliū queſtionū. Quotidie aliqd ſubtilius aliqd elegantius excogitat luxurie furor vſitata contēnens.ibi.§.ex cauſa.hāc ⁊ ſe. vide in prin.c.ceterū notabili. ¶ Sexto no.ꝙ iuſtitia ſua virtute reprimit conatus cupiditatis.⁊ dic conatꝰ.i.vires.ſm Egi.⁊ eſt accuſatiui caſus Abb.⁊ in eo qd dicit ſua virtute arguit Vincē.ꝙ autoritate 2 iuris pōt quis ꝑ ſe obuiare †pro defenſione iuris ſui et de hoc.C. de iudeis nullus.ff.de iuſti.⁊ iure.vt vim.de reſtitu.ſpo.olim.j. 3 ¶ †Septimo no.de libello repudij.de hoc in gl.in hoc ver.⁊ dicit̃ hic de hoc libello metaphorice.i.ſimilitudinarie.dicit̃ autem repudiū inter ſponſas diuortiū inter cōiuges.i.cōſumato matrimonio.ff.de verbo.ſigni.inter ſtuprū.§.diuortiū. Phy.tū etiam inter cōiuges dat̃ repudiū vt ibi. ¶ Octauo not.de cauſa ꝓpter quā lex prodita eſt de hoc in gl.vt humana.⁊ dic qd lex diuinas et humanas res bū diſponit ⁊ oēm iniquitatē expellit.C.de ve. 4 iure.enu.l.j.in prin.⁊ dicit Phi.† qd lex eſt cōſtitutio ſcripta iuſta precipiēs ⁊ cōtraria prohibēs.j.di.lex eſt.xxiij.q.iiij.ſi etiā. Et dicit̃ lex qꝛ ligat vel legitime agit obſeruatores remunerando et tranſgreſſores puniendo.iij.diſt.omnis lex.ff.de iuſti.⁊ iure.l.j. ¶ Nono not.ꝙ appetitus noxius iuris regula.⁊ dicit̃ noxius quaſi neſciēs abſtinere a vetitis ⁊c.de conceſ.preben.c.ij.in prin. lib.vj. Et exponit Pet.appetitus noxius ideſt nocendi voluntas:melius exponit̃ per dictū.c.ij. Quid autē ſit regula dicit̃.iij. diſt.regula ⁊ no.de reg.iur.lib.vj.ſuper rubrica. ¶ Decimo no. qd precipua iuris precepta ſunt vt qs honeſte viuat.alterū non ledat ⁊c. Et qd dicit alterū dic nec ſeipſum.de ſenten.excō.ꝯtin- 5 git.j.vbi not.† de clerico ſeipſum percutiente an ſit excōicatus. ¶ Oppo.in eo qd deus dicit̃ Rex qꝛ imo diabolus dicit̃ princeps mundi.xxxij.q.ij.c.j.de peni.diſt.ij.ſi ein̄. Solutio vt not.in eo.c.j.in glo.iiij.que ſoluit multipliciter ⁊ inter cetera dicit qd dicitur princeps mūdi ideſt mūdanoꝝ ſeu maloꝝ per hoc qꝛ ⁊ alibi dicit̃ princeps oīm vitioꝝ.de pe.diſ.ij.princeps. ¶ Secundo op.ī eo qd dicit qd deus diſpoſuit ſibi ſubditos fore pudicos.⁊c. Ex hoc ein̄ videtur homo peccare nō poſſe ne cōtingat dei iudiciuʒ fallit cōtra id.de ſen.excō.a nobis el.ij.de ꝯſe di.ij.panē. Et ſic infertur hominē carere libero arbitrio cōtra id.xxiij.q.iiij. nabuchodonoſor.ver.vaſis ire.qd al's eſt capitulū. Gloſ.iij.ſoluit qd deus hoc diſpoſuit per prouidentiā ⁊ predeſtinationeʒ ⁊ de hoc in eo.c.nabuchodoſor.⁊.c.ſequentibus.⁊ de pe.diſt.iiij.ſi ex bono.j.tit.j.c.j.ver.diabolus. ¶ Et qd dixi de vaſis ire hec vaſa dicuntur peccatores.l.diſt.illud quoqʒ.in ſi. ſicut dicimus vaſa vini vel olei. Peccatoribus autē non inferret deus penam:ſi ex neceſſitate paccaſſent.d.c.vaſis. Et per hoc ꝙ deus diſpoſuerit homines eſſe bonos qꝛ deus cuncta celeſtia ⁊ terreſtria recti cenſura iudicijs diſponit.de reliqui.et venera.ſanc.c.vno.lib.vj. In eo autē qd dixi ſm glo.de prouidētia ⁊ predeſtinatione videt̃ gl hec accipere pro eodē ⁊ velle ꝙ oēs homines dicunt̃ prediſtinati qd nō procedit:qꝛ imo ſoli ſaluandi ſunt predeſtinati.xxiij.q. iiij.predeſtinationem dānandi autē dicuntur preſciti.vt eo.titu. Nā vt dicit magiſter ſententiarū in primo diſt.xxxviij.ante finē. 6 †predeſtinatio eſt gratie ꝑparatio: qua deꝰ elegit quos voluit ante mūdi cōſtitutionē. Et ecōtra reprobatio eſt preſciētia iniquitatis maloꝝ ⁊ preparatio dānationis eoꝝ. Dicit ergo ꝙ gl.accipit hic predeſtinationē large habito reſpectu ꝙ oēs ab initio natura ſunt boni dicto ver. Diabolus. Sed accipiendo predeſtinationē ꝓprie verꝰ dꝛ ꝙ deus diſpoſuit hoīes eſſe bonos ꝑ prouidētiā q̄ ꝑ ꝑdeſtinat onē:qꝛ ſic creauit vt poſſent eſſe boni. Nā prouidētia eſt rō ordinādorū in finē vt dicit Tho.ij.ij.q.xxij.ar. j. Sʒ nō ꝑparauit oibꝰ gratiā vt ſaluent̃ ⁊ de ꝓuidētia ꝑdeſtinatione ꝑſciētia diſpoſitione ⁊ ſcientia dei tractat̃ in primo ſn̄iarū di.xxxv. Et per hoc etiā expeditur gl.in ver.ſubditos.⁊ in ea ibi corā dño quaſi ſtatim penitēdo nō videat̃ diuertiſſe.de pe.diſ.j. diuortiū. ¶ Tertio op.in eo ꝙ dicit ꝙ deus diſpoſuit hoīes eſſe pudicos.nā pudicitia eſt virtꝰ ꝑticularis.dꝛ ein̄ a pudore in quo verecūdia ſignificat̃. Et dic verſat̃ pudicitia circa illa de qbꝰ homines verecūdant̃ vt dicit Tho.ij.ij.q.clj.articulo.iiij.non ergo loquitur hec litera proprie reſpectu eius quod intendit autor q per hec verba vult qd homines ex dei diſpoſitione ſint virtuoſi generaliter quo ad omnes virtutes. Solutio forte metu huius 7 contrarij.gl.in verſ.pudicos exponit ideſt caſtos.† Caſtitas ᵇ eīn b eſt generalior virtus q̄ pudicitia.qd dic per ſcʒ Tho.vbi ſtatim allegauit.⁊ poteſt accipi pro omni virtute:cū caſtitatis ſit proprium reprimere concupiſcentiam que generaliter dicitur cauſa cuiuſlibet vitij.j.de conſtitu.nam concupiſcentiā qd etiam dicit hic in gl.q̄ eſt per hoc ꝙ dixi.ſ.in quinto notabili. Et de hac generali caſtitate videt̃ loqui.de pe.diſt.ij. Si ein̄ vbi dicit ꝙ nemo pōt gloriari ſe caſtū habere cor.⁊ de hac procedit qd dicit gloſ. qd caſtitas ſola eſt que cum fiducia poteſt deo aīas repreſētare. auf.de lenonibus.§.ſancimus. Ille tamen.§.loquit̃ de caſtitate ſpecialiter ſumpta prout eſt abſtinere a venereis.⁊ hoc mō accipiendo non procedit autoritas premiſſa. Sed nec ponit̃ ibi ſub hac forma.ſed dicit̃ ibi ꝙ caſtitas etiā ſola poſſibilis eſt deo animas preſentare:vt ſit ſenſus ꝙ per hoc nō excludant̃ alie virtutes ſed exprimatur virtus caſtitatis q̄ ꝑ ſe etiā ſine alijs virtutibus poteſt deo aīas preſentare:⁊ hoc contingit maxime propter 8 cōnexitatem virtutum.de qua.j.de renū.niſi.ver.porro. ¶ †Eſt autem caſtitas duplex quedā mentis quedā corporis.xxxij.q.v. qui ſitit.⁊ de ſecunda procedit quod dicit hec gloſ.quod ſuaderi poteſt imperari nō poteſt.⁊ melius diceret nō dʒ vt in.c.integritas.alleg.in glo. Caſtitas vero mentis imperatur quia ſine hac ſaluari nō poſſumus.xxxiij.q.v.ſi finis Et quo ad id qd dixi de caſtitate ⁊ pudicitia dicit Tho.vbi.ſ.qd pudicitia proprie verſatur circa venerea.ſ.reprimendo.⁊ precipue circa ſigna venereorum:ſicut ſunt aſpectus impudici oſcula,⁊ tactus.⁊ ſic exteriora ſigna. Caſtitas autem magis reſpicit ipſam veneream cōmiſtioneʒ.⁊ ideo pudicitia ad caſtitatem ordinat̃ non quaſi virtus ab ipſa diſtincta ſʒ ſicut exprimens caſtitatis circūſtātiā quādā. Interdū tamē vna ponit̃ pro alia vt in hac gl.in fine.⁊.xxiij.diſt.§. his igitur.ibi nō vagi oculis. Hug.de ſpoleto.pudicus oculus ianitor eſt cordis.et excludit quicquid indecens nouerit impudicus

a ¶ Quotidie. de hoc verbo vide hic ꝑ do. Abb.⁊ Fely. in.j.col.ver.ij. not.

b ¶ Caſtitas.ſecundum Auguſt.in.lib.de diffinitionibꝰ eſt per edomitas vitiorum furias mūda et honeſta totius corporis habitudo.

dicus querit.qd plz.p oia discurrit volentes intrare patitr noletes hortatur. Unde oculi prima tela sunt adultere. Seneca de reme dijs. Oculi recitamenta sunt vitiorum z duces scelerum. Hiero nymus ad furiā.e.speculū mētis est facies z tacite oculi mentis 9 fatētr archana.vñ in epistola ad fabiolā fatetr q̄ de ceteris virtu tibus pñt alij iudicare pudicitiam sola nouit cōscientia.vnde in die iudicij zc. Et inde cōtra eluidium. C. maxime autē mulierib⁹ cōuenit.vñ Hiero.cōtra Jouinianum.g.multa sunt que p se cla ra igenia z viros illustrant.mulieris propria virt⁹ est pudicitia. ¶ Quarto op.qd vr̄ hic superfluitas ibi pacificos z modestos z sic obstat.j.ver.sane.Solutio metu cōtrarij glo.i vbo pacificos exponit.i.pacē custodiētes vt in verbo modestos exponit.i tem peratos.Pe.aūt exponit pacificos.i.nō litigiosos qd in idē redit 10 dat. ¶ † Quid aūt sit temperātia.[a] dic vt in glos.ver.modestos a z dic q̄ est diuinū donū rōnis cōtra libidinem z alios motus im portunos vnde requiritr in cibis z vestibus.xlj.dist.c.j.xxj.q.iiij. p totum z in hac glo.in ver.pacificos.ibi dr Math.v. ¶ Quin to op.q̄ litera vr̄ sibi ɔtradicere litera prio innuit q̄ hoīes natu raliter sint boni. scdo innuit qd naturaliter sint cupidi. z sic vi tiosi.Soluit Jo.cal.q̄ pncipium loquitur ex parte creatoris qui creat homines pudicos zc. Sed quod sequitur ibi. Sed effrena ta.loquitur ex parte creature humane que post peccatū primorū parentū libero arbitrio vtitur tam ad malū quā ad bonum.sed plus ad malū.nam oīs etas ab adolescētia prona est ad malum xij.q.j.c.j.Et humana natura labitur ad delicta.qd dic vt in gl. q2 nō solum.z pro hoc Eccle.vij. fecit deus homine rectū.et ipse se imiscuit multis q̄stionibus. ¶ Sexto opp.adhuc nā ex hoc vr̄ qd homo debeat psumi cupidus z malus contra id de scrutinio c.vno.Solue vt ibi dicam.z dic q̄ presumitur bonus q2 natura b liter creatus bonus vt in proximo cōtrario. ¶ Septimo opp.q2 videtur ɔdictio in litera.etiā ex alio in eo qd dicit q̄ cupiditas[b] est prodiga.hec enim cōtraria de cōsuetudine.c.pen. z quod ibi no.glos.ij.Glo.q2 nō solū.soluit dupliciter.prio in princ. q̄ cupi ditas dr prodiga quia nō solum rerū sed etiā fame dicitr quis p digus zc.vt in glo.z vult glo.dicere q̄ cupidus est pdig⁹ sue fa me.z pro hac so.inducit Joā.an.quia litera nō dicit q̄ cupiditas sit prodiga sed q̄ est sui prodiga. Secundo soluit glo.in fine q̄ cupiditas refertur ad retentionem temporalium. Prodigalitas ad euacuationem virtutis.Et hec solutio in idem recidit cū pre cedenti. Joā.cal.dicit q̄ cupiditas hic sumitur in genere prout est radix omniū malorū quod etiā dixi.s.in quinto notabili z in tertio contrario.z de hoc.j.de consti.nam cōcupiscētiam.z quod ibi dico contrario scdo.nō autē hic sumitur in specie p auaritia que est cōtraria prodigalitati.Et hec solutio formalior est q̄ pce dentes tñ etiā precedētes vere sunt.z in hac glo.ibi procliuis.et in proemio cle.post.princ.ibi claudianus in maiori.lib.iij. Et in fine.z est simile.xxviij.dist.de his.vbi diuerso respectu via salutis dicitr arctissima z leuissima. ¶ Octauo op.q2 vr̄ superfluitas ibi litiū.z ibi iurgiorū cū idem important de re iudicata.iurgātium. z sic est contra.j.ver.sane.So.cōiter z exponitr qd dicit litiū.s.ex traiudicialiū.iurgiorū iudicialiū.de ver.sig.forus.phy.tñ nomē litium intelligit etiā de iudicialibus.Dicēs q̄ cupiditas est ma ter criminum vnde lites oriuntur.C.de iudi.properandum. Di cit etiā q̄ lites tanq̄ odiose p legem restringuntur de rescriptis. nonnulli.Dic qd iurgium est pas litis quia vt dicitur indicto c.forus.hi qui litigāt iure disceptant.Possunt tñ hec accipi pro mistice z non est in hoc vis dūmodo habeatr mēs litere que hoc intendit q̄ ex cupiditate oriūtur lites in quibus versantur iur gia.Dicuntur tamē z iurgia etiam aliter pro conuitijs. Dicitur enim iurgari altercari.z de cupiditate z litibus dantur versus. ¶ Nobilitas fastum.fastus litem parit.armat lis odium.capiūt 11 hec tria mortis iter. ¶ † Nono op.q̄ supflue fuerit lex prodita. melior enim est iustitia animata qua inanimata.ar.xij.q.j.preci pimus. Melius ergo fuisset relinqui executionem iustitie arbi trio sapientū quā legē ɔdere nā nec lex prouidet nec puidere po test circa singulos actus humanos vt in proemio clementinarū circa quos tñ prouident sapientes.So.Jo.cal.q̄ quāuis homo naturaliter sit aptus ad virtutem tñ necesse est eum iuuari p ali quam disciplinam cū promptitudo nature sit ad malū vt hic et s.in ver.contrario. ¶ Ad ɔtraria rñdet.ad primū q̄ verū est q̄ iustitia animata melior est inanimata:sed perfectius iudicat sa piens.l.puta quā si lex nō esset.nā sepe moueretr ex affectione spe ciali.xj.q.iij.q̄tuor.Ad illud cū dr q̄ lex nō prouidet circa singu la.rñdet q̄ hec rō nō cōcludit nisi in casibus in quibus nō est ius expressum de offi.dele.de causis.de trāsac.c.vl.Dic q̄ēt rñdetur ad hoc p rñsionē precedētem.quāuis eñ lex nō possit de oībus disponere pter varietatē casuū quotidie contingentium tñ per scientiā legum sapiens instruitur vt determinate sciatur etiā ca sus non expssos in longe procedendo de similibus ad similia vel per identitatem rationis vel per similia argumenta.ff.de legi.

non possunt.de consti.translato. ¶ Decimo op.in eo q̄ hic dicitr q̄ lex proditur lex enim est eterna.xxiij.q.v.lex eterna.ergo non est ex tpe prodita.j.tit.j.c.j.So.Joā.cal.q̄ lex prout est in deo p mulgatur ab hoīe fm diuersitatem temporū de consangui.non dz vel fm eū ɔtrū loquitr de lege diuina.hic de humana.iiij.dist. §.leges.z hec solutio verior:tñ etiā pcedens vera est ad bonum sensum:q2 lz lex positiua promulgetr a principe tēporali quo re spectu dr tēporalis.tñ ipse deus p ora principū dr pmulgare.C. de prescriptio.long.tempo.l.fi.l.dist.si quis diaconus. ¶ Unde cimo opp.ad idē q2 etiā sine legis promulgatione artantur ho mines ad ea q̄ legis sunt.j.di.ius naturale.xix.q.ij.due.So. Jo. cal.q̄ ɔtraria de lege naturali loquūtur hic de positiua. ¶ Duo decimo op.ad idē nam superflua vr̄ promulgatio legis cum pro mulgatio fiat presentibus non futuris q ma.accu.pos.ca.fi. lex autē etiā futuros hoīes z actus ligat.j.ti.ij.c.vl.Sol.Jo.cal.qd legis promulgatio que fit presentibus etiā futuros amplectitur cū presumatr in eorū notitiā peruenire.Et p hoc dicit cessare cō trarium vult dicere q̄ ibi non comprehenduntur nisi presentes q2 alij presumuntr ignorare.Dic q̄ in.d.c.fi.non loquitur de le ge sed de bannis seu edictis que nō simpliciter habent vim legis de sen.ex.a nobis.el.ij.z qd ibi no.in glo.pe.ad finē.talia e dicta nunq̄ sunt ppetua.vt dicit illa glo.secus aūt in lege que est ppe tua de offi.dele.c.fi.Itē edicta de qbus in.d.c.fi.emanarunt a iu dice pticulari lex aūt cōis emanat a principe cui oēs subijciuntur de constitu.ca.j.et pariter comprehendit futuros vt presentes quia viridi obseruantia durat lex in perpetuū.z sic senp intelli gitur promulgari.C.de heret. arriani. ¶ Decimotertio opp.ad idē q̄ nō debuerit lex promulgari.lex enim pcipit z prohibet.iij. di.omnis.z sic vr̄ tolli liberum arbitriū a deo datum homini.de pe.di.ij.si enim.ver.liberi.so.Jo.cal.qd lex non impedit liberta tem arbitrij.xlv.dist.de iudeis. Sed si eo vtitur quis ad bonum premiatur si ad malum punitur dicto.c.omnis.z sic non simpli citer vrget ad bonū vel ad malum Per legem enim nemo bene facere cogitur.sed malefacere prohibetur.xxiij.q.v.ad fidem.Et intellige qd prohibetur male agere.s.indirecte per penā.que im ponitur z de hoc etiā.j.q.j. ¶ Decimoquarto opp.ad idem qd superflua fuerit legis promulgatio.sufficiebat enim lex diuina q̄ est perfectissima quia deus opus imperfectionis non nouit de baptis.maiores ver.sed adhuc.Sol.Joā.an.q̄ hanc obiectionē vult soluere hec litera.que hic vult q̄ si homo inniteretur legi di uine non fuisset necessaria lex positiua. ¶ Decimoquinto oppo. in eo quod dicit q̄ per legē regulatur noxius appetitus obstat enim.xxxij.q.v.si paulus.in eo q̄ dixit apostolus se videre aliam legem in membris suis repugnantem legi mentis sue.So.Joā. cald.q̄ ibi loquitur de lege sensualitatis que dicitur lex q2 ligat i.inclinat:sed non de lege que recta ratione ligat vt hic. ¶ De cimosexto oppo.quia videtur superfluitas et nugatio ibi.hone ste viuat alterum non ledat ius suum vnicuiqz tribuens. Solu. vt in tribus glosis que sunt super his verbis quia per verba de notatur triplex status seu modus viuendi q2 honeste viuere con sideratur quantū ad se z in his que agimus nobiscum.i.que sunt a nobis z manent in nobis de hoc toto super psal.xiiij. alterum non ledere quo ad ea que cū alijs agimus ius suū vnicuiqz tribu ere quantum ad iudicem qui debet seruare iustitiā.vel fm Joā. an.hec multiplicatio verborum fit hic quia que specialem notā desiderant nisi exprimantur neglecta videantr.ff.de iniur.l. Itē apud.§.ait pretor.de offi.vica.causa in generali.li.vj. Et hec so lutio potest coniungi cū precedenti vt sit sensus q̄ quāq̄ vnū de istis verbis in effectu comprehendat omnia tria non tñ omni no proprie.Et in eo qd dixi de iustitia de ipsius laude dic vt in glo.siue sit.Item Cicero officiorū secundo.iustitie tāta vis est vt ne illi quidē qui maleficio z scelere pascuntr possint,sine vlla par ticula iustitie viuere.Nā z princeps latronū nisi equaliter predā dispertiat aut interficietur a socijs:aut relinquetur.August.iiij. de ciuitate dei remota iustitia quid sunt regna nisi latrocinia. 12 ¶ † Decimoseptimo oppo.quod nō fuerit necessaria lex ad co hibendum appetitum nec ad inducendum q̄ homines honeste viuant zc.Ad hoc enim sufficit ratio naturalis que hoc dictat Solu. licet hoc dictet ratio naturalis cum homines propter cu piditatem illud non obseruant ideo fuit necessaria lex que per pe ne impositionem arceat a delictis. Item vt dicit Joā.cald. lex humana applicatur ad casus singulares .non sic ratio natura lis lz lex humana censetr a naturali ratione alias non posset dici lex sinon esset rationalis.iiij dist.erit autē.Et in glo.in versi. ho neste viuat ibi semper conuentionibus non solū qd liceat consi derandū est sed z quid honestum sit.ibi.§.pe.inquiret magistra 13 tum in datiōe tutorum de ipsorum moribus. ¶ † Decimoocta uo opp.ad hoc q2 lex positiua est distincta a lege naturali.j.dist. ius naturale z.c.se.ergo non deriuatr a lege naturali arg.de offi. or.dilectus.de preben.cum in illis lib.vj. Sol.Jo.cal.dicens q̄

a ¶ Tēperātia ē rōnis libidi nez atqz alios nō rectos ipe tus ai summa et moderata dñatio. scdm cicero. l. Rhe thoricorum.

b ¶ Cupiditas. scdm apl'm.j. ad thymothe um.c.vj.est ra dix omnium malorum quā qdā appeten tes errauerunt a fide:z inser uerūt se dolo ribus multis

1 ¶ Decretales dicuntur epistole et quare.
2 Similatio nimia inducit confusionem.
3 Simile vnum infertur per aliud.
4 Contrarietas non debet in iure reperiri.et.nu.11.
5 Uagari non debent iura extra volumina.
6 Uigilantibus iura subueniunt.
7 Nomina autorum debent in libris inseri.
8 Actio ex promisso non datur in cathalonia.
9 Superfluitas vitari debet.et nu.11.
10 Decretales antique que in hoc volumine non sunt redacte allegari non debent:et eas allegans tenetur de falso.
12 Rubrice an sint de textu.
13 Jus naturale consistit in dictamine recte rationis et surrepit quādo humanum genus incepit multiplicari.
14 Jus positiuum promulgatum est ad punienda delicta.
15 Jus ciuile a quibus proditum sit

multe sunt leges positiue q̃ deriuant a lege naturali.vt qd quis nō verberet aliū.nā sm legē nature nulli faciendū est malū:et tales leges non sunt ꝓprie positiue sed naturales. Quedā nō sunt leges positiue que non sunt de iure naturali specifice.lz in cōi.i.in ꝯfuso causent a rōne naturali.vt ꝙ homicida puniat tali pena. Et in hoc instat.Jo cal.Dic ꝙ lex positiua causat a naturali.i. a dictamine recte rōnis.qd dictamē nō est aliud ꝙ̄ ipsa recta rō i.rectitudo q̃ est in mente legislatoris.Et ex hac progredit ad statuendas leges sup casibus pticularibus p hoc qd dico de pben.
14 de multa.ver.circa.in prio ꝯrio. ¶ †Quero circa hoc maxime in eo qd dixi.s.contrario.xiij.ꝙ p leges non cogit qs bene facere. An p legē positiuā hoies efficiant boni.et vr ꝙ nō p ea q̃ dixi in dicto cōtrario.xiij.qr per leges nemo bene facere cogit.xxiij.q.v. ad finē.Itē non efficit qs bonus nisi per virtutē de pe.di.j.Itē vt christus ait.et di.ij.charitas est.ergo non p legē.Itē si homo timore legis benefacit non dr benefacere.de reg.iur.que ex timore.Itē lex ꝯsistit circa bonū cōe non circa proprium singulorū de ꝯsti.c.j.In contrariū est hec litera in eo qd dicit ꝙ p legē humanum genus honeste viuit etc.So.Jo.cal.qd per legē efficiuntur hoies boni qr inducunt ad actus virtuosos.iiij.dist.facte sunt.
15 ¶ Ad cōtraria rñdet ad primū de.c.ad finē.dic ꝙ†absolute lex non cōpellit ad bonū sed inducit.Itē qñq3 cōpellit vt qd diues det pauperi eleemosynā et ꝙ subditus obediat superiori:et similia sm Jo.cal.dic qd eoipso ꝙ qs facit ꝯpulsus non dr benefacere:vt.s.e.q.p palleg.c.ex timore. ¶ Ad id ꝙ dr de virtute dic ꝙ lz p virtutē ducat homo ad bonū non tollit qn et p legē.Ad.c.q ex timore dic ꝙ non semp qs obedit legi ex timore imo qñq3 voluntarie.Itē illud qd fit ex timore filiali meritorium est lz secus de timore seruili.de hoc dē pben.eū qui in gl.ante pe.li.vj.Ad illud cū dr ꝙ lex respicit bonū cōe.Dicit Joā.cald.ꝙ etiā respicit bonū singulariū psonarū.Nam q in pprijs negotijs non bñ facit ledit bonum cōe.expedit eñ reipublice ne qs abutatur re sua
16 insti.de his q sunt sui vel alie.iur.§.pen. ¶ †Scdo quero an lex positiua[a] obliget in foro ꝯscientie.vr ꝙ sic maxime respectu legis canonice propter illud quodcunq3 ligaueris etc.xxiiij.qō.j. quodcūq3.de ma.et obe.solite.In ꝯtrariū qr iudiciū ꝯscientie ēt iudiciū dei de simo.p tuas ij.lex aūt inferioris non ligat superiorem.xxj.dist.inferiori.de ma.et obe.cū inferiori.de elec.c.ij.Item multe leges ciuiles sunt ꝯtra legē diuinā vt ille q pmittunt vsuras.concubinatū vel pscriptionē cū mala fide.sol.Jo.cal.qd vbi lex distinguit vt iudicium contentiosū a penitentiali qō non est dubia vt de spon.tua nos.de eo q cog.consan.vxo.sue ex lrīs.et c.seq.et qd no.ibi in gl.tunc tñ non est ꝯtrarietas inter hec.Nam diuersitas fori ex cā diuersificat iudiciū.Sed vbi p legē nō fit talis distinctio,nec subest causa quare fieri debeat si lex nō inducit peccatum nec nutrit sed ordinat ad bonū cōe.obligat etiā in foro conscientie.tunc enim deriuatur a lege eterna.iuxta illud per me reges regnant et legū cōditores iusta decernunt ꝓuerbi.viij. C.de summa tri.epistola inter claras.tales eñ leges deus per imperatores et reges tribuit humano generi.viij.dist.quo iure pro hoc.s.contrario.x.et dicit Tho.pria secunde.q.xcvj.articu.iiij. ꝙ lex humana dicit iusta ex fine vt qr ordinat ad bonū cōe.et ex autore:qr nō excedit potestatē condentis:et ex forma qñ sm q̃litatem proportionis proponit subditis onera in ordine ad bonum cōe.cū eñ quilibet homo sit pars multitudinis hoc ipsum qd est et qd habet est multitudinis:sicut etiā quelibet pars in eo qd est totius.vnde et natura infert aliquod detrimentū parti vt saluet totum.sic et lex humana inferens onera ꝓportionabiliter ꝓpter bonū cōe iusta est et obligat in foro cōscientie.Iniuste autem leges dupliciter.vno modo p contrarietatem ad bonū humanū.et hoc euenit p tres modos contrarios pmissis:vel ex fine qñ imponitur onus subditis non ꝓpter vtilitatē cōem sed forte ꝓpter gloriā vel cupiditatem imponentis.vel ex autore quia vltra potestatē facit:vel ex forma qr inequaliter subditis onera imponuntur:lz al's ad bonū cōe ordinentur.et tales non sunt leges sed potius violentie.facit.iiij.dist.erit autē.et tunc non obligant in foro conscientie nisi forte propter vitandū scandalū ꝓpter qd homo etiā iuri suo credere dz Matthei.v.Et quicunq3 angariauerit te mille passus vade cū eo et alia duo.et qui abstulerit tibi tunicam da ei et pallium.xiiij.q.j.in principio et pro scandalo vitando facit de renum.nisi.§.pro graui.de pscri.nihil. ¶ Secundo modo pñt esse iniuste ꝓpter contrarietatē ad bonū diuinum sicut cū inducunt ad idolatriam vel aliud qd sit contra legem diuinam et tales nullo modo debent obseruari.oportet eñ deo magis obedire ꝙ̄ hominibus actuū.iiij.de sen.ex.relatū.xj. q.iij.iulianus.et c.qsquis motu.et c.imperatores. ¶ Ad contraria ad primū cum dr qd lex inferioris etc.dic ꝙ lex positiua qñ est iusta dr lex diuina p dictū.c.quo iure. ¶ Ad aliud cum dicit de legibus que sunt contra legem diuinā.Dic ꝙ non possunt dici leges de reb.eccle.non alie.c.fi.

a ¶ Lex positiua an obliget i foro cōsciētie vide bal.i.l.cū qs.C.d iur.et fac.igno.et ibi poteris dirigi ad alias ꝯcordāti. vide late p.d abba.j.c.j.de constitu.

Sane Summa vt.s.in princ.et hic ponitur narratio vt ibi dixi p quā cōmendat hoc opus principaliter propter duo.Primo propter dispendiū antiquarum constitutionum.secundo propter vtilitatē nouarum.ibi:adijcientes.dispendium vero antiquarū consistebat in quinq3.Primo in diuersitate voluminū.Secūdo in nimia similatione.Tertio in contrarietate.Quarto in pluritate:ex qbus quatuor inducebatur ꝯfusio. Quinto in incertitudine:et oia hec explicant in lrā.Et dicit Jo.
1 an.ꝙ ex curialitate omittit hic textū.s.de vtilitate. ¶ †No.quod decretales dicunt epistole qd euenit:qr emanarunt p modū epistolarū ad diuersas cōsultationes.vt ptz.j.in toto volumine.habent autē ipse decretales epistole vim ꝯstitutionū et canonū.xix. di.c.j.et de varijs nominibus ꝯstitutionū no.iij.dist.in sum.et per Host.in proe.summe.§.quo noie.Et dicūt decretales a decernonis.vñ ēt dr decretū.Et de diuersis modis qbus dr decretū no.
2 Specu.de primo et scdo decreto.in princ. ¶ †Scdo not.ꝙ ex nimia similatione inducit ꝯfusio.de hoc in glo.idē dicit.Et intellige ꝙ est cōfusio ex eo:qr qñ aliqd est decisum p vnū ius cōfusio est:et superfluitas qd fiat aliqd ius oino simile.Et dicit Phy.qd ideo hic dr de nimia similatiōe:nā qñq3 similitudo nō est superflua vel inutilis:vt si diuisione iuris aliqua iuuet:vel ꝓpter euitandā difficilē separationē:ne si clausula aliqua separet ab alijs qbus est cōmissa totus fundat intellectus.C.de nouo co.cōpo. l.j.et de vete.iur.enu.l.ij.§.si qs autē.Host.dicit ꝙ adhuc remanserunt aliqua sine qbus poterat cena duci qd vltimū est ꝟbum Horatij in poetica.Sed offert Hosti.oia contraria se soluturum. Dic ꝙ qñq3 ponunt similia:imo etiā precise idē reperit in diuersis titulis ad diuersos effectus de li.ob.significātibus.de appel. significantibus.et vtrobiq3 de hoc.Et in hac glo.idē dicit in ter-
3 tia ꝯstitutiōe.al's est titulus p se de emē.iusti.codicis. ¶ †Tertio not.ex hoc ꝙ p vnū simile infertur ad aliud:al's ꝓpter similitudinē nō induceret superfluitas:de qua in proximo notabili:tūc aūt hz locū ar.a simili:qñ non pōt notari dissimilitudo de consti. translatio.vbi dico in.iij.contrario.et.q.iij.de hoc etiā de appel. vna.xxvij.q.j.nuptiarū.ff.ad.l.aquil.illud.auē.de instru.cau.in pn.vni.dr qd calami et attramenti mutatio similitudinis aufert
4 p oia puritatē. ¶ †Quarto no.ꝙ in iure nulla dz esse ꝯtrarietas de hoc in gl.qr nulla.et.j.in prio ꝯtrario.Et in eo qd glo.dicit qd in hac cōpilatione nullū contrariū dz inueniri.Host.redarguit glo.qr alibi dicit ꝙ.c.vt debitus.corrigit multa iura precedētia. et idē dicit de.c.de multa.de prebē.Sed dic qd lz in hac cōpilatione ponātur aliqua iura q̃ quo ad aliquid sunt correcta:tñ nō superflue ponūtur vt in eis not.Itē ius corrigens et correctum nō sunt contraria:quia tenet scdm:et nō primum.de ꝯstitu.c.j.li.vj. ¶ Quinto no.ꝙ vitanda est confusio.de relig.do.c.vlti.et.c.j.li.
5 vj.facit de rescrip.cū in multis.e.lib. ¶ †Sexto no.ibi vagabantur:ꝙ iura non debent vagari extra volumina:que autem iura ante hanc compilationē vagarent explicat glo.in ver.vagabātur de aliquib9.et in ea.in fi.de pu.ca.c.fi.cū si.Host. ¶ Septimo no.ex hoc qd qñ iura vagantur extra volumina dicuntur vacillare.Et sm Pet.Abb.vacillare est non se firmare in altero contrariorum.Aliud autem est variare.qd dico de testi.cogen.preterea. ¶ Octauo no.ibi communem qd laborandum est pro cōmuni vtilitate.de post.prela.bone.j. ¶ Nono no.de dictiōe ma-
6 xime.et de hoc dico.j.tit.j.damnamus.xix.no. ¶ †Decimo no. ibi:studētium.qd princeps laborat ad vtilitatē studētium quāꝙ̄ autem in salutatione loquatur generaliter omnibus in studio cōmorantibus:hic tamen dicit de studentibus.i.studio inuigilantibus:talibus enim iura sunt prodita.ff.de his que in frau. credi.pupillus.in fi.Et dat Host.versus.Si quis forte cupit iurisconsultus haberi.Continuet studium velit a quocunq3 doceri.Inuigilet:nec vincat eum tortura laboris.Fortior insurgat cunctisq3 recentior horis.Nā vt ait Uerg.Labor omnia vincit
7 improbus.i.acer seu magnus. ¶ †Undecimo not.ibi Raymūdum:ꝙ

dum: q nõia auctoꝝ debẽt in libris inseri. de hoc p Joã.an. sup data. vi. libri in qone. Et Vin. dicit qꝺ iste Raymundus fuit vir religiosus ꝛ valde literatus: ꝛ oriundus de Cathalonia: vbi nõ daf actio ex pmisso. Dicit tñ Vin. q cathalanus q varijs promissionibus ꝛ inutilibus inuitationibꝰ detinet viatorem teneri ꝺ3 saltẽ de dolo. ff. si qs cautionibus. l. ꝭ actio. §. q. j. duces. in fin.

9 ¶ † Duodecimo no. de superfluitate vitãda: ꝛ qꝺ in hac cõpilatione nihil ꝺ3 eẽ superfluũ. ꝛ de hoc. j. scꝺo ꝛ tertio ꝯria. Et dicit Bonaguida qꝺ in antiqs cõpilatiõibus erãt eque snĩe inter iniquas: sicut liliũ inter spinas ꝛ tribulos: ꝛ herbas pestiferas que hodie sunt resequate. ¶ Decimotertio no. q iura debẽt redigi i volumine sicut hic redacte sunt decretales. ꝛ dicit gl. in verbo redigendas q debent redigi recte ꝛ ordinate primis in prio loco posterioribus in scꝺo ponẽdis: vt in hac cõpilatione. Et facit hec glo. ad id qꝺ ꝺ q rubrica ꝺ ꝯtinuari ad pxima nõ ad remota ad idẽ de sum. tri. li. vj. in gl. rubrice. Itẽ q2 sicut ꝺ3 esse ordo inter decretales: ita ꝛ fortius inter rubricas: ꝛ de ipsis decretalibꝰ in ordine ponendis. j. in quarto contrario. Ex hoc arguit Phy.

10 q † decretales antique nõ inserte in hoc volumine nõ debẽt allegari in iudicijs: ꝛ q allegãs tenef ꝺ falso. C. de no. co. ꝯpo. l. ij. §. hunc igitur. ꝛ iudex etiã q audientiã accõmodat. C. de vete. iur. enu. l. ij. §. hoc igif. de hoc. j. ver. seq. q. ij. ¶ Decimoquarto not. ibi: declaraf. q cõstitutiões priores declaranf p posteriores. an aũt snĩa lata fm priorẽ intellectũ reuocef ex sequenti constitutione dico. j. de cõsti. c. fi. q. iij. ꝛ dicit Vin. q qñq3 declarare põt qui iudicare nõ põt de offi. lega. studuisti. de appella. solicitudinem

11 ¶ Opp. in eo qꝺ † dixi in qrto notabili qꝺ in iure nulla ꝺ3 esse cõtrarietas: nã adhuc sunt multa ꝯria: vt. j. de rescri. c. j. ꝛ c. ex pte. j. de offi. dele. c. cũ si. cũ et vr dicit Hosti. decre. vt debitus corrigere videaf multa iura de prioritate rescriptorum tractãtia de pluralitate bñficiorum. Sol. nulla ꝺ3 esse ꝯrietas insolubilis: apparẽs aũt ꝯrietas alicubi reperif. Et de varijs modis soluẽdi cõtraria no. Spe. de dispu. ꝛ alle. §. post hec. ver. ꝛ gñaliter. ꝛ ver. in summa. Et dicit Jo. an. q p ibi notata nõ expedit psequi id qꝺ aliq psequũf hr de decẽ predicamẽtis de qbus no. Azo in prin. summe. ꝛ Lau. ꝛ archi. l. di. ferrũ. ꝛ laudẽ. de ele. cle. qꝺ circa. vbi de h dixi. q. xv. ¶ Scꝺo opp. in eo qꝺ dixi in. xij. no. qꝺ in hac cõpilatione nihil ꝺ3 esse superfluũ: nã videnf esse aliqua superflua. de libel. ob. significantibus. de ap. significãtibus. vbi idem reperitur Sol. illud fit ad diuersos effectus. vt no. in. d. c. significantibus. de libel. ob. ꝛ. s. in. ij. not. ¶ Tertio op. de pncipijs decretalium q sepe videnf superflua. j. ti. j. c. ij. ꝛ c. cũ oẽs. ꝛ c. seq. Sol. vt dico de iurepat. nobis in prin. cõtrario prio. ¶ Quarto opp in eo qꝺ dixi in tertio notabili qꝺ priores decretales debent prius poni. nã fm hoc decretales autoris debuissent poni in fin. libri. Solut. intelligo qꝺ debent poni ordinate in eodẽ titulo: nõ aũt in volumine. p hoc q no. glo. C. de no. co. cõpo. in pria ꝯstitutiõe. Itẽ et in eodẽ titulo attendif ordo solũ quantũ ad decretales diuersorum autorum: nõ aũt eiusdẽ. vt de offi. or. ad hec. ꝛ c. vt nostrum. ꝛ no. in eo. c. ad hec. in glo. credo. ꝛ p h q filij sint legi. cãm. el. j. ꝛ. ij. ¶ Ex his no. qꝺ põderatur titulus: ꝛ sic tituli sunt ps libri. hoc dicit glo. singu. in proemio. vj. in ver. ꝛ tandem in ver. titulis qꝺ

a rubrice [a] sunt † text. ita qꝺ qui promisit scribere text. tenetur scri-

12 bere rubricas. Põderatur etiam titulus ad aliud. nam lex debet

b intelligi fm materiã tituli. [b] ꝛ intelligitur loqui de actiõe de qua loquitur titulus. ff. de in diẽ adiec. imperator. in fi. not. glo. ff. de cõdit. inde. l. fi. ꝛ ex hoc not. argu. a titulo p hoc quod not. de elect. cum monasterium. in glo. ij. de cõfirma. vti. bone memorie. in gl. fi. ¶ Quero in eo quod dicit qꝺ erãt diuersa volumina cõstitutionum apostolicarum ante hãc compilationem que fuerint illa Sol. vt habeatur origo ꝛ ordo: nõ tantum huius compilatiõis ꝛ aliarũ precedẽtium: sed etiã totius iuris canonici: ꝛ etiã totius iuris tam positiui quã iurisgẽtiũ seu naturalis. Dic qꝺ cum in-

13 cepit multiplicari genus humanũ surrexit † ius naturale qꝺ cõsistit in dictamine recte rationis. i. prout cuiq3 dictat rõ nõ deprauata: ꝛ cõsistit in paucis preceptis. de quibus. s. ver. proxi. vt genus humanum honeste viuat ꝛ c. Postea facta distinctione dominorum orta sunt bella ꝛ captiuitates ꝛ alia plura. ff. de iustit. ꝛ iure. ex hoc iure. j. dist. ius gẽtium: nam prius omnia erant communia. j. distin. ius naturale. ꝛ hinc ortũ est ius gẽtium: quod est idẽ cũ iure naturali: sed restrictũ p plura precepta. nam post diuisionem dominiorũ locũ habet regula qꝺ quis nõ dicef cũ alie-

14 na iactura locupletari. lib. vj. † Sed quia precepta talia non sufficiebant varijs discordijs que quotidie oriebantur. Nec ad puniendia delicta pmulgatũ est ius positiuum: ꝛ in diuersis regnis diuersa iura promulgata sunt. ¶ Et p Moysen. inter hebreos foraneũ inter grecos: p nummam pompiliũ inter romanos: ꝛ per alios inter alias gentes. vij. dist. Moyses. Quo ad ipsos aũt romanos populus postea creauit decẽ viros q leges scriberent: ꝛ hi ex legibus solonis in latinũ trãslatis duodecim tabulas ediderunt. ff. de origi. iur. l. ij. §. exactis. ꝛ. d. c. Moyses. ꝛ c. di. scilicet. vij. c. fuerunt. ¶ Ex his habetur duplex lex positiua. s. diuina ꝛ humana. Nam lex data p Moysen ꝺ diuina: relique humane ex quo ad legẽ humanã vltra legẽ. xij. tabularũ pdiderunt sena tusconsulta. i. sanctiones quas faciebat senatus vrbis. Itẽ plebiscita. i. sanctiones quas pmulgabat plebs p tribunos. Item rñsa prudentũ. i. iurisconsultoꝝ: deinde trãslata ptãte in principem in ipsum etiã translata est cõdẽdarũ legũ. e. l. ij. de orig. iur.

15 ꝛ ab ipsis principibus multe leges late sunt: ꝛ ex his † pdũt ius ciuile. Quo ad legẽ aũt diuinã cũ aduenit plenitudo tpis: seu tẽpus gratie p aduentũ christi translata sunt in eũ lex. ꝛ sacerdotiũ. j. de ꝯsti. trãslato. ꝛ p eũ in Petrum ꝛ successores. vt ibi no. ꝛ hr de ma. ꝛ obe. solite. ꝛ hinc hr duplex lex diuina noui testamenti. s. euãgelica ꝛ apostolica: q tñ in effectu sunt eadẽ lex. Postea p summos pontifices ꝛ alios patres in concilijs: ꝛ extra cõcilia p summos pontifices pmulgate sunt cõstitutiões seu canones ex qbus fuerũt facta varia volumina: tandẽ Gratianus fecit volumen decretoꝝ. Sed adhuc pmulgate sunt cõstitutiones alie ꝛ decretales epistole ex quibus facta sunt diuersa volumina de qbus hic fit mẽtio: ꝛ añ hãc cõpilationẽ fuerũt qnq3 ꝯpilationes approbate. Nã Bernar. papieñ. pposit postea eps: facit primã cõpilationẽ qdã antiqua iura interserendo. Post illas alie decretales ab alijs apostolicis emanauerunt. de qbus Gilibertus fecit aliã. Alanus aliã. Deinde post ipsos Joannes galensis fecit vnã q olim dicebaf scꝺa ꝛ dicebaf pria cõpilatio liber primꝰ. secunda liber scꝺs: deinde Bernardus archidiaconus cõpostolanus morã trahẽs in curia de registro Inno. tertij extrahens quedam decre. de ipsis fecit vnã compilationẽ que romana compilatio vocabaf: in qua erant quedã inserta que ro. curia non approbabat. Deinde magister Petrus beneuẽtanus de mandato ipsius Inno. fecit aliã q tertia dicebaf: ꝛ hoc de decretalibus eiusdẽ Inno. vsq3 ad annũ sui pontificatus duodecimum. Demum ipse Innn. in concilio gñali fecit septuaginta vnã constitutiones: de quarũ ordine no. de accu. sicut. ꝛ de his: facta est qrta cõpilatio. Deinde honorius fecit quintã compilationẽ quam magistro tancredo antiquo doctori, ꝛ archidiacono Bononiensi direxit. Et ex his Gregorius fecit hanc ꝛ de predictis etiã dico. j. ti. j. c. j. in prin. q. iij.

1 ¶ Dictio tantum includit negatiuam.
2 Rubrice decretalium sunt autentice.
3 Indefinita equipollet vniuersali.
4 Lex quibus modis dicatur generalis.

1 **Volentes.** Nota ꝺ † dictiõe tm. ꝛ dic q astruit negatiuã de cã pos. cum ecclesia. Et est sensus huius lr̃e q debemus vti hac cõpilatiõe tñ ꝛ sic non alia: quod intellige de pcedentibus de qbus dixi. s. ver. pxi. q. j. ꝛ p hoc. j. q. iiij. ¶ Scꝺo no. ex hoc fm Vincẽ. q edictũ de cõpilationibus est phibitoriũ p hoc qꝺ no. de spõ. cũ apud. ¶ Tertio no. ex predictis et lr̃a in eo qꝺ dicit q debemus vti hac compilatione

2 q † rubrice sunt autentice sic colligit Vincen. ꝛ melius colligitur s. ver. pxi. vbi dixi in. iij. cõtrario: ꝛ de hoc in pemio. vj. §. sane. ꝛ in Spe. de dispu. ꝛ alle. in fi. ꝺ3 aũt esse ordo inter rubricas sicut inter decretales in eis positas: q2 vltimum dixi. s. ver. proxi. in. iiij. ꝯtrario. ideo fit cõtinuatio rubricarũ ad proxi. ar. ff. de sta. ho. l. ij. ¶ † Quarto no. q decretalibus oĩbus vti possumus in

3 c iudicijs q2 indefinita [c] equipollet vniuersali vt dicit glo. sic ergo ꝛ pro hoc de elec. vt circa. lib. vj. ꝛ de hoc in sequenti contrario. Pro hoc etiã q2 iste constitutiones sunt generales. j. ti. j. c. j. ꝛ c.

4 fi. Et qbus † modis dicaf lex gñalis psequunf Pet. ꝛ Abb. qꝺ dic vt no. in. d. c. vt circa. in gl. in. verbo ppetua. Et in hac gl. fi. si cui cõcessa est via p fundũ per quãlibet eius partẽ concessa vr ciuili tñ mõ vt non p villã nec p vineas ire agere sinendus sit cu3 id eque cõmode per alterã partem facere possit minore serentis fundi detrimento. ¶ Oppo. ad hoc q2 multe decretales continent indulgentiã. de elec. quia diligentia. ꝛ c. qꝺ sicut. de concess. pben. cõstitutus. ꝛ hec non debent trahi ad consequentiã. vij. q. j. petisti. ꝛ sic alij vti non pñt. Glo. soluit dupliciter. Prio qꝺ propter vnã decretalem aut duas nec plus nec minus q2 modicum qd non nocet: ꝛ de hoc vltimo in sequenti cõtrario: ꝛ pro hac solutione inducit Hostien. q2 alibi ꝺ q oẽs suffraganei conuenerunt ꝛ tñ quinq3 ecclesieñ. nõ conuenit. de postu. pla. bone. ij. ibi tñ hoc non bene colligif. Ad idẽ. vij. q. j. deniq3. post prin. ibi oi semini israel: ꝛ tñ non includit tribus iuda et beniamin. Scꝺo soluit glos. ibi vel dicas q id quod dicit hic in scholis concernit decretales q continent indulgentiã. Quod aũt dicit in iudicijs concernit eas q cõtinent ius cõe ꝛ vtraq3 solutio sustineri potest Et dicit q etiã decretales ꝯtinentes indulgentiã seu dispositionem vel priuilegiũ sicut de qbus in primo ꝯrio. ꝛ. j. de rescri cũ ordinẽ de deci. dilecti. cũ duobus se. ꝛ pluribus alijs similibꝰ nõ frustra ponunf in hac compilatione vt sciatur ex quibus causis

a ¶ Rubrice sũt ꝺ textu. Et qñ rubrice possint allegari p tex. tu vid per hosti in sũma de sacra. iterã. vr nõ. arch. ix. di. c. qs nesciat.

b ¶ Materiam tituli. ꝭ quidsi rubrica ẽ ꝯria nigro cui potius sit standũ: alb. ꝺ ros. ff. si cer. pet. l. j. decidit stãdum nigro tãq posteriori: ꝛ vltima poribus derogant vt. l. pacta nouissima C. ꝺ pactis: ꝛ idem t3 ipẽ albe. i suo dictionario ꝛ an sit arguẽdũ ex verbis rubrice et ordine eaꝝ t3 bar. q sic i. d. l. j. i. ij. no. ꝛ facit dcisio mar. sil. quẽ sepe cõmẽdat ꝛ seqf Bar. ꝛ pcipue i rubri. ff. ꝺ eo p quẽ fac. ẽ. ꝛ i. l. j. i. j. no. ff. ꝺ pecu. ꝛ i. l. j. ff. ꝺ ꝯfir. tuto. ꝛ i l. ij. C. eo.

c ¶ Indefinita: idefinita non eqpollet vli in testibꝰ ꝛ rõ est q2 dicta eoru3 debẽt ꝯcludere de necessitate. vt p. d. alb. i. c. auditis. de pscrip. in. iiij. col. ver. si pro. vbi vide.

possint cõcedi priuilegia.vñ etiam ꝓpter scire interpretari priuilegia ponit̃ titulus.ĩ.de priuile.q repetit̃ in.vj.ꝛ cle.Itẽ vt dicit phy.ponũtur decretales cõtinẽtes dispẽsationem vt sciat aliud esse de iure cõi:vel vt sciat̃ in qbus casibus possint epi dispẽsare qd regulariter est eis prohibitum.de hoc vltimo.ĩ.de temp.ord. dilectus.Et in hac gloss.ibi qd oẽs illi a.xx.annis supra numeri xiiij.ibi nõ nocet:ꝛ tñ interdum prodest.ff.de verbo.sig.l.iij. vbi ꝓ vno miliari qd supest dat̃ vna dies ibi ꝛ si qõnes.qd intellige vt ibi no.¶ Scdo op.ad id qd dixi in primo Hrio in pria soluti one qd de modico nõ curatur qd imo curetur.xiiij.q.vi.c.vi.Gl. ibi argu.cõtra.soluit qd affectus ꝛ intentio cõsiderat̃ in talibus ꝓ hoc.xiiij.q.v.si qd inuenisti.de hoc qñ de modico curet̃.no.de rescrip.si proponẽte.ꝛ facit qd dico de postu.bone.ij.ver.intelleximus in.ij.contrario.Et dic qd in remedijs ordinarijs de modico curatur vt in iuribus alle.hic in glo.ibi arg.cõtra vsqꝫ ibi effectus:in remedijs aũt extraordinarijs secus vt in restitutiõe que nõ datur ꝓ modico dãno.de.in inte.resti.c.j.de hoc de dã.infec. si ꝓprietarius.ꝑ Bar.ꝛ dr oẽ remediũ extraordinariũ qñ iducit restitutionẽ ꝯtra ius cõe:vt dicit ibi Bar.põt ẽt dici qd regulariter de modico curat̃.ĩ.de ap.c.de appellationibus.fallit in casibus a iure expressis:ꝛ in illis rõ reddit̃.¶ Quero si post hãc cõpilationẽ inuenit̃ aliqua decretalis nõ posita in hac compilatione Glo.ibi.Si vero dicit tenendum qd de fide instr.pastoralis. Jo.an.dicit qd respectu illarũ q̃ emanarũt post hãc compilationẽ añ cõpilationẽ.vj.libri potius tenẽdum est qd hr̃ in proemio sexti .i.in fi.ex hoc dic hanc gl.ꝓcedere de decretalibus añ hanc cõpilationẽ cõditis.¶ Scdo q̃ro qd si aliq vtãtur priori cõpilatione in iudicijs vel in scholis.Gl.eadẽ dicit qd sunt excõicãdi: qꝛ faciunt ꝯtra ꝯceptũ ꝑncipis ꝙ no.vel fm Jo.an. poterit iponi pena arbitraria.de offi.del.de causis.dic ꝙ vtraqꝫ solutio cõiungi põt:ꝛ dicit ꝙ iponeret̃ pena q̃ magis timeat̃.ar.vt lite nõ conte.qm̃.in fi.¶ Tertio q̃ro si decretales posite in hac compilatione reperiãtur corrupte habito respectu ad registrũ vbi originaliter habetur.Dic ꝙ corrigi debẽt fm illas q̃ sunt in registro: sicut etiã instrm̃ qd reperit̃ variũ a protocollo corrigit̃ : ꝛ statur protocollo.vt no.glo.in auẽ.de tabel.§.pe.col.iij.qd dico de fin. instr.inter dilectos.prosequit̃ aũt hic Inno.de.vj.decre. corrup. quas corrigit ex registro.Prima est de ele.bone.j.scda.eo.tit.auditis.tertia de offi.or.quãto.quarta de appel.cũ spãli. quinta de cle.nõ resi.ex tue.sexta de prebẽ.pro illorum.Post.addit duas de re iudica cum inter.de prebẽ.super inordinata.Joã.and. addit alias duas de re iud.cũ.i.ꝛ.a.de appel.ꝯstitutis.ij.ꝛ qualiter corrigant̃ dicet̃ in eis.¶ Quarto q̃ro an ꝑ hanc literã sublate sint cõpilationes facte de statutis factis in concilijs.Vincen.qd nõ qꝛ hic soluꝫ intendit tollere cõpilationes factas de diuersis apostolicis rescriptis vel epistolis in vnũ:nõ ergo tollit̃ compilatio q̃ cõtineat acta vnius concilij tñ.Dicit cõtra qꝛ hic tollit omnem cõpilationẽ q̃ ꝑcesserit istã ꝛ q̃ cõtineat cõstitutiões papales : vt dixi in primo notabili ꝛ ꝑcipue habuit respectũ ad qnqꝫ compilatiões de qbus.s.ver.pri.q.j.ꝛ ꝑ hoc qꝛ vt dixi in.d.q.j.quarta compilatio antiqua nõ cõtinebat nisi ꝯstitutiões ꝯcilij gñalis ꝛ tñ sublata est ꝑ istã.Dicit ẽt.Vin.qꝫ nõ intẽdit tollere nisi ordinem scripturarũ practicarũ ꝛ pluralitatẽ corpoꝝ in vnũ corpus reducere singulas partes vel capitula locis congruis inserendo. xvj.di.septuaginta.¶ Quinto q̃ro si dubitat̃ ꝺ decretali hic cõtẽta qualiter debeat intelligi an possit induci ps resecata. Vinc. ꝙ sic ꝑ.c.vij.di.fuerunt:qd dicit Jo.an.veꝝ si sit remota tãꝙ superflua vel prolixa nõ qꝛ iuri cõtraria ꝓ hoc qd no.de pur.ca.c.j. ¶ Op.ad hoc ꝙ indistincte nõ possit allegari antiqua cõpilatio ꝑ hanc literã.Dicit Goff.ꝛ Egi.ꝙ hic ꝓhibet̃ factio nõ allegatio.Post.cõtra qꝛ si nõ põt fieri qño põt allegari.Dicit Jo.and. ꝛ bene ꝙ Goff.habuit respectũ ad antiques cõpilationes:ꝛ dic ꝙ vult ꝙ hic prohibet̃ factio noue compilationis.Itẽ vsus generalis antiquarum nõ aũt allegatio ipsaꝝ pro vsu ipsius et sic sepe fit.vt.ĩ.de con.vti.boue. vbi dico ẽt in similibus. ¶ Sexto q̃ro in eo qd olim allegabãtur decretales ꝑponẽdo ver.extra. an hoc hodie seruari debeat.Pet.ꝛ Abb.ꝙ sic:qꝛ sunt extra volumẽ decretorum : dicũt tamẽ ꝙ lꝫ olim alie cõpilatiões dicerẽtur extrauagãtium quia vagabãtur.s.versi.proxi.nõ sic debet dici hoc ꝑ hr̃ vltimo qꝛ nõ vagãtur amplius cũ sint in hoc volumine autẽtico .Item quo ad primum dic ꝙ cum hec cõpilatio sit distincta a volumine decretoꝝ ꝛ sit volumẽ autẽticum de ꝑ se deberẽt hodie allegari decretales in ea contente nõ premittẽdo extra:ꝛ sic allegant periti canoniste.

a ¶ Deus. deus ꝓprie diffiniri nõ põt.tuꝫ qꝛ deus nõ est sub gñe:sꝫ ẽ super oẽ genus. Tuꝫ qꝛ nõ ẽ ꝯpositus ex gñe et drĩa nec ex aliquo alio:sꝫ est purus actus ꝛ sũme simplex.

¶ De summa Trinitate ꝛ fide catholica. Rubrica.

1 ☞ Rubrice decretalium inuicem cõtinuantur preter rubricam de summa trinitate.
2 Summa trinitas que est deus, est principium vniuersorum.
3 Fides est fundamentum omnium bonorum spiritualium.
4 Fides dicitur eo qꝛ fiat id qd dictũ est ꝛ promissum est inter deũ ꝛ hominem:ꝛ quot modis dicatur fides.
5 Fides quomodo diffinitur.
6 Fidei quod sunt species.
7 Demones an habeant fidem.
8 Osanna quomodo interpretetur.
9 Articulus fidei quid est ꝛ quot sunt: et a quibus fuerunt compositi.
10 Credere quid primo debeamus.
11 Articulos fidei scire tenẽtur clerici explicite,laici vero implicite.
12 De fide quid teneãtur credere clerici vel laici.
13 Articulos fidei ignorantes si habent curam animarum an possint dispensatione tolerari.

¶ Rubrice (vt dixi.s̃.in proemio.ver.volentes.in tertio notabili) debent inter se habere ordinẽ.Ideo inuicẽ cõtinuãtur.Cum 1 aũt † hec sit primanõ potest ad aliã priorẽ cõtinuari.Causa tamẽ quare hic sita sit in ꝑncip.reddi potest ꝛ pro parte redditur 2 hic in glo.que est super rubrica.in princi.† Et dic plenius ꝙ gl. a ꝙ quia summa trinitas que est deus[a] est principiũ vniuersoꝝ.ĩ. c.j.Et precipue respectu iuris qd deus per ora ꝑncipum ꝓmulgat.vt dixi.s̃.in proemio.in princ.q.iij.Ideo ipsius dei vicarius summus pontifex de transla.c.j.de ma.ꝛ obe.c.ij.ꝛ.iij.de maior. ꝛ obediẽ.solite.de iure tractaturus ne inchoaret sine fundamento.de presbytero non bap.c.iij.ab ipsa summa trinitate sumpsit exordium:ꝛ per hoc habetur causa situationis quo ad primam partẽ rubrice.¶ Quo ad secũdã vero partẽ cum subijcitur de fide catholica.dic ꝙ quia de ipsa summa trinitate tractamus in respectu ad salutem nostrã:ꝛ quia vt dicit hec glo.rubrice omne ꝙ nõ est ex fide peccatũ est:ꝛ ordo nostre reparatiõis a fide sumpsit exordiũ.Et ꝓ hoc quia sine fide impossibile est placere deo: ad hebre.xj.ꝛ prima salus est certe fidei regulã custodire.xxv.q. j.pria salus:ideo subierit de fide catholica.Vel fm beatũ Thomam in commento huius tituli:potest reddi causa situatiõis huius rubrice hoc modo:quia saluator discipulos suos ad predicãdum mittens tria eis iniunxit.Primo vt docerent fidem:secundo vt credentes imbuerent sacramentis:tertio vt credentes sacramentis imbutos ad obseruãdum diuina mandata inducerẽt dicitur enim. Mat.vlti.Euntes docete omnes gẽtes.Quãtum ad primum baptizantes omnes in nomine patris ꝛ filij ꝛ spiritussancti.Quantũ ad secũdum docentes seruare omnia mãdata quecunqꝫ mandaui vobis . Quãtum ad tertiũ inter que tria 3 decenter fidei doctrina premittitur.Est enim † fides omniuꝫ bonorum spiritualium fundamẽtũ fm illud apostoli ad hebr.xj.fides est substantia.i.fundamẽtũ sperãdarum rerum ꝛc.vt hic in glo.ꝛ.iij.q.vj.Est etiã fides ꝓpter quã anima viuificat̃ ꝑ gratiã fm illud apostoli ad Gal.ij.qd autem nunc viuo in carne in fide viuo filij dei .Et Abacuch.ij. Justus autem ex fide sua viuit ꝙ verum est.in hac glo.rubrice de quo.ĩ.q.quinta.Est etiam fides per quam anima ornatur iustitia ad romañ.iij.iustitia autem dei est ꝑ fidẽ iesu christi.ipsa etiã fides est ꝑ quã anima deo desponsat̃.osee.ij. Sponsabo te mihi in fide ꝑ quã etiã fidẽ hoĩes in filios dei adoptãt̃.Jo.j.dedit eis potestatẽ filios dei fieri his qui credunt in noĩe eius.ꝑ quã etiã fidẽ ad dñm accedit̃.ad hebr.xj. Accedentẽ ad deũ opꝫ credere.ꝛ per ipsam fidẽ oẽs eterne vite brauiuꝫ cõsequñtur Jo.j.hec est voluntas patris mei vt oĩs qui videt filiũ ꝛ credit in eũ habeat vitã eternã.¶ Conuenienter igit̃ christi vicarius ꝓpositurus mandatũ qbus etiã ꝑ apostolorum predicationem pacifice gubernatur:titulũ de fide premittit. Sꝫ quãꝙ multi sint articuli fidei quoꝝ quidã videtur ad ipam deitatẽ ꝑtinere:qdã ṽo ad humanitatẽ quã filius dei sumpsit in vnitatem ꝑsone.Alij vero ad diuinitatis effectus.Fundamẽtũ ipsius fidei est ipsa pria veritas deitatis cum oĩa alia ea ratione cõtineãtur in fide inquãtum ad deũ aliqualiter referũtur : vñ dñs discipulis suis dixit Joãnis.xiiij.Creditis in deũ ꝛ in me credite ꝑ qd datur intelligi qd in ipsum crediderũt inquãtũ est deus ꝗsi fide de deo principaliter existẽte.inter illa vero q̃ de deo fide tenemus.hoc est singulare fidei christiane vt trinitatẽ ꝑsonaruꝫ in vnitate diuine essentie fateamur.sub hac eniꝫ professione christo ꝑ baptismum sumus assignati:vt ptꝫ ꝑ id qd ꝓxime inductum est.baptizãtes eos i noĩe patris ꝛ filij ꝛ spũssancti.Alia vero que de deo asserimus nobis ꝛ alijs cõia inueniuntur vt qd deus est vnus ꝛ omnipotens.Et si qua alia de deo fide tenẽtur que etiaꝫ iudei ꝛ saraceni nõ diffitentur vñ ad designãdum propriũ ꝛ singulare dogma fidei christiane nõ intitulauit hic de deo sed de trinitate.ꝛ addidit sũma:qꝛ diuina trinitas arcẽ quadã.i.ꝑncipatũ tenet inter plurimas trinitates ab ea deriuatas.Ab ipsa namqꝫ deriuat̃ diuina qdã trinitas in aĩa nostra fm quã ad imaginẽ dei facti sumus fm memoriã intelligẽtiam ꝛ volũtatẽ.Deriuãtur ẽt ab ipa alie trinitates i singulares creaturas ꝑut modũ

quedã

quendam vel specie͂ ⁊ ordine͂ habent sm que in eis diuine trinitatis quasi quoddā vestigiū inuenit̄ vt dicit Augustinus in libro de trinitate. Ad discretione͂ ergo aliarū trinitatū que a diuina descēdūt hic dicit̄ de sum. trinitate. Sed de hac trinitate diuina diuersi heretici diuersa errantes senserunt: quorum sabellius abstulit psonaꝝ distinctione͂ dicēs patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti eē vnam essentiā ⁊ vnā psonā: ꝫ solū differre nominibus. Arrius vero posuit triū personarū esse diuersas substantias ⁊ differētias que omnia ⁊ similia fides catholica damnat. q2 igit̄ de summa trinitate ⁊ aliis ad fide͂ ptinentibus hic tradere intendit ꝙ fides catholica tenet ideo additur de fide catholica. Et quare dicatur catholica dico. ī. q. iij. hec sm Thomā. Ex qb⁹ colligit̄ rō situationis huius rubrice. quo ad vtrāq₃ pte͂. Et ꝙꝙ hec vera videatur differre ab alia cā situatiōis premissa tn̄ in effectu nō discrepant. Ad materiā rubrice facit. xxiij. di. q eps. de conse. dist. iij. c. fi. ⁊ distinctiōe vltima. c. pe. ⁊ vlt. ¶ Quero circa rubricā de pluribus. Et pᵒ quare dr̄ summa trinitas. Solutio vt ꝑrime dixi. ⁊ dicit Isidorus. x. etymologiaꝝ ꝙ dr̄ summa q̄si supꝛema: q2 supereminet. dic e͂t q̄ dr̄ summa ad differentiā aliarū que si non sunt summe, vt trinitas in cādela. q2 in ea est ignis splendor ⁊ calor. ⁊ idem in similibus ⁊ de hoc per Hosti. in summa huius tit. in prin. ¶ Scdo quero q̄re dicit̄ trinitas. Solutio vt ptꝫ ex premissis dicit̄ enim trinitas eo q̄ sunt tres persone in vna essentia q̄ prosequitur Isidorus. vij. etymologiarū sicut etiā memoria intelligentia ⁊ voluntas sunt tria ⁊ cū sunt vna mens seu aīa humana. sic ⁊ pr̄ ⁊ filius ⁊ spūssanctus sunt trinitas ⁊ vnitas: quia sunt vnū ⁊ tria. ꝓ hoc q̄ notat̄. ī. c. j. in glo. no. ꝙ multiplex. ⁊ de hoc etiā dico. ī. in. xxviij. notabili ¶ † Tertio q̄ro in eo q̄ dicit de fide qd est fides. Solutio vt. ī. q. vj. Sed prius videndū de origine vocabuli. ⁊ dic sm Tulliū officiorū pᵒ ꝙ dicit̄ fides q2 fit ꝙ dictū est. Et idem Isidorus. viij. Etymologiarū dicens dictā fide͂ q2 fiat id q̄ dictū est ⁊ promissum est inter deū ⁊ hominem. ¶ Quarto q̄ro in eo q̄ dicit de fide catholica quare sic dr̄. Dicit Boetius in libro de trinitate vt beatus Tho. in cōmēto huius tituli q̄ dr̄ catholica. i. vniuersalis ⁊ generalis. greci em̄ vniuersale catholicum dicunt. ¶ Quinto q̄ro quot modis dr̄ fides. Sol. vt in glo. rubrice quā diuide. q2 pᵒ reddit cām quare ista rubrica fuit hic situata q̄ dixi. s̄. in prin. huius rubrice ⁊ ibi videndū tractat de fide ꝑ modū summe querens de quinq₃ quorū scdm prius prosequit̄. s. quot modis dicit̄ fides. scdo ꝓsequit̄ primum. s. quum fit fides ibi vero. vbi fides describit fide͂ vno mō ⁊ opponit ⁊ stat cōtrario dans aliā diffinitione͂. tertio prosequit̄ de tertio quot sunt species fidei. ibi spēs. quarto. de quarto. s. articulis fidei ibi: principales. quinto de quinto. s. de pmio credentium ⁊ pena non credentiū ibi: premiū. Quo ad quesitū aute͂ premissum sc₃ quot modis dicatur fides. glo. ponit aliquos modos quibus dicit̄ fides: ⁊ aliqui ex his modis notantur. xxij. q. j. Et vltra modos de quibus in glo. sunt alij. dicitur enim fides legalitas contraria dolo. de depo. c. ij. Item probabilis credulitas: ff. de verb. signi. bone fidei emptor. Ite͂ bona simplicitas vt iste est bone fidei. i. simplex non duplex. xxij. q. iiij. innocens. ⁊ de his modis ⁊ de his etiā quos ponit glo. dantur ver. ꝑ Hosti. ī. de restitu. spo. literas. Baptismus castus securus conscius equus fides legalis simplex collectio credens. Sic q̄ probabilitas fidei sub voce tenetur. Et in hac gl. ibi ante baptismū ibi. adultis loqtur vt ibi ptꝫ ibi coniuges. xxviij. c. fi. ibi. §. illud. alias versi. ibi. §. vendite. ⁊ de spon. duo. c. j. ibi articulorū vnde symbolū dicitur fides. de vita ⁊ honestate clericorū. vt quisq₃. vbi not. in glo. fi. ibi stricti iuris. de his not. de excep. cū venerabilis. ¶ † Sexto quero quid est fides: ᵃ ⁊ hoc accipiendo pro fide catholica vt hic gloss. ibi. fides vero describit̄ secundū apostolum ad Hebr. xj. ꝙ est substantia sperādarū rerū argumentū non apparentiū. ⁊ de hoc. iij. senten. distin. xxiij. Et declarat glo. quare dicit̄ sperandarum rerū quia sperare debemus futurū esse quod dictū est ꝑ prophetas. dicitur aūt scdm glo. argumentū non apparentiū. idest eoꝝ que non apparent. s. de futuris complēdis vt de die iudicij ⁊ de fine mundi. ¶ Opp. ad hāc diffinitione͂ quia vera diffinitio dꝫ esse conuertibilis cū suo diffinito. argu. ff. de dolo. l. j. xxvij. q. ij. in princi. Sed diffinitio premissa non conuertit̄ cū fide imo conuenit etiā spei. q2 etiā spes est substantia sperandarū rerum. Item fides est de psentibus preteritis ⁊ futuris. q̄ dic vt glo. Diffinitio aute͂ premissa loquitur tantū de futuris. Glo. stat contrariis dicens ꝙ hec non est vera diffinitio sed quedā notificatio. Ipsa vero gloss. aliter diffinit. q̄ fides est voluntaria certitudo absentium infra scientiā ⁊ supra opinione͂ constituta. aliam etiā diffinitionem tangit glos. ibi. ⁊ apostolus ita diffinit. hec est fides ⁊c. sed illa est solum quedam declaratio fidei formate de qua. ī. q. sequenti. Quo ad pmissam aūt impugnatione͂ dic sm. a. ⁊ alios defendendo diffinitione͂ apostoli ꝙ fides est substantia. i. virtus q̄ est substantia in fundamentū substans seu forma subsistens sperandarum rerum. i. eoꝝ que christiani debent sperare. argumentum nō apparentiū hoc expone vt. s̄. e. q. Ite͂ sꝫ Io. an. quia si volumus ꝓbare dicimus sic dicit christus sic dicit hoc Abraam tn̄ expositio vr̄ valde remota a mente apostoli. ⁊ dic non apparentiū hic sit de pterito siue de psenti siue de futuro. ⁊ ꝑ hec tollitur obiectio prima cū dicitur ꝙ diffinitio pmissa conuenit etiam spei: nā spes est tantū de futuris. tollitur etiam obiectio secūda q2 vt nunc dixi rerū non apparentiū concernit preterita psentia ⁊ futura. sed in eo q̄ in hac diffinitione dr̄ sperandarū rerū videt̄ hoc conuenire tantū futuris ⁊ sic cōueniri spei. ad q̄ dic q̄ hoc dictū est quia vt nunc dixi fides sperandis substat tanꝙ fundamētum eoꝝ que speranda sunt ⁊ sic fides est virtus per quā credimus ea que sperare debemus ⁊ in hoc substat fides spei: q2 super ea tanꝙ super fundamento constituitur spes non aūt econuerso. Nam potest credi aliquid q̄ non speratur. nihil aute͂ potest sperari q̄ non credat̄. Spes enim est virtus qua spiritualia ⁊ eterna bona sperātur. i. cū fiducia expectātur vt dicitur primo sententiarū dist. xxvj. Ex his dic ꝙ fides est de presenti ⁊ cū hoc est sperandarū rerū: q2 facit vel faciet in nobis subsistere res sperandas in presenti ꝑ spem in futuro ꝑ rem. Alia vero diffinitio premissa in qua dicitur ꝙ fides est voluntaria certitudo ⁊c. minus generalis est ꝙ diffinitio apostoli vt dico in sequenti questione. ⁊ in hac glo. ibi de futuris complendis. dic vt dixi. s̄. ead. q. q̄ verbum non apparentium pōt etiā preterita ⁊ presentia comprehendere ⁊ non tātum futura. per fide͂ enim credimus verum esse q̄ christus ⁊ prophete dixerunt ibi. habet cognitionem opinio dubitationem. vnde dixit Marcus varro ꝙ fides est media opinionis ⁊ scientie neutrū attingēs. ¶ † Septimo quero quot sunt species fidei. Glo. dicit q̄ due formata ⁊ informis. primā habēt boni ⁊ sancti secundā mali ⁊ demones. ¶ † Opp. ad hoc q̄ demones nō habeāt fidem quia nō voluntarie credunt. ⁊ sic in eis nō habet locum diffinitio de qua. s̄. q. pxi. cum dr̄ ꝙ fides est voluntaria ⁊c. Sol. Ja. de alberi. stat cōtrario dicēs firme credunt sm magistrum sententiarum ⁊ alios theologos ꝙ demon nō habet fidem informem. fides enim informis in peccatore habilitare potest eum ad bonū quod nō est in demone. Item fides informis inquātum fides sapiat naturā fidei formate que est voluntaria certitudo ⁊c. vt nunc dixi. ⁊ hanc hꝫ christianus etiam malus quia voluntarie credit: demō autem vt predixi nō credit sed contremiscit. nā per flagella ⁊ diuinā seueritatem hoc extorquetur ab eis: sed libero velle nec vellent deum nec articulos fidei esse. dic q̄ imo demones habent fidem informem nec magister sententiarū ꝯtradicit imo hoc tenet tertio sentētiarum dist. xxiij. sed de fide nō omnino informi procedunt rationes premisse. nā in tali fide requirit̄ assensus q2 vt dicit Augu. in libro de predestinatione sanctoꝝ. Credere deuꝫ nihil aliud est ꝙ cum assensione credere vel etiā cogitare quod ponit idem magister in dicta distin. xxiij. Et in hoc duo tanguntur vnum materiale ipsius fidei scilicet cogitare seu credere. aliud formale: vt credēs assentiat seu inclinetur ad assentiendum. ⁊ hoc non habent demones ideo fides demonū non est formata sed informis vt di. glo. Et dic q̄ est informis omnino quia sine inclinatione ad assentiendū quāuis aute͂ quis habeat fidem cū inclinatione ad assentiendum nō per hoc dicitur plene formata si est sine charitate. nā vt ait Augustinus in lib. de fide ⁊ operibus. Fides sine dilectiōe est ianis ⁊ ideo dicitur informis: sed nō omnino. ⁊ de his per magistrum sente͂. dicta distin. xxiij. ⁊ duabus seq. Ex his infertur q̄ diffinitio apostoli de qua. s̄. q. proxi. cum dicitur ꝙ fides est substantia sperādarū rerum ⁊c. est generalior ꝙ diffinitio glo. cum dicitur ꝙ est voluntaria certitudo: nam hec diffinitio non conuenit demonibus qui credunt sine inclinatione ad assentiendū. ⁊ in hac glo. ibi: formata. i. informata charitate ⁊ dilectione ibi: informis. i. sine forma: quia sine gratia gratum faciente. Ibi caret forma de electi. a suis in eo quod dicitur. ibi de his qui sincerā fidem non habent: ibi baptizantur quousq₃ incidant mortale: ibi dicit̄ informata. i. fixa: ibi apostolus ad Gal. v. ibi. §. ite͂. al's versi. sub. c. charitas est. ibi contremiscunt Iaco. ij. ibi Abacu. ij. c. ad Roma. j. ⁊ de hoc. s̄. in continuatione rubrice in euange. Mat. xxj. Ibi precedebant patriarcharum ⁊ prophetarum: ibi sequebāt apostolorum: martyrū: doctorū: ⁊ aliorū sanctorum. ibi osanna sm Augu. est vox obsecrantis magis affectū significans ꝙ rem aliquam exprimens: sicut apud remigium. heu apud latinos est vox dolentis. Et sm Ioannem vah interiectio exultantis. pape admirantis. Item cum silentium volumus imperare strictis dentibus coartamus spiritum: ⁊ hec scribi non possunt. ⁊ ideo scdm Hiero. ⁊ Augu. † osāna hebraicum in alia lingua transferri non potuit. Ioannes os aureum super hoc loco euāgelij dicit q̄ quidam interpretātur osanna. i. gloriā. alij redemptione͂. Alij saluifica vel saluū fac: que. s. gloria: salus: ⁊ redemptio bene conueniūt ei qui effusione sui sanguinis nos redemit. Quidā dicūt osanna

ᵃ ¶ Quid est fides. fides pōt sic magistraliter diffiniri. fides e͂ virtus q̄ ea q̄ ad fundamētum religionis pertinēt recte firmiter ꝗ creduntur.

interpretari dñe saluũ me fac obsecro. Osi enĩ idẽ est qð saluifi-
ca:anna interiectio obsecrantis, deberet ergo dici osianna. Sed
elisa vocali dr osanna. Et de hoc Hier. scripsit tractatũ ad dama
sum. Isido. etiã de hoc. viij. Ethi. c. vlti. ibi distant. dicit Iaco. in
hoc gl. est contraria ei qð proximo dixerat vnã esse fidẽ numero
qð etiã pꝫ ad Ephe. iiij. ⁊ e. ti. cle. vna. §. ad hec. debuit ergo glo.
dicere in singulari ꝙ differentia est. nã inter nostrã fidẽ ⁊ aliquo
rũ põt notari drĩa: non. in fide cũ sit vna tñ: sed in mõ credendi
in eo qð dr in gl. dic ꝙ etiã gl. habuit hunc sensum. Non enĩ dicit
9 ꝙ antiqui distent a nobis in fide: lꝫ in credẽdi q̃litate. ¶ † Octa
uo q̃ro quot sunt articuli fidei. s. principales. Soluit sed añ solu
tionẽ p̃mittendũ est qd sit articulus. Et fm Ricarduꝫ de sancto
victore. Dic ꝙ est indiuidualis veritas de deo supra rõnẽ nos
artans ad credẽdũ: ⁊ de hoc de hereti. cũ christus. hoc p̃misso di
cit gl. ꝙ principales articuli sunt septẽ quos qlibet christianus
tenet scire. Clericus explicite: laici ĩplicite. Et inducit glo. simile
qr ẽt sunt septẽ dona spũssancti. Pro hoc vltimo. xxx. q. j. ad fi-
nẽ. Et hec dona sunt fortitudo: sapiẽtia: intellectus: cõsiliũ: scien
tia: timor: ⁊ pietas. Et de his Esa. j. Sic etiã septẽ sunt petitiões
in oratiõe dñica. Et de hoc numero septenario nota de cele. mis.
c. j. qui añt sunt septẽ p̃missi articuli glo. explicat: ⁊ videt ponere
incarnationẽ ⁊ natiuitatẽ ꝓ vno articulo cũ sint duo: vt patet ex
verbis angeli dicentis, Ecce cõcipies ⁊ paries ⁊c. Item in eo qð
glo. ponit baptismũ ꝓ articulo. dic ꝙ non est articulus: sꝫ sacra
mentũ. Et hoc fm Iac. siue intelligat de baptismo Ioãnis quo
baptizatus est christus: siue de vero baptismo post resurrectio-
nẽ ꝑ christũ instituto. ⁊ de hoc ẽt. j. c. j. §. vna vero. vbi dico in se
ptimo notabili. Dicit ẽt gl. fm quosdam theologos ꝙ articuli
sunt. xij. ꝓpter duodecim apostolos q cõposuerunt symbolũ ꝑ h
qð no. xv. dist. c. j. ⁊ hec opinio vera. Si recipimus articulos ex
ꝑte cause efficientis. i. ipsoꝝ apostoloꝝ. ¶ Dixit enĩ Petrꝰ. Cre
do in deũ patrẽ oĩpotentẽ creatoreꝫ celi ⁊ terre. ¶ Andreas. Et
in iesum christũ filiũ eius vnicũ dñm nostrũ. ¶ Iacobus zebe-
dei. Qui ꝯceptus est de spũsancto natꝰ ex maria virgine. ¶ Io-
annes. Passus sub pontio pilato crucifixus mortuꝰ ⁊ sepultus.
¶ Thomas. Descendit ad inferos, tertia die resurrexit a mor-
tuis. ¶ Iacobus alphei. Ascẽdit in celũ sedet ad dexterã dei pa
tris oĩpotẽtis. Philippus. Inde venturus est iudicare viuos et
mortuos. ¶ Bartholomeꝰ. Credo ĩ spũmsanctũ. ¶ Mattheꝰ.
Sanctã ecclesiã catholicã. ¶ Simon. Sanctoꝝ cõmunionẽ ⁊ re
missionẽ peccatoꝝ. ¶ Iudas iacobi: al's Thadeus. Carnis re-
surrectionẽ. Et vocat iudas Luce. vj. Thadeus Matthei. x. et
Marci. iij. ¶ Mathias. Et vitã eternã. ¶ Alij aliter attribuũt
p̃dicta ꝑ hos versus. Unus esse dei patris ⁊ potẽtia rerũ. Con-
ditio dat Petro de prole Ioãnes. Tradidit cõceptũ Iacobus
subnectit ⁊ ortus. Maior ⁊ Andreas potuꝫ necis inserit acris.
Descensum dñi ponit Philippus ad ima. Sed vitã Thomas:
ascensum Bartholomeus. Iudicis aduẽtus Matthei ꝓmitur
ore. Flaminis a Iacobo referant hypostasis almo. Ecclesie san
cte cõmunio simone claret. Asserit iuda iacobi peccata remitti.
Celestẽ sortẽ tu sortis nate Mathia. Inuius vt carnis pereat
mors mensqꝫ fert. Sed cõiter theologi notantes octo articulos
ex ꝑte cause materialis dicũt ꝙ sunt. xiiij. septẽ respiciẽtes diui-
nitatẽ ⁊ septẽ humanitatẽ. Hinc Io. xvij. Hec est vita eterna vt
cognoscãt te solũ deũ: ⁊ quẽ misisti iesum christũ. ꝑ qð pꝫ in arti-
culis credibilibus hec duo subesse. s. sepultũ ⁊ natiuitatẽ christi.
De articulis añt ꝯcernẽtibus humanitatẽ exẽplifica vt in glos.
in eo qð dicit septẽ esse articulos: ⁊ declara cũ glo. ꝑ id qð dixi. s.
ea. q. de septẽ añt non cõcernentibus diuinitatẽ primus respicit
diuinã essentiã cũ dr. Credo in deũ. Ideo dr in singulari. tres re
spicisit ꝑsonas cũ dr. Credo in patrẽ: ⁊ in iesum: ⁊ in spũmsanctũ.
Reliqui tres respiciunt operationẽ diuine essentie. Quarũ vna
est in collatione nature q̃ est creatio. ⁊ de hac ibi. Credo in crea-
torẽ celi ⁊ terre. alia in collatiõe gratie q̃ est sanctificatio: vt ibi.
sanctã catholicã sanctorũ cõmunionẽ peccatorum remissioneꝫ.
Alia in collatiõe grẽ: ⁊ est gloriosa resuscitatio. vt ibi. Carnis re
surrectionẽ vitã eternã amẽ. Alij dicũt ꝙ sunt tñ duodecim. sex
ꝑtinentes ad diuinitatẽ: ⁊ sex ad humanitatẽ: ⁊ quo ad id qð ꝓ
xime dixi de tribꝰ ꝑsonis in trinitate: dicũt eẽ vnũ articulũ cũ ea
dẽ sit cognitio triũ ꝑsonarũ. Et articulũ glorificatiõis diuidunt
in duos. s. in carnis resurrectionẽ: ⁊ gloriã aĩe. Articulũ ꝟo cõce
ptiõis ⁊ natiuitatis cõiungant. Sed meliꝰ est ꝙ sint duo. vt dixi
s. e. q. Nã cõceptio seu icarnatio difficultatẽ hꝫ in h: qr deꝰ factꝰ
est homo sine humano semine natiuitatis i h qr virgo peperit.
Sunt ergo duo articuli vos artãtes supra rõnẽ: sꝫ ponere chri-
stum mortuũ ⁊ sepultũ non hꝫ distinctas difficultates: pñt ergo
poni sub vno. Alij ẽt al'r dicũt de hoc ꝑ Host. in sum. huiꝰ titu-
li. §. quoties. ⁊ ꝑ magistrũ sen. lib. iiij. di. xxiij. ⁊ xxiiij. ⁊ lvi. Et in
hac diuersitate vr̃ sufficere catholicis stare symbolo ꝓut iacet: ⁊
sic ponere tñ. xij. articulos declarãdo tñ vt. s. e. q. Et de his arti
culis tam de concernẽtibus diuinitatẽ ꝙ humanitatẽ hr̃. j. c. j. ⁊
in hac glo. ibi: ĩplicite. vt sciãt exẽplicare: distinguere ⁊ defendere
articulos. ibi ĩplicite. de ꝯse. dist. iiij. prolatã. Et credere implicite
est credere qcqd credit ecclesia. qð plenius dico. j. q. x. ibi: morsel-
lus. Uel fm Diony. dr a sym. qð est con: ⁊ bole qð est sñia vel cõ
ueniẽtia: qr de oĩm apostoloꝝ ꝯsciẽtia stabilitũ. Sed ideo qð di-
cit gl. ẽt ad idẽ tendit ibi symbolũ maius. Credo in vnũ deũ. ibi
c. vl. ⁊ pe. de h. eo. ti. c. vno li. vj. ibi: articuli veri respicientes huma
10 nitatem christi. vt dixi. s. e. q. ¶ † Nono q̃ro qd sit primũ creden-
dum. ⁊ q̃ pena nõ credentiũ. So. vt in glo. ibi: p̃miũ. ⁊ in ea. in fi.
11 Io. de ceteris circa h dicẽdis ꝑ Host. in summa eo. ti. ¶ † Deci-
mo q̃ro in eo qð dixi. s. q. viij. in p̃n. ꝙ articulos fidei clerici tenẽ
tur scire explicite: laici ĩplicite. Quid operat fides ĩplicita. Inno.
j. c. j. refert quosdam dicere ꝙ intantũ valet ꝙ si aliqs eã hꝫ: quia
credit qcqd credit ecclesia: si falsa opinat: motꝰ rõne naturali ꝙ
pr̃ sit maior vel prior filio: vel quod tres ꝑsone sunt tres res a se
inuicẽ distãtes, nõ est hereticus nec peccat: dũmõ suũ errorẽ nõ
defendat: sꝫ vt p̃dixi h credat: qr credit sic credere ecclesiã: ⁊ suã
opinionẽ fidei ecclesie supponit: lꝫ enĩ male opinet: tñ illa nõ est
eius fides: sꝫ fides ecclesie. ar. j. c. ij. circa fin. Pro hoc qð dico. j. c.
ij. in. xxij. nota. dicit Host. ꝙ est casus in quo remediũ istud non
admitteret: vt si in ore dicit se credere ⁊ operibus negat. xj. q. iij.
estimãt. Et qñ ꝓpter cõtẽptũ ecclesiastice censure aliqs ẽt laicus
velut hereticꝰ dãnat. de hereti. excõicamus. el. ij. §. q añt. Dic qð
hoc nõ ꝯdicit dicto Inn. ⁊ intantũ vr̃ ꝓcedere dictũ Inn. ꝙ ta
lis ẽt male credẽs dum tñ nõ sit in culpa meret: vt qr credit tres
ꝑsonas eẽ tres res distinctas: qr sic p̃dicat eṗs vel aliꝰ habẽs ad
hoc officiũ ꝓ hoc qr opera iudicant ex intentiõe. de sen. ex. cũ vo
12 lũtate. ¶ † Undecimo q̃ro gñaliter qd tenent de fide credere cle
rici vel laici. Soluit Inno. dicẽs qð est q̃dã mẽsura fidei ad quã
qlibet tenet: ⁊ q̃ sufficit simplicibus: ⁊ forte oibus laicis. Quilli-
bet enĩ adultus credere dꝫ ꝙ deus est: ⁊ qð est remunerator oĩm
bonoꝝ. Opꝫ ẽt qð credat alios articulos ĩplicite. i. ꝙ credat verũ
esse qcqd credit ecclesia catholica. Hanc añt mensurã debẽt exce
dere p̃lati q curã habent animarũ: nã debent scire ariculos fidei
explicite ⁊ distincte: ⁊ hoc quo ad articulos q ꝯtinent in symbo
lo. Credo in vnũ deũ. Et qcũqꝫ vult saluus esse. xxxviij. dist. c. j. et
ij. ⁊ c. seq. Eṗs ꝟo plus scire dꝫ qr de articulis dꝫ scire oĩ poscẽti
reddere rõnẽ. xxxvj. dist. §. ecce. xxxviij. dist. oẽs. Dicit tñ Inno.
qð non tenet incontinenti de oibus rñdere: sꝫ p̃habita delibera-
tione: ⁊ etiã si oportuerit cũ alioꝝ concilio. De clericis vero infe
rioribus dicit Inno. satis videri qð si sunt pauperes qð nõ pñt
intendere studio: qr non habẽt magistros vel expẽsas: ⁊ opꝫ eos
ꝓpriis manibus victũ q̃rere: sufficit eis scire sicut simplicibꝰ lai-
cis: aliquantulum tñ plus: sicut in sacro altaris, qr opꝫ eos cre-
dere ꝙ in sacro altaris conficiat verũ corpus christi: ⁊ hoc est qr
circa hoc cõtinue versant plus ꝙ laici. Inno. ar. de elec. post ꝙ.
⁊ de p̃sump. quosdã. ⁊ c. quãto. ff. de orig. iur. l. ij. §. seruus. Si ve-
ro habent magistros ⁊ expensas ad studendũ: tũc fm Inn. pec-
cant: nisi plus proficiant in cognitione fidei distincta ꝙ laici. de
hoc per Hiero. sup cantica. ⁊ dꝫ ab eo qui imponit eis penitenti-
am inquiri diligenter de ignorantia vel negligentia sciendi vt
attendant quare nõ proficiunt: vel propter duriciẽ ingenij: vel
qr oportuit eos circa alia opera charitatis intendere: puta circa
exhibẽda necessaria fratribus vel pauperibus vel hospitibꝰ. Et
idẽ de alijs bonis operibus quãꝙ enim teneant ad explicitam
cognitionẽ articulorum: tñ licet eis explicite cognitioni prepo-
nere alias scientias vt si velint addiscere scientiam iuris vt pau-
peres in iudicio defendant ne opprimant non peccant. fm In-
no. qui tñ credit ꝙ non debent ita p̃ponere aliam scientiã cogni
tioni fidei qð in fide ꝓficiant. Et dicit Inn. videri qð semꝑ plus
deberent intendere circa cognitionẽ fidei ꝙ iuris: ex quo habent
expẽsas ab ecclesia: nisi in ꝯtrarium eos iusta causa moueat. De
laicis autẽ quibus deus dedit talentũ ingenij subtilis dicit In-
no. videri qð melius faciunt si suũ ingeniũ impendant in cogni
tionẽ fidei quãuis non peccent si hoc non faciunt: videt enĩ eis
sufficere qð talenta sibi credita non abscondant in terra. i. in ter-
renis: sed bonis operibus insistant: ⁊ in hoc vltimo idẽ compost.
dicens ꝙ licet laici literati ex debito rationis teneant hoc scire:
non tamen moraliter peccant si ignorant vel non sint soliciti de
13 his sciendis cum eorum ꝓfessio nõ sit ad hoc. ¶ † Duodecimo
quero in eo ꝙ dixi in proxima questione qð habẽtes curam ani-
marum debent scire articulos fidei explicite. An in hoc ignorã-
tes pñt dispensatiue tolerari. Inno. qð sic dicens non se negare
quin papa ⁊ alij superiores prelati possint ex certis causis etiam
minus literatos ⁊ minus industriosos in temporalibus sustine-
re. de renũ. nisi. §. pro defectu.

1 ☞ Firmiter credere debemus ea que sunt fidei catholice ⁊ quid
sit firmitas.

2 Credulitas quam habemus de fide debet esse sine dubio.

Scripta in testamento que non intelliguntur perinde habētur aci non essent scripta.
4 Deus est eternus: immensus: incommutabilis: omnipotens incomprehensibilis & ineffabilis.
5 Error Macedonij damnatur: qui dicebat spiritumsanctū nō esse deum: sed seruum patris.
6 Pater & filius & spiritussanctus sunt vna simplex natura.
7 Deus pater a nullo est: filiꝰ a patre solo: spūssanctus ab vtroqꝫ.
8 Creatura spūalis & corporalis simula deo create sunt ab initio.
9 Creauit deus tēpus angelos & creaturā mundanā simul ab initio temporis. i. simul cum tempore: cuz tempus adhuc nō esset.
10 Creatura humana cuz post angelos sit nobilissima quare post bruta creata fuerit.
11 Creatura humana est cōis respectu spūalis & corpalis creature.
12 Diaboli & aliȷ̄ demones natura creati sunt boni. & nu. 25.
13 Persuadens siue solicitans seruū ad fugā furtū vel aliud simile tenet serui corrupti: etiaz si alias illud facturus fuisset. & nu. 29.
14 Doctor qui promisit legere an possit alium substituere scholaribus inuitis.
15 Dei filius incarnatus fuit a tota trinitate: & quare fuit incarnatus illo tēpore & non ante vel post: & quare de maria virgine et non ex alia muliere.
16 Christus est verus homo ex aīa rationabili & carne compositꝰ.
17 In christo est vna persona in duabus naturis. & nu. 33.
18 Christꝰ sꝫ diuinitatē est īpassibilis: & passibilis ſm hūanitatē.
19 Resurgent mortui omnes cum suis corporibus.
20 Penam perpetuam recipient mali in iudicio: boni autem gloriam sempiternam.
21 Sententiam mutat deus absqꝫ eo qꝫ mutetur.
22 Peccare nō est aliquid posse & ex hoc nō arguitur omnipotentia dei cum peccare non possit.
23 Uirginē suscitare nō pt deꝰ post ruinā: pt tñ eā integrā reddere.
24 Coeterni dictio quando ponitur adiectiue designat personas: & quando capitur substantiue designat substantiam.
26 Caritatem habere non potuit diabolus.
27 Liberum arbitrium habent angelus: homo & angelus.
28 Persuasione siue suggestione an quis excusetur.
30 Pater & filius & spūssanctus sunt vna substantia oīno simplex.
32 Leges tres habuimus ante legē mosaicā: scꝫ legē naturalē communem: naturalem rationalem & legem iurisgentium.

Firmiter. Non potest cōgrue summari ꝓpter multitudinē dictorum necetiam expedit qꝛ quo ad literam clara est. Et p̄rio tractat de summa trinitate: & de operibus ipsius trinitatis: & de fide catholica: & de articulis fidei. Scd̄o tractat de sacramentis in §. vna vo pariter. alꝭ cōiter. & hec ꝯmunior. ¶ No. qꝫ † firmiter credere debemus ea que sunt fidei catholice. de hoc in glo. j. & dicit Isidorus qꝫ firmitas[a] est animi ꝯstantia qua quis rei ita tenaciter inheret qꝫ ab ea aliquo impulsu euelli vel separari nō potest. Et de credulitate in Hiero. iȷ̄. c. b. nihil est qꝫ in hac vita haberi possit nisi credulitas ante p̄cesserit. vide ibi exempla. Et in hac glo. ibi ꝓbari: qꝛ probatio fit per certius: nil autē certius fide: qꝛ de re certissima est. s. de deo: bene tamen fiunt ostensiōes seu declarationes. qd̄ dico. j. c. p̄xi. in. viȷ̄. nota. ¶ Secūdo no. ex hoc qꝫ † credulitas quā habemꝰ de fide debet esse sine dubio. de hoc in glo. iȷ̄. & in ea. ibi: omne quod. vnde ad hoc genꝰ mēdacij nulla conditione quis debet adduci. xxȷ̄. q. ȷ̄. primum. Uincen. sed nec ad aliud. de hoc per Hostiē. in sum. de peni. §. que interrogationes. sub. §. dixisti. ¶ Tertio no. qꝫ debemus simpliciter ꝯfiteri ea que sunt fidei. Et dic simpliciter. i. sine plica seu inuolutiōe. de hoc in glo. Et in ea. ibi. l. iȷ̄. dicitur qꝫ † scripta in testamēto que non intelliguntur habentur perinde acsi scripta nō essent reliqua per se valent ibi: nihil negare tacere: vel obscure respondere: & in fine qꝫ si fiat dic vt not. de spon. ex literis. j. & regula. cōtra eum. lib. vj. ¶ Quarto not. qꝫ vnus solus est verus deus. Et de hoc qd̄ dicit vnus dic vt no. co. ti. cle. vna. §. ad hec. in. iiȷ̄. glo. & in Hiero. c. iiȷ̄. Et est vnus ne differentia ꝯtrarietatē: ꝯtrarietas pugnā: pugna vero corruptionē inducent. Et est etiā trinꝰ vt. j. eo. c. Et hoc ne solitudo vel singularitas eum vel minus potentē: vel minus bonū: vel minus felicem ostendat. Est & alia ratione vnus qꝛ omnis numerus ab vnitate vnitas a nullo: sic et deus est a se & nō ab alio. Dicitur etiā vnus alia ratione de qua in glo. iiiȷ̄. in eo autē qꝫ dicitur deus verus hoc dictū est. vt dicit gloss. v. ad differentiā fictorum deorum. & dicit beatus Tho. hic in cōmento qꝫ dicit verus deus: qꝛ essentialiter & naturaliter est deus. Aliqui autē dicuntur dij nō veri: sed per adoptionem vel participationē diuinitatis: siue per nuncupationē. vt in Psal. lxxxj. Ego dixi dij estis. Dicuntur etiā aliqui dij ſm opinionem errantium. Psal. lxxxv. Omnes dij gentiū demonia. Et vtroqꝫ modo potest intelligi glo. premissa in eo quod dicitur qꝫ dicit ve4rus ad differentiā fictorū. ¶ † Quinto no. qꝫ deus est eternus. de hoc in gloss. vj. & ſm Boetium. v. de consolatione. Eternitas est interminabilis vite possessio tota simul. & dicit beatus Tho. qꝫ dicitur eternꝰ: quia caret principio & fine. Et qꝛ eius esse nō variatur per preteritum vel futurum: nihil eñ ei subtrahitur: nec aliqd ei de nouo aduenire potest. vnde de se dicit. Exo. iiȷ̄. Ego sum qui sum: qꝛ eius esse semper presentialiter habet esse: & non nouit preteritum vel futurum. ¶ Sexto no. qꝫ deus est immensus. qd̄ dic vt in glos. in hoc quinto & dicit Ansel. qꝫ immensitas est res que pro sui excellentia & magnitudine inexcogitabili mēsurari vel attingi non potest. Tho. etiā dicit qꝫ dicit immensus: qꝛ id qd̄ mensurari potest mensuratur per aliud sicut binarius mensurat senarium: quia ter duo faciunt sex: deꝰ autem excedit omnem creaturā in infinitum. Et sic ad ipsum nulla potest fieri cōmensura per aliud. vnde in Psal. xviȷ̄. dicitur. Magnus dn̄s & laudabilis nimis: & magnitudinis eiꝰ nō est finis. & Baruch. iiȷ̄. Magnus est deus non habens finē & immensus. & in hac gl. in fi. infra oīa nō depressus. & facit ad hoc de reli. & ve. san. c. j. in prin. li. vj. vnde in Hiero. c. v. vbiqꝫ sup oīa est regēdo atqꝫ imperando subtus oīa sustinēdo atqꝫ portando non pondere laboris: sed infatigabili virtute. ¶ Septimo no. qꝫ deus est incōmutabilis. de hoc in gl. ī hoc vbo. & j. in p̄io ꝓrio. & dicit Tho. qꝫ dr̄ incōmutabilis: qꝛ nulla apud ipsum variatio. Jaco. j. apud quē nō est transmutatio: nec vicissitudinis obumbratio. Et dr̄ incōmutabile ſm naturales id qd̄ idem & in eodē semper manet. & in hac glo. ibi Boe. iiȷ̄. de consolatiōe ibi: vt ibi dicit dic vt ibi no. ¶ Octauo no. qꝫ deus est omnipotens. de hoc in glo. qꝛ oīa. & j. in tertio cōtrario. ¶ Nono not. qꝫ deus est incōp̄rehensibilis. de hoc in glo. vnde. & dicit Tho. qꝫ dr̄ incōp̄rehensibilis: qꝛ illa cōprehendere dicimur q̄ perfecte cognoscimus inquātum cognoscibilia sunt nulla: ergo creatura tantū potest deum cognoscere quantū cognoscibilis est. Et ideo nulla creatura potest eū ꝯprehendere. vñ dicitur Jaco. xj. forsitā vestigia dei cōp̄rehendes: et oīpotentē vsqꝫ ad perfectū reperies. q. d. nō. & Hiere. xxxiȷ̄. dn̄s exercituum magnus consilio & incōp̄rehensibilis cogitatu. Et in hac gl. ibi: veteri potuit sumi. Exo. xix. vt iubebat dilapidari etiā iumentū tangens mōtē. & habet ad Hebre. xij. c. ibi: bestia. i. homo qui dr̄ bestia cū peccat ibi tetigerit peccando: ibi montē. i. christū. vel dic tetigerit. i. tāgere voluerit. i. indagare. cū ad hoc nō sufficiat intellectus humanus. vt nūc dixi. Eccli. iiȷ̄. Altiora te ne quesieris: & fortiora te ne scruteris. Aug. ad Uolusianum. demus deo aliquid posse qꝫ fateamur nos inuestigare nō posse. Hiero. cōtra Pelagium. Uoluntas dei non discutienda: sed cū gratiarū actione patienda est. Grego. super Joā. ix. c. Facta dei debemus venerari: qꝛ iniusta esse nō possunt nō discutere: qꝛ ratione cōsilij sui querere contra illū est superbire. vide Hiero. sup Parabol. in fi. Item dr̄ qꝫ illud ingeniū cōfusionem recipiet qꝫ versat circa hec quatuor. Quid fuit in alto. Quid in imo. Quid fuit primo. Quid erit vltimo. & in fine ad Rom. xj. de peni. dist. iiiȷ̄. si ex bono. in glo. iȷ̄. in fi. de cōsecra. distin. iȷ̄. in christo pater. ¶ Decimo no. qꝫ deꝰ est ineffabilis: qꝛ nullus potest sufficienter effari laudē ipsius. Eccli. xliiȷ̄. Exaltate illū. s. deū quātū potestis maior est eñ omni laude. ¶ Undecimo no. de tribus personis in diuinitate que sunt pater & filius & spūssanctus. Et de filio dr̄ eo. tit. cle. vna. in prin. qꝫ eternaliter cū patre subsistit in his oībꝰ 5 in quibꝰ deus pater existit. In eo autē qd̄ hic dr̄ † de spiritusancto dānat error Macedonij qui dicebat spiritūsanctū nō esse deū: sꝫ seruū patris. xv. di. c. j. & j. q. j. cos. ſm Hosti. & dicit Tho. qꝫ in hoc qꝫ dicit de tribus personis aliqui diuersimode errauerunt. Sabellius eñ dixit qꝫ pater & filiꝰ solis nominibus distinguunt dicēs eandē esse per substantiā que qñqꝫ dr̄ pater: qñqꝫ filius: qñqꝫ spūssanctus ꝓpter diuersas rationes. & de hoc. xxiiȷ̄. q. iiȷ̄. quidam versi. sabelliani. Et ad hoc excludendū dicit hic qꝫ tres sunt persone. Arrius vo dixit qꝫ pater & filius sunt diuersa noīa: ita & diuerse substātie. & de hoc in eo. c. quidā. §. arriani. Et ad hoc excludendum dicit hic qꝫ sunt vna substātia. de hoc. c. ti. cle. vna. in gl. vj. dicit etiā Tho. qꝫ adiecit illa vba seu natura: qꝛ substantia ſm vsum vocabuli: aliter sumitur apud nos: aliter apud grecos. nam apud grecos hypostasis. i. substantia accipit sicut apud nos persona ꝓ re aliqua subsistente quā dicimꝰ suppositū vel res nature. Apud nos vero ſm cōmunē vsum loquendi substantia dicit essentia vel natura rei: sicut humanitas dicit natura hoīs. Uult ergo litera dicere qꝫ in diuinitate tres sunt persone subsistentes. s. pater & filius & spiritussanctus. Sed vna numero simpliciter natura est ī qua subsistūt qꝫ in creaturis nō potest ꝯtingere. Petrus eñ Paulus & Joannes licet sint tres subsistentes in humana natura: nō tamē in vna natura: sunt eñ tres hoīes: nō vnus homo. Sꝫ pater & filius & spūssanctus sunt 6 nō tres dij: sed vnus deus: vt. s. eo. c. ¶ † Decimosecūdo not. qꝫ

a ¶ Firmitas secūdum Tho. iiȷ̄. sen. dist. xx. xxiȷ̄. q. iiȷ̄. arti. iiȷ̄. sic diffinit. Firmitas est virtꝰ faciēs permanētiā ī opere: cōstantia vero ī opposito.

pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus sunt vna simplex natura. de hoc eo.titu.c.vno.li.vj.Et dicit Tho.hoc dici ne possit aliquis praue intelligere vnā essentiā triū personarū ita esse vt vna pars illius nature sit in patre:alia in filio:alia in spūsctō:sicut si tres riuuli defluāt ab vno fonte:tūc em̄ vna pars aque est in vno riuo. alia in alio:tertia in tertio.Nō sic aūt est in diuina natura: quia tūc sequeret̄:ꝙ esset ꝯposita ex tribus partibꝰ:sicut ex tribus riuulis fiat vnꝰ fluuius.Dicit̄ ergo diuina natura simplex oīno.i. nullā ꝯpositionē habēs.nā omne ꝯpositū posteriꝰ est his ex qbꝰ ꝯponit̄:⁊ sic si diuina natura esset cōposita aliqs esset prius deo ꝙ est impossibile.⁊ de hoc etiam.j.q.j.¶ †Decimotertio not.ꝙ deꝰ pater a nullo est:filiꝰ a patre solo:spūsctūs pariter ab vtroque.Et dicit Tho.ꝙ ꝑ hoc rn̄det̄ ad id qͦ queri posset. Nam posset aliqs dicere:si diuina natura est simplex:vn̄ ergo distinguunt̄ tres ꝑsone.Ad qͦ rn̄det̄ ꝙ distinguunt̄:qꝛ pr̄ a nullo ⁊c. vbi ꝯsiderandū ꝙ qcqd in diuinis absolute dꝛ cōe est:⁊ vnū in tribꝰ ꝑsonis:sicut qͦ dꝛ deus bonꝰ sapiēs ⁊c.⁊ oīa hm̄oi vbi vero inuenit̄ distinctio:tūc illud non dꝛ absolute:s ꝑtinet ad relationē:sicut dicit̄ pr̄ ꝑ relationē originis:qꝛ pr̄ a nullo est:vt ꝓxime dixi.⁊ s̄m hoc dꝛ innascibilis:filiꝰ vͦo a patre est ꝑ generationem.s̄m idē Psal.ij.Ego hodie genui te.Et s̄m hoc patri attribuit̄ pr̄nitas:⁊ filio filiatio:spūi aūt sancto attribuit̄ ꝓcessio:qꝛ ꝓcedit ab vtroqꝫ:s patri ⁊ filio attribuit̄ cōis spiratio qua cōiter spirant spm̄sctm̄.Sunt igit̄ qnqꝫ notiones.i.notificationes que notificant ꝑsonas in diuinis:⁊ al's dicunt̄ relatiōes.Et de his.j.sen.di.x.q.xvj.⁊.j.c.ij.in glos.not.ad intelligentiā.vbi dico q.j.Et iste notiōes sunt he paternitas per quā ostendit̄ ꝙ a pr̄e est filius:filiatio ꝑ quā ostēdit̄ ꝙ filiꝰ est a patre:ꝓcessio per quā ostēdit̄ ꝙ spūsctūs est a patre ⁊ filio.Innascibilitas ꝑ quā ostēditur ꝙ pater ⁊ filius cōiter spirāt spm̄sctm̄: ⁊ hoc vltimum est ꝯ grecos q dixerunt spm̄sctm̄ ꝓcedere a solo patre.de hoc.j.c.j. lib.vj.in glo.cōfunditur.¶ Decimoquarto no.ꝙ filius est a patre ⁊ spūsctūs a patre ⁊ filio ab eterno ⁊ in eternū sic erit quod vult lr̄a ibi absqꝫ initio semper ⁊ fine.Et dicit Tho.ad hoc dictū ad excludēdā falsam cogitationē q̄ surgere pōt ex rebus humanis:qꝛ filiꝰ nō semꝑ a pr̄e generat̄:s aliqn̄ eiꝰ gn̄atio finitur: sic ergo poterit videri ꝙ filiꝰ in diuinis nō semꝑ generaret̄: nec spūsctūs semꝑ a patre ⁊ filio ꝓcederet qͦ excludit̄ ꝑ hāc lr̄am:⁊ pͭ exēplificari de radio solis q statim fuit cū fuit sol:⁊ erit q̄diu erit sol:hoc tn̄ exemplū nō est oīno sufficiēs qꝛ sol non semꝑ fuit ⁊ sic nec radius eius:deus aūt pater semꝑ genuit deū filiū:etiā a patre ⁊ filio semꝑ ꝓcessit spūsctūs.Ponitur etiā aliud exēplū in anima humana in qua verbū interius conceptū a memoria procedit:⁊ ab vtroqꝫ.i.a verbo ꝯcepto ⁊ memoria ꝓcedit amor. Et ita etiā a patre ꝓcēdit filius sicut verbū est ⁊ spūsctūs ꝓcēdit ab vtroqꝫ sicut amor cōis vtriusqꝫ:hoc tn̄ exēplū deficit in duobꝰ.Primo qꝛ intellectus humanus non semper fuit.Scdo qꝛ non semꝑ verbū in corde suo actualiter ꝯcipit:s intellectus diuinus semꝑ fuit ⁊ semper absqꝫ intermissione intelligit:vnde semper in eo orit̄ verbū qͦ est filius ⁊ ꝓcedit amor qui est spūssanctus.¶ Decimoquinto no.ꝙ pater ⁊ filius ⁊ spūsctūs sunt cōsubstantiales coequales cooīpotentes.dic vt in glo.in symbolo:qͦ autē dicit coeterni:⁊ sunt vnū principiū vniuersoꝝ.Et qͦ dicit cooīpotentes.dic vt in gl.in symbolo.Qͦ aūt dicit coeterni.dic vt no.cle.vnica.eo.tit.in prin.in glo.arriani.⁊.j.cōtrario quarto.Et qͦ dicit vnū vniuersoꝝ principiū est ꝯtra marchionistas qui ponūt duo principia.xxiiij.q.iij.quidā.ver.marchioniste.Et dic principiū principians nō principatū.Et ꝓ hoc ꝙ sit dare vnū principiū increatū est:qꝛ al's iretur in infinitū:vbi em̄ ponit̄ aliquid creatū ponitur ⁊ creator.Si autē creatores poneremus aliū creatorē ⁊ sic ascendēdo iretur in infinitū.Itē si deus incepisset esse oportuisset ꝙ exierit de potētia essendi ad actū essendi:⁊ ad hoc nō potuisset seipsum educere:qꝛ tunc ipse precessisset suū esse vel seipsum qͦ nō est intelligibile.Qͦ aūt sit verū principiū ⁊ nō plura probat̄ s̄m Egidiū:quia si essent plura aut ꝯtraria ⁊ alterū destrueret reliquū aut cōcordantia ⁊ aut inequalia.⁊ tunc illud qͦ esset minus nō esset perfectū: ⁊ sic ex eo prouenientia essent imperfecta.cōtra id Gen̄.j.Et erant oīa valde bona.aut equalia ⁊ aut oīpotentia ⁊ alterum esset superfluum:aut nō omnipotentia ⁊ nō possent esse principiū.¶ Decimosexto not.ꝙ ex eisdem verbis ex eo qͦ dicit ꝙ pater ⁊ filius sunt consubstantiales ⁊c.ꝙ ex hoc ꝯcluditur error arrij.de quo s̄.in.xj.notabili.vbi dicit Tho.considerādum ꝙ arriani preponebant filio patrē.primo quātum ad essentiam dicētes ꝙ essentia patris est dignior q̄ essentia filij:⁊ ad hoc excludendum dicit consubstantiales quia essentia patris ⁊ filij vna est ⁊ in nullo differunt.¶ Secūdo preponebant quātum ad magnitudinē: nō qͦ in deo sit magnitudo molis sed virtutis qui est perfectio bonitatis sue.Dicebant em̄ patrem maiorem filio etiam s̄m diuinitatem:⁊ ad hoc excludendum dicit coequalis.Sed s̄m humanitatem verum est patrem esse maiorem filio.Jo.xiiij. pater maior me est.¶ Tertio quantum ad potestatem dicētes filium non esse omnipotentem ad qͦ excludendum dicit coomnipotētes.¶ Quarto quantū ad durationē dicentes filium non semꝑ fuisse ad qͦ excludendum dicit coeterni.¶ Quinto quantū ad operationem dicentes ꝙ pater operatur per filium sicut per ministrum ad qͦ excludendum dicit vnū vniuersorū principium: pater em̄ ⁊ filius sunt vnum principium.Et qͦ dictū est de filio intelligēdū est etiā de spūsctō vt vult hec litera.¶ Decimoseptimo no.ꝙ deus est creator oīm visibiliū ⁊ inuisibiliū:spūalium ⁊ corporaliū.⁊ dicit Egi.ꝙ ꝓpter hoc pricipaliter emanauit hoc ꝯsiliū cōtra quosdam hereticos qui negant visibilia ⁊ corporalia a deo creata.Et dic ꝙ hec litera ibi spiritualiū ⁊ corporaliū exponit ꝙ ꝓcedit vt pro visibilibus intelligant̄ corporalia:pro inuisibilibus spiritualia.¶ Decimooctauo no.ꝙ deus sua oīpotēti virtute creauit omnia.Et dicit Tho.ꝙ dicit sua virtute ad excludendum errorem potentium ꝙ deus non immediate creauit mundum sed mediantibꝰ angelis:⁊ hic fuit error menādrinorum.de quo.xxiiij.q.iij.quidā.ver.menandriani.¶ Deci-

8 monono nota ꝙ †deus simul creauit spiritualem et corporalem creaturam.Et per hoc excluditur error Origenis ponentis qͦ deus a principio creauit solum spirituales creaturas : et postea quibusdam ex eis peccantibꝰ creauit corpora quibus quasi quibusdam vinculis ille spūales alligarent̄.d.c.quidam.versi.origeniani.⁊ de hoc in glo.vn̄ Salomon.in glo.qꝛ prima.⁊ in.d.glo. vnde Salomon Eccle.xviij.quidam tamē dicūt ꝙ Salomon nō fecit illū librum sed alius.Et in fine idem no.xxxv.dist.vj.die.in gl.j.et dicit Abb.ꝙ creauit simul oīa in materia informi vt hic: ⁊ cū distinctione dierū deduxit in formā.d.c.sexto die.⁊ in.d.glo.

9 qꝛ prima.ibi:hoīem.Gen̄.j.¶ †Vigesimo no.ꝙ deꝰ ab initio tēporis creauit spiritualē ⁊ corporalē creaturā de nihilo:⁊ ī eo ꝙ dicit ab initio tp̄is excludit̄ error Arist.⁊ Phoꝝ dicētiū mūdū fuisse ab eterno.In eo autem ꝙ dicit de nihilo excludit errorē Anaxagore dicentis mundū factū ex aliquo principio tēporis: sed tamen naturā mundi ab eterno extitisse.¶ Vigesimoprimo no.ex eadē litera ibi ab initio tp̄is ⁊c.ꝙ hec tria simul ceperūt tēpus angeli ⁊ creatura mūdana.Et expone literā ibi simul ab initio tp̄is ⁊c.i.simul cū tp̄e cū tēpꝰ ante nō esset. ¶ Vigesimo-

10 secundo no.ꝙ †deus post creaturā spiritualē ⁊ corporalē creauit humanā.de hoc in gl.qꝛ prima.Et si queratur cur homo q post angelos est creatura nobilissima creatus fuit post bruta ⁊ reptilia.Rn̄detur s̄m Augu.hoc factū ꝓpter humiliationē ne superbie causam sumeret ex ordine primogeniture:creatꝰ em̄ fuit ad imaginē dei quātū ad naturalia anime:⁊ ad similitudinē q̄tū ad gratuita.i.virtutes quibus vigere poterat superbiendi occasio.⁊ hac de causa primus homo in agro Damasceno formatꝰ ex limo terre in paradisum trāslatus est vt sciret ꝙ esse paradisi non esset nature sed gratie.Item cū alijs creaturis preferri deberet equū fuit illas prius creari.Item s̄m Joā.and.alia causa

11 hic colligit̄ ⁊ in hac gl.ibi.Gen̄.j.¶ Vigesimotertio no.ꝙ †creatura humana est quasi cōis respectu spūalis ⁊ corporalis creature.de hoc in glo.j.mediā.Et in ea ibi sentimus:habet etiam esse cū lapidibꝰ viuere cū plātis:⁊ sic homo est armonia oīs creature.Est autē armonia plurimoꝝ canticū.Et in fine sic ⁊ clerici seculares se habēt ad religiosos ⁊ ad laicos sic ⁊ sciētia canonica ad theologiā ⁊ ciuilē sic ⁊ emphyteosis ad vēditionē ⁊ ad locationē.C.de iure emphy.l.j.Host.¶ Vigesimoquarto not.ꝙ homo cōstat ex spiritu ⁊ anima ⁊ corpore:⁊ per hoc tollitur error Tertulliani ponētis aīam humanā esse corporeā.de quo.xxiiij.

12 q.iij.quidam.v.tertullianiste.¶ Vigesimoquinto no.ꝙ †diaboli ⁊ alij demones natura creati sunt boni.Et dꝛ diabolus a dia qͦ est duo ⁊c.vt in glo.diabolus.vel melius diabolus grece:latine criminator:demon autē interpretat̄ sciens:vt in glo.demon. vel dꝛ diabolus quasi deorsum ruens qꝛ corruit.Item qꝛ quos decipit mere suadet.vnde Matthe.iiij.Si filius dei es mitte te deorsum.Pro hoc qͦ dicit̄ hic in gl.⁊ ideo ⁊ dicit Tho.ꝙ per hoc qͦ hic dꝛ demones creatos bonos tollit̄ error Manicheoꝝ ponentiū duo principia etiā respectu inuisibiliū:vnū respectu creaturarū bonarū:aliud respectu malarū.d.c.quidam.ver.manichei.qͦ non procedit qꝛ oēs creature natura sunt bone:vt hic ⁊ in hac glo.diabolus.in fi.hoc non placet Jo.dic vt ꝓxime dictum est ⁊ in predicta glo.⁊ ideo ibi.§.qui igitur.ff.de edil.edic.

13 qui persuasu.†vbi non excusatur seruus si alterius persuasu fugit Hoff.dic ergo ꝙ aut exhortatio vel consiliū datur circa contractū vel quasi aut circa maleficiū vel quasi:qͦ dic vt no.ī reg. nullus ex cōsilio.lib.vj.⁊ in.d.§.qui igitur.dicit̄ ꝙ tenetur serui corrupti solicitans seruum ad fugam furtū vel aliud simile etiā si al's facturus fuisset.Ibi.l.ij.in fi.Ponit exemplū de illo qui ꝯsuluit pecuniā potiꝰ locādā in emptiōe ꝑdioꝝ q̄ fenerādā vel ecōtra:ibi ꝑitiores ex quo illoꝝ copia poterat haberi vt in legibus

bus sequētibus.ibi in bonorū.vide de magis.c.fi.in prin.not.i.
¶ Uigesimosexto no.ibi per moysen et prophās ꝙ vetꝰ testm̄ ꝑcedit a deo:et per hoc tollit̄ error manicheorū q respuūt vetus testm̄.d.c.quidā.ver.manichei. ¶ Uigesimoseptimo no.ꝙ deꝰ iuxta ordinatissimā dispōnē tribuit hūano generi doctrinā salutarē.Et dic salutarē.i.ducentē ad salutē:nō aūt ad mortiferā vt dicebant Manichei.Et qd dicit ordinatissimā dispōnē expone vt in gl.hec fuit.et de hoc.j.q.iij.Et ex eo qd hic dr ꝙ deꝰ hāc doctrinā tribuit ꝑ moysen et prophas colligit̄ quē posse ꝑ aliū docere.dicit Hoff.ꝙ nō sit discere et reprehēdit nobiles et delicatos q repetitorē mittūt ad scholas et dormiūt. Sūt eñ q̄dā q regrūt operā ꝑsonalē.ff.de sol.inter artifices.de offi.dele.c. vlt.et per q̄ iura et ꝑ alia que allegant̄ in.d.c.vlt.in gl.iij.et per l.vnicā.§.si vero.C.de cad.tol.tenuit Bar.dixit.in dn̄icali.de q̄
14 in reg.q facit.li.vj.ꝙ doctor†qui ꝓmisit legere:non posset scholaribus inuitis aliū substituere et eque bonū qd ꝓcedit nisi hoc habeat cōsuetudo vel sit impeditꝰ eo casu:vel ꝓpter egritudinē
15 qd plene dic.vt per Bar.ff.de duo.reis.l.nemo. ¶† Uigesimo octauo no.ꝙ dei filius a tota trinitate fuit incarnatꝰ:quare autem illo tpe et nō priꝰ vel post.et quare ex Maria virgine nō ex alia muliere.no.e.ti.cle.vna.in gl.ꝙ tps et glos.se.et quō natura vsus et rō in hac incarnatiōe deficiūt.vide pulchre in hiero. ad paulā et eustochiū.Et in eo qd dicit filiū incarnatū excludit̄ error sabellianorū dicētiū vnā esse personā patris et filij et spūssancti.et sic ſm eos etiā pater et spūssanctus fuissent incarnati. et de hoc.s.in.xj.notabili.Et in eo qd dicit gl.in versi.incarnatus ꝙ hic explicatur primus articulus fidei.hoc intellige quo ad articulos concernētes humanitatē.de hoc in gl.rubrice. et dixi supra.rubri.q.viij. ¶ Uigesimonono no.ꝙ Maria semꝑ fuit vir-
16 go et ex hoc tollitur error.de quo de verb.sig.c.iij.et.v. ¶† Trigesimo no.ꝙ christus est verus hō ex anima rōnali et carne cōpositꝰ.Et dic ꝙ aīa rōnalis vere et essentialiter informat humanum corpꝰ.e.ti.cle.j.in prin.et ibi in.§.porro. Judicat̄ heretica opinio que hz ꝙ aīa intellectiua per se et esse naturaliter non sit forma corporis humani.et de hoc ibi in glo.iiij.vbi no. quomō hoc est cōtra fidē incarnationis et cōtra fidē nostre resurrectionis.de qua.j.eo.c. Et ꝙ christus fuerit verus hō cōpositus ex aīa et carne.no.in ea.cle.in prin.in gl.ꝯcordat.Et per hoc tollit̄ error Nestorij qui dixit ꝙ Christꝰ nō erat vnus et idē deꝰ et hō:sed separatim aliter filius dei:aliter hoīs.d.c.quidā. ver. nestoriani.Tollit etiā error de quo in eo.c.ver.euticiani.Itē alij er-
17 rores de quibꝰ ibi sequit̄. ¶† Trigesimoprimo no.ꝙ in Christo est vna ꝑsona in duabus naturis.Et ex hoc infert ꝙ christꝰ ſm ꝙ hō nō est persona.nā ſm Vinc.ꝙcito aīa fuit cōiuncta:statim fuit vnitus ille hō filio dei:deus eñ et homo simul vnitꝰ fecit Christū.Et dic ꝙ ꝙcito fuit hō humanitas fuit supposita per personā ipsiꝰ filij:et sic in vna persona ipsiꝰ filij sunt due nature:diuina et humana.Et de hoc in gl.hec fuit.q dicit hoc de coniūctione duarū naturarū fuisse figuratū in arca Noe.qd dic vt.j.q.iiij. ¶ Trigesimosecūdo not.ꝙ christus via vite manifestius demōstrauit:et dic manifestius ꝙ moyses et alij ꝓphe
18 te de qbꝰ.s.e.c.de B.de batis.maiores.§.caute. ¶† Trigesimo tertio no.ꝙ xps ſm diuinitatē est impassibil̄.de hoc in gl. in §. impassibilis.et in ea.in fi.et Geñ.xij.et ver.de qbus in glo.declarant̄ in canonibus allegatis in gl.figurādo ꝑ Jsaac deitatē: per arietē humanitatē. ¶ Trigesimoquarto no.ꝙ xps ſm humanitatē est passibilis.et quō dicat̄ passibilis.no.eo.tit.cle.vna. in prin.in gl.intantū. ¶ Trigesimoquinto no.ꝙ xps ꝓ salute nostra passus et mortuus est.fuit etiā post mortē lancea perforatus.d.cle.vna.e.tit. ¶ Trigesimosexto no.ꝙ christus ad inferos descēdit in aīa tm̄.et dicit Pe.ꝙ cuiusdā electio fuit cassata:q2 in hoc articulo male rn̄dit. ¶ Trigesimoseptimo not. ꝙ resurrexit in carne:et dic in carne scz glorificata.qd dicvt.j.q.v.
¶ Trigesimooctauo no.ꝙ christus iudicaturꝰ est viuos et mortuos:et dic viuos respectu illorū qui reperient̄ viuere in aduētu iudicis:non tñ debet intelligi ꝙ tunc viuant.nam et ipsi morient̄ tur et resurgent.Mortuos autē dic quo ad illos qui prius erūt mortui ſm Tho.qui etiā aliter exponit vt intelligamus viuos et mortuos.i.iustos et peccatores.prima expositio communior.
¶ Trigesimonono no.ꝙ christus in die iudicij reddet singulis ſm merita:qd est cōtra aliquos ponētes ꝙ in finali iudicio
19 aliqui saluabunt̄ precibus aliquorū sanctorū. ¶† Quadragesimo no.ꝙ oēs resurgēt cū suis corporibus.et est arg. ꝙ tūc lingue loquent̄.ad idē.d.l.si quis diaconus.vbi de hoc. Et hoc est cōtra quosdā dicentes ꝙ resurgēt sine corporibus que nunc habent:sed habebūt corpora de celis allata.quod est cōtra aplm̄ j.ad Corint.xv.Oportet corruptibile hoc īduere ī incorruptio
20 nem.Et hoc vltimū tangit in gl.vnde apostolus. ¶† Quadragesimoprimo no.ꝙ in iudicio mali recipient penā perpetuā: et boni gloriā sempiternā:quod est contra Origenē qui dixit ꝙ pena dānatorū nō erit perpetua:et similiter ꝙ gloria beatorum nō erit ꝑpetua.Et vide pulchre in Hiero.ad Heliodor.d.et ad
21 pāma.et occea.ij.b. ¶† Opp.in eo qd dicit ꝙ deꝰ est incōmutabilis.nam sepe mutat sentētiam.xxij.q.iiij.incōmutabilis.et.c. vnusquisqz.in fi.gl.in ver.incōmutabilis.hoc tangit et non soluit:tamē ex ea potest colligi solutio ꝙ deus mutat sententiam: nō q2 ipse mutetur:sed mutatur quod ad nos:q2 prout sumus boni vel mali premiat vel punit.et dic plenius vt dico de re.ecc. nō alie.si quis.in.iij.cōtrario. ¶ Sed oppo. ad idem de dicto.c.
22 si quis.Sol.vt ibi.no.in gl.iij.in dicto tertio cōtrario. ¶† Tertio oppo.in eo qd dicit deum esse omnipotentē cū tamen peccare nō possit.de peni.di.ij.§.charitas.Jtem deus nō potest currere vel quid simile.gl.quia omnia soluit ꝙ deus potest omnia que decet eius potentiā:et quē posse aliquid posse. Et ex hoc ad primū contrariū dicit gl.ꝙ deus peccare non potest: q2 peccare nō est aliquid posse.Et dic ꝙ imo est aliquid non posse.vt dicitur in eo.§.charita. ¶ Ad aliud qd dixi deū nō posse currere. dicit Vincen.ꝙ ex hoc qd sit omnipotēs non sequitur ꝙ possit currere:sed dicere debes ergo potest cursum facere: quia huiusmodi currere et sedere nō cadunt in deum.Et de hoc.j.sen.distin.xlij.vbi dicitur ꝙ licet huiusmodi actiones deus in se habere nō possit:eas tamē in creaturis potest operari.facit eñ vt homo ambulet et loquatur:et hmōi.Et sic dicitur hec posse facere. Et generaliter dic ꝙ deus est omnipotēs:nā res etiā impossibiles et desperatas donare potest.C.de vete.iur.enucleā.l.j.ad fi. col.j.vide in Hiero.iij.c.d.et ad occea.j.b.Et apparet eius oīpotentia principaliter in duobus:q2 nec aliquid ad patiendū corruptionem ei potest inferre:nec ad faciendū qd vult impedimētum afferre.de hoc dic vt in.d.xlij.distin.dicitur tamen deū nō
23 †posse suscitare virginem post ruinā:q2 hoc implicat contradictionem.Nam quod preteritū est non potest facere nō fuisse.ff. de capti.et postli.reuer.in bello.§.facte.xxxij.q.v.si paulus. pōt tamen eam integrā reddere.et de hoc in.d.c.si paulus.Host.vel aliter.vt ibi vide in Hiero.parte.iij.versi.in dialogo. Et in hac glo.ibi Augu.qui qd deus nō potest facere iniuste:quia ipse est summa iustitia:et non posse mentiri: magna est dei potentia.
¶ Quarto opp.in eo quod dicit ꝙ pater et filius et spiritussanctus sunt coeterni:in symbolo nāqz dicitur ꝙ nō sunt tres eterni sed vnus eternus.gl.sed cōtra soluit ꝙ verbū coeterni hic po
24 nitur†adiectiue:et designat ꝑsonas.Jn symbolo autē substantiue:et designat essentiā.Et hec plenius declarant̄ in.c. ꝑxi.in gl.no.ad intelligentiā.et ibi dico.q.j.Et de hoc etiā.s.in.xv.no
25 tabili. ¶† Quinto oppo.in eo qd dicit ꝙ demones creati sunt natura boni: ex hoc eñ sequeretur ꝙ ex bono procedat malū. glo.demō tangit:et nō formaliter soluit.Sed satis soluitur in litera:q2 demones ꝑ seipsos.i.sine alterius suggestione peccauerunt:nec processit hoc peccatū ex bono: sed ex malo.i.eorū praua intētione. ¶† Sexto opp.ad idē ꝙ imo demones non sunt
26 creati boni.xvj.q.ij.c.j.de peni.di.ij.principiū.vbi dicitur ꝙ diabolus charitatem habere nequit.Sol.hoc verū est de charitate que deseri vel amitti nō potest.Aliam autē bene habuit.vt hic Hof.et Host.Et dicit Vinc.ꝙ demones creati sunt in statu innocentie:sed ex libero arbitrio facti sunt mali.vnde dicit Hof.
27 et glo.xxiij.distin.qui eps.ꝙ†angelus diabolus et homo habēt liberum arbitrium.Angelus vtitur semper ad bonum et meretur.Diabolus econtra:homo ad vtrūqz.Ualerius li.vj.c.ij. in prin.Libertas animi inter virtutē vitiūqz posita:si salubri modo se temperauerit laudem:si quo nō debuit profunditur reprehensionē meretur.vide in Hiero.c.ij.et ad Thesiphontē.c.ij.di-
28 cente. ¶† Septimo opp.in eo qd dicit ꝙ homo diaboli suggestione peccauit.ꝑ hoc eñ deberet excusari q2 deceptus.arg.j.de rerū permu.c.cū vniuersorū.So.vt in glo.Et ideo et in ea.ibi.§.
29 qui igitur.†vbi tenentur serui corrupti solicitāe seruum ad fugam furtū vel aliud simile etiā si alias acturus fuisset.ibi.l.ij.in fi.et.ff.de edili.edic.bouem.§.qui persuasu.vbi non excusat̄ seruus si alterius suasu fugit.Jbi peritiores:ex quo illorū copiam habere potest.Et in fine de hoc no.in reg.nullus ex consilio. li.
30 bro.vj. ¶† Quero in eo qd dicit qd pater et filius et spūssanctꝰ sunt vna essentia omnino simplex.Quare dicit omnino: dic ꝙ ad excludendā omnē cōpositionē que multiplex est.vt dicit gl. not.ꝙ multiplex.Et ex hoc dic ꝙ substantia diuina non est cōposita ex verbo et carne.vt dicit Euthices. xv.dist.c.j.ver.iiij.et dicunt Hof.et Host.j.c.proxi.ꝙ est simplicitas cōtraria dolo. ij.q.vij.sancta.et de hac dicitur.Habeto simplicitatē colūbe etc. xvj.q.j.§.si cupis.Alia que prouenit ex ignorātia. et hec reprobatur.xxxix.distin.petrus.ibi eñ fuit cassata electio: q2 electus erat simplex et inscius:et hodie remouetur etiam iam promotꝰ. de etate et quali.c.fina.olim dabatur coadiutor.vij.q.j.petisti. et c.q2 frater.et de multiplici simplicitate etiā dico de rescriptis.super literis.in primo cōtrario.Deus autē nulla istarū simplici-

tatū dicitur simplex: sed quia in eo nec diuersitas partiū consi stit: nec pluralitas realis ꝓprietatū. ꝛ vt dicit Hos. hic. ꝛ in sum ma. eo. §. cur dicatur ipsum principiū qḋ est deus nō est conten tum sub genere: neqꝫ sub diffinitione: neqꝫ sub demōstratiōe: ꝛ expers etiā est qualitatis: quātitatis: quotitatis. vbi quādo est motus nec est aliquid sibi simile: nec cōmunicans: nec cōtrariū. Dicitur etiā in lib. de causis. ꝙ prima causa superior est narra tione: ꝛ non deficiūt lingue a narratione nisi propter narratio nem cāe ipsius: qm̄ ipsa est superior super omnē causam: ꝛ non narrat nisi per causas ꝓprias que illuminant a lumine prime cause qḋ est: qm̄ prima causa nō cessat illuminare suū causatū: ꝛ ipsa illuminatur a lumine suo: qm̄ ipsa est lumē supra qḋ non est lumē. ꝛ de hoc Jo. j. Erat lux vera que illuminat oēm homi nem venientē in hūc mundū. ꝛ in hac gl. ibi: in aīa. Itē accidē tis ad subiectū vt albedinis ad parietē ibi cōpositionis: nam si esset quid cōpositū esset dare aliquid prius deo. s. partē eius. qḋ nō est intelligibile. ꝛ de hoc etiā. s̄. in. xij. not. ibi: spirituisancto. Alij dicūt ꝙ memoria patri: intelligētia filio: volūtas spiritui sancto. Alij ꝙ intellectus patri: volūtas filio: memoria spiritu sancto. de hoc per Hosti. in sum. e. §. j. ꝛ in his nō expedit insiste re: qꝛ vt dixi. s̄. in. xiij. nota. ista exēpla nō sunt omnino ꝓpria.

31 ¶ † Secūdo quero in eo qḋ dicit ꝙ demones creati sunt boni: an idē de homine. Gl. Nunqd arguit ꝙ nō: cōtrariū tn̄ tenet et verius. ꝛ in hac gl. ibi apl's ad Ephe. ij. sed Guido vt refert Jo. an. dicit ꝙ apostolus loquit de natura corruptionis: nō de na tura creationis. Et iste Guido fuit archidiaconus q scripsit su per. vj. ꝛ super decreto. Ibi ꝛ immortalis. i. potens non mori. vt no. in. c. placuit. nō autē immortalis. i. nō potens mori. vt no. in c. placuit. j̄. alleg. in gl. ꝛ in fi. de hoc de peni. distin. iij. ille text. in gl. siquidē. ¶ Tertio quero in eo quod dicit ꝙ deus iuxta ordi natissimā dispositionē ꝛc. que fuit hec dispositio. Sol. vt in gl. hec fuit que distinguit tria tempora tēpus ante legē: tēpus sub lege: ꝛ tēpus gratie. Hosti. vero latius prosequitur ponēdo etiā aliqua que dixi. s̄. in proemio. ver. sane. q. j. Dicit ergo ꝙ funda mentum huius dispositionis sumendū est a principio humani generis. nam formato homine ad imaginē dei. xxxij. q. v. hec imago. de pe. distin. iij. romanos. ꝛ Eua formata de eius latere. xxxiij. q. v. mulierē. dixit ei dn̄s. Crescite ꝛ multiplicamini. Et ex his oēs descēdimus ſm carnalē cōcupiscētiā: excepto Jesu. de quo. j̄. in litera. Adā ergo sine hoīe ꝛ femina eua de hoīe sine femina creati sunt. Jesus de femina sine homine nat' est. hinc beatus Bernar. Magnū est ꝙ Jesus sine viro de virgine nat' est. Sed magnū fuit ꝛ cōtra naturā ꝙ eua de homine sine femi na formaret: infinite vero potētie fuit ꝙ Adā sine femina crea retur. ceteri autē oēs de homine ꝛ femina descēderūt. Et isti na turali ꝛ cōmuni lege vixerūt. Omnia eī erāt eis cōia: que etiā hominū gratia facta sunt. ff. de vsuris. i pecudū. Ex hoc ius na turale potest dici rationale: qꝛ cepit ab exordio rationalis crea ture. v. distin. c. j. Est ꝛ alia lex naturalis cōis oībus aīātib' insti. de iusti. ꝛ iur. §. j. ꝛ de his. j. dist. ius naturale. Jus autē na turale rationale. de quo ꝓprie d. xi: cōsistebat in illis pceptis ꝙ tibi nō vis ꝛc. de hoc. s̄. in pemio. in prin. ꝛ qḋ ibi no. in glo. hec sunt. Et hoc iure vixerūt homines etiā post deiectionē a paradi so. de peni. distin. ij. princeps. vnde quācūqꝫ terraꝫ calcabit pes tuus: tua erit. ꝛ sic concedebātur iam occupāti. insti. de re. diui. §. fere. Multiplicato vero genere humano prodijt ius gētium. Et ex hoc regiones distincte sunt: bella exorta: seruitutes fecte obligationes inducte. institu. de iure natu. §. ius autē gētiū. Et

32 sic ante † legē mosaycā habuim' tres leges: naturalē cōmunē: naturalē rationalē: ꝛ legē iurisgentiū. Sed multiplicatis homi num delictis necesse fuit populo legē dari p quā regeret: ꝛ data fuit lex mosayca: ꝛ demū ꝓphetica: de quibus hic per moysen ꝛ ꝓphetas. ꝛ in prin. decre. Feroneus vero rex leges ciuiles cōsti tuit: ꝛ post eū alij. de quibus. vij. dist. moyses. ꝛ. c. seq. ff. de origi. iuris. l. ij. institu. de iure natura. ꝛ. C. de vete. iur. enu. noue autē leges a Cōstātino ꝛ successoribus facte sunt de quib' facti fue rūt duo codices. Gregorian' ꝛ Hermogenian'. deinde Theo dosius fecit suū. Et de his tribus Justinianus Codex fact' est qui ꝛ postea fuit emēdatus ꝓpter legū decisiones: ꝛ eo nunc vti mur. pro hoc. C. de nouo codi. cōpo. ꝛ. vij. dist. fuerūt. Et cōsistit legalis sapiētia in quinquaginta libris pādectarū seu digestoꝝ quatuor institutionū. xij. codicis. ix. collationū lombarda. ꝛ cō stitutionibus feudorū: de quibus vltimis an habeāt vim legū. dico de feudis. c. ij. Et hec legalis sapiētia nō permittit hoiem in paupertate viuere: nec in anxietate mori. vt in auf. de hered. ꝛ fal. in fi. coll. j. ꝛ pretio nūmario dehonestari nō debet. ff. de va rijs ꝛ ext. ordi. cog. l. j. versi. est eī quidē. Ex his habet de tri plici lege mosayca: ꝓphetica ꝛ ciuili. Jesu autē nato aduenit plenitudo gratie: ꝛ data est lex euangelica ꝛ etiā apostolica. Et dicta sanctoꝝ patrū in quibus nouū testamentū cōsistit. Et ex

duob' testamētis. s. veteri ꝛ nouo cōsistit theologia que nutrit animā ꝛ regit religiosos in cōtēplatione viuētes: ciuili vero re gunt aduocati fideles: ꝛ iusti iudices seculares ducētes vitam actiuā. Seculares vero clerici indigebāt sciētia qua spiritualia ꝛ tēpalia regerentur. Et sic ex predictis duabus. s. diuina ꝛ ciuili canonica lex cōposita fuit. Habemus ergo tēpore gratie legem euangelicā: apostolicā: ꝛ canonicā. Et ex his habemus nouē le ges ꝛ tria tempora. Hostiē. ꝛ pro predictis est qḋ no. de trāsla. prela. c. ij. per hec plenius declaratur qḋ hic dꝛ in premissa glo.

3 hec fuit. Et in ea in fine facit qḋ no. de cōse. dis. j. nocte sancta. ꝛ de cele. mis. cōsuluisti. ¶ † Quarto quero ī eo qḋ dicit ꝙ chri stus est vna persona in duabus naturis. an de hoc possit dari aliqua similitudo: ꝛ que gl. hoc fuit figuratū. inducit figurā. i. si militudinem de arca Noe. vbi fuit sanctoꝝ redemptio p duas naturas quo ad opinionē ꝛ veritatē. Et quid velit gl. nō bn̄ ap paret. Sed in eo qḋ dicit de duab' naturis: dic. sc. ligni ꝛ aque. Item inclusio in arca per quā tunc saluatū fuit humanū gen' figurauit inclusionē diuinitatis in humanitate per quā erat sal uandum. Quidā aūt vt refert Jo. an. nō intelligendo hāc glo. signant eā. in. §. vna. in prin. dicētes vnicam ecclesiā designatā per vnicā arcam extra quā ꝛc. vt sequitur in dicto. §. Archi. ve ro exponit duas naturas. s. masculinā ꝛ femininā de quolibet genere animaliū. qḋ dicit io. an. sibi nō placere: qꝛ ibi est dupli citas sexus nō nature. Bonaguida dicit antiquos dicere ꝙ hi qui fuerūt in arca Noe habuerūt duas naturas: vnā ante dilu uiū aliā post. Alij dicūt ſm eū ꝙ etiā animalia fera tunc fuerūt humanata: ꝛ sic habuerūt duplicē naturā feritatis ꝛ humani tatis: qḋ vltimū nō est ad ꝓpositū: qꝛ hec gl. loquit de redēptio ne nō brutoꝝ sed hoim. Jo. an. refert dn̄m suū dixisse ꝙ Bern. quesitus qd vellet hec gl. rn̄dit se ignorare ꝛ se posuisse glo. an tiquā vt inuenerat. Sed ex predictis declarata est exponēdo qḋ dicit glo. de duabus naturis. vt dixi. s̄. ea. q. p natura ligni et aque. Et in hac gl. arca noe. Geñ. vij. ibi quod ad opinionē pe tri Ambrosij ꝛ alioꝝ sanctoꝝ qui vere opinati sunt arcā cōiun ctā aque significat predicta ibi veritatē: qꝛ ex veritate que secu ta est in xp̄o deo ꝛ hoīe: seu per ip̄m de salute nostra cōsumman da patet verā esse figurā. ¶ Quinto q̄ro ī eo qḋ dixi in. xxxvij. notabili: ꝙ christus surrexit in carne glorificata: in qua consi stit hec glorificatio. dicit Petrus ꝙ in quatuor dotibus anime q̄ sunt subtilitas: agilitas: claritas: ꝛ impassibilitas. Et in eo qḋ hic dꝛ christū habuisse carnē. dicūt Vin. c. ꝛ Gof. ꝙ vnio aīe ad carnē fecit ip̄m hoiem. Et in hoc vident colligi tres vniones. Una diuinitatis ad aīam: alia diuinitatis ad carnē. alia aīe ad carnē. Alia diuinitatis ad aiam ꝛ carnē. Et in hoc qualiter di catur nō multū refert. Et dicit Host. ꝙ q̄cito verbū caro factū fuit statim aīa corpori fuit vnita: ꝛ perfect' fuit vir. Hiere. xxxi. Quia creauit dn̄s nouū super terrā femina circundabit viruꝫ: ꝛ sic fuit in momēto verus deus ꝛ homo. de hereti. cū christus.

1 Ecclesia vniuersalis est vnica extra quaꝫ nemo saluatur cu ius sacerdos ꝛ sacrificium est christus.

2 Sacrificium corporis ꝛ sanguinis christi veraciter continetur sub speciebus panis ꝛ vini. ꝛ nu. 15.

3 Sacramentum corporis ꝛ sanguinis christi conficitur soluꝫ a sacerdote rite ordinato quod est contra heresim pauperum de Lugduno dicentium quemlibet conficere posse.

4 Presbyter non rite ordinatur istis verbis sis presbyter sed for ma ecclesie seruari debet sicut in baptismo.

5 Claues ecclesie multiplices sunt: ꝛ eas concessit christus aposto lis ꝛ eorum successoribus non soli petro nec solis episcopis: sed etiam sacerdotibus.

6 In baptismo fit inuocatio trinitatis.

7 Baptismus confertur paruulis ꝛ adultis ꝛ proficit ad saluteꝫ a quocunqꝫ rite collatus. ꝛ nu. 11.

8 Reparari potest semper quis per penitentiam.

9 Uirginitas ceteris paribus habet excellentiam.

10 Coniugati per fidem rectam ꝛ operationem bonā possunt me reri eternam beatitudinem. ꝛ nu. 14.

12 Contritio an sufficiat loco baptismi.

13 Baptismus potest in necessitate ab heretico recipi: sed non eu charistia ꝛ quare.

Una vero. Hic vt dixi. s̄. in prin. c. tractauit de sa cramētis. Primo de eucharistia ꝛ in terserit de ordine. Secūdo de baptismo. ibi: sacramentū. Tertio de penitentia. ibi: ꝛ si post. Quarto de cōiugio. ibi: nō solū po testate. qꝛ cedit natura miraculo. de cele. miss. cum marthe. Sa cerdos scimus ꝙ sine sacerdote pascha celebrari non pōt. Hie

1 ro. ad Eugu. ¶ No. ꝙ † ecclesia vniuersalis est vnica. Et dicit Gof. ꝙ dicit de vniuersal: quia plures sunt particulares sicut ab arbore plures ramusculi: a fonte plures riuuli: a sole plures radij. Et Tho. ꝙ vnitas ecclesie precipue consistit propter fidei vnitatem.

vnitatē. Nā ecclesia nihil est aliud ꝙ fideliū cōgregatio. xxiiij. q. j. a recta. vbi no. in gl. j. z pro hoc de cōse. di. j. eccl'ia. z hoc modo sumitur hic. Sumitur aūt z alijs modis. de quibus de verbo. sig. cū clerici. in gl. ij. ¶ Scdo no. ꝙ extra ecclesiā nemo saluatur. rōnem reddit gl. in mortali que videt̄ dicere ꝙ existens extra ecclesiā z immortali. Pro hoc qd dixi in ꝓxi. no. q2 etiam dr vna ꝓpter vnitatē fidei: z sic q est extra ecclesiā nō est in vnitate fidei: nō potest ergo saluari: q2 sine fide impossibile est placere deo. ad Heb. xj. qd dixi. s. in rubri. in prin. ¶ Tertio no. ꝙ xp̄s in ecclesia est sacerdos z sacrificiū. de hoc in gl. in ver. sacrificiū. Et in ea ibi moyses: vbi notant̄ versus. de quibus hic ibi duodena. s. aplo2ū. qbus in die cene tradidit corpus suū ibi: de quo dr. ij. Reg. vj. 2 ¶ † Quarto no. ꝙ sacrificiū corporis z sanguinis xp̄i veraciter cōtinetur sub specieb9 panis z vini. Et dicit veraciter ad excludēdū errores dicentiū ꝙ in hoc sacramento simul contineat̄ substātia panis z substantia corporis xp̄i: qd est contra verbū dn̄i dicētis. Hoc est corpus meū. vt ergo ostendatur ꝙ in sacramēto nō remanet substātia panis z vini. s3 solū species idest accidentia sine subiecto. dicit sub speciebus panis z vini. de hoc de cele. mis. cū marthe. §. q̄suisti. 3 ¶ † Quinto no. ꝙ sacramentū corporis z sanguinis christi nō cōficit nisi sacerdos rite ordinat9 qd est 𝔷 heresi3 pauperū de Lugduno dicentium quēlibet ꝯficere posse. Et qd dicit rite denotat solēnitatē: recte vero denotat cām. vt no. ff. de inoffi. test. l. ij. de bo. pos. cōtra tab. nō putauit. §. nō quis. z dicit Jo. cal. ꝙ rite denotat hic solennitatē substātialē. facit. j. eo. §. ibi a quocūq3 rite. z de elect. nihil. z dic ꝙ de solēnitate ordinis sacerdotalis est vt sit ordinatus fm claues ecclesie: vt hic. Ex quo infert̄ ꝙ 4 † nō sufficit dicere sis presbyter. ꝓ hoc qd no. de sacra. nō ite. c. fi. sed op3 ꝙ seruetur forma ecclesie sicut z in baptismo: vt hic. z de bapt. c. j. de B. 5 j. 2rio primo. vj. no. ex eo qd dixi in ꝓxi. notabi. de † clauib9 ecclesie ꝙ plures sunt. nā litera dicit in plurali z claues ꝓ hoc in regula pluralis. lib. vj. Et sunt due. s. ꝑtātis z sciētie. xx. dis. §. j. vbi de hoc. z xxj. dist. §. j. Quidā dicūt vnā tm̄ esse clauē. s. ꝑtātis: ad cui9 iustū exercitiū necessaria est sciētia. Pro vtraq3 opinione. j. de exces. prela. tāta. Alij dicūt ꝙ vna est clauis fori iudicialis cōtentiosi. Alia fori penitētialis volūtarij. de hoc p Hostien. in summa. de remis. §. j. in prin. Et de diffinitiōe clauis ponit cōstitutio. Jo. xxij. q2 quorūdā primo quidē. ¶ Octauo nota ꝙ claues premissas christus ꝯcessit aplis z eo2 successorib9. Et ex eo qd dicit de aplis infert̄ ꝙ nō soli Petro. de hoc de peni. z remis. noua quedā. Qd autē dicit successoribus large sumitur vt nō cōprehēdat: nō solū epos qui sunt loco apostolorū. sed etiā alios sacerdotes. xij. q. j. videntes. vbi de hoc in glo. epi. ¶ Octauo no. de sacramēto baptismi. de hoc in glo. hic est. Et tractat hic Bonagui. de septē sacramentis. qd dico. j. de sacra. nō ite. super rubrica. z in hac gl. ibi: articul9. nō est verū ꝙ sit articulus. vt dixi super rub. q. viij. 6 ¶ † Nono no. ꝙ in sacramēto baptismi fit inuocatio trinitatis. z dic ꝙ fit explicite: q2 explicātur persone. vt sequitur de conse. distin. iiij. in synodo. Vincen. 7 ¶ † Decimo no. ꝙ baptismus a cōfertur paruulis z adultis: et a ꝓficit ad salutē. Et ex hoc vt dicit Tho. excluditur error pelagianorū qui dicūt paruulos nō habere peccatū: propter quod oporteat eos absolui per baptismū. ¶ Undecimo no. ꝙ baptismus a quocūq3 rite collatus ꝓficit ad salutem. de hoc in glo. a 8 quocūq3. z. j. in tertio 2rio. ¶ † Duodecimo no. ꝙ per penitentiam potest quis semper reparari. de peni. dist. j. multiplex. z. c. tres sunt. z dic semper etiā tempore generalis interdicti. qd dic vt de sen. excō. c. vlt. in prin. li. vj. Et dr penitētia scda post naufragiū tabula. de peni. dist. j. scda. Et ex eo qd dixi ꝙ per penitētiam quis reparatur: dic ꝙ post penitent. ā nō debet inspici qd fuit. l. dist. ferrū. Et ex his vt dicit Tho. excluditur error nouatiano2 qui dicebāt peccātes post baptismū nō posse per penitē9 tiam reparari. ¶ † Decimotertio nota de tribus ordinibus ecclesie: in ea enī sunt virgines cōtinentes z ꝯiugati. de hoc in gl. vlt. Et de his ordinibus loquēdo dicit Hiero. ꝙ discolores eq volūtate cōcordes vnū aurige iugum trahūt. z hoc dicit ꝓpter Paulā ꝯtinentē Eustochiū virginē z paulinā cōiugatā. vide ad pāmachiū secūda. b. Et de virginib9 hic premittit: quia virginitas ceteris paribus tribuit excellentiā. Hiero. ad paulam z eustochiū dicit ꝙ esse angelū felicitatis est. Sed esse virginē virtutis est cū hoc obtinere nitit̄ ex gratia: qd habet angel9 ex natura. z ad principiā secūda. c. Scias virginitatē pudicitie gladium semper habere per quē trūcat opera carnis. z superat voluntates. Gentiū quoq3 error deus virginū finxit armata. Si dicas peribit genus humanū si oēs sint virgines. vide Hiero. cōtra Joui. d. Et in eo qd gl. dicit ꝙ non expedit homini ad regna celo2 tēdēti accipere vxorē. dic vt. j. cōtrario. iiij. Et in hac gl. ibi virgines ceteris parib9. ibi: imperatu3. vide Hiero. super 10 philemonē. c. ¶ † Decimoquarto no. ꝙ etiā cōiugati per fidē rectā z operationē bonā possunt mereri eternā beatitudinem. xxx. di. siquis ꝓpter deū. z. c. seq. z. c. sigs. xiij. di. verū. in fi. xij. di. duo sunt. in fi. Ex hoc qd dixi de operatione infertur qd nō sufficit. nā fides sine operibus mortua est. de sacra vnc. c. vno. Ex his etiā vt dicit Tho. excludit̄ error Manicheo2 qui nuptias dānabāt. ¶ Opp. in eo qd dixi i vnico notabili ꝙ op3 ꝙ sacerdos sit rite ordinat9: videt̄ enī ꝙ etiā si non rite tm̄ teneat collatio: vt si plures sacri ordines eidē vna die cōferunt̄: qd tm̄ fieri nō d3. de tēp. ord. literas. Soluit Cōpo. ꝙ nō est de substātia vel forma ꝙ plures ordines cōferantur vna die vel non. Dic ergo ꝙ hoc intelligit̄ de rite ordinato quo ad id qd est de forma ecclesie. z sic licet iudei permittant̄ in suis ritibus. xlv. dist. qui sincera. de iudeis sicut ordinat9. tm̄ fm illos ritus nō recipit caracterē: q2 nō precessit baptismus qui est ianua sacramento2ū. de presby. nō bap. c. j. z fi. Vinc. z Pe. qui hoc notāt. j. eo. tit. in. c. 11 trāslato. ¶ † Scdo opp. i eo qd dixi in. x. notabili: ꝙ baptismus a quocūq3 collatus ꝓficit ad salutē. qd imo nō ꝓficiat. de cōse. di. iiij. quos a paganis. cū plurib9 sol. aut rite cōfert̄. i. in forma ecclesie z ꝓficit: vt hic. aut nō rite: z tūc secus vt in 2rio. z ibi de 12 hoc in glo. j. ¶ † Tertio opp. ad idē. q2 cōtritio sufficit loco baptismi. de cōse. di. iiij. baptismi niceni. melius est abstinere ꝙ baptismū recipere a quocūq3: puta heretico. Sol. vt no. xxxij. di. §. 13 verū. al's. c. ad hoc. in gl. pe. † Quare aūt in necessitate possit baptismus ab heretico recipi: z nō eucharistia. plene no. xxiiij. q. j. §. sed istud. cessante autē necessitate peccat nō sacerdos q baptizat. j. q. j. ꝙ quidā. de cleri. nō ord. mini. c. j. z per sacerdotē postea supplebuntur solite vnctiones. de quib9 de sacra vnc. c. vno. j. q. j. §. ecce qn̄. in fin. Et fm hec intellige qd dicit hic in gloss. a quocunq3. z in ea. ibi: qd quidam. z. c. dedit baptismum iudas. 14 ¶ † Quarto op. in eo qd dixi in. xiij. nota. ꝙ nō expedit homini ad regna celo2 tēdēti accipere vxorē ꝙ imo expediat. xxviij. q. j. sic enī. xxxij. q. v. si paulus. dic ꝙ nō expedit ꝓpter onera matrimonij. Itē quatenus cupit habere excellentem gloriā in celo: q2 vt dixi in dicto. xiij. notabili. Virginitas ceteris paribus tribuit excellentiā sed expedit vxorē accipere alijs respectibus: puta ꝓpter fornicationē vitandā. z sic loquit̄ dictu3. c. sic enī. et facit dictū. c. si paul9. z ꝓpter varios respect9. Socrates cōsult9 ab adolescēte an vxorē duceret vel nō. Respōdit eū penitentiā acturū quodcūq3 illo2 faceret rōnes reddēs quas ponit Vale15 rius. li. vij. c. ij. ¶ † Quero in eo qd dicit ꝙ corp9 z sanguis xp̄i in sacramēto altaris sub speciebus panis z vini cōtinent̄: quare ordinatū est qd hoc mō z nō sub specie carnis z sanguinis. glo. hoc ex cā soluit ꝙ hoc ꝓpter honorē. sunt z alie rōnes de qbus de cōsecra. dis. ij. forte. vbi etiam no. quare potius sub his ꝙ alijs speciebus.

1 ☞ Libelli siue codices fidem concernentes debent a papa approbari vel reprobari.
2 Libellus ex quo est reprobatus non debet allegari. z idē in libellis famosis.
3 Abbas Joachim habuit domū intelligētie z spm̄ prophetie.
4 Ueritas z proprium quandoq3 capiuntur pro eodem z quid sit veritas z quid proprium.
5 Rationes magis vrgentes debent vsq3 ad finem seruari.
6 Dictio sicut non semper dicit omnimodam similitudinem.
7 Opinionem hereticam defendentes heretici censendi sunt.
8 Disputare publice de fide non licet.
9 Delictum prelati non nocet ecclesie.
10 Dictio maxime quid denotet.
11 Abbas Joachim subiecit scripta sua correctioni sedis apostolice. z nume. 14.
12 Opuscula dānati de heresi q in se sunt bona non reprobātur.
13 Sacramenta ab heretico collata non carent effectu sed valent propter fidem z autoritatem clauium.
14 Hereticus non censetur nisi qui pertinaciter heresim defendit z quis dicatur pertinaciter defendere.
15 Scripture alicuius qn̄ stetur in eius cōmodum z quando non.
16 Procurator admittitur cum literis dn̄i qui eum constituit.
17 Dictio ergo est illatiua: ponitur tamen quādoq3 initiatiue.
18 Damnare z reprobare differunt.
19 Nomina conuenientia personis diuinis.

Damnamus. Pater z filius z sp̄us sanctus vera vnione nō similitudinaria. vel collectiua sunt vna substantia: essentia seu natura: que substātia non est generās: nec genita: nec procedēs: q2 illi actus attribuunt̄ nō essentie: sed personis: nec per hoc in trinitate dicitur esse quaternitas: 𝔷tra sentientes heretici sunt nisi parati sint se corrigere. Primo dānat doctrinam abbatis Joachim. Secūdo ibi reprobamus. dānat doctrinam almarici. Prima subdiuiditur q2 primo reprobat Joachim z ponit motiua eius. Secūdo ibi: nos aūt. approbat

a ¶ Baptism9. baptismus est ablutio corporis exterior facta sub forma prescripta verborum secundu3 magistrū sent. in. iiij. distin. iij.

opinionē magistri Petri lombardi quam improbat Joachiz. Tertia ibi:cū ergo.respōdet autoritati qua principaliter moue batur Joachiz.Quarto ibi:siquis dānat tenētes opinio. Joa chim. Quinto ibi:in nullo protestat̃ pro matrimonio cui pre fuit Joachim libellū diminutiue vel despectiue dictū:vel qua si litis bellū.Prima melior:⁊ est cōsuetus modus loquēdi. Sē tentijs.li.j.di.j.v.⁊.xxvj.⁊ in alijs pluribus locis eiusdē libri.iu xta illud Actuū.iiij.xij.q.j.c.ij.qui adheret.j.ad Corin.vj.in fi. rigat.expone vt gl.baptizādo.⁊ in ea ibi Corint.j.iij.c.cū xp̄o. j.ad Corin.xij.ad Ephe.iij.Reg.lib.iij.c.xxij.euāge.Joan.vij. Non enī hic respōdet cōciliū.vt dicit glo.hic respōdet:qđ tn̄ nō est verū.vt dicūt Petrus ⁊ Abb.ꝙ respondet ibi:nos autem. Jo.and.dicit ⁊ bene quod respōdet ibi:cum ergo. ⁊ ꝙ hic fuit magna glo.⁊ forte fuit error scriptoris.Epistola.j. Joan.vlti. codicibus.hoc dicit q2 in trāslatione Hiero.nō habetur:sed se ptuaginta interpretū ab eterno:nō in tempore vel ad tēpus te statur.Jo.x.simplex.⁊ sic nihil pōt diuidi vel decidi.orat expo ne vt in glo.in euāg.⁊ in ea ibi Jo.xvj.veritas apud Matth.

1 vj.¶ †No.ꝙ ad sedē aplicā spectat approbare vel reprobare libellos seu tractatus cōcernētes fidē:maxime tn̄ hoc pertinet ad generale cōciliū in quo preest papa:vt hic.⁊.xvij.dis. multis. lxxxiiij.q.j.quoties.⁊ dicit Uinc.ꝙ in eo qđ damnat̃ hic libel lus Joachim est:ac si papa eū ꝓhibuisset recipi:sicut remoue tur tutor:⁊ desinit esse tutor cuz per sniam ꝓhibet̃ gerere.ff.de

2 suspe.tuto.hec enī.§.si pretor.dicit etiā Uin.ꝙ † hic libellus ex quo reprobatus est nō debet allegari.C.de vete.iur.enu.l.ij.§. hec igit̃ oīa.imo tōburēdus est vbicūq3 inueniatur.C.de here. quicūq3.Itē in libellis famosis.v.q.j.siqs famosum. Et idē in oībus que abhominalē inducūt facti memoriā.xv.q.j.mulier. ¶ Scdo no.ex hoc ⁊ ex litera.ꝙ nō est stādū opini. Joachiz in eo qđ dixit de vnitate seu essentia trinitatis:s3 opinioni ma gistri Petri.de qua hic.⁊ dic ꝙ error Joachim erat duplex. Primo in eo qđ reprehēdebat petrū qui dixerat ꝙ quedā sum ma res erat ⁊c.dicēs ꝙ petrus astruebat quaternitatē qđ non ꝓcedit.vt.j̄.viij.notabili.Scđs error fuit in vnitate substātie di uine quo ad ꝑsonas trinitatis:qua vnitatē dicebat nō verā: s3

3 similitudinariā.vt.j̄.in.v.not.⁊ de hoc Joachiz dr̄ ꝙ diuini tus habuit donū intelligētie:⁊ spm̄ ꝓphetie.de quo in Spe.hy storiali.li.iij.c.xl.⁊ sup Danielē in.vj.visiōe ꝓphetauit ordines

4 ꝑdicator ⁊ minor.¶ † Tertio no.ibi nō verā ⁊ ꝓpriā qđ verū ⁊ propriū accipiunt̃ ꝓ eodē:qđ tn̄ nō semꝑ ꝓcedit. Aliud eniz a est veritas aliud propriū.nā veritas[a] est ꝑpetue existētie rei tā ta soliditas:vt ceteris deficiētibus ipsa in suo esse remaneat in cōcussa:imo cōcussionibus si dici fas sit amplius roborata. ꝓ priū vero fm̄ Aristo.⁊ porphyriū est ꝙ ꝯuersim predicatur de re ⁊ ei naturaliter inest vt risibile de hoīe ⁊ i diuinis essentia de ꝑsona.¶ Quarto no.ibi collectiuā ⁊ similitudinariā ꝙ id qđ collectiue est vnū nō est ꝓpriē vnū:sed per similitudinē:dr̄ autē collectio vnius speciei siue diuersarū cōgregatio ad eundē effe ctum.Similitudo vero est cōparatio rerum similiū ⁊ multiplici vnione ꝓsequit̃ Ber.in li.de trino ⁊ vno.sic alle.Jo.an.sed vt dicit Jo.cal.hoc ponit Ber.ꝙ est vnitas collectiua vt cū mul ti lapides vnū aceruū faciūt.cōstitutiua cū multa mēbra vnuz corp⁹:vel multe ꝑtes vnū totum.cōiugatiua qua vir ⁊ mulier vna caro:natura qua aīa ⁊ caro vnus nascit̃ hō ꝑtātiua qua hō virtutis nō instabilis nō dissimilis: l3 vnus sibimet nititur inueniri cōsentanea ꝑ charitatē multo⁊ hoim est cor vnū ⁊ aīa vna.votiua cū hō votis oībus deo adherēs vnus spūs est cum eo.dignatiua qua noster li.iuris a dei ꝟbo in vnā est assumpt⁹

5 personā.¶ † Quinto no.ibi illud potissimū ordinē allegādi:vt id qđ forti⁹ vrget ad extremū seruet̃.sic enī fecit hic papa.Cōsi stit aūt rō Joachim in hoc.nā ad oñdendū ꝙ vnio trinitatis esset nō vera:sed collectiua inducebat autoritatē.de qua hic vo lo pater ⁊c.Si enī xp̄s ꝓ fidelibus orat vt sint vnū in patre ⁊ fi lio sicut ipse christus est vnū cū patre:aut dicim⁹ ꝙ xp̄s est vnū cū patre in substātia:ergo ⁊ fideles ꝓ qbus xp̄s orauit sunt vnū in substātia qđ est falsum.Aut sunt vnū collectiue:ergo pater ⁊ filius sunt vnū collectiue:⁊ idez de spūsancto. Sed huic rōni rñdetur.j̄.ver.cū ergo.Et est sile de cōse.dis.ij.in xp̄o patri.vbi arrianis rñdit hylarius q2 in hac vnione errabāt.⁊ de hoc ibi in gloss.j.⁊ in gl. gradatim.¶ Sexto no.ꝙ fideles cū deo sunt vna ecclesia ꝓpter vnionē indissolubilē charitatis:qđ intellige de charitate q̄ est inter deū ⁊ ecclesiā.vñ xp̄s in euāg.Uobiscū ero vsq3 ad ꝯsummationē seculi.Itē ecclesia nō pōt esse nulla. xxiiij.q.j.pudenda.Jo. ¶ Septimo no.ꝙ pater fili⁹ ⁊ spūssan ctus dant testimoniū in celo de diuinitate. de hoc in gl. pater. ⁊ in ea ibi trāsfigurat⁹.de hac trāsfiguratione.Matth.vij.⁊.j. q.j.ex his verbis.ver.ꝙ vt plane.in tex.⁊ gl.Et in fine hec glo. habetur etiā de celebra.mis.in quadā.¶ Octauo no. ꝙ l3 pa ter fili⁹ ⁊ spūssanctus sint vna essentia:nō per hoc ponitur qua ternitas in diuinis.Simile q2 l3 Petrus Martinus ⁊ Joan nes sint substātia que substātia potest dici vnica:q2 in hoc non differūt:per hoc tn̄ nō cōstituūt quartā substantiā: dicūt tamē theologi ꝙ hec non est ꝓpria similitudo.vt habetur.j.sen.dist. xix.c.is quoq3.Dicūt etiā ꝙ exemplū vnius essentie in trinita te nullū in creatura satis expressum inuenit̃.ob hoc tamē maxi me in igne deus apparuisse legitur:q2 in igne tria.s.ignis: splē dor ⁊ calor simul cōsistunt:⁊ vnū lumē sunt:⁊ l3 hec tria insepa rabiliter operentur:tamē igni attribuitur vstio splendori illu minatio:calori calefactio.⁊ de hoc etiā dixi.s.in rubrica. qō.ij. ¶ Nono no.ꝙ essentia diuina nō est generās: nec genita: nec procedēs.de hoc in gl.no.⁊.j̄.q.j.⁊ dicit Gof.ꝙ nō est generās. q2 sequeretur ꝙ solus pater esset essentia diuina:cū ipse sol⁹ sit generās:nec est genita:q2 sic sequeret̃ ꝙ solus filius esset essen tia diuina.Et in hac gl.no.ibi sigillatim.⁊ etiā simul.s̄.c. pro xi.in prin.¶ Decimo no.differentiā inter alius ⁊ aliud.de hoc in gl.distinctiua.⁊.j̄.q.ij.¶ Undecimo no.ibi idē oīno ꝙ pa ter ⁊ filius ⁊ spūssanctus sunt idē oīno fm̄ fidē orthodoxā.Et expone orthodoxā vt in gl.in hoc verbo.vel fm̄ Host. orthodo xa:q2 recte gl.⁊ vtraq3 expositio vera.Et de idētitate trinitatis dicit Berñ.v.de cōsideratione.vbi de trino ⁊ vno vnitatez in vnitate ⁊ vnitatē in trinitate scrutari temeritas est credere pie tas:noscevita eterna.Aug.li.j.de trinitate.c.v.Nec periculosi⁹ alicubi errat̃:nec laboriosius aliquid querit̃:nec fructuosi⁹ ali quid inuenit̃.de hoc lib.j.sen.di.ij.c.j.Cicero parentē hui⁹ vni uersitatis.s.mūdi iuenire difficile est:⁊ ex quo qs inuenerit vul go exponere nephas.¶ Duodecimo no.ibi partē sue substan tie tres modos ꝯnationis:quorū duo in naturalib⁹: tertius in diuinis.In primo pars substātie dat̃:⁊ pars retinet̃ vt in ge neratione carnali.In scđo ꝑ modū refusionis totū dat̃ ⁊ nil re tinet̃:vt in aqua ⁊ glacie.versus.Mater me genuit mox illa gi gnitur ex me.In tertio totū dat̃ ⁊ totū retinet̃.Et de hoc vlti mo ponit Abb.exēplū in docēte qui qñq3 plene trāsfert in aliū qđ scit:⁊ tn̄ scire nō desinit.Ponit̃ etiā exemplū in lumine de quo aliud lumē accendit̃.sic ⁊ papa vocādo inferiores ꝑlatos in partē solicitudinis non abdicat a se plenitudinē ꝑtātis.ij.q. vij.qui se scit.idē in pretore cū delegat inferioribus iurisditionē in causa dāni infec.ff.de dā.infec.l.j.Gof.⁊ dicit Host. ꝙ istud est pessimū simile si nimiū ꝓsequamini:q2 de superiorib⁹ ⁊ infe rioribus ad coequales ⁊ cōsubstātiales:sed potest sustineri quo ad trāslationē:nō quo ad personas.Uult dicere ꝙ est similitu do aliqualis respectu modi trāsferendi:q2 sicut deus pater dat totā suā substātiā i filio ⁊ totā retinet:sic ⁊ docēs trāsfert id qđ scit in discipulū:⁊ nihilomin⁹ totū retinet.vt.s̄.e.notabili.Sed docēs ⁊ discipulus nō sunt vna essentia:sicut de⁹ pater ⁊ fili⁹: datur etiā exemplū in cedente actionē qui etiā sibi retinet.C.de noua.l.iij.de hoc per Host.in sum.de schisma.§.fi.ver. mirū tn̄

6 ⁊ seq.¶ † Decimotertio no.in ver.cū ergo ꝙ dictio sicut.aliqñ nō est no.oīmode similitudīs.simile de iud. q2 Gu . ⁊.c. nouit. post prin.de presump.c.j.vbi dico notabili.j.de accus.inqsitio nis.j.rñ.ff.re.amota.l.cōtra nurū.§.si post diuortiū.de pignor. act.si cū vēderet.§.fi.de vsufru.l.iij.in fi.¶ Decimoquarto no. ꝙ ꝑfectio humana est nō nature:sed gratie.nam ⁊ in humanis nihil perfectū.C.de vete.iur.enu.l.ij.§.sed quia. Et solus deus opus imperfectionis nō nouit.de baptis.maiores.Gof.¶ De cimoquinto no.ꝙ inter creatorē ⁊ creaturā nō pōt tanta simili tudo notari quin maior sit dissimilitudo:distant enī in infinitū. Excipit tn̄ Hosti.xp̄m qui licet quo ad humanitatē sit creatu ra:tn̄ quo ad diuinitatē creator est nō similis:sed idē oīno cum deo.Est enī verus deus ⁊ verus hō.de here.cū christus.Dic ꝙ exceptio nō est bona:q2 etiā christus inquantū creatura est ma gis deo dissimilis ꝙ̄ similis.Dicitur aūt aliqua esse similitudo inter creatorē ⁊ creaturā.iuxta illud Sapiē.xiij.A magnitudi ne speciei ⁊ creature cognoscibiliter poterit horū creator vide ri.Sed vt hic colligit̃ nulla est essentialis identitas inter eos. nam vt dicit Host.Cum creator sit vnū vniuersorū principiū ⁊ oīa creauit.s̄.c.j.necesse est ꝙ aliud sit creator aliud creatura: et sic ꝙ sint distincta per essentiā:sicut al's inter instituentē ⁊ insti

7 tutū est differētia.de insti.c.fi.¶ † Decimosexto no.in ver.sigs igitur.ꝙ defendēs opinionē hereticā censetur hereticus.xxiiij. q.iij.qui aliorū.Et hoc procedit in eo qui defendit opinionē in ea parte in qua est heretica.vt in lr̄a ibi:in hac ꝑte.sec⁹ si in ea

8 ꝑte in qua nō est heretica.de hoc.j̄.notabili.xx.⁊ plus dicit Jn noc.ꝙ etiā de fide nō licet publice coadunatis turbis dispu ta re causa tumultus vel sue perfidie defendende.C.de sum.trini. l.pe.Sed aūt ad cōfusionem hereticorū:vel ad veritatē clarificā dam non credit malum esse:sicut fecit sanctus Siluester. Inn. de hoc in legēda ipsius beati Siluestri.Sic etiam fecit Fabia nus.C.de episc.⁊ cleri.quoniā venerabilis.⁊ ibi de hoc in glos. Et pro hoc de pur.ca.inter.ver.precipias.de hereti.c.ij.§.j.li.vj. Et dic

Sedes apostolica habet approbare vel reprobare tractatus vel libellos.

a ¶ Ueritas.de veritate dicit b.Greg.lib.x. mora.bonorū mens quo duriora pro veritate tolerat:eo eternitatis premia certi⁹ sperat.

Et dic vt ibi no. in glo. forte. ¶ Decimoseptimo no. in versi. in nullo. de ꝓtestatione. ⁊ de hoc. ĩ. tit. j. cum. M. de elec. cumana.
9 ¶ † Decimoactauo no. ꝙ delictū prelati nō nocet ecclesie. xvj. q. vj. si epm. ⁊ regula delictū. li. vj. ⁊ facit hec lr̃a ex eo qđ licet reprobet̃ opinio Joachim: per hoc tñ nō preiudicat̃ eius monasterio.
10 Est tñ in hoc ⁊ alia ratio q̃ colligit̃ in seq. notab. ¶ † Decimonono no. de dictione maxime q̃ denotat idē in casu ꝯ̃rio. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. si quis ꝓ vxore. de fil. presby. ad abolendā. de spō. de muliere. de elec. cū vintonieñ. ⁊. c. auditis. de testi. cū olim. de accus. olim. ⁊ in oĩbus de hoc. Qñqꝫ ponit̃ pro tm̃. xj. q. iij. si quis eps dānat̃. d. c. auditis. in gl. hic videt̃. sꝫ hoc improprie. vt ibi no. in gl. improprie. ⁊. c. officij. vbi dico in. vij. notabili. qñqꝫ abūdat. auc̃. de iudicibus. in prin. ⁊ ibi glos. ⁊ de hoc de sen. excō. sacro. in gl. quasi dicat. ⁊ plene per Jac. de bel. in auc̃. de instru. cautela ⁊ fide. §. oportet. col. vj. Et f̃m hoc est
11 sensꝰ litere. ꝙ nō p̃iudicat̃ monasterio florēsi. maxime: qꝛ † Joachim subiecit scripta sua correctioni se. apo. Et sic ꝓpter dictionē maxime infert̃ ꝙ etiā si hoc nō fecisset: sed pertinaciter mā sisset in heresi: tñ adhuc ex hoc nō deberet p̃iudicari huic monasterio in quo vt hic đr erat regularis institutio. ⁊ hoc vltimū fa
12 cit ad id qđ dico in sequēti notabili. ¶ † Uigesimo no. ꝙ lꝫ aliqs dānet̃ de heresi: non ꝑ hoc improbant̃ eius opa q̃ in se sunt bona. ⁊ hoc colligitur ex eo qđ dixi in ꝓximo notabili: intelligēdo ꝙ Joachim fuerit auctor institutiōis regularis que erat in Florēsi monasterio. ptꝫ eñ hic qꝛ etiā si Joachim fuisset dānatus de heresi: tñ ex hoc nō preiudicat̃ tali institutioni. ⁊ ꝓ hoc
13 j. q. j. nōne. ⁊. c. diuinis. † declarauit vbi sacramēta collata ab heretico nō carēt effectu: sed valēt ꝓpter fidē ⁊ autoritatē clauiū: secus si ab eo tantū depēderent: tūc eñ nō staret̃ eis reprobato autore. de hereti. fraternitatis. ⁊ qđ ibi not. ⁊ f̃m hoc intellige glo. pe. Et dicūt Gof. ⁊ Host. ꝙ si aliqs nō est hereticus potest stari dictis eiꝰ: vbi bene dixit. pro hoc ista lr̃a in versi. si qs igit̃. ibi: in hac parte. ⁊. s̃. no. xvj. ⁊. xxxvij. dist. si qd veri. xix. dist. c. j. in prin. Sed dictū heretici etiā si sit bonū reprobatur q̃tum ad hoc ne staret̃ ei quasi in se cōtineat autoritatē. Si tñ est verū statur tāq̃ vero. Et f̃m hoc dicit intelligēda iura q̃ in hoc vident̃ ꝯ̃ria. ¶ Uigesimoprimo no. ꝙ si reprobat̃ opinio alicuiꝰ tāq̃ heretica intelligit̃: ⁊ ipse dānatus de heresi nisi aliud exprimatur. hic eñ reseruat̃ fama Joachim qđ infra nō fit de almari-
14 co. ¶ † Uigesimoscđo no. ꝙ nō censet̃ hereticꝰ nisi q pertinaciter defendit heresim. hic eñ excusat̃ Joachim qꝛ subiecit se correctioni. pro hoc qđ dixi. s̃. eo. sup rubric. q. x. Et ex hoc dic qđ dicit̃ ꝑtinaciter defendere q ad mādatū superioris nō est paratus corrigi: vt hic a cōtrario. ⁊ pro hoc iura alleg. in glo. vlti. et facit optime. ff. de suspec. tu. l. iij. §. tutores. ⁊ eo. ti. cle. vna. §. porro. vbi glo. in ver. pertinaciter. exponit hoc verbū. ⁊ de vsur. cle. vna. §. sane. vbi dixi in primo notabili. ⁊ hec singulariter nota.
15 ¶ † Uigesimotertio no. ꝙ statur scripture incōmodum scribētis. hic eñ statur epistole Joachim cui ipse subscripsit: ⁊ ideꝫ si nō subscripsisset dūmodo cōstaret suā esse: vel eius mādato scriptam. Et hoc est qꝛ hic querit̃ de cōscientia scribētis: quo casu statur iuramēto alicuiꝰ in facto suo. de testi. ꝑsentiū. vbi glo. de sen. excō. si vero. qđ intellige in foro penitētiali. vt dicit glo. no. de pe. cle. si quis suadēte. in ver. cōmode. ⁊ sic secꝰ de iudiciali. qđ dic ꝓcedere qñ est aliter probabile q̃ per iuramentū: secus si nō potest aliter ꝓbari: tūc eñ statur iuramēto. Et ita hic statur scripture Joachim: qꝛ nō poterat aliter cōstare de eius intētione. Regulariter aūt nō statur scripture in cōmodū scribētis: sꝫ in preiudiciū sic. ff. depo. l. publia. in fi. C. de nō nu. pecu. gñaliter. j. qō. vij. saluberrimū. eo autē casu quo quis subscribit facto alieno quid iuris. no. de trāsac. ex literis. de rebus eccle. nō alie.
16 si quis. ¶ † Uigesimoquarto no. ex eo qđ dixi in ꝓxi. no. ꝙ admittitur ꝓcura. cū literis dñi qui eū ꝯstituit. Sic colligit Abb. ex eo qđ hic credit̃ scripture Joachim. dicit tñ Abb. ꝙ hic alteri nō fiebat preiudiciū. Et ex hoc dicit ꝙ admittit̃ ꝓcurator cū literis dñi saltem in his que dño preiudicāt. Quid aūt si in literis nō est dies: neqꝫ locus no. de fi. instr. inter. ¶ Uigesimo quinto no. in. §. reprobamꝰ. ꝙ reprobatur dogma almarici: tñ dicit quale foret. Sed dic vt. j. eo. notabili. Et dic dogma. i. doctrina. sed sine g. est angulus. vt no. xcvj. di. satis euidenter. in gl. optime. Et đr angulꝰ. i. flexura superioris tecti que est in culmine domꝰ: ⁊ al's dogma đr tectū. Fuit aūt hic almaricus carnoteñ. vt legit̃ in chronica martiniana super tēporibus Inn. tertij: ⁊ ibi exprimunt̃ eius errores. Et ibi etiā dicit̃ ꝙ cōbustꝰ fuit Parisius. Quidā dicūt ꝙ tenuit heresim sabellianorū. de qua. xxiiij. q. iij. c. pe. versi. sabelliani. Dicebat eñ vnā personaꝫ patris ⁊ filij ⁊ spūssancti ꝙ oĩa sint deus: ⁊ qđ nō potest facile negari creatorē: ⁊ creaturā idem esse. Secūdus ꝙ primordiales cause que vocant̃ ydee. i. forma ⁊ exemplar creant ⁊ creantur in mente diuina cū tamē f̃m Aug. nihil nisi eternū ⁊ incōmutabile sit in mēte diuina. Tertius q̃ post consummationē seculi erit coadunatio sexuū. Et dicit Host. ꝙ ꝓpter reuerentiā aliquorū discipulorū istius almarici q erant in cōcilio hic tacent̃ eius errores. vel dic ꝙ tacētur qꝛ talia melius est nescire cū aliquando dent cām mali. xxxviij. dist. q̃uis. sicút ade nocuit scire q̃ esset lignū sciētie boni ⁊ mali. xj. q. iij. quid ergo. vel tacentur ne almarico fieret aliqua fama suaꝝ opinionū: ⁊ quelibet harū causarū sufficit. ¶ Uigesimosexto no. ꝙ heretici dicunt̃ excecati per patrē mēdacij. i. diabolū. Et đr pater mēdacij quasi patrator ⁊ inuētor cū dixit. Nequaq̃ moriemini: sꝫ eritis sicut dij ⁊c. Gene. iij. Alibi đr antiquus hostis. ij. q. v. habet hoc. ne cle. vel vo. c. iij. Alibi versutꝰ hostis. xvj. q. ij. c. j. Alibi inimicꝰ hoĩs. de elec. licet. Alibi lupꝰ rapax. de elec. ne pro defectu. ĩ prin. vbi dico in. ij. not. Alibi simpliciter diabolꝰ. vt. s̃. c. ꝓxi. iij. qō. j. nulli. vide in Hiero. ad Damasum. vj. Diabolꝰ hꝫ mille modos nocendi hoĩ: cōminat̃ a principio ruine sue vnitatē ecclesie rescindere: charitatē vulnerare ⁊c. xvj. q. ij. c. visis lr̃is. post princ. vide Archi. de pe. di. ij. sicut tribꝰ. Et diaboli cōditiones. vide ꝑ Archi. iij. q. j. nulli dubiū. Diabolus est dictus hō ab euentu: quia deuicit hoĩem sicut imperator Africanꝰ đr ab euētu: qꝛ africanos deuicit. de electi. licet. §. statuimus. in. §. j. ¶ Uigesimoseptimo no. ꝙ licite ĩ disputatiōe cōuitiamur hereticis: papa eñ hic vocat doctrinā insanā. cōcor. de here. cle. ad nostrū. ij. q. vij. sicuti sunt. hoc tñ fieri dꝫ cum modestia ⁊ zelo fidei: nō ex superbia vel iracūdia: qꝛ p̃textu boni mala faciēda nō sunt. ne cle. vel
17 mo. nō magno. ¶ † Oppo. ꝙ inepte ponat̃ hic dictio ergo: est eñ illatiua. ff. de fideic. liber. l. ergo. de serui. ru. p̃dio. l. ergo. ⁊ tñ hic nihil p̃cessit ex quo inferat̃. So. f̃m Pe. hec illatio infert̃ ex c. p̃ce. cū ibi dictū sit ꝙ deꝰ est simplex oĩno. libellꝰ aūt Joachiꝫ ꝯ̃dicit. vel qꝛ. c. p̃ce. dictū est ꝙ pr̃ ⁊ filiꝰ sunt vna essentia: substātia seu natura. Joachim ꝯ̃dicit. vel ponit̃ cā ornatus. vñ dicūt quidā vt refert Bonaguida ꝙ ponit̃ initiatiue nō illatiue sic. xxiij. q. j. sic eñ. post principiū. f̃m Egi. Sil'e de dictione igit̃. ff. de iust. ⁊ iur. ius ciuile. §. hoc igit̃. ⁊ ibi in gl. j. tñ solutio verior.
18 ¶ † Scđo opp. qꝛ hic vr̃ supfluitas in eo qđ dicit dānamus et reprobamꝰ. sufficiebat eñ alterū. ⁊ sic ob. s̃. in ꝓe. §. sane. Sol. f̃ꝫ Jac. hoc dicit ad maiorē exaggerationē. Itē qꝛ hec sunt diuersa nā dānare est rē ꝑpetuo sine spe subleuādi tormētis ⁊ ignominio sñialiter deputare. reprobare est rē euidētibus rationibꝰ improbare seu falsam cōmittere. vñ dicūt quidā ꝙ hic damnat opinionē ⁊ reprobat rōnes. dic tñ ꝙ accipiunt̃ ꝓmiscue: ideo verior vr̃ prima solutio. ¶ Tertio opp. ĩ eo qđ dicit ꝙ essentia diuina nō est generās: nā essentia diuina est pr̃ q generat. ĩ. eo. ca. Sol. vt in gl. j. quā declara per id qđ đr in gl. no. ⁊ de hoc in
19 sequen. qō. ¶ † Quero in eo qđ dicit ꝙ essentia diuina non est generans: ⁊ tñ est ꝑsona que generat: q̃ sint noĩa que cōuenienter dicant̃ de ꝑsonis diuinis: ⁊ nō de essentia. Gl. pro hoc ꝓsequit̃ distinguēs triplicia noĩa essentialia: ꝑsonalia: ⁊ notionalia. que verba declaro. ĩ. ea. q. Isido. aūt. vij. Ethimol'. ponit tm̃ duplicia. s. ꝓpria ⁊ appellatiua. Propria đt essentialia: vt deꝰ: dñs: oĩpotēs: ĩmutabilis. ⁊ sunt ꝓpria f̃m eū: qꝛ ipsam substantiam significāt in eo qđ tres ꝑsone vnū sunt. Appellatiua dicūtur eadē q̃ ⁊ relatiua: qꝛ a seinuicē referunt̃. pater eñ nō ad seipm sed ad filiū relatiue đr: qꝛ est pater filij: ⁊ filiꝰ relatiue ad patrē: qꝛ est patris filius ⁊ spūssanctus: qꝛ est pr̃is ⁊ filij. ⁊ sub his appellatiuis cōprehēdit Isido. ēt notionalia qđ saluari potest f̃m theologos qui notionalia dicūt ea que notāt relationeꝫ ad intra. vt dicit Sco. j. q. sui quolibet. Et de hoc. j. sen. di. xxij. hoc aūt latius ꝓsequēdo distinguit Jo. cal. premittēdo id qđ dicit gl. ꝙ horū noĩm q̃dā sunt essentialia: q̃dā ꝑsonalia: q̃dā notionalia. Essentialia sunt q̃ essentiā significāt. Et horū quedā adiectiua: quedā substātiua. Adiectiuoꝝ quedā cōnotant effectū positiue: quedā respectiue positiuoꝝ: quedā cōnotāt in habitu: vt iustus ⁊ misericors. Quedā in actu vt iustificās ⁊ miserator ⁊ similia. ⁊ hec predicant̃ de deo ex tpe: vnde hec est vera. deus incipit esse miserator qñ incipit misereri. Respectiuoꝝ aūt q̃daꝫ cōnotant respectū creaturaꝝ. vt deus est refugiū ⁊ hmōi. Quedam respectū persone ad personā: vt similis ⁊ equalis. Similis eñ principaliter significat diuinā essentiā: vñ hec noĩa lꝫ significent essentiā: tñ rōne cōnotationis de personis simul sumptis pluraliter ⁊ nō singulariter predicant̃: đr eñ pater filius ⁊ spūssanctus sunt similes nō similis. Itē adiectiuorū quedā sunt ꝑtitiua: vt alter alius ⁊ hmōi: quedā numeralia: vt vnꝰ duo tres. Et oĩm istorū cōis est doctrina: nā in masculino ⁊ feminino significāt ꝑsonas: ⁊ predicant̃ singulariter de singulis: ⁊ pluraliter de oĩbus vel de duabus: vt pater est vnꝰ: ⁊ pater ⁊ filiꝰ sunt duo in masculino plurali: sed in neutro significāt essentiā. vnde pater est alius a filio. nō aliud. i. alia res vt litera ibi: licet igitur ⁊ in gl. distinctiua. Et cū sumunt̃ adiectiue sequuntur naturā suorū substātiuorū: vñ si substātiua sunt essentialia similiter et

Que nomina conuenienter dicuntur de ꝑsonis diuinis.

ipsa adiectiua. Sed si personalia sic ꝛ ipsa adiectiua. vñ hec est falsa. pater filius ꝛ spūssanctus sunt vnꝰ. Sed hec est vera sunt vnus deus. Substātiuoꝝ quedā abstracta: quedā ꝯcreta: q̄dā media. Abstracta absolute significāt essentiā: vt essentiā deitas bonitas. ꝛ hec nō possunt ꝑ aliquod ꝯiunctim trahi ad supponendū ꝓ persona: vñ talia noīa cōiuncta cū verbis vel participijs ꝑsonalibus ꝛ notionalibus reddūt ꝓpositiones falsas. vñ hec falsa: essentia generat vel generatꝰ. Predicantꝰ tñ de qualibet ꝑsona per se: ꝛ de omnibꝰ simul singulꝛ ꝛ nō pluraliter: vt pater est deitas: filiꝰ est deitas: spūssanctus est deitas. Cōcreta dicunꝰ q̄ significāt quasi formā in subiecto: vt albū in cigno sicut creatoꝛ: ꝛ similia q̄ generaliter significant essentiā: ꝫ qñq3 supponāt ꝓ ꝑsonis: media sunt q̄ habēt modū ꝛ formā abstractoꝝ: sed officiū ꝛ vsum cōcretoꝝ: vt lumē: sapiētia: principiū: ꝛ hmōi. hec eñ p̄dicanꝰ de qualibet ꝑsona per se: ꝛ de omnibus simul singulariter ꝛ nō pluraliter. Itē supponūt ꝓ ꝑsonis sicut cōcreta: cū dꝛ lumē de lumine: sapiētia de sapiētia: principiū de principio. Personaliū vero nominū quedā dicunꝰ de vna persona tm̄: vt pater ꝛ filius ꝛ spūssanctus: quedā de duobus tm̄: ita q̄ etiā de vtraq3: vt pater ꝛ filius sunt principiū spūssancti. Quedā de duabꝰ ita q̄ de neutra: vt pr̄ ꝛ filiꝰ sūt duo: si ly duo sit masculini gn̄is nō neutri: q̄dā de singulis ꝑsonis ita q̄ non de omnibus: vt hypostasis vel ꝑsona: ꝛ hoc in singulari: sed in plurali sic. pater eñ filius ꝛ spūssctūs sunt tres hypostases: non vna dꝛ hypostasis grece idē qḋ substātia indiuidua. ꝛ hec latine dicimꝰ ꝑsonā. Notionalia dicunꝰ q̄ ꝑsonas notificāt ꝑ aliquā ꝓprietatē: ꝛ hec etiā dicunꝰ distinctiua: q2 ꝑsonas distinguūt: ꝛ appellatiua: q2 ꝑsonas adinuicē referūt: ꝛ ꝓprietates: q2 ꝑsonis ꝓprie insunt. Et dic q̄ nulla notio ꝓprie inest diuine essentie ſ3 tm̄ ꝑsone: q2 essentia nō distinguit nec distinguiꝰ. et dꝛ Jo. an. q̄ sunt qnq3 notiōes: pr̄nitas: filiatio: ꝓcessio: innascibilitas: ꝛ cōis spiratio. de qbꝰ tria insunt ꝑsone pr̄is: innascibilitas: pr̄nitas cōis spiratio. duo filio: filiatio: cōis spiratio. vna spūissctō. s. ꝓcessio. Et cōis spiratio nō dꝛ ꝓprietas respectu pr̄is ꝛ filij adinuicē: ſ3 solū respectu spūssctī. Et dꝛ Jo. cal. q̄ istoꝝ notionaliū q̄dā sunt abstracta ꝛ substātiua: vt pr̄nitas: innascibilitas: ꝛ hec p̄dicanꝰ de essentia: vñ hec est vera essentia ꝛ pr̄nitas: ꝛ ecōuerso: q̄dā sunt cōcreta ꝛ adiectiua: vt innascibilis: generās ꝛ similia. Et hec nō predicanꝰ de essentia. nā essentia nō est generans: neq3 genita: vt hic in lr̄a. ꝛ de hoc ēt in seq. q̄one. ¶ Scd̄o q̄ro in eo qḋ dicit alius pr̄: alius filiꝰ: alius ꝛc. non tñ aliud in quo ꝯsistit diuersitas. Sol. vt in gl. distinctiua. Et dic q̄ hec lr̄a ꝛ hec gl. respectū habēt ad regulā grāmaticoꝝ ſm quā adiectiuū in neutro gn̄e substātiuatꝰ ꝛ resoluiꝰ in suū femininū: vñ si pater esset aliud q̄ filiꝰ sequereꝰ q̄ esset alia res: ꝛ sic essent plures essentie: qḋ est falsum ſm Jo. ꝛ Phy. sicut plumbū est aliud ab auro: sed ex tribꝰ aureis ꝫ vnus sit alius ab alio: nō tñ aliud. ꝛ hec plenius declara vt in proxima. q.

¶ De constitutionibus. Rubrica.

1 Adam fuit creatus in etate virili.
2 Jus naturale cepit ab exordio creature rationalis.
3 Constitutio est ius scriptum.
4 Et an constitutionis vel legis sit necessaria scriptura.
5 Consuetudo quomodo differat a iure scripto.
6 Constitutio vnde dicatur ꝛ que sint eius virtutes.
7 Juris quot sunt species.

Ec rubrica cōtinuari pōt dupliciter. Uno mō ſm Goff. Alio mō ꝛ breuiꝰ ſm Host. Primo mō continuatꝰ sic. A p̄ncipio creauit deꝰ hoīe3 ad imagine3 ꝛ similitudinē suā. vt habeꝰ Gen̄. j. c. ꝛ xxxiij. q. v. in. c. hec imago. Et in † etate 1 virili de peni. di. ij. §. romanos. ꝛ cū ipso humano genere ꝓdūt seu 2 inductū fuit ius † naturale: qḋ cepit ab exordio rōnalis creature. v. di. in prin. Demū postea post pctm̄ successiue fuit data lex vetus ꝑ moysen ꝛ ꝓphetas. Demū vlteriꝰ adueniēte xp̄o trāslatum fuit sacerdotiū in xp̄m ꝛ cōsequēter lex: ꝛ successit lex noua. vc3 euāgelica. j̄. e. trāslato. Uerū q2 hoīm crescente malicia effrenata cupiditas que noua quotidie litigia generabat. vt patet. s̄. in pꝛoe. scti patres ꝛ summi pōtifices decreta ꝛ cōstitutiones ediderūt: vt sic hoīes sub iuris regulā coartati discerent honeste viuere alterū nō ledere: ꝛ ius suū vnicuiq3 tribuere: in qbꝰ p̄ceptis ꝯsistit iustitia. ff. de iust. ꝛ iu. l. iustitia. §. iuris p̄cepta. iō post tractatū de sum. tri. ꝛ fid. ca. incipit tractare de cōstōnibꝰ. Secūdo modo breuius pōt cōtinuare ſm Hostiē. ꝛ sic visum et tractatū est in titu. p̄rece. de sum. trini. ꝛ fide cath. que est omniū fundamentū cū omne qḋ nō est ex fide sit peccatū. j̄. de prescri. c. fi. ꝛ no. s̄. in rub. p̄ce. Ideo posuit de fundamēto fidei in titu. p̄rece. cōueniens erat vt iuris edificiū subijceretur: verū quia omne ius cōsistit ex scripto ꝛ nō scripto. insti. de iure natu. gē. ꝛ ciui. §. ex nō scripto. ꝛ. j. di. in. c. mos est longa. ꝛ. §. cū itaq3. Jus autē scriptū est certius: ꝛ q2 illud cōsistit in ꝯstitutionibus: ideo fuit premittendū. Et pꝛo tāto hic posuit rubricā de constit. sub qua omne ius scriptū includiꝰ. ꝑ id qḋ. j̄. dicetur. Et de materia rubrice habeꝰ in decre. j. dis. vsq3 ad septimā inclusiue. ꝛ di. ix. x. xj. xij. xix. xxx. ꝛ. xxxviij. ꝛ. j. q̄. vij. §. nisi rigoꝛ. vsq3 ad. §. breuiter. ꝛ repetiꝰ in. vj. ¶ † Circa hāc rubricā pōt queri de aliquibus. 3 a Primo qḋ est cōstitutio. Dic q̄ cōstitutioª est ius scriptū. vt habeꝰ. j. di. §. cū itaq3. ꝛ per hoc ptꝫ q̄ istud nomen constitutio est nomē generale ad oēs cōstitutiones iuris canonici. Itē ad oēs cōstitutiones iuris ciuilis. Quot aūt sint species constitutionis canonice. notaꝰ per glo. iij. dist. in sum. nam quedam appellaꝰ canō: quedā decretū: q̄dā decretalis ep̄l'a: q̄dā dogma quedā mādatū: q̄dā interdictū: ꝛ q̄dā sanxio. Et de oībus istis qd ꝓprie sint no. gl. ꝑal. ꝛ dixi in. c. j. j̄. e. vbi etiā dixi q̄ dogma ꝓprie est constitutio canonica que tractat de doctrina moꝝum. De alijs dixi in. d. c. j. Que aūt sint species ꝯstitutionū iuris ciuilis hr̄ in. l. ius aūt ciuile. ff. de iusti. ꝛ iur. nā q̄dā appellaꝰ lex: quedā senatuscōsultū: q̄dā plebiscitū: q̄dā appellanꝰ r̄ńsa prudentū: q̄dā decreta ꝛ cōstitutiones p̄ncipū: q̄dā edicta pretoꝝ. Et ēt de oībus istis qd sint hr̄ in insti. de iu. nat. gē. ꝛ ciui. in. §. 4 lex est. cū seq. ꝛ dixi ēt in. d. c. j. ¶ † Juxta p̄dicta pōt scd̄o queri an de esse seu substātia constōnis: vel legis sit scriptura necessa- b riaᵇ. Aliqui voluerūt dicere q̄ sic: q2 ꝑ hoc vr̄ differre constitutio: ꝛ sic ius scriptū a cōsuetudine q̄ introduciꝰ sine scriptura. vt. d. §. ex nō scripto. ꝛ. d. c. mos. Cōiter teneꝰ ꝯriū. vt plene no. ꝑ Jo. an. in reg. nemo pōt. in mercu. de regu. iu. li. vj. ꝑ id qḋ hr̄ in. c. institutionis. xxv. q. ij. ꝛ in. c. j. in fi. j. rñ. de iurein. li. vj. Et facit ēt qḋ no. Jo. an. in. c. fi. in materia ꝯsuetudinis. j̄. de consue. 5 Nec est verū q̄ rōne ꝑscripture p̄ncipaliter † differat cōsuetudo a iure scripto: ſ3 principaliter differt ꝑ tacitū ꝛ expressum. nā cōstitutio induciꝰ ꝑ cōsensum expressum illā faciētis. Sed cōsuetudo induciꝰ ex tacito cōsensu ꝑsumpto ex frequētia actuū cu3 trāscursu tp̄is. l. de qbꝰ. ff. de legi. ꝛ no. in. d. c. fi. ꝑ Jo. an. in materia cōsuetudinis. Et tangiꝰ etiā ꝑ Cy. in. l. humanū. C. de legi. vbi tāgit opi. Petri q̄ tenuit scripturā esse de substātia ꝑ. d. l. humanū. Sed certe illa lex hoc nō ꝓbat: q2 nō dicit q̄ sit necesse seruare formā ibi traditā in. l. seu cōstitutione cōdenda: sed q̄ humanū est illā seruare. dicit tñ Jo. and. sup dicta regu. Nemo pōt q̄ sibi placeret statui per habentē potestatē q̄ in cōstitutionibus inferioꝝ a papa vel a principe necessario requirereꝰ scriptura potissime ꝓpter statuta antiqua que de facili nō possunt probare per testes: ꝛ de materia per dños de Rota in conclu. cclxvij. ꝛ per Archi. j. di. in. c. lex est. ibi tñ Archi. videtur exigere scripturā ad esse legis. sed allegādo id dicit ſm do. Anto. de 6 but. ¶ † Ulterius iuxta premissa potest queri vnde dicatur cōstitutio. Dicit q̄ dꝛ quasi simul statuitio a cō qḋ est simul: ꝛ statuo statuis. facit qḋ habeꝰ in. c. pudēda. xxiij. q. j. ibi: cōsecrare. i. simul sacrare. Et ꝑ predicta videꝰ q̄ ꝓprie constitutio dicatur ius qḋ fit ab vniuersitate: cū etiā ius qḋ statuiꝰ ꝑ principē late dꝛ cōstitutio. vt ptꝫ in. c. cōstitutio. ij. di. Et pōt etiā hoc casu dici simul statuitio: q2 simul pluriū cōsilio fit humanū. C. de legibus. vel q2 fit ꝓpter plures simul ligādos: ꝛ per hoc ptꝫ q̄ eadē rōne satis pōt appellari cōstitutio ius qḋ statuitur a papa. Et de diuersis noībus cōstitutionis canonice ꝛ iuris ciuilis superius dixiꝰ aūt facit qḋ habeꝰ in. c. siqs dogmata. xxv. q̄. ij. ¶ De virtutibꝰ aūt ipsius cōstitutionis hr̄ in. c. oīs. iij. di. nā aut permittit: aut vetat: aut punit: aut p̄cipit. vt ibi ptꝫ. ꝛ etiā interdu3 cōsulit. xiiij. q. j. q̄ p̄cipiꝰ. ꝛ. l. is q̄ destinauit. ff. de rei vēdi. Quo aūt cognosci possit an lex sit cōsilij vel precepti. tangit d. Ant. de but. j̄. eo. nā concupiscentiā. ꝛ ibi plene dixi. aliquid etiā tangit Archi. in. §. hoc si legibus. iiij. di. ¶ † Ulterius etiam circa 7 predicta pōt queri q2 ius est nomen generale. j. dist. ius generale. quot sunt species iuris. potes dicere vt hic tangit do. Anto. de but. q̄ principaliter sint due. Nam quoddā est ius diuinum: quoddā est ius humanū. facit quod habeꝰ. j. dist. in prin. decretoꝝum. Juris autē diuini quatenus determinatur ad hominē seu ad humanū genus ſm partē rationalē plures fuerunt species. Nam prima fuit inducta ex precepto negatiuo dato ade per deū. Gene. ij. c. Inqūtum deꝰ precepit ei ne comederet de ligno sciētie boni ꝛ mali. Et hec lex data fuit vt per bonū obediētie recognosceret suū creatorē: ꝛ cōsequēter mereretur per talem obedientiā. facit qḋ habetur. xj. q̄. iij. in. c. quid ergo. ꝛ tempoꝛe istius legis nondū ratio humana erat subiecta cōcupiscētie: ſ3 erat in sui libertate: ꝛ poterit in libertate spiritus viuere: ꝛ sic duci lege priuata. De quo habetur in. c. duo sunt inquit. xix. q. ij. ꝛ. j̄. de regula. in. c. licet. vbi dicitur qui spiritu eius duciꝰ nō est sub lege. de quo inferius tangā. Scd̄a vero species iuris diuini fuit post

a ¶ Cōstitutio. Quid sit cōstitutio. vide hic per do. Fel. iij. q. ij. post oēs scribentes qui nihil intactū reliquit.

b ¶ Scriptura necessaria. de questione ista vide hic d. Feli. in. ij. col. prope fin. ver. tangunt etia3 hic qui abundanter ad hoc alle. doct. eximios. ꝛ in quibus casibus scriptura sit necessaria. vide. j̄. de censi. in. j. glo. lib. j.

fuit post peccatū: ꝛ ista habuit ortū ab illis traditionibus gñalibus: vcꝫ vt quis nō faciat alteri qđ fieri sibi nō vellet. de quibus habeť in prin. decre. in. c. j. ꝛ. ij. q. j. in. c. primo semper. Et isto iure ex diuina ꝛ naturali inspiratione inducto humanum genus vsum fuit post pctm̄ quousqꝫ postea superuenit alia species iuris diuini que fuit tertia: vcꝫ lex mosayca ꝛ prophetica q̄ fuit inducta ex eo: qꝛ ꝑpter peccatū humana natura intātum erat subiecta vitio cōcupiscētie ꝙ valde lesa erat, libertas arbitrij in bono eligēdo: ꝛ ideo vt hō dirigereť in bonū: ꝛ illud ꝑeligeret fuit data lex mosayca ꝛ ꝓphetica habēs sub se certa precepta ꝛ certas traditiones. Uerūtñ qꝛ adhuc erat tātus impetus cōcupiscētie ꝙ nō bene seruabať lex: ꝛ sic magis quodāmodo peccauerūt post legē ꝙ añ ex eo: qꝛ vt dicebat apl's ad Rom. v. lex meruit vt abūdaret pctm̄. hoc intellige ꝯsecutiue ꝛ accessorie: qꝛ sic est cōsecutū. facit qđ habeť in simili i. l. si manumissori. C. de obse. liber. nō aūt intelligas ꝙ principaliter lex falli meruerit: ꝛ facta fuerit vt abūdaret pctm̄. Et ad p̄dicta facit qđ habeť. j. eo. nā cōcupiscentiā vbi vr̄ ꝙ pctm̄ nō sit saltē imputabatur qñ nō erat lex. iuxta illud apl'i. Pctm̄ nō cognoui nisi per legeꝫ. vt dꝫ in. d. c. nam ꝯcupiscētiā. ꝛ ideo fuit necesse ꝙ subueniret alia noua species legis q̄ fuit quarta. s. euangelica q̄ emanauit post aduentū gratie saluatoris tñ in qua ꝯtinenť aliqua q̄ sunt precepta: aliqua q̄ sunt cōcilij: ꝛ renouata sunt moralia precepta. ꝛ declarat vt pꝫ in illo ꝑcepto. Dilige dn̄m deū ꝛc. ꝛ ēt aliqua sunt cōsilij. vt ptꝫ ibi. Si vis esse ꝑfectus vade ꝛ da oia pauperibus ꝛc. ꝛ qꝛ ꝑ gratiaꝫ baptismi illuminata ꝛ fortificata est rō humana ꝯtra legē cōcupiscētie. Ideo ēt potissime post tp̄s huius quarte legis diuine pōt hō duci lege priuata. Dicit aūt lex priuata q̄ scripta est instinctu sp̄ussancti in corde. de qua dicebat apl'us ꝙ aliq sunt habētes legē dei scriptā in cordib⁹ eoꝝ. vt habeť xix. q. ij. due sunt inquit leges. ꝛ isti sunt q ducunť ꝫ libertatē sp̄us. ꝛ de quib⁹ dꝫ qui sp̄u eius ducit nō est sub lege. j. de reg. lꝫ. Intellige tñ hoc sane: qꝛ nō est aliqs adeo ꝑfecte vite ꝙ nō sit sub lege superioꝝ seu a superiorib⁹ tradita quin teneatur illis obedire. Sed dicit nō esse sub lege. s. peccati. Et ab illa dꝫ esse liber ꝙtum ad animā ꝙdiu f̄m sp̄m ambulat in lege dei. vt voluit gl. in cle. vt nostrū. in ver. iij. de hereti. Pōt etiā dici ꝙ nō est sub lege ꝙtū ad exercitiū: qꝛ nō expedit ꝙ exerceať lex in talē ex quo virtuose ꝛ f̄m legeꝫ viuit. ꝛ sic pōt intelligi qđ no. Inno. de offi. ord. pastoralis. sed ꝙtū ad habitū potest dici subiectus legi: qꝛ ligatus est ꝑceptis eccl'ie: ꝛ tenetur illa obseruare: ꝛ hoc de speciebus legis diuine q̄ vt dixi fuerūt quatuor vt ptꝫ ex p̄dictis. ¶ Nūc restat videre de speciebus iuris humani. Dicergo ꝙ tres fuerunt ꝛ sunt principales species iuris humani: nā quoddā est ius naturale: quoddā ius gentiū: quoddā ius ciuile. Prima species iuris naturalis habuit ortum ab illis traditionibus generalib⁹ qđ tibi nō vis fieri ꝛc. nā lꝫ hec possit etiā appellari species iuris diuini: qꝛ ex inspiratiōe diuina fuit inductū tale ius: vt superius dixi: tñ etiā ius naturale appellari pōt: qꝛ ex naturali ratione etiā est inductū. facit qđ habeť. j. di. humanū genus. ꝛ f̄m istud ius oēs hoies liberi ꝛ legitimi nascebanť: ꝛ oia erāt cōia. i. di. ius naturale. ꝛ in auť. qui. mo. natu. effi. legi. ꝛ quibus modis efficiunť sui. col. vj. ꝛ col. vij. circa p̄n. dictoꝝ auť. ꝛ in. ꝭ. j. demū postea aucto humano genere inductum fuit ius gentiū: ꝛ sic sc̄da species. Et f̄m istud ius fuerunt distincta dn̄ia bella inducta: ꝛ cōsequēter captiuitates ꝛ seruitutes. l. ex hoc iure. ff. de iust. ꝛ iur. ꝛ fere etiā oēs cōtractus ꝛ obligationes fuerūt inducti ꝛ inducte ex isto iure. vt ptꝫ in. d. l. ex hoc iure. ꝛ. j. di. ius gentiū. ꝛ pauci cōtractus inducti fuerūt de iure ciuili. Et aduerte ꝙ istud ius gentiū appellať ēt qñqꝫ ius naturale: qꝛ naturali rōne inductū. insti. de re. diui. ꝭ. singuloꝝ. ꝛ etiā ex tex. cū gl. in. l. stichū. ꝭ. naturalis. ff. de sol. ꝛ in. l. cū amplius. ꝭ. j. ff. de reg. iur. Et ideo qñqꝫ dicim⁹ ꝙ est dare ius naturale primeuū f̄m qđ oēs liberi nascebanť: ꝛ f̄m istud etiā dicimus ꝙ illo inspecto seruus naturaliter obligať. l. naturaliter. et qđ ibi no. ꝑ Bar. ff. de condi. inde. Itē dicimus qđ est reperire ius naturale secūdariū: ꝛ istud ꝓprie est ius gentiū f̄m qđ inducta fuit seruitus ꝛ status seruitutis annihilatus tñ vt dixit inspecto iure naturali primeuo adhuc remāsit qđ dicimus seruū naturaliter obligari. per ea que habenť in dicta. l. naturaliter. ¶ Tertia species fuit ius ciuile: ꝛ aduerte qꝛ dꝫ esse ius ciuile qñ aliquid additur vel detrahiť iuri gentiū. l. ius ciuile. ff. de iusti. ꝛ iur. Et attēde qꝛ late sumpto vocabulo oē ius qđ non est ius naturale vel gentiū pōt dici ius ciuile: ꝛ sic oē ius positiuū: ꝛ ꝑ ꝯñs etiā ius canonicū hoc respectu pōt dici ius ciuile. ꝛ ita dicit gl. no. in. c. ius naturale. j. di. Species aūt hui⁹ iuris ciuilis in gñe sumpti ꝓut cōprehendit oē ius positiuū: ꝛ sic etiā ius canonicū sunt due: qꝛ quoddā est scriptū ꝛ quoddā nō scriptū ex moribus ꝛ cōsuetudine introductū. Quoddā aūt est scriptū ex cōstitutionibus introductū sumēdo ꝯstitutionē late: vt superi⁹ dixi. facit qđ habeť in. ꝭ. nō scripta. insti. de iure natu. ꝛ. j. dis. in c. mos est. Stricte aūt sumpto vocabulo differt ius ciuile a iure canonico. Nā ius ciuile principaliter tendit ad finē boni publici ꝛ cōseruāde societatis humane: ius aūt canonicū intēdit principaliter ad finē felicitatis eterne. facit qđ cōsueuit dici sup gl. ꝓemij hui⁹ libri: ꝛ super rubrica. ff. de iusti. ꝛ iur. ¶ Que auteꝫ sint sp̄es cōstitutionis iuris scripti canonici: ꝛ q̄ sint species iuris ciuilis scripti dictū est superius: ꝛ ideo nō insisto. Et pōt appellare ius ciuile: qꝛ inductū ex ciuili seu politico modo viuēdi. Et qñ habuit originē ius ciuile Romanoꝝ. habeť in. l. ij. ꝭ. post ea. ꝛ. ff. de origi. iur. vbi gl. ponit hystoriā quō Romani in principio miserūt ad grecos pro legib⁹ habēdis: ꝛ qualiter voluerunt ꝓbare an Romani essent digni. Ius aūt positiuū habuit ortū a dictis sanctoꝝ: ꝛ ex statutis eoꝝ post legē euangelicā. facit qđ habeť. j. de accus. in. c. qualiter ꝛ qñ. ꝛ hi fuerūt sapiētes: ꝛ hi fuerūt missi a Romanis ꝓ legibus habēdis. vt hr̄ in. c. fuerunt vij. di. Et aduertendū etiā ꝙ duo dicunť genera hominū. Unū qđ est deditū cōtēplatiōe: ꝛ sunt clerici ꝛ religiosi. Aliud deditū vite actiue: vt sunt laici. xij. q. j. duo sunt gñа. ꝛ neđū post tēpus christi fuit duplex genus predictū: sed etiā añ aduētum christi. nā aliqui fuerūt leuite ꝛ sacerdotes: ꝛ isti erant dediti cōtēplationi. Alij vero vite actiue. Ius aūt positiuū aliqđ statuit circa insistētes vite cōtēplatiue: ꝛ ēt circa insistentes vite actiue. vt ptꝫ ex his q̄ habenť. C. de epis. ꝛ cle. ꝑ totū. ꝛ. C. de sac. san. eccle. Et in alijs partib⁹ iuris ptꝫ de cōcernētibus vitā actiuā: papa etiā ꝛ sancti p̄res aliqua. s. statuerūt circa insistētes vite contēplatiue ꝛ aliqua circa insistētes vite actiue. vt ptꝫ in ti. de offi. deleg. in. c. si qñ. ꝛ de relig. ꝛ in alijs ti. de illis loquētib⁹. ¶ Itē est aduertendū ꝙ pōt ius cōsiderari interdū a mō illud inducēdi: ꝛ hoc mō diuidiť in ius scriptū: ꝛ in ius moribus ꝛ cōsuetudine inductū. Qñqꝫ pōt ꝯsiderari a materia de q̄ ip̄m ius disponit. ꝛ tūc dicimus ꝙ quoddā est ius publicū: quoddā priuatū. l. j. ꝭ. hui⁹ studij. ff. de iust. ꝛ iur. Et dꝫ ius publicū qđ ꝯsistit in spectātibus ad statū vel vtilitatē publicā: puta ecclesiarū ciuitatis Romane aut alterius. Priuatū vero qđ tractat de iurib⁹ priuatarū ꝑsonaꝝ. j. di. ius publicū. Et dꝫ etiā ius publicū ꝯsistere in sacris sacerdotib⁹ in. l. j. ꝭ. ius publicū. ff. de iust. ꝛ iu. Itē aduerte qꝛ ius priuatū qđ tractat de iurib⁹ singuloꝝ: qñqꝫ est oino singulare: vt qꝛ nō cōuenit oībus singulis ꝛ priuatis: ꝫ solū certis ꝑsonis: ꝛ istud appellať ius singulare ꝛ ꝓuilegiatū. de quo iij. di. in. c. priuilegia. ꝛ. l. ius singulare. ff. de legib⁹. qñqꝫ ꝓo nō restringiť ad prerogatiuā certe ꝑsone vel certaꝝ personarū: sed remanet simpliciter in suo noīe iure priuati. Qño autē possit cognosci an lex vel cōstitutio sit generalis: ꝛ habeat locū in oībus habetur per glo. in. c. vt circa. de electio. li. vj. ꝛ in. l. iij. ff. de legi. ¶ Itē ēt attēde qꝛ pōt diuidi ius respectu accidētis loci i quo a principio magis fuit frequētatū: ꝛ f̄m hoc dicim⁹ ꝙ aliud est ius lōbardoꝝ: aliud ius romanoꝝ. Itē dicim⁹ ꝙ quedā sunt leges rhodie. de q̄bus. ij. dis. in. c. rhodie. qꝛ lex rhodia de iactu proter frequentiā mercationū maritimarū q̄ potissime frequentabať in insula rhodi facta fuit lex rhodia. Qñqꝫ ēt distinguūtur iura a noībus cōdentiū ꝓprijs vel appellatiuis. ꝛ ideo dicimus ꝙ quoddā appellať plebescitū: qꝛ a plebe statutū. Itē lex falcidia qꝛ a falcidio autore edita f̄m vnū intellectū. vt habetur ij. di. in. c. quedā. f̄m aliū tamen intellectū dicitur falcidia nō ab autore: sed ex eo qꝛ resecat legata prout falx resecat alia secundum ea que no. ff. ad. l. falci. in rub. ꝛ insti. ad. l. falci.

1 ☞ Canon proprie dicitur qui editur in concilio vniuersali.
2 Canones sunt ab omnibus seruandi ꝛ sunt seruandi in negotijs ecclesiasticis.
3 Clausula ista facias tuo sensu videtur importare liberam potestatem.
4 Allegari an possit aliquo casu constitutio siue lex abrogata.
5 Imperator au subijciatur statutis canonum.
6 Papa ꝛ imperator non subijciuntur suis legibus positiuis. ligantur tamen lege diuina ꝛ naturali. ꝛ nu. 8.
7 Papa ꝛ imperator ligantur ex suo contractu ꝛ astringuntur suo voto ꝛ iuramento: nec potest papa seipsum absoluere.
8 Absoluere a voto non debet papa aliquem sine causa: ꝛ sine cā eum absoluat non erit absolutus in foro conscientie.
9 Laici an teneantur ad obseruantiam canonum.
10 Clerici an in bonis patrimonialibus ligentur lege ciuili.
11 Statuta laicorum si de re ecclesiastica agatur: an aliquo casu seruanda sint.
12 Uerba generalia an recipiant restrictionem.
13 Constitutiones imperiales an ligent omnes.
14 Solennitas iuris canonici seruari debet siue tractetur de causa ciuili siue canonica siue de actu iudicis siue partis siue de libello siue de probationibus siue de sententijs.
15 Arbiter si pronuntiet contra ius non expresso errore ꝛ nec per

dolum nec per pecuniam an faciat litem suam ita q conueniri possit ad interesse partis.

16 Judicare suo sensu an possit iudex.

17 Ab arbitro qualiter potest recedi qn̄ aliquid committitur ad arbitrium iudicis: et si male arbitretur potest ab eo appellari.

18 Judex in non determinatis a iure habet sequi rationem naturalem.

19 Verba importantia liberum arbitrium que sint.

20 Arbiter an possit suo sensu vti.

21 Testator si dixit q vult testamentum suum dictari ad consiliū sapientis quid iuris.

22 Pena transgredientis canonem que sit.

Canonum. Cōstitutiōes canonū ab omnib⁹ sunt seruāde. h. d. f3 Jo. and. vel sic. Statuta iuris canonici oēs ligāt: et eorū ritu iudicia in decidēdo et pnuntiādo sunt regulanda. h. d. fm do. Ant. de bu. Et licet Jo. an. et ipse nō diuidant: tn̄ pōt diuidi in duas partes. Nā primo ponit dictū in genere. Scdo id articulat in specie. Scda ibi: et nemo. Vel pōt dici q primo loquitur extra iudicium. scdo in iudicio in verbo actionibus vel accusationib⁹. ¶ Nota primo vnū nomen constitutionis canonice qd appellatur canō: et istud stricte sumptū differt ab alijs cōstitutionib⁹. de qbus per glo. iij. di. in sum. Hic autē late sumitur pro qualibet cōstitutione canonica: q2 in qualibet earū verificatur hec litera. Sunt aūt diuersa noīa predictarum constitutionū. nam aliqn̄ appellat canō: et istud stricte sumptū aliqn̄ decretalis epistola: aliqn̄ decretū: aliqn̄ dogma: aliqn̄ mādatum: aliquādo interdictū: aliqn̄ sanctio. facit qd habet in. c. si quis dogmata. xxj. q. ij.

Nota diuersa nomina constitutionum.

1 a ¶ †Canō a ppriē dicit qui editur in vniuersali cōcilio. Decretū id qd statuit papa de cōcilio cardinaliū ad nullius cōsultationē. Epistola decretalis dr quā papa statuit solus: vel cum cardinalibus ad cōsultationem alterius. Dogma qd cōsistit in doctrinis fidei xpiane. Mādatū qd cōsistit in doctrina morū. Interdictū vero qn̄ fit prohibitio nulla pena adiecta. Sanctio qn̄ pena adijcit. facit qd habet in. §. ij. insti. de re. diui. Et ex predictis iuncta rub. pz q istud nomen cōstitutio se hz vt genus ad predictas species: et est verbū generale valde. nā cōprehendit oēm speciē iuris scripti: vt cōstitutio in genere sumpta dicat ius scriptū. j. dis. §. cum itaq3. Et nota. do. Ant. de bu. super rubrica. et sic aptū est sub se cōprehendere nedū constōnes canonicas: sed etiā cōstitutiones iuris ciuilis Et que sunt species cōstitutionū iuris ciuilis scripti. habet in l. ius aūt ciuile. ff. de iust. et iu. Quedā appellatur lex que fuit inducta a populo romano. facit qd habet in. l. j. ff. de legi. Quedā appellatur senatuscōsultū: q2 edita a senatoribus. Queda3 plebescitū appellatur que edita fuit a plebe romana absq3 nobilibus que tn̄ fuit cōfirmata per totū populū. Quedā appellatur cōstitutio principis: q2 edita a principe et ab imperatoribus. vt ij. di. cōstitutio. et facit qd habetur. ff. de cōstit. prin. in rub. Quedā vero cōstitutio iuris ciuilis scripti appellatur responsa prudentū: q2 inducta ex responsis prudentū qbus data erat potestas iuris cōdēdi. Quedā edictū pretoris: q2 edita a pretoribus qui habebāt potestatē iuris cōdēdi. facit qd habetur insti. de iure natu. gen. et ciui. §. res est. et §. pretorū edicta. nā l3 stricte sumptum ius pretoriū differat ab alijs partib⁹ et speciebus iuris ciuilis. de quibus. s. est dictū. tn̄ late sumpto vocabulo cōprehendi pōt sub speciebus iuris ciuilis: q2 et ipm ius pretoriū dicit viua vox iuris ciuilis. vt. l. nā et ipm. ff. de insti. et iur. et facit qd habet in. d. §. pretor edicta. Pōt dici cōstitutio quasi simul statutio a con qd est simul: et statuo statuis. facit qd habet. xxiiij. q. ij. pudēda. ibi cōsecrarūt. i. simul sacrarūt. et sic potest dici constitutio quasi simul statuitio: qd ppriē videtur cōgruere statuto facto ab vniuersalitate: l3 etiā late cōprehēdat statuta principis et alia statuta. vt. d. c. cōstitutū. ij. dis. Nā et pōt dici statutū principis cōstitutio et simultaneū statutū: q2 cū alio statuitur: seu de alterius cōcilio. l. humanū. C. de legi. vel statuitur per plures simul per ipm ligādos.

a ¶ Canon. canon in vna significatiōe dr q in cōsilio generali statuit. proprie tn̄ dr canon pmulgatus a papa: licet qnādoq3 dicantur statuta prouincialia. vt habetur per Cardi. in cle. j. xxvj. qō. de priuil. i alia autem significatione videt esse id quod ab emphyteuta soluitur. vt per d. Azo. i sum. C. de iur. emphy. versic. ex hoc autem.

b ¶ Cōstitutio abrogata an possit aliquo casu allegari. de hac questione vide p Fel. in. iiij. colū. vbi ponit regulā et cas⁹ exceptos. vide Paul. de cast. C. de le. l. leges. nu. j. fol. xxij. in impressione Lugdu.

2 ¶ †Not. canones ab oibus fore seruandos. intellige fm eorū mentē. j. de verb. signi. intelligētia. et. c. in his. Et si dubitetur de intellectu ipsius canonis recurrendum erit ad interpretationē factā per cōsuetudinē si de illa appareat de cōsuetudine. cū dilectus. et in. l. minime. ff. de legi. Si aūt apparet de illa recurrendū erit ad pmulgatorē ipsius canonis si potest haberi copia: q2 eius est interpretari cui⁹ est cōdere. j. de sen. ex cō. inter alia. et facit. j. e. c. fi. Si autē eius copia haberi nō potest recurrendū erit ad no. per glo. in. l. cū de nouo. C. de legi. q2 accipienda erit benignior interpretatio. vt. l. in ambigua. ff. de legi. Vel si de illa non appareat procedendū erit de similib⁹ ad similia. l. nō possum. ff. de legi. ¶ Nota q canones sunt seruandi in negotijs ecclesiasticis. Et no. bene q2 litera loquit indistincte. Et sic videtur pcedere etiā si corā iudice seculari ageretur de re ecclesiastica. et hoc etiā tendit hic Guil. et Jo. an. facit qd habetur in. c. j. j. de no. ope. nun. cū notatis per Jo. and.

3 ¶ †No. q ista verba facias tuo sensu vident importare liberā potestatē. De multis aūt verbis de quibus imputat an important liberā volūtatē an arbitriū boniviri. no. in. l. si sic. per Barto. ff. de leg. j. et per eundē in extrauag. ad reprimendā. et p do. Ant. de but. hic. circa fi. huius. c. in glo. j. ad finē. Vel pōt etia3 intelligi de localibus si forte sint ipsa statuta extēsa generaliter ad alias. per id qd not. in. c. cū inhibitio. de clā. despō. Qualiter aute3 cognoscatur an lex sit generalis vel particularis. recurre ad glo. in. c. vt circa. de electio. li. vj. vbi glo. ponit aliquos modos per quos cognoscitur an lex sit generalis qui ponuntur et colligunt ex. l. iij. C. de legi.

4 b ¶ †In gl. ij. in. c. vlt. an aūt aliquo casu possit lex vel cōstitutio abrogata allegari: b et in aliquo casu seruari debeat. tāgit hic do. Ant. de but. et aliqd etiā Archi. in. c. fi. de off. lega. lib. vj. Aliquid etiā tangit per gl. in. c. nouit. de iudi. et. xj. q. j. quecūq3. Arch. etiā per gl. et Bar. in. l. j. ff. de cōiungē. cū eman. liber. et per eundē in. l. fi. ff. ad le. corne. de falsis et p gl. et Jac. de belui. in. ij. constitu. C. §. hūc igit. et. §. facit. et ibi etiā Jac. de belui. facit etiā qd habet in. l. cū dedititij. C. de lati. lib. tol. Potes cōcludere clarius q hic loquat per do. Anto. de but. in. d. §. qd aut querit an constitutio vel lex abrogata possit allegari per habentē potestatē iuris cōdendi: et dicendū q sic p ea que habent etiā in. d. c. nouit. et. d. c. qcunq3. et in. c. autoritate martini. de cōces. pben. in. vj. Aut queritur an possit allegari p inferiorē nō habentē potestatē iuris condēdi: et tūc dicendū q aut illa lex vel cōstitutio trāsiuit in priuilegiū vel contractū nō subiectū: et illa pōt allegari: q2 nō potuit tolli in preiudicium iuris alterius quesiti. vt not. in. d. c. innotuit. j. de iniur. et facit qd no. per Bar. in. l. qd semel. ff. de decre. ab ord. faci. et per eunde3 in. l. oēs populi. ff. de insti. et iur. Si autē trāsiuisset in cōtractum vel in priuilegiū subditi recurrendū est ad not. per Inn. in. d. c. innotuit. j. de iniur. Idē videt dicendu3 si illa abbrogata sunt canonizata p id qd no. gl. nota. ij. q. j. in primis. in ver. lex. qd intellige si est canonizata ab habēte ptātem canonizādi: puta per papā. hoc dico q2 Gratian⁹ qui cōposuit librū decretoꝝ nō habuit potestatē canonizādi leges: l3 multas inseruerit in volumine decreti. vt no. per doc. et maxime p Jo. an. in. c. ij. j. de rescri. et ibi dicet. Extra casus aūt predictos est cōsiderandū q aut allegatur lex correcta et nō inserta in corpore iuris: et nō pōt allegari p id quod habet j. §. falsi. supradicto. et no. per Bart. in. d. l. licet do. Ant. de but. hic aliter videatur sentire: et nō bene per predicta. Si aūt est inserta in corpore iuris: tunc aut allegatur ad decisionem causarū: aut allegatur in argumentū. Si ad decisionē causarū: et tūc aut allegatur ad decisionē cause de preterito moto tēpore quo lex nō erat abrogata. et tūc potest allegari ad decisionē talis cause. per id quod habet in auth. vt cū de appella. cog. col. viij. Nā lex noua superueniens respicit futura facta et futuras causas nisi aliud exprimetur: et sic in dubio nō respicit preterita. vt in eo. c. fin. et. l. leges. C. de legi. Ad decisionē autem cause de futuro allegari nō potest. imo incurrit tunc qs in penam falsi. per ea que habentur in dicto. §. falsi. et in. d. l. fin. ff. de falsis. Si aute3 queritur an possit allegari in argumentū: dicēdum q sic ex quo reperitur inserta in corpore iuris. et sic intelligitur glo. l. j. ff. de coniungē. cū eman. libe. eius. et qd ibi etiā no. per Bar. et qd dixi. s. legē correctā simpliciter posse allegari per habentē potestatē iuris condēdi procedit precipue vt possit ostendi qualis fuerit affectio illā cōdentis. iuxta no. per glo. in dicto. c. quicūq3. et preallē. c. nouit. et interdū etiam allegatur vt id qd tollitur et reformat nō sit incognitū. vt. l. j. §. j. C. de cadu. tol. Et ex predictis etiā patet q ratio legis correcte interdū pōt allegari: scilicet qn̄ inserta est lex in corpore iuris: quod intellige nisi expresse ipsa ratio esset correcta aliter: licet lex ipa tolletur: non semper tn̄ tollitur ratio. per id quod habetur in. l. eos. ff. de capi. dimi. Et ex predictis etiam pōt inferri an decretales decise: subaudi et id quod ꝯtinetur sub decretalibus decisis prout sunt multe in hoc volumine que habent decisos. vt patet ex verbo et c. posito in eis possint allegari. de quo etiam tetigit Archidia. in preallega. c. fin. et Jo. and. s. in pe. circa fi. Nā si sunt decise tanq superflue tūc pñt allegari maxime pro declaratiōe decre. prout etiā sepe faciūt doct. et idem si ppter prolixitatem fuerit facta decisio. Si vero fuissent decise tanq correcte in eo qd deciditur: an tūc licitū sit tales decisas allegare recurrendū est ad ea que supradixi de iuribus aut legibus abrogatis: siue allegent p decisione causaꝝ in argumentū allegētur. Aduertē tn̄ q Arch. in. d. c. fi. dixit in quatuor casibus posse allegari legē seu cōstōnē abrogatā. Primo qn̄ cōcordat iuri nouo: q2 tūc pōt allegari ad cōmendationē iuris noui. et sic etiā dicit d. Anto. de but. Sed certe nō video quō possit cōcordari iuri nouo si erat correcta: nisi dicas q primo fuit correcta postea in effectu fuit

fuit renouata. Secūdo dicit ꝙ nō debet allegari ad coadiuuandum si quis al's habeat plenū ius ꝛ possit vincere. Tertio dicit ꝙ licet nō posset allegari: tamen potest in ꝓmulgatione inseri ꝑ c. autoritate martini. de cōces. preben. in. vj. ꝛ etiā in scholis legi ne quid antiquitatis ignoretur. l. j. §. ꝛ cū triplici. C. de cadu. tol. ꝛ insti. de testa. §. j. Quarto dicit ꝙ potest allegari quo ad instructionem: vt no. Hosti. in summa de offi. dele. §. ꝛ in quo. Sed certe per predicta melius: vt. s. dixi. ¶ In ea. glo. in fi. intellige gl. veram nisi quis se obliget ex voto seu professione ad id qđ est de concilio: qꝛ tunc ratione voti vel ꝓfessionis tenentur per id qđ habetur in. c. vnico. de voto. lib. vj. c. ꝛ si christus. j. de iureiuran.

5 ¶ † In gl. ab oībus ibi. nā papa ꝛ etiā imperator Inno. videt̃ in effectu reprehēdere gl. ꝛ videt̃ ꝙ imperator non sit subiectus statutis canonū: qđ nō videtur verū cū oīs creatura: ꝛ per cōsequēs ipse etiā imperator videat̃ subiecta vicario christi: ꝛ ꝑ ɔ̄ns pape ꝛ cōsequenter eius statutū. facit qđ habet̃ qui filij sint legi. per venerabilem. ꝛ in. c. ij. de maio. ꝛ obe. Sed aduerte qꝛ vt hic tangit do. Anto. de bu. glo. potest saluari referendo singula singulis. vt sic intelligatur gl. voluisse ꝙ papa nō est subiectus canonibus seu ligatus: qꝛ non potest sibiꝓpsi legē imponere a qua nō liceat discedere per id quod habetur. ff. de leg. ij. in. l. si qs in principio testamēti. nec similiter predecessor pōt ligare successorem cū pari potestate fungat̃: ꝛ par autē in parē nō habet imperium. j. de elect. innotuit. ꝛ. l. nā magistratus. ff. de arbi. facit etiā qđ habet̃ in. c. fi. de rescrip. lib. vj. ꝛ similiter imperator nō astringitur sua lege: vel predecessoris eadē ratione: verū est tamē ꝙ in spiritualib⁹ ꝛ etiā via peccati est subiectus pape ipse imperator sicut quilibet alius christianus ꝑ ea que habent̃ in. d. c. ꝑ venerabilē. ꝛ qđ not. in. c. nouit. j. de iudi. ꝛ in. d. c. ij. de maio. ꝛ obe. In tēporalibus autē nō est subiectus pape: qꝛ papa nō habet se intromittere de tēporali iurisditione imperij per ea que habentur in. c. causam que. j. qui filij sint legi. ꝛ preal leg. c. nouit. nisi in casibus in qbus in. c. l. cet. ꝛ. c. cū sit generale. j. de foro cōpe. ¶ Itē

6 aduerte qꝛ licet † papa ꝛ imperator nō ligentur suis legibus positiuis. facit qđ habet̃ in. c. nō dubiū. j. de sen. excō. ꝛ. l. princeps. ff. de legi. tamē ligant̃ lege diuina ꝛ naturali: al's si in illis cōtra uenirēt peccarēt: ꝛ grauius alijs cū sint in maiori dignitate per id qđ habet̃ in. c. cū quidā. j. de re iudi. ꝛ facit etiā qđ no. ꝑ Io. an. in. c. magne. post prin. de voto. Et ideo i eterno iudicio plus ceteris punientur. vn̄ dicit glo. in. c. presul. ij. q. iiij. ꝑ sicut papa super oēs eminet sine cōparatione: ita si male se habuit sine comparatione tanꝙ̄ diabolus dānabit̃. facit qđ habet̃ de peni. di. j.

7 post princ. ¶ † Et per predicta patet ꝙ papa ꝛ imperator⁹ etiā

a suo cōtractu ligātur: qꝛ etiā iure naturali id ꝓcedit. facit qđ habetur in. c. j. j. de pba. ꝛ in. l. cesar. ff. de publica. ꝛ. l. digna vox. C. de legi. ꝛ ibi Cy. Et similiter papa ꝛ imperator astringuntur suo voto ꝛ iuramēto: nec pōt papa seipsum absoluere: qꝛ id qđ no. xvj. q. vj. autoritate. ꝛ. j. de insti. c. fi. ꝛ illud est in argumentū: qꝛ inter absoluentē ꝛ absolutū debet esse distinctio personarum siue personalis. ꝛ facit etiā qđ no. glo. in. c. sane. j. de offi. deleg. ꝛ

8 in. c. nō est. de voto. vbi etiam gl. dicit ꝙ † papa nō potest quem absoluere a voto sine causa: ꝛ si eū absqꝫ causa absoluat non erit absolut⁹ in facto cōsciētie: ꝛ antē: ꝛ etiā cōsequēter quo ad deū. ꝛ idē voluit Inn. in. c. cū inter. ꝑ. j. de renun. facit etiā qđ no. ꝑ glo. ꝛ qđ ibi etiā dixi in. c. quāto. j. de iureiur. Et aduerte etiā qđ dixi ꝙ seipsum absoluere nō potest a peccato. facit qđ no. j. in. c. oīs. de peni. ꝛ remis. Et tangit etiā hic do. Ant. de bu. ꝛ plus videtur sentire Io. an. fm eū in. c. significasti. j. de foro cōpe. qđ licet nō astringatur papa iuri positiuo: astringit̃ tamē mēti legis positiue determinātis aliquid circa pctm̄ ex mente legis diuine: vnde fm eū videtur ꝙ astringat̃ determinatione. c. oīs vtriusqꝫ sexus preallegati. de peni. ꝛ remis. Sed tn̄ posset dici ꝙ lꝫ male faciat nō seruādo in sua persona id qđ dicit̃ in. c. oīs. tamen nō habebit locū pena ibi posita que alios astringit cū illi nō videat̃ subiectus ex quo est pena iuris positiui: qđ tene menti: ꝛ per hoc habes an papa vel imperator ligent̃ legib⁹ vel canonib⁹. Certū est autē ꝙ papa legib⁹ nō ligat̃: sed an liget̃ canonib⁹ superius est dictū. ꝛ finaliter an imperator subijciatur legib⁹ vel canonibus. Io. per hoc dixit gl. hic de subiectis videt̃ ꝙ statuta predecessorū nō ligent successores: qꝛ nō censent̃ subiecti: sed pares vt dixi par in parē non habet imperiū: ꝛ per hoc patet ꝙ successor nō ligatur statuto predecessoris per qđ infertur excōmunicatio cōtra facientē. ꝛ facit qđ no. per Archid. in. c. romana ecclesia. j. de sen. excōi. in. vj. An autē statuens ligetur proprio statuto no. in. c. ij. de cōsti. li. vj. ꝛ cōcludit ibi quo ad spiritualia nō ligatur: qꝛ sunt extra ecclesiam. ꝛ de his que foris sunt nihil ad nos quo ad ipsa spiritualia: vt. j. de diuor. gaudem⁹. ꝛ. ij. q. j. c. multi. In tēporalibus autē cōclude ꝙ si sunt infideles subiecti sunt imperio et legi romane. l. nemo. ꝛ. l. iudei. C. de iudeis. facit qđ habet̃ in. c. iudei. j. de testi. Si autē sunt in terris ecclesie: tūc sunt subiecti pape quo ad tēporalia: sicut laici ꝛ christicole. facit qđ habet̃ j. de appella. si duobus. Si autem nō habitent in terris ecclesie: tunc vt dixi non sunt subiecti pape quo ad temporalia: quod intellige verum: nisi in casibus in quibus laici christicole sunt subiecti ecclesie. de quibus in. c. licet. ꝛ. c. cum quia. j. de foro compe.

9 ¶ † Et ex predictis etiā potest inferri an laici teneātur ad obser-

b uantiam canonum[b] de clericis autem nō est dubiū cum illi sunt subiecti potestati episcopali. Potes cōcludere ꝙ in spiritualib⁹ ꝛ materia peccati sunt subiecti pape ꝛ canonibus. facit qđ habetur in. c. tuā. j. de ordi. cogni. ꝛ in. c. fi. j. de prescrip. ꝛ qđ notat̃ per gl. in regula. possessor. de reg. iur. lib. vj. ꝛ per Ioā. an. ꝛ Io. cal. in. c. j. j. de noui oper. nun. In temporalibus autem idem dicas si sunt de tēporali iurisditione ecclesie qꝛ de terris subiectis ecclesie quo ad tēporalem iurisditionē. per id qđ habetur in. c. si duobus. j. de appel. Et que sint terre subiecte ecclesie quo ad tēporalem iurisditionē plene dixi in. c. si diligenti. j. de prescrip. et facit ad predicta qđ no. gloss. notabilis in. c. ij. de arbi. lib. vj. Si autem non subest laicus in temporali iurisditione ecclesie: tunc

10 quo ad tēporalia nō ligatur lege canonica. ¶ † An autem clericus in bonis patrimonialibus ligetur lege ciuili ꝛ imperiali. dicetur in. c. ecclesia. j. eo. de quo etiā aliquid in. c. cum sit. ꝛ in. c. si clericus. ꝛ. c. quod clericis. vbi bona glo. j. de foro cōpe. ꝛ plene per do. Ioan. cal. in sua disputatione que incepit statuto ciuita-

11 tis cauetur. et tetigit in. d. c. si clericus. ¶ † An autem si agatur de re ecclesiastica seruanda sint aliquo casu statuta laicorū tangitur per Bar. in. l. cūctos populos. C. de summa trini. ꝛ tangetur in. c. ecclesia. j. eo. et vt tetigi in notabilibus videt̃ posse dici per hūc text. ꝙ constitutio canonica liget res ecclesiasticas vt fm canonē terminari debeat causa super re ecclesiastica etiā in foro seculari. quod intelligit do. Ant. de bu. hic ꝓcedere in decisorijs: qꝛ quo ad illa seruandi sunt canones ꝛ non statuta laicorū. ꝛ sic intelligatur iste text. In preparatorijs autem videtur ꝙ seruari debeat statutū ꝛ ordo fori ciuilis si illa causa agitetur. Et in procedēdi modo seruabitur statutū licet nō quo ad decisionē. facit qđ no. glo. in. d. c. qđ clericis. ꝛ qđ ibi dixi. ꝛ qđ nota. Ioā. cal. in predicta questione. ꝛ etiam Io. an. in addi. Spec. in tit. de cōsti. §. ij. Item aduerte inquātū dixi in decisorijs seruari debere ius canonicū si agatur de re ecclesiastica: qꝛ illud est verum fm Hostien. vt hic tangit do. Anto. de bu. quādo agitur de re iam facta ecclesie: secus si ageretur actione personali pro cōsequēdo rē ad vtilitatem ecclesie: nam adhuc nō erat ecclesie: qꝛ tunc seruabitur ius ciuile. prout videt̃ velle Hosti. in summa de consuetudine. §. fi. ver. sed quid si clericus. de quo dicetur. j. eo. in. c. ecclesia. Et ad materiā facit qđ notatur per Io. an. et Io. cal. in. c. ij. j. de noui ope. nuntia. Et ex predictis ꝛ etiam ex tex. iuncta glo. colligi potest ꝙ verbū generale recipit restrictionem fm naturā subiecte materie qn̄ litera hic dicit ab oībus obseruentur debet

12 intelligi. s. subiectis: vt intelligit glo. ¶ † Et circa hoc an verba generalia recipiant restrictionē aliquā. tetigit hic do. Anto. de bu. que fuerunt de mente Bar. in. l. j. §. nuntiatio. ff. de no. oper. nuntia. ꝛ etiam ibi Iac. de are. Potes concludere vt hic in effectu tangit domi. Anto. de bu. ꝙ aut verba generalia enuntiant aliquid de presenti vel preterito: ꝛ tunc recipiunt restrictionem fm ꝙ patet in. l. qđ oēs. ff. qui satisda. cogan. nā dum ibi dicitur inter oēs ꝯuenit. intelligitur. s. qui interfuerunt: ꝛ de hac re interrogati fuerunt. similiter in. l. scientia. §. qui cum aliter. ff. ad legē aquil. dum dicitur vt vim vi repellere licet oīa iura clamāt intelligitur. s. quo ad iura de ipsa tali materia loquentia: qꝛ oīa alia iura non de hoc loquuntur. facit ad predicta de ele. c. osius. ꝛ de pac. c. j. Interdum vero vniuersalis oratio prefertur dispositiue: ꝛ tūc recipit restrictionem de habilitate: aut si referat̃ ad habiles si aliquid noui cōcedat seu disponit. per id quod habet̃ in. l. j. C. de sacrosan. eccle. dum dicitur ibi habeat vnusquisqꝫ licentiam ꝛc. nam intelligit̃ scilicet habilis. Idē dicit do. Anto. de butrig. si disponat aliquid ad excitationem iuris antiqui vel ad eius executionem: qꝛ restringitur ad capacēs materie ipsius iuris antiqui. facit quod habetur in. c. licet in corrigendis. et in. c. graue. j. de offi. ordi. Si vero lex vniuersali verbo loquens concedat exceptionem actus antiqui. et tunc fm Barto. et Iac. de are. non restringitur per ea que habentur in dicta. l. j. §. nuntiatio. vbi patet quod licet posset nuntiari nouū opus quo postea conceditur ꝙ omnibus diebus possit nuntiari: intelligetur ꝛ feriatis. Dn̄s tamen Anto. de butri. hic dicit: ꝙ hoc casu restringetur ꝛ ampliabitur factum fm naturam meram prout: minus sequeretur absurditas: et ideo dicit ꝙ si intelligendo extensiue sequeretur aliqua absurditas recipiat restrictionem: per id quod habetur in. l. j. C. de sacrosanct. eccle. alias secus. sed iuxta predicta potest queri quia hic loquitur de statutis canonicis an ligent

13 omnes. ¶ † Quid de constitutionibus imperialibus an ligent omnes. Quidam dicūt quod ligant solum illud quod est subie-

a ¶ Papa ꝛ imperator. vide per do. Abb. c. j. de proba. in prin. ꝛ Cy. l. digna vox. C. de legi. bal. in. c. j. de pba. Bal. in. l. fi. in fi. C. de trāsac. Fely. in. d. c. j. de probat. in ver. modo aduerte.

b ¶ Canonum. vide ꝑ Inno. in. c. inquisitionis. de sentē. excommuni. vbi dicit ꝙ laicus qui non est de temporali iurisditione pape non tenet̃ ei ad obedientiam nisi in cōcernētib⁹ animam. hoc dictum tꝫ Abb. in. c. ij. de vo. vide Fely. j. c. accepimus. de fid. instru. in versi. ꝛ addit hic do. Abb.

ctum imperio. per id qd habetur in. l. ij. C. de sum. trini. & fide ca. & ibi videtur tenere Cy. pro quo allegat qd habetur in. l. j. C. de eunuchis. & l. mercatores. C. de comer. facit qd hr i. §. his oib9. in auc. de here. & fal. col. j. & per hoc etiã alleg. qr non obedientes de facto imperio non videtur dici legũ synodali subiecti. facit qd habetur in. l. que adulteriũ. C. de adul. & facit qd no. glo. in. l. ij. §. postea. ff. de orig. iur. vbi ponit qño greci fuerunt experti romanos anteq̃ illis traderet leges an illi forẽt digni & Bart. in d. l. C. de sum. trini. contrariũ ex eo qr imperator dicitur esse dñs totius mũdi. l. de precario. ff. ad le. rhodiã de iactu. & facit qd habetur. vij. q. ij. in. c. a tribus. & in. c. qñ ad verũ. xcvj. di. p hoc allegat etiã qr alias sequeret q Florentini & Veneti: & alij qui non obediunt imperio nõ obligarent. Dñs Ant. de but. hic dicit q aut loquimur de lege priuilegiata: & tũc ista nõ extendit ad nõ subditos de facto & rebelles. per ea que habent in. l. amissione. §. qui deficiunt. & qd ibi no. ff. de capi. dimi. & facit etiã qd no. j. de sen. excõi. a nobis. Si aũt est lex nõ priuilegians sed aliud disponens: & tũc cõcludit q aut illi qui nõ obediũt ex causa sunt exempti a potestate imperij vt subiecti ecclesie: vel alij qui ex causa fuerant exempti. facit qd no. Bar. de Venetis in. l. hostes. ff. de capti. & tũc dicit q nõ ligantur statutis imperij cũ causa: tũc excludit q si tanto tẽpore steterunt in libertate q imperator visus sit negligẽs quasi possessionẽ iurisditionis: tũc & si sint in mala fide nõ obligant statutis imperij. fm do. Ant. de bu. qui si nõ est in quasi possessione iurisditionis a qua dz pendẽs ptãs iurisditionalis: & gñr potestas statuendi cũ fructus quasi possessionis iurisditionis censeat esse exercitiũ istius iurisditionis. iuxta no. per Inn. in. c. in literis. j. de rest. spo. & in. c. cõsultationib9. de iurepa. fatetur tñ q nõ possent prescribere ius exemptionis: vt sic essent acephali & nulli subditi: qr id fieri nõ potest p id qd legit & no. in c. cũ nõ deceat. j. de prescrip. xxx. an. & qd no. Inno. in. c. bene. ij. de postu. prela. & facit etiã qd no. p glo. in. c. per venerabilẽ. j. qui filij sint legi. vbi etiã dicit Hosti. vt refert hic do. Anto. de bu. q non possunt reges francie & similes cõtra imperatorẽ oĩmodam exemptionẽ prescribere. nisi forte noĩe romane ecclesie id facere valent. facit ad predicta qd not. in. c. in apibus. vij. q. j. fatetur tñ q dici põt q nõ petant in nõ obediendo imperatori sicut in illi dici cõsueuit de decimis qñ nõ petunt. iuxta no. j. de deci. cũ sint hoĩes. & c. a nobis. & predicta fm do. Ant. maxime procedũt: qr fm eũ in dubio nõ presumit statuentẽ velle statuere quo ad non cognoscẽtes de facto ipsos statuentes in superiores. alleg. l. fi. C. de infan. expo. & qd no. Archi. xij. q. ij. cũ deuotissima. sup glo. in verbo cõponat. & sic dicit posse intelligi. l. ij. C. de eunuc. & l. mercatores. C. de cõmer. Sed certe hec ratio vr cõcludere etiã in casu sequẽti qñ. s. nõ esset trãsactũ tps. de quo. s. ideo non vr bona. Si vero nõ steterũt tãto tpe i libertate q visus sit esse negligens in quasi possessione subiectionis recuperãdo: vel aperte apparet q aliquos actus fecit p quos ptz q nõ intendit prestare patientiã: tũc dicit q bene ligarent de iure ex quo nondum perdidisset possessionẽ: lz de facto nõ seruarẽt ipsam legẽ: & subdit q etiã patientia lõgi tpis videret induci quedã obliuio ipsius quasi possessionis: & p hoc perderet illã p ea que habent in. l. furtũ. §. ij. ff. de vsucap. cũ ibi no. & ad materiã facit qd no. per Inn. j. de ele. querelã. & j. de resti. spo. olim. el. ij. ¶ Sed aduerte qr inquantũ dixi post do. Ant. de bu. q si imperator tãto tpe fuit negligens q videat quasi perdere iurisditionem possessionis quã habet in quolibet subiecto imperio: lz aliqui qñqz nõ obediãt q si faciãt legẽ nõ ligabit talis lex talẽ populũ. Et si sit in possessione & mala fide: nã istud nõ videt esse verũ: qr talis populus nõ põt dici possidere seipsum seu iurisditionẽ superioritatis in seipso. l. liber homo. ff. de acqui. re. do. & per cõñs videt ipsum imperatorẽ tãq̃ pprietariũ habere pprietatẽ ex quo illã alius nõ habet: sequat fructus quasi possessionis iurisditionis: vt voluit Inno. in. c. cum mana. j. de elec. secus qñ alius esset in quasi possessione lz mala fide. iuxta ea que no. per Inno. in. c. in literis. j. de resti. spo. ad materiã etiã facit qd hr. xij. q. ij. cũ deuotissima. & qd ibi not. Archi. ¶ In gl. super verbo iudicijs. in fi. Uel potes dicere q verbum actionib9 respiciat actorẽ q ibi dicit iudicijs respiciat iudicẽ fm Phy. excludat arbitrũ qui suo sensu regit si inique pnũtiat. de quo tãget in gl. fi. Uel põt dici q quaten9 dicit actionib9 intelligat. s. extra iudiciũ. Nã actio interdũ pon. t p actu. vt hr in auc. hoc ius porrectũ. C. de sacrosan. ecc. canonizata. x. q. ij. ibi dñ dicit actio pia cõstituit. ¶ † Et aduerte fm. d. Ant. de bu. q cõiũ cta gl. & ex dictis doc. Siue tractet de causa ciuili: siue canonica lz: siue de actu iudicis: siue partis: siue etiã de libello: siue de pbationibus: siue de sententijs seruari debet solennitas iuris canonici: & id qd canon iubet: & in eis nec reus: nec actor: nec alia psona que versatur in iudicio. de quibus. j. de verbo. sig. in. c. forus. debet suo sensu duci: sed fm canonum autoritatẽ. facit qd dicet in gl. seq. ¶ In gl. fi. ibi: lege qualem. Sed certe ibi non loquit

14

a ¶ Suo sensu, vide do. Ab. in. c. pastoralis. §. qr vero. de offic. deleg. in ver. in gl. tenet. vide Bal. in prelud. ij. li. decreta. scdm Thom. ij. ij. q. lxvij. artic. ij. do. Fely. in. d. c. pastoralis. ¶ Nemo debet suo sensu duci sed seruare debet solẽnitatem iuris canonici.

in iudicibus: sed in arbitro: & similiter in. l. diẽ pferre. §. stari. eo. ti. Et aduerte q fm hoc videtur esse de mente gl. & etiam voluit Phy. super glo. precedenti. vt voluit Jo. and. vbi etiã tetigit q arbiter potest iudicare suo sensu malo: sed informato fm leges & iura. vt videt velle gl. p id qd etiã sequit iuncto eo qd dicit in princi. Sed aduerte qr lz docto. simpliciter transeant residendo q aliter potest iudex suo sensu iudicare: tamẽ id nõ est indistincte verũ. nam si iudicat expresso iuris errore in sñia non valeret sententia: nec etiã induceret petitionẽ pene alicuius. p id qd etiã no. in. l. apud celsum. §. item queritur. ff. de doli excep. Si autem iudicat nõ expresso iuris errore in sñia: tunc licite pnuntiauerit cõtra ius stari deberet sñie metu pene per. l. diem pferre. §. stari. C. de arbi. & imputetur sibi parti qui talem elegerat. ar. l. q mandato. ff. de mino. Si tamen fuisset pecunia corruptus: vel aliter per dolũ tulisset sñiam: lz cõtraueniens sñie de more & rigore incurreret: tamẽ cõtra petitionẽ pene posset se tueri exceptione doli: et in hoc differt sñia arbitri a sñia iudicis lata per pecuniam ipso iure est nulla. & nullũ parit effectũ. l. venales. C. qñ prouo. nõ est neces. secus in sñia arbitri corrupta pecunia: qr vt dixi illa saltem tenet quo ad effectũ vt ipso iure incidat in penã volens venire cõtra. ¶ † An autẽ si arbiter pnuntiet cõtra ius nõ expsso errore: & nec per dolum: vel per pecuniam faciat litem suã ita q possit cõueniri ad interesse partis: vt in. l. pe. C. de pac. & in. l. fi. ff. de varijs & extraordi. cogni. per Bar. in quib9 videt concludi q sic per ea que habent in. d. l. penul. ¶ † An autẽ iudex possit iudicare suo sensu[a]. tetigit etiã hic Inno. nã videt q sic per id qd habetur in. §. iusiurandum. in auc. de defen. ciui. col. iij. vbi videtur dici qd dictũ est seruare equitatem fm q sibi visum fuerit. et Inno. dicit posse dici qd illud debet intelligi extra iudiciũ vt in officijs dãdis. Uel secũdo potest dici fm eum q ille text. etiã pñt intelligi in iudicialib9 in his que pendent ab eius arbitrio: put cõtingit in dãdis iudicijs seu dilationib9. facit qd no. in. c. j. & ij. j. de dila. & in. l. j. C. de dila. Item etiã in dispẽsationibus intellige si illam velit facere causa subsistente. nã aliter nõ videt posse inferiora papa: qr tunc diceret potius dissipatio q dispẽsatio. facit qd no. i. c. de multa. j. de prebẽ. & qd ibi etiã plene dixi. & qd habet. j. q. vij. §. nisi rigor. Itẽ etiã pcedit in penis ordinarijs tẽperandis: & intellige ex causa & ante sñiam fm ea que legũtur in l. quid ergo. §. qui nos. ff. de his qui no. infa. Post sñiam aũt vel etiã ante sine causa non posset tẽperare penas ordinarias per ea que habent in iurib9 pealle. In penis autem extraordinarijs in quib9 nõ est determinata pena satis potest dici q posset iudicare fm suum sensum per ea que habent in. c. de causis. j. de offi. deleg. & facit etiã qd no. Inno. j. de eo qui fur. or. suscepit. ea. gl. & qd habet in. l. j. §. fi. ff. de iur. do. dicit tamẽ hic do. Ant. de bu. q si extraordinarijs criminib9 cõsuetum esset certã penã imponi q si iudex aliã maiorẽ imponeret cẽseret ledere partẽ & posset appellari per id qd habet in. l. hodie. cũ ibi nota. ff. de pe. & in. l. si qua pena. ff. de ver. sig. Dicit etiã hic do. Anto. de but. q in his que cõmittuntur facultati iudicis potest vti suo sensu exemplũ potest poni per ea que notant in cle. dispendiosam. de iudi. circa fi. vbi patet q in certis casib9 ibi positis datur facultas iudici si vult pcedere sine strepitu & figura iudicij: & sic poterit aliter pcedere si sibi placuerit poterit ordinarie pcedere. etiã potest poni exemplũ per ea que habent in. c. cõsuluit. j. de offic. dele. vbi patet q in facultate iudicis est differre peremptoriũ ad aliã diẽ sequentem. facit ad predicta que notauit Jo. and. in addi. Spec. in tit. de cita. §. sequitur. versic. sed nunquid. ad finẽ additionis. Item potest poni exemplũ per ea que habent in. c. exceptionẽ. j. de except. vbi dicitur q in facultate iudicis est etiam q parte non excipiente posset ex officio suo repellere excõmunicatum. facit qd habetur in. c. pia. de excep. li. vj. Posset etiam poni exemplum quando dubium est de reuocatione literarum per ea que habent. j. de rescrip. pastoralis. vnde in istis casibus poterit pcedere suo sensu. nam satis dicitur facere id qd ius ex quo relinquitur in eius facultate quid faciat: vbi autẽ sumus in his que non reperiuntur cõmissa facultati iudicis: & dubitatur nũquid iudex possit vti suo sensu: & non sumus in arbitrarijs: ergo videtur varie loqui. nam glo. hic videtur velle q potest iudex suo sensu regulato ad limites iuris communis vti. Alibi dicit gl. quod debet pronuntiari fm suum sensum informatum prius collocutione sapientum. j. de appel. vt debitus. in glo. in verbo rationabili. Alibi dicit q nõ debet iudicare fm suum sensum: sz fm suã opinionẽ: vt in. c. iudicet. xxx. qõ. vij. potest dici: vt hic dicit do. Ant. de but. q si vult iudicare fm suum sensum prout opponit forme mandati: & tũc si taliter iudicat nõ valet quod agit: vt. j. de iudi. cum dilecta. & in. c. pisanus. de restitu. spoliato. & facit qd habetur etiam in. l. diligenter. ff. mãdati. Aut vult iudicare fm sensum prout opponit iuri: & tũc nõ opponit iuri certo: aut iuri dubio sup quo sunt opinio. Si iudicat suo sensu contra ius certo expresso

15

16 a

to expresso

to expresso iuris errore in sententia: tunc nihil agit: quia non va
let qđ agit: vt. ij. q. vj. §. diffinitiua. & etiam de sententia excomu
nicationis. per tuas. & l. ij. C. qn̄ prouo. non est neces. Si autē nō
exprimitur error in sentētia: tunc potest iudicare fm̄ suū sensum
respectu valoris sententie: q2 sn̄ia de mero iure tenebit: nisi lata
esset per pecuniam. nam nō potuit retractari per viam appella-
tionis: vel alio remedio cōpetenti per ea que habentur in. l. j. ff.
de appella. & j. de re iudi. cum inter vos. & de constitu. c. suborta.
& in. l. ij. C. si aduer. rem iudi. & scđm predicta debuit intelligi fm
qđ notauit gl. in dicto. c. vt debitus. Si autem vult iudicare suo
sensu prout opponitr̄ iuri dubio super quo sunt opiniones ꝓba
biles nō tamē est aliqua opinio cōis: & tunc poterit iudicare fm
suum sensum. s. opinionē. Nā potest dici ꝙ fm suum sensum nō
potest iudicare qn̄ per hec discederet a tramite iuris cōmunis:
sed bene potest fm opinionē suam: qn̄ ius est dubium super quo
sunt opiniones. Dicit tamē do. Ant. de butri. ꝙ a tali sn̄ia po-
terit appellari per regulā generalē. c. de maioribus. j. de appel. &
l. j. ff. de appel. & q2 forte iudex appellationis posset habere aliam
opinionem. Si vero lz ius sit dubiū tamen super illud erat vna
opinio que erat cōis: tūc nō debet iudicare fm suū sensum: ꝓut
opponitr̄ iuri cōi ex eo q2 ꝓut dixit hic Jo. an. cōis opi. est sequē
da nisi notorie esset falsa: vel rationabiliter cōuinceretur qđ ha-
bebit estimare bonus iudex & acutissimi ingenij. ar. c. capellanꝰ.
j. de ferijs. & facit qđ no. Bar. in. l. fi. C. de pena iudi. Est tamen
aduertendum vt tangit do. Ant. de bu. ꝙ vbi ꝓnuntiat contra
ius dubiū vbi sunt opi. & pronuntiat contra cōmunē opi. illius
errore expresso ꝙ tūc non reddetur nulla ipso iure: lz secus sit qn̄
pronuntiat cōtra ius certū expresso iuris errore in sn̄ia: vt. s. di-
xi. & idem voluit Bart. in. l. cū prolatis. ff. de re iudi. & potest dici
etiā esse ius dubium nedum qn̄ super casu legis vel capituli sunt
opiniones: sed etiā qn̄ non apparet tex. expressus sed venit deci-
dendus per argumenta vel rationes vel similitudines. facit qđ
no. Inno. in. c. cum speciali. j. de appel. & qđ no. etiam per Cy. in
l. j. C. de erro. aduo. ¶ Et ex dictis patet ꝙ interdum aliqua cō
mittuntur facultati & potestati iudicis. Interdum aliqua cōmit
tuntur ad arbitriū iudicis simplr̄ vel tanꝙ ad arbitriū boni vi-
ri qđ in dubio videtr̄ semper sic debere intelligi qn̄ aliquid com-
mittitur ad arbitriū iudicis cū iudex censeatur esse bonus vir: vt
in. l. vir bonus. ff. iudi. solui. & l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de ver. obli.
Et de exemplis qn̄ aliqua cōmittuntur ad facultatē iudicis. s.
fuit dictū. Quādo aliqua cōmittuntur ad arbitriū iudicis patet
exemplū in dilationibus arbitrarijs: vt habetur in. c. j. & ij. j. de
dila. & patet etiā in penis nō determinatis a iure per ea q̄ dixi. s.
& que leguntr̄ & notantur. j. de offi. deleg. de causis. Quedā autē
cōmittuntur ad arbitriū iudicis cū causa vt ptz in penis ordina
rijs mitigandis vel ampliandis: de quibus etiā dixi. s. vt habetr̄
in. §. notandum. ij. q. j. & in. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his
qui no. infa. & in dispensationibꝰ faciendis per inferiorē a papa:
vt etiā superius tetigi. Papa autē q2 sup ius est. vt. j. de conces.
prebē. in. c. cū nostris. fm do. Ant. de bu. potest etiā absqz causa
dispensare: q2 ex quo sup ius est in ipso ꝓ rōne volūtas. facit qđ
habetr̄ insti. de iure natu. gen. & ciuili. §. sed qđ principi. Tu vero
intellige fm hoc dictū qn̄ vult dispensare circa ea que sunt iuris
positiui. Secus si vellet dispensare circa ea que sunt iuris natu-
ralis: puta cōtra votū vel iuramentū q2 tūc nō posset sine causa:
vt est gl. ordinaria & notabilis in. c. nō est. j. de voto. & no. Inn.
in. c. cum inter. j. de renun. Quedā autē cōmittuntur discretioni
iudicis. & tunc bene dicit Lap. & Abb. in. c. ij. de iura. cal. li. vj. ꝙ
intelligitur facta cōmissio tanꝙ ad arbitriū boni viri. Et idem
si dicatur ꝙ faciat ꝓut sibi visum fuerit expedire: ꝓut satis colli
gi potest ex his que habentr̄ in tex. & glo. j. de corpo. vitia. in. c. ij.
& hoc sequitur Lap. & Abb. in. d. c. ij. lz Jo. an. in nouella aliter
videatur sentire & non bene: vt hic tangit do. Ant. de but. facit
qđ habetr̄ in. l. fideicōmissaria. ff. de fideicō. liber. & qđ no. Bar. in
extrauaganti ad reprimendā in verbo videbitur. vbi etiam hoc
videtur esse de mente ipsius. Quedā autē cōmittuntr̄ ad iudicis
cōscientiā: & tunc dicit gl. in. c. statutū. §. assessorem. j. de rescrip.
in. vj. que cōsueuit reputari notabilis qđ poterit sequi id qđ vo-
luerit nec potuerit appellari. Contrariū tamen videtr̄ sentire gl.
in cle. j. de iure patro. Potes tamē cōcordare q2 verū est qđ non
potest appellari quo ad hoc vt iudex teneatr̄ deferre appellatio-
ni tū bene potest appellari ad finē vt negotiū deuoluatr̄ ad supe
riorē vt sic superior possit deliberare an id qđ gestum est debeat
reuocari. ar. c. pastoralis. §. preterea. j. de offic. deleg. & qđ legitur
& notatur in. c. pastoralis. j. de appella. ¶ Interdum aliqua cō-
mittuntur ad liberū arbitriū iudicis. tunc Jo. an. in addi. Spe.
de citatione. §. sequitur. ver. nunquid creditur. videtur dicere ꝙ
poterit facere id qđ voluerit do. Ant. de bu. hic dicit ꝙ istud fa-
ctum potest ꝓcedere qn̄ illa que cōmittuntur ad liberū arbitriū
iudicis sunt leuis preiudicij: secus in his q̄ sunt grauis. & ꝓ hoc
etiā allegat no. per Bar. in extrauaganti ad reprimendā. in ver.
vester. vbi cōcludit ꝙ licet ꝓpter dicta verba intelligatur iudex
esse liber a regulis iuris positiui per ea q̄ habentr̄ in. l. ex eo. ff. de
testa. mili. & ibi etiā aliquid de materia per Bar. tamē nō erit li-
ber a regulis iuris & equitatis naturalis seu iurisgentium: imo
debebit illa sequi. facit qđ hr̄ in cle. pastoralis. de re iudi. & in. l. si
qn̄. ff. de inoffi. testa. Et idē si potestati daretr̄ liberum arbitrium
in aliqua cā nō poterit per hoc de iure ledere partē aliquā cōtra
iustitiā & cōtra equitatē naturalem: sed bene poterit omittere so-
lennitates iuris ciuilis. & ita voluit glos. notabilis in cle. sepe. de
verbo. signi. in ver. defensiones. vbi cōcluditr̄ ꝙ per dicta verba
nō intelligitur sublata iustitia sed solū solennitates figure iudi-
cij: & sic videtr̄ ꝙ circa respiciētia cōdēnatoria iudicij poterit pre
iudicare parti: sed nō circa decisoria. facit qđ habetr̄ in. l. si ꝓcura
tor. ff. de condi. indebi. & qđ habetr̄ in. d. l. si quādo. de inoffi. test.
& istud etiā fuit de mēte Bar. in preallegat. extrauag. in quātū di-
xit ꝙ solennitates iuris positiui videtur remisse sed non intelli-
gitur ꝙ esset remissa solēnitas iuris naturalis seu gentium. licet
do. Ant. de bu. videatr̄ aliter hic ipsum recitare. & idē dicit Bar.
dicendū in prealleg. loco si data fuerit potestas iudici in aliqua
causa: vt procedat in illa causa ꝓut arbitratus fuerit & voluerit:
idem si dictū fuerit ꝙ possit procedere de facto: q2 intelligitur in
manu regia cōmissa forma iuris positiui & naturalis seu gentiū.
facit qđ habetr̄ in. l. ij. circa prin. ff. de ori. iur. & plus dicit Bar. in
loco preallega. ꝙ ꝗtuncunqz verba sint latissima: nihilominus
habebit locū qđ est dictū eo precipue q2 non pōt quis esse supra
leges magis ꝙ imperator vel papa ꝗtūcūqz sint subiecti iuri na
turali per ea que notantr̄ per Inn. i. c. q̄ in ecclesiarū. j. eo. ¶ Et
per predicta dicit etiam Bar. in dicto casu ꝙ non poterit iudex
reijcere exceptionē ꝓscriptionis quesite ex dispositione iuris ci-
uilis q2 ex quo per illā ius est quesitū parti tollere tale ius & dare
esset cōtra naturalem equitatem. facit qđ not. in. l. bona fides. ff.
deposi. & qđ no. Inn. in. d. c. que in ecclesiarū. & Cy. post Gui. de
suza. in. l. fi. C. si cōtra ius vel vti. pub. Nec ob. si dicatur ꝙ verba
importantia liberū arbitriū tollūt oīa & includunt voluntatem
etiā ratione nō regulatam: dūmodo excludatr̄ dolus per ea que
habentr̄ in. l. creditor. §. lucius. ff. manda. q2 illud est verū vbi nō
tangit preiudiciū tertij sed concedentis potestatē. per id qđ ha-
betur de offi. deleg. super eo. & in. c. pastoralis. eo. ti. qđ diligenter
17 tene mēti ꝓ declaratione & limitatione dicti. §. lucius. ¶ † Sed
iuxta predicta potest dubitari qn̄ aliquid cōmittitr̄ ad arbitriū
iudicis si male arbitretr̄ qua via poterit recedi ab ipso eo ꝙ ipse
fuerit arbitratus. Glo. in. c. super his. j. de accu. dat duas vias:
vna est via appellationis. & hāc etiā videtr̄ sequi Jo. an. in palle.
§. in additionibus. & Bar. in. l. eius. ff. de appel. Recitat etiā gl.
in. d. c. aliqui. viā vz qua poterit peti reduci ad arbitriū boni vi
ri qđ esset valde notandū si esset verum. tamē. d. Ant. de but. ibi:
vbi etiā tetigi dicit illud posse procedere in his q̄ extraiudicialr̄
fierent que nō trāseunt in rem iudicatā. facit qđ no. Inn. in. c. j.
de his q̄ fi. a ma. par. ca. secus in actionibus iudiciarijs qui trāseunt
in rem iudicatā: vt. j. de re iudi. cum inter vos. ¶ Et aduerte q2
fm predictam gl. Jo. an. & do. Ant. de bu. & Bar. videntur velle
ꝙ licet aliquid cōmittatur arbitrio iudicis si male arbitretr̄ posse
appellari. & per hoc videtur esse tex. in. l. si qua pena. ff. de verbo.
signi. contrariū tamē voluit Inno. in extrauagan. presenti que
olim erat in tit. de rescrip. inter cōstitutiones innocētiales. & idē
videtur sentire in. c. fi. de ferijs. & Bar. in aliquibus lecturis in. l.
j. ad fi. ff. de lega. ij. vbi etiā hoc tetigi. ¶ Et per hoc etiā videtur
ꝙ si a sn̄ia arbitratoria sit reclamatum & petitur reduci ad arbi-
trium boni viri per Bart. in. l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro
socio. ꝙ si feratur sn̄ia per iudicē ꝓ tali causa ꝙ non poterit ap-
pellari. & hoc etiam videtur tenere Jo. an. in addi. Spec. in ti. de
appel. & vidi concilia pro & cōtra. sed per ea que dixi superius vi-
detur contrarium fore dicendum. & ita etiam tenui in. d. l. j. ff. de
lega. ij. et in. c. quintauallis. de iureiuran. de quo ibi plene dixi.
18 ¶ Item aduerte q2 dixit do. Ant. de bu. ꝙ † in non determina
tis a iure habet iudex sequi ratione naturalē que tunc est ꝓ legē
per ea que habentr̄ in. l. in summa. §. idem varus. ff. de aqua plu.
arcē. & facit. j. de prebē. c. ratio. & habetur in. c. lex est. j. di. ¶ Itē
aduerte in quantū dixi ꝙ si in arbitrarijs penis ponit aliā ꝙ cō
suetā ꝙ vr̄ grauare partē q2 id est verū qn̄ facit sine causa secus
si cū causa fiat: q2 cū illa etiā potest ordinarius alleuiare. facit qđ
19 habetr̄. j. de appel. inquisitionis. ¶ † Itē aduerte: q2 quedā sunt
verba importantia liberū arbitriū est vt verbū volo libet vel li-
buerit verbum de facto verbum liberū arbitriū: & idem in ver-
bo iudicio vt si aliquid committatur iudicio iudicis fm gl. in. l.
thais. §. lucius. ff. de fideicō. liber. Bart. tamen in hoc vltimo te-
nuit contrarium in extrauaganti ad reprimendam. et videtur
sequi do. Anto. de but. secus in verbo placebit & in verbo vide-
20 bitur. Et q2 dictum superius ꝙ † arbiter possit suo sensu vti cer-

¶ Qua via poterit venire quis cōtra arbitrum quando cōmittitur ad eius arbitrium si male arbitretur.

tum est ꝙ nõ põt vti sensu suo: sed fm sensum boni viri.qd not. Bar.in.l.si filius.ff.de dona.ꝛ.l.j.ff.de testa.mili. ¶ Quid autẽ si fuerit cõuentũ per partẽ vt trahatur instrm ad sensum sapientis quid poterit tũc sapiens facere ꝛ quid in tali includatur potestate tangit ꝑ Bar.ꝛ gl.in.l.si mandauero tibi.ff.manda.ꝛ in l.illa institutio.ff.de here.insti.vbi etiã ponit Bar.qd iuris quã-

21 do † testator dicit ꝙ vult testm̃ suum dictare sensum sapiẽtis.et cõiter dr̃ ꝙ poterit sapiens facere apponi illa q̃ sunt de cõsuetudine per ea q̃ habẽtur in.l.ꝙ si nolit.§.q2 assidua.ff.de edil.edic. ꝛ illa q̃ sint fm naturã cõtractus per ea que habenť in.l.si mandata.§.si superius dicta.C.de testa.recurrendũ est ad.d.l.cõstitu-

22 tio. Ultimo tangit hic do.Car.flo.que sit † pena trãsgredientis canonẽ.de quo remittit ad no.in gl.c.generali.de elec.li.vj. Gl. dicit ꝙ est pena depositionis. Jo.de lig. Hic ponit dubiũ ꝛ limitat dicit hoc verũ si precesserit monitio.per ea que habenť in.c. cũ nõ ab hoĩe.ꝛ.c.at si clerici.ĩ.de iud. Itẽ dicit hoc verũ qñ ex cõtẽptu quis trãsgreditur ꝑ notata ꝑ Archi.post Tho.de aquino in.c.quicũqꝫ.lxxxj.dist. ¶ Et hec scda limitatio videť satis rationabilis sed prima videť magis dubia. Tum q2.c.cũ nõ ab hoĩe.ꝛ.c.at si clerici.non probãt id qd dicit gl. Jo.de lign.vt patet in eis. Tum q2 qñ venit pena cõmittẽda ex facto affirmatiuo nõ videť necessaria monitio ꝑ no.ꝑ Inn.ꝛ Jo.an.ĩ.de preben.in.c.extirpãde. Tum q2 canones debẽt ab oĩbus sciri vt in hoc.c.ꝛ sic videť cõtrafaciẽtes esse in supina ignorãtia.facit qd habeť.ĩ.eo.c.ij.li.vj.ꝑpter hoc videť ꝙ nõ ꝑcedit dicta limitatio: tñ si vis saluare potes dicere ꝙ cõtraria procedũt vbi agetur de pena mitiori imponẽda: sed.d.Jo.de lign.ꝑcedit qñ agiť de pena graui iponẽda vt est depositio. Nõ tñ est absqꝫ dubitatiõe hic limitatio do. Jo.de imo.vtriusqꝫ iuris doctor ꝑclarissimus.

1 ¶ Res que caret culpa non debet affici damno.
2 Constitutio non ligat ignorantes.
3 Dictio quoties quid importet.
4 Constitutio noua an trahatur ad preterita.
5 Constitutio iuris cõmunis ligat post duos mẽses a tẽpore publicationis.
6 Decretum pape an afficiat ignorantes quo ad penam nullitatis actus.
7 Publicatio constitutionum etiam papalium an debeat fieri in qualibet prouincia.
8 Statuta particularia a quo tempore ligent: et an presumetur eorum scientia.
9 Statuta prouincialia vel aliquam prouinciam respiciẽtia quãdo ligent ꝛ quando presumatur eorum sciẽtia ꝛ si statutũ damnat factũ alias dãnatum a iure ꝛ imponat penã nouã an liget.
10 Pena noua si addatur iuri antiquo non punitur ignorãs quo ad additionem pene.
11 Ignorantia supina presumitur quando factum est cõmuniter damnatuꝫ per loca propinqua: sicut est portare bladũ ad aliud territorium: vel etiam portare arma.
12 Statuta an ligent forenses.
13 Testamentum an fieri debeat fm consuetudinem loci ꝛ si consuetudo exorbitat a iure cõmuni an valeat testamentum.
14 Ignorans nõ ligatur post duos mẽses si probetur ignorãtia.
15 Ignorãtia an possit ꝑbari per iuramentũ allegãtis ignorãtiã.
16 Ignorantia qualiter probetur.
17 Ignorantia an excuset.
18 Ignorantia iuris ciuilis si de illa constat excusat a dolo in casibus in quibus lex requirit dolũ: ꝛ qualiter probari possit ignorantia iuris communis.
19 Ignorare ius cõmune est lata culpa: quia lata culpa est ignorare qd oẽs scire debẽt vt sunt iura cõmunia: ꝛ quid in statutis.
20 Scientia iuris ciuilis non presumitur in mulieribus ꝛ rusticis ꝛ an excusentur propter errorem iuris.
21 Incipiens extrahere bladum volens portare extra territoriũ postea casu desistit si interim fiat statutum imponens penam extrahenti non extenditur ad istum.

a ¶ Communiter dicitur de ista.q.habetur per Bal.in.l. captatorias. C.de test.mili. ꝛ in.l.humanitatis.in.iiij.oppo.C.de nup. ꝛ per Imo.in repe.l.j.§.si ex fundo.ff.de here.insti.

b ¶ Censeatur penalis. vide de hoc hic per do. Fely.in.j.col.ver.in glo. in ver.dispendũs.

c ¶ Duos mẽses. De hac.q. s.a quo tẽpore liget lex vide omnino per Alx.de imo. in.l.oẽs populi.viij.q.ff.de iusti.et iur.et hic per do.Fely.in.ij.col.in fi.ver.circa secundam vide regulam cum sex limitationib⁹ pulchris.

Cognoscentes.

Constitutio noua respicit futura ꝛ nõ ꝑterita.h.d.ꝛ diuidiť in quatuor. Primo ponit decisam facti narrationẽ ex qua surgit questio. Scdo ponit regulã ex qua inferť solutio. In tertia poniť decretalis solutio. In quarta solutionis ratio.scda ibi: rem tertia ibi: quoties. quarta ibi: nõ detrimẽtũ.ꝛ posset poni exẽplũ ꝑ.c.j.de sen.excõi. li.vj. Querendo an si iudex excõicauerit nõ seruata forma illius capli anteqꝫ emanasset hoc.c.an talis excõicãs incurreret penã ibi positã.do. Anto.de but.etiã hic ponit exẽplũ: q2 põt queri si imponebať pena ꝑ statutũ nõ existẽti in sacris ingerẽti se electioni an ligeť pena statuti si ante ipsum edictũ ingessit se electioni. ¶ In tex.ibi: nõ põt exponi ꝑ igitur attenta diuisione quã dedi nec est obscenum ꝙ vna dictio exponať ꝑ alia qñ subest ratio subiecte materie: vt est gl.in.l.eas causas.ff.de cõdi.ꝛ demon.

1 ¶ † No.j.regulã vulgatã ꝙ res q̃ caret culpa nõ debet affici dãno de quo in regula.sine culpa.de reg.iur.li.vj. A contrario no. ꝙ si erat culpa debet sustinere penã.facit qd hr̃.xxxvij.dist.c.q2 ꝛ.ĩ.de sent.excõi.vt fame. ¶ No.ꝙ cõstitutio noua in dubio re-

2 spicit futura ꝛ nõ preterita de quo etiã in.c.fi.eo.titu. ¶ † No.ꝙ constitutio nõ ligat ignorãtes intellige ꝑbabiliter: nam secus si ignorantia sit crassa ꝛ supina: vt.ĩ.eo.c.ij.li.vj. Sciẽter aũt cõtra faciens sibi dꝫ imputari per id qd hr̃ in regula.dãnũ.de reg.iur. in.vj.ꝛ.l.ij.§.bestias.de postu. ¶ No.fm do.Car.flo.ꝙ qñ vnũ ꝯrium verificať de vno aliud de alio siue ꝯ opposito: vnde sicut facientes ꝯ cõstitutionẽ ante ꝑhibitionẽ nõ puniunť.ita ꝑ contrarium faciẽtes post puniunť. Nã sicut propositũ in ꝑposito ita oppositũ in opposito fm eũ.ꝛ pro hoc etiã facit qd habeť in c.hospitioliũ.xxiij.di.vbi diciť ꝙ cõtrariorũ eadẽ est disciplina. nã vno cognito cognosciť ꝛ reliquũ.ꝛ qñ vnũ diciť de vno oppositum dr̃ de opposito: vt hic ꝑtꝫ facit lꝫ non alleget qd habeť

3 in.l.j.ff.de his q̃ sunt sui vel alie.iur. ¶ † Ultimo no.fm eum de ista dictione quoties que vr̃ importare idẽ qd semp fm eũ. Alibi aliter accipiť fm eũ: vñ in hoc dicit attendẽdũ id cui addũciť q2 fm naturã dispositionis cui addũcitur debeat intelligi sicut etiã videmus ꝙ oĩs clausula regulať a precedẽtibus ꝛ sequentibus fm subiectã materiã fm ea que habenť in.c.scdo requiris.ĩ. de app. ¶ In gl.j.in prima rubrica ideo sic dicit gl.q2 talis fuit mos antiquorũ ista gñalia appellere rubricas. Nã cõsueuerunt facere rubricas de gñalibus ꝛ sub illis ponere iura q̃ primo faciunt ꝑ ꝛ cõtra.ꝛ demũ cõsueuerũt ponere solutiones: vt patet in brocardis Azo.vñ etiã ista generalia aliqñ appellantur bro-

4 carda. ¶ In gl.ij.in fi.an autẽ † cõstitutio noua trahať ad preterita per viã cause principalis vel appellationis tetigit hic canon.de elec.li.vj.ꝛ de hoc etiã tetigit hic Cõpo.sed de hoc dicendum in.c.fi.ĩ.eo. ¶ In gl.dispendũs.in fi.ꝛ sic vr̃ velle gl.ꝙ cõstitutio noua nõ hꝫ retractare ꝑterita: ꝛ sic videť ꝙ non indicat nullitatẽ preteritorũ gestorũ.ꝛ videť sentire qd censereť esse pena si annullaret gesta preterita. Ex hoc vr̃ ꝙ cõstitutio annul-

b lans actũ censeať penalis[b] cuius contrariũ vr̃ velle Jo.an.in.c. fi.super gl.li.vj. Sed do.Car.flo.hic dicit posse dicta hec concordari q2 qñ retractatio fit nõ in odiũ partis seu annullatio actus seu propter formã non seruatã: tũc procedãt dicta ꝑ Jo.an.in d.c.secus fm eũ si fieret annullatio in odium non seruãtis.ꝛ idẽ videť sensisse hic.d.Ant.de bu. Et ponebat exemplũ si statutũ imponeret penã nullitatis in odiũ nõ soluẽtis gabellã vel aliqd ageret forte ꝯ statutũ qd tene menti de quo aliquid tangeť sup gl.fi. In gl.pe.in fi.vel expone.i.subiciat fm Jo.an. ¶ In gl.

5 fi.in fi. No.bene gl.ꝙ † cõstitutio iuris cõis ligat post duos mẽ-

c ses[c] a tpe publicationis. ¶ Et not.scdo limitationẽ q2 istud est verũ nisi verisimiliter probet ignorantiã ꝑbando absentiam in prouincia vel aliud legitimũ impedimentũ puta fauorẽ vel infantiã. Cũ primo dicto cõcordat gl.in prima cõpilatione hui⁹ cõstitutionis: ꝛ etiã super data.li.vj.ꝛ facit etiã qd not.gl.in.c.j. ĩ.de postu.prela.ꝛ in.c.ꝑposuisti.alle.in glos. Potest cõcludi vt hic tenet.d.Ant.de bu.ꝙ interdũ cõstitutio est antiqui iuris declaratoria: ꝛ tunc statim ligat vt voluit sentire glo.in ꝑemio cle. in verbo.de cetero.ꝛ etiã sup data sexti libri qd intelligit Paul. de leaza.esse verũ qñ est antiqui iuris declaratoria nullo addito: secus si declaratio fieret per modificationẽ legis veteris aliquid de nouo addendo. Nã tũc de ipso addito iudicandũ erit idẽ qd de cõstitutione noui iuris editoria facit qd habeť in.l.leges.C. de legi.ꝛ in eo.c.fi.idẽ dicit.d.Ant.de bu.in extrauagã.reductis ad corpus iuris q2 illa statimqꝫ ligabunt: vt voluit glo.ꝛ Pau. in proemio cle.in ver.de cetero. Si autẽ cõstitutio iuris cõis est noui iuris editoria seu promulgatoria: tũc dicit ꝙ aut exprimiť in ipsa qñ alia ligaret ꝛ tunc illud debebit seruari: per id qd habetur in.c.cũ singula.de preben.li.vj.ꝛ notauit gl.in data.vj.li. in gl.fi. Si vero nõ disponit qñ habeat ligare: tũc dicũt aliqui ꝙ si detur scientia ipsius cõstitutionis ligabit statim habẽtes illi⁹ scientiã.per id qd habeť in.l.fin.ff.de decre.ab ordi.faci. Si vero non appareat de scientia tũc ligabit post duos menses a tẽpore publicationis.ꝛ istã opi.videť tenere gl.in.c.hac cõsultissima.§. penul.in verbo alteri⁹.de re.eccle.nõ alie.li.vj.ꝛ hãc etiã opinio. sequitur Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iusti.ꝛ iur.in.v.q.principali. hanc etiã opi.sequitur hic do. Joan.de ligna. Paulus vero in proemio cle.in verbo de cetero.tenet ꝙ etiam scientes non ligat ante lapsum duorũ mensium.per id quod habeť in auť.vt facte cõstitutiones.alle.in glo.ꝛ istam partem tenuit hic do. Ant.de bu.per illũ tex.lꝫ dicat Pau.in loco preallegato tenere cõtrariũ sed re vera non tenet cõtrarium: imo tenet id qd dixi vt patet ex dictis eius in loco preallegato. ¶ Et aduerte q2 cõiter legiste sequuntur opi. Bar.quã etiã sequitur Jo.de lig.ꝛ glos.superius allegata.ꝛ illa videtur rationabilior ex eo q2 duo menses videntur dari

tur dari ad presumendum scientiã ⁊ qui autẽ certus est certiora ri non debet.vt.ĩ.de reg.iur.eum qui certũ.lib.j.Et q2 in incertis nõ certis locus est cõiecturis.l.cõtinuꝰ.§.cũ ita.ff.de ver.obl. multũ tamen facit text.ꝓ hoc pro opi.Pau.⁊ do.Ant.de bu.in d.auẽ.vt facte noue cõstitutiones.q2 videtur multũ indistincte loqui ⁊ simplr̃ dicere ꝙ demũ post duos menses valeat cõstitutio.Sed potes dicere sustinendo opinionem aliam qđ illud debeat intelligi nisi aliter daretur licentia per ea que habenẽ in.l. fi.ff.de decre.ab ordi.facien.¶ Posses tamen si velles sustinere Paulũ ꝙ ille non loquiẽ in constitutione iuris cõis:sed in constitutione iuris municipalis q̃ facilius videẽ ligare.facit qđ notauit Hosti.in summa huius ti.§.qñ cõstitutio.ver.qd de cõstitutionibꝰ.Tamẽ quo ad hoc nõ videẽ certe dare bonã rationẽ diuersitatis.Ideo rationabilis videẽ prima opi.lʒ probabiliter posset scda defensari.¶ Aduerte tamẽ q2 cõtra scdam fortiter facit tex.in.c.j.de cõces.prebẽ.in verbo posses dicere si velles illã tenere ꝙ ibi loquiẽ allegãdo.put ibi patet ex tex.⁊ sic talis allegatio nõ videẽ ponere ius cũ sit allegatio partis:vt ibi patet.tñ q2 allegatio illa nõ reprobaẽ ibi per papã sed potius videẽ approbari ex quo nõ reprobaẽ videẽ ꝙ ille tex.multũ facit contra scdam opi.⁊ ideo melior videẽ esse prima opi.per illum tex.⁊ per ea que habenẽ in.l.fi.ff.de decre.ab or.faciẽ.⁊ illa etiã rationabilior videẽ vt.ŝ.dixi.Et ad predicta vides qñ posset responderi ad.d.c.tenendo opi.Pau.do.Ant.de bu.¶ Itẽ aduerte inquantum dixi cõstitutionẽ iuris cõis noui iuris ꝓmulgatoria ligare duos menses:fallit qñ esset cõstitutio priuilegians:q2 tũc statim imprimeret vires ⁊ acquireret ius etiã ignorãti q2 tale ius videẽ assumere naturã priuilegij ꝙ imprimit ius in ignorãte a tẽpore dato.iuxta id qđ habeẽ in.c.j.de cõces.prebẽ.li.vj.et facit qđ habetur in simili de legato qđ queriẽ etiã ignorãti:vt.l.cũ patre.§. surdo.ff.de lega.ij.⁊ istud voluit gl.in proemio cle.in loco palle. et etiã Pau.ibidẽ nisi aliud dicatur in priuilegijs cõcessis aliter ꝙ per viã iuris:vt etiã tangit gl.in loco prealleg.Sed Bar.precise tenet qđ est dictũ videlicet ꝙ idẽ sit in iure cõi priuilegiãtis ꝙ dicimus aliter in priuilegio alicui concesso per viã rescripti:vt ipse no.in.l.diue memorie.C.de decurio.li.x.⁊ in prealleg.l.oẽs populi.in.v.principali questione.¶ Fallit scđo fm do.Ant.de butri.in statutis seu cõstitutionibus.de quibus surgit nullitas actus.alleg.l.fi.ff.de decre.ab ordi.facien.Sed certe ibi hoc non dicitur sed potius facit cõtra alleg.etiã gl.in data.vj.li.Sed certe etiam glo.ibi hoc non dicit:sed Pau.in proemio cle.in verbo de cetero.bene hoc dicit.gl.tamẽ ibi videtur sentire contra dum videtur parificare constitutiones penales ⁊ cõstitutiones habẽtes decretũ Lap.Abb.vt tangit Hosti.⁊ do.Ant.de bu.in cle. j.de elec.dicunt dictã penã procedere qñ cõstitutio habet decretum aliter nõ alleg.ꝙ qđ habetur in auẽ.vt facte noue cõsti.Et

6 pro ista parte facit q2 † decretum pape videtur afficere ignorantes quo ad penã nullitatis actus:fm ea que notantur per gl.in c.si eo tempore.de elec.lib.vj.Sed vbi nõ esset adiectũ decretũ licet esset ius prohibitũ tunc nõ ligaret ignorãtes quo ad nullitatem nisi duos menses vel nisi scienter cõtra fieret:vt voluit gl.in d.c.si eo tẽpore.¶ Et scđm predicta videẽ limitãdũ id qđ diciẽ ꝙ factũ cõtra legem redditur nullũ.de quo.x.dis.non vides.⁊ in l.non dubiũ.C.de legi.Dicebat etiã hic do.Ant.de but.prout habetur in aliquibus lecturis ꝙ predicta procedũt quãdo nullitas non venit in penã vel negligẽtiã facientis:aliter secus pro hoc.c.puta.si statutũ imponeret penã in odium cõtra transeuntes nõ soluentes gabellã vel aliud facientes cõtra statutũ.facit qđ dixi post do.Cardi.flo.super gl.in verbo dispendijs.¶ Hec tamen limitatio quã diciẽ etiã velle do.Car.flo.non videtur esse absqʒ dubitatiõe q2 si est cõstitutio papalis habet decretũ annexum.⁊ sic videtur indistincte ꝙ liget etiã ignorantes per ea que

7 notantur per gl.in.d.c.si eo tpe.¶ † Item aduerte q2 gl.hic.videtur velle ꝙ publicatio constitutionũ etiã papaliũ debeat fieri in qualibet prouincia:sicut diciẽ etiã de cõstitutionibꝰ imperialibus in.d.auẽ.vt facte noue consti.Hosti.no.in regula.in generali.de reg.iur.li.vj.vt refert Jo.an.in nouel.super gl.fi.li.vj.posuit super hoc opinio.nam aliqui dixerunt hoc verũ qñ vnica constitutio est edita:q2 illa vt liget debebit publicari in prouincijs ⁊ ligabit ignorãtes demũ post duos menses a tpe publicationis.Alij dixerunt ꝙ aliud est in cõstitutionibꝰ papalibus:⁊ aliud in cõstitutionibꝰ imperialibus.Quia in papalibꝰ sufficit ꝙ fiat publicatio generalis in curia.⁊ istã partẽ sequitur Paul. vt refert do.Anto.de but.⁊ ratio esse potest:q2 qñ fit publicatio in curia videtur ꝙ verisilr̃ possit trãsire ad alios in notitiã post duos menses ex eo q2 in curia quasi cõsueuerũt esse homines de oibus partibus mundi.Et sic verisimiliter poterit infra dictum tps haberi notitia in oibus locis:qđ intelligit esse verũ nisi quis sit in tam remoto loco ꝙ nõ potuisset verisimiliter trãsiuisse ad notitiam vt puta propter saracenos fm Pau.in loco prealleg.

Et hoc dicit.d.Ant.de bu.seruari de facto videlicet ꝙ in cõstitutione papali dant duo menses a tpe publicationis facte in curia.fatetur tñ ꝙ tex.in.d.auẽ.vt facte noue consti.videtur velle tẽpus cõputari a die publicationis particularis facte in prouincia.Sed potes dicere ꝙ ibi loquitur in constitutione imperiali:tamen q2 non habemus expressum contrarium in cõstitutione papali possemus dicere ꝙ idem esset dicendum in constitutione papali de iure per ea q̃ leguneẽ ⁊ notãtur in.d.c.j.ĩ.de noui ope. nun.facit qđ in fi.no.glo.de tempore duorũ mensiũ super data vj.libri.tum q2 consuetudo vt dixi post do.Ant.de but.videtur esse ꝙ sufficiat publicationẽ fieri in curia de ipsis cõstitutionibꝰ papalibus standũ est consuetudini.vt.ĩ.de consue.in.c.cũ dilectus.⁊ predicta procedũt in cõstitutione iuris cõis.¶ † In sta-

8 tutis autẽ particularibus a quo tpe ligẽt ⁊ eorũ presumeẽ scientia.concludit do.Ant.de bu.ꝙ in presentibus a tẽpore publicationis ligant statim q2 post publicationẽ presumitur sciẽtia:vt in.c.qđ dictis.xvj.dis.In absentibꝰ autẽ a tpe publicationis dicit post Hosti.ꝙ erit tẽpus arbitrariũ cũ certum super hoc nõ reperiatur statutum.Et sic erit in arbitrio iudicis arbitrari infra quantum tẽpus absens verisimiliter potuit habere notitiã statuti.⁊ ita voluit Hosti.in summa huius tituli.§.qñ constitutio. ver.quid de cõstitutionibus.⁊ tangit etiam Jo.an.in nouel.super gl.fi.li.vj.⁊ Bart.in.d.l.oẽs populi.in.v.q.⁊ hoc in statutis

9 particularibus certi loci.¶ † In statutis autẽ prouincialibus vel respiciẽtibus certã prouinciã videtur ꝙ ligẽt post sex mẽses ⁊ cõsequenter post illos presumatur scientia:vt glo.voluit in.c. proposuisti.alleg.hic in gl.⁊ videtur probari in.c.decernimus. xxviij.dis.Sed certe dici potest ꝙ nõ loquitur de tpe quo ligeneẽ subditi per constitutionem prouincialẽ sed de tempore infra qđ debet fieri publicatio statutorũ in cõcilio prouinciali.facit quod no.Pau.in proemio cle.in palle.loco.Et fm hoc videreẽ idẽ dicendũ in statutis ꝓuincialibus qđ in alijs ꝓuincialibus alicuiꝰ loci.licet.d.Anto.de but.in hoc simpliciter videatur transire cũ

a gl.d.c.pposuisti.in statutis ꝓuincialibꝰ.¶ Iuxta predictaᵃ potest dubitari an ligat statutum si damnat factũ alias dãnatũ a iure ⁊ imponat nouam penam:lʒ ꝓbabiliter ignorãtes.nã text. videtur esse cum gl.ꝙ non in.c.ij.ĩ.eo.li.vj.Contrarium videtur sentire glo.fm do.Ant.de bu.in.c.a nobis.ĩ.de sen.ex.cõi.Nam videtur ꝙ ligetur statuto ex quo quis dat operã rei illicite:secus quando nõ esset factũ a iure cõmuni dãnatum.⁊ istã opi.teneẽ cõiter legiste maxime Cy.⁊ Bar.in.l.j.C.de sum.trini.⁊ fide ca. ⁊ per.l.vulgaris.§.si quis ob.ff.de fur.vbi ptʒ ꝙ non attenditur ignorantia illius qui attentat factũ.nam ibi putabat se furasse massam eris que erat argentea ⁊ tñ puniẽ ꝓ massa argẽtea.Jo. an.in.c.ij.de cõsti.li.vj.ꝑ illũ tex.tenet primã opi.⁊ reprehẽdit legistas per prealleg.c.ij.Posset dici etiã vt tangit hic do.An.de bu.opi.Jo.an.ꝓcedere in spiritualibꝰ.ar.eorũ que habenẽ.ĩ.de sen.exco.in.c.si vero.⁊ per id qđ no.gl.in.l.si ignorans.ff.loca.secus in alijs penis q2 tunc procedit opi.legistarũ.⁊ istud videtur voluisse sentire Bar.in.l.diuus.ff.de sica.¶ Sed certe ista opi. videtur cõtra materiã.d.c.ij.vbi tex.fundat se ex probabili ignorantia ⁊ nõ ex qualitate pene.Ratio autẽ legis est illa q̃ regulat d.l.cũ mulier.ff.solu.mat.⁊ in.l.adijcere.§.quis.ff.de iurepatro. ⁊.ĩ.de appel.cũ cessante.vnde scđo posset dici ꝙ in foro seculari serueẽ opi.legistarũ ⁊ in foro eccl'iastico opi.Jo.an.ꝑ ea q̃ no.gl. in.c.ij.de arbi.li.vj.tñ q2 nõ habemus tex.expressum sup hoc de iure ciuili.⁊ habemꝰ tex.expressum de iure canonico:vñ ꝙ etiam in foro ciuili stari debeat decisioni iuris canonici.ꝑ id qđ no.docto.in.c.lʒ.ĩ.de foro cõpe.⁊.ĩ.de testa.in.c.raynutius.⁊.ĩ.q filij sint legi.per venerabilẽ.d.Ant.de bu.hic indistincte tʒ opi.Jo. an.vcʒ ꝙ nõ veniet qs puniẽdus pena statuti:ʒ solũ pena iuris

10 cõis ad hoc adducit qđ no.Pau.in ꝓemio cle.vbi dicit † ꝙ si iuri antiquo addatur noua pena nõ punitur ignorãs quo ad additionẽ noue pene:nisi post tẽs in quo ligantur etiã ignorãtes. ⁊ per hoc etiã alleg.q2 delictũ hoc casu cõmittitur circa diuersa iurisditionis autoritatis videlicet circa autoritatẽ iuris cõis et sic pape vel imperij ⁊ cõtra autoritatẽ statuentis particulariter. ¶ In delictis autẽ circa diuersas res aut ꝑsonã nõ debet fieri extensio vltra ꝓpositũ ad diuersam rem vel personã.l.cũ qui.§. penul.ff.de iniur.vbi ptʒ ꝙ si qs iniuriaẽ alicui quẽ ignorat esse filiumfa.⁊ petat esse sui iuris oriẽ solum actio iniuriarũ ipsi filio nõ autẽ patri:⁊ sic videtur idẽ dicendũ in proposito.Nã potest dici ꝙ principaliter offenditur princeps qñ factũ est dãnatum a iure cõmuni ⁊ in consequentiã iudex delicti seu superior qui facit statutum:⁊ ideo nõ videtur teneri de eo qđ venit in cõsequentiam.Nam ⁊ fm eũ principalis potest dici esse ille qui est maior. de officio delega.c.pastoralis.§.si vero.⁊.c.sane.ĩ.de offic.lega. studuisti.⁊ facit quod habeẽ in fi.c.quod in dubijs.ĩ.de conse. eccle.vel alta.nec obst.quod habetur in.l.scientiam.§.qui cum aliter.ff.ad leg.aquil.per quam quis punitur ratione culpe.hec

a ¶ Iuxta predicta.vide hic per do.Fely. in.ij.colũ.ver. tertia conclusio.

qñ quis venit puniẽdus ratione doli. ꝛ hec opinio est equior ſm eum vt ſic pena reſtringatur ad limites cõtentos: aliter non reſpondet ad. §. ſi quis ob. ¶ Potes reſpõdere ꝙ ibi probabiliter ignorans non ligatur ad diuerſam ſpeciem pene: ſed potius ad eandẽ ſpeciẽ pene lꝫ in plus ꝙ putauerit in ſimilibus tamen facilior eſt trãſitus. vt. l. in rem actio. §. item quecũqꝫ. ff. de rei ven. ſed preallegatũ. c. loquitur qñ agitur de obligãdo probabiliter ignorãtem ad diuerſam ſpeciem pene. Jo. tamẽ de lig. videtur hic quodãmodo concordare opi. nam dicit ꝙ ſi pena venit inferẽda ipſo iure ꝓcedit qđ ð in. d. c. ſ. q2 non ligatur ꝓbabiliter ignorans. Si autẽ venit inferenda per iudicem: tunc etiã poterit inferre illã ſtatuti ſi ſibi videbit̃ eſſe iuſta cauſa vt poſſit illã imponere ex quo delinquẽs attentauit factũ dãnatum: lꝫ de dicto Jo. de lig. do. Anto. de bu. hic nõ faciat mentionẽ. Dicit tñ do. Ant. de bu. ꝙ lꝫ nõ veniret quis puniendus pena ſtatuti: tamen ratione culpe aliter debet puniri. facit qđ notatur per gl. et Bar. in. l. j. ff. de legi. ¶ Item aduerte ſm eum ꝙ ſi tãtam morã ꝯs traxit in loco ꝙ veriſimiliter poſſit informari de cõditiõe ſtatuti: tunc eſſet in ſupina ignorantia. Et idem ſi eſſet de loco propinquo ꝛ aſſidue ibi cõuerſaretur q2 quis preſumit̃ ſcire mores eorum cum quibus cõuerſatur. j. de elec. poſtꝗ. ꝛ de preſump. in 11 c. quoſdam. ꝛ in. c. quãto. Idem dicit Bar. vcꝫ † ꝙ pſumit̃ ſcientia vel ſaltem diceretur eſſe in ſupina ignorantia qñ factum eſt cõmuniter dãnatum per loca propinqua ſicut eſt portare bladũ ad aliud territorium ꝛ portare arma. nam iſta cõmuniter in italia cõſueuerunt eſſe ꝓhibita per ſtatuta: ideo q2 tunc cenſetur in ſupina ignorantia. facit qđ no. Bar. in. l. j. C. de ſum. trini. ꝛ fide catho. ꝛ Jo. an. in addi. Spec. ſuper tit. de cõſtitu. ꝛ ſm predicta debet intelligi gl. in. c. que cõtra. x. diſt. vbi dicit peregrinos nõ ligari ſtatutis ciuitatis: ſed bene ſtantes ibi ad tempus. Et hoc 12 concedunt in penis delictorũ: nunquid autem † ſtatuta ligẽt forenſes quo ad contractus. Inn. ſuper rubrica de conſue. dicit: ꝙ ſic per id qđ habetur in. l. ſi fundum. ff. de euictio. vbi patet in contrahendo ſeruari debet ſtatutum loci contractus. ꝛ pro hoc facit q2 quis contrahendo ſubijcitur iuriſditioni iudicis: vt habetur in. c. fi. de foro cõpe. ergo ſubijcietur ſtatuto. Dicit tamen notabiliter Inn. ꝙ ſi forenſis propter tale ſtatutum enormiter eſſet leſus poſſet in integrũ reſtitui per. l. illam. ad fi. ff. ex quibus cauſis maio. qđ intelligit do. Ant. de but. hic procedere quãdo ſubeſſet legitima ignorãtia: vt q2 feciſſet moram in loco nec eſſet conuicinus ibidem conuerſatus: ꝛ talis conſuetudo eſt peregrina in loco illo: q2 non conſueuiſſet eſſe in locis circunuicinis conſuetudo predicta ſed tale ſtatutum: ideo tunc clauſula generali de qua in. d. l. j. in fi. poſſet peti reſtitutio in integ. ex quo ſubeſſet 13 iuſta ignorãtia. ¶ † Quid autẽ ſi fiat teſtamentũ an fieri debeat ſm cõſuetudinem loci ꝛ an valeat ſi cõſuetudo exorbitat a iure cõicõiter tenetur ꝙ ſic per. l. ij. C. quemadmo. teſta. aperian. ꝛ ꝑ Bar. i. l. j. C. de ſumma trini. ꝛ fi. ca. ꝛ in Spe. de inſtru. edi. §. cõ 14 pendioſe. ver. quid ſi de cõſuetudine. ¶ † Circa ſcdm^a inquãtũ gl. vult ꝙ nõ ligatur ignorãs per duos menſes ſi ꝓbetur ignorantia: ꝛ vult ſatis ꝓbari ignorantia ſi ꝓbatur abſentia a ꝓuincia. Pau. in proemio cle. videt̃ in effectu velle in verbo de cetero ꝙ hoc nõ procedat in cõſtitutionibus generalibus ſeu iuris cõmunis: q2 ille ligant oẽs cuiuſcũqꝫ ꝓuincie. vt. s. c. ꝑxi. ꝛ ideo nõ videtur in eis adhibẽda diſtinctio abſentie a ꝓuincia niſi forte vt dicit Pau. eſſet abſentia remotiſſima vt puta quia eſſet forte inter infideles tꝑe publicationis ꝛ etiã infra duos menſes: nam tunc veriſimiliter ad tales nõ tranſiuiſſet notitia cõſtitutionis. ꝛ etiam forte voluit Inno. hic dum dixit ꝙ q2 propter publicationem ſurgit preſumptio ſcientie aggrauatur in ꝓbanda clariſſime ipſam ignorantiam. arg. eius qđ habetur in. c. q2 non eſt veriſimile. j. de preſump. ꝛ in. l. nõ eſt veriſimile. ff. qđ metus cã. 15 ¶ † Et ꝑ hoc poſſet inferri an ignorantia poſſet ꝓbari per iuramentum allegantis ignorãtiam: nã videt̃ ꝙ ſic cũ habeatur de ſciẽtia ipſius qui vult iurare per id qđ notatur in. c. ſignificaſti. de homici. ꝛ in. c. ſi vero. de ſen. excõi. ꝛ iſtud videtur etiã tenuiſſe Jo. gl. decretorũ in. c. propoſuiſti. lxxxij. di. ꝛ videtur ſequi hic Hoſti. vt tangit do. Ant. de bu. ſed in cõtrarium facit q2 demũ videtur ſtandum iuramento ſuper ignorantia qñ nõ ſubeſt grauis preſumptio ſcientie allegata ignorantia per ea que habetur in. d. l. nõ eſt veriſimile. ꝛ in. d. c. q2 nõ eſt veriſimile. ꝛ iſtud videt̃ ſentire Bar. b xix. in. d. c. ꝓpoſuiſti. in addi. quã ibi ponit glo. tñ regula preſumitur. j. de reg. iur. lib. vj. ꝛ. j. de ele. innotuit. ad fin. videtur tranſire cum opinione Joã. and. in. d. c. propoſuiſti. ſed Pau. hic. ꝛ Innocen. videntur ſentire cõtrarium vt patere poteſt ex ſuperius dictis. ꝛ hanc opi. ſequitur hic do. Ant. de but. per ea que habentur in. d. c. q2 non eſt veriſimile. ꝛ in. d. l. non eſt veriſimile. fatetur do. Ant. de but. ꝙ hic qđ dicit gloſ. de abſentia poteſt habere locum in ſtatutis particularibus lꝫ nõ habeat locum in conſtitutionibus generalibus iuris cõis. ¶ Aduerte ſm eum ꝙ gl. hic exigit abſentiam a prouincia tex. no. in. c. cum in tua. j. qui ma. accu. poſ. videt̃ velle ꝙ ſufficit abſentia a dioceſi. gl. vero in. c. ꝓpoſuiſti. dicit de abſentia loci nititur concordare predicta: q2 ſi factũ ſuper quo emanat cõſtitutio particularis reſpicit prouinciã ꝓcedit qđ hic dicit gloſ. de abſentia a prouincia. Si vero tãgit dioceſim ſufficit abſentia dioceſis. Si vero tãgeret caſtrum ſufficeret abſentia ab illo loco. facit qđ habetur in c. humilis. j. de maio. ꝛ obe. Poſſes dicere ꝙ ſufficit a dioceſi loci in quo fit publicatio. nam etiã cõſtitutiones reſpicientes totã prouinciã debent publicari a dioceſi prouincie: vt patet in. c. de cernimus. xviij. diſ. ꝛ ſic lꝫ eſſent publicate in loco concilij ꝓuincialis vel in aliqua dioceſi ſufficeret quem fuiſſe abſentem a talibus locis. ¶ Item aduerte q2 gl. dicit probari etiã ignorantiã per impedimentum ꝙ poteſt declarari ex tex. d. c. cũ in tua. puta ſi tꝑe publicationis erat furioſus vel infans: nã tunc non preſumetur in tali ſcientia: qđ intellige verũ ſm do. Anto. de but. niſi poſt furorem vel ꝓpter ſuperuenientẽ habilitatẽ tanto tempore ſteterit in loco qđ potuerit veriſimiliter informari per ea que habentur in. c. que cõtra mores. cum ibi notatis per gl. viij. di. Dicit etiam hic do. Ant. de but. ꝙ etiã probata abſentia vel legitimo impedimento ſm ſuperius dicta. Ad cautelã nõ eſſet malũ etiam exigere iuramentũ: q2 etiã abſens potuiſſet ſcire ſtatutum per literas ſibi tranſmiſſas: ꝛ ſic licet ſit preſumptio ſiue preſum 16 ptiua probatio abſentie non tñ omnino eſt neceſſaria. ¶ † Et ex predictis potes elicere practicã probandi ignorantiã banni q2 ſatis videtur probare ꝙ tꝑe banni bãnitus erat extra ciuitatem. l. fi. ff. de decre. ab ordi. faci. ꝛ qđ no. Archid. in. c. qđ dictis. xij. diſt. vbi etiam notabiliter dicit ꝙ ad hoc vt bannũ aſtringat ꝛ preſumetur eius ſcientia requiritur ꝙ fuerit miſſum per totã ciuitatẽ: vel poteſt intelligere in locis principalibus ciuitatis qđ 17 tene menti. ¶ † Extra gl. poſſet opponi ꝙ ignorantia nõ excuſet per id qđ habetur in. l. tria. cum ibi notatis. ff. de iuris ꝛ facti igno. ꝛ in. l. iij. C. de in ius vocã. xvj. q. j. ſi cupis. iij. q. j. in princi. ꝛ facit qđ no. in. §. ſed notandum. j. q. iij. ¶ Cõcludit hic. d. Ant. de but. ꝙ interdum loquitur de delictis requirentibus dolũ expreſſe vel tacite: ꝛ tunc ignorãtia iuris que excludit ipſum dolũ expreſſum vel preſumptũ illa habet prodeſſe ꝛ ita intelligatur. hic aũt dicitur expreſſe requirere dolũ qñ hoc exprimitur in ipſa conſtitutione vel ſtatuto tacite: non autẽ requirit dolũ quando loquit̃ per vocabula iuris requirentia dolũ vt ſi loquit̃ de facto vel de falſo. l. j. ff. de fur. ꝛ. l. exemplum. C. de fal. ¶ Itẽ videtur requirere dolũ qñ punit factũ qui principaliter infert̃ in perſonam. l. ij. ff. de iniur. ꝛ no. Bart. in. l. j. §. non autẽ. ff. ſi quis teſta. lib. eſſe iuſſus fue. Idem ſi imponat penã afflictiuã perſone ꝑ ea que habent̃ in. l. lege cornelia. ff. de ſica. ꝛ per no. ꝑ gl. in. l. i actionibus. ff. de in litẽ iurã. ꝛ in iſtis caſibus lata culpa equiparatur dolo: vt voluit gl. in. d. l. in actionibus. ꝛ Bart. in. l. qđ nerua. ff. depo. ꝛ lꝫ do. Pe. de ancha. hic velit ꝙ lata culpa q̃ includit dolum preſumptũ equiparet̃ dolo in caſib^9 predictis. Cõtrariũ tenuit Bar. in. d. l. qđ nerua. ex eo q2 in talib^9 debẽt eſſe ꝓbatiões luce clariores. l. fi. C. de ꝓba. ꝛ ideo non ſufficeret pſumptio doli vbi eſſet expreſſa aut ꝓbata ꝑ. l. qui adulteriũ. ff. de adulte. ¶ Et aduerte etiã qđ do. Pet. de anch. appellat latiſſimã culpã illam quã Bar. appellat latiorem: vt patet ex nota. per eum in. d. l. qđ nerua. vbi latiſſimã culpam appellat dolũ verũ latiorem dolum pſumptũ. de quo plene dixi in. c. vno. j. de cõmo. ꝛ i. c. ij. de depo. Dixi etiã ꝙ vbi lex nõ requirit dolũ expreſſum vel pſumptũ vt q2 ſumus extra caſus de quib^9 ſuperi^9 dixi: nã lata culpa equiparabitur dolo ꝑ ea q̃ habent̃ in. d. l. j. ff. ſi mẽſor fal. mo. dixe. §. pe. ꝛ plus dixit ꝙ in penis pecuniarijs etiã ſi lex requirat dolũ lata culpa equiparabit̃ dolo ꝑ ea que habent̃ in. d. l. j. ff. ſi mẽſor fal. in. §. pe. ꝛ in. l. ij. ff. de incen. ſed certe hoc nõ videtur verũ per ea q̃ habent̃ in. l. ij. §. hac actione. ff. vi bo. rap. vbi etiã ſi in pena pecuniaria requirit̃ dolus ex diſpoſitione legis non ſufficit lata culpa. facit qđ habet̃ in. §. ſed q2 tñ. inſtitu. vi bo. rap. Et tangit etiam nunquid ex leuiſſima culpa quis poſſit ciuiliter puniri ſeu ad penã applicandã fiſco. ꝛ tenet ꝙ ſic poſt Bart. in. l. reſpiciendum. §. delinquunt. ff. de penis. cõiuncta gl. licet Cy. teneat contrariũ ꝛ non bene in. l. ſi quis nõ dicã. C. de epiſ. ꝛ cleri. ¶ Item 18 aduerte q2 cõcludit ꝙ † ignorantia iuris ciuilis. ſi de illa cõſtat ꝙ excuſat a dolo in caſibus in quibus lex requirit dolũ: licet nõ excuſet a culpa per id qđ habetur in. l. late. ff. de ver. ſig. Et qualiter poſſit ꝓbari ignorantia iuris cõis [b]. no. Bar. in. l. ij. ff. de cõfeſ. vt q2 quis erat imperitus: ꝛ cum intellexit a ſapientibus ius cõe ſic velle ſtatim ſe correxit. Similiter etiã ignorãtia iuris naturalis aliquem ſm eũ excuſat a pena imponẽda ratione doli ſi de ipſa conſtet lꝫ non excuſet a pena imponenda rõne culpe: vt voluit Jac. de bu. in. l. ij. C. de in ius vocã. ꝛ facit qđ habetur in l. plagij. C. ad le. fauiã de plagia. ꝛ in. l. igitur. ff. de lib. cau. Qualiter autem poſſit ꝓbari ignorantia talis iuris poteſt colligi ex his que

a ¶ Circa ſecũdum. de hoc vide hic ꝑ do. Fely. in. v. col. ver. circa quartum. Et adde gl. in. l. ſi cui. §. is. ff. de accuſ. vbi tractatur an hec ignorãtia poſſit probari per iuramentum. vide Lan. in cle. j. de conſan. et affin. ꝛ ſecũdũ Cardi. ibi. q. viij.

b ¶ Ignorantia iuris communis qualiter probet̃ vide Bald. in. l. mater. in. ij. co. C. de rei ven. ꝛ Bal. in. l. venditionẽ. C. pro empt. ꝛ in. l. ij. C. ſi quis rem mino. igno. ſine decreto. et vide Cy. in. l. fi. C. de his qui ſe aſcri.

his que habentur in.l.si adulteriũ cũ incestu.§.idem pollioni.ff. de adulte.puta qñ quis publice fecit actum ⁊ desistit cũ postea sibi fit notitia. ¶ †Itẽ q2 dictũ est ꝙ ignorare ius cõe est lata culpa cũ lata culpa est ignorare ꝙ oẽs scire debent vt sunt iura cõia.vt.§.c.pxi.⁊.l.leges.C.de legi.⁊ pbatur in.l.late.ff.de ver. sig.limitat do.Ant.nisi esset aliqua dispositio discrepãs a regulis cõibus ex aliqua occulta ratione:q2 tunc dicit ꝙ nõ videret in culpa lata talem dispositionẽ ignorans.per id qđ habetur in l.regula.§.penul.ff.de iu.⁊ fac.igno. Si aũt lex esset dubia in suo intellectu:tunc dicit ꝙ interdũ ignorantia talis iuris caderet in latã culpã:interdũ leuẽ:interdum in leuissimã ẜm qualitatẽ dubietatis.iuxta no.p Bar.in.d.l.qđ nerua.⁊ p gl.in institutis.de obli.que ex quasi delic.in prin.vnde dicit do.Ant.ꝙ si sup dubietate esset cõis opi.⁊ esset quis in loco vbi esset copia peritorũ censetur esse in lata culpa.⁊ idem dicit si esset in locis circunstantibus ⁊ ppinquis:quor hoies cõuersarent̃ in ciuitatib⁹ ⁊ locis propinquis in qbus esset copia peritorũ.et sic videtur velle ꝙ si est in longinquis a locis vbi est copia peritorũ:tũc nõ dicat existẽs in tali loco esse i lata culpa si ignoret ipsum ius cõe.⁊ sic potest intelligi qđ no.Bar.in.l.iuris ignorãtia.C.q admit.ad bo.pos. Si aũt sup dubietatem nõ esset cõis opi.tũc posset cadere in leuem vel leuissimã culpã ẜm quãtitatẽ dubietatis: put.s.dixi. ¶ Quid aũt in statutis seu iure municipali an sit lata culpa talia ignorare. Dicit idem dicendũ ꝙ in iure cõi quo ad homines eiusdẽ municipij:hoies aũt alterius municipij possunt probabiliter ignorare.j.e.c.j.li.vj.iõ psumeret̃ ignorãtia nisi de aliquib⁹ circũstãtijs verisimiliter posset psumi oppositũ:vt q2 factũ esset cõiter dãnãtũ in locis circũstãtibus.facit qđ.s.dixi. ¶ †Quid autẽ in mulieribus ⁊ rusticis dic ꝙ in dubio non presumitur in eis iuris scientia.per id qđ habet̃ in.l.j.in fi.ff.de eden.⁊.l.ij.§.fi. ff.de iure fisci. ¶ An autẽ excuset̃ propter errorẽ iuris. Concludit do.Anto.de bu.ꝙ in casibus in quibus masculi non rustici excusarent̃ multofortius excusabunt̃ femine ⁊ rustici. In alijs autẽ dicit ꝙ excusabũtur in casibus a iure expressis ⁊ aliter nõ. per id qđ habet̃ in.l.fi.C.de iur.⁊ fac.ignorã. ¶ †Ultimo inducitur[a] decre.ad questionẽ. Si aliquis incepit extrahere bladum volens portare extra territoriũ:postea casu desistit ꝙ si interim fiat statutũ imponens penã extrahenti nõ extendetur ad istum: ex quo prius inceperat ad qđ facit.l.cesar.ff.de publi.⁊ qđ habetur.j.de foro cõpe.c.pposuisti. ⁊ de offi.dele.gratum.⁊ sic trãsit do.Ant.de butri. ¶ Sed aduerte q2 videtur posse hoc limitari qñ casu fortuito quis desistit:vt fuit in.d.l.cesar.secus videtur si spõte distulerat q2 ex quo statutũ imponit penã extrahẽti videtur ꝙ cõprehendat talẽ qui extrahit ⁊ nondũ portauit extra territoriũ.per id qđ notat̃ in simili in cle.vt hi q in glo.q incipit ꝙ de posteris.de eta.⁊ qua.⁊ in cle.j.de testa.vñ plus dicũt aliq ꝙ ita demũ quis euadit penã si portauerat extra territoriũ:sed casu fortuito reductus est inter territoriũ forte q2 portabat per aquam.⁊ sic intelligũt illam.l.cesar.tñ doct.hic vident̃ simpliciter trãsire ꝙ indistincte excusetur ille q primo inceperat extrahere:vt etiã videt̃ velle Jo.an.hic post Pe.ꝙ videt̃ posse pcedere: si forte dãnum pateretur ille qui cepit extrahere si nõ extrahat. nã tunc videt̃ ꝙ tractus seqũs habeat cõsequẽtiã necessariã ad principiũ.⁊ ideo tũc impune possit pficere extrahere.p id qđ no. gl.in.d.cle.j.de testa.⁊ facit qđ habet̃ in.l.iij.§.scio.ff.de mino.⁊ in.l.eũ actũ.ff.de neg.gest. ¶ Itẽ potes addere superius dictis ꝙ l3 in delictis q imponunt penã sub rõne doli veri vel psumpti lata culpa nõ equiparatur dolo:tamẽ secus est in contractibus in quibus regulariter lata culpa equiparatur dolo.per id quod habetur in.l.cũ nerua.ff.de deposi.⁊ qđ ibi plene nota.p Bart. ⁊ vt tãgit etiã hic do.Ant.de bu.facit qđ habet̃ in.l.j.§.penul. ff.si mensor fal.mo.dixe.cum concordantijs ibi positis.

1 ☞ Legem condere ⁊ ipsam immutare potest papa.⁊ nu.4.
2 Sacerdotio in christũ trãslato necesse fuit legẽ trãsferri.⁊ nu.5.
3 Connexorum idem est iudicium.
5 Obligatio ad interesse quomodo succedit in obligationibus facti ex iuris intellectu.
6 Clauium potestas nõ fuit data Petro per ista verba que dixit christus ante passionẽ. Tu es Petrus ⁊c.sed fuit promissa.
7 Sponsio quãdoq3 sumitur pro promissione licet stricte sumpto vocabulo sponsio dicatur solius offerentis.
8 Sacerdotij appellatione quid contineatur.
9 Sacramentum ordinis nõ est apud iudeos vel nõ baptizatos.
10 Argumentum a simili est licitum.
11 Legẽ generalẽ an possit facere populus romanus cũ trãstulerit potestatem in imperatorẽ ⁊ an possit facere legẽ particularem.
12 Imperium fuit penes populum romanum ⁊ consequenter penes imperatorem ⁊ an romani iuste acquisiuerint imperium.
13 Legem condere an possit senatus aut cetus cardinaliũ vacante sede aut populus romanus vacante imperio.

Translato. Potestas† legis condende et ipsam immutãdi hodie est penes vicariũ Jesu christi:⁊ ꝙ in vno connexorũ statuit̃ ad alterũ extendit̃.h.d. Et l3 gl.videt̃ ponere casum tamen vt tangit do.Ant.de bu.aliter põt poni vt melius aptetur ad titulũ vz simulando questiõ fuisse a papa penes quẽ dicatur esse ptãs legis seu cõstitutionis cõdende:ex quo sumus in titu.de cõstitu.⁊ in effectu mens pape fuit ostendere ꝙ potestas cõdẽdi legis ⁊ immutãdi ritus antiquos fuit penes christũ ⁊ in eũ trãslata:⁊ de ipso in Petrũ eius vicariũ:⁊ sic etiã in successores Petri.⁊ qđ hoc sit verũ ostẽdit ex dicto apl'i ad Hebr̃.vij.de quo hic ponit̃ in litera cũ declaratione Augustini. Nã dũ qdã hebrei l3 facti essent christiani:vt hic tãgit gl.j.volebant seruare sabbatũ ⁊ circuncisionẽ ꝙ fieri nõ debebat:.ppter ꝙ al's in effectu p hoc qđ hic dicit̃ in litera reprehẽdit eos.vt tãgit gl. Et q2 apostolus nõ declarat rõnẽ cõsequẽtie dicti sui. Ideo hic ponit̃ declaratio Augustini declaranti dictũ apl'i ⁊ eius cõsequẽtiã: ⁊ p hoc habet̃ casus l'ralis. Et primo ponit dictũ seu verba apl'i. Secũdo verba Augustini declarãtis cõsequẽtiã dicti apl'i.scđa ibi:q2 eñ. ¶ †No.j.ex isto tex.ꝙ trãslato sacerdotio in christum fuit necessariũ etiã legem transferri. Et nota rationẽ quare:quia ista duo vt sacerdotiũ ⁊ lex censent̃ connexa.⁊ sic qđ de vno statuitur intelligitur de alio statutum. ¶ Et no.tria que ostendũt cõnexitatem legis ⁊ sacerdotij. Primũ est simultanea origo:q2 simul eodẽ tpe data fuerunt. Secũdum est simultaneum principiũ cause efficientis:q2 ab eodẽ ambo processerunt vz ab oĩpotenti deo. Tertiũ simultanea formalitas dispositiõis:q2 sub eadem sponsione data fuerunt.i.sub eadẽ promissione.vt tãgit gl. penul. Et l3 olim spõsio diceretur promissio q fiebat inter sponsos:tamen late sumpto vocabulo quelibet .pmissio dr sponsio.l. sponsi.ff.de ver.sig. Et dicit hic do.Ant.de but.ꝙ licet verbum spondeo videtur importare pollicitationem que est soli⁹ offerentis sponsio.l.j.⁊.ij.ff.de pollici.tñ cõprehendit etiã promissionẽ in qua interuenit cõsensus vtriusq3 partis. ¶ †No.illud vulgatum ꝙ connexorũ idẽ est iudiciũ:⁊ cõsequẽter ꝙ licitũ est arguere a cõnexis.facit.j.de iudi.quãto. ¶ Et per hoc etiã no.licitũ esse arguere a simili.facit qđ habet̃ in.c.ij.j.de transla.⁊ qđ dicetur super gl.fi. ¶ Et per pdicta no.vnã regulã in materia extensionis ꝙ qñ dico extrema separata sunt inuicẽ cõnexa ex aliquo accidenti tũc statutũ in vno ad aliud extẽditur. Et de materia extẽsionis tangit per.d.Ant.de bu.in.c.fi.j.de consue.⁊ in cle.j. de ele.⁊ plene dixi in.l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma. ¶ †No.ꝙ potestas legis canonice condende ⁊ olim ⁊ hodie fuit penes sacerdotes. Et aduerte q2 loquit̃ hic indefinite de lege:⁊ sic videtur ꝙ potestas legis etiã in laicos original'r fuerit penes sacerdotes. facit qđ habet̃.xj.q.j.relatũ.vbi videt̃ probari ꝙ tpe primitiue ecclesie etiam cause laicorũ deferebant̃ ad ecclesiã.ad idem facit ij.q.v.si quis presbyter.⁊.xcv.dist.ecclesie.⁊ qđ hr̃.j.qui fi.sint legiti.per venerabilẽ. Et per hoc dicit do.Ant.ꝙ licet imperator ante aduentũ christi receperit ptãtem a populo.l.j.§.deinde.ff. de origi.iur.illa potestas fuit de facto ⁊ abusiua:⁊ ideo ẜm eum fuit expediẽs ꝙ per ecclesiã ⁊ romanũ põtificẽ penes quẽ est habitus iurisditionis etiã in tpalibus iuxta no.in.c.nouit.j.de iudi.⁊ preallega.c.per venerabilẽ.quo ad exercitiũ cõfirmaretur in laicos.facit qđ no.Inn.in.c.licet.j.de fo.cõpe.⁊ qđ habet̃ i.c.cũ ad verũ.xcvj.dist. ¶ Not.ꝙ qñ duo extrema separata ex aliquo accidenti cõnectuntur adinuicem:tunc dispositũ in vno extẽditur ad reliquũ:⁊ per hoc limitatur qđ dr in.c.nonne.j.de psum. ⁊ in.l.cũ pretor.ff.de iudi.⁊.C.de pcu.l.maritus.in quibus dicit̃ ꝙ dictũ in vno intelligit̃ in alio prohibitũ.nã istud non habet locũ in cõnexis. ¶ Et no.ꝙ licet statutum in vno connexorum cõprehendat reliquũ intellectualiter nõ tamẽ intelligitur cõprehendere expresse.⁊ istud facit ẜm do.Anto.de bu.ꝙ si statutum disponit ꝙ instrumentum guarãtigie in contentis in eo habeat executionẽ paratã nõ tamẽ habeat executionẽ in eo ꝙ non continetur sed subintelligit̃ intellectualiter:⁊ sic facit ꝙ si in instrumento cõprehẽditur factũ qđ fieri debeat licet posset peti executio vt ipsum fiat:tamẽ nõ potest peti vt fiat executio in interesse: q2 id nõ cõtinetur in ipso instrumento:sed ex iuris dispositione subintelligit̃ intellectualiter.facit qđ habetur in.l.j.§.s3 ⁊ si legi. ff.de his que in testamen.delen.⁊ idem in simili quod tene mẽti. ¶ †Quomodo autẽ in obligationibus facti ex iuris intellectu succedit obligatio ad interesse habetur in.l.stipulationes.ff.de ver.obl. Et per predicta etiã potest inferri vt tãgit hic do.Ant. de bu.ꝙ si in sñia exprimitur aliquid p qđ datur in alio necessaria conclusio consecutiua contra ius dũmodo ipsa scientia de se non sit contra ius non erit nulla.vt voluit Inn.in.c.p.⁊.g.j.de offi.deleg. ¶ In gl.ij.:ideo:in petrum. Dic ẜm Jo.and.hoc verũ ex post facto sed a principio fuit translatũ de Aaron qui fuit de tribu Leui in christũ q fuit de tribu Juda ẜm Phy'si.⁊ hoc est

[a] ¶ Ultimo inducitur. vide hic p do.Hosti.An.de bu. Joã.an.⁊ do.Fely.

notabile fm do. Ant.de bu.p cocordatia testiu.nam si duo te stes dicut q cofessio potestatis fuit tradita sup aliquo negotio titio. Alij dicut q fuit tradita Martino no poterat saluari p di uersitate tpis successiue.facit qd hr.j.de testi.cu tu.z p Bart.in l.ij.§.fi.ff.si cer.pe.z l.insula.ff.sol.ma. ¶ † In ea.glo.ibi ,pprie.

6 Copost.hic dicit q p illa verba dicta p christu ante passionem Petro dum dixit. Tu es Petrus z super hanc petra edificabo ecclesia mea z tibi dabo claues regni celoru:non fuit data pote stas Petro sed promissa:post passione vero fuit data potestas Petro tanq capiti z alijs tanq mebris du dixit. Accipite spiri tumsanctum:quoru remiseritis peccata zc. Et ad designadum Petru debere esse principalem dixit ei:pasce oues meas:postea vero in ascensione dum dixit. Ite z predicate euagelium omni creature dedit eis exercitium potestatis clauiu.facit qd habetur in.c.,pprie.alleg.in gl. In die vero petecostes qd prius dederat

7 per spiritumsanctu cofirmauit. ¶ † In gl.penul.ibi dixit ei.fa cit qd habetur Deutero.iij.z Exo.xxiiij.z notatur extra glo.vt tetigi in notabilibus q verbu sponsio etia sumi debet p ,pmis sione lz stricte sumpto vocabulo dz sposio solius offerentis.l.ij. ff.de pollicita.z facit eo.ti.l.j.z.ij. ¶ In gl.fi.in fi.z per hoc non obst.q iura que ponuntur sub titulo vel rubrica debet facere ad materia tituli vel rubrice.l.ij.ff.de statu ho.z.s.in ,pemio huius

8 ¶ Quid coti netur nomine sacerdotij.

copilationis. ¶ † Queritur quid cotinetur appellatione sacer dotij.dicit Jo.an.posse dici q coprehenditur omne sacrametu vel sacru ex quo cofertur gratia:z p gns continet ordo z alia sa

9 crameta:vel p hoc videt q † sacrametu ordinis non sit apud iu deos vel no baptizatos.facit.j.de presby.no baptis.c.j.z fin.z p hoc q si aliquis iudeus vel no baptizatus ordinetur ad aliquez ordinem no recipiet characterem ordinis qq alias iudei i suis solenitatibus tolererentur:vt.j.de iude.c.sicut.Et per predicta Jo. and.q etia si Aaron viueret no posset coferre sacerdotium vt in illa forma fm qua coferebat:nec per illa verba qr illa verba no habent illa vim qua olim habebat:z qr hodie apud eos non est sacerdotiu:vt hic patet sed apud christianos. Ide dicut aliqui de forma baptismi q erat olim qr baptizabat i nomine christi: qr videtur q solum quis debeat baptizari. In noie patris et fi lij z spiritussancti:z no fm pdicta forma de quo i.c.j.j.de bapti.

a ¶ Argumen tu a simili.vi de hic per do. Fely.in.iij.co. ver.in glo.fi.z qd sit simile vi de p do. Alex. in.l.qd nerua. ff.depositi.

10 ¶ Item aduerte inquantu gl.dicit q † argumentu a simili est

a licitum.nam dicit Abbas hoc veru nisi in aliquo sit dissimilitu do:qr tuc euanescit argumetu.c.nuptiarum.xxvij.q.j.z facit qd hr.j.q.j.c.sicut vrgeri.z.j.qui fi.sint legi.p venerabile.intelligo hoc sane qn dissimilitudo est in eo de quo querit:na al's semp est aliqua dissimilitudo:cu nullu simile sit ide vt notatur p gl.in.l. qd nerua.ff.deposi.z in decreta.c.sancte crucis.j.de rescri.z hoc etia voluit Jo.an.in.c.no potest.super glos.de preben.in.vj.vbi allega.dictu Boetij super topica.li.iij.inquientis:q similitudo est reru singulariu vel differentiu coparatio:vnde in illa non re quiritur q ex toto res sit tote rei similis:sed in eo de quo querit facit qd habet in pealle.c.p venerabile.ver.veru.z qd habetur in.c.cu dilecta.j.de cofir.vti.vel inuti. ¶ Posset etia dici vt tan git hic Jo.an.z Hosti.in.c.ij.j.de trasact.q stadum est similitu dini nisi dissimilitudinis ratio reddatur.ar.c.si qn.j.de rescri.et ideo negati aliquid esse simile videt incubere onus ,pbandi. Na hec no est vera negatiua:sed pregnas includens affirmatiua.s. q sit dissimile:ideo ,pbari dz.j.de renu.sup hoc.z.l.ij.ff.de ,pba. z facit qd no.in Spe.de dispu.z alleg.§.j.in ver.virilius.vbi di cit presertim procedere id qd dictum est qn salte colorate appa ret esse sile.facit qd habet.j.de rescrip.inter ceteras.z qd no. Ar

11 chi.in.c.si qs p vet.xj.q.ij. ¶ † Ite aduerte qr inducit iste tex. ad qone an hodie ppl's Roman posset facere lege generalem.z videt q no:ex quo trastulit ptatem sua in imperatore.ar.l.ij.§. deinde.ff.de orig.iur.z sic videt q penes ipsum non sit potestas l.codede.ar.huius tex.z lz de hoc sunt opi.de quib in.l.fi.C.de legi.tn vt dicit Bar.ibi hoc hodie claru est q no habet potesta tem predicta:qr hodie imperator non recipit potestate a popu lo Romano:nec populus illum hz eligere:sed fit electio per cer tos principes.de quibus in.c.ad apostolice.p gl.notabile z sin gulare.de re iudi.li.vj.in verbo illi aut. Et electio facta p eos hz cofirmari a papa.j.de ele.venerabile.z ideo videt q ppl's Ro manus no censeat habere ptatem codendi leges gnales. Idem tenet hic Jo.de ligna.p alia ratione dices:q ptas ppli Roma ni.z gnr potestas legis codende fuit traslata ad imperatore:vt patet per lege.s.hoc lata.vt in.d.§.deinde.q trasiuit in Jctu:z sic no videt posse reuocari p.l.qd semel.ff.de decre.ab ordi.faci. z qd no. Inn.in.c.nouit.j.de iudi. ¶ Aduerte tn qr istud dictu Jo.de lig.videt pcedere viuete illo in que traslata fuit potestas. z sic no videt gnaliter cocludere respectu successoz nisi forte di ceret q fuit traslata in primu electu recipiente noie suo z succes soru:melior tn videt ratio qua.s.tetigi post Bart. ¶ An aute populus Romanus possit facere lege particulare.nam.s.tetigi

de generali.tagit hic do. Ant.de bu.z finaliter cocludit q sic in spectantib ad administratione ppli in alijs no sine autoritate superioris sicut nec alij ppli.de quo p Bar.in.l.oes ppli.ff.de iu sti.z iu.in.j.q.principali.vbi plene tagit q possint facere istituta.

12 ¶ † Ite aduerte qr dicit hic.d. Ant.de bu.q de facto fuit impe riu penes ppl'm Romanu:z gnter penes imperatore qr erat pe nes sacerdotes:vt hic dz videt innui.fatet tn q post fuit appro batu p eccl'iam.facit qd dixi in nota.z de hoc an Romani iuste acquisiuerint imperiu.tagit Inn.i.c.qd sup.j.de voto.z And. de isernia in.j.costitu.feu.z Dates sua in monarchia:vbi nitit ondere q iuste fuit imperiu penes Romanos z successiue penes imperatores qr ad bonu regime vniuersale seu coe expedies est esse vnu principe.vt hr.xij. Metaphysice.z bene facit qd hr i.c. in apib.vij.q.j.z queniens fuit esse penes illos q magis merent: z ideo ex pmissioe diuina vr q fuit penes Romanos.na vt tex. dixit.xxviij.di.§.ex his.romani suis virtutib ,pmeruerut impe rium. Inn.etia dicit in.d.c.qd sup.q psumendu erat q iuste fue runt adepti.facit qd hr in.l.cu de in rem.ff.de vsur.z qd hr in.c. peruenit.j.de ceu.facit ad materia qd dixi sup rubri.ff.de ꝓ.ob.

13 do. Jo.de imo. ¶ † An aut senat hodie hz potestate legis con dende.cocludit do. Ant.de bu.q lz olim haberet vt in.l.no am bigitur.ff.de legi.tn hodie est secus qr solus imperator pot face re lege generale.l.fin.C.de leg. ¶ An aute senator vrbis vel alij ptates terraru possint aliquo casu facere statuta recurre ad not. per Bart.in.d.l.oes populi.in.j.coclusioe.tagit etia hic.d. Ant. de bu. An cet cardinaliu vacate sede possit facere lege vniuer sale.z qcludit q no.p ea q habent in cle.j.ne romani.de ele.et de schis.c.vno.li.vj.z multoforti no poterit illa no vacate. ¶ An aut possit vacate imperio ppl's Roman facere lege gnalem.co clude q no:qr vacate imperio in ptate impali no succedit ppl's Roman sz papa.j.de fo.cope.i.c.lz.do. Jo.de imo.monarcha.

1 § Contraueniens legi an peccet.z nu.8.
2 Ex auaritia oriuntur omnia mala.
3 Lex interdum prohibet seu vetat interdum precipit interdum permittit interdum consulit.
4 Positio falsa in parte ratione alicuius quantitatis vel qualita tis false in ea iuncta potest in totum negari.
5 Notitiam habere de aliquo quando dicatur quis habere.
6 Futurum quandoqz ponitur pro presenti.
7 Legem iniustam facere non debet imperator:alias no valeret.
8 Lex q sit precepti vel consilij siue permissoria aut cosultoria.
9 Verbum monemus an importet consilium.
10 Verba imperatiui modi an in materia indifferenti habeat im portare consilium vel preceptum.

Nam concupiscentiam.

Constitutio certu qd prohibes oia nititur ,phibere q ex illo sequuntur.h.d. Et primo verba apostoli q ha betur in epistola ad Roma.vij.c. Scdo ponit expositio Augu stini.scda ibi:hoc em. Et potes figurare casum:vt hic tagit do. Ant.de bu.qr hic sumus in tractatu de legi.z costitu.dubitari

1 poterat de effectu legis precipue quo ad anima. Nungd † videli cet cotraueniens legi eoipso q qenit peccet z de hoc fuit quesi tum a papa. Papa rndet q si lex loquit prohibitiue:tunc id qd phibet est peccatu:z omne qd sequit ex illo.z p coseques facies q prohibitione ipsius legis peccat:z qd hoc sit veru ,pbat per di ctum apostoli in epistola ad Romanos coiuncta declaratione Augustini qui declarat quare apostolus z lex fuerut locuti plus de cocupiscentia q de alijs peccatis:vt colligit ex litera in text. ibi.z.j.decidit qd tangit in gl.j.in tex.ibi.hoc sup.pctu concu

2 piscentie. ¶ † No.j.q ex vitio cocupiscentie:z sic ex vitio auari tie oia mala oriunt.facit bene de pe.di.ij.c.qr radix.z in auf.vt iudices sine quoquo suffra.§.cogitatio.al's op3 quoqz.z fm hoc sumit cocupiscetia ,p quolibet appetitu inordinato.facit qd hr s.in ,pemio.ver.s3 effrenata cupiditas.z tuc litera est plana.z sic dicebat Jo.de lig.litera intelligeda.z sequit etia hic.d. Ant.de bu. ¶ Ite no.q vbi prohibet aliqd intelligunt oia esse ,phibi ta q sequuntur ex illo.facit.l.non dubiu.C.de legib.de quo.j.de reg.iur.cu quid.li.vj. ¶ Ite no.q a quocunqz remouet genus remouet z quelibet ei species.facit.l.j.in fi.ff.de suis z legiti.z.l. si quid earu.§.interemptu.ff.de leg.iij. ¶ † Ite no.vna virtute le

3 gis q interdu ,phibet seu vetat.de alijs virtutibus habet in.c. omnis.iij.dis.vbi dicit q interdu etia precipit interdu punit in terdu pmittit. Addit etia q interdu cosulit.l.is qui destinauit. ff.de rei ven.z facit qd habet in.c.qd precipit.xiiij.q.j.quo aute cognoscatur an lex sit precepti vel cosilij:z que verba importet preceptum vel consilium.tangit hic do. Ant.de bu.de quo infe rius dicetur. ¶ Item no.ar.q condens lege debeat eligere vo cabula ex quibus multorum sequatur decisio.z sic facit etiam q doctor debeat conari tradere theoricas:ex quib multa possint decidi.

decidi. ¶ Itē no. bonū repugnare malo ꝛ tanꝙ cōtrariū non possunt esse in eodē subiecto. xxxij. q. ij. in. c. cū renūtiatio. ¶ Ultimo potes notare ſm. d. Ant. de but. ꝙ per cognitionē cause trāsit in cognitionē causati ꝛ in eiꝰ effectꝰ. ¶ In gl. hoc enim ibi. i. peccatū supple cōcupiscētia: ꝛ ista expositio est magna de mēte litere. ¶ In ea. glo. ibi dixit supple in epistola ad Romanos. viij. c. ¶ In ea. gl. in fi. ꝛ sic videt̄ tenuisse glo. ꝑ id qd tangit in fi. ꝛ in prin. ꝙ paulus bene habuit cognitionē cōcupiscētie carnalis: sed nō cognouit ipsam nō esse reijciendā nisi per legem vel nō cognouit ipsam esse peccatū. Et ex ista expositione potest colligi ꝙ licite potest negari cognitio subiecti rōne partis incognite: ꝛ sic facit ꝙ

4 † positio falsa in parte ratione alicuius quantitatis vel qualitatis false in ea iuncta potest in totū negari, de qua per Bar. in. l. j. §. si quis simpliciter. ff. de verbo. ob. glo. ordinaria in. c. j. ꝛ. ij. de cōfes. in. vj. videtur tenere quod dixi. Contrariū videt̄ velle Jo. and. in. c. p̄sentiū. de testi. lib. vj. in nouella. Potes cōcordare ꝑ no. per Bar. in. d. §. si quis simpliciter. q2 verū est ꝙ rōne partis false pōt tota positio negari qn̄ est falsitas in qualitate: secus si ratiōe maioris vel minoris summe per id qd hr̄ in. l. pupillus. §. fi. ff. de ver. sig. Et notauit Bar. in. d. §. si quis simpliciter vel redeūdo ad glo. potes dicere ꝙ Paulus bene sciebat concupiscentiā per experiētiā facti sed non cognoscebat illā quo ad eius proprietatē ꝛ effectū: ꝛ sic ꝓprie illius scientiā nō habebat: facit qd habetur. xxij. q. iiij. c. innocens. ſm Hoff. Et ex hoc no. ꝙ

5 † proprie qs dicit̄ habere notitiā de aliquo qn̄ habet notitiā ipsius ꝛ etiā effectus ꝓprietatis illius qd est notandū ſm do. Ant. de bu. cōtra testes quia si deponunt de fama debent scire proprietates fame ꝛ eius effectus ꝛ quid illa sit plene no. in. c. cū oporteat. per Inno. j. de accu. ꝛ in. c. qualiter ꝛ qn̄. ꝛ per Bar. in. l. de minore. ff. de questionibus. ¶ In gl. penul. ibi genera singulorū. Expone. i. genera omniū malorū non aūt singula generū. i. non quelibet vitia singulariter sumpta q̄ sint singula generū. i. sub generibus cōtenta. Et sic est sensus ꝙ in quolibet genere peccati potest dici ꝙ interdū oritur ex concupiscentia sed nō propter quodlibet peccatū seu quelibet species peccati surgit ex cōcupiscentia: q2 interdū homicidiū vel periuriū non fit ex concupiscentia: sed potius propter odiū ꝛ ꝓcedit oppositio glo. sumendo cōcupiscentiam pro appetitu inordinato nō regulato rōne de quo in proemio in versi. sed effrenata: bene pōt dici ꝙ etiā singula genera peccatorū oriunt̄ ex tali cōcupiscentia potest intelligi vt tetigi in notabilibus: ꝛ sic litera erit plana. ¶

6 † In ea. glos. ibi verbū erit. facit. l. nulli. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ qd ibi no. Interdū autem cōtingit ꝙ futurū ponitur pro presenti. de conse. dist. ij. c. in christo patri. ꝛ ibi glo. in verbo erimus. Tn̄ q2 hec secūda solutio licet in se sit bona videt̄ tn̄ literā violare: melius est tenere quod superius dixi videlicet ꝙ hic loquat̄ de cōcupiscētia prout hic sumitur pro appetitu ꝛ pro inordinato non regulato ratione.

7 ¶ † Extra glo. tāgit hic do. Ant. de bu. ꝙ si imperator faceret legem iniustam an valeret. Et concludit ꝙ non: quia lex debet esse iusta ꝛ sancta. l. iij. ff. de legibus. ꝛ. iiij. dist. in. c. erit autē. Dicit aūt Cy. in. l. rescripta. C. de diuer. rescri. ꝛ in. l. fi. C. si contra ius. ꝙ si posset ex aliqua causa iustificari. In dubio debet presumi facta ex causa illa ꝛ seruāda esset q̄ꝙ rigorosa. l. prospexit. ff. qui ꝛ a quibꝰ. sed vbi nullo modo subesset aliqua causa iusta non valeret iuxta no. per Inno. j. eo. que in ecclesiarū: ꝛ quod habetur in. c. fi. j. de prescrip. ꝛ quod no. Bar. in constitutione ffor. ꝛ de multis qualitatibus q̄ requirūtur vt lex sit iusta: tangit hic do. Ant. de but. per id qd habet̄. iiij. dist. erit autem. Et precipue qūo dꝫ esse facta ad cōmunē vtilitatē ꝛ non pro priuato cōmodo vt ibi ptꝫ: ꝛ hec equalitas examinatur. j. eo. cū oēs. Et per hoc etiā potest esse dubiū an valeat statutū a quo aliqd statuitur in priuatā personā ꝛ non vniuersaliter contra oēs de quo tangetur aliquid. j. eo. titu. c. cū omnis. etiam tangit Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ facit quod no. Inno. in. c. vestra. de coha. cle. ꝛ mu. quod notatur in. l. j. ff. de doli except.

8 ¶ † Ultimo tangit hic. d. Anto. de but. qūo cognoscet̄ an lex sit precepti an vero sit consilij seu permissoria seu consultoria. Potes concludere clarius q̄ꝙ ipse dicat: nam interdum constat materiam de qua agitur ꝛ in qua verba proferūtur esse p̄cepti: interdū constat illam esse materiā cōsilij. Interdū vero dubitatur. Primo casu conclude ꝙ per quecunqꝫ verba loquatur importat preceptū: ꝛ contrauenienstr incurrit peccatum: [a] ꝛ si reperiatur in illo positum verbum rogo vel moneo: exponitur in effectu. i. precipitur vt potest colligi ex his que habentur ex tex. iuncta glo. in. c. rogo. xj. q. iij. ꝛ. c. reuertimini. iuncto dicto Archi. xvj. q. j. ꝛ facit quod habetur in cle. exiui. ver. Item q2 preterea. de verbo. signi. Secundo casu dic ꝙ per quecunqꝫ verba loquatur erit consilij: ꝛ tunc si appositū fuerit verbum precipimus exponi debet. i. monemus vel consulimus: ꝛ ideo tūc nō illaqueat a peccato vt colligi pōt ex his que habentur in text. ꝛ glo. in. c. dilectissimis. in verbo precipimus. xij. q. j. ꝛ. xxix. q. ij. si quis ingenuus. coniuncta glo. ꝛ in. c. hac ratione. xxxj. q. j. ꝛ bene facit etiā quod not. glo. in. c. non solū. xxviij. q. j. ꝛ sic etiam tunc verba imperatiui modi non importabunt preceptum: sed potius consiliū per ea que habent̄ in prealle. c. nō solū. ꝛ in iuribus prealle. facit qd habetur in. l. cū pater. §. mando. coniuncta glo. ff. de leg. ij. ꝛ. d. ver. Itē q2 preterea. Tertio casu qn̄ materia est indifferens ꝛ non sui est natura: certū an sit materia p̄cepti vel consilij: sed pōt se habere ad vtrūqꝫ: tunc videtur velle hic do. Ant. de but. ꝙ aut in ista ponunt̄ verba importantia preceptum vt est verbū precipimus vel mandamus vel iubemꝰ vel prohibemus vel similia: quia tunc similiter censebitur esse materia precepti attētis verbis in ea probatis: secus si essent apposita verba consultoria vel hortatoria: puta verbum hortamur vel verbum consulimus q2 tunc censeretur esse materia cōsilij: facit quod habetur in. c. quod precipitur. xiiij. q. j. Et idē dicit do. Anto. de but. si verba essent simplicia: puta statuimus vel volumus ꝛ similia: quia tunc similiter censebit̄ esse consilij. Sed certe istud non videt̄ esse verū imo videt̄ ꝙ talia importāt preceptū per id quod habetur in text. iuncto. di. archi. in. §. hec ꝛ si legibus. iiij. dist. vbi aperte innuit verbū statuimus importare preceptū: ꝛ idem videtur velle in verbo volumus prolato in superiori per id qd habetur in. §. sed qd principi. insti. de iure natu. gen. ꝛ ciuili.

9 † Posset tn̄ dubitari de verbo monemus an importat consilium: ꝛ videtur tex. esse cū glo. ꝙ sic in prealle. c. dilectissimis. verbum tn̄ decernimus videtur importare preceptū vt videtur esse text. iuncto dicto archi. in. d. §. ꝛ si legibus. ꝛ istud etiā tenuit do. Ant. de but. de verbo decernimus per qd videtur dicendū idem de verbo statuimus cum eadem videat̄ esse ratio: ꝛ per consequens idem ius. s̄. c. proxi. Et satis etiam videt̄ ꝓbare ex. d. §. hec ꝛ si legibꝰ. iūcto dicto archi. Et pro eo qd dixi ꝙ verba simplicia vt verbū statuimus ꝛ verbum volumus important in dubio preceptum: licet do. Anto. de but. teneat contrariū vt predixi: ꝛ bene facit qd no. archi. in prealleg. §. hec ꝛ si legibus. vbi concludit ꝙ in dubio lex ꝛ constitutio intelligitur esse p̄cepti nisi ratio subiecte materie vel alia ratio vrgeat ad cōtrariū. ¶

10 † Iuxta predicta pōt dubitari quid de verbis imperatiui modi: an in materia indifferenti habeāt importare consiliū vel preceptū. Conclude ꝙ aut cōsuetudo est interpretata aliquid super hoc: ꝛ tūc illi cōsuetudini est standū. j. de consue. in. c. cū dilectus. ꝛ bene probatur in cle. exiui. §. item q2 preterea. de verb. sign. Interdum vero consuetudo nihil est interpretata: ꝛ tunc aut materia in se est grauis ꝛ ponderosa: ꝛ sic verisimiliter ponderata disponente: ꝛ tūc verba imperatiui modi importabunt preceptū vt bene ꝓbatur in. d. §. item quia preterea. vbi dicit ꝙ licet oīa que reperiunt̄ in regula beati Francisci ꝑ verba imperatiui modi nō vrgeant ad preceptū. Tn̄ fallit qn̄ cōsuetudo in aliquibꝰ aliter esset interpretata. Item qn̄ ratio subiecte materie hoc suaderet: q2 non esset de se leuis vt colligi potest exemplis q̄ ibi ponunt̄. Itē qn̄ ratione adiuncti importaret preceptū: puta q2 cū verbo imperatiui modi adijceretur verbū importās p̄ceptū. Exemplū vt si dicat̄ faciat vel teneatur vt colligi pōt ex his que habent̄ in. d. §. itē quia preterea. ¶ Si aūt materia sit de se leuis ꝛ cessent p̄dicti casus videt̄ ꝙ importent tūc potius consiliū ꝛ presertim qn̄ id qd continetur sub verbo imperatiui modi concernit fauorē ipsius ad quē verba dirigūtur. facit qd hr̄ in. d. §. itē q2 preterea. ꝛ in. l. si pater. §. mādo. cōiuncta glo. ff. de leg. ij. secus vr̄ si non cōcerneret fauorē eius prout vr̄ voluisse Bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideiuss. illud tn̄ vr̄ limitandū nisi essemus in materia leui ꝛ parui preiudicij per ea que habētur in. d. §. itē q2 preterea. Et ad predicta etiā facit qd habet̄ in text. ꝛ glo. in. c. non solū. xxvij. q. j. An aūt verbū oportet in dubio īportet p̄ceptū. d. Ant. de bu. hic dicit ꝙ sic allegat no. per gl. in. c. a dño sancto. l. di. Sed certe ibi hoc nō videtur notari ꝛ melius probatur in. l. fi. C. de captiuis. ꝛ facit quod notatur in. l. cū non oporteat. C. de bonis que libe. ꝛ in. l. j. in prin. ff. de iusti. ꝛ iur. In quibus etiā patet ꝙ verbū oportet rōne subiecte materie interdū exponitur pro decet. An aūt omnia verba regule habeant illaqueare ex contrauentione ad peccatū quo ad fratres minores, hoc satis declaratur in preallega. cle. exiui. quo ad alias aūt regulas posuit archi. post Thom. in. c. j. xxvij. q. j. vbi concludit ꝙ quedam sunt que tendunt in finalem effectum regule vt sunt actus virtutū: ꝛ in illis ea que consueuerunt communiter esse sub precepto obligant contrauenientem ad mortale. Finale obligans solū ad veniale nisi contraueniretur ex contemptu. Quedam autem sunt que tendunt ad exercitium regule vt sunt illa que cōsistūt in tribus principalibus que vouentur. scilicet in paupertate: castitate ꝛ obedientia. ꝛ tunc si principaliter in istis quis veniat

a ¶ Incurrit peccatum de hac qō. vide hic late ꝑ. d. abb. in. j. col. ver. circa hoc. ꝛ ꝑ. d. Fel. Et adde tex. ij. q. vj. q desistat. ꝛ. c. ij. in fi. de maio. ꝛ obe. ꝛ xiiij. q. j. c. fi. ꝛ per Abba. in c. onus. de peni. ꝛ remis.

contra tunc obligatur ad mortale: in aliis solum obligatur cõtraueniendo ad veniale nisi ex contemptu contraueniatur: de quo dicetur latius vt ibi habetur.

1 Opinionem propriam non debet quis preponere constitutionibus decretorum.
2 Sententia lata qñ super iure scripto sunt opiniones nõ est nulla si super illo sententia feratur.
3 Verba ista committo prudentie tue an importent liberum arbitrium.
Et quid de istis verbis facias sensu tuo.
4 Opinionibus siue dictis sanctorum stari debet.
5 Corpus beate Marie virginis fuit assumptum in celum.
6 Salomon an egerit penitentiam.
7 Dissensio z differentia qñ est inter sanctos patres si tñ aliqua opinio communiter sit approbata illa tenenda est.

NEmnitaris. Istud.c.põt sic summari. Constitutiones decretorũ sunt singulariũ opinionib⁹ pferẽde.h.d. Et lʒ gloss. hic videatur velle ponere casum in glo.j. Tamẽ melius potes ponere ad intentũ tituli vt hic voluit.d.Ant.de bu. qr potes fingere quesitũ fuisse a papa si occurrit casus decidendi in iudicio de quo appareat casus expressus decretalis. An si iudex sit capitosus z sue opinionis z velit determinare contra decretalẽ dicẽs ꝙ q edidit nesciuerit qd dixerit z etiã qd iustũ statuit an licite hoc ꝓbat ex dicto salomonis in parabolis.iij.c. coniuncta declaratione Hiero. Et primo ponunt verba salomonis. scdo verba Hieronymi illa declarãtis. scda ibi: prudentie. ¶ † No.j.ꝙ qs nõ dʒ ꝑponere opinionẽ suã cõstitutionib⁹ decretorũ. Et idẽ dicit Jo.an. de cõsiliis sapiẽtũ recta suadentiũ ꝑ id qd no.in.c.j.lxxxiiij.di. ¶ † Aduerte tñ qr hoc casu nõ redderet snia nulla qñ sup iure scripto sunt opiniones: snia sup istud lata etiã expressa nõ erit nulla ipso iure ꝑ id qd no. Inn. j. de app. cũ spãliter. z Bar. in.l.cũ platis.ff.de re iud. secus qñ esset ius certũ z expsse snia esset lata cõtra illud ꝑ id qd habetur in.c.j.j.de re iudi. z in.l.ij.C.qñ prouo.nõ est neces. z facit qd dixi.s.e.c.j. ¶ No.ꝙ quis nõ dʒ inniti prudẽtie sue seu sue opinioni: sed potius authẽticis dictis aliorũ qd facit cõtra capitosos qui volũt oẽs suas opiniones aliis ꝑualere. ¶ † Itẽ not.ꝙ si aliquid cõmittit prudẽtie alicuius vr̃ importare liberũ arbitriũ. Et vr̃ simpliciter tenere hic.d.Ant.de but. Sed certe põt dici ꝙ istud contingit hic ex mente loquentis. Nã al's de se nõ videt ꝙ importat liberũ arbitriũ sicut nec verbũ putauerit vel destinauerit q̃ importãt arbitrium boni viri vt habet in.l.si fit. z ibi notat ꝑ Bar.ff.de leg.j. z bene facit lex fideicõmissaria libertas.ff.de fideicõ.li. qd no.ꝑ Bar. in extraua. ad reprimendã in ver. vr̃. ¶ In glo. prudẽtie ibi in maio. z sic nõ obstat si dicatur ꝙ hic videat prohibere ptãtẽ impetrandi q̃ tñ a iure permittit iuxta ea que habentur in.l.j.C.de legi. z in.c.j.j.de postu.prela. Illa enĩ qñ rationabiliter fit permittit vt ptʒ in iurib⁹ ꝑalle. Potes etiã dicere ꝙ nõ debet quis inniti prudentie sue etiam interpretando qñ verba cõstitutionis sunt omnino clara z nõ ambigua: nã tunc nõ egent interpretatiõe.l.ille aut ille.§.cũ in verbis.ff.de leg.iij. z fuit hoc ẽt de mente do.Car.flo. ¶ † In gl.fi.in fi. Et ꝑ pdicta dicit hic Inn.ꝙ stari debet dictis sctõrũ z aliorũ receptorũ ab ecclesia adeo ꝙ dicẽs illa que ipsi dicunt nõ põt de temeritate redargui nisi forte essent dicta retractata: sicut ptʒ in dictis Augustini quorũ ipse multa retractauit: vel nisi essent dicta per ecclesiã correcta ꝑ ea que habent in.c.j. z.ij. xxvj.di. z in.c.j.xxij.di. z hoc qñ sancti patres sunt i cõcordia. Nã tunc etiã ad vnũ iotã.q.ex toto z per oĩa seruari debẽt.xv. di.in.c.j. Nã dicit arch.ix.di.noli.ꝙ dicta Augustini sunt vsqʒ ad vnũ iotam seruãda: fatet tñ Inn. z Cõpo.ꝙ anꝗ̃ opuscula sanctorũ essent approbata ab ecclesia erat tunc licitũ tenere vel nõ tenere ad libitũ.ix.di.in.c.noli. Hodie secus postꝗ̃ fuerunt ab ecclesia approbata.d.c.j.xv.dist. Si vero inter sanctos pr̃es essent opiniões vt est de Salomone an sit dãnatus: z de corpore beate virginis gloriose an fuerit in celum assumptũ tunc ſm Inno. z Compo. licitũ est vnicuiqʒ dicere z tenere quod vult ratione ꝓbabilis dubitatiõis: facit qd notat in simili per gl. in §.quib⁹.C.de nouo codi.cõpo. z in.l.dos a patre.C.solu.matri. Hosti. vero hic dicit ꝙ hodie cõmunis est opinio z merito approbata ꝙ † corpus dñe nostre beate Marie sit z fuerit assumptũ in celũ: z hoc aperte tenuit Augu. vt ipse dicit z videt etiã velle Hierony. in sermone de assumptione ad Paulam z Eustochiũ. De † Salomone tetigit glo.in.c.Salomon.xxxij.q.iiij. vbi dicit ꝙ ſm aliquos egit penitẽtiã z sic esset saluus. archi. ibi dicit ꝙ bene dicit ſm quosdã: qr hoc nõ reperitur in aliqua scriptura authẽtica lʒ reperiat in aliquib⁹ scripturis apocriphis. id est nõ approbatis per ecclesiã. ¶ De ipso etiã salomone habetur de peni.distin.ij.in.c.si enim. inquit in versi.salomõ. Dicit tñ archi.in.d.c.salomon ꝙ nec ibi nec in dicto ver. salomon dicitur ꝙ egerit penitentiam sed solum ꝙ peccauit. ¶ Et not. etiã ex predictis Hosti. velle ꝙ † qñ est dissensio z differentia inter sanctos patres: si tñ communiter aliqua opinio sit approbata seu si aliqua opinio sit communis illa erit seruãda: facit qd dixi post Jo.an. de communi opinione seruanda si de ista appareat in.c.j.s.eo.do.Jo.de imo.

¶ Canonici an possint facere statuta. An tñ talia statuta requirãt confirmationẽ superioris. vide Bal. in.l.fi.C.de iurisdi.om.iudi. Et adde bar. in.l.fina.C.de colle.illici. z vide bal.in.l.humanuʒ.C.de leg.

1 Canonici an possint facere statuta in ecclesia, z an possint statuere super residentia vel non residentia.
2 Statutum z consuetudo ꝙ canonici recipiant fructus in absentia an valeat.
3 Allegare leges in foro canonico licitum est z etiam autoritates poetarum allegari possunt.
4 Canonici an possint statuere in preiudicium successorum.
5 Fructus non residentium de iure cõi non subsistẽte statuto debent conuerti in vtilitatem ecclesie.
6 Dissensum qñ est inter plures patronos licet eis competat ius patronatus vt singulis statur tñ maiori parti.
7 Communem rem habentes vt singuli non possunt super illa disponere nisi omnes consentiãt.
8 Absentes in actibus capitularib⁹ an semper sint vocandi.
9 Canonici in actibus capitularibus debẽt tanꝗ̃ collegium cõgregari z collegialiter cõsentire nec sufficit eos sigillatim z separatim cõsentire. z nu.10.
11 Canonici an debeãt esse pares in beneficiis siue in fructib⁹ beneficiorum.
12 Absens an z quãdo possit licite percipere fructus beneficij z sine peccato.
13 Canonici an possint facere statuta.
14 Statuta facere an possint collegia ecclesiarũ inferiorũ a cathedrali cũ consensu sui prelati sine autoritate epi. z nu.15.
16 Statuta facere an possit eps cum capitulo in preiudiciũ ecclesiarum inferiorum.
17 Statutum facere non potest vniuersitas habens rectorem sine illo
18 Et quid de populo an possit facere statuta sine potestate vel capitaneo.
19 Statutũ si fiat in preiudicium alterius vel al's sit iniquũ an sit nullum: an vero valeat sed veniat reuocandum.
20 Statutũ a populo factũ in preiudiciũ alterius an valeat.
21 Vniuersitas si vult statuere contra ius an requiratur cõsensus omnium: an vero sufficiat consensus maioris partis.
22 Statuẽtes pñt se obligare sub pena ad obseruãtiam statuti.

CUm omnes. Constitutio capituli q̃ non est cõis omnib⁹: z ꝑ quã antiqua tollitur cõsuetudo nõ valet.h.d. ſm intellectũ glo. vel ſm eundem intellectum potest sic summari ſm do.Cardinalẽ florẽtinũ. Cõstitutio ecclesie difformiter z modo cõtrario disponens de personis eiusdem collegij nõ valet. hoc dicit. potest etiã aliter summari ſm lec. quã tenuit Inno.hic. z sic Constitutio capituli super hisque pertinẽt etiã ad epm facta sine epo seu eius cõsensu nõ tenet.h.d. Et vtraqʒ lect. est vera in se tñ scda non bene videtur conuenire litere que nõ videt fundari ex defectu consensus epi: sed ex alia ratione. Et diuiditur in duas partes principales. Nam primo recitat duo statuta successiue facta. scdo illa corrigi mandat exprimẽs cãm. scda ibi: cũ igitur. ¶ In text. ibi constitutũ. ideo sic dicit qr a pluribus simul statuitur. Nam dictio con idẽ importat qd simul.xxiiij.q.j.pudẽda. z dixi.s.e.c.j. ¶ Itẽ ibi vel decetero nõ est hec alternatiua verborũ constitutionis qr inepta fuisset locutio vt de se pʒ sed fuit alternatiua pape conferẽtis in effectu mẽtem cõstitutionis. Nã mens fuit ꝙ in quolibet alternatiuorum haberet locũ constitutio facta per eos. Et prima pars poterat habere effectũ ꝑpter illos qui fuerãt iam recepti post constitutionem a tpe querele delate a papa. ¶ In text. ibi pares supp. qr oẽs percipiebãt redditus in absentia. vt etiã sentit hic glo.fi. z ista expositio est cõis lʒ do.Anto.de but. ponit aliã cõtrariã. s. ꝙ erunt pares oẽs: qr nullus pcipiebat in absentia sed precedens vt dixi cõiter z clarior est. ¶ † No.ꝙ canonici videntur facere posse statuta[a] in ecclesia dũmodo sint licita z al's secus vt hic vr̃ intelligi: de quo hic ꝑ Inn. z.j.eo.cũ accessissent. z per gl. in.c.ij.de ver.sig.in glo.q̃ incipit ex hoc. vbi est glo. valde notabilis ad quã semper fit remissio. ¶ Et nota ꝙ etiã videtur posse statuere sup residentia vel non residentia qd tamen an procedat non interueniente cõsensu epi. no. per glo. ꝑalle. z facit ad materiã per Bar. in.l.omnes populi. in.j. principali questione. ¶ Itẽ no.ꝙ videt valere † statutũ z consuetudo ꝙ canonici recipiunt fructus in absentia. lʒ secus sit de iure cõi: vt hic tangitur in gloss.fi. z ibi dicet super ea. Et aduerte ꝙ lʒ residentibus de iure cõi debeantur fructus tñ non debentur distributiones quoti-

quotidiane nisi etiã intersint in diuinis.ĩ.de cle.nõ resi.c.vno.
lib.vj.¶ Itẽ no.ꝙ ꝑbendis pñt annecti vinee:nec mirũ qꝛ in-
terdũ annectunt̃ prebẽdis ecclesie.vt habet̃ in.c.ex tirpãde.⁊.c.
proposuisti.ĩ.de prebẽ.⁊ eo.tit.c.sup eo.lib.vj.¶ Itẽ not. illud
vulgare ꝙ qsqꝫ iuris ⁊c.de quo in.l.j.⁊ per totũ.ff.qđ qsqꝫ iuris.
3 †Et ex hoc no.ꝙ etiã in foro canonico licitũ est allegare leges.
de quo in.d.c.j.ĩ.de ope.no.nun.¶ Item no.autoritatem ca-
tonis.Patere legẽ ⁊c.Et ex hoc nota ꝙ licitũ est allegare auto
ritates poetarũ:de quo etiã per Bar.in.l.j.ff.si cer.pet. ¶ Itẽ
no.ꝙ statutũ capituli inducẽs inequalitatẽ in canonicos anti
quos ⁊ nouos cõtra antiquã cõsuetudinẽ nõ videt̃ valere:⁊ ꝓ
hoc facit ꝙ lex siue cõstitutio dꝫ esse cõis.vt in.c.erit autẽ.iiij.di.
de quo etiã tangit̃ in glo.¶ Itẽ no.ꝙ oẽs canonici debẽt esse
pares in beneficijs:de quo ⁊ an indistincte ꝓcedat tãgitur hic
ꝑ Jo.an.post Inno.⁊ hic in glo.pe.⁊ etiã ꝑ Inno.in.c.statui-
mus.ĩ.de ma.⁊ obe.¶ †Itẽ no.ꝙ canonici non vident̃ posse
4 statuere ad ꝑiudiciũ successorũ qđ intelligit hic do.Ant.de bu.
etiã si cõsentiũt postea successores:qꝛ nõ ꝑiudicabit nisi consen
tientib⁹ ⁊ nõ alijs:si autoritas epi nõ interuenit fuit preiudiciũ
reale:⁊ sic quo ad oẽs nõ põt fieri sine autoritate superioris per
id qđ hr̃.ĩ.de trãsla.veniens.⁊.c.statuim⁹.⁊ facit etiã ad predi-
cta qđ no.Inn.in.c.vestra.ĩ.de locato.vbi tãgit an eps possit
statuere ad preiudiciũ inferiorũ ecclesiarũ de quo aliqd inferi⁹
tanget̃.¶ Itẽ no.ꝙ canonicus dicit̃ habere successorẽ saltem
certo respectu.An aũt simpliciter ⁊ indistincte censet̃ hr̃e succes
sorẽ tetigit gl.in.c.qđ sicut in verbo consentire ad fi.ĩ.de elect.
¶ Item no.ſm vnũ intellectũ ꝙ constitutum illicitũ vr̃ valere
lꝫ posset reuocari:de quo tanget̃ inferius:⁊ facit quod notauit
Cy.in.l.rescripta.C.de diuer.rescri.¶ In glo.j.ibi.l.vlti.sꝫ po
tes dicere ꝙ ibi lꝫ mulier mittat̃ in possessionẽ noĩe ventris: tñ
qꝛ ignorat̃ an nascet̃ ⁊ quot nascent̃.Ideo interim non fit col
latio:sed bñ fiet eis natis vt ibi hr̃.Preterea vt tãgit hic dom.
Car.floren.istud cõtingit ex eo qꝛ edictũ de collatione fiẽda ha
bebat locũ qñ tractabat̃ de illa fiẽda de his q fuerãt in potesta
te defuncti qđ nõ cõtingebat in posthumo:etiã lꝫ haberetur ꝓ
nato ex quo erat cõceptus viuo testatore.l.qui in vtero.ff.de sta
tu ho.tñ qꝛ vere non erat natus nõ fuit in potestate parẽtis: iõ
interim nõ fit:fit tñ postea cũ nascit̃ qꝛ bene fuisset natus eo vi
uo.¶ Et no.bene ex glo.sex rõnes ꝓpter quas dicit statutum
hic non valuisse que rõnes[a] cessant in cõtrarijs ⁊ in iuribus al-
a legatis in cõtrariũ per gl.¶ Prima ratio est quia fiebat in pre
iudicium aliorũ.¶ Scđa qꝛ malo zelo supple ⁊ causa auaritie
ad bursas replendas ⁊ vt antiqui plus haberẽt q̃ noui.¶ Ter
tia est qꝛ fuit cõtra antiquã cõsuetudinẽ.¶ Quarta est qꝛ non
erat generale nec cõe omnibus tale statutum.¶ Quinta quia
capitulum nõ debet duplici iure cẽseri:facit qđ habet̃ vltra al-
leg.glo.in.l.eũ qui edes.ff.de vsucap.¶ Sexta qꝛ minus nõ de
bent habere successores q̃ ꝑdecessores.¶ Septimam addit hic
do.Jo.an.qꝛ cõstitutio erat iniqua ex eo:qꝛ plus tenebant̃ an
tiqui canonici deseruire ecclesie q̃ noui qꝛ plus perceperant q̃
nouitij.ar.in.c.cũ in officijs.ĩ.de testa.cuius cõtrariũ in effectu
volebat hec cõstitutio vel statutũ.¶ Octauã ponit hic Hosti.
s.qꝛ non interuenit cõsensus epi:⁊ ꝑ hoc infert ꝙ si interuenis-
set cõsensus epi valuisset statutũ:excepto eo qđ dr̃ de vineis:qꝛ
nõ est iniquum ſm eum ꝙ antiquis canonicis remanẽtibus in
suis cõsuetudinibus noui ligẽtur noua lege:cũ cõstitutio prete-
rita sui natura respiciat futura.ĩ.eo.c.fi.fatet̃ tñ ꝙ equius esset
oẽs ligari nisi scandalũ impediret:qꝛ si illud timeret eps bene
faceret eos nõ cõprehẽdere in cõstitutione seu per cõstitutionẽ
puta ſm eũ si vellet facere statutũ ꝙ nõ comederẽt carnes: vel
ꝙ portarent vestes nigras ꝓpter qđ verisimiliter surgeret scan
dalum.Nam tũc nõ dꝫ facere cõstitutionem etiam oẽs ligãtẽ.
Et ex predictis ptꝫ ꝙ intellectus Inno.vr̃ cõtradicere intelle-
ctui glo.nam glo.videtur velle attẽtis rationib⁹ quas allegat
quod etiam si interuenisset cõsensus epi nõ valeat statutum:qꝛ
etiam in dicto casu cõcludunt ratiões glo.Sed Inno.vt dixi
voluit cõtrariũ videlicet ꝙ valuisset hic statutum si interuenis-
set cõsensus epi.Et pro intellectu Inno.facit qꝛ nõ videtur esse
iniquum ꝙ statutum nõ liget receptos:⁊ ꝙ liget solos recipien
dos videtur potius iuri cõmuni cõsonare: quia vult cõstitutio
respicere futura ⁊ nõ preterita.ĩ.e.c.fi.⁊ pro hoc etiam facit: qꝛ
vt dicebat Jo.an.in antiqua lec.in qua scripsit per modũ ad-
ditionum satis breuiter vt tãgit hic do.An.de bu.qꝛ videmus
in simili ꝙ si statutũ vniuersitatis disponeret ꝙ scholares dein
ceps intrãtes matriculam soluerent viginti no esset iniustum li
cet forte ante recepti minus soluissent.¶ Itẽ pro predicto in-
tellectu facit qꝛ inquãtum statutũ disponebat redditus nõ per
cipere in absentia cõtinebat id qđ ius cõmune facit qđ habetur
ĩ.de prebẽ.cum ſm a cõtrario sensu.Hostiẽ.Jo.de lig.⁊ domi.
Ant.de bu.hic videtur tenere intellectum Inno.si eps cum ca
pitulo debuisset redditus nõ residẽtium ad fabricã ecclesie vel
ad aliam vtilitatem ecclesie vel ad aliquẽ pium vsum.argu.c.fi.
ĩ.de his que fi.a ma.par.cap.Sed hic statuerũt redditus diui-
dẽdo inter eos:⁊ sic videbãtur autorari in facto ꝓprio ideo nõ
valuit statutum facit qđ habetur in cle.si vna.de rebus eccle.
nõ alie.Sed certe ista opinio ⁊ sequacium inquãtum voluit ꝙ
hic valuisset statutum si fuisset facta per capitulum ⁊ cõsensum
capituli ⁊ redditus nõ residẽtium deputati ad fabricam vel ad
aliam vtilitatẽ ecclesie:vel ad pium vsum nõ videtur procedere
per istũ tex.qui loquitur indistincte:⁊ sic indistincte dꝫ intelligi
xix.di.in.c.si romanorũ.⁊.ĩ.de priuile.qꝛ circa.¶ Itẽ qꝛ etiam
in dicto casu vidẽtur habere locũ ratiões hic posite in text.⁊ ꝑ
ꝯñs habere dꝫ locũ dispositio:qꝛ hꝫ locũ ratio legis debet etiã
habere locũ dispositio:cũ illa sit q̃ habet regularẽ dispositionẽ.
l.cũ mulier.ff.sol.matri.⁊.ĩ.de app.cum cessante.⁊.l.adigere.§.
quãuis.ff.de iurepat.Itẽ qꝛ tex.nõ ponderat defectum cõsen-
5 sus epi nec etiam rationẽ Host.¶ †Item quia fructus nõ resi-
dentium etiam de iure cõmuni nõ subsistẽte statuto debẽt con-
uerti in vtilitatem ecclesie.s.in faciẽdo deseruiri per vicarium ⁊
residuum cõuertere in vtilitatem ecclesie in.c.pe.ĩ.de cleri.non
resi.⁊ ideo videt̃ ꝙ etiã si expresse per statutũ hoc disponat̃ nõ
per hoc magis validaretur statutum:quia expressio eorum que
tacite insunt nihil operatur.l.iij.ff.de lega.j.⁊ notatur in cle.j.
de offi.dele.⁊ sic videtur ꝙ si simpliciter fecissent canonici statu
tum ꝙ recipiẽdi nõ perciperẽt fructus in absentia ⁊ non dixis-
sent fructus debere diuidi inter eos nõ valuisset statutum attẽ
tis rationibus in litera positis.Ita eadem ratiõe videtur ꝙ nõ
valuisset etiam si non fuisset expressum redditus absentium de-
bere cõuerti in fabricam ecclesie:fateor tñ ꝙ euidentior est ini-
quitas quando expresse disponeretur ꝙ redditus absentiũ de-
berent diuidi inter presentes sicut factum fuit de vineis in qui
bus hoc fuit expresse statutum ꝙ redditus earum diuiderẽtur
inter singulos sed de redditibus alijs beneficiorum fuit simpli
citer statutũ ꝙ nõ reciperẽtur in absentia per ipsos nouos vn-
de videtur ꝙ tunc quo ad illos succedebat iuris dispositio ꝙ
deberẽt cõuerti in vtilitatem ecclesie per id quod habetur in.d.
c.pe.de cleri.nõ resi. Et per predicta potest patere ratio quare
Inno.diuersificauit statutũ de vineis a statuto de nõ recipien.
fructibus in absentia ꝑ ipsos nouos:qꝛ statutum de vineis ex-
presse nutriebat auaritiã.Non sic aũt erat in statuto de redditi-
bus vt patet ex predictis. Et qꝛ vt dixi statutũ de redditibus
fuisse simpliciter factũ:⁊ sic videt̃ ꝙ debebat intelligi ſm ea q̃
habent̃ in.d.c.penul.de cle.nõ resi.bene potest inferri ꝙ intelle
ctus Hostiẽ.⁊ sequaciũ qui volũt ꝙ valuisset statutum si fuisset
factum cũ cõsensu epi ⁊ expressatũ redditus absentium debere
cõuerti in vtilitatem ecclesie:qꝛ supra dixi licet hoc non fuisset
hic expressum tacite succedebat iuris dispositio ꝙ deberẽt con-
uerti in vtilitatẽ ecclesie per dictum.c.pe.⁊ tñ hic litera vult sta a
tutũ nõ valere.ergo eodẽ mõ vr̃ esse de mẽte litere ꝙ statutũ nõ
valuisset etiã si fuisset expressum ꝙ tacite inerat.⁊ ꝓpter predi-
cta magis plꝫ intellectus gl.q̃ intellectus Inn.Host.⁊ sequa-
ciũ.Et aduerte qꝛ prima ⁊ scđa ratio gl.vident̃ in se esse bone ꝑ
id qđ hr̃ in.c.erit aũt.iiij.di.nã vt ibi ptꝫ ꝙ debet cõstitutio fie-
ri ꝓ cõi vtilitate ⁊ nõ ꝓ priuato cõmodo ad ꝑiudiciũ alterius ⁊
q̃ dꝫ etiã esse iusta ⁊ sic nõ fieri malo zelo ⁊ cã auaritie.facit etiã
qđ hr̃ in.l.ij.⁊.iij.ff.de legi.Tertia nõ vr̃ oĩno perfecta per id qđ
hr̃ in.c.cõsuetudinis.ĩ.de cõsue.vbi eps cũ capitulo potest sta-
tuere cõtra antiquã cõsuetudinem.⁊ facit etiam quod notatur
in.c.cũ.M.ĩ.eo.⁊ hr̃ etiã hoc hic voluisse Hosti.Quarta aũt rõ
⁊ quinta que satis vidẽtur tãgere ad idẽ satis pñt sustineri per
id qđ hr̃ in.d.c.erit aũt.Sexta non vr̃ simpliciter ⁊ indistincte
procedere qꝛ interdũ successor inuenit̃ minus habere q̃ prede-
cessor vt si forte legatũ aliqd fuit titio q fuit grauatus de resti-
tuẽdo sub aliqua cõditione q̃ extitit post mortẽ ipsi⁹ titij.Nam
reperiret̃ minus habere successor titij q̃ habuerit ipse titius.fa-
cit qđ hr̃ in.l.reperit̃.ff.ad.l.falci.vbi hr̃ ꝙ nõ est absonum in-
terdũ minus habere successorẽ q̃ predecessorem.Septima vero
ratio nõ videt̃ etiã ex toto esse ꝑfecta nec indistincte vera per id
qđ habet̃ in.c.fi.de consue.in.vj.vbi ptꝫ ꝙ antiquioribus cano
nicis interdũ magis fauetur q̃ nouis quia preferunt̃ antiq no
uis in eligendis prebendis vacantibus qñ hoc habet cõsuetu-
do ecclesie vt ibi patet.Et licet nõ oẽs ratiões gl.perfecte cõclu
dant sed alique sint suasorie tñ sufficit ꝙ alique sint que ꝑfecte
concludãt ꝑ id quod habetur in.l.liberorũ.§.notatur.coniũcta
glo.ff.de his qui no.infa.⁊ institu.de nup.§.affinitatis.In q-
bus patet ꝙ vbi plures ratiões possunt allegari pro aliqua di-
spositione sufficit ꝙ vna ratio inferat ad ipsam dispositionem.
licet alie cessarent.Et ex ꝑdictis ptꝫ glo.voluisse ꝙ non value-
rit hic statutũ per rationes superius alle.Et ad allegata in con
trarium voluit respondere ꝙ loquuntur in alijs casibus: ⁊ in

a ¶ Rationes quare statutũ factũ ꝑ istos canonicos nõ valuit.Et an possit fieri statutũ in ꝑiudiciũ tertij: vide hic ꝑ do.abb.⁊ post eum.d.fel.in.j.col.v.ꝑ istũ textum: vbi ponit cõclusiones ⁊ eorum limitationes.

eis cessant rationes de quibus in glo. Et ad .l. rescriptū. alleg. in glo. etiā posset dici vt hic tetigit do. Car. floren. ꝙ debet intelligi de talibus absentibus qui si fuissent presentes ⁊ contradixissent factum impedirent. vt q2 forte erant creditores in minori quantitate debentes habere seu debētes habere minorē quantitatem ꝙ deberent habere presentes. ¶ Sed aduerte ꝙ contra lec. glo. ⁊ contra tex. intelligendo ipsum ſm lec. glo. fortiter videtur facere q2 huic lec. non videtᷣ etiā conuenire ratiōes assignate in litera dum dicit ꝙ quisq3 iuris ⁊c. ⁊ patere legē ⁊c. q2 p illas rōnes debuisset concludi ꝙ staretur statuto etiā quo ad statuētes vt sic nec ipsi pciperēt fructus in absentia, nec etiā haberent vineas. non aūt debuisset concludi statutum non valere prout litera hic vr̄ velle. Potest dici vt hic etiā sentit Inno. ꝙ statuētes nō fuerūt vsi hoc statuto. In edicto aūt qd̄ quisq3 iuris. verba sunt accipiēda cū effectu. l. j. §. hec verba sunt. ff. quod quisq3 iuris. ⁊ de peni. dist. j. §. hec aūt verba. facit. ī. de cle. non resi. relatū. quasi velit Inno. ꝙ non sufficit statui vel impetrari ius iniquum vt ipse cogatur sibi stare nisi ipse illo fuerit vsus. Sed certe hec solutio est expresse contra. l. si quis iniquū. in princi. ff. quod quisq3 iuris. vbi aperte dicitᷣ ꝙ sufficit statui vel impetrari ius iniquū etiā si quis illo non vtatᷣ. Nec videtur esse locus penitentie vt ibi voluit gl. licet regulariter dixerit ibi roserius glossator antiquus. sed non bene ſm cōmunem opinionē. Ideo secundo potest dici vt etiam sentit Inno. ꝙ illud edictū qd̄ quisq3 iuris habet locum vbi lex seu dispositio tenet licet sit iniqua secus si non teneret per id qd̄ habetur in. d. l. j. §. hec verba. ⁊ ita pōt intelligi hic ſm cū ex eo q2 canonici non potuerūt statuere sine episcopo ſm ea que habētur in. d. c. cum consuetudinis. ī. de consue. ⁊ licet ista limitatio sit in se bona. dicit tamē Bar. in. l. j. ff. quod quisq3 iuris. ꝙ licet cōstitutio iniqua impetrata nō valeret. si tn̄ de facto illa esset vsus. ⁊ ꝙ factum habuisset effectū tunc haberet locū edictū qd̄ quisq3 iuris. tn̄ q2 in litera non fit mentio de defectu consensus epi non videtᷣ hec solutio litere cōuenire licet sit verū in se quod capitulū sine epō non potest statuere nisi in leuib⁹ ſm no. per glo. in. c. ij. de verb. sig. lib. vj. Ideo aliter voluit respondere Inno. ꝙ hic non fuit petitum ꝙ constitutio seruaretur etiā quo ad antiquos ⁊ propter hoc papa hic non mādauit fieri. arg. c. innotuit. ad fi. ī. de elec. ⁊. l. iiij. §. hoc aūt. ff. de dam. infec. Sed Hosti. non placet hec responsio per. c. cū venissent. ad fi. ī. de insti. per qd̄. c. videtur quod papa l3 non fuisset petitū debuit tn̄ hoc facere ex officio. Sed vt dicit. d. Card. floren. posset responderi ad dictū. c. ꝙ ibi illud fuit factū ne preiudicaretur ecclesie que ratio hic cessat q2 ꝙ staretur cōstitutioni nō per hoc preiudicabatᷣ ecclesie. Itē etiam ꝙ seruaretur antiqua cōsuetudo si habebat ꝙ reciperetur fructus etiā in absentia potest dici ꝙ nō preiudicabatur ecclesie cū consuetudo habeatur pro lege. ī. de consue. cum dilectus. finaliter potest dici ⁊ melius vt voluit do. Anto. de bu. similiter domi. Car. floren. videlicet ꝙ rationes hic posite in litera non ponuntur nisi ad inferendum ⁊ constituendū improbitatē statuentiū ⁊ ad inferendum ꝙ non debuit stari constitutioni in forma. in qua erat ⁊ per consequēs non tenuit ⁊ ideo ipsa constitutiōe tāquā inualida sublata mandauit papa ꝙ staretur antique consuetudini vel rationabili institutioni de nouo fiende ⁊ dicebat hic. d. Car. floren. ꝙ pōt intelligi papā voluisse ꝙ stetur consuetudini si de illa appareat. Sed inquantū nō appareat tunc debebūt antiqui canonici equari nouitijs. ⁊ ista erat rationabilior institutio que fieri potuit ⁊ sic potuit fieri ꝙ nullus pcipiat fructus in absentia. ¶ Et per pdicta patet declaratā esse lec. gloss. ⁊ etiā quare papa hic nō mandauit seruari constitutionē factā per canonicos. Et per predicta satis patere potest verus intellectus litere. 6 ¶ † In ea. glo. ibi. in. c. postulasti illud. c. modicum facit ad propositū. sed ⁊ melius facit quod habetur in. c. iij. eo. tit. vbi patet ꝙ quando est dissentio inter plures patronos licet competat eis ius patronatus vt singulis tn̄ statur maiori parti. ⁊ videtᷣ illud inductū fuisse ob faciliorē prouisionē ecclesiarū. d. Car. floren. hic dicit ꝙ istud capitulum facit pro dicto glo. ex eo q2 ibi rector ecclesie representat clericū ad titulum ecclesie patrono ⁊ sic videtᷣ ibi speciale ꝙ in iure cōpetēti pluribus vel singulis vnus possit sine alio. sed vt dicit idem Cardi. floren. intelligendo istud. c. vt ibi notatur nō bene facit q2 institutio ibi facta sine patrono nō preiudicat patrono. l3 presentatus in vita rectoris possit dici quodāmodo habere titulū ecclesie de quo dicendum vt ibi. 7 ¶ † Et no. bene ex gloss. regulam ꝙ regulariter quando aliquid est cōmune pluribus [a] vt singulis non pōt etiā maior pars preiudicare minori. fallit quando quis vellet vti ad vsum destinatum vt tetigit gl. ⁊ habetur etiam in. l. si edes. ff. cōmuni diuidundo. ⁊ per gloss. ⁊ Dy. in regula. in re cōmuni. de reg. iur. lib. vj. fallit etiā in alijs casibus notatis p Bart. in. l. cū maior. ff. ad municipales. Nā fallit fauore liberatiōis vel amittende possessionis bonorū. l. maiorem. ff. de pac. ⁊. l. fi. C. qui bonis cedere possunt. Item fallit ratione administrationis bonorum minorum. xxv. annis. vel debitoris fugientis vel absentis l. iiij. in fi. ff. de administra. tuto. ⁊. l. j. ⁊. ij. ff. de curato. bo. dādo. ⁊. l. fi. de bonis autoritate iudicis possiden. Item fallit fauore litium dirimendarum. ideo si sint dati tres iudices stabitur maiori parti eorū. l. duo ex tribus. ff. de re iudi. ⁊. l. item si vnus. §. fi. ff. de arbi. ¶ In ea. gl. ibi ex necessitate. Idē dic ſm Inn. ⁊ Ioan. si ex vtilitate ecclesie q2 verificatur necessitas ⁊ vtilitas ecclesie. xij. q. ij. sine exceptione. ⁊ facit quod habetur in. c. j. ⁊ fi. ī. de his que fi. a ma. par. ca. Item aduerte q2 inquantū glo. dicit ꝙ hoc casu statur maiori parti. limitat Bar. hoc verū in prealleg. l. cū maior. quādo aliquid statuitur ad preiudicium vniuersitatis. secus si preiudiciū singulorum quia tunc non nocet nisi cōsentientibus per id quod habetur in. l. j. ff. de magistratibus cōueniendis. 8 ¶ † In ea. glo. ibi absentes. Nota bene glo. ꝙ tenet indistincte ꝙ in actibus capitularibus absentes sunt vocandi aliter dicit glo. que reputatur singularis in. c. presentium. de restitu. in. vj. vbi dicit ꝙ solum in tribus casibus vocari debēt absentes videlicet in cessationibus a diuinis ⁊ in receptionib⁹ canonicorum ⁊ collationibus prebendarū. facit quod habetur. ī. de elec. quod sicut. ⁊. ī. de offi. ordi. quamuis. ⁊ de preben. cū in ecclesijs. lib. vj. Inno. vero in. c. ij. ī. de ope. no. nuntia. videtᷣ tenere ꝙ in arduis debent vocari absentes. in alijs vero Bart. in l. omnes populi. in. ij. principali questione tenet ꝙ absentes voluntarie non sunt vocandi nec simpliciter illi qui sunt absentes ex ratione non iusta. secus si sint absentes ex cā iusta do. Anto. de but. hic dicit sibi placere doctrinam Innocen. in. d. c. ij. sane intelligendo ꝙ in arduis debet fieri vocatio nisi reperiatur contrarium expressum. In leuibus vero non debebit fieri vocatio nisi reperiatur aliud dispositum vel nisi aliud haberet consuetudo. cōmunis opinio doctorum est cum glo. in dicto. c. presentium. ⁊ pro illa facit quia cōstat quod satis dicitur agi de re ardua quando agitur de alienanda re ecclesie. facit quod habetᷣ xij. q. ij. sine exceptione. ⁊ tamen ibi non requiritur vocatio absentium vt est text. iuncta glo. x. q. ij. hoc ius ergo eadē ratione idem dicendū esse in alijs negotijs licet arduis. ⁊ sic melior videtur doctrina ⁊ theorica glo. in. d. c. presentium ad quā semp quotidie fit remissio. ⁊ cum ista transit hic do. Cardi. floren. Si tamen velles cōcordare opi. posses dicere ꝙ in tribus casibus de quibus per glo. in dicto. c. presentium fieri debet vocatio. In alijs potest dici quotiescunq3 sint absentes voluntarie vel ex causa non iusta tunc non vocentur vt voluit Barto. Si vero sunt absentes ex iusta causa tūc posset dici ꝙ in arduis debeāt vocari nisi consuetudo aliud haberet in leuibus. secus nisi similiter aliud se haberet consuetudo ⁊ modo possent concordari opi. tamen in foro canonico puto obseruari glo. superius alle. ⁊ precipue propter illud quod dixi de alienatione que in se satis est ardua: ⁊ tamen non requiritur vocatio absentiū de materia etiā plenius dixi in. c. j. ī. de his que fi. a ma. par. ca. 9 ¶ † In eadē glo. ibi nō tanꝗ̄ singuli no. bene ex gloss. ꝙ generaliter in actibus capitularibus seu collegiatis non sufficit canonicis sigillatim ⁊ separatim consentire. sed oportet ꝙ sint tanꝗ̄ collegium congregati ⁊ collegialiter consentiant. [b] Aliqui tn̄ dixerunt ꝙ hoc est speciale in electionibus alias sufficiat consensus singularis saltem quando tractatus precessit vt voluit glo. valde notabilis in. c. j. de rebus eccle. non alie. in. vj. Sed certe illa glo. non tenetur communiter per modernos. vnde illā hic non tenet Ioan. calde. nec do. Anto. de but. nec do. Cardi. floren. ⁊ mouentur predicti per. c. in genesi. ī. de elec. in ratione sui que ratio cū sit generalis ampliat dictum etiā ad alios casus in qbus viget eadem ratio per id quod habetur in text. ⁊ glo. in. l. fin. ff. de officio procurato. cesaris. vbi est bo. glo. ⁊ istud etiam tenuit Bart. in. l. omnes populi. in. ij. principali questione. ff. de iustitia ⁊ iure. ¶ In eadem glo. in fi. potes dicere. Aduerte quia dicit hic Hosti. per. c. fi. de his que fi. a ma. par. ca. ꝙ si isti canonici statuissent ꝙ prebenda absentis daretur fabrice valuisset statutum. Sed de hoc superius dixi quia non videtur procedere. dicit etiam idem Hostien. ꝙ quo ad cōmunem vtilitatem possit facere maior pars nisi esset consuetudo contraria que tueretur priuatam vtilitatē: q2 tunc minor posset contradicere. arg. hui⁹ tex. in fi. primi responsi. ⁊. l. preses. C. de seruitu. ⁊ xxxij. dist. in. c. placuit. ⁊. ff. communia prediorum. in. l. venditor. §. si constat. vbi patet ſm eum ꝙ si consuetudo est ꝙ licitū sit mihi de fundo tuo lapidicinas cedere ⁊ accipere certo pretio tibi dato ⁊ tibi lapides sunt necessarij illos tollere non potero te inuito per id qd̄ habetur in. d. l. preses. ⁊ sic secundum eum debet intelligi. d. §. si constat. fatetur tamen ꝙ contra consuetudinē nutrientem priuatam vtilitatem poterit fieri statutum propter vtilitatē ecclesie cum superioris autoritate. allegat quod habetur in. c. quoniam

[a] ¶ Habētes rē cōem vt singuli nō pñt sup illa disponere nisi oēs cōsentiāt etiā si mille essent cōtra vnū dissentiētē. Et vide hic do. Fel. in. vij. col. ver. in ea. glo. vbi ponit regulā cum septē fallentijs.

[b] ¶ Collegialiter cōsentiāt. ⁊ tūc id qd̄ facit maior pars tenet vt hic per Imo. ⁊ abb. ⁊ d. sali. Quid autē si maior pars collegij cedat ⁊ remanet minor. dic ꝙ representat collegiū. ⁊ pōt vti signo collegij cōsueto. vt per Bal. in. l. fi. C. p socio. ⁊ vide late hic p do. fel. in. vij. col. ver. in ea. glo. vbi ponit regulā cū multis fallentijs.

niam.ĩ.de vi.⁊ hone.cleri.⁊ qd habet.ĩ.e.ex parte. Et per predicta potest etiã inferri ad questionem de qua cõsueuit queri. An clerico eunti ad scholas intelligendo non misso a capitulo ꝑ ea que habentur.ĩ.de magistris.in.c.fi.vel consimili causa ꝙ si maior pars cõtradicente vno vel minore parte possit aliquid dare. Compost.hic dicebat ꝙ est questio consistens in facto.qꝛ si ibi verteret vtilitas ecclesie nõ nocebit cõtradictio alias sec⁹ vel ſm eũ potest dici ꝙ cum res vniuersitatis non sunt singulorũ.tamen ipsa vniuersitas potest de ipsis disponere in pijs operibus.⁊ in pauperibus alendis.xij.q.ij.in.c.aurũ.Et similiter in hospitale seruanda ⁊ sic videt ꝙ debeat stari maiori parti volẽti aliquid dare pauperi clerico eũti ad scholas vel ad studiũ non obstante contradictione minoris partis per ea que habentur in.c.j.⁊.c.vlti.ĩ.de his que fi.a ma.par.ca.⁊ istud etiã tenuit hic do.Ant.de but.dicens ꝙ interdũ aliqua fiunt ad vtilitatẽ vel necessitatẽ ecclesie vel collegij. Interdũ vero aliquid agitur non ad vtilitatẽ collegij sed alterius pij actus vt est videre in casu predicto ⁊ similibus ⁊ videtur Io.an.ſm do.Ant. de but.hic velle hoc procedere qñ de bonis cõmunibus capituli volunt aliquid deputare ad pium vsum.secus si vellẽt de bonis particularibus alicuius ꝑbende:quia tunc sine consensu illius cui preiudicaretur fieri nõ posset ex quo non applicaretur ad vtilitatem ecclesie sed alteri extrinsece.hoc tamen vltimum limitat Io.an.in lec.antiqua in addi.quas fecit in illa nisi ageretur de bonis ꝑbẽde superfluis.qꝛ tũc concederet alia in pium vsum posse concedere ⁊ extendere ad suũ naturalẽ vsum per id quod habetur in.c.aurũ.xij.q.ij.⁊ facit quod habetur in.c. cum M.ĩ.eo. In eo qd ibi dicitur de fructibus supercrescentib⁹. In ea.gloss. in fi.⁊ per glos.facit qꝛ id quod maior pars facit omnes ex iuris interpretatione censentur facere.l.quod maior. ff.ad municipa.Et intellige glo.procedere quando constituit procurator in actu tendente ad necessitatẽ vel vtilitatem ecclesie secus si constitueretur in actu volũtarie adherendo qꝛ tunc requireretur consensus omnium per ea que superius dicit glos.

10 ¶ †Item aduerte inquantum dixit glo.ꝙ in agendis a capitulo debet consensus collegialiter interuenire ⁊ nõ sufficit separatim quemlibet cõsentire.illud nocebit in actibus iuris secus in actibus consistentibus in mero facto.puta si papa mandat illũ cui contulit canonicatũ recipi in canonicũ per capitulum nam tunc cum talis receptio in solo facto consistat ex quo ius collatũ fuit per papã sufficiet quẽlibet singulariter talem recipere ⁊ cõsentire in ipso recipiendo vt voluit Io.an.post Inn. ĩ.de rescrip.eam te. Et ex predictis etiã potest decidi quãdo papa aliquid mandat per maiorem partem capituli expediri sufficiat maiorẽ partẽ cõsentire sigillatim de quo tetigit Hostien. in summa huius tit.ĩ.§.quando.ver.quid si papa vbi cõcludit vt hic refert do.Ant.de but.ꝙ attendi debet an papa mandat aliquid fieri si maior pars capituli consenserit:⁊ tunc exigatur ꝙ capitulariter cõsentiant.An vero dicat si maior pars canonicorum consenserit:qꝛ tunc sufficiet ꝙ singulariter consentiẽt. Et ratio diuersitatis est quia primo casu papa videtur sentire de collegio ideo tunc requiritur ꝙ collegialiter consentiãt que ratio cessat in secundo casu in quo nõ videtur habere respectum ad collegium sed potius ad canonicos. Aliud est autem collegium seu capitulum.aliud singulares canonici ſm iuris intellectum.xij.q.ij.qui manumittitur.Quandoqꝫ vero mandat aliquid fieri non obstante contradictione minoris partis.⁊ isto casu non videtur decidere quid iuris.sed dici potest ſm do.Ant. de but.ꝙ attendi debet qualitas eius qd mandat:quia si mandatur aliquid spectans ad capitulum vt capitulum censebitur mandasse capitulo tanꝙ capitulo.Alias censebitur mandasse singularibus canonicis:qꝛ verba debent intelligi ſm subiectã materiã.l.si vno.ff.de loca.⁊.ĩ.de maio.⁊ obe.solite. facit quod notatur per Inno.⁊ Io.an.in.d.c.eã te.⁊ sic residet do.Anto. de but.vꝛ tñ licet ipse non dicat ꝙ primus casus debeat limitari qñ actus cõsisteret in iure.nam si cõsisteret in facto licet facta sit mẽtio de maiori parte capituli vꝛ ꝙ satisfaceret consensum maioris partis esse singulariter pstitũ per ea que habẽt in.d.c. eã te.per Inn.⁊ ꝑ ea ꝙ statim ipse tetigit.

11 ¶ †In gl.pe.in fin. Conclude vt hic voluit Io.an.post Inn.tancre.⁊ Phi.⁊ sic si super hoc vigeat consuetudo prescripta in ecclesia illa erit seruanda.facit qd habetur.ĩ.de consue.cũ dilectus.Si vero non apparet de consuetudine vt quia qñqꝫ beneficia fuerunt paria quandoqꝫ imparia.vel ecclesia est de nouo constructa tunc cõclude ꝙ de his que proueniunt ex cõi cellario pro victu quotidiano tantũ habebit vnus quantũ alter.⁊ tñ clericus quãtũ presbyter.⁊ hoc forte qꝛ alias posset esse scandalũ quod debet euitari per id qd dixi superius super glo.j.Et qꝛ etiam vt dicit hic do. Ant.de but.interdũ comedit tñ minor quãtũ maior quinimo interdum plus ⁊ ideo quantũ ad victum oẽs debent esse pares: quo ad alia vero que dantur pro indumẽtis dicit Io.an.ꝙ tũc iuxta meritum personarũ ⁊ ordinẽ seu qualitatẽ earũ plus debet dari vni ꝙ alteri.facit dictũ.c.statuimus.nec obst.in.c.j.xvj. q.vij.vbi dꝛ nil esse dandũ vni ꝑpter qd alter scrupulosũm corhabeat.ꝙ exponi dꝫ.i.ꝑpter qd rationabiliter moueri debeat. Itẽ nõ ob.iste tex.dum dicit coequetis.qꝛ debet intelligi ⁊ sic loquitur in habendo vel non habendo.in habendo fruct⁹ prebendarũ nõ aũt loquitur de quantitate beneficiorũ cuius autẽ fuerit electio alternatiue de qua hic in fi.dꝛ.dicit Io. and. post hoa.ꝙ electio erat canonicorũ ⁊ nõ iudiciũ de qb⁹ in suprascriptiõe.vꝛ tñ posse dici ꝙ cũ verba dirigant ad ipsos iudices ꝙ potius electio spectabat ad eos ꝑ id qd notatur ꝑ glo.⁊ Bart. in.l.lucio.ff.de le.ij.⁊ qd extra notatur in.l.j.§.expilatores.ff.de

12 rapto.⁊ in.l.si soror.C.de colla. ¶ †In gl.fi.in fi.facit.ĩ.de appella.peruenit.⁊ de cleri.nõ resi.inter quatuor ⁊ qd habetur.ĩ. de elec.dudũ.el.ij.in gl.pe.vbi idẽ notat qd dicit Io.and. post Hosti.posse sustineri si absens teneat vicariũ vel aliũ qui deseruiat ecclesie.alias consuetudo esset onerosa ſm eũ ⁊ sic nõ valeret.ĩ.de consue.in.c.j.Et cũ isto dicto videtur etiã hic transire d.Ant.de but.addens esset qd videtur requiri etiam causa puta qꝛ prebende sunt modici valoris ita ꝙ non possit bene ibi residere.⁊ etiã videtur requirere ꝙ talis debeat esse cleric⁹ qui expediat ecclesie in cõsilijs ⁊ actibus.facit quod notauit Io.and. in.c.extirpãde.§.qui vero.ĩ.de preben.⁊.ĩ.de conces.preben. in c.ex parte.fatetur tñ ꝙ in quotidianis distributionibus percipiendis in absentia non valet statutum vel cõsuetudo vt probatur in.c.vno.ĩ.de cleri.non resi.in.vj.⁊ sic residet.d.Anto.de but.do.Car.floren.hic dicebat ꝙ ex generali consuetudine videtur inducere ꝙ beneficia simplicia non requirãt residentiam allegat quod habetur de rescrip.gratia.in.vj.⁊ cle.gratie.eo. ti. ⁊ per hoc videt voluisse sentire ꝙ teneat consuetudo in beneficijs simplicibus vt percipiant fructus in absentia etiã si nõ deseruiantur per vicarium.In curatis aũt dicit post Io.de lig. non valere consuetudinẽ super recipiendis redditibus in absentia per.c.licet canon.de elec.in.vj.licet certo casu possit dispensari in curato vt in absentia quis percipiat fructus deseruiẽdo per vicarium.puta qñ vellet esse absens causa studij de elect. cũ ex eo.li.vj.potes dicere ꝙ si quis sit absens iusta causa:⁊ beneficium sit simplex ⁊ ecclesia non patiatur defectum in ministris teneat consuetudo etiã si non deseruiat per vicarium saltem qñ prebende essent tenues per istum tex.cum glo.⁊ per id quod notauit Io.an.post Hoff.in.d.c.ex parte.⁊ in.d.c.extirpande.§. qui vero.secus si ecclesia pateretur defectum in ministris qꝛ tũc deberet per vicariũ deseruire.Item secus videtur si ex voluntaria cã esset absens.⁊ idem videtur si esset rector ecclesie licet nõ curatus quia tunc videtur ꝙ non valeret cõsuetudo nisi deseruiret per vicarium ⁊ hoc videtur satis fuisse hic de mente Ioã.

13 de lig. ¶ †Extra glo.[a] põt dubitari an canonici possint facere statuta.nam iste text.potest allegari pro ⁊ cõtra. Nam videtur ꝙ non per hunc tex.inquantum dicitur hic statutum fuisse inualidum.in cõtrariũ facit inquantũ hic innuitur ꝙ si statutum fuisset iustum ⁊ non iniquũ qd valuisset.Io.an.remittit ad no. in.c.ij.ĩ.de verb.signi.in.vj.per gl. Ibi glo.cõcludit qd si sunt statuta que tangunt generalẽ statum ecclesie.vel que tangunt epm vel eius iura non poterit super illis capitulũ facere statutum sine episcopo.⁊ sic intelligatur quod habetur in.c.cum cõsuetudinis.ĩ.de consuetu.⁊.ĩ.de his ꝙ fi.a prela.in.c. nouit. qd dicit ꝑcedere etiã si vellet facere statutũ cum archidiacono vel preposito suo vel cũ alio qui preest capitulo per iura preallegata. Si vero capitulũ vellet statuere sup his que non tangunt epm nec statum generalẽ ecclesie sed tangunt singularia negotia: puta qd certis modis distribuantur quotidiane obuentiones vel ꝙ certo modo ⁊ certis temporibus etiã non vocati conueniãt ad capitulum vel his similia:vt quia vellent statuere super administratione bonorum spectantiũ ad capitulũ in quibus capitulũ haberet diuisim administrationẽ ab episcopo. Nam tunc super predictis potest capitulum facere statutũ etiã sine epo dũmodo alias statutũ sit licitũ per istũ tex.a sensu contrario.⁊ facit quod habetur.ĩ.c.ex literis.⁊.ff.quod cuiusqꝫ vniuer.l.j.§.ij.⁊ ꝑ predicta põt inferri an capitulũ possit statuere super non residentia. Nam videtur ꝙ nõ per pdicta qꝛ id videtur concernere statum ecclesie.⁊ quia etiam residentia clericorum videtur esse de officio episcopali cum sine licentia episcopi clerici non debeãt peregrinari.de consecra.dist.v.in.c.non oportet.⁊ de hoc etiam est casus ſm intellectum Inno.nec obstat pdictis.c.cum dilectus. ĩ.de cle.non resi.vbi videtur capitulum fecisse statutum super residentia.vt ibi colligi põt ex tex.iuncta suprascriptione. quia responderi põt ſm compost.ꝙ debet intelligi illud ibi fuisse factum de autoritate episcopi.vel potest dici ꝙ ibi non fuit qui illud impugnaret. Nam reuera si non interuenit autoritas epi

[a] ¶ Extra glo. vide Inno.in c. accedẽtib⁹. in.j.col.de priui.vide Fed.de se.in cõsi.xvj. ꝑ do. Fel.hic in.ij.col.i ver. Secũd⁹ intellectus Pet.de anch.in repet. c.j.de cõsti.li. vj.xxviij.colũ. in ver. in. vj. qõne.Oldr.in cõsi.clxxxj.incipiente de autoritate.

scopi non valeret statutũ sup residentia nisi papa ex certa scientia confirmaret. Et s̃m premissa põt intelligi qđ habet̃. ĩ. c. cum accessissent. ⁊ c. cũ. M. nec obst. etiã supradictis quod habetur in. c. licet canon. in glo. penul. s̃. alleg. vbi vr̃ inferiori ab e͂po p̃mitti q̃ statuat sup residentia vel nõ residentia. q2 põt dicere q̃ hic loquimur qñ capitulũ vult facere statutũ. sed ibi loquit̃ qñ prelatus inferior e͂po vult dispensare cũ aliquo in casu huius capituli q2 tunc seruari debet qđ ibi dr̃ q2 poterit dispensare si sit prelatus qui habeat potestatẽ destituendi vel priuãdi alias secus vt ibi dicit̃. Et per p̃dicta videretur q̃ non posset p̃latus inferior facere statutũ generale in ecclesia sup nõ residentia sine cõsensu epĩ licet possit interdũ dispẽsare cũ certa p̃sona vt superius dixi.

14 ¶ † Quid aũt de collegijs inferiorũ ecclesiarũ a cathedrali an poterũt facere statuta cũ consensu eius p̃lati sine autoritate epĩ. Cõcludit do. Ant. de bu. q̃ non si velint facere statuta p̃ que contingat alienatio iuris vel bonorũ ecclesie: vel per que aliquod ius p̃petue cõcederetur quia talia sine e͂po fieri nõ p̃nt. ĩ. de trãsla. in. c. veniẽs. ⁊ c. statuimus. ⁊ c. de cetero. Idem videret̃. lz ipse nõ dicat si velint statuere sup non residentia q2 nõ vident̃ posse sine e͂po. p̃ id qđ superius dixi. Si aũt vellẽt statuere sup quibus habent administrationẽ eo modo quo dixi capitulũ cathe. ecclesie posse statuere poterũt etiã isti inferiores cũ p̃lato in his in quib⁹ simul habent administrationẽ cũ eo. ⁊ sine eo in his in q̃bus administrationẽ separatã sine prelato. ⁊ Inn. in. c. cũ accessissent. ĩ. e. satis vr̃ cõcordare cum supradictis inquantũ dicit q̃ capitulũ ecclesie inferioris a cathedrali non posset facere statutũ sine e͂po in arduis lz in minimis sic. facit qđ

15 notat̃ in gl. in p̃alle. c. ij. de verb. sig. in vj. An † aũt e͂ps cũ capitulo possit facere statuta ad p̃iudiciũ inferiorũ ecclesiarũ tetigit Inno. in. c. ij. ĩ. de loca. vbi concludit q̃ si nõ cõsentiunt expresse vel tacite de quo ibi plene dixi. ⁊ intellige etiã hoc verum nisi ex cã vellet auferre de iure vnius ecclesie ⁊ dare alteri quia tunc posset p̃ id qđ habetur in. c. cõstitutus. coniuncta glo. ĩ. de reli. do. ⁊ in. c. j. de re. eccle. nõ alie. in. vj. vbi est bona glo. sup verbo tenues. Et p̃pter p̃dicta tangit etiã hic Inn. ⁊ Cõpost. q̃d de

16 alijs vniuersitatib⁹ secularib⁹ an † possint facere statuta. ⁊ vr̃ cõcludere q̃ si vniuersitas hz rectorẽ non põt aliquid statuere sine illo. arg. l. si curatorem. C. de resti. in inte. qđ vr̃. d. Anto. de bu. hic limitare in spectantib⁹ ad iurisdictionẽ. secus si ageret̃ de spectantibus ad administrationẽ puta qualiter sit exponenda pecunia cõitatis. allegat not. p̃ gloss. in simili in. d. c. ij. § ver. sign. in. vj. Et in. l. ambitiosa. ff. de decretis ab or. fa. ⁊ p̃ Bart. in. l. oẽs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. An tñ intantũ. dicit aũt Inn. hoc verũ q̃ vniuersitas nõ potest facere statutũ sine rectore q̃ etiã mortuo rectore vniuersitatis nõ poterit statuere: q2 vniuersitas non vr̃ succedere in iurisdictiõe rectoris nec consequenter in potentia statuendi cũ potestas statuendi dependeat a iurisdictione in. c. ij. §. j. ĩ. eo. in. vj. Nec ob. qđ habet̃. ĩ. de ma. ⁊ obe. in. c. cum olim. vbi capitulũ vr̃ succedere p̃lato eo mortuo quia illud p̃cedit in vniuersitate ecclesiastica. secus vr̃ in vniuersitate seculari s̃m eũ quasi nõ censeat̃ esse tãta cõmunio inter vniuersitates seculares ⁊ eorũ capita quanta est inter p̃latũ ⁊ capitulũ. Host. hic tenet cõtrariũ videlicet q̃ idẽ sit dicendũ in vniuersitate seculari cũ nõ reperiat̃ aliud expresse dispositũ ⁊ ideo vr̃ idẽ in illis dicendũ. ar. c. j. ĩ. de ope. no. nun. fatetur tñ q̃ quia vniuersitates seculares consueuerũt esse maiores q̃ ecclesiastice difficulter poterũt iurisdictionẽ p̃ se exercere. l. j. §. quia difficile ff. de orig. iur. ⁊ cũ Hostiẽ. concordat etiã compost. p̃. l. j. ⁊. l. item eorũ. §. j. ff. quod cuiusq3 vniuersitatis no. ⁊ videt̃ do. Anto. de but. intelligere compost. qñ vniuersitas nõ habet rectorẽ habitu nec actu. sed certe cõpost. simpliciter loquit̃ qñ nõ habet rectorẽ. ⁊ bene facit in ar. in p̃alle. l. curatorẽ. quã ipse alle. ⁊ q2 etiã non video q̃ habitu nõ possit habere cũ possit sibi eligere si velit. l. fi. C. de iurisdi. om. iudi. Et finaliter. d. Ant. de but. hic dicit tutiorẽ esse opinionẽ Host. ⁊ sic videt̃ in effectu tenere q̃ etiã vniuersitas secularis mortuo rectore succedit in eius potestatẽ. An aũt possit vniuersitas facere statuta penalia. Concludo vt etiã fuit hic de mẽte Inn. q̃ sup his in quib⁹ habet iurisdictionem poterit. faciat. l. j. ff. si quis ius dicenti non obtem. In alijs autem non poterit facere facit. c. ij. §. j. ĩ. eo. in. vj. ⁊. l. cum vnus. §. j. ff. de bonis autoritate iudicis possiden. Et ex predictis põt

17 inferri an † populus possit facere statutũ sine potestate vel capitaneo. Nam p̃ predicta videt̃ q̃ non. facit qđ habetur in. c. nouerint. ĩ. de senten. excomu. ⁊ s̃m Inn. populus videt̃ trãstulisse iurisdictionẽ in e͂pm rectorẽ. Ideo vr̃ q̃ sine illo non possit facere statutũ. Et istud etiã videtur hic tenere do. Ant. de bu. alternatiue tñ. nam dicit q̃ populus non poterit facere statutũ sine ipso potestate vel capitaneo. vel saltẽ s̃m eũ debebit populus congregatus autoritate ipsius potestatis vel capitanei. allegat. le. ij. C. de cura. li. g. Et qđ notauit Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure. ibi videt̃ Barto. velle in secunda principali questione q̃ sufficiat populũ esse congregatũ autoritate ipsius potestatis p̃ ea que habent̃ in. d. l. ij. ⁊ dicit sufficere conuocatos esse illos qui sunt de concilio populi. ⁊ habent representare ip̃m populũ vt est glo. notabilis in rubrica. C. que sit lon. consue. vbi glo. vult q̃ conciliũ generale populi habeat representare ipsum populum. ⁊ dixit etiã Bar. in. d. l. oẽs populi. in. j. questione q̃ quidã est populus qui nullã habet iurisdictionẽ vt sunt ville ⁊ castra q̃ immediate subiacent ciuitati. facit quod notauit idem Bar. in. l. j. ff. de dã. infec. ⁊ tũc talis populus quo ad decisionẽ causarũ nõ põt facere statutũ sine licẽtia superioris facit p̃ hoc istud. c. s̃m intellectũ Inn. secus in his q̃ spectãt ad administrationẽ rerũ suarũ q2 p̃nt tunc facere sine licẽtia superioris dũmodo non faciãt ambitiose p̃. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordine faciẽ. quidã vero est populus habẽs oẽm iurisdictionẽ ex cõcessiõe principis vel ex cõsuetudine p̃scripta s̃m notata p̃ gl. in auẽ. de defenso. ciuitatũ. in. §. iusiurandũ. ⁊ §. interim. ⁊ iste poterit facere sine licentia superioris qđ vr̃ intelligendũ dũmõ fuerit vocatus autoritate sui rectoris si illũ habeat p̃ ea q̃ habent̃ in. d. l. ij.

18 Et s̃m p̃dicta põt intelligi dictũ Inno. ⁊ cõpo. hic. † Quidam vero est populus habẽs iurisdictionẽ limitatã forte in ciuilib⁹ tñ: ⁊ in his solũ põt facere statutũ eodẽ mõ quo posset populus cõuocari de autoritate antiquioris de populo vel cõcilio. vel de autoritate illius ⁊ p̃ statutũ vel p̃ cõsuetudinẽ esset dispositũ p̃ id qđ hr̃ in simili. in. c. j. cũ ibi notatis p̃ Inno. ĩ. de ma. ⁊ obe. Et p̃ p̃dicta etiã patere posset an possit facere statuta in spectãtib⁹ ad administrationẽ suã sine rectore. nã vr̃ q̃ sic p̃ id qđ dixi. s̃. in simili de capitulo eccl'ie cathedralis. ⁊ de alijs capitulis.

19 ¶ † Ultimo põt q̃ri an qñ sit statutũ tendẽs ad p̃iudiciũ alterius vel si alias sit iniquũ an sit nullũ an vero valeat sed veniat reuocandũ. Ant. hic. ⁊ Jo. an. post eũ dixit q̃ tale statutũ de mero iure tz sed venit reuocandũ non tñ erit necesse appellare sed sufficiat contradicere allegat qđ hr̃. liiij. di. in. c. q̃s aũt. ⁊ c. si seruus. ⁊ ĩ. de his q̃ fi. a prela. sine cõ. cap. in. c. q̃tinebat. ⁊. l. vlti. C. de arbi. sec⁹ dicit in diffinitiua: q2 nõ sufficit cõtradicere nisi appellet̃. ij. q. vj. §. diffinitiua. Et in hoc est differentia s̃m eũ inter statutũ ⁊ diffinitiuã. Et etiã alia s̃m eũ q2 diffinitiua nõ d3 ferri sub conditione sed lata teneat. ij. q. vj. biduũ. secus in statuto vel decreto qđ bene põt fieri sub cõditiõe. facit qđ hr̃ in. c. ij. §. j. ĩ. e. in. vj. ⁊. ĩ. de appel. in. c. p̃terea. Et sic vr̃ residere Jo. and. vñ vr̃ velle sentire post Ant. q̃ in casu huius. c. statutũ tenebat licet veniret reuocandũ. cõtrariũ hic vr̃ voluisse gl. ⁊ Inn. ⁊ compo. ⁊ facit etiã qđ notat̃ in. c. ij. §. j. ĩ. de loca. d. Anto. de bu. hic vr̃ trãsire cũ dicto Ant. dicens posse dicere cõcordãdo opinionẽ q̃ aut statutũ ex sui forma nõ est cõe ⁊ tẽdit ad p̃iudiciũ tertij. ⁊ tũc no valet: q2 deficit solẽnitas requisita ad esse legis ⁊ cõstitutionis. iiij. dist. in. c. erit aũt. Aut statutũ ex sui forma est cõe sed re vera solũ factũ est ad p̃iudicandũ tertio. ⁊ tũc isto casu potest p̃cedere opi. Ant. q̃ de mero iure tenebit ⁊ non veniet reuocandũ p̃ id qđ hr̃ in. l. j. in fi. vbi bonus tex. ff. de doli excep. ⁊ cõtra tale statutũ iniquum duplex põt esse remediũ vt hic tãgit. d. Anto. de bu. vnũ est q2 poterit appellari ab iniquitate illius statuti p̃ id quod hr̃ in. d. l. j. §. fi. ⁊ p̃ id qđ notauit Bar. in. l. fin. ff. de appel. recipi. ⁊ in. l. oẽs populi. in q̃nta qõne principali. circa fi. ⁊ facit qđ hr̃ in. l. si qua pena. s̃. de verb. sig. poterit etiam aliud remediũ intentari vt voluit Inn. q2 poterit adiri superior: ⁊ implorari eius officiũ pro reuocatione statuti p̃ id qđ dixi superi⁹

20 post Ant. Et p̃ p̃dicta etiã põt inferri an † valeat statutũ factũ a populo ad preiudiciũ alicuius. Nam concludit hic do. Ant. de but. q̃ si vniuersitas ipsa que facit tale statutũ seu ipse populus non vendicat sibi iura imperij seu regalia non poterit statuere ad p̃iudiciũ tertij mouet̃ q2 tollere ius alterius videt̃ spectare ad solũ principẽ: p̃ ea que habent̃ in. l. si priuatus. ff. qui ⁊ a quib⁹. ⁊. ĩ. e. que in ecclesiarũ ⁊ in. l. antiochensium. ff. de priuile. credi. ⁊ in. l. quoties. ff. de pollici. Et notauit Jo. an. in. c. fin. in nouella. de immu. eccle. in. vj. ⁊ Spe. in tit. ij. §. nunc ostendẽdum. ver. lvij. Si aũt sit popul⁹ vendicãs iura imperij vel regalia: tũc q2 s̃m eũ põt extẽdere manum ad ea que sunt reseruata principi facit qđ notat̃. ĩ. de fi. instru. cũ. p̃. ⁊ qui fi. sint legi. per venerabilẽ. tũc dicit q̃ poterit tale statutũ facere dũmodo ex iusta causa moueatur. facit qđ habetur in. l. venditor. §. si cõstat. ff. cõia p̃di. Et qđ notat Barto. in. d. l. antiochensium. ⁊ in. d. l. quoties. Secus si propter odiũ vel cõmodũ priuatũ fieret statutũ ab ipso populo vel vniuersitate q2 tunc s̃m eũ nõ valeret statutũ p̃ istũ tex. Caue q2 vr̃ sibi cõtradicere. Nam superi⁹ voluit statutũ ad p̃iudiciũ tertij valere sed veniret reuocandũ: sed nõ simpliciter dixit valere. s. quantũ ad effectũ quia veniet reuocandũ ad's sibi nisi contradixisset. Adde tñ p̃dictis q̃ quando statutũ sit ex iusta cã vr̃ q̃ etiã populus non habẽs regalia possit illud facere per ea que habent̃ in. d. l. venditor. §. si constat. Et q2 videt̃

¶ Alteri⁹. de hac qõne videhic p̃. d. Fely. in prin. ver. s3 p̃ declaratiõe cũ suis limitationibus.

videmus φ eps cũ capitulo põt ex iusta causa alteri p̃iudicare vt est gl.notabilis.in.c.cõstitut⁹.ĩ.de reli.domi.⁊ in.c.j.de re.ec. non alie.in.vj.in glo.sup̃ verbo tenues. Potes etiã addere in- quantũ Inn.dixit φ vniuersitas mortuo rectore nõ poterit fa cere statutũ.Nã illud põt saluari ẜm Joan.de lig.qñ vniuersi- tas non daret iurisdictionẽ rectori sed illam habuit ab alio.sed vbi habuit ipsam iurisdictionẽ ab vniuersitate tũc ꝓcedat qꝺ 21 dixi post Host.⁊ Cõpost.¶†Ex p̃dictis etiã vltimo põt infer ri.An vbi vniuersitas statuit cõtra iura seu cõtra ius requirat̃ cõsensus omniũ.An vero sufficiat cõsensus maioris ꝑtis.Ad- uerte vt dicat φ qõ nõ ꝓcedit in vniuersitate ecclesiastica q2 in ferior a papa nõ põt cõtra ius statuere.vt in.c.ij.cũ ibi notatis. ĩ.de offi.archipres.⁊ in clemẽ.Ne romani.de elec.vñ qõ ꝓcedit in vniuersitate seculari que bene h3 potestatẽ statuẽdi cõtra ius vt ꝑt3 ex his q̃ habent̃ in.l.oẽs populi.ff.de iusti.⁊ iu.hoc sup- posito in questione cõcludit do.Ant.de but.φ si aliquid statui tur ad p̃iudiciũ vniuersitatis nõ valebit statutũ nisi oẽs cõsen- tiãt etiã si vnus solus cõtradiceret.Exemplũ si vellent statuere de remittendo banno vel aliqua pena.nã nõ poterũt per theo- ricã quã habuistis in glo.j.s̃.eo.Si aũt vellent statuere contra ius nõ tangendo preiudiciũ bonorũ vel iuriũ vniuersitatis tũc ẜm eũ sufficiet maiorẽ partẽ populi cõsentire l3 ẜm eum aliqui quos sequit̃ Cy.in.l.ij.C.que sit lon.cõsue.teneant contrarium per id qꝺ habet̃ in.§.fi.in auf.de defen.ciui. Sed certe vt dicit Bart.in.l.oẽs populi.in.ij.qõne principali ibi est speciale in ca su illo vñ vr̃ velle Bar.simpliciter φ etiã si statutũ fiat cõtra ius ꝑ populũ habentẽ potestatẽ statuẽdi cõtra ius φ vt valeat sta- tutũ sufficiet maiorẽ partẽ cõsentire nec distinguit̃ ibi an tãgat preiudiciũ bonorũ vniuersitatis vel nõ.vñ melius põt dici φ si statutũ fiat suadente necessitate vel vtilitate vniuersitatis licet fiat cõtra ius.Et l3 tangat p̃iudiciũ bonorũ vniuersitatis con- sentire sufficiat maiorẽ partẽ ꝑ theoricã ⁊ doctrinã glos.j.Sed vbi fieret volũtarie tũc siue tãgat bona siue nõ vr̃ φ nõ valeret nisi oẽs cõsentiãt ꝑ theoricã glo.ꝑme cũ qua trãseunt doct.⁊ ibi vr̃ rationabilior opi.l3 Cy.aliter dixerit.Et do.Ant.de bu. 22 vt supra dixi.¶†Itẽ potes addere φ statuẽtes pñt se obligare ad certã penã pro obseruantia statuti vt est tex.cũ gl.in.c.cum aliquibus.de rescrip.lib.vj.que glo.põt intelligi qñ ꝓmittũt su- periori obseruare statutũ sub certa pena applicanda ipsi inquã tũ nõ seruent.facit qꝺ hr̃ in.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de verb. obli.¶Itẽ potes addere φ hic vr̃ casus ẜm vnũ intellectũ φ inferiores ecclesiastici possunt statuere cõtra ius vt hic põt col- ligi intelligendo φ cõsuetudo antiqua erat φ nullus reciperet redditus in absentia.sed ꝑ statutũ fuit dispositum φ antiqui re ciperent in absentia ⁊ non noui quẽ intellectum etiã tetigit hic do.Ant.de but.circa principium decretalis.Et ẜm intellectu3 Inno.si interuenisset cõsensus epi valuisset statutum.Et istud etiam videtur voluisse glo.in.c.fi.de rescrip.li.vj.vbi videtur cõ cludere φ valeat consuetudo.⁊ etiam constitutio.⁊ sic statutu3 super non residentia.Et tñ tale statutũ esset contra ius commu ne vt hic dicit gloss.fi.De hac etiam dicam in.c.fi.ĩ.de offi.ar- chypresby.Nã per predicta videtur φ indistincte nõ procedat id quod consueuit dici φ per inferiores ecclesiasticos a papa non possit fieri statutum contra ius declarabitur plenius in.d. c.fina.ĩ.de offi.archipresby.qualiter ⁊ quando illud procedat ⁊ ibi poteris videre.

1 ☞ Preces per quam porrigantur principi non refert.
2 Paupertas non est iusta causa auferendi aliena.
3 Pauper quis dicatur.
4 Populus ciuitatis an possit facere statutum.
5 Alienatio rei ecclesiastice facta sine legitimo consensu persona rum ecclesiasticarum non valet:⁊ quando dicatur adesse con- sensus.
6 Statutum laici super rebus ecclesie non valet.
7 Vasallus non põt feudum alienare sine consensu domini.
8 Verba ista habeas liberam facultatem an excludant solenni- tatem iuris.
9 Reuocato statuto nõ reuocantur prius gesta per illud.
10 Alienare feudum ecclesie an possit quis propter egestatem.
11 Statutum per quod preiudicatur iuri tertij an valeat.
12 Imperator potest tollere ius ciuile competens tertio.
13 Alienans feudũ cadit a feudo ⁊ dñs illud alij concedere potest dummodo non fiat fraus,⁊ dummodo non detur persone pro hibite ⁊ inter personas prohibitas est ecclesia vt in illã nõ trãs- feratur feudum.
14 Feudum an possit relinqui pro anima.
15 Res emphyteutica an possit in dotem dari.
16 Feudum non potest dari alteri persone per quam fiat deterior conditio domini.
17 Feudo renuntiare an possit vasallus inuito domino.
18 Statutum an possit fieri contra ius naturale vel gẽtium ⁊ etiã an possit fieri contra ius ciuile.
19 Rescriptum pape vel principis contra ius diuinum an possit valere.
20 Statutum an possit fieri circa ius naturale vel gentium.
21 Statutum an possit fieri contra ius ciuile.
Papa an possit tollere ius canonicum quod est ius positiuum.
Imperator an possit tollere ius ciuile.
22 Ex pacto nudo non oritur actio de iure ciuili:obligatio tñ na- turalis surgens ex tali pacto debet habere executionem.
23 Clausula non obstante qñ exigitur in rescripto an sufficiat sim pliciter dicere non obstante aliqua lege vel non obstãte aliquo canone.
24 Statuere contra ius an possint inferiores a principe.
25 Contra statutum suum an possit eps disponere.
26 Statuere an possit eps cum capitulo in preiudicium inferiorũ ecclesiarum.
27 Dominia an sint de iuregentium.

Que in ecclesiarũ.

Cõstitutio laici sup̃ rebus ecclesie facta non t3.h.d.Et ĩ prio ponit ꝯstitutiõis te norẽ ⁊ decise id qꝺ ex illa est secutũ. Scꝺo annullat cõstitutionẽ:⁊ qꝺ secutũ est ex illa in ecclesiarũ p̃iudiciũ decre- uit etiã nõ valere.scꝺa ibi volẽtes.Et dicit hic.d.Car.flo.φ con stitutio teruisina de qua in litera ꝑmittẽs alienari feuda poterit intelligi de alienatiõe quo ad dñiũ vtile qꝺ h3 vasallus qꝺ not. glo.in.c.j.§.p̃terea.de le.cõradi.in vsi.feu.Itẽ põt scꝺo intelli- gi quo ad dñium directũ ⁊ ẜm vtrũq3 põt sic scꝺo summari ẜm eũ.Constitutio laicorum nõ põt tribuere ꝑtãtẽ vasallo alienãdi feudũ qꝺ tenet ab ecclesia.In tex.ibi liberã facultatẽ ⁊ sic etiã sine consensu ecclesie vel alterius dñi feudi.facit qꝺ habet̃ in.c. l3 eps.ĩ.de prebẽ.li.vj.Itẽ ibi ⁊.ĩ.decidit̃ φ post cõstitutionem predictã multe vẽditiones facte fuerũt feudorũ ecclesiasticoru3 1 ⁊ ideo papa ꝓuidit ⁊c.¶†Nota ex litera cũ dicit peruenit ad audientiã ⁊ non dicit per quẽ.⁊ sic vr̃ φ nõ refert per quẽ p̃ces principi porrigãtur.qñq3 tñ refert vt.ĩ.de hereti.quicũq3.li.vj. ⁊ ibi patet rõ.põt tñ dici ẜm do.Card.floren.φ ad hoc vt proui deatur vtilitati publice seu ecclesiarum non refert per quẽ pre- ces porrigant̃.Idẽ tñ videtur dicendũ etiã si non agat̃ de pu blica vtilitate dum tñ ꝑsona ꝑ quã fit impetratio nõ sit oĩno in habilis.vt q2 qñ nõ est excõicata nec heretica ꝑ id qꝺ habet̃ in a l.vniuersis.C.de p̃ci.imper.offe.Secus si esset excõicata vel here 2 tica vt in.d.c.qcũq3.¶†No.φ inopia nõ vr̃ esse iusta cã aufe- 3 rendi aliena de quo aliquid tãget̃ in gl.scꝺa.¶†Quis aũt di- a catur inops.[a] dicit Jo.an.φ ille qui non habet quinquaginta aureos.l.nulli.ff.de accusa.Melius põt dici vt hic voluit senti- re.d.Car.flo.φ ille dicit̃ inops qui sit cõiter.facit quod not.in glo.in.c.preterea.C.vnde vir ⁊ vxor.⁊ Bar.in.l.si constante.ff. 4 solu.matri.no.φ†populus ciuitatis vr̃ posse facere statutũ.dũ- tamen alias sit licitum.de quo in.l.oẽs populi.ff.de iusti.⁊ iure. hic plene ꝑ Bar.⁊ aliquid dictũ fuit in.c.precedẽti.¶Et no.φ non censetur esse licitũ qñ fit super reb⁹ ecclesiarũ qꝺ est clarum qñ expresse seu specifice fit sup̃ illis.l3 etiã alios cõiungat.Sed vbi generaliter disponeret an tunc se extendet ad ecclesias teti- git Bar.in.l.cunctos populos.C.de sum.trini.⁊ aliquid dom. Ant.de bu.⁊ aliquid.ĩ.e.in.c.ecclesia sancte marie.⁊ ibi dicet̃. ¶Nota prouidendũ esse indẽnitati ecclesiarũ.facit de elect.ne 5 ꝓ defectu.⁊.c.indẽnitatibus.de elec.lib.vj.¶Nota φ† aliena- tio rei ecclesiastice facta sine legitimo consensu ꝑsonarũ ecclesia sticarũ nõ v3.Et dicitur adesse legitimus cõsensus qñ oĩs solẽ- nitas q̃ requirit̃ in alienatione rei ecclesiastice interuenit.facit qꝺ no.in.c.fin.ĩ.de re.eccle.non alie.⁊ eo.tit.ij.per archi.libr.vj. 6 ¶†No.φ statutũ laici super rebus ecclesie non valet ⁊ ad hoc sepe allegat̃.imo vr̃ φ excõicati sunt statuẽtes nisi talia statuta ĩ.duos mẽses faciãt deleri.ĩ.de sen.ex.in.c.nouerint.¶Nota 7 φ†vasallus non põt feudũ alienare sine consensu dñi.¶Nota 8 quid significẽt†ista verba habeas liberã facultatẽ.q2 videntur excludere solẽnitates iuris.⁊ vident̃ intelligenda de facultate. 9 etiã non iure regulata.¶Nota vltimo ẜm.d.Car.flo.φ† reuo cato statuto nõ reuocant̃ prius gesta per illud.nisi hoc exprima tur.ex quo decernit̃ statutũ non valere satis in cõsequentiã vr̃ decerni nõ valere qꝺ est ex illo statutũ etiã si aliter nõ exprima- tur per id quod habet̃ in.l.non dubiũ.C.de legi.⁊ in.c.vides.x. di.¶In glo.prima.ibi q̃ iure poli.hec verba exponunt̃ ꝑ gl. xvij.q.iiij.in.c.quicũq3.⁊ facit etiã quod cõsueuit dici in.c.fili⁹. ĩ.de testa.nã pñt intelligi tam de iure fori q̃ de iure poli.hoc est tam de iure ciuili.quod precipue versatur in foro causarũ facit qꝺ habetur.ĩ.de ver.signi.forus q̃ de iure poli.i.celi seu diuino seu ex equitate naturali.⁊ ex iure gẽtiũ.qꝺ etiã ius naturale ap- pellat̃.insti.de re.diui.§.singulorum.⁊ tale ius etiam naturale

[a] ¶Dicatur inops.siue pauper.vide do.Abbatẽ in.c.j.de accu.ĩ.iij.col.in ver.vlt.scias φ ille dr̃ pauper q non habet qnquaginta aureos sicut hic dr̃.ij.q.j.c.ꝓhibẽt.S3 postea ibi dicit φ si ius exponit qs dicat̃ pauper φ standũ est iuri.vt in.d.c.ꝓhibent̃.s3 qñ fit mentio de pauꝑtate stat̃ vulgi opinioni ⁊ hoc in his q̃ sunt leuis p̃iudicij in reb⁹ magni p̃iudicij hoc erit arbitrariũ q2 bonus iudex secũdũ qualitatẽ personarũ ⁊ cause arbitrabitur.

8 ¶ Feudū an possit relinqui pro aīa. vide hic ꝑ Fel. ver. in ea.gloss. ibi nec in feudū col.xxiiij.

ex naturali ratione inductū appellat̄ qn̄qꝫ ius diuinū.j.di.in.c.
humanū genus.ꝛ facit qđ dicet̄ super rubrica huiꝰ titu. ¶ In
ea.gl.in fi.ꝛ sic videt̄ gl.in effectu voluisse ꝙ cōstitutio nō vale-
bat quo ad preiudiciū ecclesiarū sed quo ad preiudiciū laicorū
sic Inn.hic dicit ꝙ nō valuit etiā quo ad laicos qꝛ ꝑ constitu-
tionē de qua in litera ledebat̄ ius alterius ꝛ tale ius erat qđ spe
ctabat ad aliquē ex iure naturali ꝑut sunt dn̄ia vel obligatiōes
q̄ fuerūt inducta a iuregentiū.l.ex hoc iure.ff.de iusti.ꝛ iur. Et
tale ius etiā dicit̄ ius naturale.qꝛ naturali rōne inductū. insti.
de rerū diuisi.§.singulorū facit.l.stichū.§.naturali. ff.de solut.
ꝛ.l.cū amplius.§.j.ff.de reg.iur.secus in actionibꝰ que non di-
cunt̄ esse de iure naturali vel gentiū.qꝛ ab illo nō fuerunt sed a
iure ciuili.l.ij.§.deinde.§.ex actis.ff.de ori.iur.facit qđ notatur
in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.ꝛ iur.ꝛ ideo qꝛ statutū predictum tūc
tendebat ad tollendū dn̄ium qđ est de iuregentiū ꝛ sic de iure
naturali.d.l.ex hoc iure.non vr̄ valuisse etiā quo ad laicos. fa-
cit qđ habet̄ in.l.fi.C.si cōtra ius vel vtili.publicā vbi patet ꝙ
rescriptū vel pragmatica sanctio principis concessa in preiudi-
cium talis iuris non valet ꝛ sic eadē ratiōe nō debet valere sta-
tutū.facit etiā qđ habetur in.§.pe.insti.de iure naturali gen. ꝛ
ciuili vbi ptꝫ ꝙ iura naturalia nō de facili tollunt̄. Et fm̄ hoc
glo.hic etiā quo ad laicos non bene dixisset. Sed posset saluari
nō referendo ipsam ad tex.sed quo ad alios Perusini pn̄t face
re statuta q̄ alias de se essent licita.d.Card.florē.hic dicit ꝙ sta
tutum ad preiudiciū iuris alterius quo ad ipsos laicos potuit
valere ex causa.sine cā aūt nō.ꝛ sic glo.posset saluari qn̄ ex cau
sa esset factū. Quod qn̄ posset contingere tanget̄ in gl.sequen-
10 ti ꝛ super ea. ¶ †In glo.ij.ad fi.quasi velit glos.ꝙ si sine culpa
incidit in necessitatē ꝙ tunc sibi esset subueniendū. Et ꝑ hoc vr̄
ꝙ si statutū permisisset qn̄ sine culpa incidissent in egestatem ꝙ
tunc valuisset quo ad laicos licet non quo ad ecclesiā. ꝛ sic pōt
intelligi gl.ꝑcedens. Sed qꝛ indistincte statutū ꝑmittebat alie
nare si incidisset in egestatem nō distinguendo an ex culpa sua
vel sine culpa nō valuit tanꝙ̄ nō factum ex causa rationabili.
ꝛ istud tenuit hic do.Car.flo. Aduerte tn̄ ꝙ iura alle.ꝑ glo. nō
probant dictū domi.Car.flo.sed volunt in genere ꝙ sit subue-
niendū egestati. Et sic posset intelligi respectu eleemosyne vel
alterius subuentionis.facit quod habet̄ in.c.quiescamus.xlij.
di.ꝑ qđ.c.etiā Io.an.videt̄ hic velle ꝙ etiā quo ad eleemosynā
subueniendū sit ne fame pereat illi qui etiā ex culpa sua incidit
in egestatē quod videtur intelligendū quando aliter non pos-
set sibi subueniri.al's videtur sibi imputandū.ex quo sua culpa
incidisset.dictum tn̄ do.Car.flo.videtur satis esse equū vt tunc
sustineatur statutum in casu predicto qn̄ sine culpa incidit in
egestatē.qꝛ nō videtur dominus pati magnū preiudiciū dicto
casu.ex quo qꝛ ille in quem alienabitur debebit cognoscere in
11 dn̄m illū cuius erat feudum. Et per predicta videt̄ ꝙ †etiā per
statutū ciuitatis possit ex causa preiudicari iuri tertij ad quod
bene facit.l.venditio.§.si cōstat.ff.cōia prediorū.ꝛ qđ no. Bar.
in prima constitutione ffor.do.tn̄ Ant.de but.hic precipue cir
ca fi.vr̄ velle ꝙ statuere vel rescribere contra ius tertij sit solius
principis.sed dictū suum potest saluari qn̄ sine causa vellet ius
tertij tollere inferior a principe vel a papa.secus si cū causa per
id qđ proxime dixi ꝛ quod notatur per glo.in.c. constitutus.j.
de religio.domi. Et facit quod etiam dixi.s.c.proxi. vnde licet
12 †imperator possit tollere ius ciuile cōpetens tertio puta actio-
nem que introducta fuit a iure ciuili vt supra dixi. Et posset tol
lere etiā sine causa ex quo per ius ciuile fuit data tn̄ secus esset
in inferiore.ꝛ isto modo posset saluari dictū do. Anto.de bu.vi
detur tn̄ hic velle Innoc.ꝛ Compost.ꝙ licet imperator possit
tollere actionē sine causa non tn̄ debebit denegare iustitiam si
petatur sicut olim ante introductas actiōes manu regia fiebat
iustitia ꝛ expediebatur.l.ij.ff.de orig.iur.circa princi.quod tene
menti. ¶ In glo.penul.ibi si clientulus supple.in tit.de aliena
13 tione feudi. ¶ †In ea.glo.ibi in feudū dare pōt intellige hoc
verū dūmodo non fiat fraus ꝛ dūmodo non detur persone ꝓ-
hibite vt habet̄ in libro feudorū in.c.j.§.preterea.de lege conra
di.vbi bo.glo. Et inter personas prohibitas intelligitur esse ec
clesia:qꝛ non potest vasallus feudum illius infeudare vt est tex.
in preallē.c.si clientulus. ¶ In ea.glo.ibi in dotē.intellige hoc
verū vt perpetuo sit penes illum cui datur.sed bene potest dari
14 quousqꝫ vixerit dans vt patet in.c.impera.allega.in glo.† An
a autem possit feudū pro anima relinquiꝰ Hostien.in summa de
immu.ecc.§.inquantū sub.§.nec ista immunitas. Concludit ꝙ
si est temporale feudū vel etiam perpetuū requirens personale
seruitiū non potest pro anima relinqui.secus si sit perpetuum ꝛ
tale cui ꝑ aliū possit deseruiri.facit qđ not.per Io.an.in.c.in ꝑ-
sentia.j.de proba. Et ad materiā etiā facit qđ habetur in Spe.
15 de loca.in.§.nunc aliqua.ver.xix.vbi tangitur an res †emphy-
teutica possit dari in dotem.ꝛ in Spec.de feudis.§.qm̄.ver.xix.
vbi tangitur an feudum possit alteri dari in feudū. Et quod di
xi post Inn.posse feudū relinqui pro anima certo casu.videtur
intelligendū qn̄ non relinqueretur ecclesie seu forte alicui perso
ne pauperi. Cū etiā censeatur esse de personis prohibitis ne in
illam transferatur feudū vt patet in.d.c.si clientulus.de alie.feu
di.ꝛ facit etiā ad predicta qđ habetur in.c.ij.§.pe.ꝛ fi.in ti. de le
16 ge conradi.vbi dicit̄ ꝙ† feudū non pōt dari alteri persone per
quā fiat deterior conditio domini. ¶ In ea.gl.in fi. huic con-
trario stant doc.tn̄ illa lex interdū parum facit nam ibi dicitur
ꝙ opera que debent̄ patrono per libertū vel libertā.aliquando
recipiunt diminutionem vt si libertus infirmet̄ ad aliqđ tēpus
aliqn̄ per datiōnē dotalē vt si libertus qui debeat operas deue
nit ad talem statū ꝙ non est decēs vt illas prestet patrono. Et
istud vltimū membrū aliqualiter facit tn̄ non probat indistin-
cte ꝙ possit libertas eximere a prescriptione operarum ꝛ conse-
17 quenter nō videt̄ probari per illā.l.ꝙ† sanus simpliciter possit
renuntiare feudū domino inuito. Sed melius facit quod habe
tur in.c.j.de vasallo qui contra constitutionē lotharij regis feu
dum alienauit.vbi videt̄ expressum ꝙ refutare possit vasallus
feudum dn̄o inuito.qđ intelligit Hostien.esse verū dūmodo nō
nimis intempestiue renuntiet vel al's non intersit domino per
ea que habentur in.l.sed ꝛ socius.ff.pro socio.in.§.fi. Et intelli-
git etiā predicta vera si in manibus dn̄i refutat.al's si in mani-
bus alterius non nocebit dn̄o sed sibi alleg.l.si seruitutes.§.pe.
ff.de seruitu.ꝛ qđ habetur.j.de renun.qđ in dubijs dicit etiā ꝙ
post renuntiationē lꝫ nō teneat̄ seruire dn̄o tn̄ in memoriā pri
stini dominij nō debebit eū offendere.ar.in.l.seruos.C.de qōni
bus.ꝛ facit qđ habet̄ in summa.de feudis.§.quibꝰ modis. per
Host. Glo.vero in.c.fi.de capitaneo q curiā vendidit in vsibꝰ
feudorū dicit ꝙ si feudū est datum simpliciter ꝛ non ad certum
ꝛ determinatū seruitiū tunc pōt vasallus renūtiare inuito dn̄o.
secus si fuerit datū ad certū ꝛ determinatū seruitiū:qꝛ tunc vi-
detur magis imputandū recipienti tale feudū. Et istā opinio-
nē tenuit Dy.ꝛ Bal.in.l.is cū quo.ff.de aqua plu.ar.d. Card.
flor.hic aliter cōcludit:qꝛ aut cōcessum est feudū ꝑ cōtractū no-
minatū qđ vr̄ intelligendū qn̄ interuenit stipulatio q̄ est cōtra-
ctus noiatus.l.iurisgentiū.§.quinimo.cū ibi notatis.ff.de pac.
tunc nō poterit renūtiare. Si vero fuit cōtractus innoiatus in-
telligo.qꝛ nō interuenit stipulatio.nā al's de se cōtractus feudi
videt̄ esse cōtractus noiatꝰ sicut cōtractus emphyteuticus sup
qđ tn̄ fuerūt opi.de quo ꝑ Bar.in.l.j.C.de iure emphy.ꝛ tetigi
in simili in.c.j.j.de ꝑcarijs. Et tūc cōcludit ꝙ si est datū ad certū
seruitiū nō poterit vasallus renūtiare inuito dn̄o.secus si ad ser
uitiū indeterminatū qꝛ tūc poterit cū sentiat̄ tunc esse onus rei
ideo si renuntiet̄ ipsi rei feudali cessare dꝫ onus. Et tene menti
distinctionē predictā.tex.tn̄ in.d.c.j.de vasallo qui cōtra cōsti-
tutionē lotharij feudū alienauit vr̄ indistincte ꝑmittere vasal-
lū renūtiare feudū.ꝛ forte de mēte illius tex.fuit ꝙ fm̄ legē feu-
dorū de natura cōtractus feudalis sit ꝙ possit feudū renuntia-
re inuito dn̄o:lꝫ in practica seruaret̄ saltē glo.in.d.c.fi.de capi-
taneo q curiā vēdidit. Et adde ꝙ cōiter hodie in quolibet con-
tractu cōsueuit apponi stipulatio si opinio.d.Car.flo. esset ve-
ra in eo qđ dicit de stipulatiōe quā vr̄ etiā sensisse Io.de lign.
hodie quasi nunꝙ̄ haberet locū renūtiatio feudi inuito domi-
no.ideo videret̄ melior esse opi.glo.posite in.d.c.fi. In gl.fin.in
fi. Et sic vult glo.ꝙ vbi alienatio rei ecclesie fit non seruata de-
bita forma sit nulla ꝛ sic videtur velle ꝙ in casu isto nō valuisset
non interueniente solēnitate requisita in alienatione de qua in
c.sine exceptione.alle.in glo.licet demū de ecclesia cōsensus in-
teruenisset.doc.cōmuniter dicūt glo.nō procedere ex eo qꝛ feu-
dum ecclesiasticū de consensu ecclesie de qua tenetur videt̄ pos
se vendi per ea que habentur in simili.j.de loca.in.c.potuit. Nec
dicit̄ tunc alienari ad preiudiciū ecclesie cū directum dominiū
remaneat penes ecclesiam.j.de feu.c.ij. Et fm̄ hoc gloss. posset
procedere qn̄ agetur de transferendo dn̄io directo in emptorē.
ꝛ istud cōmuniter videntur sequi doc.sed per gl.posset allegari
ꝙ licet vasallus possit alij in feudū dare.tn̄ non pōt aliter alie-
nare.ꝛ vult glo.ꝑcedens ꝛ ideo si aliter vr̄ alienare cū agat̄ de
preiudicādo etiā in iure suo qđ habet contra vasallū videtur ꝙ
nō possit ꝑiudicare sibi nisi interueniat solennitas canonica ad
hoc facit qđ notat̄ in auē.qui rem.ꝛ in auē.si quas.C.de sacro-
san.ecc.ꝑ Bar.ꝛ Bal.vbi volunt ꝙ si res est consueta dari in se
cundam generationē vel alio certo mō non poterit aliter dari
nō interueniente solennitate canonica. Dictum tn̄ doc.posset
saluari si consuetudo haberet ꝙ posset alienari quo ad vtile do
miniū cū cōsensu personarū ecclesiasticarū.licet alia solennitas
non interueniret.videretur etiā posse dici ꝙ sicut emphyteuta
potest meliorationes vendere cum consensu ecclesie alia solēni-
tate.j.de locato.potuit.ꝙ eodem modo debet posse feudū alie-
nare quo ad vtile dominiū cū consensu ecclesie cū eadem ratio
videtur

videt̃ ⁊ per cõsequẽs idẽ ius.arg.in.c.trãslato.§.eo. Et aduer-
te qꝛ interdũ fit alienatio rei ecclesie in casu cõcesso vel nõ cõces-
so debita forma nõ seruata.⁊ tũc de iure est nulla ⁊ hoc etiã sa-
tis videtur voluisse hic glo.interdũ aũt in casu nõ cõcesso alias
debita forma seruata.⁊ tũc fuerũt opinio.qꝛ gl.in. c. sine exce-
ptione.xij.q.iij.⁊ etiã in fine summe tenuit ꝙ valet:sed dari po
terit restitutio si ecclesia lesa esset.doc.tñ hic tenẽt cõtra vꝫ ꝙ
isto casu etiã nõ valeat ꝑ istũ tex.⁊.c.fi.ĩ.de reb.eccl.non alien.
de quo cõsueui dicere in.c.j.ĩ.de resti.in integ.⁊ per archi. in .c.
ij.de reb.eccl.nõ alie.in.vj.dixi in.d.c.j.⁊ in.c. cum apostolica.
18 ĩ.de his q̃ fi.a p̃la. ¶ † Extra glo.potes dicere ꝙ do.Ant.de
but.tetigit post Inno.⁊ Compo.an possit fieri statutũ vel re-
scriptũ contra ius naturale vel gentiũ.⁊ similiter an possit fieri
cõtra ius ciuile de quo etiã tetigit Bar.in.l.oẽs populi.in tertia
principali qõne.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ do. Anto.de but.hoc plene
ibi tãgit.primo an possit fieri statutũ vel lex cõtra ius diuinũ.
secũdo an cõtra ius naturale vel gẽtiũ.tertio an cõtra ius ciui-
le de qbꝰ etiã tãgit̃ ꝑ gl.in.l.fi.C.si cõtra ius vel vtili.pub. Et
ibi etiã ꝑ Cy.potes breuiter cõcludere ꝙ ꝑ legẽ aut statutũ nõ
põt lex diuina in totũ abrogari ex defectu potestatis cum infe
rior nõ possit tollere legẽ superioris.ĩ.de ma.⁊ obe.in.c.cũ infe-
rior.cũ similibꝰ.an aũt possit distingui vel in aliquo detrahi.
Cõclũde ꝙ si id cõtra qđ statuit̃ reperit̃ aliqñ fuisse permissum
tũc poterit statui.Exẽplum patet in illo p̃cepto.Nõ occides in
quo reperit̃ aliqñ ꝑmissum homicidiũ.dũ dictũ fuit ꝑ saluato-
rem nostrũ Petro cõuerte gladiũ in vaginã qꝛ qui gladio ferit
gladio peribit.Et ideo si ex causa permittat̃ homicidiũ per. l.
ciuilẽ.valebit lex.l.ij.C.qñ liceat se sine iudice vindicare.⁊.ff.de
sica.l.iij.ad fi.⁊ intellige qñ interuenit causa iusta sufficiens vt
quis mereat̃ mortẽ alias nõ valeret statutũ.Et ideo si statutũ
disponeret qđ bãnitus in pecunia posset impune occidi qꝛ ista
non est iusta cã non valeret vt voluit Host.ĩ.de consue.in. c. fi.
secus qñ esset bãnitus in persona propter maleficium. Ex quo
posset imponi pena mortis.facit qđ habet̃ in.l.ambitiõe.§.j.ff.
de capitis diminutione.⁊ qđ no.Io.an.in addi.Spec.suꝑ hoc
tit.vbi etiã videt̃ velle ꝙ si statutũ permitteret aliquẽ offendi
sub ratione vindicte ⁊ nõ sub rõne boni publici qđ tunc nõ va
leret.facit qđ habet̃.xj.q.iij.§.si ergo.xxiij.q.v.non est crudelis.
⁊.c.minister.Et per hoc dicitur do.Ant.de bu.dixisse de facto
ꝙ non valẽt statuta q̃ permittũt offensionẽ consortibꝰ ratione
vindicte cõtra illũ q offendit consortẽ licet talia statuta vigeãt
in ciuitate Florẽtie qđ tene mẽti.Si vero ius diuinũ reperitur
distinctũ vel aliud ius tũc si ꝑ statutũ excludit̃ peccatum fit ex
causa vt peccatũ excludat̃ põt per tale statutũ limitari ius diui
nũ vt est videre exẽplũ in illo dicto de iure diuino in quo dicit̃
qđ in ore duorũ vel triũ stat omne verbũ.ĩ.de testi.in.c.j.in oĩ.
Nã valet lex ⁊ statutũ factũ vt requirant̃ plures in certis casi-
bus ꝓpter falsitatẽ euitandã.⁊ sic valet lex ⁊ statutũ cõtra ius
diuinũ q̃ vt in testamẽto dicta de causa reqrit septẽ.l.fi.ff.de le-
ge commis.⁊.l.iubemus.ad fi.C.qui testa.facere possunt. secus
vbi nõ excluderet̃ peccatũ vt patet in.c.fi.cũ ibi no.ĩ.de p̃scrip.
⁊ de iureiuran.in.c.cũ contingat.Si aũt esset dubiũ an subes-
set causa vel nõ tunc si aliqua posset subesse iusta in dubio illa
presumeret̃ vt voluit Cy.in.d.l.fi.C.si cõtra ius vel vti.pub.se-
cus si verisimiliter nulla cã posset subesse habẽs excludere pecca
tũ qꝛ tũc nõ valeret lex vel statutũ cõtra ius diuinũ.Et ꝓ pre-
dictis facit qꝛ lex seu cõstitutio vel statutũ dꝫ esse iusta ⁊ hone-
sta.Et sic nõ nutrire peccatũ.l.iij.ff.de legibꝰ.iiij.di.in.c.erit au
tẽ.facit qđ.ĩ.dicet̃ in sequẽti mẽbro.Et ꝓ eo qđ dixi.s̃.nõ va-
lere statutũ ꝙ bãnitꝰ ꝑ pecuniã possit occidi bene facit glo. no.
19 iiij.q.j.in summa vbi gl.aperte hoc videt̃ velle. ¶ † Et ex p̃di-
ctis patere põt an possit valere rescriptũ pape vel principis cõ-
tra ius diuinũ cũ potestas statuẽdi ⁊ potestas rescribendi ꝓce
dat a pari potentia.facit quod notatur per legistas.⁊ maxime
Bar.in.l.fi.C.si cõtra ius vel vti.publi.⁊ hoc de primo casu p̃n
cipali. ¶ Circa scđm an statutũ possit fieri circa ius naturale
vel gẽtiũ.Cõclude ꝙ aut tale statutũ non fit ad preiudiciũ ter-
20 tij.† Primo casu.dic ꝙ nõ posset ꝑ statutũ in totũ tolli ius na-
turale vel gẽtiũ qꝛ talia iura hoc respectu vident̃ immutabilia
instit.de iure naturali gen.⁊ ci.in.§.fi.⁊.v.di.ꝑ totũ.⁊ in.§. sed
naturalia.instituta de iure naturali.ex causa aũt distinguẽdo
⁊ limitãdo bene potest fieri statutũ contra ius naturale vel gen
tium.vñ ex cã fuit inducta captiuitas.lꝫ ab initio fm ius natu
rale primeuũ oẽs liberi nascerent̃ in auf.quib modis natura-
les effi.sui.in prin.col.vij.Nã cã inducende captiuitatis vel ser
uitutis ex captura q̃ fieret in bello fuit ne al's daretur materia
occidẽdi captos.facit quod habetur in.l.ex quo iure.ff.de iusti.
⁊ iure.⁊ insti.de iure persona.§.j.⁊.ij.Interdũ vero querit̃: an
statutũ possit fieri ad preiudiciũ tertij contra ius naturale gen
tiũ.Iac.de but.in.l.fi.C.si contra ius vel vtili.pub.dicit quod
sic.vnde dicit ꝙ imperator in terris sibi subditis posset subie-
cto auferre dñiũ rei sue fatet̃ tñ ꝙ per viã rescripti hoc nõ pos-
set ꝑ ea q̃ habent̃ in.d.l.fi.Bar.in.d.l.fi.tenet ꝙ etiã statuendo
nõ possit id facere sine causa qꝛ tale statutũ esset iniquũ ⁊ inho-
nestũ.⁊ sic cõtra substãtiã legis q̃ dꝫ esse iusta ⁊ honesta.l.iij.ff.
de legi.iiij.di.in.c.erit aũt.Et ideo nõ videt̃ valere tale statutũ
vel talis lex.⁊ hoc etiã ipse tenuit in prima cõstitutione ffor.⁊
idẽ Archi.j.dist.in.c.ius ciuile.Et facit qđ no.ꝑ eundẽ.ix.q. iij.
ꝑ principale.Et istud etiã sequit̃ hic do.Ant.de but.vñ potes
concludere ꝙ si cã imperator vult auferre illa que sunt de iure
natura.vel gentiũ põt al's secus.Et istud etiã seqnit̃ Inno.Et
dicetur iusta causa subesse qñ in hoc verteretur vtilitas publica
l.item si verberatũ.§.fi.ff.de rei vẽdica.⁊.C.⁊.ff.de bonis dãna.
per totũ,Et idẽ etiã contingit qñ vellet vendere rem cũ habe-
ret cõmodũ cõe cũ priuato.l.j.C.de venditione rerũ fiscaliũ cõ-
iun.cũ priuatis.Nã rõne cõionis videtur esse iusta causa vt pos
sit illã vendere etiã non requisito ipso priuato vt sic illam melꝰ
vendat vẽdendo totã.facit qđ extra notat̃ in.l.j.⁊.ij. C.cõi di-
uidũdo.tñ debebit pretiũ partis priuati sibi dari.ex causa etiã
tolerat̃ illud qđ habet̃ in.l.fi.C.de quadriẽnij prescrip.per ea q̃
ibi habent̃.Sed vbi nulla subesset causa ⁊ hoc constaret non
posset auferre rẽ alicui quo ad forũ penitẽtiale qnimo nec quo
ad contẽtiosum vt videt̃ velle Inn.in.c.qꝛ pleriqꝫ.ĩ.de immu.
ecc.⁊ sic de iure etiã in foro contẽtioso nõ deberet obediri lꝫ de
facto obediret̃ qñqꝫ.Si aũt esset dubiũ an subsistit iusta causa
vel nõ tũc in dubio p̃sumeret̃ ex cã fecisse.⁊ ideo quo ad obser-
uantiã erit sibi obediendũ:tñ peccabit si re vera cã non subesset
vt voluit Cy.in.l.rescripta.C.de preci.impera.offe.⁊ in.l.fi.C.si
contra ius vel vti.pub.vñ tũc in foro consciẽtie nõ teneret̃ quis
obedire qñ vere causa nõ subesset.facit qđ habetur in.c.inquisi-
tioni.ĩ.de senten.excõ.licet in foro contẽtioso tũc esset obedien
dũ ex quo dubiũ esset an ex cã id fecisset:qꝛ sumptio est ꝙ ex cã
fecerit:nec admittetur probatio in contrarium fm Cy.in locis
prealleg.qđ tene mẽti.Quid aũt si statutũ vel lex fuerit factum
vel facta cũ cã contra ius gentiũ ⁊ causa forte non duret seu nõ
habeat locũ in casu de quo queritur.An tunc talis lex erit ser-
uanda an vero poterit non saluari saltẽ in foro aĩe exemplum
patet per no.Inn.in.d.c.qꝛ pleriqꝫ.Nã lex ex causa tollit actio
nẽ mutuãti pecuniã filiofamilias qui est in ptãte patris: qꝛ ex
hoc inducebãtur filij interdũ ad occidendos patres vt possent
satisfacere creditoribus.l.j.ff.ad macedonianum.vnde põt esse
dubium quid si occurrit casus ꝙ mutuum fiat ipsi filio ex sola
charitate ⁊ non vt inducat̃ ad occasionẽ patris vel aliud ma-
lũ.An tunc tenebitur filius saltẽ in foro consciẽtie soluere cre-
ditori.Nã videret̃ ꝙ sic ex quo cessaret cã legis tollẽtis actionẽ
ipsi mutuanti de quo dicetur.ĩ.not.per Inno.in.d.c. quia ple-
riqꝫ.dicit etiã do.Ant.de bu.hic predicta ꝓcedere qñ sine cau-
sa vellet quis per statutũ alterũ ledere enormiter.Secus si mo-
dice.facit licet non alleget quod habetur in.l.quoties.C.de pre
ci.impera.offerẽ.⁊ ꝙ dicet̃ In sequẽti mẽbro.Et ex predictis ẽt
patere põt an possit rescribi contra ius naturale vel gentiũ cum
vt dixi a pari potentia procedat potestas statuendi ⁊ rescriben
21 di.⁊ hoc de scđo casu. ¶ † Tertio ⁊ vltimo casu qñ q̃ritur an
possit fieri statutũ contra ius ciuile ⁊ sic an possit papa tollere
ius canonicum qđ est ius positiuum ⁊ non est ius naturale vel
gentium.Et hoc potest late sumpto vocabulo appellare ius ci
uile vt notat glo.notabilis.j.dist.c.ius naturale. ¶ Et simili-
ter põt queri de imperatore an possit tollere ius ciuile. Potes
concludere qđ aut papa vel imperator vult tollere aliquã con-
stitutionẽ faciendo etiã illi contrariã.Aut vult facere statutũ
vel constitutionẽ ad preiudiciũ alterius.primo casu clarũ ꝙ po
test adeo ꝙ faciẽdo fm constitutionẽ vel legẽ contrariã prime
tollit̃ prima vt in.c.j.ĩ.eo.in.vj.Et hoc si precedens constitutio
non haberet clausulã derogatoriã.Si aũt haberet tunc dicunt
aliqui ꝙ si talis clausula est derogatoria est solẽnitatis puta qꝛ
dicitur in illa ꝙ si fiat alia constitutio illi cõtraria nõ valeat ni
si certa solẽnitas interueniat ⁊ tũc valebit scđa illi contraria ẽt
nõ facta mẽtione de prima nec de ipsius clausula ꝑ id qđ habe
tur in.l.humanũ.cũ ibi notatis.C.de legibꝰ.secus si esset clausu
la derogatoria volũtatis vt qꝛ in ista diceret̃ ꝙ si fiat contraria
cõstitutio nõ valeat.nã tũc non valeret scđa illi cõtraria nisi fa-
cta mẽtione de prima ⁊ ipsius clausula vel nisi constaret de cer-
ta sciẽtia illiꝰ principis ꝙ illã oĩno tollere vellet.de hoc tangit
Io.an.in.c.j.in nouel.ĩ.eo.in.vj.Et sic trãsit hic do. Anto.de
bu.fm Bar.ĩ.l.oẽs ppl'i.in.iij.principali qõne.⁊ reprobat distĩ-
ctionẽ supradictã dicẽs ꝙ etiã qñ est clausula derogatoria solẽ
nitatis dꝫ fieri mẽtio đ ipa clausula qꝛ eadẽ ẽ rõ q̃ est qñ đroga
toria volũtatis.iõ vtrobiqꝫ idẽ dicẽdũ ꝑ.l.si qs ĩ prin.test.ff. đ
leg.iij.nec ob.l.humanũ.qꝛ vt dicit Bar.ibi nõ ponit̃ proprie
cl'a đrogatoria sꝫ declarat̃ qđ ex hũanitate eẽt fiẽdũ.Et an isto

casu erit necesse specifice facere mētionē de clausula derogatoria. ī. tāget. Si vero papa vel imperator velit rescribere vel facere statutū tollēdo ea q̄ sunt de iure ciuili inuēta ad preiudiciuȝ priuatū vt q2 vult tollere actionē alicui cōpetentē z tunc glo. in d. l. fi. C. si contra ius. z Inn. hic videt' velle q̄ sic arg. regule prime. ī. de reg. iur. Nā ex quo fuerūt inducte de iure ciuili. l. ij. §. j. z ij. z. §. deinde. z. §. ex act. ff. de orig. iur. z no. in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. z iure. videt' q̄ per ius ciuile z sic per principē qui p̄est ipsi iure naturali. l. princeps. ff. de legib⁹. z. ī. de cōces. p̄be. in. c. ppo suit. possint tolli do. Ant. de but. hic cōcludit q̄ si lex ex qua q̄sita esset actio trāsiuisset in cōtractū vel priuilegiū nō subiecti nō posset princeps ius ex illa q̄situ tollere vt voluit Inno. in. c. nouit. de iudi. Si aūt id nō esset tūc aut cōstat q̄ ex causa legitima vult tollere z tūc hoc posset vt ptȝ q̄n confiscant' bona z iura ex delicto vel tollunt' ex p̄scriptiōe q̄n p̄scriptio nō est de mala fide. l. j. p to. ff. de bonis dāna. z. l. j. ff. de vsucap. aut vult tollere sine causa z constat causam nō subesse z tunc vident' aliqui velle maxime glo. z Inn. q̄ possit tollere q2 imperator z similiter papa sunt supra ius positiuū. Guido de suza. vt hic tangit domi. Anto. de but. z Cy. in preallę. rescrip. tenuit cōtrarium q2 licet actiones fuerint create z inducte a iure ciuili tū dn̄iū z obligationes ex quib⁹ querūtur sunt de iure gentiū. d. l. ex hoc iure p̄alle. Et sic videt' q̄ nō debeāt posse tolli sine causa sicut nec dominiū vel obligatio vel f'm eū dato q̄ diceremus posse tolli ipaȝ actionē tū remanebit ius naturale z gentiū qd erat olim anteq̄ producerent' actiones z sic remanebit ille cui auferetur actio in iure primeuo qd erat anteq̄ introducte erāt actiones. z ideo debebit sibi iustitiā ministrare si illam petat sibi fieri sicut olim ministrabat' manu regia anteq̄ inducerent' actiones. l. ij. ff. de ori. iur. circa principiū. Et istud etiā voluit hic Inno. z Cōp. qui dicūt q̄ licet sustineat' q̄ princeps sine causa tollit actionē non

22 tū pōt sustineri quin debeat iustitiā ministrare. Si petat'. † Et per hoc infert hic do. Ant. de bu. q̄ licet ex pacto nudo nō oriatur actio de iure ciuili. l. iurisgētiū. §. j. ff. de pactis. tū videtur q̄ naturalis obligatio surgēs ex pacto debebit habere executionē sicut olim ante introductas actiones ministrabat' iustitia pro tali obligatiōe qd diligēter tene mēti. Et videt' id esse de mēte Inno. z Cōpo. p id qd superi⁹ dixi ante in practica videtur qd nō fieret executio in foro ciuili ipsius pacti nudi ex quo ius ciuile disponit q̄ nō habeat effectū executionis z sic magistrat⁹ nō tenerent' ipsam obligationē exequi quo ad effectū actionis lȝ ipsum pactū nudū sit sufficiēs quo ad executionē. scd'o no. i. d. l. iurisgentiū. §. j. Si tū adiret' ipse imperator p executione obligationis naturalis videret' q̄ peccaret si nō faceret illā exequi per id qd dicit Inno. z Cōpo. per viā aūt denuntiationis euāgelice nō est dubiū q̄ posset peti executio obligationis naturalis descēdentis ex pacto in foro ecclesiastico per no. per Inn. in c. nouit. ī. de iudi. z per Bar. in extraua. ad reprimendā. in ver. ad denūtiationē. z hoc intellige in terris imperij in terris autē ecclesie clarū esset factū debere seruari q2 de iure canonico ponit actionem vel saltem officiū iudicis. ī. de pact. c. j. Predicta procedūt quo ad illa que sunt grauis preiudicij. Quo ad ista q̄ sunt leuis vt quo ad dilatorias z modū procedendi. z etiā quo ad tollēdas appellationes bene pōt rescribi z statui ad preiudicium priuatū. ī. de app. pastoralis. z. c. vt debitus. Et predicta procedunt quādo constat de mēte pape vel principis an velint preiudicare alteri circa ius positiuū per suū rescriptū. Si vero esset dubiū tunc conclude q̄ si scribit concedendo dilatoriam videtur velle preiudicare z valet rescriptum z fortius statutum. l. quoties. C. de preci. impera. offe. Si vero vult rescribere tollendo ius alterius totaliter tunc non est verisimile q̄ idē velit facere nisi in rescripto apponatur clausula non obstāte tali lege vel nisi emanauerit secūda iussio per ea que habent' in auē. hoc inter liberos. C. de testa. z que notant' in. d. l. rescripta. z in. d. l. fi. maxime per Cy. z Bar. dicit tū hic do. Anto. de bu. q̄ quo ad papam predicta procedunt q̄n rescribit in his quibus non habet liberā administrationē. Si autem rescriberet in his in quibus haberet liberam administrationē vt in beneficialib⁹ vt in c. ij. de preben. in. vj. z in cle. j. ad fi. vt lite pen. tunc dicit qd valebit rescriptū absq̄ clausula non obstāte: fatetur tū q̄ nō intellige' in dubio velle derogare iuri tertij de quo nō fiat mētio in

23 rescripto per id qd habetur in. c. super eo. ī. de offi. dele. † An autem q̄n exigitur in rescripto clausula nō obstante sufficiat simpliciter dicere nō obstante aliqua lege vel nō obstante aliquo canone do. Ant. de but. hic cōcludit post Barto. in. d. l. fi. C. si cōtra ius. qd si specifice nominatur lex nō canō ex qua vel quo surgit clausula derogatoria clarū qd id sufficit. Si vero nō nominat' specifice sed generaliter puta q2 dicitur nō obstante aliqua lege vel non obstante aliquo canone z tūc nō sufficit taliter fieri mētionē. arg. l. j. z. ij. Et. ff. de lib. z posthu. secus si dicat' nō obstāte aliquo canone in cōtrariū faciēte q2 ista talis mētio videt' satis esse exp̄ssa lȝ singulariter z indiuidue nō fiat mentio de lege vel canone qd limitat do. Anto. de but. pcedere nisi lex vel canon habeat specificatā clausulā derogatoriā vt q2 dicat' q̄ nō valeat rescriptū emanans cōtra ipsam legē nisi fiat mētio de ipsa lege. Nā tunc debebit fieri singularis mentio z specifica de ipsius lege z similiter de ipso canone q̄n talē clausulā haberet p id qd habet'. ī. de rescrip. nōnulli. z in prealleg. l. si quis in prin. testa. Et de ista materia p Jo. an. in. c. j. de exces. p̄la. in. vj. dicā aliqd in. d. c. nōnulli. z dixi et in. c. j. de exces. p̄la. secus q̄n lex vl' canō simpl'r annullat factū ꝯ. q2 tūc pcedit qd dixi supra post Bar. vt sufficiat dicere non obstāte aliqua lege in ꝯriū fa-

24 ciēte vt voluit hic do. Ant. de bu. ¶ † An aūt inferiores ab imperatore possint statuere ꝯ ius cōclude q̄ si esset ppl's habēs iurisdictionē meri z misti impij poterit ꝯ ea q̄ habet' in. l. oēs ppl'i. nisi vellet statuere circa reseruata pricipi q2 tūc nō posset. l. j. §. ꝯ qua. ff. de postu. nisi forte esset ppl's liber f'm no. p Bar. in. l. hostes. ff. de captiuis. Et itellige quaten⁹ dixi posse fieri p iferiores a p̄ncipe statutū ꝯ ius q̄n fit ꝯ ius positiuū: ꝯ ius aūt naturale vel gētiū nō posset nisi ex cā. p ea q̄ supius dixi. vř etiā q̄ iferior habēs p̄tātē legis cōdēde si nō est ppl's nō possit statuere ꝯ ius p. l. normā. C. de offi. p̄fec. ptoris oriētis. Tū dn̄i terrarū ꝯ facto volūt seruari eoꝝ statuta etiā si sint ꝯ ius. vniuersitas aūt ecclesiastica nō vř posse ꝯ ius statuere p id qd h'r in. c. fi. ī. de offi. archip̄sby. nec etiā alius inferior a papa p id qd ibi habet'. z in. c. vlti. de here. in. vj. vbi est gl. notabilis q̄ vult q̄ etiā legat⁹ de latere nō possit cōmittere cām cognoscendā sine strepitu z figura iudicij eo casu i quo de iure nō haberet taliter cognosci qd tene

25 mēti. † Et de materia dicā in. d. c. fi. An aūt ꝯ statutū suū possit ep̄s disponere. Inn. in. c. dilect⁹. ī. de tēp. or. tenuit q̄ nō qd intellige f'm do. Ant. de bu. pcedere q̄n trāsiuisset i ꝯctū vel p̄uilegiū nō subiecti p no. i. c. nouit. de iudi. al's bñ posset ꝯ suū statutū disponere z p aliud statutū tollere p ea q̄ habent' i. c. j. ī. de re.

26 iur. z i. c. j. ī. eo. in. vj. † An aūt possit statuere ep̄s cū capl'o ad p̄iudiciū iferioꝝ eccl'iarū dic q̄ nō nisi cōsentiāt iuxta ea q̄ not. Inn. ī. de locato. in. c. vestra. z tetigi in. c. p̄ce. qd itellige nisi ex cā vellet de iure vni⁹ dari alteri p no. i. c. cōstitut⁹. de reli. do. Et adde et qd no. Inn. i. c. in nr̄a. ī. de iniurijs. vltimo Joā. de lig. hic singulariter vř limitare. c. ij. ī. de feudis. vt non habeat locū q̄n eccl'ia esset adepta corporalē possessionē feudi recaduti ad ecclesiā. nā tūc f'm eū nō pōt infeudari sine solēnitate canonis z sine executiōe. xij. q. ij. qd est valde notādū si esset verū q2 illud. c. solū pcederet q̄n eccl'ia nō esset adepta possessionē ipsi⁹ feudi recaduti. lȝ recte hoc nō vř bñ iure. pbari. z vř etiā ꝯ mentē dicti capituli qd indistincte loquit'. ideo nō videt' esse verū per id qd habet'. C. in. l. illā. §. j. de colla. z in. c. ij. de trāsla. de quo aliqd tetigi in. c. vt sup. de reb. ecc. nō alie. z dicā et in. d. c. ij. ¶ In fi. c.

27 q̄ in eccl'iarū. Itē potes addere q2 ꝯ id q̄ dixi † q̄ dn̄ia sunt de iuregētiū vř tex. in ꝯriū in. c. quo iure. viij. di. vbi vř q̄ p principes seculares fuerint inducta z sic vř q̄ possint tolli sicut actiones. soluit Inn. q̄ erāt inducta de iure gētiū vt ptȝ in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. z iure. lȝ modi acq̄rēdi dn̄ia fuerūt inducti z distincti p ius ciuile vt ptȝ p to. ti. ff. de acq. re. dn̄io. z facit qd no. in. l. j. eiusdē tit. z facit etiā insti. de rerū diui. p totū. Nec mirum q2 ius ciuile addit z detrahit iuri naturali. z idē etiā distiguit. ff. de iusti. z iure. l. ius ciuile. z. l. ius aūt ciuile. quinimo etiam distinguit ius diuinū. q2 lȝ f'm doctrinā euāgelicā z sic diuinū in ore duoꝝ vel triū stat omne verbū. ī. de testi. in omni tū in multis casib⁹ per ius ciuile z p ius positiuū requirunt' plures vt patet ex his q̄ habent'. ī. de testi. in. c. licet. Et facit qd no. p Hosti. in summa. de rescri. in. §. quas vires. ver. pōt. z qd habet' in. l. j. ff. de consti. principū. facit etiā ad materiā quod habetur in cle. pastoralis. §. penul. de senten. z re iudi.

1 ¶ Nomē propriū z cognomen apponi debet in literis pape.
2 Collatio beneficij dicitur donatio.
3 Beneficium quandoq̄ȝ non vacat per mortem licet beneficiat⁹ sit mortuus.
4 Augere vel minuere numerū prebēdarū vel dignitatū an possit capitulum cum consensu episcopi.
5 Priuilegiū si impetrat' ad agendū agi poterit infra tēpus infra qd natura actionis requirit z nō vltra: sed si cōpetit ad excipiendum si nullus agit durat perpetuo quia tēporalia ad agēdum sunt perpetua ad excipiendum.
6 Priuilegiū cōcessum vt fieri possint nūdine tollit' p non vsum spatio decem annoꝝ idem dicas de priuilegio studij.
7 Priuilegium regulariter non perditur vnico actu sed solum legitimo tempore.
8 Priuilegium qualiter perdatur.
9 Priuilegium an perdatur ex sola contrauentione.
10 Priuilegiū an vnico actu perdat' z quomodo intelligitur.

Cum accessissent. Dignitas sublata de ecclesia p statutũ capituli postea confirmatũ p papã nõ censet vltra vacare nisi postea illud statutũ fuerit p factũ cõtrariũ reuocatũ.h.d. ¶ Et tres sunt partes. Nã in prima ponit allegatio p primicerio. In scda allegatio cõtra eũ p capitulo. In tertia ponit cõmissionis diffinitio. scda ibi fuit insuper. tertia pars ibi quo circa. in tex. ibi tulanẽ. canonici sup. qdã qz totũ capitulũ hoc nõ facit sino postea cõtradixit vt ptz ex litera. Et no. q põt intelligi q primiceriat⁹ fuit collat⁹ Archi. p papã ex falsa relatiõe ipsoꝝ canonicoꝝ. Et ob hoc accessit ad curiã: qz forte nõ admittebat p primicerio p capitulũ: vel secundũ alios fuit primiceriat⁹ collatus nepoti archi. q nõ reperiebat p capitulũ. z ideo ipse archidiacon p nepote accessit ad curiã occasione dicte collationis. z istud põt decidi sub primo z qđ. j. sequit. ¶ † No. ex hac decre. q in literis pape vr̃ sufficere exprimere primã lecturã nominis ꝓprij vt patet hic dum dicit z. S. hoc tñ hodie nõ seruat qz de consuetudine curie apponit nomen ꝓpriũ z cognomen. Ad euitandã fallaciã equiuocationis de hoc in. c. fi. j. tit. j. facit. l. ij. circa prin. vlti. col. C. de veteri iure enu. vbi ptz q in legib⁹ scribẽdis crimẽ falsi incurrit q nomina prudentũ signis z non per consequentiã literarũ scribit. ¶ Itẽ no. primiceriatũ appellari dignitatẽ. Item personatũ. Item etiã officiũ vt ptz ex litera. z sic videt q ista nomina dignitas personatus z officiũ sint synonyma seu idẽ importãtia z pro eodẽ supponentia qđ tñ non est verũ stricto sumpto vocabulo vt plene no. per eundẽ Jo. an. post archi. in. c. j. de consue. lib. vj. z. j. de preben. de multa. z ibi plene dixi. ¶ Itẽ no. q vbi canonici faciunt contra ꝓpriũ priuilegiũ videntur illud tollere z sic facit tex. iste q priuilegiũ perdatur vnico actu. de quo tangit hic glo. pe. z ibi etiã dicet sup ea z aliquid p Cy. in. l. voluntarie. C. de excu. tut. ¶ † Item no. q collatio beneficij dicit donatio. z hoc ideo qz in potestate conferentis est cui conferat. j. de preben. relatũ. dũ tamẽ idoneũ eligatur. j. de elec. causam q. non tñ est in ptãte ipsius an cõferat. j. vt ecc. bene. in rub. z nigro. ¶ Item no. q ex negligentia inferioꝝ deuoluit potestas conferendi beneficiũ ad papã z tunc dicitur conferri ex ꝓprio z speciali mãdato sibi cõpetente. nã al's etiã sine negligentia spectat ad ipsum ptãs conferẽdi beneficiũ ex generali ptãte quam latissimã habet in beneficijs. j. de prebẽ. in. c. ij. an. vj. z in cle. j. in fi. vt lit. pen. ¶ † Ultimo no. q dignitas sublata de ecclesia nõ censetur vacare z ex hoc no. casum in quo non dicitur vacare beneficiũ licet mortuus sit beneficiatus. Alius est casus qñ prebende non sunt distincte nec numerus canonicoꝝ. j. de prebẽ. dilecto. Tertia est qñ beneficiũ de mensa p̃lati qz dicitur consolidari mense ipsius prelati mortuo clerico ad instar vsufructus qui consolidatur cũ ꝓprietate mortuo vsufructuario. j. de pig. in. c. cũ constet. z q beneficia dicuntur esse de mensa recurre ad gloss. que est singularis in cle. frequens. in gloss. que incipit no. Inno. de exces. prela. z p Inno. in. c. vt sup. j. de reb. eccle. non alienan. z ibi etiam plene dixi. Ultimo potes notare fm domi. Car. floren. ex tex. dũ dicit cõi consensu z dũ dicit cõiter statuisse q actus capitulares seu collegiati debẽt fieri in cõmuni z sic congregato capitulo vel collegio z per hoc videt q non sufficiant singulares consensus collegialiter non prestiti quod etiã tenuit glo. circa fi. S. in. c. cum oẽs. z ibi etiam dixi. ¶ In glo. j. ibi nisi infra illud tẽpus melius dixisset fm docto. licet currat ex quo fuerint in mora postulandi licentiã eligendi vt patet ex c. vlti. hic allegato. ¶ † In glo. ij. ibi directo a cõtrario z sic patet q tres fuerũt opi. in hac materia. vna Jo. q posset capitulũ cũ consensu episcopi ex causa augere z diminuere dignitates z numerũ prebendarũ in ecclesia etiã sine licentia pape. Secunda fuit opi. ex toto opposita q capitulum nullo modo possit predicta vel aliqua predictoꝝ sine licẽtia pape. Tertia fuit vt distinguatur inter dignitates z prebendas vt sic in dignitatib⁹ non possit capitulũ illas augere vel diminuere sine licẽtia pape z sic in eis remaneat secunda opi. Sed in p̃bendis habeat locũ prima opinio vt possit capitulũ cum consensu epi ex causa augere vel diminuere numerũ p̃bendarũ etiã sine licentia pape. Saluo nisi numerus esset iuratus z per sedẽ apostolicã cõfirmatus cũ clausula decreti de qua in glo. Potes dicere fm Jo. cal. q aut queritur de dignitatibus aut de p̃bendis augmẽtandis aut de ipsis diminuendis. Primo casu cũ queritur de dignitatib⁹ aut de p̃bendis augmentandis. Conclude q aut capitulũ cum cõsensu epi vult creare nouã dignitatẽ in ecclesia que al's nõ reperitur instituta per ecclesiã Roma. z tunc nõ posset sine licentia pape. Et sic intelligitur qđ habet in. c. j. xxij. dist. aut vult creare dignitatẽ al's institutã per ecclesiã Ro. z tunc aut talis dignitas nõ fuit instituta cõiter pro qualibet ecclesia sed solummodo pro eccl'ia Ro. aut est dignitas cardinalatus z tũc idẽ dicendũ q non poterit creari talis dignitas in ecclesia sine licentia pape cũ licentia aut eius z ex priuilegio posset institui vt cõtingit z factũ fuit in ecclesia Rauenate z in ecclesia Compostellana in quib⁹ sunt aliqui canonici qui appellant canonici cardinales facit qđ habet in p̃alle. c. j. xxij. di. Aut qrit de alia dignitate instituta cõiter p ecclesiã Ro. pro qualibet ecclesia. z tũc etiã sine licẽtia pape poterit capitulũ cũ consensu epi creare in ecclesia talẽ dignitatẽ p id qđ habet in. c. j. xxj. di. z in. c. p̃cipimus. xvj. q. j. z. j. de exces. pla. in. c. sicut. Nec ob. qđ habetur. j. de consue. cũ olim. vbi videt q in creatione noue dignitatis in ecclesia requirat autoritas pape qz potes dicere qđ ibi ad cautelã nõ de necessitate fuit petita licẽtia a papa vel forte ibi non interuenerat cõsensus capituli sz eps sol⁹ volebat inducere nouã dignitatẽ in eccl'ia. ideo fuit necessaria autoritas pape. Et p p̃dicta videt q si capitulũ cũ cõsensu epi põt nouã dignitatem creare in eccl'ia multo fortius poterit antiqua resuscitari p id qđ tãgit hic in gl. fi. Si vero qrit an capitulũ possit augere numerũ p̃bendarũ cũ cõsensu epi z subsistẽte cã. Dic q si sic si numerus nõ est iurat⁹ nec cõfirmat⁹ p sedẽ apostolicã idẽ si sit confirmat⁹ tñ si nõ fuit adiecta clausula decreti sec⁹ si fuisset adiecta qz tũc nõ posset numerũ augere p id qđ hr̃ in. c. dilecto. j. de prebẽ. alle. i gl. z idẽ multo forti⁹ si numer⁹ fuit iurat⁹ z cõfirmatus p sedẽ apostolicã adiecta clausula decreti. z hoc intellige nisi supercreuissent facultates: qz lz tũc numer⁹ fuerit iurat⁹ z ẽt cõfirmat⁹ adiecta clausula decreti nihilo min⁹ poterit augere per id qđ hr̃ in. d. c. dilecto. Nã in clausula decreti tacite vr̃ subintelligi cõditio nisi excreuerint ecclesie facultates. vt p̃bat in. c. se. Si aũt sup numero tñ interuenerit iuramẽtũ. tũc dicit hic Jo. cal. q stãte statuto iurato sup certo numero nõ poterit augmẽtari numer⁹. z sic nõ valebit receptio vltra numerũ qz act⁹ sp̃ualis nõ vr̃ valere si fiat ꝯ iuramẽtũ vt voluit Inn. in. c. dilecto. p̃alle. lz sec⁹ videat si act⁹ tp̃alis fiat ꝯ iuramẽtũ qz vr̃ q tũc actus teneat lz faciẽs ꝯ iuramẽtũ sit piur⁹. z cũ isto dicto trãsit hic. d. Ant. de bu. sec⁹ vr̃ si statutũ tolleret qz i cõsequẽtia videret tolli iuramẽtũ p̃stitũ sup obseruãtia statuti qz iuramẽtũ tale vr̃ ligare solũ q̃diu durat statutũ facit qđ no. Jo. an. in. c. j. j. de his q fi. a ma. par. ca. z ibi plene dixi de hoc z etiã in. c. dilecto. de p̃bẽ. do. Car. flo. hic dicit. qđ qñqz iurat tñ ipm statutũ editũ super numero qñqz nedũ iurat statutũ sz ẽt iurat id qđ cõtinetur in statuto nõ habita relatiõe ad statutũ. Primo casu dicit q si canonici collegialiter recipiũt aliquẽ vltra numerũ intelligũtur sustulisse statutum de numero z cõsequẽter tollitur iuramẽtum. Quod vt dixi vr̃ ligare q̃diu durat statutũ. z iõ secũdũ eũ teneret receptio: nec essent piuri recipiẽtes. Scdo casu vr̃ qđ recipiẽtes vltra numerũ sunt piuri. z tũc est qõ an teneat receptio facta cõtra iuramentũ. Inn. voluit q non in. d. c. dilecto. Jo. an. ibi tenuit cõtrariũ vez q teneat receptio. lz cõtrafacientes sint periuri per. c. sicut ex literis. j. de spon. limitat tñ hoc verum nisi receptus ꝓcurasset se eligi: qz tũc receptio esset nulla. z sic possit procedere dictũ Inn. De hoc q opinio sit verior plene dixi in d. c. dilecto. z in. d. c. j. j. de his q fiũt a maio. par. ca. ideo ad presens nõ insisto. Et plene etiã tetigi in. d. c. j. quid iuris qñ simpliciter iurat seruare statutũ. z qñ iurat seruare statutũ etiã iuratur seruare q cõtinẽtur in statuto de quo dicendũ vt ibi plene dixi. Et p p̃dicta põt patere quid iuris si numer⁹ fuerit iuratus. z p sedẽ apostolicã cõfirmatus nõ adiecta clausula decreti. qz vt dicit hic do. Car. florẽ. ista duo simul iuncta nõ plus operabũtur q̃ alterũ eoꝝ de per se operaret: qz hoc nõ reperit iure expressum. facit: lz nõ alleg: t qđ no. in. l. spadonẽ. S. qui iura. ff. de excu. tuto. z hoc de primo casu principali qñ agit de dignitatibus vel prebendis augẽdis. ¶ Secũdo casu principali qñ agit de eis diminuẽdis. concludit Jo. cal. q aut dignitas fuit creata autoritate pape vel numerus ipse fuit statutus autoritate pape ab ipso prin. z tũc sine licẽtia pape nõ põt supprimi dignitas nec diminui numer⁹ p id qđ habet. j. de ma. z obe. cũ inferior. z. j. de re. iur. in. c. j. Aut a prin. fuit sine autoritate pape dignitas iducta i eccl'ia z simil'r numer⁹ z tũc aut dignitas ipa fuit dotata ab alio q̃ ab epo. z bñficiũ seu p̃benda de quo vel de qua supprimẽda agit. z tũc nõ poterit supprimi sine licẽtia donãtis p id qđ habet in. c. monasteriũ. z. c. rõnis. xvj. q. vij. z idẽ vr̃ si ad aliũ spectaret collatio ipsius bñficij vel dignitatis q̃ ad epm vel capitulũ vt voluit hic Inn. nã eadẽ rõne videt q sine ei⁹ licẽtia nõ poterit supprimi. facit qđ hr̃ de re. iur. qđ oẽs li. vi. p hoc dicebat hic recolẽde memorie. d. Bal. de cal. q nõ poterat eps etiã cũ capitulo alterare statutũ bñficij inuito patrono. facit qđ hr̃ in cle. qz cõtingit. de reli. domi. Et p hoc vr̃ fm eũ q nõ poterit eps etiã cũ capitulo dispẽsare vt bñficiũ dari possit nõ existẽti in ordine reqsito ad bñficiũ fm statutũ factũ tpe fundatiõis beneficij per patronũ cũ consensu epi. Nec similiter q habeat illud habẽs aliud bñficiũ si repugnat institutio facta

ab ipso principio eadem ratione. Et sic etiā licet patronus pro
pter suā negligētiā ꝑdiderit potestatē p̄sentādi tñ vr̄ ꝙ nō po-
terit alr̄ cōferri q̄ se habeat institutio bñficij qđ tene mēti. In-
terdū vero cōstat bñficiū fuisse dotatū ab alio q̄ ab ep̄o ⁊ capitu
lo. ⁊ tūc aut sine cā volūt supprimere dignitatē vel diminuere
numerū ep̄s ⁊ capitulū ⁊ nō possunt. vt. ī. eo. ex parte. Aut vo-
lūt cū cā id facere puta ꝓpter diminutas facultates. ⁊ tunc aut
bona sunt cōia vel nō. Si sunt diuisa poterit capitulū sine au-
toritate ep̄i diminuere numerū vel supprimere dignitatē ꝑ ea q̄
habent̄ in. c. p̄cipim⁹. xvj. q. j. ⁊. ī. de vi. ⁊ ho. cle. c. qm̄. ⁊. ī. de ex-
ces. p̄la. sicut qđ intellige nisi obstaret iuramentū vel cōfirmatio
pape cū decreto. vt supra in simili superi⁹ dixi. Et intellige qđ
dixi de iuramēto f̄m illa que superius in simili dixi. dicit tñ hic
do. Car. flo. ꝙ si vellēt supprimere dignitatē applicādo bñficiū
sed res vel reddit⁹ bñficij mēse capituli nō sufficeret autoritas
ep̄i ꝑ id qđ habet̄ in cle. si vna. de re. ecc. nō alie. secus si deputa-
rēt ad fabricā vl' ad aliquē piū vsum: q2 tūc bñ vr̄ ꝙ possint sup
primere canonici cū capitulo. facit qđ no. Io. an. in. c. si ꝓpter.
de rescrip. in. vj. ⁊ istud etiā sentit hic do. Io. de lig. ⁊ do. Ant.
de bu. ⁊ facit qđ no. Io. an. in addi. Spec. in ti. de his q̄ fi. a p̄-
la. sine cōsensu capituli. ⁊ sic vr̄ ꝙ al's si deberet applicatio fieri
ipsis canonicis nō teneret suppressio dignitatis vel diminutio
numeri. In cōtrariū fortiter facit qđ habet̄ in. c. seq. vbi ad vti-
litatē canonicorū fiebat numeri diminutio. ⁊ tñ vr̄ valuisse sta-
tutū. Potes dare ꝙ illud fuit ꝓpter cōfirmationē sedis aposto
lice q̄ ibi interuenit. de hoc tñ an aliquo casu possit ep̄s cū capitu
lo applicare aliqd ipsis canonicis vel sibi. dic vt plene dixi in. c.
j. ad fi. ī. vt ecc. bñfi. vbi tex. vr̄ facere ꝙ sic s3 dic vt ibi plene di-
xi. Si vero bona ep̄i ⁊ capituli sunt cōia nō sufficiat autoritas
ep̄i q2 videt̄ autorizare in facto ꝓprio cōtra id qđ habet̄ ī cle.
vna. de re. eccl. nō alie. ideo tūc erit recurrēdū ad archiep̄m vel
ad papā ꝑ ea q̄ habent̄. ī. de iure pa. null⁹. ⁊ qđ no. ī. d. cle. vna.
s3 f̄m Io. cal. vr̄ sentire qñ bona capituli sunt discreta ⁊ separa
ta a bonis ep̄i ꝙ q2 ep̄s tūc nō vr̄ autorizare in facto proprio si
bona dignitatis q̄ supprimunt̄ applicant̄ canonicis tūc possit
id fieri ꝙ supprimat̄ dignitas cū eius cōsensu s3 certe l3 ep̄s tūc
nō videat̄ autorare in facto ꝓprio tñ capitulū videt̄ in ꝓprio
facto autorare. ⁊ iō vr̄ ꝙ id fieri nō possit ꝑ dictā cle. si vna. qñ
bona applicāda venirēt ipsis canonicis nisi id fieret de licētia
pape vt vr̄ hic fuisse factū q̄ rō cessat qñ nō debebat applicatio
fieri de licētia pape vt vr̄ hic fuisse statutū. q̄ rō cessat qñ nō de-
beret fieri applicatio capitulo vel canonicis s3 deberet cōuerti
in fabricā ecclesie vel in aliū piū vsum vt superius tetigi: vel po-
tes dicere ꝙ l3 ep̄s cū capitulo vel capitulū cū cōsensu ep̄i non
possit aliqd applicare mēse ep̄i vel mēse capituli nō p̄ot applica
re vni p̄bēde q2 aliud bona cōia capituli. aliud p̄bēda singula-
ris canonici. ⁊ eadē rone vr̄ ꝙ possit applicare singulis p̄bēdis
q2 nō cēset̄ capitulū autorizare in facto ꝓprio ex quo nō venit
aliqd applicādū ipsi capitulo s3 singularib⁹ canonicis. nā aliud
est capitulū: aliud est singulares canonici. xij. q. ij. c. q manumit-
tit. ⁊ hoc mō p̄ot saluari litera hic posita dū dicit inter canoni-
cos ip̄os ⁊c. facit qđ habet̄ in. cle. si vna. in verb. p̄bēde in tex. ⁊
gl. in. c. ep̄i. de re. ecc. nō alie. sec⁹ aūt qñ vellet capitulum cū ep̄o
aliqd applicare mēse ipsi⁹ ep̄i vel capituli. q2 id fieri nō posset ni
si interueniēte cōsensu archiep̄i vel pape vt dixi in glo. tñ in. d.
cle. si vna. dicit nō sufficere autoritatē archiep̄i. cū iste casus nō
reperiat̄ inter casus positos. ī. de offi. ar. pastoralis. qđ tene mē
ti. ⁊ tene etiā diligēter mēti sol. p̄dictā q̄ vr̄ satis huic litere con-
formari: etiā f̄m illā nō fuisset necessaria cōfirmatio pape. Itē
aduerte q2 l3 ep̄s cū capitulo ex cā possit diminuere p̄bendas ⁊
augere tñ capitulū solū vel ep̄s sol⁹ hoc nō p̄ot. ī. de his q̄ fiunt
a prela. sine con. cap. nouit. ⁊. c. quāto. sed ep̄s cū capitulo ex cā
bñ p̄ot ꝑ ea q̄ superi⁹ sunt dicta. nec ob. ī. de verb. si. ex par. vbi
videt̄ ꝙ in diminutiōe prebēdarū requirat̄ autoritas pape: q2
illud d3 intelligi f̄m doct. qñ capitulū sine ep̄o vel ecōtra dimi-
nuissent. secus qñ ep̄s ⁊ capitulum simul diminuunt: q2 tūc nō
requiritur autoritas pape nisi ad quandā cautelā. ita etiā p̄ot
intelligi ille tex. Itē etiā aduerte prout dicit do. Anto. de but.
ꝙ videret̄ capitulū posse beneficiū creare sine ep̄o per id qđ ha-
betur. ī. c. proxi. ad fi. ⁊. ī. de preben. pro illorum vbi tenet rece-
ptio facta a canonicis vltra numerū: sed respondet post Fede.
de senis. qđ illud procedit qñ ex cōsuetudine legitime p̄scripta
vel ex priuilegio spectabat ad solū capitulum receptio canoni-
corū. secus si spectaret ad episcopū ⁊ capitulum: q2 tunc nō fie-
ret preiudiciū ep̄o si nō interueniret eius cōsensus saluo nisi il-
lud faceret sede vacante quo casu succedit in potestatē ep̄i qñ
ad vtrūq3 spectabat. ī. ne sede vacan. c. j. lib. vj. alleg. nota. per
Fede. suo cōsilio. cclvij. ⁊ hoc tenete mēti rogo vos ꝓpter dcā
q2 sunt vtilia ad multa. ¶ In ea. glo. ibi postea directe quasi in
directe bene posset cognosci. puta si forte post cōfirmationē di-
catur cōmisisse maleficiū ꝓpter qđ veniat priuādus. nā de hoc
poterit cognosci sine licentia pape vt extra legit̄ ⁊ no. in. c. ij. de
confir. vti. vel inuti. ¶ In ea. glo. in fi. aduerte q2 quedā confir
matio pape q̄ fit certa sciētia. ⁊ de hac loquit̄ glo. vsq3 ad ver. si
vero. Quedā vero fit in forma cōmuni ⁊ nō certa scientia. ⁊ de
ista loquit̄ glo. in ver. si vero. facit ad materiā qđ habetur. ī. de
confir. vti. vel inuti. in. c. pe. vbi tangit gl. qñ dicat̄ fieri ex certa
sciētia etiā si id nō exprimat̄ in rescripto. ¶ In gl. pe. ibi cōtra
agentē perdit̄ priuilegiū. supple in ea de quo agitur sed quo ad
alias res vel alias ꝑsonas nō ꝑ id qđ habet̄ in. l. generaliter. ⁊
in aut̄. presbyteros. C. de epis. ⁊ cle. Et facit etiā qđ no. in. l. volū
tarie. C. de excu. tuto. ¶ In ea. gl. ibi qui impetrauit priuilegiū
directe obuiat ⁊c. hic ponit̄. ij. opi. tñ nō videt̄ bona per. c. acce-
dētib⁹. ⁊. c. si de terra. de priuileg. vbi directe obuiat̄ priuilegio
de nō soluēdis decimis soluēdo illas. ⁊ tñ nō tollit̄ per vnicum
actū. ideo forte fuit data tertia solutio. in ver. alij distinguunt. ⁊
p̄ot poni exēplū qñ priuilegiū est onerosum ꝑ. l. ij. C. de iure dñij
impetrā. creditor impetrauit vt sibi adiudicaret̄ res debitoris
⁊ postea recipit vsuras q2 tñ ipsa tertia solutio nō videtur plene
declarare iura alle. in cōtrariū. Gloss. decidit quartā in ver. me-
lius. q̄ quarta sol. nō videt̄ etiā bene declarari. ideo etiā alij po-
suerūt alias op. de quib⁹ hic per Io. an. potes cōcludere f̄m eū
a cōiungēdo opiniones. Si querit̄ [a] an priuilegium competit ad
5 agendum aut circa factū. † Primo casu aut competit ad agen-
dum aut ad excipiendum. Si ad agendum ⁊ tunc agi poterat
infra tempus quod natura actionis requiritur ⁊ non vltra. ff.
si quis cauti. l. si eum. §. iniuriarum. facit de elec. si electio. lib. vj.
cū ibi notatis. ⁊ quod no. ī. de electio. cum ecclesia. el. ij. vbi pa-
tet quod nō est verisimile principem qui iura tuetur illa omni-
no velle tollere. Si vero priuilegiū competit ad excipiendū tūc
si nullus agit durat perpetuo: q2 que temporalia sunt ad agen
dum sunt perpetua ad excipiendū. vt dicit glo. facit. l. cure. §. fi.
ff. de doli exceptio. quod intellige nisi aliquid posset imputari
excipienti. ī. c. j. si autem. ⁊. c. plerunq3. vel nisi limitatum sit tem
pus ipsius exceptionis puta ne teneatur creditoribus respon-
dere vsq3 ad quinquennium. l. quoties. C. de preci. impera. offe-
ren. Si vero aliquis agat contra illum qui est priuilegiatus ad
excipiendū. ⁊ tunc si non excipiat fit sibi preiudicium quo ad
illum actum tātū. ⁊ respectum persone agentis tantum. l. gene
raliter. ⁊ aut̄. presbyteros. C. de episco. ⁊ cleri. ¶ Secundo casu
principali quando priuilegium cōpetit circa factum. ⁊ tūc aut
datur ad faciendum ⁊ tollitur spatio. x. anno. l. j. ff. de nundi-
6 nis. vbi patet † quod priuilegiū cōcessum vt fieri possint nundi-
ne tollitur per non vsum spatio. x. anno. ⁊ per illam legē arguit
ibi Bart. vt etiam hic refert domi. Cardi. florenti. quod si ali-
cui ciuitati concessum esset priuilegium studij vt non vteretur
per decenniū quod perderet illud. Et dicit Io. an. quod. d. l. j.
de nundinis. videtur procedere in priuatis: sed in ecclesijs vide
retur. Secus secundum eum forte voluit quod in ecclesijs requi
ratur prescriptio. xl. anno. si tale priuilegium esset eis cōcessum.
facit licet non alleget. ī. de prescriptio. de quarta: aut priuilegiū
fuit datum ad non faciendum. ⁊ tunc aut papa sibi vel alteri
aliquid reseruat ⁊ non potest quis renuntiare in preiudiciū su-
perioris: sed solum quo ad suum preiudicium. ī. de arbitris. cū
tempore. ⁊. ī. de institutio. cum venisset: aut nihil reseruauit. ⁊
tunc aut erat datum in fauorem personarum ⁊ tollitur vnico
actu contrario. vt hic patet. ⁊. ī. de preben. pro illorum. cum si-
milibus. aut fauore ecclesiarum vel ordinum seu religiosorum.
⁊ tunc vnico actu non perditur: quia delictum persone non de
bet nocere ecclesie. de regu. iur. delictum. lib. vj. Nocebit tamen
negligentia si interueniat prescriptio que legitime sit comple-
ta. ī. de priuileg. accedentibus. ⁊. c. de terra. eo. ti. Et de materia
per Hostien. in summa huius titu. §. quomodo constitutio. ver
sicu. cum priuilegium. ⁊ de materia prescriptiōis quomodo va-
rie sunt ⁊ varia habent tempora propter id quod tetigit gloss.
in vltima solutione remittit Io. and. ad summam Hostien. in
titu. de prescriptio. rerum immobilium. §. ij. vbi enumerat pre-
scriptionem huius hore vsq3 ad centenariam prescriptionem
de quibus etiā posuerat Azo in brocardis suis in vltima char
ta. ⁊ de materia gloss. quomodo perdatur priuilegium tange-
tur aliquid per Cyn. in. l. falso. C. de diuersis prescriptio. per
7 quam legem dicebat hic Compo. † quod regulariter priuile-
gium nō perditur vnico actu sed solum legitimo tempore. con-
traria vero dicit esse specialia. ⁊ specialitatis ratio erat odium
vel fauor. de odio ponit exemplū in. l. ij. C. de iure dominij im-
petran. vbi vnico actu perditur in odiū vsurarij. de fauore po-
nit exemplum per id quod hic habetur. ⁊. ī. de prebendis. pro il
lorum. Nam hic vertitur fauor ampliationis numeri seruitorū
⁊ odium illorum qui legē volebant imponere pape quā ipsi nō
reseruabant. ⁊ dic f̄m eū fauor vel odium vel alia causa inducit
specia-

a ¶ Si querit̄. vide Bart. in l. filijs. C. de decu. li. x. ⁊ ꝑ do. Fely. hic in versi. Se- primo limita. col. xiij. ⁊ vide do. Abb. in. c. pro illorū. de prebē. in. ij. co- lum. in ver. vl- timo nota.

specialitatē cōtra regulam.sed Joan.an.tenet qđ superius dixi post eū.Jtē aduerte circa intellectū.c.si de terra.ꝛ.c.accedētib⁹. nā videnť adinuicē cōtrariari:q2 p̄mū videť velle ꝙ sufficiat p̄scriptio.xx.anno.scđm Un.c.accedētib⁹.videť velle ꝙ reqrať spatiū.xl.anno.Et aduerte q2 mirandū videť ꝙ in.c. si de terra.dicať de.xxx.annis.cū illud.c.fuerit Alexādri tertij qui alibi in.c.de quarta.j.de p̄scrip.statuit ꝙ in p̄scriptionib⁹ rerū ecclesie requirať spatiū.xl.anno.multe solutiōes tangunť p̄ gl. ꝛ Jo.an.in.d.c.accedētib⁹.ꝛ etiā tāgit gloss.in.c.vltimo.xvj.q. iiij.vbi glo.dicit ꝙ vbi agiť de p̄scribēdo cōtra priuilegiū tunc sufficit tēpus.xl.anno.secus qñ agitur de p̄scribēdo cōtra ius cōe cōpetens ecclesie ꝛ sic loquať.c.de quarta.Et ratio diuersitatis pōt esse q2 facilius tolliť priuilegiū ꝙ ius cōe.l.eius militis.§.militia missus.ff.de milita.testa.ꝛ in.§.q2 verisimile.in auth.de nō aliena.aut permutā.col.ij.ꝛ no.glo.in cle.causam.de elec.Et ista solutio pōt esse bona respectu cōtrarij.c.de quarta. Sed per illā nō tolliť cōtrariū.c.accedētibus.vbi litera omnino vr̄ velle ꝙ requirať spatiū.xl.anno.ꝛ ideo cōiter teneť ꝙ illud c.si de terra.loquiť fm̄ antiqua tēpora fm̄ q̄ etiā sufficiebat p̄scriptio minor.xl.annis.j.de p̄escrip.in.c.sanctorū. ¶ Jtem aduerte q2 inquātū in dictis.c.si de terra.ꝛ.c.accedentib⁹.diciť ꝙ nō tolliť priuilegiū vnico actu.ꝛ sic videť obstare huic.c.dicebat Jnno.ibi ꝙ ideo ibi ex vnico actu nō fiebat p̄iudicium q2 forte nō fuit facta solutio volūtarie p̄ priuilegiatū.Sed forte ex eo q2 execrabať.i.odio habebat lites.facit.l.ij.ff.de aliena. iudicij.vel q2 non habebat priuilegiū paratū arg.c.plerūq3.ij. q.vij.vel scđo pōt dici fm̄ eū ꝙ ibi cōuentus nō fecit cōtra priuilegiū sed vnus tantū vel duo de ipso cōuentu.Uel tertio fm̄ eū pōt dici ꝙ cū in hac materia innitať p̄sumptioni nō sic de facili induciť renūtiatio sup decimis q2 illa nullā recipit cōpensationē hic secus q2 l3 redditus tantorū minuenť tñ dignitas augeť.ideo facilius p̄sumiť hic renuntiatio.ista est sententia in effectu Jnno.poteris dicere hic ꝙ do.Ant.de bu.voluit dare aliā doctrinā circa istū articulū qualiter perdatur priuilegium.

8 Et cōcludit † ꝙ tria sunt que habēt inducere vt priuilegiū perdať.Primū est finis vite priuilegij vt q2 fuit ad tēpus concessum vel sub cōditiōe resolutiua.Secūdū est p̄scriptio.Tertium est valida renūtiatio p̄ illū q̄ habet potestatē renūtiādi.Cōcludit

9 ergo † ꝙ si per vnicā cōtrauētionē priuilegij purificať cōditio resolutiua priuilegij vel labiť tēpus limitatū ipsi priuilegio tunc perdiť priuilegiū.Si nō ex cōtrauētione priuilegij nō purificať cōditio resolutiua nec finiť vita priuilegij tūc si actus cōtrauētionis cōcludit validā renūtiationē tolliť priuilegiū.facit qđ no.hic.ꝛ.j.de p̄ebē.p̄ illorū.alias nō tollitur priuilegiū nisi legitime p̄escribať.p.c.si de terra.ꝛ.c.accedētib⁹.Sed iuxta p̄dicta surgit dubiū q̄ actus dicanť cōcludere renūtiationē ꝛ q̄ nō cōcludit ꝙ si priuilegiū cōcernit rē spectantē ad ecclesiam ex qua aliquod ius dñij est quesitū ecclesie.ꝛ tūc isto casu tali iuri nō pōt renūtiari.etiā p̄ totū capitulū vel collegiū nisi cū ei⁹ debita solēnitate ꝛ cū cā legitima.xxij.q.ij.sine exceptiōe.ꝛ sic loquiť.c.si de terra.ꝛ.c.accedētib⁹.Nā loquiť de priuilegio concesso sup decimis nō soluendis fauore religionis ꝛ ipsius ecclesie ex quo querebatur ius dñij decimarū ipsi ecclesie.ꝛ ideo per actum qui fiat per tale priuilegium non inducitur valida renūtiatio.Jdem dicebat Jnno.in.d.c.accedentibus.quādo priuilegiū cōtinet aliquid qđ est vtile ipsi ecclesie vel honorabile ipsi ecclesie.Si aūt sit priuilegium quod non concernit fauorem ecclesie sed fauorem renuntiantium vel tale quid qđ est vtile renūtiare vel indifferens tunc cōcludit do.Ant.de bu.qđ si factū est omnino cōtrariū priuilegio perditur priuilegiū ꝛ inducitur ipsius renūtiatio vt hic.ꝛ.j.de p̄ebē.p̄o illorū.ꝛ est ratio diuersitatis inter casum istum ꝛ p̄cedentē de se patens quia in p̄cedenti tractatur de perdendo dominio quesito ecclesie ꝙ non sic de facili fit.facit quod habetur in.l.deniq3.ff.ex quib.cau. ma.Si vero nō venitur directe cōtra priuilegiū tūc dicit ꝙ nō potest dari certa doctrina:sed recurrendū erit ad arbitrium iudicis qui habet arbitrari an ex qualitate fit. ¶ An ex tali contrauētione cōcludať volūtas renuntiādi seu renuntiatio vel nō in dubio tamen dicit ꝙ citius p̄sumetur voluntas renuntiādi in actu sonante in factum ꝙ in actu sonāte in ius ꝛ citius in actu odioso ꝙ in fauorabili allegat.de regu.iur.odia.lib.vj. Et potest poni exemplum.licet ipse nō dicat de actu sonante in factum puta quādo agitur de priuilegio concesso super nūdinis faciendis nā illud perditur spatio.x.anno.l.j.ff.de nundinis illud vero qđ sonat in ius vt est priuilegiū super iure decimarum nō perderet tam breui spatio vt p3 ex supradictis.Et patet ꝙ vbi nō inducitur renūtiatio:requiriť ꝙ interueniat p̄escriptio legitima ad tollendū priuilegiū. ¶ Jtē patet ex p̄dictis ꝙ vbi papa reseruauit aliqđ iuris sibi qñ cōcessit priuilegiū nō potest fieri p̄iudiciū iuri pape ex cōtrauētione illius cui priuilegiū est concessum.j.de arbi.nisi tēpore. ¶ Jtem aduerte q2 vt voluit Jnno.notabiliter in.d.c.accedētibus.ꝛ tangit hic do.Ant.de but.priuilegiū quandoq3 cōtinet mistū fauorē ecclesie ꝛ etiā fauorem priuatū puta si factū est priuilegiū in quo determinatur numerus p̄ebendarū vel statutū pōt id esse vtile ecclesie ne p̄pter tenuitatē p̄ebēdarū ex diuisione inter plures nō reperirētur canonici residētes vel nō reperirenť idonei pōt etiā cōtinere priuatā vtilitatē:q2 ex receptione plurū diminuenť reddit⁹. ꝛ vbi pauciores recipiunť nō fit diminutio.ꝛ isto casu quaten⁹ concernit fauorem vel p̄eiudiciū priuatum ex vnica contrauētione perdiť priuilegiū ꝛ rūpitur statutū.Et ideo non posset allegari nomine p̄prio sed bene posset allegari noīe ecclesie si ecclesia ex hoc lederet vt voluit Jnno.notabiliter in.d.c.accedētibus.qđ diligenter not.p̄o limitatione huius.c.ꝛ.c.seq. nam hic ꝛ ibi suppressio pōt esse in fauorē p̄priū ꝛ in fauorē eccle-

10 sie. ¶ † Jtem etiā aduerte q2 Jnno.in loco p̄allegat. quaten⁹ dixit vnico actu perdi priuilegiū.Jntellige id verū qñ ex momentaneo actu quesitū est priuilegiū puta statuto vel priuile. secus si esset quesitū ex cōsuetudine q2 tūc non tolleretur vnico actu etiā si nō esset quesitū ius dñij ex priuilegio:sed esset quedā cōcessio cuiusdā facultatis exemplū si cōsuetudo esset ꝙ nulli reciperenť in canonicos nisi essent in sacris.nā si aliqui recipiantur nō existētes in sacris nō propter hoc videť renūtiatū cōsuetudini in qua diu perseuerauerūt:q2 fm̄ eū nō videť esse licitū restringere cōsuetudinē.xj.di.in his.ꝛ ex hoc sequiť do. Anto. de bu.s3 nō credo de iure verū q2 pluralitas actuum ꝛ diuturnitas tēporis nō videtur venire ad fortificandū ius sed ad faciēdum tacitū consensum.vt plene notatur in materia cōsuetudinis in.l.de quibus.ff.de legi.ꝛ in.c.fi.j.de cōsuetu.Nec videtur differre consue.a statuto nisi per tacitū ꝛ expressum vt in dictis iuribus.Tene tñ menti dictum Jnno. ¶ Jtem limita superi⁹ dicta fm̄ do.Anto.de bu.in priuilegijs simplicibus sed si priuilegiū posset deferri ad diuersas personas vt est priuilegiū excusationis a tutela ꝛ a cura tunc ex contrauentiōe facta per acceptilationē vnius tutele vel cure respectu vnius persone non perditur quo ad alias.C.de excusatio.tuto.in.l.voluntarie.ꝛ ibi etiam dicit Cy.ꝙ interdum per contrauentionē in actu verisimili fit p̄eiudiciū etiam per vnicū actum quo ad alios act⁹. l.j.ꝛ ibi notatur.C.de his qui spon.munera publica subeunt. lib.x.vbi si quis patitur se eligi in decurionem:quia ille est actus aperiens viā alijs actibus intelligitur sibi p̄eiudicare etiam in alijs. ¶ Ultimo potes addere qđ si statutus esset numerus in ecclesia per episcopū cum cōsensu capituli videtur ꝙ restringat vel ampliat non subsistente cā qđ licet id nō facere debeat.ꝛ forte tunc vnus solus posset cōtradicere per no.in.c.cum oēs.j.de his que fi.a ma.par.ca.tñ videť ꝙ si oēs cōsentiant quod tenebit mutatio facta ex quo per eorū statutū statutus fuerat numerus.arg.regule.j.j.de reg.iur.ꝛ.l.nisi tam naturale.ff.de reg.iu. ꝛ licet male videatur facere faciendo sine causa.

1 Actor ꝛ reus licet sint eiusdem fori reus tamen potest trahi extra diocesim.
2 Canonicus an possit recipi nō facta assignatione p̄ebende.
3 Canonici debēt esse pares in p̄ebēdis ꝛ eorum receptio spectat ad capitulum.
4 Agere p̄o tali ꝛ agere noīe talis equipollent.
5 Canonici in p̄ebēdis an habeāt vsumfructū vel solum vsum.
6 Dictio suū quid importet ꝛ an genitiuus sui importet dñium.
7 Statutū transiens in contractum an possit reuocari.
8 Canonici an possint facere statuta.
9 Fructus superexcrescētes in ecclesia cui debeant deputari.
10 Receptio plurium ad vnam p̄ebendam potest valere item valet receptio ad vacaturas.
11 Recepti vltra numerū non admittuntur ad antiquas p̄ebendas etiā redditibus superexcrescentibus.
12 Protestatio contraria facto non iuuat p̄otestantem.ꝛ numero.19.ꝛ.21.
13 Consors litis agere non potest p̄o cōsorte sine mādato si vult agere ante lit.contest.sed post litem contest.agere potest dūmodo caueat de rato.
14 Exceptio dilatoria sup̄ueniēs post litē cōtesta.pōt demū obijci vsq3 ad primū actū qui cū parte postea agitabitur.ꝛ nu.15.
15 Canonicus an ratione cōfraternitatis quā habet cū alio canonico eiusdem ecclesie an possit agere sine mandato.
16 Exceptio tu non habes mandatum an possit quandocūq3 opponi etiam post litem contesta.
17 Duo qñq3 recipiunť simpliciter vna p̄ebēda vacāte ꝛ tenet receptio ꝛ tūc p̄ebēda debeť primo recepto ꝛ si de prioritate non appareat erit in optione capituli cui primo det.
18 Filiusfa.in potestate patris si vocatur ad munera ꝛ pater p̄otestatur ꝙ non consentit non tenebitur p̄o filio.

19 Protestatio qñ nõ est cõtraria facto valet secus si est cõtraria.
20 Protestatio quando dicatur contraria facto.
21 Protestatio contraria facto an vitiet actum.
22 Prebenda ꝛ canonia differunt.
23 Prebendam obtinere non possunt in matrimonio laici vel clerici seculares.
24 Maior septēnio ꝛ minor .xiiij. annorũ an possit esse canonicus.
25 Vocem in capitulo nõ habet qui nõ est in sacris ꝛ quid de laicis cõuersis in aliqua religione an habeãt vocem.
26 Promissio prebende vacature an aliquo casu possit valere.
27 Vocem in electione prelati an habere debeãt recepti vltra numerum prebendarum.
28 Canonicus supernumerarius an debeat habere distributiões quotidianas.
29 Sententia debet esse conformis libello.
30 Per receptionē canonicorũ vltra numerũ rũpitur numerus canonicorũ non tñ rumpitur numerus prebendarum.
31 Numerus prebēdarum an rumpatur ipso iure propter excrescentiam fructuum ꝛ receptionem factam vltra numerum prebendarum.
32 Et quid iuris si post excrescētiam reddituũ vacauit vna de prebēdis antiquis per mortem vnius antiqui canonici an debeat alius in eius locum subrogari. ꝛ nu. 33.
34 Lite pendente an possit quis vti possessione sua.
35 Vitiũ litigiosi qñ agitur personali nõ induciť per solam citationem per quã solum inducitur qñ agitur reali.
36 Receptus in canonicũ per capitulũ si petit a capitulo prebēdã vacantē coram iudice cõpetenti ꝛ facta litis contesta. capitulũ confert illam alteri an collatio sit irritanda.
37 Duo iudices si pronũtient diuersas sentētias quid iuris.
38 Lite pēdente an indistincte fieri debeat reuocatio attētatorũ.
39 Canonici an possint facere statuta sine cõsensu epi.
40 Protestatio ad hoc vt valeat an sufficiat aduersariũ tacere ꝛ nõ cõtradicere an vero requirať expressus cõsensus aduersarij.
41 Protestatio vel pactum cõtra substãtiam actus an valeat: an vero vitietur protestatio vel pactum.
42 Protestatio ad quos actus dirigitur.
43 Citatus cõparēs corã iudice ordinario si nõ vult cõsentire in eũ si dicit simpliciter ꝙ protestatione premissa nõ intēdit in eũ aliquo modo cõsentire põt a iudice vt cõtumax reputari ꝛ contra eũ tanꝙ̃ cõtumacē procedere: sed ꝓtestari debet ꝙ nõ intendit consentire in eũ nisi ꝛ quatenus de iure tenetur.

Cum. M. Ferra. Si capitulũ contra suam cõstitutionē de certo numero aliquos recepit vltra numerũ de super excrescētibꝰ redditibꝰ illis ꝓuidere teneť. h. d. Et diuidiť in tres partes principales. nã in prima poniť allegatio ꝓ martino ꝛ socijs. In secũda allegatio canonicorũ in ꝯ̃riũ. In tertia diffinitiõis cõmissio. scđa ibi verũ. tertia ibi mãdamus. Et q̃libet dictarũ partiũ põt subdiuidi in tres. Nã prima põt subdiuidi: qꝛ primo martinꝰ ꝓ se ꝛ socijs allegat statutũ capituli ꝛ eius causam: scđa ipsorũ receptionē cõtra id factã. tertia ꝓuisiõis denegationē. scđa ibi post modũ. tertia ibi licet. ⁋ Scđa principalis simil'r in tres. Nã primo canonici seu ꝓcuratores eorũ fateñť statutũ capl'i: sꝫ addũt de cõfirmatiõe papali. in scđa fateñť receptionē sꝫ exprimũt ipsiꝰ formã in tertia fatētur denegatã ꝓuisionē sꝫ exprimũt cãm quare. scđa ibi cũ vna. tertia ibi cũqꝫ. ⁋ Tertia principalis sil'r facit tria. Nam primo mãdat ꝓuisionē petitã fieri. scđo mãdatũ declarat. tertio mandat decerni irrita illa q̃ fuerũt acceptata. scđa ibi itaqꝫ. tertia ibi reuocatis. ⁋ In tex. ibi. ꝛ. ĩ. decidiť ꝙ qõ erat inter martinũ ꝛ socios ex vna ꝑte ꝛ capitulũ ex alia. ꝛ mota fuit corã ferrariēsi epo ꝛ dicta lite pēdēte aliqua fuerũt innouata tã circa ꝑbendas q̃ circa possessiões. Et ꝙ tandē cã fuit delata ad papã per viã appellatiõis vel alio mõ corã q̃ finaliter ꝑtes allegauerũt. ꝛ primo mar. ꝓ se ꝛ socijs ꝓut sequiť in litera. Itē ibi inter plures supple qꝛ i. xviij. ſm Egi. qꝛ cõsueuerãt esse ibi. xviij. canonici. ꝛ xviij. ꝑbēde. Itē ibi ꝓuidere sup. ꝙ videbať iniustũ. ꝛ iõ petebat saltē ex illis ꝓuideri ꝛ attētata reuocari. Itē ibi ꝛ quēdã alium supple ꝛ adhuc quēdã aliũ ſm Host. ꝛ sic erãt tres cũ mar. vltra duos de qbꝰ dixit. Itē ibi minꝰ sufficiēs fuerat supple vt eis videbať. Itē ibi ꝛ. ĩ. decidiť ꝛ ꝓpter supradicta cõcludebat ꝓcurator capituli ꝙ dictus mar. ꝛ socij sui fouebãt iniustitiã ingetãdo capitulũ. ꝛ iõ petebat capitulũ absolui ab impetitiõe predictorũ. Itē ibi quatuor. iõ forte dixit de quatuor q̃uis supra dixerit de qnqꝫ. qꝛ lꝫ qnqꝫ fuissent recepti. tñ vna ꝑbēda vacauit vt dictũ fuit in dicto ver. verũ. ꝛ sic in effectu quatuor tñ ꝑñt dici vltra numerũ recepti: vel forte vnus ex illis quinqꝫ mortuus fuit vel renũtiauit iuri suo. Prima tñ expositio melior videtur. ⁋ Itē ibi post motã questionē potes id qđ sequiť cõstruere cũ hoc verbo motam ꝛ facere punctũ post verbũ ferrariē. ꝛ tũc loquiť de lite mota corã epo ferrarieñ. coram quo a principio fuit mota qõ per mar. ꝛ socios cõtra capitulũ. Põt etiã intelligi qđ ista verba corã ferrariē. epo cõstruanť cũ verbo innouata. ꝛ tũc debet fieri punctus post verbũ motam questionē ꝛ quilibet intellectus in se bonus. tñ cõiter primus teneť ſm quem innouata fuerũt aliqua post motã litem corã ferrarieñ. epo. sed secũdũ intellectũ innouata fuerũt pendēte lite corã papa. ꝛ istã videbatur seq hic Inno. dicēs ꝙ ex quo de istis prebēdis vel possessionibus agebatur corã papa vel delegato illud negotiũ ad se reuocasse videť ꝛ ideo alij inferiores nõ deberēt se intromittere. ĩ. [1] de offi. leg. c. licet. ꝛ. iij. q. vj. in. c. q̃uis. ⁋ † No. j. ex capitulo iuncta suprascriptione. qđ lꝫ actor ꝛ reus sint eiusdē fori. tamen potest reus trahi extra dioce. nec mirũ qꝛ olim etiam videbať posse trahi extra ꝓuinciã. ĩ. de iniurijs olim sed hodie regulariter secus per. c. statutum. §. cum vero. de rescrip. in. vj. fallit tamen qñ impetratur contra capitulũ ecclesie cathedralis vt hic fiebat quo casu etiam hodie potest fieri impetratio extra dioce. cõmunem dũmodo fiat infra vnam dietã vt patet in. d. §. cum vero. ⁋ Item no. ꝙ interdũ in ecclesia vltra prebendas est mēsa cõmunis. facit qđ habetur. ĩ. de conces. preben. c. fi. lib. vj. ⁋ Item no. qđ canonici vidētur posse diminuere numerũ prebendarum etiã si diminutio tendat ad cõmodũ ipsorũ canonicorũ in contrariũ tñ potest allegari. per id qđ habetur in ver. verũ vbi ponit de cõfirmatione apostolica quasi alias sine illa non potuis- [2] sent de quo dic vt plene dixi in. c. prece. super gloss. ij. ⁋ † Item no. qđ videť receptio tenere in canonicũ: nulla facta assignatione prebēde de qua. ĩ. de prebē. dilectus filius. ⁋ Itē not. ꝙ canonicus carens prebēda põt petere illã sibi assignari. facit. ĩ. de preben. relatum. ⁋ Item no. ꝙ in statuto de certo numero canonicorũ etiã si sit cõfirmatus per papam subintelligitur clau- [3] sula nisi ecclesie excreuerint facultates. ⁋ † Itē no. arg. ꝙ canonici debēt esse pares in prebendis de quo. s̃. eo. cum oēs. in glo. penul. ꝛ. ĩ. de maio. ꝛ obe. statuimus. ⁋ Itē not. ꝙ canonicorũ receptio videť spectare ad capitulũ de quo. ĩ. de elect. in. c. cũ ec- [4] clesia vulterana. ꝛ ꝑ gl. no. in. c. si ꝓ te. de rescrip. in. vj. ⁋ † Itē [a] potesꝰ notare ſm do. Anto. de bu. ꝙ equipollere videñť talis agit pro tali vel agit noīe talis. Pro hoc bene facit in. l. fideicõmissa. §. interdum. ff. de leg. iij. ꝛ. ĩ. de appel. sua nobis ꝛ quod habetur in. l. j. §. item denuntiatio. ff. de oper. no. nuntia. ꝛ ibi per Bar. Et aduerte quia videtur ꝙ intelligať tãꝙ̃ procurator facere qñ facit actum iudicialē: vel tanꝙ̃ consors litis si ratio subiecte materie hoc suadet per id quod habetur in tex. hic cũ glo. j. alias si extra iudiciuꝫ aliquid faceret noīe alterius posset facere tanꝙ̃ gestor negotiorum vt patet in. l. j. ꝛ per totum. ff. de nego. gest. Et sic debet attendi qualitas materie facit quod habetur in. l. post mortem. ff. qñ ex facto tuto. ꝛ in. c. dilecti. ĩ. de foro [5] compe. ⁋ † Item no. ex tex. ibi in vsus qđ canonici in prebendis videñť habere solũ vsum ꝛ nõ vsumfructũ. facit quod not. gl. in. c. fi. ĩ. de pign. sed gl. in. c. ex literis. ĩ. de proba. ꝛ. ĩ. de peculio clerico. c. fi. videntur velle qđ habeãt vsumfructũ. sed glo. in c. ꝑsenti. de offi. ordi. in. vj. dicit qđ in vita possunt dici fructuarij ꝛ in morte vsuarij. ꝛ sic per illam possunt concordari opiniones de quo dicetur in. c. fi. ĩ. de pecu. cle. Aduerte tñ quia text. hic dum dicit in vsus suos ꝛc. videtur velle quod redditus sint sui quo ad dominium: sed potes dicere quod improprie loquitur sicut etiam quando clericus dicit ecclesiam esse suam que est sibi intitulata. facit quod habetur in. l. ij. ꝛ quod ibi notatur ꝑ glo. ff. de orig. iur. vbi interdum coloni ꝛ rustici dicunt possessiones esse suas quas colunt. facit quod habetur in. c. proposuit. ĩ. de clerico excommuni. mi. ꝛ de hoc verbo suum. ꝛ de ipsius significato habetur per glossam ꝛ doctores. ĩ. de preben. ꝓ illorũ. ꝛ in. c. j. de postu. prela. ꝛ de genitiuo etiam an importat dominium habetur per Barto. plene in rubrica. ff. de ope. no. nũtia. ꝛ in tex. ꝛ in. l. ij. §. in locum. ff. de religiosis. ⁋ Item no. diligēter quod statutum capituli valet contra antiquam consuetudinem licet gloss. videatur aliter sensisse in. c. cum omnes. s̃. eod. ꝛ ibi etiam dixi. ꝛ hoc dicit domi. Antonius de butrio procedere etiam si non fiat in statuto mentio de cõsuetudine per id qđ habetur in. c. j. de constitutionibus. in. vj. in ratione sui. ⁋ Itē etiam aduerte secundum eum quia verum est quod possint facere statutum restrictiuum numeri ex causa ad preiudicium futurorum canonicorum. Sed ad preiudicium non posset fieri statutũ. quia talis consuetudo quo ad receptos tanꝙ̃ concernens eorum commodum videtur transisse in contractũ. ꝛ ideo non videtur posse reuocari nisi omnes consentiant. per id quod notatur per glo. in. c. cũ omnes. s̃. eo. ꝛ quod habetur per legistas maxime Bart. in. l. quod semel. ff. de decre. ab ordine faciendis. ⁋ Aduertendũ tamen vt dicit hic do. Ant. de bu. licet cõmuniter dicatur ꝙ statutũ transiens in cõtractũ non põt reuocari: istud

[Margin note a:] ⁋ Itē potes. vide hic per Fel. in primo nota.

istud pcedit fm eū qñ trāsiuit in cōtractū non subiecti. z idē dicit de priuilegio p no. p Inno. ī. de iudi. nouit. Nā tūc non potest reuocari secundū eū sine illi⁹ cōsensu. secus dicit qñ trāsiuit in cōtractū subiecti q2 tūc poterit reuocari etiā illo modo cōtra dicēte cā tñ subsistēte: q2 cū causa pōt qs priuari iure suo vt dictū fuit. s. eo. q̄ in ecclesiarū. z facit qd no. ī. de reli. do. constitutus. p gl. z qd no. Inno. in. c. in nostra. ī. de iniurijs. Et fm predicta etiā dicit intelligendū qd no. Inn. in. c. dilect⁹. ī. de tēp. ordi. vbi dicit q cōtra ppriū statutū nō pōt dispēsare: q2 illud debet intelligi qñ trāsiuisset in cōtractū z debet limitari fm superius dicta. z sic residet do. Ant. de bu. videt tñ q etiā quādo trāsit in cōtractū vel priuilegiū nō subditi si causa subsit possit reuocari forte si ingratitudinē cōmitteret ille cui priuilegium esset cōcessum per ea q̄ habent in. c. fi. ī. de dona. qd videret etiā procedere in priuilegio per principē laicū cōcesso ecclesie collegiate si collegiū ingratitudinē commiserat fm no. in. c. ij. de or. 8 cog. ¶ † Itē potes notare q canonici possunt facere statuta z quo z qualiter debeat intelligi no. gl. notabilis. in. c. pe. de ver. sign. in. vj. z dictū fuit. s. eo. cū oēs. z tāgit etiā ibi an sit necesse q interueniat cōsensus epi qui tñ non est necessarius qñ interuenit cōfirmatio pape ex certa sciētia q2 papa pōt supplere defectum autoritatis epi eo casu quo requireret. facit qd no. in. c. prece. in glo. ij. circa finē. ¶ Et no. etiā q possunt facere statutū contra antiquā consuetudinē: cōtra ius aūt cōmune non videt q possint statuere. per id qd habet in. c. quod sup his. de ma. z obediē. z in. c. fin. de offi. archipresby. de quo ibi latius dicetur. ¶ Aduerte tñ q2 licet vniuersitas ecclesiastica nō videat posse statuere contra ius tñ. secus videt in vniuersitate seculari vt patet in populo ciuitatis habēte merū z mistū imperiū vt no. in l. oēs populi. ff. de iusti. z iure. z ratio diuersitatis est q2 populus romanus a prin. nō habuit potestatē legis condēde a principe imo potius princeps ab eo. l. ij. §. deinde. ff. de ori. iur. Ideo facilius pōt statuere populus cōtra ius cōe. sed inferiores ecclesiastici habēt ptātē a papa. ideo cōtra illius cōstitutionē non possunt statuere. facit qd habet in cle. ne romani. de elec. z qd habetur in tex. z glo. in. c. j. ī. de trāsla. prela. ¶ Itē not. q volūtaria cōuentio cōtra numerū seu statutū numeri rūpit ipsum numerū z cōsequēter statutū de numero facit. ī. de prebē. pro illorum. secus ergo a cōtrario sensu qñ ex autoritate capitulū recipit aliquē vltra numerū puta ex mandato pape: q2 tūc talis receptio nō frangit numerū z no. in. d. c. pro illorū. z ibi etiam tangitur quid si fiat receptio ex mādato legati de quo dicendum vt ibi. ¶ Item potes notare ex litera ibi ad instantiā. qd idē est dicere ad instantiā alicuius quo ad petitionē vel preces qd est notādum q2 sepe in actis z instrumētis dicit talis ad instantiam talis promisit vel fecit tale quid. ¶ Itē no. q vbi aliqui recipiuntur ad vnā prebendā vident posse agere vt cuilibet ipsorū integre prouideat de prebēda. qd qualiter debeat intelligi recurrēdum est ad ea que habent. ī. de preben. in. c. vacante. z. c. cū causam. z aliquid etiam eo. tit. dilecto. z tangetur. ī. sup glo. in ver. 9 ad eam. ¶ † Itē not. quid sit faciendū de fructib⁹ superexcrescentib⁹ in ecclesia q2 videtur deputādi cōi mense supple vel cōuertēdi in aliā vtilitatē ecclesie. ī. de verb. sig. c. fi. qd intellige qñ non sunt ibi aliqui vltra numerū recepti alias eis de talibus superexcrescentibus esset prouidendū vt hic probat. ¶ Itē potes notare practicā libelli super petitiōe fiēda per receptos vltra numerū: q2 possunt petere superexcrescentes redditus sibi in beneficiū assignari. vt hic aperte colligit. ¶ Itē potes notare q clausula consueta fm stilū curie apponi in literis apostolicis ēt si non fuit apposita tacite tñ subintelligit. facit quod legitur z no. ī. in. c. ij. de rescrip. ¶ Itē no. q statutū tollit consuetudinē iuxta limites cause ipsius statuti vt sic intelligat cōditio resolutiua ipsius statuti deficiēte causa ipsius statuti. facit quod habetur. ī. de renū. post trāslationē. vbi patet generaliter q cessante causa cessare debet z effectus. Nam hic statutū fuerat factum propter penuriā redditū propter quā restringit numerū. ideo superueniēte augmento cessare videt causa statuti. ¶ Itē potes notare qd canonicus pōt agere pro canonico in iudicio de 10 quo in gloss. j. ¶ † Item potes notare qd videt valere receptio plurū ad vnam prebendā vacantem de quo tangetur cū gloss. in verbo ad eam. ¶ Item potes notare qd valere videtur receptio ad vacaturas vt hic videtur colligi in ver. mādamus. iuncto versi. idē canonici. possēt tñ dici qd ibi non notatur forma 11 receptionis sed potius intentio recipientium. ¶ † Itē not. qd etiam redditibus excrescentibus recepti vltra numerū non admittuntur ad antiquas prebendas. z ex hoc videt posse inferri qd receptio vltra numerū etiam existente fructuum superexcrescentia. licet rumpat numerū canonicorum non tamen videtur rumpere numerū z determinationem antiquarum prebēdarū. de quo. ī. de preben. pro illorum. vbi etiam per glo. z tangetur

12 ī. cum glo. in verbo integritate. ¶ † Item no. q protestatio cōtraria facto non iuuat protestantem. z ad hoc cōmuniter allegatur istud. c. qd videtur pbare notabile ex quo q2 receptio facta contra numerū facta protestatione de numero videt obuiare facto. z tñ non iuuat ipsa protestatio. Potest etiā aliter colligi notabile vcz qd ptestatio detrahens facto cōsecutiuo ex iuris dispositione nō iuuat protestantē de quo aliquid tangetur cū gl. in verbo sine preiudicio. ¶ Item no. q videtur valere receptio cū pacto q receptus nihil recipiat donec alij fuerint prebendā assecuti. de quo in glo. in verbo perciperent. ¶ Itē not. qd augmētatio redditū non cedit ad cōmodū augmentātiū. de quo in glo. in verbo industria. ¶ Ultimo no. q attētata facto partis vel iudicis lite pendente corā superiore veniūt retractanda. facit qd habetur vt lit. pen. per totum de quo in glo. penul. z fi. ¶ Antequā descendā ad glo. est sciendū quod do. Ant. de bu. posuit hic duo euidentialia z scdm satis est in se clarum z nō expedit in illo stari: sed in primo aliqualiter obscure z non clare fuit locutus. ideo potes clarius dicere q2 in ecclesijs collegiatis qñq2 nō est determinatus numerus canonicorū nec prebēdarū z tūc ius creatur cū receptiōe canonici z extinguit cum illo vt habet in. c. dilecto. ī. de prebē. qñq2 vero certus est numerus pbendarū sed nō est cert⁹ numer⁹ canonicorū. z tūc ēt isto casu nō est pprie dare vacationē in canonicatibus sed nascitur cū persona receptoris z extinguit p mortē. In prebendis vero bene est dare vacationē ex quo numer⁹ est taxatus z si recipientur vltra numerū prebēdarū debēt habere de alijs bonis cōib⁹ z de redditib⁹ superexcrescētib⁹ p id qd hic habet z in. c. dilect⁹ filius. T. de preben. Qñq2 vero in ecclesia est statutus cert⁹ numerus canonicorū z etiā certus numerus prebendarū z prebēde sunt realiter distincte q2 quelibet pbēda hȝ certas possessiōes assignatas vel certos redditus ipsi prebende assignatos. Et in tali ecclesia clarū est q est dare vacationē respectu canonicatus z etiā prebēdarū. Qñq2 vero in ecclesia taxatus est numer⁹ canonicorū sed nō est ibi distinctio prebēdarū qd esse pōt vt colligit in. c. fi. de cōces. prebē. lib. vj. Et isto casu considera q interdū lȝ nō sint prebēde realiter distincte: tñ pñt esse taxate q2 pñt esse certe portiōes priuilegiate taxate iuxta numerū canonicorū. puta si bona oīa sunt cōia ipsius capituli. z taxatū sit p statutū q p officialē deputatū ad administrādū talia bona fiat distributio. verbi gratia sunt. xij. portiōes qñ taxat⁹ est numerus canonicorū. ad. xij. Nā hoc casu vt de se ptȝ non est in tali ecclesia realis distinctio pbēdarū: sȝ potius quedā taxatio. z pprie appellantur portiones priuilegiate vt voluit Inno. in. c. dilectus filius. T. ī. de prebē. Qñq2 vero nō sunt taxate portiones sed distribuūtur ipsi redditus inter canonicos qui reperiuntur tēpore quo fit distributio. z hoc casu dicitur esse solū taxatus numerus canonicorum ex quo ille est taxatus z non sunt ibi distincte prebende nec etiā portiones priuilegiate ex quo nulla facta est taxatio portionū. z isto casu nō est proprie dare vacationem respectu prebendarū: sed in precedēti casu qñ sunt portiones priuilegiate bñ est dare vacationē q2 idē est iudicandū qd de prebendis distinctis vt voluit Inno. in. d. c. dilectus. z late sumpto vocabulo tales portiones priuilegiate possunt dici prebēde. p id qd habetur. ī. de conces. preben. cū super. Item etiam pōt esse q taxatus est numerus canonicorū in ecclesia z dñium oīm bonorū capituli est penes capitulū tñ certe portiones assignant cuilibet canonico vt illis administret z reddit⁹ recipiet cum hoc tñ quod quilibet teneatur reponere in manibus capituli dictas possessiones qñ sibi placuerit. z isto casu nō est proprie realis distinctio prebēdarum ex quo dominiū possessionis remanet apud capitulū sed non est penes ipsam prebendā: seu habentem ipsam prebendam. tamen censetur esse quedam taxatio prebendarū z in ista est dicendū id qd dixi de possessionib⁹ priuilegiatis z sic etiā hoc casu esset dare vacationē in talibus a prebēdis sic taxatis. z ista fuerūt de mēte do. de Ro. in conclusione. cccc xxxiiij. fm vnā quotam. Alij habent in conclusione cccclvij. z plenius dixi in. c. dilectus fili⁹. ī. de prebē. z p hoc habes clarius z euidētius qd do. Ant. de bu. dicit hic. ¶ In glo. a j. a ibi sine alijs. sentit glo. q nō sit dare consortē litis nisi circa rē indiuiduā: sed istud nō est verū q2 sufficit q lis sit cōis pluribus circa eandē rem lȝ diuisibilē. vt patet in plurib⁹ agentibus actione cōmuni diuidūdo vel fami. ercis. Nam tales habentes rem cōmunē vel hereditatē cōem dicuntur consortes in ipsa re vel hereditate. l. j. z. ij. C. de consor. eiusdē litis. sed forte glo. voluit dicere qd quilibet pretendebat titulū per se esse sepatum a canonia. z similiter prebendam distinctā sibi assignari z hoc respectu non erāt consortes: sed alio respectu videlicet inquantū cōmuniter intendebāt infringere statutū de numero fm domi. Car. floren. vel fm do. Ant. de bu. inquantū pretēdebāt cōmunionē in fructib⁹ superexcrescentibus. z hoc respectu poterant

a ¶ In gl. j. de hac materia consortū litis vide hic late p Fely. in. iiij. col. ver. glo. j. ibi cum essent cōsortes. z per do. Abba. in iij. colum. ver. glo. j.

a ¶ Litem cō‑ a teſtatā. Adde Cardi. in cle. j. ix. q. ⁊ pleni⁹ in cle. iij. xj. q. de procura.

13 dici conſortes. † Aduerte tñ ꝙ conſoꝛs litis nō pōt agere ꝓ cō‑
ſoꝛte ſine mādato ſi vult agere añ lit. cōte. ſed ſi vult poſt lit. cō‑
teſta.ᵃ agere pꝛo conſoꝛte bene pōt dūmodo caueat de rato ꝑ. l.
ij. hic allegatā ⁊ dūmodo expꝛeſſe nō pꝛohibeꝛ ꝑ id qꝺ habeꝛ in
l. ſi pꝛetoꝛ. ff. de iudi. ⁊ in. l. pōponius. §. fi. ff. de pꝛocu. ⁊ intellige
ſm do. Ant. de bu. hoc verū qñ ſimul ipſi cōſoꝛtes litis agebāt
⁊ ſic ſimul fuerūt litē cōteſtati cū aduerſario. ſecus ſm eū ſi gli‑
bet de per ſe dedit ſuā petitionē ⁊ inchoauit illā inſtantiam de
per ſe: qꝛ tunc nō viderenꝛ habere cōſoꝛtē in eadē lite ex quo gli
bet pꝛoſequeretur diuerſam inſtantiā videꝛ tñ ꝙ id facere non
poſſint inuito reo ne ſuper eadē re in diuerſis inſtantijs fatige‑
tur. per id qꝺ habetur in. l. in hoc iudicio. ff. fami. erciſ. Itē ad‑
uerte qꝺ licet lis ſit cōteſtata per ipſos ſimul in eadē inſtātia tñ
ſi vnus eoꝝ vult pꝛo alio agere ſine mandato debebit cauere
de rato vt eſt dictū. Nam qñ exceptio dilatoꝛia ſuperuenit poſt
lit. cōteſt. illa debet poſſe opponi. arg. ꝫ. de exce. paſtoꝛalis. ⁊ iō
pōt reus obijcere exceptionē dilatoꝛiā ꝙ nō audiaꝛ niſi caueat
de rato. ſecus aūt qñ potuiſſet obijci ante lit. cōteſta. ipſa dilato
ria: qꝛ nō pōt poſtea opponi ſi añ non fuit oppoſita. l. ſi pompo
nius. §. rata. ff. de pꝛocu. ⁊ no. ꝫ. de excep. in. c. exceptionē. ⁊ in. l.
exceptionē. C. de ꝓba. Et ꝑ pꝛedicta pꝫ qualiter debeat intelli‑
gi litera ſi Martinus volebat agere pꝛo cōſoꝛtib⁹ ſine mādato
rōne cōſoꝛtij litis. Et patet etiā ꝙ ante lit. cōteſta. non poterat
agere etiā ſi voluiſſet pꝛeſtare cautionē de rato niſi fuiſſet du‑
bium de mādato ſm ea que habentur in. l. j. C. de ꝓcura. ⁊ ꝫ. de
pꝛocu. in. c. j. ideo tūc debuiſſet habere mandatū. ⁊ ꝓpter hoc ſo
14 lutio vltima gl. videtur melioꝛ. ¶ † Itē aduerte qꝛ voluit Jo.
an. ꝙ quando poſt litē cōteſta. oꝛitur exceptio dilatoꝛia qꝺ de‑
mum poterit obijci vſq; ad pꝛimū actum qui agitabitur poſtea
cū parte circa merita: qꝛ talis actus habebitur loco cuiuſdā cō‑
teſtationis. facit quod no. glo. valde no. in. c. j. de elec. in. vj. ⁊ cū
hoc dicto tranſit do. Ant. de bu. ⁊ fuit dictū vltramōtanoꝝ
quod ſequiꝛ Cy. in. l. nullā. C. de pꝛocu. ſm Bart. in. l. nihil. C.
de pꝛocu. tenet oppoſitū dicens ꝙ hoc nō reperitur iure cautū.
⁊ qꝛ ex quo ſemel facta eſt cōteſtatio litis nō pōt amplius multi
plicari in eadē lite. arg. l. res pꝛopꝛias. C. de lega. fatetur tñ ꝙ in
caſibus in quibus nō fieret litis cōteſtatio. vt in caſu in quibus
pꝛoceditur ſummarie ⁊ ſine figura iudicij vt in cle. ſepe. de ver.
ſign. tūc pꝛimus actus qui agitareꝛ inter partes in cauſa circa
merita cauſe: bene haberet vim conteſtationis litis. ⁊ ſic intelli‑
gitur. l. ꝓcuratoꝛibus. ⁊ l. nullā. C. de pꝛocura. ⁊ hec opinio vi‑
detur melioꝛ licet canoniſte cōiter tranſeant cū opinione Joā.
and. Et pꝛo opinione Bar. facit quod habetur in. c. j. de ꝓcu.
in. vj. vbi patet ꝙ licet ꝓcuratoꝛ qui litem eſt conteſtatus poſſit
alium ſubſtituere. tñ ſecus eſt ſi fuerit ſubſtitutus poſt lit. cōteſt.
vt ibi patet cuius contrariū deberet dici ſi vera eſſet opi. Joan.
an. ꝙ licet interueniat poſt litem conteſt. tñ actus qui poſtea fie
ret ſm eum deberet haberi pꝛo conteſtatione ⁊ ſic haberet poſt‑
15 ea poſſe ſubſtituere quod tñ non eſt verum. ¶ † Item aduerte
quia inquātum dicimus ꝙ exceptio ſuperueniens poſt lit. con‑
teſt. pōt opponi. videꝛ Inno. hoc limitare. in. c. ij. ꝫ. de oꝛd. cog.
hoc verū eſſe niſi volēti excipere ſupereſſet via agendi vt cōtin‑
geret in exceptione ſpoliationis obueniente poſt lit. conteſt. qꝛ
tunc ſm eum nō poterit obijci cū ipſi volēti excipere remaneat
ſaluū ius agendi de ſpoliatione. facit quod habeꝛ in. d. c. ij. ⁊ in
c. fi. ꝫ. eo. tit. Tñ vt dicit do. Ant. de but. iſtud dictū Inno. non
bene videꝛ ꝓbare. ⁊ ideo nō videtur eſſe tutum. Dicit etiā hic
do. Ant. de but. ꝙ licet qñ ſuperuenit notitia dilatoꝛie poſt lit.
cōte. illa poſſit obijci per ea que habenꝛ. ꝫ. de exce. paſtoꝛalis. tñ
ſecus eſt ſi fuerit datus terminus ad ꝓponēdas peremptoꝛias:
qꝛ ſm eū lꝫ in dilatoꝛijs ſi ſuperueniat notitia exceptionis illa
poſſet obijci poſt terminū: tñ ſecus erit in perēptoꝛijs ꝑ id quod
no. Cōpoſt. ꝫ. de elect. qꝺ ſicut. nā ſm eū lapſus terminus in per
emptoꝛijs vꝛ trāſiuiſſe in rē iudicatā. ⁊ ideo non vꝛ poſſe obijci
niſi ꝑ viā reſtitutiōis in integrū. Sed certe eadē ratio videꝛ in
dilatoꝛijs qꝛ ſi aſſignata eſt dilatio ꝑ iudicē ad ꝓponēdas dila
toꝛias videꝛ ꝙ lapſus termini trāſeat in rē iudi. ꝫ. de elec. cū dile
cti ad fi. ⁊ tñ pōt ꝓponi dilatoꝛia ſi ſuperuenit eius notitia er‑
go multo foꝛtius debet poſſe ꝓponi peremptoꝛia cū de maioꝛi
pꝛeiudicio tūc agaꝛ. ⁊ ſic cautius ſit agendū. de elect. vbi pericu
lū. lib. vj. ⁊ ideo non videꝛ vera opinio do. Ant. de but. nec Cō‑
po. de quo etiā dixi in pꝛealleg. c. paſtoꝛalis. ꝫ. de excep. Et iſta
opinio etiā videꝛ rationabilioꝛ per rationē ſuperius tactā. Itē
16 etiā hic do. Ant. de but. nunquid ratione confraternitatis quā
habet † canonicus cū alio canonico eiuſdē eccleſie poſſit agere
ſine mandato. Concludit ꝙ non qꝛ talis ſpiritualis cōiunctio
non ſufficit ſed requiritur carnalis coniunctio per. l. ſed he. ff.
de pꝛocu. fatetur tñ ꝙ ſi habeat mandatū poterit pꝛo ipſo po‑
ſtulare ſeu aduocare. ⁊ etiā pꝛo ipſo agere: qꝛ talis fraternitas
ſurgens rōne ſocietatis que habeꝛ in eadē eccleſia non ſupplet
effectū mādati ſed bene tollit inhabilitatē qꝛ vbi clericus non
poſſet pꝛo extraneo in foꝛo ſeculari agere poterit pꝛo cōcanoni
co. dū tñ habeat mandatū ⁊ ſic pōt intelligi ſecundū eū gl. c. fi.
ꝫ. de poſtulādo. nō aūt poterit agere pꝛo ipſo canonico ſine mā
dato lꝫ cōiunctus pꝛo alio cōiuncto per ſanguinē poſſit agere
ſine mādato. Itē etiā aduerte qꝛ tetigit ēt hic do. Ant. de bu.
17 de illa exceptione. † Tu nō habes mādatū an poſſit opponi qñ
cūq; etiā poſt litē conte. de qua materia etiā tetigit gl. valde no
tabilis in. c. j. in ꝟbo abūdātia. de ele. in. vj. ⁊ ibi etiā ꝑ Inn. ⁊ ꝑ
idē Inn. in. c. qm̄ cōtra. ꝫ. de ꝓba. ⁊ in. c. ij. ꝫ. de eo q oꝛ. fur. rece‑
pit. Et licet do. Ant. de but. hic ſatis inſtat tñ cōcluſio eſt ꝙ aut
iſta exceptio opponiꝛ ante lit. cōte. ⁊ tūc repelliꝛ quis niſi oſten
dat mādatū vel niſi caueat de rato ſi ſit dubiū de mādato. l. j. C.
de ꝓcu. ⁊ ibi tāgiꝛ qñ dicaꝛ eſſe dubiū. ⁊ an ex ſola negatiōe fiat
res dubia an vero requiraꝛ ꝙ aliqd veriſimile appareat ꝓpter
qꝺ poſſit ſupplicari de mandato de quo etiā tangiꝛ in. c. j. ꝫ. de
ꝓcu. ⁊ facit etiā quod no. in. c. coꝛā. ꝫ. de offi. dele. Aut opponiꝛ
poſt lit. cōteſt. vel poſtꝙ eſt habita ꝓ cōteſtata ⁊ tūc attendi de
bet foꝛma opponēdi. qꝛ aut pars dicit mādatū nō habes. ideo
nō debeas audiri. niſi caueas de rato. ⁊ tūc nō admittereꝛ talis
exceptio per. l. pōponius. §. rata. ff. de ꝓcu. niſi eſſet conſoꝛs qui
vellet agere ꝓ cōſoꝛte per id qꝺ habeꝛ in. l. ij. C. de conſoꝛ. eiuſdē
litis. ⁊ etiā tetigit hic glo. Aut ſimpliciter opponiꝛ exceptio ꝙ
nō habet mandatū ⁊ tūc ſi obijciēs offert ſe paratū id pꝛobare
vt qꝛ vult pꝛobare mādatū eſſe reuocatū. ⁊ tūc debet audiri ſm
oēs vt in. l. licet. ⁊ ibi not. C. de pꝛocu. Aut nō offert ſe paratum
pꝛobare. ⁊ tunc do. Anto. de but. hic ſequēdo glo. in. c. j. in ver.
abſentia. pꝛealle. de elect. in. vj. cōcludit ꝙ ſi iſta exceptio oppo‑
nitur ad finē annullādi iā geſta nō audieꝛ. ſecus ſi ad finem vt
impediātur futuri actus. qꝛ tūc ex equitate debebit repelli ⁊ po‑
terit etiā ex officio iudex repellere ne eius iudiciū ſit eluſoꝛium.
argu. l. ſi pꝛetoꝛ. ff. de iudi. Potes tñ dicere ꝙ ita demū debet re
pelli in futurū niſi pꝛius fuiſſet admiſſus cū cautione de rato. ꝑ
id qꝺ habeꝛ in. l. inter quos. §. fi. ff. de dam. infec. ⁊ qꝺ no. Cy. in
l. j. C. de ꝓcu. licet Ja. but. in. l. licet. C. de ꝓcu. ⁊ do. Ant. de bu.
hic poſt eū videanꝛ velle ꝙ licet legitimata fuerit pſona ꝑ cau‑
tionē de rato. tñ poterit opponi ad merita vt circa illa nō audie
tur niſi oſtēdat mandatū. ſed certe iſta opinio eſt contra caſum
in. d. l. inter quos. §. fi. ſm vnū intellectū vbi videꝛ ꝓbari ꝙ ſuffi
cit ſemel legitimatā eſſe perſonā per cautionē de rato vt poſſet
ꝓſequi etiā vſq; ad ſnīam incluſiue. ⁊ iſtud etiā videꝛ ſeq Bar.
in. d. l. licet. Idē dicas ſm Inno. ſi fuiſſet pꝛoductū inſtrumētū
mandati. ⁊ nihil oppoſitū vt ipſe not. ꝫ. de pꝛoba. qm̄ contra. qꝛ
tunc etiā poterit repelli a ꝓſecutione niſi ꝓbareꝛ de falſitate in
ſtrumēti mādati vel de reuocatione mādati. Idē dicit Bar. in
d. l. lꝫ ſi fuiſſent legitimata vt mandata qꝛ iudex pꝛonuntiaſſet
mandatū eſſe legitimū ⁊ nō fuiſſe appellatū qꝛ talis pꝛonuntia
tio pꝛeiudicabit vt nō poſſit repelli a ꝓſecutiōe per aduerſariū
licet talis ꝓnuntiatio non habeat pꝛeiudicare dño abſenti ſm
no. in d. l. lꝫ. per Bar. vbi etiā tāgit quid de exceptione. Tu nō
potes eſſe ꝓcura. ſiue id dicaꝛ cōtingere rōne inhabilitatis pſo
ne cōſtituētis pꝛocuratoꝛē ſiue rōne ipſius ꝓcuratoꝛis ſiue rō‑
ne cauſe in qua quis cōſtituiꝛ ꝓcuratoꝛ de quibus dicendū vt
ibi per eū ⁊ in. l. pōponius. ſ. tacta. Quomō ⁊ qñ pꝛoceditur cō
tra abſentē pꝛecludiꝛ via dilatoꝛijs ſi pꝛoceditur lite non conte
ſta. in caſu quo id fieri poſſit ſi deuentū ſit ad actū qui non con
ſueuit fieri niſi poſt lit. cōteſt. puta receptionē teſtiū ſuꝑ meritis
cauſe no. in capitulo pꝛeterea. ꝫ. de dila. ⁊ facit etiā quod not. in
d. c. j. de elec. in. vj. do. Jo. de imo. ¶ In glo. ad eā. ibi vel dic.
ibi colligiꝛ tertia ſolu. ex qua habes ꝙ in litera tūc nō ponetur
foꝛmalis receptio ſed potius intētio quedā q̄ videbatur quodā
modo fuiſſe ipſoꝝ canonicoꝝ de capitulo ſeu ipſius capituli.
⁊ ſic ſecundū iſtā fuiſſent ſimpliciter iſti duo recepti in canoni‑
cos vel pōt dici qꝺ intelligaꝛ ad eā ſcꝫ eccleſiā. ⁊ ſic nō erit rela‑
tio ſpecifica ſicut alibi in ſimili mulier ſaluauit q̄ dānauit ⁊c. fa
18 cit qꝺ hꝛ in. l. dñm. C. de iniurijs. Potes cōcludere ſm gl. † qꝺ
interdū duo vna pꝛebenda vacāte ſimpliciter recipiūtur. ⁊ tunc
clarū eſt qꝺ tenet receptio ⁊ tūc pꝛebenda debeꝛ pꝛimo recepto:
ſi de pꝛioꝛitate nō appareat in optione capituli cui pꝛimo dent
per id quod habetur in. c. duobus. de reſcript. in. vj. quandoq;
vero duo recipiunꝛ in canonicos ⁊ eis aſſignatur ipſa pꝛeben‑
da que vacauit ⁊ tunc valet receptio ⁊ vitiatur aſſignatio p̄bē‑
de qꝛ videtur facta contra concilium turoneñ. ex quo fit ſimul
duob⁹ ideo nō valet aſſignatio: valebit tñ receptio canonicoꝝ
quia vtile per inutile non vitiatur. de regu. iur. in. c. vtile. lib. vj.
quandoq; vero recipiuntur duo in canonicos ad vnam pꝛebē‑
dam ⁊ ſic ſub vnica oꝛatione fit receptio ⁊ aſſignatio. ⁊ tūc aut
conſtat de mente qꝺ volunt ipſi recipiētes receptos ſtatim eſſe
canonicos ⁊ quod etiam quilibet eoꝝ habeat pꝛebendam
qꝛ interdum facere de vna duas ⁊ tunc poteſt valere receptio

⁊ etiam

τ etiã assignatio per id qđ habeť in.c.vacante.j.de prebē. dũmo do cõcurrant illa q̃ ibi cõsueuerũt notari qñ canonici τ capl̃m volunt facere de vna duas. Si autē cõstat ꝙ volunt vnã prebendam diuidere inter duos tũc vitiatur ipsa receptio ex quo super eodē constructo fit τ etiam ex quo mens est vitiosa.per id qđ hʒ in.c.tue.j.de preben. In dubio autem ex quo sub vna oratione duo recipiuntur ad vnam prebendam videntur recipi cõtra cõcilium Turoñ.ideo non valet receptio:vt in.d.c.tue.lʒ do.Ant. hic dubitauerit. ¶In gloss.alium in fi.vel potes dicere ꝙ istud contingit q2 illa vacans poterit vnicuiqȝ ex illis assignari:vt dicit hic Hof.τ Egi.vel alios forte iste quintus erat mortuus:sed non videť bene de mēte litere:vnde posset etiã suppleri ꝭm Hostien.litera vt dixi super tex.dum dixi quendã aliũ vt addatur τ etiã adhuc quēdam aliũ tamē ꝓpter id qđ infra in litera in vsi. mãdamus solũ dʒ de quatuor plus placet expositio Hof. ¶In gl.sine preiudicio.ibi plusq̃ appellatio. Et ratio diuersitatis est

18 in casu illo q2 vbi† filiusfamilias existens in potestate patris vocatur ad munera si pater ꝓtestatur ꝙ nõ consentit nõ tenetur ꝓ

a filio[a] q2 nullum prestat tunc cõsensum noiationi seu electioni facte de filio ad munera publica.secus si ipse appellaret a tali nominatione seu electione q2 tunc vř sentire ꝙ possit eligi sed dicit electionē esse iniustam.ideo tunc facit sibi preiudicium per talē appellationē sicut τ dñs appellans in sñia lata cõtra eũ cũ falso procura.l.iij.§.falsus.ff.rem ratã habe. ¶In eadē glo.in fi.τ sic

19 glo.voluit dare duas solutiones ad cõtraria. Prima ꝙ† ꝓtestatio valet qñ nõ est ɔ̃traria facto vt in ɔ̃iijs.sec° qñ est ɔ̃traria facto.τ ita loquiť hic.nã recipiēdo aliquē in canonicũ videtur cõsequenter capitulũ velle ꝙ tali debeat ꝓuideri ne habeat inane nomen canonici.j.de preben.relatũ. Et ideo si protestať ꝙ non debeat illi ꝓuideri τ ꝙ nihil ꝑcipiat vř protestatio quo ad effectum ɔ̃ria facto q2 videtur capl̃m velle qđ recepto in consequentiam ꝓuideatur ꝓpter protestationem. Secũda solu.fuit in ver. posset dici ꝙ hec ꝓtestatio ꝓfuit quo ad hoc vt antiqui percipe rent suas prebendas integras:sed certe etiã sine illa ꝓtestatione debuissent habere integras q2 receptio canonicorũ vltra numerum:lʒ corrũpat nõ tamē rumpit numerũ prebendarũ: vt no.j. de preb.pro illorũ.τ.j.glo.in verbo integritatē. Et hinc sumpta occasione doc.hic tractant materiã ꝓtestationis. nã illã tetigit hic Jo.and.post Host.τ Bar.in.l.nõ solum.§.morte.ff.de ope. no.nun.reducit materiã ad quatuor mēbra principalia. Quia quedam est protestatio declaratoria voluntatis. Quedam inhibitoria.i.que fit vt aliquid nõ fiat. Quedã certificatoria.i. que fit ad certificãdum aliũ de aliquo. Quedã incitatoria.i. que fit ad incitandum aliquem vt aliquid faciat:puta venditorē vt veniat ad suscipiendum litem pro emptore.de quibus plene prosequitur in.d.§.morte.τ Jo.de lig.ponendo verba Bart.in.c.cumana.de elec.d.Ant. de bu.hic reducit materiam ad tria principalia membra.τ quãdoqȝ protestatio fit simul cũ actu. Qñqȝ precedit ipsum actũ. Quandoqȝ sequiť τ in quolibet istorũ triũ ꝓsequitur casus. Nam qñqȝ ꝓtestatio venit ad obuiandũ sensui facti prout in facto consistit. Qñqȝ venit ad obuiandum intellectui iuris qui resultat ex facto. Qñqȝ ad detrahendum partem substantialē facti. Qñqȝ ad detrahendũ aliquod ius cõsecutiuũ ex facto. Qñqȝ ad detrahendum partē sensus facti multipliciter intelligibilis:de quib° hic plene per eũ. Et pro mō nõ ꝓsequor: sed al's declarabo τ tractabo an ꝑfecte dixerit.τ similiter declarabo an d.Card.flo.hic in distinctione sua quã hic posuit in hac materia ꝑfecte dixerit.sed ꝓ modo ꝓ aliquali institutione. Potes concludere vt voluit hic Jo.and.post Hosti.qui etiã decla

20 rat qñ dicatur ꝓtestatio cõtraria facto.† Nam ꝭm eum tunc dicitur esse cõtraria facto:qñ ꝓtestatio τ factum simul se nõ cõpatiuntur vt qñ dupl'r aliquid potest intelligi. Exemplũ in responsione rei facta narratione seu petitione actoris negãdo narrata prout narrantur τ petita fieri debere. Nam talis respõsio potest fieri animo nõ contestandi sed aĩo tñ instruēdi iudicē.facit qđ habetur in.l.qui iurasse.ff.de iureiuran. Ideo bene iuuaret hoc casu ꝓtestatio si reus respondet ꝓtestãdo ꝙ nõ respõdet animo litē cõtestãdi.τ sic quotidie practicať.lʒ i dubio si nõ fieret protestatio induceretur cõtestatio per id qđ habeť in.l.j.C.de lit. contesta.τ qđ notať in.c.j.j.de lit.contesta. Et ꝓ declaratione materie cõcludit Jo.and.ꝙ aut ꝓtestatio fit cõtra substãtiã negotij aut non. Primo casu nõ valet:vt patet in recepto in canonicũ sub protestatione ne habeat prebendam:vt probatur hic.τ.j. de preben.dilectus.τ facit.j.q.iij. si quis obiecerit. Et idem in eo q profitetur cum protestatione vt aliquid propriũ retineat quia non videtur valere ꝓtestatio.j.de statu mona. cum ad monasterium.τ idē in eo qui cõtrahit matrimoniũ cũ aliqua τ ꝓtestať de prole vitanda.j.de cõdi.appo.c.fi. dicit tamen aduertendum ꝙ lʒ quãdoqȝ ꝓtestatio vitietur:vt patet hic.tñ qñqȝ ipsa protestatio que fit contra substantiam negotij vitiat id qđ agitur:vt patet ex his que habentur in.d.c.fi.τ aliter nõ declarat quando vitiat actũ vel quãdo ipsa vitietur:sed.j.dicã. Secundo casu qñ nõ est cõtra substantiã negotij:τ tũc aut fit in iudicio aut extra iudiciũ. Si in iudicio τ ista tollitur per cõtrariũ factũ:lʒ valeat donec contrarium factum non interueniat. Exemplũ si ꝓtestor ꝙ non intendo litē cõtestari. nã si postea ex interuallo respõdeã petitioni actoris nõ repetita ꝓtestatione per id erit lis cõtestata de quo.j.de lit.contest.c.vno.τ facit qđ not. Jnn.j.de elec.cumana.vbi tangit de ꝓtestatione quãdo quis ꝓtestatur ꝙ nõ intendit in iudicē consentire. nam videtur ꝙ si ex interuallo postea faciat actum corã iudice nõ repetita ꝓtestatione videať recessum a ꝓtestatione per superius dicta.τ dicit ibi notabil'r Jnn.qđ si simpl'r protestor ꝙ non intendo in iudicē cõsentire videor esse contumax τ tanq̃ contra cõtumacē posse ꝓcedi.τ ideo de caute la est ꝙ fiat ꝓtestatio ꝙ nõ intendit in iudicē cõsentire nisi quatenus id fit de iure.τ sic quotidie practicať. Si võ fit ꝓtestatio extra iudiciũ τ tunc aut tangit ius protestantis tñ:aut ius ꝑte

a stantis τ alterius. Si tangit ius protestantis tñ:τ tũc iuuat ꝓtestatio q2 potest quis debere τ protestari hoc casu id ꝙ vult ex quo alium nõ ledit.vij.q.j.pontifices.τ.j.de postula.bone.el.ij.τ l.qui in aliena.§.celsus.τ.l.pro herede.ff.de acquiren. heredi. Et pro hoc q2 sue rei quis debet esse moderator τ arbiter.l.in re mãdata.C.mandati. Si vero tangit protestatio ius protestantis et alterius: et tunc aut subest iusta causa qui corroboret protestationem aut non. Primo casu valet protestatio precipue vbi ꝓtestans certat de dãno.j.de off.c.ordi. pastoralis.xvj.q. iij.§.post versi.his autem.τ.l.vt perfectius.C.de annali excep.τ in. c.j. qđ metus causa.τ.j.de appella.c.fi. Secundo casu qñ non subest iusta causa:τ tunc aut ꝓtestatio est nuda τ tollitur per actũ cõtrarium:vt hic patet.τ facit.j.de elec.in genesi. Aut est vestita τ tunc valet τ dicitur esse vestita ꝭm Joan.and.post Host.si ꝓtestatio est conuentionalis:vt q2 pars aduersa cõsentit τ sic debet intelligi ꝭm eum quod habetur in.c.cumana.j.de elec. Et sic vestitur hoc casu per pactum:nec mirũ q2 pacta licita sunt seruãda.j.de pac.c.j.τ.l.iurisgentiũ.§.pretor.ff.de pac. Item vestitur coherentia contractus vt si ꝓtestor ꝙ res mihi obligata alieneť saluo iure pignoris qđ habeo in illa.l.si debitor.§.fi.ff.qui.mo. pig.vel hypo.soluiť. Item τ tertio vestitur ꝭm dñm Jo.and. ex coherētia expẽsar factarũ ex causa humanitatis. l. ac si quis.§. pleriqȝ.ff.de religi.τ facit etiã qđ habetur ex not.in.l.nesennius. ff.de nego.gest.τ sic residet do.Jo.and.post Host. qui etiam de materia posuit in summa huius titu.§.qñ cõstitutio.ṽ.τ quia de protestatione.τ de materia etiã per glo.in.c.j.xviij. dist. τ per Joã.mona.in regula.in generali.de regu.iur.in. vj. vbi per modum summe tractauit etiã hanc materiã.τ Bar.etiã successiue in.d.l.non solum.§.morte.de ope.noui nun.τ do.Anto.de but. etiam hic vt superius tetigi.sed aduerte inquãtum dixi.s.circa primũ mēbrũ quãdo ꝓtestatio est ɔ̃traria facto : ꝙ valet actus τ eius ꝓtestatio:sed tamē qñqȝ vitiatur actus.τ aliter nõ declarat Jo.and.potes declarare per ea que hic tetigit do. Anto.de but.τ q̃ leguntur τ no.in.c.fi.de condi.appo. q2 si ꝓtestatio fit cũ illo cũ quo principal'r actus geritur si ille ɔ̃sentit vitiať actus.τ sic loquitur.c.vlti.j.de cõdi.appo.vbi vitiať matrimoniũ qñ cõtrahitur sub ꝓtestatione prolis euitãde si ille cui fit protestatio cõsentit ꝓtestationi:secus si taceret vt ibi voluit Hosti.nã.valeret tũc matrimoniũ nõ obstãte protestatione ex quo esset cõtra substantiã matrimonij ipsa ꝓtestatio:τ pars expresse nõ consentiret. Si autē fiat ꝓtestatio cũ eo cũ quo simpl'r actus nõ geriť vt quãdo fit professio in manibus abbatis cũ ꝓtestatione de retinendo aliqđ ꝓpriũ τ tũc valet actus τ vitiatur ꝓtestatio etiã si expresse cõsenserit abbas qui recipit ad ꝓfessionē:q2 licet ipse abbas id consentiat non cõsentit deus cui principaliter fit professio τ abbati vt eius ministro:vt etiam voluit Jo.and.in.d.c. fina. Et attende q2 an τ quando requiratur expressus cõsensus illius cui fit protestatio. An võ sufficiat tacitus nõ est omnino bene declaratũ per docto.aliquid tangiť in.l.fi.§.item si predixerit.ff.naute caupo.stabu.τ aliquid etiã per Bartol.in.§. morte. aliquid etiã hic per do.Ant. de but.aliquid etiã tetigit hic do. Car.floren.sed meo iudicio non perfecte declarant.ideo hoc al's latius declarabo. ¶Item aduerte quia contra primum membrum fortiter videtur obstare.l.cũ precario.ff. de preca. vbi protestatio fit contra substantiã negotij τ videtur vitiari protestatio:τ valere contractus precarij:τ tamen fiebat cum illo cũ quo principaliter contrahatur.istud contrarium nõ tetigit hic do. Anto.de butr.τ posset dici ad.c.fi.de condi.appo.ꝙ ibi vitietur matrimoniũ in odium ipsorum contrahentium qui cõditionē inhonestam contra substantiam matrimonij posuerunt.τ sic illud capl̃m non faceret contra.d.l. cum precario. tamen hoc al's latius declarabo. ¶Item adde ꝙ istud videtur esse verum in actibus extraiudicialibus qđ superius est dictuʒ.sed in iudicio

D

¶Př an teneať ꝓ filio vocato ad munera.adde an autē př teneať filio ꝓ mala administratione quã fecit ĩ bonis filij sui,vide pau.de cas. C.de bo. q̃ li.l. cũ opʒ.§.sub hac tñ.nu.9.τ 10.fo.cvj.ĩ impressione lugdunẽsi. Et de hoc qđ hic dʒ vid eũdē pau. ff.de neg. ge.l. mandasti.nu. 3.fo.cj.

videtur q̄ protestatio cōtraria facto nō vitiat actum sed faciat protestante repelli tanq̄ cōtrariū.⁊ iste videtur casus ꝫm vnum intellectū in.c.solicitudinē.ad fi.j.de appel. Item inquātū dixi post Joan.an.q̄ si protestatio respicit ius protestātis tū:q̄ illi statur nec ab ea receditur. Adde q̄ istud verum qñ actus sequēs protestationē nō expediret cum tertio vt qñ quis protestatur q̄ non intendit adire hereditatē sibi delatā: ⁊ postea reperitur in domo hereditaria.nā tūc iuuat protestatio preambula. secus si fieret actus cū alio:vbi vēderet rem hereditariā.nam videretur tunc recessum a protestatione:vt voluit Bartol. in.d.§. morte. ¶Circa primū membrū principale.et hec pro modo sufficiant

22 de ista materia de qua alīs plenius dicetur. ¶†In gloss. recepe runt.s.ex receptione in fratrem.sup.⁊ est ius spirituale ⁊ in spiritualitate cōsistens:sed p̄benda cōsistit in rebus tēporalibus.⁊ sic habet tēporalitatē annexā.facit qd̄ habet in.q.iij.§.si quis obiecerit.⁊ qd̄ not.Host.in summa de preben.§.quid sit prebenda.⁊ Inno.in.c.maioribus.j.de prebē.⁊ per hoc bene potest sequi id qd̄.j.dicit glo.in vb.vnde.vꝫ q̄ licet laicus non possit esse canonicus.q: non est capax spiritualium.j.de instit.c.j.⁊.ij.de elec.in c.quisquis.tamē bene potest habere prebendam:q: illa in tēporalitate ꝯsistit vt predixi:vnde in partibus francie in aliquibus ecclesijs sunt prebende deputate ꝑ laicis nobilibus infirmis et pauperibus. ¶Itē aduerte q: lꝫ glos.j. vellet q̄ lꝫ quis habeat prebendam nō per hoc sequit̄ qd̄ intelligat̄ habere ius canonie. Istud limitat Jo.and.post Cōpost.ꝓcedere nisi esset prebenda que esset deputata pro canonico:⁊ ꝯsueta tū cōferri canonicis. Nam tunc si talis preben da vacans cōferretur alicui habili ad canonicatum ex hoc intelligatur etiā canonicatus esse collatus cū tali prebenda ex quo talis prebenda cōnexitatem habeat ad ipsuꝫ canonicatū:q: ꝑpter officiū canonie est instituta:vt dicit glo.⁊ ideo per collationē talis prebende intelligetur esse collatus canonicatus.ar.c.trāslato.s.eo. Cautius tamē est ⁊ decētius q̄ fiat collatio prebende cū plenitudine iuris canonici seu iuris canonicalis.j.de cōcess.prebē.in.c.ꝓposuit.⁊ idem voluit Arch. de preben.in.c.si clericus.in.vj.⁊ idē do.de Rota in sua vltima cōclusione.⁊ Mode.maxime Guil.⁊ Zenzel.in cle.si iusta.de p̄bē.

23 ¶†An autem in matrimonijs laici vel clerici seculares possint habere prebēdas.videt̄ dicendū q̄ nō per ea que habent̄ in.c.ea

24 que.§.pe.j.de sta.reg. ¶In ea.gl.in fi. An sautē maior septēnio ⁊ minor.xiiij.an.possit esse canonicus. gloss. vr̄ hic velle q̄ sic lꝫ nō habeat interim vocē in caplo.de quo etiā ꝑ gl.in. c. si eo tpe.

25 ⁊.c.statutū.de rescrip.in.vj. Et adde etiā q̄ hodie s nō existens in sacris nō habeat vocē in electione:vt habet̄ in cle. vt hi q. de eta ⁊ quali. De laicis autē cōuersis in aliqua religione an habeant vocē i ecclia ipsa hr̄ in.c.ex eo.de elec.in.vj.vbi dr̄ q̄ nō:nisi aliud haberet cōsuetudo:de quo dicendū vt ibi in.d.cle.vt hi qui. Nec ob.predictis si diceret̄ q̄ nō vr̄ valere cōsuetudo q̄ laici cōuersi habeant vocē:cū illi nō sint in sacris ꝑ id qd̄ hr̄ in.d.cle. vt hi q. q: potest rn̄deri dupl'r. Primo q̄ hodie sit correctuꝫ qd̄ dixi de laicis cōuersis:verum q: correctio debet euitari. de elec.cū expediat.li.vj. Potes dicere scd̄o q̄ illa cle.vt hi qui.loquit̄ in illis q sunt deputati ad deseruiendū diuinis officijs:vt ibi ptꝫ in prin. q: in illis nō valet cōsuetudo q̄ nō existēs in sacris habeat vocē. secus in laicis ꝯuersis q: illi nō sunt deputati in diuinis officijs vt illa celebrēt q: in illis non reprobat̄ ibi ꝯsuetudo vt cū eis nō loquatur.hoc tene menti ꝑ limitatione.d.cle. ¶In glo.percipe ret ibi ⁊ canonici.hinc colligi potest scd̄a so.glo.tamē contra illā facit:q: ista receptio vr̄ facta esse sub modo.⁊ sic nō simpl'r ideo vr̄ nō valuisse ꝑ id qd̄ hr̄.j.vt eccle.bn̄ficia.in.c.vt nostrū. Ex prima autē solutione potes notare q̄ qñ deducit̄ in pactū illud qd̄ est de iure cōi q̄ isto casu valet pactū ⁊ nō ꝑ hoc iducit̄ simonia. facit qd̄ not.j.de elec.significasti.⁊.vij.q.j.pastoralis.⁊.j.de p̄ben. significatū.⁊.c.relatū.⁊.viij.q.iij.in summa.do. Ant. de but. hic finalr̄ cōcludit q̄ si in pactū deducit̄ id qd̄ est debitū de iure cōi tūc non vitiabitur tale pactum per ea que habentur in iuribus preallegr.⁊ idē dicit si deducat̄ in pactū debitū ex statuto vel alio iure spāli si tale debitū debet applicari in aliquā vtilitatē spūalē ꝑ id qd̄ hr̄.j.de prebē.significatū.secus si deberet applicari vtilitati priuate. Nā tūc si fiat cōcessio iuris spūalis cū pacto vel sub cōmemoratione statuti induceret̄ simonia.ꝑ id qd̄ hr̄.j.de simo. iacobus.⁊.c.veniēs.⁊.c.sicut ꝑ certo.secus si fieret collatio iuris spūalis vel reciperet̄ qs ad ius spūale sine pacto ⁊ sine cōmemoratione statuti:lꝫ expostfacto aliqd̄ peteret̄ virtute statuti q: tūc receptio ⁊ collatio valeret ex quo simpl'r facta esset lꝫ alīs statutū forte de se nō esset equū:vt hic etiā tetigit do. Anto.de but.⁊ voluit Inn.⁊ facit qd̄ hr̄ in.d.c.iacobus.⁊.c.veniēs.vnde dicebat Inn.hic q̄ canonici faciendo statutū siue fuerit bonū siue malū non ꝑ hoc cōmiserunt simoniā:lꝫ alīs peccēt qñ est malū nec sic cōmittitur simonia qñ receptio simpl'r fuerit facta nō facta cōmemoratione statuti.⁊ ita potest intelligi id qd̄ dixi superius.secus dicit Inno.si post electionē vel receptionē in canonicū canonici nuntiauerūt statutū ipsi recepto seu electo:⁊ ipse illud tunc ꝓmisit seruare:q: tunc bene esset simonia.j.q.ij.ꝗpio. viij. q. vi. artaldus.nec ꝫm Host.excusarentur tunc ex eo q: sup illo facta fuisset cōstitutio seu statutuꝫ sicut nec excusaret cōsuetudo.j.de simo.c.veniens.⁊.c.sicut ꝑ certo.⁊ hoc ideo q: illicita ⁊ ꝑ priuato cōmodo ⁊ tēporali inducta.secus si fuisset inducta.pro publica vtilitate ⁊ spirituali ⁊ ꝑ diuino cultu.j.de preben.significatū. ⁊ facit qd̄ notatur in.c.iacobus.j.de simo. Si autē nō promitteretur seruari statutū licet receptus illud seruaret non esset simonia ex quo nō obligasset se cū licitum est vnicuiq̄ iuri suo renuntiare.j.de dona.apostolice.⁊.C.de pac.in.l.pe. ¶Sed aduerte q: vt hic tangit do. Anto.de bu.si litera hic ponderet̄ videt̄ q̄ receptio facta fuerit sub cōmemoratione statuti si in tex.ponat̄ forma receptiōis ꝓut videt̄ poni.ideo dicit posse dici q̄ si habem⁹ respectū ad receptionē primoꝝ duoꝝ q: illa fuit facta sine preiudicio cōstitutionis ⁊ ꝓtestatio nō valuit tanq̄ cōtraria facto.⁊ receptio fuit valida. Non habet quo ad talē receptionē obstare contrariū formatū in glo. Si vo habemus respectū ad receptionem alioꝝ vltimo receptoꝝ qui videntur fuisse recepti sub certo modo:vt patet ibi ita q̄ ipsi ⁊c.⁊ tunc dicit q̄ talis modus etiā si fuisset deductus in cōuentionem valuit q: consonabat iuri.facit qd̄ not.in.c.significasti.j.de elec.⁊ qd̄ etiā dixi superius. Nam de iure est q̄ aliquo recepto si aliqui postea recipiant̄ nō debent postea recepti aliquid habere etiam de superexcrescentibus ꝫm eum anteq̄ primus sit prebende beneficium integre assecutus.⁊ ideo nō erat cōtra ius q̄ isti vltimo recepti nō deberent aliquid recipere anteq̄ primi essent integre assecuti prebēdas.⁊ istud tenebat Jo.an.ꝫm eum in sua antiqua lectu. quā ego vidi. ⁊ fecit satis breuē anteq̄ faceret nouellas.vel ꝫm eum potest dici q̄ hic nō fuit statutum cōmemoratū animo obligādi receptos ad statutum:sed potius ad excludendum preiudicium statuti. ¶In glo.industriam.in fi. Jo.and.hic post Host. dicit deberi attendi an prebende distincte augmententur.⁊ tunc illud bene habet prodesse illis qui fecerunt industriam per iura allegata in glos. Interdum vero possessiones cōes augmentantur ex industria. ⁊ tunc illa bene habent ꝓdesse:q: ex quo possessiones sunt cōes capitulo debet augmētatio omnibus ꝓdesse de caplo. ⁊ sic etiā receptis in canonicos vltra numerum.⁊ ita intelligatur iste tex. ⁊ sic etiam transit do. Ant.de bu. Sed certe verius videt̄ q̄ etiā si prebende distincte fuissent augmentate q̄ de supercrescentib⁹ debebit ꝓuideri per istū tex.qui loquitur indistincte. Et sic etiā videtur fuisse de mente glo. Et sic ratio q: imputādum videtur istis qui aliquos receperunt vltra numerum. nā ex hoc fuerunt obligati ad prouidendū eis eo modo quo fieri poterat ne inane nomen canonici haberent.j.de preben.in.c.relatum. Et per hoc potest respōderi ad.l.iij.C.de alluuio.q: ibi nō erat quid imputādum ei qui per industriam augmētauit reddituꝫ. Glo. tamē in d.l.iij.dat multas solu.ad.l. ij. eiusdem tituli que videtur illi cōtradicere sed nō est necesse instare ꝑpter predicta. Inno.etiā hic dicebat q̄ istud cōtingebat hic fauore ecclesie ⁊ fauore ampliandi cultus diuini.facit qd̄ habetur.j.eo.ex parte.⁊ facit etiam qd̄ tangetur.j.in glo.super verbo integritate. ¶In glo. ad prebendas ibi. Inno.quartus.sed certe Inno.hoc nō dicit simpliciter sed alternatiue ponendo etiam id qd̄ sequitur in glos.vꝫ q̄ isti non fuerunt recepti ad vacaturas sed simpliciter. Et ꝫm hoc id qd̄ hic dicitur in litera de vacaturis nō notat formā receptionis q: non fuerūt recepti ad vacaturas simpl'r:sed potius notat intentionē q: habuerūt intentionē vt prouideretur de vacaturis. Et hec solu.bona est.pro cuius declaratione bona tāgit hic do.

26 Anto.de but.†An ꝓmissio vacature[a] aliquo modo possit valere.vnde cōcludit q̄ interdum quis simpl'r recipitur in canonicū ⁊ claruꝫ q̄ tenet receptio ⁊ ei debebit ꝓuideri de vacatura vel cū facultas se obtulerit puta per superexcrescētiā facultatū.j. de cōces.preben.accedens. Interdum quis recipitur in canonicum ⁊ ex interuallo ꝓmittitur sibi prouideri de vacatura.⁊ tunc isto casu fuerunt opi. Nam aliqui voluerūt dicere q̄ tenuit ꝓmissio: q: hꝫ secū ꝯcursum iuris cū tali debeat ꝓuideri vt est dictum vt patet in.c.relatum.j.de preben.vbi de hoc per gloss. que videtur istam opi.ponere. Alij vo tenuerūt cōtrarium per.c. dilectus filius. ⁊.j.de preben. Et istam tenuit do. Anto.de but. per illum tex.nec obst.q̄ habet cōcursum iuris:q: hoc casu istud nō sufficit ne det̄ materia occasione talis ꝓmissionis captandi mortem alterius:sicut in simili videmus q̄ licite quis ex dispositione iuris potest expectare hereditatē propinqui sui attinentis ab intestato.⁊ tamen non potest pacisci de illa.l.fi.C.de pac. Odiū ergo vacaturarum operatur q̄ talis promissio non valet. facit quod habetur.j.de conces.preben.in.c.ij. Interdum vo eodē tempore quis recipitur in canonicum ⁊ promittitur sibi prebenda vacatura ⁊ tunc vitiatur promissio vacature ⁊ tenet receptio q: vtile per inutile

¶Differētia est inter canoniā ⁊ prebēdā.

a ¶Promissio prebēde vacature an aliquo casu possit valere vide j.de cōces. preben.c.ij.⁊ ibi per scribētes.

per inutile nō vitiat᷑ de reg.iur.li.vj.⁊ notat᷑ in.c.dilectus filius.
T.ĵ.de preben.⁊ hoc intellige in casu dis.vij.secus si cōstaret de
mente q̄d voluissent etiā receptionē in canonicū differre intemp⁹
vacature preben.q̄a tunc vitiaretur vtrūq̄ attenta mente cor-
rupta ⁊ vnitate tēporis licet interueniat diuersa receptio verbo-
rum:vt voluit Innocē.in.d.c.dilectus.⁊ idem multofortius qñ
vnica esset cōceptio verborū puta q̄r quis reciperet᷑ ad vacaturā
prebendā.nā tunc multofortius ꝓpter vnitatē orationis vitia-
bitur vtrūq̄ si cōstet ꝙ vtrūq̄ vcz receptionē in canonicū ⁊ ꝓ-
uisionem prebende voluerunt differre in tp̄s future vacationis.
Si autē cōstaret q̄d vellent receptionē statim valere vt ꝓuisionē
prebende debere habere effectū in tēpus vacationis future.tunc
licet Inno.videatur fuisse varius.tamen in.d.c.dilect⁹.vr̄ rema
nere ꝙ lʒ vnica fuerit verborum cōceptio:q̄r fuerit quis recept⁹
ad vacaturā tenebit receptio ⁊ vitiabit᷑ ꝓuisio vacature attenta
mente potius q̄ vnitate verborū.In dubio tamen si aliter non
appareat de mēte qñ vnica est oratio:vt q̄r recipitur quis ad va
caturā nō valet receptio q̄r videtur vtrūq̄ cōferre in tēpus va-
cationis future.ĵ.de preben.in prealleg.c.dilectus.⁊ ibi hoc vo-
luit glos.secus qñ in diuersis orationibus fit receptio ⁊ ꝓmissio
vacature.puta recipitur quis in canonicū ⁊ ꝓmittitur sibi vaca-
tura:q̄r tūc i dubio videt᷑ esse mēs ꝙ receptio statim teneat.ideo
illa valebit licet non valeat ꝓmissio vacature.⁊ etiam plene dixi
in.d.c.dilectus filius.T.vbi etiā glos.tangit.¶ In gl.vltra nu
27 numerū.in fi.aduerte q̄r dicit hic Inno.ꝙ † interdum recipitur
aliquis in canonicū vltra numerū ⁊ ibi in ecclesia nō est cōsuetu
do de instalando canonicos.⁊ tunc dicit ꝙ talis habebit vocē
vt oīa iura canonie per id q̄d habet᷑.ĵ.de p̄ben.dilect⁹ filius.T.
⁊.ĵ.de prebē.ꝓ illoꝝ.q̄d dic esse verū nisi aliud haberet consuetu
do que in hoc esset obseruanda ſm eum.lʒ Hosti.dicit nō valere
talem cōsuetudinē sed nō bene ꝓbat:de quo per eū in summa de
cōsuetu.§.fi.ꝟ.q̄d si q̄s de mādato pape.facit q̄d habetur in.c.in
ecclesijs.de institu.vbi videt᷑ notari ꝙ vox dependet a canonia.
Interdū ꝟo recipitur aliq̄s vltra numerū ⁊ in ecclesia est cōsue-
tudo de installando:⁊ tunc talis habebit vocē ſm naturam loci
assignati per installationē.vnde si sibi sit assignatus locus in ca-
pitulo.Intererit alienationib⁹ ⁊ electionib⁹ ⁊ alijs actibus ca-
pitularibus:⁊ in illis vocē habebit.Si autē assignat᷑ sibi locus
in choro habebit vocē in cantādo ⁊ legēdo ⁊ in faciendo alia q̄
spectant ad chorū.ar.q̄d notatur de clauibus domus vēdite vel
donate traditis seu donatis emptori vel donatario ⁊ de instru-
mento debiti reddito debitori.ĵ.de consuetu.in.c.ij.⁊ in.l.postq̄.
ff.de pac.⁊ in.l.j.C.de dona.⁊.ff.de ꝯtraben.empt.in.l.claub⁹.⁊
hec dicit Cōpo.vera.⁊ etiā Inno.nisi esset cōtraria consuetudo
prout dicit esse in vrbe vbi est cōsuetudo ꝙ nullus habeat vocē
in ecclesia nisi habeat prebendam.lʒ Hosti.videat᷑ velle cōsuetu-
dinē nō valere.Sed certe nō videt᷑ absonū ꝙ nouitū certo tem-
pore seruiant ecclesie licet nō habeant vocē si illud habet ꝯsuetu
do.Et per predicta videtur q̄d ibi esset consuetudo de installan
do receptū in canonicū.⁊ sic nō haberet receptus vocē si nō esset
installatus:vt videtur sentire Inno.Interdum vero contingit
q̄d aliquis est receptus in canonicū ⁊ collata est sibi prebenda in
absentia:⁊ tunc est dubiū anteq̄ habeat possessionem prebende
an habeat vocē:⁊ si nō vocetur an valeat electio.Cōpo.dicit q̄d
vocandus erit ad electionē:al's poterit electio cassari propter cō
temptū.Mouetur q̄r dn̄ium prebēde ex solo titulo collationis
queritur ipsi canonico absq̄ alia traditione vel apprehensione:
quia in istis spiritualibus transfertur dn̄ium sine traditione ex
solo titulo.ĵ.de preben.si tibi absenti.cum ibi no.in.vj.licet regu-
lariter aliud sit in reb⁹ tp̄alib⁹ in quibus dn̄ium sine traditione
regulariter non queritur:vt in.l.traditionibus.cum ibi not.C.de
pac.Quis fallit in aliquibus casibus ibi nota.⁊ ideo nimirum si
collata est prebenda:licet non fuisset apprehensa possessio proce
dit ꝙ debeat vocari ad ipsā electionē.⁊ plus videt᷑ velle hic Cō-
post.q̄d siue sit receptus in canonicū installatus siue non:⁊ siue
hoc habeat cōsuetudo siue nō ꝙ debebit ex quo est recept⁹ in ca-
nonicum vocari ad electionem:⁊ multofortius si fuerit collata
prebenda.Archi.ꝟo in.c.eum qui.de preben.in.vj.tenet simpl'r
ꝙ receptus in canonicū nō installatus nō debeat vocari ad ele-
ctionem vel ad alios actus capitulares cum nō habeat ante in-
stallationē possessionem seu quasi possessionem iuris sibi collati
que possessio non datur ex sola inuestitura.⁊ sic ex solo titulo iu-
xta not.insti.de auto.tut.vbi de hoc.eligere autē est fructus pos-
sessionis.⁊ sic videtur q̄d demum percipi possit habita possessio-
ne.iuxta not.per Inno.de restitu.spo.in literis.⁊ de elec.in.c.cu-
mana.Sed do.Anto.de but.nititur saluare opi.Inn.⁊ Com-
post.q̄r illud q̄d dicitur ꝙ proprietarius non habet vocem:⁊ sic
non debet percipere fructū iuris eligendi procedit quādo alius
est in quasi possessione bone fidei:sʒ vbi possessio est vacans:tunc
ad illum spectat ius vocis qui habet ius proprietatis:vt voluit
Inno.in.d.c.cumana.⁊ sic videtur q̄d nō ꝓcedat dictū Archi.
nisi ſm domi.Anto.de bu.diceremus q̄d ex quo moritur canoni
cus quasi possessio iuris eligendi extinguatur et quasi possessio re
stringatur ad alios canonicos tantū:vt sic illi dicantur esse soli
in quasi possessione iuris eligendi ꝯtra proprietariū.per id quod
habetur.ĵ.de testa.relatum.Sed certe verius est precedens dictū
q̄r respectu iuris ipsius canonici videtur possessio vacare.⁊ ideo
q̄d ad ipsum tanq̄ ad ꝓprietarium spectet ius eligendi.satis ta-
men videtur ꝓcedere opi.Archi.qñ esset cōsuetudo de installan
do ⁊ non esset installatus:vt voluit hic sentire Inno.lʒ Cōpost.
28 aliter senserit.¶ † An aūt canonicus supnumerarius [a] debeat
a habere distributiones quotidianas.Innoc.⁊ Cōpost.videntur
velle q̄d sic allegant q̄d habetur.ĵ.de preben.ꝓ illoꝝ.⁊ in.d.c.di
lectus filius.T.⁊ sic ſm eos nedum habebit vocē in actibus ca
pitularibus:sed etiā debebit habere distributiones quotidianas
Glos.tamen hic videtur voluisse contrarium in vtroq̄.Io.an.
cōcordat opi.q̄r si quis est receptus vltra numerū sponte autori-
tatis capituli tūc debebit habere distributiones quotidianas et
etiā vocē.secus si ex necessitate recipiat᷑ ex mandato pape:q̄r tūc
non habebit vocē nec distributiones quotidianas.Et ꝓ ratione
diuersitatis adducit q̄d notatur extra in.c.arbitriū.de offi.dele.
in.vj.vbi magis succurritur facienti actum ex necessitate q̄ volū
tate.⁊ ideo magis succurratur caplo qñ ex necessitate recipit ali-
quem vltra numerū q̄ qñ sponte recipit.Ioā.cal.tenet hic indi-
stincte q̄d de iure siue quis recipiatur autoritate capli siue auto
ritate ex pape quo canonic⁹ est dʒ habere iura canonicalia:⁊ cōse
quenter debet habere vocē tanq̄ canonicus:⁊ similiter distribu-
tiones quotidianas sicut alij.Nam talia iura vident᷑ esse conse-
cutiua ad canonicatū.facit ꝙ habet᷑.ĵ.d prebē.dilecto.⁊ de elec.
c.in genesi.Itē etiā q̄r magis afficit receptio facta autoriate pa-
pe q̄ facta autoritate capituli.ĵ.de preben.hi qui.lib.vj.⁊ facit ēt
q̄d habetur in.c.si is cui.ad fi.de preben.in.vj.per quā decre.dici
mus ꝙ canonic⁹ receptus vltra numerū etiā anteq̄ habeat p̄bē
dam potest dari delegatus pape.de quo in.c.statutū de rescrip.
in.vj.⁊ ista ꝓcedunt de iure.Tamen do.de Rota in sua conclu-
sione.cccclxxxiiij.tenēt quod tales supernumerarij ex ꝯsuetudine
approbata per curiā Romanā nō habēt vocē in caplo nec perci
piunt distributiones quotidianas:nec etiā fructus superexcre-
scentes ⁊ vocant᷑ canonici in herbis:q̄r sicut ex herbis sperat᷑ na
sci fruct⁹ sic isti expectāt ⁊ habent spē vt sibi ꝓuideat᷑ in futurū
si cōtingat aliquā prebēdā vacare.⁊ si postea talis prebēda sibi
cōfertur q̄ fuerat canonici numerarij extinguit᷑ ipse canonicat⁹
supernumerari⁹ per papā creat⁹ consequit᷑ canonicatū annexus
prebēde vacanti:vt voluit gl.in.c.dilect⁹ filius.T.ĵ.de preben.
do.Anto.de bu.hic dicebat:q̄d si papa mādabat vt si quis reci-
piat᷑ in canonicū ⁊ assignet᷑ ei locus in choro ⁊ stallū in capitu-
lo cum plenitudine iuris canonicalis:tunc vr̄ esse mens pape ꝙ
ipse habeat īteresse diuinis ⁊ q̄d habeat vocē in capitulo:⁊ ꝯn̄r
etiā q̄d habeāt distributiones si intersit in diuinis.facit q̄d hr̄.ĵ.
de prebē.ꝓ illorū.⁊ de cōces.preben.in.c.ꝓposuit.Sed vbi papa
simpl'r mādaret recipi vltra numerū:tūc an debeat habere vocē
vel distributiones quotidianas habent locū:de quibus superi⁹
est dictum.De iure mihi placet opi.Ioā.cal.per rōnes suas.Si
tamen cōsuetudo curie habet oppositū q̄r illa facit ius.ĵ.de cri.
fal.q̄ graui videt᷑ q̄d tunc ꝓpter cōsuetudinē nō haberet vocem
nec distributiones quotidianas.Et si cōsuetudo esset tam respe-
ctu receptorum autoritate pape q̄ autoritate capituli q̄d nullus
eorū habeat vocē in caplo nec recipiat distributiones in vtrisq̄
erit seruāda.⁊ sic videtur voluisse do.de Rota.Si autē esset solū
in receptis autoritate pape.tunc in receptis autoritate capituli
seruāda esset opi.Io.an.⁊ Io.cal.tamē ipsi dn̄i de Rota vident᷑
dicere in vtrisq̄ ꝯsuetudinē curie Romane fuisse q̄d neuter eoꝝ
habeat vocē neq̄ quotidianas distributiones:⁊ p eo q̄d dixi su
perius post Inno.⁊ Cōpos.ꝙ lʒ canonicus seu ille cui facta fuit
collatio canonicatus debeat vocari ad electionē licet non fuerit
installatus bene facit q̄r collatio canonicatus habet vim electio
nis ⁊ cōfirmationis:vt voluit gl.in.c.j.de elec.in.vj.⁊ ideo videt᷑
q̄d sicut electus ꝯfirmatus habet potestatē administrandi licet
non fuerit installatus.ĵ.de elec.transmissam.Item videtur q̄d
ille cui facta est collatio canonicatus habet potestatem admini-
strandi ea que spectant ad ius canonie:⁊ ꝯn̄r videtur q̄d possit
dare vocē cum illud sit de iure canonie.ĵ.de elec.in.genesi.⁊.c.ꝙ
sicut licet nō fuerit installatus.nec obst q̄d habet᷑.ĵ.de offi.arch.
vt nostrum.vbi videt᷑ q̄d installatio debeat fieri in beneficijs:q̄r
illud verū vbi hoc habet ꝯsuetudo:vt voluit Inno.in.d.c.trās-
missa.nec ob.etiā predictis q̄d habetur in.c.eum qui de preben.
in.vj.q̄r ibi loquitur qñ quis violenter intraret possessionem be-
neficij qñ nō est licitū.vt ibi etiā tangit Io.an.⁊ sic per illum tex.
non ꝓhibetur quo minus electus cōfirmatus possit possessionē
beneficij vacantē accipere.Nā illud videt᷑ esse permissum ꝑ ea q̄

a ¶ Canonic⁹ supnūerarius an debeat hr̄e distributiones quotidianas. adde Bal.in l.fi.in fine.C.de allu.⁊ hoc per Innoc.⁊ Bal.i marg.canonicus.ꝟ.scd̄o ꝙ sic.⁊ p Inno.in.c.dilect⁹.ĵ.de prebend.

habent in d. c. trāsmissam. nō violando literā. Nec ob. etiā predictis qđ habet in c. relatū. el. ij. j. de testa. qꝛ alio casu loquit. Naz ibi loquit qñ canonic⁹ decedit sine herede quo casu bōa sua spectant ad captm qđ ei succedit: nō autē ad successorem eligendum. Nec ibi tractat an si successor postea eligatur ꝛ cōfirmetur in canonicū an sit vocandus ad electionē. Et sic per predicta videtur posse defensari opi. Inn. ꝛ Cōpost. vcȝ qđ vbi nō viget cōsuetudo de installando receptus in canonicū sit vocādus ad electionē etiā si non fuerit installatus. Do. tamē Pet. de ancona in d. c. eū qui. transibat cū opi. Archi. Sed vt dixi satis videt posse defen 29 sari opi. Inno. s. relata. ¶ † In glo. integrate. ibi nisi quatenus petitū est sup. qꝛ snīa debet esse ɔformis petitioni. j. de simo. licet heli. ꝛ. l. vt fund⁹. ff. cōi diui. hec tamē solu. nō videtur cino tuta qꝛ ex quo fuisset ruptus numerus etiā prebendarum vr ꝙ papa ex offio debuisset mādare antiqs canonicis vt prebēdas suas cōmunicarēt nouis vel saltē nō debuisset mādare vt antiqui remanerēt in integritate suarū prebendarū si id de iure fieri non debebat cuius tamen ɔ̄rium hic fecit. Ideo forte gl. hic dedit scđam 30 solu. q̄ est valde notabilis vcȝ qđ lȝ p † receptionē canonicorum vltra numerū rūpatur numerus canonicoꝝ nō tamē rūpitur numerus prebēdarū. ꝛ. ꝛ idē voluit glo. in c. pro illoꝝ. j. de prebē. ꝛ ratio diuersitatis pōt colligi ex his q̄ nota. Inn. et Joā. an. in c. maioribus. j. de prebē. Nam numerus canonicorū cōsistit in iure canonicali. Numerus autē prebendarū ꝛ ipsa prebenda cōsistit in facto ꝛ in tēporalitate ꝛ in ea cōstituenda requirit factū vt cōstituatur ex certis possessionibus vel redditibus. ꝛ ideo facilius rūpitur numerus canonicorū ꝙ numerus prebēdarū sicū facilius tollatur ius ꝙ factū. l. in bello. §. facte al's facti. ff. de cap. ꝛ postli. reuer. ꝛ facit qđ no. per Jo. and. ꝛ Inn. in. prealleg. c. maiorib⁹. Et ista scđa so. cōiter tenet. Aliū tamē dixerūt ꝛ tertio qđ antiqꝫ prebende fuerūt cōseruate canonicis antiquis ex vi ꝓtestationis vt tetigit glo. in verbo sine preiudicio. Sed certe etiā sine ꝓtestatione ꝓcedit litera per id qđ dixi in precedenti solutione. ¶ Sed iuxta predicta insurgit dubiū qꝛ si verū est ꝙ isti canonici nō intelliguntur venisse cōtra numerū prebendarū: quare nō fuerunt ipsis antiquis reddit⁹ superexcrescentes cōiter assignati. Respōdet Inno. ꝙ illud fuit ex virtute conditionis tacite subintellecte vcȝ nisi intantū excrescerent facultates ecclesie ꝛc. de qua in litera. ꝛ idem etiā sequitur hic Hosti. Et no. bene qꝛ videntur predicti sentire qđ hic loquatur etiā de superexcrescētibus redditib⁹ ex antiquis prebēdis. ꝛ sic facit ad id qđ dixi in gl. sup verbo industria. vcȝ vt iste tex. intelligat indistincte qualitercunqꝫ redditus superexcreuerint. ꝛ ꝓ hoc etiam facit qꝛ iuxta facultates ecclesie debēt poni seruitores in ecclia. j. de instit. c. j. ergo multofortius canonicis receptis debebit ꝓuideri de ipsis superexcrescētibus ex quo de illis potest ꝓuideri. ¶ Item aduerte qꝛ si numerus prebendarū nō est ruptus vr qđ papa nō debuerit mādare fructus superexcrescētes assignari canonicis nouiter receptis in prebendas. Nā ſm hoc nō stabit numerus antiquoꝝ: imo etiā erūt alie. ꝛ tamē hic ɔ̄riū mandatū fuit per papā. Quid igit dicendū vt 31 tangit hic do. Anto. de bu. dubiū vr in hoc. an † ꝓpter excrescētiam redditū ꝛ receptionē factā vltra numerū rūpatur etiā numerus prebendarū ipso iure. An ꝓo nō rūpatur numerus prebēdarū ipso iure: ſȝ sit in facultate rūpēdi. Inno. hic posuit vtranqꝫ opi. Nā primo dicit nō rūpi numerū prebēdarū ipso iure: ſȝ etiā in facultate rūpendi: qꝛ ex ipsis redditibus superexcrescentibus poterūt noue prebende creari vltra numerū antiquarum. Secūda fuit opi. qđ ipso iure rumpatur numerus prebendarū. et hoc qꝛ vr existere conditio resolutiua numeri ipsarū prebendarū que tacite subintelligebat vcȝ nisi intantū excrescerēt facultates ꝛc. facit qđ habet in. l. ij. ff. de in diem adiect. ꝛ in. l. titius. ff. de excu. tu. in quibus cōditio resolutiua vr resoluere ipso iure. et ꝓpterea hoc dicit hic Inn. ꝛ idē Cōpo. qđ si in tali ecclia i qua superexcreuerūt facultates fiat ipetratio etiā vltra numerū lȝ non sit facta mentio de numero qđ nihilomin⁹ tenebit impetratio: qꝛ vt dixi post excrescentiā facultatū intelligitur numerū esse fractū. Et vident velle predicti qđ intelligat esse fractus numerus canicorū ꝛ prebendaꝝ. facit etiā ꝙ no. ipse Inno. in c. dilect⁹ fili⁹. ꝛ. j. de prebē. vbi idē vr voluisse. Sed ɔ̄ istā opi. facit si ruptus intelligit numerus prebēdaꝝ videt qđ antiqꝫ prebēde redacte fuerint ad cōmunionē. facit qđ habet in. c. fi. de ɔcess. preben. in. vj. ꝛ qđ etiā dixi in euidētiali. ꝛ tamen ɔ̄riū hic dr. do. Anto. de but. hic satis dubitauit de isto articulo. Et finalr tenet qđ nō est rupt⁹ numerus prebēdarū ipso iure: sed est in facultate rūpēdi augmētatiue per id qđ habet in. c. dilecto. j. de preben. ibi dū dicit augmētare valeant numerum prebendaꝝ ꝛ quoddā ius spirituale de nouo creādo. Et sic nō rūpetur numer⁹ ad finem vt antique prebēde debeant reduci ad cōmunionē oim: sed rūpetur ad finē vt remanentibus antiquis prebendis in suo statu augeat numer⁹ pbēdarū vsqꝫ ad numerum qui poterit fieri ex superexcrescētib⁹. ꝓbi gratia. Si tot sunt superexcrescentes redditus ꝙ ex eis possent fieri quatuor prebēde tūc debuissent ex illis creari quatuor prebende. Et cuilibet eoꝝ vna assignari ꝛ sic reductus esset numer⁹ prebēdarū ꝛ canonicoꝝ ad numerū antiquū ipsius ecclie Ferrariēn. in qua olim erat numerus. xviij. canonicoꝝ ꝛ. xviij. prebendarū: vt dicebat Egi. ꝛ tetigi super tex. Et istud ꝓcedit quādo in ecclesia olim erat numerus statutus maior ꝙ esset de presenti vt erat in casu capli qꝛ restrictus fuerat numerus ad. xiiij. canonicos ꝛ. xiiij. prebendas lȝ olim fuisset numerus. xviij. canonicorum ꝛ xviij. prebendarū. Sȝ vbi antiquitus nō fuerat alius numer⁹ statutus ſȝ solum vnus numerus erat statutus q reperiebat esse tpe quo superexcrescebāt redditus. tūc dicit do. Ant. đ but. qđ isto casu prebēde q̄ creabunt ex ipsis superexcrescētib⁹ orient cū recepto ad illas ꝛ extinguent ipso mortuo. ꝑ id qđ habet in fili. j. de prebē. in. c. dilecto. Sed ista opi. mihi nō placet: imo vr qđ etiā si nō reperiat aliū numerū antiquitus fuisse in ecclia: tū rūpat numerus prebendarū augmētatiue vsqꝫ ad numerū q fieri poterit ad numerū superexcrescētib⁹. Si forte sufficiāt ꝓ quatuor cēsebit deinceps qđ sit numerus prebēdaꝝ. xviij. si in ecclia fuisset numerus. xiiij. ꝛ si redditus sufficerēt ꝓ trib⁹ tm: tūc fiant tres ex superexcrescētib⁹. ꝛ sic esset numerus. xvij. prebēdaꝝ ꝛ canonicoꝝ. ꝛ si solū due ex illis superexcrescētib⁹ fieri possent: tūc si fiant esset numerus. xvj. prebendaꝝ ꝛ canonicoꝝ. ꝛ idē erit iudicādū hoc casu de istis prebēdis nouiter creatis qđ iudicabit de ātiquis. Et sic non expedit dicere qđ ius taliū prebendarū nouiter creatarum oriatur cū recepto ad illas ꝛ extinguatur cū illo extincto: imo vt dixi erit iudicandum de qualibet illū nouiter creataꝝ qđ iudicabitur de ipsis antiquis. ꝛ ista vr esse mens litere recte ꝛ diligēter ɔsiderando eā. Et ꝑ predicta pōt inferri nūquid stante certo numero in ecclia si superexcrescāt redditus ꝛ fiat impetratio in tali ecclia vltra numerū: qꝛ forte nulla de antiqs prebēdis vacat an tenebit impetratio. Et clarū est qđ si fieret ipetratio postꝙ create essent noue prebēde ex superexcrescentibus ꝙ teneret impetratio dūmodo nō fieret vltra numerū ipsarū nouiter creatarū ex superexcrescentib⁹. Si autē redditus superexcreuissent: ꝛ sed nondum create essent alique prebēde ex illis an tenebit tūc impetratio est magis dubiū. Inn. ꝛ Cōpo. tenuerūt qđ sic: vt superius dixi do. Anto. de bu. hic vr velle ɔ̄riuȝ ex eo qꝛ si forte papa sciuisset numerū in ecclia: lȝ sciuisset de superexcrescētia redditū forte mandasset redditus superexcrescētes applicari vtilitati ecclesie: vt fecit in. c. fi. j. de ꝟ. sig. Et ideo ex quo nō est facta mētio đ numero lre vident surreptitie. facit. c. cōstitutus. j. ti. j. ꝛ ita tenebat hic recolende memorie do. Gas. de cal. ꝑ prealle. c. ɔstitutus. Et hoc dicebat do. Anto. de but. ꝓcedere qñ nullus fuerat recept⁹ spōte in canonicū ꝑ caplm vltra numerū. Si autē aliqs fuisset receptus sponte ꝑ caplm vltra numerū: tūc qꝛ fuisset corruptus numerus canonicorū. j. de prebē. ꝓ illoꝝ. lȝ nō rumpat ſm eum numerus prebendarū, vt etiā superius est tactū. Dicit qđ nō est necesse facere mētionē de numero: qꝛ sufficit numerū canonicoꝝ esse fractū vt non sit necesse in impetratiōe facere mētionē de numero: licet remanserit numerus prebēdaꝝ per ea q̄ habētur in. d. c. ꝓ illorū. Sed certe videt posse dici qđ etiā si nullus fuerit spōte receptus per caplm vltra numerum. tamē teneat impetratio facta a papa etiā nō facta mētione de numero: lȝ aliqua antiqua prebēda nō vacet ex quo superexcreuerūt facultates: ꝓut voluit Inn. ꝛ Cōpo. valeat ipsa impetratio qꝛ satis est verisimile ꝙ si papa sciuisset superexcrescētiā fructuū mādasset istū recipi ꝛ sibi ꝓuideri de superexcrescentib⁹ cū tot poni debeant seruitores in ecclesia pro quot sufficiūt facultates. j. de instituł. c. j. nec ob. predictis. c. fi. de verb. signi. qꝛ ibi nō loquit qñ papa scribebat ꝓ aliquo recipiendo in canonicū: sed quo ad aliū effectū. nā ibi ad instantiā capli quod dicebat diminutas facultates: papa dederat potestatē al'quib⁹ moderādi numerū: qꝛ nō erat verū diminutas esse facultates sed potius superexcreuissent declarat qđ quib⁹ dedit potestatem moderādi poterunt cōfirmare numerū ꝛ facere cōuerti in vtilitatem ecclesie redditus superexcrescētes. Et sic non facit ad propositum qꝛ ibi nō erat qui impetrasset a papa se recipi in canonicum. Sed in proposito facta fuit impetratio: ideo debet tenere etiam non facta mentione de numero: vt voluit Inno. ex quo pōt ꝓuidere superexcrescentibus. nā vt dixi satis est verisimile qđ si papa sciuisset supecrescētiā ex qua potest prouideri dedisset lras: lȝ non fuisset facta mentio de numero. ar. d. c. j. j. de instit. nec obst. etiaȝ predictis prealleg. c. ɔstitutus. qꝛ debet intelligi qñ redditus nō superexcreuissent. Et ꝑ predicta pōt inferri qđ iuris si redditus superexcrescētes solū essent sufficientes ꝓ vna prebenda. ꝛ forte sunt quatuor vel duo aut tres vltra numeruȝ recepti per caplm quid fiet hoc casu. Jo. and. hic dicit ꝙ debebit primo recepto si appareat qs primo sit receptus. ꝛ si nō appareat electio erit capituli vt de illis fiat vna prebenda ꝛ detur illi quē elegerit capitulum. arg. j. de iure pa. cū autē. ꝛ de rescrip. duobus. in. vj. Inno.

vero hic

vero hic dicit q̄d cu͡z oĩbus sup̄numerarĩs ꝓuideat̄ q̄n hoc fieri potest ita q̄d quilibet habeat suā prebendā:multofortius ſm eū debebit ei ꝓuideri q̄n redditus nō sufficiunt oĩbus:ꝛ sic debebit redditus tūc omnibus supernumerarĩs cōicari. Et istam opi. vi dentur finaliter tenere do. Jo. and. ꝛ do. Anto. de bu. quādo nō apparet quis primo fuerit receptus. Mihi videt̄ q̄d rōnabilius sit q̄d si redditus sit ꝓ vna prebenda q̄d de illis fiat vna ꝛ seruet̄ q̄d detur primo recepto:vel si non appareat de ordine detur illi quē elegerit capitulū. arg. d. c. duobus. etiā debem⁹ euitare sectio nem prebendarum. j. de prebē. maiorib⁹. sed si nō sufficeret pro

32 vna prebenda. tūc possit procedere dictū Inno. ¶ † Et ex predi ctis etiā potest inferri aliud q̄d tetigit Jo. an. vc͡z q̄d iuris si post superexcrescētiā redditū vacauit vna de antiquis prebendis per mortē vnius canonici antiqui. an debeat ali⁹ in locū eius surro gari. Vincē. dicebat ꝙ sic. Egi. ꝓ tenuit ꝯ̄riū per id q̄d habet̄ in. c. ex parte. j. de ꝯces. prebē. ꝛ forte voluit Egi. q̄d propter sup excrescentiā redditū censeat̄ esse nō numerata. ꝛ sic non vacet. d. c. q̄d super. ꝛ de cōces. prebē. c. fi. in. vj. Jo. an. cōcordat opi. di cens dictū Vin. ꝓcedere si statut⁹ fuerat numer⁹ forte de. xvij. sed dictū Egi. ꝓcedat q̄n numerus fuit fractus ꝛ alius non fuit statutus. et aliter nō declarat Jo. an. ꝛ istud dictū nō posuit do. Anto. de bu. nec consequēter istud declarat. Aduerte dictū Jo. and. potest dupl'r intelligi. s. ꝙ intellexerit q̄n post fractionez nu meri fuerit statutus alius. ꝛ tūc esset clarū q̄d ecclesia esset nume rata ꝛ deberet alius surrogari loco mortui. Ite͡z potest intelligi q̄n post fractionē numeri non fuit statutus nouus numerus: s͡z antiquitus consueuerat esse alius. ꝛ tunc intelligatur restaurat⁹ antiquus:ꝛ cōsequēter debeat surrogari aliq̄s loco mortui cum censeatur tunc etiā habere numerū antiquū. ꝛ istud posset proce dere q̄n redditus sufficerēt ad restaurādum numerū antiquum sed vbi non sufficerent vel fuisset alius numerus olim statutus. tunc est magis dubiū que opi. ꝓcedat Vinc. vel Egi. tamē satis puto q̄d opi. Vincen. ꝓcedat q2 l͡z intelligatur esse ruptus nume rus prebēdarū ꝓpter superexcrescentiā redditū intelligit̄ nume rus ruptus augmētatiue remanētib⁹ antiq̄s in sua integritate. Et intelliget̄ ruptus vsq͡z ad numerū q̄ poterit creari ex superex crescētibus. Et ideo ex quo etiā censet̄ esse numerata quo ad pre bendas respectu numeri q̄ poterit addi ex superexcrescētibus. sa tis videt̄ q̄d debeat alius surrogari in ipsa antiqua prebēda nisi forte essent tot supernumerarĩ ꝙ nō sufficerēt superexcrescētes ꝓ omnib⁹. nā tūc vnus illoꝝ habere debet prebendam vacantem ꝛ extinguet̄ canonicat⁹ supernumerarius ꝛ intelligent̄ habere canonicatum numerariū annexe prebende. per id q̄d no. gl. j. de preben. dilectus filius. T. Et hec v̄r esse veritas. l͡z do. Anto. de bu. nō bene declarauerit. ꝛ satis videretur q̄d isto casu primo re ceptus debebit illam antiquā habere:sed vbi redditus superexcre scētes sufficerēt ꝓ oĩbus supernumerarĩs. ita q̄d quilibet possit habere prebendā parē antiquis:tunc posset illi prouidere de su perexcrescētibus ꝛ loco antiqui mortui alius surrogari:vt voluit Vin. Et ꝑ p̄dicta patet q̄d licet superexcrescāt facultates:tñ ipso iure nō creantur noue prebēde ex ipsis superexcrescētibus:s͡z opus est facto vc͡z vt ex illis distincte creentur prebēde:vt aperte colli gitur ex isto tex. ꝛ facit ꝙ notat̄ in palleg. c. maiorib⁹. j. de p̄ben. vbi in creatione prebēde opus est facto. dato tñ q̄d ipso iure nō creent̄ prebēde nō ꝑ hoc vitiat̄ impetratio facta i tali ecclesia in qua reddit⁹ superexcreuerūt. l͡z nō sit facta mentio de numero ꝑ rationē quā superius dixi. ꝛ voluit etiam Innoc. vt. s. tetigi nec obst. predictis q̄d cōditio resolutiua resoluere debet ipso iure: q̄a illud verum q̄n hoc patit̄ ratio subiecte materie:vt est videre in exemplo. si vendo tibi rem ꝓ decē ꝛ pacisco2 si nō soluas hinc ad mensem res sit inempta. nā tunc te nō soluēte infra terminū ipso iure resoluitur emptio ſm nota. in. l. ij. ff. de in diē adiec. secus q̄n natura subiecte materie hoc nō suadet vt est in casu isto: quia in creatione prebende op͡z factū interuenire. vt not. in palleg. c. ma ioribus. ꝛ superius est dictū. ideo nō resoluit ad finez vt ipso iure inducatur creatio prebēde. sed bene resoluit quo ad facultatem creandi nouas prebēdas de superexcrescentibus vltra numerū cō suetum. ꝛ ita debet intelligi iste text. ꝛ talis etiā v̄r esse mens isti tex. si bene pōderet̄. Et per predicta habes declaratā istā mate riam q̄n ꝛ qual'r inducat̄ ratio numeri prebendarū. ꝛ latius quā tangant hic doc. ꝛ etiā ꝙ dixerit hic do. Ant. de but. quare tene menti. ¶ In gl. penul. in fi. solue vt ibi not. in vlti. glo. q2 ibi nō fuit facta innouatio:sed fuit q̄s vsus sua possessione q̄d est licitū etiā pēdente. j. vt lit. pen. c. j. ꝛ. ij. ¶ In glo. fi. aduerte q2 inquan

33 tum gl. dicit † q̄d si p̄bēda aliqua antiqua vacauit nō potuit alĩ assignari in preiudiciū alioꝝ supernumerarioꝝ nō v̄r bene dicere ex eo q2 per receptionē capituli facta͡z de istis vltra numerū non fuit affecta aliqua prebenda:vt extra not. in. c. si soli. j. de conces. preben. lib. vj. l͡z receptio in canonicū facta autoritate pape bene habeat afficere prebendam:vt in predicto. c. si soli. ꝛ not. in. c. hi qui de prebē. lib. vj. Ergo ꝓpter talē receptionē nō debuit impe diri quominus alteri prebende poterit conferri nō videt̄ etiā id operari litis pēdētia:q2 ista fuit sup iure ꝑsonali. nā isti canonici supernumerarĩ nō pretēdebāt aliquas prebendas esse suas:sed pretendebant sibi deberi prouideri de ipsis superexcrescentibus: ꝛ per cōsequēs videtur quod tenuerit assignatio prebende alteri facte:quia litis pēdentia super actiōe personali nō inducit vitiu͡z litigiosi:sed solum quādo agitur realit̄:vt in auf. litigiosa. C. de li tigio. ꝛ sic v̄r q̄d assignatio prebēde alteri facta tenuerit. ꝛ ꝑ ꝯ̄ns videtur q̄d gl. male dicit Jo. an. dicit gl. saluare posse:vt voluit hic Inno. Intelligēdo glos. de collatione prebende facta alicui ex antiq̄s canonicis:q2 illa nō videt̄ tenere. secus q̄n fuisset facta alteri extraneo:q2 tūc ꝓcedant contraria. ꝛ est ratio diuersitatis ſm Inno. quare nō tenet collatio prebende facta alicui de anti quis sicut teneret si fieret nouis vel extraneis:q2 antiquus cano nicus q̄ erat pars cū esset mēbrū capl'i:q̄d capl'm tenebat̄ proui dere receptis ꝛ ad id cōtra ipsum agebatur male fecit recipiēdo ipsam prebendā. ideo iuste remouetur ab illa. arg. c. ius dictū. j. de verb. sig. Et ſm istum intellectū de motione seu pēdētia litis modica fienda est vis ſm Inno. nisi q2 maior apparet tūc inno uantiū malitia. ꝛ sic residet Jo. an. hic. ꝛ etiā do. Ant. de bu. S͡z aduerte primo q2 ista restrictio videt̄ esse contra mentē text. qui simpl'r loquitur ꝛ indistincte. Item q2 alio respectu non videtur tenuisse talis collatio prebēde facta antiquo canonico:q2 cū ha beret aliā prebēdā nō poterit habere etiā istā:cū quis non possit habere duas prebēdas in eadē ecclesia. j. de cōces. prebē. in. c. lite

34 ras. ¶ † Do. Car. flo. ꝓpter predicta hic dicebat q̄d quis lit. pē den. potest vti possessiōe sua dūmodo licitis vtatur secus si illici tis ꝛ ad preiudiciū partis ꝛ ita intelligatur hic. Sed certe vbi q̄s facit ex iuris dispositione non debet dici illicite facere. j. de elec. in c. cum ecclesia vulterana. ꝛ sic videt̄ facilius permitti id q̄d fit cū nō inducatur vitium litigiosi:ꝛ per ꝯ̄ns videtur q̄d nō:per hoc li gētur manus ordinarĩ collatoris. Et sic videtur q̄d nō deberet fieri reuocatio:nec videtur sufficere dictū do. Card. flo. vñ potes

35 melius dicere q̄d † l͡z vitiū litigiosi q̄n agitur personali nō iduca tur per solā citationem per quā solum inducitur q̄n agitur reali: vt in. d. auf. litigiosa. tamē bene inducitur vitiū litigiosi per cōte stationē litis in ipsa actione personali per quam contestationem nedum actio s͡z etiā res sit litigiosa q̄n principal'r ad ipsam rem agitur:vt est casus apertus in. l. ij. C. de litig. ꝛ no. expresse Bar. in. l. fi. ff. de liti. secus si nō ageretur ad rem sed ad opus factu͡z in re:q2 tūc etiam per cōstitutionem nō efficitur res litigiosa sed so la actio. ꝛ sic loquitur tex. cū glos. in. l. ꝙ. §. iulianus. ff. de aqua plu. arcen. licet Barto. in. d. l. ij. C. de litigio. per. d. §. iulianus. di xerit indistincte quod per cōtestationē litis in personali fit actio litigiosa sed non res per. d. §. iulianus. Sed certe ille. §. hoc non probat vt dicit:ꝛ ipse idem aliter dicit in. l. fi. ff. de litigio. dictum tamen prefatum quod quādo agit̄ personali etiā ꝑ cōtestationē nō fit res litigiosa sed solū actio. tenuit hoc Inno. ꝛ Cōposte. et Jo. an. ꝛ do. Anto. de bu. ꝛ etiam ipse idem Jo. and. j. vt lit. pē. in. c. fi. super glo. sed ista opi. nō est vera vt predixi per. d. l. ij. C. de litigio. ꝛ satis miro2 q̄d do. Anto. de but. transiuerit cū illo con siderato ꝙ optimus legista fuit ꝛ considerato etia͡z q̄d repetierit istud capl'm:ꝛ sic mirandū est quō transiuerit cum opi. p̄dicta te nendo autē opinionē verā quā dixi planus erit intellectus litere q2 per contestationē litis fuit inductum vitiū litigiosi nedum su per actione:sed etiā sup re l͡z ageret actione ꝑsonali quāuis In nocē. Cōpo ꝛ cōmuniter doc. hic dixerint cōtrariū vt. s. dixi q̄d tene mēti q2 ista est veritas. l͡z Bar. aliqualiter variauerit. Et ꝑ predicta etiā nō obstabit si dicatur ꝙ canonici nō debēt priuari sua possessione lite pēdente. j. vt lit. pen. c. j. in fi. ꝛ per totū. Et sic videt̄ q̄d cū ante litem motā canonici essent in quasi possessione cōferendi prebēdas q̄d illas etiā potuerint ꝯferre post litē motā et sic videtur q̄d collatio prebende facta per eos alteri deberet te nere cuius cōtrariū hic d̄r:nā potest respōderi q̄d possesso2 potest vti sua possessione lite pendente:dūmodo illa licite vtatur ꝛ non cōtra iuris dispositionē put cōtingeret hic q̄n cōfertur prebēda que est affecta vitio litigiosi si alteri cōferat̄ ꝙ illi cui debeatur.

36 ꝛ iuxta id q̄d habetur in. l. ij. ꝛ fi. C. de litig. ¶ † Et ꝑ p̄dicta etiā potest inferri ad id q̄d tetigit hic Cōpo. qui querebat q̄d si rece ptus in canonicū per capl'm petit a capl'o prebendam vacantem corā cōpetenti iudice ꝛ facta litis cōtest. capl'm illam cōfert alte ri. Vel si aliquis petit confirmationē electionis ad canonicatu͡z vel archidiaconatū ꝛ lite cōtestata capl'm confert canonicatum vel archidiaconatum alteri:an collatio eoipso sit irritanda etiā anteꝙ cōstet de iure actoris:videret̄ dicendū q̄d sic:ꝑ id q̄d hr̄. j. de arbi. ex ꝑte. ꝛ de iure patro. ex l'ris. ꝛ. j. vt lite pen. per totū. In ꝯ̄riū facit q̄d habet̄ de restit. in integ. cū venissent. Itē q2 vitiu͡z litigiosi nō videt̄ habere locū nisi vbi de dñio mouetur lis. C. de litigio. auf. litigiosa. sed iura non vident̄ esse in bon's nostris. ff.

de vsufruc.lega.l.j.ergo de illoꝝ dñio lis non videtur esse posse. Cõpo. hic sequẽdo Innoc. dicit qḋ quoties quis aliquã rem corporalem dicit sibi datã nõ autẽ dicit suã esse ille a quo petit̃ potest sine vitio litigiosi illã alienare. Et idẽ dicit si petatur confirmatio electionis: etiã si ante electionẽ fuerit appellatũ ad papã: qꝛ licet appellatio deuoluat cãm ad papã: nõ tñ deuoluat potestatẽ cõferẽdi. Et si diceret̃ ꝙ cassandũ est id qḋ fit post appellationẽ. Respondet qḋ verũ est de his que spectãt ad iudicem vel cause ꝓcessum: ꝛ si reciperent̃ testes vel ferretur snĩa. Nam talia bene cassarent̃ ꝓbata appellatione legitima: appellatio ṗo non pertinet ad ꝓcessum: ex eo qꝛ causa pendente maxime appellationis possessio nõ debet parti auferri cũ illud censeatur esse de processu vt possessor in sua possessione non molestet̃. ꝭ. de app. cũ teneamur. ꝛ facit qḋ habet̃. ꝭ. de preben. lꝫ epõs. li. vj. Et sic intelligit hic Cõpo. id qḋ hic dixit de preiudicio partiũ quo ad possessionẽ: vt si vna pars reliquã possessione priuasset. Nec ob. predictis. c. ex parte. ꝭ. de arbit. qꝛ ibi lis mota nõ impediuit electionẽ vltimo factã a caplõ: sed precedens electio non cassata. facit qḋ legitur ꝛ notatur. ꝭ. de elec. auditis. super hoc tamen hodie dicẽdum ꝓut habetur in. c. j. ꝛ. ij. ꝭ. vt lit. pen. li. vj. ¶ Itẽ non obst. predictis. c. ex lr̃is. ꝭ. de iure patro. Nã dũ ibi dicit̃ tanꝙ cõtrouersia esset subaudiri debet maxime ꝺm Cõpo. ¶ Item nõ ob. ꝺm eum qḋ lite pẽdẽte nihil est innouandũ: quia vt dictũ est. s. illud habet locũ cum lis pendet de dñio quasi motio litis personalis non facit rem litigiosam ꝺm eum cũ per ipsam nõ contendatur de dñio per id qḋ habet̃ in. d. auꝭ. litigiosa. C. de litig. ꝛ per predicta etiã dixit Cõpost. ꝙ si epũs agit contra aliquẽ vt remoueatur ab ecclesia et lit. pen. ipsam ecclesiam conferat alicui lis mota nõ impediet collationẽ epĩ: intellige si vere vacabat ecclesia de iure. Nam alꝭ non posset cõferri anteꝙ esset priuatus tenens illã. Si autẽ esset questio de dñio tunc si aliquis dicat prebendã esse suã tunc si ille a quo tenet̃ ipsa prebenda ipsam alienaret bene incideret in vitiũ litigiosi. Nec ob. qḋ dictũ est iura non esse in bonis nostris: qꝛ respõdet̃ qḋ saltẽ sunt ĩ quasi bonis sicut ꝛ quasi possidentur. ff. de acqr. re. do. l. seruus. §. incorporales. Aduerte tamẽ ꝺm Cõpost. qḋ si prebẽda vel res de cuius dñio vertitur questio alienet̃ a tertia persona qḋ id fieri potest sine vitio litigiosi si tamen ꝓhibitio fiat litigantibus tantũ actori valet ꝛ reo. l. ij. ꝛ. l. fi. C. de litigio. ꝛ. l. j. ff. de litigio. Item etiã aduerte ꝙ lꝫ ꝓhibeatur volũtaria alienatio rei litigiose nõ tamẽ ꝓhibetur necessaria. ff. de rei ven. l. is a quo. ꝛ. l. seq. facit qḋ no. Jo. and. de elec. duduꝫ. el. ij. in verbo irritum. ꝛ sic residet hic Jo. and. ante glo. Et sic in effectu videt̃ sequi opi. Inno. ꝛ Cõpost. qḋ lis mota sup actiõe personali etiã lite cõtestata non inducat vitiũ litigiosi. Sꝫ cõtrarium videt̃ verius ṗ id qḋ habet̃ in. l. ij. C. de litig. ꝛ per id qḋ superius dixi. ¶ Alterius potest opponi contra tex. in eo qḋ dicit circa finẽ. Jam videt̃ qḋ papa debuerit mãdare qḋ oĩa innouata post litem motã debuerint reuocari: nõ autẽ illa tñ que corãꝫ Ferrarieñ. epõ fuerunt innouata per id ꝙ habet̃. ꝭ. vt lite pend. per totum. ¶ Pro cuius contrariũ solutione est sciendũ ꝙ litera in fine dũ dicit post motam qõnem potest dupl'r punctari: vno modo qḋ hoc verbũ corãm epõ cõiungatur cũ verbo innouata qḋ est in fine: ꝛ dũ dicit ꝛ post motãꝫ qõnem intelligatur scꝫ coram papa. ¶ Alio modo qḋ nõ coniungatur cũ. d. verbo innouata. sed cũ verbo motam. ꝛ ista regula est magis cõis. Nam ꝺm veritatẽ corã epõ Ferrarieñ. primo petierũt sibi fructus assignari scḋm Hosti. ꝛ Pe. ꝛ ꝺm istam punctationẽ nõ obst. ꝯrium quia oĩa innouata post motam litem ꝺm hoc reuocabuntur. Sed Innocẽ. hic in vltima sua glos. sequitur primã punctationeꝫ dicẽs quod ex quo de his prebendis vel possessionibus agebat̃ corãm papa vel eius delegato illud negotiũ videtur papa ad se reuocasse: ꝛ ideo aliȷ̃ inferiores nõ debẽt se intromittere per id ꝙ habet̃ ꝭ. de offi. deleg. licet. ꝛ. iij. q. vj. c. ꝙuis. ꝛ ꝓpter hoc dixit de innouatione corãm episcopo Ferrarieñ. nõ aũt ex eo qꝛ oĩa innouata lite pendente non debeãt reuocari: ꝛ sic nõ obstabit ꝯrium etiaꝫ ꝺm istam pũctuationẽ. Si autem essent iudices pares qui eodem tpe de aliqua re cognoscerẽt. tũc dicit Inno. ꝙ lꝫ vnus eorũ de aliqua re cognoscat nihilominus tenebit ꝙ fiet ab alio super illa ꝛ sic vtriusꝗ ꝓcessus valebit. Fatetur tamẽ ꝙ pars tũc posset recusare laborẽ litigandi super eadẽ re corã diuersis iudicibus. Nã posset petere qñ molestaret̃ corã scḋo ad primũ remitti: ꝙ si non fieret licite posset appellari. ff. quibus reb. ad eundem iud. ea. l. j. ꝛ l. si pariter. ff. de libe. cau. ꝛ sic dicit Compo. factum fuisse in quadam causa Mediolanensi: vbi super vna prebenda octo litigabant coram diuersis iudicibus. Nam papa mandauit ꝙ omnes irent ad vnũ alꝭ si nõ peteret pars legitimus esset ꝓcessus corãꝫ vtroꝗ habitus. arg. l. pe. ff. de peti. here. ꝛ. ff. de rei vend. in. l. is a

37 quo. saluo semper eo qḋ habet̃ de rescri. dispendia. li. vj. ¶ † Sed

a tunc iuxta predicta surgit dubiũ qḋ si separatim vnus pñũciet[a] pro: alter cõtra q̃ snĩa valebit. Dicit Inno. et Cõpo. qḋ valebit

¶ Duo iudices si pñũtiẽt diuersas snĩas que preualet. Adde qḋ iudices plures qñ sunt discordes: qlibet eorum dꝫ sniam ferre ꝓut sibi vr̃: ne incidãt in penã statutidisponẽtisꝙ cãm ita decidãt ꝙ ãplius ď ea nõ dubitet̃ sub pena. Ang. in auꝭ. vt iudi. nõ ex pe. sa. iuꝭ. ĩ pñ. col. ix.

prima snĩa si nõ fuit appellatũ ab ea ꝛ non scḋa: qꝛ nõ esset cõtra res prius iudicatas: ꝛ sic non debet valere ṗ id qḋ habet̃. ij. q. vj. diffinitiua. ꝛ in. l. j. C. qñ ꝓuo. nõ est neceſ. qḋ intelligit do. Ant. ꝓcedere nisi fuit notificata scḋo iudici ꝛ corãm eo ꝓducta: qꝛ tũc videtur scḋa lata cõtra notoriũ: ꝛ sic nõ valet per id qḋ habet̃ ď appel. in. c. inter ceteras secus si non fuisset notificata scḋo iudici per id qḋ habet̃ de re iudi. c. inter monasteriũ. vbi plene de materia an ꝛ qñ snĩa ꝯtra sniam valeat. ꝛ per legistas in. d. l. j. C. qñ prouo. non est neceſ. Si autem fuisset appellatum ab ipsa prima snĩa: tunc appellans in causa appellationis iuuare poterit se per scḋam sniam si ab illa non sit appellatuꝫ cum ex eo oriatur exceptio peremptoria q̃ in causa appellationis potest opponi vt legitima: vt no. ꝭ. de testi. fraternitatis. ꝛ. C. de tempo. app. in. l. per hanc. Si auteꝫ simul appellassent quis prius ꝓnuntiasset tunc que snĩa debeat preualere: recurre ad. c. fi. ꝭ. de re iudi. qꝛ illa que reperiet̃ lata ꝓ actore in casibus specialibꝰ ibi positis: alꝭ preualebit sententia lata pro reo. Item aduerte inquantum dixi. s. qḋ papa cognoscendo causam illã ad se intelligitur reuocare. Inn. videtur hoc limitare. Nam intelligit illud verũ quo ad alios tñ qui litigant corã ipso secus credit quo ad alios qui non litigant coram ipso. ꝛ ideo ꝺm Inn. ꝛ Cõpo. valeret iudiciũ super illa re habitũ corã inferiore inter vnum ex litigantibus ꝛ quẽdam tertium. facit qḋ habetur. ꝭ. de appel. c. romana. §. in alium. li. vj. Et ꝺm predicta debet intelligi dictum. c. licet de offi. lega. et dictũ. c. ꝙuis. iij. q. vj. ꝛ fiꝭr finis istius. c. ꝺm Inn. qui etiã dicit: ꝙ aliud est papã ad se negotium ex certa sciẽtia reuocare quo casu videt̃ reuocare quo ad omnes: ꝛ aliud tantũmodo de causa cognoscere. qꝛ tunc solum quo ad litigantes videtur negotiũ ad se reuocare: per. c. vt nostrum. ꝭ. de appel. ꝛ. ꝭ. lite penden. ecclesia. ij. Sed certe opi. Hosti. videtur intelligenda ꝺm opi. Inno. ꝛ limitata causa limitatũ debet parere effectum. per id qḋ legitur ꝛ not. in l. ita autẽ. in princi. ff. de admi. tut. ꝛ in. l. in agris. ff. de acquir. re. do. ꝛ hanc opi. etiã tenuit hic do. Anto. dicens: ꝙ processus inferioris nõ valebit si papa ꝓprio motu vel ex certa scientia manũ apposuit. secus si ad petitionem partis nisi hoc sciuerit iudex iferior per id qḋ habet̃. ꝭ. de appel. si duobus. Circa hoc tamen qñ papa ꝓprio motu reuocat adde qḋ dicet̃. ꝭ. de rescri. ceterũ. ꝛ eo.

38 ti. cũ cõtingat. qḋ etiã ibi nota. per do. Inno. ¶ † Iuxta predicta etiã potest queri ꝓ intellectu text. in fi. An indistincte debeat fieri reuocatio innouatorũ lite pẽdente. dicit Jo. and. post Inn. in. c. epi. de rebꝰ eccle. nõ alie. ꝙ nõ imo prius debebit precedere cause cognitio an fuerit innouata: et an fuerit innouata contra ius: ne alꝭ lite pẽdente quis priuet̃ cõmodo sue possessiõis cõtra id qḋ habet̃. xvj. q. iij. in. c. volumus. ꝛ de iure patro. in. c. consultationibus. ꝺm Inn. ꝛ Cõpo. ꝛ idẽ Guil. in Spe. in ti de app. §. j. ṽ. quero. ꝛ facit qḋ not. Jo. and. post Inno. in. c. epi. de rebꝰ eccle. non alie. ¶ Sed aduerte qꝛ dictum est de cause cognitione premittẽda vr̃ facere in contrariũ. l. ediles. §. item sciendum. ff. de edic. edic. vbi dꝛ ꝙ ea que cõtingunt post litẽ ꝯtestatã spectãt ad iudicis officiũ. Et si diceres qḋ illud habet locum qñ idem est iudex q̃ reuocat ꝛ quo cognoscẽte aliqua sunt innouata nõ videt̃ bene dictũ qꝛ eodem modo debet ꝓcedere successor quo primus succedere debebat. l. mortuo. ff. de iudi. ideo aliter rñdet Inno. ꝛ dicit qḋ illa lex ediles. non dicit summatim non esse cognoscendum de his que post litem cõte. occurrũt et non ea que ante nisi expresse petantur. facit qḋ not. Innoc. de excel. prela. in. c. tanta.

39 ¶ † Ultimo possunt formari tres vel quatuor oppositiões. Prima est qꝛ videt̃ qḋ canonici nõ possunt facere statuta sine cõsensu epĩ. per id qḋ legitur ꝛ not. de ṽbo. signi. c. ij. in. vj. ꝛ qḋ dictuꝫ fuit. s. co. cũ oẽs. Solutio. potes intelligere qḋ hic fecerit statutũ de cõsensu epĩ licet hic nõ dicat̃: vel dic qḋ hic cõfirmatũ fuit statutũ per sedẽ apostolicã ex certa scientia: vt innuitur in versi. vex ideo tenuit statutũ lꝫ ꝯsensus epi nõ intercesserit alias nõ tenuisset vt in cõtrarijs. ¶ Scḋo potest opponi qḋ ad vnã prebẽdam non possint duo recipi: per id qḋ habetur. ꝭ. de preben. maioribꝰ. Solutio. dic ꝙ cũ litera dicit ad eam debet exponi. i. ea vacante. ꝛ sic nõ ponitur forma receptionis: vt etiã voluit glo. hic in ṽbo ad eam. Uel secũdo dic ad eam. s. ecclesiam. ꝛ sic facit relationem simplicẽ ꝛ non in spẽ. facit. l. diuum. cũ ibi not. C. de iniurijs. Sic in simili cum dicitur mulier dãnauit que saluauit. ¶ Tertio potest opponi qḋ ad preces vel instantiam alterius nõ debeat concedi beneficium: qꝛ etiã preces inducũt simoniã. ꝭ. de eta. ꝛ quali. in. c. tuam. Solue qḋ hic debet intelligi de precibꝰ spiritualibus. secus si non essent spirituales sed carnales: de quo in. d. c. tuam. ¶ Quarto potest opponi qḋ ad vacaturas prebẽdas nõ possit fieri receptio. de cõceſ. preben. c. ij. cuius contrariũ hic innuitur in ver. mandamus. Solutio qḋ ibi ponitur intentio canonicorum qui de vacaturis ꝛ nõ de superexcrescentibus volebat ꝓuidere nõ autẽ ponitur forma receptionis. ꝛ sic nõ ob. contrarium ꝺm Inno. Hosti. ꝛ Petrũ. ꝛ hec sufficiant de istis oppositionibus.

Ultimo est

¶ Ultimo est aduertendū ꝓpter id qd. s. dixi circa materiā ꝓtestationis inquantū dixi ꝙ aliqua sunt de materia ꝓtestationis, dubia in dicta materia que nō sunt bene ꝑ doc. declarata. Nam duo potissime videntur esse dubia in materia predicta que nō videntur esse plene declarata. Primū est † qñ fit ꝓtestatio ad hoc vt protestatio ꝑiudicet sufficiat aduersariū tacere ⁊ nō cōtradicere: an ꝟo requirat consensus aduersarij [a]. Scdm est an ꝓtestatio vel pactū cōtra substantiā actus vitiet actum: an ꝟo vitietur protestatio vel pactū. ¶ Circa primū est aduertendū qd in hoc videntur esse opi. Nā gl. iuris ciuilis vr velle qd sufficiat taciturnitas. in. l. si fideiussore. in prin. qui satisda. cog. ⁊ idem vr velle gl. in. l. fin. §. ite si predixerit. ff. nau. cau. sta. Item voluit gloss. iuris canonici in. c. j. fm Dy. glo. ꝟo in. c. cumana. de elec. in tertia glos. videtur tenere ꝯtrariū vcꝫ qd requiratur expressus consensus. ⁊ idē ibi tenet expresse Inno. ⁊ Hosti. ⁊ idē Archi. in. d. c. j. do. Flo. hic vr velle qd requirat similiter cōsensus expressus per id qd legit ⁊ not. in d. c. cumana. in. iij. gl. do. Anto. de bu. videt hic circa primū articulum protestationis. ⁊ circa scdm casum dicti arti. ꝟ. si ꝟo factū. ⁊ ꝯsensus facti tenet ꝙ sufficit non ꝯdicere. ⁊ idē tenet circa quartum casum dicti articuli in ver. si vero factū depēdet. cōtrarium videt in scdo articulo materie ꝓtestationis. ¶ Circa fm casum dicti articuli in ꝟ. si factū est. ibi tenet. ⁊ idem tenet circa tertium casum dicti articuli. Bar. in. l. nō solū. §. morte. ff. de op. no. nun. ¶ Circa primā speciē ꝓtestatiōis vcꝫ circa ꝓtestationē declaratoriā volūtatis in ꝟsi. sed quarto. concludere vr ꝙ si fit ꝓtestatio ad tollendā obligationem iam ꝯtractam vel ad impediendam obligationē in quā ille qui ꝓtestat incidit ex necessitate actus preambuli vel ad impediendam obligationē futurā requirit partis cōsensus ꝑ. l. fi. §. itē si predixerit. ff. nau. cau. sta. ⁊. l. cū in plures. §. locatio horrei. ff. loca. sec⁹ vbi fit sup aliquo actu ex quo nō inducit prima obligatio ſꝫ aliqued preiudiciū generat: quia tunc non requirat cōsensus ꝑ. l. collationis. §. j. ff. de leg. ij. ¶ Et ꝑ pdicta potest inferri ad intellectū. d. §. itē si predixerit. nā fm Bar. in. d. §. morte. ibi vr agi de impedimento obligationis q̄ ex necessitate vr contrahi cū nauta qꝛ ex quo solus tale officiū suscepit tenet recipere volēs intrare nauē cū reb⁹ suis per no. in. l. j. ff. fur. aduer. nau. ⁊ ideo ibi ita demū nocet ꝓtestatio facta ꝑ executorem nauis si intrantes nauē cōsentiant. ⁊ hūc intellectū sequitur Bar. in. d. §. morte. ⁊ fuit originalr Pe. de bel. perti. vt tāgit per Cyn. in fi. in. l. pacta nouissima. C. de pac. ⁊ tangit etiā ibi de materia Bar. ¶ Sed aduerte qꝛ gl. in. d. §. itē si predixerit sentit ꝯtrariū. Nam subaudit ibi maxime sed Bar. in. d. §. morte. si bene pōderentur eius dicta vr in effectu voluisse improbare illā glos. sed in d. §. nititur illā saluare ⁊ dicat glo. illam ꝓcedere qñ protestatio fieret anteq̄ intretur nauim. Sꝫ si postea fieret tūc procedit opi. Pe. Nam scdm eum magis videtur imputandum intrantibus ex quo intrant post protestationem et nihil dicunt ꝙ eo casu in quo iaꝫ sunt in naui. Quis autē predictorū intellectuū sit verior patebit ex. j. dicēdis. Et no. bene qꝛ videt Bar. velle ꝙ in casib⁹ in qbus dixi post eū requiri cōsensum. Pro huius articuli declaratione potes cōcludere qd aut ꝓtestatio fit ad conseruandum ius protestantis: aut ad declarandū factū ipsius ꝓtestātis ꝙ poterit multiplr intelligi: aut fit ad preiudiciū iuris auduersarij ipsi aduersario: aut fit ad tollendū vel limitandū obligationem quādam cū aduersario cōtractā: aut fit ad impediendā obligationeꝫ in quā protestans incidit ex facto circa eū per superiorē gerēdo. Primo casu nō exigitur consensus aduersarij: vt. l. collationis. §. j. ff. de lega ij. ⁊. l. si debitor. §. j. ff. quib⁹ mo. pig. vel hypo. sol. et not. Bar. in. d. §. morte. in loco preallег. Primo casu nō exigit. Secūdo casu qñ fit ad declarandum factū protestantis dic ideꝫ qꝛ tunc fit sup eo qd pendet a ꝑtāte ꝓtestantis. ideo nō requirit consensus aduersarij per id qd legit ⁊ notat in. l. si qs. ff. de iudi. Exemplūꝫ qñ quis ꝓtestatur qd respōdet negādo narrata ꝓut narrant nō tamē aio litem ꝯtestandi. ⁊ qd hoc casu nō requirat cōsensus aduersarij no. Barto. in. l. j. C. de lit. cōtest. ⁊ do. Ant. hic in materia ꝓtestationis in secundo articulo circa quartū aut quintū casum dicti articuli. Tertio casu qñ fit ad preiudicandū iuri competenti aduersario ratione prelij fori: ⁊ tunc videtur qd sufficiat aduersariū tacere ⁊ nō cōtradicere: vt est gl. ordinaria et notabilis cū qua cōmuniter transeunt docto. in. l. si fideiussor. in prin. ff. qui satisda. cog. Quarto casu qñ fit ad preiudicādū alteri iuri competenti aduersario. ⁊ tūc videt velle glo. in. c. in genesi. de elecť. ⁊ Io. mo. in regula. in generali. in vlti. charta. in ver. sed nunquid perficio. als ꝓtestatio possessor tollit. de reg. iur. lib. vj. qd si ꝓtestās innitat iuri cōi nō requirit expssus ꝯsensus aduersarij. ⁊ sic vr intelligere. c. cumana. de elecť. secus si ꝓtestans non innititur iuri cōi: qꝛ tūc requirit cōsensus expressus aduersarij. ⁊ sic videt intelligere. c. in genesi. de elect. ⁊ idem vr tenere do. Anto. de. bu. hic circa fi. scdi articuli. Sed glo. Inno. ⁊ Hosti. in. d. c. cumana. ⁊ Hosti. de arbi. in. d. c. j. tenēt similiter hoc quo casu qñ fit ꝓtestatio ad preiudicandum iuri aduersarij requiratur expressus cōsensus nec sufficiat taciturnitas. ⁊ ꝑ hoc et alleg. qꝛ lꝫ ꝓtestanti crederetur cōtra se nō tamē crederetur pro se per id quod legit ⁊ no. in. l. de etate. §. j. ff. de interrog. act. ⁊ in. c. fi. de confes. ⁊ pro hoc etiā facit qd vbi agitur de preiudicio. tacens nō habet pro ꝯfitēte. l. filiusfamilias. §. in iure. ff. de procura. ⁊ in. l. vitium. ff. de seruitu. rusti. predi. facit qd not. per Inno. ⁊ Cōpost. in. d. c. in genesi. ⁊ per glo. de regu. iur. qui tacet. lib. vj. Item qꝛ lite pendente nō tollit cōmodū possessionis. j. vt lit. pen. c. j. ⁊ per totum. ergo nec ꝓtestatio: vt tangit Io. mona. in loco preallег. In cōtrariū facit quia aduersarius cōtradicendo dicte ꝓtestationi potest impedire effectū dicte ꝓtestationis: ergo si nō cōtradicit videtur tacite cōsentire. ar. l. sepe. ff. de re iudi. facit qd not. per glos. in. l. caius. ff. de app. ⁊ in. c. nonne. de presump. ⁊ ideo de iure videtur verior opi. gl. que habet in. d. c. j. ꝓ qua etiā bene facit quod not. glo. in. d. l. si fideiussor. in prin. ff. qui satisda. cogā. ⁊ in. d. l. fi. §. itē si predixerit. ff. nau. cau. sta. et pro hac parte etiā facit vcꝫ qd sufficiat taciturnitas qd legitur ⁊ no. in. l. filiusfamilias. ff. ad macedo. Nam quando iungitur patientia seu taciturnitas cum aliquo actu preambulo videtur inducere tacitum cōsensum etiam in actu preiudiciali. Nam si pater intellexit filium velle recipere certam pecuniam mutuo per literas ipsius filij ⁊ non contradicit videtur consentire. ⁊ idem videt si recepisset ambasiatam per nunciū cū paria sint aliquid nunciare per nunciuꝫ vel per literas l. qui autē. §. fi. cū sequēti. ff. de cōstitu. pecu. ⁊ facit qd habet in. l. j. in fi. ff. de contrahen. empt. ⁊. l. cōsensum. de act. ⁊ obli. ⁊ ideo in ꝓposito ex quo in presentia partis facta est ꝓtestatio sibi ⁊ nō cōtradicit videt sibi fieri preiudiciū. ⁊ per hoc non ob. ratio. Inno. ⁊ Hosti. qui dicūt qd nō debet alicui credi ꝓ se: sed cōtra se per. d. l. de etate. §. j. qꝛ illud ꝓcedit in cōfessione: sed hic nos loquimur in protestatione declaratoria voluntatis que fit parti: ideo imputet sibi pars si non ꝯdixit. arg. d. l. filius. ⁊ illud forte voluit gl. in d. §. item si predixerit. dū subaudit maxime quasi voluerit quod non fit necesse qd expresse consentiat sed qd sufficiat tacite cōsentire non contradicendo: secus autē si expresse contradiceret quia tunc ꝓtestatio nō iuuaret ꝓtestantem per no. in. d. l. si fideiussor. in prin. ⁊ hec opi. videt de iure verior: ⁊ satis videt de iure defendi per superius dicta: tamen ꝓpter autoritatem Inno. ⁊ Host. ⁊ Archi. in. d. c. cumana. quorꝫ opi. etiam videtur sequi ibi Io. an. durum esset in practica obtinere cōtra opi. predictorꝫ et maxime qñ ꝓtestantis interest de iure cōi ⁊ hec sufficiāt pro quarto casu. Quinto casu qñ fit ad tollendum vel limitandaꝫ obligationem iam cōtractam: ⁊ tunc requiritur expressus ꝯsensus aduersarij. arg. l. sicut. C. de act. ⁊ obl. ⁊. l. in cōmodato. §. sicut. ff. cōmo. ⁊ no. Bar. in loco superius allegato. ⁊ probat etiam in. d. l. fi. §. item si predixerit. fm intellectuꝫ quē ibi ponit Bar. Sexto casu quādo fit ad impediendam obligationē in quā ꝓtestans incurrebat ex necessitate actus preambuli: ⁊ tunc requiritur expressus consensus aduersarij: vt est casus in. d. §. item si predixit. non violando tex. fm vnum intellectū quē posuit. ⁊ sequitur Bar. in. d. §. morte. in loco preallega. Aut fit protestatio ad impediendam protestationem quaꝫ sponte erat incursurus ꝓtestans. ⁊ fm Bart. in d. §. morte. in loco preallega. similiter requiritur expressus cōsensus aduersarij als per actum sequentem videtur recessum a ꝓtestatione per id qd legit ⁊ not. in. l. cuꝫ plures. §. locator horrei. ff. locati. Sed certe ex quo aduersarius nō cōtradixit protestationi videtur quod illi videatur consentire ex quo illū effectum potest impedire contradicendo. ⁊ id non facit. ar. notatorū per gl. in. d. l. si fideiussor. in prin. ff. qui satisd. cog. ⁊ eorū que habent in. d. l. sepe. ff. de re iudi. ¶ Non ob. §. locator horrei. qꝛ potest rñderi ꝙ etiā ꝓpositū in mente retentum fm vnū intellectum quē sequit Pet. vt refert Cy. in. l. pacta nouissima. C. de pac. ⁊ tangit etiam Bart. in. d. §. morte. vel fm Ja. bu. dici potest ꝙ ibi ex interuallo fuit factum secutum ⁊ protestatio fuerit simplex: ⁊ non respiciens ex pᵣesse futurū. ideo videtur fuisse recessum a ꝓtestatione per id qd legitur ⁊ no. in. l. ꝑ retentionem. C. de vsur. ⁊ iste intellectus videtur verior de iure quē etiam videtur sequi ipse Bart. in d. l. pacta nouissima. tene tamē mēti intellectū Bart. quē posuit in. §. morte. Nec obst. si dicatur ꝙ intellectus Bar. positus in. §. morte. videatur verior ex eo qꝛ vt ipse tangit ꝓtestatio non iuuaret fm intellectum Iaco. de butri. ex eo qꝛ ꝓtestatio se nō extendebat ad actum ex non interuallo factum: non aūt qꝛ videretur recessum a ꝓtestatione ꝓut litera ibi dicere videtur qꝛ responderi potest qd etiam satis videtur a ꝓtestatione recedi qñ actus nō fit incontinēti sed ex interuallo. Nam ꝓtestans qui scit protestationem non extendi ad actum fiendum ex interuallo sed solum ad fiendum incontinenti satis videtur dicere velle recedere a ꝓtestatione eoipso ꝙ nō facit actum incontinenti sed ex interuallo. nam per hoc satis patet qꝛ non intēdit verisimiliter insistere protestationi: ⁊ ideo satis potest dici ab illa velle recedere eoipso

[a] ¶ Ad hoc vt ꝓtestatio valeat an sufficiat aduersariū tacere ⁊ non ꝯtradicere an vero regratur expressus consens⁹ aduersarij. vide Pau. de cast. in. l. si fideiussor. hic alleg. in prin. vbi vr distinguere. ⁊ vide hic late per. d. Feli. in oibus suis ꝯclu. quas fecit de protestatione cum solēnib⁹ limitationibus ad oēs ꝯclusiōes: qꝛ nullus magis ordinate scripsit i dicta materia protestationis.

qd dicit factū facere ex interuallo z nō incōtinenti z de multipli
ci intellectu.§.locator horrei.plene dixi in.d.§.morte.Septimo z
vltimo casu qñ fit ad impediendam obligationem in quā ꝓte-
stans incidit ex facto circa eum per superiorē gerendo.iuxta di-
ctum Butri.qd sufficiat superiorē nō contradicere:vt est tex.cū
glo.in.d.c.j.z in.c.diaconi.xxvij.di.Archi.tamē in.d.§.morte.vr
velle cōtrariū per notata per Inno.z Host.in.d.c.cumana.Sed
oppositio gl.satis videtur ꝓbari per dicta iura.z maxime per.c.
diaconi.preallega.cū ibi notatis per Lau.z Hug.Et intellige
quod sufficit tacitus cōsensus in casu dictoꝝ iuriū quo ad hoc vt
non deijciatur ab officio z bñficio:nō tamē quo ad hoc vt possit
vti matrimonio contracto post susceptionem sacri ordinis: licet
interuenerit ꝓtestatio qd ipse recipiēs ordinē nolebat teneri ad
cōtinentiā:q2 eps expresse nō potuisset dare licentiā vt post susce
ptionē sacri ordinis contraheret matrimoniū.vt not.Archi.in
prealleg.c.diaconi.z sic multominus quo ad hoc sufficiet tacit⁹
41 cōsensus:z hec sufficiant de isto passu z articulo.¶ † Circa scd̄z
articulū vcz an ꝓtestatio vel pactū contra substantiam actus va
leat an vero vitietur ꝓtestatio.Conclude qd aut ꝓtestatio fit cō
tra substantiam actus seu contractus:aut fit cōtra substantiam
rei in dispositione deducte:aut fit cōtra accidentalia sine quib⁹
tamē res in dispositione deducta esset inutilis:aut fit cōtra natu
ralia ipsius actus cōtractus:aut fit contra ipsius actus cōsecuti
ua ex iuris dispositione in quib⁹ ꝓtestans nō habet potestatem
preiudicandi.Primo casu qñ fit cōtra substantiā actus seu ꝯtra
ctus:z tunc aut in ꝓtestatione vel pacto apposito cōtra substan
tiam actus seu cōtractus nō versatur delictū:z tūc ꝓtestatio vi
tiatur z nō actus:vt ꝓbatur in.l.cū precario.ff.de precari.Nam
ibi patet si cōceditur aliqua res precario z fit pactū qd nō possit
reuocari precarium in tali pacto non versatur delictum:tum ga
est contra substantiā actus precarij cum ex quo precario cōcedi
debeat posse reuocari vitiatur pactū z nō cōtractus vt ibi patet.
et hoc procedit quādo nō potest cōmode trāsire propter contra
ctum:vt ꝓbatur in.l.vbi ita donatur.ff.de dona.causa mor.vbi
patet qd si dono causa mortis rem aliquā cū pacto qd nō possit
reuocari erit donatio inter viuos que habebit effectū post mortē
donantis:z sic illa verba causa mortis non erunt nomen cōtra-
ctus sed significabunt causam cōtractus hoc est q2 hac de cau-
sa mouetur donās:vnde q2 hoc casu potest intelligi vt ꝓtestatio
seu pactum aliquo modo cōpatiatur cū actu:z ideo non vitiat
ꝓtestatio seu pactū:vt patet in.d.l.vbi ita donatur.z ibi etiā per
Bar.z tenet etiam do.Car.flo.z do.Frā.de rāponib⁹ de Bono
nia in repetitione.l.fi.ff.de cōdi.ob cām. Item aduerte inquan-
tum dictū est ꝓtestationē cōtra substantiā actus nō valere:quia
illud ꝓcedit qñ actus fit extra iudiciū:vbi non fieret in iudicio:
tunc facit ꝓtestationē velut sibi cōtrariū repelli per id qd habet
in.c.solicitudinez.de appel.ad fi.lz gl.ibi aliter videatur dicere.z
hoc etiā videtur tenere Bar.circa quartum casum primi articuli
ad finē ipsius quarti casus. ¶ Qñqz vo in pacto vel protesta-
tione cōtra substantiā actus versatur delictū vt contingat in ca
su.c.fi.de condi.appo.qñ pactū apponit contra substantiaz ma-
trimonij:z tunc in odium consentientium tali pacto vitiatur cō
tract⁹ matrimonij z nullus alteri obligatur:vt ibi patet.Sed si
vnus contrahentium faceret ꝓtestationē cōtra matrimonium.z
alter nō consentiret expresse sed cōtradiceret vel taceret quia tūc
vitiaretur ꝓtestatio z non matrimoniū.vt not.in.d.c.fi.de cōdi.
appo.per Jo.and.z qd dixi vitiari matrimoniū quando vterqz
cōsentit ꝓtestationi vel pacto cōtra substantiā matrimonij proce
dit in matrimonio carnali non in matrimonio spirituali:q2 licet
vterqz consentiat vcz profitens seu ingrediens religionem z reci
piens ad religionem nō tamē vitiatur ꝓfessio seu ingressus:z sic
non vitiat matrimoniū spirituale licet in ingressu vel ꝓfessione
per ꝓfitentem vel ingredientē appositū sit pactū cōtra substan-
tiam ꝓfessionis seu ingressus:vt q2 profitetur religionem reten-
tis sibi certis bonis tamen istud est cōtra substantiā religionis:
vt de sta.mona.c.cū ad monasteriū.ad fi.z reijcitur pactū ꝑdictū
z valet ꝓfessio z ingressus.vt no.glo.in aut.ingressi.C.de sacro-
sanc.eccles.z in.c.solet.xxxij.qō.ij.z Jo.and.in.c.fi.de condi.ap-
posi.licet alij ꝯriū.z non bene.z hec est cōis opi.vt patet ex no.p
Jo.and.in.c.fi.Et est ratio diuersitatis inter matrimonium spi
rituale z carnale:q2 in carnali cōsentit pacto illi cui principaliter
querēda erat obligatio.Sed in spirituali secus quia in illo prin-
cipaliter nō queritur obligatio de eo z in cōsequentiā recipienti
ad professionē:ideo licet recipiens ad professionem consentiat
pacto apposito profitenti nō nocet q2 nō cōsentit deus cui prin
cipaliter queritur obligatio:ideo vitiatur pactum z nō professio.
Et hoc ꝓcedit siue pactuz a principio in ipso actu professionis
apponatur:siue ex postfacto qd vtrobiqz est eadem ratio:licet
glo.aliter dicat in.l.per seruum.§.j.ff.de vsu z habi.z hoc etiā te-
nuit Fran.de rāpo.in repetitione.d.l.fina.ff.de condi.ob cau.in
questione z duabus sequētibus.z etiā do.Anto.de bu.hic circa
prin.quādo fit ꝓtestatio vel pactū contra substantiā rei in dispo
sitione deducte:z tunc ꝓprie habet locum.d.l.per seruum.§.j.ff.
de vsu z habita.z not.Cy.per Pe.C.de iure emphy.in.l.ij.vnde
tunc debet distingui an in ipso actu apponatur ꝓtestatio cōtra-
ria.An vero ex post facto vt primo casu vitiet actus.scd̄o vero
casu vitietur ꝓtestatio:vt ibi patet:vnde si lego fructū deducto
vsu:vnde q2 fructus sine vsu nō potest vitiare legatū:secus si le-
gato fructu adimatur vsus q2 tunc vitiat adēptio.vt ibi patet.
Tertio casu qñ fit ꝓtestatio ꝯtra accidentalia sine quibus tamē
res in dispositione deducta esset inutilis. Conclude ꝙ in distin-
ctione tunc vitiatur ꝓtestatio siue fiat in ipso actu siue postea:vt
probatur in.l.j.§.j.ff.si vsufru.petat.Unde si legas vsumfructū
fundi ita ꝙ heres nō teneat prestare iter valet legatū.z reficitur
dicta conditio seu protestatio:z idem si post legatū vsusfructus
fundi admittiur iter vt ibi ꝓbatur:z sic patet ꝙ minus operatur
protestatio qñ fit contra accidentalia ꝙ qñ fit contra substantia
lia rei deducte in dispositione.Nam in primo casu indistincte vi
tiatur ꝓtestatio:sed in scd̄o casu demū qñ fit post actū. Quarto
casu qñ fit contra naturalia ipsius actus.Conclude ꝙ vz prote-
statio z pactū per id qd no.per glo.z doc.in.l.ij.C.de iu.emphy.
vbi patet ꝙ licet de natura ꝯtractus emphyteutici sit ꝙ emphy
teuta possit expelli ipso non soluente debitum canonē inter bien
nium si est emphyteusis ecclesie z si priuati inter trienniū:vt pro
batur in.c.potuit.de loca.z in.d.l.ij.de iure emphy.tamen vale-
bit pactū si fuerit appositum ꝙ nō possit expelli emphyteota:vt
no.per glo.z doc.in.d.l.ij.z bene facit qd not.per glo.in.l.pacta.
ff.de cōtrahen.empt.Quinto z vltimo casu qñ fit cōtra cōsecutiua
ipsius actus q̄ consecutiua surgent ex iuris dispositiōe in quib⁹
potestas nō habet potestatē iudicādi:videt breuiter dicendū ꝙ
ꝓtestatio vitiat per id qd legit z notatur in hoc.c.z in.c.diacōi.
xxviij.dis.z in.c.quidam.v.q.j.Nam vt hic patet ꝓtestatio ꝙ re
ceptus in canonicum nihil recipiat de canonia ad certū tempus
non valet q2 eo ipso ꝙ quis recipitur in canonicum:tūc ex iuris
dispositione nō debet habere inane nomē canonici.de preben.c.
relatum.z sic debet aliquid habere si fieri potest:silr eoipso ꝙ qs
ordinatur ad superiores incōtinēti obligat ex iuris dispōne ad
castitatē:ideo si ꝓtestatur recipiens ordinē sacrū ꝙ non intendit
seruare cōtinentiā vitiatur ꝓtestatio predicta z nō ordinis rece-
ptio.fm Jo.and.in.d.c.fi.de cōdi.appo.q2 talis ꝓtestatio nō est
cōtra substantiā impressionis characteris sed cōtra executionez
sui consecutiuū ex ipso charactere.Nā ibi ꝓtestatio nō est contra
substantiā cōsecrationis ecclesie:sed cōtra regimē z administra-
tionē bonorū ecclesie.z hoc certe ꝙ nō sit in gubernatione epi vi
tiatur ꝓtestatio.Adde qd etiā dici potest qd eoipso qd dat res
ecclesie surgit dispositio iuris qd talis res sit i potestate epi:z sic
talis ꝓtestatio est cōsecutiuū ex iuris dispositione ratione actus
preambuli:ideo vitiat ꝓtestatio vt loqt z no.in.d.c.quidā.z bñ
facit tex.iste z qd etiā no.do.Ant.de bu.z ad predicta etiā bene
facit qd no.gl.in cle.gratie.de rescrip.Itē adde predictis qd nisi
ꝓtestatio precedit actū:z fit separatim ab actu p actū ꝯrium ex
interuallo sequentē ab eo recedit nisi reiteret qd non intendit cō
sentire in iudicio:z postea ex interuallo cōparuit nō repetita pro
testatione nō intelligitur ab ea recessisse fm do.Car.flo.q allegat
quod no.j.de spon.c.tua.z bene facit etiā qd not.Inno.in.c.cu
mana.de elec.z Archi.in.c.diaconi.xxviij.di.hoc tñ videt intelli
gendū quādo ꝓtestatio esset simplex:q2 tūc nō ꝯtrahit ad actū
qui postea fiet ex interuallo per id qd legit z not.in.l.p retentio-
nem.C.de vsur.z p Bar.in.l.nouissima.C.de pac.secus si ꝯcerne
ret oēm actū per not.in locis prealleg.nisi dicat esse in iudicijs
vt indistincte per actū factū ex interuallo videatur recessum a ꝓ-
testatione nisi repetat.z hoc forte voluit do.Car.flo.hic.z Ar-
chi.in.d.c.diaconi.xxviij.dis. Sed certe ex q̊ ꝓtestatio est decla-
ratoria voluntatis ꝓtestātis z actus agent non operant vltra
intentionem eoꝝ vt legit z not.in.l.nō oīs.ff.si certum pe.z in.l.
obligationū substantia.§.fina.ff.de act.et obli.non video quare
aliud sit dictuz in iudicijs ꝙ in actionibus extraiudicialibus. te
ne tamen menti dictū Archi.z dictū do.Car.flo.vbi vo ꝓtesta-
tio sequeret actū videtur qd nil ꝓsit q2 actus iam ꝑfect⁹ ex hoc
non alteratur argumēto.l.j.C.de act.z ob.z eius qd no.in.c.pre
terea.de testi.cog.vbi testi ex interuallo nō licet dictū suū corrige
re fm do.Car.flo.facit etiā qd legitur z no.in.l.pe.ff.de vsuca.p
42 empto.¶ † Itē aduerte inquātū dixi qd ꝓtestatio simplr facta
nō porrigitur nisi ad actū illū qui tunc fit vel postea incontinen
ti:non autem ad eum qui ex interuallo p ea que habētur in.d.l.
per retentionē.cū ibi nota.C.de vsur.z bene facit qd habet in.l.
nā ad ea.ff.de cōdi.z demon.Nam cōtra hoc dictū facere videt
qd habet in.l.si ita scriptuz.ff.de leg.j.p quā.l.videt qd protesta
tio simplex porrigatur etiā ad ea que fiunt ex interuallo: vnde si
testator dixerit : si cui bis legauero semel deberi volo. videtur
ꝙ talis

ꝙ talis legatio opereť etiā quo ad legata que ex interuallo fiūt. ⁊ per hoc Bal.in.d.l.nouissima. Sed potes sustinere opi. Bart. nam illud idē sequitur do.Ant.⁊ refert Bar.in.d.§.morte.⁊ bene facit.l.per retentionē.⁊.d.l.ad ea que.nec ob.d.l.si ita scriptū. q꞉ potest respōderi ꝙ tunc nō fiebat actus ex interuallo qd ptꝫ: quia fiebat in eadē vltima volūtate que debet fieri vno ꝯtextu.l. heredes palā.ff.de test. Et qd hoc sit verū patere potest ex eo qd ibi dicit ꝙ nō censetur datū illud qd est ademptū. Sed qñ in diuersa volūtate esset tunc ꝓprie nō caderet dicta fictio.vt ibi not. in.d.l.heredes palā.§.si quidē.⁊.l.ad testm̄.§.si signa.e.ti. ¶ Itē adde qd voluit Bar.in.d.§.morte.ꝙ vbi protestatio ꝯtraria facto fit cū temperantia cū in ipso facto tūc actus vitietur ꝓpter repugnantiā.arg.l.nisi repugnantiā.ff.de regu.iur. Nam videtur ꝙ nō bene dicat ex eo q꞉ videtur potius debere dici protestationem debere reijci ⁊ actū naturalē per id quod legitur ⁊ not.in.l. cum precario.ff.de preca.⁊ in.c.isto.vbi not.ꝙ ꝓtestatio cōtraria facto renuet actus validos reiecta ꝓtestatione ad idem qd diciť in.c.solicitudinē ſm vnū intellectum.de appel.⁊ in cle.gratie.de rescrip. Aduerte tamē quia videtur facere pro Bar.c.solicitudinem ſm intellectū quem sequitur ibi Io.⁊ Vincen.s.ꝙ ibi protestatio nō reijciatur. Nam ibi loquitur in eo qui appellauit ⁊ post appellationem litigauit coram iudice a quo vel coram metropolitano cū ꝓtestatione ꝙ nō intendebat recedere ab appellatione. Nam ibi d꞉ ſm predictū intellectū ꝙ ꝓtestatio valet: sed tāꝗ cōtra ius nō est audiēdus: tñ videť ꝙ ex quo protestatio est ſm formā seu cōtra substātiā ipsi⁹ facti deberet reijci per hoc.c.cū.M. Sed potes dicere ꝙ vbi ꝓtestatio fit in iudicio tūc ꝓcedit.c.solicitudinē.q꞉ tunc satis est ꝙ ꝓpter cōtrarietatē ꝓtestationis cum ipso actu denegeť audiētia ꝓtestandi in ipso iudicio: secus in extraiudicialibus in qbus ꝓtestatio quo ad dictū effectū nō dꝫ operari: ideo tūc reijciť ꝓtestatio ex quo est ꝯtra substātiā actus per ea que habēť in.d.l.cū precario.⁊ etiā in hoc.c.sic in hoc casu nō ꝓcedit.d.Bar.nec videť bene dixisse: nec ob.d.l.nisi repugnātiā q꞉ intelligiť vbi aliter resultaret ꝯtrarietas quā ex vi ꝓtestationis que fuit ꝯtra ipm actū argu.d.l.cū p̄cario.⁊ huius.c. Posset etiā.d.l.intelligi in casu.d.c.solicitudinē. Sed precedens solutio magis mihi placet.⁊ facit qd dixi circa p̄n.hui⁹ arti. ¶ Itē adde p̄dictis qd no.Inno.in.c.cumana.de elec.vbi dicit ꝙ qñ aliqs ꝯparet corā alio iudice ordinario vel delegato † ⁊ nō vult consentire nō debet dicere simpliciter ꝙ cōparet ꝓtestatione p̄missa ꝙ nō intendit in eū mō aliquo consentire. Nā si hoc simpl'r faciat posset iudex reputare eū ꝯtumacē ⁊ ꝓcedere ꝯ̄ eū ⁊ tanꝗ ꝯ̄ cōtumacē ad penā excōicationis si est substitutus iudex vel ad aliam penā que ꝯsueuit imponi ꝯ̄ cōtumacē.de qua in.l.ij.ff.si quis in ius vo.nō ie.⁊ in.l.j.ff.si quis ius dicē.nō ob.facit qd hr̄ in.c.certum.xj.q.iij.⁊ qd legiť ⁊ no.in.c.j.de iudi.vñ dicit ꝙ cautela est ꝙ ꝓtesteť ꝙ nō intendit ꝯsentire in eum nisi ⁊ quatenus de iure teneť qd singulariter ⁊ diligēter tene mēti ꝑ practica.q꞉ sepe de facto pōt ꝯtingere. ¶ Itē potes dicere ꝙ Bar.in.d.§.morte.circa ꝓtestationē citatoriā ꝯcludit qñ emptor denūtiat vēdtori ꝙ nō sufficiat denūtiare litē sibi motā nisi etiā denuntieť ꝙ veniat ad defendēdū ipm emptorē ꝑ.l.si parētes.⁊.l.empti actio.C.de eui. nec sufficit esse talis denūtiatio nisi etiā in publica forma ostēdatur ēe porrect⁹ libellus ꝯtra eū ⁊ citatio. Et hec sufficiant de scdo artic.⁊ de aliqbus addiť in materia ꝓtestationis.de qua hic ꝑ Io.an.⁊ but.⁊.d.Car.flo.⁊ Io.mo.post eū in reg.i generali.de reg.iur.lib.vj.⁊ per glo.⁊ Archi.in.c.j.xxxiij.di.⁊ in.d.c.diaconi. xviij.⁊ aliqd etiam ꝑ gloss.Cy.⁊ alios in.l.pacta nouissima.C.de pac.⁊ per Bart.in.d.l.nō solū.§.morte.ff.de no.ope.nū.⁊ ibi etiā dixi de materia etiā tāgiť per gloss.⁊ Io.an.in.c.cumana.de ele. Bar.ꝓ meo iudicio pre ceteris in.d.§.morte dictā materiā clarius ⁊ plenius fuit ꝓsecutus vt ex dictis suis ⁊ ex his que dixi.s̄. in.d.§.morte.satis patere potest veritas huius materie protestationis: ideo non expedit vlterius dicere.

1. ☞ Religiosus dici potest qui religiose seu catholice viuit.
2. Electioni prelati nō debēt admitti laici conuersi.
3. Statutū laicorū sup rebus ecclesie non tenet etiam si sit fauorabilis ecclesijs nisi fuerit approbatum per papam.
4. Laicus an possit excōicare si papa ꝯcederet sibi illā potestatem.
5. Predium rusticum ab vrbano discernitur nō ex loco sed ex qualitate ipsius predij.
6. Cōtumax verus non dicitur nisi habuerit notitiā peremptorij edicti seu citationis peremptorie.
7. Sententia an valeat si ꝑemptoriū nō venit ad notitiā absentis.
8. Sentētia lata sine medijs hoc est sine ꝓbationibus an valeat.
9. Lex a laico data vel ꝯsuetudo vel statutū an habeat aliquo casu ligare ecclesias vel clericos aut res ecclesiarū aut clericorum.
10. Statuto si caueať ꝙ instrumentū publicū debeat mādari executioni sine libello ligabit ecclesiā etiā si cā agiteť in foro ecclesiastico. Et si statuto caueať ꝙ testm̄ nō valeāt nisi fuerit insinuatum testamentū clerici si nō insinuetur nō valebit.⁊ nu.12.
11. Statutū excludēs feminā a successione ab intestato extante masculo an habeat locum in clerico.⁊ nu.13.
14. Papa an possit se subijcere iudicio secularis iudicis.
15. Iudex superior an possit se subijcere inferiori.

Ecclesia sancte marie.

Cause ecclesiarū ꝑ ꝯstitutiones laicoꝝ diffiniri debēt.h.d. Et diuiditur in duas partes principales. Nam in prima ponit diffinitionis motiuū. In scda diffinit seu diffinitionē ponit. Scda ibi ꝙ a senatore. Mouetur aūt ad diffiniēdum duab⁹ rōnibus: quarū scdam exēplo corroborat: scda ratio ibi a quibus. Exemplū eius ibi.vnde statutū. Et collige casum ex his que no. glo.in.c.ecclesia.vt lit.pend.cui⁹ ista est pars. ¶ In text.ibi ⁊.j̄. Sub isto.j̄.deciditur qd habeť.j̄.vt lit.pend.ecclesia.el.j.in tex.⁊ glo. Nam ecclesia sancte Marie inuiolata mouit questionē ꝯtra quēdam Io.de atheya.sup quibusdā possessionibus quas li.pē. ipse Io.alienauit in monasteriū sancti Siluestri ꝓpter qd instituit ecclesia sancte Marie seu eius ꝓcurator qd dicte possessiones assignarenť sibi occasione cuiusdam statuti qd vigebat in vrbe ī quo cauebať qd si li.pen.fieret alienatio rei petite in alium deberet res ipsa auferre in queꝫ esset alienata ⁊ assignari petitori illi ⁊ forte ad instantiā ꝓcuratoris sancte Marie senator corā quo erat questio interlocutus fuit dictas possessiones auferēdas esse a monasterio ⁊ assignādas esse ipsi agenti a qua interlocutoria appellauit Io.de atheya.nō obstante appellatione monasteriū sancti Siluestri fuit de facto spoliatū ⁊ possessiōes assignate fuerunt ecclesie sancte Marie: ꝓpter qd monasteriū sancti Siluestri sentiens se grauatū habuit recursum ad papā petēs de opportuno remedio sibi ꝓuideri ⁊ possessiones predictas sibi restitui: ꝓpter hoc papa cōsiderās illa que dicunť in lr̄a sententiauit pro ipso monasterio: vt in lr̄a ptꝫ. ¶ Et per predicta clarius habes casum quē posuit glo.in.d.c.ecclesia.vbi nō fecit mentionem de appellatione de qua dixi. ¶ Not. primo ꝙ laici etiā religiosi nullā habēt potestatē sup ecclesijs vl' ꝑsonis ecclesiasticis. ¶ Et ex hoc no. † ꝙ īterdū laici possunt appellari religiosi de quo etiā per glo.in.c.ex multa.j̄.de voto. Nam late potest dici religiosus qui religiose seu catholice viuit. Abbas autē istud verbum religiosis exponit.i.catholicis vel honestis.facit qd habeť i.c.iusta. xvj.q.j. Diciť etiā religiosus q voluit aliquā religionē sicut etiā interdū faciunt laici qui efficiūtur cōuersi alicuius religionis.facit qd habetur.j̄.de sen.excō.nō dubium.⁊.j̄.de etate ⁊ qua.in.c. tuam. vbi ptꝫ ꝙ etiā laicus potest esse religiosus: hoc est ꝓfessus alicuius religionis.facit etiā qd habetur in.c.ex eo.§.j.de elec.in vj. Et de talibus posset etiā hic loqui cū indistincte loquatur. Et ex his potes colligere argu. † ꝙ laici cōuersi nō debeant admitti ad electionē prelati spūalis.de quo dicēdum vt habeť in.d.c.ex eo.§.j.lib.vj. ¶ Item nota ꝙ laici habēt obtemperare personis ecclesiasticis nō autē habent potestatē imperandi seu precipiēdi eis: ⁊ sic facit cōtra operarios mere laicos qui interdū super clericos constituuntur quibus habēt clerici obedire vt contingit in operario ecclesie Seneñ.lꝫ quādoqꝫ id inducať ꝓpter malū regimen clericorū. Sed id de iure fieri nō deberet sed aliter ꝓuideri. ¶ Item no.qd potestas statuēdi depēdet a iurisditione ⁊ imperio statuentis.facit qd habetur in.c.ij.j̄.e.in.vj. Et ideo exigitur ꝙ statuens habeat imperium ⁊ iurisditionem in eum in quē statuit: vt ibi ptꝫ.⁊ etiā hic colligitur. ¶ † Itē not.ꝙ statutū laicorū sup rebus ecclesiaꝝ nō tenet etiā si sit fauorabile ecclesijs nisi fuerit ab ecclesia romana.⁊ sic per papā approbatum. Et sic ptꝫ ꝙ inferior a papa nō posset tale statutū approbare sine speciali mādato pape. Et ex hoc habes vnū de re reseruatis pape d quo nō fecit mentionē glo.in.c.qd translationē.j̄.de offi.leg.⁊ in.c.sicut vnire.de exces.prela.vbi glo.posuit alios casus pape reseruatos. ¶ Itē not.qd ex statutis laicoꝝ maxime iniquis nō est iudicādum super re ecclesiastica: etiā quatenus principaliter questio pēdet in foro seculari: facit qd dictum fuit in.c.j.s̄.eod. ¶ Item not.qd iudex laicus etiā incidēter in cōtingētibus lit.pendē. nō potest extendere suū officium ad clericos: ⁊ sic facit pro opini.que habet ꝙ reconuētio non possit fieri de clerico coram iudice seculari.de quo plene in.c.at si clerici.j̄.de iudi. ¶ Item nota ꝙ motus ꝓprius nō supplet defectū nec iudiciū potestatis licet vitiuꝫ surreptionis sit de preben.si motu ꝓprio.li.vj. ¶ Itē no.ꝙ bona ecclesiaꝝ rustica vel vrbana ⁊ simil'r ministeria vel ornamēta eccl'iastica nō possunt alienari ex statuto laicoꝝ: sed dꝫ in alienatione seruari solēnitas canonica.de qua in.c.siue exceptione.xij. q.ij. Et not.ꝙ prediorꝝ quedam vrbana.de quo in glos. ¶ Itē not.qd non valet sententia lata ꝯtra cōuentū nec cōuictū nec cōfessum: ⁊ videtur ꝙ sentētia lata absqꝫ cause cognitione non valeat de quo in glo.fi. ¶ Item no.ꝙ datur possessorio recuperan de priuato seu spoliato possessiōe ex vi sentētie nulle. ¶ Ultimo

no.ꝙ statuta laicoꝝ q̄ fiunt ad p̄iudiciū eccl'ie nō valēt:q2 si non valent quando fiunt ad fauorem ecclesie:vt hic patet multominus debent valere quādo fiunt ad preiudiciū ecclesie.ad hoc sepe allegatur decre. Et ad id qd dixi de spoliato vi sententie nulle. bene facit qd habetur in.c.conquerente.ꝭ.de resti.spoli.ꝛ qd no. iij.q.j.in summa. ¶ In glo.j.in fi. No.ex glos.aliqua que sunt ꝓhibita laicis.de aliquibus alijs etiam tetigit hic Jo.an.† Et q2 facilia sunt nō est necesse in illis instare:sed sufficit remittere ad ea que ipse dicit. An tamē laicus possit excōicare[a] si papa sibi potestatē illā concedere not.glos.in.c.bene quidē.xcvj.di.in verbo preter romanū.quā glo.aliqui libri nō habēt quia fuit additio: ꝛ vbi glo.habet̄ incorporata est signum ꝙ decretū est ad modū nobilissimū ꝛ qd in illo sunt additiones que cōiter sunt in gloss. ¶ In glo.ij.in fi. Et qd dicit̄ hic est argumētū quia hic equiparantur ecclesie ꝛ persone ecclesiastice:ꝛ quare bona clericoꝝ censeantur habere priuilegium notauit gloss.ꝭ.de pignor.ex literis. ¶ † In glo.vrbanis.in fin.ꝛ sic vult ꝙ pdiū rusticū ab vrbano discernit̄ nō ex loco lꝫ ex qualitate ipsi⁹ pdij. Et ideo si i ciuitate esset domuncula ad custodiendū animalia posset appellari prediū rusticum:sicut si in villa sit domus ad habitandū pro patrefamilias:secus si ibi est domus pro ipsis rusticis ꝛ colonis: quia censentur tunc esse prediū rusticum nedum ipse fundus ex quo edificata esset talis domus:sed etiā ipsa dom⁹. Et etiā reperire predium qd appellatur pdium suburbanū vt ortus in ciuitate nisi forte multū habundaret in redditibus:q2 tūc appellatur pdium rusticum vt hic voluit Jo.an.facit qd habetur in.l.si pdium.C. de predijs mino.ꝛ in.l.vrbana.ff.de verb.sig. ¶ Quomodo autem quedā sunt seruitutes vrbanoꝝ prediorū quedā rusticoꝝ habetur in insti.de serui.ꝛ tangit etiā hic Jo.and.sed sufficit remissio ad locū preal leg. ¶ † In glo.pe.ibi nō venit in absentis notitiam:hoc intellige verū quo ad inducendū contumaciā: quia aliter nō dicit̄ quis verus contumax nisi habuerit notitiā peremptorij edicti seu peremptorie citationis.l.ex cōsensu.ꝭ.fi.ff.de appel.sed bene valet sentētia si quis fuit peremptorie citatus ad domū lꝫ nō habuerit notitiā citationis:quia censetur esse fictus cōtumax.l.j.C.quō ꝛ qn iudex.ꝛ bene no.in cle.si ante diffinitiuam per glo.de do.ꝛ cōtu.ꝛ sic glo.† nō bene dicit inq̄tum dicit ꝙ nō valet sentētia si peremptoriū nō venit in notitiā absentis:sed bene est verū ꝙ tunc nō censetur verus cōtumax vt predixi,ꝛ notatur etiā in.ꝭ.item ex eo edicto.alleg.in.glos. ¶ Item etiā adde ꝙ interdū terminus statutus a iudice in causa appellatiōis habet vim peremptorij.vt habetur in.c.sepe.ꝭ.de appel. ¶ In ea.glos. in fi.quasi voluerit dicere glo.ꝙ cōtraria locū habent quando est questio inter appellātem ꝛ appellatū:hic vero monasterium nō erat appellatū seu appellans ſm Abba.potes etiā dicere si monasteriū fuisset appellans vel appellatū nō valeret sentētia lata ꝑ iudicem laicum qui est incompetēs cōtra clericum monasterium vel ecclesiā:ꝛ ideo dū litera hic dicit nō cōuenti vel ꝯfessi.ꝛc. Potes supplere maxime q2 etiā si monasteriū fuisset conuentū non potuisset cōtra eum ꝓcedi ꝑ iudicē laicū. ¶ † In glos.fin. ibi nos in quēꝙ.no.bene ex glo.quā dicunt aliqui nō esse alibi ſm Car. flo.ꝙ sentētia lata sine medijs hoc est sine probationibus est nulla:[b] facit ſm illud qd habetur.ij.q.j.in.c.j.semper.ꝛ qd not glos. ea.q.in summa.ꝛ.C.de sen.l.prolatā.ꝛ.l.stipulatione.ꝛ de sentē. ex piculo recitan.l.j.ꝛ.ij.ꝛ.ꝭ.de in integ.rest.in.c.cū ex literis. Jo. an.si hic dicit gl.intelligendā sane ꝛ plus nō dicit nec aliter declarat:forte voluit glo.debere intelligi quādo esset.lata non precedente legitima citatione:vel deficiēte aliquo de substātialibus ordinis iudiciarij.de quibus per glo.in.c.de causis.de offi.deleg. ꝛ.ꝭ.de libel.obla.c.j.ꝛ.ij.q.j.in summa.ꝛ per glo.etiā in.l.prolatā. C.de sentē.ꝛ interlocutio.vel quando esset lata expresso errore iuris.vt in illa.l.ij.C.quando prouo.nō est neces.ꝭ.de re iudica.c.j. vel quando non precedente cause cognitione esset lata ꝙ patere posset ex breuitate temporis inter litis contestationē ꝛ sententiā ſm Barto.in.d.l.prolatā. Et facit qd habetur in preal leg.c.cum ex literis.ꝭ.de in integ.resti.glo.tñ simpliciter videtur velle qd si sentētia fertur non precedente probatione sit nulla:ꝑ qua facit qd habetur.ij.q.j.c.nos in quēꝙ.ꝛ.c.primates.ꝛ.c.j.semper. In quibus videtur probari ꝙ non debet sententia ferri contra aliquem nisi conuictum aut confessum alias videretur esse irrita: ꝛ sic nulla vt aperte videtur dici.in.d.c.primates.do.Ant.de but. hic videtur tenere ꝙ si fertur sentētia per iudicem nō visis actis ꝙ tūc non tenet per.c.cum bertoldus.ꝭ.de re iudica.ꝛ idem si expresse fuerit denegata offensio per id qd habetur in.d.l.primates ꝛ qd notauit Inn.ꝭ.de coha.cle.in.c.tua in.gl.magna. in ver fi. item dicimus. Idem videtur hic primo loco dixisse si reijciatur exceptio peremptoria non subsistente presumptione ꝯtra opponentem vel si subsistat offeratur probatio:incontinenti per notata per Inn.in.c.post electionem.ꝭ.de cōces.preben .sed certe hoc ibi non dicit Inno.vnde in hoc vltimo videtur se hic correxisse postea ꝛ tenere cōtrarium videlicet ꝙ nō reddatur ex hoc sentētia nulla ex eo q2 si iudex temporalis exceptionē peremptoriam non subsistente presumptione cōtra opponentem non admittat vel etiam si subsistat fuerit oblata ꝓbatio incōtinenti:ꝛ imputet sibi pars que nō appellat:q2 ex hoc nō reddetur sententia nulla. Et pro hoc etiā facit q2 probatio nō videt̄ de substantialib⁹ iudicij:vnde actore nō probante pōt ferri diffinitiua pro reo.C.de edendo.l.qui accusare. Et facit qd not.in.c.causam.ꝛ.c.prout.de do.ꝛ contu.ꝛ sic videtur ꝙ ꝓbatio non sit de substantialibus iudicij.ꝛ per cōsequens videt̄ valere sñia dummodo sit lata nō expresso iuris errore in ea ꝛ parte citata:vel contumaciter absente. l.ea que.C.quo.ꝛ qn iu.ꝛ.l.etiā.ꝭ.j.ff.de mino.ꝛ facit qd no.Spe. in titu.de preparato.iudicij.in princi.vbi inter substantialia iudicij non numerat probationem:licet glo.aliter sentiat in preal. l.prolatam.ꝛ.ij.q.j.in summa.vnde dixit Barto.in.d.l.prolatā. ꝙ valet sententia si sit lata parte p̄sente vel legitime citata. Nam tunc satis dicitur lata causa cognita per text.in.d.l.etiam.ꝭ.j.ff. de minor.nisi ex breuitate temporis inter lit.contesta.ꝛ sententiam appareret verisimiliter processum esse ad sententiam absq; cause cognitione.argumen.preal leg.c.cum ex literis.in ver. perspeximus.ꝭ.de restitu.in integ.ꝛ sic videtur aliter dicere ꝙ dicat hec glo ꝛ do.Anto.de bu.ꝛ videtur velle ꝙ nō sit necesse probationem vel confessionem interuenire fecit quod not.Inno.in.c. quoniam contra.ꝭ.de proba. Et ad.c.cū bertoldus.posset responderi quod ibi nō dicitur sententiam esse nullam sed irritandam. Et ad.c.primates posset dici ꝙ ibi dicitur sententiam esse iniustam:ꝛ inquātum dicit irritam debet intelligi:id est irritandam. per id quod habetur in dicto.c.cum bertoldus.ꝛ pro hoc etiam quia interdum iudex potest denegare audientiam parti si sibi visum fuerit.l.sed et si ꝑ pretorē.ꝭ.sed si cum decreto.ff.ex quibus causis maio.ꝛ ideo non videtur ꝙ ex illo reddatur sententia nulla:sed potius videtur imputandum parti quare nō appellauit: satis tamen videtur dici posse ꝙ si expresse appareret eum non visis actis pronuntiasse quia tunc potest dici ꝙ ex arrupto.ꝛ nō precedente debita deliberatione prout fieri debuit iuxta.l.j.ꝛ.ij. C.de senten.ex periculo recitan.ꝙ tunc satis apparet sententiaꝫ latam absq; cause cognitione per ea que habentur in dicta.l.j.ꝛ ij.textus tamen in dicto.c.primates.multum facit pro glo.inquātum dicit sententiam esse irritam ꝛ iniustam si feratur contra nō conuictum nec confessum. Sed illud.c.posset intelligi quādo ex arrupto appareret illam esse latam per ea que habentur in dicta l.j.ꝛ.ij.al's in dubio ex quo pars fuisset citata vel esset presens ꝛ non esset breuitas temporis inter contestationem ꝛ sententiam: satis videtur qd valeret sententia licet iniusta.vt voluit Barto. in dicta.l.prolatam.vel potes etiam dicere ꝙ si ex tenore processus appereat sententiam latam contra non conuictum vel confessum:ꝙ ex hoc reddetur nulla per preal lega.c.primates.vbi videtur esse casus non violando literam.ꝛ sic videretur qd dictum Barto.non procederet quando ex processu appareret quem esse condemnatum ipso non existente confesso vel cōucto:intellige quia non appareret aliquam probationem productam nec appareret de confessione:secus si appareret aliquam productam contra condemnatum:puta instrumenta vel testes licet forte per illa non probaretur contra ipsum condemnatuꝫ. Nam tunc non potest dici sententiam latam esse non factis aliquibus probationibus:licet illa que inducta sunt ad probandum non probent: ideo tunc videtur ꝙ sententia valeat licet sit iniusta:ꝛ ſm predicta videtur intelligi glos.in dicta.l.prolatam.ij.qō.j.in summa. Et hec secūda opinio videtur cōmunior ꝙ opinio Bar.per tex. in dicto.c.primates. Nam licet pars fuerit presens vel citata nō per hoc sequitur ꝙ debet valere sententia si ex processu appareret nullam confessionem interuenisse nec penitus aliquam probationem. Et ſm predicta debet intelligi dictum Specu.inquātum videtur voluisse ꝙ probatio non sit de substantialibus iudicij.nam videtur ꝙ debeat intelligi quando aliqua fuerunt inducta ad probandum:puta instrumentum vel testes:tamen reuera non probant:secus quando nulla penitus fuisset probatio Et sic intelligatur gl.in dicta.l.prolatam.ꝛ.ij.q.j.in summa.per id quod habetur in.c.primates.ꝛ sic forte voluit intelligere domi. Cardi.floren.dum dicit glos.velle ꝙ sententia lata sine medijs cause hoc est non factis aliquibus confessionibus vel probationibus non valet quando fertur contra aliquem. ¶ Fateor tamen ꝙ ꝓ reo pōt ferri absolutoria si actor non probat intentionem.l.qui accusare.C.de edendo.ꝛ.ꝭ.de probationibus.in.c.ex literis. Et dixi reum absolui actore non probante:intellige verūꝫ etiā si ipse reus nihil ꝓbauerit per id qd habet̄ in.l.qui accusare. C.de edēdo.nō debebit tamē iudex procedere ad diffinitiuam ꝓ ipso reo ipsum absoluendo nisi prius dato termino actori ad ꝓbandum ꝛ illo elapso:nam ante non potest dici iudici liquere de causa per id qd habet̄ ꝛ nota.in.l.si de meis.ꝭ.fi.in.l.seq.cum ibi not.per Bar.

---

[a] ¶ Laicus an possit excōicare si papa ei ꝯmittit.vid per do.fel.i.c.ex parte decani.d re scrip.i pn.nu. j.fo.cxlvj.i impssione Lug.

[b] ¶ Glo.singula.ꝙ sñia lata sine ꝓbationibus est nulla. Et an sñia lata nō visis actis sit ipo iure nulla.vid h la te ꝑ do.fel.per v.col.icip.i co. v.ꝑpe fi.i ver. i glo.fi.ꝛ h et per do.Abb.

nō.per Bart. ff.de arbitris.⁊ in.l.properandū.§.j.C.de iudicijs. per eūdem. ¶ Item aduerte quia potest dici ꝙ in.c.cum bertoldus iudex vidit ꝓtestationes vni⁹ partis: licet nō viderit attestationes alterius:⁊ ideo ibi non redditur sententia ipso iure nulla ex quo processit ad sententiam visis aliquibus probationibus: secus videtur vt superius dixi quando ex ꝓcessu appareret nullas penitus probationes factas ⁊ nihilominus reum condēnatum: quia tunc videt̄ qꝺ sentētia sit nulla.vt voluit hic glo.⁊ facit qꝺ habet̄ in.d.c.primates. ¶ Item ēt aduerte quia ibi allegaui.§. l.etiā.§.j.ff.de minoribus.debui allegare.l.in causam.§.causa cognita.ff.de minoribus. Et lz ille.§.multū videt̄ facere pro opini. Barto.inquātum vult ꝙ dicatur causa cognita esse factū id qꝺ fit per iudicē ad instantiā maiestatis altera parte presente vel ꝑ cōtumaciā absente:tū illud potest intelligi qn̄ aliquid fit non faciendo sententiā diffinitiuā: vel si intelligatur qn̄ fertur diffinitiua: debet intelligi ꝙ illud oīno est necessarium qꝺ ibi dr vt dicat̄ causa cognita sententiā esse latā. Sed nō debet intelligi qꝺ illud solū sufficiat quia imo etiā alia requirunt̄.vt.d.c.primates. Et ꝑ predicta etiā patere potest quid iuris si opponitur exceptio: sed iudex nō vult admittere ꝓbationem sup illa: nam videtur ꝙ nō per hoc vitietur processus dūmodo alia solēnia interueniāt: licet pars posset appellare rōne grauaminis secundum ea q̄ habēt̄.j. de appel.ex parte ⁊ in.c.dilecto. An autē in notorijs possit valere sentētia sine ꝓbatione. Inno.posuit in.c.tua.in gl.magna.in versi.item dicimus.j.de coha.cleri.⁊ mu.⁊ ibi cōcludit ꝙ sic dūmodo appareat esse notoriū id d quo queritur. In non notorijs autem an possit valere sententia sine probatiōe posuit ibi duas opiniones cōtrarias. Una est ꝙ sic.⁊ scd̄am videt̄ tenere ibi Calderinus.⁊ do. ¶ An.de bu.hic per no.in Specu.de preparato.iudicij.in princ.vbi Specu.nō numerat probationem inter substātialia iudicij. Sed tu potes dicere melius.vt plene dixi.§.

9 ¶ †Extra glo.tangit hic do.Anto.de bu.nūquid lex data a laico vel cōsuetudo vel statutū laicorū[a] habeat ligare aliquo casu ecclesias vel clericos aut res ecclesiarū vel clericorū. Conclude ꝙ aut querit̄ de lege imperiali aut queritur de cōsuetudine aut de statuto. Primo casu Hosti.in.c.fi.j.de solu. Ioā. an.ibi post eum.⁊ Archid.in.c.lege.x.dist.sequēdo Host.in loco preallega.dicit qꝺ si lex imperialis est preiudicialis ecclesie illa non valet nisi expresse reperiatur approbata per papā. Si vero sit fauorabilis ecclesie vel saltē dānosa:⁊ tunc in dubio intelligit̄ approbata nisi expresse reperit̄ reprobata.per id qꝺ habet̄ in.c.j. j.de ope.no.nun. Si autē querit̄ de ꝯsuetudine an liget ecclesias vel clericos. Hosti.in loco ꝑalleg.⁊ etiā Archidia.videtur velle ꝙ sic.q: illa videtur habere vim legis.xj.dis.c.an his.⁊ quia etiā plura videtur requiri ad inducendū consuetudinē ꝙ̄ requirant̄ ad inducēdū statutū.facit qꝺ no.Io.an.in.c.cū.p.j.de fide instr. ⁊ istud videtur sequi do.Anto.de but.§.e.c.que in ecclesiaꝝ.vbi etiā posuit qꝺ supra dixi de lege imperiali. Sed hic videt̄ melius intelligere istud verū quādo esset cōsuetudo honesta:⁊ sic rationabilis ⁊ esset cōsuetudo mista laicoꝝ ⁊ clericorū. Ita ꝙ fuit mista nō seruata tā per laicos ꝙ̄ per clericos. Nam tunc nō mirandum si clerici tunc ligātur q: simpliciter ligant̄ ex vi consuetudinis laicorū: sed potius ex vi cōsuetudinis ipsoꝝ clericorū ex quo per eos etiā pariter fuisset lata. facit qꝺ no. Inno.j.de consue.cū dilectus ⁊ idē etiā voluit Io.de lig.respōdēdo ad.c.cū venissēt. j.de eo qui mit.in pos.cau.rei seruā.dicens ꝙ ibi fuit consuetudo mista clericorū ⁊ laicorū: ⁊ ideo ēt ligabat clericos. ¶ Aut q̄ritur de statuto inferioris a principe: ⁊ tunc cōiter consueuit dici ꝙ statuta laicorū nō ligāt clericos vel ecclesias.⁊ hoc tenuit Cy. in.l.ij.circa fi.C.que sit lon.consue.⁊ Inno.⁊ Compost.j.de cōsuetu. Et per hoc etiā allegatur q: laici nullā penitus habēt potestatem super clericos vel ecclesias.vt hic pt3. Et sic videtur ꝙ talia statuta non debeant ipsas ecclesias vel clericos ligare propter defectū potestatis. Item q: clerici videntur esse superiores ipsis laicis cū laici habeant eis obedire: vt hic dr. Ergo tanꝙ̄ inferiores nō videntur ipsi laici posse legare clericos.pro hoc etiam qꝺ habetur in.d.§.plebescita.insti.de iure nat.gen.⁊ ciui.vbi statuta a plebe non ligabant nobiles seu ppl'm Romanū tanꝙ̄ superiores. Et ideo oportuit illa prebescita per totum populū approbari.vt ibi pt3 per Bart.in.l.j.C.de summa trini.aliter dicit in.v.qō.principali. Nam ibi dicit qꝺ si statutū laicoꝝ expresse fiat sup ecclesijs vel personis ecclesiasticis vel rebus clericoꝝ non valebit cum fiat super re non subiecta statuenti.vt hic pt3 interdum vero statutū fit generaliter ⁊ nulla fit mētio expressa de clericis vel ecclesijs:⁊ tunc concludit qꝺ si tale statutū disponat aliquid contra ea que sint concessa in priuilegiū ecclesijs vel clericis de quibus per Innocen.j.de senten.excōmu.in.c.nouerint. ⁊ per legistas in.l.priuilegia.C.de sacrosan.eccle.⁊ in auf. cassa. C.de episco.⁊ cleric.⁊ tunc nō valebit statutum quia cens̄et tūc esse contra libertates ecclesie:⁊ sic non valet ꝑ ea que habentur in dicto.c.nouerint.⁊ in dicta auf. cassa. Si autē nihil disponat contra concessa in priuilegio ecclesijs vel personis ecclesiasticis. tunc dicit ꝙ si statutum de se sit honestū ⁊ rationabile ꝙ ligabit etiā clericos vel ecclesias per tex.in.c.cum venissent.j.de eo qui mit.in pos.⁊ per id quod habetur in.l.cum causa.de re iudi.a cōtrario sensu.vbi videtur reprobari cōsuetudo laicorū quia erat vana:⁊ sic a cōtrario videtur qꝺ si fuisset honesta ⁊ rationabilis debuisset etiā inter clericos seruari. ¶ Et istā opinio.videtur sequi Io.an.in quadā ratione quā ponit in addi.Specu.super ti. de consti.⁊ istā opi.videt̄ etiā voluisse do.Ant.de but.§.eo.in.c.

10 que in ecclesiaꝝ. ¶ †Et per predicta videretur dicendum ꝙ si ex forma statuti instrumentū publicū debeat mādari executioni sine libello qꝺ tunc ligabit ecclesiā etiā vbi causa agatur in foro ecclesiastico.⁊ istud sequitur Bar.in.d.l.j.C.de summa trini.cōtrarium tū vt ipse etiā tenuit Hosti.in summa de consue.§.de veritate ꝟsi.sed pone ꝙ inter laicos.⁊ ver.sed quid si clericus in quo sit dicendū vt.j.dicam. Per predicta etiā videtur ꝙ si statuto caueatur qꝺ nō valeat testamentū nisi fuerit insinuatum quia videtur honestū statutū ⁊ rationabile vt falsitates euitentur in testamento.facit qꝺ habetur in.l.iubemus.ad fi.C.de testa.⁊ in.l.fin. C.de fideicō.videt̄ ꝙ si testamentū fiat per clericū ⁊ nō insinuet̄ qꝺ nō valebit licet vt ipse etiā refert Hosti.tenuerit cōtrarium in summa.de testamen.§.qualiter.ver.an igitur in facto. que autē opinio sit verior.patebit ex.j.dicendis.per predicta videt̄ etiam do.Anto.de bu.§.eo.in.c.que in ecclesiarū decidere qꝺ si statutū

11 excludens † feminā a successione ab intestato extāte masculo habeat locum etiā in clerico. Et sic dicit alias fuisse de facto seruatum. Et pro predicta decisione etiā allegat qꝺ habetur in.c.dilecti.j.de foro compe.vbi priuilegium concessum anglicis etiā habet prodesse clericis.ad idem etiā alleg.quod not.Io. and.in.c. fi.de offi.deleg.in.vj.vbi dicit ꝙ pacta inita inter aliquos dn̄os pro suis districtibus proderūt etiā clericis. Et per predicta etia3 videretur qꝺ consuetudo laicorū quando est rationabilis ⁊ honesta haberet ligare etiā clericos ⁊ ecclesias ex quo specifice non disponeret sup illis.do.An.de bu.hic dicit qꝺ dictū ⁊ opi. Bar. communiter dānatur per canonistas ⁊ istam dānabat Ioan.de lig.per hanc decreta.ex eo quia causa annullādi statutū vel consuetudinem ipsorū laicoꝝ quo ad ecclesias ⁊ personas ecclesiasticas videtur surgere a defectu potestatis: vt hic patet.sicut ergo expresse nō possunt laici per sua statuta ligare clericos vel ecclesias.ita eadem ratione videtur ꝙ non possint ligare generaliter vel tacite disponendo: quia tacitum ⁊ expressum equiparantur. l.cum quis.ff.si certū peta. Et ideo videtur ꝙ sicut non possent laici per sua statuta expresse ligare ecclesiam vel non clericos ita nec etiam tacite faciendo generale statutum. Item videtur qꝺ si non valet statutum laicorū quando fit contra concessa in priuilegium multo fortius non debeat valere quādo fit statutum cōtra cōcessa de iure cōmuni: quia fortius est ius cōmune ꝙ̄ priuilegium.vt in.§.quia vero verisimile in auf.de non alien.col.ij.⁊.l. eius militis.in quibus patet ꝙ facilius tollitur priuilegium quā ius cōmune.⁊ ista pars videtur de iure verior per rationes predictas.nec obstat ꝙ habetur in dicto.c.cū venissent. quia vt dicit Io.de lig.ibi loquitur de cōsuetudine mista laicorū: ideo nimirum si ligat personas ecclesiasticas. ¶ Item non obst.c.cum causa.quia nō debet ibi sumi arg.a cōtrario sensu ne resultet iuri contrarij intellectus.vt not.per gloss.in.c.j.de eta.⁊ quali.in.vj. An tū aliquo casu possit saluari opi.Bar.potes dicere vt hic tetigit do.Anto.de bu.ꝙ aut queritur de bonis ecclesiarū. Aut de bonis clericoꝝ primo casu si causa est tractāda in foro ecclesiastico: tunc seruari debent canones ⁊ nō statuta laicorum.§.eo.c.j.⁊ ibi fuit dictum. Aut causa tractatur in foro seculari ⁊ tūc aut statutum vel cōsuetudo laicoꝝ cōcernit preparatoria iudicij: ⁊ tūc debebit seruari statutū vel cōsuetudo laicoꝝ generaliter loquēs quo ad ꝓcessum fiendū in ipso foro seculari. Et pro hoc quia ex quo canones cōsentiunt qꝺ possit ꝯtra laicū agi in foro seculari. de re.eccle.vident̄ ꝯsequēter cōsentire ꝙ seruetur modus procedendi illius fori.⁊ pro hoc bene facit qꝺ no.glo.in.c. qꝺ clericis. j.de fo.cōpe. Et per hoc videtur ꝙ si in foro ecclesiastico peteret̄ instrumentū publicū mandari executioni ꝯtra clericū virtute statuti laicoꝝ disponētis instrumentū publicū debere mādari executioni sine libello nō seruabitur tale statutū: quia in preparatorijs seruari debet locus fori iudicij. facit qꝺ not.in.l.j.C.de sum. tri.gloss.⁊ docto. In decisorijs aūt sub rebus ecclesie etiā si causa agitetur in foro seculari debebunt seruari canones ⁊ nō statuta vel cōsuetudines laicoꝝ per ea que habētur ⁊ no.§.e.c.j.⁊ que notātur etiā in.d.c.qꝺ clericis. Et ſm predicta etiā debet intelligi qꝺ no.glos.in cle.dispēdiosam.de iudi.⁊ Io.an.in addi.Spe. i.d.ti.de cōsti. Si aūt loquimur de rebus patrimonialibus clerici. Cōclude qꝺ quo ad ꝑparatoria seruari debet cōsuetudo ⁊ statutū fori iudicij loci per ea que habentur per glo.in.d.c.qꝺ cleri

a ¶ Lex laicorū aut statutū an aliq̄ casu possit ligare clericos aut eorū3 bona. de hac materia vīd ā plissime ꝑ do. Fel.h ꝑ multas col.⁊ ꝯclusiōes ⁊ limita. incip.in.xj.co. in ꝟ.extra gl.⁊ h̄ sit tibi pro multis addit. q: ibi sufficientissime tractatū inuenies.ad de ēt Pau.de ca.ꝯsi.ccxcix. inci.ad ꝑmu3 quesitum.

cis.¶ Si autē querif quo ad decisoria:tunc cōclude qđ aut sta/ tutū iniecit vinculū ante clericatū:z tunc ligat clericum z in foro ecclesiastico.vt nota.Jo.and.in regu.sine culpa in iniuria.de re/ gu.iur.lib.vj.vbi dicit ꝙ si fiat statutum ꝙ primogenitus succe/ dit in hereditate.si ante statutū scđo genitus iam sit clericus nō ligabitur statuto:secus si post statutū:secūdo genitus factus sit clericus.Si autē statutum non iniecit vinculū ante clericatum: tūc dicit do.Anto.de but.ꝙ aut factum de quo agif nō habuit originem a facto clerici:z tunc in decisorijs iudicabitur etiā in fo ro seculari ſm canones.facit qđ not.in.d.c.qđ clericis.de foro cō pe.z.s.e.c.j.Secus dicit si habuit originem a facto clerici z de il lo principaliter agatur corā iudice seculari:quia tūc dicit ꝙ etiā in decisorijs seruabitur statutū z consuetudo fori secularis.arg. l.si fundus.ff.de euic.z.l.j.cum ibi notatis.C.de emancipa.libe rorū.z est ratio ſm eum quia etiā ſm canones clericus contrahē do in loco sortitur forū in loco.j.de foro compe.dilecti.z.c.fi.z sic videtur ꝙ subijciatur statutis z consuetudinibus illius loci:se cus tñ dicit quādo nō ageretur principaliter de ipso actu origi nato:sed incidēter ratione recōuentionis tenendo opinionem ꝙ clericus possit recōueniri corā laico iudice.Nam tunc lз recon ueniatur de re que habeat ortū a facto suo tamē in decisorijs ser uabūtur canones.Sed certe istud dictū do.Anto.de bu.non vi detur procedere inquātum vult ꝙ vbi agitur principaliter de fa cto originato ab ipso clerico in foro seculari qđ tunc debeant ser uari statuta illius loci z in decisorijs.Nā ſз hoc sequeretur qđ si statutū esset in loco qđ cōtractus non potest ꝓbari nisi per qua/ tuor testes:si clericus in tali loco contraheret cum laico:z postea ageret in foro seculari cōtra laicū nō posset obtinere nisi ꝓbaret cōtractū per quatuor testes ſm opi.do.Anto.de but.cuius ꝯtra rium tenuit Jo.cal.in.q.sua que incipit statuto ciuitatis: vbi di cit ꝙ in dicto casu clericus debebit admitti ad probandum per duos testes idoneos:quia probatio respicit decisoria z in deciso rijs causis ecclesiarū z clericoꝝ debent seruari canones z nō statu ta vel cōsuetudines laicoꝝ.vt.s.eo.c.j.cum ibi notatis:lз quo ad preparatoria seruāda sit consuetudo z similiter statutū vbi pro/ ceditur per id quod habetur in.d.c.qđ clericis.de foro compete.

a ¶ Papa an possit se subij/ cere Judicio iudicis secula/ ris vide hic p dom. abba.z p do.fel.l.j.in col.ij.x.lз con trariam opi.

¶ Et sic ex predictis videf stare ꝯclusio qđ quo ad decisoria sta tuta laicorum nō ligant ecclesias:nec clericos saluo nisi statutū iniecisset vinculum ante clericatū:quia tunc ligabit clericū in pa trimonialibus vt superius dixi.In preparatorijs autē si causa agitetur in foro ecclesiastico non ligat statutum z cōsuetudo lai corum vt voluit Hostien.licet Barto.voluit contrariū in dicta l.j.C.de summa tri.Sed si tractetur causa clerici vel ecclesie in fo ro seculari bene quo ad preparatoria debebit seruari statutum 12 vel consuetudo illius fori.¶ †Et per predicta patere potest ꝙ si testamentum fuerit factū a clerico valebit:licet nō fuerit insinua tum vt voluit Hostien.ꝙuis statutum laicoꝝ habebat genera/ liter ꝙ nō valeant testamenta nisi fuerint insinuata quia tale sta tutum non videtur ligare clericum sub tali generalitate:cū etiam expresse hoc non posuit:licet Barto. voluerit oppositum vt su/ perius dixi:fateor tamen qđ si fieret testamentum per laicum:li/ cet aliquid relinqueretur clerico qđ nō valeret nisi fuerit insinua/ tum:quia tunc principaliter fit a laico qui est subiectus statuto: quod intellige verum nisi relinqueretur aliquid clerico pro ani/ ma:quia tunc quo ad tale relictū valeret testamentum licet non fuerit insinuatū.per id quod habetur in.c.cum ibi.de testamen. z etiam videtur voluisse Barto.in.d.l.j.C.de summa trinita.

13 ¶ †Itē aduerte qꝛ per predicta potest inferri an si statutū exclu dat feminā in successione ab intestato extāte masculo an clericus poterit vti tali statuto.do.Anto.de but.s.eo.c.que est ecclesiarū, voluit ꝙ sic.vt.s.tetigi.sed contra istud facit quia statutum lai/ cum nō videtur comprehendere personā ecclesiasticam etiam da to qđ sit ei fauorabile per istum text.z per id quod superius dixi. nec obstat quod habetur in.c.dilecti.j.de foro compe.quia ibi lo quitur quādo priuilegium fuisset concessum a papa : ideo nimi/ rum si ibi comprehēdit etiā clericos:z eodē modo videtur intel/ ligendū quod not.per Jo.and.in.c.fina.de offi.deleg.in.vj.quā do videlз per superiorē ecclesiasticū aliqua conuenientia fierent pro districtu vt tunc contineātur etiā clerici.Jo.an.tamen ibi vi detur sentire idem etiā si fiat per superiores laicos:sed istud di ctum nō videretur ꝓcedere per istum text. qui aperte vult qđ sta tutum laici ēt si sit fauorabile clericis quo ad ipsos nō valeat ni si diceres ꝙ hic loquitur quādo expresse fit mentio de clericis se cus quādo in generē.¶ Sed certe vt supra dixi eadem ratio vi detur quādo dispositio fit in genere.Nā ad clericos semp subest defectus potestatis.Et sic videtur idē etiā tūc dicendū.Tene tū menti dictū Jo.an.¶ Itē aduerte qꝛ ad.l.si fundus.alle.per.d. Ant.de bu.qñ id de quo agif hз originem a facto clerici:z dicit tunc debere inspici statuta loci cōtractus.Nam pōt rūderi qđ be ne sortif forū in loco cōtractus vt in illo possit ꝯueniri vel in illo loco possit agere.j.de fo.cōpet.dilecti.Sed nō sequif per hoc qđ causa dз decidi ſз statuta laicoꝝ.vt aperte voluit etiā Jo.cald. in pallega.q.que incipit statuto.vt ptз ex his que superius dixi.

¶ Itē adde supradictis ꝙ vbi statutū generalr loquif z pōt ve risimilr dubitari ne inferat ꝑiudiciū clericis vel ecclesiasticis ꝑso/ nis qđ pōt implorari officiū superioꝝ:vt declaretur tale statutū nō extendi ad clericos.vt voluit Jo.an.in.c.fi.de immu.ec.li.vj. Et bene facit qđ no.in.c.statuto.de here.co.li.z ptз exēplū ex no. in.d.c.fi.per Jo.an.qñ dictat statutū ꝙ nō pōt res aliqua aliena ri in nō subiectū.Nam tale statutū ex sui gñalitate posset inferre preiudiciū clericis:z ideo possit peti vt declaretur nō posse exten/ di ad eos.De iure tñ videtur ꝙ etiā illos non comprehendat qꝛ laici non possunt statuere ad preiudiciū clericorū vel ecclesiarū: 14 vt hic patet.¶ †Ultimo Jo.and.hic tetigit nūquid papa possit. a se subijcere iudicio iudicis secularis[a] videtur qđ sic per id qđ ha/ betur.ij.qō.vij.nos incōpetenter.z.ff.de iuris.om.iudi.l.est rece/ ptum.tenet ꝯtrariū quo ad iurisdictionē cōtentiosam que nō po test haberi in superiorē.j.de ma z obe.cū inferior.nec obst.ꝙ ha betur in.c.nos incōpetenter.qꝛ qđ ibi dicif qđ pōt se subijcere iu dicio laici exponi dз.i.discretioni:nō autē qđ possit dare iurisdi/ tionem cōtentiosam ꝯ se per ea que habenf in.d.c.cū inferior.vo luntarie autē potest stari eius iudicio seu discretioni:z sic etiā po 15 test intelligi qđ habef in.d.l.est receptū.¶ †Sed aduerte.qꝛ.d.l. est receptū.videf fortiter facere cōtra ꝓxime dicta.Nam ibi vide tur ꝙ superior iudex posset subijcere se inferiori etiā quo ad con tentiosā iurisditionē:sed potes dicere quando iudex laicus su/ perior subijcit se inferiori in aliqua causa:qđ tunc potest in illuз prorogare ipsius iurisditionē.z ita intelligatur illa lex.sed secus est quādo superior ecclesiasticus vult se subijcere iudici laico : qꝛ tunc nō potest.nam clericus nullo mō potest ꝓrogare iurisditio neз in iudicē laicū.j.de fo.compe.si diligenti.z eo.ti.significasti. et ideo nimirū si papa nō potest se subijcere iudici laico: z ista est melior ratio quā illa que colligif ex.c.cū inferior.Nam illa nō vi detur indistincte cōcludere per ea que habētur in.d.l.est receptū. vbi ptз qđ si superior laicus se subijcit iudici inferiori in aliqua causa ꝓrogatur iurisditio in illū inferiorem z ratione ꝓrogatio/ nis censetur esse superior in causa illa z prorogās inferior.Ideo potest tunc iudex in quē facta est prorogatio in dicta causa exer cere iurisditionē contra superiorē:qꝛ vt dixi nō censetur superior quo ad illā causam.Itē adde quia per ea que superius dixi vide tur qđ si vigeat statutū vel cōsuetudo qđ non valet contractus nisi fiat in presentia quatuor testiū:tale statutū vel talis cōsuetu do nō ligabit clericū per ea que dixi.s.z per ea q̄ no.Jo.de cald. in.d.q.que incipit statuto.Sed cōtra hoc fortiter facit qꝛ qñ sta/ tutū vel cōsuetudo disponit circa solēnitatem actus celebrandi in loco videtur ligare forenses cōtrahentes in tali loco:lз al's nō sint subditi statuentium per ea que legunf. z notanf in.d.l.j.C. de sum.trini.z in.l.j.C.de emanci.liberorū.z sic videf ꝙ ligētur etiā clerici licet non sint subditi statuenti.Sed potes dicere qđ a/ liud in forensibus aliud in clericis quia non possunt aliquo mo/ do ꝓrogare iurisditionē in laicum.d.c.significasti.z.c.si diligēti. et ideo nimirū si clerici tali statuto vel cōsuetudine non ligantur sed sortiantur forū in ipso loco quia poterunt ibi conueniri corā suo iudice ecclesiastico.j.de fo.compe.dilecti.z.c.fina.

1 Uniuersitas potest statuere super illis que spectant ad ipsaз vniuersitatem.
2 Pena doctoris contēnentis parere ordinationi sue que sit.
3 Doctor priuari potest per collegiū doctoꝝ ab eoꝝ cōione.
4 Statutū vniuersitatis ecclesiastice debet interpretari ſm ius ca nonicum z nō ſm ius ciuile.
5 Collegiū habet iurisditionem in singulos de collegio.
6 Citatio iudicialis an debeat habere solennitatem trium citatio/ num vel saltem ꝙ fiat vna pro tribus.
7 Monitio vna quando sufficiat.
8 Pena si cōmittatur ad arbitrium iudicis,iudex non potest arbi trari perpetuam sed temporalem.
9 Uniuersitas scholarium an possit facere statutum in preiudiciū collegij doctorum.
10 Priuatus per iudicem secularem puta marchionē vel comitem absqꝫ cogitione ab officio prouocationis vel procurationis an intelligatur perpetuo priuatus.

Ex literis. Pena priuationis a cōione que propter cōtumaciam vel per cō stitutionem infertur intelligitur temporalis.h.d. Et diuiditur in duas partes principales.Nam in prima ponit statutū z facti contingentiā ex quibus insurgebat dubita tio.In scđa dubitatione soluit tres rōnes inducēs.scđa ibi qꝛ tū et ibi prima ratio.Scđa rō ibi tā iuris canonici.tertia ibi ꝙ nři. ¶ Nota primo ꝙ vniuersitas doctoꝝ potest facere statuta z sic videf ꝙ docto.faciant vniuersitatē approbatā:vt hic videf sa tis colligi

tis colligi fm Joã.and.ꝛ.§.in proe.huius operis: ꝛ in pemio.vj. ¶ Quid autẽ de scholarib⁹ circũscripta cõsuetudine an de iure per se faciant vniuersitatem.an vero cũ doctoribus no.per glo. ꝛ docto.in.l.fi.C.de iur.om.iudic.ꝛ.c.q2 in causis.j.de procu.Et de materia an vniuersitas possit facere statuta.dictũ fuit.§.eo.c.

1 cũ oẽs.Et not.† ꝙ satis videnꝫ posse statuere illi de vniuersitate sup spectantibus ad ipsam vniuersitatẽ.facit qð habeꝫ in.l.ij. ad fi.C.d cõsti.pecunia.ꝛ qð dictũ fuit in.d.c.cũ oẽs. ¶ Not.ꝙ interdũ fit statutũ fide prestita:ꝛ sic firmatur fidei prestatione q̃ equiparatur iuramẽto.j.quod metus cau.ad aures.ꝛ ibi de hoc.

2 ¶ † Not.penã quã potest imponere vniuersitas vel collegiũ doctoꝝ doctori cõtẽnenti parere sue ordinationi:q2 potest eum priuare a beneficio societatis eorũ:ꝛ sic ab eoꝝ cõione ꝛ magistralibus.Et intellige qñ ordinatio est licita ꝛ honesta:nã sic debet restringi generalitas p id qð habeꝫ i.c.j.j.de iureiu.lib.vj. In quo autẽ possit cõsistere ista ordinatio.Dic fm Jo.and.circa vestes disputationes lectiones ꝛ alios actus cõsuetos.Jn quo.autẽ cõsistant magistralia dicit ꝙ ꝯsistunt in cõsilijs ꝛ in examinationibus ꝛ cõuentibus ꝛ in lectura ꝛ alijs similibus.Et ex predictis ptꝫ ꝙ lꝫ doctor renũtiaret officio docendi:tñ posset esse sibi pena nõ vocari ad magistralia. ¶ Et not.etiã ex lrã ꝙ esse de collegio doctorum censetur esse beneficiũ.vt ptꝫ ibi ex tũc beneficio ꝛc.fm do.Cardi.floren. ¶ Itẽ ex predictis etiã not.ꝙ vniuersitas habet potestatẽ imponendi penã qð est verũ in his in qbus hꝫ iurisditionẽ.de quo dictũ fuit post Jnno.§.eo.cum oẽs. ¶ Not.ꝙ interdũ datur dilatio triũ dierũ ad idẽ.j.de regula. ad nostram

3 ꝛ in.c.cõstitutionem.in fi.de regula.in.vj. ¶ Not.ꝙ † doctor potest priuari per collegiũ docto.a cõione doctorũ:ꝛ hec late potest dici excõicatio:q2 extra cõionem ipsoꝝ doctoꝝ ponitur:ꝛ hoc casu fit in tẽporalib⁹.Sed excõicatio stricte sumpta priuat a cõione oim.j.de excep.pia.lib.vj.sed hic priuat solũ a cõione certarũ personaꝝ. ¶ Not.ꝙ vbi nõ adijcitur in statuto vel lege ꝙ pena sit perpetua censenda videtur tpalis:qð videꝫ intelligendũ quãdo est imposita per cõtumaciã vt tetigit gl. ¶ No.qð vbi ꝑpter cõtumaciã quis priuatur cõione debet restitui in pristinũ statuꝫ prestita prius congrua satisfactione ꝛ que dicatur ꝓprie satisfactio:colligitur ex.c.ex parte.ꝛ.c.cum olim.de verbo.sig.ꝛ in.c.venerabilibus.de sen.excõ.li.vj. ¶ Not.seruãdum esse morẽ ꝛ stilũ curie romane.de quo per glo.in.c.j.j.de tempo.ordi. ꝛ aliquid.j. de cri.fal.ꝙ graui. ¶ Not.ꝙ statutũ in materia iuris vel cõsuetudinis recipit easdẽ interpretationes quas recipit ipsum ius vel ipsa cõsuetudo:ꝛ sic recipit interpretationẽ a iure cõi de quo plene per Bart.in.l.oẽs populi.ff.de iusti.ꝛ iur.ꝛ.l.nõ dubiũ.C.d le

4 gib⁹. ¶ † Item no.ꝙ statutum vniuersitatis ecclesiastici debet interpretari fm ius canonicũ:nõ aũt fm ius ciuile per hunc tex. ꝛ dicitꝫ vniuersitas ecclesiastica etiã si in ea sunt aliqui laici misti. Nam lꝫ in vniuersitate sint clerici ꝛ etiã laici tñ ꝑpter misturam laicorũ censetur esse vniuersitas ecclesiastica:quia magis dignũ trahit ad se minus dignũ.j.de cõse.eccle.c.qð in dubijs.ꝛ voluit

5 etiã hic do.Jo.de lig.ꝛ Bar.in.l.fi.ff.de colleg.illicitis. ¶ † Itẽ potes notare ꝙ collegiũ hꝫ iurisditionẽ in singulos de collegio. nec mirũ q2 aliud vniuersitas seu collegiũ:aliud singuli de ipã vniuersitate vl' collegio.xij.q.ij.q manumittiꝫ.ꝛ facit qð hꝫ.j.de off. or.i.c.irrefragabili.§.j.ꝛ per hoc cessat ꝯriũ. Si dicatur ꝙ qs nõ potest habere imperium cõtra seipsum:ꝛ sic nõ potest sibiipsi imperare vel precipere.facit qð habetur in.l.penul.ff.de arbi.Nam vt dixi aliud est vniuersitas aliud singuli:ideo si vniuersitas habeat imperiũ ꝛ precipere possit singulis de vniuersitate non per hoc dicitꝫ vniuersitas ipsa in seipsa habere imperiũ:sed in singulos de vniuersitate vt dixi. ¶ Item not.ꝙ consuetudo videtur addere vinculũ ad ius.Et sic facit ad no.i.c.j.j.eo.ti.in.vj.Et ad

6 id qð tangetur in.c.j.j.titu.j. ¶ † In glo.j.in fi.Aduerte fm do.

a Anto.de but.quia interdum agitur de citatione iudiciali[a]:ꝛ ista fm eum regulariter debet habere solẽnitatem trium citationum vel saltem ꝙ fiat vna pro oibus tribus.l.tres denuntiationes.C. quomodo ꝛ quãdo iudex.ꝛ in.c.de illicita.alleg.in glo.ꝛ.ff.de iudicijs in.l.peremptoriũ.Jstud tamẽ videtur esse verũ in principio litis ꝛ in fi.circa actum sententie.Jn intermedijs autẽ videꝫ ꝙ sufficiat vnica citatio.vt not.Bar.in.l.consentaneũ.ꝛ in auꝫ. qui semel.C.quomõ ꝛ quando iudex.Et facit etiam qð cõsueuit dici in.c.consuluit.j.de offi.deleg.Jnterdũ vero agiꝫ de requisitione iudiciali hoc est de iudice requirẽdo:ꝛ tunc dicit idẽ per id quod habetur in.c.sacro.j.de senten.excõ.Jbi tamẽ reuera hoc non probatur qð tunc requiratur trina requisitio:sed pro hoc dicto bene facit qð infra dicã de requisitione extraiudiciali que fit

7 de superiore que debet esse trina.vt.j.dicetur. ¶ † Interdum vero agitur de monitione quasi iudiciali vt est monitio qua vnus facit alterum requirendo eũ vt velit secũ adesse:ꝛ adhuc idem videtur dicendũ:quia debet esse trina.vt est glo.notabilis.j.de offi.deleg.in.c.cum pro causa. ¶ Quedã vero est monitio extraiudicialis mera:ꝛ tunc si fiat requirẽdo superiorẽ debet esse trina.j. de suppel.neg.prela.c.j.alias sufficit ꝙ fit vnica monitio vel in-

b terpellatio.[b] vt est gloss.notabilis.xviij.distin.in.c.si episcopus. Et notauit Jnno.in.c.cum nobis olim.j.de elec.ꝛ etiã ex glo.in l.que rome.§.coheredes.ff.de verbo.obli.ꝛ in.l.mora.ff.de vsur. ¶ Item aduerte tñ quia per praelleg.c.si eps ꝯiuncta glo.videtur ꝓbare ꝙ sufficit metropolitanũ semel vocare epos sibi subiectos ad cõciliũ ꝓuinciale:ꝛ sic facit cõtra glo.in preallega.c.cum pro causa.ꝛ ideo forte illa glo.de iure nõ procedit quia nõ videꝫ bene iure probari.lꝫ do.Anto.de but.hic ꝛ ibi pertrãseat cũ illa. Et ad materiã facit qð not.de iureiuran.breui.ꝛ de immu.eccle. non minus. ¶ Jn glos.ij.in fi.potes dicere ꝙ hic nõ fuit oppositum de breuitate termini:ideo nõ obstãt cõtraria. Item potest dici ꝙ non erat breuis:quia dabatur solum ad penitendum ꝛ se corrigendũ ꝙ pẽdebat a mera potestate ipsius qui fuerat inobediens:ideo subĳciebatur terminus triũ dierũ.Secus est in termino ad appellandum quia in appellatione requiritur maior dilatio:quia requiruntur ꝯsilia ꝓcuratorũ ꝛ aduocatoꝝ.Jdeo fuit inductũ ꝙ esset.x.dierũ fm Car.flo.in glo.imperpetuũ.in fi.ꝛ sic vult glo.in effectu ꝙ distinguaꝫ an imponaꝫ pena pro ꝯtumacia:an ꝓ crimine.vt primo casu censeaꝫ tpalis:scdo ꝓo casu censeatur perpetua:ꝛ est cõis cõclusio.Jntelligẽdo tñ scdm casum: quãdo super crimine ꝓfertur cũ cause cognitione al's censeꝫ esse tpalis per.l.fi.ff.de penis.ꝛ de materia etiã per Jnno.j.de eta.ꝛ qua.c.cũ bone.ꝛ aliqd in.c.fi.de offi.delega.ꝛ p do.Card.flo.ꝛ do. Anto.de bu.hic.Potes cõcludere ꝙ aut dispositiõe exprimitur ꝙ pena sit ꝑpetua:ꝛ hoc clarum q2 vbi verba sunt clara nõ est opus interpretatione.l.ille aut ille.§.in verbis.ff.de leg.iij.Aut exprimitur ꝙ sit tpalis ꝛ hoc casu dic qð aut determinaꝫ tẽpus ipsius pene:ꝛ tunc durabit vsqꝫ ad illud tẽpus ꝛ nõ vltra.l.ꝛ puto.§.j.ff.de postulã.aut simpliciter exprimitur ꝙ sit temporalis: sed nõ adĳcitur determinatũ aut certũ tempus:ꝛ tunc intelligetur ꝙ duret per decenniũ.vt est casus in.l.sine prefinitione.ff.de penis.aut nõ exprimitur aliquid an sit temporalis vel perpetua: ꝛ tunc dic ꝙ aut pena est momẽtanea:puta condẽnatur quis ad certã quãtitatem pecunie vel ad aliud simile:ꝛ tunc intelligetur perpetua quia expedit ꝙ fiat executio:ꝛ illa facta non recuperabit aliquo tpe:ꝛ sic censebiꝫ perpetuo durare. Aut igitur de pena habente causam successiuã vt quando aliqs suspendit ab aliquo officio:ꝛ tunc aut imponiꝫ talis pena pro cõtumacia.Et in dubio censebitur esse tpalis ad mensuras ipsius ꝯtumacie.vt hic ptꝫ.Nam causatum dꝫ regulari a mẽsuris cause.vt dicebat do.

c Ant.de bu.Et ideo hoc casu intelligereꝫ tpalis donec durat cõtumacia.Aut imponiꝫ pro crimine:ꝛ tunc aut imponiꝫ diffinitiue ꝓnuntiãdo cũ plena cause cognitione:ꝛ tũc intelligiꝫ esse perpetua.Et ita intelligaꝫ gl.hic.ꝛ facit etiã qð habeꝫ in.c.j.l.dis.ꝛ in.l.seruus.C.de penis.Aut imponiꝫ interloquẽdo absqꝫ plena cause cognitione:ꝛ tũc intelligeꝫ esse tpalis:vt duraꝫ solũ per tẽpus iurisditionis iudicis imponẽtis:si ille sit iudex tpalis.d.l.fi. ff.de penis.Jnno.tñ in.d.c.cũ bone.dicit qð in suspẽsione ab officio vel beneficio ecclesiastico:qñ est facta iterloquẽdo intelligetur donec satisfaciat.Vbi aũt sit dubiũ.An pena imponaꝫ ꝓ cõtumacia vel crimine.dicunt aliqui Jnno.velle in.d.c.cũ bone.ꝙ intelligatur imposita pro crimine:sed certe ibi hoc nõ dicit:ꝛ cõtrarium videtur dicendum de iure quia in penis vbi est dubium benignior interpretatio est assumenda.vt in regula.in penis.de regu.iur.in.vj.ꝛ in.l.si preses.ff.de penis.ꝛ hoc etiam satis voluit hic Goffre.qui dicebat ꝙ quãdo pena imponitur ex crimine cõsiderandum erat an crimen exigat penam perpetuam:ꝛ tũc censeatur esse perpetua.An vero exigat penam temporalem ꝛ tunc censebitur esse temporalis.Jn dubio vero dicit qð debet presumi intelligi ipsum esse temporalem.alleg.qð nota.in.l.he eni.ff. de suspec.tuto.ꝛ facit quod habetur in dicta regula in penis.Et pro dicto Goffr.etiã facit qð dicit glo.in versi.sed circa talia.vnde fm dictũ Goff.quãdo pena venit imponeda ex crimine ꝛ imponitur causa cognita possent limitari superius dicta:cõmuni-

8 ter docto.transeũt cum eo quod.§.dixi. ¶ † Item aduerte quia dicit hic do.Cardi.flo.valde notabiliter ꝙ vbi pena cõmittitur

c ad arbitrium iudicis[c] non potest iudex arbitrari perpetuã:sed temporalem per.l.j.ff.de furibus balnearijs.quem text.dicit esse singularem ꝛ non esse alibi fm Alberic.de rosa. Sed certe istud dictũ non videtur esse verum:quia vbi pena est arbitraria vel cõmittitur arbitrio iudicis:potest iudex arbitrari etiam penã mortis si sibi videatur.vt est glo.que reputaꝫ singula.in.§.in summa. institu.de iniurijs.ꝛ si multofortius poterit imponere aliam penam perpetuam argu.regule cuilibet.de regu.iuris.in.vj.nec obstat dicta.l.j.quia ibi arbitriũ non fuit simpliciter concessum:sed limitate in casu illo:ideo non potest excedere limites statutos. argu.c.cum dilecta.j.tit.j.ꝛ.l.diligenter.ff.mandati.ꝛ sic nõ probat ille tex.aliquid quando simpliciter cõceditur arbitriũ:aut ex-

a ¶ Citatio qlis dꝫ esse.vid3 p d.feli.i.iiij.col. ver.in glo.j.

b ¶ Vel iterpellatio.qñ vnica interpellatio sufficiat.vide alex.in.l.de pupillo.§.si qs ipj.ff.de oper. no.nũ.ꝛ i ꝯsi. lxũ.iiij.p.ꝛ ꝯsi. xix.j.parte.

c ¶ Pena si cõmittiꝫ in arbitriũ iudicis an possit arbitrari ꝑpetuã vl' tẽporalẽ vide h p.d.abb.ꝛ.d.fe.q reassumit oia dicta doc. sup hac glo.s. qñ pena dꝫ ẽe ꝑpetua vel tẽporalis.d.qdẽ Feli.i.co.vj.in glos. sup ꝟbo ꝑpetua.d.ab. i.iiij.col.in ꝟ. in glo.iij.

go cōceditur arbitrium etiā vsqʒ ad penam mortis vel perpetuam: ⁊ hoc clarū ꝙ poterit illas arbitrari. Aut conceditur arbitrium vsqʒ ad certā penā: ⁊ nō debet illā excedere. vt. d. l. j. Aut simpliciter cōceditur arbitriū potestati vel iudici circa pene impositionē: ⁊ tūc videtur ꝙ attendi debeant circūstantie. Nam si suadeant penā mortis vel perpetuā debere imponi illam poterit arbitrari per no. in. d. §. in sum. Si autē suadeant mitiorē seu minorem penā: tunc nō debet arbitrari penā mortis vel perpetuā qꝛ ex quo cōmittitur ad eius arbitrium videtur tanꝙ bonoviro commissum. l. continuus. §. cū ita de verbo. obliga. ⁊ l. si qua pena. cū ibi nota. ff. de verbo. signi. Si tamē arbitraretur tūc penā mortis vel perpetuā: videtur ꝙ teneat sententia ex quo habeat arbitriū: licet male faciat: ⁊ propter hoc posset appellari. vt probatur per ea que habentur in. d. l. si qua pena. cū ibi not. per glo. ⁊ Bart. ff. de verb. signi. ¶ In gl. fi. in fi. Nec ob. si dicatur ꝙ tēpus date rescripti inspicitur forte quo ad vires rescripti. vt. ī. tit. j. eam te. quia imo potius facit pro videlicet vt rescriptū non extendatur ad ea que postea sunt orta. facit qđ habetur in. c. fi. ī. ti. j. ⁊ in hoc est cōtraria natura cōstitutionū nature rescriptorum quia natura constitutionū est respicere futura. ī. e. l. fi. Sed natura rescriptorū est respicere orta post datū seu post rescriptū. vt. ī. ti. j. c. fi. cōueniunt tamē in alio: quia vtriusqʒ autoritate iudicatur. s̄. eo. c. j. ⁊. ī. de rescript. cū dilecta. ¶ †Ultimo adde quia tangit hic do. Jo. de lig. An vniuersitas[a] scholariū possit facere statutum in preiudiciū collegij doctorꝫ: ⁊ concludit ꝙ nō: quia doctores nō sunt de corpore vniuersitatis scholariū: licet quo ad quedam propter iuramentū subijciātur statutis vniuersitatis: potest tamē vniuersitas statuere aliquid circa examinandum sine p̄iudicio doc. puta ꝙ examinādus primo presentetur rectori vniuersitatis anteꝙ intret examen: ⁊ idem in similibus que statuerentur sine preiudicio doctoꝝ. Et incidēter etiā tangit Jo. de li. an Archidiaconus vel cancellarius studij possit approbare reprobatos per docto. collegij: ⁊ cōcludit ꝙ nō: qꝛ doctores iure testium funguntur. naꝫ attestātur de sufficiētia vel insufficiētia examinati. facit. l. nulli. C. de aduo. diuer. iudi. sed ipse Archidiaconus vel cācellarius est loco iudicis: sicut igitur iudex debet iudicare ſm probata. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. presi. ⁊. ī. de offic. deleg. pastoralis. §. quia vero. ita Archidia. vel Cācellarius hoc limitat ipse verum nisi constaret sibi de fraude: vt qꝛ ex odio vel alia causa iniusta reprobarēt sufficientē. Nam tūc poterit approbare nō obstante reprobatione doctoꝝ. nam etiā iudex quando deprehēdit malitiā in testibus nō tenetur sequi dicta eoꝝ. l. iiij. §. j. ibi: tu magis scire potes quāta sit fides testib⁹ adhibēda ⁊c. ff. de testib⁹. facit qđ no. Inno. in. c. q̄m ꝯtra. ī. de proba. quod tenemēti. Et aduerte qꝛ opinionē illā qñ dubitatur an sententia fuit lata pro cōtumacia: an pro crimine. videtur tenuisse hic Jo. de lig. sed nō videt̄ bene dixisse per ea que superius dixi. ¶ Itē aduerte quia ꝯtra id qđ dictum est ꝙ quādo pena imponit̄ pro cōtumacia: qđ in dubio intelligitur esse temporalis vsqʒ ad limites cōtumacie. Et sic donec durat cōtumacia videtur fortiter facere in contrariū qđ habet̄ in. c. ex tue. ī. de cleri. nō resi. Sed do. Anto. de but. respondet ꝙ ibi cōtumacia trāsiuit in aliud specificū delictū: forte voluit dicere ꝙ ibi nō est simplex cōtumacia in nō obediēdo: sed etiā est delictū in nō residēdo: vel pōt dici ſcđm eū ꝙ ibi pena erat momētanea. Sed certe istud nō est verum: qꝛ ibi agitur de pena priuationis a beneficio que videt̄ habere causam successiuā: cū possit quis priuari ad tempus ⁊ ꝑpetuo: ideo melior videtur prima solutio: vel potest dici ꝙ ibi nō constabat de mente proferentis: qđ intelligebatur de priuatione perpetua ex eo qꝛ mādat de beneficio alteri prouideri: vt ibi ptꝫ. ¶ †Ultimo potest esse dubium quid si iudex secularis perpetuus: vt puta marchio vel comes priuaret aliquē absqʒ cause cognitione officio prouocationis vel procurationis: an intelligetur esse priuat⁹ perpetuo. Dicendum ꝙ si esset iudex temporalis: vt quia eius iurisditio duraret ad certū tēpus: vt cōiter cōtingit in potestatibus terrarū: tunc intelligeretur solū priuatus quousqʒ duraret officium ipsius iudicis ſm ea que habentur in. l. fi. ff. de penis. Sed in casu predicto ex quo iudex est perpetu⁹ videretur ꝙ duraret vsqʒ ad vitam ipsius priuātis: sicut durat vsqʒ ad tempus iurisditionis iudicis temporalis: vel posset dici ꝙ quia tūc quodāmodo videretur esse pena perpetua. arg. eoꝝ que habentur in cle. j. de re. eccle. nō alie. ⁊ in. l. j. ⁊. ij. ff. pro socio. ⁊ de mente iuris videatur ꝙ talis priuatio intelligatur temporalis ex quo nō est facta causa cognita per ea que habentur in. d. l. fi. videtur qđ intelligatur ꝙ debeat durare vsqʒ ad. x. annos: sicut quādo quis priuatur ad tempus non determinato certo tempore. l. sine prefinitione. ff. de penis. ⁊ dixi superius.

[a] ¶ An vniuersitas. adde an autē vniuersitas possit cōstituere ꝓcuratorē ad ꝯhendū ꝯpaternitatē vid̄ ꝑ Pau. d̄ cast. ff. d̄ libe. ⁊ posth. l. gallus. §. forsitā, nu. xlj.

1 ☞ Numerus prebendarū an possit diminui sine cōsensu pape
2 Et si per capitulū cū cōsensu epi restringitur numerus sine causa an de mero rigore valeat statutum.
3 Executor cui mādatur vt conferat cū cōsensu episcopi si inuenit episcopum mortuum an debeat expectare donec creetur episcopus nouus.
4 Et quid si nomen predecessoris nō fuit expressum an eo mortuo expirasset mandatum.
5 Uerba ista ꝙ fiat cū cōsilio alterius: vel cū consensu vel arbitratu alterius quid importent.
6 Numero canonicorū sine causa diminuto ecclesia reducit ad antiquum numerum.

Ex parte episcopi.

Nō valet statutum per qđ cultus diuinus sine causa diminuitur etiam si in forma cōmuni a papa fuerit confirmatum. h. d. Et in prima ponit factū corrigendū. Ja secūda corrigit. ibi: nolentes. In tex. ibi inhiātes sonat hoc in vitiū ſm Gof. quasi iniuste intendētes vel praue affectantes. ſm Hosti. ¶ Item ibi ⁊. ī. hic deciditur ꝙ post restrictū numerū prebende alique vacarunt que non fuerūt collate. ¶ Nota primo qđ numerus prebēdaꝝ videtur nō posse diminui nō diminutis redditibus ecclesie. de quo plene dictum fuit. s̄. eo. cum accessissent. ¶ Item no. ꝙ diuinus cultus non debet diminui: sed potius augeri. nec obstat. ī. de religio. do. c. vlti. quia etiā illud fit ad honorē dei: vt euitetur cōfusio: vt ibi patet. ¶ Item not. qđ restricto numero sine causa debet reduci etiā ad numerū antiquū. quare autē ecōtra eo augmentato nō precipit papa seruari antiquū in. c. cū. M. s̄. eo. Nam tangit hic Jo. an. ⁊ inferius tangetur. Nam potest dici ꝙ ibi causa augmēti interuenerat propter superexcrescētiā fructuū: ideo iuxta limites ipsius cause prouidetur: hic autem causa diminutionis nō interuenit. ¶ Item not. qđ interdū mandatur executori vt conferat beneficium cū consensu alterius. facit qđ habetur. ī. de elect. in. c. ne pro defectu. ⁊. c. cū in veteri. ⁊ in. c. vno. ī. ne se. vac. lib. vj. ¶ †In glo. ij. in fi. ibi videtur ꝓbare qđ non possit diminui numerus aliquo casu: nisi interueniat cōfirmatio pape: vel impetretur illud a papa: sed dic qđ ibi factū narratur: quia si de facto contingit qđ cōfirmatio vel impetratio facta fuit a papa: non autē vis ponitur: videlꝫ qđ id sit necessariū: imo sufficit qđ capitulū id faciat cū autoritate episcopi causa subsistēte. vel plene fuit dictū in. c. cum accessissent. facit. de fil. presby. literas. ¶ Sed aduerte quia potest esse dubiū: an† quando restringitur numerus per. c. cum consensu episcopi sine causa: an de mero rigore valeat statutū. Jo. and. hic in summario sentit qđ nō: sed litera ista non bene hoc probat et contra hoc etiam facit: quia sicut capitulū cum consensu episcopi potuit statuere antiquum: ita videtur qđ possit restringere argu. c. j. ī. de regu. iu. fateor tamen qđ male faciūt episcopi ⁊ capitulū sine causa id faciendo: ⁊ ideo deberet reuerti per superioreꝫ. vt hic patet. Et ſm predicta cessaret questio an papa hic habuerit potestatem conferendi prebendas vacantes ex propria potestate. An vero ex plenitudine potestatis. de quo hic aliqui dubitauerunt. vt hic tetigit Joan. and. Nam potest dici qđ si statutū mero iure tenuit non vacassent de mero rigore iuris. Si autem ipso iure non tenuisset: tunc bene vacassent de rigore: ⁊ debuisset tūc inspici: an tanto tempore vacassent qđ potestas fuisset deuoluta ad papam. Nam tunc ex propria potestate poterat eas conferre: al's solum ex plenitudine potestatis quam habet in beneficijs conferendis. ī. de preben. c. ij. in. vj. ⁊ in clemen. j. ad finē. vt lite penden. ¶ Jo glo. penulti. in fine. Sed aduerte qꝛ potest esse dubium quod, si in casu isto facta fuerit collatio indigenis: an teneret collatio. Uincentius dixit qđ sic fatetur tamē qđ posset reuocari. Mouetur quia mandatum de quo hic non censetur esse conditionale ex eo quia expressa fuit conditio que tacite inerat seu intelligebatur. argumē. l. conditiones que extrinsecus. ff. de conditio. ⁊ demonstra. ⁊ l. muto. §. j. ff. de tutelis. Et predicta dicit procedere quando non specificatur certa idoneitas: quia non dicitur ꝙ conferatur theologo vel existenti tante etatis: vel talis ordinis: vel similia: quia tunc si fuisset expressa certa idoneitas collatio facta alteri non teneret tanꝙ nō seruata forma mādati per id quod habetur. ī. de offico delega. venerabili. et sic voluit Uincentius ꝙ aliud sit quando exprimitur conditio que tacite non inerat. Aliud quādo exprimitur conditio que tacite nō inerat: quia prima non reddit mandatuꝫ conditionale: secunda sic. de quo plene per Innocen. in. c. dudum. ī. de presum. ⁊. s̄. plenissime dixi. ⁊ per glo. in clemen. j. de offi. delega. ¶ In glo. fina. in fi. Uincen. hic dicit qđ si sine episcopi consilio facta foret. collatio non valebit: quia tunc nō est seruata forma mandati: ⁊ ideo non valebit. ī. de electio. cum in veteri. ⁊ facit. ī. de rescrip. cum dilecta. ¶ Et pro hoc quia ista conditio non subintelligebatur tacite: ideo reddit mandatum conditionale per id quod dixi super glos. preceden. ¶ †Sed iuxta predicta queritur quid si executor cui mandatur vt conferat cum cōsensu episcopi inueniat episcopum mortuū cū cuius consilio debebat cōferre. dicit Uinc. hic. ⁊ Compost.

Compo. q executor debebit expectare donec creetur nouus eps vel saltē habeatur electus. Confirmatur per id qd habetur. j. de transla. in. c. inter. ꝛ. j. de elect. transmissam. In cōtrariū tñ alleg. l. turpia. §. j. ff. de lega. j. vbi legatum factū mulieri si nubat arbitratu Seij debetur: lꝫ Seius sit mortuus. Sed pōt respōderi vt not. glo. in. d. l. turpia. q cōtrariū nō ob. per ea que habetur in. l. cū tale. §. si arbitratur. ff. de condi. ꝛ demon. videlꝫ illa cōditio si nupserit arbitratu Seij erat inutilis ꝛ reijciebatur a iure fauore nuptiaꝝ: ne aliquo mō impedirent. Et ideo etiā viuēte Seio debebat habere legatū etiā si nupsisset sine eius arbitratu. ¶ Itē aduerte quia dictū est de successore expectando hoc habet locū si nomē predecessoris nō fuerat expressum. j. de offi. delega. quoniam abbas. Si autē fuisset expressum nomē ꝓpriū predecessoris: tunc eo mortuo expirasset mandatū vel expectaretur secūda iussio. fm Vincen. alleg. qd habetur. j. ti. j. si qñ. ꝛ idem qd dixi de epo mortuo vt expectari debeat successor. Dicit esse dicendū de epo absente: videlicet q debebit expectari saluo nisi requisitus nō vellet accedere: vel si prius esset requisitus vt ꝯsulat ꝛ non vellet cōsulere. Nam tūc poterit cōferre executor per id qd habetur j. de rescrip. sciscitatus. ꝛ de offi. deleg. prudentiā. ꝛ. j. de elec. cuꝫ in veteri. nam videtur q sufficiat requirere ipsum epm: licet ipse nolit dare consiliū: qd tamen est intelligēdum si congruo tempore fuerit expectatū respōsum. per id quod habetur in. d. c. cum in veteri. Et ad materiā facit qd no. Jo. an. in. c. cū olim. j. de arbi. Et de materia cōsilij posuit Jo. an. in. c. cum nullus ex cōsilio. de reg. iur. in. vj. in mercurialibus. ꝛ Bar. in. l. j. §. si plures. ff. de exercitoria. Item aduerte qꝛ inꝗtum dixi episcopo mortuo expectandum successorē: vel eo absente expectari eius responsionem videtur hic nō procedere: imo videt q tunc statim possit executor ꝓcedere ad cōferendū beneficiū. per id qd habetur in. c. vnico. j. ne sede va. li. vj. Sed potes dicere q ibi loquit qñ consilium est quaerendū ex forma cōsuetudinis vel statuti quo casu seruari debet qd ibi dicitur: sed superius dicta locū habēt in cōsilio qd debuit queri ex forma mandati hoīs que est diligenter obseruāda. j. de preben. cui de nō. lib. vj. Et ideo impeditur eius effectus si eius forma nō possit seruari nisi hoc cōtingeret ex culpa consiliarij. per id qd habet in prealle. c. cū in veteri. ꝛ tūc in hoc passu dicit Jo. an. fore dubiuꝫ an videlꝫ per. d. c. sit immutatū qd dixi quādo consiliū requiritur ex forma mandati hoīs: ꝛ dicit hic se velle in illo doceri. ¶ Sed aduerte lꝫ hic dubitauerit tamen firmauit differentiā quā supra feci in. c. vnico in ver. statuto. Item aduerte qꝛ inquātum dixi q nō valet qd fit per executorē nō requisito consilio qd debuit requirere videtur contra id facere qd habetur in. cle. j. de iure patro. iuncta glos. vbi videtur q teneat actus: licet fiat nō seruata forma tradita. Sed potest dici q ibi dabatur certa forma ei qui alias habebat potestateꝫ super eo de quo fiebat mandatū: ideo tūc facilius sustētatur actus: licet forma nō fuerit seruata: quia tunc mandatū videt venire ad excitādū iurisdictionē potius q ad expediendū. j. de offi. ordi. licet. ꝛ ideo tunc nō vitiatur actus nisi hoc exprimeretur: secus quādo datur potestas alias nō habenti vt fuit in casu isto: quia tūc debet seruari forma mādati: vt superius est dictū. ¶ Item aduerte quia superius dicta ꝓcedunt quādo mādatur aliquid fieri cū consilio alterius. nam sufficit illud requirere ꝛ respōsuꝫ cōgruo tempore expectare. nam tunc si non fuerit actū poterit fieri executio mandati: vt superius dixi: secus quādo aliquid deberet fieri cum cōsensu vel arbitratu alterius: quia nō potest tunc actus celebrari nō interueniente consensu: licet quis fuerit requisitus vt est glo. ordi. in. c. si pro te. de rescrip. in. vj. Et idem si ille cuius arbitratu aliquid fieri debet non arbitratur: licet fuerit requisitus. per id quod habetur in. l. si quis arbitratu. ff. de verbo. obli.

¶ Ultimo tangebat hic Vincen. papa. hic restricto numero canonicoꝝ sine causa reducit ecclesiā ad antiquū numerum: quare ecōtra augmētato numero sine causa similiter nō reducit ecclesiam ad antiquum numerū. s. eod. cum. M. dicit Vincē. q si in c. cum. M. non excreuissent facultates ecclesie debuissent reduci ad numerū antiquum eadem ratione qua hic. Sed quia ibi excreuerunt facultates: ideo ibi nō statur in numero antiquo. Et subdit etiam Vincen. q quādo omnes in concordia augmētāt numerum presumenduꝫ est facultates excreuisse. quasi in dubio nullus presumitur sua iactare. ff. de proba. l. cum de indebito. secus si appareret expresse cum non sufficeret: quia tunc sine preiudicio receptorū poterit reparari numerus antiquus. Et si postea exciperetur contra eos q numerum ruperūt poterunt replicare de ipsius reparatione: sicut ꝛ in simili mulier cōtra exceptionem adulterij replicat de reconciliatione. j. de iureiuran. quemadmodum. ꝛ de diuortijs. in. c. ex literis. facit. l. si quis repetere. ff. ad turpilianum.

1 ☞ Constitutio sedis apostolice astringit omnes quādo cōtinet preceptum vel prohibitionem generalem.

2 Constitutio vel lex non debet continere aliquid obscurum vel ambiguum.

3 Cōstitutio noua in dubio respicit futura ꝛ nō preterita nisi in illa expresse de preterito caueatur. ꝛ nu. 7.

4 Interpretatio priuilegioꝝ apo. se. spectat ad papā ꝛ nō ad aliū.

5 Sententia si fuerit lata fm intellectū alicuius cōstitutionis que postmodū fm aliū intellectū fuit declarata an reuocabitur sententia data ante constitutionem declaratoriam.

6 Matrimoniū si fuit declaratum fm intellectū postea declaratū falsum an debebit separari.
Sacramentū si fuerit collatū fm priorē intellectū postea declaratum falsum an debebit iterari sacramentum.
Ueritate comperta illi standum est.

7 Constitutio noua trahitur ad futura ꝛ nō ad preterita qualiter hoc intelligatur.

8 Constitutio noua non trahitur ad preterita: sed quid de pendentibus.

9 Usure sunt ꝓhibite de iure canonico ꝛ diuino.

10 Constitutio noua an trahatur ad preterita.

11 Statutum loquens per verba preteriti temporis an trahatur etiam ad futura.

12 Statutum vel cōstitutio si procedit declarando in dubio trahitur ad preterita: ꝛ quid iuris si constitutio sit partim declaratoria ꝛ partim editoria.

13 Statutū si ꝓcedit annullādo ꝛ causa annullationis inducit per statutum tunc in dubio nō comprehēdit preterita: secus si ante statutum suberat causa annullationis: sed si statutum procedit confirmando trahitur ad preterita.

14 Et quid si procedit aliquid edendo.

a Quoniam [a] constitutio. Constitu[a]tio noua respicit futura ꝛ non preterita: nisi de preteritis caueatur in ea. h. d. Et tria facit. Nam primo ponit in genere causam declarā de cōstitutionis. Secūdo ponit declarationem. Tertio declarationis rationeꝫ. Scđa ibi: declaramus. Tertia ibi: cū leges. Et premitte ꝓ euidentia q decretalis statuim⁹. j. de maio. ꝛ obe. licet sit posterior ista in ordine tñ fuit prior in cōpositione. Et si dicas quare istā prius ponitur q illā. Dic q ista adaptatur ad titulū de cōstitutionibus qui precedit titulū de maio. ꝛ obe. ad quā illa adaptatur. facit qd no. Jo. an. s. in ꝓemio. ¶ In tex. ibi: maioribus. i. prius receptis vel ordinatis. xvij. dist. §. vlti. vel melius potest exponi fm Pet. maioribus. s. in ordine. Et ista expositio videt melior. per id q habetur

1 in. c. statuimus. de quo fit hic mētio. ¶ No. primo q cōstitutio sedis apostolice astringit oēs: qd est verū qñ cōtinet preceptum vel ꝓhibitionē generalē. de quo plene. s. eo. c. j. secus si cōtineret cōsiliū: vt ibi etiā dictū fuit. ꝛ plenius de materia quādo est cōsti

2 tutio vel lex ꝯsilij in. c. nā ꝯcupiscentiā. s. e. ¶ Itē no. q constitutio vel lex nō dꝫ aliqd obscurū vel ambiguū cōtinere. vñ dicit imperator q nihil tā ꝓpriū legū q claritas. in auten. de testa. imperfectis. §. nos igit. col. viij. ꝛ est argu. cōtra faciētes statuta obscura: ꝛ ne sit inculcatio itellige obscurū. s. quo ad literā. ꝛ ambiguū scꝫ quo ad mētē. ꝛ dicit Jo. an. post Hiero. q trib⁹ modis nascit obscuritas: qꝛ aut ex rerū difficultate: vt qꝛ materia de se est difficilis. Aut ex magri imperitia vt qꝛ nescit bñ declarare: aut ex discipuli tarditate vbi tardū hꝫ ingeniū ad intelligēdū. ¶ Item no. q faciēs ꝯstōnē illā pōt declarare: nec mirū qꝛ eius est interpretari cuius est cōdere. j. de sen. excō. inter alia. ꝛ. xj. q. j. §. ex his. ¶ Itē no. q maiores debēt pferri minorib⁹ in ꝑceptione portionis: ꝛ ab illis recipere seruitia cōsueta. de quo plene i. c. statuim⁹. j. de ma. ꝛ obe. ꝛ intellige maiorib⁹. s. prius receptis seu ordinatis. fm Inno. vel meli⁹ fm Pe. intellige maiorib⁹. s. in ordine. vt di

3 xi infra. ¶ Ultimo not. q cōstitutio noua in dubio respicit futura ꝛ nō pterita: nisi expresse in illa de pterito caueat. Et ad materiā decre. facit qd no. glo. in. c. lꝫ canon. de elect. in. vj. ꝛ in cle. vt bi q. in gl. q de posteris. de eta. ꝛ qli. ꝛ in cle. j. de testa. ꝛ q hr etiā in cle. j. de elect. ꝛ in cle. j. de vsu. in vb. decetero. ꝛ in. c. j. de postul. li. vj. ꝛ facit etiā q hr in. c. vlt. j. de spon. duoꝝ. ¶ In glo. iij. in fi. Sed aduerte qꝛ ꝯ istud q hic dr q ꝯstitutio nihil dꝫ obscurū vel ambiguū ꝯtinere: ꝛ sic innuit ꝯstōnē posse fieri adeo clarā q nulla ambiguitas relinquat. facit ꝯ qꝛ in reb⁹ humanis nihil est pfectum. facit. l. ij. §. sꝫ qꝛ. C. de vete. iu. enu. Sol. q ꝯstitutio nihil dꝫ obscurū aut ambiguū ꝯtinere respectu mētis ꝯdentis illā: qꝛ dꝫ coronare illā: ꝛ edere taliter clarā q non reddat ambigua: nō tñ semp ꝯtingit q tāta sit claritas q nil dubiū relinquat qd p sepꝫ maxime qꝛ in ꝯstōnib⁹ reperit q̄nq̄ ꝗlitas que interdū generat obscuritatē. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ꝛ. j. de cōfir. vti. c. venerabilis. facit etiam qd hr in ꝓemio cle. vel forte voluit dicere fm Jo. an. q a cōditione poterit haberi declaratio ita q nil remaneret ambiguū. in. l. fi. C. de legi. sic etiam ratione testamenti recur-

¶ Qm. Sup materia hui⁹ c. vide plenissi incale. de imo. in. l. oēs ppli. ꝺ iusti. ꝛ iu. viij. col. ꝛ in. l. illicitas. in pn. de offi. psi. ꝛ in. l. cum lex. de leg. ꝛ in consi. suo lxxix. iiij. pte. ꝛ pau. de ca. ꝯsi. lxxxvij.

ritur ad testatorem si viuit. l. iij. ff. de alimē. lega. Et pro declaratione seu compilatione instrumēti recurritur ad tabellionē qui illud fecit si viuit. in auț. de fide instru. ⁊ cautela. §. si vero. Et de his declarationibus ⁊ materia ipsaꝝ tangitur in glo. j. de regu. iur. in c. contra eum. lib. vj. ¶ 4 †In glo declarauimus ibi nullus alius. hoc intellige verū quo ad hoc vt interpretatio sit generalis ⁊ necessaria: sȝ ad alias bene potest iudex corā quo causa vertitur interpretari, put sibi videť quo ad causam illā: licet eiꝰ interpretatio non sit necessario in alijs causis seruāda. vt no. extra in. l. fi. C. de legi. ⁊ j. de postu. in. c. j. ⁊ ibi etiā tangiť de multiplici specie interpretationis. ⁊ in. d. l. j. C. de legi. ⁊ in. §. ex his. xj. qō. j. Et qō dixi de interpretatiōe iudicis potissime pcedit qn nō potest haberi copia condētis cōstitutionē. ꝭm no. per glo. in. l. cum de nouo. C. de legi. ⁊ ꝭm predicta etiam intellige ꝙ. j. dicit glo. de priuil. ¶ 5 †Sed iuxta predicta potest queri qꝛ papa hic declarat intellectū sue cōstitutionis: ⁊ sic ptȝ ꝙ etiā ante hanc cōstitutionem sic debuit intelligi ꝯstitutio: de qua hic fit mētio ex quo ista est cōstitutio declaratoria. Quid igitur si sentētia fuerit lata ꝭm aliū intellectū q̄ forte habebať circa dictā cōstitutionē ante superuenientiam cōstitutionis declaratorie: nūquid debebit reuocari sentētia data ante constitutionē declaratoriam. ¶ 6 †Et similiter[a] potest queri quid si matrimoniū fuerit cōtractū ꝭm intellectum postea declaratū falsum an debebit separari. Et similiter quid si sacramentū fuerit collatū ꝭm priorē intellectū postea declaratū falsum: nūquid debebit reiterari sacramentū. videreť ꝙ sic per id qō habeť in. c. veritate. viij. dist. vbi cōperta veritate illi videtur esse standū. facit qō habeť. j. de offi. deleg. sup questionum. Priū hic tenuit Vin. in. j. articu. ⁊ similiter in scdo. vnde dicit ꝙ sentētia lata nō erunt reuocāda. ar. l. barbarius. ff. de offi. preto. facit etiā qō no. per Inno. j. de elec. nihil est. Et pro hoc etiaȝ alleg. Vincen. qꝛ iudex iurat iudicare ꝭm leges scriptas ⁊ etiam nō scriptas. in auț. de iudi. §. oēs. col. vj. Et facit etiā qō habetur in auț. de defen. ciui. col. iij. Et ideo satis est ꝙ iudex iudicauerit ꝭm intellectū qui tūc seruabatur. Et hec dicit esse vera nisi esset appellatū a sentētia ⁊ declaratio fieret: seu superueniret noua cōstitutio declaratoria in causa appellationis. ar. c. cū causa. j. de re iudi. qō est notandū. Nā licet alias cōsueuerit dici ꝙ cōstitutio noui iuris editoria: seu pmulgatoria nō trahať ad causas pendentes per appellationē. vt pbatur in auț. vt cuȝ de appel. cog. circa prin. col. viij. ⁊ inferius tangetur. tamē secus est in cōstitutione declaratoria: quia illa seruari debebit etiā in causis pendētibus per appellationem. vt hic voluit Vincen. ⁊ Jo. an. post eū quod tene menti. Et similiter circa secūdum articulū dicit matrimonia contra ꝭm priorem intellectū non esse separanda. Si dixi est qō ita fuerunt contracta per id qō habetur in. c. obijciūtur. xxxij. qō. iij. quāuis cōstitutio modo declarat id quod alias erat ambiguū. facit quod habetur in. c. quod scripsi. xxv. qō. iij. Et pro hoc etiā allegat quia ex quo matrimoniū fuit cōtractū ꝭm intellectum qui seruabatur non videntur cōtrahentes fuisse in dolo: ⁊ sic nō debet nocere per id quod habetur. xxiiij. q. j. c. in lectū. ⁊ quia etiā in simili videmus ꝙ nō censetur esse fornicatio in illa que nupsit dato libello repudij ꝭm legē Moysi ꝙꝙ hodie id fieri nō possit. j. de diuor. gaudemus. Et pro ista parte etiam bene facit quod habetur. j. de spō. duo. c. fi. ⁊ de frigi. in. c. fraternitatis. Et cum isto dicto transit hic Jo. and. ⁊ do. Ant. de but. Sed certe videretur dicendū oppositū: videlȝ ꝙ ex quo superuenit constitutio declaratoria declarans matrimoniū esse nullum ꝙ matrimoniuȝ de iure deberet separari: ex quo reperiť de iure esse inualidum. per ea que habentur in. l. si adulterium. §. idem pollioni. ff. de adul. vbi patet ꝙ ꝙprimū apparet matrimonium de iure nō subsistere debent coniuges separari: fateor tamen ꝙ esset iusta causa dispensandi: quando iādiu sic fuissent contracta: ⁊ potissime ex quo fuerunt contracta ꝭm intellectum qui tunc seruabatur per ea que habentur in. l. qua in prouincia. §. diuus marcus. ff. de ritu nup. ⁊ ille text. etiā satis bene facit ꝙ de rigore iuris deberet matrimoniū separari nisi interueniat dispensatio quā tunc satis est equū fieri per superiorem: hoc est papam habētem super hoc potestatē: cū supra ius sit. j. de cōces. preben. in. c. proposuit. Et bene facit quod habetur in dicto. c. fi. de sponsa duoꝝ. imo potius facit pro sane intelligēdo. Nam ibi interuenit tacite dispensatio pape ex eo: quia voluit constitutionē illam propter verbum decectero solum habere locum in futuris matrimonijs ⁊ non in preteritis. vt ibi etiam sensit glos. In sacramentis vero dicit Vincen. propter periculum anime illa esse reiteranda. allegat quod habetur in. c. veniens. j. de presbyte. non bapti. ⁊ in. c. ij. de baptis. ¶ 7 †Iuxta predicta etiam potest queri pro declaratione istius textus qualiter intelligi debet id qō hic dicitur: videlicet ꝙ constitutio de qua hic fit mentio trahitur ad futura: ⁊ non ad preterita. dicit Jo. an. ꝙ debet intelligi hoc modo: quia illi qui prius ante cōstitutionem de quo hic fit mē-

tio habuerunt maiora beneficia: licet sint in minoribus ordinibus constituti non amouebūtur ab illis virtute dicte cōstitutionis que tales nō respicit: sed ex alio capite possunt amoueri: puta si nollent promoueri seruata forma decretalis, queris. j. de etate ⁊ qualita. Item si aliquis tempore dicte constitutionis reperitur in choro habuisse sedem eminentem seu superiorē: licet non sit in ordine presbyterij: non tamē cedet illā sedem presbytero: licet presbyter sit maior eo in ordine: qꝛ dicta cōstitutio extendiť ad futura: ⁊ sic ad illos qui post constitutionem illam fuerūt recepti in minoribus ordinibus tempore dicte cōstitutionis: qa si vacauerint prebende postea vel excreuerint facultates preferentur presbyteris in perceptione portionis ex quo erant prius recepti tempore constitutionis: ⁊ sic cōstitutio nō trahetur ad tales: sed ad illos qui post constitutionem recipiebātur. Host. tamen in prealleg. decre. statuimus. de qua hic fit mentio. j. de maio. ⁊ obedi. in hoc vltimo tenuit contrarium dicens ꝙ si tēpore cōstitutionis predicte minor in ordine erat cōsecutus prebēdā in qua ꝭm formā cōstitutionis predicte preferēdus erat maior in ordine propter superuenientem predictā constitutionem nō debebit auferri vel diminui dicta prebenda: secus dicit si illā nō erat assecutus tempore cōstitutionis predicte: quia tunc nō debebit sibi assignari exclusis maioribꝰ in ordine. Et sic intelligit prealleg. c. statuimus. Jo. and. ⁊ sic residet. Nam primo videtur sequi opinio. quā primo loco dixi: licet postea recitet opi. Hosti. Et aliter nō declarat do. Anto. de bu. hic expresse videtur approbare opi. Hostien. vt sic in prebenda que nō reperitur collata tēpore cōstitutionis: de qua hic nō preferatur prius receptus: sed ille qui maior est ordine. Inno. in prealleg. c. statuimus. videtur velle ꝙ si prius receptus fuit receptus autoritate pape: quia per hoc fuit sibi quesitū ius ad prebendā vacaturā. j. de preben. c. hi quili. vj. tūc preferatur ⁊ preferri debuerit prius receptus: licet in minori ordine: ⁊ postponatur postea receptus ꝙuis in maioribus ordinibus. Et sic posset intelligi prima opinio quā videť Jo. and. hic fuisse amplexus. Si vō fuisset receptus solū autoritate capituli. tūc quia per talem receptionē non fuit ius quesitū ad vacaturā: quia per capitulū nō potest dari ius ad vacaturā: j. de conces. preben. in. c. ij. Et facit qō no. in. c. relatum. ⁊ c. dilecte j. de preben. ⁊ de conces. preben. si soli. lib. vj. cū ibi notatis in glo. ⁊ tunc potest procedere opi. Hosti. vt tūc debuerit preferri maior in ordine: ex quo prius receptus non habuit ius firmiter q̄situm ad prebēdam vacaturā. Et isto modo possunt concordari opinio. licet Joā. and. non declarat: nec etiam do. Anto. de but. ¶ 8 †Ulterius etiam posset queri quia hic dicitur ꝙ cōstitutio noua nō trahitur ad preterita in dubio quid de pēdētibus an ad illa trahetur. Jo. an. hic primo dicit ꝙ nō trahetur similiter ad ipsa pendentia nisi de pendētibus fiat mētio in illa. per id quod habetur in. c. pe. j. de offi. leg. li. vj. Et facit etiā qō habetur in cle. dispendiosam. de iudi. cum concor. ibi positis in vltima glo. vbi fit mentio expressa de pendentibus: sic etiam de preteritis fit expressa mentio in. c. literis. ad fi. de proba. in cle. de quo fi. Jo. an. remittit ad notata per gl. in. c. licet canon. de elec. li. vj. Et ad id quod tetigi. s. eod. c. ij. de quo plenius dicetur super glo. vltima. ¶ 9 †In glo. fin. ibi: iuris naturalis. i. diuini: vt contingit in iure prohibente vsuras: quia sunt prohibite nedum de iure canonico: sed etiaȝ de iure diuino. Et appellatur ius diuinū: quādoꝙ ius naturale. vt. j. dist. humanum genus. in prin. Posset etiam dici ꝙ vsure sunt pbibite de iure naturali. vt plene not. Jo. an. in rubrica de vsur. Et forte voluit glo. ꝙ quādo constitutio noua emanat super materia prohibita de iure naturali ꝙ illa i dubio respiciat etiā preterita per id qō habeť in. d. c. cū tu. iuncto c. quia in oībus. j. de vsuris. Posset tamen dici ꝙ ibi nō respicit preteritos vsurarios: quia verba cōstitutionis ad illos adaptabantur: quia dicebatur ꝙ illi qui receperant vsuras debebant ⁊ poterant cogi ad restituēdum per penas positas in. d. c. quia in oībus. Que verba adaptabātur etiā ad illos qui receperant vsuras ante. d. c. quia in oībus. Ideo nimirū si tales cōprehēdit: ꝙnis in preteritū ante cōstitutionē illā vsuras extorsisset. vt declaratur in. d. c. cū tu. ¶ 10 †In ea. glos. ibi ad preterita trahať. ⁊ tunc an indistincte trahi debeat ad preterita est dubiū. Ideo dicēdū vt inferius patebit. Si igiť queriť nūqd cōstitutio noua trahatur ad pterita.[b] aduerte qꝛ doc. vario mō loquūtur. Nam aliter loquiť Compo. s. e. in. c. ij. Et aliter gl. in. c. licet canon. de elec. in vj. Aliter do. car. flo. hic ⁊ aliter do. Ant. de but. aliter etiā loquitur Bar. in. l. oēs ppli. ff. de iust. ⁊ iure. quē sequiť hic Jo. de. lig. lȝ de eo nō faciat mentionē. Tu potes sequi Bar. in mēbris principalibus illis cōiungēdo dicta alioꝝ: vnde cōclude ꝙ aut in constitutiōe noua dr ꝙ trahať ad pterita: aut nihil de hoc dr. sim pliciter disponit. Primo casu potes ꝯsiderare ꝙ aut expresse dr ꝙ solū habeat locū in pteritis: ⁊ tūc hoc casu videť ꝙ nō habeat ppriē vim ꝯstōnis: qꝛ lex semp debet esse in viridi obseruantia. l. arriani.

[a] ¶ Et similr. vide hic p do. Feli. in. vij. col. ver. ista sententia.

[b] ¶ Cōstitutio noua an trahatur ad preterita. vide p do. Car. in de. j. de regu. in. v. no. ⁊ p do. Abb. hic. i. ij. col. vsi. ⁊ vt materia.

arriani.C.de here.z sic potius videt̃ habere instar sententie ẜm do.Car.flo.allegat qđ habet̃ in.c.ad apostolice.de re iudi.li.vj. ¶ Aduerte tñ lʒ ipse nõ dicat ꝙ tũc posset esse dubiũ an videat̃ velle cõprehẽdere preterita nõ decisa vel finita. Et certe satis videt̃ ꝙ in dubio ad talia preterita noluerit extẽdi cõstitutionem per id qđ habet̃ in.l.causas.C.de trãsac.z ꝑ id qđ inferius dicetur.vñ satis videret̃ dicendũ isto casu qđ dicet̃ in sequẽti. Aut cõstat cõstitutionẽ velle dare formam futuris negotijs seu circa illã dispositionẽ.z nihilominꝰ in eadẽ addicit̃ ꝙ trahat̃ ad preterita. Et tunc conclude ꝙ aut sunt preterita decisa ꝑ sñiam que trãsiuit in rẽ iudi.vel ꝑ trãsactionẽ sunt finita:vel solutionẽ vel alio modo puta per prestationẽ vel iuramentũ.facit qđ habet̃ in.l.trãsacta.ff.de ver.sig.z qđ etiã plene no.ꝑ Bar.in.l.cũ que rebat̃.ff.iudicatũ solui.z tũc clarũ ꝙ non trahit̃ ad talia preterita sic decisa vel finita.ꝑ id qđ habet̃ i.l.causas.C.de trãsac. Aut talia preterita nõ sunt decisa vel finita sed sunt pendẽtia. Et tũc cõclude ꝙ aut pendẽt ꝑ litigiũ:aut extraiudicialiter:qꝛ nondũ sunt sortita effectũ suũ. Primo casu quando pendent per litigiũ cause appellationis.z tũc ẜm oẽs ad talia preterita sic pendẽtia nõ trahitur noua cõstitutio:licet in illa fuerit dictũ ꝙ trahatur ad preterita:qꝛ nõ intelligetur de preteritis pendẽtibus per appellationẽ.vt est tex.in auѯ.vt cũ de appel.cog.in prin.colla.viij. Et sic debet limitari qđ hic dicit̃ z qđ habetur in.l.leges.C.de legi. Aut per litigiũ cause principalis.tũc vt Hosti.š.eo.c.ij.z refert ꝙ gl.in.d.c.licet canon.tenuit simpliciter ꝙ cõstitutio noua ad talia preterita pendẽtia per litigiũ cause principalis trahat̃. Gof.vero in.d.c.ij.z refert glo.in.d.c.licet canon.tenere contrariũ:videlicet ꝙ etiã ad talia pendẽtia nõ trahit̃ cõstitutio noua: sicut nec ad pendentia per appellationẽ per id qđ habet̃ in auѯ. in medio lit.sacras iuſ.nõ fieri.coll'.viij.z idẽ glo. Accur.in.l.leges.C.de legi. Cõpo.vero in.d.c.ij.vbi etiã refert Joã.an.super glo. Concludit ꝙ aut cõstitutio noua emanauit ad impetrationem alterius.z tunc nõ trahatur ad talia pendẽtia per id qđ habetur in.d.auѯ.in medio lit.§.si vero.dum causa.z §.eã aũt.et.§. illud. Si vero emanat proprio motu condẽtis:tũc dicit idem si emanat post latam sententiã.z idem dicit si ante fuerit conclusum in causa.z relatio facta superiori per id quod habetur in.d. auѯ.vt cum de appel.cog.in prin. Et idem videtur hic velle do. Cardi.floren.si solum fuisset in causa conclusum: tamen re vera hoc non probatur in dicto auѯ.vt cum de appella.cog.vbi videtur requirere copulatiue qđ si sit in causa cõclusum.z relatio facta superiori.z sic videtur innuere qđ non sufficiat sola cõclusio z sic etiam videtur sentire Compo.in.d.c.j. Si autem non sit facta conclusio in causa:nec subsequenter relatio.tunc vult Compostel.qđ ad talia pendentia bene trahatur per ea que habentur in dicto auѯ.vt cum de appella.cog.a contrario sensu:sed in cõmunibus supradictis non trahatur cõstitutio noua ad pendentia preterita modis predictis.z si in cõstitutione noua fuerit dictum qđ trahatur ad preterita:quia illa verba intelligentur ad preterita pendentia aliter ꝙ modis superius dictis. ¶ Glo.vero in.d.c.licet canon.dicit ꝙ aut constitutio noua cõcernit ordinationem negotij vel contractus.z tunc nõ respiciet preterita: aut cõcernit processum iudicij.z tunc concernet preterita pendẽtia quo ad processum futurum:dũmodo non tãgatur processus in preteritum factus:qꝛ ille remanebit.facit qđ habetur in.l.ij. C.de iureiuran.propter calũ.do.Cardi.flo.videtur trãsire cũ dicto Cõpost. Bart.in.d.l.oẽs populi.videt̃ velle in effectu qđ dictum Compo.procederet quãdo cõstitutio noua superueniens esset cõstitutio iuris cõmunis:sed vbi esset cõstitutio seu statutũ loci.z sic localis cõstitutio dicit ꝙ tale statutũ nõ valebit quo ad pẽdẽtia ꝑ litigiũ etiã cause principalis. Mouet qꝛ si imperator nõ vult valere sua rescripta q̃ fiunt lite pen.vt patet in.d.auѯ.in medio litis multomaius ẜm eũ non debet valere statutũ quo ad talia pendentia cũ sepe fiant malo zelo. ¶ Sed aduerte qꝛ Cõpostel.videtur sensisse cõtrarium quãdo motu proprio emanat statutũ.z illa opi.videt̃ verior:qꝛ tale statutũ habet vim legis in loco suo:z seruari debet tanꝙ lex.l.oẽs populi.ff.de iusti.z iur.et ideo videtur ꝙ sicut lex cõis emanans motu proprio põt trahi ad talia pendẽtia. Jta etiã videt̃ qđ tale statutũ motu proprio statuentium factum:secus si ad instantiã alterius emanaret:vel quando esset particulare rescriptum specialiter respiciẽs tale negotium pendens per litigiũ.z sic potest intelligi qđ habetur in dicta auѯ.in medio lit. ¶ Et aduerte quia opi. Compo.põt coniungi cum opi.gl.de qua in.d.c.licet canon. Nam gl.ibi:omisit tertiũ membrũ qñ scilicet res vel statutum respicit decisionẽ negotij.z hoc casu põt procedere opi. Compost. Et sic ex predictis patet ꝙ ad preterita pendentia per appellationem nõ trahitur constitutio noua:nec etiam per pendentia per litigiũ cause principalis si superueniat post sententiã:vel etiã ante. Post conclusionem in causa z relationẽ factã superiori:alias bene trahet̃ ad

preterita pendentia per litigiũ cause principalis si cõstitutio vel statutũ fiat motu proprio:secus si ad impetrationẽ alterius. An aũt gl.in.d.c.licet canon.perfecte dixerit quo ad duo mẽbra que ibi posuit patebit ex.j.dicẽdis.z hoc de primo casu. ¶ Secũdo casu qñ factũ de preterito pẽdet extraiudicialiter quo ad executionẽ.z tũc tale factũ bene cõprehẽditur:z multofortius ꝙ si pẽdetur iudicialiter ꝑ viã cause principalis extra casus supra positos.arg.auѯ.multomagis.C.de sacrosanct.eccle.z eius qđ no.j. de elec.cũ in cunctis.in prin.z per hoc determinat Bart.in.d.l. oẽs populi.in.v.q.principali.vbi tangit de materia ꝙ si fiat statutũ ꝙ masculus preferatur femine in successione ab intestato si adijciatur in tali statuto qđ trahat̃ ad preterita cõprehendet casum si aliqs fuerit mortuus ante statutum relicto masculo et femina nõ condito testamẽto:si femina nondũ habuit tẽpore cogniti testamẽti portionẽ suã:nec sup illã transegit: nec pendeat lis per modos de quibus.š.dixi. Et sic etiam in dicto casu preferetur masculus femine:secus si in statuto non fuisset adiectũ qđ traheret̃ ad preterita:qꝛ tũc nõ preferet̃ masculus ex quo mors interuenerat ante statutũ.z sic quesitũ fuerat femine ius pariter succedẽdi cũ masculo per.l.fi.C.de libe.prete.dicit tñ Bar.in loco prealleg.ꝙ vbi statutũ loqueretur per verba preteriti tẽporis videret̃ satis esse de mente statuti qđ trahat̃ ad preterita.per id qđ habet̃ in.l.decernimꝰ.C.de sacrosan.eccle.z in.l.bene a zenone.C.de quadrien.prescri. Aduerte tñ qđ vbi ponitur in statuto verbũ qđ potest se habere ad preteritũ z futurũ:in dubio potius debet intelligi in futurũ.vt sic in dubio intelligat̃ ẜm naturã cõstitutionis de cuius natura est respicere futura z nõ preterita si aliud nõ dicitur.vt hic patet gl.no.in.c.ij.§.j.j.eo.lib.vj. Et facit etiam quod habetur in.c.vnico.ad fi.de cle.non residẽ.eo.lib.

11 ¶ † An autẽ quãdo statutũ loquitur per verba preteriti temporis trahatur etiam ad futura tangitur in.l.cũ lex.z ibi per Bar. ff.de legi.z per eundẽ in.d.l.oẽs populi.in.vj.q.principali.circa fi.vbi cõcludit ꝙ aut tale statutũ loquẽs per verba preteriti temporis inducit liberationẽ a delictis vel indulgẽtia circa illa:puta qꝛ emanauit statutũ ꝙ bãniti exbãniatur hoc est cãcellent̃ de bãno soluẽdo centũ:an tũc statutũ habebit locũ nedũ in bannitis tpe statuto:sed etiã in bãnitis post statutũ. Et cõiter tenetur qđ solũ hʒ locũ in bãnitis ante statutũ. Ex quo inducit indulgẽtiam:siue remissionẽ delicti ꝑ.d.l.cũ lex. Et tangit etiam hic do. Ant.de but. Non autẽ cõprehendit bãnitos post statutũ.z hoc ne alias det̃ materia delinquẽdi si bãniti post statutũ possint tali modo se eximere a bãno:prescindẽda est aũt materia delinquẽdi.l.cõuenire.ff.de pact.dotali.z facit qđ habet̃.j.de diuor.ꝗto. z.ff.de rei ven.l.in fundo.z qđ no.ꝑ Cy.i.l.leges.C.de legi. Aut statutũ loquẽs per verba preteriti tẽporis aliud disponit ꝙ circa remissionẽ pene delicti:puta qꝛ dictat statutũ ꝙ quicũqꝫ fuit vel est obligatus per instrumentũ guarentigie possit capi z detineri pro debito.tunc dicit Bart.in.d.l.oẽs populi.circa fi.vj.q. principalis ꝙ nedũ habebit locũ in obligatis ante statutũ:sed etiã in his qui obligabũtur post statutũ:qꝛ statutũ semp est in viridi obseruãtia. Et sic censetur quotidie loqui.l.arriani.C.de hereti. Et ideo cõprehẽdet etiã obligatos post statutũ.facit qđ habetur in.l.j.ff.de condi.ex lege. Et hec sufficiãt de primo principali casu qñ cauet̃ in statuto vel cõstitutiõe ꝙ trahat̃ ad preterita. ¶ Scđo casu principali qñ cauet̃ ꝙ trahat̃ ad futura.z tũc clarũ ꝙ respicit futura z nõ preterita. Nã z etiã illud est ẜm propriã naturã cõstitutionis vt hic patet.z.C.de legi.in.l.leges. Et hec de scđo principali casu. ¶ Tertio pro casu principali quando statutũ simpl'r loquitur:nec exprimit an trahat̃ ad preterita vel ad futura:tũc cõclude ꝙ in casibus in qbus dixi supra circa primũ casum qđ cõstitutio vel statutũ non trahatur ad preterita:etiã si hoc caueat̃ in statuto:multofortius ad talia preterita nõ trahetur statutũ vel cõstitutio similiter loquẽs. Jn alijs aũt

12 cõclude † ꝙ aut cõstitutio vel statutũ ꝓcedit declarãdo:aut procedit annullãdo:aut cõfirmando:aut aliqđ de nouo inducẽdo. Primo casu quãdo procedit declarãdo.tũc cõcludit Bar.ꝙ in dubio trahetur etiã ad preterita per id qđ habetur in auѯ.de filijs ante dota.instru.nat.coll'.iij.facit etiam qđ habetur in.c.fi.j. de prescrip.z de vsur.in.c.cũ tu.ẜm vnũ intellectũ. Et ideo dicebat Vincen.qđ statuta vel constitutiones que declarãt statuta cõtra libertatem ecclesie nõ valere concernũt etiam statuta facta contra libertatem ecclesie ante constitutionẽ declaratoriã: quia nunꝙ licuit laicis talia statuta facere.j.de sentẽ.excõ.in.c.nouerint.z.C.de episc.z cleri.auѯ.cassa. Et cum conclusione predicta simpliciter transit Bar.in loco prealleg.ẜm do. Ant.de but.limitantem dupliciter in effectu dictum Bar. ¶ Nam primo dicit verum esse quod est dictum nisi in constitutione noviter edita aliqua verba sint apposita:per que appareat mentem autoris fuisse non reprehendere preterita.exemplum patet in.c.fin.j.de spon.duo.z in.c.j.de postu.prela.in.vj.in quibus est verbum de

cetero. facit etiam qd habetur in c. aqua. j. de cõse. eccle. vel alta. et in c. vnico. ad fi. de cleri. nõ resi. li. vj. et in cle. j. de vsur. in verbo de cetero. et ista exceptio est satis clara. Secũdo limitat qñ constitutio declaratoria habebat intellectũ cõmunẽ in oppositũ: quia tunc nõ trahetur ad preterita per tex. cum glo. in d. c. j. de postu. prela. in vj. qd dicit procedere etiã si cõstitutio declaratoria declararet irrationabilitatẽ precedẽtis intellectus per id qd habetur in cle. j. de elec. coniuncta gl. Nam etiam tũc nõ trahetur ad preterita nisi preteritus intellectus nutriret peccatum: qz tũc secus per id qd habetur. j. de prescrip. in c. fi. facit ad predicta qd habetur in prealleg. c. j. Sed certe licet do. Ant. de bu. sic teneat tñ si bene ponderetur. d. c. j. de postu. prela. in vj. et d. cle. j. de elec. potius videtur probare oppositũ ex eo qz ibi ideo nõ videntur cõprehendi preterita propter verbum de cetero in eis positum: vnde a cõtrario sensu si illud verbũ non fuisset adiectũ videtur qd cõprehendisset preterita. arg. c. cũ apostolica. j. de his q̃ fiunt a prela. et l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius cui manda. est iurisdi. Et hoc etiam satis videt velle Jo. an. in c. abbates. de priuile. in vj. in nouella per id qd ibi dicit. Fateor tñ q̃ iusta causa fuit monẽdi autorẽ ad statuendũ q̃ futura ligarẽtur et nõ preterita. Istud qd ibi dicit gl. valet qz cõmuniter cõtrarius intellectus reputabatur verus. ¶ Itẽ aduerte qz iuxta predicta põt dubitari qd si cõstitutio existat partim declaratoria: et partim editoria noui tatis quid erit tũc dicendũ. dic q̃ quatenus est declaratoria dicendũ est vt superius est dictũ. Quatenus autẽ est editoria noui iuris tunc dicendũ idẽ quod dicetur quando solum noui iuris est editoria. Et per predicta dicit do. Ant. de but. qd si ad factũ dãnatum a iure constitutio noua inducit penam nouam q̃ nõ comprehendet factum preteritum respectu pene. alleg. tex. cum glos. in cle. j. in verbo de cetero. de vsur. Sed aduerte quia potest dici hoc verum quando pena imponitur ipso iure vt sit ibi in dicta cle. j. Sed si veniret per iudicem tunc videtur q̃ posset illam iudex imponere etiam propter factum preteritum ante constitutionem si nondum esset finitũ per id quod dixi post Joã. de lig. per. c. ij. §. eo. Et sic posset intelligi. c. cum tu. j. de vsuris. et facit q̃ dixi super glo.

13 ¶ † Secundo casu quando procedit annullãdo tunc cõcludit Bar. q̃ si causa annullationis inducitur per statutum: tunc nõ cõprehendet preterita in dubio: secus etiã si ante statutum suberat causa annullationis. per id qd habetur in l. penul. et fi. C. de incest. nuptijs. ¶ Tertio casu quãdo ꝑcedit cõfirmando tunc Jac. de bel. vt refert Bar. in d. l. omnes populi. simpliciter dixit q̃ trahitur ad ꝑterita. facit quod habetur in c. preterea. j. de trãsac. et facit quod habetur in d. l. bene a zenone. C. de quadrien. prescrip. ibi videtur dicere quando in cõstitutione. et vult etiam qd respiciat futura. sed Bar. in loco preelleg. videtur velle q̃ respiciat preterita si in constitutione apposita sint verba respicientia ad preteritũ: alias secus. vnde dicit q̃ lex noua que confirmat donationem factam nudo pacto nõ intelligetur confirmare donationem que esset facta ante cõstitutionẽ. l. si quis argentũ. C. de dona. Uel forte voluit q̃ quando lex simpliciter dicit q̃ confirmat donationem si fiat pacto nudo q̃ tũc non cõprehendit donationes ante factas: secus si diceret q̃ confirmat donationes factas pacto nudo: quia tunc videtur apponere verba preteriti temporis. ideo comprehẽderet donationes factas ante cõstitutionem. ¶ Aduerte tamen quia si diligẽter ponderetur. l. si quis argentũ. §. sed si quis. C. de dona. que confirmat donationem que fit pacto nudo. Et ideo videt q̃ nõ cõprehenderet donationes nudo pacto factas ante illam legẽ: qz istud est quod voluit Bar. in d. l. omnes populi. in d. v. q. principali. ¶ Potes etiam dicere q̃ vbi confirmat donationem si fiat pacto nudo q̃ tunc qz inducit conditionẽ ex lege. vt patet in l. si quis argentum. C. de dona. intrinsece. talis cõstitutio habet annexam inductionẽ noui iuris. Et ideo tunc talis cõfirmatio nõ cõprehẽderet preteritas donationes.

14 ¶ † Quarto casu quãdo lex noua seu cõstitutio: vel statutũ procedit aliquid inducendo: tunc cõcludẽ q̃ aut disponit circa preparatoria: seu ordinatoria iudicij. et tunc respicit preterita. l. ij. C. de iura. calũ. Et ista est cõmunis opinio vt tangit Bar. in d. l. oẽs populi. Et facit qd habetur in d. l. ij. in prin. et §. penul. et qd no. Cy. in l. leges. C. de legi. hoc tamẽ videtur limitandũ vt voluit gl. in c. licet canon. de ele. in vj. qz verum est qd trahitur hoc casu etiam ad preterita. et sic ad lites etiam inchoatas dum tamen nõ tangatur processus precisus: sed remaneat validus. et sic respectu futuri seruari debebit ipsa constitutio vel statutum. Disponens circa ordinatoria iudicij. et vt dixi hec est cõmunis opinio. Tamen posset dici q̃ si lites inchoantur etiam ex preteritis factis post cõstitutionẽ nouam disponentem circa ordinatoria iudicij bene traherẽt cõstitutio ad tales lites: qz illa tunc sunt futura post illã cõstitutionẽ facit qd habetur in cle. vt hi qui. de eta. et quali. et in cle. j. de testa. secus videretur si esset lis inchoata ante illam constitutionem: et penderet per appellationem. Nam videtur q̃ illa non respiceret constitutio noua per id qd habetur in auf. vt cum de ap. cog. in prin. vbi aperte videtur velle q̃ nedum talis causa debet determinari ꝫm legẽ antiquam: sed etiam examinari. et idem videtur ibi velle si fuisset conclusum in causa principali: et relatio facta superiori. Alias autẽ nõ q̃ possit procedere opi. cõmunis cum limitatione glo. in d. c. licet. Cõmuniter tamẽ doc. transeunt cum dicta glo. imo plus videretur posse attentari q̃ vbi causa est inchoata ante constitutionẽ q̃ indistincte deberet obseruari antiqua lex per hunc tex. cũ similibus nisi expresse caueatur q̃ etiam ad lites pendẽtes trahatur. et sic posset intelligi. d. l. ij. C. de iura. calũ. Et disputatiue satis posset sustineri qd est dictum. Tamen vt predixi cõmunis opi. est cum glo. d. c. licet canon. Si vero cõstitutio noua respicit decisoria: et tũc aut emanat in delictis: aut in contractibus et alijs dispositionibus. Si in delictis et tũc aut constitutio noua facit esse delictũ qd prius non erat: et tunc non trahitur ad preterita. per id qd habetur in l. iubemus. ad fi. C. de testa. Aut disponit circa id qd alias est delictum: et tunc aut disponit nouam penã imponendo: aut illam mitigãdo. Si disponit imponendo: et tũc aut prius erat pena conueniens delicto: et tunc constitutio noua superueniens imponens aliam penã nõ trahetur ad delicta cõmissa ante ipsam cõstitutionem: qz talia debebunt puniri ꝫm penam legis: seu statuti subsistẽtis tempore delicti. l. j. ff. de penis. cum ibi notatis. Si vero ante constitutionem nõ erat imposita pena cõgrua: sed forte maior q̃ fieri deberet. et ex aliqua causa tũc subsistente vel minor ex aliqua causa tunc dicit Bar. in d. l. oẽs populi. qd constitutio noua imponẽs penam congruam habebit locũ etiam in delictis commissis ante constitutionem per. l. penul. ff. si ex noxa. cau. aga. vnde ibi dicit q̃ si factum fuit statutum q̃ vendens sal alteri priuato sine licentia publica capite puniatur: vt dicit alias hic fuisse factũ tempore cuiusdam discordie inter dominiũ venetorum et dominos huius ciuitatis tunc existentes: si postea fuit factum statutũ q̃ qui vendidit sal sine licentia puniatur in cẽtum libris q̃ isto casu si aliquod delictum fuit cõmissum ante secũdum statutum in vendendo sal sine licentia si non erat facta punitio puniri debebit pena secunda statuti: qz prima fuit nimis rigorosa. ideo nõ debet attendi statutum temporis delicti: sed statutum temporis sententie preferende. quod tene menti. Si autem disponat statutum mitigando penam: puta q̃ bãniti soluendo centum eximãtur de bãno: tunc etiam bene comprehendit bãnitos ante statutum per id quod habetur in l. cum lex. ff. de legi. An autem comprehendat illos qui bãniuntur post statutum dixi superius. Si vero cõstitutio noua vel statutum inducit aliquid noui circa cõtractus vel alias dispositiones. concludit Bar. in loco prealle. qd si disponit circa solẽnitatem vel negotij contractus. Et tũc si actus erat ceptus et perfectus ꝫm legem antiquam quo ad sui solennitatem seu formam: licet alias pẽderet eius executio cõstitutio noua vel statutum non trahitur ad talem actum. et sic debet intelligi gloss. in c. licet canon. facit quod habetur in l. iubemus. C. de testa. secus si actus esset ceptus: sed non perfectus: qz tunc ad talem actum porrigitur per id quod habetur in l. cõtractus. C. de fide instru. Et sic debet limitari gl. in d. c. licet canon. et facit quod habetur. j. de ele. c. cum in cunctis. §. hoc sane. Aut statutum vel constitutio disponit inducendo vel tollendo exceptionem. et tunc concludit Bar. in loco preallega. qd si factũ ex quo inducitur exceptio vel tollitur contingit post statutum: tũc ad talem casum porrigitur statutum per id quod habetur in l. testium. C. de testi. et in l. penul. C. de vsuris. et facit in arg. quod habetur in l. fiscus. ff. de iure fisci. nisi aliud exprimeretur in statuto. Et sic potest intelligi quod habetur in auf. de duobꝰ reis. et etiam in auf. hec constitutio innouat cõstitutionem. col. viij. Et ꝑ predicta potest inferri ad multa: et precipue ad tres questiones. Una est si statutum nouum disponat qd cõsuetudo prescribat spatio quinq; annorum nunquid proderit sibi possessio ante statutum. Concludit qd non: sed oportet qd factũ ex quo oriri habet exceptio prescriptionis contingat post statutum per id quod habetur in d. l. testium. et sic oportet qd possideat quinq; annis post statutum. Secũda est si statuto cauetur quod instrumentum guarentigie mittatur executori sine libello. Et qd nulla exceptio admittatur nisi solutionis an trahetur ad instrumẽtum guarentigie factum ante statutum. Et cõcludit qd sic quẽtum ad ordinem procedendi: quia quo ad talia statutum trahitur ad preterita. vt supra dixi. Sed si alia exceptio q̃ solutionis competijsset reo: si quidem ex facto ante statutum illa nõ intelligetur sublata per statutum. secus si ex facto post statutum vellet exceptionem allegare: qz non poterit obstante statuto per id quod superius dixi. et per id qd habetur in d. l. testium. in simil. Tertia est si statutum disponit q̃ vir lucretur dimidiam dotis mortua vxore in matrimonio sine liberis: aut vir debeat lucrari

dimidiam si mulier moriatur post statutū sine liberis. Et cōclu⸗
dit ꝙ sic: qꝛ mors propter quā venit lucrū euenit post statutum.
¶ Sed aduerte qꝛ istud dictū nō est sine dubitatione. Nā ex cō
tractu dotis fuit quesitū ius heredibus mulieris ad restitutionē
dotis soluto matrimonio. Et ideo statutū superueniēs nō debet
in dubio tollere ius alteri quesitū: seu obligationē alteri quesitā
licet adhuc nō habuerit effectū per id qꝺ dixi post Inn. circa de
cre. statuimus. de maio. ⁊ obe. super gl. in verbo declaramus. qꝺ
tene menti: qꝛ legiste simpliciter transeūt cū dicto Bar. do. vero
Ant. de but. in hac materia cōsiderabat tres casus principales
in isto mēbro qñ cōstitutio est inductoria noui iuris. ⁊ querit an
trahatur post factū ad preterita. ⁊ cōcludit ꝙ quandoqꝫ factum
⁊ executio facti est de preterito: ⁊ partim de futuro: qñqꝫ est fa⸗
ctū de pterito: sꝫ executio de futuro. Primo casu clarū ꝙ nō tra
hitur cōstitutio noua ad talē casum ex quo factū est perfecte exe
cutum: seu executioni cōtradictum. facit qꝺ habet in. l. penul. C.
de sacrosan. eccle. Secūdo casu dicit ꝙ si factum de futuro est se
parabile a facto de preterito concernit futurū ⁊ non preteritū.
Si vero non est separabile tūc non concernit etiam futurum ne
al's in cōsequentiā cōcernat etiā preteritū. vt est gl. no. in cle. j. de
testa. ¶ Tertio casu cōcludit ꝙ si cōstitutio respicit ipsum factū
tunc nō trahit ad factū preteritū. d. l. iubemꝰ. C. de testa. ⁊ facit
qꝺ no. glo. in. d. c. licet canon. Si vero verba cōstitutionis respi⸗
ciant executionē: tunc ex quo illa est de futuro illā cōprehendet
alleg. text. cū glo. in cle. vt hi qui. de eta. ⁊ quali. ad idē clemē. j. de
testa. fallit in duobus casibꝰ fm eū. Primus est qñ executio est
oīno accessoria facto: nec bene pōt separari ab illo. vt ptꝫ ex his
que tetigi super glo. in verbo declaramus. circa intellectū. c. sta⸗
tuimus. Nā ibi ex huiusmodi constitutione fuerat ei assignatus
primus locus in choro vel capitulo: lꝫ esset minor in ordine tñ ex
quo semel locus primus fuit ei assignatus. ⁊ post constitutionē
consueuerit etiā successiue dietim sedere in loco non per hoc mi⸗
nus debuit sedere in primo loco etiam post ipsam constitutionē
qꝛ talis sessio lꝫ sit accessoria. ⁊ veniat ad executionem assignatio
nis loci facte: qꝛ oīno est accessoria ipsi assignatiōi iam facte an⸗
te cōstitutionē debuit habere locū dicta executio etiā post ipsam
cōstitutionē. fallit secundo fm do. Ant. de bu. qñ lex noua facit
statutū sub certa rōne: qꝛ si ratio nō vendicaret sibi locū in execu
tione de qua tractaretur: tūc nō traheret constitutio ad talē exe⸗
cutionem. vt est text. cū gl. in. d. cle. j. de testa. ¶ Sed aduerte in⸗
quantum do. Anto. de bu. vult ꝙ vbi constitutio noua respicit
executionē qꝺ tūc cōprehendit illam si est futura etiam ex facto
de preterito. ⁊ non videt bene probari per. d. cle. vt hi qui. nec ꝑ
dictā cle. j. de testa. qꝛ in eis sunt apposita verba que respiciūt ex
presse factum de preterito. vt ptꝫ in cle. vt hi qui. dum dicit man
cipati. ⁊ in. d. cle. j. de testa. dum dicit deputatis. ⁊ ideo vidētur a
cōtrario sensu dictoꝝ iuriū qꝺ vbi nō apponuntur verba sapiē⸗
tia preteritū ꝙ non cōprehendat factum de preterito cuius exe
cutio pēdet. ⁊ est futura per regulā istius tex. ⁊. l. leges. C. de legi.
precipue qñ ageret de preiudicando iuri alterius per id qꝺ infe
rius tanget. ⁊ per id etiam qꝺ no. Bart. in. d. l. oēs populi. in. v.
principali qōne. Et in questione quam ibi ponit qñ sit statutū
qꝺ masculus preferat femine in successione ab intestato: qꝛ non
habet locū si quis esset mortuus ante statutū lꝫ femina nondum
habuisset portionē suā nisi in statuto aliud caueret. Et per pre⸗
dicta videt ꝙ si in cle. vt hi qui. simpliciter statuisset ꝙ nullꝰ ha
beret vocē in capitulo nisi esset in sacris ꝙ non comprehendisset
illos qui prius ante habuissent vocē lꝫ non fuissent in sacris. Et
ꝑ hoc qꝛ nō debet intelligi in dubio ꝙ tollat ius vocis qꝺ qs ha
bebat: sed qꝺ potius respiciat recipiendos post ipsam cōstitutio
nem. Et eodem modo videretur dicendum ꝙ si in cle. j. de testa.
dixisset simpliciter ꝙ exempti qui dantur ad exequendum testa
menta qꝺ debeant reddere rationem diocesanis qꝺ tunc nō cō⸗
prehendisset exemptos deputatos ad executionem testamēti an
te dictam cle. sed solum deputandos post illam per hunc text. et
d. l. leges. Et hec faciunt ad no. per Fede. de senis in suo consil.
ccxliij. alias est. ccxliij. vbi tangit an guardianus fratrū minoꝝ
qui fuerat deputatus executor testamenti ante cle. exiui. de ver.
signi. que in. §. cupientes. ver. cūqꝫ. interdicit executionem testa⸗
mentorum fratribus minoribus cōprehenderetur. Et cōcludit
executionem fiendam per dictū guardianū cum mortuus est te⸗
stator ante dictam cle. nondum tñ esset facta executio tēpore di⸗
cte cle. nam fm opinionem do. Ant. de bu. ex quo executio erat
de futuro post cle. j. comprehenderetur sub illa cle. sed tenēdo qꝺ
dixi superius contrariū esset dicendum. Et istam partem tenuit
Fede. in loco preallega. videlicet qꝺ non comprehenderet talem
executionem ex eo qꝛ non videtur cōueniens ꝙ testator qui fuit
confisus de ipso guardiano remaneat illusus: cū forte voluisset
epm exequi quē forte habebat suspectum aliqua de causa: ⁊ si sci
uisset guardianum nō posse esse executorem de alio prouidisset.

Et per hoc etiam facit qꝛ vt dixi in. d. cle. j. de testa. fuerūt appo⸗
sita verba respicientia preteritum. ⁊ sic secus videtur vbi in con
stitutione noua nō apponātur verba respicientia preterita. Cō⸗
tra istam tñ partem facit qꝛ dicta cle. in loco prealleg. videt pro
cedere declarādo ⁊ nō inducendo de nouo: vt ibi patere videt.
⁊ ideo videt ꝙ trahatur etiam ad preterita per ea que dixi supe⸗
rius ⁊ que etiam hic tetigit gl. Sed respondit Fede. ꝙ hoc casu
non debet cōprehendere preterita: qꝛ cōmuniter seruabatur qꝺ
guardianus poterat esse executor. allegat no. de postu. prela. c. j.
in. vi. Tamen ad illud. c. posset responderi vt superius tetigi ꝙ
ibi fuit appositū verbū de cetero. ⁊ sic al's videret esse secus. Et
ex hoc capite si dicamus illam cle. esse declaratoriam videtur qꝺ
comprehendisset dictū casum ex quo ibi nō ponitur verbum de
cetero. Aduerte tñ qꝛ dicit ibi Federi. ⁊ sequitur hic do. Ant. de
but. ꝙ licet frater minor nō posset esse executor. si tñ de facto fue⸗
rit executus nō contradicente epo: nec alio tenebit executio. fa⸗
cit qꝺ habetur in. l. filiusfamilias. §. veterani. ff. de procur. vbi li⸗
cet miles posset repelli a procurando: si tñ nō fuit repulsus tene⸗
bit iudiciū. ad idē allegat do. Anto. de but. qꝺ no. in. c. sicut. ne
cle. vel mo. vbi lꝫ existens in sacris ꝙuis sit tabellio non debeat
cōficere instrumēta sup rebus laicorū tamē si conficiat tenet. di⸗
cit etiam hic do. Anto. de but. in hac materia posse considerari
ꝙ aut constitutio noua inducit indulgentiā: puta qꝛ dicit statu
tum ꝙ bāniti redimātur soluēdo certam quantitatē. ⁊ tūc trahe
tur ad bānitos de preterito. allegat legē cum lex. ff. de legi. ⁊ nō
respiciat futuros. ⁊ ex hoc infert ꝙ vbi statutū transit in priuile
gium qꝺ tale statutum habet vim priuilegij ⁊ non legis. Cōtra⸗
rium tamē videt voluisse glo. in proemio cle. in verbo de cetero.
Nec ob. qꝺ habetur in. d. l. cum lex. qꝛ pōt dici ꝙ illud ideo ꝓce⸗
dit vt non trahat ad futura ne detur materia delinquēdi. vt su⸗
perius dixi. Aut aliud inducit constitutio noua. ⁊ tūc si per illā
detrahitur iuri alterius tūc nō trahetur ad preterita. facit quod
habetur in. c. statuimus. cū ibi no. per Innoc. de maio. ⁊ obe. se⸗
cus si non attrahatur allegat no. sepius in prealle. clemē. dic vt
ibi: sed certe si bene ponderetur ibi detrahitur iuri illius qui ha⸗
bebat vocem ante illam cle. licet nō esset in sacris: hoc tñ ibi con⸗
tingit propter verba preteriti tēporis ibi posita. ¶ Ultimo di⸗
cit etiam posse considerari an constitutio noua respiciat princi⸗
pium. vt quia dicat ꝙ lites inchoande debeant sub certa forma
tractari: ⁊ tunc clarum qꝺ nō traheretur ad illas inchoatas: an
vero respiciat finem. Exemplum fm eum si cōstitutio dicit ꝙ si
quis extraxerit frumentum extra territorium puniatur in certa
quantitate. nā videtur qꝺ comprehendat illum qui nondū tra⸗
xerit tēpore constitutionis: quod dicit esse verum: nisi prius tra⸗
xisset: sed casu coactus fuisset inter territorium reducere per. l. ce⸗
sar. ff. de publicanis. vel nisi ex contractu inito cum superiore in⸗
cepisset ipsum trahere: quia tunc cum actus sequens sit consecu
tiuus ad precedentem non trahetur constitutio ad illum actum
⁊ sic sensit secus esse si cum priuato contraxisset. Sed certe idem
videtur dicendum per id quod dictum fuit post Joā. an. in. c. ij.
s. eo. ex quo emerat frumentum ante statutum animo trahendi
extra territorium. ⁊ licet defecit. ideo ne remaneat in dāno vide⸗
tur qꝺ non trahatur statutum ad talem casum prout etiam vi⸗
detur voluisse Jo. an. in. d. c. ij. de quo etiam ibi dixi. Et hec suf⸗
ficiant de materia huius capituli loco repetitionis.

¶ De rescriptis. Rubrica.

¶ Continuatur ad precedentia hoc modo. Uisum est in ti. pre
ceden. de consti. verum qꝛ rescripta quo ad illos quibus ⁊ inter
quos conceduntur habēt vim cōstitutionū. ideo post rubricam
precedentem ponitur ista. vel potes cōtinuare aliter. Uisum est
supra de cōsti. quia parū esset iura esse condita nisi essent qui illa
executioni mandarent. l. ij. §. deinde. ff. de origi. iur. Ideo viden⸗
dum erat de ministris qui haberent illa exequi: verum quia ta⸗
les vt plurimum sunt delegati qui dantur per rescripta. ideo hic
ponit rubricam de rescriptis. De materia in decre. xxv. q. j. ⁊. q.
ij. per totum. ⁊ reperitur in. vj. et cle.

1 ☞ Clausula (appellatione remota) vel (sublato appellationis remedio) quid operetur ⁊ an papa vel princeps possit tollere appellationem.
2 Rescriptum cū clausula priuilegiata contra ius valet, licet princeps non apponat clausulam non obstante tali lege.
3 Priuilegio aliquando conceditur quod est de iure communi cōcessum.
4 Generi per speciem derogatur.
5 Priuilegium quando continet idem quod ius commune non est necesse in rescripto facere mentionem de tali priuilegio sicut nec de iure communi.

6 Statutū continēs idē qđ ius cōmune censetur esse ius cōmune.
7 Priuilegium vt quis possit appellare aliquando indulgetur et quid operetur illa indulgentia.
8 Tempus presentationis non inspicitur in literis ad beneficia sed tempus date.
9 Impedimentū allegare nō sufficit nisi protestatio facta fuerit.
10 Rescriptum secundum ius commune impetratum contra priuilegium non valet si non fit de illo priuilegio mentio.
11 Testator si generaliter relinquit alicui omnes seruos postmodum facit alteri speciale legatum de certo seruo derogat illi generali in specie expressa.
12 Statutum disponens idem qđ ius commune an censeatur esse ius cōe et an aliquid addat iuri cōmuni presertim rōne vinculi.
13 Statutum regulatum secundum ius commune an iure communi sublato sit sublatum statutum.

Sicut romana. Priuilegio generali fm ius cōmune obtento obstat rescriptū speciale etiā de illo mentionē nō faciens. h. d. Et due sunt partes principales. Nā in prima ponit cōsultatio. In secūda responsio. secunda ibi inquisitioni. Prima cōtinet quatuor: formā cōmissionis: formā indulgētie: appellationē et cōsultationē. vt patet ex litera. secunda pōt diuidi. Primo ponitur responsio. Scdo responsionis ratio. scda ibi: quia. ¶ † No. ex tex. primo ꝙ interdū cōmittitur causa cū clausula appellatione remota vel sublato appellationis remedio. et intellige per papā: [a] qꝛ alius inferior nō posset cū dicta clausula cōmittere. ĵ. de offi. dele. sup qstionū. post pn. facit. l. fi. cū ibi no. C. de sen. ꝛ inter. om. iudi. Que autē sit virtus huius clausule appellatione remota habetur in. c. pastoralis. ꝛ. c. cū debitus. ĵ. de appel. Et vnus effectus videtur esse: qꝛ videt tollere facultatem appellandi ꝛ iudici a quo necessitatē deferēdi appellationi. licet si vellet posset illā admittere. de quo plene in. d. c. pastoralis. ꝛ facit etiam qđ habet. ĵ. de offi. deleg. pastoralis. §. pterea. ¶ Et ex predictis etiā no. ꝙ cōsiderato ꝙ appellatio est quedā defensio. facit qđ habetur in. l. j. ff. de appella. pōt princeps rescribēdo tollere defensionē respectu formule inducte a iure positiuo: licet ex toto non possit tolli defensio cū sit de iure naturali per id qđ habetur in cle. pastoralis. de re iudica. ꝛ. l. vt vim. ff. de iusti. ꝛ iur. ¶ † Itē etiā ex pdictis not. ꝙ rescriptū cū clausulā priuilegiata contra ius valet: lꝫ princeps nō apponat clausulā nō obstante tali lege de quo aliqđ tangit hic per Jo. an. ꝛ p do. Ant. de bu. ꝛ tanget. ĵ. eo. nōnulli. ¶ Itē no. ꝙ interdū per literas pape indulgetur alicui vt libere possit appellare. Et quid tūc operet dicta indulgētia tangitur in glo. facit qđ habetur in. l. si qn. C. de inoffi. testa. Et ex hoc etiā potes notare ꝙ interdū cōcessum de iure cōi cōcedit a priuilegijs. ꝛ sic nō reputat interdū superfluū per priuilegiū impetrare id qđ a iure cōi cōceditur licet regulariter cōsueuerit dici oppositū per id qđ habetur in. l. j. ad fi. ff. ad municipa. ¶ Itē no. illud vulgatū ꝙ mādatū speciale derogat generali: ꝛ fit generale. ¶ † Pōt notari qđ specialis dispositio derogat generali. Et cōsequenter regulā illā generi per speciem derogatur. de quo de reg. iur. generi per speciē. in. vj. ꝛ in. l. vxorē. §. felicissima. ff. de leg. iij. ¶ Et no. bene ꝙ vt species deroget generi in sua specie nō est necesse qđ in ipsa specie fiat mentio de genere. de quo in preallе. regula generi per speciem. ꝛ in. c. pastoralis. ĵ. eo. ti. ¶ In gl. j. ibi. puta propter cōtumaciā melius dixisset nisi propter contumaciā vel delictū: qꝛ nō est verisimile qđ hoc casu si expresse fuisset petitū istud cōcessisset. facit. ĵ. de regu. iur. in generali. lib. vj. ꝛ. ff. de pig. in. l. obligatione generali. et sic etiā tenebat Ala. in sua glo. vt etiā hic tangit do. Car. florē. In alijs ergo casibus in quibus prohibet appellatio possit procedere gl. ¶ In ea. gl. ibi: fuit contra ius cōmune. supple fm opinionem predictorū. ꝛ sic fuit priuilegiū. Nā priuilegiū est lex priuata priuans ius cōmune. iij. dist. priuilegia. ꝛ per hoc habes clarū intellectū eorū que sequūtur in gl. Nā vult dicere qđ ex quo ista indulgentia fm istā opinionē est priuilegiū nō debet tolli per secundū rescriptū per qđ causa fuit cōmissa appellatione remota: siue dicatur tale rescriptū esse ius cōmune: siue priuilegiū: ex quo non facit mentionē. vt in. c. cū ordinē. alle. in glo. ¶ Et similiter secundū priuilegiū non videtur tollere primū si de illa non facit mentionē. ĵ. de prescri. veniēs. Et sic videtur qđ nō posset saluare opinionem seu intellectū predictorū. vt hic dicit glo. ¶ Aduerte tū qꝛ tāgēdo opinionē Hosti. quā posuit hic Jo. an. ꝛ tetigi post glo. intellectus pōt saluari: quia potest dici qđ secundū rescriptū de quo in litera censeatur priuilegiū propter clausulā priuilegiatā in eo insertā. et quia est speciale in certa causa deroget indulgētia speciali que habebat locū in omni causa. licet de illa nō faciat mentionē: quia fm opinionē Hosti. speciale priuilegium derogat generali in sua specie etiam dato quod de generali non faciat mentionem. per istum tex. ꝛ per id quod habetur in regula generi per speciem. ¶ † In ea. glo. ibi. potest ergo dici hec regula in se vera: ex qua habes qđ vbi priuilegium continet idem quod ius cōmune non est necesse in rescripto facere mētionem de tali priuilegio: sicut nec de iure cōmuni. ꝛ ad hoc sepe allegat. Et intellige hoc verū qn priuilegiū ex toto cōtineret ius cōmune: sed si partim cōtineret ius cōe: partim priuilegiū: nō valeret secundū simpliciter impetratū nō faciēs mētionē de primo si aliud contineat ꝙ priuilegiū. vt voluit notabiliter Inn. in. c. veniens. ĵ. de prescrip. Nā verisimile est qꝛ si papa sciuisset priuilegium temperasset ꝛ limitasset secundum eodē modo vt voluit Innoc. in loco preallegato. sequēs etiam lectio in ver. vel potest dici in se vera. Et per predicta videtur qđ si rector ecclesie parochialis impetret priuilegiū super decimis sue parochie percipiēdis quia hic sibi a iure cōmuni conceditur. de restit. spo. ad decimas. lib. vj. si aliquis impetret exemptionem a prestatione decimarum nō esset necesse ꝙ in tali exemptione fieret mētio de ipsa indulgentia sicut nec de iure cōmuni. Et idē si episcopus impetrasset priuilegium super quarta decimarum in sua diocesi que spectat ad eū de iure cōmuni. ĵ. de prescri. de quarta. ꝛ de offi. or. conquerente. Si aliquis impetraret exemptionem a prestatione dicte quarte non esset necesse facere mentionem de indulgentia cōcessa episcopo seu priuilegio super dicta quarta eadē ratione. Et ex predictis videtur ꝙ in rescriptis contra ius nō sit necesse facere mentionē de iure nec consequenter qđ sit necessaria clausula non obstante in ipso rescripto de quo hic per Joā. an. ꝛ do. Anto. de but. dicam. ĵ. eo. nōnulli. ¶ † Item facit ꝙ statutū cōtinēs idē quod ius cōmune cēseatur esse ius cōmune de quo per glo. in. c. j. de consti. in. vj. ꝛ per Jo. de lig. ꝛ do. Anto. de but. hic tangam post gl. Et secundum predicta exponit hic Inno. literam ꝙ speciale mandatum. i. rescriptum vel priuilegium vel indulgentia quod vel que contra vel preter ius aliquid cōtinet derogat generali mandato vel priuilegio vel rescripto qđ tantum continet ius commune. do. vero Anto. de bu. hic dicit ꝙ in casu c. triplex. potuit esse ratio. Prima quia species derogat generi. Et hoc posuit text. ¶ Secunda quia rescriptū cum clausula de qua in litera obuiabat priuilegio quod solum comprehendebat ius cōmune. ꝛ ideo illud tollebat ꝗuis de eo nō faceret mētionē. ¶ Tertia potuit esse quam tetigit hic Inno. ꝛ Jo. an. post eum videlicet qꝛ primū priuilegiū si cōprehendit tantū casus cōprehensos in iure referebat ad causas que tractabantur de iure cōmuni. ꝛ ad illas tantū restringebat. ꝛ ideo rescriptum secūdū de quo in litera quod volebat tractare causam aliter ꝙ de iure cōmuni velut super diuersa emanatum ꝛ non tangens primū priuilegium valuit licet non fecerit mentionem de ipso priuilegio. ¶ † In ea. gl. ibi. si etiā non grauaretur. hoc intelligit do. Car. floren. ꝛ videt ꝙ bene qn hoc esset expressum in ipsa indulgētia qđ licitū sit appellare etiā si nō grauet. al's in dubio nō est presumendū. de mēte pape fuisse ꝙ voluerit cōcedere potestatem appellandi si nō grauaret. facit. ĵ. de re. iur. In generali. li. vj. ꝛ qđ no. Jo. and. hic in distinctione Hosti. in tertio casu. facit etiā qđ habet. ĵ. ea. causa. ꝛ si dicat quid ergo operabit tūc indulgentia pōt responderi ꝙ operabit ex quo cōcedit ꝙ libere possit appellare qđ nō erit necesse exprimi causam in appellatione: nec etiam erit necesse appellare in scrip. licet al's esset secus quādo a grauamine appellaret. ĵ. de appel. c. j. li. vj. ¶ Itē operabit fm Hosti. ꝙ tertio poterit appellari. Sed cōtrarium tenuit hic Vincen. et videt qđ melius qꝛ non est verisimile ꝙ papa voluerit concedere tertio appellari cū satis sufficiūt due appellationes. ꝛ qꝛ talis indulgētia debet potius restringi ꝙ ampliari. dūmodo aliquid operaret ex quo est cōtra ius per id qđ habet. ĵ. de cōsue. cū dilectus. ꝛ. ĵ. de reg. iur. que a iure. li. vj. ¶ Itē operabit fm Hostiē. qđ poterit ex interuallo a diffinitiua viua voce appellari. lꝫ al's esset secus fm ea que notant in. d. c. j. de appel. li. vj. ꝛ in. l. ex illo. C. de app. ꝛ in. l. j. ff. de app. ¶ In gl. ij. hec glo. plura facit. nam post allegatas duas cōcordantias. primo tractat de literis contentiosis ad lites. secūda de priuilegijs. tertia de literis ad beneficia impetratis. quarto soluit duo cōtraria. secūda pars ibi. super priuilegijs. tertia ibi. in beneficijs. quarta ibi illa decretalis. Item primū casum subdiuidit in duos. Nam primo tractat de rescrip. ad lites contētiosas in causa principali. In secūda de literis contentiosis ad lites in causa appellationis. secunda ibi. in literis que impetrantur. ¶ In ea. gl. ibi expressam facit mentionem de primo. Et sic vult quod non sufficiat facere mentionem generalem ꝛ hoc bene probabitur in. c. ii. ĵ. de do. ꝛ contu. ꝛ in. c. ex literis. de offi. delega. Item intellige ꝙ debet fieri mentio etiā qđ prebende de consensū partium fuerunt impetrate. si ita fuit alias nō valerēt secūde no impetrate de cōsensu partium. per id qđ habetur. ĵ. eo. ceterum. ꝛ no. glo. ĵ. in versi. si autem primo rescriptum. qui versus vt dicit Joan. and. deberet iungi hic ante versum

[a] ¶ Per papā. An aūt princeps possit tollere appellationem. vide hic do. Fely. ī pn. ꝛ per Bart. in l. fi. in. j. colla. de feu. ꝛ tex. in l. j. §. interdū. ꝛ ibi Bart. in j. ꝛ. iij. oppo. ff. qui. app. nō licet. ꝛ no. plene per. do. Sozi. in cōsi. suo. cxcv. incipiente. circa primū consultationis articulū. in prin. in. ij. parte.

versum.⁊ hoc intellige qui.ĩ.sequitur in glos.¶ Item intellige
q̄ etiam fieri debet mentio de processu si per primas sit proces-
sum.ĩ.de re iudi.cum ad monasteriũ.al's non dicerent̃ secũde fa
cere mentionem sufficientẽ de primis.Et aduerte ẜm do.Ant.
de bu.vt rescriptũ dicatur generale opꝫ ꝙ generaliter aut inde-
finite vel sub aliquo signo collectiuo vel vniuersali plura cõpre-
hendat.Si autẽ cõprehẽderet plura specifice distributa seu enu-
merata per hoc non diceret̃ generale:quia quot essent enumera
ta tot censerentur esse rescripta.⁊ cõsequenter non diceretur esse
generale.allegat quod habet̃.ĩ.eo.cum dilecta.⁊ q̄ ibi dicetur.
Et aduerte etiã q̄ glo.omittit quartum casum quãdo videlicet
vtrũqꝫ est generale:tñ idem est dicendũ ꝙ dictum est:qñ vtrũqꝫ
est speciale:q̄ eadem est ratio.⁊ per cõsequens idem ius.s̄.titu.j.
translato.¶ In ea.gl.ibi in negotijs iam ceptis.i.qñ inchoatũ
est iudicium saltẽ per citationẽ per illas literas quas superiꝰ di-
ctum est preualere.¶ In ea.glo.ibi.si vero nec primũ nec secun-
dum ⁊c.Aduerte q̄ quando primũ rescriptum erat generale et
secũdũ erat speciale de iure antiquo ante decre.vt debitus.vale-
bat primum rescriptum generaliter fallebat in duobꝰ casibus.
¶ Primus erat quando in secundo fiebat expressa ⁊ sufficiens
mentio de primo.ĩ.eo.ceterum.¶ Secundus erat quando pri-
mus impetrans nõ vtebatur primo rescripto dolo vel negligen
tia.nã tunc valebat secundũ rescriptũ post annũ.licet non face-
ret mentionem de primo.ĩ.eo.si autem.⁊.c.plerũqꝫ.An autem
istud secundũ sit innouatũ per.c.vt debitus.gl.ponit hic duas
opi.Una fuit quã ponit.ĩ.in versi.satis posset dici ꝙ hodie di-
cta iura.c.si autem.⁊ plerũqꝫ indistincte sunt correcta vt sic non
attendatur tempus date:sed tempus presentationis ⁊ voluerũt
aliqui ꝙ illa preualeant que prius fuerint presentate per decre-
8 talem capitulum.ĩ.eo.¶ †Sed certe ibi loquit̃ in literis ad be-
neficia:nec etiã est verum ꝙ in eis inspiciatur tempus presenta-
tionis sed potius tẽpus date vt ibi probatur ẜm verum intelle-
ctum.⁊ tangetur inferius circa literas beneficiales.vnde alij di-
xerunt ꝙ ille debẽt preualere que prius fuerint presentate.⁊ per
quas prius fuit facta citatio ⁊ sic sola citatio nõ attẽdit̃.⁊ istud
tenuit glos.in.d.c.vt debitus.vcꝫ ꝙ sola presentatio nõ attẽdat̃
sed potius per quas prius fuerit citatus quia tñ hec opinio que
vult ꝙ indistincte.c.si autem.⁊.c.plerũqꝫ.sint correcta nõ videt̃.
bona quia iuriũ correctio est euitãda.de ele.cum expediat.li.vj.
Ideo glo.hic posuit aliã opinionẽ vcꝫ ꝙ dicta capitula nõ sint
ex toto correcta sed limitent̃ q̄ si primus impetrãs infra annũ
vti literis primis poterit etiã infra annũ impetrans secundas
ipsum preuenire faciendo eũ citari per secũdas que tũc valebũt.
lꝫ nõ fit mentio de primis.Si autẽ infra annũ sit impeditus pri
mus persequi primas literas.tũc infra annũ nõ poterit preueni
ri per secũdũ impetrantẽ.Et hoc casu remaneãt incorrecta.d.c.
si autẽ.⁊.c.plerũqꝫ.dũ tñ fuit protestatꝰ de impedimẽto.post an
num vero.lꝫ olim nõ posset preueniri:qñ propter impedimentũ
nõ fuerat vsus literis.tñ hodie indistincte post lapsum anni po-
terit preueniri.Et si fuerit preuentus ꝑ citationẽ certã vigore se
cundarũ valebũt secũde.lꝫ nõ faciãt mentionẽ de primis.¶ Et
ista est sententia gl.in effectu.⁊ cũ gl.cõiter transeunt doct.tamẽ
Hosti.dicebat ꝙ decre.vt debitus nihil corrigebat de iure anti-
quo quãdo cõcurrit scd̄m rescriptum cum primo q̄ ẜm eũ nõ lo
quitur hoc casu.Sed quando preuenit̃ quis corã ordinario:vel
quãdo verbaliter ⁊ nõ realiter fiebat citatio nõ proderat ꝑ illam
decre.ẜm eũ do.Anto.de but.hic dicebat posse dici de iure attẽ-
di debere modũ opponẽdi:q̄ si ille qui primas literas impetra-
uit citat̃ per secũdas.⁊ cõparet coram iudicibus datis per illas
⁊ opponit tantũ de primis literis nec ipsas p̄sentat primis iudi
cibus vt ꝓcedãt ⁊ tũc reijciet̃ eius receptio.⁊ sic põt intelligi.d.
c.vt debitus ẜm eũ.Si vero citatus ꝑ secũdas statim presenta-
bat literas suas primis iudicibus.⁊ demũ cõpareat corã secun-
dis seu impetratis ꝑ secundũ restriptũ ⁊ opponat de primis di-
cẽs se illa presentasse suis iudicibꝰ ⁊ ꝙ paratus est ꝑ illas proce-
dere.tũc dicit ꝙ de iure debebit audiri.⁊ remanẽt tũc iura anti-
qua incorrecta.Sed vt dixi cõiter tenet̃ opi.gl.de qua dixi supe
rius.¶ In ea.gl.ibi.opi.pape.Inn.iiij.in.c.ceterũ.ĩ.eo.¶ In
9 ea.gl.ibi.nõ fuerit ꝓtestatus.No.diligẽter† ꝙ nõ sufficit quem
esse impeditũ nisi protestatus fuerit de impedimẽto concor.ĩ.eo.
plerũqꝫ.⁊.ĩ.de elec.cupiẽtes.in.vj.Egidius tñ tenuit contrariũ
vt dicet̃.ĩ.eo.si autẽ.Sed tutius est protestari ꝓpter opi.euitan-
das.¶ In ea.gl.ibi.vel satis posset dici quasi velit glos.ꝙ indi-
stincte etiã.ĩ.annũ siue subsit impedimentũ siue nõ locus sit pre
uentioni.¶ Sed istud cõiter nõ tenet̃ q̄ euitãda est iuriũ corre-
ctio quatenus fieri põt.ĩ.de elec.cũ expediat.lib.vj.Ideo saltem
remaneãt iura incorrecta infra annũ qñ subest impedimentum
imo plus dicit Host.vt.s̄.tetigi ꝙ decretalis vt debitus in nul-
lo corriget hec iura:q̄ loquit̃ qñ corã ordinario fit preuẽtio vel
qñ litere presentant̃ verbaliter sꝫ nõ actualiter.Tamẽ cõiter te-
netur cõtrarium.⁊ sic cõiter tenet̃ cũ glo.q̄ locus est preuentio-
ni hodie nisi infra annũ subsit impedimentũ.¶ In ea.glos.ibi.
properandũ in prin.Aduerte q̄ gl.locuta est qñ litere impetrã-
tur a diuersis ad diuersos iudices:vel etiã ab eiusdẽ:sed sub di-
uersa data ⁊ diuersa forma.Sed vbi impetrarent̃ ab eosdẽ sub
eadẽ data sed forma diuersa.tũc recurre ad.c.sane.ĩ.de offi.dele.
Et istud no.ĩ.eo.ti.ex tenore.Itẽ si litere diuerse impetrent̃ ab
eodẽ super eodem negotio nõ tangit gl.sed tangitur in tex.⁊ gl.
ĩ.eo.ex tenore.¶ In ea.glo.ibi.super appellationibus.conclu-
de ꝙ si impetrãtur non facta mentione de appellatione nõ va-
lent.ĩ.eo.ex parte.s̄.⁊ hoc clarum si impetrantur ab appellante.
idem si ab appellato per no.in.d.c.ex parte.licet Inno.in.c.seq.
tenuerit contrariũ ⁊ non bene.⁊ melius dicit in.c.dilecti.de ma.
⁊ obe.Si vero fit mentio de appellatione tũc si terminus sit pre
fixus appellationi non licet impetrare ante terminum intelli ge
nõ facta mentione de termino.ĩ.de appella.sepe.Si vero termi-
nus non fuerit prefixus tunc si supplãtetur appellans ꝑ appel-
latum precurrẽdo non valebũt litere per ipsum appellatum im-
petrate.ĩ.de ap.oblate.Si autẽ sit facta de appellatione.⁊ termi
nus nõ sit prefixus appellationi a iudice vel ab hoĩe ẜm decre.se
pe alle.nec appellatus supplãtauerit appellantẽ:tunc possimus
dicere ꝙ idẽ sit in literis impetratis sup̄ causa appellationis:q̄
dictũ est de literis cause principalis:q̄ valebũt prime nisi secun
de faciãt mẽtionẽ expressam de primis.ĩ.de cõfir.vti.vel inuti.c.
bone.Et tũc etiã videt̃ ꝙ locus erit preuẽtioni prout dictũ fuit
in simili de impetratis in causa principali.¶ Quid aũt si in se-
cundis literis apponat̃ clausula nullis literis iustitie aut verita
ti preiudicãtibꝰ:q̄d tũc operaret̃ dicta clausula:tũc recurrendũ
est ad.d.c.bone.vbi de hoc in tex.⁊ glo.ꝑ doc.¶ Aduerte tñ q̄
posset dici ꝙ in.d.c.bone.prime litere nõ fuerũt impetrate super
cõfirmatione sentẽtie:scd̄e vero fuerũt impetrate sup̄ appellatio
ne.⁊ in illis fuit adiecta clausula nullis literis ⁊c.vnde põt dici
ꝙ superius dicta ꝓcedãt qñ tam ab appellãte q̄ ab appellato li
tere fuerunt impetrate sup̄ appellatione.⁊ ita intellexit hic do.
Ant.de bu.¶ In ea.gl.ibi.hoc planũ est.⁊ sic tenet gl.indistin
cte ꝙ si secundũ priuilegiũ non faciet mẽtionẽ de primo priuile
gio nõ valet.sed Host.dicit hoc verũ qñ vtrũqꝫ est speciale:secus
si primũ sit generale ⁊ scd̄m speciale:q̄ tunc valebit scd̄m in sua
specie:licet nõ faciat mẽtionem de primo generali.ar.huius tex.
Nã hic scd̄m rescriptũ poterat dici priuilegiũ inquãtũ habebat
clausulam priuilegiatã.⁊ tñ preiudicat primo.lꝫ de illo nõ sit fa
cta mẽtio.facit.ĩ.de reg.iur.generi ꝑ speciẽ.lib.vj.Et hoc intelli-
git verũ nisi ipsum speciale nimis lederet priuilegiũ generale:
q̄ tunc nõ valeret ipsum scd̄m speciale:nõ tam ex illa rõne:quia
nõ facit mẽtionẽ de generali q̄ ex presumpta mente principis q
in dubio nõ presumit̃ velle eneruare vires primi generalis.ar.c.
suggestum.ĩ.de decimis.⁊.l.ij.§.merito.⁊.§.si quis a principe.ff.
ne quid in loco publi.⁊ multofortius valebit priuilegiũ speciale
si post illud sequatur generale nõ faciens mẽtionẽ de primo.Si
autẽ vtrũqꝫ esset generale:tũc procedit gl.q̄ idẽ est ꝙ qñ vtrũqꝫ
est speciale.ideo non tollit̃ primũ ꝑ secundũ si non fit mentio de
primo:qñqꝫ vtrũqꝫ est speciale:vel vtrũqꝫ generale.secus quan-
do alterũ est speciale:⁊ aliud generale:q̄ speciale in sua specie de
rogat generali:vt est dictũ.⁊ hec vera qñ neutrum priuilegiũ est
clausum in corpore iuris.Si autẽ vtrũqꝫ esset clausum:tũc poste
rius derogat priori.vt.ĩ.in.c.j.de consti.in.vj.q̄uis in posteriori
non fiat mẽtio de primo:vt ibi in simili dicit̃ ꝙ videtur procede
re qñ vtrũqꝫ est speciale:vel vtrũqꝫ generale.secus videt̃ si alterũ
sit generale:⁊ aliud speciale:q̄ tũc siue speciale precedat:siue se-
quatur in sua specie derogat generali.arg.d.c.generi ꝑ speciẽ.si
autẽ alterius tantũ sit corpore iuris clausum.tũc ẜm Hostiẽ.illi
preiudicabitur ꝑ nõ clausum:⁊ hoc planũ qñ clausum precedit
non clausum:q̄ non est necesse de inserto in corpore iuris facere
mentionẽ:sicut nec de alio iure:vt dictũ est.s̄.in gl.j.Itẽ ecõtra
si non clausum procedat:q̄ nõ preiudicabit̃ illi per clausum in
corpore iuris si de illo nõ fit mentio per id q̄ habetur in.c.j.de
consti.in.vj.¶ Itẽ q̄ dixi non clausum derogare clauso prece-
denti:intellige verũ nisi clausum in corpore iuris habeat clausu
lam derogatoriã ad priuilegia impetrãda:q̄ tũc nõ valebit nõ
clausum postea impetratum si nõ facit mentionẽ de clauso per
id q̄ habet̃.ĩ.de capel.monacho.ex parte.⁊ in.c.eã te.de eta.et
quali.⁊ nisi nõ clausum sit cõtra iuris ordinẽ:vel manifestã con
tineret iniquitatẽ.ar.c.seq.Cõpostel.tñ tenuit cum gl.ꝙ etiã spe
ciale priuilegium non derogat generali.Si sit tale priuilegiũ ꝙ
contineat oĩa sub generalitate cõtenta simul ⁊ vniuersaliter vt
si papa det priuilegiũ religiosis aliquibus sup̄ decimis ville vel
castri per eos percipiẽdis cum ad illos de iure nõ spectarẽt.Nã
tunc ẜm eum si alius sup̄ parte dictarum decimarum impetret
priuilegium non valebit si non facit mentionẽ de priuilegio pre
ambulo generali concesso religiosis:secus dicit quando primũ

eſt generale:ſed non continet coniunctim ſimul omnia cõprehē
ſa ſub generalitate.Exemplũ ponit ſi papa mandat de dignita
te vel prebenda alicui prouideri in regno vel prouincia:vel quã
do apponitur clauſula quidã aliĳ:vel clauſula et rebus aliĳs.de
quo.ī.eo.ſedes.Nam tũc ſecundũ ſpeciale derogabit primo ge⸗
nerali in ſua ſpecie:licet de illa nõ facit mentionem.ī.eo.paſtora
lis.in fi.ſed vt dixi Hoſti.tenuit contrarium:⁊ eius opinio vide
tur verior per iſtum text.⁊ per regulam generi per ſpeciem.imo
plus videtur ꝙ quãdo papa mandat prouideri alicui de digni⸗
tate vel prebēda in regno vel prouincia:qd iſtud tale mandatũ
potius dicatur eſſe incertũ ꝗ generale:quia in vnico beneficio
effectualiter habet verificari vt de ſe patet.facit qd dicetur.ī.cir⸗
ca cõtrariũ.c.ex parte.de offi.dele.Nec obſtat qd habet̃ in.c.du⸗
dum.de prebē.lib.vj.q2 gratia ibi facta non cõtinebat vnũ bene
ficiũ tantũ.imo omnia de quibus fiebat renũtiatio:vt ibi patet.
Jtem aduerte quia ſuperius dicta procedũt quando primum ⁊
ſecundũ proprie eſt priuilegiatũ.Si autem alterũ contineret ius
cõmune:alterum ius ſpeciale preualeret cõprehendens ius ſpe⸗
ciale etiam ſi non fiat mentio de alio.Siue comprehendens ius
ſpeciale ſit primũ:ſiue ſit ſecũdum.Si autē alterũ comprehende⸗
ret in partem ius cõmune.⁊ in partem ius ſpeciale non valeret
ſcdm:niſi faciat mentionē de primo.vt voluit Jnn.in.c.veniēs.
ī.de preſcrip.Et per ibi no.patet exēplũ:puta ſi papa cõcederet
alicui abbati ꝙ diocesano negligente poſſit recipere ſacramēta
a quo malit epiſcopo vero nõ negligente debeat petere ab ipſo
epiſcopo.Si impetraretur poſtea priuilegium ꝙ ſimpliciter poſ
ſet recipere ſacramēta a quo malit epiſcopo:nõ valebit ſcdm pri
uilegium non faciens mentionē de primo.Et per predicta vide
tur ꝙ ſi quis fuerit priuilegiatus ſup omnibus decimis vnius
parochie percipiendis que alias nõ ſpectabãt ad eũ valebit pri⸗
uilegium ſecũdum per quod impetrata ſit exemptio a decimis
alicuius terre ipſius parochie:licet nõ faciat mentionē de priui⸗
legio.faciat in.ar.quod habetur.ī.de deci.a nobis.Similiter vi
detur ꝙ ſi vnus eſt priuilegiatus ſuper interdicto eccleſie ſeruã⸗
do valebit priuilegium ab alio impetratum:vt ei ſemel aperiat̃
eccleſia in anno per id qd habetur.ī.de priuile.vt priuilegia.⁊ fa
10 cit qd habetur.ī.de verb.ſigni.ex parte do.Jo.de imo.¶ †Jn
ea.glo.ibi.cum ordinem.⁊ ſic tenet glo.ſimpliciter ꝙ reſcriptum
ſm ius cõmune impetratum cõtra priuilegiũ nõ valet ſi non fit
de illo mentio.⁊ iſtud etiã videtur ſequi Hoſti.per.c.cõſtitutus.
ī.eo.⁊.ī.de cle.non reſi.c.cum dilectus.⁊.c.penul.Limitat tamē
hoc verum niſi ipſum reſcriptũ habeat annexam aliquã clauſu
lam priuilegiatam:cuius virtute poſſet dici habere inſtar priui
legĳ:q2 tunc tale reſcriptum derogabit priuilegio generali:etiã
ſi de ipſo non fiat mentio ſaltem ſi ipſum priuilegium generale
ſui natura ſit odioſum.Exemplum ponit in hoc capitulo.Nam
hic reſcriptum habebat clauſulã priuilegiatã ſcilicet appellatio
ne remota.Jtem priuilegiũ generale preambulũ erat odioſum:
quia per ipſum extendebãtur lites:ex quo dabatur indifferēter
poteſtas appellãdi.Jdem dicit ſi eſſet in ſe abhominabile:vt eſt
in caſu.c.ex tua.ī.de fi.preſby.Nam tũc generale reſtringit̃ per
ſpeciale.¶ Jtem dicit hoc verũ niſi preambulũ priuilegĳ eſſet
in corpore iuris clauſum:quia tunc nõ eſſet neceſſe de illo facere
mentionem:ſicut nec de iure.de quo tamen an indiſtincte proce
dat:videlicet an ſufficiat reſcriptũ emanare ꝯtra ius ex certa ſciē
tia:an vero requiratur clauſula nõ obſtãte dicetur.ī.eo.in.c.nõ
nulli.licet Hoſti.hic ſimpliciter teneat ꝙ ſufficiat ex certa ſciētia
principis emanaſſe:dũmodo de hoc conſtat.Nã alias fatet̃ pre⸗
ſumendum fore reſcriptum ſuſpectũ quando eſt contra ius con
ceſſum cum princeps hoc facere non conſueuerit.ī.de offic.dele.
ex parte.ĳ.Et ideo ante proceſſum dicit principem fore cõſulen
dum an illud conceſſerit:⁊ ſic expectabitur ſecũda iuſſio.in auf.
vt nulli iudicum.§.⁊ hec vero iubemus.coll'.ix.Et iſtud etiã vi⸗
detur ſequi hic do.Anto.de but.¶ Sed de hoc dicetur in.d.c.
vnico.de exceſ.prela.in.vi.et ibi etiam plene dixi.Sed certe iſta
opinio Hoſtien.inquantum vult cum gloſ.qd ſecundum reſcri⸗
ptum ſecundũ ius cõmune non valeat ſi non faciat mentionem
de priuilegio generali vel ſpeciali preambulo non videtur vera
per ea que no.per Jnnoc.in.c.ex parte.ī.de priuile.Et quod ibi
no.per Joan.an.ſuper glo.vnde Jo.an.remittit ad no.in.c.cũ
ordinem.ī.eo.do.Anto.de but.hic concludit ꝙ interdũ prece⸗
dit priuilegium:⁊ ſequitur reſcriptum.Jnterdum vero econtra
precedit reſcriptum ⁊ ſequitur priuilegium.Primo caſu quan⸗
do priuilegium precedit reſcriptum:⁊ tunc ſi priuilegium eſt cor
pore iuris clauſum regulariter valet reſcriptum non facta men
tione de priuilegio:quia ſicut non eſt neceſſe ꝙ fiat mentio de iu
re.Jta non eſt neceſſe ꝙ fiat mentio de priuilegio clauſo in cor⸗
pore iuris.Fallit in duobus caſibus.Primus eſt quando priui
legium habet ſpecificam clauſulam derogatoriã ad reſcripta:
quia tunc non valet niſi fiat ſufficiēs mentio de clauſula.c.non⸗
nulli.ī.eo.Fallit ſecundo quãdo priuilegium corpore iuris clau
ſum,dat formam certam ſingularibus reſcriptis:quia tunc non
valet reſcriptum niſi forma ſit ſeruata data a priuilegio.ī.eo.cũ
ordinem.Si vero priuilegium nõ eſt corpore iuris clauſum:tunc
ſi reſcriptum quod cõceditur ad lites contra priuilegium habet
clauſulã priuilegiatam:de illa dicēdum eſt vt de priuilegio con
currente cum priuilegio de quo.s.dixi.⁊ hic etiam patet.Si ve⸗
ro non habet clauſulam:⁊ tunc aut queritur de validitate reſcri
pti quo ad detrahendũ priuilegio.⁊ tunc dic ꝙ nõ detrahet pri⸗
uilegio ex quo non eſt facta mentio de illo.¶ Si autē queritur
de validitate reſcripti quo ad dandã iuriſditionem ⁊ poteſtatē
procedendi.⁊ tunc dicit do.Ant.de but.ꝙ ſi priuilegiũ dat ius
dilatorie taciturnitas priuilegĳ vitiaret reſcriptum quo ad pro
ceſſum ſi obuiatur de priuilegio:ſeu de ſurreptione priuilegĳ.
¶ Si autem priuilegium daret ius peremptorie:tunc nõ vitia⸗
ret reſcriptum quo ad proceſſum:etiam ſi non opponatur de pri
uilegio:quia exceptio peremptoria non impedit proceſſum niſi
ſit exceptio litis finite vt in.c.j.de lit.cõteſt.in.vj.⁊ no.ꝙ Bar.in
l.cũ querebat̃.ff.iudi.ſol.⁊ in.l.eleganter.§.ſi poſſunt.ff.de cõdi.
indebi.¶ Et ſic intelligit dictũ Jnnoc.in.c.ex parte.de priuile.
Sed aduerte q2 qd dixi:qñ priuilegiũ cauſat ius dilatorie.qd ex
hoc redditur reſcriptum ſubreptitium ſi non fit de illo mentio.
Jo.an.videtur ſentire contrariũ in.c.ſup literis.ī.eo.⁊ ibi dicet̃.
¶ Secundo caſu qñ priuilegiũ ſequitur reſcriptũ.Et ſic impe⸗
tratur poſt reſcriptũ impetratũ.⁊ tunc ſi lis erat cepta virtute re
ſcripti nõ valet priuilegiũ niſi faciat mentionē de lit.ī.vt lit.pē.
per totũ.¶ Si vero nõ erat lis cepta valet priuilegiũ ſm doc.et
ſufficiet illud in prima citatione allegari.⁊ infra cõpetētem ter⸗
minum.ar.c.cum olim eſſemus.ī.de priuilegĳs.¶ Et hoc verũ
ſm eos niſi priuilegiũ quis impetraſſet in fraudē poſtꝗ ſciuiſſet
impetratum reſcriptum vt in.c.ſuggeſtũ.⁊.c.meminimus.ī.de
appel.Et ſic tranſit Jo.an.do.Anto.de but.⁊ cõiter doct.Sed
aduerte pro glo.in cle.ĳ.vt lit.pen.vbi glo.in verbo citatio vide
tur tenere ꝙ ſufficiat procedere cõmiſſionē ipſius reſcripti:licet
citatio non preceſſerit per.c.crimen.q.ĳ.de teſt.vbi eſt caſus non
cauillãdo literã.Nec ob.predictis inquantũ dictum eſt ibi reſcri
ptum cõtra priuilegiũ non inſertũ in corpore iuris interdum va
lere.c.cõſtitutus.⁊ alia que allegauit Hoſti.q̃ vident̃ velle qd re
ſcriptum contra priuilegium vel ſtatutum ſeu ius ſpeciale non
clauſum in corpore iuris nõ valet indiſtincte cuius cõtrariũ vi⸗
detur ſuperius dictum q2 loquunt̃ in literis ad beneficia non in
literis de iuſtitia.facit qd no.in.d.c.cõſtitutus.⁊.ī.eo.in.c.ſuper
literis.Et pro predictis facit qd no.Jo.an.poſt Jo.mo.in.c.j.
de fi.preſby.in.vj.vbi cõcludit ꝙ in literis beneficialibꝫ q2 ſunt
ſtrictiſſime interpretande vt habetur de preben.in.c.ꝗuis.lib.
vj.non valebunt litere emanate vt alicui prouideatur in eccleſia
aliqua vbi ſit ſtatutum cõprehendens idem qd ius ſi tales litere
ſint cõtra ſtatutum ⁊ non faciãt ſpecificã mētionem de ſtatuto.
Exemplum ponit ſi in eccleſia ſit ſtatutũ ꝙ non legitimus non
admittatur ad beneficia.nam ſi cum aliquo diſpenſetur ſuper
illegitimitate per papam ⁊ mãdetur poſtea recipi in tali eccleſia
vbi eſt dictum tale ſtatutum ꝙ nõ debēt recipi illegitimi quod
non recipiet̃ per literas pape niſi fiat mentio de ſtatuto.Et hoc
etiam tenuit hic do.Ant.de bu.¶ Jn ea.gl.ibi.ſi autē primo re
ſcriptum iſte verſus melius fuiſſet poſitus.s.in glo.circa princi.
ante verſum.⁊ hoc intellige.vnde ibi debet iungi vt.s.dixi circa
prin.gl.¶ Jn ea.gl.ibi.⁊ altera pars.ſecus ſi vtraqꝫ pars de cõ
muni cõſenſu impetraret ſcdm reſcriptũ:quia tunc valeret etiã
non facta mentione de primo impetrato de cõmuni conſenſu vt
ſatis voluit glo.a cõtrario ſenſu.⁊ etiam tenuit hic do.Ant.de
but.¶ Jn ea.glo.ibi.aliĳ vero dicunt cõtra,volunt iſti ꝙ inſpi⸗
ciatur tempus date ⁊ non tempus preſentationis.⁊ iſta eſt vera
opi.que hodie eſt approbata in.c.tibi qui.ī.eo.in.vj.⁊ in.c.eum
qui.de preben.eo.lib.quod eſt verum niſi primo impetranti do⸗
lus vel notabilis negligentia poſſit impetrari vt in.d.c.tibi qui.
Et de materia huius mēbri literarum beneficialium recurre ad
gloſ.pleniſſime ⁊ magiſtram in.c.ſi ſoli.de conceſ.preben.lib.vj.
Aduerte tamen ꝙ quando duo impetrant literas in eadē eccle
ſia.⁊ contra eundem collatorem ſeu ad eundem collatorem non
videtur eſſe in dubio intentio pape velle grauare eccleſiam pro
duobus niſi aliud appareat.ī.eo.mandatũ.⁊ ibi dicetur.vbi au
tem appareat ꝙ voluit grauare pro duobus tunc quis ſit prefe
rendus dic vt predixi q2 ille qui eſt prior in data niſi negligētia
notabilis vel dolus habeat ſibi obſtare.Si autem eſſent pares
in data tunc recurrendum eſſet ad id qd habetur in.c.penulti.ī.
eo.in.vj.¶ Jtem hec procedunt quãdo ambe litere ſunt ſpecia
les ſed ſi vnꝰ habeat literas generales alius ſpeciales:prefertur
habens ſpeciales per ea que habentur in.c.dudum.⁊.c.ꝗuis.el
ĳ.ī.de preben.in.vj.quod intellige verũ niſi per generales fuiſ⸗
ſet deſcenſum ad aliquã ſpeciē q2 tunc in illa nõ preferet̃ habēs
ſpeciales

speciales. Nam preferretur habens generales. arg. j. in. c. pastoralis. ad fi. et j. de fil. presby. c. ex tua. Nec ob. predictis qd habet in. c. ex parte. j. de offic. deleg. qr ibi fuerunt ambe litere speciales vt tangit gl. j. in ver. illa. Non autem ibi fuit vna generalis alia specialis vt voluit glo. in. d. ver. et ibi dicetur. Et hec procedunt quando a diuersis litere beneficiales impetrantur et nõ fit mentio de primis in secundis alias vt sequitur in gl. seruari deberet forma literarum. Quando vero ab eodẽ impetrantur litere pro pluribus beneficiis. tangit glo. in versi. si vero aliquis. et est materia. c. in nostra. j. eo. ¶ In ea. glos. ibi. si iam receptus &c. Idẽ dicit do. Ant. de but. si non faciat mentionem de primis literis allegat cle. gratiam. de rescrip. Sed certe illa nihil facit vt ibi patet: sed melius facit quod dicetur. j. eod. in nostra. vbi declarabitur an hoc dictum indistincte procedat. ¶ In ea. gl. ibi dispensationem factam &c. Et sic virtute literarum generaliũ descensum erat ad speciẽ. Ideo in illa specie tanq̃ de specialibus iudicatur facit qd habet. j. eo. pastoralis. §. j. cũ ibi notatis. et qd etiã dixi supra gl. circa prin. ¶ In ea. gl. ibi. vtrũq; fuit speciale supple licet alterũ fuerit super specie incerta alterũ super certa. et sic differunt ibi per certum et incertũ nec per genus et speciem. ideo ibi in secundis literis necesse est facere mentionẽ de primis alias non valent sicut et quãdo ambe emanauerunt super certa specie beneficii. Et pro hac solutione bene facit qd habet in simili legi

11 ste in. l. si dño stichus. ff. de lega. j. † vbi aliud est generaliter oẽs seruos alicui relinquere quo casu sequens legatum speciale factum alteri de certo seruo derogat ipsi generali in specie expressa. Aliud est quãdo non est generale sed incertum vt qr legatur alicui vnus de seruis testatoris quẽ elegerit. nã si postea alteri legetur stichus nõ impediretur ille cui legata est electio eligere stichum. et si eligat concurret cum legatario stichi vt ibi patet. et sic bene apparet q est differẽtia an aliqd differat per certum vel in certũ. An vero per genus et species. Et hec prima solutio communiter tenet sequẽs autẽ in ver. vel qr de beneficiis: communiter nõ tenetur per id qd dixi superius. et per id qd habetur hodie in. c. ti

12 a bi qui. de rescrip. in. vj. ¶ † Extra glos. tetigit hic do. Anto. de but. super prima gl. An statutum[a] disponẽs idem quod ius commune censeatur esse ius cõmune. Et an aliquid addat iuri cõmuni presertim ratione vinculi. ¶ Et ibi si reuocetur vel corrigat ius cõmune intelligatur reuocatum seu correctum statutum de quo per gl. in. c. j. de consti. in. vj. Et per Jo. de lig. hic. Et aliqd etiam Bar. in. l. j. ff. ad. l. fal. et in. l. si mulier. §. j. ff. de leg. iij. cõcludit hic do. Anto. de bu. q si statutum emanat super iure seu lege multipliciter intelligibili tunc operatur. qr declarat intellectum ipsius iuris vel legis. arg. l. minime. ff. de legi. et facit quod habetur in tex. gl. in cle. j. de elec. Si vero emanat super lege vniformiter intelligibili et disponit idem qd ipsa lex. et tũc aut statutum habet diuersam rationẽ statuendi ab illa que est de iure cõmuni qd esse põt: qr ex varietate locorum diuersa vice dum surgit vtilitas et ratio statuendi. facit qd habetur in. l. precia rerum. ff. ad. l. falci. et tunc clarum q statutum adiicit vinculũ vltra vinculum iuris cõmunis. Si autem statutum regulatur ab eodem ratione qua ipsum ius cõmune tunc concludit q si disponit super materia apta producere actionem tale statutum inducet nouam actionẽ videlicet cõstitutionẽ ex ipso statuto. per id qd habetur in. l. j. ff. de condi. ex lege. et in. l. quoties. ff. de act. et oblig. et sic voluit Bar. in locis preallег. Si vero materia nõ sit apta producere actionẽ tunc saltẽ operatur qr cõfirmat. et sic adiicit vinculum confirmatoriũ. allegat qd habet in. l. ius ciuile. ff. de iusti. et iure. Et per hoc patet an in dubio debeat intelligi an in dubio aliquid addat iuri cõi. Nã videtur q sic per predicta qd presertim procedit qñ statutũ emanaret per modũ priuilegii fm eũ. vnde eius natura sit q aliquid operetur. facit quod habetur in l. j. ff. ad municipales. Interdũ etiam multũ operatur. licet contineat idẽ quod ius cõmune in literis ad beneficia. per id quod dixi superius et no. Jo. an. post Jo. mo. in. c. j. de fil. presby. in. vj. Et subdit etiam do. Ant. de but. qd vbi ex generalitate statuti alteri preiudicaret recipiat restrictionem fm ius cõmune per. l.

13 ij. fm ibi no. C. de noxali. ¶ † Circa scdm autẽ an sublato iure cõmuni intelligatur sublatũ statutum idẽ disponens si non fiat mentio de statuto. Concludit q si statutũ habeat aliam rationẽ subsistendi q̃ habeat ius cõmune non tolleretur statutũ sublato iure idem disponente: quia durat adhuc causa statuti et etiam autoritas statuẽtis. Et sic propter duplex vinculum difficilius tollitur. j. de treu. et pace. c. j. Si vero regulatur ab eadem ratione qua ius quod in dubio dicit presumendum si aliud nõ appareat et tũc dicit q si cõstitutio tollit ius cõmune etiam dãnet rationem quia tunc cum statutum redditur irrationabile tolletur statutum. et sic intelligit quod habetur et no. in. d. c. j. de consti. in vj. Si autẽ cõstitutio reuocans ius cõmune vel disponat super ratione: tũc videtur remanere q adhuc statutũ nõ reuocet si de eo nõ sit mentio qr habet vinculũ separatũ et autoritatẽ separatam a iure cõi. Et per consequẽs videt q nõ tollat. lz tollat ius cõmune. ar. d. c. j. de treu. et pa. j. de priuileg. pastoralis. Nec ob. q priuilegium cõtinens idẽ quod ius cõmune tollitur per secũdum licet nõ fiat mentio de eo sicut tollitur etiã ius cõmune: qr fm eũ aliud in priuilegio qd nullam habet aliã causam subsistendi nisi ab ipso iure seu ab eodẽ autore. et aliud in statuto qd habet aliã autoritatẽ pter quã possit subsistere. Et idẽ dicit esse in priuilegio si haberet aliã causam subsistẽdi. et sic trãsit hic. Sed alii aliter dicit in. c. j. preall. de consti. in. vj. vbi dicit q in hoc casu quãdo statutũ precise regulat ab eadẽ rõne qua regulatur ius q tunc sublato iure cõi intelligit statutũ esse sublatũ. et sic dicebat gl. intelligendã in. d. c. j. de consti. in. vj. ¶ Secũda opi. videtur tutior pro saluatione gl. licet disputatiue posset teneri precedens quam tenuit etiam Joã. de ligna.

1 ☞ Periurus an sit priuandus beneficio.
Beneficiũ eius qui admouendus est a beneficio nõ debet adiudicari aduersario nisi illud impetrasset vel ostẽderet de iure suo.

2 Clausula si preces veritate nitantur tacite subintelligitur in rescripto apostolico licet non apponatur.

3 Rescriptum vetans cause cognitionem est suspectum de falsitate et vbi rescriptum est suspectum de falsitate debet illud impetrans mitti ad curiam. et nu. 7.

4 Cumulans plura in libello copulatiue quorum quodlibet per se sufficit: sufficit alterum probare.

5 Copulatiua si ponatur in libello dispositione vel rescripto: an sufficiat alteram de copulatiue positis probare.
Narrans plura in rescripto an debeat omnia probare.

6 Gratianus non habuit potestatem legis condende et licet cõpilatio decreti sit approbata quo ad ipsam compilationem nõ tamen quo ad dicta gratiani.

Ex parte. In rescripto intelligitur clausula si est ita. et si cause cognitionem vetat. et est de falsitate suspectum. h. d. Et due sunt partes principales. In prima ponitur primi iudicii querela. In secunda prouisio. secũda ibi verũ. ¶ In tex. ibi inter. g. supple agentẽ. et. f. supple conuentũ. ¶ Item ibi adiudicasset. i. per sententiã ab illo eandẽ in aliũ iudicasset. facit qd habetur. j.

1 eo. inter ceteras. ¶ † No. primo q periurus priuandus est beneficio. Et similiter ille qui beneficio renũtiauit. facit qd habet. j. de iureiuran. querelã. et. vij. q. j. q̃ sit periculosum. Aduerte tamẽ qd licet constet quẽ admouendũ a beneficio nõ per hoc debet adiudicari aduersario nisi illud impetrasset vel ostenderet de iure suo vt. j. eo. in. c. olim. ¶ Item no. q non sufficit aliqd allegare nisi probet. facit qd habet in text. et in gl. in. l. j. in prin. ff. si qua-

2 drupes pauperiẽ fecisse dicatur. ¶ † Itẽ no. q in rescripto apostolico semper intelligit clausula si preces veritate nitantur. i. si verũ dixerit impetrator. et sic valet rescriptũ etiã si dicta clausula nõ sit apposita qr tacite subintelligit vt dixi. et hoc de iure canonico. Sed de iure ciuili ipso iure vitiatur rescriptum: si dicta clausula non sit inserta. l. fina. C. de diuersis rescriptis. et in hoc equius melius disposuit ius canonicum fm Jo. an. q̃ ius ciuile. qr vt dixi nõ vitiatur rescriptũ de iure canonico si dicta clausula non sit inserta. secus de iure ciuili. dicit tamẽ do. Car. florẽ. hic q in foro ciuili seruabitur. d. l. fi. in foro canonico seruabitur

3 qd hic dicitur. ¶ † Itẽ no. q rescriptũ vetans cause cognitionẽ est suspectum de falsitate et ad hoc et ad precedens dictũ in notabili precedenti sepe allegatur decretalis. ¶ Item no. qd vbi rescriptum est suspectũ de falsitate debet habens illud remitti ad curiam cũ ipso. Et sic videtur q posset capi vt sic postea posset remitti vt hic tetigit Joã. an. super glo. si. facit qd habetur. j. de verb. signi. in. c. nouimus. ¶ Item no. etiã q secundũ rescriptũ non faciens mentionẽ de primo illi nõ preiudicat. de quo. j. eo. ceterum. et plene dictũ fuit in. c. precedẽ. ¶ Item potes notare fm do. Ant. de bu. q de gestis coram delegato non credit soli delegato quãdo est vnus tantũ. secus si sunt plures vt not. j. de elect. cũ dilecti. et de testi. cum a nobis. et de pur. ca. cum dilectus. ¶ Item no. q id dicitur fieri precise quod fit absq; cause cognitione. ¶ Et no. qd quis potest appellare viua voce qd intellige verum quando incontinenti appellatur et a diffinitiua. alias secus vt legitur et no. j. de appel. cordi. lib. vj. ¶ Itẽ no. qd licet iudex non sit necessario vocandus ad defendendũ processum suũ quando processit ad instantiam partis. vt no. Inno. j. de trãsac. in. c. de cetero. et. j. de procura. in nostra. Tamen si vult sponte se

4 offerre ad informandum superiorem debet admitti. ¶ † Item no. qd vbi plura accumulantur libello vel rescripto etiam copulatiue quorum quodlibet per se sufficit alterum probare. et sic copulatiua resoluitur in disiunctiuam de quo tangitur hic in gl. j.

5 ¶ † In glo. j. in fi. potes concludere si queritur an sufficiat alterã de copulatiue positis in dispositione rescripto vel libello pro

[a] ¶ An statutũ. Vide Bartol. in. l. j. in. j. col. ff. ad. l. fal. Fel. in. c. pastoralis. de fi. instru. in princi. nu. j. fol. xciiij. in impressione lugdu.

a ¶ An sufficiat et narratis rescriptis vel libello probare. vide hic per do. Fely. in. vij. col. ver. copula. domi. Sozi. consilio cclj. incipiēte quoniam in p̄senti consultatione,

a bare[a] vel etiam in articulo aliquo alicuius cause. Nam aut copula ponitur inter incōpassibilia. ⁊ tunc stabit pro disiuncta. vt si dicatur in testamēto ꝙ valeat iure testamēti ⁊ codicillorū. l. fin. C. de codicillis. ⁊ facit qđ habetur in. l. si titio fundus. ff. de vsufru. lega. aut ponitur inter compassibilia. ⁊ tūc aut ponitur inter nō diuersa. ⁊ tūc exponitur ⁊ pro idest. ⁊ tunc expositio improprie debet cadere inter diuersa vt voluit glo. in rubrica. ff. de iuris ⁊ facti igno. Aut ponitur copula inter orationes ⁊ tunc aut copulat plura principaliter. ⁊ nō oportet ꝙ oīa verificent̄. l. j. ff. de his qui no. infa. ⁊ ibi no. per Bar. ⁊ plenius de materia copulatiue per eundē in. l. si is qui ducēta. §. vtrū. ff. de re. dub. aut copulantur plura nō principaliter: sed in respectu ad aliud vt fuit hic qꝛ mandabat̄ hunc priuari si cōstaret de periurio ⁊ de renūtiatione. Et hoc casu conclude ꝙ aut copulant̄ plura: seu mandantur plura copulatiue ad diuersos effectus. ⁊ tunc nō sufficit alterū probare. vt oēs effectus quis cōsequatur. j. eo. olim. Aut mandantur plura ad eundē effectū. ⁊ tūc aut quodlibet illorum de per se nō sufficit. ⁊ tunc vtrūqꝫ debet probare. facit. l. si heredi plures. ff. de condi. institu. ⁊ qđ habetur. j. eo. inter ceteras. Aut quodlibet de per se sufferebat. ⁊ tunc aut constat ꝙ nō astrinxit se ad probandū ⁊ non sufficit alterū probare vt hic ⁊ satis dicit̄ constare quādo est apposita clausula vulgaris non astringēs se ad nō necessaria. Aut constat ꝙ adstrinxit se ad vtrūqꝫ probandum. ⁊ tunc vtrūqꝫ debet probare alias succūbet vt. j. de pba. licet cām. ⁊. ff. de re iudi. in. l. diuus. iudex tamē ex officio in beneficialibus ⁊ in alijs respicientibus publicam vtilitatē poterit supplere vt voluit glo. in. d. c. licet causam. ad instātiam partis non tenebitur vt ibi dicitur. ¶ Interdum dubitatur an se astrinxerit. ⁊ tūc aut plura apponuntur in eadem oratione qualificate. tunc videt̄ se astringere. l. diuus. ff. de re iud. ⁊. d. c. licet cām. vbi si aliquis dicat ꝙ testes corrupti pecunia falsum dixerūt demū debet obtinere si probatur corruptela ⁊ falsitas vt ibi patet nec sufficeret tunc probare alterū eorū tantū. licet alias de se quodlibet eorum sufficiat ad reprobandum testes. l. j. ff. ad. l. corne. de falsis sufficiat ad predicta. l. fulcinius. §. ij. ff. quib[9] ex causis in pos. ea. Aut plura ponuntur in eadem oratione: sed nō qualificate: puta quia dicit pars testes corruptos ⁊ falsum dixisse. ⁊ tūc Archi. in. c. presentium. de testi. in. vj. vbi videtur se astringere: sed contrarium tenuit Bart. in. l. diuus. ex quo vnum nō venit ad qualificandum aliud. arg. d. l. diuus. ⁊. d. l. fulcinius. §. ij. a cōtrario sensu ⁊ multominus videtur se astringere: qñ in diuersis orationibus plura ponuntur vt voluit Bar. in. l. diuus. Et per predicta patet quod vtile est apponere clausulam vulgatam nō astringens se ad non necessaria probāda: qꝛ in casu in quo dixi quod in dubio videtur se astringere propter dictā clausulā. Ad oppositum. nec obstat predictis quod habetur in. l. scio. ff. de appellatio. vbi appellans a diffinitiua ex vna causa nō videtur se ad illam restringere: quia ibi est speciale in casu illo videlicet in causa appellationis. qꝛ al's periret totum ius partis si nō posset aliam causam prosequi. Ideo in alijs causis secus vt ibi expresse dixit Bar. hinc est qđ agens rei vēdicatione ex certa causa expressa videtur ad illam se astringere. licet si aliqua nō exprimat posset se etiam ex multis adiuuare. vt in. c. abbate. ⁊ ibi no. de re iudi. in. vj. ⁊ in. l. si iure. §. j. ff. de excep. rei iudi. Et potes addere predictis ꝙ interdum si plura proponuntur vno non pbato repellitur quis a probatione aliorum vt est videre in casu. c. si forte. de elect. in. vj. ⁊ ibi etiam datur cautela ꝙ quando sunt plura quorum quodlibet sufficit ꝙ tūc inchoetur a probatione illius quod facilius potest probari de quo dicendum est vt ibi. Et predicta etiam intellige vera nisi ius daret formam in proponēdo ⁊ probando vt est tex. coniuncta glo. penulti. in. c. is qui. de elec. in. vj. ¶ Item potes addere ꝙ opinio glo. cōmuniter tenetur. licet primā opinionē positam in glo. teneret Lau. ⁊ Hof. ex eo qꝛ si in disiuncte narratis sufficit alterū probari ergo in coniuncte narratis vtrūqꝫ debebit probari: sed certe vt dixit glo. illud verum qñ alterū tantū p se nō sufficeret qꝛ tunc no videtur esse de mente disponentis ꝙ vtrūqꝫ necessario probetur: mens autē disponentis ⁊ rescribentis est consideranda. nā ⁊ in testamētis ⁊ in cōtractibus similiter inspicimus voluntatē testantiū ⁊ cōtrahentiū ex quorū mēte sermo recipit interpretationē. facit qđ habetur in. l. cū virum. C. de fideicōmis. Et ideo secūdū iura etiam debemus interpretari rescriptū ex mente rescribētis. facit quod habetur. j. ⁊. c. causam. ⁊ ī aut̄. de iudicib[9]. §. oēs. colla. vj. ¶ In gl. ij. in fi. dicebat Inno. ꝙ in literis directis archiepo cāturicē. nō putabat expressum fuisse ꝙ precise absqꝫ cause cognitione restitueret̄: sed solū mādabat ipsum restitui: qꝛ narrabat se spoliatū absqꝫ ordine iuris vt đt gl. Hosti. vero dicit ꝙ imo dicta clausula si absqꝫ cause cognitione expresse fuerat in rescripto ideo rescriptū fuit suspectū. Et ppter hoc papa mādat ipsum ad eū remitti cū literis. ¶ In gl. iij. in fi. Et p hoc nō ob. si dicat̄ ꝙ secū de litere fuissent impetrate tacita veritate: tñ saltē fm formā iuris debuit pcedere delegatus. j. eo. super literis. qꝛ istud nō procedit ī casu isto in quo pōt dici ꝙ dolose fuit veritas tacita. ideo tūc nō procedit cōtrariū. Item erat talis veritas tacita q̄ si fuisset expressa nō habuisset literas quo casu etiā nō pcedit contrariū. vt. d. c. super literis. Nā hic fuit tacita appellatio vt dicit gl. que si fuisset expressa papa literas nō dedisset. facit quod habetur. j. e. ex parte. s̄. ⁊ dicit hic Inno. ꝙ litere impetrate ab appellante non valent si in eis nō fiat mētio de appellatione. secus si impetrent̄ ab appellato. j. de appel. oblate. cum ibi notatis. Sed certe cōiter tenetur contrariū vꝫ ꝙ non valent litere impetrate etiā ab appellato nō facta mentione de appellatione per ea que habentur. j. eo. ex parte s. ⁊ dixi etiā in notabilibus. ⁊ etiam voluit Inno. j. de maio. ⁊ obe. dilecti. dicit etiā Innoc. ꝙ hic forte appellatio erat deserta. ⁊ ideo sententia transiuerat in rē iudi. et per consequēs merito papa potuit mandare illā confirmari. dicebat tamē hic Pe. ⁊ Joā. an. post eū ꝙ iste archieps cui scribit̄ habebit cōfirmare sententiam autoritate huius secundi mandati non vi primi cum fuerit subreptitium. Et intellige etiam fm Inno. ⁊ Compost. hanc sententiā esse confirmandā. facit quod no. Jo. an. j. de confir. vti. vel inuti. c. j. ad fi. ⁊ qꝛ ad confirmationem sentētie non sufficit annullatio literarū nisi appareat aliter de iure illam esse confirmandam. ¶ In gl. penul. in fi. Sed quare non seruatur lex cum sit canonizata. Nā lex vniuersa. C. de diuer. rescri. est canonizata quia posita in compilatione decretoꝝ. In causa. xxv. q. ij. vt voluit glo. sic allegando illā sub dicta cau 6 sa. † Dic qđ illa lex ibi fuit posita solūmodo per Gratianū qui compilauit decretum. ⁊ qui non habuit potestatē legis condende. ⁊ ideo nō potuit preiudicare canonibus canonizando illā. l. Nec ob. si dicat̄ ꝙ cōpilatio decretorū seu decreti est approbata qꝛ responderi pōt fm Jo. an. ꝙ de hoc non bene constat: tamen supposito qđ dicat̄ approbata est approbata quo ad ipsam cōpilationē non autē quo ad dicta Gratiani que quādoqꝫ reprobantur vt patet. ij. q. j. in. §. hinc colligitur. vbi gloss. dicit. hic fateor plane mētitum te gratiane. ¶ Ad idem etiam quod habetur. xxxij. q. vij. §. q̄uis. Et simile notatur de libro sententiarum in. c. debitum. j. de biga. per Joā. an. Similiter dicta sanctorum patrum constat esse approbata que sunt inserta in libro decreti. Sed dicta gratiani non sunt approbata nisi tanꝙ magistralia ⁊ inquantū sint rationabilia ⁊ iuri consona. vbi autem lex est canonizata ex eo quia illa esset inserta per papam in corpore alicuius canonis: tunc illo casu bene est standum illi legi. et videtur tunc esse approbata per canones vt est text. cum glo. in. c. in primis. ij. q. j. versi. de persona Januarij. ⁊ ibi notatur in glo. ij. ⁊ de multis legibus canonizatis per gratianum quibus contrariantur canones posuit hic Joā. an. Et precipue patet. per id qđ habetur. ij. q. vj. §. diffinitiua. versic. de possessione. iuncto eo qđ habetur. j. de restit. spol. cum ad sedem. Item patet de. l. ex eo. ff. de testi. canonizata. xv. q. iij. ex eo iuncto eo quod habetur. j. de ver. signifi. forus ad fi. ⁊. iiij. qō. iij. §. item in criminali. versic. item. l. iulia. et versicu. item inuiti iunctis his que habentur. j. de testi. si qui testium in. j. gloss. et. c. super eo. Nam in dictis casibus statur canonibus. licet leges eis contrarie reperiantur canonizate per gratianum in locis predictis. ¶ An autem liber vsus feudorū 7 sit approbatus notauit Joan. and. in. c. ij. j. de feu. ¶ † In glo. fi. in fi. Et fm Joan. an. etiam tales capi possunt ⁊ detineri. per id quod habetur. j. de verbo. significa. nouimus. ⁊ per hoc dicit domi. Cardi. floren. quod cum tales mittuntur ad papam debere mitti ligati seu cum bona custodia quod sentit ista litera dum dicit compellas ne compulsio sit frustratoria. ⁊ si hoc etiam bene seruaretur multi secundū eū cauerent ab impetrando rescripta subreptitia qui non cauent. ¶ Aduerte tamen licet ipse nō dicat quod hic loquitur quando rescriptum est suspectū de falsitate. vnde in alijs casibus. licet sit subreptitium non haberet locum quod hic dicitur et quod habetur. j. eod. super literis. Ultimo quia litera dicit inspectis literis ⁊c. potest queri quid si inspici non possent vt quia essent deperdite. dicit Guil. qđ iudex non procedet allegat. xxv. questione. ij. sancimus. ⁊. j. eo. ex insinuatione. Egi. vero dicit tunc papam fore consulendum. per id qđ habetur. j. de offic. delega. sane. Et facit etiam quod no. in. c. j. in gl. fi. j. de fide instru.

1 ☞ Continue fieri dicitur illud quod fit absqꝫ interuallo et statim.

2 Rescriptum legitimum perditur ad tempus per excommunicationem.

3 Litere secunde debent facere mentionem de primis sed qualis mentio ⁊ an quelibet sufficiat.

4 Litere secunde que non faciunt mentionem de primis nullius roboris obtinēt firmitatem sed an erunt nulle ⁊ ipso iure an vero requiretur exceptio. et nu. 6.

Lite pendente

5 Lite pendente coram primis iudicibus an per secundas literas sint reuocate prime.
7 Rescriptum secundum non faciens mētionem de primo an sit ipso iure nullum.
8 Litere secunde si faciunt mentionem de primis an prime litere sint ipso iure nulle an ope exceptiōis: ꝛ an processus qui fit per primas valeat vel non.
9 Surreptio an tollatur per consensum partium.
10 Partibus existentibus in curia ꝛ eis non concordantibus de iudice quo casu quelibet pars eligit vnum ꝛ tertius daṯ ex officio curie an commissio dicatur esse facta de consensu partium.

CEterum. Si in secundo rescripto de primo rescripto aduersarij cāe non fit mentio valet primū alias valet scdm. Et si primū cōi assensu fuit obtentū nō valet secundū hoc tacito impetratum. h. d. Et sunt tres partes principales que patēt ex summario. secunda ibi: si vero. tertia ibi: verum. In tex. ibi. ceterum. Incipit ab aduersatiua ꝛ forte habuit respectum ad decisam vbi aliquid forte precedebat cui aduersabaṯ ista dictio ceterum ſm Boa. ꝛ facit quod habetur in simili. ṡ. de iura. cal. in c. ceterū. ꝛ de iud. ꝛ si clerici. vel potes exponere ceterū pro certe. q2 nō est absonū ꝙ vbicunqꝫ expedit vna dictio exponaṯ pro alia vt est glo. notabilis. in. l. eas causas. ff. de condi. ꝛ demon. ¶ Itē ibi de cōmissione priori. supp. ꝛ de modo ꝯmissionis vt tangiṯ in gl. ¶ No. tria que patent ex summario. ¶ † Itē not. ꝙ istud d3 fieri cōtinue qd̄ fit absqꝫ interuallo seu statim. Illud vero d3 fieri ꝓcessu tp̄is qñ interuallū interuenit ꝛ nō fit statim. ¶ Itē no. ꝙ interdū impetraṯ cōmissio cause de cōsensu ptiuꝫ quid aūt si p vnū tantū impetreṯ. Dic ꝙ non p hoc vitiaṯ impetratio. dūmodo alias nō impetrenṯ surreptitie per id qd̄ legitur ꝛ no. in. c. cū olim. p gl. ꝛ Io. an. ṡ. de re iudi. ꝛ hoc clarū qñ altera pars tantū est in curia. Si aūt vtraqꝫ ps esset in curia an vna possit impetrare alia nō requisita notaṯ p glo. ꝛ Io. an. in d. c. cū olim. ¶ Itē no. ꝙ ille q cogit aduersariū litigare virtute rescripti inualidi d3 cōdemnari in expēsis. ¶ Et a ꝯrio. not. ꝙ si non vexauit aduersariū l3 impetrauerit rescriptum cessabit pena ad idē cle. j. in ver. si quis ꝛ ibi notatur. eo. tit. p quem aūt debet fieri ista condemnatio expensarum no. in. c. fi. ṡ. e. in glos. vlt. q2 per illū corā quo quis est indebite vexatus. de quo etiā in d. cle. j. ¶ Itē no. ex tex. ibi nec scdo. Item dum dicit alicuius roboris firmitatē ꝙ in literis cōtentiosis surreptio vitiet ipso iure. Sed contrarium cōmuniter tenetur. vc3 ꝙ solū vitiet ope exceptionis. l3 secus sit in literis gratie seu beneficialibus de quo plene dicetur. ṡ. eo. ad audientiam. el. ij. ¶ Item no. ex litera ibi est exempta ꝛc. ꝙ vbi secūde litere faciunt expressam mentioneꝫ de primis videtur ꝙ tunc prime ipso iure tollantur de quo. ṡ. dicetur. ¶ Item no. ꝙ vbi delegatur causa de partium consensu secunde litere non valent nisi de primis faciant mentionē supple. ꝛ de consensu habito in primis vt voluit glo. ꝛ hoc verum siue impetrenṯ ab actore siue a reo. ¶ Itē no. ꝙ qñqꝫ litere impetranṯ de partiū cōsensu. ꝛ sic vr̄ ꝙ regulariter partiū consensus nō exigitur in impetratione literarum de quo in pallega. c. cum olim. de re iudi. ꝛ facit quod habeṯ in. l. obseruandū. ff. de iudi. ¶ In gl. j. ibi vel in iudicijs iam ceptis. supple p primas literas al's melius dixisset in nō ceptis. vt hic voluit Io. an. Et quod hic dixit gl. ṡ. ꝙ requiritur citatio. Idem etiam voluit gl. sequens. ¶ In glo. priores. in fi. supple sub eadem data: sed forma diuersa quo casu dicendum est vt ibi habetur vnde potest etiam dici ꝙ hic constat que essent prime ibi vero non constabat que forent prime ideo ibi consulitur papa. ¶ † In gl. iudicio ibi. perditur ad tempus hoc verum quādo excōmunicatio superuenit post impetrationem. Si autem tempore date impetrans fuisset excōmunicatus tunc rescriptum esset penitus nullum. ṡ. eo. c. j. in. vj. Et potes addere secundū Hosti. ꝙ perditur etiam rescriptum per relationē factam superiori vt. ṡ. de officio delega. iudex. lib. vj. Item per recusa. vt. ṡ. in. d. c. iudex. lib. vj. de quo dicendum vt ibi. ¶ Item morte impetrātis vel eius cōtra quem impetratū est rescriptum. ṡ. eo. significauit de quo dicendum vt ibi dicetur. Item morte delegati dum tamen fuissent simpliciter dati. ṡ. de offi. deleg. c. vno delegatorum. An tamen hoc casu necessaria sit exceptio notatur in. c. cuꝫ venissent. ṡ. de testi. in gl. ij. ¶ In glo. penul. ibi allegaret supple ne reputaretur contumax. ꝛ consequēter ne alias mutaretur p id quod habetur in iuribus hic allegatis. ¶ In ea. glo. in fi. Hosti. dicebat ꝙ melius est dicere ꝙ de cōi consensu a principio iuerāt ad curiam ꝛ rescriptū impetrarunt. ꝛ expensas soluerunt de cōmuni. Et in his potest dici ꝙ coegit eum laborare. sed hec lect. nō placet Io. an. quia ex quo valent prime litere ipsarum expense non sunt perdite: ideo de talibus expensis nō d3 hic intelligi. ¶ † Extra glos. potes dicere quia hic dicitur ꝙ in secundis literis debet fieri mentio de primis[a] qualis mentio fieri debeat an quelibet mentio sufficiat. Dic ꝙ non quia non sufficit mentio generalis: sed debet fieri mētio expressa. ṡ. de do. ꝛ contu. in c. ex literis. ꝛ ṡ. de offi. deleg. in. c. ex literis. vnde debet etiam fieri mentio ꝙ de cōmuni consensu prime fuerunt impetrate si ita fuit. vt hic etiam voluit glo. antepe. ¶ Item ſm do. Anto. de but. si aliqua clausula notabilis erat in primis puta appellatione remota debebit fieri mentio de illa. facit qd̄ no. ṡ. de rest. spo. ex cōquestione. ¶ Item debebit fieri mentio de processu si per illas fuerit processum. ṡ. de re iudica. inter monasterium. nō tamen erit necesse ꝙ fiat ad literā mentio totius tenoris primarū sed sufficiat substātialiter facere mentionem de substantiali tenore ꝛ de personis iudicū ꝛ aduersarij ꝛ de principalibus partibus ipsarū literarum vt voluit hic do. Ant. de butr. ¶ † Scdo quia hic dicitur ꝙ secunde litere non faciētes mentionē de primis non obtinent alicuius roboris firmitatem. potest queri an erunt nulle ipso iure. An vero requireretur exceptio. Tanc. hic tenuit ꝙ ipso iure secunde litere non facientes mentionē de primis non valent. Sed Goff. Inno. ꝛ Host. ꝛ cōmuniter doc. tenent cōtrariū per id qd̄ habetur. ṡ. eo. si aūt ꝛ. c. plerūqꝫ. vbi patet ꝙ secunde non facientes mentionē de primis valēt post annum de quo fuit negligens primus impetrans: ꝛ p cōsequens non sunt nulle. al's nunq̄ conualescerent ex postfacto de regu. iur. non firmatur. li. vj. ff. de reg. iur. l. qd̄ ab initio: ꝛ ſm hoc qd̄ dicitur hic ꝙ non habent firmitatem debet intelligi quantum ad effectum. Et per predicta videtur quod necessaria erit exceptio si procedatur per primas literas ꝛ si non admittatur debebit appellari alias excipiens non videtur bene tutus vnde dicebat Inno. ꝛ Compost. ꝙ si primus impetrator corā secūdis iudicibus excipit primas preualere. ꝛ ñ de hoc dubitetur petit arbitros eligi. ſm decre. pastoralis. ṡ. e. licet prima facie videaṯ omissus. ij. q. vj. §. item sententia. ꝛ facit. ṡ. eo. cū dilecta. imo qd̄ plus est non videatur necesse ꝙ petatur procedi ſm illam formam. cum satis videatur esse ꝙ sit ambiguum de reuocatione literarū. ex quo opposita est exceptio: q2 nec illa decret. pastoralis. dicit hoc debere peti. tamen ſm Inn. ꝛ Compost. securius ꝛ iustius est dicere ꝙ necesse sit appellare si nō admittitur exceptio quia licet contra tales literas posset excipi. tamen iudices per illas habēt iurisdictionem vt superius est dictum. Nec obstat quod dictū est de ordine omisso qui habet vitiare id qd̄ agitur. quia respondet Compost. ꝙ illud locum h3 quando omittitur in substantialibus: vt est litis contestatio ꝛ ꝙ snīa feraṯ in scriptis ꝛ similia. de qbus. ṡ. de offi. dele. de causis p glo. ꝛ. C. de sentē. in. l. prelatum. ¶ † Sed iuxta predicta potest queri quid si pendente lite coram primis an per secundas prime sint reuocate vel non.[b] vel etiā illa non pendente partes coram secūdis iudicibus procedūt super principali. an tenebit processus. Dicit Inno. ꝛ Compost. ꝙ sic: quia tunc primus impetrans videtur renuntiasse literis suis ꝛ questioni de reuocatione literaruꝫ per id quod habetur. ṡ. de offi. dele. in. c. gratum. ꝛ. ṡ. de testi. cū venissent. Idē ſm Compost. econtra si pendente vel nō pendēte qōne corā secūdis ptes procederent in principali coram primis. Nec secundus impetrans contra primas literas aliquid opponit corā primis iudicibus nō valebit processus primoruꝫ etiā si scde erāt tales que reuocarēt primas. Et pro hoc faciat q2 talis reuocatio facta fuit in fauorē ptis illā impetrātis que potuit suo fauori renūtiare. ṡ. de regu. in. c. ad apostolicā. ꝛ. l. qd̄ fauore. C. de legi. Et no. bene hoc dictū q2 p hoc vr̄ velle Inn. ꝛ Compost. ꝙ l3 scde litere faciāt expressam mentionem de primis ꝙ prime nō sint ipso iure nulle al's partium consensus velut priuatorum nō videnṯ posse facere processum validum nec dare iurisdictionē. l. priuatorum. C. de iuris. om. iud. ꝛ. ṡ. de offi. dele. significantibus. de quo an indistincte procedat inferius dicetur. ¶ Sed aduerte inquantū dictum est ꝙ si iudices secūdi procedant ꝛ excipiatur de primis literis de quibus non est facta mētio in secundis: quia tenebit processus si non appelletur quod sequitur hic Inn. ꝛ Compost. ꝛ cōmuniter do. Ioan. de lig. hic tenuit contrariū: ꝛ mouetur quia virtus exceptionis est elidere. l. j. ff. de excep. Sed isto casu non elideret si necessaria eēt appellatio quia tunc potius esset appellatio que impediret ꝙ ipsa exceptio. ergo ꝛc. ¶ † Itē quia ipsa exceptio videtur preiudicialis processu. ideo debet impedire illum. facit. ṡ. de ord. cogni. tuaꝫ. ¶ Item tertio quia iura videntur dicere ꝙ exceptio dilatoria possit opponi ad processum nec videnṯ requirere appellationem. Item pro predictis allegat quia sicut ordo traditus a iure sine ministerio hominis vitiat si non seruetur. ij. q. vj. §. diffinitiua. versi. perlatam. Ita quādo datur ordo lite cepta ministerio hominis intercedēte si nō seruetur ordo. si illud ministerium hominis intercedit debebit vitiare ꝛ sic cū dictū. c. pastoralis. ṡ. eo. ordinem qui d3 teneri opposita exceptione cōtra

[a] ¶ Mentio qualis fieri debeat de primis literis in secūdis. vide hic per d. Fel. prope pn. ver. de primo. vbi plene tractat de quibus fieri debeat mētio in secundo rescripto.

[b] ¶ Litere prime an sint reuocate per secundas si pendeat lis coraꝫ primis hanc questioneꝫ determinat Fel. hic in. viij. col. ver. Quartuꝫ correlariū. vbi vide.

literas videtꝫ ꝙ non si non seruetꝫ vitietꝫ processus. dicit tñ Jo. de lig. ꝙ multi clamabant contra istã suaȝ opi. ꝛ d. Car. flo. hic dicebat ꝙ ipse fuit vnus de illis qui clamauit in scholis cõtra predictã opi. vnde veriorẽ puto opi. Inn. ꝛ cõem. Nam si opponitur exceptio dilatoria ꝛ iudex procedit ad vlteriora vr̃ illam reijcere. ꝛ tȝ processus si non appellatꝫ. ſ. de appel. ex pte. M. ꝛ. ſ. de elec. cũ dilecti. Et sic vr̃ ꝙ eodẽ modo i casu de quo. s. teneat processus si non appellatur. Nec obstat ꝙ virt⁹ exceptionis est elidere: q2 dico ꝙ bene elidit. nã inducitꝫ grauamen si iudex nõ admittit illã. ꝛ ideo apparet iustam cãm appellãdi. ꝛ sic nõ obstat prima ratio Joã. de lig. ¶ Itẽ non ob. scda fundata ex. c. tuã. q2 ibi iudex reddebat incompetens occasione exceptionis spiritualis cũ esset iudex secularis hic secus. ¶ Item nõ obstat tertia ratio q2 reprobatꝫ per dictũ. c. ex pte. ꝛ p̃ealle. c. cũ dilecti. ¶ Non obstat etiã quarta p id qd dixi supra post Cõpost. respondendo ad id qd dictũ fuit de ordine omisso ꝛ vt dixi opin. Inn. ꝛ Compost. cõiter teneri. ¶ Et habes[a] etiam ex predictis ꝙ † vbi secũde litere non faciunt mentionẽ de primis. scde non sunt ipso iure nulle ꝛ hec etiã est cõis opinio. An aũt qñ secũde faciant expressam mentionẽ de primis indistincte ipso iure tollantur prime. An vero ope exceptionis fuerũt opiniones. Nã Hoff. hic tenuit ꝙ ipso iure reuocentꝫ prime p secũdas faciẽtes mentionẽ de primis adeo ꝙ ſm eum processus primorum iudicum non valebit. lȝ non excipiatꝫ de secũdis contra primas dũmodo qualitercunqȝ habuerũt notitiã de secundis seu notificetur de eis mouetur p id quod habetꝫ. ſ. de offic. deleg. ex literis. vbi videtꝫ expressum duȝ dicit primas nullã penitus habere iurisdictionẽ si constiterit primas p secundas legitime reuocatas. ¶ Ad idẽ etiã facit tex. iste dũ dicit ꝙ causa est exẽpta a priori iudicio. Ad hoc etiã bene facit. ſ. de resti. spo. audita. vbi dicitꝫ ꝙ illud qd fit post notitiã secundarũ literarũ facientiũ mentionẽ de primis nõ vȝ. Et iste sunt meliores tex. qui habeãtur in hac materia. Et p̃dicta intelligit Hoff. procedere dũmodo in secũdis fiat sufficiens ꝛ expressa mentio de primis per id qd habetꝫ. ſ. de dolo ꝛ contu. ex literis. ꝛ idẽ sequebatur Bonaguida aretinus dicens ꝙ ratio predictoꝝ esse potest: q2 tunc pȝ talem esse intentionẽ principis seu pape. facit etiam ad p̃dicta quod habetur. ſ. de appel. si duobus. Et sic residet Jo. an. ꝛ aliter nõ declarat Inn. ꝛ Cõpost. hic videntꝫ voluisse cõtrariũ vt superi⁹ tetigit. Nam videntꝫ velle ꝙ solũ tollantur prime ope exceptiõis p id quod superius dixi. Et ſm istã opi. iste tex. deberet intelligi ꝙ exempta est causa a iudicio primoꝝ si hoc excipiatur. ꝛ similiter deberet intelligi. c. ex literis. ꝛ. c. audita. Et istã opinionẽ vr̃ sequi hic. d. Car. flo. cõcludens ꝙ si factus est processus per primum iudicẽ anteꝙ̃ sit presentatũ scdm rescriptũ tenebit processus p p̃allegatũ. c. audita. si vero presentatũ est scdm rescriptum ꝛ tunc dicit ꝙ aut secundus impetrans excepit contra primos iudices. ꝛ contra primas literas ꝛ instans non excepit. vel si excepit non instetit. Primo casu non tenebit processus primi iudicis si primũ rescriptum reuocabat per scdm p p̃alleg. c. ex literis. ad fi. de offi. deleg. Et dicitꝫ instetisse ſm eum ille qui excipit. Ita demũ si appellauit a reiectione exceptionis al's nõ allegat qd habetur. ſ. de elec. cũ dilecti. dum dicit non multũ diu institerit ꝛc. Scdo casu qñ non excepit de secũdis. vel licet exceperit non instetit eo modo qd tunc tenebit processus factus p primũ quia secundũ intelligitur reuocare primũ. ita demũ si secundus impetrans fuerit vsus secũdo rescripto cũ effectu. potest autem non vti cum sit concessum eius fauore. ar. ſ. de reg. iur. quod ob gratiam. lib. vj. Et intelligitur renũtiare non appellando p id quod. s. dixi facit ſm eum qd habetur. ſ. de off. dele. in. c. gratũ. ꝛ. ſ. de testi. cũ venissent. ꝛ de appel. in. c. solicitudinẽ. vbi appellans intelligitur renuntiare appellationi iam interposite cõparẽdo coram iudice a quo cuius iurisdictio iam erat trãslata ad iudicẽ ad quem fortius ergo hoc casu in quo nondũ erat trãslata iurisdictio ad secundos iudices intelligetur renuntiare. non enim ſm eum per secundũ rescriptũ faciẽs mentionẽ de primo reuocatur iurisdictio primi iudicis ipso iure: sed per vsum scdi rescripti cũ effectu modo p̃dicto. Et predicta dicit procedere qñ rescripta impetrantur in causis cõcernentibus fauorẽ publicũ tunc inspicienda erit forma rescripti: que poterit esse talis ꝙ a die date reuocabitur primum rescriptũ. Nam soluitur iudiciuȝ vetante eo qui habet iudicare. ff. de iudi. l. iudicium. ꝛ. ſ. de off. c. dele. pastoralis. §. q2 vero. ꝛ subdit ꝙ in his q̃ sunt de iure positiuo potest princeps seu papa reuocare tertio gesta vt est tex. cũ glo. notabili in verbo pro infectis de immu. eccle. in cle. Meli⁹ videtur in cle. vna. de consangui. ꝛ affinita. Et per predicta dicit multa iura posse reduci ad concordiam. Inn. in hoc articulo varie fuit locutus: nam aliter loquitur hic cuius tamẽ dicto satis concordat quod ipse dicit. ſ. eo. pastoralis. aliter videtꝫ loqui ibi. c. in literis. ſ. de offi. deleg. vbi videtur facere differentiã inter extraneos ꝛ partes. vt sic quo ad extraneos intelligatur facta reuocatio ipso iure per illũ tex. secus quo ad partes que sunt de iurisdictione ipsorum iudicum: antequã appareat que litere preualeant. Aliter videtur loqui. ſ. eo. cum contingat. vbi concludit quod interdum in secundis fit reuocatio indirecte primarum. Interdum vero fit directa reuocatio: ꝛ appellat indirectam quãdo in secundis apponitur clausula non obstantibus primis. tamen q2 est indirecta solum tolluntur prime ope exceptionis: quia talia verba non important necessario ꝙ ipso iure tollantur prime: sed bene vult papa ꝙ non habeant obstare qd fit etiam ope exceptionis. facit quod habetꝫ in. l. j. ff. de except. ꝛ ideo ex vi verborum vt dicit Innoc. non videntur prime tunc ipso iure nulle. ¶ Si vero est directa reuocatio. puta q2 dicit nõ obstantibus primis literis quas reuocamus. tunc dicit Inno. in. d. c. cũ contingat. ꝙ si reuocatio facta fuit ad impetrationeȝ partis. tũc videtꝫ ꝙ gesta p primos iudices ante presentationẽ secundã: ꝛ multo fortius ante notitiã earum valebũt per id qd habetur in. c. audita. de rest. spo. ꝛ plus etiam dicit ꝙ etiã si primi iudices procedãt post scientiã literarum secundarum. si habens secundas nõ presentet nec excipiat de illis. tenebit processus: q2 intelligitur papã voluisse reuocare primas si impetrans secũdas velit illis vti. ꝛ ideo si non vtitur imputabitꝫ sibi. Nam videtur tacite illis renuntiare. Si autem motu proprio fit facta reuocatio directa. tunc concludit Inno. ꝙ si post habitam notitiam literarum secundarum fiat: ꝙ processus non valebit per p̃alle. c. audita. Si aũt fiat ante notitiam secundarum literaꝝ licet reuocauerit finaliter residet quod non tenebit processus ex quo directa est reuocatio. facit. ſ. de appella. vt nostrum. contrarium tñ videtur tenuisse. in. c. j. ſ. de cõces. p̃ben. in. vj. in glo. que incipit hoc intelligũt quidã in versi. ꝛ idẽ videtꝫ in literis iurisdictionalibus. vbi tangit de materia per duas colũnas. Et aduerte etiã ꝙ in. d. c. j. non videtur facere differentiam an reuocatio sit indirecta. an vero directa: sed cõcludit qñ scde litere reuocant primas ꝙ si fit processus ante notitiã secũdarũ. vel etiam postea anteꝙ̃ sint p̃sentate. ꝛ de eis exceptũ ꝙ tenebit processus qui fit contra p̃sentẽ. ꝛ sic cõtra ipsum p̃sentẽ habentem literas secũdas: ꝛ non opponentẽ de illis: sed si fieret ipso absente an si postea puenit ad eius notitiaȝ sit necesse ꝙ appellet ponit ibi opiniones. vna sit ꝙ sic. alia ꝙ non est necessaria appellatio sed sufficit ꝙ declaret se velle vti literis secundis vt ibi plenius p̃sequitur. d. Ant. de but. hic recitat dictum Inno. in. d. c. cum cõtingat. tamẽ videtur recitare aliter ꝙ̃ dixerit ipse Inno. Nam in effectu dicit Inno. velle ꝙ aut fit reuocatio motu p̃prio aut ad instãtiam. Et si ad instantiam aut est directa reuocatio aut indirecta ꝛ sic quando fit motu proprio non facit differentiam an sit directa vel indirecta. Inno. tamen si ponderetur videtur solum in directa reuocatione facere differentiam an fiat motu proprio vel non in dicto. c. cum contingat. ꝛ ibi etiam dicit ꝙ quando est contentio de reuocatione literarum non tenet processus si procedatur contra extraneos. secus si contra partes. tãdem do. Anto. de but. hic concludit ꝙ aut queritur de virtute primarum literarum: ꝛ tunc quo ad extraneos rebelles. statim facta reuocatione quomodocunqȝ ablata est potestas a primis iudicibus quo ad illos. allegat tex. in. d. c. ex literis. de offic. deleg. iuncta glo. Inno. ibi. Si vero queritur quo ad partes: tũc dicit quod vtroqȝ casu. ꝛ sic siue sit directa reuocatio siue indirecta reuocatur iurisdictio ipso iure non facta differentia an ad impetrationem. an vero motu proprio sint concesse litere secunde. sed in hoc tantum erit differẽtia. an proprio motu fiat reuocatio vel non: quia vbi proprio motu fit non valebit processus habitus post qualemcunqȝ notitiam secundarũ literarum ꝛ reuocationis p ipsos facte per. d. c. audita. sed vbi ad instãtiã partis facta est reuocatio. tũc oportet ꝙ notificatio fiat per partẽ ꝛ si ostendit se velle secundis literis vti alias non appareret an esset reuocata iurisdictio. quia ex quo ad impetrationem facta est reuocatio. ꝛ sic in eius fauorem censetur papa reuocare cõditionaliter si impetrans velit vti literis vt dicit Innoc. in. d. c. cum contingat. ꝛ etiam in. d. c. j. de conces. preben. in. vj. Jo. de lign. hic dicebat quod quando indirecta est reuocatio: tunc non tolluntur prime ipso iure. secus quando fit directa reuocatio. nam tunc secundum eum ex quo expressa est reuocata iurisdictio primorum censentur priuati. ꝛ sic nõ valebit processus. C. de iurisdi. om. iud. l. priuatorum. ꝛ. ſ. de off. dele. significãtibus. ¶ Iste articulus est satis dubius propter varietatẽ opinionum tñ pro eius declaratione duo possunt considerari qñ due litere faciũt mentionem de primis an prime litere sint ipso iure nulle. an vero ope exceptionis secundo an processus qui fiat per primas valeat vel non. ¶ † Circa primũ videtur ꝙ satis sit rationabilis opi. Jo. de lig. que originaliter fuit Inn. ſ. e. cum contingat. vt videlicet fiat reuocatio solum ope exceptiõis quando est reuocatio

---

[a] ¶ Et habes. Secundum rescriptum non faciens mẽtionem de primo an sit ipso iure nullum vel annullandum vide hic per do. Fel. in. v. colũ. ver. Nõ est nullum ꝛ per do. Abb. in. ij. co. ad finem. ver. Ego aliter.

catio indirecta. secus qñ directa. Et que dicat̃ directa ꝛ que indirecta reuocatio dixi supra. Et rationem etiã diuersitatis superius assignaui. quia ex vi verboꝝ per indirectã reuocationẽ nõ videt̃ sequi necessario ꝙ fiat reuocatio ipso iure vt superius declaraui. secus qñ directe reuocat per id qd habet̃. ĩ. de appel. vt nostruꝫ. ¶ Circa scdm est aduertendũ. quia aut procedit̃ eo casu quo indirecta est reuocatio. ꝛ tunc vr̃ tenere processus si nõ opponit̃ exceptio. ꝛ si successiue nõ appellat̃ in casu in quo nõ admittatur ꝑ ea que habẽtur. ĩ. de elec. in c. cum dilecti. ꝛ per id etiã qd dixi superius post Inn. ꝛ Compost. ꝛ etiã ꝑ id qd dixi qñ proceditur per secũdas que non reuocant primas. Si vero reuocatio est directa. tunc hic est maius dubiũ. tñ potes cõcludere ꝙ aut proceditur ante notitiã reuocationis literarum. aut procedit̃ post habitam notitiã literarũ secundarũ. ꝛ sic post notitiã reuocationis primarũ. Si procedit̃ ante habitã notitiaꝫ ꝛ tunc si reuocatio est facta a motu ꝓprio Inn. variauit. Nã in c. j. ĩ. de cõces. ꝓben. in. vj. tenuit ꝙ valet processus. Contrarium vr̃ tenere. ĩ. e. c. cũ cõtingat. Et pro ista pte facit qꝛ ipso iure fm verã opi. morte delegantis reuocat̃ iurisdictio delegati etiã ante habitã notitiã ipsius mortis vt legi. ꝛ no. ĩ. de testi. cũ venissent. ꝛ ꝑ gl. in. l. eius in ꝓuincia. ff. si cer. pet. ꝛ in. l. quia. ff. de iurisd. om. iudi. ergo multo fortius ꝑ reuocationẽ expressam. factam motu ꝓprio ipso iure tollet̃ iurisdictio etiã añ habitã notitiã reuocatiõis. faciat. l. iudiciũ soluit̃. ff. de iud. ꝛ quod habet̃ in prealle. c. vt nostrũ. ĩ. de appel. ꝛ pro hoc etiã facit qꝛ sicut decretum pape afficit ignorantem de pebẽ. si apostolice. cũ ibi notatis. in. vj. ꝛ in. d. c. j. de cõces. preben. eo. li. ita vr̃ ꝙ afficiat ista reuocatio ex quo funditus priuat iurisdictione directe illã reuocando. Si aũt ad impetrationẽ partis litere sint cõcesse tunc tenebit processus. ꝛ sic intelligatur. d. c. audita. qꝛ tũc nõ videtur esse de mente pape afficere ignorantẽ vt ibi pꝫ. Si aũt fiat processus post habitã notitiã primarũ literarũ. tunc arguit̃ ꝙ si iudex primus citauerit partes ꝛ cognouerit an sua sit iurisdictio ꝛ pronuntiet se competentem. qd tenebit sentẽtia si non appelletur: qꝛ in hoc incidẽti an sit iudex vel non erat cõpetens. ideo tenuit sñia si pronũtiauit se competentem ꝑ id qd habet̃. ĩ. eo. sup literis cum ibi no. per Inn. ꝛ facit etiam qd ipse notat in. c. j. de offi. deleg. in. vj. Si autem non pronuntiet super competẽtia: tunc si partes ꝓcedant corã ipsis primis in causa principali tenebit ꝓcessus: vt hic voluit Inn. ꝛ Cõpo. ex eo qꝛ in fauorẽ ipsius impetrãtis scdas ipse secũde fuerũt concesse. Et sic tacite videt̃ inesse cõditio reuocationi primarũ si impetrãs velit vti secũdis. ꝛ ideo si nõ vtitur ſ; litigat corã primis tenebit ꝓcessus. ꝛ hoc etiã tenuit in. d. c. j. de cõces. prebẽ. in. vj. in gl. preal. Et si dicas quomodo possunt partes dare iurisditioneꝫ: ex quo ipso iure prime non sunt nulle: potest dici ꝙ prime de equitate validantur: ex quo fauore partiũ erant nulle. ar. eius qd dicitur in simili de testamẽto in quo filius in potestate est preteritus: qa põt de equitate recõualescere filio approbante: ſ; esset nullũ. l. si filio preterito. cum ibi notatis. ff. de iniusto testa. Uel potest dici: ꝙ ita demũ prime intelliguntur esse nulle si hoc voluerit impetrans scdas: vt voluit Inno. hic sentire ꝛ in. d. c. j. ꝛ ideo si' non vtit̃ secũdis vr̃ eis renũtiare ꝛ in cõsequentiã velle ꝙ remaneãt prime. ideo tũc tenet processus. Si aũt impetrãs secũdas citat' per primas compareat ꝛ excipiat de secũdis ꝛ illas presentet: ꝛ tunc si appellet primis iudicibus non admittentib' exceptionem planum est ꝙ non tenebit processus. Si autem solus exciperet ꝛ literas ostẽderet ꝛ deinde recederet ꝛ iudices nihilomin' procedant: tunc est dubium an processus teneat: ex quo non est appellatum. ꝛ hoc casu processus erit nullus ex quo iudices habuerũt notiam reuocationis. facit quod habetur in. d. c. audita. ꝛ. ff. de re iudica. in. l. quesitum. ꝛ hoc si directa erat reuocatio. secus si fuisset indirecta: per ea que superius dixi. Et hoc modo possunt opi. reduci ad concordiam. Et per hoc sit expedit' iste articulus. ¶ Aduerte tamẽ quia licet satis videatur esse rationabilis differentia inter reuocationem indirectam ꝛ directam: de qua. s. dixi. Tamen re vera nõ videtur bene probari per tex. iuris canonici qui non videntur facere differentiam predictaꝫ sed ponderãt an secunde litere faciant mentionem de primis expressam vel non: vt patet hic iuncto. c. ex literis. a princi. ĩ. de officio delegati. ꝛ. ĩ. de dolo ꝛ contu. c. ij. Item etiam ponderant quandoqꝫ an secũde expresse reuocent primas vel non. d. c. ex literis. de offi. delega. ad fi. ꝛ. ĩ. eo. cum cõtingat. Ideo forte magis de mente iuris est ꝙ dicta differentia nõ fiat inter directaꝫ reuocationem ꝛ indirectam. Nec illam fecit Inn. in. c. j. de concessio. preben. in. vj. nec etiaꝫ do. Ant. de but. hic. vt. s. dixi post eum. Prima autem inter extraneos ꝛ partes satis videtur rationabilis: qꝛ in potestate extraneorum non est presentare literas ab aliis impetratas sed bene est in potestate ipsaruꝫ partiũ. Ideo satis videtur rationabilis distinctio predicta quam posuit Inno. in dicto. c. ex literis. de offi. dele. ꝛ. ĩ. eo. cũ contingat. ꝛ do. Ant. de but. hic. Quo ad ipsas vero partes satis videtur ꝙ procedat differentia an reuocatio primaruꝫ fuit facta motu proprio. an vero ad impetrationeꝫ seu ad instantiã partis. ꝛ qñ fit motu proprio videret̃ dicendum prout dixi quando reuocatio est directa facta motu proprio. ꝛ similiter qñ fit ad impetrationem videretur dicendũ idem quod dixi quãdo reuocatio fit directe ad partis impetrationem Io. de Imo. Tangebat vlterius hic do. Ant. de but. nũquid exigat̃ ꝯsensus vtriusqꝫ partis in impetratione literarum: ꝛ dicendum ꝙ non quãdo altera pars tantũ est in curia. Si autẽ vtraqꝫ pars sit in curia non dꝫ vna pars impetrare aliquid alteri ꝑiudiciale nisi pri' illa vocata ꝛ nõ sufficiat. tunc eum vocari in audientia ex cõtradictarum sed habebit reuocari ad hospitium vt voluit Inn. ĩ. de re iudi. cũ olim. al's non vident̃ litere valere. vt ibi vr̃ velle Inno. ꝛ tangit etiam in glo. licet videat̃ variare. Tangit etiã Innocen. aliquid. ĩ. e. cum dilecta. 9 ¶ † Item iuxta hoc tangit an cõsensus partium excuset seu tollat surreptionẽ. Et cõcludit ꝙ si illud a quo surgit surreptio dependet a potestate partium ꝛ illi pñt renuntiare tunc cõsensus tollit surreptionẽ. Et per hoc dicit ꝙ cũ pendeat a potestate partiũ renuntiare primis literis si consenserint in impetratione secundarũ valent secunde lꝫ non faciãt mentionẽ de primis facit qd notatur in. d. c. cũ olim. sec' si non pendet a potestate ptiũ renuntiare illi iuri ex quo surgit subreptio. qꝛ tunc cõsensus ptiũ non tollit vitiũ subreptitionis vt voluit Inn. in. d. c. cũ olim. vnde si papa det secũdas literas nec faciat mentionẽ de reseruatione quã fecit motu proprio nõ valent secunde etiã de cõsensu ptiũ impetrate qꝛ tollere reseruationẽ pape non pendet a potestate ptiũ. Nunquid aũt consensus partis vel procuratoris firmet literas contra vitiũ excommunicationis impetratas. Dic ꝙ non: qꝛ nõ pendet a potestate ptis illum habilitare: ꝛ litere tunc sunt ipso iure nulle qñ impetrantur ꝑ excõmunicatum. ĩ. eo. c. j. in. vj. Et sic etiam tꝫ Io. an. in tit. de rescrip. presentatione. §. ratione autem impetrãtis. ver. Item excipit̃ ꝙ impetrauit in addi. Spe. Item etiam concludit hic do. Ant. de but. ꝙ per consensum ex post facto in iudicem impetratuꝫ: licet tollatur facultas recusandi non tamen tollitur surreptio. Ideo de illa potest adhuc opponi vt notatur in prealle. ti. de rescrip. presen. §. ratione quoqꝫ defectus. ad fi. Et facit etiam quod notatur de causa posses. cũ olim. in gl. ij. 10 ꝛ super ea ꝛ. ĩ. eo. sup literis. ¶ † Ultimo tangit an quãdo partibus existentibus in curia. ꝛ nõ cõcordantibus de iudice quo casu quelibet pars eligit vnum. ꝛ tertius datur ex officio curie an tunc dicat̃ esse facta cõmissio de consensu partium. vt tunc habeat locũ quod hic dicitur de impetratione facta de cõmuni consensu. ¶ Et concludit ꝙ non: quia saltem ex parte rei põt dici ꝙ fuit coactus seruare stilũ curie. ꝛ sic non videtur ꝯmissio de eius cõsensu facta. facit qd habetur in. l. in tribus. ff. de iudi. Et hoc etiã videt̃ tenere Io. an. in addi. Spe. in ti. de rescri. presentatione. §. ratione quoqꝫ. versi. Item quod non fit mẽtio. Et sic tex. iste habebit locum quando de cõi cõsensu est datus vn' iudex vel duo quod tene menti pro limitatione ꝛ declaratione huius tex. Et per istũ tex. coniũcta glo. dicit do. Car. flo. ꝙ post commissionem factam de communi consensu non est licituꝫ alteri parti ad alium iudicem accedere. ꝛ si accedat debebit cõdemnari in expensis quod dicit se cõsuluisse de facto ꝙ si dato delegato communi consensu altera pars mouet litem coram ordinario poterit per exceptionem repelli: ꝛ debebit in expensis cõdemnari per istum tex. facit quod habetur. ĩ. de offi. leg. in. c. studuisti.

1. Remoueri debet ab ecclesia filius sacerdotis in sacerdotio genitus.
2. Argumentum a simili est licitum in iure.
3. Ioan. and. fuit filius sacerdotis non tamen fuit in sacerdotio genitus.
4. Debitor qui ad duo tenebatur alternatiue si ex errore vtrunqꝫ soluit repetet quod eorum voluerit.
5. Alternatiue duo promittens vel legans cuius erit optio vel legantis vel legatarij.
6. Et an vtrunqꝫ alternatiuorum erit in obligatione. ibi. nu. 6.
7. Ad veritatem alternatiue an sufficiat alterum esse verum an vero requiratur vtrunqꝫ.

Inter ceteras. Ex disiunctis narratis in rescripto sufficit impetrãti alterã probare. h. d. Et due sunt partes. In prima cõsultatio. In secũda rñsio. scda ibi: huic ergo. ¶ In tex. ibi eãdẽ. supple adiudicet̃ ei ecclesia. ꝛ alij cõferat̃. ¶ Itẽ ibi adiudicari. i. ꝑ sñiam auferri fm Pe. vel ab eo in aliũ iudicari facit quod habetur. s. e. ex parte fm Hostiẽ. ¶ Not. ex litera illud vulgatum ꝙ ad veritatẽ disiũctiue suff-

cit alteram partē esse verā. facit quod habetur de reg. iur. in alternatiuis li. vj. ¶ † Itē no. duo pro quoꝝ quolibet q̄s d3 ab ecclesia remoueri. vnū est qn̄ quis est filius sacerdotis ꝛ in sacerdotio genitus. Nam tunc d3 remoueri maxime quādo pater illius de ꝑrimo in ecclesia ministrauit: quia successio immediata etiā in legitimo reprobat̄. ꝭ. de fil. presby. ex trāsmissa. ꝛ sic sufficit ꝙ quis sit in sacerdotio genitus. vel ꝙ pater illius de ꝑrimo in ecclesia ministrauerit. Aliud est ꝛ scd̄m. qn̄ quis occupauit ecclesiam illicite. forte q2 indignus. ꝭ. de elec. per inquisitionē. vel q2 propria autoritate se ingessit. ꝭ. de prebē. cū iam dudū. ꝛ de occupantibus beneficia dicendū vt hodie habet̄ in. c. eū qui. de preben. in. vj. ¶ † Item no. illud vulgatū ꝙ de similibus idem d3 esse iudicium. Et sic argumentū a simili est licitū in iure. Et ad hoc sepe ollegatur de quo dicendū vt dictū fuit supra in. c. trāslato. ¶ Item no. ꝙ falsitas disiunctiue narrata nō vitiat rescriptum. ¶ Itē ꝙ vtile ꝑ inutile nō vitiatur de quo in regula vtile. de reg. iur. in. vj. ¶ Et ex ꝑdictis potes colligere rationē dubitandi ꝛ rationem decidendi. ¶ Item no. s̄m Abb. ꝙ superflua reddetur cautela aduocatorū qui pluribus quoꝝ quodlibet per se sufficit in intentione seu libello vel in capitulis narratis protestant̄ ꝙ non astringunt se ad omnia ꝓbanda sed ea que sibi sufficiāt pro victoria q2 s̄m eum talis cautela nō vr̄ necessaria ꝑ hunc tex. Sed certe hic loquit̄ qn̄ disiunctiue aliqua narrantur quo casu pōt ꝓcedere dictū suum. Sed vbi copulatiue aliqua narrantur vel qualificate. tunc tutū est dictā cautelā facere ꝛ apponere propter tollēdas dubitatiōes de quibus dixi in. c. ij. ꝫ. eo. ꝛ q̄ tāgunt̄ in. c. l3 causam. ꝭ. de ꝓba. ꝛ. ff. de re iu. in. l. diuus. cū ibi notatis. ꝑ Bar. Itē no. ꝙ non sequit̄ quis est filius sacerdotis. ergo est in sacerdotio genitus: q2 possibile est ꝙ fuit genitus ante in sacerdotiū susceptū. ꝛ sic dicit Jo. an. † ꝙ licet ipse fuerit filius sacerdotis non tn̄ fuit in sacerdotio genitus: vt ipse recitat in addi. Spe. sup rubr. de fil. ꝑsby. ¶ Ibi tn̄ nō clare dicit an fuerit nat⁹ ex legitimo m̄rimonio. ¶ † Quid aūt si aliquis est debitor ad duo alternatiue. ꝛ vtrūq3 ex errore soluerit cuius erit electio in repetēdo. Dic ꝙ debitoris per. l. de C. de condi. indebi. l3 olim aliter diceret̄ iuxta ea que habentur in. l. si nō sorte. §. pe. ff. de cōdi. indebi. nec ob. l. plane. eo. ti. quia ibi erant duo rei debēdi. Et ideo q2 pn̄t se ꝑ concursum impedire creditori datur electio vt ibi p3. ¶ In gloss. pen. ibi. vera est supple regulariter vt notatur in regula in alternatiuis de regu. iur. lib. vj. ¶ In ea. glos. in fi. ad idē facit. de consue. c. fi. in. vj. ꝛ de preben. si pluribus. in fi. eod. li. ¶ Itē adde ꝙ fallit in alternatiuis in q̄bus verisimiliter ex mēte disponentis seruari debet ordo scripture. ꝭ. de prebē. mandatū in fi. lib. vj. ꝛ facit q̄d habetur in. c. metropolitano. cū ibi notatis. lxiij. di. ꝛ in. l. cū pater. §. a te peto. ff. de leg. ij. Et aduerte ꝙ §. si generaliter. alle. in gl. nō proprie loquitur in dispositiōe alternatiua: sed in legato facto in genere. puta si legatur per testatorē alicui vnus seruus in genere. nā electio est legatarij de quo dicendū vt plene nota in. l. legato generaliter. ff. de le. j. per gl. ꝛ Bart. ꝛ ꝑ gl. in preallē. §. si generaliter. vbi aūt † alternatiue due res promittunt̄ vel legantur cuius sit electio. d. Card. flo. sic vr̄ concludere ꝙ si de mente apparet ipsius legantis vel etiā ipsoꝝ contrahentium. cuius velint esse electionē illius erit. facit de reg. iur. contractus. li. vj. ꝛ quod habetur in. l. cū virū. C. de fideicōmis. Si aūt non appareat de expressa mente. tunc licet. d. Car. flo. simpliciter dicat ꝙ electio est debitoris per. l. plerūq3. §. fi. ff. de iure dotiū. ꝛ per notata in regula in alternatiuis. Tamen tu melius potes recurrere ad gl. valde notabilē que est in. l. lucio. ff. de le. ij. Et est melior de corpore iuris vbi glo. vult ꝙ debeat considerari ad quem dirigant̄ verba an ad debitorē. an vero ad creditorē: q2 primo casu spectabit electio ad debitorem. scd̄o ad creditorē3. In dubio vero si verba sint dubia: nec apparet ad quē dirigātur vt quia simpliciter eligant̄ duo alternatiue vel promittunt̄ duo alternatiue tunc in legatis eorū fauore electio est legatarij vt ibi habetur ꝛ facit. l. in testamentis. ff. de reg. iur. Sed in cōtractibus electio est debitoris. d. l. plerūq3 ad fi. ¶ An autem vtrūq3 alternatiuorū sit in obligatione recurrendu3 est ad. l. si duo rei. ꝛ ad ibi no. per Bar. ff. de ver. obli. cuius dicta posuit hic Jo. de lig. In penis aūt alternatiuis q̄ de iure cōi vel statuto imponūtur cuius sit electio. Dic ꝙ iudicis per id q̄d habet̄ in. l. si fugitiui. cum ibi notatis. C. de seruis fugi. ꝛ in. l. j. §. expilatores. vbi bonus tex. ff. de effrac. ¶ † An autē ad veritatē alternatiue sufficiat alterū esse verū. An vero requirat̄ vtrūq3. Dic ꝙ aut loquimur in alternatiua legis aliquid disponente in imponendo penam. tunc verificat̄ in vtraq3 ꝑte alternatiue. ne alias lex sit incerta vt voluit Cy. in. l. cū quidā. C. de verb. signi. ꝛ Bar. plene in. l. is qui ducenta. §. vtrū. ff. de reb. dub. facit quod habetur in. c. j. ꝫ. tit. j. ibi in actionibus vel iudicijs ꝛc. Aut loquimur in alternatiua hominis. Et tunc cōclude aut loquimur in alternatiua impropria que appellatur sub disiunctiua. vt dictio seu vel siue. facit quod habetur in. l. ad protegendam. C. de in litem dādo tuto. ꝛ in. l. si quis ita. ff. de auro ꝛ argen. legato. ꝛ tunc requiritur vtrumq3. Exemplū patet in. d. l. si quis ita. si testator dicit lego titio vinum quod habeo Rome seu Bononie. Nam legatarius habebit tam vinum quod erit rome ꝙ etiam vinum q̄d erit bononie vt patet in. d. l. si quis ita. Aduerte tamē licet do. Ant. de but. hic non dicat. nec etiā do. Car. Flor. istud videtur habere locu3 in legatis in quibus fit plenior interpretatio ꝙ in cōtractibus. l. in testamentis. ff. de reg. iur. secus in contractib⁹ s̄m Bar. in predicta. l. si quis ita. facit q̄d habetur in. l. veterib⁹. ff. de pact. ꝛ de reg. iur. contra eum. lib. vj. Et aduerte etiā q2 d. Cardi. Flor. hic videtur velle ꝙ idem sit in dictione seu vel siue. sed certe hoc non reperitur bene iure cautum. nec. l. quintus. allega. per eum. de aur. ꝛ arg. legato. hoc probat. si vero est alternatiua propria que ponitur in dispositione hominis tunc aut ponitur in dispositione accessoria ad aliam. ꝛ tunc regulatur secundum naturam principalis dicto. §. vtrum. ꝛ de reg. iu. accessorium. in. vj. Si vero ponitur principaliter in dispositione. tūc dicit do. Ant. de But. ꝙ si ponitur affirmatiue regulariter sufficit alterum per istum text. si negatiue requiritur vtrumq3 per l. si quis ita. ff. de verb. obli. Sed certe ista differētia de iure non procedit q2 siue dispositio sit affirmatiua siue negatiua siue verificatur altera pars alternatiue locum habet dispositio. l. si ita quis stipuletur. ff. de verb. obli. Sed bene est verū ꝙ si dico si stichum aut pamphilum non dederis dabis decem ꝙ vt non cōmittatur pena in decem expedit vtrumq3 dari. ꝛ sic proprie loquitur. l. si is qui ducenta. §. vtrū. ff. de reb. dub. sed vt pena cōmittatur sufficit alterā partem alternatiue verificari vt ibi etiā patet. distinguebat etiam hic. d. Card. Flor. an alternatiua ponatur inter genus ꝛ speciem. An vero inter species vel genera. de quo etiam tangebat hic Jo. de lig. sed tu dic plenius vt not. Barto. in. d. §. vtrumq3. ꝛ facit etiam quod habetur eo. titu. de reb. dub. in. l. j.

1 Testis interrogatus de causa dicti sui si illam non assignat vel minus sufficientem non probat.

2 Ratio an ꝛ quando sit reddenda.

3 Mandato pape vel principis non semper est obediendum.

SI quando aliqua. Is ad quē rescriptu3 pape dirigitur d3 illi parere. aut iustam cām ondere quare nō paret. h. d. Et ponit dictum q̄d alternatiue declarat ꝛ scd̄e ꝑtis alternatiue causam reddit partes patebunt in litera. ¶ Not. j. ꝙ ex asperitate verborū prolatorū per superiorē nō debet quis turbari. facit q̄d habetur. v. q. v. non oīs. ¶ Itē nota pro intellectu rescripti considerandam esse materiam seu qualitatem materie super qua scribitur. ¶ Item nota ꝙ vbi ille cui mandatum pape dirigitur putat illud non fore exequendum ex aliqua rōnabili causa non delinquit si illud statim nō exequitur. debet tn̄ scribi pape causa propter quam distulit. et sic est ar. vt alibi dicit Accur. contra miseros prelatos qui indistincte literas pape exequuntur. nec audent mō aliquo supersedere etiam si rationabilis causa id suadeat vt ipse no. in auf. de mandatis princip̄ū. §. deinde competens est. in versi. nuntians. coll. iij. ¶ Item no. ꝙ non dicit̄ venire contra mandatum ille qui iusta causa motus non obedit illi. ¶ Item no. ar. de singulis fore rationem reddēdam. ꝛ ad hoc sepe allegatur de quo dicetur cum glo. ꝛ quia hic tangitur de asperitate verborū. tāgit Jo. an. an ex prolatione verborū asperorū facta ꝑ superiorē cōtra subditum irrogetur infamia. Dicit ꝙ sic si causa cognita id fiat al's secus ꝑ ea que habētur in. l. si preses. ff. de penis. ꝛ. ꝭ. de appel. cū cessante. ꝛ dicit etiam ꝙ ex prolatione dictorū verboꝝ asperorum non potest iudex recusari ꝙ sit suspectus per id q̄d habetur in. d. c. cum cessante. vt ibi dicetur. ¶ In glo. super verbo rationabilē ibi. valere non videtur hoc verū si † testis fuit interrogatus de causa dicti sui quia tūc si illam non assignat vel minus sufficientem non probat vt est glo. notabilis in. c. cū causam. in. iiij. glo. ꝭ. de testi. ꝛ in ver. Item sola alle. in glo. al's si nō sit interrogatus de causa sui dicti bene valebit: quia non debet esse verbosus per ea que habentur in iuribus preal. ꝛ facit etia3 q̄d habet̄ in. l. solam. cū ibi notatis per Bar. C. de testi. ¶ † In ea. glo. in fi. dic plenius s̄m do. Car. Flo. si queritur an ꝛ quādo sit reddēda ratio. aut enim sunt talia in quibus non potest reddi ratio. ᵃ aut enim sunt talia in quibus potest reddi. Primo casu non tenetur quis reddere rationē quia impossibiliū nulla est obligatio. de reg. iur. impossibilium. lib. vj. Et potest poni exemplum in his que sunt de secretis diuini iudicij. de quibus loquitur. c. Nabuchodonosor. ꝛ. c. de tyris. que allegantur in glossa. ¶ Item in his que pendent a principū voluntate vt est videre in determinatione temporis prescriptiōis vel vsucapionis. vn̄ si queritur

a ¶ Ratio an ꝛ quādo sit reddenda. Ratio autem quādo possit allegari deficiente lege vide glos. in. c. consuetudo. j. dist. ꝛ ibi. d. abba. in. c. fin. q̄d me. cau. ꝛ in. c. ratio nulla. de preben.

si queritur quare magis fuit statutũ tp̃s trienniũ pro vsucapio ne rei mobilis ꝙ quadrienniũ non põt reddi alia ratio nisi qꝛ sic placuit principi. facit qđ habetur in. §. sed quod principi. insti. de iure naturali. ꝛ in istis succedit illud quod dicitur in. ď. l. nõ omnium vbi dicitur ꝙ non omniũ que a maioribus dicta sunt ratio reddi potest. ꝛ similiter si queritur quare tp̃s decẽ annorũ potius ꝙ. xij. fuerit statutũ pro pscriptione rei immobilis inter psentes. de qua in. l. fi. C. de prescri. lon. tem. nõ põt reddi ratio nisi qꝛ sic placuit principi. ꝛ sic ratus. i. arbitratus fuit illud sufficere. facit. l. j. §. j. ꝛ. §. pueritiã. ff. de postulando. Si autem quereret quare vsucapio ꝛ pscriptio fuerit inducta. vnde põt reddi ratio vcꝫ ne dominia rerũ sint incerta. l. j. ff. de vsucapio. Secundo casu ꝛ tũc aut non interrogatur de ratione aut interrogat̃. Si non interrogat̃ tunc si vult euitare aliquid qđ ei precipitur tenetur reddere rationẽ vt hic pꝫ. al's non tenetur qꝛ non tenet̃ se ingerere. ar. c. auaritie. de elec. in. vj. ꝛ. ĩ. de hereti. cum ex iniũcto. ꝛ. ff. de procur. in. l. que oĩa. si vero interrogatur. ꝛ tunc si ex officio tenetur reddere vt contingit in teste debet illam reddere al's si interrogatus non reddat non valebit eius dictũ vt supe rius dixi in tex. ꝛ idẽ videtur in epo p id qđ dicit gl. Si vero nõ tenetur reddere ratione officij. ꝛ tunc ex precepto iuris nõ tenet̃ reddere. ex charitate tamen tenetur instruere peritum ꝛ petentem sicut tenet̃ ad alia opera charitatis. arg. c. inter opera. ĩ. de spon. ¶ In gl. fi. ibi p cõsuetudinẽ. istud contingit qꝛ ista consultatio nõ est inserta in corpore iuris alias esset secus facit qđ habet̃ in. c. pastoralis. ĩ. de fid. instr. Host. tñ dicebat ꝙ. l. demũ. hic allegata loquebat̃ in ꝯsultatione alioꝝ iudicũ ꝙ principis ꝛ forte hoc dicit ꝑpter id qđ hr̃ in. c. in causis. de re iudi. vbi alij debẽt iudicare sicut papa iudicat. Sed potest dic i ꝙ illud intelligatur qñ sñia reperitur inserta in corpore iuris. vel forte mitius voluit imperator se habere eo casu quo eius rñsio nõ est inserta in corpore iuris. ¶ In ea. gl. ibi. nã ꝛ vrbanus. voluit gl. dicere ꝙ † nõ est semper obediendum mandato pape vel principis^a quia qñqꝫ fallitur sicut contingit in vrbano de quo in gl. ꝛ videt̃ sentire. Et vult glo. ꝙ papa nõ solũ põt falli in facto sed etiã in iure. sed certe iuris presumptio non presumit̃ falli in iure. ĩ. de appel. sepe. ꝛ de cõstitu. c. j. in. vj. lꝫ in facto posset decipi vt habetur in iuribus pꝛealle. ꝛ ad illud qđ dicit glo. de vrbano potest responderi per id quod. ĩ. dicit gl. Et ad materiam facit quod habetur in. c. fi. de cogna. spirituali. in. vj. ¶ In ea. gl. ibi quãdoqꝫ etiã ꝛc. Dic hoc intelligendũ quãdo constaret de precisa volũtate pape. Nam tũc mandatũ licet durum seruandum est vt habetur in. c. in memoriã. hic alle. alijs si non cõstat oĩno de mente pape procedit quod hic dicitur. Et p hũc tex. ꝛ predicta dicit do. Car. Flor. se alias dixisse de facto dum Urbanus vj. scripsisset episcopo florentino vt certos processus per ipsum vrbanum factos contra Karolum tunc regẽ Hierusalẽ et Sicilie publicaret ꝛ precipiebat hoc sub grauissimis penis ꝙ qꝛ dubitabatur de scandalo populi Flozẽtini si hoc fieret. licet ex aduerso dubitaretur de penis que ipso facto inferebantur nõ parenti. Et propter hoc multi periti dubitarũt quid faciendũ: cõsuluit seu dicit se cõsuluisse ꝙ poterat differri publicatio ꝛ scribi vrbano ꝛ expectari secunda iussio per hanc literam ꝛ per id qđ habetur in. §. ꝛ hec vero iubemus. in auť. vt nulli iudicum. colla. vj. quod dicit diligenter esse notandum: quia per hoc interdum poterunt euitari multa inconuenientia que acciderent in distincte parendo ad que euitanda emanauit hoc decretum: ideo tenendum est hoc menti ƒm Car.

1 ¶ In rescripto an sit necesse facere mentionem ordinis.

2 In literis ad priuilegia si taceatur priuilegium vel ius speciale ecclesie in qua fit impetratio: propter talem surreptionem vitiantur litere.

3 Hospitalarij ꝛ templarij habent simile priuilegium super decimis sicut cisterciẽ.

4 Rescriptum impetratum super decimis dandis sacerdoti parochiali per ipsum sacerdotem cõtra religiosos dicitur ƒm ius commune.

5 Priuilegium secundum an deroget primo si non faciat mẽtionem de primo.

6 Priuilegiatus si citatur an teneatur venire allegaturus priuilegium suum ꝛ si non veniat an teneat sententia vel an sit ipso iure nulla.

Cum ordinem. Hoc intẽdit in summa. Cistercienses per rescriptum in quo non fit mentio de ordine suo non possunt conueniri. h. ď. ƒm Jo. an. ¶ Sed ƒm Joã. cal. ꝛ glo. ꝛ sequit̃ etiã hic. ď. Car. flo. debet addi si conuenient̃ super his sup quibus sunt priuilegiati. de quo inferius tanget̃. Et premitte ƒm do. Cardi. flor. ꝙ cistercienses primo olim habuerunt priuilegium super decimis non soluendis ꝛ super quibusdam alijs. demum secundo loco postea habuerunt priuilegium cum super rebus super quibus erant priuilegiati nõ possent conueniri per literas apostolicas in quibus non esset facta mentio de ipsoꝛũ ordine. ¶ Et de isto priuilegio secundo proprie loquitur hec decreta. tertio habuerunt priuilegiũ plenius ꝛ pinguius videlicet ꝙ super nulla re possent conueniri per literas apostolicas nisi facta mẽtione de ipsorum ordine. ¶ Et de isto tertio ꝛ vltimo fit mentio hic in glo. j. in versi. preter hoc et non recipit. c. commodam diuisionem. ꝛ ideo aliter nõ diuido. ¶ No. j. ꝙ dictum est in summario. ¶ Item nota ꝙ istud videtur procedere quando cõueniuntur super his que specialiter ex indulgentia vel priuilegio sunt concessa ipsi ordini cisterciẽ. ꝛ sic secus videtur a contrario si super alijs que de iure communi competunt conueniantur. or qualiter hoc sic intelligendũ tangitur in glo. j. ꝛ dicetur super illa. ¶ Itẽ no. † ꝙ exigitur ꝙ fiat mentio ordinis ꝛ nihil dicit de priuilegijs. ꝛ sic videtur ꝙ non sit necesse fieri mentionẽ de ipsis priuilegijs cum istud hic nõ dicatur ar. c. nõne. ĩ. de presump. ¶ Item no. per locũ ꝙ regulariter non vr̃ esse necessaria ꝙ fit mentio ordinis vbi rescriptuꝫ fit contra monachos. dũ tamen alias appareat contra quos fiat impetratio. ꝛ sic dũmodo alias sint certificati. Dicit tamẽ do. Ant. de bu. ꝙ si in impetratione fieret mentio de ordine ꝛ in illo erraretur quia essent alterius ordinis non valeret impetratio per id quod habetur. ĩ. eo. rodulphus. ¶ Item no. ꝙ vbi priuilegium quãtũcunqꝫ generale dat formã distributiue singularibus rescriptis non valẽt rescripta nisi forma a priuilegio data seruetur. ¶ Item no. ꝙ per ista verba per eas minime teneamini rñdere causatur ius dilatorie exceptiõis opponende. ¶ In glo. prima ibi in qua nõ sunt priuilegiati. Host. hic tenuit contrarium. ꝛ ideo dicit supplendũ ad literam maxime super verbo indulsit. Et sic videtur transire Jo. an. Sed certe vt dicit Car. flo. hoc etiã fuit de mente Jo. cal. standũ est gl. habito respectu ad tempus huius. c. quia tũc non habebat priuilegiũ. de quo. ĩ. in glo. in versi. preter hoc. sed solũ illud de quo dicitur in litera. Dictum autem Hosti. potest procedere habito respectu ad tẽpus post concessionem tertij priuilegij. de quo dixi in euidẽtiali. de quo etiam dicitur. ĩ. in glo. in versi. preter hoc. ¶ Aduerte qꝛ glo. videt̃ velle ꝙ aliud sit priuilegiũ de quo loquit̃ text. aliud de quo dicit glo. in versi. preter hoc. Sed Jo. an. hic dicit ꝙ imo nõ est aliud p̄uilegiũ imo idẽ cũ eo de quo loquit̃ tex. sed Jo. cal. ꝛ. ď. Car. flo. post eũ tenet glo. ꝛ melius quia priuilegiũ de quo in litera solũ habet locũ qñ cistercienses conueniuntur super his sup quibus spãliter sunt priuilegiati. ꝛ sic quo ad alia non habebat locũ cum tenor priuilegioꝝ sit seruãdus. ĩ. de priuile. porro. ꝛ. c. recepimus. Et stricta fienda est interpretatio in eis vt notatur p Jo. an. ĩ. de ver. signi. in. c. olim. sed priuilegiũ de quo loquitur gl. hꝫ locũ etiã quãdo fit impetratio contra eos super quacunqꝫ re. ꝛ sic etiã si super illa non sint specialiter priuilegiati do. Jo. de imo. ¶ In glo. ij. ibi. ĩ. e. sedes. quasi velit dicere gl. vt hic tangit do. Car. flo. ꝙ nõ eque faciliter consideret̃ rescriptum contra cistercienses sicut contra alios. sed certe hoc operatur priuilegiũ eis concessum ne possint conueniri tacito de ordine eorũ in literis apostolicis p quas conueniũtur al's si non haberent dictũ priuilegiũ bene valeret rescriptũ etiam nõ facta mentione de ordine eorũ. facit qđ dixi in notabilib⁹. nec obstat qđ hr̃ in pꝛealle. c. aures ꝛ. c. sedes. que allegantur in gl. quia dicit. ď. Car. flo. ꝙ loquunt̃ in alijs casibus ꝙ hic vt in eis patet. † Dicebat etiã Inn. hic ꝙ in literis ad beneficia si taceat̃ priuilegiũ vel ius speciale ecclesie in qua sit impetratio ꝙ tũc vitiantur litere propter talẽ surreptionẽ. ĩ. e. cõstitutus. Et est ratio qꝛ in illis creatur ius de nouo. Ideo faciliter inualidant vt notauit gl. in. c. j. de litis contest. li. vj. In rescriptis aũt ad lites qꝛ per illa nõ creat̃ ius de nouo ptꝫ: ꝫ sola inducit̃ iurisdictio iudici nõ semper taciturnitas priuilegij vitiat rescriptũ vt patebit ex inferius dicendis. Et facit qđ notauit Inn. ĩ. de priui. in c. ex pte. ¶ In ea. glo. ibi. de decimis ex pte. Aduerte qꝛ ibi vr̃ dici persona † templarij ꝛ hospitalarij habẽt simile priuilegium sup decimis prout habẽt cistercienses. non tñ ibi dicitur ꝙ habeant simile priuilegiũ quo ad tertium priuilegiũ quod habẽt cistercienses. ꝛ ideo vt glo. procedat intellige ipsam quod idem in omnibus alijs reliosis qui habẽt simile priuilegiũ tertio priuilegio de quo dixi in euidentialibus videlicet ꝙ nõ possint cõueniri non facta mentione de ipsorum ordine. non autem intelligas ꝙ sufficiat habere simile priuilegiũ super decimis prout habent ipsi cistercienses quia non sufficeret ƒm do. Cardiñ. floren. ꝛ domi. Anto. de butr. ¶ In eadem gloss. ibi. per istas speciales puta impetratas contra fratres certi loci ꝛ super certa re. ¶ In eadem glo. ibi. de dandis decimis. supple impetrata per sacerdotem parochialem in cuius parochia erat res cuius decima petebatur. Et super qua danda impetratum erat

^a ¶ An semper sit obediendũ mandato pape vel principis. vide i hac materia. l. si vindicari. C. ď pe. ꝛ ibi per doct. legum ciuiliũ.

rescriptum per ipsum rectorẽ parochialẽ. ¶ In ea. glo. ibi. obtente contra priuilegiũ. ⁊ sic vult gl. ꝙ ideo litere hic non valuerunt q̄ꝛ fuerunt obtente sup dan. dis decimis contra priuilegiũ ipsorũ cisterciensiũ ꝑ q̄d non tenebant̃ soluere decimas ⁊ non erat facta mentio in literis de tali priuilegio. Sed certe iste intellectus nõ vr̃ bonus q̄ꝛ ex tali priuilegio concesso sup decimis solũ oritur exceptio peremptoria ipsis religiosis. ⁊ ideo videtur ꝙ sicut taciturnitas perẽptorie si non est litis finite, non h̄z viciare rescriptum quominus saltẽ ſm formã iuris procedat̃ ſm ea que habent̃. ꝭ. e. sup literis. cũ ibi notatis ⁊ in. c. j. de litis contest. in. vj. cum ibi notatis ꝑ gl. Ita vr̃ ꝙ eodẽ modo taciturnitas talis priuilegij non habuerit vitiare rescriptum quominus potuerit ⁊ debuerit procedi ſm formã iuris ⁊ precipue cũ in rescripto semp subintelligatur clausula si ꝑces veritate nitant̃ vt. s̄. eo. c. ij. ⁊ sic si verũ est ꝙ debeatur id q̄d petit̃ vt tũc debeat fieri cõdemnatio ſm petita. alias debeat reus absolui. Et ideo hec so. glo. nõ vr̃ bona. ⁊ pro tanto dic melius ꝙ hic priuilegiũ generale habebat clausulã derogatoriam ad rescripta. ⁊ dabat certã formã rescriptis qua non seruata non valerent. Nam hic erat priuilegium ꝙ non tenerentur respondere nisi fiat mentio de ipsorum ordine. Et ideo quodcunq̄ȝ esset rescriptũ si non fiebat mentio de ordine ipsorũ non valebat. nã alias si rescriptuȝ speciale contra fratres certi loci super certa re valeret non facta mentione de ordine redderetur tale priuilegiũ inutile: quia eadem ratione valeret al's spẽale rescriptũ impetratũ super alia re ⁊ cõtra fratres alterius loci eiusdẽ ordinis. ⁊ sic de singulis. s̄ȝ vbi priuilegiũ non h̄z clausulã derogatoriã ad rescripta. nec illis dat formã: tũc vr̃ ꝙ valeat rescriptũ l̄ȝ non faciat mentionẽ de priuilegio vt hic est casus diligenter considerando: inquantum hic vult ꝙ si fiat mentio de ordine l̄ȝ nõ fiat mentio de priuilegio ꝙ tenebit rescriptũ. Aduerte tñ ꝙ tunc in effectu nõ tollitur priuilegiũ: q̄ꝛ licet de illo non possit opponi in vim dilatorie contra rescriptum poterit tñ opponi in vim perẽptorie. Nã subintelligit̃ clausula in rescripto si ꝑces veritate nitant̃ vt dixi supra. ⁊ ideo sicut taciturnitas peremptorie nõ vitiat rescriptũ ⁊ tñ non tollit̃ quin possit opponi ad merita cause de litis cõtes. c. j. in. vj. cũ ibi notatis. ⁊ ꝭ. eo. sup literis. Ita ẽt erit in opposito facit q̄d no. Inn. ꝭ. de priui. ex pte. Et si dicat̃ cũ priuilegiũ decimarũ sit insertũ in corpore iuris. ꝭ. de deci. ex pte. vr̃ ꝙ rescriptũ sup decimis dãdis seu soluẽdis impetratũ per rectorẽ parochialẽ cõtra istos cistercienses d̄ȝ illi derogare ꝑ ea que dixi. s̄. e. c. j. ⁊ que ibi notant̃ per doc. Potes dicere ꝙ ex forma rescripti non apparebat ꝙ ipsum rescriptum esset contra priuilegium insertũ in iure: q̄ꝛ ex tenore rescripti nõ apparebit an possessiones quarũ decime petebant̃ fuissent quesite ante cõcilium generale. an vero postea ⁊ ideo postea hoc venit discutiendum in meritis cause. ¶ † Et no. bene ex ꝑdictis ꝙ rescriptũ impetratum sup decimis dãdis sacerdoti parochiali ꝑ ipsum sacerdotẽ cõtra religiosos d̄ȝ esse ſm ius cõe vt sentit gl. q̄ꝛ ꝑ tale rescriptũ petit sibi fieri iustitiã de iure ꝙ asserit sibi debitum. facit q̄d habetur de resti. spo. ad decimas. li. vj. Compost. tñ hic dicebat ꝙ qñq̄ȝ impetrabatur rescriptũ sup rebus priuilegiatis non tamẽ contra priuilegiũ: puta si decime certi loci erant cõcesse istis religiosis quas ꝑ priuilegiũ poterunt petere per laicos ipsius loci: si aliquis illorũ dicebat se indebite soluisse ex eo q̄ꝛ soluerat ⁊ sic scd̃a vice dicebat se indebite soluisse decimas certe valebat tale rescriptũ: q̄ꝛ licet esset super rebus priuilegiatis non tamen erat contra priuilegium. Interdum vero impetratur rescriptũ contra priuilegiũ vt si forte aliquis de laicis litigiosi impetrarent exemptionẽ. ⁊ tunc nõ valebat si non fiebat mentio de priuilegio. ⁊ sic vult Compost. ꝙ etiã priuilegiũ speciale non deroget aliquo modo generali. si non faciat mentioneȝ de illo. Et istud etiam voluit glos. in. c. j. s̄. eo. vbi cõcludit̃ indistincte ꝙ priuilegium contra priuilegiũ nõ valet si non fit mentio de primo. et idem etiam dicit si dicit si rescriptũ emanat contra priuilegiuȝ per istũ tex. Sed in hoc vltimo dic melius vt superius dixi: q̄ꝛ aut priuilegiũ h̄z clausulã derogatoriã ad rescripta vel dat formam aut non. ¶ † Inquantum vero glo. dicit ꝙ indistincte secundũ priuilegium non derogat primo si non faciat mentionem de illo. etiã si secundum sit spẽale. ⁊ primũ generale concor. gl. in c. generi ꝑ speciem. de reg. iur. in. vj. ⁊ xxv. q. ij. in summa. Et dicunt gl. ꝑdicte ꝙ l̄ȝ in rescriptis distinguatur an scd̃z rescriptũ sit spẽale, ⁊ primum generale. An vero vtrumq̄ȝ spẽale tñ secus in priuilegijs. ⁊ assignant rõnẽ q̄ꝛ priuilegium statim in oĩbus tribuit plenũ ius l̄ȝ sit generale. secus in rescripto generali quia nõ statim tribuit plenũ ius vt p̄ȝ. ꝭ. eo. pastoralis. §. j. Et ista vr̃ esse cõis opi. quã cõiter videntur sequi doc. excepto Host. vnde forte seruaretur in practica opi. gloss. ex quo est cõmunis per ea que dixi in. c. j. ⁊. c. ne innitaris. s̄. tit. j. Et hãc opinio. videt̃ etiã sequi do. Car. Flo. limitat tamen gl. predictas. Et videt̃ fuisse de mente Compost. in. c. j. s̄. eo. quando priuilegiũ generale cõtinet omnia particularia in habitu ⁊ in actu certitudinaliter vt cõtingit in casu istiꝰ capituli secus in cõcaso ⁊ in habitu tñ non in actu: puta si cistercienses haberent priuilegiũ ꝙ de quatuor possessionibus quesitis post conciliũ generale nominãdis ꝑ eas non teneant̃ soluere pro eis. Nã si ante nominationẽ impetretur rescriptũ vt soluat de certa possessione vel alteri per priuilegiũ concederentur decime illius possessionis non poterunt postea illã possessionem nominare ꝑ id q̄d habetur. ꝭ. e. pastoralis. §. j. ⁊ sic hoc speciale derogabit generali etiã in priuilegijs. ⁊ in casu non procedẽt seu non habebunt locũ glo. ꝑalleg. ¶ Et adde omnino hoc dictũ his que dixi in. c. j. s̄. eo. Nec ob. dictũ c. j. superius dictis quia põt intelligi quando rescriptum emanat contra priuilegiũ continens idẽ q̄d ius. vt ibi plene dictum fuit. ¶ † In ea. gl. in fi. Host. tenuit contrariũ dicens ꝙ nõ valebit snĩa si fuerint citati ⁊ non veniant. ᵃ ⁊ in rescripto nõ fuerit facta mentio de ordine ipsorum mouetur per. c. vlti. ꝭ. de preben. Sed do. Car. flo. hic tenet glo. quam sequitur Inn. ⁊ respõdet. ad. c. vlti. ꝙ illud fuit propter omissam formã mandati, do. Ant. de but. hic dicebat ꝙ aut iudex pronuntiat se iudicem cõpetentem. ⁊ valebit processus per no. ꝑ Inno. ꝭ. de dila. preterea. ⁊. ꝭ. de officio delegati. c. j. in. vj. Si vero non pronuntiat sup competentia non valebit processus principalis nec accessus secundum eum ex eo: quia certum est iudicem nullã habere iurisdictionem quod intelligit verum si iudex certificatus est eos esse cisterciẽses ⁊ eos habere tale priuilegium cuius tamen notitiam satis presumitur habere cum sit hoc insertum in iure et sic sit notorium alias propter dubium valeret processus nisi comparerent allegaturi factum ex quo non constaret de priuilegio notorio. ⁊ sic potest dici quod cum hodie istud priuilegium sit notorium cum sit insertum in corpore iuris procedat dictum Hostien. quando citantur inserto tenore rescripti in quo nõ fit mentio de ordine sed quando priuilegium non esset clausuȝ in corpore iuris vel iudex non poneret tenorẽ rescripti in citatiõe sed simpliciter diceret causam sibi commissam contra eos tunc posset procedere opinio gl. quia tunc possent dubitare an in rescripto sit facta mentio de ipsorum ordine. ⁊ ideo in dubio debent comparere. facit quod notauit glo. iij. q. j. si episcopus. ⁊. ꝭ. de accusa. veniens. ⁊ Inno. in. c. ex parte. ꝭ. de verborum significatione, ⁊ Joannes andre. in regula scienti. de regulis iuris. in. vj. Et quod dixi glo. posse saluari quando priuilegium non est clausum in corpore iuris ⁊ non inseritur tenor rescripti in citatione videtur intelligendum nisi iudex sciret ipsos cõuentos esse cistercienses. per id quod legitur ⁊ notatur in simili in. l. que situm. ff. de re iudi. ¶ Item aduerte quia dicit hic Jo. cald. ꝙ opi. Host. potest procedere quo ad priuilegiũ de quo loquit̃ decretalis q̄ꝛ cum istud sit hic insertũ in corpore iuris censetur esse notorium facit. ꝭ. de prescri. c. j. in. vj. ⁊ quod plene notatur in. c. vestra. de coha. cleri. Ideo ſm eũ licet tunc citati nõ veniant, et consequenter non allegent priuilegium. non tamẽ tenebit sententia excommunicationis in eos lata ex quo notoriuȝ erat eorum priuilegium allegat quod no. per Inno. ꝭ. de verbo. signi. ex parte. sed quo ad priuilegium non clausum in corpore iuris ⁊ non notorium dicit ꝙ potest procedere opi. gl. ⁊ sic videt̃ velle ꝙ possit procedere ꝙ priuilegiũ tertium de quo dixi in euidẽtiali ⁊ quod dicit gl. in ver. preter hoc. q̄ꝛ illud non reperitur insertũ in corpore iuris. ¶ Sed aduerte quia recolende memorie do. Gaspar. de cal. hic in quibusdã cõclusionibus quas posuit super hoc capitu. videtur indistincte tenere glo. nam dicit ꝙ si non proponitur exceptio competens ex priuilegio siue sit dilatoria seu declinatoria iudicij siue sit exceptio perẽptoria ꝑcedit iudicium ⁊ valebit snĩa etiam lata cõtra priuilegium nisi aliud in priuilegio caueatur quãuis aliud sit in literis ad bñficia impetratis. facit. ꝭ. eo. cõstitutus. l̄ȝ nõ alleget. ⁊ ex hac conclusiõe infert aliam conclusionẽ videlicet ꝙ cistercienses conuenti per rescriptum super his super quibus sunt priuilegiati si priuilegio huius decretalis non vtantur tenent̃ respondere ⁊ si nõ rñdeant excõicationis snĩa in eos lata tenebit. Et pro ista opinione facit: q̄ꝛ litera hic vt dixi in notabilibus dum dicit per eas teneamini minime respondere vr̃ inducere exceptionem dilatoriam vel declinatoriam ⁊ ideo si illam non opponant videt̃ eis imputandum ⁊ pro hoc bene facit quod notat glos. in cle. ij. in ver. competente vt lite pen. vbi vult ꝙ l̄ȝ iurisdictio iudicis possit ꝑ exceptionem elidi. tñ si non obijcitur exceptio t̄ȝ processus. Lap. tñ ibi videtur limitare illam gl. qñ exceptio non est notoria al's vr̃ velle ꝙ citatio non artet. allegat q̄d legi. ⁊ no. in. c. ex pte. de ap. ⁊ in cle. pastoralis. ver. pisana. de re iudi. ¶ Et si ista opinio esset vera tũc melior videtur opinio Joan. cal. tñ opi. Lap. videtur esse dubia: q̄ꝛ l̄ȝ qñ locus notorie non est tutus citatus ad talem locum nõ teneatur venire ⁊ sic citatio non artet illum

a ¶ Priuilegiatus si citat̃ an teneat̃ venire allegaturꝰ priuilegium suũ: ⁊ si non veniat an teneat snĩa vel an sit ipso iure nulla. Et vide hic .d. fel. in col. vj. circa prin. ver. ad allegandum.

illum tñ in aliis exceptionibus vř secus nisi proponant: vñ nõ sufficit exceptionẽ suspicionis esse notoriã nisi proponat, vt vo luit Jo.an.in.c.accedens.super gl.j.vt lite nõ cõtest.vñ an opi. Lapi pcedat indistincte dicã.j.eo.ad audientiã.el.ij.iste articu lus vř mihi esse dubius ꝛ declarabo in.d.c.ad audictiã.do. Jo. de imo. ¶ Ultimo aduerte qꝛ p ea que supra dixi satis pꝫ qua re rescriptũ hic lꝫ sit spãle nõ valet contra priuilegium genera le qꝛ vt dixi istud est qꝛ priuilegium dat formam rescripti. dñs tñ Cardi. Flor. dicebat ꝙ ratio erat qꝛ hic generale priuilegiũ habebat vim specialis seu pluriũ specialium. Nam statim com prehendebat oẽs spẽs contentas sub genere vnde perinde erat acsi cistercienses habuissent tot' priuilegia quot erãt res vel cãe super quibus erant priuilegiati. ꝛ ideo in effectu tale priuilegiũ potest dici speciale. Ideo nimirũ si non oriť per rescriptum spe ciale. secus fm eum qñ priuilegiũ conceditur in genere ꝛ in con fuso seu in habitu tñ ꝛ nõ actu. exemplum pꝫ p ea q̃ supra dixi qꝛ tũc pferreť rescriptũ spãle concessum anteꝙ deuentũ eẽt ad aliquã specificationẽ per generalẽ per id qđ hř in.c. pastoralis. §.j.j.eo. Sed certe prima ratio clarior vř. ¶ Itẽ põt addere ꝙ de stilo curie est ꝙ qñ impetratur iudex cõtra exemptos debeat fieri mentio de exemptione: qꝛ alias aliũ iudicẽ qñqꝫ daret con tra non exemptũ ꝙ si esset exẽptus: vnde diocesanus nunꝙ cõ sueuit dare iura cõtra non exemptũ. ideo si non fiat mentio de exemptione vř ꝙ nõ valeat rescriptũ cũ stilus curie debeat attẽ di.j.de cri.fal.ꝙ graui. Et istud tenuit Host. vt refert Jo.an.in c.ex parte.j.de priuile.sup gl.ꝛ videť etiã hoc tenere.d. Gas.de cal. qui etiaꝫ vř velle ꝙ cistercienses sint exẽpti. sed certe licet in multis sint priuilegiati: non tñ reperitur in iure ꝙ sint exempti imo potius contrarium per.c.ne dei ecclesiam.j.de simo.

1 ¶ Episcopus non debet quis appellari ante consecrationem licet sit electus ꝛ confirmatus.
2 Uicegerens implere mandatum non potest domino principa li superueniente.
3 Data literarum est attendenda.
4 Dignitatem canoniam ꝛ prebendam potest quis habere in ea dem ecclesia.
5 Electus ꝛ confirmatus an possit conferre beneficia ante conse crationem.
6 Suspensus ab officio an intelligatur suspensus a potestate con ferendi beneficia.
7 Capitulum an succedat episcopo in mandato facto episcopo ipso episcopo mortuo.
8 Tempus date literarum an debeat inspici an tempus presenta tionis.
9 Rescriptum beneficiale sumit vires a die date literarum ideo debet edi dies.
10 Scire presumunť illi de capitulo ea que facta sunt in capitulo.
11 Prebenda an videatur collata ex sola receptione in canonicũ.
12 Mandatum factum alicui tanꝙ executori vt prouideat an il lud mandatum obliget illum ad quem spectat collatio.
13 Mandatum factum capitulo intelligitur factum vt singulari bus de capitulo.
14 Delegatus contra vicegerentem an intelligatur habere pote statem contra dominum.
15 Rescriptum datum contra predecessorem an transeat cõtra suc cessorem.
16 Successor vniuersalis censetur eadem persona cum pdecessore.

Dilecte. Si vacante sede papa scribit capi tulo vt conferat prebendã: eps ibi creatus mãdatũ adimplere teneť.h.d. Et primo po nit mãdatũ pape. scđo excusationẽ capituli. tertio ca uillationẽ epi. quarto reprehẽsionẽ ipsius cauillationis. quinto ponit antiphorã seu tollit quoddã obiectum. scđa ibi: ipsi vero. tertia ibi: cum itaqꝫ. quarta ibi: ꝙ nullatenus. quinta ibi: p eo vero. ¶ In tex. ibi cõmissa supple nũc. sed non erat sibi cõmis sa tpe date. Itẽ ibi ꝛ ecclesie. alias est ꝛ capitulo ecclesie sꝫ cõis litera est ꝛ ecclesie. ¶ † No.j.ex tex. ibi ante promotionẽ iuncto fine in ver. nec esses. ꝙ ante cõsecrationem non đꝫ quis promo tus in epm licet sit electus ꝛ cõfirmatus. nã ante confirmatio nem nõ đꝫ appellari eps sed electus dum sit confirmatus facit qđ habetur.xl.di.in.c.sicut. ꝛ qđ habetur ꝛ notatur in.c.j.j.de religio.domi. Et sic ex cõsecratione assumit nomẽ epi ꝛ ideo an te non vacãt priora beneficia ante lapsum tpis de cõsecrandis vt habetur.j.de elec.cũ in cunctis. a quo aũt tempore electus in archiepiscopũ assumat nomẽ archiepiscopi recurre ad ea que habentur.j.de autoritate ꝛ vsu pal.in.c.nisi. ¶ Item no. ꝙ no mẽ ecclesie interdum ponitur pro capitulo ꝛ ecclesia. de multis aliis significationibus habetur.j.ne prela.vices.c.fi.ꝛ de verb. signi.cũ clerici. ¶ Itẽ no.ꝙ interdũ de curia emanãt prime li tere monitorie postea pceptori: facit.j.e.cõstitutus. ꝛ quod ha betur.j.eo.capitulum sancte. Interdũ etiã dabantur executo rie tertio loco facit qđ habetur.j.eod.ex insinuatione. ꝛ sic olim tria paria literarum sup eodẽ beneficio emanabãt vt pꝫ ex di ctis iuribus hodie vero cõiter solum emanat vnũ par literarũ vꝫ executoriarum ꝛ quãdoqꝫ dať executor ad prouidendũ qñ qꝫ ad compellendũ. cõmuniter tñ datur ad prouidendũ de quo in.c.si soli.ꝛ.c.si capitulo de cõces.prebend.in.vj.ꝛ in cle. vnica. de conces.pben. ¶ Itẽ not. mandatum poni hic pro monitiõe ꝛ no. etiã differentiã esse inter mandatũ ꝛ preceptũ de quo p gl. ꝛ archidia.in.c.qđ precipitur.xiiij.q.j.ꝛ tangiť etiã in.c.qm ab bas.j.de offi.deleg. ¶ Itẽ no.ꝙ interdum collatio prebendaꝝ spectat ad epm tantum. Interdũ vero spectat ad capitulũ tan tum. Interdũ ad vtrũqꝫ. Et de iure cõi ad quem spectet legiť ꝛ notatur in.c.cum ecclesia vulterana.j.de elect. ¶ Et facit qđ habeť in.c.vno.ne se.va.in.vj.ꝛ in.c.fi.de regulari.eo.li. ¶ Itẽ no. ꝙ decanus interdũ preesse vř capitulo de quo.j.de maio.ꝛ obe.c.j.ꝛ.j.de cõces.preben.c.post electionem. ꝛ facit etiã qđ no

2 tat gl.in cle.vt hi qui.de eta.ꝛ quali. ¶ † Itẽ no.ꝙ mandatum factũ vicegerenti nõ potest p illũ adimpleri superueniente prin cipali dño. Et no.ꝙ tale mandatum ligat ipsum dñm' princi palẽ. Et ad hoc sepe alleg. iste tex. ¶ Itẽ no.ꝙ ille ad quẽ lite re pape nõ diriguntur per illas regulariter non astringitur facit j.de offi.deleg.p.ꝛ.g.ꝛ qđ habeť in.c.mandatũ.ꝛ.c.cũ' in illis.

3 §.pe.de prebẽ.in.vj. ¶ † Itẽ no. attendendã esse datã literaruꝫ. de quo hic in gl.pe.ꝛ per Jo.de lig.in cle.literas.de rescrip. ali quid etiã tangitur.j.de pben.dilect⁹. ¶ Et per hoc arguit hic Host. cõtra iudices qui non apponunt datam in citatione alle gat etiã.j.de dila.ptérea. ¶ Itẽ etiã facit tex.iste.in argumen tum fm eã ꝙ delegatus sortiať iurisdictionẽ a tpe date. lꝫ illaꝫ nõ exerceat ante receptionẽ facit qđ habetur.j.de appel. super eo.ꝛ.j.eo.pastoralis.§.j. ¶ Item no.ꝙ mandatũ directũ capi tulo videtur astringere quemlibet de capitulo qui tempore da te est de capitulo vt illud adimpleat si põt de quo ꝛ an simplici

4 ter procedat tangitur in glo.iiij.ꝛ super ea.dicetur. ¶ † Item no.ꝙ quis potest esse archidiaconus ꝛ canonicus ꝛ sic põt ha bere dignitatẽ ꝛ canoniã ac prebendã in eadem ecclesia.ad idẽ c.j.de cõsue.li.vj.ꝛ quod notatur.in.c.tua.per Jo.an.j.de his que fi.a prela.vbi tãgit super glo.ꝙ interdũ de consuetudine ec clesie non põt quis eligi in diaconum nisi sit canonicus ipsius ecclesie. ¶ Item no.ꝙ immutatio status nõ liberat aliquẽ ab eo ad quod tenebatur de quo p Jo.an.in.c.vno.in ver. ratioci niis.j.de obliga.ad ratiocinia.ꝛ p legistas in.l.j.ꝛ.ij.ff.de capi tis diminutione.ꝛ in.l.j.ꝛ p totũ.ff.qđ cũ eo qui in alie. po. est. ¶ Item no.ꝙ licet qs al's fuerit iudeus non ex hoc est reiicien dus nec dedignãdus imo vt dicit Jo.and.super glo. fi. potius dignus est fauore allegat.xxiij.q.vij.quod autem.ꝛ.c.quemad modũ.ꝛ.q.iiij.ipsa pietas. de differentia autem inter dedignari ꝛ indignari habetur in tex.ꝛ glo.xlv.dist.in.c.vera iustitia. vbi glo. dicit ꝙ boni proprie indignantur illis qui male agunt qꝛ habent odio eorũ mala gesta. ꝛ non eos ꝛ sic bono zelo mouen tur sed mali dicunť dedignari talibus male agentibus: qꝛ eos etiam odio habent: nedum mala gesta eorum quod facere non deberẽt. ¶ Itẽ potes notare ꝙ sub nomine capituli non vide tur comprehendi caput capituli vt hic videtur colligi dum di citur decano ꝛ ecclesie de quo per gl.in prealleg.cle.vt hi qui. et tangitur etiam in prealle.c.post electionem. ¶ Item no.ꝙ col latio prebendarum appellatur donatio ꝛ hoc ideo quia in ele ctione est conferentis cui conferat dummodo conferat idoneo.

5 de quo.j.de prebẽ.relatum. An† autẽ electus confirmatus pos sit conferre beneficia ante consecrationem do. Ant. de but. hic tetigit. sed veritas est ꝙ sicut habetur in.c.trãsmissam.j.de elec. ꝛ sic non dicitur omnino pẽdere ab ordine cõsecratiõis. ¶ An

6 †tamen suspensus ab officio intelligatur suspensus a potestate conferendi beneficia habetur.j.de consuetudi.cum dilectus. ¶ Item nota quod in ponderanda humilitate in promouen do non attenditur qualitas originis sed qualitas in qua est fm tempus promotionis. ¶ In gl.ij.ibi bene allegabant. Et pro ista parte quod allegatio capituli fuerit bona facit.qꝛ papa illã non reprehendit sed bene reprehendit illam episcopi.ergo.ꝛc. argu.c.nonne.j.de presump. Alia fuit opinio Hostiẽ. ꝙ allega tio capituli non fuit bona ex eo quia intelligebatur scriptus ca nonicis tanꝙ executoribus cum non posset dici scriptus fuisse eis vt ordinariis collatoribus cũ non essent ex quo collatio spe ctabat ad episcopum tantum. nec poterat etiam dici fuisse eis scriptum tanꝙ succedentibus in potestatem episcopi. vt nõ suc cederent ex quo collatio spectabat ad episcopum tantum vt pa tet in.c.illa.j.ne sede va.ꝛ eo.tit.c.vno.in.vj. Et ideo fm euꝫ ne cessario intelligebatur scriptum eis vt executoribus: ꝛ ideo po tuerũt conferre si voluissent p id quod habetur.j.de offi. deleg. sane.ꝛ.c.pastoralis.§.qꝛ vero.ꝛ.e.tit.si sup gratia.lib.vj. Et ad

istum tex. dum dicit nõ potuerunt. respondet q debet intelligi q non poteruñt scilicet prout videbat eis vel q2 sic allegabāt: sz tamen re vera potuerunt fm eum. Sed certe iste intellect9 Hostien. non videtur bonus: q2 papa nõ impugnat hic allegationem canonicorũ. Ideo melior videtur intellectus gl. Et ad rationem Hostien. potes dicere q ipse arguit ab insufficienti partium enumeratione. Nam solũ considerat tres casus. s. quando scribitur canonicis tanq ordinarijs collatoribus vel tanq succedentibus in potestate epi vel tanq executoribus cum tamen sit reperire quartũ casũ q2 potest intelligi q papa scripsit huic capitulo vacante sede tanq vices gerenti ipsius episcopi: quia nõ erat ad quē cõmodius loco epi scribi posset z precipue propter magnā cõmunionē quā habet episcopus cuz capitulo: q2 ipse caput z ipsi membra z sic censentur vnum corpus. j. de his que fi. a prela. c. nouit. z q2 capitulũ succedit in ptāte iurisdictionali. j. de ma. z obe. cũ olim. licet non succedat in potestate conferendi beneficia spectātia ad episcopũ tantum vt superius est dictum. Item q2 capitulum habet recipere illos qui per episcopum creantur canonici. Itē succedit in generali administratione ipsius episcopi. j. de supplē. neg. prela. c. pen. z fi. lib. vj. z ideo fm istum intellectũ fm quem intelligitur scripsisse capitulo vacante sede tanq vices gerēti ipsius epi potuerunt vacante sede recipere istũ z cõferre prebendā: sed non potuerunt hoc facere creato episcopo vel electo z confirmato cum tunc possit electus in episcopum z cõfirmatus conferre beneficia. j. de ele. trāsmissa. z q2 potestas vices gerētis debet cessare superueniente ipso principali z iste est cõmunis intellectus fm quem allegatio canonicorum fuit bona creato episcopo sed nõ ante p ea que superius dixi. Tu potes tertio attentare q etiā fuit bona allegatio capituli vacāte sede per id quod dixit hic boa. z Jo. de sancto ge. in. c. cum aliquibus. de rescri. in. vj. q2 qñ scribitur alicui vt ordinario collatori qui non est non videtur papa velle dare nouam potestatem: sed excitare tantũmodo antiquā: vt est casus fm istum intellectum nam cum de iure cõmuni ad episcopum cum capitulo spectet confirmare prebendas. j. de ele. cum ecclesia vulterana. z si aliud cõtingat illud est ex statuto vel cõsuetudine ecclesie vel priuilegio q sunt facti z in facto cõsistunt z ideo papa presumitur ignorare. de constitu. c. j. lib. vj. Et pro tāto in dubio scribendo capitulo vacante sede videtur scribere vt ordinario collatori: q2 capitulũ de iure cõmuni qñ ad ipm z epm spectat collatio vacante sede succedit in potestate conferendi. j. ne se. va. c. vno. in. vj. Et ideo si non reperiatur capitulũ habere tunc ordinariam collationem vacante sede propter speciale statutum vel specialem consuetudinem ecclesie fm qd vel quam solũ ad episcopum spectat collatio z sic vacante sede nõ succedit capitulũ. Ideo tunc non potest conferre ipsum capitulũ cui vt dixi in dubio videbatur scriptum vt ordinario collatori attenta dispositione iuris cõis fm quā ad epm z capitulum simul spectat collatio. z sic ad capitulũ vacante sede. Et ideo etiā hoc respectu vr q fuerit bona allegatio capituli etiaz vacāte sede. Et ex pdictis habes duos intellectus principales. vnus est q allegatio canonicorũ non fuerit bona z hũc tenuit Host. vt. s. dixi. z dum litera dicit non potuerunt. dz intelligi fm eũ. s. prout videbatur eis. vel q2 sic allegabant: tamē cõtrariũ erat verũ. Alius est intellectus q allegatio capituli fuit bona. z iste subdiuiditur q2 vna est quod fuit bona creato episcopo. sed non vacante sede. Alius quod fuit bona etiam vacāte sede. In ea glo. [a] ibi tunc bene valent litere. ratio est q2 tūc receptio consistit in facto ex quo pcedit collatio iuris ideo tūc p quēlibet de capitulo pōt fieri receptio z sic adimpleri mandatum ex quo in facto cõsistit id de quo mandat secus qñ cõsistit in iure vt est qñ nõ pcedit collatio. nam tunc receptio hz tribuere ius. z ideo dz fieri collegialiter. ex quo scribit capitulo al's nõ diceret facta a capitulo. j. de elec. in genesi z facit qd dicet sup gl. iiij. z qd notat Inn. in. c. bone. el. ij. j. de postu. pla. z. j. de sen. ex. romana. §. in vniuersitatē. li. vj. in quibus locis tangit differentiā qñ mandatur aliquid capitulo an id cõsistit in facto an vero in iure. Et p predicta reprehendit hic compost. executores qui compellunt canonicos quos in curia inueniunt ad recipiendũ illum in canonicũ cui papa nõ contulit canonicatũ sed mandat illũ conferri per capitulũ quia hoc facere non possunt sed debent cogere ipsum capitulũ vt pz ex predictis. Si aũt illi de capitulo nollent cõuenire ad capitulũ z si nollent collegialiter cõgregari. tunc recurrendũ est ad no. p glo. in. c. si capitulo. j. de cõces. pben. lib. vj. In glo. iij. ibi de honestate. istũ intellectũ etiā posuit hic Inn. vñ etiā dicebat q forte decretalis loquebat de gratia z q papa ponderauerat datāvt notaret causas motiuas non necessarias quare deberet cogere epm ad conferendũ ipsi Petro de quo in litera pbendā. Sed certe iste intellectus videt esse cõtra mentem tex. qui videt velle q episcopus de necessitate debebat conferre prebendam ipsi Petro de quo in litera. z ideo sequens intellectus qui ponit in glo. vel hic cõiter tenet. z pro hoc etiā quia vt dicebat do. Car. flo. in antiqua circa fi. huius decretalis mādabat epo vt reciperet istũ in canonicũ z ei prebendā conferret. Aduerte tñ q2 per dicta in gl. non colligitur quare eps tenetur licet inferāt q mandatum pape deberet seruari non enim inferunt q eps deberet adimplere ex quo ei nõ scribebatur. Ideo dici pōt q pro tanto eps tenebatur adimplere q2 scriptum fuerat capitulo tanq vices gerenti ipsius epi vacāte sede. Ideo ipso creato ipse est qui dz adimplere vt tetigi super glo. ij. vel fm alium intellectũ quem. s. dixi post boa. ideo tenebatur adimplere mandatũ q2 scriptũ erat capitulo tanq ordinario collatori succedenti in potestate episcopi vacante sede. z ideo creato ipso episcopo ipse debet conferre ex quo pōt facit qd inferius dicet. Tertia ratio sumitur ex his que tangunt in glo. sequenti que est quarta glo. vcz q mandatum datũ capitulo intelligitur datũ singulis de capitulo z consequenter etiā ei qui est caput capituli. z sic etiā ipsi episcopo facit. j. de his que fi. a pla. in. c. nouit. z ideo nimirũ si comprehenditur ipse episcopus presertim qñ erat vnus de capitulo. z ideo debet adimplere cum primũ potest. Sed aduerte quia cõtra istā rationem facit. c. qui manumittit. xij. q. ij. vt tangit eadē gl. sequens glo. nõ respondit ad hoc cõtrariũ vnde forte voluit stari contrario z reprobare istā rationem. Tamen Host. saluat illam z dicit ad contrariũ q loquitur in proprietate reruz q2 res que est capituli non est singulorum de capitulo sed hic loquitur in mandato in quo propter bonũ obedientie fit larga interpretatio. viij. q. j. sciendũ. xi. q. iij. quid ergo. Et istud etiam tenebat hic do. Car. flo. in istis literis monitorijs z pceptorijs q2 erāt fauorabiles cum nõ derogarent ordinarie potestati. z per eas apparebat q papa non volebat illi derogare. vnde secus esset fm eum si primo loco solũ executorie emanarent ad prouidenduz vt cõiter hodie fit quia cũ per tales literas derogetur ordinarie potestati ille censeant odiose z sic restringende. j. de prebē. quāuis li. vj. z facit qd notatur per gl. in. c. j. de rescri. in. vj. Sed certe Inno. omnino videt reprobare istum intellectum q2 vult q vbi mandatur capitulo vt faciat aliquid quod consistit in iure non intelligitur tunc mandatum factum singulis de capitulo vt dictũ fuit super glo. ij. z ita erat hic q2 receptio fienda ad mandatũ pape consistebat in iure cũ non esset collatus canonicatus per papā. Et pro ista parte etiā facit. quia etiā per tales monitorias z preceptorias videbat preiudicari ordinarie potestati saltē q2 sibi tollebat facultas eligēdi psonā. 7 † Itē etiā cõtra intellectum predictũ facit quia aliud est platus aliud est capitulũ [b] in stricta significatione vt est glo. notabilis in cle. vt hi qui. de eta. z quali. vnde tene alias duas ratiões superius datas per quas videtur q etiā hodie procederet hec decretalis si solum vnum par literarum emanaret per quas papa mandaret capitulo q reciperet aliquem in canonicũ vacante sede. z q illi prouideret de prebenda secus tñ forte esset si constaret q papa sciret cõsuetudinem ecclesie per quā ad solum episcopũ spectabat cõferre canonicatum z prebendā quia tunc forte scribēdo capitulo vacante sede videretur scribere vt executori nõ autem vt ordinario collatori vel potes dicere q etiam tunc procedet decretalis quia videretur tunc scribere capitulo vt vices gerenti epi vacante sede. z in eius defectu vnde dicebat Innocen. Compost. z Abb. q ex quo scribebat in defectũ epi ipsi capitulo merito creato epo cessabit potestas capituli z redibit ad episcopũ. vt hic videt expressum. z dicunt etiā pdicti q hoc locum haberet etiā si de alia ecclesia eps eligatur quinimo plus refert Inn. quosdam dicere idē fore dicendũ si extraneo in defectum episcopi vacāte sede scriberet quia cessaret mādatũ creato epo z rediret potestas ad epm. Nā in istis mandatis debet subintelligi si res in eodē statu permanserit vsqz ad collationez ar. l. pe. ff. si ex noxali causa agatur z p hoc dicebat Abb. q si ppositus magalonēsis vacante sacristia magalonēsi quam ipse tenet de consuetudine quando vacat reciperet mandatum pape sup aliqua re sacristie quod spectaret ad sacristam si ante executionez fuerit creatus illud exequi. z non ad ipsum prepositum. Et fm predicta patet q etiam episcopus hic tenebatur post suam creationem exequi mandatum cum videatur in illo succedere. z facit quod habetur in aut. vt nulli iudicum. §. et hoc quoqz. et sequenti colla. ix. z in. l. annua. §. a titia. ff. de annuis lega. et. j. de conces. preben. in. c. quoniam. Sed aduerte quia contra predicta facit quod habetur. j. de aliena. iudicij. vbi dicitur q si ille contra quē litere impetrantur possessionem super qua si impetrans volebat eum conuenire transferat in alium ille non conuenitur nisi malitia eius interuenerit. z sic eodē modo videt q episcopus directis literis capitulo non debeat ipsum conuenire cum in malitia non fuerat. z pro hoc cum rescriptũ nõ videt

extendi

a In ea. glo. vide super hac parte per do. Feli. in. ix. col. ver. actus consistens.

b Prelatus z capitulum an z qualiter differant. An autem capitulũ succedat episcopo in mandato facto episcopo ipo mortuo vide per do. Feli. hic in xv. colũ. ver. in mandato.

extendi ad alios.ꝟ.de offi.deleg.p.ꝛ.g.nec ad multos.ꝟ.eo.cum in multis.lib.vj.Respõ.Inn.Cõpost.ꝛ Abb.ꝙ aliud in iurisdi tione delegata vt in cõtrario.aliud in alio mãdato:vt hic.vnde dicunt ꝙ iurisditio data contra vices gerentẽ non est extenden da tunc contra dñm cum sit restringenda vt prediri: ideo fm eos delegatus datus contra vices gerentem non procedet ↄtra episcopũ vel suo nomine nisi forte iam lis fuisset contestata per ea que habentur in prealleg.c.j.de alienatione iudicij dicunt ta men predicti ꝙ secus est in mandato alio quia mandatuꝫ factũ vice gerenti bene artat ipsum dñm.vt hic patet:ꝛ est ratio di uersitatis inter iurisditionem delegatam ꝛ aliud mandatũ quia iurisditio delegata restringitur dicto.c.p.ꝛ.g.ꝛ.ꝟ.eo.c.fi.manda tum autẽ non restringitur:imo quantũcũqꝫ potest subditus de bet obedire:quia non debet restringi obedientia:sꝫ potius am pliari.viij.q.j.sciẽduꝫ.ꝛ.xj.q.iij.si dñs.ꝛ.c.qui resistit.Et facit ad predicta quod habetur in auť.de iureiuran.a moriente prestito. ¶ Item aduerte quia contra literam facit inꝗtum dicit ꝙ epi scopus non debuit infecto negotio istum dimittere.naꝫ aut pa pa contulerat isti canonicatum ꝛ prebendam aut non.Si cõtu lit male fecit papa redarguere episcopum ꝛ ex eo qꝛ episcopus ad quẽ pertinebat collatio.bene facit si de nouo non cõfert:naꝫ sufficit collatio pape:imo illi videntur facere iniuriam si iterato conferret sicut ꝛ quando reiteratur sacramentum fit iniuria sa cramẽto.ꝟ.de sacra.nõ ite.in rubrica.ꝛ.c.j.Sed capitulum bene tunc esset redarguẽdum si non recepisset etiã sine alio mandato episcopi.Si vero papa nõ contulit adhuc iniuste videtur redar gui episcopus:quia litere non videbantur valere quibus man dabatur recipi in canonicum ille qui non erat canonicus ꝛ qui a canonicis non poterat recipi cum ad eos non spectaret collatio. Sed dic fm Inno.ꝙ per literas non fuit ius quesitum ipsi Pe tro in beneficio:sed canonici autoritate literarum potuerunt illi conferre ius:scꝫ antequam esset creatus episcopꝰ per id quod su perius diri.Nam intentio pape erat ꝛ est ꝙ per tales formas nõ solum illa que sunt facti:sed etiam illa que sunt iuris conferan tur.Et sic dicitur per papam quotidie factum.non tamen credi dit Innocen.ꝙ si papa scriberet penitus extraneo ꝙ aliquem re ciperet in canonicum alicuius ecclesie in qua ius recipiendi non haberet ꝙ valeant tales litere nisi papa sciret ꝛ id expresse appa reret ꝙ ex certe scientia scriberet sicut extraneo.facit quod habe tur.ꝟ.eo.cum aliquibus.in.vj.quod qualiter sit intelligendũ sta tim patebit.Et si dicas quare canonici creato episcopo istũ non receperunt.dic quia cũ fuerit scriptum caplo tanꝗ vice gerenti ipsius episcopi superueniente ipso episcopo cessare debet pote stas capituli.¶ Et ideo dicebat Innocẽ.ꝙ si eo tempore quan do scribit caplo ibi esset episcopus tunc nõ plus teneretur episco pus per illas literas adimplere mãdatum ꝙ si dirigerentur ex traneo.ꝛ similiter ecõtra si scriberetur episcopo ꝛ moreretur an te presentationem literarũ capitulum per illas non deberet illũ recipere fm Inn.secus fm Compos.si post presentationem mo reretur episcopus quia tunc cum capitulũ sit successor episcopi: prosequetur factum inchoatũ per episcopum.alleg.ꝟ.eo.literis: ꝛ sic residet Jo.and.¶ Sed do.Anto.de but.videtur reproba re hoc dictum quia fm eum non succedet capitulum etiam post presentationem factã episcopo in tali potestate:nam si erat mã datum episcopo vt executori:talis potestas erat extraordinaria in qua non cedet capitulũ.vt notatur.ꝟ.de foro cõpe.in.c.veruꝫ. ꝛ idem dicit si erat mandatum vt ordinario collatori ꝛ ad ipsuꝫ solum episcopũ spectabat collatio.quia tunc nõ deuoluitur po testas ad capitulũ sede vacante.ꝟ.ne se.vacan.c.ij.nec aliud repe ritur scriptũ ipsi capitulo.Et pro declaratione huius decreta.cõ cludere potes fm domi.Anto.de bu.ꝙ quãdoqꝫ scribitur alicui tanꝗ collatori ei qui est collator:ꝛ tunc non est dubium ꝙ man datum ipsum obligat ꝛ tenetur adimplere nisi aliud reperiatur obstare.ꝟ.eo.c.sancte.ꝛ de prebẽ.pro illoꝝ.ꝛ.c.dilectus.quãdoqꝫ mandatũ dirigitur nõ collatori tanꝗ collatori cum re vera non sit vt quia mandatur alicui vt ꝓuideat titio de tali beneficio spe ctante ad eius collationem:ꝛ tunc nõ valet mandatũ ex quo nõ habet potestatẽ conferendi beneficium nec ipse nec verus colla tor tenetur.ꝟ.de preben.c.fi.ꝛ.c.cum in illis.§.pe.eo.ti.lib.vj.quã doqꝫ scribitur collatori non vt executori.ꝛ tunc potest conferre vi potestatis in eum collate.facit.ꝟ.de rescriptis.cũ aliquibus.li. vj.ꝛ de offi.deleg.si super gratia.eo.lib.quãdoqꝫ scribitur nõ col latori.i.ei qui non est collator vel vice gerenti.ꝛ hoc cõstat.ꝛ tũc valet mandatũ deficiente mandato vel cessante ipsiꝰ collatoris ipse cui scribitur possit conferre sed surrogato collatore proui debit ipse collator ꝛ cessabit potestas ipsius cui est scriptũ tanꝗ vice gerenti.vt hic patet fm intellectũ Inn.Quãdoqꝫ vo scribi tur collatori simpliciter:quia non apparet an tãꝗ executori an vo tanꝗ collatori nec tanꝗ vice gerenti:ꝛ tunc dic ꝙ aut ille cui scribitur gerit in aliquo vices illius cui scribit:ꝛ tunc videt scri psisse vt vice gerenti etiã si in specie cõferendi non gereret vices dũmodo nõ deficiet collator vt hic est casus fm intellectũ Inn. qꝛ scribebatur.c.vacante sede ꝙ gerat vices episcopi quo ad iu risditionem ꝛ quo ad administrationẽ rerũ episcopatus ꝛ iuriũ vacante sede.ꝟ.de maio.ꝛ obe.cũ olim.ꝛ de supplẽ.negli.prela.c. pe.ꝛ fi.in.vj.licet non gerat vices epi in potestate cõferendi bene ficia spectantia ad collationẽ episcopi.vt.ꝟ.c.ij.ꝟ.ne sede vacãte. tamen qꝛ cõmodius vacãte sede alteri scribi nõ potest videt tũc scribi capitulo qñ scribit vacante sede in defectũ ipsius episcopi ꝛ tanꝗ vices gerenti ipsius epi:ꝛ sic videtur dari iterum donec creetur eps potestas ↄferẽdi ipsi caplo virtute literaꝝ pape que cessat surrogato ipso epo vt hic patet.¶ Et ideꝫ dicit do.Ant. de bu.si sit propinquus subrogationi vt qꝛ sit surrogatio iam ce pta.hoc forte dicit qꝛ sufficit ꝙ sit confirmatus licet non sit cõse cratus:tamen quia confirmatus licet non sit consecratus potest conferre beneficia.ꝟ.de electio.transmissam.satis videtur perfe cta surrogatio quo ad potestatem ↄferendi beneficium:licet nõ sit cõsecratus quicquid dixerit do.Anto.de bu.Quãdoqꝫ scribi tur alteri nõ gerenti vices in aliquo puta extraneo.ꝛ tunc si ver ba literarũ ordinentur ad suscitandũ alicuius potestatẽ vt cõtin git in literis facultatis.Exemplũ vt in.c.cũ aliquibus.ꝟ.e.in.vj. ꝛ tũc per illas imprimitur potestas vt ibi patet.interdũ vero scri bitur per verba presupponentia quodãmodo potestatẽ:puta qꝛ mandatur alicui vt recipiat titiũ in canonicum.Naꝫ videtur pa pa presupponere potestateꝫ esse in illo cui scribit.tunc si papa ex certa scientia hoc facit sciens ipsum nõ habere potestatẽ videt il lam sibi tribuere vt voluit hic Inn.ꝛ superius dixi ꝛ sic valebit mandatum.Si autem ignorat presumitur ꝙ crediderit habere potestatẽ ꝛ sic nõ valebit mandatũ quasi videatur scriptũ tanꝗ collatori ei qui nõ erat facit.ꝟ.de preben.mandatum li.vj.¶ Si vero verba sunt simplicia puta quia mandatur alicui vt cõferat prebẽdam ꝛ canonicatũ titio que verba possent adaptari habẽ ti ꝛ nõ habenti potestatẽ conferendi ꝛ tũc in dubio vt res potiꝰ valeat ꝙ pereat.arg.ꝟ.de verbo.signi.abbate presupponendũ ꝙ scriptum est vt executori ꝛ sic valebit quod agit in glo.iiij.ibi so lus facere debet.ꝛ istud facit fm Hosti.ꝙ quãdo aliquid mãda tur vni familiari omnes alij debent adimplere si possunt quod dicit esse contra ꝓuinciales.An tamen istud sit verum quod di cebat glo.dixi super gl.prece.¶ In ea.gl.ibi diuersis fallacijs. solue vt ibi no.per glo.¶ In ea.gl.ibi qm abbas.Dic vt ibi no tatur qꝛ nõ trãsit ad successorẽ qñ delegatio est facta sub noie ꝓ prio:secus si sub noie dignitatis.¶ In ea.glos.in fi.forte gl.nõ soluẽdo voluit stari cõtrario.ꝛ sic videtur pro hoc reprobare qđ superius dixi.de quo plene dixi super glo.precedẽ.¶ †In glo. pe.[a] ibi dilectus.potes dicere ꝙ aut queritur quo ad ponderan dum mentẽ scribentis:ꝛ tunc inspicit tempus date.ꝛ ita loquit hic.aut quo ad vim comprehensiuã rescripti.ꝛ idem vt in cle.li teras.eo.ti.aut ad ponderandũ vitium surreptionis.et idẽ vt.ꝟ. eo.si eo tpe.in.vj.aut quo ad conuincendũ quẽ de negligentia.ꝛ tunc inspicit tempus presentatiõis:qꝛ ante nõ potest dici negli gentia.ꝛ sic loquit.c.dilectus.ꝟ.de pben.Aut querit quo ad effe ctum ꝓlationis:ꝛ tũc in literis ↄtẽtiosis inspicit quis prius pre sentauerit ꝛ citauerit.vt.ꝟ.de appel.vt debitus.In bñficialibus inspicit tẽpus date nisi dolus vel notabilis negligẽtia possit im putari.ꝟ.eo.tibi qui.lib.vj.ꝛ de materia per glos.in.d.c.dilectus. ꝛ per Jo.de ligna.ꝛ ibi etiã dixi in cle.j.eo.titu.¶ In ea.gl.ibi sunt cõmunes supple eo ipso qđ vtitur impetrans ipsis literis. hoc tamẽ nõ videtur ꝓcedere fm Cardi.flo.inquãtum glo.facit differentiã inter literas pape ꝛ alia instrumẽta:quia etiã alia in strumẽta que facta sunt cõmunia per vsum ipsorũ in iudicio nõ edũtur cũ die ꝛ consule sed sine.vt patet in iuribus alleg.in glos. ideo dic melius fm eũ:†quia rescriptũ beneficiale sumit vires a die date:ideo debet edi dies:quia al's nõ posset aduersarius ple ne deliberare:ꝛ hoc fit etiã in alijs instrumentis qꝛ reus non po test aliter deliberare fm ea que legũtur ꝛ notantur in.l.j.§.ratio nes.ꝛ.§.editiones.ff.de eden.ꝛ facit etiã qđ notatur in.c.j.de ꝓ ba.ꝛ in.c.g.perpetuus.de fide instru.¶ †Extra glo.aduerte qꝛ do.Anto.de but.hic in notabilibus per hunc tex.colligit ꝙ illa ꝗ fiunt in caplo vel in vniuersitate ꝓsumuntur scire ipsi de caplo vel vniuersitate.facit quod habetur.ꝟ.de testibus.veniẽs.ad fi. el.ij.ꝛ de pbat.in.c.tertio loco.ꝛ in.l.cõsensu.§.super plagijs.C. de repudijs.¶ †Item etiã scđo hunc tex.inducit ꝙ ex sola rece ptione in canonicũ non videtur collata prebenda cum hic man dauerit recipi in canonicũ ꝛ vltra hoc prebendã conferri.ꝛ sic vi detur eadem ratione ecõtra ꝙ per collationẽ prebende nõ intel ligatur collatus canonicatus.Compo.tamẽ.s.de cõsti.cum.m. tenet ꝙ si prebenda que vacabat erat deputata ꝓ canonico:ꝛ ꝓ canonicatu vacante.qđ tunc ex collatiõe prebende pdicte intel ligitur collatus canonicatus.vt ibi etiã tetigit qđ videtur esse cõ tra hunc tex.Sed do.Ant.de bu.hic dicit ꝙ si cõstare potest de

[a] ¶ In glo.pe. hic tractat an tps date dẽat inspici vid hic p do.Fely. in xvj.col.x.Tẽ pus date.vbi ponit regulaꝫ cum suis fal.ꝛ p do.Abb.in c.dilectꝰ.ꝟ.de preben.

mente illa erit servāda. In dubio ꝟo ſi collatio fit ex necessitate puta ad mādatū pape iſta videt̄ reſtringēda: ⁊ ſic ad collationē canonicatus nō intelliget̄ collata pbenda nec ecōtra. Si ꝟo fiet vt ɔtrarie fiet volūtati per ipſum capl'm tunc poſſit ꝓcedere dictum Cōpoſ. vt ſi ſit collata pbenda intelligat̄ etiā collat⁹ canonicatus: ⁊ ſil'r ecōtra videt̄ eadē ratione ꝙ ſi collat⁹ ſit canonicatus intelligat̄ collata pbēda deputata ꝓ ipſo canonicatu quod videt̄ etiā tenuiſſe dñs Gaſ. de cal. in d. c. cū. M. d. tū Pe. de ancha. aliter videt̄ dixiſſe in. c. ſi clericus. de preben. in. vj. vbi etiam per Archi. de quo dicā in. d. c. cū. M. poſt gl. vbi tangā que opi-

12 nio verior ſit de iure. ¶ † Item etiā tertio dicit hic do. Ant. de bu. in euidētialibus ꝙ ſi ſcribitur alicui tanꝙ executori vt ꝓuideat qd tū mandatū obligat etiā illū ad quē ſpectat collatio: qꝛ ſm eū videtur iſtud mandatū factū in ſubſidiū ſi ille ad quē ſpectet nō conferat. Sed certe aliud videt̄ eſſe quādo datur mādatum ordinario collatori vt ꝓuideat ⁊ in eius negligentiā datur executor quo caſu dicēdum vt habet̄ in. c. ſi capitulo. de ɔceſ. preben. in. vj. Aliud quādo primo loco mādatur alicui: tanꝙ executori vt ꝓuideat qꝛ videtur factum etiā nō negligente ordinario. ¶ Poteſt tū ordinarius cōferre ipſum beneficiū ſaluo niſi ipſe executor inſinuauerit ipſi ordinario ſuā poteſtatē vel niſi inhibuerit conferre vel reſeruauerit ſue collationi. vt habet̄. j. eo. ti.

13 bi qui. li. vj. ⁊ facit qd habet̄ in dicto. c. ſi capitulo. ¶ † Itē etiā quarto dicit ꝙ qñ mandatū ſit capitulo intelligit̄ factū vt ſingularibus de capitulo: ⁊ vt quilibet debeat obedire nō ſolū ſub ratione qꝛ ſit de capitulo: ſed etiā ſub quacūqꝫ alia rōne vt ſic res potius valeat ꝙ pereat. ⁊ ſic videt̄ intelligendū ſm vnū intellectum. ſed forte iſtud dictū nō procedit per ea que ſuperius dixi: quia quādo mandat̄ capitulo id qd cōſiſtit in iure videtur mandatum factū capitulo vt capitulū non vt ſingularis. vt dixi ſup

14 glo. ij. ¶ † Itē etiā aduerte inquātum dixi ꝙ delegatus cōtra a vices gerentem non intelligitur habere poteſtatem cōtra dominum videtur obſtare quod legitur ⁊ notatur in. c. ſignificauit. j.

15 eod. vbi notatur ꝙ † reſcriptum conceſſum contra predeceſſorē tranſit contra ſucceſſorem vniuerſalem. Sꝫ poteſt dici vt hic voluit do. Anto. de bu. ꝙ non eſt tanta vnitas inter vices gerentem ⁊ dominū quāta eſt inter predeceſſorē ⁊ ſucceſſorē vniuerſa-

16 lem: † quia ſucceſſor vniuerſalis cenſetur eadē pſona cū pdeceſſore. in auf. de iureiu. §. j. colla. v. ⁊. l. ſi. C. de heredi. inſti. ⁊ iura que habet vniuerſalis ſucceſſor hꝫ a predeceſſore. l. hereditas. ff. de regu. iu. ¶ Sed hic eps habet iura ſua nō a caplo ſed al's ex diſpoſitione iuris. Ideo nō dicit̄ ꝓprie ipſi⁹ ſucceſſor. ¶ Ultimo inquātū dixi poſt Boa. ꝙ ſi ſcribit̄ caplo vacāte ſede eo caſu quo ad epm tm̄ ſpectat collatio beneficij creato epo tenebitur eps cōferre lꝫ capl'm nō poſſit cōferre ſede vacante. ſm intellectū Boa. vt hic eſt caſus. ⁊ dixi ſup glo. ij. videt̄ obſtare capl'm ſi. de pbē. in. vj. vbi ſi papa mādat alicui ꝙ ꝓuideat de beneficio ſpectāte ad collationē epi ⁊ capituli non poterit cōferre beneficiū qd ſpectet ad alterū eoꝝ tm̄: ⁊ ſic videret̄ ꝙ cū ſm intellectū Boa. quādo ſcribitur vacāte ſede capitulo voluerit papa grauare veriſimiliter poteſtatē epi ⁊ capituli ſimul ꝙ nō debeat dici grauat⁹ eps ſolus ſi poſtea fuit creatus per tale mandatū factū capitulo vacāte ſede. Sed potes dicere ꝙ aliud eſt quādo papa tertio dat poteſtatē ɔferendi beneficiū ſpectās ad collationē epi ⁊ capituli quo caſu ꝓcedit dictum. c. ij. Aliud qñ immediate vult grauare vtrāqꝫ poteſtatē capl'i ⁊ epi. qꝛ tūc ille qui poteſt debet adimplere: ⁊ ita erit hic caſus notabi. ſecundum intellectum Boati.

a ¶ Item etiā vide ſup hoc do. feli. hic co. xij. ꝟſi. ſcriptū fuerat hic.

1 ☞ Dignitas ⁊ perſonatus ſunt idem.

2 Impetratio beneficij nō valet ſi taceatur dignitas impetrātis. ⁊ nu. 4.

3 Litere ad beneficia pro alio impetrate valēt etiam ſi fuerint impetrate ſine ſpeciali mandato ſecus in literis ad lites.

5 Nobilitas vel diuitie impetrantis an debeant exprimi in literis ad beneficia.

6 Dignitatem habēs tempore date non tempore preſentationis an valebit impetratio ⁊ quid econtra ſi tempore date nō habet ſed poſtea.

Ad aures noſtras. Non valet reſcriptū ad bñficia impetratū in quo tacet̄ dignitas impetrantis. h. d. Uel ſm. d. Car. flo. Non valet reſcriptū ad bñficiū exiguū impetratū qd impetrat cōſtitutus in dignitate tacito de dignitate. h. d. ⁊ eſt cōis diuiſio. ſecūda ibi inqſitioni. ¶ In tex. ibi minoribus ſupple maxime qꝛ multofortius ſi ſuper ſuperioribus ſm Jo. an. ⁊ cōmuniter oēs. ſed ſm do. Car. flo. nō debet ſuppleri: maxime vt inferius dicetur. Itē ibi pauperes clericos id eſt eccleſias in qbus ſunt pauperes clerici inſtituti vel inſtituēdi. ¶ Item ibi autor. i. imperator. ¶ Not. ⁊ primo ꝙ decanat⁹ archidiaconatus ⁊ pcētoria ſunt dignitates ⁊ poſſint dici etiā

1 perſonatus. vt hic ptꝫ. ⁊ ſic facit iſte tex. ꝙ † dignitas ⁊ pſonat⁹ ſint idē. de quo per Jo. an. poſt Arch. ſ. c. j. de cōſue. in. vj. ⁊ per eūdem. j. de pben. de multa. ⁊ ibi plene dixi. ¶ Item no. attēdēdam intentionē preſcribētis ad idē. j. de pben. c. ſi. ¶ Itē no. ꝙ nō eſt intentionis pape ꝙ perſone pluribus beneficijs abundātes inquietent pauperes clericos ſeu eccleſias in quibus pauperes clerici ſunt inſtituti vel inſtituēdi etiā ſi tales velint inquieta-

2 re per literas apoſtolicas. ¶ † Item not. ꝙ nō valet impetratio facta ad beneficiū ſi taceatur dignitas impetrātis. ¶ Itē ſi taceatur quantūcūqꝫ modicum beneficiū. vt. j. e. ſi ꝓponēte. ⁊ de preben. ſi motu ꝓprio. lib. vj. ¶ Item no. ꝙ appellatione minorum beneficioꝝ cōprehēdere beneficiū ſimplex non ſonans in nomē dignitatis. facit. j. de preben. in. c. ſi. ¶ Item no. ꝙ litere ad beneficia videntur ipſo iure non valere ſi ſunt ſurreptitie. de quo. j. eo. ad audiētiam. el. ij. ¶ No. etiam ꝙ iſta verba nullas vires ⁊c. vidētur denotare nullitatē ipo iure qd ſatis poteſt ɔcedi niſi ratio ſubiecte materie aliud ſuaderet. facit qd dicetur in. d. c.

3 ad audientiā. el ij. ¶ † In glo. j. in fi. Nota bene glo. que vult ꝙ litere impetrate ꝓ alio ad beneficia valeant etiā ſi fuerint impetrate ſine ſpeciali mādato: licet ſit ſecus in literis ad lites. Et idē etiā voluit glo. in. c. nōnulli. in glo. penul. j. eo. ¶ In glo. ij. in fi. ⁊ dicit canon ꝙ melius eſt neutrū iuuare ꝙ alterum ledere. xiiij. q. v. in. c. deniqꝫ. ¶ Extra glo. videtur ꝙ iſtud qd hic dicitur de minoribus beneficijs multofortius habeat locū in maioribus. quia in illis maior eſt fraus. facit. j. de elec. c. ij. Jo. and. poſt Inno. ⁊ alij doc. ſtāt cōtrario. Et ideo ſubaudi dictionem maxime

4 ad literā dū dicit de minoribus beneficijs. ¶ † Sed do. Car. flo. dicit ꝙ iſtud eſt violare literā que nō ſine miniſterio videt̄ dixiſſe ſup minoribus beneficijs. ⁊ ideo dicit ꝙ intelligit tex. put dixi in ſecūdo ſummario: videlꝫ ꝙ ſi conſtitutus in dignitate eccleſiaſtica impetrat beneficiū exiguū tacito de dignitate nō valēt litere nec ſufficit ꝙ exprimat ſe habere aliud beneficium niſi exprimat qualitatē vt qꝛ dicat ꝙ eſt in tali dignitate: ⁊ hoc operatur intētio pape ſm eū: qꝛ nō preſumit̄ ſcienter fuiſſe tale cōceſſurus beneficium exiguū cū talia debeant relinqui clericis pauperibus vt in litera dicit̄. facit qd no. glo. in. c. ſi pauper. in glo. j. de pben. in. vj. vbi dicit ꝙ quādo mādatur ꝓuideri pauperi clerico litere dicunt̄ eſſe de iuſtitia vel quaſi. Et per pdicta dicit hic eſſe caſuꝫ ſingularē in quo nō ſufficit ꝙ impetrans exprimat ſe beneficiū habere niſi etiā exprimat qualitatē: qd tū alias nō requiritur. vt eſt gloſ. ſingu. in cle. j. in gloſ. que incipit. ſi intelligas. de preben. ¶ Sed aduerte qꝛ do. Car. flo. nō videtur bene dixiſſe. nā videtur velle ꝙ regulariter ſufficiat habere mentionem ꝙ ipſe impetrans habet aliud beneficiū: licet nō exprimat qualitatē: qd non eſt verum: quia nō ſufficit in genere facere mentionē ꝙ ipſe impetrans hꝫ aliud beneficium ſed oportet ꝙ fiat ſpecialis mentio de ipſo beneficio. vt eſt tex. cū glo. in cle. ij. de offi. ordi. ⁊ notauit Archi. in. c. ſi. de offi. lega. in. vj. Non eſt tū neceſſe ꝙ fiat mentio an beneficiū ſit curatū vel an illi ſit ordo annexus. ⁊ ſic loquitur glo. in. d. cle. j. quia vult ꝙ regulariter de tali qualitate. an videlicet ſit beneficium curatū vel ordo ei annexus vel quanti redditus ſit nō debet fieri mētio de iure cōi. quo ad beneficiū qd quis habet tempore impetrationis. ⁊ ſic quātum ad tex. melior videt̄

5 eſſe intellectus doc. ¶ † Ulterius tāgit hic do. Joā. and. quid ſi in literis ad beneficia tacetur nobilitas vel diuitie impetrātis an vitietur reſcriptū. Hoſti. tenuit ꝙ ſic per. c. ſignificātibus. de officio deleg. cōtrariū tenet hic Jo. and. quia hoc nō reperit̄ in iure cautū. nec ob. c. ſignificātibus. quia loquitur in impetratione literaꝝ ad lites vbi interdū taciturnitas diuitiarū inducit ſurreptionem. vt ibi ptꝫ. dicit tū do. Ant. de bu. ꝙ dictū Hoſti. poſſet ſaluari in caſu. c. ſi cleric⁹. de preben. in. vj. quādo impetratio fit in forma pauperū: ⁊ exprimit ſe eſſe pauperē clericū cū ſit diues. nam videtur ꝙ tunc vitietur reſcriptū per id quod habetur. j. e. ſi proponēte. ¶ Item tangit ſecūdo an taciturnitas decanat⁹ ſcilꝫ ſi forte quis impetret literas ad lites: forte ſuper vſuris an propter taciturnitatem predictam litere vitientur tenet ꝙ non

6 poſt Hoffre. quia hoc non reperitur iure cautum. ¶ † Item tāgit tertio quid ſi habet quis dignitatē tempore date nō tempore preſentationis an valebit impetratio. dicit ꝙ non quia inſpicitur tempus date quo ad vitium ſurreptionis. j. eod. ſi eo tempore. lib. vj. quod intellige verum ſi ſciebat. ſecus ſi ignorabat de reſcriptis. gratia. in. vj. ¶ Quid autem ecōtra ſi tempore date nō habet dignitatē. ſed poſtea dic ꝙ ſi litere fuerunt conceſſe in forma iuſtitie ſm formā. c. cum ſcdm. j. de preben. ⁊. c. ſi pauper clericus. eod. titu. in. vj. tunc litere excluduntur per executionem dignitatis. Si vero fuerunt litere gratie. tunc recurrendum eſt ad clemen. gratie. hoc eod. titu. quaſi beneficium quod eſt adeptus poſt datam literarum eſt incompaſſibile cum beneficio contento in literis videtur renuntiatum literis. alias ſecus. ⁊ de materia in Specu. de reſcrip. repreſentatione. §. ratione autē impetrātis. verſicu. quid ſi impetrator. et duobus ſequentibus. et per Hoſtiē.

Hostien.in summa eod.titu.§.que obijci possunt.versi.xcviij.

1 ☞Rescriptum secundum si nō facit mentionem de primo preualet primum.

2 Presumptio ꝛ ꝓbatio qñ equaliter concludit ad duo quorū alterū sufficit ad intentū probatio dubia inter illa duo alterū certitudinaliter non concludens non vitiat probationem.

3 Rescriptum durat perpetuo si non fuerit limitatum tempore.

4 Annale ad agendum an sit perpetuum ad excipiendum.

5 Actio de dolo durat vsq; ad biennium sed exceptio de dolo est perpetua.

6 Excipi an possit antequam agatur.

SI autē aliquis. Excipere potest reus ɔtra secūdum rescriptum qd de suo primo mentionem non facit nisi dolo vel negligētia illo nō fuerit vsus.h.d.Et tria facit qꝛ primo ponit factū quod secūdo negligentia non excusat: sed tertio excusat impotētia.partes patent in lrā.¶No.ꝙ interdū decretalis incipit ab aduersatiua ꝛ simile habetur.s.eo.ceterum. Nam hoc potest esse respectu antique decise.posset etiam exponi autem pro certe.per id quod no.glo.in.l.eas causas.ff.de condi. ꝛ demon.cum vna dictio posset exponi pro alia quādo expedit

1 vt dixi in dicto.c.ceterū.ꝛ in.d.l.eas causas.¶†Item no.vbi rescriptū scdm nō facit mentionē de primo preualet primū nisi dolus vel negligētia posset imputari primo impetranti illo nō vtēti.facit.j.eo.plerūq;.¶Item not.solum hic considerari impedimentum ad excusandum nō vtentem:ꝛ sic videtur ꝙ non sit necessaria ꝓtestatio:ꝛ hoc tenuit hic egi.lz glo.notauerit contrariū in.c.j.s.eo.ꝛ de elec.cupientes.§.ꝙ si per viginti.lib.vj.ꝛ.j.eodē. plerūq;.¶Item no.casus in quo dolus ꝛ negligētia equiparan-

2 tur.¶†Item no.ꝙ vbi presumptio ꝛ ꝓbatio equaliter ɔcludit ad duo quorū alterum sufficit ad intentū probatio dubia inter illa duo alterū certitudinaliter nō cōcludens nō vitiat probationem.facit.j.de foro cōpe.c.ex parte.l.ꝛ de dila.in.c.litere.ꝛ qd habetur.j.de in integ.resti.ɔstitutus.ꝛ.ff.de lib.ꝛ posthu.l.gallus. §.si eius.¶In glo.j.ibi dolus presumitur cōclude ꝙ alternatiue loquēdo verum est dicere ꝙ per lapsum anni presumitur dolus vel negligentia in nō vtendo.¶Sed si queritur de dolo an presumatur.dic ꝙ nō presumetur etiā ex lapsu anni nisi ex alijs indicijs probetur.l.dolum.C.de dolo.Et indicia possunt colligi ex his que habentur in simili per glo.in.d.l.dolum.ꝛ.l.fulcinius §.quid si latitare.ff.ex quibus cau.in pos.eatur.ꝛ per glo.ꝛ Dy. in regula pro possessore.de reg.iur.in.vj.¶In ea.glo.ibi viuen-

a te mandatore:hoc dicit gl.quia expiraret mandatū[a] morte mādantis re integra.secus si non esset integra.vt.j.de offic.delega. gratum.ꝛ.c.relatū.Et no.bene ꝙ quādo secūdum rescriptum cōcurrit cum primo tunc primū erit temporale quia limitatur a iure ipsius in dicto casu si per negligētiam quis non vtatur illo infra annum.Et sic non obstat etiam cōtrarium.Nam ibi etiā di-

3 citur ꝙ†rescriptum durat perpetuo nisi fuerit tempore limita-

4 tum.¶†In glo.ij.ibi pastoralis.in fine.licet varij varie loquantur.vt hic tangit Jo.and.tamen satis potest transire solutio gl. Et aduerte quia tāgit hic Jo.cald.ꝛ do.Ant.de but.An id qd est annale ad agendum sit perpetuum ad excipiendum.de quo etiam tetigit Cy.in.l.licet.C.de exceptio.Et etiā do.Car.florē. hic conclude ergo tu ꝙ aut queritur an id qd est annale ad agēdum sit perpetuum ad replicandum.Et dic ꝙ non quia actio ꝛ replicatio sunt eiusdem vite ꝛ nature.ꝛ qd replicatio tendat ad iuuamen actionis:ideo si actio est temporalis replicatio etiam erit temporalis.per id quod legitur et notatur in.l.quesitum.in fi.ff.de peculio.ꝛ facit quod notauit Jo.an.in.c.a nobis.j.de excep.ꝛ quod habetur in.l.si quādo.C.de dila.Interdum ꝟo queritur an id quod est annale ad agēdum sit perpetuū ad excipiendum.ꝛ tunc dic ꝙ aut exceptio competit ex eo quia ɔpetit actio. exemplū patet in.c.ij.ꝛ.c.fi.j.de ordi.cog.ꝛ in.l.papinianus.§.si filius.ff.de inoffi.testa.ꝛ in.l.necnon.§.exemplo.ff.ex qui.causis maio.ꝛ tunc exceptio durat solum eo tempore quo durat actio vt legitur ꝛ notaṫ in iuribus preallegatis.Aut exceptio competit ex eo quia ɔpetit actio.ex eo quia al's equū est exceptionem dari.ꝛ tunc exceptio competit perpetuo regulariter.l.pure.in fine.ff.de doli exceptione.nisi reperiretur tempore limitata.per id qd habetur in.l.si ex cautione.ꝛ.l.in contractibus.C.de nō nume.pec.

5 Et per predicta patere pōt fꝫ do.Car.flo.ꝙ†licet actio de dolo sit tp̄alis qꝛ durat vsq; ad bieniū.l.fi.C.de dolo.tū exceptio de dolo que non competat ex eo qꝛ cōpetat actio de dolo ſꝫ ex alia equitate erit perpetua.per ea que habentur in dicta.l.pure.in fi. ꝛ potest esse ratio diuersitatis fm eū quia actio de dolo non simpliciter causatur ab equitate:sed etiam a rigore vt videlicet puniatur dolosus ne consequatur cōmodum ex suo dolo.sed exceptio doli surgit ab equitate vt conseruetur indēnis ille qui dolū est passus.¶Et per predicta etiam dicit posse inferri ad intellectum decretalis an hic exceptio competēs ex primo rescripto cōtra secūdum solum competit ex eo quia ex primo competit actio seu exercitiū agendi.Ideo tollitur eo tempore quo ipsa actio.et adducit simile de appellatione quia dum pendet appellatio parit exceptionem contra executionem sententie vel contra processum si iudex inferior procederet.j.de appella.si duobus.ꝛ eo.tit. c.romana.ꝛ.c.non solum.lib.vj.ꝛ talis exceptio nō durat nisi donec durat tempus prosequendi appellationē:quia non competit talis exceptio nisi ex ipsa appellatiōe:ꝛ sic extincta facultate prosequende extinguetur etiā exceptio facit.j.de appel.sepe per Inn.¶Aduerte etiā quia licet etiā do.Card.flo.dicat vt.s.tetigi ꝙ ex rescripto competit actio seu exercitium agendi non est verum ꝓprie loquendo quia non datur actio nec exercitiū agendi:sed datur iurisditio iudici delegato coram quo actio que competebat ante rescriptū potest intētari ꝛ exerceri.Et ideo vt dicebat hic do.Ant.de bu.ꝙ terminus decretalis nō ꝓprie hic esset tractandus.An annua ad agendum sint perpetua ad excipiendum in quo tamē est dicendū vt superius est dictum.¶Aduerte tū ꝙ potest per simile tractari:nam sicut qñ exceptio ɔpetit ex eo quia actio tolliṫ exceptio illo tp̄e quo tollitur actio.ita hic qꝛ exceptio competit contra secūdum rescriptū occasione primi rescripti.Ideo primū rescriptū tollitur lapsu anni eadem rōne debet tolli exceptio cōpetens illius occasione.Tangit etiā hic do.

6 Anto.de but.an possit excipi anteꝙ agatur glo.†hic videṫ velle ꝙ nō:ꝯ ꝟo dicit ꝙ quedā est exceptio improprie dicta ꝛ que habet quo ad quid naturā actionis vt est exceptio que competit volenti excipere cōtra electū pro publico interesse.Nam illa competit etiā si nō fuerit ꝓuocatus ad iudiciū.ꝛ lꝫ nō agatur per electum.vt voluit Inno.in.c.dilecti.in ver.referari.j.de elec.ꝛ facit etiā qd notatur per eū.eo.ti.super eo.ꝛ.j.de app.super his.Quedam ꝟo est exceptio ꝓprie dicta.ꝛ in illa ꝓcedit gl.fatetur tamē ꝙ si pars timeret periculū ne forte periret ꝓbatio sup illa poterit implorare officium iudicis ꝛ petere per ipsum declarari exceptionem sibi cōpetere ꝛ silentiū imponi parti aduerse vt voluit glo.valde notabilis.in.l.cōtendat.ꝛ ibi per Bart.ff.de fideiuſ.ꝛ in.l.aurelius.§.centū.ff.de liberatione lega.ꝛ facit etiā qd notat ipse Bar.in.l.si finita.§.elegāter.ff.de dā.infec.¶In ea.glo.in fi.potes cōcludere ꝙ aut interuenit impedimentū infra annum ꝛ tunc clarū ꝙ non potest preueniri habēs primas literas per illum qui impetrauit secūdas.vt hic in fi.Aut durauit impedimētum per annum ꝛ vltra.ꝛ tunc fm glo.in.c.ij.s.eod.ne lites sint immortales poterit preueniri per habentem secūdas.ꝛ plus videtur voluisse glo.ꝙ per lapsum anni valeant secūde ꝛ non prime licet secūde non faciant mentionem de primis.Sed certe cōtrarium videtur verius quia decretalis plerūq;.que loquitur de lapsu anni loquitur quando fuit negligētia infra annum.vt ibi patet.ꝛ sic vbi non fuit in negligentia erit secus.ꝛ per ɔsequens stabitur huic decretali.in vlti.respon.Pro hoc quia euitāda est correctio.de electio.cum expediat.in.vj.satis tamen videtur ꝙ quādo longa mora interuenit in impedimento siue sit iusta causa adeūdi superiorem vt prouideat per.l.vltimā.ff.de vaca.mu. ¶Aut nō interuenit impedimentū.ꝛ sic est in negligētia.ꝛ tūc si est lapsus annus valent secūde:ꝛ sic post annū nō erit locus ꝓuentioni seu valebunt secūde.vt in.c.plerūq;.ꝛ isto casu videtur fundata intentio allegantis negligentiā per lapsuꝫ anni nisi ex aduerso probetur impedimentū per lapsum anni.Si ꝟo nōduꝫ sit lapsus anni.tunc si habens primas literas preuenit in presentando ꝛ euitādo ille ꝓualebunt per.c.vt debitus.j.de appel.secꝰ si habens literas preuenit:quia tūc preuenitur per hunc tex.j.respon.iuncto dicto.c.vt debitus.quod videtur intelligendū dummodo ipse secundus probet ꝙ habens primas literas fuerit in negligentia vel dolo non vtendo quia hoc casu nō est fundata eius intentio de iure ex quo non est lapsus annus.Ideo si excipiatur ꝙ prime debent preualere impetrās secūdas ex diuerso potest replicare ꝙ dolo vel negligentia vti postposuit:ꝛ hoc ꝓbet non sit causa sue intētionis.ꝛ sic intelligaṫ tex.iste faciat qd habetur in.l.ij.C.de proba.Et fm predicta videtur intelligēdū preallegatum.c.vt debitus.j.de appel.

[a] ¶Expiraret mādatū vide Bar.in.l.bñficiū.ff.de consti.prin.

1 ☞Rescriptū ꝑ qd eneruaṫ iurisditio ordinaria non dꝫ tolerari.

2 Litere vitiantur quando datur iudex ꝛ quādo omnia negotia vnius committuntur per rescriptum.ꝛ nu.4.

3 Rescriptum ad lites non vitiatur ipso iure per surreptionem sed cassatur per sententiam.

5 Mandatum generale datum procuratori an intelligatur datū quo ad futura.

AD hec sumus. Non valet rescriptuꝫ per qd incerti iudices dantur vel per qd futura negotia ɔmittunṫ.Et sunt due partes.secūda ibi:nos igitur.¶Nota prīo cautelam quando quis recusat factum alterius qd non vult ɔfiteri

vt adijciat put asseritur vel prout dicitur: et hoc bene practicant cauti procuratores. ¶ Item no. quod vbi litere sunt inhoneste vel irrationales vel cōtra iura presumentur false et non emanasse de cancellaria. ¶ †Item no. quod rescriptū per qd eneruatur iurisdi- 1 tio ordinaria non debet tolerari. facit qd habetur in. c. peruenit. xj. q. j. et. ī. de ma. et obe. per tuas. et de off. le. c. ij. Et ex hoc no. causam quare litere ad lites restringuntur: quia causa est ex eo quia per illas detrahitur ordinarie potestati. ¶ †Item nota duo vitia quae 2 habent literas vitiare. Unum est quando datur iudex incertus. Aliud est quādo omnia negotia vnius cōmittuntur per rescriptum. et no. quod tunc videntur esse cōmissa etiam ad futura negotia. vt videtur sensisse Jo. and. in summario. de quo tangitur cū glo. ¶ Item no. quod non debet dari iudex qui sit magis amicus vni parti quam alteri: vel qui sit alteri suspectus. facit. ī. vt lite nō cōtesta. accedens. ij. et de off. deleg. suspicionis. ¶ Item no. quod morbis: et sic infirmitatibus debet celeriter adhiberi medicina et remediū. et hoc potes notare versus vulgatos. de quibus in gl. fi. ¶ †Ultimo no. secundum do. Car. flo. ex litera ibi decernens quod rescri- 3 ptum ad lites non vitiatur ipso iure per surreptionē sed cassatur per sententiā. de quo remittit ad. c. ad audientiam. ī. eo. Sed certe hic nō proprie loquitur quando rescriptū est surreptitium: sed quādo per eum datur iudex incertus vel cōmittūtur omnia negotia. Et videtur dicere do. Anto. de but. hic in vlt. notabili. quod tunc litere sint ipso iure nulle. Et pro hoc facit quia litera dicit decernas. i. declaras et nō dicit quod illas cassaret. ¶ In glo. j. in fi. dic quod nimia generalitas reprobatur in appellatione. vt in. c. ij. ī. de appel. similiter in rescrip. vt hic. ¶ Item in libellis. ī. de libelli obla. c. ij. fallit istud vltimū quando nō est quid imputandū parti si non petit quid certum vt contingit in iuribus hic in contrarium allega. Nam in eis permittitur legatariū petere illam partem que debetur ex legato quando est incertum inquantū pars debet detrahere propter falcidiam. vt ibi patet. ¶ In gl. ij. ibi et sic intelligit Uincen. et Lauren. intellige gloss. bene. quia forte Tancre. finaliter sic intellexit. tamē posuit etiam opinio. Uincē. vt. s. voluit glo. in prin. Et aduerte licet glo. videatur approbare opinio. Lauren. tamē per id quod dicit in ver. et cōmisso fuit. videtur etiā approbasse primā opinionē. et sic vtraque opinio videtur posse procedere. prout etiam voluit hic do. Cardi. flo. sed tunc fortiter obstat quod dixit glo. in versi. tamen vniuersitas et qd habet in. l. solet pretor. ff. de iurisd. om. iudi. et in. l. j. §. j. ff. quis et a quo appella. Potes dicere quod †aut dantur iudices incerti: et 4 tunc nō valet rescriptū vt hic secundum intellectum aut dantur certi: et tunc aut dantur ad vniuersitatem causarū certi loci vel personarum certi loci. et tunc valet dicta. l. solet. et. d. l. j. §. j. alleg. in glo. et ī. de offi. leg. c. ij. in. vj. aut al's fit cōmissio omniū negotiorum vni. et tunc aut fit cōmissio omniū negotiorū presentiū et futurorum: aut presentiū tm: aut simpliciter fit omniū negotiorū. Primo casu non valet vt hic secundum primā lectu. et etiā expresse voluit hic Hostien. ¶ Secūdo casu valebit rescriptū secundum Hostien. sed contrarium censet gloss. in. j. lectu. et etiā in. ij. in versi. et cōmissio. et istud videtur verius per hunc tex. non obstat. c. dispendia. ī. eo. in. vj. per quod mouebatur Hosti. quia loquitur quādo quis vult specifice plures actiones cōtra aliquem intētare. Nam tūc debet super omnibus illis eundem iudicem impetrare: vt ibi dicitur. hic vero loquitur quādo simpliciter impetrat iudicem super omnibus suis negotijs quod non videtur cōmissum cum talis forma videatur a iure reprobari. vt hic patet. ¶ Tertio casu videtur quod litere nō valeant quia si intelligatur quod etiam comprehendant futura. hoc clarum per dicta in primo casu. Si vero intelligantur comprehendere presentia tm. tunc idem quod in secundo casu. Jo. tamen and. videtur velle summando. et etiam Hostien. referendo dictū suum qd ponit hic Jo. and. super hac gl. circa princi. ad tex. quod comprehendat etiam futura. Sed certe si teneremus opinio Hostiē. quod posset fieri commissio super oibus presentibus videretur esse dicendum quod in dubio debeat intelligi de presentibus vt res potius valeat quam pereat. arg. ī. de verbo. signifi. abbate. et. ff. de rebus dubijs. quoties. †An autē generale mandatum 5 datum procuratori: intelligatur etiam datum quo ad futura tangit gl. in. l. omnium. ff. de procura. et Bart. in. l. damni. §. si is qui vicinas. ff. de dam. infecto. Et predicta intellige vera: nisi litere fuissent impetrate ex certa scientia pape vel in forma priuilegij vel gratie: quia tunc valerent licet essent sup oibus negotijs vnius per id qd habet in. c. j. versi. et idipsum. cōiuncta glo. ī. de priui. in vj. nō tm cōprehenderent tunc futura secundum Cōpo. nisi aliud exprimeretur per. c. fi. ī. eo. sed forte posset dici illud verū qn litere impetrant ad agendū: sed vbi ad defendendū videt quod cōprehēderent futura. lz nō exprimat quia fauorabiliores sunt vt vr voluisse Jo. an. post Hosti. super glo. dicti. c. Et predicta puto vera. lz. do. Ant. de bu. aliter hic vr loqui et videat facere differentiā an cōmittant oia negotia vnius vel pluriū: quia nō video bonā rōnem

Rescriptū ad lites an vitiet ipso iure p surreptionem.

Nota hanc distinctionem.

diuersitatis nisi forte intellexerit qn fit cōmissio vniuersitatis causarum psonarū certi loci vr etiā tenere opi. Host. In scdo casu p. c. dispēdia. Sed ad illud potest responderi vt superius dixi.

1 Peccatum quandoque sumitur pro vitio.
2 Falsa latinitas in literis pape reprobatur.

Ad audientiam.

Falsa seu mala latinitas vitiat rescriptū pape. h. d. Et prio ponit dubitationē. scdo diffinitionē. secūda ibi quib. ¶ †No. quod istud nomē pec- 1 catum interdū sumit pro vitio vel defectu: lz al's cōsueuerit importare qn quis peccet in deū. de quo. ī. de reg. iur. in. vj. ¶ Itē no. quod nō valent litere pape si cōtineant manifestū defectū in cōstructione grāmaticali. A ɔtrario ꝑo secus si vitiū esset dubitabile: quia tunc fiat interpretatio ꝑ rescripto. ī. de fide instru. ex parte. et. c. inter dilectos. ¶ †Itē no. quod reprobetur mala latinitas in 2 literis pape: sic etiā reprobatur eps qui nō audiuit donatū. ī. de eta. et quali. c. fi. ¶ In glo. j. ibi: sed verius videtur. et sic vult gl. quod cōtraria loquunt in alijs instrumentis quam in priuilegijs et literis Romane curie. Nam in illis est speciale qd vitiat ꝑpter malam latinitatē: de qua admittitur ꝑbatio de volūtate pape: quia est ꝑsumptio iuris et de iure ɔtra quā non admittitur ꝑbatio. quod nō emanauerint de cancellaria. facit qd habetur. ī. de spon. is q. et in. l. fin. C. arbi. tu. et est ratio specialitatis quia litere pape habent transire per multas manus. quia per. vj. vel. vij. manus. vt hic declarat Jo. an. super gl. Et sic nō est verisimile quod saltē aliquis predictorum non perpendisset de mala latinitate. Et per hoc dicebat hic do. Anto. de bu. quod forte secus est in literis pape quae trāseūt per camerā: quia secundum eum videtur quod cum ille nō transeat per tot manus sicut ille qui transeūt per cancellariā videt quod valeāt si cōstat illas de curia emanasse: lz tutius puto idē dicendū etiā in illis per istū tex. qui loquitur indistincte. Et quia verisimile est quod etiam sint periti illi qui deputātur super factis camere. et ideo nō videt in dubio recedendū ab hac litera arg. c. quia circa. ī. de priuileg. ¶ In ea. glos. §. j. solue quod ibi loquitur in alijs literis seu instrumentis in quibus statur veritati. vt ibi dicitur in ea. glos. in fine. Nec ob. c. si nō sanctificatur. quia non loquitur in literis pape. sz in sacramentis in quibus vt ibi dicit non est conueniens quod verba celestis ministerij subijciantur regulis donati. Non obstat etiam lex. qui habebat. quia loquitur in testamentis.

1 Agere an possit maior prelatus pro ecclesia sibi subiecta.
2 Appellatus potest appellationem prosequi licet appellans non prosequatur.
3 Positio vel articulus potest formari sub alternatione siue disiūctiue vel alternatiue.
4 Litere in qbus nō fit mētio de appellatione nō valent. et nu. 12.
5 Tempus appellationis prosequende currit a tempore appellationis interposite.
6 Appellans qui nō prosequitur appellationem debet in expensis condemnari.
7 Narratio proprietatis non vitiat libellum.
8 Appellante per renuntiationem tacitam vel expressam excluso potest appellatus prosequi appellationem.
9 Attentata an ɔfirment per desertionē appellationis. et nu. 16.
10 Appellatus qui dicit non fuisse appellatum an audiatur si vult appellationem prosequi.
11 Remedium extraordinarium officij iudicis debet cessare per ordinarium remedium per interdictum recuperande.
12 Appellās et appellatus in impetratione rescripti debent facere mentionem de appellatione. et nu. 4.
13 Appellans an possit renūtiare appellationi inuito appellato.
14 Appellationē ꝑsequi an possit appellatus ante tps statutum.
15 Post sententiā diffinitiuā an prosequi possit ad condemnationem expensarum. et nu. 6.
Condemnatio expensarum an possit fieri post sententiam vel in medio litis.

Ex parte.

Nō potest ɔtra scdm rescriptū opponi taciturnitas primi qd impetrauit appellans de sua appellatione mētione nō facta. h. d. secundum Jo. an. Uel sic secundum do. Anto. de bu. vz secūdū rescriptū ɔtra primū ab appellāte impetratū in qua nō appellationē tacuit vel in quo vti postposuit lapsu anni vel cuius vires sunt finite ex desertione instantie vel ex tacita renuntiatione. hoc dicit secundum eū. vel aliter secundum do. Car. flo. Cōtra rescriptū impetratū ab appellāte super appellatione non potest opponi taciturnitas primi qd impetrauit appellans qui sue appellationi non detulit. h. d. secundum eū. et tres sunt partes secundum Jo. an. Nā in prima tangit qstionē appellationē et impetrationē. In scda vnius partis ꝑsecutionē et alterius negligētiā. In tertia ponit finalē determinationē. Scda ibi: cūque. Tertia ibi: ideo. Sed do. Car. flo. diuidebat in duas principales partes. quia prio ponit factū. scdo decisio.

secūda ibi:ideoqꝫ.Et primā ⁊ etiā scdam subdiuidebat:sʒ nō est necesse instare.¶In text.ibi quā spoliationē ſm vnū intellectū vel appellationē ſm alium.¶Itē ibi videbat hic debere iungi versi.cum biēnium.qui est.j.¶Itē ibi si ita esset scʒ ꝙ appellationē nō fuerit ꝓsecutus:vel qđ post appellationē ꝑpriā ad spoliationem ꝓcessit.⁊ hec secūda expositio melior ſm Inno.⁊ bene ſm do.Car.flo.quia alius mandasset idē bis ꝓbari:si tenerem⁹ primā expositionē cū infra mādat inquiri.an nō fuerit ipse prosecutus appellationē:⁊ ideo melior est scđa expositio.¶No.ꝑrio ꝙ rector vel prelatus ecclesie interdū appellatur persona ecclesie
1 ſʒ vulgare loci:⁊ ita ꝯtingit in Anglia.¶†Itē no.ꝙ superior prelatus potest agere si inferior sibi subiectus spolietur.⁊ de hoc an maior prelatus agere possit pro ecclesia sibi subiecta remittit abbas ad.c.auditis.j.de ꝑscrip.vbi de hoc in glo.ij.Sed melius habet per Inno.in.c.cū deputati.j.de iudi.⁊.j.de rest.spo.olim causa.⁊.j.de religio.do.cū venerabilis.⁊ aliquid.j.de ma.⁊ ob.inter quatuor ⁊ tangit etiā per glo.⁊ doc.in cle.j.de rescriptis posset tamē dici vt hic tangit Gofr.ꝙ illa ecclesia de Tarēto possidebat capellā.de qua in litera per eius capellanū qui eius nomine possidebat.j.de restit.spolia.cū venissent.⁊ nō possidebat ipe capellanus capellā licet illū detineret.⁊ ideo nō agit ipse capellanus sicut nec agit colonus possessorio recuperāde.licet deijciat: qꝛ nō possidet sibi sed dño.l.j.C.cōia de vsuca.⁊.l.j.§.deijcitur.⁊ l.vltima.ff.de vi ⁊ vi arma.⁊.l.si duo.§.inquilinus.ff.vti possid.
2 ¶†Itē no.ꝙ lʒ appellās nō ꝓsequat appellationē:tñ appellatus potest illam ꝓsequi ⁊ sup illā impetrare.de quo.j.de appel. oblate.⁊.c.ex rōne.⁊.C.de tempo.appella.auf.item si appellatione.¶Et no.bene ꝙ impetrādo super appellatione dicit ꝓsequi appellationē.⁊ sic facit ſm domi.Ant.de bu.ꝙ eoipso qđ quis presentet processum iudici appellationis dicat cepisse procedere seu prosequi.qđ est notandū ꝓpter statuta que exigūt quādoqꝫ prosecutionē fieri infra certū tempus.facit qđ habet.j.e.dilect⁹ filius.¶Item no.ꝙ valet scđm rescriptū si primū potest per exceptionē repelli.⁊ si impetrans in scđo de primo nō faciet mētionem.de quo etiā notatur per glo.j.eo.ex tenore.⁊.j.de cōces.pre
3 ben.cū nostris.⁊ facit de reg.iur.nō prestet.li.vj.¶†Iteʒ no.ex litera.ibi dolo vel negligētia.arg.ꝙ positio vel articulus potest formari sub alternatione seu disiūctione siue alternatiue.ad idē j.de resti.in integrū.ꝯstitutus.⁊ facit qđ habet.j.de prescrip.auditis qđ est verū ſm Inn.qñ fit ex alieno facto vbi est ꝓbabilis ignorātia.l.ij.ff.de iur.⁊ fac.igno.⁊.l.fi.ff.pro suo.⁊.j.eo.ab excōicato.cū ibi notatis.¶Itē no.ꝙ qñ vtraqꝫ pars alternatiue cōcludit ad intentū articulātis vel ponētis:tūc admittitur articulus alternatiuus vel positio alternatiua.facit in.l.qđ si dubitet. ff.de acqui.here.⁊.l.gallus.§.si eius.ff.de libe.⁊ posthu.¶Item no.ꝙ vbi quis nō vtitur rescripto ex dolo vel negligētia perdit effectum vel cōmodum rescripti.de quo.s.eod.⁊.j.eod.plerūqꝫ.
4 ¶†Item no.ꝙ vbi in literis nō fit mētio de appellatiōe nō valent.de quo etiā tangit hic glo.⁊.j.de appel.oblate.⁊ ꝓcedit hoc siue ab appellāte siue ab appellato fiat impetratio vt voluit hic gl.⁊ etiā Inno.in.c.dilecti.j.de ma.⁊ obe.⁊ facit etiā quod ipse notat in.c.dilecto.j.de his q̄ fi.a ma.par.ca.licet ipse Inn.aliter dixerit in.c.ij.s.eo.vbi voluit ꝙ valeat impetratio si fiat ꝑ appellatum nō facta mētione de appellatione ſʒ cōiter illud nō tenet
5 vt ibi etiā dixi.¶†Item no.ꝙ tps appellationis ꝓsequēde currit a tēpore appellatiōis interposite de quo dic vt habetur in cle. sicut appellationē cū ibi notatis per gl.de ap.¶Item no.ꝙ attentata per appellantē post appellationē per eū interpositaʒ ve
6 niūt retractāda.facit.j.de ap.in.c.an sit.¶†Item no.ꝙ appellans qui nō est prosecutus appellationē debet in expēsis ꝯdēnari.Intellige taxatione ⁊ iuramēto premissis.j.de do.⁊ cōtu.finē litibus cū ibi notatis.¶Itē not.ex ordine litere.circa fi.ꝙ post diffinitiuā sententiā videtur posse agi ad cōdēnationē expensarum.de quo.j.tangetur.¶Item no.ꝙ licet prelat⁹ agat in causa ecclesie tñ transformari potest sentētia in personā ecclesie.facit qđ notatur in.c.querelā.per glo.⁊ doct.j.de elec.¶Item potes
7 notare ex hoc capitulo ꝙ†narratio ꝓprietatis non vitiat libellum in possessorio vt colligi possit hic.circa princ.⁊ ratio est quia attendi debet in libello mediū concludēdi potius ꝙ mediū narrandi.facit quod habetur.j.de fo.compe.ex parte.b.⁊ de ꝓbat. licet causam.¶Item no.ꝙ appellatione matris ecclesie cōprehenditur etiā ecclesia inferior a cathedrali que habet aliam sub se.facit.j.de prescrip.ex transmissa.In dubio tamen appellatione matrix ecclesie videtur comprehendi cathedralis.j.de ver
8 bo.signi.in.c.venerabili.ſm Egi.¶†Item no.ꝙ excluso appellante per renuntiationem tacitam vel expressam appellatus potest prosequi appellationem:vt hic satis probatur.nam appellans hic per attentata per appellationem videbatur renuntiare appellationi.j.de appella.an sit.Et tamen appellatus potest ꝓsequi:⁊ sic intelligitur renūtiasse quo ad suum preiudicium nō quo ad iudicium appellati.Et sic videtur intelligendū qđ legit ⁊ notatur in.c.interposita.j.de appel.de hoc tamen an possit appellās renūtiare appellationi.not.in.d.c.interposita.⁊.j.de elec. ꝗuis.li.vj.vbi gl.¶Itē no.ꝙ videt sufficere ꝓponere factū iudici ex quo colligit exceptio.lʒ formaliter exceptio non opponatur.vt hic videtur in tex.in ver.cūqꝫ.de quo per Bar.in.l.j.ff.de exceptio.¶Item no.hic quatuor causas ꝓpter quas litere impetrate per Odoardū.de quo in litera non valebant.Primo qꝛ renūtiatum erat appellationi tacite.secūda quia litere fuerūt occultate ⁊ suppresse a ter citato.do.tamē Anto.de bu.hic dicit ꝙ hec causa non videtur sufficiens nisi fuisset statutus termin⁹ ad literas producēdas ⁊ non produxisset.tertia causa fuit quia nō erat vsus literis impetratis dolo vel negligētia.Quarta fuit qꝛ non fuit facta mentio de appellatione per ipsum appellantem. Quinta potest addi ſm eum quando sunt impetrate iam lapso termino appellatiōis ꝓsequēde ⁊ sic appellatiōe deserta.¶Aduerte tamē qꝛ circa secūdam causam Hosti.videtur aliter hic sentire.nam inquātum litera dicit ꝙ suppressit vsqꝫ ad tertiā citionem subaudit maxime:qꝛ idem si vsqꝫ ad primā ſm eum ar.l.si qs ex aliena.⁊.l.si quis postea.ff.de iudi.quasi velit ꝙ satis sit ꝙ fuerit cōtumax in nō comparēdo ⁊ in allegādo in prima citatione argu.legū predictarū.⁊ dicebat etiā Hostiē.ꝙ iste nō potuit ignorātiā allegare in facto proprio ex quo literas habebat.j.e. ab excommunicato ⁊ ideo nō presumit hoc tacuisse nisi in grauamen partis.facit.j.de frigi.c.j.Et sic dolose.nam dolus ꝑsumit ex perspicuis indicijs.C.de dolo.in.l.dolū.⁊.j.de dolo.c.ij.in.vj. ⁊ cum dicto Hosti.transit hic Jo.an.licet do.Anto.de bu.de illa nō facit mentionem.⁊ sic videtur tutius esse dictum Hostien.
9 ¶†Item no.ꝙ desertio appellationis siue tacita renūtiatio vel etiam lapsus fatalius nō confirmat attentata ad preiudiciū ap
a pellatiᵃ si velit prosequi retractionē eorū.vt hic patet.⁊ per hoc limitari potest quod habetur in.l.si ex causa.C.de appella.⁊ in.c. nō solum.de appel.in.vj.in quibus videtur ꝙ per desertionē appellationis confirmentur attētata:quia illud procedit quando si confirmarentur attentata:tenderet ad fauorē appellati:secus quādo tenderet ad preiudicium eius.vt hic patet in glo.j.ibi habita fuit.Intellige ibi ab ordinario.vt sensit glo.sequens ⁊ vult glo.ꝙ fuit diffinitiua.vt patet ex diuersitate lecturaꝝ sequentiū. ⁊ ista lectu.bona est in se.⁊ ſm illam cessat vnum contrarium.si dicatur ꝙ nō debuit papa hic mandare fieri reuocationē attentatoꝝ anteꝙ cōstaret de veritate iustitie appellationis.per id qđ habetur in.c.non solum.j.de appella.in.vj.Nam contrarium ꝓcedit quando appellatur ab interlocutoria vel grauamine.sec⁹ si a diffinitiua.vt patet ex tex.dicti.c.nō solum.sed tenendo alteram lectu.de duabus sequētibus in glo.bene obstat cōtrarium. sed solue ꝙ ꝯtrium procedit qñ aliqđ esset attentatū per aliū ꝙ ꝑ appellantem.secus quando per ipsum appellantem vt dictum fuit:quia tunc non oportet aliter verificare illam appellationem cum nec illam posset impugnare ipse appellans:quia allegaretur turpitudo per ea que notā.j.de conces.preben.cum super.et hoc intellige ſm do.Cardi.flo.si appellatus cōsensit appellationi.alias secus per regu.ex eo.j.de regu.iuris.in.vj.⁊ per id quod not.in Specu.de appella.§.nunc breuiter.circa fi.versi.sed pone
10 appellatus.vbi dicit obtentū fuisse ꝙ†appellatus qui negauit appellatum fuisse ⁊ non auditur prosequens appellationem qđ est notandum.facit quod notatur.j.de appella.nicolao militi.⁊ per hoc dicit do.Cardi.flo.ꝙ litera hic ponderauit ꝙ appellatus fuerat prosecutus appellationē:⁊ sic illam approbauerat.et per hoc dat cautelam ꝙ appellatus quādo petit reuocari attentata per appellantē vt approbet appellationē quatenus ꝓ ipso faciat.Et hec procedunt ſm euʒ quādo appellās non ꝓsequit: sed eo prosequente etiā si appellatus non approbat appellationem tamen potest se defendere ⁊ iura sua allegare.facit quod legitur ⁊ notatur.j.de iureiuran.mulieri.⁊.j.de censi.cum olim.satis tamē videtur posse dici ꝙ etiā si a principio appellatus nūꝙ consensit appellationi ex quo tamē appellans nō detulit sue appellationi spoliando aduersarium posset ipse appellatus petere attētata si voluerit.Nam per hoc satis videbitur si hoc petat coram iudice appellationis ⁊ videbitur recedere a prima cōtradictione qđ videbitur fieri posse per ea que notauit in simili Bar. in.l.post legatum.ff.de his quibus vt indignis.tamen tutius est seruare cautelam do.Cardi.flo.in glo.prosecutus.ibi super restitutione ecclesie.intellige fienda per interdictum vnde vi vt voluit glo.j.antepenul.⁊ ſm hoc non impetrauit Stephanus super appel.sed super interdicto vnde vi.⁊ iste est vnus intellectus in decre.quem glo.posuit propter contrariū positū in dicta gl.antepenul.scʒ quia nō videtur ꝙ potuerit prosequi appellationem iste Stephanus ex quo Odoardus renūtiauerat illi tacite nō referendo ei:vt dicit glo.ij.⁊ ex quo erat deserta per lapsum biennij.⁊ sic videbat non posse fieri ꝓsecutionem sup illa ꝑ clemen.

a ¶Renūtiatio appell. tacita desertio appellatiōis vel lapsus fatalius nō ꝯfirmat attētata ad ꝑiudiciū appellati.vide hic per do.fel.i.ij.col. ꝟ.clemētina si appellationē.

si appellationē. de appel. sed certe ista lectu. nō videt̃. conformari
litere dū dicit. quā cū esset. ⁊c. nam ſm istā lectu. deberet intelligi
quam scʒ spoliationē qđ nō videtur esse de mente litere que po-
tius videt̃ intellexisse quā scʒ appellationē. de qua. s̃. proxime fe-
cerat mentionē. Ideo secūdus intellectus fuit Inno. ꝙ stepha-
nus impetrauerit literas super restitutione fiēda officio iudicis
per viam attentati pendente appellatione: sed isti intellectui ob-
11 stat contrariū. de quo. s̃. sed solue vt. ĩ. dicetur. ¶ † Item obstat
ꝙ remediū extraordinariū officij iudicis debet cessare per ordi-
nariū remediū per interdictuʒ recuperande. l. in causis. el. ij. ff. de
minoribus. ¶ Sed solue ꝙ illud verū nisi extraordinariū pin-
guius subueniat. vt ibi notatur. ⁊ in. l. fi. C. si aduer. rē iudi. ⁊ ple
ne per Dy. ⁊ Bar. in. l. in ꝓuinciali. ff. de ope. no. nū. Et facit qđ
not. Inno. ĩ. de prescrip. ex transmissa. sed hic via attentati pin-
guius ⁊ plenius subuenit: qꝛ in ea nō est necesse probare spolia-
tionem: sed sufficit probare fuisse penes appellatum tpe appella
tionis: ⁊ modo esse penes appellantē. Item in hac via nō requi-
ritur libelli oblatio nec cōtestatio. secus in interdicto. ĩ. de offi. le
ga. in. c. consultationibus. ⁊ notatur per Barto. in. l. naturali. §.
nihil cōmune. ff. de acqui. pos. facit etiā quod no. Inn. ⁊ Jo. an.
in. c. bone. ĩ. de appel. ⁊ de ma. ⁊ obedi. dilecti. Item summarie ꝓ
ceditur in vim attētati non sic in interdicto. facit qđ notatur in
cle. ij. vt lite penden. vel secūdo potest dici ꝙ remediū extraordi-
narium potest ꝯcurrere cū ordinario quādo est de iure cōmuni
⁊ venit ad adiuuandū ius cōmune. secus quādo est ꝯtra ius cōe
qꝛ tūc nō cōcurrit nisi plenius ꝓuideat. vt est gl. valde no. in. l. j.
§. per hanc. ff. de rei ven. ⁊ no. bene ex tex. vt tetigi etiā in notabi
libus. ꝙ ille dꝫ ꝓsequi appellationē qui lr̃as impetrat super illā
12 ⁊ ad hoc qñqʒ allegat̃ decretalis. ¶ † In glos. nulla mentio. in
fi. No. bene ex gl. ꝙ nedū appellans: sed etiā appellatus dꝫ face-
re mentionē de appellatione in impetratione de quo dixi in no-
tabilibus. ¶ In glo. antepe. in fi. sed certe ista vltima ratio glo.
nō videtur bona: qꝛ cōcluderet indifferēter ꝙ appellatus posset
semꝑ etiā post biēnium ꝓsequi appellationē qđ nō est verum. vt
patet in cle. si appellationē. de appel. ¶ Item aduerte qꝛ gl. hic
fuit ꝓsecuta intellectū ꝙ Stephanus impetrauit suꝑ interdicto
vnde vi. ⁊ nō super appellatione: sed certe iste intellectus vt dixi
super glo. in ver. ꝓsecutus. videt̃ esse contra mentē litere que vi-
detur velle qđ impetrauerit suꝑ appellatione. ⁊ tenēdo hunc in-
tellectū: tunc remanet difficultas cōtrarij formati in glo. nam vi
detur ꝙ nō potuerit appellatus prosequi appellationem ex quo
erat deserta. tunc per tacitā renuntiationē appellātis in nō defe
rendo sue appellationi. tum etiā ꝓpter lapsum fataliū datoꝝ ad
ꝓsequēdam appellationē. de quibus. ĩ. de ap. ex rōne. ⁊ in auẗ. ei
qui. C. de tempo. appella. dicunt quidā ꝙ hic impetratio fuit fa-
cta infra annū per ipsum impetratū. ⁊ ideo potuit etiā post biē-
nium ꝓsequi ꝓpter impedimentū: sicut etiā possit ipse appellās
si fuisset impeditus Sed certe hec opinio nō videt̃ ꝓcedere quia
post biēnium nō potest appellās prosequi appellationē nisi me-
diante beneficio restitutiōis in integrū. vt no. ĩ. de ap. ex rōne. ⁊
C. de tempo. appel. in auẗ. ei qui. vnde alij dixerūt ꝙ sufficit lite-
ras impetratas fuisse infra annum vt appellatus possit ꝓsequi
etiā vltra biennū. Sed certe ista opi. est ꝯtra dictā cle. si appella
tionem. de ap. que indistincte ꝓhibet etiā appellato a ꝓsecutio-
ne appellationis post lapsum fataliū. do. Cardi. flo. hic dicit ꝙ
si est dubiū de desertiōe rōne dubij pōt iudex appellationis co-
gnoscere etiā post biēniū: ⁊ ita intelligat̃ hic [illegible] si fuisset noto
rium appellationē fore desertā. ita loquat̃ dicta cle. facit qđ no-
tatur in [illegible]. ĩ. eo. suꝑ literis. vbi quādo est dubiū de iurisditio
ne iudex potest cognoscere rōne dubij. secus si esset notoriū cum
nō haberet iurisditionē. facit qđ notat̃. ĩ. de app. romana. li. vj.
⁊ qđ no. Inno. ĩ. de verb. sig. in. c. ex parte. ¶ Sed aduerte quia
potest dici ꝙ illa cle. nihil hꝫ cōe cū ista decretali: qꝛ ibi ꝓhibet ꝓ
secutionē suꝑ eo suꝑ quo est appellatū. sed nō ꝓhibet quin pos-
sit ꝓnuntiari ad instantiā appellati appellationē esse desertā: et
reuocare attētata vel etiā condēnare appellantē in expēsis: ideo
recurrēdū est ad istū tex. ⁊ istud satis videt̃ fuisse de mēte do. de
Rota in sua cōclu. xcvij. Et per hoc videret̃ ꝙ lʒ notoriū esset la
psum esse biēniū. ⁊ ꝯsequēter appellationē desertā. tū si appella-
tus ad cautelā vult petere ꝓnuntiari appellationē desertā. et re-
uocari attentata vel etiā primū solū ꝙ possit per hunc tex. videt̃
etiā per ꝑdicta ꝙ possit impetrari suꝑ articulo desertionis etiam
post biēniū lʒ do. Anto. de bu. aliter videat̃ hic sensisse ⁊ videat̃
voluisse ꝙ sit expediens impetrationē fieri infra annuʒ ad hoc
vt possit postea etiā post biennū super ipsa desertione ꝓcedi. sʒ
13 verius videtur esse id qđ supra dixi. ¶ † Et attende etiā qꝛ In-
no. hic dicit ꝙ nō videt̃ appellantē posse renūtiare appellationi
inuito appellato si appellatus ꝯsentit vel si res nō sit integra vt
qꝛ interest ipsius appellati nō renūtiari: vt hic qꝛ intereat appel-
lati nō posse reuocare appellationē ad eius preiudiciū vt sic pos

sit habere viā attentati q̃ fauorabilior est ꝙ via ordinaria inter-
dicti vt superius est dictū. Et de hoc an ⁊ qñ appellās posset re-
nuntiare appellationi notat̃ in. c. ꝙuis. ĩ. de elec. in. vj. ⁊. ĩ. de ap.
interposita. ⁊. l. si quis libellos. per legistas. ¶ Itē aduerte qꝛ di
cit hic do. Card. flo. ꝙ si appellatus vult ꝓsequi appellationem
post lapsum fataliū petendo pronūtiari appellationē esse deser-
tam ⁊ etiā ꝙ appellās ꝯdēnetur in expēsis hoc poterit facere si
tpe quo incipit sic ꝓsequi erat dubiū de desertiōe: secus si fuisset
certū ⁊ liquidū appellationē esse desertā anteꝙ appellatus inci-
peret ꝓsequi qꝛ tunc cū esset finita instantia causa appellationis
cessaret officiū iudicis illi deseruiēs. facit qđ habet̃ in. l. iiij. C. de-
positi. ⁊ in. l. terminato. C. de fructibꝰ ⁊ lit. expē. ⁊ in. c. ij. ĩ. de of-
fi. iudi. Ideo nō posset tūc appellatus ꝓsequi implorādo officiū
iudicis sub desertione per ea que habent̃ in cle. si per appellatio
neʒ. de ap. que dꝫ intelligi ſm ꝑdicta ſm eū fatetur tū ꝙ bñ pos
set agi via ordinaria de nullitate attētatoꝝ pendēte appellatio-
ne etiā finita appellatione. per id qđ habet̃ in. c. licet. de sen. excō.
in. vj. vbi satis hoc videt̃ expressum. An tū ꝓcedat dictū do. flo.
inꝙtū vult ꝙ si liquido cōstaret instantiā appellationis esse de-
sertā nō possit implorari officiū iudicis vt ꝓnuntiat illā esse de-
sertā. dixi superius qꝛ in hoc nō videt̃ bene dicere per istū text. q
loquit̃ indistincte. ⁊ per id qđ no. do. de Rota in ꝯclu. ꝑal. ⁊ idē
etiā videt̃ voluisse Bar. in. l. eos. C. de appel. vbi ꝯcludit ꝙ licet
deserta appellatione per lapsum fataliū nō possit ꝓnūtiari suꝑ
causa principali. ⁊ sic intelligit glo. ibi positā tū bene poterit iu
dex appellationis ꝓnūtiare appellationē desertā per text. in. l. si
preses. C. qño ⁊ qñ iudex. Jaco. tū butri. in. d. l. eos videt̃ tenere
idē qđ hic tenet do. Car. flo. videlʒ ꝙ si erit dubiū an appellatio
sit deserta licet nō possit ꝓnuntiare suꝑ causa principali: tū pote
rit ꝓnuntiare suꝑ dubio desertionis rōne dubitationis. argu. l. si
quis ex aliena. ff. de iudi. ⁊ eius qđ notat̃. ĩ. e. super literis. vbi suꝑ
dubio surreptionis rescripti iudex potest cognoscere ⁊ ꝓnuntia
re. Sed certe vt ꝑdixi videt̃ ꝙ etiā si cōstet appellationē desertā
nihilominus possit pars appellata implorare officiū iudicis vt
ꝓnūtiet appellationē desertā: qꝛ quo ad hoc nō videt̃ extinctū
iudicis officiū per ea que habent̃ in. d. l. si ꝑses. ⁊ voluit Bart. in
dicta. l. eos. Imo plus videret̃ ꝙ si esset dubiū an sit deserta ⁊ iu
dex ꝓnuntiaret illā nō esse desertā ⁊ nō appellaret̃ a tali sñia ꝙ
posset tūc ꝓcedi etiā in causa principali: qꝛ talis sentētia faceret
preiudiciū partibus. per id qđ habet̃. ĩ. de elec. cum dilecti. ⁊ hoc
videt̃ etiā fuisse de mente do. Ant. de bu. in. c. ex ratione. ĩ. de ap
14 pel. ⁊ in cle. si appellationē. de appel. ¶ † In glo. fi. ibi ante tem
pus statutum. supple ab hoīe. nam de hoc proprie loquitur. c. se-
pe. Sed ante tp̄s statutū a iure circa finē ipsius bene pōt appel-
latus prosequi appellationē in auẗ. item si appellatione. C. de tē
po. appel. ⁊ notat̃ in. c. ex ratione. ĩ. de ap. ¶ In ea. gl. ibi iudex
nō ꝓcessit. intelligit glos. se non intellexisse de iudice principalis
cause. ⁊ videt̃ intelligere glo. ĩ. ſm vnam lectu. ¶ Et videt̃ etiā
intelligere ꝙ Stephanus impetrauerit super interdictum vnde
vi. vt dicit glo. in verbo ꝓsecutus. ⁊ etiā in glo. antepenul. in ver
bo. dicas. ⁊ sic videtur velle ꝙ litera hic loquatur de sentētia lata
in ipso possessorio recuperādē: ⁊ qđ per iudices super illa datos
fiat etiā condemnatio expensarū. ⁊ vult glos. ꝙ etiam habeatur
ratio expensarū quas fecit Stephanus in causa principali corā
ordinario mota in qua non fuit processuʒ propter appellationē
ipsius Odoardi. ⁊ propter ipsius dolum ⁊ malitiā. sed certe iste
intellectus non videtur conformari litere que videtur velle ꝙ
Stephanus fuerit prosecutus appellationem interpositam ab
Odoardo impetrando iudices super illa prout etiam superius
tetigi. Nam videtur litera velle ꝙ potuit ipse Stephanus appel
latus virtute talis impetrationis petere reuocari attenta ⁊ con-
sequenter capellam seu ecclesiā sibi restitui: ⁊ etiam ipsum Odo
ardum in expensis condemnari factis occasione ipsius appella-
tionis forte in consulendo aduocatos. ⁊ in eūdo vel mittēdo ad
curiam et in alijs expensis factis occasione dicte appellationis.
Nec obstat contrarium glo. inquātum glo. dicit ꝙ ex quo appel
latio erat deserta: non videtur iudicem appellationis potuisse
se intromittere: quia responderi potest vt supra dixi super gloss.
antepenulti. ꝙ licet post desertam appellationē non possit illam
prosequi appellatus vt super illa procedatur: ⁊ pronuntietur su
per causa principali. vt in clemen. super appellationem. de appel
latio. tamen bene potest petere vt reuocentur attentata ⁊ pronū
tietur appellationem esse desertam: ⁊ condemnetur etiam aduer
15 sarius in expensis: vt hic est casus non violando literā. ¶ † Sʒ
aduerte quia contra id qđ hic dicitur de cōdemnatione expensa
rum cum videatur illam permittere post sententiā diffinitiuam
seu habentem vim diffinitiue. facit quod notatur per glo. in cle-
men. vlti. de appellatio. posset fieri dicta condemnatio. nam hoc
videtur esse contra textum. ⁊ in. l. terminato. C. de fruc. ⁊ liti. ex-
pensis. ¶ Solu. dicit Goffre. ꝙ illud procedit quando peteren-
tur expense

a tur expense[a] officio iudicis.facit quod habetur in.l.iiij.C.depositi.vbi patet ꝙ expirat officiū iudicis lata sententia:sed hic quādo petūtur conditione ex canone:quia conditione ex.c.reprehēsibilis.ī.de appella.Nam tunc petūtur iure actionis que durat etiā post sententiā.facit quod notat Barto.in.l.iij.ff.de lega.iij.seu in.l.si mulier.§.j.z cum isto dicto transit hic Jo.and.z dom.Anto.de but.sed nō placet do.Card.flo.per dictā.l.terminato.que videtur indistincte prohibere post sentētiam tractari de expensis.facit quod habetur in.c.cum appellationibus.de app.in vj.z qꝺ plene nota.in.c.finem.de dolo.z contu.z per legistas in l.sancimus.C.de iudicijs.Ad cap.reprehensibilis respondet ꝙ non ꝓbat dictum Goffre.quia ibi aliud nō dicitur nisi qꝺ nō ꝓsequens appellationē condēnatur appellato prosequenti in expensis.Potes dicere ꝙ si verum esset competere conditionē ex illo canone reprehensibilis satis posset sustineri opinio Goffre.quia duraret talis actio etiam post sentētiā.vt etiā voluit Barto.in simili.in dicta.l.si mulier.tamen re vera illud capitulū non videtur hoc probare.vt voluit do.Card.flo.tene menti dictum Goffre.quia vt dixi cum illo transit hic Joā.and.z do.Ant.de but.Supposito autē ꝙ non cōpetat conditio ex canone:sꝫ officio iudicis debeat haberi ratio expensarū.potes dicere ꝙ condemnatio expensarū potest fieri post sentētiam ex ordine si fiat successiue incontinenti in eadem sententia.Et ita potest intelligi hic.ex interuallo autem post latam sententiā non posset fieri condemnatio in expensis nisi fieret eadē die.vt est text.in.l.paulus.ff.de re iudica.z facit quod notatur in.c.cum appellationib[9].in vj.do.tamē Anto.de but.hic dicebat posse etiam dici ꝙ hic principalis causa non erat decisa per sententiā:sed solū causa attentatoꝝ:ideo non expirauerat officium iudicis quo minus nō posset implorari super condēnatione expensarū:sed plus placet precedēs solutio cum causa appellationis hic esset deserta.Et sic ꝑ iudicem appellationis non restabat decidere ipsam appellationem.¶ Item aduerte pro declaratione decretalis ꝙ decretalis ista habet quatuor contraria propter que redditur difficilis. ¶ Primū est quia deberet stari literis impetratis per appellantem z nō per appellatum.ī.de appel.oblate.sed ad istud respondetur ꝙ illud verum quādo valent litere ab appellante impetrate:sed hic erat secus.tum quia tacite videbatur renūtiasse appellationi attentando contra illam.vt dicit glo.ij.tum quia non fuit facta mentio de illa appellatione.vt dicit glo.in ver.literas.z in verbo nulla mētio.¶ Secūdum cōtrarium est quia videbatur ꝙ papa non debuisset mandare reuocari attentata nisi prius cōstitisset de veritate appellationis per ea que habentur in.c.non solū.de appella.in.vj.Sed ad hoc responde vt dixi super prima glo.¶ Tertium est quia videbatur post biennium lapsum z sic post desertam appellationem per lapsum fatalium nō posse appellatum prosequi appellationem per clemen.si appellationem.de appellatio.¶ Sed ad istud respōnde vt dixi super glo.antepenulti.z fina.¶ Aduerte tamen quia aliqui voluerunt dicere vt supra tetigi super glo.antepenul.ꝙ sufficit appellatum infra annum impetrasse vt possit prosequi etiā post biennium.z mouētur per duas decisiōes Rote.vna est in decisione.ccxiij.Alia est in decisiōe.lxij.z facit etiam quod notatur in decisione.xcvj.Sed certe neutra dictarum decisionum probat dictam opinionem.Nam prima dicit ꝙ si in causa beneficiali fuerit appellatū ad curiam:z fuerit legitime intimata aduersario.iuxta clemen.causam.de electio.qꝺ licet deseratur dicta appellatio:nihilominus causa censebitur esse in curia ſm vnam opinionem:ex quo semel fuerit ad curiam deuoluta:z sic poterit impetrari:vt quia cōmissio extra curiam ſm aliam opinionem non censebitur esse in curia ex quo appellatio fuit:deserta:z poterit impetrari vt qꝛ cōmissio extra curiam:non tamen dicit etiam prima opinio qꝺ possit fieri prosecutio appellationis in curia:ex quo lapsa sunt fatalia:imo dicit oppositum quia dicit ꝙ oportebit per viā querele impetrari causam cōmitti alicui auditori.et sic dicta decisio non facit pro opinione predictorum:imo potius contra. ¶ Secunda decisio etiam non facit pro eis quia illa concludit ꝙ si statutus fuit ab homine terminus ad prosequendum appellationem ipsi appellanti ꝙ si appellans non impetrauit infra terminum:si tamen appellatus impetrauit infra terminum et prosequatur virtute talis impetrationis intelligo infra terminū statutum a iure ad appellationem fiendam poterit ipse appellās se iuuare ex rescripto impetrato per ipsum appellatum:quia factum est cōmune ex quo illo vtitur appellatus per nota.de restitu.spoliato.ex conquestione.z.ī.de mutuis peti.c.j.z.ij.Non autem dicūt domi.de Rota ꝙ in dicto casu posset fieri prosecutio appellationis post lapsum fatalium datorum a iure cōmuni ad cōfirmandum appellationem.sed soluendo in effectu ꝙ negligentia impetrantis in non impetrando infra terminū non nocebit sibi in dicto casu quādo appellatus fuit diligēs in impetrādo infra terminū:z sic negligētia appellati sibi ꝓderit hoc casu facit.l.pe.tende.C.de tempo.restitu.in integrū.sed bene noceret sibi negligentia si etiam appellatus fuisset negligens in impetrādo:quia tunc censeretur appellatio deserta per ea que habentur.ī.de appel.sepe.z sic predictorum opinio nō videt bona:licet illi videat 16 applaudere do.Anto.de but.per dictas cōclusiones.¶ †Quartum z vltimum contrariū est quia videbatur ꝙ attentata nō venirent retractanda propter desertā appellationem.per id quod habet in.l.cū ex causa.ff.de appell.z per no.in dicto.c.non solū.de appel.in.vj.Sed certe contrarium procedit quādo attentata tendunt ad iuuamē ipsius appellati.vt patet in dictis iuribus.secus quādo in eius preiudiciū sunt attentata qꝛ cū desertio operetur in fauorē appellati nō debet ad eius preiudiciū confirmare attentata.arg.eius qꝺ habetur in regu.qꝺ ob gratiā.de regu.iur.in.vj.vnde dicebat hic do.Ant.de bu.ꝙ quedā sunt attētata consecutiua ad id quod est confirmatū ex lapsu fatalium:z talia confirmātur:z nō retractantur vt in dictis iuribus.Quedaꝫ sunt attentata opposita ei qꝺ cōfirmatur ex lapsu fataliū:z ista non confirmātur.quia sic lapsus fatalium operaret contra illud in cuius fauorē est inductum:z ita loquitur hic.Quedā sunt attentata que non sunt opposita nec cōsecutiua eius qꝺ confirmātur ex lapsu fataliū:sꝫ sunt separata:z ista nō ꝯfirmant. vt legit z notat in.c.licet.de sen.excō.in.vj.z de appel.in.c.sepe. ¶ Vltimo inꝙtū dixi super glo.in ver.nulla mentio.ꝙ cum fit impetratio super causa in qua est appellatū siue per appellatū si non fit mentio de appellatiōe.Nam fallit si impetrat appellatus super executiōe sententie si appellatio sit manifesta z friuola:quia nō artatur ad faciēdum mentionē de appellatione ex quo erat manifesta z friuola.vt hic voluit Jo.an.secus quādo nō esset manifesta z friuola.dicit etiā Jo.mo.in rubrica de rescrip.in.vj.ꝙ qñ impetratur super cōfirmatione sentētie post appellationem desertā nō est necesse facere mentionē de appellatione. Dicūt etiā do.de Rota sua conclu.ccxj.ꝙ si pendente appella.extraiudicia li interposita a possessore beneficij contra illū qui pretēdebat habere gratiā in beneficio:cum tamen nullū ius haberet:nec valeret gratia ipse possessor facit nouam impetrationem non facta mentione de appellatione ꝙ illa valebit:qꝛ tūc taliter impetrādo non ꝓsequitur appellationem:nec vitiatur etiā ex via attentati lite pendente:quia nō potest dici aliquid attentatū ad ꝑiudicium iuris aduersarij cum ius nō haberet.facit quod no.Inno.z Jo.and.in.c.j.vt lite pendē.z quod notatur etiam in.c.causam.el.ij.de testibus.

¶ An ꝯdemnatio expensaruꝫ possit fieri post sentētiaꝫ vel in medio litis vid ꝑ Inno.in.c.finem litib[9].in.j.col.in gl.sua i ꝟsi.ad soluēdas.z bal.in margarita.ver.cōdēnatio ꝟ.iiij.

1 ¶ Clausula ꝙ si non oēs zc.quando ponit in rescripto in quo rescribitur pluribus debet intelligi de impotentia iuris z facti.z nu.4.
2 Delegatus quilibet potest dici executor.
3 Plures iudices quando dantur cum clausula ꝙ si non omnes si vnus impeditur impedimento facti debet collegis suis illud canonice intimare.
4 Sub clausula impotentie non includitur casus voluntatis.
5 Clausula si omnes interesse non poteritis que ponitur in literis apostolicis verificatur siue detur impotentia iuris siue facti quo ad hoc vt penes alios non impeditos remaneat solida potestas.
6 Uerba apposita in rescriptis quādo possunt intelligi de iure z de facto de vtroqꝫ debent intelligi.
7 Infamia an repellat arbitrum vel procuratorem.
8 Clausula est triplex:z quid vnaqueqꝫ comprehendat.
9 Impotentie quot sunt species.
10 Clausula quatenus facere potest quomodo intelligatur.
11 Patria potestas impedit filiū agere contra patrē in aduētitijs.
12 Exercitium iudicis impeditur per publicam excōmunicationē.
13 Sententia lata an valebit si postea iudex delegatur infamis.
14 Inhabilitas detecta post sententiam an reddat sententiam nullam.
15 Sententia iudicis occulte excommunicati an valeat.
16 Excommunicatus quando dicatur intolerabiliter ignorari.
17 Illiteratus an possit esse iudex.
18 Impedimenta inhabilitantia aliquem ad iudicandum.z numero.21.
19 Crimen an repellat aliquem a iudicando.
20 Iudex si sit infamis infamia iuris z nullus cōtra eum opponit de dicta infamia an poterit se excusare a iudicando pretextu dicte infamie.
22 Processum si fuerit corā muliere delegata in iudicem z nō fuerit oppositum an tenebit processus.
23 Inhabilitates iuris an repellant nedum ordinarium:sed etiam delegatum.
24 Tolerantia an aliquid operetur in delegato.
25 Tolerantia an aliquid operet quo ad validitatē gestoꝝ si nihil opponitur.z quid si actualiter opponitur.

1 **Sciscitatus es.** † Rescriptū in quo scribit pluribus cū clausula ꝙ si nō oēs ⁊c. de impotētia iuris ⁊ facti debet intelligi. Et est cōmunis diuisio: scz ꝯsultatio ⁊ responsio. Scda ibi: nos vero. Secūda diuiditur in tres: quia prima distinguit duplicē impotētiam. Secūdo limitat suam respōsionem. Tertio tractat de volūtate: soluendo tacitā questionē. Secūda ibi: dūmodo. Tertia ibi: nec eñ. In tex. ibi vnus hoc referas ad id qꝺ dixi si duo. Itē ibi plures hoc referas ad id qꝺ dixi tres: vt sit sensus ꝙ tūc qñ dant tres duo ex eis alio īpedito: quia sunt plures ex illis tribus: hoc est maior pars illorū trium tūc exequātur. ¶ No. primo petitoriū interdū poni ꝓ scriptura continēte petitionē seu supplicationē. ad idē. c. precepta. lv. dist. nō autē ponitur ꝓ eo qꝺ est cōtrariū possessorio iudicio: ⁊ prout nō recipit possessionē sed proprietatē. de quo in. c. pastoralis. ȷ. de causa pos. ¶ Itē no. ꝙ interdū fit cōmissio de pluribus cum clausula: ꝙ si oēs interesse nequiuerint vnus aut duo ex eis nihilominus exequātur. de quo etiā. ȷ. de offi. dele. prudentiā. Interdū fit cōmissio cū clausula vos: vel alter vestrū. de quo in. c. cū 2 plures. de offi. deleg. in. vj. ¶ † Itē no. ꝙ late quilibet delegatꝰ pōt dici executor: qꝛ exequitur mādatū apostolicum. facit qꝺ habetur. ȷ. de fo. cōpe. si quis cōtra clericum. tñ stricte sumpto vocabulo aliud est iudex: aliud est executor. l. executorē. C. ꝺ execu. rei iudi. ⁊ facit litera hic ibi: alij coniudices vel executores. de quo in. c. pastoralis. §. qꝛ vero. ȷ. de offic. deleg. ⁊ per Bar. in. l. a diuo 3 pio. in prin. ff. de re iudi. ¶ † Itē no. ꝙ quādo plures dantur iudices cū clausula ꝙ si nō oēs: sed vnus impeditur impedimento facti debet collegis suis canonice illud intimare: hoc est ꝑ suas literas: vel per certū nūtium. facit qꝺ habet in. ꝺ. c. prudētiam. ⁊ sic videtur ꝙ college nō possint procedere. Et no. ꝙ debent se certificare ab ipso impedito. Et no. etiā ꝙ hic loquitur de impedimēto impotētie facti dū dicit ꝙ debet intimare college. Et sic a cōtrario secus videatur in impotētia iuris. de quo dicet in. ꝺ. c. 4 prudentiā. ¶ † Itē no. ꝙ sub clausula impotētie nō includitur casus voluntatis: qꝺ intellige ad finē vt licite posset se excusare nō impeditus: tñ si se excusat. licet male faciet se excusando non impeditur collega procedere: ⁊ sic quo ad hūc effectū bene comprehēditur. ꝺ. c. prudētiā. §. addicimus fm cōmunē intellectū. et ideo dū litera hic dicit valeat aliquatenus excusari: intellige. s. a redargutione: nō autē quominus alij possint procedere. vt. ꝺ. §. addicimus. Et sic si in clausula adijciatur casus etiā voluntatis excusabit tūc a peccato inobediētie. fz Guil. ⁊ Uincē. Et aduerte ꝙ fm aliquos hec clausula ꝙ si nō oēs interfuerint videt cōprehēdere oēs casus. Sed Jo. an. post Hosti. dicit ꝙ nō videnf bene dicere: qꝛ bene posset esse ꝙ posset aliquis eorum interesse: ⁊ tñ nolle aut nō posse procedere. Potes dicere dictū Jo. an. ꝓcedere de stricto significato: sed de iuris interpretatione videt vera opinio predictorum: qꝛ intelligetur si nō interfuerint. s. qꝛ nolint: vel qꝛ nō pñt. facit qꝺ dicūt legiste in simili de vulgari substitutione q̄ fit per verba si heres nō erit institutus: qꝛ intelligit siue qꝛ noluerit: siue qꝛ nō possit. l. cū proponas. C. de hered. inst. 5 ⁊ no. plene per Bar. in. l. j. ff. de vulg. ⁊ pupil. ¶ † Itē no. ꝙ hec cōditio si oēs interesse nō poteritis que apponit in literis apostolicis verificatur siue detur impotentia iuris: siue facti quo ad hoc vt penes alios non impeditos remaneat solida potestas. 6 ¶ † Ex predictis etiā no. ꝙ vbi verba que apponūtur in rescriptis pñt intelligi de iure ⁊ de facto: de vtroqz intelligātur facit quod habetur in simili in cle. quod circa de elec. ¶ Item no. hic aliquas causas causantes inhabilitatem de iure respectu potentie iudicandi: vt est infamia ⁊ seruitus. ¶ Idem de alijs impedimentis iuris. de quibus in. l. cum pretor. §. non autē. ff. de iudi. et 7 iij. q. vij. §. tria. ¶ † An autē infamia repellat arbitrum [a]. dic ꝙ a no. l. pedius. ff. de arbi. ⁊ facit qꝺ habetur in. ꝺ. §. tria. An aūt repellat procuratorē de iure canonico. videt ꝙ sic fm no. in. c. cum deputati. ȷ. de iudi. ⁊. ȷ. de iura. calum. c. imperator. secus de iure ciuili. insti. de excep. §. si. cum ibi nota. repellit tamen aduocatū vt ibi notatur. ¶ Item no. ꝙ ita demū impotentia facti videtur excusare delegatum quādo est ineuitabilis: alias videtur secus a cōtrario sensu. Et de necessitate ineuitabili habētur exēpla. ff. si quis cautionibus. in. l. ij. ⁊ etiā hic puta quando esset grauis infirmitas: vel quādo esset carceratus: vel quādo propter inundationem aquarum venire non posset: ⁊ idem in similibus.

8 ¶ † Ultimo no. ꝙ triplex est clausula. Nam quedam est clausula si simplex est indefinita implicite comprehendens clausulam voluntatis ⁊ impotentie: vt est ista: si non omnes interfuerint: vel qꝛ non velint: vel qꝛ nō possint: vt superius tetigi. Et in hac clausula quo ad solidandam potestatem coniudicum: ⁊ etiam quo ad excusandum parere nō volentem sufficit nō velle vel nō posse. Quedā vero est clausula explicite in se cōtinēs conditionē voluntatis ⁊ impotētie: vt est ista si voluerint aut potuerint interesse: ⁊ in hac dicendum idē quod in precedēti ⁊ multo fortiꝰ. Quedā vero est clausula solū comprehendēs in verbis cōditionem volūtatis: vt est ista si voluerint interesse: ⁊ hec clausula cōprehēdit etiā clausulā impotentie: qꝛ ⁊ cōtra clausula impotentie comprehēdit clausulā volūtatis: vt hic patet. ⁊ sic eadē ratione clausula volūtatis debet comprehendere clausulā impotētie. arg. c. ij. ȷ. de transla. ⁊. s. de cōstitu. translato. Hec tñ clausula voluntatis purificatur volūtate quo ad solidandā potestatē cōiudicū: ⁊ quo ad excusandū nolentē parere. secꝰ qñ est clausula solum comprehendens in verbis cōditionē impotētie: vt est si nō potuerint: qꝛ tūc licet includat etiā casum volūtatis quo ad purificandam ⁊ solidandā potestatē coniudicum: tamen non includit quo ad excusandum a redargutione parere nolētem. ¶ Ad predicta facit qꝺ notatur in simili per legistas de substitutione vulgari in. l. cū ꝓponis. C. de hered. inst. ⁊ in. l. j. ff. de vulga. ⁊ pupil. ¶ Et ex predictis patet ꝙ nedum triplex reperit clausula in hac materia: sed etiā quadruplex si consideremus clausulā volū9 tatis tm̄ per se: ⁊ similiter clausulā impotentie tm̄ per se. ¶ † In glo. j. in fi. dicit do. Cardi. flo. ꝙ lz multe sint species potētie ⁊ impotētie. de qbus in glo. tñ possunt reduci ad duas species. de quibus hic. ⁊ ideo litera nō curauit alias species ponere. Hosti. vero addebat vltra glo. seu vltra dicta in glos. de tribus alijs speciebꝰ. s. de potētia honestatis. Nā id demū dicimur posse qꝺ honeste possimus. l. nō alit. ff. de vsu ⁊ habi. sicut etiā alias dicimus ꝙ id demū dicimur posse qꝺ demū possimus. vt in. c. faciat hō. 10 alleg. in glo. ⁊ in. l. filius. ff. de condi. insti. ¶ † Itē scꝺo addebat de potentia cōmoditatis. Nam maritus qui potest ꝯueniri soluto matrimonio pro dote quatenus facere potest: intelligitur demū posse facere quatenꝰ cōmode facere potest deducto ne egeat 11 l. nepos proculo. ff. de verbo. signi. ¶ † Item tertio addit de potentia patrie potestatis. nam ꝑpter illā impedit filius agere cōtra patrē in aduentitijs. l. cū oportet. §. non autē. C. de bo. que libe. de potestate etiā legati quo ad delegatū habetur in. c. studuisti. ȷ. de offi. lega. Sed ista potentia cadit sub potestate officij. de qua in glo. ¶ In glo. ij. ibi. l. penul. ⁊ sic vult gl. per superius dicta ꝙ inhabilitate iuris superueniēte ex postfacto nō inhabilitetur ipso iure ꝙ tollat habitū iurisditionis: sed solū impedit exercitiū: ⁊ ideo cessante impedimento reuiuiscet potestas ⁊ potest iudex reassumere iurisditionē si alteri non fuerit data qꝺ tene menti. An autē interim ipso iure tollatur exercitiū q̄diu durat. dic ꝙ non regulariter ex quo sunt impedimēta positiua: ⁊ ideo solū ope exceptionis impediūt exercitiū: fallit in excōicatione publi12 ca † que ipso iure inficit exercitium ipsius iudicis. vt est text. in. c. 13 ad ꝓbandū. ȷ. de re iudi. ¶ † In ea. glo. ibi. C. de testa. l. j. cū glo. transeūt cōiter docto. sed Goffre. tenuit oppositū si reus ignorauit iudicē esse infamē: qꝛ tunc dicit ꝙ nō valebit sentētia lata qñ b detegitur postea iudicē fuisse infamē [b] allega. l. ij. §. j. ff. de iudi. et C. si a nō competē. iudi. l. ij. ⁊ sic vult Goffr. ꝙ. §. tria. debeat intelligi quādo reus sciuit iudicem infamē. ¶ Sed certe licet Jo. an. sic pertrāseat nō reprobando aliter dictā opinionē Goffr. tamen illa cōmuniter non tenetur. vt etiam hic tangit do. Cardi. flo. nam videtur esse contra tex. in dicto. §. tria. nō cauillando literam. ⁊ in. l. si arbiter. C. de senten. ⁊ interlocu. vbi indistincte dicitur sententiā valere: licet detegatur post sententiam ip̄m impedimentum infamie vel seruitutis. Nec obstāt iura allega. per Goffre. que loquūtur quando sententia est lata a iudice incompetenti: ⁊ de quo constabat: hic autē secus: quia tempore sententie replicabatur habilis ipse iudex cōmuni opinione. Ideo va14 luit sentētia. Et ex hac glo. habes † an detecta inhabilitate post sententiam sententia reddatur nulla. Nam glo. hic dicit ꝙ non: qꝺ intellige quādo erat impedimentum iuris positiui: puta iuris ciuilis vel etiam iuris gentium: vt est defectus seruitutis qui non est de iure naturali: sed de iure gentium. l. ex hoc iure. ff. de iustitia ⁊ iure. vel si sit defectus ratione infamie: vel etiam si sit mulier. nam talia impedimenta a iure positiuo sunt inducta. l. cum pretor. §. non autem. ff. de iudicijs. ⁊ dicto. §. tria. secꝰ si esset impedimentum nature: quia tunc bene vitiaret quod est actū per id quod habetur in. c. si celebrat. cum ibi notatis per Innocen. de cleri. excōmu. mi. ⁊. ȷ. de consuet. cum dilectus. ⁊ in. l. cum furiosus. ff. de iudi. Et ratio diuersitatis quia impedimenta naturalia ista impediunt organa deputata in finem cognoscēdi ⁊ discernendi: ideo tunc inhabilitant ipso iure et ex toto: quia nemo potest bene iudicare que non cognoscit: secus in impedimentis iuris positiui: quia illa non priuant organis ordinatis in finem cognoscendi ⁊ iudicandi. Et ideo propter talia ex postfacto detecta non vitiatur sententia: imo videtur qꝺ si non opponitur tale impedimentum ante litis contestationē repellatur volens postea opponere. per id quod legitur ⁊ notatur in. c. cum inter monasterium. ȷ. de senten. ⁊ re iudica. ⁊ de exceptio. in. c. exceptionem. Et hec procedunt si est tale impedimentum quod non tollit

a ¶ Infamia an repellat arbitrū vel ꝓcuratorē de īfa. vide Spec. de arbi. §. iiij. ꝟsi. infamis.

b ¶ Iudex si ignoret eē infamis an teneat eius snīa. vide hic do. feli. in. j. co. ꝟ. crimen. et in. iij. col. ꝟ. valet ꝓcessus.

No. triplicem esse clausulā.

tollit ipso iure exercitium. Si aũt esset tale ꝙ ipso iure tolleret exercitium: vt est excõicatio: tunc est magis dubiũ an si post sniaꝫ detegatur iudicẽ excõicatũ valeat sentẽtia. Jo. tenuit ꝙ nõ. iij. q. vij. §. tria. Communiter tenetur contrariũ quando erat occulte excõicatus. nam tunc valet sententia lata per eum: vt voluit Inno. ꝭ. de excep. exceptionẽ. ⁊ facit qđ no. ꝭ. de preben. dilect⁹.

15 satis est enim ꝙ non fuit repulsus: †ideo non valuit sententia si erat occultus excõicatus: secus si fuisset publicus: vt. ꝭ. sequitur in gl. q: tunc nõ valeret snia: vt in. c. ad probãdum. ꝭ. de re iudi. Unde ex predictis potes concludere ꝙ quãdo suberat impedimẽtum excõmunicationis. Aut tẽpore iudicij non solũ quo ad partes: sed etiã quo ad alios ignorabaṫ excõicatus: aut ignorabatur quo ad alios: sed partes sciebãt eum esse excõicatum: aut ignorabaṫ quo ad partes: sed nõ quo ad alios. Primo casu si ignorantia erat tolerabilis valebũt gesta: si autẽ nõ erat tolerabilis: vt q: publice erat excõmunicatus: cũ tunc nõ cadat ꝓbabilis ignorãtia. ꝭ. de postu. prela. §. j. nõ valebunt gesta. vt ꝓbaṫ

16 in preall e. c. ad ꝓbandum. ꝭ. de re iudi. ¶ † Dicitur autẽ tolerabiliter ignorari qñ fuerat occulte excõicat⁹: vel qñ fuerat in alio loco excõicatus nõ in illo in quo tulit sniam vbi habebaṫ cõiter pro nõ excõmunicato. Nam tunc idem dicendum qđ de occulte excõicato quo ad gesta in tali loco. ⁊ sic dicit do. Ant. de bu. hic Pau. de liaꝫ. dixisse. Jo. an. dixisse de facto. facit qđ no. glo. in cle. eos. de sepul. Idẽ dicebat do. Ant. de bu. si snia erat lata ex longinquo tpe: ita ꝙ recesserat a memoria: vt tũc idẽ dicatur qđ de occulte excõmunicato: ⁊ sic valeãt interim gesta: nec inualidentur detecta inhabilitate ex postfacto. fallit in snia excõmunicationis quam etiã excõicatus toleratus seu occultus ꝓferre non potest. vt no. glo. xxiiij. q. j. in summa. ⁊ facit qđ not. in. c. ij. ꝭ. de ordi. ab episco. ¶ Si vero quo ad partes ignorabatur ipsa excõmunicatio: sꝫ nõ quo ad alios: vt q: erat publice lata: ⁊ tũc ignorantia partium non facit exercitium validũ cum requiraṫ cõmunis error. l. barbarius. ff. de offi. pret. ⁊ ideo detecta excõicatione nõ valebit sententia. Si vero tempore quo tolerabatur ab alijs personis sciebant ipsum excõmunicatũ: licet nõ fuisset publice excõicatus nõ valebit sentẽtia. ꝼm Jo. cal. hoc detecto. Uel si valebit reuocabiṫ in odium illi⁹ ad cuius cõmodum erit lata qui sciẽter cõmunicauit excõicato. vt ipse Jo. cal. no. in. d. c. ad ꝓbandum. Nec ob. dictũ Pau. de quo. s. dixi in. c. inquisitioni. ꝭ. de sen. excõ. cũ ibi nota. per Jo. an. post Inn. vbi videṫ ꝙ sufficiat quẽ in vno loco fuisse excõicatuꝫ. ⁊ facit quod habeṫ iij. q. v. c. quisquis. ⁊ qđ no. gl. in. l. ex eo. ff. de postu. quia illud verum quo ad hoc vt euitari debeat in quolibet loco quo sciatur eum esse excõmunicatum: sed non per hoc sequitur ꝙ si in alio loco ignoretur: ⁊ cõmuniter fuit reputatus pro nõ excõmunica-

17 to ꝙ tunc nõ valent interim gesta. ¶ † In gl. impedimẽto ibi: siue peritiam iudicandi sup. ⁊ per cõsequens naturalem discretionem que est mater omniũ virtutũ. ꝭ. de offi. custo. c. j. qualiter aũt tunc ferret sententiam ex quo est illiteratus. tangiṫ in Spe. de snia. §. sequitur. circa prin. vbi dicit Spec. ꝙ poterit illa verba per aliũ facere legi: ⁊ per seipsum proferre. verbũ condemno: vel verbũ absoluo: prout suadebat natura cause. facit ad predicta qđ no. in Spe. tit. j. §. excipi. versi. item ꝙ est illiteratus. ⁊ qđ

18 notaṫ in. l. ij. C. de sen. ex peri. reci. ⁊ in. l. secus. ff. de iudi. ¶ † In ea. gl. in fi. Nota bene ex gl. iuncta cum tex. quomodo quedam sunt impedimenta que habent inhabilitare iudicem seu quem ad iudicandum inter que precipue est infamia ⁊ seruitus: vt hic patet. Item excõmunicatio vt tetigit glo. ⁊ patet. ꝭ. de re iudic. ad ꝓbandum. Item furiositas. l. cum furiosus. ff. de iudi. Item si sit mulier vel impubes qui censetur carere discretione. l. cum pretor. §. non autem. ff. de iudi. ¶ Item mutitas ⁊ surditas: vt hic voluit gl. ⁊ videtur etiã ꝙ quicunqꝫ careat altero ex quinqꝫ sensibus corporeis non possit esse iudex: vt voluit glos. super salutatione. in prin. huius libri: qđ tamen videtur intelligendum quando impedimentum subest anteꝙ quis fiet iudex: secus si ex postfacto superueniat postꝙ quis datus est iudex. quia tunc carentia alicuius sensus corporei non semper impedit quominus possit iudicare: vt pꝫ in eo qui postꝙ fuit datus iudex: postea fuit factus cecus. l. cecus. ⁊ quod ibi nota. per glo. ff. de iud. ⁊ de materia in Spec. in preallegato §. excipi. vbi prosequitur multa impedimenta que possunt obijci contra iudicem. ⁊ facit etiam quod habetur in. d. l. cum pretor. §. non autem. ⁊ in. q. vij. §. tria.

19 ¶ † Sed iuxta ꝑdicta potest dubitari quid de criminoso an videlicet crimen repellat quem a iudicando: videtur ꝙ sic: quia repellit a testificãdo: vt. ꝭ. de test. testimonium. ⁊ hoc sequitur Jo. iij. q. vij. in summa. Contrarium tenuit Inno. vt refert Jo. and. ꝭ. eo. super literis. post glo. ad fi. in versicu. querit demum. ⁊. ꝭ. de offi. deleg. cum super. in quibus locis concludit ꝙ etiam homicidium vel aliud crimen non repellit a iudicando etiam delegatum. Nec obst. qđ habetur. iij. qõ. vij. qui sine. cum sequentibus.

vbi dicitur ꝙ criminosus non iudicat alios: quia exponi dꝫ: id est non debet de alijs iudicare male loquendo ex quo ipse est infectus eodem morbo: vel potest exponi non iudicat. i. iudicare non debet si sequatur rectum ordinem: quia debet incipere a se corrigendo seipsum: sed tamen de iure non repellitur a iudicando: licet sit criminosus. facit quod habetur. ꝭ. de cleri. excõ. mini. si celebrat. vbi vꝫ idem tenuit ⁊ assignat differentiam inter testem ⁊ iudicem: q: testis plus preiudicat cum ab eius dicto non appelletur: secus a dicto iudicio: ideo facilius repellitur testis ꝙ iudex. facit quod habetur. iij. q. vij. §. fina. domi. Anto. de but. cõcordat hic opi. dicens ꝙ dictum Jo. potest procedere quãdo ex crimine ipso iure irrogatur infamia. dictum autem Innocẽ. quãdo non ipso iure: sed per sentẽtiam ꝼm quod cõmuniter euenit de iure ciuili. l. j. ff. de his qui notã. infa. Et ratio diuersitatis est: q: primo casu potius est infamia que ipsum repellit mediãte crimine ꝙ ipsum crimen: ⁊ ideo cautus debet esse opponens vt opponat non solum crimen: sed etiam infamiam: quia si solum crimẽ sine infamia opponeret non procederet de iure eius exceptio: ⁊ intellige hoc verum in delegato: quia ordinarius non repelleretur etiam si opponaṫ crimen cum infamia: vt. ꝭ. diceṫ. Et per predicta concludit domi. Ant. ꝙ infamia iuris repellit delegatum a iudicando non autem infamia facti: licet secus sit in teste: vt habetur in. c. testimonium. ꝭ. de testibus. Specu. vero in preallegato. §. excipi. versi. item ꝙ cõmisit. tenet ꝙ si crimen dignum est nota: repellit a iudicando: al's non. allegat. c. catinẽsis ecclesie. lxi. dist. ⁊. lxiij. dist. c. nobilis. Sed certe illa capitula non probant dictam differentiam. Ideo tenendum videtur dictuꝫ Inno. ⁊ qđ supra dixi: qđ sequitur Joan. and. in preallegato. c. cum super. ⁊ in addi. Specu. in preallegato. §. excipi. ver. item ꝙ est criminosus. Nec obst. predictis si dicatur ꝙ facilius repelliṫ iudex ꝙ testis cum difficilius inueniantur testes ꝙ iudices. facit quod notatur in. c. insinuante. ꝭ. de offic. delega. quia responderi potest ꝙ illud verum vt facilius repellatur iudex quo ad causas inducentes suspicionem: nõ autem quo ad causas alias inhabilitantes iudicem vel testem: quia maior exigitur inhabilitas ad repellendum iudicem ꝙ testem: vt patere potest ex sũpradictis iuncto eo quod habetur in. d. c. testimonium. ⁊ sic residet domi. Anto. de butri. Sed certe inquantum voluit ꝙ infa-a mia facti non repellet a iudicando non videtur bene dicere per id quod habetur in. l. ij. C. de dignita. lib. xij. Nam licet iudicare sit onus. l. munerum. §. iudicandi. ff. de mune. ⁊ hono. tamẽ etiã est honor vt ibi tãgitur ad quos honores non admittunṫ infames etiam de facto: vt. d. l. ij. Et sic dictum Inno. inquantũ dicit ꝙ exceptio homicidij vel alterius criminis non potest obijci contra delegatum videtur intelligendum quando ex tali crimine non resultauit infamia iuris vel facti apud bonos et graues: al's secus per ea que habentur in. d. l. ij. in fi. velit dicere ꝙ infamia facti possit opponi ne quis fiat iudex. ⁊ sic intelligatur dicta l. ij. sed postꝙ factus sit iudex non possit opponi ⁊ sic loquatur dictum Innocẽ. per quod limitaretur ꝼm hoc dicta. l. secunda.

20 ¶ † Quid autem si iudex sit infamis etiam infamia iuris: ⁊ ali-

a quis nõ opponit cõtra eum a de dicta infamia an poterit se excusare a iudicando pretextu dicte infamie. Dicit Joan. and. post Inno. ꝙ non. per. l. infamia. ⁊. l. nec infames. C. de decur. lib. x. ⁊ quia non potest turpitudinem suam allegare: vt. ꝭ. de conces. preben. cum super. ¶ In gloss. destinare. ibi: literatorie destinatum. glo. habuit respectum ad antiquam literam in qua vbi hic dicitur canonice dicebatur literatorie: sed illud fuit cassatum: ⁊ hoc loco eius positum ne excluderet nuntius. Non sufficit nuntius etiã sine literis missus ad notificandũ impedimentũ dummodo cõstet illum esse nuntium mittentis: ⁊ sic patet ꝙ creditur nuntio. de quo. ꝭ. de app. cum parati. ⁊ de proba. in. c. quoniam. ⁊ de dolo ⁊ contu. cum dilecti. cum similibus. ¶ In gl. fi. in fi. Sed certe iurium correctio est euitanda. de elect. cum expediat. lib. vj. Ideo melius dic vt forte etiam voluit glo. superius: ꝙ ex simplici voluntate non excusatur a redargutione. ⁊ ita intelligatur hic: sed bene purificatur ⁊ solidatur potestas collegarum: seu aliorum coniudicum quo ad hoc vt possint procedere. ⁊ ita intelligatur. §. addicimus. Extra gloss. domi. Anto. de but. hic reducit materiam decre. ad quinqꝫ membra: quorum tria expe-

21 diui cum glo. ¶ † Primum est que sint impedimenta habẽtia inhabilitare de iure iudices ad iudicandum: vel quominus sint iudices. ¶ Secundo an talia impedimenta habeant funditus: ⁊ ipso iure inhabilitare: ita ꝙ tollant habitum iurisditionis: an vero tollunt solum exercitium si opponantur. ¶ Tertio an talia impedimenta pariter habeant inhabilitare iudicem ordinarium ⁊ iudicem delegatum: ⁊ sic an pariter cõtra vtrũqꝫ possint opponi. ¶ Quarto an post inhabilitates iuris post datã iurisditionem superuenientes tollunt habitũ iurisditionis an vero solum exercitium. ¶ Quinto nunquid de tertio impedimento

a ¶ Iudex si sit ĩfamis ĩfamia iuris: ⁊ nullus opponit ꝯ eũ ⁊c. vid. p. d. feli. h. i. iij. co. ꝓ. vꝫ ꝓcessus.

z inhabilitate post sententiam habeat sententiam vitiare. Primum expediui cum gl. ex impedimento. Quartum z quintum expediui in glo. ij. z super ea. ¶ Nunc restat expedire scdm z tertium. ¶ Circa secūdum an talia impedimenta inhabilitēt ipso iure: an vero ita demum si opponantur. Inn. concludit q si est impedimentū naturale: puta qz furiosus vel pupillus qui censetur carere discretione: vel similia ista ipso iure impediunt etiam habitu iurisditionis cū iura naturalia sunt immutabilia. v. dist. in prin. z facit qd no. in Spe. de excep. §. ij. ver. sed quero de his. z idem dicit hic do. Anto. de but. de muto z surdo. Et per pdicta dicit Cōpost. q poterit exceptio talis impedimenti: seu tale impedimentum quandocūqz opponi: quia per tale impedimentum detegitur iudicium fuisse retro nullum. facit quod habetur in. l. licet. C. de procura. z. j. de procur. c. in vestra. Et pro hoc qz talia impedimenta priuant quem organis ordinatis in finē cognoscendi z discernendi ac iudicandi: ideo inficiūt ipso iure: qz vt. s. dixi: nemo bene potest iudicare que non cognoscit: nec potest bene cognoscere: vt etiam Philosophus dicit. j. Eth. ¶ Si autē impedimenta sint inducta lege positiua: vt est impedimentum infamie vel seruitutis: vel qz mulieri tunc nō inficitur iurisditio ipso iure: sed ita demum si opponatur: quia ex tali impedimento oritur exceptio dilatoria que debet opponi ante litē contestatam. l. penul. z fi. C. de excep. ¶ Et facit qd no. Arch. in. §.

22 exceptio aūt. iij. q. vj. Et per predicta videt q † si pcessum fuit coram muliere delegata in iudicē: z nō fuit oppositū q tenebit pcessus. Cōpo. tamē dicit se vidisse iudicari cōtrariū: sed dicit non bene iudicatū per predicta. z sic trāsit do. Ant. de but. cōcludēs q talia impedimenta iuris positiui non inficiunt ipso iure nisi aliud reperiat cautum in iure: vt cōtingit in publico excōicato per id qd habet. j. de re iud. ad pbādū. Sed certe lz Jo. an. post Inn. z Compo. z sil'r do. Anto. de bu. videant velle q exceptio seruitutis nō posset opponi post lit. cōtest. tamē ɔ̄riū vr̄ dicendum qz seruus in iudicio esse nō potest regulariter pro se: nec p alio. l. seruus. C. de iudi. secus in muliere per id qd habet in. l. ita demū. C. de pcu. z ideo videt q etiā post lit. cōtest. posset opponi per. d. l. seruus. Fateor tamen q ante gesta fuit tolerat' ex cōi opi. reputabat liber valebūt. arg. l. si arbiter. C. de sent. z interlo. om. iudi. z per id qd dicit gl. ij. in ver. sec' si lata. z hec sufficiūt de

23 secundo. ¶ † Circa tertiū an inhabilitates iuris repellant nedū ordinariū: sed etiā delegatū. Concludit do. Ant. de bu. q si sint inhabilitates notorie z manifeste: z sic non tolerate repellent vtrūqz. Si vero sint occulte tūc ɔtra delegatū admittunt: sz nō contra ordinariū ex quo est toleratus in officio: vt voluit Inn. in. c. cū sup. de offi. deleg. z ideo si opponat infamia vel seruitus cōtra epm non repelletur a iudicādo ex quo est ordinarius z tolerat': z sic nō est remot' ab officio a suo superiore per id qd habetur in. l. barbarius. ff. de offi. preto. z. vij. q. iiij. nonne. Et ratio diuersitatis potest esse triplex fm do. Ant. de but. Prima est qz absurdum videret esse q esset z remaneret in officio: z nō posset exercere ɔsecutiua ad officiū: ideo op3 q prius agatur vt remoueatur a dignitate vt sic repellat a ɔsecutiuis ad officiū: delegatus vero in vna causa si ab illa repellit nullū surgit absurdum. Sed certe si esset delegatus ad plures causas: z in vno obijceret impedimentū videret remanere quo ad alias causas. ratio q̄ est in ordinario eidem forte scda ratio dat: qz ordinarius h3 officiū de publico in quo tam operari potest q in ipso tolerari: sed delegatus habet potius certum ministeriū. facit qd not. Inno. j. eo. cū dilecta. z de ele. c. nihil est. Tertia ratio est: qz iste exceptiones iuris vident impedire ne quis fiat iudex: nō autē factū iudicem vt non possit iudicare per id qd habet in pallega. §. cum tria. z in. d. l. cū pretor. sed delegatus nō est iudex factus ante lit. cōtē. cū eius iurisditio possit elidi ante ɔtestationē: z sic efficit demū firm' p ɔtestationē: intellige respectu ptiū hec duo: qz etiā post litis cōtestationē potest superior ab eo remouere iurisditionē. l. iudicum soluitur. ff. de iudi. Sed ordinarius recipit officium firmum a cōfirmatore: ideo in eo secus. Hec tamen ratio posset cauillari: qz si detegeretur infamia etiam post lit. contesta. que non fuisset nota partibus: videret q posset obijci per ea que habent j. de except. pastoralis ideo scda ratio videtur melior. ¶ Et per predicta videt q tolerantia nihil operaretur in delegato. et sic videtur qd. l. barbarius. superius alleg. nō habeat locū in delegato. qd videt velle Inn. j. e. cū dilecta. ¶ Sed certe hoc videt ɔtra tex. in. l. si arbiter. C. de sen. z interlo. om. iudi. z. j. de re iudi. ad pbandum. z in. §. tria. pallega. ¶ Guil. de cu. in. d. l. barbarius. tenet q in delegato ad vniuersitatē causarū pcedet. l. barbarius. qz obtinet vicem ordinarij: secus in delegato ad vnam causam. Sed certe eius opi. videt cōtra iura pxime alleg. vnde

24 cōclude si queritur † an aliquid operet tolerātia in delegato: qz aut queritur an aliquid operet quo ad potentiā imprimēdi iurisditionē a principio: z dicēdum q sic: qz valebit allegatio si est inhabilis: z reputatur cōi opi. habilis per ea que habent in. d. l.

25 si arbiter. z in. d. c. ad pbādum. ¶ † Si vero queritur an operet tolerātia quo ad validitatem gestorum si nihil opponitur: z dicendum q sic: vt patet in iuribus palleg. etiam sit inhabilitas inficiēs ipso iure: vt pbat in iurib' palleg. z maxime in. d. c. ad probandum. ¶ Si vero querit an tolerantia operet vbi actualiter contra ipsum opponitur de inhabilitate: z dicendū q nō: licet operet in ordinario vt cōtra ipsum nō possit opponi impedimētum iuris positiui donec toleratur in officio: vt. s. dixi qd intellige verū preterq in exceptione excōmunicationis: quia in illa tolerantia non operatur quominus etiam contra ordinariū possit obijci propter periculum cōmunionis: vt voluit Inno. in d. c. cum super. z in. d. c. nihil. z hoc clarum si est publica excōmunicatio. Idem si sit occulta quā vult obijciēs patefacere: qz debebat admitti per ea que habentur in. c. pia. de excep. in. vj. z sequitur etiam hic do. Ant. de bu. z hec sufficiunt de tertio. Et cōsequēter materia decre. qz alia membra expediui cū gloss. Et ad materiā facit qd no. Spe. in tit. j. §. excipi. ver. sed nunquid. z qd no. do. Ant. de but. plene in repetitione. c. consultationibus. de iure patro. vbi plene examinat an z quādo tolerantia cōmunis seu cōis opi. vel cōis error: aut cōis reputatio aliquid operet. de quo etiā per legistas in. l. barbarius. superius alleg. z in. l. j. C. de testa. z per Ja. de bu. in. l. zenodorus. C. ad macedo.

1 De reuocatione literarum quando est questio quis de hoc cognoscere debeat.
2 Cōtentio si fuerit inter episcopum z clericum sibi subditū eligi debet arbiter.
3 Judices de quoz iurisditione ɔtingit dubitari; possunt cognoscere an sint iudices ex validitate vel inualiditate literarum per quas dantur iudices.
4 Jurisditio duorum iudicum quādo tangitur non debent separatim cognoscere.
5 Delegatus an possit iudicare an sua sit iurisditio.
6 Judex potest iudicare de iurisdictione alterius an sit iudex vel non qn̄ alter sibi defert.
7 De reuocatione literarū an sit dubitandum.
8 Judices an possint sibijnuicem deferre.
9 Deferre an z qn̄ possit vn' iudex alteri sine cōsensu partium.
10 Maiori parti non semper statur.
11 Quinquenalibus inducijs debitoris an z quādo stetur maiori parti creditorum.
12 Maiori parti statur qn̄ exercitiū actus spectat ad vnū corp' vel ad plura cōfusa in vnū ita q nō remanēt integra corpora.
13 Delegatus si pnuntiat se iudicē pars que nō appellauit nō audietur si velit opponere defectū iurisdictionis.
14 Reuocatio in dubiū de virib' literarū a quib' exigat.
15 Reuocatione in dubiū literarū facta qua ptāte delegati habeāt cognoscere de ipso dubio reuocationis. z nu. 17.
16 Et qualis erit eoz pcessus z an recurrendū erit ad arbitros si iudices discordēt in snia lata siue ferēda z a quo eligant arbitri z an tales possint esse laici z quid si arbitri nō poterūt concordare in vnam sniaz. z nu. 18. z. 19.
20 Jurisdictio an dicat preuenta per solā citationem.
21 Dubio de virib' literaz corā primis iudicib' pendēte si partes in negotio principali corā secūdis pcederent renuntiare viderētur tacite questioni mote corā primis.

Pastoralis. In questione reuocatiōis rescriptoz recurrit ad arbitros si iudices sibi nō deferant: nec sibijnuicem non cōcordant. h. d. Et est cōis diuisio: consultatio z rn̄sio. scda ibi: ad qd. ¶ Et no. q hec decr. emanauit ad ɔsultationē Heli. epi: sicut z alie multe in hoc volumine exceptis duab': quaz vna ht̄. j. de sacra. nō ite. pastoralis. z de cā posses. pastoralis. ¶ In tex. ibi. z. j. decidit exordiū q forte erat tale quale ht̄ in cle. pastoralis. de re iud. z in. c. pastoralis. de cle. egro. in. vj. ¶ Item ibi z vtrū exponi pōt: z per idē: z ita habēt aliqui hic gl. vt tāgit hic do. Car. flo. Et pōt iungi iste versus z vtrū post verbū ambigit s. positū. nā in effectu declarat qd ibi dr. ¶ † No. j. q qn̄ reuoca

1 tur in dubiū de reuocatiōe rescriptoz an. s. pmū rescriptū reuocatū sit p scdm: vel nō qs debeat de hoc cognoscere: qz pmi iudices si in hoc eis deferāt scdi: z sil'r scdi si eis deferant primi al's si neuter alteri vult deferre debebūt ambo cognoscere: z si nō pñt ɔcordare debēt eligi arbitri etiā si plures sint ex vna parte q ex alia. Et sic no. q nō stat hoc casu iudicio maioris partis: z est rō qz oēs iudices pmi rescripti habent loco vni': z sil'r iudices scdi rescripti. vt tāgit in gl. Et no. a quib' debēt eligi arbitri hoc ca

2 su qz a partib': vt in lr̄a ptz. ¶ † Et ex hoc no. vnū casum in q̄ recurrit ad arbitros. aliū habes. j. de offi. deleg. suspicionis. j. Tertius est qn̄ inter epm z clericū sibi subditum est cōtentio. xj. q. j. si clericus aduersus. ad quē autem debeat appellari per talem arbitrum

bitrum electum ex iuris dispositione. habetur in.c. ab arbitris. de offi.deleg.in.vj.vbi dicit q ad papã debet appellari. ¶ Itẽ no.regulã q† iudices de quorum iurisditione cõtingit dubitari possunt cognoscere an sint iudices de validitate vel invaliditate literaz per quas dantur iudices. ¶ †Et no.bene q quando tangit iurisditio duorum iudicum q separatim non debet cognoscere imo debent insimul cõvenire fm practicam huius decretalis: z hoc ne contingat ferri sententias contrarias si forte separatim cognoscant. ¶ Et adverte q decretalis loquitur in duob° delegatis. In duobus autẽ ordinariis si inter eos cõtingat dubitari de iurisditione.dicit Inno.j.eo.super literis. q equum esset q servarent hanc decretalem: sed tamen de iure fm eum nõ astringuntur: quia in eis non loquitur: sed in delegatis quando revocat in dubium de viribus literarum: z an secunde revocent primas: vel prime derogent secundis. ¶ Item no.practicam procedendi quãdo emanarunt prime litere z secunde ad diversos iudices: qz ante omnia debent iudices sibi deferri. et no.q nil dicitur in litera q hoc fiat de consensu partium. Et ex hoc no.casum in quo pendet potestas in habente iurisditionez etiã sine consensu partium alterius iurisditioni subditarum ita q solus procedere possit. Si autem voluit sibi deferri tũc quid fiendum tãgitur in litera: z etiam dixi superius in primo notabili. ¶ Item no.q vbi duo corpora simul iunguntur tanq corpora separata ad vnũ actum exercendum nõ statur maiori parti[a] pro numero personarum: sed maiori parti vtriusqz corporis: z sic dicta duo corpora non habent voces pro numero personarum: sed pro numero corporis: z sic cum sint duo corpora erunt solum due voces: quarũ quelibet habebit vnum corpus: alium alterum q̃vis excedat in numero personarum. facit qd cõsuevit dici.j.de elec.scriptum. Nec ob. qd habetur in.c.j.j.de paro.quia ibi non erant omnino diversa corpora imo erat idem populus: licet pars semper remansisset catholica: alia vero pars fuisset lapsa in heresim: sed postea erat reversa ad fidem: z sic non obst. ¶ †Item potes notare fm do.Cardi.flo. q delegatus potest iudicare an sua sit iurisditio. facit.j.e.super literis. z ff.de iudi.in l.si quis ex aliena. z in.l.ij.ff.si quis in ius voca.nõ ierit. q pcedit fm eum nisi esset suspectus: vt quia sit aliquid lucraturus si erit iudex puta decimã partem litis vel aliud simile cõmodum: qz tunc non poterit cognoscere.vt est gloss. valde notabi.in.l.de iure.ff.ad munici. z facit qd no.Bar.in.d.l.si quis in ius vocatus. Ibi tamẽ videt dicere q alicubi iudicant etiã si sint percepturi cõmodum: z quod tunc standum erit consuetudini.facit qd habet.j.de foro compe.cum contingat.prohibetur etiam iudex iudicare fm eum an sua sit iurisditio quãdo exceptio opposita sigillat.i.minuit famã iudicis.arg.l.absente.C.de accusa.de quo per Bar.in.l.quidam consulebat.ff.de re iudi. z per Inn. j.de offi.delega.cum super.vbi videtur tenere contrariũ de quo ibi dicetur. ¶ †Item no.q iudex potest iudicare de iurisditione alterius: an sit iudex vel non quando alter sibi defert: z sic fit de consensu illius: z per consequens satis per eum fieri videtur: vt in regula.qui per alium.de reg.iur.lib.vj. ¶ Et si dicatur q ex hoc iudicabit delegatus super non sibi cõmisso contra id quod habet.j.de offi.deleg.cum olim. z.c.P.z.G.dic q satis dicitur esse cõmissum in vim cuiusdam consequentie.facit.c.j.j.de offic. deleg. ¶ Itẽ potest dici q hanc potestatẽ habet a iure.facit qd habetur eo.ti.in.c.super literis. ¶ Ultimo no.q magis interest partis q iurisditio remaneat penes iudicem per se impetratum q ipsius iudicis: qd patet: qz nõ eliguntur hic arbitri per iudices: sed per partes. ¶ In glo.j.in prin.divide hanc glo.in octo partes: qz primo opponit z solvit. Secũdo format duo contraria simul.in ver.item qualiter. Tertio ponit tres solutiones quas reprobat in versi.ppter hoc. Quarto ponit vnam aliam solutionem in versi.dici potest. Quinto dicte solutioni opponit in ver. sed huic. Sexto ponit aliã solutionẽ in versi.vnde potest. Septimo sentit aliud cõtrarium ibi. Et hoc octavo aliud circa fi. ibi: sed hec dubitatio. Et cũ ista vltima particula gl. deberet iungi fm eum.in ver.iudiciis.qui est circa prin.glo.post responsionẽ. ¶ Item ver.illa decre.vt debitus.qui est post ver.alij etiam dicunt vsqz ibi: sed certe. Et vt dixi hec divisio do.Card.flo.satis fuit de mente Ioan.and.sed do.Anto.de bu.hic reducit gl.ad quatuor principalia membra: z sic ad quatuor principales partes. Nam primo fm eum est vidẽdum an sit possibile subesse dubium circa revocationẽ literarũ: z sic an sint possibiles termini super quibus fundatur decisio z practica decre. z de isto primo tractat gloss. Scdo data dubietate virium literarum est videndum an iudices possint sibi invicẽ deferri. z hoc tangit glo.scdo loco.in versi.item qualiter possunt primi iudices. Tertio est videndum qualiter possunt primi iudices vel secũdi iudices citari per partes cum nesciant an sint iudices ipsi primi vel secũdi. z de hoc tertio tractat glo.in versicu.item qualiter possunt primi.

Quarto est vidẽdum quid si iudices cõveniunt invicẽ: z nõ sibi deferũt: an debeant z possint ambo simul cognoscere. z de hoc fm eum tractat glo.quarto loco.in versi.dici potest. ¶ †Circa primũ advertendum q licet gloss. videat querere: tamen in effectu vult opponere contra decretalem q practica decretalis nõ possit procedere: tamen cõiungendo aliquas particulas glo.potest plenius formari oppositio q gloss.format.vt hic voluit do. Anto.de bu. Nam videtur q practica decretalis nõ sit possibilis: qz non videtur posse esse dubiũ de viribus literarum: cuius contrarium videtur presupponere hic text. Nam aut litere sunt impetrate in causa principali: aut in causa appellationis. Primo casu non videtur posse esse dubium de validitate literarum de iure antiquo: nec de iure novo. Nam de iure antiquo si secũde faciũt mentionẽ de primis tollũt illas: si aũt nõ faciunt tunc valent prime. ¶ Et hoc est certũ.vt.s.e.ceterũ. z sic videt q nõ possit dubitari de revocatione literarũ fm ius antiquum: similiter nec fm ius novum: qz fm illud attenditur tempus presentationis z citationis: z sic locus est preventioni sive sint prime litere sive scde.j.de ap.vt debit°. z sic in literis cause principalis nõ videtur posse procedere dubium de viribus literarũ de iure antiquo nec novo. Non videtur etiam procedere in causa appellationis: quia distinctio.c.sepe. z.c.oblate. vident determinare que litere aliis prevaleant: quia si statutus est terminus ab homine valeant litere impetrate infra terminum ab appellante non ab appellato nõ facta mentione de termino.d.c.sepe.ad fi. Si vero non est statutus terminus ab homine tunc si appellatus prevenit supplãtando appellantem prevalent secunde: si nõ supplantavit valent prime: nisi secunde revocent illas. Si autem appellationis solum facta est impetratio ab vno ille valent nõ obstantibus primis impetratis in causa principali: quia diverse sunt instantie.j.eo.c.dilectus. Ad cõtraria predicta patebit responsio ex his que tangit glo. z que dicentur super illa. ¶ In ea.gl.ibi perpetua est.i.non est semper vera. In ea.glo.ibi. z.c.oblate.melius facit.c.inter monasteriũ.j.de re iudi.vbi scde non valent: licet faciant mentionẽ de primis: si non faciũt mentionẽ de processu. z similiter.c.sepe.ad fin.alleg.in glo.dicit q non sunt vere secũde licet faciant mentionem de primis quãdo sunt impetrate ante terminũ prefixum ab homine illo tacito. ¶ In ea.gloss. ibi: plerũqz.ibi valent scde: licet non faciant mentionem de primis: qz prime facte erant invalide propter negligẽtiam annalẽ in nõ vtendo illis: z similiter possunt valere secunde: licet nõ faciant mẽtionem de primis: si prime erant invalide.s.eo.ex parte.s. Et no.bene qz gl.voluit in hac responsione cadere dubitationem de viribus literarũ an.s.sub regula.c.ceterum. An vero sub fallentiis de quibus est dictũ: tamen qz ista solutio nõ bene videtur plenarie satisfacere: quia si dicatur aliquem esse casum fallẽtie habemus ius certum in illa fallẽtia: z sic videtur q non possit dici esse dubiũ de viribus literarum: quia vt dixi: si apparebit de fallentia standum erit iuri loquenti de illa. Si nõ apparebit standum erit regule.c.ceterum.propter hoc forte gloss.j.in ver.ppter hoc.dedit aliam solutionem: vcz q de facto potest dubitari: sed non de iure: vt si forte litere nõ exhibentur saltem que dicuntur secunde, quia potest tunc apparere que sint priores ex quo nõ exhibentur.vel etiam fm glo.poterit dubitari de facto an annus sit elapsus.sed glo.reprobat istam responsionẽ: qz ad questionẽ facti papa verisimiliter non daret responsionem iuris.j.de spon.c.de muliere. Sed cõmuniter doct. dicunt q licet papa super facto dubio non possit certũ dare responsum determinãdo aliquid certum.vt.d.c.de muliere.tamẽ bene potest declarare de iure qz illud dubiũ facti habeat certificare: z per suam sniam declarare. z ita potest intelligi hic salvando istam scdam solutionem. ¶ Adverte tamẽ inquãtum dicit gl. q poterit esse questio facti an annus sit elapsus non videtur bene dicere: quia hoc poterit perpẽdi ex data literaz si curreret ab impetratione: vt voluit glo. ¶ Sed potes dicere q non currit ab impetratiõe seu a die impetrationis: sed a die quo poterit habere copiã iudicis.de hoc.j.e.plerũqz. Et de hoc potest de facto dubitari quãdo habuerit iudicis copiã: z sic super hoc põt esse questio de facto. Item etiã si litere exhibeantur potest esse questio de facto: si forte dicatur secũdas esse surreptitias.vt.j.etiã tangitur cũ gl. in ver.alij etiam dicunt.posuit tertiã solutionem: vt in ea patet. quã gl.reprobat. z similiter in illa patet in ver.sed certe. Sed tu potes salvare fm doc. q licet eadem sit data in vtrisqz literis: tamen possibile est q altere earũ precesserũt als per horã: vel per aliud spatiũ tpis qd poterit pbari per testes fm ea que notatur j.e.c.pe.in.vj. z sic poterit in facto esse dubitatio que pcesserint: lz data sit eadẽ.vt pdixi: qz q̃vis eadem die ambe fuerunt date tamẽ possibile est q per horã vel aliud spatiũ altere precesserunt alias. z sic hec solutio põt salvari. Quartã tñ solutionẽ in versi. tertiũ dicũt.quã gl.etiã reprobat per.c.ex literis.j.de dolo z cõ

[a] ¶ Qñ nõ stat maiori pti.vid h.d.fel.i.v.co. p.vbi duo corpora.

tuma. quasi velit glo. ꝙ si ex tenore literarũ apparebit ꝙ secũde faciant expressam mentionẽ de primis: tunc tollent primas: al's secus per dictã decre. ex literis. ꝛ sic videt ꝙ nõ possit dubitari: an de iure secũde reuocent primas vel non. Sed certe licet glos. reprobet istam solutionẽ que ponitur in ver. tertiũ. tamen poterit saluari per ea que inferius dicent. glo. tamen in ver. dici põt. iuxta fin. in ver. ꝛ expone. videtur voluisse dare aliã expositionẽ: vcꝫ ꝙ hic nõ dicitur ꝙ possit dubitari de iure an secũde reuocẽt primas. Ideo tunc potest ꝓcedere practica decre. ꝯtra istud tamen glo. oppo. in ver. sed huic de. c. nõ contingat. ĩ. eo. vbi iudices nõ cõueniunt ad cognoscendũ: sed executor habet videre literas ꝛ inspicere que aliis preualeant. sed licet glo. nõ soluat: tamen potes soluere ꝙ quãdoqꝫ a principio anteꝙ̃ cognoscatur de principali negotio reuocat in dubiũ de virib' literarũ: ꝛ tũc procedendũ est fm formã huius decr. ¶ Quãdoqꝫ vero a principio quilibet per se cognoscit: ꝛ demũ dant mãdata cõtraria: ꝛ tunc ꝓcedit. c. cũ cõtingat. qꝛ tũc executor non vt iudex: sed extraiudicialiter de plano se informat de viribus literarum: ꝛ sic perpendit que aliis preualeant illas prefert: ꝛ mandatũ factum vigore illarum exequitur non autem iudicialiter cognoscit vel pronuntiat. ¶ Si aũt sit dubiũ ꝓbabile circa literas: tunc supersedebit ꝛ remittet partes ad iudices vt cognoscant ꝛ decidant de dubio fm practicã huius decre. Preterea vt dicit Jo. and. ibi erat executor qui hꝫ se instruere ꝛ nõ ꝓnuntiare. ¶ Hic aũt nõ erat executor: sed erat dubiũ de viribus literaꝝ super quo iudices habent potestatem cognoscendi ꝛ ꝓnuntiandi fm formã decretalis. Et sic patet ꝙ solutio superius data etiã potest sustineri: vt etiã clarius patebit ex his que statim dicent. Glo. tamẽ in ver. vnde potest. dedit aliã solutionẽ: vt in ea patet per quam in effectu voluit ꝙ si nihil extrinsecus allegatur: tunc ꝓcedãt cõtraria: qꝛ tũc semper certũ erit que aliis preualent: secus quando allegatur extrinsecus aliquod vitiũ: puta qꝛ dicunt secũde litere surreptitie: ꝛ per hoc inualide. nam põt esse dubitatio: an ipse secũde sint surreptitie vel nõ: ideo tunc ꝓcederet practica huius decretalis. Et iste est verus intellectus fm gl. quam etiã sequebantur Joan. ꝛ Goffr. dicentes ꝙ qui aliter intelligunt carent sensu. ¶ Sed certe doc. cõmuniter dicunt ꝙ practica decretalis potest ꝓcedere quandocũqꝫ sit dubiũ de viribus literarum: siue sit dubiũ facti: siue iuris: ꝛ siue dubiũ sit probabile siue non: vt statim patebit. Et si dicat nõ videtur posse esse dubium de iure: qꝛ ius in se est certum. potes dicere vt hic voluit domi. Anto. de bu. ꝙ hoc est verum considerando ius in abstracto. Sed considerando ius prout applicatur ad mentẽ iudicis habentis iustitiam ministrare penes eum potest esse dubiũ illud qꝺ est certum in se de iure: vt quotidie de facto videmus: vnde iudex põt dubitare vel ꝑpter dubitationem facti: qꝛ nõ plene est certificatus de facto: vel ꝑpter dubium iuris. Et si sit ꝓbabile dubiũ procedit decretalis. Idem si sit dubium non probabile in quo sapientes non dubitarẽt: licet aliqui dubitarẽt: nam adhuc de hoc dubio possunt cognoscere iudices ne ꝓcedant in incerto. Et sic patet ꝙ ꝓcedit decretalis siue interueniat dubiũ facti siue dubiuꝫ iuris: ꝛ siue illud dubiũ sit probabile siue non probabile: ex quo inter partes reuocatur in dubiũ de viribus ipsarum literarum. ¶ Et ex predictis no. fm do. Anto. de but. ꝙ licet dubium nõ probabile de iurisditione nõ artet partes ad cõparendum que vident artari solũ qñ subest dubiũ probabile fm no. ĩ. eo. super literis. ꝛ ĩ. de accu. c. veniens. ꝛ de app. romana. lib. vj. Si tamẽ partes cõpareant dubitãtibus iudicibus ꝙ̃uis improbabiliter poterũt super hoc cognoscere ne procedant in incerto: ꝛ valebit processus ex vi saltẽ cuiusdam tacite prorogationis. facit quod habet in. c. cum speciali. ĩ. de appel. Et per ꝑdicta etiam videt ꝙ si aliquis fuerit citatus: ꝛ sit dubium an teneatur cõparere: ꝛ sup tali dubio cadant opiniones ꝙ tunc tenebitur cõparere per id qꝺ habet in. l. si quis ex aliena. ff. de iudi. ꝛ qꝺ no. per Bar. in l. cum ꝓlatis. ff. de reiudi. ꝛ per Inno. in. c. cum speciali. ĩ. de ap. ¶ Item aduerte qꝛ vt hic dicit glos. circa fi. in ver. sed hec dubitatio. nõ videt habere locũ id qꝺ hic dicit qñ reuocatur in dubium de reuocatione literarum si concurrant litere impetrate in causa appellationis cum impetratis in causa principali: qꝛ tunc standũ est literis impetratis in causa appellationis: vt dicit gl. cum in diuersa instantia sint impetrate. ¶ Nam alia est instãtia cause principalis: alia est instantia cause appellationis. nam de iure ciuili ad finiẽdum causam principalem datur triennium. l. ꝓperandũ. C. de iudi. sed ad finiendum cãm appellationis dat annus: ꝛ ex causa bienniũ. in aut. eum qui. C. de temp. appel. de iure vero canonico nõ est prefixum tẽpus instãtie cause principalis: vt legit ꝛ notat. ĩ. de offic. delega. venerabili. sed in causa appellationis sic. vt patet. ĩ. de appel. ex ratione. ꝛ ideo cum litere non sint impetrate in eadem instantia statur literis que vltimo sunt impetrate in causa appellatiõis. Sed vbi in eadẽ instãtia cause appellationis diuerse litere a diuersis partibus impetrarentur. tunc vt voluit Inno. ꝛ Joã. an. posset habere locum practica huius decretalis: sicut etiã habet locũ quando plures litere impetrãtur in causa principali a diuersis partibus: qꝛ eadem est ratio: ꝛ per consequens idem ius. de consti. c. translato. ꝛ ĩ. de transla. c. ij. Item aduertendum vt hic dicit gloss. in fi. qꝺ hec dubitatio nõ videt habere locum hodie re integra: per. c. vt debitus. ĩ. de appel. Sed melius dixisset fm Jo. and. re nõ integra. facit quod dixi. s. e. ceterũ. qꝛ quando res non est integra: et sic facta est preuentio respectu presentationis et citationis stari debebit tali preuentioni: ꝛ sic literis quarum vigore facta erit talis preuentio per. c. vt debitus. alleg. in glo. do. Anto. de but. tamen hic dicit qꝺ non credit decretalem vt debitus corrigere ista iura quando secũde litere facerent mentionẽ de primis: qꝛ dato fm eum ꝙ prime essent prius presentate: ꝛ per eas facta citatio illa decreta. non negat quin de secundis reuocantibus primas possit opponi. ꝛ sic videtur ꝙ tunc etiam hodie posset procedere decretalis. Sed tu potes saluare gloss. quando habens secũdas fuisset in negligentia illas presentãdi. Nam tũc videt ꝙ potuit preueniri per habentem primas per id quod habetur in simili in. c. si autem. s. eo. ĩ. eo. plerunqꝫ. Et per hec est expedita prima pars principalis quã voluit tangere gl. fm diuisionẽ do. Ant. 8 de bu. de qua dixi circa prin. gl. ¶ † Et est etiam expedita glos. excepto versic. item qualiter. el. ĩ. ꝛ. ij. vsqꝫ ad versic. propter hoc. excepto versi. dici potest. vsqꝫ ad versicu. sed expone. Respõdeo ergo ad primum versi. item qualiter. vbi gloss. tangit secundam partem: ꝛ in effectu opponit licet videat querere ꝙ iudices non possunt sibiinuicẽ defferre. Nam hoc nõ videtur posse fieri: quia aut in veritate primi sunt iudices: ꝛ habent iurisditionẽ: aut secundi: ꝙ est quando in secundis sit mentio sufficiens de primis. s. eo. ceterum. ꝛ sic videt ꝙ non possent sibiinuicẽ deferre. Nam si illi qui nõ habẽt iurisditionẽ deferant habentibus illam delatio nihil videtur opeari: ex quo sine delatione habebãt iurisditionem illi quibus defertur: aut habentes iurisditionem deferunt non habentibus: ꝛ sic permittunt ꝛ consentiunt ꝙ nõ habentes cognoscant: ꝛ tunc videtur ꝙ hoc fieri nõ possit: quia id qꝺ fiat per tales nõ habentes iurisditionem tanꝙ̃ factum a iudice incõpetenti non valebit. ĩ. de offi. vica. c. sua. ꝛ. l. si. C. si a non compe. iudi. ¶ Addebat etiam rationem domi. Anto. de but. ꝙ habens iurisditionem hoc casu dare non potest non habẽti: qꝛ nõ est illi' superior: imo ambo sunt pares. Sed certe hec ratio non videtur perfecta: qꝛ collega potest college cõmittere vices suas: licet sint pares. ĩ. de offi. delega. sane. el. ĩ. ideo rationes precedentes videntur magis vrgere. Glo. soluit contrarium. sed potes soluere ꝙ isti iudices possunt sibiinuicem deferre autoritate huius decretalis que facit illum iudicem cui defertur etiã si al's non esset: ꝛ eius iurisditionem confirmat si al's habebat: et hoc propter dubium emergẽs de reuocatione literaꝝ. ¶ Item põt dici ꝙ non exigit delatio quo ad dandam iurisditionem: quia quilibet ipsorum illam habebat super hoc dubio incidenti an esset iudex: sed ideo exigitur delatio vt sic permittat alium procedere: ꝛ ipse deferens desistat a procedendo: ne al's si ambo procederent separatim se inuicem intrincaret: sic forte contingeret eos ferre sententias contrarias. Nec obst. si dicatur vt etiam voluit hic glo. ꝙ alter ipsorum necessario non est iudex: qꝛ illud verum est in negotio principali: sed super incidenti bene quilibet est iudex: quia potest cognoscere an sua sit iurisditio. vt. ĩ. e. super literis. Et per hoc patet solutum cõtrarium gl. ꝛ est expedita secunda pars glo. fm diuisionem domi. Anto. de bu. vnde venio ad gloss. in versic. item qualiter possunt primi vel secundi citare partes. vbi glos. licet videatur querere in effectu. opponit ꝙ isti delegati nõ possint citare partes: quia quilibet est dubius de sua citatione: ꝛ sic neuter videtur posse citare sicut in simili dicitur de duobus tutoribus cum neuter eorum est tutor si dubitatur quis eorum datus fuerit per testatorem vel iudicem. l. duo sunt titij. allega. in glo. Glo. non soluit hoc contrarium. Potes dicere ꝙ licet sit dubium quis eorum sit iudex in principali negotio tamen certum est ꝙ ratione dubij quilibet ipsorum est iudex in cognitione dubij incidentis preambuli ad cognitionem negotij principalis: quia ratione dubij quilibet ipsorum potest cognoscere an ipse sit iudex. l. si quis ex aliena. ff. de iud. ꝛ. ĩ. eod. super literis. Ideo cum sint certi se habere iurisditionem super hoc incidenti merito citare possunt. Nam sicut in. l. duo sunt titij. admitteretur volens probare de quo consenserit testator. ita hic admittuntur isti ad discutiendum de quo consenserit papa. Preterea oppositio videtur non procedere: quia si secunde non reuocant primas: primi ꝛ secundi sunt iudices nisi opponatur cum surreptio non vitiet ipso iure in literis contentiosis ad lites: vt dixi. s. eodẽ. ceterum. ꝛ not. ĩ. eod. ad audientiam. Et per hoc sit expedita tertiã pars glosse. ¶ Restat expedire quartam

que

que ponitur.j.in versic.dici potest. Pro cuius expeditione potest opponi. Nam videtur ꝙ quilibet singulariter debeat ⁊ possit cognoscere an sua sit iurisditio.j.eo.super literis.non autem debeant simul ambo cognoscere.cuius contrariū hic dicitur glos. in preallega.versi.dicit ꝙ ista fuit causa dubitandi in decretali. Nam videbatur ꝙ quilibet deberet cognoscere separatim an sua sit iurisditio:tamen cōtrarium deciditur:qꝛ si pcederent sic separatim possunt devenire ad cōtrarias sententias ex quibus surrexisset quedam intrincatio processus. Ideo papa puidit vt procederetur sm formā huius decre.⁊ hoc etiam factum fuit vt tangit gloss.ne pro eodem negotio ad diversos iudices quis traheretur contra hoc qd habetur in.l.j.⁊.ij.ff.de quibus re.ad eundē iudi.eatur. Innocē.tamen hic dicebat ꝙ contrarium procedit quādo vnus tantū est iudex:hic vero loquitur quādo sunt plures quo casu licet de iuris rigore quilibet potest cognoscere an sua sit iurisditio:tamē de equitate ne sequatur intricatio ⁊ contrarietas in processibus servatur id qd hic dicit:⁊ pcedit decretalis qn opponitur de viribus literarū corā vtriusqꝫ iudicibus: sed si coram alteris tm opponeretur illi solū possunt cognoscere: ⁊ sic etiam possit procedere contrarium.⁊ per hoc est expedita quarta pars gloss.que durat vsqꝫ ad ver.sed expone.et per hoc etiā est expedita tota hec glo.potest tamē in fi.dum dicit re integra addi ꝙ melius videtur dixisse nō integra:vt dixi superi9 post Io.and. Sed do.Card.flo.hic dicit ꝙ glo.potest sustineri:quia donec res est integra locus est preventioni nisi in casu.c.si autē. ⁊.c.plerūqꝫ. Nam tūc nō est locus in dictis casibus qstioni sup revocatione literarū quando vero locus esset preventioni: sed in alijs bene potest locum habere. ¶ In gl.in verbo deferendum. hec glo.sm ordinē litere tex.deberet esse secūda:licet aliqui habeant eam ꝓ tertia. ¶ Et adde in fi.ꝙ cū gl.cōcordat Inn.sed Tancre.⁊ Gof.tenuerunt cōtrarium.cōmuniter tenetur opi.glo. ⁊ Inn.nec ob.qd habetur in.§.nos aūt.qꝛ ibi loquitur quo ad hoc vt tollatur potestas recusandi:al's aūt bene 9 † potest dari iudex etiā sine cōsensu partiū:⁊ ꝙ isto casu possit vnus iudex deferre alteri etiā sine ꝯsensu partis[a].bene facit text.iste qui simpliciter premittit hanc delationē fieri per iudices:nec exigit aliquē consensum partiū intervenire:⁊ ideo hoc casu nō requiritur de necessitate partium cōsensus. Quidā tamen dicere voluerunt ꝙ si agitur de delatione irrevocabili exigitur ꝯsensus partiū:secus si de revocabili:quia pars non consensit poterit recusare illud cui fiat delatio. Sed ista opi.nō placet Inno.qꝛ ex quo ius vult ꝙ iudices habeāt hanc potestatē vt deferant sibinuicē nō poterit pars ꝓpter hoc appellare vel talē recusare:⁊ per hoc etiā qꝛ non videtur interesse partis quis sit iudex. Nam verisimile est ꝙ quilibet iurisditionē ministrabit. Host.reprobat hanc vltimam rationē:qꝛ multū interest habere iudicē ꝓpitiū saltē in arbitrarijs:vt.j.de offi.deleg.consuluit. Et sic ista ratio nō videtur oīno ꝓcedere:tamē sufficit alia:qꝛ vero autoritate huius iuris hoc faciunt. ¶ Adverte tamē qꝛ dicit hic Inn.ꝙ si primi deferant secundis:vel ecōtra pars cōtra quā ꝓnuntiabitur nō poterit appellare etiā si sine ꝯsensu partiū facta fuerit delatio: qꝛ nullum fit sibi preiudiciū in principali negotio:qd ptꝫ:qꝛ servari debet iustitia:sive ꝓcedant primi sive secūdi:⁊ si id faciant nō poterit in effectu appellari. Sed Host.tenuit contrariū ex eo qꝛ prodest habere iudicē amicabilē saltē in arbitrarijs:vt superius tetigi.⁊ ideo sm eum satis dicitur fieri preiudicium vt possit appellari. ¶ Sed do.Io.de lig.⁊ do.Card.flo.dicūt esse subtilius.⁊ sm illud consuluisse Sali.contra Inn.tamen facit.c.de appellationibus.j.de appel.vbi patet ꝙ ꝓ quolibet gravamine etiā minimo appellatur:sed ipse respōdet ꝙ licet prosit habere iudicē favorabilē:tamen istud nō est interesse estimabile:ita ꝙ pars posset dici gravata cū nihil sit diminutū de iure suo:secus qn diminueretur.⁊ sic loquitur.c.de appellationib9. Sed certe verior videtur opi.Host.per id qd tangit hic in gl.in verbo sopiatur que videtur velle ꝙ snia arbitroꝝ lata in casu huius.c.super articulo revocationis literaꝝ potest appellari.⁊ tamen attenta rōne Inn.videretur dicendum oppositū.nam illa ratio videtur etiā cōcludere in snia lata per arbitros:qꝛ nō videtur interesse an snia sit lata ꝓ primis iudicibus:an vero ꝓ secundis cū vtriqꝫ habeant iustitiam ministrare.tamē glo.preallega.vult posse appellari si forte dicatur eos aliter sententiasse ꝙ sit de iure:⁊ ideo tutior videtur esse tenere opi.Host. Nam in dubio nō est recedendum ab opi. glo.saltē in iudicando ⁊ cōsulendo.vt dicit Iac.de bu.in.l.j.C. qui ꝓ sua iurisd. ¶ Itē adverte qꝛ dicit Inno.ꝙ si partib9 placuerit poterūt ꝓlongare iurisditionem vt de principali iudices ambo simul possunt cognoscere qꝛ vtriqꝫ habēt iurisditionem: licet iurisditio alteroꝝ ex eis possit per exceptionē elidi. Hostiē. tenuit contrariū per.c.cum super.j.de offi.deleg.⁊.c.P.⁊.G.eo. ti.sed Io.de lig.⁊ do.Card.flo.tenet opi.Inn.per id qd habetur in.l.j.ff.de iudi.⁊.j.de iud.c.j.nec ob.c.P.⁊.G.qꝛ ibi fiebat extēsio ad personas nō cōprehensas in rescripto hic secus. Itē non ob.c.cum super.qꝛ ibi ille qui erat iudex associabat aliū nō iudicem hic secus.⁊ per hoc etiam patet quare ambo iudices possint hic convenire in cognitione dubij revocationis literarū. do. tū Anto.de bu.hic videtur limitare dictū Inno.qn secūde litere nō revocabāt primas:vel si revocabant nō fuerūt presentate:vel si fuerūt presentate fuerūt cōcesse ad impetrationē partis que potest renuntiare suo favori.j.de regula.ad apostolicam.secus sm eum si secūde revocantes primas fuissent cōcesse motu ꝓprio ⁊ fuissent ostense:qꝛ tunc cum deficiat funditus iurisditio nō pōt prorogari qꝛ esset dare de novo:ꝙ nō potest fieri per pactū privatoꝝ.j.de offi.deleg.significātibus.⁊.l.privatoꝝ.C.de iurisd. om.iudi. ¶ In glo.plures[b].ibi de iure patro.qm̄. Sed certe ibi 10 statur† iudicio maioris partis:lꝫ sufficiat ꝙ sit maior pars comparatione minoris:lꝫ bene est verū ꝙ nō requiritur ꝙ ibi interveniat maior pars omniū. ¶ In eadē glo.ibi:in causa epi.de quo etiā.j.de re iudi.in.c.nō potest. ¶ In ea.glo.ibi.l.vlti.ibi loquitur 11 quādo reperitur† creditor qui est creditor in maiori summa quā aliquis alius:quo casu statur eius iudicio in dandis inducijs in quinquēnalibus debitoris:vt ibi dicitur. Si autē debitores essent pares in cumulo debiti tūc staretur iudicio maioris partis creditoꝝ:⁊ sic debet intelligi id qd.j.dicit gl.in ver.licet secus. ¶ In ea.glo.ibi:sed quedā specialia ⁊c.de hoc an stari debeat iudicio maioris partis recurrendū est ad no.per doc.in.c.cū oēs.ē.tit.j. ⁊ per Bar.in.l.cū maior.ff.ad munici.⁊ plene dixi in.d.c.cū oēs. ¶ In eadē glo.ibi:suspecti essent. Et hec ratio tollitur quando ꝓcedunt autoritate huius decre.per id qd habetur.xxiij.q.v.si nō licet.ver.quadam.⁊.q.iiij.qui peccat.⁊.C.ad le.iul.de adulte.in l.gracchus. Sequēs etiā ratio tollitur qꝛ nō presumitur ꝙ velint delinquere.j.de presump.c.si.delictū autē esset abdicare iurisditionem a se sine causa. Ulterius dic qn autoritate huius.c.proceditur vr cessare hec ratio per iura superius allega.⁊ per id qd prime dixi. ¶ In ea.glo.in fi.tene ꝯtrium sm doc.qꝛ vt dixit Compost.si iudices vtriusqꝫ rescripti oēs cōcordant vel maior pars vtriusqꝫ rescripti:tunc non itur ad arbitros.facit qd habetur in l.si ex tribus.ff.de re iudi.⁊.j.de re iudic.c.vlti.sed si simus extra casus pdictos semper ibitur tūc ad arbitros:⁊ ideo si sunt quatuor in scdo rescripto:⁊ in primo sint tres:si oēs qui sunt in scdo rescripto sunt in concordia:vel saltē tres ex eis:⁊ sic maior pars illoꝝ si duo ex primo rescripto cōcordant cum pdictis:lꝫ alij discordāt nō itur ad arbitros:qꝛ stari debet maiori parti vtriusqꝫ rescripti. Si vero essent duo tm in primo rescripto:quoꝝ vnus cōcordaret cum cōtentis in secūdo rescripto etiam si omnes qui sunt in secūdo rescripto:vel maior pars cōcordat si alius cōtentus in primo in quo tm sunt duo discordet:tūc itur ad arbitros quia tunc non concordant oēs contenti in primo rescripto: nec maior pars eoꝝ:sed solum media pars cōtētorum in primo rescripto. Et per hoc etiam patere potest ꝙ si in primo rescripto essent quatuor:⁊ similiter in secundo essent quatuor: ⁊ sic essent pares numero in vtroqꝫ rescripto si duo ex contentis in primo solum cōcordarent cū duobus contentis in scdo iretur ad arbitros:qꝛ neutrius rescripti habetur maior pars:sed solū media: imo iretur ad arbitros si duo cōtenti in primo cōcordarent cuꝫ oibus cōtentis in scdo:vel cū tribus ex eis:⁊ sic cū maiori parte illoꝝ:qꝛ licet haberetur maior pars cōtentoꝝ in secūdo:nō tamen habetur maior pars ꝯtentoꝝ in primo.ideo ibitur ad arbitros:nā demū non itur ad illos qn oēs iudices vtriusqꝫ rescripti sunt in ꝯcordia.⁊ sic patet glo.nō bene dixisse. ¶ Et per predicta dicit 12 do.Ant.de bu.ꝙ† licet qn exercitiū actus spectat ad vnum corpus,vel ad plura cōfusa in vnum:ita ꝙ nō remanēt ambo integra corpora statur maiori parti respectu omniū: tamē qn plura corpora quoꝝ vnū in aliud nō cōfunditur iunguntur ad exercitiū alicuius actus:opꝫ ꝙ tunc habeat maior pars vtriusqꝫ corporis:separatim quodlibet corpus cōsiderādo:vt hic patet.⁊ facit qd habetur.j.de elec.in.c.scriptū.nec ob.qd habetur in.c.j.j.de parochi.qꝛ respōderi pōt vt dixi in notabilibus. ¶ In gl.in vbo sopiatur.ibi:quid si arbitri. Et sic vult glo.ꝙ plures possunt eligi arbitri:dicas tū ꝙ etiā vnus tm posset eligi si partes de hoc essent in ꝯcordia:qꝛ nihil est ꝙ habeat repugnare. ¶ In eadeꝫ gloss.ibi:ꝯtra ius scriptū.supple expresso errore iuris in snia:qꝛ tunc non valeret:vtputa si dixisset ꝙ per illas literas in quibus est clausula in illis literis veritati ⁊ iustitie preiudicantibus prime revocentur. Nam illud est cōtra.c.bone.j.de cōfirma.vti.vel inuti.vel si dixisset nō est necesse facere mentionē:qꝛ illud est contra ea que habentur.j.de re iudi.inter monasteriū.al's si error non est expressus tenet snia:licet sit lata contra ius partis.C.quādo ꝓvo.nō est neces.l.ij.nisi fuerit appellatū:vt dixit glo. ¶ Et isto casu qn non est error expressus vel appellatū stabitur ꝓnuntiationi arbitri.per quā validabuntur litere que etiā al's nō valebāt autoritate hui9 iuris seu huius capl'i:⁊ si appelletur ab istis ar-

[a] ¶ Iudex vnus an possit alteri dferre sine cōsensu ptiū. Et vid h.d.abb.i v.col.v.j.i gl. super vbo deferendum.

[b] ¶ In gl.plres. pseqre hāc et sꝫ abb.h vsqꝫ ad.§.qm̄ autē.

bitris appellari debebit ad papā, de offi. deleg. ab arbitris lib.
vj. Et nota bene ꝙ glo. voluit appellari a sententia istorū arbi-
trorum. z sic facit ad ea que dixi super gl. in verbo deferendum.
13 ¶ † Et per predicta videtur ꝙ si delegatus pronuntiauit se iu-
dicem pars que nō appellauit nō audiet̃ si velit opponere defe
ctum iurisditiōis: vt hic etiā voluit do. Card. flo. qui etiā dicit ꝙ
quando de reuocatione literarum ambigit̃ debet ꝓcedi ſm for
mam huius decretalis: z ideo si corā primis iudicibus oppona
tur de scdis literis: z petat̃ ꝙ procedant ad cognoscendum de
reuocatione literarū ſm formā huius. c. si ipsi velint soli cogno-
scere: vel si non admissa hac exceptione ꝓcedant in principali li
cite poterit appellari: qz tunc pars videtur grauari ex quo vo-
lunt procedere contra formā huius. c. Idem dicit si corā secun-
dis excipitur de primis literis: z similiter petitur ꝙ simul cū pri
mis cognoscāt. nā si ipsi soli velint ꝓcedere licite poterit appel-
lari cum videat̃ pars tunc grauari per id qd hic dicitur: vtroqz
tamē casu si nō appelletur tenebit ꝓcessus: qz pars potest bene-
ficio huius. c. renuntiare: quatenus cōcernit fauorem suum. ĩ. de
regula. ad apostolicam. ¶ Et nota bene qz per predicta videt̃
velle do. Card. flo. ꝙ etiā si corā primis tm̄ iudicibus: vel coram
scdis tm̄ excipiatur z petatur ꝓcedi ſm formā huius. c. tunc ha
bebit locū practica huius. c. z idem videtur sensisse Inno. hic in
glo. in verbo a partibus. in ver. sed si ꝓponant. licet circa princi.
huius glo. aliter videatur sensisse. z etiā do. Anto. de but. hic vt
inferius dicetur. Sed precedens dictū videtur verius per istum
tex. qui simpliciter loquitur. z sic videt̃ habere locum nedum qn̄
corā vtrisqz id petitur: sed etiā qn̄ corā alteris tm̄. ¶ Extra gl.
est aduertendum ꝙ aliqua tangunt̃ hic per Inn. z Jo. an. z. s.
eo. ceterū. ¶ Pro declaratione materie huius. c. z. d. c. ceterum.
que in aliquibus valde intrincate loquunt̃. z similiter do. Ant.
de but. post eos hic: z precipue circa primū de quo. ĩ. dicet̃. vnde
14 vt tangit hic do. Ant. de but. vidēdum est primo † a quibꝰ exi-
gatur ꝙ fiat reuocatio in dubium de viribus literarū. ¶ Scdo
15 est videndum facta † reuocatione in dubium de viribus literaꝝ
quo iure seu qua potestate delegati habeant cognoscere de ipso
dubio reuocationis literaꝝ: z sic an ex delegata ptāte: an ꝟo ex
16 ordinaria. ¶ † Tertio erit videndum qualis erit ꝓcessus in eo-
rum iudicio super huiusmodi questione. ¶ Quarto nūquid re-
currendum sit ad arbitros siue iudices discordant in sententia
ferēda: siue in iam lata. An vero hoc vltimo casu deberet occur
ri ad delegātē vt approbet sniam quā voluerit. ¶ Quinto est
videndum a quo eligantur arbitri: z an tales possint esse laici.
¶ Sexto z vltimo quid si arbitri nō possint ꝯcordari in vnam
sniam quid erit tunc fiendum. Et reseruato primo vltimo loco:
qz illud est prolixius aliis: venio ad scdm in quo Innocē. dicit:
17 ꝙ † potestas per quā cognoscūt in casu. c. delegati de viribus li-
teraꝝ est ordinaria: qz dat̃ per viā legis. Et sic videt̃ ordinaria
per no. in. c. cū ecclesiaꝝ prelatis. ĩ. de off. ordi. z in. c. P. z. G. de
offi. deleg. z in. l. z qz per legistas. ff. de iurisd. om. iudi. Hec enim
decretalis videt̃ dare iurisditionē quā ante nō habebāt ſm eū.
z sic videt̃ ꝙ sit ordinaria z ꝙ datur a iure huius decre. Franc.
vercel. tenuit cōtrariū: vz ꝙ ex delegata: qz est accessoria pote-
stas ad principalē: z sic nō debet esse diuersa a principali: sed ex
delegata. arg. ĩ. de reg. iur. accessoriū. lib. vj. z. ĩ. de offi. deleg. pru
dentiam. §. pterea. z. c. ex literis. Et hec opi. cōiter tenetur quam
etiam sequit̃ do. Ant. de bu. per rationē pallg. ¶ Item potest
dici ꝙ hec decre. nō tribuit de nouo iurisditionem ex eo qz ante
illā quilibet de per se poterat cognoscere super dubio literarum:
z habebat delegatā. ĩ. eo. super literis. sed solū vult hec decre. ꝙ
simul conueniant ꝓpter euitandam intricationē processuum: z
ꝙ ꝯsequēter vtant̃ antiqua iurisditione que erat delegata. Itē
pro hoc facit qz sequeretur absurdum ſm opi. Inno. vz ꝙ dele
gans posset derogari in principali z nō in incidenti in quo esset
ordinarius ſm eū. ¶ An aūt aliquo casu possit cōcurrere dele-
gata iurisditio cum ordinaria notat̃ per Inno. per Jo. an. ĩ. de
prescri. cum ex officiis. nec ob. predictis qd no. in. c. P. z. G. cum
aliis superioribꝰ alleg. qz loquunt̃ qn̄ datur de nouo a lege iu-
risditio qd hic non cōtingit. Potest etiam dici ꝙ aliud est dare:
aliud est extendere. ¶ Et de extensione intelligat̃ qz hic videt̃
extensa iurisditio a iure per hanc decretalē. z sic ſm qualitatem
primeuā. arg. l. z si manentē. ff. de preca. z eius qd notatur in. d.
18 c. P. z. G. z hec de secūdo. ¶ † Circa tertiū dic ꝙ ista cognitio
erit summaria per inspectionē vel aliter sine libello: z si dubitet̃
quis habeat probare reuocationē literarum: dic ꝙ ille qui hoc
alleg. qz illa est tūc sua intentio. ar. l. ij. ff. de ꝓba. z hec de tertio.
¶ Circa quartū Pet. z Abb. dicunt posse. c. procedere quādo
iudices discordant in sententia proferenda, secus qn̄ discordāt
in iam lata: tunc recurrendū est ad delegātem vt approbet quā
sententiam velit per id quod habetur in. c. vlt. de re iudic. Sed
Joan. and. tenet ꝙ vtroqz casu procedit istud. c. cum loquatur
indistincte. z sic indistincte debet intelligi. ĩ. de priuile. vt circa.
cum simi. Nec obst. contrarium qz loquitur quando ambo sunt
iudices z discordant in diffinitiua sentētia: hic autem loquitur
quādo in principali causa ambo non sunt iudices: z discordāt
super hoc incidenti an sint iudices. Nam tunc siue discordēt in
sentētia ferēda super dicto incidenti: siue in lata super ipso inci-
denti habet locum quod hic dicitur. z hec de quarto. ¶ Circa
quintum dic: ꝙ a tempore quo discordant in sententia ferenda
super ipso incidenti: vel ex quo diutius expectati nō expediunt
causam debet recurri ad arbitros. facit qd habetur. ĩ. de officio
deleg. prudentiā. §. vj. z de foro cōpe. ex transmissa: z in. l. lōgiꝰ.
ff. de iudi. Minori etiā tēpore essent expectandi si esset causa ce-
leritatem desiderans. z eius qd habet̃ in. l. de pupillo. §. si quis
riuos. ff. de no. oper. nunc. z in. l. j. §. excipiuntur. ff. de feriis. An
autem tales arbitri possint esse laici remittit Jo. an. ad not. in. c.
legitima. ĩ. de appel. in. vj. in glo. iij. vbi gloss. dicit ꝙ debent esse
clerici z non laici: qz habentes cōpellere testes qui poterunt in-
terdū esse clerici: z qz spiritualis iurisditio non cadit in laicum. ĩ.
de iudi. decernimus. Franc. vercel. dicit ꝙ si causa est spiritualis
que est allegata debent arbitrari esse clerici: si vero esset tempo-
ralis possunt esse laici. Et hec videt̃ rationabilis opinio ex qua
habes ꝙ decisio incidens iurisditionis annectitur ad naturam
iurisditionis cause principalis: z sic si illa est spiritualis: ista etiā
censetur spiritualis: al's secus. z hec de quinto. ¶ Circa vltimū
videlicet fiendum quando arbitri non possunt concordari. Di-
cunt aliqui ꝙ iudex qui primo citauit poterit cogere partes ad
eligendos arbitros: z postea poterit cogere illos duos arbitros
ad eligendum tertium statuendo eis terminum ad finiendum
causam: qua nō finita poterit ipse iudex procedere per id qd ha
betur. ĩ. de appel. legitima. lib. vj. z facit qd habetur in. l. item et
si vnus. §. penul. z fi. ff. de arbi. Hosti. vero dicit: ꝙ si arbitri non
diffiniunt vel cōcordant ꝙ tunc eligens erit consulendus. et sic
dicit posse intelligi quod habetur. ĩ. de offi. deleg. sane. nec obst.
c. legitima. ſm eum: qz alio casu loquitur vt ibi patet ſm eum.
Sed Francis. vercel. dicit ꝙ si altera pars nan vult arbitros eli-
gere vel delegati alterius partis nolunt arbitros compellere re-
manebit iurisditio penes delegatos alterius partis qui velint
procedere z compellere: vt sic sit finis litium. facit qd habetur. ĩ.
eo. cum cōtingat. Potes concordare opi. quia si papa seu dele-
gans cōmode potest adiri vt consultat ipse tunc erit adeundus
z consulendus. z sic intelligat̃ opi. Host. Si aūt non posset com
mode adire: tunc si omnes iudices vtriusqz partis nolunt con-
currere ad cōpellendos arbitros vt tertium eligāt: tunc hoc fa-
cere poterunt. prout videt̃ etiam voluisse Inn. z Compost. Si
autem iudices alterius partis nollent conuenire cum aliis ad
compellendos arbitros. tunc poterit procedere opinio Franci.
vercellen. Et hoc modo possunt concordari opiniones. z hec de
19 sexto z vltimo. ¶ † Redeo nunc ad primum principale: vz a
quibus exigatur z reuocetur in dubium de viribus literarum.
Et concludit hic do. Anto. de bu. post Inno. in glo. in verbo a
partibus. ꝙ exigit̃ z reuocetur in dubiū per partes: qz ipsarum
interest vt sic possit causa expediri: non autem per iudices quo-
rum non videtur interesse cum ad eum non spectet iurisditio ra
tione dignitatis: z etiam ne videantur ingerere operas: vt sic
facerent eos suspectos per. l. que omnia. ff. de procu. Item exige
re ꝙ sit oppositum ꝙ altere litere nō valeant: z ꝙ coram vtrisqz
iudicibus sit exceptum. Item ꝙ sit oppositum ꝙ separate non
possint procedere z cognoscere an sint iudices. sed debent cōue
nire ſm formam huius decre. z vltra. hoc etiam ꝙ sit exceptum
ꝙ non possint procedere super causa principali. Nam predictis
concurrentibus locus erit practice huius decretalis. z sic videt̃
velle domi. Anto. de butri. ꝙ sit necesse ꝙ coram vtrisqz iudici-
bus sit exceptum contra literas. Al's non habet locum decret.
z idem voluit in ver. ex his tertio deciditur. Sed certe hoc non
videtur verum per istum text. qui simpliciter loquit̃ z indistin-
cte. z sic videtur habere locum etiam si coram alteris tantum sit
exceptum contra literas: dūmodo petitum sit coram illis quod
procedebatur ſm formam huius capituli. z etiam voluit hic do.
Car. flo. vt dixi super gloss. in verbo sopiatur. Et satis etiam vi-
detur sensisse Innocen. in gloss. in verbo paribus. in versic. sed
si proponant hoc supposito pro declaratione materie: lz doct.
confuse loquantur z intrincate. z etiam domi. Anto. de but. hic
videtur ꝙ hec materia sit reducenda ad tres casus principales.
Nam aut proceditur tantum coram primis iudicibus: aut pro-
ceditur tantum coram secundis: aut proceditur coram vtrisqz.
Primo casu aut proceditur in negotio principali coram ipsis
primis: z nihil opponitur: z tunc tenebit processus: z consequē
ter sententia. Et hoc videtur clarum quando secunde litere nō
reuocabant primas: quia tunc primi erant iudices: et consequē-
ter potuerunt procedere in causa principali. s. eodem ceterum.

Si vero secunde reuocabant primas: tunc adhuc videtur idem ex quo nihil fuit oppositum: q2 tz processus factus per primos ante notitiam reuocationis literarum. j. de restit. spolia. c. audita. Et ideo si reuocatio seu litere reuocatorie nõ fuerunt ostense: nec de eis oppositum tenuit processus et sententia: imo plus videtur ꝙ eo ipso ꝙ habens secundas literas reuocantes primas litem est contestatus in causa principali coram primis: et nihil opposuit de ipsis literis secundis qđ videatur illis renuntiasse. Nam intelliguntur fuisse concesse si eis vti vellet. vt dicit Inn. j. eo. cum contingat. de conces. preben. de. c. j. lib. vj. et ideo si illis non est vsus si consensit contestari litem coram primis iudicib9 videtur illis renuntiasse cum videatur consensisse et prorogasse iurisditionem primoꝝ iudicum. l. j. ff. de iudi. Et ideo post litem contestatam non videt posse opponere de ipsis literis cum declinatorie exceptiones debeant opponi ante lit. contesta. fm ea que habentur in. l. fina. ff. de excep. et j. de re iudi. cum inter monasterium. et j. de excep. exceptionem. Do. tamen Anto. de bu. hic super glo. j. in versic. per hoc. Tertio infertur videtur de hoc dubitasse. Nam primo videtur dicere ꝙ quando secunde reuocant primas poterit de illis opponi etiã si post litem contestatã vsqz ad conclusionem in causa: ex eo q2 videtur ꝙ per illas detegat primos non habuisse iurisditionem: licet ex equitate gesta ante notificationem illarum maneãt valida: postea dicit verius esse ꝙ non audiatur opponens post litem contestatam: q2 potest sibi imputari quare ante lit. conte. non apposuit. et quia valuit lite contestata: ex quo nihil opposuit dicto. c. audita. Et hoc quando iste qui habebat secundas literas reuocantes primas habuit illas ante contestationem factam corã primis: sed vbi post lit. contestatã illas impetrasset faciendo mẽtionem de processu: tunc q2 ius opponendi superueniret post litem contestatam bene posset de illis opponi. arg. j. de officio delega. insinuante. et ista pars videtur esse vera: licet videatur de hoc dubitasse. ¶ Nam subdit ꝙ possit teneri prima opinio ex eo quia hic non est necessaria oppositio: sed solum detectio literarum: et sic erit mirabile fm eum qđ licet dilatoria non posset opponi post litem contestatã tamen hec detectio bene admittet. Sed istud non puto verum: quia vt dixi: intelligitur tacite renuntiatum literis secundis: ex quo sponte contestat post litem tempore quo illas habebat: et q2 secunde ita demum videntur reuocare primas si impetrans ipsas scdas voluerit vti illis: vt dicit Inno. in. d. c. cum contigat. et in. d. c. j. superius alleg. et facit qđ notat in simili per legistas. in. l. filio preterito. ff. de iniusto testamen. et in. l. is qui in potestate. ff. de legatis prestã. Et ideo bene potuit procedi corã primis iudicibus ad contestationem litis: ex quo impetrans secũdas non est illis vsus. Et hoc satis videtur pcedere quãdo secũde essent concesse ad impetrationem partis: sed vbi proprio motu essent concesse: tunc an idem esset dicendum: pendet ex his que dixi. s. in. c. ceterum. j. eod. et qđ dixit Inn. j. eo. cum contingat. Si autem ante litem contestatam coram primis obijciat de secundis literis: tunc si non obstante exceptione procederetur ad contestationẽ, teneret processus per ea que dixi superius. et imputet sibi habẽs secundas quare contestat litem. Si autem litem non contestatur: tunc si primi iudices pronuntiarent se iudices cõpetentes: et non appellaretur transiret snia in rem iudicatam: per id quod habetur. j. de elect. cum dilecti. et qđ no. Inno. j. de offi. de leg. c. j. lib. vj. ¶ Et hoc clarum quando solum esset oppositum de literis secundis: et non fuissent ostẽse: q2 poterit cognoscere an sua esset iurisditio: vt. j. eo. super literis. Nam et potuisset esse ꝙ secunde fuissent surreptitie. facit qđ hic notat glo. j. et ideo tenuit latius sententia lata super cõpetentia. Si autem litere ipse secunde fuissent ostense: et postea habẽs illas non cõparuisset coram illis primis: et nihilominus ipsi primi processissent ad aliquam mulctam contra habentem secundas: ex eo quia non comparebat ad eorum mandatum: vel ad missionem in possessionem non tenebit processus si ipse secunde reuocabant primas ex quo fuerunt ostense ipsis iudicibus primis. per id quod habetur in prealleg. c. audita. et qđ habetur de offi. deleg. ex literis. Et idem videtur si processerint in negotio principali. et hoc casu quo al's procedi potuisset lite non cõtestata: q2 similiter non valebit per id quod habetur in dicto. c. audita. et c. ex literis. Si autem quãdo obiectum esset de ipsis literis secundis et primi iudices velint cognoscere et pnuntiare an essent iudices habentes secundas diceret ꝙ ad ipsos solos nõ spectat: sed qđ debent cõuenire cum datis in secundis et qđ vult ꝙ si procedatur fm formam huius. c. tunc seruari deberet practica huius. c. Si tamen non obstante petitione predicta nollent cõuenire cum datis in secũdis: sed procederent ad pronuntiandum super competentia teneret processus seu ipsa sententia: et preiudicaret nisi appellaret: per ea que dixi post Inn. et Compost. in. c. ceterũ. s. eo. et per id qđ etiam inferius tangetur. Nam iste ordo de quo in decretali nõ est omnino de substãtia seu forma substantiali: sed potius de iustitia. et sic parat causam appellandi si non seruetur: q2 iudices videntur habere iurisditionem cognoscendi: an sua sit iurisditio: et sic nisi opponatur qđ procedat fm formam huius capituli: et inquantum hoc non fiat nõ appelletur preiudicabit parti per id quod dixi in. d. c. ceterum. Et per hoc patere potest quid dicendum de primo casu quãdo pcedit solum coram primis iudicibus: et ex hoc etiam faciliter potest deprehẽdi quid dicendum de secundo casu quando pceditur solũ coram secundis. Nam si secunde reuocabant primas: clarum ꝙ tenebit pcessus ipsorum etiam si fiat principali causa. ¶ Si vero nõ reuocabant primas: tunc aduertendum quia licet essent surreptitie: quia non facerent mentionem de primis: tamẽ nõ sunt nulle ipso iure: sed solum ope exceptionis infringi possunt: vt plene dictum fuit in. c. ceterum. s. eod. Et ideo si coram eis procederetur ad cõtestandam litem in principali tenebit processus: nec ampli9 poterit opponi de primis cum declinatoria non possit obijci post litem cõtestatam: vt superius est dictum. ¶ Si autem alteri opponatur ante litem contestatam de primis literis coram ipsis primis iudicibus: tunc si non obstante oppositione partes contestarentur litem in principali negotio valeret contestatio: et videretur tacite renuntiatum primis literis: et exceptioni descendenti ex illis: per ea que dixi in precedẽti casu. ¶ Si vero coram secundis iudicibus oppositum est de primis literis: et post exceptionem non est processum ad cõtestationem super negotio principali: seu iudices secundi pcesserunt ad pronuntiandum super cõpetentia: et sic sunt facti iudices competentes: et tunc tenebit dicta pronuntiatio si non fuerit appellatum per id qđ dicit glo. in verbo sopiatur. et etiam qđ dixi superius circa primum casum. et hoc clarum quando secunde faciebant mentionem de primis: cum secunde tunc valerent s. eo. ceterum. ¶ Idem tamẽ dicendum si etiam secunde nõ faciebant mentionem de primis: cum secunde tunc non sint nulle ipso iure: sed solum possunt elidi per exceptionẽ: vt dictum fuit in prealleg. c. ceterum. Et ideo tenebit dicta sententia lata super cõpetentia si non fuit appellatum: et hoc videtur satis pcedere quãdo solum fuit oppositum de primis literis: sed non fuerunt ostẽse. Idem tamen si etiam fuerunt ostense: quia potuerunt secũdi iudices cognoscere et pronũtiare an sua sit iurisditio: vt. j. e. super literis. Si autem non processerunt ad pronuntiandum se competentes: sed forte ad mulctandum habentes primas literas et non comparentem coram eis: tunc si secunde reuocabant primas clarum ꝙ potuerunt procedere cum haberent iurisditionem: vt. s. eo. ceterum. ¶ Si autem non reuocabant primas: idem videtur si prime non fuerũt ostense: quia in dubio debuit pars comparere ad ostendendum de iure suo. et sic ad ostendendas literas suas. per id quod habetur in. l. si quis ex aliena. ff. de iudi. et. j. eo. super literis. Si autem fuissent ostense et eis oppositum coram secundis et secunde non reuocabant illas: tunc an secundi iudices potuerunt mulctare habentem primas literas et non comparentem ex quo fuerũt allegate et ostense coram ipsis scdis iudicibus: vel per quorum literas ipse prime non reuocabantur: an talis mulcta potuerit imponi pẽdet ex dubio illo an quando constat iudici citatum esse tutum exceptione vt nõ teneatur coram citante respondere tenet processus si fiat contra illum non comparentem: de quo tangitur in clemẽ. ij. vt lite pẽdente. per gloss. et Lapum. et tetigi in. c. cum ordinem. s. eodem. et dicam. j. eo. ad audientiam. ¶ Si autem coram secundis iudicibus opponatur de primis literis et velint cognoscere an sua sit iurisditio: sed habẽs primas dicat quod etiam ad datos per primas spectat cognoscere de reuocatione literarum et competit quod simul debeant conuenire secundum practicam huius decretalis: cum iudices primi etiam ad hoc sint parati: et tunc debebit procedi prout hic dicitur: et si secundi soli procederent ad pronuntiandum super competentia poterit appellari: vt dixi circa primũ casum. Et hoc de secundo casu principali. ¶ Circa tertium quando coram vtrisqz proceditur: conclude ꝙ aut proceditur simul coram vtrisqz in negotio principali: aut separatim. Primo casu licet fuerunt opiniões an hoc fieri possit. de quibus hic tetigit Inno. et etiam dixi super glo. in verbo deferendum. tamen Inn. et communiter doctores videntur velle ꝙ teneat processus cum vterqz haberet iurisditionem saltem in cognoscẽdo an sua sit iurisditio: vt. j. eodem super literis. Et ideo saltem partibus consentientibus: et sic consequenter iurisditionem prorogantibus l. j. ff. de iudicijs. videbitur ꝙ tenebit pcessus: licet Hostien. aliter dixerit: vt dixi super dictam glossam in verbo deferendum. Secundo casu quando separatim iudices primi rescripti: et similiter iudices secundi procedunt in negotio principali. tunc aut partes nihil opponunt coram primis: nec coram secundis: aut aliquid opponunt. Si nihil opponunt

dico ꝙ Inno.⁊ etiam doctores videntur circa hoc varie loqui. Nam in vna parte refert do.Anto.butri.hic ante glo.in versi. ex his deciditur.Quinto ante versic.venio ad secundum refert Inno.dicere ꝙ tunc valebit processus illorum qui primo ceperunt per.c.vt debitus.ͅj.de app.quare videtur esse locus preoccupationi per.d.c.recitatum etiā alios dicere:⁊ in hoc videt̃ residere ꝙ validitas processus pēdebit ex euentu literarum per ea que habentur.ͅj.eo.cum contingat.⁊.ͅj.de offic.delega.ex literis. non tamen videtur hoc precise firmare:qꝛ dicit qd.c.ex literis. potest aliter intelligi.Do.Ant.dicit in preallegata parte quod credit valere sententiam vltimo iudicantis si alterius sententia non fuit sibi ostensa per id qd legitur ⁊ not.ͅj.de re iudi.cū inter monasterium.¶Nec obstat ẜm eum.c.cum contingat.ͅj.eo.vbi dicitur ꝙ expectari debet euentus literaꝝ:hoc est vt inspiciatur que litere preualeant:qꝛ respondet ꝙ ibi loquitur de validitate processus incidenter facti ꝑpter cōtumaciam:sed hoc qd dictuꝫ est.ͤs.procedit in ꝓcessu principalis cause.Item ibi loquitur in mādatis que nō transeunt in rem iudi.ideo ibi attēditur euentus literarum:in alia parte in versi.ex his deciditur.post notabilia.aliter videt̃ dicere do.Ant.de bu.Nam refert Innoc.dicere ͤs.eo.ceterum.quosdam dicere ꝙ in dicto casu tenet ꝓcessus priorū qui primo ꝓcesserunt,etiam si constat primas literas per secundas reuocatas:⁊ si ipsi primi iudices excōicent scdas tanꝙ turbatores iudiciorum illorum qui primo inceperunt procedere tenebit excōicatio cuꝫ habuerint iurisditionem quam ceperunt exercere.⁊ sic videtur ꝙ illam contra conturbatores potuerint exercere:vt.ͅj.de offi.delega.c.j.nam cōtradicentes ⁊ turbantes debent ostēdere cās quare contradicunt ⁊ maxime literas.ͅj.de offi.deleg.cum in iure.⁊ facit etiā ꝓ predictis qꝛ melior videtur esse conditio occupantis.ͅj.de ap.vt debitus. Refert demum ꝙ alij dicūt:ꝙ neutri iudices possint in alterum iurisditionē exercere cum rescriptum non det iurisditionem in alios iudices nec ius commune qd vult ad arbitros iri vt hic ptꝫ.Tandem videt̃ dicere ꝙ prima opinio pōt ꝓcedere qñ scdi ꝓcedūt.Et opponitur ꝙ nō debent ꝓcedere qꝛ prima iurisditio coram primis est certa:⁊ sic preuenta ⁊ secundi ꝓcedentes nō recurrunt ad remedium huius decretalis.¶Scda opin.habet locum quando recurrunt ad remediū huius decre.⁊ illius formā seruant qꝛ non possunt tunc dici rebelles ẜm Compo.Si aūt iudices primi qui ceperunt cognoscere iurisditionem exerceant in partes cum de iurisditione nō contendatur sed quilibet suas literas suis iudicibus ostendit ⁊ iudices procedunt ad contrarias sñias inspicietur que litere alijs preualeant ⁊ illoꝝ ꝓnuntiabitur ꝓcessum tenere ⁊ alioꝝ irritabitur per.c.ex literis.de offic.dele.Finaliter ipse do.Ant.de bu.dicit ꝙ si iudicio cepto corā alijs nihil opponitur nec litere ostenduntur ⁊ ambo procedunt ad mandata cōtraria ꝙ tunc satis putat ꝙ nō seruabitur practica huius decre. ⁊ ꝙ vtriusqꝫ processus valebit:nam valebit processus primorū in data etiam dato qd secunde reuocent primas:qꝛ nō sunt nec fuerunt primis iudicibus notificate.de restitu.spol.audita non valebit etiā ꝓcessus coram scdis lꝫ non facerent mentionem de primis ex quo non esset ceptū.ͤs.eo.ceterū.⁊ sic ꝓcessus habitus in partes tenebit:in cōiudices aut non qꝛ neuter ꝓcedendo videtur iurisditionē alterius perturbare ex quo nihil opponitur coram eis:⁊ qꝛ sunt pares qꝛ par ad in parem non habet imperium.de elec.innotuit.⁊ sic videtur in hoc residere satis inuolute vt ptꝫ ex predictis.Sed tu potes clare dicere ꝙ ex quo separatim processerunt:⁊ nihil est oppositum coram primis nec coraꝫ scdis si processerunt super negotio principali:qꝛ partes coram vtrisqꝫ cōparuerunt ⁊ processerunt videtur velle Inno. ꝙ sñia ꝓlata que transiuit in rem iudicatā valebit . scda autem postea lata non valebit cum sñia contra sñiam non videatur valere.l.j. C.qñ prouo.non est neces.⁊ facit etiam qd no.ipse Inn.⁊ Cōp. ͤs.de consti.cum.M.⁊ sic videtur velle Inn.ꝙ sñia contra sententiā si feratur in diuersis instantijs nō valeat quando prima transiuerit in rem iudicatā.⁊ idem voluit in.d.c.cum.M.Bar. tamen tenuit contrarium in.l.duobus.ff.de exce.rei iudi.domi. Anto.de bu.hic videt̃ voluisse concordare opi.prout ipse etiam tangit in.c.inter monasterium.ͅj.de re iudi.vbi plene tāgitur de ista materia an sñia contra sñiam valeat:⁊ ibi etiam plene dixi. Nam dicit ꝙ opi.Inno.potest ꝓcedere qñ prima sententia que transiuerat in rem iud.fuit ostensa ferenti sñiam contrariam:qꝛ tunc videt̃ scda lata contra notorium:⁊ per cōsequens non valere.ͅj.de re iudic.inter ceteras.secus si nō fuisset ostensa:qꝛ tunc potest procedere opi.Bar.⁊ per hoc habes quid tenendum qñ ꝓceditur separatim corā primis iudicibus ⁊ coram scdis super negotio principali ⁊ nihil opponitur de literis : qꝛ valebit processus vtrorūqꝫ iudicum.Nam valebit ꝓcessus primoꝝ in data etiam dato ꝙ scde reuocarent primas ex quo nō fuerunt notificate ipsis primis iudicibus per dictum.c.audita ⁊ similiter valebit processus coram secundis:licet non facerent mētionem de primis ex quo non est exceptū:vt.ͤs.eo.ceterum.⁊ sic ꝓcessus habitus in parte seu contra partes tenebit . de sententijs autem si fuerint late contrarie que preualebit dixi.ͤs.Processus autē factus cōtra cōiudices hoc casu non valeret qꝛ neuter ꝓcedendo in dicto casu videtur turbare iurisditionē alterius ex quo nihil opponitur ⁊ qꝛ sunt pares ⁊ par in parem nō habet imperium: vt etiam.ͤs.dixi post do.Anto.de bu.Si autem opponatur de ipsis literis tunc aduerte qꝛ aut dati in primis literis ceperunt ꝓcedere in negotio principali.⁊ lis fuit contestata coram eis sed postea habēs scdas literas illas ꝓsentat scdis iudicibus: ⁊ petit per illas ꝓcedi:sed habens primas se opponit ⁊ dicit ꝙ nō debet procedi coram ipsis secūdis qꝛ preoccupata est iurisditio per primas coram quibꝰ est ꝓcessum vsqꝫ ad cōtestationē inclusiue: tunc videt̃ habens primas literas bene excipere ex eo qꝛ habēs scdas contestando litem coram primis videtur illis tacite renūtiasse:cum per illas potuisset declinare iurisditionē primorum si voluisset eo casu quo reuocassent ꝑmas.⁊ ideo si nō fecit est sibi imputandum ⁊ preclusa est sibi via per cōtestationem de cetero opponendi declinatoriā virtute dictaꝝ literarū.⁊ sic videtur ꝙ si excipiens ẜm formam predictam faciat fidem de dicta contestatione coram scdis ꝙ tunc non debēt scdi procedere.imo videtur ꝙ si ꝓcedant dicant turbare iurisditionē primoꝝ.⁊ sic videtur ꝙ possint excōmunicari per primos.arg. dicti.c.j.de officio dele.non enī possunt censeri hoc casu pares primis: ex quo censetur renuntiatum ipsis secūdis literis.Si autē excōmunicarentur ⁊ ꝓcederent ipsi secundi ad aliquā mulctam contentā in primis literis qꝛ non cōpareret coram eis: tunc si al's comparuisset ⁊ opposuisset de ꝑoccupatione facta per primos:⁊ de cōtestatione facta.⁊ de illa etiā ostendisset tunc an valeret ꝓcessus pendet ex dubio de quo superius dixi an quando constat iudici si tñ esset tutum exceptione vt nō teneat coram ipsis respondere si ꝓcedat ad ipsum mulctādum an teneat ꝓcessus: de quo dicetur in dicto.c.ad audiētiam.Si autem non opposuisset coram scdis de preuentione:vel si opposuisset nō fecit fidē de contestatione tunc bene teneret impositio mulcte:qꝛ debuit comparere ad allegādum ⁊ ostendendum de iure suo: vt in.d.l.si quis ex aliena.⁊.d.c.super literis.¶Et ꝑdicta ꝓcedunt quādo secūde litere non reuocabant primas.Si autem secūde reuocabant primas:tunc est magis dubium ꝑpter id qd dixi circa primum casum:sed tamen tene id qd dixi per ea que etiā dixi circa ipsum primum casum.lꝫ do.Anto.de bu.videatur velle ꝙ qñ secunde reuocant primas non possit fieri preoccupatio per primas: ⁊ ꝙ hoc casu non habeat locum.c.vt debitus.sed ecōtra qñ ꝑoccupatio fit per secūdas:lꝫ non faciant mentionem de primis. Sed certe ista opi.do.Ant.de but.est cōtra mentem gloss.⁊ doct.qui videnẗ velle ꝙ possit fieri preoccupatio per primas sicut per secundas:⁊ vtrobiqꝫ videtur esse eadem ratio:⁊ sic idem ius.arg. c.translato.de consti.intelligo tamen ꝙ possit preueniri habens secūdas facientes mentionē de primis qñ fuit negligentia presentandi ipsas scdas al's videret̃ esse secus sicut etiā dicimus in primis literis.ͤs.eo.si autē.⁊.ͅj.eo.plerūqꝫ.¶Nec obst.si dicatur ꝙ ex quo scde lr̃e reuocāt primas ipso iure nō videt̃ ꝙ primi iudices habeant aliquam iurisditionē.ͅj.de offi.delega.ex literis. Et sic videtur ꝙ nō possint citare nec cōsequenter preuenire secundos in preoccupatione iurisditionis : iuxta.c.cū debitus.de app.qꝛ respōderi potest ꝙ lꝫ secūde reuocent primas:tamē valet qd fit per illas anteꝙ ipsis primis iudicibꝰ sint scde litere notificate:vt patet in.d.c.audita.de resti.spo.vt dictum est superiꝰ saluo nisi secunde reuocantes primas essent ꝯcesse motu ꝓprio: qꝛ tunc an esset idem dicendum pendet ex his que dixi.ͤs.eo.ceterū.⁊ ex his que no.Inn.ͅj.eo.cū cōtingat.Si autē coram primis iudicibus non est ꝓcessum ad cōtestationem ⁊ obijcitur de scdis literis:⁊ habēs secūdas presentat etiam illas suis iudicibꝰ coram quibus etiā comparet habēs primas ⁊ opponit de suis: ⁊ dicit ꝙ primi habent cognoscere an sua sit iurisditio:qꝛ prius ceperunt ꝓcedere.An tunc bene dicat fuerunt opi.qꝛ quidam dixerunt ꝙ sic:⁊ tūc non habebit locum practica decre.Alij dixerunt contrarium.⁊ hoc placet Inno.⁊ Joan.and.quia poterit habens secundas dicere ꝙ primi non debent soli cognoscere sed debent secundi simul ꝯueniri cum eis ẜm practicam huiꝰ decretalis:quia semper re integra.i.anteꝙ sit conclusum super causa incōpetentie seu competentie : vel diffinitum admitti debent iudices aliarum literarum si nolunt conuenire ẜm practicam decretalis:⁊ sic potest intelligi istud principiū.Et hoc casu videtur ꝙ nō possint iudices qui ceperunt procedere excōmunicare alios ex quo non dicitur cum effectu preoccupata iurisditio per sententiam ante litem contestatam latam cum possint tales velle conuenire cum eis si hoc allegent anteꝙ sit conclusum seu diffinitum super causa cōpetentie:⁊ hoc maxime si offerens se pa

se paratos procedere ꝭm formã huius decretalis. Idẽ tñ videt͛ ꝛ si hic non offerant ex quo cũ effectu non ꝯ̃r ꝓoccupata iurisdi
20 ctio anteq̃ sit conclusum vel diffinitũ sup cã ꝯpetẽtie.☞†Sed aduerte q2 contra ꝑdicta fortiter facit q2 vr̃ ꝙ per solam citatio
a nem a sit ꝑuenta iurisdictio.j.de appel.vt debitus.sed potest dici ꝙ ꝑdicta procedunt qñ illa pars contra quã agebatur ꝛ faceret ꝓoccupationẽ non fuit in negligentia vtendi suis literis:q2 tũc ꝑ solam citationẽ non fit ꝓoccupatio ꝭm ea que notantur.s.eo. Si aũt vbi p3 ꝙ ps habens secundas literas non faciẽtes mentionẽ de primis non potest ꝓoccupare ꝯtra habentẽ primas: si habens primas non erat in negligentia:ꝛ idẽ vr̃ dicendũ econtra:si habens primas vult ꝓoccupare contra habentẽ secũdas: q2 non videt͛ posse nisi habens secundas sit in negligentia vtendi ipsis secundis:q2 tunc potest vt videnť velle glo.ꝛ doc.l3 do. Ant.de but.aliter hic dixerit vt superius dixi.Si aũt coram primis iudicibus exciperet͛ de secundis literis: ꝛ corã secundis exciperet͛ de primis literis: ꝛ aliud non peteret͛:q2 nulla ptiũ peteret procedi ꝭm practicã huius d͛cretalis:tũc q̃libet posset agnoscere an sua sit iurisdictio p.c.sup literis.j.e.ꝛ si ferrent sentẽtias contrarias sup ꝯpetentia:tunc ꝭm Inn.valeret s̃nia prima lata que transiuisset in rẽ iudicatã:sed de hoc dicendũ vt dixi.s. in simili qñ ferunt sententias contrarias sup cã principali:nam vr̃ ꝙ scd͛a valeat si non fuisset ostensa prima al's secus.Et p ꝑdicta etiã potest patere q̃d iuris si ptes opponant ꝯtra literas coram vtrisq3 iudicibus ꝛ non obstantibus obiectis procedũt ad sententiã sup competentia vel icompetentia an valebit processus ꝛ s̃nia.Et quid si sint contrarie s̃ñe.Si aũt esset oppositũ de literis:ꝛ etiã essent ostense: tunc si scd͛e reuocarent primas videret͛ ꝙ si primi procederẽt non valeret processus p.c.audita.Sed certe illud est verũ si procederẽt sup principali forte eo casu ꝙ non esset necessaria contestatio.Nã al's non pñt procedere inuita altera parte sine qua contestatio fieri non posset.Si aũt non obst. ꝙ facta esset ostẽsio literarũ secundarũ procederẽt primi ad pronunciãdũ sup competentia teneret pronuntiatio: q2 potuerũt cognoscere an sua sit iurisdictio p ea que dixi circa primũ casu3 posset tñ tunc appellari ex quo scd͛e reuocarent primas.Et ꝑdicta procedunt qñ primo inchoatũ est procedi corã primis iudicibus:ꝛ postea corã secũdis fuit inchoatũ procedi:ꝛ processum fuit vsq3 ad ꝯtestationẽ iclusiue:vel etiã si non fuit processum ad ꝯtestationẽ:ꝛ postea etiã primi volunt procedere ꝛ opponit͛ coram secundis de primis literis ꝛ corã primis de scd͛is sine scd͛e faciant mentionẽ de primis siue non:q̃d dicendũ patere potest ex his que dixi circa scd͛m casum:ꝛ ex his q̃ dixi .s.in simili qñ p͛io fuit corã primis ichoatũ procedi:ꝛ demũ corã secũdis siue processum fuerit ad pronũtiandũ sup competentia siue ad mulctam imponẽdã pti:siue ad excõmunicãdũ ꝓmos iudices tãq̃ turbatores:ꝛ q2 ex supra dictis patere potest decisio.ideo non insisto vlterius.☞ Interdũ aũt corã vtrisq3 est oppositũ de literis ꝛ petitũ vt procedãt ꝭm formã huius.c.tũc si iudices aliter procedũt an tenebit processus.Inn.tetigit.s.e. ceterũ vbi refert aliquos tenere ꝙ non valebit processus vt ibi etiã dixi cũ videãtur tunc procedere ꝯtra formã hic datã:ꝛ sic videtur ꝙ non valeat processus p id qđ hr̃.ij.q.vj.diffinitiua.ꝛ plus etiam dicunt aliqui ꝙ etiã si non esset oppositũ de hac decre.ꝛ eius forma seruãda:tñ ex eo ꝙ reuocatũ est in dubiũ de viribus literarũ: ꝛ iudices sunt certificati de tali dubio ꝙ processus erit nullus:s3 cõis opinio est in ꝯtrariũ:vnde dicit Inno.ꝛ Io.an.post eũ ꝛ Compost.ꝙ securius est dicere processum valere nisi apponatur ꝛ appellet͛:q2 ista forma non est substantialis sed de iusticia:ꝛ sic parat iustam cãm appellandi si non seruetur q2 iudices habent iurisdictionẽ in dubio nisi opponat͛:ꝛ quia ꝑuersio processus cause ad cãm nõ h3 vitiare iuxta notata in.l.ij.C.cõi diui.ꝛ in.l.j.C. de app.Et per hoc habes expeditum casum tertiũ quando co-
21 ram vtrisq3 est processum.☞Adde tñ ꝑdictis ꝙ† pendẽte dubio de viribus literarũ corã primis ptes procederẽt corã secundis in negotio principali viderent͛ tacite renũtiare q̃ni mote corã primis.arg.j.de offi.dele.c.gratũ.Et similiter econtra si coram secundis penderet dubiũ de iurisdictione ꝛ ipso pendente procederet͛ coram primis sup negotio principali ꝙ videretur tacite renuntiatũ questioni sup iurisdictione mote corã secundis. Et p hoc sit expedita materia huius ꝑncipij q̃ tãgit hic ꝛ .s.e. ceterũ.licet do.ant.de but.satis cõfuse in illa processit vt patet ex his q̃ tetigi post notabilia.ꝛ etiam super glo.j.in ver.ex hoc ꝛ ex primo dubio.sequitur.§. quoniam.

1 ☞Clausula ꝛ quosdam alios ꝛ clausula ꝛ quibusdam alijs:q̃d operentur.
2 Litere speciales derogant primis generalibus quo ad contenta in specialibus.
3 Per literas generales seu clausulas generales contentas in literis apostolicis videtur attributa iurisdictio delegato.
4 Uices suas alteri committere in presentando non potest patronus antequã vacet ecclesia.
5 Proconsul cui cõmissa est prouincia regenda non habet iurisdictionẽ anteq̃ ingrediatur eam ꝛ an possit cõmittere alij.
6 Libellus generalis quando admittatur.
Uices suas cõmittere alteri an possit delegatus cum clausula generali.
7 Citatio facta contra vnum ex correis ꝛ sic interruptio prescriptionis facta per citationem contra vnum correum valet etiã contra alios correos qui non fuerunt expressati in citatione.
8 Cautionem de iudicato soluẽdo si prestiterit dominus pro procuratore sciente ꝛ non contradicente si moritur ante lit.cõtest. non finitur mandatum datum procuratori.
9 Iurisdictio delegati an finiatur per mortem delegantis.
10 Citatio an requiratur ad perpetuandam iurisdictionem.
11 Litere generales an possint habere effectum simul cum specialibus.
12 Impetratio si est facta contra plures vel super pluribus rebus cum clausula generali an poterit separatim agi prius cõtra vnũ ꝛ postea contra alium.
13 Impetratio ad alium iudicem facta lite pendente nõ valet.
14 Impetratio super vna re specifice contra titium ꝛ quosdam alios ꝛ sic solum quo ad personas interuenit clausula generalis an si vnus de contentis in clausula impetret super eadem re an valebit impetratio.

Quoniam autem.

Hoc intẽdit.Per generalẽ clausulã positam in rescripto delegatus ante expressionẽ personarum vel rerum in eas iurisdictionem non exercet:valet etiã speciale rescriptum qđ ante expressionem predictã conueniendus p clausulam eo tacito impetrauit.h.d.Et p͛io ponitur duplex qđ.scd͛o ad illas rñdet.scd͛a ibi:nos igitur.Et primo ad secũdã deinde ad primam ibi.ꝛ si merito.☞In tex.ibi eũdẽ vigorẽ:supple quẽ habebant generales.Uel dic eundẽ rigorem quẽ sic haberent si non ꝑcederent generales.☞Item ibi eneruatur:ꝛ sic innuit ꝙ p generalẽ iurisdictionẽ habebant super postea spẽliter exp̃ssatis vt priuatio ꝑsupponit habitũ.j.de despõ.impu.ad dissoluendũ. Itẽ ibi superflua.i.soluta.☞Itẽ ibi ꝛ si merito supple clarius loquẽdo. Itẽ ibi exprimendis.i.q exprimi pñt virtute clausule generalis. vel dic exprimendis.i.vt possit exprimere delegatus:ꝛ sic denotabit qđ habet iurisdictionem delegatus sup actu expressionis rerum vel p̃sonaꝝ ꝛ quo ad illud h3 iurisdictionẽ habitu ꝛ actu: sed vt procedatur contra personas non expressas vel sup rebus non expressis non h3 iurisdictionem in actu.vt.j.sequitur s3 bene habet in habitu per id qđ colligitur ex verbo eneruat͛ supra
1 posito.☞†Not.j.qđ interdum in rescripto adijcitur clausula ꝛ quosdam alios.Interdũ clausula ꝛ quibusdam alijs rebus: ꝛ de effectu dictarum clausularũ habetur hic.ꝛ.j.eo.sedes.ꝛ.j.eo. cum in multis.lib.vj.Interdum etiã ponitur simul vtraq3 clau
2 sula vt hic patet.☞†Item not.qđ per literas speciales derogatur primis generalibus quo ad contenta in specialibus etia3 si de illis non fiat mentio:ꝛ sic no.illud vulgatũ qđ generi per speciem derogatur.de quo.s.eo.c.j.ꝛ in regula generi p speciem.de
3 regu.iur.in.vj.☞†Item not.ex verbo eneruatur p literas generales seu clausulas generales contentas in literis apostolicis videtur attributa iurisdictio delegato: nã al's non posset eneruari seu tolli cum priuatio ꝑsupponat habitum.s.titu.j.cũ accessissent.ꝛ.j.de desponsa.impu.ad dissoluendum.ꝛ in.l. decem.ff. de v̇.obli.in.l.manumissiones.ff.de iustitia ꝛ iure.☞Item no.ordinem soluendi dubia vbi plures questiones proponuntur: quia ex solutione vnius sequitur solutio alterius:inchoandũ est a solutione illius:licet talis questio fuerit posterior in propositione facit quod habetur.j.de verbo.significatio.cũ olim.ꝛ no.qđ licet dubia sint proposita tanq̃ distincta tamen si habent cõiunctionem seu connexionẽ debet simul responderi vt hic patet.j.eod. edoceri.j.de sacra.non ite.c.j.ꝛ.ij.☞Itẽ nota qđ delegatus per clausulam quidam alij vel rebus alijs habet iurisdictionẽ super contentis in clausula etiam ante personarũ vel rerũ expressionẽ licet illam ante expressionem non possit exercere.Et sic nota casum in quo quis habet iurisdictionem in habitu sine exercitio
4 ꝛ sic facit ꝭm Io.an.qđ † patronus anteq̃ vacet ecclesia nõ possit vices suas cõmittere alteri in presentando.Glo.tamen fi.hic aliqualiter facit in contrariũ:sed de hoc dicendũ vt consueui dicere in.c.fi.j.de conces.preben.ꝛ ibi etiam dix.☞Itẽ no.ꝭm do. Car.flo.qđ potentius est id qđ est in actu q̃ id quod est in habitu vt colligitur hic ꝭm eũ inquantum ꝭm speciale derogat primo generali.☞Ultimo no.ꝭm eum ex verbo solicite pro cõmendatione querentis.ꝛ hoc ꝭm eum obseruent in simili causaru3 patroni seu aduocati qui resumendo ratiões aduocati alterius partis illas cõmendant dicendo ipsas esse subtiles ꝛ coloratas

a ☞Preuentio an fiat p solã citationẽ.Et de ꝑuẽtiõe iurisdictiõis.vide p bar.i.l. si plures.ff.d͛ le. j.p alexã.in.l. si citius.de v̇. obl.ꝛ in.d.l.si pluribus.d͛ le. j.ꝛ oio p alex. in.l.sepulchri. de sepul.viol. Adde in.c.capitulũ sancte crucis.j.eo.ꝛ in.c.si duo.de procu.in.vj.

tamen in effectu non habere obstare. Et ex pdictis etiã no. commendandã esse solertiã qrentis declarari de dubijs occurrentibus: nã qrendo ꝛ disputando veritas inuenit. ff. de mune. ꝛ hono. l. munex. §. mixta. facit qd habet in. c. vnico. ꝭ. de primicerio. ¶ In glo. ij. in fi. vel dic fm do. Anto. de but. ꝙ in. c. ad ordinẽ vitiatur scdm rescriptũ ex eo qꝛ non fuit seruata forma in impetrando q debebat seruari attenta forma pnilegij gñalis habentis clausulã derogatoriã cũ rescripto nisi seruaretur certa forma. hic aũt dicit ꝙ ex vitio surreptionis non vitiat scdm scriptum spãle lꝫ non faciat mentionẽ de primo gñali. ¶ In glo. iij. in fi. hoc dicit glo. qꝛ aliqui illã materiã hic tractabant: sed certe melius ꝛ competentius tractatur in. c. ij. alle. in glo. qꝛ hic non tractatur qualiter petitio seu libellus concipit sed de virtute clausule generalis rerum vel personarũ. ¶ In glo. in verbo eneruat in fi. facit qd hr in. c. vt debitus. ꝭ. de appel. ꝛ sic vr velle gl. ꝙ si per gñales facta esset expressio ꝛ citatio anteꝙ facta eẽt p spãles ꝙ tunc pualere nt gñales ipsis specialibus: ꝛ idẽ videt hic tenere do. Car. flo. q dicit ꝙ illud qd hic dicit gl. facta citatione p speciales: ꝛ sic vr velle ꝙ secus si esset facta p genarales: procederet hoc fm eũ etiã ante citationẽ si impetrans speciale desijsset dolo vel negligẽtia ipso vti infra terminũ p. c. si aũt. ꝭ. e. ꝛ. ꝭ. e. in. c. plerũqꝫ. nã fm eum speciale habebit pro prio ex quo nõ erat facta expressio per primũ: ꝛ sic habebit locũ qd dꝛ in dictis. c. Sed do. Ant. de but. hic tꝫ contra glo. dicens qd stante impetratiõe specialis species eximitur a genere: ꝛ sic postea nõ possit dari poccupatio qꝛ paria sunt non habere iurisdictionẽ vel habere ꝛ non comprehendere casum de quo querit seu casum specialiter exẽptũ. ꝭ. de off. dele. cũ olim. ꝛ. ff. de legi. tuto. l. in testõ. ꝛ ita tenuit Jo. mona. vt ipse refert sup regula de rescrip. lib. vj. Et ista opinio forte verior de iure p rationẽ preallegatã. tũ propter autoritatẽ glo. forte difficile esset contra ipsam obtinere: pcipue quia Jo. an. ꝛ cõiter alij doc. transeunt cũ glo. ¶ In gl. superflua. in fi. Potes clarius dicere qd ex solutione scde qõnis reddit prima questio superflua. i. soluta. nã ex eo ꝙ dictũ est supra in soluẽdo questionẽ qd p mandatũ spãle eneruat iurisdictio attributa p literas gñales quo ad ipsam cãm spãlem sup qua specialis facta est impetratio: ꝯcludit ꝛ infert ꝙ p generales habebat iurisdictio al's enim non possit eneruari iurisdictio q non esset cũ priuatio psupponat habitũ vt dixi in notabilibus: tũ qꝛ nõ est pfecte declarata pria qõ p id quod dictũ sit eneruari iurisdictionẽ: ideo

5 magis specifice soluit ꝛ declarat in ver. ꝛ si merito. ¶ † In gl fi. ibi. §. vlti. ibi dꝛ ꝙ proconsul. cui cõmissa est puincia regẽda anteꝙ ingrediat prouinciã iurisdictionẽ non hꝫ: ꝛ ideo illã non cõmittit. glo. tũ infra tꝫ ꝙ in casu isto põt cõmittere. in ver. põt ergo cõmittere: sed ad istũ. §. non rñdet. Dic ꝙ ibi est casus diuersus: nã ideo ibi prohibet cõmittere ante ingressum ne faciat morem in eundo ad prouinciã: sed si non posset accedere bene põt cõmittere alteri iurisdictionẽ vt ibi pꝫ in. l. seq. q incipit aliqñ. ꝛ hodie etiã indistincte cõmittit etiã anteꝙ ingrediatur: lꝫ non sit impeditus p id qd hr in auť. de collatoribus. §. ad hec. col. ix. et no. in. d. l. aliqñ: ꝛ facit etiã qd no. ꝭ. de offi. leg. in. c. nouit. ¶ In ea. gl. ibi. q. ij. c. vlti. ibi dꝛ ꝙ non vocatur qs ad conciliũ priusꝙ sibi significetur quid opponat vt veniat paratus ad rñdendũ: ꝛ dicit Host. ꝙ illud. c. vltimũ. non loquitur in ciuilibus sed in criminalibus in quibus specificari opꝫ in citatorio ea q obijciunt. Dicit etiã Host. ꝙ in casu huius. §. facta est expressio psonarũ: lꝫ non sit facta expressio rerũ: poterit tũ citare psonã expressatã: sed citatus non tenebitur rñdere ante expressionẽ rerũ: quia nõ posset tunc bene deliberare quod haberet rñdere ex quo non apparebat sup qua re haberet rñdere. ¶ In ea. gl. ibi. c. significãtibus. istud. c. facit p dicta glo. ꝙ possit cõmittere ex eo qꝛ ibi citatus per libellũ generalẽ in quo non erat res specificata comparuit ꝛ fecit specificari. ¶ In ea. glo. ibi. §. curare. iste. §. etiã facit ex eo qꝛ lꝫ de incerta quantitate pecunie sit actũ vt qꝛ petebatur interesse iudex dꝫ conari vt fiat expressio. ꝛ sic vr quod valeat petitio seu libellus generalis: lꝫ peti possit p aduersariũ ꝙ fiat specificatio. Et de hoc habent legisse tex. cũ gl. in. l. fi. C. de anna. exceptio. vbi patet qd libellus generalis procedit si non obijcitur.

6 ¶ † In ea. glo. ibi. ptinentijs suis. ꝛ facit ꝙ admittitur libellus

8 generalis: ᵃ ꝛ per consequens eodẽ mõ vr qd delegatus cũ clausula generali possit alteri cõmittere vices suas: ꝛ istud etiam vr finaliter glo. tenere vt pꝫ ex sequentibus: ꝛ hoc etiam tenuit hic Host. Nec obstat ꝙ non hꝫ exercitiũ iurisdictionis ante res vel psonas expressas: quia verũ est vt possit pcedere: sꝫ bene habet exercitiũ sup ipsis psonis vel rebus exprimendis. vt etiam tetigi. super text. vbi hoc probatur fm. c. vnam expositionẽ quã ibi tetigi: ꝛ eoipso ꝙ delegat alteri exercet iurisdictionẽ quã habet ꝛ si derogat in genere videt cõmittere exercitiũ qd hꝫ super exprimendis rebus ꝛ psonis seu vt fiat expressio psonarũ ꝛ rerum ideo nimirũ si potest delegare ꝛ alteri cõmittere vices suas: non

a Libellus gñalis an ꝛ qñ admittať. vide p bar. post gl. in l. j. ff. de edẽdo in. l. fi. C. de anna. excep. in. c. abbate. de re iudica.

poterit tũ subdelegatus procedere ante expressionẽ rerum ꝛ personarũ: sicut nec poterat ipse delegatus. ¶ Et p pdicta pꝫ an in casu huius. §. delegatus possit alteri committere vices suas ante factam expressionẽ rerũ vel personarũ: ꝛ similiter an possit citare de quo superius tetigi. ¶ In eadẽ gl. ibi non intendit hoc est falsum: quia imo intendit in spẽ expressata priuare primos iudices p speciale rescriptũ cum p speciale cõmissionẽ derogetur generali. ꝭ. eo. c. i. ꝛ. ꝭ. de reg. iur. generi p spẽm. li. vj. ¶ In ea. glo. ibi. quantũ ad non expressas psonas supple quando citatio fuit facta de psonis expressatis in rescripto al's questio non haberet dubiũ: quia si nulla pcessisset citatio per mortẽ delegantis re integra ex toto expiraret iurisdictio per ea que habentur in. c. lꝫ. ꝛ

7 c. gratum. ꝭ. de offi. dele. ¶ In eadẽ glo. ibi. l. vlti. ibi dicit ꝙ † citatio facta contra vnũ ex correis: ꝛ sic interruptio prescriptionis facta p citationẽ factam contra vnuꝫ correum valet etiam con-

8 tra alios correos qui non fuerunt expressati in citatione. ¶ † In eadẽ glo. ibi. si defunctus. ibi dicitur ꝙ si dominus qui prestitit cautionẽ de iudicato soluendo pro pcuratore sciente ꝛ non contradicente mortuus est ante litẽ contesta. non finitur mandatũ datum procuratori: imo cogitur prosequi iudiciũ: tamen si dñs viueret posset ante litẽ contestatam libere reuocare procuratorem. l. ante litẽ. ff. de procu. cum ibi notatis. ꝛ sic videt ꝙ fortior

9 sit reuocatio expressa ꝙ tacita. ꝛ p consequens facit ꝙ † non reuocetur iurisdictio delegati p mortẽ delegantis etiam quo non expresso: tũ contrarium tꝫ glo. p. c. gratum. ꝛ. c. licet. de offi. dele. que. c. faciunt pro glo. hoc modo: quia rescriptũ habens clausulam generalẽ videtur habere vim pluriũ rescriptorum: allegat. d. Cardi. flo. argu. l. scire debemus. ff. de verb. obligatio. Sed certum est ꝙ si sup exprimendis ꝛ contentis sub clausula essent impetrata specialia rescripta extinguerentur morte mandantis re integra vt in dictis iuribus: ergo idẽ dicendũ quando impetratio facta est cum clausula generali. nec obstat qd habetur in. d. l. fi. de duobus reis. quia ibi est speciale in correis debendi vt citatio facta contra vnũ intelligat facta contra alium. ¶ Glo. autẽ hic dꝫ intelligi in his qui non sunt correi. Itẽ non obstat. l. si defunctus. quia alio casu loquitur vt ibi pꝫ: ꝛ pro glo. bene facit. c. significauit. ꝭ. eo. vbi patet ꝙ ante expressionẽ non videtur iurisdictio radicata seu fixa in delegato: ꝛ ideo si conueniendus per clausulam moritur re integra, eius successor p illud rescriptum contrauenire non poterit vt hic voluit glo. ꝛ cum glo. concor. et glo. in pallega. c. licet. ꝛ cũ glo. concor. Vincẽ. ꝛ Goffre. vꝫ ꝙ reuocetur iurisdictio quantum ad non expressa etiam si super expressis sit perpetuata iurisdictio: ꝛ idẽ etiam voluit Hostiẽ. lꝫ fm eum sit argu. contra quod habetur in. l. antepenul. ff. de officio assesso. vbi dicitur ꝙ mortuo legato cesaris seu principis salarium residui temporis detur assessoribus quia non stat per eos. Sed certe ille casus est diuersus non aduersus vt patere potest ex supradictis. Innocẽ. vero videtur hic tenere contrariũ videlicet ꝙ durat iurisdictio sup non expressis dũmodo ceperit vti iurisdictione sup expressatis per decreta. gratũ. de officio deleg. remittit tamen ad decretalem licet. eo. titu. vbi tenuit contrariũ. ꝛ sic videtur ibi tenere cum glo. ꝛ ista videtur esse cõmunis opinio vt patere potest ex supradictis. d. Anto. de but. hic videtur concordare opiniones: nam dicit ꝙ si psone vel res cõtente sub clausula habẽt connexitatẽ cum psonis vel rebus expressis: tunc potest procedere opi. quã hic posuit Inn. p. l. vlti. C. de duobus reis. ꝛ quia connexorum idẽ est iudicium. ꝭ. ti. j. translato. secus si non habẽt connexitatẽ sed sunt omnino separate: quia tũc tot videntur esse iurisdictiones quot sunt persone ꝛ res. l. scire debemus. ff. de verbo. obli. ideo tunc si facta est ppetuatio in psonis vel rebus expressatis: quia super illis facta sit citatio non intelligetur facta ppetuatio quo ad res vel psonas contẽtas sub clausula. Si aũt esset facta perpetuatio in psona aliqua vel re comprehensa sub clausula: quia sup illis facta sit citatio: tunc videtur eẽ magis dubium an intelligatur esse facta ppetuatio quo ad res alias vel psonas contentas sub clausula etiã separatas propter d. l. scire debemus. que vult qñ vnica est conceptio stipulationis continens sub se plures res etiam separatas censetur vnica stipulatio: puta si qs promittat oẽs seruos suos: lꝫ secus sit quando res exprimuntur in stipulatione quia tunc tot videnť stipulationes quot res vt ibi pꝫ. ꝛ sic videretur ꝙ ex quo plures res vel psone comprehendunť sub vnica conceptione vt in clausula generali ꝙ propter vnicã conceptionẽ censeat vnica delegatio quo ad ipsas res vel psonas contentas sub illa clausula: ꝛ sic videretur ꝙ ppetuata iurisdictione per citationẽ in vna re vel psona contẽta in clausula: intelligatur etiã facta ppetuatio in alijs contentis sub clausula. glo. tũ ꝛ doc. videnť hic tenere contrariũ sed non rñdent ad. d. l. scire debemus. potes dicere ꝙ lꝫ qñ vnica est stipulatio comprehendens sub se plures res propter vnã conceptionẽ censeat vnica quo ad effectũ: de quo ibi dicit Bar.

quia res

quia res contenta in tali stipulatione non intelligetur esse specialiter promissa nec proprie possit peti tanquam promissa sed tanquam inclusa in ipsa stipulatione tamen clausula generalis de qua hic licet sit sub unica conceptione comprehendens plures res et plures personas: ex quo sunt separate perpetuatio facta in una non proderit in alia per ea que habentur. j. e. significauit ubi satis videtur expressum: et ideo quo ad materiam nostram non habet locum consideratio. d. l. scire debemus.

10 ¶ † Item aduerte quia dicit hic do. An. de but. quod predicta procedunt tenendo quod ad perpetuandum iurisdictionem requiratur citatio prout videtur esse communis opinio de qua in. c. licet. j. de offi. dele. secus si teneremus quod per actum alium citeriorem contestatione: et sic etiam ante citationem possit fieri perpetuatio: prout tenuit Hosti. in. d. c. licet et gl. valde notabilis in. c. ne aliqui. de here. in vj. Nam tunc secundum eum presentatio rescripti coram delegato et acceptatio illius vel etiam electio notarij occasione rescripti inducet perpetuationem quo ad omnia quia tales actus sunt communes etiam quo ad contenta sub clausula. Nec ob. secundum eum quod in personis et rebus non videtur habere exercitium ante expressionem: ut hic videtur dici quia illud verum sup principali sed sup preambulis bene habet. unde habet et iurisdictionem ad faciendum exprimi res vel personas ut etiam superius tetigi. ¶ Sed aduerte quia etiam tenendo quod per actum citeriorem contestatione possit fieri perpetuatio: tamen non videtur quod per solam presentationem rescripti et acceptationem inducatur perpetuatio: quia per hoc nullum actum exercet circa sibi commissa: sed per electionem notarij vigore rescripti bene posset dici satis exercuisse aliquem actum iurisdictionalem. Ideo tunc posset procedere quod inducatur perpetuatio ut ipse dixit. Et predicta faciunt ad questionem de executione cui fuit data potestas prouidendi alicui de beneficio vacaturo in certa prouincia si contingat quod fecerit inhibitionem in duabus ecclesijs: et postea moriatur delegans an poterit tunc prouidere in alia ecclesia ubi non fuit facta inhibitio. Concludit Composto. quod si inhibitio fuit generalis licet solum fuerit publicata in duabus ecclesijs intelligetur perpetuata potestas etiam quo ad alias ecclesias: secus si solum fuisset facta in una vel duabus ecclesijs: quia tunc quo ad alias non esset perpetuata: de quo Joan. and. post Compost. in decretali. c. sancte crucis. j. e. Sed de hoc dicendum ut hodie habetur in. c. executor. de conces. preben. in. vj. ubi patet an talis inhibitio generalis possit fieri. Ideo de hoc dicendum ut ibi. ¶ Sed contra gl. pot opponi quod si ante expressionem factam de contentis sub clausula generali impetretur rescriptum speciale nihilominus possit postea fieri expressio: et illa facta videtur quod rescriptum generale preferendum sit speciali. Nam quando fiat expressio trahetur retro ad diem date: quia rescriptum habens clausulam generalem videtur concessum sub conditione quo ad contenta in clausula si fiat expressio. Conditio autem postquam euenit trahitur retro ad tempus in quo fuit apposita. l. potior. ij. responso. ff. qui po. in pigno. habeantur. et facit quod no. j. e. si pro te. li. vj. do. Car. flo. hic dicit quod ista potuit esse ratio dubitandi in hoc tex. sed ratio decidendi fuit quia licet sit verum quod conditio trahatur retro tamen trahitur sine preiudicio dispositionis facte medio tempore. ut in. d. c. si pro te et ideo hic non trahitur retro in preiudicium illius qui impetrauerat rescriptum speciale. ¶ Secundo potest opponi quod †

11 litere generales non possint habere effectum simul cum specialibus: quia si habens generales conueniat habentem rescriptum speciale sup alia re quam expressa fuit in speciali durante eodem iudicio non poterit reus reconuenire actorem coram alio iudice etiam sup alia causa per. c. dispendia. §. reus quoque. de rescrip. lib. vj. et sic non poterit ipse reus conuentus tunc uti suo speciali rescripto. ¶ Item econuerso si habens rescriptum speciale conueniat habentem rescriptum cum clausula generali: quia non poterit ipse conuentus etiam sup alia re interim reconuenire ipsum habentem speciale rescriptum: et sic videtur quod in casu huius. §. generales litere non possint habere effectum sine specialibus per rationem preallegatam: et per ea que habetur in. d. c. dispendia. propter hoc dixerunt quidam quod iste. §. est correctus per. d. c. dispendia. quia ut dixi siue ceperit agere habens generales siue ille qui habet speciales non possunt simul habere effectum per. d. c. dispendia. hec solutio non est bona cum iurium correctio sit euitanda de elec. cum expediat. li. vj. Ideo secundo pot dici quod id quod hic dicitur habebit locum re integra: quia poterit habens generales preuenire in conueniendo habentem speciale rescriptum sup alia re. Et similiter econtra poterit preuenire habens speciale rescriptum habentem rescriptum generale. ¶ Uel tertio pot dici quod habens generales si conueniat habentem speciales licet non possit reconueniri durante iudicio: tamen saltem lite finita poterit habens speciales literas ipsum habentem generales conuenire super re contenta in suo rescripto speciali seu literis specialibus. Jo. and. dicit quod etiam plane potest procedere quod hic dicitur etiam hodie quando impetrans speciales non erat expressus in generalibus nec aliam causam habuit cum ipso qui impetrauit generales nisi illam sup qua sunt impetrate litere speciales: et sic non poterit conueniri virtute generalium sed solum virtute specialium agi poterit. ¶ †

12 Ulterius querit hic Inno. quid si facta est impetratio contra plures vel sup pluribus rebus cum clausula generali an poterit separatim agi prius contra unum postea contra alium: vel prius pro una re postea secundo pro alia: et concludit quod sic: nec ob. c. in literis. j. de offi. dele. quia ibi loquitur quando iudex est functus officio suo quo casu non potest ulterius se intromittere: sed hic per pronuntiationem factam contra unam personam vel sup una re non pot dici quod sit functus officio suo: ex quo sup omnibus non pronuntiauit: facit quod legitur et no. ff. de arbi. in. l. quid tamen. Nec ob. etiam predictis. §. eo. ad hec. quia ibi patet solutio. et etiam tangetur in. c. seq. et de materia no. per glo. in. c. cum. j. eo.

13 in. vj. ¶ † Secundo querit Inn. quid si aliquis pendente causa sup qua fuit citatus impetrat literas sup alia re ad alium iudicem: licet non possit reconuenire agentem coram alio iudice per decretalem, dispendia. §. j. j. eo. in. vj. An saltem finita causa conuentionis poterit agere contra illum contra quem impetrauit lite pendente. Si enim ante lit. pendentiam impetrasset procederet tunc quod dicitur in hoc. §. et quod superius etiam dixi in secunda oppositione, allegat Inno. quod finita dicta causa qua pendente impetrauit possit conuenire ipsum contra quem impetrauit lite pendente quod habetur in c. prudentiam. §. sexta. j. de offi. deleg. et insti. qui. mo. testa. infir. §. non tamen. et. l. posthumus. ff. de iniusto testa. ubi ab initio inutile validatur cessante impedimento: contrarium tamen Inno. quia tempus date est inspiciendum. §. eo. eam te. et facit quod notatur. j. eo. super literis. ¶ Et ad contraria respondet quod procedunt quando tempore testamenti et mortis processus poterat dici legitimus: sed in casu nostro erat illegitimus tempore impetrationis. Compost. vero tenet contra Inno. dicens quod licite potuit impetrare rescriptum etiam lite pendente ad finem ut uteretur illo ipse impetrans conuentione finita et non prius: nec aliquo iure videtur prohiberi impetratio pendente lite: sed conuentio seu contractio ad alium iudicem. Et hoc etiam tenuit Spec. in titu. de reconuentio. §. j. versi. quid si ipse. Idem etiam videtur hic tenuisse Jo. an. et do. Cardi. floren. sed ut dicit hic do. Anto. de. butr. videtur quod opinio Innocen. sit verior per. c. dispendia. §. j. ubi satis videtur expresse quod non valeat impetratio facta lite pendente ad alium iudicem.

14 ¶ † Tertio querit hic Innoc. quid si super una re specifice puta super iure patronatus impetretur contra titium et quosdam alios et sic solum interueniat clausula generalis quo ad personas: an si unus de contentis sub clausula impetret super eadem re valebit impetratio. Inno. hic in effectu videtur concludere quod aut fit impetratio per contentum sub clausula super ipsa re specificata iam illo qui sub clausula continebatur specificato et expresso ac citato: et tunc non valebit impetratio ex quo iam ipse fuerat citatus et specificatus non ex viribus huius capituli. si tantum. sed etiam ex viribus autentice. et consequenter. in. l. cum papinianus. C. de sen ten. et interlo. om. iudi. et. j. eod. c. fi. et de rescrip. dispendia. lib. vj. Quandoque vero ante expressionem persone factam virtute clausule generalis fuit facta impetratio per unum ex contentis in dicta clausula sup eadem re super qua facta fuerat impetratio cum clausula generali et personarum. et tunc dicit Innocen. quod si talis persona sic impetrans haberet aliquam communitatem in re sup qua fit impetratio cum illo qui impetrauerat cum clausula generali personarum: et tunc quia ratione talis iuris poterat suum ius reducere coram iudicibus impetratis per illum qui impetrauit cum clausula generali personarum: et sic iudices poterant dici communes ex quo ius super quo vult agere secundus impetrans erat connexum uni contento sub primo rescripto: tunc non valebit impetratio coram alijs iudicibus: quia propter communitatem iurium primum rescriptum se extendebat ad eum: et sic secundum eum esset surreptitium ideo non valeret: et de communione iuris seu actionis pot poni exemplum in actione pro socio familie herciscunde vel communi diuidundo per quas plures possunt habere ius commune ut de se patet: vel etiam secundum Inno. posset poni exemplum in actione tutele intelligo directe et contraria. Nam per illam potest tutor habere actionem contra illum qui fuit suus pupillus: et similiter econtra qui fuit pupillus contra tutorem. Idem dicebat in restitutione in integrum per id quod habetur in auf. si omnis. C. si ut se ab heredi. abstineat. ¶ Et idem secundum eum quando negotium est commune ratione indiuidui et ubi esset idem negotium ad cause defensionem. j. de app. c. si una. et idem dicit si fuisset impetratum sup confirmatione electionis: cum tunc possint se plures opponere: facit quod not. in c. sup eo. j. de elec. Si autem impetrans secundo impetraret sup alia re et sup iure separato a specificato in primo rescripto impetrato cum clausula generalium: tunc dicit quod licet aliquibus videatur quod non valet impetratio: tamen verius videtur quod valebit impetratio ex quo primorum iurisdictio nullo modo se extendebat ad id super quo impetrauit secundus comprehensus sub clausula seu qui comprehendi poterunt sub clausula generalium personarum alias sequeretur absurdum videlicet quod ipse secundus frustraretur potestate agendi pro iure suo consequendo: quia secundum predictorum opinionem

non possit impetrare: et hac de causa nõ posset agere de illa alia re corã ordinario ex quo comprehendi poterat sub clausula generali psonarũ qđ non est dicendum: et ideo concludit ꝙ poterit impetrare sub alia re ad eosdẽ iudices primo impetratos: vel etiã quo ad alios et etiã coram iudice ordinario agere: et si prius inceperit agere coram ordinario: vel etiã coram iudicibus ꝑ ipsum impetratis ꝙ citetur ꝑ literas generales valebunt litere et etiam processus: qui fiat coram eis etiã dato ꝙ primus qui impetrauit cum clausula generali psonarũ non postposuerit in ipsis literis de dolo vel negligentia: quia de hoc non est curandũ sm Inn. ex quo facta est notificatio super alia re ꝙ specificata in primis. ¶ Ultimo dicit hic Compost. per hanc decre. ꝙ tantũ valet expressio facta corã iudice etiã absente aduersario quantũ valeret si in literis essent expresse res et psone: sola tñ expressio sine citatione non equiparatur citationi ꝑ quã iurisdictio perpetuat. j. de offi. dele. c. gratũ. et c. licet. qđ est verũ tenẽdo ꝙ exigatur citatio ad perpetuandũ iurisdictionẽ: al's si ille actus expressiõis factus corã iudice ipso autorante haberet inclusum exercitium iurisdictionis: et sic inducere perpetuationẽ: lʒ aũt non induceret ꝑpetuatio saltẽ vʒ quo ad hoc expressio qꝫ sup expressis non poterit fieri impetratio nisi fiat mẽtio de prioribus literis et clausula generali saluo eo qđ dꝫ in c. plerũqꝫ. j. e. et dicit etiam Compo. ꝙ ista expressio personarũ et rerũ poterit fieri sine citatione: vt si iudex mittat ad aliquẽ qui potest cõprehendi sub clausula et dicat scias qđ talis ꝑ tales literas te conuenire intendit sup tali re facit qđ no. in. c. ij. j. e. in. vj. et qđ legitur et not. j. in. c. sequẽ. et hec sufficiãt de isto. §. in quo dicta do. Ant. de but. satis corrupte habentur: sed per superius dicta satis patere possit quid dicere voluit et quid sit tenendum.

1 Liberalitas cõmendatur in principe.
2 In clausula generali personarum non intelligũtur includi maiores expressis: sed in generali clausula rerum maiores res expressis bene videntur includi sed agens super eis non debet audiri. et nume. 4.
3 Multitudo effrenata vitanda est.
5 Surreptio an ipso iure habeat vitiare rescriptum.
6 Genus restringitur ex iuris interpretatione sm qualitatem specierum ꝑcedentium enumeratarum.
7 Excommunicatus cui subtracta est gratia sedis apostolice non potest impetrare.
8 Dictio in, in compositione ponitur quandoqꝫ pro non et quandoqꝫ pro valde.
9 Maiores persone que dicantur et que minores.
10 Grauiora negotia que dicantur
11 Expresso predio an possit per clausulam generalem agi super decimis.
Expresso episcopo cum clausula generali et quidam alij an poterit alter episcopus conueniri.
12 Sub clausula generali personarum cum dicitur et quidam alij an comprehendantur maiores persone expressis.
13 Testator si legat vina et omnia dulcia cõprehenduntur omnia vina dulciora expressis: licet non comprehendantur alia dulcia que sunt separate nature seu qualitatis.
14 Concessa villa cum omnibus iuribus suis non intelligunt̃ concessa spiritualia: vt sunt decime et similia.
15 Expresso clerico per clausulam generalem et quibusdam alijs an poterit conueniri laicus vel etiam monachus.
16 Expresso de corporali an veniet in corporale in clausula gñali.
17 Concessa prebenda et omnibus iuribus in certo loco an comprehendãtur spiritualia.
Expressa certa quãtitate pecunie an per clausulam generalem poterit agi super castro: et expressione facta de mercennario an poterit ꝯueniri domininus: et an expressa actione reali poterit ꝑ clausulam agi personali.
18 Per clausulam generalem non comprehenduntur persone vel res diuerse qualitatis in rescriptis.
19 Dictio alius in rescriptis ad lites contra laicos et quosdam alios an includat clericos.
20 Allegans fraudem vel dolum probare debet.

a ¶ Sedes. de multiplici sede vide ꝟ p. d. Fel. remissiue tamen.
b ¶ Dignitas ẽ administratio rerũ ecclesiasticarũ cũ iurisdictiõe sm archi. in. c. j. de ꝯsuetu. lib. vj.

a Sedes[a] apostolica. h. d. Per clausulã quidã alij vel res alie appositã in rescriptis non conuenit multitudo nec persone vel res maiores expressis: pares vero vel minores sic nisi malitiose fieret expressio: et duo facit nam primo ꝑmittit constitutionis cãm. In scđa submittit ipsam cõstitutionẽ: secunda ibi: nos igit̃. In qua scđa circa quatuor ꝓuidet. Primo circa psonas. Scđo circa multitudinẽ. Tertio circa res. Quarto circa fraudulentam expressionem: secunda secũde ibi: sed nec tertia ibi: nec sup. quarta ibi: si quis vero. ¶ † Not. j. ꝙ decet principẽ esse liberalẽ sic etiã decet eius beneficiũ cẽ mansurum de reg. iur. in. c. indultũ. lib. vj. ¶ Not. ꝙ sedes apostolica ꝯsueuit esse liberalis petẽtibus aliquid ab illa: dicebat tñ. Egi. ꝙ magna videbatur liberalitas dare plumbum pro auro vel argento: facit quod dicetur cũ glo. j. ¶ No. ꝙ non dꝫ abuti qs literis apostolicis facit quod habet̃. j. c. proxi. ¶ No. ꝙ malitijs est obuiandum. facit. j. de diuor. quãto. et quod habetur in. l. in fun
2 do. ff. de rei vendi. ¶ † Not. ꝙ expressis minoribus et vilioribus psonis in rescripto non veniunt maiores et digniores sub clausula generali personarum: et not. bene vt hic tangit do. Anto. de but. ꝙ in clausula generali personarũ non intelliguntur includi maiores expressis: et sic videt̃ ꝙ quo ad illos ipso iure non tribuatur iurisdictio: sed in clausula rerũ in generali maiores res expressis bene videntur includi sed agens sup eis non dꝫ audiri vt hic dꝫ in versi. nec sup: et sic videtur ꝙ quo ad ipsos maiores tribuatur iurisdictio de mero iure licet possit impetrans repelli exceptione: et sic facit ad id quod no. in. c. rodulphus. j. eod. Et ad id qđ etiam hic tangit Inno. vcꝫ quid si omissa exceptione de maioritate psonarũ vel rerũ litigetur cum maiore vel supre maiori an tenebit processus et sñia. Nam Inn. hic tenuit ꝙ sic propter tantã prorogationẽ. Sed benrardus tenuit cõtrarium in. d. c. rodulphus. de quo remittit Jo. an. ad ibi no. Nam videt̃ ꝙ in maioritate personarũ procedat opinio Ber. sed in maiori-
3 tate rerũ opi. Innocẽ. ꝑ id quod. s. dixi. ¶ † No. euitandam esse multitudinẽ effrenatam. i. absqꝫ freno seu certo numero: facit. j. de testi. cũ causam. et qđ tangitur hic in glo. in verbo effrenatã. et quod habet̃ in. c. cum in multis. j. e. in. vj. vbi hodie ista multitu-
4 do restringit̃ ad quatuor quo ad psonas vbi ꝑtꝫ. ¶ † No. ꝙ sub generali clausula concernente res non veniũt grauiora vel maiora rebus seu negotijs expressis. facit quod habetur in cle. non potest de procur. ¶ No. ꝙ sub clausula generali veniunt res vel psone pares vel minores expressis saluo nisi facta fuerit fraus.
5 ¶ Itẽ no. illud vulgatũ ꝙ † mẽdax peccator carere debet penitus impetratis: et sic ꝑ verbũ penitus videret̃ ꝙ surreptio habeat vitiare ipso iure rescriptũ: sed certe hoc non procedit in literis contentiosis ad lites vt dictũ fuit. s. e.ceterũ. et no. j. e. ad au-
6 dientiam. et ibi dicetur. ¶ † Ultimo no. qđ genus vr̃ restringi ex iuris interpretatione sm qualitatẽ specierũ precedentiũ enumeratarũ: facit quod habet̃ in. l. fin. §. cui dulcia. ff. de vino et tritico legato. ¶ In gl. j. ibi iuste iudicate et c. facit qđ habet̃ j. c. nouit.
7 j. de iudi. ¶ † In ea. gl. in fi. vel dic sm Ho. ꝙ dicit̃ gratia ex eo qꝛ excõicatus cui subtracta est gratia sedis apostolice non põt impetrare. j. e. c. j. in. vj. vel dic planius ꝙ est gratia in concedendo rescriptum ipsi impetranti ex eo quia posset nolentẽ impetrare remittere ad ordinariũ sicut facit princeps seu imperator. l. imperatores. ff. de appel. et in auš. de man. princ. §. sit tibi. col. iij. et hoc in rescriptis ad lites. In rescriptis aũt ad beneficia potest dici gratia saltẽ in cui dando iuxta id qđ legitur et notatur in. c. relatũ. j. de ꝑben. ¶ In gl. ij. ibi ineleganter põt exponere. i. nõ eleganter. hoc fit. s. ꝙ expressis minoribus veniatur ad maiores vel potes exponere sm. d. Car. flo. in eleganter. i. valde elegãter
8 hoc fit. s. ꝙ nominatis minoribus nõ veniant maiores et sic † dictio in exponet̃ pro valde: vt in. l. gallus. §. ille casus indifficilis. ff. de libe. et posthu. et vtraqꝫ expositio bona. Sed prima vr̃ conuenientior: et sm vtrãqꝫ bene cõtinuat̃: qđ sequitur in gl. ¶ In ea. gl. in fi. pro ꝑdictis etiã allegat Jo. an. dictum Hiero. in epistola ad oceanum prima vel dicit quale est principiũ talis censetur esse regula. facit qđ habet̃. j. de bap. in. c. maiores. ¶ In gl. iij. ibi deniqꝫ et ibi etiã de hoc per glo. et in. c. quia nonnulli. j. de cleri. non resi. ¶ In ea. glo. ibi habere dignitatẽ. i. meliorẽ statũ
b et sic improprie accipitur dignitas[b] ibi. quia serui non pñt habere dignitatẽ. l. generali. C. de tabu. lib. x. et dicitur habere meliorem statum et sic quodãmodo dignitatẽ seruus scriptor respectu serui deputati ad opera rustica. ¶ In ea glo. j. gl. dist. multi. ibi
9 dicit̃ ꝙ † ille est maior qui est iustior. facit qđ habet̃. viij. q. j. verior. in vlti. glo. ¶ In ea. glo. ibi contra ibi dicit̃ maior q est nobilis in dignitate. ¶ In ea. gl. ibi lex est. ibi dicit̃ maior ille qui est maior natu hoc est scientia vel etate vt ibi colligit̃ iuncta gl. ¶ In ea. glo. ibi criminationes ibi clerici dicunt̃ maiores respectu laicorũ. ¶ Itẽ ibi. §. parentes. ibi. post tritauum ascẽdentes appellãt̃ maiores. ¶ Item ibi. l. maiorẽ. ibi appellatur maior cui maior summa debetur. ¶ Itẽ ibi presumitur contra aliquẽ si forte dicat si ibi violentiam ab alio illatam quia id non ꝑsumitur ex quo erat magnus et sic potens. ¶ In ea. gl. ibi si hoc etiã intuebitur. et sic videtur velle glo. ꝙ relinquat arbitrio iudicis que dicantur psone maiores. vel minores. et que negotia dici debeant minora vel maiora: quia non bene põt dari certa doctrina. vt dicit gl. et hec est etiã cõmunis opinio de qua etiã in Spe. de rescrip. presenta. §. ratione cause. in prima et secunda col. Innocen. tñ hic dicit ꝙ psone minores et viliores dici pñt ille de q-
10 bus habet̃ in. l. humilẽ. C. de incest. nup. ¶ † Que aũt dicantur

grauiora

grauiora negotia dicit q͛ cause spirituales criminales vel deli-
berate vel alie que scandalum grauius faciunt. Sed vt dixi cōi
ter tenetur ꝙ relinquat̄ arbitrio iudicis que dicant̄ psone mino
res ⁊ viliores. ⁊ que cause dicantur grauiores. tñ fateor ꝙ pote-
rit arbitriū suum informare fm ea que dicit Inn. ⁊ dicebat hic
11 Pet. obtentum fuisse ꝙ† expresso pdio nō possit per clausulam
generalē agi sup decima. arg. ī. de restit. spo. c. frequens. ad fi. li.
vj. dicit etiā q͛ expresso epo cum clausula generali quidā alij al
ter eps poterit conueniri. secus si in clausula addatur talis eps
⁊ quidā alij clerici iniuriant̄ sup tali re ⁊c. q͛ tunc nō comprehen
ditur alius eps. ⁊ sic non poterit p dictā clausulam cōueniri q͛
id tunc nō videt̄ fuisse de mente scribentis ex quo dixit ⁊ quidā
12 alij clerici. fm Pet. ⁊ Compost. ¶ † In ea. gl. ibi alij enim. pro re
citatione huius versiculi posset exponi ꝙ sub clausula generali
psonarum cum dicitur ⁊ quidam alij comprehenduntur etiam
maiores psone. quia nomine populi continent̄ etiā senatores vt
hic dicitur in glo. ⁊ q͛ etiā dictio alij nō sēmp facit positionem. i.
nō semp implicat similia ⁊ vt pꝫ in iuribus alleg. in glo. Io. ix.
vbi dicit̄ suspensi sunt duo alij latrones neqꝫ cum eo. Et pro pdi
ctis etiā potest allegari. quia clausula generalis ⁊ in definita vr̄
ꝙ indistincte sit intelligenda. ar. ī. de priuile. q͛ circa glo. voluit
respondere ꝙ tex. iste procedit in rescriptis. sed contraria loquū
tur in alijs casibus: ⁊ pōt esse ratio fm glo. quare secus in rescri-
ptis: q͛ aliter proceditur contra maiores: aliter contra minores
vt hic tangit̄ in gl. in versi. ⁊ est ratio. Et cū glo. vr̄ in effectu cō
cor. Inno. vcꝫ ꝙ in rescriptis pcedat ꝙ fiat restrictio vt clausu-
la non cōprehendat psonas vel res maiores vel grauiores ex-
pressis: sed potius talis clausula generalis subiecta post enume-
ratione specierū restringatur: ⁊ sic in alijs causis erit secus: vnde
secus est in procuratoribus fm Inno. ⁊ Host. Nam lꝫ ibi nomi
nentur psone minores vel res contra maiores: ⁊ sup grauiori-
bus virtute clausule generalis poterit agi. Sed contra eas for-
titer facit cle. non potest. de pcu. ⁊ loquitur in materia procura-
tionis: ⁊ tñ dicit non comprehendi maiora vel grauiora in clau
sula generali. Glos. ibi laborat in solutione ⁊ obscure vr̄ loqui:
adeo ꝙ fm do. Ant de but. in illius intellectu doc. interdū male
se inuoluunt ⁊ male pcipiunt intellectum gl. tñ fm eū mens gl.
vr̄ esse ꝙ si exprimantur cause non requirentes speciale manda
tum: ⁊ subijciatur clausula generalis: tunc pcedat dictū Inno.
secus si exprimantur alij casus requirentes speciale mandatū ⁊
subijciatur clausula generalis: q͛ tunc non comprehenduntur
sub clausula grauiora expressis. Et ita loquit̄ dicta cle. Et sit rō
diuersitatis fm eum quia primo casu materia est lata fm ius cō
mune ideo latius intelligitur. Sed in secundo casu materia est
stricta ⁊ cōtra ius cōmune q͛ cōmuniter non veniunt casus re-
quirentes speciale mandatū non exprimant̄ psertim qñ sunt ca
sus odiosi: ⁊ qui facerent cadere in penā opponentem: ideo tunc
strictius intelligit̄ vt non comprehendat grauiora. Nam fm eū
satis videt̄ fatigari clausula in comprehendendo casus requirē
tes speciale mādatū absqꝫ eo ꝙ comprehendat maiores vel gra
uiores: facit q͛ notatur in simili per legistas in. l. j. in prin. ff. de
acqui. pos. ⁊ ideo in materia stricta vt est materia rescriptoꝝ pro
cedit hec decre. ⁊ similiter vbi aliter materia est de se stricta in q̄
ponitur clausula vt contingit in casu dicte cle. non pōt Aduer-
te tñ quia posset dici ꝙ mens illius cle. ⁊ glo. ibi fuit ꝙ expressis
casibus aliquibus requirentibus speciale mandatū: ex quibus
dominus non incideret in penā: tunc sub clausula generali non
veniunt casus p quos dominus posset incidere in penā: q͛ in du
bio non videtur dñs aliquid mandare procuratori p quod pos-
sit ipsum facere cadere in penā p id q͛ habetur in. l. si procura-
tor. ⁊ quod ibi notatur p Barto. ff. de condi. indebi. facit etiā q͛
habetur in. l. iiij. §. si procurator. ff. q͛ quisqꝫ iuris. ⁊ de electio. si
compromissarius. lib. vj. ⁊ ideo talia censent̄ grauiora expressis
vt sicut non comprehendantur sub clausula generali: ideo forte
esset secus si alio respectu essent grauiora: quia istud videt̄ senti-
re glo. in dicta cle. nō potest si bene ponderet̄ q͛ tene menti. Et
concludit hic do. Ant. de but. ꝙ interdū genus profert̄ indefini
te absqꝫ aliqua enumeratione specierū ⁊ tunc generaliter intelli
gitur nisi subsit aliqua ratio restringendi p id quod habetur in
c. si. §. de consti. ⁊ facit q͛ no. glo. in dicta cle. nō potest in verbo
grauiora. ⁊ q͛ habetur in. l. j. ff. de procu. Quandoqꝫ vero ge
nus profertur cū aliqua enumeratione specierū: ⁊ tūc interdum
ampliatur genus ad ea que al's non comprehēdebantur in ge-
nere: vt patet ex his que habentur in. c. qui ad agendū. de pro-
cur. lib. vj. Interdū vero restringitur ipsum genus vt hic patet.
An autem restringuat̄ considerat quatuor casus semp: nam in
terdum inter spēs enumeratas ⁊ id quod agitur comprehēdi in
clausula generali datur excessus in quantitate ⁊ qualitate: qñqꝫ
datur excessus in quantitate tantū: qñqꝫ datur excessus seu di-
uersitas solum in qualitate: qñqꝫ vero datur diuersitas qualita
tis in parte tantū ⁊ in parte conuenientia. Primo casu dicit ꝙ
siue loquamur in materia larga siue stricta tales spēs diuerse in
quantitate ⁊ qualitate non comprehendent̄ sub clausula: de ma
teria larga probatur in. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vino ⁊ tritico lega.
de stricta probatur in dicta clemen. non pōt: ⁊ hec dicit vera ni
si in clausula generali adijciat̄ aliqua dictio ampliatiua sui na-
tura maiora expressis: ponit exemplū si impetretur super procu
ratione ⁊ alijs iuribus archidiaconalibus: nā includitur insti-
tutio ⁊ destitutio propter dictionem illam archidiaconalibus:
licet sit maior ꝙ procuratio per no. per Inno. ī. de offi. archi. di
lecto. Et similiter econtra si addiceretur in clausula generali di
ctio restrictiua tunc restringet vt non comprehendat etiā pares
expressis: exemplū si impetretur contra epm ⁊ contra quosdam
alios clericos. nā tunc comprehendet clericos ⁊ nō epos ratiōne
adiuncti vt etiā superius dixi. ¶ Secundo casu qñ datur exces-
sus ⁊ sic diuersitas in sola quantitate: tūc dicit ꝙ in materia lar
ga comprehenduntur sub clausula generali etiā maiora expres-
13 sis. Exemplum pꝫ in. §. cui dulcia. vbi pꝫ ꝙ † si testator legat vi-
na ⁊ oīa dulcia comprehendūtur oīa vina dulciora expressis lꝫ
non comprehendant̄ alia dulcia q̄ sunt separate nature seu q̄li-
tatis quia sint dulcia que non sint loco potionis vt pꝫ in. d. §. cui
dulcia. ⁊ facit ad predicta q͛ notauit Inno. in. d. c. dilecto. ī ma
teria libelli que censetur esse lata. ī. de cau. pos. ⁊ proprie. cū eccle-
sia. In materia aūt stricta licet sit diuersitas in sola quantitate ⁊
non in qualitate non cōprehendunt̄ maiora expressis vt est ca-
sus in dicta clemen. non potest. ⁊ superius etiā tetigi: ⁊ p hoc vi-
detur ꝙ expressa certa quātitate in rescripto in valde maiori nō
possit quis conueniri per clausulā generalē: sed si in modico esset
maior esset secus facit q͛ notatur in proemio huius libri vbi di
citur ꝙ regulariter de modico non est curandū qñ autem dica-
tur modico maior relinquatur arbitrio iudicantis. ¶ Item licet
non possit in casu pdicto agens comprehendere maiores expres
sis: tñ bene comprehendentur minora: vnde expresso epo ⁊ adie
cta clausula ⁊ quidā alij poterit clericus conueniri. ī. eod. rodul
phus. dicit tñ do. Ant. de bu. predicta vera nisi forte minora dif
ferrent etiā in qualitate p no. p glo. in dicta clem. non potest. in-
quantū dicit ꝙ expressa causa fidei vel epali in procuratorio non
comprehendet̄ vt pcurator possit opponere crimina vel defun-
ctus. ¶ Tertio casu qñ impetrans vult cōprehendere sub clau-
sula generali illa que sunt diuersa in qualitate a spēbus expres-
satis. Concludit do. Ant. de but. ꝙ isto casu etiā in materia lar-
ga non venient sub clausula generali: nec comprehendunt̄ res
diuerse qualitatis vt probat̄ in preallegato. §. cui dulcia. vbi loquit̄
in materia legatoꝝ in quibus longa fieri debet interpretatio. l.
in testamētis. ff. de reg. iur. ⁊ tñ ibi non veniunt sub clausula ge
nerali res q̄ sunt diuerse qualitatis: ⁊ ideo si testator legauit ali-
cui vinū q͛ erat in amphoris ⁊ dulcia omnia veniēt dulcia alia
que sint loco potionis: non aūt alia dulcia que non sint loco po-
tionis vt ficus vel alia similia: ⁊ multominus in materia restri-
cta comprehendent̄ res diuerse qualitatis per ea que habentur
hic: ⁊ in cle. non potest. de procur. Intelligit tñ predicta procede
re qñ esse qualitas multum diuersa. Et quādo dicatur multum
diuersa dicit relinquendum arbitrio iudicis. Precipue in mate-
ria sui natura lata alle. quod no. Inn. in. c. dilecto. de offi. archi-
dia. vbi dicit ꝙ si aliquis petat obediētiā ⁊ alia episcopalia ⁊ ex
vi dicte clem. generalis non poterit petere illa que non sunt de-
bita de iure cōmuni: lꝫ sint debita de iure cōsuetudinario: q͛ an
simpliciter sit verū ibi tangetur. allegat etiā quod no. Inn. in. c.
14 ex literis. ī. de iurepatro. vbi dicit ꝙ † si eps concedit villā cū oī-
bus iuribus non censetur concedere spiritualia vt sunt decime
⁊ similia: quāuis concessio ⁊ donatio de se sit latissimi iuris. ī. de
dona. cum dilectus. ⁊ p hoc etiā dicit ꝙ expresso potente in diui
tijs non comprehendet̄ sub clausula potes in dignitatem: lꝫ ali-
15 qui contra fm eum. ¶ Item per predicta infert ꝙ † expresso cle
rico p clausulam generalem non poterit cōueniri laicus propter
diuersam qualitatē professionis: facit quod habetur. ī. de insti. c.
ij. ⁊ quod notatur etiā. ī. e. significauit. quod sequitur etiā hic. d.
Cardi. flo. lꝫ videretur dicendum oppositum per id quod tetigit
gl. cum clericus censeatur maior laico: ⁊ sic videretur ꝙ tāꝙ mi
nor sub clausula generali comprehendatur: tñ Abb. hic tenuit
quod supra dixi videlicet ꝙ non comprehēdetur propter diuer
16 sitatē qualitatis. ¶ † Per predicta etiā dicit do. Anto. de but.
ꝙ expresso de corporali non venit incorporale: nec expresso cle-
rico comprehendetur in clausula generali monachus vel econ-
tra: ⁊ similiter expresso epo vel archiepiscopo nō poterit p clau
sulam generalē conueniri dux vel baro. aut iperator allegat no.
in Spec. de rescripti psenta. §. ratione autem cause. in prin ⁊ se-
cunda col. Refert tamen Io. an. dicere in addi. Spec. super. d. §.
ratione autē ꝙ stilus curie habet ꝙ enumeratis clericis seu si-
gnificatis per clausulā generalem comprehēdatur religiosus: q͛

quia licet sint qualitates diuerse non tñ multũ differũt qꝛ com
pꝛehendunť sub eodẽ genere. xij. q. j. c. duo sunt genera. vbi dicit
qd duo sunt genera ꝑsonarũ. s. clericoꝛum ⁊ laicoꝛũ ⁊ sub verbo
clericoꝝ ibi vr̃ compꝛehendere monachos. ¶ Quarto ⁊ vltimo
casu qñ inter expꝛessa ⁊ illa que aguntur compꝛehendi non est di-
uersitas in totali qualitate: sed participant in pte eadẽ qualita-
te ⁊ in parte nõ: ⁊ tunc concludit ꝙ in materia larga talia com-
pꝛehendenť sub clausula generali. Exemplũ ponit qñ alicui cõ-
17 ceditur ꝓbenda ⁊ † oĩa iura in certo loco nõ compꝛehendentur
ſm eum spiritualia ex eo qꝛ ꝓbenda saltẽ in parte hꝫ quid spiri-
tualitatis lꝫ habeat etiã tempoꝛalia. j. q. iij. si quis obiecerit. alle-
gat no. per Inno. in. d. c. ex literis. in pꝛima gl. ⁊ ꝑ ea que dixi in
pꝛimo casu: etiã dicit ꝙ expꝛessa certa quãtitate pecunie non po
terit ex vi clausule generalis agi sup castro. qꝛ videtur esse diuer
sum qualitatis ⁊ quantitatis. Et idem dicit ꝙ facta expꝛessione
de mercẽnario non poterit cõueniri dñs vel alius qui illi pꝛeest
eadem ratione qꝛ videntur differre in qualitate ⁊ quãtitate. Itẽ
dicit qd expꝛessa actione reali non poterit ꝑ clausulã agi actione
personali. Et sic velle Inn. in. c. cũ olim. j. de offi. delega. vbi per
Jo. an. in nouel. in gl. que incipit: vñ iudices ⁊ in gl. que incipit
spãli: in nouella ante glo. An aũt includanť etiã criminales sub
clausula generali. Inn. in loco ꝓalle. dicit quod nõ etiã si expꝛes
se sint ciuiles actiones descendẽtes ex crime quia in dubio nõ in
cluduntur in rescripto cause criminales vt ibi voluit Inno. ⁊ fa
cit qd no. de rescriptis stipendia. li. vj. ⁊ sic transit hic do. An. de
18 but. q in effectu vt pꝫ ex ꝓdictis vult qd † ꝑ clausulã generalẽ non
cõpꝛehendanť persone vel res diuerse qualitatis in rescriptis. ⁊
ideo expꝛesso clerico vt pꝛedixi sub clausula gñali nõ cõpꝛehen-
detur laicus nec econtra. Nec expꝛesso ꝓdio venit castrũ nec ecõ
tra: nec expꝛesso ꝓdio veniunt decime nec ecõtra. Et similiter ex-
pꝛesso epõ non poterit per clausurã ꝯueniri rex vel baro. ¶ Sed
aduerte quia si pondereť litera ista huius. c. non videreť ponde-
rare diuersitatẽ in qualitate: sed an sint res vel persone maioꝛes
expꝛessis. Et ideo vr̃ ꝙ expꝛesso clerico ꝑ clausulã generalẽ pos-
sit conueniri laicus: ⁊ hoc expꝛesse tenuit Vin. hic ⁊ Specu. post
eũ in ti. de rescrip. pꝛesenta. §. rõne cause. Et hoc ideo qꝛ laicus est
minoꝛ clerico: vt voluit glo. ideo ꝑ clausulã generalẽ an poterit
conueniri laicus facta expꝛessione de clerico ante clausulã: lꝫ se-
cus econtra quãuis Abbas hic tenuerit contrariũ ꝓpter diuer-
sam qualitatẽ ꝓfessionis vt superius dixi. Et ꝓ ꝓdictis etiam fa
cit qꝛ vt voluit etiã Vin. ⁊ refert Spe. in loco ꝓallega. lꝫ expꝛesso
episcopo nõ possit ꝯueniri rex ꝓpter excellẽtiam dignitatis. j. de
ma. ⁊ obe. solite. tñ poterit conueniri comes: ⁊ sic aperte vult qd
etiã sub clausula contineanť illa q̃ sunt diuerse qualitatis. ⁊ ista
opi. vr̃ de iure verioꝛ ꝑ istũ tex. qui non ponderat diuersitatẽ in
qualitate: sed solũ an sint maioꝛa vel grauioꝛa expꝛessis: ⁊ ꝓ hoc
qꝛ absonũ vr̃ dicere qd expꝛesso castro non possit quis conueniri
per clausulã generalẽ sup ꝓdio. Nã ⁊ etiã verisimiliter mens cõ
cedentis rescriptũ vr̃ satis fuisse qd sup ꝓdio possit conueniri ex
quo est res minoꝛ re expꝛessata. Et ꝑ ꝓdictũ etiã videtur qd etiã
expꝛessata decima poterit ꝑ clausulã generalẽ qs conueniri sup
ꝓdio vel sup aliqua pecunie quantitate lꝫ secus ⁊ econtra: qꝛ de
cime tanꝙ̃ res spũalis censeť maioꝛ. ar. j. de ma. ⁊ obe. in. c. soli-
te. dicit tñ Jo. and. in addi. Spec. qd expꝛessa decima nõ poterit
quis cõueniri sup ecclesia cũ illa censeať res maio. ¶ Itẽ ibi etiã
dicit qd expꝛessa certa re ꝑ clausulã generalẽ non poterit qs con
ueniri super actiõe iniuriarũ: qꝛ illa censeť eẽ magna cã ex eo qꝛ
qui est cõdẽnatus in actione iniuriarum efficiť infamis. j. de re
iudi. cũ te. cũ ibi notatis: nec ob. ꝓdictis inquantũ dicit nõ debe-
re simpliciter attendi diuersitatẽ qualitatis qd habeť in. l. fin. §.
cui dulcia. ff. de vino tritico ⁊ oleo legata. vbi genus etiã in ma-
teria lata ꝓut est in materia legatoꝛũ videť restringi ad similia
in qualitate spẽi enumerate: quia rñderi põt qd vt dicit Bart. lo
quitur qñ genus ponitur in adiectiuo indeterminato: nã ibi te-
statoꝛ relinquit vinum qd erat in amphoꝛis contentũ: ⁊ dulcia
omnia: ⁊ dꝛ ibi qd veniunt illa que sunt dulcia ⁊ sunt loco potio
nis: ⁊ non alia dulcia: ⁊ sic nõ facit contra: quatenus hic loquiť
de clausula rerũ qꝛ ibi est genus habens substantiuũ ⁊ non sim-
pliciter adiectiuũ sed tũc videreť obstare ei illud qd hic diciť de
clausula ꝑsonarũ. sed potes dicere ꝙ ibi loquiť in materia lega-
toꝛũ in qua mens testantis esse videť ꝓut ibi dꝛ: sed hic loqmur
in materia rescriptoꝝ in qua dꝫ attendi mẽs ꝓpꝛie rescribẽtis q̃
vr̃ esse vt nõ pondereť qualitas: sed an sint maioꝛes vel dignio
res ꝑsone expꝛssis: ⁊ in rebus seu negotijs an sint maioꝛa vel gra
uioꝛa expꝛessis: ideo illa solũ attenduntur: ⁊ hec rñsio põt adapta-
ri ẽt ad clausulã rerũ. Et ꝓ ꝓdictis etiã facit qd not. Jo. an. in. d.
c. cũ olim. abbas vbi vr̃ velle qd expꝛessa actione reali veniat ẽt
sub clausula actio ꝑsonalis nisi ex circunstãtijs aliud appareret
⁊ sic vr̃ intelligere. d. Inno. ibi. Et hec opinio vr̃ verioꝛ de iure.
Et sic videreť seruanda nisi de stilo curie aliud appareret: qꝛ tũc

a ¶ Dictio alius ĩ rescripto ad lites cõtra laicos ⁊ quosdã alios includit clericos. ro ta ĩ dec. lxxiiij. si cleric⁹ in nouis.

b ¶ Debet pꝓbare. An aũt ⁊ qñ dol⁹ cuꝫ dolo ꝯpenseť. vid ꝑ. d. Dy. ⁊ Imo. ff. sol. mat. l. de viro.

ille esset seruandus. j. de cri. fal. in. c. ꝙ̃ graui. Et ex ꝓdictis vr̃ qd
do. Ant. in hac materia non videť ex toto omnino bene dixisse
19 ꝑ ea que dixi superius. ¶ † An aũt dictio alius[a] habeat ĩplicare
a tangit etiã hic. d. Ant. de bu. ⁊ concludit ꝙ si poniť inter ea que
sunt opposite rõnis nõ hꝫ implicare ꝑ id qd hr̃. xj. dist. in. c. quis
nesciat. ⁊ ꝑ illud qd posuit hic glo. dũ dicit suspensi sunt duo alij
latrones ⁊c. Idẽ dicit si ponitur inter ea que sunt diuerse rõnis
lꝫ non opposite: qꝛ tunc etiã non implicat: sed diuersitatẽ not. vt
si dicatur titius est alius a martino: facit qd hr̃ in. c. cũ volũtate.
j. de sen. ex. ⁊ in. c. officij. de peni. ⁊ remis. qñqꝫ poniť inter spẽs q̃
sunt paris rõnis: ⁊ tunc facit positionẽ ⁊ sic implicat ꝑ id qd ha
beť ĩ auť. hoc inter liberos. C. de test. Qñqꝫ vero poniť inter ge-
nus ⁊ spẽs: ⁊ tũc qñqꝫ ampliat genus ſm eũ. vt in. c. qd ad agen
dum. de ꝓcu. in. vj. qñqꝫ restringit genus ad spẽs paris quali-
tatis ſm distinctionẽ superius recitatã post eũ: sed tu potes di-
cere melius ⁊ bꝛeuius ꝙ ex suo significato ꝓpꝛio ⁊ ex sua natu-
ra dictio alius ĩplicat similia: facit qd leg. ⁊ no. in. l. si fugitiui. C.
de ser. fu. fallit si ratio subiecte materie aliud ĩducat vt in exẽplo
gl. ⁊ aliqd ꝑ gl. in ꝓemio digestoꝝ circa fi. ⁊ in auť. vt defun. seu
funera defun. in pꝛin. col. v. ⁊ ibi ẽt ꝑ Ja. de bel. aliqd etiã ꝑ Cy.
in auť. sed ne curialẽ. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ ꝑ gl. in auť. q semel in gl. q̃
incipit sic loquiť. C. quõ ⁊ qñ iud. ⁊ ideo in rescriptis qꝛ in eis fie
ri dꝫ stricta interpꝛetatio ⁊ non recedi a ꝓpꝛio significato vt. j.
eo. rodulphus. facit positionẽ ⁊ sic implicat similia: ⁊ ꝑ ꝯñs stat
ꝓpꝛie vt hic pꝫ. ¶ In gl. effrenatã. in fi. Et aduerte qꝛ istud. c. cũ
in multis. hodie est. c. ij. j. e. in. vj. ⁊ vt ibi dꝛ nomina ipsoꝝ q̃tuoꝛ
qui pñt cõpꝛehendi sub clausula personarũ debebunt expꝛimi
in pꝛimo citatoꝛio: siue pꝛio fiat citatio de expꝛessis siue pꝛio fiat
de ꝯtẽtis sub clausula. Et cautũ est ꝙ in ipsa citatiõe fiat expꝛes
sio vt ibi dꝛ: tñ sufficit si fiat in actis tpe huius pꝛie citationis: lꝫ
nõ expꝛimanť ipsa noĩa in pꝛio citatoꝛio vt voluit gl. in. d. c. cũ
in multis. ¶ Et no. etiaꝫ ꝙ restrictio illa que fit ꝑ quatuoꝛ ꝓce
dit in clausula ꝑsonarũ: sed in clausula rerum nulla fit ibi restri
ctio qꝛ ibi hoc nõ dꝛ: ⁊ sic vr̃ standũ huic. c. dũmodo nõ fiat ex-
tensio ad lites exoꝛtas post datas rescripti. j. e. c. fi. ¶ Quid aũt
si concessum fuerit rescriptũ contra oẽs quos ĩpetrans noĩaue-
rit: dicit Inn. in. d. c. cũ in multis. ꝙ restringeť ad quatuoꝛ ꝑ. d.
c. Jo. an. ibi tꝫ contrarium qꝛ tunc est omnino vniuersalis ⁊ nõ
indefinita: de qua indefinita loquitur. d. c. cũ in multis. ⁊ etiam
istud: sed foꝛte opi. Inno. verioꝛ. quia non videť ꝙ teneat com-
missio generalis per quã omnia negotia impetrantis cõmittun
tur. vt. s. e. ad hec. in pꝛima lectione: ⁊ ideo vr̃ ꝙ si cõmittiť iuris
dictio contra oẽs quos noĩauerit ⁊ sup oĩbus rebus nominan-
dis vr̃ qd debeamus tenere. d. Inno. vt fiat restrictio vel dicere
debeamus qd nõ vꝫ talis cõmissio ꝑ ea q̃ habenť in. d. c. ad hec.
s. eo. ¶ In glo. pe. in fi. ⁊ hic de intellectu ipsius. c. ad hec. vt ibi
plene dictũ fuit. ¶ In glo. fi. ibi ipsum repellendum: ⁊ cum hoc
cõcoꝛdat etiã Host. ⁊ Goff. dicentes ꝙ in odium dolosi violen
ti pꝛesumitur ꝙ ad grauamẽ alterius sic impetrauit: facit quod
habetur. j. e. nonnulli. Pe. de sanso. tenet vltimã opi. glo. hic po
sitam per rationẽ positã in pꝛin. glo. videlicet quia ille qui dolũ
20 allegat vel fraudem: † id debet pꝛobare[b] ⁊ istud etiã videtur te-
b nere glo. in. c. cum in multis. j. eo. lib. vj. in glo. que incipit. i. illo-
rum in versi. ⁊ si queratur vbi dicit qd nõ potest de expꝛessis: sꝫ
contentis sub clausula conuenire aliquem pꝛiusꝙ̃ cõueniat ex-
pꝛessum nisi foꝛte in fraudẽ expꝛessisset ꝑ hunc text. ⁊ sic dicebat
Bar. bꝛix. tenere in sua venereali de qua ibi per glo. in quo autẽ
poterit hoc tenẽdo constare: de hoc dicit hic Vincẽ. qd poterat
de hoc constare si pꝛobetur ꝙ imperatoꝛ hoc dixit: facit qd no-
tatur per Dy. in regula. pꝛo possessoꝛe. de regu. iur. libꝛ. vj. ⁊ per
Cy. in. l. fulcinius. §. quid sit latitare. ff. ex quibus causis in pos.
eatur. vel ex alijs circunstantijs per ea que habentur in dicto. c.
ij. de remis. lib. vj. ¶ Vltimo põt opponi de. c. fi. de simonia vbi
mandatũ datum de dispensando cũ monachis compꝛehendit
etiã abbatem: sed illud ideo qꝛ nemini fiebat pꝛeiudiciũ: ⁊ erat
beneficium pꝛincipis: ideo ibi lata fit interpꝛetatio per id ꝙ ha-
betur in. l. fina. C. de constit. pꝛinci. hic vero in rescriptis ad lites
que sunt restringenda. vt. j. e. c. fi.

1 ☞ Lex generalis sequẽs an tollat statutũ ciuitatis pꝛecedens.
2 Actoꝛ ante libellum poꝛrectum desistere potest ab agendo post impetrationem literarum ⁊ etiam post citationem.
3 Renuntiare liti an videatur quis per ista verba nolo litigare.
4 Pluribus literis ab eodem super eodẽ negotio ad diuersos iudices impetratis vtens perdit cõmodum literaruꝫ.
5 Litere plures ad diuersos iudices impetrate super eodem negotio an valeant.
6 Rescriptum pꝛimum vbi est inualidum etiã ope exceptiõis valet secundum licet de pꝛimo non faciat mentionem.
7 Trahens reum ad diuersos iudices super eadem causa perdit causam.

Ex tenore literaruz. Non valent rescripta ad diuersos iudices sup eodē negotio ab eodem impetrata: si vtrūqz fuit vsus impetrator. h. d. Et est cōis diuisio. scd'a ibi: nos igitur. ℂ In tex. ibi ad alios iudices: isti fuerūt iudices primo loco impetrati per ipsuz. R. Itē ibi noluit litigare supple forte ex eo quia non citatus fuisset abbas p ipsos primos iudices ꝛ comparuisset ipsum honorauerunt prout erat decens ratione dignitatis sue abbatialis: de quo p̄sbyter dedignatus corā eis amplius noluit litigare. ℂ Itez ibi ꝛ. ī. deciditur ꝙ postea impetrauit literas ad illos de quibus in suprascriptione vel etiā prius impetrauerat: ꝛ modo illis est vsus: non faciebant tū iste secūde mentionē de primis vt etiā. ī. patet. ℂ 1 No. ex tex. primo ꝙ fm rescriptū non faciens mentionē de primo non tollit illud: secus tū est in legibus seu constitutionibus quia prima tollitur per secundā [a] illi contrariā licet de prima non fiat mentio in. c. j. de constit. in vj. ꝛ que sit ratio diuersitatis ibi tangitur per glo. nā ratio est qꝛ prima constitutio est inserta in corpore iuris ꝛ sic illius verisimiliter habeē notitia: sed non sic de primo rescripto verisimiliter habeē notitia. Itez cū maiori maturitate fit constitutio ꝙ rescriptū ꝛ ideo secus in constitutionibus ꝙ in rescriptis. ℂ No. illud vulgatū ꝙ fraus ꝛ dolus nemini dꝫ ꝓdesse facit qd habetur in. c. ꝑrece. ℂ No. ꝙ qui contra vnū super eodez negotio īpetrat ad diuersos iudices diuersa rescripta ꝛ eis vtitur perdit cōmodū illoꝝ. ℂ 2 No. ꝙ post impetrationē literarū ꝛ ēt post citationē videē actor posse desistere ab agendo ante libellū porrectū: secus si postea p que habentur in auē. qui semel. C. qūo ꝛ qū iudex. ꝛ in. c. cām que. ī. de dolo ꝛ contu. Et no. etiā ex predictis ꝙ actor potest renuntiare rescripto a se impetrato etiā post p̄sentationē an aūt hoc facere possit inuito reo recurrendum est ad notata p Io. an. post Inno. ꝛ Hosti. ī. de resti. spo. in. c. ex conquestione. ℂ 3 No. ꝙ per hec verba nolo litigare videē quis renuntiare liti. Et no. bene ꝙ per renuntiationē litigij lite nonduz incepta ꝛ libello nondū porrecto lꝫ interuenerit citatio quis nō videtur ꝑdere substantiā actionis nec ꝑdere iꝰs deductū in iudicio ꝛ sic dicit do. Anto. de but. limitare posse. l. postꝙ liti. C. de pac. de quo ibi dicendū vt per legistas. ꝛ p Inno. in. c. veniens. ī. de renun. ℂ No. practicā opponendi dilatoriā contra iudicē qꝛ potest excipi ꝙ non dꝫ procedere in causa. ℂ 4 Ultimo no. ꝙ ex vsu pluriū literarū impetratarū ab eodē ad diuersos iudices super eodē negotio perdit impetrans cōmodū literarum: ꝛ sic videtur ꝙ non sunt nulle litere ipso iure: sed solū priuetur cōmodo ꝛ vtilitate earū qd videē intelligendum si opponatur fꝫ do. Ant. de butr. ℂ In glo. j. pro recitatione glo. pōt opponi ꝙ debeat valere primū rescriptū si scd'm non facit mentionē de prio vt patet. s̄. e. ceteroꝝ. huius timore facta est glo. in hac materia ꝛ glo. que est iuncta in. c. j. s̄. eo. satis plene tractat materiā rescriptoꝝ. ꝛ prosequitur hic glo. qū plures litere sup eodem negotio impetrantur. Quo casu considerat duos casus principales. Nā aut est impetrans ab eodem aut a diuersis ꝛ in quolibet dictoꝝ casuum subdistinguit vt in ea patet. ℂ 5 In. ea. gl. ibi vt dixi valent. ꝛ sic vult glo. ꝙ qū impetrantur super eodē negotio plures litere ad diuersos iudices si impetrantur ad cautelā valent. Et qū dicantur fieri ad cautelā glo. etiā exemplificauit vt in ea pꝫ ꝛ cum glo. concordat Vin. Tancre. Goff. ꝛ Inno. ꝛ etiā Guil. in Spec. in ti. de rescrip. p̄senta. §. ratione forme. ver. Item excipiē ꝙ duo: sed Host. hic tenuit contrariū per hanc literā que vr̄ ponderare impetrationē ꝛ non vsum in versi. nos igitur. ibi super eodem negotio impetrantis. Nec ob. qd dicit gl. de morte. qꝛ poterit impetrans sibi prouidere faciendo ibi cōmitti dignitati vel faciendo de primo mentionē in secundo vel impetrando cū clausula ꝙ si oēs ꝛc. ℂ Et pro hoc etiaz allegabat mentem delegantis a quo talia rescripta videntur surreptitie retenta ex quo sunt diuersa rescripta ꝛ diuersi iudices. facit. ff. iudi. solui. l. cum apud. quasi velit ꝙ non videaē esse mens delegantis velle valere scd'm velut surreptitium impetratū si non faciet mentionem de primo. Io. an. placet opi. glo. que est rationis vt pꝫ ex supradictis: mouetur quia non videt aliquid interesse rei: ex quo actor altero illorum solo vtitur: ꝛ precipue qū vtitur primo in cuius impetratione certū est ꝙ non fuit vitiū. Si aūt vteretur secundo tunc dicit ꝙ possint habere locū ratiōes Host. ꝛ ideo fm Io. an. sit cautus impetrās vt vtaē primo rescripto ꝛ non scd'o. d. Ant. de bu. hic dicit ꝙ si constat ꝙ fraudulenter sint scd'e impetrate tūc non valent: ꝛ sic procedat opi. Hosti. Si vero constat quo ad cautelā tunc valebunt. In dubio aūt si de hoc dubitaē: dicit ꝙ si incepit vti primis videtur impetrasse quo ad cautelā: cū in illis non fuerit vitiū: vt dicit Io. an. secus si incepit vti secundis. Gl. tū non videē hic facere differentiam an incipiat vti primis vel secundis dūmodo non vtatur vtrisqz: ꝛ cū hoc etiā videtur sentire domi. Car. flo. nec ob. litera. in ver. nos igitur dum dicit impetrantis: ꝛ non dicit vtentis qꝛ dꝫ intelligi de impetratione effectuali. ar. de pe. di. j. §. hec aūt verba. ꝛ sic de impetratione cū vsu ꝑut hic fecit: qꝛ vtrisqz fuit vsus vt pꝫ ex litera. Tutius tū videē esse qd vtatur primis si superuiuant iudices ipsarū primarū p id quod dicit Io. an. ℂ In ea gl. ibi ꝛ discordāt in data supple. Sed cōcordant in forma vt bene adaptetur ratio glo. que. ī. sequiē. Tū aduerte vt dicit Host. ꝙ cū glo. ī. dicit ꝙ nihil tunc videē interesse que valeant non vr̄ bene dicere: quia imo etiā posset tūc interesse propter lites exortas post datam primi rescripti: ꝛ añ datam secundi ad quas extenderetur fm rescriptū si valeret ꝛ non primū: ꝛ ideo propter hoc in secundo videē qd sit necesse mētionem fieri de primo: ratio aūt glo. non videē probare eius dictū qꝛ si nihil interest que valeant: ergo ita debent valere scd'e sicut prime cū tū glo. dicat de primis tantū nisi dicaē qd gl. voluit dicere qd altere tantū debēt valere ex quo non interest q̄ valeant istius sit qd prime potius valeant. ar. offi. de iudi. in. l. qui prior. lib. vj. Et hec ꝓcedunt qū discordāt in data: nec in forma hꝫ locum qd sequiē in versi. si vero. ℂ In ea. glo. ibi cū nō ignoretis ibi super eodē negotio quis hꝫ legatū in iudicem ꝛ etiam ordinarium loci: ꝛ sic non est absonū ꝙ quis sup eodem negotio habeat plures iudices. ℂ In ea. glo. ibi. Si vero sint diuerse vt qꝛ data est diuersa ꝛ etiā forma vel saltim forma est diuersa aut aduersa seu contraria. ℂ In ea. glo. ibi. Si autē litere impetrantur hoc propter secundū casum principalem quando diuerse litere impetrantur a diuersis ꝑsonis. ℂ In ea. glo. ibi mutuo se impediunt: vel fm Host. consuli debebit superior per ea que habenē in. c. sane. el. ij. ī. de offi. dele. quod dicit procedere etiam si forma esset eadē cum causa processus posset intricari: quia possent iudices vnius rescripti condemnare alij absoluere: facit qd dictū fatit. s̄. eo. ceterū. ꝛ. c. pastoralis. ꝛ quia gl. tetigit quando annus est lapsus a tēpore primarū. tangit Io. an. quid si nō sit lapsus. Concludit ꝙ si secunde faciunt expressam mentionē de primis valent scunde. Si autem nullā faciunt mentionē valent prime s̄. eo. ceterū. Et si esset dubiū an facerent sufficienter mentionem de primis: tunc recurrendum est ad practicam. c. pastoralis. s̄. e. ℂ In ea gl. ibi vt debitus de hoc dic vt plene dictum fuit. s̄. e. c. j. ꝛ. c. si aūt. ℂ 6 In glo. in fi. Not. bene ex glo. ꝙ vbi primum [a] rescriptum est inualidum etiam ope exceptionis: valet secūdū [b] licet non faciat mētionē de primo. Idem voluit glo. in. c. cū nostris. ī. de conces. ꝑben. ꝛ. ī. eo. in nostra. in prima glo. Et istud ēt cōmuniter tenetur: pro quo bene facit quod habetur. s̄. e. ex parte. s. ꝛ quod habetur in regula non p̄stat. de reg. iur. in. vj. Goff. tamen tenuit contrariū vt notatur per glo. in dicta regula non prestat. pro quo facit quia non valet secunda electio post primā lꝫ prima esset cassanda. ī. de elec. considerauimus. sed ibi ideo qꝛ secunda electio reperitur facta ad ecclesiam nō plene vacantem ex quo electio de mero iure tenebat: facit qd notatur in. c. inter. ī. de exces. pla. in glo. pe. ꝛ super ea. ꝛ. ī. e. auditis. que ratio cessat in casu proposito. Et no. qd glo. prosecuta est materiā quādo litere impetrantur sup eodem negotio. Si autē impetrarenē plures litere ab eadē sup diuersis negotijs tunc recurrendum est ad c. dispendia. ī. eo. in. vj. Itē quando contra diuersos fieret impetratio per aliquē ꝛ plures litere impetrarentur valerent prime ꝛ secunde nisi forte negotium esset connexū: quia tunc corā eodē [b] iudice deberet tractari. vt in. l. j. ꝛ. ij. ff. de quibus rebus ad eundem iudicem eatur. ꝛ facit quod notatur in. c. cum in multis. et 7 c. dispendia. ī. eo. in. vj. ꝛ. s̄. eo. pastoralis. §. j. ℂ In glo. fina. in fi. no. diligenter glo. pro intellectu. l. j. §. fin. C. de assertione tollēda. in quantum ibi videtur dici quod trahēs reum ad diuersos iudices super eadem causa perdit causam. Nam illud est speciale in casu illo fauore libertatis. vt hic dicit glo. sequitur etiā Innocē. al's autem nō perdit causam licet possit condemnari in expensis vt hic dicit glo. et etiam Inno. Pet. tamen ꝛ Cy. post eū in. l. nulli. C. de iudi. dicunt nullam esse specialitatem in. d. §. fina. ℂ Et idem videtur voluisse glo. in. c. cum dilectis. ad fi. de purga. cano. vbi etiam dicit ꝙ si impetrato delegato impetrās adit ad ordinarium per hoc videtur ꝙ debeat perdere cōmodū rescripti delegationis ꝛ qd delegatus non teneatur ipsūm audire facit quod notatur in Spec. de deleg. §. restat. versi. Itē finitur circa finem. sed quo ad intellectum dicte. l. j. §. vlti. verior videē esse opi. ipsius glos. ꝛ Inno. arg. regule. in penis. de regu. iur. in vj. ꝛ. §. fi. institu. de do. ℂ Item aduerte in eo quod dicit glo. ꝙ condemnabitur in expensis ipse impetrās qui vsus est vtroqz rescripto. Guil. naso tenebat cōtrarium dicens ꝙ sufficere dꝫ ꝙ priuetur cōmodo vtriusqz rescripti ne al's puniatur duplici pena. Sed Io. an. tenet glo. que etiam cōmuniter tenetur dicēs ꝙ condemnabitur etiā in expensis propter interesse ipsius rei. facit quod habetur in. c. fin. ī. eo. ꝛ in cle. j. de rescriptis. quasi velit dicere fm do. Cardi. floren. ꝙ proprie cōdemnatio expensarum nō est pena cum fiat propter interesse ipsius rei: facit qd legiē ꝛ

[a] ℂ Tolliē p secundā. An āt lex gñalis seqñs tollat statutū ciuitatis ꝑcedēs. dic qd nō: vt hr̄ per doc. i. c. j. d' cōsti. lib. vj. ꝛ ibi p io. an. bart. tū. ꝫ. i. l. d' obꝰ ij. col. ff. d' leg. adde Bar. in l. si qs id qd. d' iur. om. iud. ꝛ i. l. inficiādo. §. i fans d' fur.

[b] ℂ Ualet secūdū. vid' h p. d. fel. in. ij. col. ꝑ. de rescripto.

notatur in simili in. l. item si mella. §. si plures. ff. ad. l. aquil. Itē etiam aduerte ꝙ ex quo abbas conuentus solū excipiebat contra secundas ⁊ non contra primas literas videtur ꝙ papa non debuerit pronūtiare ꝙ impetrans careret commodo ambarum literarum: quia id non fuit petitum: ⁊ iuxta formam petitiōis dictanda est sentētia. ī. de ordi. cog. c. ij. ⁊ de simo. l3 heli. Sed dicit ꝙ istud facit papa ex officio quia ex actis constabat sibi impetrātem male fuisse versatū in vtroq3 rescripto: iudex em̄ ex suo officio de his de quib9 sibi constat ex actis potest punire. l. nullū. C. de testi. Et per hoc quia id quod cōstat ex actis dicitur eē notorium: facit quod notauit Innocen. ī. de appella. ex īsinuatione. ⁊ de testi. in. c. per tuas. ⁊ quod habetur. ī. de verb. sig. in. c. cū olim. ⁊ ideo etiam nō seruato ex toto ordine iuris potest iudex ex officio supplere etiam ad commodum partis vt hic facit papa: facit quod notatur. ī. de cōsue. in. c. cū venerabilis. ⁊ hoc cōiter tenetur insti. tamen dicit ꝙ ratione cōnexitatis hocfactum fuit allegat quod habetur. s̄. eo. ceterum.

1 ☞ Clericum se nominare debet quis in impetratione ad beneficium quia non clericus inhabilis est ad impetrandum beneficium ecclesiasticum.
2 Nomen sancti ecclesie in qua quis erat intitulatus an debeat exprimi in rescripto.
3 Impetrās beneficium sub noīe scholaris an valeat rescriptum.

Cum adeo scripta. Non valet rescriptum ipetratum ad beneficiū obtinendum de beneficio impetrato nō faciens mētionem. h. d. Communis diuisio. secunda ibi: cum simi. ¶ In tex. ibi fuerunt impetrate supple ⁊ veritate tacita. ⁊ sic nō valebāt. ¶ No. j. rescripta sedis apostolice fieri cum magno moderamine. nam habēt transire per multas man9 vt notauit Io. an. s̄. eo. ad audiētiā. sup glo. ¶ Not. attendēdam esse mentem ⁊ formam literarū ad idem. s̄. e. ad aures. ⁊. ī. e. cū dilecta. ¶ Nota ꝙ nō sufficit facere mētionem de prebēda nisi etiā fiat de canonicatu. ⁊ similiter ecōtra. ¶ Not. ꝙ nō cleric9 vr̄ inhabilis ad impetrādū beneficiū ecclesiasticū. facit. ī. de trāsac. ex literis. ⁊. ī. de inst. c. ij. cū ibi notatis. ¶ † No. ꝙ in impetratiōe ad beneficiū d3 quis se clericū nominare ⁊ sic etiam seruat stilus curie. ¶ Quid autem cum nō dicat se clericū cum esset videt̃ ꝙ nō valeat impetratio per hunc text. qd credit do. Ant. de but. procedere qn̄ alius esset beneficiatus quasi voluerit ꝙ si nō est alias beneficiatus ex hoc non vitiet̃ impetratio qd tene menti. tn̄ attento stilo curie vt similiter nō darentur litere si non sit mentio ꝙ sit clericus. ¶ Not. ꝙ nō dr̄ idone9 ad obtinendū ille qui habet aliud beneficiū sufficiens. facit de p̄bē. c. is cui lib. vj. per quā decre. reprobatur quedā opinio compost. hic posita de qua ibi in prima ⁊ quarta glo. ⁊ facit etiā ad predicta quod habetur in. c. ordinarij. in fi. de offi. or. li. vj. ¶ Not. hec clausula si dignus est impetrans nam tacite vr̄ etiā subintelligi. ī. de elec. causam que. ⁊ de presum. c. fin. ¶ † No. fm do. Car. flo. ex litera dum dicit in ecclesia modicensi ꝙ non exprimet̃ hic nomen sancti ecclesie in qua quis erat intitulatus ⁊ hoc seruatur de stilo curie in ecclesia cathedrali de preben. quāuis. el. j. in. vj. ⁊ ibi notatur in glo. penul. hec tn̄ ecclesia modicensis non est cathedralis ⁊ tn̄ in ea idē seruat̃ forte ex eo quia est ecclesia matris ipsius loci. facit quod no. in. d. c. item. quia hic dicitur qd d3 fieri mentio de prebenda. tangit si quis habeat prebenda3 non in titulum sed tanꝙ bene meritus forte propter aliqua seruitia facta ecclesie. facit quod notatur per gloss. s̄. de cōsti. cū. M. an si tunc impetrat aliquod beneficiū sibi conferri in titulū sit necesse mentionem fieri de dicta prebenda. dic ꝙ non ex quo non habetur in titulum per no. in. d. c. cum. m. ⁊ sic demum d3 fieri mentio de illa quando habetur in titulum beneficij. ī. eo. ad audientiam. ¶ In glo. j. ibi oblitus fuit vrbanus. quia non videt̃ fuisse memor an vir ⁊ vxor simul possint tenere aliquē in baptismo quod tamen satis videbatur expeditū per. c. non plures. de conse. di. iiij ⁊ que habentur in. c. ij. de cogna. spiritua. in. vj. Sed certe potest dici ꝙ licet ibi dicatur ꝙ plures non debent tenere eūdem in baptismo non tamen expresse aliquid ibi dicitur de viro ⁊ vxore facit qd notauit in. c. de constit. in. vj. ⁊. s̄. eo. si quando. ¶ Et no. fm do. Cardi. florē. ꝙ glo. videtur sentire ꝙ non semper conceduntur rescripta cum maturitate sed ipse dicit ꝙ imo conceduntur cum maturitate in his que concernunt ius ꝑ no. s̄. eo. ad audientiam super glo. per Io. an. in his autem que concernunt factum subintelligitur clausula si preces veritate nitantur. s̄. eo. c. ij. ¶ In glo. ij. in fi. licet glo. in se bene dicant tamen dic ꝙ si quis habet beneficium etiam minus sufficiens non valet impetratio. si de illo non faciat mentionem. ī. eo. si proponēte. ⁊ de preben. si motu proprio. lib. vj. Et nota. etiam in glos. sequenti. ¶ In glo. tertia ibi si proponente. ⁊ si tacetur nō valet etiam impetratio per id quod habetur in. c. si motu proprio. de preben. in. vj. ¶ In eadem glo. ibi cum ecclesiastice quod est intelligendum vt ibi plene notatur. ¶ In eadem glo. ibi aliter se habētibus. ⁊ ibi apponitur vel subintelligitur clausula si preces veritate nitantur. s̄. eodem. c. secundo. ¶ In gloss. penul. in fi. compost. dicebat hoc verum ꝙ ille qui non est clericus non reputatur idoneus ad impetrandum nisi forte incederet tonsuratus vt clericus. nam valerent tunc litere ad beneficium per eum impetrate in quibus se dixit clericum fm eum. ⁊ hoc ideo quia iam cum destinatione videtur esse clericus. Item quia large clericus dicitur in sortem domini assumptus. ī. de preben. cū scdm. Item quia quis sine beneficio non debet ordinari dicto. c. cum secundū ⁊ sic si aliud diceretur sequeretur absurdum. quia semper beneficiū ⁊ ordo cōcurrerent in vna persona. ⁊ sic non esset reperire cum esset clericus sine beneficio. ⁊ ideo non possit impetrare ex quo esset beneficiatus. ⁊ ideo videtur ꝙ ex quo est habilis ad ordines censendus sit capax beneficij ex quo incedit tonsuratus vt clericus. s3 cōmunis opinio est in contrarium videlicet qd tunc non valeant litere quādo est laicus licet incedat tonsuratus vt clericus per id quod notatur in. c. ij. ī. de institu. ⁊ per Ioan. and. in. c. ex literis. ī. de transac. nec est verum quod dicit compost. quod nō possit quis ordinari sine beneficio. quia imo potest quando ordinatur ad minores. licet secus sit quando ordinatur ad sacros. quia tunc bene debet ordinari ad titulum beneficij dicto. c. cum scdm. ⁊. c. non liceat. cum ibi notatis. ī. de preben. eo. titu. si episcopus. lib. vj. dictum tamen compost. posset procedere quando tempore impetrationis haberet primā tonsuram canonice sibi collatam secūdum formam ecclesie. quia tūc satis potest dici clericus. xxj. dist. clericos. ⁊ facit quod notat̃ in ꝓemio. vj. vbi etiam tangitur an prima tonsura sit ordo. Itē posset saluari si in literis diceretur facias recipi talem in tali ecclesia qui cupit militie clericali ascribi hoc tamen casu non tenetur rescriptum facere recipi nisi saltem ante recipiat primā tonsuram per ea que habentur in. c. j. de institu. sed bene valebunt litere isto casu quia papa videtur tunc ex certa scientia scribi ꝓ non clerico facit quod notatur in dicto. c. ex literis. de transact. ¶ † Quid autem si aliquis impetrat sub nomine scholaris an valebit rescriptum licet sit clericus si non est scholaris. videtur dicendum qd non ⁊ notatur in. c. fin. de presum. ⁊ in Specu. de rescripti presentat. §. ratione impetrantis. versicu. sed vbi scribitur. ⁊ de actione ⁊ petitione. §. quando super actionibus. versi. sed nunquid scholaris. ¶ In glo. fin. in fin. quid autem si papa scribit pro indigno dicas qd prima facie rescriptum est surreptitium de eta. ⁊ qualita. eam te. cum ibi notatis in glo. ¶ Sed vb constaret ex certa scientia tunc nihil opponeretur. l. vtilitatem. §. j. ff. de confirmando tuto. ⁊. xij. q. j. §. qui autem. ⁊. xix. distin. c. in memoriam. quod est verū nisi esset tanta indignitas ꝙ salua conscientia prouideri non posset. quia tunc non esset parendū. ī. de tempo. ord. ad aures. cum ibi notatis. ⁊ de sentē. excō. in. c. inquisitioni. cum ibi notatis.

1 ☞ Contumax dicitur quis nō cōparendo: itē nō obediēdo.
2 Decisio cause ⁊ cognitio cause quomodo differant.
3 Processus legitime factus per literas male intellectas valet.
4 Processus nullus potest parte absente pronuntiari nullus.
5 Interpretationem recipiunt rescripta a iure communi.
6 Preposteratio clausule non intelligitur alterare intentionem proponentis eam.
7 Clausula que consueuit apponi in literis quāuis nō apponatur subintelligitur apposita.
8 Clausula quantum de iure poterimus procedemus posita in citatione an habeat vim peremptorie.
9 Clausula quātū de iure ⁊c. siue apponat̃ in principio siue in medio siue in fine refertur ad omnia quando est eadem ratio.
10 Interpretatio in priuilegijs nō fit secūdum ius.
11 Statutum disponens idem quod ius an debeat intelligi taliter quod addat ad ipsum ius.
12 Dicta testium an debeant interpretari.
13 Clausula non obstante collatione alteri facta posita in rescripto quid operetur.
Clausula vt alijs preferatur quomodo intelligatur.

Causam que inter. Ordo rescripti iterpretationē recipit a iure cōi. h. d. Et in pria ponit̃ excisa iudicū ꝯsultatio vel ꝑtis cōqstio. In scda ponit̃ rn̄sio ⁊ iudicum instructio. secunda ibi: quia. ¶ In tex. ibi vertitur et. ī. deciditur iudicū consultatio que colligi potest ex his que. ī. sequunt̃. vel ꝑtis conquestio qr forte iudices volebant procedere ad receptionē testiū lite nō cōtesta. ¶ In text. ibi tadaretis sup appellatione remota per id quod. ī. dicitur in fine. Item ibi precedat. i. precedere intelligatur. ¶ Item ibi ibidē. idest ante clausulam receptionis probationum. ¶ Nota primo ex litera quod rescriptū

rescriptum reducitur ad interpretationē iuris cōmunis per reuo
lutionem clausularū vt sic ius commune vel alterius non ledat.
¶ No. ꝙ ordo rescripti non semper est attendendus: quia nō de
bet attendi quādo fieret contra ius imo potius tunc debet rescri
1 ptum reduci ad intellectum iuris. ¶ † No. ꝙ duplex est cōtuma
cia vna in nō comparendo. Alia in nō obediendo prima tamen
videtur maior: q2 tollit beneficium appellandi quod nō videtur
tollere secunda per ea que leguntur & no. in. l. creditor. §. iussus. ff.
2 de appel. & in cle. si ante de do. & cōtu. ¶ † No. ꝙ aliud est cogni
tio cause. Aliud decisio. & sic facit qđ ille cui cōmittitur cognitio
cause nō habeat potestatem illam decidēdi nisi aliter sibi detur
de quo per gl. in. l. qui procuratorē dat. ff. de procura. & per Bar.
in. l. a diuo pio in prin. ff. de re iudi. Et per modernos in cle. audi
tor. de rescriptis. vbi etiam per domi. Anto. de butri. & ibi etiam
dixi. ¶ Not. quod super incidētibus vel emergentibus procedi
tur appellatione remota & sic videtur qđ tēpore isto in emergenti
bus nō appellabatur etiam ante decretalē vt debitus. ꝫ. de app.
& istud videt voluisse etiā Jo. and. §. eo. c. j. super prima gl. Sed
certe istud non probatur hic q2 istud in casu isto cōtingit virtute
mādati pape per quod mādauit tam in principali ꝙ in inciden
3 tibus procedi appellatione remota vt hic patet. ¶ † No. qđ pro
cessus legitime factus ꝑ literas male intellectas valet nec retra
ctatur. facit qđ habet in. c. ex parte. ꝫ. de cōces. preben. & in. c. dile
ctus. Secus si factus fuisset contra ius seu cōtra formā iuris qa
4 tunc non valeret. ij. q. vj. prolatā. ¶ † No. fm Abba. ꝙ ꝓcessus
a nullus potest etiam parte absente [a] ꝓnūciari nullus. allegat qđ
habetur. ij. q. vj. prolatam. preallē. quod est valde notandum do.
Anto. de bu. qui tñ dicit ꝙ notabile videtur non per omnia esse
verū & plus non dicit. potes dicere dictū Abb. procedere quādo
notorie pateret de nullitate q2 tūc nō videtur interesse partis si
non sit presens contra istud tamen dictū facit quia in notoriis
saltem videtur requiri citatio vt no. per gl. in. c. ad nostrā. el ij.
ꝫ. de iureiuran. & ij. q. j. c. scelus. & c. q lotharius. vnde potes intel
ligere dictū Abb. parte absente legitime tñ citata. ¶ Et si noto
rie esset nulla videtur qđ sufficeret vnica citatio: licet nō perēpto
ria. per ea que not. in. d. c. ad nostrā. & ꝫ. de appel. cū sit romana.
5 ¶ † No. qđ rescripta recipiunt interpretationem a iure cōmuni.
& ꝓpter hoc Cōpo. hic & Inn. & Jo. an. post eos tractāt aliqua
de materia interpretationis de quo etiam aliquid ꝑ glo. in. ij. re
gula contra eum. de regu. iur. in. vj. & ꝫ. de resti. spo. cū ad sedem.
6 ¶ † No. qđ ꝑposteratio clausule nō intelligit alterare intētionē
clausulam apponētis saltem qñ alias veniretur contra disposi
7 tionē iuris. ¶ † No. qđ sicut clausula q̄ ꝯsueuit apponi in literis
quāuis nō apponat intelligit apposita. §. eo. c. ij. & §. ti. j. cū. M.
Ita clausula que in certo loco ꝯsueuit apponi in literis in illo lo
co intelligit apposita l3 alibi apponat. ¶ Ultimo. no. qđ quali
tas posita in vna oratiōe copulata cū alia qualificat etiā oratio
nem procedentem vbi nisi illud fieret lederet ius cōe. ¶ In gl. j.
ibi qđ esse non debet suppre. & sic in casu. c. quia clausula. quantū
de iure possetis licet sit apposita post receptionē probationū seu
articulo receptionis probationum tamen ex iuris intellectu in
telligitur illum precedere vt hic dicitur. ¶ In gl. ij. ibi perēpto
rium edictum. idest peremptoriam citationem que etiam quan
doq3 fit per edicta in cle. j. de iudi. & ibi plene dixi quādo sufficiat
citatio per edicta. facit etiā quod habetur in extrauagan. ad re
primendā in versi. per edictum. vbi etia3 per Bar. & quod habe
8 tur in aut. qui semel. C. quomodo & quādo iudex. ¶ † In ea. gl.
in fi. & per id quod dicit glo. ꝙ ista clausula quantu3 de iure po
terimus procedemus debet apponi in perēptorio dicit Innoc.
qđ est clausula quātum de iure poterimus procedim[9] apposita
in citatione non habet vim peremptoriam si aliud non exprimi
tur. & tenuit Spec. in tit. de citatione. §. viso. versi. sed queritur. et
hoc etiam tenuit Bar. in. l. si finita. §. iulianus. ff. de dā. infec. Se
cus fm Bar. si ducatur alioquin procedemus ad sententia3 tua
contumacia nō obstante: q2 tunc bene habet talis clausula vim
peremptoriā fm Bar. in. loco preallē. facit quod habetur in. l. pe
remptorio. ff. de iudi. & quod not. per Inno. ꝫ. de accu. ad petitio
nem. ¶ In glo. iij. ibi inquisitioni. Glo. non soluit istud cōtra
b rium sed potes dicere qđ vbi clausula si respiciat precedētia [b] cō
sona iuri tunc clausula respicit etiā precedētia & ita intelligatur
hic. Si autem vbi clausula respiceret precedentia detraheretur
iuri tunc non respicit precedentia & sic loquatur. c. inquisitioni.
vnde potest etiam dici qđ hic eadem est ratio referendi clausulā
9 ad omnia. ideo ad omnia refertur ibi secus. † Et potes conclu
dere qđ siue clausula apponatur in principio siue in medio siue
in fine refertur ad omnia quando eadem est ratio per. l. j. C. de li
beris prete. & ff. de lega. j. l. talis scriptura. cum ibi no. per Barto.
alias secus. & sic debet intelligi quod tangit glos. ¶ Et de mate
ria etiam aliquid per glo. & doc. in. d. c. cum inquisitioni. & eo. tit.
in. c. ij. requiris. Potest etiam dici fm do. Car. floren. qđ in. c. in
quisitioni loquitur de alia clausulā scilicet appellatione remota
hic autem de clausula quantum de iure fieri potest que intelligi
tur etiam precedentia respicere vt rescriptum reguletur secundū
ordinem iuris. ¶ In glo. penul. ibi cū dilecti in fine. dic qđ clau
sula quandoq3 respicit precedentia tantum: quādoq3 sequētia:
quandoq3 omnia prout ratio suadet subiecte materie. per id qđ
dixi super gl. precedenti. ¶ In ea. glos. ibi nec ordo scripture &c.
Nec ob. quod habetur. ꝫ. eo. cū dilecta. quia ibi loquitur in ordi
ne respiciente factum hic in ordine respiciente ius. de quo tamen
10 ibi latius dicet. ¶ † In ea. gl. in fi. & sic vult glo. ꝙ in priuilegiis
nō fiat interpretatio secundum ius: nec mirum q2 illa contra ius
cōceduntur cum priuilegiū dicatur quasi priuans legem seu ius
ꝯmune. iij. di. in. c. priuilegia. ¶ Aduertendū tamē fm Joā. an.
post Compo. ꝙ aut agitur de interpretatione rescriptorū. & tunc
reducenda sunt ad ius cōe. vt hic ptz. & facit quod habetur. ꝫ. de
offi. dele. sup eo. Aut agitur de interpretatione statutorum. & tūc
idem quia recipiunt etiam interpretationē a iure. ꝫ. de consue. cū
dilectus. & §. de consti. ex literis. & C. de noxalibus. in. l. ij. et ple
ne p Bar. in. l. omnes populi. in. vj. questione principali. ff. de iu
11 sti. & iure. † Nunquid autem statutum disponēs idem quod ius
debeat intelligi taliter vt aliqd addat ad ipsum ius not. per do.
Anto. de but. §. eo. c. j. & ibi dixi post glo. interdum autem agitur
c de interpretatione priuilegiorū [c] & tūc vt dicit glo. videtur intel
ligenda contra ius. aduertendū tamē ꝙ restringi debet ad limi
tes iuris vt quanto minus fieri potest ledant ius cōmune dum
tamen taliter intelligantur quod aliquid operentur. Nā sufficit
qđ aliquid operentur licet modicum per ea que leguntur & not.
in. c. olim. ꝫ. de verbo. signi. cum ibi no. per Jo. an. super glos. & fa
cit etiam quod habetur in. c. in his. ꝫ. de priui. ¶ Et predicta ꝓ
cedunt quādo agitur tam de interpretatione ipsorū contra aliū
ꝙ contra cōcedētem. Nam contra ipsum late debet fieri interpre
tatio siue sint statuta siue sint priuilegia per id quod habetur
ꝫ. de consue. cum dilectus. Item quo ad concedentem cēsent esse
beneficia que late sunt interpretāda quādo agitur de preiudicio
solius cōcedentis secundum nota. in. c. si. ꝫ. de transla. prela. & in
d. c. olim. de verb. signi. Sed vbi tangitur preiudicium alterius
stricta debet fieri interpretatio. ꝫ. de priuile. pastoralis. & facit qđ
habetur in. c. quamuis. de preben. libro. vj. vbi etiam in literis
ad beneficia fit stricta interpretatio: quia per eas detrahitur po
12 testati ordinarij collatoris. ¶ † Quid autem de dictis testium
dicunt aliqui quod debent interpretari secundum qđ nulli sunt
captiosa vel minus captiosa. ꝫ. de testi. c. cum tu. sed Hostien. di
cit & melius quod contra producentem regulariter interpretan
tur si necessario nō probent. ꝫ. de probatio. in presentia. & ad ma
teriam facit quod no. glo. ꝫ. de restitu. spolia. cum ad sedem. et de
reg. iur. in. c. cum sint partium. & c. contra eum. lib. vj. vbi etiam
glo. tangit de interpretationibus sententiarum testamentorum
& cōtractuum de quo etiam in. l. veteribus. ff. de pactis. facit etiā
quod notatur in. c. ex literis. de spon. In dispensationibus au
tem dic quod stricte sunt interpretanda dūmodo aliquid operē
tur. per id quod habetur. ꝫ. de consangui. et affini. in. c. quod di
lectio. quod intelligit Hostien. de odiosis & precipue de plurali
tate beneficiorum. facit quod habetur. ꝫ. de preben. non potest. li.
vj. secus videtur in dispensatione non odiosa. per id quod habe
13 tur in. c. fina. ꝫ. de simo. † Et per hunc text. et supradicta. dicit hic
Compo. notabiliter quod si per papam confertur alicui benefi
cium non obstante collatione alteri facta quod dicta clausula in
telligitur de collatione inualida ne alteri preiudicet. facit quod
habetur. ꝫ. de offi. delega. c. super eo. quod diligenter tene menti.
Et si dicatur quid operabitur dicta clausula potest dici quod li
tere non censebuntur surreptitie licet aliter non sit facta mentio
c de colorata possessione alterius vbi al's esset secus si nullo modo
facta esset mentio de colorata possessiōe nec apposita esset dicta
clausula per ea que leguntur & notantur in. c. cum nostris. ꝫ.
de conces. preben. ¶ Et per predicta etiam dicit quod si alicui cō
ceditur gratia per papam cum clausula vt aliis preferatur intel
ligitur dicta clausula nisi illis aliis sit ius quesitum quod est be
ne notandum. dicit tamen ꝙ plures seruant in curia ꝙ tales pre
ferantur prioribus quibus solum est ius quesitum ad rem. & nō
inre vt q2 illis aliis nō est adhuc facta collatio. & ꝓ hoc bene fa
cit qđ habetur. ꝫ. de preben. c. penul. & vlti. lib. vj. & de conces. pbē.
c. si. eo. lib. & sic residet Jo. an. & do. Anto. de but. qđ tñ tene mēti.
¶ In glo. fi. in fi. & sic videt velle ꝙ hodie clausula appellatione
remota sit superflua quod non est verum. vt plene no. in. c. vt de
bitus. hic alle. & in. c. pastoralis. eo. titu.

a ¶ Parte absente. an nullitas ꝓcess[9] possit declarari ꝑte absente vid. ēt hic ꝑ do. Fel. j. j. col. in impressione lugdunē. ver. & est glos. valde in terminis.

b ¶ Respiciat ꝓcedētia. clausula an respiciat oia ꝓcedētia vide B valde notabil'r in iij. col. ꝟ. clausula refert vbi ponit regulas cum octo limitationibus.

c ¶ Interpretatione priuilegiorū. sup quo nullū aliū doc. quere post do. Jo. de imo. ꝑterquā do. Fe. hic in. vij. col. ver. iterptatio priuilegij vbi more suo B elegantissime tractat.

1 Mandatū per qđ mādat prouideri de vacatura an valeat.
2 Litere ad beneficia impetrate in ecclesia numerata nō facta mentione de numero non valent. et nu. 15.
3 Allegans surreptionem probare debet.
4 Statutū facere possunt decanus & capitulū in eccl'ia. et nu. 16.

5 Numerus canonicorum statutus in ecclesia quandoqz firmat iuramento z tunc non sufficit mentionē fieri de numero nisi fiat etiam de iuramento. z nu. 17.
6 Processus factus per literas surreptitias in bñficialib⁹ est ipso iure nullus.
Processus vitiatur si iudex associet sibi non iudicem.
7 Actus q fit tutore putatiuo autore an equaliter valeat ac si fieret vero tutore autore.
8 Causa si est cōmissa duobus cum clausula appellatione remota si alter illorum cōmittat college vices suas non poterit procedere appellatione remota.
Falsitas admista dicto testis vitiat dictum testis.
9 Factum vnius quādo nocet vel prosit alteri.
10 Autoritas pape intelligit excepta in quolibet iuramento.
11 Beneficium si ex dispositione statuti sit annale et papa reseruet illud z conferat vt perpetuū non facta mentione de statuto an tenebit.
12 Canonia non potest esse sine prebēda re z spe.
13 Determinatio numeri facta post monitorias z preceptorias an tollat vim illarum. z nu. 3.
14 Processus quāuis sit iniustus z contra ius partis valet si non appellatur.
15 Sentētia iniusta in causa beneficiali non transit in rem iudicatā et potest quādocūqz retractari.
18 Exceptio de taciturnitate numeri prebendarum contra rescriptum an sit peremptoria.
19 Rescriptuz pape vt in ecclesia numerata prouideat titio de prebenda z canonicatu non facta mentione de numero an si tēpore date vacet prebenda z canonicatus debebit ipsi impetranti prouideri.
20 Rescriptuz pape vt prouideatur de vacatura an poterit puideri de vacante z sic de illa que vacabat tempore date.

CONstitutus. Nō valet rescriptū executoriū sup canonicatu z prebēda ecclesie vltra numerū impetratū non facta mētione de numero pri⁹ iurato. h. d. Et primo ponit impetrationem. Secūdo exceptionem cōtra ipsam. Tertio ponit distinctionis commissionem. secunda ibi verum. tertia ibi discretioni. ¶ In tex. ibi deputatis. z. j. deciditur q decanus z capitulum adhuc noluerūt obedire literis apostolicis z pter hoc executores ipsius. p. fecerūt processum cōtra decanū z capitulum a quo processu fuit appellatū pro parte capituli et decani. ad Innocē. surrogatum celestino qui literas concesserat z coram ipso Inno. comparuit. p. defendens processum executorum suorum z etiā procura. capituli z decani qui impugnabat processum executorum per id quod sequitur in ver. verū. Item ibi impetrasse z j. deciditur quod replicabatur per. q. dictum numerum fuisse statutum. post literas per eum impetratas per decanum z capitulū inclusionem ipsarum literarum z mandati apostolici econtra duplicabatur q saltē fuerat statutus numerus ante literas executorias z sic nō debebat valere processus executorū. z q2 pape pro tunc non potuit constare de veritate facti cōmisit iudicibus de quibus in suprascriptione vt se informarent z pcederent put sequitur in versi. discretioni. Et no. q si habes in suprascriptione archiepiscopo seneñ. debes subaudire z cōiudicibus: quia papa vni soli consueuit loqui in plurali. j. de cri. falsi. in. c. q graui. ¶ No. j. stilum curie qui vigebat secundū tēpora istarū decretalium quādo scribebatur pro aliquo beneficiādo: q2 tūc super eodem emanabāt tria paria literarum vcz monitorie preceptorie z executorie. z sic fm ista tempora multū curialiter se habebant romani pontifices erga ordinarios collatores. facit qđ habetur. j. eo. tit. in. c. capitulū sancte crucis. z. c. ex insinuatione. z. c. literis. ¶ Et no. q qñqz in preceptorijs deputabant etiā executores z sic qñqz simul dabant preceptorie z executorie vt hic pz. Quādoqz vero litere executorie per se dabant vt in dicta decretali capitulū. z. c. literis. ¶ No. q interdum mandat aliquē recipi in canonicū z in fratrem et ei prouideri de prebēda si vacat alias de
1 proxime vacatura. ¶ † Et sic no. q valet mandatū p qđ mādatur prouideri de vacatura q est verū si fiat ab eo qui potest dare ius ad vacaturā vt est papa. j. de cōces. preben. c. pposuit. z. c. cōstituto. z de preben. c. ij. li. vj. secus in inferiore a papa. j. de conces.
2 prebē. c. ij. ¶ † Not. qđ nō valēt litere ad beneficia impetrate in ecclesia numerata nō facta mentiōe de numero. Et sic no. q surreptio dependēs etiā a facto alieno de psenti qđ tolerabilr ignorat vitiat literas ad bñficia qđ videt esse cōtra. c. gratia. j. e. li. vj. ¶ Sed certe ibi stante validitate rescriptj poterat reduci rescriptū ad terminos iuris hic secus vt plene dicet. j. eo. super literis. ¶ No. qđ ad cōcludēdas literas nullas ex taciturnitate numeri opz qđ pbet determinationē numeri precessisse impetrationē.
3 ¶ † Not. qđ allegāti surreptionē videt incūbere onus pādi illā de quo p Jo. an. in. c. j. j. de lit. contest. in. vj. ¶ No. q ad cōcludēdā nullitatē gratie sufficere videt cōcludere surreptionē fuisse secūdū tps date literarū executoriarū. lz nō affuerit secundū tēpus date literarū a qb⁹ gratia principiabat de quo in gl. pe. z sup ea. ¶ Et ex predictis etiā no. qđ determinatio numeri subsequēs literas monitorias videt excludere vim illarum z hoc ideo q2 adhuc nō est firmū ius acquisitum per illas fm vnū intellectum de quo tangetur sup glos. penul. ¶ No. qđ determinatio numeri sequēs post executorias nō tollit vim illarū quādo nō pcessit aliqs actus efficiens beneficiū differt tamen vim earū quia opz quod impetrans expectet vacaturā. ¶ No. qđ per mādatū de vacāte vel vacatura prouideri dz in ecclesia lz illa nō sit numerata scđm tēpus date sed postea numeretur z determinetur numerus sup quo vide glo. notabilem in. c. fi. de conces. preben. lib. vj. vbi etiā tangit qđ si nullo modo determinetur numerus. z ibi concludit idem vcz qđ etiā tūc in tali ecclesia debet prouideri de quo etiaz
4 inferius tangetur. ¶ † No. ar. decanū z capitulū posse facere statuta in ecclesia de quo per glo. in. c. ij. de verbo. signi. lib. vj. z per docto. s. titu. j. in. c. cum omnes. q2 tamen hic videtur statutū respicere statum ecclesie videtur qđ nō potest fieri sine cōsensu episcopi per notata in glo. preallē. Et sic videt qđ hic debeat intelligi cōsensum episcopi interuenisse alias statutum nō valuisset nisi dicas qđ fuerit per papā ex certa scientia confirmatū. Nam etiaz in litera videtur fieri mentio de ipsa confirmatione. dicit tamen do. Anto. de but. qđ licet statutum fuisset nullum si tamē fuisset iuratum iuramentū obligasset ipsos canonicos cū possent illud seruare sine interitu salutis eterne. facit qđ habetur. j. đ iureiurā. c. cum cōtingat. z ideo de iuramēto deberet fieri hic mētio alias
5 litere essent surreptitie vt hic dicitur. ¶ † Not. qđ interdum numerus statutus in ecclesia firmatur iuramento vnde tunc non sufficit mentionem fieri de numero nisi etiam fiat de iuramento quinimo si etiam sit confirmatus per sedem apostolicā nō sufficiat fieri mentionē de numero z iuramento nisi fieret etiam mētio de confirmatione apostolica vt hic voluit glos. in verbo z de hoc z facit quod legitur z notatur in. c. quia sepe. z in. c. cum ali-
6 quibus. j. eo. li. vj. z in cle. dudum. ad fi. de sepul. ¶ † Ultimo no. qđ processus factus per literas surreptitias in beneficialibus est nullus ipso iure. Et sic surreptio in beneficialib⁹ ipso iure vitiat gratiā z executoris pcessum. de quo per gl. z Jo. an. j. eo. ad audientiā. z tangit etiā hic in gl. fi. ¶ In glos. j. ibi cū sup abbatia ibi vitiat pcessus si iudex associet sibi nō iudicē. z sic videt eodē modo hic in simili ex quo simul ista duo mādata fuerūt facta si
7 vnū nō pōt impleri etiam aliud non debeat impleri. ¶ † In eo. gl. ibi. l. j. §. j. ille. §. facit potius contra q2 ibi dicit q si actus q fit per pupillū autoretur a vero tutore z etiam ab illo qui nō est verus sed putatiuus qđ valet actus equaliter. Iste. §. qui videt cōtrariari. c. cum super abbatia. saluatur quo ad illud. c. vt ibi tangitur. z notatur. l. etiam. §. de qua. s. in glos. non multum facit.
8 ¶ † In ea. glos. ibi in. §. si vero. ibi dicitur si duobus est cōmissa causa cuz clausula appellatione remota si alter illorū committat college vices suas vulnerat eius iurisditio. vt non possit procedere appellatione remota. de quo dicendum vt ibi. z sic videtur qđ cum hic simul ista mandata fuerint data vitiū in vno vitiat aliud. z eodem modo potest induci. c. cura. de quo sequitur in gl. vbi dicit quod falsitas admista dicto testis vitiat dictum eius.
9 ¶ † In ea. glo. ibi. quasi a cōtrario. nam dicitur in versic. quandoqz plures. allegato in glo. q quādo sunt plures quib⁹ simul competit eadem causa defensionis factum vnius prodest alteri. z sic a contrario econtra factum vnius videtur alteri nocere. z p consequēs eodē modo hic ex quo simul data sunt mādata vitiū in vno videtur etiam in alio nocere. z eodem modo potest induci lex. si commune. z. l. etiam que. j. allegantur. ¶ In ea. gl. ibi erit vnum mandatum. Contra solutio nō videtur bona cum reuera sint duo mandata vt de se pz. Ideo glo. j. in versi. duo in veritate dedit aliā solutionem videlicet quod duo in veritate erant mandata videlicet vt reciperent eum in canonicum. z vt eo recepto prouideretur sibi de prebenda si vacaret: tamen quia vt reciperent eum in canonicum ex quo in literis non erat facta mētio de numero iurato erat contra sacramentuz. ideo litere tanq surreptitie nō valebāt z sic non poterat adimpleri qđ reciperetur in canonicum quia sic venissent contra iuramentum z fuissent periuri. Et ideo nimirum si etiam euz non tenebātur recipere in canonicum. Potes tamen cōcludere quādo duo mandant si querit an alterum sit adimplendum si pōt q qa quādoqz vitium surreptiōis respicit vtrūqz z tūc vitiat z sic neutrum poterit adimpleri qñqz cōcernit alterū tantū z tūc aut illud est cōnexū alteri. z tūc vitiat vtrūqz: q2 tūc ratione cōnexitatis rescriptū in parte surreptitiū censetur esse surreptitiū in toto vt hic voluit sentire glos. Nam hic erat surreptitium respectu canonicatus censetur etiam esse surreptitium respectu prebende cum prebenda habet

connexitatem

connexitatē cum canonia.j.q.iij.si quis obiecerit.z no.etiā.s.ti.
j.in.c.cum.M.si vero sunt mandata separata z non connexa et
tunc surreptitium rescriptum in parte illud solum vitiat. facit.s.
eo.inter ceteras.Et per predicta infert hic do.Anto.de but.φ si
in hospitali de penitentia vbi morant̄ fratres tertij ordinis san-
cti Francisci mandat̄ vt quis recipiatur ad professionem z etiaȝ
mandatur vt de bonis hospitalis sibi tanquā vni ex fratrib⁹ p-
uideatur qd si in bonis nihil reperiat̄ habere hospitale rescriptū
censebitur surreptitium quo ad secundam partem z non quo ad
primam q2 recipi poterit.z sic ad professionem vt admittat̄ ad
congregationem ipsoꝝ fratrum sed vel debet viuere de proprio
sicut multi alij fratres de illo ordine faciunt.¶ In ea.glo.ibi de
numero est facta mentio istud videtur esse quedā diuinatio: qa
non videtur bene apparere ex litera.sed Jo.and. dicit qd tacite
fuit facta mentio inquantum fuit mandatum prouideri de pre
benda si qua vacabat alias de proximo vacatura cuȝ in ecclesia
non numerata nō sit proprie dare vacationem.j.de preben.c.di-
lecto.z.j.de conces.prebē.in.c.ex parte.z ideo ex quo fecit mētio-
nem de vacatione tacite videt̄ fecisse mentionem de numero pre
bendarum non tamē videt̄ qd per hoc sit facta mētio de nume-
ro canonicorum:q2 potest ecclesia esse numerata quo ad vtrūqȝ
scȝ quo ad numerum canonicorum z quo ad numerū prebēda-
rum.Item pōt esse qd est numerata quo ad numerum prebēda
rum sed nō quo ad numerum canonicorum.z simil'r ecōtra pōt
esse numerata quo ad numerum canonicoꝝ sed nō quo ad pre-
bendam.facit quod dixi.s.ti.j.in.c.cū.M.z quod not.in.c.si.de
conces.preben.in.vj.z.j.de prebendis.c.dilectus filius.g.z ideo
videtur qd ecclesia hic erat numerata quo ad numerū canonico
rum z quo ad numerum prebendarum licet tacite sit facta men-
tio de numero prebendarū ex quo facta est mētio in rescripto de
vacatione prebende que nō habet locum in ecclesia vbi nō sunt
prebende numerate vt est dictum. Tamē nō videtur φ per hoc
sit facta mentio de numero canonicorum.z idē videt̄ φ necessa
rio debet intelligi alio modo factam fuisse mentionē de numero
canonicoꝝ ex quo ecclesia erat vtroqȝ modo numerata puta si
papa mādasset istum recipi in canonicū certo canonicoꝝ nume-
ro non obstante z mādasset etiam prebendā sibi conferri si qua
vacabat al's proximo vacaturā.nam tunc facta esset satis mētio
de numero prebendarum.z etiam de numero canonicorum sed
non de iuramēto.Si aūt nō fuisset ecclesia numerata quo ad nu
merum canonicorum sed prebendarū tamen tūc nō posset proce
dere litera.vt hic etiā voluit Anto.de but.q2 tunc mandatum
factum de recipiēdo istum in canonicum tenuisset licet aliter nō
esset facta mentio de numero canonicoꝝ ex quo ibi nō erat cer-
tus numerus canonicorum statutus.z similiter tenuisset māda-
tum de prebenda:quia satis facta erat mentio de numero pben
darum ex quo erat facta mentio de vacatione.secus secundū eū
quando vtroqȝ modo est mumerata z nō est facta mētio de nu-
mero canonicorum.licet sit facta de numero prebendarum quia
tunc litere non valent in canonicatu quod est principale nec cō-
sequenter in prebenda que est illi accessoria.z sic intelligitur iste
tex.ꝭm do.Anto.de but.¶ Sed do.Car.floren. hic videt̄ velle
qd licet ecclesia nō esset numerata quo ad numerum canonicoꝝ
tamen non tenebant litere: quia licet tacite facta esset mētio de
numero prebendarū non erat tamen facta mentio de iuramēto.
z ideo nō sufficiebat z sic intelligit istum tex.z in hoc videt̄ con-
tradicere do.Anto.de but.Sed certe dictum do. Anto.de but.
videtur verius:quia ex quo mandatur prouideri de prebenda si
vacat et si non vacat de proximo vacatura nullo modo per tale
mandatum venitur contra numerum prebendaruȝ vel iuramē
tum ex quo solum debet prouideri de vacante vel de vacatura.z
ideo deberet tunc tenere rescriptum.et deberent litere valere si
etiaȝ non esset numerata quo ad numerum canonicorum sed so
lum prebēdarum licet talis numerus etiam esset iuratus.z ideo
verius videtur esse dicēdum qd tex.debet intelligi quādo vtroqȝ
modo ecclesia erat numerata.¶ Nā tūc bene fiebat cōtra nume
rum z iuramētuȝ inquātū papa mādauit simpl'r istū recipi in ca
nonicum z sic statim.nā p hoc veniebat̄ contra numeruȝ z iura
mentuȝ canonicoꝝ.z ideo nō valuerūt litere.sec⁹ dicit do. Ant.
de bu.post Jo.cal.si papa mādasset isti cōferri canonicatū cū va
cabit vel de vacāte.al's de primo vacaturo.z similiter mādaue-
rit de prebēda iuxta formā litere:q2 tūc obseruādo mādatū non
fieret cōtra numerū vel iuramentū.ideo tūc valerēt litere: sed vt
dixi hic fuit mādatū simpl'r istū recipi i canonicū.z sic statim nō
facta mētione d numero iurato.ideo litere nō valuerūt. ¶ Ad-
uerte tū q2 inquantū dixi φ opȝ intelligi φ hic facta fuit mētio
de numero canonicoꝝ lȝ nō de iuramēto:q2 hoc nō vr̄ bū in li-
tera ꝯfirmari:cū ex ea nō appareat aliquo modo facta mētio de
numero canonicoꝝ.Posset dici qd inquantū hic litera ponde-
rat iuramentū debet suppleri maxime:q2 idē si nō est facta men-
tio de numero canonicoꝝ lȝ nō iurato vel pōt dici φ vbi eccle-
sia est vtroqȝ modo numerata facta mētione de numero pbēda
rū videt̄ etiā tacite facta mētio de numero canonicoꝝ rōne ꝯne
xitatis quā hȝ canonia ad prebendā z ecōtra.facit qd no. Joā.
and.post Jnno.z Cōpo.in.c.cū.M.s.tit.j.z eo.ti.in.c.trāslato.z
tunc bene stabit gl.z dictū Joā.an.inquantū voluit φ hic satis
fuit facta mentio de numero prebendarum z canonicoꝝ.z ideo
litera solum ponderauit iuramentū de quo nō fuit facta mētio.
Nam per hoc nō valēt litere super canonicatu cuȝ mādaret̄ sim
pliciter z sic statim recipi z nō erat facta mentio de iuramēto lȝ
tacite videtur facta mentio de numero prebendaruȝ z etiam ca-
nonicoꝝ p id qd dixi.s.Et ex predictis ptȝ quare hic lȝ fuerint
duo mandata nō impletur alterum eoꝝ scȝ de canonicatu lȝ nō
possit implere in prebenda q2 nō vacat adhuc.nā ratio est: q2 lite
re sunt nulle in principali scȝ in canonicatu ratione surreptionis:
quia nō est facta mentio de iuramento z consequenter nō valēt
etiam in accessorijs prebēde sȝ vbi litere valuissent tunc procede
rent allegata in cōtrariū per gl. ¶ In gl.sup verbo iuramento
a ibi veri⁹ videt̄.[a] istam opi.tenēt aliqui z maxime Jo.de lig. di-
centes qd tacite inest ista cōditio propter rationeȝ gl.cōditiones
autem que tacite insunt non reddūt rem conditionalē vt.l.cōdi-
tiones que extrinsecus.ff.de condi.z domon.z.facit glos.in cle.j.
de offi.deleg.sed certe licet cōditio tacita nō impediat trāsmissio
nem.vt.d.l.ꝯditiones.tamē videt̄ suspendere actū sicut expressa
vt notabiliter dicit glo.in.l.item q2.ff.de pactis.vnde potes dice
re φ ista conditio non inest per modū supēsiuum sed potius per
modū resolutiuum q2 si papa vult vti sua potestate nō obstabit
iuramentum nec illi erūt periuri si adimpleant tunc mandatum
pape:sed si papa nō vult vti sua potestate tunc illi remanent li-
gati suo iuramento.In dubio aūt nō videtur papa velle vti sua
potestate in tollendo iuramentū lȝ mādet eis qd recipiāt aliquē
in canonicū nisi faciant mentionē de numero z de iuramēto vt
hic patet.z etiam videtur velle hic gl.z ideo si tunc reciperēt stā-
te statuto de numero z iuramēto essent periuri.Et an tunc tene-
ret receptio pendet ex his que habentur in.c.dilecto.j. de prebē.
z aliquid tetigi.s.titu.j.c.cum accessissent.Et ex predictis ptȝ qd
canonici dicto casu tenent̄ excipere cōtra impetrantem si nō vo
lunt incurrere periuriuȝ. Interdum tū quis non potest excipere
propter iuramentum.licet nō impediatur agere vt habetur in.c.
debitores.j.de iureiuran.Aduerte tamen q2 si canonici scientes
se non teneri reciperent istum impetrantē viderent̄ tunc tollere
statutū.z consequenter iuramentum cum id facere possint vt pa
tere pōt ex his que inferius dicentur.Et sic in dubio etiā debere
presumi ne al's incurrant periuriū.ar.l.merito.ff.pro socio.z.ff.
de verbo.signi.abbate.z.l.iij.ff.de testa.mili.facit quod no.Joā.
and.in.c.j.j.de his que fi.a ma.par.ca.vbi aperte decidit qd licet
statutum de numero sit iuratum tū pōt tolli statutum z in conse
quentiam pōt tolli iuramentum illi accessorium.Nam si iuratur
statutum intelligitur iurari φdiu durat illud statutum z sic re-
bus in eodē statu manētib⁹.facit.j.de iureiur.queadmodū.z i.l.
φ si seruus.ff.de cōdi.ob cām.z idē etiā hic dicit Jo.de lig.si iu-
rassent seruare statutū.z cōtenta i statuto q2 tūc se referūt ad sta
tutū.z sic videt̄ φ solūmō iuramētū liget φdiu durat statutū.fa
cit qd no.Jnno.in.c.cū venerabilis.j.de excep.in gl.sua q̄ incipit
nō est verū.Et plus etiā dicit φ si iurassent seruare statutū z con
tēta in statuto z nullū recipere vltra numerū si incōtinēti vltimo
dictū adijciat̄ adhuc erit idē ꝭm eū:q2 ex quo icōtinēti illud adij
ciat̄ post talia q̄ referūt se ad statutū simil'r z etiā illud dȝ referri
ad ipsum statutum:q2 que incontinenti fiunt vidētur inesse.j.de
elect.c.officij.z.l.legitima.versi.dicebam.ff.si cer.peta.secus di-
cit si ex interuallo iurassent nullum recipere vltra numerum non
facta mentione de statuto:q2 tunc licet tollat̄ statutum remanet
tamē tūc vltimū iuramentum ꝭm eum.sed Joā.an.i.d.c.de his
que fi.a ma.par.cap.aliter dicit.Nam ibi dicit φ si iuratur statu-
tum z contenta in statuto.quod licet tollatur statutum remane-
bit iuramentum ex quo iurarunt etiam seruare contenta in sta-
tuto.secus si simpliciter iurassent seruare statutum: q2 tūc subla-
to statuto tollitur iuramentum tanφ illius accessorium.argu.j.
de reg.iur.accessorium.lib.vj.z in.l.cum principalis.ff.de regu.
iur.z hec opi.videt̄ de iure verior.q2 lȝ referant se ad statutū quā
do iurāt statutum.z etiā contenta in statuto tamē ne secundum
iuramentū sit supfluū videt̄ intelligēdū φ aliqd operaret̄ vltra
primum.arg.de priuile.si papa.lib.vj.z.l.si quando.ff.de le.j.z
ideo cum primum iuramentū per qd iurant seruare statutū liget
solum φdiu durat statutū.Secūdū iuramentum in quo iurāt ser
uare contenta in statuto vt aliquid operetur debet ligare etiam
sublato statuto.z multo fortius ligabit tertium iuramentum si
adijciatur etiam incontinenti quod nullum recipient vltra nu-
merum.potest tamen saluare dictum Joan.de lig.quando solū
modo iurarent seruare contenta in statuto non precedente alio

[a] ¶ Verius videt̄.vide hic p do. Fel.in.iiij.col.vsi.autoritas pape.et vide Pau.d ca.z Ro.in.l.fi.ff.q satisda.cog.z ibi Guil.de cu.Fede.de senis in suo cōsilio.cxcj.q̄stio talis est.imo.i.c.cū ꝯtingat de iureiurā.in vlti.col.adde d.Abb.i.c.venietes.de iureiurā.i.j.colū.

iuramento q2 tunc non ligabit iuramentum nisi durãte statuto ex quo se referunt ad statutũ.argu.notatorũ in simili p Inno. in.d.c.cũ venerabilis.sed secus vt dixi quãdo precedit iuramentum de seruando statutum.z de materia plene dixi in.d.c.j.ĵ.de his que fi.a ma.par.ca. ¶ In ea.glos.ibi:z non collatũ dñium Ro.bene fm do.Car.flo.gl.q̃ vult ꝙ dominiũ rerũ ecclesie cẽseatur esse penes papã:sʒ penes alios clericos z prelatos z intelligatur esse administratio.de quo per Inno.z Jo.an.in.c.cũ sup.ĵ.de causa pos.z in.c.p̃senti.p gl.de offi.ordi.in.vj.vbi glos.tangit quale ius censeantur habere clerici z prelati in beneficijs. ¶ In ea.glos.ibi.mentio non fiebat.z sic vult glos.ꝙ licet in statuto et iuramento inferioris a papa intelligatur excepta autoritas pape tamẽ in dubio statutũ z iuramentũ ligat q2 papa nõ intelligi tur velle vti autoritate excepta nisi faciant mentionẽ de statuto

10 vel iuramento.† An aũt in quolibet iuramẽto intelligatur excepta autoritas pape.[a] dicit do.Anto.de but.ꝙ sic si fiat super re spectãte ad papã vt cõtingit in casu ꝓposito prout dicit glos.secus si esset prestitum super re propria iurantis:q2 tunc nõ intelligitur excepta nisi esset prestitum sup materia in qua papa posset dispensare.facit quod legitur z no.in.c.non est.ĵ.de voto.z p Inno.ĵ.de renun.in.c.cum inter.Et per predicta dicit hic Uin. qꝺ si papa mandaret capitulo facta mẽtione de numero z iuramento vt reciperent titium in canonicum z prebendam cõferrẽt non obstante iuramẽto vel darent sibi centũ[b] qꝺ tũc si recipiũt ipsum in canonicum ex quo facta est mentio de iuramento non erunt periuri.lʒ habuerint potestatem dando centũ seruare iuramentum.Nam autoritate pape videntur facere quodcũqʒ alter natiuorum fecerint propter datam electionem factã de iuramẽto.secus dicit si nõ facta mẽtione de iuramento mandasset ꝙ reciperent ipsum in canonicuʒ aut soluerent centũ:q2 tunc ex quo non est facta mentio de iuramento rescriptum surreptitium in altero alternatiuorum redditur surreptitium in totum z sic etiã nõ tenebuntur ad solutionẽ de cẽtũ.p id qꝺ habeẗ in.l.q̃ sub cõditione.§.si quis sub iurisiurãdi cõditione.ff.de cõdi.insti.p predicta etiã põt inferri ad id quod tangit Fede.in cõsi.cxcj.vbi tãgit quod si clericus vel scholaris filiusfamilias iurauerit de nõ discedendo de studio absqʒ licẽtia creditoris an si reuocetur per episcopum ipse clericus vel fili⁹ per patrẽ erit periurus si recedat petita licentia sed non obtenta.Nam concludit ꝙ non quia nondum ius intelligitur exceptum a iuramento sed etiam ius alterius superioris.per id quod habetur.ĵ.de iureiurã.venientes.et c.veniẽs.Nec ob.quod not.in.c.significauit.ĵ.de censi.vbi si ille qui iurauit soluere titio inhibeatur pendente accusatione p iudicem ne ipse iurans soluat nihilominus tenetur soluere alias est periurus:q2 ibi ideo illud preceptum erat iniustum.z sic impu tandum est nõ appellanti:qꝺ autem dictum est supra procedit

11 quãdo preceptũ esset iustũ.† Per predicta etiã potest inferri ad id quod no. Lap.de cast.in sua.ix.allegatione vbi tangit quid si beneficium sit annale ex dispositione statuti z papa reseruet illud z conferat vt perpetuum non facta mentione de statuto an tenebit.Nam ibi dicit qꝺ sic:quia illud statutum non videtur ligasse papam cum eius autoritas intelligatur excepta. ¶ Sed certe istud dictum non procedit vt tãgit hic do.Anto.de bu.qa papa non intelligitur vti potestate excepta ex quo nõ fecit mentionẽm de statuto per ea que superius sunt dicta.quod intelligit procedere nisi proprio motu faceret predicta.per id quod habetur de preben.si motu proprio.li.vj.Sed certe istud dictum do. anto.de but.non videtur procedere:quia licet motus proprius tollat defectum surreptionis non videtur tamen tollere defectũ intentionis que in dubio nõ videtur esse in derogando statuto si hoc non exprimat.facit quod not.idem Lap.in sua allegatione.xiiij. ¶ In ea.gl.ibi post datam supple literarum executoriarum.nam de illis videtur loqui glo.relata ad tex. ¶ In ea.glo. ibi si quis obiecerit ibi dicitur qꝺ spiritualia nõ possunt esse sine

12 corporalibus. ¶ † In ea.glos.ibi percipiuntur.dic clarius quod canonia non põt esse sine prebenda scilicet re z spe:lʒ quandoqʒ re ipsa sit sine prebenda tamen nõ est sine spe ipsam consequendi facit.ĵ.de prebẽ.relatũ.z similiter etiã põt dici ꝙ canonia põt esse sine rebus corporalibus non tñ sine cura ex quo percipi possunt corporalia tũc vel saltem in futurum.facit qꝺ no.in.c.ioannes.ĵ.de regulari. ¶ In glos.penul.ibi tempus date scʒ literarũ executoriarum.vt patet ex litera. ¶ In ea.glo.ibi.Item non dixit pro recitatione huius versiculi possit opponi.Nam papa hic videtur ad nullitatem literarum vel gratie velle ꝙ sufficiat determinationẽ numeri precessisse literas executorias tantũ.z sic vide

13 tur velle † ꝙ determinatio numeri facta post monitorias z p̃ceptorias tollat vim illarũ.sʒ hoc videẗ esse falsum q2 ex quo determinatio numeri p̃cedit solas executorias illas tñ videtur reddere surreptitias:nõ aũt monitorias z p̃ceptorias:q2 non artabatur qs ad faciendũ mẽtionẽ in eis de numero q nondũ erat.z sic videtur qꝺ non deberent vitiare monitorie ex quo in illis non fuit surreptio.z per consequẽs gratia nõ deberet ex toto vitiari si determinatio numeri facta est ante solas executorias z post monitorias cuius cõtrariuʒ litera hic videtur innuere.glos.hic voluit soluere quod istud ideo est q2 per literas monitorias nullum ius queritur.z ideo cum superueniat statutum nullo iure adhuc q̃si to tollit vim z effectuʒ ipsarum literarum quas reperit in fieri vt erant ipse monitorie.z ex quo nõ precessit aliqua affectio nõ erãt ligate manus illorum de capitulo ad determinãduʒ numerum in preiudiciũ gratie impetrãtis quimo plus videẗ fm do.Ant. de but.quod neqʒ etiam per dationẽ executorie erant ligate manus nisi forte in eis fuisset decretũ vel nisi dicaẗ scḋm eum qꝺ eo ipso qꝺ datus est executor censeãtur ligate manus ordinarij ad aliquod agendũ per qꝺ gratia ex toto perimereẗ:sed nõ quo ad hoc vt differaẗ.p id quod habeẗ in.c.tibi qui.de rescrip.lib.vj.secus qñ nõ est adhuc datus executor.Sed tu quãtũ ad hoc an et quãdo per dationem executoris ligentur manus recurre ad notata plene in decretali.si capitulo.z in.c.si soli z ibi plenius.de cõcess.preben.lib.vj.z cum gl.in quãtum vult qꝺ per monitorias nõ queritur ius concordat hic Inn.Nec ob.fm eũ si dicaẗ ꝙ negotium videtur esse ceptuʒ per monitorias.ĵ.e.literis.q2 illud est verum de honestate fm eũ z sic de honestate debeat ꝓfici nõ quo ad iuris necessitatem.Sed certe ista solutio glo.z Inno.non videtur bona:q2 per monitorias videtur aliquod ius queri videlʒ officium iudicis.vt no.in.c.veniens.alleg.in glos.z.ĵ.de conces. preben.c.j.lib.vj.z sic videtur qꝺ tale ius quesitum per monitorias debeat remanere ex quo nõ fuerũt surreptitie:lʒ ante executorias fuerit taxatus numerus ꝓpter hoc Pet.de saxo.hic dicit q⁵ papa grauauit hũc impetrantem in vno vcʒ vt si ante executorias z post monitorias iuratus esset numerus nõ valerẽt litere qꝺ fm eum fuit grauamen cũ de iure debuerit inspici tempus presentationis literarum.ĵ.de prebendis.dilectus.ij.z sic temp⁹ presentationis monitoriarum in alia alleuiauit scilicet qꝺ si certus numerus fuisset statutus z confirmatus sine iuramento qꝺ valent litere tacentes talem numerum.hec solutio non videtur bona quia non est verisimile quod papa grauaẗ quẽ contra dispositionem iuris.argu.c.super eo.ĵ.de offi.delega.z.c.ex parte. vnde Hostien.aliter dicit videlicet qꝺ iste.ꝑ se obligauit ad probandum quod post executorias fuerat numerus determinatus alias autem idem fuisset dicendum si post monitorias in elusionem mandati apostolici fuisset factum statutum.ĵ.de appella. meminimus.z.c.suggestum.vel subaudiri potest idcʒ esse si post monitorias factum sit statutum ne alias fiat illusio literis apostolicis vel fm Joan.and.ideo litera hic dicit de executorijs:q2 de ipsarum processu querebatur.z ideo tempus date ipsaruʒ debuit ponderari quasi velit quod monitorie remaneant valide si ante eas non fuit determinatus numerus.licet fuerit determinatus ante executorias:sed tunc executorie non valebunt.et sic vbi terminatio p̃cedit monitorias habet nocere monitorijs sed vbi non p̃cedit monitorias:sed executorias tũc executorie non valebunt sed monitorie sic.z ista videtur esse mens Hostien.et Jo. and.z idem etiam videtur voluisse do.Cardi.floren. sed certe vt dicit do.Anto.de but.iste intellectus videtur contra mentem litere que videtur voluisse quod iste litere ex toto repellantur si ante executorias numerus fuisset statutus.z sic videtur velle quod tunc etiam non valeant monitorie.vnde ipse dicit quod verum est etiam illas non tenere:sed non est vitium surreptionis qua nulla fuit surreptio in monitorijs sed ex eo:quia gratia expirauit re integra per mortem celestini.per id quod habetur in.c.si cui.ad fi.de prebendis.lib.vj.et quod legitur et not.in.c. si super gratia.de offic.delega.eodem lib.Non enim desiit esse res integra per processum executorum:quia processus ipsorum fuit nullus ex quo litere fuerunt surreptitie processus autem nullus sicut nec citatio que est nulla non facit rem desinere esse integram.vt notat glos.in.c.cum plures.de officio delega.in.vj.et facit quod legitur et notatur in.l.si pater.C.de statu defunctorꝫ.

14 ¶ † In glos.finali.in fine.Sed contra hoc facit quia processus quãuis iniustus et contra ius partis valet si non appellatur.ĵ. de re iudica.in.c.cum inter vos.z.c.j.soluit Innocen.hic.et.ĵ. eo.ad aures.quod speciale est in causa beneficiali vt sententia in iusta nõ transeat in rẽ iudicatam.z sic posset quãdoqʒ retractari sicut dicĩẗ in matrimonio carnali.ĵ.de re iudica.in.c.tenor.z.c.latore.z.c.cõsanguinei.z sic idem in matrimonio spirituali scḋm eum.argu.c.ij.ĵ.de transla.Et ratio esse potest quia in beneficijs omnis puritas debet adesse.j.q.j.c.si qs.z idẽ voluit Inno.in.c. cum bertoldus.ĵ.de re iudi.z.c.cum olim.ĵ.de causa pos.In cõtrarium tñ videẗ esse casus in.c.cum dilectus.ĵ.de elec.vbi in causa beneficiali sententia videtur transire in rem iudicatam.potes dicere qꝺ si executores procedant vt executores z nõ iudicialiter tunc procedit quod hic dicitur quia si litere sunt surreptitie sunt nulle ipso

[a] ¶ Autoritas pape. vide in postilla superiori que meli⁹ ƀ situata esset.

[b] ¶ Sibi centũ. de hoc vide hic per do. Fely.i.v.col. versic.amplia tripliciter.

nulle ipso iure z consequenter ex potestate processus erit nullus. Si autē procedāt vt iudices qd facere possunt fm no.in cle.j. de offi.dele.z.j.d presump.c.fi.tūc sententia in causa beneficiali si nō appellatur transit in rē iudicatā quo ad partez sed nō quo ad iudicē fm no.superius in iuribus prealleg.z in.c.j.j.de cōces.pbē.

15 de quo plene dicetur.j.eo.ad audientiā. ¶ † Secūdo potest opponi qd non vitietur rescriptum ex taciturnitate numeri qz non vitiatur rescriptuz speciale per generale.s.e.c.j.sed solue vt ibi dictum fuit:qz ibi loquitur in rescriptis ad lites quando rescriptū speciale cōcurrit cū generali:sed hic loquitur in literis ad beneficia que redduntur surreptitie si concurrunt cum statuto vel iuramento si de illo non fiat mentio in literis vt hic patet.

16 ¶ † Tertio etiā potest opponi qd nō fuerit necesse facere mentionem de statuto quia videt qd nō valuerit cū nō appareat factū de ɔsensu episcopi fm no.in.c.ij.j.de verbo.signi.per glo.sed pōt dici qd hic debet intelligi consensus episcopi interuenisse vel fuit valida tum per cōfirmationē sedis apostolice vel dato ꝙ nō valuerit ex quo interuenerit iuramentum debuit fieri mentio de iuramēto qz nō est verisimile qd papa vellet qd veniāt cōtra iuramentum arg.qd habet in.c.cum cōtingat.j.de iureiuran.Et adde qd habetur in.c.ij.j.de institu.vbi tāgit an prelatus ecclesie inferioris a cathedrali cū cōsensu capituli absqz autoritate episcopi possit

17 facere statutum. ¶ † Ulterius etiam potest opponi quia videt quod hec exceptio ex taciturnitate numeri censeatur peremptoria z sic videtur qd nō possit opponi ad processum:nec vitiet impetrationem.per id qd habetur in.c.j.de lit.contest.in.vj.soluit Inno.z Io.an.qd contrariū loquit in literis ad lites in quibus taciturnitas exceptionis perēptorie nō vitiat literas nisi in casibus ibi positis:sed hic loquimur in literis ad beneficia in qbus est secus.Et ratio diuersitatis est qz in literis ad beneficia eodez instanti creatur ius z dātur iudices seu executores z tribuitur iurisditio sup iure quod cōpetebat ante literas z ideo non faciliter sic vitiant.facit qd no.gl.z Inno.in.d.c.j.de lit.ɔtesta.in.vj.Et per predicta concludi pōt ꝙ quandoqz tacetur exceptio peremptoria.z sic ius perēptorium quādoqz tacetur ius dilatoriū.primo casu procedit ꝙ superius est dictum:qz distingui debet inter literas ad lites z literas ad beneficia.Secūdo casu quādo tacet ius dilatorium.exēplum si promisisti non impetrare literas vel iurasti nō impetrare literas.z tūc hec exceptio debet ante lit.cōtest.opponi.l.fi.C.de excep.Quandoqz vero ius dilatoriū nō recipit processum sed effectū actionis vt differatur:puta vt qz promisisti me nō cōuenire vsqz ad pasca.z tūc habet locum qd legit z no.in.c.j.j.de plus peti.Quandoqz pōt exceptio respicere processum z merita cause.exemplum in exceptione que orit ex pacto ne me ɔuenias inito tecū vel ne negas cōtra me.z tūc videt velle Inno.qd hec exceptio non solū poterit opponi ad ꝓcessuz imo etiā ad merita:sed contrariū videtur voluisse.c.j.de lit.contesta.in vj.sed do.Anto.hic dicit ꝙ opinio Inno.de qua hic potest procedere in pacto de non cōueniendo qz respicit processum allegat quod habetur in.c.si diligēti.j.de fo.compe.Sed opinio de qua in.d.c.j.videtur procedere in pacto de non agēdo:qz nō dicitur quis agere ante lit.cōte.sed agere velle.l.amplius.ff.rem ratā habe.ideo fm eum videtur respicere processum z actionem seu substantiā actionis.ideo poterit opponi ad processum z ad merita secus in exceptione pacti de non petēdo:qz illa solum ad merita cause poterit opponi.Et sic residet do.anto.de but.sed certe videtur qd potius ecōtra dicere debuisset do.Anto.de but.videlicet qd opinio Inno.vr procedere in pacto de nō agendo.lz opinio Inno.in.d.c.j.de lit.cōtesta.in.vj.videat procedere in pacto de iuramento non conueniendo aliquē.Tu potes dicere qd Inno.sic voluit ꝙ si iuro non cōuenire aliquē qd exceptio resultās ex hoc iuramēto poterit opponi ad processum z etiam in vim peremptorie post lit.contest.sed contrarium ipse sentit in.d.c.j.de lit.contest in.vj.vbi videt velle ꝙ solum possit opponi ad processum nisi dicas ꝙ ibi loquitur quādo quis iurauit non agere hic quādo iurauit nō ɔuenire aliū.Sed certe ista non videbit bona differētia:qz multo magis iuramentū respicit processum:quando quis iurat nō cōuenire aliū:ꝙ qn iurat nō agere cōtra illum.Nam quādo iurat nō agere proprie dicitur cōuenire quādo agit cōtestando litem:qz ante litem contest.non dicitur quis agere sed agere velle.l.amplius.ff.rem ra.habe.z ibi no.p Bart.sed si quis iurat non conuenire alium fit contrauētio per citationem vt probatur in.l.ꝗuis.ff.de in ius voc.z no.per Bar.in.d.l.amplius.z sic magis videtur respicere processum iuramentum de non cōueniendo alium ꝙ iuramentum de non agendo.ideo videtur qd si exceptio resultans ex iuramento de non agēdo debet opponi ante lit.contesta.multo fortius exceptio resultans ex

18 iuramento de non conueniendo alium. ¶ † Item aduerte quia voluit Inno.in.d.c.j.qd si quis iurat nō petere a titio.x.vel aliā rem.licet istud iuramentum videatur respicere merita cause:tamen propter veritatem iuramenti poterit obijci exceptio ad processum quod tene menti.secus dicit vbi esset simplex pactum de non petendo sine iuramento qz istud nō potest obijci nisi in vim peremptorie post lit.contest.secus tamen dicit si sit pactū de nō agendo licet sine iuramēto sit factum:quia tunc poterit opponi ad processum.Et sic ad impediendam cōtestationē.z istud etiaz sequitur Bar.in.l.si vnus.§.pactus.ff.de pactis.Et idem videtur dicendum si fiat pactum de non conueniendo nō autē poterit opponi post lit.cōtest.qz videtur inducere exceptionē dilatoriam per ea que supra dixi.licet Inno.videatur aliter hic sentire. ¶ Item aduerte.qz videtur qd ex quo ista gratia de qua in litera ante mortem celestini non fuit sortita effectum intelligatur fuisse reuocata per reuocationes que consueuerunt fieri p romanos pontifices post mortē predecessorum suorum.vt patet in.c.penul.de preben.lib.vj.Potes dicere qd secundū tempora harum decretalium nō emanabant tales reuocatorie sed ceperunt emanare tempore bonifacij.vij.qui fecit sextum.vt patet ex his que habentur in.d.c.penul.de preben.in.vj. ¶ Ultimo pōt opponi cōtra decretalē:qz videtur ꝙ non procedat.Nam aut tenemus opinionē qd per mandatū vt prouideat de prebenda vacāte si nō vacat al's de vacatura nō possit prouideri in ecclesia non numerata in qua nō est dare vacationē.vt.j.de preben.dilecto.qd tenuit hic Cōpost.z tunc videt ꝙ ex quo ista ecclesia de qua litera non erat numerata secundum tempus harum literarū.lz ex post facto fuerit numerata nō videtur qd virtute dictarū literarum possit in dicta ecclesia prouideri cū attendēdum videatur tempus date.s.eo.c.eam te.z facit qd habetur in regula.nō firmatur.de reg.iur.lib.vj.Aut tenemus qd rescriptum sup vacante prebenda extendatur ad ecclesiam in qua scribitur.licet nō sit numerata vt sic illius virtute possit z debeat prouidere.quod tenuit Host.z Ioā.an.post eum in.c.fi.de conces.preben.lib.vj.in glo.magna.Et tunc videt ꝙ nō debuerit hic expectari ꝙ prebēda vacet imo videt qd statim debuerit ꝓuideri licet ecclesia non esset numerata tēpore date.Cuius contrarium hic dici videtur.Sol.dicit hic do.Anto.de but.ꝙ possumus tenere opinionem Host.z Ioā.an.qui voluerūt ꝙ per mandatū de vacāte prouideri debeat etiam in ipa ecclesia:licet non fuerit nunerata.Et ad hunc text.poterit respōderi quod iste tex.limitat opi predictam.Nam aut contingit ꝙ pendēte gratia non determinatur numerus in ecclesia z tūc debebit statim prouideri:nec expectabitur alia vocatio.z sic intelligatur qd notatur.j.d.c.fi.Aut contingit quod ante executionem mandati determinatur mumerus in ecclesia.z tunc vt satisfiat forme mandati quatenus fieri possit prouidebitur sibi de vacante si vacabit al's expectabit proximo vacaturam z sic intelligatur tex.iste.facit quod notauit Lap.i sua alle.xiiij.vbi etiam videtur sequi opi.Hostiē.z si diceretur quod ideo hic papa mādauit prouideri isti quia ecclesia fuit postea numerata.z sic si fuisset non numerata videtur qd nō debuisset prouideri:nec etiam tex.expresse hoc dicit qd tunc debebit prouideri non videtur hoc bene dictum.quia vt dixi videtur attendendum tempus date.zideo ex quo tempore data non erat numerata z tamen papa vult qd prouideatur si postea numeretur.Idē videtur dicendum etiam si nō fuisset numerata cum talis numeratio superueniens post datam non videtur omnino attendenda nisi quo ad id quod dixi videlicet vt inquantum fieri possit satisfiat forme mandati.z istam partem tenuit hic in ver.alioquin demum circa fi.c.videtur tenuisse contrarium videlicet quod si ecclesia non fuisset hic numerata ex post facto non debuisset prouideri isti impetranti cui mandatum fuerat prouideri tanꝙ in ecclesia numerata quo ad prebendas.z ponderat qd papa hic non mandauit prouideri si numerus non fuisset determinatus ex post facto.z ideo de rigore iuris secundū eum videtur ꝙ tunc sit vera opinio Compost.z tenendo istam opi.potest responderi secundū eum ad id quod dicitur ꝙ debet inspici tempus date ꝙ illud procedit vbi a principio litere non valerent ex defectu surreptionis:quia tunc ex post facto non validant.de rescri.si eo tēpore.lib.vj.z de reg.iur.nō firmatur eo.li.secus vbi litere nō habent effectum ex defectu intentionis eo quia nō adest qualitas verisimiliter cōtēplata seu considerata per rescribentem attentis verbis rescripti que tamē non est inductiua mentis rescripti ad concedendum rescriptū:qz tunc rescriptum non est nullum:sed recipit pendentiā donec in ecclesia reperiatur qualitas verisimiliter cōsiderata vt cōtingit in casu proposito fm eū:qz istud mādatū de vacante factū vt prouideat in ecclesia nō numerata non deficit ex surreptione fm eū ex eo qz papa etiā al's esset concessurus etiā in ecclesia nō numerata subsistētibus ibi cōpetentibus redditibus.z ideo istud mandatū nō videt deficere ex surreptione sed ex sola intentione:qz papa non videt velle comprehēdere ecclesiā nō numeratā ex quo facit mētionē de vacatiōe.Talis autē intētio fm eū recipit intellectū ꝙ ꝓuideat de presenti si vacat

alias prouideatur cu3 vacabit.z sic si casus accidat q in ecclesia determinetur numerus ita q possit ibi cadere vocatio.z ideo tuc poterit prouideri per talē mandatum secus fm eum si nullo modo determinat numerus in ipsa ecclesia.z sic fm eum iste tex.potius faceret cōtra opi.Host.z Jo.and.Sed certe si litera pōderetur hec opi.do.Anto.de but.nō videt esse de mente litere.nā nō videtur papa ideo mandare prouideri:q2 numerus fuerit determinatus post ipsas executorias.z sic q2 possit tunc dari vacatio sed potius ex eo q2 dicta determinatio numeri post executorias videtur facta in elusionem literarū apostolicarū.z ideo nō deberent nocere sicut noceret si non esset facta.z sic videt esse mēs pape qd etiā si non fuisset facta post executorias debuisset nihilominus prouideri impetranti.z sic erit ille casus pro opi.Host.et Jo.and.fateor tamē q si reperiat determinata post ipsas executorias anteq gratia sit executiōi mādata q tunc vt satisfiat forme mādati prouideri sibi debebit si vacat:al's de vacatura vt superius dixi primo loco post do.Anto.de but.

19 ¶†Quid autē si scribitur in ecclesia numerata vt prouideat titio de canonicatu z prebenda nō facta mētione de numero:an si tempore date vacet prebenda z canonicatus debebit ipsi impetranti prouideri. Compo.tenuit q nō ex quo ecclesia est numerata z nō est facta mentio de numero.sed Jo.and.dicit hoc verū si tēpore date non vacabant canonicatus z prebēda:quia tūc litere sunt surreptitie cū per illas mandet recipi non facta mentione de numero.secus si vacabāt canonicatus z prebenda tēpore date:q2 tunc nō frangitur numerus nec iuramentū si seruatur mandatū.ideo debebit prouideri.l3 non sit facta mētio de numero expresse nec tacite do.Ant.d but.dicit q dubiū in casu isto pēdet in hoc a quo surgat effectus intētionis scribendi in ecclesia numerata quādo non fit mentio de numero.Nā si surgit a derogatione numeri procedit opi.Joan.andre.q2 demum infringetur gratia in qua nō fit mentio de numero si numero detrahat.z sic nō infringet quādo nō detrahitur.Si autē surgat defectus intentionis ex eo q2 dicat q priuilegiū sit ecclesie numerate:vt nō includat in literis apostolicis nisi fiat mētio de numero siue illi deroget siue nō tunc procederet opi.Cōpo.Sed vt dicit do.Anto.de but.prius dictum videt verius vc3 q potius surgat defectus intētionis a derogatione numeri.z sic videtur verior opi.Jo.an.Nā ex quo secundū tēpus date vacat vtrūq nulla fit numeri violentia vel iuramenti si tali prouideatur.z presumēdū est verisimiliter mentem pape fuisse qd in tali casu possit pUideri ex quo per eius mādatum nō fit cōtra numerū vel iuramentum.z sic videtur verior opi.Jo.an.licet Compo.z Jo.de lig.hic aliter dixerūt.

20 ¶†Itē aduerte q2 potes addere quid iuris si papa mādat prouideri de vacatura an poterit etia3 prouideri de vacante.z sic de illa que vacabat tempore date.Nam glo.ordinaria que notabilis est dicit qd sic q est in cle.vnica.de conces.preben.quā intelligit Joā.de ligna.si papa ignorauit vacationem.secus fm eum si sciuisset quia tunc videretur secus ex quo non mandauit illam conferri que tunc vacauit:sed certe de mente gl.in dicta cle.videtur fuisse qd indistincte prouideatur de ipsa vacante attenta ratione glo. que colligitur ex.l.verbum erit.ff.de verbo.significa.Nam illud quod de presenti vacat potest etiā dici vacaturū respectu futuri anteq conferatur.per ea que habentur in.d.l.verbū erit. ¶Ultimo pōt queri q2 hic mandatur assignari prebenda si qua vacat quid si nō vacaret.dicit Host.q expectabit z iterim viuet de cōmunibus redditib⁹.j.de prebē.dilectus.el.ij.Sed certe vt dicit Jo.an.illa decretalis loquit qñ capitulū contēpsit cōferri prebēdā de qua mādabat:hic sec⁹.z sic nō facit multū ad ppositū.dicebat tñ Jo.de lig.hic qd si iste fuit recept⁹ in canonicū l3 nōdū haberet prebendā q2 poterat interesse diuinis per ea que habentur.s.titu.j.cū.M.debebit habere distributiones quotidianas de quo ibi dictum fuit.potes tñ dicere qd ibi tangebatur numerus per rescriptum pape faciens mentionem de numero:sed hic erat secus.z videtur casus diuersus.

1 Decisio opinionu3 spectat ad papā etiā inter legistas z eius decisioni debet stari etiam in foro ciuili.
2 Opiniones sunt ad concordiam per distinctionē reducende.
3 Rigor quandoq capitur pro ordine iuris.
4 Ignorantia z simplicitas quomodo differant.
5 Dolum cōmittens impetrando tacita veritate vel expressa falsitate nō debet aliqd cōmodū reportare ex rescripto.
Allegans dolum in impetrando cōmissum probare d3.z nu.8.
6 Tacere verum z dicere falsum paria sunt z si ex simplicitate vel ignorātia tacet veritas vel exprimit falsitas q tacita vel expssa nihilominus delegans dedisset literas saltem in forma cōmuni rescriptum non est prorsus nullum.
7 Testamentum in quo filius in potestate est preteritus est nullū filio hoc volente.
9 Possessionē an perdere debeat qui aduersariu3 venientem cum multis z expulsionē minātem aufugit z an et quo interdicto sibi succurretur.
10 Homicida an possit esse iudex.
11 Exceptio peremptoria si obijciatur z offeratur se quis incōtinēti probaturum an impediet contestationem.
12 Processus iudicis nullam iurisditionē habētis(si illud sit certū iudici)nō valet sed si sit dubium iudici z partibus vel saltem iudici poterit cognoscere an sua sit iurisditio.
13 Jurisditionem habens sed exceptione elidibilē pōt cognoscere an sua sit iurisditio z si procedit etiam in principali valebit processus si non appelletur.
14 Judex licet nullam iurisditionem habeat:pōt tamen in dubio cognoscere an sit iudex quando hoc procedat.
15 Instrumentum procurationis corā iudice productū si obijciat esse falsum z iudex pronunciet esse verum an preiudicabit domino absenti.
16 Appellasse si quis se dixerit z nō appellauit vel dicit se appellasse infra tēpus debitū z appellauit post si fiat cōmissio z delegat⁹ virtute talis cōmissionis pcedat valebit pcessus in dubio si hoc non constitit iudici.
17 De iurisditione cognoscere pōt iudex inter duos quoru3 vnus dicit se promisisse dece3 in tali castro qd dicit esse de iurisditione huius ciuitatis z alter negat z dicit se esse de iurisditione alteri⁹. nec fiet preiudicium alteri iudici in proprietate.
18 Excipiēs de surreptione an probare debeat an agens.
19 Exceptio litis finite si obijciatur excipiens debet hoc probare.
20 Exceptio que obijcitur contra rescriptū posito qd attingat merita cause qualiter debebit probari an plene an semiplena probatio sufficiat.

Super literis.

Qui p malitiā tacet verum:vel falsum exprimit in rescripto caret impetratis.Idē in eo q ex ignorantia vel simplicitate id fecit.Si vō qd tacuit expresso vel falso qd expressit tacito literas nō habuisset:si nihilomin⁹ saltē in forma cōmuni literas habuisset tunc scdm formā iuris iudex procedet.h.d.Et sunt tres partes principales.Nam in prima parte ponit casum sup quo erāt opinio.contrarie quas recitat.secūdo illas per distinctionē bimēbrē.In secūdo casu subdistinguēdo cōcordat tertio excipit z dat regularē doctrinā seu regulā doctrinalem.secūda ibi nos agit.tertia ibi nisi forsan.Pōt etiā aliter summari fm do.Ant.de bu.z sic.Dolosa surreptio rescriptū vitiat indistincte.Temeraria vō vel ex ignorātia procedēs si est substātie rescripti inductiua totaliter rescriptum vitiat. Si vero solu⁹ forme specifice rescripti sit inductiua illā solū tollit sed non rescripti substātiā quo ad formā cōem.hoc dicit fm eū. ¶No.j.q vbi impetrabant litere tacita veritate vel expssa falsitate circa earū validitatē vel inualiditatē olim erāt opi.Nā quidā dicebāt q cū mēdax pcator dbebat oīno carere impetratis. Alij qd solū forma rescripti:nō aūt qn iudex datus possit pcedere fm dispositionē iuris z pria opinio fuit placētini z sequaciū. secunda fuit Jo.z Azo.z aliorū sequaciū de qb⁹ plene p gl.z legistas in.l.prescriptione.C.si ɔtra ius vel vtili.publicā canonizata.xxv.q.ij.z ibi etiā aliqd de hoc p gl. ¶Nc.illd vulgatū q ad diuersitatē corpo^r sequit diuersitas animorū.facit.j.de conces.

1 prebē.q2 diuersitatē. ¶†Not.q ad papā spectat decidere opiniones ēt inter legistas z eius decisioni stari d3 etiā in foro ciuili ex quo imperator nō determinauit cōtrariū p ea q habentur in.c.raynuti⁹.j.de testa.z.j.de fo.cōpe.z in.c.l3.z.j.q si.sint legi.

2 per venerabilē in.§.rationib⁹. ¶†No.q opiniones p distinctionē sunt reducēde ad cōcordiā.facit.l.si finita.§.illud querit.ff.de dam.infec.Et no.q distinctio d3 esse discreta.z sic rationabilis.

3 ¶†No.rigorē interdū accipi pro ordine iuris licet alias cōsueuit assumi pro iure rigoroso prout differt ab equitate.l.placuit. C.de iudi.z.l.pspexit.ff.q z a qb⁹.z facit q no.p gl.z doc.in.c.si.j.de trāsac.

4 ¶†No.differētiā inter simplicitatē z ignorātiā.Nā simplicitas pprie respicit ius ignorātia factū.j.de sen.excō.cum illo^r.fm Jo.an.do.Car.flo.hic dicit q hic simplicitas z ignorātia p eodē accipiunt ex eo q2 in principio.c.dicit tantū de ignorantia z eadē ratiōe dicit hic fraudē z malitiā idē importare q2 in principio.c.dicit solū de malitia. ¶No.magis fore puniendū dolosu3 q peccantē ex simplicitate vel ignorātia:nec mirū quia dolus preponderat culpe.ff.ad.l.aquiliā.l.itē si obstetrix.in fine.

5 ¶†No.qd cōmittēs dolum in impetrādo tacita veritate vel expressa falsitate nō debet aliqd cōmodu3 ex rescripto reportare. z ideo delegatus non d3 aliquo modo per tales literas procedere facta sibi fide de dolo. ¶Et nota qd hoc pcedit indistincte fm Innocen.q2 illa distinctio an alias esset obtentur⁹ rescriptum vel nō:non habet locum in doloso sed solum in impetrante per ignorantiā vel simplicitatē vt hic satis colligi potest. Et ex hoc no.q dolus siue malitia tollit effectu3 rescripti etiam si nō fuerit causa ip'um

causa ipsum obtinendi quod videtur mirũ fm do. Car. floren. sed hoc cõtingit in penam doli seu malitie. ¶ Not. ꝙ allegans dolũ cõmissum in impetrando illum debet probare. facit. l. quoties. §. qui dolo. ff. de probatio. ¶ † No. qd paria esse videtur dicere falsum vel tacere verũ. et sic facit fm Jacob. de butri. in. d. l. prescriptiõe qd testis incurrat penã falsi si sciẽter tacet veritatẽ. facit qd habetur in. c. j. ꝟ. de crimi. falsi. sed do. Anto. de but. hic dicit hoc esse verũ quando testis iurauit plenam ⁊ meram dicere veritatẽ. secus si iurasset solum ad interrogata respondere per text. quem dicit in hoc valde notabilem in. c. cum dilecti. ꝟ. de accu. sed certe ille text. loquit in inquisito nos autem loquimur in teste qui debet dicere veritatem pro vtraqꝫ parte. per ea que habentur. ꝟ. de testi. fraternitatis. ideo videtur qd si dolose tacet veritatem indistincte incurrit penam falsi. per ea que habent in. d. c. ij. ꝟ. de fals. ¶ No qd vbi ex simplicitate [a] vel ignorãtia exprimitur falsitas vel taceatur veritas in impetrando si est talis qd etiã ea tacita vel expressa delegans nihilominus dedisset literas saltem in forma cõmuni tunc rescriptum nõ est prorsus nullum: sed solũ quo ad formam specificam rescripti: quia poterit procedere delegat⁹ in causa secundum iuris ordinem nõ seruata forma rescripti. secus si delegat⁹ omnino denegasset literas si de veritate fuisset informatus: quia tunc rescriptum omnino est inualidum respectu ꝓcessus cause principalis: qꝛ delegatus de iure non poterit in illa procedere intellige apposita exceptione fm Egi. quasi velit qd ipso iure nõ sit rescriptũ nullum sed posset reijci per exceptionem de quo. ꝟ. eo. ad audientiam. poterit tamen de qualitate precum cognoscere. Et sic no. quod iudex in dubio potest cognoscere an sua sit iurisditio. Et ad hec sepe allegat. facit. l. ij. ff. si qs i ius vo. non ierit. ⁊. ff. de iudi. l. si quis ex aliena. ¶ Not. qd obijciens aliquid contra rescriptum debet illud ꝓbare corã iudice impetrato per rescriptũ. ¶ No. qd eadem ratio mouere debet delegatũ que moueret delegantẽ. Et not. qd vbi delegãs denegaret literas si fuisset de veritate informatus debet in eadẽ causa delegatus suã audientiam denegare ⁊ nullaten⁹ in causa ꝓcedere. Et no. bene ex hoc iuncto dicto egidij de quo. §. qd lꝫ lex vel statutũ in certo casu dicat denegandã esse audiẽtiã nõ ex hoc videt qd ipso iure processus sit nullus de quo etiã tetigit hic do. Anto. de bu. ⁊ aliquid etiã tangit per Bar. in. l. j. §. i. ff. ad trebel. ⁊ ibi etiã de quo dixi. ⁊ etiã in. l. quidã consulebat. ff. de re iudi. ¶ No. duas qualitates surreptionis: qꝛ vna est dolosa alia nõ dolosa. ¶ No. duas qualitates surreptionis. nã vna est inductiua substãtie rescripti ⁊ ideo ipsum ex toto vitiat. Alia est inductiua solius formule rescripti. ⁊ ideo ipsam solũ vitiat. Et sic no. fm do. Anto. qd quatenus vitiũ ingredit actũ ⁊ interim resecatur in illo eatenus operatur effectũ. ⁊ ideo si respicit substantiã illã vitiat. ⁊ cõsequenter rescriptũ. secus si illã non respiciat sꝫ solũ formulã. ¶ No. modũ soluẽdi questiones in quibus sunt varie opiniones: qꝛ primo referri debẽt opiniones postea poni decisio. facit qd habetur. ꝟ. de offi. leg. super questionũ. ¶ No. ꝙ quãdoqꝫ delegatus procedit nõ seruata forma. ⁊ nihilominus tenet qd agitur vt hic est casus notabilis fm do. Car. floren. ⁊ ratio est qꝛ hoc casu forma reijcit a iure ideo non tenetur illam seruare al's si non reijceret ꝓcessus esset nullus. ꝟ. de offi. dele. venerabili. ¶ No. ꝙ causa scđa regulatur a prima. nã delegatus censetur hic esse causa scđa rescriptum delegãtis cum quo tñ quãtum ad illam causam cõmissam censetur esse eadẽ persona vt. ꝟ. de offi. lega. c. studuisti. ¶ Pro declaratione decretalis est sciendum ꝙ do. Anto. de but. reduxit materiã ad duo principalia mẽbra. Primũ est circa examinationẽ trium regularũ. de quibus in summario ⁊ in tex. Secundum est circa examinationẽ regule doctrinalis posite circa finem text. Et primũ subdiuidit in quatuor. Nã primo examinat ratiõabilitatem regularũ ⁊ ipsarum limitationẽ. Secundo in quibus literis locuꝫ habeat. Tertio nitit exẽplificare regulas. Quarto tractat cuius iuris taciturnitas inducat surreptionẽ. Prima tria examinat Joan. and. ante gl. cuius dictis adde primo: qꝛ non posuit exẽpla aliqua in beneficialibus. In tertia regula videtur velle illam regulã nõ habere locũ in beneficialibus. ⁊ expresse etiã dicit secundam nõ habere locum qñ ex probabili ignorãtia surgit surreptio per. c. gratia. de rescript. lib. vj. secus si ex simplicitate vel ignorãtia non probabili qꝛ tunc bene habet locum secunda regula in ordine summarij etiã in beneficialibus. ¶ Sed aduerte qꝛ circa hoc variauit. nam aliter fuit locutus in. c. si motu proprio. de preben. in. vj. vbi simpliciter videtur velle qd hec decre. non habeat locum in literis beneficialibus aliter fuit locutus in c. gratia. quia ibi dicit quod excepto illo casu hec decretalis habet locum in beneficialibus do. Anto. de but. hic primo ꝯcludit qd hoc. c. etiã in secunda ⁊ tertia regula potest habere locum in beneficialibus qñ interuenit probabilis ignorantia: qꝛ si surreptio fuit inductiua substãtie rescripti vitiatur rescriptum. §. eo. constitutus. secus si non sit inductiua substãtie rescripti. Exemplum fm eũ in. c. gratia. qꝛ papa si sciuisset illum habere aliud beneficiũ ⁊ vellet illud renũtiare qñ esset incõpatibile cũ impetrãdo cõcessisset literas. lꝫ nõ precise: qꝛ cõcessisset si vellet renũtiare. et ideo si vult renũtiare tenebit rescriptũ ⁊ gratia. ⁊ sic habebit locũ tertia regula summarij. Et eodẽ modo si fuissent beneficia compassibilia fm eum concessisset rescriptum etiam si sciuisset impetrantem talia beneficia habere ⁊ velle tenere. Sed certe ista non videntur bene dicta qꝛ imo verisimile est ꝙ papa non concessisset beneficiũ si sciuisset impetrantem aliud habere. per id qd habet in. c. postulasti. ⁊ in. c. si proponente. ꝟ. eo. Ideo hec opi. nõ videt vera ⁊ pro hoc facit qꝛ in priuilegijs fm Inno. ⁊ etiã fm eũ tertia regula summarij nõ habet locũ qꝛ in priuilegijs cõclusio est precisa quo ad mentẽ generalem ⁊ specificam concedentis: quia precise intendit priuilegium non concedere sicut est etiam in litera beneficiali qꝛ precise intendit concedere ipsum beneficium: sꝫ in literis contentiosis conclusio mẽtalis in genere vt iustitia ministret lꝫ interdũ alia specialis concessio exprimat. ⁊ ideo lꝫ propter surreptionẽ concessio specialis forme nõ sit seruanda saltem seruabitur conclusio mentalis. ⁊ ideo aliter potes dicere vt ipse etiã videtur finaliter sentire vcꝫ ꝙ si stante validitate rescripti ⁊ proportione verborum rescriptum põt reduci ad terminos iuris sine alterius preiudicio ⁊ tũc propter probabilẽ ignorãtiam sustinet rescriptũ in beneficialibus. ⁊ sic non habet tunc locũ secunda regula. ⁊ sic loquit. c. gratia. secus si stante validitate rescripti nõ posset reduci ad terminum iuris sine preiudicio iuris tertij: qꝛ tunc inualidat rescriptum. ⁊ sic loquit. c. constitutus. §. eo. Nam ibi nõ potest valere rescriptum quin preiudicetur iuri ⁊ statuto canonicorum ideo nõ valet. ¶ Item secus si non põt reduci ad terminos iuris stante proportione verborũ rescripti. Exemplum in. c. susceptum. de rescrip. in. vj. Si forte ex probabili ignorantia narrata fuit vacatio per mortem que putabatur falso rumore prolato cum tamen ex alia causa vacasset. Nam licet papa concessisset eodem modo si sciuisset aliam vacationem. tamẽ qꝛ non possunt proportionari verba rescripti non valebit rescriptum. Et his conclude quod in literis contentiosis ad lites habent locum tres regule hic posite in literis priuilegij. habet locum prima regula et secunda non tertia: quia ad tales literas non bene potest adaptari propter mentem concedentis que in illis est precisa. In literis vero ad beneficia conclude quod prima regula habet locum. Item secunda quando ex simplicitate sit surreptio vel ex ignorantia non probabili. secus si ignorãtia sit iusta qꝛ tũc non habet locum si stante validitate rescripti ⁊ ꝓportione verborum rescriptum potest reduci ad terminos iuris cõmunis sine preiudicio iuris tertij. al's habebit locum dicta regula etiã si ignorantia sit probabilis. Tertia vero regula in ordine summarij non habet locũ in beneficialib⁹. ⁊ ratio est superius tacta: qꝛ in illis conclusio concedentis est precisa sicut in priuilegijs. ¶ Item adde dictis Jo. and. circa rationabilitatẽ regularum. Nam cõmuniter legiste excepto Bar. tenẽt ꝙ nõ sit differẽtia an ꝑ dolũ an ꝑ simplicitatẽ fiat impetratio ⁊ vtrobiqꝫ distinguat an alias esset princeps literas cõcessurus an nõ. ⁊ istã opi. dicit do. Ant. de bu. esse rationabiliorẽ: qꝛ dolus eatenus dꝫ inficere actũ quatenus ingreditur illũ. ⁊ sic si ingredit illũ respectu substantie ipsum in totũ debet vitiare. secus si respectu forme: qꝛ tunc solã formã vitiabit allegat qd habet in. l. elegãter. in prin. ff. de dolo. ⁊ in. c. cũ dilecti. ⁊. c. pe. ꝟ. de emptio. ⁊ vendi. Nã si dolus dat causam contractui bonefidei ipsum vitiat ex toto sꝫ si nõ dat causam sed alias incidit in contractũ tunc non vitiat ꝯtractuꝫ sed vitiat ipsum incidẽs. ideo facit quod potest agi vt tollatur deceptio in pretio ⁊ sic in ꝓposito deberet esse qꝛ si dolus det causam rescripto illud vitiet. secus si ei nõ det causam sed forme eius qꝛ tũc illã solam debet vitiare Jo. de lig. tenet distinctionẽ text. esse rationabilẽ magis ꝙ opi. legistaruꝫ. Mouetur quia dolus prepõderat culpe. l. itẽ si obstetrix. ff. ad. l. aquiliam. ⁊ ideo si vbi interuenit culpa propter simplicitateꝫ seruat distinctio legistarum: ergo vbi interuenit dolus nõ debebit seruari quia alias dolus nõ preponderaret culpe nec magis punietur nõ tamen respondet ad rationem do. Anto. qꝛ illam nõ format nec allegat etiam. d. l. eleganter. Sed tu potes respondere quod in. l. eleganter quando dolus incidit in contractum ideo non vitiat contractum: sed solum incidẽs: qꝛ si interuenisset culpa vel simplicitas illa non puniret: qꝛ licitum est cõtrahentibus inuicem reipsa se decipere in pretio non interueniente dolo. l. in cause. §. põponius ff. de minoribus. Et facit quod notat in. c. in ciuitate. ꝟ. de vsur. dũmodo deceptio non sit vltra dimidiam iusti pretij: quia tunc secus. l. ij. C. de rescin. vendi. ⁊ ideo tunc satis operatur dolus ex quo culpa non punietur vel simplicitas. Sed secus est in casu proposito vbi surreptio culposa punietur secundum distinctionem huius. c. ⁊ sic illa. l. non videtur facere cõtra. Aduerte tamẽ quia si deceptio esset vltra dimidiam iusti pretij si dicamus tunc

[a] ¶ Ex simplicitate. vide per dñm So. ꝯsi. cclxxiij. incipiẽ. in ꝑlenti cõsultatione ver. postremo. dico ꝙ in. ij. parte. ⁊ ꝯsilio. clxxiij. incipieñ. visa bulla bonifacij ver. primũ fundamentuꝫ ibi ex quib⁹ infero in. v. pte ⁊ ꝯsilio. clxix. incip. circa primũ cõsultationis articulũ. i princ. i. vj. parte. Et adde hoc qd hic dicitur procedere in literis gratiosis vl' bñficialib⁹ vt ꝑ doc. h secus i priuilegijs qꝛ surreptio et nõ dolosa vitiat indistincte priuilegiũ vt ꝑ doc. h. ⁊ ꝑ legistas in. l. ꝑscriptione. C. si ꝯ ius vel vtili. pu. et tꝫ do. bar. So zi. in cõsil. suo incipiẽ. ꝯsultatione in qua multas.

contractū tenere lz dolus incidat in cōtractum: quia tunc etiam absq3 dolo puniet᷑ talis deceptio culposa: tūc fortiter faceret pro opi. do. Anto. de but. Sed potes dicere φ papa hic voluit dolosum omnino carere impetratis. ꝛ satis est rationabile vt dolus aliquid operet᷑ vltra culpam. ꝛ sic etiā potuisset lex rationabiliter disponere φ vbi interuenisset deceptio vltra dimidiam dolo interueniente φ tunc cōtractus fuisset nullus vt aliquid operet᷑ dolus: tñ qꝛ non reperitur hoc expressum in casu illo staremus dispositioni dicte legis elegāter vt distinguatur. An dolus det causam cōtractui. An vero incidat in cōtractum. Recitāt etiam hic Jo. de lig. ꝛ do. Anto. de but. opinionē domini Richardi q voluit concordare opinionē canonistarū. ꝛ opinionem legistarū sed qꝛ nō bene dixit vt dicunt predicti. ꝛ declarant nō insisto et hec sufficiant circa tria que tāgit Jo. an. ꝛ do. Anto. de bu. circa tres regulas hic positas. ⁋ De quarta autē vz cuius iuris taciturnitas habeat rescriptum inducere surreptitium. ꝭ. dicetur.

a ⁋ In glo. simplicitatē [a] in fi. supple. qꝛ sunt casus speciales a regula in iure naturali vel quasi vt. d. l. ij. ꝛ in falsa moneta. facit φ no. gl. in. l. j. ff. de iuris ꝛ fac. ignoran. ⁋ In glo. discretionem in fi. Nam vt dicit hic Jo. an. aliqui dicebant tūc demū procedi per rescriptum surreptitium cum ꝯsentiebat ille contra quem fuerat impetratum alias nō ad qd inducebāt id quod habet᷑ in. l. filio

7 preterito. ff. de iniusto testa. vbi videt᷑ † quod testamentū in quo filius in potestate est preteritus sit nullum filio hoc volente. al's non vt ibi no. facit de preben. cū in ecclesijs. lib. vj. alij distinguebant inter priuilegia ꝛ rescripta. Tertij distinguebant vt hic habetur in principali mēbro distinctionis. Quarti distinguebāt vt hic habetur in subdistinctione hic posita. Et has duas cōiūgit hic papa. Quinti distinguebant an mandatum respiciat processum puta litis pendentiam. ꝛ tunc non valeat rescriptū: an principale negotium ꝛ tunc valeat. de testi. causam que. ꝛ de iuris cō testa. c. j. in. vj. ꝛ hec in se est bona per dicta iura ꝛ satis cōprehen

8 ditur in subdistinctione hic posita. ⁋ † In glos. priori modo in fine cum glo. ꝯcordat Innocen. ꝛ Abb. qualiter autē ꝓbabitur hec fraus dicit quod per coniecturas. de renun. c. ij. lib. vj. ꝛ dicebat Accur. in. l. ij. sed quia de iura. calū. Hostiē. vero hic dicebat qd hoc casu probabit᷑ fraus per probationē scientie per. l. veri⁹. ff. de probatio. ꝛ. C. de dolo. l. dolum. saluo nisi esset rescriptum communis forme seu impetratum in forma cōmuni per. c. accedens de crimine falsi. vel secundum euz distinguendū erit an impetrās sit homo curiosus. An vero simplex vt sic primo casu ex scientia presumatur fraus. Secus autem in secundo hanc tamē distinctionem non approbat nisi per aliquas cōiecturas releuaretur ipse simplex quod arbitrio boni iudicis committit nec aliter exprimit persone viam militijs aperiat. facit. ꝭ. eo. nōnulli. et vt eccle. benefi. c. vno. potest dici opi. glo. veraz iuncta opi. Host. qꝛ allegans fraudem debet probare: tamen satis dicetur probare si probetur scienter falsum expressum vel scienter veruz tacitū ꝛ hoc satis videtur velle litera in principio. c. vel potes dicere qd sola scientia nō sufficit propter id quod dicitur in ver. nos igitur. ibi per simplicitatem vel ignorantiam ꝛc. Et ideo tutius est tenere glo. φ dolum allegans debebit probare ꝛ qd probari poterit

9 per coniecturas per. c. ij. de renun. in. vj. ⁋ † In glos. posteriori in fi. Intellige primū exemplum si ex forma rescripti pōt percipi possessorium ꝛ petitoriū fore cōmissum. qd quando sit collige ex notatis in. c. j. de seque. pos. ꝛ adde inquātum Joā an. hic ponit exemplū de eo qui fugit de turri videns inimicū venientem cum multis qui sepe fuerat sibi cōminatus expulsionez ꝛ demū impetrauit ꝛ narrauit primo turbationez possessionis ꝛ postea expulsionē ꝛ habuit cōclusionē generalē partib⁹ cōuocatis ꝛc. Et dicit φ hoc casu ꝓcedet iudex ꝭm formā iuris super interdicto vti possidetis ꝛ nō scđm formaz rescripti sup interdicto recuperāde. Nā imo videtur φ talis oīno perdiderit possessionē siue illi veniebant ad eū expellendū siue nō: etiā si possessio nō est occupata. ꝭ. de proba. licet. ꝛ insti. de interdic. §. retinende. ꝛ sic non videt᷑ solū posse agere interdicto vti possidetis. qd requirit quē possidere tēpore lit. cōte. institu. de interdi. §. retinende. ⁋ Si autē illi veniebant ꝛ occupent possessionem tunc cōpetit interdictū recuperande. l. iij. §. si quis autem visis. cum ibi notatis. ff. de vi ꝛ vi ar. ꝛ facit quod no. Innocē. in. c. querelam. de elec. ꝛ in. c. cuz ad sedem. de resti. spo. ⁋ Item aduerte quia id quod dicit gl. de taciturnitate est verum in se sed non est bene congruum exemplū text. qui loquitur quando non proceditur ꝭm formā rescripti: sed ꝭm in formam iuris. In exemplo autem glo. proceditur ꝭm formā rescripti. ꝛ idem dicas de exemplo glo. seq. ꝛ ideo Jo. an. ante glo. posuit meliora exempla in quibus non insisto quia clare loquitur. ⁋ In gl. dedissemus in fi. Et de materia per Hostiē. in summa huius ti. §. pe. in. iij. col. vbi ponit certos versus cōprehendentes casus predictos. Sed aduerte qꝛ vt dixi do. Ant. de but. hic istū articulum tractat declarando cuius iuris taciturnitas inducat surreptionem. Et circa istum articulū cōsiderat φ quādoq3 tale ius concernit personam iudicis quandoq3 personā partis qñq3 merita negotij tantum quādoq3 rescriptū ꝛ merita simul quandoq3 cōcernit actionis exercitium. Circa primū concludit φ si tale ius inducit nullitatē rescripti vt forte φ dz φ iudex est publice excōmunicatus ꝛ tūc pōt opponi: sed si nō inducit nullitatem rescripti tūc in vim surreptionis nō pōt opponi: sed in vim declinatorie sic. Et istud etiā voluit Inno. ideo ꝭm eum nō pōt iudici surreptio opponi scz φ iudex sit infamis homicida vel criminosus sed bene pōt opponi declinatio contra iudicem. Et ratio scđm do. Anto. de bu. qꝛ si pape fuisset dictū φ ille q dabat᷑ erat infamis saltem dedisset eum vt sup hoc dubio cognosceret. arg. huius decretalis ꝛ sic nō ex toto literas denegasset: sz hoc nō credo verū imo si verisimiliter sciuisset nullatenus dedisset eum iudicem. per id qd habet᷑. ꝭ. eo. in. c. sciscitatus. Et qꝛ etiā nō videtur qd ipse de sua infamia debeat cognoscere cum super hoc esset suspectus prout tenuit Bar. in. l. quidam cōsulebant. ff. de re iudi. licet Inno. aliter loquatur in. c. cum super. ꝭ. de offi. delega. ideo alia ratio melior videtur: quia licet papa non denegasset literas tamē nō dedisset hunc iudicē. Ideoq3 iste iudex procedet scđm formā iuris. qꝛ verisimiliter papa eum non dedisset. ideo nō possunt habere locum tria exempla summarij. Et pro tanto sumus nunc extra regulam decretalis. Et tunc deueniemus ad decretalem sciscitatus. ꝭ. eo. ꝛ quis debeat cognoscere de dicta excōmu-

10 nicatione dicetur in. d. c. cū super. ꝭ. de offi. deleg. ⁋ † No. tamen ex dicto Inno. qꝛ hic videtur sentire φ homicida non possit esse iudex: sed contrarium sensit in. c. cum super. ꝭ. de offi. dele. ꝛ Joā. and. in. c. sciscitatus. ꝭ. eo. Sed potes concordare opi. per ea q̄ ibi dixi. Circa secundū qñ cōcernit ius partis cōclude φ si inducit᷑ nullitas rescripti pōt abijci. ꝭ. eo. c. j. in. v. al's non per viaz surreptionis imo videtur plus φ nec etiā in vim declinatorie. lz In. ꝛ do. Anto. de but. aliter sentiant ex eo qꝛ prosequēti ius suū nō obstat exceptio infamie. iij. q. vj. in. c. oībus. Circa tertium quādo cōcernit merita cause vt qꝛ est exceptio peremptoria tūc si est exceptio etiā litis finite. de qua in. c. j. de lit. cōtest. in. vj. illa poterit obijci etiā cōtra rescriptum vt in. d. c. j. Sed si est mere peremptoria tūc non potest opponi contra rescriptū taciturnitas eius ꝛ hec vera nisi sit peremptoria que habeat secum annexā incompetentiā iudicis vt si forte aliquis cōueniatur ex eo qꝛ hic cōtraxit. Nam si hoc negetur ista exceptio poterit opponi ad ꝓcessuz ꝛ ad impediendam litis ꝯtestationē. vnde tūc summarie de hoc discutietur ante lit. cōtesta. ꝛ postea plenarie vt voluit Inno. in c. romana. §. ꝯtentes. de fo. cōpe. libro. vj. ꝛ Bar. ꝛ But. in. d. l. prescriptione. ꝛ hoc verum nisi sit peremptoria ꝛ notoria: quia illa etiam potest opponi ad impediendam contestationem vt voluit Spec. in titu. de excep. §. dicto versicu. sed nunquid reus. al's sed an reus. ꝛ per hoc etiam facit qd not. Joan. and. in. d. c. j. de lit. contest. in. vj. vbi dicit qd si peremptoria fuit opposita ad processum ꝛ de illa cōstet impedier contestatio. Item hoc verū nisi sit peremptoria q̄ perimat gratiā ꝛ literas vt no. glos. in. d. c. j. de lit. cōtest. in. vj. vbi dicit φ si peremptoria fuit opposita ad ꝓcessum ꝛ de illa cōstet. impeditur contestatio. Item hoc veruz nisi sit peremptoria que perimat gratiam ꝛ literas vt no. gl. in. d. c. j.

11 circa fi. de lit. cōtest. lib. vj. ꝛ Inno. ꝭ. eo. cōstitutus. ⁋ † Item dicunt quidam si obijciat᷑ peremptoria. ꝛ offerat quis se probaturum incōtinēti. l. iij. §. ibidē. ff. ad exhibēduz. ꝛ hoc tenuit Guido de suza. vt hoc etiam tangit hic do. Anto. de but. de quo etiā in Spec. de lit. cōtest. §. j. ver. sed an reus. sed istud cōmuniter nō tenetur per dictum. c. j. nec ob. dictus. §. ibidem. qꝛ nō probat si bene ponderetur quod ibi opponatur ad impediendā cōtestationem sed contra actionem ad exhibendum in qua etiā ꝯtestatur lis. l. tigni. §. fi. ad exhibendum. ⁋ Item potest dici φ loquat᷑ in exceptione que est litis finite. ꝛ φ ibi dicitur de exceptiōe rati debet intelligi scilicet iurati vel scilicet transactionis per ea que habentur in tex. ꝛ per Inn. c. j. de lit. contesta. in. vi. ⁋ Aduerte tamen quia glo. in. d. c. j. ꝛ Inno. hic ꝛ etiam do. Anto. de butr. videntur presupponere peremptorium que non est litis finite posse opponi ad processum. Nam dicunt quod illa vtilius est opponere ad merita φ ad processum. ꝛ econtra dicunt in peremptoria litis finite quod vtilius est illam opponere ad processum ꝛ sic innuūt quod vtraq3 possit opponi ad processum quod nō videtur verum nisi in casibus de quibus. ꝭ. dixi. ⁋ Si autem taciturnitas iuris respiciat rescriptum vt quia forte iurauit vel promisit non impetrare clarum quod potest obijci contra rescriptuz. Idē si dicatur aliud rescriptum precedere de quo non est facta mentio. Idem si non sit facta mētio de processu. ꝭ. eo. ceterum. ꝛ. ꝭ. de re iudi. inter monasterium. ⁋ Itē si respiciat ius literas ꝛ negotium principale vt si iurauit non agere per not. per Innocen. in d. c. j. Et idem dicit do. Anto. de but. si iurauit non cōtrauenire. Nam ista duo parificātur ꝭm eum. ⁋ Sed certe cōtrariū sentit Innoc.

a ⁋ In gl. simplicitatē. do. Ab. cōmēdat hāc gl. inquātum dicit qd exprimēs falsum vel tacēs verū in impetratione, non presumit᷑ hoc facere dolo, sz ex simplicitate.

Inno.in.c.cõstitutus.§.eo.ꝛ ideo de hoc dic vt ibi dixi. Si aũt ius respiciat exercitium vt quia est dilatoria absolutionis tunc non potest opponi in vi surreptionis si procedit iudex seruata efficacia ipsius exceptionis cõdemnando eum ad soluẽdũ post tempus: vt voluit hic Inn.ꝛ facit qđ habetur in.d.c.j.§.de plus peti. ¶ In glo.nisi forsan.ibi: affirmatiue ponit. facit qđ notat gl.in.l.si duo.ff.de arb.vbi dicit ꝙ sub dubio forte respondent sepe periti.facit etiam qđ notat gl.in.cle.j.de appella. ¶ In eadem glo.in fi.ꝛ de materia etiã glo.habetur in.c.veniens.§.de accus.ꝛ.§.de appel.romana.in.§.si autem.in.vj.ꝛ per Inno.in.c.preterea.§.de dila.ꝛ per Bar.in.l.j.ff.si quis in ius vo.non ierit. Et

12 cõcludę ꝙ † interdum iudex nullam habet iurisditionem interdum habet: sed exceptione elidibilem. Primo casu si est certum de hoc iudici tantum non vꝫ processus.§.de app.ꝛ.§.si duobus.vbi bonus tex.ꝛ.§.de offic.deleg.cum causam. Si autem est dubium iudici ꝛ partibus vel saltem iudici tunc potest cognoscere an sua sit iurisditio per istũ tex.ꝛ ſm hoc debet limitari dictũ Inno.hic inquantum videtur velle ꝙ si nullam habet iurisditionem nõ possit in aliquo procedere qꝛ verum est quando hoc est sibi notum. Et ita limitat do.Ant.de bu.secus si sit dubiuꝫ vt expresse voluit Lap.in.c.j.§.eo.in.vj.vbi patet ꝙ rescriptum erat ipso iure nullum.ꝛ tamen ſm Lap.potest ibi si sit dubiuꝫ cognoscere.facit qđ habet.§.e.ex parte decani. dic tamẽ ꝙ hoc casu si procedatur super principali nõ facta pronũtiatione sup cõpetentia processus erit nullus per dictum.c.j.etiam si opposita nõ fuerit exceptio: quia ex quo funditus caret iurisditione ex processu ad vlteriora non potest surgere tacita reiectio exceptionis.secus qñ al's haberet iurisditionem licet exceptione elidibilem.§.de appel.ex parte.el.ij.dicit tamẽ do.Anto.de bu.ꝙ si pronuntiasset procedendũ ad vlteriora non obstantibus obiectis ꝛ non esset appellatũ ꝙ tunc tenebit processus qui fiet in principali per ea q̃ not.Lap.in dicto.c.j. Et hec sunt vera quando lex vel canon non dat iurisditionem tantũmodo in casu manifesto seu notorio.nam si in dicto casu tñ daret iurisditionẽ: videtur ꝙ si dubium sit an sit notorium vel non ꝙ nõ possit cognoscere per not.per glo.in.c.accusatus.§.sane.de hereti.li.vj. Sed contraria glo.est in.c.j.de offi.delega.in.vj. Concorda eas ſm dñm Anto.de bu.qꝛ prima habet locũ quando est dubium de facto. Secunda quãdo certum esset de facto sed nõ de qualitate facti: qꝛ certũ est factum esse sed nõ an fuerit notorium. Secũdo casu

13 † quãdo habet iurisditionẽ sed exceptione elidibilẽ clarũ ꝙ potest cognoscere an sua sit iurisditio.ꝛ si procedit etiam in principali ꝛ non appelletur tenebit processus per ea que habentur in dicto.c.ex parte.ij.§.de appel. Dicit tamẽ hic do.Anto.de but.ꝙ si exceptio est notoria nõ tenebitur cõparere citatus propter notoriũ defectum iurisditionis per ea que habẽtur in cle.pastoralis.de re iudi. Sed hoc dictũ non videt verum: qꝛ notoriũ nõ releuat ab onere proponẽdi: licet releuet ab onere probandi: vt notat in cle.appellanti.de appel.ꝛ procedit hoc etiã si cõcernat exceptio iurisditionem iudicis: vt est casus in.c.accedens.el.j.§.vt lit.nõ cõtest.vbi nõ sufficit suspicionẽ esse notoriã nisi proponatur non obstat preallег.cle.pastoralis.qꝛ ibi releuat ab onere proponẽdi: ex eo qꝛ nõ poterat sine periculo proponi qꝛ citabat quis ad locum notorie nõ tutũ.secus quãdo sine periculo posset

14 proponi: vt in dicto.c.accedens. ¶ † Itẽ aduerte qꝛ qđ dixi.§.ꝙ licet iudex nullã habeat iurisditionẽ: potest tamẽ cognoscere

a in dubio an sit iudex [a] procedit quãdo saltẽ suberat veritas rescripti licet illud forte esset nullum: vt in casu dicti.c.j.secus si rescriptũ esset oino falsum: qꝛ tunc nõ potuisset fabricator falsi rescripti cũ sit priuata persona ipsum facere aliquo modo iudicẽ etiã super hoc incidenti.C.de iurisdi.om.iudi.l.priuatorũ cõsensus. Et ideo etiam si pronũtiat se cõpetentem licet nõ appellet quãdocũqꝫ constabit rescriptũ fuisse falsum oia declarabuntur retro nulla.ꝛ hoc tenet hic Inno.facit qđ no.§.de excep.cũ venerabilis.ꝛ de proba.licet causam ipse tñ Inno.tenuit contrariũ in.c.ij.§.de dila.ꝛ illud tenuit Barto.ꝛ cõmuniter legiste in dicta.l.prescriptione.ꝛ etiã dictus Car.flo.hic.nam tunc ꝓpter dubium dicit habere iurisditionem a lege.ar.l.barbarius.ff.de offi.preto.ꝛ facit qđ habet in.l.itẽ fiet.ff.de testa.tutela.ꝛ qꝛ ſm Bar.videt propter dubium esse in quasi possessione iurisditionis.sed do.Anto.de bu.tenet primam opi.ex quo rescriptuꝫ est funditus falsum: ꝛ caret primordio veritatis ꝓpter rationeꝫ superius datam. Nec ob.l.barbarius.qꝛ ibi habebat primordium veritatis qꝛ fuerat electus: licet esset seruus occultus. Item non obst.l.item fiet.qꝛ ibi licet testamentum esset falsum: tamen iudex confirmans habebat iurisditionẽ.facit qđ notauit in simili Inno.in.c.quinimo.§.de ꝯfir.vti.vel inuti.vbi dicit ꝙ si coram superiore fuerit disputatum de ꝓcessu facto per literas falsas ꝛ ille confirmet ꝙ qꝛ ille est iudex qui confirmat tenebit sententia ꝛ in consequentiam confirmabit primus processus: qꝛ sententia confirmatoria tenet si ab ea non appelletur ꝛ claudet os volenti de cetero dicere de falsitate.facit.l.fi.C.de fi.instru. ¶ Itẽ nõ obst.ꝙ censeatur esse in quasi possessione: qꝛ vt dicit do.Ant.de but.delegatus non vtitur iure ꝓprio sed delegantis: vt in.l.j.§.qui mandatam.ff.de offi.eius cui mand.est iurisdi.ꝛ sic censetur tanꝗ colonus simplicẽ detentionẽ habere.l.j.C.cõmu.de vsuc.

15 ¶ † Quid autẽ si corã iudice obĳciatur instrumentũ ꝓcurationis ꝓductum esse falsum.ꝛ iudex pronuntiet esse verũ an preiudicabit domino absenti.tangit hic Inno.ꝛ do.Io.and.ꝛ ꝯcludunt ꝙ nõ: qꝛ nõ est in potestate iudicis dare procuratorẽ.secus si ꝓnũtiasset tutorẽ esse qui non est: cum in potestate iudicis sit dare tutorem.l.j.§.idem pomponius.ff.qđ cũ falso tuto.autore. de quo etiam per Cy.ꝛ legistas in.l.licet.C.de ꝓcurato. ¶ Itẽ

16 adde dictis Cõpo.ꝛ Inno.inquantum dicunt ꝙ † si qs dixerit se appellasse ꝛ non appellauit vel dicit se appellasse infra tempus debitum ꝛ appellauit post qđ si fiat cõmissio ꝛ delegatus virtute talis cõmissionis ꝓcedat ꝙ tenebit ꝓcessus in dubio si hoc non constitit iudici. Nam do.Anto.de bu.dicit hoc verum si ꝓnuntiauit se iudicem competẽtem al's ex quo funditus nõ habebat iurisditionem ex quo non erat appellatum vel appellatum post tempus debitum non tenebit ꝓcessus per id qđ habetur in cle.si appellationem.de appel. ¶ Et per predicta etiam limitãt dictam cle.procedere nisi fuisset in dubiũ reuocatũ: an appellatio esset deserta: ꝛ ꝓnuntiatũ esset illã non fore desertã. Nam tunc si postea procedatur in principali tenebit ꝓcessus ſm eum.argu.eorum que hic notant Inn.ꝛ Compo. Et ſm ꝑdicta etiã debet intelligi qđ notauit Innoc.in.c.si duobus.§.de app.vbi videt notasse cõtrarium eius qđ hic notat. Item tene menti qꝛ Inn.hic aperte vult ꝙ vbi fit accusatio cessat inquisitio tanꝗ remedium extraordinariũ.de quo per Bart.in.l.ij.§.si publico.ff.de

a adult. ¶ Item adde predictis qꝛ do.Ant.de but.hic vult ꝙ si impetraui cõtra te rescriptũ ad decem ex causa mutui vel depositi ꝙ licet nõ possis obĳcere ꝙ nil debes in vi surreptionis tamen potes obĳcere ꝯtra rescriptũ ꝙ sit vitiosum: ꝛ ꝙ nõ debet per illud ꝓcedi per id qđ habet in.c.vlt.§.eo. Inquantum dicit de vitio per qđ dicit ꝙ nil habet questionis reus cum actore ſꝫ tamen contrarium voluit Bar.in.d.l.prescriptione.ꝛ etiã Io.de lig.hic.ꝛ istud puto verum qꝛ istud concernit merita cause: ꝛ princeps omnino esset rescriptũ ꝯcessurus saltem in forma cõi licet ei dictum fuisset ꝙ impetrans falsum narrabat. Nec ob.d.c.fi.qꝛ procedit quando rescriptum cõtinet in se equiuocationẽ: vt qꝛ titio fuisset ꝯcessum contra seium ꝛ diceret titium alteri titio dedisse rescriptum qui nil hꝫ questionis cum seio: vel intellige illud quãdo notorium esset agentẽ carere actione per id qđ habet in.l.vbi factum.C.de trãsac.vel vbi obĳceretur exceptio litis finite: vt etiam sensit Io.an.in.d.c.fi. ¶ Item adde inquã

17 tum Inn.tangit † ꝙ si dico me ꝓmisisse decẽ in aliquo castro ꝙ dico esse de iurisditione huius ciuitatis ꝛ tu negas ꝛ dicis te esse de iurisditione alterius ꝙ iudex huius ciuitatis coram quo hoc obĳcitur poterit cognoscere nec fiet preiudicium alteri iudici in ꝓprietate iurisditionis dicti loci: vel etiam in quasi possessione: qꝛ res inter alios acta ꝛc. Nam qđ dicit de quasi possessione est clarum: si alter ignorauit: sed si sciuit tunc esset magis dubium. Nam Inn.hic primo videt velle ꝙ tunc preiudicet.ꝛ idem videt velle in.d.l.prescriptione. Sed postea finaliter sentit oppositũ.ꝛ istud videtur verius qꝛ licet iudex iste cognoscat de isto ꝛ forte pronũtiet in fauorẽ suũ: tñ si alius iudex qui forte vere est in possessione quo ad alia vtitur sua quasi possessione non per hoc priuatur illa.facit qđ not.Inno.in.c.olim.el.ij.§.de resti.spo.vnde potius tunc dicitur turbari in sua quasi possessione.secus forte si illa nõ vteretur quo ad alia nec cõtradiceret ꝗtum in eo esset: qꝛ tunc forte procederet illa opi.per ea que habetur in.d.c.olim.ꝛ.§.de cap.mo.in.c.dilectus.ꝛ in.l.j.ꝛ.ij.C.de ser.fug. Quãdo autem ad iudicẽ spectat cõmodum sportularũ an impediet ꝓpter hoc in dubio cognoscere an sua sit iurisditio.gl.ꝛ Bar.tenẽt ꝙ sic in.l.de iure.ff.ad munici. Alĳ tamen cõtra allegant eũ in simili qđ habet de legatario qui non ꝓhibetur esse testis in causa testamẽti: vt.l.dictantibus.C.de test.ꝛ istud forte de iure posset defensari put tetigi in.l.quidã consulebant.ff.de re iudi.ꝛ saltẽ esset temperandum: prout sentit hic do.Ant.de bu.qꝛ multum deberet ꝯsiderari quantitas sportularum an esset valde magna an vero valde parua.ꝛ etiã qualitas iudicis an esset talis perso-

18 na que verisimiliter nõ moueret ꝓpter tale cõmodum. ¶ † Ultimo circa materiam huius decre.quãdo obĳcit exceptio cõtra rescriptum duo sunt dubia: vnum est an excipiens de surreptione vel aliter contra rescriptum vel iurisditionem iudicis debeat probare an vero agens. Secundũ est supposito ꝙ exceptio que obĳcit contra rescriptum attingat etiam merita cause qualiter debebit probari: an plene an vero sufficiat semiplene. ¶ Circa primum fuerunt opi.quas tangit Io.an.in.c.j.de lit.contesta.

¶ No.hic opi. d.An. de bu.

a ¶ An sit iudex.adde ꝙ et delegatus pt cognoscere an sua sit iurisditio: vt hꝑ do.Fel.i.ix.co.i fi.§.an sua.vbi vid rl'as ꝛ ampliatiões cum limitationibus suis.

¶ Quis dẽat ꝓbare an excipiẽs de surreptiõe an agẽs.

in.vj.ante gl. Nam vna fuit opi.q indistincte excipiens debeat pbare q fundat intẽtionẽ suã exceptiõe:q reus in exceptione dicitur actor:vt.l.in exceptionibus.ff.de probat. Et hãc tenuit Bar.z Gui.de cu.dicentes:q si non poterit pbare exceptionẽ: vt q per exceptionẽ reus ponit negatiuã nõ coartatam q tunc non admittet exceptio rei. Et ideo fm eos si reus conueniatur: q hic contraxit z ipse excipiat q hic nõ cõtraxit nõ auditur negans ad impediendam iurisditionẽ:q licet probet se alibi contraxisse nõ tamen sequitur q hic nõ contraxerit.z licet etiam fuerit absens tamẽ potuit destinare solutionẽ ad istum locum:z sic censeretur hic contraxisse:vt in.c.fi.j.de foro cpe.z.l.cõtraxisse.ff.de actio.z oblig.z sic nõ potest probare nisi per confessionem aduersarij q non est verisimile cum aduersarius asserat oppositum. ¶ Scđa fuit opi.q indistincte agens probet id super quo debet fundare rescriptum z iurisditionem sicut in simili asserẽs pecuniam numerasse debet id probare:vt in.l.si ex cautione.C.de non nume.pecu.z.j.de solutio.in.c.fina. ¶ Tertia fuit distinguentiũ an inserta fuit clausula si preces veritate nitant z tunc probat actor an nõ z tũc reus. ¶ Quarta fuit vt distinguam an dicat expressum mendaciũ z tunc pbet actor an dicatur tacitum verũ z tũc reus. ¶ Quinta an dicat esse mendaciũ in narratione facti:z tunc pbet actor an in iurisditione z tunc reus. Tu cõclude prout nõ fuisset de mente Jo.an.in.d.c.j.q si exceptio que obijcitur nõ respicit merita cause tũc excipiens debet pbare per regulã vulgatã q reus in sua exceptiõe est actor. Ideo si excipiat de primo rescripto:de quo non est facta mentio debet probare ipsum primum rescriptum:verũ est tamen q ex inspectione scđi satis patebit an sit facta mentio vel non. Si autem exceptio etiã concernat merita cause tunc licet:vltramontani dixerint q ne bis idem veniat probandũ tunc reseruari debeat in meritis cause:tamen tene oppositum q debebit pbare etiã ad effectũ excludẽdi pcessum:sed an tunc sufficiat pbatio semiplena.j.tanget. ¶ † Et sic patet q si obijciatur exceptio litis finite ad pcessum illam pbabit excipiens.z hoc q actor circa illam non se fundat:sed vbi cõtra processum obijceret exceptio concernẽs etiã merita cause:ex qua etiam actor se fundaret:tunc vr q ipsi actori incumberet onus probandi per regulam illam vulgatam affirmãti z nõ negãti incumbit onus pbandi per.l.ij.ff.de pba.z qđ plene notat in.c.bone.el.j.j.de ele.z ideo si aliquis cõueniatur q hic contraxit z ipse declinando iurisditionẽ excipiat se non cõtraxisse debebit actor hoc pbare licet sufficiat semiplene:vt.j.dicetur.z tenet hoc Inn.in.c.romana contrahentes.de foro cõpe.in.vj.z But.in.l.prescriptione.licet Barto.ibi contra.z etiã Guil.de cu.sed non bene per rationem prealle.q ex quo assertio actionis z denegatio rei circa idem verset debet actori affirmanti incumbere onus probandi:z hoc in contentiosis. In beneficialibus idem videtur dicendum vt excipiens ad gratiam inualidandam de surreptione debeat pbare:saluo nisi ipse impetrans asseruisset in rescripto illud quod reus negat vt q dixisset se legitimum vel legitime etatis z re dicerẽt hoc esse falsum. Nam tunc cũ assertio impetrantis z negatio rei versent circa idem incumbet onus ipsi affirmãti.z si etiã alius velit probare audiẽdus erit.l.circa.ff.de pba.z.j.de pbat.in.c.licet cãm. al's si non expressisset incumbit onus excipienti si vult pro se iudicari in exceptione al's succumbet z condemnabit in expensis: tamen impetrans non obtinebit beneficium nisi doceat se habilem cum in beneficialibus exuberet officiũ iudicis.vt no. Jo.an.in mercu.super regula infamibus.de reg.iur.lib.vi. Et adde etiam predictis q Bar.in.l.ij.ff.si quis in ius voc.non ierit.voluit q semper sit presumptio pro iudice seu pro iurisditione iudicis in eo qđ allegatur in libello ad cõcludendum eius iurisditionem.arg.l.penul.ff.de iurisdi.om.iudi.vbi in dubio presumitur pro iurisditione iudicis. Sed certe dicta opi.non videt vera per ea que notauit Inno.in.d.§.contrahentes.nec illam tenet hic do.Anto.de bu.nec obstat dicta.l.penul.q ibi siue esset verum siue falsum qđ petebatur claudebatur intra iurisditionem iudicis q in quãtitate petita poterat iudex cognoscere siue esset verũ illaz deberi siue nõ.secus qñ quãtitas inserta in libello non spectat ad iurisditionem iudicis si est falsa:vt in exemplo quando cõuenio te q hic contraxisti:q si verum est q non contraxisti nõ est iudex al's sic.z hec sufficiant de primo in quo pz Bar.aliqualiter variasse.nam aliter fuit locutus in.d.l.ij.ff.si quis in ius vo.nõ ierit.z aliter in.d.l.ex prescriptione.vt pz ex supradictis. ¶ † Circa scđm dicit Bar.in.d.l.pscriptione.q quãdo venit idem bis probandum ab eadem parte tunc primo loco sufficiat probare summarie.z postea debebit pbare plenarie: vt pz in actione ad exhibendum et rei vendicatione. Nam intentans actionẽ ad exhibendum p aliqua re quam dicit suam probabit dominium semiplene.postea quãdo habet reivendicationẽ pro eadem re pbabit plene.facit.l.iij.§.ibidem.ff.ad exhiben.secus dicit qñ idem venit bis probandum a diuersis partibus:q tũc vtroq casu probabit plene. Ideo fm eum si titius cõueniatur hic ex eo q contraxit q sibi incumbat onus probandi debebit id plene pbare qđ qualiter fieri possit dictum est.s. Et si nõ poterit probare non audietur in dicta exceptione:vt etiã superius tetigi. ¶ Sed aduerte q Inn.tenuit contrarium in.d.c.romana.§.contrahentes.de foro compe.in.vj.z etiam But.in.l.prescriptione. Nam dicũt predicti q hoc casu nõ incũbit reo onus pbandi:etiam quo ad hunc articulum iurisditionis sed incumbet onus actori qui fundat etiam intẽtionem suam quo ad articulum iurisditionis ratione contractus initi in loco:ideo debet illum pbare. Et pro hoc facit:q assertio actoris et negatio rei versantur circa idem ideo incumbere debet probatio actori.per id qđ habetur in.l.ij.ff.de probatio.z qđ no.Joã.cal.in suis distinctionibus in.c.bone.el.ij.j.de elec.z sufficiet probari summarie quo ad fundandam iurisditionem:vt voluit Inno.in dicto §.contrahentes.z etiam But.in loco prealleg.z satis etiam est de mente Bart.attenta theorica ex quo venit idem bis probãdum ab eadem parte.z istud etiam sequitur do.Anto.de butr. vbi aũt exceptio litis finite opponeretur cõtra rescriptum tunc bene verũ est q illa debet pbari per eũ q ex illa nõ fundat actor suam intẽtionem.ideo tunc posset pcedere opi.Bar. ¶ In gl. penul.in fi.z fm hunc text.intelligendum videt qđ habetur in l.nec exemplũ.C.de fal.vbi dicitur q si dolus interuenit moderabit cognitio iudicis.nam id verum est super principali: quia prius cognoscetur de dolo:vt hic dicitur fm Uin.z Jo.and.et hec sufficiant de hac decretali zc.

1 ¶ Clausula appellatione remota nõ tollit facultatẽ appellandi ex causa rationabili.

2 Abbas ex officio sibi iniuncto tenet negotia sui cõuentus pcurare nisi bona abbatis sint omnino discreta a bonis cõuentus. Et quando dicantur omnino discreta.nu.6.7.8.

3 Procurator in negotijs constitui debet per prelatum z capl'm vbi sunt bona communia:sed si bona sint distincta secus est.

4 Agere potest prelatus sine consensu capituli in bonis spectãtibus ad eum z econtra:nisi negotia essent ardua.

5 Causa ardua que dicatur.

7 Bona qñ sunt cõia an z qñ administratio pertineat ad platũ: z an prelatus possit ante litẽ cõtestatã pcuratorem constituere.

8 Agere potest prelatus tanq cõiuncta persona pro bonis ecclesie:licet sint omnino discreta z cauere debet de rato. Uacante sede nihil est innouandum nisi capitulum vellet agere pro communibus negotijs.

9 Alienare rem ecclesie non potest prelatus sine consensu capituli:nec econtra.

10 Lis si inter prelatum z capl'm oriatur debet adiri superior qui collegio dabit curatorem ad litem si ageretur nomine ecclesie: secus si nomine proprio.

11 Procuratorem constituere an possint ecclesie inferiores a cathedrali collegiate vel non collegiate seu rectores earum sine epo.

Edoceri postulastis. In cãmonasterij conuenit per rescriptuz abbas in quo nulla fit mentio de cõuẽtu: nec per hoc appellari poterit nisi bona cõuentus essent oĩno discreta.h.d. ¶ Et primo ponit cõsultatio in qua ponuntur due questiones. Secundo ponitur responsio.secũda ibi super quo. Illa secũda duo facit q primo soluit duas questiones z causam reddit.secundo excipiendo declarat solutionem.scđa ibi:nisi forte. ¶ † No.j.q clausula appellatione remota non tollit facultatem appellãdi ex causa rationabili:sed solũ tollit appellationẽ friuolam seu frustratoriam:de quo plene in.c.pastoralis.j.de app. ¶ † No.q abbas ex officio sibi iniuncto tenetur negotia sui conuentus pcurare z eadẽ ratione z quilibet prelatus negotia sue congregationis nisi bona abbatis siue prelati sint omnino discreta a bonis cõuentus vel cõgregatiõis. Et intelligunt esse oĩno discreta qñ oĩno sunt discreta seu diuisa etiam quo ad administrationẽ:vt inferius tangetur. Et ex hoc etiam no.q ad quedam tenent prelati z similiter clerici vt pz hic.z.j.de cle.nõ resi.q nõnulli.z.c.conquerente.quedã vero eis licent:vt.j.de dona.ceterum.z de test.relatuz.quedam eis prohibent.j.ne cle.vel mo.per totum.z de vita et hone.per totum. ¶ Not.q dictũ est in summario. Ex quo etiã no.q sufficit in rescripto noiari illum ad quem spectat administratio ei super quo cã vertit. ¶ Itẽ no.q ad illũ spectat ptãs agẽdi z defendẽdi ad quẽ spectat administratio:z sufficit illũ talẽ citari. ¶ No.q ad platũ spectat administratio vbi bona nõ sunt oĩno distincta. Nam vr in illis hr̃e administrationẽ liberam z generalem per ea que habẽtur in.c.cum nobis olim.j.de elec.z in.c.is cui.eo.tit.lib.vj. ¶ † In glos.j.ibi:prelatus de consensu capituli melius dixisset fm Joan.an.q prelatus z capitulum

a pitulū tunc cōstituūt syndicum[a] qñ bona sunt cōia: vt sic differat a casu qñ prelatus vult cōstituere procuratorē vel syndicum in bonis spectantibꝰ tantūmodo ad eum. Tamē aduerte qꝛ gl. nō videtꝛ bene dixisse inquantū voluit ꝙ in bonis spectantibus ad prelatū tm̄ nō possit prelatus agere sine ɔsensu ɔuentus seu capituli: nec similiter cōuentus seu capitulū potest agere in spectantibus ad ipsum tm̄ sine ɔsensu prelati. Nam ista videntur esse ɔ tex. in fi. Item etiā non videtꝛ gl. bene dixisse inquantum vult ꝙ sint bona cōia ⁊ non sint oīno discreta ꝙ prelatus non possit agere sine ɔsensu capl'i: vt videtꝛ esse hic casus vʒ ꝙ tunc etiā sine consēsu cōuentus possit agere. Ideo potes concludere prout litera voluisset ꝙ aut bona prelati ⁊ capituli seu conuentus sunt omnino discreta: aut nō sunt omnino discreta. Si sunt omnino † discreta tūc poterit prelatus agere sine consensu conuentus vel capl'i in bonis spectantibus ad eum: ⁊ sil'r conuentꝰ vel capl'm poterit agere in bonis spectantibus ad eum sine consensu prelati qd intellige verū nisi essent negotia ardua: qꝛ tunc nō posset in illis prelatus agere sine consensu capituli vel cōuentus: ⁊ sic potest intelligi fm vnum intellectum. c. j. ɉ. de procur.

5 ¶ † Et dicetꝛ esse causa ardua qñ concerneret subiectionem ecclesie vel diminutionē honoris eccle. ⁊ etiā q̄ dicantꝛ ardua relinquēdum erit arbitrio iudicis. facit qd dictū fuit in simili. s. e. c. sedes. fallit etiam si cōsuetudo vel constitutio ecclesie aliud haberet. ar. eoꝝ que habentꝛ. ɉ. de his que fi. a prela. in. c. ea noscitꝛ. ⁊ ɉ. de fideiusso. c. qd quibusdam. ⁊ idem dicēdum erit de spectantibus ad capitulum: vt capitulū sine prelato possit agere nisi in arduis vel nisi consuetudo vel constitutio ecclesie aliud habeat vbi autem bona non sunt omnino discreta tunc p̄latus iuris dispositione intelligitur habere administrationem: vt hic etiam innuit litera ⁊ cum habeat generalem ⁊ liberam: vt tetigi in notabilibus dʒ posse agere ⁊ conuenire etiam sine consensu capl'i vel cōuentus sicut etiam videmus ꝙ tutor pōt agere in cā pupilli ⁊ etiam pōt in causa filij. l. j. C. de bonis mater. ⁊ facit qd habetur in. l. neqꝫ. C. de ꝓcu. ⁊ pcipue cum liberiorem administrationem habeat p̄latus ꝙ tutor: vt voluit Inno. in. c. licet heli. ɉ. de simo. Nam pōt vti fructibus ad suum cōmodū qd nō cōtingit in tutore. facit qd no. glo. in. c. ꝑsenti. de offi. ordi. in. vj. ⁊ pro predictis facit vt qꝛ dicit Inno. quecūqꝫ persona habet administrationem vl' ꝙ talis possit agere ⁊ couenire sine ɔsensu alterius. allegat qd habetꝛ in. l. fi. ff. qd cuiuscꝫ vniuer. ⁊. ɉ. de iudi. cū deputati. ⁊ ideo ex quo prelatus a iure habet administrationeʒ qñ bona nō sunt oīno distincta seu discreta merito debet posse agere sine cōsensu conuentus vel capituli. lʒ glo. aliter hic dixerit. Nec ob. iura alle. in gl. Nam primo non ob. l. oēs. §. hoc nihilominus. qꝛ imo potius concordat fm Inn. qꝛ ibi non dicit requirēdum esse alicuius consensum qñ agit economus: sed bene dicit ꝙ in cōstituendo economū interuenire debet cōsensus p̄lati ⁊ capl'i. Item non ob. c. e. ɉ. de ꝓcu. qꝛ ibi presbyteri ⁊ diaconi adhibentꝛ in testes non autem ex eo vt requiratꝛ eoꝝ consensus. imo fm Inn. d. c. potius facit pro: qꝛ ibi eps̄ fecit ꝓcuratorē: vt ibi ptʒ: vel posset dici vt tetigi superius: ꝙ ibi loquitꝛ quādo causa erat ardua quo casu debet interuenire consensus capituli: vt predixi. Item nō obst. qd habetꝛ in. c. causam. ɉ. de re iudi. qꝛ ibi nō dicit requirendū esse cōsensum epi: ex eo qꝛ nō possit capitulū cōstituere ꝓcuratorē in his in quibꝰ habet administrationē: sed ex eo dicit requiri cōsensum epi: qꝛ al's id qd contra ipsum epm fieret nō valeret. ɉ. de maio. ⁊ obe. c. inter quatuor. ⁊ de iudi. cum super. nō ob. etiam qd habetur in. l. ait pretor. §. j. ff. de iure deli. que inferius allegatꝛ in glo. qꝛ illa lex loquitꝛ in casu speciali vʒ in herede qui deliberat an velit adire hereditatē: quo casu sicut interim non pōt alienare res hereditarias ita nec etiam potest actiones hereditarias in iudiciū deducere. vnde in alijs casibus est secus vt ptʒ in tutore ꝓcuratore ⁊ syndico qui agere possunt ⁊ rem in iudicium deducere. ⁊ tamen non pn̄t alienare. l. j. ⁊ per totum. ff. de reb. eorū. ⁊. ff. de ꝓcur. l. ꝓcurator cui libera. ⁊. l. procurator totorum. Et per p̄dicta dicit vera Inn. qñ ille qui habet administrationē vult agere vel facere procuratorē in his in quibus habet administrationē qꝛ quo ad illa pōt al's secus. vnde dicit ꝙ si eps̄ vel prelatus vellet facere generalem ⁊ perpetuum ꝓcuratorem qui omnia negotia ecclesie cōmuniter gereret siue in causis siue i alijs arduis negotijs hoc facere debebit cum cōsensu capl'i. alleg. de his que fi. a prela. in. c. quanto. Et ꝓ hoc qꝛ inter ardua videtur deputari. lxxxix. dist. indicatum est.

6 ¶ † Sed iuxta p̄missa potest esse dubium qñ dicentꝛ bona esse omnino discreta. dic quādo nedum bona sunt discreta quo ad proprietatem: sed etiam quando sunt discreta seu diuisa quo ad administrationem. vnde sentit Hof. ꝙ si aliqua bona erant deputata pro vestibus monachoꝝ vel pro piscibus pro conuentu cū forte abbas comederet in camera dicētur esse bona discreta oīno si diuisa est etiā administratio puta: si est ibi prior. q talia administrat ⁊ nō abbas. Nam tunc talia dicentꝛ omnino esse discreta ex quo sunt diuersa etiā quo ad administrationē al's esset secus. vñ nō sufficiet aliqua bona esse deputata pro vestibꝰ monachoꝝ vel pro piscibus pro cōuentu nisi etiā sit deputatꝰ administrator alius ab abbate. Et dicit hic Io. and. ꝙ coniunctio vel diuisio bonoꝝ potest fieri a principio cōsentiente patrono: vt voluit etiam Franc. vercel. allegat qd habetur. ɉ. de consuet. cum dilectus. ⁊ de censi. quanto. post cōsecrationem vero deberet id fieri cum consensu episcopi seu per ipsum episcopum. ɉ. de vita ⁊ hon. in. c. qm̄. ⁊. ɉ. de excess. prela. sicut vnire. ⁊ de reli. domi. c. ij. ¶ Et per predicta dicit do. Ant. de bu. posse considerari ꝙ quandoqꝫ inter prelatum ⁊ capitulum bona sunt communia ⁊ nullatenus diuisa quādoqꝫ vero sunt diuisa quo ad rē seu proprietatem vel vtilitatem sed non quo ad administrationē quñqꝫ vero bona sunt diuisa quo ad rem ⁊ quo ad administrationem sic omnino sunt discreta ⁊ diuisa. Quādoqꝫ vero vniuersaliter bona sunt diuisa quo ad rem ⁊ quo ad administrationē sunt tamen aliqua particularia que sunt cōmunia. Primo casu ⁊ scdo dicit: ꝙ prelatus sine cōsensu capituli poterit agere ⁊ conueniri nō autem poterit capitulum agere: ex quo bona nō sunt omnino diuisa quo ad administrationem nisi forte velle agere ꝓ rebꝰ male alienatis per id qd habetꝛ in. c. si quis presbyterū. de rebus eccle. non alienan. Tertio casu prelatus poterit agere in spectantibus ad eum sine consensu capituli: vt. s. dixi: nisi in arduis et nisi cōsuetudo vel statutum ecclesie aliud habeat. ⁊ similiter capitulum poterit agere in spectantibus ad eū nisi in arduis ⁊ nisi ɔsuetudo vel statutū ecclesie aliud habeat. Quarto casu quādo bona sunt diuisa omnino vniuersaliter: sed aliqua reperiuntur cōia dicebat Boati. ꝙ seruabitur gn̄alis diuisio etiā quo ad illam rem cōmunem. ⁊ ideo nō tenebitꝛ respōdere prelatus super causam molendini ꝙ remansisset indiuisum inter se ⁊ capitulū pro parte ipsius capl'i sed solum pro sua. ¶ Sed Franc. vercel. tenuit oppositum vʒ ꝙ sicut omnia sunt cōia tenetꝛ prelatus respōdere: vt hic ptʒ. Ita etiam tenebitꝛ respōdere super molendino ipso qd remāsit cōe. ¶ Et istud videtꝛ esse verius. ⁊ sequitꝛ etiā hic do. Ant. de but. Sed aduerte qꝛ per predicta nō habes declaratū casum qñ essent bona in quibꝰ administratio esset cōmunis: vt qꝛ cōmuniter spectaret ad prelatum ⁊ capl'm ⁊ quilibet deputaret administratorem pro se ⁊ sic posset esse ꝙ capitulum constitueret administratorem qui haberet administrare cū prelato vel qui deputaretꝛ a prelato hoc casu videtur dicēdū ꝙ ex quo bona essent cōmunia quo ad administrationem vterqꝫ deberet cōueniri. ⁊ sil'r vterqꝫ deberet simul agere ex quo simul ad vtrūqꝫ spectaret administratio. Nam vt voluit hic Inn. potestas agendi sequitur potestatem administrandi. ⁊ sic ad illum spectat agere ad quē spectat administratio. ¶ Intellige tamen predicta procedere nisi forte p̄latus solus administraret: ex eo qꝛ capl'm nullum deputasset administratorem pro se: lʒ posset si vellet deputare: qꝛ tunc ex quo capl'm patitꝛ ꝙ solus prelatus administrat videtꝛ ꝙ tunc tacita in ɔsequentiā videatꝛ cōsentire ꝙ solus prelatus possit agere nisi expresse ɔtradicat. facit qd htꝛ in. l. pōponius. §. fi. ff. de ꝓcu.

7 ¶ † Et per hoc ptʒ ꝙ lʒ do. Ant. de bu. hic videatꝛ simpliciter velle ꝙ qñ bona sunt cōia tunc spectet administratio ad prelatū nō videtꝛ illud simpl'r ꝓcedere: sed demum qñ sunt cōmunia solum quo ad proprietatē seu vtilitatem. secus qñ essent cōia: etiā quo ad administrationē: qꝛ vterqꝫ administraret per se vel per aliū: qꝛ tunc vnus non posset agere sine alio. fateor tamen ꝙ vbi non apparet bona esse oīno distincta etiā quo ad administrationē ꝙ tunc semper spectat administratio ad solum prelatum. ⁊ ideo solus tūc agere poterit nisi in arduis ⁊ nisi statutū vel cōsuetudo ecclesie repugnaret. ¶ An aūt prelatus[b] possit ante lit. contesta. procuratorem constituere eo casu quo agere poterit cōiter tenetꝛ ꝙ sic: licet in tutore. l. neqꝫ. C. de ꝓcu. ⁊ hoc ideo qꝛ nō est nudus administrator: cum percipiat fructus. ⁊ ideo ad instar patris poterit etiam ante litē contest. procuratorē constituere sicut potest pater. l. j. C. de bo. mat. ⁊ plus etiam dixit Spec. in tit. de procura. §. ratione eius. versi. nunquid canonicus. ꝙ canonicus qui agit pro reuocatione rei male alienate poterit constituere procuratorē etiā ante litē contest. ⁊ hoc etiā tenuit Pau. in cle. ɉ. de rescript. qd est notandum. Non est tamē sine dubitatione ꝓpter illa q̄ habentꝛ in. d. l. neqꝫ.

8 ¶ † Item aduerte inquātū dixi prelatū nō posse agere pro bonis conuentus qñ sunt oīno discreta est verum nisi vellet venire tanq̄ cōiuncta ꝑsona ⁊ cauere de rato per ea que no. per gloss. in. c. j. ɉ. de procu. Et idem dicendum econtra in capl'o si vellet agere tanq̄ coniuncta persona ⁊ cauere de rato cum eadem sit ratio rōne cōnexionis que est inter prelatum ⁊ capitulum cum ipse sit caput ⁊ capitulum membra. facit qd habetꝛ in. c. nouit. ɉ. de his que fiunt a prela. ⁊ qd notauit glo. in. c. j. in glos. pe. vltra medium. ɉ. de procura. ⁊ etiam Spec. in ti. de actione. in vltima

a ¶ Constituūt syndicū. Ar. de bal. i. l. si ita. C. d ser. reip. ma.

b ¶ Prelatꝰ an possit constituere ꝓcuratorē añ lit. ɔt. eo casu q̄ agere pt vid. h ꝑ d. fel. i iiij. co. §. sol'. ꝑlatꝰ. ⁊ ad d barto. i. l. neqꝫ. C. d ꝓc. i. j. col. §. vlterius opponitur.

charta:vbi plene tangit de materia huius.c. ¶ Et per predicta patere potest ad quē spectat potestas agēdi:ꝛ similiter procuratorem cōstituendi. Item etiā ad quē spectat potestas impetrandi ꝛ ꝯtra quem etiā debet fieri impetratio:qꝛ fieri debet contra illum qui pōt conueniri ꝛ non contra aliū. Dicit tamē Joā.an. in addi. Spe.in tit.de ꝓcura.§.ratione.ꝯtra quē ver.item oppo nitur. ꝙ licet vbi administratio nō est omnino diuisa cōuentus non possit agere:tamē poterit impetrare ratione communionis quā habet cū prelato.ar.l.j.C.de diuer.rescrip. ¶ In ea.gl.ibi: nihil est innouandum.dicit Jo.an.ꝙ istud est intelligendū fm Host.nisi capl'm pro negotijs cōibus vellet agere cum vacante sede capl'm succedet in ptāte administrandi.j.de ma.ꝛ obe.cum olim.pro discretis dicit ꝙ tanꝙ cōiuncta persona prestita cautione de rata poterit agere:vt.j.de ꝓcu.c.j.Compo.etiam dicit: ꝙ quedā sunt que tractanť melius sede vacante ꝙ qū instituta vt est qō iuris eligendi.ꝛ ista poterit etiā tractari sede vacante: vt not.j.de consue.cum dilectus. In alijs dicit ꝙ si nō possunt differri absqꝫ periculo poterit capl'm agere tanꝙ cōiuncta persona cum cautionibus debitis.per id qd habetur in.d.c.j.j.de ꝓcura. ¶ In ea.gl.ibi:cura pastoralis.nec obst.§.tutor.alleg. in gl.qꝛ loquiť in autoritate que ex interuallo non pōt interponi.secus in consensu vt voluit Inn.in.c.j.de rebus eccl.nō alie. in.vj.ꝛ nota.etiā per Bar.in.l.si quis mihi bona.§.iussum.ff.de

9 acqui.heredi. ¶ † In ea.gl.ibi:ait pretor.ꝛ sic vr̄ ꝙ sicut prelatus sine consensu capl'i non potest alienare rem ecclesie nec capitulū sine prelato.xij.q.ij.sine exceptione. Ita nec etiā vr̄ ꝙ xxnus nō possit agere sine alio:sed contrarium est verum qū bona sunt omnino discreta.vt supius est dictū.ꝛ etiam qū nō sunt discreta solus prelatus agit sine caplo:qꝛ tunc sol' habet administrationem.nec ob.l.ait pretor.qꝛ loquitur in casu speciali.vꝫ here-

10 de deliberante de adeundo hereditatē vt superi' dixi. ¶ † In

a ea.gl.in fi.[a] Idē notať.v.q.iij.c.vlti.ꝛ hoc dicit Inn.verum qū ageret noie ecclesie secus si ageret noie ꝓprio vt qꝛ vtraqꝫ pars peteret suā electionē cōfirmari seu suū electū:qꝛ tunc non est necessarius curator. Host.vero ꝛ Compo.dicūt ꝙ lꝫ nō negēt fieri posse qd dixit glo.tamē etiā sine tali curatione capitulū poterit agere ꝛ defendere ꝛ ꝓcuratorem cōstituere in causa quā haberet cōtra prelatū:qꝛ quo ad illam censeť habere legitimam administrationē.allegat qd hr̄.j.de cā pos.ꝛ ꝓprie.cū ecclesia.ꝛ.c. cū olim.ꝛ.j.de instit.in.c.cum venissent.ꝛ de materia in Spe.de syndico.ver.quid si causa. ¶ In glos.pe.ibi:requisisti.ꝛ que sit ratio ibi ptꝫ. Nam ratio est qꝛ ibi nō fiebat mentio de prelato ratione cōtēplationis ecclesie:sed ratione cōsanguinitatis. ¶ In glo.vlti.in fi.hoc qd glo.hic in fine dicit posse ꝓcedere in arduis al's si bona sint omnino discreta potest prelatus in spectātibus ad eum sine consensu capl'i agere:ꝛ similiter econtra capitulum sine plato in spectantibus ad eū:vt dictum fuit.s.super gloss.j. Nec ob.his que dicta fuerūt super dicta glo.j.qd habeť in.c.nō licet.xij.di.vbi diciť ꝙ nō decet seu nō licet membra a capite discedere qꝛ illud est vꝫ quo ad id de quo ibi dr vꝫ quo ad modum celebrandi diuina officia:qꝛ in illis ecclesie inferiores a cathedrali que censenť esse mēbra eccl'ie cathedralis.j.de testa.requisisti.debet tenere eundē modum quē tenet ecclesia cathedralis nō aūt ibi tractať de potestate administrandi bona ecclesie. Nam ꝙ quo ad illa seruari debet qd habeť in hoc.c. ¶ Extra

b gl.potest queri.qꝛ hic loquiť in abbate quid in alio prelato[b] habente capitulum vel conuentū.dic ꝙ idem qꝛ eadem est ratio:ꝛ per cōsequens idem ius esse debet.s.ti.j.in.c.translato.nec obst. hec litera que loquitur de abbate:qꝛ illud ideo fuit:qꝛ ita de facto in personam abbatis occurrit dubitatio.tamen idem dicēdum in alio plato cū eadē sit ratio vt est dictū. vel ideo dixit de abbate:qꝛ abbas nō habet ꝓpium.liij.di.abbati.ideo de ipso plus videbať dubitandū fm Franc.vercel.fm quē idem etiam dicēdum est de priore alicuius monasterij. Idem etiā dicit fore dicēdum nō solū de epo sed etiā de quolibet inferiore plato cui tamē principaliter competat administratio eccl'ie collegiate. Si autē esset capella nō habens collegium sed tantū vnicum sacerdotem:tunc satis erit illū expꝛ merē:tum quia tali dicitur ecclesia cōmissa.xxij.di.c.presbyter. tum etiam qꝛ ecclesia diceť esse ipsius.j.de prebē.cū ignores.ꝛ facit qd habeť.j.de pēis.c.ij.ꝛ ꝓ hoc gloss.valde notabilis in.c.potuit.j.de locato. Idem dicit Joā.an de gubernatore vel de cōmendatario.facit qd habeť de cle.querelam.ꝛ.j.de iudi.in.c.cum deputati.vbi etiā de materia per Inn.ꝛ.j.de resti.spo.in.c.olim causam. ¶ Quid autem si duo sacerdotes regant ecclesiam.tunc dicit Joā.an.ꝙ si alter est principalior sufficiat de illo fieri mētionē al's opꝫ vtrūqꝫ allegari.a.g.regule ꝙ oēs.j.de reg.iur.in.vj. ¶ Quid autem si monacho cōmissa sit administratio alicuius obedientie: dic ꝙ pro illo agere ꝛ defendere poterit per id qd habeť in.d.c.cum deputati. Secus si sit cōmissa administratio ville vel possessionis: tūc

¶ In eadem gl.i fi.hāc glo. d.abb.diuidit i octo qōnes. quas hic vide p eū i.ij.co.vꝭ. j.i gl.j.i fi. per quē habebis plenum intellectum cū gl.j.

b ¶ Alio plato. vide hic p do. Fel.i pe.co.vꝭ. etiam in alijs prelatis.

pro illa nō poterit agere vel defendere saluo nisi esset pro illa cōstitutus procurator vel syndicus:al's non posset agere nomine ꝓprio nec nomine prebende.secus in clerico seculari qui ꝓ prebenda sua agens posset dicere in libello peto nomine meo fm Inn.tutius tamen est fm Host.ꝙ petat nomine prebende. facit qd notauit Jo.an.in.c.ex literis.j.de proba. ¶ Ultimo po-

11 test queri nūquid † inferiores ecclesie a cathedrali collegiate vel nō collegiate seu rectores illarum possint constituere ꝓcuratorē sine episcopo. Inn.hic:vt tangit do.Anto.de but.in.c.requisistis.j.de test.videtur dicere ꝙ non:sed illud fm eum potest ꝓcedere in arduis:vel qū vellent constituere syndicum generalem quo ad potestatem alienādi.ar.eoꝝ que habenť.j.de iura.calū. c.imperatoꝝ.secus si vellent cōstituere syndicum ad vnam cām tm̄:tunc videť ꝙ non requiratur cōsensus epi cum hoc nō reperiatur bene iure cautum. Nam videtur ꝙ sufficiat prelatum vel rectorem qui habet administrationē ecclesie procuratorē constituere per ea que superius sunt dicta.

1 ☞ Dictio in Christo quando debeat exprimi in literis.
2 Monialis potest facere ꝓcuratorem in causa electionis.
3 Litere quādo dicantur surreptitie.
4 Ordo scripture an in literis sit attendendus.
5 Ordinis peruersio possessorij ad petitorium non reddit processum nullum.
6 Monachus non potest habere proprium.
Monachus an ꝛ quando agere possit nomine proprio.
7 Moniales presertim canonice seculares pn̄t agere pro administratoribus sibi commissis ꝛ rebus ipsarum.
8 Monachus an possit agere cōtra abbatē pro alimentis in preteritum subtractis.
9 Soluere teneť debita collegij singulares de collegio qū nō reperiunť bona cōia collegij ex quibus possit satisfieri.
10 Litere surreptitie ꝛ obreptitie qūo differant inter se.
11 Snīa lata cōtra absentem dolo p̄sentis an tenebit ꝛ si sit iniusta ꝛ transiuit in rem iudicatam an possit retractari.

Cum dilecta. Processus fact' per literas surreptitias irritatur factus vero contra formā rescripti irritus nūtiatur. h.d. Et primo decisa tangit factum ꝛ questionem. Scdo cassat processum scdoꝝ iudicum. Tertio irritum decernit ꝓcessum primorum. Quarto cōmittit causam ꝛ mādat restitui spoliatos.scda ibi:deprehēdimus.tertia ibi:insuper.quarta ibi: ideoqꝫ mandamus. ¶ In tex.ibi.ꝛ.j. deciditur facti narratio que colligiť ex sequentibus. ¶ Item ibi:ꝛ suos conuidices isti fuerunt scdi iudices vt colligiť ex sequentibus. ¶ Item ibi cognitio dicunt quidam ꝙ pape cōstabat de subtractis. ꝛ sic ptꝫ literas esse surreptitias per quas ipsorum cōmittebať cognitio. ¶ Item ibi:insertus.sup.spāliter non gn̄aliter.nec ob.s.eo.pastoralis.§.fi. ¶ Item ibi:mandati nostri.sup.directi ad scholasticum ꝛ coniudices. ¶ † No.primo ꝙ quando papa scribit mo-

1 niali appellat eam dilectam in Christo filiā:ꝛ qū hoc nomen in Christo debeat exprimi in literis pape.nota. Jo.an.s.in pemio circa salutationē:ꝛ etiam in proemio.vj.in salutatione. ¶ Not. ꝙ appellatione ecclesie contineť monasteriū.de quo in.c.grādi. j.de sup.neg.pla. ¶ † No.ꝙ monialis potest facere procurato-

2 rem in causa electionis.idem fm Innoc.si de crimine agatur.ꝛ sic causa in qua procurator possit interuenire.de quo per Inn. de sen.ꝛ re iudi.in.c.cum.J.ꝛ.A.ꝛ.c.cum olim.de priuileg. hodie nedum potest facere procuratorem in causa electionis: imo etiam tenetur nec dꝫ personaliter comparere.j.de elec.indēnitatibus.§.sed cum eas.lib.vj.ꝛ facit qd habetur in.c.ij.de iudi.eo.

3 lib. ¶ † Nota ꝙ litere dicuntur surreptitie quando in eis preter conscientiam pape cōmittitur cognitio articuli quam papa habebat ꝓ certo:ꝛ in dubio videť p̄sumendum ꝙ tunc contra cōscientiam pape talis articulus sit insertus:prout vr̄ esse mēs huius litere. ¶ Not.ꝙ litere dicuntur surreptitie quando non faciunt mentionem de primis. Et no.ꝙ nedum de literis primis: sed etiam de principali articulo fienda est mentio: vt etiam hic voluit Inno.facit.j.de re iudi.c.inter monasterium. ¶ Nota ꝙ factum per literas surreptitias venit irritandum:ꝛ sic non videtur ipso iure nullum qd fit per eas quando sunt litere ad lites ꝛ super beneficijs. Host.tamen tenebat contrarium.ꝛ ideo exprimebat irritandum.i.irritum nuntiandum. Sed certe hec expositio violat literā.ideo cōmuniter non teneť opi. Hostiē. de quo j.eo.c.ad audientiam. ¶ No.vlterius ꝙ vbi ordo contentorum in rescripto respicit factum non est licitum illum trāsponere vel peruertere al's non valet qd agitur forma non seruata. secus qū respicit ius:quia tunc debet attendi ordo iuris ꝛ non rescripti: vt.s.eo.causam. ¶ Not.illud vulgatum ꝙ ordo est seruandus ꝛ forma mandati est exacta diligentia obseruanda: ꝛ factus ea non seruata est nullum ipso iure. facit.j.de officio delega.venerabili.

4 nerabili.z.ff.mand.l.diligenter. ¶†Et de materia an ordo sit seruandus tangitur hic in glo.z per Joan.andr.super ea.z per Dy.in.l.nec enim.ff.de solu.z plenius per Bar.in.l.ij.§.prius.ff.de vulga.z pupilla. ¶Not.q monialis potest petere se restitui de quo in gl.fi.z super ea. ¶No.q litere scde q speciales in quibus vnus articulus cõmittitur de cõprehensis in primis literis nõ valet non facta mẽtione de primis qñ in primis plures articuli specifice enumerãtur z non vniuersaliter seu sub signo vniuersali qd no.pro limitatione eorũ que habenť.s.eo.c.j.z.c.pastoralis.§.j. ¶Nota q vbi plures articuli cõtinentur in rescripto sed vnus per prius cõmittitur z principaliter ponderatur tũc attendi debet ordo scripture al's ordinis peruersio vel transpositio vitiat processum. ¶Ultimo no.q peruersio ordinis cause ad causam vitiat pcessum qñ talis ordo est trãsfusus in forma mandati hominis.de quo tangeť super glo.in ver.iuris ordinẽ. ¶In glos.j.ibi:cancellarij.z sic vult glo.q sufficiat

a scientia cancellarij.[a] facit qd notauit gl.in.c.statutum.in ver.literarum.j.de rescrip.in.vj.Et hoc intellige vez quo ad hoc ne impetrans dicatur falsarius.z idem etiã quo ad valorẽ literarũ si sunt de simplici iustitia que necessario nõ sunt pape legende.secus in alijs de gratia que sunt pape legendẽ:qz tunc vt valeat requiriť pape sciẽtia de qua poterit apparere per signaturã supplicationis.facit qd not.in.c.cum olim.j.de re iudic.z ibi etiam tractať quid si litere emanauerunt de curia preter conscientiaz aduersarij qui erat in curia z non fuit requisitus.z concludit ibi glo.q litere valebũt.z idem etiã Inno.hic quãuis si erant preiudiciales debebat citari pars aduersa que erat in curia.de quo dicendũ vt in.d.c.cum olim.z dictũ fuit in.c.ceterum.s.e. ¶In glo.ij.ibi:non valuerunt intellige quo ad effectum.qz de mero iure valent licet obstet exceptio:vt dictum fuit in.c.ceterum.s.e. ¶In glo.personaliter.in fi.z de materia in.c.fi.j.de offi.deleg.z facit qd habetur in.c.is cui.de offi.deleg.in.vj. ¶In gl.trãs-

b ponẽtes ibi venerabilis circa hoc an ordo scripture[b] debeat attendi varie loquunť doc.Nam Jo.and.hic aliquas alias opin.posuit vltra glo.do.Anto.de but.etiam hic posuit breuem conclusionẽ modico addito ad glo.do.Car.flo.etiam aliter loquiť.vñ potes cõcludere q aut queritur an ex ordine aliquid presumatur vt sicut presumamus quẽ potius disponẽs voluerit admitti cum vnus ex pluribus veniat admittẽdus z non cõstat:de quo z dicendum est q sic:vt pbatur in.c.penul.de ele.in.vj.z in.c.mandato.de preben.eo.lib.z in.l.quoties.ff.de vsufr.z in l.põt.§.pe.ff.de leg.ij.z.l.heredes.in fi.ff.ad trebel. Nam primo nominatus videtur magis dilectus vt in dictis iuribus. Aut queriť nunquid si ordo non seruetur vitietur actus.z tunc aut constat de mente disponentis q vult ordinem seruari:z tunc vitiať actus si non seruetur.l.prolatam.C.de senten. Aut cõstat q solum cõsulit ordinem seruari:z tunc cum ordo nõ sit voluntarius eius omissio vel peruersio non vitiat.instit.de leg.§.ante heredes.z.j.de spon.in.c.cõmissum.z.j.de iura.calum.c.j.in.vj. Aut sumus in dubio z tunc si ex omissione resultat leue preiudicium censeť esse potius de consilio alias autem censebitur potius esse de substantia.per id qd habeť in.l.j.§.peñ.z fi.ff.de vẽ.inspi.z notat Bar.in.d.l.ij.ff.de vulg.z pupil.z hec in alijs mãdatis q in exequendis.In illis autem potes dicere q si seruando ordinem mandati resultaret contrarietas iuri non censetur tunc ordo de substantia:vt.s.eo.c.causam.Si autem non resultaret contrarietas iuri:tunc tene solutionem glos.qz aut vnum mandať principaliter aliud accessorie.z tunc debet ordo seruari:vt hic ptz.Aut plura principaliter aut copulatiue mandantur:z tũc nõ est necesse ordinem seruare.s.e.inter ceteras.z hoc quãdo mandatum dať alicui al's non habẽti potestatẽ:vbi autem daretur al's habenti potestatem recurrendum est ad gloss.que habeť in cle.j.de iure patr.z ad ea que ibi cõsueuerunt dici. ¶In glo.iuris ordinem.in fi.hec glo.licet multa verba sparserit in effectu vult q duobus modis potest intelligi qd hic diciť de ordine iuris.vno modo q intelligatur de ordine qui habet q qđ spoliationis prius cognoscatur q cognoscatur de proprietate.Alio modo q loquať de alio ordine iudiciario:puta si pcedıtur lite contesta.z que sint de ordine substantiali iudicij nota tur per glo.j.q.j.in summa.z de offi.delega.in.c.in causis.z in.l.prolatam.C.de senten.Et scdm hoc habes q fm ista tempora in causa electionis fiebat litis contesta.hodie videtur secus per ea que habentur in cle.ij.de iudi.iuncta clemen.sepe.de verbo.

5 sig. ¶†Sed aduerte qz cõtra primũ intellectũ facit:qz peruersio ordinis possessorij ad petitorium cum sit cause ad causam z nõ eiusdem:causa in seipsa nõ reddit pcessum nullum sed iniustuz.l.j.C.de appe.Ideo scds intellectus videtur verior:vel dic sustinendo primũ q illud verũ nisi talis ordo sit trãsfusus in formaz mandati hominis.nam tũc vitiat processum z ita loquitur hic.nec ob.si dicatur q expressio eius q tacite inerat nil debet ope-

rari.l.iij.ff.de lega.j.quia illud est verum quando eodem modo exprimiť al's secus:vt in.l.iij.§.j.ff.de libe.z posthu.cum ibi notatis.z ita fuit hic nam prius inerat solum respectu iustitie:sed modo pter expressionẽ inest respectu forme attentata forma mandati:ideo aliquid operatur:vt hic voluit do.Anto.de bu.

6 ¶†In glo.fi.ibi petere restitutionẽ.sup cum monacha vel monachus non habeant nec habere pñt proprium.j.de statu mo.cum monasterium.circa fi.z.xij.q.j.nolo.z.c.non dicatis. ¶In ea.gl.ibi:non habebant abbatissam.hec solutio non videť bona quia licet non habeant abbatissam.necnon per hoc tollitur contrarium ex quo non habent proprium vel habere possunt.ideo gloss.in ver.sed qz dedit aliam solutionem vcz q non petebat restitui tanq monacha sed tãq de corpore monasterij.i.nomine ecclesie.z hec in se potest esse bona:vt.j.patebit.vnde concl ude q si monachus vult agere nomine pprio non potest per id qd dictum est superius.fallit in causa criminis quando accusaret abbatem.j.de accu.ex parte. Item fallit secundo in causa sue electionis:vt hic ptz:q intellige quãdo eligitur in prelatum monasterij cuius est monachus:al's si eligeretur in prelatũ alterius monasterij non possit agere sine licentia sui prelati:vt in.c.nullus.j.de elec.z.c.si religiosus.lib.vj.fallit tertio si petit restitutionem ad claustrum:z consequenter vt alimenta ibi pstentur.

a xvj.q.j.placuit.al's nõ posset nomine pprio agere etiam si spolietur cappa:cum illam nõ possideat sed potius detineat nomine monasterij:vt nota.xij.qd.j.nolo.z.c.non dicatis. Si vero vult agere nomine ecclesie potest si hz administrationem.j.de iud.cũ deputati.z idẽ si non habet administrationẽ si abbas sit absens taliter qd cõmode eius licentia haberi non possit.per id qd dicit glo.z idem etiam dixit hic do.Car.flo.si forte non sit abbas qz vacet monasteriũ ex quo vult agere noie monasterij:al's autem agere nõ posset nisi habeat mandatũ ab abbate:satis tamen vř habere mandatum si de licẽtia eius esset in studio per ea que leguntur z notantur in.d.l.si lõgius.§.si filiusfami.Et ad predicta bene facit qd notant dñi de Rota in sua conclusione.ccxvj.al's

7 est.ccxxij.vbi cõcludunt q etiã†moniales pertim canonice seculares pñt agere pro administrationib' sibi cõmissis z reb' ipsarum allegant no.per Guil.de montelau.in cle.j.de rescrip.z per

8 Innoc.s.eod.edoceri.z per Archi.de iud.c.ij.lib.vj.† Monachus tamen cõtra abbatẽ non videť posse agere pro alimentis in pteritu3 subtractis qz ei obstaret exceptio dolo facis qz petis q restituturus es cum possis habere propriũ.ff.de doli excep.l.dolo.pro alimentis aũt in futurum prestãdis non potest agere per id qd legiť z notať.j.de accu.ex parte.z notant do.de Rota sua cõclusione.cccvj.al's est.cccj.z facit qd notauit Jo.mo.in.c.cordi.de app.in.vj.super verbo in expensis.dicunt tamen doc.z potissime Inno.z Jo.an.post eum.s.e.edoceri.z ibi etiam dixi

b q si concedatur administratio monacho alicuius ville vel possessionis nõ poterit agere pro illis nisi sit cõstitutus procurator vel syndicus:qz nõ noie abbatis qz mandatũ per hoc nõ habet agendi in iudicio nec proprio:qz proprium non habet.videtur tamẽ vt hic dicit do.Ant.de but.q agere posset possessorio nomine monasterij saltẽ in absentia abbatis.per id qd habeť in.d.l.si lõgi'.z in.l.j.C.si per vim vel alio modo.de quo etiã in Spe.de actore.§.item excipitur.vlti.charta. ¶In ea.glos.ibi:z petit monachus partẽ intellige non vt sibi habeat cum nõ possit habere pprĩu s3 vt acquirať alteri ecclesie vel monasterio ad quam vel qd transibit vbi licite recessit a primo monasterio per id qd legitur z notatur.j.de cle.coniu.in.c.qd a te.z ad id qd dicit gl.

9 q†singulares de collegio teneňť soluere debita collegij:quãdo nõ reperiuntur bona communia collegij ex quibus possit satisfieri.bene facit qd habetur in.l.j.§.quibus.ff.qd cuiusq3 vniuer.nõ.Et de materia etiam in Spec.de censi.§.ij.ver.quid si aliqua vniuersitas.z seq.vbi etiã tãgitur quid de nõ originario qui habet predium in loco.puta si reginus habeat premium in territorio Parmensi.an tenebiť cõferre ad onera in ciuitate Parme.vbi cõcluditur q sic si sunt onera realia secus si sunt personalia.de quo dicẽdum.vt ibi z ibi etiam tangitur de illo qui post debita cõtracta ingressus est collegiũ.an collegiũ teneatur p debitis illius:z quid si postea egrediatur.de quo dicẽdum:vt ibi habetur.z facit etiam qd notatur.j.de iniur.in nostra.z.j.de statu mona.recolentes. ¶Extra gl.potest opponi qz non videť pcedere litera inquantũ dicit processum secundorum iud:cum esse cassandũ:qz si nõ fuit oppositũ de surreptione vel si fuit oppositum sed nõ appellatum videtur processus tenere z non debere cassari per no.per Inno.z Joan.an.s.eo.ceterum.si autem fuit oppositum z appellatum:tunc videtur q processus sit irritus z sic nullus.j.de iudi.exhibita.z de appel.non solum.lib.vj.propter hoc dicit hic do.Anto.de but.q iste tex.debet intelligi qñ fuit appellatum z exponi debet litera dum dicit irritandum.i.irritum nuntiandum. ¶Sed certe hec expositio violat literã

a ¶An i ipetrãdis lrĩs sufficiat scia cãcellarij.Et dt abb.q stil' hodiernus facit q ñ ẽ recurrẽdũ ad papã p lrĩs iustitie s3 ad vice cãcellariũ q tñ scribit noie pape.z in hoc dt seruãdũ eẽ stilum curie.

b ¶Ordo scripture.An ordo scriptur' sit suãd' vis hz p do.Fel.h in iij.col.ṽ.ordo scripture.

vnde posses dicere vt etiã hic sensit Jo. de ligna. ꝙ processus factus post ꝛ cõtra appellationẽ erit nullus: vt. ꝭ. de elec. cũ nobis olim. ꝭ fact⁹ ante veniret cassandus. Sꝫ certe vt etiã sensit ipse Jo. de ligna. cum ista exceptio sit dilatoria debuit in initio litis opponi. ꝭ. de exce. in. c. exceptionem. cum ibi nota. ꝛ. l. fina. C. de excep. ꝛ. ꝭ. de re iudi. inter monasteriũ. ꝛ sic videtur ꝙ ante nihil fuerit agitatũ nisi ipsa oppositio exceptionis ꝛ reiectio tacita et expressa que suspendit ꝛ annullatur per appellationem. l. j. ꝭ. j. ff. ad turpilia. ꝛ sic videt ꝙ iste tex. non bene possit defendi a cõtrario formato non violando literam qꝛ non reperio hoc bene declaratũ per doc. potes tamen dicere ꝙ exceptio fuit opposita ꝛ reiecta expresse vel tacite ꝛ nõ fuit tũc appellatum. Nam licet transeat tũc reiectio ipsa seu interlocutoria super reiectione in rem iudicatam ad preiudicium partis. ꝭ. de elec. cum dilecti. ad finem. nõ tamen transit ad preiudicium superioris: vt plene notatur in. c. cum cessante. ꝭ. de appel. ꝛ in. l. qꝺ iussit. ff. de re iudi. ꝛ ideo papa potuit ꝓcessum istũ ꝗuis de rigore validum tanquã iniustum cassare qꝛ factus fuit per literas surreptitias ꝛ hoc modo potest hec litera sustineri. ¶ Ulterius aduerte: qꝛ Inno. videtur hic facere differentiam an vnica causa tm̃ cõmittat delegato. An vero multe vt in pͥmo casu nõ validantur gesta propter cõmunem errorem. ꝛ sic nõ habeat locum. l. barbarius[a]. ff. de offi. ꝓto. mouetur qꝛ possibile est ꝙ isti iudices dati per scꝺm rescriptum ignorarunt surreptionem ipsius secundi rescripti. ꝛ tamen hic cassatur processus factus per scꝺm rescriptum. ꝭ certe opi. Inno. est contra casum in. l. ij. C. de senten. ꝛ interlo. om. iudi. vbi erat delegatus in vna causa tm̃: ꝛ tamẽ propter cõmunem errorem sustinẽtur ibi gesta per eum: vt ibi ptꝫ. facit etiam qꝺ habet. iij. q. vij. in. ꝭ. tria. Potes dicere ꝙ vbi est surreptio respectu qualitatis persone iudicis: puta qꝛ erat seruus qui putabatur liber communi opinione tunc proprie habet locum. d. l. barbarius. ꝛ. d. l. ij. qꝛ tũc tolerant gesta ꝓpter cõem errorem. Si vero surreptio sit respectu impetrati vel circa alia concernentia causam: tunc proprie habet locum qꝺ hic dicitur. ¶ Item aduerte inquãtum Inn. hic ꝛ do. Ant. de bu. post eum videnẗ

10 facere † differentiam inter literas obreptitias ꝛ literas surreptitias: qꝛ obreptitie dicũtur quando efficiunt plenam ꝛ deliberatam sciẽtiam pape: qꝛ ex eo qꝛ propter nimiam inuolutionẽ verborum papa fuit deceptus ꝛ nõ plene intellexit. Sed surreptitie dicunẗ quãdo plene totum intellexit tenorem sed narratum est falsum vel tacitum verum. Et dicũt ꝓdicti ꝓcessum factum per literas obreptitias esse nullũ: sed factum per surreptitias esse cassandum. Nam certe licet possit tolerari dicta differẽtia inter obreptitiũ ꝛ subreptitiũ eo modo quo dixi: tamen vtrobiqꝫ videtur ꝙ ꝓcessus de mero iure valeat. Primo per istum text. qui ꝭm Inn. vꝛ loqui in literis obreptitijs ꝛ tamen litera dicit processum esse cassandum ꝛ non dicit ipsum irritum. Item qꝛ non plus debet operari papam non intellexisse plene factũ ꝓpter nimiam inuolutionẽ verborũ ꝙ si illud omnino fuisset tacitum: ꝛ presertim cũ etiam si dolus interueniat in literis cõtentiosis ad lites rescriptum nõ est ipso iure nullũ: vt dictũ fuit. ꝭ. eo. super literis. ꝛ sic quo ad effectum iuris nõ videt differentia inter lr̃as obreptitias ꝛ surreptitias. ꝛ istud etiam vꝛ voluisse do. Car. flo.

11 in dicto. c. super literis. ¶ † Ultimo tangit hic Inn. de sententia obreptitia seu obreptitie vel surreptitie obtenta quod latius etiã hic ꝓsequitur do. Ant. de bu. Potes concludere ꝙ si obreptio fuit in omissione ordinis substantialis ipso iure nonvꝫ sententia. l. si quis obrepserit. ff. de fal. ꝛ. C. de sen. in. l. ꝓlatam. Idẽ si error esset expressus: vt in illa. l. ij. C. quãdo. ꝓuo. nõ est necesse. Idem si est lata cõtra minorem per obreptionẽ ex falsis allegationibus: vt in. l. j. ꝛ. ij. C. si ex falsis allega. Idem si sit lata cõtra maiorem si est lata cõtra absentem dolo presentis. l. si pretor. ꝭ. marcellus. ff. de iudi. ꝭm vnũ intellectũ. ꝛ facit qꝺ no. gl. ꝛ Bar. in. l. si is ad quẽ. ff. de acquir. here. al's autem regulariter tenebit sententia licet sit iniusta. ꝛ hoc casu si transiuit in rem iudicatam an possit retractari. conclude ꝙ si reuocatꝰ fuit in dubiũ an sit aliqua vel nõ. ꝛ sic de viribus ipsius snie tunc tenebit sententia etiam si in effectu retractetur prima. per id qꝺ habet in. l. j. ꝭ. j. ff. que snie sine appella. rescin. Si vero solum tractaretur de iustitia vel iniustitia sententie: tunc potes ꝯcludere ꝙ si feratur sententia contraria prime sine noua instantia non valebit: vt in. l. j. C. qñ ꝓuo. non est necesse. Idem si feratur per iudicem appellationis si appellatio est deserta per cle. si appellationem. de appel saluo nisi prius esset pronuntiatum appellationem nõ esse desertam. facit. ꝭ. eo. super literis. Si autem coram iudice ordinario noua instantia sit inchoata ꝛ in processu cause circa merita obijciatur de sententia ꝛ replicetur illam iniustam: ꝛ econtra dupliceẗ: illam iustam: tunc si constaret de iniustitia per confessionem partis valebit sententia contraria: qꝛ contra presumptionem iuris ꝛ de iure que surgit ex sententia admittitur ꝓbatio per confessionem partis per id qꝺ legitur ꝛ no. tam in auf. sed iam necesse ꝛ in corpore vnde sumitur. C. de donatio. ante nup. Idem si constet notorie ex actis de ipsa iniustitia. per ea que habent in. c. cum bertoldus. de re iudi. Si vero nõ constet de iniustitia modis predictis: sed per ꝓbationem nouiter factã adhuc videbit idem vt si forte modo sit ꝓbata exceptio pacti de nõ petendo que prius nõ fuit ꝓbata. nam licet snia inducat notoriũ ꝭ. de coha. cle. c. si. est notorium presumptiõis: ideo succumbere debet notorio ꝓbationis. ꝛ ideo valebit snia contraria: vt videtur hic voluisse Inno. ꝛ facit qꝺ ipse notauit in. c. fraternitatis. ꝭ. de frig. ꝛ in. c. qm̃. ꝭ. de immu. eccle. Imputet enĩ sibi pars que passa est discuti de iniustitia snie: nam poterit obijcere exceptionem rei iudicate ad ꝓcessum: vt. ꝭ. de lit. cõtest. c. j. in. vj. al's extra casus predictos contraria sentẽtia cõtra sniam que transiuit in rem iudicatam non valet etiam si feratur in diuersis instantijs. lꝫ Bar. aliter dixerit in. l. duobus. ff. de excep. rei iudi. sed precedens dictum sequitur do. Ant. de but. qñ prima sententia fuit ostensa: qꝛ tunc secũda non valebit velut lata contra notorium ꝭ. de re iud. inter ceteros. secus si non fuit ostensa: qꝛ tũc valebit scꝺa per id qꝺ habet. ꝭ. de re iudic. inter monasteriũ. vbi de hac materia plene. ꝛ hoc casu possit procedere dictum Bar. de materia etiam per legistas in. l. j. C. qñ ꝓuo. nõ est necesse. facit ad materiã qꝺ notauit Inn. ꝭ. de proba. qm̃ cõtra. vbi videt velle ꝙ etiam si de iniustitia snie constat ex actis non teneat scꝺa cõtraria. Sed contrarium videtur sensisse in. c. cum bertoldus. ꝭ. de re iudi. ꝛ illud videtur esse verius per ea que superius dixi.

1 ¶ Tempus longum qꝺ dicatur.
2 Negligentia quandoqꝫ equiparatur dolo.
3 Rescriptum scꝺm non faciens mentionem de primo nõ est nullum ipso iure.
4 Lapsus anni non vitiat literas licet impetrate sint secunde: sed solum operatur ꝙ de primis non possit opponi contra secũdas ꝛ numero. 7.
5 Literas impetrans si infra annum ex dolo vel negligentia eis vti noluerit imputat ei ꝛ post annum cõueniri potest: ꝛ an iste annus erit vtilis. nu. 8.
6 Impedimentũ non excusat qñ actus est expediẽdus cum iudice nisi fuerit facta protestatio.
9 Literas primas habens si fuerit negligens vti infra annũ suis literis: ꝛ similiter habens scꝺas ꝛ ambo simul vadunt ad suos iudices ita ꝙ non apparet quis preuenerit: quid agẽdum ꝛ que litere preualebunt.
10 Excipiens de negligentia annali an repellet per replicationem doli si scienter tacuit primum rescriptum in scꝺo.
11 Prescriptio an interrumpatur per litis cõte. si nõ prosequatur.
12 Literis ab vtraqꝫ parte cõmuniter obtẽtis si vtraqꝫ pars postposuit vti per annum ꝛ postea altera pars tacito de primis literis impetrat alias an valebunt.
13 Lapsus anni an indistincte expectari debeat quo ad validandas secundas literas.

Uerũqꝫ contingit. Ualet scꝺm rescriptꝰ lꝫ nõ faciat mentionem de primo quo vti noluit impetrans infra annũ. h. d. Et primo narrat impetrãtis malitiam. Scꝺo ꝓuidet. scꝺa ibi: cum igitur. ¶ No. j. ꝙ multum tempus dicitur tempus anni: longum vero tempus vel diu vel diutinum dꝫ decẽ annorũ. l. sed fideicõmissum. ꝭ. aristo. ff. qui et a quibus. ꝛ. C. de ꝓscrip. long. temp. in rubꝛ. ꝛ. C. que sit longa consue. in rubꝛ. cum ibi notatis. ¶ No. illud vulgatum ꝙ malitijs hominum non est indulgẽdum. concordat in. l. fundo. ff. de

1 rei ven. ꝛ facit qꝺ habet. ꝭ. de diuor. quãto. ¶ † No. equiparari dolum ꝛ negligentiam. ad idem. ꝭ. eo. si autem. qꝺ est verũ quo ad id qꝺ hic dicit: sed quo ad alia differunt. Nam magis punit dolus suus ꝙ negligens vel culposus. ꝭ. de elect. in. c. nihil. ꝛ. ff.

2 ad le. corne. de sica. in. l. corneliam. ¶ † Not. ꝙ post lapsum anni potest quis conueniri per scꝺas literas licet non faciant mentionem de primis. ꝛ hoc clarum si preueniat habens scꝺas per. c. vt debitus. ꝭ. de appel. Idem videtur si non preuenerit per hũc tex. qui loquitur indistincte. facit quod dicitur super glo. ij. ꝛ qꝺ dictum fuit in dicto. c. si autem. ꝭ. eo. ¶ No. casum in quo valet scꝺm rescriptum: licet nõ faciat mentionem de primo. ¶ Et no

3 ta etiam bene ꝙ † secundum rescriptum non faciens mentionẽ de primo non est nullum ipso iure: al's per lapsum anni nõ posset confirmari. ꝭ. de reg. iur. non firmatur. lib. vj. de quo etiam dictum fuit. ꝭ. eo. ceterum. ¶ No. ꝙ verbum postponere non arguit necessario cõtumaciam sed verificatur etiam in actu negli

4 gentie. ¶ † No. ꝙ solus lapsus anni non vitiat literas: licet impetrate sint secunde: sed solum operatur ꝙ de primis non possit opponi contra secundas. Et sic videtur ꝙ si scꝺs nõ vtatur suis literis non possit repellere primas ex solo lapsu annali. ¶ In glo.

[a] ¶ Lex barbarꝰ. ꝺ qꝺ sꝫ ꝓ d. Fel. i. j. co. ꝭ. a lex barbarius. adde an snia lata ab excõicato q̃ ñ reputabat excõicatus vꝫ gl. sũme xiiij. q̃. j. ꝺt ꝙ valeat donec detegat ꝙ sit excõicatꝰ vis tex. i. c. ad ꝓbandũ. de re iudi.

glo.ij.ibi:ꝙ primo dicitur verum est sc3 ꝙ incipit currere cū incipit habere copiam agendi.⁊ sic cum incipit habere copiam iudicis. Et illa vera iuncta tertia:quia incipit currere a dicto tempore elapso tamen tempore quo potuit componere suas sarcinulas ⁊ querere aduocatum:vt dicit in tertia opinione. ¶ Secūda autem opinio nō tenet:q2 sic esset in ptāte partis qñ inciperet currere: ex quo curreret solum a tempore presentationis literarum qđ non est dicendum. Nec obstat qđ habet.j.de app. super eo.q2 ibi loquitur de termino dato parti ad vtendum rescripto. ¶ Quarta etiam opi.non est bona q2 ex tempore date nō pōt dici esse in negligētia.⁊ q2 etiam illa est contra hūc text. Alia etiam fuit opi. Goffr.vc3 ꝙ incipit currere a tempore scdi rescripti.sed certe fm hoc posset interdum post decennium incipere. Ideo hec opi.nō est bona. ¶ In ea.gloss.ibi:locum nō habent.⁊ sic vult glo.ꝙ hec decre.⁊.c.si autem.s.eod.† hodie indistincte sint correcta.sed cōtrarium sensit gloss.sequens.vnde potes dicere ꝙ si post annum cōueniat quis vigore primarum literarum nō sit locus ꝓuentioni per istum tex.⁊ per id qđ dixi in notabilibus. Nam post annum sole scde habeant efficaciam:vt hic satis videt dici.sed infra annum bene locus est preuentioni nisi probetur iustum impedimentum per illum qui impetrauit primas.⁊ sic loquitur.c.si autem.l3 quidā videant velle supplere illud.c.per istud.vt sic ꝙ ibi dicitur de negligentia intelligat si sit annalis. Als dolus seu negligentia in nō omittendo non noceat primo impetrāti.⁊ hoc videt sensisse hic Jo.an.ante gl. circa finē. ¶ Sed verius esse videtur qđ prius dixi cum in.d.c. si autem.nihil dicat de anno, ⁊ qđ dicit in hac decretali intelligit quo ad hoc q2 probabitur negligentia ex solo lapsu anni: vt notauit glo.sequēs.sed infra annum opus est allegāti negligentiam illam ꝓbare.⁊ sic intelligat tex.in.d.c.si autem.⁊ bene facit qđ ibi etiam dixi.do.autem Ant.de bu.hic tāgit opi. quā posuit glo.in.c.j.s.eod.circa intellectum isti᷒.c.⁊.c.si autē respectu.c.vt debitus.⁊ ponit etiam opinionem suam quam ibi recitaui post eum.ideo hic nō insisto. ¶ In gl.fi.ibi:de loc.⁊ cōdu. potuit. Inn.vero dicebat:ꝙ iudex ex varijs cōiecturis existimabit diligentiam vel negligentiam ⁊ his consideratis existimabit cui parti incumbat ꝓbatio. Compo.vero pl3 opi.gloss.ex eo maxime quia interdum forsan plus posset insistari in probationibus huius articuli q̄ negotij principalis. Et ideo videtur melior opi.glo.do.tamen Anto.de butr.dicit considerandum esse qualiter fiat oppositio. Nam si aliquis opponat solum neglegētiam sufficiat docere de trāscursu anni. Si autem opponat dolum debebit illum ꝓbare ⁊ probabitur ex perspicuis indicijs. C.de prob.l.dolum. Si autem opponat seu deducat alternatiue dolus vel negligentia qđ videt fieri posse ex quo alterū ꝓdictorum sufficiat.per id qđ habetur.s.eo.ex parte.s.tunc dicit ꝙ sufficit docere de trānscursu anni:q2 talis transcursus cōcludit alterum predictorum.nec obstat ꝙ probatio dubia nō releuat j.de proba.in presentia.q2 illud est verum quando nō cōcludit. secus quādo cōcludit duo licet alternatiue quorum quodlibet sufficit ad intētum:q2 tunc bene habet releuare.facit qđ dixi.s. eo.si autem. ¶ In ea.glo.ibi:publice protestatus. Not.bene ex glo.ꝙ † vbi actus est expediendus cum iudice nō sufficit adesse impedimentum vt quis excusetur nisi etiam fuerit protestatus. ¶ Et idem notauit glo.in.c.j.s.eo.⁊ in.c.cupientes.§.qđ si per viginti.s.de electio.in.vj. ¶ Egid.tamen tenuit contrarium in c.si autem.s.eo.vnde potes saluare vtrāq3 opi. Nam opi.gl.potest locū habere qñ post lapsum termini infra quē actus debeat fieri quis vult se excusare q2 tūc est necesse ꝙ infra terminū facta fuit protestatio:vt satis videtur probari in.c.fi.j.de appella.sed vbi se vult excusare infra terminum tūc sufficit impedimentum interuenisse licet non appareat de protestatione.⁊ sic loquat dictum Egi.per dictū.c.si autē.vnde si infra annum ꝯueniret per secundu3 rescriptum ille qui impetrauit primū ⁊ non esset facta mentio de primo in scdo si cōuentus dicat se fuisse impeditum agere ⁊ suum rescriptum preualere nec potuisse ꝓueniri audiet ꝓbando impedimentum l3 non ꝓbetur protestatio per ea que habētur in.d.c.si autem. ¶ Et ad materiam facit qđ not. Bar. in.l.de pupillo.§.si quis ipsi pretori.ff.de ope.noui nuntia.⁊ qđ consueuit dici in.c.fi.j.de appella.⁊ quod notatur in.c.j.j.quod metus causa. Et no.etiam gloss.in.d.§.qđ si viginti.que vult ꝙ de cautela sit infra tempus pluries protestari ⁊ pluries requirere presentiam iudicis. Nam vt ibi dicit gloss.licet semel non habuerit copiam potuit esse ꝙ alio tempore potuit habere. ¶ Extra gl.pōt opponi.ꝙ † lapsu anni non tollat rescriptum per.l.j. ff.de nundi.⁊.l.pure.§.fi.ff.de doli excep. Soluo ꝙ hic fuit impetratū rescriptum ad agendum in contrarijs ad faciendum vel excipiendum.de quo in.c.cum accessissent.s.de cōsti. ¶ Alteri᷒ queri potest † an iste annus de quo hic dicitur sit vtilis an vero continuus.dic ꝙ erit vtilis in principio ⁊ continuus in ꝓgressu fm Tancre.⁊ Inno.⁊ communiter doc.⁊ intellige ipsum continuum in ꝓgressu quo ad computandos dies feriatos ⁊ non feriatos nō autem vt currat tempore iusti impedimēti. facit quod notatur in simili in.l.fi.C.de resti.in integ.⁊ in cle.j.de restitu.in integ.facit etiam qđ notatur per glo.⁊ doc.in rubr.ff.de diuer. ⁊ temp.prescrip. ¶ Item etiam aduerte quia ad annullationē rescripti non sufficit lapsus anni nisi etiam secundū rescriptum fuerit impetratū:vt no.in.c.si autē.s.e.⁊ probat in.l.falso.C.de diuer.rescript. ¶ † Sed iuxta premissa scdo potest queri quid si vterq3 sc3 habens primas literas ⁊ secūdas neglexerit vti suis literis infra annum.⁊ ambo simul vadāt ad suos iudices ita ꝙ non apparet quis preuenerit qđ erit hoc casu. Inno.dicit ꝙ nō audet propter cōcursum ferre sententiam nisi ꝙ valeant prime. Goff.vero ⁊ Host.dicunt ꝙ valebunt secunde ex quo per illas non fuit aliud rescriptū impetratum.sed bene post primas per l.falso.superius alleg. ¶ † Tertio queri potest an ille qui excipit de negligentia annali repelletur per replicationem doli.si scienter tacuit primum rescriptū in scdo dicit Innoc.ꝙ sic:q2 dolus ꝓpōderat culpe.s.eo.super literis.⁊ de cri.falsi.c.ad falsariorū.⁊ hoc verum fm Host.quando primus fuit tantū negligens. Si aūt dolose proposuit vti tunc est magis dubium.tamen adhuc dicit Host.primum valere q2 data primi que inspici debet.s.e. constitutus.⁊.c.eam te.non fuit vitiosa sed data secundi sic qui etiam decipit papam qđ non fecit primus.⁊ ideo secundus frustra pape auxilium inuocat.j.de vsu.quia frustra. ¶ † Quarto queri potest quid si primus impetrans vtitur primo rescripto solum vt supplātet aduersario:⁊ postea supersedet an hoc sibi ꝓderit.dicit Vinc.ꝙ non ad instar eius qui contestatur litem vt impediat ꝓscriptionem:⁊ postea non ꝓsequit causam.C.de prescrip.xxx.anno.l.fina.fm Vincen.⁊ sic residet Joan.and.⁊ do. Ant.de bu.per qđ videntur velle sequi opin. Alderici positam in.d.l.fi.sed cōmuniter glo.ibi.⁊ doc.tenent sufficere litem contestari ad interrumpendā prescriptionem licet quis non rūpat postea. ¶ † Quinto queri potest quid si literis cōmuniter obtētis ab vtraq3 parte vtraq3 pars postposuit vti per annū.⁊ postea altera pars tacito de primis literis impetrat als an valebūt. Vinc.tenuit ꝙ non:q2 culpa cum culpa cōpensatur.l.si ambo. ff.de cōpensa.⁊ ideo non valebat secūdum non faciens mentionem de primo impetrato de cōi consensu.s.eo.ceterū. ¶ Sexto potest queri nūquid contra lapsum anni.de quo hic poterit etiā peti se restitui. Vincen. videtur hic variasse.tamen finaliter videtur velle ꝙ cum ius ecclesie non deficiat corā quocunq3 iudice litiget nō videt ꝙ debeat dici lesa saltē taliter ꝙ debeat dari restitutio que pro modica non datur.l.scio.ff.de restit. in integ. Et de materia in Speculo de rescrip.presenta.§.ratione autem impetrantis.ver.item excipitur ꝙ impetrans.⁊ versic. sequenti. ¶ † Vltimo queri potest an indistincte expectari debeat lapsus anni quo ad validandas secundas literas.dicit Hostiē.ꝙ non: imo debet distingui.nam si dolo quis postposuit vti: tunc etiā ante lapsum anni valebunt secunde ⁊ stabit infra pro inter. Si autem ex negligentia tunc expectabitur integer lapsus anni et tunc stabit ꝓprie vt sic post annum detur negligentia ⁊ sic eadem dictio relata ad diuersa stabit proprie ⁊ improprie.facit qđ legitur ⁊ notatur in.l.obseruare.§.fina.ff.de offi.proconsul. ⁊ legati.⁊.j.eo.decre.capitulum. Et hoc no.quia facit pro cōcordia testium facienda.facit qđ notauit Bar.in.l.ij.§.fi.ff.si cer. peta. hec tamen opi. Host.non placet Joan.and.quia hic simpliciter parificantur dolus ⁊ negligentia ⁊ in vtroq3 fm eum exigitur perseuerantia annalis.⁊ sic residet do. Anto.de bu. ¶ Sed certe vt dixi super gl.ij.non videtur ꝙ sit necessaria neligentia per totum annum si ante de illa appareat.per id qđ habetur.s. eo. si autem.fateor tamen ꝙ licet de illa aliter non appareat satis probabitur ex transcursu anni:vt hic voluit glo.fi.

1 ☞ Judex ordinarius si a pluribus delegatis recipit mandata contraria quid agere debet.
2 Delegatus pape maior est quolibet ordinario.
3 Contraria simul stare non possunt.
4 Euidens ⁊ manifestum videntur pro eodem supponere.
5 Negatiua si est coartata ad certam scripturam potest manifeste probari.
6 Processus habitus a non iudice quando valeat.
7 Partes iudicis assumere non dicit quis propterea q2 super aliquo facto notorie se informat.
8 Executor an ⁊ qñ possit admittere exceptiones contra id qđ est exequendum propter defectum potestatis.
9 Scire an dicamur qđ ab alijs audiuimus.
Executor an debeat parere delegato si ab aliquo leuis opiniōis audiuit suam iurisditionem esse reuocatam.
10 Executionem suspendere an debeat executor si post q̄ factū est ei mandatum vt denuntiet quem excōmunicatum per primos

iudices ꝛ si cōpareat pars de qua mandatū est ꝛ dicat se habere literas reuocatorias primarum quas infra breuem terminū ostendere se offert paratum.

11 Executores qñ in literis beneficialibus dantur a papa possunt assumere partes iudicis ꝛ etiam possunt non assumere ꝛ eligere viam executoris.

12 Sententia excōicationis retractari pōt qñ pars purgat contumaciam iurando de obediendo mandato iudicis.

13 Duo ordinarij an possint simul cōuenire ad decidendū dubiū iurisditionis inter reos qñ dubitaretur quis esset eorum iudex.

14 Executor cui fuit mādatū per delegatos si dicit se dubitare de reuocatione literarꝫ eo casu quo non erat dubitandum qño puniatur ꝛ si illo casu excōicet an tenebit excōmunicatio.

15 Litere scde si directe reuocent primas nō est necessaria exceptio ꝛ an tali reuocationi partes possint renuntiare.

16 Litere scde si reuocāt primas indirecte necessaria est exceptio.

a ¶ In glo. sup hac materia vide Hꝑ Feli. a pn. hui9. c. vsqꝫ qñ ad fi. ꝛ ꝑ abb. h in ver. i glo. j. in fi.

Cum contingat. Instruit ordinariū qd facere debeat cū a diuersis delegatis recipit mādata cōtraria ꝛ hoc sit loco summe: quia propter pluralitatem dictorum non potest breuiter summari. ¶ Et diuiditur principaliter in tres partes. Nam primo ponit dubitationem. Secundo solutionis ipsius distinctionem. Tertio ordinarij duplicem instructionem. secunda ibi: super quo. tertia ibi: ceterum. Et secunda instructio ibi: licet autem. Et vt dicit Joan. and. raro practicatur hec decretalis in executoribus causarum: sed in executoribus gratiarum apostolicarum sepissime practicatur. ¶ Not. j. 1 quid † facere debeat ordinarius qñ a diuersis iudicibus delegatis recipit mādata contraria. nam satis clare exprimit̄ in litera. 2 ¶ † No. ij. ꝙ delegatus pape maior est quolibet ordinario inferiore a papa. facit. j. de offic. delega. sane. ꝛ quod habetur in. c. j. xciij. dist. ꝛ ex hoc insurgit ꝙ ordinarius dꝫ mandatum ipsius delegati pape exequi. de quo in. c. significasti. ꝛ. c. si quando. j. 3 de offi. deleg. ꝛ eo. titu. pastoralis. §. quia vero. ¶ † Nota ꝙ duo contraria simul stare nō possunt. de quo. j. de bap. maiores. vꝰs. 4 sed adhuc. ¶ † No. ꝙ euidens ꝛ manifestum vident̄ supponere 5 pro eodem facit. j. de accus. in. c. euidentia. ¶ † No. ꝙ negatiua si est coartata ad certam scripturam potest manifeste probari. ꝛ sic facit ꝙ negatiua interdū possit transire in notorium. de quo per do. Ant. de but. in. c. vestra. j. de coha. cleri. facit etiam ꝙ cōsuetudo possit esse de negatiua. de quo per Jo. an. in. c. ioānes. j. de cleri. coniug. ¶ No. ꝙ non debet quis asserere dubium vbi non est dubitādum nec dicere se dubiū vbi est certus. ¶ Nota ꝙ quis debet habere conscientiam prouidam puram ꝛ discretā precipue iudex ꝛ executor. facit quod habetur in. c. statutum. §. assessorem. j. eod. titu. in. vj. ꝛ intellige puram scilicet a corruptela ratione pecunie fauoris vel odij. facit quod habetur. xj. qō. iij. in. c. quatuor. ꝛ. j. de senten. ꝛ re iud. cum eterni. lib. vj. ¶ No. ꝙ executor per hanc decretalem nullam recipit potestatē super iurisditione inter delegatos aut partes: sed solum quandam in- 6 structionem. ¶ † Nota fm Abb. casum in quo cognoscit qui non iudicat ꝛ qui iurisditionem non habet. ꝛ ꝙ valet processus habitus non a iudice quod videtur esse contra. l. de qua re. ff. de iudi. ꝛ contra id quod habetur. j. de offi. deleg. in. c. significantibus. Sed certe potes dicere ꝙ cognoscit extraiudicialiter se informando: ꝛ similiter processus est extraiudicialis per modum informationis: ideo nimirum si valet: al's nō valeret processus factus coram non iudice per ea que habentur in. c. sua. de offic. vicarij. ꝛ in. l. fi. C. si a non competen. iudice. ¶ Nota ꝙ illud dicitur euidenter constare quod constat ex inspectione instrumenti aut literarum super quibus nulla cadit dubitatio: al's esset secus. ꝛ ex hoc potest inferri quomodo cognoscatur an sententia habeat in se euidentē errorem qꝛ ex inspectione sententie nulla cadit dubitatio al's secus. facit quod notauit Innoc. in. c. P. et G. j. de offic. delega. ꝛ quod notat do. Anto. de but. j. eo. ab excommunicato. ꝛ in prealleg. c. vestra. ¶ † Nota ꝙ super aliquo 7 facto notorie se informare: ꝛ prout veritatem reperit exequi: vel non exequi non per hoc dicitur quis partes iudicis assumere. facit quod notat glo. j. de iudi. cum venissent. ꝛ sic residet domi. Anto. de but. Sed certe hic loquitur in executore qui non habet iurisditionem in casu isto: vt hic dicitur. Sed iudex bene potest super facto notorio iudicialiter se informare seruando ordinem qui requirit notorium: licet non seruet solennem ordinem 8 iudiciorum. vt. j. de iureiur. ad nostram. el. ij. ¶ † Ultimo nota hūc tex. qui declarat an ꝛ quādo executor possit admittere exceptiones contra id quod est exequēdum propter defectum potestatis. de alijs autem exceptionibus an ꝛ quando possit admittere plene notatur in. c. pastoralis. §. quia vero. de officio deleg. ꝛ. j. de re iudi. in. c. de cetero. ꝛ aliquid etiam tangit̄ in. c. quo ad consultationem. eo. ti. ꝛ per Bar. in. l. a diuo pio. in prin. ff. de re

¶ Executor qñ possit admittere exceptiones.

a iudi. ¶ In glo. aj. in fi. primam opi. simpliciter tenet hic domi. Car. flo. ꝛ secundam dicit intelligendā esse secundum primam: qꝛ qualiscunqꝫ notificatio sufficiet vt dicitur in secunda opin. scꝫ si sit talis cui verisimiliter debeat credi per. c. cum in tuo. j. q ma. ac. pos. ꝛ per id quod dicitur in prima opin. nec ob. fm eum litera dum dicit nihil omnino sciuisti: quia fm eum nihil dicit̄ 9 † scire ille qui audiuit ab homine leuis opinionis cui nō debeat credi cum tales sepe dicant varia ꝛ non vera. do. Anto. de but. hic facit differentiam ꝙ aut executor solum audiuit a parte volente impedire executionem: ꝛ tunc nō sufficiat: aut audiuit per famā vel etiam ab vno teste: ꝛ tunc hoc sufficit vt possit supersedere vt non excōmunicet̄. ꝛ si contra eum procedatur ad excommunicationem ad hoc vt nō ligetur debebit aut exequi mandatum aut dicere ꝙ est paratus ꝓcedere fm formam huius decr. vt sic petat presentari literas. ꝛ si aliter obediat ostendendo literas ꝛ altera pars non ostendat poterit obedire mandato iudicis cuius litere ostenduntur nec poterit excōmunicari ꝙdiu paratus est ꝓcedere fm formam huius. c. ꝛ si excōicetur nō valebit excōmunicatio cum tunc non sit cōtumax. Sed certe litera ista non videtur distinguere a quo audiuerit: ꝛ simpliciter etiā dicit nihil omnino sciuisti: ꝛ ideo videtur sufficere a quocunqꝫ audiuit ad hoc vt possit vti practica decretalis. nam non generatur ex hoc alicui magnum preiudicium cum de facili infra breue tempus possit executor se informare fm formam huius. c. qd agere debeat. ꝛ ideo de facili erit remedium cōtra fictiōes. ꝛ intellige ꝙ poterit petere sibi exhiberi copiam ambarū literarum quando intellexit questionem suscitatam super iurisditione: lꝫ vnicum mandatum tantum receperit. secus si intellexit tantum modo scdm rescriptum esse impetratum etiam si intellexerit per ambos iudices fore ꝓcessum vel per alterum eorum. Si tamen nō intellexisset questionem adhuc suscitatam super iurisditione. Nam solum in duobus casibus videt̄ recipere potestatem posse sendi petere copiam ambarū literarum. s. quando recipit mandata contraria. Item quando recipit vnum mandatum tm̄: sꝫ intellexit questionem suscitatam super iurisditione. ꝛ hoc etiam tenuit hic do. Car. flo. ꝛ do. Anto. de but. vcꝫ ꝙ solum in dictis duobus casibus potest petere copiam ambarum literarum: licet semper possit petere literas iudicis dantis sibi mandatum per c. cum in iure. j. de offi. deleg. dicit tñ Jo. and. ꝙ eo casu quo audiuit ab homine leuis opinionis posset illi non credere: ꝛ potius exequi mandatum ꝙ permittere se excommunicari. dicit tamen ꝙ de iure nō possit excōmunicari ꝙdiu paratus esset procedere fm formā huius. c. ꝛ subdit etiā ꝙ si infra terminum ab ipso statutum neutra partium ostendit rescriptum neutra obediet. Si altera tantum illa obediet. Et si vtraqꝫ tunc informabit se ex 10 tenore literarū quid agere debeat: vt hic dicit̄ in litera. ¶ † Et per ꝑdicta potest inferri quid si postꝙ est factum mādatū executori vt denuntiet quem excōmunicatum per primos iudices ꝙ si cōparet pars: de qua mandatum est vt denuntietur excōmunicata coram executore ꝛ dicat se habere literas que expresse reuocāt primas quas ipse infra breuē terminū offert se paratum ostendere. An tūc ipse ordinarius cui factū est mandatū ꝙ denuntiet ipsam partē excōmunicatam debebit suspendere executionem. Nam do. Ant. de bu. hic in hoc varie fuit locut9. Primo eñ dixit ꝙ lꝫ forte ex equitate possit suspendere executionē considerata qualitate persone ꝛ considerato ꝙ non debuit diuinare nec venire cum sacco paratus. ff. de sol. l. qꝺ dicimus. tamē de iure non debebit supersedere: qꝛ ista decretalis ponderat vt possit supersedere ꝙ inter iudices sit contentio super literis seu iurisditione suscitata: vt etiam videt̄ hic sentire Compost. Demum alternatiue loquendo dixit ꝙ supersedere debet etiam de iure nō ex viribus huius. c. sed ex eo qꝛ allegatur defectus potestatis ꝛ non exigitur alia discursio ꝙ ex inspectione literarum. ꝛ ideo debet ipsam admittere fm eum. per id quod habetur in. c. cum in iure. de officio dele. Et sic residet in prima questione hic posita per eum. ¶ Demum in versi. circa secundum. in ver. ego credo. dicit ꝙ lꝫ nō compellatur supersedere si non vult tamen potest si vult ꝛ iuste facit admittere scdm impetrantē volentem secundum literas ostendere per quas prime reuocentur: qꝛ fm eum ante executionem potest discutere ꝛ extraiudicialiter quare est de potestate mandantis. ꝛ si de illa sibi non constat vel de eius defectu non tenebitur exequi per. c. cum in iure. Sed certe videtur ꝙ non debeat audire ipsam partem ex quo non recepit mādata contraria nec audiuit questionem suscitatam super iurisditione. ꝛ ideo videtur quod debeat exequi mandatum primorum iudicum. Nec habet obstare predictis. c. cum in iure. qꝛ loquit̄ de literis ipsius mandantis que bene debent exhiberi: al's non tenetur exequi literas aut scdes non potest facere exhiberi: nisi in casibus hic positis: nec videtur etiam ꝙ illas debeat admittere nisi in duob9 casibus: de quibus superius est dictū. ꝛ qui

qui in litera hic ponũtur. ¶ Et per predicta etiam potest decidi quid si facta executione mãdati facti per primas literas pars q̃ fuit denũtiata excõmunicata compareat coram ipso ordinario q denũtiauit illã excõmunicatam ad mandatũ primorũ iudicũ. ꝛ dicat se habere secũdas literas reuocãtes expresse primas. ꝛ ꝑ hoc petat ꝙ reuocet ipsam denũtiationem ꝛ denũtiet ipsaꝫ absolutionem an debebit talis ordinarius audire ipsam partem. si aliter nõ recipit mandatũ contrariũ. Nam certe videtur dicẽdũ ꝙ non per predicta. ¶ In glo. iij. ibi per decretales predictas licet hoc possit allegari qd dicit glos. quo ad casum ca. pastoralis. s. eo. tamẽ quo ad istum text. non bene procedit sm Hosti. quia hic solũ se habet informare ex inspectione literaꝝ. vt patet ex litera. ꝛ sic nõ habet se intromittere de exceptione surreptionis q̃ ꝙ opponat pars contra secũdum rescriptũ: ꝛ ideo propter illam non debebit supersedere si ex inspectione literarum non appareat ꝙ expresse secunde non reuocant primas. Si autem pateret ex literaruꝫ inspectione ꝙ non reuocarent primas expresse tunc exequi deberet mandatũ factum per primas literas. si autem remaneat dubius facta inspectione literarum debebit supersedere donec questio fuerit sopita sm formã. c. pastoralis. s. eo. ¶ 11 †Et ex predictis potest inferri quid iuris quando dantur executores a papa in literis beneficialibus qui licet possint assumere partes iudicis. possunt tamẽ si nolũt etiã non assumere ꝛ eligere viam executoris. vt patet per no. per Innoc. in. c. fi. j. de presump. ꝛ in cle. j. de offi. delega. Nam si eligũt viã executoris ꝛ partes opponunt aliquid per qd dicũt non debere fieri executionem: nũquid executores debeãt audire partes an vero poterũt parte inaudita ꝓcedere. Nam videt̃ ꝙ si allegatur aliquid euidens ꝙ pateat ex literis sufficiens ad expediendã executionem impeditur executio: secus si alia dubitatio extrinseca occurrat qui nõ possit ex literis patere q2 tunc videt̃ ꝙ illa non obtẽta debeat fieri executio. Sed do. Anto. de but. hic cõcludit ꝙ debebit etiã partes audire ꝛ se extraiudicialiter informare: al's dicetur grauare partes. Nec ob. iste tex. sm eũ q2 hic loquit̃ in executoribus qb9 ius nullam dat potestatẽ nisi super cognitione notoria ꝛ ex euidẽti inspectione literaꝝ. Aliud est in executoribus datis in literis beneficialibus in quibus super saltẽ tacite inest clausula si preces veritate nitantur. Et ideo videtur ꝙ lꝫ executor non assumat partem iudicis: tñ non excluditur ab eo extraiudicialis informatio: ꝛ ideo debebit se a partibus super dubio occurrente informare ꝛ admittere exceptionẽ: lꝫ sm eum sit dubium de illis exceptionib9 que opponũtur in persona an debeãt admittere. vt voluit Inno. in. c. ꝓposuit. de conces. preben. de quo plene dixi in. c. fi. j. de psum. Et successiue etiã concludit ꝙ si ex informatiõe extraiudiciali redditur certus pro literis debebit illas exequi. Si autem redditur certus cõtra literas nõ debebit exequi. Si autẽ remanet dubius: ꝛ tũc habebit duplicẽ viam vel qd supersedeat ꝛ intimet superiori vel ꝙ iudicis partes in hoc assumat: dicit tñ ꝙ hodie practicatur cõiter ꝛ male ꝙ leuato velo procedũt ad executionem: nec vllatenus se informant ꝛ ꝑpter hoc partes appellãt ꝛ deuoluit̃ causa ad curiã. Dicit etiã ꝙ si executor datus in literis beneficialibus se informauerit ꝙ valebit ꝓcessus qñ clausula posita in lr̃is sonat in monitionẽ lꝫ cõtra veritatẽ clausule processerit poterit tñ tũc tanq̃ surreptitie retractari. vt dicit glos. in c. j. j. de offi. dele. Instruit etiã executorẽ do. Ant. de bu. ꝙ desistat a pronuntiatione: vnde si super aliquo qd dubitabile fuerit aliquid declaret ꝓnuntiando videret̃ assumere partes iudicis: ideo nõ valent qd faceret parte nõ audita. facit qd habet̃. j. de cau. pos. in. c. j. posses tñ sm eũ dicere: dico ꝙ mihi euidẽter ꝯstat talem esse dignũ: ꝛ sic rescriptũ pro digno habeo: sed nõ dicat ꝓnuntio rescriptum esse dignũ: q2 ꝑ hoc assumeret partes iudicis. Idem sit dicendũ in eis qd hic dicit̃ in executoribus de quibus in litera: ꝛ sic videtur velle ꝙ differẽtia quã facit do. Ant. de bu. non procedat: de executoribus tamen ad beneficia dic vt plene no. in. d. c. fi. de presump. ꝛ ibi etiã plenario dixi. ¶ In ea. glo. in fi. no. bene ꝙ regula legis arrianus alleg. in gl. habet locũ quando fundata iurisditiõe surgit dubietas super meritis cause ꝛ ei9 probationibus: nõ autẽ habet locũ quando non est fundata iurisditio: ꝛ maxime in casu isto in quo executor non habet condẽnare vel absoluere: sed solũ exequi vel nõ exequi. dicta autẽ regula habet locũ in illo ad quem spectat absoluere vel condẽnare. facit qd not. per glo. in. c. cũ ad sedem. j. de restit. spolia. ¶ In gl. in versi. precipimus. in fi. aduerte q2 glo. j. videtur sibijpsi cõtraria. Nam primo vult ꝙ executor possit prefigere terminũ partibus ad presentandas literas: ꝛ tamen postea dicit ꝙ non habet iurisditionem inter partes. Nam terminus cum cause cognitione dari consueuit. iij. q. viij. §. spatium. ꝛ sic videtur ꝙ ex quo potest illum dare dicatur iurisditionem habere. Soluit Innocen. ꝙ contrarium procedit in termino qui datur pro testibus producendis ꝛ ad instructionem cause: secus in alijs terminis qui dantur vt quis possit se informare: ꝛ ita loquitur hic quia statuebat terminũ ad exhibendas literas vt ex illis posset se informare. dicit tamen Hostien. ꝙ lꝫ executor in casu huius decre. possit precipue exhiberi per literas: ꝛ propter hoc ille qui non exhibet sit censendus inobediens tñ hoc casu ratione talis inobediẽtie iurisditionẽ non habebit. ¶ In glo. in ver. hesitãdum ibi cõtraria mãdata supple: vel nisi intellexerit suscitatam electionem inter iudices super iurisditione. ¶ In ea. gl. in fi. ꝛ sic videtur velle glo. per ea que notantur in glo. prece. circa fi. ꝛ que habẽtur in c. cũ in iure. j. de off. deleg. qd etiã dato ꝙ non sint contraria mãdata presentata: sed vnũ tñ ꝙ petatur exequi ꝙ poterit ille cui mandatur vt exequatur petere copiã literarum vtriusq3 rescripti: lꝫ quidã voluerint ꝙ tunc demũ possit artare partes ad presentandas lr̃as quãdo suscepit mãdata cõtraria: vel quãdo intellexit suscitatam esse questionẽ inter iudices super iurisditione quã opinio. videtur hic tenuisse Compo. sed sm do. Ant. de bu. melius videtur dixisse glo. dicit tamẽ ꝙ nõ compellet personas ad exibendas literas extra casus predictos per hanc decret. de quo per pralle. decre. ꝛ iura: ꝛ tũc presentatis literis aut certum erit de iurisditione mandantis exequi: ꝛ tũc debebit exequi: aut certũ erit ꝙ nõ habet iurisditionẽ ꝛ tunc non tenebitur exequi. Si ꝟo erit dubiũ tunc in dubio debebit parere. facit qd etiã no. j. de tempo. ordi. in. c. ad aures. saluo nisi quãdo mãdata ꝯtraria reciperet: q2 tunc debebit sup̱sedere si erit dubius donec questio diffiniatur de iurisditione sm formã. c. pastoralis. s. eo. ꝛ sic residet do. Anto. de bu. ¶ Sed do. Cardi. flo. hic dicit ꝙ. c. cũ in iure. de offi. delega. solũ probat ꝙ ille qui recipit mandatum de exequendo potest petere sibi exhiberi copiã rescripti ab illo delegato qui mandat aliquid exequi: nõ autẽ dicit ꝙ possit petere literas alias sibi exhiberi: ꝛ ideo tenet ꝙ non potuit peti copia secũdi rescripti nisi in duobus casib9 hic positis: videlꝫ quãdo iudex secũdi rescripti mandauit contrariũ eius qd mandauit primus: vel nisi ei constat inter primũ ꝛ scdm iudicem esse ortam contentionem de iurisditione al's debebit exequi primũ mandatũ: nec poterit petere sibi exhiberi secũdas literas per istũ tex. ꝛ sm predicta dicit esse intelligendum id quod dicit gl. preced. ꝛ ista opinio videtur verior de iure. facit quod dixi super gloss. iij. ¶ In glo. ij. loco in fi. Sed certe[a] sm Joã. and. glos. in effectu non soluit contrarium sed potius illud repetit. Ideo Jo. and. post Hostien. dicit ꝙ istud quod fit autoritate putatiui rescripti ꝛ reuocati hoc cognito bene reuocatur: ꝛ ita loquitur hic. facit quod habetur. C. plus valere qd agitur in rubro ꝛ nigro. ꝛ precipue in. l. j. sed illud qd fit autoritate veri rescripti nõ debet reuocari vt in contrarijs. sed certe hic dicit do. Ant. de bu. ista solutio videtur esse contra tex. d. c. audita. q2 etiam ibi primũ rescriptum erat reuocatum: ꝛ tamẽ factũ per iudices ante notitiã reuocationis nõ reuocatur: ꝑpter hoc forte Vincen. hic dixit ꝙ 12 † hic loquitur in sententia excõmunicationis que potest retractari quando pars purgat contumaciã iurando de obediẽdo mandatis iudicis. facit quod habetur. j. de verb. sig. ex parte. ꝛ q2 vt dicebat etiã phi. potest esse ꝙ quis tunc vere debuit excõmunicari quãdo fuit excõmunicatus ꝛ nunc vere absolui. contrarium autẽ loquatur in sententia diffinitiua: ꝛ idem videtur dicendũ in alia sentẽtia interlocutoria que habet transire in rem iudicatã: ꝛ sic habet esse suum absolutũ. vt dicebat hic do. Cardi. florẽ. ꝛ ideo tunc illud quod legitime est factum ex facto subsecuto non reuocatur. facit de reg. iur. factũ legitime. li. vj. ꝛ idem voluit hic do. Anto. dicẽs ꝙ excõmunicatio non habet esse perpetuũ q2 purgata cõtumacia debet tolli. d. c. ex parte. j. de verb. sig. ꝛ ideo secus in sentẽtia diffinitiua ꝛ in alijs que transeũt in rem iudicatam ꝛ sic habẽt esse perpetuũ. ¶ Et dicebat etiam hic do. Cardi. flo. ꝙ per absolutionem non reuocatur excõmunicatio ex tunc imo interim tenuit: sed tollitur ex tunc quia censetur temporalis donec satisfiat. s. c. j. ꝛ. c. super literis. Et hoc etiã videtur esse mens glo. sm eũ. Sed aduerte q2 istud dictũ potest ꝓcedere quãdo ꝓprie quis denũtiatur absolutus ratione absolutionis facte ab excõmunicatione: sed vbi denũtiatur absolutus. i. non ligatus prout videtur esse mens litere hic tũc retro detegitur etiã non ligatus ꝛ detegitur excõmunicationẽ fuisse nullã ex quo litere secũde reuocabant primas: ꝛ nõ valuit excõicatio lata per iudicẽ primi rescripti ex quo erat ei9 iurisditio reuocata: licet hoc ignorasset vt hic satis videtur ꝓbari: lꝫ secus videatur in alijs actibus iudicialibus factis per primũ iudicem ante notitiã reuocationis literaꝝ per ea que habent̃ in. d. c. audita. Si autẽ ipse primus iudex sciuisset iurisditionem suam esse reuocatam lꝫ executor ignoraret attenderetur scientia ipsius iudicis ꝛ non ignorantia executoris cum factum executoris accessorie veniat ad processuꝫ ipsius iudicis: ꝛ sic debet factum executoris esse nullum: sicut ꝛ factum iudicis. argu. regule accessorium. de regu. iur. libro. vj. ¶ Extra gloss. potest queri an hec decreta. locum habeat in duobus ordi

[a] ¶ Sed certe. Eadẽ fere verba ponit hic do. Abb. vid eũ hic. i. iij. col. ꝟ. in gl. in ꝟsi. secundo loco.

Absolutio reuocat excõicationẽ ex nunc non ex tunc.

narijs eiusdem persone puta si quis habeat ecclesiam in vtriusq; diocesi: forte ex dispēsatione per scđm. vt no. de rescrip. gratia. li. vj. dicit Inno. ꝙ non. ꝛ ideo si vnus eoꝝ mandat illum denūtiare excōmunicatum alter qui est sibi par non poterit iubere illū denūtiari absolutū vel non ligatum quod est intelligendū quādo sunt duo ordinarij quoꝝ vnus non est maior altero: secus si alter sit maior: puta si vnus est diocesanus alter est legatus: quia tunc parebitur illi qui est maior ꝛ sic legato: facit qđ habetur in c. j. ꝛ c. studuisti. ꝭ. de offi. deleg. ꝛ in. c. ij. de off. leg. in. vj. Et sic patet ꝙ hec decre. non habet locū in duobus ordinarijs ꝫ in duobus legatis quādo est questio super literis. ꝛ de hoc casu locū habet decre. pastoralis. ꝭ. eo. ꝭm Ion. ¶ † Do. tñ Ant. de bu. in. c. super literis. ꝭ. eo. in vlti. charta. in. j. col. videtur velle ꝙ interdū duo ordinarij possint simul conuenire pro decidendo dubiū iurisditionis inter reos quando dubitaretur quis eorū esset iudex. per id quod not. Io. an. in regula in obscuris. ad fi. in mercurialibus. de reg. iur. in. vj. ꝛ in. c. j. de priui. in nouel. ꝛ facit qđ notat Io. an. in. c. sane. ꝭ. de fo. compe. ¶ Quid autē si solū vnice litere sint impetrate ꝛ dicatur illas impetratas per dolū: vel falsi suggestionem: an nihilominus tunc debebit executor parere mandatis iudicis. dicit Inno. ꝙ sic per id quod habetur in. c. si quādo. ꝛ c. sane. ꝛ c. ex literis. ꝭ. de offi. deleg. quod intellige vt hic tāgit do. Anto. de bu. dūmodo appareat ipsi executori de potestate ipsius mādantis saltē prima facie: vt quia litere ostenduntur absq; aliquo vitio extrinseco: facit quod habeẗ in. c. cū in iure. ꝭ. de offi. deleg. Nam si in literis est certus taliter de iurisditiōe debet parere: ꝛ etiā si esset dubiū in dubio debet parere per ea que habentur in iuribus pralleg. ꝛ. ꝭ. de temp. or. ad aures. ¶ Alterius queri potest quid si ille cui sit mandatū per delegatos † dicit se dubitare super reuocatione lr̄aꝝ eo casu quo nō est dubitādum an aliqua pena possit puniri: dic ꝙ ꝫ leges dꝫ puniri. xxx. libraꝝ auri. l. ij. ad fi. C. de legi. quia nō debet malitiose declinari mandatū principis. vt ibi ptꝫ. ꝛ facit qđ habeẗ. ꝭ. de of. deleg. pastoralis. Sed tūc quęriẗ quid in casu pdicto qñ dicit se dubitare eo casu nō est dubitandū: ꝛ ꝑpter hoc excōmunicetur an tenebit excōmunicatio. dicit Inn. ꝛ Compo. ꝙ si dubitatio quā allegabat ordinarius est nimis crassa vel supina tenebit excōmunicatio. per id qđ habeẗ in. d. c. pastoralis. Si vero dubitatio esset excusabilis tūc nō tenet: lꝫ dubitet vbi sapiens nō dubitaret: quia tunc nō resistit per contumaciā vel iurisditionē perturbat in quibus casibus tantū potest in illum animaduerte. vt in. d. c. pastoralis. de offi. dele. ꝛ eo. ti. c. j. ꝛ idem si dicat se certū vbi est dubitādum: ꝛ exequiẗ ꝛ propter hoc ab alio delegato iudice excōicaẗ. Nam tenebit sentētia si dubiū est ꝓbabile: nā turbat illius iurisditionē cū in tali iurisditione debeat supsedere vt hic ptꝫ. Et ꝓpter hoc etiā dicunt quidā ꝭm Inno. ꝙ ligabit sentētia etiam si postea appareat iurisditionē excōmunicatorū reuocatam qꝛ cōstat illum in dubio habuisse iurisditionem quā ille turbabat ꝭm Inn. ¶ Ulterius quia litera hic dicit circa fi. ꝙ per id qđ hic dr̄ nulla tribuitur iurisditio executori: potest queri quis sit intellectus litere: dic ꝙ intētus litere est dicere ꝙ ad executores nō spectet inquirere vel audire aliquas exceptiones que tangant iurisditionem: qꝛ illas dimittat partibus ꝓponendas coram iudicibus ꝛ per ipsos iudices sicut de iure fuerit finiendas: nam executor ex sola inspectione literaꝝ motū sui animi habebit informare: vt patet hic in litera: dicebat tñ Io. glo. ꝙ nulla attribuatur potestas executori sup iurisditiōe eo excepto ꝙ de falsitate inquirere poterit a partibꝰ: ꝫ certe hec opi. est ꝯ tex. vt hic dicit Hosti. ¶ Ultimo est sciendū ꝙ Inn. hic vt tetigit Io. an. sup gl. iij. facit dr̄iam an scđe lr̄e directe † reuocēt pmas: an ꝟo indirecte. Nā p̄io casu nō est necessaria exceptio: exēplū si dicit papa: reuoco cōmissionem tali iudici factā: siue dicat hoc motu proprio ꝛ nō in fauorem partis ꝛ ad eius petitionem: ꝛ tunc qđ postea ille facit non tenet quia nō est iudex. facit quod habetur. ꝭ. de offi. vic. ꝭ. penul. ꝛ. ff. de iudi. l. iudicium soluitur. ¶ Refert tamē Inno. aliquos dicere ꝙ etiam huic directe reuocationi partes renuntiare possunt tacite ꝛ expresse etiam postꝙ iudices hoc sciunt quando scilicet in fauorem partium hoc est factum: ꝛ sic ab impetratione. secus si proprio motu esset facta reuocatio: ꝛ sic non fauore partis quia tunc non possent partes renuntiare: fatetur tamē ꝙ etiam tunc teneret qđ ante scientiam reuocationis esset factū per id quod habetur in. l. si forte. ff. de offi. presi. ꝛ. ꝭ. de procur. in c. mandato. finaliter tamen Inno. plus videtur placere ꝙ quando directa est reuocatio facta motu proprio sine vlla expressione ꝛ absq; aliqua scientia fiat reuocatio. facit quod habetur. ꝭ. de appella. vt nostrum. ꝛ quod no. Innocen. in. c. j. ꝭ. de conces. prebende. lib. vj. ꝛ quod ibi notat Ioan. and. in nouel. in glos. dicit Inno. in versi. sed quid de literis. vbi Innocē. vr̄ tenere opinio. ꝙ teneat factum ante scientiam reuocationis: ꝛ quando reuocatio sit motu proprio ꝛ que opinio sit verior dixi in. c. ceterū. ꝭ. eo.

Differētia est an scđe lr̄e reuocēt directe an idirecte primas.

16 ¶ † Secūdo casu quando reuocatio est indirecta: exemplū si in secundis literis dicatur non obstantibus alijs literis super hac causa impetratis ad tales iudices: ꝛ tunc dicit ꝙ necessaria est exceptio ꝛ si non excipiatur tenebit quod factum fuit ab ipsis primis iudicibus quia de mero iure remanent iudices si non opponitur: ꝛ hanc differentiam inter directam reuocationem ꝛ indirectam satis sonare videtur diuersitas verboꝝ. An autem de iure procedat Io. an. hic nihil declarat sed transit simpliciter cum Inno. dic vt plene dixi in. d. c. ceterum. ꝭ. eo.

1. Narrans in rescripto plura operantia diuersos effectus non sufficit ad consequendum vtrūq; effectum probare alterum. et nu. 15.
2. Credendum an sit relationi iudicum delegatorum.
3. Dictio iterū quandoq; notat binam iterationem: quādoq; verificatur quoties opus fuerit.
4. Collatio beneficij potest fieri alicui recipienti nomine alterius.
5. Citatio ad hoc vt habeat vim peremptorij debet esse trina.
6. Citatus an possit cogi comparere personaliter.
7. Contumax potest excommunicari ꝛ fructꝰ beneficij sui possunt interim sequestrari. ꝛ nu. 17.
8. Excommunicatus propter contumaciam debet absolui prestita cautione de parendo mandato iudicis.
9. Iuramentum an debeat prestari de parendo mandato iudicis an sufficiat sola promissio.
10. Absolui an possit excommunicatus parte non citata.
11. Falsanti literas delegatorum imponendum est perpetuum silētium super petitis. ꝛ nu. 13.
12. Clausula in dubio debet referri ad omnia superiora si illud commode fieri potest. ꝛ nu. 16.
14. Confessio facta duobus vel tribus delegatis nō videtur preiudicare confitenti. ꝛ nu. 18.
19. Credi an debeat iudicibus de actis coram se.
20. Confessio in criminibus non valet nisi perseueret quādo fit metu tormentorum.
21. Confessio que fit calore iracundie potest incontinenti reuocari.
22. Confessio facta extra iudiciū facta in criminibus nō plene probat: facit tamen indicium ad torturam.
23. Confessio licet facta sit coram iudice si non fiat in loco iudicij dicitur tamen extraiudicialis.

1 **Um ex literis.** † Cū in rescripto plura narrantur operātia diuersos effectus ad vtrūq; effectum consequendum: alterum probare nō sufficit. hoc dicit. Et in prima ponitur consultatio: secundo responsio. secunda ibi: nos igitur. Prima subdiuiditur in tres. nam primo ponit relationem primorum iudicum. secundo cōmissionem factam secundis. tertio dubitationem emergentem. secūda ibi. nos igitur. tertia ibi: 2 verum. ¶ † No. primo ꝙ relationi iudicum delegatorū nō videtur credendū etiam si sint plures. nam referebant partem fuisse confessam de rasura. ꝛ tamen papa mandat postea de illa inquiri: ꝛ sic non creditur literis testimonialibus eorū. facit. ꝭ. de probatio. quoniā contra. de quo aliquid. ꝭ. de pug. ca. cum dilectus. ꝛ. ꝭ. de testibus. cū a nobis. ꝛ. ꝭ. de probatio. post cessionē. ¶ Nota ꝙ interdum post primū mandatū emanat secundum forte qꝛ negligitur mandari executioni ipsum primum. facit quod habetur. ꝭ. eod. in. c. constitutus. ꝛ. ꝭ. eod. capl'm. ꝛ. xviij. q. ij. c. dudum. 3 ¶ † Et nota etiam hic de dictione iterum que videtur denotare binam iterationem. Interdum autem verificatur quoties opus 4 fuerit per id quod habetur in. l. veluti. ff. de edēdo. ¶ † Nota ꝙ collatio beneficij potest fieri alicui recipienti nomine alterius. de 5 quo. ꝭ. de preben. accedens. ꝛ eo. tit. si tibi absenti. lib. vj. ¶ † No. ꝙ citatio debet esse trina: quod intellige verū ad hoc vt habeat vim peremptorij. l. tres denuntiationes. C. quomodo ꝛ quando iudex. ꝛ. ꝭ. de sen. excō. in. c. sacro. ꝛ an aliquo casu sufficiat vnica citatio. tangitur p Inno. in. c. ad petitionem. ꝭ. de accu. ꝛ p Barto. in. l. si finita. ꝭ. iulianus. ff. de dam. infecto. ꝛ. l. consentaneum. 6 ꝛ auf. qui semel. C. quomodo ꝛ quādo iudex. ¶ † Not. ꝙ citatꝰ debet per se vel per alium idoneum comparere. An autē possit cogi personaliter comparere: dic ꝙ non regulariter fallit in casibus qui habentur in. c. j. ꝭ. de iudicijs. in. vj. ꝛ facit etiā quod ha 7 betur in. c. ij. in eo. ti. ꝛ li. ¶ † Nota ꝙ contumax potest excōmunicari ꝛ ꝙ fructus beneficij sui possunt interim sequestrari. facit quod habetur. ꝭ. de appel. pastoralis. ꝛ quod habetur in. c. j. ꝭ. de eo qui mit. in posses. cau. rei seruāde. in sexto. vbi patet ꝙ quādo agitur de beneficio ratiōe cōtumacie nō debet fieri missio in possessionem: ideo tūc pars contumax potest excōicari vt hic patet. 8 ¶ † No. ꝙ excōicatꝰ ꝑpter cōtumaciā debet absolui pr̄stita cautione de parēdo mādato iudicis. de quo. ꝭ. de verb. sig. ex parte. 9 ¶ † Et no. ꝙ nō videtur necessariū prestari iuramentū de parendo mādato iudicis si sufficere videtur promissio. de quo in. c. cū desideres.

10 desideres.ſ.de sen.excō.¶†Nota etiā argumentū excōmunicatum posse absolui parte non citata.de quo an indistincte procedat.dic vt notatur per Joā.an.in.c.qua fronte.ſ.de appellatio.
11 ¶†No.ꝙ falsanti literas delegatoꝝ imponendū est perpetuū silentiū super petitis.ꝛ sic perdere debet causam tanꝙ falsificās acta cause.facit.l.in fraudē.§.neqꝫ.ꝛ quod ibi notatur.ff.de iure fisci.¶Nota ꝙ illi qui obtinent in beneficio assignari debēt fru
12 ctus.facit qđ habetur.ſ.de elec.qꝛ sepe.li.vj.¶†Nota ꝙ clausula in dubio debeat referri ad oīa superioꝛa si id cōmode fieri potest de quo in.l.talis scriptura.ff.de leg.j.ꝛ in.c.inquisitioni.ſ.de ap.
13 ¶†Not.ꝙ licet vitium falsitatis sufficiat ad hoc vt silentiū perpetuum debeat imponi super eo de quo agitur falsitatē cōmittēti:nō tn̄ sufficit vt per hoc aduersario debeat illud adiudicari nisi aliter de suo iure docuer.t.ꝛ hoc clarum in beneficialibus que sine titulo canonico haberi nō possunt.ſ.de regu.iur.c.j.lib.vj. In ꝓphanis aūt si actoꝛ perderet causam in illis reus debet ab
14 solui.l.qui accusare.C.de edēdo.¶†Ultimo potes notare ꝙ cōfessio facta duobus vel tribus delegatis nō videtur preiudicare confitenti.facit quod habetur.ſ.de offi.deleg.causam matrimonij.de quo.ſ.aliquid tangetur post glos.¶No.ꝙ de iure superueniente contra reū lite pendente potest opponi contra reum licet nō habeat causā vetustioꝛem ipso iudicio.facit qđ habetur in.c.abbate.de re iudi.in.vj.ꝛ quod nota.Bar.in.l.j.ff.de excep.
a ¶In glo.ij.in fi.sed certe vt hic dicit Joā.an.hic nō disputatur de viribus sequestrationis[a].nec etiā in.c.ex literis hic alle.vnde an sequestratio tenuerit recurrēdum est ad ea que notantur per Jo.an.in.d.c.ex literis.ꝛ dicebat hic abbas ꝙ hic iudices multipliciter peccauerunt ex eo:qꝛ duplicem penā imposuerūt.Tum quia fructus sequestrari fecerunt.tum quia nō fecerunt satisfieri de expensis.Item etiā qꝛ absoluerunt.aduersario non vocato.ꝛ sic residet Jo.an.Sed do.Anto.de but.hic dicit dici posse ꝙ isti non peccauerunt fructus sequestrādo cum ꝛ illis priuetur excōmunicatus ratione excōmunicationis.ſ.de app.pastoꝛalis.§.j. Sed dictū abbatis posset procedere quādo nō processisset excōmunicatio.de quo tamē dicendum vt notatur in dicto.c.ex lite
15 ris.¶†In glo.iij.ibi dic vt dixit glo.in.c.ex parte.hic alle.dicit ꝙ prima pars est vera si astringit se probandum ad vtrūqꝫ facit quod habetur.ſ.de proba.licet al's procedit secūda pars:ꝛ hoc quando plura proponūtur ad eūdem effectum quoꝛum quodlibet per se sufficit.Si vero proponantur ad diuersos effectus vt erat hic:ꝛ tunc debet vtrūqꝫ probari ad hoc vt quis vtrūqꝫ effectum exequatur.ꝛ ita loquitur hic.de quo plene dictū fuit in di
16 cto.c.ex parte.¶†In ea.glo.in fine.dic ꝙ clausula quādoqꝫ refertur ad precedentia:quādoqꝫ ad sequentia:prout natura questionis ꝛ facti seu subiecte materie requirit f̄m Compost.de quo
17 in pꝛealleg.c.inquisitioni.ſ.de appel.¶†Extra gl.potest opponi quia videtur ꝙ fructus debuissent restitui excōmunicato quādo fuit absolutus cū fuerint sequestrati propter contumaciam: per id quod habetur in.c.quoniā.§.in alijs.ſ.vt lit.nō contesta. ¶Solu.potes dici ꝙ iudices id facere debuerūt sed si non fecerunt debuit pars appellare:non autem literas radere:ꝛ sic falsitatem in literis cōmittere:vel potest dici secūdo ꝙ nō debuerunt restitui propter precedentem excōmunicationem iniustam que
18 illum priuauit redditibus.ſ.de appel.pastoꝛalis.§.j.¶†Secū
b do potest[b] opponi quia videtur ꝙ ex quo iste.p.semel fuerat cōfessus de rasura ꝛ falsitate non debuerit papa mādare amplius inquiri de illa.argu.ſ.de regu.iur.eum qui.lib.vj.Nam confessio
19 satis videbatur probare contra eū.vt.ſ.de confes.c.fi.†Sol.potest dici primo ꝙ iudicibus non creditur de gestis coꝛam se nisi quatenus constat per acta.ſ.de proba.qm̄ contra.hic autē de cōfessione solum constabat per relationem iudicū:quibus non debuit credi vt dixi.Nec ob.si dicatur ꝙ erant plures:ꝛ sic videtur eis fuisse credendū per id quod habetur.ſ.de testi.cum a nobis. ꝛ de electio.cum dilecti.quia illud habet locū quādo ꝓducūtur in testes de his que fuerunt coꝛam eis agitata:qđ fieri potest.ſ. de exces.prela.inter dilectos.f̄m Abba.ꝛ sic erant hic simplices relatoꝛes:nō autē producebātur vt testes qui consueuerunt cita
20 ri ꝛ iurare.ſ.de testi.fraternitatis.¶†Uel potest dici secūdo f̄m phi.ꝙ ideo hic iterato mandauit inquiri quia confessio non nocet in criminibus nisi quis perseueret.l.j.§.si quis vltimo.ff.de questionibus.sed certe illud habet locum quādo cōfessio fit metu toꝛmentoꝝ:sed vbi fit sponte non exigitur perseuerātia.vt notatur in.d.§.si quis vltimo.ꝛ in.l.ij.C.de custodia reoꝝ.ꝛ in.l.si
21 confessus.ff.de custo.reo.dicit tn̄ hic do.Anto.de bu.ꝙ†vbi cōfessio fit sub caloꝛe iracūdie potest incontinenti reuocari.per id quod no.glo.in.c.ex literis.ſ.de diuoꝛ.ꝛ similiter etiam ex interuallo potest reuocari si probaretur erroꝛ:per id quod habetur in l.erroꝛ.C.de iur.ꝛ facti.igno.ꝛ.ſ.de confes.c.fi.¶Tertio potest dici ꝙ ex abūdātia hoc factum fuit ꝛ circa cautelam:facit quod habetur in simili.in.c.bone.el.j.ſ.de electio.¶Quarto dici potest ꝙ confessio hic facta fuit extra iudiciū:ꝛ sic non ꝓbabat per id quod legitur ꝛ notatur in.c.fi.ſ.de confes.ꝛ hoc etiā quod ha
22 betur in.l.capite quinto.ff.de adul.vbi patet†ꝙ confessio extra iudicium facta in criminibus non plene probat:lꝫ faciat iudiciū ad toꝛturam.Et dicit do.Anto.de bu.hic notabiliter:ꝙ quādo ciuiliter agitur de crimine non videtur preiudicare confessio extra iudicium facta ipsi confitenti vt cogatur in illa perseuerare: secus quādo agitur criminaliter per id quod no.Inno.in.c.per inquisitionem.ſ.de elec.ꝛ sic debet limitari dictū suum per hunc
23 text.f̄m eum.ꝛ est diligenter notandum.†Et nota etiā ꝙ lꝫ con
c fessio sit facta coꝛam iudice[c] si nō sit facta in loco iudicij dicit esse extraiudicialis.facit qđ no.glo.in.d.c.fi.ꝛ quod habetur in.l.iubemus.ꝛ.l.interrogatio.C.de liberali causa.ꝛ qđ not.do.Anto. de bu.in.c.nostra.de coha.cleri.¶Quinta solutio potest esse ꝙ cōfessio fuit facta absente parte ꝛ ideo non preiudicabat.l.certū. §.si quis absente.ff.de confes.¶Sexto dici potest ꝙ ꝯfessio fuit facta coꝛam iudicibus ex tribus datis sine clausula:ideo non valuit tanꝙ iudicialis cum iurisditio solum per ipsos tres posset tunc exerceri.ſ.de offi.dele.in.c.causam matrimonij.¶Ultimo potest opponi ꝙ hic nō fuerit scrupulū falsitatis:imo aperta falsitas ex quo iste abrasit ꝛ ꝓpꝛia autoꝛitate subscripsit facit quod habetur in.l.j.ff.ad leg.coꝛn.de fal.dic f̄m Abba.ꝙ iō sic dicit quia potuisset hoc fecisse de mandato iudicum:ꝛ sic nō fuisset falsitas.Melius dici posset vt hic tetigit do.Cardi.flo.ꝙ ideo vsus fuit hic dictis verbis quia videbatur hoc non esse preiudiciale aduersario.sed de iure cōmuni sequestratio non valuisset ꝛ dato ꝙ valuisset:tamen cum fuisset facta ꝓpter cōtumaciā debebat cessare cessante contumacia per.l.quoniā.§.in alijs.vt lite non contest.dato tamē ꝙ sic esset sibi non fuit licitū falsificare literas:sed potius debuisset appellare si iudices ipsum grauabant Goffre.tamē hic dicebat ꝙ quādoqꝫ vitium rescripti est visibile.vt quādo acuto ingenio ꝛ perspicaci oculo potest perpendi.ꝛ de talibus habetur.ſ.de cri.falsi.lꝫ.Quedā vero sunt inuisibilia vt est suggestio falsa:prioꝛa inficiunt ipso iure rescriptū. posterioꝛa vero non nisi opponantur f̄m eum:sed certe licet hoc dictum sit in se verum:non tamen multum facit ad declarandum textum.

a ¶Seqſtrationis.tn̄ do.fel. hic tractat materiam seqſtrationis in.j.col. quē.vid ꝛ vide hic do.abb.in j.co.§.in gl.in ꝟbo seqſtrari.

1 ☞Defendere potest iudex sententiam suam.ꝛ nu.7.
2 Diocesis nomine non continetur ciuitas.
3 Remoueri ab ecclesia potest quis propter graues excessus ꝛ manifestos.
4 Litere sunt surreptitie si cā est talis qua expressa nō ꝯcederetur.
5 Excōmunicatus quādo possit literas impetrare super eo super quo saltem est excommunicatus.
6 Uisitatoꝛ an possit aliquem remouere a beneficio.ꝛ nu.2.
7 Judex qui tulit sententiam an debeat citari ad defendendam illam seu suum processum.

b ¶Secūdo pōt. Sup hoc ꝯrio ponit do. Abb.sex solu. q̄s post eū examinat hic do. feli.in.ij.co.§. circa sex solutiones.

Dilectus filius.

Rescriptū impetratum super restitutione beneficij non valet si de causa excōmunicationis ꝛ amotionis ipsius impetrātis mentionem non facit. h.d.Et in pꝛio facti narratio.in scđa iudicis instructio.scđa ibi
1 nos igitur.¶†No.pꝛimo arg.ꝙ iudex sit admittēdus ad defendendum suā sententiā:interest eīm eius qui venit condēnandus in veram estimationē litis si iniquo animo seu doloſe ꝓnunciauit:ꝛ si per imperitiā pronūtiauit tunc venit condēnādus inꝙtum visum fuerit iudicanti.C.de pena iudicis qui male iudi.l.j. ꝛ.ij.insti.de ob.que ex quasi delic.nascun.in pꝛinci.ꝛ facit quod habetur.ſ.de sen.excō.venerabilibus.lib.vj.ꝛ.c.j.de re iudi.eod. li.ꝛ.ij.q.vj.c.hoc etiā.potest tamē dici f̄m Compo.ꝙ hic nō defendebat ꝓcessum:sed intimauit pape illud quod fecerat:de ista materia per Inno.ſ.de transla.in.c.decetero.ꝛ.ſ.de proc.in nostra.¶No.ꝙ interdū papa cōmittit officium visitationis alicui pꝛelato generaliter in ciuitate aliqua ꝛ eius diocesi.Qualꝫ autē debeat esse officiū visitatoꝛis colligi potest ex.c.placuit.x.q.j.ꝛ de
2 censi.romana.li.vj.¶†No.ꝙ appellatione diocesis nō continetur ciuitas.de quo.ſ.c.rodulphꝰ.No.ꝙ visitatoꝛ datus a papa potest quē remouere a beneficio.de quo hic per Jo.an.ꝛ per eū
3 dem.ſ.de sta.mo.in singulis.¶†Not.ꝙ solum propter graues ꝛ manifestos excessus quis debet ab ecclesia remoueri.secus si essent leues.l.xviij.distin.c.j.vbi de hoc.xv.qō.viij.in summa.et.ſ. de tempo.oꝛdi.ex tenoꝛe.ꝛ per domi.Anto.de bu.ſ.de iudicijs cum non ab homine.¶Item secus si essent excessus occulti per id quod habetur.ſ.de tempo.oꝛdi.c.vlti.nam super illis non fit inquisitio iuxta id quod habetur.ſ.de accusatio.inquisitionis. ¶Nota ꝙ dictū est in summario ex quo nota duas causas inficientes rescriptum ad lites scilꝫ quando excommunicatus impetrat tacita excōmunicatione:ꝛ quando impetrat super restitutione beneficij tacita sententia amotionis precedente.¶Et no. etiam duas exceptiones que admittuntur contra agentem pos

c ¶Cōfessio facta coꝛā iudice extra tn̄ locū iudicij dꝛ extraiudicialis. no.hec dicta. Et vide hic p do.Fel.de ista ꝯfessiōe extraiudiciali co.ij. ꝟs.sed omissa.

sessorio recuperande. ῑ. de excep. exceptionem. ⁊ exceptio descendens ex sententia qua priuatus est. facit qđ notatur per gl. ῑ. de
4 procu. ex insinuatione. ¶ † In glo. j. in fi. dic ꝙ si causa est talis qua expressa presumendū esset ꝙ litere nō fuissent concesse tunc redduntur litere surreptitie: ⁊ sic debet intelligi qđ dicit glo. ſm Inn. de causa. In eo autem quod dicit de modo dicit Inn. ꝙ illud est verum quādo modus est causa dandi vel denegandi literas. nam aliter scribit papa si esset processum in modum inquisitionis aliter si alio modo. ῑ. de accusatio. qualiter. el. ij. de simo. licet heli. ⁊ facit quod habetur. ij. q. j. in primis. ¶ In glos. ij. ibi non sit priuilegiata supple quominus illā intentans nō possit repelli exceptione excōmunicationis: licet al's sit priuilegiata in alijs. ῑ. de restitu. spolia. in literis. ⁊ c. item cum quis. ⁊ hoc etiam tenuit glo. in. c. ex insinuatione. in gloss. penul. ῑ. de procura. vbi glo. vult ꝙ petenti restitutionem obstet exceptio excōmunicationis. facit etiam quod notauit glo. in. c. in nomine dñi. in prin. di. Et de materia eius qđ terigit glo. ſ. tangetur etiam in glos. seq. ¶ In ea. gl. ibi q̄ incipit sed mirū vult gl. allegare gl. ipsiusmet Bar. qui glossauit etiā decretales Inno. iiij. inter quas erat decre. pia. que hodie est in titu. de exceptio. lib. vj. ⁊ est glossata per Jo. and. aliter ꝙ per Bernar. ideo in glos. vj. nō reperietur hec glo. ⁊ facit quod dicetur in glo. sequen. ¶ In glos. fina. ibi ⁊ ita duabus de causis supple: quia fuit tacita sententia amotionis a
5 qua fuit appellatum. ¶ † In ea. glo. in fi. ibi tali casu quasi velit glo. facere differentiā an impetrentur litere per excomunicatum super eo super quo saltem occasionaliter est excommunicatus vt tunc non valeant litere si taceatur excōmunicatio ⁊ ita loquitur hic. An ꝓ impetrētur super alio oīno diuerso puta ad agendū mutui vel depositi vt tunc valeat licet taceatur excōmunicatio: sed posset impetrans exceptione repelli ꝙdiu sit excōmunicatus sed non eo absoluto: sed quicquid dicat glos. tene ꝙ si impetrās erat excōmunicatus tempore impetrationis etiā in secūdo casu. de quo. ſ. rescriptum erit ipso iure nullum. vt est tex. in. c. j. ῑ. eod. in. vj. vbi patet ꝙ excōicatus nō potest impetrare nisi in duob⁹ casibus ibi positis: ⁊ ideo non recōualescent eo absoluto per id quod habetur in regula: non firmatur. de regu. iur. lib. vj. secus quando tempore impetrationis nō fuisset excōmunicatus: sed postea vel quando ꝓcessus fieret coram ordinario ⁊ hoc vltimo casu proprie loquitur. c. pia. de quo plene per glo. in. d. c. j. ¶ Et nota ꝙ extra duos casus ibi positos non potest impetrare excōmunicatus vt dixi: fallit quando quis esset occulte excōmunicatus a suo episcopo: ⁊ hoc ignorans impetraret literas in causa accusationis contra eū. vt nota. in Specu. in titu. de rescrip. presenta. §. ratione autem impetrantis. versic. sed pone. Item fallit quādo impetrat in causa reuocationis sententie que non trāsit in rem iudicatā. vt voluit glos. j. in. c. significauit. ῑ. de offic. ordi. ¶ An autē aduersarius inuito excōmunicato possit vti rescripto per eum impetrato. tangitur per Jo. an. in. c. j. preallega. et per Inno. in. c. prudentiam. §. ꝗ. extra de offi. delega. ⁊ not. ꝙ rescriptum redditur ipso iure nullum in casu huius. c. ꝑpter excōmunicationem tacitam: sed nō redditur ipso iure nullū: ex eo q2 fuerit tacita sententiā amotionis que transiuerat in rem iudicatam: quia per hoc nō reddebatur ipso iure nullum: sed annullandum ope exceptionis: quia exceptio rei iudicate potest opponi cōtra rescriptum ⁊ cōtra ꝓcessum lꝫ non possit obijci in vim peremptorie ⁊ merita. ῑ. de lit. cōte. c. j. in. vj. ¶ Extra glo. potest opponi ꝙ litere nō debuerint iudicari false cū fuerint impetrate in forma cōmuni. per id quod habetur in. c. penul. ῑ. de cri. fal. Sꝫ dicit ꝙ prima facie nō iudicantur false nec presumūtur quo ad scripturam ex quo sunt impetrate in forma cōmuni: q2 forte asseruerunt se iniuste spoliatos: sed bene iudicantur surreptitie quo ad causam ⁊ tenorē: vt hic patet. nam vbi aliquis dicit simpliciter se amotū in dubio intelligitur sine causa: ⁊ ideo si causa subsistente fuit amotus vitiatur rescriptū tanꝙ surreptitium: ⁊ multofortius si expresse dicit se spoliatū iniuste. ¶ † Secūdo potest
6 a opponi q2 v̾ ꝙ visitator^a non possit quē remouere a bñficio per id qđ habet̄. ῑ. de sta. mo. in. c. in singulis. Soluit Jo. an. ꝙ generales visitatores nō possunt amouere a bñficio per. d. c. in singulis. vel etiā de hoc per Joā. an. nisi essent delegati per papā ꝑ id qđ habet̄. ῑ. de re iudi. cū. i. ⁊. a. ⁊. ῑ. de accu. qualiter. el. j. ⁊. c. seq. ⁊ sic videt̄ velle ꝙ aliud sit in generali inq̄sitore: aliud in speciali. Pe. ꝓo ⁊ Abb. hic dixerūt ꝙ visitator datus a papa pōt a bñficio remouere. alij nō per palleg. c. in singulis. ideo aūt remouere pōt visitator datus a papa: q2 cū sit datus ad corrigendū ⁊ forte non potest aliter corrigere nisi remoueat a beneficio: ideo poterit remouere per id qđ habet̄ in. d. c. cū. i. ⁊. a. ⁊. ῑ. de accus. ad petitionem. ⁊. ῑ. de exces. pla. c. ex literis. ⁊ ad id qđ dicit de gñali visitatione: facit qđ habet̄ in. c. lꝫ. de offi. vic. in. vj. ⁊ sic residet hic Jo. an. Sed ipse Jo. an. in. d. c. in singulis. aliter dicit. nam dicit ꝙ siue sit visitator gñalis siue specialis nō potest remouere nisi etiā datus sit iudex: ⁊ istud videtur hic sequi do. Anto. de bu. qui dicit ꝙ in. c. in singulis. fuit visitator gñalis ⁊ non datus a papa ⁊ nō fuit datus iudex: ideo nō potuit remouere a beneficio: secus quādo est datus visitator ⁊ iudex delegatus per id quod habet̄ in. d. c. qualiter. el. j. ⁊ facit etiā qđ habet̄. ῑ. de elec. per inquisitionem. Subdit tamen ꝙ in dubio visitator datus a papa poterit remouere: q2 habet mādatū ad corrigendū: ⁊ forte nō possit corrigere nisi remaneret: ⁊ sic videtur residere in opinione Petri: allegat iura superius alleg. sed do. Cardi. flo. hic dicit ꝙ Paul. de liaza. ⁊ Jo. de lig. post eū dicunt ponderandam esse formā commissionis ⁊ plus nō dicunt. Tu potes dicere ꝙ aut in forma cōmissionis exprimit̄ ꝙ nō possit a beneficio amouere ⁊ tūc nō poterit. ⁊ ita proprie loquitur. c. in singulis. aut exprimitur ꝙ possit amouere: ⁊ tunc poterit ꝑpter formā mandati. ſ. eo. c. cum dilecta. ¶ Et nota bene ꝙ in. c. ī singulis. habet visitare autoritate ap̄lica: vt ibi expsse dicit litera: ⁊ sic satis videt̄ dat⁹ a papa: qđ non videtur ponderasse doctores. Aut nihil exprimitur in commissione an possit amouere vel nō: ⁊ tunc datur ad iudicādum ⁊ corrigendū: ⁊ tunc poterit a beneficio remoueri si aliter forte nō posset bene corrigere nisi remoueat eū ꝑpter qualitatē excessus seu delicti. nam tūc in ꝯsequētiā venit saltē potestas remouendi, arg. c. pterea. ⁊. c. ex literis. ῑ. de offi. dele. ⁊ facit qđ habet̄ in. c. ex literis de exces. pla. ⁊. ῑ. de re iud. cū. i. ⁊. a. ⁊ de accu. ad petitionē. Aut simpl'r datur ad visitandū ⁊ tūc istud est magis dubiū: tñ satis v̾ ꝙ si est datus ab habēte potestatem remouēdi ꝙ veniat etiā ptās corrigēdi. per id qđ hr̄ in. c. romana. §. sane. de cēn. lib. vj. vbi archiepō cōpetit potestas visitādi in dioceli sui suffraganei: ⁊ pōt punire notorios excessus: q2 in illis deprehēdit̄ negligentia suffraganei: lꝫ alios excessus nō notorios nō posset punire ex eo quia in dioceli suffraganei non habet liberam seu plenā iurisditionem. vt de offic. ordi. c. pastoralis. ⁊ sic a contrario. secus si haberet plenā iurisditionē: ⁊ per cōsequens videt̄ ꝙ quando datur visitator ab habēte plenā potestatē in remouendo possit visitator remouere. arg. ῑ. de appel. cū cessante. ⁊. l. qđ dictū. ff. de pac. Tene tñ mēti dictū Jo. an. in. d. c. in singulis. q2 magna est autoritas eius in practica. An aūt visitator qui priuauit aliquē beneficio eo casu quo potest possit illud alteri cōferre: dic ꝙ nō nisi hoc habuerit in mādatis q2 ī generali mādato nō venit potestas conferēdi beneficia. de off. vica. c. fi. li. vj. Quid aūt si aliquis fuerit datus visitator eccl'ie vacanti an poterit cōferre beneficia tūc vacātia spectātia ad collationē plati: dic ꝙ sic si datus fuerit a papa al's secus. vt habet̄ in. c. fi. de sup. negli. prela. in. vj. ¶ Ulterius pōt opponi ꝙ non debuerit hic facere mētionē de causa amotionis ex eo q2 ipse impetrans dicebat nullā subesse: dic qđ lꝫ ipse nō ptenderet tñ dꝫ facere mētionē de causa quā iudex ptēndit in amotiōe ipsius. per id qđ habet̄. ῑ. de coha. cle. super eo. Et si dicatur quare litera hic nō dicit fieri debere mentionem de sententia amotionis. dicit Inn. ꝙ nedū de causa sꝫ etiā de sententia fieri debuit mentio: ⁊ sic dū litera dicit de amotiōis causa dꝫ exponi. i. de sn̄ia ꝑpter quā sunt amoti ex qua apparebit causa amotionis: ⁊ sic in effectu de sententia ⁊ causa amotiōis fieri dꝫ mētio: ⁊ hoc satis fuit hic de mente glo. fi. in ver. ⁊ alia et
b de causa. ¶ Ultimo tangit^b hic do. Anto. de bu. † an iudex q tu
7 lit sententiā bebeat citari ad defendendū illam seu suū ꝓcessum: cōcludit ꝙ sic: si ex officio ꝓcessit. per id qđ habetur. ῑ. de sen. ex cō. venerabilib⁹. li. vj. facit etiā qđ not. glo. ῑ. de ap. cū speciali. Si aūt ꝓcessit ad partis instantiā tūc necessario nō est citad⁹. vt voluit Inno. in. c. decetero. de trāsac. lꝫ ꝯtrariū v̾ velle in. c. ꝗuis. ῑ. de re iudi. sed illud dꝫ intelligi q̄n ex officio processit. Inter dū vero q̄rit̄ an si sponte veniat ad defendendū ꝓcessum seu sn̄iam lꝫ nō fuerit citatus debeat admitti: ⁊ tūc dicēdū ꝙ sic q2 sua videt̄ interesse: q2 saltē ꝑsumptiue sibi ꝑiudicat̄ cū veniat cōdēnandus si male ꝓnūtiauit vel in verā estimationē litis: si sciēter id fecit: vel inꝗtū equū iudici v̾ si ꝑ imperitiā male ꝓnuntiauerit. vt dixi in not. Debet et̄ ſm Cōpo. admitti si velit venire ad interptādū id qđ fecerat per id qđ dꝛ. ⁊ in. l. ab executore. ff. de appel. de quo dicendum vt ibi.

---

a ¶ Qđ visitator. de ista potestate visitatoris scribit h̄ do. abb. ⁊ post eū. d. feli. in. j. co. ꝟ. inꝗtum pulchre. quos vide ⁊ adde q̄ sint visitatores ⁊ intercessores. spec. tit. de leg. §. j. ꝟsi. quis aūt dicatur visitator.

b ¶ Ultio tangit de hoc vide hic p. d. fel. in. iij. col. ꝟ. secūda declaratio.

---

1 Patrimonium sufficiens habenti vel vicariā perpetuā non tenetur episcopus prouidere.

2 Uicaria perpetua si taceatur in literis impetratis non valent litere ⁊ quid de temporali. ⁊ nu. 9.

3 Uicariam perpetuam habens non dicitur carere beneficio.

4 In rescripto ad beneficia debet fieri mentio de his que possent mouere papam ad denegandum ⁊ etiā de his que redderēt eum difficiliorem ad concedendum.

5 Motu ꝓprio si papa scribit pro habente al's beneficiū nō facta mentione de beneficio an valebunt litere.

6 De patrimonio siue de hereditate an debeat impetrans literas ad beneficia facere mentionem. ⁊ nu. 10. ⁊. 15.

7 Litere ad beneficia sunt duplices scꝫ de iustitia ⁊ ex gratia ⁊ an ⁊ in quibus

z in quibus debeat fieri mentio de hereditate siue de patrimonio vel non.

8 Patrimoniū sufficiens vel hereditatē habens an licite z cū bona conscientia possit beneficium impetrare.

9 Renuntiare si voluerit impetrans beneficio quod tacuit nō per hoc reconualescent litere.

11 Argumentum a maiori ad minus affirmatiue fallit in priuilegijs z dispensationibus.

12 Argumentū a maiori ad minus potest habere locum in gratijs fauorabilibus non in odiosis.

13 Beneficiū male z illicite retinens si postea impetrat φ possit licite retinere non facta mentione de fructibus perceptis an valebunt litere.

14 Dispensatū cum aliquo vt possit promoueri ad archidiaconatum nō obstante illegitimitate videtur cum eo dispensatū vt ad ordines inferiores promoueatur.

Postulasti. Non valet rescriptū ad beneficium impetratum in quo impetrās tacuit perpetuam vicariā quā habebat.h.d. vel sic. Per formā cap.cum fm aplm non tenetur episcopus† puidere habenti perpetuā vicariā vel sufficiens patrimonium.h.d. In prima.q.scdo respon.secūda ibi ad qd. ¶ †Nota primo φ si tacetur perpetua vicaria in lrīs impetratis non valent litere:a cōtrario ergo secus si esset vicaria tēporalis. de qua in.c.peruenit.j.de appel.z de cle.nō resi.c.pe.z de elec.cum ex eo. lib.vj.z de regu.beneficiū.eo.li.z in cōstitutione Jo.xxij.que incipit execrabilis.circa fi.de perpetua vicaria autē vicaria habetur in.c. extirpande.§.qui vero.j.de preben.z eo.ti.super eo.in.vj. ¶ No. ij.φ per literas concessas in forma.c.cū fm apostolū.prouidetur necessitati pauperū clericorū qui nullū beneficiū ecclesiasticum sunt assecuti:z sic videtur φ ad hoc vt forma pdicta habeat locū debeāt duo interuenire.s.paupertas. Itē φ nō habeat beneficium ecclesiasticū:z sic facit ad ea que tangūtur in gl. ¶ †No. φ habēs vicariā ppetuā non dr carere beneficio:z sic satis pōt dici intitulatus:facit cle.ij.de offi.vica.z.j.de fi.instru.§.perpetuus. ¶ †Nota φ in rescripto ad beneficia nedū debet fieri mentio de his que possent mouere papā ad denegandū rescriptum: sed etiā debet fieri mētio de his que possent reddere eū difficiliorem in cōcedendo qd est diligēter notādū.do.tū Flo.hic colligit φ si aliquid qd sit causa impulsiua taceatur vitiat rescriptū in odiū impetrātis:licet aliter nō cōsueuerit causa impulsiua attendi iuxta not.in.c.post trāslationē.j.de renū. ¶ No.a ɔtrario sensu φ per formā.c.cū fm aplm.puideri pōt habenti beneficiū si de illo sit facta mentio:sed certe vt dicit hic Jo.cal.z successiue do.car.Flo.z etiā do.Ant.de bu.censebitur tūc potius puisum per viā gratie φ per viā iustitie seu per dictā formā.c.cū fm.quia per illā solū cōsueuit puideri pauperibus clericis qui non habent aliud beneficiū:z ppter hoc etiā dicebat Jo.cal.φ hic non debebat sumi argumentū a contrario sensu:qz non est verisimile φ si fiat mentio de beneficio φ tunc papa puideat per formā.c.cum fm aplm.lz possit puidere per viā gratie. Aduerte φ si motu proprio scribit papa pro habente.†al's beneficiū non facta mentione de beneficio valent litere.de quo.j.de pben.si motu pprio.li. vj.nō tamē poterit retinere primū beneficiū nisi fuerit secū dispēsatum.vt ibi no.z eo.ti.nō potest.li.vj. ¶ †In glo.fi.ibi principaliter quereret:sed certe hoc non videt verū quia per copulatiuam seu per dictionē qz:que exponitur pro z:et sic per copulatiuam querebat de vtrisqz:z sic eque principal'r cum copula z habeat principaliter copulare.l.j.ij.z.iij. cum ibi notatis.ff.de pecu.lega.z ideo nō videbitur bona responsio glo.vnde lz gloss.videatur inclinare in hanc secūdam partem.tamē Inno.z Cōp. tenent primā partē per rationē primo loco alleg.in glo.Jo.an. hic recitat opi.z finaliter cōcludit distinguendum esse†an litere que impetrant ad bñficia sint quasi litere de iustitia:an po sint litere gratie.Exēplum ponit de primis quādo impetrantur per formā.c.cū fm aplm.cōtra illū qui ordinauit vt puideat de necessarijs ipi ordinato:nam tales litere quodāmodo ex iustitia cōcedūtur ne quis cogatur mendicare in opprobriū cleri. facit qd habetur.j.in.c.si pauper clericus.de preben.in.vj.cum ibi nota. vnde in istis dicit φ bene obstabit impetrāti si nō fecit mentionem de paterna hereditate:secus in secūdis:z sic in lrīs gratie:z qd dixi primis literis obstare si nō facit mentionē de paterna hereditate. Intellige in vim peremptorie fm Jo.an.quasi velit φ tunc valebunt litere ipso iure nec poterit obijci dicta exceptio cōtra lrās vel pcessum:sed solū cōtra merita cause ad finē obtinendi absolutoriā cōtra impetrātē:sicut etiā dicimus in literis de iustitia ad lites:qū tacetur pemptoria que nō est de noīatis in.c.ij. de li.ɔte.in.vj.z sic est reperire casum in quo taciturnitas peremptorie nō vitiat literas ad beneficiū ipso iure:scz quādo sunt tales lrē que censentur esse de iustitia:al's regulariter taciturnitas perēptorie vitiat literas ad beneficiū ipso iure vt voluit Innoc. in.c.cōstitutus.z in.c.ad aures.z.c.sup literis.s.eod. z gl.in.c.j. ad fi.de lite conte.in.vj.nec ob.iste tex.dum dicit φ nō debet reportare cōmodum de hmōi literis:qr dz intelligi.s.de exceptiōe opposita fm Jo.cal.qui dicit etiā hoc pcedere in literis de iustitia in tacentē perpetuā vicariā vel aliud beneficiū:quia idē est dicendū qd dictum est quādo tenetur patrimonium paternū.do. Gas.tū de cal.tenuit cōtrarium vcz φ nedū in literis gratie: sed etiā in literis iustitie taciturnitas beneficij vitiet literas ipso iure: et sic possit opponi exceptio etiam in vi dilatorie ad processum: nedum in vi peremptorie ad merita.per.c.constitutus.s.eodez. ¶ Sed certe vt hic tangit do.Anto.de but.verior videtur opi. Jo.an.z Joan.calde.ex eo:quia per literas de iustitia nullū ius de nouo datur:sed solū antiqua obligatio ad quā ordinari⁹ tenebatur:z citatur fm formā.c.cū fm.de pben.z.c.eps.eo. ti.z sic eadē ratio est in lrīs ad lites vt ptz ex nota.in.c.j.palle.de li.ɔte. in.vj.Et no.bene hoc dictū Jo.an.z Jo.cal.ex quo habes φ in literis bñficialibus de iustitia taciturnitas iuris pemptorie non vitiat lrās ipso iure lz secus sit in lrīs beneficialibus de gratia. ¶ Item aduerte inqtū dixi fieri debere mētionē de hereditate paterna in literis de iustitia:illud pcedit etiā si nō fuerat ordinatus ad titulū patrimonij cū eadē sit ratio ex quo nō habet necessitatem:vt sibi puideatur z sic cessat causa cōcedēdi dictas lrās vtrobiqz siue fuerit ordinatus ad titulum patrimonij siue nō:z per ɔsequēs eadē debet esse iuris dispositio.arg.c.trāslato.s.ti.j. z hoc etiā satis videt fuisse hic de mente Joā.an.qui in hoc nō distinxit:z simil'r puto qū impetrātur sil'r lrē de gratia φ nō sit necesse facere mentionē de hereditate paterna siue fuerit impetrans intitulatus ad illā siue nō:ex quo aliud nō habet bñficiū ecclesiasticū:quia nō est conueniens φ quis suis sumptibus militat.facit.j.de pscrip.cum ex officij.z hoc satis videtur fuisse de mente Joā.an.qui etiā hoc casu nō distinxit:sed simpl'r dixit φ nō est necesse facere mentionē tūc de hereditate paterna:z tamē plus recitauerat opi.Gof.z sequa.qui distinguebāt an quis eēt intitulatus ad titulū patrimonij vel nō:z pro hoc etiā faciat qr si esset intitulatus ad ppriū patrimoniū z solū videtur prodesse ordinanti ad sacros ne posset ordinatus rescriptū inquietare.vt j.de pben.in.c.tuis.Et p hac opi.etiā bene facit qr vt dicit Jo. cal.nusφ est repertū φ de stilo curie in literis ad beneficia fuerit apposita clausula:nō obstāte φ impetrans sit intitulatus ad proprium patrimoniū:vel nō obstante φ habeat hereditatē paternam z satis est verisimile φ si haberet obstare stilus curie inuenisset dictā clausulā per no.in simili.j.eod.mandatū.z hāc opi. etiā sequitur hic Jo.cal.z etiā do.Anto.de but.z satis videt esse rationabile per predicta. ¶ †Et aduerte qr predicta procedūt:si queritur an in literis ad beneficia sit necesse facere mentionē de hereditate paterna[b]. An autē habēs hereditatē paternā vel patrimoniū sufficiens possit licite impetrare beneficiū cū bona conscientia :videret φ nō per id qd hic dicit glo.tamē Inn.z Com post.tenuerunt contrariū:videlz φ licite possit impetrare dūmodo bene dispensasset redditus beneficij.allegat qd habetur in.c. eps.j.de pben.z idem etiā tenuit Hosti.dūmodo impetret nō vt superbiat vel vtatur redditibus in malos vsus:vel vt ditet parētes z alias deseruiat beneficio debite z honeste z expēdat redditus in debitos vsus.arg.d.c.cum ex officij.alias non licite impetraret z succedunt iura alleg.in glo.z dicit Hosti.φ dato φ iura deficerent tamen ppria conscientia z ratio naturalis illos debere mordere quādo aliter haberent φ superius sit dictū. ¶ †In ea.glo.in fi.z hodie est expressum.j.de preben.si motu pprio.lib. vj.z idem etiā dicit hic Inn.qui etiā dicit φ dato φ impetrans velit renūtiare beneficio qd tacuit non per hoc reconualescent litere:quia tempus date est inspiciendum.vt.s.eod.c.eam te.contrarium tamen videtur notari.j.eod.in nostra.sed non bene.de quo ibi dicetur z cum dicto Innocen.hic concordat Spec.in.c. ij.§.videndum.versi.sed nunquid nocet. ¶ Extra glo.pro declaratione litere potest queri quia hic dicitur φ debet fieri mentio de perpetua vicaria.quid in temporali dic in illa secus vt dixi in notabilibus. ¶ †Secūdo potest queri quid si impetrans habebat aliquā possessionem ab ecclesia:an de illa debuit facere mentionem Inno. φ sic per.c.possessiones.xvj.q.j.z idem dicit si redditum per pensionem percipiebat ab ecclesia.per id quod habet j.eo.ad audientiam.Sed Goffre.dicit z bene:hoc verū si predicta haberet in titulum:secus si in stipendium tanφ laicus vel sicut laicus:quia tūc non tenetur facere mentionem:facit qd not. Specu.in preallega.§.videndum.z in versi.sed nunquid nocet. vbi dixit φ in rescriptis ad beneficia z in dispensationibus obtinendis fienda est mentio de beneficijs quātūcūqz simplicibus. z ibi etiam refert Clemens.iiij.cassauit electionem cuiusdam archidiaconi quasi inhabilis ex eo quod in dispensatione sua de quibusdam prestimonijs que tenebat tempore dispensationis

a ¶ Vicariā ppetuā.de hac vicaria tractat hic.d.abb. z feli. remissiue tū p parte.

b ¶ An in literis gratiae bñficia obtinēda sit necesse facere mētionē de hrditate paterna.vid hic p Abb.z p.d. Feli.co.vij.§. circa faciēdaz mentionem.

non fecerat mētionē: nec ob. qđ a quibusdā dicebāt videlicet ꝙ prestimonie nō erāt cēsende noīe ecclesiasticoꝝ beneficioꝝ cum in sola temporalitate consistāt qꝛ respondetur ꝙ licet illud sit verum ꝙ cōsistāt in sola temporalitate: tñ alius ꝙ plātus illa non potest conferre nec illa etiā alteri conferre potest ꝙ canonico vel clerico: nec posset illa sibi retinere: ꝛ ideo non potest negari quin talia sint beneficia ecclesiastica ꝛ ꝙ committeret simoniam platus qui illas vendere faceret. j. q. iij. saluatoꝛ. ꝛ. ⁊. de simo. c. consulere. ꝛ qđ habet in rubro ꝛ nigro. ⁊. ne eccle. benefi. ꝛ multofoꝛtius hoc procederet si tales prestimonie cōsisterēt in decimis vel aliis spiritualibus: dicitur autem prestimonia quasi prestās munium ꝛ auxiliū vel domū. Refert etiā spe. in loco pall leg. ꝙ quantumcunqꝫ impetrās sit habilis; si in literis tacuit aliquid quod monere potuit principē ad gratiā denegādā ꝙ litera iudicabit surreptitia: ꝛ per hoc dicit ꝙ si habens prepositurā impetrat ꝙ licitum sit sibi habere alium personatū. ꝛ cū prepositura licite retinere ꝙ si tacuit curā animarū quam habebat prepositura ꝙ non valebit dispēsatio: qꝛ in personatu seu in dicta prepositura cum cura sunt duo impedimenta. s. personatus ꝛ cura: facit. ⁊. de preben. de multa. ꝛ ideo sublato vno impedimēto. s. personatus remanet aliud. s. cure. arg. c. pastoralis. ⁊. de priuil. ꝛ inst. de nup. §. affinitatis. ꝛ hoc etiā voluit glo. in cle. j. de pben. in glo. j. ꝛ etiā in glo. q incipit hoc tenebat. Sed aduerte qꝛ pdictis obstare videt: nā ex quo fit cōcessio de psonatu qđ est maius. ⁊. de preben. extirpande. §. qui vero. etiam id qđ est minus videlicet de cura videtur cōcessisse. ar. c. ex parte. ⁊. de decimis. Sed potest dici sm Jo. an. ꝙ licet sit verū ꝙ personatus sit maioꝛ cura. d. §. qui vo. tñ certū est ꝙ cura est periculosioꝛ ꝑ tāto quāto oīa est ꝑciosioꝛ xij. q. j. c. precipimus. ꝛ ꝑ hoc facit qꝛ tali daret princeps seu papa sine cura cui non concederet minus beneficiū cum cura. facit. ⁊. de pben. cū in illis lib. vj. ꝛ de eta. ꝛ qua. c. vno. eo. li. ꝑterea dici potest ꝙ argumentū de maioꝛi ad minus fallit in priuilegiis et dispensationibus qꝛ dispensatio vel priuilegium vel qđ cōcedit in maioꝛi nō extēditur ad simile vel minus. ⁊. de priuil. sane. Saluo nisi illud minus sub maioꝛi includatur vt si cōcedatur illegitimo vt promoueatur in epm: intelligitur etiā de reliquis sacris oꝛdinibus cōcessum per id qđ habet. ⁊. de exces. plat. c. ex literis.

12 ¶ † Uel potest etiā dici ꝙ hic argumentū de maioꝛi ad minus potest habere locū in gratiis fauoꝛabilibus nō in odiosis ꝛ ambitiosis sicut cēsentur esse gratie ad beneficiū. ⁊. de pben. ꝙuis. li. vj. Et no. bene de isto argumento de maioꝛi ad minus. Nā licet regulariter videat ꝑcedere per id qđ legitur ꝛ no. in. c. cū in cunctis. in prin. ⁊. de elec. tñ fallit in casib᷒ supradictis. ¶ Et not. ēt an sit fiēda mētio de qualitate beneficij qđ quis obtinet quādo

13 quis impetret dispēsationē de quo in. d. cle. j. de pben. ¶ † Quid autē de eo qui male ꝛ illicite tenuit aliqua beneficia: ꝛ postea impetrauit ꝙ ea possit licite retinere non facta mētione de fructib᷒ perceptis remittit Jo. an. ad no. ⁊. de elec. c. dudum. §. pe. vbi videtur velle ꝙ nō valeat. ꝛ per pdicta potest inferri ad id qđ not. Joā. and. in spe. ti. ij. §. fi. super. iij. vel. iiij. ver. vbi dicit ꝙ si est dispensatum cū aliquo ꝙ possit promoueri ad archidiaconatum

14 non obstāte illegitimitate ꝙ † videtur cōsequēter dispēsatus vt possit ꝑmoueri ad oꝛdines iferioꝛes. qꝛ sine illis nō posset ꝑmoueri ad archidiaconatū: ꝛ sic satis videretur includi in dispensatione super diaconatu: per id quod habetur in simili. ⁊. de exces. plat. in. c. in literis. Dixit etiā spe. in. d. §. fi. versic. quid si dispēsatum ꝙ dispēsatus vt possit ad oꝛdines ꝑmoueri intelligit dispēsatus vt possit promoueri ad beneficiū simplex ꝛ nō curatū ꝑ id

15 quod habet. ⁊. de fil. psb. c. j. in. vj. ¶ † Ultimo pōt opponi contra tex. qꝛ papa hic nō videt respondere ei quod dixit de habente patrimoniū paternū: ꝛ sic videtur dimittere nos sub incerto cōtra id quod habetur in pꝛohemio huius lib. ꝛ in. §. quibus. C. de nouo codice componēdo. Soluit Host. ꝙ papa hic respōdet ad quesitū de habēte patrimoniū paternū in ver. ꝛ ꝑ habente: ꝛ sic vult ꝙ ibi mutetur casus: ꝛ respondeat ad questionē factam de habente patrimoniū. Sed hec sol. non placet. Jo. cal. qꝛ attēto eo quod dicitur in dicto ver. sequeretur ꝙ si facta esset mētio de beneficio ꝙ valerent litere impetrate in foꝛma iustitie qđ non videtur esse verū qꝛ ille demum dantur qñ quis caret beneficio. Ideo dixit Jo. cal. ꝙ potest dici ꝙ in versiculo perpetuus mutetur casus vt sic ab inde supra loquat de literis iustitie: ꝛ postea loquatur de literis gratie: alias nō posset procedere in literis iustitie inquantū hic dicitur literas valere facta mentione de beneficio nec reperitur ꝙ in literis iustitie apponatur vel consueuerit apponi nō obstante ꝙ alias beneficiatus existet: ꝛ sm istum intellectum dū litera dicit duxerit succurrendum debet subaudiri nō debet sibi prouideri vt sic pficiatur oratio: vel sm eum potest dici ꝙ in casu isto non debet sumi ar. a cōtrario sensu qꝛ resultaret absonus intellectus per ea que dixi. s. vel si sumatur debet intelligi in literis gratie ꝛ sic dū dicit non repoꝛtat commodum

seu non debet repoꝛtare nisi fecerit mentionē de vicaria debebit intelligi ꝙ tūc repoꝛtabit commodum nō ex viribus literarum iusticie sed gratie: ꝛ sic verbū huiusmodi facit relationem nō in specie sed in genere. Et per predicta videtur ꝙ cū litera dicit nisi de vicaria fecerit mentionem debet suppleri ꝛ de bonis ipsis paternis cū ratio posita in versu ꝙ cū ꝑ foꝛmā vtroqꝫ casu locum habeat per ea que dixi in notabilibus ꝛ etiam super glo.

1 Trahi nō debet quis per literas apostolicas extra suam diocesim vltra duas dietas ꝛ si actoꝛ ꝛ reus sunt eiusdē diocesis nō potest reus trahi extra diocesim communem.

2 Rescriptum quod emanat contra ius nō valet nisi apponatur clausula non obstante. ꝛ nu. 6.

3 Testatoꝛ si legat alicui partem domus quam habitabat intelligitur legasse totam si totam habitabat.

4 Diete de quibus in rescripto ꝙ quis non possit vltra duas dietas ꝛc. an intelligatur de vulgaribus vel legalibus.

5 Constitutionem tollere an videatur papa in dubio.

6 Rescriptū contra ius quod habet clausulam derogatoꝛiam ad rescripta non valet nisi de illo fiat expressa mentio: ꝛ qualis clausula requiratur.

7 Impetrans literas ad iudices remotos an debeat aliqua pena puniri.

8 Inquisitoꝛ datus per literas apostolicas an possit extra diocesim aliquem trahere vltra duas dietas.

9 Trahi non debet reus extra diocesim vltra duas dietas: intelligitur tamen de reo oꝛiginali ꝛ de qua diocesi intelligatur.

Et quid si quis trahatur infra duas dietas per literas aplicas trahitur tamen extra diocesim an debeat cōparere ibi. nu. 11.

10 Renuntiare rescripto an possit actoꝛ inuito reo.

12 Domicilium habitationis si quis habuerit in duabus diocesibus quod inspici debeat.

13 Locus contractus quando inspici debeat.

14 Citatus vltra duas dietas an teneatur comparere.

Nonnulli. Per literas apostolicas hui᷒ constitutionis mentionē nō faciētes vltra duas dietas quis inuitus trahi extra suam diocesim non debet. h. d. Et primo ponit abusum impetrantium iudices remotos. secūdo prouidet: tertio excipit secunda ibi cum autem: tertia ibi nisi. ¶ Nota ꝙ interdum quis abutitur gratia apostolica: facit quod habet. s. eo. sedes. Et nota ꝙ abusus fit impetrando iudices delegatos remotos vt sic reus fatigetur laboꝛibus ꝛ expensis. quandoqꝫ fit aliter. vt in. c. sedes. ꝛ hic in. §. sunt ꝛ alij. ¶ Nota ꝙ interdum propter euitādos laboꝛes ꝛ expēsas quis causatiue cogitur cedere liti. ¶ Nota ꝙ per iudicium cum sit deputatum pꝛo iustitia administrāda non debet aperiri via iniuriis facit. l. meminerint. C. vnde vi. Et ex hoc nota ꝙ inducta ad vnum effectum non debet operari con-

1 traria: facit. l. legata inutiliter. ff. de le. primo. ¶ † Nota ꝙ per literas apostolicas quis non potest trahi extra suam diocesim vltra duas dietas nisi in duobus casib᷒ in litera expressatis: ꝛ hoc secundū ista iura. hodie vero si actoꝛ ꝛ reus sunt eiusdem dioce. non potest reus trahi extra diocesim communem. ⁊. e. statutum. §. j. lib. vj. nisi in casibus ibi positis: ꝛ tunc solum vsqꝫ ad vnam dietam trahi potest vt ibi patet: si vero reus esset diuerse diocesis cum autoꝛe non potest trahi extra suam diocesim vltra vnā dietam. d. c. statutū. §. ij. ¶ Et nota ꝙ sm ista tempoꝛa ponderabatur locus tractus ꝛ non locus commissionis hodie secus vt patet ex his que habentur in dicto capitulo statutū. §. in nullo.

2 ¶ † Nota ex secunda exceptione hic posita ꝙ vbi rescriptum emanat contra ius non valet nisi apponatur clausula non obstāte: facit. ⁊. de eta. ꝛ qua. eaꝫ te. ꝛ. ⁊. de capel. mo. c. penul. de quo plene per Joan. and. in. c. vnico. de exces. plat. in. vj. Et aliquid per glo. in. c. j. de constit. eo. li. ꝛ per Joan. and. ꝛ Hostien. in. c. j. s. eo. et ibi etiam per do. Anto. de but. ¶ † In gloss. super verbo

3 dietas ibi vxoꝛi in principio ibi dicitur ꝙ si testatoꝛ legat alicui eam partem domus quam habitabat intelligitur legasse totā si

4 totam habitabat. ¶ † In ea. gl. ibi de vulgaribus dietis. ꝛ ista opinio pꝛobatur per id quod habetur in. c. presenti. §. loca. vero de pbē. in. vj. dicit tñ Jo. an. ꝙ qꝛ sm diuersitatē locoꝝ diuerse sunt diete vulgares qñ reperiātur alie maioꝛes aliis ꝛ standum erit consuetudini loci seu regionis vt dicebat phi. per id qđ habet in. l. cū de. lanionis. ff. de fun. instructo. ¶ Quid aūt si in loco nō appareat de dietis vulgarib᷒: tūc dicit Host. ꝙ hoc erit ad arbitriū iudicis: qꝛ aliter pōt arbitrari dietas in hyeme ꝙ in estate de quo per eū in summa. e. ti. §. pe. ver. cētesimo ꝛ seq. ¶ Sed do. Ant. de bu. videtur melius ꝙ tūc recurrendum erit ad legales vt etiā videtur velle glo. de elec. cupiētes. circa princ. in verbo cōmode. li. vj. ¶ Quid aūt si aliter sint diete vulgares per terrā: ꝛ aliter per aquā que debebūt inspici: remittit Jo. an. ad no. ⁊. de excep. in. c. olim. vbi concludit attēdendam esse viam

magis

magis vsitata: z in dubio dicit q consueuit esse magis vsitata
per terram ppter pericula que cõsueuerunt magis occurrere sal-
tem in mari q per terram: z quia etiam melius z cõmodius pos
sunt limitari per terram q per aquã. ¶ In ea.glos.in fine.dic q
glo.procedit fm ista tempora fm que ponderabatur locus tra-
ctus z nõ locus cõmissionis hodie inspicitur locus cõmissionis.
j.eo.statutũ.§.in nullo.z ibi notatur: z ideo videtur q litere non
valeãt nisi sint impetrati iudices distãtes vltra duas dietas vel
vltra vnam hodie fm illa que habentur in.d.c.statutum.iuncto
5 §.fi.eo.titu. ¶ † In glo.mentionẽ.in fi.z sic nõ debet presumi in
dubio q velit tollere hanc constitutionem.per id quod habetur
in.c.j.j.de consti.lib.vj. ¶ Et pro glo.etiam facit quia ista cõsti
tutio habet clausulam derogatoriã contra singularia rescripta:
ideo videtur q non debet valere rescriptum nisi de illa fiat men
tio per id quod dictũ fuit in simili.s.eo.cuz ordinem.z quod ibi
notatur per Jo.an.super gl.fi. ¶ Et sic vult Jo.an.q licet hec
constitutio sit generalis tamẽ comprehendit omnia cõtenta sub
genere simul z vniuersaliter: z ideo nõ tollitur per speciale rescri-
ptum per id qd dictum fuit in.d.c.cum ordinẽ.z qd no.Cõpost.
e.c.j.dicit tamẽ Jo.an.q cõmuniter nõ exprimitur nomẽ istius
cõstitutionis: sed dicit non obstãte constitutione de duabus die
a tis edita in concilio generali. ¶ Hoff.vero hic dicit q si papa[a]
sciens locorum distantiam concedit rescriptum q tunc tollitur
ista constitutio licet in rescripto non fiat mẽtio de ipsa. Uincent.
tamen tenuit contrarium: z hoc tenuit Joan.an.nisi appareret
q papa ex tenore rescripti haberet certam scientiam distantie
ipsius loci: quia tũc illud sufficeret licet nõ fiat mẽtio de hac con
stitutione: allegat qd habetur de pben.si motu pprio.z de mate
ria per glo.in.c.j.de consti.in.vj.z plene per ipsum Joan.And.
in.c.vno.de exces.plat.in.vj.vbi plene tãgit an z qñ valeat rescri
ptum contra ius z an requiratur clausula non obstante an vero
sufficiat q rescribat ex certa sciẽtia z ibi etiã plene dixi.do.Ant.
de Bu.hic tenet simpliciter opi.Uincen.videlicet q nõ sufficiat
ex certa sciẽtia rescribere contra hãc constitutionẽ nisi de illa ap
pareat ex tenore rescripti ex eo qz cũ hic ista cõstitutio det formã
particularibus rescriptis vt non valeant nisi in eis fiat expressa
mentio de hac cõstitutione videtur q non sufficiat rescribere ex
certa scientia. Sed tu potes saluare opi.Joan.And.qz vbi req
ritur clausula specialis propter psumptã ignorantiã: tunc videt
sufficere q papa rescribat ex certa sciẽtia si de illa apparet ex te-
nore literarũ per id qd no.glo.in.c.statutũ.in verbo literarum.j.
eo.lib.vj. Hic autẽ videtur clausulã specialẽ requiri propter pre-
sumptã ignorantiã pape circa locorũ distantiã vt hic voluit gl.
in fi.z ideo videtur q sufficiat rescribere ex certa sciẽtia si de illa
appareat ex tenore rescripti: vt hic voluit Joã.and. In alijs aũt
casibus qñ clausula specialis requirit alia de causa q propter p
sumptam ignorantiam posset procedere dictum Uincen.z do.
Ant.de Bu. ¶ † Et de materia an rescriptũ cõtra ius valeat te
6 tigit do.Ant.de Bu.s.e.c.j.vbi ꝯcludit q aut papa rescribit su
per facto dubio qz põt esse q fm vnũ intellectum rescribit ꝯtra
ius z fm aliuz nõ: z tũc in dubio debet intelligi q nõ intelligat
rescripsisse cõtra ius.argu.c.ecclesia.el.ij.j.de elect.z.l.si qñ.C.de
inoffi.test.aut certum est q rescribit contra ius z tũc aut ius con
tra quod rescribitur habet clausulam derogatoriã ad rescripta.
vt patet hic z in.c.eã te.j.de eta.z qua.z de capel.mo.ex parte.z
tunc non valet nisi de illo iure fiat expressa mentio z qualis clau
sula requiratur.j.tangetur. Si vero ius non habet clausulã spe-
cialem contra rescripta: tunc si rescribitur cõtra tale ius ex certa
scientia: z constat q emanauerit de cãcellaria valebit,facit.l.itẽ
vlpianus.ff.de execu.tuto. Si vero non cõstat q de cancellaria
emanauerit tunc presumitur falsum: ex quo est cõtra ius nisi ap-
posita sit clausula non obstante vel nisi sequatur: secunda iussio
per id quod habet in.§.hec vero iubemus in auf.vt nulli iudi.
col.ix.z sic fm eum clausula nõ obstãte nõ exigitur hoc casu ad
tollendũ defectum voluntatis: sed ad tollẽdam presumptionem
sanitatis: z quo ad illud sufficit fm cõmunẽ opinionem licet ali
qui dixerint q illa nõ sufficiat quia si quis falsasset rescriptum
potuisset etiam falso apponere clausulã non obstante: sed fm eũ
hec opi.cõmuniter non tenetur de quo per Cy.in.l.rescripta.C.
de pre.imperato.offerendis.z in.l.fi.C.si cõtra ius. Qualis autẽ
clausula requiratur eo casu quo ius contra quod rescribitur ha-
bet clausulam specialem derogatoriam ad rescripta: dic q req-
ritur q sit specialis ex quo ius illud exigit: sufficeret tñ fm eum
si dicatur non obstante aliqua constitutione etiam in contrariũ
faciente etiam si de illa fit necessario mentio specialis. Si autem
ius cõtra qd rescribitur nõ daret formam clausule: tũc isto casu
sufficeret apponere clausulam non obstante aliqua constitutio-
ne in cõtrarium faciẽte vt voluit Bart.in.d.l.fi.C.si cõtra ius.
non sufficeret tamen simpliciter dicere non obstante aliqua lege
vel constitutione.vt voluit Bart.in loco preallég.ex quo ius ha

bet clausulam derogatoriam ad rescripta. ¶ Aduerte tamẽ qz
Jo.mo.in.c.j.de rescrip.in.vj.dicit q licet vbi cõdens legem vel
constitu.habẽtem clausulam derogatoriã ad rescripta rescribat
contra illã non valeat rescriptum non apposita clausula nõ ob-
stante: tamen secus est in successore qui nõ potuit ligari per pre-
decessorem.vt.j.de elect.innotuit.z sic valebit rescriptũ successo-
ris sine clausula fm eũ. ¶ Sed ista opinio cõmuniter reprobat
qz fm hoc sequeretur q nõ esset necesse quãdo rescribitur cõtra
hanc constitutionem apponere aliquã clausulam cũ non viuat
ille qui cõdidit eam: z iste tenuit do.Ant.de Bu.in.d.c.j. ¶ Ue
rum qz do.Ant.de Bu.non videtur perfecte dixisse in hac ma
teria. Potes aliter ꝯcludere z sic quia aut rescriptum cõtra ius
habet clausulam specialem: aut habet clausulam generalem vel
nullam. Primo casu valet vt hic satis colligitur sed tũc est du-
bium quãdo dicitur habere clausulã specialem. Bar.in.d.l.fin.
C.si contra ius.dicit q satis dicitur specialis si dicat nõ obstan-
te aliqua constitutione in cõtrarium faciẽte. Non autẽ est necesse
q dicatur non obstante tali cõstitutione qz illud esset non soluz
specialiter loqui sed etiã singulariter z indiuidue. Si autẽ dice-
retur non obstante aliqua constitutione vel lege.tũc dicit q ista
est clausula generalis non specialis: z ideo nõ sufficeret. Bal.in
d.l.fi.dicit opi.Bar.veram quãdo nõ est aliqua specialis consti
tutio derogans rescriptis.sed solũ generalis: de qua in.l.nec dã
nosa.z in.l.vniuersa.z.l.rescripta.C.si cõtra ius vel vti.publi.ca
nonizata.xxv.q.ij. Sed vbi esset specialis constitutio derogans
rescriptis: tunc debet dici nõ obstante tali cõstitutione z p ipsa
videt facere iste textus. Sed tu potes dicere q si constitutio illa
specialis simpliciter derogat rescripto seu impetrationi rescripto
rum adhuc procedat opinio Barto.per id quod habetur in.l.
si quis in principio testamenti.ff.de leg.iij.si vero cõstitutio spe-
cialis nedum impugnat rescripta sed etiam dat formã clausule:
vt quia dicit q non valeat rescriptũ nisi fiat mentio expressa de
ipsa constitutione: z tunc procedat opi.Bal.quia debet dici nõ
obstante tali constitutione vel per verba equipollẽtia: puta in ca
su isto non obstante constitutione de duobus diebus. Interdũ
vero apponitur clausula generalis z nõ specialis: z tũc videtur
q sit pinde ac si nõ esset apposita clausula.ar.d.l.si quis in prin.
test.si ergo non sit apposita clausula aliqua vel solum generalis
de qua superius dixi. Tunc conclude q si sumus in casibus in[a]
quibus reperitur constitutio specialis derogans rescripto non
valet rescriptum vt hic patet. Si vero non reperitur specialis
constitutio derogans rescripto: z tunc aut querimus de iure ci-
uili z standum videtur opi.Bart.videlicet vt non valeat rescri-
ptum licet dicatur ex certa scientia emanatum per.d.l.si quis in
prin.test.vt voluit Bar.in.d.l.fi.z in extrauag.ad reprimendaz.
in versic.nõ obstãtibus.de iure vero canonico videt standũ opi.
Jo.an.quã ponit in.d.c.vno.de exces.pla.vbi cõcludit q si cõce
dit rescriptum in forma priuilegij valet absqz aliqua clausula.
qz tũc videtur esse mens cõcedẽtis priuare ius cõe.vt.iij.dist.pri
uilegia. Idẽ fm eũ si concedatur ex certa sciẽtia vel motu pprio
de qbus appareat ex tenore literaruz per id quod habetur in.c.
si motu proprio.de pben.in.vj.z per id qd not.glo.in.c.statutũ.
in ver.literarũ.j.eo.in.vj.z.j.c.j.de cõsti.e.li.z facit qd dixi super
glo.alias autẽ rescriptũ cõcessum in forma rescripti sine clausula
si non apparet de certa scientia nec de motu proprio ex quo est
contra ius nõ valebit: vt voluit Jo.an.in palle.c.vno.de exces.
pla.in.vj. ¶ Sed aduerte qz si dicamus q etiã de iure canonico
rescripta cõtra ius habeãt generalẽ phibitionẽ contra rescripta
videretur verior esse opi.Bart.p ea que habentur in.d.l.si quis.
in prin.test. Sed potes dicere q si est cõtra ius cõmune cõciliare
bene habet generalem prohibitionem p id qd legit z no.in.c.pe
nul.de capel.mo.z.j.de eta.z qua.eam te.z.j.de elec.c.cũ dilecti.
Sed si est aliud ius cõe nõ bene videt q de iure canonico repe-
riatur habere phibitionẽ generalẽ ad rescripta.nã licet dicta.l.
vniuersa.z.d.l.rescripta sint canonizate.xxv.q.ij.fuerũt canoni-
zate per Gratianũ cuius canonizatio nõ habet vim iuris vt di-
ctũ fuit in.c.ij.s.eo. Aduerte tñ qz gl.in.d.c.penul.de capel mo.
videtur facere differentiã inter ius cõe cõciliare z aliud ius.illaz
tñ tangit Jo.and.in.d.c.vno.z etiã Jo.mo.z Arch.in.d.c.j.de
const.in.vj. Ideo videtur satis posse sustineri differentia pdicta.
¶ Item etiã aduerte q vbi reperitur clausula specialis ppter
presumptã ignorantiã pape: tunc sufficiat rescribere ex certa sciẽ
tia si de illa apparet ex tenore literarum vt dixi superius: et sic li-
mita quod dictũ est supra. Et per hoc habes materiã istã expe
ditam de qua plene per Jo.an.in.d.c.vno.vbi etiam plene dixi.
7 ¶ † Pro declaratione litere põt queri an ille qui imperat lite-
ras ad iudices remotos sit aliqua pena puniendus.dic q sic fm
Hoff.nã fm eũ grauatur in tribus idẽ qui impetrat ad iudices
pdictos: pmo qz denegant sibi pparatorie seu deliberatorie in-
ducie. ¶ Secundo qz debet se obligare sub certa pena si litẽ nõ

[a] ¶ Papa an in dubio videatur tollere ꝯstõnẽ.d ista mẽtiõe facienda i rescripto de ꝯstõne, vid hic latissime p do.Feli.in.iij. col.vsi.l'a prima.z p Alex. de imo.in ꝯsi. ciij.iij.pte.z vide text.in.l.si nõ spãli.C.de test.z in.l.j.C. de nat.lib.

prosequat. ¶ Itē tertio debet se obligare ad penā si non vincat allegat qđ habet. iij. q. iij. §. spatiū. versic. ei aūt. ꝛ versic. qđ fieri:
8 ¶ † Secūdo potest queri an hec decretalis habeat locū in inqsitore dato per literas apostolicas vt non possit aliquem trahere vltra duas dietas extra diocesim: dic ꝙ nō per Guil. ꝛ Egidiū p tex. cū dicit liti cedere qđ nō pōt fieri in casu predicto: facit qđ habet. j. de accu. ad petitionē. ¶ Quid aūt si cōmittit inquisitio faciēda in certo loco. dic vt habet in. c. statuimus. ij. de offi. dele. in. vj. ꝛ adde etiā qđ habetur in. c. fi. §. j. ꝛ. ij. eo. ti. ꝛ li. ꝛ p hoc habes vnā limitationem ad hoc. c. alia est. qꝛ istud. c. debet intelligi de iudicio qđ nō exercetur in curia. Non autē de illo qđ in curia exercetur: nam valēt litere que citant aliquē ad curiā licet vltra duas dietas ꝙuis de hac cōstitutione mentio nō fiat: ꝛ sic tenet curia ſm Comp. secus dicit se obtinuisse in priuilegiato habente priuilegium ꝙ nō possit trahi vltra duas dietas non facta mentione de priuilegio. Nā si papa sciuisset illud priuilegium verisilr illud sibi reseruasset que ratio cessat in proximo casu cum sciat ius cōe. j. de const. c. j. in. vj. ¶ Tertia limitatio est qꝛ nō videtur habere locū in executoribus gratiarum vt videtur velle archid. in. c. statutū. §. cum vero. de rescript. in. vj. sed domini de rota sua conclusione. ccclxiij. al's est. ccclxx. videntur dicere hoc verū nisi in rescripto sit apposita clausula vocatis vocādis: qꝛ tunc bene habet locū hoc. c. ꝛ idē videtur dicendū si assumerent viam iudicialem prout assumere possunt iuxta no. in. c. j. de offi. leg. in cle. ꝛ j. de psum. in. c. fi. cū eadē ratio tūc videatur.
9 ¶ † Tertio potest queri qđ hic dicitur ꝙ reus non debet trahi vltra duas dietas extra diocesim an habeat locū in quolibet reo. dic ꝙ litera intelligitur de reo originali ꝛ nō de accidētali: ꝛ ideo si rector originalis fiat reus puta in causa appellationis vel reconuentionis nihilominus a fine diocesis rei originalis computabuntur diete
10 per istū tex. ¶ † An autē actor possit renūtiare rescripto inuito reo. dic ꝙ nō: si erat libellus oblatus reo. C. quō ꝛ qñ iudex auf. qui semel. Idem dicebat Hostiē. si litere erant presentate iudici: qꝛ videbātur facte cōes de quo dicendū vt plene notatur in. c. ex conquestione. j. de rest. spo. Item pōderāda est litera dū dicit de diocesi: ꝛ sic patet ꝙ non debent diete computari a fine habitationis ipsius rei vel ciuitatis ipsius que terminatur murorum ambitu vel circuitu vt de sentē. exco. c. si ciuitas. in. vj. sed debent computari a finibus diocesis ipsius rei: ꝛ fuit hoc satis equum. qꝛ per totā suā diocesim non videtur dici posse eū grauari. ꝛ ibi coram ordinario posset trahi. j. de offi. or. cum episcopus. lib. vj.
11 ¶ † Sed iuxta pdicta potest dubitari an debeat intelligi de diocesi originis an vero de diocesi habitationis: dic ꝙ debet intelligi de diocesi domicilij cuꝫ ab illa quis proprie dicatur trahi. Et tex. hic respicit factū de quo per glos. in. c. statutū. §. cum vero. in
12 glo. que incipit olim dicebamus. j. eo. in. vj. ¶ † Quid autem si quis habet domiciliuꝫ habitationis in duobus locis quod esse potest. l. assumptio. §. iuris prudētibus. ff. ad municip. ꝛ facit qđ habetur in. c. seq. Dic ꝙ si agitur reali inspicietur diocesis vbi res de qua agitur est sita. vt. j. c. pxi. si vero agitur personali fiet computatio a fine diocesis vbi habet principale domicilium: et si vtrunqꝫ esset eque principale videtur ꝙ a fine cuiuslibet diocesis posset tunc trahi. j. duas dietas: facit quod habetur. j. de maio. ꝛ obe. in. c. oēs principes. ꝛ quod habetur in. d. §. iuris prudētibus. ꝛ per hoc apparet quid dicendū de comitibus ꝛ regibus quorū iurisditio ostēditur per multas dietas: nā si conueniatur actione reali computabūtur diete a fine diocesis vbi est res sita. Si personali inspicietur locus vbi sepius conuersantur vel vbi est caput dignitatis: facit quod habetur in. d. c. omnes. ꝛ si illud non apparet inspicietur locus: secus ſm Hostiē. de quo per eum in summa. e. ti. §. penul. versic. centesimo ꝛ sequentibus. An autem hodie procedat differentia an agatur reali vel personali tāgitur in gloss. in. d. §. cum vero. in gloss. que incipit olim dicebamus
13 ꝛ tāgetur in. c. seq. Quia † autē dicit Host. inspici locum contractus si nō apparet quod sit principale domiciliū non videtur verū si extra domicilia quis cōtrahat. Si vero intra videt dictū suū posse sustineri: vel potest dici ꝙ quādo plura sunt domicilia eque principalia ꝙ poterit trahi intra duas dietas a fine cuiuslibet diocesis predictorū domiciliorūꝫ per istū tex. coniūcto dicto
14 §. iuris prudētibus. ¶ † Quid aūt si qs citetur vltra duas dietas cōtra hāc decret. dic ꝙ si est certū ipsum citari vltra duas dietas nō tenet cōparere alias tenet cōparere ad allegādū priuilegiū ꝛ ius suū. p. l. si qs ex aliena. ff. de iudi. ꝛ no. per Jo. and. in. c. olim. j. de excep. ¶ Item aduerte ꝙ hic loquitur de literis apostolicis ꝛ sic de literis pape: idē dicas de literis legatorū vel delegatorꝫ sedis apostolice: quia etiā in illis habet locū istud. c. ꝛ. c. statutum. j. e. in. vj. vt legitur ꝛ notat in. d. c. statutuꝫ. §. in nullo. ¶ De literis autēꝫ ordinariorum seu delegatorum ab eis quid tenendum: dic vt habetur in. c. litigantes. ꝛ. c. cum episcopus. de offi. or. in. vj. ¶ Juxta predicta potest queri quid si aliquis trahatur infra duas dietas per literas apostolicas sed trahit extra diocesim ꝛ prouinciam an poterit id fieri. Compost. hic dicit ꝙ sic qđ intelligit procedere etiā in pupillo ꝛ vidua ꝛ in alias priuilegiato a iure ꝙ extra prouinciā nō trahatur per id quod habetur in. §. reuerentia. iij. q. vj. Illud enim priuilegiū etiam alijs est commune ſm eum vt patet eadem causa ꝛ questione per totuꝫ. ꝛ de materia per Joan. and. in. c. fi. j. de iudi. vbi idē videtur tenere quod Compostel. hic post Gof. Host. vero videtur velle ꝙ hoc procedat si papa sciuerit distātiam locorū ex quo trahatur extra prouinciam: secus si ignoraret vt etiā notatur per eum in summa. eo. titu. §. que possunt obijci. versi. centesimo. glo. tetigit de materia in. c. neminē. in. q. vj. ꝛ ibi videtur tenere contra opinio. Compost. finaliter tamen dicit standum esse huic decretali. ꝛ hoc ſm Arch. videtur standum ei quod habetur in. c. statutū. §. cum vero. j. eo. lib. vj. do. Anto. de bu. hic videtur residere cum opi. Hosti. sed Jo. an. videtur residere cum opi. Compost. hic et in dicto. c. fi. j. de iudi. ꝛ idem videtur voluisse Arch. in prealleg. c. neminem. Nam videtur esse mens predictorū ꝙ loco prohibitionis que olim erat ne quis traheretur extra prouinciaꝫ succedat prohibitio facta per hoc. c. ne quis trahatur vltra duas dietas. ꝛ hodie ne trahatur vltra vnam ſm formā. c. statutum. §. cū vero. ¶ Sed forte de rigore iuris verior est opinio Hostiē. quia ex quo erat prohibitio ne quis trahatur vltra duas dietas: ꝛ hodie nō trahatur vltra vnā iuxta formam dicti. c. statutū. §. cuꝫ vero. videtur ꝙ vtraqꝫ prohibitio debeat habere effectum per id qđ habetur in. c. pastoralis. j. de priuileg. nec ob. c. fi. j. de iudi. quia potest dici ꝙ ibi apparebat de certa scientia pape. tū tene menti dictum Compost. ꝛ Joan. and. quod etiam videtur sequi arch. in loco preal. ¶ Ulterius qꝛ hic dicitur nisi de cōsensu partium fuerint litere impetrate. Potest dubitari an sufficiat ꝙ partes consentiant in iudices. Dicunt quidam ꝙ non nisi consentiant se etiam trahi vltra duas dietas quod ſm eos poterit constare per cōfessionem partiū vel alio modo etiam si in literis non contineatur clausula non obstante constitutione de duabus dietis Innoc. not. hic dicit ꝙ istorum opin. potest procedere si partes ignorabāt iudices distare vltra duas dietas secꝰ si sciuissent: qꝛ tunc si cōsentiunt scienter in tales iudices qui distāt vltra duas dietas illi poterunt etiā vltra duas dietas citare partes dummodo citēt eos ad loca vel larem habēt ꝛ cōiter habitant: ꝛ si in diuersis locis ipsi iudices habitarent poterunt citari partes in loco vbi quis eorū habitat: qꝛ hoc casu videtur tacite sic cōsensisse cū equitas suadeat ꝙ partes vadāt ad iudices ꝛ non iudices ad partes. vt in. l. ij. §. si ples. ff. quis ordo in bo. pos. seruet. Et facit ad pdicta qđ no. j. eo. statutū. §. cū vero. in. vj. ꝛ in Spec. de citatiōe. §. j. versic. queritur. Et idē tenet hic Host. dicit tū ꝙ de stilo ꝛ practica curie est qñ partes cōueniūt de iudicibus ꝙ cōueniāt etiam de loco vt euitetur perplexitas: qꝛ vnus iudex interdum distat ab vno litigātiū p duas dietas ꝛ aliter iudex ab altero p totidem: ꝛ hoc casu qñ facta est conuentio de loco ꝛ de iudicibꝰ vterqꝫ tenebitur suis expensis nominatum a se ducere ad locum cōuentū: ꝛ si tertius esset datus tanꝙ medius ex officio curie debebit duci ad locū predictum cōibus expēsis per id qđ habetur iiij. q. iij. venturis autē. ꝛ. C. de test. l. si qñ. si vero in curia nō esset facta conuentio de loco: tunc cōuenire debebunt iudices in patria ꝛ de loco cōgruo ꝛ insigni. facit. j. e. statutū. in pn. ꝛ si essent discordes tunc se impedirent si vterqꝫ ad locū cōgruū vellet accedere. Si vero vnus citaret ad locum congruum alter ad incongruum puta non insignem: tunc etiam se impedirent salua nisi esset clausula per quam altero nolente procedere alius posset: facit quod habetur. s. eo. in. c. sciscitatus. ¶ Ulteriꝰ etiam potest queri quia hic loquitur quando in literis pape fit expressa mentio de hac constitutione quid iuris si in literis legatorum sedis apostolice fiat mentio de hac constitutione an sufficiat. Dicit Franci. Uercelleñ. ꝙ nō quia legati non possunt tollere beneficium illius concilij: facit quod habetur in. c. penul. ꝛ vlt. j. de fil. pres. ꝛ. j. de preben. dilectus. ꝛ quod legitur ꝛ notatur in clemē. per literas. ad fi. de preben. Ultimo potest queri quid si in rescripto apostolico fit mentio de hac cōstitutione: nec aliter in eo fiet determinatio an tunc vltra quatuor dietas poterit quis conueniri: dicit idē Fran. ꝙ non per id quod habetur. s. eo. sedes iuncto. c. ij. j. eo. in. vj. vbi clausula generalis restringit ad quatuor. ad idem etiam. v. q. ij. c. ij. vbi videtur ꝙ secundus terminus non debet esse maior primo: ꝛ sic videtur in simili ꝙ locus additus seu qui postea declaratur non debet esse maior in distantia ꝙ locus deputatus a iure sed par vel minor alias licitum esset quem trahere etiam vsqꝫ ad. x. vel. xv. dietas. vel etiā vltra quodammodo in infinitum quod videtur esse euitandum. d. c. cum in multis. facit etiam quod habetur in. c. ij. de deci. in. vj. vbi si conceditur portio noualium decimarum videtur cōcedi ad instar antiquarum: ꝛ ſm hoc esset prouisum contra quādam querelam

Citatus vltra duas dietas cui teneat cōparere.

relam quam tangebat Host.ĩ.de testi.presentata.de qua ibi per Jo.an. ¶ Sed do.Ant.de bu.hic videtur velle ꝙ ex quo est apposita clausula non obstante hac constitutione ꝙ remanemus in iure antiquo.⁊ sic vltra quatuor dietas poterit quis trahi.videtur tamen ꝙ nõ poterit trahi vltra.xl.ar.c.latores.ĩ.de cle.ex.mini.⁊ eius qd no.s.eo.sedes ⁊ hec opinio forte verior est de iure tamen equior videtur opi.Fran.in qua residet hic Jo.an.⁊ hoc forte seruaretur in practica propter autoritatez Jo.an.⁊ de hac ⁊ que dixi.s.de duabus dietis intellige hodie de vno fm formã c.statutum.ĩ.eo.lib.vj.

1 ✠ Litere impetrate ad lites sine speciali mandato non valent nisi fiat impetratio a persona que possit agere sine mandato: vt sunt coniuncte persone ⁊ talis impetrans sine speciali mandato est tanꝙ falsarius puniendus.
2 Coniuncta persona an possit agere sine speciali mandato.
3 Priuilegium ⁊ beneficium quomodo differant.
4 Compromittere non potest quis pro alio tanꝙ procurator sine speciali mandato.
5 Litere in causa appellationis presumuntur impetrate de speciali mandato.
6 Creditur assertioni pape de his que attestantur facta coram se nec admittitur probatio in contrarium.
7 Impetrare literas sine speciali mandato quis possit.
8 Et quid de affinibus an admittantur.
9 Impetrare sine mandato speciali an possint filij illegitimi.
10 Impetratio si bona fide fiat per non habentem mandatum.

Sunt ⁊ alij. Non valent litere ad lites impetrate per non coniunctas personas absqꝫ speciali mandato.h.d.Et primo ponit abusum impetrãtiũ sine mandato.Secũdo prouidet.Tertio excipit.secunda ibi cũ autẽ.tertia ibi nisi. ¶ No.ꝙ interdum aliqui conãtur suscitare qões sopitas ⁊ interdum inducere nouas qões cõtra quos iura prouidere debẽt quantũ fieri potest. ¶ No.ꝙ interdum aliqui conãtur literis apostolicis facere mercimoniã.⁊ no.modũ ꝑ quẽ faciebant aliq literas apostolicas venales in quo tãgit̃ in litera.facit qd habet̃ in.l.filiũ.§.erit ergo.ff.de cõtratabulas.Et ex hoc etiã no.ꝙ iudiciũ nõ debet esse venale in suo prin.vt hic pꝫ simil'r nec in medio vel in fi.ĩ.de ho.cle.c.cũ ab omni. ¶ No.illud vulgatum ꝙ lites sunt restringẽde potius ꝙ̃ relaxãde.⁊ similiter litere ad lites facit.ĩ.eo.c.fi.

1 ¶ † No.ꝙ litere impetrate ad lites sine speciali mandato non valent nisi fiat impetratio a persona que possit agere sine mandato vt sunt cõiuncte persone de quibus in.l.sed ⁊ he.ff.de procura. ¶ No.ꝙ talis impetrans sine speciali mãdato est tanꝙ falsarius puniẽdus ⁊ de pena falsantis literas apostolicas habet̃.ĩ.de cri.fal.c.ad falsariorũ.dicit tñ hic Egi.⁊ putat Jo.an.⁊ bene ꝙ non puniatur isto casu:vnde põt exponi litera dũ dicit tanꝙ falsarius.i.tanꝙ impetrãs per falsi suggestionem fm Jo.an.

2 ¶ † No.casuꝫ in quo coniuncta persona exercet illud qd requirit speciale mandatum:regulariter contra vt not.de testi.in integ.constitutus.in prima gl.⁊ in Spe.de coniuncta persona,versi.quid ergo si sit talis:qd tene menti. ¶ Ultimo potes notare fm do.Ant.de but.ꝙ fictio est contra veritatẽ.facit in.l.j.⁊ per totum.ff.de capi.⁊ in.l.vnica.§.accedit.C.de rei vxo.actione.

3 ¶ † In gl.restringende ibi beneficia.Jo.an.exponit beneficia.i.priuilegia quia si impetrarentur beneficia stricta fieret interpretatio.ĩ.de preben.quis.li.vj.Tu potes dicere dictũ Jo.an.procedere qñ impetrantur beneficia ecclesiastica: sed quãdo al's papa vel princeps concedit beneficium alicui tunc procedit glo.Nam differentia est inter priuilegium ⁊ beneficium proprie loquendo:qꝛ priuilegium est contra ius.vt.iij.di.in.c.priuilegia.ideo videtur stricte interpretandũ.facit qd dictũ fuit.s.eo.c.causam.ſꝫ beneficium est preter ius.⁊ ideo late est interpretanduꝫ.l.fi.ff.de consti.prin.⁊ no.etiam per Jo.an.in.c.olim tibi.ĩ.de ver.signifi. ¶ In gl.in verbo super.in fi.adde tñ qd no.in gl.sequẽti.vbi no.fm vnam opi.ꝙ in causa appellationis facilius presumitur mandatum ꝙ̃ in casu principali.

4 ¶ † In glo.penul.ª ibi de arbitris per tuas.ibi loquitur quãdo quis tanꝙ procurator vult pro alio cõpromittere:qꝛ non potest sine speciali mandato ⁊ de multis alijs casibus in quibus requiritur speciale mandatũ habetur in.c.qui ad agendum.de procura.in.vj.⁊ cum glo.concor.Compo.dicens qd habens generale mandatum ad negotia non potest impetrare literas:dicit etiam se obtinuisse qd procurator habens plenum mãdatum agendi ⁊ defendendi cõtra aliquem in certa causa non poterit in illa impetrare si appareat legitimus contradictor.dicit tamẽ ꝙ si causa ventilaretur in curia talis procurator possit impetrare super pertinentibus ad litem ceptam puta super receptione testium ⁊ similibus.de quo in Spe.de rescripti presenta.§.ratione aũt impetrantis.post prin. ¶ Et no.bene ꝙ mandatũ extenditur ad cõsecutiua vel incidẽtia etiam exigentia speciale mãdatum.facit qd habet̃.ĩ.de resti.in integ.c.suscitata.⁊ qd etiam supra glo.dixit Spec.in loco preallega.ꝙ habens mãdatuꝫ ad persequendam appellationẽ poterit impetrare qꝛ impetrando dicit̃ prosequi.facit.s.eo.ex parte.⁊.ĩ.eo.dilectus. ¶ Sed iuxta predicta põt esse dubium an sufficeret mandatum emanatis aliquibus exigẽtibus speciale mandatum cũ clausula generali ad hoc vt possit impetrare videt̃ qd sic per prealle.c.qui ad agendũ.contrarium hic tenet do.Anto.de but.ex eo:qꝛ vbi exigitur notabilis specificatio propter excludendam fraudez vel propter magnitudinẽ rei non videtur sufficere talis clausula per no.per glo.in.d.c.qui ad agendum.in verbo ad non expressos.⁊ de elec.c.procurator.in verbo mandatũ.⁊ de procu.c.fi.in ver.speciale.lib.vj.qd tene menti.dicit etiam hic Compo.⁊ Gof.in summa huius titu.versi.nũquid canonicus.qd canonicus non põt impetrare pro ecclesia sua vel pro concanonico sine speciali mandato propter verba huius consilij.⁊ idẽ tenuit Host.per ea que dicta fuerunt.s.eo.edoceri.glo.tñ videt̃ aliter sentire in.c.si circa fi.ĩ.de procu.sed non bene.vt ibi not.ꝑ Jo.an.de quo dicendũ vt ibi.⁊ de materia etiã in Spec.in palle.§.rõne aũt impetrantis.circa prin.vbi tenet opi.Compo.⁊ Gof. ¶ In ea.glo.ibi restringẽda sunt ⁊c.⁊ sic videt̃ velle glo.qd sit speciale in odiuꝫ litiũ contra regulã.ꝙ ratihabitio non operet̃ hoc casu lꝫ al's regulariter operetur.vt.ĩ.de reg.iur.in.c.rati.li.vj.tñ sicut dixit speciale est hoc casu sicut ⁊ in certis alijs casibus qui notantur in prealle.regula rati.⁊.ĩ.de pac.c.ij.⁊ põt etiã alia ratio specialitatis hic assignari quare ratihabitio non validat actum.nam ratio etiam esse põt:qꝛ non purgat vitium nec facit cessare fraudem.⁊ ideo lex videtur residere hic tali ratihabitioni ⁊ pro tanto non valet. ¶ In ea.gl.ibi valeret.dic quo ad primun casum ꝙ istud poterat procedere fm ista iura hodie vero videtur secus qꝛ videtur ꝙ ipso iure sint nulle si concedant̃ non seruata forma huius.c.⁊.c.statutum.ĩ.eo.in.vj.vt videtur probare in.d.c.statutum.ad finem.Quo ad casum autem mistum.licet Jo.an.videatur transire cum gl.tamen do.Anto.de but.hic dicit ꝙ litere videntur esse nulle propter defectum mandati ⁊ potestatis.per id quod habetur in.c.ex parte.ĩ.eo.⁊ de procura.in c.in nostra.do.tamen Cardi.floren.videtur tenere gloss.si nihil obijciatur:sed de iure verior videtur opi.do.Anto.de but.per iura per ipsum allega.⁊ per id quod habetur in.l.licet.C.de procura.

5 ¶ † In ea.gl.ibi semper probare mandatum.⁊ sic vult gl.fm Jo.an.ꝙ in causa appellationis presumãtur litere impetrate de speciali mandato domini:sed in causa principali non nisi in literis dicatur cõquestus est talis procurator talis quia tunc presumitur ꝙ fuerint impetrate per habentem mandatum.Jo.an.hic dicit ꝙ fienda est differentia inter verba assertiua ⁊ narratiua.per ea que habentur in.c.si papa.de priuile.in.vj.⁊ in cle.literis.de proba.⁊ de senten.excõ.in cle.si summus.nam assertiue bene videntur probare:sed narratiua non que sunt ex facto alieno per iura prealle.⁊ videntur esse assertiua.vt tangit hic do.Ant.de bu.vt si dicatur in rescripto.conquestus est nobis procurator talis de cuius mandato nobis constiti.secus si simpliciter dicatur conquestus est talis procurator talis:qꝛ tunc videntur verba narratiua.⁊ sic non videntur probare:sed tu potes defensare glo.qꝛ verba narratiua ex quibus fundat̃ intẽtio pape:lꝫ sint ex facto alieno videntur probare:donec probet̃ cõtrariũ.per ea que habent̃ in.d.clemẽ.literis.vbi aũt essent narratiua facti pape ex quibus sua fundaret̃ intẽtio non posset contrariũ ꝓbari.vt probat̃ in.d.cle.literis.Et ad predicta facit qd no.Fede.in suis cõsilijs consi.xij.al's.xvij.vbi etiã dicit ꝙ licet quis non esset in curia tempore date:tñ potuit fuisse ante.⁊ supplicasse pape.⁊ sic fm eõ si papa assertiue dicit significauit nobis talis videtur ꝙ credendũ sit illis literis.per ea que habẽtur in.d.cle.literis.⁊ hec procedunt de iure. ¶ Quid aũt sit de stilo curie glo.tangit in ver.constitutio ista.⁊ seqũti.⁊ etiam circa fi.Et cõcludit glo.ꝙ de iure a deberet admitti exceptio:qꝛ litere non valent nisi sint impetrate per procuratorẽ.ĩ.eo.ex parte.tamẽ de facto non seruatur: quia non admittunt iudices hanc exceptionem:⁊ etiam curia romana non admittit hanc exceptionez de mandato.⁊ si propter hoc appellaretur non daret iudices: nec etiam daret literas sup appellatione.Jo.tñ an.hic.⁊ do.Ant.post eum sequẽdo Uincen.⁊ Pe.dicunt ꝙ aut exceptio opponitur in audientia contradictarum anteꝙ̃ litere transeant.⁊ obijcitur qd impetrans nõ habet speciale mandatum ad impetrandum.⁊ tunc etiaꝫ de stilo curie admittetur exceptio.⁊ arctabitur volens impetrare ad probandum mandatum speciale de impetrando.dicit tamen Compo.qd si excipiens opponat vt procurator curia nõ admittit eũ nisi prius ipse ostendat suum mandatum.Quandoqꝫ vero exceptio opponitur postꝙ̃ litere transiuerunt.⁊ tunc aũt opponitur defectus mandati ⁊ etiam ratificationis.⁊ tunc admittitur exceptio ĩ.eo.ex parte decani.⁊ ibi patet exemplum quãdo dñs dicit literas impetratas sine mãdato:nec vult illas ratificare.Quãdoqꝫ

a ¶ In gl.pen. istã gl.do abb.diuidit i qtuor ⁊ bono procedit ordie.ideo ibi eam vide.

vero opponitur solus defectus mandati.vt qr dñs vult literas vti r tūc ratificare.r tunc dicit Pet.ꝙ admittetur exceptio: sed opponēs grauabitur onere probandi ꝙ impetrans non habuerit mandatū: hoc differt a casu quando opponitur exceptio in audiētia cōtradictarū ante impetrationē:quia tūc nō habet necesse probare obijciens.Et si dicatur quomodo poterit isto casu obijciens post impetrationē probare negatiuā.dic ꝙ illā probabit per confessionē partis aduerse.j.eo.ex parte.vel probādo qꝺ dñs inhibuit impetrari vel ꝙ reuocauit mandatū qꝺ prius dederat.r hoc etiā tenet Spec.in ti.de rescripti presentatione.§.ratione aūt impetrantis.ver.sed nunquid.r ver.si cui.r ibi etiā dicit Spec.qꝺ solū videtur ꝙ debeat admitti per confessionē partis.r nō per testes ne alias minus dilatetur iudicium.videretur tñ ꝙ admittatur ad probandū reuocationem mādati per instrumentum: qr illa faciliter fieri poterit si obijciēs velit et offerat se in promptu habere instantiā reuocationis mandati.¶ Itē etiā aduerte qr videtur qꝺ quādo papa in rescripto dicit conquestus est nobis talis procurator talis qꝺ in dubio credatur talem esse procuratorem.vt voluit glo.quia licet sint verba enarratiua:tamen sunt talia ex quibus fundatur intētio pape:qr verisimiliter papa nō dedisset rescriptū ad instātiam illius:nisi habuisset mādatum sufficiens ad impetrandum per hunc.§.r ideo in dubio stari debet tali assertioni.vt hic voluit glos. quod videtur etiam sequi glo.in.c.literas.de proba.dum allegat hāc glo.r etiam superius tetigi.¶ † Item etiam videtur ꝙ si papa in rescripto dicit significauit nobis talis ꝙ standum est tali assertioni pro ea que habentur in dicta cle.literas.vbi patet qꝺ creditur assertioni pape de his que attestantur facta coram se:nec admittitur probatio in contrariū.r sic glo.nō videtur bene dixisse que videt velle contrarium.r pro hoc facit ꝙ licet quis tempore date non fuerit in curia:tñ potuit ante datā supplicare r significare pape id qꝺ continetur in rescripto.r sic videtur standum esse assertioni pape.r hoc etiam tenuit Fede.de senis in suo cōsi.cxvij.¶ Et per predicta nō est necesse instare in opi.Host.quam hic posuit Io.and.r do.Anto.de but.qui dicebat ꝙ in rescripto explicabatur persona nota pape verisimiliter puta conquerebat talis capellanus noster vel conquestus est rc.qꝺ tunc valebat rescriptū etiā si dicebatur conquestus est notificante tali:quia cessare videtur causa de qua hic.¶ Si vero persona expressa in rescripto verisimiliter nō erat nota pape dicebat ꝙ erat arbitrariū:qr iudex habebat arbitrari an opponenti incūberet onus probandi:an vero illi contra quem fit oppositio vel exceptio inspectis circūstantijs,r qualitatibus personarum.Sed dic melius vt patere potest ex superius dictis.¶ Item etiam aduerte inquantum glo.dicit qꝺ forte per excōmunicatū sunt litere impetrate.Nam videt gl. velle qꝺ si contra procuratorem vel dñm impetrantem corā auditore contradictarum opponatur contra volentem impetrare exceptio excōmunicationis qꝺ talis exceptio admittetur qꝺ etiā sequitur hic Compo.dūmodo talis exceptio non sit probāda per testes:sed per instrumentum paratum negotium differatur.dicit etiam Compo.obtentū fuisse qꝺ contra impetrantem nō admittatur tertius etiam pro quo lata est excōmunicatio ad impediendā impetrationem:qr ex quo cōtra eum nō agitur cessat exceptio:que est actionis exclusio.l.j.ff.de except.r si aliquo modo posset sibi fieri preiudiciū per talem impetrationem non tamē admittetur ad conuenientiam iudicum.sed prestabitur sibi cautio ꝙ per rescriptum impetratum nō cōuenietur: nec sibi in aliquo preiudicetur.de quo in Spec.de rescripti presenta.§.ratione forme.versi.quid si contra.r duobus versi.sequē.¶ In ea.glo.ibi. super beneficijs obtinendis.No.bene glo.que vult ꝙ iste.§.non habeat locū in literis beneficialibus.r sic videtur ꝙ ille possint impetrari absqꝫ speciali mandato.r per consequēs generalis procurator sufficit.Idē voluit glo.s.eo.ad aures.r sic serua consuetudinem sm Joā.an.licet aliqui dicant.¶ † In glo.fi.in fi.r de istis etiā habet in Specu.de rescripti presenta.§.ratione impetratio.in prin.hi aūt de quibus hic dicit sunt ascendētes r descēdētes in infinitū.ff.de verb.signi.in.l.liberorū.de collateralibus nō inuenit in.l.cautū.nisi de fratribus.sed Compo.dicit ꝙ de cōsuetudine curia admittit filiū fratris:r sororem fratrem patris r matris:r cōsobrinū:r filiū cōsobrini:r oēs consanguineos vsqꝫ ad tertiū gradū inclusiue:vltra nō.sed Hostien.dicit consanguineos vsqꝫ ad quartū gradū r nō vltra.per id qꝺ habet in.c.non debet.j.de cōsang.r affi.r facit etiā qꝺ habet i.l.petitionē.C.de aduo.diuer.iudi.Fatetur tamē ꝙ nō sic late admittūtur consanguinei ad agendū in iudicijs.per ea que habentur in.d.l.s3 r he. Et est ratio sm eū:qr in agēdo posset absenti parari preiudiciū: sed impetrādo ipsi absenti potius prouidet.ideo facilius qꝺ debet admitti.¶ † Quid aūt de affinibus an admittātur ad impetrandū.dicit Compo.ꝙ affines ascēdētes admittūtur: puta socer r prosocer.r similiter affines.vt gener progener.facit qꝺ habetur in.d.l.sed r he.r in.l.j.§.fi.ff.de postu.cū.l.seq. Affines aūt collateralis:puta sororius nō admittitur.r sic dicit Compo.papaz de facto dixisse.¶ † Quid aūt de illegitimis an admittant ad impetrandū.Jo.an.hic recitat opi.finaliter Inn.videt velle ꝙ naturales possint impetrare:lz aliqui aliter dixerint. facit qꝺ habetur in.§.vulgo.insti.de succes.cogna.In alijs aūt spurijs videtur ꝙ vt dicit hic Host.illi qui succedūt seu succedere possunt illis pro quibus possint impetrare.facit per Joā.an.j.de testa.in c.Raynutius.in ver.absqꝫ liberis.r an r qñ spurij possint alteri succedere habet in gl.in.l.si qua illustris.C.ad orficianū.r.l.spurius.r.l.hac parte.ff.vnde cognati.¶ † Ultimo qr litera hic loquit qñ in causa matrimonij fit impetratio querit Host.quid si bona fide fiat impetratio per nō habentē mādatum. videtur ꝙ tūc valeat cū videat cessare causa prohibitionis.arg.j.de appel.cum cessante.sed ipse tenet cōtrariū:qr ista fuit causa impulsiua. r ideo illa cessante non debet cessare dispositio.l.j.§.casum.ff.de postu.r ponit hic r pro qr alias prouisio huius text.redderetur inanis:quia forte de facili nō probaretur fraus:r qr etiā si aliud dicimus sequeretur ꝙ coniuncta persona posset in fraudē r causa matrimonij impetrare qꝺ esset absurdum.r ideo nō tenendū.

1 ☞ Domicilium habere dicitur quis vbi habet beneficium.
2 Appellationem prosequi dicitur ille qui impetrat rescriptum super appellatione.
3 Diete debent computari a fine diocesis vbi res est sita quando agitur reali r non a finibus diocesis domicilij.r nu.12.
4 Tractus ad iudicium potest dici quis eoipso qꝺ est vocatus ad iudicium licet non fuerit citatus realiter.
5 Exceptione dilatoria opposita si iudex procedat ad vlteriora illa non admissa videtur tacite super dilatoria pronuntiare quod non habeat obstare.
6 Domicilium an sortiatur quis in loco beneficij siue prebēde vel ecclesie.Et quid si in duabus diocesib⁹ haberet duo beneficia.
7 Residentiam de consuetudine non requirunt simplicia bñficia.
8 Scholaris an ratione assidue conuersationis in loco studij: an ibi sortiatur forum r similiter mercator ratione mercantie.
9 Scholaris:an possit conueniri in loco studij de ꝯtractu alibi inito.
10 Sine domicilio an possit esse aliquis.
11 Forum siue domicilium an sortiatur quis in loco originis proprie vel paterne.
13 Exceptio qꝺ quis non debeat trahi vltra duas dietas quando debeat proponi.
14 Exceptio loci non tuti licet semel fuerit omissa poterit tamē etiā post litem contesta.opponi.

Dilectus filius. Quando agitur reali cōputantur diete a fine diocesis vbi est res sita.r de meritis appellatiōis non iudex a quo: sed iudex ad quem cognoscere debet.h.d.Et primo ponit appellātis querelā.Secundo prouisionem.secunda ibi:quo circa.¶ In tex.ibi.saracenus forte ita dicit cum esset christianus r clericus duxerat originem a saracenis vel ideo sic dicit quia forte eius domus vocabatur de sarasenis: sicut etiam in ciuitate Seneñ.talis domus reperitur. Item ibi r heliēsi.diocesibus sup.quādo nō distabant vltra duas dietas a loco ad quem trahebatur.¶ † Not.j.argu.pro r contra quod quis censeatur habere domicilium in loco vbi habet beneficiū. de quo per Inno.j.de priuile.ex ore.r per Archi.in.c.statutum. §.cum vero.j.eo.ti.lib.vj.r tangetur sup glo.¶ † No.sm Pet.r Abb.quod prosequi dicitur appellationem ille qui impetrat rescriptum super appellatione.ad idem quod habetur.s.eodē ex parte.s.¶ Not.quod ad iudicem principalis cause non spectat inhibere iudici appellationis:sed potius econtra.¶ † Not. duo que patent ex summario.r propter primum precipue allegatur hec decre.videlicet quod vbi agitur a reali diete debent computari a fine diocesis vbi res est sita:non autem a finibus diocesis domicilij.de quo an hodie procedat tangit glo.j.eo.statutuz.§. cum vero.in glo.que incipit olim dicebamus.r inferius tangetur super glo.¶ † Not.quod quis potest dici tractus ad iudiciū eoipso quod est vocatus ad iudicium:licet realiter nō fuerit tractus.r sic facit ad intellectum.c.si diligenti.de fo.compe.de quo dicendum vt ibi.¶ † Not.quod si apposita exceptiōe dilatoria iudex procedet ad vlteriora illa nō admissa tacite videtur sup dilatoria pronuntiare quod non habeat obstare.de quo.j.de appella.c.ex parte.m.r adde etiam quod no.Inno.j.de libel.obla. c.fi.vbi dicit quod licet cautum sit quod excipiens in exceptione formanda tollat ius replicandi.r sic facit mentionem de replicatione illam infringendo non tamen est hoc necessarium.¶ Ultimo not.quod quo ad negotium r articulum super quo pendet appellatio iurisditio iudicis a quo suspenditur a tempore interposite appellationis etiam ante inhibitionem.r idem quo ad cōnexum articulo suspēso.j.de app.c. super eo. el.j.¶ In gl.ij.ibi. in eodem

in eodem loco scz distante ultra duas dietas. ¶ In ea.gl.in fi.z pro hoc bene facit qd habetur.ĩ.de except.in.c.olim.z procedit glo.fz ista tempora secundũ que tendebatur locus tractus z nõ locus cõmissionis.ĩ.eo.statutum.§.in nullo.lib.vj. Ideo tunc si talis locus distet ultra duas dietas:vel hodie ultra unã fm formam.d.c.statutum.§.cum vero.non valebit rescriptum. per id
6 quod habetur in.d.c.statutum.§.fi. ¶ † In glo.ij.ibi propterea non habet ibi domicilium sup.si alias ibi non habitat.z fm hoc vult glo.q quis non sortiatur domicilium in loco beneficij seu
a ecclesie vel prebende.[a] sed Inn.in.c.ex ore.ĩ.de priuile.z Archi.ĩ.eo.statutum.§.cum vero.lib.vj. Dicunt hoc verum si est clericus secularis.z est tale beneficium quod non requirit residentiã quod est quãdoqz.vt tangitur per glo.in.c.gratis.de rescrip.in vj.z per doc.in.c.fi.ĩ.de cle.non resi.secus si requirat residentiaz quia tunc censetur ibi habere domicilium.facit quod no.Inn.ĩ.de eo qui mit.in pos.in.c.fi. ¶ Et si in duabus diocesibus haberet duo beneficia ex dispensatione que requirunt residentiã censeretur in vtroqz habere domicilium vt voluit glo.ĩ.de preben.in.c.quia.intantum. Prelatus vero religiosus censetur habere domicilium in loco sui monasterij ex eo qz ibi tenetur morari.facit quod habetur.ĩ.de sta.mona.c.j.z.ij.z.c.cum ad monasteriũ.z quod habetur in.c.placuit.xvj.q.j.z p Bar.in.l.j.ff.ad municipa.z no.per Inno.in.d.c.ex ore.z per Archi.xj.qõ.j.in.c.clericus.z idem dicit hic do.Cardi.floren.in monacho vel alio religioso:qz debet in monasterio suo cõmorari.vt patet in iuribus preelleg.hoc tamen limitat esse verum nisi religiosus esset promotus ad beneficium seculare curatum: quod fieri potest.vt.ĩ.de statu mona.c.quod dei timorem.Nam tunc ibi censebitur habere domicilium.facit quod habetur in cle.vlti.z quod ibi no.in glo.penul.de cele.mis.Et ad materiam facit quod legitur z no in.c.cum nullus.de tempo.ordi.in.vj.z.c.j.ĩ.de priuileg.eo.lib.
7 ¶ † De iure tamen cõmuni quodlibet beneficium etiam modici valoris requirit residentiam.ĩ.de cle.non residen.conquerente.z no.per Inno.eo.ti.c.fi.de consuetudine tamẽ beneficia simplicia non requirunt residentiam.de quo dicendum vt not.per gl.in.d.c.gratis. ¶ Et no.ex premissis qd ista beneficia que obtinebat iste.I.saracenus in diocesi raphanensi z Meliensi nõ requirebant residẽtiã quare non censebatur in illis habere domicilium.z sic falsa erat replicatio aduersarij.Si autem requirebãt residentiam:tunc licet censeretur ibi habere domicilium.z diocesis talium beneficiorum nõ distaret vltra duas dietas a loco ad quem conueniebatur:tamen replicatio non procedebat de iure: quia diete non debebant computari a fine diocesis domicilij:sz a fine diocesis vbi erat res de qua erat cõtentio:quia ex quo age
b batur reali.vt.hic probatur. ¶ In ea.glos.[b] ibi.z assidue conuersatur. Aduerte quia aliqui habent literam copulatiuam.vt etiã hic ponit glo.in.l.senatores.hic alleg.alij vero in.d.l.habent literam alternatiuam:vel assidue conuersatur.z ita videtur habuisse Inno.in.c.ex parte.b.ĩ.de fo.compe.z gloss.in.l.ij.C.vbi de crimi.agi opor. Dic quod si habetur copulatiua requiritur ex abundanti quod etiam assidue conuersetur in loco vbi quis habet maiorem partem fortunarum suarum:vt hic ibi dicatur habere domicilium:non autem id requiritur de necessitate:quia sufficit quod quis habeat maiorem partem fortunarum suaruz in loco ad hoc vt ibi sortiatur domicilium.l.ciues.C.de incolis.lib.x. ¶ Si autem habes alternatiuam in.d.l.senatores.tunc di
8 cta litera est magis notabilis.nam per illa videtur † quod scholaris ratione assidue conuersationis in loco studij vbi studet sortiatur forum.z similiter mercator in loco vbi cõuersatur assidue ratione mercãtie.z istud videtur tenere Inno.in.d.c.ex parte.z glo.in.d.l.ij. ¶ Sed dic hoc verum quando esset scholaris vel mercator conuersatus per decenium.per.l.ij.C.de incolis.z no.Cy.in.d.l.senatores.z in.l.ij.C.de iurisdi.om.iudi. Idem dicas si in minori tempore fuit conuersatus quo ad contractus qui ineuntur in loco conuersationis.secus quo ad contractus alibi initos per no.in.l.heres absens.§.j.per glo.z Barto.ff.de iudi.vbi
9 sentiunt predicti † quod scholaris in loco studij non poterit conueniri de contractu alibi inito:nec similiter mercator.Et si dicatur frustra videtur requiri assidua conuersatio quo ad contractus qui ineuntur in loco ipsius assidue conuersationis cum ratione contractus ibi sortiatur forum.vt in.c.fi.ĩ.de foro compe. ¶ Responderi potest quod imo nõ ponderatur frustra:quia ex quo est aduena ipse scholaris vel mercator ratione cõtractus solum sortiretur forum quo ad ea que veniunt expedienda tempore ipsius contractus:sed non quo ad alia.d.l.heres absens.§.j.cum ibi notatis per Barto.sed modo etiam quo ad alia ratione assidue conuersationis sortietur forũ contrahens in loco ipsius assidue conuersationis.vnde si mercator vendit equum nedum poterit conueniri in dicto loco in quo assidue cõuersat z in quo vendidit:sed etiam si sit traditus:sed postea euictus poterit ratione euictionis ibi conueniri ad quod vltimum conueniri non posset:licet in loco contraxisset ex quo erat aduena si nõ interueniret assidua conuersatio.vt voluit Bar.in.d.l.heres absens.§.j.z istud videtur tenendum.licet do.Anto.hic aliter videatur dicere:videlicet quod ratione assidue conuersationis possit qs conueniri de contractu alibi inito.sed non videtur bene dicere in.d.l.heres.per no.per glos.z Bar. ¶ In ea.gl.ibi:celebrat sup.licet in loco alterius diocesis gratia tamẽ culture sepe moretur.vt patet in.d.l.eius.§.j.iuncta glo.que hic alleg.in glo.z alias incipit
10 celsus. ¶ † An autem possit quis esse sine domicilio. Io.an.sentit quod sic eo ipso qd relicto domicilio habitationis querit locum nisi se collocet z sic domicilium constituat.Nam talis potest dici vagabundus qui potest vbiqz cõueniri.vt in.d.l.heres.§.j.z hoc cõmuniter tenetur etiam si talis habet domicilium originis.vt voluit glo.in.d.l.heres.§.j.z in.l.iiij.§.j.ff.de dam.infec.vbi etiam per Bar.licet aliqui dicant qd quis non posset dici vagabundus nisi sit etiam sine domicilio loco originis.vt qz locus originis cassinata perit:vel passus est aratrum ex mandato superioris.de quo per gl.z Bar.in.l.eius.§.celsus. alias incipit.l.
11 si quis.ff.ad munici. † An autem in loco originis proprie vel paterne sortiatur quis forum vel domicilium habetur in.l.assumptio.§.filius.vbi per glo.z Bar.ff.ad municipa.z tangit hic do.Cardi.floren.qui dicit q sortitur quis forum in tali loco vt posset quis ibi conueniri si ibi reperiatur.de quo dicendum vt ibi plene not.z tangetur etiam.ĩ.de tempo.ordi.cum nullus.lib.vj. ¶ In ea.glo.ibi.sed in personali actione sup.si non est in rẽ scripta:alias idem esset q in reali fm doct.cõmuniter per.c.ex parte.b.ĩ.de fo.compe.sed certe ibi loquitur in interdicto vnde.vi qd non est in rem scriptum.l.cum a te.ff.de vi z vi ar.licet regulariter sint in rem scripta.z sequantur possessorem.l.ij.§.j.ff.de interdic.z sic videtur dictum doct.intelligendum de actione personali in rem scripta:vel que est sub genere actionis in rem scripta licet illa non sit in rem scripta:vt contingit in interdicto vnde vi
12 vt superius est dictum. ¶ † Item aduerte quia fm ista iura procedit ista distinctio an agatur actione reali:an vero actione personali.vt primo casu cõputentur diete a fine diocesis vbi est sita res de qua agitur.Secundo casu computẽtur diete a fine diocesis domicilij habitationis.vt voluit hec gl.z videtur hic probare:sed hodie videtur quod indistincte inspici debeat diocesis domicilij habitationis.vt dicit glos.ĩ.eo.statutum.§.cum vero.in glo.olim dicebamus.ex eo.quia ibi videtur ponderari diocesis a qua quis trahitur.z hec proprie est locus domicilij habitationis.z pro hoc etiam quod habetur in.c.cum quis.de sepul.in.vj.vt in simili inspicitur domicilium habitationis.ad idem etiam.l.fi.C.de prescrip.longi tempo.vbi currit prescriptio quando prescribens et ille contra quem prescribitur sunt in eadem prouincia:licet res sit extra.et ista opinio communiter tenetur Ioã.tamen de lig.z Guil.de monte laudu.in cle.vna.de rescrip.dicunt quod etiam hodie debet distingui an agatur reali vel personali: quia iura antiqua non corriguntur nisi quatenus reperiatur expressum.facit.ĩ.de elec.cum expediat.in.vj.do.Cardi.floren.hic dicit quod de iure antiquo et de nouo electio est actoris an velit computare dietas a diocesi rei site:an vero a diocesi domicilij habitationis.Nam etiam secundum veram et communem opi.electio est actoris coram quo ordinario velit reum conuenire.l.fin.cum ibi notatis.C.vbi in rem actio.vbi patet quod quando agitur reali electio est actoris an velit reum conuenire in loco vbi est res sita coram ordinario ipsius loci. An vero coram ordinario domicilij habitationis:sed hec ratio do.Cardi.floren.videtur esse contra hunc tex.quia approbat exceptionem que hic fiebat quod non poterat reus conueniri vltra duas dietas sue diocesis vbi erat res sita.vnde potest dici quod verior est opi.Ioã.de lig.et Bza.per rationem suam.nec ob.quod hodie in.c.statutum.§.cum vero.ĩ.eo.in.vj.tex.vtitur ver.trahatur.Et sic videtur ponderare contractum qui proprie dicitur fieri in diocesi domicilij habitationis:qz responderi potest q istud nõ habet obstare ex eo qz tex.in.c.nõnulli.s.eo.similiter vtitur verbo trahat z tamen hec decre.interpretatur illum tex.quãdo agitur personali de diocesi domicilij.z vbi agit reali de diocesi vbi est res sita ergo eodem modo debet intelligi tex.in.d.§.cum vero.qz lex noua superueniens debet intelligi secundum terminos antiquos.vt in auf.de filijs ante dota.instrumenta natis.§.j.colla.iij.z no.in cle.j.statutum.de elect. Et nota etiam quod notatur in simili in auf.offeratur.C.de lit.contesta.et in.l.sed et posteriores.ff.de legi.Nec obstat etiam.c.cum quis.de sepultu.in.vj.quia ibi loquitur quo ad aliam materiam:videlicet quo ad percipiendam quartam que debetur rectori domicilij habitationis qui sustinuit onera sacramentorum.Item non obstat.d.l.fi.C.de prescriptione longi tempo.quia loquitur in materia prescriptionis.et sic in alia materia.et per consequens non habet cõstare. Et hec

a ¶ Domiciliũ an quis sortiatur ĩ loco bñficij ecclie vel prebẽde.vide hic p do.Fel.j.col.versi.de domicilio.vbi ponit nouẽ cõclusiões ĩ hac materia.

a ¶ In eadẽ gl.vide h do.Fel.in.vj.col.ver.ad domiciliũ sortiendũ.vbi ponit regulaz cũ duabus declarationib9.

opinio satis videtur posse de iure defensari. ꝛ de iure etiã videt̃ verior. Sed tñ dictum gl. in. §. cũ vero cõiter tenetur. vnde in predicta difficile esset tenere contra gloss. propter eius autoritatem. ¶ Sed iuxta predicta potest queri: qꝛ hic ponderatur locus rei de qua fit questio tantum. Quid erit in loco cõtractus vel delicti respondetur nõ põt trahi per iudicẽ ordinariũ nisi ibi reperiatur. vt de fo. cõpe. romana. §. contrahentes. lib. vj. ꝛ sic eodẽ modo nõ debet ibi trahi per literas apostolicas. ꝛ per hoc: qꝛ ordinarius videtur habere maiorẽ potestatẽ q̃ delegatus cũ possit citare quẽ ad locũ etiã non insignem. ꝛ etiã personaliter quẽ citare: quod nõ potest delegatus etiã pape. de rescri. statutũ. in prin. lib. vj. ꝛ de iudi. c. j. eo. lib. Et ideo nõ debet inspici locus contractus vel delicti: sed diocesis domicilij. ꝛ per hoc etiã patet ꝙ licet electio sit actoris: an possit conuenire reũ corã ordinario in loco vbi sita est res: vel in domicilio cohabitationis: non tñ sequitur ꝙ idẽ sit dicendum in delegato apostolico: licet illud dixerit do. Car. flo. vt. s̃. dixi. sed nõ bene: qꝛ non est omnino licita argumẽtatio de ordinario ad delegatum: vt patere potest ex supradictis. ꝛ satis colligitur ex tex. isto. ¶ In glo. penul. ibi. §. si autem hodie. li. vj. Sed aduerte qꝛ videtur ꝙ iudex ad quẽ si vult inhibere iudici a quo debet seruare moderationem. d. c. romana. §. si vero. ꝛ de appel. romana. §. ꝙ si obijciatur. in. vj. qđ est clarũ: qñ est appellatũ ad metropolitanũ. sed qñ esset appellatũ ad papã: tũc est dubiũ an debet dicta decre. seruari. Vincen. hic videtur tenere ꝙ sic. Nam dicit ꝙ q̃diu iudex appellationis cognoscet an sit appellatio recipienda: nõ debebit prohibere priores iudices a quibus est appellatum a sententia ne procedant per. d. c. romana. Compo. no. recitat opi. dicentium ꝙ illa decre. romana. in. §. ꝙ si. cũ se. solum habeat locum cum appellatur ad archiepm. secus si ad papã: qꝛ tũc eius delegati poterũt inhibere. alle. de offi. deleg. pasto. §. preterea. ꝛ de resti. spo. audita. ꝛ qđ ibi habetur. sꝫ Compo. dicit primũ tutius ꝛ respõdet ad. c. audita. ꝙ nõ loquitur in literis super appellatione obtẽtis. Jo. an. remittit ad not. per se in. d. §. ꝙ si. in verbo archiepiscopus. vbi videtur cõcludere ꝙ procedat etiam in delegato pape dato super appellatione interposita ante sententiam: sed vbi post sententiã est appellatũ in casibus in quib⁹ est prohibita appellatio per clausulã appellatione remota tũc proprie habet locũ qđ habet̃ in. d. §. preterea. Si autem alias esset prohibita: tũc habet locũ quod habetur in. d. c. romana. §. si aũt. post sententiã do. Car. tñ ꝛ flo. hic dicũt ꝙ si super appellatione est datus delegatus a papa videt̃ ꝙ statim possit inhibere cũ papa habeat iurisditionẽ super causa etiã non discussa prius appellatione. Idem etiam in eius delegato. arg. j. in. c. studuisti. de offi. leg. super quo dicit Inn. multũ instare in prealleg. §. preterea. Sed qđ dixi post eum asserit curiã seruare. allegat no. in deci. Rote deci. xv. al's est. x. sed certe si illa bene attẽdatur videtur potius tenere qđ dixi. s̃. post Jo. an. ꝛ Inno. de materia etiã in Spec. de appel. §. de officio. ver. sed querit̃ do. tamẽ Ant. de but. hic dixit qđ super articulo sup quo est appellatum: vel illi cõnexo suspẽsa est statim iurisditio. ꝛ ideo quo ad illã põt statim inniti inhibitoria: in alijs aũt articulis separatis procedat prealleg. c. romana. ꝛ. c. nõ solũ. ꝛ s̃m predicta videtur intelligendũ dictũ Jo. an. in gl. fi. in fi. hic autẽ contẽdit iudex principalis cause cũ iudice appellationis cũ a diuersis partibus diuersi iudices essent impetrati: tunc etiam in causa appellationis possent iudices cõuenire: sed si esset dubiũ que litere preualerent dic vt dictũ fuit. s̃. eo. in. c. pastoralis. ¶ † Extra gl. potest queri qñ debeat proponi ista exceptio ꝙ quis non debet trahi vltra duas dietas. Dic ꝙ ante lit. cõtest. j. de re iudi. inter monasteriũ. al's fieret preiudiciũ ipsi parti in illa instãtia. s̃m Vincen. ꝛ idẽ Compo. in. c. precedenti. ꝛ bene dixi in illa instãtia: qꝛ si reus tractus vltra duas dietas semel sponte respondit. ꝛ iterũ ad eundẽ locũ citatur ꝛ trahitur poterit excipere etiã post lit. contesta. alias semel grauatus posset iterũ pluries grauari: qđ esse non debet. arg. c. peruenit. j. de cẽsi. vnde licet de pape tractionẽ nõ possit cõqueri: qꝛ illi cõsenserũt tñ de hoc nouo grauamine qđ nunc infert̃ ex quo iterũ trahitur poterit cõqueri. arg. d. c. insinuãte. j. de offi. deleg. dicit tñ ꝙ in prima instantia qua cepit respondere non poterit id obijcere cum quantũ ad illã nũc consenserit. ar. j. de censi. cũ venissent. ꝛ vocat instantiã tempus quod labit̃ a cõparitione vsqꝫ ad datã licentiã partibus reuertendi domũ. ꝛ de materia in Spec. de appella. §. restat. ver. ꝛ not. s̃m Vincen. ꝛ de citatione. §. j. versi. quid si reus. Idem etiam tenuit hic do. Ant. dicens dictũ Vincen. notãdũ. Nam ex eo colligi potest ꝙ vbi exceptio habet causam successiuam. ꝛ non momentaneam ꝙ tunc non consumitur ius opponendi. ꝛ ideo non poterit etiã post lit. contest. opponi quo ad impediẽdum actus futuros: licet nõ quo ad preteritos. ꝛ idem voluit insimul Butrig. in. l. adulterã. C. de adulte. si statuto cauetur qđ bãnitus non audiatur. nam licet in vno articulo fuerit auditus: qꝛ nõ fuerit opposita exceptio tamẽ

a ¶ Nomini collectiuo. De hoc nomine collectiuo capitulũ vide hic per. d. Fel. i. j. co. ver. mõstrauit. adde ꝙ nomina collectiua seu appellatiua inducũt cõiũctionẽ verbalẽ que facit locũ iuri accrescẽdi. l. quartã. §. fi. ꝛ ibi Barto. de lega. j.

etiam quo ad lit. contest. in alio articulo poterit repelli: quia quoties auditur toties videtur subaudiri ius opponendi. ꝛ idẽ etiã dicimus in exceptione excõmunicationis propter periculum cõmunionis. Et ad predicta facit qđ no. iij. q. vj. in sum. per Arch. ꝛ in. §. exceptio. vbi etiam videtur velle † qđ exceptio loci non tuti: licet semel fuerit omissa: tamen poterit etiam postea post litẽ contesta. opponi: qꝛ quoties quis citatur ad locum non tutum: toties videtur originari de nouo exceptio. facit quod habetur. j. de appella. ex parte. dicit etiam Abb. vt hic refert do. Anto. de but. qđ si est talis sententia que non transiuerit in rem iudi. etiã post decem dies poterit appellari non a grauamine illato: sed a grauamine qđ infertur si petatur reuocari ꝛ non reuocatur. Et secundum predicta videtur intelligendum id qđ dicit do. Ant. de but. videlicet ꝙ si fiat actus a iudice qui non habet vim sententie: qꝛ ille actus non transit in rem iudi. poterit etiam post decẽ dies appellari: qꝛ intelligo si petatur reuocari ꝛ non reuocetur: alias non videtur qđ post decem dies possit appellari etiã a grauamine extraiudiciali: licet non transeat in rem iudicatam. j. de app. concertationi. lib. vj. ¶ Vltimo inquantũ litera hic in vers. ex parte. ponit formam excipiendi debet addi ꝙ excipiens etiã dicebat ꝙ nõ debebat trahi ad locum distantem vltra duas dietas. al's s̃m hec tẽpora non fuisset bona exceptio. per id qđ dicit glo. ij. sed hodie bene esset bona per ea que dixi super dicta gloss.

1 ☞ Date stari debet quando plures impetrant in eadem ecclesia vt sic primus impetrans solus recipiatur. ꝛ nu. 3.
2 Nomini collectiuo significanti vniuersitatem congruit singularis numerus si est numeri singularis.
4 Capitulum an possit excommunicari.
5 Suspensus an possit iterum suspendi ꝛ excommunicari. ꝛ nu. 8.
6 Simile non est idem.
7 Plures si impetrauerint in eadem ecclesia an sit locus preuentioni in data vel in presentatione.
8 Preoccupatio qualiter fiat.
9 Preuentioni quando sit locus.
10 Negligentia quando imputetur primo impetranti.
11 Opponere licet quandoqꝫ de iure tertij.
12 Excommunicari an possit capitulum.
13 Excommunicati an possint aliquẽ recipere in canonicũ. ꝛ nu. 5.
14 Clausula nõ obstante si pro alio scripserimus quid in rescriptis pape operetur.

Capitulum. Si plures † impetrant in eadẽ ecclesia stadũ est date vt sic primus impetrans solus recipiatur. h. di. Et sunt due partes principales. Nam in prima ponitur facti narratio perplexitatẽ continens. Secundo diffinitionis cõmissio illã tollẽs. secunda ibi. ꝙ circa. Prima facit tria. Nam primo narrat monitorias ꝛ preceptorias primi. Secundo executorias secundi cum suo processu facto post appellationẽ. Tertio executorias primi. ꝛ executorum processum. Secunda ibi. b. clericus. Tertia ibi: ac dictus secunda principalis mandat tria. quia primo mandat primũ recipi. Secundo sententias relaxari. Et tertio secũdo imponi silentium. secunda ibi prefata. tertia ibi alteri. ¶ † No. ꝙ nomini collectiuo[a] significanti vniuersitatẽ congruit numerus singularis si est numeri singularis quãdoqꝫ datur etiã ei pluralis numerus ratione significati cum plures significat. vt ptꝫ. j. de elec. bone. ij. ibi. capitulũ citari fecerũt. ꝛ facit. j. de renũ. in. c. fi. ꝛ vtroqꝫ casu est bona grãmatica Priscianũ. Nam congrue in singulari dicit̃ populus currit. ꝛ etiã populus currunt. ꝛ sic nõ vitiabit̃ rescriptum si tali nomini collectiuo singularis numeri fuerit datus pluralis ex quo etiã censet̃ tunc esse bona grãmatica. facit quod legitur ꝛ no. s̃. eo. ad audientiam. ¶ No. ꝙ secundũ stilũ curie olim tria paria literarũ dabant̃ per papã quãdo scribebatur pro aliquo beneficiando. nam dabantur monitorie: preceptorie: ꝛ executorie. Interdum vero dabant̃ solũ executorie. vt hic patet hodie cõiter ab ipso initio dãtur executorie. facit qđ habetur in cle. vna. de conces. preben. ꝛ. j. eo. ex insinuatione. ¶ No. ꝙ vbi duo impetrãt sup cõsimili beneficio in eadẽ ecclesia nõ vident̃ valere secũde litere nõ faciẽtes mentionẽ de primis. vt hic videt̃ colligi iuncto fi. de quo plene. j. eo. mandatũ. et in. c. penul. de rescrip. in. vj. ¶ † No. ꝙ prior in data debet preferri secundũ verũ intellectũ. ꝛ ita patet hodie. j. eo. tibi qui. lib. vj. et j. de preben. c. eum cui. al's si cui. eo. lib. ¶ † No. arg. ꝙ capitulũ posset excõmunicari: sꝫ de hoc dicendũ vt in. c. romana. §. in vniuersitatem. de sen. excõ. lib. vj. ¶ † No. ꝙ suspensus põt iterũ suspendi ꝛ etiam excõmunicari. de quo hic in gl. ꝛ. j. de iudeis. in. c. ita quorũdam. ¶ Not. ꝙ excõmunicati videntur posse recipere quem in canonicum: qđ est verum quando receptio cõsistit in facto vt erat hic intelligendo ꝙ executores erant dati ad prouidẽdum ꝛ prouiderunt de canonicatu ꝛ de prebenda. ꝛ sic restabat sola receptio facti in canonicum. Secus si receptio consisteret in iure. vt. j.

iure.vt.j.de preben.pro illorum.cum ibi not.in gl.pe.z super ea. ¶No.q forma ecclesie est seruāda in absolutione a sententia cē sure.Quid autem si non fuerit seruata an aliquo casu valeat ab solutio recurrendū est ad no.per Jo.an.in.c.cum desideres.j.de sentē.excō.¶No.q in dubio nō videt esse intētionis pape vel le grauare eandē ecclesiā pro duabus.z ideo priore in data obti nente secundus videt repelli:vt hic patet de quo tamen dicet.j. eo.mandatum.¶Ultimo no.q in ponderanda prioritate da te debent attēdi litere preceptorie z monitorie:nō autē executo rie.z sic primus dicit esse in data si prius impetrauit monitorias z preceptorias:lz alter prius impetrauit executorias q ipse q im petrauit monitorias impetrauit suas executorias. ¶†Jn glo.j.

6 ibi:nihil est idem zc.z pro hoc q illud qd est simile nō sit idē.be ne facit glo.in.l.cum verna.ff.depo.z ad hoc sepe allegat gl.illa

a z ista.vcz q nullum simile est idem.[a] Et no.q gl.ista fuit facta ti more contrarij:qz videbatur q debebant prime litere preualere. vt.j.de offi.deleg.ex parte.sed gl.voluit dicere q ibi sit impetra tio super eodem beneficio:hic super diuersis.per id qd dicit lite ra consimili.z si dicatur si facta est impetratio super diuersis be neficijs quare non prouidetur vtriqz.dic q ratio est:qz non vide tur esse intentionis pape grauare ecclesiam de duobus benefi

7 cijs.j.eo.c.mandatum.¶†Jn gl.ij.in fi.z sic videtur velle gl.q hic attendi debet presentatio.z sic qui prius presentauerit.quod tamen non est verum.vt.j.tangetur cum gl.in ver.ad eos prius. Et no.bene ex gl.qz videtur velle q ambe litere valeant ab ipso initio:sed locus sit preuentioni in presentando.de secundo tan getur in gl.proxi.alleg.de primo vero an litere secunde a princi pio sint valide fuerunt opi.Nam aliqui volunt dicere q a prin cipio sunt valide:sed veniant elidēde per exceptionem si primus recipiatur.Alij vero dixerunt q a principio sunt nulle ipse secū de si in eis nō sit apposita clausula non obstante q pro alijs scri pserimus.Jnn.z Compo.tenent primam opi.z illā sequit etiā hic do.Car.flo.pro qua facit etiam tex.non diuinando in.c.tibi qui.j.eod.in.vj.nam si essent a principio nulle non possent ex ne gligētia primi in data assumere vires.per id qd habetur de reg. iur.non firmatur.in.vj.cuius contrarium ibi videtur dici.z pro hoc:qz litere scde videntur inualidari ratione grauaminis.vt.j. eo.mandatum.z ideo si cesset grauamen:qz ecclesia non graue tur in effectu nisi pro vno.videtur q tunc debeant valere ex quo ratione grauaminis.z non ratione surreptionis videntur inuali dari.sed Lau.z Host.dicunt secūdas literas esse nullas ratione surreptionis si in secundis non est clausula non obstante q pro alio scripserimus.z fm istam opi.deberet intelligi.c.tibi qui.qd ibi in literis secundis fuerat dicta clausula apposita.hoc tamen videtur esse quedam diuinatio ad illum tex.do.Ant.de but.con cor.opi.z dicit primam esse veram quando litere prime nōdum erant presentate tempore quo quis impetrauit secundas:qz tūc impetrans secundas non peccauit in surreptione ex quo proba biliter ignorauit primas impetratas.z tunc solum inualidantur ratione grauaminis.secus si erāt iam presentate:qz tunc fuit im putandum secundo presentanti:quare non inuestigauit.z qua re non expressit pape de alijs literis impetratis.ideo tunc vitian tur ratione surreptionis.secus in casu precedenti.argu.j.eo.gra tia.lib.vj.Sed aduerte qz contra istam opinionem fortiter facit arg.c.constitutus.s.eo.vbi etiam probabilis ignorantia nō ex cusat a vitio surreptionis.¶Jtem qz papa facilius concederet literas secundo si sciret se scripsisse pro primo:ergo indistincte vi dentur ratione surreptionis vitiari.arg.s.eo.postulasti.vnde de

8 hoc dic vt dicetur.j.eo.mandatum.¶†Jn gl.suspensionis ibi potest excommunicari.z si dicas quid operabitur secunda excō municatio vel secunda suspensio.dic qd operabitur.qz multipli cat vinculum.ideo necessaria erit absolutio de vtroqz vinculo: nec sufficiat illam fieri ab altero tantum vt not.in.c.ita quorun dam.hic alleg.z in.c.engeltrudam.z.j.de senten.excom.in.c.cuz

9 pro causa.¶†Jn gl.ad eos prius.ibi:sed neuter ad sententiam venit.dic quod iura.s.allega.loquuntur in diuersis casibus.et de hoc qualiter fiat preoccupatio tangit Joā.an.in.c.si duo.de procura.in.vj.z Bar.in.l.si pluribus.ff.de leg.j.cuius dicta etiā hic refert do.Ant.de but.z ibi in effectu concludit quod si agi tur de preoccupatione ordinis iudiciarij fit per libelli obla.l.qui prior.ff.de iudic.Jnterdum vero agitur de preoccupatione offi cij procuratoris.z tunc fit per contestationem lit.vt in.c.non in iuste.alleg.in gl.j.de procur.c.si duo.in.vj.Jnterdum vero agi tur de preoccupatione iuris debiti.z tunc aut petitur idem: aut diuersa si petitur idem.z ex eadem causa per plures:vt contingit in duobus reis stipulandi preoccupatio fit per contestationem. l.ex duobus.ff.de duobus reis.Si autem petitur ex diuersa cau sa:vt qz quilibet dicit rem que petitur esse suam: tunc cum cause sunt incompassibiles:qz duo non possunt esse domini insolidum eiusdem rei ille preoccupabit qui prius veniet ad sententiam.l.is a quo.ff.de rei vendi.Si autem essent cause compassibiles: tunc si habent originem eodem tempore preoccupatio fit per conte stationem.d.l.si pluribus.z ibi patet exemplum.Si vero diuer so tempore haberent totum: tunc preferri debebit causa prius originata.l.in operis.ff.loca.z ibi etiam patet exemplum huius dicti.Si autem plures pretendant diuersum debitum agendo contra eundē vt in actione noxali z in actione de peculio.z tunc preoccupare dicitur qui prius venit ad sententiam.vt dicit glo. z hec procedunt in alijs quam in literis ad beneficia.Jn illis au tem dic quod ille prefertur qui preuenit alium in impetrando:z sic in data non autem in presentando:licet gl.aliter senserit z ex ponit literam hic dum dicit prius idest primum mandatum.et sic nominaliter intelligitur dictio prius z non aduerbialiter.se cundum Jo.an.vel secundum do.Car.flo.etiam aduerbialiter potest intelligi si intelligamus prius reportauit scilicet de curia. ¶Jn ea.glo.ibi.sed illa decretalis hic videtur glo.ponere secū dam solutionem ad decretalem ex parte:que tamen non videtur bona:quia diuinat.precedens etiam non videtur bona:quia in ducit correctionem que est euitanda.vt.j.de elec.cum expediat. in.vj.z ideo glo.dedit tertiam in versi.alij dicunt videlicet quod hic debeat attendi prioritas date z non prioritas in presentatio ne.z ista opinio communiter tenetur.Et hoc satis sonat litera: quia calimachus qui fuit primus impetrans impetrauit literas ad lites a capitulo.sed Bernar.qui fuit secundus impetrans im petrauit contra illos:vt patet ex litera.Et ideo cum litera dicat quod recipi debeat qui ad eos prius mandatum reportauit.z sic videtur loqui de calimacho.z sic de primo impetrante.Et ista opinio etiam hodie est approbata in.c.tibi qui.j.eo.in.vj.z in.c. eum cui.de preben.eo.lib.in quibus patet quod inspicitur tem pus date.z non ipsius presentationis.Et not.quod gl.hic vide tur velle quod si primus non prosequitur ius suum ex negligen tia vel dolo:tunc secundus potest ipsum preuenire.Sed vbi non est in negligentia vel dolo:tunc secundus presentādo prius nō dicetur preuenisse ipsum primū.secus videtur velle glos.si prius presentasset suas literas.z prius fuisset receptus.Sed certe istud non est verum:quia etiam tunc non preferretur primo in data.

10 vt est text.in.d.c.tibi qui.¶†Jtem aduerte quia iuxta predicta est dubium quando dicatur primus impetrans esse in negligen tia.Quidam dicunt per lapsum anni per ea que habentur.s.eo. plerūqz.sed certe ibi loquitur in literis contentiosis.vnde Hosti. dicit quod etiam post annum admittetur primus si veniat re in tegra:vt quia nondum sit prouisum secundo.al's secus.facit qd habetur.j.eod.tibi qui.in.vj.Jo.an.hic dicit quod hoc tempus tunc erit arbitrarium quando dicatur esse in negligentia.z sic il lud relinquetur ad arbitrium iudicis.z ita nota.j.de prebend.si clericus.lib.vj.in.v.gloss.a quo dicto dicit se non recedere per ea que habentur in cle.vna.ad fi.de concess.preben.quia illa loqui tur in casu diuerso.vt ibi notatur per glo. ¶Sed aduerte quia glo.vj.in.d.c.si clericus.videtur velle quod demum noceat negli gentia si prebenda sit alteri collata.z sic videtur voluisse glo.illa quod iudex debeat arbitrari negligentiam non debere nocere ni si quando fuisset collata post tempus negligentie arbitrio iudi cis considerandi.¶Sed aduerte qz contra illam glo.facit.c.tibi qui.j.eo.in.vj.vbi videtur quod etiam si non sit alteri collata pre benda preferri debeat secundus si primus fuit negligens.Lap. in.d.c.tibi qui.dum allegaret illud.c.contra gloss.d.c.si clericus. dicit Joan.and.respondisse quod illud.c.tibi qui.debet intelligi quando post negligentiam deuentum est ad collationem alteri factam:vel quando quis fuit receptus in canonicum autoritate apostolica:vel ei collatus canonicatus per papam:quia tunc di cit quod non poterit preueniri anteqz sit facta collatio alteri:sed vbi primo impetranti non est collatus canonicatus:nec est rece ptus in canonicum autoritate pape tunc propter negligentiam preferretur secundus etiam anteqz sit deuentum ad collationem prebende.z istud etiam videtur sequi do.Ant.de but.dicens q quando est expectans autoritate apostolica primus z non est re ceptus in canonicum:per secundum expectantē autoritate apo stolica poterit preueniri post negligentiam:etiam anteqz fiat col latio:sed per expectantem autoritate capituli non preueniet per negligentiam ipsius primi:nisi deuentum fuerit ad collationem z sic intelligit.c.si clericus.sed in casu prece.loquatur.c.tibi qui. Sed certe licet Joan.an.z do.Anto.de but.videantur velle qd quando quis est receptus autoritate apostolica quod tunc non possit preueniri per negligentiam nisi deueniatur ad collationē hoc videtur contra.d.c.tibi qui.referendo finem ad omnia supe riora.vbi patet qd etiam posuerat casum quando primus expe ctans fuit receptus in canonicum.z dicitur quod debet preferri in prebenda vacante secundo impetrāte z prius recepto:nisi ipsi impetranti primo possit dolus aut notabilis negligentia impu tari.z ideo Lap.per illum tex.tenet indistincte quod post tēpus

[a] ¶Nullū simile est idē cū sue si mili.de hoc.d. Fely.hic [illegible] col.ver.nullū simile.

negligentie est arbitrandum arbitrio iudicis dūmodo negligentia sit notabilis poterit preueniri etiam anteq̄ sit facta collatio: posset tamen forte defendi dictum Joā. An. ⁊ dictum do. Anto. de Butr. quia potest dici q̄ dictum Lapi procedat quando secundus qui prius presentauit secūdo fuit receptus. ⁊ ita loquitur ibi: sed vbi secundus solū prius presentasset. ⁊ non prius fuit receptus tunc posset procedere: quia requiratur: tunc qd deuentum fuerit ad collationem. Et sic saluetur opi. Jo. An. ⁊ domi. Ant. de But. ¶ Aduerte tamen quia lapus tenendo opi. quā dixi post eum respondebat ad. c. si clericus. qd ibi non debet sumi argumentum a contrario sensu: q2 esset contra. d. c. tibi qui. et sic non procedit id qd dixi in glo. vj. secundum eum. Respondet etiam ad. c. si tibi absenti. qd ibi loquitur quando fuit facta collatio per quam consueuit conferri ius in re. ⁊ ideo in casu huius capituli non preiudicatur absenti cui facta fuit collatio per negligentiam nisi deuentum sit ad collationem alteri factā: vt ibi habetur: sed certe gl. d. c. si clericus. videtur posse sustētari in casibus de quibus. s. dixi. ¶ In gl. penul. in fi. q2 hoc dixerit gl. ista que fuit additio. vt patet ex his que tanguntur in gl. seq. ¶ In gl. fi. ibi. nondum competeret: sed certe hec solutio non est bona: q2 si in literis non apponatur clausula nisi de mandato nostro ⁊c. vt. s. in gl. tamen tacite videtur intelligi. vt. j. eo. c. mandatum. Item licet nondum receperint primum: tamen verisimiliter poterant dubitare ne cogerentur prouidere ipsi primo: seu recipere ipsum primum. ⁊ ideo stante hoc dubio non debuerunt compelli prouidere secundo. ⁊ appellatio videtur fuisse iusta tāq̄ facta ex causa verisimili propter futurum: vel simile grauamen. j. de appella. c. bone. ideo tene sequentem solutionem. ⁊ sic verbum relaxemus stat improprie respectu sententiarum latarū post appellationem: sed proprie respectu sententiarum latarum pro calumnacho: tamen ante illas non fuerit appellatum. ⁊ licet glo. dicat q̄ in dubio non debet intelligi de absolutione ad cautelam si hoc non exprimitur: illud est verum: nisi ratio contrarietatis vitande aliud inducat cum expediat iura iuribus concordare. de elect. cum expediat. libr. vj. tene tamen menti glo. qd in dubio vbi fit mentio de absolutione: intelligitur de absolutione ppria ⁊ non de illa que fit ad cautelam. Et vt dicit glo. hic. ⁊ etiam in gloss. penul. si hoc solum intelligeretur de sententijs latis pro calimacho litera fuisset plana. ¶ Sed aduerte inquantum glo. dicit qd si capitulum contra secundum presentantem appellauit tenet appellatio ex eo quia ei debent prouidere qui primo impetrauit: videtur contra illud facere: q2 capitulum nō videtur posse se defendere ex persona primi quam impugnat. per id qd habetur. j. de censi. cum olim. ⁊ de reg. iur. cum ex eo. libr. vj. sed soluit Inno. qd hic non datur capitulo exceptio ex persona primi quam impugnat: sed ex maleficio secundi qui tacuit primas literas vel secūdum eum ista exceptio est odiosa. ⁊ ideo ex alieno facto cōpetit. vel fm Compo. istud contingit propter dubium litis euentū qd iuuetur capitulū ex persona primi contra secundum: ne al's si contra primū succūbat grauetur etiam pro secundo. ar. l. iiij. j. respon. ff. de excu. tu. ⁊ facit qd habetur in cle. si duob9. ver. si vero. vt lit. pen. vel pōt dici fm do. Ant. qd licet ex facto qd qs impugnat contra eundem non possit se iuuare. ⁊ ita loquuntur contrarie: tamen ex facto qd quis impugnat contra vnum contra alium tertium bene poterit se fundare: q2 potest quis in diuersis instantijs. ⁊ contra diuersos poteit etiam quis vti vijs cōtrarijs. l. papinianus. §. sed nec impuberis. ff. de inoffic. testa. Et hec

11 etiam videtur in se bona solutio. ¶ † Et ex predictis videtur qd interdum licitum est opponere de iure tertij. de quo per legistas in. l. cum seruum. C. de ser. fugi. vbi per Cy. ⁊ per Bar. in. l. j. ff. de excep. rei iudi. ⁊ remittit etiam do. Car. flo. ad no. j. eo. mandatū. Et no. etiam q̄ verbum relaxetis est verbum priuatiuum. ⁊ sic videtur presupponere habitum cum priuatio presupponit habitū j. de despon. impu. ad dissoluendum. ⁊. l. decem. ff. de ver. ob. ⁊ sic litera videtur innuere q̄ sententie censure hic late valuerunt: sed de hoc dicendum vt dictum est superius. Nam verba priuatiua sui natura presupponūt habitum. vt patet ex his que dicta sunt s. ¶ Extra gl. est sciendum q̄ Jo. An. hic tractat de ista dictio

8 ne capitulum [a] quam dicit habere varias significationes de quibus dat versum. ⁊ sic. Distinguit: minuit: locat: ⁊ collatio fertur. fm primum modum prout distinguit dicimus ⁊ allegamus capitula huius libri. iuxta scdm est diminutiuum capitis ⁊ sonat idest paruum caput. Iuxta tertium sumitur pro loco. j. de elect. in causis. Ibi fores ideit portas capituli. Iuxta quartum sumitur pro congregatione. vt hic. ⁊ alio nomine dicit conuent9. s. e. edoceri. ⁊ licet aliqui dicant conuentū esse religiosorum. ⁊ sic esse secularium clericorum: tamen quandoq3 etiam religiosorum appellatur capitulum. j. de transac. contingit. ⁊. j. de preben. nisi essent. ⁊ ibi per Jo. An. secūdo tractat an collectiuo singulari possit dari verbum vel nomē pluralis numeri. de quo dic vt dixi in

a ¶ Capitulum hoc vbū quot modis accipiatur. Adde do. Car. in cle. j. de regu. i pri. q. ⁊.

notabi. licet ipse hic instet. ⁊ Jo. Cal. ⁊ etiam do. Ant. de But.

12 ¶ † Tertio potest opponi q̄ non potuerit capitulū excōicari. vt j. de sen. exco. romana. §. in vniuersitatē. lib. vj. Sol. q̄ hic non dicitur capitulū excōicarū fuisse: sed q̄ in eosdem scilicet de capitulo fuit lata excōicatio. Uel hic loquitur secundū simplicitatē iuris antiqui. facit. j. de except. significauerunt hodie secus vt ibi. Ista non videtur bona: q2 sapit corruptionē vnde potest ⁊ tertio dici q̄ sententia excōmunicationis nō debet ferri in capitulum: vt ibi: tamē lata tenet. ⁊ ita loquatur hic. prima solutio placet Jo. An. vltimā opinionem videtur tenere do. Ant. de Bu. quam etiam videtur tenere gl. in. §. vniuersitatem. ⁊ concludit q̄ si constat q̄ quis vult excommunicare capitulū vt capitulū non tenebit excommunicatio: q2 capitulum est persona ficta ⁊ representata a iure. vt plene no. per Jo. An. in. d. §. vniuersitatem. facit. l. mortuo. cum ibi no. ff. de fideiusso. ⁊ sic caret etiam suo vigore. ⁊ ideo non potest ligari per excommunicationem. Si autē cōstat qd excōmunicando capitulum vellet excōmunicare quemlibet de capitulo: tunc tenebit excōmunicatio. facit quod habetur in. c. si sententia. de sentē. excō. in. vj. In dubio autem vt res potius valeat q̄ pareat. argu. in. c. abbate. j. de verbo. signi. si excōmunicatur capitulum videntur excōmunicari singuli de capitulo. facit quod habetur in. d. c. si sententia. ⁊ ideo tenebit excōmu-

13 nicatio licet taliter ferri non debuerit. ¶ † Quarto q2 hic innuitur qd excōmunicati possint quem recipere in canonicum potest opponi de. c. postulasti. j. de cleri. excō. mi. sed dic vt dixi in no. et no. per Jo. And. in. c. pro illorum. in glo. penulti. j. de prebend. ¶ Quarto potest queri: quia hic dicitur qd prefertur qui prius mandatum apostolicum reportauit: nunquid hoc precedat etiā si fuerit mandatum monitorium: licet alter habuerit prius executorias q̄ habuit ille qui impetrauit monitorias. dicit Cōpo. sic fuisse obtentum in ecclesia modiceñ. in qua fuit prelatus habens prius monitorias. secundo qui prius habebat executorias q̄ primus non faciendo mentionem de alterius monitorijs que precesserant. ⁊ sic fuit litera executoria surreptitia. Et subdit Cō

14 post. † qd licet in executoria secundi esset clausula non obstante si pro alio scripserimus: non tamen intelligitur papa scribere capitulo super prima prebenda vacatura super quam iam monuerat capitulum pro alio. Nam talis clausula non impedit primū nisi etiam sit adiecta clausula anteferri. Sed contra predicta facit. s. eo. constitutus. vbi monitorie non videntur prestare impedimentum: sed dic vt ibi plene fuit dictum. Et per predicta dicit Compo. qd si primo fuit receptus habens executorias. ⁊ secūdo fuisset receptus habens prius monitorias qd tūc in prima prebenda: vel post vacante preferretur primus: intellige in data: ⁊ sic qui prius habuit monitorias. ⁊ fingetur primo receptus. Sz si prebenda ante receptionem ipsius primi esset collata secundo recepto valeret ipsius collatio fm Compo. qd est intelligendum secundū determinationē que hodie habet. j. eo. ti. tibi qui. lib. vj.

1 Constitutio trahi potest ad preterita quando hoc exprimit.
2 Pensio ⁊ beneficium quomodo differant.
3 Surreptio in beneficialibus an vitiet ipso iure.
4 Renuntiatio literarum cum pacto consequendi pensionem vel aliud beneficium ex causa compositionis est licita.
5 Pensiones si fiant in fraudem sunt prohibite.
6 Exceptio dilatoria potest opponi in causa appellationis si ex ignorantia fuerit omissa in causa principali.
7 Litere ad lites si sint surreptitie regulariter sunt valide secus in literis ad beneficia.
8 Processus factus per literas surreptitias an valeat.
9 Exceptio surreptionis quando possit obijci.
10 Gratia pape an possit probari sine literis ⁊ an expiret per mortem pape si litere nondum erant confecte super gratia.
11 Sententia que non transiuit in rem iudicatam quo remedio retractabitur.

Ad audientiam.

Si habens literas pape ad beneficiū eis renūtiauit pter annuā pensionē non valent litere ad bñficiū quas postea hoc tacito impetrauit. h. d. Et in prima facti narratio. Scdo prouisio. scda ibi: fraternitati.

1 ¶ † No. j. q̄ cōstitutio trahitur etiā ad pterita qn hoc exprimit. de quo in. c. fi. s. ti. j. hic tn̄ ad defectū futurorū respicit preteritū:

2 vt pz ex litera. ¶ † No. arg. pro ⁊ cōtra differentiā esse inter pensionē ⁊ beneficiū: tn̄ fm do. Car. flo. pprie sunt diuersa qn pēsio cōstituit p capitulū de bonis cōibus alicui impetranti. nam nō h3 tūc cōuenientiā cū beneficio ecclesiastico. p id qd habet in. c. j. j. vt eccle. benefi. ⁊ per id qd no. ⁊ dictū fuit. s. eo. in. c. postulasti. ¶ No. q̄ factū p literas surreptitias in beneficialibus videt esse ipso iure nullū. ⁊ sic videt hic casus quod surreptio in beneficialibus vitiet ipso iure. facit. s. eo. constitutus. ⁊. c. ad aures. de quo hic in glo. magna. ⁊ per Host. s. eo. dilectus. ⁊ per Inno. in. d. c. constitutus

constitutus.z.c.ad aures.z per Compost.in.c.precedēti. ¶ No. sicut est necesse facere mentionem de beneficio ex vi primarū literarū obtētoꝝ:ita etiā necesse est facere mentionē de pensione vigore literarū obtēta.

4 ¶ †Ultimo potes notare ꝙ licita videtur renuntiatio literarū cū pacto consequēdi pensionē:vel aliud beneficiū ex causa cōpositionis.de quo dicendum vt tangit in gl.ij.z super eadē.

5 ¶ †In gl.j.ª in fi.dic ꝙ si pensiones fiant in fraudē [a] sunt prohibite.vt dixit glo.secus si nō fierent in fraudē:puta vt si capitulū de bonis cōmunibꝰ sine preiudicio alterius tertij fecit vel constituit pensionē.Nam tunc illa esset licita.z sic pōt intelligi hic.facit.j.de preben.in.c.ꝙuis.in.vj. ¶ In gl.ij.ibi licite deducuntur no.bene ꝙ non est simonia si deducitur in pactum id qd alias de iure erat fiendum.de quo in.c.significasti.j.de ele.z.j.de preben.significatum.z.c.relatum.z aliquid etiam dictum fuit.s.ti.j.cū omnes.z per glo.etiā z Archi.viij.q.iij.in summa. ¶ In ea.gl.ibi nullum ius spirituale.Sed certe licet per literas non consequatur quis ius ad ius spirituale.vt no.in.c.veniens.j.de renūtia.Et ideo videt ꝙ si ex pacto pensio consistens in tēporalitate data fuerit vt renuntietur literis fuerit simonia.secus si sine pacto interuenientibus communibus amicis quis pure z simpliciter renuntiet z capitulum sibi postea prouideat de pēsione:quia tūc nō est simonia.ſm Hosti. ¶ Aduerte tamen quātū ad intellectum ꝙ siue fuerit simonia:siue nō procedit litera:quia non valebūt secunde litere:nisi faciant mentionem de primis vt de pensione habita propter illas.per istum tex.z dicit Jo.an.ꝙ nō sufficeret facere mentionem de primis z de pensione habita propter illas.per istum tex.z dicit Jo.an.ꝙ non sufficeret facere mentionē de ipsius literis inualidis ratione denūtiationis ex eo:qz non debet esse melioris conditionis delinquens ꝙ non delinquens.vt.j.de preben.eū qui.in.vj.z etiam qz pensio succedat z surrogatur loco beneficij.facit.j.vt lit.pen.ecclesia.ideo de illa debet fieri mentio sicut de beneficio. ¶ In glo.fi.Ista glo.facit plura.nam primo querit z arguit ad partem affirmatiuā ꝙ litere non valeant.Secūdo arguit ad aliam.Tertio ponit opi.Jo.Quarto opinionem suā.Ultimo ponit opinionem ꝙ distinguatur inter literas ad beneficia z literas ad lites.secunda ibi.econtra.Tertia ibi:circa istū.Quarta ibi:tu dicas.Quinta ibi:vel potest dici. ¶ In ea.gl.ibi etiā altera parte absente supple videtur posse pronuntiari super surreptione. ¶ In ea.glo.ibi.in quibus agitur de falso videtur equiparare gl.literas impetratas per falsi suggestionem.z sic surreptitie literis falsis:sed re vera non est bona comparatio.vt patet ex not.per Inno.s.eo.super literis. ¶ In ea.glo.ibi.§.prime legis.ibi dicitur ꝙ si aliquis agit contra patrem actione de peculio ex cōtractu filij qui putabat mortuus iā lapsu anni si fuerit repulsus propter lapsum anni si postea reperiatur eum viuere cōtra talem sententiam si iterato agat z de illa excipiatur poterit replicari. ¶ In ea.glo.ibi.non ex falsis.z hoc intellige.vt no.in.l.fi.C.de peti.here.z in.d.l.cū ex falsis. ¶ In ea.ibi:licet testamentū sit falsum:melius dixisset falso rumore prolato factū:qz testator putauit mortuum esse heredez quē volebat instituere. ¶ In ea.gl.ibi:se ignorasse.z sic a cōtrario videtur velle gl.ꝙ si sciuerit exceptionē sibi cōpetere in causa principali nō poterit illam obijcere in causa appellationis ex quo scienter illā amisit in principali.z hoc dicit do.Ant.de but.esse notandū pro limitatione eius qd cōiter dicitur.vcȝ ꝙ nō oppositū in principali opponā in appellatione.iuxta.l.per hāc.C.de tēpo.appel.z iuxta no.in.c.fraternitatis.j.de testi.qz illud habet locū nisi sciēter sit facta omissio.sed certe de iure contrarium videt verius per.d.l.per hāc.que indistincte loquitur:lȝ forte tūc posset haberi consideratio an teneatur ad expensas ille qui scienter omisit.ſm ea que habētur in simili in decretali exceptionē.j.de excep.

6 ¶ †No.etiam ex gl.ista ꝙ exceptio dilatoria potest opponi in causa appellationis si ex ignorantia fuerit omissa in causa principali:qd credo verū si ex errore facti sit facta omissio per no.per glo.in.l.error.C.de iur.z fac.igno.secus videt si ex errore iuris per.l.nō fatetur.ff.de confes.

7 ¶ †In ea.glo.ibi:vel pōt dici [b] hec vera.z cōiter teneturᵇ vt sit differentia inter literas ad lites,z literas ad beneficia.vnde cōclude ꝙ litere ad lites licet sint surreptitie regulariter sunt valide:sed potest obijci exceptio fallit in casu.c.j.j.eo.in.vj.vbi sunt nulle ipso iure. Item fallit ſm Inn.z do.Ant.de but.qñ litere essent obreptitie.vt dixi in.c.cū dilecta.s.eo.lȝ hoc nō placet.per ea que ibi dixi. ¶ Itē fallit qñ date essent a nō habente potestatem.vt.j.de offi.vica.in.c.sua z sic pōt intelligi opi.Jo.dū dixit vel si p literas nulla datur iurisditio zc.licet nō declarauerit quando illud sit.nam potest intelligi in casu predicto:si aūt litere essent funditus false:tūc clarum qd sunt nulle.vt no.Inno.s.eo.super literis.z ibi dictum fuit.Et p predicta patet ꝙ regulariter valent litere ad lites:licet surreptitie:z similiter processus qui fieret p eas qd intellige nisi obijciat exceptio.z si nō admittatur appelletur:qz tunc processus postea nō valeret velut factus post appellationē legitimā.vt.j.de app.nō solū.lib.vj.z de sen.excō.licet eo.lib.z dictū fuit.s.eo.ceterū. Si aūt solū opposita esset exceptio z nō esset appellatum:tūc iudex procedendo ad vlteriora videtur exceptionē reijcere.vt.j.de appel.ex parte.ij.z ideo valeret processus.z hoc in literis ad lites. ¶ In literis vero ad beneficia si sunt serreptitie dic ꝙ sunt ipso iure nulle:vt hic patet.z.s.eo.cōstitutus.z.c.ad aures.z in illis etiā per Inno.z.s.e.sup literis.Idem dicas si litere surreptitie sint imperrate super priuilegijs vel dispensationibus ꝙ sunt ipso iure nulle.de.fi.presby.c.ij.in.vj.z no.Inno.s.eo.super literis.

8 † Si vero queraꝫ an processus factus per literas surreptitias valeat.dic ꝙ si fit per literas ad lites valet nisi obijciat exceptio z appelletur.vt s.dixi.fallit in.c.j.j.eo.in.vj.vbi est pcessus etiā nullus nedū litere contētiose in casu illo.z intellige ꝙ regulariter valet processus q fit per literas surreptitias ad lites etiam si sint litere ad lites concesse super beneficijs:seu sup q̄stione beneficiali vt si sint concesse super lite vertēte inter duos super beneficio.Nam eadē ratio est in illis que in alijs.z per consequens idem ius.s.ti.j.translato. Si vero processus fit per literas beneficiales z ipsarū vigore:puta per executores illarū.tūc conclude vt etiā voluit hic Compost.z Jo.an.ꝙ si processus fit sine cause cognitione forte per executorē qui assumit partem meri executoris:qd facere pōt.ſm no.per glo.in cle.j.de offi.dele.z per Inno.in.c.fi.j.de presump.tunc processus erit nullus sicut z ipse litere vt.s.eo.constitutus.qz si nō tenet principale:nec etiā accessoriū.vt.j.de fi.instru.inter dilectos.§.ceterū. Si vero assumit partes iudicis.z sic cū cause cognitione procedit qd facere pōt.ſm no.p gl.in dicta cle.j.z per Inno.in.c.fi.j.de presum.z tūc tenebit processus si nō appelletur.j.de elec.cū dilecti.ad fi.Et sic videtur qd sentētia tūc transibit in rem iudicatā:qd intellige verū qñ vitiū sententie est per partes remissibile:vt quādo pronūtiaretur quē esse amouendū a beneficio.Nam tūc transit sententia in rē iudicatam ad preiudiciū eius contra quem fertur si non appellat.vt est glo.nota.in.c.j.j.de conces.preben.Imputet enī sibi tunc qui non appellauit:vt ibi no.Si autē vitium nō sit p partes remissibile:tūc dic ꝙ sentētia transit in rem iudicatā ad preiudiciū partis que nō appellat.per id qd habetur in.d.c.cū dilecto.nō tamē transibit ad preiudicium superioris quo minus ex officio possit ingrere de nō canonico.facit.j.de accu.ad petitionē.qnimo nec etiam transibit ad preiudiciuȝ partis quominus possit denuntiare.arg.eoꝝ que habentur in.c.queādmodū.j.de iureiur.z no.Inno.s.eo.ad aures.Et facit etiā qd ipse no.in.c.cum olim.j.de do.z contu.z de re iudi.cū bertoldus.Ad preiudicium autē tertij nō transit in rem iudicatam si veniat ratione priuati interesse z ignorauerat causam agi:als secus.per id quod not.j.de accu.de his.z in preallег.c.cū dilecti.ad fi.Sed si veniat ratione publici interesse tūc nocebit nisi doceatur de collusione:vel nisi veniat per viam denuntiationis.per id quod no.in.d.c.cum dilecti.ad fi.z.j.de elec.cupientes.§.ceterum.lib.vj.z quod dixi.s.quando executor assumit partem meri executoris non valere processum procedit regulariter.fallit si vitium fuisset purgabile per partes vt est videre in casu.c.constitutus.s.eo.Nam si fuit datus executor per literas surreptitias non facientes mentionem de numero ad compellendum capitulum vt aliquez recipiant.z ad mandatum executoris capitulum sciens ius z factum recipit illum cum non teneretur tenebit receptio:quia potest spontanee recipere.z ita dicit Inno.in.d.c.ad aures.s.eo.Si capitulum sciuit factum licet ius ignorauerit:secus si ignorasset ius z factum.et hoc sequitur hic do.Anto.de but.quando capitulum ignorauit ius z factum:vel etiam solum factum.Si vero ius ignorauit tūc dicit ꝙ videtur ꝙ etiam tunc nō preiudicetur capitulo:sicut etiā non prorogatur iurisditio si interuenit iuris error.l.si p errorem.ff.de iurisdi.om.iudi.cum ibi no. ¶ Sed aduerte quia cōtra predicta facit:quia licet ignorauit ius z factum videretur qd teneat receptio ex quo habebat potestatem capitulum:licet putasset se obligatum cum non esset.per.l.j.ff.de condi.inde.licet tunc esset [b] iusta causa agendi vt remoueretur receptus propter surreptionem quando interuenisset error facti.z istud de iure verius.tenetamen menti dictū Inno.z do.Anto.de but.

9 ¶ †Ex predictis patere potest quando possit obijci exceptio subreptionis:quia si est casus in quo subreptio habet reddere iudicium retro nullum potest quandocūqȝ opponi.per id quod legitur z no.in.c.in nostra.j.de procura.z in.l.licet.C.de procura.als debet in iudicio opponi.vt no.in.c.inter monasterium.j.de re iudi.z que sit ratio diuersitatis inter literas ad lites z literas ad beneficia colligi potest ex nota.per glo.in.c.j.ad fi.de lit.contest.in.vj.quia ratio est ex eo:quia litere ad beneficia tribuunt ius:sed litere ad lites tribuunt iudicem z non ius.z sic prime sunt maioris preiudicij.et ideo facilius inficiuntur.z pro hoc quia litere in beneficijs ſm Compo.s.eo.super literis.sunt loco tituli.z ideo si sunt surrepti-

a ¶ In glo.j.de materia pēsionū tractat hic valde ordinate do.Fel.in.ij.col.ver.de pensionū.impositione p sex nouas cōclusiōes.

b ¶ Cōiter tenetur.vide hic p do.Fel.in.xij.col.versi.litere ad lites. vbi valde bene tractat.

tie: & sic vitiose non conferunt titulum: quia non potest beneficiū ecclesiasticum sine canonica institutione possideri. j. c. j. de regu. iur. Arch. vero in. d. c. j. de lit. contest. in. vj. dicit dictum Cōpost. intelligendum esse q̄ litere sunt titulus beneficij remotus: sz col latio est titulus proximus beneficij. j. de conces. preben. c. si. li. vj. vbi autem in literis non est facta collatio: sed per illas est facien da tunc litere habentur loco tituli fm Archi. ibi. & per do. Car. floren. de quo etiam per do. Ant. Joan. cal. & do. Ant. de bu. in c. seq. veritas tamen esse videtur q̄ proprie loquendo litere non sunt titulus: sed probatio tituli quando in literis facta est colla tio: si autem in literis non est facta collatio: sed datur mādatum vt fiat: tunc etiam litere non sunt titulus: sed sunt probatio pote statis vel mandati dati super beneficio conferendo. facit q̄ ha

10 betur in. l. contrahitur. ff. de pig. † An autem gratia pape possit probari sine literis. & an expiret per mortem pape si nondum li tere erant cōfecte super gratia recurrendum est ad nota. per Jo. an. in proemio. vj. in verbo transmisimus. & facit quod not. glo.

11 in. c. j. de censi. in. vj. ℭ † Ultimo quo remedio sententia que non transiuit in rem iudicatam retractetur. dic q̄ per viam annulli tatis implorando officium iudicis per ea que tanguntur per gl. in. c. ex parte. de resti. spo. & facit etiam quod no. per glo. xxxv. q. ix. in summa. & j. de resti. in integ. ex literis. ibi tamen videtur q̄ sit necessaria restitutio in integrum: sed dic illud verum quando vellet reintegrari ad instantiam. vt ibi not. alias non est necessa ria restitutio.

1 Negatio preposita signo vniuersali facit equipollere suo con tradictorio postposita vero contrario.
2 Plura beneficia de iure nemo debet habere.
3 Receptus in vna ecclesia videtur renunciare iuri q̄ habet vt re cipiatur in alia ecclesia. & nu. 9.
4 Molestare & impetere differunt.
5 Litere impetrate ad beneficium debent facere mentionem de beneficio q̄ habet impetrans tempore impetrationis.
6 Plurium literarum impetratio ab eodem ad plura beneficia eo dem instanti an valeat.
7 Spoliatus beneficio si impetrat literas ad aliud beneficium an debebit facere mentionem de illo.
8 Beneficium quomodo cognoscetur q̄ sit ecclesiasticum.
10 Ecclesiam habens pacifice si recipit secundam cum lite propter quam impeditur ipsius possessionem habere non perdit primā.
11 Receptus per literas apostolicas non potest molestare aliam ec clesiam occasione aliarum literarum apostolicarum: sed an hoc ꝓcedat siue iste alie fuerint impetrate anteq̄ reciperetur in alia ecclesia siue post.
12 Clausula (non obstante q̄ alibi beneficiatus existat vel quod in alijs ecclesijs scripserimus pro eodem) non sufficit in secundis literis: sed debet dici in dictis literis non obstante q̄ per nostras literas in tali ecclesia sit receptus.
13 Qualitas primi beneficij an sit exprimenda quādo impetratur secundum.

ℭ In nr̄a. Super isto. c. pro oībus ad ditionibus vi de hic per do. Fel. qui ponit quadraginta correlaria de quibus sit faci enda mētio in impetratione literarum ad beneficia.

In nostra. a Hec decretalis potest dupli citer intelligi. Uno modo de his qui simul impetrāt binas literas. & istud amicatur prin cipio capituli. Secundo modo de his qui sunt rece pti per primas & impetrāt secūdas. & istud amicatur fini capituli. & fm vtrūq; intellectū hoc incēdit. Recept⁹ ꝑ literas apostolicas licet prebendā expectet ꝑ alias literas hoc supprimētes: in alia etiā recipi non debet. h. d. In prima facti narratio ex quo resul tat questio. Scđo ponit mandatū. Tertio illud determinat. Se cūda ibi: mādamus. Tertia ibi: nisi. Jo. tamē cal. & do. Car. flo. post eū tenēt scđm intellectū. & fm illū hoc intēdit. Suppssio iu ris ad rem vitiat rescriptū beneficiale. h. d. facit q̄ dicet cū glos.

1 ℭ † No. q̄ interdum dictio negatiua preponitur signo vniuer sali. & tunc equipollet suo contradictorio: si autem postponeretur: tunc equipollet suo contrario vt not. gl. in. l. legitimas. §. illegi

2 timis tutoribus. & etiam tangit hic Joan. cal. ℭ † No. ex tex. re gulam q̄ quis non potest de iure habere plura beneficia. de qua & casibus exceptis plene not. j. de elec. dudum. ij. ad fi. & aliquid in. c. gratia. j. eo. in. vj. per glos. & Joan. an per modernos in cle. gratie. eo. titu. dicit tamen hic Hos. q̄ cōsuetudo multum aduer satur de quo an de iure aliquid possit operari tangitur per glo. & doc. in. d. c. gratia. ℭ No. q̄ licet quis sit receptus in canonicū: nō tñ dicitur beneficiū ecclesiasticum assecutus. & sic demū dici tur cōsecutus beneficiū quādo cōsequitur prebendā. ℭ Not. ta men q̄ de tali receptione fienda est mentio in literis. & sic etiā de iure ad rem quinimo etiam debet fieri mentio de impetratione: licet nondum esset receptus. vt plene no. per Joā. and. in regula iuris ignorātia in mercu. de regu. iur. in. vj. ℭ Et not. q̄ attendi debet an quis sit cōsecutus vel speret cōsequi beneficiū ecclesia sticum. & sic a contrario secus si beneficiū sit temporale: qz de illo

3 non est fienda mentio. vt dictū fuit. s. eo. postulasti. ℭ † No. q̄ receptus in vna ecclesia videtur renunciare iuri quod habet vt recipiatur in alia ecclesia. facit q̄ habetur in cle. gratie. hoc. e. ti.

4 ℭ † No. differentiā inter impetere & molestare. Nam fm Joan. Cal. primū importat molestiam iudicialē. facit q̄ habetur in. c. cū ecclesia. j. de cau. pos. vbi reus absoluitur ab impetratiōe acto ris. Molestare vero importat molestiā extraiudicialem. allegat

5 q̄ habetur in. c. dilectus. j. de simo. ℭ † Not. q̄ vt valeāt litere impetrate ad beneficium debet fieri expressa mētio de beneficio q̄ habet impetrans tempore impetrationis. & sic nō sufficit ge neraliter dicere nō obstāte q̄ alibi beneficiatus existat. de quo ꝑ glo. in cle. ij. de offi. ordi. & tangitur etiā hic per Jo. an. & Cōpo.

6 ℭ † Ultimo potes notare q̄ valere videtur impetratio pluriū li terarū ab eodē ad plura beneficia eodē instanti: vel etiā in diuer sa data oībus literis pendētibus & nondum executis vel ceptis exequi: ita tm̄ q̄ si excipiatur ex alteris alie expirēt. & sic videtur q̄ non inficiatur impetratio pluriū literarū ex solo actu impetra tionis: sed solum ex vsu. de quo hic tetigit Inno. & tangetur sup glo. j. ℭ In glo. j. ibi prius fuerint presentate. dic melius q̄ non debet attendi tēpus presentationis: sed tempus date. vt proba tur. s. eo. c. fm verum intellectum. & ibi dictum fuit. ℭ In ea. gl. ibi: cū teneamur. & ex hoc q̄ dixit glo. colligitur ratio decidendi in decretali q̄ do. Cardi. flo. plenius explicando dicit aduertē dum q̄ primus intellectus de quo tetigi ante summariū nō pro cedit: qz si semel essent impetrata plura rescripta beneficialia nō procederet id q̄ hic dicitur in eo q̄ mandatur q̄ sint cōtēti re ceptione facta per alteras literas: quia imo secundū eum ambe litere tanq̄ surreptitie non tenent ex quo vna non facit mentio nem de alia. vt etiam hic voluit Host. & ideo si teneremus predi ctum intellectū oporteret dici q̄ in eo q̄ hic precipitur q̄ sint contenti de receptione facta per alteras: istud fuerit de gratia: si cut etiam in simili contingit in. c. penul. j. de supplen. negli. pla. Sed certe hic nō ponitur aliquod verbum q̄ innuat decretalē lo qui de gratia & pro hoc etiam quod no. per glo. in. c. penul. j. de tempo. ordi. vbi glo. dicit q̄ in dubio decretalis videtur pone re ius cōmune. & sic iste intellectus non videtur bonus. & pro hoc etiam: quia huic intellectui videtur repugnare litera hic in fine. dum dicit nisi de receptione sua &c. Nam si ambe litere fuissent si mul impetrate non posset in alteris fieri mentio de receptione q̄ nondum facta esset. & sic non videtur iste intellectus litere cōfor mari: & pro tanto tenet secundum intellectum quem dicit esse ve rum. & quem sequitur etiā Jo. cal. per rationem superius dictā. Et ratio decidendi fm istū intellectum est: qz nō intendit papa prouideri vni in pluribus beneficijs. vt tetigit gloss. Inno. vero hic videtur velle q̄ quādo simul plures litere impetrantur ab eo dē vt sibi ꝓuideatur in diuersis ecclesijs q̄ teneat impetratio. et per consequens q̄ si ex alteris earum quis fuerit receptus q̄ te neat receptio. & de hoc videtur esse hic casus fm vnū intellectū repelletur tñ si postea velit per alias molestare aliā ecclesiam. vt hic dicitur. Et text. satis videtur hunc intellectum sonare: exce pto ver. nisi do. Anto. de but. hic videtur concordare opi. Nam dicit q̄ si ab eodem impetrantur plures litere ad beneficia q̄ tūc non valeat impetratio ex quo de alijs non facit mentionem in alijs. Et sic procedet opi. Hostien. & Jo. cal. Sed vbi aliquis impetrasset literas ad beneficium. & procurator suus eodem tem pore ipso ignorante impetrasset alias literas: tunc dicit q̄ vale bunt ambe. per id quod habetur. j. eo. gratia lib. vj. Et erit in ele ctione dñi an velit vti literis impetratis per se: an vero velit vti literis impetratis per procuratorem. Si tamen fuerit receptus per alteras illarum non poterit postea vti alijs. vt hic patet. Et ista procedunt quando simul plures litere fuerunt impetrate ad beneficium pro eodem: vbi autem nō eodem tempore: sed succes siue fit impetratio: tūc secunde nō facientes mentionē de primis videntur surreptitie. & ideo non valerent. per id quod dixi in no tabilibus. & quod dicetur super gl. sequenti. Et hoc esset clarum quādo post receptionem factam vigore primarū impetrarentur secunde: quia tunc non valerent secunde si non fieret mentio de primis & de receptione facta ꝑ illas. vt hic satis probatur. ℭ In ea. gl. in fi. doc. communiter tenent contra glo. & maxime Joan. cal. & sequitur do. Cardi. floren. & do. Ant. de but. ex eo: quia de quocunq; iure etiam modico fienda est mentio in literis benefi cialibus alias redduntur surreptitie. et per consequens nulle. vt j. eod. si proponente. & de prebend. si motu proprio. lib. vj. Nec obstat quod notatur. s. eod. ex tenore. quia ibi loquitur in rescri ptis ad lites in quibus surreptio non vitiet ipso iure. secus in re scriptis ad beneficia. vt dictum fuit in. c. precedenti. vnde dicit domi. Cardi. floren. quod presumptio est quod si papa sciuisset de primis literis non dedisset secundas. & si sciuisset q̄ primis obstaret surreptio exceptionis. nā interim donec sint cassate vi detur q̄ de ipsis debet fieri mentio ne contingat q̄ iste cōsequatur

plura

plura beneficia contra mentē pape: si tamen intelligeres ꝙ contra primas erat opposita exceptio ⁊ pronuntiatum ꝙ non valerent: tunc bene procederet gl. nisi per primas fuisset aliquid consecutus per id quod habetur. s. tit. proximo. Sed aduerte quod licet predicti sic transeant tamen videtur ꝙ de iure gl. possit sustineri per id quod notat gloss. s. eod. ex tenore. in fine magne glo. ⁊ .j. de conces. preben. cum nostris. ⁊ per id quod habetur. s. eo. ex parte. s. in quibus patet quod de rescripto inualido ope exceptionis non est necesse facere mentionem. Nec obstat ratio superius allegata: quia fateor quod de iure quantumcunq3 modico dum effectuali debet' fieri mentio. ⁊ sic loquantur iura per docto. alleg. secus quando est ius non effectuale prout est hic quādo potest per exceptionem elidi: vt patet ex iuribus superius allegatis. Et ex p̄dictis et his que superi⁹ sunt tacta habes tres casus expeditos: vnus est quando simul ab eodē plures litere impetrantur alius est quando successiue post primas impetratas validas impetrantur secunde. ¶ Tertius est quando impetrantur successiue secunde post primas inualidas: ⁊ quid iuris in omnibus predictis casibus patet ex superius dictis. Et latius prosequitur hic domi. Anto. de butr. ¶ Et adde circa primum casum quod licet in literis contentiosis sustineri possit quo ad cautelam quod plures litere possint super eodem negotio impetrari secundum no. s. eo. ex tenore. ⁊ sic non inficiuntur nisi per abusum quando vteretur vtrisq3. Nam tunc interest aduersarij non sic fieri: tamen in literis ad beneficium: quia ille non vitiātur propter interesse: sed potius ratione surreptionis. Ideo videtur qđ non valeant qnando simul impetrantur: vt dixi. s. post Hostiē. nam fm eum videntur fraudulenter impetrari: eoipso ꝙ in alteris non fit mentio de alijs. Nam papa verisimiliter non daret alias si haberet notitiam aliarum. ⁊ ideo videtur ꝙ vera sit opi. Hostien. quam sequitur Ioan calde. ⁊ do. Cardi. floren. cum limitatione tamen de qua dixi supra post domi. Anto. de Butr. ¶ In gl. fi. ibi: ius canonie. sentit glo. a contrario ꝙ si non esset consecutus canoniam valerent secunde litere: licet non facerent mentionem de primis. sed contrarium tenet hic Io. and. si facta erat presentatio primarum literarum. Idem dicit si non erat facta: quia per literas est quesitum ius ad rem. j. de renun. veniēs. cum ibi notatis: ⁊ quia papa verisimiliter nō dedisset secundas literas si sciuisset de primis. Ideo secunde non facientes mentionem de illis sunt nulle. arg. s. eo. postulasti. Et hoc etiam tenuit Ioā. and. in regula. iuris ignorantia. de regu. iur. in. vj. vt etiam

7 dixi in notabilibus. An autem si aliquis sit † spoliatus beneficio: ⁊ impetrat literas ad aliud beneficium debebit facere mentionem de illo. dic ꝙ sic: quia habet actionem sibi competentem ad recuperandū illud. vt. j. de restitu. spo. per totum. ⁊ qui actionem habet rem censetur habere. l. qui actionem. ff. de regu. iuris. ideo nimirum si de tali beneficio debet facere mentionem. ⁊ pro hoc facit quia alias posset aperiri via fraudi contra id quod habetur. j. de diuor. c. quanto. nam posset quis procurare spoliari per amicum suum vt sic possit postea impetrare non facta men-

8 tione de tali beneficio. ¶ † Quomodo autem cognoscatur an aliquod sit beneficium ecclesiasticum tangit hic Io. cal. ⁊ dictū fuit s. eod. postulasti. Nam ex circunstantijs hoc poterit colligi: puta quia non confertur nisi per prelatum: nec confertur alteri ꝙ clerico: vel habet quid spirituale annexum vt dictum fuit in dicto. c. postulasti. nam censetur tunc beneficium ecclesiasticum in quo nihil potest laicus nisi haberet priuilegium a papa. secūdum no. per Inn. j. de elect. quod sicut vel nisi esset ius patronatus quod potest competere laico secundum ea que habentur. j.

9 de iudi. quanto. ¶ Ulterius per hunc tex. inquātū hic dicit † ꝙ receptus in vna ecclesia videtur renuntiare iuri qđ habet vt reciperatur in alia: dicunt quidam a simili ꝙ si litigans super electione vel presentatione de se facta recipit aliud beneficium qđ per hoc intelligitur cessisse seu renuntiasse liti. quod est verum scđm Innocen. ⁊ Compost. si beneficiū quod recipit non possit simul teneri cum beneficio super quo litiget: al's secus. Et ratio est fm eos: quia si in his que simul teneri nō possunt per receptionem secunde ecclesie intelligetur renūtiare ecclesie prius pacifice possesse prout de iure intelligitur. j. de preben. c. de multa. ergo multo fortius intelligetur renuntiare liti pendenti super alio beneficio cum id sit minus ꝙ renuntiare ecclesie pacifice possesse. argumen. c. ex parte. el. iij. j. de deci. ⁊ hoc clarum si recipiens aliud beneficium pendente lite super alio non fuit protestatus. Si vero fuit protestatus ꝙ intēdebat recipere ecclesiam seu beneficiuz saluo iure suo in lite iam mota tunc promotio esset vitiosa fm Innocen. quia non reperiretur tunc consensus purus interuenire prout requiritur a iure. j. de elec. c. ij. lib. vj. nec reperiretur etiam consensus perpetuus sed temporalis. quia propter protestationem vellet in effectu posse dimittere beneficium qđ recipit si contingeret eum in lite obtinere qđ esse non debet. vij. q. j. pastoralis cū ibi notatis. ⁊ sic non valet. Intellige protestatio tāꝙ contraria facto attenta dispositione iuris vt voluit glo. in clem. gratia. de rescriptis. ⁊ facit quod habetur in. c. fin. j. de conditio.

10 appo. ¶ † Sed contra predicta facit quia si habens ecclesiā pacifice recipit secundam cum lite propter quā impedit ipsius possessionem habere non perdit primā. j. de preben. de multa. cū ibi notatis. ergo econtra recipiens ecclesiā pacificā non debet pdere primam litigiosam. ¶ Soluit Inn. ꝙ non est eadem ratio in casu isto que in casu precedenti. nā in precedenti est vitiosum initium seu ingressus vitiosus: sed hoc casu nō est vitiosus ingressus in prima nec in secunda: qñ primam pacifice possidet ⁊ recipit simpliciter secundā cū lite: quia tunc nec in pria nec in secunda reperit vitiosus ingressus. secus in casu p̄cedenti qñ interuenit protestatio. ¶ Potes dicere clarius fm do. Anto. de but. ꝙ ratio diuersitatis est quia ad hoc vt per adeptionem secūdi beneficiū perdatur primū requiritur ꝙ adeptus sit pacificam possessionem secundi: vt patet ex his que habentur in preallega. c. de multa. ⁊ in clem. gratia. de rescrip. Sed econtra quando quis habet pacificam possessionē secundi non exigitur ꝙ habeat pacificam possessionē primi incompassibilis cū secundo: ideo tunc per adeptionē secundi intelligit renūtiatū iuri qđ habet in primo. ⁊ tene predicta lz Host. nec aliter dixerit eo casu quo recipit scđm cum protestatione. sed melius dicit Innocē. vt hic voluit Io. an. ⁊ glo. in palleg. cle. gratia. ⁊ facit etiā quod no. per gl. in c. si pauper. de preben. in. vj. ¶ Itē intellige predicta fm Compost. qñ quis habuit pacificam possessionem secūde ecclesie. Si aūt pendente lite super prima curata reciperet secundā: de qua etiā mouet sibi lis p quā impeditur habere possessionem: tunc dicit Compost. ꝙ non vr̄ tunc liti renuntiare cū hoc non sit in iure statutū. Postea subdit dici posse ꝙ videatur renūtiasse: q2 eligendo vnū de duobus que simul non possunt haberi vr̄ ꝙ alteri intelligatur renuntiari. l. j. C. de fur. Sed p̄cedens opinio plus placet Io. an. ꝙ proxima. vnde dicit se iam de facto consuluisse ꝙ habens gratiā ad dignitatē quam duceret acceptandam non perderet gratiā consentiendo electioni de se facte ad aliquam dignitatem: etiā si ad ep̄alem dignitatem esset facta: ⁊ etiā si confirmationem petat. Nec ob. si dicatur ꝙ prima gratia fundatur sup potestate ⁊ voluntate acceptandi: ⁊ sic acceptando electionē ad dignitatem ep̄alem, vel aliam vr̄ preclusisse viam acceptationi contrarie prefatā acceptando. arg. c. j. de postu. prela. in. vj. ⁊ de electio. vt quis duas. eo. lib. ⁊ d. l. j. C. de fur. q2 rn̄deri potest ꝙ id non sequitur ex eo: q2 certū est quod acceptatio collationis facte que tribuit ius in re. vt. j. de preben. si tibi absenti. in. vj. non perimit gratiā nisi deueniatur ad pacificam possessionem. vt in prealleg. cle. gratia. nec perimeret etiā gratiam factam in forma pauperū. d. c. si pauper. Si ergo illa non perimit gratiam: multo minus ista acceptatio electionis que non tribuit ius in re: s3 ad rem. de conces. preben. c. vlti. in. vj. perimet gratiam. fatetur tamen Io. an. ꝙ si ex vi gratie acceptaret dignitatem: ⁊ ipsius possessionem pacificā haberet: vel p ipsum staret quominus haberet periret ius ex electione quesitū fm veram opi. que h3 ꝙ ante confirmationē electionis potest renuntiari sine superioris auctoritate. de qua. j. de transla. c. ij. ⁊ de elec. in. c. si electio. ⁊ vtrobiq3 per glos. lib. vj. ⁊ similiter dicit ꝙ habita confirmatione ep̄alis electionis ⁊ possessione ep̄atus ⁊ bonoꝝ eius: ⁊ cōsecratione secuta vel lapso tempore de consecrandis perempta erit gratia: ⁊ nō prius per id qđ habetur de elec. cum in cunctis. ⁊ facit qđ no. de regula. beneficiū. in. vj. post prin. magne glo. ¶ Ad allegata in contrarium respondet Io. an. ꝙ ibi erat contrarietas circa idē ⁊ incompassibilitas: hic vero erat varietas circa diuersa: ⁊ circa compassibilia ante adeptionem. vt patet ex supradictis. ¶ Ad id autem qđ dictū est de acceptione respondet ꝙ consensus vel acceptatio electionis non fit in casu predicto ex vi gratie habita per literas: ⁊ ideo talis acceptatio nō habet nocere. ¶ Iuxta

11 predicta potest queri quia hic dicitur ꝙ † acceptatus per literas apostolicas non potest molestare aliam ecclesiam occasiōe aliarum literarū apostolicarū: an hoc procedat siue iste alie fuerint impetrate anteꝙ reciperetur in alia ecclesia: siue post. dicit Inn. ꝙ sic: q2 non est presumendū ꝙ papa pro vno scriberet sup pluribus vacaturis: si aūt post receptionē impetraret literas ad beneficiū vacans. tunc dicit Inno. ꝙ si vult renuntiare iuri sibi cōpetenti ex prima receptione valent litere: quia non est talis veritas tacita que si fuisset expressa literas nō habuisset. ar. s. e. super literis. Sed contra istud dictū facit fm Compost. quia non est verisimile ꝙ pape sic scriberet pro eo cui alias gratiam fecerat sicut si nunꝙ pro eo scripsisset ⁊ hoc dicit verius esse Io. an. s. ꝙ dicte litere non valent tanꝙ surreptitie: q2 tales litere sunt ambitiose: ⁊ sic restringēde. vt. j. de p̄bē. ꝗuis. a. ⁊ facit qđ notat Ioā. an. s. e. postulasti. vbi etiā vr̄ Inno. dixisse contrariū eius quod hic tenuit vt ibi tetigit Ioā. an. Et istud videt esse verius vt ibi

etiam dixi. licet Inn. posset defendi a cōtrarietate: q2 hic loquit̃ de impetrāte nō adepto beneficio: sȝ solū recepto ibi de adepto. ¶ Et ad materiā facit ꝙ notat Jo. an. sup regula. iuris ignorātia. de reg. iur. in. vj. in questione ibi posita. Et not. ꝙ in casu decretalis non sufficit facere mentionē de primis literis si non fit etiā mentio de receptione ſm Inn. q2 nedū de literis: sed etiam

12 de processu dȝ fieri mentio. vt. ĩ. de re iudi. inter. ¶ † An aūt sufficiet in secundis literis dicere non obstante ꝙ alibi beneficiatus existat: vel ꝙ in alijs ecclesijs scripserimus ꝓ eodē. dic ꝙ non per istū tex. qui requirit expressam mentionem fieri: ⁊ ideo nō sufficit mentio p̄dicta que est generalis: imo requiritur ꝙ dicat̃ non obstante ꝙ ꝑ literas nostras in tali ecclesia sit receptus: vt hic pȝ ꝑ Host. ⁊ probatur in cle. ij. de offi. or. ⁊ ibi etiā per glo. Sed Compost. tenuit contrariū dicens vtrāqȝ formā premissam sufficere. Et pro eo facit. c. is cui. de preben. in. vj. Sed certe ibi fiebat gratia habenti conferre beneficiū: ideo non debuerunt beneficiū nominare hic qñ fit gratia habēti recipere beneficiū. Itē ꝓ Compost. facit. ĩ. de preben. nō potest ad fi. li. vj. Sed pōt dici ꝙ ibi ꝑ partē fuit expressum beneficiū ꝙ ius scriptū non habuit noīare ⁊ ibi etiā reprobatur ratio Compost. qui dicebat per illā formā patere ꝙ papa volebat illū habere vtrūqȝ beneficiū: q2 illud non est verum: vt ibi pȝ. ¶ Itē aduerte q2 do. Lapus de castilli. sua alle. lxxxix. ver. modo dicit ꝙ dato ꝙ pendeat gratia per alium impetrata: dato ꝙ sciret qs illud si impetratio est facta sine suo mandato ⁊ non acceptauit ꝙ valebit impetratio facta per eum de alio beneficio non facta mentione de p̄dicta impetratione. et plus etiā ibi dicit ꝙ si alicui absenti facta sit collatio ⁊ non acceptauit licet sciret illā sibi factā tenebit impetratio non facta mētione de collatione p̄dicta per dictū Archi. in. c. gratia. de rescriptis. in. vj. vbi ad literā dū dicit nescires supple maxime. ¶ Sed certe glo. ⁊ Jo. and. ibi super ea. videtur velle contrariū in hoc vltimo. ⁊ ideo hoc dictū non videtur tutum. licet do. Ant. de but. transeat cū illo. ¶ Item adde qđ notant do. de rota sua conclusione. ccxxj. alias est. ccxv. vbi dicunt ꝙ si habens gratiā primā cum secunda ⁊ fuerit consecutus beneficiū ꝙ si anteq̄ sit cōsecutus secundā gratiā seu eius effectū impetrat tertiā facta mentione de secunda ⁊ non de prima ꝙ non valebit impetratio tanq̄ surreptitia de quo dicendū vt ibi. ¶ Ultimo tangit hic Jo. cal.

13 an † de qualitate primi beneficij sit facienda mentio qñ impetratur scđm de quo per glo. in cle. j. in ver. alteri. de p̄ben. vbi concludit ꝙ in dispensationibus fienda est mentio de qualitate primi beneficij. ⁊ sic an sit dignitas ⁊ qualis ⁊ an sit curatū. Sed in impetrationibus gl. ibi videt̃ velle ꝙ de iure non reperitur cautum ꝙ sit necesse exprimi qualitatē primi beneficij vnde in hoc seruari deberet stilus curie si de illo appareret. vt. ĩ. de cri. fal q̄ graui. Jo. tamen Cal. hic videtur dicere ꝙ satis videtur ꝙ deberet exprimi an sit dignitas: q2 si solū exprimeret se habere aliud beneficium fieret interpretatio contra eū ⁊ intelligeretur de simplici argumento. c. quāuis. de preben. in. vj. dicit etiā ꝙ videtur ꝙ de qualitate cure deberet fieri expressio per id qđ habetur de prebē. is cui. in. vj. Nam si de illa debet fieri expressio cum gratia fit collatori vt ibi patet fortius videtur ꝙ sit fienda qñ fit impetranti cum prima censeatur fauorabilis. secunda odiosa. ⁊ similiter de qualitate continue residentie videtur ꝙ debeat fieri mentio: q2 de illa videtur iudicandum sicut de cura. per no. ſm doc. de cle. non residen. c. si. secus dicit de qualitate ordinis annexa beneficio. ar. c. ei cui. de preben. in. vj. de qualitate autē beneficij an sit sufficiens videtur ꝙ sit fienda mentio. vt. s̃. e. cum teneamur tamen hoc non bene reperitur cautum. dicit tamē ꝙ tempore suo fiebat expressio hoc modo: q2 dicebatur ꝙ tenebat beneficium quando non excedebat certam mensuram vel summā. ⁊ sic residet Jo. cal. potes dicere ꝙ in isto seruandus est stilus curie si de illo apparet al's de iure videtur standum gl. in. d. cle. de preben. ⁊ per hec sit expedita hec decretalis quam cōmentauit Joā. cal.

1 Rescriptum quod procurator reuocatus: ⁊ de hoc certificatus impetrauit extra iudicium non valet: sed si impetrat in iudicio valet rescriptum si iudex ⁊ aduersarius ignorabant reuocationem.

2 Capituli appellatione non continetur is qui preest capitulo nisi aliud exprimatur.

3 Decanus ⁊ capitulum excommunicare possunt si super hoc habent priuilegium apostolicum.

4 Plures controuersie possunt simul eodem iudicio agitari.

5 Falsus procurator dicitur etiam ille qui habuit mandatum: sed fuit reuocatum.

Litere impetrate per falsum procuratorem non valent. ⁊ nu. 11.

6 Procurator potest reuocari ratione suspicionis etiam post litis contestationem.

7 Excommunicatus potest constituere procuratorem ad se defendendum.

8 Exceptio vna dilatoria: licet fuerit repulsa nihilominus potest alia proponi.

9 Litere impetrate per coniunctam personam sine mandato valent si dominus ratum habet.

10 Reuocatio procuratoris ad hoc vt valeat debet transire in noticiam ipsius procuratoris.

12 Agens procuratorio nomine domini domino sciente ⁊ tacente ⁊ non contradicente videtur tacite ratum habere.

13 Fundare se an possit aliquis ex eo quod improbauit.

14 Reuocatio procuratoris in iudicialibus debet notificari iudici. Et quid in extraiudicialibus.

15 Matrimonium contractum per procuratorem non valet si procurator fuit reuocatus anteq̄ matrimonium contraheret: licet ipse hoc ignorauerit.

16 Mandatum generale habens cum clausula ratihabitionis vel cum clausula ꝙ possit facere idem ꝙ dominus ab possit attenta re ea que requirunt speciale mandatum.

17 Mandatum habens ad substituendum alium si substituit nō poterit reuocare substitutum qui susceperit mandatum nisi de hoc fiat mentio in mandato.

18 Procurator ad negotia potest alium substituere: sed procurator ad agendum regulariter non potest alium procuratorem dare seu substituere.

1 **Ex parte decani.** ¶ Non † valet rescriptū qđ procurator reuocatus ⁊ de hoc certificatus extra iudicium impetrat. Si vero in iudicio impetrauit valet rescriptū si iudex ⁊ aduersarius reuocationē ignorabāt hoc dicit ſm lect. que placet Jo. an. licet alie tres colligi possint ex gl. vj. ⁊. vij. coniunctis his que ibi addit Jo. an. ⁊ de quibus in eis dicetur. Et due sunt ꝑtes principales. Nā in prima ponit̃ facti narratio. in scđa iudiciū instructio. scđa ibi: q2 vero. Prima pōt subdiuidi. Nā p̄io ponit̃ cāe cognitio. scđo exceptio tertio replicatio ⁊ interlocutorie ꝓlatio. quarto iterū excipit̃. quinto iterū replicat̃. scđa ibi: dictus. tertia ibi: eis quarta ibi: petente. quinta ibi: quas

2 literas. ¶ † No. j. ꝙ appellatione capituli non videt̃ cōtineri caput capituli seu ille qui preest capitulo nisi aliud exprimatur de quo in. c. post electionem. ĩ. de concessio. preben. ⁊ in cle. vt hi qui

3 per glo. de eta. ⁊ quali. ¶ No. ꝙ † decanus ⁊ capitulū habent potestatem excōicandi: si super hoc habent priuilegium apostolicū a contrario ergo secus de iure communi: nisi sit casus vbi ius exprimat contrarium puta sede vacante. ĩ. de maio. ⁊ obe. cū olim. ⁊. c. his que. ¶ Quomodo aūt prelatus habens gladium spiritualē ⁊ tēporalē potest ad defensionē sue iurisdictionis vtroqȝ

4 vti habet̃. ĩ. de sen. ex. c. dilecto. ¶ † No. ꝙ de pluribus cōtrouersijs simul in eodē iudicio agi pōt. ⁊ similiter in eodē libello. Ad idem. l. heredes. §. de pluribus. ff. fami. ercis. ⁊. ff. pro soc. l. cū duobus. §. si plures. ⁊ facit qđ habetur in. l. nō est nouum. ff. de actionibus empti. ¶ No. a sensu contrario ꝙ regulariter valent litere per alteram tantū partem impetrate. fallit qñ impetrarentur contra formā datā in priori rescripto vt hic patet. Itē qñ prime essent impetrate de consensu partiū. quia non valerent secunde impetrate per alterā partem tantū cū fieret mentio de primis. ⁊ de consensu in impetratione illarū prestito. s̃. e. ceterū. ¶ Item non vident̃ valere qñ altera pars in cuius preiudiciū. fit impetratio est in curia ⁊ non reperit̃ tp̄e impetrationis, de quo dicendum vt habetur in. c. cū olim. ĩ. de re iudi. per gl. ⁊ Jo. and. ⁊ per

5 Inn. ibidē. ⁊. s̃. eo. cū dilecta. ⁊ facit qđ dixi. s̃. e. ceterū. ¶ † No. ꝙ non valent litere impetrate per falsum procuratorem. Et no. ꝙ falsus dicitur etiam ille qui habuit mandatum: sed fuit reuo-

6 catum. de quo in gl. ⁊. C. de fur. in. l. falsus. ¶ † Nota ꝙ ratione suspicionis potest reuocari procurator etiam post litem contest. de quo in. l. post litem. cum seq. ff. de procura. ⁊ hic in gl. ⁊ in. c. ij.

7 ĩ. de procura. in. vj. ¶ † Nota ꝙ excōmunicatus potest cōstituere procuratorem ad se defendendū. facit. ĩ. de iudi. intelleximus. ⁊ de exceptio. c. cum inter. ¶ No. cautelam ꝙ quandoqȝ obijcitur exceptio contra iurisdictionem iudicis si videatur iudici illā non obstare feret interlocutoriam per quam pronuntiet procedendum esse ad vlteriora. facit quod notat Inno. in. c. j. de offi. deleg. in. vj. ¶ Et nota bene ꝙ videtur valere talis pronuntiatio etiā si obiecta fuerit exceptio per quā dicatur iudicem ipso iure non habere iurisdictionē vt hic patet. Et idem etiā voluit Lap. in. c. j. ĩ. eo. in. vj. vbi dicit ꝙ licet quando rescriptum est impetratum per excōmunicatum ꝙ tūc rescriptū sit ipso iure nullum vt ibi patet. tñ si de hoc fuerit reuocatū in dubiū an tempore impetrationis impetrans fuerit excōmunicatus ⁊ iudex non obstante dicta exceptione pronuntiauerit ꝓcedendū esse ad vlteriora: vel se esse iudicē cōpetentē tenebit pronuntiatio si nō fuerit appellatū. ⁊ consequenter tenebit processus qui fiet ꝑ ipsum iudicē qđ not. pro limitatione dicti. c. vbi aūt rescriptū non esset ipso iure

ipso iure nullū sed ope exceptionis tunc clarū q valet pronunciatio si pronuntiet esse procedendū ad vlteriora vt dictū fuit.s. eo.ceterū.¶†Not.q licet vna exceptio dilatoria fuerit repulsa nihilominus alia pōt proponi de quo.j.de except.pastoralis.z de re iudi.inter monasteriū.Et ex hoc no.q actus contradictorius sup dilatoria exceptione non hz vim contestationis ideo p̄cludit viā alteri dilatorie.secus videt̄ in actu contradictorio qui fit circa merita cause per id qd no.per gl.in.c.j.in ver.absentia.de elec.in.vj.de quo dicēdū vt ibi.Et tetigi etiā in.c.cū.M.super.j.gl.ā.ti.j.¶Not.q ps capituli retorquebat responsionē nobilis contra eū q2 reuocationē mandati quā primo nobilis allegauit pro se contra primas literas postea capitulū vltimo loco allegauit contra ipsum nobilē contra secūdas literas.Et sic no.secūdū Host.pro prouerbio vulgari q non est discretū colligere virgas cū quibus colligēs verberetur.facit qd habetur luce.xix.c.ibi de ore tuo te iudico serue neq.¶No.q ex facto qd quis impugnauit quo ad iuris effectū non quo ad substantiā facti pōt se iuuare etiā quo ad iuris effectū qn̄ causa inualidatiua primitus allegata non cōcludit ad actū de quo postea queritur.¶†No.q litere impetrate per coniunctā psonā sine mandato valent quod intellige si dn̄s ratū hz al's secus.q2 licet lex pmittat tales personas agere vel impetrare sine mandato non tamen eas facit pcuratores.l.iij.§.j.ff.iudi.solui.¶†No.ad hoc vt valeat reuocatio mandati procuratoris debet reuocatio transire in notitiā ipsius procuratoris.An aūt requiratur etiā q transeat in notitiam aduersarij vel iudicis tangit in summario.z etiam in gl.z in.c.ij.de procur.in.vj.vbi bona gl.z in cle.vnica.de renun. vbi etiā bona gl.z per Cy.in.l.mandatū.C.mandati.¶No.q plus est procuratorē esse reuocatū q a principio non habere mandatū.nā primus facit contra expressam prohibitionē dn̄i non secūdus.z magis apparet voluntas prohibentis q tacentis.j.de si.sicut tuis.z sic plus operat̄ priuatio q non habitus.¶†Not.q litere impetrate per procuratorē reuocatū non valent nec reuocāt precedētes.¶No.q quo ad nullitatem actus gesti quo ad p̄iudiciuz dn̄i reuocantis sufficit reuocationē transiuisse i notitiā procuratoris licet non transiuerit in notitiā aduersarij.Et hoc in actu extraiudiciali.In iudiciali aūt idem videt̄ quo ad preiudiciū dn̄i sed non quo ad preiudiciū aduersarij nisi reuocatio puenerit ad ipsum aduersariū vel iudicē.facit quod legi.z no.in.c.mandato.j.de procura.z in.l.vna.C.de satisdan.z in.c.ij.de procura.in.vj.Et not.q impetratio primarū literarū censetur facta in iudicio seu in actu iudiciali.secus in impetratione secundarū.qd qualiter intelligatur tangetur super gl.Nā pōt dici q secunde fuerūt impetrate lite non inchoata quāq alteri cōmissa:sed prime fuerunt impetrate pendente lite corā papa.¶In gl.ibi manifesta offensa supple.z sic sup notorio in quo non cadit cognitio iudicialis z ideo non erat proprie capitulū iudex in causa sua sz potius executor vt notat Inn.in.c.ex pte.el.j.j.de ver.sig.z Cy.in l.vnica.C.ne quis in sua causa.¶In gl.pter assensum partiū in fi.quasi velit gl.fm istū intellectū q clausula apposita in primis literis nō comprehendebat nec respiciebat literas posterius impetratas seu impetrandas sed fm primum intellectum bene cōprehendebat z potest etiā primus intellectus saluari quando litere fuissent impetrate de consensu partiū z sic valuissent nisi:q2 vna pars fuit procurator qui erat reuocatus.¶Et aduerte:q2 do.Card.flo.hic dicit q ex quo ista clausula est simplex refertur ad impetratas z impetrandas.ar.j.de priuile.quia circa.z dicit Ioā.an.q quando respicit impetrandas non valerent secunde impetrate per alteram partem tantum nisi fieret mentio de primis z de consensu adhibito in impetratione literarū z vltra hoc etiā de clausula apposita in ipsis primis literis.¶In gl.procurator ibi nisi domin9 ratū habeat.†Aduerte quia dicit hic Inno.q vbi quis agit procuratorio nomine domini domino sciente z tacente z non contradicente videtur tacite ratum habere.z sic fit sibi preiudicium[a].arg.l.sepe.ff.de re iudi.z.l.ij.C.de filijsfamilias.lib.x.z istud dictum Innoc.sepe allegatur pro singulari per legistas z canonistas.Sed contra ipsum facit:quia in materia onerosa tacens non habetur pro consentiente vt notat Inno.in.c.in Genesi.j.de elec.z glo.in regula q̄ tacet.de reg.iur.in.vj.z probatur in.l.filiusfamilias.§.inuitus.ff.de procura.z.l.inuitus.C.de procur.domi.Car.Flor.hic dicit q contraria procedunt in extraiudicialibus.secus in iudicio.Et sic intelligit dictum Inno.facit licet ille non alleget quod notatur in.l.vltima C.si tutor vel curator interuenerit dominus Anto.de butr.allegat Inno.tenere contrarium eius quod hic dicit in.c.quis.j.de re iudi.z Bar.in.l.sepe preallег.z Cy.in.l.si pecuniam.C.de nego.gest.z illud dicit esse verius saluo nisi coniuncta persona fuerit sic agens.ar.l.si seruus.ff.de donatione inter virum.Nam in ea facilius presumitur consumitur consensus vt ibi patet.z facit quod notatur per glo.z Barto.in.l.que dotis.ff.solu.matrimo.

et hoc etiam videtur velle Cyn.in.d.l.inuitus.z hoc modo possit saluari dictū Inno.hic et hec vera qn̄ cōstat q nō habebat mandatum.nam in dubio presumeret̄ habuisse mādatū:put voluit Innocen.in.c.cum in iure.j.de offi.deleg.z hoc etiam modo potest saluari dictum Innocen.hic positum.Potes etiam addere q etiam potest saluari quando habuit al's mandatum sed fuit reuocatum argu.eorum que habentur in.l.semper qui non prohibet.ff.de regu.iur.vel etiam quando haberet mandatum:sed excederet fines mandati vt probatur in.c.cum olim.j.de offi.dele.domini tamen de rota in sua conclusione.ccccxliij.al's est.cccclij.z.liij.videntur transire cum dicto Innocen.hic p quod ibi dicunt q si aliquis me presente z tacente tanq procurator meus appellet valebit appellatio sicut si mandatū habuisset per dictum.Innocen.hic z sic suspendetur executio sententie dicunt tamen qd tutius est qd expresse ratificetur factum procuratoris intellige infra tempus datum ad appellandū q2 postea non posset ratificari.l.j.ff.de appella.recipiendis.Et plus etiam ibi dicūt q idē videtur dicendū in eo qui est effectus dominus litis per contestationem si eo sciente z patiente alius tanq substitutus ab eo prosequatur litem.do.tamen Anto.de butr.hic dicit q in actu appellationis domini de rota possunt verum dicere quia illa tendit ad vtilitatem domini cum al's sententia trāsiret in rem iudicatam.ideo tunc tacens censetur ratum habere argu.l.qui patitur.ff.mandati.al's videtur sentire q dictum dominorum de rota debeat limitari prout limitaui.s.dictum Innocē.Et tangit etiā hic incidenter an idem dicendum sit in amico habente magnā amicitiam cum alio quod dicitur in coniuncta persona.Et licet Cy.dixerit qd sic in.l.inuitus tñ ipse tz oppositum:q2 non reperitur hoc iure cautū:sed solum reperit̄ permissum in coniunctione carnali qd possit p alio agere.Pro declaratione predictorum dicit tñ aduertendum qd quādoq3 quis agit in iudicio nomine proprio qui potest rem deducere in iudicium ad sui z mei preiudicium z tunc in his proprie hz locū dictio an sciam vel ignorem ipsum agere z de talibus proprie loquitur qd habetur in.l.sepe.palle.z in.c.pe.j.de re iudi.Qnq3 vero aliquis agit nomine proprio z est talis qui non potest ius meum deducere in iudiciū ad mei preiudicium.z tunc qnq3 non solum interuenit scientia mea sed etiam presentia prebendo officium voluntariū in lite eius.z tunc mihi fit preiudicium.l.pen.ff.de inoffi.testa.z.j.de transl.ex literis cum ibi no.secus si officium foret necessariū vt.j.de fi.instr.inter dilectos cū ibi no.Itē secus[a] si solū me sciente vel psente ageret q2 mihi non fieret preiudiciuz ex quo noie pprio agit.C.res inter alios acta.per totum.qnq3 vero qs agit in iudicio me sciente z patiente noie meo tāq procurator z tūc hz locū qd dicit Inn.hic z qd superius dixi.¶In glo.in verbo suspicione ibi acquieuit interlocutioni.quasi velit[b] gl.qd nobilis non appellauit ab illa interlocutoria lata ptra reuocationē per ipsum allegatā.z ideo p̄iudicauit sibi quo ad commissionē factam iudicibus.Et ex hoc potest colligi vnus intellectus in decre.vt tanget̄ super gl.sequenti.¶In ea.gl.ibi secus si extra iudiciū quasi velit glo.qd impetratio secundarū literarū censeat̄ facta extra iudiciū sed prima impetratio z cōmissio in iudicio prout etiā sensit glo.sequens z clarius hic Hoff.Et ex hoc etiā pōt colligi alius intellectus in decre.de quo dicet̄ super glo.sequenti.¶In gl.dicebāt ibi si qd veri.So.vt ibi no.q2 regulariter verū est qd illud qd quis approbat pro se tenet̄ cōtra se approbare vt in iuribus prio loco allegatis fallit fauore fidei cuius fauore possum allegare dicta paganorum z infidelium pro ipsa fide lz non teneamur illa recipere ptra eā.¶In ea.glo.ibi standum vr̄.Ex hoc posset colligi vna lec.de q̄ inferius dicā.¶In[b] ea.gl.ibi anteq reuocatio[b] puenerit.z est rō fm Inno.q2 tunc litere non vident̄ habere aliqd vitium.ex quo procurator ignorauit reuocationē tpe impetrationis.secus si sciuisset:q2 tunc vitiosa fuisset impetratio vt.s.eo.nōnulli.Ideo non posset tunc dn̄s ratificare tales literas per id qd dictū fuit in.d.c.nōnulli.¶In ea.gl.in fi.quasi velit gl.qd scda impetratio dicat̄ facta esse extra iudiciū.sed prima in iudicio.z istud sequit̄ Hoff.Io.and.z dn̄s Car.floren.Et si dicat̄ quare magis dicit̄ secunda extra iudiciū q prima.Dic fm do.Ant.de butr.qd ideo quia prima fuit impetrata lite pendente corā papa secunda fuit impetrata post commissionem factā iudicibus ante litem corā eis inchoatam.Ideo prima dicitur iudicialis.secunda extraiudicialis Innocē.tñ vt hic refert domi.Anto.de but.in.c.prudentiā.j.de offi.delega.videtur indistincte dicere q cōmissio dicatur esse actus iudicialis.Sed potest dici fm eū q illud verz quo ad cōmittentē qui cōmittendo dicitur vti sua iurisdictiōe facit qd notatur p Io.an.post Host.j.de offi.dele.c.licet.Et ex predictis habes vnā lect.in decretali quā sequit̄ Io.an.Hoff.z dn̄s Cardi.floren.Sed domi.Ant.de but.non videt̄ placere hec lec.nā dicit q imo secūda impetratio videt̄ dicēda iudicialis.ex quo facta fuit lite pendente

[a] ¶Sibi preiudiciū.d h̄ vide h̄ p.d.Fel.i.ij.col.vsi.Subdit iuxta hoc.

[b] ¶Reuocatio.de reuocatiōe pcuratoris q̄liter fiat.vide h̄ p.d.Fely.col.iij.reuocatio pcuratoris.

licet lis cōmissa fuerit iudicibus: quia illi sunt loco pape corā quo causa fuit inchoata. Item quia secundum eum nō videtur esse bona differētia inter iudicialia et extraiudicialia ex eo quia vtrobique ad preiudicium aduersarii expedit reuocationē sibi fieri notam. vt. l. si mandassem. ff. mandati. et. j. de procur. c. mandato. et secundum eū gl. fecerūt differentiā inter predicta habito respectu ad cōiter accidentia: quia in iudicio cōiter certus est aduersarius cui pōt intimari reuocatio: sed non sic semper est in extraiudicialibus. et hoc modo dicit gl. potuisse habere bonū intellectū propter predicta tamē dicit secūdū fuisse intellectū i decretali quod ideo reuocatio nō nocuit quo ad primā cōmissionē: quia super illa fuit lata interlocutoria a qua nō fuit appellatū. sed super secunda impetratione nulla interlocutoria fuit lata. ideo in illa habuit nocere reuocatio. Et hec lec. colligitur ex gl. precedenti. in ver. et ille nobilis. hec tamē lec. non videtur multū conformari litere que non fundat se sup interlocutoria nisi dicat illam interuenisse. ideo tertia fuit lectura quod reuocatio non tenuit ad preiudicium aduersarii: sed bene tenuit ad preiudiciū reuocantis: et ideo nocet quo ad secundā impetrationem et non quo ad primā. et hanc lec. etiā secutus fuit Phil. que est in se bona. ¶ Sed contra facit: quia videtur quod capitulū nō potuerit improbare reuocationē quo ad primas et approbare quo ad secūdas: quia id videtur cōtra regulā ex eo. de reg. iur. in. vj. ¶ †Pro

13 huius declaratione an quis possit se fundare ex eo quod improbauit potes cōcludere secundum do. Ant. de bu. quod interdū quis se fundat ex facto dubio quod etiā vt dubium impugnabit. et tunc potest: vt. s. e. in decretali capitulū. et ibi dixi post compost. Interdū quis se fundat ex facto certo. et tunc si illud impugnauit quo ad vnā personam et vult se fundare ex eo quo ad aliam personā et tunc potest per id quod dixi in preallleg. decretali capitulū secundum aliam solutionem. Interdū quis ex eo quod impugnat vult se fundare cum eadem persona. et in eodē articulo seu ex eodem articulo et tunc aut impugnat ius et factū: et sic factum et iuris effectum. aut non impugnat ipsum factum: sed solū iuris effectū vel solennitatem facti. secundo casu tunc si effectus et solennitas quem et quā impugnāt non extendit se ad inualiditatem eius super quo se fundat seu vult fundare et tunc potest se ex tali facto fundare vt hic est casus. nam hic capitulū non impugnabat reuocationē licet dicebat eam non intimatā sibi vel iudici: et sic impugnabat illam quo ad iuris effectū. et istud sufficiebat ad concludēdū intentum capituli vt litere prime valerent: sed sola reuocatio super qua capitulum se fundat quo ad secundas etiā non intimata aduersario sufficiebat ad annullitatem secundarum literarum ad preiudiciū reuocantis dummodo reuocatio fuisset intimata procuratori: et sic effectus et solennitas quā ipugnabat quo ad primas literas non infert quo ad secūdas. Ideo potuit quo ad secundas allegari reuocatio. et sic factū reuocationis quod non fuit ipugnatum. facit quod dixi in notabilibus. secus si concluderet etiam annullitatem vel inualiditatē alterius actus per id quod dixi in notabilibus. Primo casu quando impugnat factū et solennitatem facti. tūc procedit contrariū: quia non potest quis se fundare ex eo quod quis impugnat. quod potest intelligi verū in vno et eodem articulo secus in diuersis totaliter separatis. et ita pōt etiā intelligi iste tex. Et per hec sit expedita hec tertia lectura. ¶ Quarta fuit lectura quod reuocatio noceat si probetur tamen quia non probatur nisi per confessionē nobilis talis confessio facit contra se sed non pro se per in quod legitur et notatur. j. de confes. c. fi. et ideo nocet confessio. et statur ei ad preiudiciū nobilis quo ad secundam cōmissionem. et ista fuit opinio Composto. quam sensit gl. s. in ver. cui confessioni standum videtur. Sed aduerte quia contra istam lec. facit. nam videtur quod confessionem quam recipit capitulum pro se quo ad literas debeat recipere etiam contra se argumento. l. in causis. ff. de procur. et. j. de censi. c. cū olim. propter quod do. Cardi. floren. hic non tenet istā lec. sed tamen primam. Sed do. Ant. de but. tenendo istā dicit quod contrariū procedit quā confessio respicit eundē articulū vel connexum. hic autem respiciebat diuersos articulos quia diuersas literas. Et hinc sumpta occasione tangit hic an quis possit confessionē aduersarii pro parte approbare et pro parte reprobare. et in effectu ponit dicta Barto. in. l. aurelius. §. idem quesiit. ff. de libera. lega. et de materia etiam per Cyn. in. l. ij. C. de dona. ante nup. et in. l. j. C. de confes. et per do. Cardi. floren. in. c. bone. el. ij. j. de postulā. Et subdit etiā do. Anto. de butr. quando est vnū factum. Et ex eo infertur ad plura vt erat hic quia confitebatur procuratorem reuocatum ipse nobi is: et tunc quo ad diuersa potuit capitulum approbare confessionē illā. et sic quo ad secundas literas impugnandas: et improbare quo ad primas vt etiā superius tetigi. Et propter predicta etiā tangit an excipiens dicatur fateri. nam videtur quod nō vt. j. de reg. iur. c. exceptionē. li. vj. et. j. de excep. c. cum venerabilis. et sic videtur quod hac de causa ista quarta lec. non procedat propter hoc vt dixi tractat hic an excipiens aliquo modo dicatur confiteri. de quo per Bart. in. l. non vtique. ff. de excep. cuius dicta do. Ant. de bu. hic ponit et nititur reprobare. sed ista materia proprie non cadit hic: sed potius in. d. c. cū venerabilis. ¶ Potes tū dicere vt hic dicit do. Ant. de but. quod quāque exceptio ex sono verborum habet tacite inclusam intentionē partis aduerse. et tunc procedit regula quod excipiens non fatetur. vnde si contra petentem a me. x. ex causa mutui excipio de pacto non petendi nō video me per hoc fateri mihi fuisse mutuatū. Interdū vero in exceptione ponitur expresse factū quod quis confitetur extrinsecus vt quia excipiēs dicit fateor quod mutuasti: sed fecisti pactum de non petendo et tūc potest dici quod excipiēs bene fatetur. facit quod habetur. j. de transac. in. c. preterea. vnde potest dici quo ad casum decretalis quod iste nobilis excipiebat nō debere procedit per primas literas: quia dicebat: et sic confitebatur primas fuisse impetratas per procuratorem reuocatum seu quam reuocauerunt. et ideo nimirum si hoc casu satis potest dici ipsum confiteri seu confessum fuisse re-

14 uocationem. ¶ †Item aduertendum: quia in iudicialibus verum est quod debet certificari aduersarius de reuocatione quando facta fuit sibi fides de mandato al's non est necesse vt est gl. valde notabilis in. c. ij. de procur. li. vj. que limitat in effectu illud quod communiter dicitur videlicet quod in iudicio semper debeat aduersarius certificari de reuocatione mādati procuratoris iuxta no. in. c. mandato. j. de procur. et per legistas in. l. vna. C. de satisdādo. Nā illud procedit quādo aduersarius fuit certificatus de mādato al's secus vt voluit gl. preallle. ¶ An aūt in extraiudicialibus sit necesse reuocationem deuenire ad notitiā aduersarii Inn. hic videtur velle quod non sit necesse specifice deuenire: tamen secundum eū sufficit et est necesse quod publice dicta reuocatio fiat per. l. sed si pupilli. §. proscribere. ff. de instito. sed certe potest dici quod illud est verum quando agitur de reuocatione procuratoris vniuersalis prout sunt institores. et sicut sunt isti factores qui deputantur per mercatores in certis locis. et de istis loquitur. §. proscribere. Si autem erat procurator specialis: tunc conclude quod aut habebat mandatum ad faciendum actum cum certa persona puta ad emendam rem aliquam a certa persona et tunc si fuit certificata talis persona de mandato debet similiter certificari de reuocatione al's nō nocebit sibi si postea contrahat. l. si mandassem. ff. mandati.

¶ Si autem non esset certificata de mandato tunc videtur quod nō sit necesse illam certificari de reuocatione per glo. in dicto. c. ij. de procur. in. vj. quia si in iudicialibus in dicto casu non est necesse multominus in extraiudicialibus. Et not. quod in iudicialibus eo casu quo aduersarius fuit certificatus de mandato videtur sufficere quod reuocatio perueniat ad eum vel ad iudicem. vt est casus in. d. l. vna. C. de satisdan. Sed in iudicio extraiudiciali debet venire ad ipsum aduersarium qui fuerat certificatus de mandato. Si autem mandatum fuit simplex puta ad emendum rē aliquā vel vendendum nec exprimitur persona cum qua ipse procurator habeat contrahere et tunc secundum Mar. fil. et per Cy. in. l. mādatum. C. mandati. et Jo. an. hic sufficit reuocationem intimari procuratori ex quo nō apparet certus aduersarius cui possit intimare et imputet sibi contrahens cum tali. i. si incaute contraxit. et nō inquisiuit an haberet mandatum. et si haberet an esset reuocatū nec fecerit sibi per cautionem aliquam prouideri. nā potuit cogitare hoc posse deuenire videlicet illum fore reuocatum. ar. l. si quis donum. §. j. ff. locati. habebit tamen remedium contra talem procuratorem seu asserentem se procuratorem cum non esset vel esset reuocatur secundum no. per ea que habentur in. l. ij. quod cum falso tuto. auto. et in. l. si procuratori falso. ff. de conditio. ob cau. et. l. si procurator. ff. de condi. indebi. Aduerte tamen quod videtur posse dici quod hoc casu deberet publice intimari reuocatio per id quod hic dicit Innoc. et per id quod habetur in dicto. §. proscribere. communiter tamen tenetur opinio precedens. et predicta procedunt quando queritur an reuocatio valeat quo ad preiudicium aduersarii. Quantum autem ad obligationem inter dominum et procuratorem ne dominus obligetur ex facto procuratoris sufficit quod reuocatio deueniat ad notitiam procuratoris per id quod habetur in. l. mandassem. ff. mandati. et insti. mandati. §. item. et in. d. l. mādatum. An autem aliquo casu reuocatio habeat effectum etiam si procurator ignorauerit reuocationem. dic quod regulariter non habet effectū per id quod hic dicitur. fallit in matrimonio: vt in. c. fin. de procur. in. vj. Item fallit quando est actus qui non potest sortiri effectum circa cōsensum domini sicut est trāslatio dominii. vt in. l. si potest. ff. de manumis. vin. et in. l. si quis prohibuerit. ff. de publiciana. et facit quod notat gl. institu. de actionibus. in. §. alie. et quod habetur per gl. in cle. vna. de renun. videtur tamen hoc fallere in casu dicte cle. per rationem ibi positā in tex. de quo dicendum vt ibi. vnde si procurator habet mandatū ad vendendum rem domini et tradendum et transferendū dominiū in emptorem tunc si dominus reuocat mandatū et non intimat procuratori reuocationem si procurator vendidit et tradidit non transferetur

transferetur dominiũ qđ sine consensu dñi non potest transferri tñ tenebit contractus venditionis ad preiudiciũ dñi: quia procurator poterat vendere nomine dñi etiã sine eius consensu.l.rem alienam.ff.de contrahẽ.emp.ideo ex quo habuit mandatũ licet fuerit reuocatũ ex quo ignorauit reuocationem tenuit venditio ad preiudiciũ domini vt.d.l.si quis prohibuerit.ꝛ ideo ille emptor cui facta fuit traditio poterit se tueri exceptione.ꝛ etiã si cadat a possessione habebit publicianã etiã contra dñm.hoc casu: vt est casus in.d.l.si quis prohibuerit.ꝛ not.glo.in dicto.§.alie

15 ¶ †Et per predicta patere potest ratio.c.fi.de procur.li.vj.vbi patet qđ non valet matrimoniũ contractũ per procuratorem si procurator fuit reuocatus anteꝙ̃ contraheret lꝫ ipse hoc ignorauerit.[a] qꝛ vel illud est ratio qꝛ in matrimonio contrahendo requiritur consensus vtriusqꝫ partis vt ibi sonat litera qui non interuenit in dicto casu vel illud contingit propter grauitatẽ preiudicij ꝛ de materia palle.cle.vna.de renuntia.ꝛ p Cy.in.d l.mandatum.C.manda.ꝛ p hoc sit expedita materia huius gl.ad quã sepe fit remissio.ꝛ quã clarius ꝛ latius habes ꝙ̃ hic posuerit.d.Ant.de but.Et etiã latius habes in gl.mandato.ibi contra receptionem literarũ.Sed certe prout dicit Jo.an.lꝫ cõstet ꝙ dederit mandatũ alicui ad impetrandũ ꝛ ꝙ receperat literas ab illo procuratore non sequitur necessario ꝙ pcurator illas impetrauerat: qꝛ possibile est qđ tertius impetrauit ꝛ dedit procuratori ꝛ postea procurator dedit dño.ꝛ potest etiã esse ꝙ tertius impetrasset ꝛ dedisset dño q illas dedisset pcuratori vt eas sibi postea daret.Saluando glos. potes dicere ꝙ hoc non est verisimile: ꝛ ꝙ cõmuniter hoc non contingit.imo potius oppositũ ideo sufficit ꝙ probatio concludat ſm cõmuniter accidẽtia per id qđ legitur ꝛ notatur in.l.neqꝫ natales.C.de procura.Et pro glo.facit qꝛ pbatis extremis media videnť presumenda.facit qđ no.glo.in.c.volumus.xvj.q.iij.ꝛ qđ notatur Bar.in.l.celsus.ff.de vsuca.ꝛ qđ notatur etiã in.c.cũ ad sedẽ.ĵ.de resti.spo.Poterit etiã ꝛ aliter fieri pbatio.vt.ĵ.tangit gl.in ver.tñ satis credo.Et aduerte quia glo.hic vult ꝙ dñs qui vtitur literis debet probare illas fuisse impetratas per habentẽ speciale mandatũ tam in cã principali ꝙ̃ in causa appellationis vt pꝫ ex glo.hic in ver.ꝛ hoc credo.Tu potes cõcludere ꝙ aut in rescripto dicitur significauit nobis talis ꝛ exprimitur ipse dñs.Et tunc cũ sint verba assertiua pape eis est standum ꝛ probant impetrationem factam per dominum per clemen.literis.de proba.Et de priuile.si papa in.vj. Aut dicitur in rescripto conquestus est talis procurator talis ꝛ tunc etiam videtur ꝙ satis per rescriptũ probetur impetrationẽ factã per procuratorem: quia sunt verba narratiua pape ex quibus fundatur eius intentio: quia alś verisimiliter non concessisset rescriptũ.vt.§.eo.nonnulli.Jdeo probant p dictã clemẽ.literis.Aut dicitur in rescripto supplicatũ est nobis pro parte talis.ꝛ isto casu vr̃ quod dñs qui vtiť literis debeat probare illas fuisse impetratas per procuratorẽ habentem speciale mandatũ.probauit ergo per modũ quem dicit glo.ꝛ hec videntur vera.de iure tamen de stilo curie non admittiť hec exceptio quãdo dñs vtiť literis iam impetratis vt hic dicit glo.circa finẽ.ꝛ.§.e.nõnulli.ꝛ ibi etiã fuit dictũ qui stilus pro iure est seruandus.ĵ.de cri.fal.c.ꝙ̃ graui.ꝛ pro hoc vr̃ ꝙ opi.Jnnocẽ.quã.ĵ.tangit glo.pe.vcꝫ ꝙ reus debeat probare ꝙ litere non sunt impetrate per procuratorem qđ probare posset probando per cõfessionẽ aduersarij.ĵ.de confes.c.j.in.vj.vel probãdo ꝙ procurator fuisset reuocatus non vr̃ bona per tex.in.d.c.nonnulli.vbi datur regula ꝙ non valent litere nisi sint impetrate per coniunctã personam.Jdeo cũ tale ius sit contra dominũ ipse est cui onus probandi incumbit contra exceptionẽ per id qđ notat glos.in cle.vlti.de rescriptis. Et quia quilibet dꝫ probare id qđ est causa sue intentionis.l.ij.ff.de proba.¶ Jn ea.glos.ibi satis credo ꝙ posset.ꝛ hoc tene qꝛ ex quo habet generale mandatũ cũ libera potest etiam attentare ea que requirunt speciale mandatũ vt probatur expresse in.c.qui generaliter.ad fi.de procura.lib.vj.quãuis do.Ant.de but.videtur tenere contrarium sed non bene per ea que habentur in d.c.qui generaliter.ꝛ p hoc etiã vr̃ ꝙ si in mandato sint specificati aliqui casus qui requirant speciale mandatũ cum clausula generali posita subiecta ꝙ tale mandatũ sufficiat etiã ad impetrandum lꝫ do.Ant.de but.hic aliter dixerit ꝛ.§.eo.nonnulli.ꝛ quãuis ibi transiuerint cum dicto do.Ant.de but.tñ verius esse vr̃ contrariũ per id qđ hic dixit glo.inquantũ dixit ꝙ sufficit ꝙ qs habeat mandatum generale cũ libera cum qua glo.cõmuniter transeunt doc.ꝛ sic eadẽ ratione sufficere debet quando datũ est mandatũ specificatis aliquibus requirentibus speciale mandatum cum clausula generali.

16 ¶ †Quid autẽ de illo qui hꝫ mandatũ generale cũ clausula ratihabitionis vel cũ clausula ꝙ possit facere idẽ quod dominus tangitur in.c.contingit interdũ.ĵ.de transac.ꝛ in.c.j.ĵ.de procura.ꝛ in.l.si procuratorẽ.ff.de procura.ꝛ in.l.j.ff.de procuratore cesaris.cũ ibi notatis per Bar.ꝛ in dictis locis videtur notari ꝙ per dictas formas nõ possit attentare: quia requiretur speciale mandatũ vt etiam aperte notauit Bar.in.d.l.j.ff.de officio pcura.cesaris.¶ Jn gl.de illis ibi cõtraria voluntas supple que satis dicit apparere si alicui sit specialiter mandatũ id pro quo vult agere cõiuncta persona.l.maritus.C.de procura.¶ Jn gl.pe.ibi debet hoc probare.nam illud est causa intentionis ipsius capituli: qꝛ alś non sufficit reuocationẽ procuratoris esse factã nisi fuerit intimata pcuratori vt hic & ideo capitulũ dꝫ hoc probare p id qđ dixi.§.sup gl.in ver. sine spãli.¶ Jn gl.fi.ibi: ad agẽdũ ꝛ sic ad lites.¶ Jn ea.gl.ibi ꝛ ad negotia.ꝛ sic ad negotiũ expediẽdũ extra iudicium.¶ Jn ea.gl.ibi: ꝛ consueuit dici adde ꝙ lꝫ non dicať in mãdato ad impetrandũ ꝙ habeat potestatẽ alium substituendi tñ substituere

17 poterit per id qđ.§.dixit gl.Et adde ꝙ †vbi quis habet mandatũ ad substituendũ tunc si substituit non poterit reuocare substitutũ qui susceperit mandatũ nisi fuisset sibi data potestas substituendi ꝛ etiã reuocandi substitutũ.ĵ.de procu.statutũ.in.vj.Et adde etiã ꝙ dari potest potestas substituendi aliũ etiam non ex

18 pressum.ĵ.de procu.c.j.ij.respõso.li.vj.Jtẽ adde ꝙ †licet procurator ad negotia possit aliũ substituere tamẽ pcurator datus ad agẽdũ regulariter nõ potest dare aliũ pcuratorẽ seu substituere. fallit si ad hoc haberet mandatũ a domino vel si esset datus pcurator ad rẽ suã vel si lis esset contestata.ĵ.de procur.c.fi.lib.vj.

1 ¶ Nominis identitas inducit ambiguitatem ideo rescriptum impetratum contra hominem alicuius diocesis non extenditur ad hominem eiusdem nominis alterius diocesis.

2 Appellari potest a pronuntiatione per quam iudex pronuntiat tacite vel expresse se esse iudicem.

3 Dictio ꝛc.quid importet quando scribitur abbreuiate.

4 Error si fuerit in alio ꝙ̃ in nomine diocesis: puta in nomine proprio rei seu conuenti: si tamen aliter constet de corpore valet rescriptum.

5 Scholares studentes parisius vocantur scholares parisienses.

Significante.v. Per rescriptũ impetratũ contra hominem certe dioce.homo etiã eiusdẽ nominis alterius dioce.conueniri non potest.h.d.ꝛ in prima appellantis narratio.Jn secũda appellationis cõmissio.scda ibi: ideoqꝫ.

1 ¶ †Nota ꝙ idẽtitas eiusdẽ nominis inducit ambiguitatem facit.l.duo sunt titij.ff.de testamẽ.tutela.¶ Nota ꝙ eoipso quod non admittitur legitima exceptio dicitur quis grauari.facit.ĵ.de appella.dilecta.¶ Nota ꝙ per processum ad vlteriora videtur iudex tacite reijcere exceptionem.facit.ĵ.de appella.c.ex par

2 te.ꝛ.¶ †Nota ꝙ a pronuntiatione per quã iudex pronuntiat tacite vel expresse se iudicem potest appellari.ꝛ hoc est clarum de iure canonico cum etiam idem videtur dicendũ de iure ciuili: vt est gl.que reputatur singularis in auť.habita.C.ne filius pro patre.facit quod not.Barto.in.l.ij.ꝛ fin.ff.de appella.recipiendis.

3 ¶ †No.de ista dictione ꝛc.que si scribitur abbreuiate cõprehendit virtualiter ea que sunt de natura subiecte materie.Et sic facit pro scripturis tabellionum abbreuiatis in quibus dicitur promittentes ꝛc.renuntiantes ꝛc.de quo per Bart.in.l.gallus.§.j.ff.de libe.ꝛ posth.¶ Quid autem comprehendatur hic sub ista dictione Hostiẽ.dixit ꝙ comprehenditur id quod habetur.ĵ.de iudi.in.c.exhibita.lꝫ certe vt hic dicit boatinus illud verũ quando cõmissio tenuit ꝛ qđ per illam poterit conueniri reus corã primis iudicibus si non grauassent.nam tunc reuocato in irritum a grauante pcedũt iudices appellationis in negotio principali.sed si iudices principalis cause non poterant de causa cognoscere: quia non valebat rescriptum vel quia non extendebatur contra illam personam contra quã agebatur: vel ad illã causam de qua agebatur.ꝛ propter hoc fuerat appellatũ tunc pronuntiato qđ fuerat bene appellatũ vlterius nõ procedeť.sic nec debent procedere iudices principalis cause.ꝛ sic vtroqꝫ casu faciet iudex appellationis qđ facere debebat iudex cause principalis.ꝛ ideo cũ hic iudex principalis cause non deberet procedere videť qđ hic post verbũ ꝛc.debet intelligi quicquid post appellationẽ fuerit attentatũ vel absoluatis ꝯuentũ ab instantia: ꝛ condẽnetis ei aduersariũ in expensis.ꝛ tene menti qꝛ codẽ mõ intelligi dꝫ decisa.c.sequentis.cũ eadẽ sit ratio in illa.¶ Jn glo.j.in fi.quasi velit dicere gl.hic.ꝛ.§.in ver.sed ista non prosunt qđ decretalis super literis tunc habet locũ quando opponitur non valere rescriptũ: sed hic non opponebatur rescriptum non valere sed excipiebatur se per illud non posse conueniri: quia non includebatur in rescripto.ꝛ ideo cautus esse dꝫ ipse cõuentus in forma excipiendi in casu huius.c.vt non excipiat rescriptum non valere sed se p illud non posse conueniri.¶ Sed aduerte qꝛ text.iste procedit qñ non constat de corpore ex circũstãtijs sicut erat hic qꝛ indeterminate facta erat mentio de Guilhelmo secus ſm Jnnocẽ.si constaret de corpore ex circunstantijs.vt qꝛ dictũ fuisset

[a] ¶ Matrimoniũ ꝯtũ p pcuratorẽ reuocatũ nõ tꝫ licet ipse pcurator reuocationem ignorauerit & hoc hic p Fel. co.iiij.ver.d.c. vbi ponit sex ampliationes valde notabiles.

contra Galielmū Martini decretorū doctoris dioce. remēn. ⁊ nullus esset talis in dioceſi remenſi. ſed in dioce. leodienſi. ⁊ ſi ex errore dictū fuiſſet de dioceſi remenſi: qꝛ tunc bene poſſet conueniri per reſcriptū. qꝛ talis error non noceret ex quo conſtaret de corpore ꝑ iura allegata in principio glo. ⁊ inſti. de lega. §. ſi quis in noīe. ⁊ bene facit qđ notat Jo. an. ī. de cenſi. venerabili. ad fi. in ver. intentionē ante gl. ⁊ hoc tenuit Inn. hic ſed alij tenuerūt contrariū vꝫ Pe. ⁊ Abb. ⁊ Vin. ſed Jo. an. dicit tenēdā opin. Inn. ſm iſta iura ſm que ponderabatur locus tractus ⁊ non locus cōmiſſionis vt dictū fuit. s. e. nonnulli. ⁊ c. ſequēti. ſed hodie conſideratur locus cōmiſſionis vt. ī. de reſcriptis ſtatutū. §. cum vero. ⁊ §. in nullo. li. vj. Et ſic videreꝛ tenenda ſcđa opi. quia hodie non tranſirent litere expreſſa falſa dioceſi: que tranſirent expreſſa vera. Sed certe etiā hodie pōt procedere dictū Inno. Nā aduertendū ꝙ ſi iudex datus eſt talis qui expreſſe dioceſi remēſi fuiſſet datus: ſed non fuiſſet datus expreſſe dioceſi leodienſi vt quia locus cōmiſſionis nō diſtaſſet a dioceſi remenſ. vltra duas dietas vel hodie vltra vnam: ſed a dioceſi leodiē. ſic tunc non valerent litere. ⁊ hoc caſu procedat ſecunda opi. ſecus ſi talis eēt iudex datus qui fuiſſet vtroqꝫ caſu datus puta quia forte equaliter diſtabat ab vtraqꝫ dioceſi. nam tunc etiā hodie procederet opi. Inno. ⁊ per predicta ēt patet ꝙ † ſi ſit error in alio ꝙ̄ in nomine dioce. forte in nomine proprio rei ſeu conuenti. ſi tamē aliter ex circunſtantijs conſtat de corpore tenebit reſcriptum. ⁊ hoc etiā tenent domini de rota in cōcluſione. cxix. al's eſt. cxxxij. ⁊ facit etiam quod notat Jo. an. in prealleg. c. venerabili. in verſ. intentionē. ī. de cenſi. ¶ Quid aūt ſi actor ignorat dioceſim. rei. dicunt quidā ꝙ ſufficit exprimere caſtrum vel villā vel domicilium ipſius rei. nam tunc valebit reſcriptum etiam pretermiſſa dioceſi allegant. lxiij. diſtin. noſce. ſed certe vt dicit Jo. and. hoc non videtur ſufficiens conſiliū per illam decretalem ſtatutum de reſcriptis. in. vj. vbi ponderatur dioceſis. ⁊ ideo videtur ꝙ ſit imputandū impetranti ſi diligenter non inueſtigauit de dioceſi. ⁊ ita tenuit hic Joan. and. do. tamen Anto. de butr. videtur velle ꝙ ſufficeret ſi aliter poſſet conſtare de dioceſi quod ſatis videꝛ procedere ſi ex circunſtantijs expreſſatis in reſcripto id poſſet apparere. ¶ Ultimo querit hic Joā. and. quid ſi papa mandat ꝓuideri in dioceſi bononienſi. ⁊ ille. b. ſit paduanus ſtudēs bononie an valeat reſcriptū. videtur ꝙ † ſic quia papa ſcholares ſtudentes Pariſius vocat ſcholares Pariſienſes. ī. de procur. quia in cauſis. Item qꝛ dictio Bononienſis quatenus reſpicit illud nomen. b. eſt falſa. ſed prout reſpicit illud nomē ſcholaris eſt vera. Ideo in dubio vr̄ ꝙ interpretatio fieri debeat, vt res potius valeat ꝙ̄ pereat. ī. de verb. ſig. abbate. contrariū tenuit hic Compoſt. ꝑ hanc decre. ⁊ qꝛ magis cōgruit de negotio qđ agitur vꝫ de iſto beneficiādo ꝙ papa voluerit per illud verbū bononiēſis potius nominari locū originis ꝙ̄ ſtudij. nā in beneficiando aliquē non quæriꝛ vbi ſtudet. ſed de quo loco ſit qꝛ ibi beneficiatur congruentius. lxj. di. in. c. nullus. ⁊ facit qđ notaꝛ ꝑ gl. ī. e. ſi proponente in vltima glo. ⁊ hanc opi. ſequitur Jo. an. quando non mandatur prouideri in dioceſi Bononienſi. ſecus ſi mandaretur prouideri extra dioce. Bononienſem. puta in Mediolanēſi. Nam tunc poſſunt procedere rationes primo loco facte ⁊ ceſſarent rationes ſecundo loco facte. ⁊ ſic tunc procederet prima ꝑs quod tene menti.

1 ☞ Dioceſis appellatione non venit ciuitas nec appellatione ciuitatenſis continetur dioceſanus.

2 Juriſdictio delegata poteſt prorogari de re ad rem: ſed non de perſona ad perſonam.

a ¶ Sup hoc. c. vide. d. Fel. oībus alijs pretermiſſis q hic multa ſcribit ad hoc. c. pertinentia vꝫ qd ſit ciuitas qd dioce. comitatus territoriū diſtrict⁹ ⁊ alia multa.

Rodulphus. a Per reſcriptū impetratū contra dioceſanos ciuitatenſis conueniri non poteſt. h. d. ⁊ diuiditur vt proxima decretalis. ſcđa ibi: ideo. ¶ † Not. j. ꝙ appellatione dioceſis nō continetur ciuitas nec appellatione ciuitatenſis comprehendiꝛ dioceſanus. ſimiliter appellatione dioceſani nō comprehenditur ciuitatenſis. qđ eſt verū in reſcriptis ad lites vt notat gl. in. c. vnico. de re. permu. in. vj. ⁊ idem dicit glo. in literis ad beneficia vt in. c. accepimus. ī. de eta. ⁊ qua. in gl. penul. ⁊ in c. fi. in glo. j. ī. de preben. ¶ Item poſſunt hic notari ea que notata ſunt in. c. precedenti. ¶ In glo. j. ibi de teſta. requiſiti. conclude ꝙ ſpeciale eſt in reſcriptis ⁊ ꝙ ſub appellatione dioceſis nō comprehenditur ciuitas: quia licet in lata ſignificatione dioceſis comprehendat ciuitatē que eſt caput dioceſis tamen in ſtricta ſignificatione non comprehendit. ⁊ ideo in reſcriptis ad lites que ſunt odioſa ⁊ reſtringenda vt. s. eo. nonnulli. ⁊. ī. eo. c. fi. Stricte accipitur verbum dioceſis vt non comprehendat ciuitatem. ⁊ ita notat gl. in. c. vno. de rerum permu. in. vj. ⁊ idem dicas in literis ab beneficia: qꝛ illa etiam ſtricte debent intelligi: vt. ī. de preben. quamuis. in. vj. ⁊ ſatis probatur per illum tex. ⁊ per. c. fi. ī. de preben. vbi in literis beneficialibus exprimitur ciuitas et ꝙ non fuiſſet expediens ſi dioceſis comprehenderet ciuitatē in eis. Et hec opinio videtur vera quam ſequitur glo. in locis preallég. in notabilibus quamuis Pau. de liaza. in clemē. ne romani. de elec. ⁊ Joan. de lign. hic tenuerit oppoſitum ⁊ non bene ꝑ rationes ⁊ iura ſuperius allegata. ⁊ ſequitur etiam hic do. Card. floren. ⁊ do. Ant. de but. Et ex predictis patet ꝙ in materia ſtricta appellatione dioceſis non comprehenditur ciuitas: ſecus in materia lata vt eſt materia ſtatuti iuris communis vt notat glo. in. c. vnico. de re. permu. in. vj. in gl. ij. ¶ Et ſimiliter dicendum eſt econtra ꝙ in materia ſtricta appellatione ciuitatis non cōprehenditur dioce. per ea que habentur in text. iſto etiam in glo. ſecus in materia latiſſime interpretanda vt quando prefertur in beneficio a principe conceſſo. nam ſi concedit alicui ciuitatem aliquam intelligitur illam cōcedere cum ſua iuriſdictione. ⁊ ſic etiā cum ſua dioce. l. j. §. cum vrbem. de offic. prefec. vrbis. ⁊. l. ſi quando. C. de bonis vacan. lib. x. facit. l. fi. ff. de conſti. principum. ⁊ qđ notat Bar. in. l. ij. ff. de verb. ſigni. ¶ An aūt appellatione eius ſi forte ciuibus alicuius ciuitatis aliqdid ſit conceſſum contineatur etiam comitatiuus ſeu dioceſanus. videtur ꝙ non per iſtum tex. coniuncta glo. ſed contrarium tenuit Bar. in dicta. l. ij. quia etiam ille qui eſt de comitatu dicitur ciuis licet dicatur ciuis comitatiuus qui cōmuniter conſueuit maiora onera ſupportare. l. j. ⁊. l. qui ex vico. ff. ad municip. cum ibi notatis. Unde virgilius dictus eſt mantuanus licet fuiſſet de comitatu mantue vt notat gl. in. d. l. qui ex vico. ſed ſecus dicit Bar. econtra puta ſi aliquid conceditur comitatiuis non intelligitur conceſſum eſſe ciuibus ciuitatis vt ipſe notat in. d. l. ij. Et predicta intelligit vera in beneficijs ⁊ etiam in priuilegijs Jaco. de bel. in auſ. quibus modis naturales efficiantur ſui. §. illud. colla. vij. diſputando tenuit cōtrariū in priuilegijs. Nam ibi concludit ꝙ priuilegium cōceſſum ciuibus non extenditur ad comitatiuos niſi aliud appareat de mente concedentis. ⁊ hoc ideo quia in priuilegijs debet fieri ſtricta interpretatio cum ſint cōtra ius commune. iij. diſtin. in. c. priuilegia. Sed vbi concederetur beneficium preter ius tunc poſſit procedere dictū Bar. ⁊ hec opi. Jac. de bel. videtur verior de iure de quo etiam aliquid dixi ſuper rubrica. ff. ſo. mat. ¶ Adde tamen predictis ꝙ Jo. an. in. c. j. ī. de off. or. videtur velle ꝙ appellatione dioce. in diſpoſitione iuris communis vel priuilegij aut ſtatuti comprehenditur ciuitas licet ſecus dicat in reſcriptis ad lites vt hic patet. Sed certe dictum ſuum non eſt ſine dubitatione quatenus dicit in priuilegijs appellatione dioce. contineri ciuitatem vel in ſtatutis contra ius. qꝛ talia videntur ſtricte eſſe interpretanda. ex quo ſunt contra ius per id quod dixi ſuperius ⁊ qđ habetur in. l. precipimus. ad fi. C. de appellationi. do. tamen Ant. but. hic videtur tranſire cum dicto Jo. and. ſed vt dixi nō eſt ſine dubitatione: qꝛ de iure potius videtur dicēdū oppoſitū ꝑ predicta. ¶ In ea. gl. ibi vaga eſt ⁊ generalis. ⁊ ſic videtur qđ cōprehēdaꝛ ciuis ⁊ etiā dioceſanus. Aduerte tñ vt tāgit hic. d. Car. flor. ꝙ etiam ſi intelligatur repetitum verbum ſaginenſ. in clauſula. ⁊ quidam alij vidētur ꝙ etiam tunc comprehendaꝛ ciuis ⁊ etiam dioceſanus. Nam vterqꝫ dicitur ſaginēſis ſicut etiā bononiēſis dicitur ſiue ſit de ciuitate ſiue de comitatu vt eſt tex. cum glo. in. d. l. qui ex vico. ⁊ in. l. ſed ⁊ reprobari. §. amplius in verbo commanens. ff. de excuſa. tut. ⁊ facit qđ hr̄ in. l. j. ff. ad municip. vbi etiā hoc tꝫ Bar. ⁊ hoc videtur verū lꝫ gl. aliter ſenſerit vt patet ex illa. ¶ In ea. glo. ibi extendiꝛ. ⁊ idem dicit Jo. an. poſt compoſt. ſi dictū fuiſſet ⁊ quidā alij de tali prouincia vel de tali regno. allegat qđ habetur. vj. q. iij. ſcitote. ⁊ in. c. quamuis. ī. de preben. in. vj. ¶ In ea. glo. in fin. Jo. and. tenet hic opi. glo. in exceptione maioritatis perſonarū: ſed in exceptione maioritatis rerum tenet contrariū. quia tunc bene tenebit proceſſus ſi exceptio non fuit oppoſita vel lꝫ fuerit oppoſita proceſſum fuerit ad vlteriora ⁊ non fuit appellatū per. c. ceterū. cū ibi notatis. s. e. ⁊ ratio diuerſitatis ſm eū colligitur ex verbis. c. ſedes. s. eo. vbi dicit ꝑſonas maiores nō includi. ⁊ ſic vr̄ ꝙ ſi non includuntur reſcripto non habeat iudex iuriſdictionem nec ad eos poſſit fieri prorogatio per. c. p. ⁊. g. ī. de offi. dele. ⁊ tenetur etiā quod notatur ꝑ glo. in. c. cū in multis. ī. eo. li. vj. Sed in maioritate rerum tex. in. d. c. ſedes. dicit non eſſe audiendū actorem. ⁊ ſic vr̄ ꝙ imputandū ſit reo qui permiſit audiri actorē. ⁊ hoc ſecundo caſu habeat locū opin. Inno. qui ſimpliciter in. d. c. ſedes. tenebat proceſſum tenere ſi non fuit exceptum vel ſi non fuit exceptum ⁊ fuit appellatum: ſed in primo caſu procedat hec glo. ⁊ cū opin. Jo. and. tranſit hic do. Anto. de but. ſed do. Car. flo. hic tꝫ indiſtincte opi. Inn. vꝫ ꝙ etiam in maioritate perſonarum teneat proceſſus per no. s. eo. ceterū. nec ob. ſm eum. c. ſedes. qꝛ dum litera ibi dicit ꝙ non intelliguntur includi maiores ꝑſone intelligit verū ſi opponaꝛ exceptio per no. in. d. c. ceterū. ſed certe tutius vr̄ tenere opi. Jo. an. cum qua etiā tranſit. d. Ant. de bu. vt ꝑdixi. quia do. Cardi. flo. vr̄ literam violare in. d. c. ſedes. vt patere poteſt

tere potest ex predictis. Et p predicta videt q si impetratu fuit rescriptu super ecclesia sancte Nicolai dioces. bono. si postea porrectus sit libellus super ecclesia sancti Nico. bono. q teneat processus si non est opposita exceptio cu agat de rebus z non psonis. z hoc sequit hic copost. z Jo. an. sed d. Ant. de bu. tenuit cotrariu p istu text. q2 ex quo est facta metio de diocesi in rescripto non intelligit includi ciuitas vt hic aperte innuit litera. z sic videt q processus no valeat. Sed certe Jo. an. z copost. potest sal- 2 uari: q2 † iurisdictio delegata pot prorogari de re ad re lz non de psona ad psona vt plene notat in. c. p. z. g. j. de offi. dele. z ideo videt q cu agat in casu predicto de prorogada iurisdictione in rebus teneat pcessus. ¶ Ulterius qrit hic Jo. an. de hac clausula sup decimis z reb9 alijs an poterit qs couenire p illa sup iure parochiali vel sup ecclesia videret q sic: q2 decima est ius spuale. z similiter eccia est ius parochiale: z sic sunt eiusde qualitatis. cotrariu tz Jo. an. q2 ius parochiale est ius personale. z sic altioris grad9 q ius decimaru qd est ius pticulare ipsius iuris parochialis. z ideo taq maius no videt includi. z similiter ecclesia etia est maior. z ideo no includit. vt. s. e. sedes. z sic dicit copost. clemete quartu iudicasse. ¶ An aut hec decretalis pcedat i actore sicut z in reo. dic q sic q2 qua ratione no coprehedit ciuitates in reo sub nomine diocesis sic etia ide erit in actore multo fortius: q2 tolerabilior est error in facto rei q in facto pprio. s. e. ab excoicato.

1 Succedere potest mulier in comitatu si cosuetudo loci illud habet.
2 Masculinum genus comprehendit femininu etia in rescriptis.
3 Clausula z quosdam alios quid in rescriptis importet. z nu. 6.
4 Successor in dignitate an teneatur ad debita contracta per antecessorem. z nu. 7.
5 Dictio zc. quid significet.
7 Per clausulam generalem an possit conueniri nomine ecclesie is qui factus est prelatus post impetrationem z post mortem alterius re integra.
8 Prelatus non est proprie successor predecessoris cum non succedat in ius illius tanq illius heres.
9 Rescriptum an z quado transeat in successorem ita q possit agere vel conueniri.

Significauit. Si conueniendus p clausulam quidam alij re integra moriatur successor per illud rescriptu non poterit conueniri. h. d. fm lec. gl. z Inn. z diuiditur sicut pro- 1 xima decretalis. secunda ibi: ideoq. ¶ † Not. j. q mulier potest succedere in comitatu qd est veru de consuetudine loci si consuetudo illud habet prout dicitur consuetudinem vigere in partibus gallicanis in quibus de consuetudine femine succedut in dignitatibus z in feudis. secus est de iure communi. Nam licet in alijs bonis de iure comuni succedant sicut masculi. l. fi. C. de lib. prete. no tamen succedunt in feudis vt habetur in vsi. feu. ti. j. in c. j. §. hoc autem notandum. vbi de hoc z in. c. j. §. filia. in ti. de suc- 2 cessi. feudi. z facit ad pdicta qd habet. j. de arbi. dilecti. ¶ † No. q masculinu genus etia in rescriptis coprehendit femininu. Na hic sub clausula z quosda alios comprehenderetur femina nisi aliud obstaret vt hic patet qd est notandu fm do. Car. flo. cu materia rescriptoru sit stricta vt dictu fuit. s. c. pxi. de quo in Spec. de rescrip. presenta. §. fi. versi. Sed querit vtru. z per Bar. in. l. j. ff. de ver. sig. z per Cy. in. l. quicuq. C. de ser. fugi. z p Ja. de but. in. l. si quis intantum. C. vnde vi. z per Archid. xvij. q. iiij. si quis suadente. z per Pau. z modernos in cle. j. de elec. z aliqd etia per 3 gl. in. c. generali. de elec. in. vj. ¶ † No. q interdu in rescripto addicit clausula z quosda alios clericos z laicos. quo casu comprehendunt clerici z laici. z sic a contrario videt q si solu dicatur z quosda alios clericos no comprehendunt laici z hoc etia tenet Hosti. ex eo q2 sunt diuerse professionis. z hoc credo veru ex quo clausula est restricta ad clericos per id qd notat Spec. in. d. §. fi. ver. quid si in rescripto. vbi dicit q si impetrat contra certu episcopum z quosda alios clericos non comprehendunt epi sub dicta clausula. secus si simpliciter dicat z quosda alios. z sic eodez modo videt dicendu in proposito: q2 si impetretur contra epm vel contra titium clericu z quosda alios: tunc comprehendant etia laici vt etia voluit Un. prout not. Spe. in. d. §. fi. ver. quid si quis nominauit. lz alij aliter dicant dicentes q etia tunc non coprehedutur laici q2 sunt diuerse professionis vt dixi in. c. sedes. s. eo. quorum opinio sequitur. hic do. Car. flo. z do. Ant. de but. in. d. c. sedes. sed verius videtur quod predixi per ea que dixi in 4 d. c. sedes. ¶ Nota q † successor in dignitate tenetur ad debita contracta per predecessorem de quo in. c. j. j. de sol. ¶ Nota vnu casum in quo expirat rescriptum. alij notantur. s. eod. c. ceterum. 5 ¶ † Ultimo no. de ista dictione zc. de qua dixi. s. in. c. significante. z per illam deciditur id quod dixi vbi etiam decidi z in. c. pcedenti. ¶ In gl. j. ibi ar. contra licet gl. non soluat ista contraria potes dicere q regulariter procedit id qd. s. dicit gl. videlicet qd re integra expirat rescriptum per morte. fallit quando quis scienter succedit in vitium. z sic loquitur. c. quia. v. secundum vnu intellectum vel quando interuenit secundu mandatu cotra ipsum successorem secundum alium. ¶ Item fallit quando res est facta litigiosa. vt in. c. j. hic alleg. in gl. Item fallit quando mentio est facta de successore. z sic loquitur. c. proposuit. alleg. in gl. nam ibi fuit adiecta clausula amoto exinde quolibet illicito detentore. z sic in effectu facta fuit mentio de successore. ¶ In eade gl. 6 ibi in. c. eam te. z de hoc dic vt ibi dictu fuit. ¶ † In eadem glo. a in fi. [a] z sic videt q iste secundus intellectus non sit bonus. ideo precedens coiter tenetur sed aduerte quia Uincen. z Compost. hic dant alium intellectum nam dicunt q per istam clausula z quosda alios clericos z laicos nobiles z illustres laici no poterant conueniri: q2 per illud verbum clericos intelligebantur expresse humiles clerici. z sic eodem modo per verbum laicos humiles laici: sed certe iste intellectus no conformatur litere vt hic dicit dominus Cardi. flo. nam expresse hic innuitur q si fuisset citatus comes q potuisset tunc conueniri comitissa. z sic verbum laicos in clausula predicta non regulatur a verbo clericos cu ponatur tanq distincta vt hic dicit dominus flo. ideo alij aliter dixerunt videlicet q ideo non potest conueniri comitissa: quia impetrans fraudulenter erat vsus rescripto in non conueniendo comitem dum viuebat. Sed certe iste intellectus etiam non videtur bonus: quia non fundat se ex dicta ratione. z quia etiam potuit superuenire mors comitis nulla existente fraude vel ne- 7 gligentia impetrantis. ideo tene primu intellectum gl. ¶ † Aduerte tamen: quia dicit hic Innoc. z Compost. q per clausulam generalem poterit conueniri nomine ecclesie is qui factus est prelatus post impetrationem z post mortem alterius re integra: q2 non proprie dicitur conueniri persona prelati: sed ecclesia secundum eos. facit. s. eo. edoceri. quod videtur esse contra intellectum gl. in quantum videtur voluisse q successor in dignitate non possit conueniri per clausulam generalem si moritur precessor re integra. quam opi. videtur etiam hic sequi Jo. calde. tamen domi. Cardi. flor. hic videtur velle q si debitum fuit conuersum in vtilitatem dignitatis. z sic obligata fuit dignitas quod tunc successor in dignitate posset conueniri per clausulam generalem quidam alij. licet moriatur precessor re integra: quia cum dignitas non moriatur vt dicit glo. z facit. j. eo. si gratiose. lib. vj. Eadem ratio videtur tunc esse que est quando tractatur de conueniedo prelato ecclesie per clausulam generalez nomine ecclesie mortuo precessore re integra: z sic eadem ratio est que est in casu Inno. nec ob. iste tex. q2 fm eum debet intelligi quando debitu no fuerat conuersum in vtilitate dignitatis. z sic solu poterat conueniri comitissa tanq heres ipsius comitis: q2 successerat vniuersaliter in omnibus bonis ipsius comitis nedum in ipso comitatu. z ideo hoc casu ex quo decessit re integra p clausula generalem no potuit conueniri comitissa pro debito contracto cum ipso comite non concernente dignitatem seu non conuerso in vtilitate comitatus. vel si vis tenere opi. gl. quam vt dixi etia sequitur Jo. 8 cal. potes dicere q † aliud est in plato qui proprie non est successor predecessoris cu non succedat in ius illius tanq illius heres sed per promotione canonica. z ideo tunc si debitu concernit ecclesiam potest habere locum qd dicit Inn. sed hic comitissa taq heres succedebat in comitatu in ius ipsius comitis: z ideo iudicabitur de ipsa vt de alio herede vniuersali qui non potest conueniri per clausula generale mortuo predecessore re integra z iste intellectus videtur magis litere conformare tene tamen menti dictum. d. Car. flo. z de materia an z quando transeat rescriptu in successorem aliquid posuit hic Jo. an. z plenius super regula. is cui in ius. j. de reg. iur. in. vj. in mercu. z habet etiam in Spec. de rescripti presentatione. §. ratione eius contra quez. circa princ. 9 ¶ † Et aduerte q2 Jo. an. hic distinxit an impetretur rescriptuz super actione reali an super personali actione. Nam in primo casu poterit successor conueniri: q2 res transit cum suo onere. j. de pig. ex literis. secus in secundo casu si conueniendus moritur re integra z cum hoc dicto transit hic do. Ant. de but. sed non credo illud verum. q2 in reali non tenetur successor eo: quia est successor sed vt extraneus ex eo quia possidet. l. de eo. §. fi. ff. ad exhibendum. z. l. si in rem cum. l. seq. ff. de rei ven. z in. l. ij. §. fi. cum ibi notatis. ff. de pretor. stipula. ideo melius videtur dicendum prout etiam hic tetigit do. Jo. cal. in suis distinctionibus de quo dica b post gl. ¶ Pro declaratione [b] gl. huius z precedentis z pro ista decretali si queritur: an per rescriptum impetratum q sit heres vel successor agere potest vel conueniri distingue secundum Jo. cal. q2 aut rescriptum est impetratum super re non transmissibili in heredem puta ex parte actoris sit impetratum rescriptum super vsufructu vt aduersarius cogatur ad faciendum illum vti frui. Nam tunc vsusfructus finitur morte vsufructuarij. institu,

[a] ¶ In ea. gl. in fi. vide hic per d. Abb. i. ij. col.

[b] ¶ Pro declaratione. an successor poterit coueniri ex virtute rescripti vide hic p Abb. in. ij. colu. ante fi. versi. Et generaliter.

de vsufru. §. finito. Item potest poni exemplū si aliquis dicit ecclesiā esse suā quā alius tenet ⁊ super hoc impetrat iudicē. nā beneficium ecclesiasticū non transit in heredē. viij. q. j. apostolica. ⁊ j. de fil. presby. ex transmissa. Ex parte rei pōt poni exemplum si petatur ipsū deponi a beneficio vel ab ordine facit qd habetur in. l. j. ⁊ ij. C. si reus vel accusator mortuus fuerit. ⁊ tunc clarū qd rescriptū non transit in successorē propter naturā rei super qua est impetratū que non est apta transire in successorē. Aut, rescriptum est impetratū sup re transmissibili in successorē ⁊ tūc. Aut tunc est facta mentio de successore saltem in genere ⁊ tunc transit in successorē: vt. j. de conces. pben. c. proposuit. ⁊ facit quod dixi super gl. j. ⁊ facit quod habetur. vij. q. j. presentiū. Aut non est facta mentio in rescripto de successore. ⁊ tunc aut res nō est integra qd dicitur esse nedū si lis sit contestata: sed etiā si deuentum sit ad citationē. j. de offi. dele. c. gratū. ⁊ c. relatū. ⁊ tunc transit in successorē vt etiā hic est casus a sensu contrario vt voluit etiam hic gl. Interdūvero res est integra: ⁊ tunc aut queritur de successore conueniendo per clausulā generalē: ⁊ tunc non trāsiret rescriptum contra illā ex quo predecessor mortuus est re integra vt hic probatur. Fallit fm Inn. ⁊ compost. in casu quem supra dixi sup gl. ij. videlicet qn̄ is qui factus est platus post impetrationem ⁊ post mortē pdecessoris conuenitur nomine ecclesie pro debito ecclesie per clausulā generalē: quia non dicitur tunc proprie conueniri psona prelati sed ecclesie. Aut tractatur de successore illius qui fuit expressatus in rescripto: ⁊ tunc aut impetratio est facta pro vel contra dignitatē: ⁊ tunc transit in successorē vt. j. de iudi. dilecti. ⁊ voluit glo. j. supra. aut impetratio facta est pro persona vel contra personā. ⁊ tunc aut queritur an transeat in singularē successorem. ⁊ dicendum est ꝙ non regulariter ꝑ id qd habetur in. c. p. ⁊. g. j. de offi. dele. fallit in casibus in qbus dixi sup glo. soluendo contraria que gl. dimisit insoluta. Aut queritur an transeat in vniuersalē successorē ⁊ tunc dicendum ꝙ sic cū reputatur eadē persona cū defuncto. vt in aut. de iureiurā. a moriente pstito. §. j. coll. v. ⁊ ꝑ hoc non obstat qd habet in. d. c. p. ⁊. g. vbi rescriptū non extenditur ad aliā personam: q2 illud procedit quando est persona omnino extranea. sed hic vt dixi heres vel successor vniuersalis censet eadē persona cū defuncto: ideo nimirū si rescriptū trāsit in ipsum. fallit si tpe dati rescripti mortuus est ille contra quem facta fuit impetratio: q2 tunc non valeret rescriptum ⁊ sic non extenderetur in heredem vel successorem. l. paulus. ff. que sententie sine appel. rescin. ⁊. l. neratius. ff. de regu. iur. ⁊ no. Jo. an. in regula. qui in ius. in mercu. j. de reg. iur. in. vj.

1 Litere executorie non valent etiam si non precesserint monitorie dummodo non sit dictum illas precessisse.
2 Supersedere verbum capitur quandoq; pro totali desistentia proprie tamen capitur pro differre.
3 Clausula preuia ratione procedas quid importet.
4 Si compromittatur in arbitrum hoc adiecto ꝙ pronuntiet de iure an committatur pena ⁊ an teneat sententia si feratur sententia contra ius debitoris.

De insinuatione. Non valent litere executorie in quibus impetrās false dixit monitorias precessisse. h. d. Et primo ponit decise partis querelā. secūdo instruit executores. secunda ibi. quo circa. ¶ 1 † Nota ꝙ valent litere executorie etiā si non precesserint monitorie dūmodo non sit dictū illas precessisse. facit. s. eod. capitulū sancte. secus si in executorijs dictum esset monitorias precessisse cum non precessissent. q2 tunc non valent litere executorie velut surreptitie. ¶ 2 † Nota ꝙ verbū supersedere a interdum sumitur proprie pro totali desistentia. facit. c. olim. de excep. proprie enim supersedere est ad tempus differre ⁊ non totaliter desistere: vt. s. e. in. c. dilectus. el. ij. ¶ In gl. j. ibi sed ordo ⁊ consuetudo curie supple olim. sed hodie habet cōsuetudo curie ꝙ primo loco executorie conceduntur vt patet in cle. vnica. de conces. preben. ¶ In ca. gl. in fi. de hoc dic vt hic in iuribus alle. ⁊. j. de offi. dele. cum in iure. ⁊ de ver. sig. in. c. abbate. ¶ 3 † Extra gl. tangit hic Joā. an. de ista clausula preuia ratiōe procedas adiecta in rescripto seu in mandato contento in rescripto an si proferatur sententia contra ius litigatoris teneat tunc sententia si non appelletur. ⁊ cōcludit ꝙ sic quia talis clausula potius videtur sonare in monitionem ꝙ in conditionē. Et ideo valebit snīa licet contra ius litigatoris sit lata. ⁊ sic in effectu nō sit lata preuia ratione ex quo dicta clausula non reddit actum conditionalē: sed potius sonat in monitionē. facit quod notatur in simili per Inno. in. c. fi. j. de presump. ⁊. j. de offi. dele. in. c. prudētiam. ⁊ quod notat glo. in cle. j. de offi. deleg. vnde dixit Inn. in simili in. d. c. prudentiā. ꝙ si mandatū sit iudici delegato ꝙ condemnet titiū seio in centū si seius probauerit sibi dedisse ꝙ si iudex condēnauerit titium lꝫ seius non probauerit valebit snīa licet sit contra ius litigatoris. ⁊ sic transibit in rem iudicatā si nō

a ¶ Verbū supersedere. vid hic p Jo. an. vide gl. ⁊ doc. de offi. deleg. c. ij.

b ¶ Arbitrorū. vide ibi Alex. de imo. in addi. super Bar.

fuerit appellatū. Et ratio predictorū est: q2 ista clausula puia ratione procedas ⁊ illa condemnes in centū si probauerit videnꝰ tacite inesse etiā si non exprimantur. ⁊ ideo si exprimuntur non reddunt actū conditionalē sed potius sonant in monitionē vt voluit gl. in dicta gl. j. ⁊ Inn. in. d. c. fi. ¶ 4 † Et predicta inducit do. Ant. de but. ad questionem quotidianam si compromittatꝰ in arbitrū hoc adiecto ꝙ pronuntiet de iure nunquid cōmittatꝰ pena. ⁊ an teneat snīa si feratur snīa contra ius debitoris Bar. dubitabat in. l. si societatē. §. arbitrorū. b ff. pro socio. ⁊ ibi non distinguit. sed in. l. diem proferri. in. §. stare. ff. de arbi. tenuit ꝙ non committitur pena ex quo arbiter in sententiādo non seruauit fines mandati. arg. l. nō distinguemus. §. de officio. ff. de arbi. ⁊. s. e. cum dilecta. contrariū tenuit hic Inno. per ea que superius dicta sunt quia fm eū dicta clausula videtur potius sonare in monitionē ꝙ in conditionē: q2 arbiter etiā si nihil dicatur dꝫ pronūtiare de iure. l. j. ff. de arbi. lꝫ arbitrator possit in aliquo ledere partem. l. si de meis. §. recepisse. ff. de arbi. ⁊ sic videtur exprimi in arbitro id qd tacite inerat ideo nihil videtur operari expressio per l. iij. ff. de leg. j. ¶ Sed aduerte quia contra istud dictum fortiter facit: q2 licet quod ad hoc vt arbiter faciat litē suā videatur inesse dicta clausula: si aliter faciat. l. penul. coniuncta glo. C. de pact. Tamen quo ad valorem snīe ⁊ cōmissionem pene non videtur tacite inesse q2 stari debet sententie arbitri siue equa siue iniqua sit al's committitur pena. l. diem proferri. ff. de arbi. Et ideo videtur exprimi aliter ꝙ insit cum exprimatur ad suspendēdum seu tollendum effectum pene si clausula non seruetur. facit. d. l. non distinguemus. §. de officio. ⁊ ideo videtur ꝙ ex quo expressio sit aliter ꝙ insit debeat operari per id ꝙ habetur in. l. iij. §. filius ff. de libe. ⁊ postu. ⁊ in dicta. l. iij. §. j. per Bar. Et presertim in eo qd ibi notat in simili quando arbiter exprimit tempus solutionis in sententia an admittatur tunc purgatio more. ⁊ pro hac parte etiam facit: q2 quando illud quod inest de iure transfunditur in foro mandati hominis non videtur a forma tunc esse recedēdum. vt. s. e. in. c. cum dilecta. cum ibi notatis ꝑ do. Ant. de but. ⁊ sic illud. c. cum ibi notatis per eum videtur destruere suam opinionem licet ipse nitatur ad illud. c. respondere. sed eius responsio non bene eneruat contrarium dicti. c. vt patere poterit diligēter consideranti. ⁊ ideo verior videtur opi. Bar. de qua in. d. l. iij. per Bar. ⁊ illa quotidie practicatur presertim quando promittitur in aliquem tanꝙ in arbitrum ⁊ arbitratorē hoc acto ꝙ possit procedere de iure ⁊ de facto ⁊ determinare de iure tantum. Nam quotidie dicitur sententiam fore nullam ex eo: q2 non pronuntiabit de iure fm quod tenebatur. Et de materia etiam dixi in. c. quintanallis. j. de iureiur.

1 Litere quibus mandatur prouideri de canonicatu valent licet nihil dicant de prebenda.
2 Verbum presentis temporis quandoq; trahitur ad preteritū.
3 Clausula si pro alio ⁊c. si non apponitur in rescripto: an debeat recipi secundus licet primus iam fuerit receptus.
4 Negligentia in literis ad lites non habet nocere in literis ad beneficia.
5 Clausule multiplices que in rescriptis pape apponuntur.
6 Clausula non obstante ꝙ pro alio scripserimus si sit apposita in rescripto ⁊ scriptum fuerit prius pro pluribus ⁊ non pro vno solo dicta clausula nō iuuat cum in singulari numero sit prolata.
7 Et si apponitur clausula si pro alijs non est scriptum ⁊ reperitur solum scriptum pro vno inualidatur gratia secunda.
8 Plures si concurrunt ad vnam prebendam ⁊ petunt se admitti quid iuris.
9 Et an vnus possit excipere de iure tertij.

Mandatum. Executor cui scribitꝰ vt icerta ecclesia faciat aliquem recipi cum clausula si ibidē pro alio non scripserimus qui huiusmodi gratiā prosequatur non dꝫ mandatū exequi si alius est ibi receptus de mandato scribentis. h. d. Primo ponit dictum secundo responsionē ibi. secunda cum super. ¶ 1 † No. j. ꝙ valent litere per quas mandatꝰ prouideri de canonicatu licet nil dicant de prebenda. nā tacite subintelligitꝰ mandare etiā de prebenda. vt. j. de preben. relatum. ⁊ eo. titu. si clericus. in. vj. ⁊. j. q. iij. c. si quis obiecerit. ¶ Nota ꝙ non est intentionis pape grauare ecclesiā de duobus. ¶ 2 † No. ꝙ verbū presentis temporis interdū trahitur ad preteritū ex mente proferentis facit quod legitur ⁊ notatur. s. ti. j. c. nam concupiscentiā. ¶ No. 3 a contrario sensu argumentū ꝙ † vbi non apponitur clausula si pro alio debeat recipi secundus lꝫ primus fuerit iam receptus possit etiam notari contrariū attenta ratione litere que simpliciter loquitur. vnde de hoc dicendū vt tangitur in glo. ij. ⁊ sup ea. ¶ In glo. j. in fine. ⁊ intellige ꝙ forte fuit repulsus per sententiam a qua non appellauit. facit. j. de elec. cū dilecti. Idē si renūtiauit expresse ⁊ sic non prosequitꝰ vel etiā tacite faciendo actum contrarium

contrarium clericatui.facit quod legitur ꝛ notatur per Inno.ꝛ
Io.an.in.c.j.ĩ.de aposta.secus si solũ differret quia forte execra⸗
tur lites vel alia simili de causa.vt hic tangit Inno.qui etiam di
cit ꝙ.c.plerũq3.s̃.eo.nõ habet locũ in literis ad beneficia: sed in
4 literis ad lites qđ est notandũ.ꝛ sic videt̃ velle ꝙ† negligẽtia de
qua ibi in literis ad lites non habeat nocere in literis ad benefi⸗
cia.sed de hoc dicendũ vt hodie habetur in.c.tibi qui.de rescrip.
in.vj.ꝛ facit etiam quod dixi.s̃.eo.in decreta. capitulũ. super gl.
¶ Quid autem si primus recepisset pensionem an noceret secun
do:dic ꝙ sic quia illa succedit loco beneficij.s̃.eo. ad audiẽtiã.ij.
nisi forte modicum quid recepisset in fraudem ad finem excludẽ
di scđm impetrantẽ:quia tunc non deberet nocere ipsi secũdo im
petranti.¶ In glo.ij.in fine.Sed aduerte quia eodẽ modo pos
sit allegari stilus curie pro secunda opinione ꝙ frustratoria esset
clausula si pro alio fm opinio.glo.sed responderi potest vt dicit
Io.an.ꝙ nõ est absonũ exprimere qđ tacite inest:sed bene est ab
sonum tollere vt obstans id quod non obstat. Et ex glos.habes
duas opiniones.ꝛ primã sequitur glo.per decre.capitulũ sancte.
s̃.eo.que bene facit licet glo.non videatur allegare:quia ibi non
apparet clausulã aliquam non appositam.ꝛ tamen litera videt̃
velle ꝙ non differat recipi secũdus.Et pro opinione glo. etiã fa⸗
cit ratio huius tex.allegans stilum curie.de quo glo.dicit inquã
tum apponit clausulam non obstante si pro alio.Sed pro secũ⸗
da facit iste tex.inquãtũ hic fuit apposita clausula si ꝑ alio non
scripserimus.ꝛ sic videretur ꝙ si nõ fuisset apposita deberet ꝓui
deri secundo.Sed certe istud nõ sequitur attẽtata ratione litere.
ꝛ facit qđ.ĩ.dicetur.Tertia vero fuit opi. Hostien. qui dicit ꝙ si
grã secũda cõcedit̃ prima iam executa procedat scđa opi. hic po
sita in gl.Si vero pẽdẽte prima cõcedat̃ scđa tũc ꝓcedat prima
opi.gl.ꝛ hãc opi.etiã tetigit Inn.in decre.capitulũ sancte crucis
s̃.e.ꝛ hanc opi.etiam tenuit Io.cal.per.c.presenti.de offi. leg.in
vj.vbi legatus executa prima reseruatione potest facere secũdã.
sed non prima pendente.allegat etiam pro ista opi.stilum curie
cum dicit nõ obstante.si pro alijs est scriptum qui in canonicos
sint recepti:aut vt recipiantur insistant ꝛ nõ dicit qui sint benefi
cium ecclesiasticum assecuti.facit quod legitur ꝛ notatur.s̃.eo.in
nostra.Sed glo.in.c.penul.ĩ.e.in.vj.ꝛ Io.an. ibi in nouella.sup
glo.tenet primã opinio.glo.hic positam.ꝛ illa etiam est commu
nis.Nam eam etiam sequitur hic Io.de ligna licet al's dubita⸗
uerit.ꝛ etiã sequitur do.Car.flo.ꝛ do.Anto.de bu per istum tex.
qui singulariter dicit ꝙ nõ est intentionis pape grauare ecclesiã
pro duobus.ꝛ sic est verisimile papam intellexisse siue prima gra
tia pendeat siue sit executa:quia olim romani pontifices nõ con
sueuerant grauare ordinarios collatores ꝛ postea ceperunt gra⸗
uare multũ curialiter ꝛ multum modeste dando primo monito⸗
rias.secũdo preceptorias:ꝛ vltimate executorias.ꝛ ideo satis vi⸗
detur esse de mente ꝙ ex quo grauabãt semel nõ vellent amplius
grauare nisi aliud expresse cõstaret de ipsorũ intentione. Et pro
hoc etiam facit prealle.c.penul.ĩ.eo.in.vj.q̃uis Ioã.cal.nitatur
respondere ꝙ ibi gratie erant pendentes. ¶ Pro ista parte etiã
facit quia papa hic in clausula expressit vnum casum ꝛ aliũ omi
sit.ꝛ sic quodãmodo videtur aliud innuisse in omisso.argu.ĩ.de
presumptio.nõne.ꝛ tamẽ hic declarat ꝙ in casu omisso vult esse
idem qđ in expresso:ergo videtur satis voluisse ꝙ vbi nullus ca⸗
sus exprimitur eius intentio sit non grauare inquãtum pro alio
sit scriptũ siue prima gratia pendeat siue sit executa.Nec obstat.
c.penul.de offi.leg.in.vj.quia loquitur in legato cuius potestas
est limitata per papam.ꝛ sic non sequitur ꝙ papa ligetur dispo⸗
sitione illius.c.cum supra ius.ĩ.de conces.pre.proposuit.¶ Et si
dicatur ꝙ saltem ratio illius tex.videtur inferre ꝙ ecclesia dicat̃
grauata quãdo pendet gratia ꝛ nõ quãdo est executa.Pro quo
etiam potest allegare simile:quia nõ dicitur pendere pondus re
spectu illius qui ipsum deponit sed donec ipsum sustinet.Potes
dicere ꝙ licet ecclesia dicatur grauare quando pendet prima gra
tia.ꝛ quia multa grauamina possent occurrere ecclesijs si legati
possent facere plures reseruationes pendentes ꝙ sic non contin⸗
get si vna pendente non possent facere aliam: sed demum illam
executus.tamen non per hoc dicitur in.c.penulti.ꝙ non dicatur
etiam grauari ecclesia per secundam gratiã quãdo prima est exe
cuta.Nam de hoc etiam hic est casus iuncta ratione textus:imo
fortius certo respectu dicitur grauari ecclesia quãdo prima gra
tia est executa q̃ quando non est executa ex eo quia certũ est gra
uamen habere effectum quando gratia omnino est executa: sed
quãdo non est executa:hoc non est omnino certum:quia prima
ratio possit inualidari ex multis causis.vt tetigi sup glo.¶ Itẽ
non obst.qđ dixi de eo qui posuit pondus:quia ibi non remanẽt
alique reliquie grauaminis:sed secus quãdo gratia est executa.
nam potest ille pro quo est executa insistere ipsi gratie. ꝛ conse⸗
quenter illam prosequi ꝛ ex ea habere effectum. Item nõ obstat
stilus curie.de quo dixit Ioan.calde.quia satis intelligitur fieri
mentio de beneficio per clausulas.de quibus supra in quibus fit
mẽtio de receptione in canonicum cum ratione canonie debeat
quis habere beneficium.ĩ.de preben.in.c.relatum.Et pro predi
ctis facit quia licet grauamen possit dici factũ post gratiã execu⸗
tam.tamen non potest negari:quinetiam fuerit grauata.ꝛ ideo
ex quo semel grauata fuerit non videtur intentio pape fuisset ite
rato velle grauare.vt hic voluit tex. Et sic per predicta videtur
vera opinio glo.que etiam est cõmunis.vt supra dixi.¶ Itẽ ad
uerte ꝙ cõtra opinio.Hostien.facit iste tex.qui vult ꝙ non proui
deatur secũdo impetranti:ꝛ quando prima gratia fuit executa:
sed ipse respondebat ꝙ istud ideo hic contingit quia clausula si
pro alio fuit expressa in vno casu.ꝛ ideo cum voluntas pape fue
rit inualidare gratiam secundi in vno casu.videtur etiam conse⸗
quenter tacite voluisse inualidare in alio casu non expresso.ꝛ pro
hoc facit vt etiam dicebat Ioan.de ligna.qđ dicunt in simili le⸗
giste:vc3 ꝙ vulgaris substitutio expresse in vnum casum extendi
tur ad alium.l.iam hoc iure.ff.de vulga.ꝛ pupilla.ꝛ.l.fina.C. de
insti.ꝛ substitu.Sed certe ista responsio non videtur bona: quia
ex quo solũ vnus casus in clausula si pro alio fuit expressus ali⁹
omissus videtur esse relictus dispositioni iuris communis.per id
quod habetur in.l.si extraneus.ff.de condi.ob causam. ꝛ in.l.cõ⸗
modissime.ff.de liberis ꝛ posth.ꝛ fm hoc litera ista dicendo idẽ
in casu omisso videtur voluisse ꝙ cum in illo de iure cõmuni sit
nulla clausula apposita sit dicendum intentionem pape esse nõ
velle grauare ecclesiam pro secũdo licet prima gratia esset execu⸗
ta.Preterea quando vnus casus exprimitur in clausula tacite vi
detur quodãmodo negare esse idem in omisso.argu.c.nonne.de
presumptio.ꝛ tamen hic dicitur ꝙ in omisso est idem quod in ex
presso.ergo multo fortius quando nulla clausula est apposita vi
detur ꝙ intentio pape sit non grauare ecclesiam pro duobus ni
si aliud exprimat.facit quod habetur in.c.penul.ĩ.eo.in.vj. ꝛ sic
opi.Hosti.non videtur bona. ¶ Item aduerte quia potest esse
dubium an quando scribitur successiue pro duobus super consi
mili beneficio in eadem ecclesia non apposita aliqua clausula li⸗
tere secunde impetrantis sint ipso iure nulle.An vero ope exce⸗
ptionis tantũmodo inualidentur super quo fuerunt opi.de qui⸗
bus dixi in decretali capitulum.s̃.eo.Nam aliqui dixerũt vt ibi
tetigi ꝙ sunt nulle ipso iure tanq̃ surreptitie ex quo secunde nõ
faciunt mentionem de primis.Nam verisimiliter papa si ei fuis⸗
set expressum se pro alio grauasse ecclesiam non dedisset literas
secũdo:ꝛ sic vidẽtur surreptitie.facit.s̃.eod.de postulã.Aliũ vero
dixerunt ꝙ solum ope exceptionis inualidantur: quia videntur
inualidare solum ratione grauaminis:ꝛ per consequens ita de⸗
mum si ille qui grauatur excipiat.argu.eorum que habentur in
l.filio preterito.ff.de iniusto testamẽ.do.Ant.de but.in dicta de
cretali capitulũ.ꝛ etiam hic videtur concor.opiniones.ꝛ videtur
etiam fuisse de mente Ioan.and.in.c.penulti.in nouella.ĩ.eo. in
vj.ꝛ tetigi in dicta decretali capitulũ.vnde dicit ꝙ si litere primi
nondum erant presentate tẽpore impetrationis facte per secun⸗
dum:ꝛ sic secũdus fuit in probabili ignorantia tunc teneant lite
re secũde:ꝛ valeant de mero iure per.c.gratia.ĩ.eo.in.vj.Sed po
terit obijci exceptio propter rationem huius.c.Si vero erant iam
presentate prime litere tempore impetrationis secundarum:ꝛ sic
secũdus fuit in culpa non inuestigando:ꝛ tunc vitientur secũdo
ratione surreptionis.ꝛ sic erunt nulle ipso iure.s̃.eod.postulasti.
ꝛ.c.ad audientiam.el.ij.nec obstat primo membro.c. cõstitutus.
s̃.eo.vbi etiam probabilis ignorantia non excusat:quia ibi stan
te validitate literarũ non poterat fieri reductio ad terminos iu⸗
ris cõmunis sine preiudicio tertij.hic secus quia licet valeant li⸗
tere:hoc erit verum quãdo per primas ecclesia non grauatur:vt
quia primus non prosequitur gratiam suam:sed ab illa excludit̃
per renuntiationem vel alio modo.facit quod dixi super prima
glo.in fine.vel quando esset notabilis negligentia.ĩ.eo. tibi qui.
lib.vj.ꝛ ideo hoc casu non sunt ipso iure nulle.facit quod dixi in
c.super literis.s̃.eo.¶ Item nõ obstat ꝙ si papa sciuisset se pro
alio grauasse ecclesiam non dedisset literas secundo.ꝛ sic videtur
induci surreptio ex quo non est facta mentio de primo impetrã⸗
te.arg.dicti.c.postulasti.quia ratio non habet locum quando in
teruenit probabilis ignorantia ex tanta validitate literarum po
test reduci gratia ad terminos iuris sine preiudicio tertij. vt pa⸗
tet in dicto.c.gratia.ꝛ tenendo istam opinio.videtur dicendũ ꝙ
c.tibi qui.ĩ.eo.in.vj.debet intelligi quãdo nõdum erãt litere pri⸗
me presentate tempore impetrationis secũdarum:quia tunc nõ
sunt nulle:licet non sit adiecta clausula non obstante ꝙ pro alio
scripserimus.Si autem fuissent iam presentate tũc deberet intel
ligi ꝙ in literis secũdi fuit apposita clausula non obstante ꝙ pro
alio scripserimus.nec videtur esse absonum illud.c. sic intelligi ꝛ
limitari fm Io.calde.ꝛ do.Anto.de but.ex eo quia ibi non di⸗
sputatur stante validitate ambarũ quis sit preferendus. Tu po⸗
tes dicere quod in rescripto secũdo tacite subintelligitur clausu

la si pro alio nō scripserimus: qui huiusmodi gratiam prosequatur. Nam sic intelligendo semper valebat secūda gratia: sed cōditionaliter: ⁊ ideo si primus prosequetur nō valebit secūda gratia quia sortietur effectum ex quo clausula tunc in effectu verificat. ⁊ istum intellectum dictum. c. tibi qui potest indistincte intelligi siue in literis secundi adiecta fuerit clausula non obstante ꝙ pro alio scripserimus siue nō: ⁊ siue prime fuerint presentate siue nō: quia etiā si papa sciuisset de primis verisimiliter concessisset secūdas cum clausula: si pro alio non scripserimus qui hmōi gratiā prosequatur. ⁊ ideo si dicamus ꝙ dicta clausula tacite subintelligatur valebunt secunde conditionaliter tamen: quia tacita conditio ita suspendit sicut expressa. vt notat gl. in. l. item quia. ff. de pac. ⁊ hoc tene menti: quia est noua consideratio in materia ista. Tenendo tñ opi. do. Anto. de bu. que vt dixi videtur etiā fuisse de mente Jo. an. in dicto. c. penul. oportet limitari dictū. c. tibi q. quando litere prime non erant presentate tempore impetrationis secundarū. vel quādo in secundis erat apposita clausula nō obstante ꝙ pro alio scripserimus alias cū fm eū litere essent nulle nō possent conualidari ex negligentia primi impetrātis per regulā non firmatur. ȷ. de regu. iur. in. vj. cuius contrariū ibi dicit.

5 ¶ † Extra glo. est aduertendū vt hic tangit do. Ant. de but. ꝙ quedā sunt clausule conualidatiue literarū. puta nō obstante ꝙ pro alio scripserimus cui te volumus anteferri. quedā vero sunt clausule inualidatiue literarū vt est illa si ꝑ alio nō scripserimus. ⁊ hec est duplicis speciei. Nam quandoqꝫ cōditionat seu reddit gratiā conditionalē ex sola existentia primarū literarū. puta quādo simpliciter dicitur si pro alio nō scripserimus quādoqꝫ conditionat gratiā expendentia prime gratie puta si dicatur si ꝑ alio non scripserimus qui hmōi gratiā prosequatur. de qua patet in hoc. c. hoc supposito dicit aduertēdum ꝙ duo possunt cōsiderari casus principales in hac materia. nam quādoqꝫ emanant plures litere dispares in data in eadē ecclesia quādoqꝫ emanāt plures litere ad bñficia pares in data. Primo casu dicit circa illud posse cōsiderari ⁊ subdiuidi in quatuor casus. Nam quādoqꝫ secūde litere emanāt cū clausula nō obstāte. qñqꝫ ⁊ scdo emanant cū clausula nō obstante ⁊ cū clausula anteferri. Quādoqꝫ ⁊ tertio emanāt cū clausula inualidatiua si ꝑ alio. Quandoqꝫ ⁊ quarto emanāt secūde sine aliqua causula. ¶ Circa primū qñ gratia secunda emanat cū clausula nō obstāte ꝙ pro alio scripserimus. Cōcludit ꝙ aut ambe gratie reflectunt ad idē beneficiū: vt qꝛ mādat prouideri titio de archidiaconatu i tali ecclesia. scdo mādat alteri ꝓuideri de archidiaconatu ꝓrimo vacaturo in eadē ecclesia nō obstante ꝙ pro alio sit scriptū. ⁊ in illa ecclesia non sit nisi vnicus archidiaconus: ⁊ tunc valet secūda gratia. ⁊ prima censetur reuocata. facit qd no. Jo. an. in. c. si beneficiū. de prebē. in. vj. Si vero prime litere ⁊ scde nō reflectant oīno ad idē bñficiū. puta si prime litere sint cōcesse sup prima prebēda de ꝓrimo vacatura in certa ecclesia. ⁊ scdo cōferat similis gratia cū clausula nō obstante ꝙ ꝑ alio scripserimus: tūc lꝫ dicta do. Anto. de but. hic videantur minus correcte ⁊ ꝑfecte haberi. tñ mens eiꝰ esse videt ꝙ hoc casu dicta clausula nō obstante ⁊c. pōt multipliciter intelligi. vno modo vt sonet validitatē secūde gratie. ⁊ etiā relationē respectu primi. sed iste intellectus nō videt bonus: qꝛ fm hoc superfluo adderet clausula cui te volumus anteferri que cōsueuit adiungi. Alius potest esse intellectus ꝙ per dictā clausulā velit scdm cōiungere. primo circa idē beneficiū ⁊ iste intellectus etiā nō est bonus: qꝛ induceret scissionē seu diuisionē beneficij qd est prohibitum. ȷ. de prebē. maioribus. aut dicetur ꝙ dicta clausula validat secundā gratiā respectu grauaminis. ⁊ iste videt verus intellectus. ⁊ videt ꝙ hoc casu sufficiat clausula generalis non obstante ꝙ pro alio scripserimus. vt videt velle gl. ⁊ Jo. an. in. c. pe. ȷ. eo. in. vj. nec obstat qd dixi. ṡ. eo. c. in nostra. vbi dixi nō sufficere clausulā generalē. qꝛ qd ibi dixi locū habet i casu magis exoso seu odioso iuri qñ vcꝫ apponit in fauorē beneficiati ad inducendam pluralitatē. ideo ibi notabilior expressio reqrit quā in isto casu in quo lꝫ ambe lr̄e videant reflecti ad idē beneficiū tñ debent intelligi vt referantur in effectu ad diuersa: qꝛ secunde litere per quas mandat ꝓuideri de prima prebēda ꝓxime vacatura debebūt intelligi: scꝫ alteri non debita. facit qd habetur in tex. ⁊ gl. in fi. de cōsue. lib. vj. Et fm predicta videt ꝙ ambe litere ⁊ gratie valebūt ꝑpter clausulā non obstāte adiectā in secūdis. Dicit tamē do. Anto. de bu. ꝙ stilus modernus curie videt innuere cōtrariū vbi quādo apponitur clausula nō obstāte ꝙ pro alio scripserimus cui te volumus anteferri reseruat ius primo: quia subdit qui tamē in alia vacatura nolumus tibi preiudiciū generari. ⁊ sic transit do. Anto. de bu. Sed certe potest dici ꝙ illa reseruatio fit ad cautelā: qꝛ per dictas clausulas nō videtur velle tollere ius alicuius nisi quatenus exprimit ⁊ respectu illiꝰ effectus quē exprimit. ⁊ pro predictis bene facit quod habetur in dicto. c. penulti. ȷ. eo. in. vj. iuncta glo. nam per illum text. cum glo. satis videtur patere ꝙ quādo est apposita clausula in secūdis nō obstāte ꝙ pro alio scripserimus ꝙ valeant ambe litere ⁊ qd vtriqꝫ debeat prouideri.

6 ¶ † Aduerte tamē ꝙ si apposita est clausula nō obstante qd pro alio scripserimus ⁊ scriptum fuerit prius ꝓ pluribus: ⁊ sic non pro vno solo ꝙ tunc dicta clausula non iuuat cū in singulari numero sit prolata. Si autē in plurali esset prolata puta nō obstante si pro alijs scripserimus: ⁊ tunc verificarent solum si pro duobus esset scriptū. ar. c. pluralis. ȷ. de reg. iur. in. vj. ⁊ sic non iuuaret si scriptum fuisset pro tribus. secus si dictum esset nō obstante si pro alijs scripserimus quicunqꝫ sint quia tūc etiā si pro tribus vel quatuor scripsisset iuuaret clausula. ⁊ hoc de primo casu. ¶ Secūdo casu qñ secūda gratia emanat cum clausula nō obstante. ⁊ cū clausula anteferri. puta nō obstāte ꝙ ꝑ alio scripserimus cui te volumus anteferri: ⁊ hoc casu clausula predicta operat duplicē effectū. Nā validat gratiā secundā. ⁊ etiā facit illā ꝑferri prime. An aūt hoc casu primus excludat do. Ant. de bu. hic videtur velle ꝙ sic. ⁊ alleg. etiā no. per Jo. an. in. c. pe. ȷ. eo. in. vj. Mouetur qꝛ dicta clausula videtur apponi ad diminuendum gratiā primi in data. ⁊ sic nō debet operari augmentū. arg. l. legata inutiliter. ff. de leg. ȷ. Et pro hoc etiā allegat stilum curie qui habet ꝙ apposita dicta clausula submittit nullū tamē volumus primo expectanti in expectatione preiudiciū inferri. ⁊ sic residet do. Anto. de bu. Sed certe videtur ꝙ illa reseruatio potius fiat ad cautelā. nam prima gratia de se erat valida. ⁊ clausula nō obstante ꝙ pro alio scripserimus non inualidatur vt dixi. ṡ. imo debebit vtriqꝫ prouideri per. c. penul. ȷ. eo. in. vj. vt. ṡ. dixi. per illā etiam adiectionem cui te volumus anteferri non videtur inualidari nec tolli prima gratia. sed solum dari ius prelationis secundo contra primū: ⁊ ideo videtur ꝙ maneat prima valida in se licet quo ad ius prioritatis qd prima gratia habebat per. c. tibi q. ȷ. eo. in. vj. sit illi derogatū: ⁊ hoc de secundo casu. ¶ Tertio casu quādo emanant secūde litere cū clausula si pro alio nō scripserimus: ⁊ tunc dicta clausula operatur quia firmat gratiam cōtra vitium surreptionis quasi per hoc satis videatur fieri mentio de primis: sed non tollit vitium grauaminis: imo potius inualidat propter grauamen si illud reperiatur procedere. ⁊ hoc casu videtur velle Joan. in dicto. c. penul. ȷ. eod. in. vj. vt hic refert domi. Anto. de bu. ꝙ secunda gratia non sit inualida nisi apponat: sꝫ ipse tenet oppositū si reperiatur precedere grauamen. nam dicit ꝙ tunc erit nulla ex quo videtur sufficere propter defectū conditionis si pro alia reperiatur scriptum. Nam defectus cōditionis expresse ipso iure vitiat. vt. l. cedere diem. ff. de verbo. sig. nec ob. fm eum si dicatur ꝙ exprimitur illo casu id quod inest: ⁊ sic nil videtur operari expressio per no. in cle. ȷ. de offi. deleg. ⁊ in. l. iij. ff. de lega. ȷ. quia respondet ꝙ aliter exprimitur ꝙ insit: qꝛ exprimitur cōditionando substātiā gratie illā suspendēdo: sed tacite inerat effectui vt sic nō sortiretur effectū si pro alio reperiatur scriptū. ⁊ sic in dicto casu resolueret gratiā ipsam secundam. ⁊ ideo cum exprimatur aliter ꝙ insit bene operatur expressio. per id quod habetur in simili. in. l. iij. §. filius. ff. de liber. ⁊ posth.

7 ¶ † Quid autē si apponitur clausula si pro alijs non est scriptū ⁊ reperiatur scriptum solum pro vno dic ꝙ inualidatur gratia scda: qꝛ illa pluralitas resoluitur in singularitates ꝑpter odium vacature. facit qd habetur. ȷ. de priuile. vt priuileg. ⁊ no. Jo. an. in. c. quāuis. de prebē. in. vj. Quādoqꝫ vero apponitur clausula inualidatura expēdentia prime: puta si dicatur. nō obstante si pro alio scripserimꝰ qui hmōi gratiā prosequatur: ⁊ tunc proprie habet locū istud. c. in quo dicit qd nō valent secūde litere siue prima gratia pēdeat siue sit executa. ⁊ hec de tertio casu. ¶ Quarto casu quando plures gratie emanant in eadē ecclesia nulla apposita clausula in secundis: ⁊ tunc cōcludit qd aut ambe gratie reflectuntur ad idem beneficiū. ⁊ tunc secūde gratie non valent propter surreptionē ex quo nō faciunt mentionem de prima. vt. ȷ. de offi. deleg. c. ex parte. ⁊. ṡ. eo. ad audientiam. Quādoqꝫ vero licet gratia quo ad verba que videantur referri ad idem beneficium tamen mentaliter possunt referri ad diuersa beneficia vt quando mādatur vtriqꝫ prouideri de prebēda proxime vacatura in alia ecclesia. nam litere secundi possunt intelligi de prima ꝓxime vacatura. s. alteri nō debita. vt superius dixi. ⁊ facit quod habetur in tex. ⁊ glo. in. c. si. de consue. in. vj. ⁊ sic in effectu possunt referri ad diuersa beneficia. Et tunc cōcludit qd aut secūda gratia emanat prima pendēte. ⁊ tūc ex quo emanauit sine aliqua clausula inualidatur ex pendentia prime odio vacature. ⁊ etiā propter grauamen ex ratione hic posita in litera. An autē tunc vitientur scde ipso iure. An vero ope exceptionis dixi supra super gl. ij. ⁊ ideo nō expedit hic insistere. ¶ Scdo casu principali quādo emanant plures gratie pares in data in eadē ecclesia: ⁊ tunc proprie habet locū. c. penul. ȷ. eo. in. vj. vbi dicitur qd si in altera gratia collatus est canonicatus habens illam debet preferri. si in neutrius gratia collatus est canonicatus debet preferri qui prius presentat. et si pariter presentant

Not. de multiplici genere clausularū in rescriptis insertarum.

presentant electio est capituli eligere quē vult. Et dicit Jo.cald. ꝙ cū non sit intentio pape grauare ecclesiam pro duobus: altera illarum erat inualida ex quo in neutra gratia erat aliqua clausula: ⁊ sic cum non constaret que esset illa que esset inualida ꝑpter paritatem date propter ratione incertitudinis de mero iure debuisset vtraqꝫ vitiari. arg. l. duo sunt titij. ff. de testamen. tutela. Tamen ex equitate autor illius capi. elegit viam de qua ibi vt illa solum excludatur. de qua ibi dicitur. ¶ Et ex predictis potest inferri ad questionem quam tangit hic do. Anto. de bu. videlicet quid iuris si stante prima gratia pro vno facta in certa ecclesia demū fiet secūda proprio motu pape in eadē ecclesia per quā conferatur alteri beneficium in eadem ecclesia an valebit tunc secunda gratia. videtur qꝺ sic. quia non potest dici surreptitia ex quo facta est proprio motu pape. de preben. si motu proprio. lib. vj. In contrarium facit quod dicta gratia secūda videtur inualidari ratione grauaminis ex defectu intentionis pape cuius nō est intentio in dubio grauare ecclesiam de duobus vt hic patet. ⁊ licet motus proprius tollat surreptionem: non tamen tollit defectum intentionis. prout no. per Jo. an. in dicto. c. si motu proprio. Et hanc partem tenet hic finaliter Joā. cal. de iure licet dicat ꝙ forte curia non admitteret hunc articulum. tamē hec pars etiam placet do. Anto. de but. per rationem preallega. nec obst. si dicatur ꝙ isto casu teneret collatio ordinarij de beneficio collato per papam si illud non fuisset effectum: ⁊ sic fortius debet valere collatio pape. quia responderi potest quod si ordinarius conferat non fit preiudicium alteri. ideo tenet collatio: sed quando papa confert per eius collationem preiudicatur potestati ordinarij: ⁊ ideo cum in dubio non videatur esse intētionis pape grauare eundem collatorem vel eandem ecclesiam pro duobus. ideo videtur ꝙ dicta gratia secūda: licet sit facta motu proprio ꝑpter defectum intentionis non debet sortiri effectum. Et ad predicta facit qꝺ no. Archidia. in. c. postꝙ de preben. in. vj. ibi tamen proprie loquitur in alio casu videlicet quando quis expectabat preben. autoritate literarum pape. ⁊ postea proprio motu eam confert alteri non facta mentione de literis primi quo casu dicendū est vt ibi notatur per Joan. an. ¶ 8 †Ulterius queri potest quid si plures concurrunt ad vnam prebendam ⁊ petunt se admitti. Inno. finaliter dicit se non credere ꝙ locum habeat. c. cum contingat. s. eo. nisi quando vtriqꝫ executores mandant vel sunt parati mandare contraria. facit quod ibi dictum fuit. Joā. an. hic dicit ꝙ quando diuersi impetrantes petunt idem beneficiū prouisores facta sibi copia rescriptorū consulunt peritiores. ⁊ parent habenti ius. ⁊ si sit dubium quis eorum habeat ius permittunt eos ligare: nec se immiscent liti: sed parent mandatis vtrorūqꝫ cum protestationibꝰ. ¶ 9 †Item potest queri eo casu quo plures concurrunt an vnus possit excipere de iure tertij. Compost. hic tangit ⁊ finaliter cōcludit quod licitum est opponere de iure tertij quando per exceptionem infertur agenti nullum ius competere. ⁊ sic quando ex toto est exclusorium iuris agentis. alias secus. de quo per Cy. in. l. cum seruū. C. de seruis fugi. ⁊ aliquid secundi ibi per Bal. ⁊ plenius per Barto. in. l. ij. ff. de excep. rei iudica. ¶ Ultimo potest queri quem modum tenent impetrantes agentes ad prebendam. Inn. in. c. dudum. el. ij. ꝭ. de electio. dicit ꝙ hoc casu sufficiet porrigere rescriptum de quolibet libello. arg. c. preterea. de libel. obla. ⁊ quia nihil potest impetrans petere nisi id quod continetur in rescripto: nec ex alia causa. cōtradictio autem sufficiet pro responsione. Dicit tamen Inno. ibi quod securius est libellum dari. Roffre. in libel. iuris canonici in rubri. an plures prebende possint peti. dicit libellum esse necessarium. sed prima opinio est verior ſm domi. Cardi. flo. quia ſm eum rescriptum habetur loco libelli quod dicit esse diligenter notandum. Hodie tamen vt ipse dicit constat ꝙ libellus non est necessarius in causa beneficiali. vt patet in clemen. ij. de iudi. iuncta clemen. sepe. de verbo. signifi. ¶ Tu potes dicere ꝙ in causis ordinarijs non sufficiat porrigere rescriptum loco libelli si libellus petatur quia aliud est libellus aliud est rescriptum. vt patet ex diuersitate titulorū ⁊ rubricarū. facit quod habetur in. l. si idem. C. de testa. Et idem videtur dicendum si libellus non fuerit petitus. Quia tunc sufficiat qualis qualis petitio ſm ea que notantur per glo. in dicta clemen. sepe. In causis autē summarijs in quibus de necessitate non requiritur libellus. satis videtur ꝙ sufficiat porrigere rescriptū loco libelli seu petitionis. ⁊ sic intelligatꝛ. d. Inno. in d. c. dudū. Quedā aūt alia tetigit hic Cōpo. q̄ vt dicit. d. Ant. de bu. sunt studio camere relinquenda. ⁊ illa sequitꝛ Jo. an. post gl.

1 Litere monitorie si sub vno papa dentur ⁊ preceptorie siue executorie ab alio ecclesia censetur grauata.

Literis apostolicis. Ecclesia in qua primus papa dedit monitorias. secūdus preceptorias vel executorias per primū non per secūdum censetꝛ fore grauata. h. d. Et primo mādatū exequi iubet. scꝺo exceptionē tollit. tertio exprimit causam. scꝺa ibi nō obstāte. tertia ibi cū factum. ¶ No. primo ponderandū esse initiū. de quo in. c. dudū. el. ij. ꝭ. de elec. ¶ 1 †Nota ꝙ licet quis habuerit literas monitorias ab vno papa ⁊ executorias ab alio: nō dicitꝛ ecclesia grauata per dātem executorias: sed per dantē literas monitorias qui principiabat illam gratiam. Aduerte tamē qꝛ dicetur receptus autoritate dātis executorias: qꝛ illarū autoritate est receptus. vt no. Jo. an. in regu. qui prior. in mercu. in solu. questionis. ꝭ. de regu. iur. in. vj. ¶ In gl. j. in fi. dic ꝙ per literas predictas non queritꝛ ius in re: quia illud queritꝛ per collationē. ꝭ. de conces. preben. c. fi. lib. vj. et sic debet intelligi glo. sed bene queritꝛ ius ad rem qꝛ potest implorari officiū iudicis: vt beneficiū sibi conferatꝛ tanꝙ sibi debitū vt etiā satis voluit hic glo. ⁊ facit quod habetur in. d. c. fi. fateor tamen ꝙ non semper queritur ius ad rem affectiuum beneficij licet interdum tale ius acquiratur vt quando in literis est apposita clausula decreti vel interuenit aliud simile habens afficere beneficium: qꝺ quādo sit plene habetꝛ in tex. ⁊ glo. in. c. si soli. de conces. preben. in. vj. ¶ In glo. ij. ibi successor tenetur adimplere supple saltē de honestate. vt dicit Jo. and. in reg. qui prior. in solu. questionis. de regu. iur. Nam de necessitate non videtur ꝙ teneretur adimplere qꝛ expirauerat gratia re integra morte mādantis. vt ꝭ. de offi. deleg. si super gratia. lib. vj. ⁊ ſm hoc nota diligenter ꝙ etiā potest dici quis obligatus ratiōe honestatis. facit quod habetur in simili in. l. quintus mutius. ff. mādati. ⁊ in. l. pecunie fortem. ff. de alimē. lega. si autem res non fuisset integra vt quia citatio interuenisset: vel quia factū esset preceptū virtute literarum emanatarū a predecessore qui forte etiā dedisset executorias: sed nō fuissent executioni tradite ante mortem: tūc clarū esset ꝙ successor teneretꝛ mandatū predecessoris adimplere ⁊ sic non posset intelligi hic. Sed primū dictū magis litere cōformatꝛ. ¶ Aliqui tñ dixerunt ꝙ gratia re integra nō expirat ipso iure morte cōcedentis: sed ope exceptionis qꝺ nō videtꝛ verū per no. in. d. c. si super gratia. ⁊. ꝭ. de testi. cū venissent. ¶ In ea. glo. ibi si ad mandatū pape. male dixit glo. ſm Jo. an. nam debuit dicere si ad mandatum nostrū. Aliud est enī dicere si ad mandatū pape: aliud si ad mandatū nostrū quia primo casu videtur dignitas cōtemplata in secūda persona. ꝭ. de rescrip. si gratiose. in. vj. ideo in secūdo casu nō in primo ꝓcederet dictū glo. ¶ In ea. gl. ibi sit factum de speciali mandato. ⁊ ita patet hodie in. c. hi qui. ꝭ. de preben. in. vj. ¶ In ea. glo. ibi sed de generali. nam ex officio legationis generali si est legatus de latere potest conferre beneficia. ꝭ. de offic. legati. c. j. in. vj.

1 Tempus date an tempus presentationis qꝺ attēdi debeat.
2 Per rescriptum directum ad diocesanū an possit vel debeat conferri ecclesia spectans ad collationem abbatis.
3 Executor literarum apostolicarum an habeat potestatem super ecclesijs in quibus abbas habet ius patronatus.
4 Mandatum istud facias prouideri in aliqua ecclesiarū tue diocesis an includat monasteriū exemptum vel ecclesiam monasterij exempti.

Abbatem qui. Diocesanus cui scribitur vt i diocesi sua vbi pro alio rescriptū nō est prouideat vel faciat prouideri nō potest illud exequi circa beneficiū spectās ad collationē abbatis iam ꝑ alio grauati. h. d. Et nō recipit cōmodā diuisionē qꝛ vnico constructo clauditur. ¶ No. primo ꝙ intētionis pape nō est grauare eundem collatorem etiā pro diuersis beneficijs ad collationē eiusdē spectātibus: ⁊ sic idētitas grauaminis cōsideratꝛ respectu ꝑsone eiusdē collationis: nō aūt simplr respectu idētitatis eiusdē ecclesie vel būficiorū eiusdē ecclesie. ⁊ per hoc declaratꝛ. c. mādatū. s. eo. ¶ No. ꝙ interdū executor datꝛ ad ꝓuidēdū. interdū ad faciēdū ꝓuideri. ⁊ iste scꝺs dr executor compulsorius q nō habet potestatē ꝓuidendi etiā rōne negligētie vel cōtumacie: sꝫ solū cōpellendi nisi aliud fuerit dictū i rescripto. de quo in decretal: si capitulo. ij. c. si soli. de cōces. preben. in. vj. ⁊ aliquid etiā tangitꝛ hic in gl. penul. ¶ 1 †In gl. j. ibi mādatum representant: sed certe hoc nō est verū: qꝛ nō debet attendi tēpus presentationis sed tēpus date. vt probatur in. c. tibi qui. ꝭ. eo. in. vj. ⁊ dictum fuit in decretali. capitulū sancte. s. eo. si tamen secundus in data presentaret ⁊ fieret sibi prouisio per ordinariū collatorꝛ. qui ſm formā literarum poterat compelli: videtur ꝙ non teneat prouisio nisi in literis primi esset decretum vel nisi esset affectum beneficiū pro primo. vt in dicto. c. tibi qui. de quo plene in. c. si soli. de conces. preben. in. vj. ¶ In ea. glo. ibi videntur idem dicere. videlicet ꝙ nō est intentionis pape grauare eandē ecclesiam vel eundē pro duobus. ¶ In ea. glo. in fine supple quia in. c. mādatum. grauamen respiciebat beneficia eiusdem ecclesie. in. c. in literis: grauamen fuit originatum per vnum papam ⁊ completum per alium. sed in hoc. c. grauamen respiciebat diuersas ecclesias

Tempus date an spectetꝛ, vel tēpus presentationis.

z eundem collatorē. facit qd dixi in notabilibus. ¶ In gl. pe. ibi nisi hoc specialiter exprimatur: z similiter videtur q non veniat in literis beneficiū positū in ecclesia cathedrali. j. de prebē. quāuis. el. j. ij. responso. li. vj. ¶ In ea. gl. in fi. z de materia etiā in decre. si capitulo. z in decreta. si soli. de cōces. prebē. in. vj. ¶ † Extra gl. potest opponi q per rescriptū directū ad diocesanū potuerit z debuerit conferri ecclesia spectans ad collationem abbatis. Nā ex quo abbas habebat plures ecclesias sub se lz fuerit ad vnā grauatus videtur q in alia per mandatū generale factū episcopo in aliqua ecclesiarū sue diocesis faciat prouideri potuerit z debuerit prouideri in alia ecclesia spectāte ad collationē abbatis cum illa nō fuerit grauatus. vt. s. eo. mandatū. Sol. dic q ista fuit ratio dubitandi: sed ratio decidendi fuit qz nō est intētionis pape grauare eundem collatorem pro pluribus beneficijs etiā in diuersis ecclesijs. vt hic colligitur z dixi in notabilibus. Unde potes cōcludere q quādo plura beneficia sunt in eadē ecclesia spectantia ad collationē eiusdem. z hoc casu planū est quia secūdus impetrans in tali ecclesia excluditur per. c. mandatū. s. eo. Quādoqz vero plura beneficia sunt in diuersis ecclesijs: spectant tñ ad collationem eiusdem collatoris. z tunc isto casu si semel fuerit grauatus collator in vno beneficio litere postea impetrate sine clausula aliqua per quas grauaretur idem collator etiā in alio beneficio z in alia ecclesia nō debent sortiri effectū vt hic colligitur. z hoc dicit Jo. an. post Hosti. procedere siue beneficia spectent ad mensam abbatis siue ad eius collationē. z sic etiā residet do. Anto. de bu. Sed certe beneficia de mēsa nō pprie dicuntur vacare. vt voluit glo. in cle. frequens. in glo. no. Inno. de exces. prela. z ideo non videntur cadere sub literis. sed quatenus dicit de spectantibus ad collationem eiusdem bene dicit z facit quod habetur in c. presenti. de offi. leg. in. vj. ¶ Idem dicebat Hosti. si abbas habuisset plures ecclesias sub se z in aliquibus haberet ius conferēdi z in aliquibus ius patronatus seu presentandi: vel in omnibus ius presentandi. nam secundū eum si semel est grauatus in vna nō valebunt litere secunde per quas grauetur in alio per istum tex. z per id quod habetur in. c. dilectus. j. de offi. deleg. Compo. tamē hic tenuit contrariū quo ad ecclesias in quibus habet nudum ius patronatus qz nō dicitur fm eum quo ad illas grauari ex quo nō habet ius conferendi. ¶ † An aūt executor habeat potestatē super ecclesijs in quibus habet abbas ius patronatus dicit Compo. cōsiderandum esse formā literarū. Nam si dictum sit facias prouideri nō veniunt dicte ecclesie: qz per talem formā non potest compellere nisi illos qui ex suo iure possent conferre vel puidere. Sed si executor haberet formā vt prouideret in aliqua ecclesiarū talis diocesis: tunc bene poterit puideri in ecclesia in qua monasteriū habet nudum ius patronatus. z cū hoc dicto etiā transit do. Ant. de bu. ¶ † Ulterius queritur an in hoc mādato facias puideri in aliqua ecclesiarū tue diocesis includatur etiā monasteriū exemptū vel ecclesia monasterij exēpti. Uincen. dicit q nō per. c. graue. j. de offi. ordi. secus dicit si ecclesie nō essent exempte lz monasteriū esset exemptū. j. de priui. ex ore. Cōpo. hic tenuit cōtrariū dicēs q. c. graue. pcedit quādo papa scribit excitando officiū ordinarij. quia tūc non extendit mandatū vltra limites potestatis ordinarie. secus si scribat episcopo vt alteri collatori super prouisione facienda. qz tunc non videt quare nō comprehendantur ecclesie exempte. z hoc etiam sequitur hic Jo. an. z facit quod no. per glo. in cle. frequens. in versi. preterea. de exces. prela. z quod notatur etiam per Archid. in. c. si propter tua de rescriptis. in. vj. nam ibi etiā in effectu videtur idem velle Archid. videlicet q comprehendantur in mandato ecclesie exēpte quando mandatur prouideri in aliqua ecclesiarum talis diocesis: quia ecclesie lz sint exempte sunt tamen in dioceśi licet secūdum aliquos non sint de dioceśi. dicit tamē hic Abbas q secus esset si papa mandaret episcopo vt prouideret in aliqua ecclesiarum sibi subiectarum. vt voluit glo. in dicta cle. frequens. in verbo preterea. z tene menti istum dictū cum quo transit do. Anto. de bu. q beneficia seu beneficia exempta seu ecclesie exempte sunt de dioceśi licet non sint in dioceśi. Tamen dicta differentia non bene probatur de iure. vnde videtur q possit dici in dioceśi z de dioceśi. sed non de iurisditione diocesis. facit quod notauit gl. in dicta cle. frequens Joan. de lig. vt hic refert do. Cardi. flo. dicit Pau. de liaza. dixisse q si dicatur in aliqua ecclesiarū de Bononieñ. dioceśi non veniant ecclesie exempte. secus si dicatur in aliqua ecclesiarū Bononieñ. dioceśi. nihil allegat Pau. pro dicta differentia. sed forte vt dicit do. Cardi. florē. fuit motus quia ista verba meum z tuum videntur notare dominiū. l. ij. §. in locum. ff. de religio. z. j. de verb. signi. c. sicut. in. vj. hec tamen opinio nō est vera per dictum. c. graue. vbi illa verba in tua dioceśi verificātur de ecclesijs exemptis. z ideo opinio Pau. videtur esse contra illum textum. z sic non est bona fm do. Cardi. florenti. ¶ Ulterius potest queri an indifferenter iste Abbas debuerit excusari in casu decretalis. dic q non: sed demum si mandatum quod recipit ipse Abbas fuit executus: vel si non fuit executus nō facit resistentiam saltem perseuerando vsqz ad cōclusionem. al's secus quia tunc non defenderetur per id quod habetur in. c. cum olim j. de conces. preben. fm Pe. qui etiam dicit q si abbas redemisset literas per annuam pensionem illud excusaret Abbatem. per id quod habetur. s. eo. ad audientiam. el. ij. Et nota q litere impetrate per episcopum ideo dicuntur generales: quia respiciebāt totam diocesim. litere vero directe ad Abbatem solum respiciebāt ecclesias ad monasterium pertinentes. Non autem dicūtur litere directe ad episcopum generales eo quia haberet impetrās beneficium acceptandi. de quo in clemen. vna. de conces. prebend. ¶ Iuxta predicta potest queri qd si Abbas primo recepit mādatum episcopi factum autoritate literarum directarū ad episcopum: postea recipit mandatum pape quod dirigebatur ad ipsum mandatum quod erat prius in data quid erit tunc fiendum. dicit Hostien. q secūdo rescriptum receptum preiudicabit primo recepto cum illud sit generale z secūdum receptum sit speciale. per id quod habetur. s. c. j. z quod etiam hic dicit gl. ij. nec obstat. j. de officio delega. ex parte primo. quia ibi vtrūqz rescriptum respiciebat idem beneficiū. z ideo non potest ibi vtrūqz valere. hic aūt rescripta respiciebant diuersa beneficia: ideo vtrūqz rescriptum potest in suo casu habere vires. facit quod habetur. j. de ver. signi. olim. Quid aūt si abbas iam prouidisset ad mandatum epi anteqz reciperet mandatū pape sibi directū an mutabitur qd factum erit. videtur qd non per id quod habetur. j. de reg. iu. factum legitime. lib. vj. z de resti. spolia. audita. z de filijs presby. c. ex tue. Sed cōtra hoc facit. quia si papa sciuisset vel memor fuisset q pro alio scripsisset cum Abbatem ipsum excepisset in generali mandato dato episcopo. propter hoc dicit Hosti. papam cōsulendum qui mandabit primo vel secundo per episcopum prouidere: ne videatur frustratorie impetrasse. Sed domi. Anto. de bu. hic dicit q prouisio facta per Abbatem in casu predicto dicetur nulla quia nō includebatur in literis episcopi ipse Abbas prout patuit presentatis literis directis ad ipsum abbatē. z ideo videtur q talis prouisio fuerit nulla: z hec opinio videtur de iure vera tamen ad cautelam posset saluari dictum Hostien. vt consulatur papa.

In mandato facias puideri in aliqua ecclesia tue diocesis, an includatur monasterium exemptum.

1 ☞ Excōmunicatus potest impetrare rescriptum in causa excōmunicationis z etiam in causa appellationis.
2 Excommunicatio etiam iniusta ligat.
3 Clausula eadem regulata ad diuersos diuersimode intelligitur.
4 Corrigere se melius est q expectare ab alio corrigi.
5 Ignorantia in facto proprio nō est tolerabilis secus in alieno.
6 Sententia censure nō redditur nulla ipso iure ex defectu monitionis seu citationis vel solennitatis requisite a iure positiuo.
7 Absolutionem petens an videatur fateri se ligatum.
8 Sententia censure iniusta non transit in rem iudicatam.
9 Causa nō est cōmittenda per viam cognitionis ei qui semel grauauit potest tamen sibi cōmitti ad hoc vt reuocet grauamen si quod intulit. z nu. 11.
10 Surrogatū nō semp assumit naturā ei' in cuius locū surrogatur.
12 Excommunicatio quādo non est notorie iniusta de forma solēni absolutionis sit prestatio iuramenti.
13 Excōmunicator cui directū est rescriptum vt absoluat excōmunicatum si contra cōsilium eum excōmunicauit debet habere terminum infra quem absoluat.
14 Et an executores qui eo non parente dati sunt vt absoluant an possint absoluere ante terminum.
15 Absoluere an possit excommunicator post lapsum temporis.
16 Ignorantia an excuset z quando.
17 Absolui non debet excōicatus nisi petat absolutionem. Excommunicatus an possit absolui.
18 Inuito conferri non debet beneficium.
19 Sñia excōicationis etiā iniusta ligat z etiam quelibet sñia dūtamen non sit nulla licet sit lata contra ius litigatoris.
20 Sñia excōicationis qñqz redditur nulla ex defectu persone patientis puta quia est extra ecclesiam z est hereticus.
21 Heretici sunt capaces excōmunicationis z licet sint excommunicati a iure possunt tamen excommunicari ab homine.
22 Monitio an ad validitatē excōmunicationis precedere debeat: ita q sententia valeat si iudex dicat excommunico te monitione non premissa quia illa non requiritur.
23 Sententia lata expresso errore iuris in sñia est ipso iure nulla.
24 In sentētia qñ exprimitur vna causa tantum que reperitur falsa an possit iuuari sententia ex alia causa non expressa.
25 Sentētia in qua inseritur causa debet proferri cum dictione maxime vel q iudex nullam causam apponat.
26 Sententie censure non transeunt in rem iudicatam z quare.
27 Sñie que nō trāseunt in rē iudicatā qualiter possunt retractari.

Appellatio

28 Appellatio postq̄ est presentata superiori an possint partes appellationi renuntiare si ambe consentiant.

A B excōmunicato.

Per rescriptū directū excōicatori q̄d excōicatum absoluat: si cōtra conciliū excōmunicauit eundem non datur ei cognitio. hoc dicit. ꝛ non recipit cōmodā diuisionē. ¶ † No. primo ex isto tex. q̄ excōicatus potest impetrare rescriptum in causa excōmunicationis. similiter etiā potest impetrare in causa appellationis. a ṡ. eo. c. j. in. vj. Et procedit hoc siue dicat excōmunicationē iniustā siue nullam. quia vtroq; casu valet impetratio cū impetretur super excōicatione. facit. ṡ. de sen. excō. per tuas. An autem excommunicatus possit impetrare super nullitate alterius sententie fuerunt opi. de quibus per Jo. an. in. d. c. j. in nouel. ꝛ hic per domi. Car. flo. qui cōcludit q̄ non cum non reperiatur hoc in iure per missum. ¶ Et ex predictis no. q̄ in casibus in quibus excōmunicatus potest esse in iudicio in illis potest impetrare. facit quod habetur in dicto. c. j. ¶ † Not. q̄ excōmunicatio etiam iniusta ligat. vt hic patet quod dicit Jo. cal. verum siue sit iniusta ex ordine vel ex causa. vt quia lata cōtra conciliū generale. vt hic patet siue sit iniusta ex animo. xj. q. iij. c. j. §. si ergo. ꝛ facit quod habetur ṡ. de offi. dele. cū cōtingat. Nec obstat si dicatur q̄ excōicatio seu sententia excōmunicationis lata cōtra cōciliū dʒ dici nulla tanq̄ lata contra ius scriptum. vt. ṡ. de re iudi. c. j. quia responderi pōt vt hic tangit do. Car. flo. q̄ non per hoc dicitur lata contra ius scriptum quia concilium de quo in. c. sacro. ṡ. de sen. excō. non ponit formā substantialē. facit quod notatur per glo. ij. q. j. in summa. ꝛ xj. q. iij. in summa. ¶ Item ibi pcedit vltra imponēdo penam contrafacienti. ꝛ sic videtur innuere q̄ contra factum tenet scdm ea que notantur per Barto. in. l. non dubium. C. de iudi. ꝛ in. l. pretor. ff. de oper. no. nun. Et facit q̄d notatur per do. Cardi. flo. in. c. fina. ṡ. tit. ij. ¶ † Nota q̄ eadem clausula regulata ad diuersos diuersimode intelligitur. Nam clausula si est ita de qua in litera relata ad excōmunicatorem sonat monitionem. sed relata ad delegatos sonat cognitionem. facit quod notatur in. c. cū dilectus. in glo. que incipit hic sumitur. ꝛ de electio. cap. auditis. in glo. que incipit de facto. ꝛ contingit hoc pp̄ter disparitatē rationis. secus quando esset identitas rationis: quia tunc vniformiter intelligentur. l. nam hoc iure. ff. de vulga. ꝛ pupil. ¶ Nota argumentum q̄ executor cui cōmittitur examinatio promouendi non tenetur examinare sibi notū. facit quod habetur. ṡ. de appella. c. cōstitutis. el. ij. ¶ † Nota q̄ honor potius est se corrigere q̄ ab alio corrigi. facit q̄d habet̄. xxxv. q. xj. c. q̄d quis. ꝛ c. veniā. ꝛ. ṡ. de elec. nosti. ¶ Et ex hoc no. q̄ melius est se corrige q̄ expectare ab alio corrigi. facit quod habetur. ṡ. de accusatio. qualiter j. ꝛ in auf. de nuptijs. in prin. colla. iiij. ¶ Nota q̄ quādoq; quis excōicatur contra statuta concilij generalis. dicitur autem excōicatus contra statuta cōcilij generalis quādo est excōicatus monitione nō premissa vel sine causa. ṡ. de sen. excō. sacro. ¶ † Nota q̄ in facto pp̄rio nō est tolerabilis ignorantia: sed in alieno sic ꝛ ad hoc sepe allegatur. de quo in glo. ꝛ facit. l. fi. ff. pro suo. ꝛ quod habetur in. l. j. q̄. ff. ad velleianū. ¶ Nota q̄ deferri dicitur excōmunicatori quādo ad eum remittitur excōmunicatus quē male excōicauerit. ꝛ que sit ratio patet ex superius dictis. ¶ † Not. q̄ sententia censure non redditur nulla ipso iure ex defectu monitionis seu citationis vel solēnitatis requisite a iure positiuo. Nec ob. q̄d habet̄ in. c. statuimus. de sen. excō. in. vj. q2 ibi est speciale in casu illo: sic etiā in quibusdā alijs. de quibus per glo. in. c. presenti. de sen. excō. lib. vj. ꝛ in cle. j. de sen. excō. al's regulariter sententia censure nō redditur nulla ex defectu solēnitatum quāuis posset esse iniusta. xj. q. iij. c. j. ꝛ nota. ibi per glo. summe. ꝛ ij. q. j. in summa. ꝛ est ratio vt tangit hic do. Anto. de bu. quia tales sententie cēsure ꝛ vinculum earū plus subijciunt spiritui q̄ extrinsece ꝛ actuali solēnitati: ꝛ quia talia vincula inferuntur autoritate dei qui nō est iuri positiuo subiectus ꝛ ideo regulariter talis sententia censure ex defectu solēnitatis nō redditur nulla. fallit qn̄ lata esset post appellationem legitimā. vel quando in ea esset expressus error intollerabilis. ṡ. de sen. excō. per tuas. fallit etiam in casibus notatis in. d. c. presenti. ꝛ in. d. cle. j. Do. tamē Anto. de bu. hic multū prolixe prosequitur. an sententia censure aliquo casu reddatur nulla ex defectu persone proferētis sniam. ¶ Scdo an aliquo casu reddat̄ nulla ex defectu persone cōtra quā fert̄. ¶ Tertio an reddatur nulla aliquo casu ex defectu ordinis vel forme date a iure: ꝛ sic respectu defectu solēnitatis. ¶ Itē quarto an reddatur aliquo casu nulla ex defectu cause ipsius sententie ꝛ p̄dicta satis plixe psequit̄. sed pro modo sufficit conclusio q̄ regulariter nō reddat̄ nulla nisi in casibus de quibus superius dixi. ¶ † No. q̄ petens se absolui videt̄ fateri se ligatū. q̄d intelligere verū qn̄ simpliciter petit se absolui. secus si peteret se absolui ad cautelā: quia tunc non videtur fateri se ligatū. facit quod no. per glo. ꝛ doc. in. c. per venerabilē. ṡ. de elec. ꝛ. ṡ. de sen. excō. a nobis. ꝛ. c. exhibita. de homici. ¶ Nota duplicē speciem literarū ad lites quia quedā sunt que tribuūt iurisditionē. quedā simplicem notionē. de primis habetur per totū hunc titulum. de secūda specie habetur hic. ¶ † Not. q̄ sententia censure iniusta nō transit in rem iudicatā: ꝛ est relaxāda sine difficultate. Et ex hoc nota conclusionē libelli in causa reuocationis talis sentētie que debet peti vt sine difficultate relaxet̄. ¶ Not. q̄ quādoq; datur executor ordinario in defectū implementi iurisditionis: ꝛ sic patet q̄ sicut est dare executorē gratie cōtra ordinariū collatorem. Ita est dare executorē iustitie seu iurisditionis. ¶ Not. q̄ iudex delegatus appellatur executor. facit. ṡ. de fo. cōpe. si quis cōtra clericū. ꝛ q̄d no. glo. in. c. pastoralis. §. q2 vero. ṡ. de offi. deleg. ¶ † No. q̄ licet ei qui semel grauauit causa nō sit cōmittēda per viā cognitionis ṡ. de app. c. interposita. pōt tn̄ sibi cōmitti ad hoc vt reuocet grauamen. si q̄d intuli ꝛ taliter q̄ per hoc nulla sibi cognitio tribuatur. ¶ † No. q̄ surrogatus c nō semper assumit naturā eius in cuius locū surrogatur q̄d contingit quādo respectu eius de quo agit̄ non subest eadē ratio. al's esset secus. l. si eum. §. si qui iniuriarū. ff. si quis cautioni. ꝛ. ṡ. vt lite pen. in. c. ecclesia. ¶ In gl. ij. ibi suspectus etiā supple. ꝛ sic videtur q̄ non debeat se intromittere. iij. q. v. c. quia suspecti. ꝛ. ṡ. de offi. dele. suspicionis. ¶ † Sed potes dicere q̄ ad eū fit remissio nō vt cognoscat: sed vt grauamen reuocet quod facere potest. ṡ. de appel. cum cessante. ꝛ sic non obstat q̄d habet̄. ṡ. de appel. c. interposita. §. j. ¶ Item etiā nō pōt dici suspectus quo ad predictū effectum cum nihil habeat cognoscere: sed solum vt executor grauamen reuocaret. facit. ṡ. de app. nouit. ꝛ per hoc patet responsio ad contrarium glo. fm do. Anto. de but. glo. tamen etiā nititur respondere in versi. ad hoc dicas. sed non sic formaliter tollit contrariū. ¶ In eadem glo. ibi licet in hoc deferatur eidem: ꝛ hec est vera opinio: videlicet q̄ fit remissio ad excōmunicatorē vt deferatur ei in conseruando ipsius honorem: non autem in eius opprobrium. ꝛ hoc etiā voluit glo. ṡ. in ver. sed potius. ꝛ hoc procedit quādo remissio fit ex voluntate: sed si fiat de necessitate tunc nedum fit vt deferatur ipsi excōicatori. sed etiā fit propter defectū iurisditionis ꝛ ne turbetur alterius iurisditio. xj. q. j. c. peruenit. quādo autem fieri debeat remissio ex necessitate vel ex volūtate gl. inferius tangit in versi. ꝛ hoc in ordinario. secus in delegato. ¶ Sed tu potes concludere vt hic tangit do. Anto. de but. q̄ si superior qui aditur super reuocatione excōmunicationis est iudex competens super dicta reuocatione. tunc remissio fit ex voluntate: si vero nō esset iudex competens tunc remissio fieret ex necessitate. ¶ Quando autem dicatur esse iudex competens super dicta reuocatione. conclude q̄ aut aditur superior per viam appellationis. ꝛ tunc ille est iudex competens. vt. ṡ. de sen. excō. per tuas. ꝛ. ṡ. de offic. ordi. ad reprimendam. cum ibi nota. Aut aditur superior per viam querele: ꝛ tunc si est talis superior qui per simplicem querelam a quocūq; possit adiri vt est papa. ij. q. vj. c. ad romanam. vel etiam legatus infra suam legationem. ṡ. de offi. leg. c. j. tunc ille dicetur iudex cōpetens. Idem si adeatur episcopus per viam querele super excōmunicatione lata per inferiorem ordinarium sibi subiectum. fm not. ṡ. de offi. ordi. c. pastoralis. ꝛ. c. cum ab ecclesiarum. Si vero sit talis superior qui per viam querele non potest regulariter adiri vt est metropolitanus. ṡ. de offi. ordi. pastoralis. ꝛ tūc si suffraganeus excōmunicauit subditum suū procedens ex suo officio ꝛ subditus adit archiepiscopū seu metropolitanum: ꝛ cōqueritur se iniuste esse excōmunicatum a suo episcopo: ꝛ tunc q2 querela dicitur fieri contra ipsum episcopum suffraganeum ipse metropolitanus seu archiepiscopus est iudex. vt patet ex his q̄ notantur in. d. c. pastoralis. ꝛ probatur. ṡ. de sentē. excō. c. venerabilibus. lib. vj. ¶ Si vero episcopus excōicauit nō ex officio sed ad instantiā partis. ꝛ sic est questio inter subditos ipsius episcopi tūc quia regulariter archiepiscopus non est iudex per viam querele inter subditos suffraganei si fuerit aditus super reuocatione excommunicationis tenetur remittere excōmunicatum ad ipsum suffraganeum excōmunicatorem nisi forte excommunicatio esset notorie iniusta. per id quod habetur in. c. solicitudinem. ṡ. de appel. ꝛ facit quod notatur in. c. per tuas. ṡ. de sentē. excōmu. vel nisi esset negligens excommunicator in absoluendo petentem se absolui. nam isto casu ꝛ precedenti archiepiscopus posset absoluere: ꝛ sic esset iudex competens per ea que notantur in dicto. c. pastoralis. ꝛ que habētur in dicto. c. solicitudinem. ꝛ hec procedūt in ordinario excōmunicante. Si vero fuerit delegatus cōclude q̄ siue adeatur delegatus per viam querele siue per viam appellationis poterit absoluere ipse delegans. ꝛ sic necessario non tenetur remittere quia posset totam iurisditionem aduocare. ff. de iudicijs. l. iudicium soluitur. ergo multo fortius partem iurisditionis potest ad se aduocare. argu. ṡ. de regu. iuris. c. cui licet. lib. vj. ꝛ ideo si delegatus remittit ex volūtate dicitur remittere. Et

a ¶ In cā appellatiōis. ad de etiā non facta mentione de excōicatiōe abb. sic. in. c. significauerūt. vlti. col. de excep. ꝛ lʒ phi. in c. bone. versi. xj. de ap. ꝛ spe. de actore. ver. ꝛ q̄ est excōicatus ꝛ rescript. puta. §. v. ver. ad primum.

Excōicat9 remittit̄ ad excōicatorem vt absoluat̄ vbi facit lōgū tractatū de hoc.

b ¶ Snia cēsure an snia excōicatiōis reddat̄ nulla ex defectu monitionis seu citationis vide ēt hic per Abb. sic. i. j. col. vers. opp. ꝯtra tex.

c ¶ Qd surrogatū. vide. C. d rei vxor. act. vbi per scribētes.

idem dicas si adeatur delegās primus querela infusa cōtra suū delegatū delegati. quia potest absoluere et etiā voluntarie remittere ad delegatū vel subdelegatū. ¶ Quid aūt si cōmittat tertio vt cognoscat de excōicatione subdelegati. dic q si ex certa scientia hoc facit valebit cōmissio. secus si ignoranter: quia si sciuisset cōmisisset forte delegato: et ideo poterit excipi et appellari si talis tertius velit se intromittere. facit quod habetur. j. de offi. leg. super questionum. vnde si absoluat post absolutionē parte contra dicente nō valebit absolutio. Si autem absolueret partē nondū appellantē. tunc quia de mero iure tenet cōmissio. s. e. c. ceterum. tenebit et absolutio quāuis post illā appelletur fm Inno. quia absolutio a sententia censure nō suspenditur per appellationem sequentē sicut nec suspenditur excōicatio per appellationē illam sequentē. j. de appel. preterea. imo multo minus quia fauorabiliores sunt absolutiones q condēnationes. l. arriani. ff. de actio. et obli. et quia absolutio ab excōicatione debet esse eiusdē nature cuius est ipsa excōicatio fm Inno. qui etiā idem dicit. j. de senten. excō. sacro. circa fi. ¶ Et nota bene hoc dictū q absolutio ab excōmunicatione est eiusdem nature cuius est ipsa excōmunicatio et ideo non supēditur per appellationē sequentem sicut nec ipsa absolutio: et ideo de nouo nō poterit excōmunicari nisi premissa monitione canonica et interueniente noua cōtumacia. ij. q. j. c. nemo. et xi. q. iij. c. ceterum. ¶ In ea. glo. ibi remittitur ad excōmunicatorē supple de necessitate quod intellige fm ea que superius dixi. ¶ In ea. glo. ibi facere gratiā supple quā facere potest cum nō remittatur ad eundē iudicē a quo appellauit vt ipsum iudicet: sed vt reuocet grauamen: et sic restituet eū in pristinū statum. facit quod no. glo. ij. q. j. in. c. notum. ¶ In ea. glos. ibi: tunc non remittitur ad delegatū supple de necessitate sed volūtarie possit remitti. vt plene dixi superius. ¶ In ea. glo. ibi non appellauit. idem fm do. Anto. de bu. si appellat si non recusat ipsum iudicem et probat causam grauaminis. et nō sit connexum grauamē negotio principali. secus si esset connexum: quia tūc ex vi appellationis impediretur cognoscere. j. de appel. c. super eo. ¶ In e. glo. ibi vel excōicatus minori. secus si esset excommunicatus maiori excōicatione vel suspensus maiori suspensione quia tunc nō posset aliū absoluere. j. ti. j. c. cum dilectus. ¶ In ea. glo. ibi non absoluet illum supple si vult absolui sine difficultate sed si vellet absolui prestādo debitā cautionē bene deberet absolui per ea q habentur in. c. per tuas. j. de sen. excō. ¶ In gl. in ver. difficultate. in fi pe. vero dicebat q imo prestabitur iuramentum[a] quia illud est de forma substātiali excōicationis. j. de sen. excō. c. cū desideres. Sed certe ibi loquūtur quādo excōicatio non est notorie iniusta. hic vero quādo notorie iniusta quia lata contra statuta cōcilij generalis: ideo hoc casu indubitāter videtur tenendā esse glo. per hunc tex. licet tenentes oppositū dicant q hic loquitur de difficultate more vel exactionis alicuius temporalis. j. de simo. ad aures. ¶ †Et attende q licet quādo excōicatio nō est notorie iniusta de forma solēni absolutionis sit prestatio iuramenti. tamē videt q etiā si tunc fiat absolutio nō prestito iuramento teneat absolutio. et ista est cōmunis opinio modernorū. pro qua facit illud quod dixi. s. post Inn. et quod ipse etiā no. j. de sentē. excō. sacro. quia si excōmunicatio sine ordine iuris lata tenet multo fortius debet tenere absolutio que est fauorabilior. argu. l. arrianus. ff. de actio. et obliga. ¶ †In glo. in ver. exequātur ibi qui assignatū. potes intelligere per superiorē et tunc illū non possunt mutare delegati. Posses etiam intelligere q fuit assignatus per ipsos delegatos qui videntur potuisse ipsum terminū assignare. j. de offi. deleg. in. c. suspicionis. dicit tamen do. Cardi. floren. q tunc posset illū reuocare sicut possent aliam suā interlocutoriam reuocare. j. de appella. cum cessante. Dicit tamen q aliquem terminum debet habere excōmunicator infra quē habeat absoluere vt sic possit cōstare de ipsius negligentia. ¶ †In ea. glo. in fi. Dic fm Compo. q etiam ante terminū possunt absoluere si excōmunicator cōmittit eis vices suas vel dicit nolo absoluere. sed volo q vos absoluatis. Nam tunc etiam satis videtur cōmittere vices suas. per id quod habetur in. l. ij. ff. mandati. Si autem simpliciter consentiat q ipsi absoluant. tunc Inno. hic dicit q non potuerunt absoluere ante terminum etiam si interueniat cōsensus partium. facit quod habetur. j. de offi. deleg. significantibus. et quod notatur in. c. prudentiam. ver. ceterum. in gloss. que incipit: quia isti. et in. c. qui plures. in vlti. glo. de offic. deleg. in. vj. Sed Hostien. tenuit contrarium ex eo quia remissio et terminus fuerūt facta in fauorē excōicatoris. et ideo videt q possit tali termino renuntiare. cum licitū sit sui fauore renūtiare. vt. j. de re. in c. cū ad apostolicā. et. c. statuimus. Jo. cal. hic videtur tenere opi. Inn. ex eo quia secundum eum terminus videtur esse appositus in odium excōmunicatoris cum per eius lapsum priuetur potestate absoluendi. Sed certe vt hic dicit do. Anto. de but. licet lapsus termini sit in odium excommunicatoris tamen pendentia termini est in fauorē ipsius: vt sic donec pendeat terminus possit absoluere. et ideo videtur q tali pendentie possit renuntiari. et sic videtur q si consensit ante lapsum termini quod absoluatur q teneat absolutio predictorū delegatorū. prout voluit Hostiē. ¶ Quid autem si non consentiat: sed simpliciter dicit: nolo absoluere vel non absoluat: an poterunt tunc ante lapsum termini legatum absoluere. Inno. et Compos. referunt opi. Nam quidā dicunt q non poterunt absoluere ante lapsum termini quia totus terminus cedit excōmunicanti ad absoluendū nec executores ante lapsum ipsius videntur habere iurisditionem. Alij vero tenuerunt oppositum ex eo quia in incertis non certis locus est coniecturis. vt. l. continuus. §. cum ita. ff. de verb. oblig. et ideo ex eo quo dicit se non velle absoluere non videtur ratio quare expectatur finis termini. facit. l. si maritus. §. si negauerit. ff. de adulterijs. et in. c. potuit. j. de loca. et in. c. cum ab eo. de appel. li. vj. Et in hac parte resident Inno. et Compost. do. Anto. de but. hic videtur concordare opinio. quia si dicit nolo absoluere nec vnquā absoluam. tunc procedat secūda opinio. de qua. s. secus si dicat nolo absoluere: quia tunc licet nolit poterit esse quod postea volet cum ambulatoria sit voluntas. l. iij. ad finem. ff. de alimen. leg. ¶ Sed aduerte quia ista opinio do. Anto. de but. non videtur bona. nam verbū nolo inducat repudiationem in totum per id quod not. legiste. et maxime Bar. in. l. sed si alio. ff. ad trebel. et in l. gerit. ff. de acqui. heredi. et sic dictū do. Anto. de bu. non est sine dubitatione. Et per hec habes an delegati ante terminū possint absoluere. †An vero econtra possit excōicator post lapsum temporis absoluere. Inno. q sic si vult absoluere re integra. facit de preben. si tibi. li. vj. ¶ Idem dicit si non sit integra si executores pronūtiauerunt excōicatum fuisse iuste excōicatum. Si vero pronuntiassent ipsum non fuisse iuste excōicatum: et tunc non poterit absoluere ex quo lapsus est terminus nisi partes ꝯsentiāt fm eum. quia tunc posset ex eo quia nō desijt oīno esse iudex q patet quia fienda erat promissio si pronūtiaretur eū iuste excōicatū et ideo potest eius iurisditio prorogari. do. Anto. de but. hic dicit hoc dictum posse procedere si dicatur q trāseat potestas in executores accumulatiue ac non surrogatiue per lapsum termini. secus si transiret surrogatiue. per id quod habetur in ca. licet. et in c. literas. j. de supplen. negli. prela. Et subdit q pro ista parte: scilicet q transeat per viam surrogationis. facit. c. si capitulo. de cōcess. preben. in. vj. Sed potes dicere q ibi non sperabatur aliquo casu remitti negotiū super re. de quo queritur ad ipsum ordinarium hic secus. et sic nō videtur facere contra dictum Inno. Satis tamen videtur posse dicere q si ante pronuntiationem executorum velit absoluere q possit saltem partibus consentientibus. vt dicit Inn. quia nō desijt omnino esse iudex vt est dictum: et sic videtur q possit eius iurisditio prorogari. ¶ Sed si executores pronuntiauerūt ipsum excōicatū fuisse iniuste excōicatum. et sic excommunicatorē male excōmunicasse videtur q desierit excōmunicator oīno esse iudex attento lapsu termini et attenta pnuntiatione predicta. faciat quod habetur de offi. deleg. iudex. li. vj. et ideo videtur q non possit absoluere etiam partibus consentiētibus. et hoc casu possit procedere opinio do. Anto. de bu. Tene tamen menti dictum Inno. qui hic indistincte videtur velle q partibus consentientibus possit absoluere. refert tamen aliquos tenere contrarium. et ideo videt posse distingui vt superius dixi. ¶ †In glo. penulti. ibi. §. notandum. pro declaratione eorū que tetigit glos. potes concludere quod aut queritur de ignorantia iuris. an illa excusat: et tunc dicendum prout habetur in regula. iuris ignorantia. de regu. iuris. in. vj. Aut queritur de ignorantia facti proprij: aut de ignorantia facti alieni. Si de ignorātia facti proprij tunc dicit quod si quis non habet probabilem causam ignorantie nō excusatur. l. nunq. ff. de vsucapio. ¶ Idem si agatur de damno cum alterius iniuria. l. q q. ff. ad velleianū. secus si agatur de damno vitando sine alterius iniuria. per id quod habetur in. l. sed et si me putem. cum ibi notatis. ff. de condictione indebi. Si vero quis habet causam probabilem ignorātie tunc excusaretur. vt hic dixit glo. et dicetur habere causam probabilem in casu. cpi. in lectu. allega. in glossa. ¶ Item si factum esset intricatum. l. penul. cum ibi notatis. ff. de confessio. et ibi per Barto. et eodem titu. in. l. ij. et facit etiam quod habetur in. l. summa cum ratione. ff. de peculio. Idem si est factum de longinquo l. peregre. ff. de acquiren. posses. saluo nisi esset factum valde notabile quod verisimiliter obliuioni tradi non debet. per id quod habetur. j. de senten. excommu. c. cum illorum. Item dicitur probabilis causa si habuit causam error seu ignorantia ad suasionem alterius. l. j. §. penultimo. ff. quando actio de peculio est annalis. et facit quod no. Barto. in. l. error. C. de iuris et facti ignoran. et in prealleg. l. ij. ff. de confessis. Si vero sit error in facto alieno tunc illa regula est probabilis. fallit quando esset circa factum publice factum vel notum in loco vbi quis moram trarit. vt. j. c.

Marginal notes: 12, 13, 14 (left column); 15, 16 (right column).

a ¶ Prestabit iuramentum. a de hoc vide hic Inno. in sua gl. super versi. difficultate.

vt.ij.c.j.titu.ij.secus si non traxisset morā in loco vbi factū ipsum erat publice motum.per id quod habetur in.c.cum in tua.ij. qui ma.accu.pos.ꝛ facit quod dictū fuit in.c.ij.§.de constitutio. Itē fallit quando esset factum iudicialiter indagatum. vt hic patet. Idem si erat factum quod quis tenebatur indagare.vt patet in c.innotuit.ad finem.ij.de electio.ꝛ ibi etiā tangitur qualiter hoc casu poterit probari ignorantia:qꝛ vel per iuramentum vel quia probabitur quod quis iuxta posse fecit indagationem ꝛ non poterit reperire.¶ Et ista faciunt ad statuta que artāt massarios villarum ad inquirendum ꝛ indagandum de malefactoribus qui in territorio ville commiserint maleficia. Nam videt̄ quod presumptio sit contra eos ex quo ex officio tenentur inuestigare: ꝛ tunc presumitur quod sciuerint nisi ex aduerso apparet quod diligenter inuestigauerunt ꝛ non poterunt inuenire quis fuerit qui maleficium cōmisit.facit quod no.Barto.in.l.j.ff.ad silleia. ꝛ quod no.etiam Bal.in.l.si ideo.C.de his qui.vt indig. ¶ In eadem glo.in fine.dic ꝙ requiritur etiā citatio.vt no.in.c.ad nostram.el.iij.ij.de iureiurā.ꝛ.ij.q.j.c.zelus.ꝛ.c.ꝗ lotharius.¶ † In glo.fina.ibi si hoc petierit quod debet ad hoc induci vt ipse hoc petat.quia non debet alias audiri per ea que leguntur ꝛ notan. in.c.per tuas.ij.de senten.excōmu.ꝛ.c.significasti.ij.de eo qui duxit in ma.ꝛ sic causatiue inducetur ad petendum. quia vt alias dixi ꝙ non deberet audiri.Nota ꝙ sentit glo.hic ꝛ in dicto.c.significasti.quod excōmunicatus non debeat nec possit absolui si non petat.tamen cōmuniter tenetur oppositum ꝗlicet non debet hoc fieri.tamē si fiat absolutio teneat.ꝛ hoc etiā tenuit Tho. in.iiij.senten.distinc.xviij.q.vlti.articu.v. Et pro predictis facit quia sicut vinculum excommunicationis fertur in inuitum: ita etiam videtur qꝫ possit conferri beneficium absolutionis inuito. argu.c.j.ij.de regu.iuris.Nec obstat quod habetur in regula.peccati.ij.de reg.iuris.in.vj.Quia ibi loquitur de culpa seu de peccato que ꝛ quod non remouetur nisi quis penitentiam agat seu se corrigat.Sed hic loquimur de vinculo excōmunicationis quod potest tolli etiam inuito excōmunicato sicut fertur in inuitum. ¶ Item non obstat qꝫ beneficium nō debet conferri inuito.ff. de regu.iuris.l.inuito. quia proprie hic est reuocatio vinculi potius ꝙ beneficij.¶ † Item attende qꝫ licet dixerim supra quod non debet absolui excōmunicatus non petens hoc videtur intelligendum nisi forte magis induresc at propter excommunicationem:qꝛ tunc excōmunicatio nō est medicinalis: sed potius mortalis cōtra id quod habetur in.c.j.ij.de senten. excōmu.in.vj. deberet tunc superior tollere vinculum excōmunicationis etiā non petente ipso excōmunicato.arg.c.cum cessante.ij.de appellatio.ꝛ facit quod nota.Tho.in preallega.loco.¶ In eadē gl.ibi manifesta offensa supple.vel manifesta contumacia.ij.de sentē.excō. venerabilibus.§.secus.li.vj. Et nota bene totam illam decreta. quia multū facit ad intellectuꝫ materie huius decretalis. ¶ In eadem glo.ibi in decretali noua.hodie habetur in.c.solet.de sen. excō.in.vj.¶ In ead.glo.in fin.no.bene quia glos. non videtur dicere ꝙ cognoscant de principali causa sed de causa pro qua qꝫ fuit excōmunicatus quod videtur posse intelligi ſm do. Cardi. flo.quātum ad articulū satisfactionis.¶ Glo.tamen⁹ tacite videtur intelligere etiam de causa principali.per id quod dixi.§.in glo.ij.in fi.vbi querit quid de principali causa ꝛ remittit ad not. ij.in hac glo.¶ Sed aduerte quia hoc non videtur procedere qꝛ causa principalis tanꝙ separata ab articulo iustitie vel iniustitie excommunicationis non erat cōmissa delegatis. facit quod habetur.ij.de offi.delega.c.prudentiam.ad fi.vnde potes dicere prout volunt docto.cōmuniter qꝫ aut in rescripto fuit adiecta clausula ꝛ audiatis si quid residui fuerit questionis.de quo in simili habetur.ij.de offi.deleg.in.c.cum causam.ꝛ.ij.de regula.in.c. veniens.ꝛ tunc poterunt cognoscere delegati de causa principali virtute dicte clausule.facit quod notat Inno.de offi.ordi.in.c. ad reprimendā.Nam hoc satis videtur importare dicta clausula ex ipsius verbis.ꝛ hoc casu possit procedere dicta gl. Aut nō fuit apposita dicta clausula:ꝛ tunc non poterunt cognoscere de causa principali cum illa nō sit eis cōmissa. Nam aut questio seu causa erat inter excōmunicatorem ꝛ excōmunicatum: ꝛ tunc si non est apposita clausula predicta in rescripto non poterunt delegati cognoscere quod est clarum si pronuntient excōmunicationem iustam. Idem si pronuntient illam iniustam ex quo eis nō est cōmissa:nec poterit hoc casu ipse iudex excommunicator de illa cognoscere ne sit iudex in sua causa p.l.j.C.ne quis in sua causa.vnde tūc ibitur ad iudicem competentē.Si vero erat causa non cum excōmunicatore sed cum tertio ꝛtunc si excōmunicatus per viam querele conquestus est de excōmunicatione adhuc non cognoscent delegati si clausula predicta non est adiecta in rescripto.Nam si pronuntient excōmunicationem iustam remittent excōmunicatum ad excōmunicatorem.Si vero pronuntiēt illam iniustam ꝛ absoluant non cognoscent etiam tūc de causa principali ex quo illa non fuit cōmissa.sed de illa cognoscet excōmunicator corā quo causa fuit inchoata .ff.de iudi.l. vbi ceptū. quod intellige verū.vt hic dicit do.Anto.de bu.nisi recusaretur ipse excōmunicator vt suspectus ratione grauaminis illati.per id quod habetur.ij.de appel.in.c.ad hec.ꝛ.c.proposuit.cū ibi notatis.Si vero excōmunicatus appellauit ꝛ tunc si pronuntiant male appellatum remittent partes ad excommunicatorem:ꝛ sic ipsi nō cognoscent.Si autem pronuntient bene appellatū.tunc ſm do.Cardi.flo.poterunt cognoscere de causa principali etiā nō adiecta dicta clausula in rescripto.per id quod habetur.ij.de appel.vt debitus.sed do.Anto.de bu.hic tenuit cōtrariū ꝛ videtur ꝙ melius:qꝛ ex quo causa principalis non fuit cōmissa. si nō fuit adiecta dicta clausula:videtur ꝙ ipsi nō possent de ipsa cognoscere.sed potius ipse delegans qꝫ videtur intelligendum vt etiā hic videtur velle do.Anto.de bu.nisi causa principalis esset connexa cause ꝛ negotio excōmunicationis qꝛ tunc poterūt delegati de illa cognoscere.per id quod habetur.ij.de offi.deleg. in c.prudentiam.§.sexta.¶ An autem isti delegati poterunt recusari:videtur ꝙ non nisi excederent modum ex quo certum quid eis mandatur.ij.de appel.c.nouit.Sed Cōpo.tenet contrarium. quia isti sunt cognitores.vt hic patet non meri executores de quibus loquitur dicta decre.nouit.Ideo poterūt recusari. qꝫ tenet etiam hic Vincen.ꝛ Goffre.ꝛ notatur in Specu.de recu.§.vlti. ad fi.in versi.sed pone.¶ An autem isti executores poterūt indistincte absoluere negligēte executore.dic ꝙ si sunt sacerdotes poterunt hoc per se facere:al's facient fieri absolutionem per idoneum sacerdotem cū hoc sit fori penitentialis: scilicet absoluere excōicatum.de quo.ij.de sen.excō.in.c.a nobis.ij.ꝛ de hoc dicendum vt ibi.¶ † Extra glo.dicit hic do.Cardi.flo.cōmuniter dici ꝙ speciale est in excōmunicatione ꝙ etiā iniusta liget.Sed certe vt ipse dicit nulla est specialitas in excommunicatione quo ad hoc qꝛ omnis sententia quāuis iniusta ligat.dū tamen nō sit nulla:licet sit lata contra ius litigatoris.vt.ij.de re iudi.in.c.cū inter vos.secus si esset nulla.qꝛ tunc non ligaret.ꝛ ſm eū erit nulla qn̄ continet notoriam iniustitiam.vt.ij.de re iudi.c.cū bertoldus. de quo dicendū vt ibi.ꝛ facit quod habetur in.c.inter ceteras.ij. de re iudi.¶ † Itē aduerte qꝛ do.Anto.de bu.hic dicit ꝙ quādoqꝫ sentētia excōmunicationis redditur nulla ex defectu persone patientis seu eius contra quem fertur puta quia si fertur contra illum qui est extra ecclesiam.ꝛ per hoc dicit ꝙ si fertur contra hereticum vel infidelem erit nulla.facit quod habetur.ij.q.j.c. multi.ꝛ.ij.de diuor.gaudemus.Sed certe quatenus dicit de heretico videtur male dicere.† qꝛ heretici sunt capaces excōmunicationis propter baptismū quē receperunt.ij.de hereti. excōmunicamus. ꝛ lꝫ sint a iure excōmunicati nihilominus possunt etiā ab homine excōmunicari.per id quod habetur.ij.de iudi.c. ita quorūdā.ᵃ Item etiam aduerte qꝛ dixit idem do.Ant.de bu.ꝙ si iudex dixit:excōmunico te monitione non premissa qꝛ illa nō requirit̄ ꝙ tunc sententia videtur esse nulla quasi habeat in se errorē expressum.facit qꝫ habetur.ij.de re iudica.c.j.ꝛ de senten.excōmu.c.per tuas.qꝫ tene menti.† Tamen videretur posse attentari contrarium.quia ad validitatem excōmunicationis non requiritur necessario monitionem precedere.vt patet ex his que habent̄ in.c. sacro.de sen.excō.ꝛ.ij.q.j.in summa.ꝛ sic videtur ꝙ talis sentētia non dicatur continere omnino errorem expressum.vnde dictum do.Anto.de but.videtur esse dubiū.¶ † Item etiam attende illud qꝫ cōmuniter dicit̄ ꝙ sententia lata expresso errore iuris in sētētia est nulla limitat multipliciter.Nam dicit illud verū quādo est lata cōtra ius insertum in corpore iuris. secus si cōtra ius alicuius extrauagantis.¶ Item secus si sit lata cōtra ius quod non est certū in suo intellectu sed dubiū.qꝛ super illo sunt opiniones.Nam tunc nō reddetur nulla.sed demū qn̄ est cōtra ius certum insertū in corpore iuris. Item dicit secus esse si non est lata contra ius.sed cōtra rationem alicuius legis vel canonis. vnde cum de casu de quo agitur nō reperiatur casus expressus.Idem dicit si feratur etiā cōtra cōmunē opinio.si non reperiatur casus de eo de quo agitur.quas limitationes tene menti.Item etiam tangit qn̄ exprimit̄ causa in sentētia que est notorie falsa.ꝛ dicit qꝫ habet̄ tūc perinde ac si esset expressus error in snīa ꝑpter notorietatē.per ea que no. Inno.in simili.ij.de offi.vica.in.c.j.ꝛ bene facit qꝫ no.idē Inno.in extrauag.presenti.de rescrip.qꝫ tene menti.Idem etiā tāgit qn̄ in sentētia exprimunt̄ due cause quarum vna est vera:altera falsa. An sustineatur snīa virtute vere cause.ꝛ cōcludit ꝙ sic.vt etiā voluit Inno.Jo.an.in.c.in presentia.ij.de renū.¶ † Itē tāgit an qn̄ in snīa exprimit̄ vna causa tm̄ que reperit̄ falsa an possit iuuari snīa ex alia cā non expressa.Si alia cā possit subesse.Et cōcludit ꝙ si iudex in snīa nō apposuit dictionē maxime:ꝙ tūc nō iuuabit̄ qꝛ videbit̄ solū fuisse motus ex causa expressa.Si aūt expressit causam cū dictiōe maxime:tūc poterit iuuari snīa ex alia cā.vt voluit Jac.bu.in.l.ij.§. ignomi

ᵃ ¶ Glo.tū.vide hic p Inn. ꝛ do.abba. in iij.col.versi.in gl.fi.quib⁹ tribus doc. iunctis habebis verū itellectū huius gl.fi. et qꝫ ordo sit seruandus in absoluēdo excōicatum.

nie.ff.de his qui no.infa.quod intelligit do.Ant.de bu.pcedere
25 qn ex actis apparere pot de alia causa al's secus. ¶ †Et ex predictis no.cautela qn iudex exprimit causam in snia vt illam exprimat cu dictione maxime: vel nulla exprimat.per id quod habet
26 in.c.sicut.j.de re iudi.qd tene menti. ¶ †Ite tangit quare sententie censure no trasseunt in rem iudicata.z cocludit q ratio est qz habet causam teporanea videlicet cotumacie facit qd habet.s.ti.j.c.ex lris.qd intelligit z limitat veru quo ad vinculu excoicationis.secus quo ad causam puta si iudex excoicauit titiu qz no soluebat sejo dece.Nam tunc videt qd si non fuit appellatu infra dece dies quo ad cam trasseat in rem iudicata.sed no quo ad vinculu quin possit peti absolutio:tn no audietur tuc nisi satissaciat cause pter qua fuit excoicat' ex quo no appellauit. ¶ Ite etia aduerte qz quo ad deuoluendu negotiu ad superiore fm ea
27 q legunt z no.in.c.ad reprimenda.j.de offi.ordi. ¶ †Item tangit qualiter snie que no trasseut in rem iudicata possint retractari:z vr dicere q pnt retractari p via qrele. Ite p via nullitatis. Ite p via restitutionis in integru.per ea q notant.xxxv.q.ix.in summa.z.j.de resti.in integ.in.c.ex literis.z.j.de resti.spo.in.c.ex parte.p gl.vnde potes dicere q si sententia sit nulla qd contingit interdu etia in sententia censure vt qz lata est post appellatione legitima vel cotinet in se intollerabile errore.vt.j.de sen.exco.per tuas.vel in casibus notatis per glo.in.c.dnti.de sen.exco.in.vj. z tuc pot officiu iudicis implorari vt declaret nulla.p id qd legit z notat per Bar.in.l.que sub coditione.§.fi.ff.de codi.insti.z facit qd notat in.d.c.per tuas.z.j.de offi.dele.c.cu cotingat.vnde potest etia peti retractari quatenus de facto pcessit.per id quod legit z notat in.l.j.§.j.ff.de ferijs.Si aute sententia sit aliqua tuc videt velle do.Anto.q si sententia cesure sit iniusta qz illa non ligat quo ad deu:sed solu quo ad ecclesia.facit quod notat in.c.j.xj.q.iij.q tunc possit dici nulla.Sed certe hoc no videt tutum ex quo est aliqua quo ad ecclesia z ligat.ideo videtur q tuc debeat peti vt absoluat sine difficultate quado est iniusta si hoc est notoriu:vt quia sit lata cotra statuta cocilij generalis: alias videt q debeat peti absolutio prestita cautione de parendo madatis ecclesie.Si aute esset sententia alia que no trasiret in rem iudi.puta qz lata super matrimonio tuc videtur q si sententia esset ipso iure nulla forte qz lata post appellatione legitima: vel qz habet in se errore intollerabilem tunc claru q possit peti officio iudicis pronutiari sententia nullam.vt.s.dixi.sed vbi alias prima facie est aliqua videt q possit implorari officiu iudicis vt declaretur sententia inualida esse tanq nutriente peccatu z que no potuit propter hoc transire in rem iudicatam.facit qd no.glo.in.d.c.ex parte.z sic no est necesse petere restitutione in integru saluo nisi quis vellet restitui etia ad instantia cause fm ea que legunt z notan.in.c.ex literis.j.de resti.in inte.Et fm predicta pot intelligi qd dicit glo.xxxv.q.ix.in summa.Et per predicta habes substatiam eoru que hic tetigit do.Anto.multu plixa.facit qd dictu
28 fuit.s.eo.ad audientia.ij.z.s.e.cu dilecta. ¶ †Ultimo potes addere vnu qz videtur hic dubitare do.Anto.de bu.an postq appellatio est presentata superiori possint partes appellationi renutiare si ambe cosentiat:z certe videt dicedu q sic per id quod habet in.l.pe.C.de pac.z.l.fi.§.illud.C.de tepo.ordi.z facit qd no.Jo.an.j.de ap.c.interposita.z hoc veru in causa prophana. sed in causa bnficiali videt q ad preiudiciu superioris no possit renuntiari per id qd habet in.c.cum nobis olim.j.de elec.z in.c.cum bone.j.tit.j.z de elec.in.c.quauis.lib.vj.

Snie censure quare no trasseant in re iudicatam.

Snie que no trasseunt in re iudicata qualiter possint retractari.

3 ¶ Curandu an sit de modicis.vide no.per Bal.in.l.inciuile.C.de rei vend.z qd ipse not.in.l.j.in.ij.col.in §.tertio no.z in ver.stan.C.ne li.tertio puo.

1 Rescriptum in quo impetrans dixit se non habere beneficiu cum tamen haberet licet exiguum est nullum.
2 Expressio falsitatis quantumcunq sit modica vitiat literas ad beneficia.
3 Modica an curari debeant.
4 Impetrans sibi prouideri in diocesi Bonon. cu de alia diocesi sit oriudus si hoc no sit in literis expressum lre sunt surreptitie.

1 SI proponente. †Non valet rescriptu in quo impetrans dixit se non habere beneficium cu tamen haberet licet exiguum.Et in prima questio:in secunda solutio secu
2 da ibi illud. ¶ †Nota q expressio falsitatis quantucuq sit modica vitiat literas ad beneficia. Idem si quis tacet beneficium quantucunq modicu vt hodie est expressum.j.de preben.si motu proprio.lib.vj. ¶ Nota q non videntur paria no habere beneficiu vel minus sufficiens:z hoc in impetrationibus rescriptorum que sunt restringende.vt.j.de preben.Quis.lib.vj.al's videtur equiparari.vt in.l.quoties.ff.qui satisda.cogan.z.j.de trans
3 la.prelato.c.ij. ¶ †In gl.j.ibi si oleum.in fine.de ista materia an
a de modicis sit curandu satis hic instat Joan.and.de quo etia per glo.s.in proemio huius libri. ¶ Sed tu dic de hoc vt no.per Dy.z Bart.in.l.si proprietarius.ff.de dam.infecto.quia in his q sunt de iure comuni regulariter curatur de modico.vnde etia pro vno ouo subtracto competit actio furti fm ea que habetur in.§.gallinaru.insti.de reru diui.z ideo regulariter curatur tunc de modico nisi reperiatur expressum.In contrarium facit quod habet in.l.in rebus.§.possunt.ff.comodati.Sed in his que sunt de iure speciali cotra ius comune regulariter de modico non curatur.l.scio.ff.de restitu.in integ.nisi reperiatur contrariu.vt plene notatur in dicta.l.si proprietarius. ¶ In ea.glo.ibi arg.contra.certe ca.postulasti.facit pro eo quod est dictum vt ibi patet ad.c.dilectus.respondeo vt ibi notatur. ¶ Et nota q hodie approbata est opinio gloss.per.c.si motu proprio.de preben.in.vj. Nec ob.iste tex.a sensu contrario inquatum videtur innuere secus esse si iste non dixisset se nodum beneficium ecclesiasticu assecutum.licet assuisset quia no debet sumi sensus contrarius quia resultaret iuri cotrarius intellectus fm no.in.c.vnico.de etate et quali.in.vj.vel fm do.Car.flo.potest dici q fm ista iura quado solum tacebat valebat rescriptum hodie secus per dictu.c.si motu pprio.quod videtur ponere ius nouu cu dicit volumus.per id qd no.glo.in cle.j.de offi.vica. ¶ In glo.fin.ibi.ite si habeat melius dixisset si no habeat fm Joa.an.z similiter fm eu debet
4 dici.j.in ea.gl.alius no fit receptus. ¶ †Et no.bene ex glo.dum dixit.Ite si de terra illa est oriudus q si aliqs impetrat sibi puideri in diocesi Bono.si ipse sit oriudus de alia diocesi z hoc non sit in literis expressum videtur q litere sint surreptitie qd est notadum z facit qd dictu fuit in.c.rodulphus.s.e. ¶ In ea.gl.ibi tribus proximis.c.supple ante precedes.c. ¶ In ea.gl.ibi pauper. forte voluit gl.q si esset diues non teneret impetratio qd potest procedere si expressit se pauperem.secus si hoc no dixit dumodo alias non habeat beneficium ecclesiasticum per ea que dicta fuerunt.s.eo.postulasti.

1 Rescripta non extendutur ad lites futuras exortas post datam rescripti.
2 Conueniri no debet quis cora diuersis iudicibus super vno negotio vel etiam super pluribus actionibus personalibus que comodius coram vno iudice tractari possunt.z nu.11.
3 Trahere no debet reus actore ad diuersa loca eode tpe.z nu.9.
4 Abutens recripto apostolico debet condemnari aduersario in damnis z expensis.
5 Partum suppositum subijciens punitur pena falsi.
6 Exceptio ista in nihilum sum obligatus an possit opponi ante litis contestationem.
7 Impetrans quando dicatur nil habere questionis.
8 Dispositio an z quando possit se extendere ad futura.
10 Trahens reu coram ordinario super vna personali actione si de mu velit reum recouenire cora alio ordinario ipsius rei cu plures habeat ordinarios poterit excipi cotra actorem qui vult trahere reum coram alio ordinario super alia personali.
12 In citatione debet assignari certus locus.
13 Expense quando repeti possint a iudice.
14 Delegatus principis potest coueniri coram ordinario loci vbi causa tractatur si circa causam sibi commissam delinquit.
15 Rescriptu impetratu per cedente an habeat prodesse cessionario.
16 Snia lata super noua lite exorta post dataz rescripti an valebit.
17 Rescriptu si impetrat expresse ad futura vt qz concessum est mercatori vt debitores pntes z futuros posset conuenire an sit vitiosum.
18 Plures iudices an possint in aliquo casu sup eode negotio dari.
19 Trahi malitiose quado dicatur quis super plurib' personalibus coram diuersis.
20 Actio personalis que dicatur z que realis.
21 Rescriptis diuersis vtens super pluribus questionibus cotra eu dem impetratis quibus carere debeat.
22 Vno soluente an z quando alij liberentur z quado vnus soluit an habeat actionem contra alium.

QUia nonnulli. Abutes rescripto apostolico in casibus hic expressis priuatur commodo rescripti z aduersario in sumptibus z dannis condenatur.hoc dicit.Et sunt due partes principales.nam primo ponitur costitutionis ratio. In secuda constitutio.In secunda ibi statuimus.vel potest loco summe dici fm Jo.and.q ponit septe species fraudis quarum tres ponuntur in impetrando z quatuor in abutendo literis impetratis.pena vero comunis omnibus est amissio literarum z codemnatio expesarum z hoc sit loco summe fm eum. ¶ No.multas species fraudis per quas fit abusus in literis apostolicis. ¶ Nota q reprobatur rescriptum per qd surgere potest equiuocatio. ¶ Et no.q propter nominis identitatem inducitur equiuocatio. ¶ †Nota q rescripta no extendantur ad lites futuras
1 exortas post datam rescripti.qd intellige verum etiam si parum post datam rescripti sint exorte per hunc textum qui loquitur indistincte.z per.§.si decuriones.allegatum in gl.sic etia videmus q rescriptum no trahitur ad beneficiu creatu post data rescripti vt pbatur

vt probatur in cle.literas.hoc eo.ti. ¶ Et ex predictis no. ꝙ simplex dispositio forte restringitur ab subiecta orta fm tēpus originis dispositionis.facit quod habetur in.l.si ita.ff.de auro ꝛ argento legato.ꝛ ibi plene de materia per Barto. ꝛ per Moder. in clemen.literas.hoc eo.titu. 2 ¶ †Not.ꝙ super vno negotio vel etiam super pluribus actiōibus personalibus que commodius possunt tractari corā vno iudice non potest quis conueniri corā diuersis iudicibus.a contrario secus videtur si super pluribus realibus quis trahatur ad diuersos iudices:de quo in gloss.ꝛ.j. eo.dispēdia.li.vj. 3 ¶ †Not.ꝙ reus nō debet trahere actorem ad diuersa loca eodē tempore hoc est pro eodem die ꝛ hora:nec etiā similiter faciet citari ad locum indeterminatum seu equiuocum. ¶ No.differentiam inter expensas ꝛ damna.de quo.j.de iniur. in.c.in nostra. 4 ¶ †No.ꝙ abutens rescripto apostolico debet cōdemnari aduersario in damnis ꝛ expensis:de quo etiam in cle.j. hoc eo.ti. ¶ Et ex predictis nota penā abutentiū rescriptis apostolicis.ꝛ dicit hic Inn.ꝙ vltra hanc penā possunt accusari criminaliter de crimine stellionatus qđ competit deficiente titulo criminis.l.j.ꝛ.l.penulti.ff.de cri. stellionatus.ꝛ facit qđ habetur .j.de elec.in.c.cum vintoniesi.ꝛ.j.de testi.c.testimoniū. ¶ Not.ꝙ excōmunicatio etiā ꝓcurata a reo potest obijci ipsi excōicato ꝓpter periculum communionis.facit.j.de excep.c.pia.in.vj. ¶ Et no.ꝙ istud procedit etiā si superbiāt iudicio inchoato. ¶ Et sic no.ꝙ ius dilatoriū superueniens lite pendente prodest reo. facit qđ habeṫ in.l.ij.C.de consor.eiusdem lit. ¶ Et no.etiam ꝙ reus repulsus a processu satis pōt dici repulsus ab intētione. ¶ Not. fm do.Anto.de bu.ꝙ valet impetratio literarum in quibus cadit nomen equiuocum:dummodo non detur abusus in vtendo ipsis literis sub nomine illius a quo vere non sunt impetrate.ꝛ secundū hoc vitium cōmittere in vtendo.Sed certe istud notabile non videtur hic bene colligi:nec etiam videtur in se verum per id quod etiam ipsemet tangit ante scđm vitium:vbi dicit Inn. tenere per id qđ fit per literas equiuocas non valet etiam ad cōmodum eius cuius nomine vere sunt impetrate per istum tex.q simpliciter punit dantem ꝛ recipientē.facit quod habetur in.c.j. ꝛ.ij.j.de aliena.iudicij.ꝛ in.c.quia.v.de iudi.ꝛ.j.de restitu.spolia. c.sepe. ¶ No.ꝙ puniuntur hic tam recipientes ꝙ̄ dantes literas illis sub quorum noīe vere nō sunt impetrate.ꝛ dicit hic Inn.ꝙ vltra penam positam in tex.punitur seu puniri potest impetrās literas sub nomine suo ꝛ tradens alijs eiusdem nominis pena falsi sicut ꝛ subijciens partum alienum.l.falsi nomine.ꝛ.l.qui falsam.ff.de falsis. 5 ¶ †Not.ꝙ litere non possunt alteri accōmodari sicut nec pallium.j.de vsupal.c. ad hec.dicūt tamē doct.ꝙ est dare casum in quo rescriptum prodest etiam nominato quādo scilicet causa est cōmunis impetrantis ꝛ alteri quando scꝫ causa est cōmunis impetranti ꝛ alteri:ꝛ quando duo super causa communi supplicauerunt ꝛ vni soli est responsum per principem.Nā tacite intelligiṫ etiam pro alio concessum.l.j.C.de diuer.rescript. ¶ No.ꝙ non valet rescriptum impetratum ab eo qui nihil habet questionis cōtra illum contra quem impetrat.ꝛ sic exceptio defectus totalis iuris agendi potest opponi in vim dilatorie cōtra rescriptū:vt hic satis videtur innui. 6 ¶ †Nec ob.si dicatur ꝙ ista exceptio in nihilum sum obligatus agenti videtur respicere merita cause.ꝛ sic non videtur posse opponi ante litem contestatam.per id quod habetur in.c.j.de lite contesta.in.vj.quia potest respondere ꝙ hoc debet intelligi quando exceptio erat euidens ꝛ de illa statim poterat constare euidenter vt quia reus habebat paratam probationem vel instrumentum solutionis vel finis.facit quod notatur per Barto.in.l.cum querebatur.ff.iudi.solui. ¶ Not.quod secundum ista iura ponderabatur tractus ꝛ non impetratio.Et sic videtur quod valebant litere super pluribus actionibus personalibus impetrate:dummodo eodem instanti seu eodem tempore eis non vteretur. de quo dicendum vt hodie habetur in.c.dispendia.j.eodem.in.vj.per quam hodie videtur ponderari ipsa impetratio. ¶ In glos.j.ibi.vj.vitia. alij habent vij.ꝛ sic videtur habuisse Ioan.an.vt patet ex summario. tamē glo.potest saluari fm domi.Card.floren.si voluerit ponere duo prima vitia pro vno. ¶ In eadem gl.ibi:eodem tempore trahi melius dixisset procuret trahere:quia hoc casu proprie loquitur litera:tamen vtrobiqꝫ idem dicendum siue reus velit eodē tempore trahere actorem ad diuersa loca siue procuret per alium trahere actorem ad diuersa loca : dummodo hic constet quod ipse hoc procuret. 7 ¶ †I gl.in verbo questionis.ibi:de dolo ꝛ contumacia.actor olim erat inter innocentianas. hodie vero habetur in.c.actor.de dolo ꝛ contu.lib.vj. ¶ Et aduerte quia pro declaratione litere potest queri quando dicatur impetrans nil habere questionis.dicit Ioan.and. quando nullam causam agendi scit proponere vel nullam probabilem ꝛ iustam potest proponere.Exemplum ponebat Vincē.in illo qui super iniuria paterna impetrat.nam licet pater agat pro iniuria filij.instit. de iniurijs.

§.j.non tamen ecōtra potest agere filius pro iniuria illata patri: sed ipse pater. ¶ Item fm Io.an.potest poni exemplum quando nihil habebat questionis ex eo quia fuerat finita per transactionem vel rem iudicatam.facit quod habetur in.c.j. de lite contesta.in.vj.ꝛ erit practica isto casu quia porrecto libello poterit reus proclamare ad beneficium huius.c.vt supersedeatur rescripto ꝛ processu:quia actor nihil habet questionis contra eum:et tunc iudex summatim inquiret de iure actoris ꝛ si de facili appareat actorem non habere ius contra reum:quia apparet instrumentum transactionis vel sententie vel solutionis non procedetur vlterius. ¶ Si autem hoc non posset de facili constare tunc procedetur ad vlteriora.ꝛ in maritis cause poterit discuti de exceptione quam obijcit reus.Et si illam probet absoluetur a petitione actoris ꝛ condemnabitur actor in expensis per ea que habentur in.l.properādum.§.sin autem.C.de iudicijs.ꝛ facit quod habetur in.l.iij.§.ibidem.ff.ad exhibendum. ¶ An autem ex sola vocatione hoc casu puniaṫ actor si appareat quod nil habeat questionis.Dic quod sic:per ea que habentur in.l. quamuis.ff. de in ius vo. ¶ Si tamen vocatus non venisset non ageret ad expensas.ff.si quis in ius voca.nō ierit.l.ij.ad finem. 8 ¶ †In gl. super verbo controuersias.in fi.aduerte quia glo.non respōdet ad contraria.vnde potes dicere quod vbi dispositio est simplex non trahitur ad futura saltem in odiosis vt sunt rescripta ad lites.ꝛ ita loquitur hic de quo plenius per Bar.in.l.si ita.ff.de auro ꝛ argen.lega.ꝛ aliquid etiam per glo.ꝛ docto.in.l.fina.C.que res pignori oblig.pos.ꝛ per Modernos etiam in cle.literas.hoc eo.titu. ¶ Si autem queritur an expressa dispositio possit se extēdere ad futura.Conclude quod regulariter sic nisi aliud reperiatur expressum:quia mens disponentis debet seruari ꝛ eius verba.l.non aliter.ff.de lega.iij.ꝛ hoc modo debēt intelligi iura primo loco allegata.Et adde etiam quod notatur per glos.in.c. ad dissoluendum.j.de despon.impube.vbi glo.dicit ꝙ rei que nondum est non potest imponi seruitus realis que tunc incipiat sed bene potest obligatio personalis contrahi ad seruitutem constituendam cum res erit in rerum natura.Item adde inquantum dictum est rescriptū simplex non trahi ad futura : quia illud est verum nisi eo casu quo ex eadem instantia sequi posset condemnatoria propter ius futurum superueniens pendente iudicio:vt est videre in casu.c.abbate.de re iudi.lib.vj.Et hoc etiam tenent domini de Rota in sua conclusione.clxxi. al's.clxxvi. quod putat domi.Anto.de bu.procedere quando ius superuenit ex causa de preterito.secus si omnino de nouo superueniret : quia licet tunc interdum ad tale ius se extendat instantia : vt patet in dicto.c.abbate.non tamen extendetur rescriptum quod est odiosum ꝛ restringēdum.facit quod habetur.j.de officio deleg.c.P. ꝛ.G.ꝛ quod habetur.s.eo.significauit.domi.tamen Cardi.floren.videtur transire cum dicto dominorum de Rota.ꝛ illud videtur satis rationabile ad lites minuendas:ex quo instantia iudicij se extendit ad tale ius de nouo superueniēs. ¶ Item adde quia dicunt domini de Rota in sua conclusione.cxliij. alias est. cxlvj.ꝙ si impetrate fuerint litere super questiōibus motis ꝛ mouendis non poterit quis conueniri virtute talium literarum per iura nouiter exorta post datam rescripti:quia restringiṫ ad mouendas ex iure iam orto tempore date rescripti.secus dicūt si aliquis constituatur procurator ad questiones motas ꝛ mouendas:quia tunc extenditur mandatum etiam ad exortas post datum mandatum.per id quod habetur.j.de procura.c.non iniuste.ꝛ.l.ij.cum sequen.ꝛ.l.omnium.ff. de procurator. Et ratio diuersitatis est quia constitutio procuratoris reputatur esse lati iuris.facit quod dixi post Inno.s.eo.in.c.sedes. ¶ In glos.super verbo.super vno negotio.ibi: videtur ꝙ causam debeat perdere. 9 †No.bene glo.que videtur velle ꝙ non sit speciale in.l.j.in fi. C.de assertio.tollen.in libertate quatenus ibi dicitur ꝙ trahens aliū in diuersis iudicijs perdit causam.ꝛ istud etiā tenuit Pet.ꝛ Cy.post eum in.l.nulli.C.de iudi.Sed contrarium tenuit glo.et Inno.in.c.ex tenore.s.eo.ꝛ illud videtur verius per id quod habetur in regula.in penis.de regu.iur.in.vj.ꝛ de peni.distin.j.in.§. penul. ¶ In gloss.in verbo personalibus.ibi: dispendia. hodie habetur.j.de rescrip.dispendia.lib.vj. ¶ In eadem gloss.ibi:secus in realibus.Conclude ꝙ scđm ista tempora si res erāt site in eadem diocesi.tunc potest dici ꝙ erat idē dicendum qđ in ꝑsonalibus quia eadem tunc videtur esse ratio:ꝛ per consequens idem ius.s.titu.j.translato.secus si erant in diuersis diocesibus: quia tunc non erat eadem ratio cum in realibus computentur diete fm hec tempora a fine diocesis loci vbi est res sita:ꝛ sic non erat tunc conueniēs quod artaretur impetrare coram eodem iudice. Sed tenendo opi.quam hodie tenet gloss.in.c.statutum.§.cum vero.j.eo.in.vj.videlicet ꝙ etiam in realibus indistincte consideretur locus domicilij habitationis ipsius rei:tunc eadem esset ratio que est in realibus actionibus.ꝛ per consequens idem ius

deberet esse.ar.c.ij.ḟ.de transla.prela.⁊ ideo videtur ꝙ posset exci
pi per ipsum reum si traheretur coram diuersis iudicibus: tamē
nō exciperetur processus in realibus olim ⁊ hodie esset aliquis:
q2 pena nullitatis processus solum reperitur expressa in persona
libus: vt patet.ḟ.eo.in.c.dispendia.in.vj. ¶ Et hoc etiam est de
mente Jo.and.ibi: vt videlicet decre.illa habeat locum etiam in
realibus quo ad dispositionē ipsius.c. sed non quo ad penā nul
litatis.⁊ hoc etiā sequitur hic do.Anto.de bu.⁊ pro hoc facit q2
quatenus illa decreta annullat ꝓcessum corrigat iura antiqua.
Ideo nō est extendenda de reg.iur.que a iure.li.vj. Et no. quod
Jo.an.ibi vult penam nullitatis actus appellari penā: videtur
tamen dicere in.c.fi.de elec.in.vj.ꝙ illa nō dicat pena sed potest
dici ꝙ non est pena.s.extrinseca: sed potius intrinseca. ¶ In gl.
in ver.literas.ibi: q2 eadem causa videt.sup.prohibitionis.⁊ sic
glo.videtur in effectu reprobare opi.in prin.positam. sed Inn.
hic videtur illam tenere.nam dicit ꝙ decretalis non videtur ha
bere locum si corā vno delegato ⁊ alio ordinario super alia per-
sonali actione trahatur.q2 hoc casu non loquitur hec decre. sed
in pluribus delegatis. Tu potes concludere ꝙ quādoq; tractus
coram delegato super vna actione personali si non posset agere
coram ordinario ꝙ nō posset etiam coram delegato cū illi nō sit
commissa: sed in duobus ordinariis videtur glos. posse sustineri
quicquid dixerit Inno. quia tūc videtur eadem ratio que est in
10 delegatis.⁊ sic debet esse idem ius.⁊ per hoc videtur† ꝙ si actor
conuenit reum super vna personali actione coram ordinario: et
demū velit reum conuenire coram alio ordinario ipsius rei cum
plures habeat ordinarios. facit qd habetur in.c.j.ḟ.de offi.lega.
poterit excipi cōtra actorē qui vult trahere reum corā alio ordi-
nario super alia personali. ¶ Aduerte tamen ꝙ si non excipiat
non erit processus nullus: quia in hoc casu non videtur loqui.c.
dispendia. qd videtur loqui quando quis trahitur corā pluribꝰ
delegatis. ¶ Quid autem si coram ordinario cōuenit reū super
vna personali.⁊ postea impetrat delegatum super alia ⁊ coram
eo vult reum trahere super illa. videtur ꝙ non possit ex eo quia
poterat super illa alia agere coram ordinario: coram quo egit su
per alia.⁊ ideo videtur ꝙ possit excipi contra ipsum actorem vo
lentem reum trahere coram tali delegato. Si tamen non excipia
tur processus non erit nullus: quia hoc casu non loquitur.d.c.
dispendia. sed solum quando coram duobus delegatis qs vult
trahere reum: vt ibi patet. ¶ Sed aduerte q2 cōtra id quod.ṡ.
dixi: ꝙ si actor impetrauit delegatum contra reum super actione
personali poterit ipsum conuenire super alio coram ordinario.⁊
11 sic trahere reum ad diuersos iudices eodem tempore.† Nā hoc
nō videtur verum q2 reus nō potest trahi eodem tempore corā
diuersis iudicibus: vt.ḟ.eo. dispendia.§. reus quoq;. lib.vj.⁊.C.
de senten.⁊ interlo.om.iu.auf.⁊ cōsequenter.⁊ tangitur in glos.
seq.⁊ sic videtur ꝙ multominus hoc liceat actori cum fauorabi-
liores esse debeant rei q̄ actores.ff.de reg.iur.l.fauorabiliores.⁊
facit quod habetur in.l.arrianus.ff.de actioni.⁊ obliga. Soluit
Inno.ꝙ fauorabiliores sunt rei q̄ actores vbi agitur de lite fi-
nienda ⁊ ita intelliguntur contraria. secus vbi agitur de lite in-
choanda. facit.ḟ.de restit.spo.in.c.cū ad sedem.cum ibi notatis
in glo.⁊ in.l.inter stipulantem.§.j.ff.de verb.oblig. ¶ Preterea
reo cōpetit remedium reconueniendi actorē coram quo fuit con
uentus: vt in dicta auf.⁊ consequenter.in dicto.§.reus. Sed dic
non cōpetere remedium actori si non posset agere coram ordina
rio super alia personali: q2 super illa non posset agere coram dele
gato qui super illa nō fuit impetratus sed super alia.⁊ ideo nimi
rum si hoc casu aliud est in reo aliud in actore. ¶ In glos. super
verbo. loca. ibi: ⁊ determinatū. sup. etiam si velit trahere ad aliū
iudicē.⁊ ad hoc bene adaptatur contrariū infra formatū.in ver.
sed cōtra. ¶ In eadē glo.ibi: bene potest procedere. hoc verū de
iure isto scdm ꝙ tenebat processus si procedebatur corā diuerso
iudice ad quem reus trahebat actorem si non opponebatur exce
ptio.⁊ idem si opponebatur ſ3 nō appellabatur per ea que dicta
fuerunt.ṡ.eo.ceterum. sed hodie processus ipso iure nō valet: vt
patet in.c.dispendia.§.j.ḟ.eo.in.vj. ¶ Et no.ꝙ mens huius glo.
fuit ꝙ ex vi huius decretalis non prohibetur trahi actor coram
alio iudice si trahatur ad certum locū. sed bene poterat excipere
actor ex vi.auf.⁊ cōsequēter.C.de sen.⁊ interlo.om.iu. que alle-
12 gatur in glo. ¶ † In glo.penul.ibi: al's intelligitur. sup. quando
nullus locus est appositus: sed vbi est appositus locus indeter-
minatus: tunc si ex circunstantiis aliquibus expressis certificat
locus de illo intelligitur. vbi vero nō certificatur ex circunstan-
tiis: tūc si in aliquo locorum eiusdē hominis habet habitationē
iudex qui citat de illo intelligit: vt.ḟ. dicit glo. circa fi. Si autem
non habet habitationē in aliquo dictorum locorum: tunc videt
haberi perinde ac si iudex nullum locū statuisset: vt.ḟ. tangit glo.
Aduerte tamen q2 cōtrariū videtur velle hic litera que videtur
velle ꝙ debet cōparere in vtroq; locorum; al's poterit excōmu-
nicari: vt tamen euitat excōmunicationem poterit per se in vno
loco cōparere in alio per procuratorem. Potes tamen dicere ꝙ
citatio tanq̄ incerta nō artat.l.aut qui aliter.§.j.ff.qd vi vel clā.
cū ibi notatis per Bar. si tamen citatus excōmunicetur: q2 non
compareret tenebit excōmunicatio: licet nō procedat legitima ci
tatio per id quod dictum fuit.ṡ.eo.ab excōmunicato: q2 speciale
est in sententia censure vt valeat non precedente legitima admo
nitione: vt notatur.ij.q.j.in summa.⁊.xi.qō.iij.in summa. ¶ In
glo.fin.ibi: debent imponere.⁊ hoc est hodie expressum in cle.ij.
eo.ti.⁊ licet de cautela sit ꝙ primo condemnet in expensis post-
ea pronuntient super incōpetētia: q2 licet sint incōpetentes per
id qd notat Bart.in.l.iudex.ff.de re iudi. Tamen satis videtur
sententiā tenere licet primo pronūtient super incōpetentia: quia
licet sint incōpetentes super negotio principali propter vitium
rescripti tamē habent iurisditionē super articulo incidēti incom
petentie ⁊ expensarum: vt hic patet ex ordine litere ⁊ in.d.cle.j.⁊
13 facit quod habetur.ṡ.eo.super literis. ¶ † In eadē glo.ibi: dum
modo petitum fuerit. no. bene diligenter hanc glo.ꝙ ita demum
possunt repeti expense a iudice qui omisit condemnationem ex-
pensarū si ille fuerunt petite coram eo. facit qd habetur in.l.spe-
ctandum.§.finautem alterutrum.C.de iudi.qui text. videtur li-
mitandus in hac glo. pro qua bene facit in.l.iiij.§.hoc autem iu-
dicium.ff.de dā.infec.⁊ ibi etiā hoc expresse tenet Bart.⁊ hoc est
diligenter notandum s'm do.Ant.de bu.pro statutis que impo
nunt penam iudicibus si non cōdemnant vnā partem alteri: q2
semper intelligitur si sit petitum ⁊ ideo inoleuit practica cōmu-
nis ꝙ semper quis petit expensas factas ⁊ de fiendis protestat.
14 ¶ † In ea.glo.ibi: conueniri corā ordinariis. No. bene hanc gl.
ad quā sepe fit remissio ꝙ delegatus principis potest conueniri
coram ordinario loci vbi causa esset tractata si deliquit circa cau
sam sibi cōmissam: ꝙ est verum lite finita: secus lite pendente ne
eius iurisditio qui maior est ordinario impediat.ḟ.de offi.deleg.
c.sane.⁊.c.j. vnde lite pendēte nō poterit ordinarius se intromit
tere de aliquo qd concernat causam delegatā: ⁊ ideo nō poterit
cogere delegatum ad procedendum: nec supplere malitiam vel
desidiam seu negligentiam delegati apostolici nisi vbi verteret
animarum periculum vt cōtingit in casu.ḟ.de offi.ordi.c.signifi-
cauit. de quo hic per Jo.and.⁊ per Cy.in auf. qua in prouincia.
C.vbi de cri.agi opꝫ.⁊ in Spe.de inquisitione.§.j.ver. sed pone fa
cit etiā quod notatur in.c.prudentiā.§.adiicimus.in gl. que inci
pit Jmo.ḟ.de offi.dele.⁊ p Fede.de senis in opere suo.c.cxv.⁊ fa
cit etiā qd notatur in Specu.de cōpetenti iudicis aditione.§.se-
quitur. ¶ In ea.glo.in fi.⁊ sic no.ex glo.ꝙ licet per literas surre
ptitias vel viciosas non detur iurisditio cum effectu quantū ad
casum principalem datur tamen super incidenti incōpetentie.⁊
super accessorio cōdemnationis expensarū: vt patet ex superius
dictis. ¶ Extra glo.tangit hic do.Anto.de bu. circa primum vi
tium quid si recipientes literas equiuocas recipiant ignoranter:
vt quia credunt literas impetratas per suos procuratores. Cō-
cludit ꝙ licet hoc cōperto non habeant cōmodum rescripti eui-
tant tamen condemnationem expensarum per id qd habetur.ḟ.
de cri.fal.dura.⁊ tradens doloso tenetur.ff.de dolo.l.eleganter.
§.vlti.⁊ si scita fraude prosequuntur tenentur de ratihabitione.
ḟ.de elec.c.penul. s'm Hosti.⁊ sic residet do.Anto.de bu. Sed cer
te videtur per id quod hic dicit Innocē. vt tetigi in notabilibus
ꝙ omnino puniatur recipiens etiam ignoranter: quia etiam ille
cuius nomine vere sunt impetrate non debet illis vti: vt voluit
15 Innocen.⁊ dixi in notabilibus. ¶ † Secundo tangit an rescri-
ptum impetratum per cedentē habeat prodesse cessionario. Vin
cen.hic dicit: quod non etiam si cedens illum cessionarium con-
stituat procuratorem in rem suam: quia rescriptum non extendi
tur ad alias personas quā in rescripto cōtentas.ḟ.de officio dele
ga.in.ca.P.⁊.B. ¶ Circa secundum vitium adde inquantum
dixi in notabilibꝰ quod si opponitur exceptio litis finite: ita de-
mum admittitur ad processum si de illa possit incontinenti con-
stare al's secus. Nam pro hoc bene facit.l.iij.§.ibidem.ff. ad exhi
bendum. Et expresse tenet Barto.in.l.nam ⁊ postea.in princ.ff.
de iureiuran. ¶ Circa tertium vitium tangit Hostien. quid iu-
ris si lata sententia in vna causa pars postea vtatur rescripto in
alia nouiter exorta: an poterit ⁊ debebit sententia executioni mā
dari. videtur ꝙ non q2 carere debet commodo rescripti.ḟ.eo. di-
spendia.lib.vj. Hosti. tenuit contrarium. quia solum quo ad illā
causam in qua trahitur: ⁊ sic respectu cause noue perdit rescriptū
⁊ condemnatur in expensis: vt sic pene restringantur. de penitē.
16 distin.j.§.pene. ¶ † Ulterius tangit hic Inno. an valebit sentē-
tia lata super noua lite exorta post datā rescripti. dicit quod sic.
per id quod habetur.ṡ.eodem.significauit.⁊ ca.ex tenore.⁊ cap.
eam te. Sed certe illa iura potius faciunt in contrarium si bene
considerentur. vnde concludit do. Antonius de butriga. quod
si quo ad alias lites iudices habebant iurisditionem si scienter
partes

partes litigarent: quia tūc eum videtur prorogata iurisditio de re ad rem valebit sententia secus si ignoranter. Si autem in vna sola causa sint dati dicit ꝙ non videtur ꝙ possit fieri prorogatio ad lites postea exortas: qꝛ ille non concluduntur in rescripto. facit qd dictum fuit in. c. rodulphus. s. eo. Tu potes dicere idem si sint dati super vna re tantū cū agat de prorogatione de re ad rē 17 ꝛ sic vr fieri posse: per ea q̄ dixi in dicto. c. rodulphus. ¶ †Quid autem si forte impetratur rescriptum expresse ad futura: vt quia mercatori concessum est rescriptum vt debitores presentes et futuros posset conuenire. ꝛ dicit Joā. and. in addi. Spec. in tit. de rescrip. presenta. §. ratione defectus. versic. item excipitur ꝙ extra futuras. ꝙ non vitiatur rescriptum per hanc decre. que loquitur quando violentantur verba rescripti: quia loquitur quādo quis trahitur per rescriptum ad causam que non comprehenditur in rescripto. facit quod habetur. j. de senten. excōmu. in. c. cum pro causa. ibi traxerunt verberandi ꝛc. Dicit tamen tales ꝙ litere videntur esse contra stilum curie. ꝛ ideo presumerentur surreptitie nisi appareret de certa scientia pape: vt in simili dicimus de conseruatore cuius officium etiam ad futura trahitur. j. c. j. ꝛ. c. fi. de 18 offi. deleg. lib. vj. ¶ Circa quartum vitium tangit Jo. an. an† super eodem negotio aliquo casu possint dari plures iudices. dicit Hosti. ꝙ si negotium est cōmune pluribus idem iudex dabitur al's dari poterunt diuersi iudices. l. cognitio. ꝛ. l. si pariter. ff. de libera. causa. ¶ Quid autem si causa sit criminalis an habeat locum decre. dicit Hosti. ꝙ sic. quia talis causa etiam potest negotium appellari. l. cum clericis. ad fi. C. de episco. ꝛ cleri. ꝛ. j. de verbo. signi. forus. ¶ Circa quintum tangit Joan. an. quando di- 19 catur† malitiose super pluribus personalibꝰ corā diuersis quis trahi. dicit post Phili. ꝙ presumitur malitia eo quod trahitur ad diuersos eodem instanti nisi appareat euidenter ꝙ negotiū posset cōmodius tractari coram diuersis: vt quia ꝓbationes de facili non possunt haberi super vna illarum coram eisdem iudicibus. Sed Cōpo. dicit ꝙ verbum commodius notat causam impulsiuam: ꝛ sic super hoc nō admittetur probatio. l. j. §. causam. ff. de postulan. ¶ Et hec opinio ſm ista iura videtur esse contra hunc tex. hodie videtur esse vera opi. Cōpo. per. c. dispendia. eod. titu. in. vj. vbi non repetitur hoc verbum commodius. ꝛ pro hoc etiam quia licet probationes alibi sint non impedientur cōmodius tractari sub vno iudice: qꝛ poterit iudex scribere iudici alterius loci pro receptione testium ꝛ probationum per not. in cle. j. de offic. delega. in. l. apud eloquentissimum. C. de fide instru. Et hoc videtur Hostiē. tenere cū subaudit verbum maxime ad verbum commodius. ꝛ hoc in pluribus actionibus personalibus. ¶ Quid autem si idem negotium possit cōmodius tractari coram diuersis an habeat locum vt tūc possit trahi. quidam ꝙ sic vt sic verbum malitiose respiciat etiam qd dictū erat de vno negotio: ꝛ similiter verbum cōmodius. ꝛ hoc tenuit Ja. de alben. Hosti. tamen tenuit contrarium. qꝛ illi verbo vno negotio non fuit adiectum verbū malitiose quasi det intelligere ꝙ semper videatur impetrare malitiose super eodem negotio. Do. Anto. de bu. dicit: ꝙ si cōstaret ꝙ negotiū haberet diuersos articulos qui cōmodius tractarentur corā diuersis iudicibus ꝙ tunc possint diuersi iudices impetrari per id qd habet. j. de ordi. cog. c. tuā. ꝛ de iudi. c. fi. ¶ Quid autē si sint actiones mixte: vt est petitio hereditatis. l. sed ꝛ si lege. §. petitio. ff. de peti. heredi. cū ibi nota. dic idem qd de personalibus cū eadem sit ratio. facit. l. fi. C. de here. 20 vend. ¶ †Que autē dicatur actio personalis ꝛ que realis. dic ꝙ personalis est per quam quis dicit personam obligatam: sed per realem non dicit personā obligatā: sed rem ad se spectare. instit. de actio. §. j. cū ibi nota. Et actiones personales sequunt personam: reales rem. l. j. §. si heres. ff. ad trebel. ꝛ. l. fi. ff. de contrahen. emp. ꝛ facit qd notat Jo. mo. ꝛ Archi. in. c. dispendia. j. e. in. vj. 21 ¶ †Iuxta hoc querit quibus literis careat vtens diuersis rescriptis super pluribus questionibus contra eundē impetratis. Cōpo. dicit: ꝙ vtrisqꝫ priuatur si vtrisqꝫ vtitur: secus si vteretur alteris tantum. ꝛ istam opi. tenuit gl. in. c. dispendia. sed Hostien. ibi tenuit contrarium. ꝛ videt hic sequi do. Anto. de but. per illum tex. qui videtur reprobare impetrationē. dicit tamē Hosti. ꝙ nō habebit locū pena condēnationis expensarū si nō fuerit vsus re 22 scriptis. ¶ Ultimate tangit hic Jnn. qꝛ hic dicitur† ꝙ tam tradens ꝙ recipiēs literas equiuocas dānantur in expēsis: an vno soluente alter liberetur. ꝛ dicit ꝙ sic: per id qd habet in. l. iij. ff. de his qui deie. vel effu. non ob. l. si id qd. §. vlti. ff. de iurisdi. om. iud. qꝛ ibi loquitur qñ sunt actiōes ex toto penales: qꝛ petitur qd nō abest actori ꝛ nō adest reo. vnde tūc cū talis pena imponat pro cōmodo publico vno soluente aliū non liberantur. secus qñ sunt omnino persecutorie interesse ex parte rei ꝛ actoris: vt quia peto qd mihi abest ꝛ tibi adest: ꝛ tunc vno soluente alij liberant. Idē dicas si sit pena ex parte conuenti: sed rei persecutoria ex parte agentis: vt qꝛ petit quis qd sibi abest: ꝛ reo nō adest: qꝛ tunc etiā vno soluente aliū liberantur. ff. de eo per quem fac. erit. l. j. §. si plures. ꝛ facit qd notatur per gl. in. d. l. si id quod. ꝛ. l. item mella. §. si plures. ff. ad le. aquil. ¶ An aūt si in casu. c. vnus soluit habeat actionē contra aliū. videtur ꝙ sic si fuerit cessa per. l. cū aliter. C. de fideiussori. al's secus qꝛ solutione eius quod debetur tollitur obligatio. institu. quibus mo. tol. obli. §. preterea. tamen vt dicit Jnno. actor non potest petere vt sibi cedantur actiones ex quo conuenitur ex dolo proprio vel communi. l. si plures. ff. de admi. tuto. Et per hec sit expedita hec decretalis.

¶ De consuetudine. Rubrica.

¶ Continuatur hec rubrica ad precedentes hoc modo. Uisum est in titulis precedentibus de iure scripto qd cōsistit in constitutionibus ꝛ rescriptis: verū qꝛ duplex est species iuris: qꝛ quoddam est ius scriptū: quoddam est ius nō scriptum: ꝙ in moribus ꝛ cōsuetudine cōsistit in. d. c. cōsuetudo. cū capitulis predentibꝰ. ꝛ probatur insti. de iure natu. gen. ꝛ ciui. in. §. constat. Jdeo viso de iure scripto tanꝙ nobiliori in titulis precedentibus constat videre de iure non scripto ꝙ potissime consistit in consuetudine: vt 1 est dictum. ideo posita fuit ista rubrica. ꝛ ꝙ a† nobilioribus seu dignioribus sit inchoandum bene facit qd habetur insti. de iure perso. in prin. ꝛ super rubrica. ꝛ de materia rubrice habetur. j. dist. c. mos autem. ꝛ. c. seq. x. dist. ꝛ. xj. per totum. ꝛ reperitur in. vj. 2 ¶ †Circa hanc rubricam est sciendum qd Jnnocen. hic posuit quandā glo. per quā voluit instruere quid sit consuetudo: ꝛ quō inducatur. de quibus per Jo. and. in. c. fi. s. eo. vbi prosequit materiam consuetudinis per modum summe. demum secūdo post 3 predicta querebat Jnno. an† extraneus astringatur cōsuetudine loci vbi contrahit vel deliquit. ꝛ de statuto an forensis illo ligetur notatur in Specu. de constitu. §. j. ver. ꝛ sunt hec in argumētum ꝛ tribus seq. de quo etiā per Cy. ꝛ Bar. ꝛ alios legistas in. l. j. C. de sum. trini. De consuetudine etiam nota. in Specu. de instru. editione. §. compendiose. versi. quid de consuetudine. per Jnno. hic ꝛ Compost. post eum concludunt ꝙ forensis ligatur consuetudine loci vbi contraxit vel deliquit alleg. l. si fundus. ff. de euictio. ꝛ quod habetur. viij. distin. in. c. que contra mores. vbi etiam de materia. Fatentur tamē ꝙ si enormiter lederetur ex cōtractu occasione talis consuetudinis ignorare restitui deberet ex clausula generali. de qua in. l. j. ad fi. ff. ex quibus cau. ma. sed certe licet sic pertranseat Joan. and. post predictos: ꝛ similiter do. Anto. de bu. hoc videtur intelligendum quando fuisset in ꝓbabili ignorantia: vt quia modico spatio fecisset ibi residētiam. al's si ignorantia non esset probabilis non deberet restitui. Et an et quando ligetur forensis per statutum loci in contractibus. plenius per Cy. ꝛ Bart. in. d. l. j. C. de sum. trini. Jn delictis autem tangitur etiam per eosdem in loco prealleg. de quo etiam tetigi in. c. ij. s. de cōsti. vbi etiam tetigi an indistincte ligetur pena statuti delinquens quando acceptat factū dānatum a iure cōi. de quo dicendum vt ibi dixi. ꝛ etiā tangitur in. c. ij. per glo. ꝛ Joā. 4 an. de cōsti. lib. vj. ¶ †Tertio tractat hic Jnno. an consuetudo a vel constitutio laicorū liget clericos. Et finaliter tenet ꝙ nō.[a] De quo plenius dixi in. c. ecclesia sancte marie. s. de cōsti. ꝛ facit etiā 5 ꝙ cōsueuit dici in. c. qd clericis. j. de foro cōpe. ¶ †Quarto tractat an iudex cause principalis debeat sequi cōsuetudinē loci litigantiū. An vero propriā. ꝛ finaliter cōcludit hic Joā. an. ꝙ cōis est opi. doc. ꝙ in preparatorijs ꝛ ordinatorijs iudicij seu litis seruari debet statutū ꝛ consuetudo loci vbi proceditur: seu vbi lis exercetur. l. iij. ad fi. ff. de testi. qd intellige dūmodo sit rationabi- 6 lis. al's secus per id qd habet. j. de fideius. cōstitutꝰ. ¶ †Si vero querimus quo ad decisoria: ꝛ tūc seruari debet statutū: ꝛ similiter

a ¶ Qd non. Adde idē tenet hic Hosti. i sum. in versi. ſꝫ pone. ꝛ Cy. in. l. ij. ad fi. C. que sit lon. cō sue. per pet. de ancha. in. cōs. cclviij. inci. supradictū statutum. col. j.

consuetudo loci contractus per id qđ habetur in.l.si fundus.ff. de euic.⁊ in.l.j.ff.de vsur.⁊ hoc quãdo agitur de iure descendẽte ex cõtractu. Si vero agitur de iure descendente ex delicto: tunc inspicitur locus delicti.l.seculari.§.sunt quidã.ff.de extraordi.criminibus.⁊.l.ij.C.de noxali.act.⁊.C. vbi de cri. agi oportet. auf. qua in prouincia. Si vero ius de quo agitur respiciat facultatẽ vel necessitatẽ circa rem de cuius iure agitur: tunc inspicitur locus vbi est sita res.vt.j.de testa.c.raynutius.⁊.C.de edifi.priua.l.an ⁊ in totũ.⁊.l.si sine herede.§.lucius.ff.de admi.tuto.⁊ ideo si tractetur de onere rei inspiciendus est locus vbi est res sita.C.de prediis nauicu.l.iij.⁊.l.vlti.lib.xj. Et similiter si hic litigaretur inter aliquos vsqꝫ ad quam altitudinem posset edificari domus in loco sita in ciuitate Bononie: per ea que habent̃ in iuribus prealleg. Et hec conclusio magis placet quã tangit hic domi. Anto.de but. nam dicebat ꝙ in decisoriis debebat seruari consuetudo loci litigantium. allegat.d.l.si fundus.⁊.d.l.j.ff.de vsur. Sed certe illa iura loquuntur de consuetudine loci contractus: ⁊ possibile est ꝙ contrahentes ⁊ sic litigantes habeant domicilium in alio loco q̃ in loco contractus: ⁊ tunc proprie dicitur locus litigantium esse in loco domicilij habitationis. per id quod notat̃ per glo.in.c.statutum.§.cum vero.in glo.olim dicebamus.de rescrip.in.vj. Et sic non videtur bene dictũ ꝙ in decisoriis debeat attendi consuetudo loci litigantium: verũ est tamẽ ꝙ hic in vna parte videtur voluisse ꝙ consuetudo loci contractus dicatur esse cõsuetudo loci litigantiũ. sec certe illud non videtur bene dictum proprie loquendo per ea que.s.dixi. magis placet conclusio Jo.andr.vt.s.tetigi. Tractat etiam quinto: an iudex appellationis teneatur sequi consuetudinem iudicis principalis cause: an vero consuetudinẽ partiũ: an vero propriã. Conclude ꝙ si cõsuetudo respicit decisoria: idem dicendũ qđ superius dictum est de iudice cause principalis: q2 eadem est causa: ⁊ per consequens idem ius s.de consti.translato. Si vero cõsuetudo vel statutũ disponit circa pparatoria ⁊ ordinatoria iudiciorũ: puta an libellus debeat dari: vel an debeat procedi summarie: vel qualiter lis sit contestanda: ⁊ tunc si iudex appellationis habet iudicare ex actis preteritis: tunc debet sequi cõsuetudinem loci principalis cause: sed si agitur de actibus futuris in loco vbi agitatur causa appellationis: tunc quo ad illos inspicietur consuetudo vel statutũ loci cause appellationis. facit qđ habetur in.l.j.C.de emancip.libe.⁊ qđ nota.in Specu.de senten.prela.§.qualiter.post prin.⁊ quod notatur etiã per gl.in.c.licet canon.de elec.in.vj.⁊ quod dixi in.c.fi.s.de constitu. ¶ Quid autem [a] si testamentum condatur extra locum testantis an in solẽnitate adhibenda debet attẽdi locus vbi conditur testamentum. An vero locus domicilij testatoris. ⁊ licet Jo.and.⁊ do.Anto.de but.hic nõ decidant: sed remittãt plene ꝙ attendi debet locus vbi cõditur testamentum per id qđ habetur in.l.ij.C.quẽad.testa.aper.de quo etiã per Cy.⁊ Bar.⁊ alios legistas in.l.j.C.de sum.trini.⁊ in Spec.de senten.prola.§.quid ergo.versi.item scđm. Et ex predictis colligit do.Anto.de bu.regulã ꝙ regulariter ligamen ⁊ vinculum statuti cõsideratur ex regula forũ sortiri: vt sic vbi quis sortitur forũ contrahendo vel delinquẽdo: ibi ligetur statuto vel cõsuetudine eius loci. Et hanc regulã etiam voluit Jo.cal.in sua questionẽ que incipit statuto ciuitatis. 8 ¶ †Sexto etiã tangit an delegatus debeat sequi consuetudinẽ delegantis an propriã an vero litigantium.⁊ ponit Jo.and.opi.de quibus.j.dist.cõsuetudo.⁊ in.c.illud.xij.dist. finaliter concludit ꝙ inter ordinariũ ⁊ delegatum non sit differentia: quia in decisoriis debet seruare illam consuetudinẽ quã dixi in iudice principalis cause: ⁊ similiter in iudice appellatiõis. In preparatoriis vero ⁊ ordinariis debet seruare consuetudinẽ loci vbi sic agitatur iudicium.j.de eo qui mit.in pos.c.cum venissent.⁊ facit quod notatur.j.de foro compe.qđ clericis.per glo.⁊ super eam.⁊.j.de resti.in integ.c.cõstitutus.nec ob.ꝙ delegatus fungitur iure ⁊ vice delegantis.⁊ sic eodem modo debuit procedere.s.tit.j.super literis.quia illud est verum quo ad potestatem pronuntiandi: sed quo ad alia non fungitur omnino vice delegantis.vt videtur velle Cõpo.⁊ do.Anto.de bu. Sed certe etiã quo ad alia satis potest dici fungi vice delegãtis: q2 etiã in ipso dicimus ꝙ in preparatoriis ⁊ ordinariis seruare debet consuetudinem loci vbi agitatur iudicium: ⁊ in decisoriis consuetudinem loci contractus vel delicti. 9 ¶ †Septimo tractat an debeat haberi recursus ad consuetudinẽ romanã. de quo etiam per glo. in c.consuetudo.j.dist.⁊ concludit hic Joan.and.⁊ do.Anto.de bu.post eum ꝙ primo debeat attendi consuetudo loci specialis si ipsa reperitur.C.que sit lon.cõsue.l.j.⁊.d.c.cõstitutus.j.de rest.in integ.⁊.l.venditor.§.si constat.ff.cõia pred.cessante consuetudine speciali debet attendi simile legis: quo cessante debeat attẽdi consuetudo ecclesie metropolitane.⁊ illa cessante consuetudo locorum vicinorum.j.de censi.c.super eo.⁊ predictis cessantibus recurrendum est ad consuetudinem romanam.xj.dist.c.fina.⁊.l. 10 de quibus.ff.de legibus. ¶ †Ultimo tractat hic Joan.an.post Inno.⁊ Cõpo.an vigore cõsuetudinis sit licitum venire contra preceptum seu contra legem precepti: ⁊ finaliter concludit ꝙ si est tale preceptum ꝙ non liceat contra illud legem statuere: tunc similiter non erit licitum per consuetudinem contra illud veniri: q2 diuturnitatis nõ minuit peccatũ: sed auget.vt.j.e.c.fi. Si vero sit tale preceptum ꝙ licitum est contra illud legem statuere sine peccato: ⁊ tunc sicut per consuetudinem licitum est venire cõtra legẽ vel constitutionẽ: sic ⁊ contra tale preceptum: seu cõtra talẽ legem precepti. facit quod notat̃ per glo.⁊ doc.in.c.j.in fi.ij.glo.⁊ ibi etiam dixi.s.de treu.⁊ pace.⁊ qđ no.Jo.and.in.c.ij.ad fi.j.de maio.⁊ obe.⁊ in.c.penul.j.de temp.ordi.⁊.j.de offi.ordi.inter 11 cetera.in ver.precipimus. Et per predicta dixi in.c.fi.j.eo. ꝙ † cõsuetudo non posset facere ꝙ cũ sponsa fratris licitum esset cõtrahere matrimonium propter perpetuam causam prohibitionis que ibi inest. facit quod dicetur in.c.fi.j.eo.

a ¶ Quid autẽ. vide Jo.and. in tit.de instr.edi.§.cõpẽdiose.in versi.sed quid.de cõsue.⁊ bal.in.l.ius ciuile.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ qđ no.do.Anto.in.c.ij.j.de proba.⁊ Ang.i.l.testamẽto.ff.de testa.Lud.⁊ Bal.c.j.de testa.l.si non speciali.

1 ☞ Consuetudo onerosa ecclesiis reprobatur.
2 Consuetudines grauantes ecclesias remouere spectat ad officiũ superioris iudicis ecclesiastici.
3 De modicis non curatur in his que sunt iuris communis.

Consuetudines.

Breue ẽ ⁊ nõ summatur: nec diuiditur: vel sic ƒm Cardi.floren. Remittende sunt consuetudines per quas multe grauantur ecclesie. hoc dicit cum glo. In tex.ibi: nostra nos ⁊c. quasi dicat ƒm Inno. ita nobis videtur. ⁊ dum subdit remittere exponit.i.tollere.vt sic secundum eas non iudicetur. Do.vero Cardi.flo.videtur hic dicere quod sunt remittende.i.tollende de facto quasi de iure non valeant: sed tamen de facto sunt tollende ne de facto grauent.arg. c.peruenit.j.de arbi. 1 ¶ †No.quod consuetudo grauosa ecclesiis reprobatur.⁊ idem de constitutionibus.s.de constitu.c.que in ecclesiarum. Idem si sit grauosa clericis.j.de iudi.in.c.clerici.qđ intelligit do.Anto.de bu.etiam si sit clericis grauosa quo ad res clericorum cum illi gaudeant eodem priuilegio quo ad res ecclesiarum: etiam si sint patrimonialia clerici.j.de pig.ex literis.⁊ ibi notatur per gl.⁊ per hoc dixi se: al's dixisse quod sicut per laicos non possunt collectari res ecclesie: sicut nec patrimoniales res clericorum quando reperiuntur incorporate in clericum tempore collecte imponende. ¶ Not.quod qualitercũqꝫ consuetudo sit grauosa ecclesiis reprobatur: ⁊ sic videtur quod siue inducat grauamen contra ius commune: siue contra priuilegia concessa ecclesie non valeat consuetudo. licet Bar.aliter dixerit in.l.j.C.de summa trini.de quo dixi in.c.ecclesia sancte marie.de constituti. 2 ¶ †Nota quod ad officium superioris iudicis ecclesiastici spectat remouere consuetudines grauantes ecclesias ⁊ sic facit ꝙ si statutum vel consuetudo ita generaliter se haberet ꝙ ex illis posset preiudicium inferri ecclesie ꝙ tunc poterit superior ecclesiasticus facere declarari per statuẽtes: vel per alios ad quos spectat qđ tale statutum vel consuetudo nõ trahatur ad ecclesias: ⁊ ad hoc poterit cogere ipsos statuẽtes vel alios ad quos spectet declaratio.vt notauit etiã Jo.and.in.c.vlti.de immu.eccle.in.vj.et bene facit qđ habetur in.c.statutum.de hereti.in.vj. ¶ In gl.j. ibi: multũ ledit. quasi velit glo.secus esse si parũ ledat: quia tunc toleratur propter autoritatem consuetudinis. Et ex hoc no.ƒm 3 do.Cardi.flo.casum in quo † in his que sunt de iure cõmuni de modicis non curatur, regulariter tamen contra: vt dixi.s.ti.j.in c.si proponente.⁊ tangitur.s.in proemio. ¶ In ea.gl.ibi: debet esse rationabilis.sup.⁊ debet congruere autoritati publici ⁊ fini eterno,j.dis.consuetudo,vbi est bonus tex,ƒm do.Anto.de but. sed qñ est grauosa ecclesie tunc videtur repugnare fini eterno: et ideo tunc non videtur valere.

1 ☞ Donatio si fiat per infirmum in dubio intelligitur donatio causa mortis,
2 Ualitudo quandoqꝫ capit̃ pro sanitate qñqꝫ pro infirmitate.
3 Relictum ecclesie vel pio loco dicitur relinqui in piam causam.
4 Testis in re perceptibili per sensum visus ⁊ per sensum auditus debet per vtrunqꝫ sensum reddere rationem.
5 Ecclesiarum appellatione an comprehendantur monasteria.
6 Absqꝫ traditione rei vigore consuetudinis efficitur aliquis dñs ⁊ possessor.⁊ nu.8.
7 Cortina vel paries tenuis non impedit testimonium de auditu si testes habent voces partium notas.
9 Contractus an possit celebrari in vltima voluntate.
10 Consuetudo operatur quo ad donationẽ ⁊ etiam quo ad trãslationem possessionis.
11 Dñium ⁊ possessio an ex solo titulo donatiõis trãsferat̃.⁊ nu.16.
12 Possessio an transferatur per inuestituram.
13 Redditio instrumẽti est signũ renuntiationis sed nõ sic in redditione pignoris.
14 Per traditionem instrumẽti an transferatur dñium ⁊ possessio.

15 Possessio an transferatur quando quis dicit se rem suā alterius nomine possidere.

17 Donans rem retento vsufructu transfert in donatarium dominium & possessionem ciuilem: & naturalis ratione vsufructus remanet penes donantem.

18 Traditio possessionis an probetur per ista verba in instrumētis apposita: dedit: vendidit: & tradidit.

Ex literis. Valet cōsuetudo per quā sine solennitate legali dominia rerū vel ipsarum possessio ad ecclesiam transferuntur. h. d. Et sunt due partes que patēt. Nam in prima cōsultatio. In secunda responsio. secunda ibi: discretioni vestre. ¶ 1 † Not. s. ex tex. ꝙ duplex est dispositio. nam quedam fit in vltima voluntate: quedam inter viuos. ¶ Et nota ꝙ prima cōmuniter fit tpe infirmitatis: & sic facit ꝙ si donatio fiat ꝑ infirmū in dubio intelligatur donatio causa mortis. & sic transit hic do. Anto. de but. Sed certe hoc est verum si in illa fit mētio mortis: al's secus. per id qđ habetur in. l. titia. §. fi. cū ibi notatis per Bart. ff. de dona. cau. mor. & in. l. seia. ff. de dote preleg. ¶ 2 † Nota ꝙ valitudo accipitur pro sanitate. Interdum vero sumitur pro infirmitate. j. de testi. c. si qui. ¶ 3 † No. illud qđ confertur ecclesie vel pio loco dicit relinqui in piam causam: vt colligitur hic in fi. iuncto principio. 4 ¶ † No. ꝙ in re perceptibili per sensum visus & per sensum auditus debet testis reddere rationem per vtrūq; sensum: vt hic patet. de quo in. c. cū causam. j. de testi. & licet cautum sit per vtrūq; sensum deponere: tamē videt sufficere si testis deponat ꝑ sensum visus: vt no. gl. iij. q. ix. & per Cy. in. l. testiū. C. de testi. ¶ Et no. qđ hic fiebat actus qui percipiebat per sensum audit⁹: puta qñ dicebat se donare vel conferre ecclesie pro remedio suorū peccatorum. Item interueniebat actus qui percipiebatur per sensum visus: vcȝ quando modicū terre accipiebat in manu: & ponebat in extremitate pallij altaris qđ sustinebat manu prelati: vel super altare. ¶ Et no. ꝙ talis actus dicebatur scotatio quasi stabilis 5 vel firma collatio: seu donatio. sm Host. ¶ † No. ꝙ appellatiōe ecclesiarum non videntur cōprehēdi monasteria inquātum hic ponuntur vt diuersa. vt hic patet in ver. discretioni. & sic colligebat do. Anto. de bu. sed inquantū hic appellatione ecclesie videtur cōprehēdi monasteriū: vt patet ex tex. dū dicit ꝙ manu prelati ecclesie &c. referendo ipsum ad oīa in principio. c. dicta videtur posse colligi hic notabile affirmatiuū. & sic colligit hic do. Card. flo. sed potes dicere qđ stricte sumpto vocabulo nō cōprehendit monasterium appellatione ecclesie: sed sub lata significatiōe sic vt in. §. hoc autoritate. liiij. distin. & tangit per glo. in. c. ij. de sup. 6 neg. prela. in. vj. in glo. argu. & super ea. ¶ † No. qđ virtute consuetudinis aliquis absq; traditione rei interdū nedum fit dñs: sed etiā possessor. facit qđ dicetur cū glo. fi. nec mirandum q2 possessio sepe plurimū iuris habet. j. de cōces. preben. cum nostris. & qđ ibi notatur. & facit etiam qđ notatur in. l. j. C. de acqui. posses. ¶ Item potes notare ꝙ quando res incorporalis & perceptibilis per sensum auditus valet testimoniū de auditu auditus: & sic de auditu alieno: q2 tale testimonium regulariter nō valet. fallit in casibus de quibus habetur in. l. si arbiter. C. de probat. & j. de testib. c. quoties. & c. licet ex quadā. & j. de prescrip. c. j. in. vj. vnde dicebat hic Hostiē. qđ considerari debeat an actus sit visibilis: puta actus seu percussio: & aliud simile: & tunc debet testis deponere per sensum visus. Si autem sit actus inuisibilis: vt est confessio vel alius actus sil's: & tūc debet testis deponere per sensum auditus proprij: & sufficit tūc tale testimoniū etiam si nihil dicat de visu: dūmodo voces eorū de quorum confessione deponit sint sibi note: & ideo poterit sm eum testis deponere de cōfessione facta per aliquē corā alio: licet non viderit personas forte ꝑpter parietem mediū: vel cortinam mediā. Et ponit etiā exemplū de Sanea que decepit tabernarium qui furatus erat sibi certā rem quam sibi cōfitebatur in occulto: sed non volebat cōfiteri in publico. nam dū haberet testes paratos & tabellionē post parietem seu cortinam: & ille confiteretur sibi rem illam habuisse: rogauit notariū & testes vt de hoc essent recordati. & ꝑpter hoc tabernarius postea hoc videns rem restituit. & cū hoc dicto Hosti. trāsit 7 Jo. and. & do. Ant. de bu. inquātum vult qđ † cortina media vel paries nō impediat testimoniū de auditu si testes habent voces partium notas. Et idem etiam voluit glos. nota. in. l. in summa. §. item labeo. ff. de aqua plu. ar. Sed tu dic hoc verū regulariter. fallit in actu testamenti in quo debet testis videre testatorē. per id qđ notatur per legistas, & maxime per Cy. in. l. si nō speciali. C. de testa. & idem etiā voluit Bar. in. d. §. item labeo. ¶ No. qđ in actibus vltime voluntatis valet dispositio cū duobus testibus absq; alia solennitate legali. de quo. j. de testa. c. cum esses. & c. re8 latum. ¶ † No. ꝙ signū omnino separatū a traditione possessionis rei si precedente destinatione cōsuetudinis determinatur vt signum tradende possessionis inducit translationē possessionis & consequenter dictum. facit. l. j. C. de acquir. pos. Et ex hoc no. ꝙ sicut a iure sunt introducti certi actus qui ex iuris artificio sufficiunt ad traditionē possessionis. de quibus in glos. fi. & in. l. iij. in prin. ff. de acquiren. posses. ita etiam a cōsuetudine possunt determinari certi actus qui sufficiant ad translationem possessionis: maxime in rebus ecclesiasticis: qđ est notandum sm do. Anto. de bu. ¶ No. ꝙ vbi in actu vltime volūtatis quis venit ad actū traditionis dispositio illa potius videtur applicari ad contractū 9 ꝙ ad vltimam voluntatē: & sic facit quod † contractus possit celebrari in vltima voluntate. de quo etiam glo. que consueuit reputari notabilis in. l. heredes palam. §. fina. ff. de testa. ¶ In gl. ij. in fi. cum glo. cōmuniter transeunt doc. tamen do. Cardi. flor. 10 hic dicit: ꝙ † consuetudo operatur quo ad donationem: & etiam quo ad translationem possessionis. nam operatur quo ad donationem secundū eum: quia valebit si fiat in vltima volūtate: licet ibi non sit solennis numerus testium: vel licet ibi non sit institutio heredis. Sed certe non video quomodo hoc procedat: quia si dicamus ꝙ sit actus inter viuos factus in vltima voluntate q fieri potest: vt dixi in notabilibus. tunc debet valere etiam si fuit corā duobus testibus: quia in tali actu sufficiūt duo testes. l. vbi numerus. ff. de testi. & j. de testi. c. in omni. nec debet vitiari: licet fiat in vltima voluntate: ex quo non prohibetur fieri. per id qđ dixi in notabilibus. & etiam quia in dubio nō debet presumi qđ quis velit eligere viam per quā ipsius actus inualidaretur. ar. l. iij. ff. de testa. mili. & j. de verb. signi. c. abbate. Si autem fiebat inter viuos sine testamento. adhuc idem videtur dicendum eadē ratione: nec vitiabitur rōne insinuationis nō facte. per. l. & illud. cum ibi notatis. C. de sacrosan. eccle. vnde forte potest attentari nouus intellectus in decretali. nam potest dici ꝙ licet si donatio fiet ecclesie aliquo recipiente pro ecclesia teneat donatio. & sic loquatur. l. fi. C. de sacrosan. eccle. tamen secus videtur si fiat nemine recipiente per not. per glo. in. l. illud. C. de sacrosan. eccle. & pro Jo. and. in addi. Spe. in tit. de instru. edi. §. nunc aliqua. ver. sed an pauperes. vbi videt concludere regulariter procedere qđ dixi vnde videt dici posse ꝙ consuetudo potest operari ꝙ valeat donatio facta ecclesie etiam nemine recipiente pro ecclesia. & sic pōt intelligi iste tex. & erit nouus & notabilis intellectus. Operatur etiam consuetudo ꝙ transferatur possessio in ecclesiam. Nam licet alias ex titulo donationis trāsferatur dominium in ecclesiā sine traditione. vt patet in. l. fin. C. de sacrosan. eccle. non tamen transfertur possessio: vt dicit glo. sequens. nisi consuetudo aliter se habeat. & ita intelligatur hic. & sic etiā videt intelligere Inno. Archid. tamen in. c. moderamine. xvj. q. j. dicit cōmuniter teneri 11 per hanc decre. quod † de iure canonico ex solo titulo donatiōis transfertur dominium & possessio. sed certe hec decre. hoc nō probat: imo potius probat oppositum inquantum se fundat ex cōsuetudine. Et sic etiam tenet do. Cardi. floren. quod transfertur possessio si scotatio de qua in litera fiat in absentia rei: & hanc dicit esse mentē litere. & bene dicit per id qđ tangitur in glo. fina. in ver. visu &c. Nam si fieret in presentia rei: etiā sine tali signo trāsferretur possessio per id qđ voluit glo. in dicto versic. visu. ¶ Nec obstat qđ habetur. xix. q. vlti. si qua mulier. cum ibi notatis. & qđ nota. Inno. s. de proba. in presentia. q2 ibi quis transibat in potestatē abbatis ingrediendo monasterium: vnde nimirū si tunc queritur possessio monasterio quam habebat ingrediens monasterium: quia per talem ingressum transeunt omnia iura ipsius ingredientis in monasteriū. facit. l. si adoptauero. ff. de precario. 12 ¶ † In glo. fi. ibi: signum tradite possessionis. & sic vult gl. quod per inuestiturā trāsferatur possessio.[a] Sed contrariū voluit glo. in. c. per tuas. alleg. in glo. & j. de institu. c. autoritate. vnde dicebat Inno. hic ꝙ per inuestiturā non acquirit possessio per. l. si ex stipulatione. ff. de acqui. pos. sed bene acquiritur ius ex inuestitura: quod inuestitus possit ingredi possessionem propria autoritate. allegat. l. fundū. §. j. & l. j. §. penul. ff. de acquirē. posses. Sed do. Anto. de bu. hic latius dicit. Nam dicit ꝙ interdū fit inuestitura ante ius translatum: & tunc satis fatigatur in iure transferendo: & ideo non transfertur tunc possessio. & sic dic intelligendā gl. in c. autoritate. de insti. qđ dicit intelligendū nisi cōsuetudo determinaret inuestiturā sufficere pro trāslatione iuris & possessionis. arg. huius tex. Interdum vero fit post ius translatū ipsa inuestitura: & tunc aut possessio non est vacans & nō transfert possessio si teneatur a tertio: q2 oportet prius tenentē priuari possessione. & iste non est modus priuandi possessione per solam inuestituram alteri factā: nisi forte iste actus fieret cū cause cognitiōe & animo priuandi possessorē: & transferendi in aliū per. l. q vniuersas. §. j. ff. de acquir. pos. Si vero fit inuestitura de re vacante vel possessa per inuestientē: & tūc si fit in presentia rei trāsfertur possessio. per id qđ habetur. j. in gl. Si vero fit in absentia rei: & tunc nō transfertur possessio: sed videt data licentia de ingrediēdo ꝑpria autoritate. facit qđ legitur & notatur in. l. predia. maxime per Bar.

[a] ¶ An ꝑ inuestiturā trāsferat possessio. adde qua forma inuestitura sit petēda, gl. & Bal. in. c. j. §. fin. ꝑ quos fi. inuesti. & vide do. Abba. super ista glo. fi. qui ordinate eā exponit per exēpla. itē vide hic do. Andr. Sicu. in xvij. col. versi. in glo. fi.

ff.de acqui.pos. Dicit tamen do. Anto. se putare q si consuetudo haberet q ex inuestitura transferat possessio: z qd illa esset signũ translate possessionis: qd tunc etiam re absente trãsferretur possessio per istam decretalẽ. ¶ In ea.glo.ibi: signum matrimonĳ.hoc intellige qñ annullus ex cõsuetudine non est signũ ppor-
13 tionabile alteri actui: vt colligit in.c.illud. alleg.in glos. ¶ † In ea.glo.ibi: secus si restituit zc. z q̃ sit ratio diuersitatis inter redditionẽ instrumẽti z pignoris.nota.per glo.in l.labeo.hic alleg. z.j.vt lit.pen.ecclesia.ĳ.facit qd notat.j.de offi.deleg.in.c.corã. z qd habetur.lxxvj.dist.c.hunc numerũ. ¶ In ea.glo.ibi: vt per claues.hoc intellige verũ quando claues fuerũt tradite in presen-
14 tia rei: vt patet in.l.clauibus.hic alleg. ¶ † In eadẽ gl.ibi: per instrumentum.intellige gl.quãdo traditur instrumentũ per id qd apparet acquisitam fuisse rem ipsam: vt voluit Guil. de cu.in.l. licet.C.de acqui.pos. Et no.bene quod si quis tradit instrumentum rei quã emit alteri animo donandi trãsfertur possessio: z cõsequenter dominium: z etiam si hoc fiat in absentia rei. per.d.l.j.C.
15 de dona.que indistincte loquitur. ¶ † In ea.gl.ibi: vult possidere nomine alterius quod transfert possessio per illũ.per.l. quod meo.ff.de acqui.pos.z.l.quedam mulier.alleg.in gl. quod intellige verum si tempore constituti ego possidebam: al's secus.per id quod habetur in.l.quãuis.§.j.cum ibi no.z in.l. interdum.ff. de acquir.pos. ¶ Itẽ aduerte qd si simpliciter cõstituo me alterius noĩe possidere transfertur in illum ciuilis z naturalis possessio: z sola detentatio penes me remanet nisi aliud appareret de mente constituentis fuisse: secus vbi cõstituo me precario nomine alterius possidere: qz tunc in dubio sola ciuilis transfertur in illum z penes me remanet naturalis.l.z habet.§.eum qui.cum ibi no. ff.de preca. ¶ Et de ista differẽtia an quis cõstituat simpliciter se nomine alterius possidere: an vero quis constituat se precario nomine alterius possidere.tangitur per Bart.in.l. interdum.ff. de acqui.posses.z in.l.ĳ.in.§.q.principali.z in.iiĳ.circa fin.C.de pig.z aliquid tangit remissiue in.d.l.quod meo.superius alleg. ¶ In ea.glo.ibi: necessarius est actus corporalis.sup.apprehensione ipsius rei ppter id qd.j.dicit glo.de alio actu.z de materia glo.habetur in.l.iĳ.in prin.z ibi etiam dixi.ff.de acquiren.posses.
16 ¶ † In ea.glo.ibi: non apprehendat possessionem.no.bene glo. que aperte vult qd ex titulo donationis non transfert possessio in ecclesiam: sed dominiũ tantum.z hoc videtur tenendum licet Archi.aliter dixerit vt dixi.s.sup gl.precedẽti. Aduerte tamẽ qz dicit hic Jo.an.z sequitur do.Cardi.flo.z do.Anto.de but.qd licet transferatur dominium in ecclesiam ex solo titulo donationis: non tamen transferatur publiciana si donans nõ sit dñs: sz solum quasi dominus z habeat publicianam: mouet quia hoc non videtur iure cautum z sumus in exorbitantibus: tamen regulariter ex solo titulo non transferatur dominium.l. traditionibus.C.de pac.z sic nõ debet fieri extensio.j.de reg.iur.que a iure lib.vj.z nota.Spec.in tit.de locato.§.nunc aliqua.ver.lviĳ. Sed potes dicere hoc verum quando donans nõ habebat publicianam: vt qz solum possidebat rem bona fide sine titulo. nam tũc oportet q fiat traditio ecclesie vt ecclesia acquirat publicianam ex tali traditione facta cum titulo preambulo.l.j.ff.de publicia. z de materia publiciane habent canoniste bonam gl.in.c. abbate.de re iudi.in.vj.secus videtur si donans habuisset publicianã: quia cum titulo z bona fide possedisset: qz tũc videtur qd ex solo titulo tale ius transiret in ecclesiam.per id qd legitur z notat in simili in.l.j.z.ĳ.ff.de publicia.cum ibi notatis per Bar.z in.l.cũ sponsus.§.is qui.eod.tit.z sic si titulus sit ex se aptus ad translationem dominiĳ si fiat a domino ille idem actus videtur sufficiẽs ad transferendum publicianam si conferens titulum illũ habeat al's secus.vnde si legans rem non habebat publicianã requireretur traditio vt legatarius possit habere publicianam. Et ad predicta faciat qd habetur in.l.clauibus.ff.de contrahen. empt. posset tamen ad illam responderi qd ibi loquitur quãdo interuenit traditio.nam tunc stat regula qd vbicunqz traditione facta a domino transfertur dominium ibi si fiat traditio a non domino transfert publiciana z vsucapiendi cõditio: sed quando non interuenit traditio non loquitur.l.illa. Preterea etiam videt qd debeat intelligi regula illa quando interueniunt ea que sunt necessaria ad vsucapionẽ: z sic quãdo interuenit possessio mediante traditione: quia sine possessione non pcedit vsucapio.l. sine possessione.ff.de vsuca.z.d.l.z eius regula non videtur facere cõtra dictũ Specu.z Jo.and.sed melius facit qd habetur in.d.l.j.z.ĳ. de publiciana.z in.d.l.cum sponsus.§.is qui.z propter predicta forte do.Anto.de bu.hic vario modo fuit locutus.sed vera opi. videtur esse quam dixi.s.z forte illam voluit finaliter sentire do. Anto.de bu.inquantum dicit qd ex persona sua ecclesia non potest habere publicianã sine traditione sibi facta: sed ex traditione autoris sui sic intellige illud verum si autor habebat illam: vt superius dixi; al's non posset ex persona autoris in illam transire.

a ¶ Ad audiẽtiam nostram ad materiam huius.c.vltra do.Jo.z abb. vide in.c.at si clerici.de iud. z ibi per scribẽtes.z.C.si a nõ cõpe.iu.p totum titu.

b ¶ Dictione in. Adde no. in.l.j.§.merito C.de iusti.codi.cõp.z Flo. i.l.j.§.hec verba.ff.de his q deiece.z Bar. no.in cõsi.ici. ĩ xpi nomine amen.insult' Old.in consi. xlix.do.Alex. de imo.consi. xxj.in.iiĳ.pte. vbi multa elegãter dicta inuenies.

argu.j.de iure patro.in.c.quod autẽ. ¶ In ea.glo.ibi: mutuate. melius dixisset cõmodate vel deposite. ¶ In ea.gl.ibi: cõducto scienter.de isto casu dic plene vt notatur in.l.si rem aliquã.ff.de acqui.pos.z adde casum.l.quisquis.C.de dona.quãdo videlicet
17 quis † donat rem retento vsufructu.nam transfertur dominium in donatarium z etiam ciuilis possessio: vt ibi patet: z naturalis ratione vsusfructus remanet penes donantẽ: quod tene menti.
18 ¶ † Et adde q per illa verba que ponuntur in instrumentis dedit: vendidit: z tradidit: nõ probatur traditio possessionis si instrumentum fit in absentia rei: sed videtur data licẽtia de apprehendenda possessione.per ea que notantur per legistas.maxime per Bar.in.l.predia.ff.de acqui.pos.videtur tamen Jo.cal.hic sentire qd si sit res mobilis que vendit in dubio presumat fuisse presens nisi aliud appareat.z sic in dubio intelligatur translata possessio.quod tene menti.

1 Dictio in quandoqz ponitur pro non quãdoqz pro valde.
2 Consuetudo artans iudicem ecclesiasticum in causis ecclesiasticis ad sequendum consilium laicorum.
3 Sententia lata a iudice non suo non valet.
4 Consuetudo vel statutum quod quis teneatur sequi consiliũ indeliberatum etiam sapientum non valet.
5 Consiliũ a minus sapientibus inquirere non est inconueniens.
6 Exemplis sapientum an sit iudicandum.

a **Ad audiẽtiam nostram.**

Non valet cõsuetudo vt in causis ecclesiasticis dictũ populi p sentẽtia habeatur.h.d. Et due sunt partes que patẽt.secũda ibi: nos igitur. ¶ In tex.ibi: cõcedimus exponẽ.i.concessam ostendimus.ex quo consuetudo tanq irrationabilis non valet. ¶ No.primo q sententia non est promulgãda in causis presertim ecclesiasticis ad cõsilium sapientũ z insipien-
1 tum. ¶ † Et nota hic de dictione in b que ponitur pro non: alibi
b ponit pro valde.de quo per Bar.in.l.gallus.§.ille casus indifficilis.ff.de lib.z posthu.z in Specu.de allega.z dispu.§.post hec.
2 ¶ † No.qd non valet statutũ vel consuetudo artans iudicẽ ecclesiasticum in causis ecclesiasticis ad sequendũ consiliũ laicorũ. Nam laici talium causarũ sunt incapaces: vt.j.de iudi.c.ĳ.z.iĳ. de quo per Inno.z Hosti.in.c.si pro debilitate.j.de offi.delega. ¶ No.arg.q non videt valere statutum vel consuetudo disponens q iudex teneatur cõmittere causam ad consiliũ sapientis: sed certe hoc non bene hic colligitur: qz hic artabat consuetudo vt staretur dicto etiam insipientiũ.vnde de hoc dicendum vt notatur in.d.c.si pro debilitate.z per Bart.plene in.l.j.§. si plures.
3 ff.de exerci.z per Jo.an.in rubri. ¶ No.q † sententia lata a iudi-
4 ce non suo valet. ¶ No.q non valet † statutum vel consuetudo quo cauetur q consilium indeliberatum etiam sapientum quis sequi teneatur: z sic a contrario potest colligi q secus esset si consilium esset sapientum z deliberatum.de quo tamen dicendum: vt in locis superius alleg. ¶ No.q non videtur valere statutum per qd vni tribuitur cognitio alteri facultas iudicãdi: z sic aufertur facultas sententie ei qui de causa cognouit: similiter nec valet compromissum vt quis iudicet ad nutum alterius.l.item si vnus §.idem pomponius.ff.de arbi. ¶ In gl.j.ibi: minus sapientib'. hoc dixit glo.quia absurdum esset intelligere q ab insipientibus qui carerent discretione inquireretur: lex autẽ debet taliter intelligi quod nõ sonat absurdum.l.nam absurdum.ff.de bo.libe. Et no.secundum expositionem gl.quod dictio in nõ exponitur pro
5 non: prout dixi in notabilibus sed pro minus. ¶ † In eadẽ glo. ibi: nec istud est glo.hic voluit opponere qd non sit incõueniens etiam a minus sapientibus inquirere quid iuris. per id quod sequitur in glo.z hoc contrariũ voluit soluere glo.ĳ.que voluit in effectu quod hic non prohibetur inquiri a sapientibus z minus sapientibus.per id quod tangitur in glo.j.z etiam in gloss.ĳ. circa princi.sed solum reprobatur quod dictum responsum habeatur pro sententia. Et ad id quod dicit glo.quod interdũ reuelat minori quod non reuelatur maiori. Adducit Jo.and. post Hostien.q quidam fatuus Parisiensis sonũ vnius Turonensis.i. certum genus pecunie pro odore assati cõpensando tabernario diffiniuit altercationẽ que erat inter tabernariũ z pauperem qui ad odorẽ assati seu carnium assatarum panem vnum comederat qd forsan fm eum Catoni z Gratiano nõ fuisset. z allegat etiã dictum Sene.in lib.de tranquilitate animi.in fi.vbi dicit q nullum magnum ingenium est sine aliquali mistura dementie.facit etiam quod notatur in Specu.de arbi.§.fina. ¶ In glo.penul. in fi.dic: quod si cõsuetudo est rationabilis z prescripta valet: vt ibi: secus si non est rationabilis.z ita loquitur hic. ¶ In glossa fina.ibi: nisi in causa reconuentionis.sed certe in casu isto z sequenti non est proprie fallentia: quia in istis casibus efficitur iudex ratione reconuentionis: vel ratione prorogationis: et ideo tunc sententia dicitur ferri a suo iudice competenti. ¶ An

6 autem ab † exemplis sapientum sit iudicandum habetur.xx. di. in.§.j.Sed dic ꝙ non necessario:quia non exemplis sed legibus seu constitutionibus est iudicandum.l.nemo.C.de sentē.⁊ interlocu.omnium iudi.

1 ☞Baptismus est ianua omnium sacramentorū ⁊ nō baptisatis non debet conferri sacramentum chrismatis.
2 Necessitas non subiicitur legi.
3 Consuetudo an possit tribuere potestatem excōmunicandi ⁊ an possit tribuere iurisditionem in grauibus ⁊ reseruatis episcopo vel principi.
4 Cōsuetudo an possit tribuere ptātē circa ea q̄ sunt meri imperij.
5 Episcopatus an sit ordo.
6 Excommunicandi potestatem potest papa concedere laico.
7 Dispensare potest papa cōtra ritū apostolorum seu apostolos dummodo non faciant contra articulos fidei.⁊ nu.11.
8 Papa an possit concedere potestatem non presbytero conficiendi eucharistiam.
9 Papa si prohibet episcopū chrismare si postea chrismat an aliquid conferet.
Papa an possit prohibere sacramentum chrismatis aut etiam baptismi.
10 Sacerdos degradatus conficit eucharistiam licet male faciat: ⁊ etiam episcopus per papam chrismare prohibitus nihilominus chrismat licet peccet.
11 Sacramenta prohibere an possit papa.
12 Papa potest etiam simpliciter in positiuis dispensare vel tollere ea que sunt contra generalem statum ecclesie.
13 Presbyter potest committere alteri presbytero ea que spectant ad ipsum ratione ordinis.
14 Delegari an possint ea que sunt iurisditionis vel meri aut misti imperij.
15 Baptismi sacramentum a presbytero ꝓhibito collatum tenet.
16 Suspendi potest sacerdos ex causa a collatione sacramentorū.
17 Eucharistiam assumi ab heretico non potest licet sit in necessitate poterit:tamen sumi a laico.
18 Eucharistiam conficere potest solus sacerdos rite ordinatus.
19 Baptismus potest in casu necessitatis a laico recipi.
20 Confiteri potest quis laico in casu necessitatis ⁊ licet laicus non habeat potestatem absoluendi:erit tamen confitens absolutus propter contritionem.
21 Extremam vnctionem an possit quis a laico assumere.

Quanto de benignitate.

a Pretextu [a] consuetudinis non possunt presbyteri in fronte chrismare.h.d.Et sunt due partes.Nam in prima ponitur presumptuosa consuetudo.In secūda ipsius reprobatio.secunda ibi:discretioni.¶ In tex.ibi:renatos.sup. per sa-1 cramentum baptismi.† Nam nō baptizatis non deberet cōferri sacramentum chrismatis:quia sacramētum baptismi est ianua omnium sacramentorū.facit qd habetur in.c.debitum.j̄.de baptismo.⁊ in.c.iij.de presbyte.non bap.ministrāte. ¶ No.primo ꝙ ritus apostolorum est seruandus pro iure. ¶ No.ꝙ sacramētum chrismatis in fronte per solos episcopos ⁊ superiores potest cōferri:⁊ per simplices presbyteros. ¶ No.ꝙ mala consuetudo non excusat peccatum. ¶ Nota ꝙ quedam sunt sacramenta que non sunt contemnenda a christicolis quando licite possunt haberi:⁊ ideo dicuntur sacramenta necessitatis. de quibus p gl. in.c.veniens.j̄.de transact.sed vbi licite non possunt haberi po-2 tius sunt omittenda:vt hic patet. ¶ No.illud vulgatum † quod b necessitas non subiicitur legi.[b] facit qd notatur in.l.j.C. de ope. liber. ¶ No.quod melius est nō recipere sacramentū q̄ inaniter illud recipere. ¶ No.qd potius debet attendi veritas ⁊ virt⁹ sacramenti q̄ vmbra:hoc est ipsa vnctio que est vmbra sacramēti hoc casu. ¶ No.qd circa potestatem attribuendam inferioribus in his que sunt ordinis nihil potest consuetudo: sed bene potest operari circa ea que sunt iurisditionis.j̄.de foro cōpe.cum cōtin-3 gat.⁊ ibi notatur. ¶ † An autem consuetudo possit tribuere potestatem excommunicandi non habenti tangitur in.d.c. cū contingat.⁊.j̄.de resti.spolia.olim.el.iij.⁊ in.c.quesiuit.j̄. de his que fi.a prela.sine consensu capituli.⁊ ibi etiam tangitur an possit inferiori tribuere iurisditionem in grauibus ⁊ in reseruatis episcopo.facit etiam quod legitur ⁊ notatur.j̄.de elec.transmissa.⁊ in c.j.j̄.de exces.prela.⁊ in.c.peruenit.xcix.distin.An autem cōsuetudo possit tribuere potestatē in reseruatis principi. Inno.tangit in.c.bone.el.ij.j̄.tit.j.⁊ videtur dicere qd non.facit etiam qd not. 4 in.c.qd translationem.j̄.de offi.deleg. ¶ † Item an consuetudo possit tribuere potestatē circa ea que sunt meri imperij.tangit p Cy.in.l.j.C.de emāci.libe.⁊ per Jo.and.in preall.c.cum contin-5 gat. ¶ Itē potes notare ẜm do.Anto.de bu.† ꝙ licet ẜm theologos nō sit dare ordinē vltra presbyteralem.⁊ sic voluñt qd epi-c scopatus [c] non sit ordo:canoniste tamē cōmuniter contra:vt tangitur in proemio.vj.⁊.j̄.de purga.cano.constitutus.Tamē supposita opinione theologorum character ordinis presbyteralis iunctus dignitati pontificali est maioris virtutis ⁊ potentie quā ille qui est penes simplicem sacerdotem. ¶ Et not.etiā quod ex ritu apostolorum restricta fuit virtus characteris.nam olim tempore primitiue ecclesie presbyteri ordinabant ⁊ cōsecrabant oīa sacramenta.xxj.dist.in nouo.⁊.xcv. distin.c.olim. sed postea restricta fuit potestas ⁊ virtus characteris per ritum apostolorum vt solum episcopi conferant ordines ⁊ sacramentum confirmationis in fronte. ¶ In gl.j.ibi:quilibet clericus quasi velit quod secus sit in laico:⁊ hoc cōmuniter videntur tenere doc. licet qdā vt dixit glo.tenuerint contrariū.⁊ fuit opinio Siluestri:vt dicit 6 hic Inn.Nec obstat predictis si dicatur ꝙ † laico potest concedi per papam potestas excommunicandi:vt notauit glo.in.c.bene quidem.xcvj.dist.in glo.in verbo preter romanum.quia illud ꝓcedit in iurisditionibus que licet sint spiritualia possunt tamē cōcedi laico.facit quod notauit Inno.j̄.de elec.c.quia sicut.sed hic loquimur in sacramentalibus in quibus est secus.⁊ hoc sequitur hic etiam do.Car.flo.⁊ do.Anto.de bu.sed certe nō video quare non possit laico hanc potestatem concedere ex quo potest simplici clerico illam concedere:⁊ quod tamen non reperitur in iure expressum:⁊ quia potest laico concedere potestatē excōmunicandi:⁊ sic exercendo spiritualia:⁊ pro hoc etiam quia tūc facit vice pape:⁊ sic ipse papa videtur per eum facere:vt.j̄.de offi.deleg. c.sane.nec obstat predictis quod istud est contra ritum apostolo-7 rum:† quia papa videtur posse contra apostolum seu apostolos dispensare dūmodo non faciat cōtra articulos fidei per id qd legitur ⁊ notatur in.c.proposuit.j̄.de conces.prebē.Tutius tamen est qd papa abstineat a cōferendo talem potestatē laico ex quo al's non reperitur illam fuisse concessam: ⁊ similiter abstineat a cōferendo talem potestatē simplici clerico:cum al's nō reperiatur hoc fuisse talibus concessum:sed solū presbyteris:vt hic patet. et ideo Cōpo.videbatur solum dicere de presbyteris: ⁊ qd dixi.s̄. cōiter tenent canoniste.lꝫ Tho.in.iiij.sen.distin.xij.q.iij.arti.j.videatur aliter dicere ⁊ tenere:vcꝫ qd etiam presbyteris non possit dare potestatē chrismādi.sꝫ vt dicit Jo.cal.quicquid dicit Tho. 8 cōiter tenere hec glo.† An autē possit nō presbyteris concedere potestatē conficiendi eucharistiā.dic qd nō:q2 solis presbyteris rite ordinatis cōpetit.s̄.de sum.trini.⁊ fide catho.c.j. ¶ Potest etiā esse dubiū an possit presbyteris dare potestatem conficiendi chrisma.Jo.an.hic tenuit qd nō.⁊ idem gl.in.d.c.peruenit.Sed forte cōtraria opinio verior est de iure per ea que dixit glo.in ver. ⁊ sic ex tali delegatione ⁊ adminiculo ⁊c. Dixit glos.in.c.peruenit.alleg.in glo.qd nō posset papa dare potestatē diacono vt ordinaret aliquē in presbyterū ex quo ipse nō est presbyter:nec sil'r subdiacono ordinandi aliquē in diaconū ex quo ipse nō est dia-9 conus. ¶ † In ea.glo.ibi:nihil conferet.secus in episcopo quem papa prohiberet chrismare:quia ipse ex officio non ex mandato pape habet potestatē chrismandi.secus in sacerdote:quia habet potestatem ex mandato pape:⁊ non ex officio suo.⁊ ideo sublato mandato presbyter nihil tunc potest conferre.vt hic voluit gl.⁊ facit etiam qd notat glo.in.c.manus.de cōse.distin.v. Quidam tamen etiam in episcopo dicunt idem quia ẜm eos si papa ꝓhibet episcopū chrismare:si postea chrismat nihil cōferet mouentur: q2 licet papa illud sacramentum nō possit tollere:potest tamē in forma personis ⁊ diebus a quibus ⁊ in quibus cōferri debeat facere cōstitutiones.ad hoc qd legitur ⁊ notatur in.c.j.j̄.de baptis.et eius effec.⁊ ideo ẜm eos poterit papa certo episcopo potestatem auferre chrismādi.⁊ idem dicūt de baptismate:nō tamē ẜm eos deberet hoc sustineri si papa talia faceret sine magna causa cum sint cōtra generalem statum ecclesie.facit qd no.gl.xxj.q.j.c.qui ad perpetuam.secus dicunt in episcopo qui non possit aliquem prohibere a baptizando ad minus per id nō cōferatur sacramētum baptismi:q2 super hoc nō habet potestatē statuēdi:sꝫ papa sic per illud priuilegium quodcunqꝫ ligaueris ⁊c.qd intelligitur per constitutiones vel precepta.Nam ei est obediendum in spiritualibus ⁊ in his que spectant ad aīam:dū tamē nō sint cōtra fidem vel ei specialiter prohibita.Inno.finaliter videtur cōcludere quod papa potest facere sup premissis cōstitutiones:⁊ si in eis cōstituatur ꝙ nō valeant sacramenta a talibus collata non valebunt:⁊ sic poterit taliter ꝓhibere epos chrismare: ⁊ presbyteros baptizare.Sed si papa sine cōstitutione prohibeat: non valebit ꝓhibitio quo minus non tenuit sacramentū q̄ ante.⁊ cū Inno. cōcor.Hosti.eo saluo:q2 dicit qd etiā per cōstitutionē non possit facere papa quin baptizat⁹ ẜm formā euāgelij ⁊ sic ecclesie sit baptizatus:q2 hoc esset contra fidē per id qd habetur Mar.vlti.c. ⁊ sic patet qd Inn.⁊ cōiter doc.faciunt differentiā,An papa p constitutionem apponēdo decretum ꝓhibeat epm chrismare ⁊ presbyterū baptizare: an vero alias prohibeat sine constitutio-

a ¶ Pretextu. Idē summat hic do. And. sicu. de materia huius ca. vide post Jo. an. oēs cōiter scribētes in.c.ij.de prebē.li.vj.vbi ad hāc materiā pulchre scripta inuenire poteris.

b ¶ Legi.adde l.j.C.de ope.liber.l.ij.de offi. ꝓconsul. doc. in.l.ij.ff. si certum peta.

c ¶ Epatus an sit ordo. vide hic per And. sicu.colū.iij.in medio in ver. item addite.

ne. Sed hanc differentiã non credo verã: qꝛ presupposita potestate ꝛ voluntate vtrobiqꝫ esset eadem ratio: ꝛ per consequens idem ius esse deberet. vt. s. de constit. translato. ꝛ facit etiam qđ no. Bar. in simili in. l. fi. C. si cõtra ius vel vtili. publi. Et idem videtur voluisse hic do. Anto. de bu. qui dicit ꝙ circa potestatem cõferendi sacramẽtali ex officio seu potestate ordinaria non videt differentiã seu rationẽ differentie an inhibeatur statuendo: an vero al's inhibeatur cũ cause cognitione: vnde dicit aduertendum ꝙ quedã sunt sacramẽta imprimentia characterẽ: vt est sacramentum chrismatis ꝛ ordinis. Quedã vero sunt imprimẽtia gratiã: vt est sacramẽtum eucharistie ꝛ penitentie. ¶ In primis dicit ꝙ valebit gestũ quo ad impressionẽ characteris etiã si actũ fuerit cõtra inhibitionẽ ꝛ decretũ. per id qđ legitur ꝛ notatur in cle. in plerisqꝫ. de elec. vbi patet ꝙ licet ꝓhibeat religiosus vt nõ possit promoueri ad dignitatẽ episcopalẽ qui careat clero ꝛ populo: vel al's cõtra formã dicte cle. nihilominus si ꝓmoueat imprimitur character. Non obstante decreto: vt patet in dicta cle. in plerisqꝫ. cũ ibi no. ꝛ in. c. prouida. cõiuncta gl. de elec. in. vi. Et per predicta videtur ꝙ cũ episcopo ratione characteris epalis cõpetat chrismate ꝙ etiam si prohibeatur per quãcũqꝫ constitutionem etiã papalem nihilominus si chrismat confertur sacramẽtum: qꝛ etiam si esset actualiter degradatus illud conferret: sicut

10 etiã dicimus de † sacerdote qui etiã degradatus conficit eucharistiam lꝫ male faciat ꝛ peccet. vt no. in. c. degradatio. de pe. in. vi. ꝛ in. c. ij. ĩ. de cle. excõ. mini. Fateor tamẽ ꝙ si eps ꝓhibitus ꝑ papam chrismat: peccat chrismãdo: ꝛ similiter recipiẽs sacramentũ si hoc scit: secus si ignorat. ĩ. de elec. dudũ. ij. cũ ibi no. facit qđ no. plene Inno. in. c. j. ĩ. de schisma. ꝛ in. c. fraternitatis. de hereti. et qđ no. ix. q. i. in summa. ¶ In secũdis autẽ quãdo vcꝫ est actus sacramẽtalis imprimẽs gratiã nõ characterẽ: vt est sacramentũ eucharistie ꝛ penitentie: tũc si cõferatur per prohibitum per habentẽ potestatẽ ꝓhibẽdi impedietur gratia si notorius erat effectus: seu ipsa ꝓhibitio. xxxij. §. verũ. Et idem si nõ esset notorius effectus vel ꝓhibitio si quis scienter recipiat ab inhabili ꝛ prohibito. per id qđ habet ꝛ not. in. c. j. ĩ. de schisma. hec tamẽ limitat do. Anto. vera: preterꝙ in sacramẽto omnino necessitatis: vt est sacramentũ baptismi: qꝛ illud ꝓpter necessitatẽ permittit recipi etiã a quocũqꝫ ꝓhibito: vt etiã superius dixi post Hosti. Quedã vero sunt spiritualia ꝛ non sacramentalia: ꝛ in istis videt ꝙ si aliquid fit contra prohibitionẽ papa nihilominus teneat ꝙ gestũ est: licet male faciat faciens contra prohibitionem. per id quod legitur ꝛ no. in. c. cũ ex eo. ĩ. de peni. ꝛ remis. ꝛ in. c. j. de offi. ordi. in vi. ꝛ qđ dixi tenere qđ est gestũ. Intellige nisi expresse aliud appareat de mente pape per ea que notant in iurib' preallegatis. ¶ Si autẽ alia ꝓhibeantur tunc recurrendũ est ad gl. que habetur in cle. j. de iure patro. Nã si tpe date potestatis aliqua est opposita limitatio factũ contra ꝓhibitionẽ nõ valet. Si autẽ ex postfacto fiet inhibitio: ꝛ tunc si cũ decreto nõ valet qđ agitur. si sine decreto tunc valet: nisi fiet inhibitio ad cõseruandum ius alicuius priuati: vt cõtingit in inhibitionibus cõferendi beneficia: vt de concess. preben. c. j. ꝛ. c. si soli. ꝛ. c. si capitulo. lib. vi. ¶ Itẽ aduerte inquantum dixi cõtra generalem statum ecclesie non videtur papa posse statuere: vel saltẽ nõ esset id tolerandũ. dicunt doc. ĩ. de sen. excõi. nulli. ꝙ non videtur ꝙ papa possit tollere quo ad clericos priuilegium canonis. si quis suadente. xvij. q. iiij. nisi hoc faceret cũ generali concilio. facit qđ notatur. viij. q. j. §. his. ꝛ. c. dilectus. de tẽp. ordi. ꝛ. j. q. iij. ex multis. dicit tamẽ Inn. vt hic refert do. Anto. de bu. ꝛ facit qđ ipse notat. ĩ. de sta. mo. in. c. cũ ad mona-

11 sterium. † ꝙ in positiuis dispensare potest cõtra ea que tangunt statũ ecclesie generalẽ. ꝙ credit do. Anto. de bu. verũ si in aliquo casu vult dispẽsare: sed nõ si simpliciter ꝛ generaliter. ꝛ sic residet do. Anto. de bu. ¶ Potes dicere ꝙ cũ papa sit supra conciliũ.

12 ĩ. de elec. significasti. † Potest etiã simpliciter in positiuis dispẽsare vel tollere ea que sunt contra statum generalem ecclesie. per id qđ habetur in dicto. c. significasti. ꝛ. ĩ. de concess. preben. c. proposuit. vbi etiam de materia. Fateor tamen ꝙ id facere nõ deberet sine concilio generali ꝛ male videretur aliter faciendum. ¶ In eadẽ glo. in fi. ꝛ cum glo. concordat Hosti. dicens ꝙ non vult ponere os in celum disputando de autoritate pape: ꝛ per ea que. s.

13 dixit gl. videt ꝙ † presbyter poterit ea que spectant ad ipsum ratione ordinis alteri presbytero cõmittere: ꝛ ideo poterit sacerdos parochialis concedere licentiã alteri sacerdoti celebrandi in sua parochia. ¶ Aduerte tamẽ quia licet posset hoc committere ad paruum tempus: non tamen posset ad longum per ea que habẽ-

14 tur ꝛ notant per Archi. de elec. in. c. cum ex eo. li. vi. ¶ † An autem illa que sunt iurisditionis vel meri aut misti imperij possint delegari: saltem de iure canonico recurrendum est ad ea que ha-

15 bentur in. c. quod sedere. ĩ. de offi. ordi. ¶ † An autem episcopus possit prohibere presbytero sibi subiecto potestatem baptizãdi. videtur ꝙ nõ causa nõ subsistente: videtur tamen ꝙ cum sacramentum baptismi sit sacramentum summe necessitatis etiã si fuerit collatum a prohibito ex causa teneat: licet male faciat tũc cõ-

16 ferens ꝛ peccet. ¶ † Potest etiã ex causa suspendi sacerdos a collatione sacramentorum. facit quod notatur in. c. si celebrat. ĩ. de cleri. excõi. minis. ꝛ recipiens scienter a prohibito peccat. secus si

17 ignoranter per id quod habetur in. c. dudum. ij. ĩ. de elec. ¶ † In glo. fina. ibi: cepit. istud. c. loquitur de hereti. sm Inno. ideo dicit: ꝙ licet ab heretico non debeat assumi eucharistia etiam si est in necessitate: tamen poterit assumi a laico per. §. verũ. xxxij. dist. ꝛ etiam a seipso quod est notandum. sed certe. §. verum. loquitur in presbytero fornicario ꝛ simoniaco non autẽ loquitur in laico. tamen doc. cõmuniter transeunt cum dicto Inno. ꝛ intellige dictum eius quando habetur copia eucharistie: non autem intelligas ꝙ laicus propter necessitatez possit conficere eucharistiam: vel ipse idem laicus alio ibi non existente: ꝛ ideo abusio videtur esse quedam que fit per aliquos qui tempore necessitatis non existente sacerdote neqꝫ eucharistia: dant modicum panis infirmo

18 loco eucharistie vel modicum terre. † Nam solus sacerdos rite ordinatus potest eucharistiam cõficere. s. de sum. trini. c. j. ꝛ de materia frumẽti notatur in. c. cum marthe. ĩ. de cele. mis. nec etiã est necesse ꝙ talis abusio fiat: quia sufficit deuotio volẽtis assumere ipsam eucharistiam si posset. vt dicit Ange. in. c. vt quid paras ventrem. de consecra. dist. ij. vbi dicit. Crede ꝛ manducasti scꝫ si non potes actualiter ipsam eucharistiã habere. ꝛ tene menti predicta: quia non tanguntur per Io. and. nec per do. Ant. de bu. ¶ In ea. glo. ibi: sed in baptismo. ꝛ que sit ratio diuersitatis sequitur in gloss. ¶ Alia ratio assignatur in. §. sed illud. xxiiij. q. j. qꝛ heretici peccant cõmuniter in sacramẽto eucharistie: ideo ne videamur errorem ipsorum approbare non debet assumi ab eis eucharistia in articulo necessitatis: secus in sacramẽto baptismi: quia in illo communiter non errant. ¶ Itẽ est alia ratio quam tangit glos. in. d. §. sed illud. videlicet quia plenior fit remissio in sacramento baptismi ꝙ eucharistie cum per sacramentum baptismi etiam tollantur pene purgatorij: non sic per sacramentũ eucharistie. ¶ Item istud sacramentũ est summe necessitatis: qꝛ sine eo nõ potest quis saluari. ĩ. de baptis. maiores. secus in sacramẽto eucharistie: qꝛ sufficit ꝙ habeat sacramentũ baptismi: ꝛ pa-

19 ratus sit recipere eucharistiam si posset. ¶ † Et no. ꝙ in necessitate etiam a laico potest recipi baptismus etiam si sit mulier. j. q. j. quod quidam. verũ est tamen ꝙ non debet solenniter baptizare: quia illud cõpetit sacerdoti. l. dist. qui sub gradu. cũ ibi not. imo plus videtur ꝙ si laicus baptizat etiam extra casus necessitatis licet male faciat. tamẽ tenet baptismus per ea que habentur in d. c. quod quidam. ꝛ. c. qui sub gradu. ꝛ facit quod legitur ꝛ not. de conse. dist. iiij. in. c. constat. ꝛ per predicta obstetrices quando vident pericula mortis puerorũ propter defectũ sacerdotis baptizant puerũ: debent tamen illud dicere postea sacerdoti qui in solenni baptismo dicet: si nõdum baptizatus es ego te baptizo.

20 iuxta ea q̃ notant in. c. ij. ĩ. de bap. Et adde etiã predictis ꝙ † laico in necessitate potest quis cõfiteri. de peni. dist. j. c. quẽ penitet. de quo. ĩ. de offi. ordi. c. pastoralis. in glo. quo casu ꝛ super ea. ꝛ licet laicus nõ habeat potestatem absoluẽdi. vt. ĩ. de peni. ꝛ remis. in. c. noua. tamẽ ꝓpter cõtritionẽ cõfitens erit absolutus ex quo aliter nõ habet copiã sacerdotis. de peni. dist. j. c. j. ꝛ. ij. ꝛ facit qđ habetur in. c. sanctũ est baptisma. de cõsecra. dist. iiij. ꝛ an aliquo casu laicus possit confitentem tempore necessitatis precipue si sit excõmunicatus recõciliare. do. Anto. de but. videtur hic sibijpsi contradicere: tamen veritas videtur ꝙ laicus nullã habeat potestatem clauium: ꝛ sic recõciliatio surgit ex iuris dispositione vi-

21 gore contritionis. de quo dicetur in. d. c. pastoralis. ¶ † An autem quis possit tempore necessitatis assumere extremã vnctionẽ a laico. dic ꝙ non: quia hoc non reperitur cõcessum. ꝛ de his que competunt officio sacerdotis: vt est istud scdm ea que habentur in. §. oleo sanctificato. xcv. distin. non potest laicus attentare nisi reperiatur sibi permissum. vt voluit hic Inn. ꝛ Ioan. and. ꝛ no. glo. notabilis in dicto. c. cepit. allega. in glo. Et hec sufficiant de isto articulo.

1 ☞ Interdictum generale potest eps ponere in loco sine canonicis ꝛ econtra si illud habet consuetudo.
2 Interdicta ciuitate an intelligantur interdicta suburbia ꝛ an persone loci intelligantur interdicte.
3 Interdicere non potest eps directe ecclesiam exemptam.
4 Interdicti generalis tempore non licet campanis pulsatis celebrare diuina.
5 Vacante sede potest litigari de iure episcopali.
6 Ordo iuris non requiritur coram papa quando est cõtentio an aliquid de iure fieri possit.
7 Exemptionis ius potest a principio creari secundũ tempus fundationis ecclesie etiam sine autoritate pape.
8 Obedientia an possit prescribi.

Cum

a **Cum inter vos.** Non valet[a] ꝯsuetudo ꝑ quã interdicti snĩa violatur.h.d.Et primo ponitur querela. Scđo exceptio.Tertio snĩa secunda ibi:procurator.tertia ibi:nos igitur.¶ In tex.ibi:irritã dam.i.irritã nuntiãdam tãꝙ inualidã.facit qđ dixi in summario.ꝛ quod habetur.ĩ.de elec.in c.auditis.¶ †Not.j.ꝙ licitũ est epõ sine canonicis:ꝛ ecõtra ponere generale interdictũ in loco: qđ est verum si illud hꝫ consuetudo:sed de iure cõi vnus sine altero nõ potest.ĩ.de his que fi.a maio.parte ca.c.ꝗsiuit.ꝛ.ĩ.de exces.pla.c.j.de potestate autẽ suspẽdẽdi ecclesiã an ꝯsuetudo illã dare possit canonicis seu capitulo habetur in.c.irrefragabili.ĩ.de offi.ordi.ꝛ eo.titu.si canonici.lib.vj.¶ †An autẽ ciuitate interdicta intelligantur interdicta suburbia.dicendum vt habet in.c.si ciuitas.ĩ.de sen.excõ.in.vj. Et an tunc ꝑsone loci intelligant interdicte. dicendũ vt habet in eo.tit.ꝛ li.c.si snĩa.¶ †Not.ꝙ licet episcopus non possit directe ecclesiam exemptã interdicere tamen interdictũ generaliter in locum prolatum ꝑ episcopũ etiã exempti seruare tenetur ex dispositione iuris facit.ĩ.de priuile.tuarũ.ꝛ sic indirecte quodãmodo epũs interdicit ecclesiã exemptam ꝛ sic intelligo dictũ do. Ant.de but.hic inquantũ notat hic casum in quo exemptus ligatur sententia ordinarij:qꝛ illud non est verũ immediate: sed ex dispositione iuris,ꝑ id quod.s.dixi.vnde hodie excõmunicati sunt religiosi etiã exẽpti qui non seruant interdictũ qđ seruat cathedralis ecclesia vel matrix per cle.ex frequentibus.de senté. excõ.¶ †No.ꝙ tpe generalis interdicti non est licitũ celebrare diuina pulsatis campanis.In hoc tñ hodie seruãdũ est qđ habetur i.c.fi.de sen.excõ.in.vj.¶ No.qđ licitum est capitulo accusare de violatione interdicti lati ab epõ:ꝛ sic a tertio.ꝛ hoc ideo fm Inno.qꝛ accusatio violationis interdicti est publicatio seu popularis.facit.l.j.ff.d pub.iudi.ꝛ.C.de epis.ꝛ cle.in.l.si quis in hoc genus.Posset tñ dici quia hic aduersarij sponte rñdere valuerunt:ideo eis fuit imputandum:vel posset etiam dici ꝙ vacabat ecclesie:ideo admittebatur capitulũ ad tuendũ iurisdictionẽ episcopi cũ succedat in iurisdictionali potestate episcopi vacante sede.ĩ.de ma.ꝛ obe.in.c.cũ olim.Et † per hoc habes vnũ casum in quo vacante sede potest litigari de iure epãli quando videlicet agitur de tuendo exercitio iurisdictionis occasiõe interdicti lati per episcopum.¶ No.ꝙ papa potest tollere consuetudinem in iudicio inter partes allegatã:licet forte ad hoc non agatur.vt est ratio fm Inno.qꝛ ad ipsum ꝛ eius officiũ spectat vitia extirpare.ĩ.de fil.presby.c.ij.Et quia †etiã corã papa non requiritur ordo iuris quando est contentio an aliquid de iure fieri possit.facit qđ habetur in.c.j.de consti.in.vj.ꝛ.C.de testa.in l.omniũ.vnde fm Compost.forte hec soli pape licebit: q est supra ius.vt.ĩ.de cõces.pben.c.proposuit.ꝛ facit qđ no.ĩ.de accu. in.c.ad petitionem.ꝛ sic inferior hoc non possit fm eum.Sed.d. Card.flo.hic dicit qđ putat idẽ in alio ordinario cum etiam sibi ex officio incumbat vtitia in sua dioce.extirpare.ĩ.de offi.or.c.j. Potes saluare dictũ Compost.quia illud potest procedere qñ de iure esset dubiũ an valeret id de quo extirpando ageretur:qꝛ ad papam spectat dubia iuris declarare.ĩ.qui fi.sint legi.§.rationibus.ꝛ nota.ĩ.de for.compe.c.licet.ꝛ facit quod notatur.ĩ. de elec.in.c.venarabilẽ.§.vbi esset certũ nõ valere id de quo extirpando agitur procedat opinio do.Cardi.florẽ.¶ Et ex predictis patet ꝙ interdũ pronuntiat iudex sup re non petita.nam hic agebatur sup obseruantia interdicti:ꝛ tamẽ papa pronuntiat sup cõsuetudine.ꝛ que sit ratio patet ex superius dictis vel põt dici fm do.Anto.de but.ꝙ hic pronuntiauit sup causa exceptionis rei:ꝛ ideo satis dicitur pronuntiasse sup lite:ꝛ sic facit fm eum ꝙ si peto decẽ:ꝛ tu opponis pactũ de non petendo:sufficiat ꝓnuntiare exceptionẽ pacti de non petendo absqꝫ alia ponderatione sup debito petito qđ est nondũ quasi velit ꝙ tũc tacite intelligatur declarare debitũ subesse: facit qđ habetur in l.si tamẽ.§.si arbiter.ff.de arbi.tutius tñ cõdẽnare sup debito.
¶ †No.fm Ant.de but.ꝙ ius exẽptionis põt a principio creari fm tẽpus fundationis ecclesie etiã sine autoritate pape:cũ de illa non fiat mentio.ꝛ sic videtur hic casus ꝙ eps ecclesiam sibi subiectam in principio creationis ipsius ecclesie poterit illam eximere.de quo recurrendum ad ea que habentur.ĩ.de dona.pastoralis.ꝛ.ĩ.de censi.cum venerabilis.ꝛ ibi plenius. Dicit tamẽ ꝙ ex hac emptione non submittetur pape:quia hoc tenderet ad preiudicium archiepiscopi:cui⁹ ius nõ potuit tollere episcop⁹.ĩ. de iureiur.veniens.Sed erit exẽpta ab ipso eximente: ꝛ submittetur proximo superiori:ꝛ sic erit dare ecclesiam exemptã:ꝛ tamẽ nõ subiectam pape immediate qđ videtur mirũ:sed de hoc dic plene vt in.d.c.cũ venerabilis.¶ Ultimo no.ꝙ sentẽtia interdicti appellatur neruus:ꝛ idem dicas in alia sententia censure ecclesiastice: quia ea idem est ratio.ꝛ dicit Jo.an.hoc dici per quandam similitudinem: qꝛ cõsuetudo iurisdictionis ecclesiastice est in illis sententijs sicut in neruis corporis humani:ꝛ etiam quia neruus flectitur:ꝛ non de facili frangitur. Pe.tñ dicebat ꝙ potest exponi neruus.i.rigor vel iustitia.¶ In gl.ij.ibi.nec cõsuetudo.innuit glo.ꝙ aliud sit prescriptio:ꝛ aliud consuetudo.de quo plene.ĩ.e.c.fi.¶ In ea.glo ibi:sed potius ꝑscribi.quasi velit glo.ꝙ †extinctiue non potest prescribi obedientia:sed translatiue sic quia de vno ad alium potest transferri.

1 ☞ Dignitatem nouam creare in ecclesia non potest eps propria autoritate.ꝛ nu.5.
2 Consensus vbi requiritur per modum licentie oportet ꝙ precedat actum.
3 Beneficium quando dicatur sonare in nomen dignitatis.
4 Instrumentum debet extendi secundum consuetudinem notariorum.
6 Ecclesia noua potest creare intra limites ecclesie parochialis si ecclesie parochiali non preiudicatur.

b **Cum olim.** In attribuendis[b] officijs noue dignitati attenditur cõsuetudo vicinarum consimiliũ dignitatũ que si diuersa fuerit seruabitur rationabilior: ꝛ alteri non preiudicialis.h.d.Et in prima consultatio.In secunda responsio.scđa ibi:quo circa.¶ In tex.ibi ꝛ infra decidit ꝙ episcopus habita dicta licentia creauit dignitatẽ precentoris in ipsa ecclesia. Uerum quia qualẽ dignitatem habere debet nõ bene apparebat propter diuersas consuetudines locorum diuersorum in prouincia anglicana:ideo super hoc fuit factus recursus ad papã qui declarauit vt sequitur.¶ †No.j arg.ꝙ episcopus non videtur posse propria autoritate crare nouam dignitatẽ in ecclesia de quo aliquid in gloss.ꝛ plene.s.de cõstitu.in.c.cum accessissent. ¶ †No.qđ vbi consensus requiritur per modum licentie oportet qđ precedat actũ.facit.ĩ.de regula.c.licet de quo ꝑ Inno.ĩ. eo.cum consuetudines.ꝛ ꝑ Barto.in.l.si quis mihi bona.§.iussum.ff.de acqui.here.¶ No.qđ in ꝯcessiõibus papalibus censetur exemptum preiudiciũ consuetudinis ꝛ statutorũ ecclesie: ꝛ in dubio vbi non potest esse ꝙ non preiudicet dꝫ intelligi ꝙ minus ꝙ potest ꝓiudicet fm do.Anto.Sed certe licet notabile sit verum in se per id qđ habetur.ĩ.de offi.dele.c.sup eo.ꝛ de auto. ꝛ vsu pal.c.ex tuarum.tamen potest dici ꝙ non bene hic colligitur:quia hic dicit ꝙ expresse constabat de mente pape.¶ †No. quando dicatur beneficium sonare in nomen dignitatis:qꝛ qñ presidẽs illi habet ꝓeminentiam in cessionibus: processionibus: vel similibus:puta subscriptionibus vltra alia sui ordinis.facit quod habet in.l.j.ff.de albo scribendo.ꝛ quod notatur in.c. j.ĩ.de maio.ꝛ obe.ꝛ de materia qualiter cognoscat an beneficiũ dicatur sonare in dignitatem.plene per Jo.and.post archi.in c.j.de conse.in.vj.ꝛ tangitur etiam per Jo.and.in.c.de multa.ĩ. de preben.ꝛ ibi plene dixi.¶ No.quod vbi aliquid est faciendũ ad instar alterius si illud instar reperitur varium minus preiudiciale ꝛ rationabilius dꝫ attendi:ꝛ sic facit ꝙ † instrumentum debeat extendi ad instar consuetudinis notariorum ꝛ reperiantur instrumenta diuersa in ritu ipsorum instrumentorum in diuersis notarijs qđ tunc inspiciatur ritus rationabilior ꝛ minus alteri preiudicialis.¶ Nota qđ ita demum noua dignitas videtur creanda in ecclesia si in redditibus alteri preiudiciũ non inferatur:licet in sessionibus:ꝛ processionibus ꝛ similibus:et sic in honore inferatur.facit quod tangitur in glo.ij.ꝛ.iij.¶ Ultimo potes notare quod interdum relatiuum quis vel qui facit similitudinariam relationem ꝛ sic non propriã.¶ In.glo.j.ibi:cõfirmatio pape ꝛc.quasi sine illa non possit:sed contrariũ cõmuniter tenetur.vt plene dictum fuit in.c.cum accessissent.s.de cõsti. ¶ In glo.ij.ibi oportet qđ alia minuatur sup.saltem in sessionibus:processionibus:vel subscriptionibus:ꝛ similibus: etiam si de iurisdictione: ꝛ in redditibus non diminuatur.vt satis colligitur ex tex.ꝛ ideo fm Jo.and.ꝛ do.Ant.de but.id quod sequitur in glo.ibi:sed hoc non est verum.non dꝫ referri ad hoc incidenter dictum:sed ad dictũ principale inquantum.s. dictũ fuit ꝙ sine licentia pape non potest noua dignitas constitui.sed certe iste intellectus non videtur esse de mente glo.per id qđ tangit circa fi.ibi glo.expresse tꝫ qđ † episcopus cum capitulo sine licentia pape non potest nouam dignitatẽ cõstituere in ecclesia: ideo puto de mente glo.fuisse ꝙ versicu.sed hoc non est verum.referatur ad proxime dictum quasi voluerit ꝙ vna allega.in dicto versi.ꝙ non censeatur diminui alia dignitas quando remanent sibi redditus competentes per ea que habẽtur in.c.ad audientiam.alle.in glo.ꝛ in.c.bone.ꝛ in l.opus.domi.tamen Anto.de but.hic concludit ꝙ si necessitas subest edificandi ecclesiam[c] in parochia aliena vel dignitatem in ꝓpria poterit episcopus cum capitulo non attenta diminutione veri honoris:vt ita dixerim honoris alterius id facere:quia censetur esse honor cuiqꝫ ecclesie vt cultus diuinus augmentetur.s.tit.j.c.ex literis.ꝛ facit quod

a ¶ Non valet. Pro itellectu hui⁹ ca. vide cle.j.i ꝓn.ꝛ ibi ꝑ.d.car.d sen. ex. Et adde bal.i auf.oẽs. C.cõia de suc. quẽ referũt alii qui doc.hic.
b ¶ In attribuẽdis. B mõ ẽt summant pñs.c.d.abb. sicu.ꝛ ei⁹ ꝯsicu l⁹.d.And.barba.Et pro materia hui⁹ cap. vid eũdẽ abb. b i col.j.statiꝫ post tertiũ no. ꝛ tene menti. Et vide Inno.i.c.dilecto. i gl.i ꝟ.supradicto.de offi. arch.Et pau. d ca.ꝯsi.clix.i ij.col.vbi inuenies necessaria ad ꝓnte mate riam.
c ¶ Edificãdi ecclesiã. vid b ꝑ.d.And.sic. i.v.col.ꝛ ibi vid causas edificandi nouã ecclesiam.

habet in. d. c. ad audiētiā. Si aūt nulla subest cā nisi augmentū diuini cultus: tunc dicit ꝙ adhuc videtur ꝙ poterit facere cum capitulo, dūmodo nō fiat preiudiciū nisi in honore: quia iura se cūdū eū vident pōderare qñ fieret p̄iudiciū in redditibus vt tūc id fieri nō possit. d. c. ad audientiā ⁊ xvj. q. j. ecclesia. ⁊ bene facit iste text. coniuncta glo. intelligendo eā vt superius dixi. ¶ Et ꝑ predicta videtur velle ꝙ † etiā intra limites ecclesie parochialis possit creari noua ecclesia si nō p̄iudicaret in redditibus ipsi pa rochiali ecclesie. sed certe istud non est sine dubitatiōe. ⁊ potius videtur oppositū ꝑ. d. c. ad audientiā. vbi vr̄ demum concedi no uaʒ ecclesiā edificari infra limites alterius: qñ subest iusta causa puta propter longitudinem distantie parochianorum: ⁊ sic vr̄ litera innuere ꝙ alias sic fieri nō debeat. ⁊ istud videtur magis de mēte iuris. ꝑ illum text. Quantū aūt ad creādum nouā digni tatē in ecclesia satis procedere pōt dictum suū ꝑ ea que superius dixi. ¶ In ea. gl. ibi argumētum contra. potes soluere ista con traria vt notatur in. §. futuro. hic alle. ⁊. j̄. de despon. impu. c. ad dissoluendū. ⁊ etiā dixi in. c. fi. s̄. ti. j. Quantū tñ ad intellectū de cretalis vt. j̄. dicit glo. ista contraria nō habent obstare. vt tan gitur in glo. in ver. sed ista. ¶ In ea. glo. ibi: ecclesie Lōdonieñ. supple: vt sic illa constituta pñt ei concedi priuilegia p̄rogatiua ¶ In ea. glos. ibi contrariū credo sup. ⁊ male. q2 opinio Inno. cōiter tenetur vt dictū fuit in. c. cū accessisset. s̄. d̄ ꝯsti. Nec obstat iste tex. q2 hic non apparet ꝙ episcopus haberet cōsensum capi tuli: ideo necessaria fuit licentia pape: vel forte ex abundāti cau tela fuit hic licentia petita. ¶ In. glo. iij. in fine no. bene ex glo. que diligenter videtur declarare qualiter intelligatur preiudici um: siue agatur de preiudicio rerum ecclesie cathedralis: siue de preiudicio rerū alterius ecclesie vel dignitatis. Quod autē iusta causa interueniente possit ep̄s cum capitulo preiudicare vni di gnitati vel ecclesie dando aliquid de iure illarū alteri satis pro batur in. c. j. de reb. eccle. non alienā. in. vj. ⁊ notatur in. c. cōstitu tus. j̄. de reli. domi. ¶ In glo. antep. in fi. nec obstat. c. de his. al le. in glo. q2 ibi loquitur quo ad modū celebrandi diuina officia sed hic quo ad determinādā p̄rogatiuā dignitatis. ⁊ sic casus est diuers⁹. ¶ In gl. pe. ĩ fi. dic qđ allegata in primo loco loquū tur in debito quantitatis. Allegata vero in scđo loco loquūtur in debito speciei. vt notat̃ in regula. in obscuris. de regu. iur. in vj. ⁊ facit qđ not. glo. ⁊ Bar. in. l. legato gñaliter. ff. de leg. j. sed hic loquitur in determinanda p̄rogatiua dignitatis: ideo debet attendi qđ hic dicitur. ¶ In glo. fi. ibi: vicinariū ecclesiarū. Jo. an. hic post. Uin. ⁊ sequitur do. Cardi. flo. ⁊ do. Anto. de but. di cit ꝙ primo recurri debet ad ius cōmune. secundo ad consuetu dinē generalē vel specialem illius loci. tertio ad consuetudinem vicinorū locoꝝ si est vniformis. vt. j̄. de censi. in. c. ecclesijs. alias sequitur consuetudinē illius loci que minus nocet: vt hic. ⁊. j̄. de censi. ex p̄te. oibus deficientibus habebit locū. c. de qbus. xx. di. quasi tunc recurrendū sit ad consilium sanius sapientium. sʒ cer te lʒ p̄dicti sic resideant non videtur verum ꝙ primo ad ius cōe recurratur: imo potius ad consuetudinem loci cum illa preiudi cet iuri. j̄. eo. c. fi. ⁊. l. de quibus. ff. de legi. ⁊ dixi etiam sup rubri. vbi Joan. an. videtur etiam hoc tenere.

b ¶ Nō vʒ. idē sūmat h⁰ dñs an. sicu. Et ad materiā hui⁹ c. vid̄ copiose, d. alex. d̄ imo. post bart. in. l. de quibus. ff. de legi.

1 ☞ Prelatus dimittere non debet suam prelaturam sine su perioris licentia.
2 Exemptum censetur monasterium vel ecclesia qđ vel quo nullo mediante spectat ad romanam ecclesiam.
3 Transferre se non debet episcopus autoritate propria nec etiā potest illud consuetudine induci.
4 Cōstitutio declaratoria iuris antiqui declarans etiā irrationabi litatē consuetudinis opposite nō trahitur ad preterita.
5 Delinquere ex temeritate dicitur qui vltra limites iuris delin quit licentia non petita.
6 Consensus quādo per modum licentie in actu requiritur debet precedere actum.
7 Electus debet confirmari sed postulatus non confirmatur sed admittitur.
8 Consuetudo irrationabilisquo ad validitatē actus nō prodest, prodest tamen quo ad hocvt facilius dispensetur.

Cum venerabilis.

Nō vʒ[a] cōsuetudo ꝑ quam (1) sine sui superioris licentia † pōt p̄latus dimittere suā p̄laturā. h. d. Et primo ponit temerariam tanslatio nem. Scđo translati excusationē. Tertio excusationis reproba (2) tionē. scđa ibi: postmodū. tertia ibi: cuʒ igitur. ¶ † Not. j. ꝙ vbi monesteriū vel ecclesia nullo mediante spectat ad romanā eccle siaʒ: vel est speciale romane ecclesie censet̃ esse exēptū: ⁊ sic facit qđ ꝑ verba p̄dicta posita in priuilegio inducatur exemptio. de quo in. c. si papa. j̄. de priuile. lib. vj. ¶ No. vltramontanū ꝙuis exemptū electum ad aliā ecclesiam non posse transire ꝓpria au toritate: nec sine confirmatione administrare si in ꝑtibus illis reperiatur delegatus de latere hʒ potestatē dandi licentiā prela to etiā exempto in sua legatione vt possit transire ad aliā eccle siam: ⁊ etiā illū cōfirmare: ⁊ hoc hodie est expressum in. c. si abba (3) tem de elec. in. vj. ¶ † No. ꝙ ꝯsuetudine nō potest induci vt pre latus propria autoritate se transferat: vel ante confirmationem administret hoc ideo est: quia tales consuetudines velut soluen tes inobedientiā sunt irrationabiles: ⁊ sic nō valent qđ not. pro (4) declaratione. c. transmissam. j̄. de elec. ¶ † No. ꝙ ꝯstitutio decla ratoria antiqui iuris declarans etiā irrationabilitatē consuetu dinis opposite nō trahitur ad p̄terita si de hoc appareat ex mē te disponētis ex aliquibus circūstantijs vt erat hic propter ver bum de cetero. facit qđ hr̄ in. c. fi. j̄. de spō. duo. ⁊ in. c. j. de postu. p̄la. in. vj. alias in dubio videretur trahi ad p̄terita. ꝑ no. ꝑ gl. ⁊ (5) doc. in proemio cle. in verbo de cetero. ¶ † Not. ꝙ ille dicitur ex temeritate delinquere qui delinquit vltra limites iuris licentia (6) non petita ab habēte ptātē. facit. s̄. e. quanto. ¶ † No. ꝙ vbi exi gitur consensus in actu per modū licentie dʒ consensus precede re. de quo. j̄. eo. cum consuetudinis. ¶ No. ꝙ alligatus inferiori dignitati ab ep̄ali etiam si sit exēptus potest eligi ex necessitate non dʒ postulari. Et hoc satis colligitur hic ex litera dum dicit (7) vel confirmationē: † q2 electio proprie hʒ confirmari: sed postu latio proprie nō cōfirmatur: sed admittitur. prout not. j̄. titu. j. c. gratum. ⁊. j̄. de elec. cū terra. ⁊. c. cum monasteriuʒ ⁊. eo. ti. c. cu pientes. §. ceterū. lib. vj. ⁊ ita hodie est expressum in. d. c. si abba tem. lʒ Hosti. tenuerit contrariū in summa de postulatione. §. sʒ quia. ver. sed queras. Et per hoc habes quatuor modis prouide re ecclesie ꝑ postulationē ratione vinculi seu alligationis ecclesie solum hʒ locum in alligatis dignitati ep̄ali. vt etiā no. in. c. fi. j̄. ti. j. secus in alligatis alijs inferioribus ecclesijs ēt si sint subiecti immediate pape. Et est ratio diuersitatis: quia proprie inter epi scopum ⁊ ecclesiā cathedralē censetur esse vinculū matrimoniale (8) qđ non sic ꝓprie est in inferioribus. s̄m no. in. d. c. fi. ¶ † In gl. j. ibi fuit toleratus. no. diligēter ex glo. ꝙ lʒ consuetudo irratio nabilis non prosit quo ad validitatē actus: tñ saltē ꝓdest quo ad hoc vt facili⁹ dispēsetur. facit qđ notatur in. c. gaudemus. ad fi. j̄. de diuor. ⁊ in. c. vno. de postu. p̄la. in. vj. ⁊ in. c. quod sup his. j̄. de consan. ⁊ affini. ¶ In gl. ij. ibi: electe administrant. sup. qui sunt valde remoti: vt ibi pʒ. Nec obstat iste text. quia hic loqui tur quando legati apostolici erant in partibus a quibus vel a quorum altero peti poterat confirmatio: ⁊ ideo non potuit ad ministrare confirmatione non petita nec obtenta: sed vbi lega ti non fuissent in partibus vel fuissent legati non delatere tunc procedit qđ dicit glo. facit quod habetur in. c. si abbatē. de elec. in. vj. ¶ Preterea vt dicit Jo. and. in. c. nihil procedit in eo qui habet solum defectum confirmationis: hic autem currebat du plex defectus. s. confirmationis ⁊ vinculi prime ecclesie cui erat alligatus a qua nō licebat discedere sine licētia superioris. ideo tunc nō habet locum dictum. c. ¶ In gloss. fi. ibi attēditur sup. quādo esset rationabilis ⁊ prescripta. vt. j̄. eo. c. fi. ⁊. j̄. de cogna. spiritua. c. super. eo.

1 ☞ Electus debet esse de gremio, potest tamē cōsuetudine indu ci vt vna ecclesia teneat̃ eligere prelatum de gremio alterius.
2 Ecclesie appellatione an contineatur monasterium.
3 Monachus potest eligi in abbatem: nec est necesse ꝙ postulet̃.
4 Monachus potest agere ⁊ prosequi causam sue electionis.
5 Uacante ecclesia potest litigari super iure eligendi
6 Due actiones possunt intentari in eodem libello.
7 Ep̄s potest de cōsensu patroni imponere onus beneficio.
8 Consuetudo est optima legum interpres.
9 Statutū late interpretat̃ in preiudicium statuentis secus quo ad preiudicium tertij.
10 Electio comprehendit in se confirmationem.
11 Allegans consuetudinem debet illam probare.
12 Patroni fundantes ecclesiam nihil possunt disponere super iu re eligendi sine consensu episcopi.
13 Electio qñ est faciēda de gremio alterius ecclesie, loc⁹ ecclesie ha bentis eligere est locus vbi debet fieri electio.
14 Consuetudo inquantum dispositiue habet preiudicare iuri dʒ esse prescripta.
15 Monachus non potest agere pro iure monasterij sine mādato lʒ sit coniuncta persona coniunctione ciuili.
16 Administratio bonnorum monasterij pertinet ad conuentum vacante sede.
17 Episcopus an possit statuere ꝙ vna ecclesia teneatur eligere de gremio alterius.
18 Per statutum fieri potest id quod fieri potestper pactuʒ.
19 Per statutum potest statui contra ius publicum.
20 Titulus minus iustus an det causam prescribendi interuenien te bona fide.
21 Episcopus cum capitulo de consensu patroni potest in funda tione ecclesie

tione ecclesie onus imponere: sed post ecclesiam edificatam non potest.

21 Et an possit cum consensu capituli & patronorum ius ecclesie dare alteri etiam sine causa.

22 Jus eligendi actiue vel passiue an possit ex statuto vel prescriptione in alterius ecclesia.

23 Jus eligendi an possit queri ex sola prescriptione.

24 Electio non habet suum esse perfectum ante cõfirmationem.

25 Suspensus ab officio an possit iudicare de causis excõmunicare: prebendas dare &c.

26 Canonicus suspensus a b officio licet retineat beneficium tamẽ non potest eligere.

27 Ad electionem vocãdus nõ est canonicus suspẽsus ab officio.

28 Electionis faciende tempore si se ingerant excõicati quid iuris.

29 Electus in episcopum & confirmatus licet non sit confirmatus potest dare prebendas & beneficia conferre & alia iurisdictionalia exercere.

30 Abbatissa non est capax ordinis potest tñ conferre beneficia. Conferre beneficia an sit iurisdictionis vel ordinis.

31 Suspensus ab officio an intelligat̃ suspensus a beneficio.

32 Sententia debet esse conformis petitioni.

33 Judex cui constat de causa vel ratione per quam iustitia partis est clara potest parte non petente de ea opponere & secũdũ illam pronuntiare.

34 Testis productus qui erat consanguineus partis vt patet ex actis si nihil fuerit oppositum contra eum an poterit per iudicem repelli.

35 Suspensus quibus priuetur.

36 Suspensus an possit beneficia conferre.

37 Interpres quis dicatur & quot modis capiatur interpretatio & an statuta recipiant interpretationem.

Cum dilectus. Istud consueuit reputari satis bonũ capitulum. Et do. Ant. de but. satis confuse hic tractat materiã huius. c. & h. d. De consuetudine [a] põt induci ꝙ 1 †vna ecclesia de collegio seu gremio alterius teneat̃ p̃latũ eligere. Et põt diuidi in quatuor ptes. Nã p̃io narrat duplicẽ qõnẽ. Scdo ponit allegationẽ pro electo. Tertio allegationẽ contra electũ. Quarto diffinit vnã questionẽ & alterã diffiniendam committit scda ibi: idem. tertia ibi: dictus. quarta ibi. quia nobis & in ver. ceterũ cõmittit diffinitionem alterius. vel posset dici fm Jo. an. ꝙ diuiditur in duas ptes principales. Nã primo narrat duplicẽ questionẽ cum partium allegationibus ponẽdo primo allegationes pro electo. Scdo contra electũ. In scda parte vnã questionẽ diffinit: & aliã diffiniendã cõmittit. Et secunda ibi: qz nobis. ¶ Et pro euidentia decretalis & eius materie põt p̃mitti vt hic tangit. d. An. de but. p̃io ꝙ quelibet electio hʒ tres ptes & quelibet ps saltẽ late potest dici electio: hʒ enim partẽ actiuaʒ ex parte eligentium. Itẽ partẽ passiuã ex parte eius qui eligitur. Itẽ ꝯfirmationem qua finem electionis, & ex pte actiua proprie dicitur electio. Ex pte passiua late dr electio latissime vero dicit̃ electio prout cõprehendit confirmationẽ. facit ꝙ notat Inn. ĩ. de resti. in inte. c. ij. in. glo. q̃ incipit p monachos. ¶ Itẽ p̃mittit scdo qd de iure cõi ius eligendi ptinet ad capitulũ seu collegium. Confirmatio vero ad epm & quatenus agit̃ de pte passiua de iure cõi est litera: qz potest fieri electio nedũ de gremio ipsius ecclesie: sed etiã de gremio alterius: nõ tamen cogit̃ de iure cõi de alterius gremio fieri: vt hic satis colligit̃ ex text. circa finẽ. Quod tñ dixi posse fieri de gremio alterius intellige fm ea que hodie habent̃ in cle. ĩ. de elec. ¶ In tex. ibi: litigarẽt. & sic sup duobus capitulis erat questio principaliter. s. sup iure eligendi: & sup electione iã facta. ¶ Itẽ ibi pullularet sup. ita qd eligeret̃ in collegiatã. ¶ Itẽ ibi penderet ex v̓bis huius statuti orta fuit dubitatio in decretali. ¶ Itẽ ibi &. ĩ. decidit̃ ꝙ allegabat̃ etiã electionem factã a suspensis & de suspenso. ¶ Item ibi presentandã. & sic dicta verba posita. s̃. ibi penes fratres eiusdẽ loci &c. fm do. An. de bu. vident̃ posse habere triplicẽ intellectũ: quorum duo sunt nimis p̃iudiciales iuri cõi & iuri tertij: ideo eligitur tertius intellectus qui est p̃iudicialis tantum statuenti. Primus est fm eum ꝙ electio ex toto sit penes monasteriũ carofonense actiue & passiue. Secundus ꝙ ps actiua sit penes monasteriũ andreñ. sʒ non passiue. Tertius est ꝙ pars electionis: vcʒ actiua & passiua sint libere penes monachos andrenẽses. Tertia vero. s. cõfirmationis sit penes monasterium carofoñ. & monachos carofonenses: sed certe lʒ sic transeat do. An. de bu. ꝙ vnus intellectus nõ bene põt colligi ex verbis statuti: nec de illo dʒ fieri mentio: vt satis patere põt ex verbis ipsius statuti: & sic solũ de duobus vl2 timis fieri debuit mentio. ¶ † Not. ĩ. appellatione ecclesie conti3 neri monasteriũ. de quo dixi. s̃. e. c. ij. ¶ † Not. ꝙ monachus põt eligi in abbatẽ: nec est necesse ꝙ postuletur. de quo. ĩ. ti. j. c. si. & ĩ.

4 de elec. si abbatẽ. lib. vj. ¶ † No. ꝙ monachus potest agere & pse qui cãm sue electionis: & p illa litigare. pro quo. s̃. ti. j. c. cũ dilecta.

5 ¶ † No. qd vacãte ecclesia põt litigari super iure eligẽdi. & est casus specialis in quo causa ecclesie tractatur vacãte sede. Et ratio est fm do. Cardi. flo. qz talis q̃stio pertinet ad cõuentũ sine prelato. facit qd legit̃ & no. s̃. de rescrip. edoceri. & qz etiã talis q̃stio melius expedit̃ sede vacãte ꝙ nõ vacãte. facit qd dicet̃ super glo. j.

6 ¶ † No. qd due actiones in eodẽ libello pñt intentari. de quo in c. ij. ĩ. de capel. mo. ¶ No. qd quis põt allegare simul & semel priuilegiũ & ius cõe. de quo. ĩ. de prescrip. in. c. veniẽs. & de priui. cum psone. lib. vj. ¶ No. qd vbi sup deducto p modũ cause in iudicio partes principaliter assumunt disputationẽ sup illo dʒ pronuntiari. facit. ĩ. de cau. pos. cum ecclesia. cum ibi notatis per Inno.

7 ¶ † No. qd eps de consensu patroni vr̃ posse imponere onus beneficio. de quo dicendũ vt in glo. in ver. constitutum. & super ea.

8 ¶ † No. illud vulgatũ ꝙ consuetudo est optima legũ interpres facit. l. minime. ff. de legi. ¶ Not. qd electio facta a suspensis & de suspenso est inualida. de quo in gl. magna. ¶ Not. qd statutũ dʒ intelligi vt quantominus fieri possit p̃iudicet iuri cõi vel priui9 legio. & ad hoc sepe allegat̃ decretalis. ¶ † No. qd statutũ ad preiudiciũ statuentis late interpretat̃: vt sic etiã improprient̃ verba si expediat. secus quo ad preiudiciũ tertij. facit. ĩ. de dona cũ dilectus. cũ ibi not. & qd not. p Jo. an. ĩ. de ver. sig. c. olim tibi. & s̃. ti. j. in. c. cãm que. & ĩ. de reg. iur. contra eũ. lib. vj. & l. fi. ff. de consti.

10 princi. ¶ † No. qd verbũ electio cõprehendit in se etiã confirmationẽ. facit qd no. Inn. in. c. ij. in gl. magna. que incipit per monachos. vltra medium. ĩ. de resti. in integ. & qd dixi in euidentia

11 libus. ¶ † No. qd allegans consuetudinẽ dʒ illã probare. facit. l. j. C. que sit longa cõsue. ¶ No qd de iure cõmuni potestas eligẽdi prelatũ in ecclesia collegiata est libera actiue & passiue dũmodo persona idonea eligat̃. facit. ĩ. de elect. c. causam que. & in. c. j.

12 ¶ † No. qd patroni fundãtes ecclesiã sup iure eligendi nihil pñt disponere sine consensu epi: & sic facit ꝙ illi qui ordinant capellas non videant̃ posse disponere de mõ conferendi aliter ꝙ ius disponat sine consensu epi: qd tene menti. facit qd tangit̃ in glo.

13 in ver. constitutũ est. & sup ea. ¶ † No. ꝙ vbi electio est fienda de gremio alterius ecclesie: locus ecclesie habentis eligere est locus vbi fieri dʒ electio: & non ecclesia de cuius gremio dʒ eligi: nisi aliud disponat ꝯsuetudo. vt hic satis vr̃ colligi. ¶ Not. ꝙ ecclesia etiã collegiata põt habere patronũ: & quale ius tunc dicatur habere. plene no. in. c. nobis. ĩ. de iurepatro. ¶ No. ꝙ vbi plura deducunt̃ in iudiciũ: si de vno prius constat sup illo prius pronũtiat̃: facit. ĩ. de elec. c. cũ inter. R. vbi etiã de hoc. ¶ No. ꝙ episcopus vr̃ habere potestatẽ concedendi potestatẽ confirmandi electionẽ in certa ecclesia ppetuo. facit qd no. ĩ. de elec. si cõfirmationẽ. lib. vj. De potestate aũt conferendi an possit alteri cõmitti no. in. c. de liberatione. in glo. ante pe. de offi. leg. in. vj. & de preben. statutũ. in eo. li. in gl. fi. que glo. sunt singulares & notande. fm do. Car. flo. ¶ No. ꝙ concedens priuilegiũ vt qs libere habeat facultatẽ eligendi intelligit̃ sine alterius p̃iudicio. ¶ Nota ꝙ in libello quis põt deducere ius satagens negatiuã quando est fundata de iure cõi vel ex priuilegio. secus qñ quis vellet solum probare p testes. ĩ. de cau. pos. in. c. cũ ecclesia. ¶ Not. ꝙ tpe fundationis ecclesie potest eps potestatẽ electionis corpori alterius ecclesie tribuere tam actiue ꝙ passiue. fm do. Ant. de but. & sic qñ ius est in fieri eps vr̃ posse facere statuta contra ius. Nam de iure cõi electio spectare debebat ad monachos eiusdem ecclesie. vt. ĩ. tit. ij. c. j. & tñ potest eps facere statutũ determinando de origine iuris non fm productionẽ iuris cõis: sed aliter disponẽdo hoc tñ sine patronorum consensu facere non potest. ¶ Nota ꝙ statutũ pluriformiter seu multipliciter intelligibile dʒ restringi vt quanto minus fieri possit preiudicet iuri cõmuni & iuri priuato alterius. ¶ Et nota etiã ꝙ vbi tale statutũ potest trahi ad p̃iudiciũ iuris cõmunis & tertij: & etiã ad p̃iudiciũ statuentis in dubio dʒ trahi ad intellectũ qui p̃iudicat statuenti: qz contra eũ late dʒ fieri interpretatio cũ quo ad ipsum censeat̃ esse beneficiũ facit. l. fi. ff. de consti. princi. & qd not. p Jo. an. in. c. olim. ĩ. de ver. signi. ¶ No. ꝙ lʒ regulariter verba statuti debeant intelligi p lata in stricta significatione: hoc est verũ inquantũ si stricte intelligant̃ minus preiudicant iuri: & minus derogant iuri tertij: inquantum aũt stricte intelligendo plus offenderent ius commune & priuatum alterius: sed latissime intelligendo minus tunc statuta debent latissime intelligi etiam impropriato vocabulo: vt hic satis colligitur. facit quod habet̃. ĩ. de offi. delega. in. c. sup eo. ¶ No. vnum effectũ consuetudinis: quia aliquando interpretatur statutum de alijs effectibus. vt habetur. in. c. fina. ĩ.

14 ¶ † No. ꝙ si consuetudo inquantum dispositiue habet preiudicari iuri dʒ eẽ prescripta. vt. ĩ. e. c. fi. ita etiam inquantũ interpretando agit trahere statutum contra ius: vt hic satis colligi potest in ver. mandamus. ibi talis fuerit cõsuetudo &c. & sic videtur

a ¶ De ꝯsuetudine. h̃ et mõ summat. d. ad. sicu. pñs. c. & idem. d. Abb. paucis verbis additis. Ad materiam aũt huiꝰ text. add. l. illud. ĩ pn. & ibi. Bar. ff. qd cuiusq. vni. noie & bal. i. l. qcun. q. vij. colũ. C. d ser. fu. & Spe discurrentẽ p oẽs casus. i ti. de elec. §. j. v̓. si. g. i hac materia p̃cipuꝰ autor.

ꝙ debet esse.xl.annoꝝ ꝑ no.in.d.c.fi.⁊.ĩ.eo.c.fi.in.vi. ¶ Not.ꝙ hec verba liberã habeas facultatem. videt̃ limitari facultas ad regulas iuris. ¶ In glo.i.ª ibi: mandatũ a capitulo. Uel potes dicere ꝙ † potuerit deducere incidenter ius eligendi: q̄ erat connexum iuri electiõis tanq̄ eius causa: ⁊ ideo de eo potuit litigare sicut super cã sue electionis: hoc tñ esset verũ qñ incidenter induceretur in iudiciũ ius eligendi per modũ cause: quo casu nõ eẽt super eo necessario pronuntiandũ: sed super electione hic tamẽ vr̃ deduxisse principaliter in iudiciũ ipsum ius eligendi: ideo videt̃ tutior ⁊ verior solutio glo. ¶ Concludit tñ do.Ant.de bu. ꝙ si quis incidenter vult disceptare sup iure eligẽdi vt sic illud tanq̄ causa concludit ad validitatẽ electionis ꝙ hoc poterit sine mandato ⁊ vacante sede. Si aũt vult principaliter assumere disputationẽ super iure eligendi: siue a principio: siue ex postfacto: nõ põt ad preiudiciũ ecclesie seu capituli nisi habeat mandatum: vel nisi hoc faciat sciente ⁊ patiẽte capitulo per id quod habet̃ in.c.pen.ĩ.de re iudi. ¶ An aũt ᵇ possit facere vacãte sede etiã tenendũ est ꝙ sic per istũ tex.⁊ per id qd̃ habetur in.d.c.cum ecclesia.⁊ in.d.c.ij.de resti.in integ.⁊ per no.s̃.de rescript.edoceri. ⁊ hoc speciale in iure eligendi: quia questio illius cõpetentius ⁊ melius tractatur vacante sede q̄ illa non vacãte. Inn.tñ dicit ꝙ vr̃ esse differentia inter ecclesiã episcopalem ⁊ aliã inferiorem vt sic sede epãli vacante non possit litigari de iure ecclesie. secus in alia inferiori: vt fuit hec ecclesia regularis. Nam vr̃ ꝙ vacante monasterio possit agere de iure eius cũ conuentus videatur habere administrationẽ: ⁊ possit syndicũ constituere.l.i.ff.qd̃ cuiusq; vniuer. sed certe vt dicit do.An.de but.hic non est dare bonã rationẽ diuersitatis inter ecclesiã cathedralẽ ⁊ aliã ecclesiam ideo verior esset solutio p̄cedens: ⁊ ꝙ dicta differentia nõ ꝓcedat bñ facit: † q̄ sicut administratio bonoꝝ monasterij vacãte sede spectat ad conuentum: sic etiã administratio bonorum episcopatus.ĩ.de maio.⁊ obe.in.c.cũ olim.⁊ de sup.neg.prela.c.fi.lib.vi.⁊ tñ sede episcopali vacante regulariter cause eccl'ie epãlis non possunt tractari propter defectũ p̄lati.ĩ.ne sede vacã.c.i.⁊.ij. ergo eadẽ ratione idem dicendũ in ecclesia inferiori collegiata: vel in alia inferiori cum eadẽ sit ratio: ⁊ per consequens idem ius esse debet.s̃.tit.i.c.translato. ¶ In gloss.ij.in fi. Nota bene ex glo. ꝙ vbi certa forma est tradita a canone super rebus seu iuribᵘ ecclesie sufficit illã seruari: nec est necesse seruare solẽnitatem legale: seu a lege inductã vltra illam. facit qd̃ no.in.c.i.de rebus eccle.non alienã.in.vi.circa solennitatẽ autentice hoc ius porrectum.C.de sacrosan.eccle. ¶ † In glo.in verbo constitutum.ibi sicut vnum.⁊ sic videtur eadẽ ratione ꝙ possit statuere ꝙ vna ecclesia teneatur eligere de gremio alterius. ¶ In ea.gl.ibi: quia hoc esset contra ius cõmune.⁊ per hoc vr̃ ꝙ non possit id statuere per ea que habentur in.c.qꝫ super his.ĩ.de mai.⁊ obe.⁊.ĩ.de offi.archipresby.in.c.fi.nec obstat si dicat̃ vt dixit gl.circa prin. ꝙ potest vnã ecclesiã subijcere alteri vniendo illã alteri: quia illud reputat minus esse ⁊ minus obuiare iuri q̄ diminuere ius ecclesie aliter. nã videmus in simili ꝙ iura ecclesie vacantis non habentis defensorẽ non possunt alienari.de reb.eccle. non alie. c.i.in.vi.⁊ tamen ipsa ecclesia vacante sede potest veniri vel concedi alteri ecclesie.vt in cle.si vna.de reb.eccle.non alie. facit qd̃ notatur in.c.fi.in glo.penul.⁊ super ea.ĩ.de transla. prelatorum.

¶ † In eadem glo.ibi: quia pacto. Nota bene glo.quia vult ꝙ illud qd̃ potest fieri per pactũ potest etiam fieri per statutum.⁊ concordat etiam glo.que reputatur singularis super rubrica.C. de decre.decurio.lib.x. Cõmuniter tamen consueuit dici ꝙ argumentatio procedit affirmatiue vt sic si fieri possit per pactum possit etiam fieri per statutũ: sed non semꝑ procedit negatiue ꝑ id quod notat glo.in.l.neq; pignus ⁊ in.l.nec ex pretorio.ff.de reg.iur.⁊ per Bar.in.l.omnes populi.de iusti.⁊ iure.⁊ per Joã. and.in.c.fi.ĩ.eo.in summa materie consuetudinis quam ibi posuit vnde † per statutum potest statui contra ius publicum.d.l. omnes populi.⁊.d.l.nec ex pretorio. non tamen per pactum priuatorum potest ipsum ius publicum tolli.ff.de pactis.l.ius publicũ ⁊ etiam tãgit hic glo. ¶ In eadem gl.ibi: dat causam prescribendi. Nota bene glo.que vult ꝙ † etiam minus iustus titulusᵇ det causam prescribendi interueniente bona fide. Idem voluit gloss.in.c.de quarta.ĩ.de prescr.⁊ facit etiã quod notatur in c.cura.ĩ.de iurepa. Sed contrariũ videt̃ voluisse glo.in.c.ij.ĩ. de his que fi.a prela.⁊ in.c. apostolice.ĩ.de dona.quas glo.bene tene menti.archidi.in.c.quia cognouimᵘ.x.q.iij.⁊ Pau.de liaza. in cle.i.de rebus eccle. non alie.⁊ Jo.de ligna.ibi licet hic ponit quandam aliã opi.circa hoc quã reprobat do.Car.floren. ⁊ bene ⁊ ipse do.Cardi.hic dicit ꝙ si est minus iustus titulus interueniente errore facti: ⁊ tunc dat causam prescribendi ⁊ ita intelligatur hec gloss.cũ similibus: secus si interueniat error iuris ⁊ sic intelligantur gloss.contrarie facit.l.nunq̄.ff.de vsuca. ⁊ ideo intellige hic qd̃ fuit iustus titulᵘ ex eo q̄ episcopus fecit statutũ sine consensu capituli: facit.ĩ.de his que fiunt a prela.in.c.quanto.tamen credebatur consensum capituli interuenisse: ⁊ sic errabatur in facto qui error censebat̃ probabilis: quia in dubio videtur presumendum consensum capituli interuenisse in his qui fiunt ab ep̃o per id qd̃.ĩ.habetur in.c.ea noscitur.de his q̄ fiunt a pre.⁊ ideo statutũ hic prebuit iustã causam prescribendi quia credebatur factũ fuisse in fundatione ecclesie: ⁊ de cõsensu capituli ⁊ patronorũ. Et si dicas imo adhuc erratũ fuit in iure quia statutum de quo hic dicebat intelligi in dubio prout.ĩ.dicitur circa fi.vcꝫ qd̃ electio libera actiue ⁊ passiue spectabat ad monachos monasterij adrẽsis ⁊ confirmatio ad monachos monasterij carofonensis.⁊ si aliter intelligebatur errabatur in iure. Potes dicere licet doc.nõ bene declarant ꝙ ante interpretationem hic factam per papam statutũ erat dubiũ ⁊ multipliciter intelligibile: ideo ꝓbabilis fuit error: licet intelligeretur aliter q̄ hic dicatur circa fi.⁊ pro tanto dedit causam prescribendi: q̄ probabilis error iuris equiualet errori facti: vt hic videtur posse colligi s̃m do.An.de but.⁊ voluit Jo.an.in.c.i.de post.prela.in.vi. Et attende etiam diligenter quia dicit hic Compost.ꝙ ideo hic presumebat̃ consensum capituli interuenisse: quia de eo non referebatur questio. Et sic not.diligenter ꝙ solennitas extrinseca presumitur qñ de hoc nõ refertur questio: allegat qd̃ habet̃ in d.c.ea noscitur.ĩ.de his que fi.a prela.de quo dicendũ vt ibi: ⁊ ꝑ Bar.in.l.sciẽdum.ff.de verb.obli. ¶ In ea.glo.ibi tñ satis credo cum glo.transeant doc.quã diligenter no.quia est melior de corpore iuris ⁊ ex ipsa habes † ꝙ ep̃s cum capitulo de cõsensu patroni potest in fundatione ecclesie onus imponere: sꝫ post ecclesiam edificatã non potest inuitis clericis ecclesie.facit qd̃ habetur.ĩ.de eccle.edi.ad audientiam.ij.qd̃ intellige nisi iusta causa subsistente ⁊ cũ consensu sui capituli per id qd̃ no.in.c.constitutus.ĩ.de reli.do.⁊ in.c.i.de reb.eccle.non alie.in.vi.⁊.s̃.e.cum oliꝫ.⁊.ĩ.vt ecclesia beneficia.c.vno.ad finẽ. Et aduerte s̃m Car. floren.ꝙ videtur sentire glo.ꝙ ep̃s cũ consensu capituli ⁊ patronorum possit ius ecclesie dare alteri etiã sine causa: sed s̃m eum melius videt̃ dicendũ ꝙ non faciet id sine causa.quia nil d3 fieri sine causa.facit.s̃.de rescrip.si quando.sufficiet tamen leuis causa: ⁊ sic potest intelligi glo.s̃m eum. Post fundatam autẽ ecclesiam non poterit ex leui causa: sed ex causa iusta non leui bñ poterit ⁊ sic intelligit qd̃.s̃.dixi. ¶ † Itẽ aduerte quia do.Ant.de but.hic circa materiã huius glo.satis prolixe fuit locutus ⁊ etiã aliqualiter intricare ⁊ confuse: tandem finaliter concludit ꝙ si queritur an ex statuto vel prescriptione possit queri ius eligendi actiue vel passiue in alterius ecclesia. Aut quis vult tanq̄ singularis persona ⁊ nomine proprio hoc ius querere: ⁊ tunc non potest.ĩ.de electio.c.constitutis. aut vnum capitulũ seu collegium vult querere actiue vel passiue hoc ius eligendi in alia ecclesia: ⁊ tunc concludit ꝙ aut hoc vult acquirere quo ad partem confirmationis electionis: ⁊ tale ius põt acquiri ex solo statuto episcopi: quia soli ep̃o in tali iure preiudicatur vnde non exigitur quo ad hoc patronorum consensus: exigitur tñ consensus capituli vt hic etiam dicit Compost.⁊ supra dixi.⁊ bene facit qd̃ habetur in.c.quanto.⁊ ꝑ totum.ĩ.de his que fi.a prela.qui quidem consensus in dubio p̄sumit̃ intercedere si de hoc non fiat cõtradictio vt superius dixi. Si autẽ ad alium spectaret ius confirmandi q̄ ad episcopũ tunc clarum ꝙ nõ possit episcopus sine illius consensu alteri concedere ꝑ id quod habetur in.d.c.ad audientiam.el.ij. Aut collegium vel capitulũ vult querere ius quo ad partẽ electionis actiue vel passiue: ⁊ tunc aut statutũ fuit factum in ipsa fundatione ⁊ sic ante ius electionis creatum: ⁊ tũc hoc põt fieri de consensu episcopi ⁊ capituli ⁊ patronorum ⁊ aliter non.vt hic satis probatur: ⁊ ꝑ hoc patet s̃m do.Ant.de bu. ꝙ soli patroni sine episcopo hoc non possunt: quod dicit esse notãdum propter illos qui ordinãt capellas ⁊ disponũt de modo prouidendi aliter q̄ ius disponat: quia non valet ꝙ disponat absq; cõsensu ep̃i vt hic satis põt colligi: aut statutũ fit post fundationẽ ecclesie: ⁊ tunc dic qd̃ ex solo statuto hoc ius q̄ri nõ potest: ⁊ sic põt intelligi qd̃ dicit glo.circa prin.in ver.non tamẽ credo que fuit opi.Jo.vt videntur hic velle docto.hoc tamẽ dicit Uincẽ.verum nisi id fieret ex causa ꝑ ea que leguntur ⁊ not. ĩ.vt eccle.beneficia.c.vnico.ad fi.⁊ hoc quãdo inuitis clericis ecclesie ageretur queri. De consensu autẽ ipsorum quibus preiudicaret̃ putat do.Anto.de but.id fieri posse ꝑ episcopũ cũ consensu capituli: facit quod habetur in.d.c.ad audiẽtiã.ij. ¶ † An autem ex sola prescriptione tale ius possit queri. dic ꝙ non nisi adesset aliquis iustus titulᵘ prebens iustam causam q̄ hoc esset prescribere cõtra ius: ⁊ ideo non procederet prescriptio etiam cũ bona fide nisi esset tanti tẽporis cuius initij memoria in contrarium non obstaret.de prescrip.c.i.in.vi. An autẽ ex cõsuetudine tale ius possit queri absq; alio titulo dicit do. Anto.de but.ꝙ sic ꝑ id qd̃ habet̃.ĩ.de electio.cumana.⁊.ĩ.de causa pos.cũ ecclesia.⁊.ĩ.de

Marginal numbers: 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23

a ¶ In gl.i.hic dicit.d.abbas eẽ notãdũ qd̃ monachᵘ nõ põt agere ꝓ iure monasterij sine mandato lꝫ sit cõiũcta ꝑsona cõiũctiõe ciuili.alle.c.corã.d̃ offi.dele. vbi canonicᵘ nõ agit pro ecclesia sua sine mãdato.⁊ vid̃ ħ.d.and.sicu. i.iiij.col.ꝟ.nota ibidem.

b ¶ Titulᵘ minus iustus an det cãm p̄scribẽdi. Et vide ħ ꝑ.d.an.sicu. col.xiiij.versi. bal. colligit ex isto text.

fia.z.j.de prescrip.c.cum olim.ad fi.z.c.si diligenti.z.j.de fo.com pe.cum contingat.nam fm eum consuetudo non videtur requi rere titulum etiã si sit contra ius seu interpretetur contra ius licet tunc exigatur q sit pscripta spatio.xl.annoz.vt.j.tangetur:z p hoc etiam allegat istũ tex.z quod etiam habetur hic.in ver.man damus.iuncta glo.in verbo piudicet:z sic habes fm eũ q quã do consuetudo agit aliquid contra ius querere requiritur q sit prescripta:de quo plene.j.eod.c.fi.Sed aduerte qz videt posse di ci hoc ppie loquẽdo in casu.c.non agitur de consuetudine sed potius de prescriptione: vnde natura consuetudinis sit non re spicere certas psonas prout hic respiciebat:vt plene dicetur in.d. ca.fin.z sic videtur q impropie loquatur hic de consuetudine. Potest tñ saluari tex.z etiã quod dixit do.Anto.de butr.per id quod notauit Joã.and.in simili in.c.iij.de consuetu.lib.vj.Nã li cet hic possit dici prescriptio inquantum agitur queri ius contra capitulum andrense per capitulũ carofonensis monasteri.z sic contra certas personas z per certas personas tñ etiã certo respe ctu potest dici consuetudo: quia etiã agit querere ius inter eos inter quos non assueuit seu non fuit assueta: quia agit querere etiam ius contra monachos monasterij andreñ. qui surrogabã tur illis monachis andrenensibus inter quos interuenit assue tudo z sic hoc respectu potest dici consuetudo:vt voluit Jo.an. in simili.in.d.c.iij.Et pdicta fm do.Anto. de but.procedũt vbi verba statuti sunt certa.Si autem sint dubia tunc si non appa ret consuetudo vel pscriptio interpretanda sunt fm doctrinam hic traditã circa finẽ.Si autem apparet consuetudo vel prescri ptio tunc si queritur an pscriptione trahi possit statutũ dubium ad partẽ electionis passiue vt ex illo statuto queratur ius alteri tunc dicit do.Anto.de but.q sic quãdo statutũ in suo intellectu est pbabiliter dubitabile z multipliciter intelligibile:z ita erit hic casus in quo titulus iniustus error iuris secundũ eũ prebet iu stam causam vsucapiendi vel prescribẽdi.nam.hic fm eum statu tum erat multipliciter intelligibile:z etiã erant opi.an per statu tum posset tale ius concedi vt pz ex his que dicit glo.z que dixi sup ea:ideo talis error prebet iustã causam p ea que not.in.l.cũ p latis.ff.de re iudi.p Bart.in.l.qd nerua.ff.depositi.z per Inno.j. de appel.in.c. cum speciali.facit qd superius dixi cũ glo. z etiam qd.j.tangetur.Si aũt queritur an ex consuetudine tanq inter pretante possit ad hoc intellectus statuti extendi dic q sic p istũ tex.Exigetur tñ q sit prescripta spatio.xl.annoz p istum text.in ver.mãdamus.z sic non sufficiant.x.anni hoc casu:facit qd not. glo.in.c.fin.de consue.li.vj.z ex hoc pz q cõsuetudo nedũ debet esse prescripta quando agit imprimere ius contra ius cõe apertũ z clarũ:sed etiã quando agit extendere dispositionẽ z dubium in verbis trahendo eam ad derogationẽ iuris communis quod etiam notandum fm eum z alibi non habetur ita clare:nec ob stat si dicatur q hoc non sit trahere contra ius supposita opin. glo.q eps poterit facere statutũ in fundatione ecclesie qz pot di ci qd dicet esse contra ius inquantũ deficiat cõsensus capituli. Itẽ etiã videtur esse contra ius cõmune:quia consuetudo secuta est statutum:z sic in fundatione ecclesie:z sic iura iam creata ip sis monachis z ad hec effectualiter reducũtur omnia que tetigit circa hunc articulũ.d.Anto.de but.hic satis prolixe z vt dixi ẽt aliqualiter intricate loquitur.dicit etiã q vsus in consuetudine habetur loco tituli p not.in preal le.c.olim.ad finẽ.z in.d.c.si dili gẽti.z in.c.cũ contingat.Tu potes quãtũ ad intellectũ capituli cõcludere q aut constabat qd p statutũ de quo in litera voluit eps cõferre cõfirmationẽ seu ius confirmandi monachis carofo nensibus.z clarũ q potuit vt hic dicitur circa fi.aut constabat q voluit passiue tribuere ius eligendi monachis carofonensibus z tunc aut constabat qd fuit factũ statutum in fundatione eccle sie andreñ.de consensu capituli z patronoz: z clarũ qd tenebat aut constabat qd post fundatã ecclesiam fuit factũ z tunc nõ va lebat.Aut erat dubiũ an episcopus voluerit concedere ius con firmandi an vero ius eligendi passiue:z tunc in dubio dz intelli gi voluisse conferre ius confirmandi vt hic dz.Aut erat dubiũ an statutũ factum esset in fundatione an vero post: z hoc casu si putabatur fuisse factũ in fundatione:lz forte non fuisset interue niebat error facti:ideo tale statutum prebuisset iustã causam pre scribendi:facit quod dixi superius sup hac glo. z p hoc etiã ha bes quomodo minus iustus titulus potuerit hic dare cãm pre scribendi.¶ In glo.in verbo electio.Pro recitatione huius gl. pot opponi vt hic tangit do.Car.flo.nam videtur q hic litera male loquatur:cum videt appellare confirmationẽ electionem cum tñ sint diuersa confirmatio z electio.vt.j.de elec.c.fi.lib.vj. cuius timore facta est glo.que voluit tollere hoc cõtrariũ. ¶ In 24 ea.glo.ibi pro confirmatione nec est hoc absonũ:† qz cõfirmatio etiã dici potest ps electionis cũ non habeat suũ esse perfectũ ante confirmationẽ:facit qd no.Inn.j.de elec. publicato.z.j.de resti. in integ.c.ij.glo.magna vltra mediũ.nec est etiam inconueniẽs

q vnum z idem verbũ ad diuersa relatũ sumatur propie z im propie.vt probat in.l.ij.§.fi.ff.de offi.procon.z legati.¶ In ea dem glo.ibi propie tenetur:nam electio actiua erit penes mona chos Andreñ. electio passiua penes monachos carofonenses. a ¶ In glo.in ver.a suspensis.[a] hec glo.plura facit:nã primo con firmat text.Secundo tractat an suspensus posset beneficia con ferre.Tertio obijciendo reuocat illud in dubium interserendo etiã de potestate iudicandi z excõicandi.Quarto ponit opinio nem quorũdã que fuit Jo.z Lau.cõtra quã obijcit z non soluit. Tertio ponit aliã z secundã opin.quã dicit meliorẽ contra quaz allegat quandã rationem quã nititur soluere per aliã rationem z similia.Sexto transgrediendo materiã tollit quandã obiectio nem contra text.Septimo redit ad materiam z limitat superius dicta.Octauo videt accedere ad primã opi.prima facie sed effe ctualiter non accedit.Nono recitat opi.Jo.z Lau.que cõcordat cũ prima opi.posita in ver.dicunt quidã. Decimo z vltimo re probat opi.Jo.z respondet cuidã contrario:secunda ibi:nec be neficia.tertia ibi:sed nõne.quarta ibi.dicunt quidã. quinta ibi: alij dicunt.sexta ibi:preterea de hac suspensione.septima ibi.z hec que dicuntur.octaua ibi:satis posset.nona ibi. Jo.z Lau.deci ma ibi:ego aũt.¶ Et no.q lz do.Anto.de but.hic in recitatiõe huius glo.non sequat illius ordinẽ tñ quia planius intelligetur sequendo ordinẽ glo.illũ sequar fm diuisionẽ superius positam. ¶ In ea.gl.ibi dicunt quidam.ista fuit opi.Jo. z Lau.vt.j.tan git glo.circa fi.z tangitur etiam in.c.audiuimus.xxiiij.q.j.z in.c. 25 tanta.j.de exces.pla.Et pro ista opinione q† suspensus ab offi cio possit iudicare de causis excõmunicare z prebendas dare:be ne facit vt voluit hic gl.quia talia videntur esse iurisdictionis et non ordinis seu officij vnde competunt electo in epm confirma to:lz nondũ sit consecratus:z sic non receperit ordinẽ cõsecratio nis.j.de elec.transmissam.z.c.nosti.z sic videtur q lz eps suspen datur ab officio epali:tñ possit illa que sunt iurisdictionis z non ratiõe officij seu ordinis: pro ista parte etiã facit qd habetur in c.si celebrat.j.de cle.excom.mini.Item tertio pro hac opin.facit qd habetur in.c.ab excõmunicato.s.ti.j.iuncto.c.sacro.j.de sen. excom.vbi pz qd suspensus videtur posse absoluere vt colligitur ex.d.c.sacro.z.c.duobus.eo.ti.z sic eadẽ ratione videt q suspen sus possit aliũ ligare:quia par dz esse potestas ligandi z soluen di.de peni.dist.j.verbũ.Qualiter autem ad has rationes respon deri possit patebit inferius. ¶ In ea.glo.ibi nihil officij retinet 26 quasi velit glo.q† lz cononicus retineat beneficiũ si tñ sit suspẽ sus ab officio:non possit eligere cum hec potestas eligendi pen deat ab officio non a beneficio qd pz:quia lz quis sit suspensus a beneficio si non est suspensus ab officio potest eligere vt in.c. cum vintonieñ.iuncto.c.cũ in cunctis.j.de sen.ex.forte etiam sic dicit glo.quia canonicus non habet iurisdictionem sicut hz eps vel alius prelatus lz haberet potestatẽ eligendi:z ideo nimirum si non potest eligere si sit suspensus ab officio:z hunc intellectuz etiã videtur hic sensisse Inno.vt refert archid.in.c.audiuimus. xxiiij.q.j.z per hoc etiam dicunt hic doct.vt etiam tangit hic do. 27 Anto.de but.q† canonicus suspensus ab officio nõ erit vocan dus ad electionẽ:quia illi soli sunt vocandi qui possunt eligere j.de elec.quia propter.z ideo ex quo non pot eligere non erit vo candus:qd dicunt esse verum etiã si sit toleratus:vt etiã hic vo luit Inn.nec obstat quod habetur.viij.q.iiij.c.nonne.vbi vide tur q proficiat aliquem tolerari:quia illud verum fm Inno.in his que sunt publici officij.ff.de offi.preto.in.l.barbarius.sed fm eum dato q electio spectat ad capitulum ratiõe publici offi cij tñ ad canonicũ videtur spectare ex priuato officio.ideo tole rantia nihil operatur.Et idem etiã voluit Jo.an.in.c.cũ vinto nieñ.ad fin.z.c.nihil.j.de elec.z de dolo z contu.veritatis.z facit etiã quod no.j.de offi.or.in.c.irrefragabili.in glo.sup verbo vel p decanum:z quod notatur p archi.viij.q.j.c.c.z Sede.in opere suo in.c.centesimoquinto.Inno.j.de procur.c.fi.Recitat tamen Innocẽ.alios dicere tales vocandos propter quasi possessionẽ canonicatus in qua perdurãt que in talibus considerãtur.j.de elec.in genesi.z.c.querelã.z de causa pos.cum olim.z.c.cũ eccle sia.z de iurepatro.consultationibus.sed primum dictum cõmu niter tenetur quia quasi possessio nihil operatur supposita inca pacitate persone vt in cle.vt hi qui.de eta.z quali.z ideo oportet q non habeat officium ligatũ cum potestas eligendi surgat ex 28 quasi possessione z adminiculo offi.cij.¶ † Quid autem si tẽpo re fiende electionis se ingerant excõmunicati:dic si sunt occulti non sunt reijciendi al's fieret eis iniuria.ij.q.j.c.multi.z.vj.q.j. c.j.z.ij.nec imputabitur alijs habentibus eligere si non probant excõmunicationẽ illoz qui sunt excõmunicati:z qui volunt cum illis eligere:quia forte ibi non est superior corã quo possint pro bare nec capitulũ in hoc est iudex.¶ Item propter probationẽ possit electio differri tutius tamen est z de cautela q ibi qui non sunt excõmunicati protestentur q non intendunt coeligere cuz

a ¶ In glos.a suspẽsis.d.ad. scu.dicit hic gl. istã eẽ itricatã z ipse eã bene declarat h in xvj.col.prope finẽ.i ver.i gl. i vbo a suspen sis vide ibidẽ.

aliquibus qui reperiant esse excõmunicati: sed potius volũt ꝙ
eorũ vox nõ valeat si de iure valere non dz. facit. i. de elec. cuma
na. z c. illa quotidiana. ¶ In eadẽ glo. ibi audiuimus. gloss. nõ
soluit istud contrariũ: quia ꝑ istud. c. reprobatur precedens opi.
vt. i. tangit glo. circa fi. lz aliqui dicant ꝙ ibi loquitur de hereti-
co z sic excõmunicato z non de suspenso vel ꝙ loquit de suspen-
so ab officio z iurisdictione sed certe ista solutio diuinat z cõtra
istam opi. etiã facit. c. quia diuersitatẽ. de conces. prebẽ. vt. s. etiã
tetigit glo. lz isti nitantur respondere vt supra dixit glo. que so-
lutio videt diuinare z literam violare cũ videat loqui de suspẽ-
so simpliciter ab officio. ¶ Itẽ contra istã opi. facit. i. de excess. p-
la. c. vlti. lz gloss. ibi nitat rñdere violando literã illã z ad ipsam
diuinando. Itẽ contra istã opi. facit quod habet in. c. si celebrat.
ad fi. iuncta glo. referendo illũ tex. ad oĩa superiora: z ꝑpter hoc
glo. in ver. alij dicunt melius posuit secundã opi. quam dicit me-
liorem. ¶ In ea. glo. ibi quãuis hoc potuerit: aduerte diligenter
quia gloss. voluit hic tollere obiectionem quã tetigi in prima ra-
29 tione prime opi. nã posset dici qꝺ † ex quo electus in epm post cõ-
firmationẽ lz non sit adhuc consecratus possit tñ dare preben-
das z beneficia conferre z alia iurisdictionalia exercere. i. de elec.
c. transmissam. videtur ꝙ si postea est consecratus ꝑ consecratio-
nem nõ recipiat potestatem quo ad ea que sunt ordinis. vt. i. de
transla. prela. inter corporalia. z. d. c. transmissam. z ideo videt ꝙ
lz post consecrationẽ suspendat ab officio qꝺ recipit ratione cõ-
secrationis nõ tñ per hoc quidẽ ꝑdat potestatẽ quam habebat
post confirmationẽ ante cõsecrationẽ: ergo dz illa etiã posse vti
post consecrationem: lz sit suspensus ab officio. Sed ad hoc vo-
luit rñdere gl. ꝙ argumentũ nõ ꝑcedit ex eo qz plus aufert ipsi
epo suspẽsio ꝙ ꝯtulerit ꝯsecratio. ꝑ id qꝺ sequit in glo. qz plus
tollit negatio ꝙ ponit confirmatio. nõ põt dici suspensio z conse
quẽter quedã negatio. ¶ In ea. glo. ibi quã ponit affirmatio. po
ne exemplũ si dico titiũ esse scientificũ vel doctorẽ: hec indefinita
verificatur si est scientificus vel doctor in vna scientia. z tamen
si dico non est scientificus vel non est doctor negatur sciẽtificus
similiter z doctor in omni sciẽtia: ex quo indefinite z indistincte
dicit: qz negatio destruit quicquid post se inuenit vt dicũt logi
ci, z etiã grãmatici: z hoc qñ negatio non limitat. secus si limita-
retur vt si dico ꝙ titius nõ est doctor iuris ciuilis: nã sufficit qꝺ
nõ sit doctor iuris ciuilis lz sit doctor alterius facultatis. ¶ In
eadem glo. ibi non multũ addit supple quo ad ea que sunt iuris
dictionis. vt patet ex his que supra dixi. ¶ In eadem gl. ibi sed
ante potest. probatur. i. de conuersatione coniugatorum ex pu-
blico. ¶ In eadem glo. ibi sic z episcopus confirmatus. arguit
glo. de matrimonio spirituali ad carnale. facit quod habetur in
c. ij. i. de translatione prelatorũ. z. de spon. in. c. tue. ¶ Et aduer
te quia hodie habetur cõmuniter hec litera affirmatiua videli-
cet z sic episcopus confirmatus potest aliqua que tñ non potest
consecratus: z ista litera bene conuenit precedẽtibus. Tamẽ tũc
supple ad glo. dum dicit que tñ non potest consecratus supple z
suspensus: nam aľs male diceret quia illa que põt confirmatus
multofortius põt consecratus si non est suspensus: vel ꝺm Ant.
de but. dum dicit que non põt consecratus: potes supplere scz
vt confirmatus. sed bene potest vt consecratus sicut in simili sta
tim dicit glo. de electo in archiepiscopum: quia ꝺm eũ tunc pote-
stas iurisdictionalis que fuit creata ex ipa ꝯfirmatione attraha-
tur ad ordinem superuenientem adeo ꝙ ex confirmatione non
censeatur postea habere dictã potestatẽ: sed potius ex consecra-
tione quasi vires cõfirmationis ordinẽtur ad finem ordinis seu
consecrationis. Antiqua tamen glo. erat negatiua: nam dicebat
sic eps confirmatus non potest aliqua que potest consecrat⁹: z
ita erat plana litera quia confirmatus non põt illa que sunt or-
dinis que potest post consecrationẽ: tamen hec glo. ꝺm istam lite
ram non bene conueniret precedentibus: ideo melior est litera
moderna de qua superius dixi: hec tñ antiqua poterat adapta-
ri ad precedentia hoc modo si dicas sic. s. per contrariũ loquen-
do tñ non directe sic conueniret ꝑcedentibus: ideo melior vide-
30 tur litera moderna. ¶ † In ea. glo. ibi ratione ordinis: hoc non
videtur verum per. c. dilecta. i. de maiori. z obedien. vbi abbatis
se potest competere potestas conferendi beneficia: z tamen non
est capax ordinis. i. de peni. z remis. c. noua quedã. Item non vi
detur etiã ꝙ sit iurisdictionis: quia capitulũ sede vacante succe-
dit in potestate iurisdictionali. z tñ non succedit in potestate con
ferendi beneficia. i. de maio. z obe. in. c. his que. z. c. cũ olim. z pro
hoc etiã quia vt dicit Io. an. in. c. verũ. i. de fo. compe. z. i. de ele.
quãꝙ: lib. vj. ꝙ reperiuntur interdũ aliqui epi qui nullã habent
collationẽ beneficiorũ: z ideo dicit in. d. c. quãꝙ, ꝙ cõferre benefi
cia non est proprie ordinis nec iurisdictionis sed cuiusdã faculta
tis. do. Ant. de but. hic dicit ꝙ si cõsiderat potestas conferendi
in abstracto: tunc non est ordinis nec iurisdictionis vt dicit Io.
an. si aũt consideramus illam inquantũ competit electio confir-

mato censetur esse iurisdictionis: quia competit ei sicut alia iu-
risdictionalia. Inquantũ vero competit epo consecrato censetur
esse ordinis: quia ammodo ab illo dependet z sic intelligat hec
glo. refert tñ Io. cal. tenere, ꝙ conferre beneficia potius dicatur
iurisdictionis: z ideo dicit ꝙ collatio beneficij facta per excõica-
tum occultũ qui cõi opinione habebat pro non excõicato si fiat
ignoranti tenebit: facit qꝺ no. Io. cal. i. de re iudi. in. c. ad probã
dum. z Io. an. in. c. si vero. i. de sen. ex. do. Ant. de but. hic videt
aliqualiter variare. Nam primo videt dicere ꝙ lz sit actus iuris-
dictionis: tamen cũ de se sit actus spiritualis non poterit fieri per
suspensum ab officio ꝑ ea que superius sunt dicta. Tamen fina-
liter videtur hoc dicere verũ in suspenso publice: z sic non tolera
to. z secus in occulto: posses dicere ꝙ si spectat collatio ad prela-
tum procedat opi. vt distinguatur inter toleratum z non tolera
tum. Si vero collatio beneficij spectaret ad canonicum: tũc indi
stincte videt ꝙ non tenebit collatio quia in dicto casu non vide
tur distinguendũ inter toleratum z non toleratũ ꝑ id quod di-
xi. s. post Inn. videt tamen etiã hic dicere do. Ant. de bu. ꝙ vz
sñia excõicationis lata per occultũ excõicatum ex eo quia non
dicit ipse facere sed potius dignitas allegat. viij. q. iiij. nõne. Et
ad. c. j. z. ij. xxiiij. q. j. respondet ꝙ loquuntur de excõicato non to
lerato: sed certe cõiter tenetur contrariũ vt patet ex his que not.
ꝑ gloss. z archi. xxiiij. q. ij. in summa. c. j. z. c. audiuimus. z pro hoc
facit quia excõmunicatus: lz occultus vere est extra ecclesiã non
31 videt posse eijcere: facit qꝺ habet in. c. multis. ij. q. j. ¶ † In ead.
glo. ibi cui interdicitur vnũ not. bene glo. que vult ꝙ suspensus
ab officio intelligatur in consequentiã suspensus a beneficio qꝺ
est verũ nisi dispẽsetur in beneficio: vt in. c. presbyterũ. xxviij. dis.
econtra aũt suspensus a beneficio non intelligitur suspẽsus ab
officio: vt probatur in. c. vintonieñ. i. de ele. iuncto. c. cum in cun-
ctis. eo. ti. Et sic glos. dũ dixit ꝙ cui interdicit vnum intelligitur
interdictũ z reliquũ. non bene dicit qñ quis est suspensus a bene
ficio: sed bene procedat illud quãdo est quis suspẽsus ab officio
vt intelligitur suspẽsus a beneficio cũ beneficiũ detur ꝑpter offi-
cium. q. iij. si quis obiecerit. de hoc tñ an indistincte suspensus ab
officio intelligatur suspensus a beneficio: recurre ad gloss. melio
rem de corpore iuris in cle. cupientes. in glo. nõ nouã ad fi. de pe-
nis. vbi gloss. finaliter videtur concludere ꝙ suspensus ab officio
si sit in mora petendi absolutionem intelligatur etiam suspẽsus
a beneficio. Si vero non sit in mora tunc sit suspensus pro gra-
ui causa siue pro peccato mortali: tunc intelligat siue pro pecca-
to seu crimine. Si pro mortali tunc idẽ secus si pro leui causa pu
ta si fuerit suspensus ꝑpter scandalũ euitandũ: vel propter cri-
men de quo dubitetur an sit mortale de quo ibi etiã plene dixi
Pau. tñ de liaza. in. d. cle. cupientes. z in cle. j. de priuile. vbi etiã
tangit quã videt hic sequi. d. Gaspar de cal. aliter dixit conside-
rando tres casus principales: nam aut qs est suspensus perpe-
tuo ab officio: aut ad tp̃s aut simplr. Primo casu dicit ꝙ illa sus-
pẽsio est quasi ꝑpetua z haberet vim priuatiõis: facit qꝺ no. per
Inn. in. c. cũ bone. i. de eta. z qual. z. i. de coha. cle. z mulie. in. c. si
quisꝙ. z. c. sicut. z. c. si aũt. z facit qꝺ no. ipse Pau. in cle. j. de reb.
eccle. non alie. Ideo tũc bene censet etiã suspensus ꝑpetuo z sic
priuatus a beneficio cũ beneficiũ detur propter officiũ. ¶ Scꝺo
casu dicit ꝙ si q̃rimus de beneficio qꝺ ꝯsueuit dari interessenti-
bus in diuinis tunc intelligit ille priuatus ex quo nõ põt inter-
esse in diuinis propter suspensionẽ ab officio: facit qꝺ habetur
in. c. vnico. de cle. non resi. lib. vj. Alio autem beneficio nõ cense-
bitur priuat⁹: ex quo hoc nõ est expressum z solũ ad tp̃s fuit pri-
uatus: z ꝑ hoc allegat. c. pe. i. de simo. z. c. vel nõ est. i. de tẽp. or.
Tertio casu qñ simpliciter priuat ab officio: tũc ꝯcludit ꝙ si pro
graui causa fuerit suspensus ab officio intelligeret etiã suspen-
sus a beneficio: secus si pro leui nisi cõtẽnat suspensionẽ vel sit in
mora petendi absolutionẽ: z cũ hac opi. cõsueui transire in dicta
clemẽ. cupientes. tñ si velles tenere opi. glo. in dicta cle. cupiẽtes.
posset dici ꝙ qñ qs suspendit ab officio ad tẽpus deberet etiã di
stingui an pro graui crimine an vero pro leui fuerit suspensus
cũ videatur esse eadem ratio que est qñ simpliciter suspendit ab
officio: z sic videret idẽ ius. vt. s. de consti. trãslato. sed pro Pau.
potest rñderi ꝙ in. d. c. pen. de simo. fuit suspensus ab officio ad
tp̃s propter simoniã z sic pro graui causa: z similiter in. d. c. vel
non est. qz ibi suspenditur ab officio ad tp̃s quia recipit ordinem
diaconatus in etate. xiij. annorũ. contra dispositionem canonũ:
z tamen ibi non est suspensus a beneficio: z sic opi. Pau. videre-
tur melior. ¶ In ea. gl. ibi. c. eos qui. hic posset iungere versicu-
lum qui. i. ponitur in ver. z hec que dicunt: quia ille versiculus
prosequitur materiã quam. s. tetigit glo. z successiue potes prose
qui gloss. vsqz ad fi. omisso versi. preterea qui sequitur z qui non
prosequitur materiã de qua. s. dixit glo. vnde sup ver. eos qui.
posses facere. A. z super ver. z hec que potes facere. B. z sup ver.
preterea. potes facere. C. tamen prosequor glo. ꝺm ordinem suum.

In ea.

¶ In ea.glos.ibi pterea glo.hic voluit apponere q papa non debuerit pronuntiare sup ista suspensione:qz nihil videtur fuisse
32 obiectū de illa nec petitū vt patere videtur ex litera z snia† dz esse cōformis petitioni.j.de simo.c.lz heli.Et de elec.innotuit.ad fi. Gl.hic voluit soluere dupliciter.Primo q de ea suspensiōe fuit obiectū z lz hoc non pateat hic ex litera:pz tñ ex antiqua et sub decisa ibi.z.j.vt etiā tetigi.Secunda solutio colligit in ver.z lz. q lz nihil fuerit obiectū a partibus tamen qz ille qui habet con firmare electionē ex officio suo dz inquirere de omnibus concer nentibus ad electionē.vt patet in.c.nihil est.de elec.z in aliis al le.in gl.ideo merito potuit papa de hoc inquirere z pronuntia
33 re.vel tertio pōt dici fm Hoff.q† quando iudici constat in iudi cio de causa vel ratione per quam iustitia partis est clara:pōt iu dex etiā si pars illi non innitatur de eo opponere z fm illā pro nuntiare lz pars non crederet p illam iuuari:facit quod legitur z notatur in.c.ex parte.j.de conces.pben.z in.c.cū causam.de elec. z quod etiā notatur in.c.cū bertoldus.de re iudi.z plus etiā vi detur dicere Inn.in.c.cū olim.de censi.quod etiā si pars nō pos sit opponere:iudex tñ videns iustitiam non debet iniuste iudi care quod videt procedere in tangentibus publicā vtilitatē per no.per glo.in.c.lz causam.j.de proba.Et predicta vera quando ratio est deducta in iudiciū.facit.c.iudicet.iij.q.vij.Idem fm.d. Anto.de bu.si non est in iudiciū deductū si est ratio iuris vel fa cti noti iudici vt iudici p.l.offidius.ff.de leg.iij.Et per no.in.l.j. C.vt que desunt aduo.partium.cū ibi notatis p gl.Cy.z Bar.z
34 j.ti.j.c.bone.¶ Et pdicta faciunt fm.d.An.de bu.q† si produ ctus fuerit testis qui erat consanguineus ptis z hoc cōstabat ex actis:sed nihil fuit appositū contra eum an iudex posset ipsum repellere.Nam videret dicendū q sic:quia quanta sit fides adhi benda est in consideratione iudicis.l.iij.§.j.ff.de testi.z sic videt q ex quo constat sibi illū esse consanguineum possit illum,repelle re absqz eo q apponatur:z sic videt hic prima facie tenere:tamē finaliter si bene considerentur dicta eius videtur tenere opposi tum.nam dicit q quando testis esset simpliciter inhabilis tunc bene posset ex officio repellere.facit.l.quos prohibet.ff.de po stulan.z poterit etiam fm Inno.in.c.inquisitionis.j.de accu.iu dex ex officio summarie se informare de inhabilitate.facit quod notatur in.l.iij.in prin.ff.de testi.Si autem testis nō sit omnino inhabilis z possit p partem approbari vel reprobari:puta quia forte contra ipsum testē esset suspicio ex aliqua causa:tunc vide tur tenere Io.an.in addi.Spec.in tit.de teste.§.j.super ver.sed quid si iudici.qd sit necesse qd opponatur contra ipsum p partē: facit quod habetur in.c.ij.vt lit.non contest.vbi pz q non excu sat notorietas ab onere illā allegandi lz excusat ab onere probā di:vt etiā notauit glo.in cle.appellanti.de appel.z sic videretur qd in casu predicto ex quo nihil opponitur contra testē qest con sanguineus producentis qd iudex debeat stare illius dicto.nā z posset ille contra quem producitur ipsum approbare expresse si vellet.z eadē ratione poterit etiam tacite prout videtur continge re fm Io.and.ex quo contra quē producit nihil opponit.¶ In ea.gl ibi.sed eligi scienter supple maxime qz etiā ignoranter non posset eligi per ea que habentur in.c.si celebrat.de cle.excō.mi ni.z per rationē ibi positam.¶ Et no.q glo.ista in ver.Ioan.z Lau.vsqz ad finē non fuit multum necessaria z quodāmodo vr fuisse superflua qz videtur repetere illa que superius dicta erant. ¶ In ea.glo.in fi.Pro declaratione glo.z materie potes cōclu
35 dere q†aut querit an suspensus priuetur potestate consecran di sacramenta vel suscipiendi:aut queritur an priuet seu sit pri uatus potestate eligendi actiue.Aut querit tertio an priuet seu sit priuatus potestate eligendi passiue.Aut queritur quarto an suspensus possit excōicare vel suspendere vel iurisdictionem exer cere.Aut querit z quinto an suspensus possit beneficia cōferre. ¶ Circa primum conclude q si est suspensus maiori suspensione clarum est q sic p id qd habet i.c.fi.j.de exces.pla.z dictū fuit.s. eo.quanto.Et probat etiā per.c.si celebrat.ad finē cōiuncta gl. j.de cleri.ex.mini.Aut querit de suspenso minori excōicatiōe pu ta propter pticipationē cum excōicatis.z iste non est suspensus a potestate cōferendi sacramenta.d.c.si celebrat.lz bene quo ad ipsum censetur priuatus potestate suscipiendi sacramenta.vt pz in.d.c.si celebrat.z facit qd notatur in simili in.c.fi.j.de vi.z ho. cle.z qd dixi de suspenso suspensione maiori dic procedere siue fuerit suspensus ab hoie siue a canone per id qd habetur in.c.j. j.de re iudi.lib.vj.z in.c.j.de sen.ex.eo.li.Secundo casu qñ que ritur an sit priuatus ptāte eligendi actiue:dic qd nō si est suspen sus minori suspensione qz non priuat exercitio etiā spiritualium ad cōmodū alienū.d.c.si celebrat.Secus si esset suspensus maio ri suspensione per quā esset suspensus ab officio:siue esset suspen sio iuris siue hois:quia in hoc non est differentia p ea que supra dixi.Et ratio est quia non pōt eligere z sic non competit sibi po testas eligendi actiue:quia illa competit ratione officij:z ideo ex

quo est suspēsus ab officio non poterit eligere:cū talis potestas competat ratione officij z nōn ratione beneficij vt hic etiā vide tur sensisse glo.circa prin.z pro hoc etiā facit fm Pet.qz suspen sus a beneficio vt contingit in eligentes scienter indignū nam tunc suspensus est p trienniū a beneficio.j.de elec.cū in cunctis.si infra illud tēpus occurrat alia electio poterit eligere lz sit suspen sus a beneficio ex quo non est suspensus ab officio:vt probatur in.c.cū vintonien.j.de elec.z istud tene lz Io.fm aliquos videa tur notasse contrariū z nō bene in.c.presbytero.xxviij.dist.nisi re stringatur dictū ipsius ad notoriū fornicatorē:qui fm aliquos non est suspensus ab officio lz alij possunt a suis officiis abstine re de quo notatur p Inno.z Ioā.an.in.c.si celebrat prealleg.z etiā dixi in.c.at si clerici.j.de iudi.Tertio casu qñ querit an suspē sus possit eligi z istud est clarū qd non siue sit suspensus maiori suspensione siue minori p ea que habent in.d.c.si celebrat.z ibi etiā ponitur ratio in tex.Quarto casu qñ queritur an suspensus possit excōicare vel suspendere aut iurisdictionē exercere.Gloss. hic posuit opiniōes:z aliqualiter inuolute processit vt patet ex ipsius tenore z ex diuisione glo.quā feci in prin.Potes cōclude re q aut est suspensus minori suspensione:z hec non tollit pote statē exercendi iurisdictionalia nec consequenter excōicandi vel suspendēdi p ea que habent in.d.c.si celebrat.¶ Aut est suspēs ab ingressu ecclesie.z hic idem p ea que habent.j.de sen.ex.sacro iuncto.c.ab excōicato.de rescrip.z facit etiā qd habet in.c.is cui. de sen.ex.in.vj.Idē si quis fuerit suspensus a pontificalibus qz talis non priuat potestate iurisdictionali:sz solū potestate vten di pontificalibus qz pene sunt restringēde.de peni.dist.j.§.pene. z de reg.iur.In penis.lib.vj.Idē si quis fuerit suspensus a be neficio tantū quia potestas iurisdictionalis non dependet a be neficio sed ab officio per ea que superius sunt dicta:secus si quis esset suspensus a iurisdictione:quia tunc non posset excommuni care vel suspendere vel alia iurisdictionalia exercere.j.de exces. pla.c.tanta.Idem dicas si qs esse suspensus ab officio z benefi cio vel ab officio tantū per ea que habentur in.d.c.tanta.z.d.c.si celebrat.ad finē.Idem videtur si quis fuerit simpliciter suspēsus quia vt tangit do.Ant.de but.post Ioā.an.in dubio intellige tur suspensus ab officio per ea que habent in.c.quisqz.de sen.ex. z sic non poterit suspendere vel excōicare nec alia iurisdictiona lia exercere.An aūt poterit aliquo casu actū non spiritualē exer cere:notatur in.d.c.tanta.z.j.de dolo z contu.c.veritatis.Et pre dicta inquantū dixi q suspensus ab officio non potest exercere iurisdictionalia procedūt qñ vellet illa exercere ex ordinaria iu risdictione:secus si est delegata quia illa nō priuatur p suspensio nem officij vt voluit notabiliter archid.in.c.audiuimus.xxiiij.q. j.Et ratio est fm eum quia delegatam non habet ex officio nec fundat sup ordinaria:sed illam hz ex delegatione accidētaliter z sic non annectitur ordini vel officio:qd intellige verum fm eū nisi suspensio causaretur ab excōicatione:z qz tunc pendente ex cōicatione non poterit exercere iurisdictionem etiam delegatam sed demū cū fuerit absolutus ab excōicatione.Si autem quis eēt suspensus a iurisdictione tantū posset exercere illa que sunt ordi nis vt voluit gloss.in.d.c.audiuimus.z hec est vera conclusio z vera opinio.Et ad rationem Io.qui tenuit suspēsum ab officio posse exercere iurisdictionē:z sic suspēdere z excōicare cuius con trariū supra dixi de qua ratione feci mentionē circa prin.huius gloss.potes respondere vt voluit glo.in versi.quamuis.ibi plene declaraui:z dicit do.Anto.de but.intentionē glo.fuisse in dicto ver.quāuis.q potestas iurisdictionalis inquantū non hz secum concursum ordinis non hz connexitatem cū ordine:qd pz quia confirmatus lz non sit consecratus illā exercet z sic sine ordinis seu officio.j.de elect.transmissam.sed inquantū detur concursus ordinis cū iurisdictione propter superuenientē consecrationem: tunc illud ius consecratiōis tanq maius attrahit ad se tanquā minus iurisdictionē:z sic attrahitur tūc iurisdictio ad naturam consecrationis z ordinis:z ab illa incipit pendere in tantum q si postea suspendatur quis ab ordine intelligitur etiā suspensus ab ipsa iurisdictione.Ad.c.ab excōicato.z.c.si celebrat.alle.per Io.satis patere potest rñsio ex his que dicta sunt per glo.z etiā
36 superius.¶† Ultimo casu qñ querit an suspensus possit bene ficia conferre.Concludit q sic si est suspēsus minori per.d.c.si ce lebrat.secus si sit suspensus maiori.per.c.si celebrat.ad fi.iuncta glo.superius alleg.lz Io.aliter dixerit vt hic etiā tetigit gloss.Et an conferre beneficia sit ordinis vel iurisdictionis tetigit glo.s. in ver.preterea beneficiū cōcedere:z ibi plene declaraui:et ideo hic non repeto.Et per hoc habes expeditam materiam huius glo.¶ In glo.penul.ibi vbi enim aliquid pro recitatione huius versi.potest opponi q non sit recedendū a verbis statuti vel pri uilegij.j.de priui.porro.z de decimis ad audientiā.z sic videtur q non debeat esse locus interpretationi.glo.in effectu voluit rñ dere q contrarium procedit quādo verba essent clara secus qñ

essent dubia: quia tunc reducenda sunt ad ius cõe si fieri põt vt voluit gl. ¶ In ea. glo. in fi. de hac interpretatione remittit do. Car. flor. recolende memorie ad no. in. c. ad cãm. s. tit. j. z fm hoc dicit interpretatio. i. expositio. nã † 37 interpres qui est medius inter partes ad interpretandũ intentionẽ vnius partis alteri: facit qd habetur lz non alleget in. l. j. ad finem. ff. de verb. ob. z fit fm eũ multis modis interpretatio. s. ad literã z ad sensum: z in illa que fit ad sensum ponderat̃ mens dispositionis seu legis. Nam fm eum lex nõ est aliud q̃ mẽs seu intentio legis. ff. de legi. in. l. scire leges. z. j. de priui. quanto. z. j. de verbo. sig. in his. z facit qd no. in regula. vti. de regu. iur. in. vj. Tu potes dicere melius vt tetigit Barto. in. l. omnes populi in. vj. q. ff. de iusti. z iur. Nam interdum interpretatio sumitur pro correctione. l. j. §. fin. ff. de verbo. obligatio. quandoqz sumitur pro additione seu extensiõe vt etiã ipse ibi tangit: vnde consueuit dubitari an z quando statuta recipient interpretationem correctiuã iure. Item an recipiant artatiuam. seu restrictiuam a iure. Item an recipiant interpretationem declaratiuam a iure communi. Item an recipiant interpretationem extensiuam: de quibus omnibus plene prosequitur barto. in dicta. vj. q. cuius verba etiam posuit hic Joan. de ligna. sed non est necesse instare quia plene habetur p Bart. in dicta. vj. q. principali.

a ¶ Capl'm Sic ẽt summat b c. do. And. sicu. Ad materiã hui9 tex. vide not. bal. i. l. j. i. j. op. de bo. pos. Ita. z qd not. in. c. ij. de accu. i. vj. par chi. z oẽs doc. z vid q̃ deducta fuere p do. and. bar. s. de constit. ¹.

b ¶ Consensus qñ requirit̃ i aliquo actu an sufficiat si post actũ interueniat. Et vid h. d. And. barba. in. vij. colum.

1. Consuetudo z vsus longeuus quomodo differant.
2. Statuta facere nõ potest episcopus sine capitulo.
3. Constitutio z consuetudo procedunt a pari.
4. Capitulum nõ potest sine consensu epĩ facere statutum sup iuribus spectantibus ad epm z capitulum vel super respicientibus statum ecclesie puta super residentia vel similibus.
5. Consensus quando requiritur in aliquo actu an possit ex postfacto interuenire.
6. Et quomodo poterit cognosci an requiratur consensus p modum solennitatis an per modum autoritatis.

Cum consuetudinis. Capitulu3 a sine episcopo consuetudines vel cõstitutiones ecclesie immutare nõ potest. h. d. Et primo ponit̃ duplex determinandi ratio. secũdo ibi autoritate: ponitur determinatio que primo prouidet circa futura: secundo circa preterita: secũdũ ibi: si quas. ¶ Nota primo q̃ non est vilis autoritas cõsuetudinis. de quo. j. eo. in. c. fin. ¶ † 1 Nota q̃ videtur esse differentia inter consuetudinem z vsum longeuum. que autem sit illa dicit Innocẽ. q̃ consuetudo proprie est omnium de loco: sed vsus est singularum personarũ: sed tu dicere potes q̃ consuetudo est ius resultans ex vsu longeuo: z sic differunt vt causa z causatum z tanq̃ materia z subiectum de qua. j. eod. c. fi. per Joan. and. in primo membro summe materie consuetudinis: z sic patet q̃ consuetudo sonat in ius vsus vero in factum: vnde posset hec litera exponi cum dicit vsusqz longeui. i. consuetudinis inducte per vsum longeuum. ¶ Nota q̃ nouitates vt plurimum pariunt discordias: z ideo euidẽs z notabilis debeat esse causam in ipsis inducendis. ff. de consti. princi. l. penulti. ¶ † 2 Nota q̃ episcopus sine capitulo non potest facere statuta. de quo per glo. in. c. ij. de verbo. significa. in. vj. z per Innocen. s. de consti. in. c. cum omnes. z aliquid etiam hic per eum. z facit etiam quod no. glo. in. §. porro. iij. distin. z. j. de maio. z obedien. in. c. ij. z. xviij. distin. in summa. vbi glo. videntur dicere hoc precipue procedere in magnis z arduis negotijs: de quo aliquid tangetur inferius. ¶ Itẽ potes etiam notare q̃ vinculum consuetudinis surgit ab autoritate fundantis sicut z vinculum leg. s. de constitutio. que in ecclesiarum. z. c. ecclesia sancte. ¶ † 3 Ultimo nota q̃ sicut capitulum non potest facere nouam constitutionem in ecclesia absqz autoritate episcopi ita nec nouam inducere cõsuetudinem. Et ex hoc collige q̃ potestas statuendi z consuetudinis inducende procedit a pari vt sic qui possit constitutiones facere seu statuta possit inducere consuetudines z econuerso. ¶ † 4 In gloss. ij. ibi facere non possunt: sed contra hoc facit questio que habetur. s. de constitu. cum omnes. z in. c. ij. de verborum significatio. in. vj. Glo. de materia tetigit in. d. c. ij. z in effectu ibi concludit q̃ super iuribus spectantibus ad episcopum z capitulum vel super respicientibus statum ecclesie puta super residentia vel similibus non potest capitulum sine consensu episcopi facere statutum: z ita intelligatur hec glo. z plus videretur posse dubitari an tunc non possint facere statutum cum consensu episcopi: quia videretur q̃ non cum episcopus debeat esse principalis in statuendo: tamen si consentit z sic fit cum eius consensu satis videtur sufficere: quia satis videtur approbare tale statutum. Aut capitulum vult statuere super spectãtibus ad capitulum tantum: puta quo modo congregari debeat capitulũ vel quomodo debeant administrari bona ad capitulum spectantia in quibus est diuisa administratio: tunc dicendum q̃ capitulum potest super talibus facere statutum z inducere consuetudinem etiam sine consensu episcopi: z ita intelligant̃ contraria: z hoc intellige nisi essent ardua illa que vellet facere capitulum: quia tunc omnino requireretur consensus epi per ea que dixi. s. de rescript. edoceri. vnde concludit etiã hic. d. Ant. de but. q̃ in minimis põt capitulum facere statutũ sine epo: secus si in magnis quia tũc requiritur qd faciat cũ consensu capituli: z similiter econtra eps cũ consensu capituli facit qd dixi in. d. c. edoceri. In arduis aũt dicit sub dubio forte q̃ non poterit eps etiam cũ capitulo facere statutũ: alle. not. p gl. j. de ma. z obe. in. c. si qs. z. iij. dist. in. §. j. z. xviij. dist. in summa sed certe si bene ponderent̃ ille glo. loquuntur qñ eps cu3 capitulo vellet statuere circa reseruata pape: quo casu clarum est quod non põt z hec procedunt in ecclesijs cathedralibus. In collegiatis p̃o inferioribus a cathedrali si p̃latus talis ecclesie cum capitulo aliquid statuat an exiget̃ consensus epi. Innocẽ. de testa. requisisti. videt̃ innuere q̃ sic: q̃ putat do. Anto. de bu. procedere qñ negotiũ esset arduũ vel non leue al's in minimis non requireretur consensus episcopi. ¶ An aũt vacante sede capitulum possit facere statutũ: dic q̃ sic cũ succedat in potestate iurisdictionali epi. j. de ma. z obe. his que. z in. c. cũ olim. z an tũc duret statutũ creato postea epo. Federi. tenuit q̃ sic in opere suo. c. ij. quod bñ tene menti. An † 5 aũt qñ exigitur consensus in aliquo actu possit ex post facto interuenire tangit hic Inno. z dicã post gl. ¶ Extra glo. tangit hic Innocen. an quando exigitur consensus alicuius in aliquo actu sufficiat ex postfacto ex interuallo consensum interuenire: z in effectu concludit q̃ quandoqz exigit̃ consensus in actu per modũ consensus: z tunc si superueniat etiam ex interuallo post ipsum actum sufficit: dũmodo actus reperiatur habere aliquam subsistentiam. vt. j. de elect. quod sicut. Secus si actus esset omnino nullus: quia tunc consensus superueniens nihil operaretur. j. de elect. c. auditis. nec obstat huic vltimo dicto. l. per fundũ. ff. de serui. rusti. predio. vbi videtur sufficere consensum ex postfacto superuenire in actu qui erat inualidus: quia respõdet q̃ licet ibi quo ad transferendã seruitutẽ forẽt cõcessiones inualide valide tñ erant quo ad illos p̃sonaliter obligandos: qui consenserant z sic actus habuit aliquã subsistentiã secus vbi fuisset nullus omnino vt sic facta esset alienatio rei ecclesiastice a minori p̃te capituli: qz tunc non prodesset si ex postfacto alij consentirent: cũ alinatio ipso iure fuisset nulla. x. q. ij. c. hoc ius. z dicit hic do. Anto. de but. q̃ non sufficerent ɔsensus singulariter z nõ capitulariter p̃stiti: etiã si singulariter maior pars vel oẽs consensissent: quia in his que gerunt̃ a capitulo vt capitulo cõsensus d3 in forma capituli p̃stari. j. de elec. in gene si. z pro hoc reprobat gl. in. c. j. de reb. ecc. non alie. in. vj. inquantum dicit q̃ post ɔmunem tractatũ factũ consensus singulares p̃stiti in alienatione proficerent: z de rigore iuris satis videtur q̃ illa glo. non p̃cedat tñ satis videtur habere equitatem si in cõmuni tractatu capitulariter p̃stiterunt consensus. Interdum vero consensus exigitur per modũ autoritatis z tunc non sufficiat autoritatẽ superuenire ex postfacto. Sed d3 interuenire in ipso actu vel statim post. l. obligari. §. tuto. ff. de auto. tuto. de materia per gloss. in. c. nullus. ix. q. j. z in. c. fi. xvj. q. j. z per Innoc. in c. prudentiam. j. de offi. deleg. z in. c. j. de eo qui dux. in ma. quam pol. per adul. z in. c. j. de reb. eccle. non alie. in. vj. ¶ Sed aduerte inquantum Innocẽ. voluit q̃ vbi in actu requiritur consensus b alius b potest etiam expostfacto interuenire dummodo actus sit aliquis saltem aliquo respectu: secus si sit omino nullus: quia tunc non sufficiet ex postfacto interuenire. Nam hoc vltimũ limita procedere quando lex seu canon requirit consensum certo z determinato tempore. l. quid ergo. in prin. ff. de his qui notantur infa. z. s. ti. j. c. nõnulli. z Jo. an. in addi. Spec. in tit. de actione. §. j. super ver. sed pone q̃ lis est contestata. Idem si lex requirit consensum indeterminate z actus est nullus propter defectũ solennitatis que non potest ratificari per habentem p̃stare ɔsensum: vt satis probatur in. c. auditis. j. de elec. z facit quod not. gl. in regula non firmatur. de regu. iur. in. vj. z in. l. ij. C. de iure fisci. lib. x. z in. d. c. nullus primas. secus si possit ratificari p habentem p̃stare cõsensum p id quod habetur in. §. z si quis. insti. de mili. testa. in. c. ij. z. iij. j. de his que fi. a pla. z not. Innoc. in. c. j. s. de reb. eccle. non alie. in. vj. faciat. l. filio preterito. ff. de inin. testamẽ. z qd not. Bar. in. l. j. in prin. ff. de leg. ij. E qd habetur. j. de ele. cum in iure. z quod no. idem Inn. in. c. prudentiam. j. de offi. deleg. z predicta intellige quãdo requiritur cõsensus per modum consensus: secus si requiritur per modum iussus: quia tunc requiritur quod procedat. l. si quis mihi bona. §. iussum. z ibi de materia per Bart. ff. de acqui. here. z aliquid per Cy. in. l. fi. C. ad macedonianum. Idem si exigit̃ per modum mãdati: z tũc quo ad validandũ actum dic idem quod dictum est quando requirit̃ p viam consensus: sed quo ad speciem actionis mãdati producendam oportet quod precedat. l. si vero non remunerandi. §. si post creditam

creditam.ff.mādati.z facit qd not.in.l.semp.ff.de regu.iur.z per Dy.in regula rati.de regu.iur.in.vj.z qd no.etiaz in.l.si pecuniā C.de nego.gest.Si autē exigitur consensus p moduz autorita-
6 tis non sufficit prestari ex interuallo vt dixi superius.¶†Quo modo autē perpēdi vel cognosci possit an requiratur consensus per modū cōsensus an vero per modū autoritatis.Cōcludit hic do.Ant.de butri.quod si in actu fiendo p superiorē requirat cō sensus inferioris videtur in dubio requiri per viam ɔsensus z nō per viā autoritatis:q2 nō est equuz inferiorem autorari superio-ri.argu.j.de ma.z obe.cum inferior.z facit quod not.Jo.and.in addi.spe.in tit.de his que fi.a prela.z ideo vbicūqz exigitur per moduz cōsensus.facit qd habet.j.de his que fi.a prela.in rubro z nigro.z precipue in.c.cū nos.Jdem dicas si exigitur cōsensus patris:q2 ex quo nō est superior non videtur tunc exigi p modū autoritatis.Jnterdum vero in actu expediēdi per inferiorem re quiritur cōsensus superioris.z tūc si in illo actu superior habeat cōmunionē iuris cū ipso inferiore intelliget requiri tūc cōsensus superioris per viā cōsensus:etiā si fiat mentio de autoritate per tex.in.c.cura.j.de iure patro.z hoc procedit siue exercitiū actus tangat eū cuius exigitur cōsensus eque principaliter sicut alium vt ptz ex his que no.s.de rescrip.edoceri quantū dicit quod quā do administratio spectat ad prelatum z capitulū:tunc in facien dis per capitulū exigit cōsensus prelati vt prelat⁹.z ideo ex post facto pōt interuenire z ratificare gesta p capitulum.Jdem si tā-geret eū cuius principal'r exigit cōsensus.z aliū in consequētiam sicut est videre in°d.c.cura.Jdē dicas qñ exigitur consensus su-perioris rōne preiudicij quod sibi infert vt qñ exigitur cōsensus episcopi in renunciatione beneficij quā facit clericus q vult tran sire ad aliā diocesim:q2 pīudicaret sibi in iurisditione quā habe-bat cōtra clericū.facit.j.de renū.c.admonet.Si vero superior nō habebat cōionē aliquā iuris in actu q expeditur per inferiorem vt qñ prelat⁹ inferioris ecclesie a cathedrali cū capitulo alienat rem aliquā ecclesie.nam debet facere de cōsensu epi.xvij.q.iiij.c. in venditionibus.tunc reqritur cōsensus per viam autoritatis.z sic prestari dz in ipso actu non ex interuallo.per ea que notā.per glo.in.c.j.de reb.eccle.nō alie.in.vj.¶Quādo aūt exigat cōsen-sus p modū solēnitatis concludit do.Anto.de but.quod si ius hoc exprimit planum:si aūt nō exprimit z sic sumus in dubio di cit q si ius exigit cōsensum certo z determinato tempore z scdm tēpus ipsius actus tunc intelligitur exigi per modum solennita-tis.j.de elec.auditis.¶Si aūt nō exigitur certo z determinato tēpore:sed simpliciter indeterminato:tunc si exigitur per modū autoritatis licentia vel iussus videtur ex solēnitate exigi per id qd dixi.s.Si vero exigitur p modum consensus simpliciter dic q si res nō spectat aliquo modo ad eum cuius exigitur cōsensus q tunc videt in dubio exigi per moduz solennitatis.facit qd di-xi.s.quādo in actu inferioris requirit consensus superioris qui nullā habet cōmūitatem.Et per hoc dicit q si ex forma statuti in alienatione rei minoris requiratur consensus duoꝝ proximo rum ɔsanguineoꝝ videtur q tūc exigatur per modum solēnita tis.z sic non sufficiat ex post facto superuenire.secus dicit quādo ad ipsum cuius reqritur cōsensus aliqd ius cōmodū spectabat: q2 tunc intelliget qd exigatur consensus per viam simplicis con sensus.facit qd no per Joā.an.in addi.Spec.super dicto versi-culo sed pone.vbi autem consensus exigitur post actū nec requi ritur statim.nam tunc videtur exigi solēnitas per tex.cum glos. in.l.vniuersa.C.de preci.impera.offeren.z facit qd no.glo.in cle. causam.de elect.in ver.deuoluta:z tene menti superius dicta:q2 sepe fit remissio ad ea que superius tetigi.

1 ☞Consuetudo loci ligat terrigenas z etiam extraneos.
2 Extraneus an z quando ligetur consuetudine vel statuto loci.
3 Bonorum appellatione comprehenduntur mobilia z immobi lia z comprehenduntur etiam iura z actiones.
4 Verba ista facias pro libito voluntatis quid important.
5 Dissipanti bona sua subueniri non debet.
6 Juramentum super alienatione rei dotalis prestitum an confir met contractum.

EX parte vestra. Non valet cōsuetu do p quā qs iducit ad peccādū vel bona propria dissipandū.h.d.Et pri mo narrat duas consuetudines irrationabiles. Se-cūdo illas improbat.scda ibi tenore.¶No.j.q nō dz dari occa-sio dissipādi bona vel illa negligendi.facit qd habet insti.q sunt sui iuris.in.§.fi.¶No.qd nō dz dari occasio mulieri cōmittendi
1 adulteriū.facit.l.cōuenire.ff.de pac.dota.¶†No.qd cōsuetudo loci ligat nō solū terrigenas sed etiā extraneos.de quo in.c.que cōtra mores.viij.di.z per Jnno.s.eo.in rub.vbi etiam notabili-ter dicit q si quo casu extraneus probabiliter ignorans consue-tudinem loci ledatur saltē debebit iuuari per restitutionē in in-tegrū ex clausula generali.l.j.in fi.ff.ex qui.cau.maiores.de quo
2 dicendum vt ibi dixi.z † quod dixi extraneum ligari cōsuetudi-ne loci vel statuto videtur satis procedere si ibi habet habitatio nem seu domicilium.Si autem nō haberet tunc videt quod nō ligetur statuto loci.per id quod habet in.c.ij.de cōstit.in.vj.z.j. de senten.excō.c.a nobis.j.cum ibi notatis.de quo dicendum vt
3 dictum fuit in.c.ij.s.de cōsti. ¶† No.q appellatione bonorum cōprehenduntur mobilia z immobilia:cōprehēduntur etiam iu ra z actiones.l.a diuo pio.§.in venditione.ff.de re iudi.z in.l.bo-norū.ff.de verbo.signi.¶Aduerte tamen qd iura ꝓprie z stri-cte loquendo sunt tertia species distincta a bonis mobilibus et immobilib⁹.vt ptz ex his q̄ habent in.d.§.ex vēditiōe.z no.etiā per Bar.in.l.pōt.ff.de auto.tu.z i Spec.de fru.z itéresse lit.§.j. in.j.col.z per hoc dixit Barto.q si qs legat alicui bona mobilia z immobilia non poterit petere iura z actiones:quia in tali lega to nō veniūt qd bñ tene mēti:late tñ qñqz iura z actiōes cōphē duntur sub appellatione immobilium in aut.de non alie.aut permu.§.j.coniuncta glos.colla.ij.z facit quod no.per gl.in.l.mo uentium.ff.de verb.signifi.¶No.qd imprudēter z verecūde pe tēs debet repelli.secus si rōnabiliter petat.l.cū rōnib⁹ C.q accu. non possunt. ¶Not.quod consuetudo per quam delinquens premiat tanq̄ irrationabilis non valet.¶No.papā posse decla rare etiam inter puros laicos consuetudines irrationabiles z fo uentes peccatū fore nullas.facit in aut.vt clerici apud proprios episcopos.§.si vero ecclesiasticum.colla.vj. ¶No.quod statutū z consuetudo per que quis culpabiliter suo consumpto habet re gressum ad aliena non valet.nam non valet statutum per quod
4 delinquens premiatur.¶†Ultimo not.de significato istorū ver boꝝ facias pro tuo libito voluntatis:q2 videtur intelligi etiam de volūtate irrationabili.facit quod no.per Bar.in.l.si sic.ff.de leg.j.¶Jn glo.ij.ibi mētitur.nā dicimus quādoqz iste est vnus largus homo qñ omnia bona sua dissipat:largitas eñ est virt⁹, vt.j.patet.¶Jn ea.gl.ibi medium tenet.hoc aūt mediuz attin-
5 gere est dissimile vt dicit philosophus. ¶†Jn ea.glo.ibi.sz non videtur glo.in hoc ver.ponit rationem quare non debeat subue niri illi qui ex vitio prodigalitatis dissipat:sequēs autē glos.po-nit rationem quādo ex negligētia quis amittit bona sua quare nō debeat ei subueniri.¶Jn glo.in verbo alienat ibi in casu pri mipilari.dicitur autez primipilarius quasi primus z principalis administrans:vel dicit etiā quasi ferens primū pilum in bello.z de vtroqz pōt intelligi.vt dicit glo.C.de offic.primi.in rub.li.xij. ad finem libri in vltima char.z ibi etiā dicit filios etiā non here-des teneri pro hoc debito.ideo aūt illud fuit statutū.vt dicit Jo. an.post Martinū sille.q2 sepe ad gemitum mulieris z liberorum viri faciunt malas expensas vt docet experientia precipue in ve stibus sumptuosis.z facit ille tex.iuncta.l.fi.eo.titu.q valeat sta tutum obligans bona mulieris z etiam filiorū pro debito merca toris fallētis:nec est hoc sine causa.nā sepe vt dixi viri faciūt ma
6 las expēsas ad gemitū mulieris z liberoꝝ.¶†Jn ea.glo.ibi te-net venditio.no.bene glo.q p iuramentum prestitū sup aliena-tione rei dotalis cōfirmatur cōtractus de quo est dubium inter doc.q2 aliqui tenent cōtrarium vcz q nō firmetur cōtract⁹ licet debeat seruari iuramētum.Sed gl.cōmuniter tenetur de quo.j. de iureiuran.cum contingat.z ibi plene dixi.z per Bart.in.l.si quis pro eo.ff.de fideius.

1 ☞Consuetudo nō derogat iuri diuino cuius transgressio pec-catum inducit nec positiuo nisi sit prescripta.z nu.3.
2 Circunstantie aggrauant peccatum.
4 Consuetudo inquantū simpliciter consideratur nō est vilis auto ritatis.et nu.11.
5 Derogare z abrogare quid significent.
6 Jus diuinum quādoqz appellatur naturale.
7 Precepta moralia nō sunt sublata per aduentū Christi z sic per nouam legem Euangelicam secus in cerimonialibus.
8 Precepta iudicialia veteris legis tendentia ad decisionem cau-sarū vel imponētia certā penā p delicto an obligēt in lege noua.
9 Homicidium an possit statuto permitti puta q bānitus pro pe cunia possit occidi impune.
10 Jura naturalia sunt immutabilia z nō possunt tolli per ius ci-uile limitatur tamen aliquando.
12 Consuetudo que obuiat canonibus est irrationabilis licet aliter non improbetur a iure.
13 Consuetudo quando dicatur esse rationabilis.
14 Consuetudo nō rōnabilis an possit aliquo casu valere.z nu.20.
15 Consuetudo ad hoc vt iuri ɔmuni preiudicet debet esse legitime prescripta z quāto tempore prescribatur.
16 Tempus decem annorum dicitur longum tempus.
17 Consuetudine reprobata an intelligatur reprobata preterita et futura vel preterita tantum vel futura tantum.
18 Consuetudo si est contra ius prescribitur spatio.xl.annorum.et numero.15.

19 Consuetudo si est mala requirit tantũ tempus cuius initij non extat memoria.
21 Consuetudo per errorẽ inducta an valeat.
22 Consuetudo inducitur ex actibus extraiudicalibus dummodo transiuerint in notitiã populi vel maioris partis.
23 Consuetudinẽ esse in cõtradictorio iudicio allegare an sufficiat.
24 Consuetudo quid sit.
25 Ad consuetudinem inducendam que requirantur ⁊ an sufficiãt duo actus vel an sufficiat vnicus actus qui transiuerit in notitiam populi.
26 Consuetudo an interrumpatur per actum contrarium.
27 Consuetudo an recipiat extensionem.
28 Consuetudo an requirat prescriptionem si fiat cõtra ius.
29 Consuetudo quomodo differat a prescriptione.
30 Titulus ⁊ bona fides an semper requiratur in prescriptione.
31 Ad cõsuetudinem introducendam an requiratur qđ sit obtenta in contradictorio iudicio.
32 Consuetudo quanto tempore prescribatur.
33 Consuetudo litigantium qñ est diuersa a cõsuetudine loci vel si alia sit consuetudo actoris alia rei que attendatur.
34 Consuetudo contra ius naturale ⁊ diuinum an valeat.
35 Precepta sacramẽtalia vel cerimonialia fuerũt mutata per aduentum Christi.
36 Repudiũ libelli apud iudeos an excusetur cõsuetudine.
37 Consuetudo an ⁊ quando excuset.
38 Consuetudo simpliciter habet preiudicare iuri positiuo.
39 Consuetudine vel pacto an possit aliquid fieri quod non possit fieri per pactum.
40 Per cõsuetudinẽ vel statutũ an possit detrahi patrimonio vniꝰ tantum vel singulorum.
41 Consuetudo tunc derogat legi generali seu iuri cõmuni quãdo est prescripta.
42 An requiratur cõsensus principis ad cõsuetudinem inducẽdã.
43 Consuetudo an possit preiudicare iuri positiuo. et nu. 45.
44 Consuetudo iuri contraria põt esse rationabilis aliquo casu.
46 Consuetudo inducitur ex permissione pape ⁊ principis.
47 De materia consuetudinis remissiue.

Cum tanto. Hec decretalis habet materiam valde latam in qua latissime ⁊ diffuse scripserũt doc. legiste ⁊ canoniste. De legistis ptz ex his que scribunt per Bart. bal. ⁊ alios legistas in. l. de quibus. ff. de legi. ⁊ per Cy. in. l. j. ⁊ ij. C. q̄ sit lon. consue. ⁊ per Butrigariũ etiã in. d. l. ij. ¶ De canonistis ptz per ea que hic scripsit Jo. an. do. Car. flo. ⁊ do. Ant. de but. pro modo legã decretalem substãtialiter ⁊ conclusiue al's forte plenius declarabo vel saltẽ faciã additiões ad dicta Jo. an. ⁊ do. Ant. de but. ⁊ do. Cardi. floren. In his in quibus non videntur bene dicere vel minus perfecte dixissent vel obscure. ⁊ hec decretalis breuiter hoc intendit. [1] † Consuetudo [a] non derogat iuri diuino cuius transgressio peccatuz inducit: nec positiuo nisi sit rationabilis ⁊ prescripta. h. d. Et sunt due partes principales que patẽt ex summario. secunda ibi licet. ¶ Not. j. qđ per continuationem operationis augmentantur vires operati. ⁊ sic ad continuationem vitij augmentatur vitiũ. ⁊ similiter ad cõtinuationẽ virtutis augetur virtus. facit. l. legatis. §. ornatricibus. ff. de leg. iij. Et ex hoc etiam no. [2] † quod ex circũstantijs peccati aggrauatur peccatum. ⁊ per hoc etiam videtur quod ex perseuerantia criminis grauior sit penitentia imponẽda de quo in. c. si quis monachus ⁊. c. seq. xc. di. ⁊ de nouem circũstãtijs peccati tractatur in text. ⁊ glo. ⁊ super illa. j. de homi. c. sicut dignum. ⁊ per hoc etiam videt̃ vt dicit do. Anto. de butri. quod arctetur peccator ad exprimẽdam circunstantiam peccati cum perseuerantia si in illo perseuerauerit: quia ex hoc augmẽtantur vires peccati. facit quod legitur ⁊ no. in. c. omnis. j. de pe. ⁊ re. ¶ Not. quod anima perdit felicitatem seu beatitudinem propter peccatum quoniam separatur a gratia dei. ⁊ sic a gratia diuina. facit quod not. in clemen. j. de magistris. ⁊. j. q. j. c. benedictio. ⁊. c. gratia. [3] ¶ † No. qđ quoddã est ius naturale cuius transgressio inducit peccatum ⁊ contra tale non valet quecunqꝫ consuetudo etiam si sit tãti tẽporis cuius initij memoria non existit. ⁊ etiã si sit generalis vel generalissima facit quod habetur in. c. solite. ad fi. j. de maio. ⁊ obe. et quod tangitur hic in glo. ij. Et a cõtrario no. qđ vbi transgressio iuris naturalis non nutrit peccatum valebit consuetudo etiam contra ius naturale. [4] ¶ † No quod inquantum consuetudo simpliciter consideratur non est vilis autoritatis. facit quod habetur in. l. imo. ff. de legi. Sed inquantum contradiceret iuri positiuo non est tãte autoritatis qđ vincat illud. ⁊ sic illud tollat nisi sit rationabilis ⁊ legitime prescripta. ¶ No. qđ est dare consuetudinem longeuam licet nõ sit prescripta vt hic satis innuit tex. Et sic facit ad no. per gl. in. c. vltj. j. eo. lib. vj. in. iij. glos. ¶ No. ꝙ quoddã est ius naturale quoddam positiuum. facit quod habet̃ in. c. ius naturale. j. dist. ⁊ dicitur ius positiuum ius canonicũ vel ciuile ex eo quia ex voluntate superioris ponitur seu inducitur et deponitur seu tollitur. facit qđ habetur in auf. de non alie. §. vt autem. colla. ij. ¶ No. quod intelligere attenditur seu cõsideratur prout applicatur ad hominez sane mentis. ⁊ sic rationabilem ⁊ per cõsequens non ad illum qui ratione caret. facit quod habetur in. c. j. lxxxiij. di. Ex hoc etiam no. qđ intellectus debet procedere ex sana mente. [5] ¶ † No. qđ verbum derogare interdum ponit̃ pro tollere proprie vero derogari dicitur quãdo in parte detrahitur abrogare vero quando in totum tollitur. l. derogatur. ff. de verbo. signifi. [6] ¶ † In glo. ij. ibi sunt quidam. Aduerte. q2 glo. videtur loqui de iure naturali hoc est diuino per iura alle. in glo. et ꝑ ea que. j. sequuntur. Nam etiam ius diuinum appellatur ius naturale. vt patet in. §. his ita. alle. in glo. ⁊. j. di. in prin. Et pro hoc etiam facit quod no. in. d. §. his ita. dicit tamen do. Cardi. flo. ꝙ etiam dictum glo. inquãtũ dicit qđ ius naturale immobile perseuerat: põt intelligi de iure naturali seu gentium. facit qđ habetur insti. de iure naturali. §. sed naturalia. ¶ In ea. glo. ibi q̄ moralia sunt: quasi velit glo. secus esse in preceptis mysticis q̄ vnũ sonant quo ad literaz ⁊ aliud quo ad intellectũ. ⁊ istoꝝ mysticorum aliqua sunt sacramentalia vt preceptũ de circũcisione et de obseruantia sabbati. Alia erant cerimonialia vt preceptuz illud non indues vestem lino lanaqꝫ cõtextã. ⁊ non seminabis agrũ diuerso semine. et non arabis in boue ⁊ asino. de quibus tangitur. j. de ele. cuz causam. [7] † Nam lꝫ precepta moralia non sint sublata per aduentum Christi ⁊ sic per nouam legem euangelicã tñ secus est in preceptis cerimonialibus q2 illa fuerũt sublata ꝑ aduentũ Xpi. vt. s. de cõsti. translato. ⁊ ideo hodie nõ obligant in noua lege euãgelica. facit qđ no. glos. in. d. §. his ita. ⁊ dicit ibi glos. qđ in preceptis cerimonialibꝰ male poterat ratio assignari quo ad literã sꝫ quo ad intellectũ: quatenꝰ intellectualiter significabãt moralitatẽ bene habebãt in se rationẽ: vt etiã declarat Archi. in. d. §. his ita. ¶ Naz per primã autoritatẽ intellectualiter denotabat̃ qđ qs nõ debebat habere malitiã in corde ⁊ blãdiciẽ in ore vt sic deciperet seu seduceret. Nam linũ est qđ subtile ⁊ abscondit̃ ꝑ lanã seu filum laneũ supra positũ. ⁊ ideo denotat malitiã q̄ est in corde apscõsa: lana aũt est apparens ⁊ mollis et sic significat blãdiciẽ que apparẽter fit. ⁊ sic prima autoritas est cõtra seductores seu deceptores alioꝝ. secunda aũt autoritas intellectualiter est contra detractores qui diuersa semina. i. diuersa ꝟba spargũt. Nã semẽ accipi põt ꝑ ꝟbo bono ⁊ pro ꝟbo malo vt habet̃ in euãgelio. ⁊ sic est contra illos qui bene loquuntur in presentia alicuius postea in absentia mala loquunt̃ detrahẽdo: tertia autoritas est cõtra hypocritas. nam bos est animal laboriosum ⁊ bonum: sed asinus est animal pigrũ. ⁊ ideo arare in boue significat operationẽ bonã que fit in publico. Arare in asino significat malã operationem occultam quaz faciunt hypocrite. Et sic patet qđ licet cerimonialia quo ad literã sint sublata: non tamen quantum ad intellectum moralem. [8] ¶ † Quid aũt de preceptis iudicialibus veteris legis hoc est tendentibus ad decisionem causarum vel imponentiũ certam penam ꝯmittẽtibus delictum an obligent in lege noua: dic qđ non. per ea que habentur in. d. c. translato. nisi quatenus per habentem potestatẽ legis cõdende post legez nouam fuerint approbata: quod tene mẽti. Et de materia per Tho. de aquino in j. ij. q. xcix. arti. ij. ⁊. iij. q. ciij. arti. iij. e. q. ciiij. similiter arti. iij. [9] † ¶ An autem valeant statuta qđ bannitus pro pecunia possit occidi impune do. Anto. de butri. hic dicit quod non post Hostien. quasi tale statutum non habeat in se iustam causam permittendi homicidium. facit quod habetur in. c. suscepimus. j. de homici. et quod not. gl. iij. q. j. in summa. videtur tamen hoc dictum posse limitari. nam videtur procedere quando pro debito ex causa ciuili vel etiam ex causa criminali non graui quis esset bannitus. secus forte si ex graui causa vt quia pro homicidio fuisset bannitus ad penam pecuniariam [10] seu imposita pena pecuniaria donec illam solueret. ¶ † In ead. glos. ibi immutabilia sunt vnde non possunt tolli per ius ciuile possunt tamen distingui aliqua causa subsistente. vt patet in iure illo diuino et sic naturali. In ore duoꝝ vel triuz stat omne verbum quod distinguitur seu limitatur non habere locum in certis casibus. ⁊ sic etiam seruatur vt legitur et not. per doct. in. l. fi. C. si cõtra ius vel vti. pub. ⁊ ꝑ Inn. in. c. q̄ in ecclesiarũ. s. de ꝯsti. facit etiã qđ habet̃. ij. q. iij. c. j. ⁊. ij. ¶ In glos. iij. ibi imo equiparat̃ ei supple intantum ꝙ vt dicit cano. puniri debet transgressor cõsuetudinis sicut ⁊ transgressor legis. xj. distin. c. in his. ¶ In ea. glo. ibi ꝙ nõ sit vilis supple q2 nõ valet. viij. di. in. c. mala consuetudo. ¶ In ea. gl. ibi inepte dicũt supple quia separant causam a principio. ⁊ mẽbra a capite ⁊ etiam diuidũt intellectũ eiusdez autoritatis qđ dꝫ esse vniformis. j. de bap. maiores ver. simil'r. ¶ In ea. glo. in fine. aduerte q2 gl. nõ videt̃ bñ soluere cõtrariũ

in principio

[a] ¶ Consuetudo. Sic ẽt summant hic do. Abbas, et eiꝰ cõsiculus do. and. Barba. Ad materiaz autẽ huius. c. vide elegantẽ glo. i. c. cũ causa. in ver. preiudicat. de re iudi. ⁊ vide. d. alex. de imol. in. l. de qbꝰ. ff. de legi.

in principio gl. formatū sed potius repetere tex. sed dic φ gl. habuit respectum ad verba l. ij. C. q̄ sit lon. cōsue. q̄ habent transsumptiue. xj. d. c. ꝯsuetudinis. q̄ aliter stāt φ hic. Nā ibi dicit̄ nō tamē est vsq̄ȝ adeo valitura momēto vt rationē vincat aut legē: super quoꝝ verboꝝ expositione olim erāt opi. de quib⁹ hic tangit̄ in gl. ꝛ in d. l. ij. ꝛ d. c. cōsuetudinis. Sed gregorius hic illas opi. decidit ꝛ exponit verba p̄dicta declarādo quō debeāt intelligi. Et ad ꝯtrū formatū in gl. etiā pōt clari⁹ dici qđ in principio huius. §.
11 cōsiderat̄ ꝯsuetudo in genere:† q̄ꝛ in genere sumpta non est vilis autoritatis: tamē si descēdat̄ ad speciē ꝛ querit̄ q̄ sit tāte autoritatis qđ dereget iuri positiuo. Respōdendum est qđ in litera hic dicit̄. ¶ In gl. iiij. ibi nō vocent̄ ad electionē. facit qđ habet̄. ꝭ.
12 de p̄bē. cū i ecclesijs. li. vj. ¶† In ea. gl. ibi q̄ nō obuiat. et sicvult gl. scōm istā opi. qđ cōsuetudo q̄ obuiat canonib⁹ dicat̄ irrationabilis licet aliter nō improbet̄ a iure ꝛ p hoc differt ista opinio ab opi. posita supra ea. gl. circa prin. vbi gl. vr̄ velle qđ sufficiat φ consuetudo nō improbet̄ a iure ꝛ per hoc differt ista opinio ab opinione posita. s. ea. gl. circa prin. vbi gl. videt̄ velle qđ sufficiat qđ cōsuetudo non improbet̄ a iure vt dicat̄ rationabilis posset tamen intelligi glo. in hac prima opi. qđ intellexerit consuetudi
13 nem obuiare canonicis institutis qn̄ improbat̄ a iure. ¶† Circa hoc tn̄ cōsuetudo dicat̄ esse rationabilis. dic qđ hoc est arbitrarium vt no. gl. valde notabilis in. c. j. de cōsti. lib. vj. Et sic iudex habebit hoc arbitrari an debeat dici rationabilis. Debebit aūt iudex arbitrari cōsuetudinē esse rationabilē si nō est improbata a iure ꝛ habet similitudinē cū aliquo casu cōsuetudinis p̄misse a iure. secus si esset improbata vel haberet similitudinē cū casu improbato. ꝛ ideo vt iudex possit se bene informare: multos casus hic vltra positos in gl. posuit Jo. and. in quibus ꝯsuetudo permittit̄. ꝛ alios etiā in quibus reprobat̄: sed vbi non improbat̄ a iure nec reperit̄ simile alterius cōsuetudinis tūc pōt dici φ si est preter ius arbitrari debet illā esse irrationabilē q̄ꝛ sic debet in dubio presumi per no. p gl. in. c. illa. xij. dist. Si vero sit consuetudo contra ius tunc q̄ꝛ ipsum ius hꝫ in se rationē annexā presumendū est qđ nō sit rationabilis nisi appareat ratio per quā possit cōsuetudo iuuari. ꝛ hoc etiā bene videt̄ p̄bari in. c. cū venissent. ad fi. ꝭ. de eo qui mit. in pos. ꝛ etiā bene facit qđ not. Joā. and. hic in iiij. opp. secūde partis. Et hoc etiā sequit̄ do. Car. flo. ꝛ do. Ant.
14 de bu. ¶† An aūt aliquo casu ꝯsuetudo nō rationabilis possit
15 valere tanget̄ sup gl. seq. q̄ est finalis. ¶† In glo. fi. ibi spatio. xl. annoꝝ pro hoc facit vltra iura alle. in gl. qđ habet̄ in. c. de quarta. ꝭ. de p̄scrip. Sed aduerte q̄ꝛ istud dictū gl. p̄cedit de iure canonico. ꝛ qn̄ ꝯsuetudo est cōtra ius p istum tex. cōiuncto. d. c. de
16 quarta. secus vbi cōsuetudo esset preter ius:† q̄ꝛ tūc sufficeret tempus. x. annoꝛū qđ dicitur esse longū tēpus vt no. C. que sit lon. cōsue. in rub. ꝛ facit qđ habet̄ in. l. si fideicōmissuȝ. §. j. ff. qui ꝛ a quibus manumissi libe. nō fiāt. ꝛ hoc etiam tenuit glos. valde notabilis in. c. vltimo. ꝭ. eo. in. vj. De iure autē ciuili cōiter tenetur qđ sufficit prescriptio. x. annoꝛū etiā si cōsuetudo sit contra ius p. l. diuturna. ff. de legibus. ꝛ per id qđ habetur in. l. j. ꝛ in rubrica. C. que sit lon. cōsue. nec distinguitur an cōsuetudo fiat inter presentes vel absentes vt sic in secundo casu requiratur tēpus. xx. annorum per. l. fi. C. de p̄scrip. lon. tempo. q̄ꝛ istud habet locuȝ in prescriptione que currit ex negligentia. ꝭ. de p̄scrip. vigilanti q̄ negligentia maior est in presente φ in absente. secus in consuetudine que surgit tātum ex cōsensu populi presumpto ex frequentia actuum cum patientia ipsius populi vel maioris partis. l. de quib⁹. ff. de legi. ꝛ sic non cadit proprie hoc casu quando agitur de ꝯsuetudine inducēda dicta distinctio: nec đbet etiā distingui an id super quo cōuersat̄ cōsuetudo habeat cām cōtinuā vel q̄si vt tūc sufficiat longum tēpus alias nō p. l. seruitutes. cū ibi notatis. ff. de serui. ꝛ. l. foramē. ff. de serui. rusti. predi. q̄ꝛ istud hꝫ locum in prescriptione iurium seu seruitutū nō autē in cōsuetudine que procedit ex tacito cōsensu populi vel maioris partis: q consensus habet in se causam cōtinuā: q̄ꝛ presumitur quis continuare ꝛ perseuerare in adem voluntate vt. ꝭ. de bap. maiores. ꝛ. l. si is q ff. de acqui. pos. ꝛ ideo sufficit longum tēpus. ꝛ sic. x. annoruȝ. Et aduerte q̄ꝛ incipit tempus predictum a primo actu qui fit taliter quod transit verisimiliter in operā vel maioris ptis prout etiam dicimus qđ p̄scriptio incipit ex tempore ex quo qs incipit possidere vel quasi. facit quod not. in. l. j. C. de seruis fugi. per glos. ꝛ Barto. ꝛ istud etiam sequitur hic Joan. and. ꝛ do. Ant. de bu. ¶ Item aduerte inquantū dixi qđ in cōsuetudine de iure ciuili sufficit tempus. x. annorum ꝛ sic tempus longum. intellige hoc verum nisi cōsuetudo versetur circa reseruata principi: quia tūc requireretur p̄scriptio tanti temporis cuius initij memoria nō existeret. ꝭ. de verbo. signifi. c. super quibusdam. §. j. facit. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. Item hec vera nisi cōsuetudo esset reprobata per leges: q̄ꝛ tunc non posset induci. C. de sacrosan. ecc̄le. auf. cassa. ꝛ. C. đ fur. auf. naufgia. ꝛ facit quod habetur. ꝭ. de elec. c. quia sepe. lib. vj. ꝛ quod etiā no. gl. p̄cedēs
17 circa fi. ¶† Sed iuxta predicta potest esse dubium an reprobata cōsuetudine intelligatur reprobata preterita ꝛ futura an vero preterita tantum vel futura tantum glo. in cle. statutū. de ele. videtur velle φ intelligatur de preterita ꝛ non de futura: sed in cle. si vna. de reb. eccle. nō alie. videtur velle ecōtra vcȝ φ futura intelligatur dānata ꝛ nō preterita. sed Pet. ꝛ Cy. post eum in. l. ij. circa fi. C. que sit lon. consue. tenet qđ vtraq̄ȝ intelliget̄ dānata ex quo generaliter ꝛ indistincte dānatur. argu. l. in fraudem. §. fi. cum sequēti. ff. de testa. mi. ꝛ. ꝭ. de ma. ꝛ obe. in. c. solite. ꝛ hoc etiam sequitur Bar. in. l. si mihi ꝛ tibi. ff. de leg. j. ꝛ etiā Paul. et lap. in. dicta cle. statutum. vbi etiam de hoc dixi. ꝛ ista opinio ve
18 rior videt̄. ¶† Item aduerte q̄ꝛ quaten⁹ est dictū qđ de iure canonico si cōsuetudo est contra ius p̄scribitur spatio. xl. annorū. limitat do. Anto. de bu. p̄cedere nisi p̄cedat ex actib⁹ illius qui potest ius tollere. Nam cum dictum tempus requiratur ad hoc vt habeatur cōsensus superioris q possit legē tollere ex quo act⁹ fiūt p ipm̄ q legē tollere pōt satis apparere pōt de consensu per tempus longū. x. annoꝝ p id qđ dixi supra in simili de iure ciuili. Et p hoc videtur velle φ si agitur de cōsuetudine inducenda in curia cū ibi presens sit papa qui pōt legem tollere qđ inducere tur consuetudo spatio. x. annorū. Sed certe istud posset p̄cedere qn̄ ageretur de cōsuetudine inducēda ex actibus gestis per papam qđ si ageretur de inducēda ex actib⁹ alioꝝ videt̄ qđ nō presumatur adesse tacitum consensum pape nisi legitime sit p̄scripta spatio. xl. annoꝝ p hūc tex. cum. gl. ¶ Item aduerte q̄ꝛ allegat hic do. Car. flo. gl. quam dicit non esse alibi in lege dn̄i pre
19 dioꝝ. C. de agri. ꝛ censi. lib. xj. vbi dicit † φ si cōsuetudo est mala requiritur tempus cuius initij non extat memoria vel saltē tempus. xxx. annoꝝ. ꝛ pro illa gl. facit quod habetur in. l. qđ nō ratione. ff. de legi. sed ipse dicit qđ si cōsuetudo intantū est mala ꝛ cōtra rationē qđ adducit peccatum qđ tūc nō valebit etiā de iure ciuili. per id quod legitur ꝛ no. ꝭ. de p̄scri. c. fi. ꝛ qđ habet̄ hic in prin. Si vero nō inducit peccatum: tunc licet sit contra rationem valebit in suo casu scōm eum per. d. l. qđ nō ratione. ꝛ hoc si sit p̄scripta spatio. x. annorū per. l. si fideicōmissum. §. aristote. cū simi. ff. qui ꝛ a quibus. Sed si est p̄scripta tāto tempore quod non sit memoria de contraria tunc valebit fm̄ eum: etiam quo ad alios casus quia ex tanto tempore factum quod erat iniustū censebitur factum iustum. de p̄scrip. c. j. in vj. ꝛ propter autoritatem. d. gl. in. l. dn̄i prediorum. pōt dici fm̄ eum sufficere φ sit p̄scripta. xxx. annis. hoc tn̄ iure non probat̄ fm̄ eum: tu potes dicere φ etiam si tāto tp̄e esset p̄scripta φ de cōtraria nō extaret memoria nō proderit quo ad alios casus ex quo cōtra rationem est inducta. p id qđ habet̄ in. l. qđ nō rōne. ff. de legi. ꝛ facit qđ inferius dicetur. Nec ob. c. j. de p̄scrip. q̄ꝛ ibi nō dicitur p̄scriptio
20 nem q̄ sit cōtra ius extēdi ad aliū casum. ¶† Itē aduerte q̄ꝛ fm̄ predicta vult do. Car. flo. φ lȝ cōsuetudo sit cōtra rōnem ꝛ sit minus rationabilis φ valeat. facit qđ no. per glo. in. c. mala. viij. di. sed do. Anto. de but. hic dicit istud posse procedere de iure ciuili per. d. l. quod nō ratione. secus de iure canonico per istum tex. q simpliciter requirit φ consuetudo sit rationabilis. ꝛ sic videtur velle qđ aliter non valeat qđ tene menti. ¶ In ea. glos. ibi qđ sit rationabilis de hoc dic vt dictum fuit in glo. precedenti. ¶ In ea. glo. ibi φ sit p̄scripta. de hoc dic vt superius proxime est dictum. ¶ In ea. glo. ibi ꝛ non per errorem prosequitur glos. vnū intellectum. l. qđ non ratione. alle. in glo. sed fm̄ alium intellectū
21 ibi probatur oppo. vcȝ† φ valeat cōsuetudo etiam per errorem inducta: lȝ tunc non debeat extendi: vnde dicit ibi glo. φ si consuetudine sit inductum φ si dn̄s vini apponat manum ad plaustrum qđ forte propter culpam coloni erat casurū seu in p̄cinctu cadendi ꝛ ponat animo adiuuandi φ periculū sit ipsius si vinū effundat̄: q̄ꝛ ista cōsuetudo est cōtra rōnē non extendet̄ ad alios liquores puta ad oleū. Potes dicere vt cōmuniter dcūt doctores φ aut erratur in consuetudine inducenda. ꝛ tunc non inducit̄ propter errorē. Exēplū si populus vtit̄ ꝯsuetudine q̄ꝛ sic credit legē velle cū lex disponat oppositū. nā tūc non inducet̄ cōsuetudo cōtra legē: q̄ꝛ populus potius agit firmare legē φ tollere. Inducta aūt ad vnū effectū non debēt operari cōtrariū. s. de p̄scrip. nōnulli. ꝛ. ff. de lega. j. in. l. legata inutiliter. secus si non erret populus in consuetudine inducenda sed in causa consuetudinis: quia tunc valebit sicut etiā in simili videmus φ transfertur dn̄ium lȝ erretur in causa ex qua tradit̄. l. j. ff. de condi. indebi. de quo etiā per Bar. in. l. ij. ad fi. ff. de suppel. lega. ¶ Et aduerte q̄ꝛ hoc videt̄ clarum quādo errat̄ in causa impulsiua. argu. l. j. §. casum. ff. de postulando. Sed si errat̄ in causa finali est magis dubiū q̄ꝛ Bar. ꝛ doc. cōiter videntur velle φ tunc non valebit. Sed cōtra eos fortiter facit q̄ꝛ lȝ erretur in causa finali traditionis dominij tamen transfertur dominiū vt patet in. d. l. j. ff. de condi. in debiti. ꝛ ideo videtur quod indistincte error in causa non vitiet

consuetudinẽ. ⁊ hoc forte etiã voluit hic do. Car. flo. q nullam distinctionẽ facit inter causam ĩpulsiuã ⁊ finalẽ. ¶ In ea. gl. ibi. q põt ius cõdere supple vel sciente vel patiente maiori pte populi qñ agit de cõsuetudine p populũ inducenda: qr qd facit maior ps ppl'i oẽs fecisse dicunt. l. qr maio. ff. ad munic. Et intellige etiã fm Ant. de bu. q sufficit qd possit ius cõdere aliquo casu lz nõ in casu de quo qrit: vt lz eps cũ capl'o nõ possit ꝯ ius statuere. j. de offi. archi. c. j. ⁊ de ma. ⁊ obe. c. qd sup his. tñ poterit consuetudinẽ inducere dũmodo sit legitime pscripta. vt i. c. iij. de cõsue. li. vj. ¶ In ea. gl. ibi q possit pscribi bñ dicit gl. in se tñ iura que allegat improprie loquunt i prescriptiõe: verũ est tñ q vt ꝯsuetudo inducat reqrit q sit tale ius sup quo ꝯsuetudo posset induci p id qd sequit in gl. ¶ In ea. gl. ibi nõ sit ꝯ ius naturale supple cui⁹ trãsgressio inducet mortale al's valeret vt dictũ fuit. s. gl. ij.

22 ¶ † In ea. gl. ibi ꝯdictorio iudicio hoc cõiter nõ tenet: qr etiã ex actib⁹ extraiudicialib⁹ dũmodo trãsierint in notitiã populi vel maioris partis cũ ex illis tacit⁹ ꝯsensus populi possit colligi inducit ꝯsuetudo. vt in. l. j. C. q sit lon. ꝯsue. ⁊. l. an in totũ. C. de edi. priuatis imo plus videt q etiã si aliqs actus sit obtẽtus in contradictorio iudicio nõ sufficiat nisi sit talis q verisĩr trãsierit in notitiã ppl'i vel maioris ptis. ⁊ an tũc vnicus talis actus sufficiat. An vero reqrat qd sint plures patebit ex. j. dicẽdis. psumet autẽ trãsisse in notitiã populi vel maioris ptis si erat qõ inter maiores de ciuitate ⁊ de re magna nõ sic si de re minima ⁊ inter minores seu minimos.

23 ¶ † An aũt sufficiat iudicari ꝯsuetudinem esse in ꝯdictorio iudicio fuerunt opi. Cõclude fm do. Ant. de bu. qd si fuit obtẽta cũ legitimo cõtradictore: puta cũ syndico populi tũc videt facere ius inter oẽs. ar. l. ingenuũ. ff. de sta. ho. al's non faciat ius inter oẽs. ar. l. cũ non iusto. ff. de collu. detegenda. sed proderit tũc sicut alius actus sit transiuerit in notitiã populi vel maioris partis ad inducendã cõsuetudinẽ. ¶ In ea. gl. ibi vt intẽdas siue credas: hoc est verũ in pscriptione iuriũ de quibus loquunt iura alle in gl. Sed in ꝯsuetudine nõ videt necessariũ: qr lz occupãs hereditatẽ tanq primogenit⁹ forte sciat se ius nõ habere: si tñ hoc faciat vt inducat cõsuetudo ⁊ hoc trãseat ad notitiã populi vel maioris partis videt sufficere: qr sufficit tacit⁹ cõsensus populi in illa ꝯsuetudine inducẽda. l. de quib⁹. ff. de legi. ¶ In ea. gl. ibi maior pars populi vsa sit supple vel saltem qd actus gesti sint celebrati sciẽte maiori pte populi. ⁊ non cõtradicente: nã istud sufficit lz maior pars populi nõ sit vsa illa cõsuetudine p ea q habent in. d. l. de quib⁹. ⁊ in. l. j. C. que sit lon. ꝯsue. ¶ In ea. gl. nõ extat memoria: lz certe tps regulariter nõ requiritur tantũ sed demũ qñ ageret de cõsuetudine inducenda circa reseruata principi vt superius dixi. ¶ In ea. gl. ibi difficile sit pbare imo quasi impossibile est si necesse est omnia supradicta pbari vt dicebat Host. Et ideo glo. j. in fi. que posset hic iungi dicit qd fm hanc decretalẽ sufficit si consuetudo sit rõnabilis ⁊ prescripta. Et idem dicit gl. viij. di. in. c. frustra.

24 † Et pro delaratione gl. lz doct. satis instant quid sit ꝯsuetudo potes dicere vt hic tangit Io. an. q cõsuetudo est ius quoddã moribus illius inductum q ius cõdere põt habẽs vim legis ⁊ regulariter est ius non scriptũ: sed lex cõiter est scripta non tñ de substãtia legis necessaria est scriptura nec de substãtia cõsuetudinis est qd non sit scripta. Primũ pbat in. l. j. ff. de legi. ⁊ no. etiã p Ioã. and. in regula nemo potest. de reg. iur. in. vj. in mercu. Scdm ptz in cõsuetudinibus feudorũ que lz sint redacta in scriptis ad memoriã facit. l. cõtrahit. ff. de pigno. tamẽ appellant cõsuetudines. Regulariter tñ non consueuit cõsuetudo reduci ad scripturã: sed lex sic vt institu. de iure naturali. §. ex nõ scripto.

25 ¶ † Que aũt reqrãtur ad inducendam ꝯsuetudinẽ cõiter dicit q tria. s. frequẽtia actuum. ¶ Itẽ tacitus cõsensus populi qui non cõtradixit cũ ad ipsum vel ipsius maiorẽ partẽ notitia ipsorũ actuũ peruenit. Itẽ requiritur q sit rationabilis ⁊ prescripta. ¶ Quot aũt actus requirãtur ad inducendã cõsuetudinẽ [a] ⁊ an sufficiãt duo fuerũt opi. cõclude qd hoc est arbitrariũ qr iudex habebit arbitrari an actus gesti sint tales qui verisimiliter transiuerint in notitiam populi vel maioris patris. ⁊ tunc sufficiant duo prout cõmuniter volũt glo. ⁊ patet ex notatis per gl. C. que sit lon. consue. super rubri. Si autem duo actus qui fuissent gesti verisimiliter non trãsiuissent in notitiã predictam: tunc arbitrabitur qd requirantur tot quot verisimiliter transiri potuerint. ⁊ ideo si factus esset pons supra viã publicã: lz de iure fieri nõ possit vt. l. j. §. ff. de fluminib⁹. ⁊ in. l. ij. §. tractatum. ff. ne qd in loco publico. si p talẽ locũ consueuit transire maior ps populi psumet illius habuisse notitiã: secus si factus fuerit in loco in quo pauci consueuerunt transire. ¶ An autẽ sufficiat vnicus actus q transiuerit in notitiã populi cõcursu tpis. xx. vel. xl. annorũ fm dicta in prin. gl. fuerũt opi. qr aliq dixerũt q sic cũ tũc bñ possit colligi ꝯsensus ppl'i. ⁊ sic dz induci cõsuetudo: qr in incertis nõ certis locus est cõiecturis. ff. de ver. obli. l. cõtinuus. §. cũ ita ⁊ pro hoc etiã bene facit. c. cum de beneficio de preben. in. vj. Sed alij tenuerũt cõtrarium ⁊ est cõis opi. vcz q nõ sufficiat vnicus actus qr iura videntur ponderare frequẽtationem actuũ. d. l. j. C. q sit lõ. cõsue. ⁊. d. l. ⁊ an in totũ. C. de edifi. priua. sed do. Car. flo. ⁊ do. Ant. de bu. vident cõcordãre opi. qr si actus sit successiuus seu habens cãm successiuã vt est habere pontẽ sup viã publicã pcedere posset prima opi. facit qd habet i. d. c. cũ de bñficio. al's pcedat scda opinio. Sz certe tuti⁹ videt esse tenere indistincte scdam opinionẽ q etiã tenuit Guil. de cu. ex eo: qr lz populus passus fuerit talẽ actũ ⁊ nõ cõtradixerit ex quo tñ semel tñ est passus nõ bene põt ex hoc colligi tacit⁹ cõsensus eius q etiã velit in posterũ idẽ posse fieri. Nam forte ex gratia voluit illud tolerare: sed qñ interuenit frequẽtia actuum tũc verisimilius colligi põt q velit ex hoc induci ꝯsuetudinem. facit in arg. qd habet in. l. si mulier. C. ad velleia. vbi in simili per vnũ cõsensum seu p vnũ actũ magis colligit ꝯsensus. nec ob. d. c. cũ de beneficio: qr posset dici q illud pcedit in casu suo qñ qrit an ecclesia sic ꝯsueuit regio. per clericos seculares, an vero per monachos: hic aũt loqmur qñ agit de alia ꝯsuetudine inducẽda q habeat vim legis q est maioris piudicij.

> a ¶ Act⁹ quot requirant ad inducendã cõsuetudinẽ vide h do. Ab. in. fi. col.

26 ¶ † Iuxta pdicta pt dubitari an interrũpat ꝯsuetudo p actũ ꝯtrariũ. Cõclude qd sic si nõ erat adhuc inducta. ⁊ qd talis actus cõtrari⁹ trãsiuit in notitiã maioris ptis populi q nõ ꝯtradixit: secus si nõ transiuisset. ¶ Item secus si iam esset inducta: qr tunc reqrerent in ea tollẽda illa q exigunt i ipsa inducẽda d quo p gl. in. l. nemo alieno. §. j. ff. de reg. iur.

27 ¶ † An aũt cõsuetudo recipiat extẽsionẽ. Cõclude qd sic vt in. l. de quibus. ff. de legi. Si autẽ sit contra ius tunc etiã ex maioritate rationis regulariter non recipit extentionem per id qd legit ⁊ no. in auf. quas actiones. C. de sacrosanc. eccle. fallit secũdũ do. Ant. de bu. in. xiiij. casib⁹ quos ipse hic psequit. Sed de ista materia extẽsionis plenarie dixi in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri.

28 ¶ † Et ex predictis satis patere potest que sint necessaria in probanda cõsuetudine. lz Io. and. hic satis instat ⁊ Cy. in. l. ij. C. que sit lon. consue. ⁊ lz Cyn. post Pe. dicat quod ius disponẽs vt est cõsuetudo nõ requirit prescriptionẽ nec in illo videt cadere. per id qd habet in. l. viam. ff. de via publica. ⁊ p hoc dicat canonistas non bene dicere inquantũ dicũt q requiritur consuetudinẽ cõtra ius esse prescriptã tñ põt dici vt hic tãgit do. Car. floren. q si ius disponẽs agit aliquid inducere vt est consuetudo contra ius nõ est absonnum q prescribat vt hic patet. nam absurdum est dicere q tex. hic male dixerit put voluit Pe. ⁊ Cyn. secus vbi agitur de mera facultate. ⁊ sic loquitur. l. viam allegata per Pe. qr lz qs per longissimũ tẽpus iuerit per viã publicã non ex hoc dicit prescripsisse facultatem eundi sz potius illam habet ex iuris dispositione. ¶ In ea. gl. ibi ⁊ iustus titulus requiritur. ⁊ sic vtrunq requiratur videlicet bona fides ⁊ titul⁹ videtur qd possit admitti probatio in contrarium propter defectum tituli. ⁊ hoc modo voluit inducere glos. c. si diligenti. contra precedentem opinionem.

29 ¶ † In ea. gl. ibi. alij dicunt si ponderas glo. in effectu ponit duas opi. vna est q in consuetudine requiratur causa ⁊ sic non differat a prescriptione. ⁊ istud voluit precedens opi. Alia qd non requiratur causa ⁊ tunc differat a prescriptione vt sequitur in glo. tamen gl. non perfecte loquitur vt patere põt ex his que superius sunt dicta. Ideo dic qd principaliter consuetudo differt in duobus a prescriptione. Primo quia per prescriptionem solum agitur queri ius priuatum inter personas inter quas versatur sed per cõsuetudinem agitur queri ius publicũ inter oẽs de loco. ⁊ sic etiaz inter illos inter quos actus non sunt exercitati. ¶ Itẽ in prescriptione nõ est necesse qd possessio prescribentis transeat in notitiam populi vel maioris partis. secus in consuetudine: quia expedit qd actus gesti trãsiuerint in notitiam populi vel maioris partis. et per hoc ptz an in. c. iij. j. eo. lib. vj. sit proprie prescriptio an consuetudo: qr certo respectu est ibi pscriptio scz quatenus agit detrahere iuri capituli: sed quatenus agit qd episcopus oẽs suos subditos possit corrigere sine consensu capituli est cõsuetudo: quia licet infra tẽpus legitimũ ad prescribendam consuetudinem correxerit aliquos sine consensu capituli. ⁊ non omnes: tamen cõpleta cõsuetudine corriget alios inuitos sine ꝯsensu capituli vt ibi colligit. ¶ An autẽ sit necesse qd consuetudo inducatur de expresso cõsensu pape vel principis vel saltem ex certa scientia: quidam dicere voluerunt qd sic: vt notatur in. §. leges. iiij. di. sed cõiter tenetur contrarium vt ibi tangit gl. que fuit additio. Nam princeps tacite videtur permittere ex quo dedit populo potestatem legis condẽnde per. l. omnes populi. ff. de iusti. et iure. Et similiter papa dedit hic potestatem inducende consuetudinis etiam contra ius quãdo est rationabilis ⁊ prescripta. ideo nõ est necessaria alia permissio expressa vel tacita. ¶ Item attende quia Hostien. hic ⁊ in summa huius titu. §. fi. ver. extra summam. tangit id qd. s. tactũ est videlicet que sit differẽtia inter prescriptionẽ ⁊ consuetudinẽ. Et concludit q est multiplex. Prima est fm eum q prescriptio locum

locum habet in rebus mobilibus ꝛ immobilibus corporalibus ꝛ incorporalibus.alleg.ī.de prescrip.auditis.ꝛ.c.seq.ꝛ de censi. olim:Consuetudo vero hꝫ locū tantū in corporalibus vt seruitutibus iurisdictionibus ꝛ electionibus ꝛ similibus. Sed certe ista differentia non videtur bona:quia ex quo prescriptio habet locū etiam in iurib⁹ incorporalibus vt ipse fatetur nō per hoc habemus doctrinā quomodo in illis cognoscat̄ cōsuetudo a prescriptione.Et ꝓpter hoc forte dat scdam differentiā:qꝛ prescriptio agit acquirere singulari ꝛ priuate persone cōtra singularē ꝛ priuatā personā.Sed cōsuetudo nō agit magis acquirere vni quā alij nec magis cōtra vnū ꝙ cōtra alium.Et ideo si allego actum vnum quē facere nō assueui seu nō feci actum aliquem succūbo. secus ꝑm eum si allego ꝯsuetudinē qꝛ dico sic esse de ꝯsuetudine ius cōpetere cōtra quēlibet forte corrigēdi ꝑ aliū in alio loco facit qꝺ no.Jo.an.ī.de offi.archi.c.fi.circa fi.ꝛ qꝺ ibi ēt no. Inn. ꝛ qꝺ no.ipse Jo.an.sup regula sine possessione in solutione questionis.de reg.iu.in.vj.Et ꝑhāc differētiā videtur in effectu Hosti.voluisse id qꝺ dixi super glo.supra in prima differentia quam posui inter prescriptionem ꝛ consuetudinē ꝛ clarius ibi dixi ꝙ dicat Host.

30 C† Item tertio ꝑm eū requirit̄ in prescriptione titul⁹ ꝛ bona fides,vt.ī.de prescriptioni si diligēti.Sed in ꝯsuetudine nō requiritur nisi vsus est quod cōpletū sit tēpus requisitum ad illā allegat.ff.cōia prediorū.l.venditor.§.j.Sed certe ista differētia nō videt̄ bona qꝛ nō semper in prescriptione requiritur titulus:sed demū quādo esset presumptio contra prescribentem vel ius cōe faceret cōtra eū.de ꝑscrip.c.j.in.vj.al's sufficit bona fides cū tēpore cōpleto deputato ad prescriptionē.ꝛ sic tunc non bene posset discerni per hanc differentiā differentia inter consuetudinem ꝛ prescriptionē.C Quarta differētia est ꝑm eū:qꝛ priuilegiū ꝛ prescriptio nō cōcurrūt.ī.de prescrip.veniēs.nisi forte ex vi priuilegij prescribatur.ī.de iure patro.in.c.cura.ꝛ facit quod habetur.s.eo.cum dilectus.ꝛ.ī.de priui.cū persona.lib.vj.Sed cōsuetudo ꝛ priuilegiū bene cōcurrūt.s.eo.cū dilectus.ꝛ de verbo. signi.c.abbate.ꝛ.xvj.q.iij.c.placuit.hec tū differentia non videt̄ perfecta:qꝛ quādo ex vi priuilegij prescriberet̄ nō videretur esse differentia seu nō posset bene percipi differētia inter prescriptionē ꝛ cōsuetudinē.ideo tene scdam differētiā quā superius super glo.declaraui.ꝛ ibi etiā posui aliā.Et per predicta dicebat Host. quod discrete facit monachus q cōtra epm vel parochialē ecclesiam in decimis allegat cōsuetudinem potius ꝙ prescriptionē.ꝛ remittit etiam ad no.ī.de elec.cū ecclesia.ꝛ de deci.cū cōtingat.ꝛ c.cū in tua.ꝛ.s.eo.ti.dudū.sed certe licet Jo.and.sic pertrāseat videtur istud dictum intelligendū eo casu quo cōsuetudo pōt allegari forte quia generalis est illa cōsuetudo in illa dioce.qꝺ monachi non soluāt decimas episcopo vel parochiali ecclesie.facit quod habetur in.d.c.fi.de offi.archi.Si autem talis consuetudo non esset:sed forte monasterium per.xl.annos nō prestitisset melius esset tunc allegare prescriptionē:quia nō posset tūc cōsuetudo probari sed prescriptio.ꝛ intelligo quando bona fide nō fuissent solute ipse decime:quia ex aliqua causa forte putabant se nō teneri vel non videtur procedere prescriptio.vt.ī.de prescrip.vigilanti.ꝛ.c.fi.Franciscus vero vercellensis hic dixit quod cōsuetudo fuit inducta post ius naturale ante ius scriptum vt tangit Jo.and.circa fi.primi membri summe consuetudinis:sed prescriptio fuit introducta per ius scriptum.ī.de prescri.sanctorum. et c.vigilanti.Sed certe per istam differentiā non habemus doctrinam quomodo hodie discernat̄ ꝯsuetudo a ꝑscriptione. Item secundum eū consuetudo habet triplicem effectū scꝫ cōdendi ius abrogandi ꝛ interpretandi. facit qꝺ habetur in.l.fi.C.q̄ sit lōga cōsue.ꝛ qꝺ hic Jo.an.in prima oppositione secūde partis. Sed prescriptio habet vnū effectū tm̄.s.derogādi iuri in eo qꝺ est prescriptū cōtra negligentē.Sed certe cū consuetudo habeat etiam effectū derogādi hec differētia nō videt̄ bene declarare quō tūc qn̄ agit̄ de derogando iuri cognoscat̄ ꝑscriptio a consuetudine ideo tene qꝺ dixi superius sup hac glos.

31 C† In ea.glos.ibi obtēta in ꝯdictorio iudicio.Sed certe hoc nō requirit̄ ᵃ ad consuetudinē introducendā qꝛ pōt etiā ex actib⁹ extraiudicialibus induci vt dixi super gl.in ꝟ.vel saltē qꝺ sit obtēta. C In ea.gl.ibi vtat̄ ꝟ intellige ꝛ declara vt dixi.s.sup glo.in ver.itē requiris. C In ea.gl.ibi sic ergo intellige glo.hic reuertitur ad materiam prime partis seu quā tractauit in prima parte glo.q̄ durat a prin.glos. vsqꝫ ad ver.Sed quā differentiā ibi est secūda pars glo.que tractauit differentiam inter consuetudinē ꝛ prescriptionē. C In ea. gl.ibi ꝛ cōcurrentibus predictis. Sed certe vt superius dixit glo.si.oporteret oīa superius dicta in glos.in prima parte glo.cōcurrere ad prescribendā consuetudinē difficillime esset probare ipsam ꝯsuetudinē.ꝛ ꝑm Host.esset quasi impossibile.ꝛ ideo glo. finaliter residet in eo qꝺ sequit̄ in ver.sed scdm vcꝫ qꝺ sufficit qꝺ ꝯsuetudo sit rōnabilis ꝛ ꝑscripta.ꝛ idē dicit Bar.brix.ix.dist.in c.frustra.vbi de materia prime partis gl.ꝑ glos. ibi ꝛ de materia

32 scde†partis habet̄.x.viij.q.ij.in.c.dudū. C† In ea.gl.ibi prescripta.ꝛ quantū tp̄s requirat̄ ad prescribendū cōsuetudinē dixi.s. in prin.gl.vbi dixi sufficere etiā de iure canonico qn̄ est ꝑter ius qꝺ prescribat̄ spatio.x.annoꝝ vt vult glos.in.c.fi.ī.eo.in. vj. Et per hoc dicit hic do.Car.flo.qꝺ lꝫ gl.in.c.cū de beneficio. de preben.in.vj.dicat quod in statu beneficij requirat̄ spatiū.xl.annorum verius tn̄ est scdm eū quod sufficit tēpus.x.annorū per not. per gl.in.d.c.fi.ꝛ hoc etiā tenēt dn̄i de rota scdm eū in decisione xlj.Si aūt cōsuetudo esset ꝑm canones tūc non expedit qꝺ ꝑscribat̄ scdm eum cū tunc videt̄ approbata per canones.Sed certe istud dictū non videt̄ verū:qꝛ ad inducendā cōsuetudinem regritur frequētia actuū ꝛ tēpus ex quo colligatur tacit⁹ cōsensus habētiū vel habētis potestatē inducēdi cōsuetudinem.Et ideo saltē necessariū erit tēpus.x.annorū ad hoc vt illa inducat̄.videret̄ tn̄ dicendū quod lꝫ populus vtat̄ scdm quod disponit lex ꝙ nō per hoc inducat̄ cōsuetudo etiā per lapsum.x.annorū qa populus nō videt̄ vti animo cōsuetudinē inducendi sꝫ potius seruādi legē actus aūt agentiū non vident̄ operari vltra intentionem ipsorū.l.non omnis.ff.si cer.peta.ꝛ.l.obligationū substantia.§.fi.ff.de act.ꝛ ob.ꝛ facit qꝺ no.Jo.de lig.in.c.j.de ꝯstit.lib. vj.ꝛ hoc verū nisi ex aliquibus cōiecturis appareret quod populus vellet etiā cōsuetudinē inducere forte qꝛ in iudicijs pro decisione cause allegabat̄ ius ꝛ cōsuetudo.Nā tūc si apparet qꝺ plaries fuerit sic facta allegatio ꝛ seruatū induceret̄ etiā cōsuetudo dum tamen vt dixi interueniat tempus.x.annorū qꝛ alias non bn̄ posset presumi de tacito ꝯsensu populi.facit qꝺ no.sup rubri.

33 C.q̄ sit longa ꝯsue. C† Itē aduerte qꝛ q̄rit hic do.Car.flo.qn̄ diuersa est ꝯsuetudo litigātium a ꝯsuetudine loci iudicij:vel si alia sit ꝯsuetudo loci actoris alia rei q̄ attēdat̄ Inno.tetigit ꝛ Joā. and.s.eo.sup rubri.ꝛ ibi etiā dixi ipse vero concludit ꝙ si ageret̄ reali attendet̄ ꝯsuetudo loci vbi est res vt.ī.de fo.compe.c. sane. Si vero agit̄ ꝑsonali ex delicto vel contractu tūc si queritur vel quale vel an valet contractus vel non seruabitur cōsuetudo loci delicti vel ꝯtractus etiā si litigātes sint de diuerso loco. Sꝫ si q̄rat̄ quo ad aliū effectū tūc dicit cōiter doctores dicere qꝺ in ordinarijs attēdit̄ locus iudicij in decisorijs loc⁹ litigātiū allegat quod not.glos.in.c.quod clericis.ꝛ qꝺ ibi consueuit dici.ī.de fo. compe. C Ipse vero dicit posse dubitari si cōtingat eo casu quo attendit̄ consuetudo litigantiū quod diuersa sit ꝯsuetudo actoris vel rei q̄ erit attendenda.videret̄ attendenda consuetudo rei per.c.cum venissent.ī.de eo qui mit.in pos.Sed ipse dicit melius dici posse quod attendet̄ consuetudo illius cōtra quē inducitur ꝛ si alius est de alio loco ille non ligabit̄.Et per hoc infert quod si clericus agit cōtra laicū in foro seculari attendit̄ ꝯsuetudo laici cōtra ipsum laicū ꝛ idē si ageret̄ contra laicū in foro ecclesiastico puta in terris eccl'ie q̄ essent de temporali iurisdictione ecclesie qꝛ de iure tunc posset agi ꝯtra bānū in foro eccl'iastico nisi aliud haberet cōsuetudo.facit quod habet̄ in.d.c.cū venissent.de quo etiā remittit do.Car.flo.ad ibi no.ꝑ eū.Sed si laicus ꝯuentus in foro seculari excipit ꝯ clericū de ꝑscriptione vel de alio attendet̄ ꝑscriptio eccl'iastica seu ꝯsuetudo scdꝫ canones.ꝛ silr̄ si laic⁹ agit cōtra clericū i foro ipsius clerici quātū ad ligādū ip̄m clericū attēdet̄ ꝯsuetudo eccl'iastica vel ius canonicū inquātū aūt ad ligādū laicū attēdet̄ ius ciuile seu municipale siue ꝯsuetudo laici . vt si clericus excipit de prescriptione cōtra laicū:nā sufficit qꝺ sit ꝑ decē annos inter p̄ntes vt not.ī.de ꝑscri.sanctoꝝ.ꝛ.c.illud.i.iiij. gl.ꝛ hec dicit notāda qꝛ ꝑꝫ eū nō sunt sic bene ꝑ alios declarata. C Sed aduerte qꝛ Jo.cal.in qōne sua q̄ incipit.Statuto ciuitatis caueī tractat qn̄ clericus agit ꝯ laicū in foro ciuili que ꝯsuetudo debeat attēdi:ꝛ an statutū loci aliquo mō liget clericum.ꝛ ibi ꝯcludit qꝺ quo ad ordinatoria iudicij ligat clericū:ꝛ ideo debebit porrigere libellū scdm formā statuti ꝛ similiter ꝑstare satisdationē de reficiēdis expēsis si statutū illud habeat ꝛ disponat:al's qꝫ nō audiat̄ volēs agere ꝯtra aliū.Sed circa decisoria dicit statutū laicoꝝ nō ligare clericos.ꝛ ideo si vigeat statutū respiciens decisionē negotij nō ligabit clericū.Et ideo poterit cleric⁹ ꝑbare debitū ꝑ testes idoneos qꝺ bn̄ tene menti.ꝛ de materia dixi.s.

34 sup rubri. C† Extra gl.ꝯ p̄mā ꝑtē pōt opponi ꝑm Jo.an.qꝛ vꝫ qꝺ ꝯsuetudo valeat ꝯ ius naturale ꝛ diuinū vt patere pōt in ꝑcepto circūcisiōis de quo genesis.vij.ꝛ.ī.trāssumptiue i.c.maiores. in ver.cū ergo.de bap.ꝛ silr̄ valet ꝯ illud nō arabis i boue simul ꝛ asino de q̄ deuteronomij.xxij.ꝛ.ī.de elec.cū cā.soluit Jo.an.ꝙ ꝯtraria loquunt̄ in ꝑceptis sacramētalib⁹ sꝫ hic i moralib⁹ vt di

35 cit gl.ij.ꝛ ibi etiā dixi sup ea. C† Sꝫ aduerte qꝛ illa ꝑcepta sacramētalia vel cerimonialia fuerūt mutata ꝑ aduētū christi.s.de cōsti.trāslato.ꝛ dixi sup gl.ij.nō aūt sunt imutata ex vi consuetudinis nec forte valuisset ꝯsuetudo ꝯ illa aū aduētū xp̄i lꝫ Jo.an.vi

36 deat aliter sentire vt pꝫ ex supradictis. C† Scdo pōt opponi ꝺ c.gaudem⁹.ī.de diuor.vbi ꝯsuetudo iudeoꝝ de dādo repudio excusat eos de ꝑcepto nō mechaberis.soluit Jo.an.qꝺ vt pꝫ ibi nō

a C Non requiritur. Uide B do. Abb.i.ix. colū. ver.vj.requiritur.

excusat cõsuetudo a culpa.⁊ sic qñ peccet:sʒ repudiãs vxorẽ si il
la nubat alteri nõ agit:nec excipit cõtra illã qd fuerit fornicata
ex eo q2 fuit in culpa:q2 illud pmittebaṫ lege mosaica.lʒ talis p
missio fuerit facta ad euitandũ maius malũ ne forte si nõ posset
repudiare vir vxorẽ induceret ad illã occidendã vel male tractã
dã.facit qd habeṫ in.c.discretionẽ.ĩ.de eo q cog.cõsan.vxo.sue.
qd habeṫ in.c.vnico.cũ ibi no.de post.pla.in.vj.vbi cõsuetudo
licet inualida excusat qñqʒ a pena.facit qd no.gl.⁊ qd ibi dixi.
s.eo.cũ venerabilis.¶Tertio põt opponi ꝯ eandeʒ primã par
tẽ de.c.sup eo.ĩ.de cogna.spiri.vbi cõsuetudo videṫ vincere legẽ
separãdo matrimoniũ al's licitum cõtra id qd dr quos deus ꝯiũ
xit ⁊c.de trãsla.prela.p totũ.Joã.an.remittit ad ibi no.p.gl.⁊.ĩ.
de cõsan.qd sup his.sup vlti.gl.Dic qd ꝯsuetudo põt aliquos
inhabilitare ad ꝯhẽdũ matrimoniũ talr qd si postea ꝯhãt nõ te
nebit mr̃imoniũ.⁊ sic loquaṫ ꝯriũ.Sʒ matrimonia legitime cõ
tracta nõ posset dissoluere ꝯsuetudo.p id qd habeṫ in.d.titu.de
37 trãsla.pla.⁊ in.auf.supradicta.¶†Quarto ⁊ vltio ad eãdẽ ptẽ
oppo.d.c.deniqʒ.iiij.di.vbi cõsuetudo videṫ excusare qñqʒ etiaʒ
in materia peccati qñqʒ excusat a pena tpalis vt ꝯtingit in casu
38 ꝯrio sed nõ a pena eterna.⁊ sic inferẽdã in alio seculo.¶†Circa
scdam ptẽ Jo.and.etiã hic format quatuor oppositiões.prima
est q2 videṫ ꝙ ꝯsuetudo simplr habeat preiudicare iuri positiuo.
Nã ipsa ꝯsuetudo hʒ plures virtutes.abrogat enĩ ⁊ sic tollit legẽ
seu ius positiuũ.Item illud interptaṫ.Itẽ etiã illud inducit.pa
tet primũ p ea q habenṫ in.l.de quibus.ad fi.ff.de legi.scdm ptʒ
in.l.nã ad ea.eo.tit.⁊.l.minime.⁊.l.si de interpretatione.Tertiũ
ptʒ p id qd habeṫ in.§.ex nõ scripto.insti.de iure naturali.⁊.ĩ.de
sepul.c.d vxore.⁊.c.certificari.⁊ in.c.ecclesiasticar.xj.di.¶Pro
solutione huius ꝯrij Inno.in.c.precedẽti.posuit multas solutio
nes ⁊ multas opiniones quas posuit glo.in.l.ij.C.q sit lon.con
sue.⁊ illas etiã ponit hic Jo.an.⁊ inter ceteras opiniones ⁊ solu
tiones ponit vnã quã tetigit Uincẽ.in.c.cũ cõsuetudinis.s.eo.⁊
etiã Inno.in.c.precedenti.⁊ glo.in.d.l.ij.vt distinguaṫ an sit ta
lis lex cui possit derogari p pactũ an vo nõ possit vt sic primo ca
su tollaṫ p cõsuetudinẽ in scdo nõ.Sed certe hec opinio nõ vide
tur vera:q2 fm hoc nõ posset p ꝯsuetudinẽ preiudicari furiosis
⁊ infantibus q non possunt cõsentire expresse neqʒ tacite.l.q2 cer
tum.ff.locati.ꝙ nõ videṫ verũ.Sʒ huic obiectiõi rñdẽt aliq qd lʒ
furiosi ⁊ infantes nõ possint ꝯsentire tñ sufficit qd maior ps ciui
tatis cõsentiat:q2 cũ maior ps ꝯsentit oẽs cõsensisse videnṫ.l.qd
maior.ff.ad municipales.⁊ facit qd habeṫ in.l.pe.ij.rñso.ff.de iu
sti.⁊ iure.Sed certe fm Inno.in loco pallega.⁊ idẽ etiã gl.in.d.l.
ij.⁊.d.l.qd maior.pcedit in electionib9 vel qñ agiṫ de obligatio
ne vniuersitatis ⁊ vt ipa vniuersitas possit ꝯueniri:nõ aũt videṫ
habere locũ qñ agiṫ d detrahẽdo prĩmonio singulorũ.facit qd
no.gl.⁊ qd ibi dictũ fuit.s.de ꝯsti.cũ oẽs.Consuetudo aũt detra
hit patrimonia singulorũ ⁊ p eã singuli cõueniunṫ qd per pactũ
fieri nõ põt.nã licet aliq paciscanṫ qd aliqd dare nõ teneor non
obest mihi lex stipulatio ista.§.alteri.ff.de verb.obli.nec videtur
etiã per statutũ aut cõsuetudinẽ posse induci qd aliqd teneor da
re.vt dicit glo.in.d.l.ij.Sed certe põt dici ꝙ glo.illa pcedit quã
do sine causa statutũ vel cõsuetudo vellet inducere qd aliqd da
rẽ.secus si cũ causa.vt est tex.in.l.vẽditor.§.si constat.ff.cõia pre
diorũ.vbi ptʒ ꝙ valet cõsuetudo quod tenear dare lapicidinas
cuilibet danti certũ pretium vt sic laborarie possint fieri ex ipsis
lapicidinis:sed sine causa vt dixi nõ põt fieri statutũ vel cõsuetu
do ad preiudicium vnius persone.facit quod habeṫ in.l.j.ad fi.
ff.de doli excep.⁊ in.l.antiochensiũ.⁊ qd ibi no.p Bar.ff.de pri
ui.credito.⁊ in.l.toties.ff.de pollicitationib9.⁊ in.l.si priuatus.ff.
qui ⁊ a quibus.Põt etiã statutum vel cõsuetudo detrahere pa
trimonio singulorum qñ vniuersalr disponit pro causa aliqua
legitima:puta vt quilibet cõferat tantũ pro reparatiõe murorũ
39 ciuitatis.facit quod habeṫ in.l.eps.ff.de oper.publicis.¶†Et
ex predictis etiam patet quod aliquid potest fieri per statutũ vel
cõsuetudinẽ quod nõ posset fieri per pactuʒ.⁊ sic nõ videṫ bona
equiparatio de cõsuetudine vel statuto ad pactũ vel ecõtra.glo.
tamẽ super rubrica de decretis decurionũ.C.lib.x.arguit de pa
cto ad statutum vt sic illud quod possit fieri per pactũ possit fieri
per statutum aut cõsuetudinem.⁊ pro hoc facit q2 in consuetu
dine interuenit tacitus consensus.⁊ sic quasi quoddam pactum
ejus qui põt legeʒ condere.l.de quibus.ff.de legi.glos.tñ in.l.pi
gnus.§.priuatorũ.⁊ in.l.nec ex pretorio.ff.de reg.iur.videṫ velle
quod nõ sit bona equiparatio de pacto ad statutũ vel consuetu
dinem.Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iusti.⁊ iure.in tertia principali
questione.⁊ etiam Raynerius ibidem dicit quod si arguaṫ affir
matiue puta hoc põt fieri per pactum:ergo ⁊ põt fieri per statu
tum tunc tenet argumentatio ⁊ sic intelligaṫ glos.super rubrica
de decre.decurio.Si autẽ arguaṫ negatiue hoc non põt fieri per
pactum:ergo nec per statutuʒ tũc dicit quod si ratiõe turpitudi
nis vel impossibilitatis non possit fieri per pactum non poterit
etiam fieri per statutum:quia tunc eadem est ratio ⁊ sic etiã pro
cedet equiparatio de pacto ad statutũ.Si autẽ per pactũ aliqd
fieri non possit ex eo quia esset cõtra publicam vtilitatẽ vel pro
pter defectũ alicuius solẽnitatis iuris ⁊ tunc non est bona argu
mẽtatio de pacto ad statutũ negatiue:q2 lʒ p pactũ nõ possit tol
li ius publicũ vel solẽnitas inducta de iur.positiuo.l.ius publi
cũ.ff.de pactis.⁊.l.nullus põt.ff.de leg.j.tñ per ꝯsuetudinem vel
statutũ põt derogari iuri publico vel solẽnitati iuris vt vult gl.
in.d.l.nec ex pretorio.⁊ in.d.l.neqʒ pign9.§.priuatorũ.⁊ hec vi
deṫ bona ⁊ equa ꝯclusio circa istum articulũ an argui possit de
pacto ad statutũ taʒ affirmatiue ꝙ negatiue do.tñ Car.flo.hic
dicit posse qd quicqd põt pactũ põt ⁊ statutum ⁊ similiter econ
tra dũmodo emanẽt ab eodẽ.secus si a diuersis.hinc est fm eum
qd ciuitas põt statuere contra ius publicũ in suũ preiudiciũ.naʒ
etiam sup hoc posset pacisci ipsa ciuitas cuʒ etiã priuati ad suum
preiudiciũ possint pacisci.ĩ.de regula.ad apostolicã.⁊.l.penulti.
C.de pac.fatetur tamẽ quod priuati nõ possint pacisci cõtra ius
publicũ:ita qd tollaṫ ab alijs q2 pacto priuatorũ nõ preiudicaṫ
alijs.vt.ĩ.de trãsac.in.c.veniẽs.⁊.l.si vnus.§.ante oĩa.ff.de pact.
Et satis bene in se dicit do.Car.flo.tamẽ clarior videṫ doctrina
quã supra dixi post Bar.Et no.bene ex pdictis.an ⁊ qñ possit
argui d pacto ad statutũ siue arguaṫ affirmatiue siue negatiue.
40 ¶†Et no.etiã an p cõsuetudinẽ vel statutũ possit detrahi pa
trimonio vniꝰ tñ vel singulorũ.⁊ ad materiã ẽt facit qd no.glo.
⁊ quod ibi dictũ fuit in.c.cũ oẽs.s.de cõsti.licet aṫe Innoc.vbi
s.⁊ glos.in.d.l.ij.⁊ Joã.and.hic satis instant in alijs solutiõib9
tamen q2 sunt modice vtilitatis non est in illis instandũ.Sʒ ad
cõtrariũ est dicendũ vt hic finaliter dicit Joã.and.qd decre.ista
41 tollit ⁊ determinat ꝯtrarietatẽ superius factã:† q2 tũc ꝯsuetudo
derogat legi generali seu iuri cõi qñ est rationabilis ⁊ pscripta.
de quo etiã tãgit Jo.an.in summa consuetudinis quẽ hic ponit
sub septimo mẽbro.⁊ ibi cõcludit si cõsuetudo est cõtra ius posi
tiuũ ⁊ queriṫ an illi preiudicet.⁊ tũc aut cõsuetudo precedit legẽ
aut ecõtra sequitur legẽ.Primo casu seruaṫ lex sequẽs ipsam cõ
suetudinẽ p.l.iij.§.diuus.ff.de sepul.viola.⁊ istud cõiter tenẽt le
giste.sed Jo.an.dicit qd lex que sequitur cõsuetudinẽ specialiũ
locorũ vel psonarũ nõ tollit illã:nisi hoc exprimat dũmodo cõsue
tudo illa sit rationabilis vt hodie est expressum in.c.j.de constit.
in.vj.Et ad.§.diuus.potest respõderi quod ille tex.hʒ plures in
tellectus vnus est qd intelligatur qd cõsuetudo secuta fuerit le
gem generalẽ.⁊ tunc quatenus ibi diciṫ ꝙ nõ tollit legem debet
intelligi scʒ generaliter in omni loco:sed bene tollit specialiter in
loco vbi viget cõsuetudo vt ibi no.glo.Alius est intellectus qd
ibi cõsuetudo precessit legẽ ⁊ tunc ibi diciṫ quod lex tollit cõsue
tudinẽ.sed illud debet intelligi qñ constat de intentione cõdẽtis
legẽ qd velit ipsam cõsuetudinem tollere.put no.in.c.pastoralis
ĩ.de fi.instru.⁊ pbaṫ in.d.c.j.⁊ ibi etiã no.⁊ istud etiã seruari de
bet in foro ciuili ex quo erat dubitatio inter legistas.⁊ hodie est
expressa decisio in.d.c.j.per ea que notã.in.c.licet.ĩ.de fo.compe.
⁊ in.c.raynutius.ĩ.de testa.¶Secundo casu quãdo cõsuetudo
seqṫ legẽ.⁊ tũc aut est cõsuetudo generalis qua vtitur legis con
ditor.⁊ tunc ista abrogat ⁊ sic tollit legem.l.de quibus.§.inuete
rata.ff.de legi.⁊ patet exemplũ per not.per glo.s.de rescriptis.c.
quia nõnulli.in fi.penul.glo.⁊ in.c.ex parte decani.similiter per
glo.Aut est particularis consuetudo ⁊ similiter preiudicat illi lo
co.l.de quibus.ff.de legi.non in alijs.⁊ sic debet intelligi qd ha
betur in.l.ij.C.que sit long.consuetudo ⁊ in.c.consuetudinis.xj.
dist.quod dicit Jo.and.esse verum de iure canonico si sit ratio
nabilis.⁊ prescripta ex quo est contra ius alias non preiudicaret
iuri etiam positiuo vt hic in fine dicitur.⁊ dicit Joã.and.etiam
addendum id quod ipse no.in additio.Specu.in titu.de instru.
editione.§.compendiose.super ver.sed nunquid de consuetudine
ibi in effectu videtur concludere quod si cõsuetudo specialis seu
particularis loci est inducta de consensu principis vel pape vel
ipso sciente ⁊ patiente tunc procedat quod est dictũ vt preiudi
cet iuri positiuo.Si autẽ ipso ignorante sit inductum tunc con
cludit post Jaco.de are.qd aut consuetudo est inducta ex causa
euidẽtis necessitatis vel vtilitatis subditorum.⁊ tunc etiã idem
quia valebit contra ius positiuũ ⁊ illi preiudicabit.Nã presum
ptio est quod si princeps sciuisset assensisset tali consuetudini cuʒ
princeps consueuit procurare vtilitatem subditorum vt in proe
mio.vj.⁊ facit quod habetur.s.eo.cum dilectus.vbi valuit con
suetudo contra canones.Si autem non sit inducta propter eui
dentem necessitatem vel vtilitatem tunc si sit consuetudo indu
cta super leuibus negotijs valebit.arg.eorum que habentur in.l.
j.in fi.ff.de ventre inspicien.⁊ per id quod habetur in.c.ij.de ver.
signi.in.vj.cum ibi no.per glo.que incipit ex hoc.¶In grauib9
autẽ negotijs nõ valebit q2 nõ intelligiṫ princeps fuisse pmissu
rus.arg.c.j.⁊.fi.s.de consti.⁊.d.l.iij.§.diuus.de sepulchro viola.
42 ¶†Sʒ aduerte q2 Jo.an.in dicta addi.nõ vr̃ pfecte dixisse:nec
videtur

videtur ꝓcedere eius dictū: naꝫ non videt̄ requiri consensus vel scientia principis. Nā papa hic permittit consuetudinem induci etiam ꝯtra ius dūmodo sit rōnabilis ꝛ prescripta ꝛ sic nō reqrit̄ aliter cōsensus vel sciētia eius. Et similiter imperator ꝯcedit potestatē cōdendi statuta ꝛ ꝯsequēter cōsuetudines in. l. oēs populi. ff. de insti. ꝛ iure. ꝛ ideo aliter nō requirit̄ eius cōsensus vel sciētia.

43 ¶ † Itē etiā in grauib⁹ videt̄ ꝯsuetudo posse ꝑiudicare iuri positiuo. p ea q̄ habent̄ hic. ꝛ in. d. l. de qb⁹. nā hec iura indistincte vident̄ loq ꝛ sic idistincte sunt intelligēda. xix. di. si romanorū. ꝛ. j. de priui. q2 certa. Nec ob. §. diuus quē alle. Io. an. q2 non probat illud qd alle. vt pꝫ ex his q̄ superius dixi circa intellectū d. §. Et no. ꝙ Io. an. dū dicit specialē consuetudinē preiudicare iuri qd illud ꝓcedit de iure canonico si sit rōnabilis ꝛ prescripta. videt̄ voluisse qd hoc nō reqrat̄ de iure ciuili ꝛ sufficit cōsuetudinē inductā esse spatio. x. annoꝝ etiā si sit cōtra ius sm no. C. q̄ sit long. cōsue. sup rubrica. nec videt̄ qd necessaria sit alia ꝑscriptio. ¶ Itē etiā videt̄ qd in terdū minus rōnabilis cōsuetudo valet de iure ciuili vt pꝫ ex his q̄ habent̄ in. l. ꝙ nō rōne. ff. de leg. ꝛ ꝙ dixi circa intellectum dicte legis sup glo. fi. facit qd no. in glos. in c. mala. viij. di. facit qd dixi sup. d. gl. fi. circa prin. ꝛ circa intellectum dicte legis qd nō rōne do. vero Car. flo. in hoc articulo. an ꝛ qñ ꝛ i qbus cōsuetudo tollat legeꝫ ciuilē vel canonicā cōcludit qd aut qrit̄ de iure ciuili ꝛ inter laicos. aut qrit̄ de iure canonico ꝛ inter clericos. Primo casu dicit qd sicut populi possunt facere statuta cōtra leges. l. oēs populi. ff. de iusti. ꝛ iure. ita ꝛ cōsuetudines inducere. ꝛ plus nō dicit in hoc mēbro. Sed tu potes dicere latius vt dixi supra post Io. an. ¶ Scdo casu qñ querit̄ iter clericos. ꝛ d iure canonico. Concludit qd si est cōsuetudo iducta ex causa euidētis necessitatis vel vtilitatis tūc valeāt. si aūt nō subsit euidēs necessitas vel vtilitas tūc in leuib⁹ valeat etiā ꝯ canones sꝫ nō i grauib⁹. alle. no. p Io. an. sup. d. ver. sꝫ nunꝙ de ꝯsuetudine. Sed certe do. Car. flo. non videt̄ bñ dixisse vt patere pōt ex his q̄ dixi. s. circa dicta Io. an. nec videt̄ bene ꝓbari iure differētia inter grauia ꝛ leuia quo ad materiā istā cōsuetudinis imo poti⁹ oppositū cū istud. c. ꝛ. l. de quib⁹. loquātur indistincte vt superius dixi. ¶ Scdo pōt opponi inquantū hic dr qd cōsuetudo rōnabilis vincit legē. Nā lex est oē qd rōne ꝯsistit. j. di. in. c. cū cōsuetudo. sꝫ ratio nō videt̄ esse ꝯtraria rōni q2 duo ꝯria simul stare nō possunt. j. de bap. maiores. ver. sꝫ adhuc. ergo consuetudo cōtraria legi nō videt̄ posse esse rōnabilis. ꝛ p cōsequēs videt̄ ꝙ nō possit vincere legē. facit qd no. Ioā. and. in simili. j. de prebē. de multa vbi tāgit an dispēsatio ꝯ ius possit esse rōnabilis. ꝛ per cōsequēs vr̄ qd non possit vincere legē. facit qd not. Io. an. in simili. j. de preben. de multa. vbi tangit an dispensatio contra ius possit esse rationabilis. Solu. dicunt qdam stādū esse obiectioni dicētes qd cōsuetudo contra ius scriptū nunꝙ est rōnabilis nisi ipsum ius scriptū assistat ipi cōsuetudini de quo etiam tactū fuit in gl. pe. ꝛ pro istis facit tex. j. di. in. c. cōsuetudo. vbi dr qd consuetudo pro lege suscipit̄ cū deficit lex. ꝛ istud potest dupl'r intelligi. primo vt sit sensus qd cōsuetudo suscipit̄ pro lege cuꝫ deficit lex. ꝛ in casu non determinato pro lege. Secūdo potest intelligi qd pro lege suscipit̄ cum lex deficit scꝫ per abrogationē. vt q2 consuetudo est talis q̄ abrogat legem ꝛ sic facit illā deficere ꝙ est quādo ius illi consuetudini assistit vt contingit in pluribus casibus de quibus in gl. penul. alias si nō reperitur quod ius assistat cōsuetudo erit irrationabilis. Io. and. dicit ꝛ melius qd lꝫ ratio in genere sumpta rationi sumpte in genere non sit cōtraria: tamen sepe in specie cōclusio rōnis vnius iuris est cōtraria conclusioni alterius. vñ videmus qd interdū ratio eqtatis est contraria rōni stricti iuris vt pꝫ ex his q̄ no. gl. j. di. ius generale. ꝛ facit etiā qd habet̄ ꝛ no. p gl. i. l. exigēti. C. de pcu. ꝛ in. §. sꝫ naturalia. insti. de iure naturali. Nā vt pꝫ in loco ꝑalle. ratio eqtatis dictat quod sine culpa sua qs nō puniat̄ ꝛ tñ qñqꝫ punit̄ vt pꝫ in eo q post adulteriū commissuꝫ p vxorē cognoscit illā carnaliter lꝫ ignoret adulteriū cōmissum. naꝫ incurrit bigamiā. vt tangit glos. in. d. c. ius generale. Et ob reuerentiā sanctoꝝ cōtingit qd talis nō pōt promoueri. Similiter videmus qd ratio naturalis dictet quem nō locupletari cū aliena iactura. l. nā vera. ff. de cōdi. inde. ꝛ tñ videmus ꝙ p vsucapionē ꝛ ꝑscriptionē qs locupletat̄ cum aliena iactura sed illud suadet ratio in casu ꝑdicto vt possit p ꝑscriptionē vel vsucapionē qs acquirere rē alterius ne alias rerum dominia essent incerta. l. j. ff. de vsuca. Similiter licet ratio naturalis suadet qd oēs sint liberi tñ inducta fuit seruitus illa rōne vt homines seruarent̄ ꝛ nō occiderent̄ qñ capiebant̄ ab hostib⁹ istit. de iure ꝑsona. §. j. ꝛ. ij. ꝛ sic pꝫ qd in certa specie ratio inductiua illius speciei pōt esse cōtraria ratiōi in gñe sumpte. facit ad materiam qd legit̄ ꝛ no. in. c. fi. j. de trāsac. ꝛ in. l. j. C. de legi.

44 † Et pro predictis etiā facit q2 in multis exēplis videmus qd certo respectu cōsuetudo iuri cōtraria potest esse rationabilis vt colligi pōt per exēpla. Nā videm⁹ qd ius cōe disponit negotia eccl'ie simul expediri debere p ꝑlatū ꝛ capitulum ꝛ ad illa vocari absentes. vt patet. j. de his q̄ fi. a prela. sine cō. cap. c. nouit. ꝛ. c. quāto. ꝛ hoc suadet multiplex ratio: q2 ꝙ oēs tāgit ab oibus dꝫ approbari. j. de reg. iur. qd oēs. in. vj. ¶ Scda q2 ꝑlat⁹ ꝛ capitulū cēsent̄ vnū corpus. d. c. nouit. ꝛ ideo simul debēt cōuenire. ¶ Tertia est garatū est iudiciū qd plurimoꝝ sentētijs cōprobat̄. Et tñ de cōsuetudine soli ꝑlato vel soli capitulo pōt cōpetere aliqd expediri et talis ꝯsuetudo est rōnabilis. s. vt facilior sit expeditio rei agēde ꝛ maxime circa electiones ꝛ ꝓuisiones. de elec. si religiosus. li. vj. et facit qd habet̄. j. eo. c. iij. li. vj. Non valet tñ ꝯsuetudo qd prelat⁹ possit alienare res ecclesie sine ꝯsensu capituli vt no. p Ioā. an. j. de dona. pastoralis ad fi. Et illud ꝯtingit q2 talis ꝯsuetudo posset graue preiudiciū inferre ecclesie. ideo nō valeret. s. eo. c. j. ꝛ no. de re. eccle. nō alie. in cle. si vna. similiter dicit Io. an. qd valet cōsuetudo circa vocationē absentiū fiendā in electionibus vel receptionib⁹ canonicorū. Nā talis cōsuetudo est rōnabilis ꝓpter faciliorē expeditionē. facit qd habet̄ in. c. cū in eccle. de prebē. li. vj. licet etiam alio respectu rationabile sit qd vocentur absentes. vt sic plures possunt cōcurrere ad actum celebrandū et magis ratū sit qd plurimoꝝ sentētijs ꝯprobatur. ¶ Et similiter potest poni exemplū vbi agitur de correctione criminum valet consuetudo vt episcopus sine ꝯsensu capituli possit illa corrigere. ꝛ hoc vt facilius expediat̄ correctio. vt. j. eo. c. iij. in. vj. licet alio respectu esset etiā rationabile vt eps cū capitulo faceret correctionē criminū p ea que superius dixi. Itē pōt exēplificari in. l. itē eorū. in princ. ff. qd cuiusqꝫ vniuer. vbi pꝫ qd licet vox ꝛ suffragiū vocis patris habeat prodesse filio quia illam dat tanꝙ decurio ꝛ nō tanquā pater seu domestica persona tamen valeret consuetudo que disponeret quod dicto casu vox patris nō ꝓsit filio vt ibi expresse dicitur. ꝛ illa esset etiam rationabilis: quia fundaretur super ratione affectionis que facit suffragium vocis esse suspectum. et idem in similibus in quibus poterit reperiri aliqua ratio que iustificabit cōsuetudinem non solum preter legem: sed etiam contra legem. Et ex predictis patere potest responsio ad contrariū: qa licet ratio in genere nō possit esse cōtraria rationi in genere tamen ratio in certa specie pōt esse ꝯria rationi in genere. Itē vno respectu pōt esse vna dispositio rationabilis vt patere potest ex supradictis. Et pro predictis facit q2 licet regulariter sit verum quod si alterū contrarioꝝ est bonum reliquuꝫ est malū. xxxj. dist. in. c. hospitiolum. in. fi. tamen casualiter vtrūqꝫ contrarioꝝ potest esse bonum vt no. gl. in. c. intellecto. j. de iureiuran. vbi gl. dicit reperiri quod bonum est nubere. ꝛ similiter bonum est non nubere vt habetur in. c. sic enim. xxviij. q. j.

45 ¶ † Tertio pōt opponi vt tāgit hic Io. an. Nam videt̄ qd cōsuetudo nō possit operari cōtra legē positiuam ex eo q2 oīs lex positiua deriuat̄ ꝛ causatur a lege nature. ꝛ a lege diuina. vt pꝫ ex his que habētur in proemio. s. de sum. trini. in. c. firmiter. §. hec sancta. ꝛ. C. de ꝑscri. lon. tempo. l. fi. vbi dicit̄ qd leges diuinitus sunt per ora principū ꝓmulgate in. c. erubescāt. xxxij. di. vbi dicit̄ qd instinctu spiritussancti canones promulgati sunt ꝛ qd habetur in. c. ꝛ hic ordo lxxxix. di. sꝫ cōsuetudo nō tollit legē naturalē ꝛ diuinā. facit isti. de iure natu. §. ꝛ naturalia. ꝛ quod habet̄ in prin. Non tollit etiā legē positiuā ab illo causatā. arg. c. accessorium. de reg. iur. li. vj. Sed solue quod sicut cōsuetudo contra ius naturale vel diuinū valet qñ est rōnabilis ꝛ sic nō nutrit peccatum vt pꝫ in princi. c. ita ꝛ multo fortius valebit lex positiua si sit rationabilis ꝛ peccatum nō inducat. ꝛ sic nō obstat cōtrariū q2 nō est verum simpliciter quod cōsuetudo ꝯtra legē naturalē ꝛ diuinā valet: ergo: tunc etiā dꝫ valere ꝯtra legē positiuā. ¶ Quarto ꝛ vltimo pōt opponi sm Io. an. q2 illius est tollere legē positiuā cuius est inducere vel sui maioris non aūt minoris. vt pꝫ in cle. ne romani. de elec. ꝛ de ma. ꝛ obedien. cum inferior. Sed lex cōis ciuilis vel canonica inducitur a papa vel principe. Consuetudo aūt inducitur ex actibus priuatoꝝ qui sunt minores: ergo ipsoꝝ actus legem positiuā nō possunt tollere.

46 † Sol. dic qd cōsuetudo inducit̄ ex permissione pape ꝛ principis. vt pꝫ hic. ꝛ in. l. oēs populi. ff. de iusti. ꝛ iure. ideo nimirū licet inducat̄ autoritate pape vel principis si tollit legem positiuā. fatendum tñ est quod cōsuetudo vnius loci vel etiam vnius regni vel prouincie nō tolli legē cōem in oī loco regno vel prouincia: sed solū vbi viget ipsa cōsuetudo. facit qd no. in. l. iij. §. diuus. ff. de sepul. viola. ꝛ quod etiā hic tāgit̄ in glo. iij. ꝛ in. l. ij. C. q̄ sit lon. cōsue. Et sic nō ob. contrariū q2 non tollitur lex positiua simpl'r ex autoritate priuatorum: sed ex autoritate pape vel principis ꝓpter actus ipsoꝝ priuatoꝝ qñ sunt tales qui inducat cōsuetudinem. ideo nimirū si tunc cōsuetudo tollit legem positiuā. facit quod habet̄. C. de veteri iure enucle. ꝛ l. j. §. oīa. Et p predicta etiā pōt responderi si dicat̄ qd qs faciēdo cōtra legē meret̄ penā. ꝛ p ꝯsequēs nō dꝫ cōseq premiū vel imunitatē. l. relegatoꝝ. §. fi. ff. de interdic. ꝛ releg ꝛ de senten. excō. in c. si vero. q2 responderi potest. vt voluit gl. in. l. ij. in fi. gl. magne.

C.que sit long.cõsue.q illi qui faciũt cõtra legẽ aĩo inducẽdi cõsuetudinẽ videntᷣ facere iuris autoritate.⁊ ideo nõ debet conseq penã.p id qd habetᷣ in.l.gracchus.C.ad.l.iul.de adul.⁊ in.c.qui peccat.xxiij.q.iiij.vel melius põt dici q si ↄsideretur singularis actus ⁊ consensus iudicis emanatus in sententia ferenda cõtra ius p ipsum lata illa bene puniuntur insti.de obli.q ex quasi de lic.in prin.⁊ de re iudi.cum eterni.lib.vj.⁊.ff.de iudi.in.l.si iudex. ⁊ hoc respectu penã ⁊ nõ pmiũ ↄsequetᷣ.tñ si cõsideretᷣ tacitus et vniuersalis consensus populi circa ius vniuersale inducendum ille est expresse permissus p legẽ q permittit expresso ⁊ tacito consensu legẽ induci.⁊ p cõsequẽs etiã ↄsuetudinẽ.vt pz in.l.de quibus.ff.de legi.⁊ insti.de iure naturali.§.cõstat.⁊.§.ex nõ scripto. ⁊ sic cũ in hoc populus non delinquat sed potius faciat lege permittente nõ meretur penã sed potius pmiũ ⁊ sic nõ obstat ↄtrarium.Et per hec sint expedita illa que tangit Jo.an.circa cõtraria formata p eũ tã circa primã partẽ.c.q circa scdam. ¶ †Ultimo est sciendũ q Jo.and.hic tractauit materiã ↄsuetudinis per modũ summe sequẽdo pro maiori parte dicta Cy.⁊ Pet.in.l.ij. C.que sit lon.cõsue.lz in aliquibus discrepet ab eis vnde tractat materiã mistam p.viij.questiones principales ⁊ p multos cuilibet eorũ accessorios.vñ querit primo qd sit cõsuetudo.vñ dicatᷣ ⁊ vnde habuerit ortũ.scdo qd sit eius diuisio seu quot sunt eius species.tertio quomodo iducatᷣ cõsuetudo ⁊ sic q regrantᷣ ad cõsuetudinẽ.quarto qũo cõsuetudo inducta proponi debeat in iudicio.quinto qũo ⁊ qualiter pbetᷣ cõsuetudo.sexto qualiter terminari dz seu ferri sentẽtia sup ↄsuetudine.septimo qs sit effect⁹ consuetudinis.octauo ⁊ vltimo tractat de aliquib⁹ circa materiã cõsuetudinis ⁊ de quolibet istorũ prosequitᷣ vt hic pz p eius scripta ⁊ cõcludit etiã circa principiũ lz ponat multorum diffinitiones q cõsuetudo est ius quoddã moribus illius q institutuz autoritate publica ius cõdere põt.Et q satis plixe ⁊ diffuse prosequitur materiã illã.⁊ similiter do.Anto.de but.hic.lz per aliuz ordinem pro modo vlterius non insisto:sed sufficiant superius dicta pro lectura huius.c.fi.

¶ De postulatione prelatorum. Rubrica.

a ¶ Continuã a tur.Hanc ↄtinuationẽ vide p abb.hic vltra ceteros hic scribẽtes.

b ¶ Impostulabilis. Hoc modo summãt hic Abb. ⁊ do.And.sicu.post eũ. Et ad materiã huius text.vide clem.j.de sen.excõ.vbi p do. Car.⁊ vide.c. rãta.de exces. pla.⁊.c.epor. de priui.in.vj. ⁊.c.is qui.de sen.excõ.l.vj. ⁊ ibi p doct.

¶ Continuatur ᵃ ista rubrica ad pcedẽtia in hũc modũ.Uisuz ⁊ tractatũ est superius de iure scripto ⁊ non scripto.verũ:q non prodesset iura esse nisi essent q ea redderẽt seu executioni mandarẽt.l.ij.§.post originez.ff.de orig.iur.⁊ de elec.vbi periculũ.§.preterea.in.vj.restat videre de ministris iuris vt sunt prelati quo ad ius canonicũ verũ q tales ministri assumuntᷣ qñqz p viã postulationis:qñqz p viã electionis:qñqz p viã trãslationis.Et p viã postulationis assumuntᷣ qui absqz dispensatione promoueri nõ possunt.ideo post pcedẽtes titulos ponit tituluz de postulatione prelatorũ.⁊ prius de illa tractat q de electione q illa expeditᷣ cõmuniter p viã gratie sedis apostolice.⁊ sic innititᷣ gratie. Electio vero innititᷣ iuri cõi.De materia habetᷣ.lxxxj.di.p totũ.⁊ precipue in glo.sed aliud.⁊ reperitur in.vj.

1 Eligi non potest episcopus vnius ecclesie ad aliuz sed debet postulari.
2 Abbas põt esse procurator pro ecclesia cathedrali.
3 Supplere põt papa de facto sibi noto tanq iudici.
4 Taciturnitas habetur quãdoqz pro confessione.
5 Ignorantiam allegare an ⁊ quando liceat.
6 Postulantes scienter impostulabilem priuandi sunt potestate postulandi.
7 Genitiuus secundũ strictã significationẽ significat dominium.
8 Iudex an possit suam sententiam interpretari.
9 Electio ⁊ postulatio quomodo differant.

b A D hec. Impostulabilis ᵇ est q violat interdictũ.h.d. Primo ponitᷣ iniusta postulatio.scdo postulantiũ petitio.tertio petitiõis impugnatio.quarto postulati duplex excusatio.quinto excusationis reiectio.sexto reprehẽsionis cõclusio.septimo postulationis repulsio.octauo gratiosa ↄcessio.secunda ibi postulationẽ.tertia ibi verũ.quarta ibi in ipsius.quinta ibi quod nec sufficit.sexta ibi sed inde.septima ibi nos igitᷣ.octaua ibi lz. ¶ †No.j.q eps vnius ecclesie nõ põt eligi ad aliã:sz postulari de quo.j.eo.c.fi. ¶ †Not. q abbas põt esse pcurator p ecclesia cathedrali facit d cen.sopite. ¶ Not.formã petẽdi admissionẽ postulationis facte alligato ecclesie cathedrali:q nõ dz peti ↄfirmari.nã id pprie cõuenit electioni.j.de elec.si ↄfirmationẽ in.vj.lz dz peti vt pri⁹ pstetᷣ assensus in trãslatione fiẽda.Et no.q hoc dz peti a papa.nã inferior ẽ nõ põt vt.j.de trãsla.c.j.⁊.ij. ¶ †No.q papa supplere pt d facto sibi noto vt iudici de quo.j.e.bone.el.j. ¶ †No.q taciturnitas interdũ habetᷣ p ↄfessione facit.l.de etate.§.q tacuit.ff.de interro.act.⁊ de ↄfes.c.ij.in.vj. † Not.q nõ est licitũ allegare ignorantiã circa id q est publice diuulgatũ.⁊ ad hoc sepe allegatᷣ.facit q no.gl.in.l.si tutor.C.de periculo tut. ¶ No.q nõ est necessariũ cõstitutionẽ publice promulgatã singulorũ aurib⁹ inculcare. ¶ No.q sub mãdato de interdicẽdo terrã alicuius venit etiã mãdatũ de interdicẽdo terrã illi adherẽtẽ.hoc est sibi assistẽtẽ seu fauẽtẽ in delicto.facit de sen.exc.nup.⁊.c.si ↄcubine. ¶ No.q in obseruãtia ĝnalis interdicti puincie attẽdi dz obseruãtia eccl'ie metropolitane.facit cle.ex frequẽtib⁹.d sen.exc. ¶ No.pulchras autoritates ↄ inobediẽtes.⁊ ↄsueuerũt sepe exprimi i literis emanatis ↄtra tales. ¶ No.modũ ⁊ practicã repellẽdi postulationẽ ⁊ no.q repellitᷣ qñ qs est inhabilis pter delictũ:qñ aũt qs esset inhabilis absqz delicto viderentᷣ esse secus de quo dicetᷣ in.c.fi.j.e.

6 ¶ †No.q postulãtes sciẽter impostulabilẽ puãdi sunt ptãte postulãdi vel eligẽdi.⁊ sic nõ videtᷣ q ipo iure sint priuati.secus in scienter eligẽtib⁹ indignũ:q tales sunt ipso iure priuati.j.c.j.cũ in cũctis.circa fi.gl.tñ Pet.B egparat hos casus ⁊ cũ illa trãseũt doctores.sz opi.gl.nõ bñ pbatᷣ hic.imo poti⁹ ↄriũ nisi exponas literã dũ dicit priuare.i.priuatos nũciare.⁊ sic exponit Jo.and. fuisse hoc bononie determinatũ:q solũ in tali loco phibentᷣ celebrari diuina officia ⁊ ecclesiastica sacramẽta.d sen.exc.c.fi.in.vj. inter q nõ enumeratᷣ electio q etiã cẽsetᷣ esse poti⁹ qdã ↄctus.j.ti. j.cũ nobis olim.⁊.c.cũ inter canonicos. ¶ No.vltimo q eligendus dz ↄuenire eligẽtib⁹.⁊ qs dz inuenire sociũ sibi cõueniẽtem.

¶ In gl.ij.ibi si defensio.sz certe ibi loqtur in defensore sine mãdato.hic aũt in pcuratore.Itẽ.l.certũ.§.pe.j.all'.loquitᷣ in confessione ↄ naturã vt cũ seruus viuit quẽ pcurator fatetᷣ mortuũ. vñ admittitᷣ dñs ↄ talẽ ↄfessionẽ pcuratoris:q etiã si esset ppria audiretᷣ.facit q no.in.c.ij.de ↄfes.in.vj.⁊ p Bart.in.l.nõ solũ.in prin.ff.de pcu. ¶ In.gl.iij.i.fi.dic de materia.vt notatᷣ in regula psumitᷣ.de reg.iur.in.vj.⁊ in.c.pposuisti.lxxxij.di. ¶ In glo. publice ibi nõ fuit edictũ solẽniter:q nõ fuit seruata solẽnitas p emptoriũ:sz interuenit vnica citatio pemptoria q regulariter nõ sufficit vt no.in.c.fi.de eo q mit.in pos.⁊ in cle.sepe.de ver.signi. ¶ In gl.solẽniter ibi post duos mẽses.⁊ d hoc dic vt dictũ fuit in.c.ij.de ↄsti.⁊ p gl.in data.vj.libri.⁊ sup ipa data per Jo.an. ¶ In gl.q regi.ibi bona fuit interpretatio caue. q rõ q statim

7 allegatᷣ p gl.⁊.l.ij.facit ↄ tñ gl.voluit rñdere i ꝟ.B tñ.†Et no.ex gl.q genitiuus fm strictã significationẽ significat dñiũ de quo p Bar.in rubri.ff.de ope.no.nũ.⁊ aliqd p gl.in.l.ij.ff.de ori.iur. ¶ In ea.gl.ibi erat de iurisditiõe vel forte erat dotalis p.l.dos. C.de rei ven.secus si fuisset pignorata.q illa nõ d terra regis:sz bene d p eũ detẽta seu possessa.facit.j.de re iudi.cũ bertoldus.⁊

8 in.l.serui.ff.de vsuca. ¶ †In glo.interpretatᷣ ibi q possit iudex interpretari.⁊ de hoc an iudex possit suam sententiã interpretari Jo.an.ↄcludit q sic dũmodo hoc fiat nõ finito officio ⁊ ptib⁹ psentib⁹ in.c.ex pte.el.ij.⁊.c.olim.de ver.sig.Sed tu dic meli⁹ vt no.p gl.⁊ doc.in.l.ab executore.ff.de app.q circa accessoria supplere põt eadẽ die vt sequitur in gl.sz interptari nõ põt finito officio.nec etiã eo durãte nisi sit de maiorib⁹ q habeat merũ ⁊ mistũ imperiũ.⁊ sic nõ poterũt minores vel delegati interptari. Et per hoc pz q nec etiã arbiter hanc poterit nisi p hoc ptãtẽ habeat a ptib⁹ de quo in Spe.de arbi.§.fi.ver.sz nũqd verbũ ambiguũ. ¶ In ea.gl.ibi nec redigẽda in scriptis sup.de necessitate:sz ad memoriã pt redigi.⁊ hec interptatio necessario nõ est sequenda nisi quaten⁹ rõ dictat.Saluo nisi inserta in corpore iuris.vt j.c.j. de decimis. ¶ Et no.q gl.voluit p pdicta soluere ↄriũ q legat⁹ nõ põt facere interpretationẽ ĝnal'r q habeat vim legis ĝnalis: sz bñ põt facere particularẽ incidẽter sicut ⁊ iudex icidenter iterpretatᷣ legẽ allegatã in cã corã eo ꝟtente.facit.j.de iudi.cũ venissent.⁊ bñ fuit interptat⁹ hoc casu p ea q dicta fuerũt.s.i gl.i ꝟbo q regi. ¶ In gl.vlcisci ibi dz parcere intellige cã subsistẽte vel suadẽte.alias secus ⁊ sic loquitᷣ hic. ¶ In gl.pe.ibi p postulationẽ puenitᷣ ad electionẽ hoc cõiter nõ tenetᷣ:q imo postulatio est via de pse.⁊ p admissionẽ factã de illa p superiorẽ efficitᷣ postulatus sponsus ecclesie sine alia electione sicut elect⁹ p cõfirmationẽ

9 fit sponsus ecclesie.†Et differt electio a postulatiõe q illa fit de habili ⁊ q nõ est alligatus ecclesie vinculo epali:sz postulatio fit de alligato ecclesie epali vinculo:vel de ihabili.vt q forte patitᷣ defectũ in etate vel in natalibus.d elec.innotuit.⁊ ideo reprobatur forma si qs dicat postulo talẽ eligẽdũ vel eligo postulanduz vt.j.eo.c.vno.in.vj.Est tñ quedã postulatio non solẽnis q qñqz fit de habili ante electionẽ vt qñ postulatᷣ clericus alterius diocesis a suo episcopo vt det sibi licentiam transeundi ad aliã ecclesiam.⁊ hoc fieri potest etiam ante electionem.⁊ etiam postea facit de elec.si religiosus.⁊.c.nullus.in.vj.

1 Priuilegiũ meretᷣ amittere qui pmissa sibi abutitᷣ potestate.
2 Postulatio cassata vitio persone non debet innouari.
3 Eligendi potestate priuatᷣ maior pars capituli si sciẽter eligit vel postulat indignum ⁊ remanet potestas penes alios licet numero pauciores.

Legatus

4 Legatus de latere an possit admittere postulationem.
5 Postulatio proprie non cassatur vel confirmatur sed admittitur vel non admittitur.
6 Grege legato debetur vnum animal solū remanens ex grege.
7 Eligentes scienter indignum sunt potestate eligendi priuati.

a **Ratum gerimus.** Qui postulationē[a] cassatā innouat, est eligendi ꝛ postulandi potestate priuandus. h. d. Et sunt due ptes principales. In prima ponit relationē legati processum cōtinentem canonicorū Senonensium ꝛ ipsius legati. Secūdo approbat ipsius legati processum. secūda ibi: nos igitur. ¶ No. primo illud vulgatum 1 ꝙ† priuilegiū meretur amittere qui permissa sibi abutitur pote 2 state. facit. xj. q. iij. pudendum. ¶ No. ꝙ† postulatio cassata vitio persone non debet innouari. de quo in. c. super. eod. ti. j. 3 ¶ Nota ꝙ† vbi maior pars capituli scienter eligit vel postulat indignum priuatur eligēdi potestate. ꝛ residet potestas capituli penes alios licet numero pauciores. ¶ Et no. ꝙ minor pars non peccans dicitur sanior. ¶ Et nota etiam qd iste tex. videt probare opi. glo. pe. c. precedentis. hic tamē loquitur qñ habe4 bant eligere ex gratia speciali ibi qñ de iure cōi. ¶ No. ꝙ† legatus de latere videt posse admittere postulationē. Sed potes dicere ꝙ legatus hic prouidit. s. collaudando ꝛ approbādo factū istorū canonicoꝝ paucorū: qꝛ sine speciali mādato non poterat admittere postulatos seu transferre episcopū de vna ecclesia ad aliam. de offi. lega. qd translationem. vbi est bona gl. que ponit bonā glo. de his que sunt reseruata pape. ¶ In glo. ij. in fi. hoc 5 dicit gl. † qꝛ postulatio non ꝓprie cassatur vel confirmatur: sed admittitur vel nō admittitur: vt. j. tangit glo. fi. Cassatio aūt ꝛ confirmatio ꝓprie spectant ad electionē. de elec. si confirmationem. in. vj. ¶ In gl. pe. ibi: sed debet tunc priuari per sententiā hoc est falsum: qꝛ nō reperitur in iure cautum: ꝛ pene non sunt extendende. de reg. iu. in penis. lib. vj. Et sic in hoc melius dixit Jo. ꝙ gl. ꝛ sic etiam voluit glo. que fuit additio in. c. bone. ij. ad fi. magne glo. j. tit. j. vult qd per inferiorem a papa nō debeant tales priuari qui eligunt aliquo contento. ¶ In eadem gl. ibi: remanet in illo hoc clarū in omni vniuersitate rationabili vel in vniuersitate irrationabilium videtur esse secus. Et sic potest loqui. l. grege. ff. de leg. j. ꝑm aliquos. ꝛ videtur hoc sequi domi. Car. flo. tamē si bene ponderet videtur facere oppositum: quia 6 si testator legat gregē. debetur† vnum animal solum remanēs ex grege ꝛ solū sic satis videtur remanere nomē gregis in illo. 7 ¶ † Item adde dictis doc. ꝛ gl. quia videntur velle indistincte qd eligentes scienter indignū, sint potestate eligendi priuati. Nam dubiū est an hoc procedat in quocunqꝫ indigno. de quo plene per Jo. and. in regula. odia. de regu. iur. in. vj. in mercuri. ꝛ aliquid in. d. c. cum in cunctis. §. clerici. j. ti. j.

1 Postulandus est eps ꝛ etiam cardinalis ꝛ non eligendus.
2 Supplere potest iudex ex officio allegationes partium. ꝛ nu. 6.
3 Publica vtilitas preferēda est particulari ꝛ priuate ꝛ similiter maior minori. ꝛ nu. 8.
4 Postulatio a minori ꝙ a tertia parte facta nō est admittenda.
5 Electio debet esse canonica hoc est seruata forma sed postulatio concors.
7 Supplere potest papa vel princeps de iure etiam si pars nō innitatur tali iuri: ꝛ quid si velit supplere in his que sunt facti.
9 Postulatio potest fieri de vno: sed nominatio potest fieri de pluribus.
10 Dictio seu debet poni inter ea que sunt idem.

b **Bone memorie. j.** Postulatio[b] ꝑ quā priuata vel minor vtilitas cōi vel maiori prefertur vel que fit a minori ꝙ a tertia pte non debet admitti. h. d. ¶ Et primo ponit duas discordias postulationis. Secūdo vtrāqꝫ repellit causas exprimēs. Tertio monet nouā prouisionem fieri. 1 secūda ibi: nos igitur. tertia ibi: mādantes. ¶ No. j. ꝙ† nedum episcopus sed etiam cardinalis videtur postulandus ꝛ non eligendus ꝛ hoc clarū in episcopo cardinali: sed in alijs est dubiū. tamē hoc idem tenuit Host. per hūc tex. qui loquit in presbytero cardinali. sꝫ alij vt Egi. cōtra p. c. ecclesia. ij. j. ti. j. ꝛ sic impropriē ponitur postulatio in casu isto quo ad cardinalem ꝑm eos. de quo dic: vt in. d. c. ecclesia. ¶ No. ꝙ iudex debet audire alle2 gationes partiū siue in facto siue in iure cōsistāt. ¶ † Et not. ꝙ iudex ex officio suo pōt supplere allegationes partiū. de quo in glo. ꝛ per gl. ꝛ Cy. ꝛ alios in. l. vna. C. vt que desunt aduo. ꝛ per Bar. plene in. l. iij. §. hoc aūt. ff. de dā. infec. ꝛ de materia etiā in c. prius ꝙ. xxviij. di. ꝛ. xxx. q. v. iudicāte. ꝛ in Spec. de disputa. et allega. §. fi. post prin. ¶ No. ꝙ qñ ecclesia romana stricte sumit put differt a generali que vnica est: vt. xxiiij. q. j. c. loquit ꝛ dñs ad Petrū. ꝛ in. c. vno. de schisma. in. vj. ¶ Not. ꝙ qualis debet eē cardinalis qꝛ dꝫ esse talis qd sit vtilis eccl'ie nō solū romane sed etiā ecclesie gñali. ꝛ hoc qualis debeat esse cardinalis prose3 quitur pulchre beatus Ber. ad Eusebium. ¶ † No. ꝙ publica ꝛ cōis vtilitas ꝓferēda est particulari ꝛ priuate: ꝛ sil'r maior vtilitas minori. facit. C. cōia de leg. auf. res que. ¶ No. ꝙ minor vtilitas eccl'ie inferioris dicit priuata respectu vtilitatis eccl'ie vni4 uersalis. ¶ † No. ꝙ postulatio in discordia facta a minori ꝙ a tertia pte non debet admitti. de quo plene in. c. scriptū. de elec. ¶ No. ꝙ postulatio nō cōfirmatur nec infirmat: sed debet admitti vel nō admitti. ¶ Et no. ꝙ admissio postulationis nō tā dicit fieri ex iustitia ꝙ ex gratia: etiā si fuerit facta in cōcordia. vide qd no. gl. in. c. cupientes. §. deniqꝫ. de elec. in. vj. ¶ No. tres modos ꝓuidēdi eccl'ie qui videnf diuersi. s. electio postulatio ꝛ 5 nominatio. ¶ † Et no. ꝙ electio debet esse canonica hoc est seruata forma. c. qꝛ ꝓpter. de elec. sed postulatio debet esse cōcors. ¶ An aūt in postulatione seruāda sit forma. d. c. qꝛ ꝓpter. tan6 gitur. j. e. c. fi. ꝛ per Jo. and. in. c. publicato. sup glo. fin. ¶ † In gl. j. ibi: qñqꝫ de facto supplet. ideo forte dixit gl. qñqꝫ qꝛ voluit esse speciale in causa appellatiōis: sed tamē dicas idem etiam in causa principali. qñ ꝓcedit altera parte absente in auf. q semel. C. quō ꝛ qñ iudex. Et no. Bar. in. l. iij. §. hoc aūt. ff. de dā. infec. ¶ In ea. gl. ibi: ꝙ iure ordinario quasi velit qd ibi bene ꝓcedebatur per partē sed nō consulebat sibi iure ordinario: sed iudi7 cis officio. ¶ † In ea. gl. in fi. ꝯclude ꝙ si est princeps vel papa qui est supra ius sine dubio potest supplere de iure etiā si pars nō innitatur tali iuri. s. ti. j. c. cū inter vos. ꝛ. c. cū dilectus. Si aūt vult supplere in his q̄ sunt facti. tunc in respicientib[9] publicā vtilitatem vel animarū periculum potest. j. ti. j. c. cū nobis olim. ꝛ in alijs iurib[9] alleg. in gl. Si vero loqmur in alijs tūc si ꝓcedit altera pte absente potest iudex supplere: vt superius est dictum cū gl. Si autē ꝓcedit vtraqꝫ parte presente absente. ꝛ tunc fiest factū notum iudici vt iudici puta qꝛ ptꝫ ex actis. ꝛ tunc pōt iudex supplere vt dixit gl. al's secus per. l. quartam. §. hoc autem. preal. ꝛ. j. ti. j. innotuit. Et per illū tex. dicit hic do. Ant. qd etiā in respicientib[9] publicā vtilitatē ad modum partis nō semper supplebit iudex respectu instātie inchoate. Itē inquantū dixi ꝙ supplet in facto noto vt iudici intellige verū qñ ꝑ hoc cōcluderet ipso iure nō ꝯpetere ius agēdi. l. vbi pactū. cū gl. C. de trāsact. Idem si ope exceptionis si cōtra naturalē equitatē esset admittere agentē vt qꝛ locupletaret cū aliena iactura. l. plano. ff. de peti. hered. al's nō supplebit de facto etiā sibi noto vt iudici: qꝛ notoriū lꝫ releuet ab onere ꝓbandi nō tñ ab onere proponē di: vt notat in cle. appellanti. de app. ꝛ istud etiā voluit Bart. in. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. vbi etiā bona gl. Et ibi etiā addit aliū casū qñ ex tali facto resultat exceptio q̄ inest ipsi negotio: vt qꝛ originata est cū ipso facto. l. lecta. ver. dicebā. ff. si cert. pet. ꝛ facit qd ipse notauit in. l. eū qui ita. §. j. ff. de ver. ob. Et de materia plenius per Bar. in. d. §. hoc aūt iudiciū. cuius dictū hic prosequit ꝓ maiori pte do. Ant. de but. in effectu. Adde et predictis qꝛ supplere pōt iudex in his q̄ respiciūt ineptitudinē iudicij. l. j. cum gl. sua. ff. de offi. asses. vbi ex officio repellit libellū ineptum. Ita etiā in his que respiciunt nullitatem processus vel eius validitatē: vt est gl. in. c. j. in ver. absentia. de elect. in. vj. Item in his que respiciūt reuerentiā alteri[9] iudicis. l. eos. §. fi. ꝛ l. iudicibus. de appel. Itē in his que emergūt post lit. contest. l. ediles. §. itē sciendum. ff. de edil. edict. Item interrogādo partē ꝓ veritate eruēda. l. vbicūqꝫ. ff. de interro. actio. ꝛ in. l. offidius. ff. de leg. iij. ꝛ in. c. cum ioānes. ad fi. j. de fide instr. Item repetēdo testē pro declaratione sui dicti: vt in. c. cū clamor. j. de test. cū ibi nota. in. §. quia vero. in auf. de testi. colla. vij. Item pro inueniendo veritate instrumenti ꝓducti in auf. de tabel. circa prin. colla. vj. Itē in examināda cōditione testis. l. iij. circa prin. ff. de testib. Item in dādo administrationē miserabili persone. l. nec quicꝙ. §. de plano. ff. de of. ꝓcōsul. ꝛ lega. Pro pñte tamē cōtra absentem nō suppletur per. l. properandū. §. j. C. de iudi. ¶ In 8 gl. sup ver. cōem. in fi. gl. in se bñ dicit. sed tñ hic loquit† quo ad superiorē qui potest preferre vtilitatē cōem priuate. An autē ille ꝓ quo facit priuata vtilitas possit illā pferre cōi ꝓcedit tūc qd dicit gl. ¶ In gl. ꝙ ex gratia. ibi: qꝛ gra est. adde qd no. gl. in. c. cupiētes. §. deniqꝫ. de elec. in. vj. vbi gl. dicit ꝙ lꝫ qñ postulatio est facta ab oībus vel a dupla maiori parte dicat pēdere. gratia tñ que esset facta a minori parte ꝙ sit dupla pars. dicit a specialiori parte pēdere. ¶ In ea. glo. ibi: dꝫ cōpelli per superiorē. ꝛ sic ptꝫ qd gl. nō loquit in postulatione nō solēni. q̄ qñqꝫ fit añ electionē vel post iuxta not. in. c. nullus. ꝛ. c. si religiosus. de elec. in. vj. vel si intelligas de solēni. intellige qd erat defect[9] sup quo inferior a papa poterat dispēsare. ideo ab illo tunc potest postulari. ¶ In ea. gl. ibi: cōsimili bñficio. sed certe decret. pastoralis. s. alleg. loquit in pñtato qui maius ius hꝫ ꝙ postulatus: vt no. Jo. and. in. c. pe. j. co. ¶ In gl. fi. ibi: solēniter fieri

a ¶ Qui postulationem. Idē summant hic domi. Abb. ꝛ do. An. sicu. Et vide plenius materiā huius. c. per. d. Abb. ꝛ And. sicu. hic.

b ¶ Postulatio. Idē summāt hic do. Abb. ꝛ do. And. sicu. vid no. tex. i. l. vtilitas. C. de primi. ꝛ oēs doct. in. l. vnica. §. fi. C. de ca. tol. ꝛ per cano nistas. j. de ꝓben. c. iij.

debet. forte intellexit gl. de solennitate. c. qꝛ ꝓpter. ꝭ. ti. j. ¶ An tamē illa solēnitas sit seruāda in postulatione: dicendum vt ibi notat ⁊ in eo. tit. in. c. publicato. † differt etiā noīatio a postulatione qꝛ potest fieri de pluribꝰ vt si tres nominent patiētes defectū vt sic vnꝰ ex eis ꝑ papā admittat sꝫ postulatio fit de vno. 9

10 ¶ In ea. gl. in fi. No. bñ gl. † ꝙ ista dictio alternatiua seu poni dꝫ inter ea q̄ sunt idem de quo in. l. si qs ita. ff. de au. ⁊ arg. lega.

1 ☞ Postulandus est archiepiscopus ⁊ non eligendus ad aliū episcopatum.
2 Unanimiter fieri dicitur quod fit nemine discrepante.
3 Reuocari non potest per singulares de capitulo quod collegialiter per capitulum gestum est.
4 Electioni vel postulatiōi de prelato facte debent singuli se subscribere.
5 A postulatione recedere non licet postq̄ p̄sentata est superiori.
6 Justum preferri debet honesto.
7 Factum ab omnibus quod fit ab omnibus vno excepto.
8 Transire non debet episcopus ad aliam ecclesiam nisi prius a papa absoluatur a vinculo prioris ecclesie.
9 Pallium nouū dari debet archiepiscopo qui ad aliam se trāsfert ecclesiam nec debet vti pallio priori.
10 Acceptare confessionē aduersarij quatenus facit pro se an quis possit ⁊ repudiare quatenus facit contra se.
11 Sententia que fit in scriptis si continet plura capitula an possit vnum reprobari ⁊ ab alio appellari.
12 Papa si ex plenitudine potestatis sine causa rem ecclesie dat alteri an ille licite retineat.
13 Mandatum factum capitulo an possit per singulos de capitulo adimpleri.
14 Prelatus cum capitulo si facit procuratorem an re integra poterit prelatus reuocare.
15 Pallio primo vti non debet in alia ecclesia archiepiscopus trāslatus ad aliam ecclesiam secum tñ portabit ⁊ cum eo sepeliet.

a ¶ Discrepante. Adde. c. cū dilecti. de elec. ⁊ c. tertio loco. de proba. et d. And. sicu. hic ⁊ in. c. cū ecclesia sutrina. de causa pos. ⁊ ꝓprie. ⁊ d. abb. in. c. licet in. j. nota. de offi. lega.

Bone memorie. ij. Archiepiscopus in archiepm̄ postulat ⁊ ex quo postulatio presentata est pape sine ipsius licētia resilire nō dꝫ. h. d. ¶ Et diuidit in sex partes ꝭm Host. Nā in prima ponit postulatiōis admittende petitio exceptio ⁊ replicatio. In scd̄a ap̄lica trimēbris ꝓuisio. In tertia temeraria ⁊ iniusta postulatio ⁊ eiꝰ repulsio ꝓuisionis faciēde monitio ⁊ eiusdē cōminatoria retētio. In quarta ponit suffraganeoꝝ ad cōcordiā reuocatio canonicoꝝ dissentio ⁊ duplicis postulatiōis iniusta innouatio. In quinta ponitur tacite obiectionis rñsio ꝭm vnū intellectū: vel iuris vniꝰ ptis cōfirmatio ꝭm aliū. In sexta diffinitiua ꝓuisio archiepalis trāslatio ac pallei mittēdi ꝓmissio. scd̄a ibi: ⁊ nuntijs. tertia ibi: ceterū. quarta ibi: verū. quinta ibi: nec nocebat. sexta ibi: intelleximus. ¶ In tex. ibi: cōsiliū quasi nō debeat ꝑiudicare requisitio facta: qꝛ facta fuit de gratia. ⁊ qꝛ lꝫ requisitꝰ esset assensus tñ nō fuit prestitus: quinimo nec cōsiliū. ¶ In tex. ibi: ꝙ si ꝯdicentibus. in hoc mēbro fuit gr̄a qd̄ possent soli canonici ꝓuidere ex quo ꝯdicebāt ep̄o ⁊ nō erat liquidū qd iuris. et forte hoc fecit papa ne ecclesia pateretur detrimentū ex mora vel dilatione. ¶ Quartū mēbrū omisit quasi dubitatum. s. qñ suffraganeis cessantibꝰ a cōtradictione isti de capl'o nō diffiderēt de iure suo. nā si pñt ꝓuidere tunc eis cōtradicentibus multo fortius ipsis cessantibꝰ a cōtradictione. ¶ Itē ibi postularēt. ⁊. ꝭ. decidit qd̄ partes fuerūt in curia iterato pro ista postulatione quinqueclesiensiū ⁊ sic ter fuerūt in curia. ⁊ in tertia vice fuit ꝓpter innouationē factā de collocēsibꝰ ⁊ innouationē factaꝫ de quinqueclesiēsibus. de qua fit mētio. ꝭ. in ver. post hec. ⁊ in ver. ceteri. ¶ In tex. ibi: postularūt. ⁊. ꝭ. dcidit qd̄ ꝯcludebāt admittendā postulationē quinqueclesiensiū. ⁊ ecōtra cōcludebāt procuratores partis collocēsiū q ēt allegabāt ꝓ collocēsibꝰ: vt seqt in ver. nec nocebat. ¶ Itē ibi: in quē oēs. sup. p̄ter quinqueclesiensiū sed pro vno nec minus neqꝫ plus: vt notat. s̄. in ꝓemio.

b ¶ In glos. iij. Super hac gl. adde etiam. d. And. sicu. hic in. vi. col. vers. in glos. iij. post me, illius colū.

1 ¶ No. ꝙ † archiep̄s est postulādus ⁊ nō eligēdus ad aliū ep̄atum. ¶ No. ꝙ illud dꝛ vnanimiter fieri qd̄ fit nemine discrepāte[a] vt colligit hic in ꝟ. in publico. iūcto. ꝟ. nec nocebit. ¶ Not. † ꝙ interdū suffraganei pretendūt se habere ius ī electiōe archiepi. s. ex antiqua cōsuetudine: vt hic in prin. iūcto ver. sꝫ vobis. ⁊ sic secꝰ videt de iure cōi. facit. ꝭ. de elect. c. j. ¶ No. ꝙ vbi ex gratia qs inuitat vt intersit in electiōe nō ꝑ hoc aliqd̄ ius acquirit. ¶ No. ꝙ vbi nō est liquidū de causa nō debet ꝓferri sñia. facit xj. q. iij. graue. ¶ Not. ꝙ ꝓ prosequēda postulatiōe debēt mitti ꝑsone idonee instructe ad curiā de quo hodie in. c. cupiētes. i. §. deniqꝫ de elec. in. vi. ¶ No. differētiā esse inter nuntiū ⁊ ꝓcuratorē. de quo. ꝭ. de dolo ⁊ cētu. cū dilecti. ⁊ in. l. multū. C. si qs alte. vel sibi. ¶ No. ꝙ postulatio facta in multa discordia non dꝫ admiti ⁊ p̄cipue si sit facta cōtra formā mādati. ¶ No. ꝙ illud qd̄ fit a minori p̄te capituli nō nocet maiori. ¶ Et ꝑ hoc no. ꝙ mādatū factū capitulo in dubio intelligit factū maiori part. 2 a

3 ¶ † No. ꝙ illud qd̄ gestū est ꝑ capl'm collegialiter nō pōt: postea reuocari ꝑ singulares de capl'o vel ꝑ ipsos de capl'o vt singulos. facit. xij. q. ij. q manumittit. ⁊. l. in tm̄. §. vniuersitates. ff. de rerū diui. ¶ † No. ꝙ electiōi vel postulatiōi facte de p̄lato singuli debēt se subscribere. An aūt talis subscriptio sit de substātia. notat ꝑ Jo. an. in. c. innotuit. sup gl. ij. ꝭ. ti. j. ¶ No. † ꝙ nō est licitū recedere a postulatiōe si sit presentata superiori. ⁊ sic a ꝯrio erit licitū recedere. ¶ No. ꝙ iudiciū supioris nō debet pendere ex arbitrio inferioris. facit. s̄. tit. ꝓxi. c. iij. ⁊. l. si pretor. ff. de iudi. ¶ No. ꝙ nō debet prefici ecclesie prelatus alienigena. de quo ꝑ gl. s̄. de rescri. si ꝓponente. ¶ Not. ꝙ qui cōsentit in personā de qua nō habet plenā notitiā nō saluat suam cōscientiam. Et ex hoc etiā no. nō debere eligi ꝑsonā ignoratā. facit. ꝭ. de cle. peregri. in. c. fi. ¶ † No. ꝙ vbi duo cōcurrūt quoꝝ alteruꝫ est iustum alterū honestū omittendū est honestū ⁊ iustū faciēdū. ¶ No. ꝙ in dubio potior ꝑs est eligenda. hoc est cui ius magis fauet. facit. c. licet. ꝭ. de ꝓbatio. ⁊ de re iudica. suborta. ⁊ C. de edicto diui adri. tol. l. fi. §. sinaūt. ¶ † No. ꝙ illud dicit ab oībus factū ꝙ fit ab oībus vno excepto: vt colligit circa fi. iūcto ꝟ. verū. facit qd̄ habetur de cōsecra. dis. ij. reuera. ¶ † No. ꝙ vt archiep̄s vel ep̄s possit trāsire ad aliā ecclesiā licite debet per papā absolui prius a vinculo prioris ecclesie: ⁊ ei dari licētiā transeundi. facit. ꝭ. de trāsla. per totum. ¶ † Ultimo no. ꝙ archiep̄s consueuit habere palliū. Et no. bene ꝙ archiep̄s vnius ecclesie si trāsfert ad aliā nō potest vti priori pallio: sed nouum debet sibi dari. facit. ꝭ. de auto. ⁊ vsu pal. in. c. ad hec. tāgit hic do. Ant. de but. et successiue do. Car. flo. † an possit qs acceptare ꝯfessionē aduersarij quatenus facit pro se ⁊ repudiare quatenus facit contra se. ⁊ latius ꝓsequitur do. Car. flo. Et in effectu cōcludit ꝙ si est vnica oratio nō potest diuidi. Idem si sunt due cōtinētes facta ꝯnexa vt qꝛ secundū venit ad qualificationē primi. Intelligo ꝭm tēpus actus celebrati vt si confiteor te admissum ad electionem sed de gratia: vel si cōfiteor me ꝓmisisse tibi centū sed sub cōditiōe. facit qd̄ notatur ī. l. si quidē. C. de excep. ⁊ idē voluit Bar. in. l. aurelius. §. idem quesīt. ff. de liber. lega. Idē dicit do. Car. Flo. si sint facta diuersa habētia relationē ad vnā scripturā per. c. cum olim. ꝭ. de cēsi. ⁊ ideo si ꝑ epistolam quā tibi mitto confiteor me debere tibi centū ex cā depositi. ⁊ in eadē ep'la dico te mihi debitorē in quinquaginta ex cā mutui vel alia oportebit te totā literaꝫ acceptare vel totā repudiare. ⁊ sic dicit debere intelligi. l. publia. §. fi. ff. deposi. licet gl. ibi aliter videat sentire. Nec obst. ꝭm eum ꝙ † si sñia que fit in scriptis cōtinet plura capitula pōt ab vno appellari ⁊ aliud approbari. ꝭ. de testa. Ray. ⁊. c. Raynal. qꝛ illa capitula habent relationē ad autoritatem sñie non simpliciter ad scripturā ꝭm eum. Sed istud dictū nō videtur verū: qꝛ non magis debet preiudicare cōfessio facta in scriptura q̄ si fieret viua voce corā iudice apud acta. ⁊ ideo ex quo facta sunt diuersa omnino tūc posset vnū acceptari ⁊ aliud reprobari. ita etiā ⁊ in casu p̄dicto. Et pro hoc etiam qꝛ ille qui nō approbat vnum capitulum sentire si vult ex illo inniti oportet ꝙ ꝓducat scripturā sentētie. ⁊ sic videtur eadem ratio que in alia scriptura: vbi autem facta sunt omnino diuersa. Nec habent relationē ad scripturam vt si cōfiteor qd̄ promisi tibi centū. sed ex postfacto fecisti pactū de non petēdo: tunc clarum ꝭm oēs ꝙ pōt pro parte acceptari ⁊ ꝓ parte repudiari ⁊ ideo nisi probem factum succūbam. facit qd̄ no. glo. in. l. exceptionē. C. de probat. Et de materia per gl. ⁊ Cy. in. l. ij. C. de dona. ante nupt. ⁊ in. l. vnica. C. de cōfes. Nec ob. his que. s̄. dixi. c. cū olim. s̄. de cēsi. qꝛ loquit quādo scriptura cōtinet plura facta quorum vnū habet relationem ad aliud vt quādo cōtinet cōpositionem factam sub certa forma inter partes. secus ergo quādo continet facta diuersa. ꝑ id qd̄ habetur in tex. ⁊ glo. in. d. l. publia. §. fi. ¶ In gl. iij.[b] ibi: possidet. supp. taliter ꝙ debeat dari sibi interdictū. nam licet qs habeat rem de gratia vel precario, possideat saltem naturaliter: vt in. l. ⁊ habet. §. cum quis. ff. de preca. tamē potest precarium reuocari ⁊ violenter eijci: per ea que habentur in. d. §. cū quis. ⁊ in. l. clam possidere. §. fi. ff. de acqui. pos. Et ideo non datur possessorium recuperāde. ⁊ pro hoc qꝛ talis non vtitur intendens vti iure suo. ideo nō acquirit efficacem possessionē. Et hinc sumpta occasione Inno. hic tractat quō acquiratur quasi possessio in iuribꝰ incorporalibus. de quo etiā tangit in. c. querelā. ꝭ. tit. ꝓxi. ⁊ in. c. ij. de restit. in integ. ⁊ in. c. in literis. ꝭ. de resti. spol. sed oīno vide qd̄ no. Bar. in. l. j. §. hoc interdicto. ff. de itine. actuqꝫ priua. vbi declarat dicta Inn. ⁊ intelligibilius loquit ⁊ magis doctrinaliter q̄ Inno. de materia cōfessorie ⁊ negatorie: etiam tractauit Inn. in. c. abbate. ꝭ. de ꝟ. sig. ¶ Sed Bar. plenius ⁊ intelligibilius in. l. si priꝰ. ff. de no. ope. nū. Aliquid etiā tetigit Inno. ꝭ. de iud. in. c. examinata. ⁊ in. c. inter quatuor. ꝭ. de ma. ⁊

obe. ⁊ de offi. ordi. in. c. cōquerēte. ⁊ de quasi possessione iurisdictionis tractauit in. c. dilectus. de capel. mo. ⁊ in fi. de offi. arch. ¶ Et aduerte q2 Inn. hic videtur male dixisse in vno inquātū dicit q8 si dñs fundi nō possidet nō est necessaria illius sciētia si quis velit in tali fundo ius seruitutis itineris acquirere: quia ex quo agitur de iurisditione ꝓprietatis fundi que fit deterior si seruitus acquiratur. facit. l. pe. ff. de euic. Etiā debet requiri illius sciētia ⁊ cōsequēter patientia per id q8 etiā ipse Inno. dicit hic de eo qui vult prescribere iurisditionē plebanalē vel episcopalē. ¶ Item inquantū dicit ꝙ colonus si spolief agere potest interdicto vnde vi. per. l. colonus. ff. de vi ⁊ vi arma. Intellige verū fm illā legē qñ priuauit dñm possessione: ⁊ postea spoliatur ipse alias cū simplr detineat ⁊ nō possideat nō posset agere interdicto recuperāde. l. j. C. cōia de vsuca. iuncta. l. j. §. dicit. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊ facit q8 habef in. c. olim causam. j. de resti. spo. ⁊ eo. ti. cū venissent. ¶ Item adde q8 dictis Inn. inquātū 12 vult † ꝙ si papa ex plenitudine ptātis sine causa rē ecclesie dat alteri q8 ille licite teneat. nā hoc videf verū in foro contentioso ⁊ similiter in foro ꝯsciētie si ex cā hoc faciat: secꝰ si sine iusta causa. nā tūc in foro cōscientie non videf licite tenere. per id q8 hr in simili in. c. nō est. j. de voto. ⁊ per eūdem in. c. q2 pleriqꝫ. j. de immu. eccle. presumif tamen in foro cōtentioso causa. per id q8 notaf in simili maxime p Cy. in. l. rescripta. ⁊ in. l. fi. C. de preci. impera. offeren. ⁊ in. l. fi. C. si cōtra ius vel vtili. publi. ¶ In eadem gl. ibi: nec ꝑsumat. ⁊ sic vult gl. q8 vbi qs admittif ad electionē in dubio videaf admissus tanꝙ ius habens nisi probef q8 de gratia fuerit admissus. Et pro hoc bene facit q8 habef in simili in. c. cū venissent. j. de insti. ⁊ q2 iste actus est grauis ponderis qui nō cōsueuit cōcedi nisi ius habenti. facit q8 no. Bar. in. d. l. j. §. hoc interdicto. ¶ In ea. gl. ibi: debet exprimere hoc verum si vellet agere confessoria vbi disputatur de proprietate seruitutis: sed si vult dicere se contentū: q2 erat in quasi possessione eligēdi: ⁊ nō fuit requisitus istud sufficeret: vt patet in. c. cum ecclesia. j. de cau. pos. ⁊ ꝓprie. ¶ In gl. super ver. diffidere. ibi cōstituat alium defensorem. s3 certe hoc non videtur excusare: q2 paria sunt per se vel p aliū fouere malam causam ecclesie. j. de reg. iur. qui p aliū. in. vj. Ideo debet cōuocare caplm ⁊ facere cōscientiā caplo ⁊ si caplm ꝯdiceret dicat q8 in tali negotio mūde sunt manꝰ sue. facit. liiij. di. in. c. ephesis. fateor tñ q8 nō debet restituere sine snia. si forte re euicta ecclia posset habere recursum aduersus aliū. ⁊ sic loquif. §. cū he. alleg. in glo. poterit tñ confiteri veritatē si illa3 sciat per ea que ibi habenf ⁊. j. de testi. presentiū. li. vj. ¶ In ea. gl. ibi: nisi iam publicatio scrutinij. cōcordat gloss. sequens. ⁊. j. c. proxi. sed cōmuniter tenetur contrariū q2 capitulo publicato quod ad hoc nō habet locū in postulatione per istum tex. q2 debet posse variari ex quo nō est postulatio pñtata pape l3 sit facta publicatio scrutinij. ¶ In glo. super ver. temere. ibi: ⁊ ideo temere faciebāt Inn. vero dicit ꝙ ideo temere faciebāt: q2 illud q8 fecerāt cōmuniter vt caplm volebant vt singuli reuocare. ⁊ hinc sumpta occasione tāgit an 13 mandatum † factū capitulo singuli de caplo possint adimplere. ⁊ cōcludit q8 nō si mandatū consistit in his que sunt iuris: q2 tunc vr mādatū caplo vt caplo. secꝰ in his que sunt meri facti de quo. s. de rescri. eam te. ⁊ p istū tex. ⁊ predicta dicit ꝙ procuratorē p capitulū ꝯstitutū singuli reuocare nō poterūt: etiam re integra. secus si fecissent ꝓcuratorē aliquem vt singuli: q2 tūc etiā vnus eorū quo ad sui preiudiciū reuocat re integra. Et hoc 14 facit ad questionem † si prelatus cū caplo facit ꝓcuratorem an re integra prelatꝰ possit reuocare. Inn. voluit q8 sic in. c. ꝑsentiū. de testi. li. vj. licet videaf aliter hic loqui. sed Bar. in. l. neqꝫ. C. de pcu. tenet dictū Inn. in. c. presentiū. qñ cōstitutus est procurator sup re sup qua poterat cōstitui p solū prelatū al's secus. sed forte indistincte dictū Inno. est verū: q2 ex quo res est integra prelatꝰ debet posse reuocare suū cōsensum sicut qñ plures vt singuli simul sup re cōi procuratorē cōstituūt: q2 nō est dare rōnē diuersitatis vt q2 ex quo res est integra ⁊ ipse est idē platus reuocat hūc perinde acsi nō ꝯsensisset. que ratio cessat qñ capitulū cōstituit procuratorē ⁊ singuli volūt reuocare cum aliud censeatur caplm aliud singuli de caplo. ¶ In gl. super ver. cōsuetudine. ibi: vel ideo precedēs melior per id q8 dixi. s. in glo. iij. ⁊ ideo forte pōt dici q8 hic isti intentarunt possessorium ⁊ nō petitoriū. ⁊ ideo debebāt probare cōsuetudinē antiquā. ¶ In glo. anteꝙ. ibi: facta dicif in cōcordia. sed certe facta fuit in discordia q2 aliqui ex suffraganeis nō cōsenserunt. ⁊ licet postea cōsenserint aliqui tñ nō cōsenserūt quinqueclesiēses: l3 oēs alij ex postfacto ꝯsenserint. nec ob. text. iste hic dū dicit in quē oēs ⁊c. q2 d3 intelligi excepto quinqueclesiensi vt dixi sup litera. et sic pt3 q8 prima ratio supra posita in gl. fuit bona qcqd dixerit ista gl. ¶ In glo. sup ver. diuersis. in fi. prima pars vera qñ facta est electio ab initio a maiori parte alijs ꝯtentis: quo casu est aliqua: sed pōt impugnari nisi ratificetur p cōtētos vt in. c. q8 sicut. allega. in gl. Scdā pars est vera qñ electio fuit facta a minori parte: q2 tūc a principio est nulla: vt in. c. auditis. j. de elec. ideo nō pōt ratificari. j. de reg. iur. nō firmatur. li. vj. nec ob. l. p fundū. alleg. in gl. q2 ibi in principio actus nō erat oīno nullus: vt ibi notaf ⁊. s. de cōstitu. cū oēs. ¶ In glo. fi. ibi q8 ibi inue- 15 niet. certe imo nullū ibi inueniet. † q2 licet archiepiscopꝰ trāslatus ad aliā eccliam nō possit primo pallio vti in alia ecclia: tñ secū portabit ⁊ cū eo sepelief: vt. j. de auto. ⁊ vsu pal. in. c. ad hec.

1 ☞ Ex postulatione nullum ius queritur postulato vel postulātibus secus in electione.

2 Iustitia ministrari debet vtraqꝫ parte presente vel altera per contumaciam absente.

a **Postulationem.** Postulatioa depēdet ex gratia. h. d. ⁊ deberet istud. c. fm Host. cōtinuari ad id q8 dicitur in precedēti. c. añ versi. si autē. ¶ No. j. ꝙ † ex postu- 1 latione nullū ius querif postulato vel postulantibꝰ secus in electiōe: vt. j. ti. j. c. cū inter canonicos. ¶ Not. ꝙ iuri q8 nō est ꝑiudicari nō pōt. ad idem de rescrip. in. c. fi. ⁊. j. de despō. impu. in. c. ad dissoluēdū. de eccle. edi. in. c. j. ¶ No. ꝙ pro negotio postulatiōis ꝓsequēdo debet mitti ꝑsone instructe hodie circa postulatos cathedralium ⁊ regulariū ecclesiarum quorū negotiū deuoluitur ad papā a principio vel immediate subiectū tene q8 2 habes in. c. cupiētes. in. §. pe. de elect. li. vj. ¶ No. † iustitiam ministrandā vtraqꝫ parte presente sup. vel altera per cōtumacia3 absente: vt in. l. in cause. in. §. j. ff. de mino. ⁊. j. de resti. in inte. in c. ex literis. ¶ No. ꝙ postulatio dependet a gratia: de quo ī gl. ¶ In gl. j. ibi: ⁊ licet gratiā solam debeat petere. aduerte tamē q8 est gratia generalis ⁊ cōis si postulatio est facta a duplo maiori parte que cōcurrit cū electione vel etiā a minori qñ cu3 illa nō currit. ⁊ sic debet intelligi q8 habef in. c. scriptum. j. tit. j. vñ hoc casu dicif etiā a iustitia pēdere. s. eo. bone. el. j. ⁊ ideo etiam dicif fieri iniuria si nō admittatur: vt sequif in gl. vnde si ab inferiore a papa fiat eo casu quo fieri possit si nō admittitur poterit appellari. ar. c. j. de app. li. vj. ⁊. ij. q. vj. ad romanā. Si aūt sit facta a minori pte capli: tūc d3 pēdere a gratia speciali: nec tūc fit iniuria si nō admittitur. facit q8 no. glo. in. c. cupiētes. §. deniqꝫ. de elect. lib. vj. Et aduerte etiā q2 l3 gl. s. dixerit publicato scrutinio nō posse recedi a postulatiōe. Idē tenuit. s. c. pxi. nūc cōiter tenef ꝯrium p tex. in. c. precedēti. ⁊ ibi etiā dixi. ¶ In ea. gl. ibi: iniuriā ei facere videf. facit ista gl. cū tex. j. alleg. ꝙ si prelatus cōcessit rē ecclesie in emphyteusim vsqꝫ in secūdā generationē q8 si sit finita secūda gñatio ⁊ supersit tertia puta pronepos ꝙ si prelatꝰ nō ꝯcedit sibi dicatur sibi facere iniuriā. ⁊ ideo possit appellari. ⁊ istud voluit Bar. in. l. j. in. §. pe. hic alleg. ⁊ in l. j. ff. de priui. credi. ⁊ sequif etiā hic do. Car. Flo. sed certe contrariū est verū de iure q2 ꝯctus ex cōuentione legē accipiunt: vt in regula. cōtractus. de reg. iur. li. vj. ⁊ nemini iniuriā facit q vtitur iure suo: vt. j. de elect. cū ecclesia vulterana. Et ideo ex quo fm formā cōtractus res debet reuerti ad ecclesiam nō videf ecclesia facere iniuriā si ad se reuocat. facit q8 notatur in. c. ij. j. de feu. fateor tñ quod honestū esset q8 illi potius cōcedatur ꝙ alteri. nec ob. predictis gl. ista q2 loquif in postulatione que pendebat a gratia cōi: ⁊ sic nō simpliciter a gratia: sed etia3 a iustitia. Ideo nimirū si tūc sibi fit iniuria: sed in casu nostro fm legem cōtractus res deberēt redire ad ecclesiā ⁊ sic nulla iniuria si prelatus hoc volebat. ¶ Item nō obst. l. j. §. pe. in glo. alleg. q2 ibi nō dicif posse appellari. Preterea illa est dispositio legalis que nō potest trahi ad preiudiciū ecclesie: vt in. c. que in ecclesiarū. s. de ꝯsti. ⁊ in. c. ecclesia sancte marie. Tene tñ mēti dictū Bar. ⁊ do. Card. flo. q2 in practica predicta essent magne autoritatis. ¶ In ea. gl. ibi: cū distinctiōe. sup. q2 ꝑdicta ꝓcedūt qñ patronus est laicus. secus si clericus q non pōt variare: vt ibi pt3.

1 ☞ Transire non debet episcopus vnius ecclesie ad episcopatū alterius sine licentia pape.

2 Episcopus qui renuntiauit loco sed non ordini an poterit eligi vel debet postulari.

3 Eligi non debent ad episcopatum qui sunt in minoribus ordinibus constituti sed postulati ⁊ quid de promouēdo ad dignitatem inferiorem ab episcopo.

4 Postulandi qui sunt.

5 Dispensare quis possit circa defectum postulati.

b **Et si vnanimiter.** Episcopꝰb postulandus est ⁊ nō eligēdus. h. d. ⁊ nō diuidif. ¶ No. ꝙ † eps vnius 1 ecclesie nō habet liberū volatū seu potestatē trāseundi ad aliam ecclesiam: sed demū de licentia pape potest trāsire. 2 ¶ No. ꝙ talis nō debet eligi sed postulari. ¶ † Quid aūt si sit eps nulli ecclesie alligatus q2 renūtiauit loco nō ordini an po-

a ¶ Postulatio: Ide3 summāt hic do. Abb. ⁊ And. siculus. Et ad materiā huius ca. vide elegantes tex. in. l. j. §. peñ. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. ⁊ in. c. bone. el. j. s. eodē.

b ¶ Episcopus. Ide3 summat hic d. And. siculus. ⁊ pro intellectu huius. c. vide. s. c. bone memorie. el. ij. ⁊ que ibi scribit ipse And. siculus.

terit tũc eligi: videtur q̄d sic a cõtrario sensu huius text. de quo p Io. an. in c. post translationem. ĩ. de renũ. super gl. ij. ¶ No. q̄ factum iure prohibẽte est invalidũ super quo instat hic d. Car. Flo. siue ius prohibeat simpliciter siue cũ pena: de quo etiã per legistas & maxime per Bar. in l. nõ dubiũ. C. de legi. & l. pretor. in prin. ff. de novi ope. nun. ¶ † In glo. j. ibi: qui est in minoribus ordinibus. hoc clarũ in pmouendo ad dignitatẽ episcopalem: vt. ĩ. de eta. & quali. a multis. de ser. non or. miramur. Idez dicunt quidam: in pmouendo ad inferiorem dignitatẽ vel beneficium curatum per viam electionis. per id q̄d habetur in c. dudum. ĩ. de elec. vbi de hoc & in eo. ti. cũ ex eo. li. vj. ¶ Alij tamen dicũt etiam in minoribus constitutum posse eligi ad dignitatẽ inferiorẽ: sed precedentem opi. cõmuniter tenet gl. & facit text. in prealleg. c. dudum. & c. preterea. de etate & qualita. ¶ In ea. glo. ibi: de aliena ecclesia. sup. & tũc ab electione non põt recedere eligentes ad hoc bene cõtinuatur versi. qui sequitur et idem credo. al's inepte videretur poni. & melius fecisset omittere & cõiungere versi. quãuis. qui. ĩ. ponitur. ¶ In ea. gl. ibi: matrimonialiter alligatus. No. bene & aduerte q̄ proprie & stricte loquẽdo matrimoniũ dicitur esse inter ecclesiam & epm̃: & cõsequẽter superiores. secus in inferioribus & in huiusmodi signum q̄ solus eps est superior & tanq̃ verus spõsus ecclesie defert annulum de iure cõi licet alij q̃nq̃ ex priuilegio deferant. Et aduerte q̄ licet pprie & stricte nõ dicatur matrimoniũ inter prelatũ inferiorẽ episcopo & ecclesiam tamẽ late potest dici matrimoniũ. ĩ. tit. j. ne pro defectu. & ĩ. vt lit. nõ contesta. quoniã. in §. si vero. Quãdoq̃ magis late inter rectorem & ecclesiam etiam nõ collegiatã. Quãdoq̃ latissime inter prebendã & prebendatum: vt ĩ. de prebẽ. accedens. ¶ In ea. glo. ibi: idem videtur in abbatibus. sup. q̄d id de quo sequitur. s. q̄ sine licẽtia pape nõ possunt recedere. nam quo ad illud nõ est idem: q̄ isti abbates possunt eligi licet sint exempti. ĩ. de elect. si abbatem. lib. vj. secus in epo: vt hic patet. ¶ † In ea. gl. ibi. §. sed aliud. ex gl. habes quatuor qui sunt postulãdi. Primus est q̃n quis patitur defectũ in ordinibus. Secũdus quãdo patitur defectum in etate requisita ad beneficium & qualis etas requiratur in beneficio colligitur. ĩ. ti. j. cum in cunctis. & in c. si eo tempore. de rescrip. in vj. & ibi consueui plene dicere. Tertius est q̃n patitur defectum natalium. Quartus quando est laicus. Quintus potest dici q̃n episcopus vel superior. & alios multos prosequitur hic Io. an. post Inn. licet nõ possit dari regularis doctrina. Aliqui tamen volũt dicere q̄ ille qui nõ potest consentire electioni vel transire sine licẽtia debet postulari nõ eligi. Sed ista opi. reprobatur p id q̄d habetur. ĩ. tit. j. in c. cuz inter canonicos. & per id q̄d habetur in c. si abbatem. de elect. li. vj. vnde potes dicere q̄ quilibet potest eligi qui non reperitur phibitus. facit. ĩ. titu. j. c. iij. & sic edictuz de eligendo potest dici permissorium in genere & phibitoriũ certorum casuum. facit. ĩ. de spon. cũ apud. l. mutus. §. j. ff. de procura. phibitus nũc dicitur qui patitur defectũ in ordinibus requisitis ad bñficiũ vel in etate vel in natalibus vel pter vinculũ matrimoniale stricte sumptũ. Et pter aliã cãm in iure expressam. & per hoc põt apparere qui sint postulãdi q̄ illi qui nõ põt eligi aliter q̃ propter delictum q̄ tũc etiã prohibẽtur postulari. s. eod. c. j. nisi de specialissima gratia postulentur. & sic intelligo Inn. hic inquantum voluit homicidam posse postulari: quia talis postulatio pẽdebit nõ ex gratia cõi: sed ex speciali seu specialissima. ¶ Item aduerte q̄ duplex est postulatio quedã solẽnis que fit a superiore qui habet potestatẽ dispensandi super defectu: & ita si admittitur hz vim confirmationis q̄ postulatus tũc efficitur prelatus sicut si fuisset electus & cõfirmatus ipso existente habili. ¶ † Quis aũt possit dispensare super defectu. Cõclude q̄ in promouẽdo ad episcopatum vel superiorem dignitatem solus papa dispensat: vt hic voluit Innocẽ. & facit. ĩ. de etate & quali. in c. a multis. sed in pmouendis ad inferiorem dignitatem dic q̄ si est casus reseruatus pape tunc idem. Si vero ius pmittit dispẽsari nec reseruat pape potestatẽ intelligitur permittere episcopo & superioribus: sed nõ inferioribus nisi expresse ipsi inferiori ab episcopo cõcedatur p ius potestas per. c. cũ illor. ĩ. de sen. excõi. & voluit hic Inn. notabiliter & in c. ij. de eo qui fur. ordi. recepit q̄d tene mẽti. & facit in c. at si clerici. §. de adulterijs. ĩ. de iudi. Postulatio vero nõ solẽnis est qua admissa nõ propter hoc efficitur prelatus sed paratur via electiõi vel coadiuuatur. & hoc fit quãdoq̃ ab ipso promouẽdo vt si a laico petatur vt faciat se pmoueri in clericũ & ordinari. Quandoq̃ fit ab alio qui habet ius in persona vt si a dño postulatur seruus vt possit ordinari & pmoueri ad beneficia vel a patrono libertus. liiij. di. in c. generalis. tamẽ se vel ab alio qui habet alium obligatum propter ratiocinium: vt. ĩ. de obli. ad ratioci. in c. vno. q̃nq̃ fit a superiore vt electus possit ɔsentire electiõi vel trãsire ad aliã ecclesiam: vt in c. nullus. & c. si religiosus. & ibi etiã p gl. de elect. li. vj. Si autẽ fieret a superiore ad finẽ vt dispenset sup defectu & illũ preficiat in prelatũ tunc est postulatio solẽnis: vt predixi. Et p predicta pz q̄ nõ est bona diffinitio postulatiõis si dicatur q̄ postulatio est petitio gratie a superiore. facit q̄d notatur in c. vno. ĩ. eo. in vj. q̄ nõ cõuertitur cũ suo diffinito. nã fm hoc oĩs petitio gratie esset postulatio q̄ nõ est verũ sumẽdo postulationẽ put sumitur in hac materia. vñ fm Car. flo. postulatio solẽnis hz sic describi q̄ est psona inhabilis aliter q̃ pter crimen ad bñficiũ vocatio & a superiore gratiosa petitio cuius admissio hz vim cõfirmationis. Nõ solẽnis est petitio p assumendo ad bñficiũ facta ab eo q põt tollere impedimentũ prohibẽs illũ eligi vel electioni cõsentire. Intelligo non tñ ad finẽ vt admissio habeat vim cõfirmatiõis sz potius vt paret viã electioni & pro hoc differt a solẽni. ¶ In ea. gl. ibi: eligimus & postulamus. imo dz vti verbo singularis numeri & ab vno solo est faciẽda pronũtiatio: vt in c. pe. de re iud. in. vj. ¶ In ea. gl. ibi: scdz q̄ de iure melius dic hodie vt in c. vnico. ĩ. e. in. vj. ¶ Extra glo. adde q̄ do. Car. flo. hic dicit duo circa materiã. l. nõ dubiũ. C. de legi. q̃n actus sit ɔ̃ prohibitionẽ legis an valeat. ¶ Primuz est circa intellectũ. c. j. de spõ. li. vj. Nã dicit q̄ licet agamus de his que sortiuntur iuris effectũ: tñ nõ valent q̄ nõ surgũt ex actu phibito sed ex alio cõcluso in actu scz ex cõsensu. Tu potes melius dicere q̄ ibi est iuris effectus qui ad sui esse nõ requirit validitatem actus: & ideo sufficit vt merũ factum interueniat: vt ibi pz. Item adde secũdo quia facit differentiam an prohibeatur actus sub pena in eadẽ oratione & tũc valeat actus. An vero in diuersis orationibus & tũc nõ valeat. Et primũ probat per. l. si. ff. de diuor. Sz certe nõ video bonam rationẽ diuersitatis q̃n in eadem lege fit talis phibitio cũ ea q̄ incontinẽti fiunt videntur inesse: vt. ĩ. ti. j. c. offici. iõ melius vr̃ dicẽdũ ad dictã. l. si. vt voluit Bar. i. l. pretor. ff. de ope. no. nũ. scz q̄ ibi ideo nõ surgit nullitas actus q̄ alias pena apposita esset superflua. Nã ibi prohibetur liberta facere diuortium a patrono eo inuito sub pena q̄ si cõtrarium fiat alteri nõ possit nubere. Nã si diuortiũ esset nullum & sic remaneret matrimoniũ nihil operaretur dicta pena: q̄ non potest mulier habere duos viros: vt in l. qui duas. C. de adult.

a ¶ Nota quod duo. Dicit hic Inno. q̄ duo faciunt cõgregationez, tres collegiũ. adde gloss. in rub. ff. de colle. illici. Bald. in rub. C. p soc. doct. in c. dilecta. ĩ. de exces. prela. & Bar. in l. fi. ff. d colle. illici.

¶ De electione & electi potestate. Rubrica.

¶ Continua melius q̃ Io. and. Quia visum est supra de vna via prouidendi ecclesie si per postulationem non subijcitur. de alia que fit per electionem & repetitur in. vj. etiam in cle. & continua fm Goff. vt hic residet Ioan. and.

1 ☞ Duo vel tres possunt facere collegiũ vel congregationem.
2 Collegium & congregatio quomodo differant.
3 Electio prelati spectat ad conuentum seu capitulum.

Nullus in ecclesia. Cõgregatio siue capitulũ sibi dz eligere prelatũ aliter electus repellitur. h. d. ¶ † No. q̄ duo vel tres põt in cõgregatione esse seu collegio quõ autẽ cognoscatur si sint plures in alio loco: an sint ibi vt collegium: an vero vt singuli notatur in c. dilecta. ĩ. de exces. pla. q̄ q̃n habent signa collegij: vt q̄ habent sigillum cõmune & arcã cõmunẽ. facit q̄d habetur in c. statutũ. ĩ. e. in. vj. ¶ No. q̄ quis nõ potest tenere beneficiũ nisi illud canonice sit adeptus. facit. ĩ. de reg. iur. c. j. lib. vj. ¶ Not. q̄ duo vel tres videntur facere collegium: de quo in gl. ¶ No. q̄ principalis prelatura ecclesie collegiate habet annexũ ordinẽ presbyteralẽ. facit. ĩ. de eta. & quali. in c. j. ¶ † In gl. j. ibi: tres collegiũ. sentit gl. q̄ sit differentia inter cõgregationẽ & collegiũ: sed istud nõ videtur verum. naz & Io. an. exponit tex. dũ dicit in ɔgregatione. i. collegio. & sic nõ est bona respõsio ad. l. neratius. propter hoc forte glos. x. q. j. c. j. dixit q̄ de iure ciuili tres faciũt cõgregationem vel collegium sed de iure canonico duo vel tres Archi. ibi refert Goffre. in libel. iuris canonici super tit. de iure patro. tenere q̄ a principio tres requirantur. tamen ex postfacto duo etiã faciunt cõgregationem. & sic intelligit istum tex. & istud satis videtur esse de mẽte gl. ibi cum dicit. & q̄d dicitur. & istud placet etiã hic do. Car. flo. ¶ † In gl. penul. ibi: conuentus est electio. sup. nisi ex statuto in fundatione apposito vel ex antiqua cõsuetudine aliud sit inductum. s. ti. j. c. cũ dilectus. & aduerte q̄ bene dicit gl. ad conuentũ seu capitulũ spectare electionẽ prelati: q̄ in illa nõ habent vocẽ alij clerici ecclesie mãsionarij capellani vel personarij nisi aliud de cõsuetudine habeatur. nam prelatus cum suo capitulo reputatur vnũ corpus nõ cum predictis. ĩ. de his q̄ fi. a pla. nouit. & c. quãto. Et pdicta pcedũt q̃n agitur de electione prelati ecclesie principalis collegiate. Si autem agatur de cõferendo beneficium in ipsa ecclesia tunc recurrendum est ad nota. ĩ. eod. cum ecclesia vulterana. Si vero ecclesia nõ sit collegiata: tunc si alia est patro-

est patronata ad patronū spectabit presentare rectorē.ī.de iur. patro.per totū.Si vo est patronata spectat ꝓuisio ad epm.xvi. q.vij.oēs basilice.¶ Quid autē si intra parochiam vnius ecclesie alia fundetur ad quē spectat ptās prouidēdi de rectore.dic vt in.c.ad audiētiā.ī.de eccl.edifi.⁊.ī.de eta.⁊ q̄li.in.c.eā te.ꝑ glo.

1 ☞ Electio facta ad rumorem populi non valet.

a **Osius episcopus.** Populus[a] non debet epm vel aliū prelatū eligere.h.d.Et primo ponit narratio. Scdo illam synodus approbat.scda ibi:synodus. ¶ No.modū condendi cōsilium in concilio vel statutū ⁊ ꝑ hoc etiā habes modū cōdende legis ab vniuersitate seu a pplo.Nā vnus proponit ⁊ alij respōdent.intellige verbo vel facto dādo fabas albas vel simili modo.ar.l.de quibus.ff.de legi.lʒ Jo.de lig.vt refert hic do.Car.flo.requirat cōsensum per verba exprimi.Sed ipse tʒ primū qd etiā tenet Bart.in.l.oēs populi.ff.de 1 iust.⁊ iur.¶ † No.ꝙ nō valet electio facta ad rumorē ppli seu per populū clamantē.Et no.etiā ꝙ ppls nō hʒ potestatem eligendi epm.⁊ facit.ī.eo.massana.¶ No.tex.allegabilē cōtra gesta a multitudine populi q2 nō semꝑ sincera mente mouentur. ¶ In gl.j.in fi.Dic ꝙ voces populi nō sunt audiēde:vt ex illis quis velit querere ius:tñ interdum prosunt vt facilius dispensetur vel vt facilius promoueatur per superiorem per.c.nullus inuitus multis.lxj.di.⁊ facit qd not.ꝑ Inn.in.c.super his.ī.de accu.⁊.l.di.vt cōstituere.⁊.xxviij.di.de syracusane.¶ In glo. corrūpi.in fi.dic ꝙ hic aperte fiebat cōtra ius.ideo nō potest presumi bonum.secus vbi aperte non fit contra ius.¶ In gl.pe. in fi.vide quod no.glo.super rubrica.s̄.de sum.trini.⁊ fi.ca.

1 ☞ Electus debet cōfirmari si nihil ꝓbet qd habeat impedire.
2 Vicinus presumitur scire facta vicini.

Postq̄. Cessante impedimēto electi electio est ꝯfirmāda.h.d.Et duo sunt dicta que patēt.scdm ibi:cuius licet communiter nō sumetur. 1 ¶ No.j.ꝙ † electus debet cōfirmari si nihil probetur ꝙ habeat impedire.Presumptio eñ est pro eo.ī.de scrutinio.c. vno.¶ No.ꝙ iuste petēti nō est denegādus assensus.facit.l.cū rationib9.C.qui accu.nō pos.vñ dicit Cōpo.ꝙ si archieps non vult confirmare electū poterit ꝑ superiorē cōpelli.ī.de iure pat. nullus.⁊ ſm Cal.⁊ do.Car.flo.poterit etiā appellari q2 a neglecta iustitia etiā appellari pōt per id qd notatur in.c.dilecto.ī.de appel.¶ No.ꝙ inquiri debet de vita ⁊ morib9 electi in loco vbi 2 quis est cōuersatus.de quo per Inn.s̄.ti.j.c.j.¶ † No.ꝙ † vicinus presumitur scire facta vicini.facit qd notatur in.l.j.ff.si cert. peta.facit ꝓ teste qui reddit rationē scientie dicens se scire q2 est vicinus vt sufficiat de quo dic vt ibi.¶ No.ꝙ edictum de electione est permissorium regule:de quo.s̄.tit.proxi.c.fi.

1 ☞ Dictio per habet augere.
2 Juramentum exigi potest pro fide ⁊ obseruantia obseruanda.
3 Concilia generalia non possunt fieri sine autoritate pape.
4 Pallium assumitur a solo papa.
5 Insignia dignitatis petens debet exhibere signa obedientie ⁊ subiectionis.
6 Sententie pape potius standum est q̄ concilij.
7 Conditio que tacite inest an aliquid operetur.

Significasti. Electo in archiepiscopū apostolica sedes nō tradit pallium nisi prius prestet fidelitatis ⁊ obedientie iuramentū.h.d.Et primo ponit admiratione quā cōfundit.Secūdo duplex admiratiōis motiuū cui respōdet.Tertio cōcludit.secūda ibi:aiunt omne.tertia ibi:cū igitur.¶ No.j. 1 ꝙ † prepositio ꝑ habet augere.facit.l.j.ff.deposi.¶ Not.ꝙ licet pallium sit ornamentū ecclesiasticum:tamē in eius exhibitione adijci potest ꝯditio:⁊ sic in actu spirituali nō semper reprobatur adiectio cōditionalis:de quo in gl.¶ No.illud vulgatū ꝙ de9 est cōditor secretorū.facit.ī.de iudi.nouit.secus in papa lʒ vicem dei gerat in terris.ī.vt eccle.bñfi.in.c.vt nostrū.¶ Not.etiā illud qd oīs christi actio est nostra instructio.facit.ij.q.j.deus oī2 potens.¶ † No.ꝙ nō est indistincte prohibitū exigere sacramētum:q2 potest exigi ꝓ fide ⁊ obedientia obseruanda:⁊ etiam in casibus de quib9 in gl.sine causa autē ⁊ volūtarie nō est iuran3 dum.de quo.ī.de iureiur.⁊ si christus.¶ † No.ꝙ cōcilia generalia nō possunt fieri sine autoritate pape.⁊ qd ab eo recipiūt robur ⁊ firmitatē.facit.xvj.di.§.j.⁊ ꝑ totū.⁊.iij.di.in.§.porro.cum ibi notatis.¶ No.ꝙ cōcilia nō possunt imponere legē pape:sʒ potius papa eis.⁊ si papa maior est cōcilio qd intellige nisi in 4 causa heresis.xl.di.si papa.cū ibi no.¶ Not.ꝙ † palliū assumitur de corpore beati Petri.i.de altari cōstructo in honorē corporis beati Petri.vel expone.i.ab archiepiscopis catholicis.nam primum nō semꝑ seruatur:q2 etiā de alio altari qñqʒ assumitur.vt dicit hic Host.¶ No.ꝙ palliū a solo papa dʒ assumi.nec ob.ī.de priuile.c.antiqua.q2 etiā patriarche ex priuilegio per papā concesso prestant palliū suis metropolitanis.⁊ sic satis ibi dr fieri a 5 papa.¶ No.ꝙ † petēs insignia dignitatis debet exhibere signa obedientie ⁊ subiectionis.¶ No.ꝙ mēbrū mēbro dʒ correspōdere ⁊ silr membra capiti.facit.ī.de spō.duo.c.ij.¶ In gl.ij.in fi.cōclude ꝙ si est conditio q̄ tacite insit ſm ius cōmune:vel ſm onus cōnexū bñficio ista potest adijci in traditione dignitatis seu beneficij spūalis.Si aūt tacite nō insit tunc si est cōditio licita ⁊ honesta ⁊ precipue q̄ respiciat spiritualē potest adijci ꝑ superiorē.ꝑ id qd habetur.c.di.c.ī ea synodo.⁊.viij.q.iij.in summa. ⁊ per Inn.s̄.de cōstit.cū.M.Inferior aūt saltē ante electionē hoc nō posset ꝑ no.per gl.viij.q.iij.in summa.¶ In gl.autori6 tate.in fi.⁊ facit tex.iste ꝙ † poti9 sit standū sniē pape q̄ cōcilij: ꝙ intelligo verū nisi in causa heresis:q2 in illa cōciliū est supra papā:vt in.c.si papa.xl.dis.⁊ notatur per Joā.an.in.c.an fidei.ī. de here.in.vj.⁊ facit qd no.ī.eo.licet.Idem videtur si papa ꝯmittat pctm notoriū ex quo scādalizatur eccl'ia ⁊ sit incorrigibilis q2 tūc etiā cōciliū vr esse supra papā:vt notatur ꝑ gl.in.d.c.si papa. ⁊ illa gl.multū fuit allegata in cōcilio Constantieñ.in materia schismatis.¶ In gl.fi.in fi.Solutio ꝙ speciale est in deposito vt cōtra ipsum nō admittatur cōpensatio.facit qd notatur in.l.hoc 7 negotiū.ff.de cōpēsa.¶ Ultimo tāgit hic do.Car.flo.an † conditio que tacite inest aliqd operetur.⁊ cōcludit qd regulariter nō operatur.fallit si exprimitur alio mō q̄ nō sit.l.si ita.§.illi.ff.de leg. j.Itē si exprimitur in his que inerāt ex voluntate vt in lege talis scriptura.ff.de leg.j.sed tu de hoc dic plenius vt per Bart.in.l. iij.ff.de leg.j.⁊ ibi plene dixi.

1 ☞ Suffraganei supplent defectum metropolitani.
2 Schismaticus de iure communi est ineligibilis etiā si reuertatur ad vnitatem ecclesie.
3 Schismatica ecclesia si reuertitur ad vnitatē ecclesie romane recuperat ꝑeminētias ⁊ dignitates quas ꝑdiderat tpe schismatis.
4 Excōmunicatus vel suspensus non perdit dominium iuris sui vel rerum suarum.
5 Patronus si incidat in heresim si ad vnitatem ecclesie reuertatur recuperabit ius patronatus.
6 Restitutus in integrum an recuperabit bona confiscata.
7 In publicatione bonorum intelliguntur publicata solū illa que quis habet nō illa que postea acquirit si sit capax acquisitiōis.
8 Infamia ciuilis an tollatur per restitutionem in integrum factam per papam.

Ulia diligentia. Si schismaticus qui ad vnitatem eccl'ie redit in epm eligatur de iure cassabitur:sed dispensatiue poterit ꝯfirmari.h.d.Et in prima questio.In secūda respōsio.scda ibi:duxim9.Illa secūda tria facit:q2 primo cōfirmari gratiose permittit si tria cōcurrant.Secūdo de consecratione prouidet.Tertio protestatur.secūda scde ibi:mādantes. 1 tertia ibi:salua.¶ No.j.ꝙ † suffraganei supplēt defectū metropolitani ⁊ archiepiscopi vel patriarche in consecratiōe cōsuffraganei.facit.ī.de tēp.ord.si archiepiscop9.¶ No.ꝙ vtile est protestari ne alteri fiat preiudiciū.facit qd no.ix.q.iij.saluo.¶ No. 2 ꝙ lʒ † schismaticus reuertatur ad vnitatē ecclesie:tamē de iure cōi est ineligibilis.⁊ sic licet tale delictū sit purgatū non ꝓpter hoc de iure cōmuni efficitur habilis.facit.xij.di.nos cōsuetudinem. ¶ No.casum in quo de ineligibili prouidetur per viā electiōis 3 sed hoc est ex spālissima grā.¶ No.ꝙ † eccl'ia schismatica si reuertitur ad vnitatē ecclesie romane recuperat preeminētias ⁊ dignitates quas ꝑdiderat tpe schismatis.⁊ sic facit ad ea q̄ tanguntur ī gl.fi.¶ In gl.fi.ibi:recuperāt post absolutionē.⁊ istud 4 satis videtur rationabile q2 † excōicatus vel suspensus nō perdit dominiū iuris sui vel rerū suarū:sed solum exercitiū:q2 si agat potest sibi obijci exceptio excōicationis.de except.pia.li.vj.facit qd habetur.iiij.q.j.in summa.⁊.ī.de test.testimoniū.sed vbi qs ipso iure perderet dominiū:tūc esset magis dubiū:tamē aliqui 5 videntur dicere idē.vñ dicūt:ꝙ † si patronus incidat in heresim quo casu ipō iure ꝑdit dominiū iuriū ⁊ rerū suarū:lʒ nō possint occupari nisi lata sniā cōtra eum de heresi.c.cū scdm.de hereti. li.vj.¶ Si reuertatur ad vnitatē ecclesie recuperabit ius patronatus.⁊ hoc tenebat Jo.⁊ Uin.qd tenet Bar.brixi.si nondum fuit lata sniā.al's sec9:vt ipse no.j.q.vij.in.c.maximū.⁊ sic trāsit Jo.an.Sed forte istud nō est verū nisi restitutus fuerit in integrū.Nā al's nō recuperat iura deperdita lʒ ex indulgentia reci6 piatur.l.j.⁊.ij.C.de gñali aboli.⁊ not.in.l.fi.C.de sen.pas.Imo plus dixit hic do.Card.flo.ꝙ † si bona alicuius sunt cōfiscata si postea restituitur in integrū recuperabit solū bona que nō reperientur alienata per fiscū:q2 restitutio intelligitur sine preiudicio tertij.de rescrip.q̄uis.in.vj.⁊.l.gallus.§.⁊ quid si tātū.⁊ qd ibi notatur ꝑ Bar.⁊ gl.ff.de libe.⁊ posth.⁊ no.etiā ꝑ Bart.in.d.l.fi. s̄.preallē.Dicit tamē ꝙ qñqʒ per superiores cōceditur restitu-

a ¶ Populus. quid sit populus, vide Bal. in.l.etiam col. iij.C.de execu. rei iudi.

tio in plenissima forma vt restituatur in integrum. nō obstāte aliqua cōstitutiōe quā vult ipse superior habere ꝑ nō facta nec de ea posse obijci. ꝛ hoc casu dicit do. Car. flo. se vidisse de facto seruari ꝙ nō fuit admissa exceptio cōfiscationis: q2 superior pōt tollere potestatē magistratib⁹ sibi subiectis ne ius sup hoc reddant cū potestas magistratuū pēdeat a superiore. ff. de ori. iur. l. ij. licet male faciat sic faciēdo: q2 finaliter non deberet deficere iustitia. ꝑ id qđ no. Inn. s. de cōsti. que in ecclesiarū. ꝛ q2 deberent cōtractus factos seruare. ar. c. j. ſ. de ꝓba. Posset etiā forte dici ꝙ emptor tūc haberet regressum aduersum fiscū pro suo interesse ex quo ab ipso emit. facit. l. j. ꝛ. ij. C. de quadrien. prescrip. ¶ An aūt fiat publicatio bonoꝝ ipso iure. An vero per sniam pōderanda sunt verba legis vel statuti: q2 si fit per verba futuri tpis requiritur snia nisi adijciatur dictio instātanea vt mox vel hoc ipso amittat. facit qđ no. gl. in. c. ꝙ sit. ad fi. de elec. l. vj. ꝛ qđ habetur in auť. de incest. nup. §. j. ꝛ notať etiā ꝑ Bar. in. l. 7 impetrat. ff. de iure fisci. Et adde etiā † ꝙ vbi publicanť bōa solum intelligunť publicata illa que qs habet nō illa que postea acquirit si sit capax acquisitiōis. l. si mandauero. §. is cui bona. 8 ff. māda. ¶ † In eadē gl. ibi: si infamia canonica. quasi dicat infamia ciuilis nō tolleretur ꝑ restitutionē factā per papā. qđ intellige. nisi sit subditus de terris ecclesie vel nisi promoueretur ad clericatum per id qđ notať in. c. cū te. ſ. de re iud. ꝛ in. c. ꝑ venerabilem. qui filij sint legi. ꝛ facit qđ notatur in. §. hinc colligiť. alleg. in gl. Et adde etiā qđ notať. vj. q. j. in summa. ꝛ. c. omnes. Item adde inquātū gl. dixit. s. ꝙ ꝓtestatio hic fuit necessaria. nā melius dixisset vtilis q2 etiā si facta nō fuisset idē nihilominus fuisset dicendū: q2 isti suffraganei ex causa ꝓpter defectū metropolitani seu patriarche admittebanť. ꝛ ideo cessante ista causa non debent posse ius sibi vendicare. arg. ſ. de appel. cum cessante. ꝛ. j. q. vij. quod pro remedio.

1 Papa potest facere statuta super modo eligēdi successorē.
2 Ius eligendi papam remanet in cardinalibus.
3 In concordia plena fieri quid dicatur.
4 In electione pape que requirantur.
5 Papa non recognoscit superiorem etiam qui cognoscat de viribus electionis sue.
6 Concilium an possit congregari ad finem vt cognoscat de viribus electionis pape.
7 Papa potest accusari de heresi.
8 Papa an possit conuinci per duos testes.
9 Vox electi an computetur in electione.
10 Due partes capituli debent esse presentes ad hoc vt ibi censeatur capitulum.
11 Absentes an ꝛ quando sint ad electionem vocandi.
12 Electio pape facta per metum an teneat ipso iure: sed veniat rescindenda: an vero sit ipso iure nulla.

a ¶ Eligēdi successorem. ꝛ sic fm Abb. habet iurisdictionē explicandi negotia post mortem suam ex potestate sibi data a christo. Adde Innoc. in. c. quod sup his. de vo. ꝛ vo. redemp. ꝛ no. Moder. in. c. j. de cōsti.

b ¶ Conuinci. do. Henri. bohych. pōit hic dist. an electus in papā a duabus partibus cardinalium possit accusari: ꝛ per accusationē deijci: vel ꝑ exceptionē repelli. vide cū hic.

Licet de vitanda.

In papam nisi due partes cardinaliū consenserint non est aliquis assumēdus. h. d. ꝛ tres sunt partes. In prima ponitur cōstitutionis cā. In secūda constitutio. In tertia quedā protestatio. scda ibi: statuimus. tertia ibi: ex hoc. ¶ No. j. discordias euitādas. facit ſ. eo. q2 propter. ¶ Not. ꝙ ambitio est potissima cā discordie ꝛ 1 grauis scissure. ¶ † No. papā posse facere statuta sup modo eligēdi successorē^a. ¶ † No. ꝙ de iure cōi ius eligēdi papā residet 2 in cardinalib⁹. ¶ † No. ꝙ illud dicit fieri in plena cōcordia qđ fit ab oibus nemine discrepāte. Et illud dicit fieri nō in plena 3 si nō fit ab oibus etiā si fiat a dupla parte. ¶ † No. quatuor spe4 cialia in electiōe Romani pōtificis. Primū q2 vt valeat electio debet fieri a dupla parte. Secundū est ꝙ eo ipso ꝙ est elect⁹ sine aliqua cōfirmatiōe potest administrare. facit qđ habeť. ſ. e. auaritie. li. vj. ꝛ. c. indemnitatib⁹. §. ceterū. ꝛ. §. si verum eo. tit. ꝛ lib. Tertium est ꝙ cōtra electionē factā a dupla parte nihil potest obijci. Quartū est ꝙ etiā post publicationē scrutinij. quo ad numerum augmentandū potest fieri accessus ad minorē partē: cōtra id qđ habeť. ſ. e. auditis. Alia multa specialia ꝓsequitur hic Jo. and. ¶ No. penā electi a tertia parte vel minori se gerētis pro electo. Et sil'r penā adherentium ei. ¶ Nota ꝙ ꝑ dispositionē specialē in certo ꝛ determinato casu in alijs nō recedit 5 a generali prouisione imo potius confirmatur. ¶ † Not. ꝙ papa nō recognoscit superiorē etiā q cognoscat de virib⁹ electio6 nis sue. ꝛ sic videť ꝙ etiā † cōciliū nō possit cōgregari ad finē vt cognoscať de viribus electionis pape. ꝛ sic trāsit hic do. Ant. de but. Sed ꝯtrariū tenuit gl. in. c. si duo. lxxix. dist. ꝛ istud etiā sequitur hic do. Car. flo. q2 si probabile dubiū poterit super hoc conciliū congregari. per id qđ ibi no. glo. ꝛ qđ habeť. xvij. di. §. hinc etiam. ꝛ istud videtur verius. nec obst. iste tex. q2 habuit respectum ꝙ supra papā nō reperitur alius superior: sed secus in inferioribus. ꝛ ideo voluit duas partes requiri in electiōe pape ad tollendū ambiguū: ꝛ sic nō negat ꝙ si esset ꝓbabile dubiū ꝙ tūc nō posset super hoc conciliū cōgregari ꝛ ita extitit hic practicatum in facto schismatico. ¶ In glo. ij. in fi. dic ꝙ ibi loquitur in actibus in quib⁹ causa agēdi dꝫ esse de presenti: q2 nemo sine actione experiť. l. si pupilli. §. videamus. ff. de neg. gest. vel solue vt no. in. c. in nr̄a. ſ. de sepul. ꝛ in. c. prelatis. de homi. li. vj. In glo. inimico. in fi. vel expone inimico hoīe. i. inimico hominis: vt hr̄ in ep̄la Petri ibi dū dicit fratres sobrij estote: q2 diabolus ꝛc. ¶ In gl. in ver. exceptione. ibi: nisi de heresi. Inno. 7 vero ꝛ Cōpo. tenēt ꝯtrariū ꝑ istū tex. nec ob. ꝯtrariū q2 dicūt † ꝙ licet nō possit excipi: tū poterit accusari de heresi. facit qđ not. Joā. in. c. in fidei. ſ. de hereti. in. vj. ꝛ ibi tangit quō cōciliū erit iudex ꝯ papā in cā heresis. Gof. tū ꝛ phi. tenēt cū gl. q2 cui dať actio fortius debet dari exceptio. ſ. de reg. iu. q ad agendū. li. vj. Sed Jo. an. tenet cū Inn. nec ob. ratio Gof. q2 nō hꝫ locū in possessorijs etiā adipiscende ꝑ id qđ ibi no. ꝛ. ſ. de reg. iur. qui ad agēdum. Sed dicit d. Flo. ꝙ imo hꝫ locū in possessorijs adipiscēde. per id qđ ibi no. ꝛ. ſ. de accus. accedēs. hec respōsio posset reprehendi. tamē tene cū Inn. ex eo q2 papa ex electione adipiscitur plenum ius ꝛ possessionē administrationis. Nec est necessariū ꝙ ab alio petať. ꝛ ideo cū nō habeat necesse agere nō pōt excipi. sec⁹ in inferiorib⁹ cōtra quos exceptio criminis cū infamia pōt obijci qñ petunt se admitti ad possessionē: de quo in. c. constitutus. ſ. de app. ꝛ in preall. c. accedens. Et facit qđ no. Inn. 8 in. c. inter dilectos. ſ. de exces. prela. ¶ Et no. ꝙ † papa pōt conb uinci^b per duos testes lꝫ in depositione cardinalis plures requiranť: vt no. ꝑ gl. ij. q. iiij. presul. ꝛ ibi notat ratione. Et intellige qđ dixi de heresi stricte vt nō cōprehēdat simoniā: vt no. lxxix. dist. si qs pecuniā. fateor tū ꝙ eligētes papā ꝑ simoniā peccāt. ꝛ de illa possunt accusari: vt ibi notať ꝛ ea. dist. si trāsitus. ¶ In gl. a duab⁹. ibi dic ꝙ hoc nō est verū si ꝓcedit per viā scrutinij. secus si ꝑ viā cōpromissi fm Guil. in. c. vbi periculum. ſ. e. in. vj. ¶ Sed certe fm do. Car. flo. idem voluit do. Ant. de but. Ista distictio posset ꝓcedere in electo ad inferiorē dignitatē. lꝫ in ele9 cto in papā indistincte vr̄ ꝙ † cōputeť vox illius qui eligit: q2 in hac electiōe necessario nulla forma est seruanda dūmō habeať cōsensus duarū partiū. de materia diceť in. c. cū in iure. ſ. eodē. ¶ In ea. gl. in fi. intellige gl. sane. q2 nō obseruāt ipsi qñ ordinent oēs nemine discrepāte ꝙ electus a maiori pte sit papa. nā tunc si postea aliqs eligať a maiori parte lꝫ nō eligať a dupla erit papa: q2 censeť ab oibus electus ꝓpter ordinationē pream bulā. vt no. ſ. e. si cui. li. vj. secus vbi nō ꝓcessisset dicta ordinatio. ¶ In gl. sup ver. nullaten⁹. in fi. imo est de iure faciendū saltē hodie seruata forma q hr̄ in. c. vbi piculū. e. ti. in. vj. Et quā potestatē habēt cardinales sede vacāte tangiť ibi. sed pleni⁹ ꝑ gl. in. c. vnico. de schisma. in. vj. ¶ In gl. pe. No. bū gl. q videť vel 10 le ꝙ † due partes capituli debēt esse pſentes ad hoc vt censeatur ibi esse capl'm. Idē no. in. c. quāto. lxiij. di. ꝛ. s. ti. pxi. in. c. bone. ſ. ꝛ de quo ꝑ Jo. an. in. c. j. ſ. de his q fi. a ma. par. ca. ꝛ. ſ. e. cū nobis olim. ꝛ in. c. bone. el. j. ꝛ in. c. ecclesia. el. ij. Et vr̄ esse de mente sua ꝙ due ptes vocādoꝝ nō dico toti⁹ capituli debēt esse pſentes ꝛ sufficiat maiorē partē taliū cōsentire in inferiore dignita11 te a papa ꝛ in alijs actib⁹ capitularib⁹ expediēdis. † Qñ autē sint absentes vocādi recurre ad. c. ꝙuis. de offic. ord. in. vj. ꝛ de testi. presentiū. e. li. ꝛ dixi in. c. cū oēs. s. de cōsti. in quib⁹ glo. dicit qđ in trib⁹ casib⁹ sunt vocādi ꝛ nō in alijs: vt dixi in preal. c. cū oēs. Intellige qđ in dictis casib⁹ sunt vocandi qñ sunt in loco de quo cōmode pñt vocari. ſ. e. corā. ꝛ. c. qđ sicut. ¶ Extra gl. diligēter pondera ꝓ intellectu versi. preterea. Nā illū intelligit Inn. ꝛ cōiter doc. qñ quis est electus a minori parte ꝙ a duplo. ꝛ postea fit accessus per aliū ad illam anteꝙ talis electus se gerat ꝓ pontifice: sed si ante accessum gereret se ꝓ pōtifice: tunc incurrit penas hic positas: ꝛ similiter alij sibi adherētes. ꝛ ideo tunc nō haberet locū accessus per id qđ dictū est hic in versic. si qs qđ est diligēter notandū ꝓ limitatiōe. d. §. preterea. qui generaliter vr̄ loqui ꝛ equitatē habet istud dictum. ¶ Itē adde qđ 12 hic dubitat d. Car. flo. an † electio facta de papa ꝑ metū teneat ipso iure: sed veniat rescindēda. An vero ipso iure sit nulla. ꝛ dicūt oēs scribētes in materia schismatis tenere ꝙ electio sit nulla: sed sibi videť cōtrariū de iure: q2 regula est qđ gesta ꝑ metū valēt: sed veniunt rescindenda nisi in casibus in iurib⁹ hic expressis inter quos iste nō reperiť. ſ. eo. qđ abbas. cū ibi nota. nec obst. c. in noīe dñi. xxiij. di. ꝛ. c. si quis. lxxix. di. cū similib⁹. q2 fm eum loquunť qñ electio nō est facta a cardinalibus. ꝛ ꝓ ista parte etiā alleg. q2 renūtiatio facta de bñficio per metum tenet: sed venit rescindēda. ſ. de renunt. super hoc. cū ibi not. ergo eodem modo electio vt sic cōtrarioꝝ eadem sit disciplina: sed cōtra ipsum facit: q2 in matrimonio carnali metus reddit ipsum ipso iure nullum. ſ. de spō. cum locum. ꝛ notatur in. d. c. qđ abbas. ſ. eod. ꝛ in. l. si mulier. §. si dos. ff. qđ met' cau. ergo eadem ratione idem

idem in hoc matrimonio spirituali per.c.inter corporalia.j.de trãsla.presertim cũ nõ possit habere cõmode copiaʒ superioris quirescindat vt hic dr in fi.et ideo verior videtur opi.cõmunis.

1 ☞Concessum ad tempus et ex causa dz causa cessante cessare.
2 Etas triginta annorum completorum requiritur in promouẽdo ad episcopatum et talis etas requiritur in abbatissa.
3 Scientia que requiratur in episcopo.
4 Electio precedit cõfirmationẽ et cõfirmatio administrationeʒ.
5 Beneficia priora electi in epm demũ vacant qñ est confirmatus et consecratus vel lapsum est tempus ad cõsecrandum. et nu.7.
6 Beneficia plura an possit quis habere.

Cum in cunctis. Dicit qualis eẽ debeat qui ĩ episcopum eligi debet.et punit sciẽter aliũ eligentes.Et quãdo vacẽt priora beneficia ipsius electi. Item dicit qualis assumi debeat ad dignitatẽ personatũ et beneficiũ curatum et ponit penas cõtrafacientiũ.et quõ sic assumptus debeat ad ordines promoueri.et sub qua pena remouẽs quo ad alios appellationẽ et extendẽs etiã ad pterita.et hoc sit loco summe. Et diuidi potest in duas partes principales.Naʒ in prima ponitur duplex cõstitutionis ratio. In scda cõstitutio ibi presenti.et prima ratio est finalis.secũda impulsiua ibi:ea pter.¶Cõstitutio vero hʒ tres partes principales que patent.secũda ibi: inferiora.tertia ibi:clerici.prima facit duo.qz primo ponit qualis debet esse qui in epm eligit.secũdo qñ vacẽt eius beneficia. scda ibi:cũ autẽ.Secunda principalis etiã duo facit.Nã primo ponit qualis debet assumi ad dignitatẽ personatũ et beneficiuʒ curatũ.Secũdo qñ est sub qua pena dz ad ordines promoueri. extẽdens etiã ad preterita ibi:tũc autẽ.Tertia principalis etiã facit duo.qz primo ponit penã peccãtiũ in eligẽdo epos.Scdo penã peccãtium in electione inferiorum.secũda ibi:eps autem. ¶No.primo tria que pcipue requirunt in promouẽdo ad ministeria ecclie hoc est ad dignitates et officia de quibus.j.in.§.inferiora.Nã precipue requirit etatis maturitas morũ grauitas et literarũ scientia.Et no.q multofortius predicta requirũtur in pmouẽdo ad epatum.Et sic not.ar.q si de quo minus videtur inesse et inest ergo et id de quo magis.de quo in gl.et in.l.ij.§.qdã.ff.de interdic.seu extraor.act.¶Not.q eps debet esse aliis speculum et exemplum.facit.xxj.di.cleros.versi.epi.et.j.de accu. qualiter.el.ij.¶No.ecclesiã domũ dei appellari.facit.j.de cust.

1 eucharis.c.ij.¶No.q†cõcessum ad tps ex causa cessante causa debet cessare.et ideo nõ dz trahi ad consequẽtia.facit.j. q.vij.q pro remedio.¶No.cõstitutionẽ appellari decretũ.de quo per

2 gl.iij.di.in summa.de elec.vt circa.in.vj.¶Nota qualis† etas requirat in pmouẽdo ad epatum qz requirit etas.xxx. annorum cõpletorum:et eadẽ etas requirit in abbatissa.de quo.j.eo.in.c. indẽnitatibus.In inquisitoribus vo heretice prauitatis requiritur qd attigerint.xl.annũ.vt in cle.nolẽtes.de hereti.¶No. qualis dz esse pmouẽdus ad episcopatũ:qz debet esse etatis. de qua hic et de legitimo matrimonio natus et vita ac sciẽtia cõmẽ

3 datus.facit.xxiij.di.qui episcopus.¶†Qualis autem scientia

a requirat[a] in epo vel in aliis pmouẽdis ad beneficia vel officia ecclesiastica colligitur ex his que habent in preall.c. qui episcopus.et.xxxviij.di.oẽs psallẽtes.et prosequit hic Inn.¶No.in

4 ver.cũ vero ex ordine litere.q†electio precedit cõfirmationeʒ et cõfirmatio administrationẽ sicut in simili ex cõtractu orit obligatio et ex obligatiõe actio.l.licet.§.ea obligatio.cũ ibi nota.ff. de procu.sine cõfirmatiõe autẽ administrãs incurrit penã.j.e.

5 qualiter.et in.c.auaritie.in.vj.¶No.q†bñficia priora electi in epm demũ vacãt quãdo est cõfirmatus et cõsecratus vel lapsuʒ est tempus ad consecrandũ et habet administrationem bonorum epatus sup.vel maioris partis.per id quod habetur.j.de restit. spo.freqũs.et cõmissa.de elec.eo.li.in.vj.licet aliqualiter faciat contra quod ibi nota.de maiori parte cure.licet non habeatur maior pars bonorũ cure:ibi vero loquitur respectu vacationis priorum beneficiorum sed quo ad effectum an debeant facere se ordinari.Et no.q concurrentibus predictis.ex tunc possunt libere cõferri dicta beneficia per habentem potestatem.facit de prebẽ.licet episcopus.in.vj.Et sic ante de iure non debent conferri in curia tamẽ hoc aliquãdo non seruatur.vt no.glo.in cle.

6 si duobus.in glo.que incipit secus vt lit.pen.¶†No.quẽ posse habere plura.de quo in.c.gratia.de rescri.i.vj.¶In gl.multofortius.ibi:eustochie nomẽ est cuiusdaʒ virginis et religiose. ¶In ea.gl.ibi:sed nõ est.sup.sine stimulis carnis.vñ ipse idẽ dicebat ad Roma.vij.Infelix ego homo quis me liberabit ab infirmitate corporis huius.¶In glo.sup ver.decurso.in fi.q autẽ sit tps petẽdi cõfirmationẽ.vide.j.eo.q sit.et.c.cupientes. in.vj.¶In gl.super ver.de cõsecrandis.in fi.sup.vt in gl.j.qz

7 illa debet intelligi fm istã.¶†In gl. super ver.ad quẽ spectãt. ibi:statim possint cõferri.hoc verũ si habeat administrationeʒ bonorum epatus vel maioris partis:qz tunc dicitur plene trãslatus vel per eum stet quominus habeat.j.eo.cõmissa.li.vj.alias de iure non vacãt bñficia post consecrationẽ:lʒ papa hoc de facto nõ seruet.et no.in cle.si duobus.vt lit.pen. ¶In ea.glo.in fi.gl.reprehendit.in hoc vltimo qz licet scdm habeat curã animarũ si tamẽ primũ nõ habet nõ vacat primũ per adeptionem secundi ipso iure:et multo minus si neutrum sit curatum. secus qñ vtrũqʒ esset curatũ:vt.j.de prebẽ.in.c.de multa.et ibi de hoc. nec obstant iura hic allegata:quia si bene ponderent non probat dictum glo.et in.c.literas.videtur speciale in duabus prebendis eiusdem ecclesie.

1 ☞Etas qualis requiratur in promouendo ad dignitatẽ:personatum vel beneficium curatum.
2 Utrũ epi possint in etate dispẽsare quo ad ecc͂liam parochialẽ.
3 Promoueri debet ad diaconatũ qui vult archidiaconus esse.
4 Appellatio q̃ fit ne dispositio iuris sortiat effectũ ẽ frustratoria.

1 **Inferiora.** No.† qualis etas requirat in pmouendo ad dignitatẽ personatũ vel bñficiuʒ curatum seu parochialem ecclesiam:qz requirit q ingressus sit xxv.annorũ:lʒ nõ cõpleuerit et si fiet minori collatio ecclesie pa

2 rochialis ipso iure nõ valet:vt.j.in.c.j.de elec.li.vj. ¶†An autem epi possint dispẽsare in etate quo ad ecclesiã parochialem. dic vt ibi no.p gl.sed quo ad alia bñficia nõ curata. dic vt habet in.c.vno.de eta.et quali.in.vj.Et aduerte qz ista etas q qs attigerit.xxv.annũ requirit etiã in religiosis qbus cõferuntur prioratus cõuẽtuales.In nõ cõuentualibus vo sufficit q cõpleuerint.xx.annũ:vt ĩ cle.ne ĩ agro.§.ceterũ.de statu mo.¶Not.

3 tria q̃ requirunt in pmouẽdo ad bñficia hic expressa. ¶†Not.

b q pmotus in archidiaconũ[b] debet in diaconũ ordinari.Decanus autẽ et alii habentes dignitatẽ vel personatum vel beneficium curatũ vel ecclesiã parochialẽ debẽt promoueri ad sacerdotiũ infra tpa a iure statuta.Hodie vo est puisum q si pmotus ad ecclesiã parochialẽ nõ faciat se pmoueri ad sacerdotiuʒ infra annũ ipso iure est priuatus.j.e.lʒ canon.li.vj.qd est verũ in ecc͂lia parochiali nõ collegiata.j.e.ti.et li.statutũ.in.vj. Et not. q si alii supradicti ammoniti nõ faciãt se pmoueri intra tps a canone statutũ pñt priuari bñficio. Et sic no.q qs potest cogi vt se faciat ad ordines pmoueri.de quo dic vt in.d.ca. licet ca-

4 non.in gl.antepe.e.tit.in.vj.¶No.q†appellatio que fit ne iuris dispositio sortiat effectũ censet frustratoria:et ideo non admittenda.No.q illi demũ debet beneficium conferri qui velit et possit illud conuenienter administrare.

1 ☞Constitutio trahitur nedum ad futura sed ad preterita.
2 Eligi potest ad dignitatem vel beneficium curatum is qui est in minoribus ordinibus.

1 **Hoc sane.** No.q†cõstitutio nedum respicit futura imo etiã pterita si hoc exprimat : vel fm alios qñ id de quo querit est futurũ licet habeat dependentiã a preterito.facit qd habet in cle.vt hi qui.de eta.et quali.in gl. q de posteris.et in cle.j.de testa.de quo dictũ fuit in.c.fi.§.de cõsti.

2 ¶Ultimo facit tex.in.§.inferiora.q†existẽs in minoribus possit eligi ad dignitatẽ vel bñficiũ curatũ.de quo dicet.j.eo. dudum.et tãgitur in.c.cum ex eo.j.eo.in.vj.et de preben. si p clericis.eo.lib.et facit etiã qd no.gl.in.c.fi.§.tit.j. ¶In gl.sup vers. archidiaconatũ.ibi.c.cũ satis.de hoc dic vt ibi et in.c. cũ ab ecclesiarũ prelatis.j.de offi.ord.¶In gl.super.vers.xxv.annum attigerit.ibi.j.eo.cũ dilecti.de hoc dic hodie vt in remissionibus datis in notabilibus.¶In ea.glo.ibi:hodie statur huic.c.sed cõtra hoc facit qz iura antiqua nõ corrigunt nisi quatenus exprimatur vnde pter hoc olim erãt sup hoc opi.lʒ gl.seruaret. de cõsuetudine.vt no.gl.in cle.generalẽ.de eta.et quali. sed hodie approbata est opi.huius gl.p illã cle.et de etate diaconi et subdiaconi.ibi:etiã declarat.¶In gl.canonibus.in fi.Nã minus esset periculosuʒ pter periculũ animarũ tñ expectare. et hodie est clarũ q hec interualla tẽporũ inter ordinẽ et ordinẽ non seruantur licet olim esset secus.nã purus laicus in carnispriuio potest esse sacerdos in paschate.vt no.glos.in.d.cle.generalem. de eta.et quali.¶In gl.remoueãtur.in fi.et de materia plene.j.eo. licet canon.et in glo.antepe.eo.tit.lib.vj.

1 ☞Eligentes inhabilem qualiter puniantur.
2 Supplere negligentiam superioris quando possit minor.
3 Eligentes inhabilem sunt priuati potestate eligendi et suspensi a beneficiis per triennium:sed tali suspensione durante per triennium canonici incurrant aliam similem suspensionem:quando incipiet currere secundum triennium.
4 Secunda suspensio quid operetur in eos qui iam suspensi erãt et quid de secunda excommunicatione.

1 **Clerici sane.** Not.† eligentes inhabilem contra formã huius.c.sunt priuati potestate eligẽdi et suspensi per trienniũ a beneficiis.intellige que in ipsa

a ¶Scientia requiratur. adde an papa possit dispensare cum illiterato vt fiat eps vide per Feli.in.c.si quando.col.ij. ver.dum glos. hic dicit de rescrip.

b ¶Archidiaconum. Que sit antiqua natura archidiaconi. vide do. Roma.consil. ccxxxj.

ecclesia obtinent nõ in alia.ĩ.e.si ꝯpromissarius.§.pe.li.vj.⁊ durante dicto triennio sunt ineligibiles.ĩ.eo.per inquisitionẽ. qđ intellige in eadẽ ecclesia vt ibi ⁊ intellige ꝙ sunt suspẽsi ipso iure etiã si eligant tanꝙ compromissarij.d.c. si cõpromissarius.§. porro.Si tamẽ esset ẽps cõpromissarius nõ habet locum in eo hec pena suspẽsionis.nec etiã habet locũ in electione inferiorum ab episcopis.ĩ.eo.ꝯpromissarius.§.hmõi.li.vj.⁊ ꝑ hoc videt̃ ꝙ iste.§.clerici.loquat̃ qñ eligũt aliquẽ in ẽpm nõ quãdo eligunt inferiorẽ.prelatũ saltẽ respectu pene suspẽsionis.¶ Nota.ꝙ ille qui reuocat̃ a malo ex timore dei saltẽ;timore pene debet coerceri.facit.l.j.ff.de iust.⁊ iur.⁊ de prebẽ.eũ qui.li.vj.¶ Not.penã ẽporum si cõtra formã huius.c.cõtulerint bñficia.de quib⁹ hic fit mẽtio vel cõferri ꝯsenserint:q̃ꝛ priuant̃ ptãte eligẽdi q̃ transfertur in capl'm vel in negligentiã ẽpi in metropolitanũ. Et ex hoc etiã no.ẜm Host.ꝙ nõ solũ ex negligẽtia:sed etiã ex delicto ius ẽpi deuoluit̃ ad capl'm.facit.ĩ.de cõces.ꝑbẽ.c.ij.nec ob.ĩ.de ꝯces.preb. q̃ꝛ diuersitatẽ.q̃ꝛ ibi nõ directe ex delicto priuat̃:sed per quãdã ꝯñam.hic secus de quo etiã in.c.j.de sup.neg.prela. in.vj.⁊ facit ad materiã qđ no.in.c.ꝙꝙ.ĩ.eo.li.vj.¶ In gl.sup ver.cõferẽdis.ibi:ꝑtinet collatio.i.electio vel presentatio. nam collatio habet in se vim cõfirmatiõis:vt no.ĩ.eo.c.j.in.vj. sꝫ electio dꝫ bene cõfirmari:⁊ sic etiã ꝑsentatio quo ad effectũ lꝫ proprie presentat⁹ instituat̃.facit quod no.tex.cũ gl.ĩ.eo.c.fi.in.vj. ¶ In ea.gl.ibi:suspẽdat̃.nõ tñ est suspẽsus ipso iure.ĩ.e.si com-

2 promissari⁹.in.vj.¶ † In gl.sup ver.capl'm.ibi istud est ordinariũ.i.regulare ꝙ maior suppleat negligẽtiã inferioris:sꝫ ꝙ ecõtra inferior suppleat negligẽtiã vel delictũ superioris est irregulare ⁊ sic exorbitãs.⁊ ideo nõ habet locũ nisi in casib⁹ in iure expressis.hic tamẽ est expressum quo ad ptãtẽ cõferẽdi beneficia: vt ptꝫ hic in.c.nulla.ĩ.de cõces.preben.¶ Aduerte tñ q̃ꝛ Inn. hic dupliciter limitat tex.primo vt loquat̃ tñ in bñficijs quorum collatio vel cõfirmatio spectat ad ẽpm ex iure ꝓprio.secus si ex iure deuoluto:q̃ꝛ in illis ẜm eũ nõ est tãta cõio inter ẽpm ⁊ capitulum quãta est in ꝓprijs.arg.ĩ.de testa.requisisti. ⁊ sic transit Jo.an.¶ Sed aduerte q̃ꝛ in cõtrariũ facit qđ no.Jo. an. in.c. ꝙꝙ.in glo.de elec.in.vj.vbi videt̃ velle ꝙ facili⁹ trãseat in ẽpm ptãs cõferẽdi deuoluta:⁊ ideo vr̃ ꝙ istud dictũ nõ sit verũ. ⁊ ꝓ hoc etiã q̃ꝛ iste tex.simpliciter ⁊ indistincte loquit̃.⁊ sic indistincte dꝫ intelligi.ar.ĩ.de priui.q̃ꝛ circa.posses tñ dicere ꝙ lꝫ capl'ꝫ succederet ẽpo in iurisditiõe vacante sede. vt in.c. cũ olim. ĩ. de ma.⁊ obe.⁊ nõ tunc in potestatẽ cõferendi beneficia : vt ibi etiã notat̃ tamẽ in negligẽtiã ẽpi vel ꝓpter ei⁹ delictũ nõ deuoluit̃ potestas exercẽdi iurisditionẽ ad capitulũ:q̃ꝛ hoc nõ reperitur expressum:lꝫ quo ad potestatẽ ꝯferẽdi bñficia reperiat̃ expressum.⁊ iõ cũ cõfirmatio deuoluta videat̃ accedere ad iurisditionem:vt no.Jo.an.in.d.c.ꝙꝙ.nimirũ si vacãte sede trãseat ad capitulũ ptãs ꝯferẽdi deuoluta tamẽ ad ipm trãseat iurisditio sed viuente ẽpo nõ transit iurisditio ad capitulũ.ideo nõ trãsit etiã potestas cõferẽdi deuoluta.⁊ hoc mõ videt̃ posse saluari dictũ Inn.hic.vt nõ cõtradicat dicto Jo.an.in.d.c.ꝙꝙ. q̃ꝛ hoc in diuerso casu loquit̃.tñ tex.iste hic loquitur indistincte videretur ꝙ etiã in deuolutis de iure habeat locũ. ¶ Scđo limitat Inn.hũc tex.qñ ẽps interest in capitulo vt canonicus secus si vt prelatus habeat interesse.facit.ĩ.de conces.preb. postulastis. Sed certe istud est nimis restringere istũ tex.qui indistincte loquitur ⁊ sic ꝓpter suum debitũ vtrobiqꝫ non intererit hoc casu

5 in capl'o.¶ † Ultimo adde q̃ꝛ Jo.an.hic tangit ante gl. an si durãte suspẽsione ꝑ trienniũ canonici incurrãt aliam similẽ suspensionẽ:an scđm trienniũ incipiat statim : an vero finito primo triẽnio.bar.in simili in.l.in senatus.§.fi.ff. ad turpil. voluit ꝙ incipiat finito primo triẽnio:ex quo nõ dꝛ ꝙ statim incipiat al's esset secus.sed Jo.an.hic tenet oppositũ.⁊ sequit̃ do.Card. flo.q̃ꝛ lꝫ nõ adijciat̃ tacite subintelligit̃ cũ debeat intelligi de ꝓximo triẽnio.l.eũ qui calẽdis.ff.de verb.obli.Et q̃ꝛ in penis mitior interpretatio fieri dꝫ.ĩ.de re.iu.in penis.in.vj.⁊ si dicas qđ operabit̃ scđa suspẽsio durãte tꝑe prime.Dic ꝙ satis operabit̃ q̃ꝛ multiplicabit vinculũ adeo ꝙ si tolleretur prima suspensio nõ intelligeretur sublata secũda nisi hoc exprimat̃.facit qđ diximus in simili de secũda excõmunicatione in.c.ita quorundã. ĩ.de iudi.nã illa non põt eijcere extra ecclesiã illũ qui iam ꝑ primam est eiectus.sed multiplicabit vinculũ.⁊ hec pars videt̃ verior de quo etiam per glo.in cle.ij.de magistris.

1 ☞ Compromittentes in electiõe electum a compromissario recipere tenentur si modo sit idoneus.

2 Cõpromissũ in electiõe fieri põt in aliquẽ q̃ nõ sit de collegio.

3 Arbiter si est compromissarius eius arbitrio standum est nisi sit latum contra ius scriptum vel formam compromissi.

4 Sententia arbitri de rigore valet licet sit iniqua:sed potest peti reductio ad arbitrium boni viri.

5 Eligere iterato an ⁊ quando possit qui semel elegit.

1 **Causam que inter.** † Cõpromittẽtes tenent̃ recipere electũ a cõpromissario dũmodo sit idoneus. h.d.Et nõ diuidit̃. ¶ No.cõtra vulgarẽ modũ loquẽdi locorũ q̃ distinguũt sorores a monialib⁹ ⁊ appellãt sorores q̃ subsunt ordini fratrũ minorũ vel predicatorum al's appellãt moniales.nã vt hic ptꝫ distinguunt̃.facit.s̃.de rescri.cum dile-

2 cta.¶ No.ꝙ potest fieri † cõpromissum in aliquẽ qui non sit de collegio.¶ No.ꝙ qñ datur ptãs alicui ꝓuidẽdi de ꝑsona quã elegerit intelligit̃ si sit idonea.¶ No.ꝙ dixi in summario. ⁊ adde qđ habet̃ in.c.indẽnitatib⁹.in.§.ceterũ.ĩ.e.li.vj.¶ In glos.

3 pe.ibi:nisi ꝯ ius scriptũ.Nota bene ꝙ † sententia arbitri est nulla etiã quo ad petitionẽ pene qñ est lata cõtra ius cõstitutionis: ⁊ sic errore iuris in sñia expresso.de sñia aũt iudicis non est dubium:vt in.c.j.ĩ.de re iudi.¶ In ea.gl.ibi:non valet dictũ suũ

4 intellige quo ad effectum.† nam de mero rigore valet sñia arbitrorũ:licet sit iniqua:sed potest peti reductio ad arbitrium boni viri:vt plene notat̃ in.l.si societatẽ.§.arbitrorũ.ff.ꝓ socio. ⁊ in c.quintauallis.alleg.in gl.⁊ an etiã sit dare aliqđ remediũ saltẽ de iure canonico cõtra sñiam arbitri si sit iniqua.no.in.c. exposita.ĩ.de arbi.¶ Aduerte tamẽ q̃ꝛ dicte glo.ꝓcedunt quando sit cõpromissum ꝓpter litẽ iudicialẽ.sed in casu huius.c.iste ẽps nõ erat ꝓprie arbiter cõpromissarius:sed potius compromissarius ꝓcurator.vnde noĩe monialiũ habebat eligere. facit.ĩ.e. si cõpromissari⁹.in.vj.¶ In gl.fi.in fi.⁊ hec opi.est hodie approbata:vt patet.ĩ.eo.si ꝯpromissarius.li.vj.Et hoc ideo q̃ꝛ iste de-

5 bebat † eligere ex iure alieno.ideo ex quo elegit functus est officio suo nisi fortasse eligeret cõtra expressam formam ꝯpromissi q̃ꝛ tũc ẜm d.Car.flo.posset iterato eligere.ar.eorũ que habẽtur in.l.qđ tñ.ff.de arbit. Ubi autẽ qs haberet eligere iure proprio vt capitulũ ecclesie:vt.s̃.c.j.vel alius ad quẽ spectet iure ꝓprio tũc si electio est nulla poterit iterato eligere dũmodo nõ sit priuatus potestate eligẽdi.⁊ sic loquitur.c.cum terra.ĩ. eo. de quo prosequit̃ hic do.Car.flo.⁊ per Jo.and.in.c.gratia.de rescrip. in.vj.⁊ per Bar.in.l.ij.ff.de opti.lega.

1 ☞ Contra factum proprium venire potest quis quando de iure non tenet.⁊ nu.4.

2 Electus ante confirmationem potest administrare.

3 Eligentiũ ⁊ electi consensu solo cõtractum est matrimonium.

Nosti quomodo. Electus ante confirmationeꝫ bñficia cõferre vel al's administrare nõ põt. h.d. Et primo ponit ius.Secũdo cõcludit ad factũ. secũda ibi:

1 mãdamus.¶ No.j.ꝙ † quis potest venire cõtra factũ propriũ qñ id de iure nõ tenet.facit.l.queadmodũ.C.de agri.⁊ cen.li.xj. de quo in gl.⁊ aliquid.l.dist.penitẽtes.⁊.ĩ.de cleri.coniuga. diuersis fallacijs.⁊ plenius per Jo.cal.in.c. si quis presbyterorũ.

2 ĩ.de reb.eccl.nõ alie.⁊ in.l.post mortẽ.ff.de adop. ¶ No.ꝙ † electus ante cõfirmationẽ potest administrare qđ, intellige etiã si in cõcordia sit facta electio.⁊ etiã si exemptus esset electus quia adhuc nõ emanauerat decreta.nihil.ĩ.e.⁊ hoc patet in lib. qui ꝓuincialis appellat̃.iste Lingonieñ.nõ est exempus sed subditus Cãtuarieñ.¶ In glo.ij.ibi:vinculũ cõiugale contrahitur.

3 imo dicas ꝙ † solo cõsensu eligẽtiũ ⁊ electi ꝯtractũ est matrimonium.vt.ĩ.e.cũ inter canonicos.⁊ in.c.incorporalia.alleg.in gl. verũ est tamẽ ꝙ ꝑ cõfirmationẽ ratificat̃ quãtũ ad inducẽdam difficultatẽ vinculi dissoluẽdi:q̃ꝛ animodo nõ poterit sine licen-

4 tia pape dissolui:vt no.in.d.c.inter corporalia.¶ † In gl.fi.ibi q̃ꝛ administratio est interdicta.s.ante cõfirmationẽ.⁊ lꝫ gl. in se bene dixerit tamẽ potes ꝯcludere ꝙ aut actus est oĩno nullus ⁊ incoloratus.⁊ tũc potest quis contra factum suum venire. vt hic cum si.aut lꝫ sit oĩno nullus nõ est tamẽ incoloratus vt quia factus ab illo q̃ poterat dispẽsare:⁊ tũc nõ poterit reuocari ille. ⁊ sic intellige ẜm vnũ intellectũ.c.diuersis fallacijs.ĩ.de cle.cõiu.qñ autẽ intelligat̃ dispẽsare recurre ad gl.in.c.ij.de schisma. ⁊ tangit̃ ꝑ Inn.in.c.veniẽs.ĩ.de fil.ꝑsby.aut actus nõ est oĩno nullus.⁊ tũc distingue aut q̃rimus in iudicijs aut in extraiudicialib⁹.Et si in iudicijs:aut in sñia interlocutoria:aut in diffinitiua:vt voluit sentire gl.⁊ adde circa hoc qđ no.in.c. qualiter el.j.ĩ.de accu.⁊ ibi etiã ꝑ Jo.cal.⁊ ꝑ gl.⁊ Jo.an.ĩ.in.c.ij. de pur. val.⁊ hoc in actu q̃ respicit iudicẽ.In actu vero q̃ respicit partem interdũ licet mutare:vt ptꝫ in cõfessione si allegat̃ error.ĩ. de cõfes.c.fi.⁊ in libel.añ litẽ cõtest.vt.ĩ.de libel.obla.c.ij. ⁊ in.l. edita actio.C.de eden.Si ỽo q̃rit̃ in alijs actib⁹:tũc q̃tenus est ius q̃sitũ aduersario nõ est licitũ mutare.de quo.ĩ.de reg.iu.mutare.li.vj.al's licitũ est mutare re integra: vt ibi. in cõtractibus innoĩatis an sit licitũ penitere.plene no.ĩ.l.si pecuniã.ff.de ꝯd. ob cau.⁊ de noĩatis no.in.l.sicut.C.de act.⁊ obli.⁊ ibi ptꝫ ꝙ ẽt re integra nõ est licitũ penitere in ꝯctib⁹ noĩatis.fallit in mandato deposito ⁊ societate:vt ibi notat̃.Et rõ est q̃ꝛ nõ est quesitum ius

tum ius aduersario vt quis teneatur perseuerare.facit.l.j.§.pe. ff.depositi.z instit.mandati.in.§.recte.z de materia plenius per Joan.calde.in preallegato c.si quis presbyterorum.de rebus eccle. non alie.z ibi plene dixi.

1 Eligendi potestate non priuantur qui post appellationem eligunt vel contra priuilegia ecclesie vel post electionem prima non cassata z quid de postulantibus.
2 Actus extraiudicialis nõ redditur nullus ꝑpter solã iniustitiã.
3 Actus extraiudicialis acceptatus contra appellationem extra iudicialem non est ipso iure nullus sed venit cassandus.

Consideravimus. Electio facta post electionem z cõtra priuilegia ecclesie vel facta prima nõ cassata nõ valet.h.d.Et primo premittit causas cassationis. Secũdo electiones cassat.scdã ibi qua propter.demũ quatuor ꝓuisiones subdit.ibi z vobis.vsq ad fi. ¶ †Not.primo ex caplo ꝙ nõ priuant potestate eligẽdi illi qui post appellationẽ eligũt vel ꝯ priuilegia ecclesie.vel post electionem prima nõ cassata:vt hic videt ꝓbari.z hoc qꝛ cũ nõ reperiatur expssum cõtrariũ non dꝫ fieri extẽsio.de peni.di.j.§.pene.ẜm Jnn.facit qd no.i.c.odia. in mercu.de reg.iur.in.vj.per Jo.an. ¶ An autẽ sit idẽ de postulantibus post appellationẽ est dubiũ.nã Jnn.tenuit in illis secus in.c.gratũ.s.ti.j.de quo dicetur.j.in.c.bone.el.j. ¶ †Not. ꝙ vbi cassat electio vitio forme remanet integra electio. ¶ Not. ꝙ actus extraiudicialis nõ reddit nullus ꝑpter solã iniustitiã.z ideo electio ꝯ priuilegia nõ est nulla:sed venit cassanda. ¶ Not. ꝙ †actus extraiudicialis acceptatꝰ ꝯ appellationẽ extraiudicialem nõ est ipso iure nullus.sed venit cassandus qd intellige si cã appellationis nõ inferebat nullitatẽ actus.sed solũ iustitiam.vt no.per Jo.an.in.c.auditis.j.eo.z ibi dicit super gl. Aduerte tñ qꝛ vt hic dicit do.Car.flo. Prima electio fuit aliqua ſꝫ erat cassanda:sed secũda erat oĩo nulla ex quo facta fuit prima nõ cassata ex quo illa de mero rigore valebat vt nota.in.d.c.auditis. z ideo verbũ cassamus in versi.quapropter.stat proprie quo ad primã electionẽ:sed improprie quo ad scdam.facit qd habet in simili in.l.obseruare.§.fi.ff.de offic.procon.z leg. ¶ Jn gl.ij.i fi. forte erant priuilegia qd nõ eligeret quis nisi de ꝓprio gremio vel alio certo gremio ẜm Jnn.Et si dicas quomodo ergo in simili dicit papa qd liceat in eorũ alterũ cõsentire ex quo alter erat contra priuilegiũ electus. Dic ẜm abbatẽ qd quo ad illũ potest intelligi quãdo nõ esset locus priuilegio vt qꝛ in ecclesia nõ esset idoneus.j.de ver.sig.abbate.in fi. ¶ Jn gl.fi.ibi ꝑpter scandalum voluit papa:z sic de iure poterat alter eorũ eligi etiã in ista vacatione ex quo electio cassata erat vitio forme nisi papa expresse prohibuisset.z hoc sequitur Jnno.qd videt esse verius.et idem etiã sentit gl.ſꝫ Hosti.aliter loquatur in.c.super eo.j.eo.

1 Electus in archiepiscopum potest post confirmationem exercere iurisditionalia etiam ante pallium receptum.
2 Consecrare non potest archiepiscopus suffraganeum ante pallij receptionem.

Suffraganeis. Metropolitanus cõfirmatus mãdare potest suum suffraganeũ cõsecrari.h.d.z nõ diuiditur. ¶ †No.ꝙ electus in archiepiscopũ post cõfirmationem etiã ante pallium receptum potest iurisditionalia exercere facit.j.eo.trãsmissam. ¶ Jn glos.j.ibi dicũt quidã.melius diceret ol.in dicebant quidã.s.tpe quo hec decre.erat in secũda cõpilatione que nõ fuit papalis.vt no.Joã.an.s.in proemio huius lib.sed hodie hoc dici nõ potest cũ sit inserta in hac cõpilatione que est papalis. ¶ †Jn ea.gl.in fi.cõclude qd licet archiepiscopus ante palliũ receptũ non possit consecrare suffraganeũ tamẽ potest mãdare suis suffraganeis vt illũ consecrent vt hic patet. quia tale mandatũ est iurisditionis.z ideo cadit in archiepiscopum confirmatũ etiã si non sit cõsecratus velꝰ palliũ nonꝰ recaperit.nec obst.ꝙ nõ potest per se cõsecrare z sic non debet posse per aliũ.qꝛ potest dupliciter respõdere.primo qꝛ illud qd nõ possum per me nõ possum etiã per aliũ nõ habentẽ potestatẽ in habitu nec in actu super eo qd mandatur.secus si per alium habentem potestatẽ in habitu licet nõ in actu ꝑpter defectũ iurisditionis:qꝛ tũc bene possum.z sic loquit hic.Nam isti suffraganei ex eorũ officio habebãt potestatẽ consecrãdi.facit.j.de temp.ordi. si archiepiscopus.z.lxiij.dist.c.quia per ambitiones.sed nõ habent exercitiũ propter defectũ iurisditionis.vel secundo põt dici qd id quod nõ possum per me nõ possum per alium si factum est oĩo dãnatum.facit.xlvij.dis.sicut nõ suo.secus si factũ nõ sit dãnatũ:sed ꝑpter aliquẽ effectum vel impedimentũ impediatur quia ita loquitur hic.facit.ff.de vsucap.l.labeo.cum ibi notatis per gl.z notatur in regu.potest quis.j.de regu.iur.in.vj. ¶ Itẽ non ob.predictis.c.quoniam.centesima distinc.quia verũ est qd propter pallium nondum receptum differtur cõsecratio episcoporum quo ad ipsum archiepiscopũ:sed non quo ad alios si eis mandetur z sic loquitur hic.

1 Electione alicuius cassata non vitio persone:sed forme potest ille iterum eligi.
2 Dictio vero non semper aduersatur.
3 Jnfamia facti repellit a promotione dignitatis.

Super eo vero. [a] Qd querere.† Cassata electione nõ propter vitiũ persone:sed vitio forme cassatus iterũ eligi potest si nõ intercesserit simonia.h.d.Et est cõmunis diuisio:cõsultatio z responsio.secũda ibi hoc tuã. ¶ Nota ꝙ dictum est in summario. ¶ †No.de dictione vero ꝙ licet sui natura sit aduersatiua tñ nõ semper aduersatur vt qñ aliud nõ precedit cui possit aduersari.de quo hic per Jo.Cal.z aliquid etiam per gl.in auf.de heredi.z falci.circa prin.colla.j. ¶ No.ꝙ interdum cassatur electio propter vitiũ persone.interdũ ꝑpter vitiũ forme.facit qd notatur in.c.si cõfirmationem.j.eo.lio.vj. ¶ Jn glo.j.ibi vel repelletur.precedens solutio diuinat:z ideo non videtur bona:quia tex.videt ꝓcedere etiã si aliter nõ surrexerit infamia facti ex tali probatione:quia tex.simpliciter loquitur.Fateor tamen ꝙ †infamia facti repellit a promotione dignitatis. vt in.c.omnipotens.alleg.in gl.z.l.ij.C.de digni.lib.xij.z no.in l.nullam.C.ex qui.cau.infa.irro. Jtem etiam secũda opinio nõ videtur bona eadem ratione.Et quia prima videtur semper cõtingere etiã nouam electionem:qꝛ si propter illud prima electio fuit cassata eadem ratione debet repelli a secũda.vnde licet doc. hic instent.potes dicere cum Jnno.ꝙ hic exceptio erat volũtaria qꝛ opponebatur a nõ stimulato.z contra quẽ nil petebatur. ideo sapit naturã accusationis:vt sic repellat ab obtinendis sicut accusator ſꝫ non repellat a iam obtentis.qd tamẽ facit accusatio.j.de accu.super his.z sic quo ad oĩa nõ sapit natura accusationis.sed bene quo ad id de quo dixi.facit in.§.si quis autem. in auf.de san.epis.colla.ix.Sed vbi exceptio opponitur a stimulato cõtra actionẽ seu accusationẽ contra se directam:ista nõ habet tantũ effectũ.z sic loquitur contrarium formatũ in gl.z pro hoc facit quia obijciens exceptionem voluntariã debet firmare personam suam in iudicio sicut actor.z ideo contra eum potest obijci excõicatio.secus in reo necessario.j.de except.cum inter.et qd ibi notatur. ¶ Jtem non ob.ꝙ pena ordinaria nõ debet imponi virtute exceptionis.quia põt responderi vt dixi illud procedere nisi exceptio habeat vim accusationis. ¶ Preterea ista nõ est oĩo pena ordinaria:quia solũ repellit ab obtinẽdo nõ autẽ deijcit a iam obtẽto.vt in.c.super his.j.de accu.secus in via ordinaria accusationis:vt ibi. ¶ Quid autẽ si quis propter vitiũ infirmitatis repellatur.recurrere ad no.in.c.cũ inter canonicos.j. eo. ¶ Jn glo.fi.in fi.intellige ꝙ isto ignorante data sit pecunia alias fuisset etiã vitiũ persone:z sic non dispensaturꝰ cũ sciente sicut cũ ignorãte.de quo etiã no.in.c.post translationẽ.j.de renũ.

1 Monachus vnius monasterij an possit eligi in abbatẽ alterius monasterij.z nu.3.
2 Heremita non debet eligi in abbatem sed postulari.
4 Postulatio an possit confirmari:et an postulatus debeat cõsentire.
5 Dispensare an possit episcopus cum patiente defectum in ordinibus in promouendo ad dignitatem inferiorem episcopali.

Cum monasterium. †Monachus vnius monasterij in alio monasterio [b] abbas eligi põt.hoc dicit ẜm intellectum quẽ sequit gl.Et sunt due ptes principales.s.petitio z exauditio.scdã ibi nos autẽ.petitio autẽ narrat tria.s.statutũ monasterij:qualitatẽ electi:z suũ assensum. vt patet ex litera.Et premitte pro euidentia ꝙ sunt due lecture principales in decretali.vna ꝙ hic facta fuerit electio.Alia ꝙ facta fuerit postulatio.z ẜm primã z improprie loquitur tex.de postulatione z loquitur de postulatione nõ solẽni.vnde dum litera dicit vnanimiter consenserunt.põt intelligi.s.eligẽdo.z dũ subdit postulãtes põt intelligi.i.potentes.Secũda subdiuiditur:nã aliqui dicũt ꝙ facta fuit postulatio ex eo qꝛ secularis nõ põt eligi ad ecclesiã regularẽ.facit.j.eo.officij.Alij dicunt ꝙ ideo fuit postulatus qꝛ erat in minoribus ordinibus vel qꝛ erat alterius religionis.Sed an hoc sit verũ in se tangetur in gl.Sed prima lectura tenetur per gl.z illã sequitur Jo.and.summãdo. ¶ Jn tex.ibi.z.j.forte decidit ꝙ cũ monasteriũ vacasset eps suasit fratribus ꝙ talẽ eligerent per quẽ verisimiliter status monasterij reformaret.z ideo direxerũt oculos in quẽdã vt sequit. ¶ †Nota ẜm vnũ intellectũ ꝙ heremita [c] nõ debet eligi sed postulari in abbatem.Nam heremita potest esse laicus:licet promittat cõtinentiam z obedientiã.z potest etiã habere propriũ.xix.q.ij.§.cũ paulus.xxvij.q.ij.§.ecce. ¶ Nota ẜm aliũ intellectum ꝙ monachus vnius monasterij põt in alio eligi.facit.j.e.nullus.li.vj.de

[a] ¶ Super eo.si queras cũ aliquis est electꝰ z cassatur eius electio vtrum iterato potest eligi.vide hic dis.quam ponit Hen.boy.

[b] ¶ Jn alio monasterio.Vide vt per cal. cõsi.xiij.de sta.mo.z Franci.are.consil.vij.

[c] ¶ Quod heremita.an heremita teneat seruare castitatem.vide hic p abbatem.z ad de cal.cõsil.vj. de sta.reg.z cõsi.xxxi.de statu mona.

4 quo dic hodie vt habet in cle. j. de elec. ¶ † No. ar. q postulatio potest cōfirmari. cōmuniter tñ tenetur q ppͥe nō confirmatur sed admittitur. s. ti. proxi. in. c. bone. nā postulatus nō dz cōsentire ne notet ambitione. facit qd no. s. eo. cupientes. §. deniqz. in vj. Et si etiā de facto cōsentiat nō dicit initiari matrimoniū spirituale. ⁊ ideo nō videt q ibi cadat cōfirmatio. lz Hosti. dicat q ibi sit a dupla parte ⁊ ex causa tunc possit approbari vel cōfirmari alias secus. dicetur tñ tunc potius approbari ppositū postulantium q ipsa postulatio vel matrimoniū qd non est initiatū. ¶ In glo. ij. ibi cū ad monasteriū. in fi. ⁊ fm hoc intellige q iste heremita fuit postulatus ⁊ nō electus. ⁊ fm hoc etiā videtur hic casus q hoc casu possit eps dispensare cum tali. nā vbi quis patitur defectū ab illo est postulādus qui pōt super defectu dispensare. vt dictū fuit in. c. fi. s. tit. j. nisi dicas q hic cōfirmatio pape fuerit necessaria ⁊ nō ad cautelam. Sed primū tenet glo. fi. Glo. tamen in. c. officij. j. eo. videt velle q eps nō possit dispensare vt ille qui nō est religiosus preficiatur in abbatē. Sed potes dicere q illa glo. loquit in alio q in heremita. In heremita autē procederet glo. ¶ In gl. ea. ibi. in tuscia. s. in episcopatu aretino. ⁊ adde etiā inquantū. s. dixit glo. q debet esse eiusdem religionis vel maioris cōiter nō tenetur fm hec tēpora: quia imo idē si minoris cū posset etiā prefici in prelatū secularis ecclesie ⁊ collegiate. j. de sta. mo. quod dei timorē. ⁊ sic multo fortius in prelatum minoris religionis. Nec dicitur tūc descendere q de monacho fit pater. secus si vellet tanq monachus transire ad monasteriū. j. de regularibus. licet. Hodie tamen dic vt in. d. c. nullus. j. eod. in vj. ⁊ in dicta cle. j. j. de elec. qꝛ hoc est correctū vt ibi patet. ¶ In glo. super verbo postulātes. ibi erat alterius ordinis. istud nō faciebat quem non posse eligi fm ista tēpora: ⁊ sic in hoc male dicit gl. facit quod no. j. eo. nullus. in. vj. ¶ In ea. gl. ibi. in mino- 5 ribus ordinibus. no. bene gl. † que vult q cum patiente defectū in ordinibus in promouendo ad dignitatem inferiorē episcopali posset episcopus dispensare. ⁊ ideo ab illo talis potest postulari. facit quod dictum fuit. c. fi. s. tit. proxi.

a ¶ In gl. sup hac gl. vide cōclu. abbatis q eam dicit esse conclusionem doc. adde do. rote. cccclxxxiij.

b ¶ Transmissam. Sup hoc c. solet queri quem effectū operet inuestitura. de quo vide hic pulchrā distin. per do. Henri. boy. in prin. c.

1 ☞ Electio vbi est nulla eligentes possunt iterato eligere.
2 Electio postq est facta potest presentari principi vt consentiat non tamen impediet si non consentiat.
3 Eligentes an possint alium eligere prima electione non reprobata per superiorem.
4 Eligentes indignum an in dubio presumantur sciuisse.
5 Eligentes scienter indignū tali indignitate que nō est expressa in. c. cum in cunctis. de elec. puta si eligatur bigamus vel corpore vitiatus an ex hoc sint priuati potestate eligendi.
6 Eligentes si ante scrutinium publicatum reperiant se peccasse an poterunt variare.

Cum terra que. Non valet cōsuetudo per quā, collegiū ad alterius voluntatē sibi debet prelatū eligere. h. d. Et sunt tres partes. qꝛ in prima decisum exordiū. in secunda ibi: sicut narratio. in tertia ibi: qꝛ igit prouisio que tria facit. Nam primo causam reddens dānat consuetudinē. secūdo statuit ⁊ statutū declarat. tertio permittit ⁊ permissionē determinat. secūda ibi statuētes. tertia ibi quo facto. ¶ No. q terra Hierosolymitana dicit funiculus hereditatis dñi. facit qd no. glos. in. c. j. j. de sepul. ¶ † No. q cōsuetudo grauosa ecclesijs non valet. facit. s. de cōsue. c. j. ⁊ presertim quādo infringitur ecclesiastica libertas. facit. j. de sen. excō. nouerint. ¶ No. q cōsuetudo que detrahit iuri etiā de iure cōmuni ecclesie competenti potest dici cōtra ecclesiasticā libertatē: licet nō detrahat circa ea in quibus est priuilegiata. ⁊ sic facit cōtra notata per Bar. in. l. cūctos populos. C. de sum. tri. ⁊ fi. ca. ⁊ ad ea que dixi in. c. etiā. s. de consti. ¶ No. q vbi imminet electio prelati facienda debent eligentes cōgregari in vno loco in quo electio sit celebranda ⁊ inuocata spiritussancti gratia. intellige citando hymnū Veni creator spiritus. vel missam de sancto spiritu procedere debent ad electionem. ¶ No. q reprobatur cōsuetudo per quā infringitur libertas eligendi. secus qñ restringitur. vt in. c. cū dilectus. s. de consue. ⁊. j. de ver. sig. abbate. Et ratio est qꝛ in precedenti casu quādo infringitur videt esse cōtra substātiā actus ideo nō valet. facit quod habet j simili. j. de cōsue. c. ij. li. vj. 1 ¶ † No. q vbi electio est nulla iterato possint eligentes eligere quando habent ex iure proprio eligere: ⁊ ideo nō sunt potestate priuati eligendi. secus si ex iure deuoluto. vt no. s. eo. in. c. cām que. in glo. fi. vel si essent priuati. j. eo. bone. el. j. Secundū aliū intellectum no. q anteq sit publicatū scrutinium possunt eligentes variare. de quo. j. eo. publicato. ¶ No. q actus capitulares debēt fieri p cōgregatos in vnum locū. ¶ No. q etiā ante decretalē qꝛ propter erat seruanda certa forma in electione. hodie tamen maior solēnitas requiritur per illā decretalē. ¶ No. q etiā in ecclesijs cōuentualibus vbi agitur de principali prelatura videt seruanda forma decre- 2 talis. qꝛ propter. de quo dicendū vt ibi. ¶ † No. q postq electio est facta pōt presentari principi seculari vt ei consentiat: nō tamen impedietur si nō cōsentiat. nec debet etiā consensus requiri anteq sit facta. Et ex predictis no. cōsensum laici posse exigi in electione dum tñ sit de bene esse. ⁊ ab eo nō pēdeat electionis validitas ⁊ requiratur vt dixi post electionē. ⁊ sic facit q ea que requiruntur post actū factū non sint de substantia actus. facit qd nota. per legistas. in. l. vniuersa. C. de preci. impe. offe. ¶ Not. q rex potest dici princeps. vt probat hic in prin. iuncto fi. facit qd nota. gl. in cle. vnica. de baptis. ⁊ qd dixi nō curandū si simplex laicus nō cōsentiat nisi iustā causam haberet cōtradicendi. p ea que habent in. c. petitio. de iureiur. ⁊ per Inno. j. de accus. super his. nā non deberet tūc confirmari. vt ibi no. Inno. facit qd no. Jo. an. in. c. nobis. j. de iure patro. ¶ In glo. in quo. ibi obtulerit se facultas supple. dūmodo locus sit pro clericis deputat⁹ et dūmodo sit honestus. facit de appel. qua fronte. ⁊ ff. de arbi. l. si cum dies. §. penul. ⁊ plus hic sentit do. Ant. de bu. q lz fieri debeat vt dicit gl. in loco vbi est consuetū fieri. tñ non vitiabitur si in alio loco fiat dūmodo sit deputatus pro clericis ⁊ honeste fa- 3 cit qd dixi in. c. j. s. de postula. prela. ¶ † In gl. a super verbo diligentiā ibi: vel sic intelligitur. ⁊ satis recidit in idē cū precedēti. sequēs autē nō est bona per. c. in electionibus. j. e. in. vj. Quarta est in se vera fm quā sensus litere est qd diligentiā debent adhibere in ipsa electione facienda anteq deueniant ad actū electionis ⁊ ad actum scrutinij vt inter se discutiant de psona idonea. ⁊ similiter vt adhibeant diligentiā ne peccetur in electionis modo seu forma. Si tñ post factā electionē reperiant electionē esse nullam si notoriū est ipsam de iure nō valere tūc poterūt procedere ad aliā. secus fm Inno. si esset dubiū qꝛ nō deberent procedere nisi prima cassata. Si tñ procedāt ⁊ reuera sit nulla: an tūc valebit electio. dicetur. j. eo. auditis. ¶ Et no. q peccātes in forma ante decre. qꝛ ppter. nō erant priuati potestate eligendi. nec etiā priuandi. hodie vero priuandi veniunt vt ibi patet tñ si eligant anteq priuētur valebit electio. vt plene prosequit Inn. in c. qꝛ propter. ¶ Et nota q forma electionis ante. c. qꝛ propter. erat qd deberet fieri per cōgregatos in vnū ⁊ per maiorē partē capituli sicut ⁊ alij actus capitulares. facit. j. de his que fiunt a 4 ma. par. ca. §. j. ¶ † An autē qñ eligunt indignū presumantur sciuisse. dicit Inno. q nō si diligentē inquisitionē fecerūt ⁊ nihil de contingētibus omiserunt. ⁊ tñ scire non potuerūt qꝛ latens erat vitiū elec. facit. l. j. ⁊. l. quasi. §. fi. ff. de redhibito. secus si nō fecissent diligentē inquisitionē vt etiā no. per glo. in. c. innotuit. j. eo. dicit etiā Inno. q appellatio quādoqz impedit electionē aliquando nō per ea que habent. s. eo. cōsiderauimus. ⁊. j. eo. cum nobis olim. ⁊ sic qñ facta est post appellationē nō semper est cer- 5 tum illā nō valere de quo dicetur in. c. auditis. j. eo. tit. ¶ † An autem eligēs indignū scienter tali indignitate que nō est expressa in. c. cū in cunctis. s. eo. puta si eligitur bigamus vel corpore vitiatus an ex hoc sit priuatus potestate eligendi. tene q nō per reg. in penis. de reg. iur. in. vj. Et nota hic Jo. an. ⁊. j. eo. bone. el j. in ver. indignos. ⁊ plenius in regula odia. in. qō. ibi posita ad 6 finē secūde partis. j. de reg. iur. in. vj. ¶ † Quid si ante scrutiniū publicatū reperiunt se peccasse: dic q poterūt variare per id qd habetur in. c. publicato. j. eo. ⁊ in. c. perpetua. j. eo. in. vj. Et omnino vide qd habetur in tex. ⁊ gl. in dicto. c. perpetua. vbi patet q qñ peccatum est in electione circa personā vel circa formā etiā publicato scrutinio licitū est variare. secus qñ non est peccatū. j. eo. publicato. Et p hoc etiā potes colligere intellectū huius tex.

1 ☞ Per confirmationem electionis nō trāsfertur in electum potestas exercendi ea que sunt ordinis: qꝛ illa transferuntur per cōsecrationem. potest tamen ea que sunt iurisditionis.
2 Habitus clericorum differre debet ab habitu laicorum.
3 Mercimonium est turpis questus respectu clerici.
4 Electus ⁊ confirmatus potest statim administrare ⁊ iurisditionalia exercere nisi sint de maioribus.
5 Iurisditionalia que exercere potest episcopus.
6 In degradatione actuali an requiratur numerus episcoporū an vero in cause cognitione ⁊ in sententie prolatione.
7 Cōfirmatus an ex sola ɔfirmatiōe ɔsequat ptātē administrādi.

Transmissam. b Electus † cōfirmatus 1 non cōsecratus potest ea que sunt iurisditionis sed non ea que sunt ordinis. hoc dicit. Et sunt due partes: cōsultatio ⁊ responsio secunda ibi respondemus. ¶ Nota q ad laicos spectat facere mercimonia non ad clericos. facit. j. ne clerici vel mona. c. j. et 2 lxxxviij. distin. in. c. fornicari. ¶ † No. habitum clericorum differre ab habitu laicorum. de quo per glo. in cle. j. de electio. ⁊ etiā in cle. ij. de vi. ⁊ ho. cle. et in. c. clerici. j. eodē titu. ¶ Nota etiam 3 illud vulgatum quod omne simile appetit suū simile. ¶ † Not. secūdum vnum intellectum quod mercimonium est turpis questus respectu

stus respectu clerici. nam illud non fit de facili absq; peccato de
peni. distin. v. qualitas. ⁊ in c. quoniā nō cognoui. lxxxviij. di. li-
cet nō respectu laici. de quo in palle. c. qm̄. ⁊ i. d. c. fornicari. xiiij.
4 q. iij. in summa. ¶ † No. ꝙ electus cōfirmat⁹ pōt statim admini
strare ⁊ iurisditionalia exercere nisi sint de maioribus quia illa
nō pōt nec similiter ea q̄ sunt ordinis. Et ex predictis etiā no. ꝙ
ex sola cōfirmatione cōsequitur qꝫ potestatē administrādi: ⁊ sic
nō est necesse ꝙ installetur nisi aliud haberet cōsuetudo. de quo
hic per Inn. ⁊ j. de cau. pos. cū super. ¶ In gl. j. ibi licebat sup-
ple nō immiscēdo mēdacia. vt dicit Augu. in. c. qm̄. lxxxviij. dis.
¶ In gl. ij. in fi. ⁊ de hoc an in aliquo casu perdat̄ priuilegium
clericale nō precedente admonitione. no. in. c. perpēdimus. j. de
5 sen. excō. ¶ † In gl. fi. ibi depositio clericorū in hoc fuerūt opi-
niones. cōclude ꝙ si agit̄ de causa criminali clerici ad finē depo
nendi a beneficio poterit cognoscere ⁊ diffinire electus cōfirma-
tus. vt not. s. q. vij. in summa. Et similiter poterit cognoscere et
diffinire de crimine obiecto per modū exceptionis vt ibi etiā no
tatur. Si autē velit cognoscere ad finē deponendi verbaliter et
deponere ab officio ⁊ beneficio an tunc possit. ⁊ do. Car. flo. te-
nuit ꝙ sic. q2 istud nō censet̄ esse ordinis ex quo nō venit actua-
liter degradādus. Et ꝓ hoc facit q2 talis tenetur clericaliter vi-
uere. vt no. lxxxi. di. in. c. dictū. ⁊ hoc etiā satis videt̄ sequi Ioā.
an. in. c. degradatio. de penis. in. vj. inq̄tum vult hoc casu nō re
quiri numerū epōrum qui requiret̄ in depositiōe ad finē degra
dandi actualiter. Gl. tñ hic indistincte loquēdo sensit cōtrariū.
⁊ idē etiā sequit̄ do. Ant. de bu. qꝫ sicut nō pōt non cōsecratus
cōferre ordines: sic nec possit auferre. xv. q. vij. c. j. ⁊. ij. que autem
opinio sit verior: patebit ex sequen. Si autē velit cognoscere ad
finē actualiter degradādi: nō tamē pronuntiare tūc poterit ad-
iuncto tñ sibi numero epōrum. de quo no. in. d. c. degradatio. fa
cit qꝫ habet̄ in simili. iij. q. vj. dudū. ⁊. c. Quis. vbi cōsiliū cogno-
scit de cā criminali epi licet nō sentētiet. facit qꝫ habet̄. l. dist. stu
deat. Idē si velit cognoscere ad finē pronuntiādi eū degradādū
quia licet nō possit sñiam degradationis ferre ex quo nō est con
secratus: poterit tñ ꝓnuntiare eū degradandū adiuncto sibi nu
mero epōrum. de quo. s. ꝓ id qꝫ habet̄. ij. q. vj. biduū. §. si aduer-
sus. l. j. C. si aduer. libe. ⁊ hoc casu fm̄ do. Car. flo. poterit manda
re alijs suffraganeis post dictā sñiam latā vt actualiter degra-
dent per. c. suffraganeus. s. eo. sed istud nō est sine dubitatione
ex quo nō hꝫ potestatē degradādi ad finē degradationis actua
lis. lꝫ pronuntiet eū degradandū nō videt̄ per hoc qꝫ intelliga
tur deposit⁹. per ea q̄ notāt legiste in. l. j. C. si aduer. liber. vbi vo-
lunt qꝫ talis sñia nō inducat effectū deponēdi in nō habentem
potestatē deponēdi principaliorē. et ideo nō videt̄ ꝙ possit tūc
6 fieri executio. ¶ † An autē in actuali degradatione requiratur
numerus eorū. an vero solūmodo in cause cognitione ⁊ in sentē
tie prolatione. no. Io. an. i. d. c. degradatio. ⁊ ibi tꝫ ꝙ solū requi-
ritur in cause cognitione ⁊ in sentētie ꝓlatione de quo in Spec.
de accu. §. ij. loco ver. ⁊ no. ꝙ clericus ⁊ seq. Et ex predictis patet
qꝫ sequēdo opi. d. Car. flo. solū hic ꝓhibent̄ que desiderant mi-
nisteriū cōsecrationis. litera tñ vr̄ velle cōtrariū dū excipit ea q̄
requirūt maiorē discussionē ⁊ etiā vltra hoc illa que requirunt
ministeriū cōsecrationis: sed ipse dicit qꝫ cum litera dicit ⁊ mini
sterium resolui dꝫ copula in expositiuā idest. Istud tñ videt̄ lite
ram violare lꝫ dicta expositio videatur necessaria sequēdo opi.
do. Car. flo. que videt̄ etiā cōis. sed si teneamus opi. do. Ant. de
bu. in glo. qꝫ nō possit viā verbaliter deponere ab officio ⁊ be-
neficio: tunc litera stabit proprie. ⁊ hec opinio forte verior de iu
re ne litera impropriettur. per hoc forte potest dici qꝫ de iure nō
possit cognoscere de causa criminali clerici ad finē degradatio-
nis. licet non velit sententiā ferre anteꝙ̄ sit consecratus. vel licet
possit ꝓnūtiare eū degradandū. ⁊ ꝓ hoc facit. l. oratio. ff. de spō.
q2 ex quo ꝓhibetur sibi ante consecrationē ferre sñiam cōseq̄uē-
ter videt̄ ꝓhibitū ne super hoc cognoscat ad dictū finē. ar. dicte
l. oratio. nec ob. qꝫ habet̄ in. d. §. si aduersus q2 ibi p̄ses bene ha-
bebat potestatē deportādi in insulam ex vi sue iurisditionis. sed
solū ꝓpter defectū insularū quas nō habebat penes se in suo ter
ritorio impediebatur deportare. ideo nimirū si pronuntiare po-
test deportandū. hic autē ex defectu iurisditionis impediebatur
in istis maioribus ex quo nō est cōsecratus. Itē nō ob. c. Quis. ⁊
c. dudum. q2 ibi est speciale in causa criminali epi ⁊ ex eo q2 spe-
cialiter a iure illud est permissum quod consiliū possit de causa
cognoscere reseruata sentētia pape. vnde secus si non reperiret̄
expresse permissum. q2 inferior a papa nō intromitteret se de cā
criminali epi per id quod habetur in. c. qꝫ ad translationē. j. de
offi. leg. cōmuniter tamē tenet̄ opi. do. Car. flo. ideo forte illa ser
7 uaretur in practica. ¶ † Extra glo. tractant hic doct. an ex sola
confirmatione cōsequitur cōfirmatus potestatem ministrandi.
⁊ concludunt qꝫ habitus administrādi transfertur ex electione
cum cōsensu electi. vt notatur per glo. lxiij. dist. quātus. sed exer-
citium habetur demū post confirmationem per istum tex. nec re
quiretur alia installatio vel inuestitura quia tex. hoc non requi
rit. ⁊ facit. j. eo. qualiter. ⁊. s. eo. nosti. nisi cōsuetudo aliud habe-
ret. ⁊ sic intelligatur text. c. ad hoc. ver. quadā. ⁊. c. vt nostrū. j. de
offi. archi. ⁊ hoc sequitur Inn. ⁊ Compo. hic. ⁊. j. de cau. pos. cū
super. ⁊ sic cōfirmatus a papa ꝓpria autoritate poterit accipere
possessionē ⁊ administrare. Et hanc opi. sequitur hic do. Cardi.
flo. Sed Archidia. in. c. eū qui. de preben. in. vj. tenet qꝫ nō pos-
sit ꝓpria autoritate accipere possessionē vel administrationem:
et per cōseq̄uēs requiritur installatio seu inuestitura alias cadit
a iure suo per hunc text. sed Io. an. tenet oppositū qꝫ non cadet
a iure suo in casu predicto per istum tex. nec ob. iste text. quia lo-
quitur quādo violenter quis occupat possessionē. vt ibi patet. et
sic a contrario. secus vbi sine violentia. ar. de reg. iur. lib. vj. in pe
nis. Et istud videtur verius quo ad penā illius ca. An tñ alias
licitū sit administrare ante installationē vel inuestiturā fuerunt
opi. vt patet ex predictis. Do. Pe. de anch. ibi tenebat qꝫ nō est
licitum administrare q2 alias frustratorie requireret̄ installatio
seu inuestitura. do. Anto. de bu. hic videt̄ ponere mediā opinio.
per quā videt̄ cōcordare opiniones: q2 si installatio seu inuesti-
tura spectat ad alium q̄ ad confirmatorem tunc procedet opi.
Archi. allega. ꝙ ipse Archi. no. xvj. q. ij. in summa. Si autē spe-
ctet ad eundem tunc procedet opi. Inno. ⁊ Compo. ⁊ ideo for-
te illa opin. seruaretur in practica. tamen forte de iure verior est
opi. Archi. q2 alias vt dixi installatio vel inuestitura esset super-
flua contra id qꝫ habetur in. c. si papa. de priui. in. vj. de ver. sig.
abbate. saluo nisi consuetudo esset in loco qꝫ non installaretur.
nam tūc indubitanter procedat opi. Inn. ⁊ Cōpo. de iure autē
cōmuni vbi consuetudo nō esset opposita videtur qꝫ requirere-
tur installatio per. d. c. ad hec. ⁊. c. vt nostrum. vbi autē quis non
est cōfirmatus: clarū est qꝫ nō potest administrare. fallit in qua-
tuor casibus de quibus dicetur in. c. qualiter. j. eod. qꝫ intellige
verum etiā si consuetudo haberet oppositum videlicet qꝫ cōfir-
matus non administraret: quia illa non valet per. c. cum venera
bilis. s. de cōsuetu. ⁊ hoc expresse tenet hic Hosti.

1 ¶ Renuntians electioni de se facte appellare nō potest ad im-
pediendam electionem alterius.
2 Partes an possint cogi ad componendum.
3 Sententia potest ferri per partes hoc est super parte sententiari
⁊ super parte omitti.
4 Clausula rato manēte pacto bene operat̄ ad cōmodū obseruan
tis conuentionē sed nō operat̄ ad cōmodū eius qui non seruat.
5 Renuntiatio in spiritualibus debet esse pura et non respectiua
alias esset simoniaca: sed in alijs secus.
6 Cōtractus innoīati quot sunt species ⁊ quare dicant̄ innoīati.
7 Contractus nominati statim pariunt actionem ⁊ dicuntur ve-
stiti sed contractus innominati non statim pariunt actionem ⁊
demum secuto implemento ex parte volentis agere.
8 Creditur literis iudicis referentis.
9 Presumptiones plures contrarie quando concurrunt ad inui-
cem si sunt paris potentie seinuicem confundūt ⁊ neutri statur.

1 **Cum inter.** Qui renūtiauit † electioni de se facte appellare non pōt ne
alius eligatur ⁊ electio facta a suspēsis nō tenet. h. d.
¶ Primo narrat factū. secūdo diffinit articulum de
quo cōstabat. tertio illū de quo nō cōstabat diffiniendū cōmit-
tit secunda ibi nos. tertia ibi sane. ¶ In tertia. ibi verteret. ⁊. j.
sub isto deciditur qꝫ iste. R. senior fuit electus a maiori parte ca
pituli ⁊. R. iunior a minori ⁊ quidā alij opponebant se dicte ele
ctioni ꝙ causa fuit cōmissa diuersis iudicibus. ⁊ finaliter delata
fuit causa ad papā coram quo fuerūt partes. ⁊ ipse. R. senior in-
stabat pro cōfirmatione sue electionis. tñ propter discordiā tol-
lendam que inter eos erat magna. Celestinus prouidit vt sequi-
tur. ¶ Itē in tex. ibi inuitū. i. cū instantia deuictū fm̄ vnum in-
tellectum. Itē ibi ⁊. j. sub isto deciditur ꝙ isti aduersarij non vo
luerunt eū accipere ad custodiā imo ipsum acriter verberarunt
propter quod quidā legatus existēs in illis partib⁹ illos suspen
dit ab officio. et iste. R. senior appellauit ne alius eligeretur ad
abbatiā. tamen isti processerunt ad electionem. R. iunioris qui
fuit per episcopū confirmatus seu benedictus. et sic iterato orta
est questio. inter. R. seniorem ⁊. R. iuniorē propter quod ambo
fuerunt in curia ⁊ quilibet petebat electionem suam cōfirmari ⁊
alterius infirmari. super quo papa respōdet vt sequitur. ¶ No.
2 primo ꝙ † superior potest cogere partes ad componendū qꝫ vi-
detur intelligendum causa subsistente. per id quod habetur in. l.
equissimum. cum ibi no. de vsufru. ff. vel si sit supremus superior
vt hic erat ⁊ potissime qñ habet potestatē priuandi quē iure suo
prout habet papa in istis beneficialibus. facit qꝫ no. Inn. in. c.
raynaldus. j. de testa. ¶ No. ꝙ idem pōt habere prioratū ⁊ cu-
stodiā ⁊ sic plura beneficia de hoc de rescrip. gratia. li. vj. ¶ No.

q superior habens potestatē dispensandi illa cōferens videt̄ sup pluralitate dispensare. ¶ No. ar. q vnū beneficium cū duobus potest permutari. ¶ Not. q ille cuius nō interest nō admittitur ad appellandum vel ad agendum ⁊ ad hoc sepe allegatur. ¶ Not. q appellatio minus legitima non impedit electionem. ¶ Nota q suspēsus nō debet benedici: ⁊ ideo si qs benedicit̄ a suo diocesano presumitur nō suspensus. ¶ Not. q vbi sunt due presumptiones cōtrarie paris potētie vna cōfundit aliā ⁊ neutri statur. secus si altera p̄ponderat̄. de quo. j. qui fi. sint legiti. in c. transmissa. in glo. ¶ No. q vbi interdictū refertur ad personā in effectu est suspensio. ⁊ sic paria sunt interdicere personam ⁊ suspendere. proprie vero interdictū respicit locū: suspēsio personā.

3 facit qd habet̄ in. c. fi. de exces. prela. ¶ † No. q vbi plures articuli sūt de vno liquet ⁊ de altero nō fertur sententia solū super liquido. ⁊ sic facit q possit sententia ferri per partes hoc est super parte sentētiari ⁊ super parte omitti. de quo. j. de re iudic. cum inter vos. de reg. iur. ea q̄ fiunt. in. vj. ⁊ C. qñ prouo. nō est neces. l. certa ratione. ⁊. l. fina. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ C. si aduer. rem iudi. l. j. ¶ No. q super emergēti pōt pronūtiari. de quo hic per Inn. et gl. ⁊ doc. in. c. j. j. de or. cog. ¶ In glo. ij. ibi electi canonice. si eni nō essent promoti per electionē vel promotionē capituli vel conuentus sed essent obediētiarij qui eligūtur vel promouentur ad nutum abbatis. Illi etiā possent sine causa per abbatē reuocari. j. de statu mona. cum ad monasteriū. §. tales. ⁊ sic gl. bene dicit q per. c. monachi. allega. in glo. licet do. Car. flo. videatur eā reprehendere per dictū. §. tales. sed reuera dictus. §. in alio casu

4 loquit̄. vt patet ex p̄dictis. ¶ † In glos. q ex cōsensu ibi. nec hic illud colligit̄. ⁊ sic diuinat ista prima solutio. preterea nō est etiā bona q² clausula rato manente pacto bene operatur ad cōmodum obseruātis cōuentionē. sed nō operatur ad cōmodum eius qui nō seruat. vt no. in. l. qui fidē. alleg. in gl. ideo dat̄ secūda solutio. in ver. vnde dicas. que etiā in effectu vult qd si renūtiatio est simplex ⁊ nō respectiua nō potest rediri ad pristinum ius ita loquitur hic. Secus quādo est renūtiatio respectiua. Et aduer-

5 tendum q² vt dicit glo. † In spūalibus renūtiatio debet esse pura ⁊ non respectiua: sed in alijs potest esse respectiua et cadere in contractū innominatū cuius species sunt quatuor. quarū tres ponūtur in gl. quarta est species do vt facias ⁊ de istis ɔ̄tibus tāgit hic do. Car. flo. aliqua generalia. sed plenius habetur in. l.

6 naturales. per totā legē. ff. de prescrip. verbis. ¶ † Et no. q ideo dicunt̄ contractus innominati quatuor predicti q² nō cadūt in aliquod speciale nomē: sed stant in noīe generis: sed cōtract⁹ nominati habēt nomen specificū qd non competit alijs vt emptio locatio venditio societas ⁊ similia. permutatio autē q² nō habet nomē specificū sed nomen generis cōueniens ⁊ aliis. ideo dicit̄ esse cōtractus innoiatus. vt nota. in rubri. C. de rerū permu. nā etiā emptio pōt dici pmutatio q² pmutat̄ pecunia cū re empta. proprie tñ permutatio est qñ datur species vna vt alia detur. l. j. ff. de rerū pmu. ¶ † Et no. qd ɔ̄ctus noīati statim pariunt actio-

7 nem ⁊ dicunt̄ vestiti. Sed cōtractus innoīati nō statim pariunt actionem: sed demū secuto implemento ex parte volentis agere. Ideo dicunt̄ vestiri rei interuentu. l. ex placito. C. de re. permu. ⁊ in. l. iurisgentium. §. j. ff. de pactis. Et qualis actio nascatur ex istis cōtractibus innoīatis ⁊ an cognoscatur a forma implemēti. An vero a forma cōuentionis plene notatur per Bart. in dicta. l. naturalis. ⁊ aliquid etiā solet tangi in. l. cū proponas. C. de dolo. ¶ In ea. glo. ibi recipiendo custodiā. hinc sumi potest tertia solutio. vt tangit do. Car. flo. q² hic videtur cōuentio vestita rei interuentu ex quo receperat custodiā ⁊ priorātū. secus fuit in d. c. cū pridē. ⁊. c. sane. ⁊ ista est bona in se tñ quarta solutio colligetur ex eo qd sequitur in gl. in ver. ⁊ q²iste. videlicet q in cōtrarijs implorauit officiū iudicis: sed hic non implorauit. Sed hec solutio nō videtur bona quia si potuit implorare officiū iudicis pro pristino iure ergo interfuisset sua appellare: cuius contrariū hic dicitur. vnde pōt dici q in. c. cū pridem. de gratia papa audiuit ⁊ restituit illum ad pristinū ius. Et si dicas quare etiā eodē modo non audiuit ⁊ restituit hic ad pristinū ius. dicit q hic potuit habere recursum ad priorātū ⁊ custodiā. Et ideo voluit eū adire ad ius pristinū. Sed in. d. c. cū pridem. papa nihil sibi contulerat nec etiā capl̄m. ⁊ sic nihil erat ad qd posset recurrere: ideo papa de gratia ne reperiretur ille delusus restituit eū ad ius pristinū. Et hunc credo verū intellectū huius. c. cū pridē. lȝ do. Car di. flo. dicat q ibi nō fuit renūtiatio respectiua sed simplex. Sed nō videt̄ bene dicere cū vtrobiqȝ sumus in spūalibus in quib⁹ nō cadit respectiua renūtiatio. ¶ In glo. super verbo p̄positus ibi bene credit̄. Aduerte q² cōtrariū videt̄ velle glo. seq. propter hoc dicit do. Ant. de bu. ⁊ etiā do. Car. flo. q iste litere nō fuerūt

8 litere iudiciū: q² † literis iudicis referētis bene credit̄ vt in gl. sed fuerunt litere testimoniales que faciebāt presumptionē. de quo remittit ad ea que habent̄ in. c. post cessionē. j. de. pba. forte pos-

a ¶ Qualiter. in hoc ca. solet queri an potestas dominandi sit appetenda. vide hic in princ. dist. do. Hen. boych.

b ¶ Cum inter. vide dist. hic positā p Hen. boych. super hoc. c.

set sustineri gl. q² verū est qd statur literis iudicis referentis quādo alia p̄sumptio nō apparet in cōtrariū. alias secus ⁊ ita hic. et

9 hoc satis videt̄ de mēte gl. seq. ¶ † In gl. diocesanus episcopus in fi. ⁊ sic patet q vbi plures p̄sumptiones cōtrarie cōcurrūt ad inuicē si sunt paris potentie se inuicē cōfundunt ⁊ neutri statur. Si autē vna sit fortior alia ⁊ illi preponderat tunc illi stabit̄. de quo etiā per glo. in. c. trāsmissam. j. qui fi. sint legi. ¶ In glo. preiudicat. in fi. Et ratio est q² hic nondū erat cōclusum ī causa vel iudex ex officio processit ad inquirendum de veritate qd potuit in istis beneficialibus. j. eo. cum nobis olim. Et facit etiā quod habetur in. c. cum Ioannes. ad fi. j. de fi. instru.

1 ¶ Electus nō confirmatus an ⁊ quando possit administrare.
2 Dictio ex denotat causam proximā ⁊ dictio ob vel propter denotat causam remotam.
3 Promoti vel etiam cōfirmati in curia ad cathedrales vel regulares ecclesias non debent administrare, nisi prius ostendant literas confirmationis vel promotionis.
4 Electus an possit ante cōfirmationē disponere de reb⁹ ecclesie.

a **Qualiter.** [a] Si electus sufficientem non habet scientiā vel anteconfirmationem administrat cassatur ipsius electio. h. d. ⁊ nō recipit cōmodam diuisionē. ¶ † No. primo q non confir-

1 matus non potest administrare qd est verum regulariter etiam si cōsuetudo haberet oppositum. s. de consue. cum venerabilis. ¶ Fallit in quatuor casibus. prim⁹ est in papa. s. e. licet. ¶ Secundus est in vltramōtano exēpto electo in cōcordia. j. eo. nihil. ¶ Tertius est in cisterciensibus. j. de sup. negli. pla. c. j. ¶ Quartus est in abbatissa electa a dupla maiori parte. j. eo. indēnitatibus. §. ceterum. lib. vj. ¶ Fallit etiā fm aliquos quādo nō cōfirmatus habet licentiā administrandi superioris autoritate. per no. j. de simo. sicut. ⁊. j. eo. cū nobis olim. in fi. de quo dicendū vt hodie in. c. auaritie. j. eo. in. vj. ¶ Not. q ille dicit̄ se ingerere administrationi qui recipit iuramenta a clericis ⁊ laicis occasione dignitatis. ¶ No. illud vulgatū q nemo debet sibi assumere honorem sed vocari a deo: scȝ per electionē canonicā tanq aaron. Leuiti. viij. c. ⁊. xxj. di. in. §. j. ¶ No. q nō debet p̄moueri qui nō habet sufficientē scientiā requisitā ad beneficiū ⁊ si fuit electus debet electio cassari. ¶ No. q electio debet diligēter examinari anteq̄ confirmetur. lxxviij. di. qd est manus cito. ¶ No. q nedū id qd fit cōtra ius nō valet sed etiā id qd sequit̄ ex⁹ eo vel ob id. Et que sit differētia iter ista duo. tāgit hic Io. an. ⁊. j. d no. ope. nun. in. c. ij. in ver. quicqd ex eo. vel ob id. ⁊ p Bart. i. l. nō dubiū.

2 C. de legi. † Nā dictio ex notat causam proximam ⁊ immediatā. Et dictio ob vel p̄pter notat causam remotā. c. eo tpe. ad fi. ff. de peculio. ⁊ sic est sensus q etiā cassatur nedū qd immediate est se-

3 cutum. † Et adde q hodie est p̄uisum q p̄moti vel etiā cōfirmati in curia ad cathedrales vel regulares ecclesias nō debēt administrare vel ad administrationē recipi nisi literas cōfirmationis vel promotionis ostēdāt. vt habet̄ in extraua. Bonifa. viij. que incipit iniuncte nobis. ⁊ sic nō sufficit in dicto casu quē esse confirmatum vt posset administrare. ⁊ forte fuit illud inductū vt citius procurarēt habere literas papales de curia de quibus alias

4 nō curassent. ¶ In gl. j. ibi cautius tñ. † Cōclude fm ista tēpora q de cōsilio ⁊ de cautela erat q se abstineret: tñ si alius cōmode nō reperiebatur poterat iste se immiscere. dum tñ illud protestaretur q illud faciebat nō tanq̄ electus sed tanq̄ simplex canonicus. Sed hodie nullo quesito colore dȝ se intromittere al's pateret̄ penā. c. auaritie. j. eo. in. vj. ¶ In gl. fi. in fi. quasi velit q in cōtrarijs erat error facti ⁊ error cōis: sed hic non erat aliqs error vel si erat: erat error iuris. vel dic fm do. Ant. de bu. q in cōtrarijs interuenit cōfirmatio lȝ inutilis. vnde per cōem tolerātiā ⁊ quasi possessionē valent gesta. secus qñ nulla penitus cōfirmatio interuenit. ⁊ hec solutio satis videtur bona quo ad. §. tria. Sed quo ad consultationibus. ibi proprie nō interuenit confirmatio: sed facti possessio: ⁊ cōmunis error facti vt ibi patet.

1 ¶ Nominatio quandoqȝ capitur pro electione.
2 Presentes possunt absentibus p̄figere terminū ad redeundum.
3 Nuntio non creditur sine literis.
4 Vocandi nō sunt ad electionē existentes in loco valde remoto.
5 Duplex potestas quando concurrit in vnum quo ad actum expediendum loco censetur diuersorum.
6 Absentes an sint ad electionem vocandi.
7 Due partes vocandorum ad electionem debent adesse: nec est expediens q sint due partes omnium qui sunt de capitulo.
8 Venditor licet sciuerit litem motam emptori super re vēdita debet tamen emptorei denuntiare vt veniat ad defendendum.

b **Cum inter.** [b] Qui vocāt ad electionē canonicam nō vocādū illū expectare tenentur nisi a papa de hoc fuerint absoluti vel nisi periculū sit in mora. h. d. fm intellectum glos. vel fm intellectum

vel fm intellectū doct. breuiter. h. d. Qui vocant ad electionem canonicā nō vocandū illud expectare nō tenentur. Et sunt due partes. nam primo ponit supplicatione capituli quā iustificat. secundo causam reddens illā admittit ꝛ circa duo capitulū instruit. secūda ibi: quia vero. ❡ † Nota primo ꝙ nominatio interdum ponitur pro electione. vt hic patet. ꝛ. ʃ. de appel. cōstitutis. ꝛ. c. constitutus. Interdum vero ponitur pro representatione. ʃ. eo. querelam. Interdum pro soleni nominatione. s. titu. proxi. bone. ʃ. ad finem. facit. ʃ. eo. quod sicut. in princ. ❡ † Nota ꝙ presentes possunt prefigere terminū absentibus ad redeundū. nam hoc est in eorum potestate. ꝛ per hoc cessat contrariū cap. ex insinuatione. ʃ. de appella. ❡ † Nota. ar. ꝙ nuntio nō credatur sine literis. facit. ʃ. de offi. deleg. corā. ❡ † Nota ꝙ existentes in loco valde remoto nō sunt vocandi ad electionē ꝛ presertim quando sciuerunt casum vocationis prius ꝙ presentes. de quo in glo. ʃ. eo. corā. ꝛ. c. qd sicut. ❡ Nota ꝙ mora longa in electionibus est valde suspecta ꝛ interdū damnosa. Et sic nota ꝙ mora est vitāda. facit quod no. ʃ. de peni. ꝛ remis. c. fi. in. ʃ. glo. ❡ No. ꝙ electio est fienda inuocata prius spiritussancti gratia. de quo. s. eo. cum terrā. ❡ No. ꝙ post factā electionē potest peti a rege vel alio qui vices eius gerit vt consentiat. vt in dicto. c. cū terra. ❡ Nota ꝙ interdum papa nō consentit electioni vt papa. sed vt vicerex ꝛ etiam illā confirmat vt papa. Et sic duplex consensus pape tūc requiritur de quo in glo. fi. ❡ † Et ex hoc nota ꝙ vbi duplex potestas concurrit in vnum quo ad actū expediendū censetur loco diuersorum. facit. l. tutorē. ff. de his qui. vt indig. ❡ Not. ꝙ etiā si papa faciat id quod iuris est dicitur facere gratiam. vt patet hic. in fi. iuncto. c. postꝙ. s. eo. ꝛ sic facit ad nota. in. c. sedes. s. de rescrip. ❡ In glo. super verbo dierū. ibi pro dieta cōputatis. intellige post terminū duodecim dierum postꝙ debēt iter arripere vel ante terminū duodecim dierū nō est tractandum de dietis. ꝛ sic gl. habuit bonum intellectū. licet per aliquos reprehendatur: quia nō refert se gl. ad terminū duodecim dierū. ❡ Et no. ꝙ gl. vult dietas esse legales. sed in cōtrariū tenet gl. in. c. nonnulli. s. de rescrip. ꝛ illa videtur verior: vt ibi dictum fuit per cap. presenti. §. loca. de preben. in. vj. in gl. tam remoti. in fi. ❡ † Nota ex gl. duo. Primum est de quo remoto loco vocādi sunt absentes. Secundum est ꝙ regulariter absentes non sunt vocādi. fallit in electione. Tertium etiā potest colligi videlicet qd sufficit duas partes esse presentes vel etiā maiorem partem. ❡ Circa primū concludе qd si consuetudo determinat aliquid super hoc illi est standum. vt dicit gl. Sed vbi cessat consuetudo dic qd ita demū absens est vocādus si est in loco in quo cōmode sine periculo possit vocari alias non est vocādus. ʃ. eodē. qd sicut. ꝛ. c. quia propter. ❡ Circa secundū cōclude qd regulariter absentes nō sunt vocādi. fallit in tribus casibus: scilicet in electionibus ꝛ receptionibus canonicorū. ꝛ in cessationibus a diuinis. vt est gl. sing. que semper allegetur in. c. presentiū. in gloss. ibi residentiū. de testi. lib. vj. ❡ Inno. aliter loquitur in. c. ij. ʃ. de no. oper. nuntia. de quo etiā tetigi in. c. cum oēs. s. de consti. ❡ † Circa tertiū cōclude ꝙ due partes vocandorū debent adesse: non autē est expediens qd sint due partes omniū qui sunt de capitulo. facit qd no. Jo. an. in. c. ʃ. ʃ. de his que fiunt a ma. par. ca. tamē qd faciat maior pars illarum duarū partium tenebit. facit. l. plane. cū ibi notatis. ff. quod cuiuscꝫ vniuer. no. lꝫ Fede. de senis. vt dicit do. Cardi. flo. ʃ. c. pxi. in opere suo. ca. lxiij. dicat spirituale esse in electionibus vt sufficiat maiorē partem adesse. sed certe hoc non reperitur bene iure cautū fm eum: ideo idē debemus dicere quo ad hoc in electionibus. facit qd no. in. c. proxi. ꝛ qd dicetur. ʃ. eo. c. qꝛ ꝓpter. ❡ In gl. cognouerunt. in fi. Et pro hoc faciat qꝛ licet sciant vacationē nesciunt tñ diē electionis fiende. Itē qꝛ requisitio nō simpliciter fit ad certiorandū de vacatione: sed ad incitandū vt veniant ad tractandū de electione: ideo non excusat sciētia. per id qd no. in simili. in. l. emptor. C. de euic. ꝛ. l. denuntiasse. ff. de adul. ꝑ Bart. in quibus patet qd lꝫ vēditor sciuerit litē motam: † tñ sibi debet fieri denuntiatio: qꝛ illa non solū fit ad certiorandū: sed etiā ad incitandū vt veniat ad defendendū lꝫ Dy. aliter dixerit. sed nō bene per Bar. in loco preall. ꝛ sequitur etiā Joan. an. in addi. Spec. de emp. ꝛ ven. §. fi. ❡ In gl. reuersi. in fi. Solue qd hic loquitur in casu dubij: sed contrariū loquitur in casu certi qñ constat alterū ex litigatoribus nō posse adesse in die assignata vel in loco assignato licet alter possit adesse. ❡ In gl. pe. in fi. Inno. et alij cōiter tenent opi. Jo. etiā si nō interuenit mandatū pape. in ver. nec periculū more. qꝛ ex quo de gratia isti sunt vocati. ꝛ gratia habet actū successiuū potest reuocari. facit qd no. in. c. bone. ij. s. ti. proxi. fatenē tñ qd tenenē si reuocent ad interesse istis vocatis si forte fecissent expēsas in veniēdo ꝓpter assignationē. ar. l. si precedente. in princ. ff. mandati. ꝛ insti. mandati. §. recte. ꝛ. §. itē adhuc. nec ob. ʃ. eo. cū vintonien. qꝛ ibi gratia habuerat effectum suū. hic secus. ❡ Itē nō ob. l. per fundū. qꝛ ibi vnus ex dñis fundi cōis concedēs seruitutē licet nō possit cōstituere ius seruitutis: potest tñ se obligare ad nō impediendum: ideo nō potest postea contrauenire. ❡ Itē non ob. c. cū super. qꝛ ibi in sententiando delegati associant sibi non delegatum: sed hic in actu electionis non associant isti istos non vocandos: imo processerunt sine eis licet prius eos vocassent ꝛ sic non obstat.

1 ☞ Appellatio ꝙ nō fiat electio nisi canonica an valeat. ꝛ nu. 7.
2 Appellatione pendente nil debet innouari.
3 Attentata post ꝛ cōtra appellationem legitimā sunt inualida.
4 Electio in quo loco sit facienda.
5 Scientia mediocris toleratur in promouendo ad prelaturam.
6 Negatiua probari potest per actum inquisitionis ꝛ inuestigationis de affirmatiua opposita.
Nuntiatio noui operis habet terminū trium mensium pro eius expeditione.
8 Appellatio iudicialis ꝛ extraiudicialis quomodo differant.
9 Attentata post ꝛ contra appellationem extraiudicialem regulariter non sunt nulla.
10 Par in parem non habet imperium.
11 Maior pars capituli an possit restringere terminum a iure prefixum capitulo ad eligendum.
12 Electio an debeat fieri in mane diei quo vocantur absentes an vero in sero.

a **Cum nobis.** [a] ❡ Tria dicit. Primo dicit ꝙ nō inspicimus an post appellationē sed an ꝯtra ipsam fuit electio celebrata. Scdo ꝙ penes vocantes ius remanet eligendi si vocati ad electionē venire contēnunt. tertiū ad officiū confirmatorium pertinet inquirere de ꝑsona electa etiā nemine opponēte. et hoc fit loco summe. Et quatuor sunt partes. Nam primo ponitur allegatio ꝯtra electū. scdo allegatio ꝓ electo. tertio electionis examinatio. quarto ꝓcurationis cōmissio. scda ibi. sed cōtra. tertia ibi: is igitur. quarta ibi: nos eccl'e. ꝛ loquit̄ in hac decretali de eadē vacatiōe. de qua. s. pxi. decretalis. ❡ † No. ꝙ si appellatur ne fiat electio nisi canonica valere videt̄ talis appellatio. de quo hic per Inno. ꝛ per gl. s. eo. cōsiderauimus. in. ʃ. glos. do. tamē Ant. de bu. dicebat ꝙ fm hec tēpora valebat hodie tenēdum erit qd notat̄ ꝑ gl. in. d. c. cōsiderauimus. ❡ † No. regulam vulgatā ꝙ appellatione pendēte nil dꝫ innouari. de quo plene in tit. non solū. de appel. in. vj. ❡ † No. ꝙ attentata post ꝛ cōtra appellationē legitimā sunt inualida. secus si sint attentata post appellationem: sed nō ꝯ. vt est tex. hic magistralis. ❡ † No. arg. ꝙ in choro faciēda sit electio alibi vr̄ ꝙ in caplo. ʃ. eo. in causis. de quo dicendū. vt. s. e. cū terra. in gl. ꝛ super ea. ❡ No. ꝙ vbi est discordia de loco standuꝫ est maiori parti nisi minor pars aliqd rōnabile ꝓtendat. vt. ʃ. e. bone. ʃ. §. de his q̄ fi. a ma. par. capi. c. ʃ. ❡ No. ꝙ maior pars pōt vocare minorē ad electionē fiendā fm formā mādati apostolici. secus si minor vocet maiorē ꝯ formam mādati. s. ti. ʃ. bone. el. ij. §. verū. ❡ No. ꝙ diligēter examinanda est ꝑsona electi per superiorē qui illū habet cōfirmare. ❡ Not. ꝙ in cā electionis superior pōt de facto supplere ex officio. de quo s. ti. ʃ. bone. el. ʃ. ❡ No. ꝙ nemini cito dꝫ manus imponi. i. nō statim dꝫ cōfirmari in platū. lxxviij. di. quid est cito. ❡ No. casum in quo superior inquirit nulla ꝓcedēte infamia ꝯ electū. de quo ꝑ Inn. s. ti. ʃ. c. ʃ. ❡ † No. ꝙ lꝫ eminēs sciētia reqrat̄ in ꝓmouendo. tñ cōueniēs etiā tolerat̄. de quo per Inn. s. eo. cū in cunctis. ❡ No. ꝙ eccl'e ꝛ ꝑsone est ꝓuidendū si fieri pōt. ❡ No. ꝙ potius dꝫ attendi necessitas ꝛ vtilitas eccl'e ꝙ ꝑsone. ❡ No. ꝙ vbi electus nō est legitime etatis nō cōfirmat̄. tñ suadēte vtilitate eccl'e dari pōt ꝓcurator cum plena ꝛ libera ptāte administrādi. ꝛ tūc pōt oīa ꝓcurator q̄ potest electus cōfirmatus excep. alienatione immobiliū. ʃ. e. is cui. li. vj. ❡ No. ꝙ petēti cōfirmationē incumbit ꝓbare se esse idoneū. ꝛ sic legitime etatis. alias nō obtinebit. de quo per Jo. an. in regu. infamibus. de reg. iur. in. vj. ❡ † No. modū ꝓbādi negatiuā. s. ꝑ actū inqsitionis ꝛ inuestigatiōis de affirmatiua opposita. nā ea nō inuēta cōcludet̄ negatiua. d quo per Bar. in. l. hoc iure. ꝛ. l. in illa. ff. de ver. obl. ꝛ ꝑ Jo. an. ʃ. e. bone. ❡ In gl. ʃ. ibi q̄ illegitime fiūt. nā secus si legitime vt qꝛ possessor ꝯtinuaret suā possessionē. ʃ. vt lit. pē. c. ʃ. ꝛ. ij. Et facit qd no. in. c. nō solū. de ap. in. vj. ❡ In ea. gl. ibi secus est in denūtiatione ꝛ q̄ sit rō diuersitatis tāgit̄ ꝑ Jo. an. nā denūtiatio hꝫ terminum triū mensiū ꝓ eius expeditione: sed appellatio valde magis vt in. c. ex rōne. ʃ. de ap. ideo magis est imputandū faciēti cōtra denūtiationē illa nō expedita ꝙ ꝯtra appellationē. ❡ † Sed aduerte qꝛ ista appellatio ne fiat electio nisi canonica nō vr̄ valere seu habere effectū. qꝛ si sequat̄ postea electio canonica certū est ꝙ valebit: qꝛ tunc non fit ꝯ appellationē. vt hic etiā dr̄. Aut erit minus canonica ꝛ tūc etiā sine appellatione esset inualida. ꝛ sic appellatio nil videt̄ operari. Inn. videt̄ fateri cōtrariū nisi dicatur ꝙ operet̄ ꝙ vbi electio al's esset aliq̄ lꝫ veniret cassanda vt in

[a] ❡ Cū nobis. vt hoc. c. cōprehendas vna dist. Si queratur qñ et vsqꝫ ad qd tempus illi qui sunt ꝑsentes de electoribus absentis expectare teneantur et vtrum presentes absentibus aliquibus qui possunt venire sine periculo possint eligere in termino assignato. distingue vt hic per domi. Henri. boych.

casu.c.qꝺ sicut.j̃.eo.modo ꝑpter appellationē reddatur nulla.⁊
istud videtur sequi Hosti.vt refert do.Car.flo.do.Anto.de bu,
nō bene declarat istū articulū hic.do.Car.flo.tenet cōtra Hosti,
ꝙ tunc non reddetur nulla ꝑpter appellationē.de quo dicā in
c.auditis.j̃.eo.vnde ipse dicit ꝙ appellatio extraiudicialis est ꝓ
uocatio ad cām.j̃.de appel.cū sit romana.⁊ operabitur qꝺ indu
cit lit.pendentiā sicut ⁊ ipsa citatio.vt in cle.ij.vt li.pendē.tñ ex
quo est extraiudicialis attentata interim nō reuocabuntur per
viā attentati.vt no.glo.in.c.nō solū.de appel.in.vj.demū retra-
ctabūtur si obtineatur in causa appellationis.sed in appellatio
ne iudiciali interim attentata reuocanť per viā attentati.vt no
tatur in.d.c.nō solū.⁊ per hoc ſm eum apparet effectus appella
tionis extraiudicialis.operatur etiā ſm ipsum si fiat appellatio
ne in certo loco vel tempoꝛe fiat electio in quo verisimiliter time
tur impꝛessio ꝙ si postea fiat licet nulla fuerit impꝛessio tñ reuo-
cabitur.Nam satis est ꝙ ex verisimili causa fuit tūc appellatū.j̃.
8 de appel.bone.¶ †Est eñ differētia inter appellationē iudicia
lem ⁊ extraiudicialē.ſm Inno.hic.quia in extraiudiciali solum
id qꝺ fit post ⁊ contra appellationē reuocať.⁊ ideo si alia etiam
fiāt que tñ nō fuerint cōtra appellationē nō reuocabūtur:sed so
lum illud qꝺ est contra.secus dicit in appellatione iudiciali.sed
do.Anto.de bu.⁊ idē etiā videtur velle dicere do.Car.flo.nō vi
detur hanc differentiā appꝛobare.vnde dicit ꝙ etiā in iudiciali
solum reuocatur illud qꝺ est in appellatione vel illi cōnexum vt
legitur ⁊ not.j̃.de appel.super eo.⁊.c.ad hec.⁊ ideo dicit ꝙ si ap-
pelletur a iudice ne recipiat in testē titium excōicatum:ꝙ si reci-
piat titiū ⁊ alios tenebit receptio alioꝛum qꝛ illa est separata ab
illa titij.sed foꝛte verius est dictū Inn.cū quo transit Jo.an.qꝛ
in appellatione iudiciali si appareat bene fuisse appellatū appa
ret iurisditionē iudicis fuisse suspensam.facit.j̃.de iureiuran.ve-
nientes.⁊ per consequēs nō potuisse pꝛocedere.⁊ ideo quicquid
est secutū in dicta causa videť tūc in irritū reuocandū.⁊ ad hoc
facit generalitas iuriū dicentium ꝙ si appellatio est legitima re
uocari debet in irritū quicquid post appellationē fuit attentatū
vt.s̃.de rescrip.rodulphus.⁊.c.significauit.⁊ de multis differen
tijs inter appellationē extraiudicialē ⁊ iudicialē posuit Innoc.
in.c.dilecti.j̃.de ma.⁊ obe.⁊ ibi posuit aliquid Jo.an.⁊ in.c.bo-
ne.j̃.de ap.⁊ aliquid etiā per eūdem in.d.c.dilecti.de ma.⁊ obe.
⁊ aliquid etiā tetigit Inno.de appel.iudicialibus.in.c.j.de his
que fiunt a ma.par.ca.¶ Itē aduerte quia Inn.hic videť quo
dammodo sibi cōtradicere circa receptionē testium.Nā in vna
parte videť velle ꝙ si appelletur ab eo dicať appellatio extraiu-
dicialis.in alia parte videť velle ꝙ dicatur iudicialis.¶ Potes
cōcoꝛdare per ea que habētur in cle.j.de offi.dele.⁊ in.c.sup que-
stionū.§.j.j̃.de offi.deleg.qꝛ si erat purus ⁊ merus receptoꝛ nul-
lam habens iurisditionē super exceptionibus cōtra testes infra
terminū ꝓcedat pꝛimū dictū al's ꝓcedat scꝺm.¶ Et adde etiā
9 pꝛedictis qꝛ do.Car.flo.dicit † ꝙ factū post ⁊ cōtra appellationē
extraiudicialē regulariter nō eit nullū:fallit in sentētia censure:
hoc est excōmunicationis.vt.j̃.de sen.excō.per tuas.de offic.de-
a leg.cum cōtingat.¶ In gl.reuocare[a] ibi:sepe eñ sunt vocandi.
sed certe imo sufficit vna vocatio in ipsis extraiudicialibus nisi
expꝛesse reperiatur oppositum.per id quod notatur per gl.xviij.
dis.si eps.⁊ in.c.cū causa.j̃.de offi.dele.⁊ per legistas in.l.qui ro-
me.§.coheredes.ff.de ver.obli.⁊ hoc etiā voluit hic Innocē.nec
ob.c.plebs.alleg.in gl.qꝛ illud fuit de grā vel ad cautelā.¶ In
10 ea.gl.ibi statuto eius termino.nec ob.† ꝙ par in parē nō habet
imperiū.vt.j̃.c.pꝛoxi.qꝛ respondeť ſm Inn.ꝙ nō pꝛopꝛie citēt
sed monent ⁊ denūtient.s.ꝙ tali die fiet electio.facit qꝺ notatur
in.c.cū causam.j̃.de offi.dele.¶ In ea.glo.in fi.Host.dicit verā
11 opi.glo.† quādo due partes canonicoꝛū sunt pꝛesentes ex causa
artant terminū iuris.alias si deficiat alterum pꝛedictoꝛū pꝛoce
dat opi.Jo.and.in regu.indultum.de regu.iur.in.vj.Tu potes
cōcludere tres casus.¶ Pꝛimus est quando cōuocantur cano-
nici per illum ad quē spectat de cōsuetudine vel de iure ⁊ quis
sit ille notatur per Inno.j̃.in.c.j.de ma.⁊ obed.quia ille qui ma
ioꝛ est dignitate ⁊ illo deficiēte ille qui maioꝛ est oꝛdine.⁊ illo de
ficiente ille qui antiquioꝛ est tempoꝛe.¶ Secūdus casus quan-
do non est aliquis pꝛedictoꝛū.¶ Tertius casus est qñ capitulū
fuit legitime cōgregatum:⁊ statuit etiā diem ante terminū iuris
an si postea in die illa nō veniant omnes poterit pꝛocedi.pꝛimo
casu cōclude ꝙ si ad vacationē factam per pꝛedictum qui habet
potestatem conuocandi capitulū compareant due partes pote
rit pꝛocedi ad electionē ⁊ tenebit qꝺ facit maioꝛ ⁊ superioꝛ pars
illarū duarū partium.j̃.eod.quia pꝛopter.⁊ hoc etiam tenet do.
Cardi.flo.⁊ idem do.Ant.de bu.⁊ voluit Inno.in.c.ij.de noui
ope.nuntia.⁊ sic non est necesse ꝙ alia causa subsit artādi termi
num:quia possunt pꝛocedere etiā infra terminū iuris ad pꝛoui-
dendum ecclesie.j̃.eo.c.quia pꝛopter.⁊.c.ne pꝛo defectu.Si autē
nō compareant due partes tunc ex quo non instat terminus iu

a ¶ In glo.re-
uocare.hec gl.
est ad hoc cuꝫ
quériť an ma-
ioꝛ pars capi-
tuli possit re-
stringere ter-
minum a iure
pꝛefixum capi
tulo ad eligen
dum ⁊ mone-
re minoꝛē par
tem vt in ter-
mino assigna-
to ⁊ restricto
debeat inter-
esse ad electio-
nem faciendā.
vide hic plene
per Ab.in.v.
col.ver.in glo.
in ver.reuoca-
re.⁊ per Hen-
ri.boyc.in pꝛn.
vbi ponit di-
stinctionē pul
chꝛam.

ris nō poterit pꝛocedi ad electionem:quia virtus capitularis re
pꝛesentatur in duabus partibus facit qꝺ dictum fuit.s̃.c.pꝛoxi.
Si autē instaret terminus iuris tunc possunt pꝛesentes pꝛocede-
re ad electionem ⁊ teneret electio.etiam si facta sit a minoꝛi par-
te.etiam si ab vno:quia in illo videtur residere ius capituli.s̃.ti.
j.gratum.quod intellige alijs absentibus nō eligentibus.sed si
alij qui essent dupla pars congregarent se ⁊ pꝛocederent ad ele-
ctionem videtur qꝺ teneret electio quia nō est de substātia dum
modo sit in loco congruo ⁊ honesto ⁊ deputato pꝛo clericis.s̃.
eo.cū terra.tamē esset cassanda si esset facta nō vocato etiā vno
solo residēte in ecclesia.⁊ idē videť etiā si eo vocato:qꝛ electio fa-
cienda est in ecclesia si cōmode fieri potest.dicto.c.cū terra.ideo
non tenebatur ire sed potius ecōtra:qꝛ illi debebāt ire ad eccle-
siam.¶ Circa secūdū conclude qꝺ due partes capituli poterūt
se cōgregare ⁊ alios vocare:⁊ si veniāt ad diē statutam poterūt
pꝛocedere ad electionem.si vero nō veniant nihilominus si due
partes compareāt in termino indubitanter poterit pꝛocedi.Si
vero non cōpareant due partes:sed solū maioꝛ pars adhuc idē
ex quo determinatio fuit facta per capitulū.facit qꝺ no.Jo.an.
post Inno.⁊ Hosti.in.c.ecclesia.lo.ij.j̃.eo.Si autem minoꝛ pars
compareat est magis dubiū.Inno.videť velle qꝺ nō possit pꝛo
cedi qꝛ sicut capitulū expꝛesse posset reuocare diē ita ⁊ tacite vide
tur velle reuocare ex quo minoꝛ pars solū comparuit.Sed Ho-
sti.videtur velle oppositū qꝛ ex quo dies est statuta cōiter per ca
pitulum nō possunt singuli vt singuli reuocare factū capituli.s̃.
tit.j.bone.el.ij.⁊ istud tenet do.Ant.de but.nisi absentes se con-
gregarent ⁊ reuocarent diē:qꝛ tunc posset pꝛocedere opinio In
no.de materia in pꝛealle.c.ecclesia.j̃.⁊ in.d.c.ij.de oper.noui nun
12 tia.¶ †An autē in die ad quā vocantur absentes debeat fieri
electio de mane:an vero in sero.dic vt hic per Jo.an.¶ In gl.
penul.ibi Innoc.papa hec fuit additio ⁊ cōiter tenetur.¶ In
ea.glo.ibi acsi esset simpl'r postulatus.Aduerte tñ qꝛ si esset po-
stulatus ⁊ admitteretur postulatio intelligereť dispensatum.et
esset verus pꝛelatus:qꝛ admissio postulationis operatur id qꝺ
cōfirmatio electionis vt dictū fuit in.c.j.de postula.pꝛelatoꝛum.

1 ☞ Eligi non debet in episcopū illegitimus alias electio est nul-
la postulari tamen potest.
2 Confessionem secretam factam superioꝛi an licitum sit reuelare.
3 Confessio etiam secreta pꝛeiudicat confitenti quando fit in foꝛo
misto inter penitentiale ⁊ contentiosum.
4 Defectū manifestare tenetur elect⁹ cōfirmatoꝛi suo si quē patiť.
5 Confirmationem petere possunt eligētes sine confirmatoꝛe suo.
6 Par in parem non habet imperium.
7 Pꝛedecessoꝛ non potest imponere legem successoꝛi.
8 Illegitimus non debet eligi sed postulari.
9 Eligentes scienter indignum sunt eligendi iure pꝛiuati ⁊ in du-
bio pꝛesumitur ꝙ fuerint scientes.
10 Postulari potest is cuius electio cassatur.
11 Subscribere se debent eligentes in decreto electionis an talis
scriptura pꝛobet.
12 Decretum siue litera testimonialis electionis an sit de substan-
tia electionis.
13 Legitime natus dicitur siue ex legitimo matrimonio qui nasci-
tur ex cōcubina si postea cū ea fuerit cōtractum matrimonium.
14 Mandatum habens ad eligēdum si postulet videtur facere id
quod est vicinum mandato.
15 Episcopo in curia deposito non debent canonici sine literis pa
pe quibus depositus restituitur eligere.
16 Dispensare potest solus papa cum pꝛomouendo ad episcopa-
tum qui defectum etatis vel natalium patitur.

1 **Innotuit nobis.** †Illegitime na-
tus postulari po
test in epm sed non eligi:⁊ si eligitur electio est nulla.
Et tres sunt partes.Nā in pꝛima narrat factū.in se-
cunda allegat.In tertia diffinit ⁊ pꝛouidit.secūda ibi ꝗuis.ter-
tia ibi habito.¶ No.ꝙ aliqñ ecclesia cathedralis est regularis
⁊ non secularis sicut erat hic ecclesia Uingoꝛieñ.sic etiā dicitur
esse ecclesia Cantuariē.Cōiter tñ consueuit esse secularis seu secu
lariū clericoꝛū ⁊ nō religiosoꝛū.¶ No.ꝙ religiosi nedum dicun
tur habere cōuentū sꝫ etiā capitulū lꝫ aliqui dicāt seculares cleri
cos habere capl'm ⁊ religiosos habere cōuētū.⁊ sic cōiter vulga
riter cōsueuit dici.de quo etiā in.c.ij.j̃.de pꝛebē.¶ No.ꝙ licet di
spensetur cū aliquo in dignitate:nō tñ vr̃ dispensatū in epatu.fa
cit.j̃.de fil.pꝛesby.c.j.in.vj.hic eñ iste electus in epm erat archi-
diaconus qꝺ esse nō poterat sine dispensatione pape.j̃.de fi.pꝛe-
sby.c.fi.⁊ tñ nō potuit eligi ad epatū.facit qꝺ no.in.c.nos cōsue
2 tudinē.xij.di.¶ †No.ꝙ licitū est reuelare cōfessionē secretam fa
ctā superioꝛi qꝺ est verū qñ est facta supoꝛi vt iudici nō vt sacer
doti.vel qñ de volūtate cōfitētis manifestať.al's sec⁹.j̃.de adul.
3 significasti.⁊ de peni.oīs.¶ †No.ꝙ cōfessio ēt secreta pꝛiudicat
confitenti

confitenti qñ fit in foro misto inter penitentiale ⁊ contẽtiosum. ⁊ vbi fit tantũ ad finẽ repellendi a dignitate ⁊ nõ ad finẽ puniẽdi. facit qđ no. de eta. ⁊ quali. queris. ⁊ qđ no. Hostiẽ. in summa de scrutinio. §. fi. Et ibi appellatur forũ mistũ quãdo agit̃ de electione fienda. ¶ 4 † No. ꝙ electus tenetur suo cõfirmatori manifestare defectũ si quẽ patitur. Et sic no. ꝑmouendũ debere manifestare suã irregularitatẽ occultã. ¶ No. ꝙ negligẽte metropolitano potest peti cõfirmatio a papa. ¶ 5 † Et no. ꝙ eligẽtes possunt petere cõfirmationẽ sine electo. facit. s. e. post ꝗ. ¶ Nota ꝙ in electione debet interuenire decretũ subscriptionibus singulorũ eligentium roboratũ. an autẽ tale decretũ sit de substãtia. tãgitur hic in gl. ⁊ per glo. in. c. episcopus. lxj. dist. ⁊ de forma huius decre. plene in Spec. eo. titu. §. j. circa medium. ⁊ §. ij. in. ij. col. ⁊ per Guil. madagottis in parte. ij. c. xv. in libello suo de ele. ¶ No. ꝙ virginitas flori comparat̃ ⁊ flos appellat̃. ¶ Nota ꝙ ex ꝓhibitione actus nõ sequitur ꝓhibitio potestatis dispẽsandi. ¶ No. ꝙ intentio ꝓhibẽtis limitat̃ ad limites potestatis ipsius ꝓhibẽtis. ¶ 6 † No. illud vulgatũ qđ par in parẽ non habet imperiũ. et 7 multominus in maiorẽ. facit de ma. ⁊ obe. cũ inferior. ¶ † Not. ꝙ predecessor nõ põt imponere legem successori. potest tamen ei suã voluntatẽ indicare de rescriptis. c. fi. lib. vj. ⁊ sic intelligit̃. xij. q. ij. nõ liceat pape. ¶ Nota multa que habent inducere dispensationẽ ⁊ ad illam suadere ⁊ sunt in effectu. x. que patẽt ex litera. ¶ Nota ꝙ mitius agit̃ cũ sponte cõfesso ꝗ cũ conuicto. de quo l. di. presbyterũ. ⁊. j. de simo. i. c. de hoc. in. iij. gl. ¶ No. ꝙ illegiti- 8 mus nõ debet eligi † sed postulari. de quo plene. s. tit. proxi. c. fi. ¶ Nota ꝙ petendo postulationẽ admitti in effectu etiã peti vi- 9 detur dispẽsatio sup defectu. ¶ † Nota ꝙ vbi eligitur indign⁹ electio est ipso iure nulla. ⁊ eligẽtes sunt ipso iure priuati. Et no. ꝙ in dubio presumit̃ ꝙ fuerint scientes nisi aliud ꝓbetur ⁊ que sit ratio tangitur in gl. ex qua no. ꝙ circa factũ qđ quis tenetur indagare lʒ sit factũ alienum in dubio presumitur sciẽtia. secus si non teneatur indagare. l. fi. ff. pro socio. ⁊. j. de reg. iur. presumitur. in. vj. ¶ Nota iudicem ex officio repellere eum qui nõ habet mandatum vel excedit illud ⁊ sic videtur per gl. in. c. j. in ver. absentia. de ele. lib. vj. ¶ Posset tamẽ dici qđ hic loquitur in beneficialibus in quibus exuberat officiũ iudicis. vt in. c. cum nobis olim. s. eo. ⁊ sic in alijs forte de rigore nõ bene probatur de iure ⁊ maxime cũ iudiciũ agitatur cum procuratore falso. licet sit nullum quo ad preiudiciũ dñi nõ est tamen nullum quo ad preiudicium ꝓcuratoris. vt notatur in. l. licet. C. de procur. de quo dixi in. l. inter quos. §. alieno. ff. de dã. infec. ⁊ in. l. iiij. hoc autẽ. e. titu. ¶ Nota. arg. ꝙ siquis deponatur in curia capitulũ nõ debet eligere priusꝗ literas pape recipiat. qđ est hodie expeditũ ex quo vacat in curia. j. de preben. c. ij. lib. vj. ¶ No. ꝙ habẽs mandatũ ad petendũ ea que sunt de iure cõi non potest petere ea que sunt 10 de iure speciali. ¶ † No. ꝙ ille cuius electio est cassata potest postulari. Et ex hoc no. ꝙ vno ꝓhibito nõ tamen videtur prohibitum id per quod deuenitur ad illud. de quo. j. de regu. iur. cũ qđ vna via. lib. vj. ¶ In gl. ij. ibi ⁊ formã electionis supple. ⁊ etiam modum vacationis. j. de renun. post translationẽ. cum ibi notatis. Et sic apparet ꝙ decretũ de quo hic loquit̃ ⁊ scriptura que debet continere illa que tangit gl. ⁊ dicitur decretum a decerno quod idẽ est quod ordino vel dispono: ⁊ sic decretum electionis scriptura continens dispositionem seu ordinationẽ electionis.
11 ¶ † In eadem glo. ibi sigillum capituli supple vel aliud autenticum. An tamen ista scriptura probet fuerunt opi. nam Inn. voluit ꝙ nõ quia est litera testimonialis ⁊ in facto ꝓprio ipsius capituli. Ideo quo ad alios nõ debet probare per regulã res inter alios acta. sed Hosti. dixit ꝙ prima facie facit fidem ⁊ ei stari debet nisi pars aduersa neget illa que continentur in illa. arg. c. j. de procura. ⁊. j. eo. scriptum. Sed do. Anto. de but. dicit ꝙ si scriptura esset manu tabellionis qui singulis actibus interfuisset ⁊ de eis attestaretur quod tunc faceret fidem. per id quod no- 12 tatur in. c. quoniam cõtra falsam. j. de proba. ¶ † In ea. glo. ibi non est de substantia. hec opin. cõmuniter tenetur ⁊ notatur. lxj. dist. in. c. episcopus. ⁊ licet aliqui distinguant inter decretũ electionis ⁊ decretum postulationis vt primũ non sit de substãtia scđm sic. tamen cõmuniter tenetur qđ neutro casu est de substantia per not. in dicto. c. episcopus. ⁊ per ea que habentur in. §. sed aliud. lxj. dist. ¶ In ea. gl. ibi ita est de substantia. inepte loquitur gl. quia licet forma sit de substãtia ⁊ illud quod sequitur nõ tamen per hoc sequitur qđ decretũ electionis seu litera testimonialis ipsius electionis debeat dici de substantia. ¶ In gl. coniugata ibi quid si contraxisset postea cũ ea. referas gl. ad text. nõ autem ad proximã partem glo. ¶ In eadẽ glo. in fi. cum gl. tamen cõmuniter transeunt doct. excepto Raymundo. Sed tene glo. per. c. tanta. alleg. in glo. Et intellige glo. procedere quando matrimonium erat iam subsecutum anteꝗ eligeretur. nam si ante fuisset electus electio fuisset nulla a principio. ideo nõ firmaretur postea tractu tp̃is. j. e. auditis. ⁊. j. de reg. iur. nõ firmat̃. li. vj.
13 ¶ † Et no. ex hac gl. iũcto. c. cũ in cunctis. s. eo. qđ satis dicit̃ legitimo matrimonio natus qui nascitur ex cõcubina si postea cũ illa fuit contractũ matrimoniũ. ⁊ sic facit fm Ant. de but. qđ statutũ loquens de legitime nato etiã in tali vendicat sibi locũ. Et similiter si alicui sit facta substitutio si decesserit sine filijs legitime natis deficiat sibi substitutio per subsistentiã talis legitimati per subsequens matrimoniũ. de quo etiã per eũ. j. qui fi. sint le. per venerabilem. ⁊ qđ nota. per Ioã. an. in. d. c. tanta. j. qui fi. sint legi. ¶ In gl. sup verbo: innuit nullã esse. ibi quo ad vtrũqʒ est canon late sentẽtie. Et pro hoc. j. e. si cõpromissarius. §. porro. in. vj. vbi videt̃ hec opi. approbari. Et de materia. j. eo. cumana. ¶ In gl. in scholis. in fi. adde quod not. gl. in. c. prophetauit. j. q. j. ¶ In gl. ignorantiã. in fi. ⁊ sic videtur velle glo. qđ dupliciter possit ꝓbari hec ignorantia. Primo si probant se diligentiã adhibuisse inquirendo. facit qđ habetur in tex. ⁊ gl. in. c. ad falsariorum. j. de crimi. fal. itẽ per iuramentũ. Itẽ probatur tertio si cõiter reputabatur legitimus. facit. l. j. C. de testa. Et qđ no. glo. in. c. siquis a simoniacis. j. q. j. dicit tñ hic do. Cardi. flo. qđ si cõmuniter habitus fuisset pro illegitimo nõ sufficeret ꝓbatio p iuramentũ ꝓpter magnã presumptionẽ que esset tũc cõtra allegãtem ignorantiã. ⁊ hoc fuit de mente gl. in. c. ꝓposuisti. lxxxij. dis. ⁊ sic glo. procedit quãdo cõiter habebat̃ pro legitimo vel saltem
14 quãdo nõ habeoat̃ cõiter pro illegitimo. ¶ † In ea. gl. sed petendã. in fi. ratio est qꝛ habens mandatũ ad eligendum si postulet videtur facere id qđ est vicinũ mandato: qꝛ postulãs eligit ꝑsonam in effectu que ꝑfici debeat ecclesie. ideo põt postulare. ar. l. iij. §. j. ff. iudi. sol. ⁊ in. l. iam tñ. §. in hac. eo. tit. sed in casu isto habebat mandatũ ad petendũ confirmationẽ: ideo si nõ potest cõfirmari electio nõ potest petere dispensationẽ: qꝛ talis petitio nõ cõformatur electioni: nec etiã postulationi qꝛ nõdum postulatio
15 facta est. ¶ † In gl. pe. in fi. Cõclude qđ si restitutio facta est ad iecta clausula decreti tunc recuperat restitutus episcopatũ non obstante electione interim facta que ꝓpter decretũ reddit̃ nulla. sed si nõ est appositum decretũ tũc si est electio facta ante restitutionẽ non recuperabit restitutus episcopatũ: qꝛ restitutio in dubio intelligitur sine preiudicio iuris tertij. de rescrip. Quis. in. vj. secus si est facta electio post restitutionẽ: quia illa censetur nulla tanꝗ facta de dignitate nõ vacãte ex quo precedit restitutio. j. de conces. preben. c. j. ⁊ hec vera qñ episcopatus nõ vacauit in curia. nã si vacaret in curia tunc nõ posset se intromittere capitulũ sine licẽtia pape. vt. j. de prebẽ. in. vj. in. c. ij. nisi diceres illã decretalem nõ habere locũ in episcopatibus. de quo notat̃ ibi per gl. Hodie tñ papa reseruat sibi oẽs dignitates episcopales ⁊ superiores ⁊ etiã regulares prelaturas. vt patet per regulas cãcellarie. In gl. vlti. ibi. ar. j. aliqui habẽt argumentũ cõtra. Sed tunc
16 solue qđ ibi illud † de speciali mandato pape fuerit factum. Et conclude qđ cũ promouendo ad episcopatũ si patitur defectum natalium vel etatis solus papa dispensat. Et idẽ videtur si quẽcunqʒ aliũ defectum patiatur per ea que notat Inno. in. c. fi. s. titu. j. saluo nisi sit defectus ordinis: quia in illo est dicendum prout hic ⁊ in. c. a multis. j. de etate ⁊ quali. vbi per glos.

a ¶ Cum inter. in hoc. c. solet queri an elect⁹ semel repulsus possit iterum eligi. vide hic di. do. Henri. bo. in princi. c.

1 Notarius an requiratur in electione.
2 Electio in quo loco sit facienda vel in choro vel in capitulo.
3 Morbum epilenticum patiens nõ est aptus ad eligendum seu ad beneficium ecclesiasticum.
4 Electio fieri debet de gremio ecclesie si ibi reperiatur idoneus.
5 Electio fieri potest etiam per compromissarium de clerico alterius ecclesie.
6 Scriptura de electione fieri debet in qua subscribere se debent eligentes.
7 Semel repulsus tanꝗ inhabilis propter morbum non presumitur hodie inhabilis nisi probetur. ⁊ nu. 11.
8 Appellari potest ante electionem contra certam personam ne eligat vel eligatur.
9 Capitulum representatur in maiori parte.
10 Expensas quas facit capitulum in electione an recuperabit de bonis prelature.
12 Liberat⁹ a morbo presumitur qui illũ nõ fuit passus per annũ.
13 Plura iura si in eadẽ persona ex personis diuersorum concurrunt talis persona fungitur vice duarũ vel pluriũ personarum.
14 Dictio quasi qñqʒ est nota veritatis quãdoqʒ improprietatis.
15 Variare non licet in electione publicato scrutinio.
16 Excipiens si offert se incontinenti paratum probare exceptionem si non admittitur exceptio et appelletur attentata veniunt reuocanda.

a **Cum[a] inter canonicos.** Electus a maiori parte capli si sit idone⁹ ⁊ cõsenserit electiõi vł continuare velit refutari nõ potest. h. d. Et primo ponit factum

et partium allegationes.secũdo illud diffiniendũ cõmittit.scđa ibi discretioni.¶In tex.ibi sauonẽsi.ꝛ.ĩ.deciditur quomodo ipse Stephanus subdiaconus ne fieret cõtra obiecta ꝑ eũ appellauit ad Mediolaneñ.archiepm̃.postea partes corã eo cõparuerunt non obstante appellatione ꝓcessum fuit ad electionem:ꝛ postea tractu temporis archipresbyter ꝛ subdiaconus fuerũt corã archiepiscopo ꝛ compromiserũt in eum vt sequitur.¶In tex.ibi confirmauit.ꝛ.ĩ.deciditur ꝙ ab isto processu archiepi archipresbyter appellauit ad papã ꝛ propter hoc partes erãt in curia.vt patet ex prin.¶No.ꝙ in electione interdũ interuenit cõsensus singularis ꝛ etiam cõmunis.nam singularis respicit cõsensum qui prestatur in scrutinio.ĩ.eo.quia ꝓpter.sed cõmunis respicit actum electionis.ĩ.eo.in genesi.¶No.quẽ appellari ꝓcuratorẽ capituli:licet aliqui cõtradicãt dũmodo maior pars consenserit de quo aliquid in glo.¶Not.ꝙ requiri videt̃ ꝙ electio fiat per

1 notariũ per text.†dũ dicit in scriptũ publicũ qđ habet sigillum capituli.de quo.ĩ.eo.qꝛ propter.ꝛ aliquid dictum fuit.s̃.c.pxi.

2 ¶†No.ꝙ in capitulo faciẽda est electio.alibi vero dicitur qđ in choro.s̃.eo.cũ nobis olim.Dic qđ attendit̃ cõsuetudo ecclesie.

3 vt notat̃.s̃.eo.cũ terra.¶†No.ꝙ patiẽs morbũ epilẽtie seu morbum nõ est habilis ad eligendũ seu ad beneficiũ ecclesiasticum.

4 de quo.xxxiij.di.in.c.cõmuniter.ꝛ.vij.q.ij.in summa.¶†Nota electionem fiendã de gremio ecclesie si reperiatur in eo aliqs idoneus.de quo.xxiij.di.in nomine.ꝛ etiã hic per glo.¶Nota ꝙ interdũ quis eligit vt cõpromissarius ꝛ cõfirmat vt alius facit.s̃.eo.cũ inter vniuersas.¶Nota ꝙ cõpromitti potest in ordinariũ etiã de causa spũali.de quo.ĩ.de arbi.cũ tpe.ꝛ.c.cõtingit.¶No

5 ta†ꝙ electio potest fieri etiã per cõpromissariũ de clerico alteriꝰ ecclesie.facit.ĩ.eo.de renun.post translationẽ conuenientius tamen est qđ fiat de gremio ecclesie si est ibi quis idoneus.vt p̃dixi sed per hoc nõ irritabitur electio.¶Nota ꝙ electus a saniori et maiori parte capituli debet obtinere.de quo plene.ĩ.eo.qꝛ pro

6 pter.¶†Not.ꝙ de electione fieri debet scriptura que etiã debet subscribi per eligẽtes.de quo.s̃.c.proxi.¶No.ꝙ per cõsensum eligentiũ ꝛ electi cõtrahitur matrimoniũ seu vinculũ matrimoniale.Nam sicut per mutuũ consensum cõtrahitur matrimoniũ carnale sic ꝛ spũale quasi ad ipsius exemplũ.facit qđ habetur in

7 c.qm̃ frequẽter.§.si vero.ĩ.vt lit.cõtesta.¶†No.ar.pro ꝛ cõtra.qđ semel repulsus tanꝗ inhabilis ꝓpter morbũ nõ presumat̃ hodie inhabilis nisi ꝓbetur.vt hic videt̃ ꝓbari in ver.nisi sufficienter.lꝫ contrariũ videatur posse colligi in principio decreta

8 lis ꝛ etiã ex fine.de quo tanget̃ cũ gl.¶†Nota ꝙ appellari põt etiã ante electionẽ.ꝛ talis appellans cõtra certã personã ne eligat vel eligatur seruare debet formã decretalis vt circa.ꝛ.c.qui cõtra.ĩ.eo.in.vj.¶No.ꝙ nõ sufficit appellatũ esse ex aliqua causa nisi probet̃ veritas cause.qđ ꝓcedit fm Inn.in appellatione extraiudiciali etiã si oblata fuerit ꝓbatio ꝑ excipientẽ ꝛ appellantem:lꝫ secus sit in appellatione iudiciali per.c.interposita.ĩ.de appel.¶In gl.j.ibi si singulorũ nomina ꝛc.An tñ nomina illorũ qui cõsenserũt ꝛ sunt maior pars debeãt exprimi in ꝓcuratorio.An vero sufficiat qđ in instrumẽto dicat̃ qđ capl'm cõstituit talẽ procuratorẽ dicetur in.c.fi.ĩ.de ꝓcu.ꝛ notat̃ ꝑ Bar.

9 in.l.j.ff.de albo scriben.¶†Et ꝓ dicto gl.qđ capitulũ representetur in maiori parte.bene facit qđ habet̃ in.c.j.ĩ.de his q̃ fiũt a ma.par.ca.ꝛ in.l.cũ maior.ff.ad municipa.¶In ea.glo.ibi habebit expensas de capl'o.ꝛ hoc clarũ ex quo agit de mandato ca

10 pituli.facit.l.j.ꝛ.ij.ꝛ qđ ibi notatur.C.mãdati.¶†An aũt capitulũ possit recuperare expensas de bonis prelature ad quã facta est electio.recurre ad ea que notãtur in gl.in.c.cupiẽtes.ꝛ in glo.fi.ĩ.eo.in.vj.ꝛ.ĩ.eo.c.preterite.super quo instabant hic aliqui et

11 precipue Hosti.¶†In gl.recusatus ibi qꝛ nõ cõstabat illũ ꝛc.Et sic vult gl.ꝙ sufficiat apparere illũ aliter fuisse repulsum propter morbũ:lꝫ non ꝓbatur aliter qđ patiat̃ morbũ de p̃senti.sed Inno.ꝛ Hosti.tenent contrariũ per text.in ver.nisi sufficienter.vbi litera nõ dixit nisi sufficiẽter sit ostẽsum eũ morbo epilẽtico laborare.ꝛ sic nõ retulit se ad allegationẽ partis superius factã nec obstãt alleg.in gl.qꝛ loquuntur quãdo quis aliter fuit repulsus ꝓpter crimen quo casu grauata est eiꝰ opi.rõne criminis.ĩ.de testi.testimoniũ.ideo nõ debet ꝓmoueri.ĩ.de accu.in.c.omnipotens.que ratio cessat qñ repulsus est propter morbũ.sed Joã.an.tenet cũ gl.per tex.in fi.dũ dicit:dũmõ a morbo sit immunis obiecto.ꝛ sic innuit sufficere aliter eũ repulsum propter morbũ nisi ꝓbet se immunẽ.ꝛ hãc opi.etiã sequit̃ do.Ant.de but.ꝛ fm hoc qđ dicit̃ in ver.nisi sufficiẽter sit ostensum.debet intelligi vere vel presumptiue:vt qꝛ cõstet eũ aliter repulsum cum p̃sumptio trãsferat onus ꝓbãdi in aliũ vt notatur.ĩ.de eccle.benefi.vt nostrum.ꝛ.C.de ꝓba.i.l.siue possidetis.Sed do.Car.flo.tꝫ opi.Inno.per istũ tex.in ver.nisi.qꝛ presumit̃ a morbo liberatus saltẽ ꝑ lapsum anni.per id qđ dr̃ in.c.cõiter.xxiij.di.nisi esset talis morbus qui de facili nõ cõsueuit recedere.per id qđ no.per glo.in.c.fi.ĩ.de succes.ab intesta.Et cõcordat alia gl.licet nõ alleget in.c.indicas.iij.q.ix.sed tutius est tenere cũ gl.per text.in ver.dũmodo.ꝛ qꝛ nõ cõstabat hic lapsum esse annũ.preterea in.c.cõiter.cõstabat eũ tũc nõ pati.Sed dubitabat̃ an perfecte esset liberatus.

12 Nam†presumitur si ꝑ annũ continuũ appareat ipsum non esse passum morbũ.sed hic ista nõ apparebãt.ꝛ ideo nõ habet obstare dictũ.c.cõiter.¶In gl.nec ad aliã ecclesiã.ibi Tãcre.dicit.et hec opi.cõiter tenetur per istũ tex.ꝛ per ea q̃.ĩ.dicit gl.ꝛ etiã confirmauit ibi.ꝛ tanꝗ archieps̃ cõfirmauit:ꝛ sic diuerso iure:quasi secus si eodem iure haberet p̃dicta facere.forte ex priuilegio.ꝛ

13 sic loquit̃.c.in synodo.alleg.in gl.¶†In ea.gl.in fi.ꝛ ꝓ hoc facit qꝛ qñ plura iura ex ꝑsona diuersorũ cõcurrunt in eadẽ ꝑsona ille talis in quẽ cõcurrunt fungit̃ vice duarũ personarum.l.tutorem.ff.de his quibus.vt indig.ꝛ.d.c.cum inter vniuersas.ad fi.s̃.eo.ꝛ.ĩ.de ap.c.pe.lib.vj.¶In gl.super ver.subscriptã.ibi:sed non est verũ.Nec ob.iste text.qꝛ nõ debet sumi argumentũ a cõtrario sensu:quia resultaret iuri contrarius intellectus.vt patet in.c.publicato.ĩ.eo.ꝛ no.glo.in.c.vno.de eta.ꝛ quali.in.vj.ꝛ qđ hic dicit̃ de subscriptione ad maiorẽ euidentiã dixit.quia tunc multominus possunt dissentire.ꝛ eodẽ modo respõdet ad.c.quãto.Ad.c.olim dic qđ ibi loquitur in prescriptione que debet esse cõtinua nõ interrupta.ĩ.de prescrip.illud.ꝛ.c.ex transmissa.hic ex electione statim est ius quesitũ electo.Ad.c.saluberrimũ.dic qđ ibi requiritur scriptura vt melius possit ꝓbari:nõ qđ sine ea

14 actus nõ valeat.facit.l.cõtrahitur.ff.de pigno.¶†In gl.quasi in fi.vel dic ꝙ dictio quasi hic est nota veritatis.vt notat̃ ĩ simili.in.c.parrochianos.ĩ.de deci.licet quãdoqꝫ sit nota improprietatis.facit qđ notatur per legistas in.l.si ante nuptias.ff.soluto matrimonio.vel dic vt dixi in notabilibus.¶In gl.ex alijs.in fi.dic ꝙ quo ad tex.idem in postulatione ꝛ electione.sed quo ad

15 alium est differẽtia†quia publicato scrutinio in electione nõ est licitũ variare.ĩ.e.publicato.secꝰ in postulatiõe si nõ sit superiori

16 presentatus.vt in.c.bone.ij.s̃.ti.j.ꝛ ibi dictũ fuit.¶†Extra gl.diligenter no.dictũ Inn.qui hic limitat.c.interposita.ĩ.de appel.inquantũ ibi dicit̃ qđ si excipiẽs offert se incõtinenti paratũ probare exceptionẽ si nõ admittitur exceptio ꝛ appelletur qđ eo ipso iustificata est appellatio vt interim attẽtata etiã si sit appellatum a grauamine ꝛ nõ a diffinitiua veniãt reuocanda ꝛc.alio nõ deducto in causa appellationis.nã illud verũ in appellatione iudiciali.secus in extraiudiciali in qua oblatio ꝓbationis nihil operatur:qꝛ ꝓbatio fienda est iudici ꝛ in iudicio facit.l.legata.ff.de ꝓba.ꝛ ideo extra iudiciũ talis oblatio nõ operabitur.et per hoc infert̃ qđ si corã capl'o hec opposita fuit exceptio.ꝛ etiã facta oblatio nil operabitur si capl'm noluit recipere et fuit appellatũ qꝛ capl'm est pars:ꝛ sic nõ tenebatur recipere ꝓbationẽ si nõ volebat.secus dicit si coram cõfirmatore opponit̃ exceptio ꝛ fiat oblatio cũ ille habeat vt iudex ꝓcedere.vt.ĩ.eo.c.fi.in.vj.et ĩ.c.proxi.¶Itẽ secus fm Inno.si corã executore vel prouisore intellige si vt iudex volebat ꝓcedere qđ poterat per no.in.c.fi.ĩ.de presum.per Inno.alias secus.Et per predicta etiã patet qđ si eps̃ paratus sit cõferre titio beneficiũ ꝛ aliquis corã eo proponat qđ titius est periurus:ꝛ per hoc nõ debet sibi cõferri.ꝛ offert se statim paratũ probare:an si eps̃ non recipit probationẽ sed cõfert ipsi titio ꝛ ꝓpter hoc appellatur an teneat collatio.¶Nam decidit ꝙ sic:qꝛ licet episcopus sit ordinarius in actu collationis procedit extraiudicialiter.ꝛ vt quilibet alius habens potestatẽ conferendi:ideo nõ irritabitur collatio nisi probetur veritas exceptionis corã superiore in causa appellationis.de quo hic plenius per eum ꝛ.ĩ.de appel.constitutis.ij.ꝛ tene bene mẽti istam differentiam inter appellationem iudicialem ꝛ extraiudicialem.aliam habuistis.s̃.e.cum nobis olim.

1 ☞Canonicatus non est dignitas equiparatur tamen habenti dignitatem quo ad potestatem recipiẽdi commissionem a sede apostolica.

2 Eligi ad dignitatem an possit existens in minoribus ordinibꝰ tantum.et nu.4.

3 Minor an agere possit in spiritualibus ꝛ an contra minorẽ absentem procedi possit.

4 Dignitatem vel beneficium curatum obtinere an possit constitutus in minoribus ordinibus tantum.

5 Initium in contractibus inspici debet.

a **Oudũ ad audientiã.** Electus a maiori parte capituli si sit de p̃nti ꝛ tpe electionis ẽt erat idoneꝰ cõfirmat̃.Si vero tpe electiõis erat ĩdignꝰ ꝛ fuit sciẽter electꝰ tũc electio a maiori parte cõfirmabit̃ si sit ĩdignꝰ.h.d.Et q̃tuor sunt ꝑtes p̃ncipales.Nã p̃mo ponit decise cõmissionẽ priꝰ factã.scđo ponit ꝓcessum iudiciũ ꝛ remissionẽ.tertio ponit vnius partis cõparitionẽ ꝛ alterius cõtumaciã.quarto examinat ꝓcessũ nõ plene remissũ quẽ iõ sub certa forma diffiniẽdũ cõmittit.

a ¶Dudũ.Super hoc.c.solet queri nũquid episcopi possint dispẽsare super etate ꝓmouendorũ.distingue fm Henri.boych.hic prope p̃n.

committit.scda ibi ipse vero.tertia ibi cumqz quarta ibi gestis. ¶No.qd quãqz nominatur ecclesia sub nomine ciuitatis:z nõ sub nomine cei[?] sancti.z tũc intelligit de cathedrali vt no.glo.in.c. quis.j.de prebẽ.in.vj. ¶No.plura q̃ incũbunt iudici z potissime in causa cõfirmationis electionis.facit.j.de proba.qm̃ ɔtra. ¶No.q interdũ fit cõmissio iudici vt causaz terminet si de partium fuerit voluntate.al's causam remittat instructã. ¶Et no. q si tũc vna partiũ asserit se nolle stare sententie debet causa remitti. ¶Et no.etiam q tũc põt remittẽs terminũ statuere partibus vt se p̃sentent corã superiore.qd p̃cedit etiã si litere in quibus mandat fieri remissio,hoc non cõtineant expresse vt notat Jo.an.post Inn.j.de accu.c.si. ¶No.q iudex debet diligẽter oia acta inspicere anteq̃ p̃nuntiet.facit.xxx.q.v.iudicantem. z C.de edẽ.in.l.is apud quẽ. ¶No.q interdũ persona accipit p̃ habẽte personatum.alibi ponit pro habente rectoriã vt in.c.ex

1 parte.s.de rescrip. ¶†No.q canonicus ex hoc solo qd fit canonicus non dicit esse in dignitate equiparatur tamẽ habenti dignitatẽ quo ad ptãte recipiẽdi cõmissionẽ a sede apostolica vt in.c.statutũ.de rescrip.in.vj. ¶No.q lz papa presumat habere notitiã allegationũ que cõsistunt in iure.ar.c.j.de cõsti.in.vj.tñ secus est in allegationibus partiũ que ɔsistũt in facto. ¶No.q vbi causa nõ est sufficienter instructa non debet procedi ad sententiã etiam contra contumacẽ. ¶No.q vbi est in causa conclusum ferri debet snĩa ex actitatis nõ aũt ex actitãdis qz nihil debet post illam actitari.j.de procura.auditis.de fi.instru.cum di-

2 lectus. ¶†Not.q electo ad dignitatem obstare habet defectus ordinũ etatis vel scientie.z sic videt hic casus qd existens in minoribus ordinibus nõ possit eligi ad dignitatem. facit qd not. s.ti.j.c.fi.de quo in.c.cum ex eo.e.ti.lib.vj.z de eta.z qua.c.vno.

3 eo.li.z de prebẽ.si p̃ clericis.eo.li.vj. ¶†No.q etiam cõtra minorẽ absentẽ procedi potest in sp̃ualibus.nam minor in eis videt habere potestatem agendi iuxta id quod no.per gl.in.c.ex parte.M.de resti.spo.z.l.ait pretor.in prin.ff.de iudi.z facit qd habetur in tex.in.c.fi.de iudi.in.vj. ¶Not.q ibi adest impedimentũ presumit malus zelus in eligentibus nisi probet ignorantia facit.s.eo.innotuit. ¶No.q vt cassetur electio non videtur sufficere qd cõstet nõ idoneum esse electũ:sed de hoc dic plene.vt.no.per Jo.an.super regula infamibus.in mercuria.in.vj. Nam quo ad petentẽ cassationẽ fieri non videt hoc sufficere: qz non per hoc apparet probatam eius intentionẽ.ideo debet p̃bare defectum.al's succũbet per regulã.l.qui accusare.C.de edẽdo.qz actore non probante zc.sed si electus vult cõfirmari debebit p̃bare se idoneum:nec sibi sufficiet qd non constet de opposito.facit q habet.s.c.proxi.z.c.cum nobis olim.in fi. ¶No.q licet numerus multum excedat tamen plene debet fieri triplex collatio.de qua in.c.in genesi.j.eo.z in isto excessu qñ multũ dicatur excedere nõ est ad superioris arbitriũ recurrendũ cum sit hodie determinatum.j.e.si quãdo.lib.vj.de quo in .c.ecclesia.ij.

4 j.eo.licet Inn.hic tangat. ¶†Ante gl.hic tangit Jo.an.An constitutus in minoribus tantũ possit eligi ad dignitatẽ vel ad beneficiũ curatum z finaliter remittit ad no.in.c.vno.in vlt.gl. de eta.z quali.lib.vj.z eo.lib.de elec.cum ex eo.vbi videt concludere qd non per istũ tex.qui nõ reperit correctus in electione. lz sit secus qñ prouidet per viam collationis vt in.c.cum ex eo.eo. tit.lib.vj.vel per viam presentationis z institutionis. vt in.c.j.z ij.de instit.in.vj.vel per viam rescripti apostolici vt in.d.c.si pro clericis.z istud sequitur hic do.Ant.de bu.sed Jo.cal.dicit oppositũ concludens istũ textũ hodie esse correctũ per iura proxime allegata.Et qz si non vitiat rescriptũ apostolicũ qd est ambitiosum z restringendum.c.quis.j.de preben.in.vj.multominus dz vitiari electio que est via ordinaria iuris cõmunis.z hanc opi.tenet etiam do.Car.flo.dicens eam esse cõmunem modernorũ: lz certe de iure verior videt opi.glo.z Jo.an.qz in materia correctoria nõ est licitũ facere extensionẽ etiam per idẽtitatẽ rationis per ea que no.glo.in.c.constitutionẽ.de regula.in.vj.z de regu. iu.que a iure.eo.li.z per Jo.an.in regula odia.z per id qd habetur in cle.auditor.de rescri.z qd plene dixi in.l.si vero.§.de viro. ff.solu.matri.z per id qd no.legiste in auf.quas actiones.C.de sacrosan.eccle.tenet quod placet. ¶In glo.procedendũ.in fin. vel dic quod si fuisset causa appellationis non fuisset processum ex quo causa non erat sufficienter instructa:quia tunc eadem est ratio.z per consequens idẽ ius.s.de consti.translato. ¶In gl. electionis tempore.ibi z sic loquunt cõtraria.Et adde quod ha-

5 bet in tex.z gl.j.de reg.iu.nõ firmat.in.vj. ¶†In ea.gl.ibi sol. verũ est.aduerte qz theorica gl.nõ bene instruit.vnde melius potes dicere quod quo ad valorẽ actus inspicimus initiũ:qz id qd a principio nõ valet tractu temporis nõ firmat vt in dicta regula non firmat:sed quo ad alia interdum inspicimus principiuz interdum mediũ interdũ finem prout suadet ratio subiecte materie.facit qd no.in simili in.l.qui autem.ff.de his que in fraudẽ

creditor. ¶In ea.glo.ibi sequitur condẽnatio:hoc verũ si causa non fuit expressa vt in.c.abbate.de re iudi.in.vj.secus si causa fuisset expressa vt ibi nisi salues glo.scdm terminos legum inferius allegatarũ.facit quod no.in.l.non potest.ff.de iudi. ¶In gl.penul.ibi qui appellauit.preterea potest dici qd hic erat prope finem anni.facit qd habetur in auf.item si appellatiõe.C.de tempo.appel. ¶In ea.glo.ibi citato legitime.Idem si interueniat aliquid loco citationis vt hic erat statutio termini facta per iudicem remittentem causam.facit.j.de appella.intimasti. cum ibi notatis.z in.c.sepe.

1 Postulandus est episcopus sed non eligendus.
2 Postulatus si administrat in temporalibus z spiritualibus gerendo se pro prelato anteq̃ postulatio sit admissa vel confirmata postulatio ipso iure redditur nulla.
3 Absentes si timẽt de violentia non tenentur comparere in ecclesia in qua violẽtia timet:sed locus oibus tutus assignandus erit.
4 Appellatio ne ad electionem p̃cedatur comprehẽdit etiam postulationem que postea fieret.
5 Inquisitio quãdo fit ad alicuius instantiam recipi debẽt testes quos ipse nominat.
6 Citatio non requiritur in notorijs.
7 Negatiua non coartata probari non potest.
8 Testes singulares nõ p̃bant.Et qñ dicantur singulares.
9 Capitulũ qñ est citandum sufficit quemlibet de capitulo citari.
10 Eligentes si oẽs priuant ptãte eligendi propter delictũ:deuoluitur potestas ad papam.Secus si per negligentiam.
11 Electio que fit post appellationem legitimã nõ est ipso iure nulla cassanda tamen est.
12 Matrimonium spirituale per metum factum nullum redditur sicut carnale.
13 Factum si est notorium recipi possunt testes etiam parte absente z non citata etiam non iurati.
14 Negatiua facti indeterminati:qz p̃bari non potest transfertur onus probandi in aduersarium.
15 Probatio quando fieri possit indirecte.
16 Negans solennitatẽ adhibitã in cõtractu an debeat probare.
17 Soluendo nõ esse quis presumit qz nascitur nudus.
18 Super etate fundãs intentionem suam illã probare debet siue super maiori siue super minori etate.
19 Citatio an sit necessaria vbi pars est presens.
20 Uniuersitas an possit excommunicari.

a Bone memorie.[a] Qui sine licentia pape recipiunt ad administrationẽ epm postulatũ ipso iure potestatẽ eligendi amittunt.h.d.Scdm intellectũ gl.z Inno. vel fm Compo.z tangit etiã Inno.põt sic summari.Qui per impressionẽ laicorũ aliquẽ postulant ipso iure eligendi potestatem amittunt.h.d.Et scdm istũ intellectũ differt a.c.quisquis.j.e.qz hic dicitur de postulatione facta per impressionem laicorum ibi de electione.Et quatuor sunt partes principales.nam in prima ponitur factum z cõmissio sub certa forma facta.In scda p̃cessus habitus iuxta formã.In tertia oppositio contra p̃cessum z responsio.In quarta motus principis z cõfirmatio p̃cessus.secũda ibi lz.tertia ibi contra legati.quarta ibi nos igit.Et qualiter debet incipi casus ponit hic Jo.an.z satis colligi põt ex fine

1 gl.in ver.metuebãt. ¶†No.j.q eps est postulãdus z nõ eligendus de quo.s.tit.proxi.c.fi. ¶No.q noiatio iudicialis facta ex causa multũ operat.Idẽ etiã si sit extraiudicialis solẽniter facta

2 ij.q.vj.noiatiões.sec9 si sit simplex z nuda.j.e.qd sicut. ¶†No. q si ante cõfirmationẽ vel anteq̃ sit admissa postulatio administrat postulatus in tp̃alibus z spiritualibus gerẽdo se pro prelato manifeste vel sub alio colore administrãdo ipso iure redditur irrita postulatio.qd hodie est clarũ per caplm auaritie.j.e.in.vj.

3 ¶†No.q vbi absentes timẽt de violẽtia nõ tenent cõparere in ecclesia in qua timet violẽtia sz dz alius locus tutus oibus eligentibus assignari etiam si absentes sint pauci.de quo hic per gl. z Inn.j.de no.ope.nũ.in.c.ij. ¶No.q nõ deferens appellationi aduersarij si postea fiat ɔtra suã nõ põt allegare illud.Et not.ra-

4 tione vulgarẽ.s.qz frustra legis auxiliũ zc. ¶†No.q lz fiat appellatio ne p̃cedat ad electionẽ ɔprehẽdit et postulatio q̃ postea fieret vt hic meli9 p̃bat q̃ alibi fm do.Car.flo.qd est singulariter notãdũ cũ appellatio de se sit stricta z nõ veniãt in ea nisi ea q̃ sunt deducta vt in cle.appellãti.de app.facit qd habet.j.e.in causis. ¶No.q recipiẽtes ad administrationẽ sine licẽtia pape illũ qui est postulat9 ipso iure priuant ptãte eligendi. ¶Ex hoc no.argumentũ cõtra illos qui dicũt qd illi tñ priuant potestate eligẽdi.qui eligũt ɔtra ea que dicunt.s.eod.in.cum in cũctis.

5 lz de hoc dic plene vt p Jo.an.in regula odia in merc. ¶†No. q qñ ad instantiã alicuius cõmittit inqsitio recipi debẽt testes quos ipse noiat. ¶Not.q in notorijs nõ exigit p̃batio nisi ad

a ¶Bõe memorie. Sup hoc c.p̃ncipal'r q̃rit qñ iminet electio faciẽda z aliq sũt absẽtes q sint vocãdi z debẽt electiõi iteresse p̃pter p̃iculũ nõ audẽt venire ad locũ vbi dz fieri electio distingue fz.D. Hẽ. boyc. Hin p̃n.

cautelam. ¶ No. quod ubi propter delictum aliqui privantur potestate eligendi residet ius penes alios licet numero pauciores. de quo plene. s. ti. i. gratum. ¶ †Not. quod in notoriis non videtur regri citatio. Potest tamen dici quod hec est allegatio. ut hic tangit Jo. and. et Inn. circa fi. cōiter tamen dicitur quod requiritur citatio ad sententiam audiendam sed sufficit unica etiam non peremptoria. de quo in. c. ad nostram. el. iij. j. de iureiuran. et j. de ap. cum sit romana. et de coha. cle. in. c. vestra. et c. tua. ¶ No. quod sententia iudicis in dubio debet presumi. et similiter videtur presumendum quod omnia acta rite sint facta de quo in. c. in presentia. j. de renū. per Jo. an. et aliquid hic per Inn.

7 ¶ †No. quod negativa non coartata non potest probari. de quo in. l. actor. C. de proba. ubi plene de materia per Cy. secus si sit coartata. l. ij. cum ibi notatis. C. de errore aduocato. de quo etiam hic per gl. et Jo.

8 an. ¶ †No. quod testes singulares non probant ad idem. j. eo. cum dilecti. et j. de accu. cum dilecti. et dicuntur singulares quando quilibet deponit de diverso facto ut erat hic: quia quilibet deponebat de facto suo

9 scilicet se non citatum. ¶ †No. arg. quod sufficiat quemlibet de capitulo citari quando capitulum est citandum de quo aliquid hic per Jo. an. et per gl. in. c. si capitulo. de cōces. prebē. in. vj. quia istud non est simpliciter verum ut ibi patet. et etiam tangit hic Jo. an. ¶ No. quod ubi sunt duo pariter expedibilia: quia si unum est expeditum presumitur aliud potuisse expediri. ¶ Not. differentiam inter nuntium et procuratorem. facit. s. titu. j. bone. ij. ¶ No. quod presumendum est pro gestis a legato. facit. l. uni-

10 ca. ff. de offi. pfe. preto. cum ibi not. ¶ †No. quod ubi propter delictum eligentes omnes privantur potestate eligendi devolvit potestas ad papam in dignitate et pali et superiori. secus si per negligentiam. j. eo. ne pro defectu. de quo plene in tex. et gl. j. eo. quia propter. lib. vj. quod not. ¶ In gl. j. ibi debuit perdere hic tamen non fuit privatus quia hoc non fuit petitum vel papa voluit sibi parcere quo ad illud. facit. s. de cōsue. cum venerabilis: cum ibi nota. ¶ In glo. ij. in fi. sed certe imo iura allegata in gl. videntur facere in contrarium: quia ibi mandatur irritari hic irrita nūtiari: sed dic quod illa loquuntur in electis hec in postulatis qui magis peccant cum debilius ius habeant. s. tit. j. c. pe. cum ibi notatis. hodie tamen idem in electis. j. e. auaritie. in. vj. Et ex predictis no. unam differentiam secundum ista iura inter electionem et

11 postulationem. †Est etiam alia secundum Comp. quia electio que fit post appellationem legitimam non est ipso iure nulla licet veniat cassanda. s. eo. cōsideravimus. secus in postulatione. et ita etiam potest loqui hic. et sic in duplici causa postulatio hic fuit nulla. facit quod dicetur. j. eo. auditis. ¶ In gl. metuebant ibi. et ita solus timor not. bene quod ubi a iure approbatur pro causa legitima subsistentia dubitatio nisi verisimilis non est necesse in causa appellationis aliter ipsam iustificare. facit quod no. in. c. bone. j. de appel. secus ubi sola subsistentia dubietatis non approbatur per ea que no. s. eo. cum inter canonicos. Et no. quod hec gl. in ver. sed in casu fuit additio que in effectu distinguit inter impedimentum proprium respiciens tantummodo personam principalis et impedimentum commune respiciens etiam personam procuratoris. ¶ No. etiam ex glo. duos casus principales. nam quandoque maior pars est ecclesia et minor est absens quandoque ecōtra. Primo casu si sunt absentes in loco de quo non debent vocari de talibus non est curandum. per id quod habetur in. c. quod sicut. et in. c. quia propter. j. e. Si vero sint in loco de quo debent vocari: tunc si sint absentes ex causa voluntaria si citati non compareant imputatur eis dummodo due partes vocandorum sint presentes in ecclesia per id quod dictum fuit in. c. licet. s. eo. tit. licet do. Car. flo. videatur velle in. c. cum nobis olim. s. eo. quod in duabus partibus non computentur illi qui sunt absentes. et non venerint cum possunt: sed forte istud non est verum nisi fortasse expresse illi renuntiassent voci sue. per id quod habetur in cle. quod circa. de ele. et in palle. c. licet. ¶ Si autem sunt absentes ex iusta causa: tunc si impedimentum est proprium et non commune debent mittere procuratorem et sic idem in effectu quod casu precedenti. j. eo. quia propter. Si autem impedimentum sit commune etiam procuratori ut quia timetur impressio fieri in ecclesia. et tunc non tenentur comparere: sed debent presentes assignare locum tutum in quo fieret electio: non autem poterit minor pars absens dictum terminum statuere ex quo est minor pars capituli. Si autem maior pars non statuat tunc minor protestetur eis ne procedant ad electionem sine illis in loco communi. et tuto. et appelletur si contra fiat. et hoc casu si maior pars eligeret illum pro quo fit impressio electio esset nulla et essent privati potestate eligendi. Ideo si postea minor pars eligeret valeret electio per. c. gratis. s. tit. j. secus si precederet electio minoris partis: quia tunc utraque esset nulla et idem si precedat electio maioris partis si elegerunt alium quam illum pro quo fiebat impressio: quia tunc non sunt privati ipso iure. facit quod not. j. e. cum vintonien. et dicit hic Comp. quod si non eligat maior pars minor etiam non poterit eligere nec curreret tempus tanquam iuste impeditis. j. eo. ne pro defectu. sed do. Ant. de bu. hic tenet oppositum et forte melius: quia potuerunt determinare locum tutum. et ibi facere electionem. ideo quia non fecerunt imputetur eis. arg. in. c. fin. j. eo. dicit etiam ipse quod instante termino iuris poterit minor pars eligere per ea que dicta sunt in. c. cum nobis olim. s. eo. et facit quod not. per

a ¶ In adversarium. vide Fran. aret. cōsil. xxxj. alex. cōs. xxxix. j. volu. et cōsil. xxxix. ij. volu.

Inn. j. eo. ecclesia. ubi videtur quod etiam unus solus poterit eligere si alii non eligant et tenet electio licet sit extra ecclesiam cum locus non sit de substantia electionis. ut dictum fuit in. c. cum terra. s. eo. Sed forte istud dictum non est verum: quia capitulo datur totum tempus ad eligendum. et ideo antequam sit lapsum non potest dici capitulum privatum. de ele. c. cōmissa. lib. vj. licet esset certum ante terminum capitulum non posse eligere per ea que ibi habentur. Et per predicta etiam patere potest quid iuris in secundo casu scilicet quando minor pars est absens minor presens. Nam si sint absentes ex causa voluntaria non tenentur presentes ire ad eos cum electio fienda sit in ecclesia si fieri potest ut in. d. c. cum terra. tamen si absentes essent due partes vocandorum et citatis vel non citatis presentibus procederent ad electionem teneret electio sed posset cassari ratione contemptorum ex quo presentes non tenebantur ire ad eos. Si autem fuissent absentes ex iusta causa tunc presentes debent ad eos ire vel mittere procuratorem si impedimentum erat commune respectu absentium. Si autem fuisset proprium tunc videtur quod potius absentes deberent mittere procuratorem ad presentes si presentes noluerunt venire ad eos cum electio debeat fieri in ecclesia si possit ut superius est dictum. ¶ In ea. gloss. ibi aliter nullus est cōsensus. no. bene hanc gl. singularem que expresse deci-

12 dit †quod sicut matrimonium carnale redditur nullum si fiat per metum: sic etiam et spirituale. et per consequens vult quod electio prelati facta per metum sit ipso iure nulla. et pro ista opinio. facit quod regulariter est licitum arguere de matrimonio carnali ad spiritualem. j. de transla. pla. c. ij. nisi in casibus in quibus reperiretur oppositum iuxta not. per Jo. an. in. c. tua. j. de spon. licet do. Car. flo. tenuerit contrarium in. c. licet. s. eo. sed tutius est tenere cum glo. ¶ In glo. super verbo licentiam. in fi. supple. quia potest exponi suspendimus id est suspensum denūtiamus. ¶ †In gl. recipit in fi. et adverte quod secundum Inn.

13 et doc. ex quo factum est notorium potuerunt recipi testes etiam parte absente et non citata et etiam non iurati. Nam dummodo vere sit notorium non vitiabitur processus licet recepti sint parte non citata vel non iurati. facit quod notatur in. c. tua. per glo. de cohabi. cler. et mulie. debebit tamen pars citari in actu sententie licet factum sit notorium. ut notat gl. in. c. ad nostram. el. iij. j. de iureiu. sufficiet tamen unica etiam non peremptoria per id quod nota. in. c. cum sit romana. ad fi. j. de appel. et dicit Inn. quod quando maleficium est notorium si ignoratur malefactor ut quia reperitur homo occisus in platea si ignoratur quis fecerit quod fit inquisitio generalis et si postea aliquis nominetur seu inculpetur in tali inquisitione debebit fieri nova inquisitio specialis cōtra eum: nec ex prima posset puniri cum illa videatur fieri solum ad inveniendum non ad puniendum hoc sequitur Bar. in. l. ij. §. si publico. ff. de adult. ¶ In gl. presumitur. in fi. Inno. hic videtur intelligere. d. c. quoniam. quando est appellatum et pendet appellatio. secus si sententia transivit in rem iudicatam etiam cōtra contumacem: quia tunc presumetur pro sententia et etiam pro processu de quo plenius tangetur in c. in presentia. j. de renun. et similiter dicit presumi pro sententiis censure quando non est appellatum. et transiuit tempus datum ad appellandum. facit. j. de offic. ordi. ad reprimendam cum ibi nota.

14 ¶ †In gl. super verbo naturam. ibi unde onus probandi transfertur et sic vult gl. quod ubi est negativa facti indeterminati. quod quia non potest probari transfertur onus probandi in adversarium:[a] sed contrarium tenet Inn. in. c. super his. j. de accu. et Jo. an. in regula sine possessione in mercu. in. vj. et alle. Jo. an. pro casu. c. j. de cōfes. in. vj. ubi ius adinvenit modum probandi talem negativam. s. per positionem et responsionem ad illam: quod non fuisset necessarium si vera fuisset opinio gl. et istud etiam sequitur Bar. in. l. hoc iure. ff. de ver. obli. ubi etiam de hoc dixi. et hoc verum nisi actor ex affirmativa opposita se fundaret: quia tunc reo non incūbit onus probandi sed actori. l. qui accusa-

15 re. C. de eden. et j. de cau. pos. cum ecclesia. ¶ †In ea. glos. ibi potest probari indirecte. Jo. an. hoc fatetur quando per coartationem non cadit directe in sensum testis. secus si cadat directe. puta si testis dicat quod vidit tali die tali hora tali loco titium non habere galeam in capite. et idem in similibus de quibus plene hic prosequitur non autem debet dicere non vidi eum habere galeam in capite: quia possibile esset quod habuisset et ipse non vidisset: quia non advertisset. sed Joan. de lig. quem sequitur do. Anto. de bu. dicit quod nulla est negativa qualitercunque coartata que possit cadere directe in sensum testis: quia quod non est directe per sensum non potest percipi: sed indirecte et per medium. unde in exemplo predicto non percipit testis immediate quod non habebat galeam in capite quia quod non est percipi non potest sed per medium. s. quia si haberet videret. d. Cardi. flo. salvat utraque opi. quia opi. Jo. de lig. vera est si queritur an testis directe percipiat ipsam negativam. Sed si queritur an testis possit directe ipsam negativam probare procedat opi. Jo. an. nam dicitur directe probare ex quo in causa dicti sui non habet necesse aliud medium adducere. Nam sufficit quod dicat vidi eum non habere galeam in capite. et hec opi. satis videtur rōnabilis.

16 ¶ †In ea. gl. ibi illud probare debet. et adde quod no. in. l. quecunque. §. fi. ff. de publicanis. ubi tangitur an negans solēnitatem adhibitam in contra-

in cõtractu debeat probare:q2 si est solẽnitas extrinseca illa nõ presumitur:ideo si aduersarius alleget illã debet probare.secus si sit solẽnitas intrinseca.l.sciendũ.⁊ quod ibi no.ff.de verb.obl.

17 ¶ †In ea.glo.in fi.dic ꝟm Io.an.qꝺ qs presumit nõ soluẽdo q2 nascit nudus.xlvij.di.sicut hi.⁊ ita loquit ibi:sed si semel cõstat quẽ esse soluẽdo ꝑsumit esse soluẽdo nisi aliud ꝓbet.l.si creditores.ff.de priui.credi.Tu potes dicere qꝺ in illa.l.ex persona.probabat quẽ nõ esse soluendo tpe depositi officij.vnde nõ presumit nõ fuisse tpe acceptati officij vt ibi sentit gl.⁊ sic illa.l.non facit pro Io.an.vnde potes dicere qꝺ ille qui fundat intẽtionem suã ex diuitijs vel paupertate debet id probare vt voluit gl.in.l.si vero.§.qui pro rei.ff.qui satisd.cogan.nec obst.c.vnicũ de scrutinio quia loquit in qualitate intrinseca secus in extrinseca vt notat glo.in.c.si forte.de elec.in.vj. De negatiua etatis cui incumbat onus ꝓbandi siue loquamur de maiori etate siue

18 de minori.†Conclude quod ille qui fundat intẽtionẽ suam ex maiori vel minori etate illam debet probare.l.si minorẽ.C.de in integ.resti.mino.⁊ ibi per Bar.⁊.l.de etate.ff.de mino.⁊ aliquid tãgitur per Cy.in.l.cum te minorem.C.de proba.⁊ per gl.in.c.presbyter.lxxviij.di.licet illa aliter loquatur.¶ In gl.singulares.ibi nũtium destinarunt.not.bene qꝺ eoipso qꝺ ille qui dicitur citatus misit nũtium ad iudicẽ in termino presumit citatus nec iuuabitur si velit ꝓcedere nisi ꝓbetur ipsum fuisse citatum.

19 Nam ex quo est presens põt etiam si citatio nõ precessisset.†nã si esset principalis etiã si nõ precessisset citatio posset procedi vt cogatur respondere q2 citatio non est de substantia vbi pars est presens.l.etiam.⁊ in.l.in cause.§.j.ff.de mino.⁊ no.per Guil.et per Bar.in.l.j.⁊.ij.ff.de in ius vocan.⁊ per Io.an.in.c.si.de ele.in.vj.⁊ facit quod no.Archi.in.c.proposuisti.lxxxij.dist.¶ In ea.glo.ibi.⁊ licet sit probatum de caplo expone.i.videat q2 reuera talis probatio non releuat caplm vt.j.subdit glo.nec obst.l.iij.§.quecũq3.q2 loquitur de iuramento qꝺ defert a parte parti.hic autẽ de iuramẽto testis.Itẽ nõ ob.c.presentiũ.q2 ibi loquit de iuramento partis qꝺ habet vim probationis in negotio de quo disputat.⁊ sic in diuerso casu loquit.Item nec ob.c.tertio loco.j.de probat.q2 ibi illi de caplo erant contestes:q2 quilibet dicebat caplm fuisse congregatũ.⁊ in.c.de negotio tractatum ⁊ semper illos de caplo negatiue respondisse sed hic erant singulares:q2 quilibet de facto suo tantum deponebat.¶ In ea.gl.ibi dirigunt ꝑlato.melius dixisset dant ꝑlato.nam ex quo agitur de citatione capituli debẽt dirigi ad caplm possunt tñ ꝑsentari ⁊ maioribus de caplo vt dicit glos.videt tamen qꝺ debeat requiri prelatus vt conuocet capitulum.⁊ si congregat poterit tunc capitulum sic congregatũ citari ⁊ litere tunc presentari:sed si prelatus vel alius ad quẽ spectat nolit congregare tunc videt sufficere qꝺ presentate sunt litere prelato ⁊ maioribus de capitulo.Et si non possunt tales haberi possunt citari singuli de capitulo qui reperiuntur non simpliciter tanq̃ singuli sed tanq̃ illi qui sunt de caplo vt sic faciat habens citare id qꝺ potest ⁊ si neminem de capitulo posset reperire tunc procedit quod dicit gl.qꝺ poterit publice in caplo seu in loco capli vel in claustro publicari litera citatoria presentibus etiã alijs extraneis qui tunc reperiant.⁊ de hoc põt facere rogari notariũ.Et si nõ posset fieri in claustro vel caplo poterit fieri in platea vel ecclesia.⁊ si etiã ibi nõ posset fieri poterit fieri in loco viciniori.facit qꝺ habet in cle.q̃uis.de fo.cõpe.⁊ de materia per gl.in.c.si capitulo.de concess.preben.in.vj.¶ In ea.gl.ibi.j.de proba.tertio sed ad istud c.responde.vt.s.dixi.¶ In ea.glo.ibi argumentũ qꝺ capitulũ sit excõicatũ.aliqui habẽt literã affirmatiuã.⁊ pro illa facit quia in.c.romana.statim all.dicit qꝺ innoxij ligant.Alij vero habẽt literã negatiuam qꝺ nõ sit.⁊ pro ista facit tex.in.d.c.romana.§.vlt.inquantũ dicit qꝺ nõ d3 caplm excõicari potes dicere qꝺ l3 nõ debeat excõicari:tñ si excõicetur intelligant singuli excõica-

20 ti.per id qꝺ habet in.c.si sentẽtia.j.de sen.excõ.in.vj.†vbi quãdo fert snĩa in vniuersitatẽ q̃ nõ põt cadere in illã vt in vniuersitatem sed vt in singulos tunc afficit singulos.⁊ ideo videt tuti⁹ qꝺ petat absolutio.nam etiã licet nõ debeat nõ cõtumax excõmunicari.si tñ excõicetur tunc excõicatio tenet l3 sine difficultate tũc debeat absolui.s.de rescri.ab excõicato.⁊ de materia in.d.c.romana.§.vlti.nam fuerũt opi.circa hoc qñ caplm hodie excõmunicat an teneat excõicatio.de quo dicendum vt ibi notatur.¶ In gl.nũtiũ.in fi.Solue q̃ prima pars est vera quo ad agendum vel defendendũ:sed scꝺa qñ solũ vult venire ad excusandũ vel denũtiandũ.facit qꝺ no.in.c.cũ parati.j.de ap.⁊ hoc intellige stricte sumẽdo nũtiũ prout differt a ꝓcuratore vt hic innuit litera.¶ In gl.secure.ibi nemo cõpellit mittere ꝓcuratorẽ.glo.ista quo ad tex.nostrũ nõ bene dixit q2 in causa electionis propter celerẽ expeditionẽ ecclesiaꝝ debet impeditus mittere ꝓcuratorẽ sufficiẽter instructũ.j.de ele.cupiẽtes.li.vj.⁊ no.per Ioã.an.in.c.querelã.j.de ꝓcu.¶ An aũt delegatus possit cõpellere quem personaliter cõparere.dic vt in.c.j.j.de iudi.lib.vj.¶ In gl.super verbo ex tribus causis ibi ⁊ etiam q2 idem episcop⁹ iunge istud cum scꝺa causa q̃ est pars eius ⁊ sic erũt tres cãe.¶ Et no.q̃ lr̃a dicit qꝺ ex tribus causis reddiderũt se indignos intellige qꝺ nõ possunt obijcere cõtra electionẽ factã a minori parte non aũt dicit qꝺ ex tribus causis reddiderint se priuatos ptãte eligendi.⁊ ideo nõ probat intellectus illoꝝ qui dicunt qꝺ ex tribus causis isti fuerunt priuati ptãte eligendi.vna est q2 postularunt post appellationẽ legi.secus est qñ fit electio post app.legi.s.eo.considerauimus.scꝺa est q2 postularunt illũ de quo timebatur impressio.secus si alium.⁊ ideo venirẽt priuãdi.j.e.c.cũ vitonieñ.⁊.c.quisqs.tertia q2 receperũt ad administrationẽ sine licẽtia pape:sed certe cũ simus in materia penali nõ vident probari due prime cãe hic:q2 ex tex.nõ põt bene colligi qꝺ ex illis fuerũt priuati:sed solũ de tertia quinimo ex litera colligit qꝺ fuerit facta impressio.ideo lec.gl.videt verior vc3 qꝺ ex trib⁹ causis reddiderũt se indignos ne audirent ꝯtra electionem alterius partis tñ ex vna tñ fuerunt priuati ptãte eligẽdi.¶ Et no.bene qꝺ l3 postulãtes recipiendo ad administrationẽ postulatũ priuentur potestate eligendi:q2 illã adhuc habebãt:q2 poterant a postulatione recedere ⁊ alium eligere:tamẽ secus est qñ eligẽtes recipiunt ad administrationẽ electum:q2 ex quo elegerũt nõ habebant potestatem eligendi:q2 non poterant ab illa recedere.s.e.in.c.cũ inter canonicos.ideo tũc nõ pñt illa priuari debẽt tñ puniri ad arbitrium superioris.facit.j.eo.si cõpromissarius.§.fina.lib.vj.qui posset etiam eos priuare potestate eligendi in electione que primo occurreret.¶ In ea.gl.ibi vel dic ex tribus.hec lectu.nõ ꝯfirmat textui.ideo tene lecturã primo loco positã in gl.¶ In gl.pe.ibi eligẽdo ꝑ impꝛssionẽ supple aliũ q̃ eũ de quo timebat:vel forte nõ sunt priuati l3 veniũt priuãdi.j.e.quisquis precedẽs tñ tutius per ea q̃ dixi in gl.ꝑcedẽti.¶ In ea.glo.ibi.alij dicũt.hãc scꝺam tenuit olim Ber.sed precedẽs q̃ approbat in parte supiori q̃ fuit additio est hodie approbata in.c.quãq̃.j.eo.in.vj.de quo dic vt ibi plene no.per glo.

1 ☞ Administratori ecclesie competit actio pro ipsa ecclesia.
2 Libellus quid continere debeat.
3 Ecclesia vna subijcitur quãdoq3 alteri ecclesie pleno iure.
4 Libello vno possunt due diuerse petitiones accumulari.
5 Ius presentandi possidere siue ꝑscribere possunt parochiani siue populus in sua ecclesia.
6 Litis contestatio fit per responsionem ad narrata.
7 Sentẽtia dictãda est in personã economi qui egit pro ecclesia.
8 Ius presentandi vel eligendi de iure spectat ad illum qui est in quasi possessione iuris.
9 Sententia lata in possessorio non preiudicat in petitorio.
10 Possessorium iudicium an competat pro iure personali prestationis annue.
11 Possessio rerum corporalium qualiter perdatur ⁊ per quantũ tempus.
12 Interdictum vnde vi competit spoliatis quasi possessione rerũ corporalium.
13 Quasi possessio iuris eligendi qualiter perdatur.
14 Quasi possessio ꝑcipiendi debitam pẽsionem qualiter perdat.
15 Agens interdicto vnde vi an debeat probare se spoliatum ⁊ se fuisse in possessione non vi non clam nec precario.

a ¶ Sufficit.idẽ sũmat b abb.paucis verbis additis.

a Querelam. Sufficit[a] electo ꝓbare qꝺ eligẽtes tpe electiõis ius eligẽdi possederũt.h.d.Et primo ponit facti narratio.Secũdo cãe diffinitio.scꝺa ibi nos igit.Prima facit tria.primo narrat cõmissionẽ cause.scꝺo duplicem petitionẽ actoris.tertio responsionem rei.secunda ibi petebat.tertia ibi predictis.scꝺa facit duo.primo diffinit primũ articulũ cũ expressione cause ⁊ quadã ꝓtestatione cause.scꝺo diffinit sub eisdem terminis.

1 secũda ibi q2 vero.¶ †No.j.articulũ qꝺ gubernatori ecclesie cõpetit actio ꝓ ipsa eccl'ia.de quo.j.de iudi.cũ deputati.⁊ de restit.

2 spo.olim cãm.¶ †No.plura q̃ debet ꝯtinere libellus.nam debet ꝯtinere qs agat.cõtra quẽ.⁊ corã quo.⁊ quare,⁊ sup quo litigat.de quo.j.de lib.obl.in.c.ij.¶ Not.economũ ecclesie posse pro illa agere de quo ⁊ de eius officio in.c.diaconũ.lxxxix.dist.¶ No.in modũ actiõis posse agi vt qs remoueat ab ecclesia.qꝺ est verũ ꝟm Inno.in eo q̃ ius nõ h3 in ecclesia.facit.s.de rescri.in.c.ij.⁊ in.c.olim.⁊.j.de iureiur.querelã.vbi vero ius h3:sed ꝓpter crimẽ petit remoueri tũc reqrit accusatio inqsitio vel denũtiatio.j.de accu.super his.⁊.c.qualiter.¶ No.q̃ iudex delegat⁹

3 succedẽs in locũ delegãtis põt de causa cognoscere.¶ †No.qꝺ interdũ vna ecclesia est alteri subiecta pleno iure hoc est in spiritualibus ⁊ tpalibus.de quo per Inn.in.c.pastoralis.j.de priui.⁊ tãgit etiã eo.ti.in.c.cũ ⁊ plãtare.§.in ecclesijs.⁊ aliqd etiã.j.de prebẽ.de monachis.¶ Not.q̃ interdictũ vñ vi videt cõpetere ꝓ fructib⁹ ⁊ iuribus subtractis ad idem.j.de cã pos.cũ ecclesia.

4 ꝛ tangit hic Inn. ¶ † No. ꝙ in eodē libello due diuerse petitiones pñt accumulari. de quo in regula nullus pluribus. de reg. iur. in. vj. ꝛ in. l. edita. C. de edēdo. ¶ No. ꝙ pōt peti quē ab ecclesia moueri ꝛ nihilominus condēnari ad restitutionē pensionis subtracte de quo in gl. ¶ No. ꝙ in hoc libello peto pensionem subtractā restitui nō solū includit̄ restitutio. pēsionis hoc est denariorꝫ nō solutorꝫ sed etiā includit̄ restitutio quasi possessionis ipsius iuris percipiendi pensionē: vt colligitur hic ex petitione iuncta sententia q̄ debet esse petitioni cōformis. ʃ. de simo. lȝ heli. Et ex hoc no. ꝙ libellus latissime est interpretādus. ꝛ vbi ex eisdem verbis pōt ad plura. ꝛ etiam ad pauciora adaptari potius ad plura adaptet̄. facit. ʃ. de cau. pos. cum ecclesia. ¶ No. electionem sumi ꝓ p̄sentatione qd̄ ꝓcedit late sumpto vocabulo. sec⁹

5 si stricte. ꝛ ꝓprie vt. ʃ. de prebē. cū in illis. lib. vj. ¶ † No. qd̄ parochiani seu populus possunt possidere ꝛ prescribere ius p̄sentādi in sua ecclesia rectorē. de quo per Joan. and. in regula qd̄ alicui gratiose. ʃ. de reg. iur. in. vj. in mercu. ¶ Not. ꝙ per responsionē

6 ad narrata fit lit. cōtest. de quo in. c. j. ʃ. de lit. cōtesta. ¶ † No. ꝙ ad superiorē cui subiecta est ecclesia ad quam fit presentatio spectat instituere presentatuꝫ. de quo plene in. c. de monachis. ʃ. de

7 p̄bē. ꝛ. xvj. q. ij. c. j. ¶ † No. ꝙ s̄nia dictanda est in personam economi qui egit ꝓ ecclesia. de quo in glo. ꝛ. ʃ. de resti. in integ. susci-

8 tata. ꝛ per legistas in. l. j. C. de sen. ꝛ interlo. om. iudi. ¶ † Not. ꝙ ius presentandi vel eligē di de iure spectat ad illū qui est in quasi possessione iuris. de quo. ʃ. de iure pat. cōsultationibus. ¶ Not. ꝙ ille qui est in quasi possessione p̄sentandi rectorē hꝫ ius etiam p̄sentandi clericū qd̄ est verū quādo est etiam in quasi possessione p̄ronatus. secus q̄ñ est solum in quasi possessione act⁹ presen-

9 tādi clericū. de quo etiā ꝑ Jo. an. in. c. ij. de instit. in. vj. ¶ † Not. ꝙ s̄nia lata in possessorio non preiudicat in petitorio. facit. ʃ. de causa posses. in. c. fi. ꝛ. ff. de acqui. pos. in. l. naturaliter. §. nihil cōmune. vbi plene de hac materia. vtile est tamē etiā hoc in sententia possessorij ꝓtestari vt hic patet. ¶ Not. ꝙ possessorium iudicium videt̄ competere pro iure personali prestationis annue. sȝ Jo. an. dicit qd̄ hic erat realis qꝛ debebat̄ petere ab ecclesia ecclesie. ꝛ sic a re, rei. de, quo per eundē in. c. ꝓuenit. ʃ. de cēsi. ꝛ per Cy. in. l. si certis annis. C. de pac. ꝛ ibi etiam per Ange. in sua repetitione in vlti. q. ꝛ per Bar. in. l. ij. ff. quorū bonorū. ¶ In gl. j. in fine hec opi. cōmuniter tenet̄ ꝛ plus dicunt doc. ꝙ si petat̄ delegari ꝛ nō deleget cū sit iusta causa suspicionis poterit appellari. de appel. legitima. lib. vj. nec ob. iste tex. qꝛ hic nō erat appellatū vel hic loquitur in papa qui est supra ius. de quo in. l. eos. C. de app. ¶ In glo. ij. ibi nihilominus condēnaret̄ hoc clarum respectu pensionis quā ipse non soluit qꝛ imputet sibi. arg. authē. qui rem. C. de sacrosan. eccles. sed maius est dubium quō possit ferri sententia pro futuro dic qd̄ restituetur ad statū percipiēdi pensionē in quo prius fuit agens ex quo cōstat de spoliatione ꝛ satis est iudicium esse agitatum cum isto qui reputabatur rector potissime: qꝛ etiam si ecclesia esset lesa posset restitui. vt in. c. j. ʃ. de resti. in integ. ꝛ sic non censetur esse magnū preiudiciū. ꝛ qꝛ veri similiter causa presumit̄ bene fuisse defensa. ꝛ de cautela est qd̄ prius condēnetur ad solutionē pēsionis ꝛ restituatur agens ad quasi possessionē ꝑcipiendi pēsionē. ꝛ demū remoueat̄ cōuēt⁹.

¶ In glos. economi.ᵃ in fi. Et pro ista parte facit qꝛ in iudicijs quasi cōtrahit̄. l. iij. §. si filius. ff. de peculio. ꝛ. l. de eta. §. qui interrogatur. ff. de interroga. actio. ꝛ sic ex quo vterqꝫ fuit in iudicio vterqꝫ quasi cōtraxit. ideo vterqꝫ condēnet̄. ꝛ hanc opin. sequit̄ But. ꝛ hec opi. etiā cōiter practicat̄ tñ posses dicere qd̄ per litis contestationē quis sit dñs instātie vt in. c. j. ʃ. de ꝓcu. in. vj. ideo videret̄ qd̄ ille actus deberet attēdi. de iure tñ vt dixi cōiter practicatur opi. glo. ꝛ maxime etiā seruat̄ in foro canonico: qꝛ vt dixit gl. in. c. suscitata. de resti. in integ. equitas canonica nō curat de tali subtilitate legali. ¶ Aduerte tñ qꝛ vbi verba sentētie nō possent cōmode referri ad procuratorē vt in causa matrimoniali ꝛ in causa criminali. ꝛ interdū etiā in causa sp̄uali tūc scd̄m oēs possunt ꝛ debēt verba referri ad dñm. licet nō fuerit in iudicio. facit qd̄ no. Inn. in. c. causam que. ʃ. qui fi. sint legit. ꝛ sic etiā dꝫ intelligi qd̄ tetigit hic gl. ¶ In gl. salua qōne super iure ibi nō preiudicat populo: hoc intellige nisi populus sciuerit cām agi ꝛ nō ꝯdixerit per. c. pe. ʃ. de re iudi. ¶ In ea. glo. ibi iterū p̄sentauit. ꝛ hec est vna practica in se bona. Alia qd̄ cognoscat ecclesiā vicentinā in patronā. ʃ. de iure pa. ex literis. in fi. ¶ In gl. pe. in fi. vel etiā dic qd̄ hec causa fuit allegata. ꝛ sic concordat. ¶ In gl. fi. in fi. ꝛ de materia illius legis no. plene in. l. si quis cōditionis. C. loca. ꝛ verus intellectus dicte legis litibus videt̄ esse qd̄ ibi loquit̄ quādo nō cōstabat possessionē fuisse locatā. vt no. per Cy. ꝛ Bar. in. d. l. si quis cognitionis. hic autem ꝯstabat ecclesiā sancte Agathe esse in quasi possessione percipiēdi annuam pēsionem. ꝛ illa fuisse spoliatā. ꝛ ideo ad ipsam restituitur. Et ad-

10 uerte † qꝛ vt tetigi in notabilibus est dubium an pro iure personali p̄stationis annue cōpetat iudicium possessoriū. nam videt̄ casus qd̄ non in. l. ij. ff. quorū bonorum. sed in contrariū videtur hic casus Ja. de rauc. in. l. si certis annis. dicit decre. istā nō ꝓcedere. ideo scd̄m eū aduersus q̄relam opus est querela. i. aduersus hāc decretalē que incipit querelā. sȝ Pe. ibi dicit qd̄ hic erat prestatio realis cēsus annuatim p̄stādi. ꝛ idem in effectu hic Joan. qui dicit qd̄ hec prestatio erat realis: qꝛ p̄stabat̄ a re rei ꝛ sic nō erat personalis. facit. l. j. ff. de serui. sed do. Ant. de but. hic dicit qd̄ cū ecclesia representet ꝑsonā. facit. l. mortuo. ff. de fideius. qd̄ hic p̄statio debebat̄ persone cū dicit ꝙ pōt cōpetere iudiciū possessoriū: qꝛ erat debitū a re persone sicut dicimus in vsufructuario cui cōpetit interdū. l. iij. §. vnde vi. ff. de vi ꝛ vi ar. ita ꝛ in hoc casu. ꝛ pro hoc etiā facit qꝛ pro ipsis terris seu edificijs erat istud debitū. licet posset dici qd̄ istud non inferat necessario obligationē realē per. l. fi. ff. de cōtrahē. empt. ꝛ pōt etiā dici, qd̄ sicut ecclesia cui debet̄ representat personā ita etiā ecclesia que dꝫ eadem rōne. ꝛ sic videt̄ posse dici qd̄ hic erat obligatio personalis. Ang. in. d. l. si certis annis. lȝ nō sic specifice inducat hāc decre. tñ per eū tenet qd̄ etiā locū habeat possessoriū iudiciū in prestationibus personalibus: qd̄ intelligit ꝓcedere quādo alias facta est aliqua prestatio. ꝛ postea fit denegatio. Sec⁹ si nunꝙ aliqua prestatio fuisset facta: qꝛ tūc ibi esset mera obligatio personalis nec esset reperire possessionē vel quasi prestationis annue. secus q̄ñ prestatio al's fuit facta. nā tūc ex quo quis fuit in statu percipiendi non debet priuari illo statu. ideo pōt petere se restitui ad statū predictū per hanc literā que recte videt̄ ponderare ipsum statum percipiēde pensionis. ʃ. de restit. spo. ꝛ iste intellectus satis videt̄ rationabilis per hūc tex. Et aduerte qꝛ sentit Ang. ꝙ sufficiat semel percepisse pensionē vt dicat̄ esse in statu percipiēdi. sed do. Ant. de bu. vr̄ requirere qd̄ pluries fuerit facta prestatio: qꝛ ex vnica prestatione non videtur induci vsus percipiendi. facit qd̄ habetur in. l. iij. C. de ep̄ali audiētia. Et qd̄ no. in materia cōsuetudinis in. c. fi. de ꝯsuetu. ¶ Sed pro Ang. bene facit qd̄ habet̄ in. c. cū de beneficio. de ꝑbend. in. vj. ¶ Itē aduerte qꝛ dixit hic do. Car. flo. qd̄ si condēnetur dominus ꝛ ꝓcurator vel ꝓcurator tantū in actione famosa nō erit dominus infamis secus si condēnetur dñs tm̄. ꝛ sic intelligit. l. furti. §. si quis. ff. de procur. qd̄ forte posset ꝓcedere q̄ñ dñs nunꝙ fuisset in iudicio: qꝛ tunc non potest dominus de iure condemnari. secus videtur si fuisset litem contestatus. per id quod habetur in. d. l. furti iun-

11 cta. l. j. in eo. ti. ¶ † Extra glo. est sciendū. qd̄ Innoc. hic tetigit qualiter perdatur possessio rerum corporaliū. ꝛ per quātum tempus negligēdo perdat quis possessionē. Et notabiliter cōcludit qd̄ licet aliqui dicāt requiri negligentiam longi tp̄is: tñ hoc sibi non placet. qꝛ absonum videt̄ qd̄ tantum tp̄s requirat̄ ad perdendū dominiū. ar. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acquirē. pos. ꝛ ꝛ ideo cum dominium prescribatur lōgo tempore. C. de prescri. lon. temp. per totū nō requirit̄ longum tempus ad perdendum possessionē rei immobilis. ideo scd̄m eū sufficiat tp̄s arbitrariuꝫ. Adde qd̄ gl. in. l. furtū. §. j. ff. de vsucap. ꝛ in. §. quod aūt. instit. e. titu. tenuit qd̄ requirat̄ longū tempus. ¶ Conclude qd̄ si alius occupauit possessionē ꝛ ego scio ꝛ negligo recuperare tūc si trāseat tempus infra qd̄ cōmode possum recuperare perdo illam. l. q̄uis. ff. de acqui. pos. ꝛ no. Bar. in. l. si de eo. §. j. eo. tit. Si autem ignorauit vel etiā a nemine est occupata tunc stāte opi. de qua dixi tamē verior videt̄ opi. Inno. per ratione suā. de quo plene dixi in. d. l. furtū. in. §. j. ꝛ adde etiā gloss. que reputat̄ singularis in. l. j. in gl. mag. ad fi. C. de ser. fugi. Nam si quis emit rem a tertio possessam. lȝ de facto inducatur in possessionē ꝑ vendentē tñ nō incipiat prescribere nisi ex tēpore quo iste tertius desiuit possidere: qd̄ q̄ñ fit ptꝫ ex supradictis. ¶ Itē diligēter pondera inquantū Inno. dicit qd̄ si verbo quis tantum prohibet ne ingrediar possessionē meā qd̄ cōtra illū nō cōpetit interdictū si prohibens erat talis qd̄ eius prohibitio nō faceret iustum metum: qꝛ tūc nō dicitur interuenisse vis atrox que videt̄ requiri in interdi-

12 cto vnde vi. l. j. §. interdictum. ff. de vi ꝛ vi ar. ¶ † Scd̄o principaliter tractat Inn. que remedia cōpetant spoliatis quasi possessione iuriū corporaliū. Et concludit qd̄ vtile interdictū si vi. facit. l. pe. ff. de serui. Item cōditio directa ex hac decretali in terminis decretalis. ¶ In alijs aūt cōpetet vtilis conditio. arg. c. translato. s̄. de consti. vel saltē officium iudicis quo loco actiōis

13 succedit. ʃ. de offi. iud. c. ij. ¶ † Tertio principaliter tractat qualiter ꝑdat̄ quasi possessio iuris eligēdi. de quo dicvt hic per eum. ¶ No. tamen diligenter inquantum dicit qd̄ si quis est canonicus. ꝛ non admittitur ad electionem que spectabat ad capl'm ꝙ si capitulū eligit nō perdat possessionem: qꝛ ipse non vt singularis: sed vt vnus de capl'o quasi possidet ius eligendi. ideo si capitulum eligit. licet sine ipso mediante ipso capitulo retinet possessionē. ꝙ intelligit Host. vex si de hoc questio nō refert̄ per id ꝙ

14 habetur. ʃ. e. in genesi. ꝛ de preben. dilecto. ¶ † Quarto tractat princi

ᵃ ¶ Hec gl. tendit ad h̄ an v̄ba s̄nie sint ꝓferēda ī psonā ꝓcuratoris. vide h̄ ꝑ Abb. i iiij. col. v̄. i gl. i v̄bo economi.

principaliter qualiter perdatur quasi possessio percipiēdi debitam pēsionē qz perdit' per denegationē nec fieret anteq̄ venisset tps pstationis. de quo hic latius per eum. Et tractat etiā incidenter Inn. an cōsiliarius consulens delictū alteri vel spoliationem ob hoc teneatur. Et finaliter concludit qđ regulariter nō tenet'. fallit in duob' casibus: vnus est in. l. j. §. sed vtrū. ff. de seruo corrupto. Alius in. §. ope. iuncta glos. insti. de obli. que ex delic. nascuntur. z sic videt' velle Inn. q̄ cōsiliarius regulariter nō teneat' siue ille cui cōsulit esset alias facturus siue nō. sed glo. z Bar. in. l. nō solū. §. si mandato. ff. de iniurijs vident' velle qđ indistincte tenet'. Glo. vero in. d. §. ope. videtur distinguere an ille cui cōsulitur al's esset facturus vel nō. z ista opi. forte verior: qz etiam atrox z magnum delictū pōt dici furtum magne rei. z tamē ibi distinguit' an al's esset facturus vel non. vt ptz ex. d. §. ope iuncta glo. z per cōsequēs nō videtur procedere distinctio illorū qui distinguebāt inter atrocia z non atrocia. ex mandato autem certum est nō teneri mandantē fieri delictum nisi sequat' ipsum delictū vt voluit hic Inno. z facit. l. si quis vxori. §. neqz verbo. ff. de furtis. qđ intellige respectu pene ordinarie delicti: lz al's extra ordinē forte posset puniri. per id qđ habet' in. l. j. ff. de
15 extraord. cogn. z per Bar. in. d. §. si mandato. ¶ † Item tāgit Inn. an agens interdicto vnde vi debeat probare se spoliatum z se fuisse in possessione non vi non clam non precario. z videt' velle qđ sic z melius loquit' in. c. bone. el. ij. s. tit. j. z ibi etiam aliquid de materia qualiter perdatur quasi possessio incorporaliū de qua etiā in. c. cōquerente. j. de offi. ord. z in. c. dilectus. j. de capel. mo. z in. c. ij. in glo. magna. j. de resti. in inte. z aliquid etiam tangit in. c. olim. el. iij. j. de resti. spo. Qualiter autem acquiratur tangit in. c. in literis. j. de resti. spolia. z in. c. ex parte. eo. titu. z in preallg. c. conquerente.

1 ☞ Electio fieri potest de clerico alterius diocesis.
2 Eligentes scienter ad episcopatū non legitime natuz sunt ipso iure priuati potestate eligendi z per triennium suspensi ab ecclesiasticis beneficijs.
3 Illegitime natus si per papā legitimet' eligi pōt in epm si in legitimatione fiat expressa mentio de dignitate episcopali.
4 Eligētes scienter indignum priuant' solū electione illa que primo fuerit facienda z possunt illi qui nō peccauerūt sibi potestatem illā restituere admittendo eū simul cū eis ad restitutionem.
5 Suspensus ab officio non prohibetur eligere dūmodo non sit priuatus potestate eligendi.

Cum vintoniensis. Eligentes scieter indignū priuati sunt ptāte eligēdi in illa electione tātum que primo fuerit faciēda. h. d. Et sunt due partes pncipales. Nam in prima narrat factū cū allegationibus partiuz.
1 In scđa diffinit. scđa ibi nos igit'. ¶ † Not. j. q̄ pōt fieri electio etiam de clerico alterius dioce. de quo. s. e. cum inter canonicos. ¶ Not. ij. qđ tractatus electionis debet fieri in cōmuni. de quo
2 j. e. in genesi. ¶ † No. iij. q̄ eligentes sciēter ad epatum non legitime natum sunt ipso iure priuati potestate eligēdi z per triēniū
3 suspēsi ab ecclīasticis bñficijs. de quo. s. e. cū in cūctis. ¶ † No. q̄ illegitime natus si legitimet' p papā pōt eligi. qđ intellige respectu dignitatis epalis. pcedere si in legitimatione seu indulgentia fiat expressa mentio de dignitate episcopali. al's secus de quo in. c. j. de fi. presby. in. vj. forte tamen posset distingui an papa simpliciter legitimet vt psit ei etiam ad epatum. An vero dispenset z tunc non prosit quo ad episcopatū nisi hoc exprimatur. per id qđ no. Ioā. an. in. c. per venerabilē. j. qui fi. sint legiti.
4 ¶ † Ultimo no. intellectū. c. cū in cunctis. s. eo. inquantū imponit penam scienter eligentibus indignum: qz tūc solum dicūtur priuati illa electione que primo fuerit faciēda. Et not. etiā qđ ex quo quis semel est admissus ad tractatū de electione. licet p tunc electio nō sequatur tamē non pōt postea repelli in electione fienda. Potes etiā notare qđ licet quis sit priuatus potestate eligendi ex eo: qz elegit scienter indignū tamen aliqui qui nō peccauerunt possunt sibi potestatē restituere illū simul cū eis admittendo ad electionē. sec' tñ est in casu cle. vt hi qui. de eta. z quali. de quo dicendū vt ibi. ¶ In glo. j. ibi per violentā impressionē: sed quare nō erāt etiam isti ex hoc priuati potestate eligēdi vt. j. eo. quisquis. dic fm Inn. qz adhuc nō emanauerat illud. c. vel illud habet locū quādo clerici sponte admittūt laicos. hic qñ per vim ideo hic non sunt priuandi: vel dic qđ hic violētia fuit illata p clericos ibi per laicos: vel dic qđ hic nō elegerūt illū pro quo timebat' impressio. ibi sic. facit qđ dixi. s. e. bone. ¶ Et aduerte qz pōt intelligi qđ prior z cōplices ex interuallo elegerūt precētorē vintoniēsem. z sic itellexit gl. posset etiā intelligi qđ vno ɔtextu fuit facta electio decani z z pcētoris z vtraqz lec. pōt sustineri. p id quod tāgit Io. an. post glo. in distinctione quam ibi tangit. ¶ In gl. pmeruit. in fi. hoc tenuit Host. si indulgētia fiebat mētio de dignitate epali. al's secus per. c. j. j. de fi. presby. in. vj. Tu potes distinguere inter legitimationē z dispensationem vt dixi in notabilibus. ¶ In glo. admiserant. ibi nō profuit. hoc videt' verū si pars cui facta fuit ptestatio nō cōsensit protestationi. al's videret' secus. per ea que habent'. j. e. c. cumana. licet Io. and. et do. Ant. de bu. simpliciter pertrāseant cum gl. ¶ In ea. glo. in fine a ɔtrario si non egent vt qz habuit patrimonialia vel alios redditus nihil habebūt ab ipsa ecclesia in qua sunt suspensi. Et no. bñ qđ suspēsus a bñficio nō per hoc est suspensus ab officio. imo tenet' deseruire in diuinis officijs. al's possit puniri vt patet per gl. in. c. cupientes. §. ceterū. j. eo. in. vj. Et pro hoc qz pena nō debet prestare immunitatē. l. relegatorum. in fin. ff. de interdic. z
5 releg. ¶ † Item etiam no. ex tex. cū glo. qđ suspensus ab officio non prohibetur eligere dūmodo nō sit priuatus potestate eligēdi: vel si fuerit priuatus purgata fuerit illa pena: qz tunc poterit eligere lz duret adhuc suspēsio a beneficio vt hic ptz. ¶ In gl. penul. ibi vt patet in integ. intellige forte in registro. nā in antiqua hoc nō apparet. z ideo Host. z Io. an. post eū dicūt vtrūqz casum posse procedere scz qđ diuersis tēporib'. z sic ex interuallo fuerit facta electio precentoris post electionē decani. ¶ Itē etiam potest intelligi qđ vno contextu z ex eodem scrutinio facta fuerunt: sed primo ex ordine facta fuit electio decani postea electio precentoris. z sic postq̄ primi eligentes erant priuati facit. j. eo. c. cōgregato. z hoc casu etiā pcedit: qz hic non bene apparet an ex interuallo an vno ɔtextu facte fuerint. z ideo vtroqz modo pōt intelligi: ex quo tamen electio facta de precētore fuit de mero iure aliqua. licet postea fuerit cassata purgata est pena primorū eligentium indignum: qz sunt solū priuati pro ea vice z nō tota vacatione donec ecclesia ordinet' cum effectu. licet Ancen. aliter dixerit. z sic eadē est ratio siue dicte electiones fiāt vno contextu ex ordine tm̄ siue ex interuallo. ¶ In ea. glo. ibi respectu duarū. facit qđ habetur in simili in. c. j. lxxvij. dist. ¶ In gl. fi. ibi vel eum sibi associare expone vel pro z. Nam z si esset ordinarius vel delegatus a principe posset alteri demādare iurisditionē. l. a iudice. C. de iud. z. j. de off. dele. super questionū. ¶ In ea. gl. ibi possunt renuntiare. z pro hoc facit qz habentes ius eligēdi possunt participare z cōicare alteri iurisditionē ipsum secū admittendo vt in. d. c. cum super. ¶ Extra gl. adde dictis Inn. inquantū dicit qđ si vna pars peccauit z alia non qđ parti non peccanti currit tempus a tempore vacationis sicut prius: sed qz istud tps est vtile vt. j. e. ne p defectu. ibi iusto impedimento zc. nō cōputabitur tps quo nō processerunt scđi ad electionem dubitantes de psenti an teneret. Nam istud videt' verum quando post factam diligentem inquisitionem non supererat de tēpore alias videt' imputandū eis si nō eligant. arg. c. vlti. j. eo. z. l. non em̄. ff. ex qui. cau. maio. Et cōclude etiā qđ agitur cōtra electū si eligētes hoc sciūt z tacent preiudicat is scientia per id qđ hr̄ in c. quis. de re iudi. z. j. eo. cū delicti. z in. c. cupiētes. j. eo. lib. vj.

1 ☞ Monachus potest esse legatus vel delegatus pape si exprimatur monachus.
2 Nomen mutatur quandoqz in assumptione dignitatis.
3 Excōmunicatos alloqui z eos solicitare prohibitum est.
4 Testis debet per duplicem sensum deponere quando id super quo deponit percipitur duplici sensu.
5 Iuramētum per eligendū ante electionē prestitum est illicituz.
6 Confessioni stari debet contra confitentem.
7 Confessio facta in vno iudicio an preiudicet in alio. z nu. 11.
8 Eligens scienter indignum est suspensus per triennium a beneficijs illius ecclesie. a
9 Electio potest fieri de alieno gremio.
10 Actus vnius iudicij non faciunt fidem in alio.
11 Confessio extra iudicium facta an valeat.
12 Confessio clerici facta corā iudice seculari an preiudicet sibi coram ecclesiastico.
13 Confessio facta in vno iudicio non habet preiudicare in alio inter alias personas.

a ¶ Per inqsitionē. Sup B c. qrit' vtrū pbatio i vno iudicio facta noceat i alio. vide hic di. d. Hen. boyc. in pn. c.

a **Per inquisitionē.** a Eligēs scieter indignum in episcopum z ob hoc suspensus a beneficijs ecclesiasticis illius ecclesie interim eligi non potest. h. d. Et primo ponit confessionem prepositi ex qua infert. secundo ipsius indignam promotionē. tertio mandat ipsum amoueri. scđa ibi cum igit'. tertia ibi quo circa. ¶ No. j. q̄ interdum cōmittitur inqsitio super statu ecclesie z prelati. facit. j. de accu. ad petitionē. z. c.
1 olim. ¶ † No. ex tex. iuncta suprascriptione monachū posse esse legatum vel delegatum pape qđ putat Io. an. verum si exprimatur monachus. facit. j. de accu. cum dilecti. z. j. de priui. cum olim. el. ij. de quo dicendum vt hodie habetur in. c. statutum. de rescri. lib. vj. z in cle. ij. eod. titu. ¶ † Not. q̄ interdum habens di-
2 gnitatem habet turpe nomen. z ideo interdum in assumptione

dignitatis nomen mutatur. vt no. glo. in proemio. vj. ⁊ facit qđ no. Jo. an. in. c. cum scđm. ĩ. de preben. ¶ No. p eo quod quotidie fit. Nam scribit notarius in actis talis testis iuratus sic deposuit. nam videtur per id satis de iuramento apparere. de quo per gl. ⁊ Bar. in. l. theopompus. ff. de dote prele. ¶ † No. qđ prohibitum est habere colloquium cum excõicatis ⁊ illos solicitare de certa persona in prelatũ eligenda. ⁊ sic prohibite sunt practice in electione prelati. licet de facto male seruet. facit qđ habet in tex. in. c. multi. ad fi. al's est. c. qcũqz. xl. di. ⁊ C. de epis. ⁊ cler. in. l. si quẽq̃. ¶ † No. q testis dz per duplicẽ sensum deponere qñ id super quo deponit duplici sensu percipit. de quo in. c. ij. s. de ɔsue. ⁊ ĩ. de testi. cum causam. ¶ † No. qđ iuramẽtum prestitum per eligendũ ante eius electionem cẽsetur illicitũ. de quo. viij. q. iij. c. j. ⁊. ij. in summa. ⁊. j. q. j. emendari. ¶ Not. qđ prohibitũ est quem ex pacto eligi. facit. ĩ. de pac. c. fi. ¶ Not. qđ prohibitũ est post electionem cassatã aliquid nomine electi ministrari: nec mirum qꝛ etiam nihil debet administrari ante confirmationem. s. eo. c. qualiter. ¶ † No. quod stari debet confessioni contra confitentem maxime quando est iurata facit. ĩ. de probat. per tuas. ¶ † No. q cõfessio facta in vno iudicio preiudicare videt etiam in alio. de quo hic per Jnn. ¶ † No. q eligẽs sciẽter indignum est suspensus per triẽnium a beneficijs illius ecclesie. ideo interim nõ põt eligi. ¶ † No. q potest fieri electio de alieno gremio seu de aliena ecclesia. de quo. s. eo. cum inter canonicos. ¶ Jn glo. eosqz solicitasse. ⁊ de hoc qñ preces inducãt simoniã recurre ad no. per glo. ⁊ docto. in. c. tuam. de eta. ⁊ quali. ¶ Jn gl. fi. ibi plus peccauit q̃ iste supple. qꝛ ibi fuit mediator simonie. hic autem solum fuit cõscius. ¶ Jn ea. glo. ibi loquunt ɔ̃tria proxime signata. Et ex p̃dictis habes vnum intellectũ principalẽ in decretali vcz qđ iste nõ fuit ɔfessus vt testis: sed vt pars qꝛ inquisitio fuit cõmissa contra oẽs de ecclesia. ⁊ sic etiam cõtra istũ. ideo confessio habuit sibi preiudicare. ĩ. de confes. c. fi. Scđs est intellectus principalis qđ iste fuit confessus tanq̃ testis productus in inquisitione facta cõtra episcopum: sed tunc obstat contrarium gl. sed potes respondere qđ hic crimen confessatũ erat quid connexũ crimini principali de quo agebat. ideo habuit nocere confessio. per id quod habetur in. c. j. ĩ. de excep. vel posset etiam dici quod non debet puniri pena ordinaria vt in cõtrario: sed extraordinaria sic. ⁊ ita loquat hic. precedẽs tñ solutio magis placet. Tertius intellectus est principalis qđ hic principaliter agebat ɔtra istum ex eo: qꝛ principaliter fuerat impetrata inquisitio ex postfacto ɔtra eũ. ⁊ ad probandũ crimen inducebatur confessio per eũ facta in alio iudicio que fuit sufficiens. Sed contra istum intellectum facit: † qꝛ acta vnius iudicij nõ faciunt fidẽ in alio. ĩ. de fi. instru. inter dilectos. ⁊ de or. cog. c. ij. ⁊ in. c. veniẽs. el. ij. de testi. soluit Jnn. qđ istud in attestationibus ⁊ instrumentis. secus in confessione: † qꝛ cum illa etiam extra iudiciũ facta cũ causa valeat. iij. q. ix. si debitũ. cum ibi notatis. ⁊. l. cum de indebito. §. fi. ff. de pba. iudeo preiudicat etiam in alio iudicio saltem quo ad hoc vt probet: quia debet quis stare sue confessioni. ĩ. de pb. per tuas. nisi ostẽderet se aliter intellexisse. ĩ. de accu. cum dilecti. Nec ob. predictis. c. at si clerici. de iudi. † vbi confessio facta per clericum coram iudice seculari non preiudicat coram ecclesiastico. qꝛ dicit Jnno. qđ non valet cõfessio vt iudicialis: sed beneualet vt extraiudicialis. ⁊ ideo si clericus qui fuit confessus coram iudice seculari vocet coram epo. ⁊ cõtra eum adducat confessio predicta nõ admittetur volens variare nisi ostendat qđ in aliuz casum intellexerit. ⁊ sic in effectu coget in illa persistere: vnde voluit etiam hic do. Card. flo. qđ poterit cogi illam ratificare. ⁊ sic tunc potius post ratificationẽ ex hac scđa q̃ ex prima dãnabitur. vel ſm Jnnocẽ. potest dici qđ in. d. c. at si clerici. loquitur qñ violẽter trahitur clericus ad iudicium seculare quasi velit quod tunc etiam non valeat extraiudicialis qđ diligẽter no. ⁊ subdit etiam illud esse ne in aliquo iurisditio laicorum super clericos approbetur. ⁊ sic residet. vñ per hoc vltimũ forte voluit qđ etiã indistincte ɔfessio facta corã laico per clericũ non valeat quasi inficiat cõfessio omnino ex presentia iudicis secularis. ⁊ ista opin. est valde notabilis licet doc. cõiter non videant illam ponderare: tamen satis fuit de mente Jnn. ex quo fuit vltima in qua residet. per id qđ no. Jo. an. in. c. j. de priui. in. vj. ⁊ Bald. in auf. ex testamẽto. C. de colla. ⁊ gl. in. l. q filiũ. §. sabinus. ff. ad trebe. cõiter tamen videt teneri primũ dictũ ⁊ sepissime ad illud dictum Jnn. allegari. credo tñ qđ debeat limitari quãdo sponte trahit ad iudiciũ. secus si inuitus. per id dixi in scđa opin. Jtem predicta vera in confessione principalis. nam confessio procuratoris in vno iudicio nõ preiudicat dño in alio: qꝛ cessat ratio legis generaliter. C. de non nume. pecu. que habetur in. c. per tuas. ĩ. de pba. ¶ Jtẽ predicta pcedunt in confessione vera. secus in ficta l. ij. §. fi. ⁊. l. qui delatorẽ. ff. de iure fisci. cum ibi not. per Bar. tangit etiam Jnn. aliqđ hic de intellectu dicte legis generaliter an vcz sit necessaria pbatio per scripturam ad probandũ aliũ intellectũ confessionis. ⁊ satis cõcordat his que ibi tãgit glo. ¶ † Et adde[a] predictis qꝛ do. Car. flo. hic dicit qđ cõfessio facta in vno iudicio non habet preiudicare in alio inter alias personas. l. fi. ff. de inter. actio. sed inter easdem sic. Et idẽ est in alijs pbationibus. facit. ĩ. de fi. instru. c. j. ⁊ sic in effectu reprobat dictũ Jnno. fatetur tamen qđ facilius reprobantur alie probationes q̃ confessio ⁊ in hoc sit differentia. Sed potes saluare Jnno. qꝛ probationes facte aliter q̃ per confessionem etiam inter easdem personas non videntur preiudicare in alio iudicio ad alium finem. ĩ. de testi. veniens. el. ij. ⁊ sic in hoc erit secus in confessione. ⁊ poterit procedere opi. Jnn.

[a] ¶ Et ad qđ. No fui. s. i pnci. c. postillã d b q hic dicitur.

1 ☞ Arandum non est in boue ⁊ asino quomodo intelligatur.
2 Electio facta de non professo est ipso iure irrita.
3 Religiosi non professi debent cogi ad pfitendum regulã illius religionis in qua sunt vel exire.
4 Consuetudo longa licet irrationabilis probabilem inducit dubitationem iudici.

Cum causam. Si nõ professus eligat ad regimẽ ecclesie regularis cassabit electio. h. d. Et est cõmunis diuisio consultatio ⁊ responsio. scđa ibi qꝛ igitur. ¶ No. debere attendi id quod de iure est fiendum. ⁊ non id quod de facto est factum. facit. l. sed licet. ff. de offi. presi. ⁊. l. penul. ff. de iusti. ⁊ iure. ¶ † No. autoritates illas qđ non est arandum in boue ⁊ asino. ⁊ qđ quis non debet indui veste lino lanaqz contexta. ⁊ expositionem huius autoritatis ponit glo. fi. hic. ⁊ videtur importare qđ quis non debet esse duplex habendo vnum in corde ⁊ aliud in ore. ⁊ ambo ad hunc effectum tẽdunt quod in eodem corpore seu collegio nõ debet esse diuersitas. facit. l. eum qui edes. ff. de vsucapio. ⁊ qđ no. Jo. an. in. c. ioannes. in tertia oppositione. ĩ. de testa. ¶ † No. qđ scđm ista tempora electio facta de nõ professo non erat irrita: sed irritanda hodie vero est ipso iure irrita. ĩ. eo. nullus. lib. vj. ⁊ facit etiam qđ habetur in cle. j. hoc eo. titu. ¶ † No. qđ religiosi non professi debent cogi ad profitendum. regulam illius religionis in qua sunt vel exire ecclesiam. ⁊ hoc intellige quando lapsus est annus. ⁊ non est facta professio put habetur hodie in cle. eos qui. de regulari. ⁊ facit etiam qđ habetur in. c. j. de regu. in. vj. ¶ Not. qđ in istis spiritualibus exuberat iudicis officium etiam vltra petita. facit. s. eodẽ. cum nobis olim. ⁊ no. s. tit. j. bone. el. j. Potes etiam notare † quod consuetudo longa licet irrationabilis probabilem inducit dubitationem iudici. ⁊ facit ad no. de postu. prelato. c. vno. in. vj. per gl. ⁊ s. de consue. cum venerabilis. ¶ Jn glo. ij. ibi ius commune nõ prescribitur: bene dicit contra istud ius: quia erat irrationabilis facit cle. j. hoc eo. titu. secus si fuisset rationabilis: qꝛ licet esset cõtra ius commune posset prescribi. vt plene no. in. c. fi. de consue. ¶ Jn glos. super verbo asino. ibi in vno officio supple ita quod sint vnum corpus. secus si tanq̃ singuli etiam ad vnum officiũ associarentur. vt patet in. c. ioannes. ĩ. de testa. vbi laicus ⁊ clericus associantur in executione testamenti. de quo ibi per Jo. an. in tertia oppositione.

1 ☞ Ante pallij receptionem non debet. eps vel archieps in missa in qua consecrat ordines conferre.
2 Ex noiatione simplici que fit in tractatu electionis nõ queritur ius nominato secus in illa que fit in scrutinio.
3 Electio presentari debet principi vel regi.
4 Absens si est in loco de quo debet vocari si vocatus non venit valet electio.
5 Uocatio absentium non est de substãtia electionis.
6 Consecratus in episcopum non potest eadem die qua est consecratus alteri conferre ordines.
7 Ante pallij traditionẽ archieps nõ hz exercitiũ eorũ quẽ sunt ordinis ne eorum que sunt iurisditionis. ⁊ nu. 19.
8 Uendere res ecclesie non est licitum etiam de cleri ⁊ populi voluntate.
9 Dilapidatio bonorum ecclesie est sufficiens causa de iure quem repellendi a prelatura.
10 Jura spiritualia an possint ex priuilegio pape cadere in laicũ. Laicus an possit ex priuilegio pape eligere prelatum ecclesiasticum.
11 Nuntio referenti se citasse an credatur ⁊ an sufficiat probare cõtrarium per iuramentum.
12 Electio que a principio est aliqua licet possit cassari potest tamẽ confirmari.
13 Ratificare siue ratum habere an possim quod meo nomine gestum non est.
14 Successor prelati succedit in bonis per predecessorem occasione ecclesie quesitis: sed in canonico secus.
15 Contentus in electione si moriatur an substitutus loco ipsius debeat

debeat consentire vel prosequatur contemptum.

16 Ordines sacri debent conferri cū missa sed minores possunt sine missa conferri.

17 Laico an possit dari potestas excommunicandi remissiue.

18 Consecratio an valeat si vnus consecrat ⁊ alter dicat missam.

20 Penitentia an admitti debeat post delictum perpetratum.

21 De contemptu agere an possit aliquis alius a contempto.

22 Sententia lata in causa electionis tanq̄ in causa publica an preiudicet omnibus etiam ignorantibus.

23 Electio que est nulla an possit confirmari. ⁊ si confirmetur an cōfirmatus sit prelatus.

a Quod sicut. a Simplex nominatio vel appellatio eius cuius non interest electionē impedire non potest: que si fiat contēpto eo qui vocē habebat nisi postea eā ratā habeat eo petente cassabitur. † Et episcopus in missa in qua consecrat vel archiepiscopus ante pallium receptum ordines cōferre non debet h.d. Et sunt due partes principales que patent. Quia in prima tanguntur quedam que respiciunt formā ⁊ sunt tria. In secūda alia tria que respiciunt personam. secūda ibi super eo. ¶ † No. ꝙ ex simplici nominatione b que fit in tractatu electionis nō queritur ius nominato. secus in illa que fit in scrutinio. de quo. ꝗ. eod. publicato. ¶ No. ꝙ nominatio fit de pluribus. ⁊ in hoc differt a postulatione. de quo. s. ti. j. c. bone. el. j. in gl. fi. ⁊ super ea. ¶ No. ꝙ electio interdum ponitur pro nominatione. ¶ No. ꝙ per solā nominationem que fit in tractatu non impeditur subseq̄ns electio. ¶ Not. ꝙ electio fienda est in ecclesia vacante si fieri pōt. de quo. s. eo. cū terra. ¶ No. ꝙ appellatio nō impedit id qđ fit post appellationem nisi etiam fiat contra illam. de quo. s. eo. cū inter canonicos. ⁊ c. cū nobis olim. ¶ † No. ꝙ regi vel principi nō debet simplex nominatio: sed electio presentari nec valet consuetudo contraria. de quo in preallег. c. cum terra. ¶ No. laicum quātūcunq̄ in dignitate positū non posse ex consuetudine acquirere ius consentiendi electioni prout est in fieri. ⁊ sic nō debet regri consensus regis vel principis in electione fienda: sed in iam facta. facit prealle. c. cum terra. ¶ No. ꝙ licet de iure communi electio archiepiscopi spectet ad capitulū. s. eo. c. j. tamen interdū ex iure speciali etiam alij extranei debent interesse. facit. s. titu. j. bone. el. ij. ¶ No. de quo loco quis debeat vocari ad electionē: quia quando est in loco de quo cōmode ⁊ sine periculo pōt vocari. de quo. ꝗ. eo. corā. ¶ † No. ꝙ vbi absens est in loco de quo debet vocari si vocatus non venit valet electio: nec per eum potest impugnari ratione contēptus. secus si non fuerit vocatus: q̄ tūc licet valeat tamen erit cassanda intellige ipso contēpto instāte ⁊ prosequente contēptum. al's secus. facit. ꝗ. de preben. cum in ecclesijs lib. vj. ¶ † Et ex hoc no. ꝙ vocatio absentiū non est de substātia electionis: sed de solēnitate ⁊ eius iustitia. facit. ꝗ. eo. ecclesia. el. ij. ¶ No. ꝙ tunc dicta electio pōt ratificari ex quo a principio nō est nulla aliter esset secus vt. ꝗ. c. proxi. ⁊. ꝗ. de regu. iur. nō firmatur lib. vj. ¶ In ver. super eo. No. † ꝙ cōsecratus in epm non potest eadē die qua est consecratus alteri conferre ordines saltem inter missarū solēnia sue cōsecrationis. ¶ No. qđ ordines debēt cōferri cū missa. ⁊ similiter fieri dꝫ cōsecratio epi de quo in glo. ¶ No. qñ debeat consecrari romanus pontifex: q̄ post hymnū Angelicū hoc est Gloria in excelsis deo. q hymnus primo fuit ab angelis decātatus. de ɔse. di. j. hi duo hymni. ¶ No. ꝙ postea incipit ⁊ finit romanus pontifex missarum solēnia. Ex hoc no. qđ missa videtur incipere post hymnū angelicum. ¶ No. qđ excepto romano pontifice alij potifices consecrantur inter epistolā ⁊ euangelium. ¶ No. qđ tunc consecratus dicitur concelebrare cū principali celebrante. ⁊ ideo ne diuidatur mysteriū vnitatis. i. ipsius misse non debet inter illam ordines celebrare. ¶ Ex hoc no. missam esse mysterium indiuiduum. facit. vij. q. j. nihil. ¶ No. qđ nō est licitum archiepiscopo cōuocare concilium sine pallio nec consecrare ecclesias vel episcopos nec ordines cōferre al's debet puniri. Et sic no. † qđ archiepiscopus ante traditionem pallij non habet exercitium eorum que sunt ordinis nec eorum que sunt iurisditionis si sint maxime potestatis vt cōuocare cōciliū. ¶ No. quod concursus maioris potestatis interdum confundit vires potestatis minoris. ⁊ absorbet intantum vt quod quis poterat vt minor maior factus nō possit s̄m do. Ant. de bu. do. Car. flo. hic colligit quod quis semper in dubio presumitur seu intelligitur facere actum sub perfectiori modo quo fieri potest. allegat quod cōsueuit dici in simili quod appellatione dominij intelligitur de directo. l. j. §. qui in perpetuum. cum ibi notatis. ff. si ager vectigalis vel emphy. pe. ⁊ sic similiter appellatione sententie intelligitur de diffinitiua. l. j. §. biduum. ff. quando appellandum sit. canonizata. ij. q. vj. sed certe hoc non videtur bene hic colligi. Nam nō dicit quod videatur facere tanq̄ archiepiscopus: sed dicit quod deberet facere tanq̄ archiepiscopus. ⁊ quod nō potest facere vt episcopus: ex quo est promotus ad archiepiscopatum. Nec etiā vt archiepiscopus ex quo nondum recepit pallium. ¶ Aduerte tamē qđ pōt dici predicta procedere si queratur de potestate electi in archiepiscopum quo ad facienda ea que dicuntur in text. ¶ Sed si queratur an si illa faciat videatur facere tanq̄ archiepiscopus. ⁊ sic sub perfectiori modo. licet eo modo nō possit potest dici quod procedat dictum do. Car. flo. ipse tamen videtur expresse velle qđ tanq̄ episcopus posset si hoc vellet: sed in dubio videtur facere tanq̄ archiepiscopus. ⁊ sic modo perfectiori. licet nō possit quod est mirandum scđm eum: q̄ potius deberet intelligi facere modo licito: sed non credo dictum eius verum inquantū vult qđ tanq̄ episcopus possit. per id quod dicitur in glo. pe. saluo tn̄ casu. de quo ibi dicetur. ¶ No. argumentū de dictione tanq̄ de quo in. c. cū inter vniuersas. s. eo. ¶ † Ultimo no. ꝙ non est licitum vendere res ecclesie c etiam de cleri ⁊ populi volūtate. Intellige nisi in casu a iure cōcesso. ⁊ solēnitate debita interueniente de qua. xij. q. ij. sine exceptione. ¶ Not. tamen ꝙ facilius dispensatur cum tali vendente quādo id facit de cōsensu cleri ⁊ populi dūmodo reddat ecclesiam indēnem. Et ex hoc etiam no. † quod dilapidatio bonorum ecclesie est sufficiens causa de iure quem repellendi a prelatura. de quo. ꝗ. de simo. licet heli. de offi. delega. venerabili. cum suis simi. ¶ In glo. ij. ibi cause spirituales. secus in secularibus. ꝗ. de immuni. eccl. decet. in. vj. ¶ In glo. impedire ibi vt suum prestat assensum. ⁊ si consentiat bene quidem. Si autem contradicat nō nocebit nisi rationabilis causa subsit. vt q̄ princeps dicat eum suspectum sibi. per id quod habetur in. c. petitio. ꝗ. de iureiurā. ⁊ per Inn. ꝗ. de accu. super his. ¶ † Et tangit hic Inno. an iura spiritualia possint cadere in laicum ex priuilegio pape. ⁊ tenet quod sic vnde cōcludit quod ex priuilegio pape laicus potest habere potestatem eligendi prelatum ecclesiasticum etiā episcopum similiter videtur qđ possit habere potestatē excommunicandi ex priuilegio pape. vt no. gl. que fuit additio in. c. bene quidē. in ver. preter romanum. xcvj. di. Et facit quod habetur per Jo. an. in. c. ij. de prebē. in. vj. ¶ In glo. nequeunt. in fi. solue vt ibi no. in gloss. iiij. q̄ ibi non poterat comparere per se nec per procuratorem propter locum nō tutum. ideo pōt procedi ad electionē siue vocatus voluit venire siue nō possit. ⁊ sic ꝓcedit text. ¶ In glo. ꝙ si eos. ibi presumitur quis nō vocatus hoc nō bene colligitur hic si habeatur in litera si eos nō vocatos fuisse constiterit prout habetur cōmuniter. Sed si haberetur in litera: sed si eos vocatos fuisse nō cōstiterit tunc posset procedere gl. Et ad cōtrariū infra formatū posset dici s̄m do. Anto. de bu. quod hic loquitur in actu extraiudiciali. sed in. c. bone. s. eo. loquitur in actu iudiciali: sed certe etiā in actu iudiciali nō crederetur nisi sententia transiuisset in rem iudicatam. per id qđ no. per Inno. in prealle. c. bone. ⁊. ꝗ. de renū. in presentia. ¶ † An autem credatur relatio nūtij referētis se aliquē citasse. gl. hic videtur velle ꝙ nō. de quo etiā in. c. qm̄ contra. ꝗ. de proba. ⁊. ꝗ. de appel. cum parati. ⁊ plene in Spec. de citatione. §. sequitur. ver. sed nunquid credetur. ⁊ ibi plenissime per Jo. an. in addi. ¶ Legiste cōmuniter tenēt ꝙ credatur relationi nuntij iurati nisi probetur oppositū. ⁊ per hoc dicit Bar. esse casum in extrauagā. ad reprimendā in verbo nūtium vbi plene de hoc per eum. Potes concludere ꝙ in dubio stetur dicte relationi: posset tamē probari cōtrariū indirecte per modū qui habetur in. c. ex tenore. ꝗ. de testi. ⁊ in. l. optimā. C. de cōtrahē. stipu. ¶ An autē sufficiat probare contrariū per iuramentum. b Spe. in loco prealle. videtur velle qđ sic. sed Joā. an. post Hosti. ibi videtur velle hoc arbitrariū inspecta qualitate nuntij ⁊ ipsius citati ⁊ qualiter negotij. de quo agitur. Nā secundū eū absonū videtur ꝙ si esset nuntius vilis persona. ⁊ citatus notabilis persona ⁊ ex cōtumacia generaretur graue preiudiciū citato ꝙ deberet potius credi relationi talis nuntij q̄ assertioni iurate ipsius citati. ⁊ hec opinio forte vera de iure. Statuta tamen quādoq̄ aliter prouident. Illud tamen precipue no. ꝙ licet crederetur relationi nūtij non tamē crederetur eum habisse cōmissionē de citando nisi hoc c appareat. lꝫ in relatione dicatur retulit talis nuntius de mandato talis iudicis talē citasse. facit. l. neminē. C. de exhi. reis. ⁊ istud tenet Joā. an. in fi. magne additionis in loco prealle. ⁊ hoc tenemēti q̄ in practica vidi sepe errari: q̄ in actis non apparebat de cōmissionibus iudicis. ¶ † In gl. consentire. ibi ꝙ ab initio. solue qđ si electio a principio est aliqua. lꝫ possit cassari illa bene pōt cōfirmari. ⁊ sic loquitur hic. ⁊ in cōcordātijs hic positis: sꝫ si a principio est nulla tūc nō pōt ratificari. ⁊ sic loquitur. c. auditis. ꝗ. e. Intellige nisi ꝑ papā ex certa sciētia iuxta no. in. c. ꝙ sit. de elec. i. vj. ⁊ i cle. j. de ele. ꝑ gl. ⁊ doc. ¶ † In ea. gl. ibi. circa spiritualia quasi velit ꝙ lꝫ regulariter nō noīe meo gestū nō possum habere ratū ꝗ. de reg. iur. ratū. lib. vj. ⁊. l. si pupilli. §. sed si ego. ff. de nego. gest. Tamē hoc fallit in spiritualibꝰ. gl. tn̄ infra ver. itē nō pōt dici. aliter videtur soluere: sꝫ hec solutio nō videtur bona. ꝑ id qđ habetur i. c. cū qs. de sen. excō. in. vj. ideo potes dicere ꝙ nō noīe meo gestum

a ¶ Quod sicut. Sup hoc c. pricipaliter querit nūqd electio facta possit ratificari de hoc vide hic distin. do. Henr. boych. in prin. c.

b ¶ Noiatiōe. An autē nominātes possint variare ex quo noiatio ē pñtata supiori. vide Cald. consi. v. de electio.

c ¶ Res ecclesie. Jmo episcopꝰ alienās res ecclesie tenetur de suo resarcire vt per Areti. consil. cxliij.

non possum habere ratum quo ad hoc vt censeat a me gestū.z habeat perinde ac si ego fecissem seu gessissem: sed bene possum habere ratū.al's ad meū preiudiciū.l.mater.C.de rei ven.cum ibi notatis. Potes etiā dicere φ hic ꝑprie nō est ratihabitio:sed cō sensus vel iniurie remissio.facit qđ no.in prealle.regula ratum.z qđ no.ī.eo.ecclesia.el.ij.vbi ratificatio contēpti nō auget numerum. ¶ In ea.gl.ibi.sed cōtra videt hec vera.nec ob.c. bone.qz hic loquit in electione ibi in postulatiōe anteφ sit presentata superiori. Nec ob.etiā.c.quanto.quia prout ibi no. dz intelligi fm no.ī.eo.publicato. ¶ In ea.glo.ibi qđ nō credo hec vera preser tim:qz hic nō ꝑprie agitur de ratihabitione:sed de consensu vel 14 iniurie remissione.vt.s.dixi. ¶ † In ea.glo.in fi.melius facit eo. titu.relatum.el.ij.vbi lz mortuo prelato in bonis per eū quesitis occasiōe ecclesie succedit successor:tamē secus est in canonico: qz etiā si prebende sint distincte.vt ibi dicit Inn.non succedit sibi successor:sed capitulū. Capitulū aūt in casu proposito nō pōt cō tradicere ex quo eligit. Et no.bene hanc gl.quā reputo singularē φ nō sic ꝑprie dicit canonicus habere successorē sicut prelat9. 15 z cū illa transeunt doct. ¶ † Aduerte tū qz forte de iure pōt dici φ ius prosequendi contēptū nō transeat etiā in successorē in pre latura:qz illud est quoddā ius iniurie.vt.s.dixit gl.in ver.sz dic. z ideo videtur φ non trāseat in successorē ex quo predecessor illā non fuit prosecutus.per id qđ habetur in.l.his solis.z.l.fi.cū ibi notatis.C.de reuocā.dona.z in.c.fi.ī.de dona. ¶ Item videret φ ex quo istud ius rōne ipsius canonie specialiter cōpetat qđ de beret transire in successorē sicut transit ad successorē prelati scđm glo.qz eadē videt ratio. Nec ob.c.relatū.qz quo ad aliud propo sitū loquit.vt ibi ptz. Itē non ob.c.relatū.qz nō loquitur de his que specialiter rōne ipsius canonie competūt. ¶ Credo tamē φ glo.seruaretur in practica:quia vt dixi doc.cōmuniter cū illa trāseunt:illud tamē qđ dictū est de prelato procedit quādo eo viuē te fit electio.secus si eo mortuo.ī.eo.scriptū.qz tunc nō pōt vocari prelatus q nō est:nec etiā debet vocari capitulū:qz non succedit in voce quā habebat prelatus.ī.ne se.vacā.c.illa. ¶ In gl. sup ver.diuidat ibi exemplum habes sup.qn ille qui incepit offi 16 ciū non prosequitur:sed alius. ¶ † In ea.glos.ibi.z ordinū sup. sacrorum:qz illi debēt conferri cū missa:sed minores possunt cō ferri sine missa.facit qđ no.in.c.sane.ī.de temp.z qua.ordi. z sen sit gl.s.a cōtrario sensu dū dixit in collatione sacrorū ordinum.

a ¶ In ea.gl.ibi.hec additio Bernar.[a] z hec fuit vltima additio Bernar.vt dicit hic Jo.an.ideo libri qui habēt hanc additionē incorporatam verisimiliter habeāt alias. Similiter dicamus de glossis decreti φ libri qui habent incorporatā additionē que est in prin.q̄ incipit qm̄.z illam que est in.c.vnde quidē.in ver.preter 17 romanū.xcvj.di.que tractat † an laico pōt concedi ptās excōmu nicandi habēt verisimiliter etiā alias additiones. Et si habēt pa leā in.c.testamentū.§.sed pensandū.vj.di.incorporatā.z paleam Constātinus.xcvj.di.verisimiliter habent alias.z fuerunt palee quedā capitula que originaliter nō fuerunt per Gratianū posita:sed postea super addita per quendam eius discipulum qvocabatur Pocapalea.vt tangit in additionibus Spe.per Joā.an. in ti.de dispu.z alle.circa fi. ¶ In ea. glo.ibi si necessitas esset:sz certe fm Host. non videt esse necessitas:quia sunt alij ep̄i presen tes.z quia ordines sacri debent cōferri in sabbato quatuor tem porū.ī.de tēp.ordi.c.sane. Cōsecratio aūt ep̄i fit in die dn̄ica.ideo exponit tunc.i.eadē die. Potes etiā dicere vt hic sentit do. Car. flo.φ si finita missa aliā celebret posset cōferre ordines minores nō dico sacros:qz in die dominica nō possunt cōferri: sz ante primā missam finitā nō posset etiā minores cōferre vt hic ꝑbatur.z hoc modo saluet gl. Fateor tū φ non deberet celebrare aliā missam eadē die:qz sufficit vnā celebrare in die.de cōse.di.j.sufficit.z 18 ī.de cele.mis.cōsuluisti. ¶ † Et adde etiā φ vera est opi.Hug.qđ si vnus cōsecrat z alter dicat missam tenebit cōsecratio.lz fieri nō dz:qz teneret etiā si sine aliqua missa fieret ↄsecratio vel sacraret vt superius dictū fuit. ¶ In gl.sine pallio.ibi inferioris ordinis supple ab ep̄atu.nā alijs ep̄is bū posset cōmittere.vt.ī. sequit in 19 glo. ¶ † In gl.pe.in fi.sz an ꝑcedat tex. iste indistincte inquātū vult φ electus in archiep̄m.lz sit cōsecrat9 nō posset aū palliū re ceptū ordines celebrare. Cōclude φ si ab alio ep̄o nō est inuitat9 procedit litera:sz vbi ab alio ep̄o est inuitatus an tūc posset ordi nes celebrare fuerūt opi. Innoc.tenuit φ sic.s.eo. suffraganeis: sz hic tz cōtrariū. ¶ Cōcorda fm Host.φ si sit iuitat9 ab ep̄o sue prouincie nō pōt id facere:qz infra suā ꝑuinciā vtit pallio.vt.ī. de vsu pallij.nisi.z.c.ad hoc.z sic vr̄ facere tāφ archiep̄s qđ non pōt aū palliū receptū.secus si fuerit inuitat9 ab ep̄o alteri9 ꝑuin cie:qz extra ꝑuinciā nō vtit pallio vt habet in dictis iurib9.z sic cessat rō p̄dicta iuxta ꝑxime dicta. ¶ In ea.gl.in fi.z ad.c.si qs qualibet.rn̄de vt ibi no. per gl.vel dic φ dz intelligi dispēsatiue 20 prout etiā intelligit istud.c. ¶ † Ad alia aūt iura superius alle gata.primo loco potes rn̄dere qđ speciale est in illis φ admittit

a ¶ Additio Bernar.vide hic abb.l.iiij. col.ver. in eadem gloss.vbi de hoc.

penitētia post delictū ꝑpetratū regulariter est secus.l. q ea mēte. z ibi p Bar.ff.de fur.z facit qđ no.gl.i regula mora.ī.de reg.iur. in.vj. Et an sit licitū purgare morā tāgit per Bar.in.l. si insulā. 21 ff.de ver.oblig. ¶ † Extra gl.adde z diligenter tene menti id qđ dicunt hic doc.vcz φ nemo pōt agere de cōtemptu nisi ille q fuit contēptus:nec iudex ex officio etiā circa hoc pōt se interponere. z pro hoc etiā allegat.c.cū in ecclesijs.de prebē. in.vj. tū ille tex. nō sic clare exprimit. ¶ Itē aduerte qz tangit hic Inno.z Cōp. an z qn̄ cōtra electū possit excipi cōtra formā electionis vel contra eius personā z ꝑlixe z aliqualiter intricate loquunt do.Car. flo.hic expedit se breuiter z dicit φ si facta est cōfirmatio fm formā.c.vlti.ī.eo.in.vj.φ nō audiet volēs excipere contra electionē vel cōtra ꝑsonā si nō est appellatū ab ipsa confirmatione. Adde qz pro hoc tū facit qđ no.gl.in.c.cū dilecti.ad fi.ī.eo.z in.cupien 22 tes.§.ceterū.ad fi.lib.vj.vbi glo.dicunt † φ sententia lata in causa electionis tanφ in causa publica preiudicat etiā oībus ignorā tibus nisi doceat de collusione vel nisi qs velit ꝑsequi ꝑpriū in 23 teresse.z doceat de ignorātia. ¶ † Itē adde z aduerte: qz tangit hic Inno.an electio q̄ est nulla possit cōfirmari. z an si cōfirmet cōfirmatus sit prelatus.qđ tangit hic Cōpo.z Inn.ī.eo.cū dilecti.z in scđo cōcludit φ nō est prelatus licet valeāt gesta propter publicā vtilitatē.z sic intelligit.l.barbarius.ff.de offi.preto.vnde no.φ in hoc Inno.videt sequi opi.vltramontanorū qđ ibi barbarius nō fuerit pretor:sed citramontani cōmuniter cōtra vt ibi plene no. Circa primū lz ponat opi.videt illā approbare qđ si est nulla ꝑpter defectū solēnitatis iuris positiui possit cōfirmari. secus si sit nulla ꝑpter defectū iuris naturalis puta ꝑpter defectū cōsensus.vt qz electus nō habuit cōsensum maioris partis capi tuli. Jo.an.in.c.φ sic.de elec.in.vj.z in cle.j.de elec.z in.c. si qs.ī. eo.in.vj.videt tenere qđ etiā si sit nulla de iure positiuo nō possit cōfirmari nisi p papā ex certa sciētia.z do.Cardi.flo.etiā hic sub dit qđ non posset papa confirmare electionem si ibi est defectus iuris naturalis seu consensus. Sed forte potes dicere quod si ele ctio est confirmata causa plene cognita z non habeat sententia errorem in se expressum qđ teneat.per id qđ habetur in.c.fin.per Joan.an.ī.e.in.vj.z in.c.j.de re iudi.z.l.ij.C.qn̄ prouo. nō est ne cesse.z videtur transire in rem iudi.si non appelletur.per id quod habetur in.c.j.ī.de conces.preben.fateor tamen qđ licet transeat in rem iudicatam ad preiudicium partis non tamē transibit ad preiudicium superioris vel etiam partis si velit venire per viam denuntiationis ex quo sententia est lata super spiritualibus.per id qđ no. Inno.in.c.ad aures.z.c.constitutus.s.de rescri. Et idē etiam eadem ratione si electio peccaret in consensu.vt quia facta fuisset a minori parte capituli.z multofortius videtur qđ papa ex certa scientia posset talem electionem confirmare quicqd sen serit do.Car.floren.de materia etiam consueui dicere in.d.cle.j.

1 ☞ Testis si dicat scio qđ titius promisit seio decē qz audiui an debeat adijcere z intellexi.
2 Decanus habet primam vocem in capitulo.
3 Electio que a principio est nulla non potest per sequentem con sensum ratificari.
4 Dictio maxime de sui natura est implicatiua.
5 Quod nullum est non pōt de iure amplius annullari vel cassari.
6 Electio prima si est cassata per sententiam hominis vel iuris va let secunda dūmodo fiat a maiori parte capituli.
7 Electio vel postulatio facta post appellationem legitimam an sit nulla.
Electio qua eligitur criminosus forte adulter an sit nulla.
8 Collatio prebende facta homicide an teneat.

AUditis. Electio facta p minorē partē capituli non tenet nec p subsequentem ↄsensum ratificari pōt.h.d. Et primo ponit diffinitionis causas. Secundo diffinit ibi nos igitur. ¶ No.j. quod superior nedum debet audire:sed etiam intelligere merita causarum. Et ex hoc no.quod possibile est quem aliquid audire 1 licet non intelligat.z sic faciat † quod non sufficit testem dicere scio quod titius promisit seio decem:quia audiui nisi etiam adiecerit z intellexi:sed certe licet illud sit de cautela non tamen videtur necessarium.per id quod habetur in.c.ij.s.de consuetu.z per Bar.in.l.j.ff.de auto.tut.z in.l.testium.C.de testa. ¶ Not.quod 2 electio facta ↄtra formā canonicā est inualida. ¶ † No.quod decanus habet primā vocē in capitulo super quo dic standū esse cō suetudini illa vero cessante.dic qđ ille debet primā vocem habere qui est maioris autoritatis.vt no.xvj.di.isidorus.z facit quod notatur per Inn.in.c.j.ī.de maio.z obe.z quod habetur in.c.cū 3 olim.ī.de re iudi.z per Bar.in.l.j.ff.de albo scribē. ¶ † Not.qđ electio que a principio est nulla non pōt per sequentem consensum ratificari.de quo.s.proxi.z.ī.de reg.iur.non firmatur in.vj. ¶ No.quod etiam id quod nullum est irritatur intellige quatenus de facto processit:facit quod no.per gl.in.l.j.§.j.ff. de ferijs.

Posset etiã exponi irritat̃.i.irritũ nuntiat̃. facit qđ notat̃ in gl. pe.ꝛ no.fm Jo.an.qđ vtraqꝫ electio fuit facta a minori pte capituli nã cantor remansit cũ paucioribꝰ q2 alij accesserũt ad ptẽ decani post factã electionẽ per eũ ideo vtraqꝫ irritat̃ de quo tangit̃ in gl.pe. ¶ Et no.etiã fm eũ pro intellectu tex. qđ decanus a principio in tractatu electionis noiauit.R.vt sic presentiret intentionẽ cantoris an in eũ vellet cõsentire non quia haberet animum eligendi ipsum.R.ꝛ eodem mõ cantor nõ minus fuit cautus.ꝛ q2 suspicabatur ne decanus vellet eligere Guil.archidi.vt presentiret an hoc esset verũ nominauit illũ nõ tñ habebat intẽtionẽ finaliter ipsum eligendi.sed potius ipsum. R. ꝛ ita postea fecit.ꝛ similiter decanus eligit Guil.archid.ꝛper hoc cessant aliquę intricationes litere quas Jnn.nititur corrigere in principio sui voluminis. ¶ Jn glo.ex postfacto ibi irritãdo de iure hec expositio violat tex.ꝛ verba litere improperat qđ in dubio fieri nõ dꝫ per id qđ legitur ꝛ notatur in.c. intelligentia.ꝛ.c. ꝑterea.ꝭ.de verbo.signi.nec obstat tex.in fi q2 posset rñderi vt.ꝭ.tangitur in gl.pen. ¶ Jn ea.glo.ibi maxime ꝓ tantũ.hec expositio violat literam q2 † dictio maxime sui natura est implicatiua vt voluit gl. sequens.ꝛ no.in.c.ad abolendã.ꝭ.de fil.pſby.ꝛ per gl.in.l.illud. ff.ad.l.aqui.vnde dicit Jnn.qđ etiã si renuntiet̃ appellatiõi nõ cõualesceret electio q̃ fuisset nulla.ꝛ ꝓ hoc bene facit.c.lꝫ.de sent. exc.in.vj.ꝛ in hoc videt̃ bene dicere Jnn.si electio fuerit nulla.ſꝫ vbi electio fuisset aliqua ꝓut.ſ̃.tetigit gl.tunc satis videret̃ ꝓcedere dictũ gl.qđ si vellet renuntiare appellationi nõ possent cõsentire electioni.q2 essent tunc sibi contrarij.ꝛ sic nõ deberet audiri vt in.c.solicitudinẽ.alle.in gl.ꝛ in.l.j.C.de fur.veritas tñ esse videt̃ qđ electio hic fuit nulla ipso iure ex eo q2 fuit facta a minori pte capituli.ꝛ hoc etiam expresse litera dicit dum dicit qđ erat irrita ipso iure ideo gl.merito remisit ad no.in glo.fi. ¶ Jn glos. maxime[a] ibi citra appellationẽ.i.ꝛ si non penderet appellatio et fm hoc facit pro dicto Jnn.de quo dixi.ſ̃.gl.precedẽti. põt etiã exponi citra appel.i.etiã si non esset appellatũ. ꝛ vtraqꝫ expositio in se bona. ¶ † Jn glo.pen.ibi de facto intellige.No.bene ex glo.qđ lꝫ illud qđ est nullũ non possit de iure amplius annullari vel cassari vt.ꝭ.de despon.impu.ad dissoluendũ.ꝛ in.l. nã ꝛ ſi.ſ. rumpẽdo.ff.de iniusto testa.tñ potest de facto cassari quatenus de facto processit.facit qđ notat̃ in.l.j.ſ.j.ff.de fer. ¶ Jn ea.glo. ibi ponitur improprie.ꝛ non mirandum si idem verbũ relatum ad plura interdũ ponitur proprie ꝛ improprie:q2 sic etiã contingit interdũ in.l.ij.in fi.ff. de offi.procõsul.ꝛ lega. ¶ Jn ea.gl.ibi secunda non erat nulla.hoc verum fm vnũ intellectum secundũ quem facta a maiori pte capituli contemptis electoribus prime electionis ꝛ ob hoc erat cassanda.ſ̃.eo.quod sicut.Sed alius fuit intellectus qđ etiã alia fuisset nulla q2 facta etiam a minori parte capituli vt tetigi in notabilibus.ꝛ tunc quo ad vtraqꝫ dũ litera dicit irritandã deberet exponi.ſ.quatenus de facto processit vel.i.irritam pronuntiandã.ꝛ hoc respectu vtriusqꝫ electiõis. ¶ Jn glo.fi.ibi ꝛ plurimorũ approbatur assensu intellige dũmodo sit maior pars capituli quia non sufficit habere maiorem partẽ comparatione minoris in electione prelati vt.ꝭ.eo.q2 propter.ꝛ.e.ti.sicut.lib.vj.lꝫ secus sit in presentatione fienda per patronos.ꝭ.de iure patro.c.iij. Jtem intellige ꝙ valet electio a maiori parte facta quãdo eodẽ cõtextu fiunt plures electiones nisi maior pars fuisset priuata potestate eligendi ante electionem factam a minori vt hic etiã tangit Jo.an. ¶ Jn ea.gl. ibi locũ hꝫ distinctio.ſ.que sequitur ꝛ intellige qñ electiones fiunt a diuersis partibus secus si ab eadem fm Host.q2 tunc indistincte non valet secunda.ꝭ.de excessi.prela.inter dilectos.Sꝫ Jnn.dicit idẽ vt tunc distinguat̃ an prima sit nulla vel non.ꝛ hanc opi.Joã. an.videt̃ sustinere ꝛ rñdet ad.c.inter dilectos.qđ loquitur in collatione que hꝫ in se vim confirmationis.facit qđ notat̃.ꝭ.c.j.lib. vj.hic in electione que nondũ est cõfirmata. ¶ Jn ea.gl. ibi possit elidi per exceptionẽ quasi tunc prestet̃ impedimentũ secunde q2 tunc nõ plene vacat ecclesia ex quo electio de mero iure est aliqua.facit.ſ̃.e.qđ sicut. ¶ Jn ea.glo.ibi euidens est primam nõ tenere.ꝛ sufficit fm Jnno.quod hoc sit euidens tempore secunde electionis. ¶ Sed do.Car.floren.hic non videt̃ curare an sit euidens vel non.quia satis est ꝙ sit nulla dũmodo possit probari nulla.sed forte gl.possit sustineri.quia si est probabile dubium an sit aliqua vel non vr̃ ꝙ non debeat ꝓcedi ad secundã prima non cassata propter colorẽ quẽ videt̃ habere tunc prima electio facit quod habetur in simili in.c.cũ nostris.ꝭ.de conces.preben.ꝛ hoc si sit probabile dubium iuris. Jdem videtur si sit probabile dubiũ facti cum talia videntur equiparari per id qđ notatur in c.j.de postu.prela.lib.vj.ꝛ istud etiã vr̃ aliqualiter fuisse de mẽte domini Anto.de but. ¶ Jn ea.gl.ibi vnde videbat̃ nulla supple.ꝛ sic videtur ꝙ nõ debuisset impedire secundã per regulam non prestat.de reg.iur.in.vj.ꝛ tamen hic videtur innui oppositum.Sed dic ꝙ ista fuit in hoc allegatio partis. vel dic fm do. Anto.de but.ꝙ cum ista decretalis sit ante.c.quia propter.poterat esse probabile dubium an prima teneret licet facta esset a minori parte capituli ex quo ex postfacto ad illam accesserũt ꝛ eidẽ consenserunt ita ꝙ deuentum est ad maiorẽ partẽ capituli ideo non debuit stari tali probabili dubio ante hanc decre.deuenire ad secundã. ¶ Jn ea.gl.ibi de renuntia.qđ in dubijs.sed certe ibi actus non erat omnino nullus.ideo aliquid operatur. secus vbi est oino nullus.vt.in dicta regula non prestat. ¶ Jn ea.gl. ibi.ſ.accusationẽ.ibi de mero rigore tenebat accusatio lꝫ posset prescriptione repelli. ¶ Jn eadem gl.ibi cũ in secundo ibi testamentum tenuit licet postea non haberet effectum propter defectum conditionis. ¶ Jn ea.glos.ibi audientiã. sed ibi non erat nullũ quo ad inducẽdã publice honestatis iustitiã ideo aliquid operatur. ¶ Jn ea.gl.ibi.l.qui ꝓ donato.sed certe manumissio non fuit nulla quo ad effectum perdende possessionis quã perdere voluit manumittẽs.ideo interrumpit̃ vsucapio. ¶ Jn ea.gl. ibi ad dissoluendũ ibi fuit interdictum pape. ¶ Jn ea.gl. ibi in stipulatione aliud supple ꝙ in electione.q2 in electione requirit̃ plenaria vocatio. Sed in stipulatione consideratur an intersit secundam valere vt notatur in.l.si dati hic allegata. ¶ Jn eadẽ gl.ibi quidã tñ hi distinguunt.hec opinio de iure reprobat̃ quia non declarat qñ dicatur nulla iure actionis ꝛ exceptionis ꝛ qñ tantum iure actionis.Tamẽ do.Cardi.flo.dicit ꝙ forte voluit distinguere an prima sit omnino nulla an vero iure exceptionis venit annullanda.Sed certe ista nõ est de mente gl. que vult ꝙ in casu huius.c.non sit nulla iure exceptionis.ꝛ tamen erat nulla ipso iure.d.Ant.de but.dicit ꝙ forte voluit distinguere an sit omnino nulla.vt quia ius resistat vt quando fit de indigno nã tũc etiã eneruantur effectus naturales.ar.l.si non fortẽ.in prin. cũ ibi notatis.ff.de condi.inde.an vero non oino resistat.sed desistat vt q2 forma non est seruata nã tunc vr̃ aliqua de iure naturali.ꝛ sic vr̃ velle ꝙ tunc pstet impedimentũ secunde quasi etiã tunc dicatur habere colorẽ ex quo inspecto iure naturali vr̃ habere validitatẽ:vt q2 facta est a maiori parte capituli forma substantiali non seruata.de quo in.c.q2 propter.sed istud nõ credo verũ.quia ex quo est electio ipso iure nulla propter defectũ solennitatis iuris positiui vr̃ ꝙ non prestat impedimentũ secũde per ea que habent̃ in regula nõ prestat.ꝭ.de reg.iur.lib.vj. Et istud etiã videt̃ de mente Jo.an.hic qui concludit ꝙ † vbi electio prima est cassata per sentẽtiam hominis vel iuris valet secũda dũmodo fiat a maiori parte capituli nec poterit impugnari si primi eligentes fuerint vocati si non erãt priuati potestate eligẽdi. secus si fuissent exẽpti vt.ꝭ.etiã voluit gl.nec ex eo ꝙ post appellationẽ fiat electio priuatur quis ptãte eligendi q2 nõ reperit̃ iure cautũ.ꝛ pro hoc etiã bene facit iste tex. ¶ Jn ea.gl.ibi.ſ̃.e.cõsiderauimus.Sol.ꝙ in prima electio erat aliqua hic añt prima fuit nulla.Nam ibi fuit facta contra priuilegia ecclesie que non habebant decretũ.ideo valuit ſꝫ venit cassanda.secus si habuissent decretũ fm Jnno.hic vero fuit facta a minori pte capituli. ¶ Jn ea.gl.in fi.bene dicit gl.si electio scđa fuit facta a minori pte.q2 lꝫ a principio cantor habuisset maiorẽ partẽ tñ añꝙ eligerẽt tot recesserũt ab eo ꝙ remãsit cũ minori pte ꝛ fm hoc vtraqꝫ electio fuit facta a minori pte. ¶ Jtẽ adde ꝑdictis inquãtũ dixi debere vocari electores prime electionis. q2 illud verũ qñ secunda sit ex interuallo.secus si fiat incõtinenti ex eodẽ scrutinio vt hic voluit Jnn.ꝛ in.d.c.cõsiderauimus.Et facit qđ hr̃.ꝭ.eo. quia propter. ¶ Extra gl.aduerte q2 Jo.an.hic prosequit̃.x.vel xj.casus in qbꝰ electio est ipso iure nulla.prosequit̃ etiã quatuor vel qnqꝫ in quibus est annullanda. ¶ † Circa primos casus dubitat̃ de duobus.primo nũquid electio vel postulatio facta post appellationẽ legitimã sit nulla.ꝛ refert aliquos dicere postulationem esse nullã cũ illa sit debilior cũ innitat̃ gratie.secus in electione q2 innitit̃ iuri cõi.ꝛ hanc opi.vr̃ tenuisse Jo.and.ſ̃.eo.bone.Sed Compost.hic cũ quo trãsit ipse Jo.an.tꝫ ꝙ nec postulatio nec electio ex hoc solo reddit̃ nulla:q2 fiat post appellationẽ ꝛ contra illã:sed ita demũ si cã propter quã appellat̃ sui natura reddit illã nullã.ꝛ ista opi.vr̃ verior q2 appellatio extraiudicialis est quedã ꝓuocatio ad cãm.ꝭ.de appel.cũ sit romana. ꝛ ideo solũ operatur deuolutionẽ negotij ad superiorẽ. ¶ Jtem dubitat scđo si eligatur criminosus forte adulter:an tunc electio erit nulla.Et concludit ꝙ non sed venit cassanda ꝑ.c.inter dilectos. ꝭ.de exces.pla.ꝛ.c.cũ in cunctis.ſ̃.e. ¶ Rñdet ꝙ ibi non dicit electionem nullã si eligentes talem scienter essent priuati.ꝛ sic intellige tex.ibi dum dicit qui vita ꝛ moribus cõmendandus existat ꝛ sic transit Jo.and.ꝛ pro hoc etiã facit quod notat Jnn. in.c. cũ nostris.ꝭ.de conces.preben.vbi tenet † collationem prebende etiã factã homicide tenere.facit qđ notatur per eum in.c. si celebrat.de cle.excommu.mini. sed forte poterit dici ꝙ talis electio est nulla:quia tex.in.c.cũ in cũctis.ꝓhibet talẽ eligi.ergo per cõsequens si eligat̃ electio est nulla ꝑ id qđ habet̃.x.di.in.c. vides.

[a] ¶ Maxime. De hac dictiõe maxime vide Frã.are. cõsi.l.ꝛ p abb. in.c. dãnamꝰ. ſ̃. de sum. tri. ꝛ fide catho.

⁊ in .l. non dubiũ. C. de legi. ⁊ ad .c. inter dilectos. posset rñderi ꝙ ibi loquitur in collatione que hȝ in se virtualiter inclusam confirmationẽ vt notaẗ in .c. j. ĩ. e. in. vj. secus in electione. facit qđ dixi post Jo. an. circa principiũ gl. fi. Et ſm predicta potest etiam saluari dictũ Inn. in. d. c. cũ in nostris. ¶ Ultimo adde inquantum vult ꝙ electio veniat cassanda qñ fit ex interuallo post primam non cassatã que non erat nulla. nam hoc nõ videẗ verum: nam si prima non erat nulla: ergo nõ sentiebaẗ ecclesia vacare. ⁊ sic ꝑ consequẽs electio scđa dȝ esse ipso iure nulla. ĩ. de cõces. preben. c. j. ⁊ sic vbi reperiaẗ ꝙ talis electio sit cassanda dȝ exponi. i. cassa ⁊ irrita nuntianda. facit qđ notat hic glo. pe. ⁊ finalis potissime ⁊ inquantum dicit ꝙ vbi prima est aliqua lȝ possit elidi per exceptionem prestat impedimentum secunde.

1 ☞ Potestas eligendi data compromissarijs re non integra an reuocari possit.
2 Capitulum congregari debet per sonum campane.
3 Res quando dicatur esse integra.
4 Postulatio potest comprehendi sub electione.
5 Res quando dicatur non esse integra.
6 Mandatum factum procuratori potest reuocari re integra sed re non integra secus.
7 Compromissarij in electione an possint re non integra reuocari.
8 Congregatio vniuersitatis castri in qua sunt centum numero si fiat autoritate superioris ⁊ in illa congregatione cõpareant tantum triginta: illi poterunt actum expedire.

1 a In causis. † Potestas data[a] compromissarijs de eligendo re nõ integra. i. postꝙ habuerunt de eligendo tractatũ reuocari non põt. h. d. Et sunt tres partes principales. In prima ponit allegationẽ postulati. In secũda ponit allegationẽ electi. In tertia negotiũ partim diffinit ⁊ partim diffiniendũ cõmittit. secunda ibi: nuntij vero. tertia ibi: quia vero. ¶ No. j. ꝙ in actib⁹ capitularibus debet capitulum se capitulariter congregare. facit. ĩ. e. in genesi. ¶ No. ꝙ non est curandũ de numero cõpromissariorũ quia pñt esse duo vel etiam quinqȝ. secus vr̃ de numero scrutatorũ. ĩ. eo. quia propter. ¶ No. ꝙ illud qđ faciunt oẽs cõpromissarij concorditer vel maior pars ex eis dȝ obtinere. ⁊ hoc clarũ quando exprimitur. idem tñ si non exprimaẗ. ĩ. de arbi. c. j. ¶ Nota ꝙ cautius est compromittere in illos de capitulo ꝙ in alios extraneos quia illi presumunẗ melius scire quid expediat ecclesie ⁊ fidelius procurant. ¶ No. ꝙ nedum electio sed etiã postulatio publicanda est capitulo. seruatur etiã ſm Jo. an. ꝙ publicatur etiã postulatio sicut electio. ¶ No. qđ ſm ista tp̃a tenebat electio si quis eligatur in postulandũ. hodie dic vt in. c. vno. de postu. prela. in. vj. ¶ No. ꝙ in potestate substituendi prelatũ data compromissarijs venit potestas prouidendi per viam electionis. ⁊ etiã per viam postulationis. ¶ No. qđ in potestate eligendi prelatum alteri concessa videtur etiã cõcessa potestas postulandi qđ videtur esse mirũ de quo etiã in glo. ¶ No. pro vulgari rusticorum quando precipiunt ex parte pape vel superioris ne aliquid fiat. de quo etiã per Bar. in .l. de pupillo. §. si quis ipsi pretori. circa secundam lec. illius §. ff. de no. ope. nun. vbi concludit ꝙ etiã si sine licentia superioris fiat talis inhibitio ⁊ arripiaẗ iter ad superiorem si aliquid interim attentetur veniat retractandum quod tene menti.

a ¶ Potestas data. Utrum potestas data cõpromissarijs eligẽdi vel potestas data alicui vel aliquibus beneficia conferẽdi an possit reuocari. vid pulchrã dist. per Hen. boych. in. c. cõstitutus. ĩ. de preben.

b ¶ Res qñ dicaẗ nõ esse itegra. vide spec. de deleg. §. v. ⁊ an ꝑ citationẽ per alex. in .l. ⁊ qr. x. ⁊ pen. col. ff. de iuris. om. iudicum.

2 ¶ † No. capitulum congregari ꝑ sonum campane ⁊ hoc clarũ ſm do. Car. flo. qñ cõsuetudo est in ecclesia sed vbi non esset consuetudo tunc an sufficiat congregari per sonum campane. dic ꝙ in paruis negotijs sic ⁊ quo ad presentes: sȝ in magnis ⁊ quo ad absentes non de quo hic ꝑ Inn. ⁊ Jo. an. ¶ No. ꝙ electio facta ab habentibus potestatẽ a capitulo intelligitur facta a toto capitulo. facit. l. item eorũ. §. si decuriones. ff. quod cuiusqȝ vniuersitatis. ¶ No. ꝙ potestas data compromissarijs non potest reuocari re non integra.

3 ¶ Et no. † quando dicatur re non integra: quia qñ processerunt ad tractandum de electione ⁊ pro hoc dicit Jo. an. ꝙ cauti debent esse compromissarij vt cito faciant tractatum. quia processus ad tractatum faciunt desinere rem integrã esse aliter tamen sumitur rem esse integram in. c. vbi periculũ. in. §. sane. ĩ. eo. lib. vj. ¶ No. ꝙ licet quis sit episcopus tamen potest esse indignus alio episcopatu. de quo. ĩ. eo. scriptũ in glo. antepe. ¶ No. ꝙ talis debet eligi in ep̃m qui possit vitia subditorum extirpare. ⁊ bene facit ecclesiastici. vij. post prin. dum dicit noli querere fieri iudex nisi per virtutem possis irrumpere iniquitatẽ. facit. j. q. j. non est putãda. ¶ No. vltimo ar. ſm Hosti. quod ex postulatione facta propter necessitatem ecclesie ius oriatur de quo plene. s̃. e. cũ monasterium. ¶ In glo. j. in fi. gl. ista ꝓcedat in terminis decretalis propter formã mandati sed cessante forma mãdati lȝ de iure ciuili deberet prestari tñ de iure canonico necessarium nõ est prestandũ vt no. gl. in. c. cum dilectus. s̃. de consue. ¶ In glo. electionẽ ibi mirabilẽ significationem. sed potes dicere ꝙ hic non simpliciter dixit electionem. sed subiunxit quã de postulando ep̃o fecerunt. ¶ In gl. potestatẽ. in fi. vnde cautius dixisset si quã eis cõmiserãt. facit. ĩ. de except. cũ venerabilis. ¶ In gl. qr no. postulatio. in fi. ⁊ sup. qr sunt talia in quibus requiriẗ speciale mandatũ. Et pro intellectu gl. cõclude ꝙ interdũ datur potestas substituendi vel prouidendi de prelato. ⁊ tunc bene venit potestas eligendi ⁊ postulandi. qr hoc satis potest includi sub significato dictorũ verborũ. facit qđ notaẗ in. c. si compromissarius. ĩ. eo. lib. vj. ⁊ quod notaẗ per Bar. in .l. ij. ff. de adop. lega. interdũ datur potestas eligendi. ⁊ tunc si vult postulatus postulatione minus solẽni: planum est ꝙ potest quia illa est proprie preparatoria electiõis. Exẽplum ptȝ de elec. in. c. nullus. ⁊. c. si religiosus. lib. vj. Si vero vult facere postulationem solennẽ quia promouendus est ineligibilis propter defectum. ⁊ tunc dicit Host. ꝙ lȝ de rigore nõ videẗ includi sub mandato tñ ex benigna interpretatione includitur vt hic patet. ⁊ ꝓ hoc bene facit. l. iam tñ. §. in hac. ff. iudi. solu. ⁊ qr ſm do. Ant. de but. videtur dans mãdatum potius considerasse finem prouisionis ecclesie ꝙ modum prouidendi. ⁊ pro hoc dicit ꝙ etiam de iure includitur potestas postulandi. ¶ Quid autem econtra si data esset potestas postulandi an includatur potestas exigendi Archidia. tenuit ꝙ non in. c. nullus. lxi. dist. ⁊ sequiẗ hic. d. Car. flor. ⁊ potest esse ratio diuersitatis licet non dicat: qr

4 † postulatio sub lata significatione põt cõprehẽdi sub electione: qr ille qui postulat etiã videẗ preeligere personam postulatã. ⁊ sic electio vr̃ se habere lato sumpto vocabulo tanꝙ genus ad postulationẽ. facit quod habetur ⁊ notatur in. c. vlti. de elec. in. vj. Et ꝓpter hoc forte potest dici ꝙ ratio domini Anto. de bu. non esset perfecta inquantum dixit ꝙ videntur potius finem prouisionis considerasse ꝙ modũ quia illa videretur concludere ꝙ etiã sub potestate postulandi includeretur electio. ¶ In gl. cũ res non esset integra. in fi. cõclude ꝙ vtraqȝ opinio potest saluari. nam si constat qđ translata fuit potestas in compromissarios ex causa donationis animo donandi potestatem eligendi illa vice procedit opi. Jo. ⁊ sic prima opi. hic posita in fi. gl. Si autẽ constet qđ nõ fuit translatũ animo donandi sed propter prouisionẽ ecclesie faciendam tũc ꝓcedit vltima opi. hic posita vt distinguaẗ an res esset integra vel non. in dubio presumitur qđ fiet ob prouisionẽ ecclesie ⁊ non animo donandi. qr donatio in dubio non presumitur l. qđ de indebito. ff. de proba. nisi ex circunstantijs aliud apparet vt qr cõpromissarij petijssent sibi donari potestatẽ eligẽdi ꝓ illa vice. nã tunc si illi de capitulo admittunt talem petitionẽ videntur velle donare potestatẽ illam. ar. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interrog. actio. ⁊ facit qđ notat Inno. ĩ. de conces. preben. cõstitutus.

5 b ¶ † Qñ autẽ dicatur res non esse integra.[b] Dic qñ deuentũ esset ad substantialia negotij ꝑtractanda. al's secus. iđ licet fecissent cantare missam de spiritusancto vl' ingressi essent capitulum non diciẗ res desinere esse integra. secus quando incipiunt tractare de electione. facit qđ notatur per glo. in .l. mandatum. C. man. vbi glo. etiã videẗ in effectu istud tenere quãdo tractatur de reuocatione mandati quo ad materiam tñ cõtractuũ innominatorum aliqui dicunt istud non sufficere qđ deuentum sit ad substantialia pertractanda. de quo in .l. si pecunia. ff. de cõdi. ob cãm. per gl. ⁊ Bar. ⁊ diligenter pondera qđ dicit hic Inn. ⁊ Jo. and. vcȝ qđ si re integra vnus solus reuocaret potestatem illud sufficeret. qr sicut a principio vnus solus põt impedire viã compromissi. ĩ. eo. qr propter. cũ ibi notatis ita si reuocet re integra sufficiat ⁊ habetur perinde acsi a principio contraxisset. quod tene menti qr ꝑ hoc vr̃ posse inferri qđ si prelatus ⁊ capitulũ constituãt procuratorẽ in causa in qua vtriusqȝ cõsensus requiritur qđ qñ fit habeẗ in. c. edoceri. s̃. de rescrip. qđ si re itegra solus prelatus reuocet mandatũ qđ illud sufficiat. non tñ sufficeret vnum vel duos ex canonicis reuocare mãdatum. qr ab ipso initio duo non poterant impedire constitutionẽ procuratoris ad lites fiendas a capitulo sed sufficiebat factã a maiori parte capituli. vt. ĩ. de his que fiunt a ma. par. ca. c. j. ⁊ ſm predicta videẗ intelligendum quod notauit Jo. an. in. c. bone el. ij. super glo. ibi ideo dicit s̃. titulo. j. ⁊ sic facit pro his que. s̃. dixi. ¶ In gloss. fina. in fine. quasi velit quod hic non posset recedi a postulatione non contingit propter publicationem factam sed propter potestatem translatam in compromissarios que re non integra non potuit reuocari. secus si fuisset integra vel si non fuisset translata in cõpromissarios ⁊ sic no. gloss. istam que aperte vult quod sola publicatio postulationis non impedit recedi ab illa. in contrarium tamen voluit glo. in. c. bone. el. ij. ⁊. c. penul. ⁊ vlti. s̃. titu. j. sed hec est verior ⁊ communiter approbatur.

6 ¶ † Et nota ex predictis quod isti compromissarij possunt comparari procuratoribus: quia sicut mandatũ factum procuratori potest reuocari re integra ⁊ non si nõ est re integra nisi ex cã. l. mandatũ. C. man. ⁊ .l. añ litem. ff. de procura. sic etiã est hic nec est iusta cã: qr essent in clamoribus qr illud verisimiliter potuit cogitari ꝑ dantes ꝑtãtem

quinimo

quinimo ⁊ fuit cogitatũ inquantũ voluerunt stari maiori parti eoꝝ l3 do. Car. flo. hic dixerit non equiparari istos procuratori- 7 bus q2 †illi pñt etiam re non integra reuocari ꝑ iura allegata in gloss. Sed certe istud est falsum nisi ex causa vt etiã voluit gl. vñ dicebat ꝙ equiparant̃ subdelegatis qbus in totum cã cõmittit̃ ꝑ delegatos: q2 re integra tales pñt reuocari de offi. deleg. in. c. quãuis. lib. vj. tñ satis puto qđ etiã procuratoribus cõparent̃ ꝑ id qđ dixi. Et iura alia allegata in gl. magna loquuntur in alia materia ꝙ mãdati. ⁊ ideo nõ faciũt in cõtrariũ. ¶ Extra gl. aduerte q2 dixit hic Jo. an. post Uin. qđ l3 electio sit cõis. ⁊ sic collegialiter habeat fieri tñ sec9 vr̃ in translatione ptãtis eligendi: q2 illa etiã vr̃ esse singuloꝝ. ⁊ istud tenuit Cõpost. verũtñ finaliter tenebat idẽ in translatione qđ in electione Jo. cal. ṡ. eo. cũ in iure. vt refert hic. d. Car. flo. dicit qđ si fuerunt semel capitulariter ꝯgregati põt fieri singulariter translatio ptãtis alias secus: sed ipse. d. Car. flo. t3 qđ cũ potestas eligendi spectat ad capitulum vt capitulũ qđ semꝑ translatio etiã erit capitulariter fienda. fateor tamẽ qđ qñ sunt capitulariter congregati vr̃ in dubio fieri vt a capitulo. ⁊ sine dubio tutius esset hanc potestatẽ capituli transferri tñ forte etiã posset sustineri opi. Compost. q2 de quolibet canonico singulariter veꝝ est dicere qđ h3 ius eligẽdi vna cũ alijs ergo vr̃ qđ tale ius possit in aliũ transferri. ¶ Scđo etiã pondera. q2 Inn. hic tangit duplicẽ spẽm postulatiõis. nã qdã est solennis vt illa que h3 fieri a confirmatore vel ipsius cõfirmatoris superiore ꝓpter defectũ aliquẽ promouẽdi. quedã minus solẽnis vt illa que h3 fieri ab alio vt qñ postulet̃ monachus ab abbate de elec. si religiosus. li. vj. ⁊. c. nullus. in. vj. ⁊ nõ est vis q̃ 8 aliquã dictarũ postulationũ ꝑcedat. ¶ †Ultimo adde inqñtũ Jo. an. dicit qđ si autoritate superioris cõgreget̃ vniuersitas castri in qua sint centũ numero qđ si ad talẽ congregationẽ nõ cõpareãt nisi. xxx. qđ illi poterũt actũ expedire. nã hoc non vr̃ veꝝ ex quo ibi nõ sunt due ptes ꝑ id qđ hr̃. ṡ. eo. l3 in gl. ⁊. l. nulli. ⁊. l. plane. ff. qđ cuiusq3 vniuer. de quo tanget̃ in. c. ecclesia. el. ij. ṡ. eo.

1 ☞Canonicorum electio potest de consuetudine ad solum capitulum pertinere.

2 Qui est in quasi possessione eligendi si non recipit electũ ab alio non dicitur illi facere iniuriam.

3 In interdicto vti possidetis ille obtinet qui melius de possessione probat ⁊ de antiquiori.

4 In libello eodem possunt plures articuli deduci.

5 Collatio beneficiorum in ecclesia cathedrali de iure communi ꝑtinet ad episcopum ⁊ capitulum.

6 Partes si equaliter probent per testes: fauendum est illi parti ⁊ illis testibus pro quibus facit ius commune.

a Cum ecclesia[a] vulterana.

1 †De ꝯsuetudine põt canonicoꝝ electio ad solũ capitulũ ꝑtinere. h. d. Et in prĩa decisa consultatio in scđa rñsio. scđa ibi: mãdam9. ¶ Not. j. canonicos ex debito teneri ad 2 obsequiũ ecclesie. facit. c. j. ṡ. de cle. non resi. c. pe. ¶ †No. qđ ille q est in quasi possessiõe eligẽdi si nõ recipit electũ ab alio nõ đr illi facere iniuriã. ¶ No. illud vulgatũ ꝙ nemini facit iniuriã q vtit̃ 3 iure suo. ¶ †Not. ꝙ in interdicto vti possidetis ille obtinet qui melius ꝓbat de possessiõe ⁊ de antiquiori possessiõe de quo. ṡ. de 4 ꝓba. l3. ¶ †No. qđ in eodẽ libello plures articuli pñt deduci de quo. ṡ. eo. q̃relã. ⁊. ṡ. de capel. mo. dilectus. ¶ No. fm Abb. qđ in incorporalibus ꝑ ꝯdictionez retinet̃ possessio de quo in. c. olim. el. iij. ꝑ Inn. ṡ. de resti. spo. ¶ No. ꝙ de iure cõi ptãs eligendi canonicos nõ spectat ad capitulũ tñ sed de ꝯsuetudine tñ põt spectare. ¶ Ultimo no. qđ ad ꝯcludẽdũ ꝑticularẽ ꝯsuetudinẽ loci sufficere vr̃ ꝓbare ꝯsuetudinẽ fore in alijs circunstantibus locis ⁊ sic vr̃ qđ ꝯsuetudo extendat̃ de quo in. c. dilecto. ṡ. de off. arch. in gl. fi. potes tñ dicere qđ hoc ꝓcedet qñ non apparet spãlis cõsuetudo in loco de quo q̃rit̃ al's illa videret̃ seruanda ꝑ. l. j. C. q̃ sit long. ꝯsue. ⁊ qđ notat̃ in. c. cũ dilectus. ṡ. de ꝯsue. ¶ In gl. j. ibi q2 non erant distincte. aduerte q2 tunc nõ h3 locũ. c. ij. de concess. ꝑben. q2 nõ est dare ꝓpriã vacationẽ vt tangit̃ in. d. c. ex pte. alle. in glo. tñ posset tunc statui tp̃s ꝑ epm̃ ipsis canonicis infra qđ haberẽt eligere canonicos quo elapso si non eligerent posset ep̃s eligere. ar. c. regenda. ⁊. c. primi. x. q. j. ⁊. ṡ. de offi. or. significauit. ⁊. ṡ. de off. dele. prudentiã. ṡ. sexta. ¶ In ea. gl. in fi. Aduerte tñ q2 ista cessant quo ad literã: q2 ep̃s non pretendebat potesta- 5 tem deuolutã sed volebat ex iure proprio eligere. ¶ †In gl. ij. b in fi. t3 ergo glo. ꝙ de iure cõmuni ad epm̃ ⁊ capitulũ[b] ꝑtinet collatio beneficiorũ in ecclesia cathedrali. ⁊ hec est cõis opi. omniũ antiquoꝝ vt hic refert Jo. an. Cõpo. tñ dicit ꝙ spectat ad epm̃ cum consensu capituli. ꝑ. c. nouit. ⁊. c. quanto. de his que fiunt a prelato. ⁊ differt ista opinio ab opinione gl. ꝑ no. in. c. vno. ne sede vacan. in. vj. sed certe hec opinio Compost. nõ vr̃ vera: q2 iura ṡ. allegata non dicunt de consensu sed de cõsilio. vñ Host. dixit ꝙ spectat ad epm̃ cũ consilio capituli ꝑ iura allegata. et hoc si bona sint distincta ꝑlati ⁊ capituli: al's spectaret ad vtrũq3. facit de appella. c. a collatione. ⁊ sic potest intelligi glo. ⁊ hanc opi. sequuntur do. Anto. de but. ⁊ do. Cardi. floren. ⁊ forte est verior de iure licet in practica non modica esset autoritas glos. facit qđ etiã notat gl. in. c. fi. de regularibus. in. vj. ⁊ hec in ecclesia cathedrali. Sed in ecclesia conuentuali inferiori a cathedrali electio prelati spectat ad capitulum. ṡ. eo. c. j. sed alioꝝ beneficioꝝ spectat ad patronũ si est patronata. ṡ. de iurepatronat9. nobis. Si vero non sit patronata tunc sunt opiniones do. Anto. de butr. hic vult ꝙ electio canonicorũ spectat ad prelatũ ⁊ ad capitulu3. In alijs beneficijs idem si sunt infra ecclesiam. sed si extra ecclesiam sint beneficia intra limites parochie in fundo ecclesie vel si sit dotata de redditibus ecclesie parochialis matricis tunc spectat ad prelatum cũ capitulo presentare ⁊ ad episcopum confirmare seu instituere. vt in. c. ea noscitur. ṡ. de his que fiunt a prela. do. Cardi. floren. hic concludit ꝙ si beneficia sunt intra ecclesiã tunc spectabit collatio ad episcopum. quia non reperitur iure cautum ꝙ hoc casu ad inferiorem spectat potestas eligendi. et non obstat. c. ea noscitur. ṡ. de his que fiunt a prela. nec. c. ad audientiam. ṡ. de eccle. edi. quia loquuntur quando extra ecclesiam sunt beneficia ita ꝙ ecclesia habet iuspatronatus. ⁊ hec opinio do. Cardi. floren. verior de iure. quia non reperitur iure cautum in ecclesia collegiata nisi solũ ꝙ ad capitulũ spectat electio prelati. ⁊ ideo videtur ꝙ debeat collatio dictorum beneficiorũ spectare ad episcopũ. xvj. q. vij. omnes basilice. ⁊. c. sequenti. ⁊. x. q. j. regenda. ⁊ non obstat. c. ea noscitur. ṡ. allega. quia loquitur quãdo ius ꝑsentãdi spectabat ad prelatũ ⁊ capitulum. ⁊ sic quando ecclesia collegiata habebat iuspatronatus in beneficio de quo conferendo tractatur. vt q2 forte esset cõstructũ in fundo ipsius ecclesie. vt superius est dictũ. In ecclesia autẽ non collegiata ad a quã spectat confirmatio vel collatio beneficij inferioris. ṡ. a rectoratu ipsius ecclesie recurre ad tex. ⁊ glo. in. c. penul. ṡ. de iurepatro. ¶ In glo. super verbo iniuriã. in fi. ⁊ adde quod no. per glo. xj. q. iij. si quis vero. ⁊ notatur etiã de materia in regula. locupletari. de reg. iur. in. vj. ⁊ in. l. j. ṡ. deniq3. ff. de aqua plu. arcen. ¶ In gl. longe melius. ibi cũ de iure cõi no. diligẽter ex gl. ista. 6 ꝙ †vbi vtraq3 ps equaliter probet ꝑ testes fauendũ est illi pti. et illis testibus pro quibus facit ius cõe: ⁊ illis magis est credẽdũ vt notabiliter voluit hec gl. ⁊ idẽ Inn. in. c. auditis. ṡ. de ꝑscrip. ¶ In gl. pe. in fi. gl. ista in se potest sustineri. põt etiã dici fm. d. Card. flo. ꝙ vtraq3 petitio claudebatur sub interdicto vti possidetis in quo petitur vt desistat̃ a molestatione ꝑterita ⁊ presenti ⁊ vt etiã in futurũ nulla molestia inferatur iuxta notata in. c. licet causam. ṡ. de proba. ⁊ in. l. vna. C. vti possidetis.

a ¶ Cũ ecclia. In hoc. c. ꝑncipaliter q̃rit̃ vtru3 ad epm̃ ⁊ ad capitulũ insimul vel alteri eorũ solũmodo spectat collatio ꝑbendarũ ⁊ aliorũ bñficioꝝ. distigue fm dñm Hẽ. boych. in c. nouit. ṡ. de his que fiunt a pre.

1 ☞Compromittentes tenentur recipere electum a compromissarijs si sit dignus ⁊ si secũdum formam compromissi elegerint.

2 Si per compromissum detur potestas eligendi prelatum canonici debent vnanimiter consentire ⁊ vno contradicente fieri nõ posset.

3 Confirmatio electionis episcopi spectat ad metropolitanu3 seu archiepiscopum.

4 Sententia que fertur super etate debet esse declaratoria. Et an preiudicet omnibus. nu. 18.

5 Compromissarius non debet excedere formam mandati.

6 Compromitti potest in aliquos sub hac forma vt eligant illum inquantum omnes de capitulo vel maior ⁊ sanior pars consenb serit.

b ¶ Epm̃ ⁊ capitulum. vide per Car. i cle. j. q. xiij. vt lite pen.

7 Si per compromissum datur potestas aliquibus eligendi aliquem de gremio ecclesie non habent necesse eligere illum in quẽ maior pars capituli consenserit.

8 Obligare potest se aliquis ad aliquid probandum sub pena priuationis beneficij. ⁊ nu. 17.

9 Sententia etiam interlocutoria a qua non est appellatũ transit in rem iudicatam.

10 Sententia suspenditur per appellationem.

11 Dispensare an possit ep̃s super defectu natalium vel etatis.

12 Dispensare non potest episcopus in reseruatis principi de iure ciuili nisi aliud reperiatur dispositum de iure canonico.

13 Iuramentum calumnie prestatur in causis spiritualibus ⁊ etiã iuramentum veritatis.

14 Causa an dicatur spiritualis quando agitur possessorio super re spirituali.

15 Iudicibus non creditur vt iudicibus deposito officio sed bene creditur vt testibus.

16 Testes minus idonei admittuntur vbi de facili testes reperiri non possunt.

18 Sententia lata in causa electionis an preiudicet omnibus.

19 Accusator qui habuit vnum bonum testem si aliter nõ probat an veniat condemnandus de calũmnia.

a ¶ Compromittētes. Idē summat hic Abb. in effectu.

b ¶ Cū in iure. d. abb. diuersimode sūmat hoc. c. p̄mū tñ summariū cōcordat cū isto. Et si q̄ras qñ sunt pl'es electores vtrum possint eligere vnum ex se ipsis, vide hic distinct. Hen. boych. in p̄n.

1 Cum dilectus filius. †Cōpromittentes[a] electū a cōpromissarijs si sit dignus refutare nō pñt nisi contra formā cōpromissi eū electū appareat. h. d. ¶ Et sunt tres p̄tes principales. nā in prima ponit̄ allegatio pro electo. In scđa ibi veruȝ allegatio cōtra electū. In tertia ibi nos vero diffinitiue cōmissio. ⁊ illa tertia etiā tria facit. Primo mandat recipi iuramentū malitie. Scđo iuramentū veritatis a cōpromissarijs. ⁊ tunc distinguit duos casus. ⁊ in secundo subdistinguit. Tertio mādat obiectores his casibus q̄bus succūbunt puniri. ⁊ soluit obstaculū. p̄tes patent in litera. ¶ †Not. .j. q̄ vbi per cōpromissum dat̄ potestas eligendi, debent canonici vnanimiter consentire. Et sic nō posset fieri etiā vno contradicente de quo. .j. e. q̄z propter. ¶ No. q̄ habēs potestatē eligendi de gremio ecclesie potest etiā inquirere voluntates singulorū lȝ

3 ad hoc nō teneat̄ vt hic pȝ iuncta glo. ¶ No. q̄ †de iure cōi ad metropolitanum seu ad archiepm̄ spectat confirmare electioneȝ sui suffraganei electi in epm̄. ¶ No. q̄ superior habens ɔfirmare electionē dȝ diligenter inquirere de electione ⁊ de psona electi ⁊ sic de forma ⁊ de materia electiōis. ¶ No. q̄ super incidēti

4 pōt expresse p̄nuntiari de quo in. c. .j. .j. de ordi. cogni. ¶ †Not. q̄ snia que fertur super etate dȝ esse declaratoria. facit. l. sed sicuti. §. si querat̄. ff. si serui. vendi. de quo p legistas. in. l. de etate. ff. de mi

5 noribus. ¶ †No. q̄ cōpromissarius nō dȝ excedere formā man-

6 dati. facit. s. de rescrip. cum dilecta. ¶ †No. q̄ compromitti pōt in aliquos sub hac forma vt eligant filium inquantū oēs de capitulo vel maior ⁊ sanior pars consenserit. ⁊ hec forma non est hodie reprobata per capitulū quia propter. .j. e. vt patet in. c. cuȝ expediat. .j. e. li. vj. secus si dictū fuisset q̄ deberent eligere in quē plures consenserunt. .j. eo. si cui. li. vj. ¶ Not. illud vulgatū q̄ nō dȝ quis per surreptionē ascēdere ad apicē dignitatis. ¶ Not. q̄ excipiens contra electū dȝ prestare iuramentum de malitia. facit q̄d hodie habetur in. c. .j. de iura. calum. in. vj. ¶ No. q̄ stadū est dicto maioris partis ⁊ duobus cōtra vnū. facit. .j. de re iudi. c. fi. ¶ No. q̄ magis credit̄ duobus testibus qui sint cōtestes q̄ plu

7 ribus singularibus. facit. s. e. bone. ¶ †No. q̄ vbi per compromissum datur potestas aliquibus eligendi aliquē de gremio ecclesie, non habent necesse eligere illum in quē maior ps capituli consenserit inquisitis voluntatibus singulorū nisi probet̄ hoc in compromisso adiectū. ¶ Et no. q̄ eo casu quo nihil probabit lȝ inquisiuerint voluntates singulorū non tñ tenetur illas sequi. ⁊ sic facit ad questionē de doctore qui disputauit tñ nō teneretur disputare an teneat̄ eam dare in scriptis bidello de quo in glo. p

8 Jo. an. in regula accessorium. de reg. iur. in. vj. ¶ †No. q̄ potest quis se obligare ad aliquid probandū sub pena priuationis beneficij de quo in gl. ¶ No. q̄ non vr̄ curandū de allegatione super qua pars non multū instat. intellige hoc verū nisi iudicialiter videret̄ p no. s. de consue. cū dilectus. ¶ No. fm̄ do. Car. flo. q̄ paria sunt non excipere vel excipere ⁊ super exceptione non

9 instare. ⁊ sic facit ad no. in. c. ceterū. s. de rescrip. ¶ †Not. q̄ snia etiā interlocutoria a qua non est appellatū transit in rem iud. fa

10 cit q̄d no. gl. in cle. vlt. de appel. ¶ †No. q̄ p appellationē suspēditur snia. de quo in. c. dilectus. .j. de appel. ⁊. .j. de iureiur. venien

11 tes. ⁊ p legistas in. l. .j. §. .j. ff. ad turpil. ¶ †In gl. sup verbo sustinere in fi. ⁊ sic cōcludit gl. q̄ super defectu nataliū vel etatis nō possint epi dispensare. sed tu dic sup primo prout habetur hodie in. c. .j. de fi. presby. in. vj. Super scđo dic put habetur in. c. vno. de eta. ⁊ quali. li. vj. ¶ Et no. ex glo. tres regulas in materia dispensationis. vna est q̄ vbi canon est prohibitiuus p̄sertim cum pena non pōt eps dispensare. Scđa q̄ contra canonē conciliarem dispensari non pōt. ¶ Tertia est q̄ non pōt dispensari vbi

12 non requirit̄ dispēsatio cōcessa. ¶ Quarta etiā pōt colligi q̄ †in reseruatis principi de iure ciuili si aliud non reperit̄ dispositum de iure canonico non pōt eps dispēsare. Sed de hac materia an ⁊ qñ eps possit dispensare. Dic vt no. in. c. dilect⁹. .j. de temp. ordi. ⁊. .j. de iudi. at si clerici. in. §. de adulterijs. ⁊. s. de post. pla. c. fi.

13 ¶ †In gl. sup verbo iuramento ibi ⁊ hoc fuit rōne p̄sumptionis nā etiā ex mente antiquorū iuriū vbicūq̄ iudex suspicabat̄ de calūnia siue de malitia poterat exigere iuramentū de malitia vt hic probat̄. ⁊. .j. de resti. spo. l'ras. ⁊ hodie est expressum in. c. .ij. ad fi. de iura. cal. in. vj. ⁊ istud est iuramentū spāle de p se separatum a iuramento calūnie generali vel veritatis q̄d p̄stat̄ in causis vt pȝ ex isto tex. iuncto. c. literas. allegato in glo. ⁊ ex. c. .j. ⁊. .ij. p̄alle. de iura. calū. in. vj. ¶ Itē aduerte q̄ lȝ fm̄ hec iura in causa spūali non p̄staret̄ iuramentū calum. generale. sed iuramentū veritatis. tñ hodie p̄stat̄ vtrūq̄ iuramētum vt probat̄ in. d. c. .j. ¶ In ea. glo. ibi q̄z sic non agit̄ spiritualiter. Nota diligēter ex

14 glo. q̄ †vbi agitur possessorio sup re spūali non dȝ agi spūaliter ⁊ sic in effectu non censet̄ tunc cā spūalis. sed hoc non vr̄ verum q̄z possessio ita versat̄ circa rem spiritualē sicut etiā ipsa proprietas. facit q̄d notat̄ per modernos in cle. .ij. de iudic. nec ob. c. literas. quia non loquit̄ de iuramento calūnie q̄d etiā p̄stat̄ super

15 re spirituali. fm̄ hec tpa vt superius est dictū. ¶ †In glos. super verbo ⁊ si tres ibi non est verū q̄ iudicibus credat̄ sup. vt iudicibus. sed bene credit̄ vt testibus deposito officio. vt notat̄ in. c. cū a nobis. .j. de testi. ⁊ facit q̄d hr̄ in. c. dilecto. eo. ti. ⁊. .j. q. vj. in. c. hoc etiā. ⁊. c. statuendū. ⁊ in. l. ne in arbitris. C. de arbi. ¶ In ea.

16 gl. in fi. No. bene ex gl. q̄ †vbi sumus in materia in qua de facili non pñt reperiri testes admittunt̄ etiaȝ testes al's minus idonei facit q̄d hr̄ in. l. consensu. §. super plagiis. C. de repu. Et adde etiā q̄d notat Jo. an. in ti. de teste. §. opponit̄. versi. sed pone q̄ administrator in addi. ibi posita. ⁊ facit etiā q̄d notat̄ in. c. .ij. .j. de arb. ¶ In glo. sup verbo ostensuȝ. in fi. vel dic q̄ hic agit̄ de forma hominis. ⁊ ideo ex quo constat de cōpromisso volens dicere certam formā datā ipsi compromisso dȝ probare q̄z ps aduersa satis hȝ fundatā intentionē suā ex quo apparet de cōpromisso. et fm̄ hoc etiā si obijciatur ante confirmationē dȝ obijciens probare. Si autem obijciatur defectus forme inducte a canone tunc si obijciatur post confirmationē dȝ obijciens probare p id q̄d dixit gl. q̄z p̄sumptio est pro confirmato. Si aūt non est facta ɔfirmatio. tunc fuerunt opi. nā quidā dixerunt adhuc idē: q̄z p̄sumitur oīa esse solenniter acta. l. sciendū. ff. de ver. obli. ¶ Alij dixerunt oppositū q̄z solennitas extrinseca non p̄sumit̄ nisi p̄bet̄ l. quecunq̄. §. fi. ff. de publicanis. ⁊ istā sequit̄ Compost. in. c. q̄d sicut. s. e. lȝ Inn. qñq̄z aliter senserit vt pȝ p no. per eū. .j. de eo q fur. ordi. rece. c. .ij. ⁊ facit etiā q̄d no. .j. eo. in genesi. d. Ant. de but. concordat hic opi. quia si interuenit scriptura p̄sumit̄ pro solennitate de qua in illa fit mentio facit q̄d habet̄ in. c. innotuit. s. e. ⁊ q̄d habetur in. §. si scriptū. insti. de inutili. stipu. Si aūt non interuenit scriptura tunc petens confirmationē dȝ probare solennitatē interuenisse. q̄z illud est causa sue intentionis. Si vero q̄s petat cassari electionē debebit probare defectū forme. q̄z ex illo se fundat. facit. l. .ij. ff. de proba. Si aūt obijciatur crimen contra personā electi dȝ probare obijciens. quia quilibet presumit̄ bonus. .j. de scruti. ca. vno. Sed si obijciatur alius defectus contra personā recurre ad no. p Jo. an. in regula. infamibus. de re. iur.

17 in. vj. ¶ †In gl. sup verbo obligauit. ibi sub pena beneficij sui intellige hoc verū superiore suo ratū habēte alias secus. .j. de renū. q̄d i dubijs. ⁊. c. admonet. ¶ In ea. gl. ibi anathematis. hoc est excōicationis ⁊ vt euitentur opiniones de cautela est q̄ corā iudice ecclesiastico quis confiteat̄ se debitū ⁊ promittat soluere infra certū tp̄s. ⁊ sic etiā p̄cipiat sibi iudex sub pena excōicationis quā al's ipso facto incurrat. de quo in. c. p. ⁊. §. .j. de offi. dele. p Jo. an. ¶ In ea. gl. ibi spem. solue q̄ ibi obligabat spem primi nondū habiti. hic aūt ipsum beneficiū q̄d de p̄senti habebat. ¶ In ea. gl. palle. in fi. No. diligenter hanc glo. que videt̄ velle

18 q̄ †snia lata in causa electionis preiudicet oībus sicut in actiōe populari nisi in duobus casibus positis in glo. ⁊ hoc etiam voluit gl. in. c. cupientes. §. ceterum. ad fi. de elec. in. vj. ⁊ istud sequitur hic do. Car. flo. hodie ex quo electio non dȝ confirmari nisi p̄missis edictis. .j. eo. c. fi. in. vj. d. Ant. de but. satis instat sup hoc ⁊ aliter loquit̄. sed forte dicta sua poterant p̄cedere fm̄ iura antiqua. ¶ An aūt snia lata sup etate preiudicet oībus. dic vt notatur per glo. ⁊ legistas in. l. de etate. ff. de mino. Et adde circa precedentē articulū q̄d dixi in. c. quod sicut. post gl. s. eo. ¶ In glo. fi. ibi transit in rē iudi. sicut diffinitiua sed an pariat actionem in facto sicut in diffinitiua. Hosti. hic ⁊ Jo. and. q̄ non. Et idem glo. in cle. vlti. de appel. sed contrariū tȝ Spe. in tit. de sen. execu. §. breuiter. circa finem. ⁊ istud sequitur Bar. in. l. si postulauerit. §. si liber. per illū text. ff. de adult. ⁊ in. l. a diuo pio. in fin. prin. ff. de re iudi. Item extra glo. diligenter tene menti id quod

19 tangit Jo. an. ante glo. videlicet †an accusator qui habuit vnū bonū testem. si aliter non probat veniat cōdēnandus de calumnia. nā videretur q̄ sic per istū tex. in contrariū p no. per Jo. an. in. c. .ij. .j. de calumniatoribus. Jo. an. vr̄ dicere hic q̄ istud sit arbitrarium vt possit puniri si sibi videatur ⁊ etiā ipsum absoluere quod tene menti.

1 Compromitti potest electio in septem.

2 Actus si a principio est nullus ratione defectus consensus si talis cōsensus non requiritur certo ⁊ determinato tempore potest ratificari.

3 Tutor potest emere rem pupillarem a contutore.

4 Eligere seipsuȝ non potest is cui data est potestas eligendi. ⁊ nu mero. 6.

Electio fieri debet a maiori parte capituli ⁊ saniori.

5 Vox electi an computetur in numero eligentium.

b Cum in iure. [b] Si ex septem ɔpromissarijs tres eligant quartū ⁊ ille consentit ⁊ est idoneus cōfirmabitur electio. h. d. Diuiditur in tres partes. In pria ponitur decisum exordium

exordium notans querentē. In scda consultatio formata ex cō promisso et duplici electione. In tertia consultationis rñsio cum duplici determinatione. scda ibi: primus. tertia ibi: sup quo et ps huius. j. de offi. dele. cū in iure. ¶ No. ex decisa q turpe est ignorare ius in quo qs versat. facit. l. ij. §. seruus. ff. de ori. iur. ¶ Not. q non est probabilis dubitatio sup iure q nullā aut modicam habet dubitationē. secus qñ magna esset dubitatio pter varietatem doctoꝝ magne autoritatis. facit qd not. in. c. vt debit9. j. de appel. et in. §. quibus. in. j. constit. Codicis. et in. l. dos a patre. C. sol. matr. ¶ No. q questio vel lex aut canon dz esse de dubitabili. facit. l. qd labeo. ff. de carboniano edict. et. C. de furt. in. l. ancille. ¶ † No. q potest compromitti in septē alibi dicit q in qnqz vel duos. s. e. in causis. et sic non est vis de numero cōpromissarioꝝ vt habeant eligere de gremio ecclesie. quis autē dicatur de gremio notat. j. de test. in. c. requisisti. ad fi. ¶ No. q tenor cōpromissi diligenter dz attendi. facit. §. nunc de officio. in. l. distinguemus. ff. de arb. ¶ No. fm do. Ant. q † vbi actus a principio est nullus ratione defectus consensus. si talis consensus non requiritur certo et determinato tpe potest ratificari. Facit qd habetur in. l. licet. ff. de iudi. Secus si certo et determinato tpe requireretur. s. eod. auditis. ¶ No. vltimo quod dictū est in summario. ¶ In gl. j. ibi. sed hoc non credo quicquid dicat gl. precedens opi. cōis tenetur et ipsam tenet glo. viij. q. j. qui epatū. et in. l. plane. ff. quod cuiusqz vniuer. Et p hoc bene facit quod notatur in l. si in emptione. in fi. alleg. in glo. vbi † tutor potest emere rem pupillarem a contutore. nec obstat ratio gl. qz non est verum q videatur a se electus imo a socijs qui ipsum eligunt. et hoc clarum quando hi sunt maior pars. et etiam non cōputato electo. Sed vbi sunt maior pars demū computato electo tūc est maius dubium an pcedat dictū gl. de quo. j. dicetur. Itē nō obstat. c. vltimum. de sortile. qz non dz sumi argumentū a cōtrario sensu. qz resultaret prauus intellectus p ea que habent in. l. vbi absunt. alle. in gl. etiam in. d. l. plane superius allegata. et sic vbi notat facti contingentiā non iuris misteriū: et eodē modo potest intelligi hic fm vnū intellectū. ¶ In ea. glo. in fi. et sic vult gl. quod si † vni tantū est data potestas ille non posset eligere se aliquo casu etiā si iurauit eligere meliorē. et bene dicit qz inter eligentem et electū debet esse differentia per id qd habet in. c. cū ad nostrā. j. de insti. ¶ In gl. vlti. ibi cōnumeratur inter eligentes. et sic per hoc censet electus a maiori pte vt. j. tangit glo. p quo bñ facit. l. plane. alle. in gl. licet in contrariū fortiter facit qz ex quo a principio electio est facta a minori pte non vr qd subsequens cōsensus habeat illā validare. s. e. c. auditis. Inno. hic dicit qd lz ista electio nō fuerit facta a maiori pte. tñ fuerit facta a saniori. ex eo qz facta est de illis de quibus ordine per prius sentiebant compromittentes. ar. c. mandato. de pbē. in. vj. et. l. quoties. ff. de vsufru. et. l. cū pater. §. pe. ff. de le. ij. Sed hec opinio cōiter non tenet qz non sufficit electionē factā esse a saniori pte nisi etiā facta sit a maiori. j. eo. qz pter. Ideo Cōpost. dicit scdo et istud etiā tetigit Inn. qd ideo vox † electi computat in numero eligētiū quasi expresse fuit dictū in cōpromisso qd possent vnū ex his eligere. nā pter dicta verba talis vr esse mens cōpromittentiū et hoc fm eum innuit litera ibi dum dicit iuxta cōpromissi tenorē secus si hoc non fuisset dictū. hec opi. non plz Jo. an. qz lz procederet si duo tantū fuissent compromissarij. Nam et tunc si dat potestas qd vnū possint ex se eligere bene sequit necessario qd voluerunt in numero eligentiū computari electū. tñ secus est qñ sunt plures q duo vt erant hic nā erant. vij. quia bene pñt eligere vnum ex se etiā absqz eo qd vox. electi cōputet in numero. vt si quatuor vel quinqz vel sex eligant vnū ex seipsis septē qui nō sunt de numero ipsoꝝ eligentiū. vnde Host. iij. dicit qd hic loquitur in via compromissi in qua computat vox electi ad faciendū maiorem partē. secus in via scrutinij. et ratio est qz cū scrutiniū habeat fieri secrete et sigillatim haberet seipsum noiare et sic a seipso haberet oriri et ideo non pōt nunc in numero eligentiū computari p id qd habetur. viij. q. j. in scripturis et. j. de insti. cū ad nostrā que ratio cessat in forma compromissi. qz p prius nominat ab alijs et ipse postea ḡsentit electioni alioꝝ et sic non hz electio tūc ortum a seipso. sed potius ab alijs et p hec ēt non obstat. c. auditis qz loquit in via scrutinij in qua certo et determinato tpe requirit cōsensus maioris partis. s. tps ipsius scrutinij ideo subsequēs consensus non perdit. arg. l. qd ergo. ff. de his qui no. infa. secus in via compromissi in qua non requiritur consensus certo et determinato tempore. ¶ † Itē non obstat quod non potest qs eligere seipsum. qz illud verū qñ esset vnus tantum. vel si sunt plures et electio haberet ortū ab eo. secus qñ non haberet ortum vt hic probatur. ¶ Itē potest dici fm do. Ant. de bu. qd hic principaliter se non eligit sed consentit electioni alioꝝ de se facte et ex hoc resultat in consequentiā qd vr se eligere cuz alijs. ideo hoc est pmissum ex quo in consequentiā alterius venit. ar. l. j. ad fin. ff. de auto. tuto. et ista opinio cōiter tenetur. Tamen do. Card. flo. hic dat quartū intellectū qui etiā fuit tactus per Inno. lz ipse dicat vz q etiā in via scrutinij procedat ista decretalis fm hec tēpora fm que scrutiniū poterit fieri publice et palā. et etiam hodie in minoribus dignitatibus seu beneficijs fieri possit fm vnā opi. de qua in. c. qz propter. j. e. Ideo tunc pōt ḡsentire nominatiōi de se facte ab alijs vt eius vox augeat numerū. qz eadē est rō q est in via cōpromissi. et ista opi. satis vr sustentari. ¶ Itē aduerte qz lz qñ simpliciter cōpromittit in alios possint eligere vnum ex seipsis. tñ Compost. dicit secus esse si est dictū in cōpromisso q ille sit platus in quē oēs cōsenserint. sed istud dictum non plz Host. et Jo. an. qz sicut hic vox electi auget numerū lz in cōpromisso sit facta mentio de maiori pte. ita eadē ratione si est dictū q ille sit platus in quē oēs consenserint et istud etiā sequit Jo. cal. et pter varietatē opinionū et contrarietatē iuriū dicit Joa. and. q vtilis est declaratio specialis in hac materia et sic patet q articulus de quo in tex. non erat sine dubitatiōe et sic pter illū non fuit redarguendus q̄rens. sed forte propter alios articulos fuit redarguēdus. ¶ In ea. gl. ibi nec dicerem valere. istud cōiter non tenet. qz imo etiā hodie valeret. nā iurium correctio est euitanda. j. e. cū expediat. lib. vj. non ob. c. quia propter. quia loquitur in via scrutinij in qua dz secreto et sigillatim procedi hic in via compromissi vt superius est dictum.

1. Transire per agrum alienum an liceat.
2. Electores imperatoris qui sunt remissiue.
3. Imperator anteq eligatur debet prius eligi in regem romanorum.
4. Imperatorem eligentes habent illam potestatem a sede, apostolica.
5. Imperator an debeat habere aliquem ordinem.
6. Imperator an ex sola electione consequatur potestatem administrandi.
7. Contemptus vnius plus nocet q multorum contradictio.
8. Imperator debet defendere ecclesiam.
9. Electio in imperatorem a maiori parte debet obediri.
10. Absolutionem ab excommunicatione petens an videatur fateri se excommunicatum.
11. Absolutio ab excommunicatione potest peti per procuratorem seu nuntium.
12. Imperium non debetur ex successione sed ex electione.
13. Spem et fiduciam habere vt quis promoueatur ad dignitatem non est malum.
14. Iuramentum prestitum alicui ratione dignitatis non ligat illo remoto a dignitate.
15. Successor in dignitate an teneatur soluere debita pdecessoris.
16. Imperium fuit translatum de grecis in franciam scz in Carolū et durauit penes francigenas centum et tribus annis.
17. Rex francorum et rex hispanie non obediunt imperatori.
18. Arguere ab exemplis quando liceat.
19. Absolutionem petens an confiteri videatur se excōicatum.
20. Iuramentum qñ non potest seruari sine interitu salutis eterne licitū est cōtrauenire sed si potest sine interitu salutis seruari. secus etiam si dolus vel metus interueniat.

Venerabilem. Electum in imperatorem a maiori parte illorum ad quos spectat electio si fuerit idoneus per papam cōfirmabitur. h. d. Et diuiditur in quinqz ptes principales. In pria ponit reprehensionē legati. in secunda ibi verū captat beniuolentiā principum ipsoꝝ et suā potestatē declarans. In tertia ibi obiectioni ergo. rñdet ei qd obijciebatur contra legatū. In quarta ibi eos. monet principes vt adhereāt Ottoni et recedant a Philippo et q hoc facere debeant probat quatuor rōnibus vsqz ad versum nobilitatē ibi. In qnta spāliter hoc mandat dici caringie de quo in suprascriptiōe. ¶ No. q licitū est arguere a diuisione qd est verum si ptes sint sufficienter numerate vt satis probat in tex. isto iuncto ver. obiectione. et facit. j. de his q sunt sui iuris. in. l. patre furioso. ¶ No. illud vulgatum q non dz quis ponere falcē in messem alienā. et sic facit contra meros canonistas q non debēt velle decidere dubia in materia mere legali nec econtra merus legista in materia canonica nā vidi aliquos aliqñ errare. ¶ Et no. q qs non dz ponere falcem in messem alienam. tñ ex necessitate pōt conterere spicas et manducare. de consecra. distin. v. discipulos. ¶ † An autem licet transire per agrum alienum notatur. j. distin. in. c. omnes leges. et. l. diuus. ff. de serui. rusti. predio. ¶ Nota q iudex non debet altera parte absente et non citata procedere. facit. j. de ma. et obe. inter quatuor. et. l. fi. C. si p vim vel alio modo. ¶ † No. q certi sunt principes qui habēt potestatē quē eligēdi in imperatorē tam de iure q de antiqua consuetudine. qui autem sint illi vide per glo. in. c. ad apostolice. de re iudi. lib. vj. in glo. pe. Nam sunt

tres archiepi ⁊ quatuor alij principes seculares de quibus ibi.
3 ¶ †Not. ꝙ promouendus in imperatorem dꝫ eligi in regem. s. alamanie ſm Joã. an. hoc tu adde ⁊ Romanoꝝ vt patet in cle. romani. de iureiur. ⁊ sic dꝫ postea ꝓmoueri ad imperiũ: vnde añ coronationẽ non dꝫ dici imperator: sed rex Romanoꝝ. vt pꝫ in
4 dicta cle. romani. ⁊ satis est de mẽte hui⁹ litere. ¶ †No. ꝙ principes qui habent potestatẽ eligendi promouendũ ad imperium illũ habent a sede apostolica que in personã Caroli magni transtulit ipsum de grecis in germanos seu alamanos teutonicos. Nam alamania germania dicitur eo quia in patria multũ generatiua. facit qd notat Jo. xxij. dist. c. quorundã. in. j. glo. ¶ No. ꝙ licet electio promouendi ad imperium spectat ad electores de quibus. s̃. tamen potestas ⁊ ius examinandi dictam electionem ⁊ illã confirmandi spectat ad papam qui habet ipsum inungere consecrare ⁊ coronare. dicit tamen Joã. an. ꝙ ipsum inungit non per se sed per manus episcopi. Hostiẽ. super hoc ab antiquo priuilegiati lꝫ per se coronet. ⁊ intellige ꝙ inungit. s. oleo et non chrismate ⁊ in humeris. j. de sac. vnc. c. vno. ⁊ sic improprie ipm dicitur consecrare: quia episcopus proprie dicitur consecrari. sed
5 rex inungi vt dicto. c. vnico. Et †an imperator debet habere aliquẽ ordinem ꝑsertim sacrum. not. gloss. in. c. valentinianus. lxiij. di. vbi dicit ꝙ nullũ ordinẽ recipit sed militarẽ ordinẽ licet pape ⁊ epo deseruiat in missa in apparatu subdiaconali de quo in Spe. ti. ij. §. nunc ostendẽdũ. ver. xxxix. olim tñ imperatores vocabantur pontifices. insti. de rerũ diuisi. §. sacre. x. dist. in. c. de capitulis. xxj. dist. cleros. ⁊ de triplici corona quã coronaꝛ imperator. s. ferrea argẽtea ⁊ aurea ⁊ in quo loco ⁊ a quo quãlibet earũ recipiat vide ꝑ gl. in cle. romana. §. porro. de iureiur. ¶ No. multos prohibitos eligi ad imperiũ vcꝫ excõicatum tyrannũ fatuũ paganũ. ⁊ hereticũ ⁊ sic not. qd infidelis nec tyrãnus potest eligi. ⁊ quis dicatur proprie tyrannus vide glo. in cle. vna. de bap.
6 ¶ †No. ꝙ in examinatiõe imperatoris attendi dꝫ an sit canonice electus ⁊ an sit criminosus vel negligens facit. xv. q. vj. alius. An aũt ex sola electiõe consequaꝛ potestatẽ administrandi cõiter tenetur qd sic vt notat glo. in. c. legimus. xciij. di. ⁊ in. c. auaritie. j. eo. in. vj. ⁊ hoc qñ in concordia est electus. Si aũt in discordia tunc de ↄsuetudine vterqꝫ administrat donec alter eorũ fuerit reprobat⁹ vt no. in gl. in cle. romani. §. porro. de iureiu. ¶ Nota aliud esse electorẽ ⁊ aliud cognitorẽ siue iudicẽ. aliud denuntiatorem. Et de materia denũtiationis. j. de iudi. nouit. ¶ No. qd electio prius facta per minorẽ ꝑtẽ nõ impedit scdam postea faciendã per maiorẽ de quo plene. s̃. e. auditis. ¶ No. illud vulgatum ꝙ plus hꝫ nocere contemptus vnius q̃ multoꝝ contra
7 dictio. ¶ †In versi. ꝙ autẽ. nota ꝙ papa põt admonere principes vt procedãt ad electionẽ canonicã ⁊ per consequens eis statuere certum tempus. nã de iure non reperitur certũ tempus statutum electoribus eligere imperatorem vt notat gloss. in. c. apostolice in vltima glo. de re iudi. in. vj. ¶ Not. ꝙ sicut in electione pape potest fieri accessus ad maiorem partẽ. ita ⁊ in electiõe imperatoris an aũt spectat ad ipsos electores eligere tanq̃ ad collegium an vero vt ad singulos Hosti. hic tenuit secundũ. s. ꝙ vt ad singulos. sed Jo. an. tenet contrariũ in addi. Spe. in ti. de rescrip. §. fin. super versi. antepenultimo. ⁊ hoc sequiꝛ hic do. Car. flo. qꝛ si hic spectaret vt ad singulos non possent agere de contemptu sic nec patroni iuxta id quod notatur in. c. iij. j. de iurepat. cuius contrariũ hic dicitur. ⁊ quia tunc videꝛ tenere electio facta a maiori ꝑte comparatione minorũ vt in simili dicitur de patronis in. d. c. iij. non aũt exigeretur ꝙ adesset maior ꝑs oĩm prout hic requiriꝛ ⁊ istud etiã sequiꝛ Joã. cal. prout hic refert. d. Cardi. floren. ¶ No. ꝙ licitum est aliquid probare nedũ iure sed
8 etiã exemplo. ¶ †No. ꝙ imperator dꝫ defendere ecclesiã ⁊ similiter tueri clericos ⁊ dñm papam. lxiij. dist. tibi dño. ⁊ xcvj. dist. c. vlti. ⁊ similiter miserabiles personas. xxiij. q. v. principes. ⁊. c. ad
9 ministratores. ¶ †No. ꝙ electo in imperatorem a maiori ꝑte dꝫ obediri ⁊ potissime si est coronatus vbi ⁊ a quo debuit. nã coronatio hꝫ vim confirmationis ſm Inno. ¶ In versi. sunt enim No. tria que impediunt quẽ eligi in imperatorẽ. s. excõicatio pu
10 blica. periurium ⁊ persecutio facta contra ecclesiã. ¶ †No. ꝙ petens absolutionem ab excõmunicatione videtur se fateri excõicatuꝫ. ⁊ ad hoc sepe allegatur de quo per gl. ⁊ Bar. in. l. decẽ. ff.
11 de verb. obli. ¶ No. ꝙ †per nuntium seu per procuratorem potest peti absolutio ab excõicatione de quo. j. de sentẽ. excom. cuꝫ desideres. ¶ No. ꝙ non est licitũ propria autoritate venire contra proprium iuramentũ de quo in gl. ⁊ etiã hic ꝑ Inn. ¶ No. ꝙ vbi est dubiũ de iuramento an sit licitũ vel non spectat ad papam hoc declarare. ¶ No. ꝙ etiã si iuramentũ dicatur licitũ. tamen non debet propria autoritate contrauenire qd intellige vt
12 hic no. per glo. ⁊ Jo. an. super ea. ¶ †No. ꝙ imperiũ non debetur ex successione sed ex electione quadã. tamen regna ex successione debentur. vt no. gl. vij. q. j. deniqꝫ. ⁊ viij. q. j. c. moyses. ⁊ de supplen. negli. prela. c. grandi. li. vj. ⁊. j. de voto. c. lꝫ. ¶ No. ꝙ nedum successio mera reprobaꝛ in imperio. sed etiã id qd videtur habere spem successionis. facit. j. de fi. presby. c. ad extirpandas.
13 ¶ †No. ꝙ non est malum habere spem ⁊ fiduciam vt quis promoueatur ad dignitatẽ. qd intellige verũ si talis spes habeatur ſm bonã intentionẽ. s. vt prosit non principaliter vt ꝑsit vt. lxj. di. quid proderit. vbi de hoc. ⁊. j. e. cũ ad nostrã. viij. q. ij. qui epi
14 scopatũ. ¶ †No. ꝙ iuramentũ prestitũ alicui ratiõe dignitatis non ligat illo remoto a dignitate ⁊ sic facit ꝙ si iuro aliqd soluere prelato ratione prelature non teneor ratione iuramenti predicti ipso deposito. facit. j. ti. j. quanto. ⁊ qd notaꝛ. j. de cẽsi. significauit ⁊ similiter etiã videtur ꝙ si prelatus iurauit occasione ꝑlature aliquid dare ꝙ dimissa prelatura non remanet ꝑsona ob
15 ligata de quo hic ꝑ Jo. an. De †habente enim dignitatẽ etiam secularem ex electione vel successione an teneatur soluere debita predecessoris. bene no. Ja. de bel. in auꝛ. vt nulli iudi. colla. ix. in
16 q. quã ibi ponit. ¶ †In gl. super verbo transtulit. ibi. lxxvj. alij dicũt ꝙ fuit septingentesimoquinquagesimosexto. sed Jo. an. dicit ꝙ fuit in septuagesimoquinquagesimotertio. Sed aduerte quia videꝛ ſm dictũ glo. ꝙ imperiũ fuerit translatũ de grecis in Frãciã. qꝛ Carolus fuit rex Francoꝝ vt dicit gl. vnde ſm. d. Card. flo. legit in quibusdã chronicis ꝙ imperiũ durauit penes istũ Carolũ ⁊ successores ⁊ sic penes francigenas annis centũ ⁊ tribus vcꝫ vsqꝫ ad tp̃s regis arnulphi regis Francoꝝ quo tempore cũ ecclesia pateretur ꝑsecutionẽ a quodã berengario tyrãno ⁊ impetraret auxiliũ a dicto Arnulpho cum ille esset negligens Leo papa q tunc vigebat requisiuit quẽdã Ottonẽ ducẽ Saxonie qui tunc ecclesie subuenit. vnde tunc idẽ Leo trãstulit imperium in ipsum Ottonẽ ⁊ successores ⁊ consequenter in ipsos germanos seu teutonicos. ⁊ ſm hoc qd hic dicit de Carolo solũ dꝛ ad denotandũ principiũ ſm qd imperium fuit ablatum grecis.
17 ¶ †In gl. in germanos ibi sup oẽs reges. aliqui tñ nõ obediũt vt rex Francoꝝ ⁊ rex Hispanie. facit qd no. in. c. adrianus. lxiij. di. ⁊ in. c. per venerabilẽ. j. q fi. sint legi. Sed an illud procedat de iure an vero solũ de facto. sentit ꝙ de facto. ⁊ idẽ glo. in ti. de pace iura fi. circa principiũ. in vsibus feudoꝝ. adde qd not. Barto. in. l. hostes. ff. de captiuis. vbi etiã tractat quomodo veneti sunt exempti. ¶ In gl. sup verbo sacrilegium ibi sacrilegi. hec est cõmunis litera. alij habent sacrilegij ⁊ tũc dicit ꝙ ita demũ repellitur a sacramentis si expresse prohibeaꝛ vt fuit factũ in. c. miror. hic alle. ¶ In gl. quãuis. in fi. tene secundã expositionem qꝛ prima ⁊ vltima que in idẽ sonant essent contra tex. in illo versi. cum neutrius. ¶ In glo. lotharius. in fi. solue vt no. xx. dist. de qbus
18 potes dicere ꝙ †legislatori licitum est arguere ab exemplo ⁊ ita hic. inferioribus aũt licitũ est arguere si sunt exempla autentica ⁊ non reprobata. al's secus vt in. d. c. de quibus. ¶ In gl. excõmunicatio publica ibi tenet ⁊ valet. hoc intellige quãtũ ad hoc vt non puniatur. nam al's est publice excõmunicatus ⁊ non videtur actus tenere. j. de re iudi. c. ad probandũ. ⁊ ibi ꝑ Jo. cal. ⁊
19 j. de dolo ⁊ contu. c. veritatis. ¶ †In gl. postulauit. in fi. hoc intellige verum nisi petierit se absolui ad cautelã. facit qd notatur in. c. exhibita. j. de homi. ⁊ istud sequiꝛ Jo. an. in. c. cũ dilectus. j. de ordi. cog. sup penul. gl. versi. sed dices. Aliqui tamẽ vt tãgit Inno. ⁊ sequitur do. Flo. dicunt ꝙ non fateatur se excõmunicatum sed habeat lesam conscientiam. sed certe istud esset contra istum tex. vnde plus placet precedens opinio quã etiã sequitur Bar. in. l. decem. ff. de ver. obli. ¶ In glo. proprium iuramentũ ⁊ sic videtur fuisse iuramentũ de non succedendo ⁊ ꝑ ↄsequens videꝛ ꝙ iuramentũ tale fuerit illicitũ. in. c. quãuis. de pact. in. vj. Sed potes dicere ꝙ nondũ emanauit illa decre. vel scdo vt tangit hic do. Car. flo. ꝙ hic non dicit ꝙ fuerit illicitũ. sed ꝑsupposito ꝙ dicaꝛ illicitum nihilominus debuit plus ↄsulere papam. ¶ In gl. venire ibi potuit venire contra non obediendo ⁊c. sed certe contrarium videꝛ. quia fuit iuramentũ effectu de non succedendo. ⁊ quia saltem ante decretalẽ. quãuis erat dubiũ ex quo
20 poterat seruari sine interitu salutis eterne. vbi †aũt sine interitu salutis eterne saluari non potest licitum est cõtrauenire propria autoritate ſm Inn. ⁊ Jo. an. hic de quo dic vt ꝑ eos hic. ¶ In ea. gl. ibi ⁊ sine dolo. sꝫ certe lꝫ dolus vel met⁹ interueniat si potest seruari sine interitu salutis eterne peti dꝫ absolutio vt in. c. si vero. de iureiur. ⁊ ꝑ Inn. in. c. ad aures. j. qd me. cã. ¶ In glos. ex successione ibi tres successiones. melius dixisset tres ꝑlatiões quia solum duo fuerunt successores. vt patet ex literis.

1 ☞ Absentes de prouincia vocandi sunt. ⁊ nu. 3.
2 Absentes in actu electionis vocandi sunt.
4 Maiori ⁊ saniori parti standum est in electione prelati.

1 **Coram dilecto.** De †ꝓuincia vocantur absentes ad electionẽ. h. d. ⁊ non diuidiꝛ. In text. ibi ⁊. j. deciditur ꝙ due electiones fuerũt facte in discordia ⁊ tandẽ causa

fuit

fuit cõmissa p papã sub hac forma q altera cassaret vel vtraq3 put de iure fuerit & si vtraq3 veniret cassanda tũc fieret qd.j. se-
2 quit. ¶ †No.j.q absentes in actu electiõis sunt vocãdi itellige nisi ɔsuetudo aliud habeat vt no.p gl.i.c.cũ in ecclesijs.de pbẽ.
3 in.vj. ¶ †No.q sunt vocãdi de ꝓuincia & sic sunt in ꝓuincia de
4 quo in glo. ¶ †No.q standũ est maiori & saniori pti & sic vtrũq3 copulatiue vr̃ requiri.facit.j.e.q2 ꝑpter. ¶ In gl.j.in fi.istud est diuinare.vñ potes dicere q si est ɔsuetudo de quo remoto loco debeãt vocari illa seruabit̃.nã & ẽt seruaret̃ si ẽt ɔsuetudo q nõ vocent̃ absentes.vt no.in.c.cũ in ecclesijs.de pbẽ.in.vj. Cessante aũt ɔsuetudine potes ɔcludere q si sunt in prouincia regula sit affirmatiua p istũ tex.vt sic debeãt vocari nisi forte cõmode & sine piculo vocari nõ pñt.facit.c.q2 ꝑpter.j.eo. ¶ Si aũt sint extra ꝓuinciã tũc regula sit negatiua.ar.hui⁹ tex.a ɔrio sensu. fallit si ɔmode possent vocari.p id qd hr̃.j.c.pxi.Nã ẽpat⁹ regin⁹ sub archiepo Rauẽnate & sic i ꝓuincia romãdiole.l3 parma sub archiepo Mediolanẽsi & sic sub ꝓuincia Lõbardie. ¶ Et forte fm Cõp.poterit iudex arbitrari q abñs infra duas dietas dicat cõmode posse vocari ar.c.nõnulli.§.de rescr.hoc tñ clare nõ est determinatũ in iure.& sic arbitrio superioris relinquit̃.ar.c.de causis.j.de of.del.& in l.j.in fi.ff.de iu.delib.plus vr̃ velle hic.d. Car.flo.q hodie haberet arbitrari de vna dieta.p.c. statutum. de rescrip.in.vj.sed non credo q necessario ad talem moderationem teneatur.

1 ☞Electio facta a maiori parte contempta minori non valet.
2 Citatio non debet fieri pro die feriata.
3 Citatio facta tempore prohibito non valet.
4 Citatio facta die feriata pro die non feriata an valeat.
5 Electio facta vno solo contempto venit cassanda.
6 Contemptus dicitur is qui legitime vocatus non est.
7 Electio prelati fieri non debet nec de ea tractatus fieri nisi corpus defuncti prius traditum sit sepulture.& nu.9.
8 Electio que fit contemptis illis qui debent interesse est ipso iure irrita:sed an ea non obstante possit attentari secunda.
10 Tractatus electionis an viuente prelato sit licitus.

a 1 **Bone memorie.** Cassat̃ᵃ electio† maioris ptis facta contempta minori.non tñ ad minorẽ deuoluit ius eligẽdi.h.d. ¶ Et in prima decisa facti narratio.in secũda diffinitio.scda ibi:ɔstituto. Illa scda prio cassat electionẽ secundam.scdo cassat primã exprimens rõnẽ quare.tertio ponit anti pofo ram.seu rñdet tacite obiectioni.scda ibi:electione aũt.tertia ibi:nec pdicta. ¶ No.j.q etiã existens extra prouinciã citãdus vr̃ ad electionẽ de quo dicendũ vt notat̃.§.c.proxi. ¶ No. q l3
2 †citatio non possit fieri pro die feriata & sic p die festiua.tñ fieri
3 põt pro vigilia ipsius festi. ¶ †No.q citatio facta tpe ꝓhibito non valet qd vr̃ procedere etiã si non conferat̃ in tps ꝓmissũ.&
4 sic facit q†citatio factaᵇ die feriata p die nõ feriata non valeat
b de quo in.c.fi.j.de fer.& p Bar.& Ja.de are.in.l.j.§.denũtiatio. ff.de ope.no.nũ.& ibi plene dixi.& p Cy.in.l.fi.C.de fer. ¶ No.q electio facta pria nõ cassata est irritãda.i.irrita nuntianda.q2 ex quo pria de rigore valet l3 veniret cassanda non censet̃ ecclesia vacare oĩno ideo nõ põt deueniri ad secundã.facit qd hr̃.j.de p ben.si tibi absenti.in.vj. ¶ No.qualis debeat esse eligendus q2 multe literature & vite honeste & clare fame.sufficit tñ q sit ɔpe-
5 tens.§.e.cũ nobis olim. ¶ †No.q electio facta etiã vno solo contempto venit cassanda.qd intellige illo ꝓsequẽte contẽptũ vt
6 dictũ fuit.§.e.qd sicut. ¶ †No.q contẽpus d2 etiã qui est vocatus si non est legitime vocatus. Et sic no.q paria sunt quẽ non esse citatũ vel minus legitime.facit.l.quoties.ff.qui satis.cogan.
7 ¶ †No.q non d3 fieri tractatus electionis corpore plati nõdũ tradito sepulture.facit.lxxix.dist.in.c.nullus.vbi vr̃ dici q post tertiã diẽ obitus deberet fieri.& satis esset hoc honestũ.saltem q nõ fiat nondũ corpore tradito sepulture.si tñ fiat ex hoc non vitiat̃ electio vt hic tangit gl.ij.que cõiter approbat̃. Potes etia3 notare penã illius q eligit secundũ prima non cassata.tñ dici potest fm.d.Car.flo.q ista pena habuit locũ in casu isto q2 fuit expresse imposita p papã. Ideo secus esset in alijs casibus vbi hec
8 exp̃sse non imponeret̃. ¶ †In glo.j.ibi & hoc innuit lr̃a ista.sed certe dũ litera dicit añq procederet ad scdam.põt intelligi.s.pariter faciendã cũ alijs non per istũ solu3 & sic non facit pro dicto glo. ¶ In ea.glo.ibi d3 deuolui ad alios.istud tenebat gl.antiqua olim q eligentes aliquo contempto essent priuãdi p sniam etiã inferioris a papa sicut quando peccatur in forma substantiali vt in.d.c.quia propter.sed istud communiter non tenetur vnde glo.j.in verbo & qd dixi que fuit additio tenet cõtrarium quia non poterit priuari per inferiorẽ a papa in casu isto.nam satis est q cassetur electio cũ pene sint restringende.de peni.dist.j.
9 §.pene. ¶ †In glo.ij.in fi.& sic videt̃ q de honestate nõ debeat fieri electio corpore prelati non tradito sepulture.tñ si fiat tenet & pro hoc facit quia tempus electionis triũ mensium currit a tempore mortis prelati statim vt est tex.cũ gl.l.di.postq. & ideo debent statim posse eligi.al's nõ deberet statim currere tps si statim nõ possent eligere p.c.q2 diuersitatẽ.j.de cõces.pbẽ. ¶ †An
10 aũt indistincte sit ꝓhibitus tractatus electionis viuẽte prelato tangit hic Inno.& Jo.an.& conclusio est q tractatus diffinitorius reprobat̃ a iure sed non cõsultorius.& hoc fuit etiã de mente glo.in.c.si transitus.lxxix.di.& plus dicit Inn.q l3 tractatus diffinitorius sit reprobatus & peccent illũ facientes tñ non pro hoc sunt priuati potestate eligendi nec etiã veniunt priuandi p istũ tex.& ideo si discedãt post mortẽ a dicto tractatu tenebit electio etiã facta de eo de quo in tractatu erat diffinitũ.facit.j.de regu.iur.in.c.oĩs.& plus dicit q etiã si non fuerit recessum tenebit electio si fiat de alio q de illo de quo fuit tractatũ q2 tunc ꝑambulus & circa diuersam psonã non d3 nocere.facit.j.de trans.pre terea.& ff.de pac.si vn⁹.§.ante oĩa. Et plus etiam dicit q si fiat de eo de quo habitus est tractatus tenebit de mero rigore.quia tũc imediate dat̃ sibi ius ex electione q̃ fit post mortẽ & sic tpe p missio.tñ debebit cassari ꝑpter tractatũ ꝑambulũ. Et ad materiã facit qd no.j.de iudi.exhibita.& p Jo.an.in nouel.de ꝟ.sig. in.c.ɔstitutionẽ.li.vj. In qbus tangit̃ an liceat capitulo aliquo casu facere collationẽ adinuicẽ. ¶ In glos.fi.in fi.& de materia ẽt p gl.j.de accu.veniens.& j.de ap.romana.li.vj.& §.de rescrip. sup literis.etiam p legistas in.l.ij.ff.si quis in ius voca.non ierit.

1 ☞Non monachus eligi non potest in prelatum.
2 Abbas fieri non debet qui super hoc habet spem vel promissionem.
3 Sperare honores an sit licitum.

1 **Cum ad nostram.** †Nõ existens monachus nõ põt in platũ regularẽ eligi.h.d. Et prio ponit factum electionis.secundo ratione pmissa illã casset. secunda ibi:non attendentes. ¶ Not.ex text.primo cautelã qñ quis nõ vult fateri aliquẽ esse procuratorẽ vel prelatum:q2 potest dicere q agit ɔtra talẽ qui se gerit pro plato.vel pro ꝓcuratore.& istud
2 bene practicant cauti ꝓcuratores. ¶ No.†q nõ d3 fieri abbas ille qui h3 spem vel promissionẽ super hoc de quo in glo.potes etiã notare q promotus in abbatẽ qui non erat monachus psumit̃ monachatũ assumpsisse propter ambitionẽ dignitatis habende.& ideo d3 electio cassari. ¶ In gl.j.in fi.potes dicere q in contrarijs eadẽ est ratio.vt paritas seruet̃ hincinde. l3 secus est in casu de quo dixit glo.q2 tolleretur imparitas propter officiũ predicandi quod est priuilegiatũ & fauore religionis fm Jo.an. ¶ Vel potes dicere q toleraf imparitas q2 instructus in arctiori vita facilius instruit̃ in latiori q econtra.facit qd notatur.j.c. proxi.& dicit do.Car.flo.q cũ hodie monachi cõiter sint illiterati & sic inhabiles ad officiũ pdicandi non videtur q de iure possint ꝓmoueri ad ecclesias seculares etiã regulares de quo.j.de sta.mo.in.c.qd dei.nã cessante causa cessare d3 effect⁹.j.de app.
3 cum cessante. ¶ In gl.pe.in fi.potes dicere q†licitũ sit habere spem plationis si principaliter illã h3 vt psit & sic etiã in consequentiã.vt.viij.q.j.qui episcopatũ.sed habere spem principaliter vt psit istud non est licitũ per istũ tex.& similes.tñ l3 peccet habens talem spem si cõtingat eũ promoueri dũmodo cesset vitium simonie & al's canonice promoueat̃ non tenebit̃ renuntiare.j.de simo.in.c.fi.sed al's penitẽtiã aget de peccatis & hoc etiã sequitur hic do.Car.flo.

1 ☞Tractatus precedere debet electionem.
2 Eligi debet prelatus de gremio ecclesie dummodo idoneus reperiatur.
3 Electio monachi in abbatem anteq fit expertus in regula non valet.
4 Electio facta incontinenti post monachatum presumitur ambitiosa.
5 Incontinenti facta faciunt presumere qualis fuit intentio preterita.
6 Alienans bona si statim postea cõmittat delictum psumit̃ in fraudem fecisse.
7 Abbate mortuo an possit conuentus aliquem recipere in monachum.
8 Monachus qui non est instructus in regula non potest ꝓmoueri ad prelationem.

c **Officij tui.** In abbatẽ ᶜeligi non põt q nõ est instruct⁹ i regula monachali.h.d. In prima consultatio.& in scda rñsio.secunda ibi.nos aũt.illa prima ponit factũ suspectum: purgationẽ oblatã:& triplicẽ questionem vt p3 ex litera. ¶ No.j.q abbas appellat̃ etiã pastor.de quo.j.e.q2 ꝑpter. ¶ †No.q in ele-
1
2 ctione p̃cedit tractatus de quo in preal le.c.q2 ꝑpter. ¶ †No.q vbi reperit̃ ꝑsona idonea de gremio ecclesie illa prius d3 eligi si

a ¶ Cassatur. Idẽ summat hic.d.Abb.

b ¶ Citatio facta ad3 quod ro.ɔs.ccccx.dicit q illegitia citatio q̃ puenit in notitia3 citati ita artat sicut legitima p cle.cãm.de elec.

c ¶ In abbatẽ. Sup decr.qrĩtur an papa possit dispẽsare vt nouitius eligat̃ i abbatẽ.vide hic dñm Hẽ.boych.in prin.

tamen tunc alius eligatur qui sit idoneus non ex hoc irritabitur electio. vt no. s. eo. cum inter canonicos. ¶ No. quod filius postulatur a patre ratione patrie et est hec postulatio non solennis de qua dictum fuit. s. c. in causis. posset etiam ab ipso filio fieri postulatio. quia in istis spiritualibus si est maior etate. xiiij. annorum non videtur curanda patria potestas. vt est text. cum glos. xxxij. q. ij. c. mulier. et c. hoc sanctum.

3 ¶ † No. quod non valet electio monachi in abbatem antequam sit expertus in regula monachali. et hodie requiritur quod sit expresse professus. i. e. c. nullus. li. vj. ¶ † No. quod electio facta incontinenti post monachatum non valet tum quia presumitur ambitiose ad monachatum processisse. tum quia non reperitur de inhabili et inexperto. ¶ No. quod cassata electione propter delictum presumptum inhabilis constituitur electus etiam in alia electione donec delictum sit purgatum non autem simpliciter constituitur perpetue inhabilis. ¶ No. quod legatus non videtur posse dispensare vt in abbatem eligatur qui non est instructus in regula monachali vt in gl. de quo per gl. in cle. j. de elec. ¶ † No. quod ex his que incontinenti fiunt presumi potest qualis fuit intentio circa preterita. facit. l. si neuter. §. si in bonis. cum ibi notatis. ff. de priuile. credi. et sic facit quod † si aliquis alienauit bona et postea statim committit delictum ex quo bona erant publicanda quod presumitur in fraudem alienationem fecisse de quo plene per Bar. in. l. post contractum. ff. de dona. ¶ In gl. j. ibi. vel etiam postulari. intellige ab alio quam a papa. et hoc tenuit etiam gl. in simili in cle. j. de elec. et sequitur hic Jo. an. et pro hoc facit quia iste text. format tres questiones. et sic verisimile est quod ad illas voluerit respondere. vnde licet respondeat expresse ad primam et tertiam et non ad secundam. Ad secundam tamen tacite intelligitur respondere ex quo simpliciter cassat promotionem istius. et sic non videtur vera opi. Compost. qui voluit legatum hoc casu posse dispensare quasi non reperiatur hoc sibi prohibitum cum hic nihil dicatur expressum de illo. facit. j. de offi. de leg. in c. quod translationem. sed vt dixi satis est quod tacite intelligatur prohibitus si tenemus quod non possit legatus facere contra ius nisi in casibus expressis prout voluit glo. valde notabilis in c. fi. de here. in vj. satis patet opi. Compost. non procedere. An autem laicus possit eligi in monachum. an excommunicatus debeat postulari dubitat hic Inno. sed tene quod non est vis siue eligatur siue postuletur quia etiam sine electione et postulatione potest monasterium intrare. facit quod no. glo. in cle. ij. de iudi. Et † an vacante ecclesia per mortem abbatis possit conuentus recipere aliquem in monachum. Dic vt in c. fi. de regularibus. in. vj. ¶ † Et adde predictis quod licet monachus qui non est instructus in regula non potest promoueri ad prelationem per quam habeat alios regere propter rationem tex. tamen potest eligi prior manualis alicuius gratie habentis solum administrationem possessionum. quia tunc quo ad illam cessat ratio huius tex. secundum Car. flo. ¶ In glo. fi. in fi. Alij dicunt de anno per c. statuimus. de regular. sed quia hec iura loquuntur in diuersis casibus. dicit hoc arbitrarium inspecta qualitate persone. ar. j. de offi. dele. de causis. et ff. de leg. iij. in. l. stichus. ¶ Ultimo facit iste tex. secundum d. Car. flo. contra scholares qui in breui tempore volunt fieri doctores. quia nemo in breui tempore fit bene peritus vt hic colligitur. et j. de resti. in inte. in. c. cum ex literis.

¶ Electio ; idem summat hoc. c. d. abb. In hoc. c. queritur vtrum excommunicati suspensi vel interdicti admittantur ad electionem. vide hic pulchram dist. per dominum Hen. boych. in princi. c.

1 ☞ Plenitudo potestatis tollit defectum solennitatis iuris positiui non tamen tollit defectum inhabilitatis persone nisi hoc exprimatur.
2 Excommunicationis appellatione in dubio intelligitur de maiori.
3 Excommunicatus minori an possit eligere.
4 Electio facta admisso aliquo excommunicato maiori an vitietur.
5 Excommunicati maiori an sint vocandi ad electionem siue sint publice excommunicati siue non. et si de necessitate non sint vocandi et se ingerant an sint repellendi: et an si admittantur per habiles ad eligendum an indistincte vitietur electio.
6 Eligentes si eligant cum eo qui non habet vocem in capitulo puta cum impubere vel cum non existente in sacris an tenebit electio.

a Illa quotidiana. Electio a alias canonica confirmatur licet quidam eligentium essent minori excommunicatione ligati. h. d. et in prima decisa electionis narratio. In secunda ipsius confirmatio. secunda ibi: quia pro certo. ¶ † No. quod in actibus gestis ab inferioribus papa potest ex plenitudine potestatis supplere defectum potestatis. facit. j. de transac. c. j. et in cle. j. ad fi. de re iud. et de virtute huius clausule posuit Spec. in ti. ij. §. nunc ostendimus. versi. xviij. alias. viij. vbi concludit quod per illam tolluntur defectus solennitatis iuris positiui. non tamen tollitur defectus inhabilitatis persone. vt si forte quis esset excommunicatus maiori vel illegitimus nisi hoc exprimatur. facit quod habetur in cle. si summus. de sententia excom. ¶ † Not. quod ex sola participatione cum excommunicatis intellige in loquela vel aliter quam in crimine quis incurrit simplicem excommunicationem et sic minorem. Et sic no. quod licet appellatione excommunicationis in dubio intelligatur de maiori. vt. j. de sen. ex. si quem. tamen appellatione excommunicationis simplicis intelligitur de minori. ¶ † Hic. ar. quod excommunicatus minori non possit eligere. sed contrarium est verum vt tangitur in gl. et non obstat iste tex. quia debet intelligi quod quo ad cautelam fuit apposita clausula illa. supplentes etc. non de necessitate. ¶ In gl. j. ibi vel iuris. istud verbum fuit additio et ad ipsum non bene conformatur ratio sequens. tamen dicit do. Anto. de but. potest saluari quando est talis suspensio que suspendit etiam ab officio vt in. c. j. de sen. excom. in. vj. et in c. j. de re iudi. eo. li. secus quando esset suspensus a canone vel a iure solum a participatione sacramentorum vt contingit in illo qui participauit cum excommunicato. vt in. c. si celebrat. alle. in gl. ¶ In glo. ij. in fi. et glo. ista communiter tenetur tamen si vis dicere quod fuerit clausula ista necessaria potes dicere quod hic participauit in crimine cum excommunicato et sic erat excommunicatus maiori. vt. j. de sen. ex. si concubine. et c. nuper. ¶ In gl. fi. ibi potest sumi argumentum. istud procederet si teneremus quod hic suppletio fuit facta de necessitate sed tenendo quod fuit facta ad cautelam tunc nihil erat inutile et de materia in regula. vtile. de regu. iur. in. vj. et facit etiam ad materiam decretalis quod no. Jo. an. in regula. quod alicui suo noie in mercuria. de reg. iur. in. vj. ¶ † Extra gl. est sciendum quod Inno. hic licet confuse tractauit an electio facta admisso aliquo excommunicato maiori indistincte vitietur. Potes reducere dicta Inno. ad aliqualem ordinem: vt hic notat do. Ant. de but. Nam hic primo esset videndum an † excommunicati maiori sint vocandi ad electionem siue sint publice excommunicati siue occulte. ¶ Secundo posito quod non sint vocandi de necessitate: an si se ingerant sint admittendi an vero expellendi. ¶ Tertio an si admittantur per illos habiles ad eligendum an indistincte vitietur electio. et istud tertium membrum subdiuidit. Innocen. quod aut admittatur excommunicatus scientibus omnibus alijs habilibus: aut admittitur ignorantibus omnibus alijs habilibus: aut admittitur scientibus aliquibus etc. et istum tertium casum etiam subdiuidit: quia aut scientes tacent aut contradicunt: sed non appellant. aut contradicunt et etiam appellant. Et circa istum tertium casum etiam considera quod aut est maior pars que scit excommunicatum ibi esse aut ignorat maior pars sed minor scit et quid iuris in omnibus predictis tetigit hic Inno. et Jo. an. Sed latius do. Anto. de bu. ¶ Et no. bene ex ipsis que tangit circa primum principalem casum quod eligere tanquam competit cuilibet canonico dicitur competere ratione priuati iuris: licet quatenus competit capitulo dicatur competere ratione publici iuris de quo etiam in. c. cum dilectus. s. de consue. Et no. bene etiam quod in his que competunt ratione priuati iuris non prodest tolerantia. sed solum in his que competunt nomine publici iuris et sic limita. l. barbarius. ff. de offi. preto. ¶ Circa secundum casum principalem et tertium not. quod vbi non potest excommunicatus de iure expelli vt est occultus excommunicatus vel de facto: vt quia est publicus sed potens quia tunc non nocet admissio quo minus valeat electio: saltem facta protestatione publice si fieri potest alias occulte: sed vbi potest expelli de iure et de facto et non expellitur et omnes vel maior pars hoc sciunt non valet electio. j. de procur. c. fi. et facit de offic. dele. cum sup. et si potest repelli de iure et de facto. sed admittitur cum protestatione quod non intendunt coeligere cum eo. d. Anto. de but. vult quod valeat. sed Host. videtur velle quod ex equitate posset tolerari ne expellendo detur occasio rixis et dilatetur negotium electionis. sed forte de rigore iuris voluit Hosti. non debere valere. vt cum non reperiatur hoc casu permissum communicare excommunicato: et solum in casibus expressis licite sibi communicetur de sen. ex. si vero. xj. q. iij. quoniam multos. imo plus sentit Host. quod si de facto vel de iure non posset expelli non deberet procedi ad electionem cum non reperiatur permissum hoc casu communicare excommunicato: sed deberent discedere a capitulo et captata opportunitate intrare capitulum clausis ostijs ecclesie ne excommunicati intrare possint et forte dictum Host. de iure verum si non instabat finis termini dati ad eligendum: alias posset procedere quod est dictum quia non posset tunc aliter prouideri. communiter tamen doc. simpliciter transeunt quod si non possunt excommunicati expelli de iure vel de facto quod teneat electio si fiat protestatione premissa. ¶ † Ultimo adde quod do. Card. flo. hic videtur velle quod si illi de capitulo eligerent cum eo qui non haberet vocem vt cum impubere in. c. ex eo. j. e. li. vj. vel cum non existente in sacris vt in cle. vt hi q. de eta. et quali. quod teneret electio: quia separatus est actus cuiuslibet de capitulo dantis vocem ideo non vitiabitur vtile per inutile. et specialiter dicit esse quando admittitur excommunicatus vel suspensus. licet Inn. hic voluit contrarium dicens idem dictum Host. quod dictum est. s. de excommunicato si admittatur alius inhabilis dummodo non sit in potestate admittentium illum habilitare: vt est in casu capituli cum vintonien. s. e. et hec opi. Inn. forte verior quia licet separatus sit actus cuiuslibet dantis vocem. tamen intendunt coeligere et videntur fateri se non posse sine illo eligere: ideo videtur quod electio iudicetur nulla. ar. c. cum super. j. de offi. dele. ¶ Ad materiam facit quod no. Jo. an. in dicta regula. quod alicui. de re. iur. lib. vj.

1 ☞ Postulatio si concurrat cum electione quid agendum.
2 Prelatus debet habere notitiam legis naturalis: mosaice: prophetice: euangelice: apostolice et canonice.
3 Eligentes et postulantes possunt constituere procuratores ad prosequendum negotium electionis et postulationis.
4 Instrumentum publicum an faciat plenam fidem.

Confessio

5 Confessio procuratoris quando noceat domino.

6 Jus eligendi participare possunt canonici personis de extra collegium ut secum eligant.

7 Postulatio si concurrit cum electione prefertur postulatio si est facta a duplo maiori parte et postulatus est dignus.

1 a Scriptum est. †Quando a postulatio cũ electione concurrit si numerus postulantiũ est duplo maior et postulatus est idoneus postulatio admittit̃. Si vero est indign⁹ et hoc maior pars postulantiũ ignoret postulatio et electio reprobat̃. Si aũt hoc sciuit et electus est idoneus cõfirmat̃ electio. Idẽ si numerus postulantiũ non est duplo maior: qz tunc similiter confirmatur electio si est idoneus. h. di. Et primo ponit arengã decisam. scdo narrat factum electionum. tertio cõmissionis causam. quarto cõmissionis formã. secũda ibi: sane. tertia ibi: verum. quarta ibi: per apostolicam. Et illa quarta subdiuiditur. primo ponit pcessum quẽ habet facere delegatus partibus inuitis. secũdo ibi: et si partes. ponit pcessum seu diffinitionem quã habet facere si partes cõsentiãt vt ipse diffiniat quatuor casus declarãdo: et in primo admittit̃ postulatio. In secũdo electio. In tertio vtraqz cassatur. In quarto confirmat̃ electio. secũdus casus ibi: ꝙ si. tertius ibi: si vero quartus ibi: nisi. ¶ No. primo argumentum p exordijs faciendis. facit quod notatur in proemio decretalium. ¶ No. ꝙ quatuor animalia. de quib⁹ in apocalypsi possunt intelligi quatuor parrochiales sedes que sunt in circuitu romane sedis. de quib⁹. in. c. antiqua. ĩ. de priui. ¶ Nota argumentum ꝙ non sit iniuria si dicitur alicui: tu es vnũ animal. fm do. Car. flo. dicit tamẽ in hoc considerandam consuetudinem regionis: facit qd habetur in. l. item apud labeonem. §. conuitium. ff. de iniurijs. licet ipse non alleget. ¶ Nota ꝙ prelatus debet esse plenus oculis: scilicet discretionis et prouidentie in considerãdo presentia et in prouidendo futura in spiritualibus et temporalibus: ideo debẽt esse in cõtẽplatione vt bene puideant ad instar colũbe residentis iuxta fluẽta aquarũ que contemplatur in aqua aduentum ancipitris vel alterius auis que possit sibi nocere. xxxvj. dist. in. §. ecce ꝙ sacrarũ. ad fi.

2 ¶ †Not. ꝙ prelatus debet habere sex alas: id est notitiã sex legũ. naturalis scilicet mosaice: prophetice: euangelice: apostolice et canonice. de quib⁹ per Jo. an. post Hosti. in. c. j. ĩ. de sum. tri. et in Spec. in. j. et ij. col. et facit qd habetur. xxiij. di. episcopus. et qd no. per Inn. s. eo. cum in cunctis. et super rubri. s. de sum. trini.

3 ¶ †No. ꝙ eligentes et similiter postulantes possunt cõstituere pcuratores ad psequendum negotium electionis et postulationis: idem videtur de electo. facit qd habetur. s. eo. c. postꝙ. et. ĩ. eo. ꝙ sit. li. vj. secus videtur de postulato iuxta id qd habetur in. c. cupiẽtes. §. deniqz. de electi. li. vj.

4 ¶ †No. argu. ꝙ instrumentũ publicum non facit plenã fidem. sed potes dicere ꝙ hic non erat originale instrumentũ. al's secus. vt in. c. j. et. ij. ĩ. de fide instr. vel potes dicere ꝙ bene faciebat fidem de numero et de illo nõ mandatur infra inquiri. sed an de cõsensu partium fuerint admissi ad eligendum et postulandum illi qui non erant de capitulo vt fuerunt prepositi cleri et prelati ecclesiarum et conuentualium.

5 ¶ †No. ꝙ cõfessio pcuratoris nocet dño nisi fuerit incõtinenti reuocata. de quo in gl. et. ĩ. vt lit. non cõtest. c. j. ad fi. ¶ Nota ꝙ in causa electionis principaliter est de duobus vel de tribus querẽdũ: scz de meritis electorũ et de forma eligẽdi et de studijs eligentium. ¶ Et no. in quo loco talis inquisitio debet fieri: quia in loco vbi verisimilius fieri potest veritas. facit. ĩ. de presum. in. c. quosdam. et. c. quanto.

6 ¶ †Nota ꝙ canonici possunt participare ius eligendi personis de extra collegiũ vt secum eligant: nec mirum qz possunt etiã totaliter ius eligendi in aliũ trãsferre. s. eo. causam. et sic multofortius alijs cõmunicare exigitur tamẽ hoc casu omniũ cõsensus ad quod ius eligẽdi spectat: quia de omniũ particulari preiudicio agitur. facit de cõstit. cum oẽs. et qd ibi no. ¶ No. ꝙ tanti ponderis est vox illorũ quibus est participatũ ius eligendi quãti ponderis est post participantium quib⁹ de iure id competit. ¶ No. ꝙ id qd dicit̃ quẽ nõ posse interesse electioni per aliũ nisi sit impeditus est verũ inuitis canonicis. sed etiã volentibus bene potest. Et sic debet limitari. ĩ. eo. qz ppter. in. §. illud. ¶ No. ꝙ vbi duo corpora simul iungun tur ad actum eligẽdi nõ vt corpora seu vt vniuersitas: sed vt personarũ capita voces ponderant̃ fm numerũ capitũ et nõ fm numerũ corporũ vel vniuersitatis. patet hic qz erat vniuersitas canonicorũ et vniuersitas prepositorũ et vniuersitas prelatorum. et sic patet ꝙ si considerentur tres vniuersitates cũ sint tres: et tres deberent esse voces: et tamen consideramus capita seu personas quaslibet ipsarũ vniuersitatũ. ¶ No. ꝙ in electionis actu potest quis habere voces plurium et pro pluribus eligere. ¶ Nota qd voces ponderant̃ fm numerũ constituentium et nõ fm numerũ procuratorũ cõstitutorũ. ¶ Nota ꝙ in iure eligendi competente prelato accidentaliter ratione participationis sibi facte non

7 succedit capl'm vacante sede. ¶ †Not. ꝙ vbi postulatio cõcurrit cũ electione prefert̃ postulatio si est facta a duplo maiori parte et postulatus sit dignus. idem dicas si a dupla parte. vt voluit gl. in verbo duplo maior. ibi: nisi due partes. et sequit̃ Jo. an. hic. et ĩ. e. si quãdo. lib. vj. ¶ Not. ꝙ vbi postulatio nõ est facta a duplo maiori parte pfertur electio si electus est dignus qd est mirum et singulare et nõ habetur alibi: qz fm hoc eueniret ꝙ electio confirmabitur. licet sit facta a minori parte capl'i. Nam sufficiet ꝙ sit facta minori ꝙ a tertia parte etiam si in vno solo excedatur tertia pars. et potest esse ratio: qz via postulatiõis innititur gratie via electionis iuri cõmuni. ¶ No. ꝙ qñ postulatio est facta a duplo maiori parte et postulatus est indignus regulariter cassatur postulatio et electio. fallit si maior pars postulantiũ scienter postulauerit indignũ: qz tũc cõfirmatur electio si dignus est electus. Et est ratio qz cũ hoc casu postulãtes scienter sint priuati ipso iure: et sunt maior pars ipsoꝝ postulantiũ: tunc electio etiã si sit facta a tertia parte reperiet̃ facta a maiori parte capituli respectu illorum qui nõ sunt priuati. et sic a cõtrario: secus qñ maior pars postulantiũ fuit ignorans: qz tunc cessat ratio pdicta. ¶ In glos. j. ibi sine aliquo interuallo. et hoc casu nõ est necesse pbare errorẽ: sed si vellet ex interuallo reuocare: tunc nõ posset nisi pbaret errorem iuxta no. in. c. fi. ĩ. de confes. et. C. de iu. et fac. igno. l. l. error. ¶ In glo. consenserit ibi diffiniat fm qd inferius continet̃. melius diceret ꝙ solũ requiritur ꝙ partes consenserint vt iste diffiniat: sed nõ in modo diffiniẽdi al's decretalis ista nõ contineret ius cõe: et ideo ista expositio glo. pcedit: qz fm vnũ itellectũ quẽ tangit glos. in verbo confirmes. s. ꝙ hec decretalis nõ contineat ius cõmune. sed ille intellectus cõiter nõ tenetur. sed alius quem dixi. Et dicit Compo. sic curiã intelligere istum text. ¶ In glo. per alios. in fi. forte voluit glo. qd demũ per aliũ possit facere qñ est impeditus. per id qd habetur in. c. qz propter. §. illud. Sz potes dicere fm Inno. ꝙ illud verũ nisi canonici spõte velint recipere pcuratorẽ cõstitutum a non impedito: et sic potest intelligi hic. ¶ In glos. duo. in fi. secus dicit Inno. si quelibet istarũ vniuersitatũ habuisset vnã vocẽ et nõ oẽs singulares psone ipsi⁹ vniuersitatis habuissent vocẽ prout fuit in hac decretali. nam si vniuersitas canonicoꝝ haberet vnã vocẽ. et vniuersitas prelatorum aliam etc. sic essent tres voces tm̃ modo tunc qui haberet vocem prelatoꝝ et prepositoꝝ preferret̃ illis qui haberent vocẽ ab vniuersitate canonicoꝝ licet canonici numero essent duplo plures. qz illud nõ attendit̃ sed si cõsiderat̃ qd habẽs vocem a p̃latis et prepositis hz duas voces ex tribus: et sic debet preferri tanꝙ habens duplã partẽ. et idem videtur si vniuersitas canonicoꝝ compromittit in a. et vniuersitas prelatoꝝ in b. et vniuersitas prepositorũ in c. qz electus a duobus preferetur. nam isti simul habent potestatẽ eligendi sicut habẽt dantes eis potestatem. et hoc tene fm Hosti. licet Inno. aliter dicat. ¶ In glo. tunc tpis ibi: qz diuersi. sed certe eadẽ ratio hic videtur. vnde dic melius qd illa iura nõ corrigũt hanc decretalẽ. Nã illa loquunt̃ de potestate iurisditionali que trãsit in capl'm vacãte sede. ĩ. ne se. va. illa. et. e. tit. c. vno. li. vj. Et psertim in casu isto in quo de iure speciali id cõpetebat et nõ de iure cõi. facit qd not. Inno. in. c. verũ. ĩ. de fo. compe. ¶ In glo. duplo maior. ibi: nisi due partes. Nota bene glos. que vult ꝙ sufficiãt due partes: et sic necessario nõ exigatur qd sit duplo maior pars. et istud etiã cõiter sequunt̃ doc. vt dixi in notabilibus. ¶ In ea. gl. in. fi. et de hoc etiã. ĩ. eo. si quãdo. lib. vj. ¶ In b glo. cõfirmes b ibi: in his duobus supple. incꝙtũ admittit̃ hic postulatio. lz sit facta a dupla parte cuz sit facta in discordia videlz tertia parte nõ consentiente. scdm speciale est qd confirmetur electio facta a maiori parte capituli. quãdo postulatio nõ est facta a dupla parte. et istũ intellectũ sequit̃ hic gl. vt ptz ex eo qd sequitur. sed alius est intellectus qd ista decretalis nõ cõtineat gratiã nec ius speciale: sed ius cõe prout tetigit glo. precedens in verbo duplo maior. et istũ intellectũ cõiter sequũtur doc. Nec obstat litera in versi. sed si partes cõsenserint. qz debet intelligi qd cõsenserunt in potestate diffiniẽdi. vt sic ille cui scribitur possit diffinire vbi alias ex forma cõmissionis non poterat sed debebat referre ad papã causam instructam. non autem intelligat qd consenserint in modũ diffiniendi. et fm istum intellectũ responderi debet ad contrariũ formatum in glo. qd electio facta a minori parte capituli nõ debet confirmari quãdo alij non sunt priuati potestate eligendi. fallit in isto casu quãdo electio cum postulatione concurrit quia tunc est speciale qd cõfirmari debet electio licet sit facta a minori parte dũmodo postulatio nõ sit facta a dupla parte. Nam hoc casu magis fauetur tali electioni cũ electio sit via iuris cõmunis ꝙ postulationi que est via iuris specialis et innititur gratie. s. de postu. prela. c. penul. et vbi postulatio est facta a dupla parte: ideo non confirmat̃ electio qz tunc in tali electione non videtur reperiri sint illa vertutis iuris capitularis que consistit in duabus partibus. l. plane. ff. ꝙ cuiusqz vniuer. et. s. eod.

a ¶ Qñ in vna puisione sunt plures electiones vel postulatiões: si queras que illarũ valeat. sic distingue scdm Ben. boych.

b ¶ In gl. cõfirmes. sup hac gl. vide hic. d. Ab. in. iij. col. ver. in gl. in verbo confirmes.

licet euitanda.ad.fi.que ratio cessat quãdo postulatio non est facta a dupla parte. ¶ Aduerte tñ quia in casu istius.c.etiã cõcurrit qđ dederunt vocẽ illi qui de iure cõi aliter non habebant.sed de gratia fuerũt admissi.z electus habebat maiorẽ partẽ capl'i: seu ipsorũ canonicorũ ad quos de iure cõmuni spectat electio.vt s.eo.c.j.istud tñ cõiter nõ ponderant doc.sed simpliciter dicunt q vbi postulatio cõcurrit cũ electione debet distingui.an postulatio sit facta a dupla parte vel nõ.vbi autẽ postulatio cũ electione vel electio cũ postulatione cõcurrit tũc stari debet maiori z saniori parti capl'i.j.eo.q2 ppter.z per hoc pz hic glo.nõ bene dicere inquãtum dicit q de iure cõi si maior pars postulet aliquẽ dignũ lz nõ sit dupla pars z alia pars eligit dignũ qđ prefertur postulatio que est cõtra istũ tex.quẽ cõiter sequuntur docto.z facit qđ dicetur cũ glo.fi. ¶ In glo.presumptione.in fi. vel potes dicere q a principio fuit dignus:sed ex post facto cõmisit crimẽ propter qđ factus est indignus.facit qđ habet in.c.accepimus.alle.in glo.z in.c.j.j.de cõfir.vti.vel inuti.z de excep.cũ venerabilis.per Jo.an. ¶ In glo.super vbo maior.ibi qđ vtile nõ vitiat per inutile.hoc ar.hic nõ bñ colligitur q2 factum a maiori parte ignorantiũ non fuit vtile quia postularũt indignũ. ¶ In eadẽ glo.ibi vtraqz debet reprobari.sed cõtra hoc facit quia si maior pars postulantiũ ignorauit.z sic ex triginta duobus.xvij.z alij quindecim qui sunt maior pars de triginta duobus ignorarũt videtur qđ debet cõfirmari electio quia nõ videtur computande voces postulantiũ sciẽter cum sint priuati vt hic dicitur:z sic cum remaneant solummodo.xvij.postulãtes.ex quo.xv.sunt eligentes deberet electio cõfirmari quia tunc postulatio non videtur fieri a dupla parte illorũ qui habẽt ius eligendi.Sed dic qđ ad hoc vt confirmet electio facta a minori parte capl'i oportet q ab initio postulatio nõ sit facta a dupla parte.vt hic pz.Et ideo si a principio sit facta a dupla parte licet per actũ postulationis aliqui priuẽtur voce istud nõ attenditur nihilominus talis vox computatur in numero.facit qđ habetur in simili in.c.quorũdã.j.e.in.vj.z in cle.qđ circa.e.ti.z q2 pro hoc etiam est casus exorbitans a regula.c.q2 propter.ergo stricte debet intelligi z nõ ampliari.j.de reg.iur.in.c.que a iure.

a ¶ Si illi.si queratur que tpa ĩ electionibus eccl'iarũ vacãtium fuari debeant.vide p Jo.an.j.e.c.si electio.ĩ gl.pe.li.vj.z p Hẽri.boych.j.đ cõces.preben.c.nullam.dis.ij.

1 ☞ Tempus statutũ ad electionẽ faciendã in cathedrali z regulari ecclesia est tps triũ mensiũ infra qđ si negligentes fuerint deuoluetur potestas ad proximũ superiorem.

2 Electio z cõfirmatio quãdo spectet ad eundẽ.

NE pro defectu. a Si illi ad quos spectat electio negligũt eligere prelatũ cathedralis vel regularis eccl'ie infra tres menses a tempore vacationis primus superior ecclesiã ordinabit qui si infra tres alios menses hoc non fecerit canonice punietur.h.d. Et in prima cõstitutionis causam.In secũda cõstitutio.scđa ibi:statuim⁹.Illa scđa facit quatuor: quia primo statuit tẽpus electionũ.scđa priuat eligentes ibi: z infra quos.tertio ad superiorẽ deuoluit ibi: ac ipsa.quarta punit ipsũ superiorẽ si negligat ibi:is vero. ¶ Not.primo qđ propter defectum prelati sepe occurrunt pericula animarum subditis ex instigatione demonis.z similiter patitur etiã ecclesia detrimentum in facultatibus.facit quod habet.j.eo.quia sepe.lib.vj. ¶ No.q demon lupus repax appellatur z de diuersis nominibus eius notatur per Jo.an.in.c.ij.s.de sum.tri. ¶ Nota q prelatus appellatur pastor etiã si sit abbas:vt hic videt probari.de quo.j.e.quia ppter.in.j.glo.z super ea.Et de diuersis noibus ipsorũ tãgitur in.c.j.de consti.in.vj.z.j.de reg.iur.c.penul.per Joã.and.

b ¶ Statuit.idẽ sũmat H.c.do.abb.in effectu querit sup h.c.in qb⁹ ecclesijs vl' dignitatib⁹ debeat fuari de necessitate forma hui⁹ cõcilij gñalis vide hic p do.Hẽ.boych.dis.pulchrã ĩ pñ.hui⁹ ca.

1 ¶ †Nota tempus statutum ad electionem faciendam in cathedrali z regulari ecclesia:quia est tempus trium mensiũ. ¶ Not.q iustum impedimendũ impedit cursum temporis fundatũ super negligentia. ¶ Nota q ppter negligẽtiam debentiũ eligere in cathedralibus z regularib⁹ ecclesijs per lapsum triũ mensiũ 2 deuoluitur potestas ad primũ superiorẽ. ¶ †Et nota q deuoluitur potestas eligendi.Et sic videtur qđ habeat primo eligere ex iure deuoluto z postea cõfirmare.facit.s.eo.cũ inter vniuersas.sed cõtrariũ facit litera hic cũ dicit ordinare.z sic videtur q possit vnico actu prouidere seu cõferre.facit.j.de iur.pa.in.c.ij.et.c.cũ ppter.z qđ habetur in.c.compromissarius.z.c.si post q.s.fi.j.e.li.vj.Et per illos tex.dicit Jo.an.q in electione erit ipsius superioris an vnico actu prouideat seu conferat.an pro eligat et postea confirmet.An autẽ si illi qui sunt priuati ex negligentia debebant ex certo gremio eligere debeat z similiter ipse superior eligere de dicto gremio.z nõ aliũde tetigit glos.in cle.quia regulares.de sup.neg.prela.z plene per Joan.an.in regu.qui contra eũ.de reg.iu.in.vj. ¶ No.ar.q in potestate deuoluta ad superiorem capl'm hz cõionẽ cũ prelato qđ videt esse cõtra.not.per Inno.in.c.cũ in cunctis.ad fi.s.e.Sed istud arg.cessat tenẽdo id qđ tenet glos.pe.circa fi. ¶ In gl.j.in fi.z de multis alijs tpibus.de ista materia vide per glo.in.c.si electio.de elec.li.vj. ¶ In glo.ij.ibi:regulares prelaturas.intellige qñ est prelatura principalis ipsius ecclesie.q2 per illã pprie dr ecclesia viduari. Itẽ intellige qñ ibi est collegiũ ad qđ spectat electio.z per hoc pz qđ nõ hz locũ ĩ alia plãtura q̃ sit sub principali plato ĩ eadẽ ecclesia.Itẽ nõ hz locũ in prelatura ecclesie nõ collegiate.Item nõ habet locũ in prelatura etiã ecclesie collegiate vbi nõ puideatur per viã electionis:sed per viã puisionis qđ est clarũ qñ esset prelatura temporalis.sed nõ manualis tñ idem sentit glo.si sit perpetua in cle.q2 regulares in.vij.gl.de supplen.neglig.prela.licet Inn.hic aliter dicat.secus vbi per viã electionis puideret quocũqz nomine censetur prelatus siue abbas siue prior siue ppositus siue archipresbyter.vt hic tãgit Jo.an. ¶ In glo.iij.in fi.z si essent impediti petere possent tunc protestari.Et no.bene q iustum impedimentum facit ipso iure tempus nõ currere in casu isto.nõ autem est necessarium petere restitutionẽ in integrum ne alias dilataret prouisio ecclesie.vt hic voluit Jo.an. ¶ In gl.ea vice.in fi. tene gl.licet aliqui contra.vt no.in.c.si electio.eo.ti.li.vj.vbi est bona gl. ¶ In glo.deuoluatur.in fi.adde oĩno qđ habet in.c.quãq.in fi.j.eo.in.vj. ¶ In glo.penul.in fi.istam regulam in qua residet gl.tenent cõiter doc.z respondent ad.c.quãto.z.c.nouit.qđ ibi loquitur in his in quibus ab ipso initio est dispositũ qđ habeat illa tractare cũ cõsilio sui capituli.sed hic simpliciter a principio est dispositũ qđ ad solum proximũ superiorẽ deuoluitur potestas z nihil dicitur de capitulo. ¶ Item non obstat.j.eo.cũ in veteri.quia illud operatur forma mãdati:credo qđ gl.seruaretur in practica propter autoritatem doctorũ. ¶ Posses tamen dicere q de iure deberet requirere consilium: licet non ipsum consensum per istũ tex.z per id qđ habet in.d.c.cum in veteri.z in.c.cum olim.de arbi.Nam licet a principio nihil dicatur de capl'o.satis est qđ ex postfacto adijcitur de ipso capl'o.q2 sequẽtia determinant pcedentia.facit.l.nõ est nouũ.cũ.l.seq.ff.de leg. ¶ In gl.fi.ibi:q2 pene restringende zc.nec ob.si dicatur q isti deliquerũt z sic propter eorũ delictum non debent eligi.quia potest dici secundum Inn.q aliqui fuerunt absentes vel impediti: vel scđm Hosti.proprie non debent dici deliquisse sed contẽpsisse ius suũ per.l.si.C.de anna.excep. ¶ Nec obst.predictis si dicatur q etiã non debet confirmari electio quãdo postulatio est facta a dupla parte z maior pars postulantium postulauit scienter indignum ex quo a principio postulatio est facta a dupla parte q2 potest responderi qđ ex quo maior pars postulantium sciẽter postulauit fuit priuata:z sic reperitur q hoc casu electio est facta a maiori parte illorũ penes quos residet ius eligendi:ideo ius voluit hoc casu electionẽ confirmari dũmodo ex ordine postulatio precesserit:itaqz electio reperiatur facta iam priuata maiori parte postulantium.facit qđ no.j.eo.congregato.z.s.eo.dudum.que ratio cessat quãdo solum maior pars postulantium postulauit sciẽter indignum:q2 tunc non reperitur facta a maiori parte illarũ penes quos residet ius eligendi:ideo non debet confirmari.vt.j.e.quia propter. ¶ Extra glo.adde q Inn.hic voluit quod si aliqui negligerent eligere infra tempus trium mensium z alij eligunt z electio postea non habuit effectum:q2 forte electus renũtiet qđ ex quo lapsum est tempus trium mensium non poterunt illi qui fuerunt neglegẽtes venire ad electionem cũ alijs ex quo fuerunt priuati.Sed contra istud facit:q2 videntur priuati pro illa vice.vt hic dicit tex.z ideo videt q ex quo alia electio imminet debeat cum alijs admitti nisi dicas q hic loquitur quando ad superiorem deuoluitur potestas.

1 ☞ Electionis tres sunt forme scilicet scrutinij:compromissi z inspirationis:z vna earum non seruata non valebit electio z priuandi sunt potestate eligendi contra formam eligentes.

2 Procurator an possit constitui in negotio electionis fiende.

3 Abbatis nomen potius est oneris q̃ honoris.

4 Electioni interesse non debent impuberes z etiam non existentes in sacris.

5 An sufficiat quem esse electum a maiori parte illorum qui volũt interesse.

6 Dictio mox ex sui significato importat tempus breue z instantaneũ:põt tamẽ ex mente disponẽtis verificari in maiori tẽpore.

7 Scrutatores quot esse debeant quando electio fit via scrutinij.

8 Scrutatores an debeant esse de collegio eligentium z que sint substantialia scrutinij.

9 Cõpromissum in electiõe dz fieri ab oĩbus nemine discrepante.
Compromissarij an debeant esse de capitulo.

10 Compromissarij possunt vti verbo prouideo vel eligo.

QUia propter. b Statuit b cõciliũ tres formas electionũ.s.scrutinij cõpromissi z inspirationis fm quas puideri dz ecclesijs viduatis z cassat electiones aliter factas: z iubet etiã cõtrafaciẽtes eligẽdi potestate priuari. ¶ Scđo principaliter phibet in electionis negotio pcuratorẽ cõstitui nisi certa cõcurrant

currant que in lr̃a exprimunẗ. ¶ Tertio p̃cipit electionẽ publi-
cari statim ꝛ reprobat clandestinas. scd̃a pars principalis ibi: il
lud. tertia ibi: electiões. ¶ No. ꝙ olim varie erant forme electio
nis p̃latoꝝ ꝛ clericoꝝ. facit. s̃. eo. cũ terra. ¶ Nota tres formas
hodie approbatas: scꝫ cõpromissi scrutinĳ ꝛ inspirationis. ꝛ ad
de qd̓ hr̃. ĩ. eo. cũ expediat. in. vj. vbi etiã approbaẗ forma cõpro
missi mista cũ forma scrutinĳ. ¶ Nota particulariter que sint de
forma seu solẽnitate cuiuslibet forme electionis que patẽt ex lite
ra. ¶ No. ꝙ electio facta nõ seruata forma vna ex p̃dictis nõ va
let. vt hic colligitur. ꝛ. ĩ. e. si cui. li. vj. Et ex hoc no. paria esse aliqd
fieri cõtra vel p̃ter. facit qd̓ not. gl. in. c. si cui. p̃alle. ꝛ hoc verũ qñ
in actu est data certa forma al's nõ sunt paria ꝯtra vel p̃ter. Nã
stipulatio penalis que adĳcitur dispositioni p̃ambule contra. l.
nõ valet. secus si sit preter legẽ. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de ꝟb.
obli. ꝛ in. l. pacta que cõtra. C. de pac. cũ ibi nota. ¶ No. penã eli
gentium cõtra formã a iure approbatã quia priuãdi sunt pote-
state eligendi: nõ autẽ sunt priuati ipso iure. qꝛ hic potuit supra
verbũ futuri tp̃is priuẽtur ꝛ nõ preteriti vel p̃sentis. facit qd̓ no
tatur. ĩ. eo. ꝙ̃ sit. lib. vj. ꝛ in. l. in criminali. C. de iurisdi. om. iudi.
2 ¶ † Nota ꝙ regulariter in negotio electionis fiende de prelato
nõ potest quis cõstituere ꝓcuratorem. fallit in casu hic posito cõ
currentibus his que in lr̃a exprimuntur. de quo. ĩ. eod. c. pe. in. vj.
¶ Not. electiones clandestinas a iure reprobari. ¶ In gl. j. ibi
cũ habeant ep̃m supple: qui potest agere pro illis. vt. ĩ. de succes.
3 ab intesta. c. fi. ¶ † In ea. glo. ibi. ꝛ regulares prelaturas: sed cer
te in istis etiam habet locum ratio superius tacta per glos. vnde
propter illã ꝛ qꝛ nomen abbatis videtur potius nomen oneris
ꝙ̃ honoris. xxxĳ. q. ĳ. hic tñ videtur ꝙ non habeat locũ quia nõ
videtur proprie dici pastor. sed cõtra cõiter tenetur qd̓ imo etiaꝫ
diciẗ pastor. s̃. eo. officĳ. ꝛ ideo tene cũ glos. Nec ob. ꝙ ep̃s potest
agere vacante sede qꝛ nõ minus dicitur ecclesia esse sine defenso-
re. vt voluit Inno. ĩ. de resti. spolia. olim. ꝛ facit qd̓ nota. in cle. j.
de rescriptis. ¶ In ea. glos. ibi de illis prelatis. istud etiã cõmu-
niter tenent doc. per rationẽ que sequitur in glo. sed nõ habet lo
cum in electionibus canonicoꝝ nec alioꝝ prelatoꝝ qui nõ sunt
principales prelati. licet Hosti. tenuerit contrariũ ꝛ non bene. fa-
4 cit quod nota. in. c. sicut per formã. ĩ. eo. in. vj. ꝛ in. c. si cui. ¶ † In
glo. ĳ. in fi. ꝛ etiã hoc dicit vt excludat illos qui nõ debent inter-
esse vt sunt impuberes. vt. ĩ. eo. ex eo ꝙ lib. vj. vel non existens in
sacris. vt in cle. vt qui. de eta. ꝛ qua. vel excõicati maiori vel suspẽ
5 si ab officio. vt. s̃. de cõsue. cum dilectus. ¶ † In glos. iĳ. ibi sine
illo. facit qd̓ notatur in cle. quo circa. hoc eod. titu. Et nota bene
quia per hũc tex. iuncto eo qd̓. ĩ. dixit de maiori parte. videẗ hic
probari qd̓ sufficit quem electũ a maiori parte illoꝝ qui volunt
interesse: ꝛ sic nõ videẗ expediẽs qd̓ due partes sint principales.
Et istud tenet Compost. per hunc tex. ꝛ secus dicit de iure ciuili
per. l. nulli. ꝛ. l. plane. ff. qd̓ cuiusqꝫ vniuer. nomine. ꝛ. l. nomina-
tionum. C. de decurionibus. lib. x. Io. tamẽ an. tenet ꝙ debeant
adesse due partes vocandoꝝ. ĩ. de his que fiunt a ma. par. ca. j. li-
cet non requiratur ꝙ sint due partes totius capituli. ꝛ s̄m illam
opi. oportet supplere istum tex. inquãtum vult qd̓ sufficiat quem
electũ a maiori parte illoꝝ qui volunt interesse dũmodo ibi sunt
due partes vocandoꝝ. sed forte opi. Compost. est verior de iure
per istum tex. ꝛ quia in actibus capitularibus absentes nõ sunt
vocãdi nisi quatenus reperitur expressum. vt notauit glo. valde
notabilis in. c. p̃sentiũ. in ver. residentiũ. de resti. in. vj. ꝛ quia ista
opi. magis videẗ expediri ecclesĳs: vt sic celerius ꝓuideatur eis.
¶ In glo. tres de collegio ibi: quia ipsi nõ eligunt. s. prelatuꝫ. et
ideo facilius illi de cap̃lo in tales consentiũt ꝙ̃ in prelatum et sic
nõ ꝓcedit qd̓ dixit gl. in sui principio. ¶ In ea. glo. ibi per quos-
libet de cap̃lo: melius dixisset de collegio eligentium seu eoꝝ qui
intersint electioni. vt ptꝫ ex litera. nam nõ est necesse ꝙ sint de ca
pitulo ecclesie vacãtis per hunc text. ¶ In ea. glo. ibi: fidedigni
et in dubio qlibet presumiẗ dign⁹ nisi aliud appareat. ĩ. de scru-
ti. c. vnico. Et an possint esse plures vel pauciores ꝙ̃ tres. tangit
glo. ĩ. in verbo maior. ¶ In glos. secreto in fi. ꝛ sic ptꝫ qd̓ verisi-
milius quis magis libere deponit votũ quãdo a principio secre
te deponit licet votũ postea publicetur quia sic etiã contingit ex
dicto testis qd̓ a principio secrete deponiẗ. et tñ postea publicaẗ
vt ptꝫ in. c. cũ clamor. ĩ. de testi. cũ multis si. ¶ In gl. redacta. ibi
vel per tabellionẽ. sed an possit esse laicus fuerũt opi. Potes di
cere ꝙ tutius est qd̓ adhibeatur clericis tabellio. arg. ĩ. eo. mal-
sana. tñ si adhibitus fuerit laicus ex quo nõ est aditus ad eligen
dum. sed vt melius appareat votũ per eius scripturã nõ vitiabi
tur electio. per id qd̓ hic tenet Cõpo. facit qd̓ notaẗ in simili. per
glo. in cle. j. de priui. ꝛ per Io. an. ĩ. eo. nihil. ad fi. ¶ An autẽ pos
sint adhiberi testes qui intersint tp̃e depositionis voti: cõiter te-
netur qd̓ nõ: sicut nec intersunt qñ recipitur dictuꝫ testis: lꝫ aliq
6 cõtra ꝛ nõ bene. ¶ † In glo. mox. in fine. Nota bene licet dictio
a mox verisimiliter ex sui significato notat tempus breue ꝛ instã

taneum. tamẽ ex mente disponentis potest etiã verificari in ma-
iori tempore. Et interdũ etiam in anno qd̓ videtur mirũ. ꝛ sic fa-
cit ad ea que notãtur in. l. iĳ. §. cũ igitur. ff. de vi ꝛ vi armata. vbi
gl. dicit qd̓ licet incõtinenti vim vi repellere liceat ꝛ non ex inter-
uallo. tamẽ interdũ dicitur fieri incõtinenti etiã si differatur vsqꝫ
ad sex menses. vt si forte inspecta qualitate personaruꝫ ꝛ rerum
non possit forte citius quis se prepararet contra violentiam. ꝛ sic
facit pro castris violenter occupatis vt dicãtur incontinenti re-
cuperata etiam si interuenerint interualla aliquorũ mensium in
preparãdo se ꝓ recuperatione cõtra violẽtiã predictorũ. facit qd̓
notatur in. l. j. C. vnde vi. ¶ In gl. collatione. in fin. ista gl. vide-
tur procedere quãdo duo essent electi in discordia. nam tunc po-
test fieri collatio numeri ad numerũ zeli ad zelũ ꝛ meriti ad meri
tum. sed si vnus tantũ est electus: nõ videtur posse fieri dicta col
latio. Imo aliqui dicunt qd̓ istud qd̓ hic diciẗ de collatione non
debet referri ad casum qñ oẽs eligerunt vnum. sed certe istud vi
detur cõtra literã que videtur referri ad vtrũqꝫ casum. vnde po-
tes dicere ꝙ licet collatio non fiet respectiue ex quo alius non est
intellectus: tñ poterit fieri simpliciter de numero zelo ꝛ merito.
prout hic tetigit Io. an. de quo hic per eum. ¶ In gl. maior ibi:
vtroqꝫ tñ casu nõ valet: sed certe s̄m hoc vtroqꝫ casu debet dici
7 irrita ꝛ nõ irritãda nisi quatenus de facto ꝓcessit. ¶ † In eadeꝫ
gl. ibi superflua non vitiant: quasi velint ꝙ non possint esse pau
ciores ꝙ tres: sed bene plures: sed certe cõiter tenetur ꝙ tantum
modo tres debeant esse: qꝛ in dubio non est recedendũ a verbis
litere dũmodo talis numerus possit in ecclesia obseruari. ĩ. de de-
ci. ad audientiã. Si autẽ nõ possit obseruari. vt quia forte in eccle
sia essent tantũmodo duo vel tres. facit quod habeẗ. s̃. eo. c. j. tũc
nõ habeat locũ forma huius. c. vnde possent etiã tunc vota pu-
blice dari. fieri tamẽ deberet publice electio. vt in. c. in genesi. ĩ. eo.
de quo etiã in. c. j. s̃. eo. titu. ꝛ facit qd̓ dixi in. c. cũ in iure. s̃. eodẽ.

¶ No. hic que sunt specialia forme scruti-nĳ. ꝛ vide hic do. Ab. in. iiĳ. col. ver. vlteri⁹ queritur.

8 ¶ † In ea. gl. ibi de eodẽ collegio: cõmuniter tenetur cõtra. per
istũ tex. ꝛ quia illi de collegio verisimiliter fidelius se habebũt ꝙ̃
extranei. Aduerte tamen qꝛ sufficit ꝙ sint de collegio eligentiuꝫ
lꝫ nõ sint de collegio cap̃li ecclesie vacãtis. vt dixi. s̃. in alia gl. in
verbo tres. vt clarius habeas substãtialia forme scrutinĳ. dic qd̓
sunt infrascripta. Primũ est: qꝛ debent collegialiter esse congre-
gati habẽtes eligere. Secũdo debent assumi scrutatores: ꝛ sic nõ
debent se ingerere. s̃. e. qualiter. Tertiũ est ꝙ sint tres. Quartum
est ꝙ sint de collegio eligẽtium. Quintũ est ꝙ sint de fide digni:
licet hoc in dubio presumatur. Sextum ꝙ secreto scrutentur. Se
ptimũ ꝙ sigillatim quemlibet scruteñt. Octauũ ꝙ oẽs scruteñt
ita ꝙ nemo remaneat adeo ꝙ etiam debẽt scrutari scrutatores.
nam duo ex eis poterunt scrutari tertium. al's vitiaretur electio
si etiã vota scrutatoꝝ nõ essent scrutata. ꝛ cautius est ꝙ ab initio
scrutẽtur ipsorũ vota: ne al's in fine post aliorũ vota habeant de
ponere sua sit in eorũ potestate facere ꝙ electio valeat. Nono re-
quiriẗ qd̓ sint redacta in scriptis. Decimo ꝙ publicentur in cõi.
Undecimo ꝙ statim post perfectũ scrutinium: licet aliqui aliter
dicant. Duodecimo ꝙ fiat collatio. Tertiodecimo ꝙ fiat statim
post publicationẽ scrutinĳ. ĩ. eod. cũ post. Decimoquarto ꝙ fiat
electio. Decimoquinto ꝙ fiat statim facta collatione. Decimo-
sexto ꝙ fiat de illo in quẽ omnes vel maior pars vel sanior cõsen
serit Duodecimoseptimo ꝙ fiat verbalis. ĩ. eo. ecclesia. Decimo
octauo ꝙ nõ sit clandestina. vt hic in fi Decimonono ꝙ predi-
ctorũ ordo seruetur ꝛ duo adĳciunẗ ꝑ iura noua. s. ꝙ electio fiat
ꝑ vnũ vice capituli. ꝛ per verba singularis numeri. vt in. c. cũ ab
9 vno. de sen. excõ. li. vj. ¶ † In gl. aliquibus viris ibi. viri religio-
si. expone id est clerici. qꝛ non est necesse qd̓ sint professi. Et nota
bene ꝙ in hac forma cõpromissi nõ est necessariũ ꝙ sint de capi-
tulo: nec etiã numerus est de substantia: qꝛ potest esse vnus vel
duo. vnde de substãtia huius forme est ꝙ cõpromittatur in per
sonã idoneã que in dubio presumiẗ idonea dũmodo saltem sit
clericus ita qd̓ cõpromissum fiat ab oibus nemine discrepante.
vt tangit gl. seq. vnde vnus solus posset impedire viam cõpro-
10 missi. ¶ † Et no. ꝙ cõpromissarĳ possunt vti verbo prouideo. vt
hic patet. possent etiã vti verbo eligo. s̄m Ioã. An. qꝛ translata
est potestas eligendi. debet tamen quando sunt plures per vnũ
eorũ ꝛ per verba singularis numeri fieri electio. vt hic p̃realleg. c.
sicut cũ per formã. ĩ. eo. li. vj. Item aduerte quia est tertia forma
quasi inspirationis: de qua in litera ꝛ illa requirit ad sui substan
tiam ꝙ ab oibus cõmuniter sit facta absqꝫ vitio: scꝫ practice vel a
simonie. ꝛ ista appellatur quasi inspirationis quia hic nullum est
euidens signum voluntatis diuine. sed vera inspiratio esset quã
do euidens signum apparet vt erat olim quando descendebat
colũba super promouendum. Et no. ꝙ hanc formã. s. inspiratio
nis vitiaret cõtradictio vnius ꝛ simpliciter practica preambula.
¶ An autem sequi debeat cõmunis electio fuit opi. ꝛ licet tuti⁹
esset illã facere tñ ex quo litera hoc non requirit: videẗ qd̓ ex hoc
non vitietur. ꝛ per hoc patet qd̓ si petitur confirmatio talis ele-

¶ Cõpromissarĳ possunt vti verbo prouideo.

¶ Dictio mox. vide de hac dictione ĩ l. tutores. ꝑ gl. ꝛ doc. C. d̓ admi. tu. Bar. in l. tutor qui repertoriũ. ff. de admini. tuto.

ctionis nõ debet dici qđ talis habito diligẽti tractatu per inspirationem ab oibus est electus quia illa verba habito diligenti tractatu videntur repugnare huic forme. nam ex hoc debet cassari electio. vt hic tangit Jo. an. ¶ In glo. priuetur ea vice. in fine. ꝛ per istũ tex. ꝛ glo. dicit hic Inno. ꝛ Compos. ꝛ sequitur Jo. calde. ꝙ ex hoc non sunt priuati potestate eligendi ipso iure qđ si faciant secũdam electionẽ de digno ꝛ canonice qđ tenebit electio tanꝙ facta ab habẽtibus potestatẽ eligendi ex quo nõ sunt priuati. nec erit cassanda. qꝛ non videtur fieri suspicone pene dũmodo fiat de digno. qꝛ expedit ecclesijs vt sibi ꝓuideatur ne diu vacent. sed Hosti. dicit hoc verũ quãdo alij qui nõ peccarunt nõ contradicunt. secus si cõtradicunt maxime si appellent: qꝛ tunc electio erit cassanda. ꝛ ista pars videtur rationabilior: qꝛ quãdo pars que nõ peccauit cõtradicit videtur peccãtes deprehensi in crimine. ideo si procedunt ad electionẽ videtur id fieri ex suspicione pene euitande. arg. l. fi. ff. de bonis eoꝝ qui mor. sibi conscierunt. ꝛ ar. notatoꝝ per Bar. in. l. post contractũ. ff. de dona. et pro hoc facit qđ al's semp de facili possit elidi pena huius. c. ꝛ sic esset imposita verbis ꝛ non rebus contra. c. cõmissa. §. porro. ĵ. e. lib. vj. ¶ In glo. penul. ibi dubiũ possit esse: preterea potest esse qđ vellet dare ꝓcuratorẽ: ideo debet citari. ¶ In ea. glos. ibi debeat iuramentũ prestare: qualiter debeat prestari iuramentũ. vide per glo. in. c. penul. ĵ. eo. in. vj. ¶ In ea. glos. ibi tenentur recipere illum. sed certe hoc est verũ quãdo constituitur procurator ille qui est de collegio ꝛ vult acceptare indirecte excludeť. vt est tex. in. c. penul. ĵ. e. in. vj. ¶ In ea. gl. ibi per literas suas. hec practica nõ est bona per tex. dicti. c. penulti. ¶ In gl. fi. in fi. Inno. dicit ꝙ publicatio nõ fit de substãtia ꝛ sufficit ꝙ publice facta sit electio in. c. per istum text. dũmodo non agatur inter eos qđ teneatur secrete. nam tunc bene esset clandestina ꝛ vitiaretur ꝛ sic ineligit istum tex. d. Jo. de Imo.

a ¶ Eligentes. Super h. c. si qrať vtrum ꝛ qñ clerici secũ admittẽtes laicos ad eligendũ per abusuꝫ potẽtie sclaris eligẽtes incurrãt penã hui' c. vide h ꝑ do. hẽri. boych. in ꝑn. c.

b ¶ Si platus. Idẽ in effectu sũmat hic do. ab. vide eũ. Et vide dist. do. Hẽ. boych. in ꝑn. cap.

1 ☞ Consentiens electioni de se facte per abusum secularis potestatis ineligibilis efficiť ad dignitatẽ ꝛ electio est nulla.
2 Electio facta clericis per impressionẽ laicoꝝ an sit aliqua.
3 Per verbũ futuri tpis an ꝛ qñ irrogeť pena ipso iure.
4 Dispensare an possit epus cũ electo qui electioni de se per abusum facte ꝛ qualibet alia ipso iure priuari dꝫ a qua consensit.

a **Quisquis electioni.** Eligentes a per seculariꝫ potestatis abusum a beneficijs ꝛ officijs triennio suspenduntur: ꝛ tunc sunt eligendi potestate priuati. et electus si tali electioni consentiat fit ineligibilis. nec valet electio. h. d. Et sunt due partes. prima punit electũ cõsentientẽ. scđa punit eligẽtes ꝛ electionẽ vitiat. scđa ibi: qui vero. ¶ † Not. primo penã ꝯsentiẽtis electioni de se facte per abusum secularis potestatis: qꝛ nõ valet electio ꝛ talis est ineligibilis nedũ ad illam dignitatẽ: sed etiã ad alias. ꝛ sic a contrario nõ impeditur eligi ad simplex beneficiũ. facit. ĵ. de ꝑben. c. fi. ¶ No ꝙ vbi canon loquiť per verbũ futuri tpis: licet regulariter sit canon ferende sententie vt pꝫ ex notatis. š. c. ꝓxi. ꝛ. ĵ. de fo. compe. si diligẽti. tamẽ istud fallit qñ ex his que sequũtur apparet esse de mente qđ sit canon late sententie. vt hic pꝫ iuncta glo. c. ne ꝓ defectu. š. e. ꝛ facit qđ habetur in. c. ꝙ sit. ĵ. eo. in. vj. ¶ In glo. j. in fi. per hoc pꝫ ꝙ cuꝫ hic puniãtur eligẽtes qđ non loquitur tex. quãdo per vim vel ꝑ impressionẽ fit electio. Do. tñ Car. flo. hic videtur velle ꝙ etiam ex alia causa hic non loquatur de electione facta per impressionem. † Nam ẜm eum si electio fiat a clericis per impressionem laicoꝝ electio esset aliqua licet veniret cassanda sicut al's regulariter gesta per metũ. vt notať in. c. abbas. ĵ. qđ me. cã. sed certe glo. tenuit appositũ qđ imo electio est tunc nulla ipo iure. vt in. c. bone. j. vbi dici. š. eo. ¶ In glos. ij. ibi: ꝛ sic periret libertas supple. licet forte a principio laici sponte fuissent admissi ꝛ forte inuitati a clericis. ¶ In glos. iij. ibi videtur tñ ꝙ ipso iure. ꝛ hec vera. Nec ob. ꝙ † vbi apponiť verbũ futuri tpis non irrogetur pena ipso iure. facit qđ notatur in. c. si diligenti. ĵ. de fo. compe. ꝛ. l. iubemus. C. de iurisdi. om. iudi. Illud verum quãdo simpliciter ꝓfertur. nec aliud subijciť per quod appareat mentẽ disponentis fuisse penã irrogari ipso iure. al's secus vt hic patet. ꝛ facit quod notať in. c. ꝙ sit. ĵ. eo. lib. vj. ¶ In ea. glos. ibi. sed ibi supple. in. c. si quis deinceps. nã ibi est suspensus ab ingressu eccl'ie ex eo quia recipit ipsum beneficiũ de manu laici: ꝛ talis suspẽsio durat ẜm id qđ hic sequiť. hic autẽ solũ consensit electioni de se facte: et sic casus est diuersus. adde etiã qđ. c. ꝑterea. de iu. patro. ẜm doc. loquitur in minoribus beneficijs. sed istud in maioribus: tñ si ponderetur illud etiã videť loqui quãdo de manu laici quis recipit ipsum beneficiũ. ¶ In ea. glo. ibi. per actũ contrariũ restituitur facit qđ notať in. c. cũ bone. ĵ. de eta. ꝛ quali. ꝛ i cle. ĵ. de decimis.
4 ¶ † In ea. ibi. credo ꝙ sic. Hostien. quẽ videtur sequi Joã. an. ꝛ do. Anto. de bu. tenet cõtrariũ qꝛ nõ intelligitur permissa dispẽsatio epo nisi reperiať expressum. ĵ. de temp. or. cũ dilectus. ꝛ qꝛ in. c. graue. ĵ. de ꝑben. nõ videť posse dispensare ꝛ tamẽ ibi est minus delictũ. sed do. Car. flo. tenet cũ gl. ꝛ credo ꝙ bene: qꝛ hic satis videť permitti dispensatio cũ litera dicat nec absqꝫ dispensatione ꝛc. Et sic innuit ꝙ possit dispẽsare nec obstat ꝙ nõ permittit ibi expresse episcopo: qꝛ nõ est necesse ẜm verã opinionẽ quando apparet ꝙ ius ꝑmittit dispensari. nam tũc eo ipso intelligať permissa episcopo. ar. c. nuper. alle. in gl. secus qñ nõ reperiť permissa dispensatio: qꝛ tunc bene intelligiť ꝓhibita episcopo. ꝛ sic loquiť. c. cum dilectus. ĵ. de tem. or. ꝛ de materia in. c. at si clerici. §. de adulterijs. ĵ. de iudi. Item nõ ob. ꝙ in. c. graue. nõ permittiť: qꝛ ille casus est diuersus ab isto. ꝛ de separatis nõ fit recte illatio. ĵ. qui fi. sint leg. per venerabilẽ. ꝛ. l. papinianus. ff. de mino. ¶ In gl. suspendantur ibi: ꝛ isti priuati sunt. melius dixisset suspensi sunt. ꝛ hec solu. bona. iuncta cũ seq. ¶ In gl. pe. ibi: respicit totũ trienniũ. sed forte potest dici ꝙ si occurrat electionẽ fieri per nõ peccãtes ꝛ cassari infra trienniũ anteꝙ priuenť potestate suspẽdunť ab officijs ꝛ beneficijs. posset procedere opinio primo loco posita in gl. tamen cõmuniter docto. transeunt cum gl.

1 ☞ Promouentes indignos ad ordines sacros qualiter puniri debent.
2 Electi exempti debent petere confirmationem a papa per se vel personas instructas.
3 Electi immediate subiecti pape si in concordia electi sunt ꝛ valde remoti interim administrant. ꝛ nu. 6.
4 Episcopi an possint dispensare super etate.
5 Pene varie quando imponuntur electio est iudicis.
6 Electi exempti administrare non debent ante confirmationem si distantia est modica.
7 Administrare põt papa ante confirmationeꝫ ꝛ sic imperator.
8 Gesta per eum qui est in quasi possessione prelature: ꝛ sic pro prelato communiter reprobatur valent.
9 Prelatus agens cõtra debitorẽ nomine ecclesie dũmodo sit in possessione prelature ꝛ cõiter reputetur prelatus non repellitur.
10 Laicus si fuit deputatus vicarius episcopi cum forte hoc ignoraretur ꝛ fuit cõmuniter reputatus vicarius sententia per eum lata non posset redargui licet postea probetur eum fuisse laicuꝫ.
11 Damnum an ꝛ quando sit compensandum cum lucro.

b **Nihil est.** Si prelatus b per suã negligentiam confirmat indignũ electum ad regimẽ animarũ perdit potestatẽ confirmandi primũ successorẽ ꝛ a perceptione bñficij suspenditur ꝛ ꝓmotus deijciť. Si vero ꝑ malitiã id fecerit grauius punitur ꝛ electi immediate subiecti pape per se aut per personas instructas adire debent papam pro confirmatione si sint in cõcordia electi. ꝛ vltra italiam interim administrant. ita tamen qđ nihil alienent benedicuntur etiam ꝛ consecrantur sicut consueuerunt. h. d. Et sunt due partes principales. in prima ponitur constitutionis causa. in secunda constitutio. secunda ibi: irrefragabili. illa secunda habet tres partes. prima prouidet circa confirmationem eorũ qui eliguntur ad curam animarum. secunda circa promouendos ad dignitates ꝛ ordines sacros. tertia circa priuilegia exemptoruꝫ. secũda ibi episcopi. tertia ibi: ceteruꝫ. ¶ Nota primo illud ad qđ sepe allegatur decretalis: scilicet qđ nihil est quod magis noceat ecclesie ꝙ promotio indignorũ. ¶ Nota ꝙ etiam quilibet curatus late potest dici prelatus. facit ꝙ habetur. ĵ. eo. licet canon. li. vj. ꝛ. š. de iudi. decernimus. ¶ Nota crimen per similitudinẽ appellari morbum. facit. ĵ. de iura. calũ. ceterum. ¶ Nota de ista dictione munus que importat idẽ qđ beneficium ꝛ de eius multiplici significato habetur in. l. munus. ff. de verbo. sig. ¶ Not. qđ ad confirmatorẽ principaliter spectat de duobus inquirere: scilicet de forma electionis ꝛ de persona electi qđ intellige etiã ex officio nemine instante. vt tangit gl. j. ¶ No. penas confirmantis indignũ que in litera exprimũtur. Et no. bene ꝙ ceteris paribus plus puniť ꝑ malitiã vel per dolũ delinquẽs ꝙ delinquẽs ex negligentia. tñ quandoqꝫ ista parificãtur. vt. š. de rescrip. si autẽ. ꝛ. c. plerũqꝫ. de quo dic vt ibi dictũ fuit. ¶ † No. epos promouentes indignos ad ordines sacros ꝛ ad ecclesiasticas dignitates debere puniri lꝫ de facto quandoqꝫ non puniantur. ¶ † Nota ꝙ exempti debent petere confirmationem a papa. Et nota ꝙ debent per se vel personas instructas cõparere. hodie circa hoc dic vt in c. cupientes. ĵ. eod. in. vj. ¶ † Nota casum in quo ex sola electione quis consequitur potestatem administrandi. regulariter contra. š. eo. qualiter. in. c. transmissam. ¶ Nota ꝙ interdum dispensatio interdicitur a iure quandoqꝫ ab homine. ĵ. de iudi. at si clerici. §. de adulte. j. q. vj. §. nisi rigor. ¶ † In gl. etatis. in fi. concludit ꝙ si non potest dispensare punitur: sed si potest dispensare: tunc si expresse dispensat nõ punitur. forte tñ hoc non poterit nisi causa subsit. per id quod notatur in. c. de multa. per Jo. post Hosti. ĵ. de preben. ¶ Si autẽ expresse non dispensat tunc si promouet non premissa cause cognitione super causa dispensationis non

inducetur

inducetur dispensatio. secus si illa premissa scientes pmouet. per id quod no. in. c. ij. j. de schis. & j. de fi. presby. veniēs. facit qd not. in. c. j. de eta. & qua. in. vj. ¶ In gl. suspendant. ibi: diuerse pene &c. & aliquid dicit gl. qd vbi varie pene imponuntur electio est in dicis. xxxiij. di. in. c. fraternitatis. & xxv. di. q. ij. in summa. glo. autem hic non tradit aliquā doctrinā. Pet. & Ab. dant suā doctri. & similiter Hosti. suā. de quibus hic per Jo. an. Potes dicere qd diligenter ponderanda sunt verba canonis. Nam si loquuntur in diuersis casibus. tunc quelibet pena in suo casu locū habebit. si autē loquunt in eodē casu tūc potest procedere doctrina gl. in d. c. fraternitatis. saluo nisi appareret qd secunda veniret augmētatiue ad primā. vt in. c. nullus. cum ibi nota. l. di. & facit etiā qd no. per legistas in. l. sanctio legum. ff. de penis. & per Cy. in. l. qui sepulchra. C. de sepul. vio. ¶ In gl. grauiori. ibi: cum non determinetur. vel fm Jo. An. erit pena depositionis. lxxxj. dist. tantis Daniel. & lxxxiij. dist. in. c. vbi satis puto qd possit superior istam penā arbitrari per iura preallē licet do. Car. flor. dicat qd illa iura nō omnino clare probant. Sed certe. c. tantis Daniel. bene facit si ponderetur. ¶ In gl. vltra italiam. ibi consuetudini stetur potest: intelligi dupliciter. primo qd stetur consuetudini an habeant priuilegiū vel nō. scdo potest intelligi qd stetur consuetudini. s. in hoc que distātia dicatur modica. † Aduerte tñ qr gl. vult qd cessante cōsuetudine de iure si distātia est modica non habeant priuilegium exemptionis: etiā vltra italiā existentes: exemplū si curia esset apud taurinū. Nam ebredunēsis episcopus qui est exemptus & vltra italiam parū distaret. & fm glo. non haberet tunc priuilegium: & sine dubio ante factū tutius est abstinere tamen post factum dicit Jo. an. qd non incurrit penā: qr adhuc stant verba litere qd est vltra italiā & est exemptus: & in penis mitior debet fieri interpretatio: & odia sunt restringenda. de re. iur. in penis. li. vj. Si autem curia esset vltra montes an tunc exempti in italia qui essent valde remoti a curia habebant hoc priuilegiū. Hosti. dicit qd sic. qr eadem est ratio: & qr quo ad existētes vltra montes illi qui sunt in italia possunt dici vltramontani: sed Jo. An. dicit pōderandum qd hic nō priuilegiātur vltramontani sed existentes vltra italiā. Ideo existentes infra italiā nullo modo habebunt priuilegiū. ¶ Quid aūt de epīs existētibus vltra italiā curia existēte vltra montes an habebunt priuilegiū. fuerūt opi. tñ finaliter Jo. an. tenet qd sic. qr adhuc verū est dicere qd sunt vltra italiam: & ideo habebūt priuilegiū. Tutius tñ est ante factum abstinere. facit qd notat in cle. j. de priui. & ista opi. placet do. Car. flo. tamē Jo. de fantutijs tenuit contrariū quem sequitur hic do. Ant. de but. & dicit qd existentes valde remoti a curia habent priuilegiū siue curia sit in italia siue vltra montes & siue tales sint italici siue vltramōtani. mouetur per istū tex. dū dicit valde remoti. Nec obstat qd subdit vltra italiā: qr illud ponitur gratia exempli: & eos ideo non restringit dictū. l. dāni infecti stipulatio pertinet. ff. de dam. infec. & facit qd notatur in gl. in. c. j. ne clerici vel mona. & istam partē olim sequebatur do. Car. flo. & postea mutauit opi. & & tenuit cū Jo. an. per istum tex. dū dicit vltra italiā. Nec obstat qd illud ponatur gratia exēpli: qr illud pcederet in dispositione iuris cōis: sed hic loquitur in materia concessionis priuilegij: et ideo nō est extendendū ipsum priuilegiū vltra casum expressum etiā ex identitate rationis. j. de priuilegijs. c. sane. qd & notatur in c. nō solum. & c. cōstitutionem. j. de regula. in. vj. & j. de reg. iur. q a iure. in. vj. & pro hoc faciet qr aliter illud verbum vltra italiam esset superfluū contra ea que habent in. c. si papa. de priui. in. vj. & ista opi. videtur tutior. ¶ † In glo. fi. ibi romano pontifice. similiter & in imperatore. vt notat in. c. venerabilem. §. eo. & j. in. c. auaritie. eo. ti. lib. vj. Item est speciale in casu. c. indemnitatibus. §. si vero. j. eod. in. vj. ¶ Aduerte tñ qr licet in casu huius. c. possent administrare ante confirmationē: nō tamē possent recipere obedientiā a subditis vel iuramenta a vasallis. vt hic voluit Cōpos. nam talia respiciunt indubitatum prelatū qd non est in casu isto cum adhuc pendeat confirmatio: & possibile erit ipsam cassari. vt etiam tangit gl. licet Archi. aliter senserit in dicto. §. si vero. ¶ In ea. gl. ibi. Sed contra videtur. No. bene hanc determinationem pro eo qd dixi. s. super gl. prece. ¶ In ea. gl. ibi: sed contra verum est. ¶ † No. qd vbi quis est in quasi possessione prelature: & sic p prelato cōiter reputatur qd tenent interim gesta per eum. qd intellige qñ est in quasi possessione autoritate iuris: vt hic erat: vel autoritate confirmatoris. & per hoc videtur quod si quis agit nomine sue ecclesie non poterit repelli si obijciatur sibi exceptio qd ipse nō est prelatus. vel qd per simoniā fuit promotus ex quo ipse est in quasi possessione prelature. & videtur velle Inno. qd sufficiat qd administrauerit sciente vel patiente superiore ad quē spectat confirmatio nisi obijciatur & doceatur de intrusione poterit tamen obijci exceptio excōmunicationis propter periculum communionis. vt. j. de exceptioni. exceptionem. & per hoc videtur qd possit obijci exceptio qd est hereticus. licet Innocen. hic aliter sentiat cum omnis hereticus sit excommunicatus. j. de here. excōmunicamus. Et per hoc patet qd † prelatus agens contra debitorem ecclesie dūmodo sit in possessione prelature: & cōiter reputetur prelatus non repelletur: licet excipiatur contra eum qd nō sit prelatus & excipiens offerat se id velle probare. qd tene menti. de quo etiā in Spec. de actio. §. j. ver. item contra prelatum. ¶ In ea. gl. ibi: non dando supple immobilia vel mobilia preciosa. nam secus videtur in fructibus ad instar tutoris ar. l. sancimus. C. de admi. tu. vel si exponas dando. i. donando tūc gl. simpliciter procederet nisi forte aliquid modicum daret benemerenti. j. de dona. ceterum. Nec obstant iura gl. in contrarium alleg. que videntur velle qd cassentur gesta ab intrusis vel damnatis vel prohibitis per ius vel per superiorem. facit. j. de dolo. c. veritatis. secus quando sunt ab his qui administrant autoritate iuris vel autoritate cōfirmatoris. facit qd no. in. l. barbarius. ff. de offi. preto. & hec faciunt fm do. Car. flo. qd † si laicus fuit de prelatus vicarius episcopi cū forte hoc ignoraretur: & fuit cōmuniter reputatus vicarius qd sententia per eum lata nō posset redargui: licet postea probaretur eum fuisse laicum & forte coniugatū. & sic nō potuisse esse vicarium episcopi. qr oportet qd sit clericus. vt notatur in. c. vno. de cleri. coniu. in. vj. per Jo. an. & j. de cleri. coniu. in. c. ioānes. qd no. qr de facto pōt cōtingere. ¶ † In ea. glo. in fi. an damnum cum lucro sit compensandum. licet fuerint opi. conclude qd si sunt diuersi contractus. siue cum eodem: siue cum diuersis non fit cōpensatio. ideo poterit ecclesia admittere lucrum & reprobare damnum. secus si sit vnus contractus cum eodem initus forte si emit plura animalia eodem pretio et aliqua obierunt & aliqua perierunt & aliqua sunt augmentata. facit qd no. per Bar. in. l. si negotia. ff. de neg. gest.

¶ An dānuz sit compēsandū cum lucro.

1 ☞ Expense que fiunt pro prosequendo negotio electionis debent fieri de bonis dignitatis vacantis.
2 Inuentarium fieri debet de bonis ecclesie vacantis.
3 Electus prosequens suam electionem an repetet expensas.
4 Expense si fiant a tertio nomine capituli cum mandato vel sine an eas repetet a capitulo & quid de expensis que fiunt ab opponentibus se electioni.

VT preterite. Expense necessarie quas facit capitulū pro psequēda electione prelati de bonis prelature reddi debent. h. d. Primo ponit dictum. Secūdo illud determinat ibi: dūmodo. ¶ † Not. ex tex. qd expēse que fiūt in electionis actu & pro prosequendo negotio electionis debent fieri de bonis dignitatis vacantis. ¶ No. qd capl'm sede vacante ppter tales expensas pōt capere bona prelature dūmodo aliter iniuste non occupet. ¶ Nota fm Inno. & Compo. qd licet aliqui extrinseci admittantur ad electionis actum: tamen ad illos tantū spectat psecutio electionis ad quos spectat ius eligendi de iure communi. & sic ad capitulum ipsius ecclesie spectat. vt hic iuncto. c. scriptū. s. eo. ¶ † Nota qd verbum occupare vel vsurpare sonat in vitium. an autē de bonis ecclesie fieri debet inuentarium ecclesie vacantis. tene qd si adeo qd etiā res minima non debebit omitti. vt hic tangit Jo. an. & ad quē spectat custodia bonorū vacāte ipsa prelatura. not. glo. in. c. illud. xij. q. ij. & facit qd habetur in. c. quia sepe. j. eo. lib. vj. ¶ In glo. j. ibi: vel aliter: forte pro sepeliendo prelato. ar. s. eo. bone. el. ij. & licet teneatur capitulum vocare absentes. tamen expensas repetet: qr non tenetur facere suis sumptibus: sicut nec eps licet teneat visitare suā diocesim id facit suis expēsis. j. de prescri. cū ex offi. & de cēsi. romana. li. vj. ¶ In eadē gl. ibi licet non expediat & sic sufficit qd nō sit in dolo. & ideo isto casu repetet etiā si succumbat. secus in sequenti quādo electio est facta in discordia: quia tunc prosequens electionē debet esse magis cautus: ideo non repetit expensas nisi obtineat. vt not. glos. in. c. cupientes. §. fi. j. eo. in. vj. vbi glos. tangit † an electus prosequens suā electionem repetat expensas. Item an capitulum psequens electionem repetat expensas siue electio sit facta in concordia siue in discordia siue obtineat siue non. ¶ † Item tangit de expensis factis per tertium nomine capituli cum mādato vel sine an repetat a capitulo. Itē quid de expensis que fiūt ab opponentibus se electioni. an illas repetant si obtineant: de quibus omnibus dic vt ibi. ¶ In glo. fin. ibi tunc sufficit qd habent. forte voluit qd licet occupatū minus valeat sufficiat pro toto debito quasi perdiderit ius in alio: sed tex. hic videtur velle contrarium. dum dicit fiant. sed forte glo. voluit qd si bona accipiātur pro expensis faciendis illud sit licitum: secus si capiātur aliter occupādo. sed Jo. an. videtur velle qd occupata computātur in debitū et sic qd residuū peti possit per. c. penul. j. de accusa. & istud sequit do Car. flo. nec obst. l. extat. fm eum: quia loquitur quādo occupans hab. t ius in re occupata. hic secus. sed certe illa loquit qñ creditor pecunie occupat rem aliquā. vt ibi patet. ideo posset teneri gloss. & ad. c. penul. posset dici qd deberet intelligi prout vo

luit hic gl. do. Jo. de imo.

1 ☞ Apostoli petendi sunt instanter.
2 Consensus electi an sit requirendus ante electionem.
3 Dissentiens an sit eligendus.

CUm post petitam. Electio post collationem
ex interuallo celebratā non valet. h. d. Et primo nar-
rat factū electionis. secūdo illam cassat. secūda ibi: qꝛ
1 tandem. seu ibi: electionē. ¶ † No. aliqua petenda instāter ꝛ cum
instantia. Et est simile de apostolis petendis in cle. quāuis rigor.
de appel. ¶ No. ꝙ inficitur electio quādo nō fit incōtinēti post
appellationē. ¶ Et no. ꝙ collatio est faciēda etiā si sit electio fa-
cta in cōcordia de quo dictū fuit in. c. quia propter. ¶ Not. ꝙ si
nō seruat̄ forma. c. qꝛ ꝓpter. electio videtur cassanda: ꝛ sic vide-
tur ꝙ ipso iure nō sit nulla: sed cōtrariū cōiter tenetur per. c. quia
propter. vnde debet hic exponi cassamus: id est cassatā pronun-
2 tiamus. ¶ † No. ꝙ nō videtur requirēdus consensus electi ante
electionē qd est verum ad finē: vt tunc cōsentiat. nam si consenti
ret ex hoc cassaretur electio: vt hic tangit glo. penul. ¶ In gl. ij.
in fi. vnde censetur istud esse de forma qd fiat eodē contextu per
c. qꝛ propter. Nec obstat qd dictio mox ibi posita videtur respice
re publicationem votorū. qꝛ illa intelligitur repetita etiam in se-
quētibus. ar. l. titia. §. idem respondit. ff. de ver. ob. ꝛ. j. de ap. c. se-
cūdo requiris. ¶ In gl. penul. ibi: requisitus consensit: sed certe
tunc fuisset cassata vitio persone cuius contrarium hic dicitur.
3 ¶ † In ea. gl. in fi. Idem Inno. sed Hostien. dicit ꝙ dissentiens
est eligendus. vt in. c. in scripturis. viij. q. j. Jo. an. saluat gl. quan
do constaret qd precise intendit etiam finaliter dissentire ex ali-
quibus indicijs: qꝛ tunc talis non est eligendus ne interim fati-
getur ecclesia inaniter ꝛ protelet vacatio: secus quando licet
dissentiat non tamen constat qd precise finaliter velit resistere:
sed forte potius est spes de cōtrario. facit qd not. in. c. cupientes.
§. deniqꝫ. eo. ti. in. vj. vbi etiam glo. ponit quomodo caute possit
se habere in respondendo. de quo hic per Inn. ꝛ hec ſm. d. Car.
flo. sunt vtilia pro electionibus prelatorum vt non eligantur de
quibus constaret precise de eorū dissensu: qꝛ postea aliqualiter
vilescit dignitas ſm do. Ant. de bu. ꝛ do. Car. flo.

1 ☞ Actor debet in libello suo exprimere causam agendi.
2 Titulum sue possessionis dicere cogitur possessor quando ius cō-
mune est contra eum
3 Libellus si est ineptus respectu cause sententia debet cōtra agen-
tem quo ad illam causam ferri.
4 Jus eligendi participare in perpetuum non potest capitulum
alicui persone extrinsece que non sit de capitulo.
5 Possessor non cogitur dicere titulum sue possessionis.
6 Jus eligendi an possit concedi extraneo ꝛ participari potestas
vocis dande.

a ¶ Monach⁹. a Idē summat hic d. Abb.

COnstitutis in. Monachus [a] vnius
monasterij factus ab-
bas alteri monasterio in electione abbatis prioris
monasterij vocē nō habet: etiā si tale ius ab abbate
ꝛ monachis prioris monasterij sibi fuerit reseruatū. h. d. Primo
ponit petitionē actoris. secūdo expressionē cause. tertio sententiā
cōtra actores ꝓpter causam ineptā. secūda ibi: cū autē. tertia ibi:
1 nos autē. ¶ † No. ꝙ actor in libello suo debet exprimere causā
2 agendi. de quo. j. de iud. dilecti. ¶ † No. ſm cōmunem intellectū
qd possessor cogitur dicere titulū sue possessionis quādo ius cō-
mune est cōtra eū. facit. j. de res. spo. ad decimas. li. vj. al's regula-
3 riter cōtra. vt tangit glo. ¶ † Not. ꝙ vbi libellus est ineptus re-
spectu cause sententiari debet contra agentem quo ad illam cau
4 sam. facit. j. de iudi. examinata. ¶ † No. ꝙ capl'm nō pōt partici
pare ius eligendi in perpetuū alicui persone extrinsece que non
sit de collegio personaliter cōcedendo: ꝛ nō sub noīe dignitatis.
secus si vellet participare pro vnico actu. s. eod. scriptū. ꝛ secus si
sub nomine dignitatis. qd tamen intellige vt tangetur cum gl.
5 ¶ No. vltimo summariū. ¶ † In gl. j. ibi: de iure cōi non perti-
net electio: ꝛ sic ex gl. habes duas solutiones ad cōtraria inquā-
tum dicit̄ ꝙ possessor nō cogitur dicere titulum sue possessionis.
vna est qd isti abbates non erant possessores ex eo: qꝛ fuerunt ex-
clusi a possessione. vt. s. tetigit gl. ideo coguntur dicere causā sue
actionis cum nemo sine actione experiatur. vt. j. dicit gl. Secun
da est qd licet essent possessores ius cōmune faciebat contra eos
cum ad eos non pertineat electio de iure cōi. sed ad collegium ec
clesie. s. e. c. j. ¶ In ea. gl. ibi: non poterant allegare consuetudi-
nem. Et no. bene ꝙ non valet consuetudo per quā quis preten-
dit ratione sue persone debere interesse in electione. secus quādo
pretendit ratione sue dignitatis. ꝛ sic noīe ecclesie. Sed aduerte:
qꝛ cōtra tex. facit qd dicet̄ cū gl. se. vnde de hoc dic vt ibi. ¶ In
6 gl. fi. in fi. † sed certe cōtra tex. ꝛ cōtra ea que dicta sunt in gl. vide
tur facere. c. scriptū. s. eo. vbi extraneo potest cōcedi ꝛ participa-
ri potestas vocis dāde. Sꝫ dicit ꝙ aut cōcedit̄ ratione dignita-
tis aut rōne ꝑsone. primo casu si cōcedit̄ vt perpetue cōpetat ta-
le ius hoc fieri nō pōt sine solēnitate. c. abbatibus. xij. q. ij. Istud
est quodāmodo alienare ius monasterij ſm. d. Car. flo. ideo non
pōt fieri sine solēnitate. Aut cōcedit̄ ꝓ vna electiōe futura. ꝛ tūc
ſm eū potest fieri etiā ecclesia nōdum vacāte: qꝛ tunc censet̄ age-
re cū modico preiudicio. ꝛ sic videtur nō requiri tanta solēnitas.
facit qd notat̄ in. c. ij. j. de his que fi. a pre. ꝛ idem si vacet ecclesia
ꝛ cōcedatur potestas vocis dande in tali vacatione. Si vero cō-
ceditur ꝑsone: tunc si sub modo impossibili puta si concedit̄ reli-
gioso alterius monasterij vt tanq̄ monacho etiā monasterij de
cuius electione tractatur ꝛ tunc nō tenet. vt hic ptꝫ ex tex. iūcta
hac gl. Idem si cōcederet̄ persone incapaci puta laico. j. e. sacro-
sancta. ꝛ in. c. massana. Si vero cōcedit̄ persone capaci ꝛ sub mō
possibili vt si cōcedatur monacho alterius monasterij quod pre-
stet vocē in electione abbatis alterius monasterij. nō tamen tan
q̄ monachus vtriusqꝫ monasterij: ꝛ tunc si cōcedit̄ nondū vacā
te p̄latura nō tenet ne aperiat̄ via vacaturis. ar. j. de cōces. ꝓben.
cōstitutus. ꝛ sentit hic Compo. Aut cōceditur ecclesia ipsa vacā
te: ꝛ tūc tenet cōcessio: ꝛ sic loquitur. c. scriptum. Intellige tamē
ꝙ in religioso requiretur licentia sui prelati. j. eo. si religiosus. lib.
vj. ꝛ hec fuit conclusio do. Car. flo. hic in effectu. forte tamē pos-
set dici ꝙ etiam si cōcedat̄ persone rōne dignitatis nondū va ā
te ecclesia ꝙ tunc teneat: qꝛ stat ratio eadem que viget quando
conceditur ratione persone videlicet ne aperiatur via ad vaca-
turas: ꝛ sic ex hac causa vitiari videtur concessio: licet non ratio-
ne solennitatis omisse per rationem do. Car. flo.

1 ☞ In decreto electionis an sit necesse narrare a mō vacatiōis.
2 Electio ꝙ debeat fieri a maiori parte capituli quō intelligatur.
3 Electio debet verbaliter exponi.

ECclesia vestra. Electio debet fieri
verbo ꝛ de illo in
quē maior pars respectu capituli ꝛ nō respectu alio-
rū tātū cōsenserit. h. d. Et ponit facti ꝓpositionē exa-
minationē ꝛ sententiā. partes patent in litera. Et positionē ca-
sus intellige qd duodecim erāt habētes vocē in electione quorū
quinqꝫ cōsenserūt in Thomā quatuor in Cancellariū: ꝛ alij tres
1 in alias singulares personas. ¶ † Not. arg. ꝙ in decreto electio-
nis nō sit necesse narrare de modo vocationis. In cōtrariū tñ
facit. j. de renū. post trāslationē. de quo dicēdū: vt ibi. ¶ No. in-
2 tellectū † iuriū dicētiū valere electionē factā a maiori: qꝛ debet in-
telligi a maiori pte toti⁹ capl'i nō in cōparatione aliorū minorū
partiū. facit. j. e. c. si cui. li. vj. ¶ No. ꝙ electio dꝫ verbaliter expo-
3 ni. nec sufficit de facto fieri. † Et sic no. ꝙ vbi verba sunt de substā
tia plus operant̄ verba q̄ factū. regulariter aūt sufficit volūtatē
apparere ꝑ verba vel facta. j. de offi. dele. cū sup abbatia. xj. q. iij.
estimāt. ¶ In gl. j. in fi. sꝫ certe gl. nō respōdet ad cōtrariū dicte
legis maiorē. vñ dic ꝙ ille qui possedit nō videt̄ simpliciter posse
disse in maiori parte anni. sed maiori parte q̄ aduersarius q mi-
nori tpe duorū mēsiū possedit: ꝛ sic nō cōtradicit qꝛ hic etiā dici-
tur habere maiorē partē simpliciter respectu minoris: sed nō re-
spectu totius capl'i qd nō sufficit quo ad hanc materiā electiōis:
sed quo ad interdictū vti possi. vnde sufficiebat maiori parte an
ni possedisse q̄ aduersarius. hodie tñ illo interdicto seruari debet
quod habetur insti. de interdic. ꝛ. j. de probatio. licet causam.
¶ In glo. post appellationē ibi que locū nō habet. sed certe ſm
hoc male diceret litera post appellationem legitimā: vnde dicas
ꝙ fuit appellatū ne fieret electio nisi de eo in quē cōsensit maior
ꝛ sanior pars cepituli. nam ista bene fuit legitima. secus si fuisset
appellatum ne procederetur ad electionem: quia illa non valuis
set ſm quod dicit glo.

1 ☞ Lex diocesana ꝛ ius diocesanū quō differāt: remissiue.
2 Non ꝓfessus nō debet assumi in abbatem.
3 Monachus ꝛ canonicus regularis quō differāt: remissiue.
4 Canonicus regularis an possit assumi in abbatem monasterij.
5 Jus p̄sentandi si spectat ad plures tanq̄ ad collegiū, nō sufficit
maior pars ipsoꝝ de collegio in comparatione minoris.
6 Profitere nō videtur qui in abbatem assumitur.

CUm in magistrum. Nō profes
sus in ab-
batem nō potest assumi. h. d. Et in primo recitat fa-
ctū secūdo ꝓuidet ibi: mādam⁹. ¶ Not literā i princi-
q̄ sepe allega. ex qua no. ꝙ nemo repēte fit summus. facit qd not.
1 in. c. cū ex literis. j. de resti. in integ. ¶ † Not. scdo ꝙ aliud est ius
diocesanū. aliud lex diocesana. vt hic colligit̄ ſm vnū intellectū
iuncto. c. dilectus. j. de tem. or. nam monasteria nō sunt subiecta
epō ex lege diocesana. vt ibi nota. sed tñ iure diocesano subiecta
vident̄. vt voluit hic do. Car. flo. Jo. tñ an. intelligit hec esse sy-
nonyma. ꝛ late sumi lex ꝓ iurisditione episcopali. de quo in p̄alle
2 ga. c. dilectus. ¶ † Nota ꝙ nō professus non potest assumi in ab
batem qd

batem quod est clarum si nõ est expresse professus: vel tacite ho die tñ requiritur expressa ꝓfessio ⁊ nõ sufficit tacita.j̄.eo. nullus. li.vj.⁊ nec sufficit etiã si quis assumat̃ in priorẽ manualẽ:licet an tiqui tenuerũt cõtra.vt hodie habet̃ in cle.ne in agro.§.sane.de

3 sta.mona.¶†No.differentiã inter monachum ⁊canonicũ regu larẽ.de quo in.c.qd dei timorem.j̄.de sta.mona.¶No.ꝙ regu-

4 laris † canonicus videtur posse assumi in abbatem monasterij vbi sunt monachi:vt hic videtur probari iuncto mandato cum facti narratione qd poterat procedere ſm hec iura. hodie secus in cle.j.hoc eo.ti.¶Ultimo no.diligenter ꝙ illud quod hic di- citur qd non sufficit habere maiorem partem comparatione mi noris non procedit in presentatis a pluribus patronis. nam ibi sufficit quẽ esse presentatũ a maiori parte patronorum compa- ratione minoris.vt in.c.iij.j̄.de iure patro.⁊ est ratio:quia ibi ius presentandi competit singulis vt singulis.hic autem ius eligen di competebat pluribus tanꝙ collegio.⁊per hoc videt̃ qd si ius

5 presentandi spectaret ad plures tanꝙ ad collegiũ:† tunc nõ suf ficeret maior pars ipsorũ de collegio cõparatione minorũ:⁊ hoc etiã tenet hic do.Car.flo.dicens hoc esse notandũ pro limitatio ne dicti.c.iij.j̄.de iure patro.¶In glo.penul.ibi in scriptis face re debet.⁊ hoc est verũ.tñ si nõ fiat nihilominus tenet ꝓfessio.vt no.in.c.vidua.hic alleg.¶In glo.fi.in fi.ibi in qua idem dicit̃. potes dicere qd hic loquit̃ de iam ꝓmoto:⁊ qui portabat iã ha bitũ.sed ibi nullũ habebat habitũ.c.aũt cũ causam.s̄.eo. loquit̃

6 de promouẽdo:⁊sic nõ redditur superfluitas.¶†Et no.arg.ꝙ si quis assumitur in abbatem non videat̃ profiteri.de quo in.c. quia ingredientibus.j̄.de testa.

1 ¶In decreto electionis non est necesse exprimere modum va- cationis.
2 Electio debet fieri a simul congregatis.
3 Dies ad electionem celebrandam statui potest.
4 Ius eligendi cum capitulo potest habere extraneus a capitulo de iure speciali vel consuetudine.
5 Protestatio vbi detrahit iuri alterius in actibus dependenti- bus a consensu duorũ vel plurium protestatio iuuat protestan- tem si est vestita consensu eorum de quorum preiudicio agitur.
6 Maiorem partẽ habere se dicens ſm formã scrutinij expediens est qd excedat dimidiã partẽ capituli saltem in vna voce.
7 Consuetudinis appellatione in dubio intelligit̃ de prescripta.
8 Protestatio ad hoc vt noceat aduersario requirit̃ ꝙ aduersa- rius consentiat protestationi.⁊ nu.10.
9 Acceptans cõcessionem videt̃ acceptare eam qualificatam.
10 Dictio ius relata ad personam cui non fauet ius cõmune intel- ligitur de iure speciali.
11 Electioni se immiscentes qui de iure ⁊ de facto expelli possent vt quia publice excõmunicati si tales admittuntur etiam cũ prote statione non valet electio.
12 Comparens coram iudice in quẽ non vult consentire protestari debet ꝙ non intendit consentire in eũ tanꝙ in iudicẽ competen tem nisi ⁊ inquãtum de iure teneatur coram ipso comparere.
13 Ius proprietatis habens potest fructus percipere si possessio est vacans.
14 Protestationis materia remissiue.

a **Romana ecclesia.** Electio facta[a] nõ a maiori pte capituli:⁊ omissa collatione non valet.h.d. Et primo narrat factũ electionũ.scdo ibi cũ.xviij. illas irritans cãs exprimit ⁊ electores punit.Et premitte ꝓ euidẽtia qd. xviij. erãt canonici cõputatis archipresbytero ⁊ archidiacono.Intel lige q̃ forte archidiaconus erat canonicus ⁊ similiter archipres byter:⁊ tñ vnam solã vocẽ habebat licet aliũ aliter dicãt.¶Ibi in tex.peruenisse supple.nec obst.si dicatur qd imo electio facta de archipresbytero ꝑuenit ad maiorẽ partẽ q̃ in ipm ꝯsenserũt xxviij.qui sunt maior pars de.xlv.q̃ illud ꝓcederet si vox clerico rum ⁊ capellanorũ deberet cõputari s̄ certe nõ d3 cõputari p id qd sequit̃:⁊ per hoc vides qd in effectu in versi.seq. vult tolerare tacite obiectũ.¶In tex.ibi vnde supple quia sunt facte a maio ri parte totius capituli ex quo vox clericorũ ⁊ capellanorũ nõ de

1 bet cõputari.¶†No.primo argu.ꝙ in decreto electionis nõ sit necesse exprimere modũ vacationis.de quo tetigi.s̄.eod.ecclesia

2 vestra.¶†No.scdo electionẽ debere fieri a simul cõgregatis.fa-

3 cit qd dictũ fuit.s̄.eo.quia ꝓpter. ¶†No.ꝙ posse statui diẽ ad celebrandã electionẽ.de quo.s̄.eo.q̃ ꝓpter.⁊.s̄.e.cũ interueniuer

4 sas.¶†No.ꝙ possibile est etiã extraneos a caplo habere ius eli

5 gendi cũ caplo de iure spãli vel cõsuetudine.¶†No.ꝙ vbi ꝓte- statio detrahit iuri alterius in actibus dependẽtibus a cõsensu duorũ vel pluriũ ꝓtestatio iuuat ꝓtestantẽ si est vestita consensu eorũ de quorũ ꝑiudicio agit̃.An tñ requirat̃ expressus cõsensus. an vero sufficiat tacitus fuerunt opinio.de quibus tangit̃ in gl.

6 ¶†No.arg.scdm do.Anto.de bu.qd in forma scrutinij vt qs dicatur habere maiorem partem sit expediens qd excedat dimi diam partẽ capituli saltem in vna voce.nec sufficiat qd excedat in dimidia parte.secus scdm eum si proceditur per formã cõpro missi.per.c.cum in iure.s̄.eo.quia ibi consenserunt vt plures non vt collegiũ licet representat collegium.sed certe istud argumentũ cessat si ad verbũ ꝑuenisse suppleas prout dicit̃ in litera.¶No. qd ad excludendũ quasi possessionem alicuius iuris non sufficit probare exercitia aliqua extrinseca.licet sint preambula ad sub- stantiam ipsius iuris nisi etiam probentur exercitia extrinseca ⁊ substãtialia ipsius iuris:de cuius quasi possessione querẽda agi- tur.facit quod no.Ioã.and.in.c.vt nostram.j̄.de offi.archidia. ¶No.qd aliud est dare scrutatores aliud eligere vel consentire in scrutinio etiã potest quis vti verbo eligo non tamen per hoc surgit electio quia ex singularibus cõsensibus nõ procedit.j̄. eo.

7 in genesi.¶†No.qd appellatiõe cõsuetudinis in dubio intelli- git̃ de prescripta.vt hic colligitur iuncto prin.cum eo qd hic di- citur ante versi.vnde.⁊ ad hoc sepe allegatur decre. facit qd no- tat̃ in.c.fi.de cõsue.in.vj.⁊.j̄.eo.in.c.generali.lib.vj.¶No.ꝙ col latio post publicationẽ scrutinij necessario est fienda ⁊ sic est de forma substantifica electionis.¶No.vltimo ꝙ eligentes cõtra formam cõcilij generalis sunt priuati potestate eligendi.¶In glo.j.in fine ⁊ melius dic vt in glo.singulari in.c.presentium. de testi.in.vj.in verbo ibidem residentiũ.¶In gl.ij.ibi allegabat̃ consuetudo sup.que tamen non fuit probata ⁊ sic nõ sufficit ali- quid dicere nisi probetur.⁊ ad hoc etiam allegari potest iste tex. ¶In glo.iij.ibi cui consenserunt clerici.Nota diligenter ex hac

b glo.ꝙ vt protestatio noceat[b] aduersario requiritur qd aduersa-

8 rius consentiat protestationi alias non preiudicat sibi.†Et pro hoc facit qd dicit̃ in simili de cõfessione q̃ nocet cõfitenti sed nõ aduersario.l.de etate.§.j.ff.de interro.act.⁊plene notatur in.c.fi. j̄.de confes.Sed aduerte quia glos.notat contrariũ in.c.j.xxvij. dist.vbi glo.dicit qd si aduersarius non cõtradicit protestationi preiudicat sibi ꝓtestatio.⁊ illã gl.sequebat̃ hic abbas. ⁊ ideo da bat consilium qd ille cui fit protestatio nõ cõsentiat ꝓtestationi. sed ꝯdicat ⁊ sic sepe seruat̃ in iudicijs.Sed Inno.Host.⁊ Com- postel.sequunt̃ istã gl.Idem do.Car.flo.subdit tamen qd etiã dici põt qd hic fuit facta cõfessio cũ protestatione ⁊ sic sub certo

9 modo.Ideo scdm eum potest dici qd†acceptans concessionem intelligitur eã acceptare qualificatã quod est facta per id qd ha bet̃ in.l.interdictionibus.ff.de pac.⁊.j̄.de censi.in.c.cũ olim.S3 certe istud vltimum procederet si clerici ⁊ capellani non fuissent in quasi possessione al's canonici tales admittendo non dicerent̃ eis aliquid cõcedere cũ de iure ad hoc tenerent̃.j̄. de cã pos. cum ecclesia.¶Item aduerte quia cum opi.Abbatis concordat gl.

c Accur.[c] in.l.si fideiussor.in prin.ff.qui satisda.cog.⁊ in.l. fi.§.j.ff. nau.cau.stabu.Et pro ista opinione vr̃ casus in.d.l.si fideiussor. in prin.⁊ in.d.c.j.xxvij.distin.sed pro opi.huius glo.⁊ Inno.vi- detur casus in.l.fi.§.item si predixerit.ff.naute caupo.stabu.licet glo.ibi videatur tex.illũ violare.potes dicere pro concordia te- stium ⁊ opinionum quod aut protestatio fit ad exonerãdum se ab eo ad quod tantum erat obligatus.⁊ tunc requiritur consen sus expressus aduersarij.⁊ iste est casus scdm vnum intellectum a quem ponit Bar.in.d.§.item si predixerit.nam scdm eum ibi lo quitur quãdo iam magister receperat hospites in naui cum re- bus suis ⁊ sic iam erat obligatus ad illas custodiendas etiã pro facto nautarũ.ideo si protestatur hospitibus quod non vult te- neri de facto nautarum nõ nocet nisi hospites cõsentiãt. Q̃nꝗ vero fit protestatio ad exonerandũ se ex eo ad qd nondum erat obligatus.sed erat futurus obligari rõne facti preambuli ⁊tunc dicas idem vt est tex.non cauillando eum in.d.§.item si predixe b rit.licet Bar.aliter ibi videatur loqui.nã eo ipso qd quis recipit officiũ nauigãdi est obligatus ad recipiendũ hospites in naui si- cut ⁊ alij tenẽtes hospitia.facit qd no.Bar.in.l.j.ff.furtũ aduer sus nautas.⁊ ideo si magister nauis protestet̃ hospitibus etiam anteꝙ intrent nauim non nocet protestatio si aduersarius non ꝯdicit.⁊ iste est rectus casus in.c.j.xxvij.dist. ⁊ in.d.l. si fideiussor. ¶Nã in.d.c.j.ordinãdus non erat obligatus ad continẽtiã nec c erat obligãdus ratione facti preambuli.sed ratione facti iam fiẽ di.similiter in.d.l.si fideiussor ille qui fideiubebat ⁊ habebat pri- uilegiũ fori sponte fideiubebat.ideo sufficit qd fiat ei ꝓtestatio qd in fideiussionẽ nõ debeat vti priuilegio. Et p predicta põt in ferri ad intellectũ decretalis ⁊ glo.ꝙ si isti clerici ⁊ capellani erãt in quasi possessione q̃ tũc protestatio que facta fuit eis tẽdit ad tollendum obligationẽ ad quã tenebantur canonici.q̃ tenebã- tur illos admittere ex quo erant in quasi possessione.ideo tũc re- quirit̃ qd consenserit ⁊ sic intelligat̃ glo.⁊ dictum Inno. ¶Si autẽ non fuissent in quasi possessione.tunc q̃ non tenebat̃ illos admittere protestatio nocuisset si non ꝯdixerint licet non cõsen serint expresse ⁊ hoc casu procedat opi. Abbatis ⁊ tenete menti predicta quia subtilia ⁊ non reperietis declarata per doc. ¶In

a ¶Electio facta.Idẽ sum- mat hic dom. Abb. ⁊ pone casum i termi nis vt hic per eundem.

b ¶Protesta- tio vt noceat quid requirit̃. Et hic p abb. in.iij.col. vers. no.j.

c ¶Gl.Accur. Adde viden- dum qd p eã- dem gl.in pro posito voluit Ro.cõs.ccc.xj.

ea.glo.ibi valuit hec protestatio glo.nō dicit quare non respondet ad contrariū.vnde Jnno.dicit ꝙ hic fuit iusta causa ꝑtestādi.secus in cōtrariis.Hosti.vero dicit ꝙ in.c.cū.M.volūtarie venerunt canonici cōtra ꝑtestationē.hic secus voluit forte intelligere Hosti.ꝙ isti erāt in quasi possessione.⁊ ideo necessario debebant admitti.¶ Uel fm eū potest dici ꝙ in.d.c.cū.M.⁊ in ꝯcordantiis ꝑtestatio fuit nulla hic fuit vestita ꝓpter cōsensum partium.vel dic fm do.Car.flo.ꝙ in cōtrariis ꝑtestatio erat contraria facto hic nō:quia nō fuerunt ꝑtestati de nō admittendo:sed solū vox eorū ita demū deberet valere si deberet interesse de iure vel cōsuetudine:⁊ hec etiā est bona solutio.¶ Jn ea.glo.ibi negabatur ab initio quasi secus si de hoc nō fuisset facta cōtrouersia:licet fuissent recepti cū protestatione:q2 tunc per ꝑtestationē nō intelligeret̃ derogatū iuri possessionis.⁊ sic voluit glo.respōdere ad.c.in genesi.j.eo.vt patet ex glo.d.c.que incipit.vnde ad electionē.Sed hec solutio videt̃ diuinare.¶ Jtem nō videt̃ bona:ex quo ꝑtestatio est vniformis.vnde Jnno.aliter ibi dicit vt ibi dicet̃ super glo.Hosti.vero dicebat ꝙ hic ꝯsenserūt isti ꝑtestationi:ibi secus de quo etiā ibi tanget̃.Et no.etiā diligenter ꝙ qñ fit ꝑtestatio qd vox eorū qui nō debent interesse de iure vel consuetudine nō valeat intelligit̃ in dicta ꝑtestatione intellectū de iure ꝓprietatis non simplicis possessionis.aliter deberet valere vox si fuisset in quasi possessione cū ratione quasi possessionis de iure debeāt interesse.j.de cau.pos.cū ecclesia.⁊ forte est istud ideo q2 verba debēt intelligi in suo potiori significato.per id qd habetur in.l.querit̃.ff.de statu hoim.⁊ in.l.j.§.qui in perpetuū.ff.si ager vectigalis.¶ Jn ea.glo.ibi.sed isti inuiti.quasi velit glo.ꝙ in.c.cū ecclesia.⁊ hic fuit deductū in iudiciū petitoriū ⁊ possessorium.sed in.c.cū ecclesia.illud fuit ex culpa agentiū.hic autē sine eorū culpa.q2 inuiti hoc fecerūt:quia aliter nō admittebantur.⁊ istud sequebat̃ hic Boatinus de man.sed Jo.an.post Hosti.tenet qd nō fecerūt inuiti.q2 poterant cōtradicere ꝑtestationi ⁊ ꝓtestari de eorū possessione ⁊ qd nō ꝓcederetur ad electionē eis cōtemptis alias ꝓsequerētur suū contemptum:⁊ sic poterant ius suū saluare absq3 eo qd ꝑtestationi cōsentirent.⁊ ideo imputat̃ eis si consenserūt.¶ Jn glo.super verbo ad maiorē partē.ibi:q2 cū clerici.Aduerte q2 glo.voluit tolerare contrariū.de quo dixi super litera in verbo ꝯuenisse:⁊ respondet in effectu vt ibi dixi.¶ Jn ea.glo.ibi fuit decimus.No.q2 glo.videtur velle ꝙ solum erant.xviij.canonici cōputatis archidiacono ⁊ archipresbytero al's si fuissent.xx.ipsis duobus computatis.x.non fuissent maior pars capituli qd ꝯsisteret in.xx.sed bñ sunt maior pars de.xviij.¶ Jn ea.glo.ibi:nec etiā sciant ⁊c.per hoc videtur fm do.Car.flo.ꝙ si esset casus in quo scrutiniū fieret publice qd tunc post vota aliorū posset cōsentire:⁊ sic sua vox augeret numerū in forma scrutinij.de quo dixi in.c.cū in iure.secus qñ fit secrete q2 videretur oriri a seipso seipsum nominādo.ideo nō valet eius votū vt augeat numerum.vt dictum fuit in.d.c.cū in iure.¶ Jn ea.glo.ibi non credo.⁊ sic vult glo.ꝙ.c.cū in iure sit correctum.⁊ idē sentit ibi glo.sed nō bene vt dictum fuit.nec obst.his que dicta sunt s.ꝙ archidiaconus videatur habuisse maiorē partē canonicorū q2 solum.xviij.vident̃ elegisse.vt patet ex litera ⁊.x.qui consenserunt in archidiaconum sunt maior pars de xviij.sed dic ꝙ alij tres forte elegerunt aliū ⁊ similiter vnus abbas ⁊ duo capellani de quibus litera nō dicit qd elegerunt:⁊ sic oēs fuerunt pñtes ⁊ forte oēs elegerunt:sed de electo a tribus canonicis vno abbate ⁊ duobꝰ capellanis q2 notorie cōstabat talē electū a minori ꝑte.⁊ ideo forte non curauit prosequi suā electionē.facit quod habe-
10 tur in simili.s.eo.cum ecclesia.¶ Jn glo.de iure.in fi.† No.bene ꝙ verbū ius relatū ad personā:cui nō fauet ius cōe:intelligit̃ de iure speciali ⁊ nō de iure cōmuni.secus quando non refertur ad personā habilē de iure cōmuni.insti.de iure nat.§.s3 quoties.¶ Extra glo.[a] diligenter pondera aliqua dicta Jnnocen.Pri-
11 mo† inquātum vult ꝙ aliqui si immiscēt se electioni qui possent expelli de iure ⁊ de facto vt quia sunt publice excōicati ⁊ nō sunt adeo potentes quin capitulum sit potentius q2 tunc si tales admittunt̃ etiā cum ꝑtestatione nō tenebit electio.q2 imputet̃ eis ex quo possint expellere ⁊ nō expellūt.qd diligēter no.q2 Jo.an.post Hosti.⁊ do.Anto.de bu.s.e.in.c.illa.tenuerūt oppositum.sed nō bene.vt ibi etiā dixi:l3 nō allegauerim istud dictū Jnno.Jdeo adde illud vt ibi.¶ Secūdo diligēter no.inquātum dicit ꝙ si nō possunt expelli de iure:vt q2 sunt occulti:vel de facto vt quia sunt potētes quia tunc si admitterētur tenet electio etiam si nō fiat ꝑtestatio.l3 de cautela esset qd fieret publice si fieri potest.alias occulte ⁊ fm hoc videtur intelligendum qd no.Jnno.in.d.c.illa ⁊ qd dixi.Et ratio est fm Jnn.quia nō videtur imputandum eis ex quo nō possunt expellere.nec est presumendū qd velint coeligere cū eis ita qd vox illa valeat.faciat.l.merito.ff.ꝓ socio.vbi autē esset dubiū an essent admittendi vel non vt quia esset dubiū an essent excōmunicati publici vel an essent in quasi possessione.tunc ꝓpter dubium fieri debet protestatio.⁊ sic intel-
12 ligit istum tex.¶ † Tertio diligēter no.practicā quādo quis cōparet coram iudice ⁊ protestatur qd non intendit cōsentire in eū tanꝙ in iudicē competentem.quia hec non est bona practica:sed debet adijcere nisi ⁊ inquātum de iure teneatur coram ipso comparere alias posset iudex ꝓcedere contra eū tanꝙ contumacem.
13 facit.j.de iudi.in.c.j.de verb.sig.ex parte.¶ † Ultimo no.diligēter inquātum dicit quod habens nudū ius proprietatis habet potestatē percipiendi fructū si possessio est vacans.⁊ plus etiam sentit quod si alius sit in possessione mala fide ⁊ admitteretur habens ius proprietatis cū protestatione qd vox illius debeat valere cū fm ius valere debeat ꝙ preualebit vox habentis nudam proprietatē.tñ ille qui est in quasi possessione nō tenetur consentire protestationi si nollet.per id quod dixi.s.super glo.iij.ad fin.
14 Et de materia† protestationis tractauit hic Jo.de lig.ponēdo verba Bar.in.l.non solum.§.morte.ff.de ope.no.nun.do.Ant.posuit in repet.cum.M.s.de consti.de qua etiam aliquid ibi tetigit.sufficiat remissio quia materia est prolixa.

- 1 ☞ Jus eligendi per compositionem factā cum prelato ⁊ capitulo non potest competere laico etiam patrono.
- 2 Quod ex pacto fieri non potest non potest fieri consuetudine.
- 3 Patronus ecclesiasticus potest habere ius consentiendi electioni ipsa electione perfecta.

1 **SAcrosancta.** † Patronus laicus non potest etiā per cōpositionem eligere prelatū in ecclesia collegiata.h.d.Et prima pars narrat iniustam cōpositionē.secūda illā reuocat ibi attendētes:¶ No.ꝙ dictū est in summario:⁊ idem dicas de cōsuetudine.j.e.massana.¶ † Et ex hoc no.ꝙ id qd non
2 potest fieri per pactū nec per consuetudinem.de quo per Jo.an.in.c.fi.s.de consue.in simulata cōsuetudine.⁊ secundo vel tertio membro.⁊ per Bar.in.l.oēs populi.ff.de iusti.⁊ iure.¶ No.laicum nō posse habere ius eligendi in ecclesia collegiata.¶ Nota ꝙ ad superiorē prelatum de iure spectare videtur in ecclesiis inferioribus subiectis potestas prouidendi:sed certe contrarium est tenendū fm Jnno.per.c.j.s.eo.⁊ tex.iste debet intelligi qd ex priuilegio vel cōsuetudine ꝑscripta habebit tale ius.¶ No.ꝙ id qd pernitiosum est exemplo est reprobandū.facit.lxiij.di.in.§.verū.¶ No.ꝙ illud qd tendit in dispendiū ecclesiastice libertatis non
3 valet.¶ † No.ꝙ patronꝰ ecclesiasticus pōt habere ius cōsentiēdi electioni ipsa electione perfecta.de quo.s.e.cū terra.¶ Quo autē ista compositio posset esse dānosa.dic quia isti sic electi minus reuocabant ipsum comitē ⁊ ad eius voluntatē interdū contra vtilitatē ecclesie faciebat.facit qd habetur.xvj.q.ij.in.c.visis.¶ Jn glo.pe.ibi:qui eligunt capellanos glo.bene dicit si intelligamus verbu3 eligere ꝓprie:sed si sumatur verbū eligere late vt comprehendat ius presentandi:tunc gl.nō bene diceret q2 de cōsuetudine bene possunt parochiani prescribere ius presentandi rectorē.vt patet in.c.querelā.s.e.¶ Jn ea.gl.in fi.vel dic qd potest ex consuetudine induci quod in tractatu intersint:⁊ sic possint consulere de bono prelato:sed nō quod intersint in actu electionis ex priuilegio tamē pape posset laicus hoc ius habere.vt no.Jnno.s.eo.quod sicut.

- 1 ☞ Consilium aliquorum si in electione interuenire debeat eligētes debent in tractatu electionis illud requirere ⁊ congruo tempore debent expectare responsum.
- 2 Tempus datum ad eligēdum potest artari vsq3 ad cōsumptionem vnius candele.
- 3 Tempus quod assignatur in rescripto incipit currere a die receptionis literarum.
- 4 Frater ordinis mendicantiū potest esse commissarius pape.
- 5 Consiliū vbi exigit̃ ab eo qui nō est particeps officij licet i subsidium possit esse sufficit petere cōsiliū ⁊ congruo tempore expectare:non autem est necesse illud sequi.⁊ nu.11.
- 6 Compromittentes possunt restringere potestatem arbitrorū ad minus tempus ꝙ̃ sit in iure statutum.
- 7 Consilium si in aliquo actu requiri debet:d3 requiri ante actum celebratum ⁊ anteꝙ̃ sit deliberatū ⁊ firmatū quid agendum sit.
- 8 Tp̃s breue nō excusat illū qui h3 exigere cōsiliū si tp̃s breue recepit vel nimiū distulit ⁊ etiam citatus qui minus cito arripit iter non excusatur propter impedimentum superueniens.
- 9 Tractatus qui fit in electionibus an sit de substātia electionis.
- 10 Uerba ista facies cum consilio ⁊ facies de cōsilio differunt.
- 12 Cōsiliarij qui habent esse ꝑsentes vt possit in tractatu electionis eorū cōsiliū requiri an debeāt habere expēsas de bonis ꝑlature.

1 b **CUm in veteri.** † Qui cum[b] cōsilio aliquorū tenent̃ eligere in tractatu electionis eorū consilium requirere debent ⁊ congruo tempore expectare respōsum.h.d.Et tres sunt partes principales.Nam primo ponit electionis formam.

Secundo

[a] ¶ Extra glo. De hoc vide a do.abb.hic in vlti.col.versi.vlterius querit hic Jnno.

[b] ¶ Qui cum. Idē hic summat do.ab.licet aliis verbis tamē idem in effectu.

Secundo cause cõmissionem decisam ꝛ iudicũ relationem. Tertio ponit cause diffinitionẽ. secunda ibi: relato. tertia ibi: cũ aũt. vel melius potes dicere ꝙ in prima ponit electionis formã ꝛ decisionem cause. In secũda iudicũ relationem ꝛ noue cause cõmissionem ꝛ decisam iudicum relationẽ. tertia nõ mutatur. ¶ Not. ex tex. iuncta suprascriptione qꝺ interdũ tam ad alios ꝙ̃ ad canonicos ecclesie cathedralis spectat electio. de iure tamen cõmuni contrarium est. s. eo. c. j. forte tamen ſm do. Cardi. flo. iste due ecclesie de quibus in suprascriptione erant simul vnite. sic etiam in simili habet̃ de feltrensi ꝛ bremensi. j. de arbi. exposita. ¶ No. ꝙ etiam vbi fit mentio de ecclesia cathedrali exprimitur nomen sancti. regulariter tamen contra vt notatur. j. de prebẽ. quãuis. el. j. lib. vj. sed forte istud fuit hic factum propter diuersitatẽ ecclesiarum. ¶ † No. vlterius ꝙ artari potest tempus datum ad electionem faciendam. ꝛ hoc clarum per papam vt hic patet iũcto c. ne pro defectu. s. eo. Idem videtur si omnes canonici consentiant vt patet. j. in versi. verũ. Et no. bene ꝙ potest arctari vsqꝫ ad consumptionem vnius candele. nam hanc metam nõ reprobat hic Inno. vt ipse expresse dicit. ¶ Nota tamẽ ꝙ litera dicit hic vsqꝫ ad consumptionem non dicit extinctionẽ. ꝛ per hoc cessat questio Hostiẽ. q querebat. Quid si candela vento vel aliter extingueretur. ꝛ postea per spatium hore differtur anteꝙ̃ posset reaccendi: an tunc possent procedere ad electionem. nam non videtur ꝙ expirauit potestas ex quo non est consumpta ꝛ ex quo casualiter est extincta. satis tamen videtur iustum illud qꝺ ipse dicit videlicet attendi debere ꝙ̃tum potuisset durare si candela cõtinue fuisset accẽsa: vt infra illud tẽpus fiat electio. De cautela tamen est vt ipse dicit ꝙ ponat̃ in lanterna ꝛ in loco alto ita ꝙ non possit remoueri. ¶ † No. ꝙ vbi in rescripto assignat̃ tempus incipit currere tempus a die receptionis literarũ. de quo. j. de appel. super eo. ij. ¶ No. ꝙ † frater ordinis mẽdicantiũ potest esse commissarius pape[a] ꝙ videtur contra. c. statutũ. de rescrip. in. vj. sed potes dicere ꝙ nondum emanauerat illa decreta. vel ibi loquitur in iudicialibus hic in extraiudicialibus ſm do. Cardi. floren. vel hic apparebat ex tenore rescripti de certa sciẽtia pape. facit quod notatur in dicto. c. statutum. in verbo. literarum. ¶ † No. ꝙ vbi exigitur cõsilium ab eo qui non est particeps officij licet in subsidium possit esse sufficit petere cõsilium ꝛ congruo tempore expectare. non autem est necesse illud sequi. secus scꝺm Bar. si esset particeps officij: vt ipse plene no. in. l. j. §. si plures. ff. de exercito. ꝛ facit quod habetur in. l. titium ꝛ meuium. in princ. ff. de admi. tu. ꝛ in. l. cõsilium. ꝛ in fi. ff. de curato. furiosi. ¶ No. ꝙ † cõpromittentes possunt restringere potestatem arbitrorum ad minus tempus ꝙ̃ sit in iure statutum. ¶ Nota ꝙ vbi † consilium debet requiri in aliquo actu requiri debet ante actum celebratum ꝛ anteꝙ̃ sit deliberatũ ꝛ firmatum quid sit agẽdum: vt hic notabiliter probatur ꝛ sensit etiam Inno. Et pro hoc quia quando iam facta est deliberatio nõ de facili quis recedit a iam deliberato: ꝛ ideo nõ potest tunc sic cõsilij operari. ¶ No. ꝙ non sufficit consilium requirere nec congruo tẽpore expectare responsum quod no. pro statutis interdum requirentibus sententiam debere ferri cum consilio sapiẽtis. ¶ No. ꝙ nedum debet requiri consilium ab illo cui cõmissum est vt consilium exigat sed etiã ab illo cui talis dedit mandatum vt actũ exerceat. ¶ † No. ꝙ nõ excusatur habens exigere consilium ex breuitate temporis exercendi actũ si tempus breue recepit vel si nimium distulit. ꝛ sic est arg. ſm Abba. contra alios qui querunt ꝛ non expectata conclusione responsionis opponunt. facit. xj. q. iij. eorum. ¶ Itẽ cõtra illum qui comparuit in iudicio: sed nimis tempestiue recessit. facit. xj. q. iij. certum. ꝛ. j. de iudi. c. j. ¶ Item facit contra citatũ qui tarde arripit iter vt non excusetur propter impedimentũ superueniens. facit. l. ij. §. penul. ff. si quis cau. ¶ Nota ꝙ vbi ex sententia posset aliquod preiudicium inferri contra mentem sententiantis cautum est casum exprimere in sententia. de quo. j. de re iudica. sicut nobis. ¶ In glo. j. ibi consilium eius requirunt: sed certe videntur tunc requirere post electionem ꝛ sic non congruo tempore. vnde melius est dicendum ꝙ debebat inquiri eius consilium: sed in genere querendo ab eo de qua persona consulit vt eligat. nam posset talem nominare quod discederent a tractatu quem fecerant de ipso consiliario. ꝛ per hoc patet qꝺ nõ obstat ratio glo. sequentis ꝙ potest taliter requiri ꝙ non per hoc cõsentiet nec veniet cassanda electio. Si autẽ specifice cõsuletur de sua persona: tunc posset dicere ꝙ in hoc stat iudicio sociorũ: sed quia per hoc quãdo posset ambitio notari melius est ꝙ dicat nõ sum sufficiens: sed potestis eligere talem. nam si eum postea eligant nihilominus tenebit electio ꝛ seruata erit forma mãdati. ¶ In glos. iij. ibi: al's quomodo eligerent. sup. commode. Nam melius sciuit quid agendum si prius fecerunt tractum. † non autem videtur tractatus de substantia electionis: q꞉ nõ cõnumeratur in c. q꞉ propter. ¶ In ea. glo. ibi: anteꝙ̃ cõueniãt ꝛ firmiter deliberant: prout declaraui in notabilibus. ¶ In ea. glo. in fi. ꝛ adde qꝺ notat̃ per glo. in. d. c. cum olim. ¶ In gl. super verbo requisitum. ibi: lex insulam solue: vt notatur in. c. commissa. j. eo. in. vj. ¶ In glo. iiij. dic ꝙ ibi tempus adijcitur dispositioni: ideo tunc ante tẽpus agi potest ad particulare interesse si debito tempore non inchoauerit edificare sed ad totale interesse. demũ lapso tpe ꝛ sic reducuntur iura ad concordiam. Si autẽ adijcitur tempus conditioni tunc si implementũ cõditionis pendet a potestate futuri obligari expectabitur totum tẽpus: vt in. l. de illa. ff. de ver. obli. ꝛ in. d. c. cõmissa. secus si non pẽderet a potestate eius. vt in l. hoc iure. hic allega. de quo ibi per glo. ꝛ Bar. Potes etiam dicere ſm do. Cardi. flo. qꝺ in. c. cõmissa. expectatur tempus q꞉ forte posset dispensari per episcopum ſm formã. c. cum ex eo. eo. tit. in. vj. non autem debet attendi ꝙ posset per papã dispensari: q꞉ non debet cõsiderari qꝺ ab vno solo fieri potest. l. apud iulianũ. in fi. de lega. j. ꝛ qꝺ notat Inno. j. de testa. filius. ¶ In ea. gl. ibi congrue poterant. ꝛ quantum sit istud tempus arbitrio iudicis relinquatur. ar. j. de offi. deleg. in. c. de causis. de quo etiã hic per Io. and. circa fi. tex. ¶ † In glo. antepenul. in ratione arbitrij. i. rõne forme date in arbitrio que nõ requirit cõsensum sed cõsiliũ. ꝛ an sit dr̃ia an dicat̃ facies cũ ꝯsilio tali. an vero dicat̃ facies de cõsilio talis. Io. and. tenuit ꝙ sic in. c. nullus ex cõsilio. j. de reg. iur. in. vj. in Mercu. Nam vltimo casu tenet̃ sequi cõsiliũ nõ primo. Sed Bar. tenuit contrarium in. l. j. §. si plures. ff. de exercito. ꝛ hec opin. videt̃ verior quia dicta differentia non videtur bene iure probari: vt ibi tangit Ioan. and. ¶ † In eadem gl. ibi. §. papinianus. al's est lex per se ꝛ ratio est quare non tenetur ibi tutor nedum sequi consilium matris: sed nec etiam requirere quia de iure ſm illa tempora non poterat esse tutrix. ꝛ sic nõ poterat esse particeps officij. ꝛ ideo cum tutor potestatẽ habeat a lege nõ potuit testator in preiudicium legis artare tutorem ad consiliũ requirendum ipsius matris. imo plus videtur ſm Bar. ꝙ etiam si posset esse particeps officij: vt q꞉ esset masculus vel hodie mater: si tamen non esset qui daretur in consultorem tutori a testatore. ¶ Si tamen non esset particeps officij ex quo tutor habet potestatem a lege non tenetur consilium requirere per. l. titiũ. in prin. ff. de admini. tutorum. Secus quando adijcitur consiliarius ei qui habet potestatem ab homine adijciente consiliarium: quia tunc tenetur requirere consiliũ congruo tempore ꝛ congruo tempore expectare: vt hic ptꝫ. de quo plene p Bar. i. d. l. j. §. si plures. lꝫ do. Car. flo. hic aliter loquatur. ꝛ qꝺ dixit glo. s. ratione arbitrij expone. i. ratione forme ipsius arbitrij. q꞉ in eo continebatur de cõsilio ꝛ nihil dicebatur de consensu. ¶ In ea. gl. ibi: recedit. ꝛ procedit illud fauore pupilli etiam ex presumpta mente testantis qui verisimiliter si perpendisset de eo de quo mõ perpẽdit iudex aliter ꝓuidisset. facit quod habet̃ in. l. vtilitatem. ff. de cõfir. tuto. ¶ In ea. glo. ibi habitũ sit in tractatu electionis. sup. ꝛ cõgruo tempore expectato responsum. Nam tunc valeret qꝺ fieret etiã nõ seruato consilio. ꝛ sic hec decre. nõ contradicit. c. cũ olim. prealleg. imo cõcordat. ꝛ hec per illam ꝛ illa per istam declarat̃. ¶ In ea. glo. ibi non astringunt ad aliquã formã. nam non ad formam scrutinij: quia in scrutinio quis debet nominare quem putauerit meliorem. viij. q. j. licet ꝙ hic facere non posset ex quo artatur ad certum eligẽdum. Itẽ nec ad formã inspirationis: q꞉ in illa nulla debet precedere tractatio: sed solum ex instinctu spiritussancti procedere: vt. s. e. q꞉ propter. videtur etiam ꝙ astringatur ad formam cõpromissi: q꞉ cõpromissarius non haberet libertatem arbitrari contra. l. qualem. ff. de arbi. Sed certe vt tangit Io. and. hoc vltimũ non videtur verum: q꞉ non est absonũ ꝙ taliter aptetur potestas cõpromissarij ad eligendum ꝙ nõ habeat liberam voluntatem: vt patet in. c. cum dilecti. s. eo. ꝛ. j. eo. si cui. lib. vj. nec ob. d. l. qualem. licet non respondeat: quia ibi loquitur in cõpromissario dato ad litẽ decidendam qui debet habere libertatem in iudicando. hic autẽ in dato ad eligendum in quo necessario hoc non requiritur: vt patet in iuribus prealleg. Et per hoc patet ꝙ licet propter autoritatem gl. forte posset seruari qꝺ sequitur in glo. tamen tutius est eligere per formam cõpromissi: vt sic seruetur aliqua de formis. c. quia propter. ¶ Et aduerte q꞉ si in casu glo. canonici noiarent idoneam personã si consiliarij non consentirent possent canonici appellare ꝛ procedere ad electionem ſm Ioan. and. Sed forte istud nõ est sine dubio si consiliarij nominent aliam idoneam personã ex quo papa voluit cũ eorum consilio ꝛ assensu fieri electionem. nam potius debent sequi voluntatem consiliariorũ ꝙ̃ propriã ꝓpter formã mandati. ar. s. de rescrip. cum dilecta. ¶ In ea. glo. ibi: tunc aũt scrutinium. nã post scrutiniũ frustra peteretur consilium: ex quo in scrutinio iam deliberassent. ¶ Extra gloss. dubitatur quid si essent plures forte duo fratres. s. de ordine predicatorum de quo tunc intelligeretur. Io. and. ponit opi. ꝛ potes illas coniungere simul: q꞉ ex aliquibus circunstantijs apparet: de quo papa sen-

[Marginal numbers: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 (left column); 10, 11 (right column)]

[a] ¶ Commissarius pape. Vide do. Fran. areti. ꝯsi. lviij. vbi tenet qꝺ papa scribẽs sciẽter religioso ꝛ sibi cõmittens cãm criminalẽ ꝺꝫ dispẽsare ꝙ sententiã sanguinis ferat.

serit de illo debebit intelligi. ar. de reg. iur. c. inspicimus. li. vj. & ff. de reg. iur. in l. semper in stipulationibus. Si vero alie circũstantie non apparent tunc cõsulendus est papa si cõmode fieri nõ potest facit. j. de offi. deleg. sane. Si vero id cõmode fieri nõ potest. tunc forte de meliori videt intellectũ. arg. viij. q. j. licet. & si vterqz sit eque idoneus tunc erit in electione capituli quem eligat arg.

12 l. si quis seruum. §. si inter duos. ff. de leg. ij. An autem † consiliarij qui habebũt esse presentes vt possit in tractatu electionis eorum consiliũ requiri debeant habere expensas de bonis prelature. dic q sic per. c. vt preterita. s. eo. & si requisiti nollent interesse nõ impedietur electio: qz non stat per eligentes quominus requirãt cõsilium. facit de reg. iur. imputari. li. vj. & qz etiã non impedit electio si aliqui canonici qui habent ius in electione citati volunt comparere. & sic multominus impediri debet in casu predicto.

1 ☙ Electus a maiori parte capituli si est idoneus confirmatur: al's confirmatur electio minoris partis facta de digno.
2 In scrutinio canonici debent exprimere desideria seu vota sua: nõ aũt eligere: nõ tñ vitiat votũ si in scrutinio vtat verbo eligo.
3 Ignorans literas est inhabilis ad prelaturam.
4 Actus ex quo acquirit quasi possessio iuris eligẽdi pficit ad validitatẽ illius electionis ex qua queritur quasi possessio.
5 Minor pars capituli qũo caute agere debeat cum videt maiorẽ eligere velle indignum.
6 Indignum eligentes priuati sunt ipso iure potestate eligendi.
7 Electio secunda valet prima non cassata si prima sit nulla.
8 Electio a minori parte facta qñ maior pars priuata est potestate eligendi ad hoc vt valeat expedit q fiat ex nouo scrutinio facto per ipsam minorem partem in qua residet ius capituli.
9 Electio minoris partis an possit confirmari si maior pars elegit indignum ignoranter.

CONGREGATO. Habet duas lect. vna est qd contineat gratiã. & hec cõmuniter non tenetur per id qd notatur in glo. in. c. penul. de tempo. ordi. & Jo. an. in. c. ex parte ade. j. de testi. Secunda est qd cõtineat ius cõmune. & hec etiã subdiuidit. nã quidã intelligũt qd secunda electio facta est post primã eodẽ contextu: & ex eodem scrutinio. Alia est q secunda facta sit ex interuallo: & ex nouo scrutinio. sed precedens cõmuniter tenetur. &

a scđm illam. h. d. Electus[a] a maiori † parte capituli si est idoneus
1 confirmatur: al's confirmatur electio minoris partis facta de digno. h. d. scđm Jo. and. vel aliter & melius sic scđm do. Cardi. flo. Si concurrit duplex electio etiã eodem contextu cõfirmatur electio maioris partis nisi sit priuata: vt qz scienter elegit indignũ. nam tunc cõfirmat electio facta a maiori parte de digno. h. d. Et primo ponit processus electionum & allegationes partium. secunda ibi: nos igitur: Cõmittit diffinitiuã duo membra distinguendo. ☙ No. j. q electio debet fieri a capitulariter cõgragatis. & sic nõ
2 a singulis vt singuli. facit. j. e. in genesi. ☙ No. ij. q † in scrutinio debẽt canonici exprimere desideria seu vota sua nõ autẽ eligere: non vitiatur tamen votum etiam si in scrutinio vtatur verbo eligo. per id qd habet in genesi. j. eo. & notatur per Jo. and. s. e. qz propter. Tamen etiam tunc ex tali voto non surgit electio: sed oportet q post publicatum scrutinium & factã collationem ipsa
3 electio fiat: vt in preallega. c. in genesi. ☙ No. † q ignorans literas nõ censetur esse habilis. & iste defectus de facili patebit ex loquela. Nã vt dicit canon imperitus Mathesios volens de ipsa sciẽtia mathematica disputare risui patebit. xxxvij. dist. in. c. qui de mensa. ☙ No. q ad validitatem electionis sufficit potestatem deuolui ad minorem partem ante pronuntiatam electionẽ per ipsam minorẽ licet deuoluat post scrutiniũ iam factam. & sic facit in ar. q sufficiat potestatẽ superuenire in limite actus dũ est
4 in fieri licet nõ precesserit actũ. & sic facit q † actus ex quo acquiritur quasi possessio iuris eligẽdi proficiat ad validitatem illius electionis ex qua queritur quasi possessio. de quo in. c. ij. j. de resti
5 tu. in integ. per Inno. ☙ † No. cautelam quã habet seruare minor pars capituli quãdo videt maiorem partẽ paratam ad eligendum indignum. Nam cautela est vt permittatur prius maiorem partem eligere & demum ipsa eligat & sic reperiatur sua facta maiori parte priuata. nam ex solo voto deposito in scrutinio de indigno nõ surgit priuatio: sed ex electiõe secuta vt est hodie
6 tex. in. c. perpetue. j. eo. in. vj. ☙ † No. arg. q peccantes eligendo indignum quantũcunqz in dignitate etiam si nõ contineatur in c. cum in cunctis. sint ipso iure priuati potestate eligendi. de quo per Joan. andr. in regula. odia. de regu. iur. in. vj. in Mercuria.
7 ☙ No. vltimo q † valet secũda electio. prima nõ cassata si prima sit nulla. Nam tunc satis est ipsam esse a iure cassatam: licet non cassetur ab homine. de quo. s. eo. auditis. ☙ In gl. fi. ibi: a maiori parte celebrata. sed quomodo cõfirmatur si facta est in eodẽ scrutinio. nam scrutiniũ minoris partis videt fuisse nullum: qz factũ a minori parte que nõ representabat capitulum. & ideo nõ

a ☙ Electus. Idẽ summat hic Abb. & ponit casum iter minis sup hoc c. vt hic p eundem Abb.

debet tractu temporis valere: nec ex eo sequi electio. j. de reg. iur.
8 non firmatur. lib. vj. propter hoc dicunt quidam quod vt † electio facta a minori parte quãdo maior pars est priuata potestate eligendi valeat expedit q fiat ex nouo scrutinio facto p ipsam minorẽ partẽ in qua residet ius capituli. & sine dubio hec practica est tutior: tamẽ cõmuniter tenetur quod etiam si fiat ex eodẽ scrutinio q teneat electio per istum tex. qui non exigit nouũ scrutinium fieri. Et ad idem facit. s. eo. dudum. Nec obstat cõtrariũ qz potest dici q licet electio que fit nulla non confirmetur tractu temporis ex facto superuenienti cũ secus sit in voto potest cõfirmari ex facto superuenienti. Nam sicut votum primi & secũdi de se videtur inualidum: tamen cõfirmatur si super addantur vota aliorum vsqz ad maiorem partem capituli. ita vota minoris partis confirment propter secutã priuationem potestatis maioris partis & propter emptionem votorum ipsius partis. posset etiã dici q non videntur esse vota talia nulla cum artati videant ad eligendũ per. c. publicato. j. eo. scđm Jo. an. Sed certe istud posset intelligi de votis maioris partis. ☙ Potest etiam dici q in hoc actu successiuo sufficit q incontinenti superueniat priuatio. ar. c. officij. s. eo. ☙ Aduerte qz electio minoris partis valebit si fiat post electionem maioris partis & sic post eã priuatam. Idem. scđm aliquos si fiat ante ex quo fit eodẽ contextu. sed non placet Jo. and. per istam literam que videtur põderare q post electionem maioris partis facta fuit electio minoris. & per votum depositum in scrutinio non erat maior pars priuata: ideo tunc electio facta a maiori parte capituli debuit dici nulla. & sic non põt con
9 ualescere per. c. auditis. s. eo. ☙ † An autem si maior pars ignoranter elegerit indignum & minor dignũ cõfirmari possit electio minoris partis. Inno. voluit q sic quasi facta a saniori. Sed cõmuniter tenetur cõtra qz electio facta a maiori parte regulariter nõ valet per. c. qz propter. fallit in duobus casibus. Primus est in. c. scriptũ. Secundus qñ ius maioris partis deuolutũ esset ad minorem partem per. c. gratũ. s. ti. proxi. q hic nõ cõtingit ideo tunc vtraqz est nulla. vna qz facta est de indigno. altera qz facta a maiori parte capituli. de quo etiam dicet. j. eo. ecclesia.

1 ☙ Eligentes possunt prosequi electionem absqz electo.
2 Onus probandi incumbit dicenti aliquid factum contra nouã legem vel precessisse ipsum factum.
3 Pluralitas beneficiorum reprobatur. & nu. 16. & 30.
4 Sacramenta collata a prelato priuato an valeant.
5 Plura obtinens beneficia an sit ineligibilis ad maiora vel etiã minora.
6 Excipiẽs siue replicãs an videat cõfiteri intentionẽ aduersarij.
7 Super pluralitate curatorum vel dignitatum vel curati & dignitatis potest solus papa dispensare.
8 Vitiũ electi si est purgatũ ante electionẽ nõ nocet. & vide nu. 26.
9 Titulum sue possessionis ostendere cõpellitur quis quando ius resistit possessioni.
10 Confessio procuratoris eligentium non nocet electo.
11 Juramentum de veritate dicenda prestatur in causis spirituali bus & etiam de calumnia.
12 Litis contestatio in causa bñficiali an sit necessaria inter pñtes.
13 Litis contestatio an inducat per positiones & rñsiones ad illas.
14 Acta reiterantur processu cassato.
15 Accumulari non debent plura facta super vna positione.
17 Dignitas & personatus quomodo differant remissiue.
18 Dispensatio vitiatur si falsitas exprimat vel si taceat veritas.
19 Taciturnitas modici beneficij super pluralitate beneficiorum vitiat dispensationem.
20 Pluralitas beneficiorum quando sit prohibita.
21 Sententiã expectare nõ debet pars sentiens eã cõtra se ferendã sed cedat liti & si veniet condemnandus ex causa ex qua efficeret infamis cautela est q soluat ante sententiam.
22 Confirmatio electionis anteq petatur debet electus consensisse electioni.
23 Furtum non cõmittit qui rem alienam contrectat si credit eam esse suam dumodo non sit ignorantia crassa.
24 Furtum non committitur in rebus immobilibus.
25 Gesta sacramentaliter ab eo qui non est verus prelatus licet sit toleratus an valeant.
26 Litis contestatio an fiat per confessionem aduersarij.
27 Vox quelibet iudicis faciẽs ad cãm põt dici snia interlocutoria.
28 Juramentum de veritate dicenda tantum prestatur in causis spiritualibus: non de calumnia. & nu. 35.
29 Titulus quid sit.
31 Excipi quomodo possit cõtra illum qui non agit sed non habet intentionem agendi de proximo.
32 Articulus quando non concludit qz est indeterminatus nõ debet peti specificatio quia incaute ageretur.
34 Dictio preter an includat vel excludat.

Dudum

a ¶ Vdum ecclesia. Habens[a] plures dignitates vl' plura curata sine dispēsatione pape ineligibilis est. h. d. Et diuiditur in tres partes principales. In prima ponant' narrationes partium coram papa. In secunda ibi: nos igit' cause commissio ⁊ processus iudicum. In tertia ibi: licet processus pape. vel magis specifice dicas ꝙ primo ponitur obiectio cōtra electū. secūda ibi: verū excusatio ꝓ electo. tertia ibi: nos igit' excusationis repulsio ⁊ cause cōmissio. quarta ibi: partib' iudicū processus ⁊ appellatio ad papā. quinta ibi: licet ꝓnuntiatio sup processu iudicū. sexta ibi: tandē litis cōtestatio iuramēti ꝓstatio: electi cōfessio: ⁊ reprobata excusatio. septima ibi: insuper. alia electi excusatio. octaua ibi: tandem electi cessio ⁊ cessionis admissio. ¶ No. j. ex decretali ꝙ canonici ecclesie possunt se opponere electioni in electū nihil petentem. de quo hic per Inn. ⁊ qui admitti possint vel debeant ad excipiendū cōtra electū tangit in. c. sup his. ʃ. de accu. ⁊ est bona gl. in. c. vt circa. in gl. quorum interest. ʃ. eo. in. vj.
1 ¶ No. ꝙ † eligentes possint ꝓsequi electionē absq3 electo. de quo etiam in gl. potest etiam ipse electus prosequi: vt patet in hoc. c. in ver. tādem archidiaconus.
2 ¶ Not. ꝙ † dicenti aliquid factū cōtra legē nouā videt' incūbere onus ꝓbandi vel precessisse ipsum factum. facit. s. de rescri. cōstitutus. ⁊ hoc simpliciter videtur hic tenere do. Ant. de bu. tamē forte hoc procedit qñ expresse dicit ante factum legē precessisse vt hic fuit. secus videt' si simpliciter dicatur factū esse contra legem. Ex aduerso reus se defendendo dicat illud factum ante legem. per id qđ habetur in simili in cle. vlt. de rescrip.
3 ¶ No. ꝙ † pluralis in beneficijs incurrit plura delicta. nam primo incurrit transgressionis notā. i. infamiā3 fm do. Car. flo. facit. vj. q. j. infames. Item incurrit delictū auaritie ⁊ cupiditatis. Item quodammodo dicitur furtum con
4 mittere. ¶ Not. ꝙ † gesta sacramentaliter a prelato priuato ipso iure non videntur valere quasi facta a non tolerato: l3 al's tanꝙ̄ prelatus refutaretur. de quo in gl. de gestis autem temporaliter an illa teneant recurre ad no. s. eo. nihil est. in glo. fi. ⁊ super ead.
5 ¶ † An autē pluralis nedū sit ineligibilis ad maiora beneficia: sed etiam ad minora instabāt hic doc. s3 hodie est expeditum per extrauagantem execrabilis. Io. xxij. vbi dicitur ꝙ si habens primum curatum recipit scđm sine more dispendio nō dimittit primum in manib' ordinarij sub publico testimonio ꝙ ex hoc efficitur inhabilis ad ordines sacros: ⁊ ad quecūq3 bñficia caueant ergo sibi plurales q recipiunt plura curata sine dispēsatione apostolica ne incurrāt dictam penā. ⁊ facit qđ habet' in. c. ordinarij. de offi. ordi. in. vj. ¶ No. ꝙ interdū quis replicando expresse cōfitetur intentionē aduersarij. sed istud nō est cautum fm ea que habent' in. l. si quidē. C. de excep. ⁊ in regula. exceptionem. de re.
6 iur. in. vj. An † autē replicans simpliciter vel excipiens intelligatur fateri intentionem aduersarij habetur in prealleg. c. exceptio
7 nem. ⁊. ʃ. de excep. cū venerabilis. ¶ No. ꝙ † super pluralitate curatorū vel dignitatum vel curati ⁊ dignitatis potest solus papa dispensare. de quo in. c. de multa. ʃ. de preben. ꝙ procedit fm veram opinio. etiā si propter vtilitatem ecclesie vel prerogatiuam ꝑsone fiat dispēsatio. l3 Hosti. aliter dicat vt no. in. d. c. de multa. ⁊ per gl. in. c. sanctorum. lxx. dis. vbi gl. ponit opi. Io. que cōiter nō tenet'. ¶ No. ꝙ in ponderāda habilitate vel inhabilitate ele
8 cti attēditur tēpus electionis. facit. s. eo. dudum. ⁊ ideo † si vitiū est ante purgatum nō nocet electioni. ⁊ si post purgetur nō ꝓficit.
9 ¶ No. ꝙ † quādo ius resistit possessioni cōpellitur quis ostēdere titulum sue possessionis. facit. c. ordinarij. de offi. ordi. lib. vj.
10 ¶ No. ꝙ † confessio procuratoris eligentium nō nocet electo: vt hic patet. nam dato ꝙ ille confiteret' pluralitatē papa nihilominus voluit iterato de hoc inquiri. ¶ Nota ꝙ vbi plures excusationes preponuntur potest sup illa ꝓnuntiare de quo prius con
11 stat. facit. s. eo. cum inter. R. ¶ In ver. partibus. no. ꝙ † in spiritualibus causis prestatur iuramentū de veritate dicenda. hodie etiā prestari debet iuramentū de calūnia in. c. j. ʃ. de iuramen. ca
12 lum. in. vj. ¶ † No. fm ista tpa in causa beneficiali inter ꝑsentes non poterat procedi ad sniam diffinitiuam lite nō cōtest. s3 altero absente cōtumaciter secus. ʃ. vt lite nō cōtest. qm̄. in. §. si vero. hodie serua cle. dispendiosam. de iudi. per quā iuncta cle. sepe. de verbo. signi. videtur nō esse necessariā contestationē etiam inter presentes. ¶ No. arg. delegatum sup lite exceptionis posse lite finita contra electionē prouidere ecclesie de pastore. sed certe istud est verum si hoc habuit in mādatis. ⁊ sic debet intelligi hic. ꝓut habetur in ver. nos igitur. in fin. sub decisa. prout etiā supplet ibi
13 Io. an. ¶ In ver. licet. No. ꝙ † per positiones ⁊ responsiones ad illas nō inducitur contesta. de quo in. c. j. ʃ. de lit. contest. ¶ No. ex quibus surgat cōtestatio: q2 ex petitione in iure interposita ⁊ respōsione facta ad illā ꝙ videtur ꝓcedere ex quo indistincte loquitur siue fiat respōsio negādo siue cōfitendo. sed qđ dixi de cō
14 fessione intellige prout tangit' hic in glo. ¶ No. ꝙ † vbi cassatur processus reiterant' acta. vnde in ver. tandē reiteratum fuit iuramentum licet fuerit prestitum. de quo per Bar. in. l. ij. ff. iudi. sol. ¶ Not. ex ver. sed cū in iure multa ex quib' cognoscitur an bñfi
15 cium sit curatū vel nō. ¶ † Not. modum faciendi positiones q2 de quolibet facto particulariter fieri debet vna positio non autē plura facta in eadē positione accumulari: q2 tūc positio est multiplex ⁊ posset rōne partis false tota negari fm vnā opi. quā videtur sequi Io. An. in glo. in. c. j. ⁊. ij. de cōfes. in. vj. Barto. tamē cōtra in. l. j. §. si quis simpliciter. ff. de ver. obli. ⁊ sensit etiā Ioan. and. in. c. presentium. de testi. in. vj. in nouel. ⁊ ideo ꝓpter opi. vitandas de cautela est quod dixi. ⁊ sic etiā fuit hic factū. ¶ N. ꝙ
16 decre. de multa. ʃ. de preben. inquātū † ꝓhibet pluralitatē habet locū in personalib' etiā nō habentib' curā animarū. ⁊ sic not. ꝙ equiparant' beneficia curata personatus ⁊ dignitates ꝙ est verū quo ad pluralitatē vitādam. Nā quo ad alia nō semper idem est iudicium de curatis ⁊ personatib': vt pt3 in. c. j. cum ibi nota. ʃ. ne cle. vel mona. lib. vj. ⁊ est bona glo. in. c. licet canon. ʃ. eo. in. vj.
17 ¶ † Que autem sit differentia inter dignitatem ⁊ personatū notatur per Io. andr. ʃ. de preben. de multa. ⁊ per Archid. in. c. j. de consuetu. in. vj. ¶ In ver. insuper. no. ꝙ taciturnitas nō canonice institutionis habet vitiare dispēsationē. ¶ Et no. ꝙ in dispē
18 sationibus habet locū. c. super literis. de rescrip. vc3 vt † vitietur dispensatio qū falsitas exprimit' vel tacet' veritas talis ꝙ ea tacita vel expressa non fuisset concessa dispensatio. ¶ Et no. bene ꝙ redditur dispēsatio ipso iure nulla. ⁊ sic magis inficit vitiū surrepti in dispensatione ꝙ̄ in rescriptis ad lites: q2 in illis solum ope exceptionis habet inficere: vt dictum fuit in dicto. c. super literis. ¶ Not. ꝙ taciturnitas redditnū primorū beneficiorū ⁊ agilitas
19 allegata respectu vltimi habet vitiare dispensationē. ¶ † No. ꝙ taciturnitas etiā modici beneficij super pluralitate vitiat dispēsationē super pluralitate. ¶ No. ꝙ dispensatio solū operat' circa
20 defectum pluralitatis non autem circa defectu3 tituli. ¶ † No. duos casus in quib' pluralitas bñficiorū de iure nō est ꝑmissa. Primus quādo vna ecclesia dependet ab altera. Secundus qñ habet vnā in titulum ⁊ aliam cōmendatam. Alij casus addunt' hic in glos. regulariter autē prohibita est pluralitas etiā in simplicibus beneficijs: vt colligitur hic ex dictione presertim. q̄ idē importat ꝙ maxime. ⁊ est implicatiua: vt notatur. ʃ. de fi. presby. ad abolendā. de quo etiā in. c. gratia. per gl. de rescript. in. vj. vbi
21 bona glo. ⁊ per Moder. in cle. gratie. de rescrip. ¶ † No. cautelā quādo pars videt sniam fore cōtra se ferēdam: presertim ex qua possit eius fama sufigillari ꝙ non expectata snia cedat liti. facit qđ notāt legiste i. l. si reus paratus. ff. de ꝓcur. vbi Bar. ad cautelam[b] ꝙ quādo quis veniret condēnandus ad certam quātitatem pecunie ex causa ex qua efficeretur infamis ꝙ tunc ante sententiā soluat. nā tunc nō poterit cōdemnari sed veniat absoluēdus: q2 soluit instit. de pena teme. litigan. in. §. fi. ¶ In gl. j. in fi. intellige tēpore electionis s3 ante fuerat archidiacon' Ambiañ. vt patet ex litera. ¶ No gl. ij. in fi. hodie. est prima decreta. ʃ. eo.
22 in. vj. ¶ In glos. illoꝝ. ibi: de consensu electi. Potes dicere † ꝙ anteꝙ̄ petatur confirmatio debet electus cōsensisse electioni: vt in. c. ꝙ̄ sit. ʃ. eo. in. vj. ⁊ sic pōt intelligi gl. s3 postꝙ̄ cōsensit electiōi absq3 alio cōsensu eius possunt eligētes petere cōfirmationē: vt hic innuit'. facit qđ nota. per Inno. ʃ. de prebē. dilectus. ij. de re iudi. cū super. posset tamē electus assistere ei ne fiat collusio. ar. l. si suspecta. ff. de inoffi. testa. ⁊ forte etiā si a principio velit ipse petere: cū ipse sit cuius principal'r intersit preferet'. ⁊ ꝑ id qđ habet' in. l. sepe. ff. de re iudi. ⁊ hoc modo pōt etiā intelligi hec gl. ¶ In
23 gl. furtū. ibi: sed in furto † excusat' si credat hoc verū si credulitas sit ex causa ꝓbabili. secus si sit crassa ⁊ supina: q2 illa non excusat ʃ. de cleri. excō. min. apostolice. cū si. Glo. tamen in. §. placuit. hic alleg. dicit ꝙ si habuit a principio voluntatē dñi credet' sibi intellige nisi ex circūstantijs aliud appareat: sed vbi a principio non habuit volūtatē dñi tunc nō credetur: intellige nisi ex qualitate personarū ⁊ facti aliud possit presumi. de quo etiā plene ꝑ Bar. in. l. inter oēs. §. recte. ff. de fur. ¶ In eadē glos. ibi: improprie tenētur. forte posset dici ꝙ proprie tenent' respectu fructuū q sunt res mobiles. tamē ex quo beneficiū vacat: vt dicit Inno. etiā in
24 illis nō ꝓprie cōmittitur furtū sicut † nec rei hereditatis iacentis. l. hereditarie. ff. de fur. ⁊ ideo hic litera dicit quodāmodo: vt glo. ʃ. subdit. Et no. ex tex. cū gloss. ꝙ dictio quodāmodo est nota impropietatis. ¶ In glo. decepte. ibi: at si clerici. ⁊ facit. ʃ. de peniten. ⁊ remis. in. c. q2 autē. ¶ In ea. glo. in fi. No. bene ex hac gl.
25 ꝙ † gesta sacramentaliter ab eo qui nō est verus prelatus licet sit toleratus nō vident' valere quo ad rei veritatē. habēt tamen illū effectū quē haberēt si vere valerent ꝓpter fidem sacramēti. Sed Inno. dicit ꝙ etiā nō valeāt sicus ⁊ alia gesta temporalia ⁊ hoc propter publicā vtilitatem ⁊ cōmunē errorē. ar. l. barbarius. ff. de offi. preto. ⁊ notatorū. s. eo. c. nihil. ⁊ fm hoc in litera deberet esse sunt recepte: q2 dānatio esset in respectu ipsi' recipientis: tū

a ¶ Habēs idē sūmat h abb. ponens casu3 in terminis.

b ¶ Dati cautelā. de h vid ꝑ Abb. in. iiij. col. ꝟ no. pe. l. et versi. seq.

cõmuniter habetur decepte:vt patet ex litera.z sic tutius est tenere glos.z ideo si anteq̃ moriantur habeant scientiaz q̃ nõ fuerit verus prelatus debebit iterato cõfiteri.facit qd notatur in.c.apostolicã.j.de presby.non baptis.¶ In gl.cõcessionẽ.ibi poterant episcopi.z ideo si fuisset hec dispẽsatio facta ante cõciliũ tenuisset z habuisset effectũ etiã post ɔciliũ.secus si fuit postea facta q2 nõ valet.nam s̃m verã opi.nõ potest episcopus dispensare in pluribus curatis siue dispensatio fiat ꝓpter prerogatiuã persone siue propter vtilitatẽ ecclesie.lz Hosti.dixerit etiam hodie scdm fieri posse per episcopũ.sed cõiter tenetur contrariũ per.c.de multa.j.de preben.qd etiã indistincte loquitur z solũ permittitur romano põtifici. ¶ † In glos.super verbo electionis tempore.ibi:sed si medio tempore potest intelligi post electionem z ante cõfirmationẽ.z sic videtur intellexisse glo.per id qd dicit glo.j.in ver verũ potest etiã intelligi medio tẽpore.s.dum vacat ecclesia etiã ante electionem.z tunc intellige qd non proderit qd presumitur simulatam penitentiam egisse ad hoc vt possit eligi ex quo de proximo ante electionẽ dimisit.z sic videtur velle hic Jo.andr.tamẽ do. Cardi.flo.hic dicit q̃ forte de iure nõ impedietur electio:ex quo casus iste non reperitur in iure expressus per notata per Joan. and.§.eo.auditis.super glo.vbi videtur cõcludere q̃ demũ criminaz de quibus reperitur in iure habẽt infringere electionem.facit qd habetur in.c.sicut nostris.de iureiurando. ¶ In eadez glos.ibi:non cõpetit mihi ius contra te.bene dicit contra.q2 saltem competit contra possidentem z sic non deficit omnino actio agẽti.z ideo facilius sibi subuenitur.facit qd notatur in.c.abbate.j.de verbo.signi.sed hic electio a principio est nulla si tempore electionis erat pluralis:ideo tractu temporis non firmatur per

26 c.auditis.§.eo.¶ † In gloss.propositam.ibi:z ipse confiteatur animo litem contestandi.supp.q̃ etiam in dubio presumitur:ex quo oblatus erat libellus nisi offerat se paratum soluere.per id qd habetur in.l.si reus paratus.ff.de ꝓcur.Et no.bene hanc gl. ad quã semper fit remissio an per cõfessionem inducatur cõtestatio vel nõ:de quo in.c.ex parte.el.j.de ver.signi.et.l.ꝓinde.§.j.ff. ad legẽ aquil.¶ In ea.glos.ibi:ad certum tempus z cõmuniter

27 in decẽ dierum:vt notat gloss.in.l.si debitori.hic allega.¶ † In eadem gloss.ibi:non appellatur sententia.sup.diffinitiua.nã ab interlocutoria appellari posset q2 ois vox iudicis ad causam faciens potest dici snĩa interlocutoria:vt not.glo.in.§.ad excludẽdas.in auẽ.de litig.colla.viij.z probatur in.l.cũ clericis.C.de epis.z cleri.z de materia p glo.ij.q.j.in summa.z per Accur.in.l.fi.§.necessitate.z ibi etiã p Ja.bu.C.de bo.que lib.¶ In gl.sup ver.electio.ibi:rem nõ nouã.hec lex fuit de quinquaginta decisionibus z nõ fuit prior in cõpositione q̃ lex vna.C.de lit.cõtest.lz in ordine dicta lex rem nõ nouam precedit dictã.l.vnam.z s̃m hoc

28 intellige glo.in verbo propositã.¶ † In gl.de dicẽda veritate.ibi:nõ de calũnia.hoc verũ s̃m ista tpa hodie etiã de calũnia iuratur:vt.j.de iura.calũ.c.j.in.vj.¶ In ea.glo.in fi.lz certe cũ illa decre.dicat q̃ ꝑlatus noĩe suo z in animã capl'i vel maioris ptis prestet iuramentũ vr̃ approbari opi.dicentiũ q̃ etiam ꝑlatus debeat iurare.Item videtur ɔ̃trã q̃ habeat respondere ex quo ipse hz iurare.nã si ipse agitaret causam prestaret duplex iuramentum.vnũ nomine suo aliud noĩe capituli a quo haberet mandatũ ad iurandum.z per consequens vt prelatus haberet respondere .et etiã nomine capituli.z sic confessio sua cõcordabit cum responsione capituli si quã facit noĩe capituli hoc erit clarũ si autem fit illi cõtraria tũc preualebit respõsio:vt not.glos.in.c.presentium.hic alleg.qd hodie habetur sub rubrica de testi.li.vj.¶ In.glo.de cõsuetudine.ibi:sz cõsuetudo seruatur zc.cõiter tenetur q̃ de iure cõi potest.p ea que habentur in.c.ad hec.z.c.vt nostrũ.j.de offi.archi.seruari tamẽ debet ɔsuetudo si illa appareat:vt dicit gl.z de materia in.d.c.ad hec.z.c.cũ satis.eo.ti.¶ In glos.que tacita;in fi.z

29 adde qd habetur in.c.nõ potest.j.de preben.in.vj.¶ † In gl.intitulatam.ibi:z dz titulus quilibet ordo.No.bene ex glo.de significatione huius nominis ti.z de hoc semp fit remissio ad hanc gl.

30 de quo etiã p gl.in auẽ.de eccle.titu.colla.ix.¶ † No.vñ ex eo qd sequitur q̃ regulariter quis non põt habere plura beneficia .fallit in casibus hic positis in glo.z hoc est clarũ in curatis z dignitatibus vel in curato z dignitate.Sed an in simplicib' aliquo casu de iure cõi possunt haberi plura beneficia recurre ad no.per glo.z doc.in.c.gratia.de rescrip.in.vj.z notatur etiã.j.de prebẽ.cum iã dudum.z in cle.gratie.de rescrip.per Moder.¶ In ea.glo.ibi:non dicitur prelatus esse et de hoc notatur in.c.nemo deinceps.j.eo.in.vj.vbi est bona gl.que tractat de materia cõmende.z aliquid etiã per Inno.in.c.si cõstiterit.j.de accu.¶ In ea.glo.ibi:derogatũ est illi decreto.intellige inquãtũ videtur velle q̃ in pluribus prebẽdis nõ dispẽsant episcopi.nam in aliis beneficiis expresse permittit episcopos dispensare.gloss.tamen ibi intelligit qd in prebẽdis diuersorũ episcopatuũ vnus solus episcopus nõ dispẽsat.prout sequitur etiã hic in glo.cõmuniter tamẽ tenetur

q̃ in pluribus prebẽdis eiusdem ecclesie nõ potest episcopus dispensare.j.de conces.preben.literas.sz in pluribus prebendis diuersarũ ecclesiarũ eiusdẽ episcopatus sic de quo in ꝓalleg.c.literas.¶ In gl.penul.ibi:reddit licitum.hoc verũ in foro cõscientie s̃m Jo.an.si dispensatio fiat ex causa al's nõ esset quis tutus in foro cõscientie.per id qd notatur in simili in.c.nõ est.j.de voto.de quo cõsueuit dici in.d.c.gratia.de rescrip.in.vj.¶ In ea.glo.in fi.no.bene q̃ consuetudo potest inducere q̃ licite fructus pcipiantur in absentia.Idem no.glo.fi.in.c.cũ oẽs.alleg.in glo.qd

31 est valde notãdum.sed hoc intellige vt ibi dictũ fuit. ¶ † Extra

a gl.[a] tangit hic Inn.quomodo potest excipi cõtra illum qui non agit.si nõ habet intentionẽ agẽdi de primo.z hec potest dici exceptio intẽtionis nõ actionis.z sic intellige.l.j.z.ij.ff.de exceptio.Sl.tamen aliter ibi intelligit exceptionẽ intentionis:q2 quãdo quis agit scz de facto z non de iure.Itẽ secũdo tangit qñ in dubio fieri debet interpretatio in benigniorem partẽ.vñ si probatũ est qd aliquis locauit ecclesiaz q̃ potest intelligi quo ad spiritualia.z istud non est licitum.Item quo ad tẽporalia.z istud est licitum.in dubio intelligetur secũdo modo.z sic patet qd iste articu

32 lus non concludit crimen.z ꝓ hoc dat hic Jo.an.† cautelam q̃ vbi articulus nõ cõcludit.q2 est indeterminatus.q̃ nõ debet peti specificatio imo incaute facit qui petit.z per hoc instruit aduersarium vt specificet id qd sibi expediat.z ideo s̃m eũ etiã de cautela est nulla interrogatoria facere sup talibus articulis que haberent fieri testibus de materia in.c.presentiũ.de testibus.in.vj.

33 ¶ † Item tangit an positioni criminose sit respõdendũ de quo etiã per Bar.in.l.marcellus.ff.rerũ amo.z l.fi.de his q.vt indig.z videtur cõcludere qd non tenetur respõdere nisi sit crimen q̃ dicatur esse notoriũ vel sup quo sit diffamat' per.c.nõ tibi dico.de peni.

34 di.j.de quo plenius hic per eũ z per doc.in loco ꝓalle.¶ † Itez tangit an dictio preter includat vel excludat.de quo per Bar.in l.j.ff.de pigno.actio.z in.l.si eum.in.§.qui iniuriarũ.ff.si qs cau. ¶ Ultimo no.ex glo.in verb.de dicenda veritate.in ver.z idem dico.qd in materia penali licita videtur extensio ex identitate rationis.Sed cõtrariũ videtur tenere Jo.an.in regula.odia.de reg.iur.in.vj.Forte glo.posset saluari q2 iura videntur equiparare iuramentum veritatis prestari in spiritualibus z iuramentum calũnie in temporalibus.z ideo ꝓpter hoc licita sit extensio.facit qd notatur in.c.si post q̃.§.fi.j.eo.in.vj.z per legistas in.l.si quis seruo.C.de fur.¶ Item no.diligenter dictũ Inn.inquantum dicit q̃ sufficit porrigere rescriptum in vim petitionis seu libelli et sic nõ erit necesse aliter libellum offerri sed forte istud posset procedere in summariis.de quibus in cle.sepe.de verb.sig.per id qd ibi habetur.in aliis videtur secus per id qd ibi habetur in auẽ.offeratur.C.de lit.contest.canonizata.iij.q.iij.

1 ¶ Collatio precedere debet electionem.
2 Collatio triplex in electione fieri debet scilicet numeri ad numerum zeli ad zelum z meriti ad meritum.
3 Indefinita equipollet vniuersali.
4 Electio ex quibus causis infringatur.
5 Gesta capitularia debent fieri vniuersaliter scilicet ipsis tanquã vniuersitati consentientibus z non vt singulis.
6 Eligẽdi potestatẽ habet q est in quasi possessione iuris eligendi.
7 Ad concludendum quasi possessionem iuris canonicalis vt vniuersalis sufficit concludere exercitia aliquorum particularium iuris vniuersalis cum intentione querendi totum.
8 Consuetudinem particularem certi loci probare volens si probet consuetudinem vniuersalem prouincie sufficit.
9 Collatio in electione s̃m viã cõpromissi non requiritur necessario.
10 Communitas significat vnitatem singularitas diuisionem.

1 **In genesi.** Irrita est electio quã † collatio non precessit vel que nõ fuit facta a maiori parte capituli vel que non fuit cõis.h.d. Et in prima parte decise ponuntur narrationes z allegationes partium ex quib' papa procedit ad snĩam.In secũda ponuntur tres cause cassationis quas papa p̃mittit ante snĩaz.In tertia cassat snĩando cassat ipsam electionẽ.scda ibi:cũ in ɔcilio.tertia ibi:nos.Scda posset subdiuidi in tres sicut tres sunt cãe.de qb' pz in lr̃a.scda ibi:nec plene.tertia ibi:nec etiã.¶ In text.ibi.z.j.decidunt narrationes z allegationes partiũ ex qb' infertur snĩa:vt tetigi in diuisiõe.¶ Itẽ ibi cõparatiõe minorũ.forte cũ essent.xij.quinqz cõsenserũt in ipsum.z quatuor in aliũ.facit.§.e.eccl'ia.¶ Itẽ ibi:discussum.sup.plene.q2 nõ fuerunt admisse seu audite rõnes hinc z inde.put fieri debuit.¶ Itẽ ibi:nec zeli zel' cõsistit in meliori intẽtione vt si aliq eligãt religiosum z nõ ɔsanguineũ.Alij forte secularẽ clericũ vel forte cõsanguineũ.Itẽ ibi:meriti põt intelligi de meritis electorũ.z ẽt de meritis eligẽtium.Itẽ ibi:repeti videretur.nã in scrutinio ẽt singl'r ɔsenserunt.z iõ si iterato cõsentirẽt post publicationẽ scrutinij z facta collatiõe videretur idẽ repeti.vel si dicatur qd iste vltimus cõsensus q̃ q̃ singularis z non

a ¶ Extra gl.de hoc vide hic p do.Ab.in.ij.notabili.

ris et non primus depositus in scrutinio facit electionē sequeret absurdū de quo sequitur. ¶ Item ibi vniuersalis.i.facta ab vniuersitate. Itē ibi:si cōmunis.i.facta cōmuniter et capitulariter. Item ibi:sue partis.i.sue electionis quā facit. ¶ Item ibi: non apparet.vt si dicat Petrus de tali vicinia currit. Item Martinus de eadē vicinia currit:licet forte ibi non essent plures q̄ duo tamen non apparet q̄ omnes de illa vicinia currant:ex quo non exprimitur aliquod signū vniuersale:licet omnes de vicinia currant. Sed ex dictis propositionibus simpliciter consideratis nō apparet q̄ vniuersalis propositio vera sit.s.q̄ omnes de illa vicinia currant:quia possibile esset alios esse qui non currerent licet de facto non sint. Item ibi:excludi.i.non poterant sic recipi pro ut fuerunt recepti:q2 simpliciter recipi debuerunt et non cum protestatione.propter id qd̄ sequitur et sic fuerunt quodammodo exclusi. ¶ No.q̄ †in electione fieri debet triplex collatio.s.numeri ad numerū zeli ad zelum et meriti ad meritum.facit qd̄ dicetur j.eo.ecclesia. ¶ No.q̄ †indefinitaª equipollet vniuersali. nam in concilio simpliciter dicitur maior et sanior pars capituli.et tamen hic interpretatur q̄ sit maior pars totius capituli.de quo per gl. in.c.vt circa.eo.ti.li.vj. ¶ Not.tres causas †ex quibus electio infringitur. Prima est quando non est facta a maiori parte capituli licet sit facta a maiori parte comparatione minorum. Secūda est quando est in electione post publicatum scrutinium omittitur collatio seu nō fit plena sed perfunctorie.sufficit tamen fm Inn.q̄ bene audiantur hinc et inde allegata licet non recipiantur probationes nec aliter diffiniantur:q2 ibi non est iudex. Itē vbi non reuocatur in dubiū de aliquo tunc facilius fit collatio.et sufficit tunc illā in genere fieri de numero zelo et merito.facit qd̄ notatur in Spe.eo.ti.§.j.ver.publicatione. Tertia causa est quādo nō fit electio cōis. Et ex hoc no.q̄ †gesta capitularia seu que fiūt a capitulo debēt fieri vniuersaliter.i.ipsis tanq̄ vniuersitate cōsentientibus et non vt singulis. ¶ No.q̄ a terminis logicalibus potest etiā argui ad terminos canonicos. facit qd̄ habetur in.l.qui quadringenta.ff.ad.l.fal. ¶ No.q̄ †existēs in quasi possessione iuris eligendi dicitur habere potestatē eligendi. ¶ No.q̄ qui nō recipitur eo modo quo debet videtur excludi. ¶ No.q̄ ex singularibus ppositionibus simpliciter sumptis nō sequitur ppositio vniuersalis. ¶ No.q̄ quo ad cōcludendum quasi possessionem iuris eligendi in pretendente se canonicum sufficit concludere quasi possessionē vniuersalis iuris canonicalis licet non cōcludatur specifice quasi possessio iuris eligendi respectu dignitatis:de qua agitur. ¶ Ex quo nota q̄ †ad cōcludēdam quasi possessionē iuris canonicalis vt vniuersalis etiam respectu particularium cōprehensorū sub vniuersali sufficit concludere exercitia aliquorū particulariū iuris vniuersalis cū intentione querēdi totū licet nō pbetur exercitiū in specie illa in qua intendit.de quo per Inn.in.c.dilectus.j.de cap.mo. ¶ No.q̄ de quo remoto loco sit vocādus absens stādum est cōsuetudini.de quo.s.eo.corā. ¶ No.q̄ †ad concludendā consuetudinē particularē certi loci sufficit pbare consuetudinē vniuersalē puincie.et sic in locis circuniacentibus de quo per Inn.in.c.fi.de offi.archi. Item potes notare q̄ defectus forme.c.q2 pp̄ter.ipso iure vitiat electionem:vt hic probatur lz Hosti.aliter dixerit et nō bene. ¶ In gl. zeli ad zelum.ibi.xl.dist.multi certe.ibi:non proprie loquitur de maiori parte respectu numeri:sz dicit q̄ ille quo ad deū reputat maior q est iustior et sanctior seu sanctioris vite licet sit minor dignitate vel ordine.et de materia dicetur plene.j.e.ecclesia vestra. ¶ †Aduerte tamen q̄ collatio fm doct.habet locum in forma scrutinij:sed in forma cōpromissi necessario non exigitur.facit.s.eo.cumana.ad fi.ibi q̄ post publicationē scrutinij fieri debuisset. et dicit Hosti.q̄ vbi sunt opi.tutior via est eligenda.et sic illa per quā cuilibet opi.deseruitur.et ideo tutius est facere ipsam plenā de oibus rebus:de quibꝰ in litera. ¶ Per quem autem habeat fieri concludit Inn.q̄ sufficit fieri per vnum alijs nō cōtradicentibus:q2 in re appetibili et meritoria.prout est ista taciturnitas habet pro consensu.secus in re onerosa.de quo etiam per glo.in c.sicut cum per formā.j.eo.titu.li.vj.et de reg.iur.qui tacet.lib.vj. ¶ Itē aduerte q2 qd̄ dictū est de collatione nō habet locū in beneficijs simplicibus in quibus nō hz locum.c.q2 propter.de quo etiā per gl.in.d.c.sicut.quinimo etiā in illis nō videt necessarium q̄ sequat cōmunis electio:sz sufficiat q̄ de ipsorū cōsensu appareat dūmodo sint capitulariter cōgregati.tutius tamē est q̄ ibi: etiā sequatur cōis electio.arg.huius tex.et vt hic actus censeatur magis ab vniuersitate factus:de quo in preal.c.sicut. ¶ In glo. idē repeti.in fi.facit.l.scire debemus.ff.de ver.ob. ¶ In glo.nec ex singularibus.ibi:vel per plures hoc non est veruz:q2 imo per vnum tantū vice omniū.j.eo.sicut cum per formā.lib.vj.iuncto c.pe.de re iudi.eo.li. ¶ In ea.gl.ibi:argumentū contra solue qd̄ in cōtrarijs loquitur in his que sunt cōia pluribꝰ vt singulis.hic sunt cōia pluribꝰ vt vniuersis.facit qd̄ no.s.de cōstitu.cum oēs.

¶ In ea.gl.ibi:possunt aliqui consentire. Sed certe illud est qn̄ ab initio electio est valida.facit.s.e.qd̄ sicut.secus quādo est nulla.s.eo.auditis. Quare autē requirat cōsensus cōis.et non sufficiat singularis.dic fm Hosti.q̄ †cōitas significat vnitatē singularitas diuisionē sed super vnitis et simul congregatis descendit spiritussanctus nō super diuisis.xxiij.q.j.schisma.et.s.de sum.tri.c.fi.ver.verū.fuit etiā ratio que tangit in litera. ¶ In gl.nec premissi ibi nihil discussum.posset dici q̄ imo fuit discussum non plene tēpore collationis.in iudicio tamē corā papa forte fuit de hoc plene discussum:ideo papa debuit pnūtiare tamē etiā si nō fuisset discussum potuit pnūtiare per id qd̄ sequit.j.in gl. ¶ In gl.possessione.ibi:vel etiā credatur.melius diceret.et etiā credat q2 non sufficit q̄ credatur habere nisi sit in quasi possessione:vt pz in.c.cōsultationibꝰ.de iure pa. ¶ In ea.gl.i fi.et sic gl.posuit duas solutiões in.c.cumana.vna est q̄ ibi a principio fuit discussum an deberet interesse.hic non.sed certe ista non est verisimilis ex quo protestatio intercessit. Secunda fuit q̄ hic pretēdebat se canonicum et sic ius cōmune fauebat ei ibi secus.sed certe ista etiā nō videtur tuta per.c.cū ecclesia.j.de cau.poss.vbi etiā existēs in quasi possessione:licet de iure cōi nō deberet interesse est tuēdus in illa.vnde tertio Inn.soluit q̄ ibi fuit facta protestatio q̄ non deberet vox valere nisi de iure vel cōsuetudine deberet interesse. sed hic fuit facta protestatio vt vox istorꝫ valeat si de iure debet valere. Sed ista diuersitas nō vr̄ habere rationē in se.vnde Hosti.dixit quod ibi cōsenserint protestationi:ideo protestatio habuit nocere.hic secus. Sed do.Car.flo.recolende memorie videt defendere opi.Inno.q̄ quādo dicitur q̄ si de iure vel cōsuetudine debeāt interesse illud genus de iure restringitur ad similes species speciei expressate ex quo subijcitur de cōsuetudine.et ideo intellige de iure.sc3 speciali.ar.l.fin.§.cui dulcia.ff.de vino legato.sed secus qn̄ genus simpliciter profertur:vt patet in.d.§.cui dulcia.et ideo simpliciter dicitur si de iure debet valere intelligit de iure etiā cōi.et sic sufficiet qd̄ sit in quasi possessione.et fuit subtilis cōsideratio secus in casu precedēti. Ideo nota bene et diligēter tene ipsam menti. ¶ Et predicta inducit do.Cardi.florē.ad questionē si papa dedit potestatē alicui q̄ recipiat procurationē in puincia Aquilegieñ.et in tali et talibus diocesibꝰ et exprimat dioce.que sit de puincia Aquilegieñ.qd̄ nō poterit in tota prouincia exigere:sed solum in dioce.expressatis:q2 solū illa generalitas in prouincia Aquilegieñ.restringetur ad species expressatas. Sed tu dic sup hoc recurrendū ad ea que plene not.Bar.in l.quesitū.§.fi.ff.de fun.instruc.et instru.lega.

1 Utile per inutile quandoq3 vitiat puta si electio prelati fiat per clericos et laicos simul.
2 Constitutio canonica appellatur etiam edictum.
3 Consuetudo et pactum comparantur.

1 Massana ecclesia. †Nō valet electio prelati per canonicos et laicos facta etiā si hoc habeat consuetudo.h.d. Et primo ponit decisam facti narrationem. Secūdo prohibet. Tertio apponit decretū. Quarto damnat cōtrariā cōsuetudinem.secūda ibi:edicto.tertia ibi:que.quarta ibi:non obstante. ¶ No.q̄ †cōstitutio canonica etiā appellatur edictū. Et vbi in cōstitutione apponitur hoc verbū edictum est signum cōstitutionem esse generalem.de quo in.c.vt circa.j.e.in.vj. ¶ No. ex tex.iuncto.c.sacrosancte.consuetudinē et pactū equiparari.de quo per Ioan.An.in.c.fi.de consue.in primo membro summe. ¶ No.q̄ †laici nō debent interesse in electionibus prelatorū qd̄ intellige ad finē vt dent vocē nisi hoc habeāt ex priuilegio apostolico.de quo per Inn.s.eo.qd̄ sicut.vel nisi interessent ad finē prohibendi impressionem fidei:nō vt vocē dent.lxiij.di.in.§.verum. ¶ In gl.j.in fi.solue vt notatur in regula.vtile.j.de re.iur. in.vj.q2 regulariter nō vitiatur vtile per inutile.fallit in casu isto speciali ne laici aliquam autoritatem vsurpent in negotijs ecclesiasticis:et q2 electio censetur quid indiuiduum fm do.Car.flor.

1 Dies statui pōt ad electionē celebrādā ēt ante terminū iuris.
2 Citatus ad statuendum terminum electioni an sit vocādus ad electionem.et nu.7.
3 Cardinalis an possit retinere priora beneficia.
4 Cardinalis an possit eligi ita q̄ non sit necesse vt postuletur.
5 Contemptus ratificans electionem non auget numerum licet corroboret electionem iam factam.
6 Electio ad hoc vt valeat reqrit maiorē ptē et saniorē copulatiue.
8 De contemptu agere potest canonicus qui non fuit citatus ad statuendum terminum electioni nec ad ipsam electionem.
9 Contemptus si vni electioni cōsensit nō poterit aliā impugnare.
10 Meritum in electionibus appellatur autoritas.
11 Sanior pars in electione que dicatur.
12 Electiones due si fiant vna a maiori parte capituli alia a minori que preualeat.

¶ Qd̄ indefinita.de hoc non esse verū in dicto textu scdm Hypo.d mar. si.singula.suo clxxj.incip.audiuisti.vide.d. Ab.in.c.auditis col.iiij.ver. si vero.j.de psc̄ri.et ibi etiā p Feli.colū.xiiij. ver.gusta etiā quotidianum verbum.

15 Due partes capituli an debeant interesse in actu per capitulum expediendo.

a ¶ Nõ sufficit. a idẽ hic sũmat do. Ab. ⁊ pone casum i terminis vt hic p eundem Ab.

Ecclesia vestra. Non sufficit[a] ad cõfirmationẽ electiõis q̃d sit facta a maiori parte capituli nisi ⁊ illa sit sanior. h. d. Et in prima narratur factũ duarũ electionũ. In secũda allegatio p electo a maiori parte. In tertia allegatio p electo ab alia parte. In quarta cause diffinitio. secũda ibi: tãdẽ. tertia ibi: pars vero altera. quarta ibi: nos igit. ¶ No. q̃ † statui

1 potest dies ad electionẽ celebrãda etiã ante terminũ iuris q̃d est clarũ si a toto capitulo vel saltẽ a dupla parte statuatur. de quo s̃. eo. cum nobis olim. ⁊ ibi tangit an a maiori parte possit statui etiã alia causa nõ subsistente. ¶ No. q̃ † citatus ad statuendum

2 terminum electioni faciende videt vocandus ad electionẽ faciẽdam si nõ interfuit in statuitione termini nec aliter sibi fuerit intimatum. Pro hoc facit q2 cõtumacia in vno actu nõ infert cõtumaciam in alio. vt no. in. c. eum qui. de dolo ⁊ cõtu. in. vj. de quo

3 in glo. j. ⁊ ij. ¶ No. q̃ † cardinalis videtur retinere priora beneficia ⁊ sic seruat consuetudo curie. facit q̃d no. in. c. miratus. lxiij. distin. secus in episcopo qui non sit cardinalis. s̃. eo. cum in cũctis.

4 ¶ No. q̃ † cardinalis videt posse eligi ⁊ non sit necesse postulari q̃ videt mirũ cũ de minori ad maius deberet fieri electio. ⁊ non econtra. lxiij. di. in. c. legimus. ad fi. Hosti. hic satis instat. ⁊ videt dicere q̃ hic fuit electus in postulandum. ⁊ sic in effectu fuit postulatus. sed hoc videt litere repugnare ⁊ maxime hodie nõ procederet per. c. vnicũ. de postu. prela. in. vj. ideo dicebant aliqui vt Ab. q̃ si est presbyter cardinalis potest eligi: vt hic secus si ep̃s. s̃. de postu. prela. bone. j. d. Car. flo. hic dicit q̃ s̃m hec tempora potest pcedere hec opi. in qua residet Io. an. ⁊ sequitur do. Anto. de bu. q2 s̃m eũ dignitas cardinalat⁹ reputabat minor dignitate episcopali nisi cardinalis esset episcop⁹ allegat q̃d no. gl. que s̃m eũ est singularis. ij. q. vij. sed istud. c. non reperitur ⁊ allegatio est corrupta. Hodie vero dignitas cardinalatus etiã si nõ sit episcopus cardinalis reputat maior dignitate episcopal⁹. ⁊ ideo deberet postulari ⁊ non eligi. ¶ No. q̃ sanioritas capituli consideratur principaliter ex qualitate electi presertim q̃n preeminet in etate scientia ⁊ dignitate. ¶ Nota q̃ quis posset esse sufficientis scientie ad vnã ecclesiam qui tamen ad aliam non esset sufficiẽs.

5 facit. s̃. eo. in causis. ⁊. c. scriptũ. ¶ No. q̃ † vox contẽpti ratificãtis electionem non augeat numerũ: licet corroboret electionem iam factã: vt hic patet iuncto. c. q̃d sicut. s̃. eo. Et est ratio quare non augeat numerum. s. quando non est prestita debito t̃pe hoc est in scrutinio. ¶ No. q̃ vt vocentur absentes ad electionem nõ est de forma substantiali electionis: sed potius de iustitia ⁊ ibi dixi. ⁊ ideo electio nõ est nulla licet posset dici iniusta: q2 venit cassanda contẽpto prosequente contemptũ. s̃. eo. q̃ sicut. ¶ No. q̃ in dubio non debemus intelligere vt fiat correctio si aliter possit intelligi: maxime quãdo plura iura corrigerentur. facit. j̃. eo. cũ expediat. lib. vj. ¶ No. q̃ scientia exigit vigilias. ⁊ sic non habitat penes dormiẽtes vel somnolentos. facit. l. pupillus. ff. de his

6 q̃ in frau. cre. ¶ No. q̃ † ad validitatem electionis requirunt copulatiue duo. s. maioritas ⁊ sanioritas capituli. ⁊ ideo ad ipsam inualidandam sufficit alterum deficere. Ideo nõ valet siue sit facta a minori parte capituli etiam si sit facta a maiori cõparatiõe minorum. s̃. eo. in genesi. siue sit facta a maiori sed non a saniori

7 vt hic patet s̃m verum intellectum. ¶ † In gl. j. ibi: vel dic. hec secunda vera si fuit citatus solum ad terminum statuendum. nã licet fuerit contumax in illo actu: tamen debebit citari ad faciendam electionem: q2 in illo actu non fuit cõtumax ⁊ contumacia in vno actu nõ infert contumaciã in alio: vt tetigi in notabilib⁹ secus si fuisset citatus ad statuendum terminũ ⁊ successiue ad electionem faciendam in die statutõ: q2 tunc amplius non citaret. facit q̃d notatur in. c. consuluit. j̃. de offi. delega. ¶ In gl. ij. ibi: vel dic. hec secunda fuit additio sicut in glo. precedenti. ⁊ cõmu-

8 niter tenet. Et conclude q̃ † si non fuit citatus ad terminũ statuẽdum: nec ad electionẽ potest agere de cõtemptu etiam si sciuerit diem statutũ: q2 debuit vocari vt veniret: ⁊ sic nõ fit vocatio simpliciter ad intimandum vt aliquid faciat. ideo nõ sufficit simpl'r sciẽtia. facit q̃d no. in simili in. l. emptor. C. de euic. ⁊. l. denũtiasse. §. quid tamen. per Bart. ff. de adulte. ⁊ hec vera nisi malitiose se absentasset vt non haberet notitiam. arg. c. quoniam. j̃. vt lite nõ contesta. Si vero fuit citatus ad terminũ statuendũ ⁊ successiue ad faciendã electionẽ tunc clarũ q̃ nõ oportet plus vocari: sed si solum fuit vocatus ad statuendum terminũ tũc si sciuit terminum statutũ nõ debet vocari amplius ex quo semel est vocatus. arg. j̃. de regu. iur. eum qui certus. secus si ignorauit diem statutũ. Si vero fuisset presens statuitioni termini ⁊ recessisset tunc similiter nõ esset amplius citandus eadẽ ratione. ¶ In glo. adijcere. ibi: iterum debet fieri scrutiniũ. nam iusta causa recedẽdi a primo ex quo iste posset prosequi contẽptum si fiet electio ex primo scrutinio. Si autem superuenisset post factum scrutinium et post factã electionem tunc nõ potest vox eius augere numerum sed solum potest ratificare electionẽ iam factam. ¶ In ea. gl. in fi. ⁊ ex predictis conclude q̃ si ante perfectum scrutiniũ superuenit aliquis de capitulo ille debet admitti siue fuerit de numero vocãdorũ siue non. Si autem superuenit facto scrutinio: tunc si nõ erat de numero vocandorũ non debet admitti ex quo legitime processum est ad scrutinium: ideo debet procedi ad electionẽ ex ipso scrutinio. j̃. eo. publicato. Et multominus operabit̃ eius vox si facta electione superueniat. Si autẽ superuenit facto scrutinio ille qui erat de numero vocandorũ ⁊ fuerat contẽptus tũc debet iterari scrutiniũ si ipse hoc vult: ⁊ sic eius vox augebat numerum: q2 est iusta causa recedẽdi a primo scrutinio: vt predixi. ⁊ sic limitatur. c. sequens. Si autem vellet ratificare scrutinium posset: sed tunc eius vox nõ augeret numerũ. Si autem superue-

9 niat post factã electionem: tunc similiter nõ auget numerum: vt prediri. ¶ In gl. valebat. in fi. innuit gl. q̃ † contemptus si consensit vni electioni nõ possit aliam impugnare. Io. an. hic sentit cõtrarium p illam autoritatẽ. Jacob dilexi ⁊ Esau odio habui. Et sic licet ex eodem vtero ambo essent nati: tñ vnus fuit approbatus alter reprobatus. sic ⁊ hic licet ex eodem scrutinio ambo sunt electi: tamen vnus poterit approbari: alius non. Sed Ioã. de lig. ⁊ do. Floria. dicunt q̃ ex quo scrutinium est vnitum non videt posse p parte approbari. ⁊ p parte reprobari. ⁊ ideo approbando quo ad vnũ nõ poterit postea reprobari quo ad aliud. ⁊ sic forte gl. verior. ¶ In glo. fi. vbi: autoritas consideratur in dignitatib⁹. Itẽ in maioritate ordinis. Itẽ in prouectiore etate. Item etiam in antiquiori institutione seu receptione. ¶ In ea. gl. ibi: meritis vite. vt q2 quis esset vita cõmendabilis s̃m bonos mores ⁊ melioris vite q̃ alius. vnde etiã meritũ vite potest consistere in religione. facit. xxiij. dist. in. c. j. ¶ Et no. q̃ illud q̃d gl. ap-

10 pellat † autoritatem possumus etiam appellare meritum. per ea que habentur in. c. in genesi. ⁊ per ea que sequuntur in glo. nam fieri debet collatio zeli ad zelum meriti ad meritum numeri ad numerũ. non autẽ dicit autoritatis ad autoritatẽ. vnde sub merito cõprehẽdit ipsam autoritatem. Et no. etiam q̃ meritũ nedũ potest cõprehendere eligentes imo etiã ⁊ ipsum electũ qui potest esse maioris meriti q̃ alius hoc est maioris autoritatis vel maio-

11 ris scientie vel melioris vite. ¶ Et not. etiam q̃ † sanior pars dicitur que in predictis preponderat alteri parti. ¶ In ea. glo. ibi: preualebit dignitas cum zelo. certe istud non probat hic: q2 nõ dicitur q̃ fuerit confirmata electio facta a minori parte licet saniori. sed bene dicitur q̃ cassata fuit electio facta a maiori: q2 nõ fuit facta a saniori. ⁊ ideo licet aliqui teneant gl. tamen cõiter tenetur cõtra. quia copulatiue requiritur vt electio confirmetur ⁊ ipsam esse factam a maiori ⁊ saniori parte capituli. s̃. eo. q2 propter. non violando tex. licet quidam vt Inn. ⁊ Compo. ibi violent tex. exponendo dictionẽ ⁊ pro. i. sed non bene. q2 non est recedendũ in dubio a significatu verborũ: vt not. in. c. intelligẽtia. ⁊. c. preterea. j̃. de ver. sig. ⁊ ideo vt cõfirmetur copulatiue requiritur vtrũq3. sed vt cassetur sufficit alterũ deficere. Et no. bene q2 glo. in hoc membro vult intelligere q̃ ex vna parte tantũmodo est maioritas numeri: ⁊ ex alia parte licet sit minoritas in numero tamen in oĩbus alijs preponderat maiori parti. Secus si in omnibus nõ prepõderaret: vt pt3 in sequẽti mẽbro. versi. si vero ex vtraq3. ⁊ sic voluit gl. q̃ tunc suffocat̃ maioritas numeri quãdo alia pars in oĩbus alijs prepõderat dũ tamẽ numerus nõ in multũ excedat. Q̃n aũt dicat̃ in multũ excedere gl. nõ declarat. sed hodie est expressum in. c. si quãdo. j̃. eo. in. vj. q2 tũc dicitur in multũ excedere quãdo est duplo maior pars: al's secus. Et no. q̃ maior pars presumit̃ habere meliorẽ zelum nisi ex aduerso suffocetur maioritas numeri p prerogatiuam in omnibus alijs. Nec obstat his que dixi. s̃. q̃d non valet electio facta a minori licet saniori q̃d habetur in. c. multi. xl. di. cum alijs alleg. in gl. q2 nõ loquuntur quo ad materiã electionis in qua seruari d3 forma. c. q2 pp̃ter. sed quo ad aliud q2 quantũ ad deũ ille censet̃ esse maior ⁊ est melioris vite l3 sit in minori dignitate vel ordine. ¶ In eadẽ gl. ibi: par zelus ⁊ numerus preferunt̃ autoritati. ¶ No. bene q2 glo. in effectu vult q̃ si minor pars non excedit maiorẽ in oĩbus alijs: licet maior solũ excedat in numero: tamẽ preferetur maioritas numeri. ⁊ sic facit ad id q̃d dixi in precedenti mẽbro. ¶ In ea. glo. ibi: recurrendum est ad merita electi quasi velit q̃ preualebit electio facta de illo q̃ erit maioris meriti. ⁊ sic maioris autoritatis vel melioris vite. s3 certe licet aliqui transeant cũ gl. cõiter nõ tenetur ex quo gl. presupponit parem esse numerum vtriusq3 electionis. ⁊ sic neutrã habere maiorẽ partẽ capl'i. ideo vtraq3 est cassanda p ea que. s̃. dixi. ¶ In ea. gl. ibi: cõtra formã indirecte. Nam videnẽ excusari saltem pp̃ter varietatẽ opinionũ. facit q̃d nota. in. c. vt debitus. j̃. de appel. ⁊ in. c. vno. de postu. prela. in. vj. ¶ In ea. glo. ibi: superior intellige papã. Nam alius non posset confirmare

conformare electionem minus canonicã.j.de offic.archipresby.c.fi.nisi forte ad ipsum devoluta esset potestas per.c.ne pro defectu.s.eo.nam tunc bene posset provideri de illo qui sibi videret.

12 & sic potes saluare gl. ¶ † In eadem glo.in fi.pro clariori intelligentia materie quando due electiones sunt facte. vna a maiori parte:alia a minori que preualet. Cõclude q2 aut electio facta a maiori parte potest esse de indigno:aut vtraqz de digno. Primo casu si maior pars sciẽter eligit indignum preualebit electio minoris partis facta etiam ex eodem scrutinio.s.e.congregato. & de cautela est vt minor pars expectet vt maior prius eligat vt ibi dictũ fuit. Si vero maior pars eligit ignoranter tunc regulariter vtraqz cassatur.fallit in casu.c.scriptum.s.e.al's regulariter secus.& hec est vera opi.licet Inn.& Host.videatur velle q8 preferatur electio de digno facto a minori parte saltem quãdo alia de indigno non est facta a duplo maiori.sed certe hec opi.nõ potest bene sustineri cum copulatiue requiratur electionẽ esse factã a maiori & saniori parte:vt est dictũ.& ideo lz facta a minori posset dici facta a saniori:q2 facta de digno tñ non erit confirmanda. Secundo casu principali qñ vtraqz de digno:& tunc aut numerus in multuz excedit vt q2 est duplo maior & prefertur facta a maiori parte.j.eo.si quando.lib.vj.aut non in multũ excedit & tunc aut minor pars in modico excedit in alijs partẽ maiorem & adhuc idem.quia propter modicum excessum in alijs nõ recedetur a maioritate numeri.argu.j.de simo.& si questiones. Aut minor pars in multũ excedit in alijs:& tunc aut in omnib9 alijs excedit. Et tunc cassabitur vtraqz s̃m verum intellectum. vna quia licet facta sit a maiori non tamẽ a saniori.alia quia licet sit facta a saniori non tamen a maiori. ¶ Si autẽ minor pars non excedat in omnibus alijs maiorem partem licet in aliquibus excedat preferretur maioritas numeri:vt superius voluit gl. Et ꝑ hoc habes verum intellectum materie. ¶ Extra glo.aduerte:q2 Inn.hic dixit ꝙ si sint scrutate due partes presentium & alie sint contente tenebit electio facta ex illo scrutinio licet veniet cassanda non scrutatis prosequentibus contemptum.sed istud est falsum:q2 electio est nulla ex quo cunctorũ vota non fuerunt scrutata.s.e.propter.

13 ¶ † Itẽ tangit hic an due partes capituli debeãt interesse in actu expediendo per capitulũ.& in effectu cõcludit q8 due partes vocandorum debent interesse.& istam opi.sequit Jo.an.in.c.j.j.de his que fi.a ma.par.ca.licet nõ alleget dictum Inn.hic.& sic in his duabus partibus nõ cõputabuntur absentes qui sunt in loco:vnde non debent vocari:nec etiam illi qui nolunt interesse.facit q8 notatur in cle.q8 circa.j.eo.ti. Sed aduerte:q2 in practica videtur istud dictum posse practicari qñ nõ vocatis aliquibus vocãdis proceditur ad actum electionis vel ad alium in quo requiratur vocatio absentium. Nam tunc si fuerint due partes pñtes vocãdoꝝ tenebit act9:lz poterit agi de contẽptu.lz vbi non fuerunt presentes due partes vocandoruz actus tunc erit nullus.vbi autem vocati sint vocandi:tunc non videtur hoc dictũ posse practicari:q2 si non veniunt aliqui:quia nolunt vel si non possunt nolunt mittere procuratorẽ:tales non sunt cõputandi in numero.& sic actus poterit expediri per presentes:q2 tunc nedum due partes videantur esse presentes: imo oẽs ex quo in numero vocandorum non cõputantur illi qui nolunt interesse.videtur tamẽ Inn.intelligere hoc verũ q8 presentes possint procedere ad actum electionis quãdo instaret terminus iuris.facit q8 notatur.s.eo.cũ nobis olim.vel si nõ instaret saltẽ maior pars esset presens.secus s̃m eũ si minor pars esset ꝑsens:q2 tũc videtur maior pars que est absens nolle procedi ad electionem ante terminũ iuris.ex quo nõ cõparet.& sentit hoc ꝓcedere etiã si esset statutus terminus ad electionẽ:q2 maior pars potest illum terminum reuocare. Sed Host.tenet cõtrariũ quando terminus fuit statutus per capitulũ:q2 si expresse nõ reuocauit maior pars minor poterit procedere.idem si expresse reuocauerit sed sine causa.secus si cuz causa.& pro Host.facit q2 ex quo terminus fuit per capitulum statutus videtur expediens q8 per capitulum similiter reuocetur:& sic nõ per singulos vt singulos. facit q8 dictum fuit in.c.cum nobis olim.s.eo.tamẽ forte posset dici ꝙ ex quo ꝓcuratur vtilitas ecclesie ne diu vacet.s.eod.ne ꝓ defectu.ꝙ vera sit opi.Host. Nam & videtur ꝙ satis sit iusta causa statuendi terminum electioni faciende etiam ante terminum iuris nec ecclesia diu vacet licet alij aliter sentiant:vt dixi in.c.cũ nobis olim.s.eod. Et adde etiam predictis q8 de iure canonico videtur sufficere maiorem partem esse presentem:vt dixi in.c.q2 propter.licet de iure ciuili requiratur duas partes esse presentes. Nec mirum si est diuersitas in hoc: quia de iure canonico regulariter in actibus fiendis ab vniuersitate regulariter nõ sunt vocandi absentes.fallit in tribus casibus nota.in.c.presentium.de testi.in.vj.secus est de iure ciuili: q2 regulariter in quolibet actu sunt vocandi absentes.facit q8 habetur per Bar.in.l.oẽs populi.& istud q8 aliud sit de iure ciuili etiam hic videtur sequi domi. Car.flo.& Compost.s.eo.q2 propter.& videtur etiam esse de mẽte Inn.hic inquantum voluit sufficere maiorem partem vocandorum quando sunt vocati esse presentem.

1 Scrutinio publicato non possunt electores variare.
2 Scrutinium ꝓprie est qñ fit scrutatio vocũ habentium eligere.
3 Argumentum a contrario sensu regulariter est validum.
4 Eligentes quare variare possint.
5 Appellans tenetur appellationem prosequi nisi renuntiet.

Publicato scrutinio. Nõ potest breuius summari. Et tres sunt partes sicut tria sunt dicta que patent.secũda ibi:cum sit.tertia ibi:ad quod.

1 ¶ No.j.ꝙ † post publicationẽ scrutinij nõ possunt electores variare licet olim super hoc essent varie opinio.de quibus in.c.quãto.lxiij.dist. ¶ Not.arg.q8 quando principiũ necessitat finẽ dato principio non potest ab illo recedi.

2 ¶ Nota ꝙ † scrutiniũ proprie est quo ad hanc materiam quãdo fit scrutatio vocum habẽtium eligere aliter tamen accipitur in.c.vno.j.de scrutinio.& in c.ij.j.de capel.mon. ¶ In gl.ij.ibi:res non est integra.sed quare tunc non dicatur integra.gl.non declarat. Potes dicere ꝙ non ponitur in tex.in ver.cum sit.sed certe illa non videtur concludere:quia etiam videmus ꝙ post assumptos scrutatores fienda est scrutatio vocum & post scrutinium fienda est publicatio.s.eo.q2 propter.& sic eadem ratione deberet dici res non esse integra qñ factũ est scrutinium:licet non sit publicatum:quia facienda est publicatio collatio & electio post actum predictum.vnde dici potest quod ratio necessaria non potest bene assignari quare magis dicatur res non integra publicato scrutinio q̃ eo nõ publicato votis depositis tamen persuasiua potest assignari. Primo q2 electio vt dicatur perfecta dicit̃ habere tres partes.s.electionẽ confirmationem & consecrationem.facit.j.titu.j.licet.& q8 nota. Inno.de restitu.in integ.in.c.ij.in glo.magna. que incipit.per monachos. Prima pars vcz electio etiam dicitur habere tres partes.scilicet scrutinium publicationem & electionem. & ideo si deuentum est ad scrutinium & publicationẽ facilius debet dici res nõ integra q̃ si ad scrutinium tantum. Quia primo casu deuentum est ad duas partes ex tribus.secus in secundo. Item qñ facta est publicatio fieret quodãmodo infamia vel iniuria nominato si posset variari:quia putari posset ꝙ propter defectum nominati fieret variatio:que ratio cessat quando scrutinium non est publicatum. Item potuit esse ratio per simile:quia videmus in simili quod publicatio testium impedit aliam productionem in cle.testibus.de testi.sic ergo hic in simili publicatio impediat variationem:sed precedentes due videntur meliores. ¶ In gl. fina.ibi:idem credo in postulatione.cum gl.concor.bona Gui. & Guil.nazo.sed Phi.Inno.& Cõpo.tenẽt contrarium.& idez glos.in.c.de syracusane.xxviij.dist.dicens:ꝙ illud capl'm nõ habet locum in postulatione.& hec est cõmunis opi.vt patet ex ꝑdictis. Et pro hoc videtur text.in.c.bone.el.ij.de postula.prela.vbi dicitur ꝙ post presentatam postulationem superiori non est licitum ab illa recedere.& sic a contrario sensu.q8 est validum argumentum in iure.j.de his que fi.a prela.cum apostolica.licitũ erit variare anteq̃ sit presentata superiori. Nec ob.si dicatur q8 arg. a contrario sensu non semper est validum.l.cõuenticulam.C.de episco.& cleri.& ibi per Cy.& .s.q.j.si quis a simoniacis.q2 responderi potest quod argu.a contrario sensu est validum si non reperiatur contrarius sensus.secus si sit iuri contrarius.l.ij.C.de conditio.inser.ꝙ in casu proposito non contingit. ¶ Item potest dici:ꝙ si argu.a contrario sensu sumitur a verbis causatiuis est verũ in iure.secus si a verbis narratiuis vel modalibus.vt in.d.l.conuenticulam.sed in dicta decre.bone sumitur a verbis causatiuis.hoc est per modũ cause prolatis.& intellige quãdo causa est finalis & vnica.secus si esset impulsiua.l.j.§.sexũ.ff.de postul. ¶ Itẽ secus si est finalis & plures essent cause finales. Nam vna cessante si alia remanet non cessat dispositio:vt notatur per glo. in.l.liberorũ.§.notatur.ff.de his qui not.infa. ¶ Et de materia per gloss.in.c.vnico.de etate & quali.in.vj.& in cle.j.de sen.excõi.

3 ¶ Potes precipue tenere menti ꝙ † argumentum a contrario sensu regulariter est validum. Fallit tamen si resultaret iuri contrarius intellectus vel al's absonus vel absurdus.per ea que habentur in.d.l.ij.ff.de condi.inser.& in dicta.l.cõuenticulam. Nec obst.huic opi.ꝙ eadem ratio sit in postulatione que in electiõe: q2 hoc nõ est verum. Nam in postulatione necessario non est seruanda forma.c.q2 propter.q2 de illa ibi non loquitur:vt ibi ptz. licet in hoc fuerunt opi.& q2 per postulationem nõ contrahitur matrimoniũ nec initiatur cũ postulatio dependeat a gratia:nec queratur ius postulato.secus in electione.& ꝑ hoc patet etiam.c.

4 istud non habere locum in † electionib9 canonicoꝝ in quib9 nõ habet locum.c.q2 ꝓpter.vt ibi dictum fuit. ¶ Itẽ nõ habet locũ in electionibus patronoꝝ que ꝓprie sunt presentatiões:q2 si sunt

laici licitum est variare. ī. de iure patro. q̄d aūt. Item nō habet locū fm Ja. de Bel. ⁊ Jo. An. in electionibus que fiunt a laicis de rectoribus secularibus: q2 non habent potestatem a canonibus nec tenent̄ seruare formā. c. q2 propter. ⁊ plus videtur velle idē do. Jac. ꝙ eligētes potestatē seu rectorem secularem possint ab illa recedere anteꝙ electus acceptauerit. sed Bar. in. l. absenti. ff. de dona. limitat illud dictū in his qui eligunt ex voluntate. secꝰ si eligerēt ex necessitate vt si ex forma statuti antiani ⁊ priores debent eligere potestatē: q2 tūc facta electione non poterunt variare etiā anteꝙ ille consentiat. secus si cōcilium ciuitatis electionem faceret. Itē secus quādo eligitur subditus ad officiū ꝙ necessario subire tenetur: q2 tunc etiā non licet variare: nam censetur ei ius quesitū: ex quo necessario illud subire cogitur. de quo plenius per eum in. d. l. absenti. Nec ob. etiam predictis decre. in causis. s̄. eo. q2 illud est propter translatam potestatem in cōpromissarios: vt ibi dictum fuit. Item non obst. dictū. c. cupientes. §. deniq3. ī. eo. in. vj. vbi artantur postulantes ad cōparendū corā papa. ⁊ similiter postulatus: q2 illud intelligitur nisi recedant a postulatione. nam sic in simili videmus ꝙ † appellans tenetur ꝓsequi appellationem, nisi renuntiet: vt. ij. q̄. vj. si quis libellos. ⁊ hoc plenius prosequitur hic Jo. An. ¶ In ea. gl. ibi: dolus. nā forte differebāt vt extorquerent pecuniā ab ipso nominato. ⁊ sic patet ꝙ si per dolum differatur publicatio tūc nō nocet. ⁊ ita hic secus si absq3 dolo: vt in. c. cum post petitam. s̄. e. vel secundo potest dici ꝙ si procedant ad electionē nō coacti per superiorē tunc non valebit si interuallum interuenit. vt in preallег. c. cum post petitam. secus si ad iussum superioris procedat. ratio: q2 facilius sumitur fraus primo casu vel tertio. fm Car. flo. potest dici: ꝙ ex interuallo non sequitur electio ex eodem scrutinio: imo si fiat erit nulla. vt in. c. cum post petitā. sed bene debebit sequi ex nouo scrutinio. ⁊ sic intelligatur iste tex. ⁊ per hoc cessabit contrarium. c. cū post petitā. ¶ Ultimo Jo. An. commētauit decre. ⁊ plures q̄ones tractauit. Adde dictis suis duo. Primū inquātū dicit ꝙ si scrutiniū est perfectū ⁊ scrutatores recesserunt de loco scrutinij nō possunt singulares de capitulo tūc variare: licet ante potuissent sed capitulum vel maior pars poterit variare: ex quo publicatū non est scrutinium q̄d intelligit ex iusta causa: vt q2 forte superuenit vnus qui erat cōtentus. facit q̄d notat̄. s̄. c. pri. Sed certe credo indistincte ꝙ ex quo nō est publicatū scrutinium possit capitulum vel maior pars capituli recedere a scrutinio ⁊ facere illud dilacerari ⁊ procedere de nouo per tex. istum qui simpliciter prohibet solum post publicationē variari. ⁊ ideo ante nō erit prohibita variatio sumpto argumēto a contrario sensu q̄d est validū: vt superius est dictum. ¶ Item adde scd̄o inquātum dicit ꝙ si cassetur electio ꝓpter vitiū forme dūmodo al's scrutiniū fuerit recte factum ꝙ iterato erit eligendus ille q̄ est nominatus in scrutinio: q2 ex illo fuit sibi ius quesitū. ⁊ sic tenet Cōpost. ⁊ sequit̄ Jo. de lig. ⁊ do. Car. flo. sed forte contrariū est verum de iure: q2 nullibi reperitur ꝙ cassata electione etiā ꝓpter vitiū forme artentur eligētes ad eligendū eundē: imo potius reperitur ꝙ tales veniūt potestate eligendi priuandi. s̄. eo. q2 propter. ⁊ ideo non videtur hoc dictum tutum: q2 sine lege ⁊ canone. ⁊ erubescimus cum sine lege loquimur. l. illam. C. de colla. ⁊. ī. ti. j. c. ij. Nec obst. iste tex. loquit̄ q̄n nondū est deuentū ad electionē vt ex illo patet. ⁊ sic secꝰ si est deuentum ⁊ electio sit cassata. Tene tamen menti dictū eorū: q2 est valde notabile si est verum. Et adde etiā predictis ꝙ si publicato scrutinio apparet electionem validā nō posse sequi vt q2 apparet illam nō esse factā a maiori parte: vel apparet factā nominationē de indigno tunc possunt recedere a scrutinio: q2 si procederēt ad vlteriora essent puniendi. s̄. eo. q2 propter. ⁊. ī. eo. perpetuo. li. vj. ideo tunc licitū est variare: vt ꝓbat̄. s̄. eo. cū terra.

1 ☞ Electio facta per simoniam etiam ignorante electo est cassanda ⁊ cum tali electo si electio fuerit cassata non potest episcopus dispensare secus si libere resignet.

Si alicuius. Cassata electione propter simoniā ⁊ sine culpa electi non dispensat episcopus ea vice cū cassato. secus si electus libere resignauerit. h. d. fm vnā lec. Et fm istam non esset differentia inter electum ad dignitatē vel ad simplex beneficium q̄d videtur cōtra mentē litere. vnde potest secūdo summari. ¶ Cassata electione electi ad dignitatē ꝓpter simoniā etiam sine culpa electi nō dispēsat episcopus ea vice cum cassato. secus in electo ad simplex beneficiū si libere resignauerit. h. d. Et diuiditur in duas partes que patent. scd̄a ibi: Quis. ⁊ fm diuersitatē literarū deberet fieri diuisio seu partiū assignatio. ¶ No. ꝙ † electio facta per simoniā cōmissam etiā ignorante electo est cassanda. ¶ No. ꝙ de rigore iuris sine dispensatione nō potest electus ad tale beneficiū eligi. ¶ No. ꝙ cū tali electo ad dignitatē si fuit electio cassata nō potuit ep̄s dispensare ꝓ illa vice. i. in illa vacatione secus ergo in alia. ¶ Item secꝰ videret̄ si libere resignet: q2 tunc ꝓ illa vice videt̄ ꝙ ep̄s nō posset dispēsare. q̄d intellige verū si vtilitas vel necessitas ecclesie hoc suadeat al's secus. j. q. v. in. c. presentiū. ⁊ sic videt̄ ꝙ ꝓpter prerogatiuā persone non poterit dispēsare. ⁊ in hoc potest differre electus ad dignitatē libere resignans ab electo ad beneficiū simplex libere resignante: q2 cū illo potest ep̄s dispensare etiā si vtilitas vel necessitas ecclesie hoc nō exigat. vbi autē electus ad simplex beneficiū nō renuntiauit: sed cassaret̄ eius electio. tūc videt̄ ꝙ nō possit ep̄s dispensare. ar. a cōtrario huius tex. in ver. Quis. q̄d forte pōt limitari nisi necessitas vel vtilitas ecclesie aliud suadeat. ꝓ id q̄d habet̄ in. d. c. presentiū. ¶ Quid aūt si fuisset cōmissa simonia sciēte electo: an tūc poterit ep̄s dispensare. hic videt̄ innui ꝙ nō a cōtrario sensu fm Inn. sed de hoc dicendū: vt in. c. quicūq3. j. q. v. ⁊. ī. de renuntia. post translationē. ¶ Et no. ꝙ interdū cōmittitur simonia in receptione dignitatis vel bñficij curati. Qñq3 in simplici bñficio. Et q̄nq3 scienter ⁊ quādoq3 ignorāter. ⁊ de istis dic vt ꝑ Jo. ca. in. d. c. post translationē. ⁊ per predicta patere potest verus intellectus litere. ¶ In gl. ij. ibi: inuitus accepit. i. coactus a parentibus. ¶ In ea. glo. ibi: vel dic hec in se bona ⁊ similiter prima vt ī. patebit. ¶ In ea. gl. ibi: solue. vt ibi q2 intelligit̄ fm istā vt nō possit ꝓ illa vice. ¶ In ea. glo. ibi: sed quare secus in bñficio no. bene: q2 gl. sentit ꝙ sit differentia inter electū ad dignitatē ⁊ electum ad beneficiū simplex: l3 vterq3 libere renuntiet. ¶ Sed gl. ī. in ver. ⁊ alia ratio. vsq3 in fi. sentit ꝙ nō sit differentia inter ꝑdictos q̄n libere resignāt nec similiter q̄n cassatur. Potes cōcordare opinio. ꝑ ea que dixi in notabilibus: q2 in electo ad dignitatē est differētia an cassetur vt tunc nullatenus dispenset ep̄s ꝓ illa vice. An vero libere resignet vt tūc possit dispēsare episcopus ꝓ illa vice. ⁊ hoc si vtilitas vel necessitas ecclesie hoc suadeat: vt in c. presentiū. j. q. v. al's secus. ⁊ sic ꝓpter prerogatiuā persone non poterit dispēsare licet libere resignauerit dignitatē: sed bene dispensabit propter vtilitatem ecclesie: ex quo libere resignatur q̄d facere nō posset si electio fuisset cassata. ⁊ sic intelligat̄ scd̄a opi. ⁊ prima solutio. s̄. dicta ad. c. presentiū. sed in simplici beneficio si cassatur electio non dispēset pro illa vice: vt hic colligitur a sensu contrario nisi forte necessitas vel vtilitas ecclesie aliud suadeat: vel si sponte resignet tūc potest dispēsare etiā si nō suadeat vtilitas ecclesie: s3 forte sola prerogatiua persone: vt hic pt3. ⁊ in hoc differt ab electo ad dignitatem. ⁊ hoc modo potest intelligi differentia quā hic innuit. ¶ In ea. glo. ibi: alia ratio est hic. i. in electo. ad simplex beneficium ⁊ quod. ī. dicit ibi. intellige de electo ad dignitatem. de quo loquitur principium tex. ⁊ q̄d subdit gl. in ver. forte respicit principium tex.

1 Morā purgare non licet q̄n facta est executio a iure.

His quibus. Breue est ⁊ nō summat̄ nec diuidit̄ fm Jo. an. ¶ Not. ex litera illud vulgatū ꝙ qui potest facere vt possit nō facere posse. facit. ff. de reg. iur. in. l. q̄ potest. ¶ No. ꝙ negligentia in preambulo habet nocere. facit q̄d not. in. l. item si res. ff. de alie. iudi. ¶ In glo. ij. ibi: q2 trāslatum est ad superiorē. quasi velit glos. ꝙ † nō est licitū purgare morā q̄n facta est executio a iure: prout fuit in casu isto per lapsum t̄pis vt habet̄ in. c. literas. ⁊. c. licet. ī. de supplen. neg. prela. secus q̄n non est facta executio a iure vel ab homine: q2 tūc regulariter licitū est morā purgare infra modicū tēpus. l. si insulā. ⁊ ibi ꝑ Bart. ff. de ver. obli. ⁊ per gl. in. l. si post tres. ff. si q̄s cau. ⁊ facit etiā q̄d no. glo. in. c. licet canō. ī. eo. in. vj. ⁊ q̄d notatur in regula. mora. de reg. iur. in. vj. ¶ In ea. glos. ibi: vel legati. hoc intellige salua moderatiōe. c. ij. ⁊. iij. de offi. lega. in. vj. Potes etiam exemplificare per quādam extrauagantem Bonifacij que incipit sancta romana. que ꝓhibet canonicos quatuor patriarcharū sediū sine licentia pape eligere patriarchas q̄diu ciuitates ipse per infideles seu schismaticos tenebuntur. Hodie tamen papa oēs dignitates reseruat: ⁊ ideo parum practicatur materia electionis.

¶ De translatione episcoporum. Rubrica.

1 ☞ Episcopus ꝓprie dicitur qui est cōsecratus ⁊ ante consecrationem non dicitur ep̄s sed electus.

¶ Uisum est in titulis precedētibꝰ de quibusdam modis quibꝰ prouideatur ecclesijs. verū q2 interdum etiā ꝓuidetur per viam translationis: ideo post titulos precedentes ponit istum. vel potest aliter continuari q2 superius dictum fuerat de postulatione ante titulum precedentē verum q2 alligati alijs ecclesijs postulandi sunt. s̄. de postu. c. bone. ⁊. c. fi. ⁊ oportet tales transferri ad ecclesias ad quas postulantur. ideo post titulos precedentes ponit istum. de materia habetur. vij. q. j. per totum. ⁊. xxj. q̄. ij. per totū. ¶ Et not. ꝙ dicit rubrica episcopi vel electi: q2 † episcopus dicitur proprie qui est consecratus in episcopum: sed electus dicitur qui electus est ⁊ cōfirmatus in episcopum: sed nondum cōsecratus: vnde

secratus vnde ante consecrationem non appellatur episcopus, sed electus talis ecclesie puta bononiensis.

1 ☞ Translatio episcoporum ad solum papam pertinet.
2 Papa recipit immediate potestatem a deo.
3 Expressio proprij nominis in materia concernente dignitatē non restringit dispositionem ad personam sed censetur realis dispositio.
4 Maiores cause que dicantur.
5 Translationes episcoporum ⁊ mutationes sedium numerātur inter causas maiores.
6 Ante consecrationem nō dicitur quis episcopus vel archiep̄s sed solum electus.
7 Translatio siue transitus debet fieri de minori dignitate ad maiorem.
8 Per confirmationis actum recipit archiepiscopus potestatem archiepiscopalia administrandi.
9 Imperium ⁊ sacerdotium ab eodem sunt principio.
10 Papa habet habitum vtriusq̄ potestatis scilicet spiritualis ⁊ temporalis: exercitium aūt temporalium olim habuit imperator a populo romano: sed hodie dicitur habere a papa qui habet ipsum confirmare ⁊ approbare.
11 Statutum factum ab inferiore imperatore contra legem imperialem valet: secus in papa.
12 Transire ad alium episcopatum: sine autoritate pape non pōt episcopus a propria sede eiectus.
13 Electus in archiepiscopū confirmatus an possit cōfirmare suos episcopos ante consecrationē ⁊ an possit beneficia cōferre ⁊ an etiam possit iurisdictionem exercere ⁊ an possit etiam ea q̄ sunt ordinis ⁊ consecrationis puta consecrare virgines vel ecclesias vel episcopos vel conferre sacros ordines.
14 Archiepiscopus qui de licētia pape cessit archiepiscopatui an poterit postea promoueri seu ꝓuideri de episcopatu postea vacante.
15 Archiepiscopatus non est ordo seu dignitas ⁊ nihil adijcit vltra ordinem episcopalem quo ad ordinem q̄ꝛ papa etiam se episcopum appellat.
16 Confirmare quis habeat archiepiscopum durante suspensiōe patriarche.

a **Cum ex illo.** Patriarcha [a] qui cōfirmatum in archiep̄m transfert ad sedē episcopalē a confirmatione episcoporū suspenditur. h.d. Et diuiditur in quatuor partes principales. Nam primo probat [1] translationē episcoporū soli pape competere. secundo narrat factū reprehensibile patriarche. In tertia respondet tacite questioni. In quarta penam imponit. secunda ibi: miramur. tertia ibi: licet. quarta ibi: ne igit̄. ¶ In tex. ibi priuilegio supple de illo de quo habet̄ Matthe. xvj. dū dixit. Tu es Petrus, ⁊ sup̄ hanc petrā edificabo ecclesiā meā. ⁊ quodcūq̄ ligaueris sup̄ terrā ⁊c. vel pōt etiā dici q̄d loquitur de illo q̄d habet̄ Io. vltimo. c. dū dixit. Petre pasce oues meas. facit q̄d habet̄. s. de elec. significasti. ⁊ q̄d cōsueuit dici. s. de consti. translato. ¶ In tex. ibi alpiañ. hec ecclesia alpiañ. archiepiscopalis est s̄ tripolitana ep̄alis est vt p̄z. j. ex litera. Item ibi quātū ei licuit quare hoc dicat p̄z ex his q̄ habent̄ in glo. pen. [2] ¶ † No. q̄d papa vr̄ recipere potestatē immediate a deo. facit q̄d hr̄. j. de iudi. nouit. ¶ Et no. etiā q̄d ex tali ptāte ꝓcessit potestas cōdendi canones. materia aūt canonū processit ex autoritatibus veteris ⁊ noui testamenti. j. de accu. qualiter. el. ij. ⁊ c. cū oporteat. [3] ¶ † No. ꝙ in materia concernēte dignitatē expressio proprij nois non restringit dispositionē ad personā sed censetur realis esse dispositio ⁊ sic potētius operat̄ natura subiecte materie q̄ꝫ ꝓprij nois expressio. facit q̄d not. in. l. si seruus cōis. ff. de stipu. seruo. p̄ Bar. ⁊ in. l. cū post mortē. ff. q̄n ex facto tutorum. ¶ Et p̄ predicta etiā no. q̄d cōcessa p̄lato acquiruntur dignitati ⁊ priuilegiū illi concessum censet̄ esse concessum ecclesie facit q̄d notat̄. j. de testa. requisisti. [4] ¶ † No. ꝙ regulaliter maiores cause sunt referēde ad papā. facit q̄d hr̄ de ele. quāuis. in. vj. ⁊. j. de appel. vt debitus. ad fi. ¶ No. q̄ dicant̄ esse maiores cause q̄ꝛ ille q̄ sunt sedi apostolice reseruate de quib⁹ no. j. de offic. le. c. q̄d trāslationē. ⁊ iste pn̄t dici meri imperij. facit q̄d cōsueuit dici. j. de offi. ordi. q̄d sedē. [5] ¶ † No. ꝙ trāslationes episcoporū ⁊ mutationes sediū numerant̄ inter causas maiores. ⁊ q̄d dixi de mutatione sediū intellige episcopaliū. Nā seruus vr̄ de inferiorib⁹ p̄ ea que habent̄. j. de excessi. prela. sicut vnire. ⁊. j. de eccle. edifi. in. c. pe. [6] ¶ † No. ꝙ ille q̄ est in ep̄m vel archiep̄m elect⁹ l̄z sit cōfirmatus non dr̄ ep̄s vel archiep̄s anteq̄ꝫ sit consecrat⁹: s̄ appellat̄ elect⁹. facit q̄d no. in. c. j. j. de reli. domi. Et ita videt̄ colligi in versi. miramur. Nec obst. litera dum subiūxit ep̄are archiep̄m ⁊c. vbi vr̄ innuere c̄trariū: q̄ꝛ intellige ꝙ appellat eum archiep̄m inspecta animi destinatiōe. vel potes dicere ꝙ appellat eū archiep̄m. s. futurū non aūt ꝙ tūc vere sit archiep̄s ante consecrationem. [7] ¶ † Not. ꝙ fieri d̄z trāsit⁹ de minori dignitate ad maiorē ⁊ non ecōtra quinimo nec d̄z fieri de minori ad maiorē absq̄ debita forma a iure ꝑmissa p̄ id q̄d hr̄. j. de cle. nō resi. c. ij. ⁊. iij. [8] ¶ † No. ꝙ per actū confirmatiōis recipit electus in archiep̄m ptātē archiepiscopalia administrādi. q̄d cū qualiter sit intelligendū patebit ex glo. pe. Et ꝙ ēt trāsferat cōfirmatio hr̄. s. ti. j. trāsmissam. ¶ Et no. ꝙ p̄ cōfirmationē factā de electo in archiep̄m trāsfertur ptās cōfirmādi electos in ep̄os sibi suffraganeos. ¶ No. ꝓenā transferētis ⁊ cōfirmātis ep̄m illegitime. vt q̄ꝛ illegitime trāsmisit ad aliā ecclesiā. nā suspēditur a ptāte cōfirmādi. facit q̄d hr̄ in. c. seq. ¶ No. ꝙ pena debet imponi delinquētib⁹ ad exēplū ⁊ terrorē aliorū vt sic tollat̄ audacia similia ꝑpetrādi. ¶ In gl. j. ibi. c. q̄ꝫuis. ⁊ q̄d fuit id priuilegiū dixi sup̄ litera. [9] ¶ † In ea. gl. ibi ab eodē principio sunt. s. sacerdotium ⁊ imperiū. Et istud est verū saltē eo respectu. q̄ꝛ vt dicit Host. oīs ptās a dn̄o deo est. ad Roma. xiij. ⁊. xj. q. iij. qui resistit. xxiij. q. ij. q̄d culpat̄. ⁊ sic late etiā ptās principis pōt dici a deo: s̄ ptās pape immediate ꝓcessit a deo vt sequit̄ in gl. ptās vero principis immediate a populo Romano. vt dicit glo. do. vero Anto. de but. hic dicit ꝙ [10] † canoniste cōiter tenēt ꝙ papa h̄z habitum vtriusq̄ ptātis vc̄z spūalis ⁊ tp̄alis. ⁊ hoc habuit a deo vt p̄z ex his q̄ notant̄ in. c. nouit. j. de iudi. exercitiū aūt tēporalium olim habuit imperator a populo romano. s̄ hodie dr̄ hr̄e a papa q̄ h̄z ipsum cōfirmare ⁊ approbare. s. de elec. in. c. venerabilē. [11] ⁊ ꝓpter hoc dicit ipse ꝙ † assignari pōt rō quare v̄z statutū factū ab inferiore imperatore cōtra legē imperialē ⁊ tn̄ nō v̄z statutū factū ab inferiore a papa cōtra legē papalē. de prima p̄z ī l. oēs ppl'i. ff. de iusti. ⁊ iu. De scd̄o p̄z in. c. fi. j. de offi. archipresby. ⁊. j. de ma. ⁊ obe. c. sup̄ his. Nā rō diuersitatis s̄m eū est q̄ꝛ ī trāslatiōe ptātis facta in imperatorē p̄ populū populus sibi retinuit ptātē legis particularis cōdēde. vt in. d. l. oēs populi. sed ecclesiastici inferiores recognoscūt ptātē statuendi ab ipso papa. ⁊ non recipit papa ab eis ptātē sed a deo vt hic p̄z ideo non pn̄t facere legē vel statutū cōtra legē papalē. ¶ S̄z certe q̄d dicit. d. Ant. de bu. populū in trāslatiōe ptātis quā fecit in imperatorē retinuisse sibi ptātē legis ꝑticularis cōdende nō bene reperit̄ iure cautū imo potius vr̄ ꝙ trāslatio fuerit simpliciter facta p̄ ea que habent̄ in. l. j. §. cū em̄. alle. in gl. ⁊ q̄d hr̄ in. l. fin. C. de legi. ⁊ in. l. nō ambigit̄. ff. de legi. ¶ Et si dicat̄ q̄n̄o ergo populus statuit cōtra legē imperialē. pōt dici ꝙ illud facit ex permissiōe principis q̄ ꝑmisit ⁊ approbauit q̄ꝫ qlibet ppl's posset ī sua ciuitate statutū facere. vt p̄z ex. d. l. oēs populi. iūcto eo q̄d hr̄ in proemio digestorū. vbi apparet ꝙ Attinus illa approbat q̄ cōtinent̄ in volumine digestorū. ⁊ p̄ c̄ns p̄allegatā. l. oēs populi. Et de materia aliq̄d dixi in clem̄. ne romani. de elec. Papa aūt nō approbauit statuta q̄ fierēt cōtra legē papalē sed potius reprobat. vt p̄z ex his q̄ habent̄ in. d. c. fin. de offi. archipresby. [12] ¶ † In glo. ij. sup̄ verbo ꝑtineāt in fi. nunq̄d aūt ep̄s a propria sede repulsus possit cedere suo ep̄atui ⁊ trāsire ad aliū si eligat̄ sine autoritate pape. dicit ꝙ nō p̄ ea que habent̄ in. c. nisi cū pridē. j. de renū. ⁊. vij. q. j. pastoralis. ¶ In gl. pe. ibi q̄d illa non t̄z hec solutio ꝓcedebat anteq̄ꝫ illa decretalis esset in cōpilatione approbata. sed cū hodie sit in ista cōpilatiōe approbata ista solutio nullo mō ꝓcedit. ¶ In ea. gl. ibi q̄ꝛ p̄ ambitiōes. ibi dicit electū in archiep̄m cōsecrandū esse p̄ suos suffraganeos. ⁊ sic nō multū facit ad ꝓpositū. ¶ In ea. glo. ibi. c. di. q̄m̄ de intellectu istius. c. dicet̄. j. c. pxi. ⁊ tāgit̄ ibi in tex. in ver. s̄ neq̄. ¶ In ea. gl. ibi q̄ꝛ diuersitatē. Sed ibi loquit̄ q̄n ꝓpter delictū ep̄s est suspectus. quo casu recurrēdū est ad papā. vt p̄z ex his q̄ habent̄ in. c. j. de sup. neg. p̄la. in. vj. ¶ In ea. gl. ibi ⁊ illā decretalē suffraganeis. [13] Aduerte † q̄ꝛ illa decretalis vr̄ facere cōtra id q̄d dixit gl. q̄d electus in archiep̄m cōfirmatus nō pōt ea que sunt ordinis. l̄z possit ea q̄ sunt iurisdictiōis. Nā ibi vr̄ ꝓbari q̄d possit ēt ea q̄ sunt ordinis vt ibi p̄z ⁊ sic vr̄ q̄d p̄ se etiā facere possit p̄ ea q̄ habent̄ in regula q̄ p̄ aliū. de reg. iu. in. vj. vbi qui p̄ aliū facit p̄ seip̄m facere vr̄. ⁊ ꝓpter hoc gl. laborat in dādo solutionē dicte decre. suffraganeis. Sed vera solutio est quā ponit glo. in ver. tu dicas ⁊c. ¶ In ea. gl. ibi instantiā habes. ⁊ sufficit dare instantiā ad tollendū argumētū vt no. j. q. j. sicut vrgeri. ¶ In ea. gl. in fi. Et ex p̄dictis potes cōcludere si q̄rit̄ an elect⁹ in archiep̄m cōfirmat⁹ ⁊ nōdū cōsecrat⁹ possit cōfirmare electos in ep̄os sibi subiectos ⁊ sic sibi suffraganeos. ⁊ dicēdū ꝙ sic quia ex quo est cōfirmatus pōt ēt bn̄ficia cōferre. vt p̄z ex his q̄ habent̄. s. de elec. nosti. ⁊ c. trāsmissam. ⁊ sic multofortius d̄z posse cōfirmare electos. ¶ Si aūt querit̄ an possit iurisdictionē exercere. ⁊ dicendū q̄d sic regulariter saluo nisi esset cā ardua q̄ esset reseruāda post cōsecrationē ⁊ pallij susceptionē. s. de elec. transmissam. ⁊ c. q̄d sicut. vn̄ dicebat Hoff. ꝙ talis cōfirmat⁹ nō poterit cognoscere de cā criminali clerici vl' ep̄i nisi cū crimine in-

¶ Patriarcha. idē summat hic dn̄s Abb. ⁊ ponit casum in terminis. vide eū hic.

cidierit seu incidēter veniat questio criminis. ꝫ nō principaliter vt qn̄ presentatᷣ aliquis ꝑficiēdᵒ ecclesie vel eligitᷣ in canonicū. Et obijcitᷣ crimen ꝑ id qđ hᷣ. xxiij. di. illud. nec ob. qđ hᷣ. l. di. c. studeo. vbi vᷣ principaliter posse cognoscere: qꝛ ibi cognouit de mandato pape. ¶ Si aūt queritᷣ an possit ea que sunt ordinis vel consecrationis puta consecrare ecclesias vel virgines vel cōsecrare epos vel cōferre ordines saltē sacros. ꝫ ista nō pōt per se ex quo nō est consecratᵒ imo nec posset etiā post consecrationē vt dicetᷣ hic. ꝭ. ti. j. in. c. j. ꝫ ēt ꝑ totū titulū pꝫ lꝫ palliū nō detᷣ epis ꝭꝫ archiepis. ꝫ sic lꝫ archiepi non possint ea que sunt ordinis añ palliū receptū tñ bene pñt epi postꝙ sunt cōsecrati. lꝫ aūt electᵒ confirmatus ꝫ nondū consecratᵒ non possit per se exercere illa que sunt ordinis tñ bene pōt cōmittere illa alteri habenti potestatē exercēdi ea que sunt ordinis. ꝫ ideo lꝫ ipse non posset conferre ordinē sacrū poterit tñ cōmittere vni epo qđ clericū suū. ſ. ipsius electi confirmati ordinet ad sacros. Et consimiliter licet ipse nō posset consecrare in epm suū suffraganeū seu electum in epm ꝫ confirmatū. ſ. suffraganeū tñ poterit dare potestatē alijs epis vt ipsum censecrēt. ꝫ sic loquitᷣ. c. suffraganeis. de elect. Et ratio est qꝛ ipse non dat potestatē illis quibus cōmittit exercenda ea que sunt ordinis qꝛ illa habebant ante mandatū ex suo officio. sed solū dat licentiā sine qua non debebāt in istum non subditū de quo fit mādatū exercere ea que sunt ordinis. ꝫ ideo eo casu nō censetᷣ ꝑ seipsum facere imo potius illi qui faciūt centur ex suo officio facere. lꝫ intercedēte licētia que deficiebat respectu nō subditi. ꝭꝫ vbi quis cōmittit alteri id qđ ipse non habebat ex suo officio tūc ꝓcederet regula. c. qui ꝑ aliū. de reg. iur. in. vj. sed in casu ꝓcedenti nō ꝓcedit ꝓpter id qđ superius dixi. Et qđ dixi supra de cā criminali epi vel clerici quā non potest cognoscere seu expedire electus confirmatᵒ. intellige qñ est causa criminalis tendēs ad deponendū quē ab ordine scđm ea que notantᷣ in. d. c. trāsmissam. de elec. ¶ Extra glo. tāgit hic Joā. an. an † archieps qui de licētia pape cessit archiepiscopatui poterit postea ꝓmoueri seu ꝓuideri de epatu postea vacāte. Et vᷣ qđ nō ꝑ istū tex. ꝫ hoc etiā tenent aliqui: qꝛ nō vᷣ esse licitū descēdere de maiori ad minᵒ. facit. xciij. distin. legimᵒ ad fi. ¶ Itē ꝑ hoc facit qꝛ posset dari via ambitioni. Nā habēs tenues redditus in archiepiscopatu posset interdū ꝓcurare cedere archiepiscopatui vt postea haberet episcopatū pinguē. contrariū tenet hic. d. Jo. an. post Host. dicēs qđ talis qui cessit archiepiscopatui poterit ꝓmoueri ad episcopatū vacantē. Nec ob. ſi dicatᷣ qđ vᷣ tunc descēdere qꝛ pōt dici hoc esse verū attēto tpe quo ꝓmoueretᷣ scđm qđ tps nullū habuit archiepiscopatū sed est simplex eps nullius ecclesie. ꝭ. de ordi. ab epi. qui renun. epi. c. j. Archiepiscopatus † eñ est dignitas ꝫ nō ordo. ꝫ sic quo ad ordinē nihil adijcit vltra ordinē epalem. vnde etiā papa se epm appellat vt pꝫ in proemio huius libri ꝫ etiā in ꝓemio. vj. vbi etiā de materia. Et ꝑ predictis etiā facit qꝛ in ꝓuisiōe facienda tali de quo dictū est nō attenditᷣ descēsus sed ꝓuisio. vñ interdū etiam eidē ꝓuidetᷣ de ecclesia parochiali. ꝭ. ti. ij. ad supplicationē. ꝫ de quo dicendū vt ibi hᷣ. ꝫ sic fortius poterit ꝓuideri de epatu. facit qđ hᷣ. vij. q. j. pastoralis. nec ob. qđ hoc posset fieri in fraudē: qꝛ papa ad quē solū spectat admittere cessionē poterit sup hoc ꝓuidere diligēter inquirēdo de cā cessiōis. ¶ Preterea in dubio non dꝫ presumi fraus ꝫ qui allegat fraudē dꝫ ꝓbare. l. quoties. §. qui dolo. ff. de ꝓba. ¶ Vltimo tāgit hic do. Jo. an. † qs habeat cōfirmare electos in archiepos durāte suspensione patriarche. de qua in litera dic qđ recurrēdū erit ad papā ꝭꝫ Vin cen. ꝫ Egidiū ꝑ ea que habentᷣ. ꝭ. de cōces. pre. qꝛ diuersitatē. ꝫ plus dicūt ꝙ ꝑ expensis quas faciēt euntes ad papā vltra illas quas fecissent eūdo ad patriarchā poterūt agere cōtra istū patriarchā cuius culpa illas faciūt. ꝫ hoc si habeat proprium ipse patriarcha al's non per ea que habentur. ꝭ. de iura. calū. c. in ꝑtractandis. ꝫ. xxj. q. vj. illud. ꝫ. c. di. quoniam quidam.

> ¶ Electos. Idē ꝫ ꝑ similia verba summat hic dom. Abb. ponens casum longū. vide eum hic.

1 ¶ Translatio epi electi ꝫ cōfirmati pertinet ad solū Papam.
2 Ordines sacros conferre potest eps solus: sed non potest solus auferre. ꝫ nu. 14.
3 Dissoluuntur facilius corporalia ꝙ construantur: secus in spiritualibus.
4 Matrimoniū spirituale a solo papa dissoluitur ꝫ quid de matrimonio carnali an a solo deo dissoluatur.
5 Trāslatio: cessio: ꝫ depositio epoꝝ ad solū papā pertinent.
6 Dictio imo ponitur correctiue vel declaratiue ꝭm subiectam materiam.
7 Verba debēt intelligi prolata non simpliciter prout sonāt: sed ꝭm communem vsum loquendi.
8 Confirmatus petere debet cōsecrationē infra sex menses.
9 Trasferentes epos sine licentia pape qua pena puniantur.
10 Peccare magis censetur superior ꝙ inferior.
11 Consecratus in epm ad ecclesiam in qua est intrusus non recipit habitū cōsecrationis ꝫ si postea inde remoueatur non remanebit eps quo ad potestatem exercendi episcopalia.
12 Dominiū rerū corporaliū transit sine traditione quando fit societas omniū bonoꝝ: sed iura incorporalia non transeunt sine cessione transit etiam dominiū ex legato rei corporalis secuta aditione hereditatis: sed ex legato rei incorporalis puta actionis cōtra debitorem non transit sine cessione.
12 Corporalia quomodo differant ab incorporalibus.
13 Corporalia facilius destruūtur ꝙ construantur.
15 Transire ad religionē possunt cōiuges post copulā carnalem.
16 Matrimonium spirituale an sit fortius carnali.
17 Christus fuit passus dum esset. xxxij. annoꝝ ꝫ sex mensium.
18 Priuilegium ꝫ beneficium differunt quia priuilegiū est stricti iuris secus in beneficio.
19 Concessa intelliguntur omnia que non reperiuntur prohibita qñ loquimur in his que sunt de genere permissorum: sed in materia prohibitiua omnia intelliguntur prohibita que nō reperiuntur permissa.

Inter corporalia.

† Electos [a] in epos ꝫ cōfirmatos solus papa trāsferre pōt. h. d. Et diuiditᷣ in duas partes principales. Nā in prima ponitᷣ exordiū. In scđa facti narratio. scđa ibi: sane. Et ibi dꝫ incipi casus in terminis. Prima subdiuiditᷣ in tres. Nā primo probat cōiugiū spirituale dissolui nō posse nisi per papā. scđo ꝓbat vinculū spūalis coniugij esse inter electū ꝫ cōfirmatū ꝫ eius ecclesiā licet non sit cōsecratus. tertio soluit cuiusdā canonis cōtrarietatē. scđa ibi: sicut aūt. tertia ibi: sed neqꝫ. ¶ In tex. ibi quā cōstruantᷣ. patet exemplū in domo ꝫ libro que facilius destruūtᷣ ꝙ cōstruātur. ¶ Itē ibi honorē dare supple qꝛ eps solus pōt † ordines cōferre etiā sacros: ꝫ tñ solus auferre nō pōt vt hᷣ. xv. q. vij. c. felix. ꝫ c. ſi aūt. ꝫ. c. vlt. ¶ Itē ibi condēnari. i. deponi. nā aliter bñ pñt condēnari. ꝭ. de offi. ordi. pastoralis. ꝫ eo. tit. c. j. in. vj. ¶ Itē ibi precipiēs supple Matthei. xviij. Itē ibi sicut. ꝭ. ꝓbauit dissolutione matrimonij spiritualis esse etiā inter electū ꝫ cōfirmatum ꝫ ecclesiā ad quā est electus lꝫ nō sit cōsecratus ꝫ per hoc infert qđ transferre electū cōfirmatū est etiam soli romano pōtifici reseruatum. ¶ Itē ibi sed neqꝫ. hic rñdet ad duo obiecta que poterant fieri ex canone qm̄ quidā. c. di. ¶ Item ibi sane hic facti narratio ex qua sumitur casus. ¶ Itē ibi metropolitanū suū. ſ. archiepiscopū Rothomageñ. sub cuiᵒ ꝓuincia est ecclesia Ambriceñ. sed ꝫ Andegaueñ. est sub archiepo Turoneñ. ¶ † Not. quod corporalia facilius dissoluuntur ꝙ cōstruantur. secus in spiritualibus. qꝛ illa econtra facilius cōstruuntur ꝙ dissoluuntur. ¶ Not. ꝙ eps solus non pōt deponere ab ordine licet solus possit dare ordinē. facit qđ habetur de penis degradatio in. vj. ꝫ sic patet qđ hoc casu non procedit regula que habet qđ eius est dissoluere cuius est ligare. ¶ Not. qđ epi pñt a metropolitanis cōsecrari. qđ intellige secundū ea que habentᷣ. ꝭ. de tempo. ordi. nec epi. ꝫ tñ non potest eps a metropolitano deponi sine licentia pape de quo in. c. j. ꝭ. de iudi. potest tñ aliter condēnari vt dixi super litera. ¶ Not. ꝙ arg. a minori validum est in iure de quo. ꝭ. de elec. cū in cūctis. vnde si id qđ est leuius censetur reseruatum pape fortius id qđ est grauius. ¶ No. ꝙ solus papa potest dissoluere vinculū spūalis † coniugij seu matrimonij: quod cōtrahitur inter electū ꝫ cōfirmatū in episcopum ꝫ ecclesiā suā. ¶ Nota ꝙ factū a papa vt a vicario dei censetur esse factū ab ipso deo. ꝫ qđ gesta per vicarium videntur esse gesta per ipsum deum. ¶ No. autoritatem illā quos deus coniunxit homo nō separet. ꝫ sic videtur qđ matrimoniū carnale a solo deo dissoluatur. Et si dicatur dissoluitur etiā interdū per papā vt pꝫ ex his que habentᷣ. ꝭ. de diuor. per totū. Respōderi pōt quod censetur tunc dissolui a deo cū fiat ab ipso papa vt vicario Dei. Et si dicatur qđ etiā interdū per sententiā inferioꝝ iudicū dissoluitur matrimoniū carnale vt patet ex his que habētur. ꝭ. de iureiurā. queādmodū. ꝫ. ꝭ. de frigi. ꝑ totū. ꝫ. ꝭ. de diuor. per totū. dicit Inno. qđ tunc iudex nō dissoluit autoritate propria sed autoritate canonū qui capiūt autoritatē a papa ꝫ sic etiā a deo cū etiā potestas condēdi canones a deo ꝓcesserit: vt. ꝭ. c. xxi. vel posset dici qđ verū est dicere quos Deus cōiunxit homo nō pōt separare sed quos deus vere nō coniunxit lꝫ extrinsece cōiuncti videatur vt qñ aliqui contraxerūt in gradibus ꝓhibitis de quibᵒ. ꝭ. de cōsan. ꝫ affi. c. non dꝫ. hos tales bene separat homo seu iudex ecclesiasticus ex cōstitutione ecclesie: qꝛ non sunt vere tunc a deo cōiuncti ꝓpter impedimentū canonicū subsistēs. ¶ Nota tria reseruata sedi apostolice. ſ. cessio † translatio ꝫ depositio epoꝝ. Et ex quolibet istoꝝ dissoluitur vinculū matrimonij spiritualis. ꝫ de multis alijs no. ꝭ. de offi. lega. c. qđ trāslationē. ¶ In ver. sicut aūt. Nota ꝙ cōfirmatus in epm quo ad vinculum matrimonij spiritualis equiparatᷣ cōsecrato in epm. quia sicut

ficut eps cõsecratus non põt cedere aut transferri sine autoritate pape sic nec põt electus confirmatus. Et ratio est qꝛ difficultas dissoluẽdi surgit a substãtia vinculi matrimonialis qđ vinculũ datur ꝑ solã cõfirmationẽ lꝫ non intercesserit consecratio. ¶Et no. qđ vinculũ matrimonij spiritualis cõtrahit̃ inter ꝑsonas eligẽtiũ ꝛ electi. facit qđ habet̃. s. de elec. cũ inter canonicos. ꝛ. j. vt lite non cõtesta. q̃m. §. si vero. ꝛ sit indissolubile in ipso actu cõfirmationis vt hic colligit̃. ¶Et no. qđ dicit̃ contrahi inter personas eligentiũ ꝛ electi: qꝛ ipsi eligẽtes sunt qui cõtrahunt eligendo. tñ etiã dicit̃ contrahi inter electũ ꝛ ecclesiã. j. de testa. relatum. vnde etiã potest dici, contrahi inter electũ ꝛ eligẽtes: quasi ecclesiã repꝛesentantes ꝛ ꝑ hoc etiã inter ipsum ꝛ ecclesiã vt. d. c. relatũ. ¶No. qđ cõsecratio quo ad substãtiã vinculi matrimonij spiritualis nihil addit: sed ex sola confirmatione est perfectũ ipsum matrimoniũ. Potest tamẽ dici cõfirmari per cõsecrationẽ per ea que habent̃. j. e. c. si. sicut cõsummatur carnale per copulã. Et lꝫ cõsecratio quo ad vinculum nihil addat: tñ addit quo ad aliã vcꝫ quo ad potestatẽ exercendi ea que sunt oꝛdinis episcopalis. ¶No. quod illud nõ dicit̃ de substãtia alicuius quo posito ꝛ illud etiã ponitur. ꝛ quo remoto illud remouetur. Illud aũt nõ dicitur esse de substãtia alicuius ad cuius remotionẽ nõ remouet̃ sed remanet. ꝛ sic dignitas epãlis seu consecratio nõ est de substantia matrimonij spiritualis: qꝛ sine illo matrimonio põt esse dignitas vt ptꝫ in epo qui renunciauit epatui. sed non oꝛdini. ꝛ sic in epo nullatenus. ꝛ similiter põt esse verũ matrimoniũ spirituale sine dignitate epãli. vt ptꝫ in electo cõfirmato ꝛ nõ cõsecrato. ¶Et ex ꝑdictis potes etiã notare qđ additio noua q̄ fit ex accidẽte nõ alteret subiectũ ex quo non cõfert ad materiã seu substantiã ipsi⁹ subiecti. ¶Nota ꝙ vbi remanet eadẽ causa ꝛ substãtia licet aliquod accidẽs variet̃ nõ variat̃ dispositio. Et ex hoc etiã potes notare quod vbi datur participiũ cause specifice ꝛ ex hoc etiã dari dꝫ participiũ causati ꝛ iuris sup ipsa fundati. Et ꝑ hoc etiã habes qđ vbi dat̃ eadẽ rõ ibi etiã esse debet eadẽ iuris dispositio. ¶Et ex hoc etiã no. qđ lꝫ expꝛesse nõ disponat̃ id de quo queritur tñ ex idẽtitate ratiõis extẽdi põt. facit qđ habet̃ in. l. non põt. ff. de legi. ꝛ ad hoc sepe allegat̃ hec decretalis. Et not. etiam illud vulgatũ qđ de similibus ad similia procedi põt ꝛ qđ similium idẽ debet esse iudiciũ de quo etiã. s. de consti. translato. ¶Not. ꝙ illud quod est simile alteri nõ est idẽ cũ illo ꝓpꝛie loquẽdo de quo. s. de rescrip. in decretali capitulum sancte crucis. ꝛ in. l. qđ

6 nerua. ff. depo. ¶†No. de dictione imo que ponitur coꝛrectiue vel declaratiue scđm subiectã materiã. de quo in pꝛima constitu. codicis. ꝛ in. l. stichus imo pamphilus. ff. de manumis. testa. ꝛ. xvj. q. j. c. pꝛedicatoꝛ. ¶No. quod iura sunt cõsiderãda ꝛ intelligẽda scđm sensum qui cadit in intellectũ periti ꝛ subtiliter intuẽtis. ¶Et ex hoc etiã no. ꝙ subtilitas ꝓ inueniẽdo vero intellectu legis cõmendat̃. facit. j. de fer. capellanus. lꝫ alias subtilitas pniciosa repꝛobet̃. in. c. dilecti. j. de iudi. de quo etiam ibi tãgit̃ in ver. sed neqꝫ. ¶No. ꝙ ecclesia põt dici viduata dupliciter vno modo simpliciter ꝛ omni respectu ꝛ tũc nullũ supponitur vinculũ inter eã ꝛ spõsum seu pꝛelatũ. scđo modo dicitur q̃nqꝫ viduata quo ad qđ inspecto aliquo accidẽti extrinseco cui⁹ respectu spõsus est inhabilis ꝛ sic inutilis quo ad exercitiũ matrimoniale ꝛ hoc modo põt dici ecclesiã esse viduatam que habet electũ cõfirmatũ sed nondũ cõsecratũ: qꝛ inhabilis est ad exercitiũ illoꝝ que sunt oꝛdinis, vt hic ptꝫ ꝛ. s. de elect. trãsmissam. ¶No. ꝙ paria vident̃ esse aliqđ nõ esse vel inutiliter esse ꝛ ad hoc sepe allegatur etiã decretalis. facit. l. quoties.

7 ff. qui satis. cogã. ꝛ. l. j. §. quib⁹. ff. qđ cuiusqꝫ vniuer. ¶†Not. ꝙ in interpretatiõe verboꝝ iuris debet attẽdi cõis vsus loquendi. nã verba debẽt intelligi pꝛolata nõ simpliciter pꝛout sonãt sed scđm cõem vsum loquendi. facit quod habet̃. j. de spon. ex literis. ꝛ in. l. liberoꝝ. §. qđ tñ cassius. ff. de leg. iij. ꝛ in. l. cũ de lanionis. §. asinã. ff. de fun. instru. ¶No. ꝙ licitũ vr̃ esse allegare pꝛouerbia. facit quod habet̃. j. de iude. c. ꝛ si iudeos. ¶Not. ꝙ ꝑmissum sub ratiõe pene nõ intelligit̃ ꝑmissum sub rõne gratie. Et ex hoc etiã no. ꝙ ꝑmissio actus nõ extendit̃ ad cãm opposite ratiõis. facit qđ hr̃ in. l. legata inutiliter. ff. de lega. j. vbi inducta ad vnũ effectũ nõ debent operare oppositũ. ¶Not. ꝙ ꝑmissa iure singulari nõ sunt extẽdenda ad alios actus maxime si nõ sunt paris ratiõis. ꝛ idẽ etiã si foꝛẽt. j. de priui. sane. ꝛ ff. de legi. l. ius singulare. ¶No. in materia regulariter ꝛ cõiter pꝛohibitiua oẽ id qđ nõ apparet conces. intelligitur ꝓhibitum ꝛ sic sub regula pꝛohibitiua. Et hoc casu etiã dicimus ꝙ omissum hr̃ ꝓ ꝓhibito. ꝛ sic ꝓcedit illud generale erubescimus cum sine lege loquimur. l. illã. C. de colla. ꝛ illud qđ a legibus vel decretis sanctoꝝ patrũ nõ ꝑmittit̃ nõ est ab hoĩe pꝛesumendum

8 ¶†No. ꝙ cõfirmatus vr̃ arctari ad petendũ cõsecrationẽ infra sex meses. qđ qualiter intelligat̃ recurre ad ea que notantur per gl. in. c. si electio. de elec. in. vj. ꝛ facit qđ hr̃ in. c. ꝙ sit. e. tit. ꝛ li. Et in dictis iuribus etiã ptꝫ a quo tpe currat dictũ tempus. ¶Et no. penã nõ facientis se cõsecrari infra dictũ tps: qꝛ põt cõpelli ad cedendũ iuri acquisito. ¶In ver. sane. No. ꝙ trãslatio attribuitur superioꝛi beneficij ad quod fit translatio. Absolutio vero vel cõcessio licẽtie attribuit̃ illi superioꝛi beneficij a

9 quo transfert̃. ¶†No. penã transferentiũ epos sine licẽtia pape. ꝛ etiã illoꝝ qui translationi cõsentiunt: ꝛ trãslatos cõsecrãt ꝛ confirmant: qꝛ suspenduntur a potestate consecrandi ꝛ cõfirmandi. Pena vero translati est qꝛ suspenditur a pontificali of

10 ficio. ¶†Not. ꝙ ceteris paribus plus peccat superioꝛ q̃ inferioꝛ. ꝛ plus peccat inoꝛdinate ꝓmouens aliquẽ q̃ ꝓmotus. ꝛ minus peccat sequẽs alioꝛũ erroꝛes q̃ inducẽs alios ad sequẽdũ. ¶No. ꝙ parcẽdũ est spõte cõfitẽti delictũ ꝛ veniã postulãti si peccauit ex erroꝛe vel simplicitate. secus si ex malignitate. ꝛ sic ex certa scientia. nã talis dicit̃ peccare ex malignitate. lꝫ ex simplicitate peccare dr̃ q peccat ex erroꝛe etiã si erroꝛ caderet ĩ latã culpã vt cõtingit in erroꝛe iuris. facit qđ notat̃ in. l. iij. §. si. ff. de libe. causa. ꝛ quod no. in. l. plagij. C. ad. l. flauiam de plagi. ¶No. ꝙ vbi subest duplex impetratũ sup vtroqꝫ dꝫ dispẽsari facit qđ habet̃ in. l. si non lex. ff. de here. insti. ꝛ inst. de nup. §. affinitas. ¶No. ꝙ vbi qs cõsecrat̃ vr̃ ꝙ ad certã ꝛ determinatã ecclesiã in qua sit spõsus debeat cõsecrari ꝛ ideo si cõsecrat̃ ad ecclesiã in qua nõ sit spõsus lꝫ in alia sit spõsus nõ est recte cõsecratus: qꝛ nõ quo ad ecclesiã in qua est sponsus cũ ad illam nõ fuerit cõsecratus. nec ad aliã in qua nõ est sponsus cum ad illã

11 nõ potuit cõsecrari. Et pꝛo hoc videret̃ qđ † si quis cõsecraret̃ in epm ad ecclesiã in qua est intrusus. ꝛ sic non canonice ꝓmotus qđ non recipiat habitũ consecrationis. ¶Et sic videtur ꝙ si postea inde remoueatur qđ nec remaneat eps quo ad potestatem exercẽdi episcopalia etiam ad mandatũ alterius ꝛ sic non erit episcopus talis eiusdẽ potestatis cuius est episcopus. Nullatenen. qui renũtiasset episcopatui. licet nõ oꝛdini. Et sic trãsit hic do. Ant. de but. in notabilibus. Sed contrariũ videt̃ velle Hostien. ꝛ ipse etiam tangit circa finẽ. nam dicit qđ tunc saltẽ dicitur cõsecratus ad ecclesiam vniuersalẽ ad quam quilibet cõsecratur cum sit vnica tantum vniuersalis ecclesia. vij. q. j. noua cianus. xxiij. q. j. c. loquitur. Et pꝛo hoc facit quod habet̃ in simili in. c. non solum. ꝛ. c. sequenti. de regulari. in. vj. vbi interdũ pꝛofessus certam religionẽ si ꝓfiteat̃ illam infra annũ non obligatur illi religioni in genere vt contingit in pꝛofitente religionẽ mendicantiũ infra annũ, vt ibi patet. Sic ergo vt hic licet fuerit cõsecratus ad certã ecclesiam ꝛ nõ valuerit cõsecratio respectu ecclesie vniuersalis. Et ideo ſm Host. posset iste eps q inuitaretur ab alio epo expedire illa que sunt oꝛdinis qđ intellige verũ anteq̃ fuisset suspensus ab executione pontificalis officij. ¶No. quod cõsensus nullus ex ipsius perseuerantia operari põt interdũ quo ad facultatẽ dispensandi licet non operet̃ quo ad validitatẽ electiõis. s. tit. j. auditis. ꝛ. c. bone. ¶In glo. j. ibi ꝙ constituatur. nam requirit̃ qđ dñs tradat contra peculium vt cõstituatur res peculiaris. ꝛ tñ solo animo reuocat̃ pe

12 culiũ. ¶In ea. glo. in fi. Item est† differentia inter coꝛpoꝛalia ꝛ incoꝛpoꝛalia ſm Hostien. per ea que habent̃ in. l. iij. ff. pꝛo socio. qꝛ si fit societas omniũ bonoꝛum transit dominium rerum coꝛpoꝛaliũ sine traditione: sed non transeũt iura incoꝛpoꝛalia sine cessiõe vt ibi no. ¶Itẽ ex legato rei coꝛpoꝛalis secuta aditione hereditatis transfert̃ dominiũ. l. si tibi homo. §. cũ seruus. ff. de lega. j. ꝛ tamen ex legato iuris incoꝛpoꝛalis puta actionis competentis contra debitoꝛem non transit sine cessione. l. ex legato. C. de lega. quod intellige respectu directi iuris. nam vtilis actio bene transit sine cessione vt ibi patet. ¶In glo. spiritualia. in fi. vel dicit qđ cõtrariũ loquit̃ in interioꝛi destructiõe que fit per peccatũ. hic aũt de exterioꝛi que fit deponendo ab oꝛdine ꝛ sic a sacramentis. ¶In glo. destruatur in fin. Aduerte qꝛ glo. dicit verum in se per. l. quam allegat. tñ nõ dicit ad intẽtũ tex. qui non loquitur de matrimonio carnali vel de carnalibus sed de spirituali seu spiritualibus. ¶Et si dicas istud qđ dicit gloss. facit saltem contra regulam hic positam. dum dicit quod

13 †coꝛpoꝛalia facilius destruuntur q̃ construant̃. Potes dicere quod fallit in casu isto quando agitur de matrimonio coꝛpoꝛali seu carnali. ꝛ facit quod dicam cum glos. j. de verbo fortius. ¶In glo. solus. in fine. nec obstat quod habetur. xxiij. distin.

14 c. eps. vbi dicitur† quod episcopus non solus oꝛdinat sed cum consilio sui episcopi. facit quod habetur. j. de pꝛeben. cum secũdum. quia respondetur quod verbum solus. non excludit clericos suos: sed alios episcopos facit quod habetur. xvj. q. vij. §. solus. ¶Item quod hic dicitur quod episcopus solus non potest auferre honoꝛem intellige deponendo ab oꝛdine sacro. xv. q. vij. felix. ꝛ. c. si autem. sed bene posset suspendere ab officio. ꝛ suspensionẽ reuocare. licet contra depositum ab oꝛdine nõ pos

set dispēsare. ij. q. vij. c. ideo. ⁊ facit qd habetur. ī. de cleri. non re-
siden. c. ex tue. pōt etiā auferre honorē deponēdo a beneficio: lz
nō posset deponere ab ordine. ī. de his q̄ fiunt a prela. c. nouit.
¶ Itē qd hic dicit qd metropolitanus cōsecrat suffraganeos
intellige principaliter adiunctis tñ sibi duob⁹ episcopis. vt ha
betur in. c. nec epo. ī. de tēpo. ordi. ¶ In gl. fortius. in fin. dicit
Hostiē. quod solutio gl. videt literā violare. ideo dicit qd potest
litera sustineri inquantū dicit qd spirituale matrimoniū est for
tius q̄ carnale ex eo q2 spirituale matrimonium aduocat ⁊ tra
hit ad se carnale cōiugiū interueniente cōi cōsensu etiā post car
15 nalē copulā. ī. de cōuer. cōiuga. c. cōiugatus. † vbi patet qd con
iuges etiam possunt post carnalē copulam trāsire ad religionē.
⁊ sic ad matrimoniū spirituale sed nō sic est ecōtra: q2 si aliquis
transiuit ad religionem ⁊ si contraxit matrimonium spirituale
nō pōt postea transire ad matrimonium carnale vt in cle. eos
qui. de cōsangui. ⁊ affini. ¶ Itē interdū dissoluitur matrimo-
niū carnale altero cōiugū solum volente per cōtractum matri-
monij spiritualis vt si transeat ad religionē ante carnalē copu
lam. ī. de cōuer. cōiu. ex publico. ¶ Itē dissoluit carnale matri-
moniū altero solo volente in casu. c. j. de eo q dux. in m̄a. quam
pol. per adul. ¶ Itē in alio casu qñ vz alter infideliū venit ad
fidē altero nolēte venire. ī. de diuor. gaudemus. Sed matrimo-
nium spirituale nō dissoluit ex voluntate vnius tantū imo nec
ex volūtate amborū ingredientis religionē ⁊ recipiētis ꝓfessio-
nem. ¶ Itē etiā censet matrimoniū spirituale fortius q2 forti⁹
operat in cōstruendo ⁊ difficilius in dissoluēdo q̄ faciat carna
le: q2 spirituale imprimit characterē quod nō facit carnale facit
qd notatur in rubr. ī. de sacra. nō ite. ⁊ in. c. j. ⁊. c. pastoralis. ⁊ sic
fortiorē imprimit gratiā. ¶ Itē fortiora etiā copulat q2 nō so
lū corpora sz etiā animas. ⁊ nō solū duos: sed et plures vt patet
ex his que habent hic in tex. ⁊. s. de ele. cum inter canonicos. ⁊
xxj. q. j. ꝑcipimus. ¶ Itē carnale dissoluit ꝑ mortē sed spūale
nō: q2 remanet character impressus in anima etiā post mortē. ⁊
q fuit spōsus ecclesie militātis si bene militauerit erit spōsus ec-
clesie triūphantis post mortē. ⁊ sic quo ad dissolutionē vr̄ etiā
forti⁹ vinculū matrimonij spiritualis. facit qd hr̄. xl. dist. in. c.
añ oīa. Et ideo ꝓpter ꝑdicta fm Hostiē. pōt lr̄a hic stare ꝓprie.
16 ¶ † Potes dicere vt hic tāgit. d. Ant. de bu. q̄ si querit an car
nale matrimoniū quo ad se facilius cōtrahat q̄ dissoluat. ⁊ di-
cendū q̄ sic vt etiā voluit gl. in ver. destruant. ⁊ idē etiā dicēdū
de matrimonio spūali quo ad se q2 facilius cōstruit q̄ destruit.
¶ Si aūt querit an equipararet cōtractus matrimonij carnalis
cōtractui matrimonij spūalis. Potest dici q̄ facilius cōtrahit
matrimoniū carnale q̄ spūale q2 carnale cōtrahit ex solo cōsen
su cōiugū ⁊ momēto ꝑficit. sed in spūali cōtrahendo multe so-
lēnitates requirunt de qb⁹ in. c. q2 ꝓpter. ⁊. c. in genesi. s. titu. j.
Si aūt cōparare velis distractū vnius ad distractū alteri⁹ tunc
certo respectu est fortius in dissoluendo carnale matrimoniū q̄
spirituale. q2 carnale dissoluitur autoritate solius dei: sed spūa-
le autoritate pape. Sed certe vt dicit. d. Anto. de bu. ⁊ hec pñt
dici paria: q2 autoritas pape est ex autoritate Dei. Sed melius
dici pōt q̄ carnale ꝓpost carnalē copulā nō pōt dissolui in vita
cōiugū autoritate pape sed solū soluit per mortē. Sed spiritua-
le pōt dissolui in vita illud cōtrahentis autoritate pape vt hic
ptz. Certe tñ alio respectu pōt dici q̄ difficili⁹ dissoluit spūale
q2 durat et post mortē ꝓpter characteris impressionē qd nō cō
tingit in carnali vt superi⁹ dixi. ¶ Itē ex eo q2 per cōtractum
matrimonij carnalis nō dissoluit spūale sed ecōtra sic in multis
casibus de qb⁹ dixi supra. ¶ Et ex ꝑdictis vr̄ q̄ matrimoniuz
spirituale nedū sit dignius sed etiā fortius. ¶ Sed aduerte q2
litera hic nō dicit q̄ matrimonium spūale sit fortius q̄ carnale
sed argumentat hoc a minori q2 cū carnalia facilius fm regu-
lā seu regulariter destruant q̄ cōstruant: sed spūalia ecōtra dif
ficilius destruunt q̄ cōstruunt. ⁊ ideo cū dissolutio matrimonij
carnalis sit reseruata deo ⁊ cōsequēter pape eius vicario per au
toritatē illam quos Deus cōiunxit ⁊c. multofortius debet in-
telligi reseruata dissolutio matrimonij spiritualis deo ⁊ conse-
quēter pape eius vicario attēta regula ꝑdicta: q2 regulariter fa
cilius dissoluunt corporalia q̄ spiritualia. ⁊ difficilius dissoluū
tur q̄ carnalia. Nec ob. si dicat q̄ carnale matrimoniū nō seqt
naturā ⁊ regulā corporaliū rerū q2 ipsum matrimoniū carnale
facili⁹ cōtrahit q̄ dissoluitur vt ptz in. l. cōsensu. C. de repu. Et
nota gl. hic in ver. destruunt q2 ꝑ hoc nō sequit quod nō ꝓce-
dat argumētatio ꝑdicta de qua etiā in litera. q2 lz ipsum matri
moniū carnale exorbitat a regula aliorū corporaliū tñ ex quo
est res corporalis ⁊ eius dissolutio reseruatur romano pōtifici:
multofortius dz reseruari dissolutio matrimonij spūalis quod
nō exorbitat: imo sequit naturā spiritualiū que facilius contra
hunt q̄ dissoluunt. ⁊ difficilius etiā soluunt regulariter q̄ dis
soluant regulariter corporalia. Nā fortius dz operari actus q

a ¶ In ea. glo. in fin. vide hic per. d. Abb. i vij. col. prope princip. versi. in ea. gl. in fi.

procedat fm suā naturā. ⁊ fm regulā ⁊ sic fm ius cōe q̄ actus
qui operatur cōtra naturā. ⁊ sic de iure spāli exorbitando a iu-
re cōi facilius tolli debeat ius spāle q̄ ius cōe vt in. §. q2 vero
verisimile. in auf. de nō alie. col. ij. ⁊. l. ei⁹ militis. §. si militia mis
sus. ff. de testa. mili. ⁊ no. gl. in cle. cām. de elec. ⁊ facit etiā qd hr̄
in. c. j. ī. de ordi. ab epo qui renūtia. epis. ¶ In gl. diuina. in fi. ⁊
ꝑ hoc facit qd no. gl. in. c. nō est. ī. de vot. vbi notat q̄ si papa
dispēsat cōtra votū sine iusta cā nō est qs tutus quo ad Deum
facit etiā qd dicet in. c. cū inter. ī. tit. ij. ⁊ qd ibi notat per Inn.
in gl. vicariū. ibi. dr̄ etiā vicarius christi supple quo ad ea q̄ cō-
cedunt epis. ¶ In gl. cōfirmat⁹. in fi. Sed certe etiā post cōfir
mationē ante cōsecrationē posset exceptiōe repelli vt ptz in. c.
sup his. hic alle. vnde Host. dicebat qd etiā ante cōfirmationē
nō poterat electus cedere iuri suo sine autoritate sui superioris.
Sed vt hic ptz gl. ista tz cōtrariū ⁊ idē gl. in ver. post confirma-
tionē. ⁊ hec opinio vr̄ verior ꝑ istū tex. a sensu ꝯrio. Et ista opi-
nio etiā cōiter tenetur de quo ꝑ glo. in. c. si electio. de elec. in. vj.
¶ In gl. nil addit. quasi velit gl. qd quo ad substātiā ⁊ vincu-
lū mr̄imonij cōsecratio nihil addit sed quo ad cōsummationez
bene potest dici addere q2 dicit cōsummari in ipsa cōsecratiōe.
⁊ per illā acquirit potestas exercēdi ea q̄ sunt ordinis epālis. fa
cit qd dicet in. d. c. licet. in gl. j. ī. eo. ¶ In gl. similitudinē. in fi.
Solue q̄ in cōtrarijs nō erat oīmoda similitudo vt in eis ptz
hic secus. ⁊ de materia. s. de cōsti. trāsla. ⁊ de ꝑben. nō potest ꝑ
Jo. an. li. vj. ¶ In gl. sex mēses. in fi. Sed qño saluat litera ista
potes dicere qd dupliciter pōt saluari. Primo vt intelligat hic
post sex mēses. s. inchoatos. ⁊ qd dr̄ in canone de quo hic fit mē
tio. s. in. c. j. ad fi. c. di. intelligat de qnq3 mēsibus cōpletis. facit
qd not. in simili in. c. lr̄as. ī. de tēp. or. ⁊ in. l. q ante kalēdas. ff. de
ver. ob. ⁊ in. l. ij. §. fi. ff. si cer. pe. ¶ Et no. hāc solutionē ꝓ cōcor-
dādis testib⁹ quorū vnus dicit aliqd fuisse post quinq3 menses
alter post sex vt primus intelligat dixisse de qnq3 completis al
ter de sex inchoatis. de quo ꝑ Bar. in. d. l. ij. §. fi. ⁊ facit etiā qd
cōsueuit dici in. c. cū tu. ī. de test. ⁊ qd et plene dixi in. l. inter sti-
pulātē. §. j. ff. de ver. obl. ¶ Et ad ꝑdicta et adduci pōt fm Jo.
17 an. q̄ † dicim⁹ christū fuisse passum dñi esset. xxxij. annorū ⁊ sex
mēsiū. ⁊ sic. xxxij. cū dimidio. ⁊ tñ sex menses a tpe natiuitatis
christi que fuit de mēse decēbris nō cucurrerāt cōplete vsq3 ad
tps sue passiōis que fuit de mēse martij. ⁊ sic erāt sex menses ce-
pti. sed nō completi. ¶ Uel potest dici scdo q̄ text. hic vult ap-
probare opi. Hugo. qui vult morā posse purgari infra mensem
post dictos qnq3 mēses. facit qd no. ꝑ Jo. an. s. tit. j. cū in cun-
ctis ver. cū vero. ¶ In gl. inutile. ibi ver. scindite. meli⁹ dixisset
ver. itē a mortuo. q versus est sub. §. hoc idē. ⁊ facit etiā qd habe
tur in. l. paulus. ff. de ver. obl. ⁊ in. l. elegāter. §. qui reprobos. ff.
18 de pigno. actio. ¶ † In gl. nō inuenit ibi. ⁊ secus in beneficijs.
No. diligenter glo. que in isto ver. iuncto eo qd supra dixi i ver.
⁊ in priuilegijs. vr̄ facere differētiā inter priuilegiū ⁊ beneficiū.
⁊ quod priuilegiū est stricti iuris. secus in beneficio ⁊ bene dicit
gl. stricto sumpto vocabulo. q2 priuilegiū dicitur quasi priuās
legē. iij. di. priuilegia. ⁊ sic est cōtra ius cōe. secus est in beneficio:
q2 illud non est cōtra ius. ⁊ ideo latius interpretatur. facit qd
dicetur in. c. fi. ī. e. ⁊ qd ibi no. ꝑ Jo. an. ⁊ in. c. olim tibi. ī. de ver.
sig. facit etiā qd notatur ꝑ legistas in. l. bñficiū. ff. de cōsti. prin.
¶ In ea. gl. ibi ar. cōtra intellige ad tex. nō ad ꝓxime dicta. q2
19 cū illis cōcordat id qd sequit. ¶ † In ea. gl. in fi. ᵃ hoc intellige
a nisi quis veniret cōtra preceptū superioris. vel nisi quis faceret
alteri qd sibi fieri non vellet nā talia etiā non erant licita etiam
fm primeuū ius naturale. j. di. in principio. ¶ Et aduerte quia
potes aliter cōcludere in materia quā dixit gl. nā id de quo q̄ri
tur est de materia regulariter in sui genere ꝑmissa. ⁊ sic sumus
in his que sunt de genere ꝑmissorū. ⁊ tūc procedit in tali mate-
ria q̄ omne id qd non reperitur prohibitū intelligitur esse con-
cessum: ex quo sumus in materia regulariter in suo genere per-
missa. facit qd habet in. l. j. ff. de testi. vbi regulariter qlibet pōt
esse testis nisi reperiat esse ꝓhibitus. ⁊ similiter quilibet pōt esse
ꝓcurator nisi reperiatur prohibit⁹ vt in. l. mutus q nō. ff. de ꝓ-
cu. Et similiter pōt qs cōtrahere matrimoniū nisi reperiat ꝓhi
bitus. facit qd habetur. ī. de spon. cū apud. vnde in ꝑdictis di-
cimus q̄ edictū est permissorii regule ⁊ in suo genere ⁊ est ꝓhi
bitoriū certarū personarū vel certorū casuū facit qd no. in. d. c.
cū apud. ⁊ in. d. l. inuitus. §. fi. ¶ Si aūt sumus in materia que
regulariter ⁊ in suo genere est prohibitiua. ⁊ sic de genere ꝓhi
bitorū ⁊ sic ꝓcedit q̄ oīa intelliguntur ꝓhibita que nō reperiū-
tur permissa. ⁊ ita intelligatur iste tex. cū cōcor. nā alio nō ap pa
rente recurrendū est ad regulā ⁊ standū est regule. l. oīs diffini-
tio. cū ibi notatis. ff. de reg. iur. ⁊ facit qd no. Dyn. de regu. iur.
in. vj. ⁊ ideo si sumus in materia regulariter ꝓhibita dz presu-
mi prohibitū nisi appareat ꝑmissum. ⁊ similiter econtra si sum⁹
in materia regulariter permissa debet presumi permissum nisi
repe-

reperiatur prohibitũ. Nã regularia sunt ẜm naturã ipsius regule. sed specialia sunt ⁊ accidẽtia cõtra naturã regule. ideo facilius ꝓsumit̃ aliqd esse potius sub regula que ꝓcedit ẜm cõiter accidentia ꝙ̃ sub specialitate que ex accidenti ⁊ singulariter cõtingit cõtra naturã regule. facit qđ h̃r in. l. nã ad ea. ff. de legi. ¶ Si aũt queratur qño cognoscit̃ an materia sit in suo genere ꝓhibita vel ꝑmissa. dic qđ hoc poterit colligi ex eo qđ hic tetigit gl. circa fi. q2 si cõstitutio seu lex loquit̃ ꝑmissiue ꝓsumet̃ ⁊ dicetur esse materia permissa. Si aũt materia loquat̃ negatiue dicet̃ materia esse ꝓhibita vt pʒ ex iurib⁹ hic alle. circa fi. glo. Si aũt esset casus in quo nõ bene appareret an in tali materia lex loquatur ꝑmissiue vel prohibitiue tunc recurrendũ esset ad ius primeuũ vel naturale: q2 intelligeretur esse ꝑmissum nisi veniret cõtra prohibitionẽ superioris vel nisi quis vellet alteri face-
20 re qđ sibi nollet fieri. ¶ † Et ꝓsequitur hic Jo. an. de multiplici lege vcʒ de lege nature. ⁊ de lege iurisgentiũ. ⁊ de lege mosaica. ⁊ de lege ciuili: ⁊ de lege canonica ⁊ sic de quinqʒ legib⁹ de quibus etiã tetigit in. c. j. de summa trini. ⁊ fi. cath. ⁊ tãgit que essent licita: ⁊ que ꝓhibita intelligant̃ per dictas leges. sed nõ est opus instare q2 per ea que dicit hic non habes perfectã doctrinã: sʒ melior doctrina habet̃ ex his q̃ dixi superius. Et ad materiã faciũt ea que habent̃. ij. q. v. consuluisti. ⁊ in. l. necnon. §. sed qđ eis. ff. ex qui. cau. ma. ¶ In glo. tanꝙ̃. c. fi. de materia habet̃ in. d. c. homo christianus. ⁊. ĩ. de iureiurã. in. c. cũ quidã. ¶ In gl. pe. in fi. Solue ꝙ ibi volũtas non fuerit cõtraria potestati que poterat mutare voluntatẽ ⁊ adijciẽdo conditionem institutioni. ⁊ presumit̃ etiã mutasse ex quo nõ adiecit: lʒ a principio dixisset talis heres esto ẜm conditiões. ĩ. sequentes. vnde lʒ postea nõ adijciat cõditionẽ erit heres q2 presumitur ipsum mutasse voluntatẽ adijciendo cõditionẽ ex quo postea nõ adiecit. ¶ In gl. fi. ibi durant in suo cõsensu. ⁊ põt exponi quod dicantur durare: q2 nõ mutarunt voluntatẽ. ⁊ sic erit sensus qđ si durent in eodẽ consensu ex eo q2 nõ mutent habet locũ quod hic dicitur. Potest etiã intelligi ẜm Host. si adhuc durarent in suo cõsensu. i. si de nouo cõsentiant in eo quod prius consenserunt. ⁊ scđm istos intellectus loquitur de cõsensu canonicorũ. Posset etiã intelligi de cõsensu ipsius electi vt sit sensus quod si ipse electus perseueret in priori cõsensu q2 velit esse in ecclesia Andegaueñ. tũc ꝓcedat id qđ hic dicit̃ vt sequit̃ in glo. ¶ Et dicit Host. ꝙ iste vltimus intellect⁹ vr̃ magis de mẽte litere: q2 vult gratiã principaliter ipsi epõ ⁊ nõ canonicis facere. ¶ Vltimo posses dicere quare isti archiepĩ magis fuerũt puniti ꝙ̃ in c. j. s̃. e. Potes dicere hic plus deliquerũt. q2 hic nedũ fuit cõfirmatio ⁊ trãslatio: sʒ ẽt cõsecratio. sed ibi nõ interuenit cõsecratio. ¶ Preterea hic fuerũt plures. ⁊ sic poterãt maturius videre. facit qđ habetur. ĩ. de offi. dele. prudentiã. ¶ Itẽ aduerte q2 circa intellectũ tex. dũ dicit priore cõsensu perdurante põt dici qđ cũ simpliciter loquatur qđ intelligatur indistincte ⁊ sic copulatiue de cõsensu eligentiũ ⁊ ipsius electi cũ etiã vtriusqʒ cõsensus requiratur ad perficiendũ matrimoniũ spirituale. s̃. de elec. cũ inter canonicos. ¶ Itẽ adde qđ matrimoniũ spirituale cõtrahitur per cõsensum eligentiũ ⁊ electi etiã ante cõfirmationẽ. ⁊ hoc voluit litera in ver. sicut aũt. dum dicit maxime cũ cõfirmatus fuerit. ⁊ sic posuit dictionẽ implicatiuã que implicat idẽ esse etiã si nõ fuerit cõfirmatus quo ad cõtrahendũ matrimoniũ spirituale. facit qđ no. ĩ. de fi. presby. ad abolendã. añ tñ cõfirmationẽ nõ dicitur esse ratũ seu indissolubile. sed demũ post cõfirmationem vt patet. ĩ. c. fi. ¶ Et ex eo qđ dicit glo. s̃. in verbo cõfirmatus ⁊ in verbo post vbi patet ꝙ demũ post cõfirmationẽ non potest dissolui sine licẽtia pape facit quod no. glo. de electio. c. si electio. lib. vj.

1 ☞ Transferens se propria autoritate de sua ecclesia in aliã carere debet vtraqʒ. ⁊ nu. 7.
2 Concessum sub nomine ꝓprio in materia que est talis nature ꝙ transire debet ad successorem intelligitur potius concessum dignitati ꝙ̃ persone.
3 Sententia in notorijs ferri potest parte nõ citata.
4 Antiquitati reuerentia debetur ⁊ ex ea tribuitur titulus.
5 Corrigere papam nemo potest nisi incidat in heresim ⁊ tũc potest per cõcilium deponi.
6 Processus facti notorij nõ impeditur licet allegẽtur alique circunstantie que nõ sunt notorie.
8 Transiens de vna ecclesia ad aliam sine licentia an sit ipso iure priuatus vel priuandus.

a 1 Quanto personã. Eps[a] qui ꝓpria † autoritate de sua ecclesia se transfert ad aliã carebit vtraqʒ. h. d. Et primo narrat factũ. secundo illud aggrauat. tertio punit. secunda ibi: non attendens. tertia ibi: ne autem. In tex. in euangelio Matthei. xix. ¶ No. autoritatem illam quos Deus coniunxit ⁊c. qño non superflue repetatur hic ⁊ in. c. sequenti dicetur. ĩ. c. proxi. ¶ No. ꝙ licita videtur esse argumentatio de matrimonio carnali ad spirituale de quo ꝑ Jo. an. in c. tue. ĩ. de spon. ¶ Nota ꝙ reseruata Deo vident̃ reseruata pa-
2 pe eius vicario. ¶ No. ꝙ † cõcessum sub nomine ꝓprio in materia que est talis nature qđ trãsire debet ad successorẽ intelligit̃ potius esse cõcessum dignitati ꝙ̃ persone. ¶ No. ꝙ in põderanda dispositione an censenda sit realis vel personalis magis attendi dʒ natura materie ꝙ̃ verborũ expressio. facit quod dictũ fuit in. c. j. s̃. e. ⁊ qđ no. ĩ. de offi. dele. qm̃ abbas. facit etiã qđ notatur ꝑ Bar. in. l. penul. ff. de ser. lega. ⁊ in. l. si cõis seruus. ff. de stipula. seruo. ⁊. l. post mortẽ. ff. qñ ex fac. tuto. ⁊ etiã qđ no. ĩ. de institu. cũ venissent. ¶ No. argumentũ pro antiquitate venerãda ad idẽ qđ habetur in. l. semper. ff. de iur. immunit. ¶ Not. ꝙ factũ a papa vt vicario Jesu christi censetur factũ a Deo cui⁹ locũ papa tʒ in terris. ¶ No. ꝙ trãslatio ⁊ quelibet dispẽsatio dʒ in se habere vtilitatẽ vel necessitatẽ al's non est dispensatio sed potius dissipatio vt cõsueuit dici in. c. de multa. ĩ. de prebẽ. ⁊ facit qđ no. j. q. vij. in. §. nisi rigor. ¶ Not. ꝙ epm̃ trãsiuisse ad aliã ecclesiã nõ põt esse non notoriũ. ⁊ hoc ideo q2 talis transit⁹ cõsueuit fieri multitudine populi cõcurrente vt docet experientia. ¶ Et ex hoc nota ꝙ factũ actus transeũtis transire põt in notorium licet Jaco. de but. aliter dicat in auten. qui semel. C. qño ⁊ quando iudex. Posset tñ dici quod hic habebat causam manentem in quantũ perseuerabat in ipso transitu seu in eccle-
3 sia ad quam transiuerat. ¶ † Not. ꝙ in notorijs videtur posse ferri sentẽtia parte nõ citata qđ intellige ẜm not. in. c. cũ sit romana. ad fi. ĩ. de appel. ⁊. ĩ. de iureiur. ad nostrã. el. iij. ⁊ per Jo. an. ĩ. de ver. sig. ex parte. ¶ No. ẜm vnũ intellectũ qđ alligatus alteri ecclesie matrimonialiter nõ põt licite eligi sed debet postulari vt plene no. s̃. de postu. c. fi. ¶ No. ꝙ eligentes tũc sunt priuandi siue suspendẽdi a potestate eligendi. ¶ No. illud vulgatum ꝙ quis dʒ puniri in eo in quo peccauit facit qđ habetur. ĩ. de tẽp. ordi. literas. ¶ No. ꝙ dictũ est in summario. ¶ Et not. rationẽ que ponit̃ hic circa finẽ. Ex qua no. superbiam ⁊ auari-
4 tiam reprobandã. ¶ † In gl. antiquitas. ibi ex antiquitate ẽt dicimus tribui titulũ. ĩ. de ver. sig. super quibusdã. l. hoc iure. §. a ductus aque. ff. de aqua plu. arc. ⁊ in. c. j. ĩ. de prescri. in. vj. Sed cõtra antiquitatẽ facit qđ habetur in. l. ij. §. post hos. ff. de ori. iur. vbi libri tuberonis parũ fuerũt appreciati: q2 antiquo sermone fuit vsus. facit etiã qđ habet̃ in. l. j. §. si vsusfructus. ff. ad l. falci. vbi Aristo a veteri opinione recessit. Potes dicere vt hic tangit Jo. an. ꝙ nõ est recedendũ ab antiquitate nisi deprehẽdatur error euidens. facit qđ habetur. xix. di. in. c. neqʒ. vel nisi ex cã cõmutetur vel reformetur per id qđ habetur. s̃. de cõsuet. cũ cõsuetudinis. ⁊ in. l. vnica. C. de vsuca. trãsformanda. ¶ In gl. veri dei ibi pro ratione voluntas. supp. in his que sunt iuris positiui. secus in his que sunt iuris diuini per ea que habentur in. c. non est. ĩ. de voto. ⁊. s̃. de consuetu. c. fi. ¶ In ea. gl. ibi cur
5 ita facis. nã † nemo põt corrigere papam nisi incidat in heresim tũc põt deponi per cõcilium generale. xl. di. in. c. si papa. ¶ In gl. notoriũ. in fi. aduerte tñ q2 sufficit factũ esse notorium cũ licẽtie datio vel concessio se habeat per accidens in qua grauabat̃ onere probãdi vt pʒ in. c. illud. hic alleg. ¶ Tales autẽ circunstantie habentes se ex accidẽti non impediũt effectum notorij. vt notabiliter vult Inno. ⁊. c. tua. ĩ. de cohabi. cle. ⁊ mulie. ⁊ ꝓ
6 hoc bene facit tex. iste cũ glo. ⁊ sic videt̃ † qđ non impediat̃ processus facti notorij: licet allegentur alique circunstantie que nõ sint notorie quod tene mẽti. ¶ In gloss. illicite. in fi. quasi velit gl. ꝙ isti canonici Herbipoleñ. non fecerũt illicite postulando epm̃ Hildẽsemeñ. sed fecerunt illicite recipiendo eũ sine autoritate pape. sed scđm hoc non elegerũt sed postularunt posset etiã intelligi vt sonat litera ꝙ illicite fecerũt eligendo: quia alligatus alteri ecclesie non debet eligi sed postulari. s̃. de postu. c. fin. ¶ In gl. suspendimus. in fi. ⁊ plus videtur qđ deberet exponi id est priuatos ꝓnuntiamus ꝑ ea que habẽtur in. d. c. bone. el. j. ¶ Sed potes dicere quod possunt dici priuati pro illa vice. facit quod habet̃. s̃. de elec. cũ vintonieñ. ⁊ sicut non sunt simpli-
7 citer priuati. ⁊ ideo hoc respectu pñt etiã dici suspensi. ¶ † Extra glo. dicit hic Jo. an. post Innoc. ꝙ pena de qua hic ad finem. videlicet vt priuetur prima ecclesia ⁊ etiã secũda procedit quando dimisit primã sine licentia. ⁊ similiter transiuit ad aliã sine licentia. ¶ Si aũt vnam dimisisset sine licentia ⁊ aliam apprehendisset cum licentia priuandus esset solũ illa in qua licentiam non obtinuit ne pena extendatur plusꝙ̃ delictum. arg. ecrum que habẽtur. ĩ. de his que fiunt a maio. par. capitu. c. quesi-
8 uit. Tãgit etiã hic Jo. an. an † trãsiens ad secundã ecclesiam sine licentia sit priuatus primo ipso iure. dicit qđ nõ. Sed est priuandus per sñiam. ⁊ ideo remanet episcopus prioris ecclesie. ⁊ priores clerici adhuc obedire tenent̃ anteꝙ̃ priuetur per sñiam

¶ Eps̃. idem sũmat hic do. Abb. ponens casum lr̃alem.

facit qd habet. viij. q. iiij. nonne. Idē dicit nisi sit renuntiatio q̄ non tenet. ī. de renuntia. qd in dubijs. Et p hoc patet q̄ non pdit ecclesiā ex solo trāsitu sed ex superioris ratihabitiōe ꝛ hoc pōt pcedere in epatibus quibꝰ nō pōt renuntiari absq̄ licentia pape: etiā religionis fauore. Sed in bn̄ficijs curatis hodie seruari dꝫ qd habetur in. c. de multa. ī. de pbē. ꝛ in. c. eū qui. de preben. in. vj. dicit etiā hic Jo. an. q̄ p sentētiā latā cōtra aliquem nō statim perdit dominiū rei per id qd habetur insti. de offi. iudi. §. fi. licet circa iura sentētia statim suū consequat effectū. l. in seruorū. §. fi. ꝛ. l. q̄ statū. ff. de penis. ꝛ. l. furti. in principio cū ibi no. ff. de his qui no. infa. ꝛ. l. nō pōt. ff. de furt. Et de materia tāgit Jo. an. post Inn. in. c. cū nostris. ī. de conces. prebē. ¶ Ultimo dicit hic Jo. an. post Bogarot. q̄ cū alligatus alteri ecclesie non possit ad aliā assumi nisi per postulationē q̄ non poterat administrare etiā in ecclesia vltramontana etiā si fuerit cōcorditer postulatus. Nec etiā obstat decretalis nihil. s. de elec. quia illa loquitur in electis non aūt in postulatis quod bene tene menti p limitatione ꝛ declaratione illius. c.

1 ¶ Argumentum de matrimonio carnali ad spirituale est licitum.

2 Matrimonium spirituale contrahitur inter electum ꝛ ecclesiā ꝛ an proprie sit matrimonium inter ecclesiam ꝛ inferiorem prelatum.

3 Annulum deferre non debent prelati inferiores ab episcopo.

4 Transire ad maiorem dignitatem permissus non videtur permissus transire ad minorem: ꝛ argumentum a minori non procedit in exorbitantibus. ꝛ nu. 8.

5 Gratia conditionalis non operatur effectum ante purificationem conditionis ꝛ eius certificationem.

6 Consecratio inducit consummationē in matrimonio spūali.

7 Matrimonium carnale per actum carnalis copule fit ratū seu indissolubile.

9 Consentire electiōi de se facte pōt electus: secus in postulato.

10 Priuilegium an possit extendi.

11 Dispensatio contra pluralitatem beneficiorū est odiosa ꝛ ideo restringenda.

12 Priuilegium ꝛ beneficium differunt.

a ¶ Solus Papa. idem summat hic dom. Abb. ꝛ ponit casum ad literam. vide eū.

b ¶ Consecratio. inducit cōsummationeꝫ mr̄imonij spiritualis. sicut copula carnalis in mr̄imonio carnali.

Licet intantum. Solus papa[a] trāsfert epōs ꝛ indulgētia eius sup tali translatione concessa ad literā est seruāda ꝛ strictissime intelligēda. h. d. Primo ponit dictū. secundo recitat factū. tertio rn̄det cuidā tacite obiectioni. secūda ibi: hec aūt. tertia ibi: nec illa. ¶ 1 † No. q̄ licitū est arguere de matrimonio carnali ad spirituale. ¶ No. hic etiā repeti illā autoritatē quos deus coniunxit ꝛc. Et sic vr̄ q̄ superflue hec autoritas sepe repetatur in hoc titulo. sed pōt dici fm̄ Bogarot. qd diuersimode repetit ꝛ iterat. Nā in primo. c. huius titu. papa probat per locū ab autoritate. In scd̄o probat per locum a minori. tertio pbat per locū ab antiquitate. hic vero probat per locū a simili. ¶ 2 † No. q̄ matrimoniū spirituale cōtrahitur inter electū ꝛ ecclesiā. alibi dicit qd contrahitur inter eligentes ꝛ electū. s. e. c. ij. ꝛ de elec. cū inter canonicos. ꝛ. ī. vt lite nō cōtesta. c. qm̄. §. si aūt. Sed potes dicere vt vult Inn. in. c. ij. s. eo. qd contrahitur inter eligentes ꝛ electū ꝛ mediātibus eligentibus contrahitur inter ipsum electū ꝛ ecclesiā. ¶ Nota matrimoniū spirituale posse diuidi in tres partes de qbus ptꝫ in litera. ꝛ per primā vr̄ recipere principiū vcꝫ per cōsensum eligentium ꝛ electi. secundā partē recipit in cōfirmatione per quā fit ratum. ꝛ tertiā in consecratione per quā consummatur. de quo tangitur cū glo. j. ¶ No. q̄ matrimoniū spirituale dicitur cōtrahi inter epm̄ ꝛ ecclesiā ꝛ sic vr̄ qd proprie non sit matrimoniū inter ecclesiā ꝛ inferiorē prelatū. ppter hoc de iure cōi solus eps̄ deberet ꝛ posset deferre annulū. 3 † Sed alij inferiores plati non deberent deferre nisi hoc haberent ex priuilegio. facit qd not. in. c. fi. de postu. ꝛ pter hoc etiā surgit qd soli epi ꝛ superiores tāq̄ matrimonialiter alligati ecclesie nō debent eligi sed postulari. vt in. d. c. fi. secus in inferioribꝰ prelatis ꝛ etiā exemptis vn̄ abbas etiā exēptus pōt eligi de elec. si abbatē. li. vj. cū ibi not. licet nō possit transire sine licentia pape qn̄ est exemptus. Si autem nō esset exēptus posset exire cū licentia sui superioris per ea que habent in. d. c. si abbatē. ¶ No. q̄ temerarie dicit agere q cōtra iura aliquid agit. ¶ Not. q̄ indulgētia concessa contra ius est stricte intelligenda ꝛ obseruāda scd̄m limites verborum ipsius indulgentie. An aūt late intelligatur qn̄ ageretur de pr̄iudicio concedentis variauit hic do. Ant. de but. Nā in notabilibꝰ vr̄ velle qd nō. sed. ī. in materia vult contrariū. ꝛ istud vr̄ verius p ea que no. p Jo. an. ī. de ver. sig. olim tibi. ¶ 4 † No. q̄ ex permissione transitus ad maiorē dignitatē nō vr̄ permissum transire ad minorem. Et ratio est q̄ causa cōcessionis fundatur sup maioritate: q̄ maior reperitur vtilitas in maiori dignitate quā in minori. secus si permissio fundaretur sup habilitate persone. q̄ si aliquis habilitatur ad maiora vr̄ etiā habilitatus ad minora facit qd legitur ꝛ no. in. c. j. de fil. presby. in. vj. ¶ Not. q̄ argu. a minori nō pcedit etiā in exorbitantibꝰ. ideo nō sequitur dispēsatum vel cōcessum est in maiori. ergo intelligitur dispensatū vel concessum in minori. facit quod habetur. ī. de preben. c. cui de non. lib. vj. ¶ No. de effectu istorū verborū dum tn̄ ꝛc. q̄ reddunt gratiā seu dispositionē conditionalē. ꝛ per illā clausulam detur cognitio sup eo qd subijcitur. ꝛ sic nō simpliciter sonat in monitionē imo etiā tribuit cognitionē ꝛ examinationē. facit qd no. in cle. j. de offi. deleg. ꝛ qd no. p Inno. ī. de presum. c. fi. 5 ¶ † Ex pdictis no. qd gratia cōditionalis nō operat effectum ante purificationē cōditiōis ꝛ eius certificationem. facit quod habetur in. c. prudētiā. ī. de offi. dele. ꝛ qd no. in. l. in illa. ꝛ. l. hoc iure. ff. de verb. obl. ¶ In gl. j. ibi q̄ ad substantiā matrimonij ꝛ sic vult gl. qd quo ad substantiā ꝛ vinculū matrimonij ipsum matrimoniū non diuidit in partes. nec mirū q̄ tunc in momēto per cōsensum eligentiū ꝛ electi seu cū sequitur consensus electi post cōsensum canonicorū eligentiū statim matrimoniū spirituale perficitur. ꝛ sic quodāmodo eodē tpe recipit principiuꝫ mediū ꝛ finē quo ad esse ipsius matrimonij. Sed quo ad solēnitates que precedunt ꝛ etiā sequūtur matrimoniū spirituale potest dici mr̄imoniū spirituale habere partes. Qualiter aūt hoc cōtingit nō declarat hec prima solutio sed hec declarauit gl. in sequenti solutione que proprie loquendo non vr̄ alia solutio. Sed potius declaratio huius prime. ¶ In ea. glo. ibi variare nō possunt. ꝛ sic pōt dici quodāmodo principiatū esse mr̄imoniū spirituale ex quo pcedit principiū quodāmodo necessitatis ad ipsum matrimoniū spirituale sicut etiam cōtingit in matrimonio carnali. q̄ qn̄ precedūt spōsalia de futuro pōt dici quodāmodo mr̄imoniū carnale initiatū. q̄ per ipsa spōsalia venit postea ad mr̄imoniū carnale ꝛ necessitat etiā ad illud. facit qd habetur in. c. ij. ī. de spon. ꝛ in. l. oratio. ff. de spon. ꝛ hoc mō considerando considerari pn̄t quatuor partes matrimonij spūalis vt patere pōt ex his que sequunt in glo. nā primo initiatur per consensum eligentium. scd̄o perficeretur per cōsensum electi. tertio fiet ratū per confirmationē. quarto cōsummaretur per cōsecrationē. Tamen tex. hic non posuit nisi tres partes ex eo quia pprie loquēdo non pōt dici initiatū matrimoniū qd nondum est in esse. q̄ qd non est nō potest dici habere partes. facit quod notant legiste in simili in. l. stipulatiōes nō diuidunt. ff. de ver. obli. ꝛ ideo hoc respectu litera dicit qd initiat p consensum eligentiū ꝛ electi. lꝫ verū sit dicere qd etiā tunc pficit. 6 b ¶ † Et not. q̄ cōsecratio[b] p simile inducit cōsummationē in mr̄imonio spirituali sicut copula carnalis inducit cōsummationē in mr̄imonio carnali. nā sicut demū post copulā carnalē potest sequi procreatio filiorum in matrimonio carnali ita in matrimonio spūali demū post cōsecrationē sequi potest procreatio filiorum spiritualiū quia demū post consecrationē potest clericos ordinare. 7 ¶ Itē aduerte q̄ † matrimoniū carnale p actū consummationis. i. p actū carnalis copule fit ratū seu indissolubile. ꝛ sic p eundē actū vcꝫ p copulā recipit cōsummationē ꝛ etiā fit ratum seu indissolubile. secus in matrimonio spūali quia per diuersum actū recipit cōsummationē ab actu per quē fit ratū seu indissolubile. Nā per actū cōsecrationis recipit cōfirmationē sed p actū cōfirmationis fit ratū seu indissolubile. q̄ lꝫ ante confirmationē posset dissolui sine autoritate pape: tamen post confirmationē dissolui nō potest sine autoritate pape vt dictū fuit. s. e. iter corporalia. ꝛ no. etiā de elec. si electio. li. vj. ¶ Et ratio diuersitatis inter matrimonium carnale ꝛ spirituale est. q̄ in matrimonio carnali non exigit extrinseca approbatio: sed sufficit q̄ ecclesia non contradicat. nec habeat causam cōtradicēdi. secus autem est in matrimonio spūali. q̄ oportet q̄ psona examinet. ꝛ q̄ ēt videat an electio sit canonica. ꝛ qd cōsequēter approbet persona ꝛ etiā ipsa electio. Et istud fit per actū cōfirmatiōis qui pcedit actū cōsummatiōis seu cōsecrationis. s. de elec. cum nobis olim. ꝛ ideo in matrimonio spūali actus per quē ratificatur est diuersus ab actu per quē consummatur. lꝫ secus sit in carnali. 8 ¶ † In glo. ad parē in fi. ꝛ sic vult gl. qd licet aliquid in se prima facie videatur esse maius: tn̄ alio respectu dr̄ esse minus vcꝫ q̄ minus est cōtra ius cōe ꝛ minus illud ledit. ideo facilius cōcedit q̄ illud qd prima facie est minus sed magis ledit ius cōmune. Nā illo respectu pōt dici esse maius licet prima facie in se videat minus. facit qd hr̄ in simili in. c. nemo deinceps. de ele. in. vj. vbi ptꝫ q̄ lꝫ minus videat esse ecclesiā parochialē dare in cōmendā solūmodo q̄ dare in titulū perpetuū cū cōmenda nō habeat durare vltra sex mēses. vt ibi ptꝫ. ꝛ sic videret quod cui pōt conferri ecclesia parochialis in titulū multofortius posset in cōmendā. tn̄ cōtrariū ibi statuitur q̄ ecclesia parochialis potest cōferri in titulū etiā nō sacerdoti. c. lꝫ canon. ꝛ. c. cum ex eo. de elec.

de elec.lib.vj.z de preben.si pro clericis.eo.li.z tñ non põt dari in cõmendã nisi existẽti in sacerdotio vt in.d.c.nemo.Et rõ est q3 lz prima facie in se dare in cõmendã videat̃ minus q̃ dare ĩ titulũ tñ alio respectu potest dici esse maius q2 magis est cõtra ius z magis ledit ius cõe q̃ dare in titulũ:q2 ẽm ius cõe dari d3 in titulũ perpetuũ.z non in tẽporaneũ.vij.q.j.pastoralis.ad idẽ etiã facit qd habet̃ in cle.si vna.de re.ec.non alie.in.vj.vbi pt3 q̃ tota ecclesia etiã vacante sede z sic si careat rectore põt vniri alteri ecclesie.z sic alienari vt dicta cle.si vna.z q2 vnũ pdiũ ecclesie nõ possit alienari vacãte sede vt in.d.c.j.z ad idẽ etiã põt induci qd hr̃ in simili.de elec.si religiosus.li.vj.iũcto.c.ij.ne cle. vel mo.eo.lib.Itẽ aduerte q2 vr̃ q̃ litera hic male dicat dũ dicit q̃ facilius dispẽsat̃ in maiori q̃ in minori dignitate.nã imo facilius vr̃ dispẽsari in minori q̃ in maiori vnde facilius dispẽsatur in ordinibus minoribus q̃ in sacris de fil.p̃sby.c.j.li.vj.z facilius dispẽsatur quo ad ep̃atum q̃ quo ad archiepiscopatũ vt no.p gl.s.de elec.scriptũ.z facit qd hr̃.lvj.dist.in.c.genomanensem.Potes dicere q̃ cõtraria pcedũt qñ daret̃ impedimentũ respectu defectus persone fore ppter accidens criminis vel aliũ defectũ puta illegitimitatis.Nã tũc facilius dispensat̃ in minori q̃ in maiori dignitate vel ordine:q2 in maiori requirit̃ maior habilitas psone q̃ in minori.z ideo facilius quis approbatur z dispensatur ad minorẽ ordinẽ vel dignitatẽ q̃ ad maiorẽ.Sed hic loquitur qñ subest impedimentũ vinculi.quia alligatus est ecclesie matrimonialiter subsistente habilitate psone ad vtrũq3 beneficiũ.ideo tunc in dissoluendo vinculo propter transitũ ad aliã dignitatẽ facilius concedit̃ dispensatio in maiori q̃ in minori vt sic potius ascẽdat q̃ descendat vel ad parẽ incedat.q2 magis iuri cõgruit cũ gradatim debeat fieri ascensus de minori ad maius.z nõ ecõtra.xciij.distin.legimus.ad fi. z.l.vt gradatim.ff.de muneri.z hono.z q2 etiam in maiori dignitate maior censetur esse vtilitas.facit quod habetur.s.de postu.pla.bone.ij.¶In gl.fi.ibi vel dicit.hec secũda melior q2 precedens nõ instruit nec declarat intellectũ.¶In ea.gloss.in fi.z sic vult gl.in effectu qd ista indulgẽtia operet̃ duo.Primo q̃ possit cõsentire postulationi de se facte.vbi al's non posset.nã 9 licet†electus posset cõsentire electioni de se facte non tñ postulatus potest consentire postulationi de se facte.imo si consentiret tanq̃ ambitiosus repelleretur.vnde dicit gl.in.c.cupiẽtes. §.deniq3.de elec.lib.vj.qd postulatus d3 dicere si requirat̃ eius cõsensus.ergo nec consentio nec dissentio:sed iudicio seu volũtati mei superioris me subijcio.¶Qui aũt sint eligendi z q postulãdi plene habet̃ in.c.fi.s.de postulatio.plato.z tetigi in.c. precedẽti.Secũdo operatur indulgentia scd̃m glo.vc3 qd post examinationẽ postulationis si reperiatur postulatio canonica z etiã persona idonea.Nã licet esset idoneus in illa in qua erat posset esse qd nõ esset idoneus ad illã ad quã postulat̃ vt no.gl. in.c.scriptũ.s.de elec.z ideo bene dixi si etiã persona reperiatur idonea poterit tũc transire ad ipsam maiorẽ dignitatẽ sine alia licẽtia pape qd al's nõ potuisset.vt pt3 in.c.pcedenti.Itẽ operatur tertio ẽm Goff.q2 postq̃ cõsenserit postulationi de ipso facte ad maiorẽ petere poterit confirmationẽ ipsius ex quo põt consentire ipsi postulationi vt dictũ fuit.s.quod al's nõ posset vt habetur in.d.c.cupiẽtes.§.deniq3.de electio.in.vj.Hosti.tñ dicebat qd vbicunq3 ppter necessitatẽ vel vtilitatẽ ecclesie fieret postulatio qd illa debebat confirmari z peti.poterat eius cõfirmatio per ea que ipse no.in.c.cũ monasteriũ.s.de elec.¶S3 illa opinio cõmuniter non tenet̃ q2 electio bene d3 confirmari vel infirmari.Sed postulatio regulariter nõ cõfirmatur vel infirmatur.sed admittitur vel nõ admittit̃ p superiorẽ vt consueuit dici in.d.c.cum monasterium.Sed vt dixi fallit in casu isto virtute huius indulgentie per quã potuit cõsentire postulatiõi z successiue petere illã confirmari.¶Itẽ quarto z vltimo operat̃ qd vbi de iure cõi postulatio que fit de alligato ecclesie matrimonialiter vt sunt epi z superiores debent examinari p papam qui illã etiã habet de iure cõmuni admittere.facit qd habet̃ in.c.fi.s.de postu.prela.z.s.e.c.ij.z.iij.Sed in casu isto virtute indulgẽtie poterit examinari postulatio per proximũ superiorẽ ipsius postulati siue fuerit patriarcha siue archiepiscopus talis proximus superior ipsius.z istud voluit litera hec dum dicit anteq̃ postulatio per eum examinata fuisset cui fuerat faciẽda zc.Et sic patet qd vigore huius indulgentie poterat iste postulatus quatuor que alias non potuisset.quod poterat cõsentire postulationi.Intelligo etiam ante examinationem ipsius postulationis sicut etiã consentire põt electus ante examinationẽ ipsius electionis.Itẽ potuit petere admitti z confirmari postulationẽ.Itẽ potuit hoc petere corã suo proximo z immediato superiore z successiue approbata postulatione poterit tũc sine licentia alia pape vel alterius trãsire ad ecclesiã ad quã fuit a postulatus.¶Et no.a qd licet aliqui episcopatus habeant maiores redditus q̃ alij tñ omnes censentur esse paris dignitatis. xciij.di.c.legimus.z sic vr̃ qd demũ ad maiorem dignitatẽ dicatur transire qñ de episcopali transiret ad archiepiscopalẽ vt hic etiam voluit sentire Jo.an.Et iuxta predicta põt esse dubiũ qualis erit examinatio de qua fit mentio in litera.dici potest ẽm Jo.an.qd poterit esse extraiudicialis sicut etiam qñ mandatur alicui qd alteri prouideat si est idoneus.Nam non necessitabitur talis executor aliquẽ citare ẽm Inn.de quo plene per eundẽ Inno.in.c.j.de presum.z tangit etiam in.c.pposuit.j. de conces.preben.z facit qd ipse notauit in.c.j.de postu.prela.z in.c.cũ inter canonicos.de elec.z de materia etiam per gloss.in cle.j.de offi.dele.Et ẽm predicta intellige etiã quod dixi in notabilib9.¶Itẽ aduerte qd per ea q̃ superius sunt dicta z p ea etiam que habent̃ hic in tex.ad fi.dũ dicit postulatio fuisset zc. vr̃ qd iste eps cui fit hec indulgẽtia concessa debuerit postulari:z nõ eligi.Sed in contrariũ facit q2 videt̃ q̃ imo potuerit eligi.Nam ex quo data est licentia transeundi non obstante vinculo matrimoniali vr̃ qd ex quo sublata est difficultas transeũdi per consequẽs impedimentũ qd debeat eligi.facit qd habet̃ s.de elec.cũ vintonieñ.Inn.hic tenet primã partẽ vc3 qd in casu isto debuerit postulari z nõ eligi per istũ tex.¶Et sic videtur qd licet dispensetur cũ aliquo inhabili qui nõ poterat eligi sed postulari qd per talẽ dispensationẽ non habilitet̃ quo ad modũ pueniendi vt sic possit eligi:sed debebit postulari.z istud pcedit in casu isto ẽm eũ ex eo q2 dispensatio seu indulgentia non tollit ex toto impedimentũ ex quo necessitatur via postulatiõis seu postulandi.¶Nam licet per indulgẽtiã detur licentia trãseundi nõ per hoc statim tollitur vinculũ matrimoniale ex quo surgit impedimentũ ad viã eligendi.z ideo postulari d3.Item est alia ratio ẽm eũ:q2 istud est impedimentũ fauorabile.q2 surgit a vinculo matrimonij spiritualis qd est fauorabile.z per cõsequens dispensatio tendens ad illud tollendũ censetur odiosa.z ideo non tollit ipsum impedimentũ ipso iure.secus qñ impedimentũ esset odiosum.vt est impedimẽtũ illegitimitatis facit quod habet̃ in.c.j.z.ij.de fil.p̃sby.in.vj.z.j.de fil.presby.in c.literas.z in.c.fi.ideo tunc dispensatio censetur fauorabilis ex quo tendit ad tollendũ impedimentũ odiosum z ideo istud potentius tollit q̃ tollat impedimentũ fauorabile.facit qd habet̃ in simili in.l.si tibi.§.quedã.ff.de pac.vbi pt3 qd per pactũ tollitur ipso iure actio descẽdẽs ex delicto taq̃ odiosa.S3 alie actiones non tollunt̃ ipso iure per pactũ sed eliduntur p exceptionẽ ex ipso pacto.l.si vnus.§.pactus.ff.de pac.z ideo eodem modo dispensatio tendẽs ad tollendũ impedimentũ odiosum potentius illud tollit vt sic inducat etiã facultatẽ eligendi.z sic potest intelligi quod habetur in.d.c.cũ vintonieñ.q̃ si tendat ad tollẽdũ impedimentũ fauorabile vt contingit in casu proposito:z ideo non habilitatur ad viã eligendi.Alij tñ dicunt quod etiã hic potuisset eligi ex quo habebat licẽtiã transeundi.sed Inn. dicit qd tutius est qd postuletur.vel qd ppter dubiũ opinionũ eligatur in postulandũ vel postuletur in eligẽdũ.Sed certe ista forma est hodie reprobata in.c.j.de postu.prela.in.vj.vbi tamẽ sunt opiniones pcederet hec forma.Si dicatur eligo z postulo prout de iure melius fieri potest vt ibi habet̃ Hostiẽ.vero hic dicit quod tutius est quod oĩa fiant p papã z qd in casu isto non consentiat sine pape conscĩẽtia.q2 huius dubij ipse papa est superior non aũt ipse postulatus.Sed Inn.z Jo.an.residẽt qd de iure poterunt consentire sine alia licentia pape.z quod etia3 examinationẽ poterit facere inferior a papa vt superius dixi super gl.videt̃ etiam quod in dubio sit inherendũ litere que facit mentionẽ de postulatione.z sic vr̃ quod debeat postulari z nõ eligi in casu huius.c.¶Itẽ attende quatenus dixi qd p dispẽsationẽ super illegitimitate tollit̃ impedimẽtum.Intellige quo ad effectũ eius super quo est dispensatũ.nam quo ad aliã remanet illegitimus.Et differentia est an quis legitimetur an vero dispenset̃ cũ ipso illegitimo.q2 p ipsam legitimationẽ tollit̃ oẽ impedimentũ non sic per dispensationẽ que non facit eũ legitimum.licet eũ faciat haberi pro legitimo quo ad id super quo fit dispensatio vt plene no.per Jo.an.in.c.per venerabilem.sup 10 glo.ij.j.qui fil.sint legiti.¶†Ultimo tractat hic Joã.and.an priuilegiũ possit extendi.Et cõcludit quod aut loquimur in priuilegio aut loquimur in beneficio.Primo casu q2 priuilegium dicit̃ ex eo q2 priuat legẽ.z sic est contra ius d3 stricte intelligi z interpretari.z sic non debet extẽdi.facit quod habet̃.j.de priuile.sane.z de reg.iur.que a iure.lib.vj.¶Et sufficit qd aliquid a operetur.facit qd dictũ fuit cũ gloss.fi.z quod habet̃ in.l.j.ff.ad municip.z hec pcedũt nisi agatur de interpretatione facienda contra concedentẽ q2 tunc quo ad ipsum censetur habere naturam beneficij z ideo respectu iuris concedentis late interpretatur si ex hoc alteri non fit preiudicium q̃ ipsi concedenti.facit quod fuit dictũ cum gl.fi.z quod no.per Jo.an.in.c.olim tibi.

¶Et no.Uide hic abb.in iiij.colũ.ver.z not.q̃ sunt pene eadem verba que hic ponuntur.

ꝫ. de verb. sign. ¶ Secundo casu qñ loquimur in beneficio concesso per principē aut papā. ⁊ tunc aut est ambitiosum seu odiosum aut est fauorabile. Primo casu stricte intelligitur. q2 odia sunt restringēda. ꝫ. de regu. iur. odia. lib. vj. ff. de libe. ⁊ posthu. l. cum quidā. Dicunt aūt esse ambitiosum seu odiosum multipliciter. Primo q2 forte est contra naturalē ratione aliquam vel equitatē vel tangit periculū animarū. s. tit. j. in. c. dudum. ij. ad

11 fi. vnde † dispensatio super pluralitate beneficiorū alicui concessa tanq̄ odiosa restringitur. facit etiā qd habetur in tex. isto ⁊ intelligitur ambitiosum ⁊ odiosum respectu qualitatis psone propter quam iuri cōiter est exosa vt contingit in illegitimo ⁊ iō licet concedatur dispensatio ipsi illegitimo q2 tales illegitimi sunt exosi iuri fit stricta interpretatio. ꝫ. de fil. psby. literas. ⁊. c. fi. ⁊ de fi. psby. c. j. ⁊. ij. in. vj. ¶ Itē tertio pōt dici ambitiosum qñ contra ius alterius est impetratū. exemplū patet ex his que habentur in. l. ex facto. ff. de vulga. ⁊ pupil. vbi olim concedebatur indulgentia patri vt possit testari pro filio furioso vel mentecapto. hodie vero de iure cōmuni sibi conceditur potestas. p ipso testandi. vt. l. humanitatis. C. de impub. ⁊ aliis substitutioni. secundo casu qñ est fauorabile: nec concernit incōmodū vel preiudiciū alterius concedentis ⁊ tunc latissime interpretatur. ꝫ. de dona. cū dilecti. ⁊. l. beneficiū. ff. de constitu. princi. ⁊. ꝫ. de verb. sign. olim tibi. quod dicit Host. procedere etiā si in aliquo deroget iuri qd intelligit do. Anto. de but. si deroget iuri cōi concernendi ipsum concedentē al's stricte interpretaret si cōcerneret preiudiciū tertii q2 tunc transiret in naturā priuilegii. facit qd habetur in. c. j. s. de rescrip. Et qd dixi late debere interpretari intellige quatenus verba patiunt ⁊ nō vltra p istū tex. ⁊ per id

12 qd no. in. d. c. olim tibi. ¶ † Et hāc differentiā inter priuilegiū ⁊ beneficiū etiā sentit gl. magna in. c. ij. s. eo. Et de materia etiā per legistas in. d. l. beneficiū. Et ad id etiā qd dixi posse bñficiū esse scdm ius. ⁊ tñ esse contra aliquā ratione vel equitatez. bene facit qd habet in. l. psperit. ff. qui ⁊ a quib⁹. vbi ptz qd interdū lex aliquid disponit qd in se tñ habit contrariam equitatē. Et sic facio finem ego Jo. de imo. huius prime partis primi libri nec nō regens cathedram ordinariam in iure canonico in hac regia ciuitate Patauina. Anno. M. cccc xxxj.

¶ Sequuntur nunc due rubrice seqūtes. s. de autoritate ⁊ vsu pallei ⁊ de renuntiatione quas autor noster hic in ista noua sua lectura dimisit. Que propter maius huius partis complementum ac magnam multorum instantiam ex antiqua eiusdē autoris cum optima correctione sunt extracte: ⁊ partis presentis fini deputate. Sequiturq3 primo.

¶ Intra quālibet. Idem sūmat hic. d. Abb. ponēdo casuz literalē.

¶ De autoritate ⁊ vsu pallei. Rubrica.

¶ Uisum ⁊ tractatū est. s. de postulatis electis ⁊ trāslatis vez q2 assumptis per hos modos seu alterū eorū licitū est vti palleo si hoc habeat dignitas ad quā quis assumitur. Ideo restabat videre de autoritate in vsu ipsius pallei: ideo ponit hic ista rubrica de materia in decre. c. di. per totū. ⁊. xxv. q. ij. c. in galliarū.

1 sup hanc rubricā tractant doct. quid est palleū. dic † quod est insigne ornamentū archiepi de corpore beati Petri assumptum. quare istud vltimū sic dicatur habes. s. de elec. significasti. vbi p glo. ideo aūt de epo feci mentionē. q2 l3 regulariter palleū cōpetat archiepis ⁊ superiorib⁹ puta primatibus ⁊ patriarchis. facit qd hr in. c. cleros. xxj. di. tñ ex priuilegio spāli pōt etiā cōpetere palleū epo vt pt3 in. c. cū in iuuentute. ꝫ. de psum. sed de iure cōi sibi nō cōpetit sed archiepis ⁊ superiorib⁹. qualr aūt sit forma huius pallei patebit in sequentibus. ¶ Scdo tāgit Jo.

2 an. † quis habeat cōcedere palleum. dic qd quatuor patriarche de quib⁹. ꝫ. de priui. antiqua. habēt illud cōcedere archiepis sibi subiectis. aliis cōcedat papa. Facit qd hr. ꝫ. in. c. nisi. ⁊. s. de ele.

3 qd sicut. ad fi. ¶ † Tertio aduertēdū dicit qd scribi dbeat illud nomē palleū p. e. ⁊ nō p. i. ⁊ sic nō d3 dici palliū. vnde fm eū palleū pape est dignitatis sed palliū est honestatis qd etiā deferre pōt laicus vt. ꝫ. de homici. suscepimus. ⁊ vtrūq3 dr a pali grece latine vero motu ⁊ cōcussione. Nā plus mouet palleū q2 multoties concutit in ministrādo ⁊ palliū sepius. vel dr palleum a pallere ⁊ a palleo palles q2 pre ceteris habēs vsum pallei d3 eū diligere ieiuniis ⁊ vigiliis pectoris insistēdo pp̄ter q̄ qs pallid⁹

4 effici cōsueuit. quarto tractat Jo. an. de † forma pallei ⁊ dicunt qd in eo ponunt quatuor cruces nigre seu nigri coloris. quarū pria est aū pectus seu in pectore. scda est super brachio sinistro. tertia retro. quarta est sup brachio dextro: ⁊ significāt dicte cruces coloris nigri mortificationē vitiorū que d3 esse in prelato. vt sic cum apostolo dicere possit mūdus mihi crucifixus est ⁊ ego mūdo ad Gala. vlti. c. ¶ Alii dicūt q̄ dicte quatuor cruces significāt quatuor affectiones carnales. s. gaudiū: dolorē: spē: ⁊ timorē. pria em̄ que est ante pectus significat gaudiū. scda q̄ est a sinistris significat spem. tertia que est retro significat dolorē. quarta q̄ est a dextris significat timorē. ¶ Ista sunt 2ria ⁊ iō opposito mō ponunt vna cōtra aliā. verū q2 qñ hmōi affectiones nimis excedūt tūc sunt poti⁹ affectiōes vt in primis crucibus ponunt tres actus ad pungēdū ⁊ reprimēdū seu ad denotādū qd reprimi debēt affect⁹ ne excedāt. In quarta nō ponit acus q2 p illā significat ille qui portat secū sociū aculeū ⁊ sic h3 suā picturā. vel scdm alios prima notat gaudiū q̄ iō pponit q2 d3 incedere leta facie. in scda significat dolor quare etiā ponit i pte sinistra q2 in sinistris pendet oē malū. vñ appellam⁹ malū sinistrū. p tertiā q̄ est retro significat timor. q2 illa nō vr ⁊ timemus q̄ nō videm⁹. p quartā q̄ est ex pte dextra significat spes. ⁊ illa est sine aculeo seu sine acu ad denotādū qd qs magis d3 sperare q̄ timere. vel scdm alios p ipsas cruces designant quatuor virtutes cardinales q̄ debent esse in palleato. p primā que est aū pect⁹ significat iustitia vt sit semp ei pre oculis. p secūdā fortuito cōtra aduersa ideo ponit a sinistris. p tertiā q̄ est retro designat prudētia p quā puidet etiā his que nō videntur. per quartā q̄ est a dextris designat tēperantia. ⁊ q2 ista nō excedit sed alia tēperat ideo caret aculeo seu acu ⁊ sic residet Jo. and. ⁊ do. Ant. Sed p hoc nō clare habes formā isti⁹ pallei. vñ potes dicere vt colligi pōt satis ex supradictis q̄ est quedā stella albi seu pallidi coloris rotūdi seu circularis seu q̄ audit ad modū circuli vel collarius ex pte posteriori l3 collaria extēdātur circa collū vel pallium circa brachia que habet tres cruces mō superius descripto ⁊ ponitur supra planetā. debet esse taliter stricta seu talis ambitus quod non descendat de brachiis.

1 a Cum super. † Intra quālibet^a ecclesiam puincie sue archieps palleo vti pōt. extra ecclesiā vero vti nō pōt. h. d. in pria ponit cōsultatio. in scda rñsio. secūda ibi: qd ita. ¶ In tex. ibi pcessionaliter. i. in pcessiōibus. ¶ Itē ibi vel alio modo. puto pro cemiteriis consecrandis. ¶ No. j. q̄ forma data in traditione rei est seruanda. facit quod habetur in. l. in traditionibus. ff.

2 de pac. ¶ † Itē no. de dictiōe intra que no. intrinsecitatez eius qui apponitur. facit quod habet. ff. de flumi. l. j. §. in fluminib⁹.

3 ¶ † Itē no. q̄ appella. ecclesie interdū cōprehendit ecclesia cathedralis ⁊ nō solū ipsa ecclesia sed dr etiā ecclesia totius puincie. qñq3 tñ strictius sumit app. ecclesie vt tangit hic in glo. ij. ⁊

4 facit qd hr in. c. ij. ꝫ. ne pla. vices suas. ¶ Itē no. † q̄ insignia p que notat iurisdictio vel preeminētia non videnť posse portari seu deferri extra limites iurisdictionis etiam in his que sunt iurisdictionis de quo tangitur. ꝫ. e. ex tuarū. ¶ Item not. q̄ † qñ

5 archiepiscopus exit ecclesiam etiam si sit indutus vestibus sacris. vt qñ vadit ad processiones non debet vti palleo ⁊ idem si vellet ire pro cemiterio cōsecrando q2 vsus pallei concedit tantūmodo infra ecclesiam ⁊ non extra. ⁊ ideo si celebraret missam sub tentorio vel papilione vel in alio loco extra ecclesiam non posset vti palleo etiā in diebus alias sibi permissis: vt no. ꝫ. e. cū

6 sis ⁊ satis etiā probatur in tex. isto. ¶ Itē no. † q̄ processiones debent fieri ab epo cum indumentis episcopalibus. ¶ In gl. ij. Ibi plenitudo ⁊c. vel fm Jo. and. denotatur ⁊ significatur qd vtens palleo h3 alas ligatas. quia non potest transire sine licentia pape. s. titu. j. per totum ideo super vtrūq3 brachium. ¶ In ea. glo. in fi. ⁊ intra ecclesiam tamen vt hic patet ⁊ oportet etiam quod talis ecclesia sit in sua prouincia vt hic etiam di

7 citur. an † autem possit vti palleo in ecclesia sue prouincie si illa ecclesia sit exempta. dic quod sic vt hodie est expressum in clem. ij. de priuile. an autem in tota prouincia poterit vti palleo infra ecclesiā in diebus permissis. quidā dicunt quod non. sed solum in diocesi sua: vnde exponunt hanc literam dum dicit prouincie. i. diocesis aliqs ecōtra dioce. ponit pro puincia. viij. q. ij. ipsi

sed

sed Host. dicit literam intelligendā vt iacet. ⁊ sic extra suā dio-
8 ce. in qualibet ecclesia sue ꝓuincie poterit vti palleo. ¶ † Quid
aūt si fiat mentio de dioce. in literis ad lites: vel de ecclesia ca-
thedrali quid tunc cōprehendatur. dic vt. s. de rescriptis rodul
phus. in literis vero ad beneficia. dic vt in. c. accepimus. i. de
eta. ⁊ quali. cum ibi no. per glo. ⁊ in. c. pro illorum. i. de preben.
⁊ eo. titu. quamuis. lib. vi.

1 ☞ Palleum cōmodare non potest vnus archiepiscopus alteri archiepiscopo. ⁊ nu. 4. ⁊ 6.
2 Palleum sequitur personam vsq₃ ad mortem.
3 Iura personalia non possunt ad alios transferri etiam per contractum commodati.
5 Sepeliri debet quilibet clericus cū vestibus sui ordinis.
7 Palleo primo vti non debet archiepiscopus si transferat̃: sed quid fiet tempore mortis.

1 **AD hoc.** † Archiepiscopus alteri Archiepō palleū cōmodare nō pōt. h. d. Et in
prima cōsultatio. In secūda rñsio. secūda ibi inqui-
2 sitionē. ¶ † No. ꝙ palleū est quid personale. ⁊ sequi-
tur personā vsq₃ ad mortem. Et ideo debet cū palleo sepeliri.
3 ¶ † Itē no. ꝙ iura personalia non possunt ad alios transferri
etiam per contractū cōmodati. facit qđ habetur in. l. q2 perso-
4 nale. ff. so. ma. ⁊. i. de reg. iur. priuilegia. lib. vi. ¶ † No. ꝙ dictū
est in summario. videbatur tñ contrarium: q2 archiepiscopus
pōt inuitare alium archiepiscopum ad celebrandū in propria
dioce. vii. q. i. in. c. episcopi. ⁊ ideo videbat̃ qđ per quandam cō-
sequētiā posset etiā ei palleum accōmodare. arg. i. de offi. dele-
ga. c. prudentiam. Sed contrariū hic deciditur per rationem li
tere. ⁊ q2 etiam posset inuitatus sine palleo celebrare. i. eo. c. fi.
⁊ ideo nō sequit̃ quod licet posset inuitare ad celebrandū qđ ꝑ
hoc possit palleum accōmodare. ¶ In glo. i. ibi cuius est paro
chia. de hoc dic vt dicet̃ in. c. ex tuarū. hic allegato. ¶ In ea.
glo. in fi. ⁊ de materia in regula priuilegiū. i. de reg. libr. vi. Et
ꝑ legistas in. l. q2 personas. ff. solu. matri. ¶ In glos. ii. in fi. nec
debet etiā laicus inuolui vestibus vel ornamentis pretiosis ēt
nō sacratis. vt patet in. d. c. funeris. posset etiā dici ad. c. nemo.
quod prohibet etiā clericū sepeliri cū palleo altaris: sed nō pro-
5 hibet sepeliri cum aliis vestibus sui ordinis. † Nam quilibet cle
ricus debet sepeliri cum vestibus sui ordinis vt etiā seruat con
suetudo vniuersalis ecclesie. ⁊ sic qđ dixit gl. de vestimentis sa-
cerdotalibus habet etiā locū in aliis vestimentis clericorū infe
rioris ordinis a sacerdote. Cōtra illos aūt qui effodiunt sepul-
turā cā derobandi vestes est statuta pena sacrilegii vt hr̃ in. l.
ꝑgit. C. de sepul. vio. ⁊ in auf. Itē q domū ibi posita est statutū
qđ ibi nouē dies a die mortis defuncti nō debeat qs molestari
6 ex ꝑsona defuncti. ¶ † Extra gl. dicit hic Io. an. qđ inquantū
hic ꝓhibet̃ palleū cōmodari. d₃ intelligi qñ cōmodaret̃ ꝓ vsu
vidēdi. puta vt sartor posset reuidere iā eā aliud faciēdo. tangit
7 ēt qđ si archieps trāsferat̃, † qđ nec poterit vti priori vt habes.
de postu. ꝑla. c. bone. el. ii. ad fi. Quid fiet tpe mortis. ⁊ dic ꝙ de-
bebit cū ambobꝰ sepeliri. ⁊ poterit primo poni primū palleum
postea sup illud poni secūdū. ¶ Alii vero dixerūt ꝙ corpꝰ ve-
stiet̃. s. vltimo palleo. ⁊ primū ponet̃ sup corpus vel sub capite
fm Inn. ⁊ hoc vr̃ rōnabiliꝰ Host. ⁊ qđ dictū est de duobꝰ pal-
leis idē erit, dicēdū si archieps ad plures ecclesias fuisset trāsla-
tus. ⁊ sic plura pallea habuisset. ⁊ not. bene practicā: q2 ꝑ eā vr̃
ꝙ primū palleū non remaneat in ecclesia ad quā archieps pri
mo fuit promotus: sed debeat ipsum secū portare. l₃ illo nō de-
beat amplius vti: sed nouo sibi dato pro ecclesia ad quā est trās
latus gl. tñ videtur sentire contrariū in. d. c. bone. el. ii. ad fi. vc₃
quod primo datū remaneat in prima ecclesia: sed doct. hic hoc
non tenent. vt patet ex superius dictis.

1 ☞ Ante pallei traditionē nō d₃ quis appellari archieps.
2 Maleficium prelati palliare licet.
3 Simulatio bona approbatur.
4 Honorem suum preferre alterius honori licet.
5 Electus in epm ante cōsecrationē nō debet appellari eps.
6 Commodū proprii facere in dānum alterius an liceat.

NIsi specialis. Per palleū transfert̃ ple-
nitudo pontificalis offi-
cii. ⁊ etiā nomē archiepale. h. d. ¶ Et primo decise
narrat factū. Scđo illud aggrauat. Tertio conclu-
dit. secūda ibi sane. tertia ibi tu ergo. ¶ In tex. ibi. ⁊. i. forte de
cidit̃ qđ papa dicebat nisi fuisset dilectio quā habebat ad ipm
acriter puniuisset ex eo qđ dederat licētiā qñ eps troianꝰ postꝙ
trāsiuerat ad ecclesiā panormitanā. vt. i. sequit̃ se appellauit vt
archiepm. Nā hoc facere nō debuit: vel dic qđ decidit̃ id qđ hr̃
1 in. c. nisi. i. de offi. lega. qđ est pars huiꝰ. ¶ † Not. i. ꝙ aū tradi-
tionē pal nō cōfert̃ ꝑ aliquē actū plenitudo pontificalis officii:
nec nomē pōtificale seu archiepale. ⁊ sic pt₃ ꝙ aū pallei traditio
nem qs nō debet appellari archieps. ¶ Et ex hoc no. qđ nomē
sequit̃ post plenariū officiū ⁊ cōplemētū plenarie factū ptātis ⁊
per hoc videtur qđ a nemine licitū sit arguere ꝓ effectu qđ vr̃
procedere in noīe appellatiuo. facit qđ no. ꝑ legistas in. l. ii. §. ap
pellata. ff. si cer. peta. ⁊ in. l. eū. ff. de verb. sign. secus in noīe pro-
prio: q2 imponit̃ ad bñplacitū. l. fi. §. pe. ff. ad mu. ⁊ no. ꝑ Bart.
sup rubri. ff. sol. ma. ⁊ facit qđ habet̃ in. l. ad recognoscēdos. C.
de inge. ⁊ ma. ¶ No. tñ ꝙ aū acceptationē pallei nō consequit̃
quis nomen archiepiscopi: nec plenitudinē pontificalis officii:
tñ per actū cōfirmatiōis recipit potestatē quo ad illa que sunt
iurisditionis. s. de elec. transmissa. ⁊ dictū fuit. s. tit. i. c. i. qđ in-
tellige saluo ꝙ in maioribus sicut conuocare cōciliū prouincia
le. vt in. c. ꝙ sicut. §. preterea. s. de ele. ⁊ etiā pt₃ in. d. c. transmis-
sam. vbi exceptant̃ maiora seu maiores cause. potestas aūt in
his que sunt ordinis demū habet̃ post receptionē pallei. d. c. qđ
2 sicut. §. preterea. ⁊. c. di. c. i. ⁊. s. tit. ii. per totū. ¶ † Itē no. ꝙ ma-
lefactū prelati pōt. ⁊ debet licite palleari ⁊ emendari ne trāseat
in exemplū populi vt scandalū euitet̃: intellige quod iustum est
palleare dum tñ non mentiatur: q2 hoc non est licitum. xxii. q.
ii. palleare mentiendo dūmodo potestas fuerit super hoc a sede
apostolica data: cum vero nō esset: sed poterit hoc mō palleare
fm Inno. q2 in suis sermonibus ⁊ excusationibus poterit vti
verbis duplicibꝰ dicēdo qđ qui eū reprehendūt nō viderūt sua
priuilegia qđ bñ esset supinus si specialiter reseruata pape sine
speciali mandato pape facere presumat. ⁊ in his sinam per que
non mentit̃: sed palleabit quod fecit. ⁊ de istis verbis duplici-
bus quo ad aliā materiā etiam posuit Spec. in tit. de aduo. §. iā
3 nunc. in principio. ⁊ ad predicta facit: † q2 bona simulatio ap-
probatur. s. qđ me. causa. in. c. i. ⁊ saluator noster etiā finxit di-
scipulis longius ire quando apparuit vt peregrinus post resur
rectionem. i. q. i. §. ex his. ¶ Item no. qđ vbi ex facto inferioris
sequi potest confusio ipsius superioris ad verecundiā subiecti
eius dicat qđ interuenit illius culpa que ledit suum honorē ex
hoc potes notare illud vulgatū ꝙ prima charitas incipere de-
bet a seipso. facit quod habetur. C. de serui. ⁊ aqua. l. preses po-
4 tes etiam notare † quod quis debet ⁊ licite potest suum honorē
5 alteri ꝓferre. facit. l. mulcta. C. si quis ob causam testa. ¶ † In
glo. i. similiter nec electus episcopus debet appellari episcopus
anteꝙ sit consecratus: vnde promotus in archiepiscopum ante
pallei receptionē. licet sit consecratus in epm seu ad ordinē epi-
scopalē: non tñ appellabit̃ archieps: sed appellabitur electus. ⁊
similiter ille qui est electus ad episcopatum ante consecratio-
nē appellabit̃ electus. ⁊ nō eps vt etiā no. gl. i. de reli. do. in. c. i.
6 ¶ † In gl. fi. in fi. so. vt no. in cōtrariis ꝑ gl. ⁊. i. de reg. iur. locu
pletari. lib. vi. cōclusio est qđ si quis faciat aliqđ qđ tendit ad cō
modū suū. ⁊ facit illud principaliter vt alteri noceat hoc non est
licitū. ⁊ sic debēt intelligi cōtraria. secus si hoc faceret principa-
liter ꝓpter cōmodū suū. l₃ in cōsequētiā alius dānū patiat̃: q2
tūc hoc est licitū dūmodo al's iuridice hoc fiat vt pt₃. s. de elec.
cum ecclesia vulterana. ⁊ in. l. i. §. deniq₃. ff. de aqua plu. arcend.

1 ☞ Palleo semper vtitur papa in missarum solēniis in omni loco quo eum celebrare contingit.
2 Palleo vtuntur archiepiscopi in ecclesiis sue ꝓuincie tantum. ⁊ solum certis temporibus.
3 Dictio semper denotat tēpus: dictio vero vbiq₃ notat locum.
4 Scena quid sit.
5 Palleum peti debet infra tres menses a die consecrationis: al's carebit petere debens commissa dignitate: ⁊ hec sententia feret̃ a papa solum ⁊ non ab inferiore.

AD honorē. Romanus pōtifex semper ⁊
vbiq₃ vtit̃ palleo. alii vero tā
tūmodo in suis ecclesiis ⁊ certis diebꝰ tñ. h. d. ¶ Et
duo sunt dicta q̄ patēt. Scđa ibi: alii aūt. ⁊ ratio v-
1 triusq₃ assignat̃. vt pt₃ ex lr̃a. ¶ † No. ꝙ solꝰ papa semꝑ vtitur
palleo in missarū solēnitatibꝰ in oī loco ī quo ꝯtingit eū celebra
ri. ¶ Et no. ꝙ palleū ī papa significat plenitudinē ptātis. ī in-
ferioribꝰ aūt nō significat plenitudinē ptātis seu plenitudine₃
pōtificalis officii. vt p₃. s. c. ꝓxi. ⁊ sic no. ꝙ vnū ⁊ idē aliud signi
ficat ī ꝑsona vniꝰ: aliud ī ꝑsona alteriꝰ. facit ꝙ hr̃. i. de sacra vn
2 ctiōe. c. vnico. ⁊ de ꝓsum. ī. c. illud. ¶ † Itē no. ꝙ archiepi solū v-
tunt̃ palleo ī eccl'iis sue ꝓuincie. ⁊ solūmō certis tꝑibꝰ. ⁊ q̄ sunt
3 illa tꝑa seu illi dies tāgit hic gl. ¶ † Itē no. ꝙ dictio semꝑ deno
tat tp̄s. dictio vero vbiq₃ locū. ⁊ đ ista dictiōe hr̃ ī. c. i. s. de resti. ī
inte. ⁊. ff. so. ma. in. l. i. ī qbꝰ p₃ ꝙ ēt qñq₃ nō denotat tp̄s. ¶ In
gl. i. ibi de corpore beati Petri ⁊c. in altari cōsecrato in honorē
beati Petri vt no. ꝑ gl. de elec. significasti. ¶ In ea. gl. ibi tribꝰ
diebꝰ Host. dicit đ q̄tuor. ⁊ đt Io. an. ꝙ sibi plꝰ vr̃ credēdū: q2
fuit palleatꝰ ex eo q2 fuit archieps l₃ postea factꝰ fuit cardinal'.
¶ In ea gl. ī fi. no. bñ ex gl. qbꝰ diebꝰ đ iure possit vti archieps
palleo. vñ ī aliis diebꝰ nō poterit vti nisi aliđ habeat ī ꝓuilegiū

ecclesie sue vel sibi cõcessum. ¶ In gl. ista secũda cũ cingulo scꝫ
militari. ¶ In ea, glo. ibi in. l. j. sꝫ secus etiã in archiepiscopo q
nõ vtitur palleo nisi in sua ꝓuincia vt hic ⁊. ĩ. c. proxi. ⁊ q̃ sit ra
4 tio diuersitatis ibi dicetur. ¶ † In ea. gl. ibi in scena dr̃ scena lo
cus vmbratus cortinis in quo fiebãt ludi ad placendũ populo
vt tangit gl. in. l. ij. in fi. ff. de his qui no. infa. vel fm Jo. an. sce
na erat locus inter theatrũ ad modũ domus cũ pulpito vbi sta
bãt recitãtes comedias ⁊ tragedias ad placẽdũ populo. ⁊ forte
certa veste vtebant̃ in tali loco. ⁊ iõ appellabat̃ vestis scenica.
vñ ex qualitate vestis vr̃ qd habẽs vsumfructũ illius vestis nõ
vtat̃ nisi in scena. ¶ In ea. gl. in fi. solue qd ibi dicebat̃ ex priui
legio vel cõsuetudine cõpetere ius portãdi insignia extra ꝓuin
ciã hic aũt dicit̃ qd de iure cõi nõ est licitũ illa deferre extra pro
uinciã. ⁊ non ob. factũ qd dicitur in. c. vlti. de ferijs. extra gloss.
dicit Jo. an. qd palleũ debet fortiter seu magna instãtia ⁊ fre
quẽter postulari. c. di. in. c. prisca. nisi de gratia aliud fiat. s̃. de
5 postu. p̃la. c. bone. el. ij. ⁊ de elec. c. significasti. ¶ † Itẽ debet pal
leũ peti infra tres menses a die consecrationis. ⁊ si hoc non fiat
carebit cõmissa dignitate. c. di. in. c. j. ⁊ feret̃ hec sentẽtia contra
ipsum per papam: qꝛ inferior hoc nõ posset. ij. q. vj. accusatus. ⁊
hec vera nisi fuerit impeditus: qꝛ tunc etiã interdũ posset habe
re annũ. vt. vij. q. j. cõstitutũ. ⁊. lxxv. di. qm̃ quidã: sed cessante im
pedimẽto videtur quod cessantibus tribꝯ mensibus a die conse
crationis incurrat hanc penã. ⁊ hoc tenuerũt Hug. ⁊ Jo. and.
nec ob. qd habet̃. s̃. de trãsla. in. c. ij. in versi. sed neqꝫ. vbi videt̃
qd elapsis quinqꝫ mẽsibꝯ hanc penã aliquis patiat̃. respondet
quod ibi loquitur in archiepiscopo qui differt suã cõsecrationẽ:
sed hic loquimur in archiepiscopo cui minus tempus dat̃ pro
pter maius periculũ quod versatur in dignitate archiepisco
pali. arg. in. c. quiescamus. xlij. di. refert tñ Jo. an. qd alij dicunt
quod nec etiã metropolitanus patiet̃ hãc penã nisi demũ ela
psis quinqꝫ mẽsibus: hanc partẽ videt̃ tenere Host. dicens qd
videtur magis litera amicari. ⁊ subdit etiã qd licet de rigore vi
detur procedere opi. Hug. ⁊ Jo. tñ de consuetudine non serua
tur. ⁊ sic põt dici qd in desuetudinẽ abijt. c. di. in. c. quoniam. ⁊
etiã sufficit nuntiũ mittere infra quatuor mẽses: nec etiã neces
se qd infra illos petatur palleũ vel se representet: qꝛ secundũ eũ
quidã sunt in tantũ longinqui quod nõ posset nuntius etiam
prima die cõsecrationis cõstitutus infra illud tp̃s ad sedẽ apo
stolicã venire. ⁊ de materia habet̃ in. d. c. qm̃. c. di. per quod de
iure satis videt̃ probari opi. Hug. ⁊ Jo. licet vt dixi fm Hosti.
non seruet̃. Quid aũt si misit nuntiũ infra tempus ⁊ moritur in
via vel aliter infideliter agit an sufficiat ad penam vitandã qd
solũ nuntiũ intra tres menses miserit. dic qd nõ. primo ex quo
seu ex quo tempore ad metropolitanũ peruenerit impedimẽtũ
nuntij debebit q̃ cito poterit cõmode vel saltẽ infra alios tres
menses a tempore notitie mittere. facit quod habetur. ĩ. de elec.
cupientes. §. ad hoc. ⁊. c. fi. de elec. in. vj. ⁊ si iterũ impediat̃ secũ
dus tenetur mittere tertium ⁊ eodem modo successiue. facit qd
habetur in. l. ij. §. si mater. cum. §. seq. ff. ad tertul. Quid autẽ de
beat habere in mandatis iste nuntius qui mittitur per archi
episcopum pro palleo. ponit hic Jo. an. ponendo. vj. vel. vij. q̃
debet habere in mandatis de quibus hic per eũ. ¶ Et que di
xi. s̃. procedunt de iure: sed de cõsuetudine curie fm Hosti. ele
ctus non habet petere palleum post consecrationem: sed procu
rator capituli vel vnus canonicus nomine electi. ⁊ ideo attẽta
tali consuetudine non noceret ipsi electo si non peteret palleum
de quo hic per Jo. an. ⁊ tangit etiam hic do. Anto.

1 ☞ Consuetudine induci non potest vt archiepiscopus extra prouinciam vtatur palleo.
2 Consuetudo dicitur generalis que seruatur in vna prouincia.
3 Palleo vti põt extra prouinciã archieps̃ ex priuilegio ⁊ hoc si is ad quem pertinet ecclesia, hoc concedat.
4 Insula potest vti archiepiscopus vbiqꝫ.
5 Palleũ non se transfert cum archiepiscopo qui ad aliam trãsit ecclesiam quantum ad vsum.
6 Extra prouinciam predicare vel diuina celebrare an possit ep̃s vel archiepiscopus sine priuilegio pape ⁊ quid si velit ibi ordinare clericos vel suffraganeum.
7 Ordinare clericos proprios in aliena diocesi an possit ep̃s.
8 Palleo ad hoc vt vti possit archiepiscopus extra prouinciam que requirantur.

a ¶ Archieps̃. Idẽ summat hic. d. Abb.

a **Extuarũ.** Archieps̃ a extra suã prouinciã palleo vti nõ põt etiam si hoc hꝫ cõsuetudo. h. d. ¶ In prima ponitur petitio gratie cõtinẽs motiuũ petẽtis. Secũdo ponit̃ petitionis li
mitata exauditio motiuũ reprobãs. secũda ibi. lꝫ aũt. ¶ No. q̃
archieps̃ nõ põt vti palleo. ⁊ sic insignijs preeminẽtiã notãti
1 bus extra suã ꝓuinciã. ¶ † No. q̃ cõsuetudo nõ põt iduci vt ar
chieps̃ extra ꝓuinciã vtat̃ palleo ẽt si sit cõsuetudo generalis.

2 ¶ † No. q̃ dicit̃ cõsuetudo gñalis q̃ seruat̃ in vna ꝓuincia de
3 quo ĩ. c. cũ dilectꝯ. s̃. de cõsuetudine. ¶ † No. q̃ ꝑ priuilegiũ põt
cõcedi vt imminẽte necessitate ordinatiõis vel cõsecratiõis ar
chieps̃ vtat̃ palleo extra ꝓuinciã. et sic patet qd de iure cõi vti
nõ põt ⁊ ex hoc ẽt habes q̃ plus põt interdũ priuilegiũ q̃ con
suetudo. ¶ No. q̃ priuilegiũ de vtẽdo palleo extra ꝓuinciã in
telligit̃ si ille ad quẽ ꝑtinet ecclesia in qua vult vti hoc cõcedat.
qd qualiter intelligat̃. ĩ. dicet̃. ¶ Et ex hoc etiã not. q̃ priuile
giũ stricte intelligi ⁊ interp̃tari dꝫ quatenꝯ tãgit alterꝯ p̄iudi
ciũ. ⁊ iõ talia priuilegia de qbꝯ loquit̃ intelligunt̃ cõcessa absqꝫ
p̄iudicio alterꝯ. facit qd dictũ fuit in. c. fi. s̃. tit. j. ¶ In gl. ij. ibi
rõnali qd aũt sit rõnale dicũt doc. q̃ est ornamẽtũ põtificale vl'
sacerdotale. de quo habebat̃ in veteri testamẽto Exodi. xxviij. c.
Nã erat pãnus quadrãgularis ad latitudinẽ palmi habẽs. xj.
lapides preciosos infixos. ⁊ in eo scripta erãt hec verba manife
statio ⁊ veritas. Alij vero dicũt q̃ erat quoddã ornamẽtũ rotũ
dũ positũ in pectore vbi scriptũ erat manifestatio ⁊ veritas: sed
4 istud ornamentũ hodie nõ est in vsu. ¶ † In ea. glo. ibi infula
põt intelligi ad literã prout sonat: vel etiã põt accipi infula ꝓ
mitra. nã illa poterit vti vbiqꝫ etiã extra ꝓuinciã celebrãdo mis
sam ꝑ ea q̃ dicent̃. ĩ. eo. in. c. cũ sis. ⁊ que no. ꝑ gl. de priui. in cle.
ij. in fi. ⁊ hec est rõ diuersitatis quare his insignijs vtat̃ etiã ex
tra ꝓuinciã. ⁊ nõ palleo: qꝛ per illa nõ designat̃ plenitudo offi
cij sicut fit ꝑ palleũ. facit qd habet̃. s̃. e. nisi. ¶ In ea. gl. ĩ fi. for
te voluit gl. q̃ aliud in procõsule q vtit̃ insignijs etiã extra ꝓ
uinciã sibi decretã: aliud in archiepõ: tñ aliter nõ assignãt rõ
nẽ diuersitatis. vñ dicebat Gof. qd illud cõtingat in ꝓconsule
rõne mittẽtis. nã mittit̃ a principe. ⁊ hꝫ iurisditionẽ volũtariã
⁊ illã exercet etiã anteq̃ ꝑueniat ad ꝓuinciã sibi decretã. l. j. ij.
⁊. iij. ff. de offi. ꝓcõsu. ⁊ simile cõtingit in legato q mittit̃ per pa
pã: qꝛ excercet etiã iurisditionẽ volũtariã. ⁊ vtit̃ etiã isignijs le
gatiõis etiã extra ꝓuinciã sibi decretã. ĩ. de offi. lega. c. penulti.
hic aũt loquit̃ in archiepõ qui nõ mittit̃ per papã. lꝫ cõfirmet̃
per eũ. ⁊ ideo nõ vtit̃ insignijs: sed solũ intra suã ꝓuinciã. Host.
vero dicebat q̃ in ꝓconsule ⁊ in similibꝯ si vtat̃ insignijs sue di
gnitatis nulli fit preiudiciũ. hic secus qꝛ istud insigniũ videtur
significare q̃ locus in quo talia insignia portant̃ subiaceat iu
risditioni insigniti. facit qd dixi in no. ⁊ sic residet Jo. an. ⁊ do.
Ant. nec declarãt: qꝛ ꝑ hoc insigniũ magis alteri fiat p̄iudiciũ.
Sed potes dicere: qꝛ istud insigniũ datur. vt. ĩ. certũ locũ ipsiꝯ
insigniti vtat̃. videt̃ ꝑ cõsequẽs q̃ denotaret locũ alterius pro
uincie in quo vteret̃ esse illi subiectũ. ⁊ sic quodãmodo fieret al
teri p̄iudiciũ. ideo illo nõ põt vti de iure cõi extra ꝓuinciã: vel
potes dicere q̃ istud cõtingit ex eo: qꝛ expresse fit limitata con
cessio. s. vt intra suã ecclesiã seu ecclesias sue ꝓuincie vtat̃. ⁊ ideo
merito nõ põt vti extra ꝓuinciã: qꝛ excederẽt limites cõcessio
nis sibi facte qd esse nõ dꝫ cũ limitata cõcessio limitatũ debeat
parere effectũ. ĩ. de offi. dele. c. p. ⁊. g. ⁊. s̃. de rescri. cũ dilecti. ⁊. l.
in agris limitatis. ff. de acq. re. do. Sed in ꝓcõsule nõ reperit̃ li
mitata cõcessio insigniorũ. iõ illis vtat̃ quo ad volũtariã iuris
5 ditionẽ. ⁊ extra ꝓuinciã. ¶ † In gl. cõsuetudo in fi. Not. bñ gl.
q̃ vr̃ velle q̃ palleũ cõcessum ꝓ prima ecclesia remaneat in illa si
archieps̃ trãsferat̃ ad aliã. ⁊ idẽ vr̃ voluisse gl. in. c. bone. el. ij. ad
fi. de postu. s̃. Sed cõtriũ tenẽt doc. in. c. ij. s̃. eod. ⁊ ibi dixi. vñ dũ
gl. dicit q̃ nõ trãsfert̃ cũ eo palleũ si se trãsferat ad aliã sedẽ seu
ecclesiã. Intellige q̃ nõ trãsfert̃ quãtũ ad vsum sꝫ bñ portabit
6 illud secũ. ⁊ cũ illo sepeliet̃ fm formã quã dixi in. d. c. ij. ¶ † In
gl. indulgemus. in fi. Sentit gl. q̃ vbi inuitat̃ ep̃s vel archieps̃
in aliena diocesi vel ꝓuincia de iure cõi tũc possit p̄dicare ⁊ cele
brare diuina. Sed cõtriũ videt̃ velle hec litera q̃ vr̃ velle q̃ requi
rat̃ priuilegiũ pape. Sed forte glo. hic voluit sentire opinionẽ
quorũdã q voluerũt q̃ qñ archieps̃ inuitat̃ in aliena ꝓuincia
q̃ de iure cõi possit celebrare ⁊ vti palleo. ⁊ hoc qñ solũ vult cele
brare. Sed si vellet ordinare clericos suos vel suffraganeũ cõse
crare: tũc nõ possit sine indulgẽtia seu priuilegio pape. ⁊ ideo se
cundũ eos verbũ indulgemus hoc modo stat ꝓprie. ⁊ impro
prie qñ solũ vult celebrare. Nã tunc sufficit q̃ accedat cõsensus
illius ad quẽ spectat ecclesia in qua celebrat. Nã de iure cõi po
terit tũc celebrare. ⁊ hoc respectu deberet exponi indulgemus
id est indultũ esse ostẽdimus. Sed vbi etiã velit celebrare ordi
nãdo clericos vel cõsecrãdo suffraganeũ tũc necessaria est indul
gẽtia pape: qꝛ nõ sufficit tũc cõsensus illius ad quẽ spectat ec
clesia in qua vult celebrare. ⁊ ideo tũc hoc respectu verbũ indul
gemus stabit proprie. ⁊ sic volũt isti q̃ non possit ep̃s in aliena
diocesi ordinare clericos suos etiã de licentia vel cõsensu dioce
sani loci. ⁊ istam opinionẽ tenuit Jaco. de albẽga. ⁊ Philippꝯ
⁊ assignauit rationẽ: qꝛ diocesanus loci nõ posset illos ordina
re vel iudicare ex quo nõ sunt sui subditi. xj. qõ. ij. c. j. ⁊. ij. ergo. ⁊
de illis non poterit dare licentiã epõ illorum vt illos ordinet in
diocesi ipsius dãtis licentiã: sed ista opinio videtur esse contra
text.

tex. inquantũ hec opinio vult ꝙ sine priuilegio possit archiep i scopus extra prouinciã uti palleo interueniente cõsensu illius ad quẽ spectat ecclesia in qua vult vti. Nam violat literã ꝛ im propriat illã quo adverbũ indulgem⁹. vt patet ex supradictis. Itẽ nõ videtur vera inquantũ vult ꝙ episcopus non possit ordinare clericos suos extra diocesim suã de consensu diocesani loci. Nã primo videt̃ ꝙ de iure cõmuni hoc possit ex eo: qꝛ eps inuitatus in aliena ꝓuincia. al's dioces i pôt de cõsensu epi seu diocesani inuitantis in diocesi ipsius inuitãtis ordinare clericos inuitãtis. vt ptꝫ ex his que habent̃. ix. q. ij. c. j. ꝛ iij. ꝛ c. non inuitati. vbi ptꝫ ꝙ de permissu illius pôt subditos ipsius pmittẽtis ordinare ꝛ iudicare in diocesi permittẽtis. ꝛ sic multo magis debet posse suos ꝓprios clericos ordinare ꝛ iudicare in dio cesi aliena de cõsensu ipsius diocesani cũ in casu precedẽti interueniat duplex gratia seu cõcessio scꝫ respectu personarũ que ordinantur que nõ sunt subdite ordinãti. ¶ Sed eo casu quo eps ꝓprios clericos ordinat vel iudicat in diocesi aliena de cõsensu ipsi⁹ diocesani: tũc interuenit vna sola gratia seu cõcessio. ideo multofortius id debet posse fieri. ꝛ hoc etiã cõiter tenetur. vt ptꝫ in his q̃ no. ĩ. de offi. lega. nouit. ꝛ de offi. ordi. vt litigantes. lib. vj. ¶ Et ideo quo ad hoc nõ requirat̃ licẽtia pape dũmodo nõ vteretur palleo per iura preallẽ. ¶ Et ꝑ predicta vr̃ ꝙ etiã si solũmodo archiepiscopus velit celebrare cũ palleo in aliena prouincia nõ poterit vti palleo sine licentia pape. ꝛ etiã si interuenit cõsensus illius ad quẽ spectaret ecclesia in qua velit celebrare. ꝛ etiã istud procedit multofortius si velit celebrare ordinando clericos vel consecrando suffraganeum. nã talia nõ debet facere archiepiscop⁹ sine palleo. s̃. de elec. q̃d sicut. §. j.

7 ¶ † Episcopus tñ qui nõ esset archieps posset ordinare clericos suos in aliena diocesi. ꝛ de iure cõmuni si interueniat cõsensus diocesani loci. Et per predicta facit q̃d no. gloss. in cle. ij. de priuile. Et ꝙ dixi posse ordinari per epm vel iudicari clericos suos in diocesi aliena de cõsensu dioce. Intellige si in hoc etiã cõsentiant ipsi clerici. al's secus saluo casu cle. q̃uis. de fo. cõpe. 8 que loquitur in episcopo expulso. ¶ † Et per p̃dicta patet q̃d quo ad hoc vt archieps in aliena prouincia possit vti palleo. de quo in litera tria requirunt̃. vcꝫ ꝙ habeat priuilegiũ pape. Itẽ permissio eius ad quẽ spectat ecclesia in qua vult vti. Itẽ tertio ꝙ altera de causis in litera hic expressis interueniat vñ altero predictorũ deficiẽte nõ poterit vti palleo: qꝛ verba priuilegij diligenter sunt seruãda. vt. ĩ. de priui. porro. Quis autem sit ille qui habeat cõsentire vt possit vti palleo. dicũt illi qui tenent q̃d de iure cõi possit vti palleo celebrãdo si nõ ordinet clericos aut cõsecret suffraganeos. ꝛ sic solũmodo celebrat missarum solẽnia interueniẽte cõsensu illius ad quem spectat ecclesia in qua celebrat̃ q̃d necessaria erit licẽtia nedũ diocesani loci: sed etiã archiepi illius ꝓuincie: qꝛ illi archiepo proprie videtur preiudicari qui habet vsum pallei in qua prouincia vbi tñ haberet indulgentiã sufficeret licentia dioce. q̃ sola al's nõ sufficeret etiã si ipse dioce. esset palleatus saluo nisi esset exẽptus. ꝛ qꝛ palleũ est signũ prelationis. vt ptꝫ. s̃. c. xxi. ¶ Sed vt dixi ista opi. nõ est vera. qꝛ de iure cõi nullo casu pôt vti palleo in aliena prouincia. Ideo semp requirit̃ indulgẽtia. ꝛ dicit Host. ꝙ requiritur etiã licentia illi⁹ ad quẽ ecclesia pertinet iure metropolitico vel al's quo ad vsum pallei. arg. eorũ que habent̃ in simili in. c. cũ nullus. de tẽpo. ordi. in. vj. ꝛ sic nõ sufficiet licẽtia diocesani non palleati. ꝛ forte etiã nõ sufficiet si sit palleatus nisi forte esset exemptus. qꝛ al's etiã archieps pôt vti palleo. ꝛ sic de vtriusqꝫ p̃iudicio agi videretur. ꝛ cõsequenter vtriusqꝫ licentia requiretur. arg. ĩ. de reg. iur. ꝙ oĩs. lib. vj. predicta autẽ inducunt̃ in arg. ad questionẽ predicatorũ ꝛ minorũ. q̃ lꝫ sit eis cõcessum priuilegiũ sup cõfessionib⁹ audiẽdis requirit̃ tñ etiã licẽtia parochialis sacerdotis: sed de hoc vt habet̃ hodie in. c. dudũ. de sepul. vbi terminat̃ contrariũ. ¶ Ultimo tractat hic Io. an. an archieps de quo in litera ꝛ subscriptione posset vti hodie palleo ẽm indulgentiã hic positã. ꝛ cõcludit inspiciẽda esse verba priuilegij: qꝛ si fuit reale sic cõcessum ecclesie ꝛ dignitati extenderetur ad successorẽ nisi appareat reuocatũ. Si vero fuerit personale: tũc nõ posset hodie vti hoc priuilegio archieps cõpostellanus. per id q̃d habetur de reg. iur. priuilegiũ. lib. vj. ¶ Si aũt verba essent dubia recurrendum esset ad no. ĩ. de offi. dele. qñ abbas: qꝛ inspiciendum esset an priuilegium cõcederetur persone an dignitati vt ibi ptꝫ. ꝛ etiam no. per Ioã. an. in dicta regula priuilegium in mercurialibus.

1 ¶ Palleo vti potest archiepiscopus in qualibet ecclesia sue ꝓuincie etiam si non sit cathedralis.

2 Palleo vti potest archiepiscopus quando missam celebrat ꝛ in diebus solẽnibus.

3 Et si transeat ad aliã prouinciã an sufficiat licẽtia diocesani in cuius diocesi virtute priuilegij vult vti palleo: an vero requiratur licentia archiepiscopi.

Cum sis. In qualibet ecclesia sue prouincie pôt archieps vti palleo. h. d. In prima decisa cõsultatio. In secũda r̃nsio. secũda ibi: vbicũqꝫ. ¶ Et aduerte qꝛ aliqui forte interpretabãtur per ecclesias ꝓuincie intelligi debere solũ de cathedralibus quod remouet ista decre. dicẽs ꝙ in qualibet ecclesia ꝓuincie. ꝛ sic etiam si nõ sit cathedralis ꝙ poterit archieps celebrans vti palleo in dieb⁹ permissis. ꝛ ex hoc potes colligere casum in decretali. ¶ † No. j. ꝙ archieps pôt vti palleo in qualibet ecclesia sue ꝓuincie etiã si nõ sit cathedralis cũ litera indistincte loquatur. ꝛ sic indistincte dꝫ itelligi. arg. ĩ. de priuile. qꝛ circa cũ simi.

2 ¶ † No. ꝙ archieps demũ pôt vti palleo qñ celebrat missam. ꝛ in diebus solẽnibus de quibus dictũ fuit per glo. s̃. e. ad honorem. ¶ Et no. etiã quid significet palleũ in archiepo. facit q̃d habet̃. s̃. eo. ver. ꝛ in prealle. c. ad honorẽ. ¶ In glo. j. ibi. sed ꝙ dicit ꝛc. Et pro hac prima solutione facit: qꝛ nõ est absonũ ꝙ vniuersalis dispositio restringatur rõne subiecte materie vt legitur ꝛ not. in. l. j. C. de sacrosan. eccle. ¶ † In ea. ibi vel dioce. No. bene ꝙ videtur velle glo. ꝙ sufficiat licentia dioce. in cuius dioce. archieps extra ꝓuinciã virtute priuilegij vult vti palleo ꝛ sic videt̃ velle ꝙ requiratur demũ licẽtia archiepi ꝓuincie si in dioce. ipsius archiepi celebret. de quo dixi in. c. ꝑcedẽti. nam vr̃ ꝑ ea q̃ ibi dicta fuerũt ꝙ hec gl. nõ ꝑcedat vñ potes cõcludere ꝙ si in aliqua ecclesia parochiali alterius ꝓuincie velit celebrare si ipse sacerdos parochialis nõ cõtradicit videt̃ ꝙ quo ad eius p̃iudiciũ possit. facit q̃d habet̃ in. l. diuus. ff. de serui. rusti. p̃di. ꝛ q̃d dicet̃ in. c. sequẽti. vñ ipso cõtradicẽte nõ posset alibi celebrare cũ palleo. Nã etiã nõ sufficit licẽtia diocesani loci. ꝛ hoc clarũ si al's dioce. nõ sit palleatus. ꝛ idẽ vr̃ si sit palleat⁹ ex priuilegio apostolico: qꝛ nõ solũ aget̃ de eius p̃iudicio: sꝫ de p̃iudicio archiepi: qꝛ vsum pallei hꝫ in tota ꝓuincia. ꝛ iõ requiretur licẽtia ipsi⁹ archiepi in cui⁹ ꝓuicia ipse vult celebrare. ꝛ illa sufficiet si eps nõ esset palleat⁹. ꝛ nõ cõtradiceret ipẽ nec sacerdos parochialis. Sed si esset palleat⁹ tũc videt̃ requiri licentia ipsius diocesani. ꝛ etiã licẽtia ipsius archiepi: nec sufficeret licẽtia solius dioce. lꝫ esset palleat⁹. ꝑ ea q̃ dixi. s̃. c. xxi. Saluo nisi secundũ aliquos talis dioce. palleatus esset exẽptus: qꝛ tũc sufficiet licẽtia ipsi⁹ dioce. absqꝫ licẽtia ipsius archiepi. ꝛ istud videtur sequi Inn. ꝛ etiã Ioã. an. vt tetigit etiã. s̃. c. xxi. Sed forte posset dici cõtrariũ. per ea que habent̃ en cle. archiepo. de priuile. vbi archiepiscopus pôt vti palleo etiã in loco exẽpto sue prouincie nisi restringas illud procedere quando talis locus exemptus non haberet prelatum. ꝛ hoc modo intelligẽdo posset saluari opi. Inno. ꝛ Io. an. ꝛc.

1 Palleo vti nõ debet archieps qñ celebrat pro defunctis.

2 Sandalia sunt calciamenta purpurea quibus vtuntur episcopi quando celebrant.

3 Celebrare an possit eps vel archieps in aliena diocesi de licẽtia diocesani vel sacerdotis parochialis.

Ut ia nos. Sine palleo ꝛ sandalijs pôt archiepiscop⁹ celebrare. h. d. Et ponit̃ in prima decisa cõsultatio. In secũda responsio. secũda ibi inquisitioni. ¶ Not. ꝙ archieps pôt sine palleo celebrare tã in sua ꝙ in aliena prouincia. sed cũ palleo de iure cõi nõ pôt nisi in sua prouincia celebrare ꝛ demũ in certis diebus ꝛ sic non omni tẽpore. de quo. s̃. in. c. ad honorẽ.

1 ¶ † No. ẽm verũ intellectũ ꝙ nõ pôt archieps vti palleo qñ celebrat pro defunctis nisi hoc cõtineat̃ in priuilegijs ecclesie sue.

2 ¶ † Quid aũt sint sandalia de quib⁹ fit mẽtio hic in litera habet̃ in. §. cõpages. xciij. di. Nã vt dicit Petrus sunt calciamẽta purpurea vel de purpura qb⁹ vtunt̃ epi qñ celebrant. ¶ † In

3 gl. j. in fi. no. bene gl. q̃ in sui principio videt̃ velle ꝙ cũ licentia dioce. possit archieps vel eps celebrare in alia diocesi. Et qꝛ aliter nõ distinguit vr̃ velle ꝙ possit celebrare etiã in põtificalib⁹. ꝛ maxime ꝑ id etiã q̃d hic tãgit in fi. sed Inno. hic aliter dicit. Nã di. ꝙ de licẽtia dioce. vel et parochialis sacerdotis poterit eps vel archieps in aliena diocesi celebrare dummodo celebret sine põtificalib⁹ qꝛ in illis secũdũ eũ nõ possunt vti nisi sup hoc sint priuilegiati. allegat q̃d habet̃ in. c. ad supplicationẽ. ĩ. ti. j. Host. vero tenet cũ glo. ꝛ dicit ꝙ etiã in põtificalib⁹ poterũt celebrare. ꝛ plus etiã dicit ꝙ etiã sine licẽtia poterũt p̃dicare nisi specialiter ꝓhibeat̃. ꝛ sic dꝫ seruari ex gñali cõsuetudine eccl'ie. facit q̃d no. ĩ. de here. excõicamus. ꝛ in cle. archiepo. de priui. indulgentias tñ dare non possunt: qꝛ illas dare est iurisdictionis. ꝛ ideo nõ possunt dari nisi subditis. ĩ. de peni. ꝛ remis. c. q̃d aũt. ꝛ. viij. q. ij. ꝛ istud etiã videtur tenere glos. in dicta cle. archiepo. de priui. de iure tñ cessante consuetudine videtur verior opinio Inn. per id q̃d habetur in. d. c. ad supplicationẽ. ĩ. tit. j. ¶ Itẽ aduerte quia predicta vera in epo qui non vtitur palleo de iure

cōmuni. & idem in archiepiscopo si vult celebrare sine palleo: cū palleo autē nō posset celebrare extra puinciā absqz priuilegio pape & licētia epi vel archiepi secundū ea que dixi in. c. preceden ti. & c. ex tuarū. ¶ Item hec vera qñ simpliciter volūt celebrare missam: sed si vellet ordinare clericos suos in aliena prouincia vel dioce. tūc qz archieps nō debet clericos ordinare sine pal leo. s. de elec. qd sicut. §. pterea. nō posset sine priuilegio aplico. & sine licētia illi⁹ ad quē ecclesia ptinet in qua vult celebrare & ordines cōferre qd intellige vt dictū fuit in. c. pcedēti. & in. d. c. ex tuarū. s; si esset eps q nō vtit palleo: tūc in aliena dioce. non posset ordinare clericos sine licētia ipsius dioce. & etiā tetigi in d. c. ex tuarū. & voluit gl. in cle. archiepo. & sic l; archieps in aliena dioce. possit celebrare in pōtificalibus sine licētia dūmodo nō phibeat ex generali cōsuetudine ecclesie. & facit quod habet in simili in. l. diuus. ff. de serui. rusti. predio. tñ nō poterit ordinare clericos etiā suos sine licētia diocesani. de quo etiā p gl. in dicta cle. archiepo. ¶ In glo. fin. in fi. melius facit. c. porro. qd ibi sequit Inno. vero dicebat φ quarta. q. de qua hic soluit ex eo cū non possit archieps vti palleo nisi in diebus solennib⁹ seu in solennitatibus nō poterit vti qñ celebrat pro defunctis: qz non censetur tunc esse solēnitas. sed Host. tenet intellectū gl. qz hic in litera non fit mentio de solennitatibus: sed solū de diebus. sed forte Inno. habuit respectum ad id quod dixi in titu. precedenti. vbi fit mentio de solēnibus diebus tene cum gl. φ si in priuilegijs ecclesie hoc exprimat non poterit vti palleo.

¶ De renuntiatione. Rubrica.

¶ Quia ea que per postulationem & translationē acquiruntur sepe per renuntiationem perduntur. Ideo post precedentem rubricam ponit istam. de materia ista habetur. vij. q. j. & ij. xviij. q. ij. & xxj. q. ij. & repetitur in. vj. & cle.

1 Eligi non debet persona incognita salua conscientia.
2 Miles durante bello non est licentiandus a militia.
3 Dictio e quandoqz stat priuatiue.

Literas. Propter senectutē nō datur licentia cedēdi episcopo si sit necessarius vel vtilis ecclesie sue. h. d. In prima decisa supplicatio. In secunda ipsius repulsio. In tertia conclusio. secūda ibi si tuā. tertia ibi monemus. In tex. ibi immeritū. id est nō meritū tenere ipsum epatū. ¶ Itē ibi relaxari sc; a vinculo ipsi⁹ ecclesie epalis. ¶ Not. j. duas causas propter quas cōsueuit peti cessio vc; pper defectū sciētie. & etiā pp senectutem an tamē quelibet istarū causarū semper sit sufficiēs patet cum glo. j. & ij. ¶ No. tempora imminentis discriminis seu pericula vel pallei mutatio videnť esse periculosa nisi euidenter alique circūstātie aliud suadeāt. ¶ No. φ incognito non est cōmittendū regimē pcipue eccl'ie. Et ex hoc etiā no. † φ salua cōscientia nō eligitur vel pmouet psona incognita. facit. s. de postu. pla. bone. el ij. ad fi. ¶ No. φ ad maceratione corporis sequit stimulatio spiritus. & sic videt φ etiā ad sanitatē & robur corporis sequit depressio spiritus. nā ad depressionē vnius ex cōtrarijs sequi videtur alterius sublimatio. facit qd habet in. l. vna. C. de peti. bonorū subla. lib. x. ¶ † No. φ miles nō est licentiandus a militia tēpore quo durat bellū nec tunc circa hoc debet exaudiri ei⁹ petitio. ¶ Ex hoc potes notare cōtra vitiū incōstātie & pusillanimitatis. facit etiā qd no. gl. hic in fi. ¶ Not. φ ceteris paribus magis crescit deuotio in sene φ in iuuene. ¶ † No. de dictione e. que aliqñdo stat priuatiue rōne subiecte materie. vt hic patet. ¶ In gl. j. ibi prorsus ineptū. & qz hic nō erat senectus talis q̄ redderet istū prorsus ineptū seu inutilem. ideo nō fuit sufficiens cā. ¶ In glo. ij. in fi. sed si ista erat iusta causa ad renūtiādū vc; defectus sciētie quare nō admisit papa renūtia. isti⁹ potes dicere qñ defectus scientie est magnus vt est videre exeplū in. c. vlti. j. de eta. & quali. tunc est iusta causa cedendi. secus qñ non est magnus defectus: qz tunc imperfectū scientie supplere potest perfectio charitatis. vt patet in. c. nisi. §. pro defectu hic allegato. & ideo tunc talis defectus nō est legitima causa cedendi. & maxime tēpore periculoso. vt hic colligitur. ¶ In gloss. fi. ibi. & nil creditur esse actum donec aliquid restat agēdū. ¶ Et no. ex ordinatis positis in gl. quod nō debet desisti ab inceptis: sed perseuerari vsqz ad finem.

a ¶ Renuntiatio. Idē summat hic dom. Abb. ponēdo casum in terminis.

1 Renūtians beneficio licite illud petit si de nouo eligatur.
2 Stallus in choro & locus in capitulo censentur de partibus beneficij canonicalis.
3 Iuramentū & renuntiatio in dubio restringuntur ad ius subsistens seu competens secundum tempus renuntiationis.
4 Ex inuestitura bñficij vr̄ trāsferri quasi possessio ipsius bñficij.
5 Possidere pacifice beneficium non dicitur qui super eo patitur controuersiam.
6 Iurans qui cōtra iuramentū vult venire audiri nō debet.
7 Dispēsare an possit papa cōtra iuramētū causa nō subsistēte.
8 Promittens non offendere aliquem sub certa pena intelligit promisisse ratione inimicitie presentis vel preterite. & non ex inimicitia ex causa noua subornata.
9 Renuntians omni iuri quod habet vel habere sperat aut pōt in aliqua re: an renuntiasse intelligatur iuri postea de futuro superuenienti.
10 Renuntians cū iuramento beneficium nō recipere etiam rōne iuris sibi in posterum querendi an relaxari debet per cū cui fuit iuramentum prestitum vel per papam & an tale iuramentum sibi preiudicet.
11 Iuramentum coram iudice non suo prestitum ligat iurantem donec fiat absolutio.

a Cum inter. Renūtiatio[a] & abiuratio beneficij referť solū ad ius de presenti vel de preterito cōpetens renūtianti. & ideo excep. renun. & iuramēti nō repellitur agens ex iure post renū. aut iuramentū quesito. h. d. vel breuius. † Qui abiurauit bñficiū suū licite petit illud si de nouo eligat. h. d. secundū intellectū glo. In prima parte narrat factū. In secunda dat iudices. secunda ibi ideoqz. ¶ No. j. φ ius canonie & etiā accessoriū ad illud vt ius stalli in choro & loci &c. dicanť spiritualia iura. facit qd no. per glo. s. de cōsti. c. cū. M. ferrarień. ¶ † Et no. qd etiā stallus in choro & locus in capitulo censenť de partib⁹ bñficij canonicalis. & per hoc videť qd probata quasi possione illorū argui & presumi debeat quasi possessio beneficij. qd est no. pro articulis faciēdis. facit quod habetur. s. de elec. c. cumana. ¶ † No. φ iuramentū & renūtiatio in dubio restringunť ad ius subsistēs seu cōpetens scđm tēpus renuntiationis. & ideo nō excludit renuntiantē a peti. q̄ postea fit respectu iuris post renun. & iuramentū creati seu quesiti. & ideo renūtiās & iurās nō petere beneficiū nō excludiť si postea acceptet & petat illud ptextu noui iuris quesiti post iuramentū ex dispositione capituli vel pape vel vtriusqz. ¶ Et not. qd istud etiā pcedit si renuntiationi vel iuramēto apponiť aliqua dictio respiciēs futurū tēpus puta pmittať vel iureť de nō petendo vlterius ex causa subsistēte de presenti secundū tēpus renūtia. facit qd habeť in. l. qd seru⁹. ff. de cōdi. ob causam. & qd plene no. Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verb. obl. ¶ No. argu. pro opi. que h; qd potestas cōferēdi particularia beneficia in ecclesia collegiata spectat ad collegiū ecclesie. de quo in. c. cum ecclesia vulterana. s. de elect. ¶ † No. φ ex inuestitura bñficij videť transferri quasi possessio ipsius bñficij vt hic videť colligi inquantum papa hic mādat istū q fuerat inuestit⁹ gaudere quasi possessiōe ipsius bñficij. & sic aperte innuit qd habebat quasi possessionē. de quo an vc; ex inuestitura trāsferať possessio cōsueuit dici in. c. transmissam. s. de elec. & facit qd no. j. de insti. autoritate. & s. de consue. in. c. ij. ¶ † Ultimo no. qd qs nō videť pacifice possidere bñficiū sup quo patiť cōtrouersiā iudicialē. vt hic videť innui circa fi. iūcto prin. & sic facit in arg. qd pro cōtrouersia iudiciali dari debeat interdictū vti possidetis. de quo p Barto. in. l. si prius. ff. de no. oper. nūtia. & p do. Ant. j. de resti. spo. in. c. audita. ¶ † In gl. j. in prin. hec gl. facta est timore cōtrarij. c. si vero. de iureiu. & e. ti. cū cōtingat. & j. de resti. spo. accepta. in qb⁹ pt; iuramentū esse seruādū. & nō debere audiri iurantē venientē cōtra suū iuramētū sed gl. voluit soluere istud cōtrariū sc; qd hic nō veniebat cōtra iuramentū ex eo qz nō repetebat bñficiū ex causa subsistēte tempore renū. & iuramēti. Sed volebat repetere ex causa nouiter superueniēte post iuramentū & renūtiationē. & sic ex iure nouiter postea quesito ad qd nō excludebať iuramētū qz simpliciter renūtiauerat beneficio & iurauerat nō repetere qd iuramentū in dubio restringiť ad causam subsistētē scđm tēpus renūtia. & iuramēti. facit qd habeť in. l. si de certa. C. de trāsac. nō aūt ad ius querēdi in futurū ex noua cā si forte iterū eligereť. p id qd habetur in. c. ad audientiā. j. quod metus causa. & c. clericus. j. de iureiurā. & facit etiā qd no. per glo. & doc. in. l. si de certa. Et iō nō habet obstare iuramentū si velit agere ex iure nouiter q̄sito. Siue illud fuerit quesitū ex dispositione capituli siue pape. siue vtriusqz: qz vbiqz est eadē rō. & p cōsequēs idē ius. argu. c. ij. s. de trāsla. & s. de cōsti. trāslato. nec ob. iste tex. qz videť velle qd ad hoc vt possit hic repetere bñficiū duo debeāt ɔcurrere vc; qd sit receptus autoritate pape. & de cōsensu maioris partis capituli. & sic vr̄ qd reqrať ius q̄sitū ab vtroqz. & nō sufficit ab altero tm̄ quesitū: qz potes dicere qd illud fuit ex eo. quia forte se absti ɔit ad vtrūqz pbandū. arg. eorū q habenť. j. de proba. l; tñ al's suf fecisset pbare ius quesitū ab altero eorū. & sic a papa vel a capitulo: vel forte pōt dici quod illud fuit ex eo: quia sic fuit forma rescripti

rescripti papalis in quo mandat istum recipi in canonicū ⁊ assi
gnari sibi beneficiū si ad id accederet cōsensus capituli. facit q̄d
habet in .c. si p te. de rescriptis in .vi. vnde pōt dici q̄d iste Pe
trus renūtiauit primo omni iuri q̄d habebat in beneficio vel ad
beneficiū ⁊ iurauit ipsis de capitulo nō repetere beneficium de
mū postea impetrauit a papa quod reciperetur in canonicuz si
ad id accederet cōsensus capituli. vnde postea q2 maior pars
capituli cōsensit. ⁊ per cōseq̄ns q̄d a maiori parte repsentat. l.
q2 maior. ff. ad munici. §. de elec. quapropter fuit recept⁹ ⁊ inue
stitus de bñficio: verum q2 minor pars cōtradicebat ⁊ oppone
bat de iuramēto habuit iterato recursum ad papā q in eius fa
uorē dedit literas ad iudices de qb⁹ hic. j. subscripsit. ⁊ manda
uit eis vt dr̄ in litera. ⁊ hec lectura gl. plana est. Inno. vero ali
ter soluebat cōtrariū dicēs q̄d iste Petrus post renūtiationē ⁊
iuramētū fuit receptus a maiori parte capituli. ⁊ consequenter
ab ipsis canonicis qui potuerūt remittere iuramētū sibi prēsti
tū per dictū Petrū ⁊ ad eorū vtilitatē absoluere illū. facit quod
legit ⁊ no. in. c. ij. j. de spon. ideo merito fuit audit⁹ repetēs bñfi
ciū nō obstāte iuramēto: similiter dicit q̄d nō obstabit iuramē
tū si postea ex mādato pape recuperet quasi iuramētū nō extē
datur ad capitulū qn̄ papa puidet. arg. l. ex facto. ff. de vulga. ⁊
pupil. sed certe ista. l. modicū. facit vt patere pōt illā intuenti. ⁊
contra hoc dictū facere videt q̄d habetur. §. de rescrip. constitu
tus. vbi papa nō videtur velle tollere iuramentū. vnde finaliter
dicit hoc dictum debere intelligi quando papa habuit notitiā
iuramēti ⁊ causa subsistente dispensauit contra iuramentū. ⁊ il
lo nō obstāte mādauit istū recipi. secus si nō habuisset notitiam
iuramēti. vt. d. c. constitutus. vel etiā si nō interuenisset iusta cā
dispensandi contra iuramentū: q2 tūc nō esset ei consulendū q̄d
veniret contra iuramentū q̄d quo ad deū ligasset ipsum iurā
tem ⁊ ligatū teneret. facit q̄d no. glo. in. c. nō est. j. de voto. ⁊ sic
7 vult Inn. † q̄ cōtra iuramentū nō possit papa dispēsare causa
nō subsistente adeo q̄d in foro consciētie non erit tunc tutus ta
lis dispēsatus si veniat contra iuramētū q̄d tene mēti. ⁊ idē vo
luit gl. in. d. c. non est. facit etiā q̄d no. vij. q. j. scias. ⁊. j. q. vij. §. ni
si rigor. ⁊. §. necessitas. cum. c. sequēti. ⁊. j. de iureiuran. quanto ⁊
xxv. q. vj. c. autoritatem. ⁊ trigesimaquinta dist. c. Florentinuz.
¶ Et no. etiam q̄d istud videt quādoq3 procedere in materia
beneficiali. vt hic pt3 iuncto dicto Inn. In alia materia videt
esse magis clarū q̄d quo ad forū conscientie nō possit fieri dispē
satio sine cā cōtra iuramentū de quo dixi in. d. c. quāto. Aduer
te tū q̄ vt dicit hic do. Ant. in foro contētioso in dubio causa
presumeretur si appareat de dispensatiōe pape. arg. j. eo. in pre
sentia. ⁊. j. de re iudi. c. sicut. ⁊ facit quod no. Cy. in simili in. l. fi.
C. si contra ius vel vtili. publi. Et ideo in foro contentioso non
posset argui de periurio pp̄ter dispēsatiōnē pape: l3 aliter non
appareat de cā dispensatiōis q̄d etiā tene mēti: etiā p predicta
habes solutionē ⁊ intellectū Inn. ¶ Sed Host. tenet itellectū
glo. tu potes dicere ⁊ etiā hic voluit in effectu sentire do. Ant.
q̄d solutio glo. pcedit quando iurauit simpliciter non repetere
etiam occasione iuris querendi in futurum tūc posset procedere
8 intellectus Inn. † ⁊ predicta faciunt ad questionē si aliquis fe
cit pactū alicui ⁊ pmisit eū non offendere sub certa pena q̄d ta
lis pmissio referat ⁊ restringat ad causam offendēdi rōne ini
micitie psentis vel pteriti: nō aūt si ex postfacto inimicitia sur
gat ex noua causa. ⁊ hoc tenuit Bar. in. l. aut facta. §. cā. ff. de pe
nis. facit etiā iste tex. ad questionē si scholaris licētiatus iura
uit nō recipere cōuentū alibi q̄ in loco vbi est examinat⁹ possit
de nouo facere se examinari in alio studio. Et ptextu noue licē
tie recipiat ibi doctoratū q̄d p hoc nō sit ibi piurus: q2 ex noua
cā assumit ibi doctoratū q̄d est notandū s̄m do. Ant. faciūt au
9 tē pdicta ad q̄stionē si aliq̄s renūtiauit omni iuri † q̄d habet vel
se habere sperat aut pōt in tali re an hec renūtiatio trahatur ad
ius postea de futuro superueniēs. nā videt q̄d nō nisi ius sup
ueniēs superuenerit ex cā vel spe subsistēte tēpore renūtiatiōis.
facit q̄d habet in. l. q̄d seruius. ff. de condi. ob causam. ⁊ q̄d ha
bet in. l. j. ⁊. ij. ff. de sta. lib. ⁊ q̄d no. Bar. in. l. qui rome. §. duo fra
10 tres. maxime in. v. ⁊. vj. questionib⁹. ff. de ver. obl. ¶ † Ultimo
aduerte inquantū dixi supra q̄d si aliq̄s iurat nō recipere bene
ficiū etiā occasione iuris q̄rendi sibi in posterū q̄d talis renun
tiatio habet sibi nocere per tale iuramentū nisi relaxet p illū cui
fuit pstitū vel p papā an hec simpliciter ⁊ indistincte pcedat. ⁊
conclude q̄d tale iuramentū h3 sibi nocere nisi necessitas aliud
suaderet ecclesie: vt q2 alius nō reperiret idoneus nisi ipse cum
tale iuramētū non ligaret in dicto casu: nec in dubio ad dictū
casum trahet. ⁊ si expresse voluisset trahi censeret illicitum. ⁊ sic
nō obligatoriū. vt voluit glo. in. c. Florentinū. lxxxv. di. ⁊ ibi ēt
p Archi. sup glo. vbi cōcludit tale iuramentū ligare qn̄ ali⁹ re
periret idone⁹: al's eo tū casu quo ligat sufficit q̄d relaxet p eū
cui fit pstitutū vel p papā vt supra dixi post Inn. qui etiā c̄ōriū
q̄d formaui in principio glo. soluebat aliis duob⁹ modis not.
supra tactis vc3 q̄ hic iuramētū nō preiudicabat: q2 erat prēsti
tū post spoliationē. secus si ante vt in contrariis. Sed certe vt
ipse dixit si iuramentū spōte prestat etiā post spoliationē debe
ret seruari. p ea q̄ habent in. c. venerabilē. de elec. nec ob. c. soli
cite. de resti. spo. q2 illud intelligit quo ad possessoriū recuperan
de q̄d tale iuramentū pstitū post spoliationē nō vr̄ respicere sed
solū petitoriū. vt ibi plene fuit no. facit q̄d habet. j. eo. sup hoc.
vnde etiā dabat aliā solutionē q̄d hic iuramentū non nocebat
11 † q2 prestitū fuerat corā iudice non suo. facit q̄d habet. j. eo. am
monet. sed ista solutio etiā sibi non placet: q2 tale iuramentum
sponte prestitū obligaret donec fieret absolutio. p ea q̄ habent
in pdicto. c. venerabilē. ideo tene q̄d superius dixi cū glos. ⁊ post
Inno. intelligēdo dictū Inno. prout superius dixi super glo.

1 ¶ Continens pro continente ponitur.
2 Qualitas inherens persone certificat personam.
3 Uotum emissum in infirmitate an valeat.
4 Uouere tacite an intelligatur qui habitū monachalem petit.
5 Renuntiare beneficio seculari videtur quis per receptionē col
latorum ecclesie seculari cui bona contulerat.
6 Collatio bebeficiorum in ecclesia inferiori a cathedrali spectat
ad prelatum ⁊ capitulum.
7 Relegatus ad tempus qui erat de numero decurionum non re
cuperat post tempus primum locum: secus in simpliciter ad tē
pus dānato.
8 Habitū nouitiorū post votū emissum suscipiens an videat pro
fessionem facere ⁊ quid de recipiente habitum professorum.
9 In donatione causa mortis habet locum penitentia.
10 Monachus transiens de vna religione ad strictiorē an vocan
dus sit ad electionem abbatis primi monasterii vacantis.
11 Monachus promotus ad abbatiā alterius monasterii si post
ea illi renuntiat an poterit repetere locum in primo monasterio
⁊ an remanebit monachus secundi monasterii.
12 Depositus a beneficio an possit institui inuito patrono.
13 Depositus ab ordine an possit per episcopum restitui.

Ex transmissa. Qui renūtiat bñficio suo tacite vel exp̄sse il
lud repetere nō pōt. h. d. In prima ponit partis q̄re
la. In scda pūidet. secūda ibi verū q̄m. In tex. ibi in
dulgeri. nō tū forte pro tūc fuit habit⁹ sibi dat⁹. Sed postea dū
accessit ad monasteriū recuperata sanitate. ¶ Itē ibi complen
di votū id est desideriū vel ppositū: q2 re vera nullū votū fecerat
1 vt patebit cum glo. ij. ¶ † Itē ibi a populo ceferano. i. ab homi
nib⁹ de ceferano seu illius loci. ⁊ sic ponit continēs pro conten
to. facit q̄d habet in. l. ciuitas. ff. si cer. peta. ¶ Not. j. q̄d ille qui
ad sui petitionē licentiatus trāsit ad aliā ecclesiā videt perdere
2 ius q̄d habebat in prima. ¶ † No. q̄ ex qualitate inherēti perso
ne aliquando certificatur persona vt colligitur hic dum dicit
Pe. rubeus. facit q̄d plene no. p Bar. in. l. demōstratio. §. q̄ au
tē. ff. de cōdi. ⁊ demon. sic etiā certificatur ex singularitate nois
vt voluit gl. in. l. hac consultissima. C. qui testa. face. pos. dū po
nit exemplum de gallopresso qui fuit bidellus azonis. ⁊ posset
3 poni exemplū in cerbaro bidello. ¶ † Not. q̄d corporis infirmi
tas non videtur impedire actum vocis vel professionis. ⁊ sic vi
detur q̄d valeat votū emissum in infirmitate sicut etiā valet ali⁹
actus dūmodo infirmitas non sit tāta q̄d excludat sanitatē ⁊
4 discretionē mētis. alle. j. de succes. ab inte. c. fi. ¶ † No. q̄d p pe
titionē habit⁹ monachalis q̄s videt tacite vouere de intrando
religionē. Sed certe l3 do. Ant. sic hic trāseat non vr̄ hoc veru3
per ea q̄ tetigi in tex. ⁊ que dicentur in gl. ij. ⁊ per hoc etiam nō
videt procedere aliud notabile quod ipse hic colligit videlicet
q̄d post votū simplex si quis ingrediat monasterium ⁊ moram
aliquā ibi trahat non videt pfiteri nisi aliud intercedat. Nam
istud non pbatur hic intelligēdo q̄d non intercessit votum sim
plex. ⁊ etiā notabile videt notatū per Host. in. c. rursus. j. q. cler.
5 vel vouētes. facit q̄d dicā super glo. ij. ¶ † Not. q̄ p receptionē
collatorū ecclesie seculari quis vr̄ renuntiare beneficio seculari
cui bona contulerat. ⁊ ex hoc no. q̄ sicut bona possunt accedere
persone in ingressu monasterii q̄ possunt postea repeti qn̄ ab ec
clesia recedit s̄m no. plene. j. de cleri. coniu. c. quod a te. sic etiam
videt q̄ bona q̄ clericus ecclesie seculari contulit tēpore quo in
ecclesia fuit bñficiatus pōt repetere eo recedēte ab ipsa ecclesia ⁊
trāseunte ad aliā q̄d est no. s̄m do. Ant. q2 de facili alibi hoc nō
inuenitur. ¶ No. q̄ lato sumpto vocabulo potest dici esse mr̄i
moniū inter bñficiatū ⁊ ecclesiā in qua est bñficiatus ⁊ ab illa
dissoluitur quādo renūtiat ipsi beneficio vt videtur hic colligi.
6 ¶ † Not. q̄ ad prelatum ⁊ capitulum videtur spectare collatio
beneficiorum in ecclesia inferiori a cathedrali. de quo in. c. cum
ecclesia vulterana. de elec. ¶ No. quod verba oratiua non indu
cunt necessitatem. de quo per legistas in. l. sepe. ff. de offic. presid.

7 ¶ †No. q̃ priuatus ⁊ postea nouiter recept⁹ nõ recuperat prima iura nec trahit̃ receptio retro vt reintegret̃ ad ius pristinũ. facit q̃d habet̃ in.l.ij.§.j.ff.de cura.vbi etiã pt3 q̃d l3 relegatus ad tẽpus qui erat de numero decurionũ post tempus non recuperet primũ locũ:tamen secus est in simpliciter dãnato ad tempus.vt ibi pt3. ¶ In gl.j.in fi.dicit Jo.an.q̃ in appulia p̃sbyteri seculares appellant̃ abbates.⁊ similiter in Hispania ⁊ Cathalonia.⁊ p ea que dicit gl.patet q̃ non habet obstare contrariũ si dicatur q̃ iste Pe.vi debatur esse monachus ex quo dicebat se habere beneficiũ in ecclesia in qua erat Abbas ⁊ sic vr̃ q̃ non posset repetere beneficiũ:q2 monachus non põt habere proprium.xij.q.j.c.nolo.⁊.c.non dicatis.⁊ facit quod etiam habet̃ j.de sta.mona.cum ad monasterium ad fi. ¶ In gloss.ij.ibi sed emittere proponebat.⁊ sic non fuit hic votũ etiã simplex. alias debuisset cogi ad obseruandũ votũ.vt in.c.⁊ si episcopus.j.de regu.iur.⁊ facit quod habetur in.c.rursus.j.qui cleri.vel vouentes.⁊ ideo non debuisset recipi aliquo modo in ipsa ecclesia de cesalano que erat secularis etiã si sponte prelatus ⁊ clerici voluissent consentire. ¶ Nec ob.iste tex.q2 debet exponi dũ dixit votũ ⁊ desideriũ vel ppositũ vt dixi in litera:non aũt stat ppter id q̃d.s.dixi.⁊ quam etiã Host.in.c.insinuãte.⁊.c.rursus. q

8 clerici vel vouentes videntur velle † quod susceptio habitus nouitiorum facta post votum simplex inducat professionẽ ⁊ ideo non esset mirum si hoc casu nullo modo deberet audiri cum per istum habitum nouitiorũ inducatur professio.vnde de hoc dicendũ vt consueuit dici in preallе.capitulis. ¶ In ea.glo.in fi. dic quod si aliquis recipit habitũ nouitiorum clarũ est q̃d ex hoc solo nõ inducatur professio ante annum an aũt post recurrendũ est ad ea q̃ habentur in.c.j.de reg.iur.in.vj.⁊ cle.eos.e.ti. ¶ Si autem quis recipiat habitum professorum.⁊ qui consueuit tantũ dari professis cum aliter quis nõ facit professionẽ tũc recurre ad tex.in.c.questionẽ.§.fi.de reg.iur.in.vj.vbi est expressum.⁊ pro hoc si ante triduum talem habitum detulit obligatur religioni in genere.ita q̃d non potest amplius ad seculũ redire:tñ non obligatur in specie illi religioni cuius est habitus. ⁊ ideo sufficit quod intret aliquã de religionibus approbatis. ¶ In glo.fi.ibi iure poli.id est de equitate ⁊ quod sequit̃.j.de iure poli.expone id est de iuris rigore.sequẽs solutio tẽdit quasi ad eundẽ effectum.Secũda solutio est in se bona:aduerte etiã quod posset dici q̃d tacite intelligitur conferre sub conditiõe si ibi remaneat argumento huius tex.ex quo tẽpore introitus in ecclesiã ipse cõtulit.facit q̃d habetur in.c.quod a te.j.allegato.⁊ sic potest dici quod quodãmodo illa cõtulit accessorie ad psonam.vt hic tangit do.Ant.de quo etiam plenius per eũ in preallegato.c.quod a te.vel põt dici fm do.Ant.q̃d forte fuerunt

9 collata causa mortis.† ⁊ ideo potuit penitere cum in donatione causa mortis habeat locum penitentia.l.mortis causa.ff.de do.causa mortis. ¶ Ultimo aduerte extra glo.videt̃ ob. huic textui inquantũ vult quod iste Pe.non possit repetere beneficiũ.Nam videretur oppositũ ex quo nõ fuit professus:sed tantum fuit in probatione.per ea que habentur in.c.beneficiũ.de regu.in.vj.Sed potest responderi quod ibi loquitur quãdo nõ interuenit renũtiatio expressa nec alius actus intercessit ex quo surgat volũtas renuntiandi.nam tũc nõ vacabit beneficium. ⁊ ideo potuit ipse repetere:sed hoc debet intelligi fm Hostiẽ.q̃d hic expresse renũtiauit beneficio.facit quod no.in.d.c.bone.vel potes dicere vt hic voluit domi.Ant.q̃ hic interuenit actus ex quo surrexit tacita renũtiatio.vc3 actus receptiõis bonorũ quẽ fecit iste Pe.⁊ ideo nõ potuit repetere q̃d est notandũ pro limitatione.d.c.debet ergo esse cautus beneficiatus intrans regulam causa illam probãdi ne aliquod signũ ostendat ex quo tacite videatur renũtiare suo beneficio.facit q̃d habetur in text.⁊

10 gl.in.d.c.beneficiũ. ¶ †Et faciunt predicta ad questionẽ a illi⁹ qui trãsit de vna religiõe ad strictiorẽ an vocandus sit ad ecclesiam abbatis primi monasterij vocantis infra tẽpus pbationis.nã videt̃ q̃d non si cũ licentia transiuit.secus videret̃ si sine licentia cũ infra annum possit reuerti.j.de regu. statuimus Sed cõtrariũ vr̃ in hoc dicendũ.per id q̃d no.gl.in.d.c.beneficiũ.q2 ex quo vult esse in probatione regule.⁊ consequẽter velle in electiõe.⁊ ideo necessario nõ est vocãdus.per ea que habẽtur in.c.q2 propter.de elec.⁊ etiã dicit gl.in clerico seculari qui erat canonicus transeũte ad religionẽ.vt si vacet infra annum pbationis ecclesia in qua erat canonicus q̃d nõ sit necesse ipsiu3 vo

11 cari.de quo plene no.per gl.in.d.c.beneficiũ. ¶ †Itẽ aduerte q2 facit hec decretalis ad questionẽ an monachus promot⁹ ad abbatiã alteri⁹ monasterij si postea illi renũtiat an poterit postea repetere locũ in primo monasterio.Nã facit q̃d no.ad hoc ẽt tenuit Fede.in ope suo.cxix.⁊ ibi etiã tractat an remanebit monachus secũdi monasterij.⁊ determinat q̃d nõ.⁊ si erit solũmodo sub epõ.dicit tñ q̃d si diceremus eũ remanere in secũdo monasterio deberet habere primũ locũ post debitũ.de quo plene ibi psequit̃.⁊ ibi etiã tenet quod nõ tenet̃ in secũdo monasterio facere nouã pfessionẽ:an autem ⁊ qñ possit quis eligi in abbatem alterius monasterij recurrendũ est ad ea que habẽtur in

12 cle.j.de elec. ¶ †Ultimo inducit̃ tex.iste ad questionẽ b de clerico deposito a beneficio an possit eũ ep̃s instituere inuito patrono.Nã videt̃ q̃d non per istũ tex.cũ videatur quodãmodo noua receptio.de quo dicendũ vt no.per gloss.⁊ docto.in.c.q̃uis.

13 in gl.pe.⁊ super ea.de rescrip.in.vj. † An aũt clericũ vel p̃sbyterum depositum ab ordine possit ep̃s restituere.no.ibi de cleric. non resi.c.ex tue.vbi per Jo.an.super gloss.⁊ dicen̄.q̃d sic si est tantũ verbaliter depositus si fuisset actualiter.⁊ sic solẽniter degradatus.⁊ iuxta.c.degradatio.de pen.in.vj.q2 tunc solus papa talem põt restituere.per id quod habetur in.d.c.ex tue.ad fi. ⁊.ij.q.vj.in.c.ideo huic sancte.

Margin notes:

a ¶ Questio vtilis ⁊ pulchra d qua.d.Ab. hic in.ij.colũ. vers.⁊ faciunt ad questionẽ.

b ¶ Questio hec tractatur etiam hic per Abb.ppe fi.

c ¶ Admonet. Si qrat̃ vtrũ bñficiat⁹ possit suo bñficio renuntiare.vide per do.Hẽ. boych.j.de pben.c.significatũ.vbi ponit distinctio. pulchram.

1 ❧ Collatio beneficiorum de iure cõmuni spectat ad episcopũ ⁊ hoc in ecclesia non patronata nec collegiata.

2 Renuntiare siue dimittere bñficia nõ debẽt bñficiati absq3 licentia epi.Et quid de administrantibus in hospitalib⁹ an possint acceptare vel renuntiare sine autoritate episcopi.

3 Collatio beneficij qñ spectat ad episcopum potest dare licẽtiam cedendi:sed si spectat ad inferiorem poterit inferior dare licentiam cedendi.

4 Transire nolens de minori ecclesia ad maiorẽ an possit cogi p episcopum.

5 Electus ad aliam ecclesiam an possit illi electioni consentire absq3 licentia prelati prime ecclesie ⁊ an possit absq3 licentia illius transire ⁊ si transeat an statim poterit collator ecclesie prime conferre ⁊ quando.

6 Eligi põt prelatus siue clericus vnius ecclesiẽ ad aliã ecclesiam sine licentia superioris dummodo sit idoneus.

7 Renuntiare volens beneficio episcopo inuito ingredi potest religionem probationis causa ⁊ de ipsius consensu poterit alteri concedi beneficium.

c **Admonet.** c Beneficiatus absq3 licentia sui plati bñficiũ renũtiare non põt.h.d. ¶ Et primo ponit prohibitionẽ .Secũdo contrafaciẽtes puniri precipit.secũda ibi q̃d si quis.

1 ¶ †No.q̃ de iure cõmuni ius conferẽdi bñficia videt̃ spectare ad episcopũ q̃d est verum in ecclesia nõ patronata nec collegiata.de quo plene no.in.c.cũ ecclesia vulterana.de elec.Si autem esset beneficiũ in ecclesia cathedrali videtur q̃ spectet ad ep̃m ⁊ capitulũ.⁊ si in alia inferiori collegiata videt̃ spectare ad platũ. ⁊ capitulũ.de quo plene in prealle.c.cũ ecclesia.vbi aũt bñficiũ est patronatũ ius p̃sentãdi spectat ad patronũ.⁊ ius instituendi p̃sentatũ spectat ad ep̃m.de insti.eo.c.⁊.c.ij.li.vj. ¶ Itẽ not. q̃d absq3 autoritate illi⁹ ad quẽ spectat collatio q̃s nõ põt reci-

2 pere bñficiũ. ¶ †Itẽ no.q̃ bñficiati nõ possunt dimittere bñficia vel illis renũtiare absq3 autoritate epi.⁊ sic videt̃ q̃ nõ sufficiat autoritas inferioris:q̃d videt̃ intelligẽdũ nisi ad inferiorẽ prelatũ spectaret collatio bñficij.vt tãgit hic gl.ij. ¶ Itẽ no.q̃ videt̃ sufficere cõsulere ep̃m ad hoc vt q̃s possit dimittere bñficiũ q̃d videt̃ cõtra id q̃d habet̃ in.c.q̃d in dubijs.j.eo.vbi pt3 q̃ nõ sufficit petere cõsiliũ renuntiationis bñficij imo exigit consensus:sed dic q̃ hic accipi d3 cõsiliũ p cõsensu p illũ tex.⁊ facit q̃d habet̃ in simili.de offi.dele.venerabili.q̃d est intelligendum nisi bñficiat⁹ vellet intrare religionẽ:q2 tũc sufficit petere licentiã.l3 nõ obtineat.j.de regula.l3 fm Host.q̃d est notãdũ:q2 per hoc habes ampliationẽ ad dictã decretalẽ l3.nã sicut de laxiori religiõe ad strictiorẽ possit trãsiri licẽtia petita.l3 nõ obtenta ita ẽt poterit de ecclesia seculari trãsire ad religionẽ licẽtia petita q̃d est notandũ fm do.Ant.Sed certe gl.ij.in versic.ad religionem videtur velle q̃ clericus secularis possit transire ad religionẽ ẽt nulla licẽtia petita.p quo facit:q2 religiosus h3 magis ligatã volũtatẽ q̃ cleric⁹ secularis.de elec.c.null⁹.⁊.c.si religiosus.li.vj.⁊ ideo videt̃ q̃ facilius trãsire possit clericus secularis q̃ religiosus tutius tñ est ad opinionẽ vitandã saltẽ petere licẽtiã saltẽ clerico seculari. ¶ Et ex pdictis etiã no.consiliũ poni p cõsensu.l3 de pprio significato differãt vt colligit̃ ex his que habent̃ in.c.cũ olim.j.de arbi. ¶ In gl.j.in fi.⁊ hec põt dici canonica vltimo de qua in litera vel põt intelligi q̃ erit pena arbitraria ex quo de alia hic nõ exprimit̃.facit q̃d habet̃.j.de offic. dele.de causis.An aũt q̃d hic dr̃ in bñficijs habeat locũ in hospitalib⁹.sc3 vt nõ possit q̃s accipere administrationẽ i hospitalib⁹ sine autoritate epi vel illã acceptã dimittere dic q̃ sic:q2 illa sunt sub dispositiõe epi.j.de reli.do.c.de xenodochis.etiã per laicos habeãt administrari.xvj.q.ij.in.c.quodã.⁊ facit q̃d habetur hodie in cle.q2 contingit.de relig.domi.vbi plene habes qui possint esse rectores hospitaliũ. ¶ In gl.ij.ibi idẽ est in clericis ⁊c.⁊ sic vult gl.q̃ si collatio beneficij spectat ad ep̃m poterit

dare

dare licentiā cedendi. Si autē non spectat ad episcopū: sed ad inferiorem prelatum: tunc poterit dare licentiam cedendi inferior prelatus ad quē spectabit ius cōferēdi vel instituēdi rectorem in ipso beneficio. ⁊ pro hoc facit tex. iste dū dixit ad ordinationē tuā ⁊c. Idem etiam no. glo. in. c. episcopus. in loco allegato hic in. j. glo. ⁊ no. etiam per glo. in cle. cum illusio. de renū. refert tamen ibi. gl. opinionem Inno. quam ponit in. c. dubius. ⁊ ibi dicetur quid tenendū. ¶ †4 No. etiam gl. in. d. c. episcopus. de loco an clericus volens transire de minori ad maiorē possit cogi ab episcopo suo. Nam videtur ꝙ nō cū nemo cogatur crescere inuitus. lxxiiij. dist. in. c. gesta. de quo dicendū vt no. in. d. c. epūs. de loco per glo. ⁊ Archi. ⁊ facit etiam quod habetur in. c. fi. s. de postu. prela. cū ibi no. Qualis autem exigatur cōsensus vt clericus possit dimittere ecclesiam dic ꝙ si trāsit ad ecclesiam aliā eiusdem diocesis potest transire de tacito consensu episcopi: qꝛ sufficit quod episcopus sciat ⁊ nō cōtradicat. Si aūt vult transire ad aliā ecclesiā extra diocesim qđ tunc exigitur expressus consensus episcopi vt voluit glo. vij. q. j. placuit. ⁊. xxj. q. ij. c. j. ⁊ hoc etiā tenet hic Vincē. ⁊ Tancre. ¶ †5 In ea. gl. ibi poterit ecclesia illa ordinari ⁊c. Aduerte pro declaratiōe glo. qꝛ pōt esse dubiū an electus ad aliā ecclesiā possit illi electioni consentire absq; licentia prelati prime ecclesie. Secūdo an possit trāsire absq; licentia illius. Tertio an si trāseat poterit collator prime ecclesie statim conferre ⁊ quando. ¶ Circa primū conclude qđ existēs in primo būficio pōt eligi ad aliud ⁊ electioni cōsentire etiā sine licentia prelati. ⁊ qū est clericus secularis: quia nō reperitur prohibitū sed potius cōcessum. s. de electiōe. cum inter canonicos. ⁊ religioso si eligatur in prelatum alterius monasterij. recurre ad capitulum nullus. ⁊. c. si religiosus. de electiōe. in. vj. ¶ Circa secundū cōclude ꝙ transire nō pōt sine licentia superioris vel reuocari posset vt colligitur hic ex tex. ⁊ hic etiā glo. maxime ex versi. quod si fecerit. ¶ Circa tertium vero ꝙ si beneficia sunt compassibilia an posset primum conferri anteꝗ̄ priuetur illo. facitꝰ quod habetur in. c. penul. ⁊ fi. j. de cleri. nō resi. ¶ Si autem essent beneficia incompassibilia. vt qꝛ vtrunq; est curatū tūc videt̄ qđ primū vacet ipso iure. per id quod habetur. j. de prebē. de multa. in. §. j. sed Inn. dicit hoc esse falsum nisi trāsiuerit de licētia superioris: vel nisi superior habeat ratum transitū. Nec ob. c. de multa. qꝛ debet intelligi qū clericus trāsit de licentia superioris ƒm Inn. quod est notandū pro intellectu. d. c. al's nō vacabit prima ecclesia. licet illa possit priuari. ꝑ id qđ habetur de cleri. nō resi. in. c. penulti. ⁊ fi. ⁊ intellige quod vbi transiuit sine licētia nō vacabit prima ecclesia saluo nisi expresse ratificetur trāsitus vel tacite. ⁊ intelligetur tacite ratificare si infra tēpus sex mensiū vltra qđ nō plus debet beneficiū vacare vt in. c. ij. j. de cōces. preben. prelatus non reuocauerit ipm nec ei mouerit questionē. ¶ Et per predicta dicit Inno. quod si ad alios spectet electio vel presentatio prime ecclesie. ⁊ ad aliū datio licentie de cedēdo qđ nō poterit eligere vel presentare aliquē ad ipsam primā ecclesiā habēs ius eligendi vel presentādi in primo beneficio nisi prius petat licētiā ab alio superiore ad quē spectat dare licentiā transeūdi. Nā si det licentiā tunc videtur habere ratū transitū. ideo tūc videt̄ vacare. ⁊ ꝑ consequens postea poterit fieri electio vel priuatio. Si aūt nō petat̄ licentia ab ipso qui habet dare licentiā transeundi: tūc quia iterum non vacat ecclesia non poterit fieri electio vel priuatio saluo nisi iuxta finē sex mensiū infra quos si nō reuocaueritꝰ ipse superior ecclesiā clerici qui transiuit sine eius licentia: qꝛ tunc tacite videt̄ habere ratum transitum ex quo tanto tempore tacuit ⁊ nō cōtradicit. dicit tū qđ si spectaretꝰ ad ipsum qui habet dare licentiam collatio beneficij tunc demum lapsis sex mēsibus deuoluetur potestas cōferendi ad superiorē. per id quod habetur. j. de preben. de multa. §. ⁊ si vltra. dicit etiam quod tutius est qū ad aliū spectat dare licentiā trāseundi. ⁊ ad aliū electio vel presentatio beneficij qđ petat anteꝗ̄ fiat electio ꝙ ratificet̄ trāsitꝰ per habentē dare licentiā. Et subdit etiā qđ si infra sex menses charitatiue ter monitus cū aliquibus interuallis. vt debeat vel clericū reuocare vel trāsitū ratificare nō voluerit nec respondere qđ ex tūc postea etiā ante finē sex mensiū poterit fieri electio. per id qđ habetur in. c. j. j. de sup. negli. prela. quasi alter nō ꝓuidendo videt̄ italiter ratificare trāsitū. ¶ Sed iuxta predicta insurgit dubium quid faciet tunc diocesanus ⁊ prelatus ad cuius ecclesiā transitus sine licentia alterius prelati in cuiꝰ dioce. tenebat primū beneficiū. dicit Inn. quod diocesanus secunde ecclesie poterit ipsi clerico statuere terminū infra quē obtineat licentiam a primo dioce. vel lapso primo termino dicto si non obtineat poterit illum priuare ecclesia. ⁊ de alia prima prouidere. arg. c. qm̄ frequēter. §. si vero aliter. j. vt lit. contest. ⁊. j. de cleri. nō resi. qꝛ nōnulli. ⁊. c. relatū. Et predicta dicit Host. esse vera de iure. dicit tū qđ de facto quotidie tales sine licētia eligunt̄ ⁊ transferuntur ex quo sic translati vel recepti sunt ad prelaturā vel rectoriā cum cura priora beneficia que habeāt similia ipso iure intelliguntur vacare que tū plerūq; retinētur de facto seu oībus istis potest responderi secundū eum. per id quod habet̄ in. c. cum iam dudū. j. de prebē. qꝛ multa per patientiā tolerantur ⁊c. facit quod no. in. d. c. de multa. ex hoc etiam emanauit extrauagans Jo. xxij. que incipit execrabilis contra tenentem plura beneficia curata vel plures dignitates. ⁊ ibi etiā multas penas imponit talibus. ¶ In ea. glo. ibi ad religionē no. gloss. pro eo quod dixi in no. ⁊ etiam hic sequitur Inn. neq; ob. si dicatur quod potius debet hic trāsiri posse ad aliam dignitatem ꝗ̄ ad religionē: qꝛ circa dignitatē versatur publica vtilitas s; in trāsitu ad religionē versatur priuata vtilitas transeuntis solū. licet secus in dignitate. facit qđ habetur in. l. barbarius. ff. de offi. preto. qꝛ pōt responderi qđ presumptio ambitionis que verisimiliter cadit circa dignitatem potius ꝗ̄ circa transitū ad religionē tollit contrariū. vt no. gl. in. c. literas. lxiij. di. facit qđ habetur. s. de postu. prela. c. bone. el. j. ¶ †6 In ea. gloss. in fi. ⁊ sic tenet. glo. qđ ꝑlatus vel clericus vnius ecclesie dummodo sit idoneus potest eligi ad aliā ecclesiā sine licentia sui superioris. ⁊ est cōmunis opi. quam etiā secutus fuit Vincen. in nouo apparatu quem fecit super hac compilatione. licet in antiqua cōpilatione teneret contrariū vt dicit glo. ⁊ cū glo. concor. etiam Jo. an. in. §. sed aliud. lxj. dist. aliqui tū voluerūt facere differentiam inter prelatum ⁊ curatum ex vna parte. ⁊ alios clericos ex alia vt premittā qđ vinculati ⁊ alligati ecclesie nō possint eligi sed debeant postulari: sed alij bene possunt eligi: sed hec opi. vt dicit Jo. an. expresse reprobat̄. per id qđ habet̄ in. c. si abbatē. de elec. in. vj. vbi Abbas etiā exēptus nō possit transire ad aliā ecclesiā sine licētia pape: tū potest eligi ⁊ debet nō aūt postulari. vt ibi patet. ⁊ sic non valet consequētia nō potest transire sine licentia superioris: ergo est postulādus nō eligēdus: qꝛ illud nō est verū etiā si requiratur licētia pape. vt ibi est expressum. ⁊ sic speciale est in episcopo a superioribꝰ vt nō possint eligi: sed postulari debent: qꝛ sunt matrimonialiter alligati ecclesie ⁊ non possunt dissolui a dicto vinculo sine licentia pape. vt plene consueuit dici in. c. fi. s. de postu. prelatorū. ⁊ sic pꝫ ꝓprie ⁊ stricte loquendo quod solū episcopi. ⁊ superiores possunt differre annulū. licet alij inferiores ex priuilegio portēt. Et per predicta ēt pꝫ abbatē vel aliū prelatū nō dici ꝓprie esse matrimonialiter alligatū sue ecclesie. al's nō posset eligi: sed deberet postulari. Et precipue qū non posset transire sine licētia pape. vt qꝛ est exemptus qđ est cōtra tex. in. d. c. si abbatē. ¶ Itē aduerte: qꝛ ibi eligitur clericus ad aliam ecclesiā si epūs suus nollet sibi dare licētiā poterit epūs cogi per suum superiorem. ⁊ sic per archiepiscopum suum ad dandā licentiā. vt dicit glo. per id quod habet̄ in. c. nullus. alle. in glo. ⁊ facit quod legitur ⁊ no. in. c. si religiosus. de elec. in. vj. ⁊ hoc intellige. vt dixit glo. per id quod habet̄ in. c. nullus. ⁊. c. si religiosus. Quis autem sit superior qui habebit cōpellere ipsum episcopū eo casu quo cōpelli pōt: quidam dicunt ꝙ archiepiscopus. vt. s. dixi. ¶ Alij vero dicunt qđ erit papa: qꝛ nemo alius inferior pōt rem alterius dare vel iuri alterius preiudicare. facit quod no. in. c. dilectus. j. de offi. deleg. ⁊. j. de reli. do. in. c. constitutus. ¶ Sed Jo. and. dicit quod aliud est querere qs possit dare licentiā epō denegante: aliud querere quis possit eum cōpellere. Nā primo casu videtur dicendū qđ procedat prima opinio. vꝫ qđ sit archiepiscopus cui episcopꝰ est subiectus. per ea que habent̄ in. d. c. nullus. qđ intellige qū subest causa cōpellendi. Si aūt nō subest tunc etiā quo ad compellendū superior esset papa: qꝛ etiā non subsistēte causa appellandi solus papa poterit cōpellere. facit qđ no. per glo. in. c. si religiosus. de elec. in. vj. ¶ Ultimo dicit Jo. an. qđ videtur posse fraudari dispositionē huius decre. per ea que habent̄. j. de reg. beneficiū. lib. vj. †7 Nam volens renuntiare beneficio epō inuito poterit ingredi religionē probationis causa. Et de ipsius consensu poterit alteri concedi beneficiū. vt hic patet. Sed dici potest quod si beneficium spectat ad collationem episcopi nulla poterit fieri fraus: qꝛ si consentiat ipse epūs qui habet cōferre nō fraudat euꝫ: qꝛ sic epūs videtur tacite prestare autoritatem tacite renuntiationi conferendo alteri de illius consensu. Sed si beneficium esset electiuum. ⁊ ad alium spectaret electio vel presentatio. ⁊ ad episcopum confirmatio vel institutio: tunc bene posset fieri fraus si sufficeret consentire habenti eligere vel presentare: vnde dicit quod tunc non sufficit consentire habēti eligere vel presentare: sed requiritur etiā qđ consentiāt habenti instituere: vel cōfirmare sicut illi qui habet potestatē presentādi ⁊ renuntiandi. de quo etiā per Jo. an. in. c. ex ore. j. de his que fiūt a ma. par. capi. ⁊ etiam tāgit̄ in regula is qui tacet. in mercu. dicit tū qđ tutius esset quod expresse renuntiasset in manibus superioris habentis potestatem autorizandi renuntiationi.

1 Exceptio abiurationis spontanee an sit admittēda sine cāe expressione.
2 Actor an debeat exprimere nomē actionis sue siue petitionis.
3 Confessio emanans ad obligandū sine causa non valet sec⁹ ad liberandum.
4 Testis an artetur ad assignandā causam per quā concludat se habere scientiam facti per sensum corporeum. ꝛ nu. 18.
5 Repetenti beneficiū obstat exceptio spontanee abiurationis id est renuntiationis facte cum iuramento.
6 Exceptio an sit admittenda sine cause expressione.
7 Exceptio nō verisimilis si ꝓponatur ꝛ actor petit qḋ exprimat causa: licet reus ad hoc non teneatur poterit tñ cogi ex officio iudicis. ꝛ nu. 15. ꝛ 20.
8 Supplere potest quandoqꝫ iudex ex officio suo: ꝛ an ꝛ qñ possit arctari ad supplendum.
9 Jactare sua in dubio nemo presumitur.
10 Exceptio legitima habet infringere actionem nisi actor iuuet per replicationem.
11 Replicatio quid sit.
12 Negatiua mera nō est probabilis per rerū naturā: secus in negatiua pregnante que continet in se implicitā affirmatiuam.
13 Libellus quo quis petit decem ab ecclesia ex causa mutui licet nō alleget versionē in vtilitatem ecclesie procedit. ꝛ nu. 16.
14 Exceptio an admitti debeat ꝙuis cōtra eā sit ꝓsumptio ꝛ qñ iudex suspicatur qḋ non sit vera pōt arctare partē ad exprimēdam causam per quam exceptio iustificetur: ꝛ poterit etiam iudex statuere terminum excipiēti infra quē habeat probare exceptionem.
17 Testis non debet examinari extra articulū nec etiā extra ipm deponere.
19 Exceptio spōtanee renuntiatiōis an sit formalis ita qḋ sit admittenda sine cause expressiōe ꝛ an dato qḋ sit formalis vel nō sed facta est formalis in expressione cause an debeant testes actoris admitti super replicatione an vero rei super exceptione.
21 Renuntiatio beneficij metu facta an valeat.

a ¶ Sup hoc. Istud capitulū est valde ꝓlixū in sua materia sed iunge ea q̄ ꝑ do. Jo. ꝛ do. Abb. hic dicunt. ꝛ habebis declaratione ꝓsentis materie ꝛ hec tibi sufficiant pro additionibus huius capituli.

Super hoc. a Ista decreta. cōsueuit reputari difficilis ꝓpter multiplices intellectus. ꝛ etiā propter ea que hic prolixe scripsit Inno. ꝛ aliqualiter cōfuse adeo qḋ multa ex dictis Inno. omiserunt Host. ꝛ alij dicētes quod illa poti⁹ habebant intellectum offuscare ꝙ declarare. sed do. Ant. hic nititur declarare dicta Inno. potes dicere qḋ decre. habet duos principales intellectus. Unus est quod hic in tex. fiat solū vna questio videlicet an quis repetat beneficiū. ꝛ obijciatur solū exceptio spōtanee abiurationis ꝛ renūtiationis facte in iuramento. ꝛ actor replicet ꝙ coactus ꝛ nō sponte renūtiauit: queritur tūc an admitti debeat ꝓbatio rei sup spōtanea renūtiatiōe: an vero ꝓbatio actoris super nō spōtanea. ꝛ in effectu respōdetur ꝙ testes vtriusqꝫ debent recipi. ꝛ ille obtinebit qui melius ꝓbabit habito respectu ad dignitatē ꝛ opera testium. ꝛ ista fuit lectura Tancre. ꝛ etiā sensit hic Inno. in quadā glo. ꝛ fm istam debet exponi dum litera dicit sine cause cognitiōe. i. anteꝙ plenarie cognoscat de causa. ꝛ qḋ subijcit ꝛ an actoris debet exponi ꝛ ꝓ id est. Facit qḋ no. in simili. in. l. penulti. C. vbi cau. sta. ꝛ fm istā lec. in verbo porro. tollit quandā tacitā obiectionem de qua tāgit hic in glo. ꝛ circa fi. Sed certe iste intellectus vr̄ violare literā. vt ptꝫ ex expositionibus quas oportet fieri sequendo hūc intellectū. de quib⁹ .s. dixi qui nō videt esse de mēte litere. Ideo alius fuit intellectus principalis vcꝫ ꝙ hic formant due q̄stiōes. ad vtrāqꝫ rñdetur. ꝛ secūda questio fit ibi. ꝛ an actoris. Et iste intellectus subdiuidit in tres aut quatuor. Nā vnus est intellectus quē sequit glo. magna. ꝛ iste intellectus est cōis ꝛ eū sequit etiā Jo. an. ꝛ secundū istū intellectū. Prima questio est an exceptio spontanee abiurationis sit admittēda sine cause cognitiōe. scꝫ assignādo vel exprimēdo in ipsa exceptione. Alius fuit intellectus Host. ꝛ secundū istū variat prima q̄stio ab eo qḋ dixi. ꝓxime. Nā secundū eū prima questio est talis an vcꝫ exceptio abiuratiōis sit admittēda. scꝫ cū effectu sine cause cognitione. ꝛ q̄renda a teste sine interrogatione cause fienda a teste.

1 ¶ † Secūda vero questio nō mutat. terti⁹ fuit intellectus quē tangit hic do. Anto. prima q̄stio fit: an exceptio abiuratiōis sit admittēda sine cause cognitiōe scꝫ summaria ꝓmissa anteꝙ admittat vt si videat: an sit verisimilis vel nō. Secūda vero q̄stio nō mutat. ¶ Itē aduerte: qꝛ primus intellectus inquātū dixi ꝙ prima q̄stio est an admittēda sit exceptio spōtanee abiurationis sine expressione cause subdiuidit. Nā vnus fuit gl. q̄ voluit ꝙ ad q̄stiones hic positas rñdeatur eo modo quo tāgit in glo. in principio gl. mag. fm Inn. lꝫ cōcordet in titulis q̄stionū cū intellectu gl. tñ discordat in q̄stiōib⁹ ab intellectu gl. qꝛ fm gl. ad primā q̄stionē rñdet ꝙ nō est supuacuū. ꝛ ꝑ cōsequēs nō est inutile sed potius vtile qḋ querat de causa resignationis non tñ est necessariū fm Inno. respondet ꝙ nō est superuacuū: sed necessariū ꝙ causa exprimat. ¶ Itē circa secundā questionem secundū intellectū glo. respondet ꝙ admittentur probationes vtriusqꝫ: si actor replicat ꝙ nō spōte. ꝛ sic coact⁹ renūtiauit. sed fm Inn. si actor replicat ꝙ nō spōte renūtiauit nō admittatur probatio rei. ꝛ de isto intellectu Inn. ꝛ etiā Host. plenius tāget super fi. ꝓme glo. Sed tangetur modo pro intellectu glos. fm quam breuiter hoc intendit. ¶ Contra petētem beneficiū admittit spontanee abiurationis exceptio. ꝛ nō adiecta causa renuntiatiōis cōtra quā actor poterit replicare ꝙ nō sponte renūtiauit. ꝛ qui melius probabit obtinebit. h. d. Et sunt due partes principales. Nā in prima ponit consultatio ꝛ duplex questio. In secunda responsio. secūda ibi: sic tue. illa secūda potest diuidi. nam primo ponit quandā allegationē suasiuā vt causa exprimatur. Secundo responsionē infert ad primā questionem. Tertio excipit in qua exceptione cōcluditur responsio ad tertiā questionē. Quarto soluit quoddā obstaculū qḋ poterit esse contra dictam exceptionē. secunda ibi ideoqꝫ. tertia ibi nisi. quarta ibi porro. ¶ Et aduerte ꝙ vltra ea que dixi ante summarium glo respectu etiā variatur tripliciter intellectus decretalis. Nā vnus est intellectus ꝙ hic intelligatur ꝙ actum fuerit petitorio ad recuperandū beneficiū: alius est intellectus ꝙ intelligat qḋ actū fuerit possessorio ꝛ nō petitorio. Tertius intellectus est qḋ decre. procedat siue actū fuerit petitorio siue possessorio. secundus etiā subdiuiditur: qꝛ aliqui intelligunt quod actum fuerit possessorio recuperande per interdictū vnde vi. Alij quod actū fuerit cōdictione ex decretali sepe. ꝭ. de resti. spo. Alij quod etiā fuerit cōdictione ex canone reintegranda. iij. q. j. Alij etiā dixerunt ꝙ ꝓcedit decretalis talis siue interdicto vnde vi siue condictione ex decre. sepe: siue cōdictione ex canone reintegrāda: fuerit actū. ꝛ istos oēs intellectus tenuit hic Inn. ¶ In gl. tñ prosequitur intellectū ꝙ actū fuerit petitorio. vt ptꝫ hic in glo. j. ꝛ in glo. ij. ꝛ gl. magna. in ver. ad hoc.

2 ¶ † Potes etiā ꝓmittere fm do. Ant. ꝙ lꝫ agēs debeat exprimere causam sue actiōis siue petitiōis. vt ptꝫ ex his que legunt ꝛ no. in. l. j. ff. de edē. ꝛ. l. edita. C. de edēdo. ꝛ. c. ij. de libelli obla. Saltem vbi petit. vt patet ex his que habent in dictis iuribus. ꝛ. l. fi. C. de anna. excep. tñ regulariter excipiēs nō tenetur exprimere causam sue exceptionis: qꝛ nuda voluntas videt sufficere ad dandā ꝛ cassandā excep. fauore liberationis. facit quod habet in. l. tale pactum. ff. de pac. in prin. ꝛ qḋ no. in. l. j. ad fi. ff. de interro. act. ꝛ. l. cum de indebito. ꝭ. fi. ff. de proba. ꝛ. ꝭ. de fi. instru. si cautio. in quibus patet

3 † qḋ cōfessio emanās ad obligandū sine causa non valet. secus si emanaret ad liberandū. vt no. in iuribus preall. ¶ Pōt etiā ꝓmitti secundū eū ꝙ testis nō arctat regulariter ad iustificandū relationē a se factā seu sup quo deponitur. Nā sufficit ꝙ simpliciter recitat factū prout factū est ab alio. ꝛ iustificet assertionē sentētie circa tale factū ex cā ex qua cōcludat sciētia ipsi⁹

4 testis per sensum corporeū. ꝛ sic videt † qḋ testis arctetur ad assignādū causam ꝑ quā cōcludat se habere sciētiā facti ꝑ sensuꝫ corporeū: sed nō arctat regulariter ad assignandū cām quare id qḋ refert fuerit factū etiā si de hoc interroget. facit qḋ hr̄. ꝭ. de re iudi. sicut an aūt hoc indistincte ꝓcedat patebit ex. ꝭ. dicēdis sup gl. j. ¶ Itē aduerte qꝛ do. Ant. hic inchoat casum hoc modo vcꝫ qḋ quidā actiōe vcꝫ qḋ metus causa vel vtili in rē repetebat beneficiū suū narrans qualiter ex collatione sibi facta habeat ius in tali bñficio: qualiter etiā illud ꝓcedat. ꝛ qualiter etiā hoc bñficiū fuerit sibi ꝑ metū ablatū quapropter petebat bñficiū sibi restitui. facit qḋ tāgit glo. mag. in ver. ad hoc. Sed mell⁹ vr̄ dicendū prout hic voluit gl. j. quis petebat bñficiū suū de quo dicebat se fuisse canonice institutū. ꝛ sic illud ad se spectare ꝛ ptinere ꝛ aduersariū idebite tenere ꝛ iniuste occupare. iō petebat sibi illud restitui. reus vero excipiebat de spōtanea abiuratiōe. vt ptꝫ in gl. ¶ In tex. ibi sciscitaris. id est queris. ꝭ. de rescrip. sciscitatus. Itē ibi reposcētib⁹. i. petētib⁹. ꝛ sic dictio re abūdat. facit qḋ habet in. l. j. ff. de dote plega. ¶ Uł pōt dici ꝙ notet quādā instātiā. ꝛ sit sensus ꝛ reposcētib⁹. i. cū instātia petētib⁹. ¶ Itē ibi abiuratiōis. i. renūtiatiōis cū iuramēto. Item ibi cognitiōe. i. expressiōe fm intellectū gl. ¶ Item ibi superuacuū esse nō credimus: qꝛ si dicat ꝙ nō est supuacuū. ꝛ sic nō inutile sed poti⁹ vtile. ¶ Et ex hoc innuit ꝙ si solū est vtile nō est necessariū. facit qḋ no. Archi. ꝛ Jo. an. post eū in. c. j. de app. in vj. ¶ Itē ibi ingri supple a reo fm intellectū gl. lꝫ intellectum Host. intelligit. scꝫ a teste. facit qḋ dicet sup gl. j. ¶ Itē ibi nec metu scꝫ illato a priuato. ꝛ ꝑ hoc differt ab eo qḋ sequit de oppressiōe q̄ fit ab existēte i officio vel dignitate. l. si ꝑ ipressiōe. C. qḋ me. cau. ¶ Et no. et sū illud qḋ fit vi cōpulsiua dicat fieri metū. l. j. ff. qḋ met. cau. ¶ Itē ista verba vi nec metu in effectu supponūt pro codē. facit quod habet in. d. l. j. ¶ Item ibi non postpo-

postponas.quasi velit ꝙ si re⁹ excipit de spōtanea renūtiatione
⁊ iudex reperiat illam probabilem ⁊ ꝓbari per ipsum reum:ideo
absoluet reum a petitiōe actoris saluo nisi actor replicauerit ꝙ
coactus renuntiauerit.nam tunc admittentur testes vtriusq; et
obtinebit qui melius probabit habito respectu ad dignitatem ⁊
opi.testium:vt.ī.innuitur circa finem.⁊ si dicatur ꝙ si actor re-
plicet ꝙ non sponte renuntiauit videtur ꝙ nō debeat audiri vo
lens id probare cū sit negatiua que per rerum naturā non videt̄
probari posse.s̄.de elect.bone.el.j.⁊.C.de probat.l.actor.ad hoc
respondetur in verū.porro qui sequitur.q: licet sit negatiua: ta-
men habet in se implicitā affirmatiuā.s.ꝙ renuntiauit coactus.
ideo admittitur vt sequitur.¶ Item ibi inficietur.sup.⁊ in con
5 sequentiā asserat se coactum.¶ No.j.ꝙ† repetenti beneficiū ob.
exceptio spontanee abiurationis.i.renuntiationis facte cum iu
ramento.⁊ idem etiā videretur si non interuenit iuramentū per
6 id qđ dicit in verū.maxime si nō interuenit ⁊c.¶ † No.ꝭm intel
lectum gl.ꝙ vbi proponitur exceptio sufficit indifferēter propo-
nere factū ex quo causatur exceptio etiam si nō exprimit̄ aliqua
causa tendēs ad iustificationem ipsius facti.¶ Ex quo etiā no.
ꝙ licet non admittatur actio seu petitio sine cause expressione:
saltem si petatur vt legitur ⁊ notatur in.c.ij.ī.de libel.obla.l.j.ff.
de edendo.tamen exceptio videtur admittenda etiā absq; cause
expressione.¶ Et no.ꝙ istud videtur procedere etiam si propo-
natur exceptio non verisimilis:q: nō videtur arctari proponēs
ad exprimendam causam per quam verisimilis reddatur:nec iu
dex etiam arctatur ad faciendum illam exprimere.Potest tamē
iudex ex officio ꝓpter non verisimilitudinem arctare proponen
tem ad causam exprimendā si sibi videatur: licet ad petitionem
7 partis non cogatur exprimere:vt hic videtur innui.¶ † Et ex
predictis potest colligi practica vbi proponitur aliqua exceptio
nō verisimilis q: si actor petit ꝙ exprimatur causa:licet reus nō
teneat̄ ad instantiam actoris hoc facere:tamen iudex officio suo
8 poterit ipsum cogere si voluerit.Et ex hoc etiam potes † notare
casum in quo iudex pōt ex officio supplere.de qua materia ple-
ne habetur.s̄.de postu.prela.in.c.bone.el.j.⁊ per Bart.in.l.iiij.
§.hoc autem.ff.de dāno infect. ¶ Et ex predictis etiam potes
notare regulā ꝙ vbi iudex ex officio potest supplere non arctat̄
ad supplendum:nec appellari potest si nō suppleat.facit qđ no.
Joan.an.in.c.penul.ī.de excep.⁊ lz sic trāseat do.Ant.¶ Ad-
uerte tamen ꝙ quādoq; iudex etiam arctatur ad supplēdum ꝙ
quandoq; fit:vt notat̄ per Bart.in.d.§.hoc autem.facit qđ ha
betur in.c.cum nobis olim.⁊.c.nihil.s̄.de elect.⁊ in prealleg.a.c.
9 bone.el.j.¶ † Not.ꝙ in dubio non debet presumi ꝙ quis iactet
vel velit iactare id qđ est suum ꝓprium.⁊ maxime id qđ est quesi
tuz laboribus multis ⁊ expēsis.de quo debet viuere.facit quod
habetur.ff.de proba.l.cū de indebito.⁊ ideo renuntiatio benefi-
cij in dubio non presumatur voluntarie facta si nō appareat de
aliqua causa ipsam intrinsecus impellente.¶ No.multa accidē
tia circa renuntiationem beneficij que possunt illam inficere.scz
violentia compulsio seu metus.¶ Item oppressio vel promissio
aut datio alicuius temporalis rei seu pecunie. Et ex hoc etiam
no.ꝙ sicut in cōstruendo de iure spirituali datio pecunie habet
illud inficere:sic etiam ⁊ vbi agitur de ipso destruendo .¶ Not.
ꝙ quo ad vitium simonie inducendum paria sunt dare pecuniā
vel promittere vel aliud temporale.facit qđ habetur in.l.j.et.ij.
10 ff.de calū.¶ † No.ꝙ exceptio legitima habet confringere actio-
nem nisi actor iuuetur per replicationē.facit qđ habetur in.l.j.et
11 ij.ff.de excep.⁊.l.si plures.ff.de fideius.¶ † Et ex hoc etiā no.qđ
est replicatio.q: est exceptionis repulsio ⁊ actoris releuatio seu
coadiuuatio.ī.de excep.a nobis.per Joan.and.⁊ in.d.l.j.⁊.ij.ff.
¶ No.ꝙ concurrentibus exceptione spontanee renuntiationis
⁊ replicatione nō spontanee renuntiationis admittuntur testes
ex vtraq; parte ⁊ quo ad finalem effectū obtinendi attēderetur
quis melius probabit habito respectu ad dignitatē ⁊ opinionē
⁊ numerum testium:⁊ ideo qui meli⁹ probauerit obtinebit.ī.de
12 test.in nostra.¶ † Nota ꝙ lz negatiua mera nō sit ꝓbabilis per
rerum naturā.tamen secus est si est negatiua pregnans habens
implicatā affirmatiuā tanq̄ saltem tunc indirecte ⁊ mediate sit
perceptibilis per sensum testis.de quo plene in.c.bone.el.j. super
gl.s̄.de elec.⁊.l.actor.C.de proba.¶ Et predicta notabilia ꝓce
dunt ꝭm intellectū gl.quē sequit̄ glo.j.⁊ etiā gl.magna.⁊ silr gl.
ij.iij.⁊.iiij.sed ꝭm intellectum Hosti.⁊ silr ꝭm intellectū Inn.de
quib⁹ tetigi in euidentialibus tangā etiā sup glo.j.aliqua ex su-
pradictis nō ꝓcedere:vt.ī.patebit.¶ Et no.etiā ꝙ ꝭz intellectū
glo.decre.intelligit̄ qñ actū fuit petitorio:vt pz ex gl.j.⁊.ij.⁊ etiā
ex glo.magna in verū.ad hec.¶ In gl.j.ibi nulla resignatiōis
causa assignata.sup.in ꝓpositione ipsius exceptionis ꝭm intelle
ctum glo.¶ In ea.ibi causa resignationis inquirat sup.ab ipso
reo opponente exceptionē renūtiationis vt sic exprimat causam
ipsius renuntiationis ꝭm intellectum quē voluit hic gloss. Sed

ꝭm intellectū Hosti.de quo.ī.tangetur debet intelligi qđ inqui-
retur causa renūtiationis a teste deponente super ipsa renuntia-
tiōe.¶ In ea.gl.ibi:al's nō tenet̄.⁊ hoc vult gl.colligi ex eo q:
tex.dicit nō esse superuacuū.⁊ sic nō esse inutile requirere de cā resi
gnatiōis:⁊ sic poti⁹ vtile.⁊ p hoc a c̄rio innuit ꝙ nō est necessa-
riū.facit qđ notat Jo.an.post Arch.de verbo prudenter.in.c.j.
de appel.in.vj.¶ In eadem ibi:imponetur silētiū actori.⁊ hoc
qñ ipse actor non replicauit.Si autem replicasset ꝙ sponte non
renuntiasset:tūc admittetur probatio vtriusq;.⁊ si actor melius
probauit obtinebit:vt sequitur in gl.iuncto eo qđ tangitur in fi.
Et sic in effectu fertur tunc sentētia pro eo qui melius probaue-
rit habito respectu ad dignitatez ⁊ opinionē testiū.¶ In ea.in
fi.aduerte q: inquātū voluit ꝙ nō sit necesse exprimere cām renū
tiationis qñ opponit̄ exceptio renūtiatiōis non vr̄ ꝓcedere.Nā
vr̄ ꝙ sicut actor tenet̄ exprimere causam sue actiōis seu petitiōis
precipue qñ presumptio est cōtra ipsam actionē.⁊ sic cōtra ipm
agentem scđm ea que habentur in.c.cōstitutus.s̄.de elec.⁊.ī.de
libel.obla.c.ij.l.j.ff.de eden.per legistas.ita reus sue exceptionis.
¶ Sed potes dicere ꝙ aliud sit in actione aliud in exceptione.⁊
hoc fauore rei qui fauorabilior est q̄ actor.l.fauorabiliores.ff.de
reg.iur.⁊ etiam fauore ipsius defensionis ⁊ liberationis seu exce
ptionis cum fauorabilior sit liberatio ⁊ defensio q̄ actio ⁊ impu
gnatio.l.arrianus.ff.de actio.⁊ obliga.¶ Uel potest dici secūdo
ꝙ actio vel exceptio contra quam presumitur:dūmodo a parte
proponatur nō repellitur licet presumptio sit contra factum ex
quo datur ipsa actio vel exceptio.Saluo nisi iudex ex officio suo
propter presumptū velit a partibus inquirere de causa.nā tunc
potest vt habetur in.d.c.cōstitutus.⁊ etiam hic.Si tamē hoc nō
facit potest admittere ipsaz actionē ⁊ exceptionem.vt sic postea
videatur ex prosecutione iudicij an tollatur presumptio . ⁊ tunc
obtineat actor vel ipse excipiens al's succumbat.Precedens so-
lutio plus placet q: licet ista secunda possit procedere si pars ni-
hil alleget seu non petat exprimi causam:tamen vbi pars petit
exprimi causam videtur remanere differentia in actione ⁊ peti-
tione:q: vbi petitur exprimi causam actionis seu petitionis per
partem aduersam debebit ad ipsius instantiā exprimi causa ꝭm
notata plene in.d.c.ij.de libel.obla.Sed vbi petitur ab excipien
te per partem aduersam ꝙ exprimat causam sue exceptionis vi-
detur ꝙ ad instantiā ipsius partis non teneatur exprimere etiā
si exceptio surgat ex facto non verisimili:vt hic patet ꝭm intelle-
ctum glo.Nam sicut est ꝙ exceptio in sui forma seu propositiōe
sit formalis.⁊ postea iuxta merita cause de ipsius iustitia dispu-
tabitur.facit qđ habet̄ in.c.in nostra.de procur.in verbo inutilē.
in glo.cū ibi nota.vnde potes concludere vt hic tāgit do.Ant.
Si queritur an actio vel exceptio cōtra quam presumitur admit
ti debeat per iudicem:q: interdum actio vel exceptio est inepta
ex sui ꝓpositione:⁊ tunc non debet admitti.de actiōe probatur
in.c.examinata.ī.de iudi.⁊ facit qđ notatur in.l.j.ff.de offi.asses.
⁊.l.j.§.j.ff.si messor falsum modum dixerit.de exceptiōe videtur
probari in.c.solicite.de restitu.spolia.⁊ ꝓbatur etiam per ea que
habentur in clemē.constitutionem.de elect.el.j.§.labeo.cum ibi
nota.per Bar.ff.de flu.⁊ facit etiā qđ ipse no.in.l.v.ff.de excep.
interdum vero exceptio vel actio est apta quo ad sui ꝓpositionē
sed contra factū actionis vel exceptionis ius resistit:⁊ tunc aut
intantū resistit ꝙ notorie apparet de iniustitia actionis vel exce-
ptionis:⁊ tunc quasi in consequētiam ex hoc redditur actio vel
exceptio inepta.ideo tunc non admittetur,nisi aliquo singula-
ri iure iuuetur per ea que habētur in.d.c.constitutus.⁊.c.ad deci
mas.de restitu.spo.in.vj.⁊ qđ not.Inn.in.c.j.ī.de offi.vica.⁊.ī.
de iudi.examina.in quadam additione.⁊ de libel.obla.c.fin.⁊ fa
cit etiam qđ not.glo.in.l.vbi pactū.C.de transac.aut exceptioni
vel actioni nō resistit ius cōmune taliter ꝙ notorie appareat de
iniustitia.surgit tamen al's presumptio contra actionē vel exce-
ptionem:⁊ tunc libellus in actione debet admitti non obstante
dicta presumptione dūmodo al's de se sit aptus.facit quod not.
13 Innoc.in.c.dilecti.ī.de libel.obla.vbi dicit ꝙ † procedit libellus
si quis petat decez ab ecclesia q: mutuauit ecclesie ipsa decē licet
non alleget versionem in vtilitatem ecclesie q̄uis non presumat̄
versio nisi probetur:vt no.in.c.j.ī.de deposito.⁊.l.hoc ius porre
ctum.C.de sacrosan.eccle.canonizata.x.q.ij.⁊ sic sufficiat ꝙ in ꝓ
cessu iudicij circa merita probetur ipsa versio.De exceptione ṗo
14 ꝙ † admitti debeat licet sit presumptio cōtra illam est casus hic
ꝭm intellectum gl.nec tenebitur excipiens ad instantiam aduer
sarij exprimere causam licet iudex ex officio possit quando suspi-
catur contra factum exceptionis compellere partem excipientē
ad exprimendam causam per quam excludatur presumptio.et
hoc ad refrenendam protelationem iudiciorum ⁊ calūnias seu
malitias:licet ipse iudex ad hoc non necessitaretur q: sufficit ꝙ
actio ⁊ exceptio sit talis ꝙ si sit vera deberet legitima reputari
nam veritas postea reseruabitur in probationibus fiendis cir-

ta merita. ¶ Et ex predictis habes vnam practicā quā potest tenere iudex quādo suspicatur ꝙ exceptio non sit vera: qꝛ potest ex officio arctare partem ad exprimendam causam per quam iustificaretur exceptio. alia practica tollitur ex his que habētur in c. cum dilecti. s. de elec. Nam tunc quando ponitur exceptio nō verisimilis vel quam al's iudex habeat suspectam potest arctare partem ad promittendam certam penam in casu in quo illa nō appareat vera. facit qd no. Cōp. in. c. qd sicut. s. de elec. ¶ Alia practica potest colligi ex his q̄ habenꝛ in c. pastoralis. de excep. qꝛ poterit iudex statuere terminū excipienti infra quē ipsam habeat probare per ea que habentur in. d. c. pastoralis. non autem debet statim illam repellere propter presumptionē que fit cōtra illam: quia possibile est ꝙ pars iustificabit illam: ꝛ ideo si ipsam repelleret non iustificabitur appellatio ex hoc tantum nisi forte excipiens obtulisset se statim probaturum per ea que habenꝛ. j. de appel. interposita. ꝛ per Inno. j. de concessio. preben. post electionem. facit qd habetur in. c. j. semper. ij. q. j. Alia etiam potest colligi ex his que habentur. j. de presump. qꝛ verisimile. ꝛ. l. nō verisimile. ff. qd me. cau. qꝛ propter presumptionē aggrauabiꝛ excipiens duriori onere probandi. ¶ Item aduerte qꝛ contra istuꝫ intellectū glo. facit qd habetur. j. de restit. spolia. solicite. vbi videtur ꝙ quando † exceptio non est verisimilis non sit admittenda.

15 Sed potes dicere ꝙ hic loquitur quādo obijcitur in iudicio petitorio in quo de maiori preiudicio agaꝛ. ibi quando opponiꝛ in iudicio possessorio in quo de maiori preiudicio agitur qꝛ licet quis succumbat in possessorio remanet: tamē sibi ius saluum in petitorio. l. naturaliter. §. nihil cōmune. ff. de acquirē. posses. ꝛ. j. de cau. posses. pastoralis. ꝛ. c. cum dilectus. de hoc tamen latius tangetur cum glo. magna. ¶ Item etiam aduerte qꝛ ꝯtra istū intellectū facit inquantū in respōsione facta dicti quesiti dicitur ꝙ testes vtriusqꝫ partis debeant admitti. Nam videtur hoc nō debere fieri qꝛ nō debent admitti sup directo contrarijs articulis: vt in cle. de testi. ꝛ facit qd habetur. j. de probat. licet causam. sed dic ꝙ hic loquitur qñ ante publicationē recipiuntur: qꝛ tunc etiam possunt recipi super articulis directe contrarijs. secus qñ testes essent publicati: qꝛ tūc non admitterent alij super directo cōtrarijs illis articulis. super quibus testes sunt publicati: vt habetur in. d. cle. testibus. et etiam in. c. fraternitatis. j. de testibus.

16 ¶ † Sed aduerte qꝛ inquantū dixi. s. ꝙ ꝓcedit libellus dūmodo al's de se sit aptus liceat habeat aliquā presumptionē cōtra se et nō allegetur id ꝓpter qd tollatur ipsa presumptio sicut ꝯtingit quādo quis petit pecuniā mutuatā ecclesie ꝛ nō allegat pecuniā versam in vtilitatē ecclesie in ipso libello. Nam videtur ꝙ talis libellus nō procedat per ea que no. Bar. in. l. cū quid. ff. si cer. pe. vbi cōcludit not. ꝙ si aliquis in libello fundat se ex facto a se celebrato ꝙ nō ꝓcedat libellus licet ex illo facto surgat ꝑsumptio certe cause obligatorie nisi illa allegeꝛ ꝑ id qd habeꝛ in. l. si adulteriū. §. ijdem pollioni. ff. de adul. ꝛ sic vr̄ ꝙ si talis libellus non ꝓcedit qñ surgit presumptio ꝓ libellante ex facto narrato nisi id qd presumiꝛ allegeꝛ. multofortius videreꝛ ꝙ nō admittaꝛ libellus qñ presumptio est contra libellantē nisi aliquid allegeꝛ ꝑ qd illa tollatur. cuius tamē contrariū voluit Inno. in. c. dilecti. j. de libel. obla. ꝛ superius dixi. ¶ Sed potes rn̄dere ad dictū Inno. ꝙ illud loquiꝛ qñ in libello deduciꝛ factū ꝙ fm suam naturā habet inducere certā ꝛ determinatā obligationē: vt patet in dicto exemplo qñ narraꝛ mutuū factū ecclesie. Nā in dicto casu cū tale factū sui natura inducat certā obligationē ꝛ determinationem eoipso ꝙ cōcluditur condēnari ecclesiā intelligitur tacite dixisse mutuū esse tale ex quo ecclesia debeat dānari. facit in arg. qd habetur in. l. ad rē mortalē. ꝛ. l. ad legatū. ff. de ꝓcur. j. de offi. deleg. preterea. ꝛ. c. ex literis. ꝛ hoc etiā voluit Inn. in preall. c. dilecti. Sed dictū Bar. loquiꝛ qñ narratur factū ꝙ fm suaꝫ naturā nō cōcludit certam ꝛ determinatā causam obligatoriā ſꝫ potius est vagū indiscretū ꝛ aptū ad plura vt contingit qñ aliquis repetit pecuniā ab aliquo ex eo qꝛ dicit tolle istaꝫ pecuniā ꝛ ille accepit. nā illa verba possunt verificari ex pluribꝰ casibꝰ. possunt eīn verificari ex causa donationis. Itē ex causa depositi. Itē ex causa mutui. Si ad numerū pecunia fuit tradita presumatur a iure ꝙ tradita fuit ex causa mutui qꝛ in dubio nō dꝫ presumi quis donare ꝛ iactare. l. cū de indebito. ff. de ꝓba. Ideo tūc nō ꝓcedit libellus nisi ipse libellans alleget ꝙ ex causa mutui ille accepit dictā pecuniā. ꝛ sic intelligaꝛ dicit Bar. qꝛ vt dixi illud loquiꝛ qñ factū narratū sui natura nō est determinatū ad ꝓducendā certā obligationē ꝛ actionē. Et per predicta habes expeditum intellectum glo. posite in glo. hic. qꝛ tamē iste intellectus aliqualiter vr̄ repugnare litere dū dicit sine cause cognitione. ideo opꝫ ꝙ exponatur. i. sine cause expressione. ¶ Itē aliqualiter videꝛ repugnare illi verbo inquiri vt illi ꝟbo inuenerit qd videꝛ sonare inquisitionem hoc est inuestigationē circa merita ꝛ nō circa preparatoria ipsius actionis vel exceptionis. ideo alia fuit lec. Tan. vcꝫ ꝙ hic vna fuerit questio vt si aliquis repetat bn̄ficium suum ꝛ opponaꝛ exceptio spōtanee renūtiatiōis. ꝛ repliceꝛ ꝑ actorē ꝙ imo nō spōte renuntiauit an testes rei an ꝓo actoris erūt recipiendi. ꝛ fm istam dum litera dicit sine cause cognitiōe. debet exponi. i. anteꝙ cognoscaꝛ plenarie de causa renuntiationis siue coactionis: vt etiā tetigit Inno. sup illo verbo. ꝛ etiā vt dixi in euidentialibus debet exponi dū dicit. Et an actoris ꝛ ꝑ isto. ¶ Sꝫ certe ista ēt violat literā: vt pꝫ ex predictis ideo alius fuit intellectꝰ Hosti. ꝙ hic ponanꝛ due qōnes. Sꝫ prima differt a lec. gl. quia aliter ponit illā qꝛ dicit ꝙ prima questio est an testes ꝗ interroganꝛ ꝛ admittunꝛ super spōtanea renūtiatiōe sint interrogādi sup causa renūtiationis. ꝛ huic qōni rn̄det papa ꝙ sic: dicens ꝙ nō est supuacuū imo vtile ꝛ necessariū dictos testes interrogari sup dicta cā qꝛ exceptio renūtiatiōis sup qua deponūt hꝫ ꝑsumptionē cōtra se: qꝛ nō est verisimile ꝙ quis spōte renūtiauerit beneficio multis laboribus ꝛ sumptibꝰ acquisito. Scd'a questio est an admittanꝛ testes actoris sup nō spontanea renuntiatiōe an ꝓo rei sup spōtanea. ꝛ rn̄deꝛ vt hic refert do. Anto. ꝙ ambo admittunꝛ vt dictū fuit in fi. in. j. lec. ¶ Sed certe Jo. an. hic al'r refert dictū Hosti. vcꝫ ꝙ debeant admitti testes actoris ꝛ nō rei ex eo qꝛ actor fateꝛ renuntiationē lꝫ dicat illā nō spōtaneā. ꝛ sic nō est expediens reo ꝙ ꝓbet renuntiationē cū satis ꝓbeꝛ per cōfessionē partis. j. de confes. c. fi. ꝛ sic nō est necesse ꝙ admittantur testes rei saluo nisi ipse reus duplicādo allegaret ꝙ imo sponte renuntiauit. ꝛ hoc vellet ꝓbare qꝛ tūc vtiqꝫ admittereꝛ. Et sil'r vtriusqꝫ testes obtinebit qui melius probabit habito respectu ad dignitatē testiū: vt dꝛ in fi. Et ex hac lec. Hosti. potes colligere practicā fm do. Ant. ꝑ quā instruiꝛ iudex vt qñ habet examinare testes sup exceptione contra quā est presumptio seu contra eius factum presumiꝛ ꝙ debeat ipse examinator esse curiosus in inquirendo causas renuntiationis seu ipsius facti ita ꝙ possint apparere cause: ex quibꝰ cōcludiꝛ exceptionē esse verisimilē al's ex quo exceptio haberet presumptionē cōtra se videꝛ ꝙ nō sufficerent testes ꝓbare exceptionē nisi tali modo probarent per quē presumptio cōcludereꝛ qd est no. fm eā. An tamē hoc dictū simpliciter sit verū patebit ex sequentibus. ¶ Ex hac etiā lec. potes colligere duo.

17 Primo ꝙ † licet testis nō debeat examinari extra articulum nec deponere extra ipsum articulū: vt pꝫ ex his q̄ habenꝛ in. c. de testibꝰ. j. de test. ex eo etiā qd no. i. l. momētanee. C. qui legi. ꝑso. standi ha. in iudi. vel nō. ꝛ. l. si duo patroni. §. idē iulianus. ff. de iureiur. ꝛ. l. si qs libertatē. ad fi. ff. de peti. here. tamē illud videꝛ fallere si interrogeꝛ de causa facti deducti in articulo quādo ipsum factū nō est verisimile licet causa ipsius facti nō sit in articulo expressa: vt pꝫ ex predictis. ꝛ ratio esse potest qꝛ tunc potest dici ꝙ in effectu videꝛ deponere extra articulū deponēdo super dicta causa cū illa tendat ad certificandū articulum vel ad iustificandum factū deductū in articulo. ꝛ sic habes limitationē ad iura preallegata qꝛ ꝓcedunt qñ id qd est extra articulum nō concernit id qd in articulo cōtinetur. ¶ Item secūdo habes ex hac lec. ꝙ licet

18 † testis nō arcteꝛ regulariter ad dicēdū causam facti a se relati ab alio gesti: vt. j. de re iudi. sicut vt testis productus ad ꝓbandum sniam non arctatur ad dicendam causaꝫ sententie. Nam illud videtur fallere qñ contra factū super quo testificatur est presumptio si non iustificetur ex aliqua causa. nam si tunc causa ipsius facti super quo deponitur ex quo tale factum non est verisimile ꝛ suspectū tenentur tunc allegare cām aliquā ipsius facti qd intellige vt patebit ex sequētibus. ¶ Et cōcludit hic do. Anto. aliqua verba si queritur an testis arcteꝛ ad cām exprimendā qꝛ aut nō interrogatur de causa ꝛ non arctatur ad exprimendam causam aliquā sed sufficit ꝙ respondeat ꝛ simpl'r deponat dictū suū qꝛ nō debet esse verisimilis verbosus. facit qd not. s. de rescrip. si quando. ꝛ. j. de testi. c. cū causam. Nā hoc ꝓcedit qñ testis deponit super eo qd percipi potest immediate per sensum corporeum. Secus si deponat super eo qd percipitur iudicio rationis puta si deponit qd titius sit dn̄s talis rei. nā dn̄s consistit in iure ꝛ non intellectu ꝛ non percipitur immediate per sensum corporeum: sed per iudiciū rationis puta si vidit ipsum titiū illam rem emere. ꝛ tanto tempore possedisse ꝙ prescripsit. ꝛ ideo nō probare: licet deponeret titium esse dn̄m nisi etiam non interrogatus assignaret causam: quia diceret ꝙ presens fuit qñ emit ꝛ ꝙ vidit eam tanto tempore possidere. postea cuꝫ prefato titulo ꝛ bona fide qd prescripsit. ꝛ idem in cōsimilibus de quibꝰ per Inno. in. d. c. cum causam. s. qñ deponeret quē esse ebriosum qꝛ illud percipit iudicio intellectus ꝛ rationis: vt tangit Inno. in preal leg. c. idem etiā si dicat ꝙ titius est infamatus apud bonos ꝛ graues qꝛ iudicare quē bonum ꝛ grauem videtur percipi ex iudicio rationis ꝛ intellectus ꝛ iudicare nō spectat ad testē ſꝫ ad iudicē. ꝛ ideo deberet exprimere illos apud quos est infamatus vt sic iudex de illis posset iudicare. facit qd not. per Inno. in c. cū oporteat. j. de acc. ꝛ ad predicta facit qd no. Bart. in. l. solā.

C. de

C.de testi.⁊.l.de minore.§.tormēta.ff.de questionibus.q̄nq̄ȝ ꝓo testis interrogatur de causa ⁊ tūc aut interrogatur de causa sciētie.⁊ tunc tenetur illam exprimere alias non valet ius dictum: vt no.in.d.c.cum olim causam.⁊.d.c.si quando.de rescrip. Aut interrogatur de causa facti super quo deponit:⁊ tunc aut factuȝ prout qualificate deducitur non concluditur verisimiliter absq̄ȝ aliqua causa extrinseca:⁊ tunc oportet q̄d aliquā causam exprimat vt si deponat ꝙ titius sponte renūtiauit beneficio. Nam verisimiliter istud non concluditur nisi aliquam causam allegaret per quā fuerit inductus ad sponte renūtiandū:vt hic in tex.isto colligitur.⁊ sic videtur velle do.Ant.ꝙ si testis hoc casu interrogatus de causa ipsius facti nullam causaȝ exprimat ꝙ nō ꝓbet. ¶ Sed an hoc dictū indistincte procedat patebit ex sequētib⁹. Quandoq̄ȝ vero renuntiauit nō adiecto sponte:tunc aut cōtra factum est presumptio vel suspectū. Si vero appareat alia causa vt contingit in facto renuntiationis:⁊ tūc etiam potest ⁊ debet iudex interrogare de circunstantijs ⁊ sic de causis ipsius facti.⁊ per consequens testis debebit respondere per istum tex.⁊ sic videtur velle domi. Anto.ꝙ etiā hoc casu si testis interrogatus de causa facti non exprimat causam aliquam ꝙ non probet.q̄d an procedet patebit ex sequentibus. Si autem factum nō est suspectum nec cōtra illud presumitur:tunc sufficit ꝙ reddat causam scientie licet nō reddat causam facti a se relati.ĩ.de re iudi.sicut.⁊ hec dicat esse vtilia ⁊ non debent aduerti:q̄r predictis videtur obstare quia non videtur ꝙ testis debeat interrogari super negatiua.vcȝ ꝙ non vi vel metu ⁊c.cuius cōtrarium innuit ista litera. Sed ad hoc respondet Ioan.and.ꝙ in practica articulus nō formabitur negatiue sed affirmatiue hoc modo. ¶ Item ꝙ sponte renuntiauit ⁊ interrogabuntur testes super causa renuntiationis quare hoc fecerint.⁊ dicit hic Io.and.si interrogatur an vi vel metu renuntiauerunt ⁊ ꝙ testes respondeant ꝙ non ꝙ probabunt. Sed.d.Anto.hic dicit ꝙ istud dictum non videtur procedere q̄r presumptio videtur esse cōtra dictum testis ex quo causam aliquam non exprimat.sed ipse.d.Anto.saluat dictum Io.and.dicens ꝙ potest ꝓcedere q̄n testis aliter nō interrogat̃ de causa ipsius facti.nam tunc dictum testis probabit illud q̄d asserit.s.renuntiationem spōtaneam factam esse ⁊ ꝙ non vi neq̄ȝ metu.⁊ per talem probationē tolletur presumptio q̄r succumbit per probationem.l.siue possi.C.de probat.⁊ sic licet sit presumptio cōtra allegātem ⁊ asserentem renuntiationem: tamen talis presumptio tollitur per probationem ⁊ credendum erit testē habuisse notitiam talis cause ex quo sciuerit id quod asserit ex quo aliter non interrogatur. Et per predicta dicit.d.Anto.ꝙ nō putatur sufficere si testes interrogati quomodo sciunt ꝙ sponte renuntiauit dicunt ꝙ sciunt ex eo q̄r non sunt conscij alicui⁹ cause propter quā potuerunt cōprehendere ꝙ ille sponte non renuntiauit:q̄r licet testes hoc nesciuerunt:tamen potuit aliqua causa fuisse reuera propter quā nō sponte renuntiauit.⁊ sic ex toto nō cōcluditur presumptio per talem probationem taliū testium sic negatiue deponentium q̄r nō videtur clare probare.facit quod no.ꝑ gl.s̃.de elec.bone.el.j.⁊.c.cū dilecti. que autē cause possint dici sufficientes exprimēde per testē tenendo ꝙ teneat̃ exprimere.dicit hic do.Anto.ꝙ debent esse tales vt si testis dicat q̄d audiuit ꝙ ideo renuntiabat ꝙ nō stabat bene sanus in loco ipsius beneficij:vel si dicat ꝙ audiuit q̄d ideo renuntiabat q̄r habebat plura beneficia.⁊ istud cui renuntiabat non tenebat cū bona cōscientia:vel si dicat q̄d in presentia sui ⁊ aliorum renuntiauit coram pretore seu iudice in qua plena redditur iustitia.⁊ sic nō est verisimile ꝙ interuenerit metus vel violentia. facit q̄d habetur in.l.nō verisimile.ff.q̄d metus cau.⁊.ĩ.de presump.c.q̄r verisimile. ¶ Sed aduerte q̄r licet sic transeat do.Ant.tamē videtur ꝙ si testis dicat ꝙ talis spōte renuntiauit.⁊ interrogatus quō scit dicat ꝙ presens fuit q̄n renuntiauit ⁊ non vidit aliquem metuȝ vel violentiam inferri.⁊ sic non est conscius alicuius violētie vel metus videtur ꝙ talis testis probat alio non apparente.per ea que habentur in.l.fi.§.sane.C.de his qui ad eccle.cōfu.⁊.§.si nō absunt.in auf.de heredi.⁊ falci.colla.j. ¶ Et hoc etiā videt̃ hic tenere Io.and. Et per hoc etiam videtur ꝙ si testis dicit ꝙ talis sponte renuntiauit ⁊ interroget̃ de causa ipsius renuntiationis ꝙ si testis dicat nescio qua de causa renūtiauit.hoc tamē scio ꝙ presens fui q̄n simpliciter renūtiauit ⁊ nō vidi aliquē metum vel violentiam inferri ꝙ talis testis probet.nam probabilis ignorātia in ipsa causa facti etiaȝ sit super facto alieno.per id quod habetur in.l.fi.ff.ꝓ suo.q̄d not.in.c.ab excōmunicato.s̃.de rescrip. ⁊ ideo videtur q̄d non debeat arctari testis ad exprimendū talē casum quem probabiliter potest ignorare:sed sufficere debet q̄d deponat super facto ⁊ assignet causam scio per sensum corporeū per ea que habentur in.c.cum causam.ĩ.de testi. Nec ob.iste tex. q̄r licet hic dicat inquirendam esse causam a teste non tamen dicit ꝙ si non exprimat ꝙ testis non probat:licet sit vtile ⁊ non sit superuacuū inquirere: q̄r poterit esse ꝙ testis habebit notitiam ipsius cause.⁊ vt dixi etiā hoc videtur tenere hic Ioan.an.preterea iste intellectus videtur destruere literam inquantū secūdū ipsum debet exponi litera dum dicit sine cause cognitione.i.sine cause a teste interrogatione q̄d videtur de mente litere. ¶ Iteȝ etiam verbum admittenda non concernit principium admissionis sed finalem ⁊ effectualem quo ad effectum decisionis q̄d nō videt̃ etiam de mente litere.vñ alius etiā fuit intellectus Inno. vt hic ponantur due questiones:vt dicit gl.⁊ tit.questionum nō mutantur.sed s̄m Inno.aliter responderet ad secundā questionem.⁊ s̄m istum intellectum breuiter hoc dicit. Exceptio spōtanee renuntiationis velut non verisimilis non admittitur absq̄ȝ cause assignatione seu expressione per quam' presumptio que est contra illam excludatur ⁊ ea expressa admittitur. Saluo nisi de non spontanea renuntiatione per actorem replicetur quo casu admittuntur testes actoris nō testes rei excipientis.h.d.s̄m istū intellectū.

[19] ¶ Et scd̄m hoc prima questio est. An † exceptio spōtanee renuntiationis dicatur formalis ita ꝙ sit admittēda sine cause expressione. Secūda est an dato ꝙ sit formalis vel si nō sit sed facta est formalis in expressione cause:an debeāt testes actoris admitti super replicatione: an vero rei super exceptione. ¶ Et ad primam respondetur ꝙ non debent admitti nisi causa exprimatur propter presumptionem non verisimilitudinis ipsius exceptionis. Et in hoc differt ab intellectu gloss.q̄r s̄m glo. licet non sit superuacuum sed vtile ⁊ necessarium ꝙ exprimatur causa al's non erit admittenda ipsa exceptio. ¶ Ad secūdā ꝓo respondetur quod si actor nihil replicat admittende sunt probationes rei super spontanea renuntiatione. ¶ Secus si replicet quia tunc admittentur probationes actoris ⁊ nō rei. ¶ Et si dicatur actor fundat intentionē super negatiua scȝ q̄d non spōte renuntiauit.⁊ sic non debet admitti ad probandum.respōdetur ꝙ non est simplex negatiua sed implicita habens in se inclusam affirmatiuam:vt tangitur in litera in ver.porro.⁊ facit quod habetur in.l.ij.ff.de probatio. ¶ Secundum predicta habes duo. Primo ꝙ vbi exceptio in facto nō est verisimilis non debet admitti per iudicem sine cause expressione. Secundo quando excipitur de renuntiatione ⁊ actor replicat de non spōtanea ꝙ admitti debent probationes actoris reiectis probationib⁹ rei excipientis. ¶ Sed aduerte quia cōtra primum membrum dictum facit:q̄r non tenetur exprimere causam sue petitionis nisi a parte hoc petatur ⁊ opponatur.l.fin.C.de annali excep.⁊ sic videt̃ quod eodem modo debeat admitti exceptio.⁊ sic multomagis sine cause expressiōe.nec videtur ꝙ iudex debeat supplere de facto per ea que habentur in.c.innotuit.ad fi.s̃.de elect.⁊ in.l.iiij. §.hoc auteȝ.ff.de damno infecto. Sed potes dicere ꝙ hic debet intelligi ꝙ compellitur exprimere parte hoc petente.⁊ sic cassabuntur contraria. Potes etiam dicere ꝙ sit speciale.⁊ hoc casu iudex suppleat ex officio ad refrenandum exceptiones friuolas quando exceptio prima facie non est verisimilis.facit quod no. in.c.bone.el.j.s̃.de post.⁊ q̄d habetur in.l.vna.C.vt que desunt

[20] aduoca.partium. ¶ † Et secundum predicta videtur ꝙ teneatur ipse reus exprimere causam ad instantiam ipsius actoris vel iudicis propter presumptionem que est contra ipsum excipientem al's non audietur.facit in.c.constitutus.de elect.⁊.c.ad decimas.de restitu.spoliato.in.vj.⁊ quod habetur in.c.ordinarij.de offi.ordina.eo.lib.⁊ in.c.quod insinuatione.ĩ.de procura.⁊.ĩ.de restitu.spolia.ex parte. ¶ Sed aduerte quia iste intellectus non placet hic do.Anto.q̄r propter presumptionem solam non est repellēda exceptio ex quo talis est que si essent verba deberet legitima reputari:licet iudex possit hoc casu ex officio si vellet arctare partem ad exprimendum sed non debet arctari ad partis petitionem:vt dictum fuit s̄m intellectum gl.nam ex quo exceptio est formalis:licet aliqua sit presumptio contra illam a principio debet admitti:quia tempore admissionis disputandum est de formalitate exceptionis ⁊ non de veritate:q̄r illud est seruāduȝ circa merita cause quo tempore discutietur veritas exceptionis. Interim auteȝ debet admitti:vt patet ex his que habētur in.c. in nostra. In glo.in verbo inutilem.ĩ.de procura.ꝙ admitti debet exceptio licet sit dubia ⁊ possit certo casu concludere ⁊ certo non licet eius declaratio debeat reseruari contra merita: vt ibi patet.nec obstant iura allegata per Innocē.lȝ do.Ant.non respondeat ꝙ potest dici ꝙ loquuntur quando tanta est presumptio ꝙ resultat notoria iniustitia:nisi ex aliqua singulari causa iustificetur. Secus quando tanta non est presumptio.⁊ sic videt̃ ꝙ in hac prima.q.melior sit intellectus gloss.dicit tamen domi. Anto.aduertendum ꝙ reijcere aliquem ex officio spectet refrenare exceptiones.nam si magna sit presumptio calumnie poterit eum reijcere.facit quod not.in.l.satis.C.de fal.dicit tamen ꝙ non debet moueri ex qualibet leui presumptione ad reijciēdum quando ipsa exceptio de se alias est legitima.vt not.Inno.ĩ.de

concessi.ꝑben.c.post electionẽ.dicit etiam quod quando subest vehemens presumptio contra ipsum reum excipientem poterit purgare illam presumptionẽ dupliciter. vno modo exprimendo causam propter quam verisimiliter euitetur p̄sumptio ⁊ colligitur ex hac decre.alio modo offerendo se paratum incõtinenti probare ꝑ id qđ habetur in.c.interposita.ĩ.de appel.⁊ qđ no. Innocẽ.in dicto.c.post electionẽ circa secundũ dictum inquantum dixi ꝙ actore replicante non admittitur exceptio rei.videtur obstare qđ habetur.ĩ.de resti.spolia.accepta. ¶ Sed potest dici scđm Inn.ꝙ vbi actor fundabat intentionem suam super spoliatione ⁊ reus excipiebat de spontanea renuntiatione ante spoliationem vnde quia ista sunt compassibilia videtur quod tunc admittantur ꝓbationes vtriusq; quia non directo cõtrariantur exceptio ⁊ replicatio.Sed certe ista solutio non videtur bona quia etiã ibi videtur esse contrarietas.quia si ante spoliationem renuntiauit non videtur quod postea dꝫ dici spoliatus. facit quod dicetur.ĩ.ideo respondet secundo ꝙ contrariũ procedit quando nihil replicatur.Secus quando replicatur ꝙ vi et non sponte renũtiauit ⁊ de intellectu dicti.c.accepta.ĩ.tangetur cum glo.magna. ¶ Itẽ etiam videtur obstare quia vbi concurrunt exceptiones ⁊ replicatio videtur ꝙ debeat admitti probatio vtriusq; fꝫ no.in.c.a nobis.ĩ.de excep.⁊ in dicta.l.illud.ĩ.de prescrip.sed potest dici quod illud verum quando exceptio non habet presump.contra se.secus quando habet.quia tunc videt̃ ꝙ non admittatur excipiens si actor replicet.vel põt dici ꝙ contrariuꝫ procedit quando facta replicationis ⁊ exceptionis non sunt directe contraria sed sunt compassibilia.secus quãdo sunt incompassibilia.Sed prima solutio placet do.Ant.⁊ tunc propter presumptionẽ admittatur probatio super replicatiõe tanq̃ magis verisimili. ¶ Sed tu potes melius dicere ꝙ hic loquit̃ ⁊ debeat intelligi eo casu quo reus non potest bene probare de iure suo actore probante suã replicationẽ vt.ĩ.declarabit̃. ¶ Itẽ videtur obstare ꝙ cũ actor fundet intentionem suꝑ negatiua replicando de non spontanea denuntiatiõe ꝙ facilius debeat repelli q̃ excipiens qui fundet intentionẽ suam suꝑ affirmatiua. Sed huic respondet litera in versi.porro.ꝙ lꝫ replicatio sit negatiua tamen habet implicitam affirmatiuã.Inn.autẽ volens soluere contraria multum notabiliter dicit ꝙ vbi concurrunt replicatio ⁊ exceptio ⁊ sic se habent ꝙ probata replicatio.non est possibilis probatio exceptionis tunc admitti debet probatio super sola replicatione.Sed vbi probata replicatione non est possibilis ꝓbatio exceptionis tunc admittitur probatio solius repli.quia tunc probata replicatione frustra laborat̃ in probãda exceptione.⁊ hoc declarat in casu proposito.Nã si actor probet ꝙ non sponte ⁊ sic vi vel metu renũtiauit videtur esse impossibilis probatio directa rei excipientis. Quod forte renuntiauerit pendet a solo archano mentis renuntiantis quod solus deus scit qui nihil ignorat.ĩ.de iud.c.nouit. ¶ Unde videt̃ ꝙ vbi apparent signa extrinseca metus ⁊ violentie non vr̃ posse apparere de animo intrinseco qđ sponte renuntiat.⁊ ideo nõ est admittendus tunc reus.ar.eorũ que habentur.ĩ.de offi.dele.cum contingat.⁊.s̃.de elec.bone.el.j.⁊.c.cũ dilecti.facit etiã quod not.in simili.ĩ.de accusa.cum oporteat per Inno.⁊ in Spec.de ꝓba. §.j.circa medium.ver.Item si testis imo plus dicit Inno. ꝙ periculosum est hoc casu admittere testes ad probandũ ꝙ spontanea renuntiatione quando probatur non spontanea qꝛ possent esse plures testes q̄ viderunt ipsum renuntiasse ⁊ non viderunt metũ fieri ⁊ pauciores qui viderunt metũ inferri facit quod habetur.ĩ.qđ me.causa.in.l.j.⁊ ponebat exemplũ in scholari qui in studio renuntiat beneficio propter metum qui suis attinẽtibus infertur in patria.quẽ metum testes tempore renuntiationis q̄ intersunt percipere non possunt.⁊ per hoc etiã dicit abbas determinatã questionẽ facti fuisse.Nam quedã puella dum iret ad ecclesiam fuit rapta ⁊ inducta in certam domũ.demum rapiens vocatis testibus eam desponsauit.demõ puella restituta libertati dicit ⁊ vult dicere ꝙ non consensit sponte sed propter violẽtias raptoris nam fm eum determinatũ fuit ꝙ non admittant̃ testes qui inducunt̃ ad probandũ ꝙ ipsa consensit sponte allegando forte ꝙ viderunt eam redire ⁊ similia facere.qꝛ non ꝑ testes necessario concludit̃ ipsam sponte consensisse cũ dependeat a mentis archano ⁊ signa extrinseca violẽtie appareant ⁊ sic videtur ꝙ vbicunq; appareant signa extrinseca violentie non dꝫ quis admitti ad probandũ spontaneã voluntatem.vt hic notabiliter voluit Inno.hoc tñ limitat esse verũ quando quis directe vult probare spontaneã voluntatẽ.Secus si indirecte vel ꝑ circunstantias.puta si reus vellet probare ꝙ illi dicuntur metũ intulisse in certo loco alibi tunc erant.Facit.ĩ.de testi.c.ex tenore.⁊ idem si per alias circunstantias vellet probare puta si reus vult probare ꝙ ꝑsona inferens metum vel que dicitur intulisse est talis ꝙ non est verisimile qđ metum intulerit ex eo.qꝛ potentior est persona illius qui dicitur passus q̃ illius qui dicit̃ vim intulisse.vel quia ille qui dicit est persona valde religiosa .et sic non est verisimile ꝙ alicui vim intulerit.ĩ.de oper.no. nun.c.iij. nam tunc istis casibus debebit admitti reus quo ad probandũ spontaneam renuntiationẽ.qui melius probabit obtinebit habito etiã respectu ad dignitatẽ.⁊ qualitatẽ testiuꝫ ⁊ sic intelligatur tex.iste circa finem. ¶ Et iste intellectus sic declaratus videtur in se bonus ⁊ valde notabilis tñ quia iste intellectꝰ videtur aliqualiter literam violare dum dicit sine cause cognitione.quia debet exponi idest sine cause expressione.d.Ant.hic posuit aliũ intellectũ ꝙ intelligatur litera prout iacet.⁊ erit sensus ꝙ si proponatur aliqua exceptio non verisimilis ꝙ iudex non dꝫ admittere eam nisi p̄missa quadam summaria cognitione ⁊ indignatione suꝑ verisimilitudine exceptionis informando se summarie q̄rendo a partibus seu ab ipso reo de causis renuntiatiõis.et alijs circunstantijs ex quibus exceptio possit reddi verisimilis quibus apparentibus admittet exceptionẽ alias repellet.et isto modo potest intelligi prima questio. ¶ Secũda autẽ non limitatur nec obstat si dicatur qđ vbi exceptio non est verisimilis videtur admittenda.ĩ.de restitutio.spoliato.sollicite.quia illud ꝓcedit qñ non est verisimilis nec concludens ad id de quo queritur.vel secundo potest dici qđ contrarium procedit quando opponitur exceptio non verisimilis in iudicio de facili expedibili et modicum preiudiciali vt est iudicium possessorium.quia licet in eo succumbatur remanet tamen ius in petitorio. ¶ Nec obstat etiam si dicatur qđ vbi exceptio nõ est verisimilis nihilominus debet admitti excipiens sed grauatur duriori onere probãdi.ĩ.de presumptio.quia verisimile.⁊.l.fi.C.ꝙ metus causa.quia potest dici qđ illa non tollit istã.quia prius debebit iudex discutere de verisimilitudine per istum text.secundo probatur duriori onere probandum.vel etiã erit in eius arbitrio an premittat: istam summariã cognitionem an vero illa omissa admittat exceptionem.⁊ circa merita cause discutiat de ipsa exceptione ⁊ eius qualitate ⁊ grauet eum ⁊ etiam duriori onere probandi. ¶ In glo.ij.in fin.melius facit quod notatur super rubrica.ff. de dote prelega.vbi in simili patet ꝙ dictio preterea abundat sicut hec dictio ⁊c. ¶ Posset tamẽ dici fm Joã.and.qđ dictio re hic denotat quandam instantiam.⁊ sit sensus repetentibus idest cum instantia petentibus.non autẽ intelligatur quod repetetur beneficium possessorium recuperande.quia tunc videretur obstare.c.solicite.ĩ.de restitutione spoliatorum.vbi patet quod contra agentem possessorio nõ admittitur exceptio spontanee renũtiationis cuius contrarium innuitur.⁊ ideo vt euitetur contrarium dicti.c.solicite.facta fuit hec gloss.que exposuit reposcentibus,idest petentibus.⁊ sic vult qđ loquatur quando agitur petitorio ad beneficium recuperandum non autem possessorio recuperande. ¶ In glos.resignationis ibi habebat plura beneficia supple ⁊ forte requirebant residentiam.⁊ sic non poterat illa simul tenere.ĩ.de cleri.non resi.c.penultimo.⁊ fi.⁊ ideo renuntiabat alteri ipsorum vel forte renuntiabat quia timebat illud ibi residere propter aeris intemperiẽ.facit quod habetur.ĩ. eod. ad supplicationẽ.⁊.l.de etate.ff.ad trebellianum.vel forte quia non poterat ibi tute morari propter inimicitias quas ibi habebat. ¶ In eadẽ glo.ibi quidam finant ⁊c.Hic gl.intrat aliam principalẽ difficultatem decreta.An videlicet hec decreta.debeat ⁊ possit intelligi in agẽte possessorio recuperande an vero debeat intelligi in agẽte petitorio. ¶ In eadem gloss.ibi ita soluebant. Aduerte quia vt pꝫ ex sequẽtibus gl.voluit ponere duos intellectus.vnus qđ hic intelligatur qñ agebat̃ possessorio recuperãde.Alius qđ intelligatur ꝙ actum fuerit petitorio ⁊ non possessorio.Et qđ allegabatur violẽtia cõpulsiua que nõ inducit possessorium recuperande vt pꝫ in toto titulo.ĩ.de restitu. spoliato. ¶ Itẽ aduerte quia sequẽdo primum intellectum hic agebat̃ possessorio recuperande.glo.in effectu facit differentiam an excipiatur de renuntiatio.facta post spoliationem.⁊ tũc non admittatur talis exceptio contra agentẽ possessorio recuperande.An vero excipiat̃ de renuntiatione facta ante spoliationẽ ⁊ tunc talis exceptio admittat̃ ⁊ sic intelligatur hic.Sed.c.solicite.loquitur in casu p̄cedẽti.que autẽ sit ratio diuersitatis gl.hic nõ declarat.Sed gl.voluit illã sentire in sequenti intellectu.⁊ maxime in versicu.sed qui spoliatur ⁊ in.d.c.solicite.Nam põt esse diuersitas.quia quando post spoliationẽ quis renuntiat vr̃ ꝑ talem renuntiationẽ renuntiare iuri proprietatis quod habet in ipso beneficio.non autẽ possessioni quam tunc non habebat cũ illa esset spoliatus anteq̃ renuntiaret.⁊ ideo cum in possessorio recuperande non debeat admitti exceptio cõcernẽs proprietatẽ vñ nõ dꝫ ẽt admitti exceptio nõ canonice restitutionis.ĩ.de restitutio. spoliato.in literis.ideo ẽt non admittitur hec exceptio renuntiatio.que etiam videtur concernere proprietatẽ.Nam ⁊ de ordine iuris est ꝙ prius expediatur causa possessorij q̃ proprietatis. C.

de rei

de rei vendi.l.ordinarij.C.de interdic.l.incerti. ¶ Sed quando opponitur exceptio renūtiationis facte ante spoliationē illa videtur concludere nedum ad petitorium: sed etiam ad possessorium: q2 si renuntiauit anteq̄ esset spoliatus renuntiauit tēpore quo habebat proprietatem z possessionē.z sic renuntiando bñficio videtur renuntiare ꝓprietati z possessioni.l.si quis vi.§.differentia.ff.de acqui.posses.z sic non potest dici ꝙ postea fuerit spoliatus possessione:q2 ante illam perdiderat per renuntiationē. z ideo nimirū si talis exceptio admittitur quādo dicit ꝙ renuntiauit ante spoliationē:q2 concludit nedum petitorium: sed nec possessorium competere.facit qd not.in.c.consultationibus.ī.de offic.delega. ¶ Sed aduerte:q2 cōtra istum intellectum videtur qd etiā quādo quis renuntiat post spoliationem talis exceptio concludit nedum ad petitorium:sed etiam ad possessorium: q2 etiam renuntiatio simplex beneficij videtur ipsum habere pro derelicto.facit qd not.Inno.ī.eo.veniens.z qd habetur in.l.j.z per totum.ff.pro derelicto.z sic videtur ꝙ videatur renuntiasse omni iuri qd cōpetit in ipso beneficio vel ꝓ ipso beneficio.z per consequens videtur ꝙ nedum intelligatur renuntiare dominio z proprietati beneficij:sed etiam iuri agendi interdicto vnde vi ad recuperandum possessionem.z maxime cum interdictum videatur esse scriptum in rem per ea que no.in.d.c.veniens.domi. Anto.refert se fecisse hic contrarium dño Pet.de perusio fratri dñi Bal.dum repeteret in hac materia.z dicit ꝙ se inuoluit verbis z nō soluebat:sed ipse dicit solui posse ꝙ renuntiando ipsi beneficio post spoliationē videtur renūtiare iuri reali qd habet in ipso beneficio:sed non videtur renuntiare iuri personali qd habet pro recuperanda possessione per interdictum vnde vi: quia ius personale non adheret rei nec sequitur rem.l.j.§.si heres.ff. ad trebel. Et ideo licet quis perdat rem seu ius qd habet in ipsa re non sequitur ꝙ debeat perdere ius personale ꝙ non inheret ipsi rei sed persone. Nam licet iuri reali possit renūtiari etiam in absentia partis:vt voluit Inn.ī.eo.veniēs.z facit qd no.Bart. in.l.non solum.§.si liberationis.ff.de liber.lega.tamen secus est in iure personali quesito facto suo qd non perdit simplici renuntiatione facta in absentia partis:licet per pactum possit tolli:vt nota.per Bar.in.l.j.C.de pac.Sed aduerte q2 inquātū dixi.s. post do.Anto.ꝙ interdictū vnde vi est in rem scriptum hoc nō est verū:q2 licet regulariter omnia interdicta sint ꝑsonalia sunt tamen in rem scripta vt.l.j.§.penul.ff.de interdic.tamen hoc fallit in interdicto vnde vi qd est mere personale:z tamē non in rē scriptum. Ideo solum datur cōtra violentiā inferentē nō autem contra alium qui succedat in re tali vitiosa etiam scienter: vt legitur z notat in.l.cum a te.ff.de vi z vi ar.z.ī.de restit.spo. cum ad sedem.z ideo necessarium fuit remedium.c.sepe.de restit.spo. quod datur contra scienter succedentem in vitium:vt ibi patet. Item etiam aduerte:q2 quādo renuntiatio fit in manibus eius ad quem spectat admittere renuntiationem:tunc clarum est qd tenet renuntiatio.facit qd habetur.s.c.proximo. ¶ Si autē nō fiat in manibus talis habentis admittere renuntiationem.tunc ꝭm opinio.cōmunem de qua.ī.eo.ꝙ in dubijs renūtiatio tenet quod ad ipsum renuntiantem:sed nō in preiudicium superioris fit nolit istam habere ratam.per id qd habetur in.d.c.qd in dubijs.z.s.c.proxi.z intellige ꝙ tenet quo ad ipsum renuntiantem quando fit in absentia superioris quo ad ius cōpetens in beneficio quia reali potest renuntiari etiam in absentia partis:vt not. Inno.ī.eo.veniens.z Bart.in.d.l.non solum.§.si liberationis verba.Sed iuri personali non potest renuntiari in absentia aduersarij:vt voluit Inno.in.d.c.veniens.z similiter Bart.in.d. §.si liberationis.z.l.j.C.de pact.Sed in presentia aduersarij videtur bene posse renuntiari:quia talis renuntiatio videtur tunc habere vim pacti ꝭm nota.in.d.l.j.C.de pact.z ideo sicut per pactum potest renuntiari iuri personali ita etiam per renuntiationem factā in presentia aduersarij. ¶ Item aduerte quia ponderanda videtur verba renūtiationis. Nam aut qs renuntiat iuri qd habet in beneficio:z tunc videtur renuntiari iuri reali nō autem dicitur renuntiari iuri personali qd non dicitur habere in ipso beneficio:sed ad ipsum beneficium:vt legitur z notatur in c.fina.de conces.prebend.li.vj.z.c.antepenul.de preben.eod.lib. Secus si quis renuntiaret omni iuri qd habet in ipso beneficio vel ad ipsum beneficium:quia tunc videtur renuntiari tam iuri reali ꝙ personali.per ea que habentur in dictis iuribus et que nota.ī.eo.veniens.videtur tamen ꝙ renuntiatio iuris personalis non valet si fiat in absentia aduersarij: per ea que superius dixi. ¶ Si autem quis simpliciter renuntiat beneficio:tūc attenta solu.huius glo.z ratione quā superius tetigi z quā sensit glo. inferius in.d.c.solicite.z etiam Inno.hic videtur ꝙ si fiat tali tēpore quo quis habeat proprietatem z possessionem qd tunc videatur renuntiatum tam proprietati ꝙ possessioni. Sed vbi fit eo tempore quo quis non habet possessionem tūc videat renuntiatum iuri proprietatis:non autem iuri personali recuperandi possessionē super quo iure personali etiam expressa renuntiatio nō noceret si fieret in absentia aduersarij:per ea q̄ dixi.s. ¶ Itē aduerte q2 inquātum dixi ꝙ vbi opponitur exceptio spontanee renūtiationis si dicat ꝙ sit facta post spoliationem ꝙ nō debet admitti videtur fortiter obstare qd legitur z notatur in.l.ij.C. qd me.cau.z.l.penul.C.de condi.ob turpē cau.vbi patet ꝙ spontanea solutio facta post promissionē metu.z sic turpiter extortā purgat vitium turpitudinis:z ipsius metus.z ideo habet obstare ipsi facienti talem spontaneam solutionem.z sic videt ꝙ eodē modo si dicatur factam esse spontaneam renūtiationē post spoliationē violentam. videtur ꝙ purgetur vitium precedenti violentie.z sic vr ꝙ habeat obstare renūtiatio ipsi renuntianti.solu. hic Inno.ꝙ renuntiatio nō est adeo ꝓxima z vicina spoliatiōi sicut solutio promissioni. Nam solutio est executio ipsius ꝓmissionis z tendit ad eius implemētum.Et ideo nimirū si per illam videtur approbari ipsa promissio ex quo voluntarie quis implet ipsam promissionem soluendo.ideo tunc dicitur purgare metū per talem solutionem cum tollit vitium precedens.Sed renūtiatio non habet cōe cum ipsa solutione.nec potest dici ꝙ sit executio ipsius spoliatiōis.z etiam propter aliam causam posset fieri renuntiatio vc3 ꝙ retinebat beneficium cōtra conscientiam:vel q2 vult ingredi religionem.z ideo per talem renuntiationē non sit purgatum vitium precedēs spoliationē.facit etiam qd habet in.l.iiij.C.qd metus cau.vbi etiam patet ꝙ receptio pretij spontanee facta per illum qui per metum fuit coactus vendere non semper purgat metum preambulum in venditione adhibitum: q2 potest esse ꝙ receptio fit ad cautelam vt fit magis cautū ipsi coacto qui tunc non habet rem:non autem ex eo q2 velit approbare ipsam venditionem:vt notat hic Innoc.voluit z declarat Bar.in.d.l.iiij. ¶ Item etiā aduerte inquātum dixi ꝙ si opponitur exceptio renuntiationis de renuntiatione facta ante spoliationem ꝙ debet admitti:q2 tunc concludit ad possessionem z proprietatem. Nam videtur ꝙ si actor replicet de nō spontanea renuntiatione ꝙ tunc ipse actor audiatur per hunc text.Sed in contrarium facit q2 videtur ꝙ etiam nihilominus reus debeat audiri licet actor replicat de nō spontanea renuntiatione: quia etiam dato ꝙ fuerit renūtiatio meticulosa.z sic non spontanea tamen voluit precedere possessionem z proprietatem q2 coacta voluntas etiam voluntas est.l.si mulier.§.si metu.ff.qd me.cau. z in.c.merito.xv.q.j.Et sic siue fuerit spontanea siue meticulosa videt qd reus excipiens de renuntiatione debeat audiri cū talis renuntiatio vtroq3 casu videat cōcernere possessionē z proprietatem.z sic debet obstare agenti possessorio non obstante replicatione actoris.Soluit Inno.hic primo ꝙ reus non potest allegare istam renuntiationem pro se.vbi allegetur meticulosa:quia allegaret turpitudinem suam ad qd non debet admitti.l.si creditorib9.C.de seruo.pigno.da.manumisso.z facit qd nota.ī.de donatio inter dilectos.vel secūdo potest dici ꝭm Inn.ꝙ si quis renuntiat per metū beneficio licet perdat ius ꝓprietatis ipsius beneficij:nō tamen perderet possessionem:q2 ꝭm eum non presumitur habere animum perdende possessionis:vnde dicit multū singulariter ꝙ renuntians per metum non perdit possessionem: licet secus sit quando sponte renuntiat.l.si quis vi.§.differentia. ff.de acquir.posses. ¶ Et certe,vt dicit hic do.Ant.ista secunda solutio nō videtur vera nec bene probari iure.z potius videtur dicendū oppositum:q2 coacta voluntas etiā voluntas est:vt.s. est dictum.z sic videtur qd sicut perdit possessionē sponte renuntians ita etiam perdat per metum renūtians.plus dicit hic do. Anto.ꝙ quando renuntiatio non est spōtanea: sed meticulosa z coacta quod potest dici ꝙ si fiat circa beneficia nō tollit ius ad ipsum beneficium:q2 debet esse voluntas libera in renuntiando z sic in tollendo ius beneficij sicut etiam debet esse libera in conferendo ipsum beneficium .z sic videtur ꝙ si non sit libera:sed coacta ꝙ ipso iure non teneat qd sit allegat quod habetur in.c. abbas.ī.qd metus cau.z sic videtur ꝭm eum ꝙ talis renūtiatio meticulosa beneficij non preiudicet in proprietate nec in possessione z precipue in proprietate.Sed in alijs rebus procedat qd dixi sc3 ꝙ renuntians per metū perdit possessionem sicut sponte renuntians. ¶ Sed aduerte quia glo.dicit in sequenti solutiōe ꝙ per renuntiationem factam per metum z etiam in beneficijs perditur proprietas z possessio sicut etiam in alijs rebus licet ꝓ recuperatione beneficij competat actio qd metus causa.z etiam vtilis actio in rem vt contingit in alijs rebus.z istud etiā tenent domini de Rota in sua cōclusione.ccclxxvj.Et de hoc etiā dixi in.c.ad aures.s.qd metus cau.z tenemeti diligenter hunc tex. cum glossa in sequenti solutione.quia illam ibi non allegaui. ¶ Item etiam aduerte:q2 videtur quando obijcit de renuntiatione ante spoliationē ꝙ illa nō deberet admitti:quia licet quis renuntiauerit si tamen tempore quo spoliatur reperiat posside-

re videtur ꝙ nō sit licitum ipsum spoliare. per id qđ habetur in l. si ex stipulat. ff. de acquir. posses. vbi non licet emptori expellere propria autoritate de possessione vēditorem licet perfecta fuerit venditio ⁊ pretium solutum. ¶ Sed potes dicere primo ꝙ illud qđ dictum est. s̄. debeat intelligi quādo per renuntiationē perdiderit possessionē. ⁊ illam nō habet tēpore spoliationis: sed forte meram detentionem. facit qđ habetur in. l. si duos creditores. ff. vti possi. ⁊ qđ habetur in. l. j. §. dicitur. ff. de vi ⁊ vi ar. vel potest dici ꝙ etiam si possideret tempore spoliationis: qꝛ tunc illa possessio erat incolorata propter renuntiationē preambulam: ideo nō est sufficiens in istis beneficialibus in quibus ad possessoriuꝫ recuperande debet esse colorata: vt voluit glo. in clemē. causa. de cau. posses. ⁊ facit etiā qđ plene consueuit dici in. c. in literis. ⁊ c. ex parte. ĩ. de restitu. spolia. ⁊ qđ etiam ibi nota. per domi. Ant. ¶ Et aduerte qꝛ glo. hic in versi. ad hoc dicas. inquātum dicit ꝙ quando per metum est facta renuntiatio a beneficio ꝙ datur vtilis in rem renūtianti. ⁊ sic videtur velle qđ ꝑdita sit possessio etiā nedum directum ius beneficij per talē renuntiationem cum actio in rem non detur possessori. ĩ. de iudic. examinata. ⁊ l. vna. C. de alie. iudi. ⁊ sic videtur hic tex. cū gloss. contra opi. Innocē. inquātum dicit ꝙ per renūtiationē metu extortam nō perditur possessio. ¶ Item etiam videtur esse casus cōtra opi. do. Anto. qui voluit ꝙ renuntiatio beneficij facta per metum sit ipso iure nulla sicut ⁊ matrimoniū carnale per metum contractū ƒm not. in. c. abbas. ĩ. qđ metus cau. ⁊ ĩ. de spō. cuꝫ locum. Nam videtur ꝙ imo tenet de mero iure: vt hic est tex. cum glo. ƒm intellectum quem hic ponit gl. in versi. ad hoc licet cōpetat metū passo actio qđ metus causa. ⁊ vtilis in rem. ⁊ istud etiā tenuerūt domini de Rota: vt. s̄. dixi. ⁊ ponūt in sua cōclusione. ccclxvij. ⁊ sic pꝫ qđ in hoc non equiparantur matrimonium spirituale ⁊ carnale. et de aliquibus alijs differentijs tangitur per Joā. and. in. c. tue. ĩ. de spon. ¶ Item aduerte inquantuꝫ dixi ꝙ renuntians beneficio nō videtur renuntiare iuri personali ꝙ illi nō coheret sed persone: vt. l. j. §. si heres. cum ibi no. ad trebel. vbi patet ꝙ actio personalis non sequitur rem sed personam. Nam videtur ꝙ si expsse renuntiaret etiam iuri personali ⁊ sic iuri agendi possessorio ꝙ isto casu bene admittetur talis exceptio: qꝛ tunc concluderet ad ipsum possessorium: ⁊ sic possessorium recuperāde. ⁊ hoc tenuit hic Inno. ⁊ glo. in. c. ex insinuatione. ĩ. de procura. in verbo canonicum. ⁊ domi. de Rot. in sua ꝯclusiōe. ccclxxxiij. ⁊ qđ dixi de renuntiatione intellige quando fuerit facta aduersario presente per id qđ. s̄. dixi. ⁊ qđ not. in. l. j. C. de pac. Secus videtur si cōtra agentem possessorio recuperande opponatur exceptio concludens ad proprietatem iuris tantum: qꝛ excipiens diceret agentem priuatum vel priuandum beneficio per simoniā vel renuntiatum esse proprietati: qꝛ tunc nō admitteretur hec exceptio velut non detrahens iudicio possessorio saluo nisi de illa constaret per confessionē partis vel al's notorie quo casu admitteret exceptio prout ad ipsam rem seu ad ipsum beneficiū licet nō admittatur prout ageretur ad aliam dandam ⁊ ad fructus medij tēporis. allegat Inno. qđ habetur in. l. idemqꝫ. ⁊ l. si plures. ff. de vi ⁊ vi arma. sed melius facit. l. j. §. si fundus. eo. ti. ¶ Et ex hoc dicto Innocē. habes duo. Primo ꝙ licet non possit interdum agi ad recuperandum ipsam rem violenter ablatam tamen poterit agi ad aliaꝫ rem dandam. ⁊ ad fructus medij temporis pro quo bene facit. d. l. j. §. si fund⁹. ¶ Item secūdo habetur nota. ex dicto Innocen. ꝙ exceptio notorij defectus ꝓprietatis habet obstare agenti etiā possessorio recuperande. ⁊ videtur velle Inn. hoc procedere etiā si notorium nō cōcludat pro ipso opponēte sup proprietate sed solum super defectu iuris agētis quando notorium fuit pro ipso opponēte. ⁊ cōcludit ius proprietatis ꝓ ipso opponente. Joan. and. tetigit de materia in addi. Specu. super rubri. de restitu. spolia. vbi dicitur tenere dictum Innoc. in. d. c. constitutus. ⁊ etiam hic positum do. Anto. hic. ⁊ in. c. in literis. ĩ. de restitu. spolia. concor. opi. nam dicit ꝙ si querimus in bñficialibus. tunc procedit opi. Innocē. hic. ⁊ in dicto. c. constitut⁹. qꝛ sufficit ꝙ concludatur defectus notorij iuris proprietatis in agente ex eo quia beneficium non potest teneri sine canonico ti. ĩ. de regu. iur. beneficium. libr. vj. ⁊ ideo excluditur agens etiam possessorio recuperande propter talem exceptionē notorij defectus iuris agētis licet nō confert reum ius habere. Sed in alijs non beneficialibus possit procedere opi. glo. in. c. ad decimas. ex eo quia alia res possideri etiam potest licet nō habeatur titulus in illa. ⁊ ideo tunc nō admittitur exceptio notorij defectus iuris agentis possessorio recuperande nisi sit notorium ius proprietatis reo competere. de quo plenius dici consueuit in. d. c. in literis. ⁊ facit etiam ad predicta quod nota. Inn. de diuor. porro. ⁊ per predicta etiam dicit Inno. ꝙ si contra agentem possessorio obijciatur exceptio ꝙ donauit rē ipsi conuento possessorio recuperande ꝙ non admittitur exceptio etiam dato ꝙ ante donauerit ꝙ fuerit spoliatus: qꝛ ad talem donationem nō sequitur necessario perditio possessionis cum ex solo titulo nō perdat̄ possessio nec trāsferatur dominium. l. traditionibus. C. de pact. ⁊ sic talis exceptio non videtur trahere iudicio possessorio. Secus si excipiens diceret ꝙ donauerat ⁊ tradiderat ante aliquam spoliationem: vel si allegaret ꝙ donauerat ecclesie. per id qđ habet̄ s̄. de cōsuetu. in. c. ij. ¶ Sed certe istud vltimū nō videtur verū: quia licet sine traditione vel nisi interueniat aliquid loco traditiōis. ⁊ sic loquitur. d. c. fine. ⁊ facit qđ nota. in. d. l. fi. C. de sacrosanc. eccle. ⁊ l. cum duobus. §. item respondit. ff. pro socio. per gl. ¶ Item inquātum dixi admitti exceptionē ꝙ donauerat tradiderat ante spoliationem intellige ꝙ tempore spoliationis nō possidebat sed detinebat: qꝛ tunc nō competeret sibi interdictū vnde vi per. l. si dño. §. creditores. ff. vti possi. l. j. §. deijcitur. ff. de vi ⁊ vi ar. vnde secus videretur si possedisset ex quo ageretur de rebus non beneficialibus per ea que habentur in. l. si cum stipulatione. ff. de acquiren. posses. licet Inno. ⁊ do. Anto. simpliciter transeant de quo. s̄. dixi. Et per hoc habes expeditum primum intellectum hic positum in gl. ¶ Sed aduerte qꝛ iste intellectus non videtur cōgruere illi. c. solicite. vbi litera nō videtur se fundare ex eo qꝛ exceptio opposita cōcernat proprietatem sed ex eo qꝛ non est verisimile ꝙ sponte renuntiauerit. Sed ad hoc videt̄ voluisse respondere glos. ibi ⁊ etiam Inno. hic ꝙ ratio ibi posita in tex. nō est perfecta. ⁊ alia ratio fuit que superius est tacta. licet illa nō assignetur in tex. sed certe iste intellectus videtur violare literam illam. ideo do. Anto. hic tangit alium intellectum vcꝫ ꝙ debeat ponderari modus exponendi. nam si quis allegādo renuntiationem alleget per hoc defectum proprietatis tunc non auditur ⁊ sic intelligatur ibi. Si autem alleget defectum iuris agendi possessorio tūc bene audietur. ⁊ sic intelligatur hic. et sic vult ista solutio ꝙ renuntians beneficio videatur renuntiare iuri proprietatis. ⁊ etiam iuri agendi possessorio ⁊ sic iuri personali. vnde alius fuit intellectus quē hic tetigit Innoc. vcꝫ ꝙ ibi non admittitur exceptio renuntiationis ante restitutionem: qꝛ talis exceptio non est verisimilis vt ibi dicatur. ⁊ si dicitur quō responderetur ad hunc tex. dicit ꝙ ibi loquit̄ quando obijcitur exceptio renuntiationis contra agentem possessorio qđ est iudicium de facili expedibile ⁊ priuilegiatum. facit qđ habetur in. l. si quādo. C. vnde vi. ⁊ ĩ. de restitu. spolia. c. in literis. ⁊ c. item cuꝫ quis. Et est etiam modicū preiudiciale cum succumbens in possessorio non perdat ius proprietatis. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acquiren. posses. ⁊ facit quod no. ĩ. de cau. posses. pastoralis. ⁊ c. cum dilectus. ⁊ c. fin. ⁊ ideo non admittitur talis exceptio ex tali iudicio que nō est verisimilis maxime quando allegat̄ post spoliationē factam esse renūtiationē. sed hic intelligatur quādo agitur iudicio petitorio ⁊ sic plenario ⁊ grauis preiudicij cum in eo agatur de proprietate ideo tunc debet admitti exceptio spontanee renūtiatiōis licet nō videatur verisimiliter vt hic probat̄. Et attende qđ dicit hic do. Anto. ꝙ ideo magis presumitur cōtra renuntiationē quādo dicatur facta post spoliationē: ex eo qꝛ ƒm eum spoliatus ex quo perdidit possessionē videtur illam facere quasi perdidit spem rehabendi beneficium. ¶ Sed certe in eo iudicio ista ratio non videtur multum concludere: imo videt̄ quodammodo concludere oppositum: sed melior ratio videtur quia ex quo semel fuit passus violentiam in spoliatione videtur ꝙ presumatur etiam violentia postea in renuntiatione. argu. regule semel malus. de reg. iur. in. vj. ⁊ l. si qui. §. eisdem. ff. de accu. ¶ Sed aduerte quia ista solutio nō videtur prosequi intellectū quod hic agatur possessorio sed potius ponere alium intellectū quo ad istam decre. solicite. Aduerte qꝛ videtur posse ꝯcludi vt hic tangit do. Anto. aliquo tamen addito ꝙ si agatur possessorio recuperande ⁊ opponitur exceptio renuntiationis spōtanee tunc si nihil replicatur videtur ꝙ admittatur talis exceptio per id qđ habetur hic. ⁊ in. c. accepta. ĩ. de restitu. spoliato. Si autem replicatur ⁊ tunc aut replicatur qđ non debet audiri talis exceptio quia spoliatus ante omnia est restituēdus. l. si quis a se fundum. C. ad le. iul. de vi. ⁊ ĩ. de restitu. spolia. in literis. ⁊ c. item cū quis. Et tunc si obijcitur exceptio ꝙ renuntiauit post spoliationem non audietur per ea que superius sunt dicta ⁊ que habent̄ in. d. c. solicite. ¶ Si autem excipiatur ꝙ ante spoliationē renūtiauerit tunc audietur per ea que. s̄. dixi. ⁊ que habent̄ in. c. accepta. Si autē simpl'r excipitur de spontanea renuntiatione tunc iudex inquirit an dicat̄ illam factā post spoliationē ⁊ nō admittetur: vt in. d. c. solicite. ¶ Si autē excipitur ꝙ spontanee renuntiauerit ⁊ replicatur ꝙ imo non spontanee fuit facta renuntiatio tunc si etiam allegatur ꝙ spoliatus renuntiauit ⁊ nō sponte tunc in possessorio iudicio non admittetur exceptio rei propter replicationem predictam si non allegatur aliqua causa concludens verisimiliter spontaneam renuntiationem. nam tunc propter talem exceptionem repelletur. facit qđ hic Innc. voluit ƒm intellectum

intellectum quem tetigit ſuper pꝛima glo. ¶ Si autem nõ alle-
garetur aliqua cauſa veriſimiliter concludens ſpontaneã renun
tiationem.⁊ excludens turpitudinẽ metus.tunc dicit do. Ant.
ꝙ videtur ꝙ exceptio debeat admitti.⁊ ſic vterqꝫ debeat ꝓbare
⁊ qui melius pꝛobauerit obtineat per iſtum tex. Fatetur tamen
quod Inn.hic videtur velle ꝙ vbi agitur poſſeſſoꝛio eoipſo qđ
replicatur non de ſpontanea renũtiatione indiſtincte repellatur
reus excipiens qꝛ nõ videtur fieri graue pꝛeiudiciũ ex quo agit̃
poſſeſſoꝛio ⁊ ſic intelligatur.c.ſolicite. Secus ſi nõ replicatur qꝛ
tunc admittet̃ excipiẽs.⁊ ſic nihil intelligat̃ qđ habet̃ in.c.acce-
ptatur.de reſtitu.ſpolia.⁊ etiam tex.iſte.⁊ ſic videtur velle Inn.
ꝙ quando opponatur exceptio nõ veriſimilis ſi agatur iudicio
poſſeſſoꝛio tunc ſi replicatur contra illam non admittatur pꝛo-
pter non veriſimilitudinem.ſecus ſi non replicetur. Item ſecus
in iudicio plenario ⁊ eſt iudicium petitoꝛium:qꝛ tũc admittitur
etiam ſi replicet excipiens:vt patet ex ſupꝛadictis. Et per pꝛedi-
cta etiã videtur ꝙ nõ ſit differentia an obijciatur quando agit̃
poſſeſſoꝛio de renuntiatione facta poſt ſpoliationem an vero de
renuntiatione facta ante ſpoliationẽ:qꝛ vtrobiqꝫ videtur ꝙ ex
quo agitur iudicio poſſeſſoꝛio.⁊ ſic non agitur de magno pꝛeiu
dicio ex quo exceptio non eſt veriſimilis.videtur ꝙ ſi replicetur
non debeat admitti.⁊ iſte eſt alius intellectus quẽ poſuit Inn.
hic ad.c.ſolicite.⁊ non dicit ſimpliciter repellendam exceptionẽ
pꝛopter ſolam replicationẽ de nõ ſpontanea renũtiatione. Sed
demum quãdo replicatur ꝙ renũtiauit iam ſpoliatus:quo caſu
minoꝛ videtur eſſe pꝛeſumptio contra excipientem ꝙ non fuerit
ſpõtanea ⁊ ꝙ nõ ſit veriſimilis.⁊ iſtud vr̃ etiã tetigiſſe hic Inn.
⁊ ſic videtur qđ debeat fieri differentia an obijciatur de renun-
tiatione poſt ſpoliationem factam an vero de facta ante ſpolia-
tionem. Inno.hic in hoc articulo variauit.nam in vna parte vi
detur tenuiſſe ꝙ nõ ſit differentia fienda:vt.ŝ.tetigi. In alia par
te videtur tenere oppoſitum vcꝫ ꝙ imo ſit fienda inter pꝛedicta.
Sed quid tenẽdum patebit ex ſequẽtibus. ¶ Item aduerte qꝛ
videtur ꝙ quãdo replicatur in iudicio etiam petitoꝛio.⁊ ſic ple-
nario repellatur excipiens per ea que dixi poſt Inno.ſm intelle
ctum ipſius ſuper pꝛima glo. ¶ Sed potes dicere ꝙ ſi reus ve-
lit directe pꝛobare ſpontaneam renuntiationem quando actoꝛ
replicat de non ſpontanea nõ admittatur etiam in iudicio peti
toꝛio per id quod tetigi poſt Innocẽ.ſuper glo.j. Sed vbi reus
vellet indirecte vel per circunſtantias veriſimiles vel veriſimili-
ter inferentes pꝛobare de ſpontanea renuntiatione tunc in iudi
cio petitoꝛio debet audiri per iſtum text.⁊ per ea que tetigi poſt
Innocẽ.ſuper dicta gloſſ.j. Si autem velit ipſe reus pꝛobare de
ſpontanea renuntiatione indirecte vel per circunſtantias pꝛedi
ctas in iudicio poſſeſſoꝛio:tunc videtur ꝙ non audiatur per ea
que habentur in dicto.c.ſolicite.tamẽ vt hec materia clarius pa
teat:videtur poſſe cõcludi quãdo cõtra agentem ad beneficium
opponitur exceptio ſpontanee renuntiationis:quia aut non ſit
replicatio aliqua.⁊ tunc videtur qđ admittatur per iſtum text.⁊
per ea que habentur in.c.accepta.j̃.de reſtitu.ſpolia.aut replicat̃
ꝙ non ſpontanee fuit facta:⁊ tunc aut reus velit directe ꝓbare
ꝙ ſponte renuntiauit.⁊ videtur ꝙ non audiatur per iſtum text.
ſm intellectum Inno.quẽ dixi ſuper pꝛima glo.aut vult ꝓbare
qđ ſponte fuit facta renuntiatio indirecte vel per circunſtantias
veriſimiles:⁊ tũc ſi agitur petitoꝛio debebit admitti ⁊ ꝗ melius
pꝛobabit obtinebit:vt hic eſt caſus ſm intellectum gloſſ.etiam
voluit Inno.⁊ dixi ſuper glo.j.aut agitur iudicio poſſeſſoꝛio:et
tunc videtur ꝙ ſi ſimpliciter replicatur de nõ ſpontanea renun-
tiatione ⁊ qđ non repellat excipientem:ſed vterqꝫ admittatur ⁊
obtineat que melius pꝛobet per ea que habentur in tex.iſto.⁊ in
pꝛeallegato.c.excepta. ¶ Si autem ꝙ non ſpõtanee fuit facta:
⁊ qđ non eſt veriſimilis qꝛ videtur facta poſt ſpoliationem:⁊ tũc
ſi habita ſummaria cognitione.de hoc appareat qđ poſt ſpolia
tionem dicatur facta tunc repelletur excipiens quia nõ videtur
eſſe veriſimilis.⁊ per conſequens non eſt admittenda:vt in.d.c.
ſolicite.⁊ ſic videtur ꝙ licet eſſet quãdo dicitur eſſe facta ante ſpo
liationem non ſic veriſimilis pꝛopter rationes hic in tex.poſitas
tamen multomagis ⁊ multofoꝛtius non eſt veriſimilis quando
dicitur facta poſt ſpoliationem.et ideo tunc magis repellitur et
quare magis pꝛeſumatur contra illam' declaraui ſuperius vcꝫ
quia ex quo ſemel violentia eſt illata in ſpoliando pꝛeſumitur:
poſtea etiã illata circa renuntiationem per regulã ſemel malus.
de regu.iur.in.vj. Et ideo quia maioꝛ eſt pꝛeſumptio cõtra exci-
pientem in dicto caſu.ideo potius tunc repellitur quam quãdo
non conſtat ꝙ ſpoliatus renuntiauerit ſed potius ante.⁊ ſic po
teſt intelligi.c.accepta.⁊ ſcđm ꝓ̃dicta videtur ꝙ remaneat diffe-
rentia an obijciatur de renuntiatione facta poſt ſpoliationem.
An vero ante licet Inno.hic variauerit de nõ ſpõtanea renun
tiatione licet velit pꝛobare indirecte per circunſtantias veriſimi
les tamen non admitti tur in iudicio poſſeſſoꝛio : ꝙ eſt minoꝛis
pꝛeiudicij ꝗ̃ quãdo opponitur de renuntiatione facta poſt ſpo-
liationem:quia contra illam iura valde pꝛeſumunt ꝙ non eſt ve
riſimilis.⁊ ideo voluit ꝙ admittatur:vt habetur in.d.c. ſolicite.
ſm vnum intellectum ſuperius tactum. Alium etiã intellectum
tetigi cum ſolu.glo.ſed pꝛecedens videtur magis litere confoꝛ-
mari dicto.c.ſolicite. Et per hoc ſit expedita pꝛima ſolutio hic ta
cta in gl.⁊ pꝛimus intellectus inquantũ intelligitur ꝙ hic actũ
fuerit poſſeſſoꝛio. Et ꝑ ꝓ̃dicta etiã habes declarata dicta Inn.
que hic poſuit. Quia tamen iſte intellectus habet multas diffi-
cultates:vt patet ex ſupꝛadictis. Ideo glo. vt euitentur difficul
tates pꝛedicte dedit alium intellectum de decre.in ver.ad hoc di
cas.vcꝫ ꝙ ibi loquatur quãdo agitur iudicio petitoꝛio ⁊ quãdo
interuenit vis cõpulſiua ſeu violentia:que nõ parat poſſeſſoꝛiũ
recuperande. Sed inducit actionem perſonalem ⁊ quod metus
cauſa ad rem recuperandam per metum traditam que actio eſt
pꝛetoꝛia qꝛ introducta a pꝛetoꝛe:vt patet in.l.j.ff.qđ metꝰ cau.
⁊ etiam inducit vtilem actionem in rem.l.metum.§.ſꝫ qđ pꝛetoꝛ.
ff.qđ metus cauſa.⁊ ideo intelligat etiã ꝙ in caſu iſto fuit renun
tiatum beneficio ⁊ traditum per violentiã cõpulſiuam ⁊ ꝙ pete
batur in actione in rem ipſum beneficiũ dicendo illud ad ſe ſpe-
ctare ⁊ ibi reſtituendum ⁊ ſic in effectu agebatur iudicio petito-
rio.ideo nimirũ ſi admittitur excipiens de ſpontanea renuntia-
tiõe.⁊ ſi replicet̃ ꝙ tunc admittitur vterqꝫ ⁊ qui melius ꝓbaue-
rit obtinebit:vt hic dicitur ſm iſtũ intellectũ quem tetigit etiam
gloſ.j. Sed in.c.ſolicite.loquitur qñ interuenit violentia expul-
ſiua que nullam habet voluntatẽ paſſi violẽtiam.⁊ ideo tũc ſpo
liatus per talem violentiam perdit ſolam poſſeſſionẽ nõ autem
dominiũ vel pꝛopꝛietatem. Secus cõtingit in violentia cõpulſi-
ua:qꝛ in illa interuenit voluntas licet coacta ideo tũc perdit ne
dum poſſeſſionem.ſed etiam directum ius pꝛopꝛietatis.l.ſi mu-
lier.§.ſi metus cauſa.ff.qđ metus cau.vnde violentia expulſiua
parat iudicium poſſeſſoꝛium recuperãde ꝙ eſt pꝛiuilegiatum
vt nõ debeat admitti exceptio aliqua cõcernens pꝛopꝛietatẽ.'et
debeat terminari ante cauſam poſſeſſionis.j̃.de reſtitut.ſpolia.
in literis.⁊.c.item cum quis.⁊.C.de rei vẽdi.oꝛdinarij.⁊ ideo ni-
mium:ſed in dicto.c.ſolicite. repellitur exceptio renuntiationis
que dicitur facta poſt ſpoliationem:quia illa videtur cõcernere
ꝓpꝛietatem:vt patet ex his que tetigi ſuperius circa aliũ intelle-
ctum.ideo non debet admitti.⁊ hoc in effectu voluit gl.in ſequẽ
tibus. Aduerte tamen inquantũ glo.voluit in caſu huius capl'i
admitti excipientem ⁊ quando nõ replicatur de ſpõtanea renũ-
tiatione debet intelligi quãdo indirecte vel per circunſtantias ſi
miles vellet reus pꝛobare de non ſpontanea renuntiatione ꝑ ea
que dixi ſuperius ⁊ que dixi etiam ſuper gloſſ.j. ſm intellectum
21 Inno. ¶ † Et nota bene ⁊ tene menti ꝙ gl.hic iuncta cum tex.
aperte vult ꝙ ſi renuntiaretur beneficio per metum ꝙ de mero
iure teneat renuntiatio ⁊ nõ ſit ipſo iure nulla licet domi. Anto.
hic voluerit contrarium.⁊ adde hunc tex.cum glo.ad id qđ dixi
in.c.ad aures.j̃.qđ metus cau.cõpetit tamen actio qđ metꝰ cau-
ſa metum paſſo.⁊ etiam vtilis in rem:vt hic voluit glo. Et nota
ꝙ iſte intellectus plane pꝛocedit intelligẽdo ꝙ hic actum fuerit
vtili actione in rem ſimpliciter petendo eccleſiã.⁊ ſi intelligeres
ꝙ actum fuiſſet actione qđ metus cauſa.pꝛout aliqui volunt di-
cere ꝙ tũc videtur ꝙ non eſſet neceſſaria replicatio de non ſpon
tanea renũtiatione qꝛ ab ipſo pꝛincipio allegaſſet hoc cuius con
trarium videtur innuere litera. Et ideo melioꝛ videt̃ intellectus
ꝙ actum fuerit actione in rem ſimpliciter petendo eccleſiam nõ
autẽ actiõe qđ metus cauſa niſi ſalues ſm do. Anto.ꝙ ſi actum
fuit qđ metus cauſa replicando nõ deducebat defectum volun
tatis ſm tempus renũtiationis qꝛ illud ante deduxerat : ſed ſm
tempus traditionis. Sꝫ vt dixi planioꝛ eſt intellectus ꝙ actum
fuerit actione in rem petendo ſimpliciter beneficiũ:vt dixit glo.
¶ In glo.metum.in fi. Sed dic ꝙ hic habuit foꝛte reſpectũ ad
verba antiqui edicti pꝛetoꝛis vbi dicebatur qđ vi metuſve cauſa
geſtum erit ratum nõ habebo. Sꝫ in nouo edicto ſimpliciter di
citur qđ metus cauſa geſtum erit.⁊ non ſit mentio de vi. ¶ In
gloſſ.pecunie.ibi:dari non debet. Nota diligenter glo.que facit
cõtra cõponentes ſuper beneficio eccleſiaſtico et dantes aliquid
pꝛo expenſis factis in acquiſiti one tituli illi qui dicitur ius ha-
bere vt recedat a lite. Nam iſtud non videtur eſſe licitum vt vo-
luit hec gloſ.⁊ facit etiam qđ habetur in.c.cũ pꝛidem.hic allega.
⁊ ꝙ ibi dictum fuit. Si tamen ille cui lis mouetur foueret iuſti-
tiam tunc bene poſſet aliquid dare ad remouẽdum vexationem
ne inquietaretur:vt in.c.dilectus.j̃.de ſimo. ¶ In ea.gloſ.ibi:ſꝫ
hoc eſt falſum. Aduerte ꝙ ſi reus excipiens allegat interuẽtum
pecunie.⁊ dicat renuntiationẽ factam per pecuniam repellitur
tanꝙ̃ allegãs ſuam turpitudinem ſi dicatur pecuniam datã ab
eo vel per alium ſua voluntate. Secus ſi data fuiſſet a tertio ſine
eius volũtate ⁊ foꝛte ipſo ignoꝛãte:qꝛ tunc bene audiret̃. Si aũt
replicans contra renuntiationẽ allegaret interuentum pecunie

non audiretur similiter si per eum vel alium de eius voluntate fuisset data vel recepta. Si autem aliter vellet se fundare in iudicio possessorio vel petitorio ipse excipiens: quia non fundaret se super voluntaria renuntiatione: sed ex eo quia allegaret ipsum agentem esse priuandum post simoniam: tunc ex quo non esset priuatus ipso iure ad petitionem rei non impediretur restitutio. ꝛ sic nō audietur talis exceptio: licet iudex ex officio si vellet posses. ipsum priuare ꝛ consequenter non restituere per id quod legitur ꝛ nota. j. de procura. ex insinuatione. ¶ In glos. nec promissione. in fi. Aduerte quia in. c. sane. loquitur de promissione facta in benigne tractando renuntiantem. non autem loquitur quando propter promissionem pecuniariā fit renūtiatio. quo casu censeretur esse simoniaca sicut quando reciperetur pecunia. cum paria videantur esse dare pecuniam vel promittere vt fiat renuntiatio. ar. l. j. ꝛ. ij. ff. de calū. ¶ In glo. fi. aduerte qꝛ hec gl. ponit duplicem intellectum. vnus ꝙ hic loquatur de dignitate testium producendorum. Alius ꝙ loquatur de dignitate persone renuntiantis. ꝛ iste secūdus ponitur. j. in glo. in versi. alij intelligunt. ꝛ vterqꝫ intellectus in se bonus. ¶ In ea. gloss. ibi: intelleximus. dic ꝙ si exceptio spontanee abrenuntiationis opponitur ad processum ꝙ fieri potest saltem ex quo est cum iuramento: quia censetur esse exceptio litis finite. facit quod habetur in. c. j. de lit. contest. in. vj. ꝛ quod. j. dicetur tunc debet super illa pronuntiari tanquam super emergenti cum respiciat processum: sed si opponatur ad merita cause quod etiam fieri posset secundum no. in. d. c. j. ꝛ per Barto. in. l. j. C. de ordi. iudi. tunc sufficiet pronuntiari super principali sicut ꝛ quando alia exceptio incidens proponitur respiciens merita cause. nam tacite videtur super incidenti pronuntiari pronuntiando super principali: vt habetur in. c. intelleximus. hic allega. ¶ In ea. ibi: cum negotium sit finitum. not. bene ex glo. ꝙ exceptio litis finite iurisiurandi est exceceptio litis finite non solum quia iuramētum est iudiciale ꝛ prestitum in forma iudicij sed etiam quando est extraiudiciale et prestitum coram superiore non in forma iudicij. quod est not. secundum do. Anto. pro ampliatione. c. j. de lit. contest. in. vj. ibi in consilio Lugdunen. olim erat extrauagans inter constitutiones Inno. iiij. sed hodie. eo. c. j. de lit. contesta. in. vj. ¶ In ead. gl. ibi: confitebatur. idem videtur si dicebat se non negare nam satis videtur tunc tacite confiteri per id quod habetur in. l. si duo. §. marcellus. ff. de iureiur. ꝛ facit quod no. in. c. dudum. el. ij. s. de elect. ¶ Extra gloss. vnum dubium tangitur videlicet an quando agitur per spoliatum non contra spoliatorem: sed contra tertium ad quem res violenter ablata peruenit conditio. extra decre. sepe. de restitu. spol. vel ex canone reintegranda. iij. q. j. An hoc casu istud iudicium possessorium sit priuilegiatum et non admittatur exceptio spontanee renuntiationis sicut non admittitur quando agitur interdicto vnde vi contra spoliatorem. hic videtur esse casus ꝙ non secundum vnum intellectum inquantum aliqui intelligunt hanc decr. in hoc casu quando. s. intentatur condictio ex dicta decret. sepe. vel ex canone reintegranda. Sed contrarium tenuit Inno. in. c. ij. in verbo exceptionis. j. de ordi. cogni. ꝛ illud communiter tenetur. ꝛ sic videtur ꝙ iste intellectus non procedat in hac decre. nisi saluaretur eo modo quo saluaui primum intellectum positum in glo. in verbo resignationis. ꝛ per hoc sit expedita ista decre. super hoc de renuntia. ꝛc.

Quæ sequuntur commentaria in reliqua capita huius tituli de Renunciatione hactenus non euulgata, nunc primum in lucem prodeunt. atque hæc debent iuris studiosi, domi. Ioan. de Anania iurisconsulto clariss. è cuius bibliotheca hæc ad nos perlata sunt.

Summarium

1 Iudex non debet se restringere ad vnā specieꝫ probationis.
2 Sententiam tenere licet in ea false cause subijciantur. ꝛ an hoc sit perpetuo verum. nu. seq. ꝛ nu. 41.
4 Sententiam in dubio presumi iustam. ꝛ an talis presumptio sit iuris ꝛ de iure. ꝛ nu. 15. ꝛ. 16.
5 Literis testimonialibus prelati quatenus credatur.
6 Sententiam in causa appellationis latam ex nouiter deductis, non debere esse confirmatoriam vel infirmatoriam, sed ferēdam esse super negotio principali.
7 Confessio sit ne species probationis.
8 Probatio an inducatur ex allegatione.
9 Confessio vel allegatio facta per aduocatum vel procuratorem an noceat clienti.
10 Probationis finis qualis sit.
11 Sententiam non continuo ob id esse iniustam, ꝙ contra probationem factam lata sit ꝛ nu. 14.
12 Iudicis arbitrio relinqui quanta fides probationibus adhiberi debeat.
13 Iudicem debere secundum acta iudicare.
17 Electionem secundo loco factam non cassata prima non valere, nec si postea accedat renunciatio eius qui prior electus fuerat.
18 Sententia an presumatur rite lata siue respectu persone iudicātis, siue respectu litigantium. ꝛ cui incumbat onus ꝓbandi eam rite latam. ꝛ nu. sequen.
20 Probatiōis onus cui incumbat in causa appellatiōis. ꝛ nu. 23.
21 Sententiaꝫ iustam esse vel iniustam vter probare debeat in causa appellationis, appellans ne, an appellatus. ꝛ nu. 25.
22 Negatiuam posse probari ex inspectione scripture.
24 Probationem in causa appellatiōis admitti super eo, quod in causa principali probatum non fuit.
26 Sententiam esse iustam vel iniustam an semper ex actis possit apparere ꝛ nu. 33.
27 Facta non presumi nisi quatenus apparent.
28 Testis vacillationē vel variationem curare debet iudex in acta redigi. item etiam testis vilitatem.
29 Appellanti ab interlocutoria incumbit onus probandi.
30 Sententia an presumatur iusta pendēte iudicio millitatis, aut etiam pendente iudicio restitutionis in integrum.
31 Sententia a qua nō est appellatum, aut non legitime appellatum, aut appellatio deserta est, an presumatur iusta. ꝛ an talis presumptio iuris tantum, an iuris ꝛ de iure. nu. sequen.
34 Sententia lata absente parte contra quam fuit lata, an presumatur iusta. ꝛ nu. 36.
35 Tempus nō recens seu longum quod dicatur, cum queritur an aliquid de recenti oppositum sit contra sententiam.
37 Sententia que non transit in rem iudicatam an presumatur iusta.
38 Sententia arbitri an presumatur iusta.
39 Sententia in qua falsa causa inseritur, an ꝛ quando teneat.
40 Causam in sententia exprimi non esse necesse, vt sententia valeat.
42 Sententia in qua sunt due cause expresse, quarum vna est contra ius, alia non, an valeat. ꝛ nu. sequen.
44 Cause iuri scripto contrarie expressio quando reddat sententiā nullam. ꝛ nu. sequen.
46 Sententia lata ex falsa causa an ꝛ quando valeat.
47 Cause falsitas que non exprimitur in sententia, sed deprehenditur ex actis, ad que iudex se refert, an reddat sententiā nullam. ꝛ quid si ea causa non appareat ex actis nu. seq. ꝛ. 49.
50 Sententia ex falsa causa lata, que non est expressa, nec iudex se retulit ad acta, an sit nulla.
51 Actus qui gerūtur per modū iurisditiōis volūtarie vel extraiudicialis potestatis, an presumantur recte ac legitime gesti.
52 Solennitatem in actu aliquo interuenisse, an ꝛ quando presumatur. ꝛ nu. sequen.
54 Solennitas intrinseca que dicatur.

In presentia.

In presentia. Qui sponte renunciat electioni de se facte super ea amplius nõ audit. h.d. Primo ponit generalem causam confirmationis sentẽtie: secundo specialẽ. secunda ibi, quia tamen. ¶ † Nota primo q̃ iudex nõ debet motus animi sui restringere ad vnã speciem probationis. in tex. ibi, preter ista. Not. q̃ licet † false cause in sententia subijciantur, cum tenet sententia: quia non est lata cõtra ius scriptum, sed cõtra ius litigatoris. ꝛ multo melius valet, si iusta causa subesset que expressa nõ esset: vt hic, ꝛ insti. qui ma. non pos. §. eadem. ij. q. vj. §. itẽ si summatim. ver. si vero. ¶ † Sed contra. ff. de excu. tu. l. qui testamento. Respõ. ibi loquit̃ quando expressa erat contra ius scriptum: scʒ quod habenti legitimum tutorem, tutor non potest dari testamẽtarius. vel ibi loquit̃, q̃n sententia lata fuit sub conditione que non extitit. itẽ si exprimat contra ius vnam, ꝛ aliam que non sit contra ius, tenet sentẽtia: vt potius valeat, q̃ pereat. j. de verb. sig. c. abbate. Inno. ¶ † Not. q̃ in dubio presumendum est pro iudice ꝛ iusticia sentẽtie propter authoritatem iudiciariam. facit quod habetur in. c. sicut. de re iud. ꝛ quod habetur etiã in. l. ij. C. de offi. ciuil. iudic. Et no. q̃ hec presumptio non videtur esse iuris ꝛ de iure, sed iure tantum. quia videtur admittere probationem in contrariũ. quod qualiter sit intelligendũ. j. patebit. ꝛ facit etiam ad notata p glo. in. c. quoniam. de proba. in glo. fi. ¶ † Not. q̃ literis testimonialibus prelatorũ creditur etiã in ijs que sunt grauis preiudicij. qđ videtur intelligendum quo ad semiplenam probationem, ꝛ sic quo ad aliqualem presumptionem, non quo ad plenã probationem ƀm Jo. An. facit quod habetur in. c. cum inter. de elec. ꝛ de ista materia plene de proba. c. post cessionem. vbi plene nota. an ꝛ quando literis prelatorum sit credendum. ¶ † No. q̃ vbi ex nouiter deductis fertur sententia in causa appellationis, sententia videtur ferenda super iure seu negotio principali: ꝛ sic vr̃ q̃ tũc non debeat esse confirmatoria vel infirmatoria sententie late in principali causa: facit quod habetur de fi. instru. cum Joannes. ꝛ de testa. c. Raynutius. ꝛ. c. Raynaldus. Satis tamen quo ad effectũ videtur esse confirmatoria, ex quo in effectu continet idẽ quod sententia cause principalis. ꝛ ideo nimirum si talis sententia sufficit. ar. l. preses. cum ibi no. C. de sen. ꝛ interlo. om. iud. posset etiã dici, q̃ fuit hic cõfirmata prima sentẽtia in parte hic decisa. ꝛ sic forte illud apparebit in antiqua: licet hoc non appareat firmiter credendum propter quod postea deuenit̃ ad sententiandum. facit quod not. Bar. in. l. admonendi. ff. de iureiur. Et no. q̃ † confessio videtur esse species probationis. dicit tñ Jo. An. de proba. j. super rubrica. q̃ confessio non est probatio, sed probationis releuatio. ꝛ fuit originaliter dictũ Ja. de Are. ꝛ Cy. post eum in. l. actor. C. de proba. ꝛ no. etiam Jo. An. j. c. bone. lo. j. de elec. ¶ Item est species probationis testium depositio. ꝛ hoc clarum. Itẽ allegatio. † ꝛ sic videtur q̃ ex allegatione inducat̃ probatio. quod intellige verum quando allegatio consistit in facto, ꝛ fit per partem principalem. Quia videtur fatere id quod allegaret. Sicut etiam ille qui aliquid ponit in positionibus. facit quod habetur in. c. fi. de iureiur. lib. vj. † Idem si fiat per aduocatum vel procuratorem presente clientulo ꝛ non reuocatũ. de app. in. c. cum causam. ꝛ de censi. c. cum olim. ꝛ quando etiam cõfessio ꝛ sic allegatio procur. habeat nocere, no. in. c. j. vt lite non conte. ꝛ per Bar. in. l. certum. §. sed an ipsos. ff. de confes. ꝛ. l. non solum. in prin. ff. de procu. Si autem esset allegatio iuris, illa non nocebit, si in ea forte erretur. l. ornamentorum. ff. de aur. ꝛ ar. leg. ¶ † No. finem ꝑbationis, q̃ finis est allicere. quod plene prosequit̃ Bar. in. d. l. admonendi. ff. de iureiur. ¶ † No. ƀm do. Anto. q̃ ad probandum iniustitiam sententie nõ sufficit ex actis ostendere probationem factam fuisse. ꝛ contra illam sententiam esse latam: ex eo q̃ non semper iudex in sententiãdo applicat mentem ad vnã speciem probationis. ꝛ † etiam quanta fides adhibeatur probationibus pẽdet ex eius arbitrio. l. iij. ff. de testi. ꝛ quia alia potuit subesse species probationis, ad quam iudex motũ animi sui applicauit. facit. j. de re iu. in. c. sicut. Sed certe hic resides dominus Ant. non videtur hoc notabile procedere. quia † iudex debet iudicare ƀm acta. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. presi. ꝛ legitur ꝛ notatur de offi. dele. c. pastoralis. §. quia vero. ꝛ sic si ex actis non apparet de alia causa, illa non videtur presumẽda: per id quod habetur in. l. in quacunq̃. §. fi. ff. de publ. † Similiter si apparet probatum, in dubio standum est probationi, nisi ex actis aliud appareret, vt quia testis vacillando deposuisset dictũ suum: ꝛ hoc appareret: ex actis. nam quando id contingit, iudex debet facere scribi id in actis per notarium: vt voluit Inn. in. c. quoniam contra. de proba. alias si hoc factum non fuerit, ꝛ simpliciter appareret testes taliter deponere, quod probent, in dubio si fertur sententia contra probationem talem, satis videtur apparere de iniustitia sententie: ꝛ hoc quando non transiuit in rem iudicatam: vt quia fuit appellatum. Si autem non fuisset appellatum, ꝛ transiuisset in rem iudicatam, tunc an posset detegi iniustitia sententie ex actis inferius dicetur. ꝛ not. Innoc. in. c. quoniam. j. de proba. ꝛ non bene, vt dixi. s. q̃ pro sententia in dubio videtur presumendum. Quod an procedat siue sit appellatum, siue non, ꝛ siue sumus infra tempus datum ad appellandum, siue non, inferius tangetur: ꝛ † facit quod habetur in tex. ꝛ glos. in l. herennius. §. Caia. ff. de euic. vbi glos. videtur velle, quod si nõ est appellatum, licet sumus infra tempus appellandi, presumatur pro sẽtẽtia. Secus si fuerit appellatum. quod an sit verum inferius patebit. † Inno. tamen ꝛ Hosti. hic vidẽtur intelligere hunc textum, inquantum dicit pro sẽtẽtia esse presumendum quando sententia transiuerat in rem iudicatam vt quia appellatio erat deserta, hoc tamen videtur literam violare. ideo dicendum est, vt inferius patebit. habetis notabilia. ¶ In glos. j. ibi, aliquid operetur † nam si post electionem aduersarij, que fuisset facta post primam electionẽ prima non cassata, renunciasset ipse Rogerius primo electus, vel operetur renunciatio ad proficuum aduersarij ipsius Rogerij. quia ipsius aduersarij electio facta secundo loco prima non cassata, non valuisset. de elect. c. auditis. cum ibi not. ꝛ sic non posset conualidari per factam renunciationem. ¶ In eadem glo. in fi. ꝛ sic vult gl. quod solum Rogerius fuit electus. ꝛ forte petebat suam electionem confirmari, ƀm ea que habentur de elec. c. fi. lib. vj. ꝛ opponebatur sibi q̃ fieri non debebat: maxime quia renũciauerat sue electioni. Innoc. vero videtur sequi primum casum, dicens q̃ hic appellatus agebat contra istum Rogerium, qui tenebat abbatiam de facto. ¶ In glo. standum ibi, super seruis. vel potest responderi q̃ ibi loquitur, quãdo appellatus prosequitur appellationem, ꝛ petit sententiam confirmari. ¶ In eadem gl. in fi. ꝛ sic vult glo. q̃ si queritur, an sententia sit iusta ex causa, ꝛ tunc presumitur iusta nisi probetur contrarium. licet Joã. glossator iuris ciuilis dixerit oppositũ in. l. ij qui. C. de appell. ꝛ sequitur etiã ibi Accur. ꝛ sic quis debeat probare in causa appellationis fuerunt due opi. contrarie: vna Jo. glossatorũ iuris ciuilis, alia Bernardi gloss. iuris cano. Tres alias addit etiã Joã. An. Si vero queritur, an presumi debeat pro sententia vt sit rite lata ꝛ sic ratione processus, glo. vult q̃ non, nisi quatenus constet ex actis. sed de hoc latius inferius patebit. † Unde potes concludere, q̃ aut queritur an lata sententia p̃sumat̃ pro fundamento potestatis sentẽtiãtis, ꝛ tũc recurre ad ea que dixi in. c. cũ in iure. de offi. dele. Aut queritur, an presumatur pro legitimatione personarum in iudicio litigantium, ꝛ sic pro rectitudine sententie q̃ sit rite lata: ꝛ hoc casu aduertatis, q̃ aut sententia est suspensa per appellationem, aut non est appellatum: si suspensa est per appellationem, ꝛ pendeat appellatio, tunc dicit hic do. Anto. q̃ pro neutra parte presumitur: sed ille grauabitur onere probandi, qui primo grauabatur in causa principali: ꝛ sic similiter grauabit̃ in onere probandi in causa appellationis per l. ij qui ad ciuilia. C. de appel. ꝛ de resti. spo. c. cum ad sedem. Ratio est ƀm eum, quia sentẽtie presumptio surgit ex authoritate, rei iudicate: que videtur tolli per actum appellationis. facit qđ habetur de re iud. c. sicut. ¶ Sed aduerte, quia contra hoc videtur hic tex. nam sententia fuit hic suspẽsa per appellationem: vt videtur voluisse glo. j. ꝛ tamen hic videtur presumi pro sentẽtia: sed ipse respondet q̃ hic vterq̃, appellans videlicet ꝛ appellatus erat actor, sed appellans ideo grauatur, quia ipse nil probauerit, ꝛ appellatus probauerit. ¶ Sed certe vt ipse etiã tangit ista responsio non videtur bona, q̃ tex. hic non fundat se ex eo, quod proxime dixi, sed ex eo, q̃ presumitur pro sententia. Et ideo finaliter dicit, q̃ hic debet intelligi q̃ sentẽtia transiuerat in rem iudicatã tempore quo aditus fuit papa. q̃ forte erat deserta appellatio. al's non vr̃ posse responderi huic tex. ꝛ sic dicit Inno. ꝛ Host. intelligere hunc tex. ꝛ facit etiam quod not. ipse Inn. s. de elec. c. bone. el. j. de off. dele. cum in iure. ꝛ in. c. q̃m cõtra. de prob. Sed certe illa r̃nsio vr̃ violare hunc tex. ꝛ vr̃ esse ꝫ intellectum glos. Ideo vr̃ ꝑ posse dici, † q̃ aut querit̃, an presumat̃ pro sententia, si non est appellatũ, licet possit appellari: ꝛ tex. vr̃ esse cum gl. q̃ sic in. l. herẽnius. §. Caia. ff. de euic. Aut querit̃, an presumitur pro sñia, postq̃ est appellatũ: ꝛ glo. videt̃ velle q̃ non in se dici, q̃ etiã tunc in dubio donec aliud appareat, presumẽdũ est pro sñia per hunc tex. ꝛ q̃ in dubio presumendũ est pro facto iudicis ꝑpter autoritatẽ iudiciariã: per id qđ habet̃ in. l. ij. C. de off. ciui. iud. Si aũt non esset appellatũ, tunc clarũ est ƀm oẽs q̃ presumat̃ pro sñia. ¶ Sed iuxta † predicta tunc insurgit dubiũ, quis debebit ꝑbare in cã appellationis. Et lʒ super hoc varie fuerint opin. vt dicit ꝛ patet ex ijs que hic tangit gloss. ꝛ etiam Jo. An. super illa, tñ potest cõcludi, q̃ aut querit̃ quis habeat

probare, an sit appellatum, vel legitime appellatum, ⁊ an sint legitime petiti apostoli: ⁊ tunc appellanti incumbit onus probandi predicta. de app. c. cordi. ⁊ c. vt debitus. Et sic debet probare se appellasse, ⁊ legitime appellasse. ⁊ hoc appellans ⁊ appellatus prosequatur. Si autem appellatus tm̄ vellet prosequi, forte q2 vellet causam in curia prosequi, asserens illam deuolutā ad curiam per appellationem ſm not. in. c. j. de electio. lib. vj. ⁊ in clemen. causam. de elec. ⁊ tunc haberet appellatus probare, per appellationem causam esse ad curiam deuolutam. aut queritur, an appellans debeat probare latam contra eum esse diffinitiuam vel interlocutoriam: ⁊ dic ꝙ sic. quia al's non doceret de grauamine ⁊ ideo in practica semper seruatur ꝙ appellans doceat de sua appellatione: ⁊ ꝙ etiam infra tempus legitimum fuit interposita: ⁊ similiter infra tempus debitum apostoli petiti ſm formam clemen. ij. de appella. Item etiam producit appellans sententiam contra se latam, vt sic appareat de grauamine.

21 ¶ † Aut queritur quis debeat probare de iustitia vel iniustitia sententie, ⁊ sic an appellans debet probare sententiam iniustam ⁊ iniquam esse, que fuit lata contra eum, An vero appellatus debeat probare sententiam pro se latam esse iustam. ¶ Conclude, ꝙ aut solus appellans prosequitur, ⁊ tunc debebit probare sententiam iniustam ⁊ iniquam, si vult obtinere, ꝙ pronuntietur male iudicatum: vt hic probatur. Qualitem autē poterit hoc probare, patebit ex infra dicendis. aut appellatus tantum prosequitur appellationem, quod potest facere iuxta finem anni vel bienniȷ, ſm notata in. c. ex ratione. de appel. ⁊ in auf. si appellatione. C. de temp. app. ⁊ tunc debet probare sententiam esse iuste latam: quia illa est causa sue intētionis: ⁊ ideo debet probare. l. ij. ff. de proba. ⁊ probatur in. l. illud. allegata in glo. ⁊ in. l. ampliorem. C. de appel. ¶ Qualiter autem hoc probare poterit, patebit inferius. ¶ Quoniam vero vtraq3 pars prosequitur appellationem: ⁊ hoc casu conclude, prout tangit Bar. in. l. ij qui. C. de appel. ⁊ in. l. j. ff. vt causē app. post pub. adsit tutor: quia aut queritur de probatione fiēda per acta, seu per ostensionem actorum. ⁊ tunc incumbit probatio ipsi appellanti: cui etiam propter hoc debet dari copia actorum. l. quoniam nonnulli. C. de appel. ⁊ in. l. ij. C. de edendo. Et ideo si actor fuit ille qui appellauit a sententia absolutoria lata pro reo, incūbit sibi probatio, vt probet sententiam esse iniustam per ostensionem actorum. nam poterit ostendere acta iudici, ex quibus apparebit, probationē esse factam contra reum, propter quam debebat condemnari, ⁊ nihilominus fuit absolutus. Et similiter si fuisset lata sententia contra reum, ⁊ ipse reus appellauerit poterit ipse reus per ostensionem actorum probare sententiā condemnatoriā esse iniustam: puta ostēdēdo acta, ex quibus appareat nihil esse probatum contra eum propter quod debuerit condemnari: ⁊ sic quodammodo per modum abnegatiuum.

22 ¶ † Nam potest negatiua probari ex inspectione scripture: vt quia in illa non appareat id de quo queritur: vt. l. fin. C. de iureiur. ⁊ j̄. de litis conte. in. c. vnico.

23 ¶ † Si autem queritur de probatione fienda per alia extrinseca, puta per testes, vel per instrumenta, tunc non incumbit illi probatio, cui incumbebat in causa principali. Et ideo si non appareat ex actis intentio actoris, incumbet sibi onus probandi illam in causa appellationis per testes, vel instrumenta, vel per aliam legitimam probationē, vt

24 per partis confessionem. nam † in causa appellationis potest probari, id quod probatur in causa principali. in. l. per hanc. C. de tempo. app. ⁊ j̄. de testi. in. c. fraternitatis. cum ibi not. ¶ Et per predicta videtur posse dici, ꝙ etiā quando est appellatum, presumitur pro sententia, donec aliud appareat: nam vt dictum

25 est, † quando solus appellans prosequitur appellationem, vel etiam vterq3, incumbit onus probandi ipsi appellanti saltē per ostensionem actorum. ¶ Et si dicatur, quando appellatus solus prosequitur, ipse habet probare sententiam esse confirmandam pro se latam, vt superius dixi. ⁊ sic videtur, ꝙ tunc presumatur pro sententia potest responderi ꝙ imo etiam in dubio presumatur pro sententia per istum tex. ⁊ per. l. ij. C. de offi. ciuilium iudi. tamen quia petit, vt super iure suo pronuntietur, ideo tunc debet probare illud quod sufficiat ad pronuntiandum super iure suo. nam in hoc videtur se grauare onere probandi ex quo petit super iure suo pronuntiari. per id quod habetur in fi. in. l. circa. ff. de proba. vbi patet in simili ꝙ licet presumatur pro reo in dubio, vt sic actore non probante debeat reus absolui. j̄. de proba. in. c. ex literis. ⁊ l. qui accusare. C. de eden. tamen si petit se declarari dominum debebit probare, al's non pronuntiabitur super iure suo: vt ibi patet. ⁊ vide. qđ no. per Inn. j̄. de res. spo. c. ex cōquestione. Ita etiā videtur dicendū in ꝓposito qualiter presumat̄ pro sententia lata pro appellato, adeo ꝙ si nihil petit pronuntiari super iure suo, sententia remaneret firma per lapsum fatalium. j̄. de app. in. c. ex ratione. tamen si petit pronūtiari super iure suo, ⁊ sic sententiam esse iustam, si hoc vult obtinere, debet probare illud qđ inferat iustitiam sentētie: per id qđ habetur in auf. de ijs qui ingredi. ad app. §. illud. coll'. v. ⁊ dictū fuit superius. Ex predictis patet satis posse sustineri, ꝙ etiam quando est appellatum in dubio presumi debet pro sententia, donec aliud appareat. ¶ Communiter tamē dicitur ꝙ ex quo est appellatū, non presumitur pro sententia: ex quo nō transiuit in rem iudicatam propter appellationē.

26 ¶ † Item aduerte inquantum dixi supra posse apparere de iustitia vel iniustitia sententie per acta. nam contra hec facit, q2 licet producantur acta, ⁊ in eis appareat per testes probatam intentionem actoris, et consequenter dicatur apparere sententiam absolutoriam, lata3 pro reo esse iniustam, non videtur ꝙ de talibus actis probet̄ iniustitia sententie. q2 possibile est, ꝙ licet testes videantur probare, tamen iudex noluit illis fidem adhibere: in cuius iudicis arbitrio residet quāta sit fides testibus adhibēda. l. iij. §. j. ff. de testi: forte enim noluit adhibere fidem, quia vacillando vel variādo dixerunt: vel forte q2 iudici videbatur personas testiū esse viles ⁊ sic videtur ꝙ licet prima facie appareat per testes esse probatū, non tamen per hoc videtur apparere quod sententia absolutoria lata pro reo sit iniusta. do. Anto. hic dicit, ꝙ si disputet̄ super solo facto, puta an tale instr̄m fuerit productum vel non, vel an tales testes sic dixerint vel nō, tunc bene d3 stari actis. ¶ Sed si disputetur de effectu probationis, ⁊ sic an sit probatū vel nō, tunc non poterit constare ex actis. q2 ſm eum effectus probationis est in pectore ⁊ in animo primi iudicis, qui non semper applicauit animum ad probationes factas in iudicio. Sed certe quicquid dicat do. Anto. in dubio standum est actis. nam licet possibile sit, ꝙ testes variando ⁊ vacillando dixerint, tamen si

27 hoc non reperitur scriptum in actis, non debet sic presumi. † q2 facta non presumuntur, nisi quatenus appareant. l. quecūq3. §. fi. ff. de public. ⁊ l. sciendum. ff. ex quib. cau. maio. Et ideo qn̄ id

28 contigeret. † ꝙ testis vacillando vel variando deponeret, debet iudex id facere redigi in actis. vt voluit Innoc. in. c. quoniā contra. de proba. Et ideo si aliud non apparet, standū erit actis in dubio, prout dicit Bar. in. d. l. ij qui ad ciuilia. C. de appel. et similiter licet iudex reputauerit personas testium viles, tamen si hoc non apparet ex actis, in dubio presumitur ꝙ quilibet erit idoneus ad testificandum. l. j. ⁊ ij. ff. de testi. ⁊ facit. j̄. de seruit. in c. j. ⁊ j̄. de presump. in. c. fi. ¶ Item aduerte quia predicta procedunt, quando ius commune est contra eum: vt contingit quādo quis vocatur ad munera aliqua subeunda, ⁊ appellat, tūc clarum est ꝙ sibi incumbit onus probandi appellationē esse iustā ⁊ ex tali causa interpositam. ⁊ sic proprie loquitur. d. l. ij qui ad ciuilia. all'. ff. ad. l. aquil. ¶ Item aduerte quia predicta ꝓcedūt,

29 quando appellatur a diffinitiua. † Si autem appellatum fuerit ab interlocutoria, tunc est clarum, ꝙ appellanti incumbit onus probandi se appellasse infra tempus debitum, ⁊ ex causa legitima, ⁊ etiam probabilem causam esse veram: al's non obtineret in causa appellationis. j̄. de appel. c. vt debitus. ⁊ eo. ti. in. c. cordi. lib. vj. ¶ Item attendatis quia supra dicta procedunt quā

30 do appellatum fuit a sententia. ¶ † Quid autem si non fuit appellatū, sed de eius nullitate dictum. An pēdente iudicio nullitatis presumendum esset pro sententia, donec aliud appareat. dic ꝙ sic: ex quo non est appellatum. vt not. Spec. in ti. de ꝓba. §. j. ver. sequitur. Et Guido de suza. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. igno. Et hoc etiam tenuit hic domi. Anto. ⁊ idem dicit, si pendeat iudicium restitutionis in integrum. quia presumetur pro sentētia,

31 donec aliud appareat. facit. j̄. de re iudic. in. c. suborta. ¶ † Interdum vero a sententia non est appellatum, vel si est appellatū, non est legitime appellatum, vel deserta est appellatio, ⁊ dubitatur, an presumendum sit pro sententia: ⁊ tunc cōclude, ꝙ aut sententia lata est presentibus partibus aut est lata absente illo, contra quem est lata: primo casu conclude, ꝙ ex quo sententia transiuit in rem iudicatam, presumitur pro iustitia sententie: et sic ꝙ recte sit lata ex causa iusta ⁊ legitima: ⁊ similiter presumitur ꝙ sit rite lata, ⁊ sic quod fuerit lata solenniter seu precedente solennitate ordinis iudiciarij, ⁊ consequenter precedentib' actis legitimis: per istum tex. ⁊ per id etiam quod habetur. j̄. de re iudica. in. c. cum inter nos. ⁊ in. c. cum causam. ⁊ sic in dubio presumetur ꝙ recte ⁊ rite secundum solennitatem: vt est tex. cum glo.

32 in. l. hoc colore. ff. de inoffi. test. ¶ † An autem presumptio surgens pro hoc casu sit presumptio iuris tantum, ita ꝙ possit contrarium probari, an vero sit presumptio iuris ⁊ de iure, ⁊ sic non admittat probationem in contrarium, secundum not. j̄. de spon. in. c. is qui. ⁊ in. l. siue possidetis. C. de proba. ¶ Conclude, ꝙ quatenus dixi presumi ꝙ rite sit lata, est presumptio iuris tātum. Ideo poterit probari contrarium per ostensionem actorum, in quibus appareat, ꝙ fuerit lata non precedentibus legitimis actibus: vt quia non apparet in actibus litem esse contestatam

statam.facit quod habetur in.c.vnico.ĩ.de lit.contesta. Et ſm predicta debet intelligi id quod no.Inno.ĩ.de offi.deleg.in.c. cum in iure.⁊ facit etiam quod consueuit dici in.c.quoniam cõtra.ĩ.de proba.super glo.fi.inquantum vero dixi,ꝙ presumitur ꝙ sit recte ⁊ sic iuste lata,ex quo sententia transiuit in rem iudicatam,dic ꝙ est presumptio iuris ⁊ de iure,cõtra quam nõ admittitur probatio:nisi forte appareret de notoria iniustitia ipsius sententie per confessionem partis,vt voluit Innoc.in.c.qꝛ pleriqꝫ.ĩ.de immu.eccle.⁊ facit qđ no.per glo.⁊ legistas in auť.sed iam necesse.⁊ in corpore vnde sumitur.de dona.ante nupt. Et idem videtur,si al's de notoria iniustitia sententie appareat.per id quod legitur ⁊ no.ĩ.de re iudi.c.cum inter ceteras.⁊ in.c. cum bertoldus.⁊ in cle.pastoralis.de re iudi.idem dicendum,si coram iudice competenti parte aduersa non opponente seu repellente probata fuit iniquitas.per id qđ legitur ⁊ no.in.l.duobus.ff.de excep.rei iudi.⁊.ĩ.de app.in.c.ex ratione.⁊ quod dixi in.c.cum dilecta.de rescrip.⁊ qđ not.Inno.in.c.fraternitatis.ĩ.de frigidis. Et bene dixi coram iudice competenti.qꝛ si coram iudice appellatiõis eo casu quo appellatio esset deserta,esset doctum de iniquitate,non valeret processus tanquam factus corã iudice incompetenti.per ea que habentur in.c.si qua.de appel. Saluo nisi fuisset reuocatum in dubio,an appellatio fuisset deserta,vel probatum fuisset illam non esse desertam.nam tunc si non fuit ab illa appellatum,teneret processus factus corã ipso iudice appellationis.⁊ sic debet intelligi quod nota Innocen.in.c.ex ratione.ĩ.de appellatio.de quo etiam ibi dixi.⁊ aliquid etiam in.c.super literis.s̃.de rescriptis.⁊ in dicto capitulo cum dilecta.

33 ¶ † An autem ex productione actoꝝ possit ostendi de iniquitate sententie,Inn.dicit ꝙ non in.d.c.quoniam cõtra falsam.qꝛ ex quo transiuit in rem iudicatã volens producere acta ad ostendendum iniquitatem sententie,non debet audiri.Et ꝓ hoc etiam facit,ꝙ licet hec acta non probarent iustitiam sententie,tamen ex hoc non sequitur sententiam esse iniustam.quia iudex potuit ex alijs moueri,licet illa non reperiantur scripta in actis.facit quod habetur in.c.sicut.ĩ.de re iud. ¶ Quid autem si allegetur iniustitia vel nulla ex effectu cognitionis cause,dic ꝙ non debet audiri allegans,ex quo sententia transiuit in rem iudicatam,per id quod proxime dixi.Barto.tamen in.l.prolatã.C.de sentent.limitat hoc verum,nisi ex breuitate temporis concluderetur defectus cause:per id quod habetur in.c.cũ ex literis.ĩ.de restit.in integr.Et hec procedũt quando sentẽtia fuit lata partibus presentibus.

34 ¶ † Si autem fuit lata parte absente contra quam fuit lata. Compostelanus post Innocen.in.c.bone.el.j.de elec.dicit,ꝙ si lata fuit contra absentem contumaciter,tunc presumitur pro sententia,qđ rite ⁊ recte sit lata. Secus si sit lata contra absentem non contumacem,nec presente ipsius procuratore per.l.properãdum.C.de iudi.Et etiam tenuit Specu.in titu.de sententie prolatione.§.fin.circa fin. Contrarium videtur voluisse Inno.in.c.cum in iure.de offic.deleg.vbi videtur velle,ꝙ non presumitur pro sententia,quando est lata contra absentem,licet contumacem.Hostien.hic dixit,ꝙ si lata est sententia,⁊ nihil opponitur,presumitur pro ea.Si vero aliquid opponitur,tunc si opponitur infra biennium,non presumitur pro illa.secus si post.Et est ratio,quia biennium videť limitatum,infra quod possit dici contra sententiam.ĩ.de app.c.ex ratione.Et secundum predicta videtur intelligendũ illud,qđ ipse Hosti.no.in.c.cum inter.de re iu.vbi distinguit an sñia sit lata de recenti,vt tunc non presumať pro illa.an vero nõ sit de recenti,quando iam biennium est elapsum.facit ad predicta quod no.Cy.in.l.emancipatione.C.de fide instrumen.Et Bartol.in auť.si quis in aliquo.C.de edendo.⁊ in.l.j.C.de dila. Jo.and.in.d.c.quoniam.vt hic refert domi. Anto.ꝙ licet in curia practicetur opinio Compost.tamen ſm eum non videtur bene iure probari sed de equitate videtur posse procedere quãdo sententia non est lata de recenti.

35 ¶ † Quod autem dicatur tẽpus non recens seu longum,dicit posse dici,ꝙ sit biennium,vt voluit Hostien.vel ꝙ sit.xx.annorum ad instar exceptionis falsi.de qua.ĩ.de excep.in.c.venerabilis.vel ſm eum hoc iudicis arbitrio est relinquendum:quia non reperitur iure limitatum.arg.c.de causis.de offi.dele.do.Ant.hic finaliter

36 † tenet opi.Compo.siue de recenti siue de longinquo sententia fuerit lata.qꝛ ex quo sententia transiuit in rem iudicatam,presumitur quod rite ⁊ recte sit lata:⁊ sic pro rectitudine ⁊ iustitia sententie:per casum.c.bone.de elec.vbi patet,ꝙ sententia fuerit lata in absentem:⁊ dubitabatur de citatione:⁊ tamen presumitur ibi pro citatione et pro iustitia.⁊ istam partem,vt dixi tenuit Specu.in.d.§.fi.circa fi.dñi tamen de Rota in sua deci.cccij.dicũt,ꝙ si sñia sit lata cõtra verũ contumacẽ,tunc ꝓsumitur pro rectitudine ⁊ iustitia sententie.⁊ sic intelligitur dictum Inno.⁊ Compost.in.d.c.bone. secus si lata sit contra fictum contumacem:qꝛ tunc procedit dictum Innoc.in.d.c.causam.Sed certe licet lata esset contra fictum contumacem,sed tamen transiuerit in rem iudicatam,vt quia non appellauerat infra decem dies a tempore sñie,ſm ea que habentur in.l.ab eo.C.quomodo ⁊ quando iudex.⁊.ĩ.de re iudica.in.c.qđ ad consultationem.⁊ de materia plene dixi in c.quoniam contra.de probat.super gl.fi.videtur ꝙ debeat presumi pro ipsa sententia.nam imputandũ videť illi,qui non appellauit.per id quod habetur in.d.l.cum ab eo.⁊ in.d.c.ꝙ ad consultationem.⁊ de materia plene habetur in preallegato.c.qñ cõtra.ĩ.de proba.super glo.fi. ¶ Et predicta procedunt in sententijs que trãseunt in rem iudicatam.

37 ¶ † An autem presumendum sit pro sententijs,que non transeunt in rem iudicataꝫ,Innoc.tetigit in.d.c.bone.⁊ etiam in.d.c.quoniam contra.ad fi.vbi concludit,ꝙ si sit appellatum non presumitur pro sententia.quia licet appellatio nõ videať suspẽdere tales sñias,ex quo sui natura non trãseunt in rem iudi.cum tollit ꝓsumptionẽ sententie.Si vero nõ est appellatũ,tunc presumiť pro iustitia ⁊ solennitate sententie.facit qđ tangitur ⁊ notatur in.c.ad reprimẽdam.de offic.ordi.⁊ in.c.sacro.ĩ.de sen.excom. ¶ Item aduerte,qꝛ predicta procedunt in sententia lata per iudicem

38 † an ꝓsumetur pro iustitia sñie arbitri. Jo.an.in addi.Spe.in ti.de arb.in.§.fi.ver.qđ si cõpromissum.post Dinũ in quodã cõsilio quod incipit,bertholome,dixit ꝙ ꝓsumendum esset pro iustitia sententie,etiã pendente reductione ad arbitriũ:qꝛ illa non videť suspẽdere,prout facit appellatio.do.Ant.hic videť tenere ꝯtrariũ:sicut etiam non ꝓsumitur pro sentẽtijs censure,qñ est appellatuꝫ,nisi ſm eum esset arbiter seu arbitrator,qui habet potestatẽ iudicandi de iure ⁊ de facto.per notata per Bar.in auth.nisi breuiores C.de sentẽtijs.Sed certe cum petens reductionẽ dicat sentẽtiã iniquã,videtur ꝙ cõsequenter habeat illud ostendere:cũ sit cause sue intẽtionis.per id qđ habeť in.l.ij.ff.de ꝓba.⁊ in cle.literis.de rescri. ¶ Quomodo autem posset ꝓbare iniquitatẽ,⁊ quem modum debeat tenere in illa probanda,posuit Bart.in.l.societatem.§.arbitroꝝ.ff.pro soc.de quo etiã per Bal.in.l.ij.C.de rescin.ven.⁊ in.l.fi.C.de cõtrahẽ.emp.⁊ ibi etiã per Salice. ¶ In glo.penul.in fi.Inn.hic no.ꝙ lr̃e iste qꝛ erant testimoniales nõ fecerũt plenam ꝓbationẽ,sed potius semiplenã ꝓbationẽ. Secus si fuerũt lr̃e publice cõfecte cum sigillo authẽtico super renũtiatione:qꝛ tunc adhibeť plena fides ſm ea que leguntur ⁊ notãtur in.c.j.⁊.ij.ĩ.de fide instru.Et de materia plene in.c.post cessionem.ĩ.de ꝓba.vbi per Jo.an.⁊ per Jo.Cal.

39 ¶ † Extra gl.tangit hic Innocẽ.quid si falsa causa inferatur in sententia,an teneat tunc sententia? Et dicit ꝙ sic,licet sit contra ius litigatoris.per id qđ habetur in.c.cum inter nos.ad fi.ĩ.de re iudica. Et fortius valeret sententia,si aliqua iusta causa subesset ex qua

40 potuisset ferri,q̃uis non fuerit expressa.† quia nõ est necesse cãꝫ exprimi in sñia quo ad valorẽ sententie,vt probatur in.c.sicut.

41 ĩ.de re iudi. ¶ † Sed cõtra ꝓdicta videť esse tex.in.l.qui testõ.ff.de excu.tuto.vbi vr̃,ꝙ sñia lata ex falsa causa sit ipso iure nulla. Soluit Innoc.ꝙ ibi causa expressa in sententia erat contra ius scriptum.nam dicebatur ibi:ꝙ habenti tutorẽ legitimũ nõ poterat dari testamẽtarius qđ erat falsum in iure.Et ideo sentẽtia lata ex tali causa expressa in.c.non valuit.vel ſm eum potes etiã dicere,ꝙ ibi sententia fuit lata ex causa que non euenit:⁊ ideo

42 non valuit. ¶ † Quid autem si in sententia exprimuntur due cause,quarum vna est contra ius,alia non,an tenebit sentẽtia? Innoc.hic notabiliter dixit,ꝙ tenet sententia:vt sic res potius valeat,q̃ pereat:vt.c.abbate.ĩ.de verbo.signi.ff.de rebus dub.in.l.quoties.Et hoc dictum Innocen.sepe allegatur,videlicet ꝙ licet vbi in sententia solum exprimatur vna causa,que sit cõtra ius,non valeat sententia tamen secus est,quando due exprimuntur,quarum vna est contra ius,⁊ alia non:quia virtute illius,que non est contra ius,substentatur sententia.facit ad materiam quod no.Joan.and.in.c.ex parte.ĩ.de conces.prebẽ.vbi tangit,quid iuris,qñ iudex moueť per ius qđ non facit ad cãm,licet ex alio iure faciẽte ad cãm potuisset moueri.de quo etiam

43 infra tãgeť.⁊ tãgiť per Jo.an.in.d.c.ex parte cũ glo.† Aduerte tñ qꝛ dñs Flori.hic dicit,quod existens scholaris ⁊ etiam multo tempore postquam fuit doctor dubitauit de dicto Innocẽ.an sit verum quando due cause sunt expresse in sentẽtia,quarũ vna est contra ius scriptum,⁊ alia non.nam scđm eum videtur qđ ex quo est expressa vna causa contra ius scriptum,sententia sit ipso iure nulla:per id quod habetur in.c.j.ĩ.de re iudi.nec videtur posse validari ex aliqua causa:per regulam,non firmatur.de re.iur.in.vj.Et quia etiã plus destruit negatio,quã ponit confirmatio:vt dicit glossa in dicto capitulo cum dilectus.supra de consuetudine.postea autem dicit se diligentius considerasse,qđ posset sustineri dictum Innocen.vnde dicit ꝙ dictum Inno.

procedit, quando sunt due cause, que nõ sunt inductiue, seu nõ tendunt ad inducendum, sed veniunt causa declarande mentis: sicut contingit in sententia. nam illa fundatur super iurisdictione iudicis, non super causis in ea expressis: qđ patet, qꝛ valet sententia, etiam si in ea nulla causa sit expressa. ꝟ. de re iudic. in. c. sicut. Secus dicit, si sunt due cause vel plures inductiue, hoc est requisite ad inducendum, ꝛ non simpliciter ad declarandum: qꝛ tunc oportet ꝙ omnes sint vere per id quod habeť in 44 c. ex tuarum. ꝟ. ti. j. ¶ †Et per predicta infert, ꝙ quãdo in sententia exprimitur causa contra ius scriptum, tunc demum sententia est nulla, qñ alia causa nõ exprimiť in snia: qꝛ tũc apparet ꝙ tota mẽs iudicis relata est ad illã causam. Secꝰ qñ exprimiť etiam alia causa: quia tunc cessat ratio predicta: etiam si illa alia causa esset contra ius litigatoris, dummodo non sit contra ius scriptum: nam adhuc procedit dictum Inno. ꝼm eum. quia licet causa que est contra ius litigatoris non det robur sententie quo ad eius iustitiã, tñ intelligiť dare robur quo ad validitatem snie, vt sic snia, nõ dicať ipso iure nulla. Sicut in simili cõtingit, ꝙ dñs appellãdo a snia lata ꝯ falsum, ꝓcuratorẽ itelligiť approbare crimen iniustitie: imo potius impugnare. Cum appellatio sui natura ad hoc tendat. ꝛ hec sunt notanda ꝼm eum: licet non tangantur per scribentes. Et licet prima facie posset dubitari an essent vera. do. vero Anto. hic in effectu tenet dictum Inn. ꝛ ꝓ eo dicit esse tex. notabilem in. c. per tuas. ꝟ. qui fil. sint 45 leg. †Et hanc materiam, quando sententia fertur ex falsa causa, latius hic ꝓsequitur. Si queritur, an si appareat ex actis causam, ex qua iudex est motus, fore falsam sententia reddatur nulla. de quo no. etiam tangit glo. ꝛ etiam Bar. in. l. si is ad quem. 46 ff. de acqui. here. ꝛ ibi etiam de hoc plene dixi. ¶ †Do. Anto. hic cõsiderat tres casus principales. nam quãdoqꝫ exprimitur falsa causa in sententia, seu in tenore sententie. Quãdoqꝫ vero non apparet falsitas cause ex tenore sententie simpliciter, sed dicitur apparere ex sententia regulata ad acta, ad que iudex expresse se refert. Quandoqꝫ vero in facto allegatur sententia lata ex falsa causa. que non est expressa in sententia, nec etiam sententia expresse se refert ad acta, sed allegatur, ex actis apparere sententiam latam esse ex falsa causa. primo casu cõcludit, ꝙ aut est falsitas cause in facto ꝛ non in iure: quando qꝫ non apparet tunc dicit, ꝙ si illa falsitas est notoria, sententia est nulla: per ea que habentur in. c. inter ceteras. ꝟ. de re iudica. ꝛ in cle. pastoralis. de appel. ꝛ bene facit quod legitur ꝛ no. in. c. solicitudinem. ꝟ. de app. ꝛ quod habetur in. c. venerabilibus. §. pe. ꝛ. c. romana §. vniuersitatem. de sentent. excom. in. vj. ¶ Si autem falsitas non sit notoria tunc sententia est valida quãuis contra ius litigatoris. ꝟ. de re iudi. in. c. cum inter. et fortius valebit, quando subesset causa etiam falsa licet non esset expressa. ꝟ. de re iudic. c. sicut. Et idem etiam qñ esset dubium an subsit causa legitima vel non. qꝛ in dubio ꝓsumitur pro snia. d. c. sicut. Si autem snia lata est ex falsa causa in iure, ꝛ sic expresse contra ius: ꝛ tunc cõcludit, ꝙ si due essent expresse in sententia: quarum vna esset cõtra ius, ꝛ alia nõ valeret sententia: per id quod dixi supra post Innoc. in. c. per tuas. superius allegatum. quod bene facit pro dicto Inno. Si autem vna tantummodo causa sit expressa in sententia, et illa sit aperte contra ius, tunc si ex alia non potest sustineri que pateat ex actis, sententia erit nulla, tanquam lata expresso iuris errore in ea. ꝟ. de re iudi. in. c. j. qđ dicit notabiliter do. Anto. procedere, etiam si sententia tunc feratur cum dictione implicatiua, puta presertim, vel maxime. quia ex quo causa expressa est falsa in iure, ꝛ alia non apparet ex actis, ex qua sustineri possit sententia, remanebit sententia nulla: nam nõ reperitur tũc causa, que possit implicari per dictas dictiones ex quo alia in dictis non apparet. facit quod habetur in. c. cum ex literis. ꝟ. de resti. in integ. ꝛ in. c. cum dilectus. de purga. cano. ¶ Si aũt ex alia causa, de qua appareat ex actis, possit iuuari snia, tũc conclude, ꝙ si iudex tulit sentẽtiam expressa falsa causa in iure, ꝛ non adiecit aliquam dictionem implicatiuam, videtur ad illã expressam se restrinxisse: ꝛ ideo non valebit sententia licet ex alio iure possit adiuuari. per id quod habetur in. c. ex parte. ꝟ. de concess. preben. ꝛ qđ ibi no. per Jo. an. ante gl. eo. ti. c. dilectus. Secꝰ si sentẽtia fuisset lata adiũcta dictione implicatiua maxime, vel ꝓsertim: qꝛ tunc pateret iudicẽ nõ se restringere ad causam expressam in sententia. ꝛ ideo valeret, ex quo ex actis apparet alia causa ex qua posset iuuari. Et ꝓpter hoc consulit Jacob. de bu. in practica, ꝙ semper qñ iudex exprimit causam in snia, exprimat illã cũ dictione implicatiua, maxime vel ꝓsertim. ꝛ ita not. ipse in. l. iij. §. ignominie. ff. de his q no. infa. facit qđ hꝛ in. §. cũ ergo. ꝛ. §. si ergo. xj. q. iij. ꝛ hoc de primo casu principali, qñ exprimiť in tenore snie falsa causa. ¶ Scđo casu principali qñ allegatur 47 falsitas †cause que non colligiť ex tenore snie, sed ex snia relata ad acta, ad que iudex se refert in snia: vt qꝛ dicit, qꝛ per B. ꝛ B. testes ꝓbatum est Titium mutuasse Seio centum, ideo condẽno ipsum Seium ad danda ipsa centũ Titio. ꝛ in actis nõ apparet per B. ꝛ B. ꝓbatum, sed potius oppositum: vt qꝛ forte dixerunt se nihil scire, ꝛ tunc an isto casu valeat snia. Inno. videť fuisse sibi ipsiꝰ cõtrarius. nam in. c. cum bertoldus. ꝟ. de re iudic. videť tenere sniam esse nullam. Sed in. c. qm̃ contra falsam. ad fi. videť tenere ꝯtrarium, vcꝫ ꝙ valeat ꝛ habeat ꝑiudicare si nõ fuit appellatũ. primã opi. videť tenere Cy. in. l. j. C. de errore calculi. Et idem ibi etiã videť velle Bar. facit ad materiã qđ no. domi. Ant. in. c. ab excõicato. de rescrip. Et qđ ibi etiã dixi. do. Anto. hic cõcludit in casu ꝑdicto, qñ iudex expresse se refert ad acta, ꝙ si ex actis iuncta snia euidenter ꝛ manifeste apparet de iniustitia snie. tunc dicat verum Inn. in. d. c. cum bertoldus. ꝛ Cy. in d. l. j. Exemplũ patet per id qđ dixi supra qñ dixit iudex in snia ꝙ qꝛ per B. ꝛ B. testes probatũ est Titiũ mutuasse Seio decẽ, vt patet ex actis, ideo condẽno ipsum Seium ad dandum Titio dicta. x. nam hoc casu euidenter ꝛ manifeste patet de falsitate cause, ꝛ de iniustitia, si ex actis apparet, qđ testes dixerunt se nihil scire. Et idem in similibus: puta si dicat, per instrm̃ productum in causa ꝓbari aliquid, de quo dicit in snia, ꝛ illud instrm̃ de hoc nil dicat. ꝛ sic in casibus ꝑdictis videť snia in se habere errorẽ exꝓssum: ꝛ ideo videť nulla: per id qđ habeť in. l. j. ff. q sententen. sine app. rescin. ꝛ per ea que habenť in. d. l. j. de errorẽ calcu 48 li. ¶ †Cum vero ex actis nõ apparet euidẽter in iustitia sententie, ꝗuis nõ appareat de iustitia: vt qꝛ dicat qꝛ p B. ꝛ B. testes nõ est ꝓbatum Titium mutuasse Seio. x. ideo Seium absoluo. nam licet visis attestationibus prima facie videať esse ꝓbatum, qꝛ forte ipsi testes deponunt de mutuo facto per Titiũ Seio, tñ qꝛ possibile est ꝙ iudex ex alia causa non adhibuit fidẽ attestationibus, tunc isto casu snia nõ erit nulla. ꝛ imputet sibi pars q̃ nõ appellat. nam ad eius preiudiciũ transit snia in rem iudicatam. Cum arbitrio iudicis relinquať, quãta fides ꝓbationibus detur. l. iij. §. fi. ff. de testi. ꝛ facit qđ no. Inno. in. d. c. qm̃ contra. ad fi. idem dicit do. Anto. si iudex dixerit, qꝛ ꝓbatum est Titiũ debere Seio. x. ideo condẽno ipsum ad dandũ dicta. x. Et ideo dicit, ꝙ licet non appareat ex actis ꝓbatũ, tñ qꝛ potuit moueri ex alijs probationibus, que non sunt in actis, tunc snia non erit 49 nulla. ꝛ tunc imputet sibi pars, que tunc nõ appellat. ¶ †Sed aduerte qꝛ illud dictum non videtur ꝓcedere, si iudex expresse se retulisset ad acta. vt qꝛ dixisset, qꝛ ꝓbatum est Titium debuisse Seio decem, vt patet ex actis, ideo ipsum Titium condemno ad dandũ dicta. x. Seio. nam si in actis non apparet probatum sententia haberet in se errorem expressum per relationẽ ad acta. ideo videtur, ꝙ tunc non valeret. per id qđ habetur in. d. l. j. §. j. ff. que sen. sine app. rescin. ꝛ in. d. l. j. C. de errore calculi. Dictum autem do. Ant. posset procedere, quando non refert se ad acta, sed simpliciter dicit, qꝛ probatum est Titium debere Seio. x. et idem si dixit, quia reperimus Titium debere seio decem, ideo cõdẽnamus ipsum ꝛc. nam tunc valet sententia, licet in actis non appareat Titium debere Seio decem, vt voluit hic do. Anto. quod tene menti. Et idem etiam Barto. in. l. si is ad quem. ff. de acquiren. heredi. Et ideo imputabitur tunc parti, que leditur ex 50 sententia, si non appellat. ꝛ hec de scđo casu principali. ¶ †Tertio ꝛ vltimo casu, quando falsa causa non exprimitur in sententia nec etiam iudex se refert ad acta sed simpliciter tulit sententiam tunc dicit hic do. Anto. ꝙ si ex actis apparet euidenter iniustitia snie, sententia erit nulla, qñ talis euidens iniustitia colligitur ex his que tergiuersatione non possunt celari: ꝛ quorum fides non est in arbitrio iudicantis. Exemplum ponit, si forte iudex tulit sententiam, que in effectu est contra confessionẽ partis, de qua patet ex actis. item per talem confessionem ꝼm eum apparet de notoria ꝛ euidenti iniustitia sententie. allegat quod not. Innocen. in. c. quia plerique. ꝟ. de immu. eccle. ꝛ in. c. fraternitatis. ꝟ. de frigidis. ꝛ ideo ꝼm eum sentẽtia non valeret. ¶ Sed certe illud dictum non videtur procedere, quia posset esse quod confessio illa de qua patet in actis, fuisset erronea, ꝛ inconsulte facta vel forte non habente potestatem confitendi: non videtur quod sententia debeat esse nulla sed potius debeat mero iure valere: ꝛ imputet sibi pars, contra quam lata est sententia si non appellauit. nec obstat dictum Innocen. positum in dicto capitulo quia plerique. ꝛ in dicto capitu. fraternitatis. quia non loquitur ibi de confessione facta ante sententiam, sed loquitur quando quis post sententiam confitetur illam esse iniustam: quo casu bene statur ipsius confessioni in preiudicium ipsius confitentis, etiam si sententia transiuisset in rem iudicatam: licet tunc non potuisset contra illam probari nisi per confessionem partis factam post ipsam sententiam. ¶ Si autem contra probationes que possunt tergiuersatione celari, seu

seu contra que multa possunt opponi, sic lata sententia, quãuis ipsa sententia non referat se expresse ad ipsas probationes, tũc dicit, ꝙ sententia non erit nulla. exẽplum, si iudex absoluit Titium, ꝛ tamen per testes apparet ex actis probatam esse intẽtionem agentis: nam valebit sententia. quia licet prima facie appareat probatum per testes, forte iudex non adhibuit fidem testibus ex aliqua causa. Et vt dictum est, quanta sit fides testibus adhibenda, relinquitur eius arbitrio. d. l. iij. ff. de testi. ideo imputet sibi pars, contra quam lata est sententia, si nõ appellauit: q꞉ ex quo prima facie apparebat probatam intentionem eius per testes potuit, in causa appellationis obtinere, si aliud non appareret quanuis quo ad validitatem sententie sufficiat, ꝙ licet prima facie probata sit intentio agentis. tamen possibile est, ꝙ iudex non adhibuit fidem probationibus ex aliqua causa. ¶ Et idem dicendum, si condemnasset reum: licet ex actis non appareret sufficiens probatio, quia quo ad valorẽ sententie satis est, ꝙ potuit iudex moueri ex alijs, que non apparerent in actis: per istum tex. imputet ergo sibi tunc pars, si non appellat: q꞉ sententia transiuit in rem iudicatam. ex quo valet etiam si non appareret de causa propter quam iudex fuisset motus ad condemnandum. ꝛ per hoc est expeditus tertius casus principalis. Et de materia ista etiam vide per do. Anto. in. d. c. ab excommunicato. de rescrip. ꝛ per glo. ꝛ Bar. in. l. si is ad quem. ff. de acqui. her. ꝛ ibi etiam dixi. ꝛ tangetur etiam in. c. quoniam contra falsam. ad fi. ꝭ. de proba. ¶ Ultimo tangit hic do. Ant. q꞉ satis dictũ est superius quando aliquid geritur per modum iurisdictionis contentiose, an presumendum sit pro gestis per iudicem. Tan-51 git † etiam quid de actibus, qui geruntur per modum voluntarie iurisdictionis, vel extraiudicialis potestatis. Et concludit, ꝙ si queritur, an presumatur profundamento potestatis nam gl. in. l. ab ea parte. ff. de proba. velle videtur ꝙ sic. quam tene mẽti. ꝛ facit ꝙ no. Inno. in. c. innotuit. ꝭ. de eo qui furti. ordi. rece. Si vero queritur, an presumatur pro iustitia actus gesti, Glo. videt velle ꝙ non in. c. ꝙ sicut. de elec. do. Anto. hic concludit, ꝙ aut ius exigit solennitatis probationem fieri debere, ꝛ tunc clarum ꝙ non presumitur nisi probetur. ꝭ. de sen. excom. c. sacro. ꝛ eodẽ titulo capitulo primo. libro sexto. Si autem non exigit solennitatis probationem, ꝛ tunc aut exigit in actu interuenire scripturam, aut non exigit scriptum interuenire, primo casu. Compo. in. c. in genesi. ꝭ. de elec. simpliciter dixit, ꝙ tunc non presumitur 52 solennitas, nisi probetur. ¶ † Sed do. Ant. hic latius concludit, ꝙ aut in scriptura enuntiatur solennitas, ꝛ tunc illa presumitur. per id quod legitur ꝛ no. in. c. albericus. ꝭ. de test. per Jo. an. ꝛ Inn. Si autem non est enuntiata scriptura, ꝛ tunc si non negatur, presumitur pro illa. per id quod not. Joan. andr. post Compost. in. c. cum dilectus. de consuetu. Secus si negatur, ex quo apparet scriptra, ꝛ non apparet solennitas in ea enuntiata. facit quod not. Archi. in. c. lugdunensi. ix. q. iij. ¶ Si autem non apparet scriptura, tunc si non negatur solennitatem interuenisse, presumitur illam interuenisse. per id quod no. Joan. an. post Compo. in. c. cum dilectus. ꝭ. de consuet. Si autem negatur solẽnitatem interuenisse, tunc nõ presumitur pro illa, nisi probetur potissime quia ius requirit scripturam interuenire, ꝛ de illa non apparet prout voluit Compo. in preallegato. c. in genesi. de elec. Si autem ius non exigat scripturam, tunc si non negatur, ꝑsumitur pro illa: per id quod supra dictum est. Si autem negatur, ꝛ tunc si actus est gestus de recẽti non presumitur nisi probetur. Secus si actus esset gestus de longinquo per id quod no. Joan. an. post Innocen. ꝛ Hostien. in. c. albericus. ꝭ. de testi. ꝛ de materia per Inno. ꝛ per Compost. in predicto. c. in genesi. ꝛ facit etiam quod no. per Inn. in. c. cum olim. ꝭ. de dolo ꝛ contu. ꝛ in. c. Lugdunensi. ix. q. iij. ꝛ glo. in. c. presentiam. vij. 53 q. ij. ¶ † An autem de alijs gestis per modum cõtractus presumatur ꝙ solennitas sit gesta, Tangitur aliquid per Innocen. in. d. c. innotuit. Et per Bar. in. l. sciendum. ff. de verbo. oblig. ꝛ per do. Anto. in. c. sicut. ꝭ. de re iudi. ¶ Et ibi tangetur. ꝛ communis consueuit esse conclusio, ꝙ si est solẽnitas intrinseca presumitur. d. l. sciendũ. secus si extrinseca. l. quicunqꝫ. ꝭ. fi. ff. de pu-54 bli. ¶ † Et dicitur intrinseca solennitas quam natura verborũ importat vel apta nata est importare vt plene not. per Dinum ꝛ Barto. in dicta. l. sciendum. ¶ Ultimo potes addere eis, que dixi supra presumi profundamento potestatis actum facientis in extraiudicialibus, vel in ijs que sunt volũtarie iurisdictionis: prout voluit glos. notabilis in. l. ab ea parte. superius allegata. nam licet dominus Antonius transeat cum illa, tamen debuit intelligi ꝛ limitari, qñ actum faciens erat in quasi possessione exercendi ipsum actum: ꝛ sic cõmuni opinione reputabat. per id qd habetur in. l. barbarius. ff. de offi. preto. ꝛ per Jo. an. in. c. nihil est. ad fi. ꝭ. de elec. ꝛ per Guil. in speculo. de actore. ꝭ. j. versiculo sed pone. dominus Jo. de Imola vtriusqꝫ iuris doctor.

1 ¶ Literarum traditione censetur quis renuntiare iuri, quod ei ex dictis literis competit: non etiam iuri iam quesito per executionem dictarum literarum ꝛ nu. 5. ꝛ 7.

2 Causa perempta nõ propterea perimi effectum iam in esse productum.

3 Damnum non debere aliquem sentire ex eo ex quo lucrum debet percipere.

4 Dolum presumi ex circunstantijs ꝛ indicijs.

6 Actionem de dolo non concurrere cum alio remedio.

Sane dilecto filio. Qui renũtiat lrīs nõ itelligit renuntiare iuri iã per literas executionem acquisito h. d. scm cõem lec. Et in prima recitat factum. in secũ-1 da ponit mãdatũ. Secunda ibi, quia vero. ¶ † No. primo secundum vnum intellectum, ꝙ licet per traditionem literarum quis videatur renuntiare iuri pendenti ex literis, non tamen videtur renuntiare iuri iam acquisito per executionem literarum. Et ex hoc etiam no. ꝙ per renuntiationem literarum quis non exclu-2 ditur a iure iam per literas acquisito. † Et per hoc etiã nota ꝙ perempta causa non per hoc perimitur effectus iam in esse productus. facit quod legitur ꝛ not. per legistas in. l. pluribus. ꝭ. et si placet. ff. de verbo. oblig. ¶ Ex predictis no. ꝙ litera seu rescriptum non habetur loco tituli, quando per literas iam est acquisitum ius vigore institutionis vel collationis. de quo per Joã. 3 cal. vt ibi etiam dictum fuit in. c. nostra. ꝭ. de rescript. ¶ † Item nota. ꝙ non debet quis dispendium reportare ex actu, ex quo potius debet emolumentum consequi: ꝛ sic facit contra ingratos male renuntiantes illos, quos deberẽt beneficiare. ¶ Itẽ no. secundum alium intellectum, ꝙ licet vbi quis tradit literas capitulo ꝛ submittit se iuri capituli, perdat ius quod habebat, tamen ex equitate per officium iudicis ei succurritur. facit quod habet in. c. cũ inter. ꝛ. ꝭ. de ele. ꝛ. ꝭ. de pac. cum pridẽ. Secus si nõ traderet literas, sed solum voluntati seu gratie capituli se subiceret: quia tunc non intelligitur per hoc renuntiare iuri suo. vt legitur ꝛ not. in. c. veniens. ꝭ. eo. el. ij. ¶ In glo. ij. ibi, non fraudulenti. ꝛ bene facit de regu. iur. c. nullus ex consilio. lib. vj. ¶ In eadem glo. ibi, sed hic presumitur supple ex circunstãtijs. ex quo fuit inductus ad tradendum literas capitulo ꝛ ad subiciendũ 4 se iuri capituli: ꝛ postea fuit delusus. ¶ † Nam ex circunstantijs ꝛ indicijs probatur dolus. vt legi. ꝛ no. in. c. ij. de renun. lib. vj. ꝛ in. l. dolo. C. de dolo. ¶ In eadem glo. ibi, recipere compelluntur. ꝛ sic videtur velle glo. ꝙ de iure isti fuerunt coacti ad recipiẽdum istum in canonicum. Et illum intellectum tangit etiam gloss. penultima. vbi etiam gloss. ponit alium intellectum, scilicet quod non de iure sed de equitate per officium iudicis iste fuit auditus. Et quis intellectus sit verior, dicetur super dicta gloss. penultima. ¶ Aduerte tamen, quia iste intellectus, quod ille fuit auditus per actionem de dolo, non videtur bene probari: propterea quia hic non dicitur quod omnes canonici dederint consilium, ꝛ sic quod omnes fuerint in dolo. Sed quidam ex eis. ꝛ sic non sequitur per hoc, quod capitulum fuerit in dolo in dando consilium: quia capl'm non dedit consilium: sed so-5 lum aliquis ex canonicis. ¶ † In gloss. iij. ibi donatio intelligitur. Sed potest dici secundum Joan. and. post Philippum ꝙ ibi vterqꝫ videlicet dans ꝛ recipiẽs hoc intendebant: hic secus. Et eodem modo potest responderi ad. l. qui chirographum. allegata in gloss. ꝛ ad alia iura que allegat glossa. ¶ Sed certe vt tangit hic dominus Florẽ. hec solutio videtur damnari: q꞉ nõ videtur ibi plene hoc apparere. Ideo dicit, ꝙ ibi agitur de iure iam quesito per instrumenta ꝛ ꝙ continebatur ex ipsis instrumentis. Et ideo ex quo instrumẽta continebant ius iam acquisitum, per traditionem ipsarum bene videtur tunc transferri dictum ius in illum, cui dantur instrumẽta. Sed hic in literis seu rescripto non continebatur ius iam acquisitum: sed solũ mandabatur per illas prouideri. Et ideo per traditionem ipsarum literarum non intelligitur renũtiatum iuri quesito non per literas, sed per institutionem legati. Et ideo de iure iste fuit auditus. de quo tangetur in gl. pe. ꝛ super ea. ¶ In ea. glo. ibi, in altero nõ. ꝛ de hoc etiam no. super glo. in. c. ecclesia. el. ij. ꝭ. vt lite penden. in vltima glo. ꝛ in. c. corã. ꝭ. de offic. delega. ad fi. prime gloss. in quibus tangitur ratio diuersitatis inter redditionem instrumẽti ꝛ redditionem pignoris. ¶ In eadem glo. in fi. ibi soluitur in glo. ij. aliud est, quando quis se solum subicit iuri capituli nam tunc non intelligitur renũtiare iuri suo. ꝛ ita intelligit in. d. c. veniens. ꝭ. eod. aliud est, quando quis se subicit iuri capl'i, ꝛ etiam tradit lras: q꞉ tunc videt renũtiare iuri suo. ꝛ ita intelligat hic ſm vnũ intellectũ. ꝛ ſm istũ nõ adiretur iste de mero iure, sed ex equitate per officium iudicis: vt tangit glo. pe. ¶ In gl. pe. ibi, nullũ ius habet. supple de mero rigore. itẽ ibi, implorat offi. iud,

supple ex equitate. ¶ Sed aduerte. q2 contra istam lect. facit id quod tetigit: nam videtur q competierit actio de dolo, z nō officium iudicis. Sed potes dicere, vt tetigi super dicta glo. q nō apparet q omnes canonici fuissent in dolo: nec q omnes dederint consilium: sed solum quidam ex eis. Si autem appareret q fuissent in dolo, tunc satis videretur q tūc competeret actio de dolo contra eos. per id quod dixit glossa. z sic non competeret 6 officium iudicis. † quia actio de dolo non concurrit cum alio remedio. in. l. j. §. ait pretor. ff. de dolo. si tamen iste fuisset minor xxv. annis, videt q posset implorare resti. in integ. per officium iudicis. per id quod habetur in. c. licet. j. de offi. iudi. z sic cessaret tunc actio de dolo: per ea que leguntur z notantur in. d. l. j. §. ait pretor. ff. de dolo. sed si erat maior. xxv. annis, tūc videtur q bene competeret actio de dolo contra capitulum, si de ipsius dolo appareret. z sic potest intelligi glos. ij. ¶ In eadem gl. ibi, 7 non renuntiauit instōni zc. Ista † opin. cōiter tenetur q2 licet tradiderit suis literis, nō tamen videtur per hoc renuntiasse iuri suo acquisito ex institutione legati pro executione literarū. Secus si nondum fuisset institutus, z tradidisset literas: q2 tunc bene intelligeretur renuntiare iuri pendenti ex literis. facit cle. gratie. de rescriptis. Secus vt dixi quando est institutus: q2 tūc acquisiuit ius immediate ex institutione. z sic tale ius pendet ab institutione, non autem videtur pendere ex literis. z istam lect. sequitur hic do. Flo. z etiam do. Anto. Joā. an. tamen dicit q Inno. hic videtur tenere, q per officium iudicis huic fuerit succursum. nam dicit, q hec decre. plus innititur equitati, quā iuri z ideo Jo. de deo in lib. ij. questionum sententiarum. q. xviij. dicit se audiuisse a Gregorio. ix. q decret. cum pridem. de pactis. z ista sic debent intelligi videlicet q ex equitate per officium iudicis consulitur ei, qui literas tradidit: quo non indigeret, si solum submisisset se gratie seu iuri capituli non tradendo literas vt no. j. eo. c. veniens. in glo. ij. ¶ Et aduerte quia contra lectu. vlti. gloss. quam sequitur do. Flo. z do. Anto. videtur facere, q2 tradendo literas, videtur q intelligatur renuntiasse iuri quesito per institutionē legati vigore literarum. ar. l. illud. ff. de acquiren. here. vbi patet, q renuntiando vni iuri videtur quis renuntiare alteri iuri, sine quo renuntiatio non haberet effectum. Et ideo videt, q ex quo tradendo literas, videt iste velle renuntiare iuri suo, per iura allegata in glo. iij. videtur consequenter q intelligatur etiam voluisse renuntiare iuri quesito ex institutione. cū illud sit quesitū vigore literarū. Et sic vr p meliori opi. q videt sequi Inn. vel si vis saluare istam lect. vltimā gl. potes dicere q hic in ista traditione literarum, z per consequens in renuntiatione surgente ex tali traditione nō interuenit autoritas superioris: z solum videtur esse facta in manibus canonicorum. Ideo videtur q non valuerit ex quo ius iam erat acquisitum: per id quod legitur z not. in. c. seq. z. s. eod. c. admonet. nam licet sine consensu superioris possit renuntiare iuri querendo: vt legitur z not. in. c. ex ore. j. de his que fi. a ma. par. capi. tū secus est post ius acquisitum per collationem vel institutionem. per nota. in. c. seq. z preallegato. c. admonet. do. Joan.

1 Laicus an possit aliquem in beneficio instituere.
2 Renūtiationem beneficij factam in manibus laici nullam esse ipso iure. z an renuntians priuetur beneficio ipso iure. z nume. seq. z nu. 12.
4 Renūtiatio beneficij an possit fieri in manibus eius a quo quis recepit illud beneficium.
5 Acceptilatio inutilis an saltem valeat in vim pacti.
6 Transitum faciliorem esse in habentibus symbolum.
7 Defectus forme maior est q defectus materie. atq3 inibi quod forma sit ea, que dat esse rei.
8 Renuntiatio beneficij facta in manibus non sui superioris an z quatenus valeat. z nu. 10. z. 14.
9 Renuncians beneficio si peniteat re integra an sit audiendus.
11 Renuntiationem de beneficio factam non extinguere omnino titulum quem habet renuntians, nisi acceptatio superioris interueniat: atq3 inibi q sufficiat acceptatio tacita.
13 Beneficium renuntiatum in manibus non sui superioris non censeri simpliciter vacans.
15 Possessionem facilius perdi, quam proprietatem.
16 Renuntiatio beneficij tacita facta sine licentia superioris an valeat atq3 inibi quomodo fiat renuntiatio tacita.
17 Taciti z expressi debere eandem esse conditionem, cum sit eadem ratio.
18 Renuntiari non posse beneficio sine licentia superioris, quatenus verum sit.
19 Superior quis dicatur, in cuius manibus renuntiatio beneficij fieri debeat. z nu. seq.
21 Renuntiationem beneficij non posse admittere eum, qui collationem eius habet non iure communi, sed ex consuetudine prescripta z nu. 24.
22 Prescriptionem esse stricti iuris: z ob id videri tantum duntaxat prescriptum, quantum est possessum.
23 Renuntiationis admissionem spectare ad eum ad quē spectat beneficij collatio, quatenus verum sit.
25 Capitulum possit ne sede vacante admittere renuntiationem eius beneficij, cuius collatio ad episcopum pertinet.
26 Renuntiationem factam ex causa permutationis an possit inferior episcopo admittere.
27 Patroni vel collatoris inferioris episcopo consensus an requiratur in renuntiatione beneficij ex causa permutationis.
28 Renuntiatio beneficij facta ex licentia solius superioris an valeat: an vero requiratur etiam consensus capituli. z numero 30. z 31. z 33.
29 Episcopum non posse ardua negotia expedire citra cōsensum capituli.
32 Consuetudo q episcopus possit expedire negotia sine consensu capituli, an z quatenus valeat.
34 Monachus possit ne promoueri ad aliquam dignitatem ex cōsensu solius prelati sui citra consensum episcopi.
35 Correctionem in dubio non debere induci.

Quod in dubijs. Renūtiatio beneficij facta in manib' laici non tenet. Renuntians tñ est beneficio spoliandus. h. d. Et primo ponit dictum. scdo taciti obiecti solutionē: scda ibi, l3. Et potes ponere casum, q2 forte laicus molestabat clericum tāquam institutum non ad sui presentationē, cuius dicebat laicus se patronum legitimum clericus renuntiauit ecclesiam in manibus laici: z denuo ab illo illam recepit, vt 1 pacificaretur ei. ¶ † No. q laicus non potest quem in beneficio instituere qd intellige nisi legitime haberet ex puilegio apostolico. vt no. Inno. in. c. quod sicut. de elec. z facit quod no. gloss. z 2 Archid. in. c. bene quidem. lxxxvj. dist. ¶ † Not. q renuntiatio facta in manibus laici videtur esse ipso iure nulla. ¶ Item not. q talis renuntians in penam eius ex quo in manu laici renuntiauit, videtur esse priuatus ipso iure: z sic videtur q non sit expediens illum aliter priuare: sed solum spoliare illum possessione: sm do. Anto. Hostiē. tamen videtur velle contrarium. nam dum dicit litera, spoliandi, exponit. i. priuādi. z sic ponit hic verbum spoliare in bona parte: licet al's ponatur in mala. j. de resti. 3 spolia. in. c. conquerente. ¶ † Item no. q demum videtur renūtians in manu laici pati hanc penam, z non valere renuntiationem, quando facta est sponte renuntiatio in manu laici: secus si esset facta coacte per metum qui caderet in constantem: per id quod habetur in. c. ad audientiam. z. c. pe. s. quod metus causa. 4 ¶ † In glo. j. ibi a quo recipit no. bene: quia glos. videtur velle, q renuntiatio beneficij possit fieri in manibus eius a quo quis recipit beneficium, z sic in manibus collatoris, vel institutoris, aut confirmatoris. quia a talibus quis recipit beneficium. et idem voluit gloss. in. c. s. eo. admonet. z. vij. questione. j. in. c. episcopus de loco. z etiam tangit hic Innocen. z idem videtur velle secundum vnam opinionem. de quo infra dicetur. ¶ In eadem gloss. ibi an inutilis in princip. illa facit contra secundum vnam literam: sed secundum aliam facit pro: vt ibi nota. licet 5 fuerunt opiniones † an inutilis acceptilatio habeat vim pacti: vt ibi tangitur per glossam. Tamen potes concordare opiniones, vt ibi finaliter tangitur per gloss. quia aut acceptilatio peccat in solennitate seu in eius forma: vt quia fit inter absentes, vel sub conditione. vel precedit respōsio interrogationē: z tunc quia peccat in forma, nedum valet vt acceptilatio, sed nec etiam valet vt pactum z sic intelligitur dicta lex an inutilis. secundum vnam literam. aut acceptilatio peccat in materia super qua interponitur super contractu iuris gentium, vt sunt communiter omnes contractus lege ex hoc iure. ff. de iustitia z iure. z tunc quia acceptilatio est actus iuris ciuilis, quia inuenta fuit a iure ciuili. institutio. quibus modis tollitur obligatio. §. est autem. et ibi etiam ponitur forma acceptilationis. ideo tunc habet in se tacitum pactum. et sic intelligitur quod supra dixit glossa vbi vero interponeretur super obligatione dependente ex contractu iuris ciuilis, puta ex postulatione, vel ex contractu emphyteutico, qui sunt contractus inducti a iure ciuili: vt not. in dicta lege ex hoc iure gentium. per glo. z docto. z tunc si acceptilatio non peccaret in forma, ipso iure tollet illam obligationem. z ratio diuersitatis est inter contractum iuris gentium z obligationem iuris ciuilis. 6 † quia in habentibus symbolum hoc est similitudinem facilior est transitus. l. tertia. §. item quecunq3. ff. de rei vendicatione. z ideo acceptilatio, q2 est de iure ciuili, facilius tollit obligationem iur.

7 iuris ciuilis ꝙ iuregẽtium.† Item ratio diuersitatis est inter casum, quando acceptilatio peccat in forma, ⁊ inter casum, quando peccat in materia: quia maior est defectus forme quam materie. nã forma dat esse rei. Et idõ iã illa destructa actus annihilat͛ l. si is qui quadringenta. §. quedam. ff. ad. l. falci. ⁊ l. iulianus. §. sed ⁊ si quis. ff. ad exhiben. ⁊. ĩ. de bapti. in. c. j. ⁊ in. c. detrahe. §. q. j. ⁊ ideo fortius vitiat defectus forme, quam materie. ¶ Itẽ aduerte: ꝙ pro declaratione textus, ⁊ eorum, que supra dixi, sint videnda tria: primum, an valeat renuntiatio beneficij facta in manibus non sui superioris. ¶ Secundum est, quis dicat͛ esse superior, in cuius manibus fieri debet renuntiatio. ¶ Dicendum est, an sufficiat renuntiationem beneficij fieri in manibus

8 sui superioris solummodo. ¶ † Circa primum gloss. in effectu hic voluit quod renuntiatio valeat quo ad preiudicium renuntiantis licet non valeat quo ad preiudicium ecclesie cui renuntiat, vel sui superioris. Et idem tenuit Goffr. s. eo. c. admonet. ⁊ etiã hic, Tancredus, Philippus, Egidius, ⁊ Laurentius. ⁊ pro hac opinione facit quod habetur in. c. cum appellationibus. ĩ. de appel. lib. vj. ⁊ quod legitur ⁊ not. in. c. vlti. xlviij. dist. ⁊ in. c. deniqȝ. vj. q. ĩ. iij. Guil. vero ⁊ Hostien. tenuerunt, ꝙ talis renuntiatio nullatenus valet per istum tex. dum dicit nullã obtineat firmitatem. ⁊ sic ꝓpter dictionẽ vniuersalẽ negatiuam videtur ꝙ nullo respectu valeat. facit qđ not. in simili per legistas in. l. impossibilium. ff. de reg. iur. vbi dicitur ꝙ impossibiliũ nulla est obligatio. ⁊ per id quod dicit glo. ꝙ nõ oritur naturalis nec ciuilis obligatio. Pro hoc etiam adducit tex. hic Hostien. dum dicit spoliandi. nam videtur innuere ꝙ sunt priuandi. Et sic videtur ꝙ per renuntiationem predictam non perdiderunt ius in beneficio. aliter tamen sumit͛ verbum (spoliare) hic, quã in ti.

9 de restitu. spolia. † Renuntians tamen si velit penitere re integra admittetur. per id qđ habetur in simili in. l. is qui. ff. q. bo. ce. pos. ¶ Alij etiam dixerunt ꝙ per talem renuntiationem potest renuntiare honori ⁊ etiam oneri, abdicando a se iurisdictionem datam a superiore. facit quod habetur in. l. legatus. ff. de offic. presi. ⁊ quod no. in. c. si diligenti. s. de foro compe. do. Flor. hic tenet opinionem glo. hic posite, que videtur esse communis: vt patet ex ijs que dixi supra. illam etiam videtur hic sequi Inno.

10 † Et dicit domi. Flor. ꝙ non videtur esse differentia siue renuntiatio fiat per clericum de beneficio in manibus laici, siue fiat in manibus clerici non sui superioris: nam vtrobiqȝ videtur tenere renuntiatio quo ad renuntiantem, non autem quo ad ipsam ecclesiam cui renuntiatur, vel superiorem: quia superior non tenetur acceptare si non vult. Et ideo si non acceptat, non obstante renuntiatione remanebit intitulatus in ecclesia: quia non fuit in eius potestate se liberare ab ecclesia, cui erat obligatꝰ per quasi contractum acceptationis. facit quod no. s. eod. in. c. admonet. Si autem superior acceptaret renuntiationem, tũc desinit esse intitulatus. Et per hoc patet, quod renũtiatio predicta habet in se tacitam conditionem, si superior illam acceptauerit. facit quod habetur in. c. si. ĩ. eo. ¶ Per hoc etiam patet, ꝙ si superior velit illam acceptare, non poterit renuntiãs contradicere ex quo quantum in se fuit renuntiauit. facit quod habetur. s. e.

11 ex transmissa. † Nec ob. ille tex. ſm dominum Flori. dum dicit, ꝙ talis renuntiatio nullam obtinet firmitatem. nam debet intelligi, habito respectu ad ipsam renuntiationem per se considera tam: ꝙ non extinguit titulum omnino, nisi interueniat acceptatio superioris, prout supra dixi. Et concludit ꝙ nedum requiritur expresse acceptatio superioris, sed etiam sufficiat tacita: puta si alij conferat beneficium sic renuntiatum nec oportebit in tali collatione vocari renuntiantem. Cum non possit contradicere: vt superius est dictum. Sic residet dominus Florianus.

12 ¶ † Et do. Anto. dicit hic, ꝙ ista opi. potuit procedere, quam tenuit glo. ⁊ est communis, quando renuntiatio fit in manibus clerici non superioris ipsius renuntiantis. sed vbi fit in manibꝰ laici, tunc dicit, ꝙ nullo modo videtur valere, per istum tex. Et hoc si sit statutum ne laici in talibus se assuescant, dicit tamẽ ꝙ talis renuntians in manibus laici priuatur a iure, per illum tex. ⁊ sic sola restat spoliatio facti. Sed certe ibi tex. loquitur, quãdo non solum renuntiauit in manibus, sed etiam recepit beneficiũ ab ipso laico. Communiter tamen allegatur, ꝙ renuntians beneficio in manibus laici illo debet priuari. Puto tutius esse, tenere opi. glo. que est communis, ⁊ quam etiam videtur sequi hic Innoc. ⁊ etiam sequitur hic domi. Flo. vt predixi. Et ad istum

13 tex. potest responderi, vt supra dixi post do. Flo. † Et per predicta patet, ꝙ vbi fit renuntiatio in manibus non sui superioris, non censetur beneficium tunc simpliciter vacans. ⁊ ideo nõ potest impetrari tunc, nec conferri antequam superior acceptet ipsam renuntiationẽ. facit qđ no. ꝑ Io. an. in regula iuris igno

14 rantia. ĩ. de regu. iur. in. vj. in mercurialibus. † Et hoc videtur procedere si queratur an renuntiatio facta in manibus non sui superioris teneat quo ad proprietatem seu quo ad preiudicium proprietatis ipsius beneficij. ¶ Quo ad preiudicium autem possessionis dicit Innocen. ꝙ per talem renuntiationem perdi

15 tur possessio. ¶ † Et pro hoc facit, q: facilius perditur possessio quam proprietas. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acquiren. posses. Et per hoc etiam videtur, ꝙ talis renuntiatio operabitur, ꝙ renuntians interim perdet facultatem administrandi. Et hoc etiam not. gloss. in. c. quod dei. in gloss. ĩ. de statu mona. ¶ Itẽ

16 aduerte predicta. † inquantum dictum est, non valere renuntiationem factam sine licentia sui superioris, procedũt quando tractatur de renuntiatione expressa in tacita aũt que fit per secũdum beneficium incompatibile, cum primo videtur ꝙ non requiratur licentia superioris ad validitatem talis renũtiationis: vt voluit gloss. in. c. ex ore. ĩ. de ijs que fiunt a maio. par. capitu. Sed contrarium communiter tenetur: videlicet ꝙ etiã talis renuntiatio non teneat ad preiudicium superioris nisi illã notificet nec ei preiudicet, quo minus superior possit cogere eum vt permaneat in primo beneficio, ⁊ dimittat secundum: vt voluit Innocen. in. c. de multa. ĩ. de prebend. ⁊ etiam. s. eo. in. c. admo

17 net. † Et pro hoc etiam facit: quia taciti ⁊ expressi debet esse eadem conditio cum sit eadem ratio. arg. l. cum quid. ff. si certum

18 peta. ¶ † Item aduerte inquantum dictum est, non posse renũtiari beneficio sine licentia sui superioris. nam illud procedit postquam acquisitum est beneficium: ⁊ sic post acquisitum ius in beneficio: secus si nondum esset acquisitum, licet esset querendum: quia tunc posset renuntiari sine licentia sui superioris: per id quod legitur ⁊ nota. in dicto. c. ex ore. ⁊ in. c. ij. s. de translatione. per gloss. ⁊ in. c. si elec. de elec. in. vj. Idem videtur dicendum, quando esset ius quesitum sed esset in controuersia, ⁊ super illo penderet lis: nam videretur tunc posse renuntiari sine consensu superioris, per id quod not. per Ioan. and. in. c. constitutis. el. j. ĩ. de appella. ⁊ in. c. ij. de resti. in integ. ⁊ per gloss. in dicto. c. si electio. Contrarium tamen videntur sentire domini de Rota sua conclusione. ccc j. al's est. cccl ij. Sed prima opinio placet hic do. Antonio quando esset probabile dubium, an renuntians haberet ius vel non. secunda opi. procedit, quando certum est, ꝙ habet ius, licet litem patiatur. Sed certe gloss. in dicto. c. si electio. videtur indistincte tenere, ꝙ requiratur licentia superioris. Et illa videtur verior per istum tex. s. eo. c. admonet. nec obstãt iura superius allegata. quia si bene inspiciantur, non probant renuntiationem posse fieri sine licentia sui superioris. ⁊ hec suffi

19 ciant de primo. ¶ † Circa secũdum quis dicatur esse superior, in cuius manibus fieri debet renuntiatio: ⁊ videtur velle hic gl. ꝙ ille dicatur superior, qui habet conferre ius in beneficio: ⁊ sic ꝙ habet facere collationem, institutionẽ, ⁊ confirmationẽ. ⁊ idẽ etiam sentit glo. in. c. admonet. s. eo. ti. ⁊ in. c. episcopus de loco. vij. q. j. vt. s. dixi. ⁊ etiam Inno. hic primo loco. Tamen dicit, ꝙ quis non potest cedere seu renuntiare beneficio in manibꝰ prepositi, nisi forte ille haberet potestatem confirmandi vel instituendi: quia tunc posset admittere cessionem seu renuntiationem. facit quod habetur in. c. si. ĩ. eod. ⁊ in. d. c. admonet. Et pro hoc etiam videtur: ꝙ vbi electi in canonicos non expectarẽt cõfirmationem: possunt renuntiare in manibus capituli. de quo

20 tangit Innoc. ĩ. de simo. in. c. ex insinuatione. † finaliter Inn. dixit non improbabiliter posse dici, ꝙ de iure potest fieri renuntiatio beneficij, si fiat in manibus illius, qui habet potestatẽ instituendi ⁊ destituendi. nam per talem renuntiationem videtur destitui beneficiatus. facit quod habetur in. c. ad hec. §. finali. de offic. archidiac. ⁊ hanc opinionem etiam posuit glos. in clemen. vna. de renuntia. Et hec opinio communiter tenetur: videlicet ꝙ ille demum prelatus potest recipere cessionem siue renuntiationem beneficij, quando posset destituere seu priuare ipsum beneficiatum beneficio. ⁊ ista est communis opinio: quam etiã sequitur Lapus de Castellione in sua allegatione. xiiij. Et istã etiam sequitur dominus Forian. dices quod licet Innocen. in hoc variauerit, tamen finaliter residet in opinionem predictam: quam etiam sequitur hic dominus Anto. quam etiam ſm do. Florianum tenuerunt domini de Rota in decisione sua. xlviij. Et per predicta videtur quod licet aliquis prelatus habeat potestatem conferendi beneficia, non tamen per hoc poterit admittere cessionem seu renuntiationem, nisi appareat, quod etiam habeat potestatem destituendi seu priuandi ipsum bene

21 ficiatum causa subsistente. ¶ † Et per hoc dicunt domini de Rota in sua conclusione. ccclxxx. al's est. ccclxxxviij. ꝙ si aliquis episcopus ex consuetudine prescripta habeat potestatem conferendi certum beneficium in alia diocesi, quod tunc non poterit admittere cessionem seu renuntiationem talis beneficij. quia

22 † prescriptio est stricti iuris: et solũ intelligitur esse prescriptum quantum est possessum: secundum ea que habentur in capitulo auditis, infra de prescriptionib. in capitulo cum in tua. infra

de decimis. z in. l. j. §. iulianus. ff. de itine. actuqz priuato. z ideo dico ꝙ episcopus prescripserit ius conferedi in casu predicto, nō per hoc prescripsit ius destituendi: quod est ius diuersum. Nec 23 ob. si dicatur † ꝙ ad illum, ad quem spectat collatio, videtur spectare etiam admittere cessionem: quia illud procedit quando de iure communi spectaret collatio beneficij. ad solum enim episcopum in sua dioceſi spectat de iure communi collatio beneficiorum, que mihi sunt patronata. xvj. q. vij. in. c. nullus omnino. et no. per glo. z Innocen. z Joan. and. in. c. cum ex iniuncto. ad fi. j. de hereticis. Et ideo etiam tunc spectat ad ipsum destitutio.

24 ¶ † Secus quando de iure speciali spectat ad aliquem institutio vel collatio beneficij: quia non per hoc spectat ad illum restitutio, seu potestas destituendi z priuandi ipsum beneficiatū causa subsistente: nisi appareret etiam acquisitum sibi tale ius, qđ etiam posset destituere seu priuare beneficiatum. nam tale ius etiam potest cadere in inferiorem episcopo: vt voluit Joan. an. in. c. significatum. j. de preben. nam ex priuilegio vel ex consuetudine prescripta legitime posset tale ius competere inferiori episcopo. ¶ Et per predicta etiam patet ꝙ inferior episcopo non habet potestatem recipiendi resignationem beneficij vel destituendi beneficiatum. nam cum talis potestas non competit sibi de iure communi, sed potius episcopo vt supra dixi, licet ex iure aliquo speciali acquisiuerit potestatem conferendi vel instituendi, non per hoc habebit potestatem destituendi seu priuādi beneficiatum, vel recipiendi resignationem vel renuntiationē beneficij, nisi etiam quo ad hoc appareret sibi ius fuisse acquisitū.

25 ¶ † Sed iuxta predicta potest queri nunquid capitulum vacāte sede succedat in potestatem admittendi cessionem seu renunciationem beneficij in beneficijs spectantibus ad institutionem episcopi, z ad eius destitutionem. dñi de Rota sua conclusione cccviij. al's est. cccxij. dicunt ꝙ sic: qz in ijs que sunt iurisdictionis, z sic in potestate iurisdictionali, succedit capitulum vacāte sede: vt in. c. cum olim. j. de maio. z obed. z ideo succedit in potestate instituendi z destituendi. Et hoc etiam tenet gl. in clem. vnica. de rerum permu. z facit etiam quod no. in. c. j. de constitu. in. vj.

26 ¶ † An autem in resignatione, que fit ex causa permutationis, possit inferior episcopo clausulam admittere, z ipsi renuncianti autoritatem interponere. Et dic ꝙ non. quia de iure communi hoc spectat ad episcopum: prout notat gloss. in clement. vnica. de re. permu. Ibi tamen etiam vult ꝙ in tali potestate succedit capitulum vacante sede per ea que habentur in dicto. c. cū olim.

27 ¶ † An autem si ad inferiorem episcopo spectat collatio beneficij qđ resignaẜ causa permutationis debeat interuenire nedū cōsensus ipsius beneficiati renūtiantis, sed etiam consensus collatoris vel patroni, quando esset beneficium patronatum. Gl. videẜ velle ꝙ sic in. c. j. de re. permu. in. vj. z facit quod habetur in. c. ad hec supra. j. de offic. archidi. Et hec sufficiant de secundo. videlicet quis dicatur esse superior, in cuius manibus debet 28 fieri renuntiatio beneficij. ¶ † Circa tertium, an sufficiat licētia solius superioris in renūtiationem beneficij an vero requiratur etiam consensus capituli. Innocen. hic dicit, quod si esset magna dignitas in ecclesia, cui quis vellet renuntiare: vel esset talis persona, quod ex renuntiatione eius immineret aliquod periculum in ecclesia, vel detraheret magno honori ecclesie, ꝙ tunc non sufficeret consensus episcopi in tali renūtiatione: imo 29 requireretur consensus capituli. quia † tunc tale negotium censeretur esse magnum seu arduum negotium: z ideo non debet fieri per episcopum sine consensu capituli: per id quod habetur in 30 c. nouit. z in. c. quanto. j. de ijs que fi. a prela. ¶ † Et quod dixi supra videtur, procedere, quando beneficium, de cuius renuntiatione agitur, est in ecclesia cathedrali: non autem si esset beneficium inferioris ecclesie. per id quod habetur. xviij. q. ij. c. statuimus. z. lviij. dist. in. c. si quis. Et infra de statu mona. in. c. monachi. imo plus etiam videtur ꝙ de iure in renuntiatione beneficij debeat interuenire consensus habentis presentare vel eligere, vel etiam conferre. vel instituere, vbi ad alium spectaret institutio vel collatio, z ad alium destitutio, z sic potestas recipiēdi renuntiationem, iuxta superius dicta: per id quod habetur 31 in gloss. in. c. j. de rerum permuta. in. vj. † Si autem esset beneficium in cuius renuntiatione non immineret periculum de quo supra dixi, tunc videtur, ꝙ non requiratur consensus capituli ecclesie cathedralis. facit ad predicta quod no. in. c. j. j. de ijs que fi. a prela. Hodie tamen communiter episcopi expediūt illa que incumbunt sine consensu capituli ex consuetudine infrascripta 32 vt dicit glo. no. in. c. cum ex eo. de elec. in. vj. † Et valet talis consuetudo regulariter ẜm ea que habentur in. c. non est. de consue. in. vj. ¶ Fallit tamen, quando ageretur de alienatione rei ecclesiastice quia tunc non valet consuetudo, ꝙ episcopus rem ecclesie possit alienare sine consensu capituli: per id qđ leg. z nota. in tex. z glo. in cle. si vna. de reb. eccle. non alie. z. j. de dona. c. pastoralis. per Joan. an.

33 ¶ † Item aduerte, quia videtur predicta limitare ibi z hic Jo. an. inquantū dž ꝙ requiratur consensus capituli in renuntiatione. quando quis simpliciter vult renuntiare beneficio: secus si vellet transire ad aliam dignitatem: qz tunc ẜm eum videtur sufficere cōsensus solius prelati: per id quod habetur in. c. si religiosus. de elec. in. vj. Sed certe ibi loquitur, quādo quis non erat beneficiatus, sed erat monachus, z fuerat electus ad aliquam dignitatem: quo casu bene sufficit, ꝙ solus prelatus ipsius etiam absqz consensu capituli seu sui cōuentus det sibi licentiam consentiendi electioni z transeundi ad digni 34 tatem, ad quam est electus. † dicit tamen Joan. an. ibi in nouella ante gloss. ꝙ licet non requiratur consensus cōuentus, z quo ad hoc sufficiat consensus solius prelati, tamen requireretur cōsensus etiam episcopi in cuius dioceſi est monasterium in quo est monachꝰ electus. Et si vult transire ad dignitatem, que sit in alia dioceſi, requiretur expressus consensus episcopi. Si autē talis dignitas sit in eadem dioceſi, tunc sufficiet tacitus consensus episcopi: z sic ꝙ transeat ipso sciēte, z non ꝯdicēte: per ea que leguntur z no. in. c. admonet. s. eo. dicit tamen, ꝙ consuetudo nō seruatur, ꝙ adhibeatur consensus episcopi, etiam si transeat ad aliam dioceſim. Et talis consuetudo videtur satis posse tolerari, saltem si legitime sit prescripta. ar. eius quod habetur in preallega. c. non est de consuetu. in. vj. z. s. de consuetu. c. fina. Et per hoc sit expeditum tertium dubium. ¶ In eadem gloss. ibi, et ideo melius. hanc opinionem tenuit Tancre. z Hostien. ¶ In eadem glo. in fine. dominus Flori. hic videtur transire cum gl. dicens ꝙ etiam de hac materia tangitur in preallega. c. si quis. in gloss. penultima. Et subdit, ꝙ illud quod dicit gloss. de recipiente beneficium de manu laici, non debet intelligi ꝙ collatio fiat a laico: quia tunc illa esset nulla: cum laicus non habeat potestatem conferendi beneficium ecclesiasticum, nisi super hoc esset priuilegiatus a papa: ẜm ea que not. Innocen. in. c. qđ sicut. s. de elec. Sed debet intelligi, ꝙ recepit, recognoscendo eū in patronum, vt diximus circa positionem casus. z tunc non est ex hoc priuatus ipso iure: sed potest priuari per sententiam: vt hic innuitur. dominus Antonius hic videtur remanere in con 35 clusione ꝙ non corrigatur ex eo † quia non debet induci correctio in dubio, vbi aliud fieri potest, per id quod habetur in. c. cū expediat. de elec. in. vj. z in. l. precipimus. C. de appella. Et ideo cum illa iura possint stare etiam hodie non debet dici correcta. ¶ Nec obst. c. preterea. allegatum in gloss. ꝙ licet illud capitulū dicat clericos recipientes beneficia de manu laici excommunicandos. potest intelligi, vt referretur ad excommunicationem maiorem. z sic per hoc non tolletur, quod dicitur in. c. si quis deinceps. z seq. inquantum dicit, ꝙ tales sunt suspensi ab ingressu ecclesie, z sic minori suspēsione, que priuat a participatiōe sacramentorum. facit quod legitur z not. in. c. si celebrat. j. de cler. excommu. mini. Et ista possunt stare simul ꝙ suspensus z sic excommunicatus excommunicatione maiori possit excommunicari etiā maiori excommunicatione. facit quod legi. z notatur in. c. engeltrudam. iij. q. iiij. z in. c. ita quorundā. j. de iudeis. vbi etiam excommunicatus semel maiori excommunicatione potest iterum excommunicari. z sic multo fortius suspensus vel excommunicatus maiori poterit excommunicari maiori excommunicatione. Non obst. etiam. c. quisquis. de elec. quia ibi dicitur, ꝙ talis consentiens electioni laici est ineligibilis sine dispensatione. per illud autem non sequitur, ꝙ tollatur pena suspensionis per iura antiqua. quia hec pena compatitur etiam se cum illa. Et licet in dicto. c. preterea. dicatur ꝙ si clericus, qui recepit beneficium de manu laici, fuerit excommunicatus z perstiterit in excommunicatione z contumacia, per hoc posset deponi: non per hoc tolluntur pene de quibus superius est dictum. facit qđ legitur z notatur in. c. sicut. de electio. z in. c. clericos. j. de cohab. Et per hoc videtur ꝙ verior de iure sit opinio Joannis posita in glossa.

1 Metum mortis vel alterius periculi legitimam esse causam cedendi dignitati.

2 Secure non posse aliquem in loco aliquo morari qualiter probetur.

3 Clericum vel episcopum mendicare non esse conueniens.

4 Laicus an z quando possit beneficium conferre.

5 Renunciantem archiepiscopatui remanere episcopum ac proinde posse exercere episcopalia. z nu. 8. z. 10.

6 Subditum alicui z exemptum ab eodem posse esse aliquem diuersis respectibus.

7 Par vel inferior nonnunquam potest habere imperium in parem vel superiorem.

9 Clericus depositus actualiter z verbaliter debet tradi curie secularí puniendus.

11 Papa an possit aliquē absoluere a vinculo epatꝰ eo nō petēte.

Archie

12 Archiepiscopus qui renuntiauit archiepiscopatui an possit eligi in episcopum, an vero debeat postulari.

Ad supplicationem. Papa cõcedit licentiam cedendi episcopo, vel superiori prelato, qui sine mortis periculo in ecclesia sua morari nõ potest. hoc dicit ⁊ primo recitat licentiã cessionis: ⁊ eius causam secundo
1 ibi, ne vero cãm mandati ⁊ ipsum mãdatũ. ¶ † Tertio ibi, Cui ponit concessionem ei factam, ⁊ illius moderationẽ. not. primo vnam legitimã causam cedẽdi dignitati archiepiscopali vel episcopali quando videlicet archiepiscopus vel episcopus non potest tute seu secure sine mortis periculo morari et accedere ad ipsum archiepiscopatum vel episcopatum, ⁊ in illis sine mortis periculo manere de alijs autẽ causis legitimis ad cedendũ ple-
2 ne habetur in. c. fi. ¶ † Itẽ no. practicã probãdi quẽ nõ videri in loco secure posse morari quando. s. probatur, ꝙ ibidem verisimiliter sibi immineret periculum mortis, ⁊ de illo posset verisi-
3 militer suspicari. ¶ Item † non ꝙ no. est cõueniens episcopum vel clericum mendicare quia hoc tenderet in vituperiũ ordinis ecclesiastici facit quod no. iij. di. in. c. diaconi. ⁊ quod nõ in. c. ma-
4 gne de voto ⁊ in. c. quod dei de sta. mo. ¶ † Item no. ar. quod laicus posset conferre beneficia: per id quod hic dicit liberalitate regia ⁊c. non tamen omnino illud hic colligi potest, propter id quod sequitur in litera, dum dicit, hac cõcessione tua ⁊ loquitur archiepiscopo: vt ptz ex suprascriptiõe. in quo autẽ fuit hec regia liberalitas: non exprimitur. Sed forte erat patonus beneficij, ⁊ presentauerit archiepiscopo, ad quem forte spectabat institutio in dicto beneficio. Ex priuilegio tamẽ pape vel alterius laico potest cõpetere potestas conferendi beneficiũ per id quod habetur in. c. adrianus. lxiij. di. ⁊ archi. in. c. quod sicut de elect.
5 ¶ † Item not. ꝙ qui renuntiat archiepiscopatui, non desinit esse episcopus: ⁊ sic non perdit potestatem exercendi episcopalia: vt hic dicitur in fi. ⁊ idem videtur in episcopo qui renuntiauit episcopatui: quia non per hoc desinit esse episcopus: quia remanet sibi ordo episcopalis de quo in. c. j. j. de ordi. ab episcopo qui renuntia. episco. ¶ Item nota casum, in quo archiepiscopus prestat reuerẽtiã ⁊ obedientiã alteri archiepiscopo fm boatinũ. ¶ Sed certe potest dici, ꝙ hic, desierat esse archiepiscopus per renuntiationem, ⁊ remanserat tantum episcopus: vt. s. dixi. Et per predicta potest inferri ad questionẽ, que alias fuit de facto: nam patriarcha Antiochenus habebat in cõmendã ecclesiam. Cumanam que est suffraganea archiepiscopi iubosiensis vnde super hoc volebat ipse archiepiscopus, ꝙ patriarcha prestaret sibi reuerentiam ⁊ obediẽtiam ⁊ dicit boatinus, ꝙ questio fuit diutius ventilata: ⁊ non dicit quid fuit decisum. Sed videtur sentire pro archiepiscopo ꝑ id quod proxime dixi ⁊ per hoc patet, ꝙ potest quis vno iure seu vno respectu esse maior et alio
6 minor, † sicut ⁊ etiã vno iure potest quis esse exemptus et alio iure subiectus vnde potest abbas esse exemptus ratione monasterij ⁊ subiectus rõne capellarum ipsius monasterij. j. de priui. in. c. cũ capella. ¶ Et ex predictis potest etiam inferri, ꝙ recipiẽs beneficia sub pari vel inferiori, illius respectu submittitur eius
7 potestati et † sic videtur pro tunc, quod par habeat imperium in parem vel etiam inferior in superiorẽ: contra id quod habetur in. c. innotuit. s. de elec. ⁊ l. nam magistratus. ff. de arbi. ⁊ de maio. ⁊ obe. c. cũ inferior. ¶ Sed potest dici, ꝙ respectu talis beneficij tunc censetur esse inferior, ⁊ non par vel superior: ideo nõ est
8 absonum, ꝙ illo respectu tũc submittatur. ¶ † Item not. argu. ꝙ licet archiepiscopus renuntiauerit archiepiscopatui, possit vti pallio, nisi hoc fuerit sibi interdictum. Sed contrariũ est verum quia debet remanere in ecclesia, cui renũtiauit. vt leg. ⁊ no. in. c. bone. el. ij. in gl. fi. de postu. nec ob. ille text. quia debet intelligi, ꝙ papa hic ad cautelam interdixit sibi vsum palli nõ potuisset tamen illo vti, etiam si papa nihil dixisset: per id quod habetur in d. l. de etate. ff. ad trebel. vbi vult, ꝙ excusetur quis ad comparendum in loco, vbi viget pestis in gloss. pe. ibi, laborare debet et sic non debet tũc subueniri intellige, nisi esset in tãta necessitate, ꝙ forte immineret periculum mortis: qr, tũc debet sibi subueniri ne fame pereat. lxxxvj. di. in. c. pasce fame morientem. ¶ In eadẽ gl. ibi deposito supple verbaliter qui tũc clericaliter debet viuere vt not. in. c. dictum. lxxxj. di. nã cõueniens est tali subuenire. Si
9 autem fuisset † depositus actualiter et verbaliter, tunc ipse consueuit tradi curie seculari puniendus in. c. degradatio. de penis. in. vj. in eadem gl. in fine ⁊ sic obediet episcopo tanquã diocesano in cuius diocesano est ecclesia vel archiepiscopo tanquã metropolitano, in cuius ꝓuincia est ipsa ecclesia ⁊ ꝑ hãc decre. dicit Io. in. c. hoc nequaꝙ septima questiõe prima ꝙ episcopus descendens ad monachatum potest esse abbas. de quo dicendũ vt dicitur. j. e. in. c. post translationem. ⁊ ad predicta bene facit quod nota. gl. in. c. si quis ordinatus cũ duobus. c. sequentibus. xcij. distin. nam tangit gloss. in dicto. c. si quis ordinatus an censeatur subesse episcopo, in cuius diocesi est beneficiũ, de quo. s. dixi. ¶ In gl. fi. in fine dic ꝙ contraria procedunt regulariter: sed fallit causa subsistẽte: ⁊ ita fuit factum hic ⁊ ꝙ tunc hoc posset fieri, etiam tenet gl. in. l. iij. alleg. in gl. per. l. honor. §. gerendorum. ff. de muneribus ⁊ hono. ⁊ facit quod not. in. c. si qui in septimo. iiij. dist. ¶ Posset enim dici, ꝙ hic non descendit, cum remaneat episcopus. nam maioritas attenditur respectu ordinis
10 potius ꝙ dignitatis † et per renuntiationem dignitatis non desijt esse episcopus quis. nã licet iura realia que sunt extra nos perdantur per renuntiationem. j. eo. c. veniens. Tamen non ea que sunt erga nos: ⁊ nobis affixa, vt ita dixerim: sicut est caracter ordinis episcopalis vel alterius ordinis, qui imprimitur anime: nã talia non sic de facili delentur. l. iij. cũ ibi not. ff. pro socio ⁊ l. quis ergo casus. ff. de peculio ⁊ facit quod habetur. j. de sacra vnc. c. vno. ⁊. s. de transla. c. ij. ⁊ ad id quod hic dicit de officio episcopali, ꝙ illo posset vti in alia diocesi, adde quod habetur in cle. archiepiscopo de priuile. ¶ An autem iste episcopus possit conferre ordines vigore potestatis hic sibi concesse, dic ꝙ non: quia non habet subiectos, ex quo non habet episcopatum nec archiepiscopatum poterit tamen de consensu episcopi vel archiepiscopi clericos sibi missos ordinare: quia censebũtur mittentes per ipsum ordines conferre facit quod habetur. s. de elec. c. suffraganeis. in apparatu tamen episcopali poterit celebrare, et etiam predicare: nisi prohibeatur per id quod leg. ⁊ no. in. c. fi.
11 s. tit. j. in cle. archiepiscopo de priuile. ¶ † Ultimo inducitur textus iste ad questionẽ an papa possit absoluere a vinculo episcopatus episcopo non petente: nam videtur quod non. nã hic ad supplicationem archiepiscopi admisit renuntiationem. facit. s. eo. c. j. ⁊. j. c. proximo. Contrariũ tenet domi. Anto. per id quod no. gl. in. c. per principalem. ix. q. iij. vbi gloss. concludit ꝙ papa potest episcopum deponere ⁊ per hoc etiam dicit: ꝙ poterit trãsferre episcopum de vno episcopatu ad alium. dicit tamen quod non poterit inuitus fieri episcopus secunde ecclesie: per id qd habetur in. c. gesta. lxxvj. dist. ⁊ in regula quod ob gratiam. de regu. iur. in. vj. ¶ Nunquid autem archiepiscopus, qui renuntiauit archiepiscopatui, possit eligi in episcopum an vero debeat postulari: dicũt quidam ꝙ non potest eligi, sꝫ debet postulari: quia non est licitum descendere: vt patet in iuribus allegatis in gl. fi. ⁊ quia esset dearchiepiscopare archiepiscopum contra. c. j. de translatio. ¶ Sed dic fm Hosti. ꝙ poterit eligi quod est verum ex quo non est alligatus alicui ecclesie archiepiscopali vel episcopali vt in isto casu de archiepiscopatu quia iam est priuatus de archiepiscopatu per renuntiationẽ et per hoc etiam potest inferri, ꝙ si aliquis est episcopus nullum habens episcopatum, ꝙ poterit eligi in episcopatum alicuius ecclesie. Secus quando esset alligatus alteri ecclesie episcopali quia tũc non debet eligi, sed postulari. in. c. fi. cũ ibi notatis. s. de postula. Quod intellige etiam si episcopatus ad quem eligetur, sit maioris cure per notata in dicto. c. fi. licet alij contra ⁊ non bene ⁊ aduerte, ꝙ in casu decre. ex quo iste renuntiauit archiepiscopatui, etiam si cesset persecutio, videtur ꝙ non possit redire ad ipsum archiepiscopatum fm Hosti. facit. vij. q. j. in. c. quã sit periculosum. dñs Ioannes de Imola doctor vtriusqꝫ iuris excellentissimus. ⁊c.

1 ☞ Peritos plerunque sub dubio respondere.
2 Humilitatem pretexere aduersus obedientiam superiori debitã, esse vitium.
3 Predicationis munus potissimum spectare ad episcopum.
4 Episcopum non posse licite deserere, episcopatum quẽ suscepit.
5 Episcopum posse cedere episcopatum ex sex causis legitimis.
6 Crimen quale debeat esse propter quod quis admitti debeat ad cedendum episcopatum.
7 Criminum alia impedire executionem officij etiam post peractã penitentiam, alia non impedire.
8 Crimen quale debeat esse propter quod quis possit deponi.
9 Prelatum non habere potestatem testandi de acquisitis ex bonis ecclesie.
10 Simoniacum differre ab intruso ⁊ an vterqꝫ possit sine licentia pape dimittere episcopatum. nu. seq. ⁊ nu. 12. ⁊. 13.
14 Ordinis executionem que crimina impediant.
15 Irregularitatem que crimina inducant.
16 Conscientiam etiam erroneam ligare, si non deponatur.

Nisi cum pridem. Hec decre. licet sit prolixa in textu tamen est valde notabil. Et fuit bene cõposita et dictata ⁊ habet in se multas autoritates ⁊ loco summe potest dici fm Io. and. ꝙ ponit ⁊ exponit sex causas, per quas episcopi ⁊ consequenter superiores possunt per licentiã cedendi seu renuntiandi dignitati ⁊ in quibus papa cõsueuit concedere licentiã ⁊ hoc sit loco summe. ¶ Et diuiditur in quatuor par-

tes principales. nam in prima parte ponit duas causas nõ legi
timas ad cedendum. s. propter zelū melioris vite, ꝛ propter hu-
militatē: quas reprobat per rationes ꝛ autoritates in litera po-
sitas. secunda ibi, intueri. facit id quod summando dixi. in tertia
ibi, verum. reprobat alias causas, propter quas quis cedere vel-
let: vt si quis vellet cedere propter laborē euitandū vel propter
timorem incursus persecutionis, vel propter otium habēdum,
vel ratione inspirationis, vel ex eo quia dicat vitā contemplati
uam preeligendā vite actiue probās dictas causas non esse legi
timas autoritatibus ꝛ rationibꝰ positis in litera respõdens etiā
ei quod posset opponi de maria ꝛ de martha. Quarto cõcludit
relinquēdum postulantē cessionē cõscientie sue, ꝛ quarta est ibi,
monemus ꝛ licet decre. sit prolixa, vt est dictum, Tamen potes
ponere casum in terminis satis breuē, ꝛ substantialem hoc mo-
do. ¶ Quidam episcopus Calaritanus petijt instanter a papa
licentiā cedendi episcopatui, pretēdens potissime, ꝙ volebat so-
litariam vitā eligere, ꝛ attendere ad frugem melioris vite, et se
hoc modo humiliare ꝛ si ex causa humilitatis id faceret papa
tamen nolens dare licentiā sibi cedendi, dicit ꝙ cause per ipsum
allegate, videlicet propter zelum melioris vite, ꝛ propter humili
tatem: nõ sunt legitime cause ad petendū cessionē, ꝛ ideo illas re-
probat ꝛ primo primā secūdo secundā in ver. ꝙ si forsan. per ea
que dicunt in litera demum ponit sex causas legitimas ad petē
dum licētiam cedendi, quas singulariter prosequitur ꝛ exponit
ac moderatur, quālibet de per se prosequendo vsqꝫ ad ver. verū
ibi reprobat alias causas, que pretenderentur ad petendū licen-
tiam cedendi: ꝛ precipue si pretendatur propter otium, vel pro-
pter laborum angustias aut timorem incursus prosecutionis
vel occupatione inspirationis, vel etiam quia dicātur vitā con-
templatiuam esse preeligendā ꝛ probat illas nõ esse legitimas:
vt dixi. s. in diuisione per rationes ꝛ autoritates in litera posi-
tas, respondendo obiectioni, que posset fieri de maria ꝛ mar-
tha. vltimate cõcludēdo papa relinquit postulantē cessionem ꝛ
sic episcopum Calarita. consciētie sue, vt sic diligenter cõsideret
causas legitimas petendi cessionem: de quibus in litera fit men-
tio in versicu. intueri. vt sic si visis ac ponderatis causis predi-
ctis videat in se subesse aliquā de dictis causis legitimis, tūc ce-
dat: alias non renuntiet oneri episcopali protestās papa quod
q̃uis ipse habeat alias quibus mediantibus posset ad solitudi-
nem conuolare illas tamen non habet liberas sed ligatas nexi-
bus preceptorum ecclesie ob quod ligamen absqꝫ licentia ꝛ pro
missione cõtra apostolice sedis, ꝛ sic pape non habet liberū vola
tum: ꝛ sic non habet liberam potestatē absqꝫ permissione predi
cta renuntiādi episcopatui. ꝛ istud sufficiat pro casu in terminis.
¶ In textu ibi cessioni. loquitur Calaritano episcopo: qui instā
ter petijt ab ipso papa licentiam cedendi episcopatui. ¶ Itē ibi
frugem expone. i. fruitionem ꝭm Goffred. vel. i. plenitudinem
ꝛ vbertatem ꝭm Tancre. vel. i. retributionē ꝭm Egi. ¶ Itē ibi,
sanctificatio loquitur de Hieremia ꝛ habetur Hieremie primo
capi. ¶ Item ibi, in cuius. supple verbi. item ibi, baiulus. i. pre-
dicator, vel delator recusabant, item ibi: recusabat supple prout
habetur Hieremie primo capi. ꝛ in canone in scripturis. viij. q. j.
¶ Item ibi, verticem supple quasi tunc videamur humilitatē
in superbiam conuertere quod est precauendum. item ibi, irre-
gularitas que persone supple proueniens aliunde quam ex cri-
mine: vt differat a prima causa superius posita. item ibi, Cau-
tela. quasi dicat ꝙ propter predictas causas non debet indistin-
cte peti vel dari licentia cedendi, sed cū certa moderatione ꝛ di-
stinctione adhibēda in qualibet causa, vt. j. sequitur itē. ibi, ꝛ for
sitan nõ est no, dubitationis, sed affirmationis iuxta illud † sub
dubio forte respondent sepe vt leg. ꝛ not. in. l. si duo. ff. de arbi. et
j. de testa. c. ij. ¶ Item ibi, in illo alias est in nullo. i. aliquo. item
ibi, nec tamē omnis supple debilitas. item ibi, apostolus supple
ad Corintheos. xij. ¶ Itē ibi, dicit apostolus supple vbi. s. itē
ibi infirmior sum. supple corpore. item ibi cum fortior sum. sup-
ple mēte. item ibi, presul. supple ꝛ etiam summus pontifex. j. e. ti.
c. j. in. vj. ¶ Itē ibi, inquit dominus supple Ozee. iiij. c. ¶ Itē
ibi, sed apostolus prime ad corin. viij. Item ibi, inflat. i. superbit
seu superbire facit. nam inflatio superbiam notat, x. q. iij. c. si au-
tem. ¶ Item ibi, quo magis. i. inquātum magis. ꝛ expone ver-
bum satagit quod sequitur. i. conat. ¶ Itē ibi, an ideo. i. in tm̄
item ibi per prophetā Eze. v. c. ¶ Item ibi, palato tuo. i. te desi
stere a predicatione. ¶ Itē ibi, quia domus. i. populus. ¶ Itē
ibi exasperans. i. offendens. item ibi, legūtur supple actuum. xiij.
capi. item ibi, ad gentes. i. gentiles seu paganos. item ibi, compa
retur supple de quo Ioan. x. ca. ¶ Item ibi, sanguinē elicit ha
betur prouerbiorum. xxx. ad finē. ꝛ. iij. dist. iiij. c. deniqꝫ. item ibi,
quod dixit apostolus supple prime ad corin. viij. ¶ Itē ibi, di-
xissent apostoli. supple mathei. xv. item ibi dixit. s. in loco prealle
gato. ¶ Item ibi mola asinaria. i. grauis ꝛ aspera penitentia.

item ibi in collo eius. hoc ideo dicit ꝭm Io. andr. quia animalia
que grauia pondera trahunt cõsueuerunt in collo ligari taliter
ꝙ se nequeant absoluere ꝛ sic cõtingerit in tali, cui imposita erit
grauis ꝛ aspera penitentia: quia non poterit a seipso absoluere.
¶ Item ibi, demergatur in profundū dicit Io. an. post abba-
tem ꝙ satis potest dici in profundum quādo detruditur in aspe
rum monasteriū ad peragendā penitentiam. ¶ Item ibi, biga
mus. i. qui habuit duas vxores. item ibi, attestante supple in pri
ma epistola ad thimo. iij. c. ¶ Itē ibi, non potuerit. i. nõ debue-
rit, vt etiā tangit glo. ¶ Item ibi, sum inquit supple exodi. xx.
c. item ibi, hostis antiqui. i. demonis. s. de elec. in. c. licet ibi, spon
sam tuam. i. ecclesiam tuam. item ibi apud extraneū alludit ei qꝺ
habetur prouerbiorum. vj. de fideiussore qui intercedit pro de-
bitore vt in gl. item ibi, propter iustitiam facit mathei. v. c. ꝛ. vij.
q. j. sciscitaris. item ibi, Cum probati. habētur verba sequētia in
epistola Iacobi primo capi. ¶ Item ibi, spirat habetur Ioan.
iij. c. item ibi, libertas. facit qꝺ habetur. j. de reg. licet ꝛ. xix. q. ij. c.
tue. item ibi, desipis. i. male intelligis. item ibi, si sapis. i. si ita in-
telligis. ¶ Itē ibi spiritus veritatis. nam de se dicit, ego sum
via, veritas, ꝛ vita. Io. xiij. c. item ibi, sit celestis quasi dicat: ꝙ in
talibus non est credendum nisi mediante miraculo, vel testi-
monio scripture illud ostendat. j. de heret. cū ex iniuncto. itē ibi,
illius exemplum secutꝰ qui dixit supple in epistola ad philipen.
j. ca. item ibi, se asserit supple in epistola. j. ad corin. xv. item ibi, le
git supple. Sapi. x. c. ibi, satagebat. i. conabat ꝛ hr̄ Luce. x. iiij. c.
¶ Item ibi, licet illa vita supple cõtemplatiua, que notatur per
mariā itē ibi ista. s. vita actiua que notatur per marthā. ¶ Itē
ibi, perlata habetur gene. xxix. ꝛ. xxx. capitulis ꝛ etiā tangit glo.
de historia que hic. item ibi, in vna. i. in vna dignitate existens
non autē intelligas. i. vno ꝛ eodem tēpore. nam potius in diuer
sis temporibus habet locū, quod sequitur. ¶ Item ibi, exemplo
habetur exodi. xxiiij. c. ꝛ loquitur de Moyse qui tradidit legem
Hebreis ex mādato dei. ¶ Item ibi, monachus supple qui nõ
fuit episcopus ꝛ sic non obstabit, quod habetur in. c. sequēti, vt
ascendat monachus ad presulatum. i. episcopatū itē ibi, recipere
supple. i. saluator noster. nota primo ex isto textu duas causas in
habiles ad dandū licētiā cedendi: vna est si hoc velit facere pro-
pter frugem melioris vite alia est si velit cedere ex sola causa hu-
2 militatis. † ꝛ no. bene, ꝙ non est licitum exercere humilitatē con
tra obedientiā superioris. imo eo ipso tūc incurreret superbiam
ꝛ sic non esset vera humilitas. Quomodo autē est magna virtus
humilitas, vide bonā glos. in cle. j. ad fi. de reli. do. ¶ Item not.
3 ꝙ † officium predicādi precipue spectat ad episcopum de quo in
c. cū ex iniuncto. j. de hereti. ꝛ facit etiā qꝺ legitur ꝛ no. in cle. vlti
4 ma de sepul. ¶ Itē no. ex litera † ꝙ prelatus non potest sponte
deserere prelaturā, quā suscepit quia licet illā suscipere a princi-
pio sit voluntatis, tamē ex postfacto est necessitatis: qꝛ suscipien
do illā, videt quasi contrahere cū ipsa prelatura. facit qꝺ habe-
tur. s. de elec. in. c. cum inter canonicos. ꝛ. j. eo. c. §. verū ꝛ qꝺ etiā
dixi. s. e. ꝙ in dubijs ꝛ quod no. dominus flo. s. c. admonet. facit
etiam ad predicta, quod habet in. l. sicut. C. de act. ꝛ obli. ꝛ in. l.
5 in cõmodato. §. sicut. ff. cõmodati. itē † not. in ver. intueri sex cau
sas legitimas ad cedendū, que per ordinē in litera exprimūtur.
¶ Et not. ꝙ causa legitima est cõscientia criminis ꝛ not. etiam
6 qualitatem requisitā † ad hoc vt crimen sit sufficiēs, ad petendū
licentiam, vel dandū: quia exigitur, ꝙ sit tale, qꝺ impediat ordi
7 nis executionē etiā post pactā penitētiā. ꝛ † ex hoc etiā no. quod
quedam sunt crimina que impediūt officij executionē etiā post
peractam penitentiā: de quibus tangetur cū glo. ¶ Quedā au
tem sunt, que nõ impediunt executionē officij post ipsam pera-
ctam penitentiā itē not. illud vulgatū, ꝙ nemo sine crimine vi-
uit. facit quod habetur in. §. nūc autē. xxv. di. facit etiā qꝺ habe
tur in. c. quia tua. l. di. vbi dicit, ꝙ pauci reperiūtur sine vitio seu
crimīe carnis. ¶ Ex p̄dictis no. ꝙ nõ oē crimē est habile ad dā-
8 dum licentiam cedēdi ꝛ simil'r † vr̄ ꝙ non omne crimen est habi
le ad inducendā penā depositionis sed illud tātū quod habet im-
pedire ordinis executionē post peractam penitentiā de quo ta-
men dicēdū vt legitur ꝛ no. in. c. Cum nõ ab homine. j. de iudi.
vbi tangitur propter que delicta clericus possit deponi. ꝛ etiam
in. c. ex tenore. ꝛ. c. vltimo. j. de temp. ordi. ¶ Itē not. diligenter
hunc textum: quia aperte videtur probare, ꝙ crimina inducen
tia irregularitatem nõ priuant quem ipso iure beneficio, licet in-
ducant potestatē priuandi ꝛ sic videtur hic casus expressus pro
dicto Inno. in additione quam posuit in. c. cum nostris. j. de cõ
cess. preben. ꝛ in. c. si celebrat de cle. excõmuni. in additione simil'r
ibi posita. ¶ Item no. ꝙ cõmēdanda est cautela: facit quod ha-
betur in. l. qui mutuā in prin. ff. mandati ꝛ. s. de elect. in. c. licet et
ex hoc not. ꝭm dominū flo. prouidendum esse, vt aliquid rema-
neat in prelaturis quod ꝭm eū facit contra illud, quod q̄nqꝫ fa-
ctum fuit per romanā curiam: que faciebat per collectores spo-
liari pre-

liari prelatos defunctos. propter quod ſm eũ viri egregij inducebant ad eligendã vitam aliã quã clericalem, ne perderent po-
9 testatem testandi. † Sed certe de iure prelatus nõ habet potestatem testandi de acquisitis ex bonis ecclesie: vt no. per gl. in. c. presenti de offi. ordi. in. vj. ⁊ sic nõ videtur dictum suũ iuri consonũ forte dictum suũ intelligit, quando per collatores etiam bona prima patrimonalia occupabantur. no. vltimo, ꝙ nõ dꝫ platus ex qualibet culpa seu ex quolibet crimine facere sibi cõsciẽtiã, vt ꝑ hoc velit dimittere ꝓlaturã, sed potius talis conscientia deponẽda est autoritate huius iure istiꝰ. c. per hec sint expedita notabilia vsqꝫ ad. §. alia vero causa. ¶ In glo. in verbo, sed dũtaxat hec gl. potest diuidi in. vj. partes nam primo colligit vnũ argumentũ ex litera. secundo ponit opinionẽ cõsonã argumẽto. tertio ponit opinionẽ cõtrariã. quarto proxime opinioni opponit. quinto soluit pro parte adherendo secunde opinioni. vj. querit ⁊ soluit. secunda ibi, super hoc tertia ibi, Tãcredus. quarta ibi, litera ista quinta ibi, satis sexta ibi, que ergo. ¶ In eadẽ glo. ibi simoniacus ⁊ intrusus. dicit dominus flo. ꝙ melius dixisset, vel intrusus. vel ſm eum sic dixit, quia eo ipso ꝙ quis est simoniacus videtur esse intrusus ⁊ forte habuit ipse gl. sine dictione copulatiua et puta, simoniacus intrusus. sed gloss. habetur cõiter
10 cum dictione (et) nam † etiã reuera videtur differentia inter intrusum ⁊ simoniacum. quia intrusus videtur, qui nullũ penitus habet titulum. sed simoniacus habet titulũ licet inualidũ quia per simoniam. ¶ In eadẽ gl. ibi, posset renũtiare. supple in manibus confessoris quẽ potest episcopus eligere sibi. ĩ. de pe. ⁊ re. c. vltimo. ¶ In eadem gl. ibi, satis posse dici ꝙ intrusus. not. bene: quia gl. nihil dicit de simoniaco: ⁊ sic videtur sentire aliud in
11 eo. † Inno. vero in vtroqꝫ dicit, ꝙ nõ debent postꝙ̃ habẽt possessionem episcopatus dimittere episcopatũ sine licentia pape: sed a rebus ecclesie, intellige administrãdis debent abstinere. alleg. quod habetur. ĩ. c. proxi. §. rursus ⁊ idem dicit in omnibus suspensis ab homine vel a iure. Ioã. an. dicit dictũ Inno. verũ in eo, qui habet possessionẽ coloratam saltẽ ex opinione hominũ quo cessante glo. dicit verũ ⁊ sic videtur gl. dicere verũ in intruso, in quo deficit color possessionis: nec habet titulũ ꝗ̃tum ad veritatem, nec quantũ ad opinionẽ. facit quod habetur de concess.
12 prebẽ. in. c. cũ nostris de simoniaco † autẽ Spe. vt hic refert dominus flo. in tit. ij. §. nunc ostendendũ ver. xxj. dicit ꝙ nõ potest cedere sine licentia pape si ipso ignorante fuit simonia cõmissa. et sic videtur velle secus, si sciuit: cũ habeat calorem possidendi propter electionẽ de eo factam, per superius dicta. ⁊ sic ſm eum etiam cũ requiret licentia pape. Sed do. Ant. hic dicit, qđ istud potest ꝓcedere, qñ crimẽ esset occultũ simonie. si aũt simonia cõmissa fuisset eo sciente, tunc si esset publica ⁊ notoria, qꝛ illa reddit titulum nullũ quo ad veritatẽ, ⁊ etiam quo ad calorẽ, ex quo esset notoria non esset necessaria licẽtia pape ⁊ hoc procedit ſm eum quando simonia fuit cõmissa in ipsa electione seu promotione ipso sciente. Secus si in electione non fuisset cõmissa simonia sed ex postfacto cõmissa fuisset: quia tunc licet propter illam posset priuari. ĩ. de cõfes. c. ij. ⁊ de accusa. inquisitionis. tamẽ ipso iure non perdit titulum: ⁊ ideo tunc non poterit cedere sine licẽ-
13 tia pape. ⁊ † ex predictis potes concludere, ꝙ interdũ episcopus vel prelatus habet titulũ, licet illo possit priuari ꝓpter aliquod crimen, vel propter aliquã irregularitatẽ: ⁊ tunc nõ potest cedere sine licẽtia pape episcopus, vel alius prelatus sine licentia superioris: per id quod habetur in textu illo: ⁊ per id etiam quod hic dicit gl. interdũ vero prelatus habet titulum, sed illo est priuatus per sententiã hominis, vel per sententiã iuris, si crimẽ est notorium ex quo surgit priuatio, ⁊ tũc quia talis non habet titulum verũ cum sit illo priuatus, nec etiã coloratum ex quo per sententiã publice est priuatus, vel a iure, facto existente notorio, facit quod habetur in. c. nostra. ⁊ c. fi. ĩ. de coha. cle. ⁊ mulie. interdum autẽ prelatus nunquã habuit titulum nec coloratum, vt quia fuit intrusus: ⁊ tunc debet etiam sine licentia superioris renuntiare: vt hic voluit gl. ⁊ hoc videtur verum quãdo nullũ penitus habuit titulũ. Si autem habuit titulũ, sed inualidum, vt contingit in simoniaco, seu electo per simoniã, tunc dicit vt. s. dixi. quia si fuit cõmissa eo ignorante, censetur habere titulum saltem coloratũ: ideo nõ potest cedere sine licẽtia superioris. Si autem eo sciente, ⁊ nõ prohibente cum, potuisset cõmissa sit tũc si est occulta, qꝛ habet titulum saltem coloratũ, nõ potest cedere sine licentia superioris. secus videtur si simonia fuerit notoria: vt voluit do. Anto. quia cũ dominus flo. videtur sensisse contrarium, tutius esset petere licentiam a superiore ad opiniones conciliandas. ar. ĩ. c. iuuenis. ĩ. de sponsa. videntur tamẽ predicta limitari nisi immineat periculum mortis: quia tũc videtur ꝙ posset in manibus cõfessoris renuntiare per id quod tetigit hic gl. ⁊ quod tetigi super ea. ¶ In eadẽ gl. ibi simonia supple siue cõmissa in ordine habendo, siue in beneficio habendo. dicit tamen Io. an. ꝙ vbi est cõmissa in ordine, impedit executionẽ ordinis etiam post peractam penitentiã. ⁊ sic debet intelligi etiã quod habetur. ĩ. de accusa. in. c. inquisitionis. ¶ In eadẽ glo. ibi. c. ex
14 tenore. † Sunt etiam alia crimina que etiã habẽt impedire post peractam penitentiã. nã est crimẽ excommunicati, interdicti ac suspensi, facientis se ordinari in contẽptũ clauium. ĩ. de sent. excommu. c. cũ illorum. §. Sin autem vel celebrantis durante excommunicatione, interdicto, aut suspẽsione. xj. q. iij. c. si quis episcopus vel si quis recipiat beneficia a contemnente seu violante interdictum pape. ĩ. de exces. prela. in. c. Tanta. Item est crimen literarum falsariorum apostolice sedis: vt. ĩ. de crimi. fal. in. c. ad falsariorum dixit tamen Inn. ꝙ si istud crimen esset occultum, posset cũ eo dispensari de quo in Spe. ti. ij. §. iuxta. ver. sunt quorum. ⁊ ver. quinto. Itẽ est crimen heresis. vt. ĩ. de purga. cano. c. nos inter. Item crimẽ ministrãtis sacramenta hereticis. vt. ĩ. de hereti. c. excõmunicamus. Itẽ crimen sodomie. de exces. prela. in c. clerici. Itẽ crimen reuelantis peccatũ cõfessatũ in penitẽtia. de peni. ⁊ re. in. c. omnis. Itẽ omne crimen graue ⁊ notoriũ notorietate facti vel iuris. vt. ĩ. de temp. ordi. c. fi. Item vtens officio assassinorum. i. illorũ qui pro pecunia alios interficiunt. ⁊ similiter crimen receptãtis vel occultãtis ipsos assassinos, ꝗ̃uis mors non fuerit consecuta. ĩ. de homicidio. c. pro humani. li. vj. Item quando quis est incorrigibilis, ⁊ nimium perseuerat in contumacia. vt. ĩ. de dolo ⁊ contu. in. c. veritatis. Sed certe ibi loquitur quando quis irregularitatem incurrit celebrando durante excõmunicatione vel suspensione. ⁊ de materia ista: que videlicet crimina impediant executionẽ etiã post peractam penitẽtiã: ha-
15 betur in Spec. ti. ij. §. iuxta. ver. sunt quoque. † ⁊ per hunc tex. potest dici vt hic tãgit gl. ĩ verbo, Cuiuslibet falsam esse opinionẽ dicentium ꝙ omne crimen inducit irregularitatẽ. nam illud nõ videtur esse verum: sed solũ quãdo est tale crimẽ quod impedit executionem ordinis, vel beneficij etiam post peractam penitentiã: alias secus: vt hic probatur ⁊. ĩ. de furtis in. c. vlti. ¶ Quid autem si existens in leui peccato habeat cõscientiã lesam ꝙ propter illud nõ teneat legitime beneficium, dic ꝙ debet cõscientiã informare ſm voluntatẽ superioris, ⁊ non simpliciter persistere in sua. ⁊ si hoc facere potest, bene facit. alias potius dicetur sequi
16 conscientiã. quia † conscientia etiam erronea ligat, si non deponatur. ĩ. de simo. per tuas. el. ij. ⁊ sic tunc sufficiẽs esset causa dandi licentiam cedendi.

1 **Alia vero causa.** No. † ex isto. §. aliã causam secundã legitimam ad petendũ cessionẽ videlicet propter debilitatem corporis. ¶ Et no. ꝙ hec causa potest surgere ex duplici causa: videlicet ratiõe senectutis, vel infirmitatis oportet tamen ꝙ sit talis ⁊ tanta debilitas, ꝙ reddat quem inhabilẽ ad executionem officij. ¶ Item not. ꝙ debilitatem corporis nõ semper sequitur necessario debilitas cordis et intellectus imo interdum potius augmentatur fortitudo cordis ⁊ intellectus. facit quod habetur in. c. literas. s. eo. Item † not. ꝙ in senibus seu antiquis consueuit esse maturitas moralis. vnde etiam vulgariter cõsueuit dici, quod in senibus est sapiẽtia ⁊ ex multo tẽpore prudentia. facit quod habetur in. l. semper. ff. de iure immu. vbi

etiã dicitur propter predicta venerandã esse senectutem. Extra glossam potest opponi, ꝙ infirmitas vel debilitas non dat causam cedendi, sed dandus sit coadiutor: vt.j.de cle.egro.c.ex parte. So. ꝙ debilitas si sit talis, de qua hic, prebet legitimam causam petẽdi licentiã cedẽdi, si quis voluerit. ꝛ ita intelligatur hic sed inuitus non debet cogi cedere, sed debet ei tunc dari coadiutor ꝛ ita loquitur contrariũ. ¶ Uenio ad.§.pro defectu.† Not. ex isto.§. ꝙ in episcopo necessaria est scientia quo ad gubernationem spiritualium ꝛ temporalium.† Not.secundo ꝙ videtur esse differentia inter necessarium ꝛ opportunum. ꝛ sic residet hic do. Anto. Sed certe hic in effectu pro eodẽ supponunt: quia necessaria ꝛ opportuna est scientia epo in gubernatione spiritualiũ et temporalium: vt etiã videtur velle glo. hic in verbo tẽporalium. Et pro hoc etiã facit, q2 verbum (opportunũ) videtur descẽdere a verbo (oportet) quod importat necessitatẽ: vt.l.cum oportet.C.de bonisque li. ¶ Item not. ꝙ est dare scientiã eminentẽ, ꝛ scientiam cõpetentẽ. Et not. ꝙ sufficit prelatum habere scientiam competentẽ, licet non habeat scientiã eminentẽ. facit quod no.in.c.cum in cunctis.s.de elec.† Item no. ꝙ vbi prelatus nõ habet scientiã competentẽ, nõ videtur cũ bona conscientia posse tenere beneficium. ¶ Itẽ no. ꝙ cõscientia interdũ infiat.i.superbire facit ꝛ facit qđ dixi in notabili. vnde dicebat† beat9 bernardus, sicut cibus indigestus stomachũ corrũpit, siccat, ꝛ hydropicũ reddit, sic scientia tũc adiecta nisi sit feruore charitatis decoacta malos mores generat. Et tullius etiã in.lib.j.de officijs dicit, scientia que est remota a iustitia calliditas est potius ꝙ sapientia. ¶ Extra glossam tãgit Jo.an.hic post Inn.† An ignorantia sit peccatum. Et cõcludit, ꝙ si proueniat ex defectu propter inhabilitatem intellectus non est peccatũ, sed potius est pena peccati originalis primorũ parentũ.xv.q.j.§.j.Si autẽ prouenit ex negligentia, tunc est peccatũ in illis, qui negligunt scire illa que spectant ad eorum officiũ, ꝛ que scire debent ẜm officium suum.xxxvij.dist.c.j.ꝛ.ij. alia autem nõ tenentur scire ẜm Innoc. licet quilibet teneatur credere illud, quod credit sancta mater ecclesia, ꝛ operari ẜm cõscientiam: ẜm ea que habentur in c.j.ꝛ quod ibi no. etiam per Inn.s.de sum.tri. ¶ Uenio ad.§. propter malitiã no. hic aliã† causam legitimã cedendi quando videlicet prelatus nõ potest propter culpam ꝛ duritiam plebis gregem sibi subiectum domare nec per suã doctrinã ad benefaciendum reducere. non tamen pro qualibet culpa potest tũc petere cessionem: sed quando subiecti sunt incorrigibiles, ꝛ quodãmodo vertũtur in lupos ꝛ dicit Hosti. ꝙ hucusqz duritia est malum: sed peius est, qñ prelati ꝛ sic pastores cõuertunt in lupos. ¶ Item no. ꝙ prelati equiparãtur mercenarijs. Item no. illud vulgatum, qui nimis emungit, elicit sanguinẽ, ꝙ subditi debẽt esse humiles in obediendo prelatis ꝛ ex hoc arguit Hostiẽ. cõtra viterbienses, qui suo tempore artarũt cardinales ad creandum papam, includendo eos in vna domo, ꝛ ipsam discoperiendo, et subtrahendo eis cõmissionem carnium ꝛ cõminãdo etiã subtractionem victualiũ ꝛ dicit Hosti. ꝙ in illa coactione grauem infirmitatẽ incurrit adeo ꝙ sibi mortis periculũ imminebat. propter quod cum non posset aliter obtinere vt posset exire de illo carcere, renuntiauit illa vice voci sue in presentia aliorum cardinalium. Et hinc sumpta occasione hic disputat, vtrũ valuerit dicta renuntiatio: ꝛ determinat ꝙ nõ adeo ꝙ quãdocũqz reuertatur re integra ille qui taliter renuntiauit, est admittendus. super quo non est instandũ: quia plene est hodie prouisum quando cardinales sunt in discordia, qualiter sit procedendum in electione pape in.c.vbi periculum. per totũ. ꝛ maxime in.§.sane.de elec.lib.vj. ¶ Ultimo no. ꝙ interdum sunt aliqui adeo obstinati ꝙ nedũ desistũt a malo, imo procedũt de malo in peius.† Itẽ potes notare, ꝙ interdum prelato licitum est fugere persecutionem ꝛ dimittere subiectos. de quo.vij.q.j.§.hoc tunc seruandũ. in tex. ꝛ in gl. ꝛ tangit etiam per Thomã in secunda secũde questione.clxv.articu.v. Sed latius hic per Inno. Hostiẽ. ꝛ Jo.an. post eos. ¶ Nam† aduertendũ est, quod quedã est persecutio intrinseca, quedam est persecutio extrinseca appellatur autem extrinseca persecutio, quã patitur prelatus a paganis: vel a sarracenis, aut a schismaticis, vel excõmunicatis vel ab alijs inimicis ecclesie intrinseca dicitur, quã patitur a subiectis seu subditis incorrigibilibus. Alij tamen dicunt extrinsecam persecutionem esse, quãdo fit propter peccatũ, quod imponitur prelato, vel propter eius odium personale. Sed intrinseca dicitur, quãdo cõtingit ex peccato aliorum, ꝛ nõ ex odio prelati. Sed vt dicit dominus Floren. prima expositio est cõmunior: ꝛ illam videtur sequi hic Inn. ꝛ Hosti. vnde conclude† ꝙ si loquuntur de persecutione intrinseca, aut boni sunt permixti cum malis, tunc boni non sunt deserẽdi propter malos.xxiij.q.iiij.in.c.tu bonus. ꝛ.vij.q.j.§.hoc etiam tunc. Saluo nisi aliud magis perficere posset: nam tunc superior posset illum transferre ad locũ alium ꝛ tũc ipse nõ male faceret, si hoc peteret† quia maius bonũ preferendũ est minori bono.vij.q.j.c.scias. ꝛ.c.omnes. aut omnes subditi sunt mali: ꝛ tunc si est spes correctionis, debet expectare, ꝛ nõ fugere, seu eos dimittere. Si vero in illa esset spes correctionis, tunc posset petere licentiã cedendi: ꝛ cõsequẽter posset recedere per id qđ habetur.vij.q.j.§.Cũ autẽ. ꝛ.c.si. ꝛ hec procedunt in intrinseca persecutione† in extrinseca vero concludo, ꝙ quãdoqz fit dicta persecutio contra maiorem prelatum, puta cõtra episcopum vel superiorem, ꝛ populũ ꝛ clerum quandoqz fit cõtra prelatũ tantũ: quandoqz vero ꝛ tertio fit contra clerũ tantum quãdoqz fit propter bona ecclesiarum. Quĩqz ꝛ quinto fit cõtra alium inferiorẽ prelatum primo casu quando fit cõtra prelatum clerum ꝛ populum, vt sic fidem dimittant, vel persecutoribus subiciantur per violentiam illi, qui alias fuerunt liberi, etiã si christiani sint persecutores, tunc debet episcopus se opponere tanꝙ murũ pro domo israel, vt ita dixerim.xlvj.distin.c.si rector. ꝛ.xxiij.q.viij.c.si ergo. ꝛ.c.scitote. ꝛ sequenti. vnde nõ debet plebem suam derelinquere, si est spes, ꝙ possit se defendere tunc quia† patria defendẽda est.l.j.in fi.cum.l.sequenti.ff.de iustitia ꝛ iure facit quia periculum esset, si totus populus mariũ ꝛ mulierũ desereret patriã: ꝛ vagarentur per mundũ.† Si autem nõ esset spes defensionis, tunc fugiendum est, vt maius malum euitetur sicut etiã in simili cũ filio dei fugit ioseph in egiptum. Mathei.ij.c. vel cõueniat si potest cũ infidelibus, vel etiã christianis persecutoribus, dum modo fidem ꝛ ritus suos non dimittant. hoc enim sepe legitur factum in veteri testamẽto. ꝛ cessante persecutione potuerũt ad libertatem suam redire. facit.vij.q.j.c.sciscitaris. ꝛ.c.precedenti. ꝛ.xxiij.q.viij.§.Ecce. ꝛ.c.sequenti. Si autẽ hoc facere nõ possent nec possint se defendere fugiãt quã melius possunt, vt superius est dictũ secundo casu quando persecutio† fit contra solũ prelatum, ꝛ tunc si per alium potest esse salus populo cedere potest, si vult: ꝛ etiã si non vult, cogi potest ẜm Inno. ꝛ Hosti. vbi imminet periculum destructionis ecclesie, vel aliud magnũ periculũ ꝛ scandalum in tẽporalibus ꝛ spiritualibus: quia potest cogi cedere. ar. eorum que habentur.j.eo.titu.§.pro graui. vt† sic publica vtilitas preferatur priuate.s.de postu.c.bone.el.j. ꝛ.j.de regu. licet.vij.q.j.in.c.scias. ꝛ.j.de rer.permu.in.c.quesitũ dicit tamen Inn. ꝙ debet tunc sibi bonum cambium alterius prelature assignari nec ob. predictis, quod habetur.j.de cle.egro.in.c.ex parte. vbi patet, ꝙ infirmi ꝛ furiosi nõ remouentur quia ibi seruatur vtraqz vtilitas videlicet publica ꝛ priuata. nam seruatur priuata in eo ꝙ nõ remouetur: ꝛ publica in eo, ꝙ coadiutor datur. ¶ Quid autem si ex translatione vel remotione taliũ scandalum timeatur ex parte populi quẽ relinquunt: dicit Jo.and. magis vitandum scandalum populi qui iuste mouetur, quã persecutoris, qui iniuste moueretur.† Tertio casu quando persecutio fit contra clerũ: vt quia dicunt persequentes se cõtentari nõ prosequi populũ, si clericos expellãt: tunc dicit Inno. ꝙ nõ debent illi de populo expellere clericum seu clericos, nec eos tradere persecutoribus. quia propter hoc perderentur sacramenta ecclesie, si tales qui sunt doctores fidei, expellerentur ꝛ sic perderẽtur. vnde nec etiã debent tũc clerici volũtarie exire: et hoc si laici possunt ꝛ volunt eos defendere. Si autem nollẽt vel nõ possent defendere eos, tunc possunt clerici recedere ꝛ tranquillitatẽ temporis expectare dicto.c.sciscitaris debent tñ tũc clerici secũ ducere illos, quos possunt de populo: ne in tãto discrimine remaneãt cum alijs sine sacerdotibus ꝛ sacramentis. Et cõmendãdi essent clerici, si tunc inspirati martyrium sustinerent. facit quod habetur.vij.q.j.§.hoc autem. ꝛ.§.Cum vero. ¶ Quid autem si tantũ contra partẽ cleri fieret persecutio. do.Anto. hic dicit idem dicendum. quod est dictum, quando fit contra totum clerum. hoc tamen casu minus est periculũ, si pars cleri solum recedat, quam si omnes recederent. ¶ Quarto casu† quãdo fit persecutio propter bona vel res ecclesie, vt illa dẽtur illis persecutoribus, ꝛ tũc dicunt aliqui ꝙ non est violenter contendendum: per id quod habetur in.c.suscepimus.j.de homici. ꝛ.xxiij.q.viij.c.conuenior vbi de hoc. Contrariũ tamen est verũ: vt patet ex ijs que legunt et no.in.c.dilecto.j.de sen.excommu.lib.vj. ꝛ pro hoc facit, quia sine rebus tẽporalibus clerici diu viuere non possent.j.q.iij.c.si quis obiecerit ꝛ ideo debebit prelatus etiã pro bonis ecclesie defendẽdis se opponere iuxta posse, defendendo se spiritualiter et temporaliter: ẜm ea que habentur in dicto.c.dilecto. ꝛ exemplo beati thome cantuariensis videntur etiam adherere si spiritualiter pateretur martyrium facit quod habetur in.c.sicut dignũ.j. de homici. ꝛ hec procedunt quando fit persecutio contra maiorem prelatum, puta episcopum vel superiorẽ in minoribus† autem prelatis dicit Joan.and. ꝛ Hostiẽ. post Innoc. quod ꝙuis ad mortem parãtur, viles essent statim talem prelatum trãsferre vel eius cessionem admittere. vnde potius deberet superior ecclesiam interdicere, vel claudere, vel reliquias extrahere, ad hoc vt cesset

vt cesset a persecutione. facit quod habetur. j̃. de iurepatro. in. c. j. ij. ⁊ iij. Item posset excōmunicare persecutores. tandem etiam posset ad brachium seculare recurrere facit quod habetur in. c. ij. in fi. cum cōcor. j̃. de cle. excōmu. mini. ⁊ quod habetur. j̃. de offi. ordi. in. c. j. Si autem etiam predictis modis nō possunt cōpescere persecutores, tunc vt maius malum euitetur, debet talis prelatus cessionem petere. ⁊ si etiā non peteret, deberet cogi. per id quod dixi. s. in simili. facit quod habetur in. c. nemo. xiij. di. videtur tamen φ tunc esset sibi prouidēdum de alio beneficio, vt. s. 23 dixi in simili. † Qñ autem fit persecutio contra episcopū tantū, vel contra superiorem, tūc sine pape licentia non potest bene adhiberi remediū, quia in remotionē ipsius maius imminet periculum quam in remotione alterius prelati: ⁊ ideo tunc cautius est agendum. xlij. dist. c. quiescamus. vnde prouidendū erit sibi si fieri poterit per locum tutū, in quo moretur vel per societatē armatorum secum incedentiū, vel per alium similem modū φ si nullo modo possit prouideri, consulendus erit papa, qui poterit admittere ipsius cessionem, si illam petat, ⁊ etiam posset cogi, vt superius dixi, si per aliū posset esse salus populo, cui ipse preerat 24 et † istud dicit hic domi. Floren. esse valde notandū inquantum Inn. hic voluit, φ si periculum est destructionis ecclesie, vel magni scādali ⁊ periculosi in temporalibus vel spiritualibus, quod tunc potest cogi etiam precise prelatus ad cedendū: ⁊ poterit is etiam inuitus transferri ad alium locū, vbi plus proficere possit facit quod no. in. c. fi. de postula. prela. nam ad hoc facit ſm eum φ papa possit cogi ad cedendum, quando subest periculum destructionis ecclesie, vel magni scandali: nisi cedat de quo per eū 25 in. c. licet. s. de elec. † aduerte tamen, quia Innoc. hic dixit, quod ipsi prelato debet assignari bonum cambium occasione sue prelature vel dignitatis, quā perdidit quod nō poterit fieri in papa ⁊ sic non videt̃ esse eadem ratio, que est in inferiore prelato vnde in papa videtur φ non possit cogi, Cum nō habeat superiorē se, nisi in causa heresis, vnde ipse est etiam supra consilium generale: vt. s. de elec. significasti. xl. di. in. c. si papa fateor tamen, quod laudabile esset, φ cederet ad tollēdum magnū scandalū. Sed φ posset cogi, non videtur bene iure probari nisi erraret in fide, et sic incideret in heresim: quia tunc etiam posset deponi inuitus ⁊ consiliū generale tunc censetur esse supra ipsum, per ea que habentur in dicto. c. si papa. ⁊ de hereticis in. c. in fidei. lib. vj. per Ioan. andr.

1 Prelatus plus appetere debet salutem eternam, φ̃ commodum temporale.
2 Scandalum quando vitandum, ⁊ quando non ⁊ nu. sequenti.
4 Via tutior in dubio eligenda.
5 Veritatem bone vite nunφ̃ deserēdam.
6 Veritas iustitie duplex.
7 Veritas iustitie an possit consuetudine tolli.

Pro graui. Not. aliam legitimā causam petendi ⁊ dandi licentiā episcopo cedendi: videlicet pro graui scandalo vitando 1 quando aliter sedari non potest † et no. quod prelatus ⁊ quilibet alius plus debet apetere eternam salutē, quā commodum temporale. ¶ Et sic nota. φ finis canonicatus ⁊ sciētie 2 canonice est insequi seu prosequi bonum eternum. † Itē no. scandalum esse euitandum quando potest euitari absq; periculo vite eterne vbi autē nō potest euitari absq; periculo vite eterne nō est timēdum. Et sic no. differentiam esse inter scandalū ⁊ scandalum, vt etiam tangitur in litera ⁊ etiam in gl. ¶ In gl. in verbo distinguendum hec gl. facta est timore contrarij. c. qui scandalizauerit. j̃. de regu. iur. vide glos. pro solutione distinguit, vt in ea 3 patet. ¶ In eadem gl. ibi vitare debemus † et hoc clarū est, quādo sine peccato possumus vitare scandalum. Sed vbi est dubiū tunc dicas idem, ex quo dubiū est, an posset euitari sine peccato 4 quia † in dubio tutior via est eligenda. facit quod habetur. j̃. de spon. in. c. iuuenis. ⁊ in. c. fi. xxiij. dist. ⁊. j. q. vij. c. ⁊ si illa. ⁊ xxiij. q. j. c. quid culpatur. ¶ In eadem glos. ibi, vel iustitie nunquā deserenda. Cum hac glo. concordat alia glos. in. c. sane. j̃. de temp. ordi. Sed cōtrarium tenuit gl. in. c. qui scandalizauerit. j̃. de reg. iur. vbi glo. equiparat viritatem iustitie ⁊ veritatē discipline. Et 5 illam tenet Hosti. vnde concludit † quod veritas bone vite nunquam est deserenda. allegat quod habetur in. c. licet. xlv. dis. ⁊ xj. q. iij. plerunq;. ⁊ remittit ad summā. e. tit. §. cui. ver. si graue. In-6 no. vero dixit, † φ quedam est veritas iustitie iuris naturalis ⁊ euangelici: ⁊ illa non est relinquenda propter scandalum vitandum. Quedam vero est veritas iuris positiui: et hec est relinquēda quandoq; propter scandalū ex causa, tēperando illam, ⁊ illā etiam relaxando in certis casibus. facit quod no. j̃. de conces. preben. in. c. proposuit. ⁊. c. j. j̃. de voto. ⁊ de sta. mo. in. c. cum ad monasterium circa fi. † ⁊ pro hoc facit, quia primam veritatem iustitie predicte non potest tollere consuetudo, sed secūdā sic. s. de cōsue. in. c. fi. ¶ In glo. hoc verbo. ibi discernendis facit quod habetur in. c. φ sit. j̃. de iudeis. cū ibi notatis per glo. ⁊ quod habetur mathei. xv. c. ⁊ Marti. ix. c. vbi habetur de dicto apostolorū de quo fit mentio in litera.

1 Irregularitatis occasione legitime peti licentiam cedendi atq; inibi irregularitatem dupliciter causari.
2 Dispensare cum illegitimo quis possit.
3 Patris peccatū quando puniatur in persona filij ⁊ quando nō.
4 Dispensationem fieri debere cum discretione, alias censeri potius dissipationem, φ̃ dispensationem.
5 Irregularitas an ⁊ quando inducatur ex peccato occulto.
6 Illegitimus occultus an teneatur petere dispensationē ad hoc vt possit eligi in episcopum ⁊ dispensari cum eo possit non vocatis ijs ad quos spectat electio vel confirmatio. nu. sequen.
8 Dispensari an possit cum illegitimo vt possit succedere in hereditate non vocatis ijs quorum interest ⁊ nu. sequen.
10 Naturalis filius illegitimus an possit per principem legitimari, si extet filius legitimus.
11 Dispēsatio sit ne aliquo casu debita.
12 Dispensare recusans cum eo cui debetur dispensatio, peccat.
13 Dispensationem sibi debitam an quis possit petere.
14 Dispensatio quando censeatur prohibita ⁊ quando non.
15 Irregularitas quare sic appelletur.
16 Irregularis quis dicatur ⁊ nu. sequen.
18 Irregularitas quotuplex sit.
19 Irregularitas sit ne inducta a iure diuino, an a iure positiuo. ⁊ nume. 21. ⁊. 24.
20 Irregularitates iure veteris testamēti non fuisse perpetuas, sed temporales.
22 Irregularitas que prouenit ex homicidio an sit de iure diuino.
23 Dispensationem non solere cōcedi super homicidio volūtario.
25 Nothus quis dicat̃, quis item spurius, ⁊ quis manzer. ⁊ nu. 29.
26 Dispensari facilius cum nothis ⁊ naturalibus φ̃ cum spurijs.
27 Spurij ⁊ naturales an ⁊ quando possint succedere.
28 Filiorum genera quatuor.

Persone. No. ex isto. §. aliam legitimam causam cedendi: videlicet propter irre-1 gularitatem. † Et not. quod non propter quamlibet irregularitatem semper debet concedi licentia cedendi. ¶ Item no. φ quandoq; irregularitas prouenit ex defectu sacramenti, quandoq; ex defectu natalium. Prima est, quando quis incurrit bigamiam: vt quia contraxit cum vidua: vel q2 habuit duas vxores. ⁊ dicitur bigamus a bi quod est bis, ⁊ gamos i. mulier ⁊ sic dicitur quia binam mulierem in vxorem habuit. ¶ Secunda autem irregularitas est, quando quis non est natus ex legitimo matrimonio. ¶ Et no. φ illegitimus est irregularis: ⁊ sic non potest ad ordines vel ad dignitates promoueri quod intellige, nisi secum fuerit dispensatum per habentē pote-2 statem † ⁊ quis possit dispensare cum illegitimo, habetur in. c. j. ⁊ c. pe. ⁊ fi. j̃. de fil. presby. in. vj. illud autem est certū φ quo ad episcopatum solus papa dispensat: per ea que leguntur ⁊ not. in. c. innotuit. de elec. ⁊ in. c. vltimo. de postu. prela. ¶ Itē not. quod propter illegitimitatem latentem non est quis deponendus: nec danda licentia cedendi: sed cū eo est dispensandum, quādo lau-3 dabiliter se gessit ⁊ gerit in officio sibi cōmisso. ¶ † Itē no. quādo peccatum parētis debeat puniri in persona filij, ⁊ quādo nō quia quando est successor vicij paterni punitur: alias nō: et hoc respectu pene eterne. tamen quo ad penā temporalem interdum puniuntur filij propter peccatum parētis: vt patet in crimine lese maiestatis, i quo certā penā patiūtur vt habetur in. l. quisquis C. ad. l. iul. ma. canonizata in. vj. q. j. ⁊. j̃. de hereticis. si aduersus ⁊. j̃. de schismaticis. c. vno. li. vj. Simile etiam videmus in peccato originali, in quo omnes descendentes ab adam sunt puniti quo ad maculam ipsius originalis peccati. ¶ Item no. multiplicem speciem illegitimitatis prolis. Quia quedā sunt nothi quidam māzeres, quidam naturales: ⁊ quidam spurij de quo tan-4 getur in gl. † Vltimo not. ex textu ibi, discretionis. ſm dominū Florē. quod in dispensatione requiritur discretio. vnde dicebat bar. brix. ſm eum, quod dispēsare est diuersā secrete pensare, seu discrete ⁊ in animo reuoluere an expediat ius relaxari: et vbi fieret dispensatio, si non expedit ius relaxari, potius dicitur dissipatio: de quo per Io. an. in. c. de multa. j̃. de preben. ⁊ facit qđ not. j. q. vij. §. non rigor. ⁊. c. exigunt. ⁊. c. tali. ⁊ quod no. Spec. in titu. ij. in tractatu dispensationis. in primo. §. ¶ In glos. regulariter. ibi, alias. supple circunscripta irregularitate. ⁊ ideo expone regulariter vt. j̃. in fine dicit gl. ¶ In eadem gl. in fin. supple ⁊ sic ſm quod iubent canones ⁊ regule ecclesiastice cessante irregularitate. ¶ In glos. in verbo, non potuit. in fi. de hoc ⁊ an ex tali confessione veniret puniendus. dic vt not. per glo. l. dist. in. c. ex penitentibus. vbi glo. dicit quod non. ¶ In gl. in verbo, ha-

5 tent.in fine Solue fm Goff.q̄ †occultum peccatum de quo nō est acta penitentia,inducit irregularitatem.alias si sit acta penitentia,nō inducit vt.s.de tēp.ordi.in.c.fi.Sed Hosti.dicit ꝛ melius,q̄ peccatum occultum non inducit irregularitatem,in qua requiratur prelati dispensatio,Saluo nisi sit de illis que impediant executionem officij etiā post peractam penitentiā,de quibus dictum fuit.s.circa principiū.Sed irregularitas occulta bene requirit dispensationem vt hic patet ꝛ.s.de elec.c.Innotuit
6 ꝛ.c.pe.ꝛ vltimo.¶†Iuxta hoc querit Inno.an talis illegitimus occultus artetur ad petendum dispensationem dicit q̄ sic. nam alias cum bona cōscientia non posset beneficiū retinere.superior autem debebit dispensare,si causa subsit dispensandi:vt
7 vtilitas vel necessitas ecclesie†ꝛ dicit hic notabil'r Inno.q̄ poterit superior dispensare,etiam nō vocatis ijs ad quos spectat electio vel confirmatio.nō ob.q̄ talis prelatus illegitimus nō habuit canonicum ingressum ab initio propter defectū dispēsationis,nec etiam interuenit consensus clericorū ꝛ confirmatorum ꝛ consecrantium vel aliorum quorum dicatur interesse licet videretur q̄ deberet interuenire:per id quod habetur in.c.ad hec §.fi.j.de offi.archid.ꝛ.j.de regu.iur.in.c.quod omnes.lib.vi.nā dicunt Inno.ꝛ Hostien.q̄ hoc non habet obstare:quia nō habent predicti de quo conquerantur ex quo semel cōsenserunt.et ideo non possint amplius resilire:dummodo ille qui potestatē habeat dispensandi.velit dispensare.ar.c.cum inter canonicos s.de elect.ꝛ.s.de postula.prela.c.bone.ij.ad fi.ꝛ facit quod not. Jo.an.in.c.dudum.j.super glo.que incipit talis.s.de elec.vnde q̄uis electio habito respectu ad rigorē iuris a principio videatur fuisse nulla,tamen habito respectu ad facultatem dispensandi,censetur habuisse aliquod iudiciū propter spem dispensationis:qua dispensatione superueniente reformantur omnia.Et pro hoc facit,quia etiam de iure naturali irregularitas quo ad tale ius non videtur facere electionē nullā:vt videtur velle In
8 no.in.c.si celebrat de cle.excōmu.¶†Et no.bene quod est dictum.s.post Hostiē.ꝛ Inno.inq̄tum dictū est dispensationem posse fieri cū illegitimo vt possit succedere in hereditate etiā nō vocatis ijs quorum interest.ꝛ sic inducit etiam illud dictū Flo. hic:ꝛ etiam vidi quandoq; ad hoc allegari.ꝛ facit fm eū,quia agitur de habilitando personam:ꝛ sic nō videtur agi principaliter de preiudicio alterius.de quo remittit ad notata per se in.c. per venerabilem.j.qui fi.sint le.ꝛ ibi etiam per do.Ant.¶Sed certe potest dici,quod dictum Inn.de quo.s.non probat.quia vbi fit legitimatio de illegitimo ad finē vt possit succedere in hereditate tunc quando illi de quorum preiudicio agitur semel cōsenserunt valet nimirū si postea potest fieri dispensatio illis non requisitis.ꝛ sic videtur q̄ vbi agnati de quorum preiudicio agitur,non cōsensissent non posset fieri legitimatio illis non vocatis.pro hoc bene facit,quod habetur in.l.nā ita diuus.ff.de adopti.de quo per Bart.in.l.gallus.§.ꝛ quid si tantū.de libe.ꝛ posthu.Sic cōcludit,quod si viuēte patre ꝛ eo cōsentiente,vel post eius mortem de eius voluntate filius legitimetur,q̄ teneat tūc legitimatio etiā non requisitis agnatis ꝛ ratio est,quia poterat ipse de cuius hereditate tractatur,illā relinquere extraneo,si voluisset:nec de hoc poterant conqueri agnati.quimmo nec etiam si extitisset alter filius:qui fuisset legitimus ꝛ naturalis,dūmodo fuisset sibi relicta legitima,potuisset de residuo disponere etiam instituendo in residuo exteraneum,ꝛ pro tanto non censetur tūc fieri preiudicium ipsis agnatis,vel ipsi filio legitimo ꝛ natura-
9 li.†Secus quando fieret post mortē ipsius,de cuius hereditate tractatur quia nō valeret' legitimatio facta nō requisitis illis de quorum preiudicio agebatur per dictam.l.nam ita diuus.ꝛ q̄d
10 ibi not.per legistas aduerte tamen propter id,quod dixi†quando extat alius filius legitimus ꝛ naturalis,q̄ non consueuit imperator legitimare naturalē extante aliquo filio legitimo:prout habetur i auten.qui.mo.na.effi.sui.in.§.si quis ergo.licet posset si vellet saltem apponendo clausulam,nō obstante.per id quod legitur ꝛ not.in auten.ex complexu.C.de inces.nupt.¶Iuxta
11 predicta querit hic Jo.an.post Inno.ꝛ Hosti.†An dispensatio sit aliquo casu debita:ꝛ concludit,q̄ sic,quando sub est vtilitas ecclesie:vt quia bene se gessit in administratione ille,cuius irregularitas fuit occulta tēpore promotionis:vt hic patet.ꝛ fortius esset debita,quando hoc suadetur necessitas ecclesie:per id quod habetur,in.§.nisi rigor.ꝛ.c.exigunt.ꝛ.c.tali.cū seq.j.q.vij. concludit etiam,q̄ vbicunque subest iusta causa ratione persone,rei,cause,vel loci,potest dici debita dispensatio.facit quod habetur.xxviij.dis.c.j.ꝛ.ij.ꝛ.l.di.in.c.domino sancto.ꝛ.c.si quis
12 diaconus†ꝛ eo casu quo est debita,peccare videt̄ prelatus habens potestatem dispensandi si non dispensat.ar.c.quanto ad fin.ij.q.v.ꝛ dicto.c.si quis diaconus.dicit tamen,q̄ illam non potest subditus petere.facit quod nota.in dicto.c.exigunt ꝛ q̄d no.in simili de postulato in.c.scriptum.de electi.ꝛ in.c.ij.ꝛ.iij.de postula.prela.ꝛ facit etiam quod no.glo.in.c.licet canon.ꝛ.c.cū
13 ex eo.de elec.in.vj.ꝛ sic pertransit do.Ant.¶†Sed aduerte,q2 inquantum dixi q̄ subditus licet sit ei debita dispensatio non potest illam petere,debet intelligi iure videlicet alicuius actionis,quia tale ius non reperitur in iure dispositum.sed bene poterit iudicis officiū implorari,vt dispensatio fiat.ꝛ si ipse prelatus nolit facere,poterit adire superiorem illius prelati,ꝛ petere eum cogi:per id quod habetur in.c.nullus.j.de iurepa.et hoc te
14 nuit glo.in dicto.c.exigunt.¶Item aduerte†q̄ interdum permissa est dispēsatio:vt in casu dicti.c.si quis diaconus interdū autē censetur esse prohibita:quando.s.sine dedecore ecclesie fieri non posset:et vbi non subesset causa dispēsandi.per id quod habetur in.c.ꝛ si illa.ꝛ.c.tali.j.q.vij.et aliquos casus in quibus est permissa,ꝛ aliquos casus in quibus est prohibita,tetigit Inn. in.c.dilectus.j.de temp.ordi.ꝛ tangitur etiam in Spe.titu.ij.§. nunc episcoporum.facit quod habetur.j.de fil.presbyte.c.pe.et vltimo et.e.ti.in.c.j.in.vj.ꝛ.j.de preben.c.de multa.¶Vltimo
15 querit hic Inn.quare appelletur†irregularitas respon.q̄ ideo, quia ille qui est irregularis non sequitur naturā ꝛ regulam aliorum respectu ordinū suscipiendorum,ꝛ respectu potestatis ministrandi in ordinibus susceptis.ꝛ sic dicitur irregularis,quasi ex
16 tra regulam aliorum.†Et dicitur late quilibet irregularis,qui non potest ministrare in susceptis ordinibus,nec promoueri ad maiores etiā post peractam penitentiā sine dispensatione pape vel inferioris prelati.Et in quibus casibus episcopus possit dispensare tangitur in dicto.c.dilectus.per Inno.ꝛ in Spe.ti.ij.§.
17 nūc de episcoporū†dicitur etiā stricte irregularis ille,qui nō potest in susceptis ordinibus ministrare,nec promoueri ad superiores sine licentia pape:vt cōtingit in casibus,in quibus dispēsatio soli pape est reseruata:de quibus in dicto.§.nunc de episco-
18 porum.¶†Iuxta predicta etiā queritur,quotuplex sit irregularitas.dic,q̄ est duplex,nam quedam procedit ex defectu:vt bigamia,ꝛ illegitimitas.Et de alijs defectibus etiam habetur in c.non confidat.l.di.ꝛ.j.de corpo.viti.per totū.Quedam autem prouenit ex delicto:vt cōtingit in homicidio,simonia,ꝛ in alijs criminibus que impediunt executionē ordinis etiam post peractam penitentiā:de quibus dictum fuit in principio.c.ꝛ tangi
19 tur.j.de tēp.ordi.ex tenore.ꝛ.c.fi.¶†Itē dubitatur iuxta predicta,an irregularitas sit inducta a iure diuino,an vero a iure positiuo.Quidam dicunt,q̄ illa que prouenit ex bigamia videtur esse ex iure diuino,per dictū apostoli dum dixit,Oportet episcopum esse vnius vxoris virū:vt habetur.xxvj.dist.c.j.ꝛ.c.ij.et videtur prouenire ex defectu sacramenti.per id quod habetur.j. de biga.c.debitū.Inno.hic tenet cōtrarium,dicens q̄ talis irregularitas non prouenit ex defectu sacramēti,sed ex eo quia nō posset esse hortator viduitatis ille,qui cōiugia frequētauit:vt dicit tex.xxvj.dist.in.c.vna.al's.c.vidua.in fi.vel fm eum potest dici,q̄ dato quod de iure diuino inducatur hec irregularitas bigamie,tam a solo iure positiuo inducitur,q̄ a solo papa posset fieri dispensatio.facit quod habetur in.c.acutius.xxvi.di.ꝛ quod legitur et not.in.c.lector.xxxiiij.dist.vbi patet dispensatum fuisse per papam cū bigamo.nec ob.quod habetur in preallegato.c. debitum.j.de bigamis.quia ibi non dicitur,q̄ surgit irregularitas predicta a defectu sacramenti:licet sit causa coadiuuans,nō autem inducens.Et idē dicit de irregularitate de qua habetur j.de corpo.viti.quia illa est etiam de iure positiuo idem dicit de qualibet alia irregularitate,videlicet q̄ est de iure positiuo saltē
20 quo ad hoc,vt soli pape reseruetur quod diligenter tene mēti†et concludit,quod in veteri testamēto irregularitates nō erāt perpetue,sed tēporales tantū.vnde qui erāt in castris qui polluebātur exibant castra,ꝛ non reuertebantur nisi post vesperā ꝛ similiter qui tangebāt quedam morticinia,nō intrabāt ecclesiā vsq; ad vesperam.ꝛ hec habentur leuitici.xj.c.ꝛ deutronomij.xxiij.c. nec obstat predictis,si dicatur quod summus sacerdos debebat habere virginē nō repudiatam:quia illud non erat propter
21 defectum sacramenti,sed propter causam de qua.s.dixi†ꝛ tene diligenter menti dictum Inno.inquantum vult quod papa in omnibus irregularitatibus possit dispēsare:ꝛ quod omnes irregularitates et earū pene consequenter sunt de iure positiuo.q̄d est valde notandum,vt hic dicit dominus Flo.¶Et no.bene: quia vult,quod etiam irregularitas,que prouenit ex bigamia,sit de iure positiuo:ꝛ super illa possit papa dispensare de quo in.c.
22 debitum.j.de biga.ꝛ in preallegato.c.lector.†videtur etiam velle Innoc.quod irregularitas,que prouenit ex homicidio sit de iure positiuo:et possit papa dispensare cum homicida.quod' tene menti.Sed aduerte,licet decretales hoc non declarent,quod in contrarium facit,videlicet quod talis irregularitas sit de iure diuino,per id quod habetur primi paralippome non.xvij.et xxviij.c.vbi dictum fuit dauid:non edificabis mihi templum ineternum,quia vir sanguinis es.nam fecit occidi vriam:vt habetur in.c.

betur in.c.cum olim magister.j.de offic.deleg.& facit quod habetur in.c.j.de consecra.dist.j. ¶ Sed potes respondere, quod licet prohibitus fuerit dauid dicta de causa edificare templũ, non tamẽ per hoc generaliter fuit inducta irregularitas ratione homicidij.patet quia samuel qui erat propheta et sacerdos occidit Agar.regem Amalech primi regum.xv.c.et tamen toleratus fuit in sacerdotio.facit etiam quod habetur Nu.xxv.vbi habetur, quod phinees, qui etiam fuit sacerdos, seu filius sacerdotis,& perseuerauit in sacerdotio occidit israelitam quẽdam, qui concubuerat cum Madianita.facit quod habetur in.§.vt cum balaan.ver.is ita.ij.q.vij.& xxiij.q.v.in.c.occidit. ¶ Item beatus petrus abscidit auriculam cuiusdã tẽpore passionis saluatoris:& sic membrum alteri abstulit:& tamen admissus est in sacerdotium.Et similiter paulus apostolus videtur dedisse auxilium lapidantibus beatum Sthephanum:quia tenuit illorum vestimenta:& tamen toleratus est etiam in sacerdotio.licet in eo posset dici, quod per baptismum fuit talis irregularitas sublata.facit quod habetur in.c.acutius.xxvj.distin. ¶ Hoc tamẽ nõ potest dici in petro, qui anteꝗ̃ abscinderet auriculam, fuerat baptizatus.& sic videtur quod irregularitas proueniens ex homicidio vel mutilatione membri sit de iure positiuo.facit qđ not. Specu.in tit.ij.§.iuxta.ver.sed nunquid beatus petrus. ¶ Ad-23 uerte†quia super homicidio voluntario non cõsueuit papa dispensare vt not.glo.in glo.magna.j.de homicidio.c.sicut dignũ dicit tamen ibi Joan.and.post Hostien.super illa glo.ꝙ posset 24 dispẽsare si vellet pro quo facit, quod dictum est superius†& sic nota bene ẽm predicta, quod omnis irregularitas.etiam si proueniant ex bigamia vel homicidio, videtur esse de iure positiuo quo ad hoc saltem, vt super illa possit per solum papã dispensari, vt hic dicit Inno.quod tene menti.& de materia tãgitur per Spec.in preallegato.§.iuxta.in.ver.dicitur & in ver.sumuntur. ¶ In glo.in verbo manzeres.ibi in hystoriis non dicit quibus ẽm dominum Florẽ.Sed ẽm eum colligitur deutronomij.xxiij. Glos.tamen forte vidit alium librum historiarũ, in quibus habebatur rubrica, de qua in glo.fit mentio. ¶ In eadem glos.in 25 fin.†adde quod Isidorus.lib.xij.ethimologiarum dicit, quod nothus est natus ex nobili patre & ignobili matre, qui nõ erant coniuges.Cuius contrarium est spurius quasi extra puritatem genitus,& sic etiam ex ignobili patre est natus.Hosti.vero dicebat quod manzer est natus de scorto, hoc est de muliere, que stat publice in prostibulo qui alias appellatur vulgo quesitus.i.cuius pater ignoratur et talis etiã late dicitur spurius.l.vulgo.ff. de sta.hominum Spurius vero proprie dicitur ẽm eum, natus de adulterio, vel alio coitu damnato.Spurius enim est, qui patrem potest ostendere, sed talem quem nominare est nephas: vt dicta.l.vulgo.nothum autem dicit illegitimũ natum de nõ ingenua extra domum.dictus a notha.i.infamia naturalis autẽ est ille, de quo dixit glo.vnde sensus litere est, quod fienda est di-26 stinctio inter istos illegitimos ex eo†quia cum nothis & naturalibus facilius dispensatur ꝙ cum manzeribus & spurijs.facit qđ habetur in.c.per venerabilem.ad fi.j.qui fi.sint leg.& quod not. per Hosti.in summa de fil.presby.§.j.ver.consueuit.& in Spec. titu.ij.§.nunc de episcoporum.ad finẽ.ver.Curia romana.et sic licet papa possit cũ omnibus illegitimis dispensare, per id quod habetur in.c.nasci.lvj.di.& c.vltimo. ¶ Tamen difficilius dis-27 pensat cũ manzeribus & spurijs, vt.s.dixi. ¶ †Qualiter autem naturales vel spurij possunt succedere, habetur in tex.& in glos. in.l.si qua illustris.C.ad orficianum.et tangitur etiam in.c.cum haberet.j.de eo qui duxit in vxo.& ibi per dominum Flo.& per domi.Anto.in.c.per venerabilem.Cõmuniter tenetur quod nati ex damnato coitu & qui potest accusari ad penam imponendam, non succedant.Alij autẽ succedunt matri, nisi sit illustris. spurius autẽ nullo modo succedat patri.naturalis vero natus ex vnica concubina in domo succedit: vt dixit glos.secus si habuisset quis eodem tẽpore plures concubinas, vel non esset natus in domo: ẽm notata per dinum et Bart.in.l.fi.ff.de concubinis.et predicta satis videtur declarare textũ et materiã ipsius textus, quatenus loquitur de istis illegitimis.dominus tamen Floren.hic dicebat, ꝙ ex dictis glo.& ex ijs que scribunt doc.nõ plene declarabatur litera, neqꝫ verba litere, nec etiam glo.scđm 28 eum.vnde dicebat,†quod omnia genera filiorum, quo ad id qđ hic queritur, comprehendunt sub quatuor vocabulis: nam quidam sunt naturales & legitimi.Quidam legitimi tantum, vt filius adoptiuus, vel qui acquiritur per compaternitatem.j.de agna.legali.c.j.& de cogna.spiri.per totum Quidam sunt naturales tantum: vt est ille qui nascitur ex soluto & soluta: & iste etiã ẽm eum dicitur nothus.C.de naturalibus libe.l.j.ibi tamen nõ 29 reperio factam mentionem de notho.item quidã sunt spurij†et dicitur spurius natus ex damnato amplexu: vt ex adulterio, incestu, vel sacrilegio: facit quod habetur in dicta.l.vulgo.et scđm eũ attentis predictis, dum litera distinguit inter nothos & manzeres, ponit distinctas species: quia mãzer dicitur ex scorto natus: vt habetur in glo.& deutronomij.xxiij.et scortum ẽm eum est meretrix: vt dicunt diriuatores ẽm eum et sic manzer est idẽ quod de adulterio natus.vnde concludit, quod non sunt quatuor species, sed tantum due.et verbum spurios comprehendit sub se manzeres.& verbum naturales verbũ nothos. Et sic ẽm eum erit hic quedam figura, que appellatur ephexegesis: de qua j.de verbo.signi.in.c.forus.Et similis modus loquendi est ẽm eum.j.qui fil.sint legi.c.per venerabilem.ver.rationibus ibi, inter sanguinem & sanguinem. ¶ Sed quicquid dicat dominus Flo.mihi plus placet opinio glo.& Hostien.& potissime vt dixi, quia non reperio quod naturalis dicatur nothus vt ipse dixit. Item videtur velle quod natus ex scorto sit natus ex adulterio. Certe videtur quod potius dicatur natus ex muliere, que stat in publico prostibulo.non habetis hic alia venio ad versiculũ verum.do.Joan.de Imo.doc.

1 Petitionem iniustam non esse admittendam.
2 Paria sunt, nullam causam subesse, & aliquam subesse, sed iniustam & indiscretam.
3 Cedendi licentia quibus ex causis non soleat concedi.
4 Otium duplex.
5 Otium et voluptatem principia esse vitiorum.
6 Beneficium in ecclesia acceptans censetur quasi contrahere cũ ipso beneficio, seu cum promouente nomine beneficij.
7 Spiritu dei ducti nõ sunt sub lege.atqꝫ inibi libertatem esse vbi spiritus dei est.
8 Credendum non continuo ei esse, qui dicit se spiritu dei duci. Episcopus animã ponere debet pro salute populi sibi cõmissi.
9 Amicitia quid sit.
11 Uita vtra sit vtilior, contemplatiua ne, an actiua.& nu.17.
12 Comparatiuus presupponit suum positiuum.
13 Episcopum non posse effici monachum sine licentia Romani pontificis, licet alius beneficiatus hoc possit.
14 Filium effici extraneum patri per emancipationem.
15 Uirtutem vnam sine alijs an & quatenus possit quis habere.
16 Opera quantũuis bona nihil prodesse sine charitate quatenus verum sit.
18 Laudare seipsum an sit aliquando licitum.

1 Uerum. No.primo ex isto ver.†quod petitio iniusta non est admittenda.facit qđ habetur.j.de simo.c.ex tue.Secus quãdo est iusta.vt l.iij.C.de offi.magi.offi.& l.cum rationibus.C.qui ac-2 cu.non pos. ¶ †Item no.quod paria sunt, non subesse causam vel illam esse iniustam, seu indiscretam.facit quod habetur in.c. ij.s.de transla. ¶ Item not.quod alie cause vltra sex positas circa principium in.ver.intueri non sunt legitime ad petendam 3 cessionem.†Et nota precipue reprobari causam otij, vel quãdo propter vitandos labores quis vult cedere: vel propter vitãdos incursus persecutionẽ, vel ex eo quia allegat causam inspirationis, vel ex eo quia dicant vitam contemplatiuam esse meliorem 4 quam sit vita actiua.Item not.textum contra otiosos.†Et videtur ꝙ duplex est otium, vt hic tangit Joan.andr.nam quoddam est otium sine literis: & illud est detestabile.vnde seneca in epistola.lxxxij.ad Lucillum, Otium sine literis mors est, & viui hominis sepultura.Aliud est otium literarium: & illud commendatur vnde Tullius lib.v.tusculanarum.Quid dulcius otio literario.Quod intellige, quando quis studio vacat.Alias vt dicitur prouerbiorum.xij.Qui sectatur otium, stultissimus est.Itẽ 5 not.duo†principia peccatorum videlicet otium et voluptas et not.per peccatum omnia captiuari.facit quod habetur in.c.vltimo.s.de consue. ¶ Item adde, quod inter episcopum et ecclesiam dicitur esse matrimonium spirituale, quod contrahitur cũ ecclesia apud deum fide media inter deum mediante metropolitano, vt tangit gloss.& episcopum recipientem ecclesiam not. etiam hic dominus Floren.ex textu isto, quod beneficiatus obligatur beneficio, quod acceptat, per fidem quam videtur promit-6 tere.Et ex hoc†infertur secundum eum, quod videtur quasi cõtrahere cum beneficio, seu cum promouente nomine beneficij, per istum textum, quem dicit ad hoc diligenter esse notandum. facit quod habetur.s.de elect.c.Cum inter canonicos.vbi etiã dicitur, quod inter eligentes et electum contrahatur matrimonium spirituale.et hoc facit ad ea que dixi in.c.admonet.et ca. quod in dubijs.s.eo.tit.Item not.autoricatem allegabilẽ ꝓ ferentibus persecutionem iniuste de qua hic in litera in versicu. 7 sciens. ¶ †Item no.quod qui ducitur spiritu dei, non est sub lege et quod vbi spiritus dei est, ibi libertas.facit quod habetur secunde ad corinth.iij.quod est intelligendum, vt not.glo.notabilis in cle.ad nostrã.ver.ij.de hereticis.vbi in effectu cõcludit

quod tunc est libertas a seruitute scilicet peccati: non autẽ a seruitute seu obligatione, qua quis est adscriptus ad obediendũ superioribus vel spiritualibus. ¶ Et no. etiam quod hic reprobatur opinio Hugu. que habetur in. c. duo sunt. xviij. q. ij. vbi dicit, quod si episcopus occulta dei lege ducitur, potest renuntiare sine licentia pape, nã dicta opinio est cõtra istum textũ. ¶ Itẽ no. modum cognoscendi, si spiritus est ex deo quia cognoscitur si illa que agit ex spiritu, non agit contra obedientiam, nec contra superioris determinationem. ¶ 8 † Item no. quod non est credendum ei, qui dicit se spiritu dei duci. Quod intellige nisi hoc ostẽdat per miraculum, vel ex testimonio sacre scripture. facit. j. de hereti. c. cum ex iniuncto. Item no. textum allegabilem contra non habentes charitatem. 9 † Et no. quod prelatus debet ponere animam suam pro salute subditorum suorum. ¶ Et not. etiam quod magna charitas est ponere animam pro amicis. 10 † Quid autem sit amicitia. dicit Tullius in libro de amicitia, quod est omnium diuinarum humanarũ que rerum cum beneuolentia & charitate consensio & ibi etiam dicit, hoc scio amicitiam in bonis non esse. Et subdit etiam, hec lex in amicitia sanciatur vt nec rogemus res turpes, nec rogati faciamus. vnde Ualerius lib. vj. c. iiij. refert, ꝙ P. Rutilius amico dicenti, quid mihi opus est amicitia tua, si quod rogo, non facis. Innocẽ. inquit quid mihi tua amicitia, si pro te aliquid inhoneste facturus sum. ¶ Item no. quod qui non habet charitatem, nil censetur habere. ¶ Item not. quod propter defectum profectus aliquorum subditorum non debet prelatus totum gregem suorũ subditorum derelinquere. ¶ Item no. esse licitum se cõmendare & laudare. Quod qualiter intelligendum sit, inferius tãgetur 11 post glossam. ¶ † Item nota, quod labor etiam sine fructu vbi non deficit ex parte apparãtis, sed ex parte materie, nõ est absq; 12 mercede quo ad deum. ¶ Item † no. ex ver. nec putes. que dicatur esse vtilior vita. An contemplatiua, an actiua, & que aliã excedat. nã vita actiua est magis vtilis, & magis fructifera. Sed contemplatiua est securior & sic magis secura. Et ex hoc patet, quod habent se vt excedentia & excessa: vt etiam no. glos. ij. q. vij. in. c. Sancta quippe rusticitas. Item not. quod comparatiuus presupponit suum positiuum facit quod habetur in. l. vbi autẽ non apparet. in. §. j. ff. de verbo. obliga. Item no. quod possibile est quem vti mixtim partim vita actiua & partim vita contẽplatiua. Et hec vita mixta prefertur simplici actiue & simplici contemplatiue. & dicit dominus Flo. quod illa vita mixta pertinet precipue ad episcopos, qui videntur esse in altissimo statu perfectionis, si bene exercent in tali vita iuxta. Itẽ not. quod facilius conceditur monacho, vt ascendat ad episcopatum, quã episco13 po, vt descendat ad monachatum. ¶ † Et no. etiam, quod licet alius beneficiatus et inferior prelatus possit transire absq; licentia obtenta ad monachatum, dummodo sit petita. j. de regula. in. c. licet. & facit quod no. s. e. c. admonet non tamẽ potest episcopus transire ad monachatum nisi obtẽta licentia a papa in glo. in verbo Otiositas. ibi, iuxta illud supple ouidij de remedio otia si tollas periere cupidinis artes. ¶ In eadem gl. in fi. & ibi soluitur contrarium de. §. j. xlij. dist. vbi dicitur, quod corporalis exercitatio ad modicum vtilis est. nam illud verum est, quãdo esset sine pietate, vt ibi no. & vide Tullium officiorum lib. ij. circa princi. vbi dicit, nũquam minus otiosus quam cũ otiosus. In glos. in verbo: deficiente manu. ibi in perabolis. supple prouerbiorum. vj. c. in prin. ibi dicit, fili si spoponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum manũ tuam, Illaqueatus es verbis oris tui. ¶ In eadem glo. in fi. quelibet expositio de tribus premissis satis recidit in idẽ quo ad effectũ, secundũ dominũ Flo. Et facit ista gl. ad id quod dictum est in notabilibus, ꝙ beneficiatus obligatur ex quasi cõtractu ad seruiendum beneficio. dicit etiam Jac. de Are. notandum quod idem videtur posse dici alius, quod extraneus. quod dicit notandum ad ea, que tangunt in. c. sedes. de rescriptis. & no. glo. istã que fuit facta timore contrarij: nam hic videtur innui quod deus dicatur extraneus a nobis: quod nõ videtur verũ cum dicamur eius filij, & ipse pater noster: vt patet in oratione dominica. Unde gl. voluit dicere quod certis respectibus, de quibus tangitur in gloss. potest dici 14 deus extraneus a nobis: licet etiam dicatur pater. † Item ad id quod dicit glo. quod vbi filius emancipatur a patre efficitur illi extraneus, bene facit quod habetur in. l. amissione. §. fi. cum. l. se. ff. de capi. dimi. vbi per emancipationem desinit esse de familia patris. et adeo exibat olim, quod sm. l. xij. tabularum non succedebat patri sicut nec extraneus: licet postea ex equitate per pretores fuerit vocatus ad bonorum possessionem vnde liberi. l. j. ff. vnde liberi. ¶ In glos. vias. in fi. & habetur originaliter Iere15 mie. x. c. in fin. ¶ In glos. in verbo virtutum flore. in fine. † Et sic est sensus, quod licet quis non posset habere vnam virtutem in actu sine alijs, tamen potest habere opera aliqua aliquarũ virtutum sine alijs. philippus tamẽ dixit glossam procedere in virtutibus theologicis. sed in politicis virtutibus dicit quod ille possint haberi sine charitate: per id quod habetur. xxviij. q. j. de ijs. et ibi per gloss. & de istis potest intelligi hec litera. dominus tamen Floren. dicit veriorem esse expositionem glo. quia qui habet vnam virtutẽ perfecte, dicitur habere omnes: intellige participatione, & non proprietate. i. non omnino distincte: vt voluit Hieronimus contra pelagium. Et quod dixi perfecte, idem importat secundum dominum Floren. sicut dicere in actu. imperfecte autem habetur virtus, quãdo quis habet aliqua eius opera sed non omnia de quo secundũ Florẽ. habetur sexto ethymo16 logiarum et per tullium in secundo officiorum. † In glo. in verbo nihil. ibi, illud apostoli supple prime ad corin. xiij. c. ¶ In eadem glo. ibi, nihil prodest mihi. supple quantum ad vitam eternam, sed bene prodest quantum ad minus supplicium subeundum: prout not. lxxx. distinc. in. c. neq;. Et adde etiam quod habetur. j. q. j. in. c. vide ꝙtum bonum. vbi etiam dicit quod interdum nocet talia opera in se bona facere, quãdo scilicet fiunt ad 17 pompam vt ibi habetur. ¶ In glo. in verbo secura † in fin. & qꝺ vtraq; sit certa & secura facit litera hic dum dicit, magis secura: & sic comparatiuus presupponit positiuum vt dixi in notabilibus. innuit vtranq; vitam tam actiuam quam contemplatiuam esse securam licet contemplatiua sit magis secura: & ideo nõ est necessario eligenda secus quando vna via esset certa, alia incerta: quia tunc bene est eligenda via certa: per id quod dixit gl. ¶ In glo. via ibi, lippa erat. i. habebat putredinẽ in oculis, seu sanguinem secundum hugu. ¶ Item ibi quatuor filios imo sex. nam habuit ruben. Symeon, et leui, et iudam. & de istis quatuor fit mentio genesis. xxviij. c. habuit duos alios ex alia videlicet isacar & zabulon: prout habetur genesis. xxx. c. & mixtim de vtrisq; habetur genesis. xxxv. ¶ In gloss. fi. in fin. et sic videretur quod hic debuisset compelli. Sed dic, quod nõ compellitur: 18 quia papa eũ sue cõsciẽte derelinquit. vt patet ex litera. † Extra glossam opponitur, quod non licet se cõmendare cuius contrarium hic colligitur ex dicto apostoli, dum dicit, se plus ceteris laborasse. nam videtur, quod hoc sit contra ea, que habentur in. c. si quis velo. xj. q. iij. et in. c. quidam. et ibi de hoc. xviij. q. ij. et vj. q. j. c. imitare. et. xxij. q. v. §. hic notandum. Joan. andr. hic allegat pro et cõtra autoritates sacre scripture in hoc articulo, an liceat se commendare: finaliter concludit, quod de virtutibus que alicui insunt, ipse licite potest se commendare si hoc faciat ex charitate vera vt alios ad illas inducat, vel vt a detractoribus se excuset: per id quod habetur. xxxj. distinctio. in. c. teneret. & j. de censibus. cũ instantia. ver. quia nos. et per id quod hic habetur. sed laudare se ex causa superbie vel elationis vel ad alterius detractionem hoc non est licitum: vt in contrarijs. ¶ De hoc etiam habetur in capi. de ijs. j. de eccle. reedificandum. item melius colligitur ista iactantia in textu ibi, ego sum. inquit deus zelotes ad quod allegatur autoritas virgilij dum dixit sum pius eneas etiam hoc fuit quando portabat patrem et deos troianos in humeris suis, quando recessit de troia. adde extra lectu. istam.

1 Archiepiscopum neminem dici ante receptionẽ pallij: quãuis electus atq; etiam consecratus sit.
2 Pallium quid sit.
3 Electionis approbationem petens debet facere mentionem nõ solum de vacatione ecclesie, sed etiã de modo vacationis.
4 Capitulum potest in actu electionis compromittere in vnũ ex canonicis, & in eum transferre potestatem eligendi.
5 Compromissum factum a capitulo in vnũ ex canonicis potest impediri per vnius contradictionem.
6 Postulandi potestatem cẽsetur habere is, cui data est potestas eligendi.
7 Eligendi potestatem habens potest aliquem eligere, qui nõ sit de gremio illius ecclesie, ad quam eligitur.
8 Monachus qui non habet liberam potestatẽ consentiendi sine licentia sui prelati, an possit eligi, an vero debeat postulari.
9 Postulationes duas requiri ad hoc vt is, qui alterius potestati subiectus est, possit eligi.
10 Postulatio quomodo fieri debeat.
11 Postulatus, qui non potest eligi propter aliquod impedimentum: si presentetur ei postulatio quid habeat respondere.
12 Episcopum non posse dispensare contra concilium.
13 Eligi aut postulari eum non posse cuius vitium non est de facili dispensabile per papam.
14 Episcopus transiens ad monachatũ an et quando possit reassumi ad episcopatum. & nu. 30.
15 Contrarietatem non cadere circa diuersa.
16 Crimen notorium causat irregularitatem, ac impedit ne quis assumatur ad dignitatem.

Crimen

17 Crimen impediens ordinis executionem etiam post peractam penitentiam, inducit irregularitatem, & consequenter impedit beneficij retentionem.

18 Episcopum posse renunciare loco, licet non renunciet ordini. atque inibi episcopatum esse ordinem de per se ab alijs. & numero.65.

19 Episcopus renuncians loco & non ordini presumitur ob aliud renunciasse quam ob delictum. atque in ibi quod talis presumptio sit vehementissima & iuris & de iure.

20 Iudex debet abstinere a prolatione sententie donec sit certificatus super veritate facti.

21 Postulantes indignum an priuari debeant potestate postulandi.

22 Compromissarius sumptus ad eligendum posteaque eligit vel postulauit, functus est officio suo, nec amplius se intromittere potest.

23 Scientiam exercitatione queri & nu.25.

24 Magistrum fieri non debere eum qui non bene studio vacauit.

26 Ceco cecum ducente ambo in foueam cadunt.

27 Postulandi potestatem videri ei datam cui est data potestas prouidendi ecclesie de prelato. et quid si simpliciter est data ei potestas eligendi, an eo casu possit postulare.

28 Eligere posse eum cui postulandi potestas est data.

29 Postulari an debuerit is de quo tractatur in.c.post translationem. de renunciatio. an vero potuerit simpliciter eligi. et nu.31.

32 Superior quis dicatur, aut possit compellere abbatem vel priorem ad dandum eum monachum qui fuit electus vel postulatus ad prelaturam.

33 Monachus electus ad aliquam prelaturam extra suum monasterium non potest electioni consentire nisi petita et obtenta licentia a suo abbate vel priore. & an sit necessaria licentia episcopi diocesani.

34 Episcopi consensum requiri in venditionibus rerum monasterij.

35 Dispensare cum monacho inhabili assumpto ad dignitatem secularem quis possit.

36 Cause cessationem non esse modum reuocande constitutionis.

37 Causa cessante an cesset effectus. & nu.39.

38 Forma dat esse rei.

40 Causa finali nempe ratione legis cessante an cesset ipsa lex et nu.sequen. & 51.

42 Causa impulsiua que dicatur, & que finalis. & an in dubio causa sit presumenda finalis, an potius impulsiua. nume. sequen. & 44. & 46. & 47. & 49.

45 Causam impulsiuam non proprie dici causam.

48 Causa adiecta legato in vim modi si deficiat per casum aliquem fortuitum, non propterea deficit legatum.

50 Ratio qualiter possit colligi ex lege.

52 Lex censeatur nec ne correcta ratione finali ipsius legis correcta.

53 Extensionem passiuam permitti etiam in correctorijs.

54 Rationem & mentem legis idem esse.

55 Filiusfamilias qua ratione non possit legare in codicillis. atque in ibi quod codicilli hodie possint esse sine testamento.

56 Filiumfa. non posse etiam hodie testari in aduentitijs. atque inibi que sit huis ratio.

57 Emancipatus licet hodie succedat ad similitudinem sui, tamen preteritus non rumpit ipso iure testamentum quemadmodum suus rumperet. & que sit huius ratio.

58 Episcopus promotus per simoniam parentum quid agere debeat, vt ea simonia sibi non preiudicet.

69 Dispensare quis possit cum eo, qui simoniam scienter commisit: & quis cum eo, quo ignorante commissa est simonia. & num. sequen. & 61.

62 Episcopus possit ne dispensare cum committente simoniam in beneficio simplici.

63 Simonia si commissa sit circa aliud quam circa beneficium vel ordinem quis possit dispensare.

64 Episcopus cui ob delictum data est licentia cedendi an & quando possit reassumi ad episcopatum.

66 Postulatus ad episcopatum qui prius episcopatum cedens transiuerat ad monachatum, an probare debeat, se non transiuisse in casibus prohibitis, an vero probandi onus incumbat aduersario.

67 Delictum in dubio non presumitur, quando alia coniectura sub esse potest.

68 Papam esse supra concilia, atque etiam supra ius, & posse contra euangelium dispensare.

69 Monasterium ingressus relicta aliqua dignitate ecclesiastica inferiori episcopatu, an possit iterum eligi ad eandem dignitatem. & an ad episcopatum. nu. sequen. & 71.

Post translationem. episcopus, qui propter crimen renunciauit episcopatui, & ad religionem transiuit, ad episcopatum reassumi non potest. secus si renunciauit propter persecutionem, infirmitatem, defectum scientie, simoniam ipso ignorante commissam, vel aliam similem causam. h.d. Et diuiditur in tres partes principales: nam primo ponit postulationem, et postulantium petitionem secundo ponit canonem petitioni & postulationi contrariam: quod interpretatur ponendo casus, in quibus canon non obstat, & in quibus obstat. in tertia committit postulationem in certis casibus admittendam, & in certis repellendam secunda ibi, verum tertia ibi, cum ergo. 1 † Not. primo ex suprascriptione, quod electus vel translatus non consecratus, vel etiam consecratus, si nondum habuit pallium, non appellatur sub nomine archiepiscopi, sed vocatur electus in archiepiscopum. & sic demum post consecrationem & receptionem pallij appellari debet archiepiscopus vt satis etiam probatur in.c. nisi. s. de auc. & vsu pallei & facit etiam quod habetur in.c.j.j. de reli. domi. Ideo etiam electus & confirmatus in episcopum non appellatur episcopus antequam sit consecratus sed appellatur electus. 2 † Et not. quod pallium est quoddam ornamentum quod datur archiepiscopis superioribus & non episcopis vt habetur. s. de auc. pal. per totum & nota etiam ibi per Ioan. And. super rubr. Item nota quod postulatus in archiepiscopum post emissam postulationem vocat se electum. 3 † Item not. quod in petitione approbationis electionis debet fieri mentio non solum de vacatione ecclesie, sed etiam de vacationis modo. facit quod habetur. j. de conces. preben. in.c. post electionem. & s. de postul. in.c.j. & ij. & quod habetur s. de elec. c. cumana. vbi de hoc per eum. Item not. quod licet compromittatur super electione, tamen non ipse compromissarius, sed ipsi canonici electionem prosequntur. nam facta electione compromissarius est functus officio. de elec. si compromissarius. libro. vj. 4 ¶ † Item not. quod capitulum in actu electionis faciende potest in vnum tantum de canonicis compromittere, & transferre in eum solitam potestatem eligendi. facit. s. de elec. in.c. causam. Et sic patet, quod non est de substantia, quod vbi proceditur per viam compromissi, compromittatur in plures. de quo in.c. quia propter. de elec. 5 † Nota tamen, quod in eligendo viam compromissi exigitur, quod omnes vnanimiter consentiant. Et sic si vnus solus contradiceret, impediretur via compromissi. de quo in.d.c. quia propter. 6 Item † not. quod ille cui datur potestas eligendi intelligitur habere etiam potestatem postulandi. vt hic videtur probari de quo in textu, & gloss. s. de elec. cum in causis. Et ex hoc nota, quod in lata significatione postulatio comprehenditur appellatione electionis de quo in preallegato. c. Cum in causis. & tangitur etiam aliquid hic in glo. j. & tangam aliquid super ea. 7 † Item nota, quod compromissarius datus ad eligendum, non cogitur eligere de gremio ecclesie: imo potest etiam eligere extra gremium & collegium ecclesie. Et sic not. quod electio passiua est libera penes capitulum, vel penes habentem potestatem a capitulo. facit quod habetur. s. de consue. cum dilectus. Item not. quod non videtur procedere hec forma: nam ea et similes sunt reprobate per. c. vnicum. de postul. prela. li. vj. etiam si sumus in casu dubij iuris vel facti an debeat postulari vel eligi quis. sed tunc permittitur hec forma, vt dicatur eligo & postulo talem, prout de iure melius fieri potest: vt colligitur 8 ex tex. & glo. in.d.c. vnico. † Item not. arg. pro opinione tenentium, quod monachus qui non habet liberam potestatem consentiendi sine licentia sui prelati, non possit eligi, sed debeat postulari. super quo olim erant opiniones: vt etiam hic tangit Innocen. sed veritas est, quod potest eligi: nec est necesse quod postuletur. & hoc hodie est expressum in.c. nullus. de elec. in. vj. & ibi de hoc per glossam. & facit quod habetur eod. titu. & libro in.c. si abbatem. & c. si religiosus. & not. etiam. s. de postula. prela. in.c. fina. Nec obstat ille textus, quia hic aliud erat etiam impedimentum: videlicet quia erat episcopus iste, qui postulabatur, & fuerat episcopus: vt patet ex litera. Item not. quod non valens transire ad prelaturam propter defectum liberi consensus, debet postulari postulatione non solenni a suo proximo superiori, antequam postulatio presentetur pape. 9 † Et sic nota. quod vbi quis est alterius potestati subiectus, & etiam est inhabilis ad eligendum seu vt possit eligi, exiguntur due postulationes, vna non solennis, per quam petitur ab eo, qui habet illum sue potestati subiectum. facit quod notat glos. in dicto. c. vnico. de postula. prelat. in sexto. Alia est solennis, per quam petitur ab illo superiore, qui habet potestatem dispensandi cum vitio seu defectu. de quo in capitulo, fina. supra de postula. prela. Item not. quod prelatus absque consensu capituli videtur posse dare licentiam clerico vel monacho sibi subiecto transeundi ad aliam ecclesiam si ad eam eligatur. super quo olim erant opiniones. Sed hodie pro hac parte est decisum

in.c.si religiosus.de elec.in vj.et ibi per gl. et tangitur etiam hic
10 in glo.iij.et dicetur super illa.† Item nota practicam circa postulationẽ: quia non debet dici peto confirmari facit quod habetur in.c.quod sit.de elec.in vj. Et pro hoc bene facit quod notat gloss. in.c.gratum.in glo.fi.s.de postu.prela. Aduerte tamen, quia videtur etiam tollerari, si petatur postulatio approbari: vt hic videtur innui in ver.porro. Cautius tamen est, quod petatur admitti: per id quod habetur hic in ver.verum et quod no.in.d.c.gratum.hinc etiam descendit, quod licet electus, qui habet liberũ velle possit consentire electioni de se facte, vt.d.c.quod sit et facit quod
11 not.eo.ti.et lib.c.si electio.† Tamen postulatus, qui non potest eligi propter aliquod impedimentũ, si presentetur sibi postulatio, non debet illi consentire, nec debet etiam dissentire vel renũciare, si non vult: sed potest tunc dicere: non cõsentio nec dissentio: sed me voluntati mei superioris subicio. vt notat glos.in.c.
12 cupientes.§.deniqz.de elec.in vj.† Item no.tex.per glo.que habetur in.c.cum dilecti.s.de elec.que dicit, quod etiam episcopus cõtra concilium non dispensat.facit quod habetur in.c.peñ.et finali.j.de fil.presby. Nam vt hic patet, papa de facili contra cõcilium non dispensat: ideo nimirũ si episcopus contra dispositionem alicuius concilij non dispensat.et pro hoc facit, quia concilium cum maiori maturitate est factum, quod simplex decretum
13 pape.† Item nota.quod vbi vitium non est de facili dispensabile per papam, tunc non potest eligi, nec etiam videtur posse postulari ad finem, vt eius postulatio admittatur. facit quod habetur
14 in.c.j.et.c.gratum.s.de postula.prela. Item not.quod† episcopus qui transiuit ad monachatum potest reassumi ad episcopatũ: nec potest eligi, sed debet postulari: de quo tangetur in glos.ij. et super ea. Item not.quatuor casus, in quibus transiẽs de episcopatu ad monachatũ non potest reassumi ad episcopatum, qui casus patent ex litera. Et not.quod vltimo casu ad eundẽ epi-
15 scopatum non põt reassumi, licet ad alium sic.† Item nota ex ver. Quamquam.quod contrarietas non cadit circa diuersa.facit quod habetur in.l.inter stipulantem.§.sacram.ver.sed hic dissimilia.
16 ff.de verb.obli.† Item not.quod crimen notorium causat irregularitatem, vt non possit quis assumi ad dignitatez. intellige quñ
17 est graue: ßm not.j.de temp.ordi.c.ex tenore.et.c.fi.† Itez not. quod crimen impediens executionem ordinis etiam post peractaz penitentiam, inducit irregularitatẽ: et consequenter impedit beneficij retentionẽ.facit.s.c.proxi.§.propter conscientiam. Itez not.quod suadente necessitate vel vtilitate ecclesie fieri debet dispẽsatio. Similiter etiam fieri posset suadente prerogatiua meritorum.j.de preben.c.de multa. Item not.ex tex.in ver.cum ergo tres casus, qui ex mente litere possunt colligi.primus est, quando est certum, quod ille, de quo in litera, renunciauit episcopatui ex aliqua causa, ex qua permittitur reassumi. secundus est, quãdo constat, quod renunciauit ex causa, propter quam non permittitur reassumi.tertius est, quando est dubium.et isto casu si renunciauit loco tantum, presumitur transiuisse ex causa permissa, vel saltem ex dubio. Ideo tunc postulatio non est admittenda. et
18 sic intelligitur ver.alioquin.† Et not.ex predictis, quod episcopus potest renunciare loco, licet non renunciet ordini episcopali. et ex hoc not.quod dignitas et administratio episcopalis est separabilis ab ordine, et non censetur ab illo indiuidua. Et not. etiaz quod episcopatus est ordo de per se ab alijs. Et hoc cõiter tenẽt canoniste: licet theologi aliter dicant. de quo per Joan. Andr.in
19 prohemio vj.in nouella.† Item not.quod vbi episcopus renũciat loco et non ordini, presumitur renunciasse propter aliud, quam propter delictum.quia si propter delictum renũciasset, illa etiã impediret ad executionem ordinis. Et nota.quod dicta presumptio est vehementissima.facit quod not.dñs Flor.de specie talis presumptionis in.c.literas.j.de presumpt. Et dicit hic Hostien.quod dicta presumptio est iuris et de iure. Et sic videtur velle, quod non admittatur obiectio in contrarium, ßm nota.j.de spon.c.is qui.quod est notandũ ßm do.Flo.quia illud non bene reperitur iure expressum. Adde quod imo hic potius videtur colligi contrariũ, dum dicit, maxime si veritate. etc.propter dictionem illam(maxime) que est implicatiua.et videtur litera innuere, quod etiam tunc posset esse, quod cessisset propter crimẽ, licet nõ sit presumptio quod propter crimen tunc cesserit, sed potius propter aliud.facit quod dicetur super gl.pe. Item not.quod facilius papa dispensat cum criminoso cedente, quam non cedente et
20 conuicto.facit.s.de elec.c.si alicuius. Item† not.quod papa, et sic multo fortius alius iudex debet abstinere a prolatione sententie, donec sit certificatus super veritate facti.facit.c.graue.xj.q.iij.et insti.de acti.in.§.curare. Item not.quod postulatio facta de inhabili ad postulandũ expresso vitio, quñ nõ est de facili dispẽ-
21 sabile, non debet admitti.† Nota tñ.quod talis postulatio non videtur priuare potestate postulandi vel eligendi: quod videtur esse contra ea que habentur in.c.j.et.c.gratum.s.de postula.prela.sed do.Ant.hic dicit, quod illa iura limitari debent per illud.c. vel ßm eum hic ideo nõ priuantur canonici, quia ex facto cõpromissarij eligentis indignũ etiam scienter non priuantur canonici, qui dederunt potestatẽ eligendi compromissario. de elect. c.si cõpromissarius.§.j.in.vj. Sed certe ista rñsio non est bona. quia hic compromittẽtes approbarunt postulationẽ factam per compromissariũ: et sic deberet eis nocere: per ea que habentur in.d.c.si compromissarius.§.j.ideo melius põt dici, quod ideo hic non fuerunt priuati, quia erat dubiũ, an obstaret conciliũ de quo in litera, vel non.nam erat dubiuz, an postulatio esset perfecta in casibus prohibitis per conciliũ, an vero in alijs non prohi-
22 bitis.et ideo ratione dubij fuerunt excusati.† Et not. quod cõpromissarius eo ipso quod eligit vel postulauit functus est officio: et sic amplius non potest se intromittere.probatur in. d.c. si compromissarius. Item not. quod per exercitiũ lectionis reperitur sciẽ-
23 tie margarita. Ex hoc† not.scientiam equiparari lapidi pretioso. Item nota, quod scientia acquiritur per exercitium lectionis, et sic studij. Et per cõsequens a vigilantibus et studentibus, non autem a dormiẽtibus et otiosis.facit de consecra.di.v.in.c.nũquam.et de homici.in.c.pro humani.lib.vj. vnde alibi etiam dicitur, quod ius ciuile vigilantibus non dormientibus subuenit: vt scri-
24 ptum est.l.pupillus.ff.de ijs que in frau.credi. Alibi† etiam dicit glo.quod vagus scholaris, et sic qui non bene studio vacat, nõ fit magister.quia in magistrum assumi non debet qui formam discipuli non assumpsit.vt.s.de elec.in.c.cum in magistrũ. Extra lec.adde, quod qui non intrat per ostium fur est et latro.vt in.c. relatuz.de iure pa.vnde dicit Aristoteles, nihil perfecte scitur, nisi cum disputationibus quilibet recordatur.itẽ Tullius in rethorica noua in tractatu de memoria minimum valet doctrina, nisi industria studio labore diligẽtia comparetur. Et ideo alibi dicit glo.quod vagus scholaris et sic qui non bene studio vacat, non fit magister.in.l.j.C.de tironibus lib.xij.de tpe studij et scientie adipiscende vide.j.de restit.in integr.c.cum ex bonis.et ibi etiam per me Jo.de Imo. Alibi etiam dicit glo. quod qui parum studet, parũ proficit.C.de proximis sacro.scriniorũ.in
25 l.vnicuiqz.† Et nota etiam quod ad scientiam capescendam prodest exercitiũ lectiõis, facit.ff. de le.iij.l.legatis seruis.§.ornatricibus vbi dicit, quod omne artificium per exercitium recipit incrementum.dicit etiam dñs Flor.quod omne exercitium, experientie seu disputandi et conferendi etiam prodest ad scientiam acquirendam.de elec.c.quam sit.li.vj.et.l.munerũ.§.mixta.ff.de mu.et hono. Et ex predictis etiam potes notare vt hic tangit Jo. An.quod parum valet theorica sine practica, et sciẽtia sine experiẽ-
26 tia.† Ultimo no. autoritatẽ illam quod si cecus ducat cecum, ambo in foueam cadũt.facit.j.de eta.et quali.in.c.cum sit. In gl. j.ibi, et ideo ponit.facit quod habetur in.c.qui ad agendum.ad finem de procura.in.vj. Aduerte tamen, quod etiam si non fuisset data libera potestas eligendi, et sic nõ fuisset adiectũ verbũ(liberam) sed simpliciter fuisset data ptãs eligendi, videretur idẽ dicendũ ex quo indefinite et indistincte esset data argu.c.quia circa.cum similibus ibi prealleg. In eadem glo.nisi et pro hoc facit, quia eadem est ratio: et sic idem ius debet dici: per id quod habetur in.c.ij.s.de translat.et de consti.in.c.translato.nec obstat l.generali.allega.in gloss. quia loquitur in matrimonio carnali, vbi non sufficit dare mandatum generale ad matrimoniũ contrahendũ, sed debet specificari persona cum qua debet contrahi. Et est speciale in casu illo, ne aliquod inconueniẽs sequatur facit quod habetur in.c.fi.de procur.in vj. hic autem loquitur in matrimonio spirituali, in quo nõ viget tantum periculũ. Ideo
27 non est necesse dare mandatũ de certo eligẽdo. Et aduerte† quia interdum datur alicui per capitulũ potestas prouidendi ecclesie de prelato: et tunc clarũ est, quod talis videtur habere potestatem etiã postulandi: quia per vtrãqz viam prouidet ecclesie.facit quod notatur post glo.in.c.si cõpromissarius.de elec.in.vj. Interdũ vero datur ptãs eligendi et tunc de pprio significato non cõprehenditur ptãs postulandi vt hic patet: et in.c.in causis.alleg.in glo.vbi etiã de hoc not.sed ex benigna interpretatione a canone approbata bene cõprehenditur naz late sumpto vocabulo satis potest dici eligere personã ille, qui postulat eam in prelatuz
28 ecclesie.† Et per hoc videtur, quod similiter econtra si data fuerit potestas postulãdi, licet ex pprio significato non cõprehendatur potestas eligendi, tñ ex benigna interpretatione cõprehenditur, vt hic voluit glo.in glo.ij.in fine et sic habes ex gloss. duas causas, propter quas ille, de quo in litera, non fuit simpliciter electus, sed fuit electus in postulandum.prima tamen causa non est; vera de iure: vt hic dixit gloss. per notata in. ca. cum inter canonicos.tertia secundum aliquos potuit esse, quia ille erat monachus: et sic non habebat liberum consensum sine licentia superioris. Sed illa non est bona: per id quod dixi in notabilibus et per id quod habetur in. capitu. nullus.cum ibi notatis per

glo.de

glo.de elec.in.vj. Et sic videtur ꝙ sola secūda causa fuit bona: quam sequit̄ glo. Et idem etiā tenet hic Tācre.philippus. In no.ꝛ Hosti.ꝛ etiam Archidia.in c.cupientes.§.deniqꝫ.de elec. 29 lib.vj.† Nec obstat, si dicatur, nullius ecclesie erat episcopus: ꝛ sic nulli ecclesie erat alligatus:ꝛ sic videtur, ꝙ potuerit eligi:licet sit secus, qñ est alicui ecclesie ep̄ali alligatus.s̄.de postu.prela.c.fi.quia Respō. Hosti.ꝙ licet nulli ecclesie specialiter sit alligatus, tñ videtur alligatus ecclesie vniuersali:ꝛ ideo videtur ꝙ non possit sine licentia pape transire ad ep̄atum. argumēto eorum que habentur in.c.precedenti ad finem. Sed garsias et Jo.mo.in preallеg.§.deniqꝫ. tenuerūt cōtrariū, ex quo iste nō erat alicui ecclesie alligatus specialiter:quia nō videtur tūc iure cautum, ꝙ debeat postulari, ꝛ ꝙ nō possit eligi. Et facit pro istorum opinione textus hic in ver. Alijs asserētibus.dū dicit, ꝙ ꝙ eligi posset. Sed pro prima opinione facit, qꝛ papa hic videtur pro sequi postulationē factā tanꝙ postulationē.ꝛ qꝛ etiā mandat, ꝙ autoritate apostolica det licentiā transeundi.quod non fuisset expediens, si potuisset eligi qꝛ per istuꝫ metropolitanū, cui scribit, cui debebat eē suffragane⁹, potuisset confirmari: per ea que habentur.s̄.de elec.per totū. ¶ Petrus hic dixit, ꝙ si ep̄s existens renunciat ep̄atui ꝛ non transit ad monachatū, tunc potest eligi:ꝛ hoc casu procedat secunda opinio. Sed vbi transit ad monachatū, tunc procedit prima opinio, vt sic tunc debeat postulari a papa, ad hoc vt examinet, an sit contra concilium, de quo in litera. vel non ꝛ hoc casu procedit prima opinio.ꝛ istam opinionē sequitur Jo. And.do. Flo.hic videt̄ simpliciter tenere secundā opinionem: dicens ꝙ per id quod dicit Jo. Andr.non infertur, ꝙ debeat postulari, qꝛ poterit eligi: ꝛ in causa confirmationis examinabitur, an obstet concilium. ꝛ pro hoc etiā.qꝛ pōt habere beneficiū inferius ep̄atu.s̄.eo.c.ad supplicationē. Sed melior opinio videtur illa, quā sequit̄ Jo. And.dicebat tamen do. Flo. ꝙ ex quo super hoc sunt opiniones posset hodie seruari forma vt dicatur, eligo ꝛ postulo ꝓut de iure melius fieri potest.per id quod habet̄ in.c.vnico.de po-
30 stula.prela.in vj.dñs vero Ant.hic dicit † ꝙ aut constat, ꝙ trāsiuit ad monachatum propter crimen, ꝛ tunc non potest reassumi per viam electionis, sed per viam postulationis. videtur tamen tunc hic ꝙ postulatio non sit admittenda, nisi papa velit admittere de specialissima gratia qꝛ alias de iure non videtur admittenda, ex quo subest inhabilitas propter crimen graue: per id quod habetur in.c.j.ꝛ c.gratum.s̄.de postula.aut cōstat ꝙ transiuit in aliquo de casibus, in quibus poterat reassumi, et tunc dicit quod ante istam constitutionem debuit postulari, ꝛ non eligi. quia probabiliter poterat dubitari, an foret eligendus vel postulandus: cum non esset adhuc hoc declaratū a papa sed pōt dispositionē huius decre.dicit, ꝙ ex quo declaratum est ip̄m posse reassumi, poterit eligi.ꝛ sic intelligatur opinio Jo.mo.si ꝺm eū dicatur ꝙ propter incostantiā repellatur a iure cōi ꝛ sic procedendū sit per viā postulationis. Aut dubitatur ex qua causa trāsiuerit ad monachatum, ꝛ tunc dicit, ꝙ si renunciauit loco ꝛ etiam ordini, presumitur renūtiasse propter crimen:ꝛ sic debebit postulari. Secus si renunciauit loco tm̄: qꝛ tunc presumitur ob cām aliam ꝙ ꝓpter crimen renūciasse: ꝛ sic
31 tunc poterit eligi:ꝛ sic residet.† Mihi videtur ꝙ tutius sit tenere opinionē Jo. And.per rationē suā.ꝛ saltem nō debebit simpliciter eligi, sed debebit eligi ꝛ postulari prout melius de iure fieri poterit, stante dubio opinionū: per ea que habentur in.d.c.vno de postul.prela.in vj. In gloss.ij.ibi, precipimus licet de hoc olim esset opinio, tamen hodie est decisum ob celerē prouisionem ecclesiarum, ꝙ solus prelatus siue capitulo posset dare licentiā.in.c.si religiosus.ꝛ ibi de hoc per glo.de elect.in.vj. Et videtur etiam ꝙ ꝺm hec tp̄a idem esset dicendū per istū tex. nō violando eum.tamē saltem hodie hoc est clarum per dictuꝫ.c.
32 si religiosus. In eadem glo.ibi, per superioreꝫ. Et † quis dicat̄ hoc casu superior ad compellendū gl.in d.c.si religiosus.dicit, ꝙ est papa: qꝛ inferior a papa non potest ius alterius tollere. Sed certe vt tangit Jo. And.ibi ꝛ.s̄.c.admonet. Aliud est compellere quod videtur etiā fieri per inferioreꝫ a papa per ea que habentur in.d.c.nullus. Aliud est quando vellet dare licentiam eo casu, quo denegatur per ipsum proximū prelatum: ꝛ tūc potest procedere glos.in.d.c. si religiosus.qꝛ illam nō poterit dare inferior a papa. In eadem glo.in fine ꝛ adde quod etiam circa hoc not.in.c.archidiaconū.lxxxv.di. Item adde ijs que.s̄.dixi
33 † ꝙ si monachus seu religiosus eligitur ad aliquā prelaturā extra suum monasteriū, ꝙ non pōt consentire electioni, nisi petita ꝛ obtenta licentia a suo abbate vel priore.ꝛ sic non sufficit peti, nisi etiam obtineatur tamen non est necessarius cōsensus capituli vel conuētus, vt superius est dictū.nam potest esse dubiuꝫ, an si post licentiā habitā ꝛ obtentam de cōsentiendo electioni, si contingit illam cōfirmari, poterit transire absqꝫ alia licentia ad prelaturā, ad quam est electus an vero requireretur licentia etiam ep̄i diocesani. Conclude ꝙ si monasteriū erat exemptuꝫ, sufficit licentia obtenta ab abbate seu priore ipsius monasterij. Si vero non erat exemptū, tunc si transit ad prelaturā existentem infra eandē diocesim, ꝛ tunc non poterit transire nisi etiaꝫ petat ꝛ obtineat licentiā ab ep̄o:per id quod habetur in.c.j.ꝛ.ij. lxxj.di.ꝛ.lvj.q.j.qui vere.ꝛ.xxj.q.j.c.j. Imo plus videtur, quod si esset clericus plurium episcoporū, qui esset electus ad prelaturam diuerse diocesis ab omnibus deberet habere licentiā: ꝺm Inno.ar.eorum que habentur in.c.cum illorum.§.si vero.j̄.de sen.excom.ꝛ.j̄.de testa.c.relatum.el.ij. Idem etiam tenuit Stephanus prouincialis.in sua disputatione: vt hic refert Jo.an. ꝛ per iura preallegata ꝛ quia maiora sunt ep̄o referenda.j̄.de
34 offi.archidia.in.c.ad hec. Et † quia requiritur eius consensus in alienatione rerum monasterij.xvij.q.iiij.in vēditionibus.ꝛ.xij.q.ij. Abbatibus ꝛ sic videtur ꝙ causa requiritur in alienatione personarum.arg.c.precipimus.xij.q.j. hec tamen vltima ratio non videtur omnino necessario cōcludere:per nota.in.c.si religiosus.de elec.in.vj.ꝛ quod not.in.c.quod dei.j̄.de statu monacho.dicit tamen Hosti.ꝙ hoc quod dictum est de licentia episcopi de facto non seruatur de quo etiam tangitur ꝛ dictū fuit
35 in.c.admonet.s̄.eo. ¶ Ulterius queri potest † quis dispenset cum monacho inhabili quando assumitur ad dignitatem secularem dicit Stephanus prouincialis, vt hic refert Jo. An.ꝙ si religiosus vocatur ad episcopatum, ꝛ patiatur defectum, semper ad papam est recurrendū: quia ipse solus potest dispensare cum promouendo ad ep̄atum.per id quod legitur ꝛ nota.s̄.de elect.c.innotuit.in.c. Cenomanēsem.lvj.di.ꝛ de eta.ꝛ quali.in c.multis.vel ad aliam dignitatem inferiorem episcopatu, tunc poterit episcopus dispensare ꝺm eum.alleg.quod habetur.j̄.de eta.ꝛ quali.c.tuam.ꝛ.v.dist.in.c.priscis. Quod intelligit procedere, nisi esset casus, vbi papa retinuisset sibi dispensationem: ꝑ id quod habetur.j̄.de sen.excom.in.c.nuper ꝛ facit quod habetur in.c.quod dei.j̄.de sta.mo.ꝛ sic pertransit Jo. An. ¶ Tu potes dicere, ꝙ hoc pendet a dubio illo, an ꝛ quando ꝛ in quibus casibus posset episcopus dispensare: de quibus dicetur.j̄. de temp.ordi.in.c.dilectus.vbi etiam per doc.ꝛ tangitur etiam in.c.at si clerici.§.j.ꝛ ibi etiam dicetur.j̄.de iudic. ¶ In glo.in verbo, ꝛ quatuor:ꝛ de hijs etiam habetur in.l.j.C.de sum trini. ꝛ facit quod dicetur in glo.finali super ea. ¶ In glo.in verbo cessante ibi, cessat quod factuꝫ est ex causa supple quo ad alios: vt sic in alijs in quibus cessat dicta causa, cessat dispositio. Secus videtur quo ad ipsum cum quo est dispensatū: per id q̄d habetur in.l.fina.ff.vnde liberi.ꝛ facit quod dicetur in eadem glo.ibi, quod statutum fuit.ꝛ per hoc facit ꝺm Joan. Andr.qꝛ remanet autoritas constitutionis vbi in ipsa aliud non cauet̄,
36 donec expresse reuocetur.non enim cause † cessatio videt̄ esse modus reuocandi constitutionem, sed contrarius populi vsus, vel legislatoris suffragium seu voluntas.ff.de legi.in.l. de quibus. ad fi.ꝛ de consti.c.j.lib.vj. Et not. bene hoc dictum propter id quod inferius dicetur. In eadem gloss.ibi vel sic Hostien. dicit hanc solutionem sufficere in hac materia ꝛ illam etiam videtur sequi Joan. Andr.cum addi.di.de qua statim dicetur. In eadem ibi ea vero cessante supple ita et taliter quod nulle reliquie prioris cause remaneant alias esset secus secundum Dinum in regula decet de reg.iur.in.vj.allegat pro predictis quod habetur in.l.vnius.§.seruus.ff.de questionibus. et in.l.ij.ff. rerum amo. In eadem gloss.ibi.c.fina.alias est.c.penulti. Et ibi soluitur per gloss.ꝛ etiam.j̄.de iure iuran.c.ꝛ si christus.in gloss.pen. ¶ In eadem gloss.in fi.facit quod habetur in.c. quod scripsi. xxxv.questio.iij. Dicit tamen domi. Flo.ꝙ vltima opi. hic posita nullum haberet dubium.ꝛ sic melior videtur regula supra posita. Et de materia gloss.tangitur per glos.in.§.ijs omnib⁹. lxj.dist.ꝛ aliquid etiam in.c.due sunt.xviij.qō.ij.ꝛ in.c.fi. alias pe.xxxij.qō.vij.ꝛ infra de iure iuran.c.ꝛ si christus.ꝛ per gloss. in.l.ij.§.fi.ff.de donat.ꝛ per Dyn.in preallegata regula decet ꝛ per Specu.in titu.de disputationibus ꝛ allegatio.§.post hec. ver.vel illud statutum fuit.ꝛ per Cyn. Jacob.de But.ꝛ Bal. in lege generaliter.C.de episco.ꝛ cleri. Et ibi etiam per Salice. et per Joan.molen.in.cap.vltimo.de hereticis in sexto. Et per Dyn.ꝛ Bartol.in dicta lege secunda.§.finali.ff.de donat. Et
37 per gloss.in dicto capitulo, Et si christus.in gloss.penul.† Potes concludere si queritur an cessante causa cesset effectus vel dispositio, quia aut queritur de causa efficiēti, aut de causa materiali, aut de causa formali, aut de causa finali, aut de causa impulsiua. Si de efficienti, dic quod si actus est in fieri, tali causa de faciente deficit actus: secus si sit in facto esse: per id quod habetur in.l. furiosum.C.qui testa.fa.possunt. Et facit quod habetur in.l.patre furioso.ff.de hijs qui sunt sui vel alienis iuris. si querim⁹ de causa materiali, dic ꝙ illa deficiente deficit quod

factum est.per id quod habetur in.l.non moriturum.C.de con
trahen.sti[illegible] ⁊ in l.[illegible] legati causa.ff.de verb.obli.⁊ in.l. inter
stipulante.§.sacrã.eo.tit.⁊ in.c.⁊ hec diximus.xvj.q.vij.vbi de
structo monasterio cessant priuilegia illi concessa.de quo tamẽ
dicendum vt ibi.⁊ tangitur etiam in.d.§.sacrã.per Bar.⁊ ali-
quid etiam per Jnno,j.de ope.no.nun.c.ij.⁊ intellige ꝙ cessan
te ipsa causa materiali cessat ipsum materiatũ:tamen interduz
propter moram põt remanere quis obligatus ad estimationez
ipsius materiati vt.d.l.si ex legati causa.⁊.l. quod te. ff. si certũ
peta. Si vero queritur de causa formali,illa facit rem deficere,
38 si deficiat† quia forma dat esse rei.vt.l.si is qui quadringenta.
§.quedam.ff.ad leg.falci.⁊.l.iulia.§.sed ⁊ si quis.ff. ad exhiben.
⁊ facit quod legitur ⁊ not.in.c.j.j.de baptis.⁊.j.q.j.c. detrahe.
39 †Si vero queritur de causa finali,tũc in cõtractibus ⁊ vltimis
volũtatibus videtur ꝙ illa cessante cesset etiã dispositio:per id
quod legitur ⁊ not.in.d.l.ij.§.fi.⁊.l.j.ff.de dona.⁊.l.j.⁊ per totũ.
C.⁊.ff.de condi.ob causam.⁊ in.l.si tibi legatũ. ff.de leg. iij. ⁊.l.
j.⁊.ij.C.de ijs que sub modo legat.vel fideicõ.dicit tamen bar.
in.d.l.ij.§.fi.ꝙ si in vltimis voluntatibus deficiat causa finalis
apposita per modum modi,non facit deficere relictũ:per id qđ
habetur in.l.fundũ per fideicom.§.j.ff.de lega.j. Secus si aliter
40 deficiat.† Si autẽ querimus de causa finali legis, que proprie
dicenda est ratio,vt dicit Bar.in.d.l.ij.§.fi.tunc cõcludit bar.
in.d.§.fi.ꝙ aut querimus quo ad effectum iam cõsummatum,
⁊ tunc non cessat effectus,licet cesset causa finalis:per.l.fi.ff. vn
de liberi.si autẽ querimus quo ad effectum nondũ consumma-
tum,⁊ tunc si alique reliquie remaneant prioris cause,non ces-
sabit effectus:vt voluit dy.per preallega.l.vnius.§. seruus.⁊ ꝑ
alia iura superiꝰ allegata.si vero nulle reliquie prioris cause re-
maneant,⁊ tunc cessabit effectus ⁊ dispositio in actu cõsummã
do:per ea que habentur in prealleg.l.fi.ff.vnde liberi.⁊ sic tran
sit Bar.in.d.l.ij.vbi etiam de hoc tetigi. Et etiaz an ex toto in
hoc bene dixerit. Si vero queritur de causa compulsiua, dic ꝙ
illa cessante non cessat dispositio vt.j.dicetur dominus autem
An.hic aliter fuit locutus,addẽdo aliqua dictis Joan. And.
41 hic:⁊ solum tangendo de causa legis seu statuti† vnde dicit,si
queritur an cessante causa legis cesset lex hoc potest dupliciter
intelligi:vno modo vt intelligatur, an ad casum in quo causa
legis non se extendit,se extendat lex vel eius dispositio: ⁊ tunc
clarum est ꝙ sic intelligendo verum est dicere, ꝙ cessante causa
cessat lex.quia vbi separata est ratio,separatum debet esse ius le
gis.l.fi.ff.de calũniato.⁊ facit ꝙ habetur in.l. papinianꝰ exuli.
ff.de mino.l.inter stipulantem.§.sacrã.versic.sed hec dissimilia
ff.de verbo.obli. ¶ Secundo modo potest intelligi, an cessante
causa,cessat lex in eo quod principaliter disponit:⁊ tunc cõclu-
dit ꝙ aut est causa impulsiua,⁊ tunc non cessat dispositio.l.j.§.
sextum.ff.de postulan.⁊ in auf.de nõ eligendo secudo nubẽtes.
§.j.colla.j.et illud membrum adde distinctioni quam superius
feci:quia ibi illud admisi. Si vero causa sit finalis, tunc aut est
ius dispensatiuum aut est ius commune. Si dispensatiuum et
tunc dicit,ꝙ si est in fieri.⁊ sic non in perfecto esse,⁊ tunc cessan
te cã cessare debet effectus nondum consummatus. Si vero sit
in perfecto esse,tunc videtur velle,ꝙ si cessat causa specifica ces-
set effectus:secus si esset causa generalis:quia tunc cessante cau
sa generali non cessabit effectus iam cõsummatus per id quod
habetur in.c.suggestum.j.de deci. ¶ Aduerte tamen,quia cõ-
tra dictum suum, inquantum dixit, ꝙ vbi cessat causa specifi-
ca,cesset effectus iam consummatus,videtur esse casus in preal
legata.l.fi.ff.vnde liberi. Si vero est ius commune ⁊ tunc con-
cludit,ꝙ si causa est perpetua, ⁊ tunc non dubium quod iuris
obseruantia est perpetua:q; tunc non cessat causa, sed cõtinuo
viget.facit quod habetur in.c.sacerdotibꝰ.xxxi.dis.⁊.iij. q.ij.q;
ea.⁊.C.de interdic. matrio.l.si tutor. Si vero causa est tempo-
ralis, ⁊ tunc si exprimitur in sua dispositione ꝙ cesset cessante
causa,⁊ tunc claruz est ꝙ cessabit,facit quod habetur.l.di.c. ne
cõstitueretur ⁊.s.de constitutio.c.cum Martinus. Si vero ni-
hil disponitur,⁊ tunc non cessat:per id quod habetur in.d.c.di
xit dñs.alleg.in glo.nisi interueniat necessitas.per id quod ha
betur.l.dist.in.c.priscis vel vtilitas.lxj.di.c. neophitus vel pie
tas.ix.q.ij.lugdunen. Aut cõsuetudo.iiij.di.§.legẽs ⁊ intelligit
predicta,qñ causa funditus cessat:secus qñ remanerent relique
prioris cause:per notata ꝑ Dy. in preallegata regula decet de
reg.iur.in vj.⁊ subdit,ꝙ in primis duabus fallentijs potius vi
detur dari causa reuocandi,q̃ ꝙ dicatur cessare dispositio.⁊ sic
residet. Sed certe meo iudicio theorica,quã superius dixi, me-
42 lius instruit. ¶ † Sed iuxta predicta dubitari põt,que dicatur
causa finalis,⁊ que impulsiua. ⁊ dic, ꝙ impulsiua dicitur illa,
que impellit ad faciendum id, quod quis alias erat facturus
etiam illa causa non subsistente. finalis vero dicitur, ꝙ impel-
lit ad faciendũ id quod quis alias nõ erat facturus.facit quod
43 legitur ⁊ nota.in.d.l.ij.§.fi.ff.de donati.† Sed tunc vltimo po
test dubitari,quid in dubio,an causa presumẽda sit finalis, vel
impulsiua: Glo.est multum notabilis in.d.l.ij.§. fi.ff.de don.
⁊ sequitur Dy.in regula,decet.preall. Et dicit,ꝙ in dubio pre
sumitur impulsiua:per.l.cum tale.§.falsam causam.ff. de cõdi.
⁊ demon.⁊ per.l.sed si mors.§.fi.cum.l.seq.ff.de dona. inter vi.
⁊ vxo.⁊.l.titio.§.sed cum ante.ff.de condi.⁊ demon. Jo.mo.in
c.fi.de hereti.in vj.vt ibi etiam refert Jo.An.⁊ dicit hoc verũ,
si factum est indifferens ad impressionem istius cause vel illiꝰ:
secus si est limitatũ ad vnum extremũ:quia tunc censetur fina-
44 lis. ¶ † Petrus vero ⁊ Cy.post euz in.l.generaliter. C. de epi.
⁊ cle.dicit,ꝙ si causa respicit vtilitatẽ tertij, in dubio presumit̃
finalis:per.l.si tibi legatũ.ff.de leg.iij.si vero respicit vtilitatem
illius tantum,qui debet implere;tunc si illa causa est pia, vt cã
dotis,vel similis,presumitur finalis.l.si ego.ff.de iure dotiũ. Si
vero non est pia,tunc in dubio presumitur impulsiua: per.l. ti-
tio centum.in prin.ff.de cõdi.⁊ demon.⁊ de hoc etiam est glo.
licet ipse non alleget,in duobus locis:vna est in.l.si mulier.C.
de iure dot.alia in.l.iij.§.si quis quasi.ff.de condi.ob causam. ꝑ
quas patet,ꝙ si do.x.Titio,vt emat sibi caligas, cum illa cau-
sa respiciat vtilitatem ipsius Titij,⁊ nõ respiciat causam piaz,
poterit pecuniam in aliam suam vtilitatẽ conuertere:vt voluit
glo.in iuribus preallegatis. Et hanc opinionez petri sequitur
etiam dñs Anto.dicens predicta vera in dispositionibus par
ticularibus, que fiunt ad cõmodũ alterius. Sed si sint statuta
vel leges,tunc dicit ꝙ si causa est talis,ꝙ funditus seu omnino
inducit ad statuendũ,tũc in dubio erit finalis secus si solũ im-
pellat:q; presumitur impulsiua. Et remittit etiam ad notata ꝑ
Bar.in.d.l.ij.§.fi. Jo. And.hic dicit,ꝙ vidit in iudicijs defen-
di,ꝙ in dubio causa dicatur finalis.q; propria significatio ver
bi cause sapit causam finalem. Et illa videtur proprie appellari
45 causa.sed† impulsiua non videtur proprie dici causa, sed dicẽ-
da est occasio:per id quod habetur in.c.solite. de maio. ⁊ obe.⁊
per id quod notat glo.in.§.ijs omnibus.lxj.di. Et hoc est no-
tandum ꝺm do.Flo. ꝙ causa impulsiua non proprie dicit̃ cau
sa.dicit tamen,ꝙ† standum est ei,quod dixit hic gl.in secũda so
46 lutione:quia in dubio in iudicijs presumitur causa impulsiua
ex eo,quia in dubio debemus interpretari,vt res potiꝰ valeat
q̃ pereat:per id quod habetur.j.de ver.signi.c.abbate.dicit ẽt,
ꝙ aliter posset distingui de causa,vt ipse tangit in prealleg.c.⁊
si xpũs.de iure iuran.super glo.pe.⁊ sic non videtur tenere di-
ctum Joã. And.inquantũ dicit,ꝙ causa intelligitur in dubio
finalis do. Anto.non videtur etiam hoc tenere.nam dicit,ꝙ di
ctum Joan. Andr.posset procedere, si verbum causa profera
tur a statuto vel a lege. Sed vbi non profertur a statuto vel a le
ge,sed alias vacat apponitur causa per quia,vel per dictionez
cum,vel simili modo:tunc proprie stat questio an sit presumen
da finalis,an impulsiua.nam illa videtur regulari ad naturaz
materie,secundum eum.⁊ pro tanto finaliter videtur stare cum
eo quod dixi supra.c. pastoralis.quia videtur tenere opinio-
nem petri ⁊ Cyn.cum certa additione quam.s.post eum dixi.
¶ Aduerte etiam,quia contra dictum Joan. Andr.facit, nã
ꝺm suam opinionẽ videtur limitandũ id quod not.gl. in. d.l.si
mulier.⁊ in illo.§. si quis quasi. quando simpliciter quis daret
decem titio,vt emat sibi caligas,vt tũc presumat̃ causa impul-
siua secus videtur dicendũ tenendo dictum Jo. An. si quis di
ceret,do tibi decẽ ob hanc cãm,vt emas tibi caligas:ex quo de
ꝓprio significato verbi cã importat cãm finalẽ: ⁊ in dubio nõ
sit recedendũ a verbis ⁊ a ꝓprio verbi significato.l.nõ aliter.ff.
de leg.iij. Sed certe hec limitatio non videtur bona, per ea que
habentur in textu ⁊ gl.in d.l.ij.§.fi.ff.de dona. ⁊ ibi videt̃ pro-
bari ⁊ videtur etiam litera velle,ꝙ cã in dubio intelligatur im-
pulsiua nec obstat preallegatũ.c.solite. q; põt dici, ꝙ non pro-
bat id,ad quod allegatur,sed aliud,videlicet ꝙ dictio(causa)
notat cãm proximã:sed dictio(occasio)notat causam remotã.
facit quod not.in.l.non dubiũ.C.de legi.nec obstat etiaz quod
habetur in.c.cum cessante.de appel. q; ex natura dispositionis
ibi apparet disponentẽ intellexisse cãm pro finali:cuz dicat,ces-
sante causa,cessare effectum.nam per impulsiuaz non cessat: vt
d.l.j.§.sextum.ff.de postu.secus quando essemus in dubio. Nec
credo de mente glo.fuisse aliquo modo limitationem superius
dictam.adde predictis,quod glo.in.d.l.ij.§.fi. dum dixit, ꝙ in
dubio presumitur causa impulsiua, videtur loqui in cõtracti-
bus ⁊ vltimis voluntatibus.nam in legibus glo.in.l.cum tale.
§.falsam causam.ff.de cõdi.⁊ demon.dixit,ꝙ ratio legis in du-
47 bio videt̃ finalis:per.l.adigere.§.quãuis de iure pa.potes† di-
cere,vt dixit Bart.in.d.l.ij.§.fi. ꝙ causa adijcitur quandoq; ꝑ
dictionẽ(si)⁊ sic per modũ condictionis,quandoq; per dictio
nem(vt)⁊ sic per modum modi:quandoq; per dictionẽ q; vel
cũ ⁊ q; omni casu predictorũ põt queri an presumatur finalis,

an vero

an vero impulsiua.concludit,ꝙ si apponitur per dictionez (si) presumitur finalis:quia illa cessante cessat dispositio.l.meuius. ꝛ.l.qui heredi.§.fi.de condi.ꝛ demon.ꝛ.d.c.verū.ꝛ licet ipse nō dicat,hoc videtur procedere,siue loquamur in cōtractibus,per l.j.ff.de dona.siue in legatis:vt in.§.longe magis.insti.de legatis.siue in legibus vel statutis:per ea que not.Cy.in.l.conuenticulam.C.de epi.ꝛ cle.quod intellige,nisi aliud appareat de mēte expresse vel ex coniecturis:vt quia sic intelligendo resultaret prauus vel absonus intellectus iuri contrarius:vt.l.ij.cum ibi nota.C.de condi.insert.Et not.etiā in.d.l.conuenticulā.secundo casu,quādo adijcitur causa per dictionē (vt) ꝛ sic per modū modi Bartol.in.d.l.ij.§.fina.in effectu sequitur conclusionem pe.ꝛ Cy.in.d.l.generaliter.C.de epi.ꝛ cler.aliquo addito:vnde dicit,ꝙ si causa respiciat cōmodum tertij,presumitur finalis:p id quod habetur in.l.si tibi legatuz.ff.de leg.ij.ꝛ in.l.j.ꝛ per totum.ff.de condi.ob causam.Si vero respiciat cōmodū recipientis,ꝛ tunc regulariter presumit impulsiua:per.l.Titio centū.in prin.ff.de condi.ꝛ demon.fallit in duobus casibus:primo,si talis causa sit pia:quia tunc presumitur finalis,licet respiciat cōmodum recipientis.l.si ego.ff.de iure dot.fallit secundo si illa causa requirebatur ad substantiā seu advalorem actus,de quo agitur per id quod legitur ꝛ not.in.l.sed si mors.§.fi.cum.l.seq. ff.de dona.inter vi.ꝛ vxo.Et vbi causa presumitur finalis,illa cessante cessat effectus:vt probat in.l.ij.ff.de condi.ob causam. 48 ꝛ in.l.j.ꝛ.ij.eo.ti.ꝛ in.d.l.si tibi legatū.fallit † tū,quando in vltimis voluntatibus causa adiecta in vim modi deficeret per casum fortuitum:quia tunc non deficeret dispositio legati:vt est textus valde notabilis in.l.si fundum per fideicō.§.j.ff.de leg.j.

¶ Tertio casu quando adijcitur per (quia) vel (cū) ꝛ tunc licet 49 bar.solū prosequatur,quādo adijcitur in lege vel statuto,† Tamen tu potes considerare,ꝙ interdum adijcitur in contractib⁹ vel vltimis voluntatibus.Conclude,ꝙ non psumitur finalis:saluo nisi fuerit causa obligatoria vel accessoria obligationi.vel nisi ex illa speraretur lucrum,vel euitatio damni:vt nota.idem bar.in.l.damus.ff.de condi.indebi.ꝛ in.l.cū tale.§.falsam causam.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ in.l.j.§.de fal.causa adiec.leg.si vero adijcitur in lege vel statuto,tunc fm eum cōmuniter dicit, ꝙ presumitur finalis per id quod not.gl.in dicto.§.falsam.ipse vero dicit,ꝙ glo.illa loquitur ppie de ratione legis,que est de futuro,non de causa que est de pterito.vnde dicit,ꝙ causa prout est de preterito presumitur impulsiua,nisi aliud appareat:p l.j.§.sexum.ff.de postulando.ꝛ in auf.de non eligendo secūdo nubentes.§.j.colla.ij.Et ideo fm eum licet non esset verum qđ dicitur de calphurnia in.d.§.sexū.vel non contigisset in persona mulieris gregorie id,quod dicitur in dicto autētico tamen non cessaret dispositio dictorū iurium.quia illa causa non fuit finalis,sed impulsiua. ¶ Si vero sit causa,que subijciatur pro ratione legis,que respicit etiam futura,tunc videtur velle,ꝙ presumatur finalis:vt dicit glo.in dicto.§.falsam.ipse tamen in extrauaganti ad reprimendā.ver.nec ex eorum.latius concludit 50 † si queritur,qualiter possit colligi ratio ex lege.nam concludit, ꝙ si est lex noua declaratiua iuris antiqui,poterit colligi ratio ex lege antiqua.si vero est noui iuris inductoria:tūc colligi poterit rō finalis ex expressione,si fuerit expressa:sed si nō fuerit expressa,poterit colligi ex prefatione ipsius legis.ar.l.fi.ff.de here.insti. ¶ Si vero nō sit aliqua ratio expssa,nec aliqua prefatio,tunc standum erit ppie significationi verborum per.l.non aliter.ff.de le.iij.ꝛ facit quod habetur.j.de deci.in.c.ad audientiā. ¶ Tu potes dicere,ꝙ hoc vltimo casu recurritur ad rationem naturalem.ar.c.quia ratio.j.de preben.ꝛ.j.di.j.c.consuetudo.ꝛ insti.de iure naturali.in.§.sed naturalia.ꝛ dixit Bart.in.dicta extrauaganti ad reprimendam in loco preallegato,ꝙ etiam si ratio sit expressa in lege,non debet fieri extensio in exorbitantibus a iure communi pro hoc bene facit glo.iuncta cum tex.in cle.auditor de rescri. ¶ Contrariū tamen videtur velle gloss.in cle.j.de elec.de quo plene dixi in.l.si vero.§.de viro.ff.solu.mat. vbi plene tractaui materiam extensionis.Et licet Bart.in dicta extrauaganti dicat,quod ratio finalis legis potius deberet dici causa,quam ratio:tamen aliter dixit in dicta.l.ij.§.fi.vt su- 51 perius dixi ꝛ illud videtur esse verius † an autem cessante causa legis vel statuti cesset dispositio,concludit quod non,si est impulsiua.si vero est finalis,concludit idem dicendum,si iam effectus sit cōsummatus ꝛ idem si effectus non sit consummatus,si tamen alique reliquie remanēt secus vbi non remanerent,vt dixi superius post ipsum. ¶ Sed aduerte,inquantum dicit,quod si actus non est consummatus,ꝛ remanēt reliquie alique,quod tunc non cessat effectus,istud videtur esse contra casum legis fi.ff.vnde liberi.vbi patet,quod licet filius emancipatus det se ad arrogandum alteri extraneo,antequam petat contratabulas contra testamentum patris naturalis ꝛ legitimi,in quo fuerat preteritus,cessat dispositio,licet remaneant reliquie filiationis.l.tutelas.ff.de capi.diminutio.Ideo potes dicere,quod licet remaneant reliquie,cessat dispositio,ex quo cessat causa finalis.fallit in casibus,in quibus lex,propter memoriam pristini status non vult dispositionem cessare:vt contigit in.l.vnius.§.seruus.ff.de questionibus.nam ppie loquēdo potest dici,ꝙ ibi nulle reliquie remanebant.cum seruus venditus ex toto trāsit in dominium emptoris tamen propter memoriam pristini domini lex noluit seruum torqueri contra olim dominum.Item etiam aduerte,inquantum dicit,ꝙ si nulle sunt reliquie,ꝛ effectus non est consummatus,cessat dispositio nam hoc videtur contra.l.ab hostibus.§.sed quod simpliciter.ff.ex quibus causis maio.ꝛ contra ea que not.Cyn.in.prealleg.l.generaliter.C.de episco.ꝛ cleri.vbi patet,quod licet absentia causa rei publice sit illa,que causat restitutionem in integrum,tamē si postea absens reuertitur,ꝛ sic cessat causa absentie,nihilominꝰ potest petere restitutionē,licet in absentia non fuerat restitutus,ꝛ sic nō fuerit effectus consummatus.Sed potes dicere,quod ibi illa causa causabat ius post reuersionem inducendam.quia donec est in absentia causa rei publice,non est quid ei sit imputandū, si non vacat circa petitionem restitutionis.Que ratio cessat in casu d.l.fi.ff.vnde liberi.facit quod dixi in.d.l.ij.§.fi.ff.de dona. Ultimate quia dictum est,s.quod cessante causa finali dispositionis cessat ipsa dispositio,ꝛ bene facit.c.cum cessante.j.de ap 52 pel.† Potest dubitari an correcta ratione finali legis intelligatur lex correcta.Ioan.Andr.hic super glo.ista in verbo,cessante.videtur tenere quod non,nisi aliud exprimatur.nam vt supra dixi,ipse dicit,quod licet cesset ratio,tamen remanet autoritas statuentis,que non est sublata:ꝛ ideo remanet ipsa lex.Hoc etiam aperte tenuit Iac.de butr.in.l.ij.C.de condi.ob causam. ꝛ in.l.fi.ff.de cōdi.ob causam.Mouetur per glo.in.l.qui in potestate.ff.de testa.ꝛ per.l.meminimus.C.de legi.here.Sed contra hanc opinionem videtur esse glo.ordinaria ꝛ ibi etiam hoc videtur tenere bar.in.l.j.§.j.ff.de legi.tu.vbi patet,ꝙ licet olim agnati preferuntur in tutela cognatis,licet essent in gradu remotiori,tamen hodie est secus quia olim illud erat per illam rationem,quia agnati preferebant cognatis in successione.ꝛ sic eadem ratione in tutela.l.quo tutela.ff.de regu.iur.Sed hodie quo ad successionē sublata est differentia agnatiōis ꝛ ꝛ cognationis.vt in auf.in successione.C.de suis ꝛ legi.ꝛ in auf.defuncto.C.ad tertul.ꝛ auf.post fratres.C.de legi.hered.ꝛ sic est correcta ratio legis antique circa tutelas:ideo etiā correcta est dispositio:vt voluit glo.ꝛ Bar.in.d.l.j.§.j.ꝛ pro ista parte etiam bene facit,quod habetur in.c.miramur.j.de seruis non ordi. iuncto.c.a multis.§.de eta.ꝛ quali.Et istam partem etiam tenui in preallegato.§.de viro.Pro qua etiam bene facit,qꝛ habemus regulam iuris antiqui,et cessante ratione finali legis, cessare debet dispositio:vt dicto.c.cum cessante ꝛ.ff.de iur.pa.l. 53 adigere.§.quāuis † ideo videtur hoc casu agi de extensione passiua,que permittitur etiam in correctorijs.iuxta notata per gl. ꝛ Bar.in.l.si quis seruo.C.de furtis.Et per eundem Bar.in.l. j.ff.de mune.ꝛ hono.ꝛ in.l.omnes populi.in materia interpretationis statutorum.nec obstat ratio Ioan.And.inquantum dicit,quod licet cesset ratio,remanet tamen autoritas statuentium:quia autoritas regulatur secundum mentem disponētis 54 † ꝛ mens ꝛ ratio legis videtur esse idem vt.l.cum mulier.ff.sol. matri.ꝛ.l.j.C.que sit long.consuetu.Et ideo ex quo cessat ratio legis,vt quia est correcta,cessat consequenter ꝛ mens,ꝛ per consequens etiam autoritas statuentium,que secundum mentem habet producere effectum.Item non † ob.glo.in.d.l.tam 55 is.ff.de dona.causa mort.que vult,ꝙ licet olim filiusfa.prohiberetur legare in codicillis ex eo quia non poterat testari,ꝛ codicilli non poterant esse sine testamento:et tamen licet hodie sit correctum,quod codicilli possunt esse sine testamento,non per hoc erit correctum,quod filiusfamil.possit facere codicillos,vel legare in codicillis.quia respōderi potest,quod licet illa fuerat vna ratio,quare filiusfamil.non poterat legare in codicillis,tamen alia ratio etiam erat,videlicet quia filiusfamilias non videtur esse integra persona:nec vltima voluntas potest pendere ex alieno arbitrio:iuxta notata in dicta.l.tam is.per Bart.per glo.ꝛ doc.in.l.ij.C.qui testa.facere possunt.Que ratio hodie nō est correcta:si alia remaneat per nota.per glo.notabilem in.l.liberorum.§.notantur.ff.de ijs qui nota.infa.ꝛ notat Bar.in dicta extrauaganti ad reprimendam.in verbo,nec ex eorum ꝛ di 56 xi etiam in dicto.§.de vno.Item † non obst.l.qui in potestate vbi gloss.vult,quod etiam hodie filiusfamilias non posset vltimam voluntatem condere etiam patre consentiente,in aduentitijs etiam,in quibus patri non queritur vsusfructus.Nam ratio videbatur olim quare nō poterat testari filiusfamil.in aduentitijs,quia illa acquirebantur patri.lege prima.§.primo.

ff. si quis a parente fu. ma. ꝛ in. l. placet. ff. de acquiren. here. que ratio hodie est correcta per. l. cũ oportet ꝛ. l. fi. C. de bonisq; li. ꝛ tñ non corrigitur lex. Sed potes dicere, vt. s. proxime dixi in simili, ꝙ illa sola non erat ratio: sed etiam' erat alia. s. qꝛ filiusfa. non censetur esse integra persona. Et qꝛ vltima voluntas non debet pendere ex alieno arbitrio. Mirũ tamen videtur ꝙ filiusfami. in aduentitijs, in quibus patri non queritur vsusfructus, habeat plenam administrationem inter viuos, ꝛ tñ nõ habeat in vltima voluntate. nam videtur per hoc quodãmodo incurrere in. l. fusiam caninã: iuxta id quod habetur insti. de lege fusia canina tollenda. Et illud multũ facit cõtra glo. ꝛ cõtra cõmunem opinionẽ in aduentitijs, in quibus patri nõ querit̃ vsusfructus, que vult in illis etiam nõ posse testari filiũfamil'. per. l. fi. C. qui testa. fa. possunt. Sed illa posset intelligi in alijs in quibus patri queritur vsusfructus. Si tñ vis tenere cõmunẽ opinionẽ potes dicere, ꝙ hoc cõtingit ex eo, quia filiusfamil'. nõ censetur integra persona. Et ideo quatenus reperitur integrata, eatenus posset. ꝛ sic cum solum reperiat̃ integrata in aduentitijs, seu in administratione inter viuos, ex quo nõ reperitur integrata in vltima volũtate, nõ poterit illam cõdere. ꝛ lex ꝙꝙ dura sit, seruanda sit. ff. qui ꝛ aqui. l. prospexit per hoc etiã posset attentari ꝙ licet fuisset inductũ, ꝙ castrensia acquirerent̃ filiofamil'. tñ si nõ fuisset etiã inductũ, ꝙ potuissent testari, nõ potuissent in eis facere testamentũ.

57 ¶ Vltimo etiã † nõ ob. d. l. meminimus. vbi dicitur, ꝙ lꝫ emancipatus hodie succedat ad similitudinẽ sui, tamen hodie preteritus ipso iure non rũpit testm̃, licet suus sic. quod tñ intellige sm̃ notata per gloss. singularẽ in. §. exheredatos. in aut. de here. ꝛ falci. coll'. j. ꝛ plene dixi in. l. filio preterito. ff. de iniusto testa. nam põt respõderi, ꝙ ibi solum ab intestato vocatur emancipatus de iure ciui. ad similitudinẽ sui. sꝫ in successione ex testamẽto non est hoc innouatũ: iuxta ea que notãtur per gloss. ꝛ doc. in. l. si emancipati. C. de collat. ꝛ in. l. gallus. §. ꝛ quid si tantum. ff. de lib. ꝛ postu. ꝛ hec sufficiant de materia istius glo. ꝛ de materia illius brocardi, an cessante causa cesset effectus ꝛ de materia etiã dixi in. d. l. ij. §. fin. ff. de dona. ¶ In glo. Cecus facit quod habetur in textu. j. de eta. ꝛ quali. c. cum sicut. ꝛ quod habetur in. §. ex hijs. ver. hijs ẽt. j. q. j. ¶ In glo. in verbo, dimittens ibi, alias scilicet si statim cum sciuit, vel intra breue tempus nõ mittit ad petendã licentiã cedendi, censet̃ habere ratum factũ simoniacũ per parẽtes. ꝛ sic ratihabitio preiudicabit sibi, ꝛ trahetur retro. Cum etiã in maleficijs ratihabitio posset fieri, ꝛ habeat preiudicare, vt sequitur in glo. Et facit qđ habetur in. c. mulieres. de sen. excõ. ꝛ. eo. tit. cũ quis. li. vj. ¶ In

58 eadem glo. in fine per predicta † dicebat Hosti. ꝙ statim qñ deuenit ad notitiaꝫ eius de simonia cõmissa per parentes, vocare debet personas idoneas, ꝛ coram eis exponere factũ, ꝛ protestari, ꝙ inuitus tenet episcopatum. Cum sine pape licentia cedere non possit ꝛ corã illis faciat procuratorẽ, cui in presentia illoꝝ debet dare mandatũ, vt vadat ad Curiam ad petendã licentiã ꝛ hoc modo ꝛ nõ aliter putauit illũ esse tutũ. facit quod habet̃ in. c. fi. j. de accu. ꝛ. j. de simo. in. c. ex insinuatione. ꝛ. c. de simoniace. ¶ Quomodo autẽ hoc casu licet per simoniam adeptus sit ep̃atum, non possit illũ dimittere sine licentia pape, satis hic probatur vt dixit glo. ꝛ etiã not. gl. ꝛ ibi dictum fuit in. c. nisi in prin. in glo. magna. s. eo. tit. ¶ In glo. nequeat in prin. ista gl. plura facit: nam primo allegat quinq; iura, ꝙ nõ possit cũ simoniacis dispensari. secũdo allegat in cõtrarium quatuor iura. tertio ponit opinionẽ Vincen. quarto ponit opinionẽ distinguẽtium inter simoniam cõmissam in ordine, ꝛ inter simoniam cõmissam in beneficio. ¶ In quinto ponit opinionẽ per quã distinguitur inter simoniã scienter ꝯmissam in acquirẽdo ordinẽ beneficiũ, vel dignitatẽ, ꝛ inter simoniam ꝯmissam in predictis ipso ignorãte qui recepit beneficiũ, ordinem, vel dignitatẽ. Et quando est ipso ignorante cõmissa, subdistinguit inter simplex beneficiũ ꝛ dignitatem. Et in dignitate etiã subdistinguit, an libere resignetur, an vero contẽdendo in iudicio finaliter fuerit electio reprobata. secũda ibi sed cõtra. tertia ibi solutio. quarta ibi alij dicunt. quinta ibi, sed cum simonia.

59 † Et ex predictis patet glo. velle dicere, ꝙ cum eo qui scienter cõmittit simoniã in recipiendo beneficiũ, ordinẽ, vel dignitatẽ tunc solus papa dispẽsat ꝛ hoc etiã apertius ꝛ clarius dixit gloss. in. c. pe. j. de simo. c. de simoniace. Secus quãdo adeptus esset quis aliquod predictorũ per simoniam eo ignorãte cõmissam: qꝛ tunc sm̃ glo. possunt ep̃i dispensare post liberã resignationẽ distinguit tñ inter simplex beneficiũ ꝛ inter dignitatẽ: vt in ea patet. Et plus etiã dicit glo. ꝙ in simplici beneficio adepto per simoniã ipso ignorante cõmissam poterit etiã capitulum dispensare: per. c. ex insinuatione. allegatũ in glo. Sed illud dicit ibi Hosti. posse procedere in capitulo exempto; vel secundum eum debet intelligi, qñ capitulum dispensauit cum consensu episcopi: ꝛ illud plus sibi placet ꝛ hoc ẽt sequitur Spe. in. tit. ij. §. nunc ostenden. ver. xxiij. Et ad illud. c. ex insinuatione posset etiã rñderi, vt ibi tangit glo. ꝙ ibi non dispensauit capitulum, sed ep̃s: ꝛ post dispensationem ep̃i capitulum re eligit illum, qui resignauit beneficium ad ep̃atũ ꝑ simoniã ipso ignorante cõmissam. ¶ In eadem gl. ibi a cõtrario sensu. Sed certe vt dicit Joan. Andr. illa decre. si alicuius. s. de elect. potius videtur probare contrariuꝫ. nam eo ipso ꝙ ibi concedit per ep̃m dispensari in simplici beneficio, videtur prohibere dispensare in dignitate. arg. c. nonne. j. de presumpti. ¶ In eadem glo. in fi. nota bene hanc gl. Et precipue a ver. sed hoc nõ credo, vsque ad finem sm̃ do. Flo. qꝛ ex illa colligitur, qñ possit dispensari cum simoniaco, ꝛ ad quem, et quo ad quid de quo etiam remittit ad no. per se in. c. pe. s. de elec. Et

60 per Joan. Cald. hic in distinctionibus suis. do. † Ant. hic primo loco dixit, ꝙ aut simonia est ꝯmissa in ordine sciẽter, ꝛ cũ tali solus papa potest dispensare non autẽ inferior etiã post pactaꝫ penitentiã. Secus si ignoranter per id quod habetur in. c. presentium. j. q. v. Et hoc vltimum limitare voluit licet habeatur corrupte dictum suum, qñ simonia est occulta: qꝛ tunc possunt dispensare inferiores a papa, videlicet episcopi. Secus si sit publica: vt nota per Joan. Andr. post Hosti. in. c. de simoniace. j. de simo. aut simonia est cõmissa scienter in beneficio, vel dignitate, ꝛ tunc dicit similiter ꝙ solus papa dispẽsat per ea que not. in. d. c. de simoniace. Si vero quis fuerit promotus ad beneficiũ simplex vel ad dignitatem inferioreꝫ episcopali per simoniam eo ignorante cõmissam, tunc dicit, ꝙ recurrendũ est ad ea, que habentur in textu ꝛ glo. ꝛ per doc. in. c. pe. s. de elec. Si vero qs sit promotus ad dignitatẽ ep̃alem per simoniam etiã eo ignorante cõmissam, ꝛ tunc solus papa dispensare potest: vt hic probatur: ꝛ not. etiam in. c. fi. s. de postu. prela. demum ponit quandam distinctionem, que non est perfecta, vt patere potest ex infra dicẽdis. Ideo in illa non insisto et de materia tangitur per glo. in. c. ex multis. j. q. iij. ꝛ eadem causa. q. viij. c. presentium. et in prealleg. c. pe. ꝛ. j. de simo. in. c. prealleg. de simoniace. ꝛ. c. nobis. ꝛ. c. pe. et in Spe. tit. ij. §. nunc ostendendũ. ver. xxiij. ꝛ sequentibus.

61 ¶ † Tu potes cõcludere, prout hic voluit Jo. Cal. in suis distinctionibus, qui in eo iudicio melius ꝛ clarius pre ceteris fuit locutus nam si queritur an ꝛ quando et quis cum simoniaco valeat dispensare debent distingui tres casus principales: nam aut quis est adeptus simoniace ordinem, aut dignitatem, vel ecclesiam curatam, aut simplex beneficiũ: primo casu quando adeptus est ordinem simoniace, ꝛ tunc cõclude, quod aut adeptus est ordinem ipso ordinato sciente simoniam commissam vel consentiente tacite vel expresse, vel postea ratum habente, vel ipso eodem pecuniam dante: ꝛ tunc in omnibus casibus predictis perdit executionẽ non solum ordinis sic suscepti. j. q. j. c. quibusdã. ꝛ. j. de simo. in. c. tanta. Imo etiam perdit executionem omniũ alioꝝ: ꝛ per cõsequẽs perdit administrationẽ rerum temporalium ecclesie seu illis venit priuandus ex quo nõ potest deseruire in beneficio argum. c. eos cum similibus lxxxj. dis. Et in dictis casibus alius quam papa dispensare non potest. j. questio. j. c. reperiuntur ꝛ. j. de simo. nobis. el primo. Aut fuit commissa simonia ipso ordinato ignorante nec postea ratum habente, et tunc ex dispensatione potest in ordinibus susceptis per simoniam remanere. j. questio. j. in. c. premium. vbi satis hoc videtur expressum. ꝛ infra de simo. in capi. de simoniace. In alijs autem ordinibus non simoniace acquisitis sine aliqua dispensatione remanebit. et sic poterit in illis ministrare. nouos autem ordines non recipiet, nisi dispensetur cum eo primo super ordine, quem simoniace acquisiuit. ꝛ hoc casu dispensare non potest nisi solus papa, si delictum est manifestuꝫ. Sed si est occultum, poterit episcopus dispensare: et sic intelligitur preallegatum capitulum, presentium. ad idem infra de simo. in c. Ex tue. ꝛ in capit. de simoniace. vbi hoc tenet alanus, laudemus, Tancredus, ꝛ Hostien. quod tene menti. ¶ Secundo casu principali, quando adeptus est simoniace dignitatem vel ecclesiam curatam, ꝛ tunc aut eo sciente vel cõsentiente tacite vel expresse, vel postea ratum habente, vel pecuniaꝫ dante, vel aliã rem: et tunc si renunciat, poterit episcopus dispensare, vt in alia ecclesia beneficiuꝫ obtineat, ꝛ in susceptis ordinibus ministret. Item vt etiam in eadem ecclesia habeat beneficia: non tamen illam dignitatem quam simoniace obtinuit nec vt in susceptis omnibus ordinibus ministret, sed solum in minoribus ordinibus: nec vt ad superiores ascendat: per id quod habetur in ca. j. j. questio. quinta. ¶ Et sic plus puniuntur remanens in ecclesia, in qua simoniam commisit, quam si ad aliam transferatur. vt patere potest ex predictis. Aut cõmissa est simonia ipso ignorante, nec ratum habente: ꝛ tunc aut hoc factũ fuit ab inimicis volentibus eum per hoc impedire: et tunc sibi non nocet. j. de simo. in. c. nobis. aut factũ fuit ab amicis, ꝛ tunc si expectat sententiam

tentiam in tota illa vacatione: ecclesiã ipsam vel dignitatẽ habere nõ põt: nec hoc casu poterit eps̃ dispẽsare ꝓ illa vice, seu in illa vacatione: per id quod habetur in.c.pe.in prin.§.de elec.qḋ intelligit Hosti. nisi ecclesie necessitas vel vtilitas id exposcat per id quod habet̃ in.§.nisi rigor.j.q.vij. In alia autẽ vacatione poterit eps̃ dispensare argu.dicti.c.peñ. quod incipit si alicuius. a cõtrario sensu ibi, ea vice ꝛc. Si autẽ sponte renuntiet ille, qui adeptus fuit dignitatem vel ecclesiam curatam per simoniã eo ignorãte cõmissam: tunc fm glo. hic eps̃ poterit etiã pro illa vice dispensare pro eo qui adeptus est simplex beneficiũ per simoniam eo ignorante cõmissam. ꝛ sic a cõtrario secus videtur in dignitate. Sed dictum Hosti. ꝙ ex euidenti necessitate vel vtilitate ecclesie necessaria erit persona intermedia ꝛ sic pro illa vice non poterit eps̃ dispensare alleg.c.ꝛ si illa.j.qõ.vij. ¶ Tertio casu principali, quando quis est adeptus simoniace simplex beneficiũ, ꝛ tunc post liberam resignationẽ poterit eps̃ dispensare etiam pro illa vice seu pro illa vacatione: ꝛ hoc si eo ignorante fuit cõmissa simonia. Idem dicit Jo. Cald. si scienter fuit cõmissa si necessitas vel vtilitas ecclesie exposcat dispẽsari cum ipso simoniaco. alias non põt eps̃ dispensare ꝛ multo minus si expectabit sñiam, nisi propter necessitatẽ vel vtilitatẽ ecclesie eps̃ debet dispensare arg. dicti.c.pe.ꝛ eius quod dixi in

62 precedenti mẽbro et sic transit Jo. Cal. ¶ † Aduerte tñ, quia glo. cõmuniter videntur velle ꝙ cũ committẽte simoniam scienter etiã in simplici beneficio non possit eps̃ dispensare vt patet ex notatis per glo. in.c.pe.ꝛ.c.de simoniace.j. de simo. et videt̃ etiam fuisse de mente glo. hic si bene consideret̃ ꝛ do. Ant. etiã videtur illud hic tenere, vt superius dixi. vnde nõ est sine dubitatione dictum Joan. Cald. Et pro gloss. etiã bene facit dictũ c.pe. a contrario sensu dum dicit qui ignorãter recipit simplex beneficiũ. vnde non videtur tutum dictũ Jo. cal. Tene tamen ipsum menti, qui videtur velle limitare gloss. nisi necessitas vel vtilitas ecclesie suadeat dispensationẽ fieri, quia tunc põt dispẽsari per epm̃ ex quo est simplex beneficium. ¶ Et aduerte etiaꝫ ꝙ in criminalibꝰ, in quibus dixi epm̃ dispensare, debes intelligere si cum ipso non fuit simonia cõmissa: quia tunc nõ posset cum eo dispensare vt nota. in d.c. presentium.j.q.j. ¶ Et adde etiam, ꝙ vbi agitur de dispensando circa epalem dignitatẽ siue simonia fuit scienter cõmissa, siue ignoranter, requiritur dispensatio pape: quia ille solus dispensat super defectu Epalis dignitatis: fm notata in.c. innotuit. de elect.ꝛ.j.c.fi. de postul. Et facit etiam quod habetur in textu isto. et fm dñm Ant. nõ de facili dispensat cũ simoniaco. Et per hoc habes plene materiam istam, an ꝛ quãdo quis possit dispensare cum simoniaco, siue simonia fuerit cõmissa in ordine recipiendo, siue in beneficio simplici, siue in dignitate, vel personatu, aut beneficio curato, siue in dignitate epali et nota bene: ꝛ diligenter tene menti predicta: quia sepe de facto occurrũt. ꝛ sepius fui interrogatus. Et p̄dicta vera, qñ simonia est cõmissa in ordine vel beneficio.

63 ¶ † Quid autẽ si circa alia sit cõmissa, puta circa benedictiões nubentium, vel circa exequias mortuorũ, vel in vẽdendo sacra vasa, vel aliud sacrũ, nunquid eps̃ poterit dispensare. Specul. in.ver. sed nunquid eps̃ sub illo versi.xxiij. notabiliter dicit sic, cum non reperiat̃ reseruata potestas hoc casu pape ideo poterit eps̃ dispensare fm eum: allegat quod habetur in.c. nuper.j. de sent. excom. quod tene mẽti. istud tñ non videtur esse sine aliquali dubitatione: q2 incidimus in illud dubiũ, nunquid eps̃ possit dispensare in casibus in quibus non reperitur prohibitꝰ de quo cõsueuit dici in.c. dilectus de temp. ordi.ꝛ.j. de iudic. in c. at si clerici.§. de adult. et ad.c. nuper. posset de facili responderi, ꝙ ibi loquit̃ in potestate absoluendi, que bene intelligit̃ permissa epo, vbi non reperitur prohibita. nõ autem loquit̃ de potestate dispensandi. tene tñ menti dictum Specu. ¶ In gloss. in verbo loquit̃ in fine ꝛ que sint ille opiniones colligitur hic ex litera ex qua colligunt̃ tres intellectus: primus est in versi. ꝙ ꝙ secundus est in ver. vnde. tertius est in ver. alius et omissus fuit hic quartus, qui fuit, quod illud fuit statutum in dicto concilio ad terrorem: quia tunc nimis erant episcopi parati ad ecclesias dimittendas sed nõ est insistendum quia vt dicit glo. standum est primo intellectui ꝛ dicebat hic Hosti. ꝙ licet secundus intellectus hic positus esset in se bonus, non tñ omnino sufficienter dixit. Ideo concludit † ꝙ aut fuit data licẽtia epo ex leui de

64 licto, quod nõ inducebat nec impediebat ordinis executionem post peractam penitentiam, ꝛ tunc tale delictum non impedit reassumi ad episcopatum: nisi forte secundum eum fuisset factũ notorium ipsum delictum: vt quia de ipso fuisset confessus vel conuictus. facit quod habetur.j. de tempo. ordi.c. ex tenore. aut delictum fuit graue, quod habebat impedire ordinis executionem etiam post peractam penitentiam: ꝛ tunc impedit reassumptionem, etiam si non fuerit confessus vel conuictus in iudicio, interdum est dubium, an pro graui delicto fuerit data licẽtia: ꝛ tunc adhuc non poterit reassumi quia nõ est presumptio ꝙ papa dederit licentiã, nisi delictum fuerit graue, et tale quod impediret executionem etiam post peractam penitentiaꝫ. facit quod habetur.§. eodem nisi in versiculo, propter conscientiam. ¶ In glo. in verbo ordinem. in fine. nam caracter imprimitur anime: ꝛ sic non potest separari: per id quod habetur.j.q.j.in.c. quod quidam ꝛ quod tangitur.j. in gloss. nrã. seq.ꝛ in.l.iij. per glo.ff. pro socio ꝛ.l. quis ergo casus.ff. de peculio. ¶ In glo. ex premissis. in fi. et idem dicas in causis similibus. que autẽ possunt esse cause similes fm Joan. And. quando propter illegitimitatẽ cessit, seu renuntiauit, ꝛ postea est legitimatus vel tunc patiebat defectum etatis, et tunc factus est maior facit in.c. innotuit.§. de elec. ¶ In glo. ordinis in fi. cum glo. cõcordat Tã cre. ꝛ bene facit quod notat etiam glo. in.c. prouida. de elect. in vj. ¶ Et nota bene ex glo. ꝙ per consecrationem in episcopuꝫ

65 imprimitur caracter ordinis episcopalis † ꝛ sic vult gl. ꝙ ordo episcopalis sit p se ordo ab alijs ordinibꝰ ꝛ istud cõmuniter tenent Canoniste de quo per glo.ꝛ Joan. Andre. in.c. quotiẽs. j. de purga. canoñ. Et etiam in prohemio vj. ꝛ facit etiã quod legitur ꝛ not. in.c. cum contingat.j. de eta.ꝛ quali.ꝛ in.c.ij. per glo. de penis in vj. Theologi vero dicunt ꝙ episcopatus nõ est ordo per se, sed est dignitas episcopalis, ꝛ sic per consecrationẽ in episcopum fm eos nõ imprimitur caracter, licet per collationem aliorum ordinum imprimatur. Tenendo tamen ipsorum opinionẽ oportet dicere, ꝙ annectitur caracteri presbyterali, ꝛ ampliat illius virtutem ad reseruata episcopo: per id quod legitur ꝛ not. in.c. peruenit. lxxx. di. ꝛ in.c. quanto.§. de consue. de materia in precalleg.c. constitutus. per Jo. And. ꝛ etiam in prohemio vj. in glos. pe. in fi. vel expone fm Innocẽ. alioquin. i. nisi ipse postulatus in epm̃ probauerit p̄dicta: vel alias tibi de

66 ijs constiterit. ꝛ per † hoc potest inferri, quis habeat probare in casu huius capituli. nunquid postulatus in epm̃ ꝙ non transierit in casibus prohibitis, sed potius in permissis. An vero pars aduersa quod transierit in casibus prohibitis. naꝫ dicunt quidam, ꝙ ipse postulatus debet probare: q2 presumitur prima facie ꝙ non resignauerit sine causa.§.e.c. super hoc. ꝛ in c. hoc nequaꝙ vij.q.j. Alij vero dixerũt, ꝙ nõ debet ipse probare ꝙ resignauerit aliqua de causis que nõ comprehendant̃ in concilio, nisi sit presumptio cõtra ipsum, puta q2 renũciauerit ordini. nam tunc tolletur presumptio, eo ipso ꝙ probabitur, ꝙ aliqua ex dictis causis renũtiauerit. ¶ Sed Hosti.ꝛ Inn. hic dicunt ꝙ litera hic magis cõsonat prime opinioni, dum dicit, quatenus si tibi constiterit ꝛc. Licet pro secunda opinione faciat textus dum dicit, tunc enim esset vehementissime presumẽdum ꝛc. Et sic videtur quod si non renunciauit ordini, sed loco tantum, ꝙ sit presumptio pro ipso, ꝙ non renũtiauerit ꝓpter

67 delictum. † ꝛ pro hoc quia in dubio non debet presumi delictũ quando alia coniectura dari poterit vt in.l. merito.ff. pro socio ꝛ sic videtur ꝙ si renũciauit loco tm̃, sit presumptio, ꝙ renũciauit propter aliud, ꝙ̃ ꝓpter crimẽ. Secus si renũciauit loco ꝛ ordini: q2 tunc videt̃ ꝙ sit presumptio ꝙ renũciauerit propter crimen. ꝛ facit litera, dũ dicit, tũc enim esset vehemẽtissime presumendũ. ꝛ vr̃ velle Hosti. ꝙ illa sit p̄sumptio iuris ꝛ de iure ꝯtra quã nõ admittat̃ probatio: vt etiã dixi in notabilibꝰ. Sed certe textꝰ hic vr̃ velle ꝯtrariũ: dũ presupponit, ꝙ lꝫ renũciatũ sit loco tm̃, tñ debeat cõstare ꝙ ꝓpter aliquã ex causis p̄missis fuerit facta renũtiatio. ideo vr̃ ꝙ prima opinio sit magis de mẽte litere ꝛ vr̃ etiã de mente Inn.ꝛ Host. p id quod.§. dixi. In gl. fi. in fine. Idẽ in effectu Host. q dicit ꝙ quatuor concilijs hꝫ obedire in ijs que ptinet ad fidẽ in alijs autẽ anima sua in manica sua.

68 iuxta vulgare dictũ q2 † supra cõcilia est de elec. significasti ꝛ et supra ius etiã in.c. ꝓposuit. ꝛ ibi de materia.j. de conces. prebẽ. ꝛ facit ꝙ habet̃.j. de voto.c. magne. ꝛ in d.c. significasti. ꝛ.e. tit. licet. ꝛ pro glo. etiam facit, q2 contra euangelium dispẽsat quo ad numerum testium, licet nõ dispenset contra mentẽ, secundũ ea que legunt̃ ꝛ notant̃ in.c. lꝫ el.j.j. de testi. ꝛ in.c. que in ecclesiarum.§. de consti. ꝛ facit etiam ad materiam que not. in.c. literas.j. de restitu. spolia. ¶ † Extra glo. querit Joan. And. post Inno.ꝛ Hosti. quia hic loquitur quando quis de epatu seu dignitate episcopali transiuit ad monachatuꝫ, quid iuris si aliqs de inferiori dignitate ab episcopali transiuit ad monachatuꝫ, an impediatur eligi ad locum, quem dimisit. Innocen.ꝛ Hostien. dicunt quod non: ex eo quia concilium de quo hic, loquitur solum in dimittente dignitatem episcopalem, ꝛ in transeunte ad monachatum: ꝛ per consequens a contrario sensu videtur secus in dimittente inferiorem dignitatem, ꝛ transeunte ad monachatum. argumẽ. capit. cum apostolica. de ijs que fi. a prela. ꝛ quia etiam diuersa videtur esse ratio inter dimittentem episcopatum, ꝛ dimittentem aliam inferiorem dignitatẽ: quia

episcopatus non consueuit dimitti, nec dari licentia dimittendi propter zelum religionis, & sic propter monachatū, sed propter alias causas, de quibus in .c. nisi. s. eo. titul. Secus in inferiori dignitate ꝙ illa potest dimitti propter zelum religionis. Secus in inferiori dignitate seculari: quia illa propter zelū religionis potest dimitti petita licentia, licet non obtenta. de regularibus in .c. licet & sic facilius potest quis transire de inferiori dignitate ad monachatū: vt patet ex predictis. & ideo facilius debet posse reassumi ad eandem dignitatem dimittens dignitatem inferiorem propter monachatum, ꝙ dimittens episcopatuꝫ, & transiens ad monachatum seu religionem. ar. i. de regu.

70 iur. c. cui licet. & † per predicta etiaꝫ videtur, ꝙ dimittens dignitatem inferiorem secularē propter monachatum non solū poterit reassumi ad eandeꝫ dignitatem, sed etiam poterit eligi in episcopum. facit quod habetur in. cle. j. de elec. & in .c. nullus. de elec. lib. vj. Quod intelligit verum, nisi probaretur, ꝙ propter crimen dimisisset dignitatem, & transiuisset ad monachatum: quo casu licet non repelleretur propter concilium de quo in litera, quia de tali non loquitur, sed de dimittente episcopatum, tamen repelleretur propter crimē. facit quod habetur in .c. pmū.

71 xxv. di. cū ibi notatis. † vnde potes ex predictis cōcludere, quādo quis de inferiori dignitate seculari descendit ad monachatum qr, aut cōstat, ꝙ hoc facit propter crimen seu delictum, aut constat ꝙ hoc facit propter zelum religionis, aut sumus in dubio: primo casu si constat, ꝙ fuit depositus propter crimen, et transiuit ad monasterium ad penitentiam per agendam, tunc non poterit reassumi: quia eius crimen factū fuit notorium per sententiam. de coha. cle. c. fi. ideo repellitur de temp. ord. c. ex tenore. cum ibi notatis. idem dicas, si transiuit propter crimē, qd inducat infamiam ipso iure vel alioquin impediat executionē ordinis vel beneficij etiam post peractā penitentiā: de quibus in c. nisi. in princ. s. eo. nam tunc eadem est ratio vt patet ex ijs que habentur in textu isto, & in dicto. c. ex tenore. & in dicto. c. fi. secūdo casu clarum est, ꝙ tunc potest reassumi, per ea que habētur in dicto. c. nullus & in. dicta cle. j. Tertio casu poteris dicere, ꝙ differentia est inter dimittentē episcopatum, & dimittentē aliaꝫ inferiorem dignitatem: quia vbi quis dimittit episcopatū causa transeundi ad monachatum, est suspicio ne propter crimen transiuerit: ideo non potest eligi, sed debet postulari, vt hic innuitur. in dimittente vero dignitatem inferiorem non sic subest suspicio de crimine: cum ob aliam causam potuerit transire, scilicet propter zelum religionis, vt superius est dictū. ¶ Secū

72 do Joan. And. † post predictos, quid si aliquis de episcopatu transiuit ad monachatū, postea eligitur ad inferiorem dignitatem, & sic non ad episcopatum, an hoc fieri poterit. glo. dicit ꝙ sic in .c. hoc nequaꝙ. vij. q. j. facit quod habetur. s. e. ti. ad supplicationem. mouetur, quia concilium vt ibi patet, & etiam hic solum prohibet promotionē ad episcopatum. Et sic a contrario videtur permittere promotiones ad inferiores dignitates. nec poterit eligi sed postulandus erit a papa. fatentur tn̄ ꝙ in inferioribus dignitatibus facilius dispensabitur, quam in episcopatibus. Tum quia illud non est contra concilium, de quo hic

73 fit mentio. Tum † quia indignus maiori dignitate nō ꝑpterea censetur indignus minori dignitate. ff. de interdic. & reg. l. relegatorum. §. fi. cum. l. sequenti. Contra istam facit, quia vt dictum est, cōcilium non prohibet promotionem ad inferiores dignitates vnde tertia fuit opinio, ꝙ ex quo aliquis prohibetur a maiori dignitate: fortius prohibetur a minori. per id quod habetur in .c. fi. de transla. prela. & vij. qō. j. mutationes. dicunt tamen isti ꝙ officium sine dignitate poterit habere: quia illud est plus ad onus ꝙ̄ ad emolumentum. facit quod habetur in. l. j. C. de infamibus. li. x. Sed Hosti. non placet ista ratio: quia si

74 esset vera, deberet posse eligi ad episcopatum. Joā. dicit † ꝙ poterit habere officium sine dignitate non ex ratione quam predicti assignant, sed ex eo, quia tale officium est potius quoddam ministerium nudum: quod facilius quā dignitas conceditur: quia in maioribus cautius est agendum. de elec. vbi periculuꝫ. lib. vj. nec ob. etiam, licet ipse non tangat, quod habetur in d. c. fin. de translatione. quia ibi non impediebatur propter crimen transire ad aliam dignitateꝫ, sed propter vinculum quo erat alligatus ecclesie episcopali. vnde tunc facilius dispensat, vt possit transire ad maiorem dignitatem: quia in illa maior versatur publica vtilitas, ꝙ̄ ad minorem, in qua minor vtilitas versat. facit quod habetur in d. c. mutationes. Secus quando quis est prohibitus propter crimen: quia tunc licet sit indignus minori dignitate nō sequitur necessario ꝙ semp sit indignus etiaꝫ minori, vt in dicta. l. relegatorum. in fi. Jo. an. hic in verbo, ad pōtificatum. videtur tenere primam opinionem, quam tenuit gl. in d. c. hoc nequaꝙ. & hoc per textum istum & illum, in quantū solum prohibet promotionem ad episcopatum. Et sic a contrario in inferioribus dignitatibus videtur permittere. ar. c. Cum apostolica. de ijs que. fi. a prela. dominus vero Anto. hic dicit, quod decre. videtur habere locū, etiam si promoueatur ad inferiorem dignitatem ille, qui de episcopatu transiuit ad monachatum. mouetur, quia ratio concilij videtur tunc eadem. c. ij. de transla. prela. & in. l. illud. ff. ad. l. aquil. nam cum descenderit de episcopatu ad monachatum, possibile est ꝙ hoc fecerit ex causa delicti: & in tali casu oportet delictuꝫ esse tale, quod impediat ordinis executionem etiam post peractam penitentiā. s. eod. c. nisi. §. propter conscientiam. Et tale delictum impedit promouendum ad quācunqꝫ dignitatem etiam inferiorem: vt patet ex ijs que habentur in .c. ex tenore. & c. fi. de tempo. ordin.

¶ Et si dicatur, cum plures cause alie possent in dubio adesse, quare in dubio presumimus causam delicti. nam potius videretur alia presumenda. ar. l. merito. ff. pro socio. Respondet do. Anto. ꝙ illa non presumitur plus ꝙ̄ alie: sed ex eo quia possibile est ipsam ad esse: vel papa in hoc dubio est adeūdus, & talis ab ipso postulandus. videtur tamen velle, ꝙ facilius admittatur dispensatio & admissio postulationis, quando promouetur ad inferiorē dignitatem, ꝙ̄ quando promouetur ad episcopalem cum concilium non loquatur expresse de inferioribus dignitatibus. Et sic videtur in effectu tenere secundaꝫ opinionē. s. positam. Sed vt dixi. s. Joan. And. tenet primam, quam tenuit etiam gl. in. dicto. c. hoc nequaꝙ. Et pro illa facit, quia vt dictū est concilium solum prohibet promotionem ad episcopatum. Et sic inferioribus videt permittere. Et pro hoc etiam faciat, quia in maioribus maior adhibetur diligentia. in dicto. c. vbi periculum. Et ideo licet quando promoueretur ad dignitatem episcopalem, deberet adhiberi diligentia & solennitas, de qua hic, non tamē sequitur, quod vbi eligitur ad inferiorem dignitatem, eadem solennitas et diligentia debeat adhiberi. et hoc modo videtur posse defensari opinio glos. & Joan. Andre. Et sic expedita hec decretalis.

1 Cedendi facultas quibus ex causis soleat peti.
2 Publicum commodum impediri non debere propter priuatum.
3 Cessionis licentia obtenta quare nō sit locus penitentie. & nu. 8.
4 Actum ex necessitate facienti magis succurri, ꝙ̄ facienti ex voluntate.
5 Reuocari an possit petitio licentie cedendi, posteaꝙ̄ est presentata.
6 Procurator constitutus ad petendam licentiam cedendi potest reuocari anteꝙ̄ presentetur petitio licentie. & quid si post reuocationem concedatur licentia a superiore ignorante reuocationem. nu. sequen.
7 Superiore ad licentiam petitā respondente, attendi debet qualitas ipsius responsionis.

Quidam cedendi. Qui petit licētiam cedendi, si illam obtinuit cedere compellitur. h. d. Et primo recitat factum. Secundo corrigit, causam reddens. secunda ibi, sed cum. ¶ Not. licentiam cedendi petendam esse cum instantia facit quod habetur in fili de petitione apostolorum in cle. quamuis. de appella. & de petitione pallij, de qua in

1 glo. † ¶ Not. duplicem causam impellentē seu inducenteꝫ quē ad cessionem, videlicet vtilitas ecclesie, & salus renunciantis. Et de vtilitate ecclesie potest poni exemplū forte quia ob defectuꝫ scientie, vel simile petijt licentiam. facit quod habetur, s. c. nisi. de salute propria potes ponere exemplum, vt quia propter conscientiam criminis vel irregularitatis nō pōt tenere beneficiuꝫ

2 cum bona conscientia. facit quod habetur in dicto. c. nisi. † not. ꝙ non debet impediri commodum publicum propter priuatū de quo in .c. bone. el. j. de po. ¶ Not. duo retrahentia quē a bona operatione videlicet suasio attinentium vel amicorum item leuitas seu in constantia operantis. ¶ Not. quod dictuꝫ est in summario. ¶ In glo. ij. tamen secūdum leges. forte voluit glo. vt tangit hic dominus Flo. ꝙ aliud sit secundum leges aliud fm canones. Sed certe in dubio non debet induci discordātia inter canones & leges. vt de no. oper. nun. c. j. ¶ Unde potest intelligi secundo glossam voluisse, ꝙ ꝯrium loquitur in diuerso casu. quia loquitur in cedendis bonis. sed hic loquitur in petēte licentiam renunciandi beneficio: & sic in diuerso casu loquit.

3 ¶ † Sed potest dubitari: que sit ratio diuersitatis inter dictos casus gloss. m. ver. sed hoc ideo. videtur velle, ꝙ hoc hic contingat, ne illudatur pape. Et sic videtur velle, ꝙ sit speciale, quando petitur licentia a papa. ¶ Sed certe vt voluit hic Jo. An. Et do. Flo. hic not. dicit licentiā fuisse petitam a papa, sed simpliciter, & sic potest habere locum decre. etiam si ab alio superiore inferiore a papa petita fuerit licentia. Potest tamen dici, ꝙ petitio licentie cedendi beneficio debet peti a superiore, s. eod. c. admonet.

admonet.7 cap. quod in dubijs. Et ideo ne superiori illudatur, post obtentã nõ potest quis penitere. que ratio cessat in.l.is qui. allegata in gloss. quia cessio bonorum necessario non habet fieri coram superiore: ideo potest fieri extra iudicium. l. finali.ff.de cessi.bo. Et ideo ibi facilius admittitur penitentia. ¶ Uel scdo potest dici q in dicta.l.is qui.loquitur in domino cedẽte bonis suis: hic in prelato, qui censetur procurator 7 non dominus.de dona.in.c.ij. Et ideo magis succurritur ipsi domino, qui potentius ius habet in bonis suis, q prelato, qui minus ius habet in beneficio. ¶ Uel tertio potest dici, q ibi, loquitur in cessiõe, que ex necessitate fiebat: ne videlicet ad instantiam creditorum incarceraretur. facit.l.j.C.qui bo.ced.pos. hic autem loquitur in voluntaria cessione.† magis autem succurritur facienti actum ex necessitate, q ex voluntate.l.si fideiussor.§.qui necessaria.ff. qui satisda.cog.7 facit qd legitur 7 no.in.c.ab arbitris.de offi. dele. lib.vj. ¶ Potest etiam dici quarto vt tangit etiam hic Goffre. q in.d.l.is qui penitentia ibi nulli erat captiosa: hic autem fiebat renuntiatio ex iusta causa considerata salute propria vel vtilitate ecclesie, vt hic tangitur in litera. ¶ Potest etiam dici quinto, q eadem ratio operatur id qd hic dicitur, 7 etiam illud quod ibi soluitur: quia vtrobiq3 consulitur famei psius cedẽtis 7 petentis licentiam. Et ideo quia in dicta.l.is qui consulitur fame illius qui cedit si admittatur penitentia, hic autem econtra consulitur fame petentis licentiam cedendi beneficio, si non admittatur penitentia per rationem ibi positam in litera. Itẽ aduerte quia contra secundam solutionem facit, quod habetur in.l.fi.C.de repudi.here. vbi videtur admitti penitentia etiam circa id quod quis fecit in re non sua. nam ibi filius fuerat in potestate patris, licet post mortem patris repudiet hereditatem, re integra potest penitere. S3 dic q hereditas paterna est quasi debita ipsi filio.l.fi.C.de codicillis. ideo ibi admittitur penitentia. Secus esset in extraneo qui repudiasset hereditatem: quia non posset etiã re integra penitere.vt.l.iiij.C.de repud.heredita.

†Sed iuxta pdicta põt dubitari, quid si psentata petitione licẽtie cedendi superiori reuocetur ipsa petitio, an teneat ipsa reuocatio. Et videtur qd non per id quod habetur de postula.in.c. bone.el.ij. vbi patet quod post presentatam postulationem superiori non licet ab illa discedere. sed Innocen. hic tenuit contrarium per id quod habetur.j.eo.c.lecte. Et idem etiam tenuit Hosti. per hunc tex.a contrario sensu ibi dum dicit, ea obtenta. Et sic secus videtur velle, quando non fuisset obtenta.ar.c.cum apostolica.de ijs que fiunt a prela.nec ob.q dictũ est de postulatiõe: q2 illa fit magis publice 7 magis solẽniter, q fiat petitio cedendi. Et quia alicuius interesse potest, videlicet postulati, ne ab ipsa recedatur hic autem nullius interest, ne reuocet petitio ipsius licentie: 7 ideo facilius debet admitti. †Et per predicta etiam videtur, q si quis constituit nuntium vel procuratorem ad petendam licentiam cedendi, q poterit reuocari ipsa petitio 7 mandatum datum ad ipsam petendam, antequam presentetur superiori. quod tenuit etiam Goffre. 7 Egid. Sed de hoc non mirandum, cum etiam post presentatam petitionẽ ipsi superiori possit ante illam obtentam reuocari: vt superius est dictum. ¶ †Dicit tñ hic Inn. q si aliquis per alium petijt licẽtiã l3 reuocet illã, si tñ supior ignorãs ipsam reuocatiõnẽ concedit ipsam licentiã, tenebit cõcessio licentie: 7 sic cogeť cedere: per id qd hic dicitur.ar.l.si procuratorem.ff.de procura. 7 de appel.l.si duobus quãuis fm eñ posset distingui, an quis petendo licẽtiã p aliũ petierit licẽtiã per nũtiũ, an vero per procuratorẽ. facit qd legitur 7 no.in.l.multum.per gloss.C.si quis alteri vel sibi. 7 qd legitur 7 no.in.l.si pater.ff.de manumis.vindic. Et de hoc dicẽdum vt hodie habetur in tex.7 glo.in clemen.cum illusio de renun. vbi dicitur q ratio licentie tenet, si facta fuit anteq reuocatio perueniret ad ipsu3 superiorem, vel ad illũ, cui datũ erat mãdatum de petenda licentia. Secus si ad alterum predictorum peruenisset reuocatio: quia tunc non valeret concessio licentie, vt ibi dicitur. 7 facit quod legitur 7 no.in reuocatione procuratoris ad iudicia in.c.ij.de pcura.lib.vj.7 in.l.vna.C.de satisdat.

¶ †Et pro declaratione decre. 7 eius materie, Conclude q interdum quis offert cessionem superiori, vt quia forte dicit superiori. Ego cedo tali beneficio. 7 supplico, q dignemini cessionẽ admittere. 7 tunc in casu isto videtur, q non habeat locum penitentia, ex quo cessit, 7 sic renuntiauit, si superior non vult penitentiam admittere. per id quod habetur.s.eod.c.admonet.7.c. quod in dubijs. Et si superior admittat cessionem, non est necesse q vltimus cedat, cum semel cesserit 7 sic desijt esse beneficiatus in beneficio cui cessit. Et si fuisset episcopus alicuius ciuitatis, qui obtulisset cessionem pape, 7 papa illam admisisset, desijsset esse episcopus illius ciuitatis seu ecclesie cathedralis ipsius ciuitatis: vt voluit hic Innocen. ¶ Interdum vero quis non obtulit cessionem superiori, sed petijt licentiã cedendi, 7 tunc sub distingue, quia aut petijt licentiam per se, aut per alium. Si per se petijt licentiam cedendi a superiore, 7 tunc ante obtentam licentiam poterit penitere, per istum tex.a sensu contrario. Secus post obtentam licentiam, vt hic dicitur. Et hoc procedit, quando quis petijt licentiã cedendi in manibus eius, cui superior cõmiserit, vt hic voluit Inno. Idem tamen puto, si simpliciter petijt licentiam cedendi ab ipso superiore: cum eadem ratio sit, et per consequens idem ius, de transla.c.ij. ¶ Secundo casu quãdo quis petijt per aliũ: 7 tunc siue petierit per procuratorẽ, siue per nuntium, recurre ad cle.cum illusio.de renun. Q2 vtroq3 casu potest ille, qui dedit mandatum, illud reuocare, donec reuocatio perueniat ad illum, cui datum fuit mandatum: vel ad superiorem, anteq̃ am ipse superior admittat ipsam petitionem licentie al's non proderit sententia sine reuocatione, vt habeť in dicta clemen. †Et aduerte q quando superior respondet ad petitionem licentie petite attendi debet qualitas responsionis. nam aut reliquit conscientie sue petentem licentiam per se vel per alium: 7 tunc etiam post talem respõsionem poterit penitere. si hoc conscientia sibi dictet, vt.s.eo.in.c.nisi. ¶ Aut cõmittit alteri, qui loco sui recipiat cessionem, si illam ecclesie viderit expedire: 7 tunc non debet admitti cessio, nisi prius inquisitione fm formã mãdati supioris reperiat illã ecclesie expedire al's non tenetur: cum forma mandati seruanda est. de rescrip.c.cum dilecta. Interdum vero simpliciter admittit ipsam petitionem, et concedit licentiam cedendi: 7 tunc nõ potest penitere amplius, sed cogi potest ad cedendum, vt hic patet. Et predicta faciunt ad questionem, si ad instantiam scholaris doctor promisit comedere secum in prandio vel in cena: si scholaris postea de hoc non curat, quod scholaris poterit ad hoc compelli, secundum Abba. Quid autem si aliquis inuitat quem ad comedendum, an debeat mittere pro eo hora debita, disputauit Joannes de Deo in questionibus suis. Et concludit quod sic, per text.in.c. displicet circa finẽ. vbi ponitur historia Euangelij, vbi ponitur q dñs misit seruos suos inuitatis vt venirẽt ad nuptias. Communiter tamẽ seruatur q si inuitans est maioris autoritatis q inuitatus, qd inuitatus se presentet hora debita absq3 eo q mittatur. Secus econtra, quando inuitatus est maioris autoritatis q inuitans: quia tunc cõmuniter mittitur pro eo, vt docet experientia, que est rerum magistra. vt in.c.q sit.de ele.li.vj. Et etiã pro muliere mittitur, fm Jo.de Deo q2 robur excusat eas. do. Jo.de Imo.doctor vtriusq3 iuris.

1. Assignare verbum, 7 ad ius, 7 ad factum referri potest.
2. Executores qui ad beneficia dantur, iudices quandoque appellantur.
3. Canonici sine mãdato capituli possunt opponere de defectu iuris agentis.
4. Processus factus per duos ex tribus iudicibus non valet, si tertius non adfuerit.
5. Appellans potest sibi terminum statuere ad prosequendam appellationem.
6. Appellatio in causa beneficiali quandiu in curia esse censeatur.
7. Procurator qualis requiratur ad causam in curia existentem.
8. Terminus ad comparendum prefixus quid operetur.
9. Mandatum ad impetrandum 7 contradicendum an 7 quando dicatur sufficiens.
10. Productio testium facta super renuntiatione, quando valeat.
11. Renuntians literis, 7 iuri ex ipsis literis competenti, amplius non est audiendus.
12. Sententia quibus ex causis cassetur siue annulletur.
13. Canonicus ad canonicatum solum receptus, ad prebendam non censetur receptus.
14. Literis ad beneficia non queritur obligatio contra illos de ecclesia.
15. Appellatus an appellanti terminum prefigere possit 7 numero.18.
16. Termini prefixio ad appellationem prosequendam quid operetur. 7 nu.17.7 25.
19. Termini prefixio sola facit causam in curiam esse. 7 numero 21.7 31.
20. Appellatio a definitiua illico suspendit iurisdictionem iudicis a quo.
22. Termini pfixio quid operetur qñ causa nõ censeť esse in curia.
23. Beneficiales cause in curia hodie tractari debent.
24. Partes quando in causa appellationis per se comparere teneãtur, 7 quando per procuratorem.
27. Procuratorem mittere ad causam appellationis prosequendã quando sufficiat. 7 nu.27.

28 Appellatione ad definitiuam interposita, nil operatur iudicis delatio.
29 Terminus qui ad appellationem prosequendam prefigitur, an ad principale negotium extendatur.
30 Appellatio quando deserta censeatur.
32 Iurisdictio semel extincta non potest iudicis ⁊ partium consensu reminiscere.
33 Occupanti conceditur res, que pro detracta habetur, aut cui renuntiatur.
34 Renuntiatio quo casu preiudicet renuntianti. ⁊ nu. seq.
36 Possessio que differat a dominio.
37 Dominium rei an amittatur per simplicem renuntiationem.
38 Renuntians beneficiū in manibus non sui superioris, an perdat dominium ⁊ possessionem.
39 Renuntians iuri quod habet in re, quando perdat eius dominium.
40 Renuntians iuri suo quando sibi preiudicet, ⁊ quando non. ⁊ nu. seq.
43 Liberationi in dubio faueri debet.
44 Obligatio personalis ex quibus actibus acquiratur.
45 Confessio quando noceat confitenti, ⁊ quando non. ⁊ numero sequenti.
47 Renuntiare iuri sibi competenti quando quis presumatur.
48 Renuntians liti in quo sibi preiudicet.
49 Instantia quando incipere dicatur.
Renuntiari qualiter possit iuri de futuro.
50 Lis dictio, quid in iure significet.
51 Renuntians liti, quibus ex consequentia renuntiare censeatur.
52 Renuntians liti, censetur renuntiare instantie ⁊ actioni.

VEniens ad sedem. ¶ Nota ꝙ renūtiat iuri suo, q grē aduersarij se submittit. h. d. Et diuidit i tres partes principales. nam in prima ponit appellatiōes in penitente ⁊ eius causam. In secunda ponit ipsius prosecutionem. In tertia ipsius sententie confirmationem. Secunda ibi: ad quem. Tertia ibi: nec ergo. ¶ In text. ibi visus est. sc; ipsis iudicibus, ꝟm suam opinionem. ¶ Nota primo de ista clausula, si nihil canonicum obuiaret, ⁊c. quam exponit Goffr. i. si ꝟm ius canonicum nullum impedimentum subesset. facit. s̃. de eta. ⁊ quali. c. accepimus. Et ꝟm Hostien. hec clausula semper intelligitur per id quod habetur de rescriptis. cum adeo. [1] ¶ † Nota de hoc verbo assignare. nam referri potest ad significationem iuris ⁊ facti, prout hic p id potest colligi. de quo habetur in. c. pro illorum. de preben. ¶ Not. ꝙ in impetrationibus non solū fienda est mentio de vacatione, sed etiam de modo vacandi. qđ qualiter sit intelligendum dixi in. c. post translationem. s̃. eo. ti. [2] ¶ † No. ꝙ executores dati ad beneficia, appellātur iudices. Et ideo quia potest assumi partem iudicis, vt plene legitur ⁊ no. in c. dudum. quod est finale capitulum. ⁊ per gloss. in clemen. j. de offi. deleg. que tracta fuit de dictis Innocentij in. d. c. dudum. [3] ¶ † No. ꝙ canonici aliqui de ecclesia etiam sine mandato capituli, videntur se opponere ad opponendū de defectu iuris agentis, ne in ecclesia recipiatur tanꝙ ius non habens. de quo in. c. super ijs p Inn. de accu. ⁊ facit quod no. per eundem in. c. cum olim. de testi. ¶ Nota ꝙ per submissionem, quā quis facit submittendo se gratie capituli, non videtur qs renuntiare iuri sibi competenti ad beneficia. de quo in gloss. ij. ⁊. iiij. ⁊. s̃. eodē sane. [4] ¶ † No. nō valere processum duorum iudicum ex tribus, tertio non interessente. facit quod habetur. s̃. de offi. deleg. in. c. causa matrimonij. ¶ No. ꝙ exceptio renuntiationis literarum quāuis extraiudicialis tanꝙ litis finite ⁊ concludens ad impetrandum litem potest opponi ad processum. Et per hoc videtur ampliari, id quod habetur in. c. j. de litis contest. in. vj. Et intellige quando renuntiatur literis ipsis pendentibus. Secus videretur, si essent iam execute. per id quod habetur. s̃. e. c. sane. de quo [5] dic vt ibi dictum fuit. ¶ † No. appellantem posse in appellatione sibi statuere terminum ad prosequendum appellationem. de quo in. c. personas. de appel. ⁊ in. c. cum sit romana. ⁊. c. sepe. Et no. ꝟm do. Anto. effectum statutionis termini, qua facit ꝟm eū in beneficialibus causam esse in curia. ¶ Sed certe ꝟm ista tempora non erat differentia inter causas beneficiales ⁊ alias. Itē no. ꝙ non solum statutio termini solum deferat causam ad curiam, vt no. Jo. an. in. c. nicolao. super gloss. de app. licet glo. ibi aliter senserit. Et ipse etiam do. Anto. in hoc eodem. c. tenet, qđ statutio termini sola non habet facere causam esse in curia. Allegat pro casu. c. interposita. §. j. Et ibi dicit hoc tenere Joā. an. j. de appellationibus. ¶ Sed certe ille textus hoc non determinat nec Joan. and. ibi: Sed melius determinat Joan. andr. [6] in dicto. c. Nicolao. ¶ † Hodie vero si appelletur in causa beneficiali ad sedem apostolicam, causa censetur esse in curia donec appellatio sit facta in presentia aduersarij vel eius specialis procuratoris: vel si facta fuerit in absentia fuerit intimata ꝟm formam cle. causam. de elec. non requiritur aliqua statuitio termini a iudice vel appellante, quia a iure statuitur terminus, vt patet in. c. j. de elec. in. vj. Et illud. c. debet seruari in appellationibus interpositis in alijs beneficijs, ꝙ in dignitatibus ecclesie regularis, ⁊ quam in dignitatibus ecclesie cathedralis, si appellatur ad papam, vel immediate subiectio deuoluat ipsarum causas ad papam seruari debet quod habetur in ca. cupientes. de [7] elec. in. vj. ¶ † No. effectū quod causa sit in curia, quia tunc nō sufficit mittere procuratorem ad impetrandum ⁊ contradicendum, sed oportet quod mittatur instructus ad causam tractandam. Quando autem in alijs causis quam beneficialibus dicatur causa esse in curia, tangitur in gloss. fin. ⁊ tangam seu dicam super illa. ¶ Nota ꝙ vbi causa est in curia, sed non comparet pars alia instructa, procedi potest ad sententiam diffinitiuam contra absentem tanquam contra contumacem, quando non comparuit in termino dummodo causa sit in tali statu, ꝙ procedi posset ad diffinitiuam. de quo tangitur in glo. ⁊ de appella. c. Nicolao. ⁊. c. per tuas. No. effectum termini statuti ab appellante. Et idem dicas si a iudice fuisset statutus quia habet citationis vim peremptorie, adeo ꝙ si expectatus non veniat, potest procedi ad sententiam sine alia citatione. facit quod habe- [8] tur de ap. c. sepe. † No. ꝙ talis terminus videtur habere vim citationis, vt quis compareat in termino, ⁊ etiam postea quandocūq;. Et sic videtur ꝙ si iudex non procedit in termino, si diu post presentatur per spatium duorum mensium postea valeat processus. Quod qualiter sit intelligendū recurre ad ea, que habentur de offi. deleg. in. c. consuluit. ⁊ de dolo ⁊ contu. in. c. cum dilecti. vbi tangitur per Joan. and. ¶ Nota quod quis potest sibi statuere terminum determinando principium termini ad diem feriatam, vt sic designet tempus in quo procedatur, s; ex quo procedi debeat. de quo in. c. fi. de ferijs. de dilatio. c. expo- [9] suit. ¶ † Nota quod habens mandatum ad impetrandum et contradicendum, non videtur habere sufficiens mandatū, vel minus sufficiens. de transla. c. ij. ¶ Et no. etiam quod ad excusandum contumaciam etiam respectu processus fiendi quo ad diffinitiuam sententiam, quando causa est in curia, non sufficit mittere procuratorem ad impetrandum ⁊ contradicendum. de quo in gloss. fi. ⁊. d. c. nicolao. ¶ Not. quod auditor qui cognouit, iudiciū videtur posse super illo sententiare. Quod intellige verum si hoc habeat in madatis. facit quod habetur de testa. in c. raynutius. de quo vide in clementi. auditor. de rescriptis. vbi de materia per Bar. in. l. a diuo pio. in princip. ff. de re iudicata. ¶ In gloss. j. in fin. ⁊ sic videtur velle gloss. quod in casu huius c. per negationem factam per istum subdiaconum, de quo in litera facta fuerit litis contestatio. ¶ An autem per responsionē factam confitendo aliquo casu inducatur litis contestatio, recurre ad notata per gloss. in. c. dudum. lo. ij. de elec. in ver. glossa responsionem. ⁊ in. c. j. de litis contesta. ⁊ facit etiam quod no. per glo. in. l. proinde. ff. ad. l. aquil. ¶ Sed aduerte, quia in casu huius. c. per negationem non fuit facta litis contestatio: q2 negatio non fuit facta per reum ad narrationem actionis: quo casu bene inducitur contestatio, ꝟm ea que habentur de litis cōtesta. c. vno. sed fuit facta negatio per actorem eius, quod dicebat reus: ⁊ sic negauit actor id quod excipiendo asserebat reus. Et ideo cum negatio non fuerit facta super negotio principali, sed super exceptione opposita per reum, non videtur ꝙ inducta fuit litis contestatio in negotio principali. Sed si qua fuit inducta fuit poti9 inducta sup exceptiōe. facit qđ leg. ⁊ no. in. c. prudētiā. §. sexta. de offi. dele. ¶ Et per predicta pōt inferri nūquid in casu huius. c. tenuerit productio testium facta per partem capituli non secundum intellectum gloss. Tenendo qđ hic fuerit facta litis contestatio in negotio principali, clarum est ꝙ sic cum testes possunt produci post litem contestatam. s̃. vt lite non conte. c. j. ⁊. c. quoniam. Si autem dicatur ꝙ lis non fuerit contestata super negotio principali, vt videtur hic voluisse Jo. an. post Hostien. tunc videretur ꝙ nō valuerit dicta productio testium tanꝙ lite non contestata per ea que habentur in. d. c. quoniam ¶ Sed aduerte quia etiam tenendo ꝙ non fuerit facta litis contestatio, defendi potest ꝙ tenuerit productio testiū: quia hic fuit adiecta exceptio renuntiationis, ⁊ quod fuit renūtiatum iuri competenti ex literis que exceptio perimat literas ⁊ gratiā: ⁊ ideo illa potest opponi ad processum sicut etiam potest opponi exceptio surreptionis ex eo, quia illa etiam in beneficialibus perimit literas ⁊ gratiam, ꝟm ea que habentur de

rescriptis

rescriptis.in.c.constitutus.⁊.c.ad aures.⁊ de litis contest.c.j.li.
vj.per gloss.⁊ Inno.⁊ facit etiam qđ no.in.c.ad audientiam.ij.
10 de rescri.¶†Et ideo cum potuerit opponi ad processum exce-
ptio renuntiationis,de qua in litera,non fuit necesse litem con
testari,per ea q̄ habent in.d.c.j.de lit.cōte.li.vj.⁊ ideo tenuit p-
ductio testium facta super dicta renuntiatione,etiam lite non
contestata.¶In glo.ij.in prin.ista glo.plura facit ſm Joā.an.
quia primo fortificat textum.scđo dat simile.tertio obijcit,⁊ sol
uit in ver.dic.quarto allegat pro simili casum.c.sane.s̄.eodem.
Quinto ponit dissimilitudinem inter hoc capitulum ⁊ illud,⁊
ponit illud.c.habere duas lecturas.secunda pars est ibi:Et est
simile.tertia ibi:sed contra.Quarta ibi:simile non.quinta ibi:
sed ibi plus.Et cum hac diuisione gloss.transit do.Flori.Tu
posses dicere quod in prima parte gloss.voluerit reuocare in
dubium an iste diaconus,qui commisit se gratie capituli intel
ligatur per hoc renuntiasse literis suis.Et in effectu concludit
q̄ non:q2 licet fuerit probatum tantummodo q̄ commisit se
gratie capituli,non tamen per hoc fuit probatum in veritate
qđ per hoc renuntiasset literis,⁊ non fuit retractata sententia
iudicis qui tulerunt sententiam contra subdiaconum ex eo q2
visum fuit eis q̄ committendo se gratie capituli renuntiasset
literis ⁊ iuri competenti ex literis.Quod fuit verum per id qđ
ponitur in glo.in ver.quia ⁊ si.alie partes non mutantur.In
eadem glo.ibi poterat vti iure suo.nam vt dicit Inno.eo ipso
q̄ commisit se gratie capituli videtur protestatus q̄ gratiam
expectabat ab ipsis de capitulo:⁊ ideo si nullam gratiam fece-
runt,potest vti iure suo,vt dixit glossa.pro hoc allegat quod
habetur.j.lege siue apud acta.C.de transac.facit quod habet
in.l.hoc iure.§.fi.ff.de dona.⁊ in.l.ij.⁊ per totum.ff.de condi.ob
causam.⁊c.¶In eadem gloss.ibi per prima iura.Aduerte.q2
gl.respondet ad contraria.Sed potes dicere ad.c.gratum.cum
alijs iuribus in contrarium allegatis,quia illa iura loquūtur
quando quis directe exercet actum contrarium actui pream-
bulo,vt in illis patet.Et ideo nimirum si videtur renuntiasse
per talem actum iuri quesito ex actu preambulo.¶Hic autem
committendo se gratie capituli,ideo videtur fecisse directe con
trarium literis suis,quia non videtur hec fecisse animo renū-
tiandi literis,sed potius vt gratiam consequeret,vt superius di
xit glo.Et ideo per talē actum non intelligitur renuntiasse iuri
quesito ex literis.Item non obstat qđ dicit glo.fiat.pro quo fa-
cit in ver.⁊ nihil refert.inquantum dicit quod nihil refert quid
ex equipollentibus fiat.Pro quo facit vltima lex allegata per
gloss.quod habetur in.l.fina.ff.mandati.⁊.ff.ad trebel.l.mulier.
Potest dici quod ista non sunt equipollentia:committere se
gratie capituli,⁊ renuntiare literis:vt patet ex superius dictis
⁊ ex ijs,que superius dixit glo.¶In eadem gloss.in fine.Et sic
posuit gloss.duos intellectus ad.c.sane.quos etiam ibi tetigi.⁊
secundum etiam infra tangit gloss.in verbo renuntiasse.ad fin.
vbi gloss.clarius ponit secundum intellectum quam hic,videli
cet quod ibi restituit literas postquam fuerat institutus ipsarū
autoritate:⁊ ideo non per hoc habuit sibi nocere:quia licet per
traditionem literarū,qn̄ nondū facta esset executio,videretur
quis renuntiare iuri competenti ex literis,tamen secus videtur
quando ius non pendet ex literis:quia facta est executio iuris
contenti in literis.Et ideo talis traditio literarum non habet
11 tunc nocere.¶†Et pro declaratione textus ⁊ glosse potes con-
cludere quod aliquando quis renuntiat literis,seu iuri compe-
tenti ex literis:⁊ tunc vltimus non audietur.vij.questione.j.in
capitulo quam sit periculosum.ff.de edil.edic.l.item queritur.
§.si venditor.¶Interdum vero quis committit se gratie capi
tuli,nec tradit tamen literas:⁊ tunc non censetur renuntiasse
iuri suo,per id quod habetur in textu isto,⁊ quod supra dixit
gloss.¶Interdum committit quis se gratie capituli,⁊ tradi-
dit literas ⁊ tunc si tradidit illas antequam sit ius consecutus
autoritate illarum videtur renuntiasse iuri competenti ex lite-
ris:ideo de mero rigore non audietur,sed de equitate officio iu
dicis,per id quod habetur in capitulo sane.supra eodem.scđm
vnum intellectum.Si vero tradidisset literas postquam fuisset
consecutus ius ex literis:tunc non intelligeret renuntiare iuri
iam quesito,⁊ ideo audietur etiam de mero rigore iuris,vt est
casus in.d.c.sane.scđm alium intellectum de quo dic vt ibi di-
ctum fuit aliquando quis se commiserit misericordie capituli,
⁊ tūc idē dicendū qđ dictū est.s̄.qn̄ qs se cōmittit gratie capl'i
per id quod habetur.s̄.eod.c.sane.aliquando vero quis se com-
mittit voluntati capituli:⁊ dic idem,ſm Joan.and.⁊ Innoc.
quia voluntas debet reduci ad arbitrium boni viri,per id qđ
habetur in.l.si libertus.ff.de fideicom.liber.⁊ de iureiurando in
capitulo quintauallis.¶In glossa.iij.ibi:cassari sententia.me-
lius dixisset secundum Hostiensem cassaret irrita renuntiari,
quia ipso iure fuisset nulla,per iura infra allegata per glossam.
¶In eadem glossa ibi:sed ex alia causa.de qua patet ex litera.
nam iudices tulerunt sententiam contra subdiaconum ex eo,
quia visum fuit eis quod ex quo cōmiserat se gratie capituli,in-
telligebatur renuntiasse literis,quod non erat verum:⁊ ideo
postea erat dicta sententia cassata.Sed aduerte,quia videtur
quod dicta sententia fuit nulla tanquam lata expresso iuris er-
rore in ea.per id quod habetur in capitulo primo.de iudi.nam
lata fuit ex falsa causa in iure expressa in sententia,vt videtur
patere ex litera,dum dicit pro eo quod idem ⁊c.¶Posset di-
cere quod licet causa in sententia ⁊ sic cessaret contrarium ve-
rum:quia ista solutio videtur aliqualiter literam violare.Po-
test dici secundo quod licet dicta causa fuerit expressa in senten-
tia,tn̄ non redditur sentētia nulla ex eo,quia non erat bene cla-
rum in iure an committens se gratie capituli videretur literis
renuntiasse.nam pendebat hoc ex capitulo sane.supra eodem
quod habebat multiplices intellectus.Et ideo talis causa ex-
pressa contra ius multipliciter intelligitur,non inducit nullita
tem sententie,per id quod habetur supra eod.capitu.in senten-
tia.Et quod ibi notatur per domi.Anto.⁊ de rescrip.in.c.ab
excommunicato.Et per Inno.in.c.cum speciali.Et per Bart.
12 in.l.cum prolatis.ff.de re iudic.¶†Item aduerte quia multi-
plex potest considerari causa cassationis sententie.Una quia di
catur quod fuit lata lite non contestata.Sed an hec causa pro-
cedat,pendet ex ijs,que dixit glo.ista,⁊ etiam,que dixi super illa
⁊ adde etiam quod in causa beneficiali,de qua hic loquitur,nō
est necessaria contestatio,vt patet in clementi.ij.de iudi.iuncta
cle.sepe.de verb.signi.Olim tn̄ videbat secus,per ea que haben-
tur in.c.dudum.el.ij.de elec.de quo dicendum vt ibi.Secunda
causa quare fuit cassata sententia,potest colligi ex glossa.ij.quia
cassata fuit ex eo,quia non fuit renuntiatum literis:quāuis se
commisisset gratie capituli,visum fuit eis quod per hoc intelli-
gitur literis renuntiare.quod non erat verum.Et ideo dicta de
causa fuit sententia cassata.¶Tertia causa colligi potest ex
hac gloss.tertia,scilicet quia duo ex tribus processerunt sine ter
tio,non apparente quod tertius se excassasset,vel eis com-
misisset suas vices.Ista tamen causa licet in se posset esse vera,
tamen non videtur de mente litere,sed potius secunda.Quar-
ta potuit esse causa ſm aliquos vt tangit hic do.Anto.Et col
ligitur ex dictis Inno.quod ideo fuit cassata,quia singulares
de capitulo non debuerunt admitti ad opponendum,ex eo q2
⁊ si renuntiatio fuisset facta capitulo,ex tali renuntiatione nul
lum ius fuisset quesitum singularibus de capitulo,⁊ sic non po
terat se opponere nomine capituli,quia non habebat manda-
tum.facit.s̄.de procur.c.j.nec nomine proprio.quia nullum ius
erat eis vt singulis ex renuntiatione facta capit.quesitum.cum
aliud sit capitulum,⁊ aliud singuli de capitu.xij.q.ij.c.qui ma-
numittit.⁊.l.in tantum.§.vniuersitatis.ff.de re.diui.Ista tamē
causa non videtur hic ponderari.Et an in se fuerit legitima,
dicetur post gloss.¶In glo.iiij.ibi monitorias.Glo.fecit men-
tionem de triplici specie literarum ad beneficia:quia secundum
illa tempora consueuerunt emanare tria paria literarum,quan
do scribebatur pro aliquo beneficiando.nam primo dabantur
sibi litere monitorie.secundo preceptorie.tertio executorie:vt pa
tet ex ijs que habentur in.c.ex insinuatione.⁊.c.abbatē.de rescr.
⁊ facit etiam quod habetur in.c.constitutus.eod.titu.⁊ in ca.
capitulum.hodie non etiam primo loco dantur executorie,vt
docet experientia.¶In eadem glo.ibi:ante receptionē.Quale
autem ius habeant post receptionem,attendi debet forma rece
13 ptionis.¶†Nam si solum quis esset receptus in canonicum,⁊
sic non esset receptus etiam ad prebendam ⁊ per consequens nō
esset collata prebenda,diceretur habere ius ad prebendam,⁊ sic
ad beneficium,non autem in ipsa prebenda seu beneficio:et sic
diceretur habere ius ad rem,⁊ non ius in re.Secus si esset pre-
benda etiam collata:quia tunc diceretur habere ius in re.vt
patet ex ijs,que habentur in capitulo penul.⁊ fina.de preben d.
libro sexto.⁊ eodem titulo capitulo si postquam.⁊ de concess.o.
prebend.capitulo fina.eodem libro.Et quale ius acquirat ad
beneficia plene colligitur ex ijs que habentur in capitu.si capi-
tulum.⁊ in capitulo si soli.⁊ ibi gloss.magistra.de concessione
preben.libro sexto.¶In eadem glossa ibi:sed officium executo
rum.¶No.bene glossam ad quam sepe fit remissio,que aperte
14 decidit † quod per literas ad beneficia non queritur proprie
ius obligationis contra illos de ecclesia,vel contra ecclesiam,
sed queritur ius implorandi officium executorum vt manda-
tum apostolicum subsequatur,prout etiam ipsi requisiti ad
hoc tenentur quod tene menti.¶Et an per literas ad benefi-
cia ligentur manus collatoris,Recurre ad glossam plenā et
magistram in dicto capitulo si soli.ad id autem,quod glossa

dixit,quod ei,quod est renuntiare non potest, potes allegare quod habetur in lege si ita scriptū.§.sub conditione.ff.de leg.ij. ⁊ de ecclesijs edific.capitulo penulti. ¶ In eadem gloss.in fine. Nota pro intellectu capituli sane.supra eodem. Nam ponit vnum intellectum hic clarius quam posuerit gloss.ij. de quo dic vt dictum fuit in dicto capitulo sane. ¶ † In gloss.prefixit. ibi:facere potest.supple quando appellans non prefixit terminum sue appellationis. Quinimo etiam si prefixisset minus prolixum,posset abbreuiari, per id quod habetur de appella. personas. Et facit quod habetur eodem titulo cum sit romana.⁊.capitulo peruenit.⁊ capitulo oblate. In eadem gloss.ibi arripere iter.nota bene ex gloss.quod aliud est appellantē prefigere tempus ad prosequendam appellationem,quo casu infra tempus debet se presentare coram iudice appellationis,⁊ sic in curia,si appellatum fuit ad curiam. Aliud est statuere sibi iter arripiendum. nam tunc sufficit sibi arripere iter in termino licet in illo non reperiatur in curia. de quo in capitulo personas.de appellatio. ¶ In eadem gloss.ibi:ante terminos.

15 supple prefixos a iudice,vel ab appellante. ¶ † Appellatus autē non potest prefigere terminum ipsi appellanti: quia non est inconueniens quod appellatus ipse astringat appellanti terminum datum sibi a iure:per id quod habetur de regulis iuris. in regula indultum.⁊ not.de appellatio.in capitulo primo lib. sexto.⁊ de appellatio.sepe. In eadem glossa ibi: non valent intellige si facta sit appellatio tacite termino prefixo a iudice vel ab appellante.nam tunc litere videntur subreptitie.⁊ consequenter inualide,siue fuerint impetrate per appellatum,siue per appellantem.per id quod habetur in capit.sepe.ad finē. ⁊ in.c.oblate.de appel. In eadem glossa ibi:preuenire potest.supple per appellatum, dummodo ipse appellatus nimium non precurrat vt supplantet appellantem, vt probatur in capitulo oblate hic allegato. ¶ In gloss.fina.in prin.ista gloss.duo facit principaliter.nam primo obijcit, ⁊ dupliciter soluit. secundo tractat an ⁊ qñ appellatus ⁊ appellans teneantur mittere sufficiētē procuratorē, ⁊ sic sufficiēter instructum ad prosequendū appellationem interpositam ad curiam. Et consequenter an ⁊ quando sit tractanda in curia causa appellationis interposita ad curiam,seu ad papam:⁊ certo respectu distinguit inter appellationem ab interlocutoria seu grauamine,⁊ inter appellationē a diffinitiua. secunda pars principalis est ibi:⁊ not.hic. Et scda scde ibi:scda appellatur. ¶ In ea.gl.ibi:vbi condēnat appellans in expensis.supple,⁊ sic eadem ratione videtur q̄ sit econtra,appellatus,qui non fuit prosecutus,nisi ad impetrandum,non debuerit condemnari nisi in expensis:quia equalis debet esse conditio actoris ⁊ rei,⁊ sic appellantis ⁊ appellati.j. de reg.iur.libro sexto.⁊.ff.de regu.iur.in.l.non debet. ¶ In eadem gloss.ibi:hoc non fuit petitum. Et sic videtur velle glossa quod si sibi ibi in dicto capitulo nicolao.fuisset petitū vt procederetur ad diffinitiuam,quod tunc ad illam potuisset ⁊ debuisset procedi. Hec tamen solutio videtur aliqualiter illam literam violare.ideo gloss.dedit secundam solutionē.in ver. vel melius.que in effectu vult quod ibi lis nō erat contest.ideo nō potuit procedi ad diffinitiuam super negotio principali,per id quod legitur ⁊ nota.in.c.per tuas.j.de appellatio. Et ideo solū potuit ⁊ debuit procedi ad condemnationem expensarum:sed hic fuerit lis contestata in negotio principali,ideo potuit procedi ad diffinitiuā. ¶ An tñ hoc sit verum q̄ hic fuerit lis cōtesta.in negotio principali dictum fuit in gloss.j.⁊ super ea videtur tamen quod saltem super exceptione peremptoria potuit dici fuisse lis contestata per id quod dictum fuit super dicta gloss.prima.⁊ sententia fuerit lata super illa:ideo postea in causa appellationis potuit procedi ad sententiam cassandam vel confirmandam. ¶ In eadem gloss.ibi ac si peremptorie sit citatus.supple quo ad finiendam causam appellationis, non tamē habet vim peremptorij quo ad hoc vt si appellatum fuit ab interlocutoria finito articulo appellationis posset procedi super negotio principali sine noua citatione,vt not. Joannes andr. in capitulo sepe.super glossa que incipit,vt si lis. infra de appellationibus. ¶ In eadem gloss.ibi:nuntium sufficientem.id est,sufficienter instructum in causa appellationis. Et sic non sufficit mittere nuntium, qui tantum habeat mandatum ad impetrandum ⁊ contradicendum in casibus, de quibus sequitur in glossa.

16 ¶ † Et nota bene ex glossa quia videtur velle q̄ sola termini prefixio facta a iudice vel ab appellante ad prosequendam appellationem arctat appellatum ⁊ appellantem ad mittendum nuntium sufficienter instructum:cum alternatiue loquatur. Et sic videtur velle quod sufficiat alterum de expressatis in glossa ad hoc vt appellans ⁊ appellatus teneantur mittere nuntium sufficienter instructum. argu. in regula, in alternatiuis.infra de regulis iuris in sexto. Et idem voluit gloss.in capitulo nicolao.infra de appellationibus.⁊ videtur etiam gloss.velle potissime istud procedere, quando appellatur a diffinitiua,vt patere potest ex eo quod dicit hic glo.infra in ver.secundo appellatur.licet idem videatur velle idem,quādo appellatur ab interlocutoria: vt patet ex eo quod sequitur infra in glo. ¶ Sed Joan.and.⁊ dominus Anto.hic post eum dicunt hoc non esse verum quod sola termini statutio seu prefixio arctet appellantem ⁊ appellatum ad mittendum nuntiū sufficienter instructum,⁊ sic quod faciat causam esse in curia, ⁊ quod ibi debeat tractari. Mouentur per ea, que habentur in capitulo interposita.§.primo.infra de appellationibus. Sed certe ibi de hoc nil dicitur sed bene tangit Joan. andr.in capitulo nicolao.super gl.infra de appellatio. Et q̄ sola termini p̄fixio facta a iudice vel ab appellāte nō faciat cām esse in curia: vt ibi sit tractanda:⁊ consequenter quod arctet appellantem ⁊ appellatum ad mittendum nuntium sufficienter instructum vt tenuit Specula.in titulo de appellatio.§.qualiter. versicu. cautius.⁊ ver.porro. Et pro ipso bene facit quod habetur in capitulo sepe.infra de appellatio.vbi videtur requiri vltra termini statuitionem quod appellatio sit recepta a iudice,vel approbata a parte.

17 ¶ † Nec obst. quod habetur in dicto capitulo nicolao vbi videtur probari quod sola termini prefixio arctet appellantem ⁊ appellatum ad mittendum nuntium sufficienter instructum quia responderi potest quod licet ibi fiat mentio de prefixione termini solum,tamen debet suppleri ⁊ intelligi q̄ ibi etiam interuenit dilatio iudicij,vel approbatio partis,per ea que habentur in dicto capitulo sepe.facit quod inferius dicetur. ¶ In eadem gloss.ibi:vel ab appellante.nota bene quod terminus potest prefigi appellationi prosequende,seu ad prosequendam appellationem per iudicem ipsi appellanti. Et similiter potest etiam ipse appellans sibi prefigere tempus ad appellationem prosequendam,vt sic si non fiat prosecutio infra terminum predictum ad appellationem prosequendam appellatio,censeatur deserta,licet non fuerit lapsus terminus iuris,seu datus a iure ad appellationem prosequendam, qui est annus ⁊ ex causa biennium.infra de appellationi.capitulo ex ratione ⁊.C.de tempo.appel.authentica ei qui. Et probantur predicta per ea que habentur infra de appella.in capitulo personas. et capitulo cum sit romana.⁊ capitulo peruenit.⁊ capitulo sepe.

18 ¶ † Appellatus autem potest prefigere terminum appellanti ad appellationem prosequendam:quia non est conueniens q̄d ipse appellatus,qui est aduersarius appellantis,restringat terminum iuris ipsi appellanti.arg.regule indultum.infra de regulis iuris libro sexto. Et hoc etiam tenuit Specula. in dicto §.qualiter.circa finem. Et Joan.and.in capitulo primo de appellationi.libro sexto. ¶ In eadem glo.ibi:ab aduersario. supple,vel recipiatur a iudice.per id quod habetur in.c.interposita.§.primo statim allegato in glo. ¶ Et nota quod paria sunt iudicem recipere appellationem,vel illi deferre,vt not.Specu. in titu.de appellatio.§.nunc dicamus.ad finem. ¶ In eadem glo.ibi:⁊ hic tamen lis est contestata. Aduerte,quia si fuit appellatum ab interlocutoria,non est necesse quod lis fuerit contestata in negotio principali,nec etiam quod fuit contestata in articulo appellationis quo ad hoc vt possit finiri ipsa causa appellationis ab interlocutoria altera parte prosequente legitime alia existente contumace,prout probatur in capitulo interposita.§.fina.infra de appella. Et sic limitatio ista non videtur in dicto casu procedere. Sed bene est verum quod finita causa appellationis ab interlocutoria, ⁊ fuerit forte pronuntiatum pro appellante,⁊ sic causa principalis videatur deuoluta ad iudicem appellationis,per ea que habentur infra de appellationibus.in capitulo vt debitus.tunc si agatur de processu fiendo in causa principali,debebit pars citari. Et si lis corā iudice principalis cause fuerit contestata in negotio principali,poterit tunc procedi coram iudice appellationis ad diffinitiuam. Si autem non fuisset lis contestata in negotio principali:tunc non posset procedi ad diffinitiuam, sed ad alia de quibus tetigit gloss.in capitulo sepe.in gloss.secunda. que incipit vt si lis ⁊c.⁊ que habentur in capitulo tue. ⁊ in capitulo quoniam.§.in alijs.vt lite non contestata. Et hoc modo potest saluari ista gloss. inquantum distinguit an lis sit contestata in principali,vel non.facit quod inferius dicetur. ¶ In eadem gloss.ibi,sed consideratur vtrum terminus. ¶ Nota bene diligenter glo.que vult aperte quod quando appellatur a diffinitiua non est differentia vtrum appellatio approbetur a iudice vel ab aduersario vel non sed solum debet considerari an terminus sit p̄fix⁹ appl̄oni p̄sequēde a iudice vel appellāte: q2 si terminus sit p̄fixus, vtraq; pars tenetur comparere per p̄curatorē suffi-

19 sufficienter instructum ad totam causam. ¶ †Et sic vult gloss. quod in appellatione a diffinitiua sola termini prefixio faciat causam esse in curiam, & arctet vtranque partem ad comparendum per procuratorem sufficienter instructum. ¶ Hostiensis vero, vt refert Ioan. Andr. in c. interposita. §. primo. infra de appellationi. Et etiam Specula. in dicto. §. qualiter. ver. porro. tenet quod etiam in appellatione a diffinitiua attendi debet an appellatio recipiatur a iudice, vel approbetur ab aduersario: sicut etiam attenditur quando appellatur ab interlocutoria, iuxta preallega. decre. interpositam. §. primo. ¶ Sed Spec. in dicto. §. qualiter. ver. porro. concordat opiniões, nam dicit quod receptio seu delatio iudicis in appellatione ad diffinitiuam nihil operatur, quia iudex a quo appellatur, tenetur illi deferre. facit quod not. gloss. in capitulo primo. ad finem. infra de ap-

20 pellationibus. in sexto. ¶ †Et pro hoc etiam facit, quia eo ipso quod appellatum est a diffinitiua eo ipso suspensa est iurisdictio iudicis, absque alia inhibitione, & absque alia delatione infra de appellatio. non solum. libro sexto. Ergo delatio nihil videtur operari. Secus autem est in appellatione ab interlocutoria: quia per illam non ligantur manus iudicis a quo nisi ipse deferat appellationi. infra de appellatio. in ca. cum appellationibus libro sexto. vel nisi facta fuerit sibi inhibitio canonica secundum ea que habentur in capitulo romana. §. quod si obijciatur. & c. si a iudice non solum. de appel. libro sexto. Et isto casu posset saluari hec gloss. quatenus dicit quod non est differentia in appellatione diffinitiua, an illa approbetur a iudice vel non. Nec obstat quod habetur in capitulo oblate. infra de appella. dum dicit, nec appellationi delatum &c. quia illud notat facti contingentiam, non iuris ministerium, propter ea que superius dicta sunt vt no. Spec. in d. ver. porro. ¶ Sed quatenus glo. dicit quod in appellatione a diffinitiua non refert an appellatio approbetur ab aduersario vel non bene dixit secundum Specula. quia imo est longa differentia. nam quando approbatur ab aduersario, vtraque pars arctatur ad mittendum procuratorem sufficienter instructum: & sic censetur causa esse in curia, vt ibi tractetur, per ea que habentur in c. sepe. de appel. Secus quando non est approbata ab aduersario, quia tunc non censetur causa esse in curia, vt ibi debeat tractari. Et sic non est necesse mittere procuratorem sufficienter instructum ad causam appellationis prosequendam: sed sufficit mittere procuratorem ad impetrandum & contradicendum. Et sic hoc casu glo. non bene dixit. Et plus

21 dixit Specu. in loco preallegato quod † sola termini prefixio facta a iudice vel ab appellante, etiam in appellatione a diffinitiua non facit causam esse in curia, vt sic vtraque pars teneatur ad mittendum procuratorem sufficienter instructum. licet glos. hic tenuerit oppositum, & non bene, secundum eum. ¶ Item aduerte quia statuitio termi. facta a iudice vel a parte eo casu in quo causa non censetur esse in curia, seu non venit ibi tractanda necessario, non videtur tunc habere vim peremptorij, ex eo quia tunc non est necesse quem comparere per procuratorem sufficienter instructum: sed sufficit mittere procuratorem ad impetrandum & contradicendum, vt patet ex superius dictis, & ex ijs que habentur in capitulo interposita. in cle. prima. infra de appellationi. Et sic demum statuitio termini habet vim peremptorij seu peremptorie citationis, quando causa est tractanda in curia: & sic quando quis tenetur comparere per procuratorem sufficienter instructum quod contingit quando appellatum est ante sententiam, & appellatio est recepta a iudice, vel approbata a parte, vt patere potest ex ijs que superius dixi, & patebit etiam ex inferius dicendis. Et bene facit quod habetur in capitulo sepe. infra de appellationib. nisi probetur etiam quod in predi-

22 ctis causis habet vim peremptorij. ¶ †Et si dicatur, quid operabitur statuitio termini facta a iudice vel a parte eo casu, quo causa non censetur esse in curia, ex quo tunc non habet vim peremptorij. Dic quod operabitur duo. primo quia in impetrando non poterit dictus terminus preueniri per aliquam partium, adeo quod si ante dictum terminum fiet impetratio non facta mentione de dicto termino prefixo, impetratio erit surreptitia, & sic inualida, vt probatur in capitulo sepe. ad finem. & capitulo oblate. de appellatio. Item operabitur si appellans non compareat in dicto termino, & appellatus compareat, censebitur appellatio deserta & condemnabitur appellans ipsi appellato in expensis, vt probatur in capitulo irreprehensibilis. & capitulo nicolao. & ibi etiam per Ioan. Calderi. infra de appellatio. & facit etiam quod habetur eod. titu. in capitulo personas. & capitulo cum sit romana. ¶ Item aduerte quia licet Ioan. andr. hic in fine istius glosse fi. dicat quod hic erat questio beneficialis, in qua dicit hodie tenendum quod habetur in capitulo primo. & capitulo cupientes. de electio. in sexto. tamen secundum ista tempora inter causas beneficiales & alias causas quo ad effectum deuoluendi causam ad curiam vt ibi veniat tractanda, non bene, videtur reperiri differentia: quia in beneficialibus propter periculum vacationis iudex ex officio poterit prouidere vt lis abbreuiaretur, vt habetur in ca. oblate. §. de appel. Et secundum predicta patet quod secundum hec tempora si appellabatur ad curiam saluis causis maioribus, que sui natura erant in causa, alias causis tractande. infra de appellationib. in capitulo vt debitus. circa finem. Et facit de electio. in capitulo quamuis. in sexto. In alijs etiam beneficialibus solum ex sui accidenti, & non sui natura secundum ista tempora erant tractande in curia: puta quando appellatio erat recepta a iudice, vel approbata ab aduersario, vt patere potest ex preallegata decret. sepe. & capitulo interposita. §. primo. & ex ijs que dixi

23 supra. & etiam inferius dicetur. ¶ †Hodie vero possumus dicere quod cause beneficiales sui natura sunt tractande in curia si appellatum sit ad papam in presentia partis aduerse. vel si in absentia fuerit appellatum, appellatio fuerit intimata appellato secundum formam clemen. causam. de electio. Nam tunc etiam licet non fuerit recepta appellatio a iudice vel approbata a parte, tamen debet tractari in curia. Et licet non sit aliquis terminus statutus a iudice vel a parte ad prosequendam appellationem infra tempora, de quibus in capitulo primo. de electio. in sexto. & eo. tit. & lib. c. cupientes. ¶ In appellationibus tamen facit super electione vel postulatione facta ad ecclesiam regularem, vel ad ecclesiam cathedralem, ad papam seruari debere tempora que habentur in dicto capitulo. cupientes. In alijs minoribus beneficijs proprie loquitur capitulum primum. de elec. in sexto. ¶ Cause autem non beneficiales & olim & hodie sui natura censentur esse in curia esse tractande per appellationem interpositam ad papam. Sed demum ex accidenti, scilicet quando appellatio recipitur a iudice vel approbatur a parte, alias necessario non venit tractanda in curia, si potest fieri impetratio vt cognoscatur extra curiam secundum formam capituli statutum. de rescriptis. in sexto. & capituli litigantes. de off. or. eo. lib. Et de eo casu in quo de necessitate non est causa tractanda in curia, si appellans impetrauit iudicem ibi in curia, & fecit aduersarium citari coram, videtur quod vsque ad litem contestatam poterit citatus obijcere quod causa ibi in curia non est tractanda, sed potius extra, vt notauit Specula. in titu. de delati. §. primo. ver. illud quoque. Post litem autem contestatam non posset hec exceptio obijci, cum sit dilatoria, per ea que leguntur & notantur infra. c. exceptionem. infra de excep. & capitulo inter monasterium de re iudica. & in lege exceptionem. C. de probationi. quod tene menti. ¶ Vlterius pro declaratione materie huius gloss. finalis. et eorum, que superius sunt tacta. ¶ Et quia decre. Nicolao. videtur contradicere potissime a contrario sensu decre. interposita. §. primo. infra de appellationibus. Nam videtur contradicere in duobus. primo inquantum ibi videtur litera velle quod sola statuitio termini faciat causam esse in curiam, vt teneantur partes comparere sufficienter instructe, vel procuratorem mittere sufficienter instructum. Nam illud videtur contra dictam decre. interposita. §. primo. que non videtur curare de statuitione termini, sed solum an appellatio fuerit recepta per iudicem, vel approbata per partem: & sic videtur velle quod si non fuit recepta per iudicem, nec approbata per partem quod sufficiat mittere procuratorem ad impetrandum & contradicendum, vt ibi aperte dicitur, licet facta fuerit statuitio termini: quia de illa ibi non fit mentio. ¶ Vnde secundum verum intellectum decre. Nicolao suppleri debet vt intelligatur quod vltra statuitionem termini fuerit recepta appellatio a iudice vel approbata a parte. Et pro hoc bene facit decret. sepe. de appella. Item videtur in alio contradicere, quia in dicto capitulo nicolao. a contrario sensu videtur innui quod si non fuerit terminus statutus ab homine, tunc sufficiat mittere procuratorem ad impetrandum & contradicendum quod videtur esse contra predictam decr. interposita. §. primo a contrario sensu vbi videtur innui quod si appellatio sit recepta a iudice vel approbata a parte, licet terminus ab homine non sit statutus, non sufficiat mittere procuratorem ad impetrandum & contradicendum. Et propter secundum verum intellectum contrarius sensus dicti capi. Nicolao. debet intelligi & limitari secundum ea que habentur in d. c. interposita. §. j. ¶ Et propter predicta & pro clariori & pleniori etiam doctrina eorum, que no. in d. c. Nicolao. & plenius in glo. fi. huius

24 capi. †Si queritur quando in causa appellationis satis sit quod partes comparerent coram iudice ad quem per procuratorem institutum ad contradicendum & impetrandum, an vero sit necesse quod per procuratorem sufficientem instructum debeant comparere, distingui potest secundum Io. cald. in d. c. nicolao. quia aut est appel

latum ante sententiam diffinitiuam: aut appellatum est a sententia diffinitiua. Primo casu aut appellatio non est recepta a iudice vel approbata a parte. Si non fuit recepta a iudice, nec approbata a parte, ⁊ tunc conclude ꝙ aut terminus aliquis non fuit statutus ab hoīe, hoc est a iudice vel ab appellante ad appellationem prosequendam: ⁊ tunc sufficit quod compareat appellans per procuratorem ad impetrandum ⁊ contradicendū, vt probatur in dicto. c. interposita. §. j. Aut terminus fuit statutus ab homine: ⁊ tunc secundum Abbatem in dicto. c. Nicolao. non sufficit mittere procuratorem ad impetrandum ⁊ contradicendum, nisi etiam saltem habeat mandatum sufficiens ad expediendum articulum appellationis, vt videtur probari in dicto. c. Nicolao. ¶ Sed Hostien. ⁊ Joan. andr. post eum, et consequenter Joan. Calde. tenent quod hoc casu non est necesse talem procuratorem mittere, sed sufficit quod habeat solum mandatum ad impetrandum ⁊ cōtradicendum. Pro quibus bene facit quod habetur in preallegato. c. sepe. ⁊ in dicto. c. interposita. §. j. per quas suppleri debet dictum. c. Nicolao. vt videlicet intelligatur quando vltra terminum statutum interuenit appellatio fuit recepta a iudice vel approbata a parte non autē debet intelligi quando non fuit recepta a iudice nec approbata a parte propter ea que habentur in dicto. c. sepe. ⁊ dicto capitulo interposita. §. j.

25 ¶ † Satis est ergo quod tunc quando appellatio non est recepta a iudice nec approbata a parte terminꝰ operetur quod preueniri non possit per aliquam partium in impetrando, vt probatur in preallegato. c. sepe. Operatur etiam quod si appellans in dicto termino comparuerit, condemnabitur in expensis appellans ipsi appellato. infra de appellationi. c. reprehensibilis. ⁊ dicto. c. sepe. si autem appellatio fuit recepta a iudice, vel approbata a parte. vt scȝ sit tractanda in curia, tunc satis videretur quod appellans mittat procuratorem ad impetrandum ⁊ contradicendum, vt innui videtur in dicto capitu. Nicolao. a sensu contrario. ¶ Vel secundum Joan. Calde. dici potest quod hoc casu debet mittere procuratorem sufficientem ad expediendum articulum appellationis, per id quod habeẗ in dicto. c. interposita. §. j. a contrario sensu. Et ista pars iustior videtur ad faciliorem expeditionem litium. Et sic dicit Joan. Calde. se audiuisse curiam etiam seruare ⁊ ideo hec pars est tenenda. ¶ Aut fuit statutus terminus ab homine: ⁊ tunc aut appellatus petijt per principales per se vel procuratores sufficiēter instructos ad totam causam compareri in curia, quādo est appellatum ad papam, ⁊ tunc non sufficit mittere procuratorē ad expediendum articulum appellationis tantum, sed oportet quod habeat mandatum etiam sufficiens super principali, ⁊ ad prosequendum negotium principale expedito articulo appellationis, vt probatur in capitulo cordi. infra eodem libro sexto. ¶ Et aduerte ne erres, quāuis Joan. Calde. istud non tangat quod licet appellatus approbet appellationem interpositā ante sententiā vt sit tractanda in curia, tamen ex hoc solo non tenetur appellans mittere procuratorem sufficienter instructum super principali ad ipsum prosequendum, expedito articulo appellationis, si contingat pronuntiari bene appellatum, ⁊ sic cā principalis videatur deuoluta ad iudicem ad quem est appellatum, secundum ea que habentur infra de appellationi. in capit. vt debitus. Sed sufficiet mittere procuratorem sufficienter instructum ad prosequendum articulum appellationis. licet glo. in dicto capitulo Nicolao. aliter videatur sentire, ⁊ non bene.

26 ¶ † Sed si appellatio fuerit approbata per appellatum, ⁊ vltra hoc petierit quod appellans compareat sufficienter instructus super negotio principali, tunc bene est verum quod non sufficit mittere procuratorem instructum ad expediendum articulum appellationis tantum: sed oportet quod etiam habeat mandatum sufficiens super negotio principali, vt patet in dicto capi. cordi. quod est. c. j. de appel. in. vj. Et sic videtur quod hoc casu expedito negotio appellationis in curia etiam expediri debebit negotiū principale. ¶ Sed tunc surgit vnum dubium quod non tangit Joan. Calde. an poterit expedito negotio appellationionis procedi in principali sine alia citatione. Nam videẗ quod sic: quia als nil videretur operari petitio appellati. Et istud videntur voluisse domini de Rota in sua conclusione. cl. xxix. alias est. cciiij. ⁊. ccv. Sed in contrarium facit, quia videtur quod expedito articulo appellationis super principali, quantum de iure poterit fieri. Et sic videtur quod requiritur citatio, per ea que leguntur ⁊ notantur in. c. causam que supra de rescriptis. Item potest dici quod petitio appellati satis operetur, quia faciet quod negotium principale erit tractandū in curia vbi als si non fuisset facta petitio per appellatum, de quo in dicto capitulo cordi. videtur quod necessario negotiū principale non fuisset tractandum in curia inuito ipso appellante.

Et ista pars videtur rationabilior. Et hoc etiam dixi in dicto capitulo sepe. infra de appellationibus. aut appellatus solū approbauit appellationem, ⁊ non petijt quod appellans compareat sufficienter instructus etiam super causa principali. ⁊ isto casu quāuis non teneatur appellans comparere per procuratorem sufficienter instructum ad expediendum articulum appellationis, ⁊ sic causam appellationis. Nam etiam hoc facere deberet ipsa appellatione recepta vel approbata, licet terminus ab homine non sit prefixus, vt supra dixi. fortius ergo hoc facere debebit, quando ista duo simul concurrunt, scilicet receptio iudicis vel approbatio partis ipsius appellationis ⁊ terminus hominis. facit quod habetur in dicto capitu. Nicolao. Et hec de primo casu

27 † principali quādo appellatum est a diffinitiua, tunc distinguit Joan. Calde. aut appellatio fuit recepta a iudice vel approbata a parte, aut nō. primo casu dicit indistincte ꝙ non sufficit mittere procuratorem ad impetrandum ⁊ contradicendum, sed oportet quod absens personaliter compareat, siue terminus sit statutus ab homine siue non. Alias enim receptio vel approbatio nil operaretur quod est contra mentem. c. interposita. §. j. scd̄o casu dicit Joan. Calde. quod etiam si terminus fuerit prefixus ab homine, hoc est a iudice, vel ab appellante: satis est mittere procuratorem ad impetrandum ⁊ contradicendum. Hoc enim casu non potest distingui articulus appellationis a negotio principali, ex quo a diffinitiua est appellatum. Et istud, scd̄m eum, videtur magis iuri consonum, quam illud quod notat glo. hic, in isto. c. veniens. ¶ Nec obst. si dicatur quod termini prefixi nil operabitur, cum appellatur a diffinitiua: quia hoc est falsum secundum eum. Nam habebit effectum quod terminus preueniri non poterit ab aliqua partium infra de appellationibus. capitulo sepe. ⁊ capitulo oblate. ¶ Item operabitur quod non erit necesse absentem citari pro condemnatione expensarum, vt. d. c. sepe. Et illud dicit debere intelligi repetitum in alijs membris supra positis, quando terminus fuit prefixus, dicens etiam quod non est necesse absentē citari quantum ad illa: que tenebatur secundum formam huiꝰ distinctionis. ¶ Item dicit intelligendum quod ad illa procedetur parte instante. Als satis erit absentem cōdemnari in expensis, vt dicitur in. d. c. Nicolao. Et hanc distinctionem intelligit veram esse, saluis appellationibus interpositis in causis beneficialibus quibuscūqȝ, in quibus dicit forte tenendum quod habetur in. c. j. ⁊. c. cupientes. de elec. in. vj. ⁊ sic residet Joannes Calde. Et aduerte quia videtur reprobare glo. fina. hic positā. primo inquantum glo. voluit quod sola statuitio termini quādo appellatum fuit a diffinitiua operetur quod causa sit tractāda in curia. Nam ipse tenet contrarium, vt superius patet. Et idem etiam hic tenuit Joan. and. qui voluit quod statuitio termini sola non solum quando appellatur ante sententiam, sed etiam quando appellatur a sententia diffinitiua, non facit cāȝ esse in curia, per ea que dicuntur in preallegato. c. interposita. §. j. Sed certe ibi de hoc non dicitur, sed bene dicitur in. d. c. Nicolao. super gloss. per Joan. and. Et idem etiam voluit Specula. in titu. de appel. §. qualiter. ver. porro. Et sic in hoc sit communis opinio est contra glossam hic positam. Et communis opinio verior videtur, quia non videtur bene reperiri iure cautum quod sola termini prefixio faciat causam esse in curia: sed videẗ exigi quod appellatio sit recepta per iudicē, vel approbata per partem, per ea que habentur. j. de app. c. sepe. ⁊. c. interposita. §. j. ¶ Nec obstat iste textus, quia videtur suppleri quando etiam interuenit receptio iudicis vel approbatio partis sicut in simili suppletur. c. Nicolao. per dictum. c. sepe. ⁊ per dictam decret. interposita. §. j. ¶ Vel posset dicere vt hic etiam tangit Joan. andr. quod hic loquitur in causa beneficiali, in qua hodie est dicendum prout habetur in dicto. c. j. ⁊ in. c. cupientes. de elect. lib. vj. ¶ Item in alio reprobat glo. inquantum hic glo. quādo appellatur a diffinitiua: non facit differentiam, an appellatio recipiatur per iudicem, vel approbetur per partem, sed solum an statuatur ab homine terminus ad prosequendam appellationem. Idem Joan. Calde. vt patet ex superius dictis, quādo appellatur ad diffinitiuam, distinguit eodem modo quo distinguitur quando appellatur ab interlocutoria, seu ante sententiā an appellatio recipiatur, nec approbetur, vt patet ex superius dictis per eum. ¶ Sed aduerte, vt superius tetigi, Specula. in. d. ver porro. quando appellaẗ a diffinitiua, aliter dixit, licet Hostien. videatur tenuisse opinionem quam secutus fuit Jo. Cal. vt tetigi superius. Et etiam tangit Specu. in loco preallegato. nam Specula. posuit tertiam opinionem glo. hic, ⁊ opiniones Hostien. ⁊ Joan. Calde. possunt reduci ad concordiam.

28 † Dicit enim quod vbi appellatur a diffinitiua, receptio seu delatio iusticie nil operatur. ⁊ sic procedit opinio Hugo. ⁊ gl. Et ratio

est

est, quam etiam superius tetigi, quia in appellatione a diffinitiua etiam ante aliquam diffinitionem vel delationem suspensa est iurisdictio iudicis a quo. Secus quando appellatur ab interlocutoria seu ante sententiam, vt patet infra de appellationibus non solum. libro sexto. Sed quãdo approbatur per partem, tunc bene approbetur talis probatio vt causa censetur esse in curia, etiam quando appellatur a diffinitiua. Et sic hoc casu procedit opi. Host. ⁊ Joan. cald. Et istam partem, quam tenuit Spec. videtur etiam tenuisse Jo. an. in preallē. c. nicolao. super glo. vbi dici ꝙ Spec. in hac materia aliquid dixit de suo quod alʼs cõmuniter non contingit. Item aduerte inquantũ dixit Jo. Cal. ꝙ vbi terminus fuit prefixus, non est necesse citari absentem quantum ad illa: ad que tenebatur ſm formam distinctionis supra posite. No. per hoc forte voluit ꝙ si appellatum fuit ante sententiam, ⁊ appellatus approbauit appellationem, ⁊ sic tractaretur in curia, si etiam petijt quod appellans veniat instructus, etiam super negotio principali, ꝙ tunc finito articulo appellationis non erit necesse citari absentẽ, vt possit procedi in principali, si terminus fuit prefixus appellationi. Et istud vt dixi supra videnẽ etiam tenuisse domini de Rota in loco superius allegatõ. Et forte etiã fuit de mente do. Anto. hic. Circa tertium membrum, quod ponit in materia gl. Sed

29 vt superius tetigi, † cum terminus prefigatur appellationi ꝓsequende, non videtur ꝙ trahatur ad negotium principale, qđ venit expediendum expedito negotio appellationis. Tamen illud, quod fit circa vnam rem, non porrigit effectum ad aliud. arg. l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pactis. Et quia est etiam in. c. j. de appellationibus in sexto. dicitur quod expedito articulo appellationis, procedetur super principali, quatenus de iure poterit. Et sic videtur quod necessaria erit citatio, per ea q̃ habentur in. c. cãm. s̃. de rescri. Et ista pars videretur de iure verior. Tamen tene menti dictum dominorum de Rota, ⁊ Jo. calde. in dicta distinctione, ⁊ domini Anto. hic. Ubi autem appellatus solus approbasset solam appellationem, ⁊ non petijsset ꝙ appellans veniret instructus etiam super negotio principali, tunc clarum est ꝙ si appellans velit procedere super negotio principali, vel etiam appellatus expeditus negotio appellationis, quod necessaria erit citatio absentis, vt voluit Joan. an. in. c. sepe. de appella. super glo. vt si lis. ¶ An autem eo casu in quo finito articulo appellationis ꝓcedetur super principali, poterit procedi ad diffinitiuam lite non contestata. Conclude quod licet in causa appellationis ab interlocutoria non requiratur contestatio, vt. j̃. de appe. c. interposita. §. fi. tamẽ super negotio principali conclude ꝙ si ante appellationem fuerat lis conte. super negotio principali, tũc finito articulo appellatiõis ab interlocutoria poterit procedi super principali ad diffinitiuam, per id qđ habetur. j̃. de app. in. c. per tuas. Et idem si non fuisset contestata, si esset causa, in qua non requiretur contestatio, vt contingit quandoqꝫ secundum notata in. c. causam. ⁊. c. prout. de dolo ⁊ contu. Si aũt, nõ fuisset contestata lis in negotio principali ante appellationem, nec esset casus in quo nõ posset procedi lite non contestata, tunc non posset procedi ad diffinitiuam lite non contestata super negotio principali, nisi fieret contestatio. Illa autem non facta non posset procedi ad diffinitiuam, sed ad alia remedia, de quibus per gloss. in dicto capit. sepe. in glo. que incipit vt si lis. ⁊ de quibus in capitulo tue. ⁊. c.

30 quando. §. in alijs. vt lite non contestata. ¶ † Item adde superius dictis quod licet quando est statutus terminus ab homine ad appellationem prosequendam ipsi appellanti, si appellans non comparet in termino appellatio censetur deserta, et si appellatus compareat, condemnabitur appellans sibi in expensis infra de appellationibus. in capitulo reprehensibilis. et capitulo sepe. ⁊ capitulo personas. ⁊ hoc si ipse appellatus non impetrauit iudicem. quod potuit facere, etiam post terminuꝫ: quia ante non potuisset preuenire impetrando: vt patet in dicto capitulo sepe. et si impetrasset iudicem, ⁊ coram illo vellet procedere, quod posset iuxta finem anni, ſm ea que habentur in authen. appellatore. C. de tempo. appel. ⁊ per Joan. andr. in c. ex ratione. j̃. de appel. Tutius posset etiam appellans prosequi appellationem: quia rescriptum impetratum per appellatum factum est commune, ſm ea que notantur in. c. ex conquestione de restitu. spo. ⁊ in. c. j. de probat. ¶ Nec obstat si dicatur quod vbi appellatio est deserta, non tenet processus, etiã si fiat de cõsensu ambarum partium, ſm ea, que habentur in cle. si appellationem. de appel. quia illud verum, quando vtraqꝫ pars fuit negligens in prosequẽdo infra terminum iuris. Secus qñ infra terminum ab homine statutum vna pars est negligẽs, sed alia non, que vult prosequi postea infra terminum iuris. nam tunc factum partis diligentis prodest etiam illi qui fuit negligens: licet ex sua persona negligens esset exclusus. ar. l. si post mortem §. fina. ff. de contra habu. ⁊ eius quod notatur in. l. petende. C. de tempo. restitu. in integ. Et istud tenuerunt domini de Rota in sua conclusione. lxij, alʼs. lxiij. Quod tene menti. Licet autem appellatus comparuisset in termino, ⁊ impetrasset, tamen si nollet vti rescripto, ⁊ vellet illi renuntiare antequam illius virtute fecerit citari aduersarium, poterit, per ea que nota. in dicto cap. ex conquestione. Et hoc casu poterit, dicere appellationeꝫ desertam, ex quo appellans non comparuit in termino statuto sibi, per ea que habentur in dicto capitulo reprehensibilis. et capitulo sepe. Et hec sufficiant de materia quam tetigit gloss. fina. hic que materia, vt patere potest ex dictis superius, multas dubitationes in se habere videtur, sꝫ illam clarius ⁊ plenius sum prosecutus, quam communiter tractatur per docto. Et per predicta non est necesse instare in ijs, que dixit hic dominꝰ Anto. circa istam materiam, qui reducebat illam ad tria mẽbra. primum est, an eo ipso quod appellatio interposita extra curiam causa dicatur esse in curia, vt sic ibi debeat tractari. Secundum est quid sit effectus quod causa censeatur ibi esse in curia. Tertium est, an dato quod causa sit in curia possit omni casu procedi ad sententiam diffinitiuam contra contumacem. nam qd iuris est in predictis tribus dubijs, satis ptꝫ ex ijs, que dicta sunt superius. ¶ Circa primum tamen videtur velle qđ glo. hic velit quod termini statuitio non faciat causam esse in curia. Sed certe si gloss. ben eponderetur, vt loquatur alternatiue, voluit contrarium.

31 † verum est tamen quod sola termini statuitio non facit causam esse in curia, nedum si appellet̃ ante sententiam, sed etiam si a sententia, ſm cõmunem opinionem doctoꝝ. licet gl. hic aliter dixerit, sed non bene põderat. tñ ꝙ circa primũ dubiũ vr̃ velle ꝙ statuitio termini habeat demũ vim peremptorij: quãdo causa est tractanda in curia. de quo etiam dixi supra. ¶ Circa scđm aduerte inquantũ dicit ꝙ effectus est ꝙ vbi est in curia, non requiritur alia citatio. intellige dictum eius, quando statutus fuit terminus ab homine: alʼs nõ procederet, nisi in casibus beneficialibus, de quibus in. c. j. ⁊. c. cupiẽtes. de elect. in. vj. est etiã effectus quod non sufficit eũ mittere procuratorem ad impetrandum ⁊ contradicendum, sed debet mitti sufficienter instructus ad expediendum articulum appellationis. Et sic non videtur expediens quod mittatur instructus ad expediendum negotium principale finito articulo appellationis. quod intellige nisi appellatus hoc petijsset: vt patet in capitulo primo. de appellationibus in sexto. ¶ Circa tertium non insisto, quia melius ⁊ clarius dixi supra quã ipse loquatur. dicit tamen quod licet quandoqꝫ posset procedi ad diffinitiuam contra contumacem, si tamen pars de hoc non curat, sed solũ petit qđ ꝯdẽnet̃ contumax in expensis: hoc etiã fieri posset, per ea que habentur in dicto capitulo Nicolao. de appellationibus. ¶ Dominus Flor. hic nihil dixit de materia huius glos. fina. Sed remisit ad ea que habentur in. c. Nicolao. preallegato. ¶ Expedita materia glo. fin. restat nunc aliqua expedire in materia renuntiationis, que hic tetigit Innocen. et Joan. andre. ¶ Et vt expediam illa, Oppono contra text. an textus hic videtur velle quod si iste Joannes renuntiasset capitulo lr̃is suis seu iuri qđ habebat ex lr̃is ꝙ tũc singulares de capitulo potuissent se opponere contra eum. nã contra hoc facit, quia si renuntiatio fuit facta capitulo, non videtur quod alijs tanquam singularibus saltem absentibus aliquod ius nõ fuit quesitum, ⁊ sic videtur ꝙ non poterant se opponere. Nam nomine capl̃i nõ, si nõ habebant mandatum a capl̃o. s̃. de procur. c. j. nec etiam nomine proprio: qꝛ nullum ius videtur fuisse eis quesitum vt singulis ex renuntiatione facta capl̃o. ad hoc quia aliud est capl̃m, aliud singuli de capl̃o. xij. q. ij. l. c. q manumittit̃. ¶ Sed potest responderi ſm Innocen. primo ꝙ hic isti singures canonici non se opponebant immediate ex iure renuntiationis quesite eis, sed propter renuntiationem causabant ⁊ allegabant defectum iuris in agente, ⁊ sic dicebant sua interesse ꝙ ius non habens non admitteretur ad ecclesiam, nec intruderetur ad illam. Sicut in simili dicitur ꝙ posset se opponere ne falsis literis aliquis intrudatur. j̃. de crimi. fal. in. c. super eo. quo casu possunt intantũ se opponere ꝙ etiam si capitulum mandaret eis ꝙ se non opponerent, non haberent obedire: quia tũc se non opponunt pro iure capituli, sed se opponunt pro iure et interesse communi, ⁊ sic etiam eos tangẽte. fatetur quesitũ per renuntiationem ꝙ tunc ipse Joannes licet prius renuntiasset, posset agere, etiam inuitis singularibus de capitulo. facit quod habetur. s̃. eod. titu. c. cum inter P. ¶ Sed Hostien. dicit ꝙ licet procedere posset dictum Inno. quando capl̃m sponte recepisset eum post renuntiationem, per dictum. c. cum inter P. tamen non potest procedere quando remisisset capitulum renuntiationẽ: qꝛ per hoc non reuiuisceret ius iam extinctum,

32 nisi ad alium actum procederetur. † Cum per consensum

partium & iudicis non possit iurisdictio extincta reuiuiscere. infra de officio delega. significantibus. facit quod no. in capitu. primo. de offic. delega. in. vj. Et per dicta habes vnam solutionem ad contrarium. ¶ Aliam dat Innocen. quam dicit sibi magis placere, videlicet quod isti poterant se opponere etiam immediate ex renuntiatione, quasi etiam eis ius fuerit quesitum. Concludens regulam, quod renuntiatio facta quantumcunque parte absente prodest illi, cui est vtilis, etiam dato quod sit absens. Allegat quod habetur in. l. accusatorem. C. qui accu. non possunt. & vij. q. j. in. c. quam sit periculosum. & ff. de acqui. here. l. ij. & l. is potest. & j. de prescriptio. c. penul. & C. de pactis. in l. postquam. facit quod habetur in. l. si ea. C. qui accusa. non possunt. Et subdit quod renuntiatio fieri potest non solum expresse, sed etiam tacite, vt colligi potest in hoc. c. in versic. duo. & in. l. recusari. ff. de acqui. heredi. Et. C. de resti. mili. in. lege secunda. & 33 eo ipso. † quod quis renuntiat rei sue, conceditur occupanti: multo fortius, secundum eum: qui hz rem suam pro derelicto, quo casu certum est, quod conceditur occupanti. lege prima. & per totum. ff. pro derelicto. & instit. de rerum diuisio. §. penul. & fina. fatetur tamen Innocen. quod per renuntiationem quis non amittit dominium rei, quam tenet, licet amittat possessionem. Allegat. ff. de acquirenda possessione. l. si quis vi. §. differentia. Quinimmo plus dicit, quod si quis renuntiat iuri vel seruituti quam habet in aliqua re, etiam absente domino, statim res est libera. Et idem dicit si quis renuntiat liti, per legem postquam liti. C. de pactis. Intelligo quia preiudicabit renuntianti renuntiatio etiam facta absente aduersario, vt nota. in dicta lege postquam liti. Necobstat quod habetur in lege sicut. C. de repudiã. hered. quia respondet Innocen. quod ibi dicit, quod non valet renuntiatio hereditatis, quam quis prius adiuerat ad exonerationem renuntiantis, quia non potest per suam renuntiationem alij preiudicium facere sed in suum damnum bene potest preiudicare renuntiatio renuntianti secundum Innocen. Et no. bene diligenter dictum Innocen. 34 quod sepe allegatur, videlicet † quod si quis renuntiat iuri suo, etiam absente aduersario, preiudicat sibi talis renũtiatio. Et videtur potissime velle hoc procedere quando agitur de renuntiatione iuris realis. Et idem tamen videtur velle generaliter, quando quis renuntiat iuri sibi competenti. Et ad idem etiam allegatur dictum Inno. & Jo. an. j. de pac. in. c. cum pridem. an aũt simpliciter procedat dictum Inno. patet ex. j. dicẽdis. ¶ Et aduerte etiam, qz in illo. c. cum pridem. videtur loqui quando renuntiatio fit liti. nam dicit speciale odio litium vt renuntiatio preiudicet renuntianti etiam si fiat absente aduersario. do. vero Anto. hic dixit pro declaratione eorum, que hic tetigit Innoc. videnda esse quatuor. primum est an renuntiatio facta parte absente si quis velit renuntiare dominio quod habet, noceat quo ad perdendum dominium. Scdo an nocebit quo ad perdendũ ius aliqd reale vel personale. Tertio quid iuris de confessione facta parte absente. Quarto quid iuris de renũtiante liti pate absente. ¶ Circa primum concludit do. An- 35 tonius. † Quod renuntians vel habens rem pro derelicta intendit perdere dñium & possessionem, & tunc perdit vtrunque. d. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqui. pos. Aut intendit perdere dñium, sed non possessionem: & tunc non perdit etiam dñium me vt probatur in. d. §. differentia. Et põt esse ratio, qz tunc nõ videtur habere rem pro derelicta ex quo etiã dominiũ non acquiritur sine possessione. facit quod habetur in. l. j. in princip. ff. de acqui. posses. Et possessio nõ potest per alium occupari: ex quo non est vacua, & sic per consequens non potest dominiũ acquirere. Aut intendit perdere possessionem, sed non dominium: & tunc potest hoc facere etiã, vt puto, si in re insistat, per dictum §. differentia. nam tunc licet insistat, non tenebitur possidere, sed simpliciter retinere, sicut colonus vel depositarius. lege. j. C. communia de vsucap. & l. rei commodate. ff. commodati & lege 36 licet. §. rei. ff. depositi. † Et in hoc differt possessio a dominio qz facilius quam dominium amittatur, vt ibi patet. Et predicta procedunt, quando constat de mente. Interdum vero quis intendit perdere dominium, & hoc constat sed non apparet an velit perdere possessionem: & sic dubium est de animo circa possessionem, an eo ipso quod vult perdere dominium velit etiã perdere possessionem. ¶ Quidam, vt Jaco. de raue. tenuerunt q non & sic volunt quod non perdit possessionem, ex quo non apparet quod velit illam perdere. Et per hoc dixit quod nõ pdet etiã dñium, ex quo nõ perdit possessionẽ, per id quod superius est dictum. Et supra dictam opinionẽ videt etiam voluisse glo. in. d. §. differentia. ¶ Sed Dy. & Bar. & etiam Rayne. de Forliuio, & sic cõiter docto. tenent quod tunc perdet vtrunque, & sic possessionem & dominium, quod ex quo constat de animo q velit perdere dñium, Cum illud nõ possit perdere, nisi etiã perdat possessionem, presumi debet quod velit perdere re etiam possessionem. ar. l. illud. ff. de acqui. pos. Et sic etiam residet hic dominus Antonius. Tu potes concordare opiniones, per ea que etiam dixi in. d. §. differentia. ¶ Quia prima opinio potest habere locum, quando non obstante renuntiatione insistat redire, alias in re. quod notauit glo. in dicto. §. differẽtia. in prima solutione & in. l. j. ff. pro derelic. Nam tunc ex quo insistit in re, non videt verisimiliter velle perdere possessionem, ideo neutrum perdet. Secus vbi non insisteret in re: quia tunc ex quo non apparet aliquis actus, per quem videatur velle possessionem retinere, ex quo vult perdere dominium, & non potest illud perdere, nisi etiam perdat possessionem: in consequentiam presumi debet q velit perdere possessionem, ex quo als renuntiatio dominij nõ teneretur, argumẽto preallega. l. illud. ¶ Et per predicta potest 37 inferri ad intellectum dicti Innoc. hic, inquantum dicit † qd per renuntiationem quis amittit dñium rei, quam tenet intelligo quãuis illud videatur amittere per renuntiationem. nam non amittit, si rem tenet, & sic illi insistat, & per hoc non videtur perdere possessionem, facit quod supra dixi. Et dum dicit qd quis non amittit dominium rei quam tenet, licet amittat possessionem, intelligo eum velle quod amittit possessionem rei, quam tenet, si velit possessionem amittere. Nam hoc facere potest, vt patet ex superius dictis, licet non possit amittere dominium rei, quam tenet, licet renuntiet, vel velit renuntiare ipsi dominio. Et iste videtur intellectus Innocen. per ea que habentur in dicto. §. differentia. Et per predicta etiam videtur limitandum primum membrum, in quo dixi quod si, renuntiãs vel habens pro derelicto intendit perdere dominium & possessionem: quod perdit vtrumque. Nam illud videtur intelligendum quando non tenet rem, & sic illi nõ insistat. Secus si teneret rem, per id quod dixi supra post Innocen. de quo dixi etiaz supra circa vltimum casum. dominus tamen Ant. nõ declarauit bene dictum Innocen. quod etiã superius recitaui: sed forte voluit declarationem patere ex distinctione quam feci. Dominus autem Florianus videtur aliter intellexisse dictum Innocen. nam dicit Innoc. velle, quod per renũtiationẽ nõ amittitur dominium, sed possessio per dictam legem si quis vi. §. differentia. quod dicit esse notandũ & signandum. Et procedit secundum eum, cum quis renuntiat beneficio in manibus non sui superioris: quia tunc non perditur titulus, per id quod habetur, & quod dictum fuit supra eodem titu. c. quod in dubijs. Necobstat secundum eum, quod no. xv. questione. vj. in capit. j. vbi dicit gl. q etiam per metũ perdit dñiũ: quia respondet, qd aliud est tradere, & aliud renuntiare. & de intellectu dicte glos. remittit ad notata per se in capitulo cum ad sedem. de restitutio. spol. a. Sed certe non video quod si traderetur etiam beneficiũ alteri sine licentia superioris, quod posset transferri dominium beneficij: quia eadem ratio esset, que in renuntiatione, ex quo non fieret cum autoritate superioris. ¶ Unde aduerte quod licet putem verum in se dictum domini Floria. inquantum vide- 38 tur † quod per renuntiationem factam de beneficio in manibus non sui superioris, non perdat dominiũ, sed possessio per id quod notauit Inno. in. d. c. quod in dubijs. & quod ibi etiaz dixi. Tamen non puto quod illa fuerit mens Inn. quam voluit dominus Flo. in eo quod dixit hic Innoc. quod per renuntiationem quis non amittit dominium rei, quam tenet, licet amittat possessionem per dictam. l. si quis vi. §. differentia. Sed eius intellectum puto fuisse illum, quem supra dixi. Et per hoc habemus primum expeditum. ¶ Et adde supradictis quod si quis non tenens rem, simpliciter habeat illam pro derelicta, quia sic expresse dicit coram testibus, vel renuntiet etiam simpliciter iuri quod habet in illa, quod tunc videtur velle perdere dominiũ & possessionem, per id quod habetur in lege prima. ff. pro derelicto. & quod etiam hic dicit Innocen. & talis videtur esse eius mens in dubio per ea, que habentur in dicta lege prima. Et quod etiam hic dixit Innocen. Et adde etiam prout hic tetigit dominus Florianus & etiam Barto. in. l. rem que nobis. ff. de acquiren. possessio. quis dicitur satis habere res pro derelicto, etiam si aliter non constat si res erat tributaria, & permisit illam esse vacantem per biennium, per id quod habetur in l. qui illos. C. de omni agro deserto. libro. xj. In alijs autem rebus quando presumatur quis & videatur habere rem pro derelicto. remittit Innocen. ad ea que dixit in capitulo querelam. de electio. Et tangitur etiam per Barto. in dicta. l. rem que nobis. 39 & hec est additio domini Joan. de Imo. † Et per predicta videtur quod si quis simpliciter renuntiet iuri quod habet in re, si illam non tenet, vt quia est absens, licet illam animo possideat C. de acquirenda possessione. l. licet. quod perdit possessionẽ et dominium licet dominus Flo. velit quod tunc solũ perdit possessionẽ & non dominium. Nec obstat dictum Inno. quia alius est

est intellectus Inno. vt predixi. et loquitur etiam Inn. qn̄ quis tenet rem, cui renuntiat, vt patet ex eius verbis. ¶ Circa secū dum nunquid renuntiatio facta absente parte preiudicet in iure personali vel reali. de quo tangit hic Inn. et glo. et Bar. in l. non solum. §. si liberationis verba. ff. de libe. legat. ¶ Concludit hic domi. Anto. quod aut agitur de preiudicio iuris realis: et tunc talis renuntiatio preiudicat, etiam si fiat absente parte, vt voluit hic Inno. et facit quod habetur in d. l. si quis. vi. §. differentia. ff. de acquir. possel. et ff. pro derelicto. l. j. et per totum. aut agitur de preiudicio iuris personalis: et tunc dicit q glo. iuris ciuilis videtur cōtrariare. nā glo. in d. §. si liberationis videtur velle q prosit etiam absenti, saltem quo ad doli exceptionem. et illa glo. reputatur singularis, et non est alibi. et idem etiam videtur voluisse hic Innocen. vt patet ex ijs superius dictis et recitaui post eum. Sed glo. in l. idem in duobus. §. j. ff. de pact. et l. Pomponius scribit. ad finem magne glo. ff. de nego. gestis videtur tenere contrarium. sed Guil. de cuneo videtur ibi in dicta l. Pomponius tenere glossam primam, que est in dicto. §. si li-

40 berationis. † Finaliter do. Anto. hic concludit quod aut talis renuntiatio fit in iudicio: et tunc habet preiudicare, licet fiat parte absente, per. l. postquam liti. C. de pac. et hoc etiam tenuit Bar. in dicto. §. si liberationis. et ratio est secundum eum ibi, et sequitur hic dominus Ant. quia ibi in iudicio est iudex, qui representat locum partis. l. si dō causam. C. de euictio. et sic transit hic dominus Anto. ¶ Sed aduerte, quia ipse Barto. in dicta l. postquam liti. videtur velle q non sufficiat renuntiationem fieri in iudicio coram iudice, sed requiratur etiam quod iudex acceptet pro absente tanquā publica persona, vel tabellio tanq̄ publica persona acceptet p absente nam bene videt iudex: et tabellio tanq̄ publica persona posset alteri querere, iuxta ea, que habentur in l. eū pro quo. ff. de in ius vocā. et in l. j. §. ius publicum. ff. de iustitia et iure. et in l. non quasi. ff. rem pup. sal. fo. Jac. vero de Butrig. in dicta lege postquam liti. dicit quod si absens fuerit citatus, et forte fuerit contumax, quod tunc eius absentia dei presentia repleatur. l. properandum. §. cum autē. C. de in dic. tunc proderit renuntiatio facta in iudicio ipsi absenti. Secus dicit, si absens non fuisset citatus, nec consequenter fuisset contumax: quia tunc non noceret renuntiatio facta absente parte. sed contrarium videtur voluisse ibi glo. et etiam Innocē. hic, et j. de pactis in capit. cum pridem. et idem etiam Bald. in dicta. l. postquam. et idem etiam ibi tenet Ricard. de saliceto, et etiam domi. Barto. de Saliceto per illum textum, qui loqui videtur indistincte, siue pars sit presens. et videtur etiam habere locum si agatur reali actione siue personali, dum dicit liti de predio mote. nam satis etiam potest dici lis mota de predio, si petitum fuit predium actione personali, forte ex eo, quia promissum fuerit dari per reum ipsi actori, vt etiam voluit Salicetus in dicta lege postquam liti. licet Barto. in dicto. §. si liberationis. secundum vnam solutionem videatur intelligere quādo lis fuit mota actione reali. Additio domini Joan. de Imola. et ista pars videtur esse communis, vt patere potest ex supradictis: et sic videtur tenenda, per ea, que habentur per Jo an. Andr. in c. j. et c. ne innitaris. de constitu. facit etiam pro hac parte quod dicetur in sequenti membro. ¶ † Interdū fit

4 renuntiatio extra iudicium: et tunc dicit dominus Anto. post Barto. in dicto. §. si liberationis. quod aut est presens aliquis, qui recipiat renuntiationem nomine absentis: et tunc preiudicat renuntiatio, licet fiat absente parte, per legem rescriptum. §. fina. ff. de pactis. quod procedetur etiam dato quod ille, qui recipit nomine absentis, nō habuit ad hoc mandatum, dūmodo absens postea ratificauerit gestum ipsius domini, per id quod habetur in dicta lege rescriptum. §. primo. et bene facit etiam quod not. in l. huiusmodi. in princip. per gloss. ff. de lega. primo. et institu. de inutili. stipu. in §. alteri. ¶ Aut tempore renuntiationis ipsius iuris personalis non interfuit ibi aliquis recipiens loco absentis: et tunc non preiudicat talis renuntiatio secundum Barto. in dicto. §. si liberationis. et sequitur hic dominus Antonius. allegat quod habetur in l. et heredi. §. nos autem. ff. de pact. et quod habetur eodem titulo in lege si tibi. §. si pactus. et in dicta lege idem in duobus. §. primo vnde non potest tunc, secundum eum, queri absenti ex solo facto creditoris. Quod dicit domi. Ant. esse verum, quando agitur de renuntiatione facta iuri personali quesito ex facto suo. nam talia iura non possunt per simplicem renuntiationem abdicari. l. quis ergo casus. ff. de peculio. et facit quod habetur in l. iij. ff. pro socio. Si autem esset ius quesitum facto alterius, vt in legato vel in hereditate relictis: tunc dicit qd̄ bene valeret renuntiatio, et preiudicaret: quia tale ius potest quis a se abdicare antequam illud agnoscat lege si quis ita. cum ibi not. ff. de condictioni. institu. et lege seruum filij. §. primo. ff. de lega. primo facit. l. sicut. C. de repudi. heredi. et ideo tunc competeret exceptio doli, quasi dolo peteret, petendo cum actionem non haberet propter renuntiationem, vt colligi potest ex iuribus preallegatis. et sic dicit posse intelligi gl. in d. §. si liberationis. Allegat etiā ad predicta q notauit Bar. in l. j. C. de pac. et sic residet do. Ant. hic. ¶ Sed aduerte inquātū do. Ant. post Bar.

42 tenet † quod si fiat renūtiatio iuris personalis quesiti ex facto renuntiantis vel sui autoris extra iudicium parte absente etiam nemine recipiente pro absente, quod tunc talis renuntiatio non preiudicat renuntianti, nec queritur ius absenti. Innocē. sicut dixi, videtur velle contrarium. et idem gloss. in dicto. §. si liberationis. et idem Guil. de Cuneo in dicta. l. Pomponius, et Salicetus in dicta. l. postquam liti. et idem etiam ibi Ricar. de Saliceto, vt ibi refert Salicetus. et pro ista parte facit, quia renuntiatio videtur esse actus pendens a voluntate renuntiantis, qui potest suo iuri renuntiare. l. penult. C. de pac. et no. in capitu. si diligenti. j. de foro competen. et ideo videtur quod alias, si quis in presentia testium etiam extra iudicium renuntiat iuri sibi competenti ex obligatione personali contra absentem, videtur q talis renuntiatio habeat sibi preiudicare, si absens postea illam ratam habet, et ex illa velit se tueri. Nam videtur quod saltem exceptio doli sibi competat contra ipsum renuntiantem: vt voluit gloss. in dicto. §. si liberationis. imo plus videtur posse dici quod competat ipsi absenti propter talem renuntiationem exceptio taciti pacti, quod tacitum pactum potest surgere ex facto inter absentes, vt probatur in lege secunda et ibi etiam not. per docto. C. de pactis. vnde sicut ibi quando creditor hereditarius agit contra emptorem hereditatis sponte suscipientem iudicium videtur tacite velle renuntiare iuri, quod habebat contra heredem, qui non adit hereditatem: et ex hoc oritur exceptio taciti pacti ipsi heredi. Ita videtur in proposito, ex quo creditor renuntiat iuri suo contra absentem, videtur quod tacite videatur velle non conueni-

43 re absentem, et pacisci de ipso non conueniendo. † Et pro hoc etiam faciat, quia in dubio debemus fauere liberationi arg. l. arrianus. ff. de actionibus et oblig. ¶ Nec obstat huic opinioni. l. lex allega. heredi. §. nos autem. et l. si tibi. §. si pactis. que allegantur per Barto. in dicto. §. si liberationis. quia loquuntur in pacto, in quo requiritur consensus duorum quando fit: vt. l. j. ff. de pactis. qui non interuenit quando altera pars est absens: et non fit pactum mediante nuntio vel epistola. Nam alias est secus. l. Labeo. ff. de iureiurand. Sed hic nos loquimur in renuntiatione, que pendet a voluntate ipsius renuntiantis. Et per hec etiam responderi potest ad gloss. l. idem in duobus. §. primo quia loquitur in pacto, nō in renuntiatione. nam ibi dicit quod si extraneus facit pactum cum creditore, modo q ipse me non conueniet, quod ex tali pacto nihil mihi queretur. Illud tamen videtur esse verum de iure ciuili: sed de equitate canonica videtur esse sec⁹: quia videtur q de tali equitate possit per extraneum queri absenti, per id quod legitur, et quod etiam no. per gloss. in c. quotiens cordis oculus. j. q. vij. ¶ Nec obstat etiam si dicatur quod confessio facta etiam ad liberandum absente parte non videtur habere preiudicare, vt dicetur in sequenti membro. quia responderi potest secundum Salicetum et Ricardum, quod aliud est in confessione, aliud in renuntiatione quia propter confessionem quis agit principaliter declarare, non autem inducere: sed per renuntiationem quis agit renuntiare principaliter, et sic tollere obligationem, cui actui est fauendum secundum iura: cum obligationes censeantur odiose, et liberatio fauorabilis. l. arrianus. ff. de

44 actio. et oblig. ¶ † Item non obstat si dicatur quod obligatio personalis queritur ex consensu duorum, scilicet creditoris et debitoris. et sic per consequens sicut contrahitur per cōsensum duorum, tolli debeat, per id, quod habetur in regula prima. j. de regu. iur. et ff. de regu. iur. l. nihil tam naturale. Quia responderi potest secundum Salicetum, quod contrarium procederet, si ageretur de tollendo obligationem puta per pactū vel per acceptilationem. secus quando agitur de ipsa tollenda per renuntiationem: quia licet obligatio videatur esse penes creditorem et debitorem, tñ improprie videtur esse penes debitorem, sed proprie penes creditorem, qui habet debitorem obligatum: vt legitur et not. in l. regulariter. ff. de peti. here. Et ideo ex quo proprie principaliter ius obligationis censebitur consistere penes creditorem, videtur q illi possit renuntiare, vt sic debitor postea, si velit, possit se tueri exceptione doli vel taciti pacti si conueniatur, per ea que notat glossa in dicto. §. si liberationis. et quod habetur in dicta. l. secunda. C. de pact. Et hec pars satis videtur posse probabiliter sustineri. Que videtur

etiam approbari per Bar. ⁊ Sali. ⁊ per Inno. hic, ⁊ per Guil. de cun. in loco preallegato. licet Bar. aliter dixerit ⁊ do. Anto. post eum, vt patet ex. s. dictis. ¶ Et pro illa etiam facit. d. l. postquam liti. intelligendo quod dicta lex procedat etiam si actum fuerit actione personali. nam etiam sic potest intelligi, vt. s. dixi hec tamen pars non est sine dubitatione, propter id quod. s. dixi ⁊. j. dicetur de confessione ad liberandum, licet responderi posset vt superius dixi, ⁊. j. dicetur. Additio do. Joan. de Imola. Et per hoc sit expeditum secundum.

45 ¶ † Circa tertium, videlicet de confessione, concludit do. Anto. ꝙ si confessio fiat ad obligandum, illa non nocet, nisi fiat parte presente, vel alia pro ea recipiente, vt probatur in. l. certum. §. si quis absente. ff. de cõfes. ⁊ not. etiam in. l. j. C. de confes. ⁊ in. c. fi. j. de confes. ¶ Idem dicit si fiat ad liberandum: quia quatenus ex illa inducitur probatio, videtur esse planum secundum eum quod non probat, nisi facta fuerit parte p̄sente. facit quod habetur in. d. §. si quis absente. ⁊ quod no. in. d. c. fi. de confess. ¶ Quatenus autem induceret dispositioné, vt contingit quandoqꝫ, puta quãdo quis dicit, confiteor te non teneri mihi. Nam videtur inducere etiam tacitum pactum de non petendo. l. tale pactum. in prinici. ff. de pac. Idem dicit per notata per Bar. in. d. §. si liberationis. ⁊ per ea, que habentur in. c. fi. j. de succes. ab intesta. ⁊ sic residet. ¶ Sed contra predicta facit, quia videtur quod confessio ad liberandum facta parte absente noceat, per id quod habetur in §. ⁊ licet. in aut. de testi. colla. viij. ¶ Sed Barto. in. d. §. si liberationis. respondet ꝙ licet ibi dicat confessionem factam coram vicinis, non excludit quin etiam facta fuerit coram parte. ⁊ sic etiam debet intelligi ⁊ suppleri per. d. §. si quis absente. secũduꝫ eum. ¶ Item aduerte quia quod dictum est de confessione facta ad liberandum, quando etiam potest induci seu inducit dispositionem seu tacitum pactum, videtur facere contra opinioné, que vult ꝙ renuntiatio iuris etiam personalis facta absente parte valeat. ¶ Sed potes respondere ꝙ aliud in renuntiatiõe, que videtur pendere a volũtate renũtiantis, qui pōt fauori ⁊ iuri suo renũtiare. l. penultima. C. de pac. ¶ Aliud in cõfessiõe, que principaliter tendit ad declarandũ, ⁊ ꝯsequenter ad probãdũ, in qua requiritur partis presentia: vt in. d. §. si quis absentem. ⁊ licet quandoqꝫ inducat dispositioné, vt est dictũ, tamen videt ꝙ illa dispō non habeat effectum, ex quo ipsa cõfessio non est facta parte presente, quia sicut in principali, quatenus videlicet tédit ad declarandum ⁊ ad probandum requiritur partis presentia, ita etiam videtur ꝙ requiritur in accessorio incidenti, quatenus valet accessorie, ⁊ incidenter inducit tacitũ pactum. arg. j. de re. iur. accessorium. in. vj. ⁊. l. iij. §. qui habet. ff. de seruitu. rusti. predi. vbi patet ꝙ si non valet principale expressum, non valet etiam tacitum. additio do. Jo. de Imo.

46 ¶ Ité aduerte † qȯ confessio facta ad obligandum, etiam si fiat parte presente non nocet, nisi facta fuerit cum causa, si fiat extra iudicium: vt. j. de fide instru. in. c. si cautio. Secus si fieret in iudicio parte presente: quia noceret, licet non haberet in se causam annexam: vt legit ⁊ no. in. l. j. ad fi. ff. de interroga. act. ⁊ plene dixi in. d. c. si cautio. ¶ Propter predicta non esset necesse instare in eo quod hic tãgit do. Glo. ¶ Nam dicit quod illud, quod dicit hic Innocen. videlicet renuntiationem prodesse absenti, facit ad id, quod dicit quod confessio liberatoria prosit absenti, vt notatur per gl. in. l. non solum. §. si liberationis. ff. de libe. lega. In contrarium tamen facit, secundum eum, quod habetur in. c. si cautio. in glo. que incipit. puta ad finem. j. de fide instru. sed respõderet quod ibi loquitur de confessione obligatoria: secus de liberatoria, de qua predixi. De qua tamen liberatoria concludit quod si sit in reali, prodest habenti, vt in. d. glo. §. si liberationis. ⁊. C. de pact. l. postquam liti. Cum dicit, liti de predio mote, ⁊c. quasi velit quod ibi agebatur reali. Sed certe etiam potest intelligi quod ibi agebatur personali vt superius tetigi. ¶ Aut fit in personali: ⁊ tunc concludit ꝙ si fit alicui recipienti pro absente, valet per l. rescriptum. §. fi. ff. de pact. ¶ Et ponit tunc exceptionem doli contra competentem. ⁊ sic potest intelligi, secundum eum, gl. in d. §. si liberationis. Si vero fit nemine recipiéte: tunc non valet, vt. d. c. si cautio. ⁊ in. d. c. fi. j. de succes. ab intesta. de quo etiam remittit ad notata per Bart. in. d. §. si liberationis. Sed certe melius ⁊ plenius declaraui superius. ¶ Ex predictis tamen infert hic dicit domi. Floren. quod si iste Joannes, de quo hic renuntiasset, valuisset renuntiatio ad commodum absentis: quia facta fuisset super titulo beneficij, quod videtur ius reale esse, quod habetur in re id est, in beneficio. quod dicit esse notandum. sed certe in hoc vltimo inquantum dicit, hic erat ius reale competens in re, videtur maledicere: quia hec renuntiatio fiebat ante factam collationem, ⁊ antequam facta sit collatio non dicitur quis habere ius in re, seu in beneficio, sed ad rem, hoc est ad beneficium consequendum: vt probatur in capit. penul. j. de preben. in. vj. ⁊ de concess. preben. in. c. fi. ad fi. eod. libro. Et per hoc sit expeditum tertium.

¶ Circa quartum membrum ⁊ vltimum concludit hic dominus Anto. si queritur an renuntiãs liti videatur renuntiare iuri in iudicio deducendo vel iam deducto, quod aut quis renuntiat

47 † liti ante inchoatũ iudiciuꝫ. ⁊ intelligitur non esse inchoatuꝫ, licet pars sit citata, si libellus non sit porrectus: quia non cogitur quis prosequi litem vt legitur ⁊ no. in aut. qui semel. iuncta gloss. C. quomodo ⁊ quãdo iudex. ⁊ tunc non videtur renuntiare iuri sibi competenti. Allegat pro casu quod habetur in. c. ex tenore. s. de rescriptis. ⁊ facit qȯ habetur. j. de prescriptio. in. c. nichil. ⁊ dixit maxime hoc procedere quando quis desistit a litigio, forte vt euitet scandalum. facit quod habetur in. d. c. nihil. aut iam in iudicio res erat deducta ⁊ sic iudicium inchoatũ, intelligo saltem per citationé ⁊ porrectionem libelli, licet lis non fuerit contestata, per ea que habentur in dicta aut. qui semel. ¶ Nam hic reo instante cogitur actor ad prosequendum, vt ibi patet. ⁊ hoc casu concludit quod aut renuntiatio fit ex parte actoris, aut fit ex parte rei primo casu subdistinguit: quia aut actor renuntiat instãtie, aut renuntiat liti. si renuntiet instantie, tunc dicit quod si reus consentit tali renuntiationi, valet talis renuntiatio, et preiudicatur solum in instantia, non autem preiudicatur in iure vel actione competente actori: quia verba talis renuntiationis hoc non important. Quod aliud sit instantia, aliud ius vel actio compe[t]ens actori, probatur Instit. de actioni. in. §. primo iuncta. l. properandum. C. de iudic. cum de separatis non sit fienda mentio. l. fina. de calum. Et possit actor renuntiare instantie tantum ex quo pars aduersa consentit, absque eo quod perdat actioné, vt probatur licet ipse alleget in. l. prima coniuncta glo. C. de prescrip. long. temp. aut actor renuntiat instantie, si pars aduersa contradixit ⁊ non acceptauit renuntiationem, quod facere poterit, per id quod habetur in aut. qui semel preallegata. ⁊ in cap. causam. j. de dolo. ¶ Nunc dicit Barto. in dicta. l. postquam liti quod tũc nedum perditur instantia sed etiam substãtia actionis. seu ipsa actio mouetur: quia soli instãtie renuntiare non potest inuito aduersario, vt patet in dictis iuribus, sed bene posset renuntiare instantie ⁊ iuri seu actioni sibi competenti dicta. l. postquam liti. ⁊ ideo ex quo ipse actor renuntiat instantie aduersario non consentiente, cum talis renuntiatio non possit valere, nisi etiam denuntietur actioni deducte in instantia, ex quo vult renuntiare instantie, vr̄ etiã velle renũtiare iuri ⁊ actioni sibi ꝯpetenti, ex quo alias inuito aduersario instãtie renũtiare nõ posset argu. l. illud. ff. de acqui. hered. Quod intelligit Bar. esse verum nisi renuntiaret instantie saluo sibi iure actionis. Et sic apparet expresse quod nollet renũtiare actioni, quia nõ vult nec instantie, quia non potest, ex quo aduersarius nõ consentit. Secus vt dixi, quando simpliciter renuntiat instantie: quia tũc videtur etiam renuntiare actioni: vt. s. dixi quod dicit do. Anto. procedere si persistat in renuntiatione. ⁊ aliter non declarat: sed de hoc. j. dicam. si autem renuntiat liti ipse actor, tunc dicit quod ipse perdit instantiã, vt ius inductum in ipsam instantiam, ⁊ sic ipsam actionem. ⁊ est ratio secundum eum, quia ex quo vult perdere litem, videtur etiam velle perdere arma competentia per litem: ⁊ per consequens etiam videtur velle perdere substantiam actionis. est tamen verum secundum eum prout dicit Barto. in lege naturaliter. §. nihil commune. ff. de acqui. ren. possess.

48 † quod licet renuntiando liti perdat instantiam et ius actionis, non tamen perdit substantiam, ex qua actio producitur. ⁊ ideo non obstante tali renuntiatione non poterit agere, licet tunc obstabit exceptio. allegat quod habetur in. l. siue apud acta. C. de transactio. ⁊ facit quod habetur in. l. si seruus fundo. eodem titulo ⁊ in. l. penult. C. de vsucap. pro emp. ¶ Secundo casu quando fit renuntiatio ex parte rei quia reus renuntiat liti: tunc dicit quod aut ipsi reo competebat exceptio: ⁊ tunc ex tali renuntiatione dabitur actori replicatio contra exceptionem, que prius reo competebat. aut vero non competebat exceptio: ⁊ tunc dicit quod talis renuntiatio litis, quam facit reus, nihil operabitur, ex quo exceptio sibi non competebat. et hoc videtur procedere, quando actori competebat actio dicit postea Bar. quod licet reus renuntiet liti, non per hoc dabitur actori remedium actionis: quia talis renuntiatio non est materia apta ad producendum actionem, que solum producitur subsistente materia debita. l. iurisgentium. §. j. cum ibi notatis. ff. de pact. ⁊ sic residet dominus Anto. hic in isto quarto articulo. de quo per Barto. in. d. l. postquam liti. ⁊ ibi etiam per glo. Bal. ⁊ Salic. Sed aduerte qꝛ non videtur pfecte dixisse vñ attẽde pro declaratione huiꝰ articuli ꝙ aliud est instãtia, aliud

49 ius, seu actio: vt colligitur Insti. de ac. §. j. C. de iud. † Ité instantia de

tia de iure ciuili incipit demũ in ɔtestatione litis.d.l.pperãdũ. §.j.de iure autẽ canonico in cã principali nõ est dare instantiã, quo tpe finiaẗ,vt no.i.c.venerabili de dolo ꝛ cõt.ꝛ in.c.pe.de iu di.Sꝫ de iure ciuili finiẗ triennio cõputãdo a tpe ɔtestatẽ litis. ¶Item attende,q2 iuri de futuro simplici renuntiatione renũ tiari nõ põt,sed bene ꝑ pactũ:vt.l.si ita scriptum.§.si sub ɔdi tiõe.ff.de le.ij.iũcta.l.j.C.de pac.¶Et quod dixi de renũtiatiõe, intellige qñ fit extra iudiciũ parte abñte,fm noã.d.l.j.C.de pac. ¶Nã in iudicio põt renũtiari iuri futuro.l.in plurimũ.cũ ibi no tatis.ff.de acqui.hered.ꝛ in.l.j.ff.de cura.bo.dando.¶Itẽ etiã pmitte ꝙ nomẽ litis,qñqꝫ sumiẗ ꝓ instãtia cãe,vt ptꝫ.d.l.ppe rãdũ in prin.ꝛ.§.j.¶Qñqꝫ significat etiã actionẽ.l.litis nomẽ. ff.de verbo.signi.et.l.litem.C.de procu.faciat ad predicta.l. cãs. C.de trãs.Et sic videẗ ꝙ nomẽ litis significare posset vtrũqꝫ,vi delicet instãtiam ꝛ actionẽ.ꝛ illud etiam voluit glo.in.l.postqꝫ liti.C.de pactis.Istis premissis est aduertendũ circa primum membrũ inquantũ do.Ant.dicit ꝙ si aliquis renuntiat liti an te incohoatũ iudiciũ,non videẗ procedere:†quia vt dixi,nomẽ li tis nedum significat instantiam,sed etiam significat actionem. ꝛ sic videtur quod ex quo quis renuntiet liti,videtur renũtia re instantie ꝛ actioni.ꝛ per hoc videtur ꝙ cũ ius ꝛ actio sit de presenti,ꝙ illo respectu teneat renuntiatio.ꝛ licet instantia sit de futuro,si nondum erat lis contestata,tamen si fiat in iudicio renuntiatio videtur valere,cum in iudicio renuntiari possit iu ri de futuro,vt.s.dixi,quamuis glo.aliter videatur sentire in.d. l.postqꝫ liti.sed nõ bene,vt ibi no.per doct.¶Nec obstat quod habetur in.d.c.ex tenore.q2 ille presbyter nõ renuntiauit liti,sed dixit ꝙ nolebat litigare corã illis iudicibus,coram quibus ci tauerat aduersarium.ꝛ sic probat dictum do. Anto.c.nihil. de prescrip.nõ facit etiam ad propositum,vt ibi patet.Et per hoc potest inferri quod si extra iudicium renuntiatur liti,non vide tur quod teneat renuntiatio quo ad ipsam actionem que com petit de presenti.¶Et licet non videatur teneri quo ad instan tiam,quia est de futuro,quod nondum sit incohoata,ꝛ iuri de futuro non videatur posse renũtiari simplici renũtiatione extra iudicium,vt est dictũ:tamẽ ex quo renũtiatio tenet super actio ne,ꝛ sic super principali,in consequentiã videtur tenere super ac cessorio instantie:quia volẽti incohoare instantiã,ex quo renũtia uit actioni renuntiando liti obstabit exceptio.Nã exceptio renũ tiationis litis est exceptio litis finite:ꝛ sic potest opponi ad pro cessum,vt notaẗ per Bar.ꝛ Bal.in.d.l.postqꝫ liti.ꝛ sic patet do. Anto.non bene dixisse circa primũ casum.¶Item adde circa secundũ inquantum tenet cũ Bar.ꝙ si post citationẽ factã pro reo ꝛ libellum porrectum,ꝛ multo fortius si post litem contesta tam actor renuntiet instantie contradicente aduersario,q2 tũc intelligiẗ renuntiare etiã actioni,nã illud non videtur verũ.cũ aliud sit instantia ꝛ aliud actio,vt superius est dictum. ideo vi detur ꝙ tunc si aduersarius acceptat remediũ ipsius instantie, valebit,per ea que dixi.s.ꝛ que habentur in.l.j.C.de prescri.long. temp.Si autẽ non acceptat,non videẗ ꝙ non valebit ipsa renũ tiatio,ex quo non potest renũtiare instantie inuito aduersario, per.d.auẗ.qui semel ꝛ illam partẽ tenuit Bal.ꝛ Salic.in.d.l.post quam liti.¶Non autẽ est dicendũ ꝙ tũc renuntiando instãtie videẗ etiã velle renuntiare actioni,q2 maius preiudiciũ instatur in renũtiatione actionis qꝫ instantie.Nã licet pereat instantia, poterit actio in noua instantia intẽtari.Sed vbi renũtiatũ est actiõi,in nulla instãtia poterit agi:q2 ɔtinue obstaret exceptio. ꝛ ideo licet actor renũtiet instãtie,que est modici preiudicij re spectu renũtiationis actionis,que est maioris preiudicij,nõ vẽ verisimile ꝙ renũtiando instãtie videatur velle renũtiare actiõi. ¶Nec obstat quod dixi.s.circa tertiũ articulũ ꝙ quandoqꝫ qs renũtiãdo intẽdit perdere dñium intelligiẗ etiã in dubio velle ꝑ dere possessionẽ:q2 alias non posset perdere dominiũ:q2 ibi qs volebat perdere id,qd est maius possessione ꝛ maioris pͥudicij: ideo facilius ibi volẽdo pdere dñium,qd est maius possessione, videẗ velle perdere id,quod est minus,scꝫ ipsã possessionem,ex quo aliter non potest pdere illud quod est maius,qd principali ter vult perdere.Sed hic volebat perdere id quod est minꝰ,scꝫ ipsam instantiã.Ideo nõ sequiẗ ꝙ per hoc videatur voluisse ꝑ dere id,quod est maius:quia non debet presumi in dubio ꝙ qs velit suum iactare:vt.l.cũ de indebito.ff.de proba.¶Nec obstat etiã predictis.l.illud.ff.de acqui.her.q2 alio casu loquiẗ.Nã ibi agiẗ de eadẽ hereditate pdenda:hic aũt ageretur vt per renũtia tionẽ factã super re maioris pͥudicij.qd non vẽ in dubio esse fiendũ,ꝓ id,quod superius est dictũ.¶Item adde inquantum dicit†ꝙ si quis renũtiat liti,ꝙ perdit instãtiã ꝛ ius deductũ in iudicio,ꝛ per ɔñs actionẽ.nã vltra rationem allegatã ꝑ eũ videẗ esse ratio,q2 litis nomẽ significat etiã actionẽ.ꝛ sic nedũ instan tiã,sed etiã actionẽ.Et iõ renũciando liti videẗ ipse actor renũ tiare liti ꝛ cause,vt dixit gl.in.d.l.postqꝫ liti.ꝛ sic etiam instãtie ꝛ actiõi.Facit qd habeẗ in.d.l.litis nomẽ.ff.de v.sig.ꝛ no.etiã Sal. in.d.l.postqꝫ.Item etiã adde quatenus dixi de renũtiatiõe litis, que fit ꝑ reũ,ꝛ dicit ꝙ si actori nõ ɔpetebat actio,ꝙ nihil operaẗ, nec ꝑ hoc dabiẗ actori actio,nã dicit Bal.ꝛ Sali.in.d.l.postqꝫ. ꝙ imo tunc operabiẗ:q2 reus renũtiando liti vẽ per hoc fateri actorẽ fouere ẽt iustã cãm:ꝛ se reũ fouere iniustã facit qd habeẗ in.l.si maritus negauerit.ff.de adult.ꝛ in.l.si aduersariꝰ.C.de fi. de instru.ꝛ in.c.ꝑ tuas.el.j.ad finẽ.de simo.vbi dicit ꝙ reꝰ male conscius sibi cessit liti.ꝛ sic scdm predictos videẗ ꝙ tũc quãdo reus renũtiat,poterit actor petere ꝙ cõdemnet,quare videatur fateri actorẽ fouere iusticiã,de se fouere litẽ iniustã,per ea q̃ ha benẗ in iuribꝰ preallegatis.qd tene mẽti.ꝛ per hoc sit expeditus quartus articulus.¶Adde tñ ꝙ id qd dixi.s.ꝙ†qñ quis renũ tiat liti,intelligiẗ renũtiare instãtie ꝛ actiõi,ꝛ sic liti ꝛ cause, vt etiã voluit gl.in.d.l.postqꝫ liti.C.de pact.in.j.gl.ꝙ cedit in rebus prophanis.Secꝰ in beneficijs,in quibꝰ nõ põt fieri renũtiatio, nisi in manibus sui superioris.Et iõ si quis in causa beneficiali renũtiet liti ꝛ cause corã illo,corã quo litigaẗ si non est talis qui posset resignationẽ recipere,seu renũtiationem beneficij,per ta lẽ solũ intelligeẗ renũtiatũ instãtie.ꝛ sic do.de Rota dicunt ser uari in curia fm stylũ curie,in sua conclusione.ccclij.de quo ibi plenius per eos.Additio do.Jo.de Jmola.¶Ultimo tãgit hic Joã.an.qd si papa mandat aliquẽ recipi in canonicũ bononie, cũ sit paratus omnibus beneficijs renuntiare,an debeat prece dere renuntiatio,an vero collatio.Et respondet post vincen.qd debet precedere renũtiatio,si litere admittanẗ:ꝛ si postea restat, succurreẗ,ei per id quod habeẗ in.c.nisi cũ pridẽ.j.de pac.ꝛ.j.de re.pmu.in.c.cũ vniuersorũ.Et putat Inno.ꝙ tũc ageẗ potiꝰ ex officio iudicis implorato,qꝫ ex vi actionis.facit quod no.in cle. vnica de rerũ permu.ꝛ hec sufficiant quasi loco repetitionis hu ius capituli.do.Jo.de Jmola vtriusqꝫ iuris doctor.

1 Renuntiatio facta in mortis articulo an valeat.
2 Emulus quid sit,ꝛ an varia habeat significata.
3 Decipere ij soli possunt,de quibus confiditur.
4 Renuntiatio non tenet,que per fraudem emuli facta est.
5 Consilium seu propositum mutare quando liceat.
6 Preses imperium a se abdicare non potest.
7 Renuntiatio facta de beneficio sine consensu superioris est in ualida.

Ecce coram nobis.

Si prelatus absoluit subiectos ab obediẽtia,nõ ꝓpter hoc plature re nũtiat.h.d.ꝛ est cõis diuisio,ɔsultatio ꝛ respõsio secũ da ibi. nos aũt.† No.pͥo ꝙ valet renũtiatio facta etiã in mor tis articulo ẽt qñ nõ est spes de sanitate,ꝛ sic defectꝰ spei retinẽ di bñficiũ nõ annullat renũtiationẽ pendẽtẽ ex volũtate renũtiã tis.nã,vt hic satis innuiẗ,si renũtiatio fuisset facta in manibꝰ diocesani episcopi,valuisset lꝫ facta fuisset eo tpe,quo desperareẗ de vita ipsius renuntiantis,ꝛ esset grauiter infirmus.Qd intel lige verum,dũmodo,tẽpore quo fit renũtiatio,sit sane mẽtis, ꝓ id qd legitur ꝛ no.j.de regula.in.c.sicut tenor ꝛ in.c.sicut nobis. xvij.q.ij.c.j.¶†Item no.ꝙ Emulus diciẗ inimicus.qnõ aũt hꝫ multa significata verbum emulor,ꝛ sic alijs modis dicitur quis emulus,no.per glo.in.c.simus.xlvj.di.ꝛ in proemio Digestorũ. in fi.tertij.¶Itẽ no.ꝙ Emulus seu inimicus diciẗ:qui cõsulit nobis seu alicui id qd tẽdit ad detrimẽtũ eiꝰ,cui ɔsuliẗ:sic ẽt ali bi dr ꝙ nõ est amicꝰ noster qui nr̃a bona tollit.s.vt lite nõ cõte. in.c.accedens.el.ij.¶Itẽ no.secundum domi.Flor.ex textu ibi. non crederet prouerbio vulgato.†quod illi soli possunt nos de cipere de quibus cõfididimus,ꝛ quos credimus nõ esse decepto res facit ꝙ habetur in.c.non omnis qui dicit pax vobis ami cus est.v.q.v.¶Itẽ no.ꝙ ꝑ actũ accessoriũ nõ inferẗ ad princi pale.nã renũtiatio abbatie accessorie inducit absolutionẽ mo nachorum ab obedientia,ꝛ tamen licet abbas monachos ab soluat,non per hoc intelligiẗ renũtiare,vt hic patet.facit quod habetur in.c.si ɔfirmationẽ de elec.li.vj.ꝛ in.l.ex pupillari.ff.de vul.ꝛ pupil.Ex quibus sequitur ꝙ accessoriũ nõ regulat princi pale,nõ contra.Potes etiam notare ꝙ induciẗ renũtiatio nisi qd geritur necessario inferat.facit qd dixi in proximo notabili, ꝛ qd habeẗ in precedẽti.c.Itẽ no.ꝙ ꝑ actũ renũtiatiõis alicuiꝰ ɔsecutiui exceptio seu renũtiatio facta a principali qs pͥncipali renuntiare nõ vẽ.¶†Itẽ no.argumentũ qd pmissio renuntia tionis facta ad consiliũ ꝛ fraudẽ emuli,de quo quis cõfidit,nõ tenet qd ad hoc,vt ꝓpter illã cedere cogatur,licet si illã presen tasset superiori,ꝛ vt obtinuisset licentiam non posset penitere. s.e.c.quidã ꝛ sic do.An.residet.sꝫ certe etiã tũc succurrereẗ ꝑ id qd dixit glo.ij.Item no.ꝙ aliud est superiorẽ vocare vt quis re nũtiet in eius manibꝰ.aliud in presentia eius renũtiationẽ face re seu offerre illo acceptante,vt colligiẗ ex isto textu,iuncto.c.q. dã.s.e.ꝛ facit qd.j.diceẗ.Itẽ no.argumẽtũ ꝙ i manibꝰ soliꝰ epi

absq; consensu capituli posset fieri cessio, etiam ab inferiori prelato, et sic honorabili membro de quo dicendū fuit in.c.quod in dubiis.et in.c.admonet.s.e. Itē no. illud vulgatū † quod sapiētis est mutare ppositum seu consiliū, vbi videt quod primū esset sibi pernitiosum ad hoc qd habet in.c.qualr.el.j.cū ibi notatis per glo.j.de acc.et in tex.et gl.in aut.de nup.§.j.colla.iiij.vbi etiā glo. ad literā hoc notat. Itē no.quod pactū absolutiōis subditorū ab obediētia prelat⁹ nō vr̄ renūtiare plature, etiā si interueniat vocatio superioris, vt in eius manib⁹ cedat: si tū postea nō fiat cessio. Ultimo not.argumētū quod abbas vel superior prelatus posset absoluere subditos ab obediētia vel iuramēto obedētie sibi prestito. sed cōtrariū est verū, vt hic tāgit gl.fi. Nec ob. iste tex. quia ponit facti ɔtingentiā, et nō iuris ministeriū: quia de iure illud nō pōt. et omnino, vt etiā hic tangit .d.Ant. quia promissio et iuramentum inobedientie prestatur ei ad finē, vt magis propter illa studeat quis placere deo, quam illi cui inobediētia et iuramentū prestat. Et ideo nō pōt illi, cui prestat tale iuramētū, remittere, nō talē promissionem, per id qd no. Jo.An.in.c.preterea.j.de spō sal. Item est alia ratio secundum eū quia durante principali non videtur quis posse renuntiare ei, quod necessario depen-
6 deat ab illo. † Et quia, vt alibi dicit lex, non pōt preses a se abdicare imperiū: vt.l.legatus.ff.de offi.presi.nec similiter pater patriā potestatem.C.de pa.potesta.in.l.abdicatio. Item potest esse ratio: quia renuntiatio non potest fieri nisi in manibus superioris et sic episcopi diocesani in casu capituli: et illa debuit pcedere absolutionem monachorū. Et ideo cū non precesserit, nō potuit abbas absoluere monachos. Et per hoc videtur quod in casu capituli non erat necessaria noua promissio, que facta fuerat per monachos, cū absolutio non tenuisset. sed potest dici quod forte facta fuit de facto ad cautelam. In gloss.ij.ibi: sed hoc non esset supple.s. quod iste esset soluendo, si facta fuisset renuntiatio abbatie ex eius consilio fraudulo so. nam ipsa abbatia seu beneficium abbatie est res spiritualis, et sic non recipit estimationem pecuniariam. facit qd habetur.j.q.iij.in.c.si quis prebendas. et insti.de rerū diuisi.§.sacro. et propter hoc dixit glo.quod non esset soluendo ille qui addit cōsilium in casu isto. Facit qd no.glo.in simili in.c.coram.j.de offi.dele.et in.c.cū olim.de causa poss. et de qōne qualiter quis obligetur ex consilio, habetur.j.de regu.iur.a nobis ex consilio.libr.vj.et per Bart.in.l.non solum. §.si mandato.ff.de iniur. In gloss.iij.in fi.soluit Joan.andr. post Hosti.contraria glo.licet glo.non soluerit quod illa procedūt in iis, que non dependent a iure vel iuris aut iudicis potestate, et respiciunt preiudicium renuntiantis tantū et non alienū
7 † sed nō valeret expresse renuntiatio non intercedente consensu superioris: ideo multominus debet valere tacite. Facit.j.de preben.in.c.dilecto. aliter potest dici secundum do.Ant.quod hic nō fuit tale factum, ex quo concluderetur voluntas renuntiati: quia ad exclusionē alicuius consecutiui non sequitur exclusio principalis, saltem quando declarat voluntatē esse circa principale aliter excludendum, vt hic fuit: quia vltra absolutionem monachorum fecit vocari diocesanum vt cedere posset. et per hoc etiā non obstat secundum do.Ant.qd habetur.s.e.c.ex transmissa dn̄s vero Glo.hic aliter soluit contrarium.nā dicit post Inno. quod hic absolutio monachorū non obtinuit vim resignationis: quia resignatio debet precedere absolutionē, per id qd habetur in.l.pe.ff.de offi.presi.nec potest fieri resignatio sine autoritate illius a quo recipit beneficium, vt.s.e.c.quod in dubiis. et tāgit etiā hoc vltimū in glossa. dic etiam ad.c.ex ore. potest responderi quod ibi loquitur de renuntiatione beneficii, que inducitur per obedientiam prestitam alteri tanquam prelato. nam ex hoc infert necessario quod inobediens non se, sed illū reputet prelatū. Sed secus hic secundum eū: quia absolutio monachorū nō est cōpassibilis cum abbatia. posset ei dici, secundum eū, quod essent absoluti ad tempus, vel aliud simile. Sed solutionē Hostiē. vt predixi sequitur Jo.and. Extra glossas potest opponi inquantū hic videtur litera quod iste archiepiscopus reuelauerit cōfessionem istius abbatis sibi factā. nam videtur quod hoc non debuerit facere.j.de peni.et remis.in.c.omnis.so.potest dici quod fuit facta manifeste, et nō in foro penitentie. et sic non obstabit contrariū. Uel si dicat quod fuerit facta in foro penitentie, potest dici quod reuelauit de volūtate confitentis. quod facere potuit: sicut etiam sibi volenti posset fieri testimonium confessionis et reconsiliationis eius, vt legitur vt no.in.c.testimonium.j.de test.et.j.de sumo.nemo. Itē secūdo potest opponi quod ex quo vocauit superiorem vt cederet, debeat compelli ad cedendū.s.e.in.c.quidā. soluit Hosti. quod ibi fuit petita licentia cedendi, et obtenta: hic autē nōn fuit etiam petita, licet vocatus esset superior. Sola autē vocatio secundū Hoff.non habuit nocere: sicut nec vocatio patroni facta per libertū in ius sine venia petita.ff.de in ius vo.in.l.quis.est enim locus penitētie, vt ibi patet et etiā hic. et facit.ij.q.vj.c.si quis li-

bellos. et in.l.si penituit.ff.de diuort. Item secundum Hostiē. ibi super hac causa vtilitatis ecclesie vel proprie salutis, hic causa seductionis et infirmitatis. Item ibi precessit deliberatio et instantia importuna, hic secus: quia postea penituit, vt hic patet.

1 Cessionis beneficii causa legitima est insufficientia.
2 Abbas cedere non potest in manibus monachorum sibi subiectorum.
3 Collectiuo nomini competit vterq; numerus.
4 Doctor semel approbatus propter insufficientiam remoueri a docendo.
5 Resignationem beneficii recipere quis iure possit.
6 Monachus an cum licentia solius abbatis, possit monasteriū dimittere.
7 Monachus ad religionē arctiorem licentia petita, licet nō obtenta, transire potest.
8 Monachus causa subsistente an possit ad aliud monasterium transire, solo consentiente abbate.
9 Papa solus dispensare potest cum monacho volente transire ad aliud monasterium sine causa.
10 Abbas an indifferenter monacho ad aliā religionem transire volenti licentiam concedere debeat.
11 Presbyter per abbatem presentatus, et ab episcopo institutus in vtrius manibus renuntiare debeat.

Dilecti filii. Abbas exemptus absq; licētia pape renuntiare non potest.h.d.et in prima ponitur conuentus petitio, in secūda ipsius repulsio, et negotii commissio tertia ibi:
1 cum igitur. † Nota primo vnam causam legitimam ad cedēdū, videlicet propter insufficientiam. de qua.s.e.c.nisi pro defectu. Et no. bene secundum do.Glo.quod propter insufficientiā nō est platus iure incapax tituli, sed debet renuntiare, iuxta ea que habentur in.d.§.pro defectu. Item quod monachus vnius monasterii potest eligi in abbatē alteri⁹ monasterii. de quo dic vt ha-
2 betur in.c.nullus.de elec.in.vj.et in cle.j.de elec. † Itē no.quod nō valet cessio abbatis facta in manibus monachorum sibi subiectorum: quia non valet si non fit in manibus inferioris superiore volente illa probare, potest compelli ad cedendum. Itē no.quod hic videtur casus pro eo quod disputat Jo.an.in regula infirmatur.de reg.iur.in.vj.videlicet quod dato quod secundum cōem opi. cessio ad preiudicium cedentis teneat cōditionaliter, si superior illā approbet, vel si velit, ita quod non possit cessio reuocari, nō tamē tenetur superiore volēte ratū habere. licet quidam, et non bene, dixerint distinguendū an res sit integra vel nō. de quo satis dictum fuit.s.co.c.quod in dubiis. Potest etiam induci decreta. ista proprie quod non teneat cessio. quod patet secundum domi. Anto. ex eo quia papa hic mandat quod iterato cedat. quod non esset, si tenderet ad preiudiciū cedentis. Sed dici potest, secundum eum, quod superior poterit eligere quā viā vult, an videlicet approbet cessionē, an vero quod agat ad iterato cedendum, quia
3 nō tenuit quo ad ipsum superiorem. quod tene menti. † Itē potes notare quod nomini collectiuo singularis numeri congrue potest dari numerus pluralis, pōt etiā dari numer⁹ singularis vñ secundum grāmaticos congrue dicitur populus currūt, et populus currit. et sic etiam ɔgrue dici potest ɔuentus intimauit, et cōuentus intimauerunt. de quo per Jo.cal.in decret. capitulum. s.de rescriptis. In glo.j.ibi.l.iij.et bene facit quod habet in.c. ea que.j.de offi.archidia. In ead.glo.ibi magister propter in-
4 sufficientiam. † Nota bene ex glo.quod magister et doctor licet semel fuerit approbatus tamen propter insufficientiam, et sic ex causa, potest reprobari et remoueri a docendo: vt probatur in.l.ij.et ibi etiam not.hic allegata in glo.et etiam in.l.sed et reprobari.ff.de excusa.tut.et.l.vt gradatim.§.j.ff.de mu.et.ho.et adde etiam quod not.in.c.primo hic allegato de officio custod. vbi gloss.vult quod demum propter negligentiam debet prelatus remoueri, si fuerit in magna negligentia: hic potius deberet aliter puniri. In glo.in verbo, manibus in principio supple secundum abbatem. Et not.bene ex eo quod sequitur in gloss.quod ad illum spectat recipere renuntiationem seu resignationem beneficii, ad quem spectat confirmatio, et eodem modo collatio. et idem notauit gloss.in dicto.c.quod in dubiis.s.eodem titu. Sed aliter dixit gloss. post Innocen. in cle-
5 men.prima.de renun. videlicet † quod ad eum pertinet recipere resignationem, ad quem pertinet destitutio. et quid in hoc tenendum, plene dixi supra eodem cap.quod in dubiis. In eadem gloss.ibi: sed hoc contingi. quasi velit quod ideo hic non fuit coactus cedere, ex eo quia cesserat in manibus inferioris, sed propter insufficientiam. et sic vult glo.quod in casu huius capituli poterit cogi ad renuntiandum per istos delegatos. sed Goffred. hic tenet contrarium, dicens quod iste abbas non

potuit compelli ad cessionē, si bene debuit admitti cessio eius per istos delegatos, si voluit sponte renuntiare. sed gloss. vt dixi, tenuit contrarium. Hostien. hic dixit quod vigore rescripti, de quo hic, q propter illud committebatur ministeriū, nō potuisset p istos delegatos cogi p id qd habet. j. de offi. dele. in. c. fi. sed bene de iure cōmuni poterat cōpelli ad cedendum. Et sic pdicta potest saluari opi. Goffr. Sed do. Floren. simpliciter teneo at glo. scilicet q hic potuerit cogi: allegat etiam quod habetur. s. co. ti. c. quod in dubijs. z. c. quidam. do. Ant. hic dicit posse dici q hic debuit admittere cessionem a voluntario, non ab inuito: quia si papa voluisset istum priuare, non habebat nisi cessionem iam factam per ipsum approbare, cum illa tenderet ad preiudicium renuntiantis, vt dicit gloss. et sic non mandasset ipsum restitui. quod tamē fecit. z sic per hoc denotatur secundum eum, quod non fuit intentio pape istū abbatem inuitum priuare. An autē insufficiētia tūc habeat repellere prelatū, remittit ad nota. in. c. nisi. §. ne pro defectu. s. eod. ti. Mihi satis placet opi. Hosti. per quam opiniones reduci possunt ad cōcordiam. An autem Canonicus posset renuntiare in manibus capituli: vide tex. z glo. j. de simo. c. ex insinuatione. de quo plene dixi. s. eod. c. quod in dubijs. ¶ † In gloss. pen. ibi: se transferre, zc. Supple sine licentia pape, vel legati de latere. nam ille etiam potest dare licentiam Abbati exempto, vt hodie est expressum. j. de elec. in. c. si Abbate. li. vj. licet Hosti. aliter diceret. ¶ In eadem 6 glo. in fi. † Sed nunquid monachus de licentia solius Abbatis possit dimittere monasterium. dixit Inno. q sic, dummodo ad aliud arctius monasterium se transferat. j. de regulari. c. licet. et xix. q. iij. statuimus. et per hoc q soli Abbati facit obedientiā. xij. q. j. c. non dicatis. si autem vellet fieri monachus alterius monasterij paris, vel minoris religionis, z sic ad illud transiret, nō poterit illud facere sine licentia episcopi: Sed cum autoritate episcopi poterit tunc id fieri dispensatiue, argu. c. significatum. j. de regula. Sed si esset arctioris religionis, poterit sine licentia episcopi, vt est dictum. Alij tamen, vt refert Inn. dicunt necessarium esse consensum conuentus, etiam si ad arctiorem transeat religionem arg. c. ij. lxij. di. z dicti. c. statuimus. Alij vero, secundum Inn. dicunt necessarium consensum episcopi arg. c. qui vere. xij. q. j. Quod credit Inn. verū esse quantum ad hoc vt alius Episcopus eū nō ordinet sine licētia ei⁹, nisi primo fieret monachus alicuius monasterij arctioris religionis z sic residet Inn. 7 z aliter non declarat. Tu potes dicere † q si vult trāsire ad arctiorem religionem, non requiritur consensus conuentus: quia tunc potest transire licentia petita a suo superiore, z sic ab ipso abbate, licet non obtēta, vt probat in. c. licet. j. de reg. Nec obstat preallegatum. c. statuimus. quoniam debet intelligi z limitari per illud. c. licet. An autem tunc requiratur consensus, potes dicere vt etiam voluit hic do. Anto. z satis videtur fuisse de mente, q aut vult transire ad monasterium arctioris religionis: z tunc in eadem diocesi, tunc non requiritur consensus episcopi. Secus quando ad monasterium alterius diocesis. Et sic etiam videtur fuisse mens Inn. Si bene ponderentur eius verba. facit quod cōsueuit dici in. c. admonet. z in. c. quod in dubijs. s. eo. Si autem velit transire ad monasteriū laxioris religionis, tunc si sine causa vult transire, non potest sine licentia pape: quia illud esset contra ius, cum debeat monachus in suo monasterio remanere et commorari. j. de iureiur. in. c. sicut ex literis z facit etiam quod no. per Jo. and. post Hosti. z ideo requiritur etiam licentia pape. facit quod habetur in. c. proposuit. j. de conces. prebē. z istud etiam tenet gl. que reputatur no. in hac materia, in. c. cum singula de prebend. in. vj. z idem etiam voluit glo. in. c. non est. j. de re 8 gula. † An autem subsistente causa poterit cum licentia Abbatis transire. gloss. satis videtur innuere q non, in. d. c. non est. et in. d. c. cum singula. inquantum dicit solummodo q si vult transire ad parem religionem cum causa, q poterit cum licentia Abbatis z conuentus. Et sic videtur innuere q secus si ad laxiorem. Sed Hostien. in. d. c. non est videtur velle q cum licētia Abbatis z conuentus possit transire nedum ad parem, prout voluit glo. in. c. cum singula. z videtur etiam velle in. d. c. non est. sed etiam ad laxiorem poterit, z sine causa subsistente, cum licentia Abbatis z conuentus. sed Inno. hic, vt patet ex superius dictis, vult q requiratur dispensatio episcopi z q episcopus possit dispensare causa subsistente, siue velit transire ad parem religionem, siue ad laxiorem, facit quod habetur in preallegato. c. significatū. z ibi etiā dicit q facilius dispensabit in illo qui in minoritate ingressus fuit monasterium seu religionem. Joan. an. in addi. ad Spec. in ti. ij. §. sunt quoq super. xxxiiij. vbi Specul. 9 tangit de materia. z remanet in conclusione † q si monachus vult transire ad monastrium paris vel inferioris religionis si ne causa, tunc solus papa posset dispensare: cum causa autē poterit episcopus dispensare, siue velit transire ad parem, siue ad laxiorem, per dictum Inn. requiritur tū consensus Abbatis et conuentus ipsius monasterij, cuius est monachus, per. d. c. statuimus. xix. q. ij. dñs tamen glo. hic dicit q si Abbas haberet iurisdictionem quasi episcopalem, q tunc sufficeret eius licentia cum conuentu, z sine episcopo, quando causa subesset, per id qd no. glo. in cle. j. de reb. ecc. non alie. quod tene menti. Et nota bene predicta, q sepe fit remissio de hac materia ad id, quod habetur hic. sed plenius z clarius dixi, quam dixerint doctores. z se pe etiam de facto occurrit ista materia, an videlicet monachus possit transire ad aliam religionem, vel ad aliud monasterium. ¶ Quando autem dicatur monasterium esse arctioris religionis vel arctioris vite, vide per Joan. and. in. c. sicut infra de re 10 gula. z ibi p do. Flor. z do. Ant. Iuxta predicta potest queri † an indifferenter Abbas debeat dare licentiam monacho transeunti ad aliam religionem. dicit Inno. q non, sed illam demum dare debet, si sit certificat⁹ de religione q sit arctior, z q illi de monasterio, ad quod vult transire, velint eum recipere. z si aliter recederet monachus, esset transitiuus z apostata cū non esset in alterius obedientia. dicit tū Innoc. q forte posset Abbas dare monacho licentiā q sub obedientia sua iret, z quereret locum religiosum, qui sibi placeret. Consuluit tū Abbas q non faciat hoc, nisi vt euitet maius malum, vt quia forte si non daret dictā licentiam, sua autoritate recederet facit quod not. glo. in cle. vlt. de elect. Et ex predictis nota secundum do. Flor. q quando petitur talis licentia ab abbate, potest illam denegare, nisi sit informatus de secundo monasterio, q sit strictioris vite, seu strictioris relig. onis, z q monasterium tale velit illum recipere. dicit tamen q aliqui hoc non seruant, sed minus bū. Et ad predicta facit quod legitur z no. in. c. sicut. de iureiur. z in. d. c. cum. vlti. de electio. tene menti predicta. ¶ Extra gl. potest opponi primo q litera male dicit dum dicit, elegerunt canonice: quia electio non potuit esse canonica, ex quo non tenuit renūtiatio, per id quod dicit glo. fi. Solutio. dic q elegerunt canonice, scilicet prout episcopi dicebant, sed non secundum veritatem. vel expone canonice: id est concorditer vel expone, id est seruata forma. c. quia propter de electio. Secundo oppono q ex quo iste Abbas finaliter debebat cedere, videtur q non debuit restitui, cum circuitus debeat euitari: vt in cle. auditor. de rescrip. l. dominus testamento. ff. de condict. indebi. Solue q hic fuit factum vt satisfieret iuri facit quod legitur z notatur in. c. ad petitionem. j. de accu 11 sationib. Querit hic vlterius Jo. and. † de presbytero presentato ab Abbate, tamen per episcopum instituto, in cuius manibus debebit renuntiare. dic q in manibus episcopi de consensu Abbatis. arg. c. in lateranensi. de preben. z in. c. ad hec. §. fin. de offic. Archidia. z per hoc dicit qd si renuntiet in manibus Abbatis quoad temporalia, non valebit talis renuntiatio: q illa sunt adeo coniuncta, q vnum sine alio esse non potest prima. q. tertia. c. si quis obiecerit. z plus dixit Host. q propter renuntiationem factam in manibus Abbatis poterit episcopus illum remouere, per id quod legitur z notatur in. c. quod in dubijs. s. co. vltimo per hanc decreta. determinauit Archid. olim q si Abbas cessit nō in manibus superioris, z superior postea non habeat ratam cessionem, potest petere a monachis vt obedientiam de nouo promittant, z sic possessionē recuperet, quā videbatur perdidisse. Ad idem allegatur quod habetur supra c. primo. vij. q. iij. c. denique. z ibi. q. ij. c. j. z. q. j. §. fi. z per hec sit expedita hec decretalis, z iste titulus, in quo fuerunt multa notabilia, vt patere potest ex ipsius processu. Deo gratias.

¶ Adest nunc finis partis prime Joan. de Imola super primo decretalium libro de sua secūda compilatione cum duabus rubricis sequentibus ex eiusdem lectura antiqua extractis.

LECTORI IVRIS PONTIFICII Studioſo S.

EN TIBI, Lector, damus commentarios Ioan. Imolani Iuriſconſ. clariſsimi in titulum de offic. ac poteſta. iudic. deleg. nuſquam antehac excuſſos. Eos nō ita pridem ex Italia atque adeo ex ipſa Ioan. de Anania doctoris eximii bibliotheca huc ad nos perlatos curauimus quàm emendatiſsimos in manus ſtudioſorum iuris canonici uenire. Reperies certè omnia in his commentariis & dilucidius, & copioſius multo tractata, quàm in aliis commentariis, qui in hunc ipſum titulum ſub eiuſdem Imolani nomine hactenus in lucem prodierūt. Quos hîc annectere non libuit, ne quis nos ταυτολογεῖν merito incuſaret. Habent enim hi commentarii quicquid in prioribus continebatur, ac multa præterea alia. quodquidem ſtudioſus lector facilè deprehēdet: & noſtram hanc operam in promouendis iuuenum ſtudiis boni, ut ſpero, conſulet. bene uale.

De officio ⁊ poteſtate iudicis delegati Rubrica.

Summarium.

1 Titulus de officio iudicis delegati quare preponatur in decretis titulo de officio legati, atque etiam titulo de officio ordinarij.
2 Officium ⁊ poteſtas qui differant.
3 Delegatus quis dicatur.
4 Delegatum nonnunꝙ̄ habere iuriſdictionem nonnunquam nudum miniſterium.
5 Electus ad cuſtodiam alicuius arcis aut caſtri an poſſit eligi ad aliud officium ſtante ſtatuto, quod electus ad certum officium non poſſit ad aliud eligi intra preſtitutum tempus.

VIſum ⁊ tractatū eſt in titulis precedentibus de ijs qui gerunt vices alienas in diuinis officijs, ⁊ de iuriſdictione voluntaria. reſtabat igitur videre, de ijs, qui gerunt vices alienas in iudicijs et iuriſdictione cōtentioſa. verum quia delegatus pape eſt maior quocunque alio legato vel ordinario in cauſa ſibi commiſſa. ideo hic ſubiecit rubricam de officio ⁊ poteſtate iudicis delegati. de materia non habetur ſpecifice in decretis ſed in aliquibus canonibus ⁊ precipue in.c. quia ſunt culpe. xxviij.di. cum ſimilibus. ⁊ reperitur in.vj. ⁊ clementinis. ¶ 1 †Circa hanc rubricam poſſunt aliqua queri: primo quare tractatus iſte de offi. dele. premittitur tractatui de officio legati, ⁊ de off. ordi. conſiderato ꝙ iuriſdictio ordinaria, quam etiam dicitur habere legatus. j. de offi. lega. c. ij. ſit magis fauorabilis, quā delegata. ſ. de reſcrip. c. ad hec cum ibi notatis. ⁊ facit etiam ꝙ no. in. c. j. de reſcriptis ſed per gl. potes reſpondere, qđ ideo fuit, vt tetigi in continuatione, quia delegatus pape in cauſa ſibi cōmiſſa eſt maior quocunꝗ ordinario. j. c. ſane. ⁊ etiam maior eſt legato in dicta cauſa. de offi. lega. ſtuduiſti ⁊ ideo de ipſo delegato tanquam digniori premiſit. ⁊ hec ratio eſt bona, prout hic tractatur de delegato pape de quo vt plenius ⁊ principaliter hic tractatur: licet non procederet prout tractatur de delegato ordinarij. ſed papa habuit reſpectum, quod vt plurimū ⁊ principaliter de eius delegato tractatur in hoc titulo: licet quandoque de alio delegato tractetur. ſecundo poteſt queri, quare additur hic in rubrica verbum (⁊ poteſtate) ⁊ non in alijs rubricis ſequentibus, nec ſimiliter in rubricis digeſtorum ⁊ C. in quibus tractatur de officijs. potes dicere ſecundum Joan. And. quod hoc eſt de voluntarijs, de quibus ratio neceſſario non eſt reddenda. de reſcriptis in capit. ſi quando cum ibi notatis. ⁊ in. l. non omnium. ff. de legibus. ¶ 2 †An autem aliqua ſit differentia inter officium ⁊ poteſtatem, dic ꝙ ſic: quia officium reſpicit id quod principaliter committitur, ſeu delegatur: poteſtas vero reſpicit id, quod de iure propter delegationē poteſt puta cum queritur, an delegatus poſſit ſubdelegare, vel compellere ſubdelegatum, vel punire impedientes, vel procedere ſine condelegato. ¶ 3 †Quid autem ſit delegatus, potes dicere, quod eſt ille, cui a ſummo pontifice, vel ordinario, vel delegato principis cauſa cognoſcenda committitur ⁊ determinanda vel exequenda, proprium nihil habens. facit. l. j. §. qui mandatam. ff. de offi. eius cui manda. eſt iuriſ. ⁊ quod not. Specul. in ti. j. circa principium poſſet 4 †etiam queri, quare non dixit potius de iure delegati: cum officium ſepe denotet nudum miniſterium ſine iuriſdictione. de conſuetu. c. j. lib. vj. videtur ꝙ potius debuiſſet dicere de iure delegati. dic quod compilator non ſolum habuit reſpectum ad iuriſdictionem delegati, ſeu ad delegatos habentes iuriſdictionem, ſed etiam ad non habentes, quibus committitur nudum miniſterium, de quibus. j. eod. c. fi. ⁊ ideo potius poſuit verbum de officio, quod poteſt comprehendere habentes iuriſdictionem, ⁊ habentes nudum miniſterium. Spec. tamen commiſcet iſta tria, videlicet officio, poteſtate, ⁊ iuriſdictione delegati: vt patet ex ijs que ponit in ſpecu. titu. primo circa principium. ⁊ propter predicta aliqui habent hic quandam queſtionem, que non fuit domi. Anto. ſed dicitur fuiſſe domi. Petr. de Ancha. ⁊ ſic videtur fuiſſe quedam additio facta ad lecturam domi. Anto. ¶ 5 †Et queſtio eſt talis, ſi ſtatuto cauetur, quod electus ad certum officium non poſſit ad aliud eligi infra certum tempus, an ſi aliquis fuit electus ad cuſtodiam alicuius arcis ſeu alicuius caſtri vel ciuitatis, an poterit talis eligi ad aliud officium. j. dictum tempus: ⁊ videretur quod ſic: quia officium quoddam eſt cum iuriſdictione, quoddam ſine iuriſdictione. vt patet ex ſupradictis. ⁊ videtur quod in dubio debeat intelligi de officio cum iuriſdictione per ea que habentur. C. ⁊ ff. in rubricis que loquuntur de officijs. facit quod habetur in. l. officiales. C. de epiſco. ⁊ cleri. Jtem facit, quia verbum officium videtur etiam verificari in officio non habente iuriſdictionem: vt patet in rubric. precedentibus. poteſt dici quod attendi dentur verba ſtatuti, ſi de illis poteſt apparere ex precedentibus vel ſequentibus, an voluerint ſtatuentes ſumere officium pro officio, ſiue iuriſdictione. An vero pro officio cum iuriſdictione. facit quod habetur in ſi ſeruus plurium. §. fin. ff. de leg. primo. Si autem in contētis in ſtatuto hoc non apparet, nec poſſet coniecturari: ſtandum eſt conſuetudini, ſi de illa appareret quia illa poteſt interpretari ſtatutū. ſ. de conſuetu. cum dilectus. ¶ Ubi autem de conſuetudine etiam non appareret, videtur quod ex ſui ſignificato poſſit comprehendere officium cum iuriſdictione, ⁊ etiam ſine iuriſdictione: vt patet ex ſuperius dictis, quod in vtroque debeat intelligi, ex quo indiſtincte loquitur. j. de priuile. cap. quia circa ⁊ l. in fraudem. §. fin. ff. de priuile. credi. ⁊ ſic videtur quod aliud officium infra dictum tempus de quo in ſtatuto contineretur habere non poſſit facit quod habetur in lege prima. C. de mu. ⁊ ho. non conti. libro decimo. Joannes de Jmola doctor vtriuſque iuris.

1 Poteſtatis appellatione comprehendi poteſtatem facti et iniuſtam, nedum iuridicam ⁊ iuſtam.
2 Poteſtatis verbum aliquando feminino aliquando maſculino genere poni. ⁊ quam ſignificationem in alterutro genere habeat.
3 Metum iuſtum inferri ex minis ⁊ terroribus potentis.
4 Mine quid differant a terrore.
5 Agentes et conſentientes pari pena puniri. ⁊ numero. 10. et. 18. et. 19.
6 Juriſdictioni iudicis etiam non habentis territorium ſubijcitur quis ob delictum contra iuriſdictionem eius commiſſum.
7 Delegati iuriſdictionem poſſe ex prorogatione iuris extēdi ad perſonas non contentas in reſcripto, non etiam ex diſpoſitione hominis.
8 Delegatus ad hoc vt poſſit punire delinquentes contra iuriſdictionem ſuam, an oporteat delictum eſſe notorium.
9 Conſilium dans alicui vt delinquat, an ⁊ quatenus puniatur.

11 Opem prestans delinquenti an plectatur eadẽ pena cum delinquente, vbi propter aliquam qualitatem augetur pena delicti ꝛ nu. sequen. ꝛ. 14. ꝛ. 16.
13 Opem prestans nonnunquam magis punitur quã delinquens ratione qualitatis sibi inherentis.
14 Delictum puniri atrocius vel mitius pro ratiõe temporis quo perficitur.
17 Receptator delinquentis an puniatur eadem pena qua delinquens.
20 Delegatus an possit mulctam pecuniariam imponere.
21 Delegatus an possit punire turbantes iurisdictionem illius turbatione non manifesta. ꝛ nu. sequen.
23 Litigantem licentians in publico si in occulto comminetur ei, potest cogi ad prestandam cautionem de non impediendo, si de hoc apparuerit.
24 Iudex potest cogere aliquem ad prestandã cautionem de non turbando, si subest aliqua presumptio de turbatione.
25 Delegati iurisdictio ad quas personas extendatur ratione turbate iurisdictionis.
26 Delegati iurisdictio ob cuiusmodi iniurias extẽdatur ad extraneas personas. et quid si facta sit iniuria ei qui vocatus erat coram delegato, non tamen facta est in contemptum iudicis. nu. sequen. ꝛ. 28. ꝛ. 32.
29 Iurisdictio iudicis suspenditur per legitimam appellationem.
30 Aduocatum delinquentem in aduocatione vel testem delinquẽtem in testimonio an possit delegatus punire.
31 Iudex an possit punire delinquentem in personam suam.
33 Delegati iurisdictio ad quas causas extendatur ratione turbate iurisdictionis.
34 Delegatus ad quas penas possit procedere ratione turbate iurisdictionis.

Quia quesitum. Hoc capitulum duobus modis potest intelligi: vno modo quod intelligitur de ordinario: quia decreta. dirigitur episcopo londonẽsi qui erat ordinarius. Et pro isto intellectu etiam facit litera circa finem, dum dicit, poteris. Alius intellectus est, ꝙ intelligitur de delegato. pro quo facit litera, dum dicit precipimus. ꝛ dum dicit, mandatum nostrum. ꝛ quia etiam ista decretal. ponitur in titu. de officio delega. et sic in dubio debet intelligi, quod loquitur episcopo londoneñ. tanquam delegato. argu. l. imperatores. ff. de in diem adiect. ꝛ per hoc facit, quia intelligendo de ordinario decretal. non habet dubium. ꝛ ideo iste secundus intellectus communiter tenetur: secundum quem hoc dicit. delegatus pape recipit potestatem non solum in partes, sed etiam in alios suam iurisdictionem turbantes. hoc dicit. Et est communis diuisio. Consultatio, ꝛ responsio. secunda pars ibi, sic tibi respon-
1 demus. ¶ † Not. primo, quod appellatione potestatis non solum comprehenditur potestas iuridica ꝛ iusta, sed etiam potestas facti ꝛ iniusta. per quam quis iniuste opprimitur. quomodo autem hoc verbum potestas potest multipliciter sumi, habetur in. l. potesta. ff. de verborum signifi. ꝛ facit quod not. ſ. de re-
2 gu. iur. super rubrica libro. vj. ¶ † Et non etiam, ꝙ hoc verbum potestas hic ponitur in femineo sexu. et concordat. ſ. de iud. c. si. alibi ponitur in masculino. ſ. de homicid. tua. §. primo. Et dicit hic Ioan. Andr. quod quando respicit dignitatem, ponitur in feminino: vt hic patet, ꝛ in dicto cap. fin. sed vbi respicit habentem dignitatem ipsius officij, tunc ponitur in masculino: vt patet in dicto cap. tua. §. j. ſ. de homici. ¶ Non autem pro generali conclusione rescripti: ꝛ consequenter libelli, quando papa mandat iustitiam alicui ministrari, vel quando quis petit sibi iustitiam ministrari. ſ. de ordi. cogni. c. ij. ¶ † Not. quod mine
3 ꝛ terrores potentis inferunt iustum metum. facit, quod habetur in. l. si per impressionem. C. ꝙ metus causa. ꝛ quod etiam no. ſ. eod. causam matrimonij. ꝛ in. l. j. §. que onerande. ff. quarum
4 rerum actio non datur. ¶ † Not. quod aliud est terror, aliud sunt mine. nã potest dici, quod mine stant in verbis minatorijs: terror stat in factis ex quibus surgit. ¶ Et not. quod siue impediatur seu turbetur iurisdictio per minas, seu per terrorẽ, procedit dispositio huius capituli. Idem dicit Innocen. si per dolum, vel vigore statuti iniusti impediatur: per id quod habetur de senten. excommu. in cap. grauem. ꝛ sic qualitercunque in-
5 iuste impediatur iurisdictio, procedit. ¶ † Not. illud vulgatum, quod agentes ꝛ consentientes pari pena puniuntur ex testimonio scripture: prout habetur leuitici. xx. c. ¶ Not. argu. pro generali allegatione, vt illa sufficiat de quo in capitulo vestra. ſ. de coha. cle. ¶ Not. ꝙ mandatum superioris non debet esse elusorium. facit lex si pretor. ff. de iudic. ꝛ de postu. c. bo-
6 ne. ij. ¶ † Et not. quod propter delictum commissum contra iurisdictionem iudicis subijcitur quis iurisdictioni eius etiam
7 si non habeat territorium. ¶ † Not. casum, in quo iurisdictio delegati extenditur ad alias personas, quam contineatur in rescripto ꝛ contingit hoc ex prorogatione seu dispositione iuris. ex dispositione autem hominis non extenditur ad alias personas: dicto capitu. p. et. g. ſ. eodem. ¶ Not. quod delegatus recipit iurisdictionẽ quodãmodo ad exercitium potestatis censure in contumaces ꝛ rebelles sue iurisdictioni: licet in delegatione sibi facta aliter de hoc non fiat mentio. ¶ An autem possit mulctare seu mulctam aliquam imponere, tangit hic
8 Innocen. de quo dicetur. ſ. eodem de causis. ¶ † Potes etiam notare, quod ad hoc quod delegatus possit punire delinquentes contra eius iurisdictionem, videtur quod requiratur, quod delictum sit manifestum, ꝛ sic notorium. Facit de filijs presb. cap. quoniam. Aliqui tamẽ dicunt sufficere, quod de hoc appareant sufficientes coniecture, ꝛ euidentia argumenta. arg. capi. secundi de cleri. peregri. de quo tangetur super gloss. fin. ¶ In gloss. prima ibi, iactura cause secunde ꝛ illa respicit interesse partis hic agitur de alia pena extraordinaria secundum domi. Anto. in gloss. secunda ibi in primo casu negligentie. puta si quis videt aliquem paratum ad peccandum, et commode potest impedire et negligit id facere, in casu isto peccat minus quam faciens: ideo pariter non puniuntur, nisi in casu. c. quanto. de sentẽ. excommu. secundum vnum intellectum. tamen secundum intellectum gl. ibi minus etiam punitur. Itẽ ibi minus hoc verũ sm Host. si ille cui datur consiliũ erat aliter facturus. secus si aliter non erat facturus: quia tunc erit par delictum: ꝛ sic pariter punietur facit. ſ. de homicid. capitu. sicut dignũ. §. qui vero.
9 ¶ † Et sic not. bene quod Hostien. voluit quod consulens delictum fieri seu vt quis peccet, puniatur, siue ille, cui consulitur: aliter erat facturus, siue non. primo tamen casu minus punietur facit quod not. Ioan. Andr. in regula nullus ex consilio. ſ. de regul. iuris. libro sexto. ꝛ etiam Dyn. videtur velle, quod in delictis non distinguatur an delinquens cui prebetur consilium aliter esset facturus vel non. ꝛ idem Barto. in lege non solum. §. si mandato. ff. de iniurijs. quod videtur intelligendum secundum ea que dixi supra post Hosti. text. tamen cum glo. videtur facere ad oppositum institu. de obliga. que ex delict. nas. in. §. placuit. ꝛ. §. ope. ꝛ videtur etiam illam gloss. sequi Innocẽ. in capitu. querelam supra de elec. sed communiter tenetur quod dixi ꝛ de materia etiam dixi in dicto capitu. querelam. Et vt ibi dixi forte de iure verior est opinio gloss. in. §. ope. quam etiam sequitur Innocen. in dicto capitu. querelam. Et pro illa gloss. bene facit text. in dicto. §. ope. communiter tamen tenetur, quod superius dixi. ¶ Item aduerte inquantum dixi, quod consulens minus punitur, quam faciens. nam contrarium videtur probari in capitu. tanta. lxxxvj. dist. allegato in gloss. sed dic, quod illud fuit ratione dispensationis facte cum principali delinquente, ꝛ non cum consulente. Ideo ibi fuit minus punitus
10 faciens quam cõsulens propter dictam dispensationẽ. ¶ † In ead. gloss. ibi equaliter puniuntur. hoc videtur intelligendum, quando agitur de imponenda pena, que non venit augmentata propter aliquam qualitatem, sed ex natura delicti imponenda: nam tunc regulariter eadem pena puniuntur delinquens, ꝛ ille qui sibi cooperatur in delicto, prestando auxilium ꝛ opem nisi aliud reperiatur expressum lege prima. C. de raptu
11 virgi. ꝛ. l. prima. C. de nilli agge. non rumpendis. ¶ † An autem quando propter aliquam qualitatem augetur pena delicti, puniatur pariter delinquens ꝛ prestans opem, tangit hic dom. Anto. tãgendo dicta Barto. de quibus per eum in. l. is qui opem. ff. de furtis. nam quandoque quis prestat opem ante maleficium, vel in ipso maleficio, quandoque post maleficium. primo casu si pena augmentatur propter qualitatem superuenientem ex post facto preter propositum delinquentis, et tunc prestans opem non punitur eadẽ pena qua principalis. Exẽplũ si quis prestitit opẽ alicui ad furtum cõmittendũ, postea principalis fur antequam portauerit rem ad locum destinatum, deprehenditur cum furto, ꝛ sic efficitur fur manifestus lege si quis in seruitutem. ff. de furtis. ꝛ per consequens tenebitur tanquam pro furto manifesto. secus tamen est in prestante opem: quia non tenebitur tanquam pro furto manifesto, sed solum tanquam pro non manifesto. dicta. l. is qui opem. ꝛ per hoc etiam potest inferri, quod si pena delinquentis principaliter augmentatur propter contumaciam ipsius delinquentis, hoc non preiudicabit prestanti opem. facit quod habetur in lege prima. ff.
12 de in litem iuran. Aliquando vero † augmẽtatur pena propter qualitatem inherentem persone delinquentium tempore delicti commissi, et secundum propositum delinquentium: puta quia principalis offendens est filius, et prestans opem est extraneus: et tunc punitur prestans opem eadem pena.

l. vtrum. ff. ad. l. pompe. de parrici. Et secundum hoc potest inferri, ꝙ si secūdum formam statutorum puniretur in plus nobilis delinquens quam alius, ⁊ popularis prestaret sibi opem in maleficio cōmittendo, ꝙ tūc eadem pena puniretur. ¶ † An autem econtra si popularis delinquat ⁊ prestat sibi opem nobilis, an puniretur ea minori pena, qua punit᷑ popularis an vero magis punietur ex quo est nobilis: dic ꝙ magis punietur, ⁊ sic hoc casu magis punietur prestans opem ratione qualitatis sibi inherentis, quam principalis delinquens. quod tene menti. ⁊ pro hoc facit. l. qui seruo. §. item placuit. ⁊ ibi per Bart. ff. de furtis. † aliquando vero augmentatur pena ratione qualitatis inherentis delicto ratione loci vel temporis vel persone eius in quem delinquitur. Exemplum, si existens extra plateam vel extra ecclesiam prestat opem assistendo ibi delinquēti in platea vel ecclesia, ne alius impediat eum: nam communiter consueuit esse maior pena contra delinquentem in ecclesia vel platea, quam econtra vel potest etiam poni exemplum si aliquis de die prestat opē, dando arma alicui de die, qui vult alium offendere: ⁊ postea ille cū dictis armis offendit de nocte: nā ꝯsueuit magis puniri delictum de nocte quā de die: vel etiam potest poni exēplum, si quis prestat opem alicui, vt offendat titiū dādo ei arma tēpore quo titius est laicus, ⁊ ille offendit tempore quo factus est clericus, ⁊ sic tempore quo imponitur maior pena ratione qualitatis persone, in. s. dictis casibus est dicendum ꝙ eadem pena punietur prestans opem. ⁊ ipse delinquens. ⁊ sic augebit᷑ etiā pena in prestante opem. ⁊ hoc ideo quia † in delictis attenditur tēpus quo iam delictum perficitur. l. si quis vxori. §. neqꝫ verbo. ff. de furtis. ⁊ facit quod habetur in. l. qui seruo. in versic. plus pomponius. ff. de furt. ⁊ quod no. glo. in. l. j. §. persuadere. ff. de seruo cor. ⁊ insti. de obliga. que ex qua. delic. nas. §. ope. ⁊ † predicta procedūt, quando verba sunt in rem scripta: vt quia dicunt, pro furto vel homicidio talis pena imponatur. facit quod habetur in. l. hec verba. ff. de adulterijs secus si sint scripta in personam: puta, quia dicit statutum, si quis occiderit, vel si quis percusserit aliū, puniatur tali pena: quia tūc prestans opem nō punietur tali pena: cū prestans opem non dicatur proprie ipsum delictum ꝯmittere. l. aut qui aliter. §. fi. ff. ꝙ vi aut clam. ⁊ facit quod no. Bart. in dicta. l. is qui opem. ff. de furtis ⁊ in dicta. l. qui seruo. quādoqꝫ vero † quis prestat opem post delictum cōmissum, puta ad euadendum: vt quia receptat delinquentem: ⁊ tūc non semp puniatur eadem pena. l. j. ⁊ ij. C. de ijs qui latro. licet quandoqꝫ eadem pena puniatur vt patet in dicta. l. j. in causa tamē heresis est certum ꝙ receptans hereticum punitur eadem pena. vt in. c. excōmunicamus. §. credētes. ꝭ. de hereticis. Et aduerte quia hoc tertium membrum de cooperante intelligit hic do. Florē. de cooperante principaliter: pro hoc allegatur tex. hic dum dicit principales fautores. ⁊ sic videtur, ꝙ alij non puniantur equaliter, nisi exprimatur hoc in iure sicut dicit exprimi in text. ⁊ gloss. in cle. j. in principio in glo. que incipit, quia hec litera. de penis. sed certe ista opi. non videtur bene iure probari. ⁊ in cle. de penis. non fit etiam hec differentia. ⁊ ideo videtur, † ꝙ stemus sub regula, ꝙ quilibet opem prestans pariter puniatur facit ꝙ habetur in. l. in hoc iudicio. ff. de seruo cor. nec ob. iste tex. ꝙ ideo forte hic dixit de principalibus fautoribus, quia verisimile est, ꝙ si illi puniantur, alij eorum sequaces desistent a turbatione, si videantur ipsos principales fautores desistere propter penam eis impositam. non autem dixit de principalibus fautoribus ex eo, quia etiam alij opem prestantes non possent pariter puniri. cum superius dixerit simpliciter, quod agentes ⁊ consentientes pari pena puniantur. ⁊ hec pars videtur verior esse nisi forte valde magna esset multitudo prestantium opem: quia tunc posset procedere, ꝙ principales fautores magis punirentur, quam alij: per id quod habetur in. c. latores de cleri. excommu. ⁊ etiam ibi in principio videtur expressum, ꝙ quando non est magna multitudo, ꝙ omnes pariter puniuntur: nec distinguantur alij a principalibus fautoribus: vt ibi patere videtur in ea. gloss. in fine. Hostien. dicit gloss. procedere in hoc vltimo casu in maioribus criminibus: puta in heresi. nam tunc bene magis punitur prestans autoritatem, quam faciens: vt in iuribus allegatis in gloss. in alijs dicit ꝙ est par delictum: ⁊ sic vterqꝫ pariter punietur per id quod habetur in. l. j. ⁊ ij. C. de ijs qui latro. vel ali. cri. re. occul. sed certe vt dicit domi. Floren. ibi loquitur, quādo post delictum commissum quis defenditur: puta qꝛ occultat᷑, ne capiatur non autem loquitur quando quis autorizat in delicto, dicendo illud non esse delictum: ⁊ propter hoc suadendo illud fieri posse. vnde videtur ꝙ tunc indistincte quando quis taliter autorizat magis peccet, tanquam magister erroris: ⁊ ideo magis puniatur ⁊ de materia gloss. tetigit hic Innocen. ⁊ gloss. ij. q. j. in. c. notum. ⁊ facit quod habetur in. c. facient. lxxxvj. distin. ⁊ quod notauit etiam gloss. in dicta cle. j. de penis. de consensu † autem quesito, qui potest prestari mandando, vel ratum habendo, non dixit gloss. forte ideo quia tales iuris interpretatione censentur esse agentes. ꝭ. de senten. excom. in. c. mulieres. ⁊ eo. ti. in. c. cum quis. libro. vj. ⁊ intellige de rato habente quando delictum fuit suo nomine commissum: vt habetur in dicto. c. cum quis ⁊ ad materiam facit ꝙ non. Bart. in. l. ꝙ si vnius. §. seruus ff. de iniur. vbi etiam tractat an aliquo casu mādans dicatur vere actum facere, an vero semper per fictionem de quo etiam per eundem in. l. si is qui. ff. de vsuca. ⁊ ibi etiam dixi. ¶ In glo. fin. in fine ⁊ no. bene glo. dum dixit, de quibus in rescriptis ⁊c. quia voluit ꝙ decretal. intelligatur in delegato, ⁊ sic etiam communiter intelligunt doct. vt dixi circa principium decret. Sed † aduerte: quia potest esse dubium, an delegatus possit mulctare, seu multam pecuniariam imponere: nam litera hic non exprimit: sed dicit de potestate exercendi censuram. Innocen. tū hic tenuit, ꝙ sic. ⁊ pro hoc facit, quia quamuis dicatur in litera de districtione ecclesiastica, non tamen per hoc tollitur, quin possit etiam alter punire, ⁊ sic mulctare. facit ꝙ habetur. ꝭ. eod. pastoralis. ad finem. ⁊ de rescriptis. in. c. ceterū. ⁊ quod habetur. ꝭ. c. preterea. ⁊ in. l. ij. C. de sportul. ⁊ in. l. j. si quis ius di. nō obtem. ff. de hoc tamen an delegatus possit imponere mulctam plenius dicetur. ꝭ. c. de causis. ¶ † Iuxta predicta etiam potest dubitari, an poterit punire turbantes etiam pro non manifesta turbatione. Conclude, ꝙ si est manifesta, clarum est ꝙ potest: vt hic patet. Idem si est euidens ex coniecturis verisimilibus. ar. eorum que habentur in. c. j. ⁊. ij. de cleri. peregri. ⁊ de vsu. cum in dioce. ⁊ in l. licet imperator. ff. de le. j. plus etiam voluit hic domi. Floren. ⁊ videtur esse etiam de mente Inno. ꝙ etiam super occulta turbatione poterit se intromittere, ⁊ super illa se informare, vt sic fiat sibi manifesta. vnde dicit, ꝙ poterit incidenter cognoscere ad effectum vt ei manifestetur, si sibi non erat manifestum. ⁊ talis cognitio sufficit ad imponendam penam, de qua hic dicitur: que non imponitur principaliter, vt delictum puniatur, sed incidēter, vt iurisdictio non impediatur domi. Anto. † hic circa quintum membrum seu in versic. ad quintum vbi tractat, que exigātur, vt delegatus possit punire turbantes eius iurisdictionem, recitat, opiniones. nam quidam voluerunt dicere, quod non poterit punire, nisi offensa sit notoria. vnde pro occulta recurrendum erit ad ordinarium. Inno. finaliter videtur residere, ꝙ poterit punire, etiam si notoria non sit offensa: non vt imponat penam ordinariam: quia nec actio nec inquisitio instituetur coram eo: sed imponendo penam extraordinariam. ar. l. nullū. C. de testi. Specu. in tit. de delegato. §. sequitur versicu. item ad eius officium. tenet opi. ꝙ exigatur, ꝙ offensa sit manifesta seu notoria, vt de illa possit punire. ⁊ hoc videtur sequi Ioan. and. in addit. spec. super versiculo preallegato. mouetur, Speculator, quia certa actio non potest de hoc coram eo institui sed certe non per hoc sequitur, ꝙ non possit incidenter inquirere pro tuenda sua iurisdictione ad finem imponende pene extraordinarie. licet ratio Speculatoris videatur inferre, ꝙ non possit imponere penam ordinariam: ꝙ Innocen. negauit. ⁊ sic videtur ꝙ opi. Innocen. possit sustineri. ¶ Nec ob. litera, dum dicit, si eos manifestos ⁊c. quia ponderandum est ꝙ nō dixit si manifesta fuerit offensa: quia tunc posset procedere opi. specu. facit quod legitur et not. in cap. j. ꝭ. eod. libro. vj. vbi bona glo. sed dixit, si eos manifestos cognouimus. possibile est autē, ꝙ licet offensa non fuerit notoria, tamen postea per probationes, quas poterit iudex ex officio recipere pro tuenda sua iurisdictione, secundum notata per Barto. in. l. iiij. §. hoc. ff. de damno infecto. poterit fieri offensa manifesta, facit. ꝭ. de coha. cleri. c. fin. d. tamen Anto. hic residet in opi. specu. ¶ † Et subdit etiam, ꝙ si aliquis in publico licētiat litigantem, sed in occulto minatur ei, ꝙ poterit cogi ad prestandum cautionem de non impediendo, si de hoc apparuerit. allegat quod habetur. ꝭ. de prescript. c. literis. ad fin. ⁊ de senten. excommu. grauem. facit etiam. ꝭ. de restitu. spolia. literas vnde concludit † ꝙ si quis actualiter non turbat, tamen est presumptio vel dubitatio de turbatione, poterit iudex cogere illum ad prestandum cautionem de non turbando. facit quod habetur in. c. literas. ad fi. ꝭ. de restit. spolia. ⁊ quia pōt iudex prouidere et debet partibus locum esse tutum. ꝭ. de appellationi. c. ex parte. si vero tanta esset crudelitas, ꝙ non posset per cautionem mederi, suspendenda est censura, donec tempora mutentur, vel deus aut eius vicarius apponat remedium. Facit quod habetur in dicto. c. literas. ad fi. ⁊ de renuntia. nisi. §. pro graui. Si tamen per temporalem potestatem posset constringi, ⁊ actor instaret, non esset iustitie veritas relinquenda. de homici. in. c. postulasti. ⁊ facit etiam quod habetur in. c. qui scādalizauerit. ꝭ. de regu. iuris. ¶ Extra gloss. est sciendum, ꝙ domi. Anto. hic voluit declarare materiam decretal. per quinqꝫ membra principalia: primum est ad quos extenditur iurisdictio delegati ratione turbationis. secundum

Secũdum ad quas iniurias. tertium ad quas causas: hoc est, an poterit procedere ordinarie pro tali turbatione, an vero extra ordinarie. Quartũ ad quam penam extenditur potestas delegati ratione turbationis. Quintum que exigantur, vt potestas delegati possit exerceri ratione turbatiõis, ꝛ precipue. ꝯ extraneos. 25 quod vltimum expediui super glos. ¶ † Circa primũ concludit, quod extẽditur ad partes contentas in rescripto ꝛ etiã ad extraneos, quatenus eius iurisdictionem turbatret cuiuscunqꝫ sint dignitatis. ĩ. eo. c. sane. lo. ij. et de partibus hoc non est dubium. facit quod habetur in. l. j. ff. si quis ius di. non obtẽ. de extraneis satis probatur hic, ꝛ in dicto. c. sane. ꝛ intellige, ꝙ ad omnes illos licet extraneos extendetur iurisdictio delegati, ad quos se extendit interdictio delegantis. ꝛ sic iurisdictio delegati pape extenditur ad omnes cuiuscunqꝫ prouincie turbantes iurisdictionẽ sicut et iurisdictio pape. secus in delegato inferioris a principe: qa solum extenditur ad subditos ipsius delegantis: ꝛ ad alios demum, si turbent iurisditionem delegati in suo territorio: secus si extra: per id quod habetur in. c. ij. §. j. de constitu. libro. vj. ꝛ in. l. 26 fin. ff. de iur. omni. iudi. ¶ † Circa secundum considerat. vj. causas nam quandoqꝫ delinquit extraneus in partem principaliter ob iniuriam iudicis: quandoqꝫ ꝛ secundo delinquit in partẽ principaliter propter iniuriam partis, ꝛ in consequentiam iudicis. quandoqꝫ ꝛ tertio delinquit in partem solum ob iniuriaꝫ partis. quandoqꝫ ꝛ quarto delinquit in partem non propter iniuriam partis nec iudicis, sed sic quia putat esse equum. quandoqꝫ ꝛ quinto delinquit principaliter in iudicem. quandoqꝫ et sexto delinquit in personas alias, ꝛ partibus ad iudicium alias necessarias: puta in aduocatum testem, procuratorem, vel nuncium. primo casu clarum est ꝙ potest iudex ipsum punire, ex quo turbaẗ eius iurisdictio, ꝛ fit in eius iniuriam. facit quod habetur ij. q. vj. si quis ab episcopo ꝛ. ĩ. de penis dilectus ꝛ. xxiij. q. iiij. c. si illi de quo etiam in Specu. e. ti. §. sequitur. ver. quid ergo si altera Secũdo casu quando principaliter delinquit ob iniuriã partis, et in consequentiam iudicis, vt quia scit illum quem impedit venire ad iudicium, seu vocatum fuisse ad iudicium, ꝛ forte eum capit ꝛ spoliat: dic idem: ꝙ poterit talem punire, ꝛ facere relaxari captũ: ꝛ restitui ablata. xxiij. q. iij. c. si quis romipetas. ꝛ. c. pater-27 narum. Tertio casu † quando delinquit principaliter propter iniuriam partis, forte quia est eius inimicus ꝛ non in consequentiam ob iniuriam iudicis, vt quia nesciebat eum ad iudicium vocatum, an poterit tunc punire? Innocen. hic posuit opiñ. nam aliqui tenent quod non, ex quo dolus non fuit cõmissus aduersus iudicẽ. ar. l. fulcini⁹. §. j. ff. ex q. causis in pos. ea. ꝛ. l. pretor. §. ij. ff. de iis que in frau. credi. Alij tenuerunt contrarium qꝛa poterit iudex delegatus mandare vt spolia restituat, ꝛ etiam captum relaxet ꝛ si non fecerit mandabit eum puniri penali iudicio: sed non poterit ipsum punire. Et ad. ll. in. contrarium allegatas respondet, quod loquũtur, quando solũ lex intendit dolum puniri: sed hic simpliciter datur potestas contra impedientes iurisdictionem. ꝛ sic ex quo impediunt, licet non faciant ex illa causa vt impediant, sed ex alia, ex quo tamẽ dolose agunt, videtur ꝙ possint puniri. preterea licet talis non sit in dolo respectu iudicis, saltem fuit in culpa, dando operam rei illicite. ꝛ re ipsa videtur in consequentiam iudici, cuius iurisdictionem turbat, quodãmodo iniuriam inferre. ꝛ in ista parte residet hic Innocẽ. d. Anto. hic concludit, quod si iniuriam faciens aliquid est cõsecutus de bonis iniuriati, poterit delegatus mandare, vt illud restituat. quia aliter non videretur defendere suam iurisdictionem penali iudicio, nisi illud mandat restitui: vt voluit Innocentius hic. sed in c. cum dilectus. de penis. videtur tenere contrarium vbi dicit qꝺ etiam si extraneus arripiat possessionem a conuento rei de qua est questio, quod delegatus inter conuentum ꝛ extraneum, non cognoscet. sed certe vt tangit hic. d. Anto. illud videtur procedere nisi per spoliationem factam actori vel reo contingat impediri liberum exercitium iurisdictionis delegati: quia tunc poterit se intromittere per hunc tex. ꝛ sic intelligatur dictum Innocen. hic. si autem turbans iurisdictionem non est aliquid consecutus de bonis actoris vel rei, ꝛ sic agitur solum de pena imponenda respectu iniurie, ꝛ tunc licet sint opini. vt. s. dixi, tamen Innocẽ. ꝛ Ioan. and. videntur residere, quod poterit punire per. l. j ff. si quis ius di. non obtempe. quod dicit. d. Anto. procedere, si velet eum punire quasi ex culpa: quia dando operam rei illicite ꝛc. turbauit iurisdictionem. ꝛ sic saltem re ipsa delinquit contra iudicem. ideo illo respectu poterit punire. secus secundũ eum, si agatur de pena ordinaria respectu doli: quia illam non posset imponere, ex quo dolus non fuisset commissus contra iudicem. per. l. eum qui. §. penulti. ꝛ si. ff. de iniur. ꝛ per notata per Bart. in. l. diuus. ff. de sicca. sed certe non videtur habere dubium quod dixi. quia delegatus illam imponere potest, vnde melius dixisset, secus si ageretur de pena imponenda doli. Quia respectu iudicis non 28 fuit dolus commissus ꝛ hoc de tertio casu. ¶ † Quarto casu cõclude quod poterit puniri quia videtur esse in dolo, vel saltem in lata culpa putando sibi licere impedire, ne pars veniat ad iudicium: cum scire debeat, quod in dubio parendum est iudici: ꝛ precipue quãdo nulla esset contentio de iurisdictione inter partes. Idem si sit contentio, ꝛ nihil sit pronunciatum: ꝛ fortius si sit pronunciatum pro iurisdictione, ꝛ non sit appellatum. facit. l. si quis ex aliena. ff. de iudi. si autem fuisset appellatum legitime, tunc cogendo partem, ne pareret iudici a quo esset appellatum, 29 non esset puniendus quia † suspensa est iurisdictio iudicis per legitimam appellationem. ĩ. de apella. dilecti. ꝛ de sen. excummu. licet. lib. vj. ꝛ hoc de quarto casu. ¶ Quinto quãdo delinquitur contra iudicem, seu contra eius officium, vt quia aduocatus de-30 linquit in aduocatione coram iudice, vel testis in testimonio † ꝛ tunc dicunt, quod punire poterit ꝛ similiter scriptores circa scripturam delinquentes, ꝛ nuncios delinquentes circa relationem l. moris. ff. de penis. hec tamen opiñ. non placet Inno. quia illa l. moris ꝛ. l. multum. C. de testibus. que videtur facere pro predictis loquitur in ordinarijs. delegati autem hoc facere non possunt per se, sed debent id facere per ordinarios. in autẽti. de testi. §. si ꝓ ignoti. coll. vij. ꝛ notauit Guil. in. l. in periũ. ff. de iur. om. 31 iudi. quod limitat. d. Anto. † Si vero delinquitur in personam iudicis, dicit hic Innocẽ. ꝙ poterit iniuriam propriam vindicare. allegat. ij. q. vij. si quis ab episcopo. xxiij. q. iiij. si illic. ꝛ sic videẗ quod poterit excõmunicare iniuriatorem: nec absoluetur, nisi satisfaciat de iniuria. ĩ. eod. ex literis. sed do. Anto. tenet hic contrarium, videlicet quod non poterit punire iniuriam factam in eius personam. quia nõ debet esse iudex in sua causa. l. vna. C. ne quis in sua causa iudi. quod intellige verum, nisi esset talis iniuria, ex qua surgeret turbatio iurisdictionis: quia tunc posset, per hunc textum. ꝛ sic intelligitur. c. dilectus. preallegatum. nec obstant predictis iura. s. allegata. quia locum habent in ordinario vindicante iniuriam non propriam sed ecclesie. de quo tamẽ dic vt nota. per Innocentium. ĩ. de verborum signifi. c. ex parte 32 ꝛ de senten. excomu. c. dilecto. Sexto ꝛ vltimo casu † quando delinquitur in psonas necessarias ad iudicium, dic quod potest etiam extraneos delinquentes in tales ad turbandã iurisdictionem iudicis punire: per hoc. c. ꝛ per. l. ij. ff. de iurisdic. om. iudi. et idem Specul. in dicto. §. sequitur ver. Item ad officium. licet videatur ibi hoc intelligere cum distinctione, an iniuria sit manifesta vel non, vt dixi. s. ꝛ hoc de secundo principali. ¶ † Circa 33 tertium videlicet quo ad quas causas extendatur, ꝛ sic an poterit procedere ordinarie, an extraordinarie tantum, concludit post Innocen. quod poterit solum punire procedẽdo extraordinarie et ex officio, ꝛ similiter cogere partes, vt desistant. ordinarie vero cognoscendo de causa non poterit. ꝛ per hoc Innocen. in dicto c. dilectus. dicit, ꝙ si aliquis extraneus possessionem, de qua est questio, abstulerit a reo conuento, ꝙ non habet delegatus iurisdictionem in talem extraneum: nec potest illum punire, nisi quãdo cõmissio esset generalis: vt ipse ibi tangit. potes dicere illud verum, nisi ex tali spoliatione turbaretur iurisdictio ipsius iudi-34 cis: per ea que superius dixi. ꝛ hec de tertio. Circa † quartum videlicet ad quas penas possit ꝓcedere, Conclude, ꝙ ad extraordinarias tantũ, nõ autẽ ad ordinarias. ꝛ sic poterit mulctare tã partes quã extraneos turbantes. dicta. l. j. si quis ius di. nõ obtem. ¶ De hoc tamen an possit delegatus mulctare, plenius dicetur ĩ. eo. de causis. ¶ Poterit etiam imponere penas censure: vt hic patet. Item etiam in expensis condẽnare: secundum notata in c. fina. de res. quia commissa iurisdictione, omnia censentur commissa, siue quibus cõmode iurisdictio exerceri non potest. ĩ. eod. c. preterea. ꝛ. c. ex literis. ¶ Circa quintum autem non insisto: qa declaraui super glos. fina.

1 ☞ Delegatum iudicem posse dici executorem.

2 Delegatos debere super sedere, vbi in forma literarũ ad eos directarũ repritur varietas: nec prius de negotio cognoscere, quã principem consuluerint.

3 Litere secunde diuerse a primis non facientes de illis mẽtionem impetrate ad eosdẽ iudices an impediãt ipsos iudices ne ex primis literis possint cognoscere. ꝛ nume. 8.

4 Literis diuersis in forma sub eadem data ad eosdem iudices impetratis quid agendum sit ipsis iudicibus. ꝛ quid si ad diuersos iudices sint litere huiusmodi impetrate. nu. sequenti.

6 Literis sub eadem forma et data ad diuersos iudices impetratis, an possint procedere iudices inconsulto principe.

7 Litere an possit a diuersis ad diuersos iudices contra eundẽ impetrari super causis adinuicem cõnexis.

Sane si a nobis. Si diuerse litere sub eadeꝫ data ꝛ forma contraria impetrãtur, ꝛ presentanẗ a diuersis ad eosdeꝫ iudices, supersedebitur de vtrisqꝫ, donec papa cõ-

sulatur hoc dicit.secundum verum intellectum,qui colligitur ex notatis per glos.in.c.ex tenore.de rescriptis.et in prima ponitur statutum.in secunda eius ratio.secunda ibi,ne pro veritate literarum.† nota primo quod delegatus potest dici executor de quo infra eod.c.pastoralis.§.quia et pro hoc litera ista dum dicit executioni posset tamen exponi executioni.i.examinationi et cognitioni,per quam peruenitur ad executionem.j.eo.significasti.et c.si quando dicit tamen hic.d.Anto.quod delegatus literarum apostolicarum potest dici executor ex eo,quia litere nõ creat ius de nouo,sed tendunt ad exequendum ius creatum super que impetrantur.facit quod habetur.j.de foro compe.si quis contra.† nota quod vbi in forma literarum datur varietas,supersedere debent delegati,donec papa consulatur:ne ex varietate literarum impediatur terminatio causarum.nota quod iurisdictio iudicis dati per binas literas suspenditur seu impeditur demum a die notitie secundarum literarum.facit quod habetur.j.de restitut.spo.audita.et hoc notabile colligitur secundum vnum intellectum quem dicam super glos.fina.venio ad glossas In glo.prima ibi: sed hodie.et sic videtur velle glos.quod ante decret.vt debitus. procedat precedens intellectus† sed certe hoc non videtur verum quia si apparet,que sint prime litere,et que secunde et secunde non faciant mentionem de primis,licet habeant formam diuersam, videtur quod non valeant secunde,sed prime,etiam quando ad eosdem iudices sunt impetrate.quia eadẽ ratio videtur esse quando impetrantur ad eosdem iudices,que est, quando impetrant ad diuersos.quia vtrobique secunde videntur subrepticie, ex quo non faciunt mentionem de primis.et sic videtur, quod per primas debeat procedi.nec sit necesse consuli papam. ¶ Item aduerte,quia inquantum gl.allegat decret.vt debitus.videtur velle quod hodie stetur presentationi,vt sic debeat procedi per illas que prius fuerint presentate.et sic non erit necesse consuli papam. sed certe possibile esset,quod ambe simul.fuissent presentate:et sic cessaret tunc.c.vt debitus.et per consequens tunc etiã hodie potest habere locum hoc capitulũ.nec ob si dicatur,quod litera dicit,postea opponũtur. et sic videtur presupponere, quod alique fuerunt prius presentate.quia responderi potest,quod litera nõ dicit,postea presentãtur:sed dicit,postea opponuntur. et potest esse,quod simul fuerunt presentate:et postea quando altera partium vtitur literis,ex aduerso opponitur de alijs literis. In eadem glossa in fine.et sic videtur velle quod intellectus non procedat.similiter etiam non videtur procedere primus per id quod dixi super glo.vnde tertius est intellectus secundum docto.† vt decretal. intelligatur de literis directis ad eosdem sub eadem data,sed forma contraria:quo casu seruandum est quod hic dicitur,ex quo non apparet de prioritate date,et apparet de cõtrarietate forme in procedendo.sed contrarium procedit, quando apparet de prioritate date.nec ob.litera,dum dicit,postea. quia vt dixi,notat diuersitatem temporis quo ad actum oppositionis non quo ad actum impetrationis.preterea potuit esse quod altere fuerunt impetrate de mane,altere de sero,tamen sub eadem data ambe fuerunt concesse:et sic non bene apparet de prioritate ex forma literarum.facit quod habetur in.c.ex tenore de rescriptis.et sequitur etiam hic Goffredus et Innocẽtius,et sum in ista sententia.Quart⁹ fuit intellectus † vt intelligatur de diuersis literis ad diuersos iudices impetratis sub eadem data, et forma contraria.nam etiam cum non appareat de prioritate date, recurrendũ est ad papam vt consulat quas seruari velit.contrariũ autẽ procedit,quãdo litere sunt diuerse in dicta.et pro ista lectura bene facit.quod not.in dicto.c.ex tenore.Nec obstat,si dicat quod iudices debens cognoscere de viribus literarum:secundum formam.c.pastoralis.supra de rescriptis.quia potest responderi quod illud capitulum habeat locum,quando constaret de prioritate literarum.sed vbi non constat,tunc procedat hoc capitu. Uel posset dici,quod vtraque practica posset saluari.quia poterit papa consuli per hunc textum. Item poterunt iudices procedere secundum practicam illius decret. ad cognoscendum que preualeant.nam poterit fieri probatio coram eis,que fuerint prius imperate,licet eadem sit data:per ea que habentur in capitulo penultimo de rescriptis.in sexto et per notata in dicto capitulo pastoralis.tamen propter predicta tutius est tenere precedentem intellectũ.Quint⁹ intellect⁹ est † qd loquat de literis ad diuersos iudices impetratis etiam sub eodem tenore et sub eadem forma et data:quia tunc ex processu diuersorum iudicum posset sequi intrincatio processuum.nam possent diuersa sentire.s. de rescriptis.super literis.et.j.de conces.preben.quia diuersitatem. et ideo vt euitetur intrincatio processus,debet supersederi, et papa cõsuli.facit de ordi.cogni.in.c.tuã.† Sextus fuit intellectus, quando impetrat a diuersis,et ad diuersos super causis ad inuicem connexis et contingentibus contra eundem:quia tales questiones cõtra eundem a diuersis personis non debent illo opponente coram diuersis,sed eodẽ iudice tractari.p id qd habet in.l.si pariter.ff.de libe.causa.vbi patet,quod si vnus impetrat contra Titiũ sup vsufructu domus vel fundi,alius sup proprietate eiusdem rei,debẽt dicte cause tractari coram iudice. et hoc intellige, quando possunt coram eodem iudice tractari: aliter esset secus. de ordi.cogni.in.c.tuam.et ad materiam facit quod not.supra de rescriptis.i.c.pastoralis.§.j.et in.l.j.et.ij.ff.de qbus reb.ad eundem iudic. ¶ In glos.fina.in fine sed certe† tunc videtur,quod si cõstat secũdas nõ reuocare primas,qp p primas tũc sit pcedẽdũ,sed salua gloss.qr debet intelligi,quando nõ apparebat, que essent prime. vt quia data erat eadem in vtrisque. vel intellige secundum domi.Floren.quod probabile erat dubium de reuocatione:et sic an secunde reuocarent primas.et ideo tunc Papa debet consuli.j.de iudicijs.c.cum venissent.et.j.de senten.excommunica.inter alia. sed vbi non esset probabile dubium,tunc procedendum esset per primas, si apparet de prioritate, ex quo secunde non reuocarent illas. ¶ Potes etiam aliter exponere literam, dum dicit ,si innotuerit. intelligendo, scilicet de secundis. quia non exhibentur, non credetur opponenti de ipsis. de rescriptis.c.cum contingat. et iudicibus non imputaretur, si procederent per primas: per id quod habetur de appellatio. c. si duobus.et infra de restitu.spoliato.c. audita. secundum Joan. Andre.et sequitur etiam domi.Floren. Joannes de Imola vtriusque iuris doctor.

1 ☞ Delegatum posse vices suas alteri subdelegare,si sit impeditus.et an cessante impedimento non possit.
2 Delegatum non posse subdelegare causam arduam,que exigit presentiam illius.
3 Delegatus potest sub hoc modo subdelegare, vt subdelegatus teneatur eius consilium ante sententiam requirere. et nume.10. et.11. et an teneatur subdelegatus sequi tale consilium. numero 13.et.14.
4 Delegationes causarum quibus personis fieri debeant.
5 Delegare vices suas etiam eum videri, qui causam alteri committit aliquo sibi retento.
6 Fieri non posse id censeri,quod commode fieri non potest.
7 Uerba hec,liberum sit,quid importent.
8 Delegatus quando possit subdelegare partibus inuitis, et quãdo non.et quando partibus non contradicentibus.et an et quãdo possit cogere subdelegatum vt acceptet.nu.seq.
12 Mandati formam diligenter esse seruandam.
15 Delegatus subdelegans et retinens consilium an in dubio presumatur retinuisse vt iudex,an vt vir bonus.
16 Uerba debere intelligi secundum naturam subiecte materie.
17 Delegatus subdelegando an possit retinere consilium tertij. et nu.seq.et.21.
19 Arbitri potestatem liberam esse,vt pronunciare possit,quicquid libuerit:non etiam iudicis.
20 Iudex iussus sequi consilium tertij in iudicando quid agere debeat si consilium illud sit contra eius conscientiam.
22 Intellectus ad.l.item si vnus.§.item Pomponius. ff.de arbit.
23 Statutum quod iudex teneatur committere causam consilio sapientis si partes hoc voluerint,an valeat.
24 Sententia iudicis iussi per statutum sequi consilium sapientis an valeat,si ita concipiatur,pronuncio secundum formã consilij.
25 Consilium dare an quis possit cogi.
26 Delegatus committẽs causam simpliciter donec reuocauerit, an videatur commisisse sententiam,et quid si commiserit causam et sententiam donec vel nisi reuocauerit,an sit trãslata potestas sententiandi.nu.seq.

SI pro debilitate. Delegatus pape impeditus potest subdelegare causam, que sine ipso potest commode terminari.h.d. ¶ Et primo ponit dictum. secundo ipsius determinationem seu limitationem.tertio ponit exceptionem secũda ibi,ita quod si res.tertia ibi,nisi forte. ¶ In tex.ibi, tanti est,scilicet ponderis quod exigat concilium regni. No.primo† quod delegatus principis si est impedit⁹ potest vices suas in causa sibi commissa alteri subdelegare. et sic a contrario videretur,quod non possit subdelegare,vbi non esset impeditus. sed contrarium est verum, per ea que habentur in.l.a iudice. C. de iud.et infra eodem.pastoralis.et ideo non debet sumi argumentum a contrario sensu: quia resultaret iuri cõtrarius intellectus. Facit quod not.glos.in.c.vno.infra de etate et qualita. libro.vj. Facit etiam quod dicetur super glos. j. et infra eodem cap.fina. ¶ †Nota quod licet regulariter possit subdelegare, fallit quando causa est adeo ardua, quod exigit presentiam eius,cui est causa delegata. de quo in.c.fina.infra eodem. ¶ Nota quod delegatus† põt subdelegare sub tali modo, videlicet quod subdelegatus debeat consiliũ eius requirere ante sententiã:quod videt verum,

verum, maxime quando causa est tanti ponderis, quod exigat consilium. Idem tamen videtur, si sit alia causa: per id quod habetur in.c.si delegatus.lib.vj. per quod capitu. decisa sunt aliqua hic notata per Innocen. et facit quod habetur infra eodem super questionum. Nota quibus † personis sit fienda delegatio: quia personis idoneis et discretis. et hodie etiam requiritur quod sint in dignitate, vel canonici ecclesie cathedralis, quando delegatus pape subdelegat. de rescriptis. statutum. in principio. et in §. in nullo. lib.vj. requiritur etiam quod non sit minor. xviij. annis, infra eo. titu. c. cum vicesimum. † nota quod cōmittere dicitur suas vices, qui alteri delegat causam etiam aliquo sibi retento de quo in dicto.c. si delegatus nota quod † illud dicitur fieri posse quod cōmode fieri potest et illud dicitur non posse fieri, qd commode fieri non potest. facit.l. nepos proculo.ff. de verborū significa. et quod habetur. xx.q.ij.c. faciat. potes † etiam notare de significato horum verborum, liberum sit. quia denotant actum posse fieri, sine alterius requisitione, et sine pena, vel alia reprehensione. facit quod nota. in.c. licet episcopus. de preben. lib. vj. In glos. prima ibi renuentem. Supple acceptare subdelegationem. in eadem glossa in fine ibi, iusta causa debet subesse. hoc non est verum quo ad potestatem subdelegādi: per id quod habetur in.l. a iudice allegata in glossa et infra eod.c. pastoralis. sed quo ad potestatem compellendi renuentem acceptare, bene distinguitur an ex iusta causa fiat subdelegatio, an vero voluntarie et malitiose, vt se exoneret: vt patet in dicto.c. pastoralis. † vnde concludit hic. do. Ant. quod aut queritur, an delegatus possit subdelegare partibus inuitis et dic qd sic, nisi electa esset industria persone. j. eod. titu. c. fin. quia tunc demum volentibus partibus posset subdelegare: nisi causa esset grauis, et concernēs publicam vtilitatem: quia tunc non posset etiam partibus cōsentientib⁹. dicto.c.fi. † Aut querit an possit subdelegare partib⁹ nō cōtradicētib⁹ et tūc dic q si est impedit⁹, pōt, vt hic dicit et videtur, quod etiam poterit compellere subdelegatum, si recuset acceptare. per.c. pastoralis preallegatum. si autem non est impeditus, dic quod etiam tunc potest subdelegare. cum hec potestas sit libera: et detur a iure. dicta.l. a iudice. et dicto.c. fina. infra eod. et in c. pastoralis. non tamen poterit tunc cogere subdelegatum acceptare, si ipse subdelegans malitiose se vellet exonerare. dicto.c. pastoralis. al's videretur, quod posset ipsū compellere. per dictū capitulū, de quo dic vt ibi. et hec vera in delegato pape vel principis. ¶ An autem delegatus ab inferiore possit sibi subdelegare, tangetur. j. eo.c. super questionum. et tangitur in cle. j. de offic. dele. nam videtur, quod non possit subdelegare per ea que habētur in dicta.l. a iudice. An tamen hoc indistincte procedat tangitur per glos. dicte cle. j. et tangetur in dicto.c. super questionū. in glos. ij. hec glo. facta fuit timore contrarij. quia videtur quod si delegatus vices suas commiserit, desierit esse iudex. j. eo. titu.c. super questionum. §. porro. et sic videtur, quod non debeat habere participium amplius in causa: et per consequens videtur quod non debeat requiri eius consilium. cuius timore facta est glo. dū dicit, quod requiretur eius consilium tanquam viri discreti, et sic boni viri, et non tanquam iudicis. † Aduerte tamen, quia ex tex. cum glos. habet quod qñq delegatus cōmittit totā causam solo retento consilio, quandoq autē delegatus committit causam simpliciter, donec reuocet. quandoq vero cōmittit causam et sententiam retenta executione. et de omnibus istis tangit hic Innocentius sed de duobus vltimis dicam post glossas. † primo casu quando cōmittit causam retento consilio, an hoc possit fieri. hic videtur casus quod sic. et tunc est dubium, an tunc arctetur subdelegatus petere consilium, et sequi. pro cuius declaratione aduerte, quod aut subdelegans retinet consilium in sui personam, aut in personam tertij. Si retinet in sui personam, proprie loquitur hic text. et hoc casu dic, quod si non requirit consilium vel non expectat congruo tempore, non valet sentētia. s. de elec. c. cum in vetri cum ibi notatis. et de arbi. c. cum olim. et facit pro hoc, † quia forma mandati est diligenter seruanda. l. diligenter. ff. mandati et. s. de rescriptis. cum dilecta. si vero subdelegatus requirit consilium. vel expectauit congruo tempore, secundum ea que habentur in dicto.c. cum in veteri est dubium † an si non sequitur consiliū sibi datum, tenebit sententia. Innocē. hic dicit, quia est satis quod requisiuit consilium, et illud habuit, vel expectauit congruo tempore: non autem tenetur de necessitate sequi consilium. refert tamen alios tenere contrariam opi. primam videtur hic sequi glo. inquantū vult, quod videatur reseruasse cōsilium vt bonus vir: prout etiam hic dixit Innocentius. ¶ Tu potes concludere, vt hic tangit. d. Anto. quod aut iudex subdelegando retento consilio voluit retinere consilium non vt iudex sed vt bonus vir et hoc constat: et tunc non tenetur sequi consilium subdelegatus: sed sufficit, quod requisiuerit consilium et debito tempore expectauit. nec poterit etiam ex hoc casu ipsum subdelegatum reuocare: intelligo postquam incepit de causa cognoscere per capitulum quāuis infra eodem in sexto nec posset etiam cum ipso subdelegato iudicare, vt dixit glossa et sic procedat prima opi. Innocen. et est ratio quia ex quo subdelegans non est particeps officij, sufficit peti consilium licet quis illud sibi exhibitum non sequatur: per id quod habetur in dicto.c. cum in veteri et in.l. quidam decedēs. ff. de admi. tuto. et per notata plene per Bart. in.l. prima. §. si plures. ff. de exercito. et p Ioanē Andre. in regula nullus ex consilio. de regu. iuris. in sexto † si autem constaret, quod subdelegans vult sibi retinere consilium vt iudex et tunc non sufficeret requirere consilium: quia tunc est particeps officij. et sic debet sequi consiliū per ipsum subdelegatum, p iura preallegata, et hoc casu posset ipsum reuocare ex quo aliquid retinuit de iurisdictione ipse subdelegans. per capitulū si delegatus. j. eo. lib. sexto. ¶ Quandoq vero † est dubium, an voluerit retinere consilium vt iudex, an vero vt bonus vir. do. Ant. hic ponit duas opinio. vna est quod in dubio intelligitur retinere vt iudex. quia in dubio videtur quod debeamus interpretari secundū naturam primeue potestatis. nisi ex forma commissionis appareret quod ex toto vellet iurisdictionē transferre secunda fuit, quam dicit esse meliorem quod cum actus consulēdi nō sit iurisdictionalis. et videatur pertinere ad illum, qui iurisdictionem non exercet, ideo in dubio videbitur retinuisse consilium non vt iudex, sed vt bonus vir. et pro hac opinio. facit licet non alleget, quia † verba debent intelligi secundum naturam subiecte materie. l. si vno. in principio. ff. locati. et hāc opinio. videtur sequi Innocē. et etiam glos. hic. et hoc de primo casu, quādo subdelegans retinet sibi consilium. ¶ Secundo casu † quādo retinet consilium tertij tunc hic videtur esse opinio. nam quidam dicunt, quod non valet talis retentio: sicut non debet compromitti, nec pōt in aliquem, vt sententiet prout dictauerit talis l. Itē si vnus. §. item pomponius. ff. de arbi. et facit, quod habetur in.l. si quis sempronium ff. de here. instit. et.l. captatorias. ff. eo. titu. Item quia iudicandi potestas debet esse libera in iudice nam videtur, quod debeat iudicare secundum suam cōscientiā et non secundū conscientiam alterius facit quod habetur in.c. nostram. s. de consuetu. et in autenti. iusiurandum quod pstat ab ijs. §. et equus et hanc opi. dicit. d. Antonius sequi Innocen. sed certe si ponderētur verba Innocen. potius tenet contrariū videlicet vt valeat commissio, vt pronuntiet, prout talis mandauit: quia tunc bene dicit cōmissionem tenere per dictum. §. Item pomponius. et idem videtur sensisse ipse Innocentius secundū Ioannem andreā si subdeleget alicui, vt ferat sententiam secundum quod talis peritus dictauerit. Hosti. etiam hic tenuit cōmissionem seu subdelegationem, per quam delegatus subdelegat cum hoc, quod subdelegatus pronuntiet de consilio tertij vel secundum consilium tertij, tenere: quia ipse subdelegans si non subdelegasset poterit sententiam ferre iuxta suum libitum. facit supra de constitu. c. cum marti. ad finem. et.c. cum accessissent. et de sepul. in.c. in nostra. et sic eodem modo in subdelegatione debet posse adijcere conditionem iuxta libitum. facit quod habetur infra de condi. appo. in. capitulo verū. Et nota quia Hosti. videtur tenere contra Innocen. inquantum vult quod possit subdelegari causa, vt subdelegatus pronuntiet secundum consilium talis persone. nam Innocentius hic videtur voluisse cōtrarium inquantum dixit quod non potest subdelegari sub illa forma secundū quod talis mandauerit. Ioannes de ligna. vt hic refert. d. Florēti. distinxit, quia aut subdelegat sub forma, vt pronuntiet ipse subdelegatus prout talis voluerit et tunc procedat dictum innocentij aut subdelegat sub forma, vt pronunciet prout talis consuluerit et tunc procedit dictum Hosti. et ratio diuersitatis secundum eū est quia primo casu si valeret commissio haberet sequi voluntatem etiam iniustam ipsius tertij. sed in secundo casu non habebit sequi nisi iustam: per id quod habetur in.l. cum quidam. in principio cum ibi notatis. ff. de le. secundo et facit quod habetur de cor. viti. capitulo secundo in glo. fina. et in cle. sepe. de verb. signifi. ver. non sic. sed certe hec distinctio secundū do. floren. nō vr saluare dictū Inno. nā loqt quādo fuit appositum verbum, mandauerit, quod videtur sapere arbitrium boni viri infra de iureiuran. capitulo veniens. preterea. §. Idē pōponius probat quod non valet compromissū factum in aliquē vt pronuntiet id quod Titio placebit et tamen verbum, placet, videtur sapere arbitrium boni viri. l. fideicommissa. libertas. et.l. thays. §. soror. ff. de fideicommissa. libertati. d. Anto. hic † cōcludit quod aliqñ committitur causa alicui et arctatur solū ad petendum consilium et non sequendum, et tunc planum quod tunc potest committi: et hoc etiam hic voluit Innocentius et facit supra de electio. c. cum in veteri. cum ibi notatis. et de arbitr. capitu. cum olim tenebitur autem solum petere seu requirere consilium, quando commissio est facta vt pronuntiet pe

tito seu requisito prius consilio talis. ¶ Quid autem si facta fuerit commissio, vt pronunciet cum consilio talis, vel de consilio talis, an videatur actum, quod sufficiat requirere cõsilium, an vero quod teneatur etiã sequi: aliqui voluerunt dicere, quod vbi committitur, vt pronunciet cum consilio talis, non teneatur sequi, sed solum requirere: secus si committitur, vt pronunciet de consilio talis, quia tunc tenebitur sequi. sed certe istã differentia non probatur iure, ⁊ ideo non videtur procedere: per id quod habetur in. l. illam. C. de colla. ⁊ de translatio. prelato. c. ij. ⁊ ipsam reprobat Barto. in. l. j. §. si plures. ff. de exercito. dicens quod vtroq; casu videtur quod sufficiat consilium requirere, si aliud non sit dictum, ⁊ idem videtur finaliter sentire Joan. And. super regula, nullus ex concilio, de reg. iur. lib. vj. in questione ibi posita. Quandoq; vero arctatur subdelegatus ad petendum consilium ⁊ sequendum: ⁊ hoc casu conclude, quia aut in spiritualibus arctatur ad petendum ⁊ sequendũ consiliũ laici, ⁊ hoc fieri non potest. j. de iudi. c. decernimus. aut arctatur ad sequendum consilium alicuius clerici in spiritualibus, vel laici in temporalibus, ⁊ tunc aut arctatur peritus exigere ⁊ sequi consilium ab imperito, ⁊ hoc est irrationabile: ⁊ sic nõ videtur posse fieri. facit quod habetur. s. de consuetudi. ad nostram. aut arctatur ad petendum consilium a perito ⁊ imperito simul, vt statim cum sint interrogati debeant consilium precipitanter dare, ⁊ hoc etiam est irrationabile: ⁊ sic non valet. d. c. ad nostram. Aut arctatur ipse subdelegatus, vt deliberatum consilium; seu premeditatum cõsilium recipiat a certo perito, ⁊ illud sequatur: ⁊ tunc secundum Hostien. hoc fieri potest. ⁊ sic arctabitur ad petendum ⁊ ad sequendum, ex quo talis forma data est commissioni. facit supra de rescriptis in. c. cum dilecta. nec obst.

19 l. itẽ si vnus. §. item Pomponius. quia † ibi loquitur in arbitro cuius potestas debet esse libera, vt pronunciet quicquid placet. nam standum est sententie arbitri, siue equa, siue iniqua sit. l. diem proferri. §. stari. de arbitr. iudex autem pronunciare non potest nisi quod est iustum. vt in dicto. §. ⁊ equus. in autent. iusiurandum quod prestatur ab hijs. ⁊ infra de verborum significa. ⁊. c. forus. §. ij. ⁊ sic magis repugnat talis adiectio substantie arbitrij quam substantie iudicij. cum liberior sit potestas arbiri, quam iudicis, vt patet ex predictis:

20 † nec obstat. si dicatur quod iudex habet sequi conscientiam suam, ⁊ non alterius, ⁊ sic si habet conscientiam reluctantem seu contradicentem cõsilio, videtur quod non debeat sequi consilium: cum non debeat contra conscientiam iudicare. facit quod not. infra eod. pastoralis. §. quia vero. ⁊ de restitu. spoliato. literas. quia potest dici, quod si habet conscientiam concordantem cum consilio, cessat cõtrarium. si autem habet illi contrariam, tunc si potest illam deponere, ⁊ se informare secundum consilium, id debebit facere. Facit quod habetur in. c. inquisitioni. infra de senten. excommu. si autem non potest se informare, tunc querat vt exoneretur a pronũciando. facit quod habetur supra de rescriptis. si quando. ⁊ si non posset obtinere exonerari, sequatur tunc potius conscientiã supra de tempo. ordi. c. ad aures. ⁊ facit quod habetur in dicto §. quia vero. ⁊ de offic. ordi. c. j. ⁊ facit etiam quod habetur infra c. si quando. tamen videtur, quod tunc sententia non tenet tanquam lata contra formam mandati. Et sic secundum predicta videtur procedere opi. Hostien. ⁊ illam etiam tenuit Bartol. in dicta. l. j. §. si plures. ff. de exercito. ⁊ domi. Anto. hic domi. tamẽ Floren. hic tenuit post Rayne. in quibusdam additionibus in dicto. §. si plures. non esse differentiam inter iudicem ⁊ arbitrum per dictam. l. j. ff. de arbitris. vbi equiparãtur arbitria ⁊ iudicia. ⁊ ideo cum in hoc casu non reperiatur expresse differentia, videtur standum dicte regule. l. j. Et ad. §. item Pomponius. respon

21 det, † quod aut cõmittitur causa in arbitrum vel iudicẽ, vt pronunciet, secundum quod talis de iure consuluerit: ⁊ tunc vtrobiq; valebit commissio tam in arbitro, quam in iudice. aut committitur hoc adiecto, secundum quod talis dictauerit, vel secundum quod tali placebit: ⁊ tunc non valebit vtrobiq; commissio. nam licet verbum (placet) aliquando videatur importare arbitrium boni viri, vt tetigi. s. ⁊ not. Barto. in. l. si sic. ff. de lega. j. ⁊ in. §. si plures. preallegato: tamen hoc casu erit secus. ⁊ ita intelligatur dictus. §. item Pomponius. ⁊ sic etiam videtur voluisse Hostien. ⁊ Joan. Andre. post eum in. c. j. super glos. de arbitr. ⁊ idem Specu. in tit. de arbitr. §. fina. versic. sed quid si dicatur. ⁊ ibi ⁊c. Idem Joan. Andr. in addi. ⁊ idem etiam voluit Oldra.

22 vt ibi refert Joã. Andr. † vnde dicunt intellectum illius. §. item Pomponius esse, quod si fiat compromissum in aliquẽ, vt pronunciet, secundum quod Titio placebit. tunc non valeat cõpromissum. secus si sit dictum, quod pronunciet arbitratu Titij: quia Titius tunc habet vt bonus vir arbitrari, ⁊ non secundum meram voluntatem. ideo tunc tenebit. sed vt dixi, Barto. non tenet hunc intellectum. quia verbum, placet, importat arbitrium boni viri, vt superius dixi. ⁊ tamen ibi dicit non valere compromissum. nec obst. quod ibi dicitur in versic. sed si arbitratu. quia debet intelligi, prout ibi dixit gloss. ⁊ non secundum quod dixit Oldra. ⁊ supra dicti, videlicet Hostien. Specu. ⁊ Joan. Andr. domi. tamen Floren. stat cum opi. predictorum, pro qua videntur esse plures authoritates: vt patet ex predictis. opin. tamen Barto. videtur magis de iure procedere. quia non videtur ratio quare etiam in casu isto verbum, placet, non importet arbitrium boni viri, ex quo alias sui natura illud importat. ⁊ maxime quia debuisset importare in casu dicti. §. item Pomponius, vt potius res valeret quam periret. de verbo. signific. c. abbate. ⁊ ideo videtur, quod fienda sit differentia inter iudicem ⁊ arbitrum, prout fecit hic Joan. Andr. ⁊ Hostien. ⁊ sic videtur quod licet non possit compromitti in aliquem, vt ferat sententiam secundum consilium talis periti, tamen poterit causa subdelegari hoc adiecto, vt subdelegatus pronunciet secundum consilium talis periti. ⁊ sic non videtur procedere opin. domi. Floren. inquantum vult, non esse fiendam differentiam inter iudicem ⁊ arbitrum: ⁊ valere etiam compromissum factum in aliquem, vt pronunciet secundum quod talis peritus consuluerit vnde propter authoritatem Hostien. hic, ⁊ Joan. Andr. quam sequeretur etiam Bart. in dicto. §. si plures. satis videtur, quod ista opi. seruaretur in practica. ⁊ facit ad predicta, quod legitur ⁊ notat in. l. si conuenerit. ff. de re iud. cum ibi notatis per Barto. ¶ Et ex predictis patet, quod aliter intellexit hic Joan. And. ⁊ Hostien. §. item Pomponius. ⁊ aliter ⁊ alio modo intellexit in dicto c. penul. j. de arbi. super glo. ⁊ ipse idem Joan. Andr. post Specu. ⁊ Oldra. in dicto. §. sed quid si dicatur. in additio. Specu. sed intellectus quem hic posuit Hostiẽ. ⁊ Joan. Andr. sequitur hic do. Anto. ⁊ Bart. in dicto. §. si plures. vt patet ex supradictis. ¶ Et nota quod in iudice seu in commissione facta iudici videtur concordare do. Floren. ⁊ Ray. cum opi. Hosti. hic. ⁊ Joan. And. sed in arbitro remanet diuersitas opinionum, an sit idem quod in iudice, an vero diuersum.

23 ¶ † An autem valeat statutum disponens, quod iudex teneatur committere causam consilio sapiẽtis, si partes hoc voluerint, ⁊ quod teneatur illud requirere ⁊ sequi. Specu. in ti. de requi. consi. §. j. versi. vt autem. videtur tenere quod non. sed contrarium ibi tenet Joan. Andre. in addi. ⁊ sic etiam communiter seruatur de consuetudine. facit qd habetur in. d. l. si conuenerit. vbi iudex debet pronunciare secundũ quod partes conuenerunt adinuicem. ⁊ sic videtur, qd etiam eodem modo debeat tenere dictum statutum. ⁊ hoc etiã tenuit Barto. in. d. l. si conuenerit. ⁊ in. d. §. si plures. videtur tamẽ Jo. And. in addi. in loco proxime allegato hoc limitare, quãdo per statutum arctaretur iudex, qui haberet iurisdictionem ⁊ potestatem ab ipsis statuentibus ad sequendum consilium. sed vbi talis iudex non reciperet potestatem ab ipsis statuentibus, sed a superiore eorum, tunc non possent statuentes arctare ipsum per eorum statutum ad sequendum cõsilium, vel requirendum, nisi eorum statutum esset confirmatum a superiore: per id quod habetur supra de maio. ⁊ obedien. cum inferior. ⁊ in clemen. ne ro

24 mani. de elec. † An autem valebit sententia stante dicto statuto si iudex dicit pronuncio secundum formam consilij, fuerũt opi. quia aliqui dicunt, ꝙ sententia non valet: quia non videtur continere absolutionem vel condemnationem, sed solũ pronunciare absoluendum illum, de quo continetur in consilio. Alij dicũt appositum: quasi satis censeatur absoluere, ex quo consultor cõsuluit illum absoluendum. de quo in Spec. de excep. §. viso. vers. porro in Italia. Joan. And. ibi in addi. dicit, ꝙ si consilium est prestitum super interlocutoria, valebit dicta pronũciatio: quia illa non est necessario ferenda in scriptis: secundum not. in. c. si. de re iudi. lib. vj. secus si sit prestitum super sententia diffinitiua, que debet in scriptis proferri, vt ibi patet. sed certe videt ꝙ etiã in diffinitiua sententia valeat sententia: quia verba ipsius sentẽtie debent intelligi ſm mentem cõsulentis. de ver. signi. in. c. intelligentia. ⁊. c. preterea. ⁊. c. in ijs. ⁊ ideo cum mens consulentis fuerit, ꝙ iudex habeat illum absoluere, pronunciando ſm formam consilij videtur in effectu velle absoluere, ⁊ ipsum reum reddere absolutum. facit quod no. Cy. in. l. j. ⁊. ij. C. si aduer. liber. ⁊ quod habetur in. l. fundus qui. ff. de rescin. ven. ⁊ de hoc etiam dixi in l. j. §. si quis ita. ff. de verb. oblig. ⁊ hoc etiam tenuit Cy. in. d. l. j. licet Bart. ibi tenuerit contrarium. sed plus placet opi. Cy. per ea que. s. dixi. tutius tamen est propter opiniones vitandas, vt iudex dicat, pronuncio ſm formam consilij: ⁊ sic absoluo, vt in

25 ipso continetur. † An autem quis possit cõpelli ad consulendũ. Spe. tenuit ꝙ non in ti. de requi. consi. §. j. ver. sed nunquid põt. sed Jo. and. ibi tenet cõtrariũ. ar. l. sancimus. C. de aduo. diuers. iud. ⁊ de hoc etiam in glo. ordi. in. l. ij. C. de proxi. sacro. scri. li. xij. ¶ In glo. pe. in fi. dicit hic Pet. ꝙ etiam cause matrimoniales possunt dici graues. ⁊ de illis potest hic loqui: quia illas de facili non

li non cōmittit curia nisi episcopis:vt not.j.e.causam mrimonij.
26 ¶†Extra glo.tangit hic Innoc.quid si delegatus committit causam simpliciter donec reuocauerit: dicit Innocentius quod per talem commissionem non videtur committere sententiam. per illam clausulam, donec reuocauero restringitur cōmissio ad alia.ita quod non contineat sententiam.quia si illaʒ intelligitur commi sisse, non posset reuocare iurisdictionem.sed tene, quod videtur commisisse etiam sententiam, per.c.si delegatus infra eo dem titulo libro sexto.ꝛ quia retinuit sibi aliquid de iurisdictione habet potestatem reuocādi ꝛ si appellatur a subdelegato, appallandum erit ad ipsum subdelegantem, ꝛ non ad primum delegantem, per dictum capitulum si delegatus infra eodem titulo. in sexto ꝛ hoc verum, etiam si pronuntiasset, antequam reuocetur: quia adhuc potest reuocare potestatem exequendi que superest.licet Innocentius hic teneat contrarium,
27 sed male per dictum capitulum si delegatus.¶†Quid autem si committit causam ꝛ sententiam donec reuocauerit, vel nisi reuocauerit Innocentius hic posuit opi.nam aliqui voluerunt dicere quod nō intelligetur trāslata potestas sententiandi sed potestas cognoscendi de causa.Alij dixerunt quod commissio non valet.alij vero dixerunt, quod valet cōmissio sed reijcit illa clausula donec reuocauero vel nisi reuocauero sed hodie nō est instādum.quia est decisum, quod valet dicta cōmissio:vt patet in dicto capitulo si delegatus.ꝛ ideo ante sententiam poterit reuocare: post vsqꝫ ad finalem executionem.ꝛ si appellatur a subdelegato ad ipsum subdelegantem debebit appellari:vt patet in dicto capitulo si delegatus. Et per predicta apparet quod etiam in alio male dixit Innocentius hic, inquantum dixit quod non potest subdelegare retenta executione:quia lata sententia videtur quod non posset se intromittere ipse subdelegans.sed nō est verum:quia executio fienda est actus iurisdictionalis:ideo potest illam retinere:ꝛ sic valet dicta commissio.facit quod habetur in dicto capitulo si delegatus.ꝛ eo.tit.ꝛ lib.c.quamuis.Joannes de imola vtriusqꝫ iuris speculum.

1 ¶Iurisdictio, que ad certum terminum limitatur, lapsu termini terminatur.
Iurisdictio delegata de tempore ad tempus prorogari potest.
2 Delegatus penam a iure impositam alterare non potest.
3 Iurisdictio ad diem dari potest, ꝛ ad tempus, sicut etiam ad locum limitari.
4 Consensus vtriusqꝫ partis, quādo necessarius sit in prorogatione iurisdictionis.
5 Iudex an vltra terminum prefixum causam prosequi possit.
6 Arbiter an possit procedere vltra terminum in compromisso appositum.
7 Selennitatibus substantialibus iudiciorū renuntiari non pōt.
8 Libellus an sit de substantia iudicij.
9 Selennitati substantiali iudicij non pōt per partes renuntiari.
10 Citatio an de partium volūtate ꝛ assensu omitti possit.
11 Sententia inualida an et qualiter per partes approbari possit.
12 Pene plures si pro eodem facto imposite legantur, qualiter sint infligende.
13 Pena a iure statuta, quādo per iudicem augeri vel minui possit.
14 Sententia an valeat lata post terminū iudici statutū.ꝛ nu.seq.
16 Appellationis instantie tempus quando prorogari possit, ꝛ quando non.
17 Sententia lata post terminum a statuto prefixum an valeat, si lata sit intra terminum a iure communi statutum.
18 Actor post tempus sibi a iure statutum non auditur.
19 Delegatus an possit exequi post terminum sententiam, que lata est intra terminum.
20 Delegatus an ex in officio possit mulctā imponere seu dicere. ꝛ nu.seq.
21 Mulcta leuis que dicatur, ꝛ que etiam grauis.

E causis. Si causa committitur decidenda infra certaʒ diem per lapsuʒ diei expirat iurisdictio nisi partes prorogauerint: ꝛ delegatus ex potestate delegata potest contumaces ꝛ rebelles, vbi pena nō est a iure statuta, pena arbitraria punire
1 hoc dicit.Et sunt due partes principales, sicut duo sunt principalia dicta.Secunda ibi:illis etiam.† Nota quod iurisdictio ad certum terminum limitata, expirat lapso termino.Et sic not.qđ concessum ad tempus, intelligitur post tempus prohibitum.facit.l.statu liberum.§.stichum.ff.de lega.ij.Not. quod iurisdictio delegata potest prorogari de tempore ad tempus.de quo infra eodem.c.P.et.S.Et intellige quando prorogatio fit durante termino.nam eo finito extincta esset iurisdictio:ꝛ sic non esset locus prorogationi.facit.l.sed si manente.ff.de preca. Et nota quod in prorogatione requiritur consensus vtriusqꝫ partis.facit l.ij.ff.de iudi.ꝛ quod nota.infra eodeʒ capitulo.P.ꝛ.S.in glo. fina.Et ex predictis nota quod licet priuati non possint dare iurisdictionem.l.priuatorū.C.de iur.om.iudic.ꝛ.j.eo.significātibꝰ tamen possunt datam ab habente potestatem prorogare, vt hic patet quod vbi fauore partium est aliqua limitatio facta, potest ab illa ex partium cōsensu recedi.facit infra de regular.c.ad apostolicam.ꝛ infra eodem.c.fi.Nota quod vbi statuitur tempus iudici ꝛ iurisdictioni non valet quod agitur post tempus. secus si statuatur iudici tantum:vt.l.vna.C.vt omnes tam ciuil.quam mili.ten.ꝛ nota.per Cy.ꝛ Barto.in.l.properandum.§.j.C.de iudicijs.ꝛ per Joannem Andream in addi.specu.in tit.j.§.restat.
2 ꝟ.sed nunquid.Nota†qđ delegatus non videtur posse alterare penam a iure statutam de quo infra de penis.licet.Nota duplicem speciem contumacie.Nam vna est in non veniendo: alia in non parendo de quibus etiam per glos.in cle.si ante.de do.ꝛ cōtuma.ꝛ in.l.creditor.§.iussus.ff.de appella. Nota quod in non determinatis a iure recurrendū est ad arbitriuʒ iudicantis. Ad idem.l.j.in fi.ff.de iure deli.ꝛ ad hoc sepe allegatur decre.An vero arbitrium possit tunc reduci ad arbitrium boni viri vel a tali arbitrio appellari si dicatur Judicem male fuisse arbitratum: tangit glos.notabiliter in titu.de accusa.c.super ijs ꝛ ibi etiaʒ dixi.ꝛ aliquid etiam dixi in.c.j.de constitu.Et aduerte qđ dicit etiā hic do.Anto.quod in commissis ad arbitrium, si aliquo casu reperiatur in similibus imposita pena ordinaria non poterit arbitrari, nec debebit arbitrari maiorem penam.quam sit illa, que reperitur in similibus apposita:vt est glos.notabilis in.c.inquisitionis infra de accusa.nec similiter debebit arbitrari aliter quaʒ consuetudo sit arbitrata, si forte de consuetudine in tali casu arbitrario certa pena consueuit imponi:vt voluit glos.in.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de ijs qui notat.infa.ꝛ facit etiam quod nota.in.l.odia.ff.de penis.ꝛ quod habetur in.c.cum dilectus.j.
3 de consuetu.†Nota quod iurisdictio potest dari ad diem, ꝛ sic ad tempus limitari sic etiam aliquando limitatur ad locum.supra de offic.vica.capitulo summa.cum ibi notatis. Nota quod cōmissa decisione cause videtur cōmissa etiā cognitio. ¶Quid autem econtra si committatur cognitio, an intelligitur etiam cōmissa decisio specu.tetigit in titu.j.§.sequitur ver.ꝛ nota quod simpliciter.vbi videtur tenere quod sic:sed glos.in.l.qui procuratorem.ff.de procurato.tenuit contrarium ꝛ sequitur Bart.in.l. a diuo pio.in principio.ff.de re iudi.de quo dic vt ibi.ꝛ de materia etiam in cle.auditor.de rescriptis.Jn glos.prima ibi presentatur.hoc verum quando tempus fuit statutum per numerum dierum vel mensium. secus si esset dictum quod infra festum Natiuitatis futurū debeat causa decidi:qꝛ tūc tps curreret a die date:vt nota.p Jo.And. in capitulo.super eo.ij.hic allegato in ead.glos.in fine.cū gl.transeunt doc. nec obstat autenti. offeratur.quia illa loquitur in instantia iuris communis:hic autem in statuta ab homine, seu a superiore delegante.Jtem non obstat quod beneficium iuris non est alicui auferendum.de quo infra de regulis iuris.c.indultum. libro sexto:quia id verum nisi iusta causa suadeat oppositum.ff.de re.iudi.l.secunda.ꝛ de re iudi. infra.c.quod ad consultationem. ¶Jtem non obstat.l. petende quia secundum Innocentium.ibi statuitur tempus parti vnde non debet nocere alteri parti, que non fuit in mora:cui fieret magnum preiudicium, si ad eius preiudicium, ꝛ non partis aduerse laberetur instantia.Sed hic in casu glo. statuitur instantia iudici ꝛ iurisdictioni, ꝛ non fit magnum preiudicium alicui partium, si iurisdictio expirat:quia redibit ad delegantem, saluo iure partium:ꝛ ideo hoc casu expirabat, etiam si per malitiam alterius partis contingat labi terminum:licet tunc contra talē agi posset de dolo ad interesse.l.arbitrio.§.dolo.ff.de dolo.potest etiā dici quod in.l.petende tempus fuit statutum a iure quod ius limitat et declarat ibi suam dispositionem:sed hic fuit statutum tempus ab homine ideo non potest tempus preteriri, nisi hoc
4 fiat de communi consensu partiuʒ ¶†Et ex predictis patet qđ licet dolo vniꝰ partiū labatur terminus statutꝰ iudici ꝛ iurisdictioni, erit tamen in prorogatione necessarius cōsensus vtriusqꝫ partis.Et cum glos.vt dixi cōcordat Innocē.hic ꝛ idem etiam voluit in effectu in.c.super eo.lo..ij.de appel.vbi concludit quod si terminꝰ fuit statutꝰ iudici de voluntate vtriusqꝫ partis, si in fine temporis altera pars petat longiorem dilationem, nō audietur:quia talis terminus habetur pro peremptorio.ꝛ pro cōclusione in causa, nisi aliquod inopinate emerserit, propter quod ipse probare nō poterit:quia tunc restituetur, vel ipso iure seruabitur illesus, secundum notata in.c.ex ratione.j.de appel.Si vero terminꝰ fuit statutꝰ ad petitionē alterꝰ ptis tantū, dt qꝛ iudex debet moderari dilationē, taliter qꝛ sententiā possit ferre.j. terminum:ſʒ hoc posset facere sine pͥudicio partiū.al's nō deberet multuʒ abbreuiare, ꝑ id qꝛ habet in.l.tutor q reptoriū.§.j.ff.d admi.
5 tuto.¶†An autē iudex poterit vltra terminuʒ pſeqͥ cām.dt ibi Jnn.qꝛ nō, nisi ptes ꝓrogent terminū ꝑ hūc tex. Satis tamen

intelligeretur velle prorogare secundum do. Anto.si quelibet pars cōsensit dilationi extēdenti datū iudici:qꝛ si vult añcedēs intelligitur velle consequens,quod sequitur ex illo.arg.l.illud.ff. de acquirend.heredi.ꝛ infra eo.preterea. ¶ Tangit vlteriꝰ etiā hic Joan.Andre.an ꝓpter temporis breuitatem poterit procedi etiam die feriata de quo remittit Joānes andreas in addi.in Specu.ti.de fer.§.ij.℣.penul.ꝛ.xv.q.iiij.in.c.placita ꝛ concludit Specu.quod non in ferijs inductis in honorē Dei,sed in ferijs inductis in fauorē hominū,puta propter messes,vel vindemias si iurisdictio esset peritura,nisi procederet dicto tempore,poterit procedere.Et predicta procedunt quando statutꝰ est terminus iudici ab homine,seu a statuto superiore delegante.Quid autē si statuat terminꝰ iudici a statuto,an poterit aliquo casu iudex procedere vltra terminum statuti tangit Joānes andreas post Lamberk.de Rampo.in titu.de dilati.§.j.super verb. sed pone 6 ꝙ causa de quo dic vt ibi ꝑ eum.† Quid etiā in termino apposito in cōpromisso de volūtate partiū,an aliquo casu poterit arbiter procedere vltra dictum terminum,tetigit Cynus in.l.petende allegata in glo.et facit etiam quod notat do. Anto.in cle.j. de restitu.post Paulum.Et ad materiam etiam facit quod notat Specu.in titu. de senten.prola.§.nunc videndum. ℣.illud. vbi ponit id quod tetigit Jnnocen.in dicto.c.super eo. ¶ An autem possit iudex pro libito arctare dilatiōes:dicit hic Abbas quod quandoqꝫ tempus est statutum ab homine:ꝛ tunc potest arctari.infra eo.consuluit.non autem prorogari.Tu dic,aut tēpus est statutum a iure,ꝛ hoc ex causa potest abbreuiari et artari ad arbitrium iudicis.Facit infra de procurato.c.dilectꝰ ꝛ quandoqꝫ potest etiam dilatio denegari.de dila.in.c.ij.vbi concludit quod regulariter dilationes sunt arbitrarie,de quo in.c.j.de dilatio.vbi cōcludit quod regulariter dilationes sunt arbitrarie. de quo in capitulo primo de dilatio.ꝛ.infra de re iudi.in.c.quod ad consultationem.ꝛ de materia plenius per glos.ꝛ Joannem andreā infra de regulis iuris capitulo indultuꝫ.libro sexto,ꝛ per Bartolum in.l.secunda.ff.de re iudicata ꝛ ibi etiam dixit. ꝛ per Cynum ꝛ alios legistas in.l.prima.C.de dila.ꝛ facit etiaꝫ quod habetur in capitulo cum sit Romana infra de appella. Et ad materiam etiam facit quod dicetur extra glossas, et pro glossa 7 secunda,in fine.† nota bene glos.que sepe allegatur,ꝛ ex ea primo habes quod solennitatibus substantialibus iudiciorum nō potest per partes renunciari. Secundo nota.ex glos.que sint de solennitate substātiali iudicij,de quibus etiam per gloss.ij.q.j.in summa capitulo in primis.ad finem.ꝛ in.l.prolatam.C.de sent. ꝛ interloc.omnium iudi.ꝛ in Specu.de prepara.iudiciorum. circa principiū. Et nota quod glos.hic soluꝫ posuit tria.an autem reperiātur alia substantialia,tangitur in locis preallegatis. Et aduerte quia glo.videtur procedere in iudicijs ordinarijs. Nam secus in summarijs,in quibus proceditur sine figura iudicij, vt patet in cle.sepe infra de verb.signifi.et per Bar.in extrauagan ti ad reprimendum.in verbo,sine figura. ¶ Jtē aduerte inquā8 tum gl.dixit † quod libelli oblatio est de substantia iudicij:quia hoc videtur esse verum si petatur.alias videtur sufficere quod,appareat talem qualem petitionem factaꝫ seu redactā esse in actis vt voluit gl.in dicta cle.sepe circa principium. ¶ Jtem aduerte inquantū dicit de ꝯtestatione litis,qꝛ nō videtur posse omitti cōtestatio litis in causis ordinarijs etiam de consensu partium, vt notat specu.in titu.de senten.prola.§.iuxta.℣. quid si de partiū. ꝛ idem voluit glos.in.d.l.prolatam. Jtem aduerte inquantum vult quod sententia feratur in scriptis. Nam glos.notauit contrarium.ij.q.j.in primis.circa finem. vbi videtur velle quod de voluntate partium possit ferri diffinitiua sine scriptura. Mouet per autēti.general ter.C.de episcopis ꝛ clericis.Sed certe illa nō loquitur in sententia sed in quadam cautione,que potest remitti per partes. Mouetur etiam per.l. quotiēs.C.de priuileg.scho. lib.xij. Sed certe secundum Joannem Andream ibi loquitur in causis vilibus,ꝛ erat etiam speciale in casu illo: sed hodie est ius commune in omnibus causis vilibus,vt possit ferri sententia sine scriptura,in autenti.nisi breuiores.C. de senten.ex peri.reci. secus in alijs. Et sic intelligatur hec glo,que etiaꝫ,vt dixi debet intelligi in causis ordinarijs.Facit quod legitur ꝛ notat.per gl. in.c.fina.de re iudi.lib.vj. ¶ Jtem adde predictis quod inducie deliberatorie sunt de substantia iudicij si petantur: vt est gloss. notabilis in.c.vxor.xvij.q.iiij.ꝛ facit etiam quod notatur per gl. 9 in dicta cle.sepe. ¶ † Jtē etiaꝫ adde quia dixit Hosti.quod licet non possit per partes alicui particulari solennitati substantiali iudicij renunciari,tamen si partes volunt conuenire quod iudex ex toto omisso ordine iuris cognoscat, ꝛ inquirat inter eos de causa, ꝛ qd eius mādata debeāt fuari ħ poterūt facere.Et ħ ēt sequit hic do.Ant.dicēs ꝙ ꝑ hāc viā possunt recedere ptes a forma iuris a solēnitatibꝰ causaꝝ plenarū,reducendo illas ad summarias:quia fm eū,ꝙ in causa ꝓcedat summarie vel nō summarie videt fundari sup volūtate ptiū lꝫ gl.aliter senserit in cle.sepe. in gl.fi.Sed certe ꝯ ipm est gl.pallegata,ꝛ etiā gl.hic,q vult aperte ꝙ solēnitates iudicioꝝ sint inducte ꝓ cōi seu publica vtilitate. Preterea hoc dictū Host.qd sequit.sonaret in absurdū:qꝛ si non possunt ptes renūtiare alicui pticulari solēnitati iudicij que sit de substātialibus iudicij,multo minꝰ deberēt posse renunciare omni solēnitati iudicij:qꝛ si nō lꝫ id,ꝙ est minꝰ,multo fortius nō debꝫ licere id ꝙ est maiꝰ.ag.notatoꝝ in gl.in.c.cū in cūctis.s̄.de elect. Et ꝓpter hoc forte do.Flo.hic intelligit dictū Host.ꝛ Jo.and. qd in dicto casu qñ ex toto renūtiare valebit id ꝙ fiet nō,vt actꝰ iudicialis,lꝫ vt actꝰ extraiudicialis vi pacti vel ꝯuētiōis.arg.l.ij. C.cōia vtri.iudi. ¶ Tu potes dicere ꝙ si ptes volūt,ꝙ vt iudex ꝓcedat omisso omni ordine iuris,hoc nō pñt in causis plenarijs nec etiā in summarijs,volēdo tollere substātialia,q dicunt in dicta cle.sepe.ꝛ ideo nō valebit qd faciet omisso ordine iuris,nisi solū vi pacti,vt.s̄.dixi post do.Flo.lꝫ si vellēt ꝙ tāquā arbitrator ꝓcederet omni ordine iuris omisso,tūc bene possunt hoc facere, per id qd nota.j̄.de iureiur.in.c.Quintauallis.E sic forte voluit intelligere Hosti.ꝛ forte etiam voluit ꝙ in dubio qñ ꝯueniūt ꝙ omisso omni ordie iuris,ꝓcedat in causa ꝙ intelligit data ei potestas tāquā arbitratori.Et ꝑ ħ ēt facit qꝛ in dubio dꝫ potiꝰ fieri interptatio vt potiꝰ res valeat:ꝙ peat.arg.j̄.d ℣b.sig.c.abbate. ꝛ.ff.de rebꝰ dub.in.l.quotiēs.Et tene mēti pdicta ꝓ intellectu di10 cti Hosti.ꝛ gl.in dicto.c.fi.de re iudi.li.vj. ¶ † An aūt citatio de partiū ꝯsensu possit omitti,puta si ptes ꝯueniūt ꝙ iudex possit pronūtiare etiā ptibꝰ nō citatis, tāgit Specu.in ti.de citatiōe.§. viso.℣.lꝫ pone ꝙ ptes.ꝛ ibi finalr tenet ꝙ sic,ꝑ id qd hr in.l.dieꝫ proferri.ff.de arbitris.vbi etiā in simili dicitur ꝙ talis potestas pōt dari arbitro.De iuramēto autē calūnie est hodie expressum qd lꝫ nō possit expsse remitti,posset tamē tacite omitti.j̄. de iura. calū.c.fi.lib.vj.ꝛ facit qd notat Lapus de casti.allegatiōe xxix. An autēꝫ dicta testiū,vbi in eis sit omissa solēnitas substātialis possint ꝑ partes approbari:tangitur.j̄.de testi.in.c.veniens.ꝛ in 11 c.cū causa ꝛ ꝙ nota.eo. tit.in.c.pñtata. ¶ † Quō etiā sentētia inualida pōt approbari ꝑ partes vt valeat vi pacti,lꝫ nō posset valere vt sentētia,habet in.l.ij.ꝑ legistas.C.cōia vtri.iudi. Jn gl.iij. ibi ante tēpus elapsum.ꝛ pro hoc bene facit qd habetur in.l. lꝫ ꝛ si manēte.ff.de precario.Et de materia prorogatiōis posuit hic Jnno.lꝫ meliꝰ cadit in.c.P.et.G.j̄.e.vbi gl.ꝛ Jo.and.tāgunt. Jn gl.venire.ibi:de rescriptis.c.pñti.Hāc decre.hodie nō habemus,lꝫ erat inter constitutiones Jnno.iiij.modo aūt ex multis causis citatio pōt nō tenere,tāgit.j̄.de accusa.c.veniēs ꝑ gl.ꝛ.iij. q.ij.in.c.si eps.Jn gl.certa.ibi:ꝛ.c.qm̄.vñ dicebat hic abbas qd in citatis cōtumaciꝰ semp est certa pena:secus in ꝯdēnatis ꝯtumacibꝰ.Jnn.tñ forte vitio scriptoris,vt dixit Jo.and.dixit ecōtra,scꝫ ꝙ in citatis ꝯtumacibꝰ nō inuenit certa pena:sed in cōtumacibus ꝯdēnatis sic.Sed precedens dictum vr̄ melius.ꝛ scōm d.Flo.noluit dicere ꝙ qñ ꝯdēnat quis de ꝯtumacia,pōt iudex infligere aliā penā ꝯmissionis vel excōicatiōis. ¶ Do. vero Ant. hic dixit ꝙ pena,de qua dixit glo.nō est pena ꝯtēptꝰ iurisdictionis,sed est pena sequētis interesse partis.Jn ead.glo.in fine.do. 12 Anto.hic dixit † ꝙ si pro eodem facto lex imponit plures penas oēs erūt imponēde,si possunt ꝯcurrere.l.j.C.de sepul.viola alias si non pñt cōcurrere,vel si lex imponat alternatiue,procedat qd dixit gl.Tu potes dicere ꝙ si in eadē lege imponerent due pene copulatiue,vtraqꝫ imponetur.facit qd habetur in.l.nemo martyres.C.de sacrosanc.eccle.ꝛ quod nota.j̄.de iudi.in.c.at si.§.j. circa finem.Si vero imponant alternatiue,sufficit alterā impōi. Facit qd habet de regu.iur.in alternatiuis.ꝛ in criminalibꝰ electio erit iudicis in alternatiuis penis,vt probat in.l.j.§.expilatores.ff.de effrac.ꝛ facit etiā qd notat gl.in.l.ij.C.de seruis fugi.Si autē in diuersis legibꝰ iponant,vr̄ ꝙ sit in arbitrio iudicis quā imponat:vñ poterit imponere mitiorem vel illā,que ꝓsimilr magis timet,per id qd notat gloss.xxi.q.ij.in summa.ꝛ.xxxiiij.dist. in.c.fraternitatis ꝛ facit ꝙ notat Bar.i.l.sanctio legū.ff.d penis. ꝛ in.l.senatꝰ.ff.de accusa.ꝛ qd habet in.l.j.C.de sepul.viola.ꝛ in l.j.ff.vi bo.rap.cū ibi notatis per Bar.Jn glos.penul.ibi:dispēsare potest.intellige si sit talis,vt qꝛ sit de maioribus. Nam non 13 omnis ordinariꝰ pt dispēsare,vt nota.in.c.licet.j̄.de penis.† Et de materia an et quādo possit pena a iure statuta minui vel augeri,plene nota.per legistas in.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de ijs qui nota.etiam per glos.ij.q.iij.§.notandum.ꝛ tetigit Jnno. in.c.j.de constitu.Et quō multa sunt cōsiderata in mutationibꝰ penarū, tāgitur in dicto.§.notandū.ꝛ in dicto.§. pena grauior. Et plus videtur secundū do.Anto velle Jnno.in dicto.c.j.exigatur ꝙ sit talis ordinarius,qui habeat administrationeꝫ iuriū fisci quod credit do. Anto.procedere quando ageretur de pena applicanda fisco.Et sic secundum eum videtur ꝙ potestas ciuitatis etiam ex causa non possit limitare penam applicandam fisco,qui nō habet administrationē iuriū fisci.Sed certe si ponderetur

derentur verba Inno. in dicto. c. j. Innocentius hoc non dixit, nec videtur etiã in se verũ: q2 nõ reperit iure cautum, ꝛ permittit simpliciter habẽti meruꝫ ꝛ mistum imperiũ ex causa penas dimi nuere: vt patet ex his, que habent in dicto. §. pena grauior. ꝛ ideo non vr̃ hoc dictũ iure probari. Extra glo. circa primã ptẽ potest 14 opponi † ꝙ valeat sentẽtia lata post terminũ iudici statutuꝫ ad pronuntiandũ, ꝑ id qd habetur in. l. j. C. vt oẽs tam ciui. ꝙ crimi. cause. Potes soluere vt tangit ꝑ Cy. ꝛ Bar. in. l. ꝓperanduꝫ. §. j. C. de iudi. ꝛ tãgitur etiam ibi ꝑ Ray. ꝛ in. l. scire. oportet. §. ꝯse quens. ff. de excu. tuto. Nam quãdoqꝫ statuit tẽpus parti, quã doqꝫ statuitur iudici, quãdoqꝫ instãtie, ꝛ quãdoqꝫ actioni. Pri mo casu quãdo statuitur parti, pars nõ audit post terminũ. l. pe remptorias. C. sentẽtiã resc. non posse. ꝛ. j. de excep. c. pastoralis. nisi aliud reperiatur in iure dispositum, vt habetur in dicto. c. pa storalis. Possunt tamen partes talem terminũ ꝓrogare: q2 fun datur super vtilitate partiũ, nisi esset causa, que tangeret vtilita tem publicã. j. de appella. c. oblate. Dicunt tamẽ dñi de Rota, sua decisione. cccliiij. alias est. ccclx. qd si statuta fuerit dilatio ad examinãdos testes duoꝝ mẽsiuꝫ, ſm ea que habent. j. de proba. in. c. licet. ꝙ post terminũ poterũt examinari: si partes interim fue rint impedite ꝑ ꝯpromissum interim factũ. Quod maxime ꝓce dit, si dilatio sit vtriqꝫ pti statuta, ꝑ no. ꝑ Paulũ i cle. quãdiu. j. de appella. ꝛ sic residet do. Anto. ¶ Sed certe hoc dictũ nõ vr̃ procedere, saltẽ quãdo data est dilatio in causa principali: q2 in illa cõpromissum factũ ꝑ partes non impedit cursum tẽporis, vt notauit Bar. in dicta. l. ꝓperandũ. §. j. ꝛ. j. dicet. Nec obstat cle. quamdiu. quia loquitur in causa appellatiõis, vt. j. tãget. Scdo 15 casu † quando tp̃s statuit iudici ꝛ tũc aut statuit iudici ꝛ iuris dictioni: ꝛ tunc finito tempore nihil põt facere iudex: quia finita est iurisdictio, nisi fuerit ꝓrogata, vt hic patet, ꝛ. l. ij. §. si iudex. ff. de iudi. ꝛ. C. quõ ꝛ quado iudex. l. si vt ꝓponis. Aut statuitur tẽ pus iudici tm̃, infra qd aliqd faciat: ꝛ tunc valet qd facit iudex post tẽpus sed erit puniẽdus per superiorẽ, ex quo nõ expediuit actũ seu causam intra tẽp⁹. ꝛ sic loquit. l. j. C. vt oẽs tam ciuiles. Posset autẽ hoc casu tp̃s prorogari a ptib⁹ ꝛ multo fortius quã si fuisset statutus iudici ꝛ iurisdictioni. Tertio casu qñ tẽpus sta tuitur instãtie: ꝛ tũc nõ valet qd fit post tẽp⁹. dicta. l. ꝓperãdum. ꝛ ibi nota. ꝑ gl. Et est rõ, q2 perempta instãtia pereũt acta ipsi⁹ cause. l. ij. ff. iudi. sol. qd intellige vt ibi nota. ꝛ ꝑ Inn. j. de testi. c. causam q̃. lo. j. ꝛ ideo non valebit sententia post tempus illud la ta fine actis. C. de sentẽtijs ꝛ interloc. om. iudi. l. prolatam. ꝛ. ij. q. vj. §. diffinitiua. Nec põt tale tempus prorogari ꝑ partes, vt vo luit glos. in. dicta. l. ꝓperãdũ. q2 cẽsetur prefixũ instãtie ꝓpter pu 16 blicam vtilitatẽ, vt lites finiant. Et plus ibi dicit Bart. † ꝙ licet tẽpus instantie appellationis ꝓrogari possit ꝑ ꝯpromissuꝫ ꝛ per expressum ptium, nõ tamẽ alter poterit prorogari temp⁹ instãtie cause principalis. ꝛ sic cle. quãdiu. de appella. non habet locum tempore instantie cause principalis. Et hoc etiaꝫ tenet Joanes and. in addi. Specu. in tit. j. §. restat. ꝟ. sed nunqd de tẽpore. assi gnat differẽtiã, q2 lapsus instãtie cause appellatiõis est maioris preiudicij q2 per talẽ lapsuꝫ desertatur causa: ꝛ perit ius partis, quo minus possit agere, ꝛ nouã instãtiã inchoare, vt patet ex di cta. l. ꝓperandũ. circa finẽ. Et hec opi. videt vera, licet ipse idem Bar. in dicta autẽtica ei qui. videatur voluisse cõtrariũ, videlicet quod ꝑ ꝯpromissum possit etiam instãtia cause principalis pro rogari. Sed melius vr̃ dixisse in dicta l. ꝓperandũ. ꝛ sic in hoc ar ticulo videt sibipsi fuisse ꝯtrius. Dixit tamẽ Bar. in dicta. l. ꝓpe randũ. ꝙ posset esse vnus modus prorogandi instantiam cause principalis videlicet si partes post lapsum tẽporis re integra, et etiã omnia acta eodẽ instanti secundũ practicã. l. mutari. de pro cura. ff. vt quia dicetur actor libellũ quẽ alr̃. respondi. ꝛ sic succes siue fieret reiteratio de actu litis cõtestationis ꝛ de alijs. Aduer te tñ, quia proprie ista nõ esset ꝓrogatio antique instãtie, cuꝫ illa esset lapsa sed potius inchoatio noue instatie, q̃ inciperet a tẽpore iterationis cõtestationis, per dictã. l. ꝓperandũ. §. j. Quod tamẽ dixi de iteratione actoris, procedit nisi perempta instantia esset etiam perẽptum ius partis, vt cõtingit in actione de dolo, q̃ vl 17 tra bienniũ durare nõ debet. l. fi. C. de dolo. ¶ † Iuxta predicta queri potest an valebit sentẽtia lata post terminũ prefixuꝫ instã tie a statuto si feratur intra tẽpus instãtie iuris ꝯmunis. Specu. tangit in titu. j. §. restat. ꝟ. quid si statuto. ꝛ ibi determinat ꝙ si ꝑ statutũ simplr̃ statuat termin⁹ ad determinãdas causas, quod post talẽ terminũ poterit iudex procedere, dũmodo nõ sit lapsuꝫ temp⁹ instãtie date a iure cõi, per dictã. l. ꝓperandũ. allegat. l. ij. C. de noxal. ꝛ. l. j. §. querit. ff. de publicanis. ꝛ hoc fatetur Oldra. procedere, vt refert Joã. and. in addi. Specu. super dicto ꝟ. qñ ex mente vel ex verbis statuti patet ꝙ tempus prefixum a statu to non est prefixum ad finem corrigẽdi tempus instãtie iuris. cõ munis. nam tunc sublata via seu instantia statuti, durabit instã tia iuris cõmunis. ar. l. Quintus. ff. de act. ꝛ obliga. Et hoc si tẽ pus est statutũ instantie. Sec⁹ si esset statutũ iudici et iurisdictio ni quia tunc non valeret id, quod fieret post tẽpus, per id quod superius est dictũ. ¶ Joan. andre. in dicta additione post Ricar dum de Malum. cõcludit ꝙ si statutũ imponit penã, si causa nõ expediatur per iudicem infra tempus ꝑfixuꝫ a statuto, tũc in du bio videbitur statutum venire addendo, ꝛ non corrigendo ius cõmune: ꝛ sic durabit instantia iuris cõis post lapsam instãtiaꝫ statutorũ, sed poterit pena tunc exigi. Si vero tẽp⁹ est simplr̃ pre fixum a statuto ad determinandas causas: ꝛ tunc fieret ex toto instantia ꝑ lapsuꝫ tẽporis prefixi a statuto: ꝛ sic nõ poterit iudex post dictum tempus, etiam dato ꝙ duret tempus instãtie iuris cõmunis: quasi in dubio videatur subrogatuꝫ tempus a statuto prefixum ad causas terminandas loco instantie iuris comunis. quod tene menti. Et ex hoc etiam nota qd vbi per statutum sta tuitur tempus ad causam finiendam, videtur statui tempus in stantie, ꝛ non iudici tantum, vel actori aut parti. ꝛ hoc odio litiũ 18 vt citius expediantur. quod etiam tene menti. † Quarto casu ꝛ vltimo quãdo tempus statuitur actori tunc finito tempore finit actio. l. fin. C. de dolo. ꝛ. l. sicut. ꝛ. l. omnes. C. de prescrip. xxx. an. ꝛ ideo post tempus pars nõ audietur. Si tamẽ ageretur, ꝛ nihil exciperetur valeret iudiciuꝫ. l. cũ putarẽ. ff. fami. ercisc. circũde. tene tamẽ mẽti predicta, q2 notãda sunt. ¶ Iuxta ꝑdicta põt queri, An sicut potest prorogari iurisdictio de partium cõsensu, ita pos sit etiam arctari: puta si causa referenda est certa die, an pote runt pertes consentire quod ante referatur. Dic quod sic, per id quod habet in. l. fi. ad fi. C. de tempori appellatio. Et fa cit quod notat Inno. infra de appella. c. super eo. lo. ij. Quid au tem si causa nõ potest expediri infra tempus prefixum a superio re iudici ꝛ iurisdictioni, an expirabit iurisdictio per lapsum tem pus, si forte per malitiam alterius partis fuerit procuratum qd finiatur terminus tetigit glo. j. ꝛ dixi etiaꝫ super illa. ꝛ facit quod habetur infra. e. c. pastoralis. §. fi. ¶ Quid autẽ in tẽpore statuto instantie a iure si per malitiam partis procuret ꝙ finiatur, an id nocebit alteri parti: tangit in. c. pe. infra de iudicijs. vnde de hoc 19 dic vt ibi. Et de instantia cause appellationis recurre ad cle. quã diu. cum ibi notatis, de appella. Vltimo † circa hanc partem an delegatus sententiam latam infra terminum possit illã exequi post terminum. intelligẽdo de delegato, qui exeq valeat, de quo infra eo. querenti. ꝛ de foro competen. si quis cõtra ꝛ in cle. audi tor. de rescriptis. Joan. Andr. hic allegat pro ꝛ ꝯtra recitando opi. finaliter cõcludit quod si tempus adijcitur decisioni, poterit exequi: quia per hoc non est limitata iurisdictio nec executio, sed sola decisio: ꝛ ideo non habet nocere lapsus termini quo ad exe cutionem, si decisio sit facta infra terminum. sicut si statuitur ter minus contestationi litis, possent alia acta et sententia post ter minum expediri. Nec obstat iste text. vbi videtur fuisse statutus terminus decisioni, ꝛ tamen videtur velle quod eo transacto ex piret mandatuꝫ: quia debet intelligi quod expirat si non senten tiauerit infra tempus, ꝛ sic quo ad potentiam sententiandi, sed non quo ad potentiam exequendi, si infra tempus fuerit pronũ tiatum ꝛ sit facta decisio. Secus si tempus fuisset statutum iuris dictioni ꝛ decisioni, si tunc non posset post tempus exequi, quia executio censetur esse pars iurisdictionis: vt de offi. dele. c. si dele 20 gatus. li. vj. Et secundum predicta debet intelligi quod notat glo. in. c. si homo. xxvij. q. j. ¶ † Circa secundã partem põt queri de vna questione. videlicet. An delegatus possit mulctare In nocentius hic ꝛ. s. eod. c. j. tenet quod sic ꝛ idem ibi Hosti. ꝛ glos. infra eo. pastoralis. in glo. ante penul. Facit quod habetur infra c. proximo. ꝛ. c. ex literis. ꝛ. ff. si quis ius di. non obtempe. in sum ma de re iudi. sub rubrica de mulcta. tenet contrarium, videlicet quod non possit delegatus mulctare. Et pro ista parte videtur casus in dicta. l. eos. et. l. ij. ꝛ. iij. ꝛ. ti. ꝛ in. l. defensores. C. de defen. ciuita. Pro prima tamen parte facit quod habetur in. l. ij. C. de sportu. sed glos. in dicta. l. eos. et Hosti. vbi. s. dicunt speciale esse in casu illorum. Et pro hac secunda opinio. facit etiam, quia de legatus recipit potestatem super censura ecclesiastica, cuius ap pellatione non videtur comprehendi mulcta infra de homici. c. pro humani. ver. nos tanto. libro sexto. Et sic videtur quod non possit mulctare, nisi rescriptum id expresse habeat. Et sic tenebat olim Hosti. in Summa preallegata. Sed ibi Hosti. tenet con trarium in dicto capitulo primo. supra eod. ꝛ dicit corrigendum quod notat in summa in loco preallegato. Et cõcludit quod ex virtute clausule, per quam potestas censure sibi committitur nõ poterit mulctare sed ex virtute commissionis sibi facte super cau sa expedienda, hoc poterit vbi pena non reperiatur statuta, siue pars contemnat venire, siue aliter non obediat: ꝛ pro ipsa multa extorquenda si ipsam imposuerit, poterit exercere censuram. Et sic remanet in conclusione quod delegatus. potest imponere mulctam, sed temperatam, non magnam per id quod habetur 21 in. l. ij. C. de sportu. perquam legem dicunt aliqui † quod delega

tus potest imponere mulctã, sed non tantam quantam ordinarius. ⁊ sic cõcordant iura. s. allegata. Et sic residet hic Joannes Andreas. ¶ Domi. Anto. hic concludit quod si est delegatus principis, potest mulctare, ⁊ tantam penam imponere, quantam potest ordinarius: quia non videtur esse de inferioribus iudicibus infra eod. titu. sane. sed potius de maioribus, vt dixit Specu. in tit. de iur. omnium iudi. §. j. ꝟ. sunt alij. Si vero est delegatus inferioris a principe tunc si est datus ad vniuersitatem causarum, potest mulctare, vt videtur velle glos. in. l. ij. de spor. si vero est datus ad vnam tantum causam, tunc concludit quod si vult mulctare defendẽdo suã iurisdictionẽ, poterit no. in dicta. l. j. in principio. ff. si quis ius dic. non obtẽpe. ⁊ per dictam. l. ij. C. de spor. sine velit mulctare nũcios seu executores nõ parẽtes sibi, siue parẽtes non obedientes. Dicit tamen quod in casibus leuibus leuem [22] imponet mulctam, in grauibus grauiorem. † Et potest dici leuis multa que ascendit ad summam sex solidorum aureorum: quia solidus legalis in dubio intelligitur de aureo, secundum notata in. l. quicunq;. C. de seruis fugitiuis ⁊ facit quod habetur in dicta. l. ij. C. de sportu. vltra illam summam poterit arbitrari si grauitas delicti ⁊ contumacie hoc exigat: ⁊ sic habendo respectum ad qualitatem iurisdictionis contempte, ⁊ etiam ad conditionem persone. Facit quod notat Joan. Andre. in addi. Specu. in tit. de contuma. §. fina. ꝟ. sed nunquid. iuxta principiũ. Nec obstat predictis quod habetur de dolo ⁊ contu. c. j. quia ibi non excluditur potestas mulctandi. Et sic residet do. Anto. Sed aduerte, quia do. Anto. videtur male dicere in aliquibus. primo inquantum dicit quod delegatus a principe potest imponere tantam penam, quantam potest ordinarius. nam hoc videtur aperte contra casum. l. eos. C. de modo mucltã. iuncta. l. ij. C. de sportu. nam, vt patet in dicta. l. ij. non potest delegatus principis excedere mensuram sex solidorum, si delegatus sit illustris: ⁊ si nõ est illustris, nõ potest excedere mensuram trium solidorũ seu aureorum: ⁊ tamen constat quod ordinarius multo maiorem põt imponere vt patet in dicta. l. omnes. ¶ Item videtur male dicere, inquantum dicit quod delegatus inferioris a principe. nam id videtur contra casum et glos. in. l. ij. §. fina. ff. de iudi. Et hoc etiam sequitur Bart. in dicta. l. j. ff. si quis ius di. non obtempe. Nec obstat quod ibi nota. in principio: quia non loquitur de legatis ibi glos. sed de ordinarijs non habentibus magnam iurisdictionem, qui possunt leues mulctas imponere: ⁊ non graues. Non obstat etiam dicta l. ij. C. de spor. quia loquitur in delegato principis vel in delegato ad vniuersitatẽ causarũ. tene tamẽ mẽti dictum domini Anto. ⁊ forte etiam idem voluit Hosti. licet eius dictum ⁊ dictum Innocẽtij possit intelligi in delegato principis. Joannes de imo. vtriusq; iuris interpres.

1. ☞ Delegatus quid possit ex simplici commissione.
2. Consequenti cõcesso censentur concessa omnia ad illud antecedentia.
3. Equo cum capistro deposito, non venit capistrum in deposito.
4. Legata quandoq; valent, testamento existente nullo.
5. Matrimonium cum secunda ignorante contractum viuente prima, an ⁊ quando valeat prima moriente.
6. Seueritas ecclesiastica quid importet.

PRETEREA. Per simplicem commissionem cause potest delegatus citare, contumaciam punire, ⁊ alia facere que spectant ad causam. hoc dicit. Et primo ponit casum, super quo dubitabatur. Secundo ponit responsionem. Tertio responsionis rationem. Secunda ibi: hoc tibi. Tertia ibi: quia ex eo, et [1] cetera. ¶ † Nota primo quod delegatus ex simplici commissione potest cogere partes ad comparendum coram eo, ⁊ punire etiam si non veniant. Et an possit delegatus astringere partes ad personalem comparitionem, an vero sufficiat comparere per procuratorem: dic vt hodie habetur in capitulo. j. infra de iudi. libro sexto. ¶ Nota quod aliquo commisso omnia intelliguntur commissa, sine quibus id commode expediri non potest. Facit ꝙ habet. j̃. eo. in literis. ⁊. ff. de ꝓcurato. in. l. ad rẽ mobilẽ [2] ⁊ in. l. ad legatũ. et ad hoc sepe alleg. decre. ¶ † Et ex hoc etiã nota quod concesso aliquo consequente, intelliguntur concessa ⁊ permissa omnia antecedentia ad illud consequens ordinata: ⁊ similiter permisso termino, omnia media, per que perueniatur ad finem, videntur permissa. ¶ Nota quod verbum simpliciter positum, generaliter debet intelligi. de quo xix. di. in. c. si Romanorum. ⁊ tangitur in glossa prima ⁊ in capitulo quia circa infra de priuilegijs. ¶ In glo. fina. ibi: fuit circa res. Supple ⁊ fuit dolosa: quia ibi fuit quis inductus dolose proper auaritiam, et propter res habendas principaliter, que consueuerunt acquiri monasterio per ingressum monasterij. in authentica ingressi. C. de sacrosanc. ecclesijs. ⁊ ideo ibi est speciale in odium prelati dolosi quod licet teneat ingressus in casu predicto, non tamen tenet accessorium acquisitionis bonorum, que consueuit accessorie sequi ingressum. Facit quod habetur infra de cleri. coniuga. in ca. quod a te. Item ibi: non tangunt contrarium. bene dicit glossa. [3] nam. l. j. §. que depositis. dicit † quod si deponatur apud aliquem equus cum capistro, vel seruus cum veste, non videtur depositum capistrum, neque vestis. Et ideo non possunt peti tanquam deposita: tamen quia accedunt rei deposite, si non reddantur, potest agi actione depositi, vt ibi nota. c. ad hec. etiam ibi non facit contra vt ibi patet. §. sed si insula. similiter non facit contra. nã ibi dicitur quod si insula sit nata in flumine iuxta agrum, in quo quis habet vsumfructum, non habebit vsumfructum insule, licet insula acquiratur domino proprietatis: quia ad fructuarium non spectat incrementum, quod est separatum a re. Similiter au [4] then. si liberi. ⁊ authen. ex causa. non faciunt contra: quia † ibi est speciale quod valent legata, licet non valeat testamentum quo ad constitutiones. Et de materia in regula, accessorium. de regulis iuris. libro. vj. ¶ In eadem glos. ibi fauore libertatis. ibi dicitur quod si quis reliquit libertatem seruo suo, ⁊ eum instituit heredem, demum ademit libertatem: per hoc non erit adempta hereditas: imo nec libertas, cum heres sine libertate esse non possit. Facit quod habetur infra de preben. c. antepenul. libro. vj. in simili. Et licet glos. ibi dicat fauore libertatis, posset etiam aliter dici quod ibi institutio heredis sola sufficit ad inducendam libertatem. C. de seruis ne. heredi. insti. l. quidam. Potes dicere quod solutio glos. procedit secundum iura antiqua, secundum que sola institutio heredis non inducebat libertatem: sed hodie, procedit alia solutio, quam posuit dominus Antonius, ⁊ dominus Floren. ¶ In eadem glos. in fi. nam in dicto. c. propositum. di- [5] citur † qꝺ si aliquis viuente vxore duxerit aliã que hoc ignorabat, si postea mortua vxore velit dimittere illam, non poterit, si illa contradicat, licet vir ⁊ vxor videantur correlatiua ⁊ connexa. Et quamuis ipsa consentiente ⁊ ignorante non tenuerat matrimonium posset separari. Et sic patet quod ratio est diuersa, quia ibi vir non potest dirimere matrimonium, ⁊ mulier sic. Et idem posset dici de. l. ij. C. de fide instrumẽ. quia ibi licet vnus coheredum succubuerit, tamen alter coheres respectu partis sue pro debito communi poterit agere: quia res inter alios acta, alijs non preiudicat. Et sic ibi ratio est diuersa. ⁊ similiter in. c. de illis. ⁊ in capitulo interrogatam. allegato in glos. ¶ Extra gloss. potest opponi contra textum dum dicit, non ordinario. Nam videtur innuere quod ordinarius non possit contumaciam punire quod est falsum, vt patet in. c. sacro. infra de senten. excommunicationis. xxiiij. questione. iiij. capitulo vno. ⁊. xj. questione tertia. nemo. ⁊ vt lite non contestata. per totum. Solutio expone literam dum dicit, non ordinario id est, qui alias non habebat ordinariam: ⁊ sic videbatur quod non posset procedere puniendo contumaces, ⁊ precipue personas non cõtentas in rescripto: ⁊ sic non negat ordinarium non posse punire contumaciam. ¶ Secundo potest opponi contra literam dum dicit, mandatum non habeant: quid si non est factum mãdatum partibus, non sunt contumaces si non veniunt. Nam primo debet citari ⁊ mandari vt veniant infra de sententia excommunicationis. §. sacro. ⁊ facit quod habetur in capitu. vno. infra vt ecclesiasti. benefic. Solutio. litera debet intelligi quod non receperãt mandatum a delegante, sed bene ab ipso delegato. ¶ Tertio potest opponi, quia in quesito fit mentio de condemnatione, dum dicit, damnare: ⁊ tamen in responsione non videtur aliquid de illa dicere: ⁊ sic non videtur responsio congruere quesito, contra illud, quod habetur infra de simo. in capitulo licet Hely. ⁊. l. vt fundus. ff. communi diuidundo. ⁊. l. si sine. §. qui interrogatus. ff. de interrogatoria actione. Solutio, dicendum quod verbum, seueritate ecclesiastica: ⁊ verbum plenariam tollunt contrarium quia per illa sensus litere est quod non solum poterit excommunicare, sed etiam poterit mulctare, ⁊ in expensis condemnare, non quod faciat ex potestate ecclesiastice censure, sed potius virtute seueritatis ecclesiastice, vel iurisdictionis sibi commisse. Fa- [6] ciat quod dictum fuit in capitulo precedenti. † Et sic nota quod plus importat verbum seueritas ecclesiastica, quam verbum censura ecclesiastica: vt patet hic, iuncto capitulo querenti. infra de verborum significatione. Et per predicta arguunt quidam ex isto textu, quod ex simplici commissione maiorem potestatem consequitur delegatus, quam si exprimatur clausula, contradictores. de qua in. c. querenti. ⁊ sic residet domi. Ant. sed dic quod hoc non est verum: quia imo etiam si dicta clausula non sit expressa, non per hoc videtur denegata potestas exercendi aliam seueritatem ecclesiasticam in mulctando ⁊ condemnando in expensis, per id quod dixi supra eodem. c. j. sequitur capitu. quamuis. Joannes de Imola.

1 Delegatus pape subdelegare potest, licet in suis literis non sit expressum.
2 Delegatus, cui a condelegato commissa est causa, an possit pro se vnam et pro collega aliam ferre sententiam.

Quamuis. Delegatus etiam sine clausula alteri potest committere vices suas. hoc dicit et non recipit commodam diuisionem. et ista decre. est facilis. ¶ † Nota quod delegatus pape habet potestatem subdelegandi, etiam si hoc non exprimatur in literis. ¶ Not. quod delegatus sine condelegato potest procedere, dum tamen condelegatus alium loco sui constituat vel committat vices suas suo condelegato. ¶ Not. quod per simul teneam delegationem duorum. id est simul factam non necessitatur vterque ad processum personalem. vnde sufficit quod procedat per se vel per alium. ¶ In glossa prima ibi: cum habeat. hic sumitur ratio decidendi. ¶ In ea. glossa in fine vel potes dicere quod forte erat dubium: quia forte credebatur quod alter sine altero non posset procedere, ex quo causa insimul duobus erat commissa infra. c. causam matrimonij. Sed certe non dicitur procedere vnus sine alio, si procedat cum alio, cui collega commisit vices suas: cum talis representat personam committentis. Facit infra eo. sane. et supra de rescriptis. super literis. ¶ † An autem eo casu, quo vnus delegatus committit alteri delegato vices suas, poterit ille, cui facta est commissio, vnam sententiam ferre pro se aliam pro collega qui commisit sibi suas vices. videretur quod sic argu. supra de elec. c. cum inter vniuersas. Sed dic contrarium quia non videtur habere diuisam eandem conscientiam infra de electio. c. penul. libro. vj. Do. ioannes de imola doctor vtriusque iuris.

1 Delegatus ordinario mandare potest, vt suam exequatur sententiam.
2 Delegatus pape ea, que mixti imperij sunt, subdelegare potest.
3 Iurisdictio delegata ad extraneos iurisdictionem delegatam impedientes extenditur.
4 Delegatus quis et quando suam sententiam exequi possit.
5 Delegatus an possit brachium seculare iudicare et cogere ad auxilium prestandum.
6 Delegatus an manu militari exequi possit, et realem facere executionem.
7 Iudex ecclesiasticus an executionem facere possit in rebus laicorum.

Significasti nobis. Delegatus pape exequitur suam sententiam, quam exequi non potest, aut non vult ille, cui commisit eam exequendam hoc dicit. Et in prima decisa consultatio. in secunda responsio. Secunda ibi: consultationi tue. ¶ † Nota quod delegatus potest mandare ordinario vt suam sententiam exequatur. Nec mirum, quia in causa delegata censetur maior ordinario infra eodem sane. ¶ No. quod per tale mandatum factum ordinario non dicitur functus suo officio, quominus possit iurisdictionem reassumere si non habuit suam sententiam per se et etiam per ordinarium, vt hic patet et infra eo. titu. capitulo sane. ¶ Item per subdelegatum infra eo. ex literis. Et sic patet ex predictis. ¶ † Nota quod delegatus pape potest subdelegare ea, que sunt mixti imperij, de quo in. c. quod sedem infra de offic. ordin. et in clemen. j. de offic. delega. et in l. iubere. ff. de iurisd. omn. iud. Nec obstat predictis, inquantum dixi delegatum pape per se posse exequi sententiam. tex. iste, qui videtur solum permittere delegato quando facta est prius commissio ordinario, qui non exequitur, quia potest responderi secundum do. floren. quod hic retulit se ad factum quia hic querebatur. Non autem debet intelligi quod voluerit prohibere quod delegatus alias per se non possit exequi. nam id esset contra ea, que habentur infra eodem querenti. ¶ † Nota quod iurisdictio delegata etiam extenditur ad extraneos iurisdictionem delegatam impedientes. de quo supra eo. capitulo primo. Et nota. quod delegatus potest ecclesiasticam exercere censuram. Et quid continetur appellatione talis censure habetur. j. de verborum significatione capitulo querenti. ex qua decre. patet quod virtute potestatis talis non includitur potestas mulctandi, poterit etiam ex potestate delegata mulctare, vt dixi in capitulo precedenti et capitulo primo supra eodem. Nota quod potestas reuocandi delegatum non expirat sola commissione totalis iurisdictionis re totaliter existente integra. Facit capitulum quamuis. vbi etiam hoc probatur infra eodem libro. vj. ¶ Nota quod in alijs actibus a sententia quis perficiendo actum vbi habuit effectum non videtur functus officio suo. Et facit quod notat Innocen. infra eodem in literis. ¶ In glossa prima in fine glos. bene dicit in se: sed quia non respondet ad contraria, dic quod contraria loquuntur in delegato ab alio quam a papa vel a principe: sed hic loquitur in delegato a papa. ¶ † Aduerte tamen quod delegatus inferioris a papa vel principe licet non possit exequi sententiam mittendo seu faciendo mitti victorem vel partem in possessionem, tamen potest ipsum mittendum. l. iij. §. j. ff. de damno infecto. Et hoc secundum Innocen. et hoc de iure ciuili. De iure autem canonico an delegatus inferioris a papa possit suam sententiam aliquo casu exequi, nota. per gloss. infra de foro competen. capitulo si quis contra et ibi etiam per docto. et tangitur per Innocen. et Ioannem An. infra eodem capitulo cum ab ecclesiarum. et aliquid etiam per do. Ant. in clementina auditor. de rescriptis et aliquid etiam tangitur in capitulo quisquis. allegatus in glossa. Potes etiam dicere quod ratio dubitandi fuit, quia licet dicebatur functus officio suo, ex quo alteri mandauerat executionem argumen. infra eodem ex literis. Sed contrarium est verum, ex quo mandatum non habuit effectum, vt hic patet. Et facit quod not. glossa infra in dicto capitulo in literis. et quod ibi dicetur super illa. ¶ In glossa secunda ibi: eam iniustam. Nam seruari debet ex quo est aliqua licet iniusta et transiuit in rem iudicatam infra de re iudic. capitulo cum inter vos. ¶ In glossa fina. in fine. Nota ex glossa quod sicut delictum commissum in teritorium creat iurisdictionem contra extraneum in loco delicti sic delictum commissum circa iurisdictionem commissam iudici delegato per extraneum creat iurisdictionem ipsi iudici delegato. Facit quod dictum fuit in capitulo primo supra eodem. ¶ † Extra gloss. querit Ioan. And. vtrum delegatus possit iudicare brachium seculare, et ipsum compellere ad prestandum auxilium. Innocen. hic dicit quod sic et Hostien. supra eodem capitulo primo et idem archidi. infra de hereti. capitulo vt officium. libro. vj. idem specu. in titulo primo. §. sequitur ver. sed quid mouetur, quia ordinarius, qui est minor delegato quo ad causam commissam, ipsi delegato, hoc potest de offic. ordin. capitulo primo. Ergo multofortius poterit delegatus pape. Nec obstat si dicatur quod stilus curie facit in contrarium: quia solet apponere clausulam, inuocato ad hoc, si opus fuerit seculari brachio. Quare sic videtur quod illa non apposita sit secus: quia Abbas tenebat hanc partem: quia respondet Ioannes Andreas quod illa clausula exprimitur ad cautelam: facit quod notatur in simili de rescriptis in capitulo mandatum. vbi etiam aliquando de stilo curie exprimitur clausula que in est. Secundo querit † Ioan. Andr. an delegatus possit exequi manu militari et an possit facere realem executionem dando veram possessionem. Innocen. hic dicit quod delegatus pape poterit facere realem executionem, etiam dando veram possessionem, per hunc tex. et infra capitulo proximo. dummodo non fiat resistentia cum armis. Nam tunc non debebit mouere bellum: quia id solius principis est. xxiij. q. ij. capitulo primo sed poterit inuocare seu implorare auxilium brachij secularis, vt est dictum. Facit ad predicta quod habetur in ca. primo et. ij. j. de eo qui mit. in pos. causa rei seruan. et capi. cum aliquibus de re iudica. Et hec vera, quando tractatur de possessionibus ecclesiasticis. Si † autem queritur de possessionibus temporalibus laicorum in casibus in quibus cognitio spectat ad ecclesiam vt contingit in dote in casu. c. de prudentia infra de do. post diuor. restit. An poterit tunc iudex ecclesiasticus facere executionem in rebus ipsorum laicorum. Innocen. hic posuit opin. Nam quidam dixerunt quod non, sed debebit implorare auxilium iudicis secularis, seu committere iudici seculari, vt illam faceret. argu. in capitu. postulasti. j. de foro competen. et facit quod habetur. xj. q. j. in. c. de persona. et in tit. qui filij sint legi. in. c. causam. lo. ij. Alij dixerunt contrarium: quia ex quo iurisdictionem habet inter dictas partes in casu de quo agitur, ipse iudex ecclesiasticus videtur quod poterit facere executionem in rebus ipsorum clericorum. Et ista videtur verior opi. quia res sunt accessorie ad personas: et ideo sicut persone sunt subiecte hoc casu ita et res. Nec obstat. c. postulasti. quia loquitur quando quis vellet facere executionem in territorio alieno: sed hic in delegato pape, qui censetur in omni loco habere iurisdictionem quo ad causam commissam, sicut et papa. Facit quod nota. s. e. ca. j. per Ioa. Andr. Hostien. tamen dicebat aliam opinionem iustiorem. et sic in practica tutius esset illam seruare ad opiniones vitandas. Tamen de iure videtur quod secunda opinio. procedat per id quod dixi. Nec obstat capitulum peruenit quia loquitur eo casu, quo delegatus non haberet iurisdictionem inter partes. Et eodem modo potest respondere ad. c. causam. Imolanus vtriusque iuris stella splendidissima.

1 Transactio non interuenit, vbi litigatur super titulo beneficij.
2 Ordinarius violenter resistere non debet executioni iniuste, sed precibus instare.

3 Possessio per institutionem non transfertur.
4 Titulus alias non habenti in beneficialibus per transactionē non potest dari.
5 Mandato pape iniusto quando resisti possit.
6 Possessionem rei sue quisque defendere potest.
7 Delegatus an possit executioni mādare compositionem coram se factam.
8 Iudex quando conuentionem coram se factam exequi possit.
9 Delegatus an laudum latum ex compromisso de questione coram se vertente exequi possit.

SI quando. Si ordinarius scit eum nō canonice institutum, quem delegatus pape mandat in possessionem induci, non debet insistere violenter, sed precibus instare, vt differat donec Romanus pontifex consulatur. hoc dicit. Et non recipit commodam diuisionē, quia vnico constrictu clauditur. ¶ 1 † Nota quod vbi litigatur super titulo beneficij, non videtur posse interuenire transactionem licitam. Et pro hoc facit, quia in beneficialibus vel spiritualibus non potest transigi sine vitio simonie. de transact. c. super eo. ¶ Nota argumentum quod iudex delegatus compositionem coram se factam possit executioni mandare. Innocen. tamen hic tenet contrarium. Nec obstat hec litera: quia hic non dicitur quod mandauerit executionem transactionis, sed simpliciter quod mitterentur in possessionem. de quo infra dicetur. ¶ 2 † Nota quod executioni iniuste non debet resistere ordinarius violenter, sed debet instare vt delegatus differat, donec Papa consulatur, de quo infra eod. c. pastoralis. §. quia vero. Et ex hoc nota, quod licet mandato superioris euidenter iniquo non sit parendum, vt patet ex notatis supra de tempo. ordi. in. c. ad aures. non tamen est actualiter resistendum. ¶ Not. pro opinione que habet quod nedum sit dare possessionem naturalem ⁊ ciuilem, sed etiam possessionem corporalem vt sic illa sit tertia species. de quo per Bartolum in. l. j. in principio. ff. de acquiren. posses. ⁊ ibi etiam dixi. ¶ 3 † Not. quod per institutionem non transfertur possessio. Nota secundum domi. Anto. quod etiam habita corporali possessione necessaria est inductio in possessionem, quam poterit facere delegatus. sic residet. Sed certe potes dicere quod hic non dicitur quod debeat induci in possessionem ille, qui eam habet. Nam sufficeret illam cōfirmare per legem. iij. §. missum. ff. de Carboniano edicto. sed quod mittendus est, quādo non habet possessionem corporalem, licet alias habuerit. ¶ Nota etiam secundum dominum Antonium quod transactio vbi est licita facta coram iudice, habet executionem sicut sententia. Sed hoc non videtur simpliciter procedere, per id quod supra dixi, ⁊ per id etiam quod infra dicetur. ¶ In glos. prima in fine. Vel potes dicere quod hic loquitur in transactione proprie sumpta. Nec obstant contraria, quia hic non dicitur an talis transactio sit valida: sed dicitur quod de facto intercessit. Et 4 not. bene text. coniuncta glos. ista: † ⁊ sic quod per transactionem seu amicabilem compositionem non potest dari titulus in beneficialibus non habenti alias ipsum, sed solum per canonicam institutionem. Facit quod habetur infra de regul. iuris. c. j. lib. vj. ¶ Et nota etiam ex predictis quod amicabilis compositio stricte sumpta non est transactio. Et sic facit ad statuta, que sunt stricti iuris, loquentia de transactione vt non extendantur ad amicabilem compositionem. ¶ Et pro hoc etiam videtur quod cum arbitramentum non sit stricte transactio, sed quedam stricta compositio, licet quandoqꝫ late appellatur transactio, vt notatur per Innocen. infra de iureiuran. c. quintauallis. ⁊ per glos. in authen. vt differt iudic. §. si vero contingeret. coll. ix. non comprehendetur etiam in statuto. ¶ In glos. fina. in fine, ⁊ hoc clarum quod debet appellare, si notorie non sit iniustum id, quod mandatur. Si autem esset notorie iniustum, tunc videtur quod posset violenter resistere secundum domi. Floren. Nec obstat iste text. dum dicit, in quibus certum sit: quia intelligitur scilicet ipsi episcopo, tantum. vel quo ad suam opinionem. Sed certe Hosti. vt hic refert Joan. Andr. quod si certum est ⁊ notorium mandatum esse iniustum, tunc subest iusta causa vt possit resistere appellando. Facit quod habetur supra de tempo. ordin. ad aures. Et sic videtur voluisse Hostien. quod etiam tunc debet appellari, vt sic post apellationem possit violenter resisti. hoc est tutius. Si autem est occultum mandatum esse iustum, ⁊ solum esset ipsi episcopo certum: tunc dicit quod procedit quod hic dicit litera. Sed do. Anto. hic videtur velle quod non possit appellari. Allegat. ij. quest. vj. si tantum. Sed certe contrarium videtur dicendū, videlicet quod possit appellari per ipsum ordinarium, ex quo sibi est certum. Fateor tamen quod tunc non poterit iustificari appellatio si nō probetur iniustitia. Et aduerte, quia vbi vult appellare, debet prius excipere, ⁊ post appellare per id qđ habetur de 5 appella. dilecto. Et conclude † quod si queratur an posset resisti violenter mandato iniusto: quod aut sit mandatum in sibi non commissis: ⁊ potest tunc resisti violenter: quia quo ad talia censetur ipse mandans priuata persona: ⁊ ideo poterit resisti violenter per id quod habetur in. l. quemadmodum. §. magistratus. ff. ad legem Aquil. ⁊ quod notatur in. l. magistratibus. ff. de iniur. ⁊ infra de regulis iuris. in. c. quod quis. ⁊ in regula, que fiunt a iudice. libro sexto. ⁊ in. l. prohibitū. C. de iure fil. libro decimo. ⁊ contra eos potuit tunc competere interdictum vnde vi, per id quod ibi habetur. ¶ Aut sit mandatum in sibi commissis: ⁊ tunc si contineat expressum errorem, idem dicas. j. de senten. excommunicatio. in. c. per tuas. Si vero non habeat expressum errorem in se: tunc si non est appellatum, non debet resisti, etiam si sit iniustum id, quod mandatur, vt hic. ⁊ infra eo. pastoralis. §. quia vero. ⁊ infra de re iudica. cum inter vos. ¶ Si autem sit appellatū, tunc secundum Innocen. si intersit resistentis ratione possessionis, quam habet, poterit violenter resistere. infra de appellationibus. bone. ex quo suspensa est iurisdictio per appellationem infra de iureiuran. venientes. alias secus. facit ad predicta quod habetur in. c. licet episcopus. lo. ij. de preben. lib. sexto. ⁊ quod notatur in. l. iudicibus. ⁊. l. si quādo. C. de appellationibus. ¶ Nec obstat predictis si dicatur quod ordinarius hic possidet ius quasi instituendi, ⁊ sic videtur quod ratione talis quasi possessionis potuerit resistere: quia potest dici quod hic non petebatur ius instituendi. Secus si illud peteretur: quia tunc dicit Innocen. quod dato quod non appellasset, posset resistere, quia secum non erat actum. Sed hic non negabatur ius instituendi ad episcopum pertinere, nec sibi eius possessio aufertur licet clericus mittatur in possessiouem canonicatus ⁊ prebende. Capitulum autem bene posset dictam resistentiam facere. ¶ Et ex predictis non bene 6 Innocentius velle † quod ad defendendam possessionem rei, quam ego habeo, posse me offerre ⁊ illam defendere, si appellaui, quando contra me est actum. nam tunc mihi licet resistere ratione possessionis. Sed vbi non possiderem, licet alias mihi preiudicaretur resistere non possum contra iudicem volentem alteri dare possessionem, quamuis appellauerim: sed vbi contra me non esset actum, ⁊ possiderem possem resistere, etiam si non appellauerim, secundum Innocentium vt patet ex supradictis. 7 quod tene menti. ¶ Vltimo potest queri † an delegatus compositionem coram se factam possit executioni mandare. Vincen. dixit quod sic, si est licita, per hunc textum. sicut etiam potest ⁊ diffinitiuam exequi. Sed Innocentius quem sequitur etiam Abbas tenet contrarium: quia secundum eum absurdum est dicere quod transactionem etiam iniustam potest executioni mandare, cum hoc sibi non sit commissum. Nec obstat iste text. quia dicit ꝙ mens litere est, quod cum iudex hic esset delegatus super beneficio ⁊ personis, de quibus hic agitur, mandet clericum in possessionem mitti, ⁊ dicat se hoc facere ex delegata potestate: tunc non debet sibi resisti, nisi appellando. Si autem non diceret se facere authoritate delegata, tunc posset etiam sine appellatione, secundum Innocentium. Et idem dicit, si in suo mandato exprimeret errorem, vt quia diceret ad me pertinet exequi transactionem partium, licet sola institutio vel iustitia sit commissa mihi: ⁊ per hoc mando talem clericum in possessionem mitti per talem. Nam poterit etiam resisti etiam sine appellatione. Facit infra de sententia excommunicationis. in. c. per tuas. Nec obstat infra de preben. nisi quia ibi non dicitur quod iudex non exequatur compositionem, sed quod Papa confirmet id, quod factum fuerit authoritate delegationis ⁊ compromissi. Item aduerte quia contra opinionem Innocentij videtur text. in. l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pactis. secundum vnam lecturam quam ibi posuit Bartolus, secundum quam ibi iudex potest exequi cōuentionem coram se factam. Potes dicere quod aliquando conuentio tendit ad confirmandum id, super quo iudex habet iurisdictionem: ⁊ tunc ex quo facta est coram ipso iudice, poterit illam exequi. Et ita loquitur contrarium. nam ibi conuentio tendebat ad confirmationem sententie, pro qua erat appellatum, ⁊ causa erat commissa ipsi delegato, coram quo fuit facta conuentio. Nam fuit facta conuentio inter partes coram iudice de aliquo dando: ⁊ si non seruaretur, quod remaneret firma prima sententia a qua fuerit appellatum. Ideo si non datur quod fuit conuentum, iudex poterit exequi conuentionem, vt in effectu fiat quod in sententia continetur: vt ibi voluit Bartol. Aliquando vero conuentio non tendit ad confirmandum id, super quo delegatus habet iurisdictionem: ⁊ tunc nō potest exequi. ⁊ ita hic. Nam delegatus habebat potestatem pronuntiandi, ad quem de iure spectaret beneficium. Et ideo cum compositio: de qua in litera, non tēderet ad id, sed potius ad dandū ius de nouo: ideo nō potuit se intromittere. Facit qđ no. d. Ant.

infra

infra de accusationibus.c.super ijs.& de officio delegati.in capitulo prudentiam.§.sexta.¶†An autem delegatus poterit exequi laudum latum ex compromisso facto de questione coram eo vertente: recurre ad gloss.in.c.per tuas.in verbo tua autoritate. de arbitris. vbi concludit quod non, nisi hoc sit ei commissum. Et facit quod habetur in.c.innotuit.eodem titu. ¶ Et nota vltimo quod litera hic dum dicit super ecclesijs, secundum Inn. pot dupliciter exemplificari.primo modo vt intelligatur quod aliqui clerici dicetes se canonicos vel canonicandos in ecclesijs horum prelatorum, de quibus in litera, eos transferunt in causam, ad hoc vt eis conferatur prebenda, vel reciperentur in canonicos. Secundo modo potest exemplificari quod isti vendicabant prelaturas. quod videtur magis litere consonum, dum dicit, super ecclesijs.& etiam dum dicit, ecclesias obtinuerint.

1 ☞Delegatus suo functus officio dicitur quando sententia executioni mandata est & numer.11.
2 Delegatus quando suo functus officio dicatur.& nume.4.5.6. & sequent.
3 Iurisdictio an idem sit cum authoritate.
8 Potestas alicui concessa an expiret per actum nullum.
9 Factum inutiliter perinde haberi debet, atque si factum non fuerit.
10 Executor datus ad prouidendum alicui de beneficio, quando dicatur suo functus officio.
12 Compromissarij potestas finitur p actum nullum extraiudicialiter factum.
13 Compromissarius ad eligendum datus quo differat ab eo, qui ad prouidendum datur.
14 Condemnatus quando quis vere dicatur.
15 Canonici inane nomen neminẽ hic non debere, qualiter intelligitur.
16 Ordinarius, qui tulit sententiam nullam, an iterato sententiã ferre possit.
17 Sententia existẽte nulla, an ex eisdem actis possit pronuntiari, & sententia reformari.
18 Utile quando non vitietur per inutile.
19 Sententia in causa appellatiõis an ferri debeat ex eisdem actis, quibus prima sententia lata fuit.

In literis. Post diffinitiuã executioni mãdatã expirat iurisdictio delegati. hoc dicit. Et primo ponitur decisa consultatio. secundo responsio tertio ratio. secunda ibi: consultatio 1 tue. tertia ibi: quia semel. ¶† Nota primo quod vbi sentẽtia est executioni mandata, dicitur delegatus esse functus officio suo: & ideo nõ habet amplius se intromittere. quod intellige prout dicetur in.c.sequenti.infra eo. Et facit quod nota.de elec.in vj.in.c.commissa.vnde tangetur in dicto.c.querenti.an post factam executionem possit aliquo casu se intromittere de defendẽdo illum pro quo facta est executio. ¶ Nota quod delegatus pape potest suam sententiam exequi per se & per alium no. illud vulgatum quod vbi quis est functus suo officio, non debet amplius se intromittere.& ad hoc sepe allegatur. Et aduerte q2 iste 2 tex. videtur velle † quod solum facta executione dicatur funct⁹ suo officio. Sed tex.in.l.iudex.ff.de re iudica. videtur velle quod dicatur functus suo officio lata sententia. Sed dic quod id pot procedere in delegato inferioris a principe, qui non potest suam sentẽtiam exequi saltem de iure ciuili, vt notatur in.l.a diuo pio in principio eo.titu. vel potes dicere quod per sententiam, diffinitiuam est functus officio suo quo ad cognoscendum vlterius de causa, sed non quo ad potestatem exequendi eo casu, quo habet potestatem exequendi. ¶ Item potes notare quod potestas accidentalis limitata ad exercitium alicuius actus finitur 3 eo facto. ¶† No. quod autoritas & iurisdictio idem sunt secundum do. Ant. sed certe hic v idet potius pbari oppositum quia ponitur copula inter predicta que notat sui natura diuersitatẽ. vt notatur in rubrica.ff.de iur.& fac.ignor. Et pro hoc quia verbum autoritas potest conuenire etiam non habenti iurisdictionem: vt patet in tutore, qui potest autoritatem prestare pupillo in adeunda hereditate, & in alijs actibus.l.potuit.C.de iure delib.&.l.obligari.§.tutor.ff.de autori.tuto.& tamẽ non habet iurisdictionem. Et sic verbum autoritas, est magis latum quam verbum iurisdictio. In glossa prima ibi: cum effectu. ista solutio non videtur bona quo ad istum tex. quia hic loquitur, quando non erat facta effectualiter executio. quod patet, quia primo posuit quando facta est executio per se vel per aliũ.& sic comprehenditur casus, quando est paritũ cum effectu. postea dicit quã do est solũ preceptum, & sic oportet quod intelligatur litera, quã 4 do nõdum facta est executio, ne alias superfluat litera. ¶† Sed potes saluare hanc opi.glo. intelligendo quod paritum est mãdato quia acceptauit mandatum, & cepit aliquid agere non tamen adhuc facta est executio: ideo dicitur functus officio. Secus si nihil cepisset agere, & sic res esset integra: quia posset reuocare mandatum & exequi infra eo. quamuis libro.vj. Sed vbi aliquid cepit agere nõ potest reuocare, vt ibi patet nisi aliquid retinuisset de iurisditiõe, p id quod habet in.c.si delegatus infra eo.lib.vel potes aliter soluere contrarium gloss. quod ibi mandauit executionem fieri per ordinarium incitando iurisdictionẽ ordinariam. non cõmittendo: sed hic cõmisit vices suas, & ideo videtur functus officio suo per id quod habetur infra eod. super questionum.§.porro Quod tamen intellige secundum notata in dicto capitulo quamuis. ¶ Et ex predictis potes concludere quod aliquando delegatus committit vices suas alteri circa executionem sententie: aliquando non committit executionem sed tantũ mandat ordinario vt exequatur excitando iurisdictionem ordinariam. Primo casu aut aliquid sibi reseruauit de iurisdictione: & tunc non expirat eius potestas. dicto capitulo si de 5 legatus.& supra eo. si pro debilitate. ¶† Aut simpliciter commisit suas vices, nihil retinendo.& tunc si commissio habuit effectum planũ est quod dicitur functus suo officio, vt hic p3 si vero non habuit effectum: & tunc si ille, cui cõmissa est executio, aliud ceperit facere pro executione, licet non pfecerit, & sic res non est integra: & tunc dicitur functus officio vt hic potest colligi secundum solutionem glosse declaratam vt.s.dixi. Si vero ille, cui cõmissa est executio, non acceptauit, vel si acceptauit, nihil egit: et tunc ex quo res est integra, posset delegatus reuocare potestatem maxime si non vult vel non potest exequi. Facit quod habetur in capitulo significasti.&.j.eodem quamuis.in.vj. Et pro hoc q2 nõ videtur irreuocabiliter translata potestas antequam res desinat esse integra, vt patet in dicto capitulo quamuis. & ideo non est ex toto functus officio suo. vnde potest dici funct⁹, non tamen irreuocabiliter, ex quo res est integra, vt ibi patet. ¶ Secundo casu, quando non committit executionem, sed mãdat ordinario vt exequatur: et tunc potest, quando vult, reuocare. Et sic intelligitur capitulũ significasti supra eodem. In gl. fina. ibi: contra quem litere impetrantur. Supple per clausulã generalem, quidã aliũ. Secus si fuisset expressatus in rescripto. vt ibi dictum fuit. ¶ In eadem glossa ibi: reuocato mandato. Supple per delegantem, qui potest reuocare quando vult & sic etiam post litem contesta. vt habetur in.l.iudicium soluitur. allegata in glossa. ¶ In eadem gloss. ibi: per legitimã recusationẽ. de hoc dic vt infra eo.capitulo iudex.libro.vj.& de apppellati.c. legitima infra eodem libro.vj. ¶ In eadem glossa in fine.& de 6 materia in speculato.titulo primo.§.restat. ¶† Et extra glossã potest opponi quod licet hic lata sententia iudex non dicatur functus officio suo, per id quod habetur in.l.absentem.C.de accusationi.&.l.preses.&.l.si vt proponis.C.quomodo & quando vbi ordinarius potest sententiam reuocare. Facit quod legitur & nota.in capitulo primo de re iudic. & infra de accusa.in capitulo qualiter.lo.j.cũ ibi notatis. Solutio pro declaratione materie duo sunt videnda. Primo an indistincte per actum sententie diffinitiue dicatur iudex functus officio suo. ¶ Secũdo quid de alijs actibus officio suo si facti fuerũt. ¶ Circa primũ cõcludo quod si sententia diffinitiua est aliqua non potest quo ad cognitionem vlterius se intromittere iudex, siue sit ordinarius siue delegatus: & hoc respectu dicitur functus suo officio. Facit q8 dixi in notabilibus: sed quo ad executionem si est ordinari⁹ vel delegatus qui habeat potestatem exequendi, nõ dicitur funct⁹ officio suo, si sententia transiuit in rem iudicatam, vt hic patet, & infra eodem querenti. Si vero sententia diffinitiua est nulla: & tunc aut loquimur in ordinario, aut in delegato. Si ordinario: & tunc communiter dicunt legiste quod si nullitas sententie surgat ex turpitudine iudicantis, non poterit vlterius cognoscere, & sic erit functus officio suo. Secus si nullitas sententie surgat ex alio defectu: quia poterit iterato tunc pronunciare: vt legitur & notatur in dicta lege absentem, &.l.preses, &.l.si vt proponis. preallegatis.& ibi per Bartolum. Si vero loquitur in delegato: & tunc si est delegatus ad vniuersitatem causarum, videtur idem dicendum quod in ordinario, per id quod not.glos. in capitulo qualiter.lo secundo, infra de accusationibus. Si autem sit delegatus ad vnam causam tantum: & tunc sententiando siue bene, siue male, & siue sententia sit aliqua siue nulla, functus est officio suo.l.iudex.ff.de re iudicata. Unde non potest plus se intromittere, nisi quo ad executionem, eo casu quo sententia esset aliqua, & esset talis delegatus, qui posset exequi, vt supra dixi. Et per hoc non obstat predictis iste text. quia loquitur quando sententia est aliqua lata per delegatũ. Sed vbi esset nulla, tunc dr functus officio suo. vt vlterius nõ posset se intromittere, per dictam.l.iudex.ff.de re iudi. ¶ Hoc tamen vide-

tur limitandum quãdo sentẽtia est nulla,licet seruauerit formaz
mandati.Secus si esset nulla ex eo quia non saruasset formã mã
dati,iuxta.c.cum dilecta. de rescriptis . quia tunc videtur quod
iterato possit pronũtiare ad instar eius quod dicitur de arbitro
in.l.quod si errauit.z.l.quid tamen.ff.de arbitr. z voluit Salice.
8 in.d.l.si vt proponis.Et hoc de primo casu principali. ¶†Cir-
ca secũdum quando queritur de alijs actibus particularibus,an
per actum nullum,seu qui sit nullus, expiret potestas.Conclude
quod aut sunt actus iudiciales facti ante sententiam,vt sunt in
terlocutorie , que ferũtur per iudicem:z tunc est incidere in illud
dubium , an interlocutoria possit reuocari.Nam claruz est quod
si est nulla,sic si autem est aliqua cõiter etiã tenetur qd poterit re-
uocari.De quo per legistas in.l.quod iussit. ff.de re iudica.z per
Canonistas infra de appella.in.c.cum cessante.¶Aut queritur
de actibus extraiudicialibus,puta de prouisionibus z collatio-
nibus beneficiorũ,Innoc.hic tangit,z infra de re iudica.c.j.z ibi
etiam per Joan.And.z in effectu concludit quod aut actus nõ
est perfecte completus,licet sit ceptus:z tunc non dicitur ille,qui
habet potestatem circa actum illum,vt ipsum faciat functus of-
ficio suo, z ideo nõ expirat eius potestas.¶Aut talis actus est
completus, sed est inualidus : z tunc hic simpliciter dicit quod
poterit reiterari,per id quod habetur de elect.c.cuz terra.z sic nõ
expirat potestas habentis actum facere.¶Sed in.c.j.de re iud.
videtur dicere hoc verum, quando actus est nullus interuenien
te errore facti:puta quia contulit beneficium quod credebat esse
vacans,z reperitur alteri fuisse collatum.Si autẽ actus esset nul
lus errore iuris,vt qr facta est collatio de beneficio nõ vacante er
rore iuris tunc dicit ibi quod non poterit iterato prouidere.Po
nit exemplum Hostiẽ.si forte episcopus dispensauit cum aliquo
existente in minoribus:z contulit ei ecclesiam parochialez.quod
facere potuit supra de etate z qualitate.in.c.preterea.z executor
credens ipsum non potuisse dispensare,illam dat ei.pro quo da
tum erat mandatum.Nam tunc collatio erit nulla, z tamen nõ
poterit iterato prouidere de alio beneficio.¶Sed Host.non plz
ista differentia.vnde cõcludit quod si prouisio seu collatio est nul
la siue contulerit,seu prouiderit errore iuris,siue facti poterit itera
to prouidere:z hoc vt beneficia principum suum habeãt effectũ,
z ne illis illudatur.Facit quod habetur in.l.fina.ff.de constitu.
9 princip.z de postu.bone.ij.z† etiam quia equipollent aliquid nõ
facere vel inutiliter facere de transla.prelato.c.ij.z infra de cleri.
non residen.in.c.relatum.Et hoc etiam satis videtur fuisse de mẽ
te Innoc. hic duz simpliciter dixit quod quando actus est inua
lidus,potest interari:quia non expirat potestas per hunc text.
Et per predicta infert ad plura.Nam primo dicit quod si execu
tor est datus ad prouidendum,z mandauerit prouideri in vna
ecclesia,poterit antequam ille reperiatur in illa.prouideri in alia:
quia ad huc mandatum non habuerat effectum. Contrarium
autem videtur notasse.j.de iurepatro.c.cum dilectus Sed dic se
cundum Compo.qui hoc ponit in.c.capitulum. s̃. de rescriptis.
quod ibi loquitur de reseruatione:quasi velit quod non possit fa
cere eodem tempore plures reseruationes, sed vnicam solam. de
quo.j.de offic.leg.c.presenti.lib.vj.sed hic loquitur de nudo man
dato,vel secundum eum hic se corrigit de eo quod dixit in dicto
c.cum dilectus. sed certe potius deberet dici econtra, cum illud
cap.sit post istud.Unde hec secunda non videtur bona : z ideo
tene precedentem.Dicit tamen hic do.Ant.quod si ille,cui man
datur prouideri, acceptasset in vna ecclesia aliquod beneficium
vacans,non posset prouideri in altera, nisi appareret quod ius
non haberet in illo,per id quod no.j.de rescrip.c.cum in multis.
lib.vj.Et per predicta etiam dixit Inno. quod si executor proui
dit in vna ecclesia,z illa prouisio de iure fuit valida,licet non ha
buerit effectum de facto,vt quia non fuit de facto receptus, non
poterit prouidere in alia,ex quo prouisio facta est, que est de iure
valida:alias sequeretur absurdum,videlicet quod contra mentẽ
mandantis haberet impetrãs ius in pluribus beneficijs ex vno
mandato. Recitat tñ Innoc.aliquos tenere contrariũ. Quam
opi.dicit Hostien.posse tolerari, quando ecclesia esset ita iniqua
z proterua,seu illi de ecclesia, quod nullo modo vellent obedire.
argumen.c.si quis ordinatus,z.c.sequenti.xcij.distinc.z.vij.que-
stione. j. pastoralis. si tamen adipiscatur secundum, intelligitur
renunciatum primo beneficio,per id quod habetur infra de pre-
bend.c.de multa.z in clemen.gratie.de rescriptis,primam tamẽ
opinionem dicit esse veriorem de iure, licet secunda videatur iu-
stior ex eo,quia verba cum effectu sunt intelligenda. vt infra de
cleri.non residen.in.c.relatum.z quia paria sunt aliquid non esse
factum,vel non habere effectum.de translatione prelato.c.ij. de
quo etiam per Joan.Andr.in.c.j.de re iudi.Per predicta etiam
10 dicit Innoc.quod si†executor fuit datus ad prouidendum de
canonicatu alicui,z mandauit vt reciperetur in canonicum,z ita
fuit receptus,quod functus est officio suo,z plus se nõ intromit-
tet.Quod est verum,nisi haberet aliam clausulã, puta vt posset
etiam prouidere de prebenda vel canonicatu cum plenitudine
iuris canonicalis, secundum ea que habentur infra de preben.
c.pro illorum.Item dixit Innocen.in dicto.c.j.infra de re iudi.
quod si executor prouidit de prebenda, quam credebat vacare
de iure z non vacabat,vbi erat alteri collata, quod iterato pote-
rit prouidere:quia negotium non habuit effectum, cum collatio
fuerit nulla.Secus dicit si contulit vacantem de iure licet non de
facto, quam omisit petere ille, cui facta est collatio execrans li-
tes,quãuis sibi de iure deberetur : quia tunc non poterit de alia
prebenda prouideri.Facit quod nota. in.c. cum in multis. infra
de rescriptis.lib.vj.¶Et ex predictis patet Innoc.facere diffe-
rentiam in actibus gestis ex potestate delegata,an sint actus iu-
diciales,an vero extraiudiciales : quia si iudiciales,vt quia tulit
sententiam diffinitiuam, licet illa sit nulla, dicitur functus offi-
cio suo.l.iudex.ff.de re iudica.z supra dixi.quod est verum,quan-
do sententia est nulla ex alio defectu,quam ex eo quia non serua
uit formam mandati : alias esset secus,vt supra dixi post Salice.
¶Joan.tamen Cald.in.c.qualiter.lo.j.infra de accusa.in distin
11 ctione ibi posita per eum,videtur velle†quod indistincte qualiter
cunqz sit nulla sententia delegati dicat̃ functus officio suo, quã-
do est diffinitiua.z aliud dicit in arbitro, per. l.quid tamen. cum
l.precedenti.ff.de arbi.Et sic videtur tenere contra Sali. Et hec
opi.videretur verior de iure, per dictam.l.iudex. que indistincte
loquitur In actibus autẽ extraiudicialibus voluit Inno.quod
si actus est nullus,non finiatur potestas delegata:vt patet ex su
pradictis,z ex notatis hic per eum in.d.c.j.de re iudi.in.vj. Sed
contra dictum Inno.videtur tex.in.c.si cõpromissarius. de elec.
12 lib.vj.vbi patet†quod per actum extraiudicialiter factum, licet
sit nullus,finitur potestas compromissarij.z per illud capitulum
reprobatur etiam illud,quod tenebat hic Inno. inquantum di-
xit quod si compromissarius datus fuerit ad eligendum,z eligat
ignoranter indignum,vel etiam electus non acceptet,quod po-
testas cõpromissarij non extinguebatur.quod est falsum, vt ho-
die est declaratum in dicto.c.si compromissarius. Et propter pre
dicta concludit hic do.Anto.in actibus extraiudicialibus quod
aut potestas spectat ad aliquos iure proprio: z tunc si actus est
nullus,non finitur potestas:vt patet in.c.cum terra.de elect. ali-
quando vero fit actus ex potestate delegata: z tũc videtur quod
qũocunqz actus fuerit factus,siue fiat de iure,siue de facto,z si-
ue ex certa scientia, siue probabiliter errando vel ignorando, di-
cetur quis tunc functus officio suo:vt est casus in dicto.c.si com
promissarius.Et facit quod notat Barto.in.l.ij. ff.de optio.leg.
¶Et per predicta videtur quod theorica Innoc. quam ponit
hic,z in dicto.c.j.de re iudi.non procedat de iure. Communiter
tamen doct.sequuntur illam. vnde dicit domi. Anto. volendo
illam saluare,quod potest dici speciale esse in beneficijs principũ,
vt per actum nullum nõ finiatur potestas delegata.Et hoc ideo
quia princeps seu papa mandando beneficium conferri,vel mã-
dando prouideri de beneficio,videtur cogitasse de effectuali pro-
uisione,non de ea, que solum modo sonet in nudum factum : ne
alias quis frustretur effectu gratie,z ne illi illudatur. arg.c.bone.
lo.ij.de postul.Uel potest dici secundum eum,quod opi.Innoc.
procedat in potestate executoris, que venit consecutiue ad gra-
tiam,que non perimitur donec habeat effectum : nisi ipsi gratie
tacite vel expresse renuncietur. Et ideo cum duret ipsa gratia,
durabit tunc potestas delegata illi accessoria,donec sortiatur ef-
fectum. Facit quod habetur in capitulo si cui. infra de prebend.
lib.vj.z de officio delega.c.si super gratia. eodem lib. Precedens
tamen saluatio videtur magis generalis : quia procedit etiam si
non fuerit facta gratia per Papam, sed fieri mandatur : z quia
collatus fuit canonicatus per Papam, sed mandatum fuit per
ipsum datum executori vt prouideat de canonicatu. ¶Item
13 aduerte, quia gloss. in.c. si compromissarius. preallegata.†facit
differentiam inter compromissarium datum ad eligendum,z in-
ter compromissarium datum ad prouidendum : vt licet primus
dicatur functus officio suo faciendo electionem,que est nulla: se-
cus est in secundo.quasi significatum verbi prouidere,illud ope-
retur. Et secundum hoc etiam videretur quod aliud sit in dele-
gato ad conferendum alicui beneficium in aliqua ecclesiarum ci
uitatis Bonoñ. z aliud in delegato dato ad prouidendum de
beneficio in aliqua ecclesiarum ciuitatis Bonoñ. Sed certe,non
video bonam rationem diuersitatis:quia sicut non dicitur pro-
uidisse,quando prouisio est nulla:ita etiam satis potest dici non
contulisse,quando collatio est nulla. Facit.l.iiij.§.cõdemnatum.
14 ff.de re iudi.vbi condemnatus†dicitur demũ,si rite z valide est
condemnatus. Et sic videtur quod siue sit datus delegatus ad
prouidendum, siue ad conferendum, si prouisio siue collatio sit
nulla, possit iterato prouidere vel conferre, tenendo theoricam
Innoc.de qua.s̃.dixi,z cum qua cõiter transeunt doct.tñ re ve-
ra contra

ta contra ipsum multum facit dictum.c.si compromissarius.licet posset dici quod ibi non loquitur in delegato apostolico dato ad prouidendum de beneficio,vel ad conferendum beneficiū. Et eodem modo potest responderi ad notata per Barto.in.l.ij. ff.de opti.lega.dictum tamen Innocen.non bene videtur iure probari.Nam ad.c.cum terra.allegatum per eum,potest responderi quod loquitur in ijs,qui ex potestate ordinaria habēt eligere,⁊ sic actum facere:quo casu aliud videtur quam in potestate delegata,vt supra tetigi.Item nō obstat.c.relatuz infra de preben.quia ibi dicitur quod quis non debet habere inane nomen canonici.quod potest intelligi quando prouisio de canonicatu fuit valida.vnde non probat quod si delegatus ꝓuidisset ⁊ prouisio fuisset nulla,quod ipse posset iterum prouidere.Et pro hoc etiam potest responderi ad.c.relatum infra de cleri.non residen. Item ad.c.significasti.supra allegatum per Imo.potest responderi quod ibi mandatum fuit factum per delegatum ordinario vt exequatur sententiam validā ipsius delegati:qui ordinarius ex iure suo propter mandatum sibi factum potest exequi:si tamē non exequitur,potest delegatus exequi:quia non dicitur functus officio suo,ex quo restat executio actus validi:vnde secus esset,si tulisset sententiam nullam,quia functus esset officio suo.l.iudex ff.de re iudica.Et sic patet quod de iure non bene videtur ꝓbari theoricam Innocen.inquātum voluit quod in actibus extra iudicialibus si actus fit ex potestate delegata a papa vel principe, ⁊ actus sit nullus,quod possit iterato actum facere.Et vt dixi, multum contra eum facit dictuz.c.si compromissarius.lib.vj.de electi.⁊ per Barto.in.l.ij.ff.de opti.lega.licet posset responderi, vt dixi,tamē vt dixi.s.doct.transeunt cōmuniter cum theorica Inno.quā do.Anto.nititur saluare eo modo,quo dixi supra ⁊ saluatio videtur potius sapere equitatem,quam iuris rigorem.

16 ¶ †Ulterius quia dictum est superius quod vbi sententia lata ab ordinario est nulla,potest ipse ordinarius iterato sentētiare, quia non expirat potestas ordinarij per sententiam nullam, etiā diffinitiuā:potest queri de aliquibus.Et primo an possit cognoscere de principali causa antequam cognoscat de nullitate sentētie.Dic quod sic si nullitas apparet ex ipsa sententia,alio extrinseco non probato:vt quia lata est condemnatoria in actione personali nulla quantitate expressa:vel quia in ipsa apparet expressus error.Facit.l.j.⁊.ij.C.que senten.sine certa quantita.⁊ quod habetur in.c.j.infra de sentē.excō.c.per tuas.Si autem nō liquet ex tenore sententētie de nullitate:tunc si est talis nullitas,de qua verisimiliter iudex est informatus,vt quia allegatur defectus cōditionis,vel alius,qui pendet a facto iudicis:⁊ tunc non est necessaria aliqua cognitio:quia de hoc debet esse certus.s.de rescriptis ab excōmunicato.Secus si est talis defectus,de quo verisimiliter non est informatus,vt quia sententia fuit lata contra minorē vel furiosum indefensuz,⁊ iudex hoc ignorabat:⁊ tunc opz quod de hoc cognoscatur antequam pronuntiet vel cognoscat de causa principali.Facit quod habetur in.l.pōpo.ff.de re iudi. ⁊ per Barto.in.l.iudex eod.titulo ⁊ in.l.si vt proponis.C.quomodo ⁊ quando iudex.Secūdo potest queri an antequā cognoscat de causa principali,sit necesse quod pronuntiet super nullitate.Dic quod si principaliter in libello est petitum sententiam declarari nullam,⁊ iterato de causa cognosci,⁊ hoc vt sententia cōformetur libello infra de simo.c.licet Hely.Secus si petatur iterato de causa cognosci,cuz sentētia sit nulla,quia tunc petit pronunciari super causa principali,⁊ non est expediens quod super nullitate pronuntietur expresse:sed sufficit tacite pronuntiari.C. de ordi.iudi.l.i.⁊ de ordi.cog.c.j.Et facit quod notat Bart.in.l. conquerebatur.ff.de re iudica.⁊ dicta l.si vt proponis.

17 ¶ †Tertio potest queri an prima sententia existente nulla possit ex eisdē actis pronunciari ⁊ sententia reformari. De quo tetigit glossa infra de re iudi.in.c.ad probandum.⁊ est bonus tex. de elec. dudum.ij.⁊ tangit Barto. in.d.l.si vt proponis.⁊ in dicta.l.cōquerebatur.⁊ in.l.si expressim. ff.de appella.⁊ quod notatur etiam aliquid in.l.si accusatoribus.C.qui accusa.non pos.⁊ facit quod habetur in.c.qualiter ⁊ quando lo.j.infra de accu.in prima glo.cōclude quod aut vitium concernit pariter sententiam,⁊ acta:aut concernit sententiam tantum,⁊ non acta.Aut concernit sententiam,⁊ partem actorum.Primo casu quādo pariter cōcernit sententiam ⁊ acta,vt quia allegatur defectus iurisdictionis,vel quia acta ⁊ sententia sunt facta cōtra minorem indefensum, vel deficiunt in fundamēto contestationis litis:⁊ tunc oportet quod omnia intentētur de nouo.dicto.c.dudum.⁊ facit quod nota.gl.in dicto.c.ad probandum,⁊ quod in dicta.l.conquerebatur. Scdo casu quando vitium concernit sententiam tantum,⁊ non acta, vt quia fuit lata die feriata vel expresso errore in sentētia:⁊ tūc quia sententia nulla non fuit instantiam.poterit iterato sententia ex eisdem actis ferri facit quod notatur in dicta.l.conquerebatur.⁊ maxime per Bart.⁊ in dicta.l.si vt ꝓponis.⁊ in dicta.l.si expressim.Tertio casu quando vitium sententie concernit sententiam ⁊ partem actorum:⁊ tunc si illa acta ab alijs sunt diuidua, que sunt vitiosa illa solum erunt iteranda.Exemplum si lite cōtestata mortuus est ille,contra quem procedebatur. et successit ei heres ⁊ processum est post mortem cōtra ipsum.qui erat defunctus,non valerent tunc acta talia.l.de qua re.ff.de iudic.⁊ ideo oportet tunc quod illa que sunt facta a tempore mortis,reiterentur:non autem erit necesse reiterari contestationem ⁊ alia precedētia:quia

18 † vtile ꝑ inutile non vitiatur, quando est separabile infra de regu.iur.vtile libr.vj.Secus si essent acta indiuidua, vt quia contestatio litis esset facta die feriata in honorem dei et sic non valeret,licet alia acta fierent diebus iuridicis,⁊ sic nō haberent idem vitium quod habet contestatio,⁊ videantur esse acta separata tamen quia habent se indiuidue ad contestationem,ex eo quia lite non cōtestata,vel contestatione existente nulla,acta sequentia non possunt valere infra vt lite cont.c.i.tunc contestatio in qua fuit vitium ⁊ etiam alia sequentia tanquam indiuidue se habentia ad illam,debebūt iterari. Facit quod notatur in locis preallegatis.

19 ¶ † An autem in causa appellationis iudicari debeat ex eisdem actis.Dic quod sic:quia acta facta in causa principali,prosunt etiam in causa appellationis infra de appellat.in c.per tuas.⁊ facit quod nota.in.c.in presentia supra de renuntia. ⁊ in.l.ita demum.C.de procura.⁊ in.l.fina.C.de tempo.appella. Et vltimate etiam potest queri an retractata sententia per restitutionem in integrum,possit ex eisdem actis sequi sentētia.Bar. etiam tangit in.l.j.C.de sentē.adu.fis.la.libr.x.⁊ ibi concludit qđ sic quia restitutio in integruz restituit.ad primam instātiam.allegat quod habetur in.l.j.C.si aduersus libertatem. Sed.d.Ant. dicit hoc verum,quando lesio solum concernit sententiam:quia non debent tunc iterari acta. Secus si lesio surgeret ex actis simul,ex sententia:quia tunc iteranda erunt acta ex eo, quia illa cum sententia per restitutionem in integrum rescindetur in dicto casu ⁊ hec sufficiant de ista decreta. Sequitur decretal.consultationibus.

Consultationibus.

Reo absente nō ꝑ cōtumaciā delegatus datus etiam ad diē nō restituet actorē possessionem ⁊ deiectionem probare volentem.h.d. Cōmunis diuisio,secunda ibi: Sup quo respondemus. ¶ Not. practicam impetrādi rescriptum super possessorio recuperande.

1 † Nota a sensu cōtrario quod spoliatus per iudicem nō videtur restituendus quod intellige verum, nisi sine ordine iudiciario fuisset spoliatus:vt.j.de restitu.spoliato.c. conquerente ⁊ nota iij.q.j.in summa. ¶ Nota a sensu cōtrario q absentās se iudicio

cepto vel post habitam notitiã literarum presumitur malitiose se absentasse, etiaʒ si ex pbabili causa se absentet. Facit quod not. Inn. in. c. fi. ꝟ. de eo, qui mit. in pos. Et facit qd no. per gl. ꝛ Bar. in. l. fulcinius. §. quid sit latitare. ff. ex qui. cau. in pos. ea. ꝛ p Dy. 2 in regula pro possessore. de regu. iur. in. vj. † Not. duo, que habet probare pretẽdens se spoliatum, ꝛ petens se restitui. Nam debet probare spoliationem, ꝛ se possedisse tempore spoliatiõis. Facit ꝟ. de restitu. spolia. in. c. cum ad sedem. ¶ Not. qd absentia causa studiorum vel peregrinationis dicitur esse probabilis absentia. Facit quod habetur in. l. nec non. ff. ex qui. cau. maio. Et de multiplici absentia nota. per glo. in. l. fin. ff. de restitu. in integr. ꝛ ꝟ. de procura. in. c. querelaʒ. ꝛ. ij. q. vj. biduũ. §. si aduersus. ¶ Nota ꝙ licet labatur tempus iudici nõ propterea põt procedere, nisi quatenꝰ de iure permittitur. de quo. ꝟ. c. cõsuluit. ꝛ facit quod not. s. eo. de causis in prima glo. Et ex hoc etiam no. qd mãdatum precise factum de re restituenda infra tempus recipit limitationem, 3 si liqueat causa, ꝛ parte presente. ¶ † Not. qd cõtra absentem nõ p cõtumaciam nõ potest deueniri ad diffinitiuam lite nõ cõtestata. Secus videtur si p contumaciam. De quo vltimo an pcedat tangitur in glo. fina. ꝛ tangitur super ea. ¶ No. de intellectu huius verbi constiterit quia id dicitur iudici constare, quod ei constat parte presente, vel per contumaciam absente. Facit. l. in causa. §. causa cognita. ff. de minor. Et per hoc etiam not. qd id non dicitur constare iudici, quod ei probatur parte nõ absente contumaciter nec legitime citata. In gl. prima in fine, ibi: ꝛ dic eodem modo. Supple suppleri debet maxime. ꝛ pcedit hoc casu hec expositio secũdum intellectum glo. fina. que tenet qd etiam contra contumacẽ non possit procedi ad diffinitiuam lite nõ cõtestata in possessorio recuperande. Nam tunc dum litera hic dicit antequam ꝛc. bene opꝫ suppleri maxime quia idem si post notitiã literarum se absentasset ante litis contestationem sed secũdum aliam opin. que fuit Hug. non deberet subaudiri maxime. ¶ In glo. ij. ibi: solutio, aliud est ꝛc. not. bene glo. que ponit tria vt diuersa. primum declarat in ver. si aliquis. Secũdum in ver. si aũt vocatus. Tertium in versi. aliud est possessionẽ restituere. ¶ In ea. glo ibi: si non defendatur boni viri arbitratu. Aduerte, quia vltra hoc requiritur antequam iubeãtur bona possideri, quia illud fit ex secũdo decreto qd precedat primum decretum. hoc est iussus iudicis, vt mittatꝰ agens in possessionẽ bonoꝝ conuenti ꝛ fiat missio causa custodie, que faciliter fit quãdo quis non comparet legitime citatꝰ, cum sit modici preiudicij: ideo sufficit ad cõsequendum ipsum primuꝫ decretum ꝛ missionem causa custodie que non tribuit verã possessionem summat im vt. ꝟ. eo. dicit gl. quod debitum probetur p iuramentum calũnie. per id quod no. 4 per gl. in. c. quoniam. §. fi. ꝟ. vt lite non cõtesta. Et † intellige etiã quod debet precessisse trina citatio vel vnica citatio ad hoc vt veniatꝰ ad primum decretum seu ad ipsam missionem causa, custodie: vt plene nota. in. l. si finita. §. Julianus. ff. de dam. infec. per glo. ꝛ per Bar. Nam tunc si taliter citatus est contumax, ꝛ non defendit quod patebit ex eo qd nullus comparet, et quia fuerũt citati amici, ꝛ etiam edictum generale propositum, quod si qui essent qui vellent eum defendere cõparerẽt infra talem terminũ p id quod not. glo. in. l. ergo. ff. ex qui. cau. maio. ꝛ in. l. hic autem §. fi. ff. ex quibus cau. in pos. ea. ꝛ tũc si nullus comparet prestito sacramento de calũnia, ad instantiam actoris procedetur ad primum decretum, ꝛ decernet iudex qd mittatur in possessionem causa custodie, ꝛ demũ expectabiꝰ per aliquod tempus ipse absens antequam deueniatur ad secũdũ decretum. quãtum autem debeat esse tale tẽpus, legiste communiter tenẽt quod sit arbitrarium, vt voluit glo. in. l. fina. C. de excep. rei iudi. ꝛ Bar. in dicto §. Julianus. ꝛ hoc quia non bene videtur hoc a iure determinatum: ꝛ sic videtur arbitrio iudicis relinquendum. s. eo. de causis Et pro hoc etiam illa verba posita hic, in glo. dum dicit, boni viri arbitratu bona eius possidentur. que habentur in. l. Fulcinius allegata in glo. Sed Inno. in. c. dilecto. ꝟ. de verb. signi. vbi tractauit de materia huiꝰ. c. dixit quod est tempus anni. arg. c. quo 5 niam. §. in alijs. ꝟ. vt lite non contesta. potes dicere † quod equuꝫ sit iudicem arbitrari de anno, per id quod dixit Inno. in dicto c. dilecto nisi alia iusta causa suaderet oppositũ ꝛ electio dicto tẽpore post missionem factam ex primo decreto poterit reus instare vt deueniatur ad secũdũ decretuꝫ. vnde iterato eterit citãdꝰ trina citatione ipse absens ad domum sue habitationis: ꝛ similiter erit facienda citatio generalis, de qua dixi circa principiuꝫ decr. ꝛ tunc nemine comparente ad instantiam actoris iudex procedet ad secundum decretum contra absentem latitantem, seu qui se absentauit causa se absentandi a iudicio ꝛ fraudandi creditores, iudex poterit procedere ad secundum decretum quod fieri potest altero de duobus modis. vno modo adiudicando actori tot, bona, de quibꝰ est missus ex primo decreto quod satisfiat sibi de debito ꝛ expensis: ꝛ sic iudex per secundum decretum adiudicabit ipsa bona ipsi actori. ꝛ iubebit illa per ipsum possideri. Et sic debet intelligi glo. ꝛ post talem adiudicationem factam ex secundo decreto acquiret actor veram possessionem ꝛ verum dominium, si ille, cõtra quem facta est immissio, erat dominus: alias acquiret ius quod ille habebat. Facit quod leg. ꝛ nota. in. l. pretoris. in principio. ff. de dam. infec. ꝛ hoc voluit glo. hic dum 6 dixit possideri iubentur. † potest etiam secũdo modo interponi secũdũ decretuꝫ vt iudex decernat bona illa, in quibus est immissus ex ipso primo decreto ipse actor vendi vt satisfiat ipsi actori de debito ꝛ expensis antequam iudex secundum decretum cõcedet debebit sibi fieri plena fides de debito propter magnum preiudicium quod generatur absenti: ꝛ sic per instrumẽtum publicum debebit fieri fides vel per testes idoneos. Dicetur tamẽ tunc summaria probatio, quia facta parte absente. facit. l. j. cum ibi notatis. C. quorum appella. non reci. ꝛ sic debet intelligi gl. in. l. cum pponas. allegata in gloss. ꝛ in. l. hereditarium. de bo. autor. iudic. possi. ff. ꝛ in. l. Fulcinius. §. cum hoc. ff. ex qui. cau. in possess. ea. Et per hoc patet intellectus gloss. hic, dum dixit, ꝛ etiam venduntur: quia tetigit modum interponendi secundum decretũ de quo pxime dixi. Et de materia primi ꝛ secundi decreti plene per glo. ꝛ Dy. ꝛ Bar. in. l. si finita. §. Julianus. ff. de dã. infecto ꝛ per Cy. in. l. cum proponas. C. de bon. autor. iudi. pos. ꝛ in specula. de primo ꝛ secundo decreto: ꝛ maxime in titu. de secundo decreto. §. nunc dicamus. versi. illud autem. in ea. gl. ibi: ꝛ secundum quod dicitur in auten. Supple, quia licet olim ex primo decreto fieret missio in omnibus bonis hodie non debet fieri in omnia, sed solum in tot, quot sufficiant ad mensuram debi- 7 ti declarati in libello ꝛ expẽsarum. Et † no. ex supradictis quatuor precipue requiri, vt possit deueniri ad secundum decretum primum est, quod precedat primum decretum. secũdũ est quod quis fraudãdi causa ipsum agentem latitet. Tertio quod plene constet de debito, vt dixi supra licet certo respectu possit dici qd sufficiat summaria probatio, scilicet quia fit parte absente, vt predixi. ¶ Quarto requiriꝰ quod tempus anni, vel arbitrium sit lapsum post interpositionẽ primi decreti. Facit quod nota. glo. in dicta. l. Fulcinius. §. cum hoc. ꝛ quod ibi notatur etiam per Barto. An autem vt deueniatur ad secundum decretum contra latitantem requiratur quod reus latitet nedum tempore secũdi decreti, sed etiam tempore primi. licet de hoc fuerint op. tene quod sufficit quod latitauerit tempore interpositionis secundi decreti, per. l. ignorare. C. de testamẽ. mili. ꝛ notat Barto. in dicta. l. Fulcinius. ꝛ in dicto. §. iulianus. Et quod dictum est, latitationem requiri, saltem tempore secundi decreti. intellige verum, nisi interponeretur primum ꝛ secundum decretum ex causa noxali vel quasi, vt est causa damni infecti: qꝛ tunc in tali causa etiã contra non latitantem peruenitur ad secũdum decretũ. l. ij. §. fi. ff. si ex noxa. causa. ꝛ. l. si finita. §. si forte. ff. de dam. infec. ¶ In ea. 8 ibi: ꝛ hoc ex impersonali† nota bene ex glo. quia dixit quod contra quem libet potest perueniri ad primũ decretum, etiã si sit absens ex causa probabili vel necessaria. Et ratio est. quia p illud fit modicum preiudicium. nam solum fit missio in possessionem causa custodie: ꝛ sic nõ auferꝰ possessio absenti: quia aliud est esse in possessione causa custodie, aliud possidere. l. si quis ante. ff. de acq. 9 possess. † Sed regulariter non peruenitur ad secundum decretum contra non latitantem: quia illud est magni preiudicij, cum per illud auferatur dominiũ ꝛ possessio reo, vt predixi. Aduerte tñ quia hoc fallit in causa noxali vel quasi, vt. s. dixi. ¶ Item fallit quando expediret absẽti perueniri ad secundum decretum potius, quam differri, forte propter debitum, quod quotidie crescit: vel si dilatio allatura est periculum creditori. Nam tunc poterit deueniri ad secũdum decretum cõtra absentem, quãdo non latitat dato tamen prius creditore curatore bonis non defensis per. l. Fulcinius. §. adeo. ff. ex qui. cau. in pos. ea. Nam si concediꝰ contra furiosuꝫ ꝛ pupillũ, vt no. glo. in. l. si nõ expedierit. ff. de bonis auto. iudi. possi. et etiam contra absentem causa rei publice vt nota. in. l. eum qui per glo. ff. de priuile. credi. ꝛ per Inno. in. c. dilecto. ꝟ. de verbo. signi. fortius habebit locum in alijs, quãuis non latitent, vt voluit etiam Innocẽ. in loco preallegato. ¶ Et si dicatur quod contra predictos videlicet furiosum ꝛ pupillum datur ficta contumacia propter eorum tutores, quod non videtur contingere in alijs. dic quod hoc tex. non ponderauit in dicto. §. adeo. imo ibi expresse dicit quod fit missio contra dictas 10 personas, ꝛ venditio, etiam si nullus latitat. ¶ † Item nõ obstat si dicatur quod tam graue preiudicium non debet fieri absenti non contumaci, iuris ordine non seruato: quia respondet Innocen. in loco preallegato, quod hoc contingit propter multa mala, que possent oriri, nisi id sic fieret, quod procederet ad secũdum decretum, licet rarissime id fieret, nisi contra latitantem: et tunc subest causa, scilicet ipsa latitatio. Preterea vt dicit Inno. prouisum est talibus de remedio: quia si fiat venditio, cum re vera non

ra non subesset debitum, ageretur preiudiciali in rem ad recuperationem rei vendite, vel etiam ad rescindendum contractum. si non fuerunt vere cause venditionis, puta si non fuit vtile venditionem fieri ijs, pro quibus venditio est facta suorum bonorum, vel si non erant grauati debitis vel si dilatio non erat allatura preiudicium creditoribus, vel si iudex nimium festinauit. l. si finita. §. si forte. ff. de damno infec. et in. l. imperatores. ff. de priuileg. credito. ¶ Dicit tamen hic dominus Anto. quod cum venditio permittatur in pupillo et furioso propter longam dilationem debiti in absentem, hoc non procedere, nisi latitaret, vel esset absens, ita quod non speratur de proximo presentia, puta quia esset in captiuitate, vel in longinquis partibus. ¶ Quid

11 autem † si fiat venditio contra non latitantem, tanquam contra latitantem, an valebit? Dicit Innocen. in dicto. c. dilecto. quod vel ipso iure non valebit, vel per beneficium restitutionis in integrum rescindetur: vt in dicto. §. si forte. facit quod notat glo. in. d. l. Fulcinius. §. cum hoc. et §. si quis possederit. ¶ Bart. in dicto. §. si quis possederit. dicit quod si facta sit venditio eo casu, quo requiritur latitatio, tunc ipso iure non valebit venditio, tanquam facta contra formam iuris. l. cum ij. §. pretor. ff. de transactio. Secus si sit facta, vbi non requiritur latitatio, puta in causa noxali vel quasi: quia tunc tenebit venditio, sed poterit rescindi per beneficium restitutionis in integrum, si absens erat ex causa probabili ille, contra quem facta est missio, vel ignorauit processum contra eum factum, per id quod habetur in. l. j. in fin. et. l. necnon. ff. ex quibus causis maio. ¶ Dicit etiam Jo.

12 Andr. in dicto. c. dilecto. † quod cum ista sententia primi et secundi decreti sit interlocutoria, vt notatur per glossam in. l. presenti. C. de ijs qui ad ecclesiam confug. quod si iudex videat se deceptum, poterit illam reuocare, et venditionem ex illa secutam et solutionem agenti factam. argumen. l. magis. §. si enim. ff. de rebus eorum. et de appellatio. in. c. cum cessante. et dicta. l. cum ij. §. pretor. Sed certe hoc dictum non videtur procedere in delegato: quia non videtur durare eius officium post interlocutoriam secundi decreti executioni mandatum, cum illa videatur habere vim diffinitiue. secundum notata per glos. in clemen. fi. de appella. Et facit quod habetur in. j. c. precedenti. et quod ibi dictum fuit, et quod notat Bart. in. l. quod iussit. ff. de re iudicata. sed in ordinario posset procedere dictum Joan. And. quia aut dicemus venditionem fore nullam propter deceptionem: et ipse idem poterit reuocare, ex quo ordinarius est, vt dictum fuit in c. precedenti. Aut dicimus ipsam esse aliquam, sed rescindendam per beneficium restitutionis. quod quando fit. supra dixi: et tunc ipse posset restituere. l. preses. et. l. prefecti. ff. de minorib. Poterit etiam ipse non latitans appellare intra decem dies scilicet a tem-

13 pore sententie. l. ab eo. C. quomodo et quando iudex. ¶ † Iuxta predicta potest queri an contra ecclesiam possit fieri commissio et venditio in contumaciam ipsius ecclesie. Dic quod sic eo casu, quo dixi posse fieri cum pupillo cum minori equiparatur ecclesia. de restitu. in integrum. c. j. ¶ Et quia facta est mentio de latitatione, potest queri quid sit latitare. Innocen. in dicto. c. di-

14 lecto. dicit quod † latitare est non obedire vocationi, sed citatio ni iudicis. Allegat. l. si creditores. ff. de priuileg. credito. Dicitur etiam latitare ille, qui turpiter se occultat in fraudem aduersarij. dicta. l. Fulcinius. §. quid sit latitare. Et dicitur turpiter se occultare, quando non subsistente legitima causa se occultat in fraudem aduersarij, vt ibi dicitur. ¶ Et predicta omnia superius procedunt, quando agitur actione personali, et sic contra obligatum personali actione. ¶ Si autem agitur contra aliquem absentem actione reali, seu rei vendicatione, vel Publiciana, tunc habet locum quod sequitur in gloss. in ver. si aliquis absens, etc. ¶ In eadem gloss. ibi citari debet ad domum. Supple, trina citatione per ea, que supra dixi. ¶ In eadem glos. interrogandi sunt amici. Supple, et etiam debet fieri citatio per edictum generale, si qui sunt, qui velint defendere talem, compareant infra talem terminum. Facit quod nota. per glossam et Barto. in. l. hoc autem. ff. ex quibus causis in possessio. eat. et quod dixit gloss. de interrogandis seu citandis amicis, cautum est illud seruare, per ea que habentur in dicta. l. hoc autem. §. fina. et in. l. ergo. allega-

15 ta in glo. ¶ † Aliqui tamen dicunt quod non est necesse amicos citari, nisi quando proceditur contra personam priuilegiatam: vt notat Cy. in dicta. l. cum proponas. C. de bon. authori. iudi. possid. Facit quod notat gloss. in clemen. j. de rescriptis. et in clemen. j. de iudic. Bartol. tamen transit cum glos. in. §. Julianus. allegato supra. ¶ In eadem glos. ibi ad domum legitime. et sic debebit fieri trina citatio, per id quod supra dixi. Et etiam videtur quod citandi sint amici, saltem per edictum generale, si qui sint, qui velint defendere talem, etc. per id quod supra dixi. ¶ In eadem glos. ibi: vel ad appellandum. intellige hoc verum, quan-

16 do post annum venit ipse reus, † cum actor per lapsum anni a tempore missionis in possessionem computandum videatur effectus verus possessor, per ea que habentur. j. vt lite non contest. c. quoniam. §. in alijs. sed ante solum est possessor causa custodie: et ideo si reus veniat infra annum non egebit restitutione in integrum: quia recuperabit detentationem illam, soluendo expensas contumacie, vt infra etiam sentit glos. circa finem. in versi. etiam sine iusta causa. ¶ Et not. bene hanc glo. que vult quod sicut missus in reali, secundum opinionem Canonistarum, de qua in. §. in alijs. preallegato. et in. §. fina. et. c. contingit. j. de dolo et contuma. infra annum non est verus possessor, sed demum post annum. Sic etiam fit, quando agitur possessorio recuperande. Et cum glos. transeunt docto. Sed certe glos. non videtur bene dicere: quia interdictum recuperande est actio personalis, cum omnia interdicta sint personalia. l. ij. ff. de interdictis. licet aliqua sint in rem scripta, vt ibi patet: sed hoc interdictum vnde vi non est in rem scriptum, vt est text. singularis in. l. cum a te. ff. de vi et vi arma. Et ideo sicut in alijs personalibus missus in possessionem causa rei seruande, post annum non efficitur possessor, sed etiam videtur nec missus in possessionem virtute interdicti vnde vi, et sic virtute recuperande non videtur post annum effici verus possessor. licet glos. hic voluerit contrarium quam tene menti: quia cum illa transeunt docto. ¶ Item aduerte quia glo. dum supra dixit, si daretur restitutio quasi diffinitiue procederetur: videtur

17 velle † quod sententia lata in possessorio recuperande dicatur quasi diffinitiua: et sic non sit vera diffinitiua. Docto. communiter tenent contrarium, videlicet quod imo sententia, que fertur in possessorem, est diffinitiua, per id quod habetur in. c. fin. de iudi. et in clemen. j. de sequestra. et notat glos. magna ad fin. in. c. cum ad sedem. de restitu. spolia. et per hoc quia talis sententia diffiniuit articulum possessorij, et quo ad ipsum articulum non speratur alia sententia: ideo merito potest dici diffinitiua. ¶ Glo. tamen potest saluari certo respectu: quia licet diffiniat articulum possessorij, non diffinit omnino irreuocabiliter: quia poterit esse quod per sententiam, que feretur in petitorio, aduocabitur possessorio a possessore, et sic in effectu reuocabitur ipsa sententia super possessorio: et ideo hoc respectu potest dici quod non vere et totaliter diffiniat. Facit quod habetur. j. de instit. c. cum venissent. vbi videtur esse tex. quod dicatur interlocutoria. ¶ Do. Ant. hic

18 dicit † quod si accumulatum est petitorium et possessorium simul et diffinitur prius possessorium, sententia talis super possessorio erit interlocutoria, si speratur sententia in petitorio, que absorbeat effectum sententie possessorij. j. de causa poss. in. c. cum dilectus. Et facit quod not. Inno. in. d. c. cum venissent. siue non esset accumulatum petitorium cum possessorio, sed condictio. l. si quis in tantam. C. vnde vi. tunc sententia esset diffinitiua, vt voluit glo. in. c. ad sedem. j. de restit. spoli. ¶ Si autem intentatum esset nudum possessorium. tunc potest dici sententia super possessorio diffinitiua, qua diffinit ipsum possessorium: et sic respectu talis articuli potest dici diffinitiua: sed si habeatur respectus ad iudicium proprietatis, quod poterit intentari, et attrahere ad se effectum possessorij, per ea que habentur in. d. c. cum dilectus. potest dici interlocutoria: quia reuocaretur in effectu, si obtinea tur. Si autem probationes deficerent in petitorio, que communiter sunt difficiles. j. de resti. spol. sepe. tunc satis potest dici sententia lata super possessorio diffinitiua. Et propter predicta glo. hic caute appellat sententiam latam in possessorio quasi diffinitiuam quasi voluerit quod proprie non sit diffinitiua nec interlocutoria, sed teneat medium. Et sic residet do. Ant. communiter tamen tenetur quod. s. dixi. ¶ In eadem glo. in fin. et ex predictis patet quare iste non fuit auditus petens restitui: quia ideo non fuit ex eo quia non erat lis contestata. et ideo hoc casu non esset vis an iste esset absens ex causa probabili, an vero contumaciter: quia etiam

19 si contumaciter esset absens, adhuc procederet quod hic dicit quod † non est facienda restitutio per diffinitiuam lite non contestata, vt tangetur cum glos. fina. ¶ Sed contra hoc videtur facere tex. infra de pignor. ex literis. Sed dic, licet domi. Anto. sic satis instet, quod ibi bona viri erant obligata et hypothecata pro dote mulieris: et ideo bona, que ibi habebat frater mariti, dicit ibi litera quod debent restitui mulieri. quod est intelligendum per rationem hypothecariam, et seruato ordine iuris. E. sic non dicitur ibi quod possit procedi ad diffinitiuam lite non contestata. ideo non habet obstare. ¶ In gloss. fina. ibi, mutat casum. hec solutio videtur literam violare, que videtur prosequi eundem casum et quia exceptio debet esse de regula, vt notatur de regulis iuris, super rubrica. et facit quod habetur in. c. maiores. visibiliter infra de baptis. ¶ In eadem glo. ibi: vel mutetur tantum. hec non videtur etiam bona: quia supra locutus est de vera possessione, et exceptio debet esse de regula, vt proxime dixi: et ideo etiam hic in exceptione dicitur loqui de vera possessione, et non de illa, que datur causa custodie. ¶ Sequens etiam intellectus

qui fuit Hugo. nõ videtur etiã bonus: quia secũdum hoc iste tex. esset correctus p ea que habẽtur vt lite nõ cõte. in rubro ⁊ nigro. ⁊ p id quod nota. eo. titu. c. j. in glos. penul. vnde alij dixerunt qd hic loquitur quando agitur possessorio super beneficio: ideo tũc potest procedi lite non contesta. nec deberet fieri missio. per id qd habetur in. c. vno. de eo qui mit. in pos. libr. vj. Sed certe, vt dicit Joan. Andr. illa decret. nõ emanauerat tempore huius. c. Preterea hic etiã loquitur quando agitur possessorio super alia re, vt patet ibi: vel possessione qualibet. preterea etiam est dubium an quãdo agitur possessorio in beneficialibus habeat locum dictũ c. vnum. quia glos. ibi videtur sentire quod non. Archidiac. tamen ibi contra. de quo dic vt ibi. Et propter predicta dicit Jo. And. post Hostien. † quod hic speciale in casu isto, quando limitata est iurisdictio iudicis. Nam tunc poterit procedi lite nõ contestata contra cõtumacem possessorio recuperande odio spoliantis ⁊ contumacis: ⁊ sic secus sit in alio possessorio. Sed certe etiã in possessorio recuperande non proceditur ad diffinitiuam contra contumacẽ lite non contestata, vt patet in. c. ij. vt lite nõ cõte. nisi dicatur quod ibi loquitur, quando tempus non erat statutũ ipsi delegato. Facit ad predicta quod notauit in simili Jo. An. de emptio. ⁊ vendit. in. c. peruenit ¶ Domi. florẽ. hic dixit quod text. in verbo, nisi. potest intelligi quod procedatur contra contumacem etiam lite non cõtestata non ad diffinitiuam. sed ad primum ⁊ secũdum decretum: ⁊ sic fiet vera restitutio possessiõis per secũdum decretum. facit quod dictum fuit in glos. ij. non autem proceditur ad diffinitiuam, ex quo lis non est contestata vt predixi. Et iste intellectus videtur satis bonus. ¶ Aduerte tamẽ,

21 quia inter legistas fuerunt opi. † an requiratur cõtestatio in possessorio recuperãde vt possit procedi ad diffinitiuam. Nam Gui. de cu. tenuit quod non, in. l. omnes. ff. de restitu. in integr. Et pro ipso facit iste tex. licet ipse non alleget. Sed Barto. tenuit oppo. per id quod habetur in tex. ⁊ glos. in. l. fina. C. si per vim vel alio modo. vt ipse plene notat in. l. naturaliter. §. nil commune. circa finem. ff. de acquiren. posses. ⁊ pro ipso videtur casus, licet non alleget, in dicto. c. ij. j. vt lite nõ contesta. Nec obstat iste tex. quia potes respondere vel quod mutet casum, vt dixit glo. vel quod sit speciale in casu isto, vt dixit Jo. An. vel quod intelligatur de misso in possessionem ex primo ⁊ scdo decreto. vt dixit do. floren.

22 nam ad illud beue proceditur lite non contestata: † quia sentẽtia primi ⁊ secũdi decreti dicit interlocutoria, vt nota in. l. si finita. §. iulianus. ff. de dam. infec. ⁊ per glo. in. l. presente. C. de ijs qui ad eccle. cõfugi. ⁊ etiã p Inno. ⁊ Jo. An. in capitu. dilecto. de ver. signi. quãuis ipsa sentẽtia secũdi decreti videat habere effectum diffinitiue, non tamen per hoc minus dicitur interlocutoria. facit quod nota. gl. in clemẽ fi. de appella. ¶ Feder. vero de senis in consilio. ccix. dicebat quod iste versi. loquitur quãdo proceditur per inquisitionem: quo casu bene potest procedi ad diffinitiuam lite non cõtestata. j. vt lite nõ contesta. quoniã. §. sunt ⁊ alij. Sed certe iste intellectus non procedit ad istum text. ex eo quia ita innuit litera literas ad instantiam partis concessas ⁊ impetratas.

23 Item † quia non habet locũ inquisitio, vbi agitur ad priuatum interesse vt nota. in. c. ad nostram. lo. ij. j. de iure iur. Joannes de Imola iuris vtriusq; doctor excellentissimus.

1. ☞ Delegatus vices delegãtis gerit in causa sibi cõmissa.
2. Iurisdictio delegata etiam ad personas nõ nominatas extẽdit.
3. Pena secũdum delicti qualitatem est imponẽda.
4. Prelati delictum punitur interdicto terre, cui pr
5. Pena interdicti que ⁊ qualis sit.
6. Delegatus suspendere, mulctare, ⁊ interdicere potest.
7. Interdictũ in terra latũ an sit generale, an vero speciale.
8. Sacerdos, cui papa cõfitetur, maior ipso papa censetur.
9. Sacerdotali officio interdicto, interdictum cẽsetur episcopale.
10. Episcopus an dicatur dominus, an vero rector ciuitatis.
11. Pena temporali quãdoq; vnus pro alio punitur.
12. Impediens alium extra iudicium, an teneatur.
13. Prohibitio alicui facta ne rem alteri tradat, quãdo obliget.
14. Creditor an agere possit cõtra debitorem, cui prohibitio facta est de non soluendo.

SAne quia. delegat⁹ pape in causa sibi cõmissa habet iurisdictionẽ in ordinarium, ⁊ in quemcunq; alium hoc dicit. Et in prima decisa cõsultatio. in secunda responsio secũda ibi: tue questioni duximus respondendũ. Et illa secunda tria facit, quia primo premittit responsionis causam. secundo respondet. tertio declarat respõsionẽ. scda ibi: ideoq;. tertia ibi: taq; ¶ † No.

1 primo q delegat⁹ in causa sibi cõmissa representat vices delegãti ⁊ sic si est delegatus pape censetur maior quocunq; ordinario.

2 Facit quod habetur de offici. ordin. c. pastoralis. † Nota quod iurisdictio delegata extẽditur etiã ad alias personas nõ noiatas

3 in rescripto, si turbent eius iurisdictionem. de quo. s. eo. c. j. † No. quod secũdum qualitatem cõtumacie ⁊ delicti imponẽda est pena. Nam pro maiori contumacia ⁊ similit pro maiori delicto maior pena debet imponi. Facit quod habetur. xxiiij. q. j. c. non afferamus. ¶ Nota quod delegatus debet temperare processũ, quẽ vult facere cõtra episcopum. quod intellige vt hodie habetur in

4 c. ij. j. eo. in. vj. ¶ † Nota qd propter delictũ prelati potest terra, cui preest ipse prelatus, quo ad spiritualẽ iurisdictionem subijci interdicto. Facit quod notat. Archidia. de sen. excommu. c. si sentẽtia. libr. vj. Et sic nota. quod propter delictum vnius interdum etiam alij non culpabiles possunt puniri. de quo plene per glo. j. q. iiij. in summa. ⁊ xxiiij. q. iij. in summa. ⁊ cõtingit hoc in pena interdicti secũdum do. florẽ. quia non est proprie pena, cũ per eam nihil auferatur de iure alteri⁹. Facit quod notat Joã. in

5 c. fina. de elect. libr. vj. vnde dicit etiam do. Anto. hic, qd † pena interdicti non est proprie formalis pena, sed potius est quedam restrictio ptãtis superioris, qui potest restringere celebrationem diuinorum, quando sibi videtur. ¶ Nota differẽtiam inter verbum rebellis, ⁊ verbum contumax quia rebellis dicitur: qui

6 non obedit. contumax autem qui non vult comparere. ¶ † No. delegatum posse suspendere, mulctare ⁊ interdicere. de quo in. c. j. ⁊ c. de causis. s. eod. ¶ Nota quod genitiuus denotat subiecti-

7 onem iurisdictionalem. de quo in. c. j. s. de postula. prela. † Nota quod interdictum latum in terra, dicitur ⁊ potest dici speciale interdictum. vt hic videtur colligi punctando ante verbum specialiter videtur tamẽ etiam posse dici interdictum generale, ex quo respicit totam terrã. de verbo. signi. in. c. cum in partibus. ¶ Et aduerte quod p debito pecuniario nõ debet subijci terra aliqua seu ciuitas vel castrum interdicto, vt hodie habetur in extrauaganti, proinde. de qua per Jo. An. in dicto. c. cum partibus. nisi expresse aliud datum esset in mãdatis: vt ibi notatur. ¶ In gl. ij. in fine. ⁊ pro glo. facit quia sacerdos in actu cõfessionis representat vices dei. de pe. dist. j. c. quem penitet. ⁊ de offi. ordi. c. si sa-

8 cerdos. † et ideo censet esse ipse sacerdos, cui cõfitet papa maior ipso papa in tali actu: quia tunc cõfitetur in priuata persona. Et pro hoc etiam facit quod habetur in. l. est receptũ. ff. de iur. om. iudi. ⁊ ij. q. vij. c. nos incompetẽter. facit etiam quod habetur in c. fina. j. de peni. ⁊ remis. vbi episcopus potest eligere sacerdotem cui cõfiteatur: ⁊ sic ibi in actu cõfessionis potest episcopus subijcere se minori. ¶ In glo. iij. ibi: cuius causa est commissa. idem tamen dicẽdum de alio episcopo si impediret iurisdictionẽ delegati, per id quod habetur in glo. sequẽti ⁊. s. eo. in. c. j. ⁊. j. e. pastoralis. ¶ In gl. temperate. ibi: propter dignitatẽ ⁊ hoc, hodie etiã est expressum in. c. ij. de offi. delega. libr. vj. ⁊ facit quod habetur in. c. quia piculosũ. de sen. excõ. lib. vj. ¶ In ea. glo. in fine. Solue vt ibi nota. per gl. que incipit simile. quia ibi loquitur in monachis, qui quãtum ad mũdum habentur pro mortuis. l. Deo nobis. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ ideo omnes cẽsentur pares, ⁊ nõ habere digni-

9 tatem. ¶ In glo. penul. ibi: alia nõ in dicta † potest, ⁊c. Supple que etiam tacite nõ intelliguntur interdicta. alias secus. nam interdicto officio sacerdotali intelligitur interdictum etiam officiũ episcopale: quia officium episcopale sine sacerdotali exercere nõ põt. j. de exces. prela. in. c. ex literis. Secus econtra si esset suspẽsus ab officio episcopali: quia per hoc nõ esset suspensus ab officio sacerdotali. Et de materia per Inn. in. c. tanta. ⁊. c. ex literis. de exces. prelato. In ea. glo. in fine facit, licet glo. nõ alleget, quod habetur in. c. cum dilectus. s. de constitu. In glo. fin. ibi: suo nomine cõuenit. Supple, ⁊ ex facto suo, secũdum Uincẽ. Sed Hostiẽ. ⁊ bene videtur intelligere idem esse qualitercunq; episcopus sit cõtumax ⁊ rebellis cõ iurisdictionẽ delegati. Et aduerte qr hic videtur casus quod propter delictum episcopi possit interdici ciuitas, cuius ipse est episcop⁹. Et hoc tenuit Tancre. per hũc text. ⁊ etiã videt sequi hic Host. ⁊ idẽ Archi. in. c. si sentẽtia de sen. excõ. lib. vj. Et pro hac opi. allegat tex. ibi dum dicit propter delictum

10 dñi vel rectoris terrã posse subijci interdicto † nã licet episcopus nõ sit dñs ciuitatis, tamẽ põt dici rector ipsius ciuitatis propter spiritualem iurisdictionem, quã habet in ipsa ciuitate. Et cum hac opi. trãsit etiam Joan. An. ⁊ Do. Anto. Do. tñ florẽ. dicit qd ad hũc textum posset rñderi qd loquitur de terra, in qua eps habet iurisdictionẽ iure speciali, vt videtur litera dicere dũ dicit ptinet specialiter: ⁊ sic videt loqui quãdo ptinet iure speciali ad eũ talit qd possit dici sua. Facit qd habet i. c. j. de post. prela. quãuis autẽ episcopus habeat iurisdictionem specialem in ciuitate, cui pest. ⁊ pcipue quo ad oẽs eccl'as ciuitatis ⁊ diocesis nõ p hoc vr q dicat ad iurisdictionẽ epi ptinere. sed ad iurisditionẽ illi⁹, qui illã hz tanquã suam. Et ad. c. si snia. in eo qd ibi dicit de rectore, dicit posse rñderi q eps nõ est simplr rector ciuitatis, sz solum quo ad iurisdictionem ecclesiasticam. Et ideo vr qd ille tex. hoc nõ probet. Nam etiã si pertineret ad eum cum alio, vel alijs nõ videret propter delictum ipsius episcopi terram interdicẽdã per id quod habetur in. c. j. de postu. prela. de quo etiam per eum in clemẽ.

in cle.j.de penis.in quarta questione.Et sic videtur velle ꝙ opinio Tancre.⁊ Hosti.non probetur iure.Et pro ipso etiam facit opi.Vincen.qui hic dixit ꝙ pro delicto episcopi solum terra vel eccl'ia ad eius mensam poterat subijci interdicto.¶ Sed aduerte quia si vis tenere opi.Tancred.que videtur cōmunis, potes dicere quod hic est casus pro illa opi.punctando literam post pertinet,ante versiculum specialiter.In ea glos.ibi.vlteri⁹ punitur.de hoc in glo.j.q.iiij.in summa.⁊ xxiiij.q̄ō.iij.in summa.⁊ in istis locis no.† ꝙ pena temporali interdū propter grauitatem delicti bene punitur vnus pro alio.l.quisquis.C.ad.l.Jul.maie.canonizata.vj.q.j.⁊ probatur etiam.j.q.iiij.§.Item peccato.sed pena eterna vel spirituali,si sit pena excōications, non punitur,nec debet puniri vnus pro alio:sed pena interdicti,licet sit spiritualis,bene potest aliquando puniri vnus pro alio,vt hic patet.⁊ ratio est, quam dixi in notabilibus. Extra glo.potest opponi,quia videtur ꝙ possit quis se opponere executioni iudicis,ꝓ ea que habentur.j.de re iudi.c.cum super.solue ꝙ si quis vult de iure se opponere allegando iustam causam contra executionem,pōtest:⁊ si grauaretur,posset appellare, vt in contrario.facit quod habetur in.l.a diuo Pio.§.si super rebus.ff.de re iud.vbi patet quod tūc iudex debet summatim ꝓcedere,audire ⁊ examinare ius opponentis. ¶ Aliquando qs vult de facto violenter contradicere ⁊ impedire iurisdictionem vel executionem:⁊ tunc non potest,Et ita intelligatur hic. Ulterius querit hic Inno.quia hic loquitur de impediente iurisdictionem delegati:† quid de impediente alium extra iudiciū: vt si quis prohibet debitorem tuum tibi soluere,quia dicit hoc nomen talis debitoris sibi delegatum:an poterit.Inno.dicere videtur ꝙ sic.nam dicit ꝙ non potest a tali prohibitiōe prohiberi:quia vtitur prohibens iure suo ar.l.iij.C.de noua.⁊.l.si fundum.C.de rei vendi.⁊.C.debitorem ven.pig.non posse impedire.l.j.facit quod habetur de elec.c.cum ecclesia. ¶ An autem contra talem prohibentem competat remedium illi,cui facta est prohibitio,vt remittat prohibitionem,videretur dicendum ꝙ sic,per id quod habetur in.l.j.in prin.⁊ in.l.de pupillo. §.qui remissionem.de ope.no.nun.Et hoc tenuerunt aliqui per dicta iura sed Inno.finaliter videtur tenere contrarium ex eo, quia ille,cui facta est prohibitio,potest habere aliud remediū, videlicet vt non soluat ei,cui prohibetur soluere,nisi ille caueat de defendendo eum aduersus prohibentem,per id quod habetur in.l.is a quo.⁊.l.sequen.ff.de rei vendi.Nec obstat.d.l.j.et.l. de pupillo.quia loquūtur in nuntiatione noui operis, per quā prohibetur quis edificare post denuntiationem,adeo ꝙ si edificetur,etiam si in rei veritate habuerit ius edificandi, demolietur seu destruetur quod erit edificatum post denuntiationem noui operis,si post illam,antequam edificaret,non obtinuit remissionē mediante iudice a dicta nuntiatione.dicta.l.j.in prin. ⁊ de noui oper.nuntia.c.j.⁊.ij.⁊ sic residet Inno.do.Anto. hic dixit ꝙ si aliquis prohibeat ex causa,vt quia dicit nomen sibi delegatum,tunc videtur velle ꝙ teneat prohibitio,per id quod habetur in.l.iij.C.de nouat.secus si sine causa. ¶ Sed aduerte primo inquantum Inno.⁊ do.Ant.⁊ etiam do.Flo.loquunt̄ quando quis prohibet alicui ne alteri soluat quia nomen suū fuit sibi delegatum,cum delegatio non possit fieri sine cōsensu ipsius debitoris.d.l.iij.C.de noua.⁊.l.delegare.⁊.ff.de noua.debitor debet scire si hoc est verum vel non:⁊ si est verum, clarum est ꝙ non potest soluere:quia nouata est obligatio primi creditoris per delegationem factam de nomine debitoris alteri.d.l. iij.si autem prohibens non diceret nomen sibi delegatum , sed iura cessa esse sibi contra illum debitorem : tunc non tenebitur debitor cedere , nisi faciat fidem ipse prohibens de cessione per instrumentum vel per testes idoneos.l.nomen.C.que res pig. ob.possunt.ibi:certior ⁊c.⁊ facit quod habetur in.l.si quis inficiatus.ff.depositi.⁊ not.Bart.in.l.non solum.§.morte.in materia protestationis.in.ij.principali questione.ff.de oper.no.nūtia.Et secundum predicta debet intelligi dictum Innoc.† Et per predicta etiam potest inferri quid si fiat prohibitio alicui ne talem rem alteri tradat:quia videtur quod talis prohibitio non habeat impedire:quia tradens potest habere remediū vt faciat sibi caueri si tradat per illum cui tradit , ꝙ defendit eum aduersus prohibentem:⁊ sic non videtur posse agi contra prohibentem vt remittat prohibitionem.Sed aduerte quia cōtra Innoc.facit,nam videtur ꝙ per talem prohibitionem ille , ad quem postea transfertur res,efficiatur male fidei possessor.d.l.si fundum.C.de rei vendi.⁊ sic videtur ꝙ certo respectu fiat preiudicium : et sic videtur posse agi vt remittatur prohibitio.do. Flor.hic dicit quod hoc casu poterit agi contra non habentē condictionem ex.l.diffamari.C.de inge.manu.vt voluit Cyn. in.d.l.si fundum.⁊ hoc modo poterit consuli contra prohibentem,licet aliter non petatur remissio prohibitionis.⁊ quod dixi eum,cui res traditur post prohibitionem fieri male fidei possessorem,procedit quando scit ius competere denuntianti vel prohibenti,vel erat in dubio,sed secus si esset certum illi prohibenti,nam competeret ius,per id quod habetur in tex.⁊ glo.in l.si maior.C.de rescin.vendi.Et hec procedunt in denuntiatione facta ante contractum:sed si fieret post contractum, nō noceret,nec faceret eum,cui fit,esse male fidei possessorem , per text. cum glo.in.l.penul.ff.de vsuca.pro emp. Et hoc quando quis acquirit ex titulo. secus si sine titulo acquiritur , quia tunc denunciatio videtur posse constituere quem in mala fide , etiam ex postfacto.l.item veniūt.§.petitum.ff.de peti.here. ¶ † Quid autem si quis prohibeat debitori meo ne soluat mihi, an non obstante prohibitione potero agere:dic ꝙ sic,ſm Innoc,quia prohibitio non est modus auferendi actionem, vel illam mihi impediendi,per id quod habetur in.l.sepe.ff.de re iud.Allegat etiam dictam.l.si fundum.C.de rei vendi.Attende tamē, quia Joan.And.hic ante glo.in ver.quid si quis.aliter videtur recitare Innocentium,quam recitauerim.s.post do.Flo.⁊ domi. Anto.tamen non insto,quia non magne vtilitatis,⁊ quia etiā magis videtur de mente Inno.quod superius recitaui. Et de materia etiam melius videtur dixisse Bar.in.d.l.non solum.§. mortis.in secunda principali questione.ff.de noui ope.nuntia.

1 ☞ Papa non presumitur valle derogare primo rescripto per secundum.
2 Rescriptum generale non valens nisi in vno verificari,vim specialis rescripti ob tinet.
3 Nepos ex fratre vel sorore potest immediate succedere patruo, vel auunculo.
4 Usura mentalis quare obliget ad restitutionem.
5 Legari qualiter possit duobus eadem res.

Ex parte. Si vnus impetrauit dignitatem primam in ecclesia vacaturam, secundus vero impetrat certam dignitatem si ipsā vacare contingat,illa postmodum vacante debetur dignitas primo impetranti , ⁊ non secundo. Et diuiditur in duas.nam in prima parte ponitur conquestio.in secunda ponitur prouisio.tertia ibi.Quoniam igitur si memores.Et premitte pro euidentia ꝙ in ecclesia conuentrieñ.ſm vnum intellectū erant due dignitates archidiaconales , sicut etiam dicitur de eccl'ia Parisiensi,vt in glo.magna tangit.j.eo.in.c. quoniam Abbas.si autem vnus solus archidiaconatus fuisset in ecclesia,tunc multo fortius procederet litera.† Nota ꝙ non videtur de intentiōe pape per postius rescriptū derogare primo,si de illo non facit mentionem.facit quod habetur.s.de rescriptis.c. ceterum.Et ex hoc etiam nota ꝙ nō presumitur papam in dubio velle derogare iuri alterius,nisi aliud appareat.facit quod habetur.j.e.ti.in.c.super eo. ¶ Not. ꝙ idem iudicatur de rescripto speciali quo ad mentem,licet sit generale quo ad verba q̄s iudicatur de rescripto speciali quo ad mentē ⁊ verba.Et ideo sicut de omnino specialibus debet fieri mentio , sic etiam de specialibus quod ad mentem tantū. ¶ † Nota ꝙ vbi rescriptū generale non potest nisi in vno verificari habet vim specialis rescripti,secundū do.Ant.,Sed certe hoc notabile videtur procedere,quando vnus solus archidiaconatus fuisset in eccl'ia: sed vbi fuissent duo,tunc poterat verificari in altero illorum quē primo vacare contingeret:⁊ tunc non in vno solo poterat verificari tamen tunc si contingat primo vacare archidiaconatū, super quo per secundum impetrantem specifica facta est impetratio:quia tunc primum ⁊ secundum rescriptū ad idem beneficium referuntur,⁊ differunt solum per certū,preferri debet primum rescriptū,vt hic patet. ¶ † Nota ꝙ nepos ex latere transuersali potest immediate succedere patruo vel auunculo in beneficio,si sibi conferatur.facit quod habetur.j. de arbitris.c.ij. ⁊.j.de accusa.in.c.accedens.secus in nepote ex linea descendenti,vt patet in.c.ad extirpandas.⁊ ibi nota.s.de filijs presbyte. ¶ In glo.ij.ibi.l.si pignus.ibi dicitur ꝙ si maritus est debitor vxoris,⁊ pro debito fuit pignus datum,ꝙ si vxor remittat, tenet remissio pro cautela debiti:quia nihilominus remanet substantia debiti,et ideo tenet remissio pignoris quo ad mulierē; sed si illud fieret in fraudem,non noceret eis.In ea.glos.ibi:sed secus in simoniacis.Nota bene differentiam esse inter prohibitam,quia simoniaca,⁊ simoniacam quia prohibita.facit quod not.j.q.iij.c.saluator ⁊.j.de pac.in.c.cum pridē.In ea.glo.ibi: nec in alijs.potest intelligi,scilicet similibus.⁊ sic non loquitur de prohibitis,quia simoniaca. Et ista videtur esse mens gloss. cum simoniaca : quia prohibita nisi per constitutionem eccl'ie, sed prohibite sunt vsure tam ex veteri testamēto, ꝙ ex nouo testamento.Et no.ex glo.† ꝙ vsura mentalis obligat ad restitu-

U

tionē: q2 talia sunt prohibita vtroqꝫ iure, sicut ꝛ vsura. Et hoc etiam videtur tenere Hostien. Alij tamen videntur tenere oppositum ex eo, quia magis videtur delinquere ille, qui tantundem sit rehabiturus, quam ille, qui confert beneficium vel ordinem per simoniam. quod beneficium, seu qui ordo debet remanere penes recipientem, attenta intentione cōferentis. Et ideo videtur ꝙ indistincte simonia mentalis non obliget ad restitutionem. de quo tamen dic vt plene not. per Jo. And. in. c. fi. super vlti. glo. ꝭ. de simonia. In glo. fi. ibi: ad vnum restringuntur. Et sic differunt solum per certum, ꝛ certificantur prime litere, cum primum vacet archidiaconatus: quia concesse fuerūt super archidiaconatu proxime vacaturo. Et intelligit Joan. And. ꝛ do. Flo. post eum, ꝙ non fuit adiecta clausula, queꝫ dixerit acceptandum. quasi ipsi voluerint tunc secus esse. sed certe licet doc. communiter transeant cum hoc dicto, tamen cōtra

5 ipsum facit tex. in. l. si dño Stich. ff. de leg. j. † vbi si legatur alicui vnus ex seruis quem elegerit ex seruis suis, ꝛ alteri legatur certus seruus, poterit legatarius primus eligere illum seruum certum alteri legatum: ꝛ tunc concurrent in legato: quia non est illud prohibitum rebus profanis licet in beneficio sit prohibitum duos simul admitti. ꝭ. de prebend. in. c. maioribus. ideo videtur ꝙ tunc admittatur primus ex quo non fuit facta mētio de eius literis in secundis, licet habeat clausulam, quem dixerit acceptandum. Satis tamen videtur ꝙ si non vellet illud acceptare, ꝙ vi clausule posset tunc alius acceptare. dicebat tamen hic Jaco. de Alberi. quo ad tertium contrarium. c. j. s. de rescriptis ꝙ hic vtrunqꝫ iuretur esse quodāmodo priuilegium fuisse: ideo non habuit locum regula, seueri per speciem. sed in contrario vtrunqꝫ fuit rescriptum de quo dixi in dicto. c. j. et melius eo. titu. in. c. ordinem. In ea. glo. ibi: presentantur meli⁹ dic ꝙ. c. vt debitus. cum similibus loquitur in literis contentiosis ad lites: sed in literis beneficialibus debet inspici temp⁹ date, vt est expressum in. c. tibi qui de rescriptis. in. vj. ꝛ in. c. eū qui. ꝭ. de preben. eo. li. vj. Et secundum predicta etiam debet intelligi. c. capitulum. vbi etiam dictum fuit. sequitur decre. ex parte tua. ꝛ. ꝭ. Joan. de Imo. docto. vtriusqꝫ iuris.

1 Delegatus formam sibi in rescripto datam seruare debet.
2 Exceptiones rationabiles nisi expresse tollantur, sunt admittende.
3 Judex equitatem pre oculis habere debet.
4 Papam exceptiones rationabiles tollere posse qualiter intelligatur.
5 Appellatio que excludi dicatur per clausulam, appellatione remota.
6 Papa quas exceptiones tollere possit.
7 Pape secunda iussio expectari debet quoties rescriptum falsitate est suspectum.
8 Exceptiones que contra instrumētum publicum admitti possint.
9 Procurator aut aduocatus exceptionem prohibitam ne opponat.
10 Exceptio rei iudicate quando non obstet.

Ex parte tua. Ubi voluntas pape nō apparet, delegatus formam iuris seruare debet, ꝛ rationabiles exceptiones admittere. h. d. Et diuiditur in duas. naꝫ primo ponitur decisa consultatio. secundo ponitur responsio. secūda ibi: questioni tue. a qua excipit, ibi: nisi. ꝛ demum protestatur, ibi: ꝙ nec nos. In tex. ibi: si quando. expone, id est aliquando. Facit

1 s. de rescriptis. in. c. si quādo. ꝛ quod ibi habetur † nota primo ꝙ delegatus debet seruare formam sibi datam in rescripto: illā tamen debet reducere inquantum potest ad limites iuris ꝛ rationis. facit. s. de rescriptis. in. c. causam que. † Nota secundo ꝙ

2 rationabiles exceptiones sunt admittende, nisi expresse tollantur. Et nota ꝙ vbi expresse tolluntur, rescriptum est suspectum de falsitate, ideo non est admittendum, secundum do. Flo. nisi interueniat secunda iussio facit quod habetur in. c. penult. ꝭ. de capel. mona. ꝛ in. l. fi. C. si contra ius vel vtilita. publicā. Et idē vult d. Ant. nisi fuerit adiecta clausula, non obstātie. Facit qđ

3 dixi post eum. s. de rescriptis. in. c. primo. † Nota ꝙ id, quod dicitur, iudicem habere debere equitateꝫ preoculis, facit quod habetur in. l. quod si Ephesi. ff. de eo quod certo loco. intelligitur de equitate in formata secundum ius. Et an ꝛ quando preferri

4 debeat equitas rigori, notatur per doc. in. c. fi. de transac. † Itē nota ꝙ papa videtur posse tollere exceptiones rationabiles. qđ qualiter sit intelligendum, recurre ad notata per Inno. s. de cōstitu. in. c. que in ecclesiarum. ꝛ facit quod dicetur cum glo. In glo. ij. in fine. Joan. And. hic recitat opi. Gui. Nasonis ꝛ Hostien. sed pro intellectu materie ꝛ glo. potest concludi ꝙ aut in rescripto non tollitur aliqua exceptio: ꝛ tunc clarum ꝙ debent admitti rationabiles exceptiones, vt hic est causalis. Aut expresse tolluntur exceptiones: ꝛ tunc aut tolluntur in gnere, aut in specie. Si in genere, vt quia dicitur, nulla exceptione obstante: ꝛ tunc si factum est tale ꝛ adeo notum ꝙ nulla cadat exceptio, procederetur nulla exceptione admissa, per id quod tāgit hic glo. finalis. Aut factum non est tale: ꝛ tunc in dubio friuole exceptiones videntur repulse, non autem rationabiles, vt dixit hic glo. ꝛ sequitur d. Flo. licet guil. Naso aliter dixerit. † Fa-

5 cit quod nota. in simili de clausula, appellatione remota: per ꝙ appellatio friuola excluditur, non autem rationabilis. ꝭ. de appella. in. c. pastora. ꝛ facit etiaꝫ quod legitur ꝛ notatur in. l. j. ad finem. ff. quis ꝛ a quo appella. Potest etiam dici secūdum Hostien. ꝙ tunc dilatorie exceptiones intelliguntur sublate, q2 ille censentur esse modici preiudicij: non peremptorie, que sunt magni preiudicij. facit quod legitur ꝛ not. in. l. quotiens. C. de preci. imperato. offe. ꝛ in. c. que in ecclesiarum. s. de constit. per Innoc. ¶ Quandoqꝫ vero excludūtur in rescripto certe exceptiones: ꝛ tunc ille non admittentur, etiam si sint peremptorie, vt

6 hic voluit glo. † Nam licet papa non debeat tollere peremptorias sine causa, tamen cum causa potest: vt no. per Inno. in dicto. c. que in ecclesiarum. s. de constitu. ꝛ quo ad forum contentiosum, ꝛ sic quo ad executionem mandati presumitur id factū cum causa: vt not. Cy. in. l. rescripta. C. si contra ius vel vti. publi. licet papa male faciat, ꝛ peccet, si vere iusta causa nō subsit, per id quod notatur in simili in. c. non est. ꝭ. de voto. per glos. ꝛ per Innoc. de renuntia. in. c. cum inter. ¶ Idem dicas secundum Hosti. ꝛ Jo. And. si specialiter alique exceptiones excludantur ꝛ subijciatur clausula generalis, quo ad alias: quia tūc omnes videntur excluse, per id quod habetur in c. qui ad agendum. ꝭ. de procurato. lib. vj. ꝛ in. §. quesitum. allegato in gloss. ¶ Uidetur tamen rescriptum tunc suspectum de falsitate ex

7 quo omnes executiones excluderet † ꝛ sic videtur expectanda secunda iussio, nisi ibi esset clausula non obstante alias clausula ex certa scientia inserta in literis, per nota. per glo. in cle. ij. de rescriptis. ꝛ per Bal. in. l. fi. C. sententiā rescin. non posse. ꝛ per id quod dixi in notabilibus, ꝛ quod notat do. Ant. ꝛ Jo. And. post Hosti. in. c. j. de rescriptis. ¶ Idem quod dixi supra quando certe exceptiones excludunt in rescripto, videtur dicenduꝫ, si papa mandat procedi non quod missa aliqua exceptione nisi tali ꝛ tali: quia vltra specificatas nulle alie videntur admittēde, per id quod hic notauit gl. Et ad materiam facit quod not. glo. ꝛ Cy. in. l. ita pudor. C. de adult. ꝛ quod not. per gl. ꝛ Bar. in. l. j. §. deniqꝫ. ff. quod vi aut clam. Et hec faciunt ad statuta,

8 † que dicunt ꝙ contra instrumentum publicum non admittatur, nisi solum exceptio solutionis: quia alie videntur excluse. Hoc tamen limita, nisi sit exceptio que reddat instrumentum nullum, quia tunc non censetur esse instrumentum publicum, prout statutum videtur requirere. ideo debet admitti talis exceptio, per. l. iiij. §. condemna. ff. de re iudi. ꝛ. l. diuus. cum ibi notatis maxime per Bart. ff. de testa. milita. ꝛ precipue quando est nullitas descendens ex defectu potestatis, per id quod no. glo. que reputatur notabilis in cle. vnica de sequestra. vbi gl. notabiliter decidit ꝙ semper exceptio procedēs ex defectu potestatis, ꝛ consequenter iurisdictiōis. man. intelligitur exclusa: licet al's expresse in dispositione dicatur nullam exceptionem admittendam. ¶ Item limita secundo predicta nisi alia exceptio pmitteretur per aliquod cap. alterius statuti in eodem volumine cōtenti. nam suppletur vnum statutum per aliud, vt est text. cum glo. in dicta. l. ita pudor ꝛ in. d. §. deniqꝫ. ꝛ in. l. ob es, C. de predi. mi. ¶ Et aduerte etiam, quia notabiliter dixit Bar. in. d. §. deniqꝫ. ꝙ licet alia exceptio non possit obijci, tamen poterit officium iudicis pro illa implorari. argument. lege plene. ꝛ. lege fina. ff. de petitio. heredita. ꝛ lege tertia. in fine. ff. naute caupo. quod est menti tenendum. † Unde cautus sit tunc procu-

9 rator ꝛ aduocatus, vt non opponat exceptionem, que prohibetur opponi per statutum, sed imploret officium iudicis pro effectu illius consequendo. quod facere poterit, per ea que habentur in. d. l. plane. nisi expresse in statuto diceretur ꝙ nulla exceptio vel defensio admittatur, nisi solutionis: quia tunc nō poterit etiam officium iudicis implorari: quia dici potest defensio ꝙ prohibetur per statutum. secus quādo solum tollit exceptiones vt voluit Bar. in. d. §. deniqꝫ. Et si dicatur nonne erit iniquum, si reus habet exceptionem quietationis vel pacti de nō petendo, licet non possit probare solutionem ꝙ cogatur soluere. dicit Bar. in. d. §. ꝙ id tolleratur propter rigorem statuti: tamen facta solutione poterit repetere solutum tanquam indebitum, propter quietationem sibi factam, vel propter pactum de

10 non petendo sibi factum. † Nec obstat sibi exceptio rei indicate, ex quo impediente statuto non potuit discuti de quietatiōe, vel de ipso pacto. Facit quod habetur in simili in. c. debitores. ꝭ. de

ff.de iureiuran.nisi ille,qui iurauit soluere vsuras,si illas soluat metu iuramenti,poterit illas repetere postea. Et per hoc limita illud vulgatum ꝙ solutum autoritate sñie non potest repeti.de quo in.l.si fideiussor.§.in omnibus.ff.mandati.Nam id nõ procedit in casu predicto et predicta tene menti, quia quotidiana sunt ⁊ quotidie possunt occurrere in practica. et de materia per Bart.in.d.§.deniqꝫ ⁊ in.l. diuus.ff.de testa.mili.⁊ in.l. ita pudor.C.de adult.per Cy.Et nota ꝙ plenius habes hic materiã quam hic tangunt doc. In glo. fi.in fine. Solue vt precedens contrarium: quia ibi loquitur in iis,in quibus sui natura non habet locum exceptio,vt ibi patet. Quid autem si quis renunciauit omnibus exceptionibus sibi competentibus ⁊ competituris,an talis renuntiatio valeat,tangit hic domi. Flor.⁊ habetur in Specul. in titu.de renun.⁊ conclu. §.j.ver. pone ergo. ⁊ ver.quid si aliquid.Et facit etiã qđ no.in Spe.de arbitro.§.fi. ver.Item quid si compromis.cum ibi notatis per Ioan. An.

1 Reus qualiter ⁊ quando agere dicatur.
2 Dignitas an varietur per variationem eorum, qui in eadẽ instituuntur.
3 Dignitas non extinguitur morte illius,qui eam obtinuit.
4 Rescriptum delegationis etiam coram substituto est producẽdum.
5 Commissio alicui facta quando in ipsius transeat successorez, ⁊ quando non.⁊.nu.8.
6 Nomina que dicantur propria ⁊ que appellatiua.
7 Expressum nominatim an dicatur,quod per nomen appellatiuum exprimitur.
9 Successor ad ea tenetur,ad que predecessor obligatus fuit.
10 Mandatum, quod super dignitate fundatur, ad successorem in ea transmittitur.
11 Subrogatus in dignitate ad que manum possit extendere.
12 Dignitas nunꝙ mori censetur,sed ab vno in alium transfert.
13 Appellatiua nomina que sint,⁊ que indiuidua.
14 Phenix auis qualiter renouetur.
15 Archidiaconi duo si sint in eadem ecclesia, vter erit proferendus.
16 Declarans an dicatur de nouo inducere.
17 Mandatum an per mortem mandatarij re integra extinguatur ⁊ an morte mandantis.
18 Successor etiam comprehenditur,si sub nomine dignitatis exprimatur litigator.
19 Delegatio facta vicario episcopi quando transeat in successorem.
20 Legatio extinguitur,mortuo vel reuocato legato.
21 Mandatum an et quo differat a precepto.
22 Mandatum quando mandantis morte censeatur expirare.
23 Commissio alicui facta quando in successorem transeat, ⁊ quãdo non.⁊.nume.sequen.
26 Mandatum quotuplex sit, ⁊ an quodlibet morte mandatarij expiret.⁊ nume.sequen.
28 Mandatum quando vim habeat precepti.
29 Iurisdictio ordinaria a lege vel consuetudine conceditur.
30 Clausula accessoria non mutat naturam dispositionis principalis.
31 Iurisdictio ordinaria proprie territorio coheret.

Quoniam abbas. Delegatio facta dignitati non expresso nomine persone transit ad successorez. h.d. Et diuiditur in duas partes. Et primo recitat factum.secundo illud approbat.secunda ibi:nos sententiã. Et habet hoc capitul.duos intellectus.secundus magis amicatur litere. In text.ibi: agendum potest exponi id est, ad procedendum in causa: 1 †quia reus non proprie dicitur agere, sed actor: potest tamen reus etiam dici agere, saltem late: q2 in exceptionibus reus censetur esse actor,quia habet illas probare, sicut ⁊ actor habet probare suam intentionem. Facit quod habetur in.l.in exceptionibus.ff.de proba.⁊ in.c.j.de iudic. ⁊ in.l.j.ff. de excep. Item ibi in cause cognitione. Supple,⁊ etiam in decisione, ⁊ sic etiam in sententiando,vt patet ex sequentibus. 2 †Nota primo ꝙ ex variatione institutorum in dignitate,non variatur ipsa dignitas facit.l.fi.ff.de iudi. 3 †Nota ꝙ per mortem persone habentis dignitatem non censetur extingui dignitas. Facit de rescriptis.c.si gratiose.li.vj.⁊.xij.questio.ij.c.quia liberti. 4 †Nota ꝙ rescriptum delegationis debet produci coram substituto,licet forte fuerit productum coram predecessore. Facit qđ notatur in simili in procuratore substituto, cum quo reiterantur acta.l.mutare.ff.de procura.licet ratio ibi magis illud suadeat ex eo,quia procurator efficitur dominus litis per contestationem:vt in.c.j.de procurato.lib.⁊.vj.non sic in iudice delegato.l.iudicium soluitur.ff.de iudi. Videtur tamen ꝙ hoc sepe fit de cautela potius quam de necessitate,per id quod not. Bar. ⁊ Bal.in.l.ij.C.de edendo. 5 †Nota differentiam an cõmissio fiat sub nomine proprio,an vero sub nomine appellatiuo:quia primo casu non transit in successorem:secundo casu sic. Et ad hoc sepe allegatur decretalis.⁊ propter hoc dum litera dicit, nominibus locorum.expone,id est.dignitatum,que presunt locis.et sic fit commissio dignitati. ¶ Nota ꝙ quedam sunt nomina propria,quedam sunt nomina appellatiua. de quo in.l. si quis in fundi vocabulo.ff. de legat.j. 6 † Nam propria nomina sunt que significant vnum indiuiduum,vt Petrus,vel Martinus, ⁊ similia. Nomen vero appellatiuum est illud,quod significat plura, que continet sub se tanquam genus vel species, vt animal,vel homo, ⁊ similia. Quandoqꝫ tamen nomen appellatiuum est nomen singulare,ex quo quia non continet simul plures sed successiue,vt si dicatur,abbas talis loci:nam comprehẽdit vnum abbatem tantum,non plures eodem tẽpore,sed successiue sic:quia comprehendit nunc viuentem ⁊ successiue illũ, qui subrogabitur mortuo illo. Sic etiam contingit in phenice, seu in hoc nomine phenix,vt tangitur in gl.iij. Et dicit hic do. Floren.ꝙ aliquando profertur nomen appellatiuum in genere,puta cum dicitur episcopus vel abbas potest sic facere. Quãdoqꝫ cum restrictione:⁊ hoc casu quandoqꝫ tanta est restrictio, ꝙ nomen appellatiuum trahitur ad proprium:puta si ponantur coniecture ita specificantes quod de alio non possit intelligi.argu.ff.de testi.in.c.licet ex quadam. Exemplum,si dicatur, abbas talis monasterij decretorũ doctor,de tali familia. Quãdoqꝫ vero adijcitur tanta restrictio, vt quia simpliciter dicitur, abbas talis loci:⁊ tunc durat nomen appellatiuum, quo com- 7 prehendit etiam successores,vt hic patet. †An autem id, quod exprimitur per nomen appellatiuum, dicatur nominatim expressum,videretur ꝙ sic,per id quod habetur in.l. siue a cert.ff. de duobus reis.sed dic illud verum late ⁊ improprie secunduz do. Floren. Nam proprie dicitur nominatim exprimi,quando fit expressio per propria nomina. Allegat quod habetur in.l. seruus hereditarius.ff.de sti.seruorum.⁊ in clem.j.in verbo,nominatim.de vita ⁊ ho.cleri. Idem dicit si sine proprio nomine apponantur circumstantie taliter ꝙ appellatiuum non possit nisi de vno intelligi.ff.de senten.excom.c. constitutionem. li.vj. ⁊ facit quod dixi.s. Et predicta faciunt ad cognoscendũ quis dicatur nominatim interdictus.de quo in.c.in Lateranensi.ff. 8 de preben. Nota textum ibi:non personarũ.†nam videtur velle quod vt commissio transeat ad successorem, sit expediens ꝙ solum nomen dignitatis sit expressum.⁊ sic videtur velle.secus etiam si nomen proprium sit expressum. de quo inferius dice- 9 tur.†Nota quod successor tenetur ad id,ad quod tenebat predecessor. Facit.ff.de solutionibus.c.j.quandoqꝫ tamen successor in officio non tenetur ad id quod tenebatur predecessor per id quod legitur ⁊ not.in.c.si aduersus.in vlti. gl.ff.de immu. eccle- 10 siarum.†Nota ꝙ mandatum fundatum super dignitate transit ad successorem in dignitate:⁊ actus prosequitur qualitatem rei,cui applicatur. Et nota ꝙ videtur fundatum super dignitate eo ipso ꝙ in dignitate vel commissione exprimitur dignitas.⁊ sic ex modo loquendi circa personam iudicamus de intẽtione loquentis.facit.l.plenum.§.equitij.ff.de vsu ⁊ habita. Et 11 quod habetur in.l.fi.C.de inoffi.testa.†Nota ꝙ subrogatus in dignitate videtur subrogatus in omnibus appenditijs ⁊ consecutiuis ad dignitatem. In glo.prima, Aduerte quia gl. ista fuit facta timore contrarij.c.causam matrimonij.ff. eo.titu. vbi quando duo dantur delegati, vnus non potest procedere sine alio.cuius timore glo.posuit duplicem casum. Et secundũ primum non obstat contrarium:quia hic ambo processerunt,non vnus solus. Uerum quia ista positio casus videtur contra textum,qui innuit ꝙ solus abbas Leutestrie prefixit terminuz ad agendum.ideo glo.posuit secundo aliter casum, qui magis litere cõfirmat:⁊ secundum illum non obstat contrarium: quia hic delegati dati fuerunt cum clausula,ꝙ si ambo. In contrario secus. In eadem glo.in fine.nota bene ex tex.cum glo. secũdum secundam positionem casus, ꝙ vbi duo sunt dati delegati cum clausula, ꝙ si ambo, ⁊ altero impedito alter processit in causa,licet cessante impedimento debeat alter admitti ad prosecutionem cause cum alioqui inchoauit,debet admitti ieo statu,in quo reperit causam, et sic ante gesta velut legitime facta non iterantur. Notare etiam potes secundum do. Anto. quod successor precedente citatione predecessoris non artatur ad iterandum citationem.de quo remittit ad ea que habentur in.c. de illicita.xxiij.q.iij.sed melius habetur in.l.edictum.ff. de iud. ⁊ facit secundum eum quod nota.gl.in cle.ne Romani.de elec. Item aduerte,quia litera loquitur quãdo abbas superstes statuit diem recepto iam mandato,forte ante mortem college, ta-

men idem dicas si ambo fuissent mortui re integra: quia nihilominus duraret iurisdictio in personam successorum, ex quo fuit facta sub nomine dignitatis: cum etiam tunc habeat locuz ratio hic posita: ⁊ per consequens locum habebit dispositio. ar. s. de constit. in. c. translato. Et secundum hoc dum litera dicit, suscepto. Subaudi maxime, secundum Hosti. forte tamen ideo dixit suscepto: quia exercitium iurisdictionis seu potestas idem exercendi incipit ex tempore presentationis. j. de appella. c. si super eo. ⁊ si tempore presentationis reperitur alius substitutus in dignitate, ille precedet, vt hic patet. In hac glo. ij. in fine procedit quod dicit glo. quando adiecta fuit clausula, ꝙ si ambo. secus si fuit adiecta clausula, vos vel alter vestrum quia tūc vno inchoante negotium alter non se intromittit, nisi superueniat impedimentum in personam inchoantis, vt probatur. j. eod. c.

12 cum plures. li. vj. † In glo. iij. ibi. dignitas non moritur. probatur in. c. si gratiose. de rescriptis. li. vj. ⁊ xij. q. ij. liberti. In ea. gl. ibi: indiuidua. Supple, terrestria ⁊ corporalia: vt pro hoc excludantur angeli, siue boni, siue mali, vt demones. Et sunt indiuidua, que significant vnum ens tatnū, vt Petrus vel Marti-

13 nus, vt dixi in notabilib⁹. † Appellatiua vero sunt, que sui natura in se plura continent, vt etiam dixi in notabilibus. Ideo autem dicuntur indiuidua illa que dixi. s. quia manente vita non possunt diuidi. de materia autem diuidui ⁊ indiuidui plene nota. per Bar. in. l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verbo. oblig. ⁊ facit etiam quod not. in cle. ij. de iure patro. In ea. gl. ibi: sed non est propriū nomen. potes clarius respondere ad dictam. l. nominatim. ꝙ ibi quo ad representandam personam habetur loco proprium nominis, sed non quo ad illam representandam proprium nomen, ex quo nomen appellatiuum est expressum. Et ita loquitur hic. In ea. glo. ibi: sed singulare. expone. id est, vni tantum conueniens: quia non continet simul plures, sed successiue, vt dixi in notabilibus. Et ideo appellat nomen appellatiuum singulare, sicut etiaz hoc nomen phenix.

14 † Quid autem sit phenix, instant hic doctores. Dic ꝙ est quedam auis, que sic vocatur, ⁊ est grādis vt aquila, ⁊ nunquam reperitur eodem tempore nisi vnica, ⁊ viuit bene per quingentos annos, ⁊ facit postea sibi niduz de rebus odoriferis, in quo moritur, ⁊ ex eius carnibus secundum vnam opi. nascitur quidam vermis, qui adolescit seu crescit, ⁊ tādem crescit in pristine auis formam. Et secundum alios postꝙ fecit nidum, ⁊ intrauit ipz, ponit se versus radios solares ⁊ voluntarium facit plausuz seu motum alarū, intantum ꝙ incenditur nidus, ⁊ ibi comburitur ⁊ ex cineribus nascitur vermis qui postea crescit, vt. s. ⁊ fuit visa tempore beati Petri apostoli sub Claudio imperatore. ⁊ dicitur ꝙ conuersatur in partibus Indie. In ea. glo. ibi: ⁊ elect⁹. supple, ⁊ confirmatus: quia ante non administrat. s. de elect. c. qualiter. ⁊ c. transmissam. ⁊c. ¶ In ea. gloss. ibi: sed testator voluit. Supple ꝙ substitutus clauderetur sub eius dispositione. Sed certe hec solutio videtur diuinare: nisi dicas ꝙ ex cōiecturis colligitur voluntas testatoris in dictis iuribus. nam in. §. Titia. legauit testator Agatheam ancillam, que sua erit cum morietur. ⁊ sic apposuit verba futuri temporis: ideo videtur sensisse de Agathea, quam haberet temporare mortis. ideo nimirum si alienauit illam, quā habebat tempore testamenti, ⁊ post ea aliam emit, ⁊ imposuit ei nomen Agatheam, ⁊ eam habeat tempore mortis, si illa veniat in legatum. secus si simpliciter legasset Agatheam: quia non deberetur, si fuisset alienata voluntarie, ⁊ postea redempta. l. cum seruus. ff. de adi. lega. ⁊ sic multo minus deberetur alia empta. Et hoc etiam videretur fuisse de mente Dy. in. d. §. Titia. ¶ Ad. l. placet. cum sequenti, dic ꝙ ibi appositum fuit nomen appellatiuum: qr testator instituit posthumum sibi nasciturum: ideo nimirum si continetur posthumus, qui nascitur etiam ex alia vxore accepta post testamentum alia premortua. ⁊ sic non facit contra, sed potius cōcordat Ad. l. annua. §. j. ff. de annuis leg. dic ꝙ duplex potest esse intellectus illius. §. inquantum ibi dicitur ꝙ testator fecit legatum sacerdoti Hierophylacho. non potest intelligi ꝙ illud verbum Hierophylacho non sit nomen proprium sed nomē loci vel capelle: sicut si diceretur sacerdoti ricardinē, que fuit villa Accursij, que est interritorij Butrij dyoce. bonon. ⁊ tunc concordaret quia ibi non fuisset expressum nomen proprium, sed potius appellatiuum, videlicet nomen loci dignitatis seu officij. alio modo potest intelligi ꝙ verbū Hierophilacho sit nomen proprium: ⁊ tunc dic ꝙ ideo ibi comprehenditur successor: quia sic videt fuisse de mente testantis propter verba futuri temporis, puta qr dixit, lego sacerdoti Hierophylacho ⁊ libertis qui illa templo erunt: ⁊ sic videtur habuisse respectum ad sacerdotem, qui erit in illo tempore. precedens tamen intellectus communiter tenetur. ¶ In ea. glo. ibi: ꝙ plures sint archidia. ⁊ sic vult glos. ꝙ plures archidiaconi possunt esse in eadē ecclesia, vt in parisien. ⁊ etiam in ecclesia Conuētrien. s. e. ti. c. ex pte. ij. ⁊ ibi tetigi. Sed contra hoc facit tex. vij. q. j. c. in apibus. Sed solue vt ibi voluit gl. ꝙ in eodem archidiconatu non debent esse plures archidiaconi, ne fiat diuisio eiusdem beneficij vel dignitatis cōtra. c. maioribus. j. de preben. sed si sint distincta beneficia, et habeāt distinctos redditus in eadem ecclesia, tunc hoc bene toleratur. et sic debet intelligi hec glo. In ea. glo. in fine dic secundum Ho-

15 stien. † ꝙ si in ecclesia sunt duo archidiaconi, sed vnus est principalis, ⁊ retinet nomen ecclesie, alter non, vt est in ecclesia Parisiensi: ⁊ tunc de principali intelligetur: quia alter non appellatur archidiaconus Parisien. ⁊ sic intelligitur de archidiacono principali, qui appellatur archidiaconus Parisiensis, vt sic intelligatur prout verbum sonat. facit. l. iudicatum solui. ff. iudic. solui. ¶ Sed vbi vtraqz esset eque principalis, ⁊ vterque retineret nomen ecclesie: tunc secundum Hosti. ⁊ do. Floren. ⁊ do. Anto. si non constet de mente delegantis, reddetur delegatio nulla, tanquam incerta. arg. c. ad hec. de rescriptis. ⁊ imputet sibi impetrans quare sic incerto modo impetrauit. arg. j. de reg. iur. contra eum. lib. vj. ⁊. ff. de pac. in. l. veteribus. Nec placet ꝙ ille sit quem elegerit actor, vel cui prius presentabit, quia sic esset in potestate eius in effectu impetrare iudicem incertum, contra ea que habentur in. d. c. ad hec. ⁊ c. fi. s. de rescriptis. ¶ Posset tamen delegans consuli, vt declaret de quo senserit, per id quod habetur in. c. cum venissent. j. de iudi. ⁊ de sen. excom. c. inter alia. ⁊ hoc tenuit vincen. ⁊ de materia per Hosti. in Sum. e. titu. §. quibus modis. ver. fit ergo prorogatio tacite. ⁊ sequenti. ⁊ in Specu. de citatione. §. j. ver. quid ergo. do. tamen Flor. hic videtur reprobare opi. ꝙ consulatur delegans, ex eo quia, secūdum eum, si declaret, noua erit delegatio, ⁊ prima videtur fuisse

16 nulla sʒ placet dicta opinio substines † qr ille qui declarat non dicitur de nouo inducere. l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de testamentis. ¶ Quod autem dicit glo. ꝙ si pluribus simul fit presentatio, dignior erit iudex. dicit Bal. fm do. Flo. ꝙ sic videtur presumendum fuisse de intentione pape. Sed ipse dicit verius esse ꝙ imputetur impetranti, qui potuit apertius impetrare, per ea que habentur in regula, contra eum. de reg. iur. in. vj. ⁊ ideo non erit locus etiam iudicio sortis. ¶ In glo. fi. ibi, conditionaliter intelligentur. Et sic reddunt rem dubiam ⁊ pendētem ex euentu conditionis. Et hoc intellige, nisi cōfirmatio fiat ex certa scientia: quia tunc non intelligitur cōditionaliter, sed causaliter, sicut quando ponūtur in priuilegijs, per id quod habetur in. c. examinata. allegato in glo. ¶ Extra glo. contra de-

17 cret. facere videtur, qr † mandatum re integra extinguitur per mortem. j. eo. contractum. ⁊. c. relatum. Sed hic videtur dici oppositum. dic ꝙ ibi interuenit mors ex parte mandantis, hic vero ex parte mandatarij. quo casu non extinguitur, si commissio fuit facta sub nomine dignitates. Et est ratio diuersitatis, quia ex parte mandantis semper fit expressio persone. ideo nimirum si expirat eius morte re integra: sed ex parte mandatarij nō semper fit expressio persone, vt hic patet. Et per hoc videtur ꝙ si ex parte mandatis fuisset dignitas expressa, vt quia in literis diceretur ꝙ sedes apostolica talem causam committit: tunc non extingueretur morte committentis, vt voluit hic Hosti. ⁊ idē Lapus in. c. si gratiose. de rescriptis. lib. vj. ⁊ quod dixi morte mandantis regulariter re integra finiri commissionem, est veruz qñ committitur iurisdictio delegata, secus si ordinaria, per id quod habetur in. c. ij. de offi. lega. li. vj. Et est ratio diuersitatis, qr ordinaria iurisdictio nō dicitur esse ex iure alieno, sed ex iure proprio: ideo cum facta est commissio, censetur gratia perfecta: ⁊ pro tanto non expirat morte committentis arg. c. si super gratia. j. eo. li. vj. sed delegatus nihil habet propriuz, sed ex iure delegātis vtitur. l. j. §. penul. ff. de offi. eius, cui manda. est iurisdictio. ideo illa expirat morte mandantis re integra. ¶ Aduerte tamen, quia quod dixi de ordinaria iurisdictione, intellige veruz quando est ordinaria principalis per se subsistens, si sit accessoria adherens alteri ordinarie, vt patet in iurisdictione, quā habet vicarius episcopi. Nam illa expirat mortuo episcopo, vt no. per Joan. And. in. c. pe. de offi. vica. ⁊ in cle. j. de offi. vica. quāuis iurisdictio, vicarij sit ordinaria: vt not. in. c. ij. de offic. vica. in. vj. ¶ Item secundo facit contra textum ꝙ habetur in. c. significauit. s. de rescriptis. sed ibi loquitur fm Host. quando cōmissio respicit litigantes: sed hic quando respicit iudices. Ideo hic distinguitur an sub nomine dignitatis vel non fiat cōmissio: sed ibi indistincte expirat rescriptum re integra. Et est ratio diuersitatis, secundum eum, quia iudices habent iustitiam ministrare, ideo eorum respectu commissio est fauorabilis, sed litigantes communiter sunt cauillosi, ⁊ ideo eorum respectu rescripta sunt odiosa, ⁊ sic restringenda. sed tunc dic melius quo ad

18 intellectum, illius. c. prout ibi dictū fuit. † nam etiam si sub nomine dignitatis exprimatur litigatur litigator, comprehendit successor:

successor:vt.j.de iudi.in c.dilecti.⁊ notatur in.d.c.significauit. Sed vbi non exprimitur in rescripto, sed comprehenditur sub clausula, quidam alij:⁊ tunc proprie loquitur tex.ille.quo casu dicendum vt ibi dictum fuit. ¶ Item tertio contra textum facit,quod habetur in.l.quod principi.⁊.l.si Auguste.ff.de leg.ij. vbi etiam quod fit sub nomine dignitatis,non videtur trãsire in successorem.Nam ibi dicitur ꝙ si legatum sit Auguste, que est vxor Imperatoris,non transit in aliam Augustam, si prima decessit ante testatorem:licet secus sit si fiat legatum principi seu Imperatori: q2 transit in successorem. Conclude in isto casu quando exprimitur dignitas,ꝙ si cõmittitur aliquod negotium sub nomine dignitatis,non videtur transire in successorem,per id quod not.Inno.in.c.fi.j.eo.Et hoc sequitur simpliciter Bar.in.l.more.ad fi.ff.de iur.om.iudic. sed an hoc procedat indistincte,tangetur in.d.c.fi.Si vero committitur iurisdictio delegata,tunc bene transit in successorem, vt hic patet. Quod intelligit Bar.in.d.l.more.ff.de iur.om.iudic. esse verũ, si dignita. illa habeat ex iure alieno,⁊ non ex iure proprio, per id quod legitur ⁊ notatur in.d.l.quod principi. cũ.l. sequenti.
19 ff.de leg.ij.Et per hoc dicit † ꝙ si delegatur causa vicario episcopi,non expresso nomine proprio,ꝙ non transibit in successorẽ talis cõmissio:quia vicarius episcopi non habet dignitatem ex iure proprio,sed ex iure ipsius episcopi.Et hoc etiam videtur sequi Simon de Bassa in cle.ij.de rescriptis.⁊ sequitur etiã hic do.Anto.⁊ in.d.cle.ij.sed glo.ibi tenuit oppositum.⁊ illam sequitur hic do.Flo.nam fm eum licet vicarius episcopi habeat talem dignitatem ex iure alieno,⁊ sic accessoriam ad iurisdictionem episcopi:tamen quia coruscat in dignitate illa non simpliciter passiue, sed etiam actiue,quia exercet iurisdictionem que competit episcopo:ideo,fm eum,transibit in successorem.secus in dignitate mulieris,que coruscat in illa ex radijs dignitatis mariti.l.mulieres.C.de dignita.lib.xij.⁊ ideo licet mulier dicatur habere dignitatem comitisse ex persona comitis mariti sui, quia tamen non exercet eandem iurisdictionem,sed solum recipit honorem dicte dignitatis:si cõmitteretur causa aliqua tali mulieri sub nomine dignitatis,non transiret tunc in successorẽ. Et sic intelligatur,fm eum,quod habetur in.d.l.quod principi.cum.l.sequenti.ff.de leg.ij.Et hec videtur legisse tenere cũ opi.Bar.⁊ pro dicto ipsius Bar.etiam facit,quia,vt hic dicit do.Anto.moriente vicario videtur extingui dignitas:cum illa
20 dignitas non videatur esse perpetua.† sicut etiam mortuo legato vel reuocato extinguitur legatio.Facit quod legitur ⁊ notatur in.c.nouit.de offi.legati.⁊ ideo si causa esset cõmissa legato Bonon.⁊ remoueretur per papam,vel moreretur,quia extinguitur legatio,videtur ꝙ successor non posset cognoscere de illa causa.Et sic eodem modo videtur dicendum in vicario. Et per cõsequens si causa fuerit cõmissa vicario,reuocato vicario non videtur ꝙ successor possit cognoscere sine noua cõmissiõe, quia proprie non est successor,cum ibi non sit dignitas vt perpetua,ita ꝙ dicatur durare post mortem:videtur tamen ꝙ si ceperat cognoscere causam ipse vicarius qui fuit reuocat⁹,ꝙ poterit in illa prosequi,per id quod not.in simili de causa cõmissa legato pape:vt in specu.de legato.§.super est.ver.sed pone. Et per predicta etiam potest inferri,ꝙ si canonico sit commissa cã in ecclesia non numerata,⁊ postea moritur canonicus,⁊ alius subrogatur,quia tunc non est dare proprie successorẽ.j.de preben.in.c.dilecto.non transibit cõmissio ad successorem eius. Et idem videtur si ecclesia esset numerata:quia tunc etiam non dicitur proprie habere successorem,vt voluit gloss. notabilis in.c. quod sicut.de elec.⁊ videtur probari in.c.relatum.lo.ij.j.de testamentis. ¶ Quarto facit cõtra tex.quod habetur in.§.⁊ hec vero iubemus.in authen.vt nulli iudi.colla.ix.vbi videtur ꝙ indistincte cõmissio transeat in successorem. Multiplex solutio datur ad illum textum.Una est ꝙ ibi facta fuit commissio sub nomine dignitatis.⁊ sic concordat cum hoc.c.Alia solutio est ꝙ ibi loquit in precepto,quod importat necessitatẽ,hic in mandato:vt tetigit glo.in.d.l.more.⁊.l.⁊ quia.ff.de iure.om.iudi. et in.c.dudum.xviij.q.ij.⁊.xxiij.q.j.in.c.quod precipitur. ⁊ ibi per Archidiaconum.⁊ in Specu.tit.j.§.restat. ad finem prime columne.Tertio dicunt ꝙ ibi loquitur,quando mandatur aliqd negotium: hic quando cõmittitur iurisdictio. Sed aduerte q2 ille tex.duo principaliter dicit.Nam primo dicit ꝙ preceptum transit in successorem. ¶ Secundo circa finem videtur dicere ꝙ non expirat per mortem mandantis re integra.respectu primi videtur ꝙ attendi debeat an facta fuit cõmissio sub nomine dignitatis,an vero sub nomine proprio.Et sic etiam ibi sentit glo.Quod intellige saluo eo quod superius dixi.respectu vero scdi dicti videñ procedere solutiões superius date. Sed aduerte q2 Rofr.in libellis iuris ciuilis in rubri. de act. mãda.expresse reprobat opi.facientem dictã dr̃am inter preceptũ ⁊ mã

21 datum † q2 etiam fm eum mandatum superioris habet vim precepti,per nota.per glo.in.l.j.⁊.ij.ff.quod iussu. Nec videtur ista differentia iure probari.Et hoc videtur verus: q2 ceteris paribus non videtur differentia inter preceptum ⁊ mandatũ. Nã ita induceret necessitatem quod superior mandat,sicut si superior precipit.Archidi.tamen in.d.c.quod precipitur.dicit post Hugut. ꝙ mandatũ ambulat media via inter conciliũ.nã importat necessitatem:⁊ in hoc differt a concilio.sed non per hoc punitur non implens mandatũ:⁊ in hoc differt a precepto.facit quod not.glo.in.l.sepe.ff.de offi.presi. Sed per hoc non bene patet solutio ad dictum.§.⁊ hoc vero.Unde Barto.in.d.l. more.ff.de iur. om.iud.⁊ dom.Flo.hic dicit ꝙ quando precipitur seu mandatur illud,quod alias spectabat ad officium eius cui fit preceptum,vel si mandaretur epõ vt visitet certũ monasterium,vel nuntio vt mittat aliquem in possessionem: tunc q2 videtur potius officium excitari ꝙ fieri noua commissio. facit j.de offi.ordi.in.c.licet.tunc non expirat mãdatum,etiam re integra,morte mandantis.Et hoc casu si fiat mãdatum,dicitur potius esse preceptum.Et sic loquitur dictus.§.⁊ hoc vero. Secus quando per mandatũ fit noua commissio: q2 tũc stat in vi mandati,⁊ expirat morte mandatis re integra. ¶ Sed aduerte,q2 Bar.in.l.fundi.§.Item si amicus.ff.de acqui. pos. videt
22 aliter dicere,videlicet † ꝙ aliquando mandatur illud, ad quod quis tenebatur:⁊ tunc non expirat morte mandantis: per illũ §.⁊ ita loquitur dictus .§.⁊ hec vero.aliquando mandatur id, ad quod quis non tenebatur:⁊ tunc expirat per mortem mandantis re integra:⁊ per hoc videtur ꝙ si iudex dat mandatũ nuntio ad mittendum in possessionem,vel de citãdo,quia tenebatur id facere ad instantiam partis cum teneatur ad iustitiam ministrandam.l.minorum.§.iudicãdi. ⁊ facit quod notatur in diffinitione iurisdictionis in.l.j.ff.de iurisdic.om.iud.non expirabit morte mandantis,etiam re integra.Secus quando delegat causam:q2 non tenebatur delegare,si non volebat. Et iste intellectus ⁊ precedens satis videntur posse tollerari. ¶ Ultimo restat vnum dubium, si exprimitur vtrũq3 nomen, scilicet nomen proprium ⁊ appellatiuum,an tunc transibit in successorem commissio.super quo fuerunt opiniones.Nam vna fuit, quam sequitur prima,vt refert Cy.in.d.l.more.ꝙ non trãseat. quasi videatur electa industria persone.ar.l.inter artifices.ff.de
23 solu.Et hoc etiam forte hic voluit Abbas,dum dixit † ꝙ si vltra nomen appellatiuum exprimitur aliquid cõueniens nomini proprio,puta si papa dicat,committimus talem causã preposito Narboñ.capellano nostro:q2 tunc propter illa verba,capellano nostro,que solum respiciunt nomen propriũ.non trãsibit in successorem. ¶ Secunda fuit opi. Guil.de cu.in.d.l.more.ff.de iur.om.iudi.ꝙ in dubio videatur potius contemplata dignitas,ꝙ persona,nisi committens habuerit valde notã personam.per.l.qui habebat.ff.de reb⁹ dubijs. ¶ Tertia fuit opi. ꝙ attendi debeat quod precedit, ⁊ sic an precedat nomen proprium,an vero nomen appellatiuum.per.l. si seruus cõmunis. ff.de stipu.seruo. Et hanc opi.sequitur Bart.in.d.l.more. nisi ex circunstantijs aliter verisimiliter possit presumi. Potes concludere pro concordia opinionum prout etiam fuit hic de mente do.Flo.⁊ d.Ant.ꝙ aut materia,super qua fit dispositio, seu cõmissio,est solum proportionabilis persone:⁊ tũc intelligitur contemplata persona,per id quod habetur in.c.si aduersus.j. de immu.ecclesie.⁊.j.in.c.j.de offi.vica.li.vj.in quibus patet,ꝙ si excõmunicetur potestas Bonoñ.vel vicarius episcopi Bonoñ.non concernit dicta excõicatio dignitatẽ,sed personã: q2 dignitas velut res inanimata non põt excõicari nec delinquere.Facit.j.de sen.excom.in.c.Romana.§.in vniuersitatẽ. li.vj. ⁊ ideo non comprehendet successorem,nisi participaret in delicto, vt ibi patet. Et plus videtur probari in dictis iuribus,
24 ꝙ idem † fit si solum nomẽ dignitatis fuisset expressum, vt q2 excõmunicatus esset potestas Bonoñ.vel vicarius epi Bononien. Idem dicit do.Ant.si sit materia ardua,propter quã verisimiliter sit ponderata industria persone: vt si committatur causa fidei magno theologo ⁊ canoniste. Facit quod habetur in.c.fi.j.eo. Idem etiam,fm eum si sit tale negotiũ, in quo nõ consueuerit haberi respectus ad dignitatem,sed ad personã,vt q2 quis datur vel in eum fit cõpromissum:q2 talia consueuerũt fieri ratione amicitie persone,non ratione dignitatis,nisi aliud appareat.Facit quod not.Inno.in.d.c.fi.⁊ glo.in.c.ij.de testibus.li.vj.⁊ Bar.in.l.qui liberis.§.hec verba.ff.de vulg.⁊ pup. ¶ Aliqñ vero materia, super qua disponitur, est proportionabilis solũ ad dignitatẽ:⁊ tunc videbitur dignitas contẽplata:⁊ ideo si cõtra aliquem fiat cõmissio sub nomine proprio, et multo fortius sub nomine proprio ⁊ appellatiuo, qui sit abbas alicuius monasterij,pro debito ipsius monasterij,transibit cõmissio seu rescriptũ in successorẽ:vt in.c.dilecti.j.de foro compe.

⁊ facit quod no.Bar.in.l.post mortem.ff.quando ex fac.tuto. ¶ Aliquãdo vero materia est indifferẽs,⁊ equaliter põt respicere dignitatẽ vel personam:⁊ tunc si disponẽs non habet personam notam,intelligitur dignitas cõtemplata d.l.qui habebat.ff.de rebus dubijs.si autẽ habebat personam notam,tunc Bar.de Flo.⁊ do.Ant.dicunt ꝙ inspici debet quod precedit vt sic id videatur principaliter ꝯtemplatũ,⁊ aliud causa demõstrationis eius adiectum, per dictam.l.si seruus cõis. ¶ Sed certe iste tex.facit in ꝯtrium,scilicet ꝙ ex quo nomen propriũ est expressuz,⁊ nõ nomẽ dignitatis tantũ,ꝙ tunc intelligitur contemplata persona.Et sic etiã indistincte hic videt̃ voluisse abbas,vt.s.tetigi circa primã opi.licet do.Ant. videatur intelligere dictũ abbatis in suis terminis,qñ scilicet non exprimitur nomen propriũ, sed alia circũstantia inferens ad nomen proprium.Sed certe nõ video rationem diuersitatis:q2 non refert an nomen propriũ exprimatur,an aliud quod sit vice nominis proprij.l.certũ.ff.si cert.peta. ¶ Nec obstat.d.l.si seruus.q2 ibi loquit̃ in actu acquisitionis fiende per seruum domino,in quo non considerat̃ verisimiliter industria respectu persone dñorũ, quibus debet acquiri:sed hic loquimur quando cõmittitur causa sub nomine proprio,⁊ sub nomine dignitatis.quo casu consueuit magis cõsiderari industria.Et ideo si vltra nomẽ dignitatis exprimitur nomen propriuz non videbitur tũc dignitas cõtemplata:⁊ ista opiñ.magis videbitur de mente huius text. ⁊ videtur etiam fuisse de mente abbatis ⁊ Jo.And.residentis cum ipso.Et ad materiam facit quod no.in regula,priuilegiũ. in mercurialibus.de re.iur.li.vj.per Jo.And.⁊ in Spe.de instru.edi.§.nunc autẽ.ver.quid si papa.⁊ hoc etiam tenuit pe.in 26 d.l.more.vt dixi.s.† Item aduerte,q2 tractat hic Hosti.de triplici mandato,scilicet de mãdato ad negotia,de mandato ad iudicia,de mandato iurisdictionis,qualiter expirent morte mãdantis vel morte mandatarij.Sed tu dic de primo vt not. per Cyn.in.l.mandatũ.C.mandati.⁊ plenius per Bar.in.l.ij.§.sz si quis.ff.de donat.⁊ tangitur etiam in cle.j.de renuntia.et ibi etiam cõsueui dicere.⁊ tetigi etiam in.c.ex parte decani.s.de rescriptis.De secũdo dic vt habetur in.c.mandato.j.de procur. ⁊ in.c.ij.eo.tit.li.vj.⁊ in.l.si defunctus.⁊ in.l.ante litem. cum sequenti.ff.de procu.⁊ tetigi etiam in.d.c.ex parte decani.s.de rescriptis.de tertio dicit Hosti.ꝙ aut cõmittitur iurisdictio ordinaria aut delegata aut mista executio aut mera:si cõmittit̃ ordinaria:talis non extinguit̃ morte mandantis sed mãdatarij, vt probat̃ in.c.ij.de offi.leg.libr.vj.fallit si sit accessoria ad aliã dignitatẽ,vt est iurisdictio eius vicarij epi quia illa expirat morte mandatis,vt.s.dixi.⁊ not.in.c.peñ.de offic.vica.⁊ eodem titu. capit.primo libro sexto secundo ⁊ tertio casu qñ, committitur executio delegata vel mista executio: tunc regulariter expirat re integra morte mandantis.Fallit si cõmissio fieret sub nomine dignitatis ex parte ipsius mandãtis,licet regulariter ⁊ cõiter hoc non cõtingat,vt dixi.s.sed si interueniat mors ex parte mandatarij,distinguitur an facta fuerit ꝯmissio sub noĩe dignitatis,an expresso noĩe proprio,vt hic colligitur. ¶ Ultimo casu non extinguitur mandatũ morte mandãtis, nec mandatarij.⁊ sic intelligit.§.etiam,vero in auť.vt nulli iudi.colla.ix. Et sic habes vnum intellectũ ad dictum.§.scilicet ꝙ ibi mera exe 27 cutio fuit cõmissa.† Alius est ꝙ ibi loquat̃ in precepto,⁊ aliud sit in mandato.sed non placet,per ea que dixi.s. Tertius est ꝙ ibi loquitur qñ mandatur aliquod negotiũ hic,qñ mandatur iurisdictio prout tetigit glo.in.d.l.more.⁊ in.d.§.⁊ hec vero. et etiam Philippus hic.sed nõ videtur hic intellectus bonus , ꝓ notata per Jnno.in.c.si.j.eo.tit.vbi facilius dicit extingui cõmissionem qñ cõmittitur certũ negotium,quã qñ cõmittit̃ iurisdictio,prout etiã tangit Bar.in.d.l.more.ff.de iuris.om.iud. ¶ Quartus fuit intellectus ꝙ ibi loquitur,qñ cõmissio fit alis habenti iurisdictionẽ vel officium.Sed certe iste intellectus videtur cõtra hunc tex.nisi forte intelligatur fm sequentẽ intellectum. ¶ Quintus fuit intellectus ꝙ ibi loquitur qñ committitur id,quod alias spectabat ad officium eius,cui fit cõmissio. ⁊ hũc sequit̃ Bar.in.d.l.more.⁊ etiã do.Flo.⁊ do. Ant.hic ⁊ vi 28 detur velle do.Flo.† ꝙ hoc casu põt dici ꝙ tale mandatũ cadat in preceptum.alias remaneat in vi mandati.Hoc tñ vltimum non videtur bene iure ꝓbari propter nota.in.l.j.§.j.ff.quod iussu.Nam mandatum superioris satis põt dici semper preceptũ, prout ibi probat̃. ¶ Sextus fuit intellectus, ꝙ ibi loquit̃ qñ cõmittitur illud,ad quod cõmittens tenebat̃ de iure:ideo non expirat morte mandantis,prout voluit Bart.in.l.item si amicus.ff.de acqui.pos.Et iste intellectus satis videtur rationabilis.Et si dicas,ibi loquit̃ etiam principi, qui non necessitatur. l.princeps.ff.de legi.põt respõderi ꝙ licet nõ habeat superiorẽ per quẽ posset necessitari,tñ de iure naturali tenetur iustitiã ministrare.Facit quod not.Jnno.⁊ quod etiã dixi in.c.que in ecclesiarum.s.de cõstitu. ¶ Ultimate etiam tractat Hosti. qualiter detur iurisdictio ordinaria vel delegata de quo per Jnno. 29 in.c.cum ab ecclesiarũ.de off.ord.⁊ per Bar.in.d.l.more.† Cõclude ꝙ ordinaria datur a lege vel consuetudine.d.l.more.nisi expresse caueatur in lege ipsam esse delegatã.Facit quod habetur in.c.ad abolendã.j.de hereti.⁊ in.c.irrefragabili.j.de offic. ordi.in quibus patet etiam delegatam iurisdictionẽ aliqñ dari a iure.Item datur ordinaria a principe,a quo etiã datur delegata.Sed tunc surgit dubiũ,qualiter cognoscetur an princeps velit dare ordinariaz vel delegatã.cõclude ꝙ si ꝯmittitur iurisdictio per eũ,⁊ adijcitur ꝙ autoritate ipsius faciat, videtur esse data delegata.Facit quod habetur in.c.cum aliquibus de rescriptis.in vj.⁊ quod no.Bart.in.l.ij.ff.de opti.lega. ⁊ in.l. ambitiosa.ff.de decre.ab ordi.faci.Hoc tñ limitat hic do.Flo. esse verum,qñ in principali dispositione adijcitur verbum autoritate vt dicitur,cõmittimus tibi vt autoritate nostra cognoscas. secus si dictum verbũ non apponitur in principali dispositione, sed in confirmatione ipsius dispositionis:vt q2 cõmittitur iurisdictio alicui in certo loco,⁊ adijcitur postea clausula, ꝙ ratũ habebit committens quicquid autoritate ipsius fecerit: q2 per hoc nõ minus erit ordinaria.Et pro hoc bene facit cle.j.de pre 30 ben.vbi† clausula accessoria non immutat naturã principalis dispositionis.Si vero non adijciatur verbũ,autoritate nostra: tunc si cõmittitur iurisdictio in certo castro,vel territorio,censetur ordinaria:q2 ordinaria iurisdictio coheret territorio.l. fi.ff. de iur.om.iudi.⁊ in.c.ij.§.j.de constitu.li.vj.⁊.l.fi.C.vbi ⁊ apud quẽ.Idem fm eum,si cõmittit vniuersitatẽ causarũ in certo loco:secus si vnam vel duas:quia tunc censebitur delegatus,fm Hosti.⁊ hoc etiã sequitur Bar.in.d.l. more. Sed certe videtur posse dici ꝙ si cõmittat vniuersitatẽ causarũ,ex quo non cõmit 31 titur iurisdictio in territorio,censeatur delegatus:q2 vt dixi,† ordinaria iurisdictio proprie coheret territorio.Facit quod not. Bar.in.d.l.fi.C.vbi ⁊ apud quẽ.Unde appellamus sepe delegatum ad vniuersitatẽ causarum.Facit quod habetur in.l.j.ff. quis ⁊ a quo.⁊ ideo videtur quod censeatur tunc delegatus. et per hec sit expedita materia huius decre.Joã.de Jmo. doctor vtriusque iuris sacratissimi speculum canonicum.

1 ☞ Instituendi potestas an ⁊ qualis ⁊ qua ratione possit spectare ad inferiorem episcopo.
2 Uerba stricte in rescripto prolata posse latius interpretari, vt excludatur preiudicium tertij.
3 Clausula(appellatione remota)rescripto adiecta tollit facultatem appellandi personis in rescripto contentis,non etiam tertio volenti appellare pro suo interesse.
4 Jus tertij semper intelligi exceptum in rescriptis quantuncũq3 late conceptis,vt scilicet per talia rescripta nunquam intelligatur preiudicatum tertio ⁊ nu.6.
5 Ordinandi verbo institutionem contineri ex propria verbi significatione.
7 Prouisus per papam vel eius delegatum an possit aliquo casu remoueri per ordinarium.
8 Intellectus ad clement.auditor.de rescript.
9 Pronuntiare ordinandum aliud esse, quam ordinare. quemadmodum et condemnare aliud est quam pronuntiare condemnandum.
10 Jniuriam non fieri volenti ⁊ consentienti.
11 Consentire videri eum qui potest contradicere et non contradicit.
12 Rescriptum latam interpretationẽ recipere contra concedẽtẽ.
13 Intellectus ad clemen.si de beneficio.de preben.
14 Delegatus habens potestatem ordinandi ecclesiam, an possit instituere,an soluz mãdare ijs,ad quos spectat institutio, vt prouideant.
15 Jntellectus ad.c.pastoralis.de priuileg.
16 Delegatus pape cui mandatum est vt ordinet ecclesiam , an possit instituere,negligente eo ad quem spectat institutio.
17 Jnstituendi in aliqua ecclesia ius ad quem spectet atq3 inibi an potestas instituendi in beneficio quod habet curam animarum annexam possit spectare ad inferiorem episcopo ex prescriptione.
18 Calumniam efficere,vt quis a summaria etiam cognitione repellatur.
19 Receptus a capitulo in canonicum vigore rescripti pape an pro instituto habendus sit,vt videatur ei collatum beneficiũ.
20 Patronum clericum, cui rescriptum est per papam , vt prouideat ecclesie,posse non solum presentare,sed etiam instituere.

Super eo. Si questionẽ de iure presentandi papa delegat appellatione remota,delegatus pronuntiare põt,sed non instituere, quod si facere velit,is ad quem spectat institutio poterit

poterit appellare .h.d. Et diuiditur in duas partes: nam in pri
ma ponitur cõsultatio: in secunda ponitur rñsio secunda pars
est ibi, hoc tuã volumus discretionẽ. in tex. ibi, mittere. supple,
instituere, ꝛ institutũ defendere. Item ibi, presentandus est il
li, supple ad quem pertinet institutio supple ille .s. qui instituen
1 dus fuerit, vt sequitur. † nota primo, ꝙ potestas instituendi po
test de iure spectare ad inferiorem epo, quod est verũ, intelligen
do de institutione conferẽte titulũ. nam licet illa de iure cõi spe
ctat ad epm, facit. j. de insti. c. ij. ꝛ iij. tñ ex cõsuetudine pscripta
põt spectare ad inferiorẽ, vt hic colligitur. de institutione autẽ
autorizabili, per quam tribuitur potestas exercendi curam, est
dubiũ, an possit spectare ad inferiorẽ epo etiam ex consuetudi-
ne nam videtur ꝙ non, nisi etiam intercesserit cõsensus epi: per
id quod habetur .s. de off. archi. in c. cũ satis. de quo dic vt ibi
2 plene not. ꝛ per pau. de leaza. in cle. frequẽs. de exces. prela. † no.
ꝙ vbi verba prolata in rescripto proprie ꝛ stricte sumpta respi-
ciunt preiudicium tertij, impropriantur, ꝛ latissime intelligun-
tur, si taliter intelligendo excluditur preiudiciũ tertij. facit qd
3 habetur in. c. cum dilectus. s. de consuetu. † not. ꝙ clausula (ap
pellatione remota) tollit facultatẽ appellandi solũ quo ad par-
tes contẽtas in rescripto, ꝛ non quo ad tertium pro suo interes-
se comparentẽ. Et per hoc videtur, ꝙ licet partes non possint
appellare nisi ex causa expressa in iure, quo ad hoc vt deferendũ
sit appellationi: vt j. de appel. in. c. pastoralis tñ tertius pro suo
interesse poterit appellare ex causa rationabili etiam in iure nõ
expressa. Nota ꝙ delegatus non solũ recipit potestatẽ cogno
scendi inter partes principales, sed etiã quo ad tertium, ꝛ de iu
4 re ipsius tertij pro suo interesse cõparentis † nota illud genera-
le quod a verbis pape quãtuncunque latis intelligitur semper
exceptũ tertij preiudiciũ. facit. l. nec auus. C. de emancipa libero
rum. ꝛ. l. ij. §. si quis a principe. ff. ne quid in loco publico. ¶ Et
ex predictis etiã potes notare, ꝙ in qualibet dispositione in du
bio intelligitur exceptũ ius tertij, ꝛ ad hoc sepe allegatur. Nota
ꝙ actus agentiũ regulantur fm finem intentionis, ꝛ sic vlte-
5 rius nõ extendunt. † In glo. iij. ibi, cõtinere videntur. Supple
qꝛ fm propriã significationẽ verbũ (ordinare) videtur cõtinere
institutionem seu prouisionẽ ecclesie. vt in. c. cũ in cũctis. ad fi-
nem. s. de elec. ꝛ. j. de conces. prebẽ. c. ij. ꝛ de exces. prela. j. in. c. ad
aures. In ea. glo. ibi, sed non est verũ. supple in casu isto, in quo
papa concessit rescriptũ ad executionẽ iustitie, cõmittendo cau-
6 sam que vertebatur inter partes † ꝛ tũc non videtur eius intẽtio
fuisse, iuri tertij derogare. ꝛ propter hoc potius impropriat ver
bum (ordinet) prout sequit in gl. ne fiat tertio preiudiciũ, quã
summat in proprio significato. secus est si papa cõcederet rescri
ptum nõ ad executionem iustitie, sed gratiã faciendo: vt qꝛ sim
pliciter cõmitteret alicui alias potestatem non habenti, ꝙ ordi
net ecclesiam: nam tũc poterit ipsam ecclesiã ordinare prouidẽ
do ibi de rectore. facit. c. cũ aliquibus. de rescriptis. li. vj. licet ali
qui etiam hoc casu dicerent debere intelligi exceptum esse tertij
preiudiciũ per hanc decret. sed non bene. qꝛ vt dixi, non loquit
hoc casu qñ papa rescribit gratiam faciendo, sed ad executio-
nem iustitie causam committendo, fm Inn. debet tñ fm Host.
attendi forma mandati. ꝛ sic an papa cõmittit grãm alicui fa-
ciẽdo ꝙ ordinet eccliã an vero ꝙ faciat ordinari. primo, casu p
cedit quod. s. dixi. sed in secundo casu videtur solũ dare pote-
statem ad compellendũ: per id ꝙ notatur per glo. in. c. abbatẽ.
7 de rescriptis. ꝛ de preben. pro illorũ. † An autem prouisus per
papã vel eius delegatum possit aliquo casu remoueri per ordi-
narium tangit hic do. Ant. ꝛ cõcludit ꝙ sic, qñ propter sequẽs
delictum vellet priuare, seu remouere. cum tũc non tangatur fa
ctum per papã, vel eius delegatũ: seu non discutiatur de iurib⁹
talis facti. secus vbi discuteretur de viribus talis facti: qꝛ infe-
rior a papa de hoc non põt se intromittere. facit quod habetur
s. de maio. ꝛ obe. in. c. per tuas. ꝛ quod legitur ꝛ not. in. c. j. et. ij.
8 de cõfirma. vti. vbi per glo. ꝛ Inno. de hoc nec † ob. huic decre.
cle. auditor. de rescriptis. qꝛ ibi loquitur, qñ erat questio, an agẽ
ti beneficiũ esset debitum hic autẽ erat questio super iure remo-
tiori, s. ad quem spectaret ius presentandi vel cõferendi: ꝛ ideo
nõ hꝫ hic tantam potestatẽ delegatus, quantam ibi habet. Et
sic illa decre. in nullo corrigit istã: vt ibi etiam nota. per glo. ali
qui tamen dicunt, ꝙ ibi loquitur, qñ cõmissio fit in curia: secus
si extra curiã. ꝛ ita intelligatur hic. alij etiam dicũt, ꝙ illud pro-
cedit, quando pronuntiatur beneficiũ esse debitũ ex iure quesi-
to a papa, vel eius legato: secus si pronuntietur debitũ ex iure
ab altero quesito. ꝛ ita intelligatur hic. ꝛ de hoc tetigit Specu.
in titu. de act. ꝛ peti. §. super est ver. ceterũ. Sed tu potes tenere
solutionẽ primam, quã superius dedi, videlicet ꝙ hic erat que-
stio super iure remotiori quã ibi: vt declaraui in dicta solutione
ꝛ illam etiã sequitur hic do. Ant. in ea. glos. ibi: id est pronũtiet.
9 † Nota. bene ex glo. ꝙ aliud est ecclesiam ordinare, aliud pronũ
ciare ipsam ordinandam. ꝛ eadem ratione videtur, ꝙ aliud sit
cõdemnare aliud pronũtiare quem condemnandũ. facit quod
not. in. c. transmissam. de elec. ꝛ. ij. q. vj. biduũ. ꝛ per legistas in. l.
j. C. si aduersus libertatẽ. ꝛ sic facit, ꝙ si est cõmissa causa cõcilio
sapientis, qui consuluit Titiũ condemnãdũ, si iudex dicit pro-
nuncio fm cõciliũ intelligit pronũtiasse eum condemnandum
ꝛ non cõdemnare quod an sit verum recurre ad nota. per Jac.
de Are. ꝛ Bar. in. d. l. j. C. si aduersus libertatẽ. ꝛ dixi in. c. si p
debilitate. s. eo. ꝛ plenius dixi in. l. j. §. si quis ita. ff. de verb. obl.
In ea. glo. in fine. ꝛ pro hoc facit, qꝛ tunc nõ censetur de alteri⁹
10 preiudicio agi † cũ volenti ꝛ consentienti non infertur iniuria
vel dolus. de reg. iur. c. scienti. li. vj. Ideo tunc qñ tales consen-
tiunt, ad quos spectat institutio, proprie accipitur verbũ ordi-
nare. Idem dicit hic Innoc. si delegatus ordinet ecclesiã insti-
tuendo presentatũ sciente ꝛ nõ contradicente epo, archidiaco-
no, vel archipresbytero, ad quẽ spectaret institutio. arg. c. quã-
11 uis. de re iudi. † nam cũ possent reclamare ꝛ contradicere, ꝛ non
fecerunt, videntur cõsentire. l. sepe §. cũ aũt de re iudi. ꝛ p hoc ẽt
tex. iste a sensu ꝯrio ibi reclamãte ꝛc. ꝛ hoc etiam sequitur do.
Ant. sed do. Flo. tenet oppositũ: per id quod not. in. c. nõne. de
presump. Supple in prima solutione ibi posita. sed certe secun-
da solutio ibi posita, que approbatur per doc. facit pro hoc di-
cto. ꝛ similiter id quod not. in. l. cai⁹. ff. de pig. ac. ideo tuti⁹ vr̃ te
nere dictũ Inno. p quo hic videtur casus a sensu contrario, vt
predixi. poterit etiam in casu delegatus instituere, si deuoluta
esset potestas ad sedem apostolicã: qꝛ tunc non ageretur de pre
12 iudicio tertij, sed solius ꝯcedentis † ideo late interpretatur rescri
ptum cõtra concedentẽ. j. de dona. in. c. cũ dilecti. ꝛ not. s. de re
scriptis. in. c. causam que. ꝛ pro hoc cle. si de beneficio. de prebẽ.
hoc tamen dictum licet sequat hic do. Ant. non videtur place
13 re do. Flo. qui post Jo. de lig. dicit † ꝙ illa cle. loquitur, qñ papa
gratiam faciendo cõmittit potestatem prouidendi. sed hic ad
executionẽ iustitie cõmisit causam inter partes. sed tutius vide
tur esse tenere precedens dictũ. quod videtur etiam tenere In-
nocen. ꝛ pro ipso facit, qꝛ cessat ratio litere, ex quo non agitur
tunc de preiudicio tertij, sed solum de preiudicio ipsius cõceden
tis. dixit etiam hic do. Ant. ꝙ si ille, ad quem spectet institutio
fuerit negligens in faciendo instrumentũ, tunc poterit delega-
tus in subsidium hoc facere, per id quod habetur. j. eo. c. prudẽ-
14 tiã. §. sexta. ꝛ sic dicit velle Innocentiũ sed certe † Inno. nõ vi-
detur loqui in casu illius decre. sed quãdo papa gratiã faciẽdo
mandat alicui, ꝙ ecclesiam ordinet. nam licet teneat ꝙ poterit
tunc ecclesiam ordinare, ꝛ illi prouidere, tamen refert, ꝙ alij te-
nuerunt cõtrariũ, videlicet ꝙ non poterit etiam tunc ordinare
ecclesiam, seu prouidere illi de rectore: sed bene poterit manda-
re illis ad quos spectat, vt ordinent seu prouideant ꝛ si fuerint
negligentes, tunc fm opi. predictorũ poterit in eorũ negligen-
tiam prouidere, ꝛ si cõtingat, ꝙ examinatio fiat per ipsos, qui-
bus est facienda presentatio, si aliqua dubitatio emerserit, illaꝫ
poterit decidere. sed certe in isto non est instandũ: qꝛ vt dixi. s.
quando papa mandat alicui gratiã faciendo, ꝙ ecclesiam ordi
net, ipse poterit ordinare et prouidere ecclesie etiam non negli-
gentibus illis, ad quos alias spectabat potestas. facit quod ha
betur in. c. si capitulo. ꝛ in. c. si soli de conces. preben. li. vj. ꝛ quod
15 notatur in. c. abbatem. de rescriptis † nec ob. predictis. c. pasto-
ralis. j. de priuile. qꝛ ibi verba priuilegij vt conuerterent in vsus
proprios satis operabantur quo ad proprietatẽ quamuis non
operarentur quo ad possessionẽ. sed quo ad ipsam proprietatẽ
poterant restringi: sed verbũ ordinet ecclesiam videtur include
re prouisionẽ ecclesie ex mente pape, qñ mandat per aliquẽ ordi
nari ipsam ecclesiã, eidem gratiam faciendo. ideo habet locum
16 quod. s. dixi. † An autẽ in casu decre. posset delegatus in negli-
gentiam eorum, ad quos spectat institutio, instituere. do. Ant.
hic voluit, ꝙ sic. sed in cõtrariũ facit qꝛ propter negligentiã ha
bentis instituere ꝛ non instituentis videtur deuolui potestas
ad proximũ superiorem. j. de conces. preben. c. ij. ꝛ sic videtur ꝙ
in preiudicium illius non possit delegatus instituere, ꝛ pro hoc
etiam facit, qꝛ solum qñ deuoluta est potestas ad papã, videtur
posse delegatus prouidere seu instituere: per id quod. s. dixi. et
sic videtur secus, qñ deuoluta est potestas ad alium inferiorem
a papa ꝛ per hoc non videtur procedere dictum do. Anto. In
glo. archidiacono. in fine dic de materia vt not. in. d. c. cum sa-
17 tis. allegato in glo. do. tamen Anto. hic concludit † si queratur
ad quẽ spectat ius instituendi in ecclesia nã dicit quedã est au
torizabilis institutio per quã datur potestas exercẽdi curã ani-
marum, ꝛ hec pertinet ad solum epm, non ad inferiorẽ: qui fm
eum non põt illam habere etiam ex cõsuetudine per ea que ha-
bentur in. d. c. cũ satis. nisi haberet ex concessione epi iuncta pre
scriptione per id quod habetur. j. de institu. in. c. cum venissent.
sed Pau. de Lea. in cle. frequens. de exces. prela. simpliciter te-

net per illũ tex. quod ex prescriptione pōt ad inferiorez hoc ius competere. ꝛ hoc forte etiam hic gl. in secunda solutione. Quedam autem est institutio que similiter pro simplici collatiõe tituli: ꝛ ista etiã de iure spectat ad episcopum: sed de cõsuetudine pōt competere inferiori. d. c. cum venissent. ꝛ notatur in. d. c. cũ satis. ¶ Quedam autẽ est institutio que sumitur pro traditione possessionis: ꝛ ista competit archidiacono de iure cõmuni. de offi. archidia. c. ad hec. ꝛ. c. vt nostrum. In glo. intentionis. ibi, iuri nullius derogare intendit. hoc intellige qñ rescribit ad executionem iustitie, vel si rescribit gratiam faciendo. verba nõ important preiudiciũ tertij alias esset secus: per id quod dixi super glos. iij. ꝛ facit quod habetur in. c. cum aliquibus. de rescriptis.
18 lib. vj. In glo. penul. in fine. † nota. bene ex glo. ẜm do. Flor. ꝙ etiam a summaria cognitione repellitur quis propter presumptam calumniam. facit quod habetur. ꝭ. de testi. c. veniẽs. lo. ij. ꝛ. C. de fal. in. l. satis aperte. ꝛ ꝙ not. Inno. in. c. post electionez. ꝭ. de cõces. preben. quod intellige verum, nisi alia circumstantia excluderet ipsam presumptionẽ: per id quod habetur in. l. si is a quo. ff. vt in pos. leg. vt contingit, qñ ille contra quem est presumptio, offert se incontinẽti paratũ probare de iure suo: vt patet in. d. l. si is a quo. In glo. fi. ibi sunt admittendi. ꝛ pro hoc facit quod habet̃ in. c. j. ꝛ. c. quod circa ꝛ qð in eis not. ꝭ. de elec. li.
19 vj. † Extra glo. tãgit hic Inn. in quadã additione, qd si papa mandat capitulo, vel simpliciter rogat capitulũ, ꝙ recipiat aliquem in canonicũ, an receptio habebitur pro collatione: concludit Inn. ꝙ sic cum faciat autoritate pape. allegat quod habetur. ꝭ. de preben. c. pro illorum. ꝛ facit quod dictum fuit in. c. eam te. de rescriptis. ꝛ hoc verum, nisi preces potius innuerent
20 concilium quam mandatum. ar. l. j. ꝛ. ij. §. fi. ff. mandati. † ꝛ per hoc videt̃, ꝙ si scribet patronis clericis, ꝙ prouideãt ecclesie, que dum poterunt presentare, sed etiam instituere non sic in laicis patronis. arg. eorum que habetur. ꝭ. de iure patro. c. cũ aũt. ꝛ de rescriptis. abbatem. ꝛ subdit, ꝙ autoritate pape funguntur non solum executores vel compulsores, sed etiam illi, quibus de recipiendo mandatur per literas facultatis. sed de hoc vltimo dic, vt hodie habetur in. c. cum aliqbus. de rescriptis. li. vj. Jo. de Jmo. doctor vtriusque iuris.

1 ☞ Matrimonij causam solere delegari episcopis.
2 Confessionem per metum extortam non preiudicare.
3 Mulier aliquid faciens ad instantiam viri precedentibus verberibus, sibi non preiudicat. ꝛ. nu. 11.
4 Mulier aliquid faciens in presentia consanguineorum nõ presumitur facere per metum.
5 Possessorium recuperande dari propter priuationem iudicialem si iudicium fuerit nullum.
6 Sententiam per vnum ex duobus simpliciter delegatis lataz sine altero non valere.
7 Sententiam latam super possessorio non obesse volenti agere petitorio.
8 Presentia alicuius desiderata in aliquo actu an ꝛ quãdo presumatur exigi ad necessitatem actus.
9 Sententiam a duobus delegatis latam, absente tertio etiã requisito, nullius esse momenti: non etiam sententiam a duobus arbitris latam absente tertio ꝛ requisito.
10 Judices ordinarij censentur singuli in solidum deputati, vt alius sine alio possit procedere.
12 Renuntiatio beneficij facta a clerico ob metum vel reuerentiã episcopi an teneat.

Causam matrimonij. Si cã est simpliciter delegata duobus, sñia vnius non tenet. h. d. Et est communis diuisio, secunda ibi, discretioni. in text. ibi, ad iudicium. i. sententiam. facit quod habetur. ꝭ. inver. quia cum causa. ꝛ ꝙ not. de reg. iuris. in iudicijs. lib. vj. Item ibi ꝛ ꝭ. deciditur querela mulieris, seu facta pro eius parte papẽ: per quam etiam fuit petitum de opportuno remedio ꝓuide
1 ri. ꝛ ideo papa prouidit, vt sequitur † no. ꝙ causa matrimonialis delegatur epis: ꝛ sic communiter consueuit fieri de stilo curie de quo per Archid. de rescriptis statutum. §. cum autem li. vj. ꝛ in Specu. de rescripti presenta. §. ratione forme ver. nũc ad
2 instructionem. † nota ꝙ confessio facta per metum non preiudi
3 cat de quo xv. q. vj. per totum no. ꝙ illud † quod facit mulier ad instantiam viri precedente verberatione ipsius mulieris facta per virum, seu de eius mandato, non habet preiudicare mulieri facit qð no. per glo. ꝛ Bar. in. l. j. §. que onerande. ff. quarũ rerum actio non detur. ꝛ plus voluit hic Innocẽ. ꝙ sufficit, ꝙ mine vel verbera precedant ipsius viri contra mulierẽ, ad hoc vt actus sequens non preiudicet mulieri. facit quod legitur et nota. in. l. metum autem. ff. ex qui cau. maio. secus quando non precedunt mine vel verbera, quia tunc videtur actus valere, vt

4 hic voluit Inno. ꝛ Bar. in loco preallegato. † dixit etiam bar. in. l. transactionem. C. de transac. ꝙ si actus geritur per mulierem in presentia consanguineorũ ꝛ amicorũ, ꝙ tunc non presumitur mulier illũ facere per metũ, per dictã. l. trãsactionem. ꝛ hoc etiã sequitur hic do. Ant. qð tene mẽti. videtur tñ non esse idẽ hic vt dixit Inn. ꝛ ad. d. l. transactionẽ. posset rñderi, ꝙ ibi
5 nõ apparebat minas vel verbera precessisse. † no. ꝙ ꝓpter priuationẽ iudicialẽ iudicio existẽte nullo dat̃ possessoriũ recuperã
6 de: de quo. ꝭ. de rest. spo. c. cõquerẽte. ꝛ iij. q. j. in sũma † not. ꝙ gestum ꝛ sñiatum per vnum ex iudicibus delegatis vbi simplr̃ sunt dati sine clausula, nihil valet, ex quo fit sine altero colleg.
7 ꝛ ad hoc sepe allegatur decret. ista. † Not. ꝙ sñia lata in possessorio non obstat volenti agere in petitorio. Et not. ꝙ pendente questione sup possessorio recuperãde regulariter nõ admittitur exceptio proprietatis venio ad glossas que sunt hic in glo. prima in fine. Supple quia dicit, ꝙ loquitur ẜm antiqua tpa, ẜm que prohibitio durabat vsqꝫ ad septimũ gradum. qꝛ tunc sufficiebat fama cum cõfessione coniugũ. hodie vero cum duret solum vsqꝫ ad quartum gradum. ꝭ. de consan. ꝛ affi. c. non debet vr̃ ꝙ nõ sufficiat. sed solutio glos. cõiter tenetur: de quo in. d. c. super eo. In glo. ij. in fine. Aduerte, qꝛ procedit glo. qñ constat de mẽte disponẽtis, an requirat presentiã alicuius quo ad necessitatẽ ꝛ substantialẽ formã, an vero solum quo ad honestatẽ et
8 vtilitatẽ. in † dubio autem dic, ꝙ si ex forma mandati vel propter publicã vtilitatez, desideratur presentia alicu° in actu, tũc presumit̃ ad necessitatẽ actus requiri. facit quod habet̃ in. c. cũ in veteri de elec. sed secus si exigatur ob fauorẽ priuatũ ꝑ id qð
9 habetur in dicto. c. ꝙ sicut de elec. In glo. penult. in fine. † ꝛ sic vult glo. ꝙ si sint tres iudices delegati dati sine aliqua clausula, si duo procedant absente tertio intellige etiam requisito, nõ valet quod fit a duobus, licet sint maior pars. ꝛ pro hoc tex. in c. ij. ad fi. de arbi. lib. vj. secus tamen est in tribus arbitris: quia possunt duo procedere in causa tertio absente ꝛ requisito, si nõ vult venire vt habetur in dicto. c. secundo ꝛ ibi apparet ratio diuersitatis inter iudices ꝛ arbitros: de quo dic vt ibi in text. ꝛ gloss. Item aduerte, quia procedit glo. ista in sententia diffinitiua, vt illam non possit ferre etiam maior pars delegatorum altero absente. ꝛ idem dicas in interlocutoria: per id quod habentur in. c. prudentiam. ꝭ. eo. licet gloss. aliter dixerit in. l. pomponius alias incipit, si vni. ff. de re iudi. sed non bene, vt ibi no. Barto. ꝛ probatur per ea que habentur in. d. c. prudentiã. In glo. fi. ibi si incontinenti ꝛc. supple etiam in possessorio recuperande vellent probare ꝛc. vt sequitur. In ea. gloss. ibi restitutio differtur supple quo ad copulam carnalem secundum ea que habentur in. c. literas. allegato in glo. ¶ Extra glo. potest opponi de. l. j. ff. de offi. consul. vbi videt̃ valere id quod facit vnus
10 iudex sine alio † dic ꝙ ibi loquitur in pluribus ordinarijs, qui intelliguntur deputati insolidum, nisi deputarentur plures vt vniuersitas: quia tunc non esset iurisdictio apud singulos. ꝭ. de offic. ordi. c. irrefragabili. sed hic loquitur in pluribus delegatis datis simpliciter: quo casu non intelligitur data potestas cuilibet, sed vt simul procedant: vt hic patet. ¶ Secundo potest opponi, ꝙ papa non debuerit mandare hanc mulierem, restitui: quia non fuit spoliata. quia mandatum non tenuit, nec sententia iudicis: ꝛ ideo temere videtur esse dimissa: ꝛ pro tanto datur mulieri possessoriuz recuperande, licet violenter non eijciat̃ per id quod legitur ꝛ nota. ꝭ. de resti. spol. c. ex parte. ꝛ. c. ex conquestione. ꝛ. c. literas. secus videtur, si sententia teneret ꝛ non esset appellatione suspensa. sed si esset appellatione suspensa, reuocaretur executio per viam attentati. ꝭ. de appella. c. bone ẜm Inno. Hosti. vero dicit, ꝙ si etiam quo ad opinionem sit rite lata sñia, non tamen quo ad veritatem, tunc auditur mulier etiã sine appellatiõe, sed nõ per possessoriũ iudiciũ. quia licet sñia nõ transeat in rem iudicatam durat tamen vt sententia donec retractetur vnde interim meretur executionẽ, nisi aliter procedat̃ ad retractationẽ ꝛ ideo interim nõ causat possessoriũ. ¶ Itez
11 aduerte † qꝛ vt dixi. s. Inno. hic vult, ꝙ nisi precedant verbera vel mine non vitietur actus qui fit per mulierẽ ad instantiã viri. gloss. tñ in. ꝓ. l. j. §. que onerande. ff. quarũ rerũ. videtur sentire contrarium: quasi presumatur semper, ꝙ propter reuerentiaz viri ꝛ eius metũ illud faciat ꝛ illa opi. videtur habere equitatẽ: quia nõ de facili possunt probari mine, que fiũt per virum mulieri. tamen cõiter transit̃ cum dicto Inno. dicit tamen hic. d. Flo. ꝙ si mulier renuntiet iuri hypothece in re aliqua, quã alienat vir, quod si dicat se renunciare propter metum et reuerentiam viri, ꝙ non nocebit sibi renuntiato ꝛ sic dicit Rayn. de fa
12 cto dixisse. per id quod habetur in. dicto. §. que onerande. † et idem dicũt quidam ẜm eũ, si clericus dicat se renuntiare bñficio ꝓpter metũ ꝛ reuerentiã epi: per id quod no. glo. in. d. §. que onerande. sed ipse tenet oppositũ in hoc vltimo. qꝛ minor met° sufficit

sufficit in muliere, quam in viro: vt no. glo. in. c. cum locum. ſ. de spōsa. sed aduerte, quia vtrobiq; videtur posse dici idem: ex quo non contradicitur protestationi, quā videretur in effectu facere mulier, vel clericus: per id quod no. glo. in. l. si fideiussor. ff. qui sa tis. cogan. ⁊. xxvij. distin. c. j. ⁊ quod notatur in. c. cumana. de electio. tene tamen menti dictum do. Floren. Imolanus vtriusq; iuris monarcha.

1 ☞ Dominus datus iudex in causa subditi potest ab altera parte tanq̄ suspectus recusari. ⁊ nu. 3.
2 Delegatum posse reuocari per delegantem causa subsistente.
4 Arbiter inter litigantes possit ne is esse, qui est dominus alterius partis.
5 Recusationis exceptio aduersus vnum ex delegatis coram quo sit proponenda.

Causam que. Delegatus dominus impetrantis potest recusari. hoc dicit. Et attende, quia pars huius habetur. ſ. qui filij sint legi. in. c. causam que. vbi glos. ponit casum in illo. c. ⁊ etiam in isto. et non recipit cōmodam diuisionem. † No. quod in causa subditi potest dominus ab altera parte tanquam suspectus recusari. ¶ Item † quod delegās potest reuocare delegatum maxime causa subsistente. facit quod habetur. ſ. de iudi. c. causam. que no. q̄ aliquādo causa natalium committitur etiā abbati. ¶ In glo. prima ibi, argumentum est hic. sed certe imo videtur casus expressus: ⁊ sic videtur, quod nō debuit dicere argumentum. sed gl. forte sic dixit, quia hic nō fuit processum per viam recusationis, sed per viam subrogationis, vt tolleretur materia recusandi. facit quod habetur in simili in. c. legitima de ap. lib. vj. contra id † tamen quod dictū est dominum non posse esse iudicem in causa subiecti, facit. ſ. de foro compe. c. ex transmissa. sed dic quod ibi erat dominus vtriusq;, ⁊ sic par ratio affectionis tollit suspitionem. l. non solum. §. de sillo. ff. de ritu nup. secus quando solum est dominus alterius tantum † an autē dominus vnius possit esse arbiter vel arbitrator inter partes dic q̄ sic. quia ille assumitur de partium consensu ⁊ voluntate. ff. de ope. lib. l. si libertus. et idem esset de iudice delegato, si de partiū consensu fuerit datus. † Ultimo queri potest, coram quo potest vel debet proponi exceptio recusationis, quādo vnus ex delegatis est suspectus dic quod si sunt dati cū clausula, proponetur exceptio recusationis coram collegis. alias proponetur coram arbitris. vt probatur in. c. si contra vnum. ſ. eo. lib. vj. dominus Joannes de Imola doctor vtriusq; iuris.

1 ☞ Delegatum pape posse subdelegare causam sibi commissam reseruata sibi sententia.
2 Appellans ab eo subdelegato cui causa commissa est, non tamen in totum, appellare debet ad subdelegantem, non autem ad papam.
3 Delegatus pape si subdeleget, debet causam committere personis ecclesiasticis.
4 Delegatum vnus an possit vices suas pluribus subdelegare.
5 Appellare volens a sententia subdelegati an semper debeat appellare ad subdelegantem.
6 Causa delegata sub nomine dignitatis alicui habenti duas dignitates ad cuius cognitionem spectet, si cōtingat eas dignitates diuersis conferri.

Tam te consulente. Si delegatus pape cōmittit causam nō in totum de subdelegato appellabitur ad ipsum delegatū et non ad papam hoc dicit et non recipit cōmodam diuisionem. ¶ Item in tex. ibi, fuit interposita. supple ad sedem apostolicam seu ad papā. ¶ Item ibi, non teneris supple quia appellatio nō videtur tenere, cū non fuerit appellandū hoc casu ad papā, sed ad ipsum delegatū subdelegantem de quo. ſ. eo. in. c. super questionū † not. primo q̄ delegatus pape potest subdelegare causam sibi cōmissam reseruata sibi sententia: et hoc casu procedit qđ hic dicitur. ⁊ idem esset, si reseruasset sibi aliquid de iurisdictione: vt in. c. si delegatus. ſ. eo. tit. lib. vj. ⁊ no. q̄ aliud est cause cognitio, ⁊ aliud testium examinatio, et aliud sententia. Not. q̄ delegatus potest subdelegare causam vni et pluribus. facit qđ habetur. ſ. e. c. pastoralis. † No. q̄ licet regulariter possit appellari ad papam omissis medijs. ij. q. vj. in. c. ad romanam. tamē fallit in casu isto, quādo delegatus subdelegauit non in totum vices suas, ⁊ appellatur a grauami ne illato per subdelegatū, quia tūc nō debet appellari ad papā omisso ipso delegato, sed ad ipsum delegatum. qđ intellige verum, nisi in casibus de quibus habetur in. c. si is cui. ⁊. c. penul. ſ. eo. lib. vj. secus videtur quando in totū subdelegasset vices suas de quo. ſ. eo. c. super questionū † no. q̄ delegatus apostolicus debet committere causam personis ecclesiasticis: ⁊ hoc hodie est expressum in. c. statutum. in princ. ⁊ in. §. in nullo. de rescriptis. lib. vj. ¶ In gl. prima ibi. i. ab audientia personarū. hoc ideo dixit glo. et sic exposuit, quia nō potest appellari ex eo, quia facta fuerit subdelegatio cum illa sit de iure permissa. ſ. e. c. pastoralis. sed bene potest appellari ab audientia ipsorum subdelegatorum, si inique procedant. ⁊ ad quem sit appellandū, hic declaratur. ⁊. ſ. eo. super questionum. ¶ In ea. gl. ibi, de talibus causis ecclesiasticis. ¶ Aduerte quia ratio glo. non concludit, quando papa committeret causas non ecclesiasticas tamen etiā tunc debet cōmitteret personis ecclesiasticis existentibus in dignitate vel personatu aut canonia cathedralis ecclesie de rescriptis. statutū. in principio. lib. vj. † Extra glo. tangit hic Innoc. quid si vnus ex duobus vel pluribus delegatis subdelegat pluribus, an possit? Inno. hic tenet q̄ sic per hunc tex. ⁊. ſ. e. c. pastoralis. ⁊. c. si. refert tamen q̄ alij dicūt, q̄ vni solum debet cōmittere propter absurditatem, que posset sequi, si vellent cōtraria, quando sunt plures Hosti. dicit, q̄ papa hanc rationem bene videtur expediens, q̄ vni soli cōmissio fiat: non tamē videtur necessariū imo ex alia cōsideratione de qua. ſ. e. prudentiā. expedit potius pluribus committi. ⁊ ad id quod dicitur de contradictione respondet Hostiē. q̄ contra illam est prouisum per. c. fi. ſ. de re iudi. Jo. an. dicit, q̄ illa decre. non loquitur in casu isto. ⁊ ideo si pape vel principi assisteret, suaderet statui, q̄ vni tātum posset subdelegari. sed do. Floren. hic dicit: q̄ si talis subdelegaret in totum vices suas: q2 tunc desinit esse iudex, satis videtur esse prouisum per dictam decre. vltimā. si autē subdelegaret non in totū, tunc ad ipsum subdelegantem spectaret approbare quā sententiam vellet ipsorum subdelegatorum. ⁊ hoc etiā forte voluit Hosti. ſm do. Florē. sed certe vt dixi secūdū Jo. an. nō sumus proprie in terminis decre. fi. de re iudi. ⁊ bene dicit, tamen posset dici, q̄ etiam in dicto casu quando subdelegaret non in totū esset in potestate primi delegantis approbare quā sententiam vellet de sententijs latis per ipsos subdelegatos: quia posset etiā ex toto iurisdictionem ad se reuocare. l. iudiciū soluitur. ff. de iudi. ergo poterit etiā approbare quam sententiā volet. ⁊ hoc voluit Hosti. † Ulterius inquantum hic dicitur appellari debere ad subdelegantē, limita esse verum, nisi negetur subdelegantē habuisse iurisdictionē. ſ. eo. c. si a subdelegato. li. vj. si tamē hec exceptio obijciatur coram subdelegato, poterit de illa cognoscere. ar. c. super literis. de rescriptis. ⁊ per tex. in dicto. c. si a subdelegato. ſ. e. lib. vj. dum dicit, admittere recusauit et sic innuit, quod de illa possit cognoscere. et hoc etiam tenuit Spec. in. tit. j. §. excipi. ver. item q̄ causa ⁊ etiam idē ibi tenet Joā. an. in additio. quod tene mēti pro intellectu dicti c. si a subdelegato. nec ob. ille tex. quia loquitur, quando appellaretur a subdelegato. nam tunc nō posset ipse cognoscere propter appellationem nec etiā potest appellari ad delegatū subdelegātem propter rationē, que ibi ponitur in litera. † Quid autē si delegatur causa sub nomine dignitatis alicui habēti duas dignitates vnitas, que postmodū separantur ⁊ cōferuntur diuersis, an illi poterunt cognoscere ⁊ procedere in causa, posuit Jo. an. super regula, rationi de reg. iur. lib. vj. cōcludit q̄ si solū fuit expressum nomen vnius dignitatis puta si causa fuit cōmissa abbati sancti stephani bonoñ. cum monasterium sancti stephani vnitum sit monasterio sancti Bartolomei dyocesis bononien. tunc solū poterit cognoscere successor monasterij sancti stephani. secus si in cōmissione exprimatur vtraq; dignitas, quia tunc vterq; poterit cognoscere, si commode vterq; cognoscere possit: alia secus, vt ibi declarat. ⁊ ibi etiā tangit, quid si mortuo altero delegatorum eius dignitas collegę confertur, an poterit procedere in causa ⁊ cōcludit q̄ sic. quia nihil videtur repugnare. de quo dic, vt plene notatur super dicta regula rationi.

1 ☞ Mandatum delegationis expirare morte mandatis re integra. atq; inibi quando dicatur res integra.
2 Mandatum iurisdictionis firmatur per cōtestationem litis, vt tacite non reuocetur per mortem.
3 Citationem esse actum iurisdictionalem.
4 Jurisdictio delegata an perpetuetur per actum interueniētem ante citationem.
5 Actio an ⁊ quando perpetuetur per libelli oblationem.

Relatum est. Per litis contestationem perpetuatur iurisdictio, ita quod nō perimitur morte delegantis hoc dicit ⁊ primo ponitur decisa cōsultatio secundo responsio secūda ibi, nos itaq; consulatis. † No. primo, quod mandatum delegationis expirat re integra morte mandantis ⁊ no. quod dicitur res esse integra ante l. tis contestationē, supple ⁊ ante citationem. nam etiam per citationem desinit res esse integra: vt patet in. c. sequenti. † Not. quod mandatum iurisdictionis firmatur

per contestationem litis quo ad impediēdam reuocationem tacitam per casum mortis, secus quo ad expressam. l. iudiciū soluitur. ff. de iudi. ¶ In glo. prima ibi, ſm canones non consideratur z sic vult glo. quod aliud sit secundum leges, aliud secundū canones. et hoc videtur tenere glo. iuris ciuilis in. l. et quia. ff. de iurisdi. om. iudi. per illum text. quia videtur requirere, quod res sit cepta, vt mandatum non expiret z sic videtur, quod requiratur contestatio: per id quod habetur in. §. omnē. allegato in gl. z. ꝫ. eo. c. super questionum. z hoc etiam tenuit Azo glossator iuris ciuilis. et dum in allegationibus allegaret pro sua opinione hoc capitul. instructus a quodam canonista, contra eū fuit allegatum capitul. sequens. propter quod dixit gratum z relatū fecit me vituperatum: quia non vidit bonam responsionem ad capitul. sequens. aliqui tamen glosatores antiqui iuris ciuilis tenuerunt sufficere etiam de iure ciuili citationē. z illa opi. cōmuniter approbatur per modernos legistas. z ad tex. dicte. l. z quia dum dicit res geri ceperit respondent, quod debet intelligi scilicet per citationem cum citatio † sit de processu z sit actus iurisdictionalis. vt no. per glo. in. c. prudentiam. in principio. in verbo certa forma. ꝫ. eo. et probatur in. c. proximo. nec ob. iste text. quia suppleri deberet per sequens. c. ideo, dum dicit, si vero ante litis contestationem, suppleri debet, z ante citationē. z hec opi. videtur tenenda etiam in foro ciuili. nam ex quo sunt opiniones inter legistas, z reperitur expresse decisum de iure canonico citationem sufficere ad perpetuandam iurisdictionē standum est iuri canonico per ea que leguntur et not. in. c. licet. ꝫ. de foro compe. z in. c. raynutius. ꝫ. de testamētis z. ꝫ. de ope. no. nun. in. c. j. † An autem aliquis actus ante citationem interueniens puta electio notarij vel commissio citationis habeat perpetuare iurisdictionē si non interuenit citatio ante mortem delegantis, est dubiū. nā aliqui tenent quod non. sed Hostien. tenet contra, et sequit᷑ hic domi. Anto. z videtur sequi glo. in. c. quamuis. ꝫ. eo. lib. vj. z clarius in. c. ne aliqui. de hereti. lib. vj. sed pro prima opi. bene facit capitul. sequens a contrario sensu et de foro compe. c. proposuisti. z. ꝫ. tit. j. c. fi. ad que iura domi. Anto. hic nititur respondere tenendo opi. Hosti. sed an bene dicat, et an procedat opi. Hosti. dicetur in. c. licet vndique. ꝫ. eo. vbi de hoc tangitur per Jo. an. z per Jo. Cal. † In eadem glo. ibi, per libelli oblationē intellige principi factam, z in pretorijs z annalibus actionibus. nā sic loquitur. l. j. ꝫ. allegata que hoc casu ponit casum specialem prout ibi notatur. ¶ Ultimo tractat hic domi. Anto. an indistincte mandatum iurisdictionis extinguitur morte mādantis: de quo posuit Hostien. in. c. quoniam Abbas. ꞩ. eo. titu. et ibi dixi: ideo hic non insisto. et aliquid dicetur in capitul. sequēti. Imolanus vtriusqꝫ iuris doctor famosissimus.

Ratum gerimus.

Si delegat⁹ citauit ante mortem delegantis, perpetuata est iurisdictio. z appellationi renuntiat, qui coram iudice a quo appellauit, litem principalē prosequitur. hoc dicit et diuiditur in duas partes: nam primo ponitur duplex questio, secūdo responsio secunda ibi, nos autem. † Not. quod morte delegantis re nōn integra non expirat potestas delegati. ¶ Et no. quod dicitur res non esse integra per citationis actū. et sic per hoc capitu. suppleri debet precedens. licet aliqui dicant, quod hoc capitu. corrigit illud. sed melius est dicere, quod suppleat illud, vt correctio euitetur. ar. c. cum expediat. ꝫ. de elect. lib. vj. ¶ No. quod processus habitus per delegatum post mortem delegantis eo ignorante videtur valere. de quo dicetur cum glo. no. ex secunda parte † ꝙ per actum gestum coram iudice a quo, per quem appellans videatur cōsentire in eum vt in iudicem, videtur ab appellatione recessum: quia incompassibilis est cū appellatione. nā per appellationem desinit esse iudex. facit quod habetur in. c. solicitudinē. ꝫ. de appella. secus si faceret actum compassibilem cū appellatione: vt quia nō produceret testes super causa principali sed super grauamine ad ostendendum se grauatū iuxta not. per glo. in. c. si a iudice. ꝫ. de appella. li. vj. † no. quod citatio potest fieri per edictum. sed hodie regulariter non debet fieri per edictum, sed per nuntium: vt habetur in cle. j. ꝫ. de iudi. et ibi etiā plene dixi. z per Bart. in extrauaganti ad reprimendam in verbo, edictum z facit quod habetur in. c. fin. de electio. lib. vj. ¶ No. quod aliud est renuntiatio, aliud cōclusio, aliud publicatio testium, vel processus: de quo in. c. fraternitatis. ꝫ. de testibus. et per Inno. in. c. pastoralis. ꝫ. de causa pos. † not. quod per renuntiationem productionis testium non videtur renuntiatum allegationibus iuris. facit quod habetur in dicto. c. pastoralis. † no. quod per citationem nō dicitur proprie negotium ceptum sed quasi ceptum. de quo tangitur hic in glo. ¶ No. ibi, ſm ea zc. quod responsio debet conformari questioni. z loquitur papa more Sceuole, cuius responsiones communiter sunt in forma, de qua hic. facit quod habetur in. l. qui rome. §. calimachus. ff. de verbo. obliga. † et ex hoc not. ſm do. Floren. cautelam doctoris, qui cōsulitur super iure vt non respondeat nisi in dato casu in scriptis: ne post dicatur, eum postea male respondisse. quod dici non poterit, si super casu sibi dato bene respondit et imputabitur male formanti casum. et propter hoc vulgo consueuit dici quod sapienti seu iuris consulto, et pbsytero ac medico debet veritas aperiri. ¶ In gl. prima in fine. de hoc dic vt dictū fuit in capitul. precedēti † z nota. bene ex glo. quod per litis cōtestationē proprie z vere dicitur negotium esse ceptum sed per citationē dicitur quasi ceptū quo ad perpetuandam iurisdictionem, non autem quo ad hoc, vt sit idem effectus, ac si contestatio facta esset, seu negotium ceptum per contestationem † et sic patet, quod dictio (quasi) hic non est expressiua veritatis. quandoqꝫ tamen ſm subiectam materiam est expressiua veritatis vt est tex. cū glo. in. c. prout. de dolo z contu. et in. l. si autem. ff. sol. ma. et ibi per Bart. † in glo. ij. ibi, qꝛ idē esset, si esset certus. et sic implicat dictio maxime casum sententie. nam sui natura est implicatiua vt notauit glo. in. l. illud. ff. ad. l. aquil. et. ꞩ. de filijs presby. in. c. ad abolendam. et sic est sensus litere, ꝙ si eo casu quo precessit citatio ante mortem delegātis, potest procedere delegatus, licet sciat mortē ipsius delegātis. multo fortius poterit procedere, si ignoret illam † nā ignorantia aliquando operatur validitatē actus, qui nō valeret, vbi esset scientia. l. si forte. ff. de offi. presidis. et. ꝫ. de appel. c. si duobus. ¶ In ea. glos. in fi. z sic vult glo. ꝙ illa. l. eius qui in prouincia. possit induci pro z contra nā facit pro, inquantū liberantur debitores soluentes procuratori, et ignorātes mortē domini. in contrariū facit inquantū ibi dicitur, ꝙ procurator etiā si ignoraret mortē domini, non pōt trāsferre dominium pecunia ipsius domini in alium. z aduerte † quia gl. voluit hic querere, an teneat processus delegati ignorātis, si fiat non precedēte citatione ante mortem delegantis, et sic nō perpetuata iurisdictione. nā primo videtur sentire, ꝙ non valeat, ex quo citatio non precessit. demū contra istud in. ver. argumentū cōtra opposuit, z non soluit. dic ꝙ solutio huius questionis pendet ab alia questione, videlicet an per mortem delegātis re integra expiret iurisdictio delegata ipso iure, an vero ope exceptionis. nā si expiraret ope exceptiōis prout tenuit Inno. ꝫ. e. in. c. licet vndiqꝫ. teneret processus, ex quo non est opposita exceptio. sed si teneamus, ꝙ expiret ipso iure, prout tenuit gl. in. c. cum venissent. ꝫ. de testibus. et est communis opi. tunc non tenebit processus. z hanc partem etiam tenuit gloss. Accursij in. d. l. eius qui in prouincia. et Bar. ibi, z in. l. more. z. l. z quia. ff. de iuris. om. iudi. nec ob. §. recte insti. manda. allegatus in glos. quia hic loquitur in mādato iurisdictionis, qđ est stricti iuris. ꝫ. e. p. z. g. ibi in mandato ad negotia quod est bone fidei. quo casu etiam expirat per mortem mādantis re integra, preter quam quo ad actionem mandati: si aliquas expēsas fecisset procurator propter ipsum mandatum ignorans mortem mandantis. † Item non ob. l. si forte. ff. de offi. presidis quia ibi loquitur in ordinario, cuius iurisdictio est fauorabilior, quam delegati. facit

ti.facit quod no.per glo.in.c.j.de rescriptis.lib.vj.hic in delegato item non ob .l.fin.dict.§.j.allegata in glo.quia ibi mandabatur id ad quod quis erat obligatus:ideo non finitur morte mandantis,hic secus itē nō ob.ꝙ habetur in.c.audita.de rescri.quia ibi loquitur in reuocatione,que fit ad partis instantiā.hic in reuocatione que fit ipso iure a canone,vel a lege per mortē delegātis in qua est secus:vt patet ex ijs,que habentur in dicto.c.cū venissent.j.de testi.† 13 ⁊ circa hoc,an expirat mādatū iurisdictionis per mortem mandantis re integra.potes cōcludere.ꝙ aut mandatur iurisdictio ordinaria,aut delegata.Si ordinaria, non expirat morte mandatis.vt in.c.ij.de offi.lega.lib.vj.fallit,quando esset iurisdictio ordinaria alteri accessoria.vt iurisdictio vicarij:quia tunc expirat illa morte mādantis.vt notatur in cle.vnica.de offi.vica.et per Joan.an.in.c.penul.s.de offi.vica.secundo casu quādo est delegata,⁊ tūc aut committitur sub nomine dignitatis,⁊ non expirat per mortem mandātis.s.e.quoniam Abbas.aut sub nomine proprio,⁊ tūc expirat re integra.vt hic probatur.fallit fauore fidei in inquisitore heretice prauitatis.j.de hereticis.c.ne aliqui.lib.vj.aut exprimitur vtrunqꝫ nomen.s. proprium ⁊ appellatiuum ⁊ tūc dic,vt dictū fuit in dicto.c.quoniam Abbas.s.e.⁊ quod dixi in iurisdictione delegata,idē dicas si mixta executio mādatur de qua.j.e.pastoralis.§.qꝛ vero. Si vero mādatur mera executio,tūc in beneficialibus dic,vt habetur in.c.si super gratia.j.eo.li.vj.in alijs dic,ꝙ si mandatꝰ id, qđ alias non pertinebat ad officiū mādatarij,⁊ tūc extinguitur re integra,ſm do.Anto.quia eadem ratio videtur et per consequēs idem ius.secus si cōmittatur id,quod spectabat ad officiū mandatarij.et sic intelligit quod habetur in.§.⁊ hec vero iubemus in auten.vt nulli iudi.colla.ix.et quod notauit Hosti.s.eo. qm̄ licet Hostiē.ibi videatur simpliciter tenere,quod quādo pura executio committitur habenti administrationem seu officiū, non finiatur mandatur morte mandantis nec mādatarij:dum modo mandatum sit legitime factum,et nō contingat fiscū vel vtilitatem publicam ledi:nam tunc in hoc vltimo casu expectāda esset secunda iussio.per ea que habentur in dicto.§.et hec vero.⁊ in.§.si quis.⁊ in.§.deinde.in auten.de manda.principum. 14 col.iij.† An autem sit fienda differentia inter preceptum ⁊ mandatum tetigit domi.Ant.in.c.precedenti.et videtur velle quod sic ⁊ similiter in dicto.c.quoniam Abbas.⁊ Spec.in tit.de offi.delega.§.restat.ver.item mortuo.sed de hoc dic,vt plene dixi in dicto.c.quoniam Abbas.s.eo. ¶ In gl.fi.in fine ⁊ de materia 15 plene habetur in.c.cū accessissent.s.de constitu.† Et not.ꝙ text. hic loquitur,quando iste qui appellauerat,produxit testes corā iudice a quo,⁊ vlterius etiam processit in causa petendo testimonia publicari.dicit tamen Inno.quod sufficiebat primum predictorum.vnde etiam dicit Hosti.quod sufficit,quilibet actus iurisdictionalis factus coram iudice a quo:per ea que habentur in dicto.c.solicitudinem.allegato in glo.sed hoc limita multipliciter:nam primo hoc est verū,quando quis comparet coram iudice a quo,faciendo actum iudicialem qui nō tendat ad exclusionem iurisdictionis iudicis a quo.vt est videre in exemplis positis in tex.secus si tenderet ad exclusionē iurisdictionis iudicis a quo:⁊ sic secus,si faceret actum compassibilē cum appellatione:vt quia non produceret testes super causa principali,sed super grauamine,ad ostendendum se fuisse grauatum.iuxta nota 16 ta in.c.si a iudice.j.de appella.lib.vj.† secundo limita,quia quod dicitur,ꝙ per actum factum coram iudice de quo videtur quis renuntiare appellationi est verum,quando quis facit actum sonantem in agere:vt quia petit terminum ad producēdos testes secus si faceret actum sonantem in pati:vt si iudex excommunicauit appellantem,et ipse appellans seruat excommunicationē nam per hoc nō videtur recedere ab appellatione.vt voluit Innocen.in.c.olim.lo.iij.j.de restit.spolia.videtur enim tūc fieri ad cautelam.quia bonarum mētium est timere culpam etiam vbi non est.v.dist.ad eius vero.tertio limita,quia quod dictum est, procedit,quando fit actus coram iudice a quo post appellationem interpositā:secus si fiat infra tempus datum ad appellandum.puta si infra illud recipiat terminum:quia per hoc non renuntiat appellationi faciende,quin possit etiā a grauamine precedēte appellare:vt voluit Innocē.in.c.significauerūt.j.de testibus.et in.c.quod ad consultationem.j.de re iudi.quod tene menti.Quarta limitatio est,quia procedit quod est dictū,quando appellans facit aliquid coram iudice a quo est appellatum, et illud aperte recipitur vel acceptatur secus si pars aduersa illud non reciperet nec acceptaret quia tunc nō videtur recessum ab appellatione per id quod legitur ⁊ notatur in.c.cum venis- 17 sent.j.de eo qui mit.in pos.† Ultimo potest opponi,quod citatio non debeat fieri per edictum,sed per nuntium.in auten.de litigiosis.§.omnem.colla.viij.⁊.l.cum notissimi.⁊.l.sicut.C.de prescri.xxx.anno.⁊.j.de appella.in.c.cum parati. ¶ Solutio,olim per edicta poterat fieri citatio,que fiebant in albo pretoris,seu in pariete dealbato in loco pretoris seu iudicis:de quo in.l.cōsentaneum.⁊ autē.qui semel.C.quomodo et quādo iudex ⁊ in cle. dudum.de iudi.et fiebat differentia inter maiores iudices:⁊ minores quia minores non poterant citare per edicta de quo in Specu.de cita.§.sequitur videre ver.⁊ not.sed bene maiores hodie tamen secus:quia regulariter citatio debet fieri per nuntium non per edicta nisi in aliquibus casibus,de quibus in cle.j.de iudi.⁊ ibi plene dixi.et etiam per Barto.in loco allegato in notabilibus.et facit etiam ad predicta quod habetur in.c.si aduersa- 18 rius.j.de eo qui mit.in pos.potest etiam queri † quid si prelatus impetrauit rescriptū,⁊ mortuus sit an successor possit prosequi concludit domi.Anto.quod aut impetrauit nomine proprio, aut nomine ecclesie si nomine proprio,tūc si ante mortem ceperit agere,poterit successor vel heres id prosequi:dum tamē sit tale ius,quod transeat ad successorem.secus si nō incepisset per id quod habetur in.l.si pater ⁊.l.si quis filium.C.de inoffi.testa.si vero nomine ecclesie impetrasset tunc aget successor,etiam si nō fuit facta citatio ante mortem ipsius impetrantis:per id quod 19 habetur.s.eo.c.quoniam abbas† ⁊ idem esset si cōtra prelatum nō expresso proprio nomine fuisset impetratum rescriptum:per id quod habetur in.c.dilecti.j.de foro compete.sed de hoc dic. vt plene dictum fuit in.c.significauit.s.de rescriptis. ¶ Itē aduerte,quia videtur quod etiam si proprio nomine expresso prelatus in causa ecclesie impetraret,videtur quod deberet transire rescriptum in successorem:quia potius videtur attendenda materia,super qua fit impetratio,quā expressio nominis: per id qđ dixi in capi.quoniam Abbas.s.eo.titu.et hoc esset clarū,quando vtrunque nomen esset expressum:vt ibi etiā dixi.Imolanus vtriusqꝫ iuris doctor.

1 ☞ Argumentum valere ab ijs que fieri solita sunt.
2 Delegatum cum alijs addita clausula(quod si nō omnes)posse dupliciter se excusare.
3 Nuntio certo et probate fidei credendum esse etiam sine literis.
4 Delegati vnius impedimentum sufficit qualitercunqꝫ appare re,vt in ceteris condelegatis potestas solidetur.
5 Processus factus coram duobus ex delegatis,tertio non impedito aut se non excusante,est ipso iure nullus.et an teneat partibus non contradicentibus.nu.20.⁊.22.⁊.24.⁊.46.
6 Processus factus non seruata forma delegationis,est nullus atqꝫ inibi ꝙ paria sunt aliquid fieri cōtra vel preter,vel citra formam mandati.
7 Clausula impotentie comprehendit tacite clausulam voluntatis.
8 Sententia an veniat appellatione processus.
9 Delegatio an contineatur sub appellatione actorum.et numero.25.
10 Iurisdictionē pluribus delegatā esse indiuisibiliter penes quēlibet.
11 Intellectus ad.l.si longius.ff.de iudicijs.
12 Iudices ordinarij videntur dati insolidum nedum quo ad habitum,sed etiam quo ad exercitium iurisdictionis:aliter atqꝫ in iudicibus delegatis ⁊.nu.28.
13 Iurisdictione ordinaria alicui collegio commissa nō censentur singuli de collegio habere iurisdictionem,sed ipsum collegium dicitur eum habere.
14 Uicarijs duobus ab episcopo constitutis quilibet eorum censetur habere iurisdictionem insolidum:et an si vnus cepit de causa aliqua cognoscere,possit alter eius cause cognitionem suscipere.
15 Ordinarij plures ab vno ordinario descendētes an habeāt singuli iurisdictionem insolidum.
16 Filij succedentes in feudo si diuiserint iurisdictionem aut territorium,non preiudicant domino.atqꝫ inibi an tunc habeant iurisdictionem insolidum.
17 Arbitris pluribus datis an possit vnus sine alio cognoscere et quid in delegatis,⁊ nu.37.
18 Citatus a non habētibus iurisdictionem vel ab ijs cōtra quos est iuris dispositio an teneatur comparere.
19 Citatus tempore feriato an et quando teneatur comparere.
21 Prorogatio iurisdictionis a partibus per errorem facta an valet.
23 Sententia que non continet expressum errorem iuris ꝙuis lata sit contra ius litigatoris tenet.
26 Expressio conditionis,que tacite inest,potius videtur quedam admonitio:ꝙ conditio.
27 Intellectus ad.c.j.de appella.in.vj.
29 Ratificari non posse id quod nullum est atqꝫ inibi an possit ratificari quod potest impugnari vel quod nō habet executionē,

PRudentiam tuam. Si causa cōmittitur tribus delegatis cū clausula quod si nō omnes ⁊c.plus quam appareat de impotentia vel voluntate tertij,duo procedere non possunt.⁊ si procedunt.nihil agunt.idem in datis cū clausula,qđ si ambo hoc dicit vsq; ad.§.sexta.⁊ primo ponit duas questiones secundo ad illas respōdet tertio rationē assignat quarto incidens dubiū soluit quinto prorogat seu extendit id quod superius dixerat secunda ibi,in hoc casu taliter tertia ibi.illa quippe quarta ibi,adijcimus etiā.Quinta ibi,ideo que per omnia ⁊ pars huius est.j.de mutuis peti.c.prudentiā.per quam decretalem patet,quod hec decre.fuit facta ad consultationem decani Rothomagensis. ¶ Not.primo ex litera ibi,

1 solet argumentum ꝙ considerari debet id,quod fieri solet†et sic ꝙ licita sit argumentatio a solitis.facit.l.iurisgentiū.§.pactorū ff.de pac.⁊.l.certi condictio.§.si nūmos.ff.si certum petatur.de quo aliquid.s.de tēpo.ordi.in.c.ij. ¶ No.modū respondendi,cū proponuntur plures questiones,que per vnā solutionem tolli possunt.nā tunc similiter est respondēdū,vt hic patet.vnde etiā hic dixit(in hoc)ac si due premisse questiones essent vna.facit

2 quod habetur.s.de rescriptis in.c.pastoralis. ¶ No.ꝙ†delegatus cum alijs duobus cū clausula(quod si nō omnes)videtur posse se dupliciter excusare,seu impedimentū alijs condelegatis notum facere:videlicet per certū nuntium ad hoc transmissum,et per incertū literatorie destinatum:hoc est cū literis ipsius ter-

3 tij se excusantis:vt hic videtur colligi fm vnū intellectū.⁊†fm hoc etiā potes notare,ꝙ nuntio certo ⁊ probate fidei videt credendum sine literis de quo in glo.et.j.de appella.c.cum parati. ¶ Et no.etiam ex predictis,ꝙ aliquando creditur vni tantum

4 scilicet in non multū preiudicialibus. ¶ No.†quod ad purificandam et solidandā potestatē in condelegatis sufficit de impedimento tertij constare,qualitercunq; cōstet.⁊ sic siue certificatio proueniat ex parte ipsius impediti,siue aliter cōstet,forte p pbationem testiū no.qđ nō videtur sufficere collegam esse impeditū nisi de hoc cōstet collegis.de quo dicetur super prima glos.ma-

5 gna†no.quod processus duorū delegatorum habitus tertio nō impedito nec se excusante vel illis nō certificatis de impedimento,est ipso iure nullus quod videtur cōtingere ex defectu potestatis exercitij,⁊ etiā ex defectu forme date in rescripto ⁊ per hoc infertur ꝙ citatus coram eis non tenetur cōparere:⁊ etiā si compareret,non tenentur procedere,⁊ sic frustratorie necessitaretur compareret.⁊ pro hoc etiā quia citatio est de processu.j.de proba.in.c.quoniā cōtra.⁊ facit etiā quod habetur.j.eo.c.pastora-

6 lis. ¶ No.†quod processus factus nō seruata forma delegationis,non valet facit.s.de rescriptis in.c.cū dilecta ⁊.j.e.c.venerabili. ¶ Et no.etiam,ꝙ paria esse videtur aliquid fieri contra formam mandati,vel citra,vel preter.facit quod habetur in.c.si cuj de ele.lib.vj.⁊.s.de maio.⁊ obe.c.dilecti.sed in contrariū facit ꝙ no.glo.j.in.c.causam que.j.de re iudi.⁊ quod etiam notat pe.de saxo.s.eo.ex parte.lo.ij.⁊ quod ibi no.Joā.an.super glo.prima quia paria sunt fieri contra formā mandati,vel citra,vel preter,quando fit aliquid,quod nō fit iuxta formam ipsius mandati:alias secus,per ea que habētur in.l.iam tamē.§.in hac.ff.iudic.solui.et bene facit,quod habetur in.l.ad rem mobilem ⁊ in.l.ad legatum.ff.de procura.et.s.eo.c.preterea.⁊.j.eo.ti.c.ex literis dicitur autē esse iuxta mādatum id,quod est preter expressam formam mandati,tamē consecutiue sequitur ad id quod mandatū est expresse:vt cōtingit in iuribus superius allegatis.⁊ sic patet,quod si aliquid fiat iuxta mandatū,licet sit preter formam mandati expresse,illud valet:secus quādo nō esset iuxta mandatum. ¶ No.ꝙ libentius papa committit causam pluribus,quā paucioribus.Et no.causam seu rationē quare hoc facit,que exprimitur in litera propter quā sepe allegatur ista decretalis.Ex qua etiam potes notare,quod vbi plura sunt consilia,ibi melius pre

7 sumitur res discussa. ¶ †Not.quod clausula impotētie tacite in se includit casum voluntatis quo ad purificandā potestatē condelegatorum licet non cōprehendat potestatē quo ad excusandum condelegatū si noluerit non impeditus interesse,quominus sit redarguēdus.facit quod in simili dicūt legiste de substitutione vulgari,que expressa in vno casu impotētie,cōprehēdit etiam casum voluntatis.de quo in.l.fi.C.de institutio.⁊ substitutio.⁊ in.l.j.⁊ in.l.iam hoc iure.ff.de vulg.⁊ pupil. ¶ No.illud vulgatū,quod vbi eadē est ratio,ibi debet esse eadē iuris dispositio.de quo in.c.translato.s.de constitu.⁊ de transla.prela.c.ij. ¶ No.quod statutū in pluribus extēditur ad pauciores,in quibus eadē ratio. ¶ Not.quod vbi aliquid fit contra formā datā ab homine,vitiatur ipso iure.quod videtur intelligere Innoc.quando est forma verisimiliter studiose ponderata a mandāte:vt contingit in casu huius.c.propter rationem positam in lite-

8 ra†no.ꝙ appellatione processus nō videtur cōprehendi sententia.et sic videtur ꝙ sententia non sit de processu ad hoc quod habetur in.c.fin.de fe.⁊ in.l.ij.C.vt lite pendēte.vbi de hoc per Cynum.qui tamen tenet contrariū,videlicet quod sententia dicatur esse de actis.per id quod habetur in.l.is apud quem.C.de edendo.et in.l.actorū.ff.de re iudic.vnde dicit ꝙ verbū(acta)et verbum(sententia)⁊ similiter verbū(processus)habent se vt genus et species:quia sentētia est species processus ⁊ processus spe-

9 cies actorum.†An autē delegatio sit de actis tangetur.j.eo.c.consuluit.vbi tangit Inno.et ibi videtur velle Inno.ꝙ non.et pro hoc facit,quia nō numerat inter acta iudicialia vt in.c.quoniam cōtra.j.de proba. ¶ In gl.prima,que incipit,primā questionē habes.alij dicūt quod prima questio fuit in.c.sciscitatus.s.de rescriptis.⁊ quarta fuit in.c.prudentia.sed in hoc non est magna vis.et no.ꝙ hec glo.fuit additio,quam libri antiqui nō habent.vnde antiquitus gl.sequens magna erat prima.⁊ ideo j.in glo.in verbo nihil egisse,⁊ in verbo citra formā,allegatur sequens glo.pro prima. ¶ In glo.ij.ibi,nō videtur papa respondere.Supple,⁊ sic videt nos dimittere sub incerto cōtra ea que habentur in.§.quibus.in prima cōstitutione Codicis.et in prohemio huius libri.dic tamē,vt.j.patet ex gl.ꝙ licet non respondeat expresse,tamen satis respondet tacite cum per solutionē secunde questionis satis sequatur solutio prime:vt.j.tangit gl.tamen pro clariori declaratione glo.arguit pro et cōtra ad istā primam questionē et primo arguit ad negatiuā ibi,sed videtur secūdo ibi,ecōtra arguit ad affirmatiuā tertio respōdet distinguēdo ibi,ad hoc distinguit Joā.Quarto respondet ad obiectionē hic in principio formatā in ver.⁊ si dicas.demū format tres questiones:quarū prima est ibi,sed si tu ponas.secunda ibi,sed po-

10 ne.tertia ibi,itē quid si.†In eadē glo.ibi cū sit res indiuisibilis.Supple,qr est res incorporalis que consequēter tāgi nō pōt,nec similiter diuidi.facit insti.de rebus corpo.⁊ incor.in principio,⁊ §.j.⁊ hoc clarum naturaliter loquēdo.quia fm naturam ipsa iurisdictio est indiuisibilis fm iuris ordinationē:quia quilibet eo ipso est delegatus tam respectu principij cause,respectu medij,quā respectu etiā finis.et ideo potest dici indiuisibilis esse penes quemlibet.facit ꝙ no.legiste in.l.stipulationes non diuiduntur et in.l.ij.ff.de verbo.obli. ¶ In ea.gl.ibi,altero absente.et sic videtur,quod demū vnus consul.se impediat de causa inchoata per aliū,quādo alter est impeditus,vt patet in.l.vna.ff.de offic.consul.hic allegata.et sic patet ꝙ illa lex possit induci pro ⁊ contra.nā facit pro,inquantum a principio quilibet ipsorum posset adiri,⁊ coram ipso procedi.Itē facit contra,inquantum causa inchoata coram vno demū illo impedito alter intromittere pōt.⁊ dicit Bar.i.d.l.vna.hoc verū qn impedimētū est breui tpe duraturū si vero lōgo tēpore esse duraturū aliꝰ deberet loco impedi-

11 ti subrogari.p.l.si lōgius.ff.de iudi.sed certe†vt hic dicit.d.Flo.

illa.l.si

illa.l.si longius.loquitur in delegato,in quo ibi dicitur,quod si impedimentum est paruo tempore duraturũ,debet expectari: si autem sit longo tempore duraturũ,tunc debet alius ipsius loco subrogari.sed glo.hic & dicta.l.vna.ff.de offi.cõsul.loquitur in ordinarijs:quo casu si vno ipsorum impedito ad breue tempus alter põt se intromittere,fortiꝰ poterit intromittere,si lõgo tẽpore impedimentũ haberet durare.& pro hoc etiã quia illa.l. indistincte loquitur siue impedimentũ sit breue,siue non:nõ distinguẽdo inter predicta:& sic indistincte debet intelligi.ar.j.de priuile.c.qꝛ circa.In ea.gl.ibi.§.sancimus.ibi dicit ꝙ si plures sint dati tutores q̃libet ipsorũ de per se põt autorari pupillo nisi sit actus per quem finiatur tutela.nã facit cõtra inquantũ in actu qui finit tutelã,nõ potest vnus autorari sine alio.facit etiã pro, inquantũ in alijs actibus quilibet potest autorari.& ideo cũ per diffinitiuam sententiã finiatur officiũ iudicis.l.iudex.ff.de re iudic.videt ꝙ vnus nõ possit sine alio diffinire.¶ In ea.gl.ibi.§.si plures.ibi dicitur,ꝙ si duo magistri proponunt ad regimẽ nauis quilibet ipsorum obligat dominũ,nisi aliud sit dictum et sic etiam posset induci pro & contra.nam facit pro inquantũ quilibet obligat dñm.facit in cõtrariũ,inquantũ nõ obligat si aliud sit dictũ.prout hic videtur esse,ex quo adiecta fuit clausula,dãs potestatẽ duobus solũ in certo casu.In ea.gl.ibi.si legatario.§.j.ibi dicitur,ꝙ si testator habet tres seruos,et instituit sibi duos heredes:& grauauit eos vt manumitterent duos ex dictis seruis,quos vellent,ꝙ mortuo testatore si alter heredũ se absentat, vt non manumittat,alter solus põt manumittere:et in hoc facit pro.In contrariũ facit.inquantũ demũ illo latitante seu in fraudem se absentante,illud facere potest.¶ In ea.gl.ibi.& hoc

12 distinxit Io.†no.bene hanc distinctionẽ inter ordinarios & delegatos:quia si plures dantur ordinarij,videtũr dati in solidũ nedum quo ad habitum iurisdictionis,sed etiam quo ad exercitium,qꝛ quilibet ipsorũ habebit iurisdictionẽ et exercitiũ in solidum.secus in delegatis:qꝛ quilibet ipsorũ habebit habitum iurisdictionis insolidum,seu insolidũ ipsam iurisdictionẽ:non tamen habebit quilibet eorũ exercitiũ iurisdictionis insolidũ.et ratio diuersitatis est,qꝛ ordinarij dicuntur habere iurisdictionem ex iure proprio,sed delegati ex iure alieno et loco ipsius delegantis esse dicuntur:et ideo debẽt simul cognoscere & sic simul iurisdictionem exercere.facit qđ habetur in.l.j.§.qui mandatã.ff.de offi.eius cui manda.est iurisdictio.Sed aduerte quia primũ dictum limitat Hosti.procedere,qñ dãtur plures ordinarij in spiritualibus,precipue in quibus natura rei repugnat ꝙ simul illa exerceant.vt cõtingit in actu cõfessionis, que in secreto vni soli fieri habet facit qđ habet.j.de penitẽ.& remis.c.omnis vtriusq; secus si sint dati in tẽporalibꝰ:qꝛ tũc idẽ qđ in delegatis sed hoc dictũ nõ placet Io.an.nec etiã cõiter tenetur qꝛ etiã in tẽporalibus intelligitur data iurisdictio insolidũ etiã quo ad exercitiũ, quando dant plures ordinarij:vt probatur in.l.vna.ff.de offic. consul.& notatur etiã in.l.pomponius.alias est.l.si vni.per gl.et Bar.ff.de re iudi.& plus dicit gl.in.d.l.pomponius.ꝙ idẽ in pluribus delegatis ad vniuersitatẽ causarũ,quod dicit in pluribus ordinarijs.facit.l.j.§.fi.ff.quis & a quo.& ibi illud sequitur Bar. & etiam do.Flo.hic.Sed certe reuera hoc iure nõ bene probat nec ob.qđ habetur in.d.l.j.§.fi.quia ibi loquitur quo ad hoc,vt delegatius ad vniuersitatẽ causarum possit vnã ex illis delegare,vt sic in hoc equipararetur ordinario,etiã si sit delegatus inferioris a principe.sed nõ sequitur per hoc.ꝙ quo ad omnia alia equipareturo rdinario.& pro hoc etiã facit,qꝛ eadẽ est ratio quo ad id,de quo hic queritur in talibus delegatis ad vniuersitatẽ causarum,que est in delegatis ad vnam cãm tantũ:qꝛ etiã predicti vice delegãtis funguntur Bart.tñ in.d.l.pomponius.& etiã in.l.j.§.si plures.ff.de exercitoria.tenuit gl.predictã.sed hoc nõ est sine dubio:vt patet ex predictis.Itẽ quod dictũ est de pluri

13 bus ordinarijs, limitat †Io.an.procedere,quando cõmittitur iurisdictio ordinaria pluribus vt singulis:secus si vt collegio: quia tunc collegiũ dicitur habere iurisdictionẽ, non singuli de collegio:vt in.c.irrefragabili.de offi.ordi.& no.gl.in.c.vt officiũ. j.de hereticis.lib.vj.& hoc etiã voluit hic Inno.& Bar.in.d.l.si

14 vni.Et per predicta patet†ꝙ si episcopus constituat duos vicarios quilibet eorũ insolidum habebit iurisdictionem,cum sint ordinarij:prout notatur in.c.ij.de offic.vica.lib.vj.si tamẽ vnus eorum inceperit de causa cognoscere,non poterit aliter se impedire nisi primo impedito.dicta.l.vna.ff.de offi.consul.& si ambo simul inciperent de aliqua causa cognoscere,tunc etiã non procedit vnus sine alio:vt est tex.in.d.l.pomponius.ff.de re iudica.& etiam no.per Bart.¶ Itẽ quod dictũ est de ordinarijs quod intelligitur quilibet eorũ habere iurisdictionẽ insolidum etiam quo ad exercitiũ,limita,nisi expresse aliud reperiatur in iure cautum:vel nisi aliud sit dictũ per dantẽ ipsos ordinarios: per id quod habetur in.c.nõ potest.de re iudic.& in.c.per hoc.de hereticis.li.vj.¶ Itẽ aduerte quia ea que dicta sunt de ordina

15 rijs intelliguntur quando plures dantur ordinarij†sed si vnus detur ordinarius.et ex persona eius descendatur ad plures, vt quia deputatur aliquis comes in certo comitatu,qui postea decedit pluribus filijs relictis,an tunc quilibet filiorũ poterit exercere iurisdictionẽ insolidum.Guil.de.ar.tenuit quod nõ ex quo ab vno descendunt.ar.l.cui fundus.ff.de condi.& demon.& sic tenuit in dicta.l.vna.de offi.consul.et sequitur do.Ant.sed Bar. & melius tenuit contrarium in.d.l.pomponius per.l.ij.§.fi.ff.de ver.obli.vbi patet ꝙ illa que sunt indiuidua,transeunt ad heredes insolidum qđ tamen limitat esse verum:nisi tales habere debeant commodum mulctarũ quia tũc non poterit vnus exercere sine alio.ar.l.heredes mei.§.fi.ff.ad trebel.sed certe ille tex.modicum facit:quia dicit quod si testator legat cognatis suis.vel libertis,ꝙ ex ordine scripture intelligit legatũ factũ cognatis,si extant.et si nõ intelligitur factum libertis.& sic modicũ videtur ad propositũ.ideo verius videtur,quod etiã si cõmodũ mulctarum spectet ad eos,possit quilibet exercere iurisdictionẽ.& locus sit preuentioni.ar.c.proposuisti.j.de foro cõpe.nec ob.rõ Guil. quia ita tollitur per illam.l.ij.de verb.oblig.vbi patet,ꝙ illa que sunt indiuidua transeunt insolidũ ad heredes.Aduerte tamẽ qꝛ Bar.in.d.l.pomponius videtur inducere dictã.l.heredes mei.§. fi.hoc modo quia vbi agitur de cõmodo et inuitãtur aliqui per alternatiuam hoc modo,quia vocantur ipsi vel alter ex eis,tũc non potest alter ex eis venire solus ad cõmodum.nisi alijs deficientibus:vt ibi patet & arg.d.§.finalis.vnde cũ sm eũ videatur iurisdictio descendere in omnes filios ipsius comitis,vel in alterum eorũ,ideo quãdo agitur de cõmodo mulctarũ non poterit vnus sine alio exercere iurisdictionẽ.sed certe hoc dictũ suũ. qđ intelligatur deferri iurisdictio alternatiue omnibꝰ filijs,vel alteri eorũ,non reperitur iure cautũ:ideo simpliciter defertur omnibus insolidum,ex eo quia est indiuidua.& sic videtur ꝙ descendat insolidum,etiã si agatur de cõmodo mulctarum,et locus sit

16 preuentioni.†Quid autẽ si tales heredes diuiserint inter se iurisdictionem seu territorium in quo cõpetebat iurisdictio tangit Bart.in.l.inter tutores.ff.de admi.tut.vbi dicit,ꝙ talis diuisio non preiudicat domino:per ea que habẽtur in.l.imperialem.§. preterea.de prohibita feu.aliena.per fede.in vsibus feudorum & sic sm eum solũ quo ad exercitium erit diuisa,vt solũ quis exerceat in territorio sibi assignato.sed tamẽ quo ad habitũ quilibet in toto territorio habebit iurisdictionem.& ideo si vnus eorũ ne linqueret in territorio alteri assignato,non posset per illũ puniri:

17 quia par in parem non habet imperiũ.de ele.c.innotuit.†Quid autem si dantur plures arbitri simpliciter.An sit idem quod in delegatis,vt in nullo casu possit vnus sine alio procedere,recurre ad tex.in.c.fi.de arbi.in.vj.vbi est expressum:quod si tres sunt dati.arbi.sine alia clausula duo ex tribus poterunt procedere tertio absente,ipso tamen prius requisito.secus in delegatis datis sine clausula:vt ibi etiã dicitur.de quo ibi etiam tangitur per glo.quando autem in delegatis apponitur clausula,tũc si apponitur clausula,quod si nõ omnes tenet qđ hic habetur.si autem apponitur clausula,vos vel alter vestrũ,tunc recurre ad.c.cũ plures.j.eo.lib.vj.vbi patet,quod virtute dicte clausule quilibet potest iurisdictionem preoccupare.adeo quod alij nõ poterunt se intromittere nisi illo impedito.de quo dicendũ vt ibi.¶ In ea. glo.ibi,et hoc constat.Supple,& cõstat tertium non esse impeditum,nec se excusare.¶ In ea.glos.ibi,sed si tu ponas.Aduerte ne videatur glo.superflue loqui,quia differt hec questio ab eo quod proxime dixit glo.quia.s.glo.est locuta,quando duo tantum citant,et certũ est tertium nõ esse impeditum,nec se excusare sed in hoc versiculo gl.loquitur.quando est dubiũ,an tertius se excusauerit,quod sit impeditus.¶ In ea.gl.ibi,tutius est ire be

18 ne dicit tutius†quia nõ est necesse,ex quo nõ faciunt mentionẽ de tertio,an se excusauerit.quia tunc regula iuris est contra citãtes,quia nõ possunt duo procedere sine tertio ergo non tenetur reus cõparere.alias sequeretur absurdũ vt dicit Innoc.quod si quis citaret Seium,deberet Seius comparere etiã si is qui citaret esset priuata persona:dummodo esset talis cui alias fieri posset commissio.nam potest reus dubitare,an ei sit facta cõmissio. et ideo concludit Inno.ꝙ vbi regula iuris seu regularis dispositio est contra citãtẽ,non tenetur citatus cõparere,nisi in citatorio exprimatur aliquid propter qđ reddatur dubiũ,an citans habeat iurisdictionem in citatũ.nam tunc si illud exprimit,bene tenetur comparere et ideo si citans asserit se delegatum apostolicum in tali causa,et propter hoc citat,bene tenetur comparere citatus.secus si hoc non exprimat,si citans alius non habeat iurisdictionem in citatum.et hoc etiam voluit Inno.in.c. preterea.j.de dilatio.et Barto.in.l.ij.ff.si quis in ius†et per predicta etiam patet, quod si quis citetur tempore feriato quia regula iuris est contra citantem non tenetur citatus compa-

rere, nisi in citatorio exprimatur causa, que tali tempore possit
ractari. de quo in dicto. c. preterea. ĩ. de dila. per Innocẽ. ⁊ per
Barto. in dicta. l. ij. ff. si quis in ius. Et pondera bene, ꝙ In-
no. hic videtur velle, ꝙ sufficiat citantem se asserere delegatum, li
cet copiam delegationis nõ mittat de hoc tamẽ cõsueuit esse du
bitatio: de quo tangi cõsueuit in. d. c. preterea. ĩ. de dila. ⁊ in di-
cta. l. ij. ff. si quis in ius. ideo tutius est copiã delegationis insere
re in citatorio. ⁊ sic etiam quotidie practicatur. ¶ In ea. gl. ibi,
dico, ꝙ non valet aduerte † quia pro solutione questionis, gloss.
⁊ cõsequenter an gl. bene dicat oportet videre an processus fa-
ctus per duos ex tribus delegatis datis cũ clausula, de qua hic,
si fiat partibus nõ contradicentibus, teneat. nã Innoc. hic po-
suit opi. finaliter tamen videtur inclinare, ꝙ teneat processus ex
eo, quia licet certa forma sit tradita in rescripto, vt videlicet duo
procedant, si tertius sit impeditus, tamẽ illa forma non videtur
studiose ponderata a mãdante: q2 videtur respicere fauorẽ par-
tium, que possunt suo fauori renuntiare. ĩ. de regula. c. ad aposto
licam. secus qñ studiose est ponderata, vt qñ respicit fauorem ec-
clesie, ⁊ sic publicum: vt in. c. cũ dilecta. s̃. de rescriptis. ⁊ pro hac
parte etiam allegat, ꝙ videtur hic agi de prorogatione vsus iu-
risdictionis de certo casu ad alium casum: ⁊ ideo hic facilius fit
21 per id quod habet in. c. j. de appel. lib. vj. † et plus videtur etiam
velle Innocẽ. ꝙ hoc casu qñ agitur de prorogatione vsus iuris-
dictionis de vno casu ad alium, ꝙ id fieri possit, etiam si partes
sint in errore. sed certe vt dicit do. Flo. in prorogatione requirit
consensus. l. ij. ff. de iudi. qui non cadit in errantẽ. l. si per errorẽ.
22 ff. de iure. om. iudi. † Itẽ aduerte, quia cõtra Inn. facit. l. cedere
diem. ff. de ver. sig. que vult, ꝙ in actu conditionali vt locum ha
beat dispositio, verificari debet conditio. ⁊ sic in casu proposito
cum nõ fuerit verificata cõditio, videtur ꝙ processus factus per
duos partibus nõ cõtradicentibus nõ tenuerit. Inn. respondet
multum notabiliter, si responsio esset vera: nã dicit ꝙ illa lex lo-
cum habet in extraiudicialibus, non autẽ in iudicialibus. alias
sequeretur qđ si manderetur iudici, ꝙ cõdẽnet Titiũ Seio, in. x.
si sepius probauerit illum debitorẽ qđ nõ teneret processus, si cõ
demnaretur titius, ⁊ non esset probatũ eũ esse debitorẽ qđ no. vi
23 detur verũ. quia † sentẽtia tenet, ex quo nõ habet expressum erro-
rem iuris ⁊ si est contra ius litigatoris: vt legitur ⁊ no. in. c. j. ĩ. de
re iudi. ⁊ in. l. ij. C. quando prouoca. nõ est neces. ⁊ facit quod di-
24 ctum fuit in. c. ex insinuatione. s̃. de rescriptis † sed Hosti. hic te
net contrariũ. s. ꝙ in casu predicto nõ tenet processus factus per
duos ex tribus delegatis tertio absente ⁊ non se excusante, licet
fiat partibus nõ cõtradicentibus. et pro hoc dicit hic esse casum
expressum, dum litera dicit, ꝙ duo nõ debent procedere ⁊ si pro
cesserint, nihil reputantur egisse. ⁊ pro hoc allegat, quia factum
forma mandati nõ seruata nõ deberet valere: vt hic dicitur: nec
videtur esse bona responsio Inno. inquantũ dicit, ꝙ hic forma
respicit fauorẽ partiũ: ex eo quia non solũ respicit fauorẽ partiũ,
sed etiã publicũ: videlicet vt maturius ⁊ deliberatius, ⁊ sic cum
maiori maturitare lites decidantur ⁊ ideo partes non possunt
renuntiare forme mandati in hoc casu. facit qđ no. gl. in. l. prope
randum in princ. C. de iudi. et pro hac parte etiam facit dicta. l.
cedere diem. ff. de ver. signi. que videt loqui indistincte. licet In
no. nitatur illã restringere ad extraiudicialia. qđ videtur esse cõ-
25 tra generalitatem illius legis † preterea vt etiã tangit hic. d. Flo.
iurisdictio seu delegatio nõ videtur esse de actibus iudicialibus
vt no. ipse Inno. ĩ. e. consuluit. ⁊ facit etiam ꝙ dictum fuit. s̃. de
rescriptis. c. ex parte decani. ⁊ sic videtur ꝙ etiã ẜm Inno. d. l. ce
dere diem debet habere locũ in conditione adiecta in delegatio
26 ne. nec ob. predictis ratio, quam allegat Inn. † q2 illa procedit
in conditione, que tacite inest sicut est illa cõditio, si probauerit.
nam tũc potius habet vim montiionis, quã conditionis, vt vo-
luit ipse Inno. in. c. fi. ĩ. de presumptio. ⁊ gl. in cle. j. de offic. dele.
ideo nimirum si tenet sentẽtia in casu quẽ ponit Inno. licet nõ
fuerit probatũ de debito. quia illa conditio si probauerit inerat
tacite: vt predixi. quia nõ debet quis cõdẽnari, nisi sit cõuictus
vel confessus. ij. q. i. c. nos in quemꝙ. secus quãdo exprimit con-
ditio que tacite non inest: q2 illa reddit actũ conditionalẽ: vt no
tatur per Inn. in dicto. c. fi. ĩ. de presumptio. ⁊ per gl. in. d. clemẽ.
j. ⁊ ita contingit in casu proposito. quia quãdo dantur tres iudi
ces delegati, non subintelligitur tacite clausula, de qua in litera
nisi exprimatur: vt patet in. c. causam matrimonij. s̃. e. ⁊ ideo ni-
mirum si reddit mandatum delegationis cõditionale, ex quo ex
27 primitur clausula que tacite non inerat. † Itẽ non ob. c. j. de ap-
pella. in. vj. imo potius facit contra Inno. si bene ponderet tex.
cũ gl. vt hic dicit do. Flo. q2 ibi illud procedit in papa qui de vo
luntate partium põt cognoscere de principali negotio omisso
articulo appellationis secus si esset appellatũ ad archid. epm vt
ibi not. ¶ Itẽ non ob. c. de causis. s̃. e. q2 ibi solũ fit prorogatio
de tẽpore ad tẽpus ad personas iudicũ, qui habebãt iurisdictio
nem quo ad habitũ ⁊ quo ad exercitiũ. sed hic fiebat prorogatio
ad personas iudicũ, qui nõ habebãt iurisdictionis exercitiũ, ex
28 quo nõ euenerat cõditio clausule ⁊ plus † videt. d. Anto. hic in
vna parte velle, ꝙ nedum nõ habebat iurisdictionis exercitium
ante euentũ cõditionis, sed nec etiã habitũ in alia tñ parte vide
tur velle, ꝙ bene habeant habitũ sed nõ exercitiũ. ⁊ hoc etiã vo-
luit gl. et verius videt de iure, per id qđ dixi super hac gl. declarã
do quomodo iurisdictio est indiuisibilis: ⁊ est penes quemlibet
quo ad habitũ, licet nõ quo ad exercitium ⁊ per ꝓdicta patet, ꝙ
talis processus fuit nullus, ex quo factus est anteꝙ euenerit con
ditio clausule ⁊ ideo nõ potest ratificari vt etiã dixit gl. qđ intel
lige verum, etiã si noĩe tertij tulissent sñiam. licet Host. tũc teneat
cõtrariũ sed nõ bene: q2 vt dicit Inno. lʒ sit meo noĩe gestũ non
29 tamẽ possum ratũ habere † quia cũ illud omnino nullũ, nõ pos-
sum ratificare vt hic voluit gl. et etiã Inno. hic et de cõsuetu. in
c. cũ consuetudinis. Aduerte tñ q2 Inno. hic multũ notabiliter
voluit sentire talẽ doctrinã in hoc articulo, qñ queritur, si actus
potest impugnari, an põt ratificari. q2 videtur concludere quod
aut actus est aliquis, sed nõ habet executionẽ vel põt impugna
ri. vt cõtingit in. c. lugdunẽsis. ix. q. ij. ⁊. s̃. e. ꝙ sicut, ⁊ tũc põt ra-
tificari: vt patet ex ijs, que habentur in dictis iuribus aut actus
est nullus a principio et tunc aut nõ est omnino null', sed est ali
quis certo respectu: vt patet in iudicio agitato cũ falso procura-
tore: quia tale iudiciũ non est nullũ ad preiudiciũ procuratoris,
sed quo ad preiudiciũ dñi: vt tãgit Inno. hic ⁊ tãgitur etiã per
gl. ⁊ legistas in. l. licet. C. de ꝓcur. ⁊ hoc casu põt ratificari: vt pa
tet in. d. l. licet. ⁊ in. l. iij. §. falsus. ff. rem ratã haberi. ⁊ facit qđ le-
gitur et no. ĩ. de procurato. c. in nostra aut actus est a principio
30 nullus omnino † ⁊ tunc aut est nullus ꝓpter fauorẽ volẽtis rati-
ficare, aut est nullus propter defectũ solẽnitatis non introducte
simpliciter ꝓpter fauorẽ ratificantis. primo casu põt actus rati-
ficari. allegat Inno. §. sed et si qs. insti. de testa. militis. sed clari'
probatur in. l. filio ꝓterito. ff. de iniusto testa. vbi testamẽtum in
quo filius in potestate est ꝓteritus, q2 nõ est institutus nec exhe-
redatus, est nullũ: ⁊ tñ q2 propter eius fauorẽ illud cõtingit, po
test approbari ⁊ ratificari per ipsum filiũ, vt sic saltẽ de equitate
recõualescat secundo casu nõ põt actus nullus ratificati: q2 tũc
ex quo a principio actus omnino est nullus ꝓpter defectũ solen-
nitatis nõ dependẽtis a potestate partis volentis ratificare, nec
propter merũ fauorẽ eius, non põt ratificari: vt in. c. auditis. de
elec. ⁊ in regula, nõ firmatur. de reg. iur. in. vj. ⁊ patet ex hac glo.
cũ qua etiã cõcordat alia in. l. ij. C. de iure fisci. li. x. et per hoc etiã
patet, ꝙ etiã si sententia hic fuerit lata per duos noĩe tertij, non
poterit ratificari: q2 est nulla defectu incompetẽtie ꝓnũtiãtiũ,
31 et sic non ob fauorẽ volentis ratificare † ⁊ per hoc etiã patet, ꝙ si
quis noĩe alterius exercet iurisdictionẽ, nõ poterit ille ratũ habe
re: quia nõ valet ꝙ gestũ est rõne incõpetẽtie: vt hic voluit In-
no. facit qđ habetur de offi. vica. in. c. sua. ⁊ quod habetur in. l. si.
⁊ per totũ. C. si a non cõpeten. iudi. ⁊ ad materiã etiã facit, quod
no. in gl. et per legistas in. l. vnica. C. qui pro sua iurisdi. et qđ no-
ta. per Inno. in. c. j. de rebus eccle. nõ alie. in. vj. ⁊ de cõsuetu. c. cũ
consuetudinis. ⁊ per gl. ix. q. ij. in. c. lugdunẽsis. et per Bart. in. l.
j. ff. de leg. tertio facit etiã quod dixi in. c. cũ vos. ĩ. de ijs que fi. a
prela. in ea. gl. in fine. hec gl. procedit, tenendo ꝙ non teneat pro
cessus factus per duos tertio non impedito partib' nõ cõtradi-
centibus. nã si teneremus, ꝙ tũc tenet propter tacitũ consensum
partium, multo fortius deberet tenere propter expressum cõsen-
sum. sed vt dixi supra cõiter tenetur, ꝙ tũc non valet processus:
⁊ ꝙ partes etiã non possunt prorogare iurisdictionẽ in casu isto.
quia sic prorogarent ad alias ꝑsonas quã ad quas voluerit dele
gans: qui voluit duos tñ posse cognoscere, nisi tertio impedito.
32 ⁊ ideo nõ põt fieri prorogatio: per id qđ habet in. c. p. ⁊. g. ĩ. e. † fi
naliter iuxta predicta restat vnũ dubiũ pone ꝙ tertius sit impe-
ditus, sed alij duo hoc ignorant, et nihilominus in cã procedũt:
an tenebit processus. nã videtur ꝙ sic ex quo tertius vere est im-
peditus et sic clausula videtur verificata. in contrariũ facit, quia
nõ videt illud sufficere ex quo iudices hoc ignorãt: per id quod
habetur in. l. quero. ff. de eo qui pro tuto. et in. l. ij. et. l. multum. ff.
de condi. et demonst. Innocẽ. hic refert opi. ⁊ clare non decidit
Joã. an. super regula, eum qui certus. de regu. iur. in. vj. concor-
dat opiniones quia si est impedimentum grauis infirmitatis ⁊
sic necessarium, ⁊ tũc tenebit processus ⁊ sufficiet ex post facto cõ
stare de tali impedimento ⁊ pro hoc allegat text. hic dum dicit,
vel alias de eodem canonice constare ⁊c. quasi loquendo in fu-
turo velit quod sufficiat ex post facto cõstare. secus si sit impedi
mentum suspitionis: q2 debet proponi, ⁊ sic allegari. ĩ. e. suspitio
nis. vel impedimẽtũ alicuius incommoditatis. vt' si auocaretur
a suis negotijs et tunc non' teneat processus. ex quo non fuit ta-
33 le impedimẽtũ allegatũ, nec de illo cõstitit † sed. d. Flo. hic ⁊ etiã
do. Ant. sequendo Bar. in. l. multum ꝑallegata tenerẽt indistin
cte pro-

cte processum non tenere, ex quo iudices ignorãt id q̃d est causa potestatis eorum: per ea que habẽtur in .l. hoc autem. §. j. ⁊ quod ibi notatur per Barto. ff. ex qui. cau. in pos. ea vbi patet, ꝙ si iudex procedit cõtra illum qui vere est cõtumax, si tamẽ iudex hoc ignorat, nõ tenet processus. ad idẽ quod etiã habetur in dicta .l. multum vbi quãdo apponitur cõditio in dispositione hominis debet esse impleta a sciente. et ista pars videtur verior de iure et etiã voluit Bar. in .d. l. multum. Nec obstat predictis q̃d sufficere debet ex postfacto cõstare de impedimẽto, per literã hic, dum dicit, cõstare non poterit, q2 debet intelligi .s. tunc quãdo volunt

34 procedere, per ea que superius dixi † ⁊ pro opi. Bart. de qua .s. allegat etiã hic do. Anto. quia in actu dependente a volũtate et potestate actum facientis, requiritur ꝙ detur scientia potentis, alias nõ videtur valere per ea que habẽtur in .l. qui in aliena. §. j. ff. de acqui. heredi. dicit tamẽ do. Ant. ꝙ si esset vehemens opinio de purificatione potestatis duorũ propter impedimentũ tertij, et ipsi duo haberent vehementẽ opinionẽ de dicta purificatione, valeret processus si reuera erat purificata, licet certitudinaliter nescirent. saltẽ si concurrat etiam ad hoc cõis opinio aliorum. ar. l. Barbarius. ff. de offic. preto. ⁊ viij. q. iiij. nonne. ⁊ bene facit licet non alleget, q̃d habetur in .l. si quis extraneus. §. fi. con iuncta gl. ff. de acqui. here. ¶ In gl. per certũ nuntiũ. ibi, ⁊ probate fidei. Host. dicit idem etiã si sit infamis dummodo alias sit

35 canonice destinatus per .c. sciscitatus. s. de rescriptis † ⁊ ꝙ infamis possit esse nuntius, facit q̃d no. in. §. fi. insti. de excep. ⁊ etiam quia donec tolerat̃ in officio, nõ debet repelli: per id q̃d no. Inno. j. e. cũ super sed do. Flo. hic dicit dictũ Hosti. esse verũ, quando esset nuntius deputatus ab ipsis tribus ⁊ iuratus per id q̃d no. in .c. cũ parati. j. de appel. alias si sit nuntius tertij se excusantis, debet esse certus et probate fidei sed tu potes tenere dictum Hostiẽ. etiam qñ esset nuntius tertij se excusantis, si sit missus cũ literis sigillatis eius sigillo. per id q̃d legitur et no. in .c. post cessionẽ. j. de proba. ⁊ in .l. si procuratorẽ absentem: cũ ibi notatis. ff. de procura. pro hoc etiam est tex. in .d. c. sciscitatus. ⁊ etiã text. hic dum dicit, vel excusatorẽ literatorie destinatum quasi velit, ꝙ quãdo destinat̃ cum literis, non sit necesse, ꝙ sit certus nuntius, seu certe ⁊ probate fidei. ⁊ hoc etiã hic sequitur do. Ant. In ea. gl. in fine sed certe vtraqȝ expositio gl. videtur hanc literam violare que alternatiue loquitur ⁊ sic videt̃ velle, ꝙ sufficiat alteram partẽ esse veram: per id quod habet̃ in regula, in alternati-

36 uis. de reg. iur. li. vj. † ⁊ pro hoc quia in dubio verba non debent impropriari vt no. in .c. intelligentia ⁊ in .c. preterea. j. de ver. sig. et ideo Inno. ⁊ Goffre. hic tenent, ꝙ si nuntius est certus, et sic certe ⁊ probate fidei, credetur ei etiã sine literis. Quinimmo etiã sine iuramento: q2 agitur de modico preiudicio: cũ duo habentes procedere habeãt vtriqȝ parti iustitiam ministrare. ⁊ ideo de facili creditur. per id q̃d legitur ⁊ no. in .c. significasti. j. de homici. ⁊ in .c. in omni. j. de testi. sed vbi nuntius non esset certus, tũc bene est verum, ꝙ nõ creditur sine literis: vt hic patet in secunda parte alternatiue do. Flo. reducit se ad id quod dixi .s. post eum ⁊ omnino dicit requiri iuramentũ: per id q̃d habetur in dicto .c. cum parati. j. de appel. et etiã in .c. placuit. xviij. di. sed do. Ant. hic tenet cũ Inno. ⁊ videtur ꝙ melius per hunc text. ⁊ ideo sufficit, ꝙ nuntius sit certus etiã sine literis. An autẽ tunc requiratur sacramentũ. Inno. tenuit ꝙ nõ, vt predixi: sed in contrariũ facit, q̃d no. in dicto .c. cum parati. ⁊ in dicto .c. placuit potes dicere, ꝙ in .c. cum parati agitur de maiori preiudicio quã hic, videlicet quo ad hoc, vt possit procedi contra partẽ tanꝙ contra contumacẽ ideo vt credatur nuntio, requirit̃, ꝙ fuerit iuratus: sed hic procedebatur partibus presentibus ministrãdo ipsis iustitiam: et sic de minori preiudicio agit̃ ⁊ ideo creditur tũc nuntio certo etiam sine iuramẽto: vt voluit Inno. Itẽ nõ obstat q̃d habetur in .c. placuit q̃d loquitur quãdo suffraganeus vult se excusare a contumacia quare non iuit ad conciliũ metropolitani: nam tũc si faciat fidem per vnũ testẽ ⁊ suum iuramentũ poterit se excusare sed hic loquitur in alio casu, videlicet quãdo tertius datus cũ clausula se excusat. quo casu, vt dixi, est modicum preiudicium, si proceditur per duos partibus presentibus iustitiã ministrãdo tutius tñ esset ad opiniones vitandas ꝙ etiam tali nuntio certo detur mandatũ ad iurandum de impedimẽto. In gl. nõ ostenderint. ibi. l. j. in fi. facit. j. de regu. iur. c. eũ qui certus.

37 li. vj. In ea. gl. nõ ostenderit. dic pro declaratione glos. † ꝙ si tertius fuit requisitus per duos, vt cõpareat ad procedendũ in tali termino quod põt fieri, vt patet ex notatis. j. c. proximo: tunc ipso nõ veniente in termino, poterunt ipsi duo procedere, per id quod habetur et dicit hic glo. quia ex quo nõ venit in termino, vel illud cõtingit: quia tũc nõ põt, vel quia non vult ⁊ sic vtroqȝ casu possunt procedere facit q̃d habetur in .l. ꝙ si dubitet. ff. de acqui. here. sed vbi non fuit requisitus, tũc procedit q̃d secundo loco dixit glo. nam cessat tũc ratio predicta. q2 si forte sciret diẽ

in qua vellent procedere, cõpareret. Host. vero reprobat rationẽ gl. quam hic ponit de expensis: q2 ille sunt incerte ⁊ sic sufficere debet̃ ꝙ ex post facto reddãtur sed do. Flo. sustinet gl. per id q̃d habetur in .c. statutũ. §. insuper. ⁊ §. penult. de rescriptis. lib. vj. ⁊ s̃m hoc si ratio glo. teneatur, videretur ꝙ etiã si tertius fuerit requisitus per duos, vt cõpareat ad procedendũ in tali termino, ꝙ tunc etiã ipso nõ veniente non possint procedere, nisi ille se excusauerit, quando esset in quo oporteret fieri expẽsas ad veniendum ad locum vbi deberet procedi. vnde tũc cautela esset ꝙ duo requirentes eum mitterent aliquẽ, qui haberet sibi ministrare expensas, vt sic tolleretur ratio gl. ¶ In gl. canonice: in fi. idẽ s̃m Inn. si probetur ipsum esse captum, vel infamẽ, vel alias impotẽtem de iure vel de facto. de rescriptis. c. sciscitatus. ⁊ facit etiã quod habetur. ff. de procura. in .l. aut longa. ¶ In gl. illa quippe. ibi, q2 nihil facit ad questionẽ. imo bene facit. q2 iste versiculus illa quippe demonstat quomodo studiose facta est cõmissio per papam tribus, ⁊ studiose est data eis forma in mandato de legationis. ⁊ ideo forma mãdati debet obseruari. alias nõ valet, q̃d agitur verũ est tñ id, q̃d dicit gl. ꝙ cõpetentius iste versiculus illa quippe, fuisset positus post ꝟsiculũ, mãdati ante versiculũ, adijcimus. licet etiã satis possit stare, prout iacet vt etiã gl. tãgit. ¶ In glo. duobus. ibi, secus in arbitris. ratio diuersitatis est q2 sunt cõmuniter cõpatres ⁊ amici partiũ, et quilibet studet complacere parti sue: que ratio cessat in iudicibus. vt no. gl. in .c. fi. de arbi. li. vj. venio igitur ad aliã gl. ¶ In glos. plurimorum. in fi. facit q̃d habetur in .l. dubium non est. C. de repudijs. ⁊ q̃d habetur prouerbiorum. xiiij. ca. vbi dicitur vbi salus. ibi cõsilia mul

38 ta. ¶ In gl. citra formam. ibi, citare est de processu † no. bene ex glos. ꝙ citatio est de processu. facit q̃d habetur de proba. c. quoniam cõtra. ⁊ ꝙ no. Bar. in rubri. C. de in ius vocan. ⁊ not. etiã ex glo. ꝙ licita est argumentatio de toto ad partem negatiue: de quo in .c. cũ in cunctis in principio de elec. et no. etiã ex gl. qualiter ex solutione secunde questionis surgit solutio prime Inno. vero dicebat, ꝙ aliter poterat surgere ex eo. s. quia hic dicitur, ꝙ duo tertio se nõ excusante nõ possunt procedere ad cognitionẽ cause: ⁊ per cõsequens videtur, ꝙ nec possint citare: cum dari de-

39 beat dilatio citato † et in datione dilatiõis videtur requiri causẽ cognitio. iij. q. iij. §. spatium. sed certe illud habet locum in dilationibus que dantur ad probandũ. secus in dilationibus expectatorijs: vt tetigit Inno. in .c. cũ contingat. de rescriptis. ⁊ ideo in gl. videtur requiri cause cognitio. iij. q. iij. §. spatium cum certe illud habet locum in dilationibus que dantur ad probandũ: secus in dilationibus expectatorijs: vt tetigit Inno. in .c. cũ cõtingat de rescriptis. et ideo gl. videtur melius dixisse, ⁊ melius adaptasse solutionem secunde questionis ad solutionẽ prime. ¶ In gl. cum possit. ibi, absqȝ periculo. Supple, graui. argu. de dona. apostolice. nam alias vix cõtingeret, ꝙ aliquod periculũ saltem leue non immineret. ¶ In gl. redarguendus. ibi, sola redargu-

40 tio † ⁊ sic nõ veniet puniendus pro hoc quia hoc hic nõ dicitur, nec etiam dicitur in .c. sciscitatus. de rescrip. sed solum dicitur, ꝙ volens nõ excusatur a redargutione. ⁊ hec opi. cõmuniter tenet̃ propter rationem glo. licet s̃m .d. Flo. videretur verius, ꝙ posset puniri tanꝙ contẽnens mandatum superioris, ar. c. si quis. de maio. ⁊ obe. tamen s̃m eũ cõiter tenetur gl. que videtur posse sustineri per eius rationẽ: ⁊ s̃m hoc non est tractandum quis eum debeat punire si autẽ teneremus, ꝙ posset puniri: tunc clarũ est ꝙ per suum superiorem posset puniri. videretur etiã ꝙ per ordinarium loci, in quo deliquit, posset puniri: per id quod notatur

41 in .c. fi. in gl. fi. ⁊ super ea de rescriptis. † Extra gl. potest opponi contra versi. adijcimus: q2 videt̃ ꝙ attento eo, q̃d ibi dicitur nõ plus importabit clausula, si non poteritis vel non volueritis, ꝙ si apponatur tantũ alterũ predictorũ: q̃d videt̃ absonũ. Soluit Inno. ꝙ imo plus importat: quia qñ est appositũ verbũ, nolueritis, nõ redarguetur ille qui ex sola voluntate recusat interesse: secus qñ dictum verbũ non est appositũ, sed solũ verbũ (nõ poteritis) quantũ tñ ad procedendũ nõ est differentia an appona-

42 tur vtrũqȝ verbũ vel alterũ tantũ. † Ulterius tangit hic Inno. quid si coram duobus cõpareat nuntius qui excuset tertiũ, ⁊ negatur per partes eum impeditũ an poterunt ad hoc cognoscere alij duo. ⁊ tene ꝙ sic. vnde dicit, ꝙ tenebit sentẽtia sup hoc lata per duos, si modo nõ habeat expressum errorem iuris. ⁊ si forte pronuntient eũ impeditũ, tñ reuera nõ sit: talis sentẽtia trãsibit in rem iudicatam, si nõ appellatur. nam virtute clausule ⁊ propter dubium potuerunt cognoscere. de rescriptis. c. super literis

43 secus † est in exceptione suspitionis: quia eadem ratio que repellit iudicem in principali: repellit ⁊ impedit etiam eum, ne sit iudex in hoc incidenti cause suspitionis: quia pariter est suspectus in cognitione vtriusqȝ: ideo tunc nõ cognoscit, secus quãdo nõ est eadem ratio super cognitione incidentis: quia tunc potest de incidenti cognoscere: quod tene mẽti propter ea que not. Inno.

in.c.cū super.§.e.et quod ibi dicitur ꝛ facit etiā quod no.Bart.
44 in.l.quidam consulebat.ff.de re iudi.† Item aduerte,quia dixit hic do.Anto.quod quando sunt dati plures iudices vt singuli, ꝛ quilibet habet habitum iurisdictionis sed non exercitium,ꝙ tūc videtur,quod si in sententiādo sint discordes,quo stabitur maiori parti comparatione minoris,licet non sit maior pars omnium:per id quod habetur in.c.iij.§.de iure patro.sed certe eius dictū est contra casum.l.sicuti.ff.de arbi.vbi requiritur maior pars omnium ideo non est verum nec ob.c.iij.quia loquitur quando plures patroni discordant:nam tūc bene statur maiori parti cōparatione minoris vt sic presentatus a tali maiori parte debeat institui ꝛ illud videtur esse speciale vt clericus proui-
45 deatur ecclesijs.† vltimo aduerte,quia do.Ant.hic videtur sibi fuisse contrarius,vt superius tetigi,quando sunt dati tres iudices delegati cum clausula de qua hic,an dicantur habere habitum iurisdictionis insolidum,sed non exercitium,an vero etiam non dicantur habere habitum insolidum:nam in vna parte tenuit primam opi.quam etiam tenuit glo.in alia parte tenuit cōtrarium:ꝛ sic tenuit secundam opi.pro qua adducit.l.si decem cum petiero.ff.de ver.obli.vbi patet,quod si tu promittis mihi decem cum petiero,cum ista conditio videatur relata ad executionem,non inducit dispositionem conditionalem.ꝛ sic videtur eodem modo quod si cōditio clausule hic posite soluz respiceret exercitium ꝛ sic executionē quod nō reddat dispositionem cōditionalem:ꝛ per cōsequens videtur,quod sufficiat duos procede-
46 re partibus nō contradicentibus.† Item pro hoc facit,quia si dicimus quod penes quemlibet est iurisdictio insolidū quo ad habitum,sed non quo ad vsum vel exercitiū iurisdictionis,tunc videtur sufficere,quod nihil opponatur,vt sic valeat actus ex negligentia partium nam nō videtur tunc necessarius consensus in prorogando,sed videtur sufficere sola negligētia.vel omissio opponendi exceptionem:sicut etiā quādo omittitur exceptio recusationis,vel excōmunicationis valet processus.§.de except.c.pia.lib.vj.ꝛ.§.de re iudica.in.c.inter monasterium,cum ibi notatis.et quia cū exercitium consistat in facto,videtur quod nō impediatur,si nihil opponitur.Et quod ad ipsum impediendū requiratur appositio,facit quod legitur ꝛ notat in simili,licet nō allegetur in.l.si vnus.§.pactus.ff.de pact.Et ideo per predicta in vna parte tenuit hic,quod nedum quo ad exercitium,sed nec etiam quo ad habitum iurisdictio est insolidū apud quemlibet.
47 Sed certe† cōmunis opi,est in cōtrarium.videlicet quod iurisdictio quo ad habitum sit penes quemlibet insolidum,sed non quo ad exercitium.et hoc etiam tenuit prima glos.magna.ꝛ hec videtur esse vera opinio,per ea que dixi ꝙ super dicta gl.¶ Restat nunc respōdere ad allegata superius in cōtrarium ꝛ primo ad.l.si decē cū petiero.potest dici,quod ibi exprimitur conditio
48 que tacite in erat,per eum modum quo inerat† nam fuit expressa per dictionē (tum) quesiuit natura principaliter notat tēpus, ꝛ secūdario cōditionē.l.si Titio.ff.quando lega.cedat ideo tunc talis conditio videtur potius sonare in monitionē:ꝛ sic non facit conditionē:per ea que notantur in.c.si.per Inno.de presumptio.ꝛ per glo.in cle.j.de offi.delega.ꝛ per id quod legitur ꝛ notatur in.l.non recte.C.de fideius.vnde secus esset,si per dictionē si facta fuisset expressio in dicta.l.si decem vt ibi no.glo.et Bar. quia illa principaliter notaret conditionem;et sic non fieret expressio eo modo,quo inerat.ꝛ pro tanto tunc licet adijceret verbo denotanti executionem faceret actum conditionalem:vt ibi
49 notatur per gl.† ꝛ ꝙ dictio,si faciat principaliter conditionem no.in dicta.l.si Titio.ꝛ ideo cū hic expressa fuerit cōditio per dictionem,si ꝛ etiā exprimebatur id,quod tacite non inerat; quia quando dantur tres delegati simpliciter,nō subintelligitur tacite cōditio de qua hic:vt patet.§.c.causam matrimonij.ideo nimirum si hic facit clausula ista conditionalē actū,licet respiciat exercitium vel executionē.Item non ob.secundū dum dicitur, quod si habitus iurisdictionis est insolidū penes quemlibet,sed non exercitium,ꝙ tunc sufficere debet negligentia vel omissio opponendi exceptionē:q2 tūc habitus videt operari validitatē eius ad quod exercetur,nisi exercitium per exceptionē repellat. sicut in simili patet in omissione exceptionis recusationis vel excommunicationis:quia valet processus:vt patet ex ijs que habentur in dicto.c.inter monasteriū.ꝛ in dicto.c.pia.quia responderi potest,ꝙ ibi coram iudice poterat procedi,si non obiciebat exceptio.ꝛ sic iudex habebat habitum iurisdictionis,ꝛ etiā exercitium,si exceptio non obiciebatur.sed hic nō competebat exercitium duobus,nisi purificata conditione clausule ꝛ ideo ante purificationē procedi non potest.et si procedatur,processus est nullus:vt hic aperte dicitur in text.et per hoc etiā potest responderi ad id,quod habetur in simili in.l.si vnus.§.pactus.ff.de pactis.nam ibi iudex habebat habitū et exercitium:ꝛ demū impediebatur procedere,si obijciebatur exceptio.Quinimmo ibi etiā si obijciebatur exceptio pacti de non petendo,poterat procedere:quia illa nō obijcietur ad processum sed ad merita cause verū est tamen,quod si probabatur,debebat reus absolui ꝛ ex predictis etiam patet,quod nō habet obstare,si dicatur,quod exercitium cōsistat in facto:ꝛ sic videtur ꝙ non impediatur si nō opponatur contra ipsum:quia hoc nō procedit,quando exercitiū competit demum purificata aliqua conditione:vt erat hic:quia tunc si procedatur ante purificatā cōditionem,etiam si nil opponatur,non tenet processus:vt hic probatur aperte.et pro hoc facit,quia prout ipse idem do.Anto.dicit,videtur cōditio clausule respiciens exercitiū habere annexā formā mandati hominis. ideo videtur vitiari ipso iure id,quod fit forma mandati nō seruata:vt hic innitur ꝛ.§.de rescriptis.c.cum dilecta.¶ Ultimo aduerte:quia aliqui habent signatā glo.in verbo exequātur.ante.§.sexta.sed reuera nō debuit esse signata ante.§.sexta in versu ꝙ si malitia.in verbo,exequantur.

1 ☞ Excommunicatus repellitur ab agendo,reus autem licet excommunicatus se defendere potest.
2 Actor excommunicatus qualiter repellatur a iudicio.
3 Rescriptum impetratū per excommunicatū an valeat.
4 Excommunicationis exceptionē opponens,illam statim probare debet.
5 Excommunicationē non obijciere,est eandē obijcere sed nō probare,paria sunt.
6 Delegati officium quale excommunicationis contra actorem probata exceptione.
7 Absolutio ab excommunicatione qua forma fieri debeat.
8 Juramentum de parendo mandatis ecclesie requiritur ab excōmunicato in ipsius absolutione.
9 Delegato commissa censentur accessoria ad negotiū principale sibi commissum.
10 Absoluendus ab excommunicatione quale iuramētum prestare teneatur.
11 Delegatus in subsidium cognoscere potest de causa excommunicationis.
12 Jurisdictio delegati quo casu extendatur ad personas in rescripto non comprehensas.
13 Probationes in termino fieri debēt.
14 Delegatus absoluere non potest a casibus pape reseruatis.
15 Exceptionem nō probans,pro nō excipiente haberi debet.
16 Pape specialiter competētia,in alium nō transeunt nisi specialiter committantur.
17 Exceptiones an sint in scriptis proponende.
18 Contestatio litis an requiratur in exceptionibus.
19 Litis cōtestatio nō fit in principali per obiectionē exceptionis.
20 Excommunicationis nomine in dubio intelligitur de maiori.
21 Excommunicatus absolui non debet ante satisfactionem.
22 Litere per excommunicatum impetrate an ꝛ quo ad quid valere possint.ꝛ nu.seq.
24 Excommunicatus agere volens non auditur nisi prius absolutione petita.
25 Impetratio facta per excommunicatum est omnino nulla.
26 Archiepiscopus in certis casibus a sentētijs suffraganeorū absoluere potest.
27 Acceptilatio facta fideiussori quando prosit reo principali.
28 Delegatus quādo actorem excommunicatum absoluere possit in negligentia excommunicatoris.
29 Rescriptum quod per excommunicatum impetratur,an cōtra eum effectū sortiatur.
30 Litere de consensu excommunicati ꝛ non excommunicati impetrate,an valeant.
31 Prescriptio an currat contra excommunicatum.
32 Delegatus pape an possit absoluere excommunicatū a legato.
33 Excommunicatus vt repellatur,an sufficiat per famam de excōmunicatione constare.

Sexta nobis pposita. Si reus corā delegato excommunicationem obijcit actori.quam nō probat infra debitum tempus,auditur actor si non probat,tunc delegatus absoluet actorem,si est excōmunicatus propter causam sibi cōmissam.Si vero est excōmunicatus propter aliam causam,nec est excōmunicatio de reseruatis pape remittet delegatus ipsum excommunicatū ad excōmunicatorem: ꝛ si ille non vult absoluere,delegatus absoluet ꝛ absoluēs super eo,de quo erat excommunicatus,excōmunicatori patebit.si vero excommunicator malitiā adhibeat,delegatus de causa excōicationis cognoscit.hoc dicit.Et primo ponit vna questio,quā soluit ibi:dubitationem secūda ibi si vero ponitur alia incidens questio,quam soluit ibi:in quo casu.In text.ibi; valet absolu.

supple,qñ fuit excommunicatus propter causam delegatis cõ
missam.Si vero ꝑpter aliã causam,tunc habet locũ quod sequi
tur.Et idẽ videtur esse de mente glo.in verbo,aliã iustã. ⁊ etiã
Jo.an.in summario.Item ibi exequantur.Supple absoluẽdo
excõmunicatum,⁊ demũ in causa procedendo.Item ibi:ab iis
supple,scilicet delegatis.Item ibi:in principale.principale hic
vocat absolutionẽ ⁊ accessoriã causam,pro qua actor fuit excõ
municatus,sed in versiculo Explorati principale negotiũ com
missum iudicibus ⁊ accessoriũ vocat absolutionẽ ab excõicatio
ne,⁊ sic aliter accipitur hic in fine principale ⁊ accessoriũ quam
1 sumitur in versiculo explorati.†No.primo ꝙ exceptio excõica
tionis põt obiici cõtra agentẽ:⁊ sic repellit actorẽ a iudicio.secꝰ
in reo,qui licet sit excõicatus,põt se defendere.s.de iudi.c.intel
leximus.⁊ de excep.c.cũ inter priorẽ.Et no.practica opponen
2 di exceptionẽ excõicationis contra ipsum actorẽ:†q² põt obii
3 ci ꝙ non põt esse in iudicio propter excõicationẽ.†No.ꝙ rescri
ptum impetratũ ab excõicato videtur valere,licet actor possit ꝑ
exceptionẽ repelli,sed de hoc olim erat dubiũ,sed hodie de hoc
4 dic vt plene habetur in.c.j.de rescriptis.in.vj.†No.ꝙ opponẽs
exceptionẽ excõicationis,debet statim illã probare,vel saltẽ in
fra terminũ cõpetentẽ.Hodie dic vt habetur in.c.pia.s.de ex
5 cept.lib.vj.vbi dicit ꝙ debet probari intra octo dies.†Not.ꝙ
paria sunt non obiicere exceptionẽ,vel obiicere ⁊ non probare.
6 Facit.s.de conces.preben.c.cũ super.†No.quale sit officiũ dele
gati,probata exceptione excõicationis cõtra actorẽ:q² non de
bet eũ omnino repellere,sed absoluere,recepta debita cautione,
qñ est excõicatus propter causam sibi cõmissam.secus si ꝑpter
aliã causam sit excõicatus:q² tunc nõ absoluit,nisi in subsidiũ
7 negligente excõicatore.†No.ꝙ certa est forma tradita a iure,q̃
debet seruari in absolutione ab excõicatione,de qua in.c.cũ de
8 sideres.⁊ in.c.a nobis.s.de sen.excõ.†Not.ꝙ iuramentũ,seu re
ceptio iuramenti de parendo mãdatis ecclesie ab ipso excõica
to videtur esse de forma absolutionis.de quo plene in dicto.c.
9 cũ desideres.†No.ꝙ delegato videntur esse cõmissa oĩa accesso
ria,sine quibus principale negotiũ non põt expediri.Facit.s.e.
10 ex literis.⁊.s.e.c.preterea.†Not.ꝙ absoluendus ab excõicatiõe
debet prestare iuramentũ ꝙ parebit mãdatis ecclesie.Alibi di
citur ꝙ prestat iuramentũ de pẽdo mandato iudicis.s.quod
me.causa.c.j.Alibi dicit ꝙ prestat iuramentũ de parẽdo iuri.
s.de verb.signi.c.ex parte.lo.j.licet autẽ ista videantur diuersa,
tñ sonant in eundẽ effectũ:q² debet parere mandatis iudicis li
citis ⁊ iuridicis:⁊ tunc satis dicitur parere mandatis ecclesie.
11 †No.iudicẽ delegatũ posse in subsidiũ cognoscere de causa ex
cõmunicationis,etiã si sit separata ab illa,que sit ei cõmissa,qñ
venit cõsecutiue ad absolutionẽ per eum factã.Et sic no.ꝙ hoc
casu principale vocatur absolutio,sed principale causa abso
lutionis vt colligitur hic in versiculo si vero,iuncto fine.sed in
versic.explorati.principale,vt dixi super lr̃a appellat causa cõ
missa legato:⁊ accessoriũ absolutio ab excõicatiõe.no casum sm
12 vnũ intellectũ,in†quo iurisdictio delegata extenditur ad pso
nas non cõprehensas in rescripto.tñ gloss.si.hic aliter videtur
intelligere,de quo tangetur super ea.not.de isto verbo non ve
lit.nam dixit,vincere non velit ⁊ nolit:q² verbũ nolit,denotat
expressum contemptũ:sed nõ velit,denotat simplicem volunta
tem,quasi velit ꝗ nolit modo,sed velit deliberare.de quo in.l.q
se patris.per legistas.C.vnde lib.⁊ facit quod habetur in.l.j.ff.
de tribu.⁊ ꝙ no.per Jo.an.de dolo ⁊ cõtu.c.finẽ.qñqꝫ tñ vnũ
pro alio accipitur,vt no.per Jo.an.in dicto.c.finẽ.vbi etiam di
cit ꝙ aliud est dicere dormientẽ nolle legere:q² illa falsa videt.
13 aliud dormientẽ non velle legere:q² illa videtur vera.†Not.ꝙ
probationes debent fieri in termino:⁊ sic post terminũ non vi
dentur posse fieri.de quo.s.de proba.in.c.licet.⁊ de excep.c.pia.
li.vj.si tñ nõ fuit dilatio assignata,valebit tñ probatio facta,ꝑ
id quod habetur in.l.in crimĩe.ff.de adulte.cũ ibi notatis per
Bar.⁊ no.etiã do.Florẽ.hic,⁊.s.de testi.in.c.in causis.No.pra
cticam pronũtiandi super dilatoriis:q² debet pronuntiari non
obstantibus exceptionibus,⁊ ad vlteriora procedendũ,⁊ acto
14 rem sine offendiculo admittendũ fore ad agendũ.†No.ꝙ dele
gatus etiã ad preparationẽ cause sibi a papa cõmisse nõ põt ab
soluere in casibus pape reseruatis.habetis notabilia.venio ad
glossas,que sunt he.In gl.in verbo,donec.in fine.vel dic ple
nius sm do.Florẽ.ꝙ in primo casu potuit dubitari,q² forte vi
debatur ꝙ sufficeret excipere de excõicatione,etiã si nõ probare
15 tur,sed ratio decidẽdi in cõtrariũ est:q²†excipiens ⁊ nõ probãs
habetur ꝑ nõ excipiente,vt dixi in notabilibus.sed in ver.cete
rũ,qñ de excõicatione cõstat,forte videbatur ꝙ nõ posset absol
uere,cũ sibi nõ esset cõmissa absolutio.Sed rõ decidendi ponit
in ver.explorati.q² aliter delegatus nõ posset ꝑcedere in causa.
Rõ aũt quare delegatus absoluet excõicatum pro causa sibi cõ
missa cũ omnibus accessoriis ⁊ appendiciis.s.e.c.preterea.⁊ di
cto versu explorati.Rõ aũt quare excõicatum pro alia cã non
absoluit nisi primo facta remissione est:q² nõ debet se intromit
tere nisi negligente excõicatore:quo casu se intromittit:q² ali
ter nõ posset in cã procedere.Rõ aũt quare nõ absoluit qñ abso
lutio est reseruata pape est,q² hec reseruatio inducit quoddam
16 speciale priuilegiũ in papa:⁊†ea,q̃ specialiter competunt pape
ex speciali priuilegio,nõ transeant in aliũ nisi specialiter cõmit
tãtur.s.de offi.lega.c.qd translationẽ.In glo.ex cõfessione.ibi
satis colligitur.⁊ qualiter colligatur,glo.satis videtur declara
re.s.eo.qui exceptiones.In ea.glo.ibi:sed de veritate.hoc verũ
sm ista tẽpora:sed hodie etiã in spũalibus iurat nedũ de verita
te,sed etiã de calũnia:vt probat in.c.j.de iura.calũ.li.vj.obiiciẽs
tñ exceptionem consueuit iurare de malitia:vt probatur in.c.ij.
de iura.calũ.lib.vj.⁊ no.in.c.dudũ.ij.In ea.gl.ibi:debent dari
17 in scriptis,certe hoc nõ probatur in.c.qm̃.s.allegato in gl.†sed
bene dicitur ibi ꝙ debent exceptiones redigi in scriptis apud
acta:⁊ ideo ex necessitate nõ sunt dande in scriptis exceptiões,
sed sufficit ꝙ verbo proponantur,⁊ redigantur in scriptis apud
acta.Et hoc cõiter seruatur sm do.Floren.in ea.glo.ibi:⁊ sic lis
cõtestatur cũ per rñsionẽ ⁊ interrogationẽ fit cõtestatio de lit.
cõte.c.vno.In ea.gl.ibi:arg.cõtra licet glo.nõ soluat,ꝗ posset di
ci ꝙ speciale est in casu dicti ca.hic allegati.In ea.gl.ibi:⁊ emer
18 gentibus quasi.†Forte secus voluit glo.ꝙ secus in perempto
riis non requiritur contestatio:q² illa respiciunt negotiũ prin
cipale:ideo sufficit cõtestatio in principali.secus in dilatoriis,q̃
proponuntur ante litis contestationẽ.Sed tu potes dicere ꝙ
siue in dilatoriis,siue in peremptoriis,⁊ siue ꝑponantur añ li
tis cõtestationẽ siue post,non est necessaria contestatio in exce
ptionibus,q² hoc nõ reperitur iure cautũ,cũ iura requirentia cõ
testationẽ,vt dixit hic glo.que fuit additio,loquitur in nego
tiis principalibus.Et pro hoc facit,q² vt tangit hic do.Florẽ.
si fieret contestatio litis in exceptionibus,ferri etiã deberet sup
eos diffinitiua sententia:⁊ sic plures diffinitiue sententie ferrẽ
tur in eadẽ cã,quod est absurdũ.Nec obstat ꝙ per interroga
tionem ⁊ rñsionẽ fit litis contestatio:q² illud verũ,qñ interro
gatio ⁊ rñsio fit super negotio principali,vt patet in dicto cap.
vno.de litis contest.⁊ sic secus qñ fit super exceptionibus.Pre
terea etiã qñ fit super principali,si fit ante libellũ oblatũ,non in
ducitur contestatio,vt no.per glo.in.c.dudũ.de elec.s.Et adde
etiã predictis quod habetur in.c.ij.de lit.contest.lib.vj.vbi etiã
19 dicitur†ꝙ per obiectũ exceptionis non fit lit.contest.in princi
pali.Et aduerte etiã dum glo.s.dixit al's nõ valere.voluit di
cere sequendo primam opi.glo.ꝙ al's scilicet non facta conte
statione nõ valeret probatio exceptionis facta per testes.tñ il
lud dictũ non ꝑcedit per ea que.s.dixi.Et de materia gloss.ha
betur per Hosti.in summa.de excep.§.⁊ qñ.sub.§.hoc de dilato
riis.ver.quid si quis impetrauerit.⁊ ver.seq.⁊ in tit.de excep.§.
viso.ver.sed nunquid iudex.⁊ de lit.contest.§.penul.in princi
20 pio.In glo.excõicationis.in fine.adde†ꝙ in dubio appellatio
ne excõicationis intelligitur de maiori.de sen.excõ.c.si quẽ.Et
sic videtur ꝙ sufficiat opponentẽ dicere actorẽ esse excõicatum
⁊ non esse audiendum:q² in dubio intelligitur dicere de maiori
excõicatione,⁊ q² satis videtur se declarare de qua intelligat,
ex quo dicit propter illã actorẽ nõ debere audiri.Et hoc tenet
do.Ant.hic.Sed certe contrarium videtur verius,videlicet ꝙ
non sufficiat dicere quẽ excõicatũ esse,⁊ non esse audiendũ:sed
debeat expresse dici actorem esse excommunicatum maiori ex
communicatione,⁊ non esse audiendum ⁊ sic exprimere spe
ciem excommunicationis per text.coniuncta gloss.in verbo,
speciẽ.in.c.pia.de excep.lib.vj.Nec obstat predictis.c.si quem.
q² loquitur vbi verbũ excõico,profertur simpliciter a iudice
vel a iure:sed hic qñ verbũ excõicatio profertur ab opponente,
quo casu non sufficit in genere proferri,sed oportet ꝙ species
excommunicationis exprimatur,vt patet in dicto.c.pia.de ex
ceptionibus.lib.vj.In glo.formam.ibi:ex parte.supple lo.j.
21 ibi dicitur ꝙ forma†est ꝙ si quis est excommunicatus pro ma
nifesta offensa,non debet absolui ante quam satisfaciat.secus si
pro offensa dubia:q² tunc sufficit prestare cautionẽ de parẽdo
iuri.Et idem si fuerit excõicatus pro contumacia,nisi esset cõtu
macia manifesta cautione de parendo iuri.dicto.c.ex parte.⁊
de sen.excõic.c.venerabilibus.§.secus.lib.vj.Jo.And.dicit ꝙ
hic potest loqui de alia forma,videlicet de forma immediata
ipsius absolutionis,que fit prestito iuramento de parendo mã
datis ecclesie vel iuri cum psalmo penitentiali,⁊ oratione domi
nica,prout habetur de senten.excom.c.nuper.ad finem.⁊ eod.
tit.cum desideres.In glo.aliam iustam.Pro recitatione huius
glo.potest opponi ꝙ si iste actor erat excommunicatus,non va
luit rescriptum per ipsum impetratum.s.de rescriptis.in.c.dile
ctus.lo.j.⁊ facit de rescriptis.c.j.in.vj.Huius timore facta est
glo.que dicit ꝙ hic loquitur,quando propter aliam causam ꝙ

propter aliā qua fuerat excommunicatus: sed cōtrarium procedit qñ propter eandem fuerat excōicatus. ꝛ hoc ſm iſta tēpora. 22 †ſed hodie ſm glo. indiſtincte videntur valere litere impetrate ab excōicato, quo ad hoc vt eo abſoluto poſſit procedi, per ea q̄ habentur in. c. pia. de excep. li. vj. Et idē voluit glo. in. c. dilect⁹. Sed certe differētia quā facit glo. an ꝓpter cauſam. ſuper qua ſit impetratio quis ſit excōicatus, an vero ꝓpter aliā, cōiter nō tenetur: qꝛ videtur ꝙ vtroqꝫ caſu reſcriptū ſit nullū impetratū ab excōicato. per tex. in. c. j. de reſcriptis. in. vj. qd indiſtincte loquitur, ꝛ ſic indiſtincte debet intelligi de priuile. qꝛ circa. Nec obſtat predictis. c. pia. de excep. in. vj. quod eſt hodie. c. j. de excep. in. vj. qꝛ loquitur qñ procedit corā ordinario, vel qñ excōicatio ſuperuenit poſt reſcriptū impetratū, vt plene notatur in c. j. de reſcriptis. in. vj. Et aduerte pro intellectu huius glo. ꝭ. in verbo, diſtulerint. ꝛ glo. in glo. exequātur ꝙ tex. iſte pōt duplici ter intelligi. Uno mō ꝙ tēpore impetrationis actor erat excōicatus. Alio mō ꝙ poſt impetrationē fuerit excōicatus. primū intellectū ſenſit hec gl. ſecundū ſenſit gl. in verbo, exequantur. ❡ Sed tenendo primū intellectū potes ipſum ſubdiuidere, primo vt intelligatur qñ erat excōicatus ꝓpter cauſam cōmiſſam delegato. ſecundo qñ ꝓpter aliā. Si intelligas ꝙ fuit excōicat⁹ ꝓpter cauſam delegato cōmiſſam, obſtant aliqua. primo qꝛ videtur ꝙ reſcriptū fuerit nullū, ſi impetrans tacuit excōicationē. Sed potes dicere ꝙ ſm iſta tempora nō erat ipſo iure nullū, licet hodie ſecus: vt in dicto. c. j. vel ſecundo pōt dici ꝙ expreſſe fuit facta mētio de excōicatione: ꝛ ſic nō fuit ſurreptitium, ꝛ per cōſequēs ipſo iure valuit, vt etiā voluit hic glo. ❡ Itē obſtat ſecundo, qꝛ ex quo fuerit excōicatus ꝓpter eandē cauſam, cōſequenter ſequitur ꝙ inchoatus erat ꝓceſſus ſuper dicta cā corā alio: ꝛ ſic videtur ꝙ nō debuit valere reſcriptū nō faciēs mētionem de ꝓceſſu. ꝟ. de reſcriptis ceterū. Sed dic ꝙ per hoc nō redditur reſcriptū nullū ipſo iure, ſed pōt obici exceptio, vt notatur in dicto cap. ceterū. que exceptio forte hoc reſpectu nō obijciebatur. Uel ſecūdo pōt dici vt voluit gl. ꝙ fuit facta mētio de ꝓceſſu. Si aūt intelligas ſecūdo mō, videlicet ꝙ poſt impetrationē fuiſſet excōicatus ꝓ eadē cauſa: tunc obſtare videtur, qꝛ ex quo cauſa erat cōmiſſa delegato, ordinarius forte ꝓceſſit cōtra illū, qui nūc actor eſt: qꝛ forte cauſa erat in qua quilibet poterat eſſe actor ꝛ reus, prout papa ponit exemplū in. c. ſignificauit. cum ibi notatis. de teſti. ideo tenuit ꝓceſſus. Imo hodie preuēta eēt iuriſdictio delegati, per. c. vt debitus. ꝭ. de appella. ſed ſm iſta tp̄a nō erat preuenta, tū tenebat tūc ꝓceſſus ordinarij qui ignorauit delegationē, per id quod habetur. ꝭ. de appel. c. ſi duobus. 23 †Et hec ꝓcedunt qñ actor erat excōicatus ꝓpter aliā cauſam. ꝛ eſſet excōicatus tēpore impetrationis, tūc obſtat primo, quia videtur ꝙ reſcriptū impetratū ab excōicato fuerit nullū, per. c. j. ꝟ. allegatū. ꝭ. de reſcriptis. in. vj. ſed poſſes dicere, vt ſenſit hic gl. ꝙ illud verū, qñ eſt excōicatus ꝓpter cauſam, ſuper qua impetrat: ſecus ſi ꝓpter aliā. Sed certe iſte intellect⁹ nō videꝛ bonus. per illū tex. qui indiſtincte loquitur. Scdo pōt dici ꝙ ſm iſta tp̄a reſcriptū nō erat nullū, per hunc textū ſm hūc intellectū: hodie vero ſecus, per dictū. c. j. Uel tertio pōt dici ꝙ impetrauit in cā appellatiōis, ꝛ ſic in caſu permiſſo: vt patet in dicto c. j. ſed iſta ſolutio nō vꝫ bona: qꝛ tūc nō potuiſſet repelli ꝑ exceptionē excōicatiōis, ꝑ ea q̄ habenꝛ in. d. c. j. ꝛ de excep. c. ſignifi- 24 cauerūt. cui⁹ ꝯriū litera innuit. ❡ Poſſes tū dicere †ꝙ ēt in cā a principio nō debet audiri, niſi pri⁹ petat ſe abſolui. ꝭ. de ſent. excō. c. ꝑ tuas. Uel pōt dici ꝙ fuit facta mētio de excōicatiōe, ꝛ ſic reſcriptū nō fuit ſurreptitiū. ❡ Secūdo obſtat, qꝛ ex quo ille, q nūc eſt actor, fuit reus in alia cā, vꝫ ꝙ non debuit impetrare ad aliū iudicē, ꝑ. c. diſpēdia. ꝟ. reus quoqꝫ. ꝭ. de reſcriptis. in. vj. ꝛ. C. de ſen. auꝭ. ꝛ cōſequēter. Et hoc ꝯriū ēt ſentit gl. ꝭ. i verbo, diſtulerint. Sed potes dicere ꝙ ſm hec tp̄a poterat reus impetrare aliū iudicē, quāuis poſſet etiā ad eundē. Et ita ꝓcedat iſte tex. Uel ſcdo pōt dici ꝙ prima lis fuerat finita ꝑ ſnīam, ꝛ qꝛ nō parebaꝛ ſentētie, fuit reus excōicat⁹. Ideo ex quo lis erat finita licitū fuit impetrare ad aliū iudicē, vt dicíꝛ in dicta auꝭ. ꝛ cōſequēter. ꝛ in. d. ꝟ. re⁹. a ꝯrio ſenſu, dū dicit, eodē durāte iudicio. Uel tertio pōt dici ꝙ. ꝟ. reus quoqꝫ. habet locū, qñ prima cauſa erat corā delegato. ſecus qñ corā ordinario. Et ita intelligatꝛ hic, de quo in. c. ſi. de reſcriptis. Iſta tū ſolutio nō vꝫ ꝑfecta, qꝛ litera hic vꝫ loqui, qñ prima cā fuit corā ordinario vel corā delegato. Unde quarto pōt dici ꝙ ſm hec tp̄a ꝓceſſus nō erat nullus, ſed poterat obijci exceptio, q̄ hic nō fuit obiecta. Hodie vo ꝓceſſus eſſet nullus, vt pꝫ in. d. ꝟ. reus. An aūt illud ꝓcedat qñ alter eſt ordinarius, alter delegatus, an vero ſolū qñ vterqꝫ eſt delegat⁹, tāgit Jo. And. in dicto. ꝟ. reus quoqꝫ. ꝛ vꝫ tenere ꝙ ſolū, qñ vterqꝫ eſt delegat⁹, ꝓceſſus ſit nullus, ſed aliter ſolum poſſit obijci exceptio. Facit quod dixi, ꝛ quod etiā tāgiꝛ in. c. ſi. de reſcriptis. ❡ Si aūt intelligas ꝙ tp̄e impetrationis nō fuerit excōicatus, ſed poſtea ꝓpter iliā cauſam: tunc ſolū obſtat, qꝛ videtur ꝙ nō potuerit recōueniri corā illo, qui excōicauit, per. ꝟ. reus quoqꝫ. Sed rñderi pōt vt. ꝟ. ſuperius in ſimili dixi, ꝛ iō nō inſiſto. Et precipue pōt dici ꝙ ſm iſta tp̄a ꝓceſſus nō erat nullus, ſed poterat obijci exceptio, q̄ hic nō fuerit oppoſita. Et aduerte qꝛ pōt intelligi ꝙ ꝓpter aliā cauſam fuit poſtea excōicatus, ad inſtantiā tū eius, qui nūc eſt reus. Item pōt intelligi ꝙ fuit excōicatus ꝓpter aliā cauſam ad inſtantiā tertij: ꝛ hoc caſu nō haberet locū cōtrariū. ꝟ. reus quoqꝫ. ſed in precedenti caſu ſic. Facit qd dicetur ſup glo. ſi. ❡ Itē etiā aduerte qꝛ poteſt obijci ꝙ litera hic ſit ſibi ipſi ꝯria. Nā primo videꝛ velle ꝙ delegati poſſint abſoluere ſine alia remiſſiōe. demū in verſiculo, ita vt vꝫ velle ꝙ nō poſſint abſoluere, niſi prius facta remiſſione, ꝛ negligēte excōicatore. Potes dicere ꝙ litera nō eſt ꝯria, ſed loquiꝛ in diuerſis caſibus. nā primo loquiꝛ, qñ quis fuerat excōicatus ꝓpter cauſam delegatis cōmiſſam. demū in ver. ita vt loquitur qñ fuit excōicatus ipſe, q nūc eſt actor, ꝓpter aliā cām, q̄ nō fuit cōmiſſa delegatis. Et ita etiā vꝫ voluiſſe iſta glo. in verbo, aliā. que etiā pōt dici fuiſſe facta timore ꝓme obiectionis. 25 ❡ Aduerte †tū qꝛ ſiue fuerit excōicatus ꝓpter eandē cām: ſiue ꝓpter aliam, ſi erat excōicatus tp̄e impetrationis, vꝫ ꝙ nō valuerit impetratio, ꝑ id qd habetur in. c. dilectus, lo. j. ꝟ. de reſcriptis. ꝛ e. tit. c. j. in. vj. Sed ſolue vt ſuperius plene dixi. Uenio ad gloſſam in verbo cōpetentē. In gloſſ. cōpetentē ibi. ꝭ. de excep. hodie eſt. c. j. de excep. lib. vj. Et no. gl. dū dixit ꝙ opponēs excōicationē debet exprimere ſpēm excōicatiōis: ꝛ ſic an ſit maior excōicatio vel minor. De quo etiā ꝑ gl. in. d. c. pia. ꝛ dixi. ꝟ. ſuper glo. in verbo, excōicatiōis. In gl. ad excōicatorē. ibi non credo illū abſolutū. hoc cōiter ſequūtur doc. ꝑ hūc textū dū dicit ꝙ debet ad excōicatorē remittere: ꝛ ſic debet ſeruari forma hic tradita. aliter actus erit null⁹. ar. ꝟ. de reſcriptis. in. c. cum dilecta. ꝛ in. c. vides. x. di. ꝛ. C. de legib⁹. in. l. nō dubiū. Et per hoc etiā ſub cōditiōe recipiūt iſti delegati poteſtatem abſoluēdi, vt hic patet in verſu, ſed ſi malitiā. ꝛ iō ante aduentū cōditiōis nō recipiūt iſti delegati poteſtatē abſoluendi. l. cedere diꝭ. ff. de ꝟb. ſign. Et hoc no. ꝑ eo qd dixi ſuper gl. magna principij hui⁹. c. circa finē do. tū Flo. hic tenet ꝯ glo. dicēs ꝙ ſi iſti delegati abſoluāt, etiā nō facta remiſſiōe ꝙ valebit abſolutio. Nā ſm eum de honeſtate debet remittere, nō de neceſſitate: ꝛ ideo tenebit abſolutio, etiā nō facta remiſſione, per. c. venerabilib⁹. ꝟ. vbi autē. 26 ꝭ. de ſen. excō. li. vj. †Sed certe ibi loquiꝛ in alio caſu, ſcꝫ in archiepō, qui in certis caſibus pōt abſoluere a ſentētijs ſuffraganeorū, ſcꝫ qñ eſt ad eū appellatū, vel ſuffragane⁹ ꝓceſſit ex officio, licet ex honeſtate tūc debeat remittere: hic aūt loquimur in delegato apoſtolico, cui certa cā erat cōmiſſa, q nō poterat abſoluere ipm̄ actorē excōicatū ꝑ alia cā, niſi ſeruata forma, de q̄ hic. Et iō verior vꝫ opin. gl. cū qua etiā trāſit hic do. Anto. ꝛ ēt cōiter doc. vt dixi ſuperi⁹. In gl. exequātur. ibi: vniuerſis. ibi dꝛ ꝙ nō refert ꝑ quē preces principi porrigantꝛ, ꝛ ſic ꝑ quē fiat impetratio. Sed certe illud fallit, qñ impetrās eſt excōicatus. ꝭ. de reſcriptis. c. j. li. vj. In ea. gl. ibi: qñ poſt lr̄as. No. bñ, qꝛ glo. ponit vnū intellectū in litera, ſcꝫ ꝙ illa habeat locū qñ actor poſt lr̄as impetratas fuerit excōicat⁹. Aliū intellectū ꝙ fuerit excōicat⁹. ſenſit gl. iſta in ſui principio, ꝛ ēt in verbo, aliā. Cōtra vtrunqꝫ tū intellectū faciūt aliqua, de qb⁹ plene dixi ſup gl. in verbo, aliā iuſtā. In ea. gl. ibi: ſꝫ mirū. Illa erat glo. Ber., quā ipſe poſuit in. d. c. pia. dū gloſſauit cōſtitutiōes Inno. iiij. ſed hodie illa gl. nō habeꝛ in gloſſis. vj. libri. in. c. pia. ſup ti. de excep. lib. vj. iō dic vt hodie habeꝛ in tex. ꝛ gl. in. c. j. de reſcriptis. in. vj. ꝛ ad. c. pia. rñde vt. ꝟ. tetigi ſup gl. in ꝟbo, aliā iuſtā. Et ēt pꝫ rñſio ex notatis ꝑ gl. in. d. c. j. de reſcriptis. lib. vj. Et no. ꝙ iſta gl. in ꝟbo, exequātur. añ. ꝟ. ſexta. lꝫ aliqui habeāt ibi illā gl. ſignatā: ſed nō bñ habent. In gl. diſtulerint. ibi: poſſint litigare. ꝛ cōtingit hoc autoritate hui⁹. c. ꝛ ſic ex iuris autoritate hoc ꝑmittit in caſu iſto. al's aūt regulariter ſtandū eſt ei, qd habeꝛ in. c. diſpēdia. qd hodie habeꝛ in tit. de reſcriptis. lib. vj. In ea. gloſ. ibi: hodie ſtandū eſt. hoc videꝛ intelligendū extra caſum iſtū, vt euiteꝛ correctio. ar. c. cū expediat. ꝭ. de elec. lib. vj. ꝛ facit quod dixi. ꝟ. ſup glo. in verbo, aliā iuſtā. In gl. penul. ibi. ꝟ. ꝛ ſi fideiuſſori. ibi di- 27 citur †ꝙ acceptilatio facta fideiuſſori, qui eſt acceſſorie obligatus ꝓ obligatione principali rei obligati, qꝛ habet vim ſolutionis, ꝓdeſt etiā ipſi reo. Et illa eſt rō illius caſus. Dicit tū domi. Floren. ꝙ principale regulariter nō ſequitur naturā acceſſorij, ſed ecōtra. de elec. in. c. ſi confirmationē. lib. vj. ꝛ ibi notatur in glo. ſi. ꝛ facit optime qd legitur ꝛ not. in. l. ex pupillari. ff. de vulga. ꝛ pupil. in glo. ſi. ibi: ſi reus voluerit ipſum recōuenire. Sed aduerte qꝛ contra hunc intellectū facit qꝛ vꝫ ꝙ nō poſſit reconuenire, ex quo iſta cā non erat cōmiſſa. ſed dic ꝙ hoc cōtingit ratione acceſſorij, ne al's remaneat deluſus ipſe reus, ſi actor ſit abſolutus, ꝛ excōicator nolit procedere in cauſa, forte dedignat⁹ de abſo-

de absolutione. In ea. glos. ibi: in literis mentio non fiat. Et sic
28 vult glo. q̄ † vbi actor fuit excōicatus ad instantiā tertij, delegati possint absoluere ipsum actorē in negligentiā excōicatoris, non tñ poterūt de cā excōicationis cognoscere: licet secus sit, si fuisset excōicatus ad instātiā rei. Sed Hosti. hic tenet q̄ vtrūq3 poterit cognoscere, per hunc textū, qui simpliciter & distincte videtur loqui: & sic indistincte videtur intelligendus. xviij. dist. si Romanorū. & .j. de priuile. c. q2 circa. Et pro hoc etiā, q2 nō debet remanere delusus tertius per absolutionē factā, si excōicator nolit ꝓcedere in cā excōicationis, dedignatus forte de absolutione facta a delegatis. Jo. and. cōcordat opi. hic dicens q̄ si causa excōicationis cōtingit articulū satisfactionis, & sic articulus satisfactionis est coherens absolutioni, tunc ꝓcedat opi. Hosti. Exemplū si fuerat excōicatus q2 nō soluebat id, qđ preceptū fuerat sibi vt solueret ipsi, pro quo fuit excōicatus. Si vero causa excōicationis nō cōtingit articulum satisfactionis, vt q2 fuit excōicatus ꝓpter cōtumaciā: & tunc procedat opin. glo. Nā tunc nō coheret absolutiōi negotiū principale, in cuius instantia cōmissa fuit ꝯtumatia, sed solū coheret ipsa cōtumacia, que purgatur, ex quo excōicatus prestitit debitā cautionem, & paratus est ꝓcedere, & reficere expensas cōtumacie: ideo tūc nō cognoscetur de causa principali, si fuit excōicatus ad instantiā tertij. Et idē etiā videtur dicendū, si ad instantiā rei: neq3 dicas q̄ tunc reus possit recōuenire actorē, per. c. j. & .ij. .j. de mutu. peti. Et cū dicto Jo. An. transeunt cōiter doc. tñ reuera iste text. multū facit pro opi. Hosti. dū indistincte loquitur. & etiā facit id, quod dixi: q2 forte excōicator dedignatus ex absolutione facta a delegatis, nō vellet ꝓcedere in causa, etiam qñ excōicatio fuit facta pro cōtumacia. Et ideo satis videtur iustū q̄ tunc nō remaneat reus delusus delegati, qui remanserunt, possunt cognoscere de ista causa. Et ista opi. satis videtur litere amicari, & etiā posset de iure sustineri. Et tenēdo illā potest responderi q̄ ibi loquitur qñ agitur de prorogatione fienda ad alias personas per cōsensum partiū: sed hic fit prorogatio autoritate iuris ad alias causas & ad alias personas. Et sic nō obstat dictū c. P. & .S. per qđ gl. fuit mota. vñ de iure melior videtur opin. Hosti. licet do. Ant. transeat cū opi. Jo. An. & similiter etiā hic do. Flore. Aduerte tñ q2 mens Jo. An. videtur fuisse q̄ accessoriū hic vocet in fine textus causam, que immediate coheret absolutioni facte per delegatos: & ideo si causa vel articulus satisfactionis immediate coheret predicte absolutioni, vt q2 actor fuerat excōicatus, q2 nō satisfaciebat: tunc de illo articulo poterunt cognoscere delegati, tanquā de accessorio absolutiōis: sed si fuisset excōicatus propter cōtumaciā, q2 tūc causa seu articulus cōtumacie immediate coheret absolutioni: ideo de illo poterunt delegati cognoscere: & sic an fuerit cōtumax vel non: sed de alia causa, q2 illa immediate nō coheret absolutioni, & sic non videtur esse eius accessoria, nō poterūt delegati cognoscere. Et sic intelligendo tex. procedere posset opin. Joā. An. licet pro opi. Hosti. multū faceret ratio, quā .s. dixi. Et hec ꝓcedūt, qñ actor fuit excōicatus pro causa tertij: sed vbi fuisset excōicatus pro alia causa ad instantiam eius, qui nunc est reus, tunc procedit quod dixit glo. Uidetur tñ tunc obstare, q2 nō videt̄ q̄ ex quo ad instantiā rei fuerat causa mota corā alio iudice super alia causa potuerit actor impetrare ad aliū iudicē, per. c. dispendia. de rescriptis in vj. Sed potes dicere q̄ impetrauit primo lite finita: sed tunc q2 si prima lis erat finita, amplius de illa nō erat expediēs cognosci per primū iudicē, nec etiā per delegatos, per id quod habetur. C. sententiā rescin. nō po. per totū. & .j. de re iudi. in. c. inter monasteriū. Potes dicere q̄ forte ille, qui nunc est actor, fuerat confessus corā primo iudice se debere decem. vnde iudex precepit vt solueretur: & q2 nō soluit, excōicauit eū. Non aūt post absolutionē delegatorū reuocatur in dubium de viribus confessiōis & precepti: q2 forte dicebat cōfessionem esse erroneā, & consequenter preceptū iniustū: & si fuisset lata diffinitiua, forte dicebatur illā ex aliqua causa esse nullā, & sic non debere sortiri effectū. Sed tunc cōtra predicta facit, licet factuȝ esset preceptū de soluendo, ex quo tñ nondū facta est executio. videtur q̄ adhuc durabat iurisdictio corā primo iudice: & sic videtur q̄ nō potuerit fieri impetratio ad alios iudices, per dictū. c. dispēdia. ¶ Sed posses dicere q̄ quo ad hoc vt possit fieri impetratio, satis dicitur lis finita per sententiā aut preceptū, quod habet vim sentētie, licet nondū sit facta executio. quod tene mēti pro declaratiōe dicti. c. dispendia. Extra gl. tangit hic
29 Inno. † an rescriptū impetratū per excōicatū valeat cōtra eū. quidā voluerunt dicere q̄ sic, ex eo q2 litere, que impetrantur, sunt cōmunes. .j. de resti. spolia. ex cōquestione. cū ibi notatis. & ideo videtur q̄ literis impetratis ab excōicato possit aduersarius vti inuito excōicato, pro hoc q2 pena excōicationis non debet afferre p̄miū. ff. de nego. gest. l. sine hereditaria. & facit quod habetur de sen. excō. in. c. si vere. Et hoc videtur tenere Inno. sed cōtrariū vr̄ velle gl. i. c. j. de rescrip. li. vj. q2 ex q̄ rescriptū ē nullū. vt ibi p3. vr̄ q̄ non possit aduersarius illo vti. Nec obstat q̄ pena nō debet afferre premiū: q2 illud est verū, nisi ex vi necessarie cōsequentie: vt patet ex notatis in dicta. l. sine hereditaria. & de
30 reg. iur. in. c. qđ ob gratiā. per Dy. li. vj. Secūdo pōt queri † qđ si litere sunt impetrate de cōsensu, & nō excōicati. Dicūt quidā q̄ valēt ad cōmodū nō excōicati, per. l. si Titio mihi. de leg. ij. de quo plene p Jo. An. super regula, vtile. de reg. iur. in. vj. cōcludit q̄ si impetratio super accessorijs iudicij inchoati, puta si lite existēte in curia impetretur rescriptū quo ad vtrāq3 partē, tñ ille, qui erat excōicatus, nō poterit vti rescripto, nisi post absolutionē. Et hoc nota pro limitatiōe. c. j. de rescriptis. lib. vj. Si aūt impetrarēt sup cā principali, & impetrāt cōtra tertiū: tūc si sup re diuisibili, vel sup re, cuius exercitiū cōpetat insolidū inriq3 valebit quo ad nō excōicatū, nō aūt quo ad excōicatū p regulā, vtile. de reg. iur. in. vj. Secus si impetrarēt super re indiuisibili, & ad vtrūq3 simul nō diuisum, spectaret exercitiū: q2 tunc rōne inseparabilitatis vitiabitur rescriptum quo ad vtrūq3. de
31 quo dic vt ibi plenius dicetur. † Itē tractat hic Inn. an prescriptio currat cōtra excōicatū. Et cōcludit q̄ sic, si est in mora petendi absolutionē. ar. c. fi. .s. de elec. An aūt si quis habeat actionē cōtra excōicatū, currat sibi prescriptio. Dic q̄ sic excōicatus bñ pōt cōueniri. .j. de iudi. c. intelleximus. & sic imputandū est il
32 li, qui negligit ipm cōueniri. † Itē tractat an delegatus pape possit absoluere excōicatū a legato. Et tenet q̄ sic. Intellige in casu hui9. §. pro hoc, q2 si pōt absoluere in casu hui9. §. excōicatū ab alio dlegato pape, vt hic p3: forti9 poterit absoluere excōicatū a delegato ecōtra aūt dicit q̄ excōicatus ēt de latere nō poterit absoluere excōicatū a delegato pape: q2 delegatus pape in cā sibi cōmissa est maior ipso legato. .j. de offi. lega. c. studuisti. qđ tene menti. Tangit etiā Jo. An. nunquid ꝓbata denūtiatiōe excōicationis ꝓbetur excōicatio. Host. tenuit q̄ sic, si solenniter facta fuit excōicato denūtiatio. ar. c. j. de postu. & q2 in dubio oīa presumuntur solēniter acta. .s. de renūtia. in. c. in p̄nti a. glo. tenuit cōtrariū in. c. pia. de excep. li. vj. per illū tex. dū dicit q̄ debet ꝓbari a peritissimis documentis. Et illa opinio videtur tu-
33 tior. Itē etiā tāgit † an sufficiat ꝯstare de excōicatiōe per famā, vt repellatur excōicatus. Et cōcludit q̄ nō, ꝓ ea q̄ habentur in dicto. c. pia. Nā fama nō ꝓbat de se, l3 coadiuuet alias ꝓbationes. l. iij. §. j. de testib9. & de testa. veniens. lo. j. cū ibi notatis. Abbas hic dicit debere attēdi modū opponēdi: q2 si ad ꝓbandum exceptionē allegatur fama, nō debet quis audiri. secus si aliqs opponat agentē infamatū de excōicatione, & ideo nō esse audiēdū, nisi se purget. Allegat qđ habetur in. c. cū desideres. §. secūdo de sen. excō. Itē etiā tangit si infra terminū octo dierū datū ad ꝓbandū excōicationē nō fuerit excōicatio ꝓbata, an debebit audiri, si alleget se fuisse īpeditū, & velit ꝓbare. Et refert opi. q̄s ēt hic tāgit do. Ant. cū gl. dico p̄iudicio. & iō termin9 ille nō poterit ꝓrogari: qđ tene mēti. Aliquas alias q̄stiones etiā tangit hic Jo. An. quas etiā tāgit hic do. Ant. sed q2 nō sunt magne vtilitatis, illas nō ꝓsequar: sed poterit videre p Jo. And. & do. Ant. hic. Sequit̄ decretalis, Cū causam. Joānes de Imola vtriusq3 iuris doctor per totū vniuersum monarcha.

1 ☞ Delegati duo ex tribus sine tertio procedere nequeunt.
2 Exceptionem oppositam probare qñ sufficiat.
3 Spoliatio facta per iudicem sine ordine iuris an inducat possessorium recuperande.
4 Spoliato fructus sunt restituendi.
5 Delegatus nō debet dignitate inferior esse partib9, inter quas datus est.
6 Potestate aliquid agendi penes plures tanq̄ plures existente, non statur maiori parti.
7 Citatio quando trina esse debeat: & qñ vnica sufficiat. & nu. seq.
9 Appellatiōis causam verā esse regulariter probari debet.
10 Monitio qñ citationis loco habeatur.

Cum causa. Si iussa cōmittitur tribus iudicibus simpliciter, duo sine subdelegatione tertij ꝓcedere non possunt, qđ si faciunt, ab eis poterit appellari. h. d. Et sunt due partes principales. Nā in prima recitat factū, super quo, & pro quo fuerat appellatū. Secūdo cōmittit appellationis cām. scđa ibi: fraternitati. In tex. ibi: & .j. deciditur q̄ nō obstāte appellatione ꝓcesserūt ad vlteriora: & fecerūt spoliari archiepm Montis regalis possessione decimarū, & ipsas assignari archiepo Rosoñ. vñ archieps Montis regalis habuit recursum ad papam, qui ꝓuidit vt sequitur. Itē ibi: quicquid fuerit q̄onis per hanc clausulam videtur fuisse cōmissa cā ꝓprietatis expedita cā possessionis, de qua. .s. fit mētio. † No. q̄ duo ex tribus delegatis si-
1 ne clausula nō possunt ꝓcedere nec citare sine tertio. No. quod

transmissio nuntij ad sedē apostolicā pro eadē causa añ notitiā literarū ab aduersario impetratarū videtur suspēdere iurisdi-
2 ctionē iudicis delegati in eadē cā. de quo in gl. † No. ꝙ vbi iudici est certū de veritate exceptionis ad instituēdū appellationē, sufficit ꝓbare exceptionē oppositā ꝛ nō admissam lȝ aliter non probetur veritas exceptionis, nec etiā per iudicē appellatiōe pēdente debet tanquā attētata reponi in pristinū statū. Et sic no.
3 † ꝙ spoliatio facta ꝑ iudicē sine ordine iuris inducit possessionē
4 recuperāde de quo. ĩ. de resti. spo. in. c. cōquerēte. † No. ꝙ spoliato etiam fructus debent restitui. de quo. ĩ. de resti. spo. c. grauis. No. argumentū cām archiepōꝝ cōmittendam esse archie-
5 piscopis. Et sic vr̃ equū † ꝙ papa nō debet dare delegatū, qui sit inferior dignitate partib⁹, inter quas cā cōmittitur. Hoc tñ nō videtur necessariū: qꝛ hic etiā fuit cōmissa cā vni epō. No. ꝙ nō videt requiri primā citationē esse perēptoriā. de quo dicetur ĩ. e. in. c. cōsuluit. Posset tñ dici ꝙ hic spōte cōparuit, licet nō ꝓcessisset trina citatio, vl' vnica perēptoria, sed solū vnica simplex citatio. No. ꝙ iustificata appellatiōe ab interlocutoria cōtra exceptionē cognoscere pñt iudices de principali cā, de quo. ĩ. de
6 excep. c. olim. ꝛ. ĩ. de appella. c. vt debitus. † No. ꝙ vbi potestas agendi aliquid residet penes plures tanquā plures, ꝛ nō vt vniuersos, nō statur maiori parti, etiā si sint due partes ex tribus. Et per hoc pōt limitari quod habetur in. l. qḋ maior. ff. ad municip. ꝭm do. Ant. Sed certe hoc ꝓcedit qñ duo volūt procedere sine tertio. Sed vbi simul procederent, ꝛ essent adinuicē 𝔡iuij, tunc staretur iudicio maioris partis ipsoꝝ. l. duob⁹ ex. ff. de re iudi. ꝛ. l. sicuti. ff. de arbi. ꝛ facit qḋ dictū fuit. s̄. eo. c. prudentiā super glo. magna prima. In glo prima ibi: ꝙ habet iustā cām absentie. Et sic videtur ꝙ tunc esset expectādus. Quod videtur intelligendū qñ breui tēpore absentia esset duratura: al's non esset expectandus. arg. l. si longius. ff. de iudicijs. In eadē gloss. ibi: ad tertiā citationē. cū glo. cōcordat Hosti. sed tancre. ꝛ Philip. tenēt ꝙ vnica citatio seu requisitio vel monitio sufficiat. Facit quod habetur in. c. si eps. xvij. di. ꝛ quod ibi no. per gloss. do.
7 Anto. hic tenet cū ista glo. dicens † ꝙ quedā est citatio seu requisitio iudicialis: ꝛ illa debet esse trina, per id quod habet in. l. tres denuntiationes. C. qñ ꝛ qñ iudex. Quedā est mere extraiudicialis. ꝛ tunc sufficit vnica, per id qḋ notatur per gloss. in. d. c. si eps. Et facit etiā qḋ no. per glo. ꝛ Bar. in. l. qui Rome. §. coheredes. ff. de ver. obli. Quedā est quasi iudicialis, vt qñ vnus iudex requirit aliū: ꝛ tunc debet esse trina. Et sic intelligat ista gl. pro qua facit qḋ habetur in. c. j. de supplē. negli. pla. sed do. Flo. hic tenet cōtra hāc glo. per ea q̄ no. in. d. c. si eps. ꝛ per id qḋ no. glo. in cle. j. de hereticis, in verbo, requisiuerint. vbi dicit sufficere ꝙ semel tm̃ inquisitor heretice prauitatis requirat epm̄, vt cū eo procedere velit. Et ad. c. j. de supplen. negli. prela. r̄ndet ꝙ ibi est speciale: qꝛ sic ibi fuit expressum. Tu tñ posses dicere ꝙ ibi loquitur qñ inferior requirit superiorē, cui debet reuerentiā exhibere: ꝛ ideo ibi trina requirit requisitio. Secus ecōtra, qñ superior requirit inferiorem, vt est videre qñ archieps requirit seu vocat suffraganeos suos ad cōciliū. Añ tunc sufficit vnica, vt notat in. d. c. si eps. qꝛ superior nō debet vel non tenet exhibere
8 reuerentiā inferiori, sed potius ecōtra. † Alibi aūt par requirit parē, tūc est questio an requirat trina reqsitio, an vero sufficiat vnica. Glo. hic vr̃ velle ꝙ requirat trina. Sed glo. in dicta cle. j. de hereti. vr̃ velle ꝙ sufficiat vnica, cū videat potius esse requisitio extraiudicialis, quā iudicialis. Et illa de iure videtur verior, quā sequit do. Flo. vt ꝑdixi. licet do. Ant. sequatur istam. In gloss. ij. ibi. §. eius vero. Supple qui habetur post. c. non solent. Pōt dici ꝙ ibi loquit ꝭm leges, vt ibi patet. Quis glo. ibi etiā aliter dicat. In ea. glo. in fi. Host. hic dicit ꝙ. c. vt debitus. Loquitur qñ preuētio fit corā ordinario. al's remaneat ista materia incorrecta. Sed. do. Flo. dicit ꝙ nō bñ probat iuris differētiā inter ordinariū ꝛ delegatū. Et cōcludit ꝙ etiā hodie missio nūtij aliquid operatur. De quo remittit ad notata per se in dicto. c. vt debitus. ꝛ ibi etiā Jo. An. ꝛ do. Anto. Añ de hoc dic vt ibi plene cōsueuit dici, ꝛ ibi etiā de hoc dixi. In gl. adiuisse.
9 in fine. ibi dicit † ꝙ regulariter debet ꝓbari cām appellatiōis esse verā, ex qua fuit appellatū. Fallit si appellās obtulit illā ꝓbare, ꝛ non fuerit admissus. Nā tunc quo ad iustificandam appellationē respectu attētatoꝝ nō est necesse probare de veritate cause. Et sic pōt intelligi hic ꝭm vnū intellectū, videlibet ꝙ iste archieps, qui appellauit, obtulit se probaturū suas exceptiōes. Fallit secundo qñ cōstat ipsis iudicibus cām, propter quā appellatur, verā esse, ꝛ similiter iudici appellationis, vt erat hic: qꝛ cōstabat ꝙ duo sine tertio de iure ꝓcedere nō poterāt: ideo fuit necessaria alia ꝓbatio. Facit quod no. ꝑ glo. in. c. olim. de excep. In glo. fi. in fine. quidā tenent cōtrariū, quasi titulus fnie excusset a percipiendis, per ea, que habentur in. l. si fundum. C. de rei vendi. Sed tene glo. que cōmuniter tenetur ex eo qꝛ hic titulus habetur pro nō titulo, cū sentētia iudicū fuerit nulla, vt hic patet. Facit qḋ notat in dicta. l. si fundū. vbi etiā ponuntur quatuor casus, in quibus quis habens titulū nō recusatur. De quo etiā in Specu. in tit. de fructib. ꝛ inter. litis. §. j. ver. si vero cū titulo. Et facit etiā quod habet in. l. j. ꝛ quod ibi notat in glo. fi. C. de fide instru. ꝛ iure hoste fis. lib. x. Ultimo potes addere, qꝛ videtur hic nolle Inno. ꝙ si citatus a duobus cōpareat tertio existente pñte, ꝙ cōpellatur r̄ndere, licet citatio nō arctauerit: vt patet hic, ꝛ. s̄. c. ꝓximo. ꝛ facit. ff. de ferijs. l. j. sed Hosti. tenuit cōtrariū, vcȝ ꝙ tūc nō cōpellit r̄ndere nisi sponte voluerit, ex quo citatio nō arctauit illū. Et ex hoc habes ꝙ licet actus iuridicus posset expediri parte presente, etiā nō citata, vel nō legitime citata, ipsa parte cōsentiente: non tñ poterit expediri illa inuita. Et sic vr̃ limitandū, vt tangit hic do. An. id quod not. Jo. an.
10 in. c. si. de elec. in. vj. Dicit tñ do. Ant. ꝙ † ex quo presens est, poterit moueri per iudicē, vt r̄ndeat: ꝛ talis monitio erit loco citationis, per ea que nota. glo. ĩ. eo. consuluit. Et ideo coget r̄ndere nisi ipse monitus alleget aliquā aliā iustā causam. Facit qḋ consueuit dici in. c. j. de iudi. Secundo no. ex glo. ista, ꝙ illud ꝙ dicit, ꝙ vbi est certū iudicē nō habere iurisdictionē, nō arctatur reus ad cōparendū. hoc est verū, qñ hoc est notū iudici citanti. Facit qḋ habet in. l. quesitū. ff. de re iudi. ꝛ de appella. c. si duobus. ꝛ sic nō sufficit citatū hoc scire si iudex hoc ignorat: vt pꝫ in dicto. c. si duobus. ¶ Et per hoc dixit Hosti. ꝙ si duob⁹ delegatis adiungatur tertius illis ignorātibus, ꝙ si illi duo citarent, citatio citato facta arctaret antequā sciret adiunctionem tertij factā, per id quod habetur in dicto. c. si duobus. Tertio pōt addi ijs, que dixit glo. ĩ. ꝙ quo ad articulū cōtumacie conuincende de tertio per duos delegatos vidētur esse impares ipi tertio, cū ab eoꝝ potestate pendeat cognoscere an sua sit iurisdictio, vt etiā dictū fuit in. c. prudentiā. in principio. Et sic eadem ratione videtur pendere ab eorum potestate, cōuincere negligentia, vt ipsoꝝ solidetur iurisdictio. Joannes de Imola.

1 ☞ Tertius cōparens pro suo interesse, iudicem suspectum sibi recusare potest.
2 Iudex a quo an pronuntiare possit de virib⁹ appellationis.
3 Actus vt valeat, cōcurrere debent ꝛ velle ꝛ posse.
4 Iudex ea, que pronūtiat, fateri videtur esse vera.
5 Utile an vitietur per inutile.
6 Cause due si concurrant, quarum altera prodest, ꝛ altera nocet, vltra potius attendi debeat.
7 Iudex vt suspectus causis tribus recusari potest.
8 Prelati quare ad osculum se recipiant.
9 Tutor vnus ex plurib⁹ quare solus administrare possit.
10 Sponsalia de futuro quare inter impuberes cōtrahi possint.
11 Acceptilatio peccās i forma, nec vt talis valet, nec ēt vt pactū.
12 Acceptilatio qua forma fieri soleat.
13 Delegatoꝝ alter si recuset, corā quo tractari debeat recusatio.
14 Delegatoꝝ altero recusato, an pendente recusationis cā possit collega in causa principali procedere.
15 Exceptiones que contra iudicem obijci possint.
16 Delegato quare obijci possit infamia vel seruitus, ꝛ non ordinario.
17 Infames ꝛ serui an possint esse iudices.
18 Delegat⁹ an ꝓpter homicidiū vel aliud crimē recusari possit.
19 Iudex an possit cognoscere de exceptiōe criminis sibi obiecta.
20 Processus corā iudice agitatus quot casibus nō valeat.
21 Latitari dilationis causa non dicitur qui presens respondere non tenetur.
22 Citatus comparere non tenetur qñ exceptio contra iurisdictionem competit.

Cum super abbatia.

Si sunt duo delegati cū clausula, ꝙ si ambo: vno recusato, alter solus procedere pōt. nec tenet processus si cū recusato procedat. h. d. Et due sunt partes pricipa les: qꝛ prima pars decise narrat factum. In secunda diffinit. secunda ibi: quāuis solus.
1 † No. primo ꝭm intellectū ꝙ tertius cōparens pro suo interesse in causa vertente inter duos litigantes pōt recusare iudicē sibi suspectū, licet forte principalibus litigantib⁹ non sit suspectus, nec ab eis recusetur, vt hic ꝓbatur, intelligendo ꝙ is de quo fit mentio in prima glo. cōparuit tanquā tertius pro suo interesse, qꝛ pretendebat abbatiam, de qua litigabat, ad se spectare. Et sic habens ꝭm hunc intellectū, ꝙ sicut tertius cōparens ꝓ suo interesse pōt recedere a iudice per appellationē seu appellendo. s̄. c. super eo. sic etiam recusando posset etiā intelligi ꝙ litera dn̄ dicit, inter vos suppleatur, ꝛ etiam per quendam per vos subrogatum in ipsa abbatia. ꝛ ꝭm hoc. s̄. mouisse questionem contra conuentum monasterij de Conchis, ꝛ etiam contra dictum
2 C. † No. arg. iudicem a quo, posse pronūtiare super virib⁹ appella-

pellationis,pronuntiando illam non tenere. Sed certe hoc nõ est verū de iure,vt patet.§.de rescriptis.in.c.dilectus.lo.ij. Nec obstat iste tex.q2 hic de facto,z non de iure, fuit pnūtiatum. No.ꝙ vbi voluntas repugnat potenti vel econtra,actus, q geritur,est nullus:z succedit illud vulgatū quod nolui potui,z qd volui adimplere nequiui.Facit.l.multis.z qd ibi no.ff.si qs al-
3 teri.C.Et ex predictis etiã† nota ꝙ ad validitatē actus requiritur ꝙ concurrat velle z posse.Ex predictis etiã nota illud vulgatum ꝙ si non valet quod ago vt ago,non valet etiã vt valere põt.De quo per Cy.z Iaco.de Butriga.in.l.non codicillū. C.de testa.z per Bar.in.l.j.§.si quesitã.ff.de ver.obli.do.tamen Anto.dicit hic ꝙ vbi est peccatū simul in causa efficienti z formali,pcedit qd hic dicitur:z quod si non valet tunc qd ago vt
4 ago,non valet etiã vt potest.†No.ꝙ iudex videtur confiteri illa,que pronuntiat,vera esse,z oia ab eis dependētia vel illis cō nexa. Not. ꝙ iudex datus cū clausula,q si ambo videtur posse procedere pendente recusatione facta de alio coiudice.Sed certe hoc non est verū,antequã sit finita cã recusationis,vt no. gl. j.e.c.si contra vnū.li.vj.videtur tñ ꝙ causa recusationis possit probari coraʒ collega virtute clausule,per dictū.c.si cōtra vnū.
5 †No.ꝙ vtile per inutile videtur vitiari.regulariter contra .de quo.j.de regu.iu.in regula, vtile.in.vj.Potes tñ dicere ꝙ in diuiduis commistio inutilis cū vtili vitiat actū,z ꝙ sufficit in diuiduitatē respectu intentionis agentiū,dato ꝙ non sit in veritate.Et ita videtur colligi hic,z de materia in dicta regula,vtile.
6 z per Bar.in.l.grege.§.illud.ff.de fideiusso.†No.ꝙ vbi concurrunt due cause,quarū vna prodest,alia nocet, inspicitur illa q̃ nocet,quod est verū,qñ illa preponderat, vt plene notatur per Bar.in.l.iij.§.fi.cū.l.seq.ff.ad Sylla.No.ꝙ altero ex iudicibus datis cū clausula recusato,potest coniudex solus pcedere,quasi solidata potestate in illū,propter iuris impedimentū. In gl.
7 prima ibi:tribus de causis.†Not.bene ex glo.tres causas legitimas ad recusandū quē vt suspectū.Prima est, qñ iudex habet questionē cum parte etiã dato ꝙ illa sit nomine dignitatis vel beneficij ipsius partis.Secunda qñ non admisit ipsam partem ad osculū,z sic ad participiū humanitatis. Tertia est, qñ dixit ꝙ si poterit,nocebit.Nam talia verba comminatoria prebent iustã causam recusandi.z de multis alijs causis in quibus potest iudex recusari,plene habetur in Specu.ti.j.§. superest. z
8 etiam per glo.z Io.And.in.c.legitima.de appella.lib.vj.† Et nota ex predictis ꝙ prelati recipiunt se ad osculū. Facit quod habetur de preben.in.c.dilecto. In gloss.iij.ibi:non inuenitur. Sed certe licet non inueniatur in integra, satis est ꝙ hic inueniatur:q2 satis fuit actori hoc adijcere,fm Hosti. potes dicere ꝙ vtraqʒ opi.est in se vera:q2 vtroqʒ casu potest procedere, siue verbo fuerint interlocuti,siue ipso facto.Facit quod habet in c.ex parte.M.de appellationib.In glo.confessus.ibi:plura facit vel dicit.id est,plura facere vel dicere videtur.Et intellige q̃ sequantur ex illo vno.Facit quod habetur.s.e.prudentiam. §. sexto.z in.l.ad rem mo.z in.l.legatū.ff.de procura.In gl.fi.ibi: argu.contra.Supple,q2 videtur ꝙ licet nō valeat actus eo modo quo agitur,tñ debet valere prout põt.In ea glo.ibi:inter cetera.Solue,q2 illud cap.non contradicit:q2 ibi non tenuit collatio prebende,quã voluit eps conferre,sed non poterat tñ in penam ibi statuitur ꝙ ex quo contulit prebendã,quam nō potuit,debeat postea dilectus.Hoc etiam non obstat:q2 ibi plura fuerunt facta separata,quorū vnū erat vtile,alterū inutile:ideo ibi non vitiatur vtile per inutile,per ea,que habentur.j.de reg. iur.vtile.in.vj.hic autē erat vnum factū z indiuiduū fm intellectum agentiū,ideo ex toto vitiatur.In ea.glo.ibi:interpretãda est res.dic illud verū qñ hoc commode fieri põt: sed in casu isto hoc fieri non poterat,cū mens istorū iudicū videatur fuisse simul procedere ꝙ de iure fieri non potest:ideo non valet quod per eos est gestū.In ea.glo.ibi:si quos. Sed certe ibi in effectu dicit ꝙ vtile per inutile non vitiatur in ijs que sunt separabilia.Et eodē modo potest rñderi ad leges sequētes.In ea.gloss. ibi:sed ibi soluitur.Supple in vltima gl.q2 ibi habilis poterat habilitare inhabilē,z ipsum admittere,ad actū electionis faciēde,ideo ibi non vitiatur actus:hic aũt non erat in potestate habilis habilitare inhabilē,ideo vitiat actus gestus cū inhabili. In ea.glo.ibi tñ solus potest.Sed certe etiam hic solus abbas poterat procedere,vt litera innuit.Et sic ista solutio non videt
9 bona.Sed potes saluare glo.q2 glo.voluit † ꝙ ab ipso principio licet plures sint tutores,tñ vnus solus potest administrare: z sic quilibet videtur datus in solidum,z habet solidam administrationem.Secus in iudicibus delegatis:q2 si plures dãtur delegati,non potest vnus sine alio procedere,sicut etiam hic nō potuerunt ab ipso principio,licet clausula esset appostata:quãuis ex postfacto bene potuisset solus abbas procedere virtute clausule,propter recusationem episcopi.In ea.glo.ibi:scit se solum.quasi velit glo.ꝙ tunc non circunscribatur mens actū facientis.ideo tunc valeat actus:secus qñ ignorat. Hec tñ solutio non videtur perfecta propter id,quod.j.dicetur. Unde alij tertio dicunt extra glo.quod ibi est speciale fauore pupilli.Sed certe litera ibi hoc non ponderat.Unde alij dicunt, z quarto, ꝙ ibi quilibet separatim interposuit autoritatē, ideo vnus actus potuit valere sine alio,seu vna prestatio autoritatis sine alia:sed hic simul processerunt, z sic actus erat indiuiduus fm eorum intentionē:ideo ex toto vitiatur. Hec tñ solutio licet in se sit bona,tñ videtur diuinare ad contrariū.Unde Host. dicebat,z quinto,ꝙ in contrario interuenit error facti:q2 ex errore facti putauit verus tutor aliū esse tutorē,qui non erat:sed hic interuenit error iuris,q2 putabat abbas se posse pcedere cū epo, licet fuisset recusatus.quod de iure non poterat:ideo facili⁹ vitietur hic actus.arg.l.ij.ff.de iur.z fac.igno.Et sic innuit Host. ꝙ si in contrario interuenisset error iuris,ꝙ non valeret actus. Sed contra ipsum facit tex.ille,qui loquitur indistincte, z sic indistincte videtur procedere.arg.c.q2 circa.de priuile. Et pro hoc etiã quod dixi in illa solutione.nam ex quo a principio qlibet ibi poterat administrare solus,z autoritatem interponere, ideo ibi facilius sustentatur,etiam si fuerit erratum in iure, vel etiã simul autoritatē prestiterint.Hic autē ab ipso initio non potuit quilibet solus procedere,vt videtur voluisse hic do. Anto. nam dicit,reiecta distinctione scientie z ignorantie,quod in casu dicte.l.j.§.j.in dubio valet actus:q2 quilibet tutorum potest per se ab ipso initio actū autoritatis prestare:ideo censetur ibi quilibet habere intentã autoritatē per se pstare siue separatim siue cum alio actus autoritatis gerat:z sic censetur actus autoritatis diuiduus,z solide quilibet autorari:ideo ibi valet act⁹. In ea.glo.in fine.dic ꝙ hoc contingit,q2 actus censetur esse indiuiduus attenta mente agentium:z sic vtile ab inutili est separabile,attenta mente ipsorum agentiū:ideo vitiatur actus.Facit quod no.Bart.in.l.grege.§.illud.ff.de fideiusso.z quod notatur etiã per glo.in regula,vtile.de regu.iur.lib.vj.Et adde ēt qd habetur in.c.vno.de despon.impu.lib.vj. Et etiam qd hic fuit defectus in causa efficienter formali,fm do . Anto. simul, vt etiam tetigi in notabilibus,z iam peccauit hic actus in causa efficiente,ex eo,q2 abbas associauit sibi illū,quē non debebat, ad actū celebrandum. Itē peccauit in forma,q2 poterat z debebat solus procedere,z non processit,ideo actus hic vitiatur,z non valet vt agitur,nec etiam vt potest.Secus si esset defectus in causa efficienti tantum:q2 tunc licet non valeat actus vt agitur,valet vt potest,vt probatur in.c.j.de desponsa.impu.lib.vj.
10 vbi patet† ꝙ si impubes tamen valet ille actus tanquam sponsalia de futuro,q̃ bene possunt fieri inter impuberes. Facit etiã quod legitur z no.in.l.quacunqʒ ratione.ff. de procurator. Et de hac via brocardica.An si non valet qd ago vt ago,valet vt potest,no.per Bar.in.l.j.§.si quis ita.ff.de ver.obliga.z p Cy. in.l.non codicillum.C.de testa.z per glo.in.l.j.§.eum qui. ff. de constitu.pecu.z in.l.an inutilis.ff.de acceptila.z in.l. si vnus.§. si acceptilatio.ff.de pactis.z aliquid per glo.in dicto.§.si quis ita.Et ex glossis predictis potest colligi doctrina ꝙ aut cōstat de mente:z illa debet seruari.Facit qd habetur in.c.intelligentia.z.c.preterea.j.de verb.signi.z nota.gloss.in dicto.§.si quis ita.Aut non constat de mente:z tunc aut agitur quo ad obligationē inducendã aut de liberatione.Si de obligatione:z tūc si non valet ꝙ ago vt ago,non valet etiã vt potest. dicta.l.j. §. eū qui.z ibi no.glo.ff.de consti.pecu. Si vero agitur de liberatione,z tunc gl.in dicta.l.si vnus.§.si acceptilatio.ff.de pactis. concludit ꝙ aut est peccatū in forma,aut in materia. Si in forma,non valet actus aliquo modo,vt est tex.in dicta.l.an inuti-
11 lis.† vbi si acceptilatio peccat in forma,non valet vt acceptilatio,nec etiã vt pactum.Secus si peccat in materia:q2 tunc valet vt pactū.Exemplū si acceptilatio interponitur super cōtractu iuris gentium,vt est contractus emptionis z venditionis, z regularit oīs contractus,excepto contractu stipulationis, z contractu emphyteutico z obligatione literarū,prout notatur in.l.hoc iure.de iusti.z iure.ff.tunc acceptilatio,que est actus iuris ciuilis,dicitur peccare in materia qñ imponitur super obligatione descendente ex contractu iuris gentiū:q2 cum ipsa acceptilatio sit de iure ciuili,non potest tollere ipso iure obligationem iuris gentiū,sed solū per exceptionē:z sic vi cuiusdã pacti. sed obligationē descendentē ex iure ciuili bñ tollit acceptilatio ipso iure.Et sic dicitur peccare in materia,qñ interponitur sup obligatione iuris gentium:z tunc vt dixi,valet vi pacti, vt sic tollat obligationē illam,saltē ope exceptionis:nō autem valet vt acceptilatio,vt sic tollat ipso iure:q2 ipso iure non potest tollere.Et per hoc apparet scripta do.Anto.hic esse corrupta cir-
12 ca hanc materiam,z potissime inquãtum dicit† ꝙ si debitor dicit creditori,decem que tibi debeo,habes ne accepta:si creditor

non dicit, accepta habeo, acceptaqz fero: que sunt verba formalia acceptilationis. Insti.qui.mo.tol.obli.§.est autẽ.sed dixit, sum contentus ꝙ sis liber: ꝙ tunc acceptilatio peccat in materia. Nã primo tũc peccat in forma, vt patere põt ex supradictis. ¶ Et qñ dicatur peccare in materia, declaraui.§. Et sic patet ꝙ corrupte habẽtur eius scripta. Qñ aũt esset defectus in cã efficienti tñ, vel in cã efficiẽti ꝛ formali, an si nõ valet actus vt agit, valeat vt valere põt: dixi.§. Et de materia etiã per Bart. in.l.j.§.si quis ita.de verb.obli. ¶ Extra glossas põt opponi cõtra textũ.nam videtur ꝙ ꝓcessus habitus post appellationẽ fuerit nullus, vt patet in.c.precedẽti, ꝛ.j.de appella.c.non solũ. in.vj.ꝛ.j.de sen.excõ.c.licet.eo.li. Et sic videtur ꝙ nõ fuerit necessaria allegatio cause de repugnantia potestatis. Solutio. dic fatendũ esse ꝙ sufficiebat appellatio ad inducendã nullitatem actus: tñ ad ostẽdendã maiorẽ iustitiã appellationis, etiã papa assumpsit disputationẽ super cã repugnantie potestatis ꝛ voluntatis. Secundo põt opponi contra literã inquantũ dicit ꝙ solꝰ abbas poterat procedere: nã hoc non videtur verũ, ex eo qꝛ ab eo ꝛ ab ipso abbate, ꝛ sic ab ambobus erat appellatũ: ꝛ per consequens suspensa erat iurisdictio vtriusqz.j.de reg.iur.c.veniẽtes. Solutio. Potes intelligere ꝙ hic fuit appellatũ tñ ab epo, ꝛ nõ abbate, sed solũ obijciebat contra ꝓcessum abbatis, ꝙ cũ suspecto processerat. Et sic nõ obstat cõtrariũ. sed iste intellectꝰ nõ placet Hosti.ꝛ etiã glosse, vt patet ex gloss.prima, que ponit casum. Ideo põt dici secundo ꝙ licet ab vtroqz fuisset appellatum, tñ solus abbas potuisset procedere. supple si reuocasset interlocutoriã, quã ꝓtulisset cũ epo, ꝛ sic cessasset cã suspicionis.j.de appel.c.cũ cessante. Et sic residet do.Ant. Tu potes melius dicere ꝙ licet fuerit appellatũ ab abbate, tñ nõ simpliciter fuit appellatũ, sed ne cũ epo procederet: ꝛ ideo si post talẽ appellationẽ processisset, solus poterat procedere: qꝛ nõ veniebat tũc contra appellationẽ. Facit qđ legitur ꝛ no.de elec.in.c.cũ inter canonicos.ꝛ in.c.cũ nobis olim.

13 Ulterius tractat hic Inno.† qñ sunt duo dati delegati, ꝛ vnus ipsorũ recusatur, corã quo sit ꝓponenda recusatio. Et dicit ꝙ corã ambobus: ꝛ sic etiã coram ipso recusato: qꝛ añ recusationẽ est iudex: ꝛ ideo etiã coram ipso debet ꝓponi. Et si eligantur arbitri, debebit ipse ꝛ collega cogere arbitros causam suspicionis diffinire. Demũ dicit ꝙ licet melius corã ambobus proponi, tñ sufficit ꝙ corã recusato proponatur: qꝛ nec ipse, nec cõiudex habet hoc diffinire, sed arbitri.j.de arbitris.c.cũ speciali. Sed vt dicit Jo.And. de hoc dic vt habetur in.c.si cõtra vnũ.eo.ti.lib.vj.ibi dicitur ꝙ si sunt delegati duo cũ clausula, ꝙ si ambo: si alter eorũ recusatur, cã recusationis est probanda corã condelegato, ꝛ corã ipso diffiniẽda. Corã quo aũt debeat proponi recusatio, tex.ibi nõ apparet: tñ glo.ibi tenet ꝙ corã omnibus sit ꝓponẽda. Nõ negat tñ ꝙ nõ valeat, si corã recusato ꝓponatur. Finaliter tñ glo.ibi videtur placere ꝙ in delegatis datis cũ clausula predicta debet recusatio ꝓponi corã ambobus: sed si sint dati sine clausula, sufficiat ꝙ ꝓponatur corã recusato: qꝛ tũc si succedat rõ Inno. cũ tunc nõ possint cognoscere ipsi, vel alter eorũ de cã recusatiõis, sed debeat iri ad arbitros. Tñ vt dicit do.Anto.satis de iure videtur dicendũ ꝙ etiã tunc corã ambobus sit ꝓponenda: qꝛ añ recusationẽ ambo sunt iudices. Juxta predicta põt etiã dubitari

14 † eo casu quo duo sunt dati delegati cum clausula, ꝙ si ambo ꝛ alter eorũ recusatur, an interim pendente cã recusationis poterit collega ꝓcedere in principali. Uidetur ꝙ sic: qꝛ interim impeditur recusatus ꝓcedere. Et hoc tenuit Hostiẽ.in.c.legitima. de appel.li.vj. Sed cõtrariũ tenuit hic ipse Hosti.ꝛ melius. Et hoc sequitur gl.in.d.c.si cõtra vnũ: qꝛ recusatus vult interesse in ꝓcedẽdo super negotio principali, ꝛ nõ cõstat antequã decidatur cã suspicionis eũ impedientis. ideo collega interim non põt ꝓcedere super principali ꝓpter pendẽtiã cause preiudicialis.arg.c.tuã.j.de ordi.cogni. Et hanc opi.vr̃ hic sequi do.Anto.in vna parte.demũ in alia parte circa finẽ vr̃ sequi ꝯrã per c.qm̃ abbas.§.e.vbi patet ꝙ interim stãte impedimẽto tẽporali, põt alter collega ꝓcedere, ꝛ remanet firmũ quod geritur: licet postea cessante impedimẽto debeat ꝓcedere cũ collega. Sed videtur verior opin.ꝓcedẽs, quã sequitur glo.in.d.c.si cõtra. Nec obstat.c.qm̃ abbas.qꝛ ibi loquit̃ qñ aderat aliud impedimẽtũ tẽporale, ꝙ ꝓpter pẽdentiã cause suspicionis: qꝛ tali impedimẽto alio ꝙ pendẽtie cause suspicionis ꝓcedit quod dicit ibi. secꝰ qñ esset impedimẽtũ tẽporale ꝛ cause pendentie cause suspicionis, ꝓpter rõnem, quã supra dixi.

15 Tractat etiã hic Inn.† q̃ exceptiões possunt obijci ꝯ iudicẽ siue delegatũ siue ordinarium. Et cõcludit, exceptio põt opponi ꝯ vtrũqz: ꝛ similiter si obijciatur ꝙ sit impubes, vel nõ sane mẽtis. Facit.l.cũ pretor.ff.de iudi. Itẽ cõtra delegatũ põt obijci ꝙ est infamis, vel seruꝰ. Facit qđ habet̃ in.c.sciscitatus.ꝛ qđ ibi dictũ fuit.§.de rescriptis. Sꝫ ꝯ ordinariũ nõ põt obijci ꝙ sit infamis vel seruus quã diu toleratur, tenet qđ agit.l.Barbarius.ff.de offi.preto. Põt tñ obijci ꝯ eũ exceptio excõicationis vt dixi.ꝛ hoc propter periculum cõionis.j.de re iudi.c.ad ꝓbandũ.ꝛ facit.j.de except.c.pia.lib.vj. Et similiter posset obijci ꝙ esset amotꝰ a dignitate: vel suspẽsus.l.cũ pretor.§.nõ aũt.ff.de iudi.ꝛ facit qđ habetur.§.de consuetu.cũ dilectus.

16 Rõ aũt diuersitatis† quare ꝯ delegatum põt obijci exceptio infamie vel seruitutis, ꝛ nõ ꝯ ordinariũ, est multiplex, ꝛ precipue triplex. Una est, qꝛ delegatus vult cognoscere rõne cõmissionis sibi facte. quod nõ debet posse: qꝛ delegans nõ erat cõmissurus causam, si hoc sciuisset.arg.c.super literis.ad finẽ.de rescrip.sed ordinarius exercet iurisdictionẽ autoritate iuris.ideo quã diu toleratur, ei est parendũ.viij.q.iiij.c.nõne. Añ non est per talẽ exceptionẽ repellendus, sed potius remouẽdus a dignitate per depositionẽ quo remoto amplius nõ esset ei parendũ.§.de elec.c.venerabilẽ.ad fi. Secũda rõ põt esse, qꝛ qñ cã cõmittit̃ delegato, nõ examinat̃ persona, sed simpliciter fit cõmissio: ideo nimirũ si talis iurisdictio per exceptionẽ põt elidi: sed ordinarius tẽpore quo ꝓmouetur, etiã si nihil opponatur, ex officio superioris examinatur.§.de elec.c.cũ nobis olim.ꝛ.c.nihil est.ꝛ ideo cũ sit solẽniter approbatus, de facili nõ est remouendus. Facit.xxx.q.v.c.horrendus.ꝛ qđ habetur de purga.cano.c.fi. Tertia rõ põt esse, qꝛ delegata iurisdictio est accidẽtalis, sed ordinaria videt̃ esse naturalis: ꝛ ideo facilius tolli potest ipsa delegata. Facit.j.e.sup qõnũ.§.si vero.ꝛ qđ legit̃ ꝛ not.j.de appella.c.vt debitus.

17 Aduerte tñ qꝛ dixit Inno. ꝙ † quãuis dici posset ꝙ infames ꝛ serui prohibeantur esse iudices.l.cũ ꝑtor.§.nõ aũt.ff.de iudi.tñ si dẽtur iudices, valebit qđ fiet ꝑ eos. Nã multa fieri ꝓhibent̃: que tñ facta tenent.l.pr̃e furioso.ff.de ijs qui sunt sui iur.ꝛ de iureiurã.c.quẽadmodũ. quod reprobat Hosti.dicens ꝙ ex hoc sequeret̃ ꝙ si seruus vel infamis daret̃ delegatus, ex quo esset datus, ꝯ ipsum excipi nõ posset. quod est falsum, vt patet.§.de rescript.c.sciscitatus. Et sic residet domi. Anto. Sed potes saluare Inn.vt intelligatur voluisse ꝙ si nõ opponitur exceptio ꝑdicta, valebit qđ faciet. Facit qđ habetur in.l.ij.C.de sen.ꝛ interlo.om.iudi.

18 † Quid aũt si delegato obijcitur homicidiũ vel aliud graue crimen, an talis exceptio sit admittenda. Inno.hic dicit ꝙ nõ: qꝛ nõ attingeret rescriptũ nec negotiũ principale. Nec obstat qđ habet̃.iij.q.vij.qui sine.ꝛ.c.iudicet.vbi videt̃ ꝙ criminosi nõ possint iudicare: qꝛ illud ver ex merito vite: sed bñ possunt ex potestate officij sibi cõmissi. Et sic resident hic Inno.Jo.An.ꝛ do.Ant.sed tu potes limitare qđ dictũ est, crimen homicidij vel aliud graue nõ posse obijci ꝯ delegatũ, procedere qñ ex illo nõ esset infamatus: al's videretur ꝙ possit obijci, per id qđ habet̃ in.l.ij.C.de dignitatibꝰ.lib.xij.ꝛ per id dixi in.c.sciscitatus.§.de rescriptis. Itẽ aduerte qꝛ potest

19 dubitari† an ꝛ qñ obijcitur exceptio excõicationis vel infamie aut seruitutis ꝯ iudicẽ, an possit de illa cognoscere, ꝛ sup illa ꝓnuntiare. Inno.hic videt̃ velle ꝙ sic: qꝛ nõ ꝓnuntiabit se seruũ vel infamẽ, vel esse excõicatũ, sed se esse cõpetentẽ iudicẽ, vel nõ esse. quod tene mẽti. Tñ hoc dictũ nõ videt̃ verũ: qꝛ vr̃ suspectꝰ in tali cognitione propter incõmodũ qđ põt ei resultare. Et sic vr̃ ꝙ sit eadẽ rõ quare nõ possit de dictis exceptionibus cognoscere, q̃ est in exceptione suspicionis. Facit quod dictũ fuit.§.c. prudentiã.circa finẽ. Uñ Host.in.c.pia.de excep.in.vj.in exceptione excõicatiõis expresse tenet ꝙ non cognoscet de illa, sed ibitur ad arbitros sicut in cã suspicionis: vel de illa cognoscet superior. Et eadẽ rõ, ꝛ idẽ videtur dicendũ in alijs exceptionibus, de quibꝰ predixi. Et etiã tenuit Bar.in.l.quidã cõsulebãt. ff.de re iudica.ꝛ sequitur etiã hic do.Floren.ꝛ do.Anto. Dicit tñ Jo.and.in.d.c.pia.j.de exceptio.ꝙ nõ videtur tutũ dicere ꝙ eatur ad arbitros hoc casu: qꝛ certi sunt casus in iure expressi, in quibus habetur recursus ad arbitros.j.c.suspicionis.ꝛ.e.tit.ab arbitris.in.vj.inter quos iste nõ reperitur. Et ideo videtur dicẽdũ ꝙ superior cognoscat. Et hoc etiã sequitur hic do.Flo.ꝛ de materia plene dixi in.d.l.quidã cõsulebãt. Ultimo. do. Anto.

20 hic ponit quatuor cõclusiones ex dictis Inno.† prima est, ꝙ vbi iudex fundituꝰ seu ipso iure nõ habet iurisdictionem, ꝛ hoc est certũ, vt qꝛ est publice excõicatꝰ.tũc siue nõ cõpareat citatꝰ, siue cõpareat, ꝛ corã eo ꝓcedat, nõ valet ꝓcessus, ꝑ id qđ hr̃ de re iudi.in.c.ad ꝓbandũ.ꝛ qđ no.ꝑ glo.de rescriptis.c.sup l'ris.ꝛ de accu.veniẽs. Et hoc satis fuit de mẽte Inno.hic. Scđa conclusio, q̃ colligitur ex dictis Inn.nõ hic, sed in.c.preterea.de dila. Est talis ꝙ vbi iudex nõ habet funditus iurisdictionẽ, tñ est dubiũ an habeat, si fiat ꝓcessus in absentẽ citatũ ꝛ contumacẽ, valebit ꝓcessus: qꝛ ꝓpter dubiũ habet iurisdictionẽ in hoc incidenti an sit iudex.l.si quis ex aliena.ff.de iudi.in principali aũt non tenet ꝓcessus, nisi añ ꝓnũtiet se iudicẽ cõpetentẽ: qꝛ tũc bñ valeret, dũmõ tũc postea legitime ꝓcederet̃. Facit qđ not. Lapus Abbas.j.de rescriptis.c.j.in.vj. Tertia cõclusio est, ꝙ si iudex habet iurisdictionẽ, quãuis exceptione elidibilem, valebit

processus, siue fiat in principali, siue rõne cõtumacie, nisi opponatur exceptio, ꝛ appelletur: q2 aliter nõ recedit a iudice habente iurisdictionẽ lꝫ elidibilẽ. j. de appella. c. vt debitus. ꝛ. c. cũ causam. ꝛ. c. interposita. Et bñ facit q8 not. gl. in clem. vt lite pẽdẽ. Quarta cõclusio Inno. hic est talis, ꝙ vbi exceptio pariter inficit iudicẽ ꝛ iurisdictionẽ tã in cã principali quã incidẽti, vt q2 apponit ꝙ est suspectus iudex, nõ cognoscit an sua sit iurisdictio. Et licet do. Anto. hic videat velle Inno. idẽ dicere, si obijcitur exceptio ꝙ sit infamis, vel seruus, vel excõicatus, tñ veritas est ꝙ vr velle oppositum, vt. s. dixi. Fateor tñ ꝙ eius opin. nõ est vera, vt etiã superius dixi. ¶ Sed aduerte, q2 ꝫ tertiã cõclusionẽ fortiter videt facere. l. nõ videtur. la. j. ff. de iudi. dicitur

21 †ꝙ non videtur frustra dilationis gratia latitare ille, q si esset presens, nõ teneret rñdere. Et sic vr log, siue presens posset opponere exceptionẽ funditus tollentẽ iurisdictionẽ iudicis, siue ope exceptionis. Sed glo. ibi vr intelligere qñ est certũ seu notoriũ exceptionẽ cõpetere: secus si sit dubiũ. Et sic possit intelligi dicta tertia conclusio. Plus dixit Bar. ibi in. d. l. nõ vr. ꝙ et si sit dubiũ exceptionẽ cõpetere, nõ poterit ꝓcedi in principali negotio ꝓpter cõtumaciã ad secundũ decretũ. Et sic etiã dicit posse intelligi illã legẽ, sed nõ bñ posset rõne contumacie puniri tũc citatus nõ cõparens. Tñ hoc dictũ Bar. vr ꝓcedere, qñ esset exceptio, q̃ nedũ respiceret ꝓcessum, sꝫ nedũ merita cãe, vt exceptio transactionis, vel alia lite finita, de qua in. c. j. de litis cõtesta. in. vj. nã tũc bñ vr ꝙ non tenebit ꝓcessus in principali, si deuentũ fuerit ad secundũ decretũ. per. l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat. Sed vbi solũ respiceret iurisdictionẽ iudicis, ipsa exceptio, tũc vr ꝙ valeret ꝓcessus, vt dictũ fuit in tertia cõclusione. Nã si ꝫ iudicẽ posset obijci exceptio suspicionis, ꝛ nõ obijceret, vr ꝙ si tũc deuentũ fuerit ad secundũ decretũ, teneat ꝓcessus, ex quo nõ fuit opposita exceptio suspicionis, ꝛ ex quo illa exceptio nõ concernebat merita cause. licet Bar. aliter videat sentire in. d. l. nõ

22 videt. ¶ † Et not. ex ꝓdictis ꝙ vbi cõpetit exceptio ꝫ iurisdictionẽ iudicis, si est notoria, nõ tenet citatus cõparere. Secus si sit dubia. Et hoc etiã tenuit Lapus in cle. ij. vt lite penden. ꝛ do. Anto. in. c. sup literis. de rescriptis. ꝛ videt etiã idẽ voluisse Ioã. Cal. in. c. cũ ordinẽ. de rescriptis. ꝛ ibi etiã tetigi. sed domi. Gaspar. de cal. vr velle ibi oppositũ per illũ tex. cõiuncta gloss. quãuis Lapus per se alleget. c. ex parte. de appel. ꝛ cle. pastoralis. de re iudi. Et ꝓ ista opi. facit, q2 etiã si cã suspicionis sit notoria valebit ꝓcessus si nõ opponatur: q2 lꝫ notoriũ releuet ab onere ꝓbãdi, non tñ releuat ab onere proponẽdi: vt est tex. fm vnã lecturã in. c. ij. vt lite nõ cõte. ꝛ not. glo. in cle. appellante. de appella. Et ad. c. ex parte. ꝛ cle. pastoralis. põt rñderi ꝙ loquuntur in exceptione notoria loci nõ tuti, quo casu ꝓpter periculũ ꝓponẽdi illã corã iudice excusat pars, etiã appositiõe exceptionis. ꝛ sic in alijs exceptionib⁹ vr secus. Tñ ꝫ hanc opi. vr facere dicta. l. nõ videtur. secus nisi restringas eã, qñ exceptio eẽt talis, per quã diceretur iudicẽ nullã habere iurisdictionẽ, ꝛ ita vr ꝙ debeat restringi, si tenebim⁹ ꝙ exceptio notoria suspicionis nõ releuet ab onere ꝓponẽdi. al's per illã reprobaret hoc dictũ. Vñ q2 Canoniste cõiter trãseũt cũ dicto ꝓfato, ꝓ dictũ. c. ij. fm vnã lecturã, vr dicta lex restringẽda, vt ꝓdixi. q8 tene menti: q2 iste passus nõ est bñ declaratus per doct. ¶ Ultimo posset opponi ꝙ iudex posset sibi aliũ associare. de rescriptis. §. assessorez. li. vj. sed dic ꝙ ibi associat sibi assessorem: hic aũt associabat sibi aliũ in iudicẽ, qui nõ erat: ideo nõ valuit ꝓcessus. ꝛ hoc clarũ qñ delegat⁹ associat sibi aliũ. Si aũt ordinari⁹ associaret sibi aliũ ordinariũ: tũc Inno. vt hic tãgit do. Anto. primo vr velle ꝙ idẽ sit in ordinarijs, q8 in duob⁹ tutoribus. Facit. l. j. ff. de offi. cõsu. Postea vr dicere ꝙ aliud sit in tutorib⁹: q2 sñia nõ põt eẽ ꝓ parte aliqua, ꝛ ꝓ parte nulla. l. in hoc iudicio. ff. fami. ercis. q8 cõtingeret, vbi habilis esset inhabilis cõiungũtur in ꝓnuntiando: sed bñ põt ex duab⁹ autoritatib⁹ tenere vnã, ꝛ aliã nõ. nec hoc est cõtra ius. Et hec secũda opi. placet. licet Hosti. ꝛ domi. Anto. hic aliter dicãt. Quod intelligo ꝓcedere qñ associat aliũ nõ ordinariũ qui nõ est: sed si ille etiã esset ordinarius illius cause, tũc bñ teneret ꝓcessus, ꝓ not. in. l. Põponius si vni. ff. de re iudi. vbi dicit ꝙ licet duo sunt ordinarij, quorũ quilibet possit per se procedere: tñ si simul procedere volunt, possunt. Imolanus vtriusqꝫ iuris doctor excellentissimus.

1 ❧ Citatio in quibus casibus perẽptoria esse debeat.
2 Iudex qualẽ gratiã contumaci facere possit.
3 Citatio noua non requiritur vbi iurisdictio in diem sequentem porogatur.
4 Iudiciũ interdiu, ꝛ nõ in tenebris exerceri conuenit.
5 Dies quid sit, ꝛ quotuplex.
6 Citatio noua nõ est necessaria, qñ ad tps modicũ fit ꝓrogatio.
7 Absolutus ab instãtia, a quib⁹ ex cõsequẽti dicatur absolui.
Presens qñ aduersus absentem petere possit se absolui ab instantia iudicij. ꝛ nu. seq.
10 Actore non comparẽte reus absoluitur.
11 Gratia alteri parti qñ possit per iudicẽ fieri in preiudiciũ alterius partis.
12 Reus post perẽptoriũ an sit necessario iterum citandus.
13 Iudicium qua diei hora reddi debeat.
14 Citatio vnica ad audiendũ sententiam non sufficit.
15 Citatus dicẽs nuntio se nolle venire, nõ est denuo citandus.
16 Citatus dicẽs se nõ venturũ, qualiter intelligi debeat.
17 Citatio vel peremptoria, vel trina esse debet ad audiendã iudicis sententiam.
18 Sentẽtia an possit noctu ferri, ꝛ an tũc lis cõtestari valeat.
19 Sententia noctu lata qñ valere possit.
20 Factũ incongrue, equiparat ei q8 est, non factum esse.
21 Tacens qñ consentire presumatur, ꝛ quando non.
22 Dies qñ incipiat quo ad diuina officia.
23 Citatus cõparens an possit sine licentia recedere.
24 Cõparẽs si illicẽtiatus recedat, fingitur nunꝙ comparuisse.
25 Citatus ad vnũ articulũ, an debeat ad alium citari.
26 Citatio generalis quando sufficiat ad vniuersum processum. ꝛ nume. seq.
28 Citato nõ cõparante, nec eo etiã qui citari fecit, quid agendũ.
29 Iudice in loco iudicij infirmo existente, partes citra licentiã nõ debent recedere.
30 Citatio ad testes recipiendos vel ad publicandas attestatiões, an debeat trina, vel peremptoria esse.
31 Citatio trina, vel vnica peremptoria ad quos actus sit necessaria. ꝛ nu. 34.
32 Dilationes presenti cõcesse, cẽseri debent peremptorie.
33 Edictum citatorium non circũducitur ob solam cõtumaciam eius, qui alium citari fecit.

Consuluit nos. Si iurisdictio delegati expirat in peremptoria q8 iudex assignauit, post horã cõgruã ꝑemptorij nõ expectabit cõtumacẽ: sed si nõ expirat, põt expectare, ꝛ iterũ citare, si vult. h. d. Et in prima ponit duplex questio. in secũda rñsio. secunda ibi: nos aũt illa. Secunda subdiuiditur in tres. Nã primo distinguit, ꝛ distinctionẽ prosequitur. Secũdo determinat cõgruã horã iudicij. Tertio iudices instruit. Secũda ratio ibi: ne vero. Tertia ibi: porro discretus.

1 † Not. tres actus, in quibus exigi vr ꝙ citatio sit peremptoria, scꝫ in actu depositionis testiũ, ꝛ publicationis testiũ ꝛ sentẽtie. Sed tñ cõiter tenet ꝙ solũ in prima causa ꝛ in fine exigit ꝑemptoriũ, ꝛ nõ in hijs, q̃ sunt inter media cause, vt exꝑsse hic tenuit Egid. ꝛ Io. An. post eũ, per id q8 habetur in. c. ij. ꝛ. c. significauit. de testi. Et fm hoc in actu receptionis testiũ ꝛ publicatiõis sufficeret vnica citatio, licet nõ peremptoria: ꝛ ꝓ hoc, q2 prima dilatio data ad probandũ vel ad ꝓducẽdos testes intelligitur perẽptoria, nisi ex cã alia detur. l. si. ff. de ferijs. Et de materia ꝓ Bar. in. l. consentaneũ. C. quõ ꝛ qñ iudex. ꝛ fm hoc q8 hic dicit de ꝑemptorio, vr referendũ ad actũ fnie tñ. Uel potes dicere ꝙ

2 volũtarie emanauit ꝑemptoriũ, etiã in alijs actibus. † No. ꝙ iudex etiã delegatus põt facere gratiã cõtumaci, prorogãdo iurisdictionẽ ꝑemptoriũ in diẽ sequentẽ. Et ꝓ hoc no. ꝙ in arbitrarijs expedit habere iudicẽ gratiosum. Nã in multis põt ꝓdesse, q̃ in eius arbitrio relinquũtur. Ideo de cautela est ꝙ captetur

3 eius beneuolẽtia, ꝛ nõ exasperetur. † No. ꝙ vbi ꝓrogatio fit in diẽ sequentẽ, nõ est necessaria noua citatio, Et sic a ꝫrio vr ꝙ si in tẽpus prolixius proroget, necessaria sit citatio. Et hoc etiã sequitur hic do. Anto. ꝛ do. Florẽ. Nota ꝙ nõ facta ꝓrogatione ꝓ iudicẽ vr assignata extrema pars diei, in qua cõmode possit ꝓ iudicẽ expediri id, q8 incũbit. Dicit tñ hic do. Ant. ꝙ in electiõe q2 illa cõsueuit fieri de mane post celebratã missam de sancto spiritu. §. de elec. in. c. cũ terra. vr prima pars diei assignata. No. illud vulgatũ q8 iudicialis autoritas non debet frustrari,

4 nec esse elusoria. Facit. l. si pretor. ff. de iudi. † No. q8 iudiciũ ecclesiasticũ nõ debet exerceri i tenebris. q8 dicas in iudicio seculari: q2 eadẽ est rõ, per id etiã q8 habet in. §. sedebunt. in auk. de iudi. colla. vj. No. illud vulgatũ, qui male agit, odit lucẽ. Et habetur Io. iij. cap. † No. duplicẽ cõputationẽ diei. Una est natu

5 ralis, fm quã dies cõsistit. xxiiij. horis, ꝛ sic cõprehendit lucem ꝛ tenebras. Alia est artificialis: ꝛ ista solũ cõprehẽdit principiũ lucis iuxta illud, Cum sol est super terram, ꝛc. Et isto secundo mõ accipitur in iudicijs: sed in cõtractibus incipit a media nocte, ꝛ terminatur in alia media nocte diei sequẽtis: ꝛ ideo si contractus fit ante mediã noctẽ, vel testamentum, notarius debet ipm scribere sub die precedenti: sed si fiat post mediã noctẽ, tũc debet scribere sub die sequẽti. Nota cautelã vt iudex sic tẽperet peremptoriũ, ꝙ illo finito nõ finiatur eius iurisdictio: ꝛ hoc pro

6 pter multa impedimenta, que possunt occurrere. † Nota ꝙ vbi

prorogatio fit ad modicum tēpus, non exigitur de necessitate noua citatio. In glo. prima. in fine. hoc dixit glo. q2 non debet quis audire testes cū in secreto debeāt deponere. j. de testi. c. venerabili. sed solū debet videre dicta ipsorū post publicationem: melius tñ pōt exponere, id est ad videndū iurare testes, vt in simili dixit glo. in. c. ij. de testib⁹. In gl. ij. in fine. Solue hoc 9riū ꝙ hic loquitᷣ qñ citatus est cōtumax, ꝛ nō cōparet: ꝛ ideo in ei⁹ fauorē nō circūducitᷣ seu nō cācellatur edictū peremptoriū, seu ipsa citatio: ibi aūt loquitur ecōtra, qñ valet ille, qui facit citari: ꝛ sic ipse actor est cōtumax, ꝛ nō cōpareret. Nā tūc ꝑprie ad ei⁹ preiudiciū circūducitᷣ, id est, cācellatur edictū citatiōis, vt sic amodo iterato reus sit citand⁹. Facit qđ habetur in. c. j. de dolo ꝛ cōtu. li. vj. ꝛ qđ not. Archidia. in. c. christianis. xj. q. j. ꝛ hec vr̄ vera solutio. Inno. tñ hic dixit melius dici posse ꝙ siue pn̄s sit actor siue reus pōt petere vt circūducatᷣ, id est deleatᷣ edictū citationis, hoc est ipsa citatio: vt in. l. ꝛ post edictū. in. §. j. ꝛ. §. circūducto. allegatis in gl. ꝛ etiā pōt petere, si volet, ꝙ absoluatur ab instantia iudicij. Et aduerte ſm Inno. ꝙ licet quidā dicant nō esse differentiā inter ista duo, tñ Inn. dicit ꝙ magna est differentia: q2 vbi circūducitur edictū remanet adhuc instantia:

7 † sed vbi absoluitur ab instātia, tūc etiā perimitur ipsa instātia, adeo ꝙ pereūt tūc acta ordinaria ipsius iudicij, vt libelli oblatio, litis cōtestatio, ꝛ prestatio iuramēti de calūnia, ꝛ similia, lz nō pereant acta cause, vt cōfessiones ꝛ attestationes, iuxta notata ꝑ Inno. de testa. c. causam q̄. ꝛ per glo. in cle. sepe. de verb. signi. in verbo, defensiones legitime. ꝛ per Bar. plene in. l. ij. ff. iudi. solui. nec perit etiā iurisdictio delegata, vt ꝓbatur in. c. fin. j. de ꝓba. q2 nō est de actis iudicij, ſm Inno. qđ not. Et ꝓ hoc etiā q2 sola citatione est perpetuata. s̄. e. c. relatū. ideo non expirat. Et pro hoc etiā, q2 adhuc nō est functus suo officio: ꝛ ideo nō videtur expirare, per id qđ habetur. s̄. eo. in literis. Et ex ꝑdictis surgit alia differētia, q2 vbi quis absoluitur ab instantia iudicij, debet absens adhuc citari antequam fiat ipsa absolutio ꝑpter preiudiciū qđ generatur in ꝑdicta absolutiōe: q2 pereūt acta ordinaria litis, vt predixi. Secus qñ circunducitur vt sic cancellatur edictū citationis, ꝛ sic solū absoluitur ab edicto citationis, seu ab ipsa citatione: q2 quo ad illud nō est necessaria

8 citatio. Et hoc etiā tenuit Bar. in. d. §. circūducto. † Nec obstat predictis. l. ꝓperandū. C. de iudi. vbi dicitᷣ seu dici vr̄ ꝙ debeat presens expectare circa finē instātie ꝑ sex menses antequā possit petere se absolui ab instātia iudicij: q2 rūdet Inn. ꝙ illud verum, qñ presens non curat absolui ab instātia iudicij, sed vult de iure suo ꝓbare ꝛ testes ꝑducere. Sed certe licet cū hoc dicto transeat Jo. An. qđ vr̄ originaliter fuisse bulgari glossatoris, vt tetigit gl. in. d. l. ꝓperandū. §. j. ꝛ videatur hic sequi Inno. tñ glo. Accur. ibi tenet 9riū, ꝛ videtᷣ ꝙ melius ꝑ illū textū ꝛ etiam ex eo q2 olim nō poterat ꝓcedi actore absente iuxta ea q̄ leguntur ꝛ no. in dicta. l. ꝛ post edictū. ꝛ postea ꝑ ius Codicis fuit inductū vt in certo casu posset ꝓcedi actore absente, scz qñ lis erat cōtestata, ꝛ qñ instabat tēpus circa finē instātie, vt patet in dicto. §. j. ideo extra illū casum remanebat ius antiquū: hodie vero per ius authēticorū est introductū vt etiam lite nō cōtestata possit ꝓcedi actore absente, seruata tñ forma authētice, qui se-

9 mel. C. quō ꝛ qñ iudex. † Itē aduerte inquantū Inn. voluit ꝙ si presens vult absolui ab instātia iudicij ꝙ pōt hoc petere. nam hoc ꝓcedere pōt qñ reus citatus est presens ꝛ actor est absens: sed si econtra actor, q fecit citari, esset pn̄s, ꝛ reus citat⁹ absens: tūc ꝑ hoc redditur reus 9tumax. Nec est verisimile ꝙ actor vellet circūduci edictū citationis, vel absolui ab instātia iudicij. licet Inno. videatur velle ꝙ hoc facere possit olim tñ actor non erat obligatus instātie: q2 nō poterat cogi ad procedendū, nec poterat cogi eo absente. hodie tñ secus ꝑ dictā authē. C. quō ꝛ qñ iudex, ꝛ etiā olim de iure Codicis dicta. l. ꝓperandum. §. j. ꝛ tūc possit tolerari dictū Inno. quasi noluerit ꝙ ex quo reus est cōtumax, nō vtatᷣ bñficio dictorū iuriū, ꝛ possit actor petere se absolui ab instātia iudicij, vel ꝙ circūducatur edictū citatiōis. Et adde etiā ad predicta ꝙ habetᷣ in. c. j. de dolo ꝛ cōtu. lib. vj.

10 vbi patet † ꝙ si actor, q fecit reū citari, nō cōpareret in termino citationis, sed reus sic, debet tūc actor reo cōdēnari in expēsas, ꝛ etiā vlterius nō debet audiri, nisi prestet cautionē de ꝓcedendo. de quo dicendū vt ibi. In glo. iij. ibi: ꝛ sic reuocabitur sn̄ia. Supple, si appareret ꝙ habuisset iustā cām absentie. In ea gl. ibi: vt iubeat possidere. quid importēt hec verba, recurre ad ea, que habētur. s̄. c. cōsultationib⁹. in gl. magna, ꝛ qđ ibi dixi sup illas. In gl. iij. ibi. c. vlti. sʒ certe illud est regulare ſm Joā. An. hoc vero est speciale in arbitrarijs. Vel dic ſm do. Florē. ꝙ inquantū ibi dr̄ nō posse ꝓcedi altera parte absente, debet intelli-

11 gi si nō sit cōtumax. secus si sit cōtumax, vt hic patet. † Itē inquantū ibi dr̄ ꝙ nō debet ꝓcedi 9 vnā partē in preiudiciū alterius: ꝛ sic debet equalitatē seruare, ꝛ nō facere gratiā vni parti.

Rn̄de ꝙ illud debet intelligi, nisi faciat gratiā iuris autoritate vt cōtingit in casu isto. In ea. glo. ibi: in expen. intellige glo. de expēsis q̄ veniunt rōne victorie. ꝛ etiā rōne cōtumacie: qñ iudex hʒ eū ꝓ cōtumace: sed vbi non haberet eū ꝓ cōtumace, vt q2 expectaret in alterā diē. do. Ant. hic dicit ꝙ poterit in cōsequētiā parcere in expēsis, que veniebāt rōne cōtumacie, nō censetᷣ cōtumax si venit in die sequenti ꝓrogata ꝑ iudicē, q2 hr̄ tūc perinde ac si in die statuta cōparuisset. qđ tene mēti ꝓ limitatione glosse. In ea glo. ibi: de suo restituet. intellige hoc verū, qñ petitū fuit a iudice partē cōdēnari in expēsis. al's secus, vt not. glo. in. c. fi. de rescriptis. ꝛ ibi dictū fuit. In ea. gl. ibi: 9 hoc anno. Solue ꝙ ibi loquitur in obligatiōib⁹ ꝛ in 9ctib⁹, in quib⁹ si dies sit statuta, nō pōt aliquid peti etiā in fine illi⁹ diei, sed demū illa die elapsa. hic aūt loquitᷣ in iudicijs, in quib⁹ est secus ꝑpter contēptū iudicis autoritatē: ideo in illis pōt ꝓcedi añ noctis tenebras in vltima parte diei. ij. q. vj. biduū. vt sequitᷣ in gl. facit qđ not. per glo. in. §. oīs. Insti. de ver. oblig. dic, vt tāgit hic domi. Anto. ꝙ in. d. l. qui hoc anno. statuitᷣ terminus ad deferendā obligationē hic ad declarandā ꝛ certificandā diē, in qua debet actus exerceri, ideo in alterā diē nō est necesse expectare. In ea. gl. ibi: biduū. illud. c. cōcordat cū hoc tex. vt patet ex eo quod hic dicit gl. In ea. gl. ibi matutino, vespere ꝛ mane. Aduerte q2 in. §. sedebūt. j. allegato, nō ponit verbū, ꝛ mane: sed solū dicitur, matutino ꝛ vespere. vñ pōt exponi matutino. id est, mane. Et hoc forte voluit glo. Sumēdo autē verbū matutino, ꝓprie videretᷣ ꝙ cū matutinū sit de nocte, ꝙ licet in tenebris sentētiari. qđ est cōtra hunc textū. ꝛ ideo debet exponi matutino, id est mane. In ea. glo. ibi: ꝛ sic potius cōcordat. vel q2 inquantū ibi dicit inconGruū esse: pōt exponi, id est nō decēs. nō aūt est iniustū si id face-

12 re velit. ¶ In ea. glo. ibi honestū tñ esset. quasi velit gl. † ꝙ post ꝑemptoriū de honestate esset ꝙ iterato citaretᷣ reus, ad superandā malitiā, sed nō fit de necessitate, ex quo peremptorie fuit citatus. Sed cōtra hoc facit. l. ꝛ post edictū. hic allegata, vbi dicit ꝙ post ꝑemptoriū edictū debet adhuc reus citari. Sed solue ꝙ debet intelligi, scz de honestate, sed non de necessitate. Facit ꝙ no. in. l. iij. C. de pig. vel expone verbū debet, id est pōt, ꝓut ibi notatur ꝑ glo. ꝛ facit qđ no. in. d. l. iij. C. de pignor. Et aduerte q2 Inno. hic inquantū dr̄ in. §. sedebūt. allegato in glo. ꝙ iudices iudicabūt in vesperis. exponit, id est, añ noctis tenebras, ꝑ hūc tex. Sed tu potes melius dicere ꝙ attēdenda est forma cita-

13 tionis. † nā aut citantur partes ad audiendā sn̄iam tali die de mane: ꝛ tūc de mane poterit iudex iudicare, per id qđ habetur in dicto. §. sedebūt. ꝛ qđ superi⁹ dixit glo. Aut citate fuerūt partes ad sn̄iam audiendā tali die in vesperis: ꝛ tūc in vesperis poterit ꝓferri. ꝛ sic intelligitᷣ dictus. §. sedebūt. Aut partes fuerūt citate simpliciter ad sn̄iam audiendā tali die. intellige, ꝑemptorie, per ea q̄ tāguntur in sequēti glo. ꝛ tūc poterit ꝛ habebit iudicare vltima hora diei ante noctis tenebras. ꝛ ita intelligitᷣ hic. quod intellige, nisi cōsuetudo loci aliter se haberet: quia tūc illa esset seruāda. s̄. de cōsuetudine. c. cū dilectus. In glo. terminum

14 peremptoriū. in fine. Nota bene ex glo. † ꝙ nō sufficit vnicā citationē fieri ad sn̄iam audiendā, nisi sit ꝑemptoria: vt q2 hoc exprimitur in illa. Idē tñ dicas, si tres citatiōes fiāt, etiā si in illis nō addatur verbū, perēptorie: q2 ille habēt vim ꝑemptorij. l. tres denūtiatiōes. C. quō ꝛ qñ iudex. ꝛ hec vera regulariter. Fallit in summarijs, in quib⁹ ꝓceditur sine figura iudicij. nam in illis sufficit vnica citatio ad sn̄iam audiendā, etiā nō ꝑemptoriā, vt est glo. notabilis in cle. sepe. in verbo, ad id. de ver. sign. Et similiter fallit in notorijs, in quib⁹ sufficit vnica citatio, licet nō peremptoria, per id qđ legitᷣ ꝛ not. ꝑ Jo. An. in. c. cū sit Romana. ad fi. de appel. Itē etiā fallit tertio ſm Inno. in. c. ad petitionē.

15 j. de accusa. † qñ absens est citatus ꝑsonaliter, ꝛ dixit nūtio, nō veniā, vel nolo venire: q2 tūc nō videtur amplius citand⁹, licet semel tñ fuerit citat⁹, etiā nō ꝑemptorie: q2 in incertis, non certis, locus est cōiecturis. l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de verb. obli. Et idē dixit si tacuit, ex quo personaliter fuit citatus. Facit quod notant dñi de Rota sua cōclusiōe. ccxxix. sed certe in hoc vltimo glo. Accur. tenuit 9riū in. l. fi. ff. de resti. in inte. ꝛ illa glo. cōmuniter tenetᷣ per legistas, ꝛ videtur etiā esse verior: q2 licet citatus personaliter vna citatiōe nō ꝑemptoria, forte ideo non comparuit, q2 sciebat se non arctari ex iuris dispositione, nisi ter citetur, vel nisi citetur ꝑemptorie vnica citatiōe, ꝛ ideo ex quo semel tñ esset citatus, ꝛ nō ꝑemptorie, nō censebitur contumax, si nō cōpareret, vt voluit glo. in. d. l. fin. Et do. Anto. hic, licet in vna parte videatur transire cū dicto Inno. tñ finaliter nō vide-

16 tur illud tenere. Et plus etiā dixit, † ꝙ licet citatus ꝑsonaliter dicat, nō veniā, vel nolo venire. potest intelligi non veniā, scilicet vel nolo venire, scz nunc: non censebitur contumax, nisi etiā iterato citetur: vel nisi verba essent aliter concepta ꝙ extenderent se ad futurum, vt q2 diceretur, nō veniam aliquo tempore

coram

coram ipso iudice, vel non veniā vnquā corā ipso iudice. Facit qđ notāt legiste in.l. q̄ si patris.C.vñ liberi.ꝛ in.l.fi.C.de repudi.heredi. De hoc tñ plene dixi in cle.si añ.de dolo ꝛ cōtu. Itē no.ex glo.inquantū rñdet ad.l.ij.C.quō ꝛ qñ.ꝙ monitio, quam facit iudex partibus presentibꝰ vt tali die cōpareant coram eo ad sententiā audiendā, habet vim peremptorie citationis, licet alia citatio nō fiat. Et ad hoc sepe allegatur ista glo. q̄ consueuit reputari notabilis ꝛ singularis. Et ꝓ ipsa est casus, qui nō

17 est alibi, in dicta.l.ij.allegata in glo. Et nota etiā † ꝙ citatio ꝑemptoria vel trina debet fieri ad sñiam audiendā. vñ non sufficeret quē esse citatū ad audiendā voluntatē iudicis, quo ad hoc vt possit ferri sñia, vt voluit glo. notabiliter in dicta cle. sepe. in verbo, ad id. de ver.sign. qđ bene tene menti: qꝛ in practica qñ in hoc erratur. Nā qñqꝫ precedente citatione ad audiendā voluntatē iudicis fertur diffinitiua, que nō videtur valere, licet citatio fuerit perēptoria, ex quo nō fuit facta ad sentētiā audiendā, sed ad audiendā voluntatē iudicis. Et qđ dixi de monitione iudicis, potes dicere ꝙ illud operaꝉ autoritas iudicis, qui in ꝓpria persona monet partes: ideo ius voluit ꝙ talis monitio habet vim perēptorie citationis. In glos. ex tūc exequi. in fine. Aduerte qꝛ gl. nō rñdet ad ꝯria: ideo dic ꝙ.l. pridie. ff. de fer. ꝛ l.eū qui. allegate in glo. loquūtur in ordinario, cuius successor venerat. nā tunc nō pōt illa die iudicare, si hoc scit, scꝫ successorē venisse. al's secus.l.si forte.ff.de offi.psi.ꝛ.l.meminisse.ff.de offi.procō.ꝛ lega. hodie vero per duos dies ante finē sui officij debet cessare a iudicādo, ꝓ id qđ habeꝉ in auf. de administra. coll'. vij. qđ intellige si ꝓ duos dies añ finē sui officij venit successor, ꝛ ipse hoc scit. al's secus, per iura.s̄.allegata. ad.l.fi. de penis. dic ꝙ ibi nō dicit ꝙ nō possit vltima die sui officij iudicare, sed non pōt penam imponere duraturā vltra tēpus sue iurisdictionis. Quod intellige, qñ illā nō imponit cā cognita al's secus, vt ibi no. In glo. odit lucē. ibi: tñ transactio. idē dicas de alijs ꝯctibus: qꝛ possunt etiā fieri de nocte, vt voluit gl. ī. in verbo, incipiat. ꝛ facit qđ habetur in.l. more.ff.de ferijs. In glo. tenebris.

18 in fine. Inn. hic dicit † ꝙ nō pōt de nocte ferri sñia diffinitiua, nec etiā interlocutoria, nec similiter litis cōtestatio fieri, ꝛ si talia fiant, nō valēt, ꝓ hūc tex. ꝛ per.§.sedebūt. in auf. de iudi. coll'. vj. qñ primo etiā nō tenet sñia si feraꝉ de die iudice nō sedente, sed stāte: qꝛ qñ fertur sñia, iudex debet sedere. dicto.§.sedebunt. Et facit qđ legitur ꝛ notaꝉ in tex. ꝛ gl. in.c.ij. de re iudi. lib.vj. ꝛ in.l.j.ꝛ.ij.C.de sen. ex pericu. reci. Tñ pōt ſm Innoc. audire allegationes de nocte, ꝛ etiā recipere testes: qꝛ tex. in.§.sedebunt. dicit ꝙ iudicabūt iudices mane ꝛ vespere: ꝛ sic non loquitur de actu allegationū vel receptiōis testiū. Et ex predictis patet ꝙ Inno. hic posuit secundā opinionē hic positā in gl. ꝛ illā etiam tenuit glo. in.l. more Romano.ff.de ferijs. Sed opi. quā tenuit hic glo. tenuit Accur. in.d.§.sedebūt. ꝛ sic vr̄ Accursiꝰ sibi fuis

19 se ꝯrius. Jo.an. hic cōcordat opin. post Hosti. Nā dicit † ꝙ si feratur sñia de expresso cōsensu partiū de nocte, vel etiā ex tacito, vt qꝛ partes nō ꝯdicāt, tūc ꝓcedat opi. glo. ꝙ valebit sñia. secus si altera pars ꝯdicat, ꝛ appellat, dicēs ꝙ tēpus est quiescendi, ꝛ nō sentētiādi, vel ꝓcedēdi. Et sic intelligatur opi. Inn. Et idē etiā voluit in addi. Specu. in tit. de sñia.§. iuxta. sup ver. ſꝫ nun quid. vbi dicit ꝙ si pars ꝯdicat, tamē nō recedat, valebit sñia, si nō appellet: secus si ꝯdicat ꝛ recedat, dicēs ꝙ tp̄s est quiescēdi, nō sentētiandi, vel nō ꝓcedendi: qꝛ tūc si illa parte absente feratur sñia, nō valebit: qꝛ nō censetur esse cōtumax, ex quo erat tēpus noctis qñ recessit. nā vr̄ ꝙ non tenebatur stare tali tp̄e, per hunc tex. Et cū opi. Jo.an. ꝛ Hosti. trāsit hic do. Anto. sed do. Flo. hic tenet glo. dicēs ꝙ sñia valebit, etiā si altera pars ꝯdixit, si nō appellaꝉ: qꝛ debet haberi ꝓ cōsentiente ex quo non ap pellaꝉ, cū ad eius ꝑiudiciū videaꝉ tenere actus. s̄. de elec. c. cū dilecti. ad finē Barto. in.l. nō minorē.C.de trans. ꝛ in.l. more Romano.ff.de ferijs. tenet opi. Inn. nisi sñia feraꝉ de cōsensu partiū, vel nisi iurisdictio expiret: quia tūc poterit ferri sñia in tenebris, ꝛ sic de nocte ad lumē cādele, ꝓ hunc tex. Potes dicere ꝙ si altera pars ꝯdixit, ꝙ nō tenebit sñia, per hūc tex. qui dicit cōgruam horā ante noctis tenebras. Et sic a ꝯrio sensu alia hora erit incōgrua, ꝛ per ꝯñs nō debet posse ꝓcedi: ꝛ si ꝓcedat, processus debet esse nullus, tanquā factus tp̄e incōgruo, sicut si ꝓ

20 cedereꝉ die feriato, vt in.c.fi.ī.de ferijs. Et ꝓ hoc, † quia paria sunt, aliquid nō fieri, vel incōgrue fieri. s̄. de transla. c.ij. ꝛ.l. quo ties.ff. qui satisda. cog. Nec vr̄ hoc casu necessaria appellatio, cū actꝰ videatur nullꝰ, tanquā factus lege ꝓhibēte, ꝓ id qđ habeꝉ in.c. dilecto. ī. de appella. ꝛ in.l. si expressim.ff.de appella. Facit qđ habetur in.l. nō dubiū.C.de leg. ꝛ.x. di. iij. c. vides. Secus qñ actus esset aliquis, licet iniustus: qꝛ tūc nō prodest ꝯdicere, nisi appelleꝉ: vt in.d.c. cū dilecti. ad finē. Et vr̄ verū, etiā si iurisdictio expiret per hūc textū, qui recte loquiꝉ hoc casu: ꝛ tñ dicit ho rā congruā esse añ noctis tenebras. Et sic iste tex. non facit pro

Bar. Imo videtur esse casus ꝯ eū: sed forte voluit allegare glo. istā cū tex. restringendo glo. qñ expiraret iurisdictio. Sed certe opi. glo. nō ꝓbatur per hūc textū. Imo potius videtur reprobari. Et ideo nō videꝉ opi. Bar. verā, nisi cōsuetudo loci aliter se haberet, qꝛ tūc bñ valeret, si cōsuetudo esset ꝙ posset ferri etiā de nocte, ꝓ id qđ habeꝉ in.c. cū dilectus. s̄. de ꝯsuetu. Et sic etiā tenuit Jo. An. in addi. pallegata, vbi etiā dicit in multis locis cōsuetudinē esse plus ꝓcedi de nocte quā de die. Si vero par tes expresse cōsentiūt. tūc satis pōt dici ꝙ valeat sñia, qꝛ tūc eadē est rō, que est in cōtractibꝰ, ex quo de volūtate partiū procedetur ꝛ hoc casu possit ꝓcedere opi. glo. Si vero partes taceāt, tunc vt dixi. s̄. Jo. An. ꝛ Host. videtur dicere idē esse in tacito

21 cōsensu. † Sed ꝯ hoc facit, qꝛ vbi agitur de preiudicio tacentis nō videntur cōsentire, nisi expresse cōsentiat, per id qđ notatur in regula, qui tacet. de regu. iur. in.vj. ꝛ in.l. filiusfamilias.§. inuitus.ff. de procura. ꝛ de elec. in Genesi. ꝓ Inno. ꝛ cōpo. Sed si velles saluare Inno. ꝛ Jo. And. potes dicere ꝙ ꝯriū procedit, nisi tacens posset ꝓhibere actū: sed vbi pōt ꝓhibere actū fieri ꝛ nō facit, videꝉ cōsentire, per id qđ habeꝉ in.l. Caius.ff. de pig. act. ꝛ ff. de re iudi. in.l. sepe. ꝛ ꝙ notatur in.c. nōne.ī. de ꝑsump. ꝛ in.c. penul.ī. de re iudi. Et qđ dixi, videtur de iure ꝓcedere. tñ in practica ꝓpter autoritatē Jo. An. forte seruaretur eius opi. saltē in foro canonico. ꝛ in foro ciuili forte seruaretur opi. Bar. cū qua cōiter transeūt legiste. Sed an de iure ꝓcedat opi. Bar. vel Jo. And. pōt patere ex superius dictis. Et teneatis menti, qꝛ sepe fit remissio ad istā glo. ꝛ ad illa, q̄ dicūtur sup ea: an sñia lata in nocte ꝛ ad lumē candele valeat. In gl. incipiat ibi: qualibet hora supple etiā de nocte. quasi velit gloss. ꝙ hic loquatur quo ad iudicia. Sed illud qđ dicunt leges, loquitur quo ad cōtractus. Et idē dicas quo ad testamenta, vt.s̄. dixit glo. in ver

22 bo, lucē. † Quantū aūt ad diuina officia, incipit dies in vesperis diei precedētis diē festi, ꝛ finitur in vesperis diei festi, vt patet in.c.j.ī. de ferijs. Et sic patet ꝙ aliter accipiꝉ dies quo ad di uina officia, aliter quo ad iudicia, ꝛ aliter quo ad contractus ꝛ testamēta, ꝛ aliter etiā quo ad iudicia. Facit qđ notatur in.d.l. more Romano.

23 Extra glo. tangit hic Inno. † an citatus com parēs possit sine licentia recedere. Et cōcludit ꝙ nō. Facit qđ ha betur in.l. properandū.§.j.C.de iudi. ꝛ quod not. Bar. in.l. si finita.§. Julianus.ff.de dam. infec. ꝛ qđ habetur in.c.j. de iudi. ꝛ xj.q.iij. in.c. certū. ꝛ similiter pars, que fecit citari reū, si comparuit corā iudice antequā reus venisset in termino citationis nō debebit sine licentia recedere. Unde expectādo cōsequitur plura cōmoda. Primo, qꝛ euadit penā contumacie: quā non euaderet, si illicentiatus recederet, si alia pars veniat eadē die vel sequenti. Itē consequitur cōmodū quod condēnabitur sibi ab sens, qui nō venit, in expēsis: sed vbi recessisset illicentiatus, licet reus fuisset cōtumax, ꝛ nō venisset, nō poterit petere actor vt sibi condēnetur reus in expensis. ex quo ipse actor illicētiatꝰ recessit: nō poterit tñ ipse reus, ex quo non cōparuit, petere ꝙ ipse actor condēnetur sibi in expensis, vt voluit hic Inno. ꝛ etiā in c. calūniam. ī. de expēsis. Secus si reus cōparuisset in die sequēti post terminū: qꝛ tunc posset petere ꝙ actor, qui illicentiatꝰ recessit, condēnetur in expensis. Et plus videtur velle Inno. in.c. calūniā. ꝙ etiā si non veniat in die sequente, sed postea per mul tos dies ipse reus, ꝙ poterit petere sibi condēnari actorē in expensis, si illicentiatus recessit: quia duo videntur ipsi reo fuisse mandata, scilicet vt compareat, ꝛ vt in termino cōpareat. ī. de dolo ꝛ cōtu. c. cū dilecti. ꝛ ideo si cōpareret etiam post terminū, videtur ꝙ possit petere condēnari actorem in expensis, ex quo il licentiatus recessit, vt voluit ipse Inno. in dicto. c. calūniā. Sed hoc dictū non est sine dubitatione, per id qđ hic dicitur in tex. isto: qꝛ licet iudex potuisset eū expectare vsqꝫ in diē sequentem, tñ non videtur ꝙ vlterius fuerit expectandus: ꝛ ideo videꝉ ꝙ si post terminum compareat, non possit petere condēnari actorē in expensis, licet illicentiatus recesserit. Pro dicto tamen Inn. facit quia datur potestas iudici differendi in diem sequentem: ꝛ ideo videtur ꝙ non debet pars, que venit in termino, recedere sine eius licētia. al's delusoria ꝛ frustratoria esset potestas hic data iudici, contra id quod habetur in.l. si pretor.ff. de iud. ꝛ.s̄.

24 de postu. in.c. bone. lo. ij. † Item quia vt tangit Inno. in dicto c. calumniam. qñ pars que comparuit, recessit sine licentia, fingitur nunquam comparuisse. per id quod habetur. xj.q.iij. in.c. certum. Et sic videtur fuisse semper contumax. quod non contingit in parte citata comparente post terminum. Item etiam pro dicto Innoc. facit, vt etiam tangit in dicto. c. calumniam. quia licet pars comparuerit in termino, ex quo postea recessit sine licentia, ꝛ vlterius non venit, ex quo reus citatus, licet non venit in termino, venit postea, ꝛ sic videtur purgasse moram, quam non videtur purgasse ille, qui illicentiatus recessit, qui etiam videtur esse in vltima mora, ex quo post quā illicentiatus

recessit non cōparuit reo post modū cōparēte, ideo debet noce-
re sibi. ar. l. illud. ff. de pericu. ⁊ cōmo. rei vē. Et per hoc vr̄ ꝙ ēt
si re⁹ ex culpa sui nō venerit in termīo, si tñ postea venit, debeat
sibi condēnari in expēsis actor, qui illicētiatus recessit. quod vr̄
tenere Inno. in. d. c. calūniā. ꝭ. de penis. sed hic vr̄ aliter dicere:
nā dicit ꝙ si actor cōparuit in termīo, ⁊ illicētiatus recessit. nō
condēnabitur sibi reus in expēsis, q non venit in termino, nec
etiā ipse condēnabitur reo si veniat post terminū, nisi appareat
ꝙ ex iusta cā fuerit reus impeditus venire: qꝛ tūc bñ cōdēnabi-
tur reo in expēsis. nā ⁊ si actor stetisset in termino, ⁊ fecisset reū
nō venientē in expensis condēnari, si appareret postea ꝙ fuerit
impeditus iusta de cā, restitueretur aduersus cōdēnationē ex-
pensarū, ſm ea, q̄ habentur de ꝓcurato. in. c. querelā. Et sic vi-
det velle ꝙ vbi ex culpa sui reus nō venit in termino, licet post-
ea nō veniat, nō debeat sibi cōdēnari in expēsis actor, qui illicē
tiatus recessit. aliter tñ sensit in. d. c. calūniā. vt patet ex supra di
ctis Jo. An. hoc nō declarat, nec do. Ant. sed satis vr̄ posse di
ci ꝙ siue ex culpa, siue ex iusta causa reus nō venit in termino,
si nō venit in die sequēti post terminū, ꝙ nō possit petere actorē
cōdēnari in expensis, licet illicētiatus recessit: qꝛ nō videt posse
purgare morā, nisi veniat in die sequēti post ꝑemptoriū, vt hic
dicitur, cū hic etiā nō detur potestas ꝓrogandi iudici ad aliam
diē, quā ad diē sequentē perēptorij: sed vbi cōpareret in die per
emptorij, vel in die sequenti, possit ꝓcedere dictū Inn. ꝙ actor
debeat condēnari reo in expēsis etiā si ex culpa fuerit absens,
per ea, q̄ dixit Inno. in. d. c. calūniā. ꝭ. de penis. ⁊ al's sic. Secus
qñ post talē diē cōpareret: qꝛ nō videtur ꝑmitti postea purgari
mora cōtumacia, per id qꝺ habet in tex. isto. Et sic cessare vidē-
tur tūc rōnes Inno. Tene mēti dictum Inno. hic, ⁊ in. d. c. ca-
lūniam. qꝛ cū illis dictis trāsit Jo. An. Secūdo tāgit hic In-
25 noc. † An citatus ad vnū articulū, debeat citari ad aliū. Et cō-
cludit ꝙ sic, per hunc textū, dū dicit ꝙ poterit perficere id, qꝺ
incūbit, quasi aliud nō poterit perficere. Intellige verū, saluo
casu. c. ij. de dolo ⁊ cōtu. lib. vj. ⁊ ibi etiā ꝑ glo. de hoc. Nam vbi
appellatur ab interlocutoria, nō est quis vlteri⁹ citādus, vt ibi
patet. De quo etiā per Inn. in. c. ad petitionē. ꝭ. de accusa. Itē
hoc verū, ſm Inno. qñ quis citat specifice ad vnū actū. Secus
si citetur generaliter vt veniat ad ꝓcedendū in cā. nam tūc vir-
tute talis generalis citationis, si fuerit perēptoria, poterit ꝓce-
di ad oēs actus, etiā vsq; ad sentētiā inclusiue, sine alia citatio-
ne. qꝺ est singulariter notandū. ⁊ idē etiā voluit Inno. in. c. au-
ditis. de procurato. ⁊ idē etiā originaliter videt voluisse gl. in. l.
⁊ post edictū. ff. de iudi. ⁊ in auc. qui semel. C. qūo ⁊ qñ iudex. ⁊
facit etiā qꝺ notant dñi de Rota sua cōclusiōe. ccxxxix. al's est
ccxlvj. ⁊. ccxlj. Sed Host. dicit hoc verū, qñ iudex est cōminat⁹
in peremptorio ꝙ nō obstāte cōtumacia ad vlteriora ꝓcedet, ēt
vsq; ad sniam inclusiue. al's dicit ꝙ requiret citatio spālis ad
faciendā cōtestationē litis. Allegat. iij. q. iij. c. auferat. ⁊ simili-
ter ad receptionē testium. ꝭ. de testi. c. ij. ⁊ similiter ad sniam facit
qꝺ dixit in gl. in verbo terminū. ⁊ de ista cōminat se ad vlterio-
ra ꝓcessurū: an habeat vim perēptorij. dixi in. c. causam. de re-
scriptis. Jo. an. in addi. Specu. in tit. de citatione. §. visa. super
26 ver. Itē licet in die peremptorij. limitat dictū Inno. † ꝓcedere
vt citatio generalis ad totā cām etiā cū cōminatiōe de ꝓceden
do vsq; ad sniam inclusiue arctet citatū, qñ qs citatur a papa
existens in partib⁹, vel ab archiepō citat reus subdit⁹ suffraga
nei, ⁊ sic extra suā diocesim in casibus in quibus archieps ha-
bet iurisdictionē, de quib⁹. ꝭ. de offi. ordi. pastoralis. Nā tūc qꝛ
ꝓpter lōgitudinē itineris esset graue ad singulos actus singu-
las citationes fieri, tūc possit ꝓcedere dictū Inno. secus vbi ci-
tatio fit in loco, vbi est presens citandus vel eius ꝓcurator, pu-
ta in ciuitate, in qua agitatur iudiciū, vel est in loco illi propin-
quo. nā tunc ſm Jo. an. nō sufficiet dicta generalis citatio ad
totā causam: qꝛ est magni preiudicij, ⁊ precipue si ꝑsonaliter fue
rit citatus: qꝛ non solū tunc valeret snia, sed tanq̄ verus contu
max repelleret ab appellēdo: vt in cle. si ante. de dolo ⁊ contu. ⁊
ideo ſm eū talis citatio in casu predicto arctabit citatū, nisi ad
primū actū occurret: ⁊ ideo in alijs erit necessaria alia citatio, nō
obstante dicta citatione, ſm eum. Et facit qꝺ ipse notauit in. c.
ij. ꝭ. de dolo ⁊ cōtu. li. vj. ⁊ qꝺ no. Bar. in extrauagāti, ad repri-
27 mendā, in verbo, edictū. Sed aduerte † qꝛ satis vr̄ esse equum ⁊
iuridicū ꝙ vbi citatio fit de longinquo, ꝙ tunc possit fieri dicta
citatio generalis. secus qñ quis non est citandus de lōginquo:
tñ si fiat, ⁊ non appellatur, tñ vr̄ ꝙ citatio arctet citatū ꝑ id, qꝺ
hic voluit Hosti. ⁊ Inno. ⁊ qꝺ voluerūt etiā glosse superius al-
legate. licet do. Ant. hic trāseat cū dicto Jo. And. posito in di-
cto tit. de citatiōe. §. viso. sup ꝟ. itē licet. Facit qꝺ dixi in. l. q añ
kalēdas. ff. de ꝟ. oblig. ⁊ qꝺ hr̄ in Specu. de dila. §. videndū. in
prima colū. Aduerte tamen, qꝛ dixit Fede. de Senis suo cōsilio
clxxj. ꝙ si citat⁹ ad rñdendū libello ⁊ ad alios singulos actus
vsq; ad diffinitiuā sniam, si cōpareat citat⁹, ⁊ celebret actū ali-
quē tūc occurrētē, ꝙ tūc de nouo erit citād⁹, qꝛ talis citatio, ſm
eū, restringit ad ꝓximū actū, q occurreret post cōparitionē, ⁊
nō ad alios. ar. l. eū qui. kalendis. ff. de ver. obli. ⁊. ꝭ. de p̄ben. non
pōt. in. vj. ⁊ facit qꝺ not. in Specu. §. j. ver. deliberatorie. vbi ad
plures actus diuersos nō vr̄ debere assignari dilatio eodē instā
ti. Facit etiā qꝺ no. in. d. c. ij. de dolo ⁊ cōtu. in. vj. hoc tñ dictum
Fede. licet cū illo trāseat, vr̄ limitandū, qñ citatus licētiatus re-
cessit. al's videt secus, ꝑ notata per Inn. ꝭ. de ꝓcura. in. c. audi-
28 tis. Ulterius pōt queri † qd si citatus nō venit ad diē assignatū
nec etiā ille, q fecit citari: dic ꝙ fiet cōpensatio hinc ⁊ inde. ⁊ sic
neutra pars puniet ⁊ condēnabit in expēsis. Facit qꝺ hr̄ in. l.
arbiter kalēdis. ⁊. l. añpe. ff. de arbi. qꝺ intellige saluo eo qꝺ. s̄. di
xi. Quid aūt si iudex in termino citationis abest a loco, vbi par
tes sunt citate, ⁊ sunt p̄ntes. Dic ꝙ ex equitate hui⁹ cap. debēt
expectare in aliā diē: ⁊ si aliud nō mādauerit iudex, poterunt li
bere recedere, sicut si iudex esset mortuus. l. arbiter kalēdis. p̄al-
legata. nec tenēt partes alibi q̄ in loco iudicij ipsum querere. ij.
q. vj. biduū. Itē quid si dies assignata occurreret in die feriata,
vel alia euidēs sit ꝓpter quā apparet ꝙ licet citat⁹ esset p̄ns, nō
teneretur ꝓcedere. Dicendū est ꝙ iudex tūc debet subuenire ipi
citato, ex quo actoris nō interest citatū venisse. l. ij. ad finē. ff. si qs
29 in ius. Itē † quid si iudex sit infirmus in die ꝑemptorij, sit tñ in
loco vbi agit iudiciū. Dic ꝙ partes nō debēt sine licētia recede
re: possunt tñ instare vt ꝓcedatur, vel alius termin⁹ assignet. l. ⁊
si qua. ff. de arbi. Et si esset adeo infirm⁹, ꝙ nō posset p̄dictis in-
cedere, tūc possent partes sine licētia recedere, ⁊ aliā citationem
expectare. arg. dicte. l. arbiter kalēdis. ſm Inno. Ulterius tāgit
30 hic Jo. an. † an citatio ad testes recipiēdos, ⁊ ad attestationes
publicandas, debeat esse ꝑemptoria vel trina. Et cōcludit post
Egid. nō reperiri iure cautū talē citationē debere esse perempto
riā. Nā iura requirētia citationē esse perēptoriā, seu factā esse cū
adiectiōe, ⁊ perēptorie, vel ꝙ sit trina, loquunt in principio cāe
xxiiij. q. iij. c. de illicita. ⁊. l. cōtumacia. ff. de re iudi. vel in snia. ꝭ. de
testi. c. cū olim. ⁊. ff. de iudi. ad ꝑemptoriū. Uñ secus in receptiōe
testiū ⁊ in publicatiōe attestationū, ⁊ in similib⁹, q̄ occurrunt in
medio tꝑe ipsius cause, in quib⁹ dicit sufficere vnā citationē, li-
cet nō adijciat verbū, ⁊ ꝑemptorie. nā ⁊ prima dilatio ad ꝓban
dum cēsetur ꝑemptoria: qꝛ nō dat scꝺa nisi ꝓbato impedimen-
to. l. fin. ff. de ferijs. ⁊. ꝭ. de testi. c. in causis. Et ꝙ citatio ad testes
vel publicationē eorū si sit vnica, sufficiat, lꝫ nō exprimat ꝟbū
ꝑemptorie, ꝓbat in. c. ij. ꝭ. de testi. ⁊ in. c. significauit. ⁊ facit qꝺ
no. Specu. in ti. de dila. §. videndū. post principiū. Et tene mēti
hoc dictū Jo. an. ⁊ Egidij, qꝛ sepe allegat. Inno. tñ. ꝭ. de accu.
31 in. c. ad petitionē. aliter vr̄ dicere † ꝙ citatio trina vel vnica ꝑem
ptoria sit necessaria in actu p̄iudiciali, puta quo ad sniam diffi-
nitiuā ꝓferendā, ⁊ quo ad verā possessionē dandā, ⁊ quo ad abso
lutionem ab instantia iudicij, ⁊ quo aduocationem bonorum
in cā criminali vel in ciuili, ⁊ sic quo ad missionē in possessionē:
sed dicta solēnitas citationū nō habet locū a principio antequā
pars cōpareat, neq; in iudicijs deliberatorijs, neq; testiū, neq;
in inducijs, que dantur presentib⁹. arg. l. j. ff. de iur. delib. Et qꝺ
dixit Inno. dictā solēnitatē citationū nō habere locū a princi-
pio: intellige sane, nisi pars vellet consequi missionē: qꝛ tunc re
quiret trina, per id quod hr̄ in. l. presenti. C. de ijs, qui ad eccle.
confu. Et hoc etiā tenuit Bar. in. l. consentaneū. C. qūo ⁊ qñ. ⁊
glo. in. l. si finita. §. Julian⁹. seu in. §. si plures. ff. de dā. infec. licet
Jac. de But. tenuerit ꝯtrariū, vt refert Bar. in. d. l. cōsentaneum.
32 sed nō bene, per dictā. l. p̄nti. Et tene etiā menti † ꝙ dilationes,
que dātur p̄nti, intelligunt in dubio ꝑemptorie, ſm Inno. in
dicto. c. ad petitionē. ꝭ. de accusa. Itē aduerte, qꝛ tangit hic do.
Anto. ⁊ do. de Rota in sua cōclusiōe. ccxxxix. al's est. ccxlvj. vt
dixi, dicūt predicta vera, qñ termini statuunt extra curiā, in cu-
ria oēs termini post litis cōtestationē ⁊ sint ꝑemptorij, etiam si
fiant ad sniam audiēdā: iō nō est necesse exprimere verbū, ꝑem-
ptorie. Referūt tñ aliquos dicere hoc ꝓcedere in cā beneficiali
deuoluta ad curiā: qꝛ in illa ꝓcedit ſm formā cle. sepe. de verb.
sign. iō nō est necesse exprimere ꝟbū ꝑemptorij. Itē ēt aduerte,
qꝛ Inno. hic videtur velle ꝙ qñ fit absolutio ab instātia iudi-
cij, cōdēnatur pars in expēsis: nec videtur ꝙ requiratur citatio
ad talē cōdēnationē expēsarū, vt voluit Inn. in. c. calūniā. ꝭ. de
pe. sicut nec ēt reqrit qñ fit absolutio ab edicto citatiōis, seu qñ
circūducit edictū citatiōis. Facit qꝺ hr̄. iiij. q. v. in. c. j. ⁊ dicit hic
d. Flo. ꝙ Inn. hic vr̄ velle ꝙ nō fiat cōdēnatio in expēsis, qñ cir
cūducit edictū: ⁊ sic fit absolutio ab instātia edicti citatiōis, nō
ab instātia iudicij seu litis vel cāe. sed ipse tꝫ ꝯtrariū, ꝑ id qꝺ hic dr̄
in gl. iiij. Et ꝓ hoc facit, qꝛ nō est dare rōnē diuersitatis. ⁊ si bñ
33 pōderēt ꝟba Inn. Inn. hoc nō negat. Et no. † ꝙ ſꝫ Inn. ex so
la ꝯtumacia illi⁹ q fecit citari nō ꝯparētis, ñ circūducit edictū.
nā dꝫ peti a iudice vt circūducat, qꝺ tene mēti pro declaratione

l.⁊ post edictū.ff.de iudi. ¶ Ultimo tāgit hic, si quis vocet per capitulū ad electionē faciendā, nec venit ad diē assignatā, an ali quis de p̄ntibus poterit recedere: ⁊ si recesserit, an erit citandus. cōcludit Inn. ꝙ non dꝫ aliqs p̄ntiū recedere nō finita electione ⁊ si recedāt, non erūt vocādi, sicut etiā vocatus ad synodū, non dꝫ recedere synodo nō finita, vel ꝓrogata ad aliū terminū.xix. dist.c.si quis autē.⁊.xj.q.iij.c.certū. Et ex hoc ptꝫ fm eum, qđ in electionibus nō circūducit edictū citationis: lꝫ secus sit in iudi⸗ ciis: ⁊ seruat tñ in practica, vt dicit hic do.Ant. ꝙ citatur qs ad electionē pro tali die, ⁊ etiā p 20 sequentibus, donec negotiū ele⸗ ctiōis fuerit expeditū. Facit qđ no.in.c.ecclesia.lo.ij.de elect.sup
34 glo.ij. ¶ Ultimate etiā addet † ꝙ in absolutione ab obseruatio⸗ ne iudicij requirit trina citatio vel vna pereptoria vt voluit hic do.Flor.⁊ etiā Inno.in.d.c.ad petitionē.j.de accusa.⁊ in.l.con sentaneum.⁊ in.l.properandum.§.j.prealleg. Ioā.de Imola.

1 Iudex recusari potest ob familiaritatem cū aduersa parte.
2 Exceptio dilatoria quando post litis contestationem opponi possit.⁊ nu.seq.
4 Iudex alteri parti suspectus potest ab eadem recusari.
5 Rector ecclesie parochialis pro iure ipsius ecclesie agere potest.
6 Processum in causa quando esse dicatur.
7 Iudex alteri parti suspectus potest ab vtraqꝫ recusari.
8 Iudex suspectus in causa propria clerici, rectoris vel prelati erit etiam eis suspectus in causis ecclesie.
9 Iudex si velit violenter matrimonium contrahere cum aliqua, ipsa cum tota familia ab ipsius eximetur iurisdictione.
10 Iudex quando recusetur ob familiaritatē aut cōsanguinitatē.
11 Epo existēte suspecto, an ilico ipsius officialis cēseat suspectus.
12 Iudex ob familiaritatē dominicā vel socialem iure recusatur.
13 Familiaritas etiā dr̄, qñ qs cū aliquo versat, licet citra seruitiū.
14 Frater an possit esse testis pro fratre.
15 Familiaris an ⁊ quando admitti possit in testem.
16 Canonicus an possit esse testis pro concanonico.
17 Prelatus ecclesie si impetrauerit iudicem consanguineum, an possit recusari.

Insinuante. Ex noua causa remouetur delegatus, etiam post litis cōtestationē, ⁊ alius loco ipsius subrogat. h.d. Et di uidit in duas ptes principales. namin prima ponit actoris gratiosa petitio. In scda sub duplici conditione ipsius exauditio. secunda ibi; quo circa mandamus. In tex. ibi: ꝓces⸗ sum. supple etiā ad cōtestationē litis. quod ptꝫ, qꝛ al's nō posset reglr̄ ferri diffinitiua.j.vt lite nō ꝯte.ꝑ totū cuius ꝯ2ñ.j.innuit. Itē ibi: petijt.s. ipse R. fm verū intellectū. Itē ibi cōsenserit.scꝫ
1 pars aduersa.⁊ sic ipse Thomas: vt tāgit gl.j. † No. vnā cām re cusandi iudicem, scꝫ qñ vna pars est effecta familiaris iudicis.
2 No. ꝙ † exceptio dilatoria pōt opponi post litis cōtest. si hꝫ ortū post litē cōtestatā, vt hic innuit. secus si haberet ortū añ litis cō testationē, per id qđ habet in.c.inter monasteriū.j.de re iud.⁊ in l.fi.C.de excep. Facit qđ leg.⁊ not.in.l.ij.C.de ꝯsort.eiusdē litis.
3 † No. ꝙ vbi exceptio dilatoria hꝫ ortū post litis cōtesta. non pōt ꝓpterea semp opponi, sed solū vsqꝫ ad actū, ꝑ quē videat pars in iudicē cōsentire. nam ante illū actū poterit opponi, non post. Facit qđ no.gl.in.c.j.in verbo absentia.de elec.lib.vj.⁊ qđ dictū
4 fuit in.c.cū.M.&.de cōsti.super.j.gl. † No. ꝙ vbi iudex alteri pti est suspectus, pōt alia pars petere loco ipsius aliū subrogari. et hoc est etiā de cautela ꝙ potius petat aliū subrogari, quā expe⸗ ctet prorogationē ⁊ impetrationē fieri per aduersariū. No. illud vulgatū. que de nouo emergant nouo indigēt auxilio. facit qđ
5 hr̄ in.l.de etate.§.ex causa.ff. de interro.act. † No. ꝙ rector eccle sie parochialis pōt agere pro iure parochiali ipsius ecclesie, ⁊ sic pro iuribus cōpetētibus pro ipsa eccle. Facit qđ leg.⁊ not.in.c. cū deputati.j.de iudi.⁊ qđ not. etiā per Inno.in.c.olim cām.de
6 rest.spo. † No. qđ dicit ꝓcessum esse in cā, qñ deuētū ēst ad cōte⸗ stationē litis. vt hic satis vr̄ colligi. No. fm do.Ant. ꝙ subsisten te causa suspitionis legitia ꝯ iudicē, respectu huius ptis vtraqꝫ pars vr̄ habere ptātē iudicē recusandi: qꝛ vr̄ cōmitti edictū alte ri parti quo ad ptātē recusandi: sicut in simili dr̄ ꝙ filio instituto cōmittit edictū quo ad ptātē ꝯtabulandi testiū, seu intentandi bonorū possessionē ꝯtabulas ꝯ testiū ꝓpter preteritionē alteri⁹ filij emācipati preteriti in testō.l.ꝯ duo.ff.de leg.prestā.⁊ vt etiā
7 equalitas in iudicijs obseruet.ar.l.fi.C.de fruc.⁊ lit.expē. Et † sic nedū ipsa pars, cui iudex est suspectus, poterit ipsum recusare, sed etiā alia pars, cui verisimiliter nō est suspectus, sed potius est verisimile ꝙ sit fauorabilis. Sed certe hoc notabile non vr̄ vex in se ex eo qꝛ eadē rōne si iudex ꝓcederet grauādo vnā partem, ille qui nō esset grauatus, deberet etiā posse appellare. quasi hec ptās appellandi etiā transiret ad eū, ⁊ sic quodā mō sibi cōmit⸗ teret edictū. qđ nullo iure reperit cautū: imo potius oppositū qꝛ iura permittūt solū grauatis vt appellēt. Nec ob. iste tex. quia non ꝓbat notabile predictū, vt etiā voluit hic Gofre. qui dice⸗ bat ꝙ ꝓpter cām suspicionis cōpetentē aduersario, nō poterat iste R. de quo in litera recusare ipsum iudicē qui nō erat sibi su spectus ex dicta cā licet si ꝓpter aliam cām fuisset suspectus be ne potuisset recusari vt hic tangit in glo. in verbo cōsenserint. fa tet tñ ꝙ non potuerit ipse R. recusare iudicē ꝓpter cām suspicio nis cōpetentem aduersario: tñ potuit aliter sibi extraiudicialiter ꝓuidere, petēdo aliū iudicē subrogari loco ipsius iudicis suspe⸗ cti alteri parti. Nam hoc fuit sibi cōmodū, ꝓpter id, qđ dixit gl. in verbo, possent. Nec obst. qđ habet in.d.l.si duo. qꝛ ibi illud cō tingit, qꝛ sic fuit expressum in casu illo: al's fuisset secus. Et ideo cū in materia ista nō reperiat expressum qđ ꝯmittat edictū recu
8 sandi alteri parti, ideo hoc casu erit secus. † No. ꝙ illa causa, pro pter quā iudex reddit suspectus in cā ꝓpria clerici, vel rectoris, vel prelati, si esset sup re patrimoniali spectāte ad eum, videtur etiā eū reddere suspectū, si agitet cā noīe ecclesie per ipsum cleri⸗ cū, rectorē, aut prelatū. ⁊ sic facit qđ etiā in cā ecclesie cōsangui⸗ neus rectoris vel prelati possit recusari vt suspectus, sicut in cau sa ꝓpria ipsius rectoris vel prelati. arg. huius text. licet Spec. in tit.j.§.superest. ver. quid si prelatus. et Egi.j.de app. in.c.postre mo tenuerint ꝯ2iū, sed nō bene, vt tangit Io.And.hic, ⁊ in.d.c. postremo.j.de appel. ¶ In gl.j.ibi.l.vna. sed certe illa lex nō di cit ꝙ ꝓpter dñm tota eius familia recuset, sed poti⁹ ponit casuꝫ ecōtra, vcꝫ ꝙ ꝓpter iniuriā ꝯmissam ꝑ iudicē in personā dñi exi
9 mit ipse: ⁊ tota eius familia a iurisdictiōe iudicis. nā ibi dicit † ꝙ si rector vel officialis vellet violēter ꝯtrahere m̄rimoniū cū ali qua sibi subdita, ꝙ illa mulier cū tota sua familia eximit a iuris dictione iudicis. Et sic pōt facere pro glo. vt idem sit dicēdum ecōtra. Et pro gl. etiā bene facit iste tex. inquantū vult ꝙ eo ipo ꝙ eps est suspectus possit etiā eius officialis recusari. ¶ Aduer te tñ, quia dixit hic Inn. ꝙ id qđ dicit in.d.l.vna. vt ꝓpter iniu riam ꝯmissam in psonaꝫ mulieris tota familia eximat a iurisdi⸗ ctione iudicis, sit speciale in casu illo. ¶ Et no. bene hoc dictum Inn. inquantū vult qđ illa lex ponat casum specialē. Nam, fm eū nō faceret ꝓ eo qđ dicit Bart. in.l. qꝛ poterat.ff.ad trebel. vbi dicit ꝙ licet Inn. in.c.cū speciali.j.de appel nō reperiri iure cau tum ꝙ ꝓcessus factus ꝑ iudicē recusatū post recusationē ipo iu⸗ re sit nullus, nisi fuerit appellatū fm eū illud reperit in.d.l.vna. Sed certe lex illa hoc non ꝓbat, si ibi sit speciale, put hic voluit Inn. nisi dicas ꝙ ibi sit speciale ꝙ tota familia eximat, sed non qđ ꝓcessus iudicis recusati sit nullus. Facit qđ no.ꝑ Bart.in.l. neque.§.fin.ff.de testa.mili.de quo dubio dic vt dici cōsueuit in d.c.cum speciali.j.de appel. vbi etiā per Ioā.an.⁊ tangit etiā.j. e.in.c.iudex.lib.vj. ¶ Itē aduerte qꝛ dixit hic Inn.o. ꝙ in casu isto recusat familia dñi nō simpliciter ex eo quia sit familia dñi sed quia in casu isto erāt inuicē cōfamiliares: vnde etiā dicit ꝙ familia cōsanguinei ptis nō poterit recusari. Et hoc etiā videt sequi hic do.An. Tamē ꝯtra hoc facit ꝙ hic dicitur de officiali epi: nisi dicas ꝙ hic forte iste R. familiaritatē habebat etiā cum ipso officiali. ¶ Tamē gl. hic in ỽbo, officialis, videt simpliciter
10 velle † ꝙ eo ipso ꝙ epus est suspectus, ꝙ etiā officialis eius cēsea tur suspectus. Et illa videtur magis de mente hui⁹ litere. Et per ꝑdicta pōt inferri ad id qđ hic dicit do.Flor. an videlicet si iu⸗ dex datus est cōsanguineus ptis, an si iudex habeat aliū cōsan guineū, si ipse, qui est cōsanguine⁹ partis, nō esset datus iudex, sed alter qui esset cōsanguineus cōsanguinei ipsius partis, pos⸗ sit recusari si detur iudex. Nam dicit do.Flor. ꝙ nō, licet sint de eadē familia. Sed certe de hoc dicēdū vt ibi etiā finaliter remit⸗ tit etiā ad nota.in.c.postremo.de appella. Nam ⁊ glo. hic dñ di xit qđ quelibet cōsanguinitas repellit. videtur voluisse ꝯtrariuꝫ.
11 ideo dic vt no.in dicto.c.postremo. ¶ Itē dixit hic Inn. † ꝙ fa miliaritas socialis vel dominica repellit iudicem. Et de sociali patet per ea, que habent.j.e.cum.R. de dominica hic patet. Et dicit etiā ꝙ si familiaritas est ratione potestatis, intellige patrie vel dominice, illa etiā repellit. Facit qđ nota.gl.j.de testi. in lite⸗ ris. Alia enim familiaritas non vr̄ repellere fm Inno. qꝛ videt
12 intelligendū, si sit modica, vt hic dixit gl. que vr̄ etiā sentire † qđ familiaritas dicat, qñ quis cōuersat: ⁊ sic hꝫ cōuersationē ⁊ fa miliaritatē cū alio, licet nō stet ad seruitiū eius tanꝙ familiaris. Unde tūc vr̄ velle gl. ꝙ si est magna familiaritas inducat suspi⸗ cionem. secus si sit modica. Ubi aūt quis sit familiaris, eo, qꝛ stet ad seruitiū, bene videt inducere suspicionē pro illo, per ea que ha bent in.l.presentes sicubi.C.de ijs qui ad ecc.cōfu.⁊.j.de testi.c. in literis. ¶ Et ꝑ predicta videt, vt hic dicit Hosti. ꝙ nō sufficit iudicē recusare allegādo suspitionē familiaritatis alterius ptis cū illo, sed dꝫ exprimere qual'r sit familiaris. Nā posset esse ꝙ nō esset familiaritas rōe seruitij, ⁊ posset esse modica familiaritas, iō dꝫ exprimere cām familiaritatis, vel ēt adijcere ꝙ nimis est ꝓpi⸗ ti⁹ ⁊ fauorabilis alteri pti. facit.&.de rescri.ad hec.⁊.j.vt lite nō cōtest.c.accedens. al's fm hoc quilibet posset recusari, cum quis

naturaliter sit alteri obligatus ad quandã familiaritatẽ ꝛ mutuã affectionẽ. sumus em̃ oẽs cognati ſm ius naturale. l. j. in fine. ꝛ l. sequẽti. ff. de iusti. ꝛ iure. In ea. glo. ibi: frater testatur pro fratre. cõcordat glo. in. l. parentes. C. de testi. ff. ꝛ hoc cõiter tene-
14 tur. Dicit tñ Specu. in ti. de teste. §. j. ver. sed nunq̃ frater. † ꝙ minus credetur ei, ꝙ̃ alteri testi: ꝛ sic nõ faciet ita plenã ꝓbationẽ, sicut alter testis. Et idẽ voluit Bar. in. l. q testamẽta. in principio. ff. de testa. Et intellige glo. in cã ciuili. nã in cã criminali frater non põt nec debet admitti ad testificandũ pro fratre, nec similiter in cã iniuriarũ. l. lex Cornelia. ꝛ ibi per Bar. ff. de iniurijs. In ea. glo. ibi: prohibitoriũ est. Supple certarũ personarũ. sed permissoriũ regule. Facit quod habet̃ in simili. j. de sponsa. cũ apud. In ea. glo. in fine. supple q2 solũ põt testificari ille qui interfuit negotio. l. testiũ. C. de testi. ꝛ. j. de testi. in. c. dilecto. ꝛ. e. tit. c. causam. qð non exigit̃ in iudice. Et cum hac glo. cõcordat alia glo. iij. q. v. c. j. ad finẽ magne gl. ꝛ facit etiã qð habet̃. xiiij.
15 q. ij. in summa. † An aũt familiaris possit admitti in testẽ. Host. ꝙ nõ, si est talis, cui possit imperari rõne patrie vel dñice potestatis. Idẽ dicit, si sit leuis cõditionis, ita ꝙ presumptio est ꝙ de facili deieraret. iij. q. j. c. j. al's dicit ꝙ poterit esse testis. Quod intellige ſm notata in. c. in literis. de testi. Nã in dubio etiã extranei, qui sunt familiares mercenarij appellant̃ domestici, per id qð habetur in. l. presenti. §. sicubi. C. de ijs qui ad eccle. cõfu. ꝛ ideo in dubio nõ videtur admittẽdi ad testimoniũ, per. l. etiã. C. de testibus. ꝑ id qð no. Bar. in. l. j. §. idẽ est. ꝛ. §. sequẽti. ff. de questionib⁹. vbi etiã tangit de eo, qui erat familiaris tpe cõtractus, sed nõ tẽpore quo redditur testimoniũ: an postea poterit testificari, ꝛ cõcludit ꝙ sic, nisi in fraudẽ fuerit licẽtiat⁹. Et hoc ideo, q2 debet attẽdi tẽpus, quo deponit testimoniũ. l. qm̃ liberi.
16 C. de testi. † An aũt canonic⁹ possit esse testis pro cõcanonico: dic ꝙ sic: quãuis si fuerit datus iudex, possit recusari, vt habet̃ in. c. cũ. R. j. eo. tit. In gl. cõsenserit. in fine. Et ſm ꝑdicta patet ꝙ. R. fuit ille, qui petijt alios iudices, non aũt ipse Thomas: licet Tancre. aliter diceret. Facit qð dixit glo. precedẽs. ¶ Dicit tñ Inno. ꝙ iste de gratia fuit auditus. Nã potuit nõ audiri, q2 erat sibi quid imputandũ, quare effectus fuit familiaris iudicis per se impetrati. Et dicit etiã Inn. ꝙ magis iuridicũ ꝛ magis ordinariũ fuisset, ꝙ isti iudices prius fuissent recusati per partes, q̃ habebant ipsos suspectos, ꝛ lata snĩa sup recusatione ipse aduersarius ipsi⁹. R. impetrasset iudices, ꝛ nõ ipse. R. ꝛ fuerunt dati sibi iudices alij, quos tñ nõ noĩauerat: q2 nõ debẽt dari iudices, qui nõ nominant̃ per partẽ, nisi dẽtur ob vitandã verecũdiã ipsorũ iudicũ, si nõ dentur. Et ita etiam potuit esse hic, ſm Inno. Allegat qð habet̃ in. l. obseruandũ. ff. de iudi. An autẽ iudex, quẽ semel elegeri, vel testẽ, quẽ semel ꝓduxi, possim in alio iudicio recusare, no. Jo. And. in. c. cũ venerabilis, de exceptio.
17 Extra gl. tangit Jo. an. vnũ † nũquid prelatus in cã ecclesie si impetret iudicẽ cõsanguineũ suũ, an possit recusari. Videret̃ ꝙ nõ: q2 cõsanguineus prelati nihil attinet ecclesie, ad cui⁹ cõmodũ agit̃. In contrariũ allegat Jo. an. hũc textũ, vbi dicit̃ in simili casu. Nã hic ꝑpter familiaritatẽ, quã habebat iste rector ecclesie cũ iudice, videt̃ ꝙ potuit pars aduersa illũ recusare. Sed tenẽs cõtrariũ posset dicere ꝙ hec fuit allegatio partis: ꝛ nõ tractatur hic de recusatiõe, sed de subrogatiõe. ꝛ verba illa dum dicit̃ ꝙ incerto poterat recusare: vident̃ fuisse verba partis impetrãtis. Tñ finaliter Jo. an. dicit ꝙ ꝓ opi. ꝙ possit recusari. Facit, quia si nõ fuisset hic iusta cã recusandi, papa nõ subrogasset alios: sicut nõ subrogauit, qñ pars aduersa post familiaritatem cõsensit in iudicẽ. Et sic satis videt̃ de mẽte pape ꝛ litere, ꝙ ista fuerit licita cã recusandi iudicẽ in cã ecclesie. Et sic licet Egidi⁹ ꝛ Specu. vt tetigi in notabilibus tenuerint contrariũ, tñ eorum opin. nõ videtur procedere per hunc textũ. De quo etiam per Joã. And. j. de appella. c. postremo. Joannes de Imola iuris vtriusq3 doctor excellentissimus.

Querenti. Delegatus pape vsq3 ad integrũ annũ suã sententiã exequi põt. h. d. Et diuiditur hoc capitulũ in tres partes. Nã primo in questiõe ꝓposita ponit vnã opi. secũda ibi: Alij aũt. ponit secundã ꝛ tertiã ibi: nos tñ per equitatis semitã. ponit verã solutionẽ interserendo tertiã opinionem. In
1 textu ibi: ꝛ. j. deciditur ꝙ † habet̃ in. c. querẽti. de verb. sig. quod est pars huius. Not. primo ꝙ interdũ non debet censeri inutile
2 recitare opiniones, vt sic veritas magis elucescat. † No. ꝙ in diuersitate opinionũ media via est eligenda. Facit. s. de rescriptis. c. super literis. ꝛ de resti. spolia. literas. ꝛ. l. si finita. §. illud. ff. de
3 dãno infec. de quo in. c. fi. de transac. † No. ꝙ iudex delegatus a papa põt exequi suã sententiã, nõ ꝙ potestas exequendi sententiã in delegato pape durat vsq3 ad annũ. quod intelligunt quidam verũ vbi excõicauit, per id quod hic ponitur in questione si aũt nõ excõicasset, tunc Boatinus dicit esse dubiũ an ꝓcedat ꝙ hic dicitur. Sed cõiter tenetur idẽ esse, etiã si nõ excõicauit, ꝑ hunc textũ, qui dixit, statuim⁹: ꝛ non dixit, rñdemus. Et sic nõ restringit se ad casum ꝓpositũ, ſm Jo. An. Preterea etiam, vt hic dicit do. Flo. etiã si dixisset, rñdemus: q2 quod hic dicitur ꝙ excõicauit, fuit narratio facti, que nõ põderatur in rñsione, nec in illa repetitur. Et sic siue aliquid fecerit post sentẽtiã, siue nõ habet potestatẽ exigẽdi vsq3 ad annũ, qð etiã satis videt̃ fuisse
4 de mẽte gl. † No. ꝙ condẽnato datur tẽpus quadrimestre, infra quod non põt fieri executio sententie. Quod est verũ, qñ qs est
5 condẽnatus in actione personali, vt tãgit gl. † No. ꝙ sufficit dare simile, arguẽdo vel allegãdo, licet ex toto nõ sit simile. Et sic facit qð dixi in. c. trãslato. s. de cõstitu. ꝛ ad. id qð habetur in. c.
6 nõ debet. j. de consan. ꝛ affi. † No. ꝙ delegatus pape per solam sententiã nõ dicitur functus officio suo, sed adhuc retinet iurisdictionẽ respectu potestatis exequẽdi. Et sic quod dicit in. l. iudex. ff. de re iudi. ꝙ per sentẽtiã iudex dicit̃ functus officio suo. id est verũ quo ad cognitionẽ: q2 vlterius nõ habet cognoscere de cã: sed nõ quo ad potestatẽ exequẽdi, q2 illa durat anno post sententiã illã. intellige diffinitiuã. Interlocutoria posset exequi qñcunq3 ante sententiã diffinitiuã. In gl. iij. in fine. Solue dicta iura prout dixi in notabilib⁹. In glo. in fine. Not. ꝙ media via est sequẽda, vbi fieri põt. al's secus, per ea que habẽtur in. l. Nesennius. ff. de nego. ge. vbi gl. inducit illã legẽ cõtra cõsuetudines rusticorũ, qui semper diuidũt q̃stiones per mediũ: q2 hoc
7 semper nõ debet fieri, qñ rõ hoc cõmode fieri nõ suadet. † In gl. iiij. ibi: quatuor mẽses reo ad soluendũ. hoc clarũ si fuit cõdẽnatus ad quantitatẽ. Si vero fuerit condẽnatus ad speciẽ aliquã actione personali, tũc glo. fuerũt varie. Nã glo. Insti. de offi. iudicis. §. j. dicit ꝙ tunc idẽ erit dicendũ in tali cõdẽnato actione personali ad certã speciẽ, seu rem dandã vel tradendã qð dicit̃ in actiõe reali, de qua. j. dicit glo. ꝛ idẽ etiã dixit glo. in. l. si cum exceptiõe. §. quatenus. ff. qð met. cã. Sed cõtrariũ tenuit glo. in l. fi. C. de execu. rei iudi. ꝛ illam etiã tenet hic Inno. ꝛ ipsam sequit̃ ibi Bar. ꝛ doc. Legiste per tex. cũ glo. in. l. in fideicõmissi. in principio. ff. de vsuris. ꝛ in. d. l. si cũ exceptiõe. §. quatenus. ꝛ §. qð si homo. licet glo. ibi aliter dicat, ꝛ non bñ, ſm Bar. ibi: ꝛ ista videt̃ esse cõis opi. do. tñ Anto. hic videt̃ aliter dicere. nam dicit ꝙ aut loquimur in actione ꝑsonali: ꝛ tunc datur spatium quatuor mensiũ hodie, vt dixit gloss. olim erat duorũ mensiũ. l. debitoribus. ff. de re iudi. ꝛ hoc siue agatur ad rem. siue ad estimationẽ ad quãtitatẽ. l. si fideicõmissi. ff. de vsuris. Aut loqmur ĩ actiõe mere, reali: ꝛ tũc dat̃ tps ꝯdẽnato arbitrio iudicis, ꝑ id ꝙ hr̃ Insti. ð offi. iudi. §. j. ꝛ. ij. ꝛ. j. ẽt tãgit gl. ĩ ꝟ. ĩ reali. ꝛ ibi etiã dicet̃. Aliqñ ꝟo agit̃ actiõe ꝑsonali ĩ rẽ scripta, puta actiõe ad exhibẽdũ, ꝛ cõdẽnat̃ qs vt rẽ exhibeat: ꝛ tũc ðt idẽ dicẽdũ ꝙ in reali, ꝑ. l. ð eo. §. pe. ff. ad exhibẽ. ꝛ ꝑ id qð no. Insti. ð offi. iud. §. j. Idẽ ðt ĩ actiõe ꝙ met⁹ cã, q̃ ẽ actio ꝑsonalis ĩ rẽ scripta. l. si cũ exceptiõe. §. ĩ hac actiõe. ꝛ. §. hec actio. ff. ꝙ me. cã. ꝑ id ꝙ hr̃ ĩ. d. l. si cũ exceptiõe. §. ꝙ si hõ. Aut agit̃ petitiõe hr̃ditatis, q̃ ẽ mista
8 l. hr̃ditatis. C. de peti. here. † ꝛ tũc aut agit̃ ad rẽ: ꝛ idẽ qð ĩ reali. Aut agit̃ nõ ad rẽ, s3 ꝑ ꝑsonalib⁹ petitiõib⁹. ff. ð peti. here. l. s3 si lege. §. in petitio. ꝛ tunc idẽ quod in actiõe ꝑsonali, ſm do. Anto. qui etiã remittit ad notata in dicta. l. fi. C. de exe. rei iudi. Sed certe glo. ꝛ ibi Inn. hic tenent cõtrariũ in actiõe qð metus causa, vbi videtur dari tẽpus quatuor mensiũ, sicut in mere personali, ꝑ id qð hr̃ in. d. §. quaten⁹. ꝛ in. d. §. qð si hõ. nõ violãdo text. l3 gl. ibi aliter dicat. Et hoc tenẽdo posset rñderi ad id, qð ðr de actiõe ad exhibẽdũ, ꝙ illud iõ cõtingit ibi ꝙ de ea iudicet̃ vt de rei vẽdicatiõe, ꝛ sic vt de actiõe reali: q2 illa est ꝑparatoria rei vẽdicatiõis. l. j. ꝛ. ij. ff. ad exhibẽdũ. ꝛ. l. ad rẽ mobilẽ. ꝛ. l. ad legatũ. ff. de ꝓcurator. Tene tñ mẽti dictũ do. Anto. ꝑ qð posset saluari gl. in. d. §. quaten⁹. ꝛ in. §. qð si hõ. Et tũc posset rñderi ad. l.

ad.l.in fideicōmissi.in principio.ff.de vsuris.q2 ibi loquitur qñ agit ad speciē seu rē actiōe mere personali:sed vbi agit̃ psonali in rem scripta ad ipsam speciē,tūc pcedat gl.in dicto.§.quatenus.z.§.qd si homo.sed vt dixi.Inno.tenet cōtra illā glo. z similiter gl.in.d.l.fi.z etiā Barto.z cōmuniter legiste. In ea.gl.

9 ibi:arctari z elongari.dic† qd prorogari potest ex causa, vt si magna sit quantitas,in qua quis sit condēnatus,poterit dari etiā maius tempus quatuor mensiū,si iudici videatur.Itē pro obsequijs personarū,vt si pater condēnat⁹ fuerit filio emancipato vel liberto,poterit iudex dare predictis psonis maius tps,licet hoc nō daret alijs:z hoc,pter obsequiū z reuerentiā,qd z quā debet filius z libertus patri z patrono.Arctari vero potest terti⁹,vt si forte quis sit cōdēnatus ad soluendū certā quātitatē rōne alimentorū.Nā tunc est iusta cā abbreuiādi terminum.l.ij.ff.de re iudi.Et de materia ibi plene per Bar.an z qñ dilatio data a lege possit prorogari vel arctari.de quo etiā.j.de reg.iur.in regula indultū.in.li.vj.Itē ibi:debet sententia mandari executioni.supple si statim habet facultatē reus rei restituēde.al's dabitur ei tēpus arbitrio iudicis,infra quod possit restituere,z cauebit de restituendo in tertio rem ipsam aut eius estimationē,vt habetur Insti.de offi.iudi.§.j.z.ij.In ea.gl.ibi:in criminibus statim.intellige postq̄ sentētia trāsiuit in rē iudicatam.Nā in criminibus pōt appellari de iure cōi.l.non solent.ff.de appella.z.l.vna.§.fi.ff.nil nouari.licet p statuta cōiter hodie

10 prohibetur appellatio in criminib⁹.Et ideo videtur† q̄ de iure cōi infra tēpus datū ad appellandū non possit fieri executio,sicut nec in ciuili:q2 ibi maius est periculū,z sic ibi cauti⁹ est agendū.j.de elec.vbi periculū.li.vj.Facit quod habetur ij.q.vj.si qs ex pluribus.Nec obstat.l.addictos.C.de epa.audi.vbi videt̃ q̄ possit fieri executio intra tēpus datū ad appellandū in criminalibus:q2 pōt rñderi q̄ ibi de facto z nō de iure fiebat executio infra dictū tēpus datū ad appellandū.de quo etiā per Bar. in dicta.l.non solēt.In ea.glo.ibi.l.certū.§.vltimo.hoc quod dicit glo.q̄ currit tēpus a die cōfessionis,procedit vbi nō expectatur sentētia:vt tāgitur in.l.certū.§.fi.hic allegata.hoc aūt cōtingit qñ cōfessio fuit facta non precedente litis cōtestatiōe, nec libello.Secus si fieret precedente libello:q2 tūc sequi deberet sententia,secundū notata in.d.§.fi.z per glo.notabilē in.c. dudū.ij.§.de elec.in verbo rñsionē.z sic curret tūc tēpus a die sententie:q2 cōfessus tūc nō habetur pro condēnato.Secus qñ confessio fit nō precedēte libello:q2 tūc habetur pro cōdēnato. Facit l.j.C.de cōfes.z sic nō debet ferri sentētia,sed fieri preceptum de soluēdo in cōfessum,vt voluit glo.in.d.c.dudū.de elec.in verbo

11 rñsionē.† Quantū aūt tēpus detur tunc cōfesso.gl. in.d.c. dudū.videtur velle q̄ sit tēp⁹ arbitrariū ad arbitriū iudicis. Glo. vero in.l.si debitori.de iudi.dicit q̄ cōiter iudices dant tps decē dierū confesso ad soluendū. quod dicit do.Flo.pcedere nisi magna esset quātitas:q2 tunc deberet dari maius tēpus.Facit quod legitur z no.in.l.ij.ff.de re iudi.Et cum eo qd dixi,transit Jo.An.z Hosti.z do.Ant.z etiā do.Florē.Glo.hic vr̃ velle q̄ etiā qñ quis est confessus sine libello precedente,debeat habere tēpus quatuor mensiū a die cōfessionis.Et per gl. est casus nō cauillando in.l.certū.§.fin.hic allegata.nā expresse ibi loquitur de tēpore,quod dat̃ iudicati,z sic de tpe quatuor mensiū loquitur:z dic currere a die cōfessiōis.Et sic vr̃ loqui qñ facta fuit cōfessio nō pcedēte libello.Nam al's deberet currere a tpe sententie,vt superius dixi.Et hec opi.verior videtur de iure per dictū §.fi.Et fm hoc id qd dixit gl.in.l.si debito.de tpe decē dierū,pcedit de consuetudine:sed de iure deberet habere tps quatuor mensiū etiā ille,cui fit pceptū de soluendo ,pter cōfessionem factā nō precedēte libello.In ea.gl.in fine.No.bene,ex glo.q̄†li

12 cet cōfessus in cā ciuili habeatur p condēnato,tñ secus est in cā criali:q2 nō hr̃ p cōdēnato,s3 d3 sequi sñia.Facit qd hr̃ in.l. vna.C.de cōfes.z qd dixi de cōfesso in cā cā ciuili:intellige fm notata in.d.c.dudū.ij.z fm ea q̄ superius dixi.In gl.penul.ibi:loquit̃ in seruitutib⁹.Et p hoc facit qd no.j.de sepul.in nr̃a.z in c.plātis.de homici.li.vj.In ea.gl.ibi:sed hic loquit̃ de delegato.Et sic vult gl.q̄ ordinari⁹ semp possit exeq suā sñiam,etiam post annū,z defendere ēt immissum autoritate sue snie.Nec mirū,q2 ēt videtur posse suā sñiam in melius reformare,j.de accusa.c.qualiter z qñ.lo.j.fm Joā.an.s3 intellige illud verū,qñ est īterlocutoria:vel si est diffinitiua,fuit nulla.al's nō posset sñiaз immutare,vt notat̃ in d.c.qualiter z qñ.Itē qd dixi de ordinario,pcedit nisi esset deposit⁹:quo casu iurisdictio trāsiret ad suc-

13 cessorē.Et si†excōicauit aliquē añ depositionē,eo dposito absoluere nō posset.de elec.c.venerabilē.§.fi.Et idē si fuerit suspēsus vel excōicat⁹.j.de exces.pla.c.fi.Et idē i delegato excōicato,vel suspēso:q2 nec talis posset absoluere vel excōicare,ēt ifra annū.xxiij.q.j.audiuim⁹.Vñ tūc ad successorē delegati,q succederet in iurisdictiōe,eēt recurrēdū.de offi.ordi.pastoralis.§.j.z.§.eo.

qñ.In ea.gl.i fine.In effectu gl.cōcludit q̄ vsq3 ad annū ēt facta executiōe poterit delegat⁹ cōpescere 3dictores p cēsurā ecclesiasticā,z illos q nō patiūt̃ illū,p q̄ facta est executio,qete possidere,s3 itromittere se nō poterit cognoscēdo,s3 ordinarie d̄ dlicto cognoscere spectabit ad ordinariū.Facit q̄ hr̃ i.c.cū teneamur.d appel.Sz 3 hāc opi.fortiter facit.c.in lr̃is.§.e.vbi vr̃ expirare iurisdictio fctā executiōe.Nec obst.iste tex.q2 hic dt vsq3 ad annū durare ptātē dlegati ad sñiam diffinitiuā exequēdā,z nihil dt qñ fctā est executio.propterea Jo.an.dicit q̄ si īmissus p executiōe snie diffinitiue nūq̄ habuit pacificā possessionē,vel si habuit,statim fuit turbat⁹:tūc pcedit opi.gl.argu.c.officij.de elec.Secus si aliqua diu fuit i pacifica possessiōe:q2 tūc nō poterit vlteri⁹ se intromittere:z sic loquat̃ 3riū pro pdictis bñ facit qd no.gl.i simili.i.c.cōmissa.d elec.li.vj.Sz do.Flor.hic simpl'r

14 tenet gl.†q2 ex q̄ h3 iurisdictionē vsq3 ad annū,vr̃ q̄ possit tueri i missum vsq3 ad annū.Et ad.c.i lr̃is.rñdet q̄ d3 suppleri p hoc.c.q2 verū ē q̄ expirat iurisdictio facta executiōe,si labat̃ annus.al's secus,p hūc textū.Et p ista pte facit,q2 dlegat⁹ pape q̄ ad ptātē exequēdi sñiam eqparat̃ ordinatio vsq3 ad annum. Sicut ergo ordinari⁹ pōt defendere imissum.facit.l.j.ff.ne vis fiat ei.Et sic vr̃ etiā idē dicendū in delegato.Et hoc etiā videt̃ fuisse de mēte gl.l3 do.Flor.nō alleget in.l.si qs missuз.ff.ne uis fiat ei.Et hec opi.vr̃ de iure verior:tñ forte in practica seruaret̃ opi.Jo.An.q̄ quodāmodo vr̃ opi.cōcordare in glo.fi.ibi: rursus.z.c.quicūq3.de intellectu istorū capitulorū dic vt ibi notat̃ z.j.de foro cōpe.si diligēti.z de hereticis.cū cōtumacia. lib. vj. nā in veritate nō dicit in dictis capitulis q̄ nō possit excōicat⁹

15 post annū absoluere:sed bñ dicūt† q̄ excōicat⁹ p cōtumacia in cā criminali,si p annū psistit in excōicatiōe hr̃ p cōfessore in cā ciuili magna surgit psumptio 3 ipsum excōicatū.z sic nō faciūt cōtra.In ea.glo.in fine.Et sic in effectu vult glo.q̄ hic fiat similitudo de excōicato post diffinitiuā sñiam admissum in reali añ litis cōtestationē:nō aūt de excōicato post diffinitiuā ad excōicatū añ litis cōtestationē.,pter rōnē glo.z iura allegata in gl. z sic fit similitudo,que fit grosso modo solū in tempore:vt sicut immisso in lr̃ali ante litis 3testationē datur ann⁹, sic detur hic annus ad exequēdā sñiam . Et aduerte,q2 bñ dixi,prout dixit glo.q̄ loquit̃ de cōtumace in actiōe reali:q2 missus ,pter cōtumaciā 3 cōuentū actiōe psonali etiā post annū nō efficeret̃ ver⁹ possessor q2 solū habet detentationē cā custodie:vt plene notat̃ in.c.qñ.§.fi.vt lite nō cōte.secus in misso in reali,vt patet in dicto.c.qñ.in.§.qd si sup.z.§.in alijs.Itē bñ dicit litera in illo, q

16 cōtumax inuenit̃ sc3 in reali añ litis cōtestationē†q2 si post lit. contesta.cōtra cōtumacē fieret missio in reali,nō audiet̃ contumax ad recuperandū possessionē etiā infra annū,licet audiret̃, si fuisset missus actor añ litis cōtesta.z sic maior est efficacia contumacie post litis cōtesta.q̄ añ,vt no.p glo.in.l.ij.C.vbi in rem actio.z in.l.cōsentaneū.C.qño z qñ iu.z de dolo z cōtu.in.c.cōtingit.Et p hoc habes declaratū tex.z glo.Extra pōt obijci de

17 l.a diuo pio.ff.de re iudi.vbi† delegatus suā sñiam nō exequit̃, sed ordinari⁹ illā exequit̃.Solue q̄ hic in delegato principis: ibi in delegato inferioris,q nō h3 tantā ptātē:vt hr̃ in dicta.l.a diuo Pio.§.j.de quo dic vt no.in.c.si qs 3.de foro cōpe.z in.c. cū ab ecclesiarū.p Inn.de offi.ordi.Scdo tāgit Jo.an.an hic ann⁹ sit trecētor̃ sexagitaq3 dierū.dt q̄ sic p.l.cū hr̃s.§.Stichus.ff.de statu lib.de q̄ p gl.in.c.si ,pter.de rescriptis.li.vj.Ultimo tāgit hic do. Ant.an indistincte duret ptās dlegati post sñiam ifra annū,ēt si nō excōicauit.Et cōcludit q̄ sic,vt dixi in

18 notabilib⁹.†Quis aūt exeqt̃ sñiaз subdelegati dlegati pncipis. dic q̄ ipse delegat⁹,si aliqd retinuit sibi de iurisdictiōe, vt poterit vsq3 ad annū,p hūc textū si vero nihil retinuit sibi tūc nō potest se intromittere delegat⁹.j.c.prio.§.porro.An aūt ipe subdelegat⁹ poterit exequi.dicunt quidā q̄ sic vsq3 ad quadrimestre tēpus,sumpto argumēto a cōtrario hui⁹ rei q2 si in delegato pape durat vsq3 ad annū,in alio durabit vsq3 ad quadrimestre.sed certe subdelegatus non habet potestatem exequendi,sicut nec delegatus inferioris a principe.Unde in eo potest dici idem,quod de delegato sub inferiore a principe:vt in.c. cum ab ecclesiarum.j.ti.ij.z tangitur etiam ibi per Inno.z per gloss.in preallegato.c.si quis contra.Et hec vera opin.licet do. Anto, hic variauerit.Joannes de Imola doctor.

1 Appellari qñ possit ad superiorē omisso medio.
2 Exponere vel supplere aliud est q̄ derogare vel corrigere.
3 Libellus post litis cōtestationē pōt declarari,sed nihil addi d3.
4 Contrarietas non censetur inter dicta quorum vnum venit ad aliud suppletiue,vel declaratiue.
5 Imo,hec dictio regulariter correctiue capitur.
6 Sententia an veniat nomine cognitionis cause.
7 Delegatus vnus potest plures subdelegare.
8 Examinatio testium non venit noie cognitionis cause,

Super questionum. Si delegatus pape subdelegat, non in totū causam sibi commissam, pars a subdelegato nō poterit appellare pp̄ter hoc solū ꝙ datus sit sine suo consensu: & si eo casu subdelegatus recusetur, delegatus causam diffiniet. Et si iustā causam recusationis delegatus nolit admittere, ab eo poterit appellari. h. d. ſm Jo. An. Et diuiditur in duas partes principales: q2 in prima ponit ius. In secunda soluit facti questionem. secunda ibi. Eius ergo. in vltima colūna tex. prima subdiuiditur: q2 primo ponit tenorē cōstitutionū, q̄ videbantur cōtrarie. Secundo declarat intentionē suā. Tertio dicit qñ a subdelegato possit appellari. Quarto dicit ad quē sit appellandū. Quinto tractat de recusatione ipsius subdelegati. Sexto soluit casum dubiū. Secunda ibi: intentionis. Tertia ibi: verū. Quarta ibi: porro. Sexta ibi: quē vero. ĩ. si vero. Et incipere debet casus in versic. eius ergo. nā quesiuit archieps Cātuarieñ. a dño papa si delegatus per sedē apostolicā subdelegauit audiendā cām reseruata sibi sententia. aliqñ sine partiū consensu, an si vna pars appellat a talibus subdelegatis, per hoc impediatur pcedere. Et dubium faciebat, q2 per cōstitutionē Alexandri de qua. s. c. cū te. videbatur ꝙ nō. In cōtrariū videbatur dicendū pp̄ter constitutionē Inn. qui fuit super hoc cōsultus, que videt velle cōtrarium a sensu cōtrario, inquantum inhibet appellari, dummō subdelegati fuerint deputati de partiū consensu: & sic a cōtrario videtur ꝙ possit appellari, qñ nō sunt dati de partium cōsensu, & sic dicte cōstitutiones videbant ad inuicē contrarie: ideo quesiuit a papa qualiter dicte cōstitutiones deberent intelligi, & quid iuris esset in casu pposito. Unde papa cōsultus rñdet primo dicendo ꝙ constitutio sua nō derogat cōstitutioni Alexādri, sed potius illa Alexandri per suā exponit. Imo verius supplētur qñ illa fuerunt pretermissa. Et vt hoc clarius ostendat, ponit tenorem dictarum cōstitutionū, & declarat qualis fuerit sua intētio. Et etiā declarant in ver. verū. qñ a subdelegato possit appellari. & in ver. porro. ad quem sit appellandū eo casu, quo pōt appellari. Et per predicta in ver. vnde decidit vnu3 casum. demū in ver. quem vero declarat an qñ delegatur causa sine consensu partiū, possit subdelegatus recusari: & si recusetur, corā quo debeat causa probari. Deinde in versiculo si vero. decidit vnū dubium. & in ver. vnde infert ad decisionē alterius. Et istis sic premissis rñdet ad casum quesitū in versiculo, Eius ergo. declarādo etiā duo dubia circa illum. quorū primū est ibi: qui etiā. Secundū ibi: quod si iustū. In textu ibi: articulis. pōt dici ꝙ duo fuerūt principales articuli. vnus super intellectu cōstitutionū, de quibus. ĩ. subijcitur, que videbantur contrarie. Alius super questione facti, de qua in versiculo, Eius ergo. Et iste secundus posset etiā subdiuidi in tres articulos, qui colliguntur ex dicto §. Eius ergo. & etiā ex summario. Et sic videtur etiā do. Florē. subdiuidere. Et pro euidentia decretal. possunt premitti tres regule, de quibus hic tangit do. Anto. †Prima est, ꝙ appellatio debet interponi gradatim de pximo inferiore ad pximū superiorē: nō autem est appellandum omisso medio. ĩ. de appella. c. dilecti. lo. iij. Fallit in papa, ad quē appellari pōt omisso medio. ij. q. vj. c. ad Romanā. licet secus sit in Imperatore. l. Imperatores. ff. de appella. Et quod dixi, posse appellari ad papā omisso medio. fallit qñ appellatur a subdelegato delegati pape, qui non subdelegauit in totum vices suas: vt patet. ĩ. e. in ver. porro. Secundo pmittit ꝙ qñq3 delegatus delegat in totū causam mihi lo retento de iurisdictione. Qñq3 subdelegat aliquo retento. Et hoc contingit dupliciter: quia qñq3 subdelegat nudū articulum sine cognitione: vt qñ cōmittit missionem in possessionem vel examinationē testium. Qñq3 cōmittit articulū mistum cum cognitione. Et primo casu subdelegatus dicitur executor. Secundo casu dicitur iudex. Tertio premittit ꝙ delegatus nō habet iurisdictionem radicatam iure proprio, sed potius dependentem ab alio: & ideo si in totū cōmittit vices suas, priuat se iurisdictione. Quod intellige ſm ea que habentur in. c. quāuis. ĩ. e. lib. vj. vnde tunc non facit gradum inter subdelegatum, & primum delegantem. Secus qñ aliquid retinet: q2 tunc bene facit gradū, vt patet. ĩ. eo. in versi. porro. No. primo† ꝙ aliud est exponere vel supplere, aliud derogare vel corrigere. Et sic facit ꝙ diligenter pōderanda sint verba, qñ datur aliquibus potestas circa predicta verba aliquod predictorum. Facit ꝙ notatur p glo. in. l. j. ff. de ori. iuris, & quod habetur in cle. ne Romani. circa princi. de elec. ¶ Et no. proprie loquendo aliud est exponere, aliud supplere. nam ille, qui exponit, declarat, & sic nihil addit. l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de test. Et pro hoc facit: quia† licet licitum sit parti declarare libellum, etiā post litis cōtestationem. l. si quis intentione. ff. de iudi. & similiter testi declarare dictum suum post depositionem. facit quod habetur. ĩ. de testi. cum clamor. Non tñ est licitum aliquid addere post litis contestationem libello: vt no. in. l. edita actio. C. de eden. nec etiā testi ex interuallo aliqd addere vt in. c. preterea. ĩ. de testi. cogē. †No. ꝙ contrarietas non videt cadere seu esse inter dicta, quorum vnū venit ad aliud suppletiue vel declaratiue. Et sic testes non sunt censendi cōtrarij, licet super facto clarius & meli⁹ deponat vnus ꝙ alter. Facit qd legitur & nota. in. c. intelligētia. & c. preterea. ĩ. de ver. signi. †Nota de dictione imo, que sui natura vr̄ stare correctiue. l. Stich⁹ imo Pāphilus. ff. de ma. test. Et facit etiā qd habet in prima cōstitutione Codicis. Not. ꝙ †appellatione cognitionis cause non videt cōprehendi sñia. Et sic facit ꝙ si alicui cōmittit cognitio alicuius cause, nō intelligatur cōmissa potestas ferendi sententiā. Et de hoc est glo. ordinaria in. l. qui procuratorē dat. ff. de procurato. de quo per Bar. in. l. a diuo pio. in principio. ff. de re iudi. & dicetur. ĩ. c. pastoralis. §. q2 vero. & tangit etiā per modernos in cle. auditor. de rescriptis. Specu. tñ videtur tenere cōtrariū in ti. j. §. sequit. ver. & no. Jo. And. videtur hic concordare opi. q2 dictū Specu. habebat locū in delegato principis vel pape: dictum glo. in delegato inferioris. Et rō diuersitatis est, quia qñ est delegatus inferioris, de facili pōt haberi recursus ad superiorē: nō sic in delegato pape vel principis. Uidet tñ ꝙ opi. glo. habeat locū, qñ cause cognitio cōmittit. Secus si simpliciter cōmittit causa q̄ vertitur inter tales: q2 tunc videtur cōmissa quo ad cognitionē & diffinitionē. ar. l. j. C. qui p sua iurisdic. & no. Bar. in. l. a diuo. Pio. preallegata. ff. de re iudi. Et sic potest concludi, aut loquimur in principe committente, aut in inferiore: & si inferiori attēdatur forma commissionis. †No. quod vnus delegatus potest loco sui plures subdelegare. Et sic nō videtur esse de forma studiosa rescripti ꝙ vnus tñ cognoscat, licet vnus tñ sit datus. Secus econtra qñ dantur plures. s. c. prudentiā. Et sic residet do. Anto. Adde tñ quod licet qñ dantur plures, nō possit vn⁹ sine alio procedere nisi adiecta esset clausula, quod si ambo. & illas vos vel alter vestrum. ĩ. c. cum plures. lib. vj. tñ poterunt simul vni persone soli subdelegare. Facit qd dictū fuit. s. c. cū te. †No. ꝙ appellatione cognitionis cause non cōprehendit testiū exami-

examinatio. Et sic videtur quod examinatio testium non sit articulus mixtus, sed merus. qđ not. ꝓpter ea, que inferius dicent. ¶ No. ꝙ duplex pōt esse intellectus cōstitutionis Alex. Unus ꝙ voluerit ꝙ si appellet ab eo, cui mediate cause sunt commisse, cū talis appellatio nō fiat a iudice, sed potius ab auditore, ideo non impedit delegatus ꝓpter talē appellationē cām indefinitā relinquere. facit qđ habet in ver. verū. iuncto versi. cum autē. ibi sequēti. Alius pōt esse intellectus ꝙ si delegatus nō cōmittit in totū vices suas, si appellet a subdelegato ad papā omisso medio delegato, nō tenet appellatio: ideo delegatus non tenet causam indefinitā relinquere: q2 tūc appellandū fuit ad ipsum delegatū non autē ad papā. Et iste intellectus colligit ex. §. porro. in ver. cum autē. Nota ex hoc principio modū soluendi qōnes ꝓpositas, qñ earū solutio ex solutione alterius qōnis dependet. nam premittēda est solutio illius alterius qōnis, vt hic fecit papa. facit qđ habet. §. de elec. in. c. venerabilē. ¶ † Nota ꝙ vnū ius supplet per aliud. Et sic facit fm Host. ꝛ Jo. and. ꝙ non debemus esse prompti ad iura corrigenda, cū illa possint ad concordiā reduci. facit qđ habet de elec. cum expediat. lib. vj. ꝛ eo. ti. c. cupientes. §. quid si per viginti. in ver. nos autē. Nota primo † ꝙ solus princeps habet cām cōmittere appellatione remota: non autē inferior a principe seu papa vel imperatore. de quo in. l. fin. C. de sen. ꝛ interlo. om. iud. per gl. ꝛ doc. ꝛ etiā in. l. j. §. fi. ff. a qui. app. non lic. Et ratio esse pōt, q2 nō licet inferiori tollere ius alterius. facit qđ no. §. de ꝯsti. que in ecclesiarū. ꝛ qđ habet in. c. ꝓposuit. j. de cōces. prebē. ¶ Not. ex illis verbis, vel iudex quicunq3. ꝙ licet delegatus inferioris a principe non possit cām subdelegare, potest tñ certū articulū, intellige non habēte iurisdictionē, alteri cōmittere, vt hic aperte colligit, iuncto ver. ꝙ si delegat⁹. vbi qñ loquit de mixto articulo, nō repetit hec verba, vel qcunq3 iudex. que hic posuit, qñ loquit de mero articulo. facit qđ not. gl. in cle. j. de off. dele. vbi est bona gl. ꝛ qđ habet. j. de app. in. c. cum cām. ꝛ. j. de re iud. in. c. cū bertoldus. ꝛ no. bene hūc tex. q2 melius videt probare qđ dixi, quā alius text⁹. ¶ † No. ꝙ a iudice pōt appellari siue tota causa sit cōmissa siue litis exordiū siue finis: sed ab auditore siue executore non appellat, nisi modū excedat. qđ videt intelligendū, qñ mera executio cōmittit. Nam alias secus per id qđ habet in ver. ꝙ si delegatus. ¶ † Not. ꝙ ab executore videt posse appellari qñ est suspectus. qđ intelligit do. Ant. qñ recusat vt suspectus, ꝛ hoc non obstante ꝓcedit. de quo in. c. nouit. de app. vbi videt notari ꝙ qñ est suspectus, nō debet primo loco appellari, sed debet prius recusari, ꝛ nō admittit recusatio: tunc pōt appellari. Et sic voluit etiā hic sentire glo. facit qđ habet in. c. ad hec. de app. Et aduerte, q2 si est merus executor, non videt ꝙ possit recusari tanꝗ suspectus, per ea que hñtur in. d. c. nouit. Sed tu potes dicere ꝙ illud ꝓcedit vbi exequēdo qđ sibi est cōmissum, non pōt aggrauare partē: puta si cōmissum fuerit ꝙ citet aliquē, vel qđ denūciet illū excōicatū vel interdictū. secus vbi exequēdo id qđ est sibi cōmissum, posset grauare partē: puta si a iudice assumptus sit calculator cōis, cui cōmittat calculū rationis inter partes. nam tunc posset grauare, si minus recte calcularet: ꝛ ideo tunc poterit vt suspectus recusari. facit qđ habet in. c. ab arbitris. de offi. dele. lib. vj. vbi † similiter arbitri, q dentur ex dispōne iuris, si sint suspecti, pñt recusari. Et nota vlterius ꝙ vbi a principio deputat executor vel iudex de partiū ꝯsensu, vel ex postfacto in eū cōsentiunt partes, non pōt recusari, licet tunc possit a iudice appellari, ꝛ etiā ab executore si modū excedat. secus si executor nō excedat modū, sed exequat id, qđ est sibi commissum: q2 tunc non dr ipse grauare, sed tanꝗ pica ꝛ organū alterius. Et si qđ grauamē surgat ex tali facto, non dr fieri ab ipso executore, sed potius ab ipso ꝯmittēte, ꝛ ideo nō ab executore, sed potius a cōmittēte infra tēpus debitū esset appellandū. † Nota ꝙ principiū ꝛ exordiū litis dr esse in cōtestatione, finis vero in sñie prolatione. de quo in glo. ¶ No. ꝙ quedā fiūt in iudicio, que hñt annexā cognitionē ꝛ iurisdictionē: qdā que cōtinent merū ꝛ purū factū executionis, ꝛ non hñt cognitionē ꝛ iurisdictionē annexā. † Et nota ꝙ annexā habēt cognitionē ꝛ iurisdictionē sñia ꝛ principiū litis. Et sic vr ꝙ si committant media inter sñiam ꝛ principiu3 litis seu cōtestationē, illa possunt dici nudi articuli sine cognitione. qđ est intelligendū fm qđ inferius dicet. † No. ꝙ litis cōtestatio fieri debet corā iudice. Et per hoc dicit do. Ant. ꝙ super fundamēto cōtestationis facte corā arbitris iudex nō posset ferre sñiam: q2 ꝓprie non dr litis cōtestatio illa, que fit corā arbitro. Et per hoc etiā fit fm eum, quod illa non inducat perpetuationē actionis. sed etiā in hoc vltimo male dicit: q2 imo perpetuat actio per talem cōtestationē, vt est tex. i. l. pe. C. de arbi. In alio autē vr i se benedicere: q2 instantia arbitri non trāsit in iudicē: ꝛ ideo nimirū si non pōt ferre sñiam virtute talis cōtestationis. facit qđ no. per Inno. i tit. de testi. c. cām que. tñ talis cōtestatio satis pōt dici mera, cōtestatio vera,

cum vt dixi, perpetuet actionē. Dicit etiā hic do. Ant. † ꝙ ꝓprie sñia dr illa, que fert a iudice: ꝛ sic infert ꝙ non ꝓprie sñia dicat illa que fert ab arbitro. ꝛ ꝓ hoc infert ꝙ si statuto caueť ꝙ sñie debeant poni ad camerā actorū, al's non valeant, qđ in tali statuto non includet sñia arbitri: q2 illa nō fert a iudice, sed ab illo, qui dr habere notionē. l. ait pretor. in prin. ff. de re iud. vbi patet ꝙ arbiter non h3 iurisdictionē, sed notionē quandam. sed certe cum sñia arbitri in casibus, in quibus in. l. pe. C. de arbit. mereat executionē sicut sñia iudicis. cum eadē sit ratio, ꝛ per ꝯñs idem ius. §. de cōsti. c. translato. † No. ꝙ actus sñie per iudicē debet expediri: ꝛ sic non pōt per notariū expediri. facit qđ habet in. c. fi. de re iudi. lib. vj. ꝛ in. l. fi. C. de sen. ex breuic. recit. † No. ꝙ corā iudice lis est cōtestanda: ꝛ sic nō sufficeret, si notarius scripserit in actis litē corā se cōtestatā. Et ideo debet dici ꝙ in pñtia iudicis litis facta est cōtestatio. ¶ Nota tex. dum dicit, dūmodo de partiū deputet, ꝛc. nam pōt ꝯtrius sensus dupliciter colligi: vno modo ꝙ liceat appellare, si de partiū nō deputet assensu. Et iste est intellectus, quē videt habuisse cōsulens, per id qđ dr in ver. eius ergo. sed iste non est bonus. Alius est, ꝙ si causa est cōmissa sine partium assensu, tunc poterit duplici de causa appellari: primo si modū excedat. Secundo si sit suspectus recusatus vt suspectus, ꝛ hoc non obstante ꝓcedat. sed vbi esset datus de partiū cōsensu, tunc nō posset recusari. Et hoc modo debet distingui ꝯtrius sensus, vc3 vt possit recusari, si sine partiū cōsensu fuerit datus. ¶ Ex ver. intentionis. ꝙ illud dr liquide deprehendi, qđ comprehendit ex tenore verborū, ꝛ ex mente verborū ab intelligentibus extracta, licet non oēs talem perpēderent mentē. Facit qđ habet in. c. intelligētia. ꝛ. c. preterea. de ver. signi. Et hoc facit ad statutū exigēs liquidū esse debitū, vel liquidas esse probationes q2 satis erit ꝙ ex mente verborū sumpta a recte intelligentibus id cōstet. † Nota ꝙ attendenda est disponentis intentio. facit. j. de preben. c. fi. † No. ꝙ delegatus pape pōt cōmittere in totū vices suas, ꝛ etiā in partē subdelegare, siue velit subdelegare principiū, siue mediū, siue finē, ꝛ siue nudū articulū, siue mistum: ꝛ sic potest etiā sibi solā sñiam reseruare. licet fm leges aliud esset, in auf. ad hec. C. de iudic. nam vt litera hic dicit, poterit in calculo sñie, seu anteꝗ illā ferat, vniuersa acta iudicij inuestigare diligēter. Nam vt docet experiētia pōt quis iudicare fm acta, licet in illis nō interfuerit, vt patet quotidie in cōsultoribus, qbus acta transmittunt: qui cōsulunt quid iuris, visis dictis actis: licet coram ipso cōsultore non fuerint facta. † Et no. bene ꝙ iudex anteꝗ ferat sñiam, debet diligēter omnia acta iudicij cōsiderare ꝛ perscrutari facit. xxx. q. v. iudicantē. Et no. etiā argumentū pro practica quā seruant hodie sñiantes, q dicūt, visa litis ꝯtestatiōe ꝛc. acta iudicij recēsendo ꝛ rememorando: ꝛc. Facit qđ not. ꝑ Bar. in auf. si quis in aliquo. C. de eden. ꝛ qđ no. etiā in. c. qm cōtra. de proba. In ver. verū. † no. ꝙ aliqñ prouocatio sumit pro appellatione iudiciali: sed stricte sumit pro extraiudiciali. j. de app. c. cū sit Romana. Not. ꝙ nudus executor datus ad media cause, dr auditor. ꝛ per hoc habetis notab. vsq3 ad ver. porro. expediā notabilia in. §. porro. vsq3 ad fi. In glos. j. ibi. j. sequit. videtur velle glo. ꝙ cōstitutio Innoc. ponat in ver. nos autē. ibi: licet. Et qđ ante hoc cap. non fieret illa cōstitutio. qđ non ꝓcedit: q2 non potuisset surgere dubiū ex illa, si non fuisset ante hanc constōnē, ꝛ ideo intellige ꝙ ponit illa cōstitutio id est, eius tenor. Et hoc etiā voluit Inno. hic dicēs ꝙ in ver. nos autē. ponunt verba cōstitutionis, quā non habemus. ꝛ sic verbū statuimus ibi positū est preteriti tēporis. nō pñtis. Unde dicebat Jo. and. ꝙ olim cōstitutio, de qua hic fit mētio, fiunt ante hanc decre. in cōpilatione Giliberti, de qua facit mētionē Jo. An. §. in proemio huius libri. ¶ In glo. in. ibi: corrigit, qui interpretat. Supple interdū, vt patet in. §. qui operas. allegato in gl. ꝛ sic nō debet referri gl. ad tex. vestrū, qui esset contra illū. facit qđ no. per glo. in. l. j. ff. de ori. iu. ꝛ qđ no. Bar. in. l. oēs populi. in materia interpretationis statutorū in. vj. princip. q. ff. de iust. ꝛ iur. ꝛ qđ dixi in. c. cum dilecti. ad fi. §. de cōsue. sed do. Flo. hic dicebat ꝙ glo. poterit referri ad tex. ex eo, q2 non derogat cōstitutioni Alexandrine per cōstitutionē Inno. sed bene illa corrigit, accipiēdo verbū corrigere, pro emēdare, ꝛ multa verba circa hoc spargat: que opi. non placet q2 est cōtra istū tex. † nam derogare est in parte detrahere ꝛ corrigere est in totū derogare. l. derogat. ff. de ver. sig. vnde si non, ꝛ sic nō trahit etiā in partem, multo minus corrigit. vnde veritas est ꝙ vna nō derogat alteri, nec corrigit: sed vna ꝑ aliā supplet ꝛ exponit, ꝑut litera dicit. Nā licet in cōstitutione Alex. videat inhiberi appellatio, ꝛ in cōstitutione Inno. videat permitti: tñ non ꝯdicunt: q2 cōstitutio Alex. pōt intelligi qđ velit ꝙ non appellet, qñ media cause cōmittunt: nam tūc regl'r non appellat. Et hoc etiā voluit cōstitutio Inn. Item pōt intelligi ꝙ cōstitutionē Alex. nō detinet cōstitutio Inno. ꝛ sic in hoc posset dici ꝙ illa suppleat ꝑ illā Alex. que vult ꝙ si delegat⁹ subdelegat non

in totum,non ad papam debet appellari,sed ad ipsum delega-
tum,sed constitutio Jnno.declarat quando possit appellari,⁊
quid possit committere delegatus.in hoc supplet ⁊ exponit cõ-
stitutionem Alexandri.Et iste videtur verus intellectus:licet
doct.hic satis instent.Potest etiam dici,vt hic tangit Joã.an.
ꝙ constitutio Jnno.supplet Alexandrinam in eo quod dicit
de clausula,appellatione remota:⁊ in eo qđ dicit,ad aliquẽ cer
tum articulum.Jtem tertio in eo quod dicit,nisi modum exce-
dat.Jtem quarto in eo quod dicit,litis exordium,vel cause fi-
nem, nedum totum negotium. Jtem quinto in eo quod di-
cit,de consensu partiũ.Et aduerte ꝙ in stricta ⁊ propria signifi
catione vocabuli ille,qui interpretatur, declarat ⁊ exponit:vt
voluit glo.in.d.l.j.ff.de ori.iur.Jn lata autem significatione in
terpretatio potest comprehendere correctionem, vt habetur in
25 l.j.§.qui operas.allegata in glo.† Et no.etiam ꝙ differentia est
inter supplere ⁊ exponere:quia ille,qui exponit,nihil addit:se-
cus in eo qui supplet.Et hec sunt notanda propter statuta,vel
propter potestatẽ quandoqꝫ statutarijs interpretandi vel expo
nendi statuta:cum in statutis non debeat recedi a propria ver-
borum significatione,secundum notata per glo.Dy.⁊ Bart.
in.l.j.ff.de verb.signifi.Similiter faciunt predicta:si data fue-
rit potestas notario supplendi vel exponendi notã in imbreuia
tura alterius notarij:quid importent dicta verba.Et facit etiã
in.l.Gallus.§.j.ff.de libe.⁊ posthu.Jtem faciunt predicta,si de
tur potestas testi vel confitenti aut libellanti,vt posset expone-
re dictum suum,confessionem,vel libellum:quid tũc facere pos-
sit.Et facit etiam quod habetur de accusa.in.c.cum dilecti.vbi
26 patet † ꝙ habens exponere vel declarare confessionem non po-
test facere expositionem per quam confessio perimatur. Jn gl.
committit ibi:lite contestata,glo.hoc videtur dixisse timore ta-
lis contrarij:quia videbatur ꝙ ex quo cause cognitio ⁊ testium
examinatio reseruata:sententia erat commissa,debere posse ap
pellari,tanquam a iudice,per ea que habentur in ver.ꝙ si dele-
gatus.⁊ in ver.verum.cuius contrarium hic videtur innui.⁊
in.c.cum te.s̃.e.vbi ponitur constitutio Alexandri.Unde glo.
voluit dicere timore dicti contrarij,ꝙ hic commissio fuit facta
post litis contestationem:⁊ sic media cause fuerunt commissa.
⁊ per consequens talis potius debeat dici auditor: quã iudex.
Jdeo tunc non videtur posse appellari,nisi modum excedat:vt
27 dicitur in.§.porro.in ver.vnde.Et sic bene dicit gl.in se:† quia
si lis erat contestata,⁊ sic media cause erant commissa, subdele-
gatus erat auditor,⁊ non iudex:ideo tunc duplici de causa ap-
pellatio fuit interposita ad papam,non habuit impedire, quo
minus delegatus possit causam diffinire.Una causa fuit,quia
ab auditore non appellatur,quando saltem est merus auditor.
Alia est,quia debuit appellari non ad Papam,sed ad delega-
tum subdelegantem,ex quo subdelegauerat reseruata sentẽtia,
⁊ sic non in totum:⁊ sic non debuit appellari ad Papam, sed
ad eum.Sed vbi commissio fit ante litis contestationem. ⁊ sic
committitur contestatio litis,⁊ reliqua,excepta sententia: tunc
solum ex vna causa si appellatur ad papam,impeditur appella
tio,scilicet quia nõ debuit omisso medio delegato appellari ad
papam,sed ad ipsum delegatum subdelegantẽ.Unde etiã hoc
casu posset intelligi litera,per id quod habetur in.§.porro. Et
si aliter glo.voluit sentire,non bene dixisset,tamen tunc subde
legatus,ex quo ei commissa esset etiam contestatio,censeretur iu
dex,non simplex auditor,⁊ ideo bene posset ab eo appellari,de-
beret appellari ad ipsum subdelegantem.etiã ꝑpter hoc gloss.
sequens in verbo interposita,supplet,scilicet ad papam.Jn gl.
possit.in fine. dic ꝙ in illis est speciale,vt ex autoritate illorũ iu-
rium vel pape in casibus illis possit delegatus subdelegare cũ
clausula,appellatione remota:sed regulariter hoc nõ procedit:
vt hic patet.Jn glo.siue prouocationis.in fine.sed cõtra textũ
⁊ glo.videtur facere.l.si.cum ibi notatis.C.de sen.⁊ interlo.om.
iud.potest concludere ꝙ inferior a principe non potest simplici
ter causam cõmittere,appellatiõe remota,per ea que habẽtur in
l.j.in fine allegata in glo.⁊ hoc etiam probatur in dicta.l.fina.⁊
multo minꝰ si velit cõmittere appellatiõe remota a diffinitiua:
28 quia non poterit per ea,que habentur in dictis iuribus. † Et
ratio est,quia inferior a papa vel a principe non potest per suũ
factum ius commune tollere:vt no.glo.in.c.fi.de hereti.li.vj.⁊
bene facit quod habetur in.c.fi.de offi.archipres.⁊ in.l.formã.
C.de offi.prefec.preto.⁊ in cle.ne Romani.de elec.Jdem dicẽ-
dum si velit committere appellatione remota ante sententiam
secundum canones:quia secundum illos potest etiam ante sen
tentiam appellari,si quis grauatur.ĩ.de appella.vt debitꝰ:sed
secundum leges regulariter non appellatur ante sentẽtiam. C.
quorum appel.non rec.in.l.ante sententie.Et sic videtur ꝙ ꝺm
leges valeat talis commissio:quia videtur exprimi illud quod
tacite inerat.Et sic videtur esse casus,secundum vnum intelle-
ctum,in.d.l.fi.Et plus videtur ibi velle Bart.ꝙ ad hoc vt di-
cta commissio aliquid operetur,etiã intelligetur,remota in casi
bus,in quibus ꝑmitteret appellari.Sed ipse idem tenuit con-
trarium in.l.j.in fi.allegata in glo.⁊ hec pars videtur verior:q2
vt dixi,inferior a papa vel principe non potest tollere ius com
mune,ideo per talem commissionem solum intelligitur sublata
appellatio friuola:non autem illa,que permitteretur per ius,vt
dixit idem Bar.in.l.j.in fine.Et hoc etiam sequitur do.Florẽ.
in glo.quicunqꝫ.ibi:si ordinarius delegat.sentit glo.restringẽ-
do se ad ordinarium,ꝙ secus sit in delegato inferioris a princi
pe,vt non possit certum articulum committere.Sed communi
ter tenetur contrarium per hunc text.qui vniuersaliter dicit vel
29 iudex quicunqꝫ.† Et sic etiam delegatus inferioris a principe
poterit certum articulum subdelegare.quod est verum,si sit me
rus articulus in facto consistens:puta si committit citationeꝫ.
ĩ.c.proximo in.§.j.vel si committit denunciationem.ĩ.eo.ex lite
ris.de quo etiam in Specu.ti.j.§.j.ver.sed nunquid.potest etiã
secundum aliquos committere examinationem testium. Sed
vt tangit Hosti.contra istos facit,quia posset imminere casus,
in quo opus esset pronuntiatione,puta si testi obijceretur exce-
ptio excõmunicationis vel seruitutis,de qua tunc videretur se
posse intromittere ex tali commissione sibi facta.arg.c.preterea.
30 s̃.eo.Hosti.hic concludit ꝙ † quandoqꝫ iudex committit exa-
minationem testium alteri iudici habẽti iurisdictionem de per
se non subiectam potestati committentis,vt quando commit-
titur examinatio testium iudici alterius territorij:tunc non est
proprie subdelegare,sed potius debet illum rogare,vt velit exa
minare testes,qui sunt in sua iurisdictione ad instantiam par-
tis:⁊ tunc videtur ex propria potestate id facere virtute roga-
minis predicti.Facit quod habetur in.c.suffraganeis.de elec.
⁊ sic talis nõ est proprie merus executor:nec posset compelli ꝙ
committente,cum par in perem non habet imperium,vel ma-
iorem.de elec.c.innotuit.sed bene potest illum rogare, ⁊ ille de-
bent rogamen ad executionem mandare.C.de fide instru.in.l.
iudices.⁊ in authent.apud eloquentissimum.Quandoqꝫ dele-
gatus subdelegat subiecto testium examinationem:⁊ tũc si cõ-
mittitur examinatio seu receptio testium precedente discussiõe
exceptionum contra ipsos testes,quam prius fecerat commit-
tens:⁊ similiter refrenatis interrogatorijs:quia tunc commit-
tit merum articulum consistentem in facto,potest illum cõmit-
tere.Et sic videmus quotidie fieri:quia committitur talis exa-
minatio ⁊ receptio testium notarijs:⁊ ille,cui fit commissio, di-
citur tũc merus executor.Secus si talis commissio fiat nõ pre-
cedente dicta discussione:quia tunc non posset illam facere de-
legatus inferioris a principe.⁊ vt voluit glo.notabilis in cle.j.
de offi.dele.quod autem merus articulus possit committi,bene
facit quod habetur.ĩ.de re iudi.c.cum Bartoldus.⁊.ĩ. de ap-
pella.c.cum causam.Et ex predictis patet ꝙ id,quod dicitur,ꝙ
delegatus inferioris a principe non subdelegat.est verũ,si vult
subdelegare causam vel certum articulum mistum habentẽ iu-
risdictionem annexam.⁊ sic loquitur.l.a iudic.C.de iudi. secus
si velit subdelegare purũ ⁊ merum articulum consistentem in
facto absqꝫ iurisdictione.¶ Jn glo.executorem.ibi:⁊ de eo co
gnoscit supple vt referat cõmittẽti,⁊ nõ vt decidat illũ articulũ:
⁊ ideo tũc põt dici merꝰ executor.Et sic possint etiã aliqualiter
colorari verba litere,dum dicunt,non tam cognitorem, quam
executorem,vt sic comparatiue ponantur,non electiue.Nã nõ
solum est executor,sed certo respectu cognitor,licet non cogno
scat vt iudex:quia non habet iurisdictionem,tamen non prohi
betur quin se informet,⁊ hoc modo cognoscat vt referat.Facit
quod no.in simili in.c.de cetero.ĩ.de re iudi.Hosti.tamen dice-
bat ꝙ ista verba accipi debent electiue,vt sic exponantur, non
cognitorem, sed executorem:quia merus articulus,⁊ nõ mistus
erat commissus.Facit quod notatur in cle.j.e.titu. ⁊ quod ha-
31 betur in.l.pro herede.§.j.ff.de acqui.hered.vbi dicitur ꝙ † adi-
tio hereditatis non tam facti quam animi est.Sed certe quic-
quid dicat Hostien.videtur ꝙ gloss.posset sustineri per ea, que
dixi.s̃.Tñ do.Anto.hic videtur transire cum dicto Hosti.Jn
ea.glo.ibi:sit admittendus.Hoc exemplum reprobat do.Ant.
quia hoc casu videtur recipere aliquam cognitionẽ.⁊ ideo po-
nit exemplum per id quod dixi super gl.precedenti,⁊ quod no.
glo.in cle.j.eo.tit.Sed certe glo.potest saluari intelligẽdo ꝙ ha
beat cognitionem sine iurisdictione ⁊ diffinitiõe aliqua,sed so
lum ad finem vt referat cõmittenti.per id quod dixi.s̃.Et cum
glo.videtur etiam hic transire do.Flo.dicens Jnno.hic intelli
gere literam,quando committitur articulus de medijs cause,
puta circa examinandas exceptiones, testes recipiendos, au-
diendas allegationes,⁊ similia:ita ꝙ nullã habeat iurisdictio-
nem,sed tantum habeat exequi mandatum,⁊ si quid fuerit du-
bij non diffiniat,sed ad superiores referatur. Unde tunc non
potest

potest appellari, nisi modum excedat. secus si commissa esset sibi iurisdictio, vel vt aliqua diffiniat, quia tunc cum possit grauare partes, et a quolibet grauamine possit appellari. j. de appella. vt debitus. poterit tunc ab isto appellari, etiam si commissio facta sit circa merita cause. ¶ In eadem glo. ibi: de aliquo consimili. puta si committitur citatio vel receptio testium, prout in facto consistit, secundum ea, que superius dixi. ¶ In eadem glo. ibi: habet iurisdictionem. hoc videtur reprobare hic domi. Floren. Tamen glos. videtur posse saluari per capitulum quod allegat, 32 quia † talis merus executor habet iurisdictionem contra impedientes per capitulum quod allegat: quia talis non habet iurisdictionem in negotio principali, nec in aliqua eius parte, sed simplicem executionem eius, quod sibi committitur. ¶ In eadem glo. in fine. Nota ex glo. duo. primo quia videtur velle quod hodie non sit differētia inter executorem et iudicem: quia a neutro 33 potest hodie appellari, nisi grauetur. † Nota secundo quod hodie clausula, appellatione remota, nihil operatur: quia illa semper videtur inesse, per. c. vt debitus. j. de appell. et ista est communis opi. gloss. circa hāc materiam, quod materia dicte clausule hodie sit correcta, et quod dicta clausula hodie nihil operatur. Sed cōmuniter tenetur oppositum: quia etiā hodie vbi est apposita dicta clausula, poterit fieri executio sententie, licet appellatur ex causa probabili, si illa non sit in iure expressa. per id quod habetur in c. pastoralis. j. de appel. vbi plene de materia. et. j. eo. pastoralis. §. preterea. Secus vbi dicta clausula non esset apposita: quia tunc sufficit quod sit appellatum ex causa probabili, licet non sit in iure expressa: vt patet in. d. c. vt debitus. Et de alijs effectibus dicte clausule plene habetur in. d. c. pastoralis. ¶ Dicit tamē Hosti. in ti. de offic. deleg. in summa. §. quid sit eius officium. ad fi. §. ver. sed que est ratio. quod de stylo et de consuetudine curie admittitur appellatio ex quacunque iusta causa, licet non sit in iure expressa. quando apposita fuerit clausula appellatione remota. Et sic consuetudo videtur approbare opi. glos. quamuis illa de 34 iure non videatur procedere. quod tene menti. ¶ † Circa primū autem an sit differentia in potestate appellandi inter purū executorem ex vna parte, et mistum vel iudicem ex illa. conclude quod in hoc potest esse differentia etiam hodie, quoniam si coram executore assignatur iusta causa, et offeratur illius probatio, talis oblatio non iustificat appellationem: quia non habet talis executor merus facultatem recipiēde probationis. Secus in misto vel iudice. j. de appel. interposita. Et facit quod legitur et notatur in. c. inter canonicos de elec. ¶ Item potest assignari differētia in alio: quia iudex est mistus executor cum habeant multa expedire, ex quo cognitionē recipiunt, possunt pluribus modis grauare, ideo iura permittunt in eis appellari ex qualibet iusta causa: sed merus executor non potest grauare, nisi excedat terminos mandati. Nam quatenus exequitur mandatum, nihil videtur facere ex se, sed exequitur potius factum alterius vel ab alio, sicut pica vel organum illius: non dicitur inferri ab eo, sed potius a mandante. Sed demum ad se dicitur prouenire, quando formam mandati excedit: et tunc ab eo bene potest appellari, vt hic dixit. Et predicta etiam fuerunt hic de mente Hosti. ¶ Et not. ex principio glo. quis proprie dicatur executor. quod notatur propter statuta, que quandoque faciunt mentionem de executore. ¶ In glo. dummodo. hec glo. facta fuit timore contrarij: quia videtur quod a suspecto non debet appellari, sed debeat recusari. j. de appel. c. nouit. cum ibi notatis. ideo glo. suppleuit literā, 35 vt in ea patet. ¶ In glos. litis exordium, ibi. l. sicut in rem. † ibi etiam dicitur exordium citatio quo ad interrumpendam prescriptionem triginta annorum. Alibi etium dicitur litis exordium in pretorijs actionibus et annalibus libelli oblatio facta principi cum responsione secuta ad effectum interrumpendi prescriptionem illarum. l. f. C. quando libel. prin. dat. ¶ In eadem glo. ibi, et ex tunc. nam iurisdictione fingitur malefidei per contestationem litis: vt legitur et notatur in. l. j. C. de fruc. et lit. expen. et. l. certū. allegata hic. et no. in ea glo. in fi. ¶ Not. bñ ex gl. quod proprie exordium litis est proprie litis cōtestatio. Unde ab illo tempore incipit instantia iudicij secundum leges. l. properandū. C. de iudi. et bene dixi secundum leges, quia secundum canones nullum est statutum tempus cause principalis, vt legitur et notatur in. c. pe. de iudi. et notat Inn. §. eo. consuluit. ¶ Alias autē secundum subiectam materiam etiam aliter verificatur exordiū litis, lato tamē sumpto vocabulo. Et hoc nota propter statuta que quandoque faciunt mentionem de exordio litis. Nam cum statuta sint stricti iuris, et proprie debeant sumi, vt notatur in. l. j. ff. de ver. signi. per glo. et Dy. et etiam Bar. et per glo. etiam in l. Labeo. §. contractum. eo. ti. intelligetur de cōtestatione quod tene menti. facit quod habetur in. c. ex parte. ij. de verbo. signifi. ¶ In glo. cause finem. in fine, hoc forte dixit glos. quia videtur 36 quod † quando delegatur finis cause, talis articulus sit merus, per eaque habentur. j. eo. c. fi. et videtur quod tunc non possit a tali, tanquam a iudice appellari. Cuius contrarium litera vult in ver. verum. et ideo secundum do. Ant. voluit gl. dicere quod si committitur finis cause sine cognitione alicui, puta vt solum verbaliter, et i c labijs solum proferat sententiam, tunc erit merus articulus. secundum notata in. d. c. fi. Si autem cōmittatur finis cause cum cognitione, articulus tunc erit mistus: et ideo a tali tanquam a iudice poterit appellari. Tu potes intelligere glos. procedere quo ad hoc vt ille, cui committitur sententia diffinitiua post conclusionē in causa, habeat diligenter inspicere omnia actitata, non autem vt habeat aliter de causa cognoscere, si in causa erat conclusum, per id quod habetur in. c. cum dilectus. j. de fide instru. Hoc tamen casu ex quo habet sententiare ex actitatis, non censetur merus executor, sed potius tanquam iudex: et ideo ab ipso poterit appellari. In glo. prouocetur in fin. dic quod de mente litere videtur esse quod secundum hec tempora, si aliquis procedebat vt iudex, tenebat appellatio, etiam si fiebat ante sententiam diffinitiuam, licet causa non exprimeretur, dummodo non esset manifeste frustratoria, vt no. per glo. ij. q. vj. in summa. sed ab executore non tenebat appellatio, nisi exprimeretur causa, quia modum excedetur: hodie vero etiam a iudice non appellatur ante sententiam, nisi exprimatur probabilis causa graua- 37 minis, vt in. c. debitus allegato in gl. ¶ † Item etiam hodie videtur differentia inter iudicē et executorē: quia cum iudex multa habeat ex expedire, potest multipliciter grauare: sed executor non potest grauare, sed potius ille, qui mandatum dedit. j. de reg. iur. qui per alium. lib. vj. et ideo tunc potius a mādante esset appellādum infra tempus debitum. Facit quod dixi super glo. in verb. executorem. In glo. diuisim fit commissio cōmittēdo partem vni et aliam partem alteri, vt quia post finitam vnā cōmissionem fit alia. Nam eodem tempore non deberet fieri cōmissio diuersis personis diuersarum partium eiusdē cause. ar. c. fi. §. de rescri. et eo. ti. c. dispendia. l b. vj. et quia tunc non liberius iudicialis authoritas exercetur. Uidetur tamen posse dici quod etiā eodē tempore possit diuersis personis fieri cōmissio diuersarum partium vnius cause dum tamē hoc agatur quod successiue vna parte finita procedatur ad aliā, et non eodē tempore, per hunc text. facit quod not. in simili in. l siue pars. C. de dila. In glos. alij delega- 38 re ibi. §. item diuus. † Nota bene ex glos. quod causa criminalis non potest per ordinarium delegari inferiorem a principe quod est verum de iure ciuili: sed an procedat de iure canonico, recurre ad notata in. c. quod sedem de offi. ordi. vbi tractatur an causa misti vel meri imperij possit secundum canones delegari. De quo in c. j. de offi. dele. per glo. et ibi etiam dixi. ¶ An autem si causa criminalis sit delegata per principem, poterit ipse delegatus illam causam alteri subdelegare, sicut posset si causa esset ciuilis per. l. a iudice. C. de iudi. et not. in. l. j. C. qui pro sua iurisdict. per Legistas. nam videtur quod sic, quod per ea que habētur ibi, ex quo est delegata per principem, et sic est facta delegabilis, et sic consequenter eximit prohibitionem. arg. eorum que habentur in. l. pater. §. xv. ff. de leg. iij. de quo dic vt not. in. d. l. j. ¶ In ead. gl. ibi: nihil potest delegare. Nota bene ex glo. vnum intellectum ad 39 ad hec. secundum quē habes † quod licet iudex ordinarius possit delegare causam principalem reseruata sententia, dum tamē ter audiuerit causam vt ibi dicitur, scilicet semel in principio, semel in medio, et semel in fine: tamen secus est in iudice appellationis qui nihil potest delegare de causa appellationis. secundum leges. ¶ Alius est intellectus, quem posuit glos. in. d. authen. ad hec. quod secundum leges si vult delegare reseruata sententia, non potest: secus si simpliciter vult delegare. Et idem in delegato principis. Et hic hunc intellectū sequitur ibi glo. ¶ Tertius fuit intellectus Ultramontanorum quod vbi volebat committere consiliarijs seu assessoribus, et sic velut non habētibus iurisdictionem: hic vero volebat committere dando iurisdictionem. Et hunc intellectum sequitur hic do. Florent. Sed precedens intellectus secundum leges et doc. iuris ciuilis communiter approbatur: sed de iure canonico seruādum est quod hic dicitur: quia siue sit ordinarius, siue delegatus principis, et siue sit iudex cause principalis, siue appellationis potest committere vices suas in totū vel in parte: et potest etiā sibi solam sententiā reseruare per se ratione litere, quia sufficit quod ipse antequam ferat sniam inspiciat omnia acta diligenter. Nam in hoc preualet equitas canonica subtilitati legali: quia ita bene potest iudicare talis, sicut si a principio semel audiuisset causam, et semel in medio. Nec placet opin. dicentium quod aut. ad hec. loquatur de honestate, non de necessitate: quia illa opi. est cōtra mentem illius tex. Nec similiter placet illa opi. quod ibi loquatur quando voluntarie cōmittit: hic, quando occupatus. quia ibi etiam loquitur, quando est occupatus, vt ibi patet, et quia hic loquitur indistincte, siue sit occupatus, siue non. Et secundum predicta 40 debet intelligi id quod tangit glo. sequens † que etiam videtur velle,

quod secundum leges poterat ordinarius cōmittere media cause consiliarijs suis: quasi alijs non posset. secundum canones aūt, ut tangit eadē gl. in fi. pōt cōmittere cuicunq; vult, et sic etiam alijs quam consiliarijs vel assessoribus. ¶ In glo. inuestigare. in fine. ratio esse potest, quia tunc non habet ferre sniam ille, qui cōmittit, sed ille, cui finis cause cōmittitur. et ideo committens nō habebit acta inuestigare, sed ille cui fit cōmissio bene habebit, omnia acta bñ recensere et inspicere, et sic inuestigare. In glo. statuimus. ibi, nō statuit. Supple precipiendo, sed potius consulendo: ut sequitur. †Et no. bene quod verbum statuimus non semper importat preceptum imo aliquando ratione subiecte materie importat consilium. facit quod legitur et not. in c. j. de vita et hone. cleri. et quod habetur in c. rogo. xj. q. iij. et quod no. per do. Anto. s. de constit. c. nam concupiscentiam. et quod ibi plene dixi. Et hoc no. pro intellectu iurium et statutorum. et dicit hic do. Glo. quod ubi verbum statuimus, profertur sup eo, quod cōcernit interesse partiū, videt importare consilium, cum iudex non habeat regulariter supplere, ubi agit de interesse partis: hz notata in c. bone. lo. j. s. de postu. pla. In gl. assensu. ibi, recusare non pōt. supple, nisi superueniat noua causa. ut in c. insinuante. allegato in gl. In ea. gl. ibi, appellare tamen pñt. Et est ratio, quia licet approbauerim personam iudicis non tamen consensi, quod me grauet, sed solum quod meus sit iudex. et ideo licet iudex sit datus de consensu partium, tñ pōt appellari: ut dixit gl. et facit quod habet in l. ex consensu. allegata in gl. in fi. †an iudex delegatus a principe possit assumere et eligere assessorē, dic ut hodie habetur in c. statutum. §. assessorē. de rescri. lib. vj. quia potest, si videat quod indigeat: ut ibi dicitur. et eo casu quo potest assumere assessorem, debet eligi secundum formam traditaz hic in glo. quia debet de consensu partium eligi. et si non conueniant, debet eligi per iudicem unus, qui non sit partibus suspectus: et sic extra numerū suspectorum datorum per partes. An aūt clericus possit esse assessor siue collateralis in curia rectoris seu potestatis quo ad ciuilia, not. Specu. de assessore. circa princip. ubi tenet, quod non. quia licet non sit iudex maleficiorum, tamen habet consulere in causa criminali, in qua omnium iudicum consiliū consueuit requiri quod non debet prebere clericus in causa criminali. j. ne cleri. vel mona. c. sniam. Quid autem si delegatus subdelegat non in totum, et subdelegatus excommunicat aliquem, et in longinquum se absentat, quod erit remedium: dic, quod erit paratum: quia delegatus poterit ad se negotium reuocare, et absoluere. ff. de iudi. l. iudicium soluitur. de quo in Spec. in tit. de sententia §. ut autem. ver. sed pone iudex. do. Joannes de imola.

§. Porro cum delegatus.

Iste. §. pōt summari p se hoc modo. a subdelegato non in totum appellari debet delegatus subdelegans, non primus delegans. secus si facta fuerit subdelegatio in totum. h. d. et nō expedit ponere casum: quia satis fuit positus. s. in prin. ¶ †No. primo, quod a subdelegato in totum appellatur ad papam omisso medio delegato. nam tunc non facit gradum. quia subdelegando in totum, priuauit se iurisdictiōe secus quando subdelegauit non in totum: quia tunc debet appellari ad subdelegantem, et non ad papam. †nam licet regulariter possit appellari ad papam omissis medijs. ij. q. vj. ad romanam. et de appel. in c. dilecti. lo. ulti. cum ibi notatis. nec tamen speciale est in casu isto ut non appelletur omisso medio delegato. et est ratio spālitatis, quia ille q appellat ad papā, qrit hre papā in iudicē, vel delegatū ab eo. sz hoc casu hz delegatū ab eo. ussi ut parcat laboribus partiū et expensis, voluit ius, quod appelletur ad ipsum delegatum subdelegantem, non ad papam. et ideo si appellat ad papam omisso medio delegato, non videtur appellatio tenere: ut litera hic videtur velle. Aliqui tamen videntur velle quod teneat sed deuoluatur appellatio non ad papam, sed ad subdelegantem. et pro ista opinione videtur facere quod habetur in l. j. §. penul. ff. de appella. ter. tamen hic et s. eo. cum te. videtur innuere contrarium. et sic in casu isto non videtur habere locum quod dicitur in dicto. §. pen. inquantum vult, quod si appellatur ad alium, quam debeat appellari, si appellatum fuerit ad parem vel superiorem, habeatur perinde, ac si esset appellatum ad eum, ad quem debeat appellari. Aduerte tamen, quod si fieret prosecutio appellationis hoc casu, quando est appellatum ad papam, et non obijceretur exceptio, teneret processus: per ea que no. per glo. in dicto. c. dilecti. de appella. dicit tamen Joan. an. in c. si delegatus. eo. titu. lib. vj. seu in c. si a subdelegato. quod de stilo curie est quando est appellatum ad papam omisso medio delegato, quod non detur aliquis delegatus super tali appellatiōe, nisi in casibus de quibus habetur in dicto. c. si a subdelegato. Nota quod predicta procedunt, siue appellatur a mixto executore siue a mero, eo casu quo potest appellari. †No. quod deputatus ad media causę potius dicitur auditor quam cognitor aut executor supra tamen in principio videtur hunc vocasse executorem sed nō proprie ut ibi dixit glos. † Not. ex. §. quem vero. quod auditor datus a delegato sine consensu partium potest recusari, non tamē sine causa. Et no. quod iste versi. quem vero fuit positus, ne aliquis crederet ex eo, quod dictum erat in §. verum. auditorem datū sine consensu partium posse indistincte recusari. et sic etiā sine causa: nam ut dictum est, etiam tunc sine causa recusari non potest. †No. quod recusatio seu causa recusationis subdelegati debet probari coram delegato subdelegante. facit, quod habet. j. eo. si contra unum lib. vj. et per ea que ibi notantur videtur quod recusatio debet proponi coram ipso subdelegato sed probari corā delegato subdelegāte. et hoc etiā tenet hic do. Glo. sed do. Ant. hic videtur tenere, quod causa recusationis debet proponi et probari coram ipso delegato. sed precedens opi. magis placet per notata in d. c. si cōtra unum. et quia subdelegatus est iudex antequam recusetur, ideo coram eo debet proponi recusatio: per ea que no. Innoc. et que etiam ibi dixi. s. eo. in c. cum super. Et attende quia domi. Ant. j. eo. in §. eius. dixit quod coram utroq;, et sic coram subdelegato et coram delegato erit proponenda causa recusationis. Sed certe non credo, quod a principio sit necesse coram ambobus proponi: p id quod supra dixi: et per id quod habetur in d. c. si contra unum. fateor tamen, quod licet primo proponat coram delegato, tamen debebit postea proponi etiam coram delegato, corā quo debet probari, ut hic dicitur. †Ultimo no. quod licet nō appellet a mero executore regulariter, tamē pōt recusari et sic no. quod nō semp parificatur recusatio, et appellatio. de quo in c. super eo. lo. ij. j. de app. et per gl. in c. ij. de consue. lib. vj. Et per hoc habebitis notabilia usq; ad. §. si vero duo. In gl. transfert totā ibi, non tamen iudicis dandi licentiam. †No. bene hanc glo. que aperte videtur decidere, quod non possit ordinarius vel delegatus principis causam delegare cum potestate subdelegādi. et pro hac parte facit, quia potestas delegandi cōmittit predictis a lege specialiter et in priuilegiū: ergo non possunt in alium transferre: per id quod habet in l. j. ff. de offi. eius. et de reg. iuris. c. priuilegium. lib. vj. cōtrariū tamen tenuit glo. in c. is cui. j. eo. lib. vj. Joā. an. hic nō declarat que opinio sit verior, nec similiter do. Ant. sed potes dicere, quod opi. huius gl. videt verior per rationē supra tactam. nec obstāt allegata per glo. in d. c. is cui. quia loquuntur de his que de iure cōmuni cōceduntur, et non specialiter in priuilegiū. hic aūt est secus. ¶ In ea. gl. ibi, sed a lege. supple, spāliter et in priuilegiū, ut dixi superius. ¶ †In ea. gl. ibi, nihil reseruat. pro hoc quia delegatus accidētaliter habet iurisdictionē nō ex iure proprio, sed ex iure alterius, ut dixit gl. et ideo illam facilius pōt a se abdicare quam ordinarius, qui illam habet ex iure proprio, et sic magis sibi infixā. facit quod habetur. ff. de pecu. in l. quis ergo casus. et in l. iij. et iiij. ff. pro socio. In ea. glo. ibi, appellare non posset. †hoc est falsum per c. si delegatus. circa fi. j. eo. lib. vj. ubi est decisum, quod tenet dicta cōm. sno, quando cōmittit vices suas reseruata executione: et quod si appelletur tunc a subdelegato, appellari debet ad ipsum delegatū subdelegantem, ex quo aliquid iurisdictionis sibi retinuit. nam, ppter talem retentionem poterat reuocare causam ad se, et cognoscere: et sic eodem modo si fuerit appellatum, poterit de appellatione cognoscere. Nec obstat, quod habetur in l. si ut proponis. C. de execu. rei iudi. allegata in glo. quia ibi erat merus executor deputatus, qui nō pōt assumere partes iudicis. sed hic erat delegatus qui cōmiserat vices suas reseruata executiōe: q, ut dixi, potuisset reuocare cāz ad se, et sic de cā cognoscere. l. iudiciū soluit. ff. de iu.

ideo

ideo nimirum si appellat,cũ possit de appellatione cognoscere. In ea.gl.in fi.dic ꝙ pôt delegatus cõmittere alteri cãm reseruata sibi executione.ꝛ si appelletur a tali subdelegato appellabitur ad ipsum,vt.s̃.dixi.ꝛ est expressum in.d.c.si delegatus ad fi.j.eo.li.vj.licet Inn.multũ dubitauit de hoc.s̃.e.si ꝓ debilitate.in gl.non ad eum.ibi vel aliter ẜm leges precedens solutio est melior: vt sic non inducatur discordia inter ius ciuile ꝛ canonicum,sed potius reducantur ad concordiam.ar.c.cum expediat.de elect.lib.vj.ꝛ eodem modo dicas tenendam esse ad sequens contrarium primam solutionem glo.Aduerte tñ,ꝙ illa.l.vna.C.qui ꝓ sua iurisd.videtur contradicere illi.l.j.in fi.ff.quis ꝛ a quo app.sed cõmuniter dicitur,ꝙ reducuntur ad concordiam ẜm distinctionem huius tex.ꝛ sic erit idem ẜm leges ꝛ canones.in glo.si causa.in fi.nam in dictis iuribus non fit mentio de clausula appellatione remota.ꝛ tñ videt̃ idem dici.Host.hic tenuit scđam

10 opinionẽ per hũc tex.†sed prima opi.quam tenet glo.cõiter tenetur per.c.si delegatus.ad fi.j.eo.lib.vj.vbi nihil dicitur de clausula appellatione remota.ꝛ tñ simpliciter dicitur,ꝙ si delegatus aliquid reseruat de iurisdictione,appellatur ad eam,ꝛ non ad papã.ꝛ per hoc etiã bene faciũt iura allegata in gl.vt dixi.rõ tamẽ quã posuit glo.per.c.vt debitus.nõ videt̃ bona.qꝛ per illud capitu.non est hodie simpliciter correcta materia clausule appellatione remota vt dixi.s̃.circa prin.capitu.si tamen velles tenere

11 opi.Host.†posses dicere,ꝙ vbi vnũ ius loquit̃ simpl'r,ꝛ aliud in eadẽ materia loquit̃ specifice,tũc ius simpl'r loquẽs dꝫ limitari per ius specifice loquens:per id qđ leg.ꝛ no.in aut.offeratur.C.de lit.conte.ꝛ in.l.non est nouum.ꝛ.l.sed ꝛ posteriores.ff.de legib.tamen qꝛ cõis opi.est cum gl.ab illa nõ est recedendũ.arg.l.minime.ff.de legi.In gl.auditor ibi quã iurisdictionem intellige nisi impediret̃ in exercitio officij.ar.c.ex literis.j.eo.al's nõ diceтur habere iurisdictionẽ,qñ est simplex auditor.facit qđ dixi s̃.in prin.super glo.in verbo executorẽ.ꝛ ꝙ no.per gl.in.l.notionẽ.ff.de verb.sig.hic allegata:ꝛ adde qđ ibi dicet̃ in gl.nisi corã ibi delegat causam.Supple qꝛ si recuset̃ delegatus ipsius ordinarij,non ibit̃ ad arbitros pro causa recusationis,sed de illa cognoscet ipse ordinarius:ꝛ corã ipso debebit ꝓbari:sicut quãdo recusatur subdelegatus delegati nõ itur ad arbitros,sed de illa cognoscit ipse delegatus.ꝛ hoc hodie est expressũ in.c.si contra vnũ

12 j.eo.in.vj.†pro declaratione huius.§.porro aduerte,quia.d.Anto.hic hoc,qđ dr̃,ꝙ si delegatus pape subdelegat non in totum,non debet appellari ad papam,sed ad ipsum delegatũ videt̃ intelligere,qñ causa esset extra curiã qꝛ tũc vt parcatur laboribus partiũ ꝛ expensis.procedit qđ est dictum.sed vbi causa esset in curia,dt ꝙ forte teneret appellatio ad papã omisso medio delegato:qꝛ videtur cessare ratio predicta.sed certe tutius est tenere ꝙ tunc non appellatur ad papam,per hunc tex.qui loquit̃ indi

13 stincte: nisi aliud esset de stilo curie.†scđo potest opponi contra id qđ dicitur in.§.quem vero.ꝛ in hoc.§.porro.qꝛ hic dicitur ꝙ appellatur ab auditore,si mandati fines excedit.nam videtur ꝙ non sit necesse tunc appellare:qꝛ tunc id qđ facit est nullum.s̃.de rescriptis.c.cum dilecta.Soluunt doct.ꝙ si fiat contra formam mandati non est necesse appellare.sed si fiat vltra formam bene debet appellari:al's induceretur prorogatio de re ad rem:

14 per id qđ habetur.j.eo.cum olim.†Et ex hoc not.ꝙ sicut ptãs iurisdictionalis potest prorogari,ita etiam videtur ꝙ possit ꝓrogari potestas auditoris,vel executoris:qđ est notandum.licet do.Ant.hic videatur velle,ꝙ solum potestas iurisdictionalis

15 possit prorogari.de quo dicet̃.j.e.p.ꝛ g.†Et aduerte qꝛ ad contrarium posset al'r dici,vt hic etiam tetigit do.Flo.ꝛ etiam fuit de mente do.Anto.ꝙ licet ab actu nullo non sit necesse appellari tamen si pars vult appellare potest:ne al's de facto grauetur:hꝫ ea que habentur ꝛ no.j.de appella.dilecta.ꝛ in.l.sic,p̃ressim.cũ ibi notatis per Bar.ꝛ qđ ibi etiam habetur in tex.ꝛ gloss.ff.de appel.facit qđ habetur in.c.bone.de appel.tertio potest dubitari,an indifferenter ille cui cõmittunt̃ media cause,dicatur merꝰ auditor,vel executor merus,potest dici debere attendi formam cõmissionis.nam si cõmittitur audientia mediorũ cause: quia nil habet diffinire,sed audire ꝛ referre,pôt dici merus executor tñ qꝛ posset grauare partem in referendo,ideo si esset suspectus,

16 posset recusari.†et eadem ratione si alicui cõmittit̃ receptio testiũ qꝛ posset grauare partẽ recipiendo testes,ꝛ non examinãdo diligẽter,ꝛ precipue ẜm interrogatoria data posset recusari.licet secus si merus executor nihil haberet ex suo capite,seu ex suo cõsensu facere,sed solum exequi id qđ mandat̃:veluti vt citet aliquem,vel ꝙ nuntiet quẽ excõicatum:ꝛ tunc non videt̃ ꝙ possit tanꝙ suspectus recusari:per id qđ habet̃ in.c.nouit.j.de appel.

17 aliqñ vero cõmittuntur simpliciter alicui media cause:ꝛ tũc cũ in medijs occurrãt oppositiones exceptionum,ꝛ super illis etiã debeat fieri interlocutio,videt̃ ꝙ tunc possit dici mixtus: quia tunc predicta omnia videntur cõmissa:ex quo media cause sunt commissa:ꝛ ideo tunc poterit appellari,per id qđ habetur in c.vt debitus.j.de app.ꝛ facit qđ habetur in cle.j.hoc eo.ti.ꝛ tene menti predicta:qꝛ doc.non sic declarant hunc tex.sed reuera videtur ꝙ debeat intelligi ẜm p̃dicta,per id qđ superius dixi.a mero autem executore,appellatur si modum excedat:vt hic dicitur.ꝛ si dicas,actus tunc est nullus:ꝛ sic non est necesse appellari:respõde,vt superius dixi.venio ergo ad.§.si vero.Joãnes de imola doctor.

1 ☞Delegatus cum alio appellatione remota bene facit si non recipit subdelegationem college.ꝛ nu.9.ꝛ 12.
2 Potentius attrahi nonnunquam per minus potens.ꝛ nu.4.
3 Delegatus a principe potest subdelegare,non etiam delegatus ab alio.
5 Clausula,appellatione remota,an sit hodie correcta vel sublata.
6 Delegatum ad vniuersitatem causarum posse vnam ex illis subdelegare,non etiam vniuersam iurisdictionem.
7 Delegatus inferioris a principe an possit subdelegare articulũ in facto consistentem.
8 Dignius quando attrahatur per minus dignum.
9 Delegatus cum alio a principe adiecta clausula(appellatione remota)si suscipiat subdelegationem a condelegato,priuatur potestate subdelegandi:ꝛ ab eo princeps appellabitur,omisso medio.
10 Appellans a sentententia duorum iudicum,quorum alter est clericus,alter laicus,debet ad superiorem clerici appellare.
11 Jus reale semper sequitur rem,non etiam ius personale personam.
13 Delegatus cum alio an teneatur suscipere subdelegationem sibi a condelegato factam.ꝛ an si suscipiat,possint partes ob id appellare.
14 Intellectus ad.§.si vero duo.ex.c.super questionum.de officio delegati.
15 Appellari an possit a metropolitano ad concilium:ꝛ an possit metropolitanus puniri per concilium.
16 Appellari ad quem debeat ab eo,cui duo delegati vices suas commiserunt,vnus in totum,alter in partem.ꝛ quid si duobus subdelegauerint,vni in totum,alteri in partem.
17 Juri suo facilius quis preiudicat,ꝙ iuri superioris.

§.si vero duo sunt.

Si delegatꝰ cũ clausula,ꝙ si nõ oẽs,ꝛ cum clausula,appellatione remota:subdelegat vices suas condelegato,non pôt collega subdelegatus subdelegare nec appellatiõe remota pcedere.ꝛ ab eo appellat̃ ad papã nõ ad cõdelegatũ subdelegantẽ.h.d.Et primo ponit vnum dictũ.scđo illius rationẽ assignat.tertio ponit quandã relationẽ.scđa ibi,quia.tertia ibi vnde.Et no.ꝙ supra dixit qñ vnus est delegatus:hic qñ duo.et licet posset poni hic casus in terminis,tamẽ non est necesse instare,per ea que dixi in prin.capitu.¶No.primo ex isto.§.ꝙ inferior a papa non potest causam cõmittere cũ clausula)appellatione remota de quo dictũ fuit.supra.eodem in princip.Nota quod consulte facit delegatus cũ clausula appellatiõe remota.

1 ꝛ †cum clausula(quod si non omnes)si non recipit subdelegationem college.nam per hoc fieret deterior eius cõditio.qꝛ oĩno non posset procedere appellatione remota,nec subdelegare.no.ꝙ vbi ad exercitiũ alicuius actus cõmiscent̃ due cãe diuerse nature,attenditur illa,per quã minus iuri preiudicatur,ꝛ ex qua

2 sequitur minus absurdũ.†No.ꝙ aliqñ minus potens attrahit ad se magis potens,ꝛ illud inficit quodãmodo.Et ex hoc etiaꝫ no.id qđ nocet interdum inspicitur,ꝛ non illud qđ prodest,de quo per Bar.in.l.iij.§.fi.ff.ad sill'.¶No.ꝙ magis dignum non attrahit ad se minus dignũ,sed potius econtra.de quo in gloss.no.ꝙ delegatus principis pôt suo condelegato subdelegare vices.ꝛ sic iurisdictio pluribus cõmissa a papa potest vniri in vnã

3 personã tm̃.†No.ꝙ solus delegatus pape subdelegat.ꝛ ideo subdelegatus ab ipso delegato non subdelegat vt hic patet:nec etiã subdelegatus a principe.l.a iudice.C.de iudi.¶No.ꝙ de substãtia appellationis est,ꝙ appellatur de minori ad maiorẽ.ꝛ sic cõtra substantiã est,ꝙ de pari appelletur ad parem.ꝛ hoc est expres

4 sum in.c.ij.de consue.lib.v.†No.ꝙ causa minus potens videtur in prin.huius.§.trahere ad se magis potentem:sed in fin.vr̃ probari contrariũ scꝫ ꝙ magis potẽs attrahat ad se minus potentẽ.ꝛ sic videtur quodammodo litera sibi contraria.sed potes dicere,ꝙ attenditur maior vel minor causa,per quam minus iuri obuiat̃.ꝛ iđ in primo r̃nso attenditur potestas subdelegata,non delegata recipientis subdelegationem attenderetur:cum vniat̃ cum subdelegata,si alteri posset subdelegare,vel procedere appellatione remota,contingeret inferiorem posse cõmittere causam appellatione remota.quod est contra iura.¶Item contingeret delegatum inferioris a principe subdelegare:quod similiter est contra iura:ideo non attenditur potestas delegata ipsius re.

4 cipientis subdelegationem, sed potius ptās delegata illi q̃ † vnit propter predicta. in fi. aũt. §. ideo attendit potestas delegata, qz si attenderetur subdelegata, ꝓpter eam appellaret ad condelegatũ, q subdelegauit nõ in totũ. ꝛ sic cõtingeret appellari ad parẽ cõtra naturã appellatiõis. ꝛ cõtingeret etiã ad seipsũ appellari: qz collega solꝰ ꝓcedere nõ posset. ꝛ ideo tũc potius attẽdit delegata, quã subdelegata. ꝛ pro tanto illa attenta appellat ad papam omisso medio. qz illud est minus absurdũ, q̃ ꝙ appellet ad parem, vel ad seipsum. Abbas vero hic colligebat multa notabilia, primo ꝙ minus põt successor quã ꝑdecessor. scdo ꝙ qui plus habet, minus põt. tertio ꝙ funiculus duplex debilior est q̃ simplex licet regulariter cõtra. vt in. c. j. de treuga ꝛ pace. quarto ꝙ habenti dare, est perdere. quinto qd plus valet vna ratio quã due: licet regulariter cõtra. C. cõia de succe. auth. itaqz. de quo in l. nam ꝛ si parentibus. ff. de inoffi. test. sexto ꝙ vtilius est aliqñ nõ acquirere, quã acquirere regulariter contra. septimo ꝙ vnũ est fortius, quã sint duo. octauo, ꝙ aliqñ reuerentia delegãtis non debet delegato: licet regulariter cõtra. nono no. illud vulgatum ꝙ qui totum vult totum perdit. decimo ꝙ qui se humiliat. annichilabitur: licet regulariter cõsueuerit esse ꝯtrariũ. vndecimo ꝙ aliqñ fortior vincit a minus forti. ꝛ que sit ratio ꝑdictorũ, patebit ex ijs que dicent cum glo. no. xij. ꝙ vtile vitiatur per inutile. de quo in regu. vtile. de reg. iur. in. vj. Sed potes dicere ꝙ ideo illud hic contingit, qz censet esse indiuisibile vtile ab inutili. facit qd dictũ fuit. s. eo. cũ super. ¶ In glo. vices suas. ibi totum cõmisisse videtur. pro hoc, qz ex quo indistincte cõmittit indistincte ꝛ in totum debet intelligi facta cõmissio. facit. j. de priui. quia circa. cum suis concordantijs. in gloss. procedere. in finem.

5 † ꝛ sic vult glo. in effectu, ꝙ hodie iste. §. sit correctus. ꝛ prosequitur glo. suam opi. ꝙ materie clausule appellatiõe remota, hodie sit correcta. sed cõmuniter tenetur cõtrarium: quia etiam remanẽt aliqui effectus predicte clausule. de quo no. j. eo. in. c. pastoralis. ꝛ dixi supra in principio capitul. ꝛ ideo etiã hodie remanebit etiam iste. §. incorrectus. facit qd habetur in. c. proximo. §. preterea. ꝛ pro hoc etiam quia iurium correctio est euitanda. j. de elec. cum expediat. lib. vj. ¶ In glo. delegare. ibi, nisi ad vniuersitatem causarum. facit quod habetur in. l. legatus. ff. de offi.

6 proconsu. allegata in gl. † et intellige ꝓm do. Anto. ꝙ delegatus ad vniuersitatem causarum poterit vnam ex illis subdelegare. ꝛ ita intelliguntur iura allegata in gloss. non autem poterit vniuersitatem causarum alteri subdelegare: per id quod habet in. l. a iudice. C. de iudi. ꝛ sic dicit Hosti. tenere in summa huius tit.

7 in. §. quis possit. quod tene menti. ¶ † In ea. gl. ibi, sed illa non tenet, vel dic melius, ꝙ ibi delegauit delegatus inferioris a principe purum ꝛ merum articulum in facto consistentem. qd facere poterit etiam delegatus inferioris a principe. secꝰ si haberet mixtã iurisditionẽ. vt no. glo. in cle. j. hoc eo. ti. ꝛ dixi. s. in princ. super glo. in verbo quicunqz. ꝛ ista opi. cõiter tenetur maxime ꝑ canonistas. Cinus vero in. d. authen. ad hec. tenet, ꝙ etiam merum articulũ in facto consistentẽ non poterat subdelegare delegatus inferioris a principe. sed contra ipsum est casus in. c. cum bertoldus. hic allegato. j. de re iudi. ꝛ etiam glo. in. d. cle. j. eo. tit. In ea. glo. ibi. c. literas. ibi trahitur quo ad potestatem ordinãdi dies dñica ad diem sabbati: que dies dñica videtur dignior, vt de se ptz, ꝛ per id quod habetur in. c. ꝛ qd die dñico. lxxv. dist. sed potes dicere, ꝙ ibi dies sabbati quatuor tempoꝝ quo ad potestatem conferendi ordines sacros reputatur dignior a iure: qz tales ordines non possunt regulariter conferri die dñico, sz bñ die sabbati quatuor temporũ: vt patet in. c. ij. ꝛ iij. s. de tempo. ordi. ¶ In ea. glo. ibi, cum super. ibi iurisdictio inefficax attrabit ad se efficacem. sed dic, ꝙ illud contingit propter voluntatẽ

8 contrariã potestati: vt ibi dicit. † in ea. glo. ibi, argumentũ contra. potes soluere, licet gl. non soluat, ꝙ vbi si magis dignũ trahit ad se minus dignũ, non obuiatur iuri, ꝛ sic non surgit iuris repugnantia, tunc attrahit ad se minus dignum: ꝛ sic loquuntur contraria. sed vbi si minus dignum attrahit ad se magis dignum, minus obuiatur iuri, quam si econtra magis dignũ attraheret ad se minus dignũ, tunc minus dignũ attrahit ad se magis dignum. ꝛ ita loquitur hic: nam si minus dignũ hic attendat, reddit ad regulas iuris cõis. s. ꝙ subdelegatus nõ subdelegat: ꝛ ꝙ possit appellari: cum inferior a principe nõ possit cõmittere cum clausula (appellatione remota) sed si inspiceremus magis dignũ: tunc propter minus secũ inuẽtũ lederet ius

9 cõe in predictis. † ꝛ ideo imputet sibi iste, qui suscipit subdelegationẽ collega. nã p hoc sibi ꝑiudicauit, vt amodo non poss. t subdelegare, nec ꝓcedere appellatione remota. sed nõ ꝑiudicat superiori, quominꝰ ad eũ appellat. facit. l. pe. ff. de aqua plu. ar. ꝛ ideo quo ad hoc vt inspiciat, ad quẽ sit appellandum, attendit potestas delegata, ꝛ non subdelegata: ꝛ sic magis dignum: quia illud minus obuiat iuri, ꝛ est minus captiosum, ex eo quia redit ad

ius commune regulare, quod est, vt possit ad papam appellari omissis medijs, ꝛ non ad collegam, ꝛ sic ad parẽ. ꝛ ideo cũ minꝰ sit captiosum appellari per saltũ ad papã, omisso medio delegato, quã ad parẽ: ideo potius inspicit delegata ptās, qua subdelegata, ad finẽ vt sciatur, ad quẽ sit appellandũ. facit qd habet. j. eo. si duo. lib. vj. ꝛ qd ibi no. in glo. ij. ꝛ. ff. de regu. iur. in. l. quoties. Nec obstat si dicatur, ꝙ ex eo ꝙ delegatus recepit subdelegationem non in totum, est minor condelegato subdelegante: ꝛ sic deberet posse appellari ad condelegatũ: qz respõderi põt, ꝙ licet dicto respectu est minor, cum alio respectu est par: ꝛ ideo cũ ꝓcesserint ex vtraqz potestate scz subdelegata ꝛ delegata, nõ potest appellari ad collegam: qz surgeret iuris impossibilitas seu contrarietas: videlicet ꝙ non appellaretur ad superiorem, sed ad parem: contra id quod habetur. j. de consuetu. c. ij. lib. vj. et pro predictis bene facit, quod habetur in. c. cum tẽpore. de arb. vbi actus tenet in ꝑiudiciũ facientis, ꝛ non pape seu superioris. ¶ In ea. gl. ibi. l. ꝑcipimus. §. vlti. vbi dicit, ꝙ si iungit illustris cum non illustri in cognitione cause, si postea appellabitur debet appellari ad superiorem illustris. ꝛ sic facit cõtra ꝓm do.

10 Flo. ꝛ fuit dictũ Bar. in. d. l. precipimus. † ꝙ si iudex clericus et iudex laicus simul de aliqua causa cognoscãt appellari debebit ad superiorem clerici. facit qd no. per Bar. in. l. j. ff. de coll. illicit. vbi dicit, ꝙ vniuersitas mixta ex clericis ꝛ laicis, vt est vniuersitas scholarium, censeri debet vt ecclesiastica ꝛ ideo non potest illius esse rector ꝛ illi preesse tanqz rector aliquis, nisi sit clericus.

11 qd tene menti. † In ea. glo. ibi, ex literis. dic ꝙ in hoc capitul. et in precedenti loquitur de iure reali, qd sequitur rem quocunqz vadat. secus in iure personali vt in regu. priuilegiũ. de regu. iur. lib. vj. ꝛ ibi notatur ꝛ sic loquitur hic ꝓm Jo. an. ꝛ sic vult Jo. an. vt etiam dicit do. Flo. ꝙ potestas subdelegandi ꝛ procedendi appellatione remota quam habet delegatus a principe cum clausula app. remota sit beneficium personale: ideo non transit ad subdelegatũ. In ea. glo. ibi sic qñqz. hec similitudo est quodãmodo econuerso. qz hic per transitũ in personã alterius imminuitur ptās sz in casu, quẽ allegat gl. ampliatur potestas: vt patet in. d. c. suffraganeis. allegato in gloss. facit qd habetur de iure patro. c. duo. ad fi. lib. vj. ¶ In ea. glo. in fi. dicit hic domi. Flo. ꝙ ideo huius. §. ꝛ omniũ ꝑdictorũ, ꝛ eorũ q̃ dixi in notabilibꝰ est, qz vt ꝑdixi, ptās subdelegandi ꝛ procedendi appellatiõe remota est beneficiũ personale: ideo non transit in alium. quia

12 † ergo subdelegatus nõ est pariter priuilegiatus cum delegato, ideo fit deterior college iurisdictio, qz suscipit delegationẽ a collega. ꝛ vt dicit Host. qz tũc iurisdictio est ptim delegata: ꝛ ptim subdelegata, talis mixtura facit eum censeri subdelegatũ quo ad ius ipsius subdelegati. s. qz non põt subdelegatus subdelegare nec appellatione remota: nõ quo ad ius superioris, quin possit ad eum appellari: ꝛ dicit Jo. cal. ꝙ addi potest hoc esse, quia iudicium delegatum delegati est stricti iuris. j. c. p. ꝛ g. ꝛ reddit in inuitũ. ff. de verb. obli. inter stipulantem. §. j. appellatio vero est fauorabilis: ideo primũ restringendũ, ꝛ scdm ampliandũ. de re. iur. odia. li. vj. cum iurisdictio non possit diuidi, ꝛ sit indiuidua: vt notatur in. c. prudentiã. s. eod. recipitur quod est fauorabilius ꝛ dignius ꝓm eũ: ꝛ cessat argumẽtũ ꝙ minꝰ dignũ ꝛc. ꝛ sic residet do. Flo. sed certe verba Joã. cal. respiciunt finem. §. sed nõ soluunt cõtrariũ de principio. §. ideo melius dic, vt dixi circa solutionẽ cõtrarij. c. qd in dubijs. ꝛ facit etiam qd dixi in notabilibus. In glo. si non ꝑnt ibi, semper debet supple posse cõmittere, non autem intelligas, ꝙ necessitetur ad cõmittendum, si nõ vult. nam hoc est in ptãte sua: vt patet in iuribus allegatis in glo. In ea. glo. ibi explicauimus aduerte, quia iste tex. videtur facere, ꝙ possit subdelegare, ꝛ consequenter qd teneantur admittere sed potes dicere, ꝙ hic non erat impeditus ille qui cõmisit: vel ꝙ sponte collega recepit subdelegationem. de materia

13 plene dicetur in. d. c. coram. † Item aduerte: qz in casu de quo loquitur litera. s. qñ causa est cõmissa duobus per papã cum clausula (ꝙ si ambo) ꝛ cum clausula (appellatione remota) videt ꝙ vulneraret iurisdictio college, si susciperet delegationem, licet possit illam suscipere, vt hic patet. nõ tñ tenet aliam suscipere. et eadẽ ratiõe vr, ꝙ nõ tenet. etiã admittere alium subdelegatum. Imo si admitteret parte inuita, videretur pars grauari: qz nõ ꝓcederet in causa cũ eo priuilegio, cum quo impetrauit: ꝛ ideo potest cõtradicere ne ꝓcedat cum subdelegato, ꝛ etiam ne recipiat subdelegationẽ: ꝛ si cõtrariũ fiat, poterit pars propter hoc appellare, ꝓpter suum interesse. facit. ij. q. vj. nõ solent. ¶ In ea. glo. ibi, dicas ꝛc. hec opi. est hodie approbata in. c. quãuis. j. e. in vj. Et not. ꝙ inquantũ gl. j. facit mẽtionem de Goffr. fuit additio. nam regulariter non facit mentionẽ de eo: ꝛ non reperitur ꝙ de eo faciat mentionẽ, licet quandoqz faciat mentionem de Innocen. qui fecit lecturam Innocen. quam hodie habemus.

14 † In ea. glo. ibi sed pone. presupponere videtur glos. ꝙ ista questio

stio, quam format, non decidatur in tex. et sic vult intelligere textum, quando vnus delegatorum commisit socio simpliciter et sic in totum vices suas. et iste est vnus intellectus in isto. §. sed cõmuniter doc. non tenent hunc intellectum: quia tunc questio formata in hoc. §. non haberet dubium. nam tunc non est dubiũ, quod debet appellari ad primum delegantem, et non ad condelegatum subdelegantẽ, ex quo subdelegauit in totum per. §. porro. vbi hoc fuit decisum, et ideo intelligunt. secũdo alium esse intellectum in hoc. §. videlicet quod ad hoc vt habeat dubiũ, quod hic dicitur in litera, intelligatur, quando delegatus subdelegauit consocio non in totum vices suas: et sic quod questio, quam format glo. decidatur in tex. nam secundum primum intellectũ nulla fuisset dubitatio: cuius contrarium innuit litera ibi, licet aliquibus visum fuerit etc. et sic nõ esset istãdũ in ista q̃one: ex quo esset hic decisa: quia appellari debet ad papam: vt gl. etiam. j. dicit. et pro hoc etiam bene facit. c. si duo. cum ibi notatis. j. eo. lib. vj. per quod etiam satis deciditur ista questio. nam licet ibi loquatur, quãdo fit subdelegatio non consocio, sed alteri, tñ idem dicendum, quñ fit cõsocio, cum eadem sit sic ratio: vt ibi dicitur in glo. In ead. gloss. ibi, ab ordine ex preside. i. ab actu expedito per ordinẽ decurionũ, q erãt cõsiliarij ciuitatis, in quo etiã interfuit preses seu ptãs loci, qui erat maior eis. facit qđ habet in simili in. c. pe. de app. li. vj. Et potes dicere, quod illud ideo cõtingit, quia actus expediebatur principaliter per ordinẽ ipsorum decurionũ, seu per ipos decuriones: de quibus habetur in. l. j. et per totũ. C. de decur. lib. x. et eo tit. et lib. in rubrica de decretis decurionũ, qui decuriones erant minores pside: ideo nimirũ si licet in tali actu interfuerit preses, potest appellari ad ipsum presidem etc. † In ea. glos. ibi, a metropolitano ad concilium. et sic est econtra ad casum pcedentem. nã in ipso cõcilio dz esse ipse metropolitanus seu archieps vt sequit in gl. et illi etiã cõcilio hz preesse. j. de acu. in. c. sicut. Sz dicit Host. quod per cõciliũ nõ poterit punire ipse metropolitanus: vt no. in. c. j. de iud. et iõ admittit appellatio ad cõciliũ. sz certe lz cõciliũ nõ possit punire, tñ poterit de cã cognoscere: vt no. in. c. j. et sic ratio et respõsio Host. nõ videtur bona. ideo forte dixit secundo quod non reperitur iure cautum, quod de metropolitano possit appellari ad concilium prouinciale: licet reperiatur, quod querela de eius culpa vel negligentia possit referri ad conciliũ, quod poterit intimare pape. de prebẽ. in. c. graue. sed certe satis videt innui, quod possit appellari de ipso metropolitano ad concilium. in. c. multis. allegato in gloss. ¶ Unde potes dicere, quod licet metropolitanus habeat preesse concilio, tamen conciliũ ipsum sic congregatum cẽsetur maius archiepiscopo solum. vnde potest audire causas criminales episcopi: secundum notata in. c. j. de indi. qđ nõ posset solus archieps. et ideo propter hoc videt posse tolerari quod de ipso appellat ad cõcilium do. tamẽ Ant. hic respõdebat ad. §. si preses. et ad. c. multis. quod ibi cõtingit appellari de singulari ad vniuersitatẽ, vel de vniuersitate ad singularẽ: et sic ibi adest personarum diuersitas. sed hic contingeret appellari de seipso ad seipsum, qui receperat subdelegationẽ, et grauauerat. sed si dicatur appellari ad solum collegam, tunc non appellatur ad seipsum, quare autem non possit ad seipsum collegam appellari dictum est supra, quia appellaretur tunc ad parem: ideo hoc fieri non potest. † Et per predicta patere potest, quid si duo erant delegati, et vnus subdelegat in totum vni vices suas, alter subdelegat in partem tantum eidem, si ille grauet, ad quem sit appellãdum. nam certe ad papam. et idem videtur dicendum, si vnus subdelegauit vni in totum vices suas alter alteri non in totum cum tales subdelegati habeant simul procedere, et sic vniat processus eorum, nam propter illum qui subdelegauit in totum, debet appellari ad papam, non autem ad illum, qui subdelegauit non in totum. facit quod habetur in. c. si duo infra eodem titu. libro. vj. ¶ In eadem glos. ibi, per contrariũ sensum. voluit inducere text. quod si id quod dicitur in litera, haberet locũ, quãdo delegatus in totum commisit vices suas, secus erit, si in partem. et sic prosequitur intellectum, quem dixi supra glos. sensisse. facit quod infra tangit glo. in verbo, ad primum. et in verbo superius. que similiter videtur sequi dictum intellectum. ¶ In glo. superius in fi. dic melius quod habuit respectum ad rationem positam in ver. quia quod potest. in hoc eodem. §. inducendo econtra. nam supra dixit de collega, qui acceptauit subdelegationem: qui licet possit ex sola iurisdictiõe sibi a principe delegata subdelegare et procedere appellatione remota, non tamẽ potest cum iurisdictione sibi a condelegato commissa. nũc ecõtra dicit de collega, qui subdelegauit, quia licet potuisset ex sola iurisdictione a principe delegata, si illam subdelegasset non in totum, recipere appellationem, non tamẽ modo poterit, ex quo est mixta cum alia iurisdictione condelegati. et sic patet, quod quo ad potestatem appellandi ad superiorẽ potestas delegata, que est magis digna, attrabit ad se minus dignam. sed quo ad preiudicium fiendum ipsi acceptanti subdelegationem, vt sic non possit procedere appellatione remota, nec alteri subdelegare potestas minus digna attrabit ad se magis dignam. † nec mirum: quia facilius quis preiudicat iuri suo, quam iuri superioris. facit. l. penul. ff. de aqua plu. arcen. et sic vtroque casu inspicitur causa que nocet suscipienti et non nocet alteri et adde quod dicetur in fine capitul. ¶ Attende tamen, quod Jo. an. hic et domi. glo. post eum dicit, quod dum litera hic dicit, per rationem superius assignatã, debet exponi. i. s. in eo. §. legendo per modum conuersum hac forma. s. quia qđ potest fieri ex iurisdictione sibi a condelegato commissa, supple, quia illius respectu posset appellari ad condelegatum, non tamen potest. s. fieri ex iurisdictione a principe delegata: quia propter illam non potest appellari ad collegam, sed potius ad papam, cuius est delegatus. et sic ratio sumetur econtra ad id qđ expressum est in litera. quia in litera econtra dicitur, quod qđ põt ex sola iurisdictione sibi a principe delegata, non potest cum iurisdictione sibi ab alio cõdelegato cõmissa. et iste modus inducendi satis reincidit in idem cum eo quez supra dixi. ¶ Et no. quod glo. posita super isto verbo superius. fuit facta timore contrarij. quia ratio superius posita, inquãtum vult, qđ inspiciat potestas subdelegata, videbatur facere, si illa debebat attendi, qđ etiam in fine inspiceretur potestas subdelegata quod tñ non est verum. imo in fine inspicitur delegata, licet in principio inspiciatur subdelegata. et propter hoc gloss. hic dixit quod hic non loquitur de ratione superius posita in hoc. §. sed in precedenti. §. porro. et prosequitur intellectum, quod hec subdelegatio facta in totum, qui non habet dubium. vt dixi super glossa mag. huius. §. et ideo glo. non fuit bona. et pro tanto melius est dicere, quod hic loquitur de ratione posita in hoc. §. sed illa nõ dz recte induci prout iacet, quia potius faceret in oppositum. s. quod inspiceretur potestas subdelegata et non delegata. sed debet induci per modum conuersum eo modo quo dixi superius. et tunc bene inferret ad decisionem eius, quod dicitur in fine. Joannes de imola doctor iuris vtriusque.

1 ☞ Appellationem interpositam ob id quod delegatus subdelegauit citra consensum partium non esse admittendam.
2 Recusari non posse subdelegatum qui ex consensu partiũ subdelegatus est, vel approbatus est post subdelegationem.
3 Appellatio qua ratione iustificetur. et nu. 6.
4 Recusatio subdelegati coram quo sit proponenda: et quis de illa cognoscere debeat. et nu. 11.
5 Attentata post appellationem esse nulla: ac proinde retractari iustificata appellatione.
7 Totum in quantitate quid dicatur. et nu. 9.
8 Speciem remoueri ab eo, a quo remouetur genus.
10 Subdelegatus si recusetur quantum ad mixtum articulum et non quantum ad merum, an recusatio proponenda sit coram subdelegante, an coram arbitris.
12 Appellatio pretextu recusationis proposite aduersus subdelegatum qua forma interponi debeat.
13 Delegatis tribus si subdelegatum ab vno alius admittit, alius reijcit, quid iuris. et an sit neuter ex condelegatis contradicat, possit pars contradicere, et appellare si non audiatur. numero sequenti.
15 Subdelegatus ab vno ex tribus delegatis admissus simpliciter in vno termino ab alijs duobus, an possit ab eisdem reijci in alio termino.
16 Subdelegatus vnius delegati admissus ab vno, tertio absente et excusato, an possit repelli illo tertio redeunte ac non amplius impedito. et nu. seq.
18 Subdelegatum a duobus ex delegatis an tertius cõdelegatus teneatur admittere.

§. eius ergo appellatio.

Iste. §. per se põt sic summari. si delegatus pape subdelegat nõ in totũ, pars a subdelegato nõ poterit appellari ex hoc solo, quod datus sit sine suo cõsensu. sz si subdelegatus alias legitime recuset, poterit delegatus cãm recusatiõis diffinire. et si nolit admittere recusationẽ, ab eo licite appellari poterit ad papam. h. d. † No. ex tex. primo, quod si fiat subdelegatio de mero vel mixto articulo, non põt appellari ex eo, quod sit facta sine cõsensu partis. † cõsensus aũt partiũ interueniẽs a principio in actu subdelegatiõis vel approbatio partiũ ex postfacto, excludit facultatẽ recusandi. facit qđ habet. s. e. gratũ. et. c. insinuãte. Et ex pdictis etiã no. quod nõ necessitat delegatus ad subdelegãdum de partiũ volũtate. et ideo si subdelegat sine partium voluntate, nõ põt ab eo ex hoc appellari: vt est dictũ. No. quod si pposita recusatione cõtra subdelegatũ, illa nõ obstãte pcedat, põt appellari ab eo ad delegatũ. † No. quod iustificatur appellatio pbata veritate cause appellationis, vel oblata pbatione corã iudice, ad quem spectat pbationẽ recipere. Et sic no. hz do. Ant. quod sicut oblatio

probationis corā iudice, ad quē spectat recipere ꝓbationes, iustificat appellationē, qñ ab eodē iudice appellaꝛ, ita ꝛ qñ ab vno appellaꝛ, ꝛ corā alio offerꝛ ꝓbatio, ad quē spectat ꝓbationes re
4 cipere.† No. ſm do. Ant. ꝙ cauſa recuſationis ſubdelegati ꝓponitur corā delegato ꝛ ſubdelegato recuſato: ꝛ de illa cognoſcet delegatus, qui nō in totū ſubdelegauit vices ſuas. ſed de hoc an coram vtroqꝫ ſit ꝓponenda recuſatio diri in. §. porro. ꝛ tex. iſte nō dicit ꝙ coram vtroqꝫ a principio ſit proponenda ſed bene
5 dicit ꝙ probari debet corā delegato.† No. ꝙ attentata poſt appellationem legitimam ſunt nulla. No. ꝙ ad finem retractandi attentata ſufficit iuſtificari appellationem ex obiecto exceptionis cum obiectione probationis. Potes etiam notare, inquan
6 tum hic dicit, vel paratus fuerit oſtendere.† ꝙ quo ad iuſtificādam appellationem ſufficit probare exceptionem legitimam oppoſitam eſſe veram, vel eſſe paratum id probare. ꝛ ſic videtur, ꝙ ſufficiat verbalis oblatio, vt non requiratur realis. licet Joan. an. voluerit contrarium in. c. interpoſita. j. de appel. de quo dic vt ibi. In glo. eius ergo. ibi, a toto in quantitate. potes exponere, a toto ad quantitatē, id eſt, ad partem eius quantitatiuam ꝛ ſic in effectu voluit dicere, ꝙ ibi eſt argumentum de toto ad partem. vt ſic velit dicere, ꝙ ſi generaliter in omnibus alijs cauſis ſeruari debet qḋ dictum eſt. ſ. per ꝯñs ſeruari debet etiā illa de qua queritur. ꝛ ꝙ mens glo. fuerit loqui de argumēto a toto ad partem, ſatis indicant iura allegata in glo. vel voluit dicere glo. ꝙ arguit de toto ad partē hoc mō, q̄ ſi qñ delegatꝰ ſubdelegat in totum appellatur de ſubdelegato ad papam, ergo ſi nō ſubdelegat in totum. tunc appellatur ad delegatum, non ad papam. ꝛ hunc intellectū videꝛ ſenſiſſe glo. in verbo ad primum ꝛ in verbo ſuperius. Sed do. Ant. hic dicit, ꝙ arguit ex p̄cedentibus paragraphis de toto ad partē hoc mō, nā ſupra erat gñaliter dictū, ꝙ a ſubdelegato nō in totū poterat appellari ad delegatū: etiā erat dictū, ꝙ poterat recuſari, ꝛ corā delegato cā recuſatiōis ꝓbari. ideo cōcludiꝛ, qḋ hic dr̄ in tex. d. aūt. Glo. hic dicit
7 † ꝙ totū in quātitate dr̄, qñ eſt dictio vl'is cū ſigno vniuerſali: vt ſi dicaꝛ, oē aīal currit. nam tūc arguiꝛ etiam ad cōtenta ſub gñe ꝛ ſequiꝛ ꝯñtia, oīs hō eſt aīal, ergo oīs homo currit. vnde ſm cū gloſ. voluit dicere, ꝙ ſi in oībus cauſis ſeruari debet, qḋ dr̄ in. §. porro. cū ſeq̄ntibus, ergo ꝛ in hac cauſa ſpeciali. Eſt etiam ſm eum totū vniuerſale, qñ eſt dictio vniuerſalis ſine ſigno vniuerſali: vt ſi dicaꝛ, aīal currit. ꝛ tūc affirmatiue nō argueꝛ ad cōten
8 ta ſub gñe ſed negatiue.† q2 a quo remoueꝛ genus remouetur et ſpecies vnde tunc ſi dicatur, lapis nō eſt animal, ergo nō eſt hō: valet argumētū. ſed ad totū in quātitate arguiꝛ affirmatiue et negatiue ſm eum. Sed certe hanc drīam inter totū in quantitate ꝛ totum vniuerſale eo mō quo ipſe dicit, non memini me legiſ
9 ſe† bene poſſet tñ dici totū in quātitate, vt habeo centum, ergo habeo ſexaginta. facit. l. j. §. ſi ſtipulāti. ff. de verb. oblig. eſt etiam totum integrale: vt domus, que cōſiſtit ex pariete tecto ꝛ fundamento. facit qḋ no. Bar. in. l. qui vſumfructū. ff. de verb. obli. In glo. cōmiſit. in fi. nam eadem eſt ratio, ex quo cōmiſit reſeruata ſibi ſententia: ꝛ ſic nō in totū cōmiſit vices ſuas. iō vtrobiqꝫ poterit appellari ad ipſum delegatū, ſiue ante litis cōteſta. ſiue poſt
10 facta ſit cōmiſſio.† Extra glo. tangit Inn. hic, qḋ ſi recuſaꝛ ſubdelegatus ad mixtū articulū, ꝛ nō ad merum, an debebit probari cauſa recuſationis coram delegato, an vero coram arbitris: videtur ꝙ coram arbitris a cōtrario ſenſu huius litere. q2 hic loquiꝛ, quādo erat datus ſubdelegatus ad merū articulum. ꝛ ſic videtur, ꝙ ſecus, ſi fuerit datus ad mixtū. ſed Inn. tenet hic cōtrarium, dicit ꝙ nedū ſi mixtū articulū ſubdelegauerit, ſed etiā ſi totam cauſam cōmiſerit, pōt recuſatio proponi ꝛ probari coram delegato. q2 quouſqꝫ cum effectu, hoc eſt per citationem, ſit iuriſdictio penes ſubdelegatum, ſemper debebit apud delegatum cauſa recuſationis proponi ꝛ probari. allegat. j. eo. licet. et bene facit. c. quāuis. j. eo. tit. lib. vj. recitat tamē, ꝙ alij aliter dicunt. Jo. an. remittit ad id, qḋ ſcripſit in addi. Spec. in titu. de recuſatione. in prima parte Spec. ad fi. §. ij. ibi Jo. an. in addi. dicit dictū Inno. poſſe procedere, qñ pars p̄ſciens delegationē, antequā citetur per ſubdelegatū, vadꝫ ad delegantē, ꝛ recuſat ſubdelegatum: ſecus ſi eſſet preuentus citatione eo caſu, quo cōmiſiſſet in totum vices ſuas: q2 tunc ceſſaret delegati poteſtas, cum eſſet perpetuata in ſubdelegatum. vbi autem non in totū ſubdelegaſſet clarum eſt, ꝙ licet citaſſet ſubdelegatus, tamē poterit recuſari, ꝛ cauſa recuſationis probari coram delegato: per
11 ea que habenꝛ. j. eo. ſi cōtra vnū. lib. vj.† No. tñ ex dicto Joā. an. in dicta addi. ꝙ recuſatio ſubdelegati pōt fieri primo loco corā delegato. qḋ videꝛ ver, qñ periculū erat in mora: al's videꝛ, ꝙ primo loco eſſet fienda coram ſubdelegato. per id qḋ diri. ſ. eod. in
12 §. porro. ſeu in. §. quē vero. qualiter autē forma interponatur appellatio preteritu recuſationis, dicit Hoſt. ꝙ hac forma, puta, recuſo teer tali cauſa: ꝛ appello ne hac recuſatione pēdente in cauſa

procedas. ꝛ hoc dicit verum. qñ cauſa eſt notoria de iure ꝛ de facto. per. c. ij. ꝛ. iij. j. vt lite nō conte. ꝛ ſic reſidet Jo. an. ꝛ do. Ant. Sed contra hoc dictum facit, q2 non videꝛ poſſe appellari, niſi demum, ſi procedat recuſatus, ꝛ ſic grauet. nam al's videꝛ appellari a futuro grauamine: qḋ fieri non debet: ſm ea que habētur
13 j. de app. in. c. dilecto.† Ulterius pro declaratione. §. ſi vero duo. querit ibi Jo. an. ꝛ do. Ant. poſt eum, quid ſi dati ſunt tres iudices cum clauſula, appellatione remota, ꝛ cum clauſula, ꝙ ſi nō omnes duo, ꝛ vnus ſubdelegat, ꝛ alter bene vult admittere ſubdelegatū, ſed tertius ꝯdicit: qd erit hoc caſu: dic, ꝙ potior erit cōditio ꝓhibētis. ar. ff. cōi diui. l. ſabinus. ꝛ eius qḋ habeꝛ. ſ. de cōſti. c. cum oēs. fateꝛ tñ, ꝙ ſi ille, qui vult ſubdelegatū admittere, procedit cum illo ſubdelegato. tertio nolente intereſſe, qꝰ tenebit ꝓceſſus, niſi fuerit appellatū: ſicut teneret ſi nullā cām p̄tenderet ipſe tertius, ꝛ intereſſe nolet. ſ. eo. prudentiā. §. adijcimus. Sed do. Anto. hic dicit, ꝙ ſi iuſtam cauſam allegat ipſe tertius quare nolit ſociū admittere, puta quia non vult ſuam iuriſdictionem vulnerare, ꝙ tunc hoc caſu non valebit eorum ꝓceſſus. Et hoc puto verum q2 tunc hoc caſu non apparet tertiū impeditum, nec nolle procedere. imo vult procedere cum alijs: ſed nō vulnerando ſuam iuriſdictionem. Et per predicta poteſt inferri, ꝙ pars poterit appellare, ſi tertio cōtradicente alter vult ſubdelegatum admittere. nam intereſt ſua, ne admittatur ſubdelegatus: quia ſic non poterit procedi cum priuilegio clauſule, appellatione remota, cum quo priuilegio impetrauit cōmiſſionē: vt hic patet. ꝛ quia etiam intereſt ſua, ꝙ procedatur cum tertio vnde poterit appellare hac cauſa adiecta, quia vos dn̄e iudex cū ſubdelegato proceditis tertio collega contradicente, ꝛ interſit in ea, ꝙ ipſe etiam de cauſa cognoſcat cū ſit iuſtus, ꝓuidus ꝛ diſcretus: ne ipſius iudicialis autoritas in hac cauſa per veſtram admiſſionem euaneſcat, ad ſedem apoſtolicā appello. facit. ſ. e. cōſuluit. ꝛ qḋ no. j. de app. in. c. ex inſinuatione. ꝛ. ij. q. vj. non ſo
14 lent.† Et licet Jo. an. ſic reſideat plus pōt dici, ꝙ licet tertius nō contradiceret tamen pars ratione ſui intereſſe poſſet contradicere ꝛ appellare ſi nō audireꝛ. q2 ſi proceditur cum ſubdelegato, procedetur non remota appellatione: vt hic vult litera: ꝛ ſine priuilegio, cum quo impetrauit. ꝛ ideo poteſt tunc appellare. facit
15 qḋ diri ſuper glo. magna. in. §. ſi vero duo.† Ulterius querit Jo. and. quid ſi duo delegati ex tribꝰ cū cl'is p̄dictis admiſerūt ſubdelegatū tertij ſimpl'r in vno termino, ꝛ poſtea in alio termino nolūt admittere, an poterūt: dic ꝙ ſi ſimpl'r in totū fuit ſubdelegatus per tertiū, ꝛ ſine ꝓteſtatiōe alij duo ipſum admiſerunt, in aliquo termino, nō poterūt poſtea ꝯdicere. ar. c. venerabili. ad fi. j. e. ꝛ de reg. iur. qḋ ſemel. lib. vj. nā ex quo ſemel cōſenſerūt nō errādo in iure vel facto nō pn̄t poſtea ꝯdicere. ar. l. j. ꝛ. ij. ff. de iudi. ſecus ſi fuiſſet admiſſus cū ꝓteſtatione, ꝙ illū admittebant de gratia ad illum terminū tm̄: nam poſtea poterūt ꝯtradicere, per id qḋ habetur de cōſti. c. cū martinus. ſi aūt nō fuiſſet facta ſubdelegatio in totum, ſed ſolum fuiſſet ſubdelegatus ad articulū expediendū in vno termino, ꝛ admiſſus fuiſſet ſine ꝓteſtatione, tunc nō teneꝛ neceſſario illum admittere, ſi iterato ſubdelegaꝛ ad aliū articulū in alio termino. q2 alius eſt actus prime ſubdelegationis ab actu ſcd̄e. ꝛ ſic cōſenſus prime ad illam nō extendiꝛ.
16 ar. de offi. ordi. c. dilectus. §. fi.† Jurta predicta etiā querit, quid ſi tres ſunt delegati cū clauſulis predictis, ꝛ vnus ſubdelegat, alter ſe excuſat ꝛ ſe abſentat. p̄ſens admittit ſubdelegatum, q2 ſolꝰ nihil poterat. poſtea alter abſens ꝛ impeditus efficitur preſens ꝛ non impeditus: tunc ſi duo preſentes vellent procedere, ꝛ non admittere ſubdelegatū, an poterunt. Inn. dicit, ꝙ ſic. ex eo quia locus erit clauſule, ꝙ ſi nō oēs, duo: nec admiſſio ſocij videtur poſſe preiudicare ipſi qui nō eſt preſens, ꝛ non impeditꝰ refert tamen aliquos dicere, ꝙ ex quo ſemel ſubdelegatus fuit admiſ
17 ſus, non poterit repelli. ꝛ imputet ſibi, qui ſemel defuit.† Do. Antonius hic primo dirit, ꝙ ſi tertius voluntarie ſe abſentauit, tunc ꝓcedat ſcd̄a opi. ſecus ſi propter impedimentum. finaliter videtur dicere, qḋ indiſtincte nō pōt repelli ſubdelegatus. ꝛ hoc credo verū, ex quo ſemel fuit admiſſus, ꝛ cum eo ꝓceſſū. fateor tamen, ꝙ tertius ſi non interfuit, quia fuit impeditus, ſi poſtea ceſſet impedimentum, ꝙ debebit admitti ad procedendum cū delegato ꝛ ſubdelegato, ad expediēdū ea que reſtabūt: per ea q̄ habenꝛ. ſ. eo. c. qm̄ abbas. ſecus ſi volūtarie noluiſſet intereſſe: q2
18 tunc poſtea nō videꝛ vlterius admittēdus.† Finaliter querit qd ſi duo delegati cū clauſulis p̄dictis ſubdelegāt, nūquid tertius tenebiꝛ ſubdelegatū admittere. quidam ꝙ ſic: ex quo poſita eſt clauſula, ꝙ ſi nō oēs, duo. q2 nec alter poſſet procedere. al's ſi eos nolit admittere, ipſi ſubdelegati ſine eo ꝓcedēt. ſecus ſi appoſita eſſet clauſula, ꝙ ſi nō oēs intereſſe poſſint aut nolint, vnus ſolus procedat. ꝛ hoc vltimū dictū plꝫ Hoſt. ſ. qñ eſt oppoſita clauſula, ꝙ ſi nō oēs vnus. ſed p̄cedens dictū ſibi oīno non plꝫ. dicit eīn, ꝙ dato ꝙ dicatur, ꝙ ſi nō oēs duo: licet vnus ſolus tunc nō poſſit

possit procedere, tamen vnus solus poterit cõtradicere, ⁊ subdelegatos repellere, ne sua iurisdictio vulneretur sine sua culpa. ⁊ q2 non est locus clausule, quando cum collegis potest ⁊ vult interesse. de quo. j. c. coram. ⁊ pro hoc etiam posset inferri ad multas alias q̃ones. An autem delegatus electus ab vna parte possit cõmittere vices suas electo ab altera, Spec. in tit. de delegato. §. sequitur. in prin. tenet ꝙ non. qd̃ dicit verum do. Anto. parte cõtradicente. de quo dic vt ibi habetur, ⁊ etiam per Jo. an. ibi, in addi. Specula. Joannes de imola vtriusque iuris monarcha per totum vniuersum girum.

1 ☞ Delegatum principis habere potestatem a lege subdelegandi.
2 Delegatus a principe an ⁊ quando possit compellere subdelegatum, vt acceptet subdelegationem. ⁊ nu. 12
3 Jurisditionem sine coercitione esse elusoriam.
4 Delegatum pape procedentem aduersus personas constitutas in dignitate debere temperare processum.
5 Delegatus principis potest subdelegare maiori q̃ ipse sit.
6 Delegatum posse in alios exercere iurisdictionem, q̃ qui in rescripto continentur.
7 Jus idem esse de parte quo ad partem, quod de toto quoad totum atque inibi licitam esse argumentationem de toto ad partem.
8 Item particula quam significationẽ habeat.
9 Delegatum posse committere vices suas etiam ante perpetuatam iurisdictionem.
10 Delegatum exonerare se malitiose quomodo probetur.
11 Judex non debet exercitium iustitie hoc pretextu refugere, qd̃ dicat nolle se alterutri parti displicere.
13 Judex tametsi debeat ius reddere omni timore postposito, nõ prohibetur tamen committere vices suas ei, qui securius procedere potest.
14 Delegatus principis an possit commitere vices suas alicui, qui non sit de foro illius.
15 Arbitrium suscipere detrectans an ⁊ quando peccet in foro cõscientie.
16 Correctio maior que dicatur, ⁊ que minor.
17 Citare officium est.
18 Arbitrum posse citare per nuntium.
16 Delegatus licet possit suscipere subdelegationem sibi a collega factam, non tamen potest ab eo cogi, vt eam suscipiat.

Pastoralis officij. Delegat⁹ pape põt alteri subdelegare, ⁊ etiam compellere subdelegatum ad acceptandũ: nisi malitiose se vellet exonerare dʒ tamẽ in cõpellendo personas superiores deferre dignitati ⁊ persone. h. d. primo. ⁊ delegatus pape potest totam iurisditionẽ, ⁊ etiam eius partẽ committere. h. d. scd̃o vsq3 ad. §. p̃terea. ⁊ sic sunt due partes, que patẽt ex summario. scd̃a ibi, item cũ totũ. prima põt subdiuidi: q2 primo ponit̃ decisa cõsultatio. scd̃o respõsio. tertio quedã instructio. scd̃a ibi, cõsultationi. tertia ibi, dʒ tñ. † Nota 1 primo id, ad qd̃ sepe allegat̃ decretalis ꝙ delegato a principe est cõcessa ptãs a lege subdelegãdi. intellige a lege tã canonica, q̃ ci 2 uili: vt patet in iuribus allegatis in. ij. gl. † no. ꝙ delegatus talis habet ptãtẽ ꝯpellendi subdelegatũ dummodo malitiose se velit exonerare: al's licet possit cõmittere, non poterit cõpellere subdelegatum, vt acceptet. Et sic no. ꝙ delegat⁹ põt subdelegare, etiã si faciat animo se exonerãdi, licet tũc nõ possit cõpellere subdelegatũ ad exceptandũ. No. ꝙ subdelegare est actus iurisdictiona 3 lis. † No. ꝙ iurisdictio sine aliqua coercitione esset elusoria. qd̃ esse nõ dʒ. l. si pretor. ff. de iudi. ⁊ facit de elec. vbi periculũ. §. preterea. lib. vj. vnde ꝓuerbialiter dr̃ ꝙ ius sine potẽtia non vʒ obolum. dicit tñ hic do. Flo. ꝙ aliq̃ iurisdictio est sine coercitione: ⁊ hoc ex vi cõsuetudinis: vt ptʒ ex. c. cũ cõtingat. de foro compe. qd̃ dicit alibi nõ reperiri. No. delegatũ principis habere coercitionẽ. ⁊ sic facit, ꝙ possit mulctare, nedũ excõicare. de quo dictũ 4 fuit. s. e. c. j. ⁊. c. de causis. † No. ꝙ delegat⁹ pape in ꝓcedẽdo contra personas existẽtes in dignitate debet tẽperare ꝓcessum: ⁊ sic statim nõ dʒ fulminare sñiam excõicationis, sed a pena mitiori 5 incipere. de quo d. c. vt hodie habet̃ in. c. ij. j. e. li. vj. † Et ex hoc no. ꝙ delegatus principis põt subdelegare etiã superiori q̃ al's ipse sit. ⁊ hoc ideo, q2 quo ad cãm sibi cõmissam censet̃ ipse delegat⁹ 6 maior. s. e. sane. lo. ij. † No. ꝙ delegatus põt exercere iurisdictionem etiã cõtra alios q̃ cõtra partes nominatas in rescripto et hoc in vim ꝯñtie: q2 al's iurisdictio seu ptãs subdelegãdi sibi da 7 ta a iure eẽt sine effectu. facit qd̃ hr̃. s. e. c. j. † No. illud vulgatũ, ꝙ idẽ iuris est de parte quo ad partẽ, qd̃ de toto quo ad totũ, ⁊ sic licita est argumẽtatio de toto ad partẽ. de quo in. glo. ⁊ in. l. que de tota. ff. de rei ven. ⁊ facit qd̃ habet̃. s. c. ꝑmo. ad finẽ. No. de 8 dictione, † Itẽ que hic est cõtinuatiua ad p̃cedẽtia. alibi est repetitiua qualitatis dispositionis p̃cedentis. l. in repetendis. et ibi per Bar. ff. de leg. iij. ⁊ de ista dictione habet̃ etiam per. Jaco. de belui. in auth. cum de ap. cogno. coll. viij. ⁊ dic etiam, ꝙ hic põt dici esse repetitiua qualitatis precedentis. nam dum dicit, delegatus, intelligitur. s. principis, de quo. s. in ꝑmo vsic. erat dictum. nam al's non posset subdelegare. C. de iudic. in. l. a iudice. Que autem fuerit ratio dubitandi. in. §. item. dixit abbas, qd̃ potuit esse ꝙ dubitãdi, q2 ante citationẽ nõ videbat̃ ꝑpetuata iurisdictio, ⁊ sic nõ videbat̃ posse ꝯmitti. sed rõ decidẽdi est in 9 lra. q2 cũ possit subdelegare totã cãʒ, dʒ posse ⁊ ptẽ. † Et ad cãʒ dubitãdi licet nõ respõdeat abbas, dic ꝙ etiã ante perpetuatã põt delegatus cõmittere potestatẽ suam. vt not. s. de rescriptis. pastoralis. in vlti. glo. dicit etiam glo. j. eo. si a subdelegato. lib. vj. ꝙ subdelegando perpetuat iurisdictionẽ. qd̃ non placet hic do. Flo. de quo dicetur. j. eod. in. c. licet. In glo. iij. ibi, qd̃ non est verum. licet glo. non respõdeat ad cõtraria, dic, ꝙ in eis debet suppleri dictio (maxime) quia maxime est verum, ꝙ potest subdelegare, quando est impeditus. facit quod dixi. s. eo. si pro debilitate. In ea. glo. ibi, sed nunquid. hec questio non videtur necessaria, si tenemus, ꝙ possit iudex etiam non impeditus subdelegare, prout est verum, vt superius est dictum. sed supposito, ꝙ non possit delegare nisi impeditus, tunc procedit questio. In ea. gl. ibi, argumentũ cõtra hec pars videtur vera, per id qd̃ sequitur in glo. ⁊ q2 etiam ſm veritatem potest subdelegare, etiam non subsistente impedimento: ⁊ ideo debet sibi credi. ⁊ pro hoc etiã, quia hoc est modici preiudicij: cum subdelegatus habeat iustitiam ministrare. facit, qd̃ dictum fuit. s. eo. tit. c. prudentiam. et s. de rescriptis. in. c. pastoralis. In eadem glo. ibi, illud debet ꝓ 10 bare. † qualiter autem hoc probabitur do. Flor. hic dicit, quod probabitur ex circunstantijs. ar. c. ij. de renuntia. lib. vj. Joã. an. hic dicit, quod probabitur si forte dixit, ꝙ nolebat se impedire de causa: quia nolebat alicui partium displicere. facit, quod no 11 tatur per Din. in regula possessor. j. de regu. iur. lib. vj. † non enĩ debet propter hoc dimittere exercitium iustitie ⁊ iurisdictionis j. de iudi. decernimus. facit, qd̃ habetur in. l. fulcinius. §. quid sit latitare. ff. ex quib. cau. in pos. ea. idem ſm aliquos, si cõmittat minus perito. quod potest procedere si est minus peritus quo ad ipsam causam. sed si est peritus quoad causam, licet esset minus peritus quam delegans, non presumetur dolus: q2 sufficit, ꝙ quis sit competentis scie seu ꝑitie, licet nõ sit eminẽtis. de elec. 12 in. c. cum nobis olim. † Et ex predictis patet, ꝙ si euidẽter malitiose cõmittat, non poterit cõpellere, renitentem. ⁊ si compellat, poterit appella i. si autem non constet euidenter de malitia, tunc poterit compellere, etiam si non sit impeditus. nam ⁊ tunc põt subdelegare, vt est dictum. nec ob. iste tex. in ver. dummodo. quia loquitur quo ad compulsionem, non autem quo ad potestatẽ 13 subdelegandi. † Item aduerte, q2 dicit Hosti. ꝙ licet iudex debeat ius reddere omni timore postposito. xj. iij. capi. quisquis. ⁊ c. nemo. tamen non est improbabile, ꝙ committat ei qui securi⁹ procedere posset. s. eo. significasti. ideo hic prohibet, quãdo malitiose id est in fauorem alterius partis ⁊ lesionem alterius vellet cõmittere. facit. s. de rescriptis. ad hec. quod hodie facere nõ posset sine pena. c. cum eterni. de re iudi. lib. vj. ⁊ dicit hic domi. Anto. ꝙ vbi malitiose fieret cõmissio, ⁊ cõpelleretur ille cui fieret cõmissio, ꝓcessus nõ esset nullus ipso iure, sʒ ope exceptiõis annullandus: ⁊ per consequens appellari deberet: al's teneret excommunicatio, nisi esset appellatum. In gl. renitentem. ibi, etiã homo alterius fori. colligitur istud hic ex eo, ꝙ delegatus committit causam ei, de quo non est facta mentio in rescripto: ⁊ sic qui non videtur esse de foro suo. tamen reuera censetur esse de foro suo, per id qd̃. j. dicetur. In ea. glo. ibi, nisi aduocatus. dicit Host. ꝙ in. l. sancimus. j. allegata loquit̃ de aduocato, qui percipit salarium de publico: vel quando est tot clientulis obligatus ꝙ si reciperet subdelegationẽ, oporteret eum frangere fidẽ: ideo non debet cogi. arg. j. de reg. iur. in. c. veniens. ⁊ insti. de excu. tut. §. item tria. sed do. Flo. dicit verius esse, ꝙ indistincte sit standũ dicte. l. sancimus. que indistincte dicit, ꝙ non cogitur aduocatus acceptare officium iudicandi extra locum, in quo exercet officium aduocationis. Item ibi, in delegato a principe. supple, qui representat vices pape vel principis. qui habet iurisdictio 14 nem vbiq3. † Ideo videtur, ꝙ possit hominem etiam alterius fori, quam loci, vbi ipse est compellere. quia satis censetur esse de suo foro ⁊ de sua iurisdictione, propter vices illius, quem representat. que ratio cessat in ordinario: ⁊ ideo non potest ordinarius compellere ad acceptandum hominem alterius fori, qui non sit de sua iurisdictione. Et no. ꝙ id qd̃ dictum est de delegato, potest procedere ſm ista tempora. sed hodie in delegato pape est expressum, ꝙ non potest alibi committere, quam in loco, vbi ipse delegatus habet cognoscere: vt in. c. statutum. §. in nullo. j. e. lib. vj. In ea. glo. ibi, vt arbitrium suscipiat. intelligere per iudi

15 cem†aliquando tamen peccat quis in foro conscientie,si nõ acceptat arbitrium.puta si videt,ꝙ acceptando potest imponere finem liti,que al's non finiretur:vt est gl.notabilis in.c.sicut em̄.xj.q.j. In gloss.coercitionē:ibi,maiorem continet. sed dic illud verum,quando simpliciter profertur sed hic non profertur simpliciter,sed cum dictione(aliqua,)ideo verificatur in modica coercitione.facit qđ dictum fuit in.c.de causis.š.eo.Et ad materiam facit qđ notant legiste,ꝛ maxime Bar.in.l.imperium.ff.

16 de iurisf.om.iudi.†et dicit hic do.Flo.post Bal. ꝙ maior correctio dicitur,que infert vim persone:vt carcer,subtractio cibi ꝛ potus,ꝛ tormentum.minor vero dicitur,que infert vim in rebus,vt impositio mulcte pecuniarie:facit.l.nulli.C.de senten.et interlo.om.iudi.ꝛ.C.de spor.in.l.j.ꝛ.ij.aduerte etiā,ꝗꝛ sub coercitione hic videt̄ comprehendi etiam potestas censure ecclesiastice,per ea que habentur.š.eodem in.c.j.in fi.in glo. citationis officium ibi a toto in quantitate do.Flo.hic dicit,ꝙ est potius a toto integrali.tamen gl.potest saluari per ea que dicta fuerūt

17 š.c.primo.§.fi.†Et no.ex tex.cum glo.ꝙ citare appellatur officium.nam verbum officium est generale.facit qđ habetur in.l.

18 ex legatis.§.si ex officio.ff.de lega.iij.†Et adde ꝙ etiam arbiter potest citare per nuntium.l.sed ꝛ interpellatur.ff.de ar.Et adde

19 etiam ꝙ collega licet†possit suscipere subdelegationem a collega si velit.š.c.proximo.§.si vero duo.ꝛ.š.eo.quāuis.tamen non poterit cogi suscipere:cum par in parem non habeat imperium.š.de elec.cum innotuit.ꝛ facit,qđ dictum fuit.š.c.proximo.§.si vero duo.licet domi.Anto.videatur hic variasse. Jo.de imola.

1 ☞Clausula (appellatione remota) quid operetur.

2 Sententiam suspendi per appellationen,non etiam extingui.

3 Princeps potest committere causam appellatione remota,nō etiam inferior.

4 Appellatio interposita ab ijs delegatis,qui commissi erant appellatione remota,quando censeatur commissa alijs ex certa scientia.ꝛ nu.6.

5 Appellatione interposita in casu,in quo est a iure remota,iudex prius inspicere debet recipienda sit necne appellatio,quam examinare,an sit recte iudicatum.

7 Sententia,a qua est appellatum,confirmatam per iudicem ad quem,quis mandet executioni,an primus iudex,an vero secundus.ꝛ numero sequenti.ꝛ 9.ꝛ 10.ꝛ 12.ꝛ nu.15.ꝛ 16.

11 Judex ad quem pronuntians male appellatum ab interlocutoria,ac proinde condemnans appellantē in expensis,an exequetur eam sententiam expensarum,an vero iudex ad quem partes remittuntur.

13 Sententia absolutoria trahit secum executionē,ipso iure absq; alio facto iudicis.

14 Judex appellationis exequitur sententiam suam condemnatoriā,si prima fuit absolutoria.

17 Sententiam confirmatam per lapsum temporis dati ad appellandum,vel ad appellationem prosequendam, quis exequi debeat.

18 Sententiam confirmatam per partes renuntiantes appellationi quis executioni mandari debeat.ꝛ nu.seq.

20 Appellatione interposita an ꝛ quando sit suspensa iurisdictio primi iudicis etiam antequam sit facta inhibitio vel cōmissio appellationis.ꝛ nu.22.

21 Appellatio sit recipienda necne,an possit examinari per iudicē ad quem parte absente.

23 Judex ad quem est appellatum,quando possit inhibere iudici a quo ꝛ quando retractentur attentata post inhibitionem.

24 Appellatione interposita ab interlocutoria,si iudex a quo interloquatur appellationem non tenere,an sententia preiudicet appellanti,nisi iterum appellet.ꝛ nu.26.

25 Appellationi non videri renuntiatum ex eo , quod appellans comparet coram iudice a quo,volente cognoscere , an sit bene appellatum.ꝛ vide de hoc nu.27.

28 Par non habet imperium in parem.

29 Jurisdictio delegatorum cum clausula appellatione remota quando suspendatur per appellationem.ꝛ nu.seq.

31 Principem aliquid committere ex certa scientia, potest multipliciter considerari.

§.preterea postulasti.

Si papa scienter cōmittat appellationem interpositam a sententia iudicum datorum cum clausula appellatione remota,suspensa est in terminū quo ad executionem primorum iudicum iurisdictio.h.d.Et primo ponitur cōsultatio.secundo responsio.secunda ibi,nos autem.†No.vnam

1 virtutem clausule (appellatione remota) quia non obstante appellatione potest tunc sententiam mandari executioni,nisi appareat,quod ex certa scientia per superiorem appellatio alij sit commissa.de alijs effectibus clausule(appellatione remota)ple

2 ne no.in.c.pastoralis.ꝛ.c.vt debitus.j.de app.†No.ꝙ per appellationem videtur suspendi sententia. facit.j.de iureiuran.c.venientes.Alibi tamen videtur,ꝙ per appellationem extinguat̄.l.j.in fi.ff.ad turpill.sed primum est verius.facit qđ no. Innoc.de consue.cum inter.ꝛ pro hoc,ꝗꝛ potest reconualescere sentētia si forte deseratur appellatio.l.furti.ff.de ijs qui notan.infa.ergo non debet dici extincta:quia tunc non posset reuiuiscere.l.quires.§.aream.ff.de solutio.ꝛ de consecratione distinctione.iiij.in c.queris.¶Posses tamen dicere,quod hic non dicitur de sententia quod suspendatur , sed de executione veritas est tamen, qđ sentētia etiam suspenditur:vt dicto.c.venientes.non autem extingui.Nec obstat dicta.l.j.in fine.quia debet intelligi,quod extinguitur scilicet pro tunc,sed non omnino respectu futuri

3 temporis.ꝛ ideo illo respectu potius dicitur suspendi.¶†Not. quod papa potest committere causam cum clausula(appellatione remota)ꝛ sic secus in alio.de quo in.l.j.in fine.quando app.sit.ꝛ dictum fuit.š.capi.proximo circa principium.Et nota ex predictis principem posse tollere appellationem ꝛ sic defensionem quo ad quid,videlicet respectu formule inducte a iure positiuo.¶No.quod per appellationem non videtur deuolui iurisdictio iudicis a quo datikum clausula (appellatione remota)ad iudicem ad quem,nisi ex tempore ex quo iudex ad quem scienter recipit appellationem:ꝛ ideo iudex a quo ante impune potest exequi sententiam propter clausulam predictam. ¶In

4 gloss.ex certa scientia.in fine.†dic melius,quod licet appellatum sit a diffinitiua,tamen non sufficiet facere mentionem de appellatione,nisi etiam fiat mentio, quod primis iudicibus fuerat commissa causa cum clausula appellatione remota.facit,quod legitur ꝛ notatur.j.de restitu.spolia.ex conquestione. ꝛ idem si fuerit appellatum ab interlocutoria:quia non sufficeret facere mentionem,prout dixit gloss.nisi etiam fiat mentio,quod causa fuerat commissa cum clausula,appellatione remota.nam tunc demum si fiat necessario de dicta clausula , dicetur facta commissio de certa scientia:al's secus.ꝛ ita etiam debet intelligi iste tex.papa em̄ facilius cōmittit appellationem,quādo in primis literis non erat clausula,appellatione remota,quam vbi erat:ꝛ ideo de illa debet fieri mentio.facit,quod habetur.š.de rescrip. postulasti. ¶Et ex predictis patet , quod sufficit facere mentionem de appellatione ꝛ in forma de qua dixit glossa licet non fiat etiam mentio de clausula,appellatione remota . et sic non requiritur,quod papa se informet super hoc, an sit vel

5 non sit admittenda appellatio . †secus esset in inferioribus iudicibus,ad quos appellaretur in casu,vbi appellatio esset a iure remota:ꝗꝛ tunc quāuis appellaretur a diffinitiua,oporteret premitti cognitionem,an appellatio esset admittenda vel non, q̄ hꝫ precedere illam,an appellatio sit legitima vel nō,ita quod debeat pronuntiari pro appellante vel appellato . ꝛ prima examinabitur summarie,secunda plenarie.nec prima habebit excludere secundam,licet in secūda veniat examinandum,qđ examinatū fuit in prima summarie:ꝗꝛ prima fieri pōt etiā parte absente,hꝫ Inn.allegat.l.chirographis.ff.de admi.tut.ꝛ.ff.de ap.recipi.vel nō.l.si cui⁹.ꝛ qđ hr̄ de testi.i.c.veniēs.lo.ij.ꝛ de rest.spo.c.so

6 licite.ꝛ.c.ex parte.m.ꝛ adde qđ dicet̄ post gl.†alij vero dixerūt,ꝙ cōmissio dr̄ facta ex certa sciētia,quādo facta est parte ꝯdicēte nō obstāte eius ꝯdictione.ꝛ hoc tenet Jo.ꝛ Vincē.ꝛ hic intellectus etiā in se est bonus.ꝛ sic duob⁹ modis pōt apparere de certa sciētia dn̄i pape:nam pōt dici cōmissio facta ex certa sciētia, quādo fit altera parte ꝯdicente,vel quādo fit facta mētione de ijs que dixit glo.ꝛ de clausula appellatione remota.pōt etiā tertius modus addi,qn̄ vcꝫ in literis cōmissionis papa exprimit se cōmittere ex certa sciētia:per id qđ habet̄ in.c.si motu.de pbē.lib.vj. In glo.discussa.hec glo.pōt diuidi in.x.partes.ฮm.d.Flo.nam primo querit:scđo ponit vnā opi.ibi,quidā.tertio arguit cōtra ipsam ibi,sed videt̄ quarto ponit aliā opi.ibi,ꝛ ideo.quinto pro ista scđa opi.inducit rationē ibi,ꝛ ꝙ.sexto dictā rationē excludit,seu illi respōdet ibi,sed illud.septimo pro eadē scđa opi.inducit simile ibi,ꝛ sic videmus.octauo cōiungit primā opi.cū scđa ibi,sed siue.nono approbat primā opi.in certo casu ibi,sed si pm⁹.decimo ꝛ vltimo videt̄ indistincte approbare scđaꝫ opi.

7 ibi,sed vr̄.†In ea.gl.ibi,ex illa interim a ꝯrio quasi velit,ꝙ cum dicat lr̄a,ꝙ suspēsa est iurisdictio pmoꝝ iudicū iterim.i.pēdēte appellatiōe,ergo a ꝯrio secus erit ea finita.ꝛ sic postq̄ iudex ad quē cōfirmauit sn̄iaꝫ primi iudicis,videt̄ ꝙ primus reassumat iurisdictionē,ꝛ per ꝯn̄s exequat̄.sed ad hāc rōneꝫ pōt rn̄deri,ꝙ verū est ꝙ iterim.i.pēdēte appellatiōe suspēdit̄ iurisdictio iudicis ex vi appellationis:ꝛ finita appellatione amplius non suspenditur ex vi appellationis.sed non per hoc tollitur,quin ex alia ratione impediat̄ exequi ipse prim⁹ iudex:ꝗꝛ sunt etiā alie rōes q̄re

8 non debeat exequi,de quibus inferius patebit. ¶†In eadem glos.

gl.ibi,sic videmus iste versiculus debet referri ad id,quod.s. dixit glo.videlicet ꝙ si iudex appellationis confirmat primam sententiã,debet illam exequi.sed certe si illa iura allegata per gl.bene ponderentur,potius faciunt ad oppositum:ex eo quod si iudex appellationis interposite ante diffinitiuã pronũciat male appellatũ,in effectu confirmat gestum per primum iudicem:ꝛ tamen tunc non procedit iudex appellationis sed primus iudex:vt pa. t.ꝛ in.c.vt debitus.hic allegato.ꝛ sic potius faciũt ad oppositũ eius,ad quod glos.inducit. Et non ex eo,qđ prime precedit in gl.ꝙ annus de quo loquitur.c.querẽti.§.e.incipit a tpe sententie, si non est appellatum:secus qñ est appellatũ.facit quod no.in.d. c.querenti.per glo.de tempore quadrimestri dato a iure ad soluendum condemnatis.¶ In ea.glo.in fine.† 9 sic habes ex glo. plures opi.prima,ꝙ iudex principalis cause exequatur sententiam finita causa appellationis.secunda est,ꝙ iudex appellationis exequatur tertia est,ꝙ vterq; possit exequi.quarta est, ꝙ distinguatur,an iudex principalis cause fuerit ordinarius vel delegatus:vt primo casu ipse exequatur,secũdo non,saltem si lapsus sit annus a die sententie.ꝛ de materia gl.habetur in Spe.de execu.sentẽ.§.ij.ver.sed pone iudex.ꝛ per Cy.in aut.si quis litigãtiũ.C.de epi.audi.ꝛ per Bar.in.l.a diuo pio.in prin.ff.de re iudi.ꝛ per ar. cbi.de appel.romana.§.si.li.vj.vbi etiã gl.tangit† 10 potes concludere iungendo dicta.d.Ant.ꝛ.d.Flor.ꝙ aut appellatur añ sententiã diffinitiuã,aut post primo casu non videtur procedere qđ qꝛ non videtur tractandum de executione.nam vt iudex appellatiõis pronũtiabit bene appellatũ,ꝛ tũc nõ hꝫ exequi id,in quo male iudicauit primus iudex:sed procedet vt in.c.vt debitus.preallegato aut pronũciabit male appositum,ꝛ remittet partes ad primum iudicẽ:qui in causa procedet ꝛ sic ipse iudex appellatiõis nõ habebit aliquid exequi† 11 dicit tñ Spe.in.d.§.ij.ver.quid igitur:qđ põt esse qđ,si iudex appellationis ante sñiam pronũciat male appellatũ,ꝛ condẽnet appellantẽ in expensis,qđ põt per.d.c. vt debitus.j.de appell.an tunc poterit exequi sententiam predictã super expensis:ꝛ tene ꝙ nõ:sed primus iudex,ad quem fit remissio exequetur.qꝛ iudex appellationis censetur incõpetens,ex quo pronũtiauit male appellatũ.ꝛ hoc dictũ sequitur.d.Flor.hic ꝛ Bar.in l.a diuo pio.ꝛ etiam videtur hic sequi do.Anto.sed certe hoc dictum non videtur verum.Quia licet iudex appellatiõis tũc sit incõpetens in principali negotio,tamen non est incompetẽs in hoc accessorio expensarũ.hinc est,ꝙ põt condẽnare in ipsis expẽsis:ergo eadẽ ratiõe debet etiam posse in illis facere executionẽ. pro hoc bene facit,qđ notatur in simili in.c.si.§.de rescriptis.ꝛ in cle.j.de rescriptis.in quibus patet,ꝙ iudex qui est incompetens in principali,nihilominus intromittit se de expensis ꝛ per hoc etiam qđ notauit hic Egi.ꝛ Jo.an.post eũ:qui dicit, ꝙ si primo impetratũ fuit rescriptũ ad certũ iudicẽ,ꝛ reus corã illo fuit contumax licet impetret secundũ rescriptũ reuocatoriũ primi,ꝛ per hoc reuocetur iurisdictio respectu cause principalis a primo iudice,tñ prim⁹ iudex cõdẽnabit in expẽsis contumacie secundo casu† 12 quando appellatur post diffinitiuam sententiã,concludit,ꝙ si appellatur a subdelegato delegati principis,vel delegati ordinarij,qꝛ tales nõ possunt exequi suas sñias:vt no.in.d. .a diuo.ꝛ tũc planũ est ꝙ iudex appellationis exequetur.ꝛ procedit hoc de iure ciuili:ꝛ etiam de iure canonico,tenendo ꝙ tales non habeant potestatem exequendi. vel si teneatur,qđ aliquo respectu possint exequi,de quo per Innoc.j.de offi.or.in.c.cum ab ecclesiarum.ꝛ de foro cõpe.c.si quis contra per gl.ꝛ doc.tunc idem esset dicendum,quod diceretur,si esset appellatum ab ordinario vel delegato principis,qui posset exequi quo ad dictum respectum.quo casu.s.quando appellatur ab ordinario vel delegato principis,conclude vt voluit Jo.an.in addi.specu.super dicto ver.sed pone iudex.ꝙ in tribus casibus questio nõ habet dubium:primus est† 13 si prima sententia absolutoria fuit ꝛ secunda illius confirmatoria:nã tũc nõ debet tractari de executione fienda per iudicem:quia absolutoria ipso iure trahit secum executionem sententie alio facto iudicis:vt notatur per glo.j.de appella.pastora.facit quod not.Barto.in.l. miles.§.iudicati.ff.de re iudi.ꝛ Inn.de conces.preben.c.cũ nostris.Secũdus casus est si prima sñia fuit condẽnatoria,ꝛ scđa absolutoria in causa appellatiõis:qꝛ tũc prima est reuocata per scđam ꝛ scđa nõ eget executione iudicis vt est dictũ.Tertius casus est† 14 qñ prima fuit absolutoria,ꝛ secunda in cã appellatiõis condẽnatoria:ꝛ tũc planũ est, ꝙ iudex appellationis hꝫ exequi,non autẽ primus iudex cause principalis:qꝛ ipse absoluit:ꝛ quia non exequeretur tunc suam sñiam,sed sententiã secundi iudicis:ideo tunc iudex appellationis habet exequi.Quartus est casus,qui est dubitabilis† 15 qñ vꝫ prima sñia est condẽnatoria,ꝛ scđa in causa appellatiõis est illi⁹ confirmatoria:ꝛ hoc casu proprie habet locũ questio gl.quo casu concludit,ꝙ si per scđam sñiam aliquid est additũ vel subtractũ prime,quod potest esse,per ea que habẽtur in.c. raynutius .ꝛ.c. raynaldus.j.de test.ꝛ tũc exequetur secũdus iudex,ꝛ sic iudex appellationis,nõ primus ratio est,qꝛ diuersa videtur tũc esse secũda sñia a prima ratione additionis vel detractionis.facit quod habetur in.l.ius ciuile.ff.de iusti.ꝛ iure.ideo secunda tunc meretur executionẽ,non autem prima.ꝛ ideo secundus iudex,qui ipsam tulit,illam debet exequi,non autem primus.idem dicit Hosti.si secunda sñia sit confirmatoria prime,sed ex nouis actis.facit.l. Titianus.ff.ꝙ cũ eo.ꝛ qđ habetur in.l.per hanc.C.de tẽp. app. ꝛ.j.de test.in.c.fraternitatis.nam ex quo iudex primus non fuit informatus de nouiter actitatis,ꝛ ex illis sententia meretur executionem,nõ autem ex primis,merito secũdus iudex,qui aliquid addidit,vel confirmat ex nouiter actitatis,si vult remittat sententiam exequendã ad primum iudicẽ,dũ tamen ille sit ordinarius: in delegato enim non videtur remanere iurisdictio,ex quo constat bene fuisse appellatum.aliquando vero secũda sñia est confirmatoria prime nullo addito vel detracto ꝛ ex eisdem actis:ꝛ tũc dicit Jo.an.in addi.ad Spec.dicto ver.sed pone.ꝙ equitatem habet opi.que habet,ꝙ primus debeat exequi.qꝛ certum ,est ꝙ lata sententia cõpetebat illi executio,si non fuisset appellatum:ꝛ ideo cassata appellatione videtur equitas exigere, ꝙ potestas impedita per appellationem reuertatur ad primum iudicem in ciuili causa,ꝛ fortius in criminali:cum in crimine prim⁹ videatur habere ius petende remissionis:secundum notata per gl.in cle.pastoralis.in ver.ꝙ si punitio.de re iudi.ꝛ in authen. qua in prouincia.C.vbi de cri.agi.oportet.ꝛ hanc opi.sequitur Host.ꝛ in ea videtur residere Spec.in loco preallegato.† 16 sed quicquid dicat Jo.an.communiter tenetur,ꝙ in ciuili iudex appellationis exequetur sententiam,vt hic voluit glo.in fine.ꝛ ratio est,qꝛ ex secunda sententia nascitur actio in factum,ꝛ non ex prima:vt hic dixit gl.circa finem:ꝛ no.etiam per glo.in.l.si quis a priore. ff.ad trebel.ergo illa est,que meretur executionẽ,per id quod habetur in.l.penulti.cum ibi notatis.C.de arbit.ꝛ pro hoc etiam, quia vt hic tangit do. Floren.posset obijci aliqua exceptio in executione sententie,per quam haberet infringi sentẽtia,de qua non posset primus iudex cognoscere ad finẽ decidendi:ne alias sui superioris,prout est iudex appellationis.l.j.§.penul.ff.de appella.sententiam infirmet:ꝛ sic haberet illam remittere.ideo vt circuitus euitetur,ar.cle.auditor de rescriptis.magis est iustuꝫ, quod iudex appellationis exequatur.ꝛ idem videtur dicendum in causa criminali,nisi petatur remissio per rationes superius allegatas.ꝛ hec procedunt ,quando sententia confirmatur per iudicem appellationis.† 17 interdum vero non confirmatur per iudicem appellationis,sed ex lapsu temporis dati ad prosequendũ appellationem vel ad appellandum:ꝛ tunc clarum,ꝙ primus iudex exequitur:quia iudex appellationis tunc nihil egit:ꝛ sñia primi iudicis est illa,que mandatur executioni.l. furti. ff.de his qui not.infa.ideo debet primus iudex exequi.videtur tamen hic velle.d.Floren.ꝙ si iudex appellationis pronunciat appellationẽ desertam,ꝙ tunc etiam tacite videtur confirmare primã sententiam:ideo tunc illam possit exequi.sed certe hoc non videtur verum.quia licet pronunciet appellationem desertam,nihil cognouit de principali causa:ꝛ ex prima sñia tunc agitur:ergo illa est que executionem meretur:per id qđ habetur in.d.l.penul.de arbi. ꝛ sic videtur,ꝙ primus iudex sit ille,qui habeat exequi ex quo sua sententia est,que meretur executionẽ.interdũ vero† 18 expresse confirmatur per partes prima sententia:ꝛ hoc casu aduerte,qꝛ aut partes solum renunciant appellationi:ꝛ tunc videtur,ꝙ primus iudex exequatur,non autẽ secundus sicut exequitur,quãdo appellatio deseritur per lapsum tpis cũ eadem sit ratio vtrobiq;.ꝛ hoc videtur verũ,si renũciarunt partes appellationi extra iudiciũ.Idẽ si in iudicio coram iudice appellationis:ex quo solum appellationi renunciant .qꝛ per hoc nõ constat iudici appellationis de iustitia prime cause.si vero partes recedunt ab appellatione,ꝛ promittunt parere sententie,ꝛ fit hec cõuentio corã iudice appellatiõis,tũc fuerũt opiniões quis debeat exequi inter Guil.de cu.ꝛ Jac.de butr.vt refert Bar.in.d.l.a diuo pio.quia Butr.tenuit,ꝙ primus iudex debeat exequi. Guil.ꝙ secundus per.l.tale pactũ.§.qui prouocauit.ff.de pactis.sed Bar.concludit in.l.a diuo pio.ꝙ vterq; iudex poterit exequi.nã prim⁹ poterit, qꝛ eius est sñia,que executioni mãdatur.secundus etiã poterit, ex quo sibi cõstat de iustitia sñie propter cõuẽtionẽ ptium.ꝛ iste est casus singularis ꝛ notabilis fm eũ in.d.l.tale pactum.§.qui prouocauit.ff.de pactis sed domi.Floren.hic dicit,ꝙ ibi secundus iudex exequitur ex eo,quia ibi interuenerit aliquid,qđ habet vim sñie cõfirmatorie prime sententie ex nouis actis:ideo sicut tunc secũdus iudex exequitur,vt superius est dictũ,ita ꝛ in hoc casu:ꝛ sic loquatur ille.§.secundum eum.sed certe si bene ponderentur verba dicti.§.nõ dicũt,ꝙ ibi fiat executio prime sñie,sed ꝙ iudex appellationis coram quo facta est conuentio,illam conuentionem tanquam confessi sequetur.ꝛ sic vult, ꝙ conuentio

sit illa que executioni mandatur: sicut confessio facta coram iudice: iuxta.l.j.C.de confessis.et de confes.c.fin.et iste intellectus magis videtur illi litere amicari.facit quod dixi.s.eo.si quando do.Anto.hic dicit, quod si petatur executio sententie vi pacti facti coram iudice appellationis, tunc credit quod exequetur ille iudex, coram quo est pactum factum, etiam si sit delegatus et sic iudex appellationis.et sic procedat opi.fulg.ex eo, quia pactum annectitur confessioni facte.i.fit super iis de quibus facta fuit commissio ideo de tali pacto potest iudex se intromittere: facit quod habetur de accusa.in.c.veniens.secus ubi non annecteretur pactum commissioni, per id quod dixi post Innocē.

19 in.c.si quando.s.eo.†si vero petatur simpliciter executio sententie, tūc dicit, quod quilibet poterit exequi: prout dixit Bar.nec obstat, si dicatur, quod non constat de validitate sententie iudici, ad quem est appellatum: quia posset sententia esse nulla: et ideo pactū nō validaret sñiam ut sententiā, sed ut pactum.l.ij.C.cōia utriusque iudi.quia potest responderi, quod satis constare dicetur sibi de iustitia, ex quo constat ei de pacto, et non apparet de nullitate sñie nam debet in dubio presumere illam esse validam.argu.s.de renuntia.in presentia.et.l.sciendum.ff.de verb.oblig.et per hoc habes hunc articulum plenissime expeditum.et adde etiam ut dixi, quod potest dici, quod in dicto.§.qui prouocauit.non tractatur de executione prime sententie, sed de executione pacti facti coram iudice.tene tamen menti supra dicta. ¶ Extra gl.potest opponi, quod litera videtur sibi ipsi contradicere: quia primo dicit, quod videtur reuocare iurisditionem: postea dicit, quod suspenditur.sed pōt dici, quod versiculus, ut interim venit limitatiue et declaratione ad precedētia: ut sic sit sensus, quod videtur reuocare iurisdictionem primorum iudicum.s.interim, ut

20 sic interim executio sententie suspendatur.†secundo potest opponi, quod per appellationem a diffinitiua etiam antequam sit facta inhibitio vel commissio appellationis, sit suspensa iurisdictio primorum iudicum ex tempore sententie etiā infra tēpus datum ad appellandum: per id quod habetur in.c.nō solū.de appella.li.vj.sed dic, licet Inn.hic satis insistit, et intricate loquatur, quod hic loquitur, quando prima causa fuerat commissa cū clausula appellatione remota: alias procederet 9triū: ut ibi plene habet.et aduerte, quia id qd hic dicit, quando est apposita clausula appellatione remota, idē videtur dicendū in casibus in quibus ipso iure inhibetur appellatio a iure: de quibus in.c.romana.§.si autē post sñiam.j.de appella.li.vj.nam tūc requirit, quod papa ex certa scientia 9mittat, sicut hic dicit.sed in inferiore a papa quando possit inhibere eo casu, quo appellatio est remota a iure, dic prout habetur in.d.§.si autem post sententiam.et in dicto.c.non solum.quia debet plus incipere cognoscere, an appellatio sit recipienda antequam inhibeat: ut patet in dicto.§.si

21 autem post sententiam. Et aduerte†quia dixit hic Inno.quod talis cognitio, an appellatio sit recipienda vel non, potest fieri parte absente per id quod habetur in.l.chirographis.§.fin.ff.de admi.tuto.et in.l.si cuius.ff.de appella.reci.et in.l.vna.ff.nil nouari appe.pen.sed certe licet domi.Anto.transeat cum hoc dicto, non est sine dubitatione: quia iura allegata per Innocē.non probant dictum suum: sed dicunt, quod quando appellatum est a diffinitiua, siue appellatio sit recepta per iudicem a quo, siue non, supersedere debet iudex a quo: et si aliquid innouet, retractabitur tanquam attentatum.et videtur illud procedere, quando appellatum est in casibus in quibus non est remota appellatio a iure: ut quando quis est condemnatus quia est conuictus et confessus, videtur quod tunc in cognitione an sit recipienda appellatio, debeat esse pars presens vel vocata: p id qd habetur in.c.romana.§.si vero.et.§.quod si obiiciatur iuncto dicto.§.si autem post sententiam dictum tamen Innocen.posset saluari, quando posset manifeste et notorie colligi ex dispositione iuris, an talis appellatio sit recipienda vel non: quia in tali cognitione non videtur tunc necessaria partis presentia. tutius tamen est, quod pars sit presens: vel quod fuerit vocata. nam licet ex iuris dispositione appareat appellationem inhibitam, ut quia appellatur a sententia lata super crimine notorio facti vel per confessionē tamen non constat per hoc ex iuris dispositiōe, an appellatio sit recipienda, sed demū si reus 9dēnat9 dicat fecisse ad sui defensionē, qñ est notorium facti: vel si dicat se errasse: quādo est notorium confessionis: et summarie de predictis doceat ad finē ut recipiatur appellatio docturus postea plenarie, ad finem ut pro ipso pronuncietur in causa appellationis.et sic non videtur bene posse cognoscere iudex ad quem, an

22 appellatio sit recipienda, nisi pars fuerit presens vel vocata†et no.quod interdum appellatur in causa, in qua fuit processum cum clausula, appellatione remota, et tunc proprie habet locum iste §.interdum appellatur ad papam in casibus, in quibus a iure remota est appellatio.et similiter locum habet iste.§.interdum non appellatur a diffinitiua ad inferiorem a papa in casibus in quibus remota est appellatio a iure: et tunc habet locum.§.si autem post sententiam.in dicto.c.romana.aliquando vero appellatur in causa, in qua non est remota appellatio a iure vel ab hoīe: et tūc aut est appellatum a diffinitiua, aut interlocutoria: si a diffinitiua, tunc suspensa est iurisdictio iudicis a quo etiam infra tempus datum ad appellandum: ut in cap.non solum.de

23 appella.libro.vj.iudex†tamen ad quem est appellatum non poterit inhibere si appellatum sit ad inferiorem a papa: nisi sibi constet appellatum esse ad eum, et infra decem dies.dicto.c.romana.§.cum autem.et.§.sequenti.si autem appellatum sit ab interlocutoria ab inferiore a papa, tunc ut possit inhibere iudici a quo, non sufficit, quod constet sibi appellatum fore ad eum infra decem dies, sed requiritur, quod etiam sibi constet, quod fuerit appellatum ex causa probabili: item quod inceperit cognoscere, an causa illa sit vera: ut probatur in dicto.c.romana.§.si vero.quod si obiiciatur, alias non poterit inhibere: et sic non tenebitur iudex a quo propter talem inhibitionem dimittere, quin procedat in causa, quando inhibitio non est facta canonice secundum formam predictam.et ideo non veniret tunc retractandum id, quod facit iudex a quo, nisi probata veritate cause appellationis.dicto capit.non solum.secus si procederet post inhibitionem canonice factam: quia tunc etiam si aliter non constet de veritate cause appellationis, reuocabitur per iudicem ad quem, quicquid fuerit attentatum post inhibitionem canonicam per iudicem a quo: per id quod habetur in dicto cap.non solum.ubi est gloss.plene et magistra in materia. Et per hoc in effectu sunt expedita multa, que tangit hic

24 Innocen.satis intricate.† Et aduerte quia inter cetera dicit, quod si iudex a quo appellatum est ab interlocutoria partibus vocatis interloquitur appellationem non tenere, sententia preiudicabit appellanti, nisi iterum appellet ab ista tali interlocutoria: et hoc sequitur hic domi.Floren.dicens hoc esse singulariter notandum.et facit secundum eum ad id, quod interdum et sepe accidit.nam contingit aliquando, quod quis appellat ab interlocutoria, et iudex reiicit appellationem, et a reiectione non est appellatum.nam si iudex a quo procedit ad diffinitiuam, videtur quod non possit tunc ab illa appellari: quasi manifeste fuerit contumax ille, qui non comparuit coram iudice a quo ad procedendum in causa post reiectionem appellationis: cum talis reiectio videatur esse quedam interlocutoria, que transit in rem iudicatam.s.de elect.c.cum dilecti.ad finem.et facit quod habetur in clemen.si autem.de dolo et contu.et ideo dat remedium, ut hoc euitetur, quod debeat appellari etiam a reiectione appellationis: et quando iudex reiiceret poterit pars dicere notario secundum eum, scribe me presente et contradicente, et inquantum expediat ab hac reiectione me iterum appellante, et apostolos petente.videtur sufficere secundum eum si dicat, me presente et insistente appellationi mee: quia tunc illa appellatio videtur repetita etiam contra hanc reiectionem.tutius tamen est secundum eum, quod appelletur.et si dicatur,

25 quod eo ipso quod†iudex a quo vult cognoscere, an sit bene appellatum, et appellans super hoc comparet coram eo, quod videtur renuntiare appellationi.s.c.gratum respondet post Innocen: quod immo non renunciat: quia hoc videtur esse consecutiuum prioris appellationis.vnde videmus etiam, quod cōpareat appellans coram iudice a quo ad recipiendos apostolos, et ad recipiendum terminum ad prosequendum appellationem.nec per hoc dicitur renuntiare appellationi: ut habetur de appella.c.personas.et.c.sepe.et not.per gloss.in.c.si a iudice.de appellationi.libro sexto.et sic residet domi.Floren.dicens

26 predicta valde notanda†sed certe licet Innocen.hic posuerit opi.quam dixi, videlicet quod si iudex a quo appellatum est ab interlocutoria, presentibus partibus interloquatur appellationem non tenere, preiudicet appellanti, nisi iterum appellet: tamen ipse Innocen.recitat opiniones aliorum tenentium contrarium ex eo quia iudex a quo non habet cognoscere, an appellatio sit recipienda vel non, sed iudex ad quem: ut probatur de rescriptis.c.dilectus.ij.et ista opinio videtur verior per illum textum et ideo videtur, quod si contradicente appellato, vel ipo absente, licet vocato ad audiendum voluntatem iudicis an appellatio tenuerit, fuerit interlocutoria lata, videtur quod sententia non valeat, tanquam lata per non habentem potesta-

27 tem super dicto articulo: per dictum capitu.dilectus †si vero fuerit lata vocato appellante ad audiendam voluntatem iudicis super hoc articulo, et ipso comparente et non contradicente sit lata, tunc videtur quod posset sustineri interlocutoria tunc valere ex eo, quia videtur renunciasse appellationi comparendo ad talem citationem, et non contradicendo: quia nō tenebatur cōparere: per ea que habentur in.d.c.dilectus: et ideo tunc comparendo

parendo & nõ cõtradicẽdo videtur sibi preiudicasse:per ea que habentur in.d.c.gratum.& hoc casu posset saluari dictum Innocen.& domi.Floren.alias non videtur procedere. ¶ Tertio potest opponi de ineptitudine responsi.nam hic fuit quesitum, an ad mandatum posteriorum iudicum deberet executio sententie retardari:& sic an possint inhibere primis iudicibus: et in responsione nihil dicitur:& sic videtur nos dimittere sub incerto:contra ea que habentur in.§. quibus.C. de no.Co. compo.&.§.in prohemio huius libri.Soluit Inno.quod licet non videatur litera respondere expresse,tamen tacite videtur respõdere ad questionem,quod non debet retadari executio sententie ad

28 mandatum posteriorum iudicum† quia par in parẽ nõ habet imperium.ff.de arbi.l.nam magistratus.&.§.de elect.innotuit. sed iudices debent abstinere ex mandato iuris.alij vero, vt refert Inno.& sequitur Hosti.quia precedens solutio non tollit contrarium,dicunt,quod secũdi possunt mandare primis,quod non exequantur:quia censentur in hoc superiores.argum.c.dilectus.§.de rescriptis.& ista opi.videtur verior.& tunc ad contrarium debet dici,quod hic satis respondet in effectu.nam ex quo dicit,quod iurisdictio primorum est remota,satis videtur in consequentiã

29 dixisse,quod secundi possunt eis inhibere† dixit tamen Inno.hic, quod isto casu quando commissa est causa appellatione remota, et appellatur ad papam,quod tunc non suspenditur iurisdictio primorum, nisi quando ipse superior admisit appellationẽ ex certa scientia certificatus de causa,super qua appellatur,& de clausula (appellatione remota) quia tunc presumendum est, quod papa hoc faciat, forte quia scit aliquod secretũ,quod nescit ille,a quo appellatur & tunc hoc intimato iudici a quo,debet supersedere secundũ quosdã.ipse tamen Inn.putat melius dicẽdũ,quod si appellatio fuerit remota a iure siue ab hoie,quod eo ipso quod papa ipsam admittat,licet nõ appareat quod certificat⁹ alteri cõmiserit,nihilominus ille a quo appellatum est,debebit supsedere,si fuerit certificatus de admissione appellationis.quia ista cognitio,an papa fuerit vel non fuerit certificatus,spectat ad illũ,cui cõmissa est appellatio.§.de rescriptis.dilectus.ij.& de resti.spo.audita.& ideo nõ est necesse,quod hoc constet iudici a quo : sed sufficit, quod constet sibi, appellationem fuisse admissam per papam.nec ob. iste text.inquantum vult,quod requiratur,quod papa fuerit certificatus,& sic quod ex certa scientia admiserit:quia hoc est verum quo ad hoc,vt litere sue pronuntientur subreptitie:& sufficiet hoc constare coram

30 iudice ad quẽ.d.Ant.† hic dixit,quod si notificatur iudici a quo per iudicem ad quem causam esse commissam ex certa sciẽtia pape, tunc supersedere debeat iudex a quo in executione:secus si notificatum fuerit appellationem esse admissam per papam:nec dicatur de certa scientia pape:quia tũc nõ videtur,quod fiat iurisdictio dubia iudicis a quo :ideo poterit exequi,si remota est appellatio ab homine vel a iure mihi videtur,quod sufficiat appellationẽ esse receptã per papam ex certa scientia.nam hoc ipso est suspensa iurisdictio primorum iudicum.Et ideo non possunt postea procedere ,etiam si non esset facta aliqua notificatio vel inhibitio per iudices quibus causa per papam fuit commissa.vltimo potest opponi,quia videtur,quod si papa ex certa scientia commisit,non debeat vlterius cognosci,sed debeat papa pronunciare vel mandare pronunciari super appellatione. Soluit Inno-

31 cen.& clarius hic domi.Ant.quod† certa scientia potest multipliciter considerari:vno modo prout excludit ignorantiam vel surreptionem circa qualitatẽ cause appellationis in actu cõmissionis:alio modo prout excludit ignorantiam iustitie vel iniustitie cause.primo modo sumendo nõ sequitur,quod habeat certam scientiam secundum modum secundum sed solum quod per hoc validatur commissio appellationis: ideo non est mirum,si non sententiauit super ipsa appellatione,sed mandauit cognosci de ipsa appellatione. Imolanus iuris vtriusque doctor excellentissimus.

§.quia vero. Ordinarius ad mandatum delegati exequi debet sententiam,etiam si illam sciat iniustam.h.d.Et primo ponitur consultatio secũdo respõ-

1 sio secunda ibi attendentes† no.quod delegatus potest compellere ordinarium,vt suam sententiam exequatur ratio est,quia in dicta causa censetur maior ordinario cum representet vices pape.§.e.

2 fane.lo.ij.† not.quod merus executor non habet agnitionem super iustitia sententie.& ideo tenetur illam exequi,licet illam sciat iniustã & ex hoc no.ar.quod iudex debeat iudicare secundum allegata & probata,non secundum cõscientiam.de quo hic in glo.ij.huius.§.† No.quod

3 quando cõmittitur executio facti plene cogniti puta executio sñie dicitur cõmitti nõ cognitio,sed executio tantũ.no.cõsiliũ quod datur ordinario,quando per delegatũ mandatur sibi executio sñie,quã scit iniustã:quia debet instare apud delegatũ vt eũ ab onere absoluat. Quid autem si ab hoc onere non absoluat,patebit ex.j.dicendis in gl.ij.huius.§. ¶ In gl.& si sciat.gl.ista magistra est in sua materia,& melior de corpore iuris.& pro eius declaratione dic,quod põt diuidi in nouẽ vel decẽ partes:vt hic etiã tractat.d.Flor. nã primo tangit de executore,distinguens de mero & mixto.scdo prosequitur de mero,dicẽs quis dicatur merus executor ibi, mera tertio de codẽ mero executore dicit,quod non audit exceptiões in ver.ibi ,talis quarto de exceptionibus subdistinguit,an opponat iniustitia,an vero nullitas.ibi,& expone .Quinto circa hoc soluit vnũ dubiũ,ibi,Executor talis.Sexto dicit,quis sit mixt⁹. ibi,mixta septimo dicit,quod talis mixt⁹ admittit exceptiões,ibi, corã tali.octauo dicit,an appellatur,ibi,& no.nono ponit & soluit,ibi,itẽ no.decimo soluit vnã questionẽ ibi,si per iniuriam.

4 † In ea.gl.ibi,vel per falsa instrumẽta.innuit glo.quod sñia lata per falsa instrumẽta sit nulla:de quo etiã per gl.in.c.cum venerabilis.de excep.cõmuniter tamen tenetur,quod regulariter est aliqua, sed venit rescindẽda per beneficium restitutionis in integrum:

5 per id quod habetur in.l.diuus.ff.de re iudica. fallit† quando

lata est contra minorem.l.j.ꝛ.ij.C.si ex fal.alleg. Nam tunc est nulla:vt ibi habetur. Idem si lata sit contra maiorem absentem per dolum presentis ex falsis instrumentis, vel falsis allegationibus:nam etiā tūc est nulla:per id qđ sequitur hic in gl.ꝛ quod habetur secundum vnum intellectum in.l.si pretor.§.marcellus. ff.de iudi.et facit, quod not.glo.et Barto.ꝛ quod ibi plene dixi in.l.si is ad quem.ff.de acquir.heredi.ꝛ in.l.qui rome.§.duo fratres.vbi etiam dixi de materia.ff.de verbo.obliga.ꝛ in istis casibus potest saluari glo. ¶ Ex quo †etiam no.quod exceptio nullitatis potest obijci contra executionem sententie quod videtur dicere Inn.j.eod.cum in iure.procedere in casu dicte.l.si pretor. §.marcellus.ꝛ alias non.sed de hoc melius est dicendum vt no. Barto.in.l.iiij.§.condemnatum.ff.de re iudi.quia etiam extra illum casum debet admitti exceptio nullitatis quando de illa potest de facili constare:alias secus per.l.iij.§.sciendum ꝛ.§.idē ff.ad exhiben. ¶ †Et not.etiam ex glo.iuncta.l.si pretor.§.marcellus.ff.de iudicijs.secūdum vnum intellectum,ꝛ dicta.l.diuus. ff.de re iudic.quod siue dicatur sententiam nullam siue annullandam fore beneficio restitutionis,vt quia lata sit per falsa instrumenta extra casus,de quibus.s.dixi,vel quia obijciat exceptio peremptoria eo casu,quo opponi potest post sententiam, quod cōtingit in aliquibus casibus notatis in.l.j.C.de iuris et fac.igno.debebit executor de quo in gloss.supersedere executioni,ꝛ remittere negotiationem dictarum exceptionum ad superiorem vnde de illis non cognoscet, ad finem vt illas decidat, sed potius poterit se informare,ad finem vt videat,an vere obijciantur.quia si calumniose obijcerentur non deberet supersedere executioni:vt dixit gloss.alias debet supersedere et referre superiori:si vero non dicatur sententiam esse nullam vel annullandam,sed fore iniustam:tunc non admittetur talis exceptio. quia imputet sibi,qui non appellauit.vt.j.tangit glo.ꝛ de materia in specu.in titu.de execu.sen.§.ij.in ver.vt autem. ¶ In ea. glo.ibi debet admittere talem exceptionem †no.bene ex glos.qđ vbi executor deputatus ad executionem sententiarum est ordinarius,debet admittere omnes exceptiones,que consueuerunt admitti in executione sententie secus si sit delegatus.sed Bart. in.l.a diuo pio.in principio.ff.de re iudi.dixit idem in tali ordinario,quod in delegato sed potes concordare opi.per id quod no.Specu.in dicto.§.ij.in versi.vt autem.quia aut talis ordinarius est minor eo,qui tulit sententiam:ꝛ tunc procedit opinio Barto.quia non potest inferior venire contra factum superioris.de maio.ꝛ obedien.c.cum inferior.aut est maior illo qui tulit sententiam:ꝛ tunc procedat opi.huius gloss.ꝛ sic etiam voluit domi.Anto.hic.Si vero esset par:tunc Barto.dixit idem quod in inferiore:quia par in parem non habet imperium .de elect.in.c.innotuit.ꝛ idem etiam hic domi.Anto.dixit tamen Innocen.j.eod.cum in iure.ꝛ tangit etiam hic domi.Floren. quod iste.§.non habet locum quando committitur executio pari:sed demum quando committitur inferiori:quia inferior tenetur exequi sententiam,licet sciat eam iniustam.sed par non si non vult.hoc tamen videtur intelligendum quo ad hoc, vt non possit cogi per parem.sed bene videtur,quod ipse par committens possit implorare officium superioris eius,cui committit,vt cogat illum ad exequendum.arg.c.nullus.de iure patro. ¶ In ea.glo.ibi,dari beneficium †no.bene ex glo.quod executor datus ad beneficia,seu ad prouidendum alicui de beneficio,dicitur esse mixtus executor ꝛ ratio est,quia subintelligitur in mādato seu rescripto clausula,si ille sit idoneus cui mandatur prouideri.s.de elect.causa que.ꝛ.j.de presump.c.si.super quo facto nihil est cognitum.ideo intelligitur talis executio habere cognitionem annexam:ꝛ per consequens dicitur mixta executio.sicut et quando papa ad supplicationem conquerentis se spoliatum re aliqua,committit alicui,quod illam faciat restitui.nam licet hoc mandatum sonat in executionem, tamen subintelligitur clausula,si est ita,vel si preces veritate nitantur.de rescriptis.c. ij.cū nulla cognitio super hoc precesserit.ꝛ ideo debebit de hoc cognoscere:ꝛ propter hoc dicitur esse iuxta executio †pro declaratione tamen materie conclude,quod aliter committitur id, quod est alias mere extraiudiciale,ꝛ tunc dic prout habetur in c.ad aures.de tempo.ordi.quandoque committit aliud:ꝛ tunc aut mandatur prouideri de beneficio,et sic deputatur,vt executor prouideat alicui de beneficio:ꝛ tunc recurre ad notata per Innocen.in.c.fi.j.de prescrip.ꝛ per glo.in clemen.j.de offic.dele. et vtrobique plene dixi.nam talis executor potest assumere partes meri executoris tunc non tenetur admittere exceptiones,potest etiam assumere partes iudis,seu mixti executoris:ꝛ tunc tenetur exceptiones admittere.s.e.ex parte.lo.ij. Aut †querimus de alio executore quā ad beneficia,ꝛ tūc aut datur executor nulla precedente cause cognitione:vt quando papa ad instantiā cōquerentis se spoliatū mandat illum restitui,ꝛ tunc intelligitur clausula si est ita,seu si preces veritate nitātur:vt.s.dixi ꝛ iste in effectu est iudex delegatus,qui etiā appellatur executor.facit.j. de fo.cōp.in.c.si quis contra.ꝛ ideo debet plene de causa cognoscere,ex quo in effectu est iudex ꝛ sic debet omnes exceptiōes legitimas admittere.l.ꝛ si nō cognitio.C.si contra ius vel vtili.pub. quandoq; †vero cōmittitur executio postq̄ de causa est plene cognitum ꝛ negotium diffinitū per sniam,que trāsiuit in rem iudicatā:vt quando cōmittit executio snie:ꝛ tunc iste dicit merꝰ executor ex eo,qꝛ non hꝫ cognoscere de negotio principali:qꝛ de illo prius est cognitū. An† autē habeat cognoscere de exceptionibus,que ꝯcernūt executionem,ꝛ que solent obijci in executione.Conclude,ꝙ si obijciatur exceptio ꝙ sententia sit iniusta, istā non debet admittere,ex quo pars non appellauit,vt.s.dixi: ꝛ etiam voluit glo.s.ꝛ etiā infra assignat ratione circa finē†.Si vero opponitur,ꝙ snia sit nulla vel annullanda,tunc talem exceptionē dꝫ admittere,non vt sup illa pronunciet,sed vt se informet an calūniose obijciatur causa differēdi:ꝛ tunc illa nō obstāte procedet ad executionē.si vero reperiat,ꝙ verisimiliter nō obijcitur calūniose,tūc debet supersedere executioni ꝛ negotium referre ad superiorē.j.de re iudi.de cetero.l.penul.ff.de ꝯstit.ꝛ facit qđ no.glo.xxv.q.ij.c.ꝛ si non cognitio.ꝛ quod etiā.s.dixit gloss. †posset etiam admittere exceptionē,que concerneret qualitatē sue potātis:vt si dicetur eum deputatum per falsas literas: vel delegantem sibi fuisse deputatū per falsas literas:per ea que habent.j.de cri.fal.c.super eo ꝛ facit quod no.in.c.super literis de rescriptis. Item potest cognoscere de exceptionibus,que nō impugnant sniam,sed moderantur executionē:vt est exceptio, ne quis exigatur vltra quam quis facere possit.l.sunt qui ꝛ.l.nesennius.ff.de re iudi.ꝛ etiam est casus in.l.penul.ff.de confessis †vnde etiam ſm.d.Flor,poterit obijci exceptio cōpensatiōis.per d.l.penul.quod intelligo verū,si debitum de quo obijceretur cōpēsatio,esset liquidū.alias liquidi ad liquidū non admittitur compensatio.l.fi.C.de cōpensa. Item intellige illud verū, si non fuisset opposita compensatio in primo iudicio.per id quod habetur in.l.qđ in diē.§.si rationem.ff.de compensa.nam secus, si fuisset opposita ꝛ repulsa:vt ibi patet. ¶ †Itē potest cognoscere si obijcitur exceptio,ꝙ primo fienda est executio in bonis mobilibus q̄ immobilibus,quando extant mobilia:secundum ea que habentur in.l.a diuo pio.§.in venditione.ff.de re iudi.ꝛ hec procedūt in delegato dato ad executionem snie si autē esset †ordinarius,tunc aut deputatus est talis ordinarius ad executionē sententie in subsidiū vt qꝛ ferens sniam non habet potestatē illā exequendi.vt contingit in arbitro vel subdelegato:ꝛ tunc talis ordinarius debebit admittere omnes exceptiones,que concernunt executionē,ꝛ que iura permittūt opponi in executiōe snie. per id qđ habet in.l.a diuo pio.§.j.ff.de re iud.ꝛ sic omnes illas exceptiōes debebit admittere,quas admittere posset ꝛ deberet ipse sententians,si potestatē haberet exequendi,ꝛ exequeretur. †si vero ordinarius deputatus ad executionem sententiarū nō sit deputatus in subsidiū,sed in auxiliū,ex eo qꝛ etiā sententiās habebit potestatem exequendi.ꝛ sic vterque eorum: quod contingit aliquando ex forma statutorum:quo casu locus erit preuentioni:ꝛ si contingat talem deputatum preuenire,distingue, quia aut talis ordinarius est inferior eo, qui tulit sententiam: ꝛ tunc in eo dicendum quod dictum est in delegato dato ad executionem sententie.aut est maior illo: ꝛ tunc potest omnes exceptiones admittere,quas posset ille, qui tulit sententiam, si exequeretur:vt hic voluit gloss.ꝛ etiam Specu.vt superius dixi †aliquando vero committitur executio,postquam est plene cognitum de causa tam super negotio principali,quam super cōcernentibus executionem post latā sententiam:vt quando post discussas exceptiones,que obijciuntur in executionem sentētie mandatur nuncio,vt sententiam exequatur.ꝛ iste proprie est purus ꝛ merus executor,qui non habet aliquid cognoscere,nec aliquam exceptionem admittere,nec etiā examinare,sed solum exequi sibi mandatum.l.executorem.ꝛ.l.si vt proponis.C.de execut. rei iudi.ꝛ talibus executoribus est parendum,ꝛ non contumaciter resistendum.l.j.§.penult.ff.de offic.prefec.vr.ꝛ.l.magis.§.ne tamen.ff.de rebus eorum.quod intellige,quando constat de eorum mādato,ꝛ quod dati sunt ab illo,qui eos dare potest alias posset eis resistere etiam de facto.l.prohibitum.C.de iure fisci. libro.x.Et adde †etiam predictis, quod quidam est executor conseruatorius de quo in.c.primo ꝛ.c.fin.j.eod.lib.vj.ꝛ an aliquas exceptiones,ꝛ quas possit admittere,dicit no.p gl.ꝛ Jo. and.in dicto.§.c.j.quidam †vero est executor referens vel datus ad referendum de quo per Innoc.de appella.c.super eo.ꝛ.c.intimasti ꝛ iste debet omnes exceptiones admittere, ꝛ dubia referre:vt patet ex notatis in dictis iuribꝰ.ꝛ dicit hic.d.Ant. ꝙ si opponeret exceptio,q̄ impediret actum relatiōis dꝫ eā admittere: als licite posset appellari quasi modū excederet.ꝛ sīr posset recusari

recusari,nisi fuisset datus de partium consensu.s.e.proximo.§.verum.Et hec sufficiant quantum ad declarationem materie,
22 ⁊ eius quod tetigit hic gl.potest tamen iuxta predicta queri†an illi,cui committitur iurisdictio intelligitur etiam cõmissa decisio,⁊ consequenter executio.Bar.tetigit in dicta.l.a diuo pio.⁊ cõcludit,quod si simpliciter committitur causa,que vertitur inter tales,intelligitur commissa etiam decisio ⁊ executio.secus si dicatur,committimus tibi cognitionem talis cause,que vertitur inter tales:quia tunc non videtur mandata decisio,nec consequenter executio:vt est glo.notabilis ⁊ singularis in.l.qui procuratorem dat.ff.de procura.Specu.tamen in titu.j.§.sequitur.ver.⁊ no.ꝙ si simpliciter.tenet consequentiam ⁊ non bene secundum Bar.⁊ Joã.an.in addi.specu.super dicto versi.post allegationes pro ⁊ contra videtur concor.opiniones vt etiam tetigi.s.e.super questionum.circa principium.vt dicamus ꝙ in delegato a papa vel principe procedat dictum Specu.sed in delegato inferioris procedat glo.⁊ ratio diuersitatis, quia non sic de facili potest adiri papa vel princeps super decisione sicut alius inferior.⁊ hanc opi.sequitur do.Anto.in.d.c.super questionũ.
23 Jo.tamen an.†in dicta addi.ponit aliam opi.vt distinguatur, an committatur alicui cognitio tanquam ordinario.⁊ vt tanquam ordinarius cognoscat.⁊ tunc poterit decidere: aut committitur tanquam delegato ⁊ tunc non poterit decidere: quia
24 †delegata iurisdictio est stricti iuris.s.de rescriptis.c.fin.⁊.j.e.c.p.⁊.g.⁊ ideo non debet extendi.⁊ ista opi.videtur verior ⁊ sic re-
25 manet vera opi.Bart.⁊ glo.†An autem delegatus inferioris a principe,cui commissa est cognitio cause ⁊ decisio,possit exequi suam sententiã,no.per Inno.de off.ordi.in.c.cum ab ecclesiaꝝ.⁊ in.c.si quis contra per glo.j.de foro compe.de quo dic vt in locis preallegatis.⁊ tãgitur etiam p Bar.in.d.l.a diuo pio. ¶Et
26 adde etiam†quia dixit Bar.in.d.l.a diuo pio. quod subdelegatus delegati principis potest suam sententiam exequi:per.l.j.in fine.C.qui pro sua iurisdict.sed certe ille tex.hoc non probat, si bene ponderetur:⁊ contra eum expresse facit quod habetur.s.eo.super questionum.§.nos autem.⁊.§.si vero duo.vbi talis subdelegatus non videtur habere aliquod priuilegium contra ius cõmune.⁊ sic videtur ꝙ sicut alius subdelegatus inferioris nõ potest exequi,sic nec possit etiam subdelegatus delegati princi-
27 pis.¶In ea.glo.ibi,nisi excedat modum executionis.† ⁊ dicitur modum excedere quando non admittit exceptiones quas tenetur admittere:de quibus dixi.s.vel quando nõ seruaret formam in exequẽdo sibi datam a delegante vel etiam a iure:vt qꝛ prius vellet exequi in immobilibus:quod non debet,per.l.a diuo pio.§.ij.s.allegatam.⁊ facit quod notatur in.c.quod ad consultationem.allegato in glo. ⁊ dixit hic.d.Ant.quod vbi habet admittere exceptiones ad finem vt referat superiori,si non admittat,non poterit appellari ad finẽ,vt impediatur executio, sed solum ad finem,vt deuoluatur cognitio ad superiorẽ.⁊ hoc ideo,quia in facultate executoris videtur id esse.de quo remittit ad notata per se in.c.quod ad consultationem.j.de re iudi.ꝫ certe hoc dictũ videtur contra.c.de cetero.de re iudi.⁊ etiã ꝯtra gl.hic nam videtur,ꝙ non simpliciter habeat in facultate, an referat ad superiorem:immo debeat referre:vt hic dixit gloss.⁊ est tex.in.d.c.de cetero.vbi dicit,oportebit.ideo videtur,ꝙ si nolit deferre ⁊ supersedere,possit appellari etiam ad finem impe-
28 diende executionis.¶†In ead.gloss.ibi, euidenter iniquũ.vt quia mandatum expresse ex sui tenore est contra ius ideo tũc nõ est obediendum.xj.q.iij.qui resistit.⁊.c.iulianus.secus vbi mandatum non est contra ius expresse, licet sit contra ius partis: quia tunc licet sit iniustum quo ad partem,transit in rem iudicatam,si non appellatur vel si fuit bis appellatum succumbatur ⁊ ideo sententia quamuis sit iniusta respectu partis,quia tamen de rigore iuris censetur ⁊ presumitur esse iusta,quando non est appellatum:vel si est appellatum bis ⁊ succubuit,ꝺꝫ mãdari executioni:vt hic dicitur.⁊ ex hoc patet ratio litere.⁊ dicit do.An.ꝙ hoc casu sententia põt esse iniusta quo ad partem, ꝫ non cẽsetur iniusta quo ad iudicem.melius dixisset,quo ad ius seu iuris dispositionem propter id quod sequitur in gl.in ver.si per iniuriam.¶In ea.glo.in fi.no.bene hanc gl.que in isto ver
29 siculo(si per iniuriã)recte intellecta aperte vult†ꝙ licet sñia transeat in rem iudicatã quo ad preiudiciũ ipsius cõtra quẽ est lata respectu aduersarij,tñ contra iudicem male sententiantẽ seu iudicantẽ non transit in rem iudicatã,etiam si pars non appellet. ⁊ ideo in syndicatu poterit pars iniuste condemnata agere cõtra iudicem.nec poterit sibi imputari,quare non appellauerit. quod est bene notandum.⁊ idem voluit glo.in.l.j.ff.de appellat. idem Inno.in.c.sepe.de appel.⁊ de materia; per Bart.in.l.si.ff. de va.⁊ extraor.co.et in questione sua que incipit,a sententia iudicis qui per imperitiam.⁊ hoc tene menti in glo. tenetur. ibi,
30 secundũ allegata.supple,⁊ probata.qꝛ†non sufficit aliquid allegare nisi probeṫ de conces.pre.in.c.cũ super.⁊ facit qđ habeṫ in text.⁊ gl.in.l.j.in princi.ff.si quadru.pau.feci.dicatur.¶In ead. glo.ibi,conscientiã lesam.Supple tanquã priuata persona .vñ
31 aduerte†ꝙ vt tetigit Jo.an.in addi.specu.in ti.de disput.⁊ allega.circa finẽ super ver.licet autẽ ꝙ quis possit habere triplicem cõscientiã super eodem facto.nã põt qñqꝫ habere ꝯscientiam vt priuatus seu tanꝙ priuata persona.secũdo põt habere cõscientiã tanꝙ iudex:vt qꝛ ꝯstat sibi iudici vt iudici,⁊ sic p allegata ⁊ probata facit quod legitur et not.in.l.si irruptione. finiũ regũ. potest etiam tertio habere cõscientiã vt deus:vt patet in sacerdote,qui aliquid scit in foro cõfessiõis sibi facte:nam illud tale si aliter nesciat nisi per confessionem penitentialem, non diceṫ scire.de offic.ordi.si sacerdos.cum ibi notatis.ideo si adduceṫ in testem,quia tunc deponit non vt deus,sed vt testis ⁊ tanquã testis,⁊ taliter nullam habet conscientiã,posset cũ bona cõsciẽtia dicere se nescire vt.d.c.si sacerdos.⁊ facit quod.j.diceṫ.¶In ea.gloss.ibi,alij delegare.Supple,vel impetrare a superiore vt eum eximat,⁊ sic exoneret ab onere iudicandi:licet hic dicitur in litera.Si autem neutrum predictorum facere possit,tũc pro
32 cedit,qđ sequiṫ in glo.¶†In ea.gl.ibi deponat cõsciẽtiã.⁊ deponere dicitur,si credat se cũ bona ꝯsciẽtia posse iudicare secũdum allegata ⁊ probata,licet habeat ꝯsciẽtiã in cõtrariũ tanquã priuata persona.⁊ hoc procedit in ciuili fm Inn.secus fm eũ in crĩali causa,vbi de maiori preiudicio agitur:qꝛ tũc nõ debet cõtra conscientiã,quam habet vt priuatus iudicare. vñ dicit in no.ꝙ nõ ꝯsuleṫ alicui,ꝙ in crĩali dãnaret aliquem contra cõscientiã nec quod in preiudiciũ cõdẽnati faceret executionẽ, qñ sciret sñiam esse iniustã.ar.c.cũ minister.xxiij.q.v.⁊ idẽ Archi.in.c.qui resistit.xj.q.iij.vnde debet iudex in criminalibus ex faciliori causa differre executionẽ ex illa ratione,quia nõ est reuocabilis.licet quidã cõtra fm eũ per.c.quid culpatur.xxiij.q.j. et.ff.ad.l. aquil. in.l.liber homo.Sed posset dici,quod illa iura loquuntur in casu dubij,in quo quis debet obedire superiori: non autẽ in casu certi,vbi quis scire sñiam iniustaꝫ in criminali:quod an procedat,patebit ex.j.dicendis. Quid autem si etiã in ciuili nõ possit quis deponere conscientiam:dic quod debet abstinere a iudicando ⁊ patienter tolerare excommunicationẽ potius quam contra conscientiam iudicare:per id quod habetur.j.de sen.excom.in.c.inquisitioni.⁊ in.c.literis.de resti.spol.⁊ de prescrip.in.c.fi.nam succedit tunc illud,quod qui facit cõtra conscientiam,edificat ad gehennam.⁊ sic peccat mortaliter:vt
33 patet in dictis iuribus†quod procedit etiam si sit conscientia erronea quia etiam errona ligat,vt quis non debeat contra illam facere,nisi eam deponat:vt habetur in.c.per tuas.lo.ij.j.de simo.ideo tunc secundũ Hosti.si cogatur ad iudicandũ, poterit
34 appellare:⁊ erit iusta cã appellãdi.qꝛ†nulla obediẽtia necessitat ad agendũ cõtra ꝯsciẽtiã.de tẽp.ord.ad aures.⁊ in.d.c.literas. nec etiã est scribendum aut ꝯsulendũ alicui qđ contra cõsciẽtiã agat:per id qđ habetur in.c.fi.de pres.fm Hosti.⁊ sic videṫ velle Host.ꝙ tunc iusta sit appellatio.facit qđ no.gl.⁊ qđ ibi dictum fuit.s.e.si qñ.qđ videṫ pcedere,si superior vellet eũ cogere ad iudicandum nõ deposita cõsciẽtia erronea:qꝛ id fieri nõ debet:
35 vt patet ex predictis†sed si cogeret ad deponendum cõsciẽtiã erroneã,tũc videreṫ ꝙ nõ esset iusta appellatio:qꝛ illã debet deponere ad mandatũ superioris per id qđ legiṫ ⁊ no.in.c.p tuas. allegato.⁊ de tẽp.ord.c.ad aures.vñ tũc iuste posset excõicari.tñ si non posset deponere talẽ cõsciẽtiã,tũc patienter toleraret ex-
36 cõicationẽ.facit qđ habetur in.d.c.inquisitioni.†Jo.an.in add. specu.in tit.preallegato de disputa.⁊ allega.in fi.ante finẽ super ver.licet autẽ.dicit,ꝙ quis põt habere triplicẽ cõscientiã,vt tetigi superius:vnã vcꝫ vt deus:vt sacerdos in confessione.aliam tanꝙ priuatus:⁊ tertiã tanꝙ iudex,cũ ex actis laborare videṫ ad inuestigandã veritatẽ:⁊ si non posset ad eã peruenire ex ijs, que aguntur in iudicio,debebit alteri subdelegare, vel remittere ad superiorẽ cãm,vel instare vt exoneretur.†si autẽ predicta re-
37 media deficiant tũc debebit iudex secure informare conscientiã per distinctionẽ(de tanꝙ)qꝛ licet scit vt deus,vel tanquam priuatus,tamẽ quia scit contrariũ tanꝙ iudex per acta,ideo poterit iudicare fm conscientiã quam habet tanquã iudex ex actis contra conscientiã quam habet tanquam deus vel vt priuatus. quia in iudicando iudicat tanꝙ iudex ⁊ non tanꝙ deus vel priuatus et pro hoc adducit,quia dicendo contrarium ,videlicet ꝙ possit pnũciare secundũ cõscientiã quã hꝫ vt deus vel vt priuatus,vel ꝙ possit abstinere ab officio iudicãdi,qđ sibi necessario incũbit.l.munerũ.§.iudicãdi.ff.de mu.⁊ hono.esset infringere quodãmodo totũ ius positiuũ quod est absurdũ dicere. Si aũt non posset veritatem habere ex actis,nec se alleuiare nec cõscientiã informare fm acta:tũc dicit, ꝙ poterit vti remedio, de quo dixi post Hostien.videlicet vt appellet.facit quod no.s. eod.si quando.Et subdit etiam Joan.and.in loco preallegato

ꝙ hoc casu tolerabilius est non pronuntiare, ⁊ patienter tolerare penam excommunicationis. j. de sen. excom. inquisitioni. quã contra acta per conscientiam iudicare. ⁊ sic dicit Jo. an. in loco preallegato. ¶ Licet d. Flor. aliter eũ recitet: q2 forte aliter habebat verba ei9. ⁊ cũ Jo. an. ꝯcordat Thomas de aquino in. ij. ij. q. vj. articulo. ij. vbi dicit, ꝙ iudicare pertinet ad iudicem prout fungitur publica potestate. ideo se debet informare in iudicando non secundum ꝙ ipse nouit tanquam priuata persona, sed secundum ꝙ sibi innotescit tanquaꝫ publice persone: siue innotescat ei per leges publicas diuinas vel humanas, siue per instrumenta vel testes, vel alia legitima documenta, que sequi debet in iudicando. 38 Joã. cal. aliter hic dicit † nam distinguit duos casus principales: quia aut quis habet conscientiam tanquaꝫ priuatus ex presumptionibus aut habet conscientiam certissimã: primo casu debet deponere conscientiã, si per acta constet cõtrariũ. Quia per presumptionẽ actorũ debet recedere a presumptione quã habebat vt priuata persona ex presumptionib9. q2 per 39 acta tollit presumptio preambula. † cum secũda presumptio fortior prima illam tollat. vt le. ⁊ not. in. c. transmisse. j. qui filij sint legi. facit quod habetur. j. de testi. in. c. in nostra. ⁊ de renuntia. in presentia. lxxvj. dist. c. si quid. ⁊ xj. q. iij. in. c. summa ope. et hoc casu non est difficile deponere conscientiam propter acta, ex quo illam solum habebatur ex presumptionibus. si tamẽ illã non deponeret, non deberet contra illã iudicare, etiã si esset erronea: per id quod supra dixi. Et qd tũc esset remediũ, potest pa40tere ex predictis. † secũdo casu qñ habet cõscientiã certissimã vt priuata persona: vt qñ fuit presens in negotio, de quo queritur: tunc dicit Jo. Cal. ꝙ licet aliqui distinguãt inter causas ciuiles ⁊ criminales, facit quod. s. dixi tñ ipse dicit vtrobiq3 idem dicendum: cum vtrobiq3 videat eadem ratio, per ea que inferius dicentur. ideo dicit, ꝙ aut iudex habet cõsciẽtiam vt priuatus cõ41tra reum, aut habet illam pro reo † si habet illam contra reũ, sed non habet plenaꝫ notitiam ex actis, forte qui scit reum culpabilem, sed hoc non est probatum in actis: ⁊ tunc debet iudicare secundum acta, ⁊ sic absoluere: nec hoc repugnat consciẽtie quam habet vt priuatus. q2 ista stant simul, ꝙ sciat reum culpabilem, ⁊ tñ credat reum esse absoluendum, ex quo nihil est cõtra eũ probatuꝫ: per id quod habetur. ij. q. j. nos in quenquam. ⁊. C. de edẽ. in. l. qui accusare. ⁊ de proba. ex literis. nõ tñ debet pronuntiare eum non deliquisse, vel non esse verũ quod dicit actor: sed simpliciter absoluere. facit qd habetur in simili in. l. diui. ff. de libe. cã. ⁊ hec vera, nisi esset factũ notorium, ita ꝙ probatione non indi42geret. ij. q. j. c. manifesta. ⁊. c. de manifesta. Si vero † habet consciẽtiam pro reo, sed forte probatur ꝯtra eũ per falsos testes vel falsa instrumenta, licet non appareat aliter de falsitate: ⁊ tũc iudex diligenter debet inuestigare veritatẽ, vt deprehendat falsitatem instrumentorum vel testium, si fieri possit, interrogando subtiliter de varijs circunstantijs locorũ, ⁊ temporũ, ⁊ alioꝝ similium de quibus in. l. testiũ. C. de testi. ⁊ in. l. ob carmen. ff. de testi. ⁊ de testi. in. c. cum causam. nam verisimiliter ex predictis deprehendet veritatem ⁊ consequenter falsitatẽ testiũ: vt in simili dicitur de Daniele ⁊ Susanna. in dicta. l. ob carmen. per glo. ⁊ facit quod habetur in tex. ⁊ glo. in. c. presentiũ. j. de testibus li. vj. Si autem non possit deprehendere falsitatẽ. tunc dicit, ꝙ si superseden do verisimiliter: potest putare ꝙ non sequetur sententia cõtra reũ, potest supersedere. Si autẽ verisimiliter sperat sequi sñiam contra reũ, tũc dicit, ꝙ secundum aliquos debebit procurare, vt exoneret, vel alij delegare si poterit. sꝫ hoc sibi non placet: q2 tunc videretur esse causa, vt innocens damnetur. ⁊ sic videtur, quod 43 non debet illud facere: quia † etiam ille qui occasioneꝫ damni dat tenetur. l. qui occidit. §. in hac. ff. ad. l. aquil. nec videtur etiam eadem ratione bonum remedium, ꝙ supersedeat si verisimiliter 44 potest cogitare, ꝙ sequetur sñia cõtra reũ † vnde concludit, qd tunc ex quo habet conscientiam certam, ꝙ reus est innocẽs, hec consciẽtia debet dici esse in subiecto cum qualitas non possit esse sine subiecto. facit licet non alleget. l. eius qui. ff. si certũ pet. ⁊ quod habetur. j. de despon. impu. ad dissoluendum. ⁊ sic videtur ꝙ dicta consciẽtia sit in ipso tanquam in homine ⁊ ideo fm eũ ex quo id scit tanquam homo non potest contrarium tanquaꝫ iudex. ⁊ sic debebit attendi veritas allegat quod habetur iij. q. vij. in. c. iudicet. ad finem ibi in iudicando cordi magis est custodia veritatis quã obedientia voluntatis. allegat etiam. xj. q. iij. c. eorum. dum dicit, ⁊ veraciter. intelligat. facit etiam. c. j. de re iudic. li. vj. vnde nec posset secundũ eum iudex contra talem veritatem consciẽtiã informare: per ea que habentur in. d. c. literas ⁊. d. c. inquisitioni. ⁊ quia infringere veritatem de sui natura est malum, ⁊ sic non faciendum. j. de iureiur. ⁊ si xp̃us. ver. quedã. ⁊ vt scandalũ euitetur de op. no. nũtia. c. ij. ⁊. j. de reg. iur. qui scandalizauerit. in. vj. cum igitur dicta sciẽtia sit in ipso iudice tanquam in subiecto etiam vt homo, non videtur, ꝙ iudex

homo possit habere notitiam de eo quod est contra veritatem probatum. ⁊ hanc rationem secundum eum non videntur ponderasse tenentes contrarium ad hũc tex. respondet, ꝙ hic loquitur quando sententia erat iniusta, ⁊ ab ea non fuerat appellatũ, ⁊ sic transiuerat in rem iudicatam. ideo nimirum si debet mandari executioni. quia imputet sibi pars, que non appellauit. 45 † ad. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. presi. respondet, quod non habet obstare. nam ibi dicitur quod veritas non vitiatur erroribus gestorum. ⁊ ideo preses sequi debet ea que probantur. nam vt illa coniunctio seu illatio bene sequatur ex premissis, debet intelligi id, quod ibi sequitur de probationibus veris secundũ 46 Jo. cal. ⁊ per predicta concludit † ꝙ vbi est verisimilis presumptio, ꝙ ex actis posset in futuruꝫ sequi condẽnatio contrariũ, si supersedeat ipse iudex, ⁊ de hoc verisimiliter suspicet, qd tunc potius debet iudex pronuntiare, quam supersedere. ⁊ debet secundũ eũ absoluere reũ potius, quã condẽnare innocentem: ex quo habet clarissimam conscientiã de innocentia, licet vt priuatus. q2 illud videtur esse minus captiosum ⁊ minus absurduꝫ, ⁊ sic pre eligendũ. ar. ff. de reg. iur. in. l. quotiens. ⁊ quia sanctius est nocentem absoluere, quam innocentem condemnare. l. absentem. ff. de penis. ¶ Sed aduerte in eo quod ipse dicit, ꝙ quãdo habet conscientiam pro reo non delegabit alteri, videtur esse contra id quod legitur ⁊ no. de tempo. ordi. ex tenore. sed posset dici, quod ibi est alius casus. s. in ordinatore, qui habebat conscientiam lesam de ordinando ⁊ commisit alteri ordinationem. nam per hoc non agitur de alterius preiudicio. secus contingeret in casu proposito, vbi ageretur de preiudicio ipsius rei. vnde posset defensari a tali contrario. an tamen bene dixit, patebit extra. j. dicendis in eo autem quod dicit Jo. cal. ꝙ quando est verisimilis presumptio ꝙ ex actis in futuruꝫ posset sequi ꝯdemnatio, ꝙ potius tunc debet absoluere, quia illud est minus absurdum, ⁊ minus captiosum. Jllã sanctius est nocentem absoluere, quã innocentem cõdemnare. ff. de penis. in. l. absentem ideo illud erit preeligendum secundum eum. facit quod habetur. xiij. di. 47 nerui. † certe non videtur, Jo. cal. bene dicere q2 vt dixi superius post Jo. an. ⁊ Tho. videtur ꝙ ex eo, ꝙ sit vt priuatus, non possit vt iudex iudicare. ⁊ pro hoc facit, quia cum aliquid scitur in foro conscientie. ⁊ contrariũ cõstat in iudicio, aliter iudicatur in foro conscientie aliter in iudicio. j. de sponsa in. c. ita. cum ibi notatis. ⁊ ideo videtur, ꝙ cum iudex habeat iudicare tanquaꝫ iudex non tanquam priuata persona, ideo de eo quod constat sibi iudici vt iudici debet iudicare. id autem, quod constat sibi per acta, dicitur constare sibi iudici vt iudici. facit quod no. per Jnno. j. de testi. c. per tuas. ⁊ de appella. c. insinuatione. ergo secũdum illa debet iudicare ⁊ deponere conscientiã quam habet vt priuatus. nam ⁊ potest esse ꝙ fuit deceptus. cũ sepe fallatur etiã sensus visus. j. de proba. in. c. causam. ⁊ pro ista parte etiam bene facit iste tex. nec videtur bona ratio Cal. quia possibile est, quod reus hic appellauit bis, ⁊ succubuit: ⁊ sic non est sibi quid imputandum, ⁊ tamen quia ex dispositione iuris sententia trãsit in rem iudicatam, ⁊ debet seruari, mandari debet executioni ꝑ illum, cui mandatur, vt exequatur, quamuis illam sciat iniustã 48 vt priuatus. ¶ † Jtem contra Cal. facit dicta. l. illicitas. §. veritas. licet ipse innitatur respondere vt predixi ꝙ debet intelligi ibi de probationibus veris: nam immo videtur ꝙ debet intelligi de probationibus veris surgentibus secundum veritatem que colligitur ex actis vt ibi videtur velle litera, non violando eam: nõ autem debet intelligi de veritate. que alias ab extrinseco preter acta habeatur: vt est illa, quam haberet iudex vt priuatus. ⁊ sic tex. ille non violando facit contra eum nec ob. ratio ipsi9 Jo. Cal. q2 non videtur vera, per id quod habetur in simili in. d. c. si sacerdos. nam cum iudex representet duplicem personam, vnaꝫ tanquam priuatus, aliam tanquam iudex, non est absonum, qd aliquod sciat tanquam iudex, quod nesciat tanquam priuat9. sicut in simili patet in sacerdote, q representat personã dei in foro confessionis, ⁊ aliquid scit tanquã deus, quod tamen non dicitur scire tanquam priuatus: ⁊ ideo videtur, quod si iudex credat cum bona conscientia posse condemnare reum ꝑpter probationes sibi factas vt iudici. licet ipse sciat reũ non esse culpabilem, ꝙ tunc possit ipsum cõdemnare. nec peccet: quia ad hoc astringitur secundum iura, vt pronuntiet secundum allegata ⁊ probata. ⁊ hoc videtur de mente Thome de aquino in loco preallegato ⁊ Joan. and. similiter etiam in loco preallegato ⁊ sequitur domi. Floren. vnde secus esset in iudice supremo qui non ligaretur legibus seu iuribus: quia ille deberet sequi veritatem. facit quod habetur in. l. j. in fi. ff. de questionibus. seu in. §. fin. et ita dicit Cyn. pluries fuisse determinatum secundum theologos in suis disputationibus in. l. vna. C. vt que desunt aduocatis. vbi etiam de hoc per Barto. ⁊ aliquid etiam per eundem in 49 dicta. l. illicitas. §. veritas. ⁊ hec est communis opi. tamen † vt dixi

dixi iudex per prius deberet modis omnibus conari investigare veritatē. Si autē non posset invenire veritatē, nec deponere conscientiā, tūc nullo modo deberet ꝯ conscientiā facere, vt superius dixi: sed potius deberet impetrare, vt exoneretur. posset etiā a principio instigare reū, vt petat aliū loco ipsius subrogari, qꝛ intēdit ipsū in testē producere: per id qd̄ habet in.c.dilecto. j.de testi. et hec etiā esset bona ꝛ optima cautela. Et predicta videntur procedere tā in civili qꝫ in criminali: licet durior seu difficilior sit qd̄ in criminali: tamen vtrobiqꝫ esse eadem ratio, si bene ponderentur predicta. Et cū cōi conclusione de qua.s. trāsit hic etiā.d.Flor. dicens ꝙ attētis ijs que superius sunt dicta esset in tali perplexitate, iudicaret ſm acta: nec putaret se dānare innocentē, ex quo sic constaret ex actis: ꝛ potius putaret se errasse in eo, qd̄ credebat scire tanqꝫ privatus adducit qd̄ not. in d.c.tua.de sponsa. ꝛ tangit etiā an tenēdo cōem opi. possit instare, vt exoneretur, vel alijs delegare. ꝛ licet variet, finaliter videtur residere ꝙ sic, sicut cōiter etiam videtur teneri. dicit tamen qd̄ melius esset, ꝙ supersederet et pateretur potius excōicationē, si videret verisimiliter, qd̄ delegando alteri, vel remittēdo ad superiorē innocens damnaretur.†Tangit etiam, an qñ non pōt deponere conscientiā, si supersedeat, et cogatur per superiorē vt iudicet, an peccet non parendo superiori. ꝛ in hoc variat: nam primo dicit, ꝙ non: ex eo cū agatur de salute anime non videtur esse superioritas aliqua vnius ad alterum: sed videtur, ꝙ omnes simus pares. vnde dicit ꝙ lex non est imposita iusto. j.de regul. in c.licet. finaliter postea tenet contrariū. nā dicit, ꝙ non obstante conscientia quā habet vt privatus, debebit iudicare vt iudex. nec iure videtur posse abstinere a iudicando. qꝛ vr̄ peccare mortaliter negligendo officiū publicū, quod suscepit.s.de offi. Arch. in glo. penul. in.c.iij. ꝛ sic non parendo superiori cogenti eū ad iudicandū, videtur ꝙ peccet ratione predicta. Et ad.c.literas. de restit.spol. ꝛ de sen.excō.c.inquisitioni. que videntur obstare, respondet, ꝙ loquuntur in privato, qui nō tenetur ad id quod precipitur sibi per habentem officiū publicū, si conscientia sibi repugnat. secus in habente officiū publicum, qui peccat in nō exercendo illud: vt est dictū. ꝛ sic videtur, ꝙ iudex, qui habet officium publicum in iudicādo, si nō iudicet in dicto casu, peccet et per predicta concludit id quod predixi, videlicet ꝙ si esset in tali perplexitate, ꝙ aliam haberet conscientiā vt privatus, aliā vt iudex per acta, iudicaret ſm acta: ꝛ putaret se errasse in eo, ꝙ credebat vt privatus†posset dici, ꝙ si iudex absolvendo reū saltem in criminali in casu predicto incurreret penaꝫ pecuniariā non magnam, ꝙ potius tunc deberet absolvere reū, quā condēnare sed si incurreret magna penā pecuniariā vel personalē absolvēdo reū, vbi ex actis venit cōdēnandus, tūc qꝛ prima charitas incipit a seipso in.c.nisi.de auto. et vsu pal. ꝛ in.l. preses.C. de servitu. ꝛ aqua: satis videtur posse tollerari, ꝙ tunc excuset, si tūc condēnet reū, ex quo venit condemnandus ſm acta. meliꝰ tamen esset, ꝙ instigaret reū a principio, vt faceret aliū loco eiꝰ subrogari: qꝛ diceret se velle eū producere in testem, vt dixi.s. et per hec habes expeditam questionē vulgatā, quid si Titius fuerit occisus per Seium, et iudex vidit, ꝙ Seius fuit ille, qui occidit: ꝛ alij forte non interfuerūt nisi solus ipse ꝛ probatur postea coram eo, ꝙ Martinus occidit Titium: an debebit tūc Martinum condemnare vel absolvere: nam quid dicendum, patere potest ex predictis. Joānes de Imola vtriusqꝫ doctor iuris interpres excellentis.

1 ☞Delegatus pape licet sit maior quolibet ordinario quantū attinet ad causam sibi commissam, tamen quoad alia subditus est suis superioribus.
2 Jurisdictionem delegatā posse ex consensu partium prorogari de tempore ad tempus.
3 Lucrum non debet quis referre ex fraude.
Fraudem ex coniecturis probari.
4 Delegatus cum alijs adiecta clausula, ꝙ si non omnes ꝛc. an si temporaliter sit impeditus, possit alij vices suas delegare.
5 Delegatum alio evocari curans quominus die statuto procedat in causa sibi delegata quomodo et per quem sit puniendus.

§.cum autem sepe contingat.

Delegatus qui impeditur die statuta procedere partem hoc procurantem puniet: ꝛ quantum ad diem illam causam committet persone nō suspecte que appellatione remota procedet. 1 hoc dicit.†No. primo quod licet delegatus pape sit maior quolibet ordinario quo ad causam sibi commissam, tamen quo ad alia censetur esse suis superioribus subiectus. ꝛ ideo si vocetur a rege vel archiepiscopo etiam in termino in quo debet de causa delegata cognoscere, debet comparere cora- eis. no. ꝙ procuratio vocatio nocet procurāti facit quod habetur in.l.sꝫ ꝛ qui da ta.ff.ex qui.ca.maio. ¶Nota penam procurantis iudicem ad aliud tribunal vocari nec in termino per ipsum statuto valeat actum expedire. ꝛ no. etiā cautelam quam debet etiam adhibere delegatꝰ in dicto casu. No. casum in quo per inferiorē a papa 2 vr̄ committi causam appellatione remota de quo in gloss.†not. ꝙ de consensu partium potest prorogari iurisdictio delegata de tempore ad tempus. facit.s.eo.de causis. ¶No. ꝙ malitijs est 3 obviandum. ꝛ quod non†debet quis ex dolo vel fraude lucrum reportare facit quod habetur in.c.quanto.j.de divor. ꝛ.s.de rescriptis in.c.sedes. ꝛ in.l.in fundo.ff.de rei vendi. ¶Qualiter autem poterit hic constare de fraude, dic quod ex coniecturis. per.c.ij.j.de renuntia.lib.vj. ¶In glo.a rege. ibi, vel etiam eodē. Supple.s.in diversis tamen horis. vel si intelligas de eadem hora, potest obedire regi personaliter comparendo: item pape expediendo actum per suum delegatuꝫ: vt hic patet. ꝛ de materia habetur in.c.cum parati.j.de appella. ꝛ facit quod notatur in.l. contra pupillum.§.is qui ad maius.ff.de re iudic. ꝛ in.l.ij.ff. de 4 custo. reorū†de eo autem quod dixit gloss. an clausula, ꝙ si non omnes, spectet ad temporales impotentias, ꝛ sic an temporaliter impeditus in dicto casu possit alijs committere vices suas, plene no. per glo. ꝛ doc. in.c.coram.j.eo. ꝛ aliquid tetigit gloss.s. 5 e.proximo.§.si vero duo.†¶In gloss. puniatur ibi ad interesse quanti interesset adversarij in hoc quod iudex non venit die statuta. ꝛ sic intelligit Jo. ꝛ Goffre. per.l.si.ff.de eo per quem factū erit. ꝛ per.l.si per alium.ff.ne quis eum. Innoc. autem dicit, qd̄ per illa edicta non punietur a delegato, sed ab ordinario. quia delegato hoc non est commissum. Dicit etiā, ꝙ istis edictis non tenetur pars, que malitiose procurat absentiam iudicis, sꝫ que vi eximit partem, vel cuius dolo factum est, ꝙ pars non sistat in iudicio. ꝛ ideo videtur melior solutio que sequitur in gloss. ꝛ an delegatus possit mulctare dictū fuit.s.e.c.j. ꝛ.c.de causis. ¶In fi. ibi, sed hodie. prosequitur glo. suam opi. quod correcta sit materia clausule appellatione remota. quod non est verum: vt plene dixi in.c.precedenti. ꝛ plene no.j.de appella. pastoralis. et in d.c.vt debitus. ¶In ea.gloss. ibi, vel dic. vtraqꝫ solutio in se est bona. tamen ista secunda videtur magis de mente litere. non tamen pōt negari, quin etiā secundum istam sit aliquod speciale. nam secundum eam inferior a principe poterit procedere hoc casu appellatione remota: quod regulariter non potest facere inferior a principe, nisi per principem hoc fuerit sibi concessuꝫ: vt patet in iuribus hic allegatis in principio glo. Et not. qd̄ in casu isto solum datur potestas committendi articulum expediēdum in die statuta. Jo. de Imola iuris vtriusqꝫ doctor famosissimus ac ꝛc.

1 ☞Potestate concessa per habentem iurisdictionem censeri etiam concessam facultatem coercendi. alias videri eam potestatem elusoriam.
2 Subdelegatus an recipiat potestatem coercendi. ꝛ quid in mero executore.
3 Delegatum posse subdelegare. ꝛ an merus executor hoc possit.
4 Litere secunde ad hoc vt revocent primas, debent facere mentionem de illis. ꝛ an per secūdas prime revocentur ipso iure, an ope exceptionis. ꝛ nu. sequen.
6 Iudex datus non debet sine causa removeri. potest tamen superior eum revocare, si velit.
7 Literas super appellatione impetratas esse favorabiles. atque inibi quid in illis narrare oporteat.
8 Litere secunde impetrate super appellatione an debeant facere specialem mentionem de primis.
9 Executori quando censeatur concessa potestas coercendi.
10 Arbiter an ꝛ quando habeat potestatem coercendi.
11 Procurator efficitur dominus instantie per contestationem litis aliter atqꝫ iudex.
12 Delegatum ordinarij habere potestatem coercendi, ꝛ posse mittere in possessionem, an sit verum ꝛ nu. sequen.
14 Intellectus ad.c.qua fronte.§.sane. extra de appella.
15 Iniuriam iudici facere cēsetur, qui non permittit literas illius legi.
16 Executori an ꝛ quando violenter possit resisti.
17 Actus gestus ex potestate putativa ab eo, in quo concurrebāt potestas vera, ꝛ putativa, an valeat.
18 Processus factus vigore literarum revocatarum an teneat, si de viribus huiusmodi literarum non fuerit dubitatum.

Ex literis. Subdelegatus a delegato pape iurisdictionem habente coercere potest impedientem. hoc.d. Et in prima decisa facti narratio. in secunda ibi, mandamus. cause commissio, que distinguit. ꝛ secundum membrū prosequitur ibi, si vero. 1 ¶†Not. quod potestas alicui concessa per habentem iurisdi-

etionem esse videretur elusoria sine facultate coercendi ⁊ ideo illa concessa intelligitur concessa facultas coercendi dicit tamen hic do. Floren. ꝙ licet concessa iurisdictione regulariter transeat potestas coercendi tamen quandoq; ex vi consuetudinis est da re iurisdictionem sine potestate coercendi: per id quod habetur de foro compe. c. cum contingat. ¶ Nota quod impediens iudicem in executione mandati sibi iniuncti videtur iudici iniuriari. ideo potest iudex illum punire. Et sic no. quod etiam delegatus contra delinquentem in eius iurisdictionem potest suam potestatem
2 extendere. de quo. s. eo. c. i. ¶ † Nota ꝙ subdelegatus ⁊ etiā merus executor videtur recipere potestatem coercendi ⁊ etiā defendendi potestatem sibi concessam. de quo etiā in glo. sed do. Flo. hic dicit. ꝙ hic bene colligitur de subdelegato, sed non de mero executore. nec videtur etiam verum sm eum in mero executore: cum talis sit nudus minister sm nota. s. c. proxi. §. quia vero. de
3 quo tangetur in glo. ¶ † Nota ꝙ delegatus potest subdelegare. ⁊ idem colligunt aliqui de mero executore. sed sm do. Florē. hoc vltimum non colligitur. quia hic nō fuit patriarcha merus executor, sed subdelegatus, vt litera videtur dicere. videtur tamen bene posse colligi, ꝙ subdelegatus possit cōmittere certum articulum alteri: quod est verum, quando cōsistit in nudo facto sine iurisdictione: vt erat hic, intelligendo ꝙ patriarcha commisit alicui nudum factū legendi literas sine iurisdictione. cum iurisdictione autem non posset: sm not. j. de re iudi. c. cum Bertol
4 dus. ¶ † Nota ꝙ ad hoc vt secunde litere reuocent primas, debent facere expressam mentionē de primis. de quo hic per Inn. ⁊ habetur etiam in tex. ⁊ per doc. de dolo ⁊ contu. c. ij. ¶ Nota ꝙ vbi secunde litere faciunt expressam mentionē de primis, videtur illas ipso iure reuocare, nō autem ope exceptionis. de quo dic vt plene dixi in. c. ceterum. de rescrip. nam Inno. in hoc variauit. q2 aliter loquitur hic, faciendo differentiā inter partes ⁊ extraneos, aliter in. d. c. ceterum. ⁊ aliter in. c. cum contingat. de rescrip. ⁊ aliter in. c. j. de conces. preben. lib. vj. sed dic, vt fuit dictū in. d. c. ceterum. ¶ Nota ꝙ potestas subdelagandi mensuratur a iuribus potestatis subdelegantis. ideo supposito defectu potestatis in subdelegante cōsequēter insurgit defectus in ipso subdelegato. facit qd habetur in. l. lex vectigali. ff. de pig. ⁊ hypoth. ¶ In glo. j. ibi, se clericum illius asserebat. Supple ⁊ etiam dicebat ad se spectare canonicatum ⁊ prebendam forte tunc vacantem dicta ecclesia sancte Iustine. ¶ Et nota ꝙ olim videtur, ꝙ dicta ecclesia esset ecclesia secularium clericorum. In glo. ij. in fi.
5 vtraq; expositio est bona in se † q2 debet fieri mentio de primis literis, ⁊ de processu facto per eas, si quis est factus: ⁊ sic de serie rei. Et adde, ꝙ ad hoc vt dicatur expressa mentio facta de eis, vltra predicta requiritur, ꝙ fiat specialis mentio, ⁊ non in genere de primis literis. ⁊ sic non sufficit dicere: nō obstantibus alijs literis ad alios iudices impetratis sed debet dici non obstantibus alijs literis impetratis ad tales iudices in hac causa prout not. Joan. Andr. in. c. ij. hic allegato. de dolo ⁊ cōtu. quare autem requiratur ista expressa mentio in reuocatione literarum, dicit Inno ꝙ reuocatio literarum est odiosa, ex eo q2 censetur esse
6 contra ius † q2 non debet ille, qui datus est iudex, remoueri sine causa facit. l. pe. ff. de va. mu. ⁊ ff. de iudic. in. l. si longius. quāuis posset superior, si vellet, etiam sine causa reuocare. l. iudicium soluitur. ff. de iud. ⁊ ideo debet restringi talis reuocatio ar. j. de reg. iur. odia. lib. vj. ⁊ ff. de lib. ⁊ posthu. in. l. cum quidam. ⁊ sic intelligatur ratio quam assignat hic Inno. ratio autem huius rationis potest esse illa, quam assignat Hostien. q2 videtur quodammodo inferri iniuria vel contumelia primo iudici, quando reuocatur. nam interdum presumitur, ꝙ propter eius culpam fuerit reuocatus. facit quod habetur in. l. litigatores. ff. de arbi. ⁊ ideo sine causa fieri non debet reuocatio. ⁊ pro tanto cum dicta reuocatio sit odiosa, est restringenda per iura preallegata. ⁊ hec vera
7 in literis cause principalis. † secus dicit Inno. in literis cause appellationis: q2 ille sunt fauorabiles. nam per illas intendit quis se defendere aduersus iniustitiam sibi factam. ideo sufficit scdm eum, ꝙ narretur ꝙ sit appellatū a sententia simpliciter, si est diffinitiua: vel quod narretur causa inserta in appellatione, si appellatum fuerit a grauamine secundum ea que habentur in. c. vt debitus. de appel. Et plus sentit, quod non est necesse facere mentionem de appellatione. Sed contrarium ipse tenuit ⁊ me-
8 lius in hoc vltimo in. c. dilecti de maio. ⁊ obe. † ⁊ licet Jo. And. sic transeat. ¶ Adde quod idem videtur dicendum in literis cause appellationis, si primo emanent alique litere in ipsa appellatione, ⁊ postea super eadem causa appellationis emanent secunde ad alios iudices. quia tūc eadem est ratio, que in literis reuocationis emanantibus in causa principali: ideo debet esse idem ius. s. de translatio. c. ij. facit quod dixi in. c. j. ⁊ c. pastoralis. supra de rescriptis. Dominus tamē Floren. hic dixit, quod Innocen. voluit distinguere an prime ⁊ secunde sint impetrate

super principali causa, ⁊ tunc procedat quod est dictum, vt requiratur expressa mentio. de qua supra an vero prime litere impetrentur super principali causa, ⁊ secunde super appellatione: quia tunc in secundis non requiritur tanta expressio, quanta in casu precedenti. pro quo facit, quia litere super appellatione nō impetrantur ad impugnandum, sed ad defendendum. infra de appella. c. cum speciali. §. porro. Et dicit etiam, quod litere super appellatione non proprie veniunt ad reuocandas primas, sed ipsa appellatio valida est illa que transfert causam de iudice a quo ad iudicem ad quem infra de appellatio. vt debitus. ¶ In glo. iij. ibi ⁊ etiam merus executor. hoc non fatetur hic dominus Floren. licet fateatur de subdelegato: quia merus executor nullam videtur habere coercitionem supra. c. super questione. §. nos autem. ⁊ §. quem vero. nec habet obstare iste tex. secundum eum quia hic non dicitur, quod patriarcha fuerit merus executor quasi esset merus executor non haberet coercitionem, nisi committens executionem commiserit sibi circa executionem vices suas: per ea que leguntur ⁊ notantur infra eod. in. c. fina, ⁊ hoc modo posset saluari glos. ⁊ pro hoc etiam facit, quia licet hic appellatur patriarcha subdelegatus, tamen reuera videtur quod in effectu fuerat merus executor: cum fuerit subdelegatus seu deputatus ad meram executionem, videlicet vt denunciaret clericos seu canonicos sancte Iustine non esse excommunicatos. quia tamen videtur diuinatio quod hic delegātes commiserint
9 vices suas patriarche, circa id quod delegabant † potest dici, ꝙ attendenda sit qualitas persone executoris, quia si est persona vilis quam non decet habere potestatem coercendi, cum illa sapiat dignitatem, que non cadit in vilibus personis. l. ij. C. de dignita. lib. xij. ⁊ de testi. in. c. licet ex quadam. tunc procedat opin. domi. Floren. si aliud non appareat. secus si sit persona notabilis, prout erat hic patriarcha: nam tunc videtur, quod in dubio sit sibi data potestas coercendi, licet sit merus executor: quamuis non appareat expresse, quod committens executionem cōmiserit vices suas: vt hic videtur casus non cauillando, vel diuinando. nam hic non apparet, quod committens commiserit vices suas: sed solum commiserit merum ⁊ nudum factum. nec obstat, si dicatur, quod ex quo habet coercitionem, non debet dici merus executor: quia responderi potest, quod hoc non sequitur nam dicitur executor ex eo, quia non habet cognoscere de iustitia vel iniustitia eius, quod mandatur. facit quod habetur in. c. precedenti. §. quia vero. cum hoc tamen stat quod habeat potestatem coercendi pro executione mandati. Facit quod dictum
10 fuit in. d. §. quia vero. ⁊ quod dicetur in. c. si. infra eod. ti. ¶ † In eadem glo. ibi: non ex omnibus. ⁊ de ista potestate arbitri qualiter possit coercere inobedientiam partium, dic prout notatur in glos. in. d. l. non ex omnibus. hic allegata: quia hoc procedit quando quis esset conuentus coram arbitro actione arbitraria quia tunc si ad mandatum arbitri non restituitur res, poterit inobedientem punire deferendo alteri parti iuramētum in litem. In eadem glos. ibi: nisi lis contestata sit. hoc communiter non
11 tenetur: quia † licet procurator efficiatur dominus litis vel instantie per contestationem litis, vt in. c. j. de procuratoribus. libro sexto. tamē secus est in iudice per. l. iudiciū soluitur. ff. de iudic. Et ratio diuersitatis est, quia litis contestatio fit cum ipso procuratore ⁊ sic cum ipso quasi contrahitur in iudicio. l. iij. §. idem scribit. ff. de pecu. sed cum iudice non fit contestatio, sed coram eo. nec obstat. §. omnem. allegatus in glo. quia ibi: nil dicitur de potestate substituendi. ⁊ quod ibi dicit iudicem posse facere post litis contestationē, etiam dicit fieri posse ante litis contestationem in. §. ibi sequenti. ¶ In eadem glos. in fine. vel dic quod illa. l. cognitio. dicit quod delegatus ordinariū potest pronunciare de mittēdo quem in possessionē: ⁊ sic vt mittatur quis in possessionem. sed non dicit, ꝙ possit actualiter mittere, vt ibi
12 tangitur in glo. ¶ † Not. tñ ex hac glos. ꝙ delegatus ordinariū habet coercitionem: ⁊ potest mittere in possessionē causa custodie, ⁊ hoc modo poterit exequi suam sententiam. ⁊ hoc etiam tenuit glo. in. c. si quis. j. de for. compe. sed Bar. in. d. l. a diuo pio. ff. de re iud. tenet contrarium indistincte, ꝙ delegatus ordinariū nullo modo potest exequi suam snam: ⁊ sic non poterit mittere in possessionem etiam causa custodie: per id quod habetur in. d. l. a diuo pio. in prin. ⁊ in. l. ea que. §. magistratibus. ff. ad munici.
13 ⁊ in. l. iubere cauere. allegata in glos. † Sed Innoc. in. c. cum ab ecclesiarum. de offic. ordi. tenet, quod potest delegatus ordinariū exequi suam sententiam per iurisdictionē quam habet: ⁊ sic excommunicando ⁊ interdicendo: sed non per illam quam nō habet: ⁊ sic non poterit mittere in possessionē. ⁊ etiā hoc voluit gl. in. c. quisquis. ij. q. vj. ⁊ sequitur Jo. de Lign. in cle. j. hoc eod. ti. Aliqui tamen tenent simpliciter glo. in. c. si quis contra. j. de foro compe. ⁊ hic dicentes glo. procedere de iure canonico: licet de iure ciuili sit secus: ex eo q2 secundū canones illa que sunt mixti imperij

imperij, possunt delegari etiam ab inferiori a papa: vt notatur in c. quod sedem de offi. ordi. & per consequens ipsa executio que est mixti imperij: vt in dicta. l. iubere cauere sed do. Anto. hic & in dicto. c. si quis cõtra dicit hoc verũ, quãdo expresse cõmissa esset etiam executio: sed in dubio cum illa sit mixti imperij. l. iubere ca uere. non videtur cõmissa: ideo in dubio procedat opi. Inno. & hoc etiam fuit de mente Specu. in tit. de execu sen. §. nunc dicen dum. circa principium. & ibi etiam dixit Specu. quod subdelegatus delegati principis non potest magis exequi quam delegatus or dinarij. Barto. tenet tamen oppositum in. l. a diuo pio. vt supra dixi. c. proximo. §. quia vero. sed verius videtur dictum Specu. vt ibi dixi. Et de materia consueuit dici in dicto. c. si quis contra

14 clericum. j. de foro compe. in glos. iiij. in fine † nota ex glo. duos intellectus ad. c. qua fronte. §. fine. vnus est, quod dũ dicit, pro qua libet alia, intelligatur tamẽ non manifesta. alius est quod periculum ibi erat in mora. Tertius est extra gloss. quod ibi loquatur de manifesta offensa commissa in deum: ideo tunc sufficit prestare cautionem. secus quãdo esset cõmissa contra hominẽ. nam mitius agitur cum deo quã cum homine. vt in. l. celsus. ff. de arbi. in si mili dicitur, quod mitius agitur cum lege, quã cum homine. Sed ad uerte: quia non videtur hic apparere que essent iniurie sed dic quod imo apparet. quia archidiacon⁹ nõ permisit legi literas ad mã datum patriarche. & forte non solum impediuit lectionem, sed etiam nuncios fecit verberari. facit. j. de penis. c. romana. lib. vj. Et ex predictis habes quod iniuria fit iudici vel executori si prohi betur exequi mandatũ nam per hoc impeditur eius potestas fa

15 cit contra eod. titu. c. j. † Et ex predictis etiam nota quod qui non permittit literas iudicis legi, dicitur facere iniuriam iudici. facit quod habetur in. l. si quis id quod. ff. de iurisdic. om. iudi. & sic de

16 tali iniuria debebit satisfieri iuxta arbitrium superioris. † in glo. penultima ibi violenter resisti potest. hoc verum secundũ Ioan. andre. quando notorium est sententiam ipsam esse nullã. alias esset secus. per id quod habetur de tempori. ordi. in. c. ad aures. d. ta mẽ Florentinus limitat gloss. procedere, quando si fieret execu tio, non posset reparari preiudicium per iudicem superiorem vel appellationis. alias non deberet violenter resisti, sed appellari. & sic limitat hanc gl. Cinus in. l. ab executore. in fine. C. quorũ ap pel. non reci. quod est singulariter notandũ. potes cõiungere di ctum Cy. & d. Floren. cum dicto Io. and. & quia si sententia est nulla & hoc est notorium, tunc potest violenter resisti. sed vbi est nulla, sed nõ est notorium, tunc procedat dictum Cini. nam po terit violenter resisti eo casu, quo si fieret executio. nõ posset repa rari preiudicium. alias non debebit violenter resisti, sed appellari.

17 & facit quod dictum fuit in. c. si quando. s. eo. † in glo. fina. in fine. nota bene glo. que videtur velle: quod vbi in aliquo concurrat vna potestas vera, & alia putatiua, si procedat ex putatiua nõ va let actus, licet potuisset tenere ex vera, si ex illa processisset. & sic vi detur hec glos. decidere dubium, de quo tangit Innocen. in. c. cum ex officij. de prescrip. vbi videtur tenere oppositum. sed con tra ipsum videtur hic casus coniuncta glos. quod tene menti. vn de Hostien. ibi etiam non tenet op. Innocen. de quo plene dici consueuit in dicto. c. cum ex officij. de cautela tñ est, quod iudex pro cedat omni modo. quo melius potest. & sic protestetur, quod sua sit intentio. s. procedere omni modo, quo melius potest. nam virtu te dicte protestationis sustinebitur actus eo modo, quo melius potest. & sic sentit hic. d. Floren. ¶ An autem patriarcha hic po tuisset excommunicare archidiaconũ qui impediuit, dic quod sic: quia eadem est ratio. & quia etiam illa est potestas censure ecclesiasti ce. j. de verbo. signi. in. c. querenti. que isto casu transiuit in sub delegatum: ex quo non fuit excepta. facit quod habetur. j. e. in. c. ve nerabili & in. c. ex literis. j. de iure patro. Et de materia an archi episcopus sit ordinarius in sua prouincia: recurrere ad ea que ha

18 bentur. j. de offi. ordi. in. c. pastoralis † vltimo extra glo. potest op poni, nam videtur quod valere debuit processus habitus per execu torem, etiam si secunde litere reuocent primas. quia si non est re uocatum in dubium de viribus literarum, valet processus habi tus ratione dubij. j. de appella. c. si duobus. Item ex quo non est exceptum, videtur valere processus per primas literas factus. j. de resti. spolia. c. audita. Soluit Innocẽ. dupliciter: primo intelli gendo, quod hic videtur intelligi, quando fuit in dubium reuocatũ de viribus literarum: quo casu quia debet iri ad arbitros: quan do iudices non concordant. s. de rescriptis. c. pastoralis. non valet processus factus contra tertium, vel contra partes. & ita in telligatur hic. ¶ Secundo soluit, quod hic intelligatur, quando non fuit reuocatum in dubium de viribus literarum: sed procede bant primi iudices & secundi quo casu si processus fit contra ex traneos. non valet. & ita loquatur hic. sed si fieret contra partes ratione contumacie, bene valeret. si autem procedatur in princi pali processus valebit, si sit factus etiam per literas reuocatas, si fiat antequam sint presentate litere reuocationis: sed postea non valebit, etiam si nõ appelletur. Alij tamen dicunt, quod quo ad partes valebit, si non appellet, sed nõ quo ad extraneos. d. An to. hic tenet, quod quo ad extraneos non tenet processus. quo ad partes non tenebit in principali causa, si fiat post presentatas li teras secundas reuocantes primas: nisi iudices pronuntiarent se iudices cõpetentes, & nõ appellaretur. d. vero Floren. hic dicit sine distinctione tenendũ, quod tenet processus, qui fit per primas lite ras, nisi excipiat de secundis & appelletur: prout etiam dixi post eum in. c. ceterum. de rescrip. nec placet ei distinctio, inter par tes & extraneos: quia etiam contra extraneos potest delegatus procedere ex causa: puta si turbant eum. s. eo. c. j. sed tu dic plene de ista materia, vt dixi in dicto. c. ceterum. de rescriptis. Imola nus vtriusque iuris doctor.

1 Mundum hunc dici medium, et quare.
2 Mandatum iurisdictionis expirare morte mandãtis re integra atque inibi quando dicatur res non esse integra.
3 Unum posse aliquãdo vicem duorum sustinere.
4 Dispositio quãdo possit trahi ad casum fictum.
5 Clausulam, si non omnes poteritis, rescripto appositam verifi cari tam in impedimento facti quam iuris.
6 Mandatorem & mandatarium posse aliquem dici in eodem ne gotio, diuersis tamen respectibus.
7 Citationẽ saltem requiri ad perpetuãdam iurisdictionem. et an per allum actum ante citationem perpetuetur. & quid si citatio non esset legitima, an perpetuet iurisdictionem. & nume. sequenti. et. 10. 12.
9 Reuocationẽ iurisdictionis expressam non impediri nisi deuen tum sit ad citationem, vbi quis commisit alteri vices suas in to tum.
11 Iurisdictionem ordinariam esse fauorabiliorem quam dele gatam.
13 Citationem requiri ad perpetuandam iurisdictionem executo ris deputati circa iudicialia, aliter atque si datus esset executor cir ca beneficia.
14 Intellectus ad. l. si vni. §. neratius. ff. famili. herciscun.
15 Intellectus ad. l. cum queritur. ff. de fideicom. liberta.
16 Sententiam latam pro mortuo regulariter non valere.
17 Mandatum directum seu extensum expresse post mortem non extinguitur morte mandantis.
18 Intellectus ad. l. cum pater. §. meuio. ff. de lega. ij.
19 Iurisdictio perpetuata in vna causa quando censeatur perpe tuata quo ad alias causas, & quando non & nume. 21.
20 Citatio simpliciter facta ad respondendum super ijs, que quis intendit petere, perpetuat iurisdictionem quo ad omnes causas, et numero. 24.
22 Intellectus ad. l. si quis. §. si impubes. ff. de instito.
23 Citatio facta super vna re expressa in rescripto an prodest vt quo ad ceteras res intelligatur perpetuata iurisdictio.
25 Delegatio fuerit facta sub nomine dignitatis eius qui subdele gat, an sub nomine proprio, interest ne quantum ad hoc vt expi ret vel non expiret mandatum morte mandantis re integra.
26 Iurisdictio subdelegata ad expiret per transactionem delegan tis re integra.
27 Mors ciuilis an & quando equiparetur naturali.
28 Episcopo excommunicato an & quando gesta per eius officia lem sint nulla.
29 Subdelegato an & quando noceat excommunicatio superue niens in persona subdelegãtis. & nume. sequenti. et. 32.
31 Excommunicatio superueniẽs in personam eius qui subdelega uit in totum an obstet subdelegato, vt re integra expiret vel sus pendatur iurisdictio subdelegata. & nume. 33.
34 Iurisdictio delegata an expiret ipso iure per mortem delegantis re integra: an vero ope exceptionis.
35 Citatio facta contra vnam personam an perpetuet iurisdictio nem quoad alias personas.
36 Procurator an sit repellendus excommunicato domino, si ante excommunicationem fuerat constitutus. & quid in procuratore in rem suam numero sequenti.
38 Substitutus cum clausula, donec duxerit &c. ab eo cui papa cõ miserat officium sub eadem clausula, an morte substituentis pri uetur eo officio.

Licet vndique. Iurisdictio delegata re integra morte delegãtis expirat. h. d. Et in prima ponit consultatio. in scda respõ sio. Scda ibi, inquisitioni in tex. ibi de medio. i. de hoc

1 mũdo † quia appellat medi⁹ ex eo, quia est in medio inter celũ & infer nũ, vt habet in. c. hec autẽ vita. xxiij. q. iiij. & facit quod habet. j. si is cui. & c. si a subdelegato. li. vj. † not. quod mandatũ iurisdictionis ex

2 pirat morte mãdantis re integra secus si res nõ est itegra. Et nota quando dicat res nõ esse integra vt quia ille cui facta est delegatio cepe

rit vti iuriſdictione.quod quãdo dicatur eſſe tãgitur in gl.j.⁊ ſuper ea.nota qꝺ ad implemẽtuꝫ clauſule,ꝙ ſi nõ omnes,duo ſufficit ꝙ ſint duo vere vel iuris interpꝛetatione ſeu fictione: vt quia ſit vnus duoꝛum perſonas repꝛeſentans.facit quod habetur.ſ. de elec.cũ inter vniuerſas.ad finẽ ⁊ de re iudi.cũ olim.⁊ de elect.c. penulti.§.poꝛro lib.vj.† Et ſic nota ex pꝛedictis, ꝙ non eſt abſonum,ꝙ vnus interdum teneat locum duoꝛum.facit,qꝺ habetur in iurib⁹ pꝛeallegatis ⁊ in.l.maioꝛẽ.ff.de pactis.Et nota etiã† ꝙ diſpoſitio trahitur etiam ad caſum fictũ,quãdo hoc cõtingit ex poteſtate data a iure:vt hic ꝯtingit.nã licet nõ ſint duo ꝟe,ſꝫ ſm fictionem,hoc tamen toleratur pꝛopter poteſtatem dataꝫ a iure delegato in ꝯmittendo vices ſuas alteri.j.eod. quoniam ⁊.ſ.c. pꝛoximo regulariter autem in materia ſtricta diſpoſitio facta in caſu vero non trahitur ad fictum.l.iij.§.hec verba.cũ ibi notatis ff.de nego.geſt.⁊ de materia dixi in.l.j.§.lex falcidia.ff.ad.l.falci. ⁊ habetur de materia in.c.ſuſceptũ. de reſcrip.li.vj.nota de hac clauſula,qꝺ ſi non omnes,duo.que requirit ſaltem duos pꝛocedere.ſecus in clauſula,vos vel alter veſtrum.j.eo.cum plures.libꝛo.vj.†nota ꝙ clauſula ſi vos non omnes poteritis verificatur tam in impedimẽto facti,vt eſt impedimentũ moꝛtis,quã in impedimẽto iuris,vt eſt impedimentũ recuſationis.de quo.ſ.de reſcriptis in capitulo ſciſcitatus.Nota de hoc verbo,collega.nam dicitur ille,qui eſt paris poteſtatis.vt.ff.de ꝟ.ſigni.in.l. collegarum.†nota ꝙ idem diuerſo reſpectu dicitur mãdatoꝛ et mandatarius.nam iſte qui cõmiſit vices ſuas college reſpectu pꝛimi mãdantis erat mandatarius:ſed reſpectu college:cui ꝯmittit vices ſuas dicitur mandatoꝛ.⁊ ſic videtur repꝛeſentare duplicem perſonam.facit qꝺ habetur in.c.poſtulaſti.de conceſ.pꝛebẽ.⁊ in.c. a collatione de appella.li.vj.in gl.pꝛima ibi,ſaltem ꝑ citationẽ.idẽ tenẽt Inno.⁊ Joan.⁊ vincẽ.qui etiam dicunt,ꝙ ſufficiet vnica etiam non perẽptoꝛia etiam ſi ſit facta ſine miſſione libelli.facit quod habetur de foꝛo compe.in.c. pꝛopoſuiſti.† Et nota bene ex gloſ.ꝙ ad perpetuandam iuriſdictionem requiritur ſaltem citatio et ſic videtur velle,qꝺ ꝑ alium actũ ante citationẽ nõ perpetuetur iuriſdictio.⁊ ꝓ hac parte bene facit.c.gratuꝫ.ſ.e.⁊.c.fi.j. titu.j.⁊ de foꝛo ꝯpe.in.c.pꝛopoſuiſti quinimo per illuꝫ tex.videt̃ qꝺ citatio debet eſſe legitima ⁊ ſic videtur ꝙ ſi citatio eſſet nulla non perpetuaret iuriſdictioneꝫ licet Hoſti.teneret contrarium et non bene vt nota gloſ.in.c.cũ plures.j.e.ti.lib.vj.nec ob.c.venerabili.j.e.per quod videtur pꝛobari,ꝙ per actũ nullũ fiat perpetuatio iuriſdictiõis:qꝛ reſpõderi põt,vt ibi dicet̃ etiã ꝓ hac parte,ꝙ per actum ante citationẽ nõ fiat ꝑpetuatio.facit etiã.c.qm̃ infra de pꝛoba.vbi pꝛo pꝛimo actu iudiciali ponit citationem. facit etiam quod habetur in.§.fi.inſti.de pena te.litigãtium. vbi dicit iudicium inchoari a citatione.⁊ hãc partẽ tenet hic Joan. Cal.⁊.d.Flo.⁊ Archi.in.c.non ita.ij.q.vj.⁊ Bar.in.l.moꝛe.⁊.l. ⁊ quia.ff.de iur.om.iudi.† ſed Hoſt.hic tenet,qꝺ qualitercunqꝫ vſus ſit iuriſdictione,etiã per actũ ante citationem perpetuetur iuriſdictio,per hunc tex.dum dicit,ſimpliciter iuriſdictione vti ceperit.⁊ ideo ſm eũ ſi ꝓſentato reſcripto etiã coꝛã notario et teſtibus,ꝓceperat tanquã iudex notario,qꝺ de pꝛeſentatione ſibi iudici facta coꝛã eis ꝯficiat inſtrumentũ,vel ſi tanquam iudex eligat nuncium ad citationes faciendas,vel alium ſimilem actum tanquam iudex faciat., quia vſus eſt iuriſdictione ,perpetuata erit iuriſdictio. dicit tamen, qꝺ quia non omnes capiunt hanc opi.ꝺbet iudex accelerare ad faciendã citationẽ:nã illa ſufficiet, etiam ſi ſit vnica,licet non peremptoꝛia.hanc opi.Hoſtiẽ.ꝙ ſufficiat actus iuriſdictionalis etiam ante citationem factus, tenuit gloſ.in.c.quamuis infra.e.libꝛo.vj.⁊ in.c.ſi a ſubdelegato.eodeꝫ titulo ⁊ licet expꝛeſſius in.c.ne aliqui.de hereti.libꝛo ſexto.⁊ videtur etiam ſequi Joan.andre.in.c.fina.j.ti.j.licet etiam ibi recitet opi.ſed vt dixi opi.glo.tenuit Jo.Cal.dicens qꝺ ipſe eſt de illis qui non capiunt opi.pꝛedictam Hoſtien.⁊ cum Joan.Cald.cõcoꝛdant etiam alij,de quibus.ſ.dixi.licet.d.Ant.hic et.ſ.e. quoniam.videatur ſequi opi.Hoſti.ſed pꝛo opiñ.gloſ.⁊ Joã.Calde. facit quia † ſicut nõ impeditur reuocatio expꝛeſſa quando quis cõmiſit vices ſuas in totum,niſi deuentũ ſit ad citationem.ſ.eo. ſuper queſtionum.§.ſi vero duo.in glo.magna que ibi hoc dicit: ita in hac reuocatione tacita per moꝛtem videtur idem dicendum glo.tamen in.c.quãuis.j. eod.libꝛ.vj.videtur contradicere gloſe in dicto.§.ſi vero duo.nam videtur velle,qꝺ etiam vt impediatur reuocatio expꝛeſſa,ſufficiat qꝺ qualitercũqꝫ ſubdelegatus ſit vſus iuriſdictione.†ſed certe veriꝛ videtur gloſ.in.§.ſi vero duo.⁊ ſimiliter de iure veriꝛ opi.huius gl.⁊ ſequaciuꝫ,quam opi.Hoſti.per.c.ſi a ſubdelegato.j.eod.lib.vj.nõ cauillando tex. nã ibi videtur loqui etiam,quando moꝛs ſuperuenit in pꝛimo delegante poſt ſubdelegationem delegati.⁊ tamen ibi dicit, qꝺ ſi in alio non fuit pꝛoceſſum per delegatum vel ſubdelegatum ante moꝛtem pꝛimi delegantis,expirat iuriſdictio.⁊ ſic patet,qꝺ non ſufficit ſubdelegationem eſſe factam.gloſ.tamen ibi reſtringit tex. quando moꝛs pꝛimi delegantis interuenit ante ſubdelegationem.ſed certe tunc fruſtra ibi dicitur,ſi per ſubdelegatum in aliquo ſit pꝛoceſſum.nam ſufficiebat dicere,ſi per ſubdelegatũ ipſum in aliquo non erat pꝛoceſſum.⁊ ſic ille tex.non cauillando videtur pꝛobare opi.huius gloſ.et ſequacium:pꝛo qua bene facit.c.pꝛopoſuiſti.de foꝛo cõpe.pꝛeallegatum. vbi patet, qꝺ non perpetuatur iuriſdictio oꝛdinarij in pꝛeueniendo,niſi per citationem.ergo multominus debet perpetuari iuriſdictio delegati,niſi interueniat citatio † cum fauoꝛabilioꝛ ſit oꝛdinaria iuriſdictio quam delegata:vt nota.in.c.j.de reſcriptis.lib.vj.pꝛo hac parte etiã bene facit.c.fi.j.ti.j.vbi dicitur hoc expꝛeſſe ꝓbari.ſed Joan. andre.ibi.et.d.Anto.etiã hic ⁊ ibi dicit,quod ibi loquitur in delegato legati:quo caſu pꝛocedit quod requiratur citatio,vt perpetuetur iuriſdictio talis delegati.ſecus dicit in delegato a papa vel ab alio oꝛdinario.Et rõ diuerſitatis eſt ſecundum eum quia moꝛiente legato,vl'eo reuocato,expirat et extinguitur dignitas legationis:ideo tunc ſi antequã expirauit,nõ ſit facta citatio per delegatuꝫ:expirabit iuriſdictio delegati.ſed licet moꝛiatur papa vel alius oꝛdinarius,non expirat dignitas papalis vel dignitas alterius oꝛdinarij:ideo tũc ſufficit,qꝺ delegatus qualitercunqꝫ fuerit vſus iuriſdictione.† ſed certe iſta ratio nõ ponderatur in dicto.c.fi.ſed ſoluꝫ attenditur,ꝙ expirat iuriſdictio delegantis. que ratio habet locum etiam quando moꝛitur papa:nã per moꝛtem pape expirat iuriſdictio ipſius pape, qui ſubdelegauit. ⁊ ſimiliter idem dici poteſt quãdo moꝛitur alius oꝛdinarius,qui delegauit.pꝛeterea vt dixi,videtur eſſe caſus pꝛo opi.glo.in dicto.c. ſi a ſubdelegato non cauillando nec obſtat iſte tex.quia licet ſimpliciter dicat iuriſdictione vti ceperit,tamen vt dicit Joã.Cald. debet intelligi ⁊ declarari ſecundum alia iura,que volunt, ꝙ vti ceperit citando. dicto.c.j.ſ.eo.titu. ⁊ dicto.c.fi.j.tit.j.et dicto.c. pꝛopoſuiſti.de foꝛo competen. Et pꝛo hoc facit,quod legitur et notat̃ in authen.offeratur.C.de lit.conteſt. ⁊ in.l.non eſt nouuꝫ. et in.l.ſꝫ ⁊ poſterioꝛes.ff.de legi.vbi patet qꝺ licet vna lex ſimpliciter loquatur,tamen debet intelligi ⁊ declarari ſcꝺm aliam legẽ ſpecifice de materia loquentẽ.⁊ ideo nõ eſt abſonum, qꝺ hoc capitul.ſimpliciter loquens declaretur ⁊ intelligatur ſcꝺm iura pꝛeallegata ſpecifice loquentia de vſu iuriſdictionis per citationẽ in hac materia,quando tractatur,an per moꝛtẽ delegantis expiret mandatũ,⁊ quãdo dicatur res non eſſe integra,⁊ vt patet ex pꝛedictis,cõmunis opi.videtur eſſe cum glo.licet Hoſtien.⁊ gloſ.ſuperius allegate aliter dixerint.⁊ etiam Joan.and.⁊.d.Anto.tene tamen menti gloſas ſuperius allegatas cõtra iſtam:licet iſta veriꝛ videatur per ea que.ſ.dixi ⁊ adde qꝺ Joan.and.j.tit.j.in c.fina.refert in effectu Gratianum tenere,qꝺ ad perpetuandam iuriſdictionem ſufficiat,qꝺ iudex cõmiſerit fieri citationem, licet facta non fuerit ante moꝛteꝫ delegantis,vel antequã expiret iuriſdictio delegati ⁊ cũ illa opi.ibi tranſit:que in effectu videt̃ cõcoꝛdare cum opi.Hoſti.hic.⁊ ſic ibi in effectu videtur ſequi opi. Hoſti.idem etiã expꝛeſſe ſequitur in addi.Specu.in ti.de recuſatio.§.ij.ſuper ver.Item auditoꝛ vbi cõcludit, qꝺ ad perpetuandam iuriſdictionem regulariter ſufficit, qꝺ iudex qualitercunqꝫ ceperit vti iuriſdictiõe,etiã ſi nõ citauerit.fallit ĩ caſu,qñ recuſat̃ delegat⁹,q erat ſubdelegat⁹ in totũ.Nã tũc vt ſubdelegãs habeat cognoſcere de cã recuſatiõis ⁊ nõ arbitri,expedit,ꝙ ipſe ſubdelegans ꝓueniat ꝑ actũ citationis:alias non ſufficeret.† Adde etiam pꝛedictis qꝺ Joan.Mo.in.c.vt animarũ.de cõſtitu.li.vj. dixit,ꝙ vbi executoꝛ eſt deputatus circa iudicialia,tunc ad perpetuandam iuriſdictionẽ requiratur citatio.⁊ ſic tenuit opi.gloſ. ſed in executoꝛibus datis ad beneficia,dixit qꝺ non requiritur citatio:ſed per alios actus poteſt perpetuari poteſtas executoꝛis puta ſi inſinuet poteſtatem ſuam, ⁊ literas pꝛeſentet.facit quod habetur in.c.tibi qui de reſcriptis.in.vj.⁊ in.c.ſi ſoli.de cõceſ.pꝛebene.od.lib.⁊ quod legitur ⁊ nota.in.c.ſi ſuper gratia.j.eo.in.vj. in glo.ij.ibi,tam mãdatoꝛis quã mandatarij.et hoc ſatis.pꝛobatur hic,ꝙ idem eſſet mãdatoꝛ ⁊ mãdatarius diuerſo reſpectu: vt dixi in notabilibus.⁊ facit etiam quod habetur.ſ.eod.c.coꝛam. ⁊.c.gratum. ¶ In eadem gloſa ibi,ſignificauit. hoc intellige vt ibi notatur.quia illud pꝛocedit quo ad conueniendum eum qui continebatur ſub clauſula generali. ſecus ſi fuiſſet expꝛeſſatus in reſcripto:quia tunc per moꝛtem talis litigatoꝛis etiam re integra non expiraret reſcriptum:vt ibi dictum fuit.† in eadem glo. ibi.§.neratius.ibi videtur non expirare mandatum moꝛte mandantis.ſed dic quod ibi res non erat integra. quia licet pater qui pꝛofeſſus fuerat filium ſuſcepturum munus publicum , ad quod fuerat electus ipſe filius, deceſſerit, antequam filius illud ſuſcipiat,tamen non erat res integra:quia per talem pꝛofeſſionem factam per patrem iam fuerat obligatus pater ipſe, ſi contingeret poſtea filium acceptare ⁊ ſic ſe oligare reipublice in eadem gloſſa ibi:quia.V.quia ibi ſpeciale in ſucceſſoꝛe vitij. vel illud pꝛocedit ex vi ſecundi mandati. de iſta tamen materia an

ſoluatur

soluatur rescriptum morte litigatoris, dic vt plene dictum fuit
15 in dicto.c.significauit.de rescriptis † in eadem glo.ibi.l.cum que
ritur secundum do.Floren.ꝙ ibi res non erat integra: quia de-
cretum erat interpositum.sed certe ista solutio videtur contra il-
lum textum,qui loquitur,quando decretuꝫ fuit interpositū iam
mortuo illo qui erat rogatus in testamēto manumittere seruuꝫ,
ꝛ decesserat post aditam hereditatem,ante prestitam libertateꝫ.
nam si ex eo,quia nō habebatur eius presentia,decreuerit iudex
eum esse absentem ex iusta causa,ꝛ libertatem cōpetere:quia cē-
setur absens ex iusta causa propter mortem.facit.ī.eod.si delega
tus lib.vj.cōpetet libertas:ꝛ heres eius censebitur patronus.et
sic sententia ibi lata pro mortuo prodest heredi.l.pe.ff.que sen.si-
ne appe.rescin.de quo in.l.neratius.ff.de reg.iur.Alij dicunt esse
ibi speciale in quādā ꝯsequentiaꝫ fauore libertatis.nā libertatis
fauore fuit ibi statutum,qđ talis sententia valeret,vt sic libertas
competeret.ꝛ in ꝯsequētiā fuit statutum,qđ heres defuncti esset
16 patronus † alias autē regulariter sentētia lata etiaꝫ pro mortuo
non valeret.de quo per glo.ꝛ Bar.in dicta.l.penul.ꝛ etiam in.l.
neratiꝰ.ff.de regu.iur.vbi hec vltima opi.videtur probari.posset
tamen scđm predicta dici,qđ ibi proprie nō agitur de mandato,
sed de legato libertatis facto in testamento in ead.glo.ibi:neces-
se sit adimplere.Exēplū:si quis mādat sibi fieri sepulcrū in quo
sepeliatur:quia non debet sepeliri nisi post mortem.ideo non ex-
17 tinguit tunc mandatū etiā post mortem.idē vero cōmuniter † te
netur,vbicunqꝫ expresse per mandātem dirigitur seu extenditur
mandatū etiā post mortē.per.l.si non remunerandi.§.fi.hic alle-
gatā.nam ibi mandatum fuit,vt post mortem fieret monumen-
tum.nam etiā potuisset fieri in vita:licet sepultura solum veniat
fienda post mortē.ꝛ tamen etiā sepulchrum posset post mortem
fieri.ꝛ tamen ibi dicitur mandatum non expirare.ꝛ pro hoc etiā
facit,quia forma mandati est attendenda:ꝛ ideo debet durare
mandatum,si expresse se extēdit post morteꝫ ex dispositione mā
dantis:tunc regulariter non expirat mandatum morte mandā
tis etiam re integra.de quo per Cinum in.l.mandatū.C.manda
ti.ꝛ per Bart.in.l.ij.ff.de dona.ꝛ aliquid etiam dixi.s.de rescri-
ptis in.c.ex parte decani.ꝛ facit etiam qđ habetur in dicta.l.fin.
18 de solu.ꝛ in.cle.fi.ī.de procuratoribꝰ † ꝛ in.l.cū pater.§.meuio.ff.
de lega.secundo vbi est casus singularis,qđ qñ mandatū est ex-
plicandū in vita,sed effectus eius dirigitur post mortē,vt quan-
do quis mandat Titio,vt det rem aliquam Seio,quā mandās
ipse donat ipsi Seio causa mortis.nam tunc an extinguať man
datū morte mandantis,eligitur media via:quia si Titius mada
tarius sciuit mortem mandantis,antequā tradat ipsi Seio,expi
rat mandatū.secus si ignorans morteꝫ tradit.quia tunc tenebit
traditio:ꝛ Seius habebit reꝫ ex causa donationis causa mortis
secus fuisset tradita:postquā sciuisset mortem mandantis,vt ibi
patet.de quo etiam aliquid tetigit.d.Anto.hic in ead.gloss.ibi
ver.abolitio.ibi dicitur,ꝙ vbi sunt plures accusationes, vt possit
quis impune desistere,requiritur qđ intercedant plures abolitio
nes.in ead.glos.ibi,cum in vna.ibi dicitur,quod quando plures
sunt sententie,plures etiam necesse est esse appellationes in eadē
glos.ibi.§.ex causa.ibi dicitur,qđ minor restitutus in vno capitu
19 lo,non intelligitur restitutus in diuerso.in ea.glo.† ibi,nō est per
petuata iurisdictio nisi in causa illa.hoc intellige verum,quādo
citatio specifice fuit facta,ꝛ quādo alie cause sunt separate.facit
quod habetur.ī.eod.in.c.fi.§.officium.lib.vj.et de hereti.in.c.ne
aliqui.eo.lib.secus si essent cause connexe:quia tunc perpetuatio
facta in vna prodesset in alia propter cōnexitatem.ꝛ sic loquitur
l.finalis.C.de duobus reis.allegata per glo.s.in cōtrariuꝫ.nam
ibi citatio fuit facta cōtra vnum ex correis:ideo propter cōnexi-
tatem obligationis talis citatio perpetuat actionem contra aliū
correum.facit quod dictum fuit in capitulo pastoralis.§.finali
de rescriptis.ꝛ quod habetur infra de appella.capitulo inquisi-
20 tioni.Et per hoc patet responsio ad dictam legem finalē.† Itē
secus,si citatio fuisset facta simpliciter ad respondendum de iure
super ijs,que intendit petere ille,qui facit citari.nam tunc talis
citatio generalis perpetuaret in omnibus.per.l.fin.C.de anna.
21 excep.est casus notabilis.Item secus secundum dñm Anto.† si
cause non fuissent separatim commisse,sed sub quadam vniuersi
tate,vt si committatur vniuersitas causaruꝫ certi loci:quia tunc
per citationem factam in vna causa perpetuabitur in omnibus
que sub vniuersitate continentur arg.l.si quis.§.si impubes.ff.
de institoria ꝛ hoc etiam tenuit Bartolus in.l.more.ff.de iu-
ris.omnium iudi.sed certe hoc vltimum dictum non videtur ve
rum,per ea que habentur in dicto capitulo finali.§.officium.et
in dicto capitulo ne aliqui.in quibꝰ patet,quod licet commissa
fuerit vniuersitas causarum,non durat officium conseruatoris
post mortem committentis officium nisi quo ad cepta per illum
22 Et † ad.§.si impubes.potest respōderi quod ibi loquitur in mā
dato extraiudiciali:quo casu quando est mandatum vniuersale
etiam si nil sit ceptū,non expirat morte mandantis.vt ibi patet.
Et notat Bart.in.l.ij.ff.de dona.sed hic nos loquimur in man-
dato iudiciali:quo casu licet sit mandatum vniuersale, videtur
soluꝫ perpetuari quo ad illa in quibus fit perpetuatio,ꝛ nō quo
ad alia:per ea que habentur in dicto.§.officium.in ead.glos.ibi
non potest procedere idem notatur.s.de rescriptis in.c.pastora-
lis.§.j.in glo.fi.ꝛ dicit Inno.hoc esse indubitatū per dictū.c.pa-
storalis.§.j.adducit tamen in contrariuꝫ.c.nouit.de offi.lega.et
non soluit.dic,ꝙ facit in contrarium quia ibi dicitur,quod lega
tus in pluribus prouincijs facta vnius prouincie potest explica
re in alia prouincia coniuncta sub vna legatione.facit quod dixi
23 supra de connexis.† Item intellige gl.procedere,quando facta
esset specifice citatio super re expressata in rescripto, licet etiam
esset adiecta clausula generalis in rescripto,ꝛ rebus alijs, nam
tunc procedit glo.quia citatio facta super re expressata in rescri-
24 pto non prodest quo ad res contentas sub clausula generali † si
autem citatio fuisset facta ad videndum expressionem rerum cō
tentarum sub clausula,tunc perpetuata esset iurisdictio in omni
bus contentis.dicit do.Anto.sub clausula:quia tunc censetur
perpetuata iurisdictio in omnibus contentis sub clausula,ex eo
quia tunc videtur esse vnica iurisdictio vniuersaliter commissa.
quod tene menti.¶ Contra tamen istud vltimum dictum for-
titer facit quod habetur in.c.fi.§.officium.lib.vj.et quod superiꝰ
dixi vnde non videtur hoc dictum procedere per ea que haben-
tur in dicto.§.officium.ꝛ pro hoc etiaꝫ bene facit,quod habetur
in.c.ne aliqui.de hereticis.in.vj.per locum a speciali.vbi patet,
ꝙ si inquisitoris officiū cōmittitur seu delegatur alicui,licet vi-
deatur sibi facta commissio vniuersalis causarum fauore fidei,
est speciale vt post mortem committentis duret officiuꝫ quo ad
non cepta:vt patet ibi in textu coniuncta glos.ꝛ sic a contrario
alias erit secus:quia non durabit potestas delegata quo ad nō
cepta post mortem delegantis licet commissa fuerit vniuersitas
causarum in ead.glos.ibi non procedet.Idem tenuit Innocen.
per.c.quoniam.s.eod.quod facit intelligendo quod commissio
erat facta sub nomine proprio.ꝛ pro glos.facit,quia depositus
25 habetur pro mortuo:vt.ī.dicetur.Et † aduerte:qa dixit Hosti.
et videtur fuisse de mente Innocen.quod si facta fuerat dele-
gatio sub nomine dignitatis ei,qui subdelegauit,quod tunc si
deponatur ipse delegatus etiam re integra,non expirabit po-
testas delegati sed iurabit:ꝛ erit subdelegatus successoris in di-
gnitate.secus si commissio erat sibi facta sub nomine proprio:qꝛ
tunc si moriatur re integra,bene expirat potestas subdelegati.ꝛ
sic intelligatur glos.ꝛ hanc opi.videtur sequi.d.Anto.in vna
parte.sed Ioan.cal.hic videtur tenere oppositum,dicens quod
glo.indistincte procedit.quia illa distinctio,An fiat ꝯmissio sub
nomine dignitatis,an vero nomine proprio expresso,habet lo-
cum ex parte eius,cui fit commissio:vt patet in.c.quoniam.s.eo.
sed ex parte cōmittentis non habet locum:quia licet quis cōmit
tat ratione dignitatis quam habet, tamen dignitas non dici-
tur committere.quia dignitas non loquitur,sed persona.ꝛ ideo
iura communiter dicunt,quod si papa committit causam alicui,
morte eius re integra expirat potestas.s.eo.in.c.relatum.ꝛ ideo
quo ad hoc,an expiret potestas subdelegati vel non re integra
non videtur attendendum an delegatus, qui subdelegauit,
fuerit delegatus sub nomine dignitatis, an vero sub nomine
proprio.Et per hanc rationem videtur quod non sit differētia,
an ordinarius sit qui deleget,an vero sit delegatus principis,
qui subdeleget,etiam si fuerit delegatus datꝰ sub nomine digni
tatis:quia vtrobiqꝫ videtur expirare mandatuꝫ re integra mor
te mandantis.licet do.Anto.hic videatur facere differentiam
inter ordinariū ꝛ delegatū,sed not.bene per predicta.¶ † Quid
autem in translato.Gofredus dicit,quod si re integra sit trāsla-
tus ad aliam dignitatē,expirabit iurisdictio delegati.facit.xxj.
questione secunda in.c.si quis iam translatus.sed do.Antonius
non tenet hoc indistincte:sed dicit,ꝙ ipse translatus fuerat dele-
gatus sub nomine dignitatis,tunc nō expirabit iurisdictio sub-
delegati,sed erit subdelegatus successoris.ideꝫ dicit,si fuit com-
missio facta sub nomine ꝓprio:qꝛ non expirabit.ex eo,quia ipse
traslatꝰ aliter possit esse delegatꝰ apostolicus scđm ea q̄ habenť
infra de rescriptis in.c.statutū lib.vj.ꝛ per consequens durabit
potestas subdelegati.Sed tu potes dicere,quod licet fuerit dele
gatus sub nomine dignitatis,tamen expirabit potestas subde-
legati,ex quo expirat delegati iurisdictio.per id quod dixi.s.de
deposito in ea glos.ibi,ꝛ non in ciuili.hoc intellige quo ad id ꝙ
dicit glo.de donatione facta per virum vxori secundum distin-
ctioneꝫ.l.res que.C.de dona.inter virum et vxo.quia glo.proce-
dit in morte ciuili contingente per deportationem.secus si per
damnationem in metallum,vel per aliam penam,per quam effi
ciatur seruus pene.Et nota ex glo.quod mors ciuilis non equi-
paratur criminali.sed contrarium videtur voluisse glo.in prece-

denti questione, dum loquitur de deposito. nam talis cēsetur ciuiliter mortuus. vij. q. j. §. ecce cum honoris. ꝛ tñ glo. dixit idem
27 quod in morte naturali in casu predicto † potes dicere, quod aut mors ciuilis habet eundem effectum, quē habet mors naturalis quo ad id quod queritur, ꝛ tunc equiparatur naturali: vt patet in deposito nam per depositionem factam de prelato extinguitur omnis ipsius potestas respectu dignitatis a qua deponitur, sicut per mortem naturalem. ideo idem dic quod in morte naturali. Aliquando non habet eundem effectum: tunc secus. ꝛ sic loquitur glo. in hac vltima questione. nam excōmunicatio non extinguit omnino potestatem in excōmunicato, prout facit mors: sed solū suspendit exercitium durante excōmunicatione. ꝛ ideo tunc non est idē quod in morte naturali. facit quod notat Cin. in. l. deo nobis. C. de episco. ꝛ cleri. ꝛ Din. ꝛ Bar. in. l. ex ea parte. §. insulam ff. de verb. obliga. vbi videntur in effectu tenere dictam cōclusionem, quando queritur, an mors ciuilis equiparetur naturali. ꝛ de materia etiam per glo. in. c. susceptum. de rescriptis lib. vj. ꝛ in capitulo, placuit. ij. in glo. fi. xvj. q. j. vbi glo. etiam dicit, ꝛ similiter in dicto. c. susceptum. qd mors ciuilis non equiparatur naturali, nisi in casibus expressis in iure. sed melior videtur doctrina. s. data. de quo etiam per Jo. and. de cōuer. coniuga. in. c. cū si. in eadē
28 glos. † in fine ibi dicitur, qd gesta ab officiali episcopi, qui est excōmunicatus non habent vigorem, licet ipse officialis non fuerit excōmunicatus, sed solum episcopus, cuius erat officialis. sed dic secundum Inno. ꝙ ibi loquitur in officiali seu vicario, cuius iurisdictio est eadem cum illa cuius est vicarius ꝛ idem est consistorium seu auditorium. hinc est quod de vicario nō appellatur ad eum cuius quis est vicarius. in. c. ij. de consuetu. li. vj. secus in subdelegato: quia de eius sententia appellatur ad delegantem. vt patet. j. c. si cōtra vnum ad finem. ꝛ. c. si delegatus ꝛ. c. si is cui.
29 j. eo. lib. vj. et in. c. si a subdelegato. j. e. titu. † ꝛ ideo tenet hic Innocen. glossam dicens, qd si delegatus subdelegauit in totū vices suas quia ex toto desijt esse iudex excōmunicatio superueniēs in eo, non nocebit subdelegato. facit quod habetur. s. eo. super questionum. §. porro. Si autem subdelegauit non in totum, tūc videretur secus tamen tenet idem: quia excōmunicatio non extinguit iurisdictionem: ꝛ sic subdelegatus habebit iurisdictionem. ꝛ licet suspendat exercitium in delegato, tamen non suspendet in subdelegato: quia excōmunicatio est vitium personale, quod respicit personam excōmunicati, non autem aliam. ꝛ ideo nō suspēdetur exercitium in subdelegato. ꝛ hec dicit Innocen. procedere quando subdelegauit in totum vel in partem iurisdictionem sibi cōmissam. secus si nudum articulum facti: quia tunc non posset expediri per subdelegatum ex quo superuenit excōmunicatio in delegato. arg. c. fi. j. eodem titu. ꝛ fortevoluit dicere qd hoc vltimo casu censeretur potius ipse excōmunicatus, qui subdelegauit: facere, quam ipse subdelegatus: ex quo subdelegatus est me-
30 rum factum. † Hostien. tamē dixit opi. Inno. procedere, quando subdelegauit in totum secus quando subdelegauit partem quia tunc videtur ꝙ sicut suspenditur iurisdictio ipsius delegati qui subdelegauit, ita etiam videtur qd suspendatur iurisdictio ipsius subdelegati. nam debet repelli ille, cuius autor repelleretur infra de testi. in. c. licet ex quadam et de hereticis in. c. fraternitatis. ꝛ qꝛ etiā videtur eadē iurisdictio subdelegati ꝛ delegātis hoc vltimum non est omnino verum. quia tunc a sententia delegati non appellaretur ad delegantem qd est falsum vt patet. s. eo in. c. super questionum. §. porro. sed cōtra Hostien. videtur casus in. c. si is cui. j. e. titu. lib. vj. vbi videtur, qd eo casu quo deberet appellari de subdelegato ad delegatū subdelegantem, si ipse subdelegatus procedat ꝛ appelletur, non appellabitur ad delegatum subdelegantem si sit excōmunicatus. et sic aperte videtur ibi innui quod licet ipse delegatus sit excōmunicatus tamen subdelegatus possit procedere: licet si appelletur, non debeat tunc appellari ad eum propter excōmunicationem: quāuis alias appellaretur, si nō esset excōmunicatus. ꝛ sic loquitur eo casu, quo subdelegauit partem, ꝛ non totum. nam si subdelegat totū, non deberet appellari ad eum si non esset excōmunicatus, ꝛ sic videtur ibi casus per
31 glos. ꝛ per Inno. † Et per predicta videtur, ꝙ si eo casu quo subdelegauit partem, excōmunicatio delegati subdelegantis nō habet obstare subdelegato quominus procedat, multominus obstabit, quādo delegasset in totum, etiam si superuenisset excōmunicatio re integra. ¶ Joan. tamē Cald. ꝛ Goffred. videtur velle, quando subdelegauit in totum, si superuenit excommunicatio in delegato re integra, tunc licet nō extinguatur iurisdictio subdelegati, tamen suspenditur, sicut ꝛ iurisdictio delegati ꝛ demum absoluto excommunicato poterit procedi per subdelegatum ex veteri cōmissione. ꝛ sic intelligit Joan. Cald. opi. Goff. qui simpliciter dixit, qd excōmunicato delegante non expirat iurisdictio subdelegati, sed suspēditur. ꝛ demum absoluto excōmunicato subdelegatus poterit procedere ex veteri tamē cōmissiōe.
32 ꝛ pro hoc allegat. c. quāuis. j. eo. in. vj. vbi † autē superuenisset excōmunicatio delegato qui subdelegauit in totū, ꝛ superueniret re nō in-
33 tegra tūc clarum ꝙ nō impediretur iurisdictio subdelegati † sȝ vt. s. tetigi videtur ꝙ etiā quādo superueniūt re integra eo casu quo subdelegauit in totū nō suspēdatur iurisdictio delegati: quia nō suspēditur, quādo subdelegauit in partē: vt patet in dicto. c. si is cui. ꝛ sic multo fortius non suspēdetur quādo subdelegauit in totum licet excōmunicatio superuenit in delegato re integra ꝛ hoc cre-
34 do verū: licet do. Flo. hic videatur sequi opi. Jo. Cal. † Itē aduerte: quia dixit hic Inno. qd iurisdictio delegata non expirat ipso iure per mortem delegantis, sed ope exceptionis. sed glos. tenuit cōtrariū in. c. cū venissent. j. de testib. vbi dicit, qd ipso iure expirat ꝛ idē voluit glo. in. l. eius qui in prouincia. ff. si certū peta. vbi decidit, qd processus factus per delegatū post mortem delegantis re integra etiā ignorāte delegato est nullus. ꝛ hoc tenuit Bar. in. l. more. ff. de iur. om. iudi. ꝛ hec videtur esse cōmunis opi. de qua
35 dixi. s. eo. in. c. relatum. ¶ An † autē citatio facta cōtra vnā personam perpetuet iurisdictionē cōtra aliā. Inno. hic dixit, qd nō. sed dic hoc verū, nisi essent correi. l. fi. C. de duobus reis. vel nisi cōnexitas vel indiuisibilitas negotij aliud suadeat: per ea que ha-
36 bentur in. c. pastoralis. de rescriptis. ¶ † Ultimo tangit hic Jo. andre. an domino excōmunicato repellatur procurator qui prius ante excōmunicationē fuit constitutus: ꝛ cōcludit post Hosti. ꝙ sic durāte ipsa excōicatiōe: per ea q̄ habentur in. c. fi. de procuratori. ꝛ in. c. post cessionē. j. de proba. nec ob. qd per litis cōtestationem fit dominus ipse procurator qꝛ verum est ꝙ fit dominus litis vel instātie in. c. j. de procurato. lib. vj. sed per hoc non fit dominus rei in iudicium deducte, nisi datus sit procurator in rem suam: quo casu tunc non repelletur secundū Hostien. ꝛ Goffred. allegat. ij.
37 questi. vj. biduum. versic. palā † quod vltimū intellige verum, in quātum dixi de procuratore in rem suam, si intētaret vtilem nomine proprio: secus si intentaret directam actionem nomine cedentis, licet ad vtilitatem propriam de quo per glos. in. c. j. de iure patro. lib. vj. ꝛ per Din. in regula, si quis in ius. de regu. iur. in vj. et per Din. ꝛ Bar. in. l. apud celsum. §. de auctoris. ꝛ. §. si cum legitima. ff. de doli excep. vbi secundum do. Ant. hic, Bar. videtur tenere quod dixi. s. non distincto, an quis sit procurator in rem suam ex causa lucratiua vel onerosa. quia excōmunicatio est mere personalis: ꝛ solū respicit personam, ꝛ non actionem. ꝛ sic est vitiū mere personale. secus si esset vitium cōcernens actionem: qꝛ tunc habet locum dicta distinctio dicti. §. de auctoris. ꝛ dicti. §. si cum legitima. ꝛ hāc opi. tenet Jo. An. in dicto. c. j. de iure patro. super gl. licet Din. in dicta regula, si quis in ius. distinguat, an cessio fuerit facta ex causa lucratiua vel onerosa. ꝛ opi. Din. etiā videtur tenere Bar. in dicto. §. si cum legitima. licet do. Ant. hic vt supra dixi, dicat Bar. tenere qd in exceptione excōicatiōis nō distinguatur causa lucratiua ab onerosa. ¶ Et nota qd glos. in dicto. §. si cum legitima. videtur distinguere an cōmittatur dolus in preambulo querende actionis, vt tunc distinguatur an cessio fiat ex causa lucratiua, an vero ex causa onerosa, an vero immediate cōmittatur in querenda actione: ꝛ tunc obstabit cessiona-
38 rio, etiam si facta fuerit ex causa onerosa. † posset etiam queri de questione, de qua tangit Fede. consilio. cciij. vbi tangit, quod si papa cōmisit alicui officium, quod per se vel alium exercet donec aliter duxerit ordinandum: qui deputabit substitutū cum clausula donec etiam duxerit negotium reuocandum, qui substitutus incepit vti officio: deinde moritur substituens: an expiret officiū substituti, ꝛ licet do. Anto. hic dicat considerandum, an substituens habuerit iurisdictionem ordinariā, vt tunc expiret officiū substituti. per. c. romana. de offic. ordi. lib. vj. secus si delegatam: per hunc textum. melius videtur dicendum, quod attendi debeat, an substitutus fuerit vicarius, an vero subdelegatus: per ea que tetigi. s. super glo. Et ad materiam facit, quod notat Joan. andre in. c. si gratiose. de rescriptis lib. vj. in nouella ꝛ in specu. ti. primo. §. restat in secunda columna. vbi de materia gl. huius capitul. ¶ Et nota qd posset hic tractari, An ꝛ quādo expiret mādatum per mortem mandantis: quo casu possent cōsiderari tres casus: primus in mandato, per quod cōmittitur iurisdictio et de isto proprie loquitur hic. secundus in mandato procuratoris cōstituti ad iudicia. de quo in. l. si defunctus. ff. de procurato. Tertius est in mandato procuratoris dati ad negotia ꝛ de hoc per Cin. in. l. mandatum. C. mandati. ꝛ per Bartolum in. l. ij. §. sed et si quis. ff. de dona. Joannes de imola iuris vtriusque doctor famosissimus.

1 ☞ Delegatus principis sententie sue executionem ordinario committi potest.
2 Ordinarius sententiam delegati non tenetur exequi, nisi de illius iurisdictione sibi facta fides fuerit.
3 Delegatus nemo presumitur, nisi probetur.
4 Executor merus exceptionem defectus potestatis cōmittentis admittere pōt.

admittere potest.
5 Iudex non precipit, nisi ea authoritate, qua fungitur.
6 Facta quare non presumantur.
7 Delegationem allegans, eandem probare debet.
8 Delegatum aliquem nõ esse qualiter probetur.
9 Presumptio quando habetur pro factis a iudice.
10 Ordinarius qualiter quis esse probetur.
11 Sententia an probetur per chartam publicam.
12 Instrumentum procuratorium qualiter probetur.
13 Sententiam nullam esse dicens, quando sit audiendus.
14 Delegatio qualiter probetur, si de eadem dubitetur.
15 Delegatio, seu mandatum delegationis an possit testibus probari. & numero. 18.
16 Madatum an & quando per testes probari possit.
17 Delegatio & subdelegatio sigillis delegantiũ & subdelegãtium probari debent.
19 Legatio per principez commissa, literis eiusdem est probanda.
20 Legato quando credatur de sua legatione, absq; literis.
21 Mandatum delegationis a papa factum, quando per literas probari debeat.
22 Procurator alterius quando quis esse presumatur.
23 Instrumetum non ideo redditur falsum, si in eo reperiatur aliqua falsitas in cõfinibus narratis.
24 Sententia lata domino absente & ignorante non preiudicat eidem.
25 Mandati procuratorij defectus quando possit allegari.
26 Iudex ad priuatam vtilitatem officium suum non petitum interponere non debet.
27 Procuratori an possit obijci defectus mandati post litis contestationem.
28 Dominus litis gesta per falsum procuratorem ante latam sententiam ratificare potest, etiam inuito aduersario.
29 Acta substantialia iudicij an presumantur precessisse sententiam.
30 Notarij verba enuntiatiua dicentis visa libelli oblatione &c. nõ probant eadem precessisse.
31 Sententia si constet quod in rem transierit iudicatam, pro eadẽ erit presumptio.
32 Sententia lata an presumatur esse iusta.
33 Executio sententie, an impediri possit per exceptionem nullitatis.
34 Exceptio nullitatis que a iure vel statuto excludi dicatur.
35 Sententie nullitatem incontinenti probare volens non semper auditur.
36 Executor an teneatur exequi sententiam, quam scit iniustam.
37 Executor sententie cognoscens eam nullam, quando possit de nullitate cognoscere, & quando non.
38 Delegatum se asserenti in leuibus credi debet.
39 Delegato mandanti alicui vt alicuem citet, obediri debet, licet non sit facta fides de mandato.
40 Iudicẽ se asserenti an sit in dubio credendum.
41 Dominus litis etiam post sententiaz latam potest ratificare gesta per falsum procuratorem in preiudicium aduersarij.
42 Minor sententiam pro se latam ratificare potest procuratore falso gerente.

Cum in iure. Non credit quis delegatus, nisi delegationẽ probet hoc dicit communis diuisio. secunda ibi: super quo. 1 † Nota qđ delegatus principis potest committere executionẽ sentẽtie per eum late ordinario, & sibi precipere vt illam exequatur. Nec mirum nam quo ad dictam causaz sibi cõmissaz cẽsetur esse maior ipso ordinario. s. eo. sane. lo. ij. 2 † Nota tamen quod ordinarius non tenetur exequi, nisi de iurisdictione delegati fiat fides. Et ex hoc etiam nota ꝙ non presumitur quẽ esse delegatum, nisi probetur facit quod habetur in. l. vna. C. de manda. princi. & in. c. nobilissimus. xcvij. di. Et ex predictis etiam 3 nota † qđ merus executor potest admittere exceptionez defect⁹ 4 potestatis cõmittẽtis. De materia aliquid tetigit hic † Inno. & plene per glo. s. e. pastoralis. §. quia vero. & ibi plene dictuz fuit. ¶ Item ex predictis potest notari quod licet propter dubiũ de mandato partes arctentur ad comparedum coraz citante. s. de rescriptis. super literis. cum ibi notatis. quod intellige quando transmissa est copia rescripti, vel saltem in literis asseruit se delegatum nam alias non tenetur citatus comparere. per id quod dixi. s. eo. prudentiam. & quod ibi notatur per Innocen. & quod notatur per eundem infra de dilatio. c. preterea. tamen quo ad hoc vt extranei arctentur ad parendum, expedit fieri fidem de 5 mandato, vt hic probatur. † Nota practicam precepti per iudicem fiendi, quia precipit authoritate qua fungitur. Hodie tamẽ vt dicit Ioannes Andreas vtuntur plurali, & non singulari. facit quod habetur in. c. cum ab vno. de re iud. in. vj. Et dicit hic do. Flo. qđ vbi quis exercet potestatem suo iure, tũc dicit illa verba, autoritate qua fungor, seu fungimur. Sed vbi ex iure alieno exercent, tunc dicunt, autoritate nobis in hac parte concessa. imo verius apostolica, si a papa fuerit facta concessio, vel alteri⁹ 6 si, ab alio fuerit concessa. † Nota qđ facta non presumunť. Et ad hoc potest allegari hoc. c. secundũ. d. Floren. Et ad idem bene facit. l. quecũq;. §. fin. ff. de publica. Nam hic non presumiť hoc factum qđ quis sit delegatus, nisi probetur. In glos. prima ibi: licet exhibeatur sentẽtia. Nota bene qđ licet litera loquatur, & ponat exemplum, cum delegatus mandat aliquez denũtiari excõmunicatum, quem dicit se excõmunicasse, tamen glos. videtur literam extendere etiam ad alias sentẽtias. Et bene dixit glo. quia quod hic dicitur de denũtiatione excõmunicati, ponitur gratia exempli. Et ideo idem dicendum in alia sentẽtia: quia exempla non restringunt regulam. Allegat do. Flo. duas glo. quas dicit singulares. vna est in. l. j. §. quod vulgo. ff. de vi & vi arma. Alia est in. c. j. in glo. j. j. ne cleri. vel mo. Sed certe de hoc est tex. expressus in. l. damni infecti stipulatio pertinet. ad. fi. ff. de damno infecto & ideo non fuit necesse recurrere ad glossas. In ea. glos. ibi. ij. questione. vj. hoc etiam nota bene ex gl. ꝙ licet appareat de sententia, non tamen presumitur pro fundamento potestatis sentẽtiantis, quando dicitur illum fuisse delegatum secus si dicať euz fuisse ordinarium. Innocen. hic tetigit de materia, & infra de eo qui furti ordi. rece. c. innotuit. & ibi limitat primum dictum procedere, quãdo sententia nondum transiuit in rem iudicatam, vt quia est appellatum, & appellatio pendet. vel si transiuit, obijciť de fundamento potestatis sententiantis per eũ, qui fuit absens. 7 Nam tunc procedit quod dixit glo. † quia allegans fundamentum potestatis sententiantis, & sic delegationez, debet probare. Si autem ille, qui allegat fundamentũ potestatis iudicis, fuit in iudicio. nam tunc ex quo nil dixit ante litis cõtestationem, licet dicat post litis cõtestationẽ, vel etiam post sententiam, presumptio est cõtra eum: quia huiusmodi exceptiones debent in initio opponi. j. de re iudi. in. c. inter monasterium. & C. de excep. l. fi. et facit. l. Pomponius. §. rati. ff. de procurato. & qđ notat Innocẽ. in. c. quoniam contra. j. de proba. & in. c. j. de elec. lib. vj. & qđ ibi etiam notatur per gl. in verbo, absentia. ideo non audietur, nisi probet ipsum defectũ. Nam licet videatur asserere negatiuã, tamen propter presumptionem transfunditur onus probandi in eum per id quod habetur in. c. vt nostrum. j. vt ecclesiastica bene fi. & l. siue possidetis. C. de probationibus. & facit etiam qđ notat 8 Barto. in. l. nulla. & l. hoc iure. ff. de verb. obliga. † Poterit autẽ probare hanc negatiuam vel per confessionem aduersarij. in. c. j. de confes. lib. vj. vel probando reuocationem mandati. s. de rescriptis. in. c. ceterum. vel probando quod delegans non fuit illa die in loco, in quo dicitur facta delegatio: & sic indirecte probabit falsitatem. de testi. in. c. ex tenore. & in. l. optimam. C. de cõtrahen. & cõmitten. stipula. & quia ista exceptio reddit iudiciũ retro nullum, poterit opponi etiam post sentẽtiam, licet non fuerit appellatum, per id quod habetur in. c. in nostra. de procuratoribus & in. l. licet. C. de iudi. Et quod dixi. s. de absente, dicit Inno. in loco preallegato, verum esse etiam si absens fuerit contumaciter absens. Refert tamen quod alij cõtra, & forte bene, secundũ euz. Et hanc secundam opi. tenet hic do. Florenti. dicens ꝙ si sentẽtia transiuit in rem iudicatã, & fuit lata cõtra absentez contumacem, presumeť pro fundamento potestatis sentẽtiantis. Et concludit qđ si pars fuit presens, vel cõtumaciter absens, licet audiatur de nullitate, tamen ipsi opponenti incumbit probatio. quod dicit esse notandũ. Et dicit se in hoc vidisse magnam controuersiam. Tamẽ dicit probari predicta ex ijs, que dicit Inno. & Cõpo. in. c. innotuit. Facit, licet non alleget, quod notat Innocẽ. et Compo. in. c. bone. lo. j. s. de elec. vbi firmãt ꝙ si sententia lata sit cõtra absentem, si fuerit cõtumax, presumetur pro sententia. Et tangit etiam Inn. in dicto. c. innotuit. An & 9 † quando presumatur pro factis a iudice. sed quo ad propositum dicit do. Floren. dicenduz ꝙ si dubitatur de actis, an videlicet fecta sint vel non, de ipsis debet doceri. j. de proba. in. c. quoniam contra. Si autez cõstat ꝙ acta sint facta, ꝑsumiť pro iudice, ꝙ rite sint facta. De quo remittit ad notata in. d. c. qm̃ j. j. de ꝓba. Sed ꝺ hoc inferi⁹ lati⁹ dicaz. Et hoc in delegato, seu in sentẽtia delegati. ¶ Scđm vero dictũ, scz ꝙ ꝑsumať ꝓ sentẽtia ordinarij, limita ꝓcedere qñ ille fuit habit⁹ & tẽtus ꝓ ordinario. Nã tũc illud solũ sufficit, licet alr̃ nõ ꝓbetur de ꝯmissiõe, ꝑ id qđ habeť in. l. Barbari⁹. de offic. 10 preto. & in. c. nihil est. de elect. † aduerte tñ ꝙ q: hoc est notoriuz in loco, in quo est sic habit⁹ & tẽtus ꝓ ordinario, nõ est necessaria probatio in loco illo, s: sufficiet allegare ꝙ sic habit⁹ & tent⁹ fuit. ex quo illud est notoriũ, per illud qđ habeť in cle. appellãti. cũ ibi notatis ꝑ gl. de appel. Sed si in alio loco, precipue valde remoto de hoc disputareť: tũc q: illud nõ est notoriũ, debebit probari qđ

sic fuit habitus ⁊ tētus pro ordinario in loco p̄dicto. Facit quod
notat Joā.and.in.d.c.nihil est.de elec. Et ꝺm predicta intelligo
dictū do.Flo.hic,licet nō sic clare fuerit locut⁹. In ead.gl.ibi:vi
deť ꝙ sufficiat. Hoc itellige,quādo publicatio est facta legitime
puta parte aduersa presente,vel absente,sꝫ legitime citata al's se
cus.per id,ꝙ habeť in.c. penul.de fi.instru.⁊ quod notať etiā.j̄.
de testi.in.c.Alberic⁹. Et sic etiā intelligit Jo.an.i addi.Specu.
in tit.de recusa.§.j.super verb.sed obijciť. Et facit ꝙ notať.j̄. de
priuileg.cū olim.j.⁊.xcvij.di.in.c.nobilissimus. Et pro hoc facit,
quia vt dicit Jo.and.in loco preallegato si sufficeret ꝙ autori-
tate iudicis instrumentū aliqđ registrareť in actis parte,⁊ nō ci-
tata,posset magnū preiudiciū generari:quia aliqua vitia possent
esse in originali,que nō apparerent in registro. Facit qđ habetur
in.c.cū olim.lo.j.de priuile. In eadem glo.ibi:in publicam char-
11 tam.† Aduerte quia si gl.solū intendit ꝙ si scribatur sentētia in
charta publica,ꝙ illa charta ꝓbet sentētiam,ex quo est reducta
in publicā chartā,hoc est per manū publice persone ⁊ sic tabellio
nis,hoc est clarum. Si vero voluit sentire ꝙ si sentētia sit scripta
in publica charta,seu in publica forma qđ tūc probet etiā cōmis-
sionem iudicis,saltē quādo in illa charta fit mentio prout videť
cōtradicere ei qđ.s̄.dixit. Sed dic vt.j̄.diceť. Et adde ꝙ.c.signi-
ficauit.allegatū in gl.nō probat dictū glo.vt ibi patet in authē.
vt fratrum filij.§.j.qꝛ nō loquiť quādo simpliciter in vno instru-
mento fit mentio de alio,sed qn̄ fuit publicatū iudicis auctorita
te,vt notatur per glo.in authent.si quis in aliquo.C.de edendo.
In ead.gl.ibi.c.cū inter. Joan.and.dicit ꝙ gl.allegat hoc capi-
tulū pro ꝯrio:qꝛ ibi sentētia Cardinalis,de qua fuit facta mētio
in sentētia episcopi,nō pōderať. Sed potes dicere ꝙ ibi de illa nō
apparebat per scripturaꝫ publicā nec fuit publicata in actis. vel
illa est allegatio partis.vel forte ꝺm Jo.and.voluit dicere gl.qđ
illud capi.facit cōtra:qꝛ priuilegia ⁊ cōfirmationes facientes mē
tionē de donatione,ibi nō iuuarūt partem. Sed certe hoc nō pro
cedit:quia ibi apparet ꝙ instrumentū publicum fuit de donatio
ne productū,⁊ sic de ipsius insinuatione nō erat querendū. Pre
terea ibi donatio fuit de iure inualida,vt ibi notať.⁊ ideo nō va
luit. In ea gl.ibi.§.nō pōt. Supple versi.qđ si preses.⁊ qđ ibi no
tatur in gl.que incipit:argumentū,⁊ qđ dicit gl.hic sufficere sub
scriptionē testiū:dic ēt si scripta sit sentētia i charta nō publica.
Facit qđ habeť in.c.qm̄ cōtra.j̄.de ꝓbationib⁹.⁊ in.l.scripturas
C.qui po.in pig.hab. In ea.gl.ibi:sufficiat sol⁹ tabellio.dic etiā
sine testiū inscriptione.de quo in dicto.c.qm̄ cōtra.in gl.iij.⁊ hoc
quod dixit gl.qn̄ scriptura habet subscriptionē testiū,vel quādo
solus tabellio scripsit,videť procedere quo ad hoc vt probeť sen
tentiā esse latā. Sed an tūc probeť ꝯmissio vel delegatio iudicis,
glo.nō bene declarat. Et si sensit ꝙ sic,ꝯriū sentit.s̄.in ꝟ.caueat
de quo.j̄.diceť.et tetigi etiā supius. In ea.gl.ibi.vt nulla sit du-
bitatio bene dicit gl.quia,vt ex predictis patet,dubitatio est an
sufficiat cōstare de sentētia,si alteri non cōstet de cōmissione. In
ead.gl.ibi:in ipsa sentētia inseruntť.hoc videtur esse verū,qn̄ par-
tib⁹ presentib⁹ ⁊ nō ꝯdicētib⁹,ista sunt inserta. Nā etiā tunc si so
lum esset facta mētio de delegatione,vel etiam nulla fuisset facta
presumptio esset pro illa,vt supius dixi. Secus videť si ista inser
tio fieret altera parte absente:qꝛ tunc nō preiudicaret sibi:vnde
expediret produci originale vel appareret ꝙ legitime facta esset
publicatio. ¶ Do.florē.hic dicit ꝙ Inno.multa ⁊ varia dixit,
quomodo ⁊ qual'r stetur actis ad faciendā fidem de instrumen-
tis productis in iudicio,vel de alijs gestis. Et quo ad id qđ diciť
de instrumēto dicit hic Inno.ꝙ licet in iudicio producať instru
mentū ꝓcurationis,vel aliud simile puta sindicat⁹ quāuis obli-
gatio sit de actis,nō tn̄ ꝺꝫ eū tenor instrumēti est de actis:et ideo
nisi aliter sit publicatū,ideo ꝓbabiť ꝓcuratio,sed oportebit ostē-
di originale.ꝙ est singulariter notandū,⁊ sepe allegať hoc dictū
De quo etiā ꝑ Bald.in.l.fi.in quarta principali q̄stione.ad finē
12 C.de edic.diui Adri. Et est sens⁹ scđm do.Flo.ꝙ† si talis tabel
lio in actis scripsit quomodo talis ꝓduxit instrumentū ꝓcura-
toriū qual'r erat procurator Titij,ꝙ instrumentū est signatū per
A.vel per aliud signū,vel eius principiuꝫ sic incipit.⁊ ponit ali-
qua verba de principio instrumenti,⁊ similiter aliqua de fine:nō
sufficiet ad probandū de procuratorio producere acta, sed opor
tebit producere ꝓcuratorium Sed si totus tenor est registratus
in actis,tūc sufficiet,ꝺm eū,ꝓducere acta. Et assignat rationē di-
uersitatis,qa primo casu sola oblatio seu productio est de actis:
sed in secundo casu etiā ipse tenor est de actis. Facit qđ notať in
Specu.de rescripti presenta.§.j.ꝟ.sed obijcitur. Hoc tamē dictuꝫ
do.Florē.videtur intelligendū quando tot⁹ tenor fuit regstrat⁹
in actis parte presente ⁊ nō ꝯdicēte ꝑ id qđ notat Joā.and.sup
dicto.ꝟ.sed obijciť. Et dicit etiam ipse do.Florē.ꝙ quia Inno.
sparse,seu in diuersis locis sparso modo loquiť,pōt ꝯcludi quod
13 ad id qđ tangiť in glo.†ꝙ si sententia trāsiuit in rē iudicatam, si
pars opponit de nullitate,vt qꝛ negat acta substātialia p̄cessisse,

audietur arg.c.in nostra.de procura. Sed si queritur cui incūbat
probatio,dicit distinguendū, An pars fuerit presens in sentētia
an non,vt.s̄.dixi. Si autē nō transiuit in rem iudicatam,nō sta
bitur sententie nisi cōstet de actis per ipsa acta.j̄.de proba.in.c.
quoniā contra. Siue autē transiuit in rem iudicataꝫ,siue non si
queritur an instrumēta producta in actis faciant fidem in illis
instrumentis nō productis originalibus,cōcludit ꝙ nō, si non
fuerunt registrata in actis:qꝛ tunc sola productio est de actis,vt
predixi. Secus si fuerūt registrata:quia tūc censeť esse de actis:
nec oportet originalia produci si registratio est legitime facta. q̄
⁊ qualiter debeat fieri,remittit ad notata in dicto.c.qm̄ ꝯtra.sed
certe do.Florē.non videť perfecte dixisse,nec plenarie declarasse
hanc materiā. Unde dic vt dicetur post glossam. ¶ In ead.gl.
in fine. Pro glo.etiam bene facit qđ habeť in.c.ex diligēti.j̄.de
simo.⁊ de senten.excōmu.in.c.cū desideres. Et aduerte pro de-
claratiōe gl.⁊ eoꝝ,que.s̄. sunt tacta,qđ tria sunt principalia du
bia in hac materia.primū est,an si apparet de sententia per scri-
pturā publicam,presumať pro fundamēto potestatis sentētian
tis. ¶ Secundū est,an presumatur pro legitimatione personarū
que dicunť in iudicio fuisse:⁊ sic an presumať an quis fuerit pro
curator vel sindicus,prout sentētia sonare videtur. De quo glo.
aliquid tetigit,⁊ aliquid.j̄.dicam. Tertium est an presumať pro
actis sustātialibus ꝙ precesserint sententiam ⁊ sic ꝙ precesserint
sentētiā ⁊ sic ꝙ precesserint libelli oblatio ⁊ litis contestatio ⁊ si-
milia. Circa primū non insisto,quia illud expediui.s̄.cū glo.⁊ su-
14 per ea.† Circa illud tamen pōt dubitari eo casu quo nō presumi
tur pro fundamento potestatis sentētiantis,⁊ sic non presumiť
qđ fuerit delegatus,qualiter probabitur tunc delegatio. Con-
clude ꝙ si producať originale non est dubium ꝙ probabiť tunc
ipsa delegatio facit quod legitur ⁊ nota.j̄.de proba. post cessio-
neꝫ. ⁊ in.c.nobilissimus.xcvij.di.poterit etiam probari per exem
plum,si fuit registratū in actis parte presente,vel legitime citata
per ea,que dixi superi⁹,⁊ que etiam hic notauit gl. ¶ Si vero nō
producatur originale nec exemplum publicatuꝫ apud acta,sed
alias ꝓduciť simpliciter exemplū ipsius rescripti originalis: tūc
dic ꝙ si queritur an stādum sit exemplo quo ad hoc vt artentur
partes ad comparendum. Et dic ꝙ sic. Nam quo ad hoc sufficit
in citatorio trāsmitti exēplum,⁊ sic copiā delegationis,vt voluit
Hosti.in.Sūma eo.ti.qđ sit eius officiū.circa principiū. Et facit
etiam quod legitur ⁊ nota.in.c.preterea.de dila. Et pro hoc etiā
quia,vt sentit Hosti.in loco p̄allegato,quo ad istū finē videť stā
dum verbo seu assertioni delegati. Facit.ff.de iudi.in.l.si quis ex
aliena.⁊ qđ habetur in.c.super literis.de rescriptis.⁊ quod dictū
fuit in.c.prudentiam.in principio.⁊ in.c.cū.causa.s̄.eod. Si au-
tem queriť quo ad finē,vt alteri vlterius necessitenť ad obedien
dum,vel quo ad tertium,tūc exigitur qđ fiat fides de rescripto,
vt hic patet,⁊ ideo non creditur exemplo:vt in.c.j.⁊.ij.de fide in-
15 stru. ¶ Sed iuxta hoc pōt dubitari † an poterit probari per te-
stes ipsa delegatio seu mādatū delegationis In hoc fuerūt opi-
nam Pet.de bel.ꝑti.in.l. nec quicquā.§. vbi decretū.ff.de offic.
procō.tenuit ꝙ nō possit ꝓbari ꝑ testes per.l.j.C.de māda.prin-
ci.⁊ ꝑ dictū.§.vbi decretū. Et idē vr̄ voluisse Archi.i.d.c.nobilis
sim⁹. Sꝫ Guil.de Cu.i.d.§.vbi decretū vt h̄ refert.d.Ant. dixit
ꝙ aut mādatū fit i p̄ntia ipsi⁹ đlegati,aut ip̄o đlegato existēte in
loco,in q̊ fit mādatū ⁊ tūc đt ꝙ p̄t ꝓbari ꝑ testes:qꝛ ꝺm eū de illo
tūc cōiter nō fit scriptura. Et idē voluit Gof.in Sūma hui⁹ ti.in
§. Itē credi dꝫ.vbi dicit ꝙ officiū auditorū curie pōt ꝓbari per
testes:qꝛ cōiter auditores danť,q sunt presentes in curia. Et idē
tenuit Archidi.in.d.c.nobilissim⁹.facit qđ habetur in authen.
vt litigātes iurēt.§.quia vero.coll'.viij. ¶ Si autē fiat in absen-
tia tūc concludit ꝙ si est mandatū simplicis cognitionis,potest
probari per testes,ꝑ ea q̄ h̄ntur in.d.§. qꝛ vero.⁊ in authenti.in
medio litis.§.j.⁊ hoc dicim⁹.⁊.§.eam.coll'.vj. Idē dicit,si nō est
mādatum cognitionis fiende,sed alterius actionis seu actus , si
illud consonet officio de quo constat,per id quod habetur in au
thentica de litigio.§.omnem.⁊.§.si vero initium. collatiōe.viij.⁊
in.§.si vero in authentica,de questore. Secus si non consonaret
officio:quia tunc non posset probari per testes,per dictam.l.j.C.
de manda.princi.⁊ in authentica de collatoribus.§.eos.collatio
ne.ix. Et sic transit domin⁹ Antonius. ¶ Tu adde quod glos.
in capitulo primo ad finem.de censi.libro sexto,vbi ponit casus,
in quibus requiritur probatio per scripturam , ponit expresse
casum quando agitur de probanda delegatione: ⁊ sic videtur
velle quod non possit probari per testes. Idem videtur voluisse
Specu.in titulo de instrumen.edi.§. videndum tertia columna
vbi etiam ponit casus multos,in quibus requiritur scriptura,et
sic probatio per scripturam: ⁊ inter ceteros ponit istum. Pro
hoc etiam,quia delegationes,vel subdelegatiōes videť ꝙ debēt
probari ꝑ sigilla seu literas sigillatas sigillo delegāti,vel subde-
legāti vt dixit Innocentius in capitulo primo quoniaꝫ contra.

j. de proba. circa medium. ꝛ idem Archid. in. c. pe. de offi. deleg. lib. vj. Innocē. etiam tetigit de hac materia in. c. cum olim. j. de priuileg. ꝛ ibi concludit ꝙ legatio non potest probari per testes etiam si probetur, literas legationis amissas esse. Et idem videtur velle glo. quod intelligitur primo. nisi esset persona nota et honesta illa, que assereret se legatum: quia tunc videtur ꝙ possit probari per testes: ꝛ aliquando etiam stabitur sue assertioni, dicto. c. nobilissimus. Sed in delegato dicit primo ꝙ poterit delegatio probari per testes, per id qđ habetur in auth. de liti. §. omnem. ꝛ. §. si vero initium. Demum finaliter dicit ꝙ videtur ꝙ non possit probari per testes, sed per literas, per hoc. c. et per ea, que habentur in. c. sancimus. xxv. q. ij. Et in hac opi. residet ibi. Ista questio est satis dubia: ꝛ de ipsa tetigit Spec. in tit. j. §. excipi. in ver. item excipitur. ꝛ in ti. ij. §. superest. ver. quid si delegati. cum duobus sequentibus. ꝛ in tit. de proba. §. videndum. circa principium. ꝛ ibi refert opi. Nam refert opi. Uberti de bobio, ꝛ demum opi. Joā. ꝛ Ber. ꝛ tertio opi. Tancre. ꝛ Uincen.

18 Potes cōcludere ꝙ aut querimus de delegato ab inferiore a principe vel papa: ꝛ tunc videtur ꝙ possit talis delegatio ꝓbari per testes, cum non reperiatur in iure cautum contrariū: ꝛ regulariter equipareretur probatio testium, ꝛ instrumentorum. C. de fide instru. l. in exercendis. Et hoc etiam tenuit Uber. vt refert Spec. in loco preallegato. Aut loquimur in delegato principis vel pape: ꝛ hoc casu potes dicere ꝙ si queritur de delegato pape, videtur ꝙ debeat probari delegatio per literas apostolicas, per hunc tex. Et hoc etiam tenuit Albertus Galeotus in sua Margarita, vt refert Jo. an. in addi. Spec. in titu. §. excipi. super ver. item excipitur. ꝛ Spec. in tit. de sententia in. §. si. versi. si autem. Aut querimus in delegato principis. ꝛ tunc videretur idem dicendum, per. l. vnam. C. de manda. princi. sed in cōtrariū faciūt iura. s. allegata, ꝙ ꝑcipue. §. omnē. ꝛ. §. si vero initium. ꝛ dicto. §. quia vero. ꝛ etiam tex. in. d. auth. vt in medio litig. preallegato. propter quod Joan. antiquus glossator in. d. §. superest. in

19 ver. sed nunquid. videtur tenere † ꝙ si per principem committatur legatio, tunc debeat probari per literas: ꝛ sic loquitur. l. vna. C. de manda. princip. Secus si detur delegatus per principem in aliqua causa: qꝛ tunc poterit probari per testes, per iura superius allegata. Et idē videtur tenuisse Alber. Galeotus, vt refert Jo. in loco preallegato, qui etiam respondet alr ad dictā. l. vnam. C. de manda. princi. qꝛ ꝓm eum, loquitur quando per principē committitur aliqua administratio. secus quando aliqua causa delegatur, per iura. s. allegata. Et pro eo qđ dixi ꝙ requiratur scriptura, quando cōmittitur administratio, facit qđ habetur in. §. eos. in aut. de collato. coll. ix. Et hec opi. satis de iure videtur procedere, seu sustineri posse. Spec. tamen in. d. §. videndum. videtur velle ꝙ in delegato principis vel pape non possit fieri per testes ꝓbatio, saluo nisi litere semel fuissent presentate, ꝛ postea a casu essent commisse. Et forte hoc seruaretur in practica, ꝓpter auctoritatem glo. in. c. j. j. de censibus. li. vj. Et per predicta patere po-

20 test quid dicendum in legato. do. Ant. hic dicebat † ꝙ solo verbo legati creditur de sua legatione, si sit persona not. ꝛ honesta, quatenus non tangitur aliorum preiudicium. facit qđ habetur in dicto. c. nobilissimus. xcvij. di. alr non credetur nisi probetur per literas legationis: qꝛ aliorum honores alijs preiudicium afferre non debent. C. de sta. ꝛ imagi. l. et virtutum. Et facit quod not. in. c. sicut nobis. de sen. excom. ꝛ qđ no. Archi. in. d. c. nobilissimus. ¶ Illud etiam est certum quod verbo legati non creditur de ijs, que regulariter non includuntur in officio legationis: vt si dicat se habere aliquam specificam potestatem super aliquibus reseruatis pape. de quibus in. c. qđ translationem. j. tit. j. Et no. Jo. an. in. c. j. de offi. lega. lib. vj. in nouella. ꝛ Spe. in. d. §. superest. in ver. qđ si delegati. cū versi. seq. Et sic ex ꝑdictis videtur ꝙ quo ad ea que pñt tenere ad ꝑiudiciū alterius expediēda, videtur ꝙ debeat ꝓbari legatio per lras, nec videtur posse ꝓbari per testes, vt voluit glo. in. d. c. j. de censibus. lib. vj. ꝛ etiam Spe. in dicto. §. videndum. ¶ Et quid si casu dicantur litere legationis amisse: dixi superius, ꝛ tangit glo. ꝛ Jnn. in. c. cum olim. §. ꝛ Specu. in dicto. §. videndum. vbi videtur sentire idem dicendū quod dixi supra de literis delegationis. Et per hoc habes plene an mandatum legati vel delegati possit probari per testes, et plenius quam tangant doct. Et adde supradictis inquantum dixi idem dicendum, quando litere legationis dicuntur amisse quod dictum fuit in literis delegationis. nam hoc etiā tenuit Uber. ꝛ Jo. vt notauit Spec. in tit. ij. §. superest. ver. sed quid si legationis litere. licet gloss. in. c. cum olim. lo. j. j. de priuilegijs. ꝛ Jnn. ibi, ꝛ refert Specu. in. d. ver. litere. alr dixerint, vt etiam. s. recitaui. sed nō video bonā rationē diuersitatis, cum etiā delegatus representet personā pape quo ad dictā cām sibi cōmissaꝫ, sicut ꝛ legatus pape quo ad officium legationis sibi cōmissum.

21 ¶ † Item etiam adde quia quatenus dixi mandatum delegationis factum a papa debere probari per literas, videtur procedere quando mandatum fit in absentia delegati: secus quando fit in presentia, vt contingit in mandato delegationis, quod fit ab auditoribus in curia: quia tunc videtur ꝙ possit probari per testes: per id quod dixi. s. post Gofre. ꝛ Host. Et hoc etiam tenet Specu. in titu. de proba. §. videndum. ver. quid de auditoribus. Et hec sufficiant de primo dubio. ¶ Circa scdm concludе ꝙ licet in sententia asseratur quem procuratorem vel syndicum, ex hoc non presumitur procurator vel syndicus ad ꝑiudicium dñi absentis hoc negātis. Et ideo si dñs postea cōpareat, ꝛ dicat sñiam nullam ad sui ꝑiudicium, ex eo qꝛ ille nō fuit ꝓcurator vel syndicus, sententia non faciat fidem de ipsa ꝓcuratione vel syndicatu, si fuit lata absente ipso dño. ar. l. j. ꝛ. ij. C. quibus res iudi. non nocet. ꝛ ideo oportebit ꝓbari mandatum per instrumentum publicum, vel per testes: nec sufficiet exemplū procurationis, etiam si fuit in actis registratum, si domino absente non citato fuerit illud factum: qꝛ tunc non preiudicat domino, vt dixi super gl. Et qđ supra dixi, etiam videtur tenere Spe. in tit. de ꝓbatio. §. videndum restat versi. sed pone. ꝛ in titu. de

22 ꝓcuratore. §. rationē quoqꝫ. ver. illud. ¶ † Et predicta intellige qñ aliquis tanquam ꝓcurator egit nomine absentis ꝛ ignorātis. Si autem apparet ꝙ nomine absentis egisset illo sciente et non ꝯdicente, tunc isto casu presumeretur ꝙ ille fuerit procurator, nisi contrarium probetur, vt voluit hic Jnno. ¶ Et aduertendum ꝓm do. Ant. ꝙ Jnn. hic non dicit, ꝫ eū ꝙ si aliqs agat nomine alterius eo sciente ꝛ tacente seu non ꝯtradicente, ꝙ tūc videatur ille, cuius nomine est actum, habere tacite rata gesta per talem tanquā ꝓcuratorem. licet hoc dixerit in. c. ex parte decani. de rescriptis. sed cōtrarium ipsemet Jnn. tenuit in. c. pe. de re iudi. ꝛ illud vr verius ꝓm do. Ant. de quo dixi in. d. c. ex parte decani. ꝛ in. d. c. penul. ꝛ tangam etiam. j. c. primo. sed dicit Jnn. ꝓm eum hic, ꝙ tunc presumitur procurator illius, cuius nomine egit, ex quo ille sciuit, ꝛ nō ꝯdixit, nisi aliud ꝓbetur. Et hoc dictū vex, ꝓm eū, ꝛ notandum licet aliqui allegent: ꝛ non bene ꝓm eum Innocen. hic tenere idem quod tenuit in dicto. c. ex parte decani. ¶ Et ex predictis patet quod quando fertur sententia absente domino ꝛ ignorante, licet in sententia asseratur quem fuisse procuratorem, qui forte fuit condemnatus, non per hoc probatur procurator ad preiudicium domini. Quidam tamē dixerunt ꝙ per talem sententiam probatur quem fuisse procuratorē, per. l. optimam. C. de contrahen. ꝛ cōmit. stipula. vbi patet qđ in instrumento dicatur, talis seruus titij stipulatus fuit a Seio decem: presumitur quod ille fuit seruus titij, ꝛ acquirit ipsi titio ius ex dicta stipulatione. Sed Innocentius hic tenet contrarium, ꝛ sic qđ talis sententia non probet queꝫ procuratorem. Et ad. l. optimaꝫ respōdet qđ ibi est speciale in casu dicte. l. vt inducat dictam probationem vel secundo potest dici, secundum eum, qđ illud habet locū, quando aliqua enūtiantur presentibus ptibus principalibus, de quorū ꝑiudicio agitur: nā tūc enūciata in instrumēto presumuntur quatenus exiguntur ad validitatē actus vel contractus ꝯtenti in instrumēto. enūtiatū tamen ꝓpter alium finem nō presumeretur, per id qđ habtur in. c. illud. de presump. ꝛ quod etiam notatur. in dicta. l optimam. nec etiaꝫ presumeretur ad preiudicium tertij: nec similiter enuntiata in instrumento incidenter faceret, fidem, nisi quatenus notarius super illis attestaretur. Facit quod ipse nota. j. de hereticis. in. c. fraternitatis.

23 vbi etiam dicit: ꝛ hic etiam tangit, † qđ licet reperiretur aliqua falsitas in cōfinibus descriptis in instrumēto, qꝛ talia incidenter narrātur, non redderetur ex hoc instrumentum falsum. Et facit etiam quod notat Jaco. de Butriga. in lege, Lucius. ff. de ijs qui notā. infa. Potes clarius dicere ꝙ in dicta. l. optimaꝫ. ad preiudicium ipsius, qui tanquam seruus titij stipulatur, presumitur ipsum esse seruum quo ad validitatem actus contenti in instrumento, ꝛ quo ad effectū acquisitionis iuris: ꝛ similiter in casu proposito quo ad acquisitionem ipsius procuratoris facientis se scribi tanquam procuratorem staretur sententie, que etiam quo ad eius preiudicium valet, vt notatur in l. licet. C. de procuratore. sed non sequitur quod per talem assertionem fiat preiudicium domino absenti ꝛ ignoranti. nec hoc probatur in dicta. l. optimam. C. de procuratoribus. quod per talia enuntiata in instrumento fiat preiudicium Titio absenti. Jmo glo. ibi potius videtur velle oppositum. Et sic restat conclusio qđ in casu predicto, quādo fertur sentētia domino absente ꝛ ignorāte, nō preiudicatur dño, nec presumitur ad ꝑiudiciū domini nominatū ꝓcuratorē, qñ nō apperet talē agitasse iudicium domino sciente ꝛ nō ꝯdicente, sed potius ipso ignorante. Et hanc conclusionē videtur tenere hic Innocen. ꝛ Specu. in. d. §. videndū. versi. sed pone. ꝛ in. §. ratione quoqꝫ. in versi. illud. Et hoc etiam tenuit hic do. Ant. in vna parte: in alia tamen videtur tenere cōtrarium, inquantū cōcludit ꝙ si in instrumēto sentētie est scriptū, ꝯdēnamus talē ꝓcuratorē, cre-

dendũ est ipsum fuisse procuratorẽ ⁊ pñtẽ ipsi cõdẽnationi, nisi cõtrariũ pbaret, per dictã. l. optimã. Sed pcedẽs dictũ puto verius. Et ad. l. optimã. põt rñderi, vt. s. dixi. Et que dixi. s. procedunt, qñ ille cuius nomine egit tãquã pcurator: allegat defectũ mãdati, ⁊ negat ipsum fuisse pcuratorẽ. ¶ Interdũ vero querit an ille, cũ quo litigat aliqs tanquã pcurator: possit allegare defectũ mãdati post sententiam, vel alio tẽpore. Cõclude q si pcurator cauit de rato, nõ poterit tũc ille, cũ quo litigauit, allegare defectũ mãdati: vt est casus i. l. inter quos. §. alieno. ff. de dam. infe. scdm vnũ intellectũ. ¶ Idẽ si fuit opposita exceptio in iudicio, ⁊ illa nõ obstãte fuit admissa: qr imputet sibi, q nõ appellauit. argumento. s. de elec. in. c. cũ dilecti. ad finẽ. ¶ Idẽ si fuit pductũ mãdatũ, ⁊ data copia parti, ⁊ nihil opposuit. Nã tũc non audietur, nisi probet ipm defectũ mãdati: vt voluit Inn. in. c. quoniã cõtra de proba. ⁊ hoc maxime pcedit, si fuit registratũ in actis. Nam, vt voluit hic glo. ibi registratur in actis tenor instrumenti producti parte presente, ⁊ non contradicẽte. stari etiã debet tũc exemplo registrato in actis, nisi aliud probetur. Idem etiam si non fuit registratum sed solum apparet in actis productũ fuisse originale parte aduersa presente, ⁊ non cõtradicente: quia imputet sibi quare tunc non contradixit.

25 † vbi autem simpliciter fuit litigatum tanquam cum procuratore, ⁊ nihil fuit oppositum, nec productum aliquod instrumentum: vel si fuit productum, parte absente: tunc videtur quod possit opponi defectus mandati, ⁊ quod incumbat onus probandi ipsi asserenti mandatum Et hoc tenuit Barto. in. l. licet. C. de procurato. ⁊ in. l. Pomponius. §. rati. ff. de procuratori. Et sic dicit Innocentium voluisse in capitulo quoniam contra infra de probatio. Sed certe ipse Innocentius in. c. j. de elec. lib. vj. in verb, absentia. per glo. videtur velle quod ex quo ante litis contestationem nihil fuit dictũ contra asserentẽ se procuratorẽ, q imputãdũ sit parti: ⁊ ideo nõ debet audiri, nisi probet defectum mandati, per id quod habetur in dicta lege Pomponius. in. §. rati. ¶ Dicit tamen Inno. in. d. c. j. ⁊ etiã glo. ibi, q post litis cõtestationẽ licet pars nõ possit obijcere defectũ mãdati nisi pbet tñ iudex ex officio poterit obijcere ne eius processus reddatur elusorius. Sed aduerte qr cõ hoc vltimũ dictũ est casus, scdm vnũ intellectũ, in. l. inter quos. §. alieno. ff. de dam. infec. per quẽ videt reprobari dictũ Inno. ⁊ gl. in quantũ dicũt qd iudex ex officio poterit obijcere. nã ibi est tex. in cõtrariũ, fm vnũ intellectũ. Et ad rationẽ Inno. ⁊ gl. põt respõderi qd iudiciũ nõ erit elusoriũ ex eo, qr processus nõ est omnino null⁹. Nã licet nõ teneat ad preiudiciũ dñi, tamẽ tenet ad preiudiciũ pcuratoris: vt notat per gl. ⁊ doc. in. l. licet. C. de procura.

26 Et per Inno. s. eo. prudẽtiã † ⁊ ideo videt qd ad priuatã vtilitatem nõ debeat interponere officiũ suũ nõ petitũ, per. l. iiij. §. hoc autẽ. ff. de dam. infec. ⁊ de elec. in. c. innotuit. ⁊ p notata per Jo. and. j. de iureiurãd. c. ad nostrã lo. ij. ⁊ sic videret v⁹ dictũ Bar. Et tenẽdo eius opi. posset respõderi ad. §. rati. qd ibi loquitur de cautione de rato, que nõ põt peti post litis cõtestationẽ: sꝫ nõ negat ibi qd nõ possit obijci de defectu mãdati in casu, de quo dixi. s. post Bar. ⁊ etiã si sciuerit, ille qui obijcit defectũ madati, eũ fuisse falsum procuratorẽ. put voluit Bar. in. d. l. licet: qr nõ erat in eius potestate validare iudicium, licet esset in potestate illius, cuius nomine quis egit tanquam procurator. Et sic videtur tenendum esse opinio. Bar. de qua predixi. ¶ Aduerte tamen qr

27 Inno. ⁊ glo. in. d. c. j. de elec. lib. vj. voluerũt † qd vbi post litis cõtestationẽ opponit exceptio defect⁹ mãdati procuratoris, q tũc non audiat obijciẽs, nisi pbet. Et idẽ videt voluisse gl. in. l. Pomponi⁹. §. rati. ff. de procu. ⁊ in. d. l. lꝫ. C. de pcur. Et p hac opi. põt induci qd qr exceptio ista respicit legitimationẽ psonaꝝ videt q deberet in initio opponi per id qd habet in. l. nõ ignorat. C. qui accusa. non. ⁊ in. l. fi. C. de excep. ⁊ ideo si hoc nõ fit saltẽ videtur trãsferri onus probãdi in ipsum obijcientẽ defectũ mãdati post litis cõtestationẽ. ⁊ sic dictũ Bar. videt intelligendũ inquãtum vult post litis cõtestationẽ posse obijci defectũ mãdati, qñ obijciẽs vellet illud probare. Et hoc satis videt posse sustẽtari pter autoritatẽ glossarũ ⁊ Inno: licet forte Bar. lati⁹ voluerit intelligere vcꝫ q audiat etiã post litis cõtestationẽ ipse obijciẽs defectũ

28 mãdati in casu de quo dixi. s. post eũ lꝫ aliter nõ pbet. ¶ † Itẽ aduerte qr dñs posset ratificare gesta per falsũ pcuratorẽ ante latã sentẽtiã etiã inuito aduersario. l. lꝫ. ff. de iudi. ⁊ etiã post latã sentẽtiã cõ aduersariũ in fauorẽ dñi: vt est gl. singularis, que non est alibi, in. l. si mater. §. hoc iure. ff. de excep. rei iudi. licet aliqui reprobent illam glo. sed non bene, vt ibi etiam tangitur per Bar. Et ideo tene illam bene menti. ¶ Nam planum est quod ante sententiam dominus potest ratificare gesta per falsum procuratorem. l. licet. ff. de iudicijs. ⁊ similiter post sententiam, quando esset lata contra procuratorẽ ad preiudicium domini. l. tertia. §. falsus. ff. rem ratam haberi. Sed quod possit sententiam latam pro falso procuratore in sui fauorem approbare inuito aduersario, non habes alibi melius, quam in dicta glossa preallegata. §.

29 hoc iure. Et hec sufficiant de secundo principali. ¶ † Circa tertiũ an presumatur pro actis substantialibus quod precesserint sententiam: si producatur sententia. conclude quod si sententia non transiuit in rem iudicatam, non presumitur pro processu, nec consequenter pro actis nisi quatenus de illis appareat per acta infra de probatio. in capitulo quoniam contra ⁊ ideo si est appellatum a sententia, ⁊ pendet appellatio, vel si nondum sit lapsum tempus datum ad appellandum. nõ presumitur pro processu, nisi quatenus probet. ¶ Si vero sentẽtia transiuit in rem iudicatam, tunc si fuit lata partibus presentibus, presumitur pro processu, maxime si in sententia fuit dictum, visa libelli oblatione, litis contestatione, ⁊ similibus. Facit quod notat Bartolus in authentica si quis in aliquo. C. de edendo. Idem tamen dicas, si de predictis non sit facta mentio, vt voluit etiam hic Innocentius. licet Bartolus aliter senserit in dicta authentica si quis in aliquo. C. de eden. ⁊ ideo tene menti hic dictum Innocentij contra dictum Bartoli. nam videtur verius dictum Innocentij propter presumptionem: quem resultat ex sententia, ex quo transiuit in rem iudicatam. facit quod habetur infra de renuntiatio. in presentia. ⁊ quod inferius etiam infra dicetur.

30 ¶ Et aduerte † quod licet in sententia dicatur, visa libelli oblatione, litis contestatione, ⁊ similibus, faciendo mentionem etiã de alijs actis, quod per dicta verba enuntiatiua notarij non surgit quod inducatur probatio predictorũ, ex eo quia illa non fuerunt gesta tempore sententie: sed precesserunt ipsam sententiam ⁊ ideo de se non faciunt fidem. Facit quod notat glos. in. l. j. C. de fide instrumen. ⁊ iure haste fiscalis. libro. x. et quod notat Innocentius de proba. in capitulo quoniam contra. ⁊ Specu. in titu. de instru. edi. §. restat ver. in summa sed potius surgit presumptio ⁊ pbatio ex eo qr sunt enũciata ptibus pñtib⁹ ⁊ non contradicentibus. facit quod habetur in. l. optimam. C. de contrahen. ⁊ commit. stipula. Et sic etiam dixit hic dominus Antonius ⁊ voluit Specu. ⁊ etiã Innocentius in locis preallegatis. ¶ Si vero sententia sit lata contra absentem, ⁊ sic altera parte absente: tunc Innocentius hic videtur velle quod non presumatur pro processu, etiã si fuerit lata contra absentẽ contumacem. Sed contrarium sensit ipse Innocentius in. c. bone. lo. j. de elec. quando sententia est lata contra absentem contumacem. Nam tũc ibi dicit qd presumetur sententiam fuisse rite latam, ⁊ illã fuisse latam precedente processu legitimo, ⁊ sic actis substãtialibus. Et hoc etiam sequitur Specu. in titu. de sententia. §. vt autem. ver. ⁊ nota ⁊. §. finali ver. in summa. ⁊ etiam tenuit Compost. in capitulo in presentia. de renuntia. ⁊ Joan. Calde. in. c. quoniam cõtra. j. de pba. ⁊ ibi etiã dixi. Et ista videt esse cõmunis opinio per ea que. s. dixi. licet Bar. aliter videat sentire in dicta authẽ. si quis in aliquo. C. de eden. ⁊ in. l. finali. C. quando appellan.

31 sit. † Et per predicta videtur quod si apparet de sententia, que transiuit in rem iudicatam, presumet pro illa, ⁊ ei erit standũ, nisi probetur cõtrarium quod aliquis actus substantialis defecerit. Poterit autem illud probari producendo oĩa acta, si in illis nõ appareat contestatio. nam negatiua potest taliter probari, scilicet per inspectionem scripture. l. tertia cum ibi notatis. C. de errore aduocatorũ. ⁊ facit quod dixi in dicto capitulo quoniam cõtra ad finẽ. super glo. fina. ¶ Et ex predictis patet an presumat pro sentẽtia quod fuerit rite lata, precedente processu substãtiali

32 ⁊ nunquid debeat presumi pro ipso processu. † Si autem queratur an presumẽdum sit pro sententia quod sit iusta: dic quod nõ si non transiuit in rem iudicatam, nisi aliud ostendatur. Secus si transiuit in rem iudicatam: quia tunc bene presumitur pro iustitia sententie supra eodem capitulo pastoralis. §. quia vero. ⁊ nota. j. de probatio. in capitu. quoniam cõtra ⁊ facit infra de re iudi. in. c. cum inter vos. de quo etiam tangetur in. c. in presentia de renuntiatio. Et nota qd cũ conclusione superius dicta transiuit hic dominus Antonius primo loco tenens quod si sententia est lata que transiuit in rem iudicatã licet fuerit lata contra absentem contumacem, presumatur pro iustitia sententie, ⁊ etiam quod rite fuerit lata: ⁊ sic etiam quod presumatur pro processu, ⁊ quod precedente legitimo processu fuerit lata. Sed post secundo loco tenuit contrariũ in hoc capitulo dicens veriorem opinionem esse, ⁊ illã teneri quod sit differentia an sententia sit lata presente parte, an vero parte contumaciter absente: quia hoc secundo casu non presumetur pro processu. Sed certe prima verior videtur, ⁊ illa etiam videtur esse communis: ⁊ eam sequitur Specu. in locis preallegatis, ⁊ etiã Joannes Calde. in. d. c. quoniam contra. j. de proba. Et hec sufficiant de tertio principali

33 dubio. ¶ Ulterius aduerte quia tangit hic Inn. † an exceptio nullitatis habeat impedire executionem sententie. Et videtur considerare tres casus: quia aut opponitur talis exceptio coram superiore ipsius sententiãtis: aut coram inferiore, cui commissa

commissa est executio, aut coram pari: vt quando iudex vnius loci pro executione fienda sue sententie scribit iudici alterius loci propter bona que sunt in illo loco. Facit q̃d habetur in .c. postulasti de foro compe. & in .l. a diuo pio. §. j. ff. de re iudi. primo casu videtur dicere quod regulariter exceptio nullitatis non impediat executionem. Fallit quãdo dicitur sententia lata cõtra absentẽ ex iure & probabili causa. Et sic intelligit .l. si pretor. §. Marcellus. ff. de iudi. Et pro hoc facit, secundum eum, quia non videtur reperiri ius aliquod dicens exceptionem nullitatis debere admitti contra executionem sententie. quod an sit verum, patebit ex .j. dicendis. ¶ Secũdo casu dicit quod si est nullitas, per quã allegatur defectus cõmissionis, & sic potestatis exequẽtis: ista admittitur per hunc tex. & .j. de fal. c. super eo. sed alia nullitas non admittetur. poterit tamen, si sibi videat, supersedere. & superiori referre per id quod habetur in .c. de cetero .j. de re iudi. Tertio casu videtur dicere quod poterit admittere exceptionem, si volet, ex quo est par: & non inferior. Sed de hac materia potes dicere plenius, vt dictum fuit .s. eo. pastoralis. §. quia vero. Et potes concludere q̃d exceptio nullitatis in primo casu, & etiam in vltimo, debet admitti, si de illa possit statim constare, vel sit notoria, per .l. iiij. §. condẽnatũ. & ibi per Bar. & ibi etiam dixi. ff. de re iudica. Et p̃sertim p̃cedit hoc, si esset nullitas, per quã inducatur defectus iurisdictiõis. per id quod notat glo. in clemen. ad compescendas. de sequestra. pos. vbi est etiam gloss. que allegatur pro singulari 34 † q̃d licet a iure vel statuto excludatur exceptio nullitatis, tamen nõ intelligetur exclusa exceptio nullitatis proueniens ex defectu iurisdictionis seu potestatis. q̃d bene tene menti: quia nõ habes meliorem glossã quo ad hoc. Et licet Innocen. hic dicat vt .s. tetigi non esse iure cautum exceptionem nullitatis posse obijci contra executionem sententie tamen nõ videtur bene dicere: q̃r imo videtur reperiri cautum in dicto. §. condẽnatum. vbi expresse litera vult exceptionem nullitatis admitti contra executionem sententie. Et quod dixi sufficere, si de illa possit statim constare: dicit hic do. Floren. post Barto. in dicto. §. cõdemnatum. quod satis dicetur statim vel incontinenti, quando hoc potest constare infra temp9. infra quod sũmarie habet expediri executio. Facit .l. si is a quo. ff. vt in pos. legatorum. & sic sufficiat, si possit probari intra tempus, in quo examinatur in executione an reperiantur mobilia vel immobilia, an vero solum nomina debitorum, secundum ea, que habentur in .l. a diuo pio. §. in venditione. ff. de re iudica. ¶ Si autem non posset de illa statim seu incontinenti constare tunc non admitteretur exceptio nullitatis contra executionem sententie: quia executio sententie fit summarie. lege a diuo pio. preallegata. §. in venditione. & §. sequenti. Et ideo nõ admittuntur exceptiones requirentes altiorem indaginem. l. iij. §. 35 si ibidem. ff. ad exhibendum. Aduerte tamẽ † q̃d etiã si q̃s interdũ offerat se velle probare incontinenti de nullitate, nõ audietur. vt quãdo habuisset contra se tres sententias conformes, vt est cas9 in cle. j. de re iudi. In secundo autem casu, de quo dixit Inn. dic q̃d poterit cognoscere de nullitate si obijciatur summarie, vt se informet an calumniose obijciatur, illa non obstante exequatur. alias supersedeat & referat superiori: vt in dicto. c. de cetero. j. de re iudi. Et de materia etiam tetigit hic do. Floren. qui in effectu tenet conclusionem superius dictã. Aduerte tamen quia quando ille cui mandatur vt faciat executionẽ sententie par est mandãti. Inn. hic dixit q̃d si inueniat & probabiliter suspicatur sentẽtiam iniustam. non tenebitur obedire. argu. c. j. de offic. ordi. cũ ibi notatis. Et facit q̃d ibi dicetur. Et licet sic trãseat do. Flor. cũ di-36 cto Inn. tamẽ † videtur q̃d si solum dicat sententiam iniustam, ipse iudex par, cui fit mandatum vt exequatur, q̃d licet non teneat obedire, quia est equalis, & sic non possit cogi, per ipsum mandantem, tamen videt q̃d male faciat non exequendo, licet sciat iniustam: quia quo ad iuris dispositionẽ cẽset esse iusta, ex quo nõ est appellatum, & sic transiuit in rem iudicatam: licet respectu p̃tis fuerit iniusta, vt notat gl. in dicto. §. quia vero. Et ideo si nõ exequatur posset implorari officiũ illius, qui esset superior ipsius qui mandatum recepit, vt illum cogat ad exequendum, per. c. nullus infra de iure patrona. Et sic etiam dixi in dicto. §. quia vero. Si vero inueniret sententiam nullam, an possit tunc de tali exceptione cognoscere, & decidere forte Innocen. voluit quod sic. & sic tunc non tenetur exequi, sicut nec ipse qui mandauit, si reperiat in summaria cognitione sententiam esse nullam. Bartol. tamen in .l. a diuo pio. preallegata & do Anton. in. §. quia vero dixerunt quod quãdo est iudex par, vel inferior, nõ potest cognoscere de nullitate ad finem vt super illa diffiniat, sed solum vt se informet, & referat sentẽtiãti. Et sic parificant parem iudicem iudici inferiori. sed Innocen. hic videtur velle aliud in iudice in-37 feriori, & aliud in iudice pari. Posses cõcordare opi. quod † si par iudex, cui mandatur executio in eodem loco vel in alio propinquo, tunc possit procedere opi. Barto. vt tunc non possit cognoscere, vt decidat sed vt supersedeat, & referat mandanti. Si autem esset in loco longinquo, tunc videtur vt parcatur laboribus partium & expensis. argu. l. si longius. ff. de iudic. & supra eo. super questionum. §. porro. poterit cognoscere & diffinire. Et sic intelligat dictũ Inn. hic q̃d tene menti. per Inn. tamẽ facit quod indistincte possit cognoscere, etiam ad finem vt diffiniat. quia videtur talis iudex alterius territorij, cui mandatur executio, potius ex sua iurisdictione exequi, licet propter mandatum vel rogamen supra factum argumen. eorum, que habentur de elect. in capitulo suffraganeis. quam dicatur exequi ex vi iurisdictiõis mãdantis: & ideo forte de iure verior est opi. Inno. Et adde hoc ad ea, que dixi in dicto. §. quia vero. ¶ Item aduerte, q̃r dicit In-38 nocen. hic † quod in leuibus credi debet asserenti se delegatum: vt quando citat quẽ asserens se delegatum. saluo nisi esset vilis persona, vel nisi esset citatus quis de longinquo. Facit quod notatur in capitulo secundo infra de dilationibus. Et sic videtur quod quando quis asserit se delegatum, & citat aliquem siue mittat copiam rescripti. siue non dummodo in citatorio asserat se delegatum, in dubio debeat pars comparere, quia agitur de modico preiudicio. Nam postquam comparuerit, poterit petere copiam rescripti. Facit quod dixi supra eo. capitulo prudentiam in principio. in ijs vero, que nõ sunt parui p̃iudicij, vt cum agitur de executione fienda non tenetur quis credere asserenti se delegatum potest tamen credere, si vult, vt hic colligitur a contrario sensu, dum dicit, exequi non cogeris. Facit quod habetur in capitulo nobilissimus. supra allegato. Nec posset ex hoc pars appellare. licet ipse vellet exequi parte inuita: quia ipse est merus executor, & non debet appellari ab eo, ex quo modũ non excedit, sed a mãdante supra eo. capitulo super questionum. §. verum. Ubi autem non vellet exequi, si non fit fides de mandato, non poterit excõmunicari. quia non censet tunc esse rebellis, ex quo habet iustã causam contradicendi. Facit quod notat per glossã & docto. de preben. in capitulo pro illorum. Ideo, vt tangit hic Innocen. & Ioan. And. excõmunicatio esset ipso iure nulla quod tene men-39 ti. Et per predicta posset inferri, † quid iuris, si delegatus mãdat alicui vt citet aliquem vt compareat coram eo in tali causa vt debeat obedire. licet non sit sibi facta fides de mandato delegationis tunc videtur quod sic: quia hoc quod est mandatum, est modici preiudicij. Nam licet pars citetur, & teneatur in dubio comparere. poterit postea petere sibi ostendi originale & illius sibi dari copiam, vt possit opponere. Secus quãdo mandatur vt fiat executio sententie: quia tunc propter preiudicium, quod fieret, non tenetur obedire. nisi fiat fides de mandato, si non vult, vt hic dicitur. Et hoc tenuit Guil. Naso sed Pet. de sanc. tenuit contrarium, videlicet quod ille cui mandatur vt citet aliquem: vel cui mandatur vt compareat, non tenetur obedire. per hunc textũ nisi fiat fides de mãdato, vel nisi esset persona autorizabilis, seu valde authentica. Sed communiter tenetur precedens opinio. Et illam tenuit hic dominus Anton. hic in vna parte in vltima charta & videtur etiã sequi speculator in titulo de citatio. §. iã de citatione versicu. sed pone. licet ipse dominus Anto. hic in principio. & etiam circa finem videatur tenere contrarium dicẽs quod videtur attendenda potestas committentis, nõ autem tertij preiudicium per hunc textum. Sed certe hic loquitur quando act9, qui committebatur alteri, erat tertio p̃reiudicialis, vt patet ex litera. ideo nimirum, si nõ tenetur obedire nõ facta fide de mãdato. Ultimate potest opponi quod decreta. non habet dubium contra id quod habetur in .l. labeo. ff. de Carbonia. edicto. & supra in prohemio: q̃r ius debet esse de dubio. vt in preallegatis, iurib9 Sed non videtur quod sit dubitandum quod non est parendũ mandato asserentis se iudicem si nõ ostendit. ¶ Solutio dic q̃d dubitatio poterat esse, quia quilibet presumitur bonus infra de seru. capitulo primo & sic non presumitur mentiri. ideo videbatur credendum vt dicit Hostien. quod licet quis presumatur bonus non tamen presumitur iudex: quia iudicis potestas non inest natura. sicut bonitas: sed ex accidenti. Facit quod notat glossa in capitulo si forte de elec. libro sexto vel potest dici secundum Io. And. quod verum est quod questio non habet dubium: & ideo papa reprehendebat cõsulentem de indubitatione questionis supra de electio. capitulo cum in iure peritus. in decisa. quam ibi 40 ponit Ioannes Andreas. ¶ Item potest opponi † quod in dubio sit obediendum vigesimatertia questione prima quid culpatur. Dic illud verum, quando constat de iurisdictione & potestate mandantis, sed dubitatur super materia, super qua fit mandatum. Nam tunc in dubio debet obediri. de tempor. ordin. in capitulo ad aures. cum ibi notatis. Secus quando non cõstat de iurisdictione & potestate mandantis. Et ita loquitur hic & si dicatur dabitur materia ordinario nunquam obediendi mãdato

apostolico: quia poterit petere rescriptum, et dicere illud nō tenere quāuis sibi ostendatur. Dic secundū Hostiē. quod cōtra hoc sunt plura remedia. primum, quia poterit delegatus per se exequi. §. eo. significasti. secundū quia poterit preuenire ordinarium nō exequentem. §. eo. ex literis. et c. sane. ij. nisi appareat quod probabiliter excipiat. alias presumitur malitiose facere, si nullam causam assignat vel nō probabilem. j. de crimi. falsi. c. fin. ¶ Tertiū est quo ad deum, qui preueniret ipsum ordinarium, si contra cōscientiam dicat, cum peccet tunc asserendo mandatum. ¶ Quartum et vltimū remedium est, quia si malitiose facit, potest cōdemnari in triginta libris auri. l. ij. ad fi. C. de legibus. ¶ † Ultimo adde inquantum dixi. §. quod ille cuius nomine agitatum est iudicium per falsum procuratorē potest illud ratificare, etiam post latam sententiam in fauorem sui ad preiudiciū aduersarij. Nam recolende memorie do. Gaspar de Cal. in c. sequēti, dicit fuisse contrarium obtentum in curia: quia licet ante sententiam possit ratificari iudicium agitatum per falsum procuratorem: quia dubium est an sequatur sententia pro ratificante vel non potest tunc ratificari. l. 13 ff. de iudicijs et licet etiam possit ratificari quādo lata esset sententia contra procuratorem, quia ratificat tunc ad sui preiudicium, per. l. iij. §. falsus. ff. rem ratam haberi. tamē nō poterit ratificare post latam sententiam, quādo est lata in fauorem procuratoris, et cōsequēter ipsius ratificantis, per id quod habetur in. l. si tutor. C. in quibus cau. in inte. resti. non est neces. coniuncta glo. † Nam videtur esse speciale in minore, vt possit talem sententiam pro se ratificare, per id quod ibi notatur. Et sic secus videtur esse in alio maiore. Et hoc tenuerunt Ultramontani et Cy. in dicta. l. si tutor. et alias, memini me vidisse quādam decisionē Rote in antiquis vt mihi videtur, que istud etiam videbatur tenere. Sed vt dixi, glo. tenet contrarium in dicta. l. si mater. §. hoc iure. ff. de except. rei iudi. et etiam Bart. ibi. et illā puto veram. Nec obstat d. l. si tutor. quia, vt voluit Bar. in dicto. §. hoc iure. qui ibi loquitur quando iudicium erat nullū ex defectu solennitatis iuris deficiētis, quia ibi erat iudicium agitatum per tutorē vel curatorem minus legitimum, quia non satisdederat, prout tenebatur secundum formā iuris rei pupilli vel adolescentis saluā fore: nō autem deficiebat iudicium propter defectum consensus: et ideo ibi bene est speciale in casu illo quod possit minor ratificare per se. Sed vbi iudicium est agitatum nomine maioris per falsum procuratorem, tūc solum surgit nullitas ad preiudicium domini propter defectum consensus ipsius domini, et ideo potest ratificari actus quādocūque superueniat consensus, propter cuius defectum inualidabatur, per id quod habetur in regula, ratum, et in regul. rati de regulis iuris. in. vj. Et facit etiam quod dixi post Innoc. in c. cum consuetudinis. de consue. tene menti tamen dictum Cy. in dicta l. si tutor. et dictum domini Gasparis in dicto. c. sequenti: quia predicta habes autoritates pro vtraque parte si de facto contingeret in dubium reuocari, an dominus possit sententiam latam pro falso procuratore in sui fauorem approbare. Et nota. quod do. Gaspar de Cald. non facit aliquam mentionem de gloss. §. hoc iure nec Cinus nec etiam domini de Rota. vnde non vidētur habuisse notitiam dicte glo. Joannes de Jmola iuris vtriusque doctor.

Cum olim abbas. Per procuratorem non habētem ad hoc mandatum non prorogatur iurisdictio de re ad rem, et executio lata post appellationem legitimam est nulla. h. d. Et est communis diuisio. Nam in prima ponitur consultatio. in secunda responsio: secunda ibi: quia vero. Prima pars subdiuiditur in sex. Nam primo ponit cause commissionem. Secūdo processum iudicum. Tertio. exceptionem comitis. Quarto interlocutionem iudicum. Quinto comitis appellationē. Sexto ipsius excōmunicationē. Secūda ibi: prime ibi pro quorū. Tertia ibi: tandem. Quarta ibi: iudices. Quinta ibi: quo audito. Sexta ibi: vnde. ¶ † No. primo de ista dictione olim que videtur negare tempus presens: tamen videtur posse verificari in tribus tēporibus, iuxta versum illum, Olim iamdudum et quondā tria tempora signat et no. per glo. in. l. nec emptio. ff. de cōtrahen. emp. Et per hoc videtur posse saluari instrumētum, in quo dicitur, Petrus quōdā Martini: licet Martinus viuat. Et sic dicit Barto. se de facto saluasse instrumentū, vt per hoc non possit redargui de falsitate, in. l. j. §. j. ff. de noui oper. nunt. Cōmuniter tñ dicte dictiones videtur remouere tēpus presēs et ponere preteritū Facit. l. cui. §. affinitates. ff. de postulā. nisi ratio subiecte materie vel falsitatis euitāde aliud suadeat per id quod dixi. §. ¶ † Not. quod pro causa monasterij videtur quod debeat agere abbas et cōuētus. an autem solus abbas possit dic vt habetur in. c. edoceri. §. de rescriptis. Nota quod † non est licitū edificare domum vel aliud cōstruere in alieno territorio. Nam edificatum seu constructū cedet solo. Instit. de rerum diui. §. ex diuerso. Unde potuerunt etiam monachi hic comiti nuntiare nouum opus. de noui oper. nutia. c. ij. ¶ Nota. in tex. ibi: nitebatur quod † videtur valere rescriptū concessum super iure de futuro. Et similiter videtur posse agi pro iure de futuro. quod qualiter sit intelligendum infra patebit. ¶ † Nota. quod super iure de presenti licet ordinetur ad impediendum factum de futuro potest rescriptū impetrari. Facit quod habetur in. l. harum. et l. egi. ff. si serui. vendic. Et ex hoc habes vnum intellectum in. c. ¶ Jtem potes notare quod contra preparantem se ad edificandum in preiudicium alterius possunt iudices impetrari et sic habes quod aliquādo potest agi in iudicio pro facto futuro, quādo videlicet status presens iudicat verisimilē euentum de futuro, et ius agēdi cōpetit de presenti. Facit quod no. glo. in. c. Romana. §. caueant. de sentē. excō. lib. vj. et in. c. in nostra. j. de sepul. et quod notatur etiam in. c. auditis. de procuratori. Et ex hoc habes alium intellectum. ¶ † Not. quod literis delegatorum referentium negotiū superiori statur. Facit. j. c. proximo. et de accusat. cum dilecti. et de exces. prelato. c. iter ver. preterea. de quo. j. de probat. post cessionem. non tamē videtur credi verbo ipsorum. j. de proba. c. quoniam contra de quo dic vt not. in. c. cum a nobis. de testib. Potest tamen dici secundum do. Anto. quod hic creditur literis delegatorum de agitatis coram se. in ijs, in quibus eorum preiudicatur processui. Facit quod notatur in capitulo secūdo de arbi. ¶ † Not. plura que videntur esse de ordi. iudiciario, videlicet petitio seu libellus, contestatio, testium receptio et publicatio et disputatio de quo infra de probatio. quoniam contra. ¶ An tamē omnia predicta sint de ordine substātiali iudicij notatur in. l. prolatā. C. de senten. et interloc. omn. iudi. et in specula. de prepara. iudiciorum. circa principium. Et an publicatio attestationum sit omnino necessaria. glossa capituli fina. ad finem. de hereticis libr. vj. videtur velle quod non. Nam ibi vult quod non vitietur processus. si omissa fuerit publicatio. de quo in capitulo cum. J. et A. inf. a de re iudica. vbi etiam per do. Floren. Et de hoc dic vt ibi notatur. Nota. † quod exceptio defectus iurisdictionis potest in quacūque parte litis opponi, velut reddens iudicium retro nullum. Facit quod habetur in capitulo in nostra. de procurato. et in. l. licet. C. de procur. ¶ Not. quod vbi superuenit notitia exceptionis dilatorie post, litis contestationē, vel etiā post publicatas attestatiōes, pōt opponi, non

non obstante contestatione facit quod habetur de except.pastoralis.† Not. quod vbi reuocatur in dubium de iurisdictione alicuius iudicis, ad illum spectat cognoscere an sit iudex, & potest pronuntiare se iudicem competentem: & preiudicat sententia nisi appelletur. Et no. q talis sententia dicitur interlocutoria: & ab illa etiam potest appellari de iure ciuili: vt est glo. notabilis in authē. habita. C. ne filius pro pa. Et nota. q talis sententia preiudicat si non appellatur, etiam dato q iudex non haberet iurisdictionem. Facit quod dixi in. c. ex parte decani. de rescriptis. & q no. Lapus in. c. j. de rescriptis. in. vj.† Not. quod iurisdictio delegata non potest prorogari de re ad rē per procuratorem, si fuit simpliciter constitutus ad causam pertractandam: & ideo requiritur q habeat sufficiens vel speciale mandatum ad prorogandum. ¶ Not. quod licet procurator non habeat potestatem prorogādi, si tamen prorogat sciente dño & non contradicente, videtur dño preiudicare de quo etiam tangetur cum glo. ¶ Nota. q vbi factum procuratoris non preiudicat domino nisi propter patientiam ipsius domini, cautela est q cum factum peruenit ad notitiam domini, statim contradicat facit quod habetur in. c. j. ad finem. vt lite nō contesta.† Not. q iurisdictio delegata non extenditur nisi ad comprehensa in rescripto. Et ex hoc etiam nota q rescriptum est stricti iuris, & non debet extendi. Facit q habetur de rescriptis. c. fin. & infra eo. in. c. P. & G. ¶ Not. quod ille qui appellauit ab interlocutoria, iterum videtur citandus antequā procedatur per iudicem a quo. Sed certe hoc non est necessarium, vt est expressum in. c. eum qui: de dolo & contu. lib. vj. ¶ Not. q post appellationem legitimā non tenetur appellans comparere coram iudice a quo, nec censetur cōtumax si non compareat. Et no. etiam † q sententia excōmunicationis lata post appellationem legitimā est ipso iure nulla. Facit. j. de senten. excōmu. in. c. licet. ¶ Not. quod procurator intelligitur constitutus solum ad illa que sunt expressa in mādato procurationis.† Et ex hoc not. q mandatum procurat. & mandatum delegati equiparantur: quia vtrumq intelligitur stricte. quod tene menti. ¶ Item no. quod damna data super re nō possunt resarciri officio iudicis, vbi sunt data ante litis contestationē, si nō fuerunt petita vnde super illis debet fieri impetratio, & similiter expressa debet fieri petitio. l. ediles. §. item sciendum. ff. de edili. edic. Et facit q not. Bart. in. l. iiij. §. hoc autem. ff. de damno infecto. Secus in damnis, que contingunt circa rem petitam post litis cōtestationē. q de illis potest iudex se intromittere, etiam parte non petente. d. §. item sciendum. Et facit quod notat Bar. in. l. si quis missus. §. fin. ff. de dam. infec. ¶ In glo. ij. ibi: & talia dicta nō valent. hoc intellige: quando iuratur sup certo articulo, vt infra dicit glo. q si deponant super alio videntur tunc deponere non iurati. Sec° si iurassent dicere veritatē super articulo & tota causa: quia tunc valeret dictū etiā sup alio articulo. dūmodo clauderetur intra iurisdictionem iudicis, prout nota. in. c. de testibus. allegato in gl. Et nota. etiam per legistas, & maxime Bart. in. l. si duo patroni. §. item Julianus.† & ideo sis cautus in pactica, vt facias iurare testem non simpliciter super articulis productis: sed etiam sup tota causa: quia tunc licet deponat aliquid extra articulum vel articulos faciens ad causam, valebit tamen dictū eius. In glos. iij. ibi: si seruus sciente. Sed certe potest dici q ibi est speciale fauore religionis seu ordinis clericalis. In ea glo. ibi. c. ij. Sed certe ibi loquitur quando agitur de temporali alienatione, in qua versatur modicum preiudicium. ¶ In ea. glo. ibi. l. vltima. Sed certe illud cōtingit ibi secundum glo. q factum institutoris preiudicat domino in non expresse cōmissis, ex eo quia illa que facit licet nō expresse erunt cōmissa, dñs facere cōsueuerat: & ibi ideo pīudicat ipsi domino. ¶ In ea. glo. ibi: sed & in principio. si intelligas de prima. l. sed & si illa modicū facit. nam ibi dicitur quod si aliquis nomine meo aliquē preposuit alicui negotiationi. et ego ratum habeo, mihi preiudicat. Si vero intelligas de scđa. l. sed si illa etiā modicū facit q illa dicit q si institor institut° p patrē pupilli post mortē pupilli psequat in negotiatione sibi cōmissa pīudicat pupillo, si nō fuit reuocatus per tutores. ¶ In ea. gl. ibi: si filius. ibi non interuenit simplex patientia & taciturnitas, imo etiam interuenit actus positiuus, videlicet receptionis literarum transmissarum p filium patri, quibus pater non cotradicit. Facit q habetur in cle. ij. de procuratori. ¶ In ea. gl. ibi: si vt proponis. Potes dicere q ibi est speciale fauore nuptiarum, vt pater intelligatur cōsentire nuptijs filij vel filie, si non cōtradicit. Et intellige, fauore nuptiarum: id est matrimonij p. l. nuptias. ff. de regu. iur. ¶ In ea. glo. ibi. l. ij. Sed certe ibi etiam partes gsenserunt & ideo ibi valet sentētia lata per iudicē, si erat casus, in quo posset fieri prorogatio ex vi prrogationis alias, nō valebit vt sententia, sed vt pactum, si partes illā approbarūt, vt notat in. d. l. ij. Et ex predictis patet quod iura allegata per glos. non videntur simpliciter pbare dictū glo. Et cōtra gl. facit q habetur in. l. procurator ad exhibendū. §. j. & in. l. quo eni. §. Julianus. ff. rē ra. ha. vbi videtur† q si sciat dñs aliquid factū nomine suo per nō habētem mādatum, videat illud reprobare, nisi ipsum approbet. Hosti. & Jo. An. post eum dicit gl. nō procedere relatam ad tex. inquātum vult q si procurator excedit fines mādati dño sciente, quod preiudicet domino, nisi statim cōtradicat. Mouetur, quia actus hic gestus per pcuratorem erat nullus, nedum propter defectum mandati pcuratoris, sed etiam propter defectū iurisdictiōis. Et ideo nō habet domino preiudicare. quia vbi interuēit defectus iurisdictionis, nō videtur quod possit actus ratificari, vt notatur. e. eo. in. c. prudentiam ad finem prime glo. magne. Et facit quod nota. in. l. licet. ff. de iudi. sed secundum eos gl. procederet quādo pcuratio excederet mandatum coram ordinario, vel etiam corā delegato, si delegatus haberet iurisdictionem super illo, sup quo procurator excedit mandatum. Sed certe secūdum hūc intellectū oportebit hic subaudiri ad tex. dum dixit, protinus contradixit scz maxime, quia secundum hoc idem fuisset si nō gtradixisset. Sz certe ista expositio violat literam, a qua in dubio non debet recedi infra de verb. signi. in. c. preterea. cum ibi notatis. Facit. l. non aliter. ff. de leg. iij. ideo dixit hic. d. Ant. q † hic excessit fines mādati in eo q erat vicinum mandato: ideo pīudicat domino. Facit. l. iam tñ. §. qd tñ. ff. iudi. solui. & q. j. tangit glo. secus si omnino esset extraneum: quia tunc ex quo actus est factus ad preiudicium absentis, & interuenit simplex patientia, nō preiudicaret ipsi absenti, per notata per Bar. in. d. l. quo enim. §. Julianus. Secus si actus esset gestus ad cōmodum absentis: q tūc bene videtur habere ratum, si nō cōtradicit cum scit. l. si absentis. C. si certum peta. ¶ Item secus si cum taciturnitate iungatur actus positiu° quia tunc bene preiudicaret absenti, si non cōtradicit, per id q habetur in. l. si filius. allegata in glo. & in clemē. instrumēto de pcurato. Sed certe ista opi. nō videtur bona: quia hic illud, super quo procurator excessit mandatum videtur fuisse omnino diuersum abeo quod erat mandatum procuratori, prout litera videtur innuere. Et propter hoc forte secūdo dixit quod licet hic esset duplex defectus, scilicet mādati procuratoris & etiam iurisdictionis tñ principalis defectus videtur fuisse defectus mādati pcuratoris qz si habuisset sufficiens mandatū ad progandum, potuisset progare iurisdictionem, & sic tollere defectum iurisdictionis, & ideo secundum eum videtur q si dñs sciuit progationem factam per pcuratorem excedentem in hoc mādatum, si nō cōtradixit, sibi preiudicet. Sed certe iste intellectus nō videtur etiam pcedere: q vbi aliquis facit actum, nomine alterius, si tendit ab preiudicium, nō videtur q habeat preiudicare etiā scienti. per id q not. Inn. in. c. pe. licet aliter dicat in. c. ex parte decani. de rescriptis. & facit et q no. Bar. in. l. sepe. de re iudi. & in. d. l. quo enim in. §. Julianus. † d. flo. hic tenet glo. dicens illā procedere in actibus iudicialib° q si fiant dño absente, preiudicatur ipsi domino, si nō contradicit statim cum scit, per hūc tex. Fallit tamē si factum pcuratoris incideret in delictum: q tunc nō preiudicaret domino, nisi expresse ratum haberet de iure iurā. c. fin. lib. vj. Secus dicit in actibus extraiudicialibus: q in illis nō fiet preiudiciū domino absenti, licet nō cōtradicat statim cum scit. Et sic intelligit no. in dicta. l. quo enim. §. Julian°. Nec obstat q in isto casu actus videtur fuisse nullus propter defectum iurisdictionis: q talis defectus purgatur propter progationem, quam videtur facere pcurator cōsentiendo iudicem cognoscere, quam dominus postea videtur ratificare, ex quo nō cōtradicit Et hoc mō saluat gl. relatā ad tex. Sz cōtra hāc opi. inquātū indifferēter cōcludit in actib° iudicialib° fieri preiudiciū dño, si dñs non cōtradicit, videtur casus in. d. l. pcurator. §. j. & in. d. l. quo enim. §. iulianus. & facit q ibi no. Bar. & in. l. sepe. ff. de re iudi. & Inno. in. c. pe. de re iudi. Et sic per predicta nō bene videtur haberi veritas. Potes dicere q aliquādo quis est procurator, sed excedit fines mādati: & tunc gestū per eū preiudicabit domino absenti, si nō contradicit cum scit, saltim in actibus iudicialibus, vt hic est tex. nō violando eū. Et idem videtur dicendū etiā in extraiudicialibus. per. l. fin. ff. q cum eo. intelligendo illam prout litera sonare videtur. licet glos. aliter videatur intelligere, vt dixi superi° sup gl. Interdū vero nullū habet mandatū: & tunc si aliqñ habuit, sz fuit reuocatū: & tunc adhuc pōt dici q preiudicet dño, pter reliquas precedētis mādati, sz ipse nō gtradicit, p id q habetur in. l. semper qui nō phibet. ff. de regu. iur. & q no. Inn. in. c. ex parte decani de rescriptis. Interdū nullū habet mādatū, nec etiā habuit: & tūc nō preiudicat dño absenti, lz nō gtradicat, per. d. l. pcurator. §. j. & per. d. §. Julianus. cum ibi not. & per nota. per Bar. in. d. l. sepe. & Inn. in. d. c. pe. nisi forte gerens actū fuerit cōiuncta persona p id q no. Cy. in. l. inuit° C. de pcu. & per id q dixi in dicto. c. ex parte decani. de rescriptis. Et per predicta patet q dictū Inn. in dicto. c. ex parte decani. inquantū dicit indistincte q si quis agit nomine alterius dño sciente & nō cōtradicente, intelligitur dominus tacite habere ratū,

et per hoc sibi preiudicatur:non videtur procedere indistincte,sꝫ debet restringi ad casus,quos supra dixi.qđ diligenter tene mẽti.Et per predicta patet glos.saluari posse etiam relatam ad tex. Nec obstat qđ isto casu videtur qđ actus sit nullus propter defectum iurisdictionis:quia responderi põt, vt superius dixi post do.Floren.¶ Jn ea.glo.ibi:⁊ postea litem peragere.Sed certe non per hoc sequitur qđ intelligatur per misisse qđ possit illam peragere post tempus prefixum iudici ad causam finiendam:sꝫ potius videtur quod intelligatur permisisse postea litem peragere,infra tempus tamen datum iudici ad litem finiendaꝫ.¶ Jn ea.glo.ibi:prope mandatũ id est iuxta mandatum. Sed certe in casu isto non videtur qđ sit iuxta mandatum, cum in dubio ex quo est datus ad agitandam causam coram tali iudice,videtur datus vt illam possit agitari infra tempus intra quod illius durat iurisdictio:⁊ sic non videtur data potestas vt possit prorogare tempus. Et pro hoc bene facit quod habetur in.l. qui rome.§.

19 Callimachus.ff.de verbor.obligatio.vbi patet† qđ si aliquis est datus ꝓcurator ad recipiendam solutionem debiti,nõ potest ꝓrogare debitori tempus solutionis fiende.¶ Jn ea.glos. ibi.§. vltimo melius facit.§.quid tamen.eadem lege.Jn ea glo.ibi:siue sequelam.Sed certe qđ possit fieri prorogatio per procuratorẽ,seu quod illa habeat per ipsum fieri.non est hoc preparatoriũ necessario,nec similiter sequela necessaria ad mandatum datum ⁊ ideo non sequitur quod possit prorogare. Et sic patet qđ iura allegata per glo inquantum vult quod licet procurator non habens mandatum ad prorogandum non possit prorogare de re ad rem,sed de tẽpore ad tempus sic,non probant dictum glo.cũ glo.tamen concordat vincen.philippus. ⁊ petrus:sed Goffr.tenuit contrarium.videlicet qđ non potest prorogare etiaꝫ de tempore ad tempus,nisi habeat generalem cum libera, maxime cũ domino non expedit.Secus si haberet generalem cum libera, ꝑ id qđ habetur in.l.procurator,cui libera.ff.de procura.⁊ ꝙ not. etiam per Bart.in dicto.§.Callimachus ⁊ cum Goffr. concordat Jnnoc.hic ⁊ expressius in.c.de causis supra eo. tamẽ secundum.d.floren.Jnn.hic postea videtur sentire ꝙ factum procuratoris non nocet domino, nisi consentiat tacite vel expresse. Et inducit iura,de quibus hic,in principio glo.propter quod.d.flor: tenet glo.sane dicens qđ prorogatio de tempore ad tempus respectu litis ꝓsequende, videtur esse proprie mandatum,tanquã pertinens ad expeditionem cause,⁊ hoc si fiat ad modicum tempus.arg.c.consuluit supra eo.vbi iudex etiaꝫ ꝑte inuita expectat

20 diem sequentem.Et pro hoc etiam allegat,† quia factum procuratoris preiudicat domino in ijs, que sunt parui preiudicij .l. iij.cum ibi notatis.C.de procurato.⁊ in.c.j.ad finem. vt lite non contest.Jn mora autem modici temporis non est magnum dãnuꝫ.l.si debitori.ff. de iudi.⁊ sic si talis prorogatio cum aliquali preiudicio domini tenet.fortius tenebit si fiat sine dãno domini per predicta.sed si fiat ad non modicum tempus,tunc, secunduꝫ eum,si fiat ad cõmodum domini,tenebit per predicta: secus si ad incommodum, quia factum procuratoris non preiudicat in ijs que sunt magni preiudicij, vt notatur in dicto.c.j.vbi etiam ꝑ.d.flor.si tamen dominus sciret,⁊ non contradiceret , videret approbare, per id quod hic dicitur,⁊ in dicto.c.j.ad finem.⁊ qđ etiam superius dixi.Quando autem fit prorogatio de re ad rem hoc non dicitur modici preiudicij:ideo non valet,nisi dominus approbet expresse vel tacite,vt quia scit ⁊ non cõtradicit per hũc textum.Do.Ant.hic trãsit cum dicto Goffr.qđ non possit prorogare etiam de tempore ad tempus,nisi habeat generalem cuꝫ libera.Et hanc partem etiam tenuit Jnn.vt predixi, ⁊ videtur etiam de mente Bar.in dicto.§.Callimachus. Et pro ista parte

21 videtur casus ibi in simili, vbi patet † qđ procurator datus ad exigendum vel excipiendam solutionem , non potest terminum debitori prorogare.nisi habeat generalem cum libera:ideo de iure videtur verior opini.Goffr. ⁊ Jnn.licet opi.d.Flo.⁊ eius distinctio pro saluatione glo.videatur sapere equitatem: ⁊ ideo tene illam bene menti.Satis tamen videtur qđ si procurator prorogat de re ad rem nec de tẽpore ad tẽpus, ⁊ dñs scit,⁊ nõ cõtradicit, qđ intelligitur tunc illam prorogationem approbare, per hunc tex.⁊ sic valebit.Et hoc etiam tenuit Hostien.in ꝓrogatione de tempore ad tempus.Jdem tamen videtur in prorogatione de re ad rem,per ea que dixi.s̃.⁊ sequitur hic.d.Flo. vt superius dixi post eum.¶ Jn ea.glo.ibi persistere velit.quasi secus si nolit persistere actor in sua petitione:quia tunc non poterit reus reconuenire ꝙ intelligunt doc.procedere si actorem peniteat antequam reus fecerit reconuentionem.Secus si porrexerit iaꝫ suam petitionem super reconuentione:quia tunc est ei ius quesituꝫ ideo nõ põt actor desistere in eius preiudiciũ.arg.l.fi.ff.de pactis ⁊.l.si post mortẽ.§.fina.ff.de contratabulis.⁊ notatur per Cy.⁊ alios legistas in authent.⁊ cõsequenter.C.de senten.⁊ interlocu. omni.iudi.Et facit qđ cõsueuit dici in.c.ex cõqstione de resti.spo

22 lia.de quo in.c.j.de mutuis peti.†An autẽ procurator possit renũtiare exceptioni competenti domino.Jnn.hic dicit qđ nõ,nisi habeat generale mandatũ cuꝫ libera,per.l.cõtra iura.§.fin.ff.de pactis.Sed tu dic idem,etiã si habeat liberam, nisi renũciaret ex

23 iusta causa:quia alias esset donare.qđ †nõ includitur etiã in libera,vt patet in dicta.l.contra iura.§.fin.⁊ no.per Bar.in.l.si quis delegauerit.ff.de noua.Sed .d.Ant.hic dicit qđ exceptionibus dilatorijs posset renuntiare,sed non peremptorijs,que habẽt preiudicare nogotio principali:quia tũc talis renũtiatio caderet in speciem donationis,que non includitur etiam in mandato cum libera .l.si filius.ff.de dona.¶ Tu adde qđ Bar.in.l.fin.in principio.ff.de ijs que in frau.credi.dicit quod exceptioni peremptorie non potest renuntiare,per ea que sunt dicta:nec etiã similiter exceptioni dilatorie solutionis per id ꝙ habet in.l.omnes.§.fin. ⁊ in.l.ait pretor.§.si cum in dieꝫ.ff.de ijs que in frau.credi.sed exceptionibus declinatorijs iudicij bene poterit renuntiare,per id quod habetur in.l.si fideiussor.§.quedam.ff.mandati. Sed certe hoc vltimum videtur limitandũ,nisi forte esset exceptio recusationis ratione suspitionis.argu.c.quia suspecti.iij.q.v.vel nisi ageretur de ꝓroganda iurisdictione,eo casu quo alias iudex nõ ha-

24 beret per id qđ superius dixi.†An autem possit ꝓcurator renuntiare ꝓbationi suꝑ exceptionibus peremptorijs vel alijs.Jnno. hic videtur velle qđ mittendo probationes facere, bene potest preiudicare domino:⁊ imputet sibi dominus,qui negligenteꝫ eligit .l.fina.§.hac autem.ff.naute,cau.⁊ in.l.cum mandato.ff.de procura.Si vero expresse vult renuntiare refert opi.¶ Naꝫ quidam dixerunt qđ poterit. Refert tamen qđ alij contra, ⁊ in hoc persistit.Et ista secunda videtur verior.Facit qđ notat in regula, delictũ de regul.iur.in.vj.vbi prelatus negligendo potest preiudicare ecclesie,sed nõ expresse remittẽdo ius ipsi⁹ ecclesie. Que

25 rit etiam hic Joan. And.an procurator† datus ad causaꝫ matrimonij,poterit etiam agitare causam dotis.Egidi.videtur tenere quod sic per.ca.iij.de dote resti.Sed Joan.And.tenet contra per hũc tex.quia de se sunt diuerse species ⁊ sic datus ad vnã non intelligetur datus ad aliam,per hunc tex.⁊ per.l.si procurator.ff.de procurato.Non obstat .c.iij.quia ibi ex iuris dispositiõe iurisdictio extenditur ad causam dotis propter connexitatẽ,quã habet ad matrimonium:quia sine illo esse nõ potest: licet ecõtra possit esse matrimonium sine dote.l.fin.C.de dona.ante nupt.sꝫ in mãdato procuratoris simpliciter attenditur eius potestas ex forma constitutionis ipsius procuratoris, ⁊ ideo solũ põt ꝓseq illa,ad que est dat⁹,nisi alia sint necessaria ꝑãbula vel necessaria ad mãdatũ datũ expediendũ,vt tetigit gl.qđ nõ contingit in casu ꝓposito. ¶ Jn glo.fin.ibi: quia non habebat iurisdictioneꝫ Et sic vult glo.quod causa nullitatis sententie excõmunicatiõis fuit defectus iurisdictionis. ⁊ per hoc colligunt aliqui qđ sentẽtia excommunicationis lata per delegatum ex causis sibi nõ cõmissis non valet.Ad idem quod habetur de preben.in.c.fin. vbi etiã tangitur per Joã. An.sꝫ Jnn.dicit hoc hic nõ ꝓbari:q⁊ secũdũ eum,causa nullitatis fuit appellatio legitima ,que precesserat.Potes concordare opi.vt voluit sentire .d.Ant.quia dictuꝫ glo.posset habere locum,si iudices non fuissent interlocuti se iudices competentes:sed ex quo pronuntiauerunt se competentes sñia fecisset ius nisi fuisset appellatũ:ideo tũc ꝓcedit dictũ Jnn. ¶ Jn ea.glo.ibi:⁊ hic error.Supple quis erat error iuris,⁊ sic su

26 pinus facit qđ habet in.c.j.de cõstitutionibus.† Extra glo.põt opponi ꝙ debuerit appellare ꝓcurator ab iterlocutoria iudicũ,⁊ nõ dñs,qui nõ fuit in causa.ij.q.vj. biduũ.℣.si aduersari⁹. Et ex quo ꝓcurator nõ appellauit,videt ꝙ preiudicauit dño,per illuꝫ, tex.⁊.j̃.vt lite nõ contest.c.j.Solutio.Dic qđ dñs potuit etiã appellare propter suum interesse.j̃.de ꝓcura.nõ iniuste. ⁊ ideo non potuit procurator omittens appellare, preiudicare dño, ex quo ipse dñs appellauit.Facit qđ habet in.c.cũ inter.R.de elec.Secũdo põt opponi ꝙ causa futura nõ possit delegari,nec in iudiciuꝫ deduci.l.nõ queadmodũ.ff.de iudi.⁊ in.l.j.ff.de vsuris.Soluit Jnn.primo ꝙ hic de grã dati fuerũt iudices,qui poterãt cognoscere de obligatione futura.Nã videbant dati sub conditione,si comes edificauerit.Et dicit nõ esse absurdũ iudices dari ad futuras lites:q⁊ etiã procurator datur ad futuras lites.l.iij.ff.de procurato.⁊ mandatũ iurisdictiõis ⁊ ꝓcurarationis parificant .l.⁊ q⁊.ff.de iur.om.iud.Sꝫ certe iste intellectus nõ videt bonus tum q⁊ nõ debemus decret.trahere ad gratiã,sꝫ potius ad ius cõmune,vt no.ꝑ Jo.An.j̃.de testi.in.c.ex ꝑte ⁊ facit ꝙ no.gl.in.c.pen.

27 de tẽp.ord.tũ ẽt q⁊,vt dicit Host.qcqd dicat Jnn.†rescripta nõ dant ad lites futuras.s̃.de rescriptis.c.fi.sꝫ secus in ꝓcuratore. iõ dicit Jnn.scđo,⁊ meli⁹ ꝙ hic erat ius agẽdi de pñti,videlꝫ ius ꝓhibendi agẽdo negotiũ dñ q̃s se ꝑparat ad edificãdũ.nã eo ipo ꝙ se ꝑparat,agi pt ꝯ eũ.l.si eo loco.℣.sꝫ si quidẽ.⁊ ℣.Julian⁹ .ff. si serui. ven.Facit.l.j.ff.de polli.Jnn.tñ hoc nõ vr̃ fateri ꝙ h̃ sufficiat ꝙ q̃s se ꝑparet ad edificãdũ,vt possit agi ꝯ eũ:⁊ ꝑꝑ h̃ forte

Hostien.

Hostien.hic dixit quod comes iam ceperãt edificare z exponit literã duz dicit,nitebatur.scilicet in presenti. Et hoc esset violare literam.ideo tene quod dixi.Et quod possit agi contra parantez se edificare,licet Inno.hoc non fateatur,est text. in dicta .l.si eo loco.z probatur etiam in.l.j.§. potest cuz ibi notatis.z in.l.de pupillo.§.de nuntiationem.ff.de noui operis nuntia.Finaliter potest opponi qd super damnis poterunt iudices cognoscere,quia veniunt accessorie.l.iij.z.iiij.ff.de actio.empti. Et quod sint accessoria spoliatiõi etiã pbat̃ i.l.j.§.q vi. z.§.sequẽti.ff.de vi z vi armata.z de restitu.spoli.in ca.grauis.Soluit Innocẽ.quod si hic fuisset propositum aliquod principale,cui accederẽt hec damna, procederent contraria.Exemplum si dixisset abbas se spoliatuz nemoribus:quia tunc venissent damna in eis data. Sed in casu proposito damna nemorum erant omnino separata a narra-

28 tis in rescripto:quia nihil erat de nemoribus.† Debet autem põderari dispositio rescripti secundum Innoc.quia veniunt illa in commissione que importantur per verba rescripti. Et per predicta patere potest quid si in rescripto dico me spoliatum fundo. nam agere potero ad restitutionem possessionis,z etiam ad dãna occasione violẽtie illata, per iura supra allegata.Et si de contractu agatur,z fiat mentio in rescripto,poterit agi ad interesse.l. j.z.iij.ff.de actio.empti. Et similiter si narratum esset de iniuria super nemoribus facta poterit agi de damnis datis,z etiam de possessione,z proprietate.ff.de iudi.l.solemus. z de causa posses. in.c.cum ecclesia.Et sic debet attendi an id,de quo queritur,possit vel non possit comprehendi sub verbis rescripti. Quid autez si dicatur quod talis iniuriatur mihi super tali fiendo an poterit agi rei vendicatione ad fundum z condictione sine causa ad fructus perceptos ante litis contestationem.Joan.an. quod sic qr ad fructus agetur,velut accessorios condictione sine causa.l.cuz quis.ff.de conditi.ob causam.Et plus dicunt quidam quod poterit ille contra quem impetratum est tale rescriptuz,accusari criminaliter, si vim intulit.l.iulia de vi publica.vel alia simili lege: quia hoc videntur pati verba rescripti cum dicunt, si aliquibus specificatis postea adijceretur clausula generalis,puta si quis impetraret ɔtra titium super fundo z rebus alijs:quia non poterit per tale rescriptum ex homicidio illum accusare. de rescriptis ca. sedes.Alij tamen,vt refert Innoc.dicunt quod per rescripta de quibus dixi supra non potest agi ad vindictam,sed solum de re familiari nisi in rescripto aliud exprimat̃.Et hoc dicit verius,per id quod habetur in.l.vbi.C.de falsis.z in dicto ca.sedes.Et facit qd not.de rescriptis.dispendia lib.vj.Et not. bene hoc, dictum

29 Inno.qui vult † in dubio in rescripto non includatur accusatio criminalis.Imo etiã plus vult,qd nõ includatur actio tẽdens ad vindictam vt est actio iniuriarũ:sed solum illa que prosequit̃ rem familiarem,hoc est damnũ.Facit quod legit̃ z not. in.l.j.C. quando ciuilis actio preiudi.crimi.¶ Ultimo tangit Inn.quid si fuisset impetratum super nõ iuridica cõstructione molendini, cũ clausula z rebus alijs,an potuisset agi super dãnis datis dicit Inn.q̃ nõ qr minora erãt expressa,z agebat̃ reali p dãnis.Aut agit̃ actiõe psonali,z est descẽdẽs ex maleficio:z sic velut dignior nõ videt̃ includi.s̃.de rescriptis.c.sedes.Et ppter hoc dixit etiã Egidius comitem nõ posse prorogare.Sed certe hoc est falsum secũdum abbatem z Jo.An.per hunc text. Nec primum putat

30 etiã Jo.An.verũ,inquantũ vult † qd expressa actione reali sub clausula generali nõ includat̃ actio personalis:qr imo includet̃, nisi per aliqua adiuncta aliud posset apparere fuisse de mente rescribentis.Facit qd notat.Jo.And.in.c.Rodulphus. super prima glo.de rescriptis.Item adde inquantũ dixi qd mandatum pcurationis est stricti iuris.nam Inno.videt̃ voluisse cõtrariuz in.c.sedes.de rescriptis.vbi videt̃ velle q̃ sit lati iuris.Sed potes dicere qd illud verum, quãdo agitur de interpretanda clausula generali adiecta numeratione casuuz,qui sunt de iure communi. Sed qd dixi procedit quo ad hoc vt potestas procuratoris non extendatur ad alia quam cõprehensa in rescripto.Domin⁹ Joannes de Imola iuriũ doctor.

1 ☞ Peccatum suum vnusquisqz erubescere debet.
2 Relationem non prius faciendam,quam copia processus sit data partibus.
3 Literas etiam pape directas reserans non incidit in penam.
4 Suspectus in vno facile presumitur errasse in alio.
5 Notandi verbum varie sumi.
6 Sigillum violans an sit puniendus tanquam falsarius.
7 Tutorem datum per iudicem ex inquisitione non satisdare, accusari tamen posse vt suspectum.datum autem simpliciter debere satisdare.
8 Iudex simpliciter a principe datus recusari potest.
9 Relationem se presente factam impugnare volens an sit audiendus.
10 Instrumẽtum producens non potest aliquid dicere cõtra illud.

Cum olim magister.

Qui acta clausa relationis delegatorum,ipsorum violando sigilla aperuit contra illa acta non debet audiri.hoc dicit.Et prima pars decise ponit factum principale.secunda ibi:verum.narrat culpam,de quo in litera.tertia ibi:qui postmodum. ponit ipsius confessionem z excusationem Quarta ibi:sane.excusationis reprobationem.¶ Quinta ibi:sed vt culpe cognitionem.¶ In tex.ibi:z infra deciditur quod licet diceretur permutationem dictorum beneficiorum factaz tamẽ magister Seba.dicebat illam nõ tenuisse:z repetebat archidiaconatum,quẽ tenebat Ber.quẽ a principio ipse habuerat.z super ista questione fuerũt dati tres iudices per papaz.qr quelibet partium elegit vnum z papa proprio motu dedit tertium coram quibus postea fuit processum.z tandem iudices retulerunt negotium instructum ad papaz,mittendo ei literas sigillatas:z similiter acta clausa z sigillata.z dederunt literas z acta ipsi.b.vt illas portaret pape qui postea violauit sigilla z aperuit acta:z demũ taliter qualiter reaptauit sigilla.vnde postea presentatis actis pape,qr papa habuit suspitionem de violatione sigillorum,interrogauit illum ber.an illa violasset:qui confessus fuit aduersario presente qd sic. sed se excusabat,vt sequit̃.¶ Not. primo pro practica qua vtuntur delegati quia dicunt,autoritate nostra.immo verius apostolica tibi mandamus.zc.¶ Not.qd iniuria facta delegato videt̃ etiam facta deleganti.facit etiã.c.in nouo.¶ Not.qd acta debent mitti clausa z sigillata,quando remittitur causa ad superiorem.No.qd violans sigilla relationis actorum,non potest aliquid contra ipsa acta opponere.nota.qd etiam vni partiuz possunt dari acta sigillata relationis, vt illa presentet superiori.cautius tamen est vt dentur vni tertio, vt sic tollatur occasio malignandi.z sic cõmu-

1 niter obseruatur.no. qd quis † debet erubescere de peccato. nam imperator etiam erubescit recitare peccatum alterius.in authen. de restitu.z ea que pa.§.vnum si quidem.versicu .sed quomodo. coll.iiij.z facit qd habetur in.c.in eo.xxxij.q.iiij.z allegat Joan. An.etiam aliquas autoritates,z precipue illam beati Ber.lauari pudet sed coinquinari non pudet.abstergitur caliga, sed con-

2 temnitur anima.not.de literis vrie de quo in glo.iiij.¶ † Nota. qd in actu relationis antequam illa fiat,debet dari copia processus partibus, vt sic videatur,an plene z fideliter fiat relatio. de quo in.l.j.z.ij.C.de relat.Nota.qd iudex electus per partem non potest recusari.intellige,nisi superueniret noua causa supra eo.ti. c.insinuante.¶ Not.illud vulgatum,quod quis debet puniri in

3 eo,in quo peccauit:z quod dolus nemini debet prodesse.† Nota fm do.Florẽ.q̃ aperiens lr̃as etiam pape directas non incurrit penã:licet al's delinquat z grauiter peccet: nã si illam incurreret hic illam expressisset: quod tamen non fecit z sic non videtur vera opi.dicentium oppositum.facit quod not.bar.in.l.iij.ff.ad sil-

4 la. nota.quod cõtra suspectum in vno faciliter creditur vel presumit̃ contra eum in alijs.facit.ff.de eden.in.l.si quis ex argentarijs.§.j.z de presumpt.in.c.mãdata.cum concor.¶ Nota.qd cõtra rationẽ videtur pars audienda,etiã si illã tulit,dũmodo non violauit sigilla,nec falsa uerit acta.de quo ĩfra dicetur potes etiã notare ex litera , dum dicit, si quod expediret melius notauisset argu.qd notanda sint illa, que expediunt z per cõsequens non

5 superflua.facit supra in prohemio.† Et expone secũdũ Jo.An. notauisset.i.notando diligenter considerasset.z sic ponitur pro notabili,quo vtimur quotidie,cum dicimus,aliquid notanduz. facit.ij.q.iij.§.notãdũ.Alibi ponit̃ p reprehẽsione.de sortile.ca. fina.Alibi pro infamia infra de purga.cano.in capitulo accedẽs.

6 ¶ † In glo.iij.in fine.Cum glo.transit Hostien.dicens, quod lz iura allegata in gloss.non loquantur de violante sigillum, tñ ex ipsorum mente videtur esse qd dixit glo.sed Inn.hic tenuit contrarium videlicet quod violans sigilla non debet puniri tanquam falsarius, vnde dicit, qd magis peccat falsans sigillum quaz solum aperiens:z similiter magis peccat falsans literã, quã sigillum .z ideo aperiens soluz videtur teneri pena extraordinaria.z sic arbitraria.facit supra eo.de causis. non autem pena falsi nisi forte violasset sigillum testamenti quod quãdoqz fit in scriptis,z sigillatur:licet raro hodie hoc fiat.facit.l.qui testamentuz ff.de falsis z hoc tenent etiaz petrus z Abbas scilicet qd hic nõ debuerit puniri pena falsi,sed arbitraria.sed Goffre. z Hostien. qui tenent cũ glo.allegant pro illa.l.j.§.is qui.ff.de fal.sed potes dicere qd ibi loquitur in aperiẽte instrumẽta apud se deposita vt aduersario notificet.sz hic solũ aperiebat vt ipse aperiens haberet notitiã.z sic casus est aduers⁹.z hãc opi.Inn.z petri sequit̃ ẽt hic.d.flo.dicens,quod iste nõ incurrit crimen falsi,sed crimẽ stellionatus:quod competit, quando deficit titulus crimi.l.j.z.ij.ff. de crimi.stellio.z ex illo imponitur pena arbitraria vt ibi patet z pro predictis facit regula in penis de regulis iuris. libro sexto. ¶ In glo.iiij.ibi,in libro regum.Supple secundo.c.xj.in ea.gl.

in fine. adde quod dicetur post glosas. ¶ In glo. ibi, possit recusari. ꝛ hoc est verum de quo in. c. j. xciij. di. ꝛ de appellat. in. c. postremo ꝛ per Jo. And. in additi. spec. in titu. de recusatio. §. ij. super secundo versiculo ꝛ probatur etiam satis hic. ¶ In ea. gloss. ibi nouit sed dic quod ibi loquitur in cardinali, qui equiparatur prefecto pretorio. vt notat glo. in. l. j. ff. de offic. prefect. preto. ¶ In ea. glo. ibi. l. j. ibi est speciale in prefecto pretorio propter eminentiam dignitatis vt non possit ab eiusdē sententi appellari. licet 7 possit supplicari vt ibi ꝛ. l. j. C. de sen. prefe. preto. ¶ † In eadem glo. in fine ibi dicitur quod tutor datus per iudicem ex inquisitione non satisdat. potest tamen accusari de suspecto si sit suspectus. ꝛ sic modicum facit. facit. l. iij. ff. de suspect. tutor. ꝛ. l. j. ff. vbi pupil. edu. debeat. ꝛ qd habetur in specu. de tutore. §. si autem ver. horum autem. ꝛ pro dicta glo. facit, quia tutor datus simpliciter a iudice tenetur satisdare. l. penul. C. de tuto. ꝛ curato. qui satis 8 non de. ꝛ † sic eadem ratione si papa vel princeps simpliciter dat iudicem, debet posse recusari, nam in dubio non intendit tollere ius alterius supra eo. ex parte. ꝛ capitulo super eo. nec obstat quod credat princeps iudicem datum ab eo non aliter iudicare quam ipse iudicaret. quia non per hoc sequitur, quod non possit euenire contrarium: precipue quando iudex esset suspectus.

9 ¶ † Extra glossā oppo. contra illud quod dicitur in versi. si autem scilicet quod si iste. b. non violasset sigilla, fuisset auditus contra relationem. nam videtur quod immo non esset audiendus, ex quo eo presente fuerat facta, ꝛ tunc non contradixit: per id qd habetur in. l. prima ꝛ secunda. C. de rela. ꝛ de appella. in capitu. intimasti. Soluit Innocē. quod si sciuisset quid contineretur in relatione, non audiretur. Sed quando nescit quid contineatur, licet non possit audiri contra sigilla iudicium, ꝛ contra literas relationis, dicens illas non esse veras, ex quo illas portauit secūda questi. vj. biduum. circa finem. tamen contra contenta in ipsa relatione bene fuisset auditus, si non violasset sigilla, ex quo ignorauit quid cōtineretur in relatione. sed propter violationem nullo modo auditur contra contenta in relatione nec contra acta. facit quod habetur in capitulo quanto infra de iis que fi. a prelat. ꝛ in dicto capitulo intimasti. ꝛ pro predictis etiam facit, quia licet producens testem non audiatur contra personam testis, qr illam approbauit, tamen auditur contra dicta que non appro- 10 bauit. iiij. quest. iij. capitulo si quis testibus item † non ob. predictis, quod habetur in capitulo cum venerabilis. de excep. ꝛ de censib. in capitulo cum olim. vbi patet, quod producens instrumentum non potest aliquid dicere contra illud, ꝛ sic videtur quod ex quo iste portauit acta etiam si non violasset signa, non debuisset audiri. quia responde, quod hic non produxit acta: sed presentauit illa tanquam simplex nuntius. ideo potuisset opponere cōtra illa, si non violasset sigilla. Imolanus.

1 ☞ Clericus admittatur nec ne tanquā procurator ecclesie sue cū cautione de rato, si mandatum non habeat. nume. 9.

2 Instrumenta ad causam facientia penes se habens presumitur habere mandatum ad pertractandam causam, si hoc allegat, ac proinde admittendus est cum cautione de rato ꝛ nu. 8. ꝛ. 16.

3 Cautio de rato prestari debet cum fideiussoribus. ꝛ aliquando cum pena de quo nume. 13.

4 Ecclesie edificate in alterius parochia demolitionem potest matrix ecclesia procurare, aut saltem quod sit ei subdita.

5 Ecclesiam nouam posse edificari intra limites alterius ecclesie ex iusta causa, ꝛ cum authoritate episcopi.

6 Conditionē ita debere interpretari, vt possit purificari ꝛ existere non autem sic intelligi, vt nunquam vel raro verificetur.

7 Jura adaptari debere ad ea que frequēter. nō que raro accidūt.

10 Reus in causa principali an ꝛ quo ad que censeatur etiam esse reus in causa appellationis.

11 Interueniens pro reo satisdat de iudicato soluendo regulariter non autem de rato. ꝛ quid si agatur de statu persone vel ecclesie, quomodo tunc satisdare debet interueniens.

12 Interueniens ex parte actoris quando debeat satisdare de rato

14 Cautio de rato sub pena cui sit prestanda, parti ne, an iudici, an vtrique.

15 Initrumento legato censeri legatum ius, quod in eo continetur.

17 Initrumenta habenti si apparet dominium ei donasse, censetur etiam donasse contenta in eo.

18 Instrumentorum traditione an censeatur data potestas agendi nomine tradentis.

19 Instrumentorum donatio nō presumitur in dubio ex traditione eorum.

20 Delegatis duobus cum clausula, quod si non omnes, cum prerogatiua etiam preelectionis, an subdelegatum ab altero teneatur alter admittere. ꝛ nume. 26. ꝛ. 32.

21 Rescriptum non vitiari ipso iure per surreptionem sed de ea necesse est excipi per partem.

22 Clausula, quod si non omnes in rescriptis iudicum delegatorum apponi solita quando ꝛ qua ratione verificetur. ꝛ nu. 28.

23 Subdelegatum ab altero ex delegatis temporaliter impedito an teneatur alter delegatus admittere, si in rescripto apposita est clausula, quod si non omnes ꝛc. ꝛ nume. sequen. ꝛ. 31.

25 Subdelegatum a delegato surreptitie alteri adiuncto non tenetur alter delegatus admittere.

27 Delegatis duobus appellatione remota cum clausula, quod si non omnes. ꝛc. subdelegatū ab vno non tenet alter admittere.

29 Delegatus pōt subdelegare: ꝛ subdelegatus cogit acceptare.

30 Delegatis duobus subdelegatum ab altero quando teneatur alter admittere, ꝛ quando non. ꝛ nume. 33.

34 Delegatus, cui re non integra alter adiunct⁹ est, an mortuo delegante prius quā adiunctus de causa cepisset cognoscere, possit in ea causa procedere. ꝛ an adiuncti iurisdictio expirarit nume. sequēt. ꝛ. 36. ꝛ. 38.

37 Intellectus ad. c. si capitulo. de concessio. preben. libr. vj.

39 Sententia secunda si primam confirmet, actio iudicati oritur ex secūda non ex prima.

40 Auditor negotij an possit diffinire ipsum negotium.

41 Sententiam non debere ferri super non petito.

42 Appellationis causam posse tractari parte absente atque inibi an iudex appellationis possit firmare aut infirmare primam sententiam citra petitionem partis nume. seq.

44 Jusiurandum de calumnia prestandum esse etiam in causa appellationis.

45 Lis an ꝛ quando debeat contestari in causa appellationis.

Coram dilecto filio.

Delegat⁹ subdegatū college impediti non tenetur admittere si in rescripto sit clausula, quod si ambo. cum prerogatiua preelectionis persone: vel si adiunctus est per literas surreptitias. h. dicit. Et diuiditur in quinque partes. quia primo ponitur petitio, ꝛ allegatio appellati. secundo petitio ꝛ responsio appellantis. tertio replicatio appellati. quarto pronuntiatio auditoris quinto pronuntiationis confirmatio. secunda ibi nūtius. tertia ibi, ecōtra quarta ibi idem igitur. Quinta ibi nos ergo. ¶ In textu ibi contempsit. Supple. ꝛ appellauit a sententia predictorum iudicum ad sedem apostolicā ꝛ causa appellationis fuit commissa episcopo ferrarien. coram quo postea fuit processū, vt infra sequitur. ¶ Item ibi confirmauit. ꝛ infra deciditur, quod a sententia episcopi Ferrarieñ. fuit appellatum ad papam: ꝛ causa appellationis fuit commissa cardinali, de quo in principio capituli: corā quo fuerūt partes: ꝛ inter cetera ad impugnationem processus ꝛ sentētie episcopi ferrarieñ. nuntius ecclesie sancte Agathe recusauit allegauit id quod sequit item ibi processit ꝛ infra ꝛ p hoc concludebat sententiam ꝛ processum episcopi ferrarieñ. non va- 1 luisse. † nota. primo quod clericus admittitur pro ecclesia sua cū cautione de rato, licet non habeat mandatum: qd qualiter intel- 2 ligatur dicetur cum glos prima not. qd † vbi quis habet instrumēta ad causam facientia penes se, presumitur qd habeat mandatum ad causam pertractandā, si hoc allegat. ideo admittitur saltem cum cautione de rato. ꝛ sic hoc casu satis dicitur esse dubium de mandato, vt debeat admitti cum cautione predicta quod est notandum ꝛ sic intelligit ꝛ allegat hunc text. cum glossa bar. in. l. iiij. §. cause. ff. ad carbo. ꝛ facit quod notat Cy. ꝛ Bal. in. l. si qua per calumniam. C. de episcopi. ꝛ cleri. ꝛ quod habetur in tex. 3 ꝛ glossa in. l. fina. ff. de pactis conuentis. † nota. quod cautio de rato debet prestari cum fideiussoribus. facit quod notatur in. l. 4 prima. C. de procurato. ꝛ in capitulo primo de procur. ¶ † Not. quod contra ecclesiam edificatam in alterius parochia poterit matrix ecclesia agere ad demolitionem illius. ꝛ sic agebatur hic secūdum vnum intellectum. facit capitulū ecclesie ꝛ capitulū quicunque. xvj. q. j. ꝛ de operis noui nuntiā. capitulo primo ꝛ secūdo vel saltem quod pronuntietur ipsam ecclesiam edificatam subiectam esse matrici ecclesie, vel quod nō recipiat eius parochianos pro vt hic agebat secundum alium intellectum. ꝛ intellige, quā- 5 do edificatur sine ꝯsensu matricis ecclesie, ꝛ sine iusta causa. † nā interdum ex iusta causa cū autoritate episcopi potest edificari noua ecclesia intra limites alterius in capitulo ad audientiam. de eccles. edifican. ꝛ quod ius habeat superior ecclesie, quando intra eius limites de eius voluntate edificatur, dic vt nota. in capi. cum dilectus. de religio. do. ꝛ de capel. mo. capitulo secundo ꝛ de offici. archidi. capitulo fina. ¶ Not. quod adiunctio delegati nō facta mentione de processu ꝛ statu cause non valet velut surreptitia. facit infra de re iudica. capitulū inter monasteriū. ¶ Not. qd in causa appellatiōis sentētia debet esse confirmatoria vel infirmatoria prime sentētie. de quo in. l. eos. C. de appellat. ¶ Not. q cōditio illa, si nō poteritis interesse, in rescripto apposita nō intelligit p se vel per aliū, s de personali impotētia. ¶ Et no. bene

rationem

6 rationem, quare que ponitur in litera. Ex qua † not. generaliter quod quelibet conditio sic debet intelligi vt possit purificari. & habere se ad esse vel non esse non autem taliter intelligi quod raro vel nunquam possit verificari. & pro hoc bene facit .l. ex facto. §. fina. ff. ad trebellia. vbi si aliquis grauatur restituere hereditatem, si decesserit sine herede, intelligitur .i. sine liberis. quia alias raro vel nunquam quis decederet sine herede: cum saltem haberet fiscum vltimo loco .l. j. C. vnde vir & vxor. ¶ Et ex predictis etiam nota. quod ista duo raro vel nunquam equiparantur in
7 iure. pro hoc† facit quia iura adaptantur non ad illa que raro, sed frequenter accedunt infra de despon. impube. c. literas & ff. de legi. in. l. nam ad ea. Nota. quod auditor datus in curia habet etiã potestatem sententiandi. de quo in clemen. auditor de rescriptis. ¶ Nota. de confirmatione pape, per quam confirmat sententiam, contra quam secundum Inn. quando fit cum cause cognitione, non est aliquis audiendus: nec potest aliquis se intromittere sine speciali mandato infra de confirmatione vti. c. j. & ij. potes etiam notare de literis de ratihabitione .i. mandati cum clausula de habendo ratum. de quo aliquid in glos. & infra de trãsac. in. c. cõtingit. ¶ In glo. prima ibi, quia erat coniuncta persona hec prima solutio communiter non tenetur. Nam gloss. videtur velle quod alia coniunctio quam carnalis sit sufficiens, vt quis admittatur cum cautione de rato. quod communiter non tenetur. & ideo non sufficit quem esse clericum vel canonicum ecclesie prout notatur in. c. fina. de procurato. & de rescriptis. nonnulli.
8 §. j. & vtrobique per Jo. And. & ideo glo. infra in ver. vel posset dici dedit aliam solutionem. ¶ † In ea. glo. ibi, quia de mandato dubitatur. Supple propter presumptionem que erat pro allegante mandatum, ex quo habebat instrumẽta cause penes se. & ista est intentio glo. facit quod dixi in notabilibus. & quod not. Barto. in. l. iij. §. cause. ff. ad carboni. & ideo debuit admitti cum cautione de rato per ea que notantur in. l. j. C. de procurato. & in. c. j. de procurato. Et p hoc quia vt dicebat Joan. An. forte poterat esse, quod reuera fuerat sibi datum instrumẽtum mandati in partibus. seu dum erat in partibus. & dum accepit instrumenta, credebat se recepisse cum illis instrumentum mandati: quod tamen forte dimi
9 serat ex inaduertentia. ¶ † Vel tertio potest dici secundum do. Ant. quod iste clericus veniebat ad defendendum ecclesiam suam: ideo debuit admitti cum cautione de rato. per id quod habetur in. c. olim. de testi. & de rebus ecclesie non alienan. in. c. si quis presbyte. Sed ad agendum non admitteretur, nisi cum est dubium de mandato. ista tamen solutio non videtur tuta. quia hic videbatur esse actor iste clericus ex eo, quia prosequebatur causam appellationis: licet originaliter ecclesia sancte Agathe esset rea. Sed posses dicere, quod videtur debere, attendi potius quod fuerit rea originaliter ipsa ecclesia sancte agathe: per id quod habetur in. c. significauerunt. de excep. ibi loquitur quo ad aliud, videlicet quo ad hoc vt non obstante excõmunicatione possit esse in iudicio ille, qui fuit originalis reus, licet accidentaliter sit actor in causa appellationis, sed hic loquimur quo ad effectũ, vt quis
10 admittatur ad agendũ cum cautione de rato† et sic reus in causa principali intelligitur etiam esse reus in causa appellatiõis quantum ad onus probandi. quia illud sibi non incumbit circa negotium principale etiã. in causa appellationis. & sic quo ad decisoria reus in principali censetur etiam esse reus in causa appellatiõis: sed non quo ad formam legitimandi personas, nec consequenter quo ad preparatoria & quo ad cautiones iudicialiter prestãdas. Imo esse cẽsetur actor ipse, qui fuit reus in causa pncipali, in causa appellationis, ex quo ipse appellauit. facit ad predicta quod
11 not. infra de renuntia. in presentia. † Et aduerte etiam quia licet interueniens ex parte rei pro alio consueuit satis dare de iudicato soluendo, & non de rato. l. qui proprio. §. ij. ff. de procuratori. & notatur in. c. j. de procuratori. tamen illud fallit, quando agitur de statu ecclesie vel persone: quia tunc reus seu interueniens pro reo debet cauere de rato. l. nõ solum. §. si status. ff. de procurato. ¶ An autem tunc debeat interueniens pro reo etiam satisdare de iudicato soluendo. tangit glo. in. §. si status & concludit quod sic. quia licet agatur de re inestimabili, & sic hoc respectu non possit habere locum dicta satisdatio ex clausula eius quod verbum sonat, tamen potest habere locum respectu ecclesie de defendẽdo & de dolo, quod absit, seu non interueniat. que clausule etiam includuntur sub cautione predicta de iudicato soluendo .l. iudica
12 tum solui. ff. iudica. solui. interueniens † autem ex parte actoris debet cauere de rato quando est dubium de mandato .l. j. C. de procura. & de procura. in ca. j. & facit ad predicta quod habetur in. l. non cogendum. §. fina. ff. de procuratori. Et per predicta patet seu patere potest, quod nõ obst. si dicatur, quod iste nuntius sancte Agathe interueniebat ex parte rei, quia p ecclesia sancte Agathe que cõueniebatur, & sic nõ debebat cauere de rato. sed potius de iudicato soluẽdo: per ea que habentur in dicta. l. qui proprio. §. ij. & in dicto. c. j. de procurato. Nam potest dici quod cum ecclesia sancte Agathe esset rea in causa pncipali, tamẽ erat agẽs in causa appellationis: ideo interueniens pro illa debuit cauere de rato, & nõ de iudicato soluẽdo. ¶ Item etiam potest dici, quod quia agebatur de statu ecclesie etiam si interuenisset ex parte rei, debuisset cauere de rato: per id quod superius dixi. ¶ Alij vero dixerunt quod hic vterque erat actor & reus: intelligendo hic quod eccl'ia sancte Marie ptẽdebat ecclesiã sancte Agathe sibi subiectã: & ecõtra archipresbyter de pastino dicebat illã sibi subiectã. & ideo vterque interueniens pro predictis cauit de rato, & de iudicato soluendo. hec tamen opi. non multum litere conformatur. quia nulla fit mentio in litera de ipo archipresbytero. licet fiat mentio in glo. Alij vero dixerunt, quod hic agebatur actione in rem per ecclesiam sancte Marie dicendo ecclesiam sancte Agathe ad se spectare facit quod legitur & notatur infra de iudi. examinata. & ideo et prointeruenientе ex parte rei debet cauere de rato nedũ de iudicato soluendo .l. põponius. §. sed ijs. ff. de procuratoribus & hanc solutionem etiam tenet hic do. floren. sed quo ad litere intellectum prima solutio placet Joan. An. videlicet quod interueniebat iste nuncius ex parte actoris: ex eo quia in causa appellationis vt superius est dictum ecclesia sancte Agathe erat agens in ea. glo. ibi, non possit estimari. Supple quia etiam velut res religiosa nõ recipit estimationem. insti. de re. diui. §. sacre. sicut etiã nec liber homo potest estimari. l. penul. seu fina. ff. si qua. pa. fe. dicat. ¶ In ea. glo. ibi, per hoc cõsequitur sumptus. i. consequi potest a procuratore & etiam a fideiussoribus datis. sed vbi dominus interuenisset in iudicio, solum ab ipso cõsequeretur sumpt⁹ In ea. glo. ibi, tutius esset bene dicit tutius quia in casu isto nõ habuit necesse probare mandũ: sed fuit admissus cũ cautiõe de rato propter dubiũ de mãdato. ¶ In ea. gl. ibi, in cõsimili causa & sic vult glo. quod estimabitur, quãtum intersit ecclesie quod nõ stetur sententie propter litigium quod posset in posterum moueri, & per hoc in litibus fatigari. Hostien. vero hic dicit, quod hic forte promisit de
13 rato sub certa pena † & sic dicit in curia practicari, quod quãdo non apparet de mandato vel apparet minus sufficiens prestatur cautio cũ fideiussore de rato sub certa pena. Et promittit quod dominus ratificabit per suas patentes literas infra certum tempus. & hoc est vtile, videlicet exprimere certam penam, precipue in ijs que non recipiunt estimationem pecuniariã. per id quod
14 legitur & notatur in. l. fin. ff. de preto. sti pula. † & prestabitur, hec cautio parti. per dictam. l. fi. licet aliqui dicant, quod prestari debeat iudici, cuius interest, ne iudicium eius sit elusorium. Alij vero dicunt quod vtrique debeat prestari. s. parti & iudici quod videtur tutius ad opiniones vitandas. tamen de iure sufficere videtur quod prestetur parti: per dictã. l. fi. ¶ In gl. ea. ibi, se velle probare mandatum. hoc non est verum quia immo tunc debet admitti etiam sine cautione, si probet mandatum: vt plene probatur in l. j. hic allegata. & in. c. j. de procura. & ideo dixit Jo. An. intelligendum esse quod glo. hic fuit locuta allegando, & non decidendo. ¶ In ea. glo. ibi, per fideiussoriam cautionem. hoc verum secundũ Joã. an. quãdo clericus agit nomine alieno. sed vbi agit nomine proprio, eo casu quo debet cauere, sufficit quod caueat sub hypotheca rerũ suarũ in authenti. de sanctissimis episcopis. §. si quis autem pro pecuni. coll'. viij. ¶ In ea. gloss. ibi, & hoc constabat. Supple. quod testator voluit instrumẽtum peruenire ad legata
15 rium, ad finem vt ex illo posset agere. quia † ex quo legauit instrumentũ intelligitur legasse ius, quod in illo continetur, vt subijcit gl. que etiam ratiõne assignat. facit quod legitur & nta. in. l. labeo. & l. postquã. ff. de pactis. sed hic nõ cõstabat instrumenta peruenisse ad istum de volũtate domini. & potuisset esse quod illa fuisset furat⁹ facit. l. j. §. sed ne fraudandi. C. de lati. libi. tol. licet hoc non presumatur in casu isto. sed potius oppositum, ad finem vt admittatur cum cautione de rato, vt dixi superius super glo. & idem in effectu voluit hic. d. floren. dicens glo. voluisse dicere quod iste casus
16 est diuersus a casu. l. qui chirographum & † quod licet iste habeat instrumenta cause, non per hoc sequitur necessario, quod habeat mandatũ ad agendũ. quia posset esse, quod subtraxisset, vel habuisset in depositũ. tamẽ ex quo habet instrumentũ penes se, & allegat mandatũ, presumitur quod habuerit mandatum: sed non est plena pbatio, sed quedã psumptio, cuius vigore admittitur cum cautione de rato, vt dixi & no. bar. in. l. iij. §. cause. lz .s. allegauerimus. §. due cause. ff. ad carb. d. vero Ant. hic videtur dicere, quod ita demũ admittetur cũ cautiõe de rato, si appareat instrumẽta sibi fuisse tradita a dño. al's sec⁹. sed hoc cõiter non tenetur. quia imo sufficit quod habeat instra penes se, & alleget habuisse mãdatũ, lz aliter nõ pbet, ad hoc vt admittatur cũ cautione de rato p ea que. s. dixi quando autẽ appareret quod de volũtate dñi haberet instrumẽta, vel quod tunc
17 esset distinguẽdũ, quod aut apparet† quod dñs donauit sibi illa instrumenta, & tunc videretur donasse ius contentum in instrumento per. l. j. C. de donatio. & per id quod dixit gloss. quando legatur in

strumentum.nã ꝛ legatum est donatio quedã in testamento reli‑
18 cta.l.legatum.ff.de lega.ij.† Aut apparet,quod simpliciter tra‑
didit:ꝛ tunc videtur quod cõsideranda sit qualitas pſone.nã si
esset vxor tradẽs instrumẽta,que habebat:viro,videret dare sibi
potestatez,vt agere possit ex illis ad vtilitatem mulieris.l.fi.C.de
pactis conuent. Aut sit traditio alteri persone:ꝛ tunc videretur
cõsideranda qualitas persone:quia si esset procurator,videretur
ex hoc datum mandatum vt possit ex illis agere ad vtilitatem
domini.arg.eorum,que habentur in dicta.l.fin.ꝛ in.l. si qua per
calumniam.C.de episcopis ꝛ cleri. ¶ Aut est alia persona impe
rita:ꝛ tunc videbitur tradidisse in depositum.ar.eorum que not.
19 glossa in.l.cum quid.ff.si certum petatur.† non autem in dubio
presumetur donatio:cum in dubio nõ presumatur quis iactare
suum.l.cum de indebito.ff.de probatio. ¶ In ea.glossa in fine.
ꝛ de hoc etiam in.c.contingit.de transa.nam dixerunt quidam,
literas de rato appellari mandatum procurato.quia in mãdato
promittit dominus se ratum habiturũ gesta per procuratorẽ.l.
si procuratore absente.ff.de procuratorib.cum ibi notatis. licet
alij aliter dicãt:de quo dic vt ibi,ꝛ in iurib⁹ preallegatis. ¶ In
glo.decisione.ibi,mentionem fecisset.Supple,expresse vel etiam
tacite.ꝛ tacite diceretur fecisse,si solum fuisset adiunctus in deci‑
sione. facit quod habetur in simili in.c.constitutus.de rescriptis
ꝛ propter hoc glos.hic in principio exposuit decisionẽ.i.cogniti‑
20 one ¶ In glos.admittere voluit.ibi,dicunt quidam.†Aduerte
quia voluit ista opini.licet gloss.non bene declaret quod quan‑
do dantur plures iudices,quorum alter est episcopus,ꝛ apponi
tur clausula,quod si nõ omnes.cum prerogatiua preelectiõis,vt
quia dicitur,quod si non omnes interesse poteritis,tu pater epi‑
scope in causa procedas:tunc si ille qui est preelectus adueniente
conditione clausule voluerit procedere,non tenebitur admittere
subdelegatum a collega.ꝛ iste erit casus singularis hic secundum
hunc intellectum.sed econtra collega bene teneretur admittere
subdelegatum episcopi.ꝛ hunc intellectum sequitur Specul.in
titu.j.§.sequitur.versi.verum cum causa.ꝛ sequitur etiam Joan.
An.Alius fuit intellectus,quem sequitur Innocẽ.quod indi‑
stincte non tenetur quis admittere subdelegatum a collega im
pedito.quando est apposita clausula,quod si ambo,per rationẽ
positam in litera que videtur generaliter loqui.ista tamen opin.
Inno.communiter non tenetur sed certe sane intellecta poterit
saluari per id quod dicam super glossa penultima. ¶ Tertia
fuit opi.Host.quod hic erant delegati cum clausula appellatio
ne remota,ꝛ cum clausula, quod si ambo. ꝛ ideo nõ tenet vnus
admittere subdelegatum a collega:quia vulneraretur eius iuris‑
dictio attenta clausula appellatione remota vt patet ex ijs
que habentur supra eo.super questionum.§.si vero duo hec ta‑
men lectura Hostiẽ.licet sit in se vera ꝛ notanda,tamen diuinat
quo ad istam literam, que nullam facit mentionem de clausula
appellatiõe remota. ¶ Quarta fuit opi.quam tangit gl. in ver.
dicas.quod hic propter subreptionem non tenebatur admitte‑
re episcopus subdelegatum.ꝛ ista lectura etiam est bona. ¶ In
ea.glo.ibi,si ipse non potest interesse.Supple quod non videtur
verum per iura superius allegata,ꝛ per id quod tãgit glo.sequẽs
ꝛ sic per hoc glos.videtur reprobare opin.positam in ver. dicunt
quidaz.sed certe illa potest saluari.intelligendo eam,vt superius
declaraui. ¶ In ea.glo.ibi nec subdelegatum admittere ꝛc.hoc
21 non videtur tenere hic do.floren.quia † surreptio non vitiat ipo
iure.vt dictum fuit in.c.ad audientiam.ij.supra de rescriptis ꝛ in
c.ceterum.eo.titu.ꝛ sic videtur quod debuerit admitti,nisi fuerit
exceptum ꝛ appellatum per partem:per ea que habentur in di‑
cto.c.ceterum.ꝛ quod ibi dictum fuit.vnde secundum eum non
videt,quod ex officio potuerit primus illas literas surreptitias
reijcere quia non habet supplere defectum partis.secundum no.
in.c.bone lo.j.de postulat.ꝛ de elect.in.c.innotuit.ꝛ ideo dicit ve
riorem esse intellectum qui precedit in glos. intelligendo eum vt
predixit. sed certe cum glos.communiter transeunt docto. ꝛ illã
puto posse sustineri.quia licet subreptio in contentiosis non viti‑
et ipso iure tamen vitiat ope exceptionis,quaz poterit hic obijce‑
re episcopus contra adiunctum ꝛ subdelegatum ab eo.quia ad‑
iungebatur iurisdictioni eius:ꝛ ideo potuit defendere suam iuris
dictionez:ex quo surreptitie ꝛ sic minus legitime facta erat adiũ
ctio argu.ca.j.supra eo.ꝛ.l.j.ff.si quis ius di.non obtemp. ¶ In
glo.penul.hec glo.potest diuidi in.vj.partes nam primo querit
Secundo arguit pro vna parte ibi,ꝛ quod possit.tertio arguit pro
alia ibi,sed cõtra. ¶ Quarto ponit vnam opi.quorundã.ibi,di‑
cunt. ¶ Quinto improbat illam ponẽdo suam ibi,sed hoc.Sex
to soluendo distinguit ibi,ꝛ circa.ꝛ est glo.ista notanda tanquã
magistra in materia. ꝛ melior de corpore iuris in hac materia.
22 ¶ In ea.glo.in fine.†Et sic vult glo.quod clausula,quod si nõ
omnes vel si ambo,verificetur in impotentia iuris item in impo
tentia facti,quando impedimentum est perpetuum presertim si
tollit iudicium rationis vt est impedimentum furoris vel demẽ
tie:quia tunc non posset subdelegare taliter impeditus.idem ta‑
men vult glo.etiam si possit personaliter interesse ꝛ pro hoc bene
23 facit iste text.idem vult † gl.etiam si possit subdelegare,si impe‑
dimentum sit facti ꝛ temporale dummodo sit tale,quod nullo
modo potest pſonaliter interesse:quia tunc verificatur clausula
per hunc tex.ꝛ licet posset tunc subdelegare,non tamen tenetur
collega admittere subdelegatum,per hunc tex.secus si est impe‑
dimentum temporalis incommoditatis:vt quia bene posset in‑
teresse si vellet,sed nõ sine incommoditate:vt quia alias forte ali
quod damnum in rebus suis posset occurerre si vellet personali
ter interesse.nam tunc si non vult interesse ne patiatur damnum
potest subdelegare:ꝛ tenebitur collega admittere subdelegatum
ꝛ ratio esse potest,licet glo.non assignet,quia hoc casu non vide‑
tur proprie verificari clausula . ex quo posset interesse si vellet:ꝛ
sic non verificatur tunc clausula ex vi verborum,sed potius ex iu
ris interpretatione,quod voluit etiam per voluntatem dictam
clausulam verificari supra eo.prudentiam.§.adijcimus ꝛ ideo cũ
velit interesse,lz per aliuz,nõ debet dici verificatã dictã clasusulã
nec etiam poterit ex capite voluntatis,ex quo vult interesse licet
per alium. ꝛ ideo tenetur tunc collega subdelegatum a collega
24 admittere.† Et per predicta patere potest, q̃d opi.Inn.de qua
dixi super gloss.precedenti sane intellecta potest saluari,inquan‑
tum dixit quod collega indistincte non tenetur admittere sub
delegatum a collega,quando est apposita clausula quod si non
omnes vel quod si ambo.ꝛ verificata est clausula propter impe‑
dimentumcollege,nam dicta opinio est vera quondo clausula
verificatur ex capite impotentie ꝛ sic allegatio posita hic in tex.
ponit ius,ꝛ est vera licet glo.supra dixerit contrarium.ꝛ nõ bene
secus quãdo verificaretur ex capite voluntatis stante tempora‑
li impedimento ratione incõmoditatis. quia tunc bene tenetur
admittere subdelegatum:vt supra dixi.ꝛ hoc casu procedit opi.
25 glo.ꝛ rationem supra assignatã †et hec vera cessante surreptione
secus quãdo ille qui subdelegat,surreptitie fuisset adiũctus vt q̃z
ex postfacto re nõ integra nõ facta mentiõe de processu adiun‑
geet.q̃z tunc etiã si ex capite voluntatis clausula veniret verificã
da,non tenetur delegatus admittere subdelegatum a tali adiun
26 cto surreptitie:vt hic est casus secundum vnum intellectuz.† Itẽ
predicta intellige vera,que dixi de capite voluntatis,nisi fuisset
apposita clausula,cum prerogatiua preelectionis:vt fuit in casu
huius capituli:quia tunc etiam si clausula veniat committenda
ex capite,voluntatis non tenebitur preelectus admittere subde
legatum a collega:vt hic est casus secundum alium intellectuz.
27 † ¶ Item tertio limita predicta ,nisi esset apposita clausula, ap‑
pellatione remota,quia tunc etiaz si clausula q̃d si ambo. vel q̃d
si nõ omnes veniat cõmittẽda ex capite voluntatis, nõ tenebitur
quis admittere subdelegatum a collega,ne vulneretur eius iu‑
risdictio:vt est casus secundum intellectum Hostiẽ.Et de mate‑
ria in specula.titu.j.in versiculo,verũ cum causa.Et per predicta
28 patet † quod interdum delegatus est impeditus impedimento
iuris, ꝛ tunc clarũ,quod non potest subdelegare. ꝛ ideo non est
tractandũ an tunc collega teneat admittere subdelegatũ ab eo.
¶ Aliquãdo est impeditus impedimento facti, ꝛ tali quod tol
lit iudicium rationis:vt quia est effectus furiosus vel demens: ꝛ
clarum quod tunc non potest subdelegare,ꝛ cõsequenter nõ est
aliquid tractandum de eius subdelegato an debeat admitti ali‑
quando est impeditus impedimento facti quod non tollit iudici
29 um rationis:ꝛ tunc si est vnus † solus clarũ quod potest subdele
gare, ꝛ subdelegatus tenetur acceptare.nam etiam si nõ esset im
peditus,posset sub delegare:ꝛ subdelegatus etiam cogeretur ac‑
ceptare:nisi appareret, quod subdelegans malitiose vellet se ex‑
30 onerare supra eo.ca.pastoralis si vero † fuerit vnus a principio,ꝛ
ex postfacto alius fuit ei adiunctus,tunc si re integra,idem dicen
dum,ac si aprincipio ambo fuissent dati delegati.Si vero sit ad
iunctus re integra:tunc non valet adiunctio tanquam surrepti‑
tia si non sit sufficiens mentio de processu:vt hic patet.interdum
vero aprincipio dantur duo:ꝛ tunc aut dantur sine clausula,q̃d
si ambo,ꝛ sic simpliciter.ꝛ tunc si alter ipsorum sit impeditus,po
test subdelegare:ꝛ tenetur collega illum admittere:quia solus nõ
posset in causa procedere,ex quo simpliciter sunt dati sine clausu
la,quod si ambo. supra eo.causam matrimonij. ꝛ hoc intellige
verum, nisi essent dati cum clausula,appellatione remota: quia
tunc licet vnus ex eis impeditus vel non impeditus poss.t subde
legare infra e.quoniam tamen collega non tenebitur admittere
ne vulneretur eius iurisdictio supra e.super questionum.§.si vero
duo.non poterit tamẽ solus in causa procedere,ex quo dati sunt
sine clausula,quod si ambo.interdum vero sunt dati cum clausu
la,q̃d si ambo. vel plures delegati cũ clausula,q̃d si nõ omnes ꝛ
tunc si vnus illoruz sit impeditus impedimento facti ꝑpetuo,lz
nõ tollat iudiciũ ratiõis,poterit subdelegare ꝑ.c.fi.j.e.tit.tũ colle
ga vel

ga vel college non tenebuntur subdelegatum admittere, ex quo verificata est clausula impotentie ex capite impotētie perpetue.
31 † Idem si sit impotentia temporalis facti, ⁊ impediatur oīno tunc interesse. qꝛ licet possit subdelegare si non caret iudicio rationis, tū collega vel college non tenebunt admittere subdelegatum, ex quo verificata est clausula ex capite impotentie. Si vero sit impedimentū temporalis in cōmodatis, tunc conclude ꝙ taliter impeditus potest subdelegare: ⁊ collega, qū sunt duo, vel college, quando sunt tres, tenetur admittere subdelegatū a
32 tali: alias nō possunt procedere ⁊ hoc verum regulariter. † Fallit, qū apposita esset clausula preelectionis: qꝛ tunc preelectus non teneretur admittere subdelegatū a tali taliter impedito, ꝑ hunc intellectū. secus econtra: per id quod dixit glo. circa finē. Fallit secundo, qū esset apposita clausula appellatione remota: qꝛ etiam tunc non tenetur collega vel alij college admittere talem subdelegatū, ne vulneretur eius iurisdictio: vt hic est casus fm opi. Host. item etiam fallit tertio vt supra dixi, qū ex postfacto ille qui subdelegat fuisset surreptitie adiunctus. ¶ Itē aduerte: qꝛ vbi a principio tres sunt dati cum clausula, ꝙ si non omnes, si alter ipsorum moritur ⁊ sic remanēt alij duo: si dictuꝫ erat, si non omnes, duo: perinde erit, ac si solum illi duo essent a
33 principio dati sine aliqua clausula: vt hic voluit Inno. † Item adde, ꝙ si dantur duo vel plures cum clausula, vos vel alter vestrum, tunc non tenetur collega admittere subdelegatū datuꝫ ab impedito quocunqꝫ impedimēto fuerit detentus per. c. cuꝫ plures. ī. eo. li. vj. ⁊ per hec habes plene hanc materiā declaratā
34 † Sed iuxta predicta potest queri, quid si datus sit vnus delegatus, qui iam incepit procedere in causa: ⁊ demum adiungatur alius, facta mentione de processu: sed moritur adiungēs re integra ante quā adiunctus ceperit vti sua potestate: an tūc poterit procedere primus delegatus. Io. An. ī. eo. cum plures in nouella tenet ꝙ sic. qꝛ potestas adiuncti expirauit per mortem adiungentis re integra: ⁊ sic remanet primus delegatus solus: ⁊ ideo poterit procedere. sed Io. Cald. in sua questione, que incipit, Regino epō. dicit hoc verum, nisi litere adiunctionis fuissent presentate primo delegato, vel illi insinuate: ꝑ id quod habetur in. c. si capitulo. de conces. preben. li. vj. nam tunc fm eum per talem presentationē esset affecta potestas primi delegati: et ideo ipse primus non poterit procedere. nec poterit etiā adiunctus: qꝛ expirauit eius iurisdictio. sed Ioan. de ligna. hic videtur tenere contrarium, qū simpliciter fuit adiunctus, naꝫ dicit, ꝙ ex quo adiunctio non habet effectum, qꝛ expirauit potestas adiuncti per mortem adiungentis re integra, vt volunt Ioan. And. ⁊ Io. Cal. videtur, ꝙ remanere debeat primus, cui nō debet prestare impedimentū dicta adiunctio, ex quo non sortitur effectū: per regulam, non prestat. de reg. iur. in. vj. facit, licet non alleget, quod habetur in. l. sciendū. cum. l. sequēti. ff. ex qui. cau. maio. sed vbi non fuisset simpliciter adiunctus secūdus primo, sed fuisset etiam adiectū, ꝙ primus solus procedere nō deberet, tunc posset procedere opi. Ioan. Cal. fm eum. do. vero Floren.
35 hic tenet † contra predictos: dicens non expirare potestatē adiuncti per mortem adiungentis re integra licet Io. An. ⁊ Io. Cal. ⁊ Io. de ligna sentiant contrariū mouetur, qꝛ ex quo primus iam inceperat ꝓcedere in causa perpetuauerat iurisdictionem ⁊ sic secundus qui fuit adiunctus iurisdictione iam perpetuata ⁊ ideo non expirabit eius potestas licet moriatur adiungens re integra antequā adiunctus ceperit vti sua potestate allegat in arg. c. si super gratia de rescriptis. lib. vj. vbi non expirat iurisdictio seu potestas executoris dati super gratia iam facta per mortem dantis, dictam potestatē ipsi executori re integra. secus dicit, si papa dando adiunctū reuocasset primum, et
36 dedisset nouam formā: qꝛ procederet opi. Io. Cal. † Sed aduerte, quia verior videtur opi. Io. de ligna. per. d. l. sciendum. cum sequenti que incipit, nec vtilem. nam videtur, ꝙ remaneat potestas penes primū, ex quo efficaciter non est translata in ipsum adiunctū. arg. d. l. nec vtilem preallegata. ⁊ facit etiaꝫ quod habetur in dicta regula, non prestat. de reg. iur. in vj. Nec obst. c. si super gratia allegatū per do. Flo. qꝛ ibi potestas executoris venit accessorie ad gratiā ideo regulatur fm illam. arg. c. accessorium de reg. iur. li. vj. sed hec potestas adiuncta non est accessoria potestati primi delegati: imo est illi par cuꝫ sit collega. facit ff. de verb. sig. l. collegarū ⁊ ideo non videtur regulari fm potestatem primi delegati. fateor tamē vt voluit Io. An. in. d. c. cū plures. ꝙ satis esset iustum hoc statuere, ꝙ qū adiunctus adiungeret alteri, qui perpetuasset iurisdictionē, ꝙ tunc illud sufficeret. nec ob. etiam predictis dictum. c. cū plures. quia non loquit de adiuncto, sed in pluribus datis cū clausula, vos vel alter vestrum. quo casu perpetuatio primi delegati nō potuit prodesse adiuncto, qui non erat tempore, quo facta fuit perpetuatio per primum: vt voluit Io. And. in. d. c. cum plures. Nec ob. etiam predictis, ꝙ affecta fuerit potestas primi, vt dixit Ioā. Cal. per
37 presentationē literarum adiuncti † qꝛ decre. si capitulo. per quā mouetur, loquitur in diuerso casu: vt ibi patet. nam ibi reuocabatur potestas ordinarij per dationem executorijs: sed hic per dationem adiuncti non reuocabatur primus. preterea etiam si dicatur affecta potestas primi, talis affectio est accessoria ad ipsam adiunctionē: ⁊ demum debet habere effectum, si ipsa adiūctio sortiatur effectum. alias venit conquassanda, conquassata adiunctione velut principali. arg. ī. de fid. instr. c. inter dilectos. §. ceterū. ⁊. C. de legi. in. l. non dubiū. Et pro predictis etiam faciat, qꝛ etiam in casu. c. si capitulo. sola presentatio non perpetuat gratiam: vt notauit ipse Io. And. in. c. si is cui. de preben. lib. vj. ⁊ sic debet intelligi affectio facta inquantū durat gratia nam alias si expiret gratia, non est ratio quare debeat remanere affectio, que est accessoria ad gratiam, ⁊ est solum in fauorem impetrantis. ⁊ ideo ex quo non posset operari in eius fauorem, si gratia expirat, merito debet cessare tunc affectio: qꝛ cessat causa, propter quā surgebat affectio ex quo non pōt in fauorē impetrantis operari ⁊ ideo videtur ꝙ effectus affectionis debeat cessare. arg. c. cum cessante. ī. de appella. ⁊ sic ex predictis videt
38 posse defensari opinionē Io. de ligna. † pro opi. tamen do. flo. potest induci dictum. c. cū plures. nam ratio quare ibi perpetuatio vnius prodest alteri, videtur, qꝛ iurisdictio est indiuisibilis vt dictum fuit. s̄. eo. prudentiā. ⁊ ibi notatur in prima glo. magna. ⁊ propter hoc prodest alij perpetuatio vnius. facit qd habetur in. l. vna est via. ff. de seruitut. ru. predi. ⁊. l. si cōmunem. ff. quemadmo. seruitu. admit. ⁊ quod habetur in. l. fin. C. de duo. re. sed vt dixi. s̄. potest dici, ꝙ perpetuatio vnius prodest alteri tunc existenti tempore perpetuationis. ⁊ sic videtur, quod non habeat prodesse adiuncto dato ex postfacto, qui tunc non erat tempore perpetuationis facte per primū. ⁊ licet do. Florē. dicat perpetuari substantiaꝫ iurisdictionis, non videtur verum imo videtur, ꝙ perpetuatio fiat respectu ꝑsone habentis iurisdictionem, vt sic illa possit vti, licet superueniat mors illam conceden
39 tis. ¶ In gl. finaliter in fine. ¶ † Nota bene ex glos. ꝙ vbi secūda sententia cōfirmat primam agitur ⁊ oritur actio ex secunda ⁊ non ex prima. ⁊ sic secunda est illa, que meretur executionem, non autem prima. de quo plene dictum fuit. s̄. eo. pastoralis. §.
40 qꝛ vero. † Extra gloss. potest opponi, ꝙ auditor non debuerit diffinire: qꝛ habuit mandatū ad audiendū non autem ad diffiniendum. facit quod not. glos. in. l. qui procuratorem dat. ff. de procura. solutio potes dicere, ꝙ hic etiam habuit mandatū ad diffiniendum, licet non clare appareat in litera vel secundo potest dici, ꝙ qꝛ non habuit mandatum, necessaria fuit confirmatio pape. vel dic tertio datus in curia vt audiat causam, intelligitur datus etiam ad diffiniendū vt hic videtur innui non diuinando. de quo in. cle. auditor de rescriptis. facit. l. de qua re. ff. de iudicijs ⁊. ī. de causa pos. c. cum super. ¶ Vltimo pōt opponi, ꝙ non debuerit sententia episcopi ferrariensis cōfirmari ⁊ silentium imponi aduersario. qꝛ non apparet hoc petitū fuis
41 se † ⁊ super non petito non debet ferri sententia. ī. de simo. licet hely. Solutio, dicit Inn. ꝙ debet litera intelligi, ꝙ petita erat confirmatio sententie episcopi ex parte capellani ecclesie san
42 cte marie: ⁊ ꝙ imponeretur silentium aduersario † Hostiē. vero dicit, ꝙ sicut in causa appellationis est speciale, ꝙ pōt cōtra absentem procedi. l. fi. post medium. C. de tempo. appella. ita ad officium suum spectat confirmare sententiā vel infirmare. ij. q. vj. appellatione. ⁊ sic videtur fm eum, ꝙ sine alia petitione potuerit hic sententia cōfirmari. facit quod habetur. ī. de appella. ob
43 late. ad finem. do. Anto. hic videtur † dicere, ꝙ necessaria est petitio in causa appellationis. sufficit tamen qualis qualis. puta si dicatur, peto procedi in causa ⁊ quid iuris est terminari. Si autem non precederet aliqua petitio, omnino dicit, ꝙ nō videt, qualiter iudex possit procedere parte ipsa non petente: de quo remittit ad notata per Bart. in. l. si expressim. ff. de appel. et per Inno. in. c. dilecto. de appel. ⁊ facit quod habetur ⁊ notatur. ī. eo. cum contingat per Inno. satis puto, ꝙ necessaria sit petitio qꝛ in causa appellationis etiā debet prestari iuramentū de calumnia. l. fi. C. de iura calum. circa prin. ⁊ probatur expresse etiā in. c. secundo de iura. calū. libro vj. licet olim inter legistas esset de hoc opinio vt patet ex notatis per glo. in. d. l. ij. Item qꝛ debet etiam lis contestari, quando partibus presentibus agitatur causa. faciat quod habet in. l. vna. C. ne liceat in vna eademqꝫ causa ⁊ quod etiam notauit Bar. in. l. ab hostibus. §. sed ꝙ simpliciter. ff. ex qui. cau. maio. ⁊ sic eadē ratione videtur, ꝙ in causa appellationis debeat interuenire petitio seu libellus. tene tamen menti dictum Hosti. Ioan.

1 ☞ Socius an possit delegari iudex in causa socij.
2 Doctor vel magister possit ne delegari in causa scholastici.
3 Delegatus an ⁊ quādo possit subdelegare appellatione remo

ta. ꝛ nume. 16.

4 Delegatum etiã inferioꝛis a principe posse subdelegare, si hoc etiam a delegante permissum sit.

5 Judicem eligendũ esse, qui sit prouidus.

6 Judicem ex ea dioecesi esse delegandum, ex qua actoꝛ et reus sunt, si contingat vtrumqꝫ esse ex eadem dioecesi.

7 Processus factus a delegato pape in causa laici an ꝛ quando teneat. atqꝫ inibi an papa habeat iurisdictionem in laicos.

8 Frater an sit idoneus testis in causa fratris.

9 Testes eos duntaxat esse posse, qui negotio, de quo agitur, interfuerunt. iudices esse possunt, etiam qui non interfuerunt.

10 Pater an ꝛ quando ꝛ quatenus possit esse iudex in causa filij.

11 Patrem posse delegari in causa ciuili filij sui, an sit indistincte verum.

12 Appellari posse a facto iudicis non etiam a dicto testis.

13 Judicem posse esse eum, qui est criminosus, dũ non sit infamis.

14 Testi posse obijci crimen etiam quod non infamat.

15 Judex an ꝛ quando is detur, quem altera pars petierit.

Cum. R. canonicus. Locꝰ ad quē reꝰ secure accedere non potest, ꝛ concanonicus in causa concanonici potest recusari. h. d. Et in prima ponitur prouisionis ꝛ mandati causa. in secunda mandatum. secunda ibi, mandamus. Nota ꝙ propter locum suspectum ꝛ nõ tutum iudex potest recusari, ꝛ a iudicando remoueri. Et nota. ꝙ sufficit locum non esse tutum nedum propter inimicitias proprias, sed etiam propter inimicitias cõmunes ciuitatis ipsius partis. Nota ꝙ concanonicus in causa concanonici non debet dari delegatus: qꝛ verisimiliter potest esse alteri parti suspectus.

1 † Nota ꝙ socius in causa socij nõ debet delegari: quod est verũ durante societate secus si sit finita nisi nimia affectio remanserit ex societate preambula ꝺm Jo. And. facit quod not. Bart.

2 in simili in. l. j. §. idem. ff. de questionibus. ¶ An † autem magister vel doctoꝛ possit delegari ꝛ sic dari iudex ĩ causa sui scholaris communiter tenetur ꝙ non, nisi aduersarius esset etiam suꝰ scholaris. ꝛ si datus fuerit, quando alter solum est suus scholaris, poterit vt suspectus recusari. vt nota. in Spe. ti. j. §. superest ver. quid de magistro. ꝛ sequenti. ¶ Nota casum in quo subdelegatus procedit appellatione remota quando. s. papa hoc expresse subdelegato concedit. Nota ꝙ papa aliquando committit causam contra laicum. quod intellige, vt tangitur in glos. j.

3 † Nota ꝺm vnum intellectum, ꝙ aliquando delegatus potest subdelegare cum clausula appellatione remota: quod contin-

4 git quando hoc expresse a papa sibi conceditur † nota. ꝙ delegatus poterit alteri subdelegare vigoꝛe potestatis sibi cõmisse a delegante. ꝛ sic facit pro opi. que habet, ꝙ delegatus inferioris a principe possit subdelegare, vbi a delegante hoc sibi pmittitur. de quo per glo. j. eo. si is cui. lib. vj. ꝛ dixi. s. eod. super questionum. in. §. porro. vbi gl. tangit. Nota ꝙ quandoqꝫ impetrãti datur potestas eligendi iudicem. quod qualiter sit intelligen-

5 dum, tangitur in gloss. fina. † Nota quod iudex debet eligi, qui sit prouidus. s. eo. si pro debilitate. de quo dic vt hodie habetur

6 in. c. statutum. in princi. j. eo. li. vj. ¶ Nota quod † quando actoꝛ ꝛ reus sunt eiusdem dioecesis, debet iudex delegari in illa. et sic videtur hec decre. prophetasse ius nouum quod hodie habetur in decre. statutum. §. j. de rescriptis lib. vj. ¶ In glos. prima ibi, contra laicum. nam hoc non videtur posse fieri per id quod habetur in. c. nouit. de iudi. ꝛ qui filij sint legi. in. c. causam que. in ea. glo. in fine. quelibet solutio in se est bona. ꝛ pro vltima bñ facit, quod habetur in. c. cum contingat. de foro compe. ꝛ in. l.

7 j. C. de emancipa. libe. † Nota. tamen precipue secundam qꝛ ex illa habes, ꝙ licet contra rescriptum impetratum a papa cõtra laicum intellige qui non sit de tempoꝛali iurisdictione ecclesie possit excipi, tamen si non excipiatur, tenebitꝰ processus: vt hic est tex. cum glo. ꝛ pro hoc bene facit, qꝛ papa dicitur habere iurisdictionem quo ad habitũ etiam in laicos: licet quo ad exercitium eam habeat imperatoꝛ in terris ecclesie non subiectis: prout notatur in. c. nouit. de iudi. contra laicos autem qui sunt de tempoꝛali iurisdictione ecclesie etiam habet exercitiũ: vt in. c. si duobus de appel. ꝛ qui filij sint legi. in. c. per venerabilem. potes etiam intelligere tex. ꝙ iste laicus fuit actoꝛ originarius, et egit contra istum canonicũ coꝛam iudice ecclesiastico, qui tulit sententiam contra ipsum canonicum: a qua sententia appellauit ad papam vnde nimirum si papa potuit delegare ꝛ adde

8 etiam quod legitur ꝛ nota. in. c. si clericus. de foro cõp. ¶ † In glo. ij. ibi etiam frater pro fratre. detrahitur tamen aliquid de eius fide. vt not. Spec. in tit. de teste. §. j. ver. sed nunquid frater quod intellige nisi qualitas persone ipsius testis aliud suadeat. nam posset esse adeo note ꝛ probate vite ꝛ fidei, ꝙ non detraheretur de fide dicti eius. quid enim si esset frater sed religiosus de oꝛdine cartus. vel montis oliueti, vel de obseruantia sancti francisci. vel licet alias esset laicus, reputaretur ab omnibus religiose vite, ꝛ talis. ꝙ verisimiliter non diceret nisi veritatē etiã pro fratre. nam certe videt ꝙ tunc sibi sit credendum sicut alij idoneo testi. facit quod legitur ꝛ notatur in. c. in literis. j. de testibus ꝛ in. l. iij. §. j. ff. de testi. dictum ergo Specu. procedat, vbi non apparet talem fratrē esse tam note ꝛ probate fidei. In ea. glo. ibi, sit prohibitorium. Supple certarum personarum ꝛ permissorium regule qꝛ quilibet admittitur ad testificandum, nisi reperiatur prohibitus. l. j. allegata in glo. ꝛ facit quod notatur in simili de sponsa. in. c. cum apud. ¶ In ea. glo. ibi, quã testes

9 † nam solum testificari possunt qui interfuerũt negotio de quo agitur. l. testium. C. de testibus ꝛ in. eo. ti. c. cum causam. sed iudices esse possunt etiam si non interfuerunt negotio: qꝛ poterũt iudicare ꝺm allegata ꝛ probata. s. eo. pastoꝛal. §. qꝛ vero redeo

10 ad glo. in versi. sed tamen. ¶ † In ea. glo. ibi, pater in causa filij ꝛ de hoc dic vt nota. in. §. tria hic allegato. ꝛ in. l. qui iurisdictioni. ff. de iurisdic. om. iud. ꝛ in. l. quin etiam. ff. de arbi. ꝛ in. l. ꝛ in priuatis. ff. de iudi. in quibus concluditur, ꝙ pater non potest esse iudex in causa filij si sit causa criminalis: nec etiam in causa ciuili, si est oꝛdinarius, nisi forte vsqꝫ ad contestationem litis, si actio sit tempoꝛe peritura, que perpetuatur per litis contestationem. l. fi. C. de anna. exce. ꝛ sic vltra non procedetur, ex

11 quo cessabit periculum moꝛe. sed † bene potest esse delegatus in causa ciuili filij sui: ꝛ est ratio, quia fungitur vice delegantis. s. eo. cum olim magister. ꝛ sic transeunt glo. preallegate. ꝛ doc. et sic potest intelligi glo. hic. sed hoc intellige verum, saluo iure recusationis. nam si consanguineus potest recusari in causa consanguinei, multo foꝛtius pater in causa filij propter maioꝛem affectionem. arg. eoꝛum que notantur in. c. cum in cunctis. de elec. ꝛ. C. de sacro sanc. eccle. auten. multo magis. ꝛ sic in effectu non erit aliud quo ad patrem ad filium, quam de consanguineo ad consanguineum. licet glo. videatur aliud sentire. ¶ In

12 ea. glo. ibi, sed non testes ratio diuersitatis est † quia a facto iudicis potest appellari. j. de appella. c. vt debitꝰ sed non a dicto testis. ꝛ sic est maioꝛis preiudicij posse testificari, quã esse iudex. Ideo cautius fuit agendum. j. de elec. vbi periculum. lib. vj. et

13 notatur per Uincen. in. c. fi. de cle. excom. ꝛ † intellige ꝙ criminosus potest esse iudex, dũmodo non sit infamis nã alias secꝰ.

14 de rescriptis in. c. sciscitatus † contra testem. tamen potest obijci crimen etiam quod non infamat. vt legitur ꝛ notatur. j. de testibus. super eo. ꝛ in. c. testimonium. ¶ In ea gl. ibi, de testibꝰ. c. personas ꝛ sic hoc casu equiparantur iudex ꝛ testis quia tunc eadem ratio est in vtroqꝫ: ꝛ per consequens idem ius. s. de consti. translato. cum similibus. ¶ In ea. glo. ibi, contra alium cõcanonicum. Supple pro concanonico ꝛ sic actoꝛ ꝛ reus tunc essent concanonici iudicis delegati. ¶ In glo. fi. ibi, non statur hodie hoc communiter non tenetur. quia etiam hodie in causa criminali epi, presbyteri, diaconi, vel subdiaconi datur electio iudicis reo ꝺm foꝛmam predictoꝛum capituloꝛum. ¶ In ead. glos. ibi voluerit concoꝛdare similis expositio fit in. c. cum speciali. j. de appellationi. ¶ † In ea. gl. ibi altera pars est absens

15 hoc obseruatur in curia romana: vt dicit glo. in. l. obseruandũ. ff. de iudi. quia altera parte absente datur petitus nisi superiori aliud videatur. sed vtraqꝫ parte presente non datur petitus, nisi alia pars consentiat, vel nisi detur ob euitandam verecundiam iudicis petiti ne videatur reijci tanquã imperitus ꝛ si cõcoꝛdant de aliquo, ille dabitur: si autem non possũt concoꝛdare de vno, tunc quelibet pars eligit sibi vnum ꝛ curia ex officio dat tertium. facit quod dictum fuit. s. eo. in. c. cum olim magister. ꝛ quod notat in. c. nonnulli. de rescriptis. ¶ In ea. gloss. ibi, de iudice suspecto in illo dic vt habetur in. d. §. tertio. ꝛ hodie melius in. c. iudex. j. eo. lib. vj. In ea. glo. ibi, ad iudicem. supple pter locum non tutum: vt patet ex litera. In ea. glo. in fine. vel dic, ꝙ iste erit certus, quando subdelegabitur. ꝛ potest in-

16 telligi, ꝙ erit subdelegatus. sed tunc obstat † qꝛ in litera hic dicitur, ꝙ procedet cum clausula (appellatione remota) quod tamen non potest cõmittere nisi papa vel princeps. s. eo. sup questionum. sed dic, ꝙ hic est speciale vt delegatus subdeleget cum tali clausula ex speciali comissione pape. ꝛ pro hoc litera ibi, auctoꝛitate nostra ꝛc. facit quod notatur in. c. pastoꝛalis. s. eo. posset etiam intelligi, ꝙ iste subdelegatus sit subrogatus primo: ꝛ tunc cessaret obiectio de dicta clausula (appellatione remota) Joan. de Imo. doctoꝛ ꝛc.

1 ❧ Libellum alternatiuum debere admitti.

2 Excommunicationis in se late nullitatem allegans id prius probare debet, ꝙ ad eius absolutionem procedatur. ꝛ nu. 28.

3 Excommunicatum se iniuste conquerens prius absoluendus est, ꝙ de causa cognoscatur. ꝛ nu. 6. ꝛ. 29.

Excom-

4 Excommunicationis sentētia quibus casibus sit ipso iure nulla. ꝛ nu. 14. ꝛ. 28.
5 Sententia lata contra ius scriptum errore in ipsa sententia expresso an sit semper ipso iure nulla.
7 Probare volens id, quod probatum non releuaret, non est audiendus.
8 Articulus vel positio impertinens non debet admitti.
9 Casum frustra expectari cuius euentus nihil operaretur.
10 Errorem intolerabilem expressum in sententia opponens censetur opponere de iniustitia sententie.
11 Iniustitie appellatione an comprehendatur nullitas sentētie.
12 Libellus in quo est error notorius potest per iudicem ex officio reijci.
13 Testium dicta quando debeant ad concordiam reduci.
15 Excommunicatio minor non repellit quem ab agendo.
16 Exceptionem prius discutiendam vt cognoscatur admittenda sit nec ne, ꝙ probationes super ea recipiantur. ꝛ nu. 19.
17 Protestationes cuiusmodi soleant fieri per iudices in admittēdis exceptionibus ꝛ probationibus, item etiam in admittendis articulis. ꝛ nu. 20. ꝛ. 2[illegible].
18 Reus an possit cogi ad respondendum positioni quam dicit impertinentem. ꝛ nu. 23.
21 Exceptionem preiudicialem non esse admittendam cum protestatione, si ꝛ inquantum ꝛc. sed super ea est interloquendum anteꝙ ad vlteriora procedatur.
24 Clausula, si ꝛ inꝙtum de iure fieri potest, apposita in reformatione vel decreto quid operetur.
25 Alienatio rei minoris cum decreto, in quo iudex adiecit clausulam, si ꝛ inquantum de iure valere possit, an valeat.
26 Excommunicatus qui conqueritur se iniuste excommunicatū per quem sit absoluendus.
30 Excommunicationem dicens esse nullam si id non possit probare, sed probet duntaxat esse iniustam, an ꝛ inꝙtum sit condemnandus.
31 Probationes facte ad vnum finem in vna instantia non prosunt in alia instantia, que est ad alium finem.
32 Sententie nullitatem deducens an eo ipso videatur deducere iniustitiam ipsius sententie ꝛ an sententia nulla possit dici iniusta, vel econtrario. nu. sequen.
34 Sententie nullitatem ꝛ iniustitiaꝫ possit ne quis simul ꝛ semel deducere. ꝛ nu. sequen. ꝛ 37.
36 Verba in libello late sumi posse pro libellante.
38 Sententiam dicens esse nullam ex vna aliqua causa, an si illā causam non probet sed aliam debeat obtinere.
39 Sententia si petatur confirmari an poterit aduersarius dare petitionem suam super infirmatione ꝛ nu. 41.
40 Sententiā non esse ferendam super nō petitis. ꝛ nu. 44. ꝛ. 45.
42 Sententiam latam contra alteram sententiam in diuersis instantijs valere.
43 Petitio an sit porrigenda in causa appellationis.
46 Libellus alternatiuus an ꝛ quando possit admitti.
47 Excommunicatio iniusta an ꝛ quare ꝛ quatenus liget.
48 Sententia lata non precedente citatione est ipso iure nulla.
49 Confessio quando possit pro parte approbari ꝛ ꝑ parte reijci.

Cum contingat. Delegatus, cui mandatur, ꝙ absoluat illum, qui se dicit excommunicatum iniuste, antequam partium probationes recipiat illum absoluat. si vero mandatur ei, ꝙ denunciet excommunicationis sententiam fore nullam, tunc prius super eo probationes partium recipiet. h. d. Et primo ponitur consultatio: in secunda responsio. secunda ibi ad quod. Et illam secundam distinguit, ꝛ membra prosequitur, vt patet ex litera ꝛ sic transit Io. Andr. Posses dicere, ꝙ distinguit in effectu duo membra principalia: primum est, quando quis conqueritur se excommunicatū post appellationem legitimā. Secundum est, quando quis conqueritur se iniuste excommunicatum. et hoc membrum subdiuidit: nam primo loquitur, quando excommunicatus volebat probare se iniuste excōmunicatum antequam absoluatur. secundo loquitur, quando excommunicator volebat probare se iuste excommunicasse, antequam excommunicatus absolueretur, licet peteret se absolui. Primum membrum principale est in versiculo ad quod. Secundum in ver. in eo. Et secundum membrum secundi membri est in versiculo, verum. In tex. ibi probatio ad mittenda. Supple, si non petit se absolui, sed potius vult antequam absoluatur probare se iniuste excōmunicatum. Item ibi, excommunicatum iniuste. Supple, ꝛ petat humiliter se absolui ante omnia: sed episcopus contradicat, volens prius probare,
1 ꝙ iuste ipsum excommunicauit. † Nota primo argumentum ꝙ libellus alternatiuus debeat admitti: de quo aliquid dictū fuit s. de rescriptis. ex parte. ꝛ nota. etiam per glo. in c. abbate. de re iudi. li. vj. vbi bona glo. ꝛ aliquid etiā. j. dicetur. ¶ Nota. duas
2 regulas, quarum prima est, ꝙ † vbi excommunicatus conqueritur de nullitate excōicatōis, vt qꝛ dicit, ꝙ fuit excōmunicatus post appellationem legitimam, vel ꝙ in illa est intolerabilis error expressus, prius est cognoscendū de hoc, antequam fiat absolutio. ꝛ ratio est, qꝛ tunc non fatetur se ligatū. ꝛ sic non cognoscat, an indigeat absolutione possit tamen peti ꝛ dixi dari absolutio ad cautelam per id quod habetur. j. de sen. excom. c. per tuas ꝛ eo. tit. in. c. solet li. vj. ꝛ in. c. venerabilibus. §. penul. ꝛ fin.
3 eo. tit. ꝛ lib. Secunda regula est, † ꝙ vbi excommunicatus conqueritur de iniustitia excōmunicationis semper est absoluendꝰ antequam de causa cognoscatur. qꝛ fatetur se ligatum: ꝛ et sic ei non est cōmunicandum, nisi fuerit absolutus prestita cautione de parendo mandatis ecclesie, quando offensio est dubia. j. de
4 verb. signi. in. c. ex parte. † Nota duos casus, in quibus sentētia excōmunicationis est nulla ipso iure: primus est, quando est lata post appellationē legitimam. secundus est, quando continet intolerabilem errorem: ꝛ sic qñ est lata iuris errore in sententia patenter expresso. facit. j. de sen. excom. c. per tuas. ꝛ. eo. ti. c. venerabilibus. §. pe. ꝛ fi. li. vj. ꝛ sic a contrario secus videtur, si error esset tolerabilis: vt si lata esset sententia contra extrauagantem,
5 de qua potest probabiliter dubitari. facit † quod not. Bar. in. l. cum prolatis. ff. de re iudi. vbi videtur velle, ꝙ licet sententia lata contra ius scriptum insertum in corpore iuris, expresso errore in illa, non valeat, tamen secus si lata sit contra extrauagantem non insertam in corpore iuris. idem videtur, si sit sentētia promulgata contra legem multipliciter intelligibilē: vt quia super illius intellectu sint varie opiniones: nam per hoc non redetur sententia nulla. facit quod habetur in. §. quibus. C. de nouo Codi. cōpo. ꝛ in prima cōstitutione. C. ꝛ in. l. dos a patre. ff.
6 sol. ma. ꝛ quod dixi. s. de rescriptis. in. c. ab excōmunicato. † Nota ꝙ vbi quis conqueritur de iniusta excōmunicatione in casu, in quo non est euidenter nulla, non debet audiri, nisi ante omnia petat se absolui: ꝛ ante omnia est absoluendus ſm formam ecclesie etiam inuito excōmunicatore, quamuis offerat se velle probare ante absolutionem se iuste excommunicasse: nam non
7 est audiendus per rationem positam in litera. Nam ratio est † qꝛ quis non debet admitti ad probanduꝫ id quod probatum nō releuaret: vt hic probatur, ꝛ in. l. ad probationem. C. de proba. ꝛ ad hoc sepe allegatur hec decretalis. Et ex hoc etiam nota ꝙ
8 † articulus seu positio impertinens non debet admitti qꝛ etiaꝫ si confessaretur per aduersarium, vel probaretur per partem, nil releuaret. ꝛ ad hoc etiam sepe allegatur hoc capitul. facit ꝙ not.
9 in. c. iꝑ de confes. libro. vj. † Item ex predictis nota ꝙ frustra expectatur casus, cuius euentus nihil operatur. facit quod habet in. l. aliquando. ff. ad velleia. ¶ Nota ꝙ plus non debet operari dubius euentus quam casus expressus determinatus. Facit quod habetur in. d. l. aliquando not. ꝙ excōmunicatio iniusta tenet, ꝛ eget absolutione. de quo in. c. ab excommunicato de rescriptis. Nota ꝙ ex varietate probationū variatur modus pro
10 nunciandi. † Nota ꝙ quando apponitur, ꝙ in sentētia fuit expressus error intolerabilis, dicitur opponi de iniustitia: vt hic probatur in versiculo, in eo. iuncto versiculo nisi. cum exceptio debeat esse de regula: vt notatur. j. de regu. iuris super rubrica.
11 lib. vj. contra hoc tamen facit, † qꝛ aliud videtur nullitas, aliud iniustitia: ꝛ sic videtur, quod sub iniustitia non comprehendat casus inferens nullitatem. cuius contrarium hic videtur innui. Sed potes dicere ſm do. Flor. ꝙ si verbum iniustitia sumatur stricte ꝛ proprie, presupponit sententiam esse aliquam: sed late tamen sumendo verbum iniustitia etiam comprehendit iniustitiam que infert nullitatem: vt hic patet. Et nota ex predictis, ꝙ libello porrecto super iniustitia videtur posse pronunciari super nullitate excommunicationis. de quo inferius dicetur. Nota quod aliquando in sententia est patens ꝛ sic notorius error.
12 † Quid autem si in libello sit notorius error, notatur per Inn. in. c. examinata. de iudi. ꝛ in. c. sua. de offi. vica. vbi dicit, ꝙ potest ex officio iudicis reijci. Nota ex tex. ibi, postulanti. ꝙ absolutio non videtur concedenda nisi petenti. de quo dic vt dixi in c. ab excōmunicato. s. de rescriptis. Nota ꝙ absolutio ab excōmunicatione debet fieri ſm formam ecclesie: de qua forma habetur. j. de sen. excō. c. cum desideres. ꝛ in. c. a nobis. lo. ij. ¶ In glo. prima ibi, ante ꝛ post fuerit appellatum. Supple, presumēdo binam appellationem intercessisse: vnam ante excommunicationem propter testes excommunicati. aliam post excommu-
13 nicationem propter testes episcopi. ¶ In ea glo. in fine. † Nota bene ex hac glo. notabilem limitationem ad decret. cum tu. de testi. inquantum ibi dicitur, debere dicta testium reduci ad concordiam. qꝛ illud habet locum, quando testes vtriusqꝫ partis sunt equales. secus quando testes vnius partis preponderant

testibus alterius partis vt qr forte sint plures z meliores. nam tunc illis stabitur,vt hic dixit glo.z etiam Inno.de quo etiam tangitur in.d.§.c.cum tu.vbi etiam per do. Anto.z ibi etiā dixi z in.l.inter stipulā.§.i.vbi etiam Barto.aliquid tangit.ff.de verb.oblig. ¶ Potes etiam dicere extra glossam,ꝙ per responsionem partis aduerse factam ad positionē,alterius partis vel ad interrogationem iudicis poterit constare vnicam tantum fuisse appellationem.facit quod habetur.j.de fide instru. cum Joannes,circa finem.z in.c.j.de confes.li.vj.z sic tunc cessabit, quod dixit gloss.de bina appellatione presumenda. vnde tunc standum erit melius probanti.z si erunt equales,feretur sententia pro reo.de reg.iur.cum sint partium.lib.vj. ¶ Item poterit esse,ꝙ forte solus episcopus excommunicator probabit intentionem suam,z excommunicatus nihil probabit: z ideo tūc indubitanter operabitur probatio testium episcopi. z si dicatur, quod inter probationes ipsius episcopi z confessionem seu assertionem alterius partis debet fieri concordia, sicut si ambo probassent:dicit Inno.hoc non esse verum: quia assertioni sue vel confessioni non statur per se.l.de etate.§.j.ff.de interrog.ac. Et ex predictis patet non esse superfluum seu superuacuum ꝙ recipiantur testes ex parte episcopi,ꝙ excommunicauerit ante appellationem.qr talis probatio potest prodesse in casibus de quibus superius est dictum:quando videlicet testes episcopi essent plures,z melius probarent.vel quando constaret vnicam tantum fuisse appellationem vel appellationem minus legitimam fuisse.Et per hoc patet responsio ad obiectum gl. ¶ In glo.ij.ibi sequenti tantum.tu dic idem in alijs,in quibus sententia esset nulla euidenter:qr eadem est ratio, z sic idem ius esse de-

14 bet.s.de constitu.c.translato.† z multos casus,in quibus sententia excommunicationis est nulla,posuit gl.in.c.presenti.de sen. excom.lib.vj.z sic illud quod ponitur in versiculo,nisi, ponitur gratia exempli.z pro hoc non restringit dictum ad illum casuz tantum:per id quod habetur in.l.damni infecti stipulatio pertinet.ff.de damno infec. Et nota ex tex.cum glos.quod vix fit, nihilominus fit.de quo in.c.ij.de cogna.spiri.lib.vj. Quando autem dicatur esse patenter error expressus in sententia, dic qñ quis esset excommunicatus propter obedientiam: cum ecōtra propter inobedientiam z contumatiam quis sit excommunicandus.de sen.excom.sacro.vel quando quis esset excommunicatus ex eo,quia daret elemosinas pauperibus.facit quod legitur z notatur de sen.excom.c.per tuas.z eo.ti.c.venerabilibus. §.penul.z fi.li.vj. ¶ In glo.iij.ibi,tunc demum audiat probationes.Supple,z si non sunt admittende,tunc nō audiat probationes.z sic bene sequitur in gl.ꝙ qui aliter faciunt hoc casu non bene faciunt. ¶ In ea.glo.ibi, posset esse causa appellādi. hoc non placet Joan.And.qr si propono exceptionem,ꝙ actor non debet audiri,qr est excommunicatus minori excōmunicatione,licet iudex admittat me ad probandum, z postea nō repellit actorem,non per hoc potero appellare.qr non intelligi-

15 tur me grauare ex quo de iure non debet repelli†.cum minor excommunicatio non repellat quem ab agendo.j.de except.in.c. a nobis.cum ibi notatis.z etiam qr iudex potest sententiam interlocutoriam reuocare.j.de appella.in.c.cum cessante. z sic licet tacite videretur admisisse dictam exceptionem , tamen posset talem admissionem velut interlocutoriam reuocare:attento ꝙ de iure talis exceptio non habet repellere quem ab agendo. z si dicatur,iudex grauauit me in onere probationis: z sic videtur,ꝙ possim appellare,si non admittit dictam exceptionē.potest responderi,ꝙ ego fui in culpa,ingerēdo me ad probanduz id,quod non iuuabat de iure.z ideo non possum de hoc inculpare iudicem:sed potius culpa mea cum culpa iudicis compensabitur.arg.l.si ambo.ff.de compensa. ¶ In ead.gloss.in fine.

16 Nota bene ex glo.practicam,† ꝙ vbi opponitur exceptio , debet iudex prius discutere,an sit admittenda vel non, anteꝙ recipiat probationes super illa:z sic si viderit illam non admittēdam,rejciat eam,z non admittat probationes. Si vero viderit illam admittendam,illam admittat, z audiat probationes super illa:non autem debebit admittere probationem super illa,prius quam per eum discussum fuerit,an sit admittenda.qd dicit glo,procedere,saluo nisi velit iudex admittere probatiōes sub protestatione,ꝙ ille demum valeant,si de iure debent valere:z sic inquantum debuerunt admitti,z aliter non.z ita quoti-

17 die faciunt iudices:† qr dicunt,admitto inquantum de iure debeo. Et similiter dicunt,admitto probationes, inquantum de iure debeo.z similiter etiam fit protestatio in articulis z positionibus:quia dicit iudex,admitto saluo iure impertinentium, et non admittendorum Hosti.vero hic dicit, ꝙ dicta protestatio non iuuat,si fiat inuita parte:per id quod not.s.de elec.in.c. cumana.quia vt dixit gloss. parte instante debet discuti, an exceptio vel articulus vel positio aut probatio debeat admitti , antequaz admittatur vel recipiatur probatio super exceptione vel

18 articulo † z sic videtur, ꝙ non possit iudex cogere reum ad respondendum positioni,quam dicit reus impertinentem : et sic ei non est respondendum,etiam si velit eum cogere ad respondendum,saluo iure suo,hoc est , ꝙ habeatur pro non responso inquantum de iure respondere non debuerit,si reus cōtradicat sed ipso non contradicente nec actore,poterit admitti responsio rei si dicat respondeo sic saluo iure meo z similiter non contradicente reo nec actore videtur ꝙ possit recipere exceptionem z probationem sub protestatione,ꝙ valeant si de iure debeant valere.z aliter non.z ita sepe practicatur.sed reo contradicente videtur ꝙ non possit cogi ad respondendum etiam saluo iure suo.z videtur etiam ꝙ contradicente actore non debeat admitti exceptio etiam cum protestatione de qua in glo.fm Host.qui tamen intelligit predicta vera,nisi sit presumptio contra reuz, ꝙ faciat causa differendi processum.arg.de presump.in.c. nullus.vel nisi sit exceptio dubia,z que requirat longum tractum: vel nisi subsit alia iusta causa,que debet in actis exprimi.alias daretur materia appellandi.vnde non subsistente causa parte instante debet iudex interloqui,an exceptio sit admittenda vel non.z si diceret iudex,nec repello nec admitto:procedat adulteriore respondeat reus:et dicat nec procedo nec non procedo: interloquamini super exceptione. Et secundum predicta dicit Hostiē. debere intelligi.c.ad dissoluendum.de desponsa.impu. subsistente autem aliqua causa de supradictis , poterit reus cogi ad respondendum saluo iure suo.z similiter poterit iudex admittere exceptionem sub conditione illa,si z inquantum de iu-

19 re sit admittenda:z postea in fine hoc plenarie discutietur † et per hoc habes,ꝙ si dicatur positionem vel articulū esse impertinentem,si hoc de facili potest constare,nō debet iudex admittere,sed prius discutietur an pertinens vel non.sed vbi de facili hoc non potest constare,vt quia forte est dubium,an sit pertinens vel impertinens,z tunc poterit admittere adijciendo saluo iure impertinentium z non admittendorum. z sic in effectu cum protestatione et sub conditione,si et inquantum z de iure

20 admitti debeant,z aliter non z sic practicatur. Imo quasi† in omnibus actibus iudices apponunt clausulam illam, si et inquantum de iure facere debeant,siue producantur articuli, siue positiones,siue instrumenta siue alie scripture. nam semper dicunt,admitto,si z inquantum de iure admitti debeant,z aliter non.quod tene menti. ¶ Et per predicta habes declaratū, quando procedat id,quod dixit glo.de admissione fienda cum protestatione de qua in gloss. Et predicta etiam sunt de mente

21 Hosti.secundum quem etiam potest dici † quod si exceptio est preiudicialis,z peruertens iuris ordinem , seu impediens processum,super tali est interloquendū antequam ad vlteriora procedatur:nec debet tunc admitti etiam cū protestatione de qua s.exemplum si opponatur exceptio,tu non es iudex cōpetens, vel tu nō es pcurator,z similia.de iudi.in.c.exhibita. et de pro-

22 curatori.in nr̄a.si vero† non impediat pcessum,vt contingit in exceptione dilatoria solutionis,que ante litis contestationem proponitur,z postea probatur.C.de proba. in.l.exceptionem. vel si dicatur respondendum esse positioni vel interrogationi, vel si obijciatur testem non esse producendum,poterit admittere predicta cum protestatione.z idem similib9, que dependeāt a mero officio iudicis.l.vbicūqz.ff.de interro.act.z facit quod

23 habetur in.c.j.de confes.lib.vj.† dicit tamen in dicto casu, ꝙ si pars instat pronunciari,an exceptio sit legitima vel nō, vel an sit respondendum positioni vel interrogationi , debebit iudex super hoc interloqui.alias daret causam appellandi saluo nisi contra partem presumeretur.arg.d.c.nullus. de presumpt. z.l. satis.C.de falsis. vel nisi requireret disputatio super allegatis per partem,z non posset faciliter diffiniri:nam tunc poterit iudex admittere cuz protestatione de qua.s.z sic intelligatur gl. z sic etiam videtur residere hic Joan.Andr. ¶ Communiter tamen practicatur,ꝙ etiam si sit exceptio respiciens processuz, si sit dubia z requirat tractum in eius discussionem vel si sit presumptio contra excipientem,quod admittitur exceptio cū protestatione si z inquantum de iure debeat admitti. purgaretur tamen presumptio que esset contra reum, si offerret separatum incontinenti probare de iure suo.arg.l.si is a quo.ff. vt in pos. lega.z.j.de appella.in.c.interposita.posset etiam esse tanta presumptio contra reum,ꝙ si non offerret separatum incontinenti probare de iure suo,quod posset iudex repellere exceptionem per eum oppositam:per id quod not.Inno.j.de conces.prebē in.ca.post electionem z facit etiam quod habetur in.l. satis.C

24 de fal.z adde predictis,† quod not.Bar.in.l.ambitiosa.in pe col.ff.de decre.ab ordi.faci.vbi tangit,quid si fiat reformatio vel interponatur decretum in aliquo actu cuz clausula, si de iure id fieri possit.nam dicit ꝙ si non apposita dicta clausula te-

nere

neret reformatio sed esset cassanda, vel si teneret decretum sed esset reuocandum, quod in dicto casu quando dicta clausula est apposita, ipso iure erit nulla reformatio: et similiter erit nullum decretum. quia illa verba, si de iure fieri possit, debent intelligi. s. cum effectu per. l. hec conditio ff. de condi. et demon. et ff. de hered. insti. in. l. in tempus. et sic ex quo non potuisset fieri cum effectu quia veniebat rescindenda reformatio et similiter decretum apparebit conditionem deficere. et sic ipso iure non valebit propter adiectionem dicte clausule. facit. l. cum ad presens. ff. si cer-
25 tum pet. † et adde etiam quod notatur per eundem Bar. in. l. cum propter. ff. delegatis prestan. vbi tangit, quod si in contractu inito pro minorem super alienatione rei sue iudex interponit decretum, si et inquantum de iure dicta alienatio valeat, an si dicta alienatio habebat alias solennitates preter decretum, valebit: nam videbatur quod non quia sine decreto non valebat. tamen contrarium tenet. quia mens iudicis videtur fuisse, quod si alias esset nulla etiam dato quod interueniret decretum, tunc non intendit interponere decretum. sed bene intendit interponere, si sit valitura interueniente decreto, quod tene menti. ¶ In gl. fi. ibi, super hoc. non videtur quod sint superflue, ex quo est absolutus. superfluis autem non debemus vti: vt. s. in prohemio huius libri. ¶ In ea. glo. ibi, in tantum tempus abstineat. Supple a communione hominum. vt notat glo. de sen. excom. in. c. sacro. in glo. que incipit hec pena. ¶ In ea. glo. in fine. quo autem iure admittantur iste probationes, et quo iure poterit agi ad id, quod dicit glo. dicit Inno. quod condictione ex hac decretali, vel ex. c. sacro. de sen. excom. vnde dicto iure poterit etiam peti, et agi vt pronunccietur sententiam excommunicationis esse iniustam. vel secundum eum poterit super hoc implorari officium iudicis. Hosti. vero dicebat non curandum secundum ius ca-
26 nonicum de nomine actionis. s. de iud. c. dilecti. ¶ † Extra gl. potest queri quia hic dicitur quod excommunicatus statim est absoluendus, quando conqueritur de iniusta excommunicatione: per quem erit absoluendus: dic quod remittendus erit ad excommunicatorem, vt absoluat, etiam si in literis delegationis de remissione nil dicatur, sed solum quod secundum formam ecclesie absoluatur. per id quod habetur in. c. prudentiam. §. sexta. s. eo. titu. et si nollet absoluere, nec iustam causam allegaret, tunc absoluet delegatus: per id quod habetur in. d. §. sexta. et de rescriptis. ab excommunicato. si autem iustam causam pretenderet, audiet illam, et examinabit delegatus: vt patet ex dictis iuribus si tamen non facta remissione absolueret in casu huius capituli ipse delegatus, tenebit absolutio: cum habeat potestatem super illa, ex quo principaliter delegata est sibi absolutio. facit. s. de sen. excom. in. c. venerabilibus. §. vbi autem li. vi. secus vbi principaliter non esset delegata potestas absoluendi vt in casu ca. prudentiam. §. sexta. quia tunc non teneret absolutio delegati non facta remissione: vt ibi notatur per glo. licet do. Flo. ibi ali-
27 ter dixerit, et non bene, vt ibi etiam tetigi. ¶ † Ulterius nota. ex glo. cum tex. quod quandoque sententia excommunicationis est nulla: et tunc non debet quis petere se absolui, nisi forte petat ad cautelam. s. de sen. excom. c. solet. li. vi. et tunc seruari debet quod ibi dicitur. et facit quod habetur. s. de sente. excom. c. per tuas et eo. titu. c. venerabilibus. §. pe. et fi. li. vi. sed debet petere se denun-
28 tiari seu pronuntiari non esse ligatum. est † autem sententia excommunicationis nulla in duobus casibus, de quibus in lite-
29 ra et in alijs notatis in. c. presenti. de sen. excom. li. vi. † quandoque vero sententia excommunicationis est aliqua sed iniusta vt quia est lata non seruata forma concilij generalis. c. sacro. de senten. excom. vt quia est lata monitione canonica non premissa, vel ex causa minus rationabili, non tamen patenter contra ius: et tunc debet petere se absolui. et hoc casu ante omnia est absoluendus. vt hic dicitur et postea recipientur probationes super iustitia vel iniustitia excommunicationis vtriusque partis, ad finem de quo dixit glo. fin. videlicet, vt videatur an preceptum aliquod fieri possit excommunicato et an teneatur excommunicatori ad interesse. et similiter an econtra. nullum preceptum fieri debeat, sed potius debeat excommunicator condemnari ad interesse ex-
30 communicato, et ad penas de quibus in gl. † Sed iuxta predicta insurgit dubium, an si aliquis dixit excommunicationem nullam, forte quia lata post appellationem legitimam, et postea hoc non probat, sed solum probat illam iniustam, quid fiet: dicit Inno. quod absoluetur reus a petitione actoris, et condemnabitur sibi actor in expensis. Hosti. vero dicebat, et sequitur do. Flo. quod hoc casu absoluetur episcopus ab obseruatione iudicij, et condemnabitur actor in expensis. allegat. s. de penis. calumniam sed precedens opi. verior videtur: vt hic etiam dicit dom. Ant. ex eo, quia vbi reus venit absoluendus propter ea quia actor non probauit suam intentionem, debet reus absolui diffinitiue a petitione actoris, non autem ab obseruatione iudicij vt patet ex ijs que leguntur et notantur in. l. properandum. §. j. C. de iudi. Subdit autem Inno. quod licet reus absoluatur in casu predicto, vt est dictum, tamen in alia instantia de nouo inchoanda coram iudice competenti, et sic coram ordinario vel coram delegato, si ad hoc se extendat eius potestas, poterit actor petere se
31 absolui si probet excommunicationem iniustam. † Nam probationes facte in precedenti instantia, quia tunc facte fuerunt ad alium finem non iuuabunt in hac noua instantia, in qua actor dicit excommunicationem iniustam. et ideo opus erit quod repetantur. facit quod habetur in. c. veniens. lo. ij. s. de testi. et hoc casu si probet ipse actor excommunicationem iniustam obtinebit: et condemnabitur sibi reus in expensis. per ea que habentur in. d. ca. calumniam et ista est communis opi. Quidam tamen vltramontani, vt refert hic Ioan. de ligna. dicunt, quod in eadem instantia in qua dixit de nullitate actor debebit obtinere vt absoluatur ab excommunicatione, si probauit illam iniustam. Mouentur,
32 quia ille † qui deducit nullitatem, videtur etiam secundum eos incidenter deducere iniusticiam. sicut econtra dicitur, quod ille qui appellat ab iniustitia sententie potest etiam incidenter deducere nullitatem. iuxta id quod notatur in. c. dilecto. de appella. et in. l. j. C. quando prouoca. non est neces. per glo. et Bar. et etiam per eundem Bart. in. l. si expressim. ff. de appella. facit. l. carmelia pia. ff. de iure patro. et ff. famil. erciscun. l. quedam. et pro hac opi. etiam potest induci iste tex. in ver. In eo. iuncto versic. nisi vbi patet quod etiam sententia nulla potest dici iniusta. nam alias exceptio non esset de regula: contra id quod habetur de reg. iu.
33 in rubr. lib. vj. † sed do. Flo. dicit illud verum in lata significatione: sed secundum propriam significationem sententia nulla differt ab iniusta: quia quando est iniusta presupponitur eam esse aliquam et sic non videtur procedere opi. predictorum. et pro hoc etiam bene facit ratio Ioan. de ligna. qui tenet contra predictos: quia si sententia est iniusta, ergo de proprio significato est sententia. quia qualitas iniustitie non potest esse sine subiecto. l. eius qui in prouincia. ff. si certum peta. et de desponsa. impu. in. c. ad dissoluendum. si ergo debet dici sententia, ergo est aliqua: quia sententia nulla non est sententia proprie, nec meretur habere nomen sententie. l. a nullo. C. de ferijs. et. l. quarta. §. condemnatum. ff. de re iudi. et per hoc dicit do. Flo. quod opi. Ioan. de ligna. verior est et similiter Innoce. nisi saluemus opi. aliam ex eo, quia iniustitia large sumpto vocabulo comprehendit nullitatem, vt dixi. s. Sed tu potes dicere sequendo opi. Innoce. et Ioan. de ligna. quod licet sub iniustitia lato sumpto vocabulo possit comprehendi nullitas, vt hic patet: quia illud quod est nullum, late potest dici iniustum. i. non iuste factum. s. de verbo. signi. in. c. ius dictum. tamen econtra non reperitur quod sub nullitate comprehendatur iniustitia, que solum respiciat merita. et ideo verior videtur opi. communis, quod ex quo actor solum deduxit nullitatem, debeat succumbere in illa instantia, licet in ea
34 appareat vel probauerit de iniustitia. † An autem possit quis simul et semel deducere nullitatem et iniustitiam: vt quia dicat, se excommunicatum post appellationem legitimam et iniuste: et ideo petit sententiam pronuntiari et denuntiari nullam et iniustam. tetigit hic Inno. et dicit quod non. quia talis petitio videtur in se continere contraria. cum iniustitia videatur presupponere validitatem sententie, vt. s. tetigi. ideo non videtur admittenda per. c. solicitudinem. s. de appellat. saluo nisi ex facto aduersarij causaretur incertitudo vt quia episcopus priuatim et occulte excommunicasset: nec bene posset scire excommunicatus, an fuerit excommunicatus post appellationem, vel ante: nam tunc admitteretur petitio, non tamen copulatiue, sed alternatiue, petendo sententiam pronuntiari et denuntiari nullam vel iniustam cum protestatione, quod cum constabit de altera parte alternatiue, illam prosequetur: per. l. j. §. quod autem. ff. quorum legatorum secundum Inno. sed Hosti. dicit hoc procedere secundum subtilitatem legalem: sed secundum simplicitatem canonicam poterit fieri petitio hoc modo: quia dicet se excommunicatum post appellationem legitimam et iniuste: quare petit ab ipso superiore, quod per eius officium sibi prouideatur denuntiando sententiam nullam vel absoluendo prout de iure fuerit conueniens: condemnando etiam excommunicatorem sibi in expensis: et eum alias canonice puniendo. sed certe non video quomodo etiam de iure canonico ista petitio sit admittenda, nisi tantum in casu de quo. s. dixi si. s. quando incertitudo causaretur a facto aduersarij. nam alias non videtur admittenda etiam de iure canonico. cum talis petitio tanquam alternatiua videatur incerta. quia alternatiua parit obscuritatem. l. pretor. §. quod autem. ff. de iniurijs. et sic non debet admitti etiam
35 de iure canonico: per ea que habentur in. c. ij. de libel. obla. † Item aduerte, quia videretur quod possim petere sententiam pronuntiari nullam et iniustam. vt si sit lata post appellationem legitimam

⁊ non seruata forma.c.sacro.de sen.excom.nam tunc veruz est dicere, ꝙ sententia illa lata per iudicem est nulla: ⁊ etiam iniusta: quia lata non seruata forma prescripta in.d.cap.sacro.sicut etiam in simili posset esse ꝙ sententia esset nulla, quia lata die feriata: ⁊ etiam iniusta, quia iudex condemnasset illum, qui erat absoluendus secundum acta. ⁊ ideo non videretur absurdum, ꝙ tunc talis petitio fieri possit: ⁊ presertim qꝛ (vt dixi) lato sum-[36]pto vocabulo illud quod est nullum, potest dici iniustum. ⁊† in libello etiam late possunt sumi verba pro libellante.l.solemus. ⁊.l.si quis intentione.ff.de iudi.⁊.l.sed ⁊ si possessori.§. Item si iurauero.cum notatis per butr.⁊ Bart.ff.de iureiuran.licet secundum proprium significatum aliud sit nullum, ⁊ aliud iniustum. ⁊ forte de iure hec opi.posset defensari.tamen communiter tenetur oppositum: quia non debet admitti secundum opi. [37] communem talis petitio velut continens in se cõtraria, †posset dici ꝙ in casu premisso petitio poterit fieri conditionalis hoc modo, quia narrabit quis se excommunicatum post appellationem legitimam, ⁊ iniuste: quare petit se denuntiari non ligatũ. ⁊ inquantum sententia esset aliqua, petit se absolui. nam sic etiã videmus in simili, quod admittitur petitio conditionalis in cã appellationis: quia dicit quis sententiam esse nullam: ⁊ inquantum esset aliqua, dicit eam esse iniustam, ⁊ ab ipsa appellat. iuxta notata in.l.j.C.quando prouoca.non est neces. per legistas. ⁊ per Bar.etiam in.l.si expressim.ff.de appel. ⁊ per canonistas ĵ.de appella.in.c.dilecto. ⁊ similiter in causa restitutionis in integrum dicit quis sñiam esse nullam: ⁊ inquantum sit aliqua, petit se restitui: vt patet in.c.constitutus de resti.in integr. ⁊ per [38] hanc practicã euitarentur opiniones, de quibꝰ.s̄.dixi. †Quid autem si quis dixit sententiam nullam ex vna causa vt quia latam post appellationem legitimam an si illam non probet aliã autem causam nullitatis probet, debebit obtinere? Innoc.hic probabiliter tenuit ꝙ non. ⁊ sic in effectu equiparat causaz nullitatis cause mote super actiõe reali: vt sic distinguatur, an simpliciter quis dicat sententiam esse nullam, ⁊ tunc posset omnez causam nullitatis prosequi, sicut in reali quando nulla causa exprimitur.ĵ.de re iudi.in.c.abbate.li.vj.cum ibi notatis ⁊ de excep.in.c.aduersario.secus si vnam causam tantum expressit: qꝛ tunc illam solam poterit prosequi. sicut contingit etiã in actione reali vna causa expressa: vt notatur in dictis, iuribus.vt patet in.l.si mater.§.si quis.ff.de excep.rei iudi.⁊ hoc dictum Innocẽ.ꝙ causa nullitatis equiparetur actioni reali, tenuit etiam Bar.in.d.l.si expressim.quod tene menti. videntur etiam Innoc.⁊ do.Anto velle, ꝙ si petita sit confirmatio sententie, possit deduci omnis causa inferens ipsam confirmationem: secus si petita sit confirmatio certa causa expressa: quia alia causa nõ poterit deduci: per id quod dixi.s̄.in simili de causa nullitatis.

[39] †Alterius tractat hic Innoc. an si quis petat sententiam vel alium actum confirmari, an pars aduersa.econtra poterit dare petitionem super infirmatione. Et ponit duas opi. vna est, ꝙ sic, quia alias si non probaretur ꝙ deberet confirmari, ⁊ appareret ipsam esse infirmandam, non posset iudex illam infirmare [40] ex quo illud non esset petitum. nam †super non petitis non videtur ferenda sententia: quia debet conformari petitioni.ĵ.de simo.in.c.licet heli. ⁊.ff.communi diuidun.in.l.vt fundum, et ideo secundum istos est cautum ⁊ sanum concilium, ꝙ pro par-[41]te rei detur petitio super infirmatione. †Alia fuit opinio cõtraria, videlicet ꝙ non poterit dari petitio super infirmatione: vel si detur, non erit admittenda. nec videtur sanum consilium ꝙ detur vel admittatur: quia esset intricare processum. nam super qualibet petitione deberet tunc ferri sententia, ex quo vtraqz petitio esset porrecta. ⁊ possibile esset contrarias sententias ferri: ⁊ vltima videretur preiudicare prime secũdum Inno. ex cu-[42]ius dicto habes †ꝙ sententia contra sententiam lata in diuersis instantijs valet de quo per Bar.in.l.duobus.ff.de exce.rei iudi.⁊ per Joan.Andr.ĵ.de re iudi.in.c.inter monasterium. et ibi plene dixi. vbi etiam per do.Ant.⁊ tangitur etiam per Innocen.in.c.cum martinus.s̄.de cõstitu.⁊ propter predicta Innocen.tenet hanc secundam opiñ. fatetur tamen, ꝙ licet nulla detur petitio super infirmatione, tamen audiri debebit reus, si velit aliqua probare, vel ostendere, per que sententia veniat infirmanda. ⁊ si hoc appareat, in casu isto non confirmabitur sententia, sed potius infirmabitur: per id quod legitur ⁊ nota.in simili in.l.circa.ff.de proba.⁊ in.c.ex conquestione.de resti.spo.in quibus patet ⁊ not.ꝙ si actor petijt se pronuntiari dominum, ⁊ demum hoc non probet, sed reus probet se dominum, feretur sententia pro reo: quia absoluetur a petitione actoris: ⁊ declarabitur ipsum esse dominum, licet non precesserit petitio super dominio rei. ⁊ pro hoc etiam allegat, quia sic seruatur in simili in causa appellationis. nam si petitur in illa sententiam confirmari, ⁊ postea appareat ipsam infirmandam, debebit iudex il-[43]lam infirmare.de appella.in.c.oblate.refert† tamen Innocen. quosdam dicere, ꝙ in causa appellationis non est necesse porrigi petitionem: quia porrecta fuit in causa principali. ⁊ hoc videtur hic sequi.d.Flo.de quo remittit ad notata per se.ĵ.de testa.in.c.raynaldus.in ver.dilectus sed certe hoc dictum nõ credo verum. qꝛ alia est instantia cause appellationis, alia est instãtia cause principalis. vnde etiam diuersa tempora dantur ad finiendam causam principalem de iure ciuili, ⁊ diuersa ad finiẽdam causam appellationis. vt patet in.l.properandum.C.de iudi.⁊ in auf.ei qui.C.de tempo.appella.⁊ ideo reiterantur actꝰ in causa appellationis, qui tendunt ad ordinationem iudicij: vnde etiam in causa appellationis iuratur de nouo de calumnia vt probatur in.c.ij.de iura.calum.in.vj.⁊ facit quod notat Inno.in.c.causam que.lo.j.de testi.⁊ Bart.in.l.ij.ff.iudi.solui. ⁊ pro hoc etiam, quia petitio in causa appellationis principaliter respicit aliud, quam petitio in causa principali. quia in causa principali respicit negotium principale: sed in causa appellationis respicit principaliter actum sententie: quia petit qꝫ pronunciari male iudicatum, ⁊ bene appellatum.l.eos in princip. [44] C.de appellat. Sed aduerte† quia contra secundam opiñ. de qua.s̄.facit, quia sententia non debet ferri super non petitis, vt superius tetigi. ⁊ propter hoc Hosti.videtur tenere primã opi. Et ad.l.circa.ff.de proba.respondet, ꝙ debet intelligi, quando etiam reus petijt se pronunciari dominuz ⁊ sic porrexit petitionem super suo dominio: vel quando conuentum fuit inter partes, ꝙ si reus probaret se dñm, deberet sñia ferri pro eo. nã pñt partes conuenire de sententia ferenda.l.si conuenerit.ff.de re iudi.⁊ per hoc etiam respondet ad.l.sed ⁊ si possessori.§.fi.cũ.l.sequenti.ff.de iureiuran.quia secundum eum ibi fuit conuentum inter partes, ꝙ si reus iuraret se dñm, feretur sententia pro eo. ⁊ de materia tetigit Jo.And.in.c.ex conquestione.ĵ.de rest.spo. vbi etiam recitat opi.Inno.⁊ Hostiẽ.qui fuerunt contrarij, vt patet ex predictis. sed Joan.de ligna.tenet opi.Innocẽ.per dictam.l.circa.que simpliciter dicit, quod si reus probet se dominum, debet pro eo ferri sententia, ⁊ absolui a petitione actoris, ⁊ etiam declarari dominus. et sic feretur etiam sententia super suo dominio. nec ibi apparet aliquod de conuentione partium, nec de libelli oblatione, seu petitione porrecta per reum. ⁊ ista [45] etiam fuit opi.glo.ibi ⁊ Jacob.de Bal.nec ob.ratio Hosti.†qꝛ verum est, ꝙ super non petito expresse vel tacite non debet ferri sententia. sed potest bene ferri etiam super tacito saltem petito. ⁊ ita contingit in casu proposito. nam si dico me dominum, tacite videor negare reum esse dominum, ⁊ dicere illum non fore dominum. quia duo non possunt esse domini insolidum eiusdẽ rei.l.si vt certo.§.si duobus.ff.comodati.⁊ probatur etiam in.l. pomponius.§.j.ff.de procura.⁊ in.l.si inter.ff.de exe.rei iudi. et sic tacite videtur esse deductum dominium rei conuenti negati ne per actorem. ⁊ super illo etiam videtur fuisse lis contestata. ideo nimirum si super dominio ipsius rei potest ferri sententia: vt probatur in dicta.l.circa vbi est casus nonviolando illã. ⁊ de materia dixi in dicto.c.ex conquestione.de rest.spo. Et per predicta etiam patet, quod quia quando peto sententiam confirmari, tacite videor dicere illam non esse infirmandã, ideo merito super infirmatione, si postea de illa constet, poterit ferri sententia. videtur tamen velle hic do.Anto. ꝙ si simpliciter peto sententiam confirmari, quia videor deducere omnem causam, ex qua possit confirmari, etiam tacite videor deducere quod ex nulla causa debet infirmari. ⁊ sic reus poterit omnem causam infirmationis probare. secus si peto ex certa causa expressa sententiam confirmari ex quo actor solum certam causam deduxit.arg.l.si mater.§.si quis.ff.de exe.rei iudic.

¶ Extra glo.potest opponi, quod libellus alternatiuus ⁊ sic incertus non debuit admitti, per ea que habentur in.c.ij.de libel.obla. dic secundum Innocen. si posset esse certum an quis fuerit excommunicatus ante vel post appellationem, vt quia sententia non fuit lata occulte: tunc talis libellus non admitteretur. secus quãdo esset incertuz: vt quia fuisset occulte lata: quia tunc propter factum excommunicatoris esset incertus actor: ideo admitteret libellus alternatiuus.l.j.§.quia autem.ff.quorum legatorum. vel potes dicere, quod hic non dicitur, quod simul proposuerit alternatiue de nullitate ⁊ iniustitia: sed debet intelligi, quod separate. quia fuit questitum, quid iuris, si contingat, quod quis proponat de nullitate, vel si contingat, quod proponat de iniustitia. ¶ Secundo potest opponi, quia videtur quod excommunicatio iniusta non ligat: quia etiam non habet maculam neqz rugã.de pe.di.j.c.ecclesiam. solutio, communiter dicitur, quod hoc fuit statutum vt claues ecclesie sint in maiori reuerentia nõ enim ligatur talis quo ad ecclesiam triumphantem de sen.excom.c.a nobis lo.ij.sed do.Anto. hic dicit, quod non videtur hic esse aliquod speciale in sententia excommunicationis. quia quelibet

quelibet sententia etiam iniusta ligat. de re iud. c. cum inter sed tu potes dicere, ꝙ imo est speciale in sententia excommunicationis in hoc, quia valet etiam si sit lata non premissa citatione vel 48 monitione. ĩ. de sen. excom. in. c. sacro. † secus in alia sententia. qꝛ si fertur nõ precedente citatione vel monitione est ipso iure nulla. l. ea que. C. quomodo ⁊ quando iudex. ¶ Ultimo põt etiam opponi contra id, quod hic dicitur in ver. ad quod ꝙ ex eo ꝙ appareat quem excommunicatum ante appellationem, non per hoc appareat, vtrum indigeat vel non indigeat absolutione. quia per hoc non constat necessario, ꝙ indigeat. qꝛ possibile est, ꝙ ex alia causa sententia sit nulla. dic secundum Innocen. ꝙ apparebit saltem presumptiue, an indigeat absolutione. qꝛ eo ipso ꝙ non probauit se excommunicatum post appellationem presumitur eum excommunicatum, ⁊ indigere absolutione. ¶ Uel etiam potest dici, ꝙ apparebat vere. quia dicendo se excommunicatum, fatetur excommunicationẽ. ⁊ in hoc statur contra eum. arg. c. fi. de confes. ⁊ dicendo se excommunicatum post, si hoc non probat, quia non statur sue confessioni in suum fauorem. l. de etate. §. j. ff. de interro. ac. videtur vere cõstare de excommunicatione, ⁊ sic ꝙ indigeat absolutione, secundum Inno. ¶ Ex cuius dictis nota ꝙ dicens sententiam nullam si non probet de nullitate videtur quodam modo fateri illam esse aliquam secundum do. Ant. sed certe hoc non bene colligitur ex dicto Inno. nec etiam videtur in se verum. quia põt 49 esse, ꝙ vere est nulla: licet defecerit in probatione ipse actor † habes etiam ex dicto Innoc. ꝙ confessio potest pro parte approbari ⁊ pro parte reprobari, quando continet diuersos articulos. facit quod habetur in. l. publi. §. fi. ff. depositi. ¶ Et nota. ꝙ si quis dicit se non fuisse excommunicatum ante appellationem, tacite videtur dicere se excommunicatum post appellationem: cum talis negatiua videatur habere inclusam afirmatiuã tacite. š. de renuntia. c. super hoc. Joan. de Imo. iuris.

1 ☞ Questio criminalis intentari non debet contra euꝫ, qui omnibus bonis spoliatus est.
2 Prelatus ob solam suspitionem non est remouendus, sed coadiutor ei dari debet.
3 Prelatus de dilapidatione suspectus, ab administratione spiritualium non est suspensus.
4 Causa criminalis, meri scilicet ⁊ misti imperij potest delegari.
5 Delegatus iudex ad inquisitionem faciendam, quando subdelegare possit.
6 Iurisdictio etiam per actum nullum firmatur in personã subdelegati.
7 Ordinis cause ad causam peruersio quando vitiet processum.
8 Delegatus in totum subdelegando vices suas priuat se iurisdictione.
9 Coadiutor non datur episcopo, nisi autoritate pape.
10 Cassare verbum, quid importet, ⁊ ad que extendatur.
11 Restitutus plenarie quando quis esse dicatur.
12 Episcopus, cui coadiutor datus est, citra eiusdem consilium nil agere debet.
13 Prelato omne alienationis genus prohibitum est, pendente suspitionis causa.
14 Peruersio ordinis mandati, processum iure ipso vitiat.
15 Possessorij ad petitorium ordinis peruersio quando vitiet, et quando non.
16 Restitutio plenaria quando fieri debeat.
17 Prelato quando dandus sit coadiutor veluti suspecto. ⁊ n. 21.
18 Prelato de dilapidatione inquisito interdicitur omni generi alienationis.
19 Prelatus per solam accusationem vel inquisitionem de suspecto non remouetur, sed ei coadiutor datur.
20 Prelatus an remoueatur an contra eum actum est ciuiliter, et probata est dilapidatio.
22 Prelatus ab administratione temporalium ob suspitioneꝫ suspensus remanet prelatus in spiritualibus.
23 Suspitio dilapidationis quibus probetur coniecturis.
24 Prelatum de dilapidatione suspectum quis denuntiare possit.
25 Consilium dictio, varijs modis in iure assumitur.
26 Consensus an sit necessarius, vbi consilium requiritur.
27 Mandatum pape quando in forma sit seruandum.
28 Processus nullus quando iurisdictionẽ perpetuet.
29 Sponsalia de iure nulla quando publice honestatis iustitiam

Venerabili fratri. Si subdelegatus delegati pape simpliciter datus cepit vti iurisdictione, delegatꝰ indicant, illum reuocare non potest: sed si subdelegatus ipse procedit contra formam rescripti, processus est nullus. h. d. Et primo recitat formam rescripti delegationis. Secundo ibi: porro idem archiepiscopus. ponit subdelegationes delegati. Tertio ibi: quorum. reuocat processus subdelegatorum, causam ex- 1 primens. ¶ † Nota primo ꝙ contra spoliatuꝫ omnibus bonis non debet questio criminalis intentari, etiam per viam inquisitionis ante plenariam restitutionem. Et sic etiam debet intelligi. c. frequens. de resti. spon. li. vj. licet aliqui tenuerint cõtrariũ, ⁊ non bene, per hunc tex. de quo in dicto. c. frequens. ⁊ quod dixi de omnibus bonis intellige idem si sit spoliatus maiori par- 2 te omnium bonorum, vt ibi habetur. † Nota practicam procedendi contra prelatum suspectuꝫ de suspitione, quia ex sola suspitione non remouetur, sed datur coadiutor, ⁊ suspenditur ab administratione temporalium tantum, ⁊ vtriqꝫ interdicitur alienatio de quo tangetur cum glo. ⁊ notatur etiaꝫ de materia per glo. ⁊ archid. iij. q. ij. c. quia ea. ⁊ per eundem Archidia. xij. 3 q. ij. c. in vobis ⁊ c. Ulterane. Et nota a sensu contrario † ꝙ nõ erit suspensus ab administratione spiritualium, ideo quo ad illa debebit sibi obedire. viij. q. iiij. c. nonne. facit quod not. in gl. 4 magna ad finem. in dicto. c. quia ea. † Nota ꝙ causa criminalis, ⁊ sic meri ⁊ misti imperij, potest delegari. Et hoc tenet hic Innocen. secundum canones: licet secus sit secundum leges. l. imperium ⁊ l. iubere. ff. de iur. om. iudi. de quo per gloss. in. c. quod sedem. de offi. ordi. ⁊ in cle. j. hoc eo. tit. Posses tamen dicere ꝙ hic loquitur in papa: ⁊ sic non probat de inferiore. sed certe hic etiam loquitur de inferiore, quia delegato subdelegante. Sed posses dicere ꝙ vbi papa vel princeps delegat causam criminalem, facta est delegabilis, ⁊ ideo per delegatum potest subdelegari: vt est tex. in. l. j. C. qui pro sua iurisdictio. ⁊ ibi etiam nota. maxime per Bar. de materia dixi in dicto. c. quod sedem. de of 5 fi. ordi. ⁊ in preallegata dicta cle. j. ¶ † Nota quod iudex delegatus ad inquisitionem faciendam, potest subdelegare, quando non exprimitur quod personaliter exequatur: alias esset se- 6 cus. ĩ. eo. c. fi. ¶ Nota argumentũ † ꝙ per actum nullum perpetuatur iurisdictio in personam subdelegati, ⁊ firmatur eius potestas contra facultatem reuocationis expresse faciende per delegatum subdelegantem in totum vices suas. de quo per glos. in. c. cum plures. eo. eo. tit. lib. vj. ⁊ tangetur cum glo. fin. ⁊ super ea. Nam communiter tenetur contrarium, vt notatur per gl. in dicto. c. cum plures. Et qualiter respondeatur ad hunc textuꝫ, 7 dicam super dicta glo. fina. ¶ † Nota quod peruersio ordinis cause ad causam quando ordo est transfixus in formam mandati hominis, vitiat processum. Et sic nota ꝙ expressio ordinis iuris facta in forma mandati aliquid operatur. Facit quod habetur. š. de rescriptis. c. cum dilecta. ⁊ quod ibi dixi. Quod intelligit do. Anto. hic, procedere quando ordo, inquantum est ordo iuris, non est necessitatis, sed facultatis. secus, secundum eum, si esset ordo necessitatis, per id quod notat Inno. in. c. prudentiam. š. eo. ⁊ quod etiam legitur ⁊ notatur, maxime per bar. in. l. iij. ff. de leg. j. ⁊ aliquid inferius tangetur super glo. in ver- 8 bo cassauimus. ¶ † Nota ꝙ delegatus subdelegando in totũ vices suas, priuat se iurisdictione, adeo ꝙ alteri postea committere non potest. Quod intellige vt hodie est declaratum in c. quamuis. ĩ. eo. li. vj. ⁊ nota. etiam per glo. š. eo. super questio- 9 num. §. si vero duo. ¶ † Nota ꝙ eo casu quo expedit dari coadiutoreꝫ epõ, debet dari autoritate pape. de quo in. c. vno. de clerico egrotan. li. vj. ¶ Nota qualis debet esse vir prouidus ⁊ honestus, vt hic patet. Et de materia coadiutorum plene habetur 10 in. c. fin. de clerico egrotan. ¶ † Nota ꝙ aliquando cassatur, id quod est nullum. Et sic verbum, cassare, potest etiam referri ad cassationem que fit de facto, quatenꝰ de facto processum est. ad 11 idem quod habetur in tex. cum glo. in. l. j. §. j. ff. de ferijs. † Nota ꝙ ille dicitur plenarie restitutus, qui habet corporalem ⁊ pacificam possessionem: ⁊ sic non diceretur plenarie restitutus, licet restituta esset possessio, si non haberet illam pacificam ⁊ libe- 12 ram vt prius. Facit. c. Pisanis. ĩ. de resti. spoli. ¶ † Nota ꝙ ille cui datus est coadiutor, nil debet agere de temporalibus sine consilio adiutoris an autem requiratur eius consensus, tangit 13 in glo. ⁊ ibi dicetur. ¶ Item nota † ꝙ pendente causa super suspitione dilapidationis est interdictum omne genus alienationis prelato, ⁊ etiam coadiutori: similiter etiam a iure interdicitur visitatori, in. c. is cui. de elec. libr. vj. ¶ Nota quod ordo datus primo delegato per delegantem seruandus est etiam per subdelegatũ. nam non potest quis plus iuris transferre in aliũ, 14 quam habeat penes se. l. traditio. ff. de acquir. re. do. ¶ † Nota ꝙ peruersio ordinis mandati, ipso iure vitiat processum. quod dicit Inno. verum, quando aliquid mandatur studiose seruari. Facit quod dictum fuit in dicto. c. prudentiam. ⁊ quod ibi 15 etiam notat Inno. š. eod. ¶ † Nota quod licet peruersio ordinis possessorij ad petitorium non vitiat, nisi opponatur. l. j. cuꝫ

ibi notatis. C. de appella. tamen si deducatur in mandatis per superiorem, ut prius possessorium deinde petitoriũ terminetur propter formam mandati, nõ valebit ipso iure id, quod fiet nõ seruata forma mandati facit. c. cum dilecta. §. de rescriptis. ⁊ expressio eorum, que tacite insunt, si exprimantur dando formã, aliquid tunc operatur expressio. ¶ In glo. ij. ibi: ꝗ incorporalia. adde sm Inno. tam mobilia ꝗ immobilia, ⁊ etiam fructꝰ, facit. ĩ. de resti. spol. c. grauis. ¶ In ea. glo. in fine. Adde quod 16 hoc est clarum† ꝗ plenaria debet fieri restitutio, quãdo hoc exprimitur ꝗ quis plenarie restituatur. Idem tamen dicit, si mãdetur quis restitui: quia tacite subintelligitur plenarie. l. videamus. §. in fouea. ff. de vsuris. ¶ In gloss. iij. ibi. l. dolo. ad idem de reg. iur. in. c. dolo. li. vj. Et licet glo. non soluat hoc secundũ contrarium, dic ꝗ dicta iura habent locum in iudicijs petitorijs, non autem in possessorijs, vt nota. de resti. spo. in literis. et in dicta reg. dolo facit. ¶ In eadem glo. remouetur ab administratione, vt hic. sed certe hoc non dicitur hic, sed potius dicitur ꝗ datur coadiutor. Sed bene videtur deci. in. c. licet heli. ĩ. de simo. ⁊ in. c. quia ea. Sed ad. c. quia ea. gloss. dixit. §. ꝗ loquit̃ secundum iura antiqua. ad. c. autem, licet heli. ĩ. de simo. nõ bene apparet responsio data per glo. nisi dicas glossam forte hic voluisse ꝗ remouetur ab administratione, scilicet vt solus non administret, sed solum cum coadiutore. Et hoc bene probatur hic, ⁊ similiter dum dicit litera in. c. licet. eum suspendendũ ab administratione. potest intelligi. scilicet vt solus non administret: quia dabitur coadiutor, vt hic patet. Et hunc intellectũ forte voluit sentire glo. dum ad idem allegat hoc. c. ⁊ illud. c. licet. Et idem videtur voluisse sentire glo. in dicto. c. licet in verbo, dilapidationem. ¶ Inno. vero hic dixit, ꝗ ex quadam prouisione processit ꝗ iste episcopus non fuit remotus, ex eo scilicet quia per laicalem potentiam fuerat spoliatus alias de iure debuisset remoueri, ex quo erat suspectus, per iura predicta. Petrus autem ⁊ Abbas dicunt ꝗ propter suspitionem dari debet coadiutor, vt hic patet: sed ex quo probata erit dilapidatio locus erit depositioni ⁊ remotioni: vt in. c. licet. Et sic videntur intelligere dictum. c. licet. quando pbata est dilapidatio. sed certe ibi hoc non videtur apparere, sed videtur loqui, quando 17 probata est suspitio dilapidationis. ¶ †Unde Jo. Andr. hic dixit ꝗ si aliquis est suspectus de dilapidatione preterita, sed non futura, tunc datur coadiutor ⁊ ita loquitur hic ⁊ inquiret̃ de veritate, de qua si constabit, deponetur. sed si est suspectꝰ de dilapidatione futura propter preteritam, de qua constet, tunc procedit id, quod dicit gl. secundum eum: quia remouetur tũc interim ab administratione: vt in. c. licet heli. ĩ. de simo. ¶ Sed certe iste intellectus non videtur tutus: qꝛ si probatur suspitio de preterita dilapidatione, verisimiliter etiam suspectus de fuga, per regulam, semel malus. de regu. iuris in. vj. ⁊ per id quod hic dixit glo. in ver. ⁊ hoc probato. Joan. de ligna. hic dicit ꝗ si probata suspitione dilapidationis quis leuiter est suspectus, tunc dicatur coadiutor. Et ita, intelligatur hic si autem probata suspitione sit vehementer suspectus tunc interim suspenditur ab administratione, donec veritas appareat in causa dilapidationis ⁊ sic intelligit. c. licet heli. Sed do. Flor. hic dicit ꝗ ista distinctio non bene probatur iure: ⁊ videtur etiam reprobari per id, quod notat Innoc. ĩ. de simo. in. c. licet. vbi dicit ꝗ etiam ex leui causa quis remouetur ab administratione aliter. l. quod si forte. §. j. ff. de solutio. ⁊ iij. q. ij. c. quia ea. dictus tamen §. j. loquitur in tutore, non in prelato, in quo aliud videtur, per ea que. ĩ. dicentur. Et ad. c. quia ea. posset dici ꝗ ibi non erat leuis suspitio. Unde ipse dicit ꝗ si probata est suspitio dilapidationis tantum, ⁊ non vera dilapidatio, tũc dabitur coadiutor, per id quod hic dicitur, saluo nisi si quis esset suspectus, ꝗ remanendo quomodo in administratione corrumperet iudicẽ per pecuniam: quia tunc debet interim remoueri, ⁊ sic suspendi ab administratione temporalium. Et sic intelligit. c. quia ea. ⁊. c. licet heli. Et allegat notata per Host. in dicto. c. licet. ¶ Sed certe ista opi. videtur diuinare ad. c. licet. ¶ Unde aduerte ꝗ Archid. in. c. vobis. xij. q. ij. in effectu posuit illa, que Joan. Andr. post Gofre. ⁊ Hosti. posuit in. c. licet in verbo, suspetioni. de simo. sed in. c. Aulterane. xij. q. ij. dicit ꝗ non obstante eo quod di18 xit in. c. vobis. hoc est hodie tenendum:† quia cum inchoatur inquisitio in causa dilapidationis interdicitur inquisito omne genus alienationis, per. c. fin. ĩ. de accusa. de quo ibi in glo. fin. Subsequenter fit inquisitio de suspitione dilapidationis, qua probata dabitur coadiutor, vt hic dicitur. Demum postea procedetur ad inquisitionem veritatis super dilapidatione, per. c. licet Heli. ĩ. de simonia. Et quando incipiet inquiri de veritate dilapidationis, suspendetur, ⁊ sic remouebitur interim inquisitus ab administratione temporalium. ⁊ sic intelligit. c. licet heli. ⁊. c. quia ea. sed nõ remouebitur ab administratione spiritualium, per hunc text. a sensu contrario ⁊ per dictum ca. vobis et per id quod habetur in dicto. c. quia ea. Ideo subditi tunc obedient in ipsis spiritualibus. viij. questio. iiij. in. c. nonne. Sed veritate probata, debebit quod ille, qui probatur suspectus, se excusare si potest, dum proceditur super veritate, per. c. cum dilecti. de accusa. Et si probabit excusationem, remanebit in vtraque administratione spiritualium ⁊ temporalium: ⁊ sic remouebitur coadiutor: alias si se non excuset, ⁊ probetur dilapidatio. Zeum, ⁊ sic veritas dilapidationis, remouebitur in totũ. quod est villicum a villicatione remouere, qui non potest reddere rationem. ĩ. de accusa. c. qualiter ⁊ quando, lo. ij. Si vero non probaretur veritas dilapidationis, tunc si remaneret infamatus, posset ei indici purgatio: ⁊ si se purgaret, remaneret in vtraque administratione, ⁊ remoueretur coadiutor. secus si se non purgaret: quia tunc haberetur pro conuicto, secundum ea, que leguntur ⁊ notantur. ĩ. de accusa. c. cum P. ⁊ in. c. de hoc. ⁊. ca. insinuatum. ĩ. de simonia. Facit quod notat Joan. Andr. in dicto. c. licet. ⁊ Archid. in dicto. c. vobis. ¶ Sed certe, vt dicit d. Floren. hic, opi. Archid. inquantũ vult quod inchoata inquisitione super veritate dilapidationis, remoueatur prelatus inquisitus, non videtur bona: quia secundum illam modico tempore duraret coadiutor: ⁊ sic quasi delusoria esset quodam modo talis datio coadiutoris. Sed forte Archidi. voluit quod ille, qui est datus coadiutor, solus remanebit in administratione. Sed hoc non videtur tutum, ex quo a principio non fuit sibi data potestas insolidum administrandi. ¶ Unde forte posset dici quod in electione sit superioris, probata suspitione, an velit vt detur coadiutor, vt hic dicitur: an vero velit ipsum interim, donec probetur de veritate dilapidationis, suspendere ab administratione, ⁊ sic interim illum remouere, per dictum. c. licet. ⁊ dictum. c. quia ea. Facit quod notat glo. in simili in. c. fraternitatis. xxxiiij. di. ⁊. xxv. questio. ij. in summa. ¶ Uel posses etiam dicere quod hic loquitur in prelato seculari: sed in. c. licet Heli. loquitur in prelato regulari: quia facilius remouetur ab administratione, quam secularis: vt legitur ⁊ notatur in. c. per tuas. ĩ. de simo. ¶ Item posses dicere quod hic loquitur in episcopo ⁊ superioribus: sed. c. licet Heli. in inferioribus episcopo loquitur. Et ratio diuersitatis potest assignari, qꝛ duriori vinculo episcopus est alligatus ecclesie, ꝗ alij inferiores, vt patet ex ijs que leguntur ⁊ not. in. c. fin. de postula. ⁊ ideo difficilius remouetur: ⁊ per consequens potius ei datur coadiutor. Et pro hoc facit, quia de coadiutore episcopi ⁊ superioris est facta specialis prouisio in capitulo. vno. de clerico egrotan. libro sexto. ¶ Item posses dicere tenendo opinio. Innocentij, quod vbi quis fuit spoliatus per laicalem potentiam, si sit suspectus de dilapidatione, habeat locum hoc capitulum: sed vbi non fuit 19 taliter spoliatus, tunc habeat locum capitulum, licet Heli. †Et ex predictis potes concludere quod per solã accusationem vel inquisitionem de suspecto non remouebitur prelatus, nec dabitur sibi coadiutor, sed solum interdicetur ei omnis alienandi potestas infra, de accusatio. capitulo finali, ⁊ sic non potuit alienare etiam in casibus alias permissis de quibus decimasecunda questione secunda in summa. ¶ Nec obstat lex eum. C. de suspect. tuto. vbi ex sola accusatione de suspecto interim remouetur tutor ab administratione: quia aliud in tutore, aliud in prelato: quia prelatus liberiorem habet administrationem, cum possit fructus in suam vtilitatem conuertere. quod nõ posset facere tutor. Facit quod notat gloss. in capitu. fina. de offic. ordi. libro sexto. Ideo facilius remouetur tutor, secundum Innocent. in dicto capitulo, licet Heli. Si autem pendente accusatione vel inquisitione probetur suspitio dilapidationis, tunc qualiter sit procedendum, tunc sunt opi. vt patet ex predictis: tamen satis potest dici quod dari possit coadiutor, nisi vehemens esset suspitio quod forte corrumperet iudices: quia tunc non dabitur coadiutor, sed suspendetur interim ab administratione temporaliũ, non spiritualium, per id quod habetur in. d. c. qꝛ ea. ⁊. d. c. licet Heli. Si autem postea probetur veritas dilapidationis, inspicietur forma iudicij, vt voluit glo. in. d. c. quia ea. ⁊ etiam Archid. ibi: quia si actum fuerit criminaliter, vt quia fuerit accusatus, deponetur etiam ab ordine. xij. q. secunda in capitu. apostolicus. ⁊ capitu. diaconi. Si vero ciuiliter fuerit actum, vt quia fuit inquisitus, facit quod legitur et nota. in capitulo super ijs. infra de accusatio. tunc remouebitur ab administratione, ⁊ priuabitur beneficio infra de simonia. capitu. licet Heli. ⁊ infra de accusatio. capitu. qualiter. lo secundo ⁊ decimasecunda questione secunda capitulo vobis. et capi. Aulterane vel, vt dixi. supra, pbata suspitione potest dici ꝗ erit in arbitrio superioris an faciat dari coadiutorem, an vero

vero suspendat ipsum suspectum: z tunc videret satis equa opi. Joan. de ligna. vt in arbitrando superior consideret an leuis sit suspicio, vt tunc det coadiutorem. An vero grauis vel vehemens, vt tunc suspendat interim administrationem tēporaliū, donec aliter appareat de veritate dilapidationis. Et not. bene superius dicta: quia ex illis potes colligere plures intellectus ad c. quia ea. z c. licet Heli. de quibus patere poterit diligenter intuenti ea, que sunt dicta. distinctio autem de regulari prelato et seculari z etiam de episcopo z inferioribus, satis videtur iuri cōsonat per ea que dixi. s. licet cōmuniter doc. illam non ponant, nec etiam ponant de electione superioris, nec etiā illud quod dixi circa intellectum huius glo. ¶ Et aduerte, vt dixi. s. archi. in

20 dicto. c. vulterane. preallegato, videtur sentire † quod quādo ciuiliter est actum, z probata est veritas dilapidationis remouetur ab administratione, z priuatur beneficio. Sed dicit do. Floren. quod. c. licet Heli. j. de simonia. videtur probare contrariū. Sed potest dici, sm eum, quod ibi proceditur tanquam contra suspectum de dilapidatione: ideo solum remouetur ab administratione in temporalibus: sed probata veritate, remouetur etiā a beneficio, z alter perficietur. Allegat quod habetur. j. de accusa. c. qualiter. lo. ij. z C. de sacrosanct. eccle. l. iubemus. z nota. per Goffre. in dicto. c. licet. z per Archid. in dicto. c. vobis dicit etiā do. Floren. ꝙ de processu fiendo in causa dilapidationis ꝙ potest procedi sine scriptura z sic dicit Jaco. de Belui. tenere in auten. vt iudi. siue quoqz suff. ra. §. necessitatis. ar. illius. §. quod est bene notandum, sm eum. Dicit tamen ꝙ ibi non probatur. nā ibi videtur speciale in officiali recedente de loco, in quo exercuit officium ante dies quinquaginta, intra quos debuit expectare redditurus rationem de gestis per eum. Et ex supradictis potes notare modum procedendi in causa suspitionis dilapidationis do. tamē Ant. licet hic satis instet finaliter videtur remanere in conclusione, quod si solum quis est accusatus, vel inquisitus de dilapidatione, seu de suspitione dilapidationis, nec aliquid est adhuc probatum contra eum, non remouetur ab administratione, nec datur coadiutor, sed solum interdicitur ei potestas alienandi. j. de accusa. c. fin. Et ad. l. eum. C. de suspec. tuto.

21 potest responderi vt dixi. s. † Si autem sit suspectus de dilapidatione: tunc si est suspectus de dilapidatione preterita, que probata est summarie, z non plenarie: z tunc debet dari coadiutor, donec cōstet de veritate dilapidationis. Et ita intelligatur hic. Si autem esset suspectus de mala administratione futura propter preteritam malam administrationem, de qua constet: tunc dicit quod si de illa constat plenarie, si actum fuit criminaliter, debet deponi: si ciuiliter solum, debet ab administratione remoueri, per nota. iij. q. ij. c. quia ea. per glo. Si autem constat de ipsa preterita solum summarie, tunc ex quo est suspectus de fuga, secundum eum. sequendo domi. Joan. andr. videtur ꝙ interim remouetur, seu suspenditur ab administratione, secundum eum, per ea que habentur in dicto. c. licet Heli. videtur etiam predicta dicere vera, nisi quis fuisset spoliatus per laicalem potentiam: quia tunc procedit quod dixi post Inno. z sic in effectu videtur residere. ¶ Sed tu potes dicere, vt colligi potest ex ijs, que superius dixi. Et adde quod vbi quis remouetur a beneficio propter dilapidationem probatā, licet ciuiliter fuerit actum, carebit executione ordinis, licet ab illo non fuerit depositus. z hoc ideo, quia remotus est propter talē causam, ex qua remanet infamis l. si. C. de suspec. tuto. facit quod not. archi. in dicto. c. quia ea. z in dicto. c. vobis. z Joan. an. in dicto. c. licet Heli. j. de simonia. Et pro hoc, quia vt dicit ibi Jo. andr. eius delictum factum est notorium iuris. s. de tempo. ordi. c. si. z j. de coha. cleri. z muli. c. ve-

22 stra. z c. fin. ¶ † Item adde inquantum dixi. s. ꝙ suspenditur, probata suspitione, ab administratione temporaliū, non spiritualium: quia tūc remanet prelatus, z administrabit in spiritualibus. viij. q. iiij. nonne. z j. vt lite penden. c. ij. per totum. z xij. q. ij. c. vobis. z c. vulterane. Quod intellige, sm Goff. nisi de ipsius malitia verisimiliter presumatur: puta quia astringit sibi illos, qui veritatem sciunt, vel alio modo corrumpit, ne veritatem dicant. Facit. j. de testibus. tam literis. §. j. z c. constituit. j. respōso. nam tūc suspendetur etiam a spiritualibus. j. de exces. prela. tanta. nam z tunc iuste possunt timere eū subditi cum ipsius iudicio nunc opprimi, nunc exigi possint pro libito voluntatis. xvj. q. ij. c. j. post medium. Aduerte tamen quod licet ab administratione temporalium tantū suspendatur, vel etiam ab vtraqz, cū interim debebit lite pendente habere expensas, vt notauit Archid. in dicto. c. quia ea. z bene facit quod legit z notatur in. c. ex parte. j. de accu. ¶ Item adde quod vbi inquiritur de dilapidatione, primo inquiritur de suspitione dilapidationis secundo illa probata inquiritur de veritate dilapidationis. prima inquisitio scilicet de suspitione, fit summaire, sm Hostien. z Goffre. quia timeri potest ne is, cōtra quem de veritate est inquirendum, officiales corrūpat, vt inquisitionē veritatis impediat si in administratione perseueret: ideo si suspitione summarie inquisita suspectus appareat, ab administratione remouetur: vt. in. c. licet Heli. j. de simo. z in. c. quia ea. secundum Goffre. z Hosti. q8 intellige

23 vt supra dixi. probatur † autem suspitio per cōiecturas: vt si appareat quod predecessor non modicam summam pecunie dimisit, z iste inquisitus illam consumpsit, z in multo maiori ecclesiā obligauit, vt in dicto. c. licet Heli. j. de simonia. vel si ecclesia habet magnos redditus et paucas expensas: z apparet quod iste inquisitus est multis z magnis debitis obligatus, vt notatur in dicto. c. licet Heli per Joan. andr. nam ex predictis coniecturis probatur suspitio dilapidationis: non tamen apparet de veritate dilapidationis, quia posset esse quod in rei veritate bene administrasset, z ex causa legitima bene expendisset pecunias: et ex causa legitima obligasset se vel ecclesiam: ideo postea in secunda inquisitione scilicet de veritate dilapidationis, hic plenarie discutietur: et si veritas reperietur, nec possit se excusare, tunc omnino remouebitur ab administratione in perpetuum, z feretur sententia iuxta formam iudicij, vt supra dixi. Et de tribus: que sunt specialia in crimine dilapidationis, tangit Joan. and. in dicto capitulo licet in verbo, suspectum. ad finem. ¶ In eadem gloss. ibi: sine accusatione. Et sic est casus, in quo etiam de iure ciuili iudex potest ex suo officio procedere. Facit quod not. Barto. in. l. ij. §. si publicato. ff. de adulter. ¶ In eadem glo. ibi: diutius grassandi. i. male versandi z sic male vtendi z male ad-

24 ministrandi. ¶ In eadem gloss. in fine. Joan. and. dicit † quod admittetur ad denuntiandum quelibet persona ecclesiastica, per id quod habetur et notatur in capi. si quis presbyterorum allegato in glo. et facit etiam ad materiam quod notatur in capi. ex parte. z capi. cum olim. de testibus dominus vero Florenti. hic dicit quod cum hec accusatio censeatur popularis, quia tuetur ius ecclesie, facit. l. j. §. ius publicum. ff. de iusti. z iure. z quod habetur in. §. consequens. Insti. de suspectis. tuto. quilibet de populo admittetur, per ea que habentur et notātur in dicto capi. si quis presbyterorum. Archidiaco. tamen in dicto capitu. quia ea. iij. q. ij. vbi etiam glos. tangit, dicit quod quia etiam in popularibus actionibus. ff. de popu. actio. preferri debebūt illi quorum magis interest: cū illi videantur magis idonei. Et hoc etiā tenet Joan. and. dicto capitulo licet Heli. in verbo, suspectum. ad finem. Et sic videtur quod clerici ecclesie primo preferantur: secūdo patroni: tertio parochiani, per notata in dicto ca. ex parte. quarto quelibet ecclesiastica persona, et vltimate quilibet de populo: et hoc si concurrāt. Sed aliquibus negligentibus aliū videntur admittendi. Quis autem admittetur ad excipiendū contra electum, notatur per gloss. in capi. vt circa de elect. lib. vj. et per Innocen. in. c. super ijs. de accusa. ¶ In gloss. iiij. in fine. quis autem habeat dare coadiutorem, dic in episcopo et superioribus, prout habetur in capitulo vnico de clerico egrotan. libro sexto. ¶ In alijs dic vt tangitur per archidia. in. c. scripsit. allegato in gloss. z plene per Joan. andr. in capitu. fin. de clerico egrotan. vbi etiam dixi. ¶ In glo. cuius consilij. ibi: alias non valeret multum. Hanc rationem reprobant multi, quia imo valeret. Nam si teneatur requirere consiliū, et illud requirat, poterit propter illud mutare opinionem, et inclinari ad id quod alias inclinaretur. Facit quod habetur in capitulo cum in veteri. allegato in gloss. Sed dic quod ratio gloss. est bona: et potest saluari, quia licet valeret requisitio consilij per id, quod superius est dictum, non tamen multum valeret, vt notanter dixit gloss. quia non per hoc releuaretur suspitio male administrationis, si non teneretur sequi consilium: et ideo quo ad casum decretalis ra-

25 tio gloss. fuit bona † et ex illa habes, iuncta cum textu quod verbum, cōsilium, aliquando accipitur pro cōsensu, scilicet qū alias non multum valeret requisitio, vt contingit hic propter suspitionem male administrationis. Posses etiam per alia verba notare quod verbum consilium adiectum illi qui est suspectus de mala administratione, accipitur pro consensu: et hoc per rationem gloss. sic et alias, vbi adijcitur ei, qui non habet plenam discretionem, similiter accipitur pro consensu. l. impuberibus. ff. de suspectis. tuto. Alij tamen dicunt, et sequitur hic Innocentius quod ideo hic consilium accipitur per cōsensu, quia debet requiri consilium eius, qui particeps est officij, et ad quem spectat cura, ne mala fiat administratio. Facit quod habetur in. l. consilio. in fine. ff. de cura. furi. z in. l. titium z Meuium. in prin. z l. quidam. §. papinianus. ff. de administratione tutorum z notatur etiam per Bartol. in. l. j. §. si plures. ff. de exercito. vbi plene de materia per eum. ¶ In eadem gloss. in fine. quasi velit glo. quod ibi in forma arbitrij seu compromissi solum fit mentio de consilio, ideo non requiritur consensus: sed certe hic

26 etiam non fit mentio nisi de cõsilio: ideo dic† melius quod regulariter. vbi requiritur consilium, non est necessarius consensus. & sic intelligitur. c. cum olim. Fallit quando adijcitur consiliũ ei, qui est suspectus de mala administratione. propter ratione glo. vel quando exigitur consiliũ eius, qui est particeps officij, vt hic probatur secundum diuersos intellectus. ¶ In glo. alienationis. ibi. C. eo. ti. scilicet de rebus ali. non alie. ¶ In eadem glos. in fine. & dixit hic Hosti. quod ex quo est sic prohibitus alienare, non poterit alienare, etiam in casibus alias permissis a iure, puta in casu. c. terrulas. xij. q. ij. & in alijs notatis per glo. in summa eiusdem questionis. Quod intellige secundum Innoc. de accusa. in. c. fi. ad finem. nisi sint res, que seruando seruari non possint quia illas bene poterit alienare, ne alias corrumpantur. Facit quod habetur in. l. lex que tutores. C. de admini. tut. videtur etiã quod debet illas tales res alienare cum cõsilio & consensu coadiutoris: cum sine illo nihil possit administrare, vt hic dicitur. dicit tamen hic domi. Floren. quod in dicto Hostiẽ. possit instari quod imo possit, cum non reperiatur hoc interdictum de iure. dictum tamen Hosti. secundũ eum, est equum, vt hic operetur prohibitio alienandi. ¶ In gloss. cassauimus. cum gloss. transeunt omnes doctores, excepto domi. Floren. vt. j. patebit. Et ꝼm intellectum glos. habes quod processus est nullus, qui fit non seruata forma mandati: vt etiam voluit gloss. sequens. ¶ Nec obstant notata per Inn. s. eo. prudentiam. vbi dicit quod si papa mandat titium cõdemnari titio in decem si titius probabit illa decem sibi deberi, quod valebit sententia condemnatoria, licet non fuerit probatum: quia respondet hic do. Anto. quod hic est ordo iuris voluntarius expressus in mandato: sed ibi est iuris ordo necessarius. Sed certe hoc dictum videtur posse redargui: quia etiam hic videtur esse ordo iuris necessarius. nam debet iudex prius restituere spoliatum, ꝙ ad alia procedat alias diceretur partẽ grauare, & posset appellare. l. j. C. de appella. ideo

27 potes † melius dicere quod aliquãdo in mãdato exprimitur aliquid ex ordine seruandum: & tunc proprie loquitur hic, quia talis ordo debet seruari: alias non valet quod agitur. ¶ Interdũ vero in mandato adijcitur conditio: & tunc proprie loquitur dictum Innoc. quo casu distinguimus an id, quod exprimitur in conditione inesset tacite: & tunc talis conditio non facit conditionem, sed potius monitionem. An vero non insit tacite: & tũc non faciat monitionem, vt plene not. gloss. in cle. j. de offi. deleg. et Inno. de presump. in. c. fin. posset tamen saluari dictum do. Anto. in papa qui non tenetur ad obseruandum ordinem iuris, cum sit legibus solutus, vt notatur in. c. nulli. de senten. excõmunica. & ideo potest facere quod spoliatus respondeat etiã antequam restituatur: sed non potest facere quod cõdemnetur ille, contra quem non probatur debitum: quia hoc esset facere cõtra ius naturale vel gentium. quod non potest facere sine causa, vt not. Innoc. s. de constitu. in. c. que in ecclesiarum. dominus Floren. hic dicit quod litera stat proprie, et sic quod processus tenet, sed venit cassandus: & ideo expositio gl. non est bona, secundum eum. Mouetur per hunc textum non violando eum: & quia debemus sumere verba proprie, si id fieri potest, vt legitur & not. in c. intelligentia. & c. preterea. j. de verbo. signifi. nec obstat secundum eum. c. cum dilecta. s. de rescriptis. quia respõdet quod ibi loquitur quando ordo respiciebat fauorem ecclesie, & sic fauorẽ publicum: sed hic respiciebat fauorem priuatum, cui poterat renuntiari. j. de regula. in. c. ad apostolicam. ideo hic tenuit processus, ꝼm eum, sed venit cassandus, quia forte pars non consenserat. Sed certe iste intellectus videtur posse impugnari primo per illud vulgatum, quia simpliciter dicimus ꝙ id, quod fit forma mandati non seruata, videtur nullum. Facit. l. diligenter. ff. mãdati. & ibi videtur expressum etiam si mandatum respiciat priuatam vtilitatem. ¶ Item quia certum est ꝙ hic processus secundi subdelegati fuit nullus ex defectu potestatis. Facit. c. sua de offi. vica. ideo eius respectu necessaria est expositio glo. & ideo cũ papa hic simul coniunxerit primum & secundũ processum, videtur ꝙ vniformiter quod ad vtrũqȝ fieri debeat expositio, quam facit glos. arg. l. iam hoc iure. ff. de vulga. & pupil. tene menti dictum do. Floren. quia est notabile, si esset verum: tamẽ, vt ex predictis colligi potest, non videtur esse verum. ¶ In glo. mandati: vel dic ꝼm do. Floren. ꝙ hoc mandatum non dabat formam substantialem, ita ꝙ contra factum esset nullũ, per id quod dicã post eum, super glo. fin. et ex ijs que ibi dicam patebit an hoc dictum procedat, & ex ijs etiam que dixi super glos. precedenti. In glos. penul. ibi: vt hic patet. & sic hodie expressum in. c. quãuis. j. eo. lib. vj. ¶ In ea. gl. in fi. & de hoc per glo. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. & per Dy. in rubrica de regu. iur. & per Bart. in. l. si pluribus. ff. de leg. ij. ¶ In gloss. fi. ibi anna vero Supple re integra vt probatur in. c. quãuis. j. eo. in. vj. Sed aduerte quia non videtur quod processus factus per abbatem fecerit desinere rem esse integram, cum fuerit nullus, vt hic patet. Facit. j. de regu. iur. c.

28 non prestat. lib. vj. Dicunt quidam † ꝙ etiam processus nullus ex quo fit aliquis actus iurisdictionalis quãuis inualidus, perpetuat iurisdictionem, et facit desinere rem esse integrã. Et ista fuit opi. Hosti. licet non ponderauerit istum textum, quia multum facit pro eo. de qua per glos. j. eo. cum plures. in. vj. que opi. videtur hic probari: sed communiter tenetur contrarium, per id, quod habetur in. c. prudentiam. in principio. s. e. & de foro competen. in. c. proposuisti. in verbo, legitime. & quia processus nullus videtur habendus pro non facto: quia paria sunt non esse, vel esse minus legitime. l. quotiens. ff. qui satisdare cogã. & in. c. ij. de transla. prela. ad istum textum respondetur quod hic abbas fecerat citare imperatorem vt veniret ad respondendum de iure episcopo, & sic per hoc perpetuauit iurisdictionem: tamen postea inordinate processit. vel intellige ꝼm Joan. and. quod eligit notarius in causa agenda. vel nuntium. nam hoc sufficit, ꝼm opi. Hosti. de qua dixi in. c. licet. sed postea processit inordinate. verũ quia opi. Hosti. inquantum voluit quod per actum ante citationem possit perpetuari iurisdictio, communiter nõ tenetur, vt dixi in dicto capitulo licet domi. Florẽ. hic dicit quod hic processus fuit aliquis, per id quod dixi. s. in gl. super verbo, cassamus, licet esset cassandus, ideo perpetuauit iurisdictionem. Sed certe iste intellectus non est tutus, per ea que dixi. s. super glos. predicta. Ideo tene quod facta fuit citatio, vt. s. dixi: & quia illa respiciebat generaliter omnia, non fuit facta contra formã mandati: ideo tenuit citatio. Facit. l. fin. C. de annal. excep. licet processus postea factus contra formam mandati non valuerit. Aliqui tamen voluerunt dicere quod ex quo aliquis actus iurisdictionalis fuerit factus quãuis inualidus, habet perpetuare iurisdictionem, per id quod habetur in simili in. c. j. de sponsa. li. vj. vbi pa-

29 tet † quod sponsalia, que de iure non tenent, si tamen in eis interuenit consensus purus, inducunt publice honestatis iustitiam. Sed certe ille est casus diuersus, & aliud videtur esse in casu proposito, per iura. s. allegata, & per ea que. s. dixi. ¶ Extra gloss. domi. Ant. hic inducit decretalem ad questionem. si datus fuerit delegatus super iniurijs & violentijs illatis cuidam monasterio: an poterit per inquisitionẽ procedere. videretur quod sic per hunc textum. contrarium ipse tenet: quia ad id, quod principaliter concernit interesse priuatum, non potest per inquisitionẽ procedi, vt not. Joan. andr. post Innocen. de iureiur. ad nostrã. lo ij. Nec obstat si dicatur quod quando agitur de bonis ecclesie, superior ex officio potest prouidere: quia in hoc videtur verti publica vtilitas. Facit. j. de institu. c. cum venissent. & de succes. ab inte. c. fin. quia respondet ꝙ illud potest procedere in ordinario. Secus videtur in delegato: quia rescriptũ in dubio nõ cõprehẽdit, nisi damnum rei familiaris, vt not. Innocen. s. eod. cũ olim Abbas. ¶ Nec obstat etiam iste tex. quia papa hic commisit inquisitionem secundum eum: sed in casu proposito papa delegauit causam ad instantiam alterius: et ideo non poterit procedi per inquisitionẽ ex officio iudicis, sed ordinare parte instante et hoc tenuit Lapus in additionibus quas fecit ad cõsilia Fede. de senis. Et de hac questione habetur per fede. in consilio. ccxvj. vbi refert quendam dominum Conradum tenuisse contrarium per hoc capitulum. & cum illo etiã videtur residere. sed Lapus ibi in additione tenuit contrarium, & sequitur hic do. Ant. An autem dispositio. c. j. de resti. spo. in. vj. habeat locum, etiam vbi agitur de crimine per viã inquisitionis: dic q̃d sic, vt dixi in notabilibus. licet alij contra, de quo per Joan. and. plene in dicto. c. j. in Nouella. dominus Joannes de Imola.

1 Persona miserabilis an sit immediate subiecta ecclesie.
2 Uidua an sit censenda miserabilis persona.
3 Jurisdictio quando sit exceptione elidibilis.
4 Iudex pronuntians se non iudicem, suam ipsius extinguit iurisdictionem.
5 Interlocutoria quando contrario imperio reuocari possit.
6 Delegatus, an iudex sit necne, potest pronuntiare.
7 Pacto non prorogatur iurisdictio eius, qui prorsus iurisdictionem non habet.
8 Jurisdictio semel extincta, non reuiuiscit partium voluntate.
9 Sententia lata super competentia vel incompetentia quare dicatur interlocutoria.
10 Reus absolutus esse censetur iudice incõpetẽte se pronuntiãte.
11 Etc. dictio abbreuiate scripta quid significet, & quid si extense scribatur.
12 Mater an pro filio agere possit.
13 Falsitas qualitatis persone quatenus rescriptum vitiet.
14 Jurisdictionem habens in subsidium, eandem perdit, si se incompetentem pronuntiarit.
15 Pactum nullum est, quod non dependet a potestate paciscentium.

Uidua

16 Uidua pauper coram quo agere possit.
17 Ecclesia iustitiam quibus maxime debeat reddere.
18 Rescriptum contra viduā vel miserabilem personam impetratū quatenus valeat.
19 Persone miserabiles in iure que dicantur.
20 Miserabiles persone sunt, que causas proprias administrare non possunt.
21 Uidua diues an censeri debeat inter personas miserabiles.
22 Pauperes omnes sunt de iudicio ecclesie.
23 Pauper quo respectu possit dici persona miserabilis.
24 Clericus scholaris coram quo possit iudice conueniri.
25 Iurisdictio quando per partē censeatur prorogata.
26 Error in facto proprio non est tolerabilis.
27 Iurisdictio iudicis non expirat per compromissum.
28 Pena in compromisso adiecta non ligat ad id, quod manifestū est non valere.

Significantibus. Delegatus, qui pronuntiauit se iurisdictionem non habere, etiam de consensu partiū causam non reassumit hoc dicit. Et primo narrat factum secundo dat iudices. Secunda ibi: ideoq3. ¶ † Not. quod causa miserabilis persone, sine qualitate paupertatis contra laicum non videtur esse immediate subiecta ecclesie, sed demum negligente iudice seculari. de quo tangetur cum gloss. j. ¶ † Et not. quod vidua nō videtur censenda miserabilis persona, si est diues. De quo tangetur super dicta glo. i. ¶ † No. quod vbi iurisdictio ipso iure competit, sed est exceptione elidibilis, prout contingit in rescriptis contentiosis ad lites ratione subiectionis, pronuntiato super exceptione, funditus ꝛ sic ipso iure extinguitur iurisdictio per dictam pronuntiationē. Facit quod not. Barto. in simili in. l. si plures. ff. de fideiusso. Et hoc satis probatur hic, quia si post pronuntiationem isti iudices habuissent iurisdictionem, licet elisam: potuisset eorum iurisdictio prorogari cuius contrarium hic dicitur. ¶ † Et ex hoc etiam not. quod interlocutoria per quam iudex pronuntiat se non iudicem, extinguit ipsius iurisdictionem. Et per hoc videtur quod non potest delegatus post talē interlocutoriam, reassumere. Et sic videtur quod non potest dictā interlocutoriam reuocare, vt hic videtur esse casus quem domi. Floren. dicit se nescire alibi. Et videtur hoc procedere, etiam si partes consentiant: quia etiā tunc nō videtur posse ipsam reuocare. Facit quod tangitur in gloss. fin. ꝛ procedit etiam licet rescriptum non esset ipso iure nullum, vt patet ex superius dictis. † Et ex predictis not. quod licet regulariter possit interlocutoria contrario imperio reuocari per iudicem l. quod iussit. ff. de re iudica. ꝛ de appella. in. c. cum cessante. tamē fallit quādo est talis interlocutoria, que ex toto finit officium iudicis ꝛ ipsius potestatē: vt hic patet. Facit quod not. per Bart. in dicta. l. quod iussit. ¶ Et ex hoc etiam not. vt predixi, quod interlocutoria, per quam iudex pronuntiat se incompetentē nō videtur posse reuocari. Nec obstat. j. de preben. c. dilectus. lo. iij. vbi aperte videtur probari contrarium: quia potest responderi primo quod ibi male pronuntiauerat, ideo potuit reuocare: sed etiam hic male pronuntiarūt isti iudices, vt patet ex gloss. ij. ideo alij dixerunt secundo quod ibi fuit appellatum. sed certe tūc nō reuocasset ipse, qui tulit, sed iudex appellationis. de appella. in. c. vt debitus. Ideo dic tertio, vt ibi tangit Ioan. an. quod ibi reuocauit autoritate secundi mandati dati per papam, per quod expresse sibi fuit data potestas reuocandi: alias non potuisset, vt hic patet. † No. quod delegatus potest pronuntiare an sit iudex vel non. de quo. s. de rescriptis. c. super literis. ꝛ in. l. si quis ex aliena. ff. de iudi. ꝛ in Spec. in titu. de citatione. §. j. ver. item generaliter. ꝛ ibi per Ioan. an. in addi. ¶ † Not. quod pactum de proroganda iurisdictione non iudicis, non inducit prorogationem iurisdictionis, quando funditus iurisdictionem nō habet. Facit. l. priuatorum. C. de iurisdi. om. iudi. ꝛ ad hoc etiam allegatur decre. ¶ † No. quod iurisdictio extincta non potest per partes resuscitari ꝛ ad hoc etiam allegatur decretalis. Et ex hoc habes quod sicut partes non possunt dare iurisdictionem illam penitus non habenti, sic nec possunt illam resuscitare, ea penitus extincta. Facit quod habetur in. l. qui res. §. aream. ff. de solutio. ¶ † No. quod sententia, que fertur super cōpetentia vel incompetentia, dicitur interlocutoria ꝛ merito, quia non diffinit negotium principale ideo non debet dici diffinitiua. ¶ † Not. quod vbi iudex pronuntiat se incompetentē dicitur reus esse absolutus per iudicem. Intellige ab eius iurisdictione, ꝛ sic ab obseruatione iudicij: non autem a petitis, cum super illis nō pronuntiet. Facit quod habet͛ de iudi. in. c. examinata. ¶ † Not. de ista dictione, ꝛc. de qua dictum fuit in. c. significante. s. de rescriptis et per Barto. in. l. Gallus. §. j. ff. de libe. ꝛ post. nam aliquando scribitur abreuiate, vt hic patet ꝛ quid importet, ꝛ decidatur in hoc casu, dictum fuit in dicto. c. significante. aliquādo scribitur extēsiue, vt patet in dicto. c. proximo. ꝛ notatur etiam in iuribus preallegatis, maxime per Barto. in loco preallegato. ¶ † Not. secundum domi. Anto. quod mater potest agere pro causa filij. Sed certe hoc non videtur verum, per. l. alienam. C. de procura. ꝛ notabile sic non procedit, nisi forte mater esset tutrix. per id, quod habetur de appell. in. c. ex parte. lo. ij. Et sic posset intelligi quod hic causa erat communis matri ꝛ filio. ¶ Not. quod delegatio cause facta inter laicos ad petitionem miserabilis persone non pauperis, non est nulla: sed pendet ex validitate, ex negligētia, vel non negligentia ordinarij. Facit quod habetur in. c. licet ꝛ in. c. ex tenore. vbi de hoc. de foro compe. ꝛ dicetur super gloss. prima. ¶ † No. quod falsitas qualitatis persone vitiat rescriptū non tamen vitiat simpliciter: quia nō vitiat eo respectu quo papa alias erat concessurus, ꝛ sic videtur quod surreptio etiam ex certa scientia, et per consequens dolose non impediat literas vt procedatur in forma cōmuni. Et sic residet domi. Anto. sed certe hoc vltimum nō est verum. per. c. super literis. s. de rescriptis. Nec obstat iste tex. quia responderi potest, vt tangitur in glos. ij. ad finem. super illa. j. ¶ † Itē no. quod habens iurisdictionem non principaliter sed in subsidium sed simpliciter se pronuntiat incompetentem, perdit omni respectu iurisdictionem. ¶ Not. quod promissio de redeundo ad examen primi iudicis, cuius iurisdictio est extincta, videtur in dubio facta respectu qualitatis prime iurisdictionis, ꝛ nō tanquam in arbitrum. ¶ † No. quod pactum factum circa non dependentia a potestate pacifcentiū, de iure est inualidum. ¶ In glo. prima ibi: adhuc debet coram suo iudice agere. Et sic videtur quod in casu capituli idē fuisset dicendum, si ista vidua fuisset pauper quod videtur esse contra mentē hic ꝛ Innocen. etiam hic tenet contrarium vnde dicit ꝙ quando vidua est pauper tunc causa eius spectat immediate et principaliter ad ecclesiam, sicut ꝛ causa aliorum pauperum, per id quod habetur in. c. si quis Romipetas. ꝛ. c. patronarū. xxiij. q. iij. ꝛ de verbo. signifi. in. c. nouimus. §. j. vnde pro declaratione gloss. text. et materie conclude † ꝙ si est vidua pauper causa eius potest etiam contra laicum agitari corā iudice ecclesiastico: quia talis causa, vt est dictum, etiam immediate spectat ad ecclesiam ꝛ sic habebit electionem tunc vidua pauper an velit conuenire laicum coram iudice seculari vel ecclesiastico, etiam nulla data negligentia iudicis secularis. Idē si sit vidua diues, sed oppressa, vt quia fuerit spoliata. nam tunc licet sit diues, tamen poterit agere possessorio recuperande coram iudice ecclesiastico, etiā contra laicum, ꝛ etiam nulla data negligentia iudicis secularis per id quod habetur in. c. ex parte de foro compe. ꝛ per id quod tangit hec glo. in fine. Sed vbi vidua est diues, ꝛ vellet agere iudicio petitorio, tunc procedit quod dicit ista glo. quia nō potest agere contra laicum coram iudice ecclesiastico, nisi data negligentia iudicis secularis, per istum text. per id quod habetur in c. ex tenore. j. de foro compe. Et si dicas, secundum hoc non erit differentia inter viduam. ꝛ aliquā personam laicam, cum etiam quilibet alius data negligētia iudicis secularis possit habere recursum ad iudicem ecclesiasticum. j. de foro competen. in. c. licet. responderi potest, prout hic voluit Inno. notabiliter quod imo erit differentia in multis. † primo quia licet etiā debeat facere iustitiam etiam alijs propter negligentiā iudicis secularis, tamen magis astringitur viduis ꝛ alijs similibus personis, ꝛ eis fauorabiliorem iustitiam facere debet. lxxxvij. dist. c. j. ꝛ. ij. ¶ Item secundo est differentia, quia in alijs non sufficit proximum superiorem esse negligentē, imo requiritur omnes superiores esse negligentes, per id quod habetur in dicto capi. licet, sed in vidua ꝛ simili persona sufficit proximum superiorem esse negligentem, per id quod habetur in dicto. c. ex tenore. quod est valde diligenter notandum, vt etiam hic tetigit domi. Floren. ¶ Item tertio est differentia, quia si litere impetrātur per viduam ad iudicem ecclesiasticum, licet nulla precedat negligentia iudicis secularis litere nō sunt nulle, sed sunt in pendenti: ꝛ ideo si post impetrationem literarum appareat de negligentia iudicis secularis, reconualescēt litere, vt patet in dicto. c. ex tenore. Secus in alijs: quia non reconualescent propter negligentiam iudicis secularis superuenientem post datā literarum, vt patet ex ijs, que habetur in dicto. c. licet. ꝛ. c. ex tenore. ¶ † Itē quarto est differētia, quia secundū Inno. non valet rescriptum impetratum contra viduā, vel miserabilem personā, nisi in rescripto facta fuerit mentio de qualitate viduitatis vel miserabilitatis. Secus econtra, per id quod habetur in. l. vna. C. quando imperator inter pupillum ꝛ viduam. Sed certe ille textus non sic late loquitur vt sonant verba Innocentij quia non loquitur indi-

stincte de quolibet rescripto,sed de rescripto,per quod vidua vel
miserabilis persona trahitur ad presentiam principis extra suã
prouinciam. ¶ Que autem censeantur persone miserabiles,po-
19 suit hic Inn. ¶ †Nam dicit miserabiles personas esse viduas,
pupillos,orphanos,ꝛ pauperes. Item peregrinos. ¶ Itẽ mer
catores,si grauentur in teloneis seu pedagijs,quando vadunt
pro mercantijs. ¶ Item liberti manumissi ab ecclesia,ꝛ qui cõ
mendantur ecclesie,vel qui ad eam confugiunt. ¶ Item publi
ce penitentes. ¶ Item officiales ecclesie,ꝛ rustici ecclesie,et alij
seruientes ecclesie. ¶ Item senes,ꝛ omnes liberti. ¶ Itẽ ceci ꝛ
mutilati mẽbro,ꝛ leprosi ꝛ incarcerati,ꝛ alij debilitati in per-
sona. ¶ Item cruce signati.ꝛ hec probantur ex ijs,que haben-
tur.lxxxvij.distin.per totum ꝛ maxime in.c.de solatos.ꝛ.c.eos
qui.ꝛ.c.fin.ꝛ.xij.q.ij.in.c.ecclesiarum.ꝛ de censi.in.c.licet.ꝛ.C.de
episco.audi.l.iudices.ꝛ.lxxxix.distinc.c.iudicatum.ꝛ.xj.q.j.in.c.
aliud.ꝛ.xxiiij.q.iij.in.c.si quis Romipetas.ꝛ in.c.paternarum.
ꝛ de Iudeis.in.c.ad liberanda.in parte decisa.Et ex predictis
patet quod interdum causa vidue vel miserabilis persone est de
foro ecclesie quo ad habitum,et quo ad actum:vt si est pauper,
vel si est diues,ꝛ agitur de possessorio recuperande.Item inter-
dum vero est de foro ecclesie quo ad habitum,sed non quo ad
actum:vt quando est diues ꝛ agitur de causa proprietatis.Nã
tunc demum est de foro ecclesie quo ad actum,quando interue-
nerit negligẽtia iudicis secularis,vt superius est dictum aliquã
do est solũ quo ad habitum.Et not.quia dicit hic domi.Florẽ.
quod sicut in vidua distinguitur inter diuitem ꝛ pauperem,ita
etiam,ſm eum est distinguendum in pupillo vel orphano ꝛ se-
ne. ¶ Item aduerte,ſm eum,quod licet Innocen.hic multa
dixerit in examinando que persone dicantur miserabiles,ꝛ quã
20 do sint de iudicio ecclesie,tamen ipse dicit concludi posse† quod
miserabiles persone sunt ille,qui causas proprias administrare
non possunt.Allegat textum,quem dicit singularem de postu-
latio.c.j.ꝛ intellige,ſm eum,quod non possunt,scilicet suo sum-
ptu.Dicitur etiam miserabilis persona,super quã natura mo-
uetur ad miserandum,vt cõtingit in grauato diuturno morbo
ꝛ debili.Allegat quod habetur in dicta.l.vna.C.quando impe
rator. ¶ Item persona pauper oppressa ꝛ desolata,id est desti-
tuta auxilio proprie defensionis.lxxxvij.distin.in.c.desolatis.ꝛ
21 ex hoc infert† quod vidua diues non dicitur miserabilis perso-
na,quia nec desolata:cum pecunie omnia obediant ecclesiastici
decimo capitulo talis tamen non omnino dicitur non miserabi
lis.nam saltem habitu est de foro ecclesie,dicto.c.ex tenore.Et
quod dixi,miserabiles personas dici,que non possunt causas
proprias suo sumptu administrare,procedit,ſm eũ,ex quacũqꝫ
causa non possint siue propter etatem,vt pupillus,dicto.c.deso
latis siue propter sexum,vt vidua.ea.di.in principio.Nã equipa
ratur orphano,vt ibi:siue propter inopiam,vt.s.dixi:siue pro-
pter similem causam,que moueat ad habendum misericordiam
de tali.Et per hoc dicit quod licet Innocẽ.hic enumeret perso-
nas miserabiles,de quibus.s.dixi:tamen ille ponuntur causa
exempli.Nam,ſm eum,etiam alie persone possent esse miserabi-
les,in quibus haberent locum predicti respectus vel aliquis eo-
22 rum† ꝛ concludit etiam quod omnes pauperes sunt de iudicio
ecclesie.Unde dixit Innocen.quod pauperes,etiam non negli
gentibus iudicibus secularibus,nõ tantum de oppressione,sed
etiam de alijs possunt cõqueri iudicibus ecclesiasticis.Allegat
dictum.c.si quis de potentibus.ꝛ.j.de verbo.signifi.in.c.super
quibusdam.§.quod debui allegare.s.dum allegaui.c.nouimus.
¶ Item aduerte,quia dixit Innocen.quod pro maiori parte
ecclesia non cognoscit pro talibus personis contra laicum,nisi
in defectum iudicis secularis,per dictum.c.ex tenore.ꝛ tales cõ-
uenti non possunt declinare iurisdictionẽ iudicis secularis,licet
ab eis possint ad ecclesiam appellare,si grauentur.quod nõ pla-
cet Innocen.quo ad appellationem:quia secundum ius ciuile
gradatim debet appellare ad proximũ superiorem.ij.q.vj.ante-
riorum.Tu dic de materia clarius,vt superius dixi. ¶ Itẽ ad-
23 uerte,quia dixit hic domi.Anto.† quod miserabilis persona iu-
dicabitur pauper habito respectu ad id quod possidet,nõ ad id
quod petit:vt si forte magnam hereditatem peteret,vel castrum
peteret.quod diligenter tene menti. ¶ Iuxta predicta potest
queri,quid si ad requisitionem iudicis ecclesiastici,vel proprio
motu procedat eo casu,quo potest,an potest iudex ecclesiasticus
compellere ipsum,vt debet breuiores dilationes propter perso-
nam vidue vel similẽ agentem dicit Innocen.quod ex quo iu-
dex secularis cepit vti iurisdictione,ecclesiasticus se nõ intromit
tet:sed demum se intromittet,quando iudex secularis esset ne-
gligens,ꝛ dicetur constare de negligentia,si hoc sit notoriũ vel
notoria fiat iniustitia,vel si infra tempus statutum non exhibe
ret iustitiam:vel si expresse illã denegaret. Facit quod habetur
.j.eo.in.c.j.in.vj. ¶ Quid autem si iudex secularis sit suspectus
de malitia:tunc dicunt quidam sibi posse prefigi terminũ per
iudicem ecclesiasticum,in quo procedat ꝛ finiat causam.argu.j.
qui filij sint legi.c.causam.ꝛ.c.lator.ꝛ de resti.spolia.c.frequens.
in.vj.ꝛ de offi.ordi.c.irrefragabili.§.excessus.ꝛ de appella.legiti
ma.in.vj.ꝛ hoc placet Hosti.licet aliqui contra ꝛ sic residet Io.
and.ꝛ do.Ant. ¶ In eadem glos.ibi:in possessorio quasi secus
in petitorio.de quo dic vt plene superius dixi. ¶ In glos.ij.ibi:
consensus priuatorum iudicem non facit.Nec obstat quod ha-
betur in.l.penulti.C.de pactis.qui hic per pactum volebãt par-
tes dare iurisdictionem ei,qui erat illa priuatus:sed in contra-
rium per pactum solum tollebatur electio iudicis,ꝛ sic age-
batur de iurisdictione non declinanda:quia agebatur inter
partes quod reus,qui habebat plures iudices,vt contingit
24 †in scholari de iure communi,qui habet rectorẽ,episcopum,et
suum doctorem,vel magistrum.vt in auten.habita.C.ne filius
pro pa.ꝛ.l.fina.C.de iurisdi.om.iudi.imo etiam videtur habere
quartum,scilicet potestatem loci,in dicta autenti.habita.Facit
quod legitur ꝛ notatur in.c.si diligenti.j.de foro competen.co-
ram altero eorum tantum conueniretur,ꝛ non posset illius iudi
cium declinare:licet hodie secundum formam statutorum vni-
uersitatis rector non posset declinari.Et est ratio diuersitatis in
ter primum casum ꝛ secundũ:quia pactum de nõ declinando,
fit cum parte,ꝛ ordinatur ad tollendum ius competens parti,
quod tollere potest,ꝛ sic potestatem declinandi:sed pactum de
prorogando iurisdictionem non ordinatur ad tollendum ius
residẽs in parte,sed ad creandum ius.quod fieri non potest,nisi
secundum dispositionem iuris:et sic demum,quãdo ille,in quẽ
fit prorogatio,alias erat iudex,ꝛ quando iurisdictio est proro-
gabilis.Quod an quando sit:plene dicetur.j.eo.P.ꝛ.G.ꝛ di-
25 cit hic domi.Ant.quod †eo casu,quo fieri potest prorogatio,si
fiat pactum coram iudice de prorogando,et per illud subijciant
se partes iudici,quod ex hoc intelligitur iurisdictio prorogata.
de quo in.c.j.de iudi.Sed vbi fit extra iudicium pactum de pro
rogando eo casu,quo prorogari potest iurisdictio,dicit quod
per tale pactum solum non inducitur prorogatio,sed demum
postea partes procedant coram illo tanquam coram iudice fa-
cit.l.j.ꝛ.ij.ff.de iudi.si tamen pars vellet procedere coram iudi-
ce,et sic prorogare,posset agi ad interesse,si pactum fuisset vesti-
tum per stipulationem de iure ciuili:sed si fuisset nudum,nõ pos-
set ex illo agi de iure ciuili,sed de iure canonico sic,vt.j.de pact.
c.j.ꝛ.l.iurisgentium.§.j.ff.de pactis.Et si iurasset quis proroga
re,si dicatur quod ex iuramento possit quis cogi precise ad factũ
de quo dixi in.c.per tuas.de arbi.ꝛ.j.de iureiuran.in.c.veniens
in quibus locis tangitur per Innocen.possent tunc compelli
ad prorogandum.Et aduerte etiam quod licet quando quis
promittit respondere in certo loco,non per hoc sit prorogata iu
risdictio.l.si conuenerit.ff.de iurisdictione omnium iudicum ta-
men secus est,si quis promittit soluere in certo loco:quia ibi sor-
titur forum.l.contraxisse.ff.de actio.ꝛ obligatio.de materia ple
ne consueuit dici in.c.Pet.G.j.eo.ꝛ consueuit etiam tangi in
c.j.de iudi. ¶ In eadem glo.per simplicitatem.adde quo in du-
bio tamen sciat se diuitem,dicendo se pauperem:ꝛ sic per men-
dacium hoc asserendo videretur esse in dolo,per id quod notat
glo.in.l.item si pretio.in fine.ff.locati.ideo dicebat Ioan.andr.
quod forte procurator fuerant qui impetrauerat,ꝛ dixerat illã
pauperem,credens sic esse.secus si ipsa impetrasset.ꝛ videtur vel-
le domi.Floren.quod si ipsa impetrasset,licet per simplicitatem
26 dixisset mendatium,quod tunc non iuuaretur†:quia non vide-
tur tolerabilis in facto proprio error.de rescriptis.ab excommu
nicato.Sed tutius est dicere quod tunc presumeretur dolus,per
id quod.s.dixi. ¶ In gloss.iij.ibi:redire ad iudicem.Hoc ve-
rum,si iurisdictio non esset extincta.Facit quod habetur in.l.si
quis rem.ff.de arbi.Secus quando esset extincta,vt hic patet.
27 †Et not.quod non expirat iurisdictio iudicis per compromis-
sum,vt patet in dicta.l.si quis rem.ꝛ in.l.litigatores.eo.titu.li-
cet per secundum compromissum,vt notatur in Specu.de arbi.
§.finitur.in fine.secundum Ioan.andr.ꝛ facit quod notatur.j.
de arbi.c.innotuit. ¶ In eadem gloss.in fine.ꝛ bene facit pre-
allegata.l.si quis rem. ¶ In gloss.fin.ibi:non poterant eis da-
re.et sic volebant facere id,quod de iure non poterant:ꝛ ideo nõ
tenuit adiectio pene.Facit quod habetur in.l.pacta que con-
tra.C.de pactis.ꝛ de regulis iuris impossibilium.lib.vj. ¶ Et
28 not.ex gloss.secundum domi.Floren.quod† pena compromissi
non obligat ad id,quod patet non valere euidenter,siue quod
est notarium,secundum eum.Facit quod legitur ꝛ notatur in
l.apud celsum.§.item queritur.ff.de doli excep. ¶ In eadẽ glo.
ibi:tunc posset peti pena.Et ratio est,quia ex quo alias erant or-
dinarij,cessat quod dictum fuit.s.in gloss.quia non est.sed
potius

potius illum qui recipit potestatem per prorogationem: quod est licitum: vt patet. j. eo. P. & B. & si dicas quod cum isti essent delegati, & sic iudices, debuerunt partes posse prorogare in eos iurisdictionem. dic quod non valuit prorogatio, tanquam extincta iam iurisdictione per interlocutoriam: & sic postquam desierant ex toto esse iudices, secundum domi. Floren. do. vero Anto. hic dicebat quod etiam dato quod isti fuissent alias, iudices ordinarij, non tamen valuisset pactum, si voluissent redire ad iurisdictionem delegatam, prout in dubio hic videbantur voluisse propter verbum redirent, & verbum ad eorum iudicium examen. gl. autem potest procedere quando constaret quod voluissent habere respectum ad iurisdictionem ordinariam, & illam prorogare, & non ad legatum. ¶ In eadem glos. ibi: si nollet se subijcere. Hoc ideo dixit glo. quia locum habet pena vsque ad litis contestationem. l. si conuenerit. cum ibi notatis. ff. de iurisdi. om. iudi. tamen tunc committetur pena, vt dicit glos. & notatur etiam in dicta. l. si conuenerit. ff. de iuris. om. iudi. Imolanus vtriusque iur.

1. Iudex si vt suspectus recusetur debet causa suspitionis assignari.
2. Delegatus pape vel ordinarius si recusetur, ad arbitros tunc recurritur.
3. Iudex recusatus quando cognoscere possit an sua sit iurisdictio & quando non.
4. Terminus ad probandum per quem statui debeat.
5. Prouocato super prouocantem potestas dari non debet.
6. Permisso vno quopiam cetera censentur permissa sine, quibus illud explicari non potest.
7. Arbitri si plures sint, valet quod fit a maiori parte.
8. Iudex recusatus arbitros cogere debet.
9. Arbitri super causa recusationis electi, quid agere possint.
10. Delegatus principis in quibus ordinario sit assimilandus.
11. Consensus priuatorum immediate iudicem non facit.
12. Iurisdictio que ordinaria dicatur, & que delegata.
13. Recusationis causa an necessario debeat allegari & probari.
14. Arbitri qui sint, & qui delegati.
15. Arbitri qui & quando suas vices committere possint.
16. Terminus ad probandam causam recusationis per quem statui possit.
17. Arbitri electi non concordantes possunt ad concordiam cogi per iudicem.
18. Iudex recusatus quando de causa recusationis se intromittere possit. & nu. seq.
20. Arbiter tertius ab alijs arbitris electus an procedere possit cum altero illorum altero absente.
21. Arbitris pari munero in sententia discordantibus neutra valida erit.
22. Sententia arbitrorum inter agnatos lata, an valeat, si discordes sint.
23. Arbiter tertius electus alijs discordantibus quid possit.

Uspitionis causa. Arbitri electi ad causam recusationis assignant terminum ad probandum recusanti: delegatus tamen qui recusatur, cogit arbitros causam diffinire hoc dicit. Et sunt due partes principales, sicut duo sunt principalia dicta que patent ex summario. ¶ Secunda ibi: ab ipso quoque iudice. ¶ 1 † No. quod vbi iudex recusatur debet causa recusationis assignari in recusatione: tamen secus est de iure ciuili, vbi non est necesse allegare causam suspitionis, nec consequenter probare. l. apertissimi. C. de iudi. & sic quod hic dicitur, procedit solum de iure canonico. j. de appella. in. c. secundo requiris. sed probari debebit coram arbitris, vt hic patet. Quod intellige quando recusatur delegatus pape vel ordinarius, vt probatur hic, & j. de appella. in. c. cum speciali. secus quando recusatur delegatus ordinarij, vel quando sunt plures delegati pape cum clausula, quod si non omnes vel cum clausula, quod si ambo. nam tunc non eligunt arbitri, vt probatur in. c. si contra vnum. cum ibi notatis. j. eo. lib. vj. Item intellige quod debet causa assignari in scriptis, secundum Hostien. allegat. C. de iudi. in. l. apertissimi. ¶ 2 † Et ex predictis etiam not. quod quando recusatur delegatus pape vel ordinarius, recurritur ad arbitros. de quo in dicto. c. cum speciali. & ibi etiam patet quid fiendum si probetur causa recusationis. & in. c. iudex. j. eo. lib. vj. ¶ 3 † No. quod licet iudex regulariter possit cognoscere an sua sit iurisdictio. de rescriptis. in. c. super literis. hoc tamen fallit quando recusatur tanquam suspectus. et est ratio, quia tunc sicut est suspectus in principali causa, ita etiam eadem ratione est suspectus super incidenti competentie, vel incompetentie: ideo tunc etiam de tali incidenti non se intromittet. Facit quod not. Innocen. s. eodem prudentiam. & quod ibi dixi circa principium seu finem principij. & quod not. etiam glos. in. c. solicitudinem. de appella. 4 vbi bona gloss. † Not. quod ad illum spectat statuere terminum ad probandum, qui habet super probato diffinire, & non ad alium. ¶ No. quod iudex recusatus potest compellere arbitros discordantes vt concordent, vel tertium aduocent. ¶ Quid autem si etiam in istis essent contumaces & pertinaces: tunc recurre ad ea que habentur in. c. legitima. de appella. lib. vj. cum ibi notatis. ¶ 5 † No. quod non debet dari potestas prouocato super prouocantem: & quod periculum est litigare coram iudice prouocato. ¶ 6 † Not. quod vno permisso, omnia intelliguntur permissa sine quibus id explicari non potest. Facit quod habetur in capitulo preterea. & c. j. & c. sane. & c. ex literis. cum similibus. Not. de dictione & cetera, quia videtur importare illa, que pertinent ad actum et dispositionem, circa quem, & circa quam profertur de quo per Barto. in. l. Gallus. §. j. ff. de libe. & posthu. ¶ 7 † No. quod in pluribus arbitris iuris valet factum a maiori parte et idem in arbitris compromissarijs. l. si in tres. ff. de arbitris. Not. prouidendum esse, ne pretextu articuli recusationis negotium 8 principale vltra debitum prorogetur. ¶ † Not. quod ad iudicem recusatum spectat compellere arbitros, vt hic dicitur. Et ex hoc patet quod propter solam propositionem recusationis non extinguitur iurisdictio iudicis delegati. Facit quod habetur in. c. iudex. eo. titu. lib. vj. Et not. etiam quod licet iudex sit talis qui possit recusari, non per hoc minus est iudex alias, vt dicit Ioan. and. superfluum esset recusare, quem non constaret esse iudicem, vt notatur in. c. inter monasterium. de re iudi. ¶ No. secundum domi. Anto. quod videtur quasi inferri iniuria iudici qui recusatur, et per hoc prouocatur ad iram seu indignationem. sed certe hoc non colligitur hic quod per hoc dicatur sibi fieri iniuria, nec etiam est verum in se, quod per recusationem fiat ei iniuria, vt dixit glossa. ij. licet de facto reputet quandoque sibi hoc ad iniuriam, & hoc voluit dicere litera, vt etiam tangit glo. ¶ In gl. prima in fine. Et pro hoc facit quod habetur in. c. legitima. de 9 appella. lib. vj. † Nam sicut arbitri habent cognoscere de veritate cause recusationis, vt ibi patet: ita etiam videtur quod possint cognoscere an causa sit legitima. Et pro hoc etiam bene facit text. iste dum dicit quod omnia, que faciunt ad articulum recusationis, spectant ad ipsos arbitros que autem sint cause legitime recusationis, notatur per Innocen. & Ioan. and. in. c. cum speciali. de appella. & in dicto. c. legitima. de appella. lib. vj. per Ioan. and. & in Specu. titu. j. §. superest. ¶ In gloss. ij. ibi: non tamen propterea. Hoc intellige verum, nisi aliter vere appareret eum indignatum. Nam tunc posset esse talis & tanta indignatio quod redderetur merito suspectus: vt si propter hoc verisimiliter faueret minus alteri parti. Facit quod habetur in. c. accedens. j. vt lite non contest. ¶ In gloss. iij. ibi: compellere testes. Sed an poterunt eos punire si falsum dixerunt coram eis. Innocen. dixit quod sic, per hunc tex. & per. l. nullum. C. de testa. que lex non habet locum in delegato, vt ibi not. glo. & not. Innocen. in. c. dilectus. de penis. & Bartol. in. l. diuus. ff. de falsis. Et secundum hoc maiorem iurisdictionem haberet isti arbitri circa testes puniendos, quam delegatus. quod videtur inconueniens. nisi di10 cas † quod delegatus principis possit punire testes, cum ille in multis equiparetur ordinario: quia potest delegare, sicut etiam ordinarius. s. eod. pastoralis. & j. eo. c. quoniam. & C. de iudi. l. a iudice. et facit etiam quod notat gloss. in. l. ij. ff. de iurisdictione omnium iudicum et secundum hoc glo. in dicta. l. nullum. & dictum Innocen. & Barto. preallegatum deberet intelligi in delegato inferioris a principe vel papa, quod tene menti. ¶ In eadem gloss. ibi: ad papam debet appellari. & hoc hodie est expressum in. c. ab arbitris. lib. vj. ¶ In eadem gloss. ibi iudicium non procederet. et sic in effectu frustraretur delegatio facta per papam. quod esse non debet. ¶ Ideo dic quod est speciale in istis arbitris, quod possint cogi acceptare et est ratio: quia eliguntur ex iure necessitatis: sed titulus de arbitris, loquitur in arbitris qui sponte eliguntur nulla iuris necessitate precedente. et per hoc videtur quod si ex forma statuti consanguinei vsque ad certum gradum compelli debent ad compromissum, quod si tunc eligantur aliqui arbitri, possunt cogi acceptare. Facit quod no11 tauit Barto. in. l. penulti. et fin. C. de iudi. ¶ In eadem glo. ibi: facit iudicem. Sed † certe consensus priuatorum non est ille immediate qui facit iudicem, sed ipsum ius quod immediate dat iurisdictionem istis arbitris, postquam sunt electi de consensu partium: & vt dixi, differunt isti arbitri ab alijs, de quibus loquitur titulus de arbitris: quia isti eliguntur ex iuris necessitate cogente partes ad ipsos eligendos: sed titulus de arbi. loquitur in ijs, qui sponte eliguntur non ex iuris necessitate. ¶ In eadem gloss. ibi: quasi ordinaria Innocen. in capi. cum ab ecclesiarum. j. titu. ij. dicit quod est vere ordinaria. primus est quando ha-

betur per electionem quando lex confirmat illam. Sed de hoc dic plenius ut not. in dicto c. cum ab ecclesiarum. per Inno. et Joã. and. ꝛ per legistas in l. more. ꝛ l. ꝛ quia. ff. de iuris. om. iudi. et facit etiam ad materiam quod not. glos. in c. ij. ſ. ne prelati vices suas. ¶ Aduerte tamen quia primum non videtur simpliciter verum, sed demum quando fit electio ab vniuersitate. quod hic non contingit. facit quod not. per glo. ꝛ doct. in dicta l. more. ꝛ dicta l. ꝛ quia preallegatis. ff. de iuris. om. iudi. ꝛ in dicto c. cũ ab ecclesiarũ. Itẽ † iurisdictio ordinaria, respicit vniuersitatem causarum: sed hic respicit solum certum articulũ scilicet recusationis: ꝛ ideo nõ videtur proprie iurisdictio ordinaria ꝛ per hoc forte glo. dixit ꝙ est quasi ordinaria, ꝛ sic non vere ordinaria vnde Hostien. dixit ꝙ vere erat delegata, ꝛ quod censebantur isti arbitri esse delegati domini pape, qui causam delegauit, ꝛ quod finita causa recusationis poterũt cognoscere de causa principali, per l. penul. ꝛ fi. C. de iudi. sed certe quod dicantur delegati pape delegantis causam, cõmuniter non tenetur, quia tunc oporteret eos habere qualitates quas debent habere delegati apostolici, de quibus in c. statutũ. de rescriptis. lib. vj. quod non reperitur iure cautum, nec etiam de facto seruatur: potest tamen tolerari quod dicantur habere iurisdictionẽ delegatam a iure per tex. in c. ab arbitris. ſ. eo. in vj. quod est positum in materia delegatorum: ꝛ sic videtur innuere ꝙ potestas ipsorum arbitrorum sit delegata. facit quod not. per glos. in c. j. ſ. eo. lib. vj. ꝛ quod notatur etiam in c. tibi qui. de rescriptis. eo. li. ꝛ hoc etiã videtur hic sequi domi. Floren. licet domi. Anto. hic videatur velle quod habeant ordinariam, ut dixit Innoc. sed precedens dictum plus placet: quia non videtur posse dici ordinaria per id quod dixi. s. sed bene potest dici ꝙ habeãt delegatam a iure per id quod habetur in simili in c. ad abolendam. ad finẽ. de hereticis. Item aduerte, quia communiter nõ tenetur dictum Hostiẽ. inquantum vult quod finita causa recusationis, arbitri cognoscant de principali: quia illud videtur contra textum in c. secundo requiris. ſ. de appella. vbi etiam de hoc per Joan. and. ꝛ per hoc etiam bene facit iste tex. qui vult quod arbitri solum habeãt potestatem circa articulum recusationis † nec obstat dicta l. penulti. ꝛ fin. C. de iudi. quia loquitur ꝑm ius ciuile, ꝑm quod non est necesse causam recusationis allegari nec probari: ideo nimirum si tunc habent de causa cognoscere principali ipsi arbitri. sed secus de iure canonico, ꝑm quod causa recusationis debet allegari et probari: ut hic patet. Et ideo sufficit quod arbitri diffiniant causam recusationis. ꝛ ideo non possunt se de causa principali intromittere, nec de illa cognoscere. Itẽ aduerte inquantum dixi quod isti arbitri habent delegatam a iure: non potest dubitari an possent subdelegare sicut delegati pape. facit quod habetur in c. cum speciali. ſ. de appella. in principio. ꝛ videretur quod sic ex quo habent iurisdictionem delegatam a iure. Joã. tamen an. in Specu. de recusationi. §. fin. super ver. sed nunquid arbiter. ꝛ in Specu. de arbi. super ver. item ꝑm eum. dicit ꝙ non poterit subdelegare, sicut nec alij arbitri: quia hoc non reperitur iure cautum, ꝛ quia non sunt delegati pape, ut superius dixi. Unde non est necesse ꝙ habeant qualitates requisitas in delegatis pape, de quibus in c. statutum. s. allegato. ꝛ dicit hic do. Floren. † quod isti arbitri, de quibus hic, non sunt proprie ordinarii, nec delegati, nec etiã proprie arbitri, sed tunc quasi quoddam genus mistum. nam partim videtur esse arbitri. quatenus eliguntur a partibus: partim videntur quod sint delegati, quatenus habent iurisdictionem, quam non habent arbitri cõpromissarij, qui solum quãdam notionem habent. l. ait pretor. ff. de re iudic. dictam tamen iurisdictionem nõ dicuntur habere immediate a papa, ut sic dicantur delegati pape vel principis, propter id quod dixi. s. nec obstat predictis c. cum speciali. de appella. quia ibi non dicitur quod sint delegati pape, sed quod ex mãdato pape tenentur ad illa: de quibus ibi dicitur. ꝛ id mandatũ pape est ipsa lex canonica, de qua ibi: vnde videntur potius potestatem habere a iure, quam ab homine. nec obstat etiam l. apertissimi. C. de iudicijs. quia ibi solũ dicitur quod sunt quasi delegati a principe. Et sic innuitur ꝙ vere non sunt delegati, secundum domi. Floren. ¶ Adde quod ibi etiam loquitur de iure ciuili. ꝑm quod non est necesse allegari nec probari causam suspitionis. vnde tunc arbitri solum habent cognoscere de causa principali, quasi delegati a principe. sed ut dixi. s. de iure canonico causa debet allegari et probari corã arbitris, qui nõ habẽt se intromittere de causa principali, etiam finita causa recusationis. licet Hostien. aliter dixerit ut superius dixi. ¶ Item aduerte, quia dixit Joan. andr. in addi. Specu. in dicto §. fi. in Spec. de recusa. super ver. sed nunquid arbiter. quod isti sunt arbitri cõpromissarij. l. non distinguemus. §. nunc de officio. ꝛ §. quesitũ. ff. de arbi. ꝛ notatur in Specu. de arbi. §. differt. ver. item nõ potest. Et subdit Joan. and. in additione predicta, quod presupposito † quod isti arbitri possent delegare vices suas alteri, quod tamen non videtur verum, ut predixi, saltem vnus ipsorum nõ posset nec poterit committere vices suas alteri cõsocio electo ab altera parte, per id quod not. Spec. in tit. j. §. sequitur circa principium. ¶ In eadem glo. ibi: sed ante hanc decretalem. Supple per decre: cum speciali. cum ibi notatis. ſ. de appella. ¶ In eadem glo. in fine. dic melius quod licet glo. velit quod decre. ista corrigat decre. cum speciali. ꝛ quod hec decre. hodie sit correcta per c. legitima. ſ. de appella. in vj. tamẽ veritas est quod nõ fuit inducta correctio. c. cum speciali. per hoc capitulum: quia hic loquitur de termino statuendo partibus ad probandam causam recusationis, qui potest ꝛ debet statui per arbitros sed in c. cum speciali. ꝛ in c. legitima. loquitur de termino statuendo arbitris per iudicem recusatum ad causam recusationis finiendam ꝛ iste potest ꝛ debet statui per iudicem recusatum, ut patet in dicto c. cum speciali ꝛ in dicto c. legitima ꝛ est ratio diuersitatis, ut tangit hic domi. Anto. † quod vbi statuitur terminus ad probandam causam recusationis, statuitur partibus seu parti recusanti quod potest fieri per ipsos arbitros: sed terminus ad finiendam causam recusationis statuitur ipsis arbitris. quem ipsi arbitri sibi statuere non possunt: cum nemo possit sibi legem imponere, nec sibi precipere. l. si quis in principio testamenti. ff. de lega. iij. ꝛ l. penul. ff. de arbi. Sed domi. Floren. hic dicebat quod ratio diuersitatis est, quia terminus, qui datur ad probandam causam recusationis, est pars ipsius cause recusationis, de qua non potest iudex recusatus se intromittere ideo nõ potest illũ assignare sed assignare terminũ ad finiẽdã cãm recusationis nõ videt̃ esse pars ipsius cause: ꝛ ideo potest delegatus ipsum assignare. ꝛ ex hoc habes, ꝑm eum, quod non est eadem ratio totius ꝛ partis seu partium: ꝛ ideo non est eadem dispositio. secus vbi esset eadẽ ratio. s. eo. ca. pastoralis. §. item cum totum. sed certe melior videtur ratio domi. Anto. quia domi. Floren. non declarat quare terminus ad finiendam causam recusationis nõ sit pars ipsius cause. ¶ In glo. fi. ibi: in veris arbitris. ¶ † Nam si duo fuerũt electi arbitri, si non concordent, possunt cogi per iudicem ut cõcordent, vel tertium eligant: ut patet in §. principaliter hic allegato. ¶ In eadem glo. ibi: sed hoc permittitur id est, hec compulsio, de qua in litera. sed contra hoc facit, quia sicut suspenditur iurisdictio iudicis per appellationem, sic ꝛ per recusationem. ij. q. vj. in c. quotiens. ſ. cum ibi notatis. ꝛ sic videtur quod sicut iudex a quo non se intromittit, licet iudex appellationis sit negligens in ministrãda iustitia: ita etiam non debeat se intromittere iudex recusationis, licet arbitri sint negligentes. sed responde quod licet quo ad suspensionem iurisdictionis, ꝛ quo ad quedam parificetur recusatio ꝛ appellatio, ut legitur et not. in dicto c. quotiens. non tamen equiparantur per omnia. nã ad iudicem a quo non reditur pendente appellatione, licet iudex appellationis sit negligens in ministranda iustitia: nec aliquo modo se possit intromittere pendente appellatione: † tamen secus est in causa recusationis, quando illa pendente arbitri sunt negligentes: quia tunc potest iudex recusatus se intromittere in compellendo arbitros. ut hic patet ꝛ est ratio diuersitatis, quia in appellatione aditur superior, ob cuius reuerentiam interim officium iudicis a quo silet: sed hic in recusatione non aditur superior, sed adeuntur arbitri. ¶ In eadem glos. ibi: circa principale. bene dicit circa principale, scilicet negotiũ delegatum: quia bene potest se intromittere in compellendo arbitros, ut hic dicitur. item in statuendo terminum ad finiendam causam recusationis, licet non possit statuere terminum parti ad probandum recusationem. ut superius est dictum. ꝛ dicit hic Innocẽ. quod si aliqua pars sit contumax in aliquo actu vel articulo corã arbitris, non per hoc reassumet iurisdictionẽ iudex delegatus, nisi labatur totus terminus assignatus arbitris ad causam finiendam. allegat c. cum speciali. ſ. de appella. ꝛ bene facit. ſ. de elec. c. commissa. lib. vj. ¶ In eadem glo. ibi: ut procedant. ꝛ hoc satis videtur probari etiam per c. legitima. ſ. de appella. † Sed quid si arbitri sint obstinati, nec volũt procedere, nec tertium eligere, et potius patiuntur se excommunicari: dic quod tunc potest iudex recusatus lapso termino statuto arbitris procedere in causa principali: ut est tex. in dicto c. legitima. ſ. de appella. lib. vj. Et adde qua ibi notatur in glo. fin. ꝛ ratio fuit, quia minus malum est, quod causa finiatur per iudicem etiam suspectũ, a cuius sententia poterit appellari, si male pronuntiet, quam quod causa remanet indecisa. facit quod habetur in l. quotiens. ff. de regulis iuris. ꝛ in c. nerui. xiij. distin. ¶ Aliũ tamen dicunt quod poterit appellari ab ipsis arbitris ratione retardati processus. facit qđ notat Joan. and. in c. dilecto. ſ. de appella. ꝛ quod not. gloss. fi. in dicto capitulo legitima. de appella. lib. vj. ¶ † An autem si arbitri eligant tertium poterit tertius procedere cum altero eorum alio absente Innocen. dicit quod sic per hunc textum

qui indistincte

qui indistincte loquitur & sic in assumptione tertij videtur ꝙ ex iuris dispositione subintelligitur clausula, quod si non omnes duo vestrum &c. argumẽ. huius text. quod est notandum. Sed contra hoc dictum facit quod habetur in. l. si in tres. ff. de arbi. vbi videtur ꝙ si tres sunt arbitri, non valet sententia duorum tertio absente. Sed dic ꝙ ibi loquitur in arbitris cõpromissarijs sponte electis: hic autem in arbitris assumptis ex necessitate ex iuris dispositione. ¶ Aduerte tamen: quia licet dictum Inno. possit sustineri, tamen videtur quod deberet requiri absens per alios duos, per id quod habetur in. c. ij. de arbitris. lib. vj. nam licet loquatur in arbitris compromissarijs, qui sponte eliguntur, in quibus iure canonico duo absente tertio, prius tamen requisito: possunt procedere, licet secus sit de iure ciuili, vt ibi patet: et in. l. item si vnus. §. fi. cum. l. sequenti. ff. de arbi. eadem tamen ratio quo ad vocandum tertium absentem videtur esse in casu isto que est in casu dicti. c. ij. & sic videtur quod eadem debeat esse dispositio quo ad istud. ¶ Item aduerte, quia licet aliqui dicant hunc textum procedere, quando arbitri discordant in sententia proferenda, secus tamẽ in iam lata tamen Inno. & etiam Guil. dicit idem vtrobiqꝫ per hũc textum, qui indistincte loquit᷑, et sic indistincte debet intelligi. argu. c. si romanorum. xix. distinc. de quo in Specu. in tit. de recusatio. §. fi. ver. quid si arbitri electi. & sequẽti. & ver. quid si arbiter diuersas. 21 † Nec obstat p̄dictis. c. fi. de re iudic. vbi quando arbitri discordãt in sententia a pari numero, neutra valet: quia illud habet locum in arbitris compromissarijs, qui sponte eliguntur: sed hic loquimur in ijs, qui eliguntur ex necessitate iuris. ¶ An autem isti arbitri debeant esse clerici cõmuniter tenetur ꝙ sic, vt not. glos. in dicto. c. legitima. preallegato & hoc ex eo, quia alias non possent compellere nisi testes laicos: & si partes etiam essent laici, quod tũc possunt etiam esse laici. argu. c. cum cessante. j. de appella. & dicit etiam glo. in dicto. c. legitima. quod debent esse de loco non multũ remoto, & etiam vbi sit copia peritorum. de quo dic vt ibi no. glo. ¶ Qualiter autẽ poterunt cogi arbitri, de quibus in litera. dic per censuram ecclesiasticam: vt in dicto. c. querenti. s̄. vel multa indicta. ff. de lega. i. vel captis pignoribus. insti. de satisda. ti. in 22 §. fi. ¶ † Ultimo querit hic domi. Floren. quid de arbitris inter agnatos iuxta formã statuti municipalis, si discordent in sententia, quid erit tunc dicendum: videretur ꝙ nõ valeat per dictã. l. si in tres. s̄. allegatam. sed contrarium tenent per superius dicta: quia illa lex habet locum: & similiter. c. fi. j. de re iudic. in arbitris sponte electis, non autem quando ex necessitate iuris cõmunis vel statuti municipalis eadem ratione. & pro hoc allegat quod notatur in. l. item si vnus. §. fi. ff. de arbitris. vbi glos. dicit quod si tertius discordat ab ambobus, statur eius sententie. qđ videtur probari ibi cum dicit, cuius autoritati pareatur & pro hoc etiam allegat quod notatur in Specu. de arbi. §. fin. ver. sed nunquid iste tertius & duobus sequentibus. vbi dicit Specu. ꝙ iste tertius non est arbiter, nec habet pronuntiare: imo potius censetur conciliarius quam arbiter: & debet reddere cõsilium in scriptis: & coguntur alij duo discordantes huic consilio adherere, & sic pronuntiare & sic dicit Specu. de facto fuisse obtentũ. quod procedit ƒm domi. Floren. quando discordant in sententia ferenda: sed quando in iam lata non habet tertius aliud facere, nisi approbare sententiam alterius vnde hoc casu ƒm eum, non procedit gl. preallega. in. l. itẽ si vnus. §. fi. vt illis tertij sententie stetur. nam sentẽtia per ipsum approbata, videtur in effectu per eum data quia omnia nostra facimus quibus autoritatem impertimur. at dicit text. in. l. j. §. omnia enim. C. de veteri iure enucle. dicit etiam do. Floren. quod poterit iste tertius approbare sententiam alterius etiam absentibus alijs duobus arbitris. nam cessat tunc dicta ratio dicte. l. si in tres. & dicta. l. si vnus. §. principaliter. que est vt alij sint presentes: quia potest alter alterũ trahere in suam sententiam. Quod cessat vbi iam sentẽtia est lata. & hoc dicit etiam vidisse se de facto, & esse diligenter notandũ pro quo etiam allegat notata per Barto. in. l. si dominiũ. ff. de furtis et procedit hoc, ƒm eũ in arbitris assumptis ex necessitate ex forma statuti. de quo. s̄. vel iuris cõmunis, vt hic ƒm eum. sed si ex voluntate essent electi, tunc neutra sententia valeret: vt in. c. fi. de re iudic. Sed aduerte inquantum equiparat electos ex forma statuti & electos ex forma iuris cõmunis: & videtur velle ꝙ vtrobiqꝫ habeat locum quod. s̄. dixi videtur male dicere nã videtur expresse dicere contra hunc textum, & contra textum in. c. cum speciali. de appella. & contra tex. in. c. legitima. eo. titu. in. vj. in quibus expresse patet quod in arbitris iuris non statur autoritati solius tertij: sed demum statur autoritati eius: quando saltem alter eorum concordat cum eo et videtur etiam probari ex dictis iuribus, & maxime ex. c. legitima ꝙ tertius non habeat simpliciter consulere, sed pronuntiare, sicut & alij ideo videtur ꝙ in electis ex forma statuti idem sit dicendum quod dicit quãdo sunt electi ex necessitate iuris communis & sic videtur quod etiã in dicto casu tertius habebit pronuntiare cum ambobus vel cũ altero eorũ: & sic nõ stabitur autoritati solius tertij. l. itẽ si vnus. §. fina. cum sequenti. nec dictum Specu. in dicto versic. sed nunquid iste tertius. cũ sequentibus. quia loquitur in arbitris cõpromissarijs ex voluntate electis non autẽ in electis ex necessitate iuris communis vel statuti, vel iuris municipalis imo plus videtur voluisse Ioan. andr. in addi. Specu. super dicto versicu. sed nunquid iste tertius quod idem esset dicendum in casu dicte. l. item si vnus. §. fi. quod hic dicitur: cum videatur eadem ratio. secundum eum. Sed certe hoc non procedit: quia ibi est expressum in dicto. §. fi. ꝙ autoritati solius tertij in casu illo statur quod nõ contingit in casu huius capituli & no. bene dictum Ioan. and. quia ibi expresse vult ꝙ hic non stetur autoritati tertij solius: et hoc etiam satis hic probatur: licet domi. Floren. aliter dixerit, & non bene: quia reuera dixit contra hunc textum. quod est mirãdum. et tene menti predicta, quia possunt quotidie in practica occurrere. Ioãnes de imola iuris vtriusqꝫ doctor famosissimus.

1 ☞ Concedendi verbum an adaptetur ad translationem dominij & quid proprie significet.
2 Soluens non in loco aut in non termino non censetur satisfacere contractui.
3 Prorogatio iurisdictionis per partes quibus verbis fiat.
4 Obligare se quis potest sub pena excommunicationis corã iudice competenti. & nu. 22.
5 Delegatus quando possit exequi conuentionem a partibus coram se factam.
6 Excommunicatio refertur ad personam, interdictum vero ad territorium.
7 Delegatum preesse iurisdictioni, tametsi non habeat eam in sua persona radicatam.
8 Iurisdictionem delegatam non posse prorogari de persona in personam ex prorogatione seu conuentione partium.
9 Iurisdictionem delegatam non effici maioris efficacie ex cõcursu iurisdictionis ordinarie.
10 Causam imprimis considerandam esse, que disponentem aut actum aliquem agentem mouet.
11 Promittens soluere certo loco & termino an si non soluat secundum formam conuentionis possit conueniri quocũqꝫ loco.
12 Solutionem a debitore simpliciter recipiens nõ potest amplius contra eum agere ad id, quod sua interest, alio loco vel alio die sibi solutum fuisse.
13 Creditor non potest ante moram debitoris petere debitum alio loco aut alio die ꝙ̄ quo conuentum est, atqꝫ inibi quod si petierit habenda sit ratio interesse ipsius debitoris.
14 Certi condictio quotuplex sit, quando queqꝫ locum habeat.
15 Actiones que dicantur bone fidei, & que stricti iuris: & qui differant inter se nu. sequen.
17 Interesse rationem haberi officio iudicis post moram in actionibus bone fidei. & an & quando in actionibus stricti iuris.
18 Actiones quasdam esse arbitrarias: & quare sic dicantur.
19 Interesse an veniat iure actionis an officio iudicis.
20 Renuntiari an possit beneficio. c. sacro. extra de senten. excommunica.
21 Excommunicatio vel interdictum aut suspensio possit ne venire in pactum aut conditionem & nu. 25.
23 Sententia excommunicationis an possit ferri in aliquem ob id solum quo non soluerit in termino, in quo se soluturum promiserat, sub pena excommunicationis & nu. 26. & 30.
24 Interdictum vel suspensio an possit ferri ob solam culpam sine contumacia & sine monitione.
27 Sententia excommunicationis lata aduersus aliquem sub conditione, si nõ soluerit in termino, an liget eum, si adueniente termino non possit soluere. & nu. 33. & 36.
28 Sententia vt dicatur ipso iure nulla, non satis est errorem illius intellectu posse percipi, sed oportet ipsum aperte exprimi in sententia.
29 Excommunicari an possit quis ex pacto citra illam solennitatẽ admonitionis. & nu. 31. & 36.
32 Sententiam excommunicationis latam nulla precedente monitione contra aliquem ob id quod in termino non soluerit tenere: sed excommunicatum absoluendum esse sine difficultate.
34 Sententia excommunicationis lata aduersus aliquem sub conditione, si non venerit intra certum diem, an liget eum, si intra eum diem non venerit. & nu. sequen.
37 Potestatibus duabus in vnius & eiusdem persona concurrentibus, attendenda est ea potestas que fuit electa in actu qui fit coram eo.

De per literas. Delegata iurisdictio ad personas in rescripto non expressas etiam de consensu partium prorogari non potest hoc dicit. Et est communis diuisio nam in prima ponitur consultatio vel partis cōquestio. in secunda responsio seu prouisio secunda ibi quas huius occasione. ¶ Uel potes diuidere fm domi. Floren. in quatuor partes. quia primo ponitur iurisdictionis prorogatio secundo cassatio sententiarum prolatarum virtute iurisdictionis prorogate tertio respondet tacite obiectioni. quarto rationē assignat. secunda ibi, quas huius occasione tertia ibi, cum ⁊ si quarta ibi, cum huiusmodi † not. primo quod verbum concedere adaptatur etiā ad translationem dominij. ⁊ sic iuris nam mutuum dicitur quasi de meo factum sit tuum. l. ij. ff. si certum petatur proprie tamen videtur importare solam concessionem sentētie trāslatione dominij vel iuris vt quādo conceditur alicui res aliqua, cōmodando eam sibi: de quo per gl. in. l. fi. ff. de dona. ¶ † Not. quod non dicit implere contractū ille, qui soluit id quod est mutuatum, nisi soluat in loco ⁊ in termino in contractu mutui expressatis facit quod notatur hic in glo. prima ⁊ ex hoc etiā not. quod non dicitur factum esse impletum, nec suff. cit illud simpliciter impleri nisi impleatur etiam cum circumstantijs per partes adhibitis circa ipsum factum † no. quod perfici videtur prorogatio eo casu quo fieri potest, si partes dicunt, volumus prorogare iurisdictionem in talē iudicem. ⁊ sic videtur esse perinde. ac si dicant, prorogamus. facit quod notatur in simili in. c. ex literis. de sponsa. ⁊ hoc sequitur hic domi. Florē. quod an indistincte procedat pendet ex notatis in dicto. c. ex literis. ⁊ ex ijs que habentur per legistas in. l. serui electione. ff. de leg. j. maxime per Bart. ⁊ glo. et etiam legistas in. l. in ementis. C. de contrahen. emp. no. argumentum quod per solam subiectionem quam faciunt partes presente iudice subijciendo se illius iurisdictioni vbi alia iurisdictio sit prorogabilis, prorogatur iurisdictio. facit quod habetur in. c. j. de iudi. ⁊ de foro competen. in. c. significasti. ⁊. ij. q. vij. c. nos incompetenter ⁊ quod habetur in. l. j. ff. de iudi. ⁊ in. l. est receptum. ff. de iurisdi. om. iudi. † not. argumentum ꝙ coram iudice competenti potest quis se obligare sub pena excommunicationis ⁊ eadem ratione sub pena amissionis beneficij de quo tangetur cum glo. iiij. que de hoc tangit ⁊ not. ꝙ potest quis se obligare

obligare ad penā excōicationis ex cōuentione iudicial'r facta in contumacie casum, ꝛ sic videtur ꝙ nuda conuentio non sit sufficiens ad iustitiam excommunicationis: sed oportet quod concurrat vestimentum cause aptum ad inducendum dictam sententiam, ꝛ sic ad partum ipsius sententie. ¶ Et nota etiā quod talis obligatio videtur mereri executionem sicut sententia, ꝛ sicut preceptum iudicialiter factum. facit quod habetur. ĵ. de offic. ordi. ad reprimendam. ꝛ supra. c. prudentiā. §. sexta. ꝛ de senten. excommunica. c. per tuas. ꝛ de verborum signific. c. ex parte.

5 ¶ Et nota etiam argumentum † quod iudex delegatus possit exequi conuentionem factam coram se, quando illa conuentio consonat illis, que habet ex officio expedire: vel quando ordinatur in finem executionis eius, quod principaliter est commissum facit quod habetur. ĵ. de accusatio. in. c. veniens. ꝛ. s. c. prudentiam. §. sexta. secus quando non consonaret nec venderet ad illius executionem. per id quod dictum fuit in. c. si quando. s. eo.

6 ¶ † No. quod excommunicatio proprie refertur ad personam, interdictum vero ad terram seu locum. facit infra titu. j. in. c. nouit. quandoqꝫ tamē singularis persona interdicitur. s. eo. ex literis. de quo per Joan. Calde. in suo tractatu de ecclesiastico interdicto in primo membro principali. versic. differunt autem. et in secundo membro. ver. quandoqꝫ profertur.

7 ¶ † Nota secundum do. Anto. delegatum preesse iurisdictioni licet ipsam non habeat in propria persona radicatam. l. j. §. qui mandatum. ff. de offic. eius cui mand. est iurisdictio. ꝛ infra eo. titu. c. quamuis. lib. vj. Et sic videtur intelligere text. dum dicit, ꝛ si alias iurisdictioni preesse dicaris, quod loquatur de delegata iurisdictione. sed certe videtur, quod loquatur de ordinaria: vt tanget glos. ꝛ sic notabile suum hic non colligeretur.

8 ¶ † Nota quod delegata iurisdictio non potest prorogari de persona ad personam per prorogationem hominis, ꝛ sic ex prorogatione seu conuentione partium. ꝛ ad hoc sepe allegatur. Et ex hoc etiam not. quod iurisdictio delegata est stricti iuris ad idem facit c. cum olim ab bas. supra eo. ꝛ ibi etiam dictum fuit. facit etiam supra de rescriptis in. c. Rodulfus. ꝛ. c. significantis. ꝛ. c. si. ¶ Nota quod defectus potestatis in agentem actum reddit funditus nullum id quod agitur. facit quod habetur in. c. at si. de iudicijs.

9 ¶ † Nota quod iurisdictio delegata ex concursu ordinario non videtur iuuari ex ordinaria, nec effici melioris virtutis vel efficacie. de quo aliquid tangetur cum glo. penul. ꝛ tangitur per Innocen. ꝛ Joan. And. in. c. cum ex officij. infra de prescriptio. ¶ Unde

10 potes etiam notare ex litera ibi, huiusmodi occasione. † quod considerari debet causa, que mouet disponentē seu actum agentem. nam vt hic patet, licet abbas haberet ordinariam iurisdictionem, cuius rōne valuisset prorogatio. tamen quia non fuit prorogata ordinaria sed delegata, non valuit prorogatio, per hoc quod habetur de conces. preben. in. c. ex parte. cum ibi notatis. ꝛ sic hoc casu habet locum illud vulgatum, quod potui noluí, quod volui, adimplere nequiui. supra eodem. in. c. cum super. ¶ In glo. prima ibi: abstulisti mihi vtilitatem loci. Supple, nō

11 soluendo in loco conuento. ¶ † Et nota quod pro declaratione glos. ꝛ materie quod si tu promittis soluere pecuniam mutuatam, in certo loco ꝛ termino si non soluis iuxta formam conuentionis, possum te conuenire in quocunqꝫ alio loco secundum aliquos vel secundum communem opinionem potero te conuenire in quocunqꝫ alio loco, scilicet idoneo, hoc est, in quo sortiaris forum. de quo notatur in. l. j. ff. de eo quod certo loco per glos. ꝛ doct. vnde si promisisses Bononie soluere, ꝛ haberes domiciliū hic Padue, potero te hic Padue conuenire, licet te possem conuenire Bononie: cum censearis ibi contraxisse ratione destinate solutionis. l. contraxisse. ff. de actio. ꝛ obliga. Si ergo non soluisti Bononie in termino potero te conuenire hic, vt saluas mihi pecuniam mutuatam ꝛ etiam implorare officium iudicis, vt cōdemneris mihi ad meum interesse, quatenus interest mea pecuniam fuisse solutā in termino Bononie. ꝛ hoc est quod voluit

12 dicere glo. † si autem solueres mihi hic, ꝛ ego reciperem pecuniā mutuatam simpliciter, non possem postea petere interesse. quia per solutionem pecunie mutuate extincta esset obligatio principalis, ꝛ consequenter accessoria ad interesse, que solum iudicis officio veniebat, ꝛ sic non potest durare extincto principali. l. iiij. C. deposi. ꝛ in. l. ij. alias. iij. §. idem Julianus. ff. de eo quod certo loco. ꝛ ideo cautela est, quod ille cui debet solui mutuum vel alia res in loco ꝛ termino si non est facta solutio secundum formam conuentionis, non recipiat pecuniam mutuatam, nisi etiam sol uatur sibi interesse suum. quia si vt dixi reciperet simpliciter, non posset postea petere interesse. sed si non recipit, poterit petere in-

13 teresse. † Et not. etiam, quod actor non potest petere in alio loco nisi post moram ipsius rei. nam ante obstaret exceptio. infra de plus peti. c. vno. sed post moram bene potest petere actor in alio loco, in quo reus sortiatur forum. ꝛ tūc ex quo actor petit in alio loco quam conuento, quia aufert reo vtilitatem loci, vt sequitur in gloss. habebitur ratio interesse ipsius rei, vt sic tanto minus soluat, inquantum interest sua potius soluisse in loco destinato. ꝛ secundum hoc videtur quod etiam quando reus fuerit in mora soluendi in loco destinato, nihilominus si postea cōueniatur in alio loco, ꝛ habeatur ratio sui interesse haberi etiam debebit ratio interesse actoris. ꝛ sic habebitur ratio interesse vtriusqꝫ. nā vt infra dicit glo. ista actio continet vtilitatem vtriusqꝫ, scilicet actoris ꝛ rei. vnde poterit fieri compensatio vsqꝫ ad concurrentem quantitatem interesse: ꝛ in residuo habebitur ratio. Facit quod habetur in. l. ij. alias. iij. §. nunc de officio. ff. de eo quod certo loco. ¶ Quomodo autē habeatur ratio in hoc interesse non solum damni, sed etiam lucri officio iudicis, ꝛ quare hoc remedium fuerit inuentum, colligitur ex ijs que leguntur ꝛ notātur in dicta. l. ij. alias. iij. §. nunc de officio. ꝛ §. penul. ꝛ fin. ꝛ l. sequen. de eo quod certo loco. Et quomodo debeat haberi ratio interesse rei, etiam si fuerit in mora, nedum actoris, notatur per glos. ꝛ Barto. in dicto. §. nunc de officio. ¶ In eadem glo. ibi. C. eodem titu. vult allegare secundum Joan. And. l. vnam. C. de senten. que pro eo. sed dic melius secundum do. Anto. quod vult allegare. l. vnam. C. vbi conuenia. qui certo loco dare promi. que rubrica est in tertio libro Codicis: ꝛ hoc sequitur etiam hic domi. Floren. qui dicebat post dictum Joan. Andr. alij dicunt ꝛ melius, quod voluit allegare. C. vbi conuenia. qui certo loc. da. promi. l. vna. vbi dicitur id, quod dicit glos. ꝛ ex hoc suspicor qđ forte viderat aliquas recollectas do. Anto. in hac materia seu super hoc capitulo. ¶ In eadem glo. ibi, ꝛ dicitur hec actio cer-

14 ti condictio. † ¶ Aduerte pro declaratione huius, quod est dare certi condictionem generalem: ꝛ hoc habet locum, quandocunqꝫ aliquid certum petitur, ꝛ potest concurrere cum quacūqꝫ alia actione per quam certum petatur. ¶ Item est reperire certi condictionem specialem: ꝛ ista est duplex: nam reperitur certi condictio ex mutuo, ꝛ sic que specialiter competit pro mutuo. ¶ Item reperitur certi condictio ex stipulatione, quando certū petitur ex stipulatione. l. si quis certum. si certum petatur. ꝛ legitur ꝛ notatur in. l. certi condictio. in princip. ff. si certum petatur. ꝛ etiam super rubrica. ¶ In ead. glos. ibi, appellatur arbitraria

15 propter locum. pro declaratione glo. scias † quod quedam sunt actiones bone fidei, quedam stricti iuris bone fidei actiones appellantur que enumerantur in. §. actionum. instit. de actio. ꝛ per glos. in. c. cum venerabilis. de excep. Alie autem que non enumerantur in dictis locis, sunt stricti iuris: vt est certi condictio ex stipulatione, ꝛ certi condictio ex mutuo ꝛ actio ex testamento, ꝛ actio que competit ex cōtractu emphyteutico ꝛ condictio ex lege: ꝛ generaliter omnes condictiones sunt stricti iuris. Alie autem actiones vt ex vendito, ex empto, vel locato, aut conducto, ꝛ similes de quibus in dicto. §. actionum. ꝛ in dicto. c. cum venerabilis, sunt bone fidei.

16 ¶ † Et nota quod differentia est inter actionem bone fidei ꝛ actionem stricti iuris. quia in actionibus ꝛ sic in iudicijs bone fidei venit illud, quod est equum venire, licet non fuerit expressum. secus in stricti iuris. quia non venit nisi illud, quod est expressum. ꝛ omissum habetur pro omisso. sicut dicitur in simili in contractu compromissi. ĵ. de arbit. in. c. cum dilectus. ꝛ facit quod legitur ꝛ notatur in. l. quicquid astringende. de verbo. obliga. ꝛ in dicto. §. actionum. ꝛ ideo in actione bone fidei iudex habet latiores habenas ꝛ sic iudicis officium ma-

17 gis exuberat quam in stricti iuris: † vnde in bone fidei actionibus post moram habetur ratio interesse officio iudicis, etiam si quantitas vel species sit in obligatione. l. mora. §. in bone fidei. ff. de vsuris. ꝛ bene dixi, si quantitas vel species sit in obligatione: quia si factum esset in obligatione, etiam in actionibus stricti iuris post moram succedit obligatio ad interesse. l. stipulationes non diuiduntur. versicu. celsus. ff. de verborum obligatio. ¶ Sed in actionibus stricti iuris si debetur species vel quantitas, quia natura actionis est stricta, non venit interesse post moram. facit. l. cum fundus. ff. si certum petatur. Item dolus dans causam contractui bone fidei reddit contractum illum nullum propter bonam fidem, que debet exuberare in ipso contractu. sed secus in contractu stricti iuris: quia non reddit contractum stricti iuris ipso iure nullum: vt notatur in capitu. cum dilecti. infra de emptio. ꝛ venditio. ꝛ in. l. eleganter. ff. de dolo. ¶ Item

18 aduerte † quia actionum stricti iuris quedam sunt simpliciter stricti iuris quedam appellantur stricti iuris arbitrarie ex eo, quia ex accidenti propter locum adiectum iudex habet arbitrium circa interesse, vbi alias non habebat. facit quod habetur in. §. preterea quasdam. institu. de actionibus. ꝛ hoc contingit, quando in contractu mutui vel stipulationis adijcitur locus, vbi debet fieri solutio: vel in legato facto vt soluatur in certo loco, pro quo competit actio ex testamento. nam in dictis casibus si non fit solutio in loco destinato, ex accidenti iudex ha-

bet arbitrium, vt possit habere rationem interesse licet ex natura actionis simpliciter superscripte non haberet ratione interesse: sicut patet, quando locus non esset adiectus, vt hec probant in. l. ij. ꝛ. iij. ff. de eo quod certo loco. ꝛ per hoc habes intellectum gl. nam in actionibus bonefidei etiam si non adijciatur locus, ex natura ipsius actionis iudex habet latiores habenas, quam in actionibus stricti iuris: quia in eis venit id quod equum est venire: vt superius dixi. ꝛ ideo si adijciatur locus in actione bonefidei, vt si emptor promisit soluere pretium in certo loco, non dicetur iudex habere arbitrium propter adiectionem loci, sed propter naturam actiōis. l. in bone. ff. de eo ꝙ certo loco. ¶ In ea. glo. ibi, tunc iure actionis. melius dixisset ex natura actionis 19 †quia reuera interesse non venit iure actionis, nec est in obligatione, quando petitur species vel quantitas ex contractu bone fidei: sed venit ex officio iudicis: vt patet in. l. in bone fidei. allegata in glo. secus si factum esset in obligatione ex contractu bonefidei puta rem tradi ex contractu emptionis: quia tunc bene succedit post moram obligatio ad interesse. l. j. in princ. ꝛ ibi plene notaẜ. ff. de. ac. empt. ꝛ hoc casu saluari posset gl. ꝛ per hoc habes declaratam glo. latius ꝛ melius ꝙ communiter declarent doctores. ¶ In gl. promulgari. ibi, quod quidem potest. Supple coram iudice competēti, vel coram iudice, cuius iurisdictio potest prorogari alias secus, vt hic patet. ꝛ tangit glo. ista in fine et sic vult glo. ꝙ potest quis se obligare sub pena excommuni 20 cationis corā iudice competenti. Sed circa† hoc queri potest, an possit renūtiari beneficio. c. sacro. j. de sen. excom. ꝛ sic per pactum conuenire ꝛ se obligare ꝙ nulla admonitione premissa ad instantiam aduersarij ꝛ requisitionem eius excommunicetur. Hosti. hic tenuit ꝙ non per. c. si diligenti. cum ibi notatis. de foro compe. nec ob. hec gl. secundum. d. Floren. quia non loquitur, quando quis simpliciter se obligauit, sed ita demum si non solueret in termino, ꝛ sic in casu contumacie: vt colligi potest ex gl. 21 relata ad textum. ¶ Iuxta predicta† potest queri, an excommunicatio vel interdictum aut suspensio possit venire in pactū vel conuentionē, aut ꝯditionē de excōicatione videẜ hic esse glo. q̄s sic. Inn. autem, vt hic tangit do. Flor. circa hoc intricate loquitur: ꝛ secundum eum non bene declarāt scribentes. vnde cōcludit, ꝙ non potest quis se obligare per pactum, vt feratur in euз excommunicatio alio non interueniente. nam hoc est contra canones, qui nolunt ferri excommunicationē sine causa ꝛ moni 22 tione non premissa. d. c. sacro. cum similibus. †sed bene pōt quis se obligare, vt feratur in euз excommunicatio si non soluerit infra terminum: vt hic videtur probari vel si aliud simile non fecerit ꝛ tunc secundum eum non feretur sententia ex vi pacti, sed ex eo quia pactum inducit prorogationeз, si iurisdictio est alias prorogabilis. ꝛ excōmunicatio feretur ex causa: vt quia nō paretur precepto vel cōuentioni de soluendo infra terminum, vel de faciendo aliud simile, ꝛ sic videtur velle, ꝙ sit iusta causa excommunicandi sine alia monitione, si non sit facta solutio vel aliud simile in termino ꝛ idem videtur voluisse. §. dum dixit hāc glossam non obstare dicto Hostiē. quia loquitur, quando quis se obligat, vt possit excommunicari, si non soluat in termino, et sic in casu contumacie. quod an procedat videlicet ꝙ sine monitione in dicto casu possit excommunicari, patebit ex. j. dicen 23 dis†fatetur tamen. d. Flor. ꝙ si contingat, ꝙ quis non soluerit in termino ex eo, quia non potuit, non debuit in eum ferri sententia excommunicationis, etiam si medio tempore potuisset soluere, ꝛ non soluerit. nam cuз non soleat ferri sententia excommunicationis immediate ex culpa, sed ex contumacia dicto. c. sacro. ꝛ. xj. q. iij. in. c. nemo. ꝛ. xxiij. q. iij. in. c. tam sacerdotes et dicta causa. et. q. c. ecce autem nō debet in istum ferri, qui licet fuerit in culpa non tamen est in contumacia dicit tamen ꝙ si lata fuerit tenebit, sed erit iniusta: ꝛ ille absoluetur sine difficultate ar. c. odoardus. de solutio. si autem excommunicatio fuisset lata sub conditione si non solueret infra terminum tunc lapso termino si non fuerit facta solutio, erit excommunicatus. nec potest dici excommunicationem non tenere, etiam si toto tempore durantis termini fuit non soluēdo: quia per hoc non infertur, ꝙ sit expressus error in excommunicatione. ꝛ ideo non erit nulla. nec poterit redargui iudex, qui intelligitur se retulisse ad contumaciam: non parendi: intellige veram vel presumptiuam: que videtur esse eo ipso, q̄ non soluitur in termino. ꝛ hoc videtur sufficere vt valeat sententia: vt videtur tex. licet non alleget, in. c. venerabilibus. §. idem est. de sen. excom. lib. vj. ꝛ ideo erit excommunicatus, ex quo in sententia non est error expressus. Fatetur tamen, quod censetur iniusta, si tempore termini est non soluendo, etiam si prius fuerit in culpa. et absoluetur sine difficultate. arg. dicti. c. cum bertoldus. j. de re iudi. dicit etiam Inno. hic dicere: quod dato ꝙ quis se obliget ad excommunicationem, si nō soluerit in termino etiam si contingat, ꝙ instante termino erat factus non soluendo, non per hoc potest dici, ꝙ si excommunicatio feratur contra non soluentem, contineat errorem: licet videatur quodammodo cadere in errorem, vel ex illa sequi error nam ex quo in sententia non exprimitur, tenet sententia. ij. q. vj. si sententia facit quod notatur in. c. j. de re iudi. quod dicit esse valde notandum. ¶ Et quod dixi. §. de excommunicatione videtur etiam dicendum in interdicto et suspensione. ar. c. ad hec 24 quoniam. de appella. ꝛ de ver. sign. in. c. querenti† dicit tamen. d. Floren. ꝙ Inn. in. c. j. de exces. prela. dicit ꝙ suspensio potest ferri pro culpa etiam sine contumacia, ꝛ etiam sine monitione. ꝛ idē etiam videtur ibi sentire in interdicto. ꝛ in istis secundum eum non fiet absolutio sine difficultate, sicut fit in excommunicatione vt superius dixi. equiparantur tamen hec tria secundū eum. §. excommunicatio, suspensio ꝛ interdictum: quia non possunt venire in pactum. ar. c. contingit de sen. excom. sed hoc vltimum intellige secundum ea que supra dixi. ¶ Item inquantum dixi, Inno. tenere, ꝙ suspensio potest fieri pro culpa etiam sine contumacia, adde ꝙ Inno. in. d. c. j. vt ibi refert Io. an. super glos. vult in effectu, ꝙ suspensio potest fieri pro contumacia: et tunc idem in illa est dicendum quod in excommunicatione. potest etiam fieri pro culpa seu pro crimine. ꝛ sic pro pena culpe seu criminis: ꝛ tunc bene potest fieri sine cōtumacia pro ipsa culpa vel crimine sed excommunicatio nunquam fieri debet ab homine sine contumacia: per ea que habentur in. c. sacro. ꝛ in alijs iuribus superius allegatis ꝛ per hoc habes dicta. d. Floren. circa in 25 tellectum glo. ꝛ materie tacte per glo. †do. vero Anto. in hac materia si queritur an quis possit se obligare ad penam excommunicationis, distinxit duos casus principales. nam aut hec obligatio fit coram iudice, cuius iurisdictio non est prorogabilis: ꝛ iste casus non habet dubium, quia talis obligatio non valet: vt hic patet. Aut fit coram iudice, cuius iurisdictio est prorogabilis, ꝛ tunc considerat duos casus principales, primus est, quādo quis se obligat vt sententia excommunicationis feraẜ in eū, si non soluerit infra certum terminum, puta infra mensem. secūdus est, quando a principio prorogat iurisdictionem, et consentit, ꝙ ex tunc iudex excommunicet eum, ꝛ sic ferat sententiam excommunicationis, si non soluerit infra annum. ¶ Circa primum considerat tres casus nam quandoqз quis vult se obligare, ꝙ possit excommunicari, si non soluit infra terminum ꝛ in statuto termino, vel saltem instante termino. quandoqз vero cōsentit, vt excommunicetur, si non soluat infra terminum etiam si non possit soluere infra terminum nec termino instante. Quādoqз ꝛ tertio consentit, ꝙ excommunicetur, si non soluerit infra terminum, si potuit infra terminum soluere, licet non possit instante termino. primo casu dicit, ꝙ videtur valere conuentio ex quo adest iusta causa excommunicatiōis. facit. xj. q. iij. nemo. ꝛ. ff. de iudi. l. j. ꝛ sic videtur innuere ꝙ etiam sine citatiōe seu monitione poterit excommunicari: prout etiam videtur voluisse do. Flo. vt supra dixi. quod an procedat, patebit ex. j. dicēdis. Se 26 cundo casu dicit† ꝙ non valet conuentio: quia videtur se velle astringere, vt sine culpa ꝛ sine causa excommunicetur. quod esse non debet. cum solum contra cōtumaces sentētia excōicationis sit ferenda. d. c. sacro. ꝛ. d. c. nemo. ꝛ. d. c. tam sacerdotes ꝛ videtur esse tale pactum etiam turpe ꝛ sic non seruandum. l. si vnus. §. pacta. ff. de pactis. Nam ꝛ poterit contingere eum non esse soluendo sine sua culpa propter paupertatem casualiter contingētem. de solut. in. c. odoardus. vel propter nuncium missum cum pecunia, qui egit infideliter retinēdo illam sibi. j. de pigno. in. c. significauit ꝛ quia hoc casu monitio frustra fieret, ex quo soluere non posset: que tamen regulariter requiritur: vt patet in. d. c. sacro, ꝛ forte voluit hic sentire. d. Anto. ꝙ licet sit facta cōuentio, vt quis possit excommunicari, si non soluerit infra terminum, ꝙ nihilominus si non soluerit in termino, non debeat excommunicari, nisi precedente monitione. contrarium tamen videtur sensisse in precedenti casu. ꝛ quod sit verius. j. dicam. Tertio casu dicit idem quod in precedenti, si non potest soluere instante termino, licet ante potuerit ꝛ fuerit in culpa. quia licet precedens culpa faciat eum teneri de casu. l. si vt certo. §. sed interdum. ff. commodati tamen quia sententia excommunicationis debet considerari secundum tempus sententie ferende: licet retro fuerit culpabilis sufficit ꝙ tempore sententie non s. t. nam possibile est, ꝙ instante termino libenter solueret, sed non potest. ideo sufficit, q̄ tempore sententie non adest culpa. nec obstat, ꝙ dicitur de actione commodati in dicta. l. si vt certo. §. sed interdum. q2 ibi ius agendi illa actione impletur ex culpa quandocunqз commissa. sed excommunicatio iustificatur demum ex contumacia assistente secundum tempus sententie dicto. c. sacro. Nec ob. predictis si dicatur, quod secundum hoc sequeretur, quod si promulgaretur excommunicatio contra Titiuз si non soluerit Seio. x. j. mēseз, quod dato ꝙ potuerit soluere ante mensem

mensem,si instante mense nō possit non erit excommunicatus:
quod videtur falsum per id quod habetur in.c.preterea.de ap-
pella.⁊ de re iudi.in.c.quod ad consultationem.quia respondet
Innoc.vt dicit do.Anto.ꝙ predicta procedunt in sententia fe
27 renda si non soluerit infra mensem†sed in sententia iam lata si
non soluerit infra mensem,est aduertendum.nam hic est secun-
dus casus principalis,de quo predixi.⁊ in ipso concludere vide
tur Inno.quod si potuit soluere infra mensem,⁊ instante men-
se,vel saltem instante mense,quod ligabit sententia.si autem nō
potuit soluere instante mense sed potuit ante, tunc videtur ꝙ
propter culpam interim commissam ligetur si culpa sua sit fa-
ctus non soluendo ꝙ si sine culpa sua effectus esset non soluēdo,
nec posset soluere instante mense tunc refert Innocē.duas opi.
vna est,ꝙ hoc casu sententia non ligabit: quia alias videretur
continere manifestam iniquitatem,si haberet ligare illum, qui
sine culpa factus est non soluendo:⁊ non potest soluere instante
termino facit quod habetur.s.eod.cum contingat.⁊ de sen.ex-
cō.per tuas.Alia est opi.in qua residet ⁊ illam sequitur Hostiē.
ꝙ tunc liget ⁊ valeat.nec obstat,si dicatur,quod sic intellecta vi
28 detur cadere in sensum erroneum,⁊ sic esset nulla†quia talis er-
ror intellectualis,⁊ qui quodammodo sequitur ex sententia,
non reddit sententiam nullam.quia vt reddatur sententia nul-
la,oportet quod error sit patēter expressus,ita quod videri pos
sit oculo corporali,non intellectuali tantum.per id quod habe-
tur.ij.q.vj.sētētia ⁊ de re iudi.in.c.j.⁊.l.j.§.sꝫ ⁊ si legi.ff.de iis que
in testa.delen.⁊ facit quod habetur in clemen.eos qui.de regula.
fatetur tamen quod constito ꝙ soluere non potuerit de facili di
cta sententia erit reuocanda.argu.c.cum bertoldus.j.de re iudi.
⁊ sic sine difficultate debebit absolui secundum domi.Ant.Et
ex predictis patet,quod domi.Anto.hic declarat quid iuris,
quando se obligat simpliciter vt possit excommunicari, si non
soluerit infra certum terminum nec etiam bene declarat,an da
to quod possit sic se obligare requiratur quod precedat moni-
29 tio antequam excommunicetur vnde aduerte,†quia vt dixi.s.
Hostien.voluit,quod non possit quis se obligare vt possit ex-
communicari sine solennitate admonitionis de qua in.c.sacro.
j.de sen.excom.⁊ ratio est,quia sententia censure debet ferri con
tra cōtumacem.vt.d.c.nemo.⁊ aliis.s.allegatis ⁊ plus dixit In-
no.excommunicationem vel interdictum nunquam posse veni
re in pactum vel conuentionem vt sine cause cognitione ⁊ con-
tumacia sententia excommunicationis vel interdicti feratur ⁊
sic quantuncunqꝫ pars per pactum se obliget ad censuram seu
ad penam censure,non debebit ea ligari,si non erit contumax.
⁊ sic videtur ꝙ actus citationis nō possit a parte remitti,vt ea
30 non facta possit quis excommunicari vnde dixit†hic Inno.ꝙ
si aliquis promittit soluere aliquid.j.certum terminum ⁊ si non
soluerit consentit,ꝙ iudex excommunicet eum,ꝙ non propter
hoc lapso termino licet solutio non sit facta debebit statim ex-
communicari ad requisitionem aduersarii:quia possibile est,ꝙ
non fuit potens ad soluendum:ideo non debuit excommunica
ri:per id quod habetur.j.de solutio.in.c.odoardus.quod dicit
procedere etiā si ante terminū fuisset potens,sed ex culpa sua
desiisset esse per dictum.c.odoardus.quia licet propter culpam
teneatur actione ex contractu.ff.commodati.l.si vt certo.§.sed
interdum.non tamen debet propter hoc excommunicari:cum
excommunicatio non debeat ferri propter culpam,sed propter
contumaciam subsistentem secundum tempus excommunica-
tionis ferende.facit.j.de sent.excom.in.c.sacro.⁊ sic intelligitur
dicta promissio seu conuentio ꝙ possit excommunicari.s.serua
ta forma canonica.nō ex hoc solo ꝙ lapsus sit terminus solutio
ne non facta.⁊ hoc etiam voluit hic Ioan.an.super litera in ver
bo,excommunicationis.in ver.⁊ per hoc etiam patet qd aliud.
Necob.si dicatur,quod si sententia excommunicationis fera-
tur per iudicem contra aliquem,si non soluerit infra terminū,
ꝙ tunc tenet excommunicatio:⁊ tamen possibile erit quod nō
erit soluendo adueniente termino quia respondet Inno.vt.s.
tetigi post do.Anto.ꝙ cum sententia non contineat in se errorē
expressum,valebit:per id quod habetur in.c.j.de re iudi.⁊.ij.q.
vj.si sententia tamen sine difficultate debebit absolui,si appare-
bit eum non potuisse in termino soluere.per id quod habetur
in.d.c.odoardus.⁊ per id quod no.gl.in.c.ij.j.de test.cogēd.vbi
in simili est bona glo.⁊ in.q.v.c.vno.in glo.que incipit sed pone
⁊ sic aliud est in sententia que bene astringit partem:tum quia
est medicinalis.j.de sent.excom.in.c.cum medicinalis lib.vj.tū
ob reuerentiam censure ecclesiastice vt sic in maiori reueren-
tia claues ecclesie habeantur facit quod habetur in.c.j.xj.q.iij.
⁊ quod no.per Ioā.an.s.eo.cum contingat circa finem.Aliud
31 autem est in†conuentione partium que volunt constringere iu-
dicem vt pretermissa solennitate canonica procedat: quia non
possunt.⁊ ideo non debebit tunc virtute cōuentionis lapso ter
mino statim excommunicare:sed debebit inuestigare,an excom
municandus sit potens ad soluendum vel non.⁊ sic si sit potēs,
debet eum monere vt soluat secundum formam.c.sacro.de sent.
excom.⁊ si non soluat,procedat ad excommunicationem do.ta-
men Anto.⁊ do.Floren.videtur velle,quod possit excommuni-
cari sine monitione,si reperiatur ipsum potuisse soluere in ter-
mino,⁊ sic fuisse contumacem.sed licet hoc videantur predicti
voluisse,vt.s.tetigi in recitatione suorum dictorum,tamen tu-
tius est tenere,quod iudex non debeat procedere ad excommu-
nicationem vigore obligationis vel pacti non precedente mo-
nitione.quia vt dictum est.s.non potuerunt partes renuntiare
solennitati.c.sacro.nec astringere iudicem ad excommunican-
32 dum pretermissa solennitate canonica.†fateor tamen, qd si ex-
communicaret non precedēte monitione,ꝙ teneret excommu-
nicatio.sed videtur ꝙ tunc sine difficultate deberet absolui,ex
quo esset excommunicatus non seruata forma.c.sacro.j.de sent.
excom.per ea que habentur.s.de rescriptis.ab excommunicato
videtur etiam,quod si monitione premissa excommunicauit
eum,qui nō soluit in termino quamuis appareat postea quod
non potuit soluere,tenebit excommunicatio:tamē debebit ab-
solui sine difficultate,constito quod non potuit soluere.per id
quod habetur in preallegato.c.odoardus.j.de solutionibus.et
quod.s.dixi ⁊ quod no.etiā gl.in.d.c.ij.j.de testi.cogend.⁊ facit
etiam quod dixi.s.post do.Floren.Et per predicta patet,ꝙ non
est plena cautela,licet partes conueniant coram iudice,ꝙ si reus
non soluerit infra terminum reus excommunicetur tunc caute
la est secundum Host.ꝙ nedum prorogetur iurisdictio,sed etiā
consentiat reus quod ex tunc ferat excommunicationem in eū,
si non soluat infra terminum:quam poterit ferre,ex quo proro-
gata est iurisdictio si est prorogabilis:vel si alias sit iudex com-
petens:nec requiretur alia monitio:nec poterit tunc appellare
pendente termino,ex quo de eius consensu fertur sententia,seu
est lata.secus si sine eius consensu ferretur:quia pendente termi
no posset appellare.j.de appella.in.c.preterea requisisti .et per
hoc que dixi.s.post dicta do. Anto.⁊ do.Floren .habes mentē
Inno.⁊ Hosti.melius declaratam quamuis intricate loquan-
33 tur,quam declarauit do.Floren.vel do.Anto.† Aduerte tamen
inquantum dixi,quod si sententia excommunicationis fuerit
lata contra aliquem,si non soluerit infra terminum quod talis
sententia tenet.⁊ hoc est clarum.quia licet sententia excommuni
cationis vel alia non debeat ferri sub conditione,tamen lata te
net.ij.q.vj.c.biduum dixi etiam,ꝙ tunc ligat,si non sit facta so-
lutio in termino licet contingat,quod non potuerit soluere in
termino:⁊ licet sine culpa sua desierit esse soluendo post senten-
tiam nam talis sententia tenet ⁊ ligat.ex quo non fuit error ex-
pressus in ea:vt dixi.s.sed do.Anto.dicit,ꝙ si constat de mente
iudicis,ꝙ omni casu voluerit ligare,tunc verum erit, quod ta-
lis erit ligatus quo ad ecclesiam,sed non quo ad deum si autē
non voluit ligare,nisi vbi posset soluere, tunc non erit ligatus
quo ad deum nec quo ad ecclesiam.¶ Si vero sit dubium,tunc
dicit,ꝙ quo ad deum non erit ligatus,ex quo non potuit solue
re,nec fuit in culpa.sed quo ad ecclesiam tutius est excommuni-
cato,ꝙ reputet se ligatum propter dubium mentis excommuni
cantis.arg.c.ad eius vero.v.di.⁊ desponsa.c.iuuenis.sed tamen
dicit do.Anto.quod non debet intelligi, sententiantem voluis-
se in dubio inique sententiare.⁊ ideo videtur qd in dubio de-
beat intelligi,quod voluerit excommunicare,si non soluerit in-
fra mensem.s.cum possit soluere ⁊ non soluat.nam ex quo senten
tia potest applicari ad casum iustum ⁊ sic secundum eum in di
cto casu quando non potuit.nec fuit in culpa,in dubio non in-
34 telligetur ligatus secundū do.Ant.†qui etiā dicit Speculatorē
hoc tenere in simili in ti.de citationi.§.iam de citatione.versic.
quid si non veniens.circa finem.§.vbi in simili dicitur, ꝙ si ex-
communicatur quis si non venerit infra certum diem,intelligi
tur demum excommunicatus si non fuerit impeditus.allegat
l.si seruus decem.ff.de solutionibus.Et per hoc dicit, ꝙ si iusta
causa impeditus non venit,non erit excommunicatus, nec de-
bebit satisfacere de expensis.allegat quod habetur de procura.
c.querelam.⁊ sic residet.d.Anto.⁊ hanc opi.etiam tetigit glo.
iiij.q.v.in.c.vno.in glo.que incipit,sed pone.sed glo.ibi finaliter
tenet contrarium.⁊ similiter contrarium tenuit gloss.in.c.ij.de
test.cogend.in quibus locis dicunt gl.predicte,quod excommu
nicatus si non venerit infra certum terminum ipso non venien
te erit excommunicatus,licet fuerit impeditus quia videmus
in simili,ꝙ sententia diffinitiua lata contra absentem licet fue-
rit absens ex iusta causa,tenet:licet posset petere se restitui:vt le
gitur ⁊ notatur in.l.fi.ff.de resti.in inte.⁊ de re iudi.in.c.cum ber
toldus.⁊ ideo videtur quod in casu proposito si nō soluit in ter
mino,licet fuerit impeditus,nihilominus sit excommunicatus
quamuis tunc possit petere absolutionem:⁊ docto de impedi-

mento debeat absolui sine difficultate:vt no.gl.in simili in.d.c.ij.
τ facit etiam quod superius dixi.nec ob.ratio.d.Anto. quia di
co ꝙ in dubio debet intelligi,quod iudex voluit se referre ad cō
tumaciam veram vel presumptam:sicut patet,quando fert sen
tentiam contra illum,qui postea probatur fuisse absens ex iusta
causa.l.ab eo.C.quomodo τ quando iudex.Et pro hoc etiam vi
detur esse tex.expressus in hac materia excommunicatiōis in.c.
venerabilibus.§.idem est:de sen.excom.lib.vj.vbi patet,ꝙ in du
bio iudex excommunicans videtur se referre ad contumaciam
35 veram vel presumptam.†vnde ibi dicitur,ꝙ si excōmunicauit
aliquem si non venerit infra terminū:ille erit excommunicatus,
quamuis fuerit impeditus venire:vt ibi patet.poterit tamē pe
tere se absolui τ sic si doceat de impedimēto,sine difficultate de
bebit absolui.τ sic ibi videtur casus pro glo.in.d.c.ij.de testi.co
gend.τ per hoc videtur,ꝙ opi.do.Ant.non sit vera de iure,in
quantum vult,ꝙ excommunicatus si non soluerit infra cer
tum terminum non sit e communicatus si non soluat,τ fuerit
impeditus soluere,quia non potuit soluere.dicebat etiam pre
dicta procedere in sententia lata contra certam personam.sed si
in genere fuerit promulgata sententia excommunicationis con
tra non soluentes collectas vel certum sensum infra certum ter
minum hec excommunicatio in dubio secundū eum referetur
solum ad valentes soluere quia sententia generalis ciuili modo
videtur intelligenda.ar.l.si cui.ff.de seruitu.τ.c.ei cui.de preben.
li.vj.τ sic dicit Fede.tenere in suo consilio.cxiij.Sꝫ certe illud cō
silium non reperio.vt videtur etiam dictum in se esse verū: per
ea que dixi.s.quia in dubio iudex videtur habere respectum ad
veram contumaciam vel presumptam.d.c.venerabilibus.§. idē
est.τ hec ratio habet locum etiam quando fertur dicta sententia
generalis.ergo etiam in dicto casu habebit locum dispositio di
cti.§.vt non soluens excommunicatus sit,licet possit peti se ab
solui τ sine difficultate debeat absolui,si doceat de impedimēto.
36 Ulterius etiam instat hic do.Anto.†que est ratio,ꝙ sententia
excommunicationis lata sub conditione,si non soluerit.j.ter
minum,ligat non soluentem,licet non potuerit soluere instāt
termino si post sententiam ex culpa sua desijt posse soluere τ ta
men non potest quis se obligare per pactum, vt si non soluerit
infra terminum,possit excommunicari,ad finem vt possit ex
communicari etiam si instante termino non possit soluere:quā
uis post pactum culpa sua desierit posse soluere:quod etiam te
tigit hic Innoc.τ concludit,ꝙ quando lata est sententia, tunc
cum illa de iure potuerit ferri,τ teneat,vt superius est dictum,
propter stimulum sententie non solum non debet quis esse ne
gligens in soluendo,immo etiam diligens in adimplendo id qđ
debet adimplere,ne sententia habeat effectum.arg.l. vtiqꝫ.ff. de
rei vendi.τ facit etiam quod habetur in.l.quotiens.§.j.de ad
mi.tuto.sed vbi sententia non est lata,sed est ferenda post termi
num,tunc debet attendi contumacia secundum tempus sentē
tie:que non adest,ex quo non potest soluere,licet ex culpa sua de
fierit posse.τ ideo tunc non debet excommunicari,ex quo tēpo
re sententie non reperitur contumax.potes etiam dicere vt dixi
s.ꝙ quando sententia fertur per iudicem sub conditione,si nō
soluerit,quod videtur habere respectum ad contumaciam verā
vel presumptam:τ ideo si in termino tunc non fiat solutio, non
soluens tunc est excommunicatus:quia saltem est in presumpta
contumacia etiam dato quod tunc non possit soluere, τ etiam
desierit posse post sententiam sine sua culpa . τ multo fortius
si ex culpa sua desijt posse,ligabit sententia per ea que dixi. s. vi
detur tamen,ꝙ vbi tempore termini instantis non potuit solue
re,τ post sententiam desijt sine culpa sua posse soluere,ꝙ tunc do
cto de impedimento debebit sine difficultate absolui.sed vbi de
sijsset posse soluere post sententiam ex culpa sua , quamuis non
potuisset soluere instante termino,videtur ꝙ tunc non debeat
sine difficultate absolui.ex quo fuit in culpa.Inno.tamen vide
tur sentire,ꝙ etiam tunc debet sine difficultate absolui, ex quo
impotens est ad soluendū,si de hoc cōstat.quia inanis est actio
quā inopia debitoris excludit.facit quod habetur in.c.odoar
dus.de solutio.τ.l.nam is.ff.de dolo.¶ In ea.gloss.ibi sub pena
sui beneficij.hoc verum si obligatio fiat coram suo iudice,in cu
ius manibus posset beneficio renunciare.τ idem si fiat corā alio
de consensu sui iudicis alias esset secus:per id quod habetur in
c.admonet.de renuncia.saluo nisi ratificatio fuerit facta per suū
iudicem.ar.c.j.τ.ij.ix.q.ij.de quo etiam in.c.cum dilecti.hic alle
37 gato in glo.¶†In glo.penul.in fine no.bene ex hac gl.ꝙ vbi in
eiusdeꝫ persona concurrant due potestates,attenditur in actu
qui fit coram eo,que potestas fuerit electa:adeo ꝙ non innabi
tur ex alia.τ sic videtur hic tex.cū glo.pro dicto Hostien.contra
Inno.in.c.cum ex officij.de prescrip.τ pro dicto etiam Hostiē.
videtur esse tex.cum glo.s.eod.ex literis.coniuncta glo.fi.Et ex
hac glo.cum hoc tex.τ ex illa videtur,ꝙ si habens iurisdictionē
ordinariam τ delegatam faciat actum aliquem vigore delega
te iurisdictionis,quē facere non potest virtute ipsius delegate,
licet potuisset facere virtute ordinarie,nō valebit actus,ex quo
fecit virtute delegate,τ non virtute ordinarie.de quo plene no.
in.d.c.cum ex officij.j.de prescrip.aduerte tamen,quia hic non
bene apparet,ꝙ expresse fuerit electa iurisdictio delegata.tex.ta
men satis videtur innuere ꝙ tacite videatur electa eo ipso, qđ
pendente ipsa delegata,ad instantiā illius,qui impetrauit dele
gatum,fuit factus actus prorogationis per Io.laicum de quo
38 in litera.quod est notandum.¶†Item no.ex gl.in quantuꝫ in
nuit,ꝙ si fuisset habitus respectus ad ordinariam potestatem,
ꝙ tunc tenuisset prorogatio,quod fieri potest prorogatio etiaꝫ
de potestate excōicandi.de quo dubitauit Inn.in.d.c.de causis
τ.Io.an.posuit hic opiniones contrarias:τ finaliter videt̄ in
clinari post Inno.ꝙ non possit prorogari quia talis potestas
pendet a potestate clauiū.facit de pe.τ remis.in.c.noua.Sed po
tes concordare opiniones,vt hic etiaꝫ voluit do.Flor. quia si fiat
prorogatio in habentem alias potestatē excōicandi,τ tunc fieri
potest prorogatio,licet sine prorogatione nō haberet illam po
testatē excōicādi cōtra personam prorogātē.τ sic intelligat̄ hec
gl.τ etiam id quod dixi super glo.precedenti.Si autē alias non
haberet potestatem excōicandi,tunc non possit in illum proro
gari.quia illa potestas nō procedit a facto priuatoruꝫ,sed a di
spositiōe diuina.facit quod habetur in.c.j.de transla.prela.et
qđ no.per Inn.in.c.olim.lo.ij.de resti.spo.τ quod notatur etiā
in simili per glo.τ legistas in.l.j.in glos.fi.ff.de iudi.τ quod dixi
posse prorogari potestatem excommunicandi in habētem alias
ipsam potestatem,intellige qū habet potestatē vt quis possit ex
communicari,si interueniat iusta causa ipsum excommunican
di:alias secus:per id quod plene dixi in gloss.precedenti.d.vero
Anto.hic dicebat,ꝙ potestas excōicandi principaliter non po
terat prorogari accessorie prorogata iurisdictione principali.et
39 sic debet intelligi dictum Hosti.τ etiā abbatis hic.†ipse tamen
abbas vt refert Io.An.hic super gl.fi.ad fi.simpliciter dixit, ꝙ
non potest quis prorogare potestatem excommunicandi.vnde
dixit laicum in potestate excōicandi se non posse subijcere non
suo iudici.sed secūdum.d.Ant.hoc debet intelligi principaliter.
accessorie autem bene potest prorogari dicta potestas, vt.s.di
xi.τ secundū hoc videtur,ꝙ hic in effectu fuerit prorogata iu
risdictio per illum Io.de quo in litera super obligatione qua te
nebatur mercatoribus.τ fuit etiaꝫ accessorie facta prorogatio,
vt si infra terminum non fieret solutio,posset tunc excōicari.qꝛ
tamen non apparet expresse hic de prorogatione super principa
li,satis videtur posse dici,ꝙ intelligitur tacite super principali
obligatione facta prorogatio,eo ipso ꝙ facta fuit prorogatio,
ꝙ si infra terminum non solueret quantitatem debitam,posset
excōicari.illud tamen fatetur Inn.s.e.de causis.esse certum,vt
possit fieri prorogatio,vt cognoscatur,an quis iuste vel iniuste
40 fuerit excōicatus.†Et per predicta etiam posset decidi,an pro
rogatio possit fieri in causis spiritualibꝰ.de quo dubitauit In
no.in.d.c.de causis.nam aliqui dixerunt , ꝙ nō:licet secus sit in
causis temporalibus.Et ratio diuersitatis secundum eos est,qꝛ
iurisdictio spiritualis processit a deo.de transla.prela.c.j.τ.ij.Sꝫ
potestas in temporalibus processit a populo.insti.de iure natu
rali.in.§.sed qđ principi.τ.l.ij.§.deinde.ff.de origi.iur.Alij vero
τ melius secundum Innoc.dixerunt ꝙ potest fieri prorogatio
etiam in causis spiritualibus,dummodo fiat in illum,qui alias
habeat iurisdictionem causarum spiritualiū:alias secus.τ hoc
etiam satis videtur hic probari,per ea que superius sunt dicta
41 †nec obstat,ꝙ in spiritualibus non potest fieri compromissum
j.de resti.in inte.c.penul.τ sic non videtur posse fieri prorogatio.
quia respondet Inn.in.d.c.de causis.ꝙ non valet ꝯña.quia qđ
non possit compromitti de causis spiritualibus,illud cōtingit
propter vilitatem arbitrorum.que ratio cessat in iudicibus pro
42 rogatis.aduerte tamen,quia†dixit hic Hostiē. τ videtur sequi
Io.an.ꝙ nedum clericus,sed nec etiam laicus potest prorogare
iurisdictionē in spiritualibus sine ꝯsensu sui iudicis ecclesiasti
ci:per id quod habetur in.c.ij.τ.iij.j.de parochijs.τ in.c.omnis.
de peni.τ remis.τ in.c.non oportet.ij.de consecra.di.v.τ cū hoc
43 dicto transit hic Io.an.sed.d.Anto.hic dicit†quod licet clericꝰ
non possit prorogare etiā in spiritualibus sine consensu sui iu
dicis.j.de foro cōpe.c.significasti.tamen secus videtur in laicis,
qui non sunt ita stricti,sicut clerici.τ sic videntur posse sine con
sensu sui iudicis posse prorogare causas spirituales nisi forte es
set potestas excōicandi.qꝛ illa secundum eum non potest princi
paliter prorogari,sed solum in consequentiam, τ demum cum
44 consensu sui superioris†sed certe in potestate excommunicādi
videtur hic probari non diuinando,ꝙ si fuisset iudex habilis
ad prorogandum,fuisset prorogata iurisdictio τ potestas ex
communicandi.nec videtur hic requirere cōsensuꝫ sui iudicis.
nam

nam hic solum pōderatur, qđ iurisdictio erat delegata: ꝛ sic ex alio capite videtur, ꝙ nō fuisset impedita prorogatio. et hoc videtur, qđ prorogatio possit fieri qui alias habebat cognitionez 45 causarum† ꝛ pro hoc faciat, quia non videtur reperiri iure cautum, qđ in laicis requiratur consensus sui iudicis in prorogatione, nisi in feudalibus. de quo in. c. ex transmissa. j. de foro compe. ꝛ per Inno. in. c. ceterum. de iudi. ꝛ per glo. in. l. imperialem. §. penul. de probi. alie. feu. per fede. in vsibus feudorū nec obstāt iura allegata per Host. ꝛ primo nō ob. c. ij. de parochijs quia nō loquitur in actu iurisditionali: vt ibi patet. nō ob. etiā. c. iij. eod. ti. quia inquātū ibi dicitur, qđ episcop⁹ nō potest iudicare alienum parochianum, posset respōderi illud procedere, nisi interueniat prorogatio. per ea que habentur in text. isto cum gloss. ¶ Item non ob. c. omnis quia loquitur in foro penitentiali: in quo bene est verum, qđ non potest laicus tale forum ꝓrogare si ne licentia sui iudicis: vt ibi patet. quod nedum est verū si agatur de prorogatione expressa, sed etiam si de tacita delinquendo in alia parochia. nam licet in loco delicti sortiatur forum quo ad penam fori contentiosi, vt in. c. j. de rescriptis. non tamen sortitur forum quo ad penam fori penitentialis: vt notauit gloss. 46 notabilis in. c. j. xvi. q. j. transferendo † tamen domi alium de vna parochia in aliā bene mutatur forus penitentialis: per id quod habetur in. c. fi. de paro. ꝛ in. c. cum quis. de sepul. li. vj. qđ procedit, etiam si mutetur domicilium sine licentia sui proprij 47 iudicis: vt patet in dictis iuribus† et sic in dicto casu tacite fit prorogatio sine consensu proprij iudicis in foro penitentiali: alīs in foro penitentiali non potest fieri expresse nec tacite sine cōsensu proprij iudicis. hic autē nos loquimur de prorogatione iurisdictionis contentiose in spiritualibus ꝛ sic dictum. c. omnis non habet obstare. ¶ Item non obstat. c. nō oportet. quia potest dici, ꝙ illud loquitur in laicis cruce signatis vel penitentibus: vt ibi no. gl. nam tales non debent prorogare sine literis ꝓprij episcopi: ꝛ sic in alijs laicis videtur secus. Et pro ista parte, non requiratur in spiritualibus prorogandis per laicos cōsensus sui iudicis, benefacit dictum Inno. in. d. c. de causis. vbi simpliciter videtur residere, qđ possit fieri prorogatio spiritualiuz, dummodo fiat in alias habentem iurisdictionem similem. ꝛ. d. Flor. etiam transit cum illo dicto. ꝛ videtur etiam. d. Ant. idem velle, vt prediri. si tamē vis tenere opinionem Host. que videtur tutior, ex quo cum illa transit Jo. an. potes pro ipso inducere. c. iij. de parochijs. superius allegatum. nam ibi dicitur, ꝙ nullus episcopus potest alienum parochianum ordinare: quia nō pōt etiam alienum parochianum iudicare. et sic videtur, ꝙ sicut nō potest alienum parochianum ordinare sine cōsensu proprij episcopi. ix. q. ij. c. j. ꝛ. ij. sic etiam videtur ꝙ non poterit iudicare in spiritualibus sine consensu sui iudicis. cum ibi equiparet illa duo, ordinare ꝛ iudicare. ꝛ ſm hoc esset necesse intelligere istum textum inquantum innuit, ꝙ valuisset ꝓrogatio potestatis excōicandi, si alias iudex in quem fiebat prorogatio, fuisset habilis, deberet intelligi quando etiam interueniret consensus sui iudicis: alias secus. hoc tamē est aliqualiter violare istam literā. ideo forte de iure verior videtur opi. quā. s. diri. ꝛ illam tenendo posset responderi ad. c. iij. ꝙ debet intelli, ꝙ non potest iudicare alienum parochianum qñ. s. non interueniret prorogatio, per 48 hunc tex. ꝛ alias secus, per hunc tex. cum glo. ¶ † An autem in causis criminalibus possit fieri prorogatio iurisdictionis. Inno. posuit opi. contrarias in. c. de causis. videtur tamē tenere, ꝛ ista est communis opi. qđ si fiat ꝓrogatio in illum, qui alias habebat iurisdictionem similium causarum criminaliū, tūc possit fieri prorogatio: alias secus. quia tunc non esset prorogare seu extendere, sed potius de nouo dare. quod fieri non potest per cōsensum priuatorum. l. priuatorum. C. de iur. om. iudi. ꝛ. s. eo. c. significantibus. et ꝙ possit fieri prorogatio in criminalibus in habentem alias iurisdictionem in ipsis criminalibus, est text. cum glo. in. l. j. C. vbi de cri. agi oportet. ꝛ notatur per glo. in. l. fi. in glo. fi. ff. de iudi. ꝛ in. l. j. C. de iur. om. iud. in glo. fi. licet glo. aliter sentiat in. c. si diligenti. in glo. j. de foro compe. ꝛ de materia etiam in specu. de compe. iudi. adi. §. j. ver. sed nūquid in iudicē. ¶ Nec ob. si dicatur, ꝙ impedietur iurisdictio iudicis delicti: quia responderi potest, qđ illud non est verum. nam etiā coram illo poterit procedi: vt patet in. d. l. j. C. vbi de cri. agi oportet 49 Bal. tamen † in. l. si quis ex consensu. C. de epi. audi. tenet contrarium quia secundum eum non debet posse per actum priuatorum preiudicari iuri publico rei publice loci delicti. argu. l. ius publicum. ff. de pactis. ꝛ. c. si diligenti. de foro compe. ꝛ ad. l. j. C. vbi de cri. agi. oportet. respondet, qđ illa lex habet locum, quando delinquens conueniebat in loco delicti vbi de iure poterat conueniri, sed forte ex priuilegio poterat declinare forum. ideo nimiruz si tunc postea potest procedi, si nō opponitur exceptio: quia faciliter fit tunc prorogatio per omissionem exceptionis,

per notata per Inno. s. eo. prudentiam. secus vbi prorogaretur iurisdictio in criminali in illum qui alias nullo modo esset iudex: qꝛ tunc non habet locum dicta. l. j. sed certe illa solutio Bal. videtur nimis restringere illam legem ideo verior videtur opi. communis. Nec ob. ratio sua: quia licet non possit per pactum priuatorum tolli ius publicum regulariter, fallit quando hoc fit iure permittente: vt contingit, quando fit prorogatio: vt pa50 tet ex dicta. l. j. preterea † dicit Jo. and. in addi. specu. in. d. §. j. super ver. sed nunquid. post Guidonem de suzaria ꝙ nō fit in effectu preiudicium iudici delicti. quia si sit casus, in quo possit inquirere de delicto, quod quando sit, notatur per legistas in. l. ij. §. si publice. ff. de adulte. vbi per Bar. poterit inquirere. ꝛ sic tūc poterit prohibere ne iudex coram quo fit prorogatio procedat quod intelligo nisi forte fuisset negligens in procedendo seu in inquirendo: quia tunc videtur, ꝙ potuit preueniri: per. l. ij. §. fi. ꝛ. l. si maritus preuenerit. §. fi. ff. de adulte. Saluo nisi in fraudem fieret prorogatio: forte ad finem, vt per iudicē prorogatum absolueretur vel leuis pena imponeretur: quia tunc talis preuentio nō prodesset. argu. l. cum non iusto. ff. de collu. dete. Si autem esset casus, in quo non posset fieri inquisitio, tunc ex quo non apparet accusator coram iudice, coram quo fit prorogatio, videtur, ꝙ tūc possit procedi: dummodo (vt diri) hoc non fieret in frau51 dem. Et ex predictis † etiam patere potest, ꝙ ex quo in causis criminalibus potest fieri prorogatio, cum ille sint de mero imperio. l. imperium. ff. de iur. om. iudi. eadem ratione poterit fieri prorogatio de causis mixti imperij in habente alias mixtuz imperium: per ea que. s. diri ꝛ que dicuntur esse de mero, et que de mixto imperio, ꝛ que de iurisdictione notatur per legistas in. l. imperium. ff. de iurisdic. om. iudi. ꝛ tangitur per glo. ꝛ doc. in. c. 52 ꝙ sedem. de offi. ordi. ¶ In glo. † fi. ibi, quando possit fieri prorogatio. aduerte, quia ꝓrogatio est potestatis extensio. vñ quo ad propositum prorogare. idem est ꝙ extendere vel prolongare vel protrahere. s. eo. de causis. ꝛ ideo si potestas aliqua nō subesset vel fuisset extincta, non haberet locum prorogatio: quia illud ꝙ non est, extendi non potest. j. de despon. impu. c. ad dissoluendū ꝛ. s. eod. titu. c. significantibus. ꝛ facit quod habetur in. l. sed si 53 manente. ff. de precario. Et † not. ꝙ sicut fieri potest prorogatio iurisdictionis, sic etiam ꝛ aliorum. vnde potest fieri prorogatio precarij ad tempus facti. d. l. sed si manente. ꝛ similiter locatiōis 54 ad tempus facte. l. item queritur. §. qui impleto. ff. locati. ¶ † In eā. glo. ibi de tempore ad tempus. ꝛ hec est vna species prorogationis. s. de tempore ad tempus. ¶ Alia et secunda est de re ad rem. tertia de persona ad personam. ꝛ de istis tribus tangitur hic in glo. ꝛ est quarta, de qua est dubium an possit fieri, de loco ad locum. Item quinta de casu ad casum: de qua an fieri possit, tetigit Inn. s. eo. prudentiam. ꝛ in. c. de causis. ¶ Item est sexta de causa ad causam ꝛ de istis quatuor vltimis de quibus gl. non tetigit dicetur post glo. istam finitam. ¶ In ea. gloss. ibi triplex consensus. s. actoris, rei, ꝛ iudicis. ꝛ de cōsensu iudicis, ꝙ requiratur in prorogatione de tempore ad tempus, satis videtur probari vt. l. ij. §. fi ꝛ iudex. ff. de iudi. ꝛ qualis cōsensus requiratur. 55 j. patebit. Circa † consensum vero actoris ꝛ rei ꝛ sic partiū aduerte, quia sufficit, qđ consensus ipsarum partium interueniat etiā separatim: et sic non est necesse, quod simul eodem tempore interueniat: vt probatur. s. eo. cum olim abbas. vbi patet, qđ ex postfacto interuenit consensus domini. ad hoc etiam facit qđ notatur in specu. de arbitro. §. excipitur. versic. item nunquid. 56 † Item sufficit, quod sit tacitus consensus: vt patet in dicto. c. cum olim abbas. licet Innocen. in. c. ij. de resti. in inte. videatur velle, qđ requiratur expressus consensus, sed non bene. per dictū c. cum olim. ideo sufficit, quod partes sciant eum non esse iudicem suum: ꝛ nihilominus litigent coram eo. nam tunc videntur tacite consentire, licet alias expresse non consentiāt: per id quod 57 legitur ꝛ nota. in. l. j. et. ij. ff. de iudi. † requiritur quartum vt prorogatio fiat, videlicet ꝙ partes non errent. nam propter errorē excludentur consensus. quia errans non intelligitur consentire. l. si per errorem de iur. omnium iudi. Quod intellige etiam si vna pars tantum erraret. nam non tenebit processus etiaz quo ad scientem: quia non surgit prorogatio, nisi vtriusque partis consensus interueniat: vt voluit hic gloss. si ponderetur. de quo in dicta. l. si per errorem. ꝛ facit etiam quod notatur in Specu. de compe. iudi. adi. §. primo versicu. de cuius ꝛ versicu. sequen58 ti. ¶ † Item requiritur quintum. s. ꝙ consensus sit liber. ꝛ non coactus: alias non inducentur prorogatio. ꝛ est speciale hoc casu quod metus inficit actum ipso iure: vt notatur in. l. ij. ff. de iudi. et facit quod habetur in. c. abbas. quod metus causa. ꝛ in 59 l. similiter. §. si dos. ff. quo metus causa. ¶ † Item requiritur sextum, quod non interueniat penitentia, que potest habere locū vsque ad litem contestatam. l. si conuenerit et ibi notatur. ff. de iniuri. om. iudi. ꝛ facit quod habetur in. l. cum dotem. §. eo autem

tempore.ff.sol.matr.& dictum fuit.s.eod.significantibus.& nota-
60 tur in dicta.l.j.& ij.ff.de iudi.item †requiritur septimum videli
cet habilitas personarum ad prorogandum.nam seruus vel pu-
pillus non posset prorogare:similiter nec clericus sine consensu
sui iudicis.vt in.c.significasti.j.de foro compe.& tangit glos.j. in
fine.& facit qđ no.Cyn.in.l.si qui ex consensu.C.de epi.audi Itē
requiritur octauū,videlicet quod qualitas cause nō repugnat.
nam secundum aliquos in causa criminali non potest fieri pro-
rogatio.nec etiam in causa spirituali.sed de hoc dic vt.s.dictuz
fuit super glos.precedenti.& tangit etiam Innoc.s.eo.de causis.
& Joan.and.hic.¶ Ultimo requiritur,quod non sit inhabili-
tas iudicis.nam iurisdictio delegata non potest prorogari ad
alias personas:vt hic patet licet secus in ordinaria.l.j.et.ij.ff. de
iudi.et hic etiam colligitur a contrario sensu.¶ In ead. gloss.
ibi.sic arbitrium prorogatur.& pone arbitrium.i. compromis-
sum.per id quod habetur in.l.diem proferre.& in.l.arbiter ex cō
promisso.allegatis in gloss.& per id etiam quod habetur in ru-
61 brica.ff.de arbit.¶ Nunquid †autem arbiter,cui data est pote-
stas prorogandi compromissum poterit pluries illud proroga-
re:& quid si ad diuersos dies prorogetur:dic vt no.Specu.de ar
bi.§.excipitur.versic.sed quid si arbiter.& sequen.vbi concludit
quod non potest prorogare nisi semel,nisi aliud sit dictum.& ibi
etiam dicit,quod non tenet prorogatio,si fiat ad diuersos dies.
de quo dic vt ibi.¶ In ead.gloss.ibi,si partes & iudex. no. bene
62 †ex gloss.quod in prorogatione de re ad rem etiam requiritur
consensus iudicis:nedum quando fit de tempore ad tempus.
idem voluit glo.in.l.ij.§.si & iudex.ff.de re iudi.& cum glo.transit
hic Joan.and.& domi.Floren.sed Barto.in dicta.l.ij. quem se-
quitur hic do.Ant.dicit,quod in prorogatione de re ad rem &
de persona ad personam eo casu quo potest fieri,non est necessa
rius consensus iudicis per dictam.l.ij.in principio &.§.conueni
re.ff.de iudi.sed in prorogatione de tempore ad tempus, bene
requiritur vltra consensum partium consensus iudicis per di-
ctum.§.si & iudex.& est ratio diuersitatis,quia quando iudex est
datus ad tempus,finito tempore putat vel putare debet se nul
lam iurisdictionem habere.ideo cum ignoret illud quod est de
substantia iurisdictionis,non potest procedere:per id quod le-
gitur & notatur in.l.multum.de condi.& demon.ff.cum ibi nota
tis per Barto.& in.l.quero.ff.de eo qui pro tuto .secus quando
iudex ignorat qualitatem,sed bene scit illud quod est substantia
le iurisdictionis.quia tunc tenet illud quod agit.& sic cōtingit
in prorogatione de re ad rem et de persona ad personam: quia
scit substantiam iurisdictionis,ex eo quia scit se habere iurisdi
ctionem:licet ignoret qualitatem:hoc est,se habere iurisdictio-
nem respectu rerum vel personarum,in quibus fit prorogatio.
& ideo tunc videtur quod non requiratur consensus iudicis.p
quo bene facit dicta.l.ij.in principio &.§.conuenire.Satis tamē
videtur posse dici,quod si iudex ignoret partes velle prorogare,
tunc procedant supra dicta.sed vbi scit,quod volunt proroga-
re,si non contradicit,videtur tacite consentire.argu.s.eod.cuz
olim abbas.etiam si agatur de prorogatione de tempore ad tem
pus.Et secundum predicta videtur intelligendus & limitan-
dus dictus.§.si et iudex.¶ Item aduerte quia aliqui habent
ibi in litera, si et iudex et tempus datus ad partes consentiāt.
& sic videtur habuisse ibi gloss.& Barto.Alij vero habent lite-
ram hoc modo,si & iudex ad tempus datus est,& partes consen
tiant.& ita vidi in quibusdam libris & sic etiam dicit domi.An-
to.vidisse.et tunc ille text.non probaret,quod in prorogatione
de tempore ad tempus requiratur iudicis consensus.de hoc ta
men videtur dicendum vt superius dixi.Et quod dixi.s.proro
gationem posse fieri de tempore ad tempus.procedit in iurisdi
ctione delegata.An autem hoc procedere possit etiā in iurisdi
dictione ordinaria inferius dicetur.¶ In ea.gloss.ibi, et tunc
prorogatur iurisdictio.quasi velit gloss.quod si agitur de proro-
gatione fienda de partium consensu,illa non potest fieri de per-
sona ad personam in iurisdictione delegata.sed si agitur de pro
rogatione tacita proueniente ex iuris dispositione , que habet
locum etiam altera parte inuita,tunc illa bene habet locū etiā
in iurisdictione delegata de persona ad personam in casibus ex-
pressis in iure:vt patet in.c.j.hic allegato in gl.& in.c.j.j. de alie.
iudi.& patet etiam in alio casu videlicet in.c.j.s.eo.quo ad tur-
bantes iurisdictionem delegatam:nam tunc extenditur ex di-
spositione iuris iurisdictio delegata etiam ad aliam personam
vt ibi patet.¶ Item interdum fit extensio ratione accessorij ex
iurisdictione.s.eo.prudentiam.§.sexta.&.§.fi.item interdum ex
eo,quia quis succedit scienter in vitium:vt in.c.quia do.j.de iu
63 di.In ead.gloss.ibi,& ex certa scientia et non per errorem.†Sed
quid in dubio erit dicendum.An presumenda erat certa scien-
tia vel nō.Specu.tetigit in titu.de compe.iudi.§.j.versi.sed nun
quid presumetur sub ver.decimo.& ibi post allegationes pro et
j.dicit quod si partes sint in iure perite presumitur quod ex cer-
ta scientia consentiant,litigando coram non suo iudice : alias
presumeretur ignorare,& sic ex errore litigare.per id quod ha-
betur in.l.verius.ff.de proba.facit quod notatur in.l.regula .ff.
de iur.& fac.igno.& in.§.fin.xxviij.distin.¶ In ca.glos.ibi, nul-
li preest iudicio.sed certe si ista ratio attendatur,non posset p-
rogari iurisdictio delegata de re ad rem,vel de tempore ad tem-
pus:cuius contrarium est verum:vt patet.s.eo.de causis &.c.cū
64 olim abbas.ideo dicit domi.Ant.quod melior ratio est † quia
iurisdictio delegata est odiosa ex eo,quia per eam detrahitur iu
risdictioni ordinarie:et ideo est magis stricta quam ordinaria:
et debilior & minus fauorabilis:quaz ordinaria.facit quod no.
gloss.in.c.j.de rescriptis.lib.vj.dum dicit gloss.quod delegatus
nulli preest iudicio.i.iurisdictioni hoc ideo dicit,quia delegat9
nihil habet proprium:sed iurisdictio quam habet est ipsius de-
legantis.l.j.§.qui mandata.ff.de offi.eius cui manda est iurisdi.
65 †Et not.bene ex glo.quod licet iurisdictio ordinaria possit pro
rogari de persona ad personam,tamen secus est in delegato.glo.
tamen iuris ciuilis in.l.j.in gloss.penul.ff.de iudicijs . & in.l.j.C.
de iurisdic.om. iudi.tenuit contrarium.sed communiter ille gl.
reprobantur.& contra illas est hic casus expressus.& pro ista par
te etiam facit quod habetur in.l.in agris.ff.de acquir. re.do. et
plus dicit hic domi.Anto.quod si esset iurisdictio ordinaria ex
priuilegio concessa & ad certos terminos vel casus limitata qđ
tunc non posset ad alios casus vel terminos extendi,nec conse-
quenter ad alias personas.quia eadem esset ratio,que in delega
ta.allegat quod not.Hostien.in.c.penul.j.titu.j.nam ex quo ex
priuilegio contra ius commune esset concessa,videtur ꝙ tunc
non posset prorogari ad alias personas,vt predixi.¶ In ea.gl.
66 ibi,quia habetur a lege.†Sed certe vt dicit Joan.andr. licet lex
confirmet id,quod agūt partes tamē principaliter habetur.p-
pter factum pactum respectu eius quod prorogatur:& ideo ta-
lis iurisdictio prorogata non debet dici ordinaria sed delegata:
prout sequitur in gloss.facit quod dictum fuit in.c.suspicionis.
s.eo.Et pro hac parte etiam facit,quia ista iurisdictio proroga
ta est accessoria ad primam.ergo eius sortitur naturam .ar. re-
gule accessorium.de reg.iuris.li.vj.& ff.de pac.data.in.l.inter.§.
cum inter et ideo erat eiusdem qualitatis ipsa iurisdictio pro-
67 rogata cuius est prima & ideo† . a prima non poterit appellari,
nō appellatur etiam a prorogata.facit quod habetur in.l.si qui
ex consensu & in.l.& precalleg.C.de epis.audi et in authen.si quis li
tigantiū.ibi posita.secus si poterat a prima appellari: nam tūc
poterit etiam appellari a prorogata:sicut etiaz appellatur a sen
tentia iudicis dati de consensu partium.l.ex consensu.ff. de ap-
pella.&.c.super questionum.§.si vero.s.eod.nam licet sit appro-
bata persona iudicis in procedendo,non tamen est approba-
68 tum quod iniuste procedat:facit†quod dicitur in simili in testi-
bus:quia licet persona approbetur,tamen possunt dicta repro
bari.in.c.ex tenore.& in.c.in presentia.de testibus &.l.si quis te-
stibus.C.de testi.canonizata.iiij.q.iij.non posset tamen recusa-
ri,ex quo est semel approbatus,nisi noua causa superueniret:per
id quod habetur.s.eo.insinuante.& hec videtur vera opi.quam
sequitur Cyn.in dicta.l.si qui ex consensu.et etiam Specu.in tit.
de compe.iudi.adi.§.j.versicu.sed an a sententia.sub versi. deci-
mus.quamuis alij aliter dicant.sz verior videtur opi.predicta,
69 quam etiam tenet hic gloss.per ea que.s.dixi.¶ †Sed aduerte:
quia inquantum dictum est,quod iurisdictio prorogata est eius
dem nature,cuius est ipsa principalis,fortiter videtur obstare.
l.episcopale.C.de epis.audi.iuncta authen.ibi posita. in quibus
patet,quod vbi episcopus cognoscat ex propria iurisdictione,
a b eius sententia poterit appellari:vt patet in dicta authent.si
quis.& tamen secus videtur, quando cognoscit ex prorogata:
quia tunc non appellatur.vt patet in dicta.l.episcopale.Sed po
tes dicere,quod illud est speciale in casu illo,alias procedat regu
la in contrarium:cum accessorium debeat sequi naturam prin-
cipalis,vt.s.dictum est.potest etiam dici,quod illa.l.episcopale
corrigitur per dictam authen.si quid,vt ibi etiam tangit gloss.
& etiam Cyn.et pro hoc facit.quia text.in.l. episcopale inquan-
tum prohibet appellationem,non prohibet illam ratione pro-
rogationis facte,sed ex eo,quia ibi equiparat personam episco-
pi persone prefecti pretorio,a cuius sententia non appellatur.
l.vna.ff.de offic.prefect.preto.et.l.vna.C.de sent.prefect.preto. et
vt dicit Cynus,non videtur ratio , quare magis persona epi-
scopi debeat equiparari persone prefecti pretorio,quando pro-
cedit ex iurisdictione prorogata,quam quando procedit ex iu-
risdictione propria:immo potius videtur dicendum contra-
rium cum propria iurisdictio fortior debeat esse, quam accidē-
talis.facit in argumen. quod habetur in.l.qui habet.§.j.ff.de
tutelis.¶ In ea.gloss.ibi idem est precarium.hoc verum, quan-
do prorogatur durante tempore primi precarij : alias esset po-

tius

tius nouum precarium.vt patet in.l.sed si manente .allegata in glo.et not.bene istud† quia facit, quod si quis sit electus in potestatem pro sex mensibus, & aliqua potestas extraordinaria fuerit sibi postea data, si prorogatur ipsius potestas durāte primo semestri, intelligitur prorogata cum eisdem qualitatibus: quia censetur eadem potestas cum prima: vt hic tangit glo.in simili. secus si post finitum semestre de nouo eligeretur: quia tunc non haberet potestatem extraordinariam primo concessam, nisi expresse concedatur.de quo per Barto.in.l.iiij.ff.de damn.infect. quod tene menti. ¶ In ea.gloss.in fine.† Et sic videtur velle gl. quod speciale sit in clerico vt non possit progare iurisdictionem in iudicem secularem etiam cum consensu proprij episcopi, nec etiam in alium iudicem ecclesiasticum sine licentia proprij episcopi.& hoc finaliter tenuit Bart.in.l.j.§.& post operis.ff.de noui oper.nuntia.licet aliter dixerit in.l.j.&.ij.ff.de iudi. do. autem Anto.hic dicebat, qd in clerico est speciale ratione obedientie, quam debet suo episcopo.vt sine eius licentia non possit prorogare iurisdictionem etiam in alium iudicem ecclesiasticum.sed certe hec ratio non est bona.quia etiam quilibet laicus suo ordinario debet obedire & sic prestare obedictiam.facit quod habetur in.c.ij.de maio.& obe.& sic non deberet posse sine eius consensu prorogare iurisdictionem in alium iudicem.quod tamen non est verum: vt patet ex ijs que habentur in.l.j.&.ij.ff.de iudi. et que not.etiam per Cyn.in.l. si qui ex consensu preallegata.

72 ¶ † Item est speciale in laico in refeudali quod non possit prorogare sine licētia domini: vt no.Inn.in.c.ceterū.de iud.& no.gl. in.l.imperialē.§.penul.in tit.de probi.alie.feu.per fede.in vsi.feu. et sic allegat illam gl.Bar.in dicta.l.j.§.& post opis.sz in.l.j.C.si a non cōpe.iudi.alleget illā ad oppositum.sed reuera gl.ibi ponūt opiniones.tamen videtur magis inclinare in primam, quam sequitur Bart. ¶ Item secundum Hostien.si laicus vult prorogare iurisdictionem in spiritualibus in iudicem ecclesiasticum non suum requiritur licentia sui iudicis.sed de hoc dic vt dixi supra per glo.penul.& ibi etiam dixi, an possit fieri prorogatio in foro 73 penitētiali sine licentia proprij sacerdotis parochialis† nūquid autem laicus, qui est de temporali iurisdictione ecclesie, possit prorogare iurisdictionem in iudicem non suum, qui non sit de temporali iurisdictione ecclesie, videretur quod non.quia in terris ecclesie cause debent tractari secundum ius canonicum.j.de appella.c.si duobus.quod non sit in terris imperij.contrarium tamen tenet hic do.Anto.dicens, qd poterit prorogari in dicto casu etiam sine consensu sui superioris: licet secus sit in clerico.& hoc ideo, nam non tantum est subiectus laicus suo iudici, sicut clericus: nec in eo reperitur quod in prorogatione fienda requiratur consensus superioris: & ideo stabimus in regula, vt sine tali consensu possit fieri prorogatio per.l.j.et.ij.ff.de iudicijs. Itez 74 aduerte extra glo.† quia dubium est, an possit fieri prorogatio de loco ad locum.quidam voluerunt dicere, quod non.quia iudex existens extra locum sue iurisdictionis, est priuata persona. l.iij.ff.de offic. presi.&.s.de constitu.c.ij.§.j.lib.vj.et.l.fi.ff.de iur. om.iudi.& propter hoc dixit Bar.in.l.j.ff.de iudi.quod de loco ad locum non sue iurisdictionis non potest fieri prorogatio.sed de loco ad locum sue iurisdictionis sic: nam licet iudex debeat sedere, quando vult procedere in aliqua causa in loco consueto maiorum, & non in alio in.l.penul.ff.de iusti.& iure. tamen illud erit verum partibus inuitis vt alibi non possit cognosci.sz per partium prorogationem bene poterit etiam in alio loco cognoscere et procedere: dummodo sit locus sue iurisdictionis. facit.l.si cum dies.§.si arbiter.ff.de arbi.& hanc opi.videtur etiā 75 sequi Jaco.de butriga.in.l.j.C.de iuris.om.iudi.† sed communis opin.est in contrarium, videlicet quod possit fieri prorogatio etiam ad locum non sue iurisdictionis ex eo, quia licet extra locum sue iurisdictionis iudex non habeat exercitium, & hoc respectu censeatur priuata persona, vt in iuribus preallegatis: ta- 76 men habet habitum iurisdictionis, hinc est qd† etiam iudex existens extra locum proprie iurisdictionis potest delegare causam infra locum sue iurisdictionis.l.fi.ff.de offi.prefec.vrb.& l.ij. et.l. obseruare.§.fi.cuz.l.penul.ff.de offi.procō.& lega.ergo debet posse fieri prorogatio.nam quantum ad illam faciendaz sufficit, qd iudex habeat habitum iurisdictionis, licet non habeat administrationem seu exercitium.vt patet in tabellionibus, qui dicuntur iudices cartularij, quorum iurisdictio potest prorogari. vt 77 est text.cum gloss.in.l.j.ff.de iudi.† Et pro ista parte facit quod habetur in simili in.l.quero.ff.de solutio.vbi patet, quod si diuisa est tutela inter duos tutores vnus pupilli, puta quia concessa est administratio rerum prouincialium vni & alteri rerum italicarum, si tutor prepositus rebus prouincialibus mutuet pecuniam sibi reddendam in Italia in certo loco ipsius Italie, poterit illam pecuniam in tali loco Italie petere ratione huiusmodi prorogationis.licet alias non habeat se intromittere de rebus Italicis. ¶ Aliqui tamē respondent ad.l.quero.quod ibi loquitur in contractibus, qui regulantur a partium conuentione. sed hic in iurisdictione iudicis, que regulatur a iuris dispositione.facit quod habetur in.c.fin.j.eo.et licet responsio videatur colorata, tamen pro argumento facto ex.d.l.facit, qd tutores censentur habere quodammodo quandā iurisdictionem in rebus sibi commissis.l.inter tutores.ff.de admi.tut.& facit qd habetur in.l.j.ff.de tutelis.& pro predictis etiam facit, quia alias de iure canonico frustratoria esset prorogatio de loco ad locū, si nō posset fieri nisi ad locum eiusdem iurisdictionis: etiam sine aliqua 78 prorogatione† potest, episcopus in qualibet parte sue diocesis cognoscere de causis.vt in.c.cum episcopus.de offi.ord.lib.vj.& qd possit fieri prorogatio de loco ad locum non sue iurisdictionis tenuit gloss.notabilis & singularis in.c.vt litigantes.de offi.or 79 di.li.vj.& sequitur etiam Cyn.in.d.l.si qui ex consensu.† gloss. tamen in dicto.c.vt litigantes.videtur velle, quod ita demuz procedat prorogatio si interueniat consensus iudicis illius loci, in quo alter iudex vult procedere.nam alias non posset in loco nō sue iurisdictionis procedere sine consensu iudicis illius loci.per id quod habetur in.c.j.de offi.ordi.lib.vj.et in.c.episcopum.viij. q.ij.Cyn.tamen in dicta.l.si qui vult quod non requiratur consensus dicti iudicis sed sufficiat, quod non prohibeat alium iudicem ibi procedere.argu.l. iniuriarum.§. penult.ff.de iniurijs. & eius quod legitur et notatur in.l. diuus.ff.de seruitu .rusti. predi.potes dicere concordando opi.vt etiam hic satis videtur sentire domi.Anto.& etiam domi.Floren.quod si iudex alterius loci sciat alium iudicem in eo loco procedere, & non contradicat, tunc procedat prorogatio quia tacite videtur consentire, ex quo prohibere potest, et non prohibet. argu.l.sepe. de re iudi.ff.& c.penul.de re iudi. Secus si ignoraret: quia non debet actum iurisdictionalem propria autoritate vnus iudex in loco alterius iudicis sine eius voluntate exercere: per id quod habetur in dicto.c.episcopum.& in.d.c.j.de offic.ordi. lib.vj. nec ob. dicta.l.iniuriarum.§.penul.quia loquitur in actu meri facti: puta, quando quis venatur vel aucupatur in predio alieno non prohibente domino vel ipso ignorante: non autem loquitur in actu iurisdictionali. Bal.tamen, vt refert hic do.Floren.dixit in dicta.l.si qui ex consensu.quod etiam si iudex territorij non prohibeat, non potest alius iudex iudicare vel procedere in illo territorio.quia iurisdictio ordinaria coheret territorio.l.fi.C. vbi & apud quos restit.in inte.pe.sed verior est contraria opi.secundum eum: pro qua bene facit dictum.c.episcopum. cum dicit, cum voluntate &c.nam secundum eum satis dicitur iudex territorij velle, ex quo non prohibet, cuz possit.facit, licet non alleget, 80 dictum.c.penul.& dicta.l.sepe.† Nec obstat, quod iurisdictio coheret territorio: quia illud est verum quo ad hoc, vt in territorio possit iudicari etiam partibus inuitis. Extra territorium vero non potest partibus inuitis, sed consentientibus illis & iudice territorij non resistente est enim tūc secundum eū perinde ac si accumuletur territorium territorio.facit quod legitur in.c. 81 nouit.j.titu.j. ¶ † An autem iudex vnius loci inter suos subditos in loco alterius iudicis non prohibentis sed consentientis possit exercere iurisdictionem inuitis ipsis subditis vel eorum altero Hostiē.tenuit qd sic, ex quo alter iudex, cuius est territorium, consentit.& de hoc notauit ipse Hostien.vt refert hic do. Anto.in.c.nouit.j.ti.j.&.s.de vsu pal.in.c.ex tuarum .sed cōtrarium cōiter tenetur: quia extra locum sue iurisdictionis iudex vt dixi.s.censetur priuata persona quo ad exercitium iurisdictionis.ideo subditis ipsius inuitis vel eorum altero non poterit cognoscere.quod intellige verū saluo eo, qd dicitur de episcopo expulso a suo episcopatu.vt in cle.j.de foro compe.sed cōsentientibus suis subditis bene posset cognoscere, ex quo iudex territorij consentit, vel non prohibet & de materia per Jo.and. in.c.nouit.j.tit.j.& ibi etiam patet, quod in qualibet parte sue iurisdictionis potest iudex expedire etiam facta alterius loci 82 sue iurisdictionis.† Et predicta quatenus dictum est de prorogatione de loco ad locuz, procedunt in iudice ordinario in delegato autem pape dixit Host.qd non erat dubium, qd poterat fieri prorogatio de loco ad locum.quia quilibet locus est ei subiectus tūc representet vices pape, cui quilibet locus est subiectus. & ideo licet non deberet partes trahi vltra duas dictas secūdū hec tempora, vel vnam, hodie vt in.c.nonnulli.s.de rescriptis. & in.c.statutum.§.j.eo.tit.in.vj.tamen de voluntate partium videtur qd possit cognoscere & hoc poterat procedere olim hodie autē extra locum in quo est facta cōissio, etiā de voluntate partiū nō pōt delegatus cognoscere.vt est tex.in.d.c.statutuz in.§. in nullo.preallegato.& per hoc habes plene de ista prorogatiōe 83 de loco ad locum. ¶ † Aduerte tū, inquantū dixi, qd qū fit prorogatio de loco ad locū alterius territorij, requiritur cōsensus iudicis loci, ad quem fit progatio .nā Hostiē.hic dixit, qd sufficit

consensus iudicis regētis prouinciā vel diocesi, in qua est loc⁹, ad quē fit ꝓrogatio. sed certe, vt hic etiā dicit do. Ant. ꝯsensus iudicis regentis prouinciam non sufficeret, nisi quo ad locū sue 84 diocesis: per id qđ habet in. c. pastoralis. de off. ord. †Sed iuxta predicta pōt queri nūquid possit fieri ꝓrogatio de casu in casum: vt qñ data est iurisdictio sub certa ꝯditione, et reuocat in dubiū, an possit fieri ꝓrogatio ante euentū ꝯditionis ad aliū casum quam comprehensum in conditione Exemplum potest poni in iudicibus datis cū clausula quod si non omnes, duo: antequam constet de alterius impedimento, an tunc possit duorum iurisdictio prorogari. Item potest poni exemplū in iudice appellationis, qui de principali cognoscere potest, si super interlocutoria profertur sententia pro appellante in. c. non solum. de appel. in. vj. Innoc. tenuit quod sic. s. e. c. prudentiam. 85 in prin. sed contrariū cōiter tenet† q2 ante euentū cōditionis iudex nullā habet iurisdictionē nec quo ad habitum nec quo ad exercitium. l. cedere diem. ff. de ver. sig. ergo ꝓrogari non pōt: q2 ꝙ non est, extendi vel prorogari non potest. facit qđ habetur. s. e. c. significantibus. et C. de iur. om. iud. l. priuatorū. et j. de despon. impu. in. c. ad dissoluendū. nec ob. preallegatū. c. j. de appel. li. vj. q2 rñdet ipsemet Inn. in. c. de causis. s. e. tit. ꝙ ibi nō est proprie prorogatio iurisdictionis: cū ibi loquat, qñ appellatum fuit ad papā, qui in omni casu habebat iurisdictionē sed potius cuiusdā exceptionis obmissio. vnde nō procederet tex. ille inquantū vult, ꝙ obmisso articulo appellationis de partiū ꝯsensu, possit ꝓcedi in principali, si appellatū esset ad inferiores a papa: vt ibi etiā notat. et facit etiā qđ habet in. e. ti. et lib. c. romana. et sic ibi potius ꝓbat contrariū eius, qđ dicit Inn. in. d. c. prudentiā. s. 86 eo. ti. †Itē iuxta ꝑdicta potest dubitari an procedat ꝓrogatio de causa ad causam et cōiter cōcluditur ꝙ ad causam similē seu similis nature procedere pōt ꝓrogatio: nō autē ad causam dissimilē. et pro hoc facit, q2 in habentibus simbolū. i. similitudinē facilior est transitus vt legitur et no. in. l. in rem. §. item queciꝙ. ff. de rei vendi. et in cle. j. de elec. vnde si quis est deputatus iudex ad causas criminales, non poterit in eū ꝓrogari iurisdictio in causis ciuilibus, nec ecōtra. facit. l. solemus. §. latrūculator. ff. de 87 iudi. †Et qđ dixi deputatū ad causas criminales non posse cognoscere etiā ex prorogatione de causis ciuilibus, intellige principaliter: sed incidenter bene potest se intromittere de causa ciuili: vt probatur in. l. interdū. §. qui furem. ff. de furtis. vt patet, ꝙ si procedatur contra furē criminaliter coram iudice maleficiorum, et iudex reperiat furtum esse commissum, poterit punire furem ad penam criminalem, et etiam incidenter faciet restitui rem furatam: vt ibi patet. et no. etiam Innocē. in. c. cū oporteat. j. de accusa. et sic incidenter se intromittit iudex cause criminalis de causa ciuili: sed principaliter non posset se intromittere etiā ex prorogatiōe, vt predixi: cū causa ciuilis sit diuisibilis a crimi 88 nali et plus etiam† dixit Cy. in. l. j. C. de iur. om. iud. et in. l. testamēta. C. de testa. ꝙ si iudex sit deputatus ad causas mercantie, non poterit ꝓrogari iurisdictio in eū in alijs causis: q2 tūc non esset prorogare, sed de nouo dare: ex quo in alijs nullā habet iurisdictionē. quod est bene notandū. Et per hoc patet, qđ duo forenses possent prorogare causam mercātie alibi contractam in iudicē mercātie ciuitatis bononie, sed nō aliā cām. nec etiā ciues bononienses possent quo ad aliā causam ꝓrogare ipsius iurisdictionem. d. tamen Flor. hic videtur tenere contrarium ex eo, quia iurisdictio est genus: vt habetur in. l. j. et in. l. imperium. ff. de iur. om. iud. et sic comprehendit sub se omnes alias species. et ideo secundum eum videtur, quod si quis habet iurisdictionē in vna specie, possit prorogari ad aliam speciem. nec ob. secundum eum dicta. l. testamenta. quia dicit, quod non probat id, quod dicit Cyn. sed certe ratio domi. Floren. non videtur bona 89 nec videtur inferre necessario contra dictum Cyn. ex eo, † quia quando iurisdictio est concessa in certa specie tantum genus dicitur limitatum ad illam speciem. ideo tunc non trahitur ad aliam argumen. l. magis. ff. de acquiren. re. do. et pro hoc etiam bene facit dicta. l. testamenta. vbi iudex deputatus, vt coram eo fiat insinulatio testamentorum, non habet de alijs se intromittere nec alij iudices habent se intromittere de insinuatione: vt ibi patet. et eod. tit. in. l. consulta. ¶ An autem in causis criminalibus possit fieri prorogatio in iudicem non suum qui tamē habeat cognitionem similium causarum dictum fuit. s. super gloss. penult. et ibi etiam dictum fuit de causis mixti et meri im90 perij, et etiam de causis spiritualibus Et per predicta† satis apparet ratio, quare in iudicem secularem non potest fieri prorogatio de causa spirituali. nam ipse non habet cognitionem talium causarum. j. de ordi. cogni. c. tuam. Et per hoc etiam potest patere ratio, quare clericus nō potest prorogare iurisdictionem in iudicem secularem. nam causa que tractatur contra clericum ratione persone ipsius clerici quodammodo censetur spiritualis. et ideo non potest fieri prorogatio in iudicem secularem: q2 non habet cognitionem similium causarum: cū nō possit cognoscere contra clericum. ¶ Quod intellige verum, nisi in casu speciali ratione feudi. secundum notata in. c. ceterum. j. 91 de foro compe. † et est etiam ratio, quia in fauorem publicum ordinis clericalis fuit clericis concessum ex priuilegio, vt non possent conueniri coram iudice seculari. cui quidem iuri renūtiare non possunt clerici. j. de foro compe. c. si diligenti. et C. de episcopis. et cleri. autben. statuimus quare autem clericus non possit prorogare iurisdictionem in iudicem alium ecclesiasticum sine consensu sui iudicis, inferius tangetur et ex predictis patet, an iurisdictio ciuilis vel criminalis possit prorogari. et similiter quid de iurisdictione spirituali: quia potest fieri prorogatio in habentem cognitionem similium causarum. Et satis etiam patere potest, quid de iurisdictione seculari, an possit prorogari. quia in alium habentem potestatem secularem potest prorogari. ¶ Quid autem si esset iurisdictio ciuilis, sed subdita iudici, qui non est de tēporali iurisdictione ecclesie, an possit prorogari in iudicem habentem cognitionem similium causarum qui sit de temporali iurisdictione ecclesie, vel econtra dixi superius qđ sic ideo hic non insisto de potestate autem fori penitentialis an 92 illa possit prorogari dixi. s. ideo similiter nō insisto. ¶ †Sed potest dubitari, quid de iurisdictiōe voluntaria, an in illa habeat locum prorogatio, sicut in iurisdictione contentiosa. odofre. vt hic refert domi. Anto. circa quartum membrum principale dixit quod non quo ad potestatem dandi tutorem per. l. muto. §. tutoris. ff. de tutelis. secus quo ad potestatem emancipandi. domi. vero Anto. hic concludit, quod iurisdictio voluntaria potest prorogari, nisi sit de reseruatis principi: quo casu nō posset fieri prorogatio in inferiorem: quia non habet cognitionē similium causarum: et ideo non poterit fieri prorogatio in eum per id quod legitur et notatur in lege prima. C. de iurisdic. om. iudic. quo ad parem autem non poterit prorogari secundum eum sine consensu sui iudicis: per text. in. c. per venerabilem. §. rationib⁹. j. qui filij sint legi. vbi patet, ꝙ non potest fieri legitimatio per papam de eo, qui nō est subditus temporali iurisdictioni ecclesie sine consensu principis, vel alterius non recognoscentis superiorem cuius est subditus ille qui vult legitimari et sic residet do. Ant. Sed aduerte quia. l. muto. §. tutoris. nihil dicit de prorogatione, sed dicit, quod datio tutoris est mixti imperij, vt ibi colligitur iuncta gloss. et sic potius probat, quod non pos93 set delegari: vt etiam tangit gloss. †tamen forte Odofre. voluit allegare a simili. sed argumentum non est bonum. quia cause criminales non possunt delegare. l. iubere cauere cum ibi notatis et. l. imperium. ff. de iurisdi. om. iud. et tamen in eis pōt fieri prorogatio, vt superius est dictum. forte tamen dictum Odofre. potest saluari ex eo, quia pupillus non est habilis persona ad prorogandum: vt no. Cy. in. l. si qui ex consensu. C. de episco. 94 audien. et etiam superius tetigi super glo. fi. ¶ †An autem alias iurisdictio voluntaria, si non est de reseruatis principi, possit prorogari. Odofre. videtur velle quod sic: et idem videtur velle domi. Ant. si fiat in habentem alias similem potestatem. et pro ista opi. videtur casus in. l. j. coniuncta gloss. de emancipa. liberorum. et hanc partem tenuit expresse Bald. in. l. repetita. C. de epis. et clericis. et sic in potestate emancipandi vel etiam manumittendi videtur quod possit habere locum prorogatio, vt fiat etiam coram iudice alias non suo, dummodo alias habeat potestatem super similibus causis. Sed in contrarium videtur esse gloss. ordinaria in. l. est receptum. ff. de iurisdi. om. iudi. pro qua videtur casus in. l. apud. ff. de manumiss. sed illam gloss. vt refert Ange. in dicta. l. est receptū. reprobabat Ray. ex eo, quia si iurisdictio contentiosa, que est fortior, sui natura, cum redda tur in inuitum. l. inter stipulantem. §. j. ff. de verbo. obliga. potest prorogari. l. j. et ij. de iudic. et dicta. l. est receptum. ergo fortius poterit prorogari voluntaria. et pro hoc etiam bene facit l. emancipari. ff. de adopt. et. l. etiam. §. fina. ff. de man. vindicta. non respondet tamen ad. l. apud. sed potest dici et responderi prout habetur in quadam apostilla que dicitur fuisse Dyn. in dicta. l. apud. quod inquantum ibi dicitur, quod apud parem non potest quis manumittere, debet intelligi ex vi proprie iurisdictionis, ex quo alias non est suus iudex: sed bene potest manumittere ex vi prorogationis: per id quod habetur in dicta. l. est receptum. et in dicta. l. j. C. de emancipa. libe. et in dicta. l. emancipari. et in dicta. l. etiam. §. fi. ¶ Iuxta predicta† tan95 git hic do. Anto. in quarto mēbro principali, quid de ptāte notarij, an possit de vno officio ad aliud prorogari: et tenet ꝙ nō post Guil. in dicta. l. repetita. per dictam. l. repetita. et per. l. j. C. de sportulis. vnde dicit Bal. in dicta. l. repetita. quod notarius deputatus ad vnum officium non habet se intromittere de officio alterius allegat qđ no. gl. notabilis in lege quicunꝙ. C. de execu.

execu. ꝛ ac. lib. xij. Et per predicta etiam dicit, ꝙ si aliqui notarij sunt deputati ad scribendū acta, nō poterit alius notarius illa scribere etiam ex consensu partium. quod videtur intelligendū, nisi hoc fieret ex causa, ꝛ de autoritate iudicis: vt quia forte impeditus esset notarius deputatus. ar. eorum que habentur in l. vna. ff. de offi. consulis. ꝛ facit ad materiam quod legitur ꝛ notatur in c. cum p. tabellio. j. de fide instrumen. ꝛ in dicto. c. per venerabilem. qui filij sint legi.

96 ¶ † An autē potestas arbitri q non proprie dicitur habere iurisdictionem, sed notionem. l. ait pretor. ff. de re iudi. possit prorogari, certum est ꝙ sic. quia talis potestas pendet a partium consensu. l. non distinguemus. §. de officio. ff. de arbi. ꝛ tetigit etiam hic glo. fin. in versicu. arbitrium.

97 ¶ † Ulterius pōt queri an iudex ipsorum prorogantiū eo casu quo prorogatio fieri potest, possit eos impedire: cōiter tenet̃ ꝙ non: per ea que habentur in l. j. ff. de iudi. ꝛ in l. ij. ff. de iudi. nam talis prorogatio est beneficium a iure concessum: vt patet in dictis iuribus. ꝛ ideo non est alicui auferendum. de reg. iur. c. indultum. in vj. ꝛ pro hoc etiam faciat quia non censetur fieri preiudicium proprio iudici. quia etiam econtra alij extranei poterūt in eum facere ꝓrogationem sine consensu suorum iudicum. ar. l. de fideicommisso. C. de transa. ¶ Fallit tamen hoc in clericis, qui non possunt ꝓrogare sine cōsensu sui episcopi etiā in alium

98 iudicem ecclesiasticum, vt etiam hic dixit gl. fi. in fine sui † que autem fuerit ratio specialitatis satis insistit Bar. in illa assignanda in dicta. l. j. §. ꝛ post operis. ff. de noui oper. nun. tamen considerato ꝙ hoc procedit etiam in simplici clerico, qui nullum habet beneficium, per. c. significasti. de foro compe. quod indistincte loquitur, non videtur posse assignari bonam rationem diuersitatis. ¶ Potest tamen dici, quod illud operetur fauor ecclesiastice iurisdictionis. hec tamen ratio videtur inferre, quod quando laicus esset de temporali iurisdictiōe ecclesie ꝛ sic de iurisdictione iudicis ecclesiastici, quod non posset prorogare sine consensu iudicis ecclesiastici. quod tamen nō reperitur iure cautum, imo potius contrarium per tex. in d. c. significasti a cōtrario sensu, inquantum solum loquitur de clerico. ꝛ etiam superius post do. Anto. tenui contrarium. ꝛ ideo male potest assignari bona ratio specialitatis, nisi sic placuit pape. facit quod legitur

99 in. c. si quando. de rescriptis. † Fallit etiam in feudatarijs ꝛ vasallis, qui nō possunt sine consensu domini prorogare super re feudali. per id quod no. Inno. de iudi. in. c. ceterum. ꝛ glo. in l. imperialem. §. penul. de probi. feudi alie. per Federicum. ꝛ tetigi etiā superius. ꝛ tangit Bart. in dicta. l. j. §. ꝛ post operis. ff. de operis noui nunti. Et ratio esse potuit, quia dominus feudi habet directum dominium in re feudali, ꝛ vasallus vtile tantum: vt legitur ꝛ notatur in. d. c. j. §. rei. de inuestitura facta de re aliena. ꝛ de capitulis coradi. c. j. in vsibus feudorum ꝛ. j. de re iudi. c. cū bertoldus, ad finem. ꝛ sic videtur remanere conclusio, ꝙ regulariter non potest impediri vel prohiberi prorogatio. fallit in duo

100 bus, de quibus dixi. † tamen volendo latius hoc declarare, ꝓtes dicere, vt hic etiam tetigit. d. Ant. circa quintum membrū principale: nam quandoqꝫ agitur de impedienda ꝓrogatione iudicis delegati: ꝛ si sit datus a principe, clarum ꝙ potest illum impedire. l. ij. §. si ꝛ iudex. ff. de iudi. ¶ Si vero sit datus ab inferiore. d. Ant. videtur velle, ꝙ nō possit ꝓhibere. sed glo. videtur velle contrarium in dicta. l. si ꝛ iudex. ꝛ hoc videtur verius. cum delegans possit limitare potestatem delegati. per id quod habet̃

101 s. e. venerabili. ꝛ de rescriptis. cum dilecta. † Aut loquimur de iurisdictione ordinaria prorogandi: ꝛ tunc vt dixi, videtur quod regulariter non possit prohiberi, nec requiratur consensus iudicis partium prorogantium. Aliqui tamen tenent contrarium, quādo iudex prius h̃ret cōmodū sportularum, si cognouisset de causa. sed Cynus in. l. si qui ex consensu. sepius allegata tenet contrarium: ex eo, quia sportule videntur dari propter laborem quem quis habet in cognoscendo de causa. ideo cum releuetur a labore iudex proprius: quando alius cognoscit ex iurisdictione ꝓrogata, nō videtur ꝙ de hoc habeat cōqueri. ar. c. cum cessante. j. de appel. ꝛ pro hoc etiam vt dixi. quia ecōtra extranei poterunt in eum ꝓrogare, ꝛ pro hoc etiam, quia vt dicit Cy. in. d. l. si qui ex cōsensu ordinarij de iure nō debent habere sportulas: vt notatur. j. de vita ꝛ honesta. cleri. cum ab omni. quod intelligo vt ibi dixi. Guido tamen de suzaria, vt refert Joan. andr. in addi. Specu. in tit. de cōpet. iudic. adi. §. j. super ver. sed quid in delegato. dicit, quod antequam fiat ꝓrogatio, poterit ꝓhibere suus iudex ne fiat sed post illam factam non poterit impedire. ꝛ hoc in ciuilibus. ¶ Quid aūt in criminalibus statim dicā. sed vt dixi. s. Cy. in. d. l. si qui ex cōsensu. ꝛ etiā. d. An. hic videt̃ sequi, remanet in cōclusiōe, ꝙ in ciuilib⁹ nō possit impediri ꝓrogatio ex quo est beneficiū simpliciter a iure cōcessum, per id qḋ. s. dixi.

102 † in criminalibus aūt Guil. de cu. in. l. ij. ff. de iudi. dicit qḋ si iudex loci delicti requirat delinquētē, vt sibi trāsmittat̃, ad hoc vt puniat eū, ꝙ hoc facere poterit. ꝛ sic ad ꝓiudiciū ipsius iudicis ꝛ publicū nō poterit fieri ꝓrogatio, quin possit repetere ipsum delinquētē, vt ipsum possit punire in loco delicti. q2 hoc ius est publicū q2 pacto ꝓuatoꝝ tolli nō pōt. in auc. vt nulli iudi. §. si qs vero cōprehēsoꝝ. coll. ix. ꝛ. l. si cui. §. ijsdē. ff. de accus. Et tāgit hic

103 d. Ant. circa quartū membrū. † Sed circa quintū membrū aliter dicit. nā dicit, ꝙ nō poterit ꝓhibere ꝓrogationē iudex loci delicti, nisi haberet iustā causam inhibendi: vt qn̄ quis vellet ꝓrogare iurisdictionē in criminali in aliū iudicē, vt sic ab illo absoluatur. Et subdit etiā, ꝙ si dubitet̃, an facta ꝓrogatiōe iudex suus possit ꝓcedere nō obstāte ꝓrogatiōe, cōcludit s̄m Guidonem de suza. vt refert Jo. an. in addi. Spe. de cōpe. iudi. adi. in §. j. super ver. sed nūquid in iudicē: ꝙ si est talis casus, vbi possit ex officio ꝓcedere tunc possit ꝓcedere nō obstāte ꝓrogatiōe qḋ credit verū. d. Ant. vbi allegaret iustam causam: al's locus esset preuentioni. per id qḋ habetur de foro compe. in. c. ꝓposuisti. et

104 sic residet. † Tu potes clarius cōcludere in criminalibus, qḋ si non est casus in quo possit ex officio ꝓcedere, nec appareat accusator corā iudice delicti, tūc ꝓcedet ꝓrogatio, si fiet corā alio iudice: nec poterit tūc ꝓhibere iudex loci delicti q2 tūc sua nō videtur interesse. nec videt̃ etiā tunc posse requirere, vt sibi fiat remissio ꝛ ideo poterit ꝓcedi corā iudice in quem facta est ꝓrogatio: ꝛ tenebit iudiciū: saluo nisi appareret, ꝙ in fraudē esset facta ꝓrogatio, ad finē vt absolueretur, qui erat condēnandus. q2 tūc nō noceret talis ꝓcessus, si postea accuset̃ corā iudice loci delicti per id qḋ habet̃ in. l. si cui. in prin. ꝛ. §. j. ff. de accus. ꝛ. ff. de preuarica. l. ij. ꝛ. ff. de collu. deteg. in. l. cū nō iusto. si autē sit casus in quo ex officio pōt ꝓcedere, tūc si nō fuit in negligētia, nō potuit preuenire per. l. ij. §. frater. ꝛ. l. si maritus ꝓuenerit. ff. de adul. ꝛ ideo posset repetere delinquētem, vt sibi remittatur, ꝛ ꝓhibere prorogationem. ¶ Si autem fuisset in negligētia, videtur ꝙ tunc potuit preueniri: per dictā. l. ij. §. fi. ꝛ. l. si maritus. ꝛ facit qḋ habetur in. d. c. ꝓposuisti. ꝛ sic nō posset repetere reum, nec prohibere prorogationem, nisi appareret, ꝙ in fraudem fieret ipsa prorogatio: per ea que dixi supra. ¶ Et qḋ dixi. s. de remissiōe delinquentis fienda ad locū seu iudicē loci delicti ꝓcedit de iure cōmuni. vt patet in. d. §. si vero quis cōprehensoꝝ. ꝛ in auc.

105 si vero. C. de adul. † An tamē talis remissio fieri debeat de necessitate an vero de vrbanitate, notauit gl. in cle. pastoralis. in vbo de more. de re iudi. ꝛ tangitur in. d. l. si cui. §. ijsdem. cōmuniter tamen hodie nō fit talis remissio, quando loca sunt sub diuersis dn̄is. ¶ Et adde etiam ꝓdictis vnum casum in quo in ꝓrogatiōe requiritur cōsensus sui iudicis. puta qn̄ agitur de ꝓrogatiōe iudicis circa reseruata principi: quia tunc nō posset fieri in alium etiam habentem equalem vel superiorem ꝓtātem sine cōsensu ipsius superioris: vt patet in. c. per venerabilem. §. insuper. qui filij sint legiti. vbi papa nō pōt legitimare subditum impe

106 ratori sine cōsensu ipsius principis. ¶ † Ulterius iuxta predicta potest queri per quem actum fiat ꝓrogatio. potes cōcludere, vt hic etiam tangit do. Anto. circa tertium membrum principale, ꝙ aliquādo partes paciscūtur de respōdendo coram iudice nō suo, ꝛ tunc per talem actum nō fit ꝓrogatio. l. si cōuenerit. ff. de iurisd. om. iudi. ꝛ idem si fiat pactum de ꝓrogando: q2 aliud est ꝓrogare, aliud pacisci de ꝓrogando. facit qḋ legitur ꝛ not. in. l. in bone fidei. ff. de eo qḋ certo loco. ꝛ in. c. penul. de dec. lib. vj. dicit tamen notabiliter Guil. de cu. in. l. j. ꝛ. ij. ff. de iudi. ꝙ quatenus ageretur ex stipulatione ad interesse, si est interposita, vel etiam ex pacto nudo de iure canonico, eo casu quo agi posset, vel ad penam, quando illa esset apposita, si nō seruaretur cōuentio, ꝛ cōuentio non seruetur, satis intelligitur ꝓrogata iurisdictio illius iudicis, coram quo ꝓmittunt respōdere, vel cuius iurisdictionē ꝓmittūt ꝓrogare. nā quo ad illud videnẽ quodammodo ibi cōtraxisse. facit. l. cōtraxisse. ff. de act. ꝛ obliga. ꝛ hoc sequitur Raynerius in. d. l. j. licet Pe. ibi cōtra. quod tene menti

107 quandoqꝫ vero partes ꝓrogant iurisdictionem in iudicem nō suum: ꝛ tunc si hoc faciunt extra iudiciū, vr̃ velle. d. Anto. ꝙ nō surgat ꝓrogatio. sed cōtrarium videtur velle Jac. de bu. in. l. j. C. de iuris. om. iud. potes cōcordare opi. q2 vbi in ꝓrogatione nō requiritur cōsensus iudicis, qḋ qn̄ sit, dixi super gl. fi. tunc ꝓcedat opi. Butriga. sed vbi requireretur, tunc procedat opinio

108 do. Anto. ¶ † Interdum vero partes ꝓsente iudice cōsentiunt in illū ꝛ ꝓrogant iurisdictionē, subijciēdo se iudici nō suo: ꝛ tūc per talē actū ꝓrogatur iurisdictio per. l. est receptū. ff. de iur. om. iudi. ꝛ hoc etiā tenet Guil. s̄m do. Anto. in. d. l. j. ff. de iudi. ꝛ per hoc etiam dicit esse casum in. c. j. de iudi. facit qḋ habetur. ij. q. vij. c. nos competenter. ꝛ videtur etiam probari in dicta. l. j. ff. de iudicijs. glo. tamen in. l. j. de iudic. videtur velle quod ante litis ꝯtestationē nō surgat ꝓrogatio. sed an bn̄ dicat, patebit ex sequē.

109 tibus.† Interdũ vero partes nihil cõueniunt, sed simpliciter li-
tigãt corã iudice tũc si q̃rit per quẽ actũ inducat ꝓrogatio iu-
risdictionis, quidam per actũ solius cõtestationis ⁊ hoc tꝫ glo.
in.d.l.j.ff.de iudi. Bar. vero in.l. sed ⁊ si susceperit.ff.de iudi. ⁊ in
110 l. quidã cõsulebat.ff.de re iudi. dicit, † quidã sunt actus, qui fiũt
coram iudice, per quos nec tacite nec expresse cõsentit in iudi-
cem: vt q̃ petit editio libelli corã eo, vt sic possit reꝰ deliberare,
an velit cedere vel cõtendere: vel prestatur satisdatio de iudicio
sist.: nam illa videtur habere in se tacitã cõditionẽ, si ⁊ inquan-
tum quis teneatur sistere: primum videlicet de libello probatur
per.l. nõ videtur.ff.de iudi. secundum vero de satisdatione ꝓba-
tur per ea que habentur in authent. offeratur. C. de litis cõtest.
111 † Quidam vero sunt actus per quos in iudicẽ tacite ꝯsentitur
vt quando opponitur aliqua exceptio dilatoria: nam tacite vi-
detur opponens petere a iudice, vt super illa ꝓnuntiet ⁊ tunc ex
tali actu ex quo tacite videtur in iudicem cõsentire, etiam circa
litis cõtestationem inducitur ꝓrogatio. allegat qđ habetur in
dicta.l. sed ⁊ si susceperit. ⁊ in.l. fina. C. de excep. Et per hoc vide-
tur, ꝙ postea licet lis nõ esset adhuc cõtestata, nõ possit oppo-
ni exceptio cõtra iudicem, nisi esset exceptio excommunicatio-
nis que in qualibet parte iudicij potest obici. in capitu. excom-
municationem. de exceptio. ⁊ eodem titu. c. pia. in.vj. ⁊ hanc opi.
etiam tenuit gloss. in capitu. inter monasterium. de re iudicata.
112 ⁊ etiam Innocen. ibi. † Alij vero dixerunt, ꝙ ante litis cõtesta-
tionem nunquam fit ꝓrogatio. ⁊ ideo quandocunq̃ ante litis
cõtestationem poterit opponi exceptio declinatoria seu dilato-
ria si non fuit prefixus terminus ad ꝓponendas dilatorias. iux-
ta. c. pastoralis. de excep. ⁊ hanc opi. voluit gl. iuris ciuilis in.d.l.
j.ff.de iudi. vt.s. dixi. ⁊ illam etiam videtur sequi Jo.an. in.c. in-
ter monasterium. de re iudi. ⁊ etiam Hosti. in summa. de except.
quo ad hoc vt nõ precludatur via declinatorijs ante litis cõte-
stationem. ¶ An autem alio respectu inducatur ꝓrogatio. Ja.
de bu. in.l.j.C.de iuris. om. iudi. ⁊ in.l.j. ⁊.ij. de iudi. dicit ꝙ eoipso
ꝙ in iudicem cõsentitur expresse vel tacite ante litis cõtestatio-
nem statim ꝓrogatur iurisdictio, sed reuocabiliter quousq̃ lis
cõtestetur. vel si dicatur, ꝙ demum ꝓrogatio fiat per litis cõte-
stationem, necesse erit dicere, ꝙ acta que precesserunt cõtestatio-
nem fuerunt nulla tanquam facta coram iudice non cõpetenti,
ex quo nõ erat iudex partium: sed secuta cõtestatiõe trahitur re-
tro ꝓrogatio ⁊ validantur ante gesta. primum tamen videtur
rationabiliꝰ, videlicet ꝙ fiat ꝓrogatio eoipso ꝙ consentitur in
iudicẽ, sed reuocabiliter quousq̃ fiat cõtestatio. ⁊ hanc partem
tenuit Jo.an. in addi. Spe. in tit. de cõpe. iudi. adi. §.j. super v.
sed quid erit. ⁊ de hoc etiam dixi in.c. inter monasterium.j. de re
iudi. Et sic patet, ꝙ licet quando partes cõsentiunt in iudicem
nõ suum ante litis cotestationẽ fiat ꝓrogatio, q̃ tamen fit reuo-
cabiliter poterit postea opponi declinatoria cõtra iudicẽ. ⁊ hoc
etiam sequitur Jo.an. in.d.c. inter monasterium.j. de re iudi. li-
cet gl. ibi ⁊ Inno. teneant cõtrariũ, ⁊ etiam Bart. in.d.l. quidã
cõsulebat. sed videtur ꝙ non bene per p̃dicta, ⁊ hec ꝓcedũt, qñ
iudex erat funditus nõ suus ipsoꝝ litigantiũ. si autẽ fuisset iu-
dex, sed potuisset exceptiõe repelli, an hoc casu idem sit dicendũ
vt etiam dato ꝙ per aliquẽ actum cõsensum sit in iudicẽ ante
litis cõtestationẽ, nihilominus possit opponi aliqua declinato-
ria ꝯtra eum pẽdet ex ijs que plene dixi in.d.c. inter monasteriũ.
¶ Ultimo est sciendũ ꝙ.d. Ant. hic materiã ꝓrogatiõis tracta-
uit. primo premittendo vnũ: scđo reducendo materiã ad septẽ
113 membra. ¶ † Quo ad primum dicit, ꝙ prorogatio põt cõsidera-
ri tripliciter p̃ ⁊ imo respectu materie circa quam fit ꝓrogatio.
⁊ hoc modo cõsiderando dicimus, ꝙ quãdoq̃ fit ꝓrogatio de
re ad rem, quandoq̃ de tempore ad tempus, quandoq̃ de ꝑso-
na ad personam, quandoq̃ de loco ad locum, quandoq̃ de vno
casu ad alium casum. Scđo modo põt cõsiderari respectu cau-
114 se a qua surgit immediate ꝓrogatio † ⁊ hoc respectu dicimus,
ꝙ duplex est ꝓrogatio: nam quedam est iuris ⁊ tacita, quedam
autem hominis ⁊ expressa. de prima patet exemplum.s.eo.c.j. et
etiam ex ijs que dixi super gl. fi. in ver. item persone. ⁊ in versic. ⁊
tunc ꝓrogatur. de secunda satis patet in.l.j. ⁊.ij.ff.de iudi. ⁊.s.e.
de causis. ¶ Qualiter autem multis modis quis sortiatur foꝝ
habetur in.c.j. de foro competen. Tertio modo potest cõsidera-
ri ꝓrogatio respectu materie, que subijcitur ꝓrogationi, et hoc
115 modo dicimus ꝙ quedam est ꝓrogatio cause ciuilis seu iuris-
dictionis, ciuilis, quedam iurisdictionis criminalis, quedam
iurisdictionis spiritualis, quedam potestatis penitentialis,
quedam iurisdictionis contentiose, quedam iurisdictionis vo-
luntarie, quedam iurisdictionis ordinarie, quedam delegate,
quedam simplicis notionis. ⁊ huius vltimum patet exemplum
in potestate arbitri, qui dicatur habere notionem, ⁊ non iuris-
dictionem. l. ait pretor.ff.de re iudi. hoc premisso reducit mate-
riam ad septem membra principalia. primo quid sit ꝓrogatio.
scđo an in quolibet casu ꝓcedat ꝓrogatio. tertio que exigant,
vt valeat ꝓrogatio. quarto an in omni spẽ iurisdictionis locum
habeat ꝓrogatio. quinto, an per superiorem possit ꝓrogatio in-
hiberi. sexto an ex viribus ꝓrogatiõis impediatur potestas eiꝰ,
qui al's est suus iudex ꝓrogantiũ. septimo qualis sit iurisdictio
116 ꝓrogata. † Ad primum dicit ꝙ ꝓrogatio est rei limitate respe-
ctu persone loci temporis casus vel alio modo ad alium vel aliã
aut aliud extensio. Exempla possunt poni per ea que tangũtur
in gl. ⁊ que super illa sunt dicta. ¶ Quo ad scđm tractat, an pos-
sit fieri ꝓrogatio de tempore ad tempus, vel de re ad rem, vel de
persona ad personã, vel de loco ad locum, vel de casu in casum:
de quibus plene dixi cum gl. fi. super ea: Sed aduerte: q̃ inquan-
tum dicitur, prorogatio potest fieri de tempore ad tempus hoc
est clarum in iurisdictione delegata.s.eo. de causis. ⁊.l.ij.§. si iu-
117 dex.ff.de iudicijs. ¶ † Sed dubium est an hoc procedat etiam
in ordinaria iurisdictione Hosti. vt hic refert Joan.an. ⁊ etiam
do. Anto. dicit, quod quo ad subditos ipsius ordinarij nõ ha-
bet locum ista prorogatio, quia illa est perpetua: sed quo ad ex-
traneos videtur velle, quod possit prorogari temporaliter ipsa
ordinaria iurisdictio. demum videtur dicere, ꝙ nec etiam in
extraneos proprie videtur procedere prorogatio de tempore ad
tempus, ex quo ipsa ordinaria est perpetua. sed.d. Ant. hic ⁊.d.
Gaspar de cald. dicit ꝙ si daretur, ꝙ iurisdictio esset temporali-
ter concessa ordinario, posset tunc de tempore ad tempus ꝓro-
118 gari sicut ⁊ quelibet alia. ⁊ sic residet do. Ant. † Sed aduerte pri-
mo, quia inquantum Host. vult iurisdictionem ordinariã esse
perpetuam, hoc procedit in ordinario ecclesiastico: q̃ beneficia
ecclesiastica non dantur ad tempus: vt legitur ⁊ notatur in cap.
pastoralis.vij.q.j. sed ordinaria secularis bene est temporalis: vt
119 patet per id quod habetur in.l. fina.ff.de penis. ¶ † Item aduer-
te in ordinario ecclesiastico si extranei prorogent iurisdictionẽ
in eum ad tẽpus, videtur qđ de mero rigore ex quo iurisdictio
ordinario est ꝑpetua ⁊ illiꝰ respectu fit ꝓrogatio ipso iure dura-
bit prorogatio etiam post tempus. sed poterit obijci exceptio
propter conuentionem partium, nisi aliud tempus prorogetur
ar.l. obligationum fere.§. placet.ff.de actio. ⁊ obligatio. ¶ In
ordinario autem seculari qui est temporaneus. videtur quod
sui subditi non possint prorogare post tempus sue iurisdictio-
nis. q̃ per hoc posset eneruari iurisdictio successoris. sed si extra-
nei vellent prorogare, vt etiam post tempus sui officij possit co-
gnoscere vr̃ ꝙ nõ possint si post officiũ finitũ nõ remanet ptãs
iudicãdi in eo. secus si remaneret, vt q̃ al's sibi data: nã tũc p̃ pa-
ctum ꝑuatoꝝ nõ daret iurisdictio ei qui nullã haberet, sed ei qui
al's haberet secus qñ finito offõ nulla iurisdictio esset penes eũ.
ar.l. priuatorũ. C. de iur. om. iud. ⁊ bene facit qđ not. in Spec. in
120 ti. de cõpe. iudi. adi. §.j. vers. qđ si duo pisani. † Circa tertiũ prin-
cipale dicit, ꝙ requirit ꝙ iudex habeat habitũ iurisdictionis ⁊
etiam exercitiũ saltem quo ad quid al's nõ posset al's fieri ꝓro-
gatio. Adde ꝙ imo solus habitus videtur sufficere, per id quod
no. glo. de iudicibus cartularijs in.l.j.ff.de iudi. vbi patet, ꝙ licet
tales non habent exercitium iurisdictionis, tamen q̃ habẽt ha-
121 bitum, põt in eos fieri ꝓrogatio. † Tangit etiam sub hoc mem-
bro, quid si est dubiũ, an quis habeat iurisdictionẽ, ⁊ inveritate
nõ habet, an poterit ꝓrogari seu fieri ꝓrogatio in eum. Conclu-
dit, ꝙ si est dubiũ super iurisdictione ordinaria, ꝙ tunc poterit
fieri ꝓrogatio. nam eoipso ꝙ est dubiũ, si opi. cõis habet ipsum
esse iudicẽ, lex dat sibi iurisdictionẽ.ff.de offi. ꝑto. in.l. barbariꝰ.
⁊ sic põt intelligi qđ no. Spe. in ti. de cõpe. iudic. §.j. ver. quid si
priuati. secus aũt qñ quo ad cõem opi. nõ esset iudex: q̃ tunc nõ
haberet iurisdictionẽ: ⁊ sic nõ posset ꝓrogari. in delegato autẽ
dicit, ꝙ si partes litigant certa scientia, quãdo eis est dubium,
an sit iudex ꝓpter nominis equiuocationẽ, tunc ꝓrogatio fiet.
allegat qđ habetur in.l. si quis in nomine.ff.de iudi. ⁊ facit etiã
122 quod no. Bar. in.l. demonstratio.ff.de condi. ⁊ demon. † Quid
autem si aliqui consentiant in iudicem non habentem penitus
aliquam iurisdictionem, ⁊ lite pendente superueniat, an hoc suf-
ficiat quo ad validanda gesta ex vi prorogationis. Guido de
suza. vt hic tangit domi. Anton. in.l. si qui ex consensu. C. de epi-
scopa. audien. dicit, quod sic. sed hoc intellige verum, quando
superuenit iurisdictio ex causa de preterito: nam tunc conuali-
dantur gesta saltem vt ex nunc, licet non vt ex tunc.l. obseruare.
§. fina.ff.de offi. proconsul. secus si superueniret ex causa omnino
noua: ſm notata per doctores in.l.j.C. qui pro sua iurisd. ⁊ facit
quod habetur in.l. momentanee. C. qui legitimam personam.
123 ¶ † Et sub hoc membro etiam tangit, quomodo requiritur cõ-
sensus vtriusq̃ partis, ⁊ qđ non errent. nam error impedit pro-
rogationem. intellige, siue sit error facti siue iuris: vt legitur
⁊ notatur in.l.ij.ff.de iudi. ⁊ si altera pars tantum erraret, et ã
impe-

impediret prorogatio: vt tetigi super glo.fi. ¶ Sub hoc mēbro etiam tangit, an requiratur cōsensus iudicis ꝓprij. de quo dixi super fine glo.fi.τ.§.in ver. vlterius potest queri. τ dixi etiam reperiri casum vltra id quod consueuit dici de clerico τ vasallo, in quo requiritur consensus sui superioris, quando videlicet agitur de ꝓrogatione iurisdictionis imperialis ad iurisdictionem papalem τ ecclesiasticam. τ sic videretur innuere, ꝙ ille qui esset de temporali iurisdictione imperij, non posset prorogare iurisdictionem in iudicem ecclesiasticum saltem si sit de tēporali iurisdictione ecclesie. qđ nō videtur verū, per id qđ dixi super gl. fi. ¶ Unde ad illum versiculū rationibus in.d.§.insuper potes dicere, ꝙ ibi agitur de prorogatione fienda in reseruatis principi. facit qđ ipse tangit circa quartum membrum, τ qđ etiā dixi

124 in ver. vlterius pōt queri. ¶ †Et sub hoc membro etiā tractat, an requiratur cōsensus iudicis, in quem fit prorogatio. de quo plene dixi super glo.ij. ¶ Aduerte tamen, q: dicit etiam, ꝙ dato ꝙ aliquo casu non requiratur consensus ipsius iudicis in quē fit prorogatio quo ad valorem prorogationis. facit.l.ij.§.conuenire.ff.de iudi. tamen quo ad hoc vt possit compelli super causa prorogata iudicare, videtur ꝙ sit necesse ꝙ cōsenserit: al's nō posset cogi. per id qđ dicitur in simili de arbitro in.l.iij.§.tametsi.ff.de arbi.τ tenet Specu. in preallegato.§.j.de compe.iudi. adi.versi.sed an is.τ sic etiam residet do.Anto. sed certe videtur posse dici, quod nedum si expresse consentiat, sed etiam si tacite: vt quia scit partes litigasse τ litigare coram eo animo prorogādi, τ non contradicat. ar.c.penul.j.de re iudic. possit cogi ad iudicandum cum regulariter tacitum τ expressum equiparentur l.cum quid.ff.si certum peta. secus vbi non apparet de consensu expresso vel tacito. Et sub hoc tertio membro etiam tractat per quem actum fiat prorogatio. de quo plene dixi in versiculo vlterius iuxta predicta. Et adde, vbi quis promittit soluere in certo loco, ibi sortitur forum.l.contraxisse.ff.de actio.τ oblig. ¶ Circa quartum tangit de causis criminalibus, τ meri τ mixti imperij. Et de spiritualibus τ potestate excommunicandi: de quibus dixi super gloss.penulti. τ tangit etiam de potestate penitentiali. de qua etiam ibi dixi. τ de iurisdictione voluntaria τ de potestate notarij, τ de potestate seu notione arbitri: de quibus dixi in versiculo vlterius potest queri. ¶ Circa quintum τ sextum non insisto: quia plene declaraui in versiculo vlterius potest queri. Et an septimum, scʒ qualis sit iurisdictio prorogata tangit illud, quod tetigit hic glo.fina. τ quod ibi dixi super illa.

125 tangit etiam quid si est† appellandum a sententia lata in causa prorogata, ad quem debeat appellari: dicit post Specu. in titu. de competen.iud.ordi.§.j.versic. sed ad quem debeat quod appellabitur ad superiorem eius: qui cognouit ex consensu partiū quia gradatim est appellandum, τ non ad ordinarium.l.imperatores.ff.de appella.in.c.dilecti.lo vltimo. Tu potes dicere qđ si erat delegatus poterit appellari ad delegantem: cum causa prorogata censeatur delegata in dicto casu: vt hic dixit glossa quia est accessoria ad ipsam delegatam. dictum fuit cum glossa τ super ea. τ ideo debet sortiri eius naturam. si autem prorogata sit iurisdictio ordinaria, tunc videtur quod ad superiorem ipsius ordinarij sit appellandum: per id quod habetur in dicta lege imperatores. τ in dicto capitulo dilecti. ¶ Et per predicta

126 etiam potest inferri, †quod si prorogata fuit iurisdictio legati, τ legatus pendente causa reuocatur, quid erit de ipsa causa prorogata: videtur quod sit extincta: cum extinguatur ipsa principalis: secundum notata infra titulo primo in capitulo nouit. Hostien. in dicto capitulo nouit. dicit, quod aut facta est prorogatio respectu persone: τ tunc cognoscet ipse, qui erat legat⁹, etiā dato quod sit reuocatus: dummodo non sit remotus a legatione ex causa inhabilitante eum ad iudicandum, si vero prorogatio fuerit facta respectu dignitatis, tunc cognoscit successor. hoc secundum dictum non placet domino Antonio q: legatus non habet successorem: vt dictum fuit supra eod. titu. capitulo quoniam abbas. vbi tangit domi. Anton. sed posset procedere in episcopo, si in eo fuisset facta prorogatio respectu dignitatis τ remoueretur ab episcopatu: q: ille bene habet successorem. ideo bene posset tunc successor cognoscere de causa ꝓrogata. primum etiam dictum, quando prorogatio fit respectu persone, non placet do.Anto. q: iurisdictio prorogata est accessoria prime. ideo dicit, ꝙ vel illa sequetur superiorem reuocantē, vel potius extinguitur: ex quo facta est sub nomine persone: et

127 extinguitur principalis super qua illa erat fundata. †Tu potes dicere, ꝙ si ille, qui erat legatus vltra legationem propter suam dignitatem aliam habebat iurisdictionem, quod tunc licet reuocatur a legatione cognoscere poterit, ex quo respectu persone prorogatio fuit facta, τ reperitur habere iurisdictionem etiā reuocata legatione: per id qđ dixit Spe. in simili quādo fit ꝓrogatio in potestatem alicuius loci. in tit. de compe.iudi.§.j.versi. quid si duo pisani. vbi tangit, quid iuris, si duo pisani prorogāt iurisdictionem in potestatem Lucanum, an finito officio poterit cognoscere de causa prorogata. Et concludit quod si prorogatio facta est respectu dignitatis cognoscet successor. si vero respectu persone, ipse cognoscet. si tamen post officium reperiatur habere iurisdictionem, τ sic potestatem iudicandi. al's extingue

128 tur potestas principalis. †Et per predicta etiam potest inferri, quid dicēdum, si facta sit prorogatio in delegatum de alia re, quam contenta in rescripto, an si reuocetur iurisdictio ab ipso delegato, poterit cognoscere de ipsa causa prorogata, Pe. vt refert Cyn. in dicta.l.si qui ex consensu tenuit quod sic ex eo, quia sicut contrahentes cum persona procuratoris videntur respicere personam domini, adeo quod dominus potest agere ex facto procuratoris, intellige quando est factum iudiciale.l. penul.ff.si quis cautio. nam in facto extraiudiciali nō possit agere sine persona.l.j.τ.ij.ff.de insti. ita dicit Pe. videtur ꝙ prorogātes videantur respicere personam delegātis. τ ideo poterit ipse cognoscere de causa prorogata. contrarium tenuit Jaco. de ra. per.l.si quis arbitratu.ff.de ver.obli. ibi tamen loquitur in arbitratore a cuius persona non receditur Specu. vero in dicto.§.j. ver. sed quid in delegato. dicit quod si delegatus sit remot⁹ post litis contestationem, poterit cognoscere ex reliquijs primi mādati secus si ante do. Anto. hic dixit primo, quod si prorogatio sit facta sub nomine dignitatis, procedit opi. Petri: si vero sub nomine proprio procedat opi. Speculatoris. finaliter dicit melius esse dicere, quod iurisdictio extinguatur: quia fundata est super prima, que extincta est in persona ipsius delegati: ergo etiā

129 extincta erit ipsa prorogata: τ sic residet. †Tu potes dicere, ꝙ si ille cui fuit facta delegatio, non habebat dignitatem, forte q: erat simplex canonicus, satis videtur quod non poterit ipse ꝓcedere, ex quo extincta est delegata, super qua fundata erat prorogata. nec poterit etiam cognoscere delegans: quia illam non delegauit: nec partes intendebant in ipsum prorogare iusdictionem, sed in ipsum delegatum. ideo videtur quod poterit cognoscere. quia actus agentium non operantur vltra intentionem ipsorum.l.non omnis.ff.si certum peta. si autem fuisset in dignitate, ipse delegatus, tunc dicerem prout.s.dixi in simili in potestate. tamen hoc casu non poterit successor cognoscere: quia nō est tractandum de successore. nam solum reuocatur iurisdictio delegata, non autem remouetur a dignitate vnde videtur quod ipse poterit cognoscere, si al's rōne sue dignitatis habebat iurisdictionem: vt in simili dixi de potestate. Al's autem si non haberet iurisdictionem ratione dignitatis, ex quo reuocata est iurisdictio delegata, non poterit cognoscere: ne per pactum priuatorum fiat iudex, qui nullam habet iurisdictionem. Nec poterit etiam ipse delegans: cum in eum partes iurisdictionem non prorogauerint, sed in ipsum delegatum. τ actus agentium non operentur vltra eorum intentionem, vt predixi. nec ob. superius dictis qđ notauit glo. τ Jo.an. in.c.statutū. in prin. in gl. in verbo canonicis. de rescriptis. in.vj. vbi dicit, ꝙ si ille, cui causa fuit delegata per papam, erat canonicus tēpore date, licet postea desinat esse canonicus, nihilominus poterit procedere, saltē si ceperat vti iurisdictione: q: responderi potest, ꝙ ibi ille, qui desijt esse canonicus, vult procedere ex iurisdictione sibi a superiore delegata: ideo potest ex quo rescriptum delegationis fuit validū sed dixi.s.ꝙ non potest procedi super causa prorogata, quando reuocatur delegata super qua erat fundata: vel ordinaria finit, super qua erat fundata. quo casu si nō remanet potestas iudicādi, nec aliqua iurisdictio, non potest ꝓcedere prorogata: ne al's ex facto priuatorum detur iurisdictio non habenti aliquam iurisdictionem: per id qđ habetur.s.c.significātibus. τ in.l.priua

130 torum.C.de iuris.om.iu. nam esset contra predicta iura. †Ultimate potest dubitari, an prorogata nedum quo ad potestatem cognoscendi sed etiam sententiandi τ exequēdi. dic ꝙ sine dubio videtur prorogata etiam quo ad potestatem sententiādi. q: de qua re iudex cognouit, de illa debet iudicare.l.de qua re.ff.de iu. τ de causa pos.in.c.cum ecclesia. Sed an intelligatur prorogata quo ad potestatem exequendi, est magis dubiū. nam Jac. de bu. in.l.episcopale.C.de epi.audi. dicit quod non. τ sic dicit esse casum notabilem in dicta.l.episcopale. allegat etiam ad hoc gloss. in.l.ij.ff.si quis in ius voca. Specu. vero in tit. de compe.iudi.or. §.j.ver. sed quis exequatur. tenet ꝙ ipse, cuius iurisdictio est prorogata, exequetur, si est ordinarius: al's poterit exequi delegans. Joan.and. in addi. Specu. super dicto versiculo videtur dicere post Simonem vincentinum quod non exequetur ipse, cuius iurisdictio est prorogata: quia non videtur ex quo ad hoc iudex, sed scribet iudici territorij, vt exequatur. allegat qđ habet in.l.cum vnus.§.j.ff.de bo.auto.iud.possi. τ in.l.fi.ff.de iurisdic.

131 om. iudi. ⁊ in. c. ij. §. j. de cõsti. lib. vj. † Tu potes dicere vt etiam videtur voluisse hic do. Anto. licet non sic clare nec plene loquatur, ꝙ aut ille in quem facta est prorogatio, non habebat al's potestatem exequendi aliquam sententiam: ⁊ tunc non poterit exequi ipsam sententiam latam in causa prorogata: q2 tunc quo ad actum exequẽdi non esset extendere illius potestatẽ, sed esset de nouo dare: qđ non possunt facere priuati. s. c. significantibus. ⁊ hoc casu possit procedere opi. Jac. de but. ideo tunc poterit illam exequi ordinarius loci: per ea que legunt̃ ⁊ notantur in. d. l. episcopale. ⁊ que notãtur per Bar. in. l. a diuo pio. in principio. ⁊. §. j. ff. de re iudi. si aũt al's habebat potestatẽ exequendi, tunc aut erat ordinarius ille, cuius iurisdictio est ꝓgata. aut erat delegatus. Si erat ordinarius, ⁊ tunc si res, in qua debebat fieri executio, erat in territorio ipsius ordinarij, poterit ipse ordinarius exequi. ⁊ sic intelligitur opi. Spe. si autem non esset res predicta intra eius territorium: tunc ipse non poterit exequi: sed poterit scribere iudici, in cuius territorio erit res: vt illam sententiam exequatur: ⁊ ille debebit exequi ad tales literas. ⁊ sic intelligitur opinio Simonis vincentini per iura per ipsum allegata, ⁊ per id quod plene no. Bar. in dicta. l. a diuo pio. in prin.
132 ⁊. §. j. ff. de re iud. † Si aũt fuit delegatus ille, cuius iurisdictio fuit prorogata, tunc aut fuit delegatus principis vel pape: tunc si prorogatio fuit facta de tempore ad tempus, clarum est, quod poterit exequi: q2 eadem est iurisdictio prorogata cum prima: vt dixit glo. fi. ad finem. ⁊ ideo poterit exequi, sicut si infra tempus tulisset sententiam. iuxta. c. querenti. ⁊. c. significasti. s. eod. Si autem fuisset facta prorogatio de re ad rem, que fieri potest etiam in delegato. s. eo. c. cum olim abbas. tunc satis videtur, ꝙ possit exequi etiam sententiam latam in causa prorogata: cum illa sit accessoria ad primã: ⁊ sic sequi debeat naturã ei9. ar. regule accessoriũ. de reg. iu. in. vj. ⁊ eius quod dixit gloss. finalis, circa finem. vt ius tamen esset ad omne dubium tollendum, quod ad literas ipsius delegati ordinarius loci, vbi esset res super qua fieri debet executio virtute sententie late super causa prorogata, faceret executionẽ. de ꝓgatione autem de persona ad personam non est tractandum, q2 illa non habet locũ in iurisdictione delegata, vt hic patet. nec etiam hodie habet locũ prorogatio de loco ad locũ in ipsa delegata: per id quod habetur in. c. statutũ. §. in nullo. de rescriptis in. vj. ⁊ etiam superius dixi super glo. fi. si autem sit delegatus inferioris a principe, ille non habet potestatem exequendi saltem vt mittat in possessionem, secundum notata per Inno. j̃. tit. ij. in. c. cum ab ecclesiarum prelatis. ideo tunc non ipse exequeretur, sed delegans posset exequi: vt voluit Spec. in loco preallegato. ⁊ hec sufficiant de materia huius capituli ex quibus satis de facili formari posset repetitio. Joannes de Imola doctor vtriusq3 iuris ⁊c.

1 ☞ Minor annis. xx. an ⁊ quando possit delegari iudex ab inferiori a principe. ⁊ nu. 14.
2 Maiorem annis. xx. posse delegari iudicem a quocunq3. et numero. 13.
3 Annus vicesimus quare debeat esse completus vt quis possit iudex delegari.
4 Annus inceptus quando habeatur pro completo.
5 Maior. xx. annis minor tamen. xxv. an possit delegari iudex inuitus.
6 Minor decem ⁊ octo annis an ⁊ quando ⁊ a quo possit iudex delegari. ⁊ nu. 12.
7 Minorem decem ⁊ octo annis posse esse aduocatum non etiã iudicem. ⁊ que sit ratio diuersitatis.
8 Judicem cuius etatis esse oporteat, cuius item arbitrum. ⁊ an etas legitima superueniens, postquam datus est iudex vel elect9 arbiter, prosit. ⁊ nu. seq.
10 Compromissum non valere per quod eligitur arbiter minor annis. xx.
11 Sententia lata a iudice minore annis. xx. an ⁊ quando valeat.
15 Doctor vt quis possit esse cuiusmodi etas requiratur.

Cum vicesimum annum.

Breue est ⁊ non eget summa. mutatis tamen verbis potest sic summari, maior. xx. annis a quocunq3 põt dari delegatus. idem si sit maior. xviij. si detur de partium consensu a principe vero dari potest etiam sine partium consensu. h. d. Et diuidi potest in duas partes, sicut duo sunt dicta principalia: secunda ibi, ceterum constitutio. Et illa secunda ponit
1 dictum interserta exceptione. ⁊ exceptio ibi, nisi partes. † Not. primo qđ minor. xx. annis licet sit maior. xviij. non potest dari delegatus ab inferiore a principe nisi detur scienter de partium consensu. Et dicetur scienter fieri si sciunt etatem delegati: vt no. Azo in summa. C. de iudi. §. ij. in fine. ⁊ tangit etiam hic do. Flor. ¶ No. ꝙ etiam de partium consensu non potest dari delegatus, quando est minor decem ⁊ octo annis, nisi daret a prin-
2 cipe. † Not. quod maior. xx. annis completis potest dari delegat9 a quocunq3. Et sic nota casum in quo requiritur etatem esse cõpletam. de quo in. l. iij. §. minorem. ff. de mino. vbi bona gloss. et aliquid etiam tangitur, de elec. c. cum in cunctis. ¶ No. casum, in quo consensus partium al's inhabilem habilitat ad iudicandum ex iuris dispositione. ¶ In glo. prima ibi, de decurionib9. quorum loco hodie surrexerunt consiliarij ciuitatum, vt dixit glo. in. l. sed ⁊ si ex dolo. §. j. ff. de dolo. qui appellantur interdum antiani, vt Bononie. Interdum priores: vt in Tuscia. facit qđ legitur ⁊ notatur in rubrica de decretis decurio. libro decimo. In eadem glo. ibi tantus fauor non consideratur. Supple, imo potius videtur agi de odio, cum per iurisdictionẽ delegatam detrahatur ordinarie: ⁊ sic censeatur odiosa: ẞm notata per glo. de rescriptis. in. c. j. in. vj. ⁊ facit quod habetur in. c. ad hec. ⁊ ca.
3 fi. de rescriptis. in. vj. ¶ † In ea. glo. in fine. vel potes dicere sc̃dm Joan. and. quod quare hic requiratur annus completus potius, quam in contrario allegato per gloss. hec est de arbitrarijs que dependent a principis potestate: ⁊ sic non cogimur reddere rationem. iuxta notata in cap. si quando. de rescriptis. s. ⁊ in. l. non omnium. ff. de legi. do. tamen Flor. hic dixit, ꝙ Archidiac. in. c. fina. de iudi. in. vj. dicit quod regulariter annus deberet esse completus. ⁊ si alicubi reperiatur contrarium illud est speciale
4 † gloss. tamen magis magistraliter fuit locuta in. l. iij. §. minorem. ff. de minoribus. nam ibi dicit, quod vbi agit̃ de fauore, annus ceptus habetur pro completo, nisi aliud habeatur expressum. secus est vbi agitur de odio. Et si queritur, an de momento ad momentum fieri debet computatio. dicit, quod sic si fauor suadet taliter fieri de quo dic vt notatur in glo. preallegata. ¶ In glo. iij. ibi, natura. i. propter impedimentum nature seu naturale. ¶ In ea. glo. ibi, a contrario. supple dicte. l. cum pretor. §. non autem. sed dic quod illud articulũ non procedit, cum contrariũ hic habeatur: vt sequitur hic glo. ¶ In ea. glo. ibi, maior. xx. an-
5 nis. † Sed an tunc poterit dari delegatus inuitus. Hosti. tenuit quod non sed demum quando est maior. xxv. annis ⁊ sic intelligit. l. statuimus. C. de aduoca. diuer. iudi. ⁊. l. munerum. §. iudicandi. ff. de mu. ⁊ hono. Sed an si sit datus, ⁊ acceptauerit, poterit iudicare: dicit quod non, ex quo est minor. xxv. annis. ar. l. j. ff. de mino. tenebit sententia, si lata fuerit. l. cum lege. ff. de arbi. Sed Inno. hic tenuit contrarium, videlicet quod potest cogi iudicare ex quo est maior. xx. annis. ⁊ ista opi. videtur verior per l. cum lege. ff. de arbi. preallegatam. quod intellige verum, nisi petat se restitui ratione minoris etatis: quia tunc nõ poterit cogi. vt patet in. d. l. cum lege in fi. ⁊ hoc modo saluari potest opinio
6 Hosti. ¶ † In ea. glo. ibi minor vero decem ⁊ octo annis. Et sic vult ista glo. quod a principe possit dari minor. xviij. annis: licet ab alio non, etiam partibus consentientibus. Et quod dixi de principe, videtur procedere, si scit illum minorẽ. xviij. annis al's non videtur tenere delegatio. ar. huius tex. in, fi. a contrario sensu, inquantũ vult, ꝙ si minor. xx. annis sit maior. xviij. fine cõsensu partiũ dari possit delegatus a principe. ⁊ sic videtur innuere a contrario, ꝙ nõ teneat delegatio facta a principe, si dat9 fuerit minor. xviij. annis delegatus. glo. tamen in. l. cum pretor. §. nõ autem. ff. de iudi. simpliciter dicit adultus potest dari iudex a p̃ncipe. sed certe illa gl. videtur limitanda, quando scienter datur: secus si ignorãter. ar. huius tex. ⁊ facit, quod plene dixi in. l. quidam consulebant. ff. de re iudic. Et secundum predicta videtur etiam intelligenda glo. hic in versi. vnde dicas, dum dixit quod adultus ordinarius et delegatus potest constitui a principe. ¶ In ea. glo. ibi dummodo non sit minor decem ⁊ octo annis. Et hanc solutionem tenet Host. dicens standum esse huic interpretationi papali, quidquid dixerint legiste, qui vidẽtur tenere quod de cõsensu partiũ minor. xviij. annis possit dari iudex de-
7 legatus, vt patet ex notatis in. d. l. cum pretor. §. non autem. † nec obst. predicta. l. j. §. pueritiam. ff. de postula., vbi videtur sufficere etas. xvij. annorũ. quia ibi loquitur in aduocato, qui non potest in tantum preiudicare sicut iudex. preterea aduocatus suscipit voluntarius, sed iudex quandoq3 datur inuitis; ⁊ ideo maior etas requiritur in iudice quam in aduocato. Et per predicta videtur damnari opi. Azo. qui videbatur tenere quod in iudice sufficeret illa etas, que requirebatur in persona aduocati. ¶ In eadem glos. ibi, recusatio. supple ⁊ in integrum restitutio: vt pt3 in capitulo suborta de re iudic. ⁊ de rescript. in. c. sciscitatus. In eadem glossa in fine. nota bene gloss. facientem differentiam inter etatem arbitri ⁊ iudicis, que satis videtur procedere de mẽte illius l. cum lege. si bene ponderetur, ⁊ pro ipsa faciunt rationes in glossa assignate. glossa tamen iuris ciuilis in hoc variauit in lege quidam consulebant. ff. de re iudicata. ⁊ ibi etiam
8 dixi de materia huius capituli. ¶ † Et aduerte, quia tangit hic

hic.d.glo.que etas requirat in arbitro vel in iudice: et cõcludit in arbitro, ꝙ non potest esse minor.xx.annis: vt hic dicit gl.et ꝓbatur in.d.l.cum lege.dicit etiã, ꝙ est necesse ꝙ ab ipso initio tẽporis quo fit compromissum sit maior.xx.annis.et ideo nõ sufficeret, ꝙ pendẽte compromisso factus esset maior.et hoc tenuit Spe.in ti.de arb.§.ij.v.quid si pẽdente.et pro hoc etiam facit, quia a principio non tenuit cõpromissum vt patet in.d.l.cum lege ergo non videtur ex postfacto cõfirmari per regulam, qđ ab initio.de regu.iur.in.vj. ¶ In contrarium tamen facit, quia eo ipso ꝙ partes litigãt coram arbitro post superueniẽtiam habilitatis etatis, videntur de nouo cõsentire.et ipse existẽs maior.xx.annis videtur acceptare.nam corã arbitro videtur quasi ɔtrahi sicut et coram iudice in.l.ij.§.idem scribit.ff.de peculio.Spec.in loco pallegato finaliter tenet scđam partẽ, nisi de nouo in ipsum cõpromittatur.per.l.sed et si seruũ.j.ri.so.ff.de arbi.Joan.an.in addi.dicit, ꝙ ipse Spe.videtur tenuisse cõtrariũ in eodem.§.ver.item seruus.per eandẽ legẽ: vbi, vult velle, ꝙ si superuenit habilitas post cõpromissum sufficiat, ꝓcedi partibus consentientibus.sed forte vt dicit Jo.an.voluit intelligere partibus cõsentientibus.i.per nouum compromissum et sic sibi non ɔdiceret et iste intellectus videtur placere in effectu Host.in summa de arbi.post principiũ. ¶ Sed certe talis intellectus nullũ habet dubiũ.vnde glo.in.d.l.sed et si in seruũ.videtur velle, ꝙ si ꝓceditur ex consensu partiũ coram arbitro tacite intelligantur de nouo compromittere.qđ satis videtur equũ, vt res potius valeat ꝙ pereat.ar.c.abbate.de verb.sig.qđ vult intelligendũ, qñ partes scientes habilitatẽ superuenisse, ꝓcedũt corã eo.alias ex cõsequẽtia prioris videntur ꝓcedere.arg.eorum que habentur in simili in.c.ꝓposuit.de cõi.seruorum. Et pdicta
9 procedunt in arbitro in iudice † autẽ delegato si erat inhabilis tpe date, licet postea superueniat habilitas: non videtur valere processus qui fiet coram eo: per notata per glo.j.de ꝓben.c.dilectus.lo.ij. Et ratio diuersitatis est, quia potestate partiũ nõ pendet dare iurisdictionem iudici non habenti: sed potestas arbitri pendet ab ipsis partibus.l.non distinguemus.§.de officio.
10 ff.de arbi. † Et per predicta patet, ꝙ si assumatur per partes arbiter minor.xx.annis non valet compromissum: nec valet sententia, que per illum ferretur ante illam etatem. Nec posset etiã cogi sententiã aliquã ferre.secus quando esset maior.xx.annis: quia tunc si acceptauit compromissum, posset cogi nisi peteret se restitui per ea que habentur in.d.l.cum lege.et hec procedunt in ar-
11 bitro. † in iudice, dic, aut queritur de ordinario, aut de delegato si de ordinario, tunc dic, ꝙ si fuerit pubes, et datus sit per principem, tenebit sententia: per ea que habentur in dicta.l.cum pretor.§.non autem.et in.l.quidam.allegata in glo.et facit etiam ꝙ notatur per Host.en.in summa.de offic.ordina.§.quis dari pos-
12 sit. † si vero queritur de delegato, tunc aut datur a principe, aut ab alio: si a principe, et tunc si detur scienter valet datio, etiam si sit minor.xviij.annis, vt dixi in notabilibus.si vero detur ignoranter, tunc si est impubes, non valebit datio: quia princeps nõ presumitur ꝙ dedisset si sciuisset.quia esset contra dictam.l.cum pretor.§.non autem.imo plus videtur, ꝙ etiam si fuerit pubes, si tamẽ fuerit minor.xviij.annis, ꝙ nõ teneat datio, si hoc ignorauit.ar.huius tex.a contrario sensu, vt etiam superius tetigi. quãuis glo.in dicto.§.non autem.et etiam hic videatur simpliciter dicere, ꝙ pubes potest dari delegatus et ordinarius a principe.sed certe hoc videtur intelligendum, quando scienter datur: secus si ignoranter, si sit minor.xviij.annis, per hunc textum a
13 contrario, vt predixi. † Si autem datus fuerit ab alio quam a principe, tunc standum est huic decretali.quia si est maior.xx.annis tenet datio: et potest etiam ſm do.Flor.dari inuitus et inuitis.quod intelligo, nisi petat se restitui per ea que habentur in dicta.l.cum lege.quãuis Hostien.aliter dixerit, vt.s.dixi. Et similiter videtur, quod poterit cogi iudicare, vt dixit Innocen. nisi
14 petat se restitui, licet Hostien.aliter dixerit, vt superius dixi. † minor.xx.annis non potest dari inuitis ab alio ꝙ a principe: sed consentientibus partibus sic: dummodo sit maior.xviij.annis. et hoc casu non poterit cogi iudicare: per dictam.l.cum lege: si tamen tulerit sententiam valebit: per ea que habentur in dicta.l.cum lege.si vero sit minor.xviij.annis, tunc non põt dari delegatus ab alio quam a principe etiam de partium consensu vt hic probatur.quãuis glo.legistarum aliter senserit in.d.l.cum pretor.§.non autem.et in.d.l.quidam consulebant.ff.de rei vindica. Et ex predict.s patet, qualis etas requiratur in arbitro, qualis etiam in iudice, qualis etiam in aduocato.de qua dixi super glossa.
5 † Que autem etas requiratur in doctore, seu quis possit esse doctor, de quo sufficit, quod sit maior.xvij.annis sicut in aduocato, de quo superius dixi.et etiam sequitur hic domi.Floren.et facit etiam quod notatur per modernos in proemio clementinarum, et in proemio sexti. De etate vero procuratoris tam ad iudicia quam ad negotia dic, vt habetur in.c.qui generaliter.de procuratoribus in.vj. Imolanus vtriusque iuris.

1 ¶ Arbitros et delegatos in aliquibus equiparari, et in aliquibus differre.
2 Uerba adiecta in dispositione debent aliquid operari: atque inibi qđ non semper operantur illud qđ precise sonant.
3 Arbiter licet dicatur habere officium, non tamen habet iurisdictionem: sed simplicem notionem.
4 Delegati plures aut etiam plures arbitri licet habeant singuli iurisdictionem in solidum quoad habitum, non tamen quoad exercitium, sed solum pro parte.
5 Delegatorum vno mortuo quibus casibus iurisdictio college non expiret.
6 Arbitris tribus electis sufficere quod duo pronuntient presente tertio, licet tertius taceat.et an idem dicendum sit in tribus delegatis.
7 Iudicare an possint duo ex tribus iudicibus absente tertio. et quid in arbitris.
8 Iurisdictio delegata an expiret per mortem litigantis re integra.
9 Iurisdictio ordinaria an expiret per mortem vnius ex pluribus ordinarijs iudicibus.
10 Executorum vltime voluntatis potestas an expiret vno ex illis mortuo.
11 Procuratores plures dati in causis spiritualibus videntur singuli in solidum dati.quemadmodum et cum plures dantur ad vnam vniuersalem administrationem.
12 Arbitrorum vno mortuo reliquos non posse procedere.
13 Arbitri duo an possint ferre sententiam tertio absente qui cũ alijs de modo ferende sententie disputauerat, nec illi cum alijs potuerat conuenire.

V No delegatorum. Potestas plurium delegatorũ vel etiam arbitrorum simpliciter datorum expirat per mortẽ vnius illorũ.h.d.et primo ponit dictũ: scđo ponit exceptionẽ.scđa ibi, nisi aliud in delegatione. Nota primo, ꝙ vno eorum qui habẽt officium cõmune impedito impediuntur et reliqui.facit quod notatur in.c.si capitulo.in sexta
1 glo.de conces.preben.lib.vj. † No. ꝙ equiparantur arbitri et delegati quandoque autem differunt: vt patet quo ad etatem.vt notatur.s.c.proximo.in glo.fi.interdum autem differunt in alio: vt patet ex ijs que habentur in.c.ij.de arbi.in.vj. ¶ Not.vnum casum in quo expirat officium iudicis delegati et etiam arbitri et de pluribus alijs in quibus expirat officium delegati notatur
2 in.c.in literis.s.e. ¶ † No. ꝙ verba adiecta in dispositione aliqđ debet operari.facit.l.si quando.ff.de leg.j.et quod habetur in.c.si papa.de priuileg.in.vj.quandoque tamen non operantur illud qđ prec.se sonant verba vt notatur in.c.si duo.de procurato.in
3 vj. ¶ † No. ꝙ arbiter dicitur habere officium: non habet tamẽ officium per qđ dicatur habere iurisdictionẽ sicut iudex delegatus, sed dicitur habere simplicem notionem.l.ait pretor.in prin. ff.de re iudi. ¶ No. ꝙ delegatio recipit formam a delegante cõpromissum vero recipit formam a partibus compromittentibus. ¶ In glo.prima ibi, vt suspectus secus si alter eorum fuerit excommunicatus: quia tunc solum interim suspenderetur iurisdictio durante excommunicatione per id quod dictũ fuit
4 in.c.licet.s.eo.tit. ¶ † In ea.gl. ibi, vt iudicare possit.quasi velit dicere, quod licet habeat iurisdictionem in solidum, vt notatur s.eodem prudentiam.in principio.in prima glo.magna, non tamen potest vnus eorum solus iudicare: sed debent omnes simul iudicare.quia licet habeant habitum iurisdictionis in solidum, non tamen habent in solidum exercitium iurisdictionis, sed solum pro parte. ¶ In eadem glossa ibi, vices suas alteri. Supple, collega, cum essent duo delegati. et hoc patet esse de mente glosse per id quod infra dicit, ꝙ solus poterit postea procedere alter collega. Si autem alteri extraneo commisisset vices suas, tunc non posset collega solus procedere, sed cum subdelegato a collega cuius iurisdictio non expiraret per mortem committentis, si ceperat vti iurisdictione. ¶ In eadem gloss.
5 ibi, vt hic dicit. † et sic habes duos casus ex glossa in quibus non expirat iurisdictio college. ¶ Primus est, quando est apposita clausula, quod si ambo, vel quod si non omnes. ¶ Secũdus, quando vnus commisit alteri vices suas, et ceperit vti potestate commissa antẽ mortem committentis. ¶ Adde tertium casum, quando scilicet apposita esset clausula, vos vel alter vestrum infra eodem capitulo cum plures.libro sexto. ¶ Item est quartus casus, si ille qui est mortuus facta erat commissio sub nomine dignitatis: nam tunc procedi poterit cum successore.s.cap.quoniam abbas. Quid autem si alter eorum fuerit ex-

6 communicatus.dixi.s. ¶ † In ea.glo.ibi vt omnes iudicent sufficere tamen videtur,si in tres sit cõpromissum,q duo ex eis pnuntiēt presente tertio,licet tertius taceat.l.si in tres.ff.de arbi.

7 ¶ † An autem idem esset dicendum in tribus delegatis: videretur q sic per hunc textum qui equiparat arbitros et delegatos, Sed ↄtrium notabiliter tenuit gl.in.l.itē si vnus.§.itē si plures.ff.de arbi.quā reputo singularē.et illā etiā ibi sequit̄ Bar.Et rō diuersitatis potuit esse inter arbitros et delegatos,q: arbitri vt plurimū eligunt̄,qui sunt cōpatres et amici partiū:vt no.p glo.in.c.ij.de arb.li.vj.Jō vt facili⁹ expedirent cōpromissum ius tolerauit,q sufficeret duos pnūtiare pṡente tertio et tacēte,et sic nihil iudicāte.q rō cessat in iudicib⁹:ideo nō valebit sñia,nisi oēs iudicēt.si tñ oēs iudicāt,et sint discordes valebit sentētia maioris partis.l.duo ex trib⁹.ff.de re iudic.an aūt tertio absente possint duo iudicare.dic si sunt iudices,nō:sed si sunt arbitri poterunt iudicare,reqsito tñ prius ipso tertio:et hoc de iure canonico.secus de iure ciuili.q: ḃm ius ciuile idē est in arbitris qđ in iudicibus:vt legi.et no.in.c.ij.de arb.in.vj.et hec pcedūt in arbitris iuris q eligunt̄ ex necessitate iuris:vt tetigit Inn.s.e.c.suspitionis.et ibi etiā dixi.et tāgit etiā Bart.in.d.§.itē si plures.In ead.gl.ibi,vtriusq litigatoris.et sic nō sufficit facere mētionē in compromisso de herede vnius cōpromittētis tm̄.vt etiā legi.et not.in.c.fi.de arbi.et ratio fuit,vt equalitas seruaretur in arbitrijs, vt non claudicaret arbitrium seu compromissum.facit.l.si cum dies.§.si arbiter.versi.vnde eleganter.ff.de arbi.In ea.glo.in fin. et de hoc vltimo,an iurisdictio precipue delegata per mortem litigatoris expiret re integra,dictum fuit in.c.significauit.allegato in glo.et notatur per Joan.an. in regula is qui in ius.in mercuria.de regu.iur.in.vj.

8 ¶ † Et no.q glo.hic videtur velle,q iurisdictio delegati expiret per mortem litigantis re integra quod est verum,quando agitur de herede illius,qui comprehendebatur sub clausula generali.et sic loquitur.c.significauit.secus si esset heres illius,qui fuisset expressatus in rescripto:q: tūc ad ipz transiret iurisdictio:licet re integra mortuus esset litigator: vt plene dictum fuit in.d.c.significauit.

9 ¶ † Itez aduerte quia hoc c.loquit̄ in plurib⁹ delegatis.In plib⁹ aūt ordinarijs simpl'r datis nō procedit vt expiret iurisdictio vnius per mortē alterius. Et ratio est,quia quādo dantur ordinarij,videtur quilibet datus insolidum:et quilibet habet insolidum nedum habitum iurisdictionis sed etiam exercitium:vt dictum fuit.s.eo.c.prudentiam.et ibi notatur in prima glo.magna.et de hoc etiam notat̄ in.c.ij.de arbi.li.vj.et facit quod habetur in.l.vna.C.de offi.consul.et sic secus est in ordinarijs quam in delegatis:vt notatur in

10 d.c.ij. ¶ † Item secus in pluribus executoribus vltimarum voluntatum quia vno mortuo licet simpliciter sint dati non expi-

11 rat potestas alterius vel aliorum:vt in.c.ij.de testa.in.vj. † Item secus in pluribus procuratoribus datis in causis spiritualibus simpliciter:quia intelliguntur dati insolidum:vt habetur in.c.si duo.de procurato.in.vj. ¶ Item secus in pluribus tutoribus insolidum datis:quia censentur dati insolidum vt notatur in c.petitio.de procurato. ¶ Item secus in pluribus procuratoribus datis ad vnam vniuersalem administrationem vt quando plures dātur institores ad aliquam negotiationem,vel exercitores.l.j.§.si plures.et ibi notatur per Barto.ff.de exercitoria. An autem procedit decretalis,siue sint duo,siue tres delegati,vel arbitri.dic quod sic:quia eadem ratio est.et quia etiam litera satis vtrumq casum comprehendit.et facit quod habetur supra eodem in.c.causam matrimonij. ¶ An autem procedat quod hic dicitur in delegatis ab alio quam a principe,dic quod sic quia eadem est ratio:consequenter debet esse idem ius.ar.supra de constitutio.capitu.translato.et pro hoc etiam quia text.hic videtur loqui indistincte. ¶ Quid autem in arbitratoribus: dicit idem quod in arbitris:quia eadem est ratio: et per conse-

12 quens idem ius. ¶ † Et nota per hunc textum et per ea que hic dixit gloss.dicit Joan.and.hic reprobari opinio.Vberti de bobio qui dixit,quod vno ex tribus arbitris mortuo,duo poterūt procedere.Et ad textum.l.item si vnus.§.item si in plures.et in §.fina.cum.l.sequenti.respondebat,quod loquitur in absente, qui si esset presens,posset in suam sententiam trahere presentes. que ratio cessat in mortuo qui non potest trahere viuos et presentes in suam sententiam. Et ad.l.si quis arbitratu.ff.de verborum obligatio.vbi non receditur a persona,respondebat q loquitur quando in vnum tantum erat compromissum. Sed vt dicit Joan.andr.licet subtilit'r videtur fuisse locutus, tamen male dixit per istum textum vbi est casus contra eum, intelligēdo quod habeat locum,etiam vbi tres fuerunt dati arbitri,put videtur posse intelligi, cum indistincte loquatur. ¶ Ultimo posset opponi,quod quatenus dicit de arbitris non faciat ad titulum:quod videtur esse contra ea que habentur in proemio sexti.Sed dic quod licet dicto respectu non faciat ad titulum, tamen quia in pluribus conueniunt delegati et arbitri, vt hic patet,et ex ijs que dixit gloss.et quia etiam vtriusq potestas est stricti iuris supra eodem capitu.p.et g.et infra de arbi.cum dilectus.ideo congrua fuit coniunctio,de qua in litera.et vtile fuit sic coniungere ad euitandam superfluitatem.facit quod habe-

13 tur in simili in.c.penul.de restit.in integrum. ¶ † Posset etiam queri,quando tres sunt dati arbitri,et omnes fuerunt simul,et disputarunt adinuicem de modo sententie ferende, et tertius non potuit concordare cum duobus:an tunc tertio absente poterunt duo iudicare Innocen.notabiliter tenuit quod sic.in.c.raynaldus.infra de testa.ex eo quia tunc cessat ratio,quod si esset presens posset trahere alios in suam sententiam:ex quo fuit simul cum alijs,et non potuit hoc facere.et sic videtur cessare ratio legis,que habetur in dicta.l.item,si vnus.§.finali. et in.l.si in tres.ff.de arbi.sed Barto.tenuit contrarium in.l.duo ex tribus.ff.de re iudicata. ¶ An autem opinio Innocen,possit aliquo modo saluari, plene dixi in dicta.l.duo.et consueuit tangi de materia in dicto capitul.raynaldus. infra de testamentis. ¶ Aduerte tamē,quia supradicta questio potest habere locum de iure ciuili,et etiam olim poterat habere locum de iure canonico sz.hodie non videt̄ habere locum de iure canonico: quia prouisum est,quod possint duo procedere tertio absente eprius tamen requisito:vt patet in.c.ij.de arbit.libro sexto. ¶ Ultimo scias,quod quedam questio reperitur hic in lectura domi.Antonij quam non puto fuisse domini Anton.sed potius domini Flor.que est talis,pone quod in officio mercantie erant quinq habentes potestatem iudicandi sub hac forma,vt teneret quod fieret a tribus ex eis.demum quedam causa als non pertinens ad illud officium fuit commissa seu demandata istis quinque: deinde antequam ista causa diffiniretur,fuit auctus numerus officialium ad numerum de.vij.sub hac forma vt teneret quod fieret a quinq de eis:quo facto tres ex primis quinq cum vno ex duobus adiunctis tulerunt sententiam in dicta causa:querebatur an valeret dicta sententia. et in dicta questione dicebat tria esse inuestiganda:primo qualis fuerit iurisdictio in illa causa specialiter demandata. secundo an augmentum numeri immutauerit officium in preiudicium illius cause.tertio nunquid forma tradita que fuit tradita per secundam legem quando auctus numer⁹ fuit ad.vij.habeat preiudicare dicte cāe.et in quolibet istorum arguit pro et contra.et satis insistit.finaliter concludit,quod sententia valebit.quia si dicamus debere inspici primam legem que erat quando erant quinq,non valebit.ex quo adiunxerint sibi quartum tres in iudicando per.c.cum super.s.eo.ti.et sic non debet tenere sententia per dictum.c.si vero dicamus,q debeat inspici secunda data quando fuit auctus numerus non valebit sententia:q: ḃm illam deberent esse quinq.hec tamen questio satis esset extrauagans respectu materie.c.et potius videretur facere ad materiam.c.p.et g.s.eod.tit.et de illa dicatis vt hic plenius habetur in lectura do.Anto.licet vt dixi,putem q non fuit sua questio:sed fuit do.Flo.et per aliquos addita scriptis do.Anto.do.Joan.de Jmola per vniuer.

1 ☞ Intentionem disponentis potissimum considerandam in omni dispositione atq inibi q actus agentium iudicantur secundum intentionem eorum.

2 Judicum delegandorum mos in curia romana quando tempore impetrationis apparet contradictor.

3 Delegatum principis habere potestatem a iure subdelegandi, non etiam delegatum inferioris.

4 Industria delegati an censeatur electa ex clausula preelectionis vt sic impediatur potestas subdelegandi et an ex geminatione verborum.

5 Delegati industriam videri electam quando ei committitur negotium personaliter exequendum.et an et quando possit talis delegatus subdelegare.et nu.15.et 23.

6 Litigantes coram delegatis an et quando possint recedere a forma data per delegantem.

7 Industria eius,cui committitur vt prouideat ecclesie de prelatis vel ministris,quando censeatur electa et quando non.

8 Delegatus principis qñ possit subdelegare,et qñ nō.et nu.18.

9 Delegatus an possit subdelegare vtraq parte contradicente.

10 Delegatus datus ex officio vel ex partium consensu cum alijs duobus electis ab ipsis partibus non debet vices suas illis duobus aut alterutri eorum committere.

11 Delegatus an possit cogere subdelegatum acceptare:et an collegam suum.nu.seq.

13 Par non habet imperium in parem.

14 Negotium an dici debeat arduum an non arduum, relinqui arbitrio iudicis.

16 Delegatus ad inquirendum an possit subdelegare.

17 Delegatus ad prouidendum ecclesie de ministris an possit subdelegare

delegare.⁊ quid de habente potestatem ordinariam prouidendi an possit eam alii committere.nu.seq.

19 Coercendi potestatem an habeat is,cui commissum est nudum ministerium.

20 Delegare alteri vices suas an possit is cui nudum ministerium commissum est cum clausula,contradictores compescendo.

21 Beneficium conferre sine cause cognitione an debeat is,cui cõmissum est,vt prouideret alicui de beneficio.

22 Industriam persone electam quibus verbis deprehendatur.

24 Interpretationem frustra desiderari vbi verba sunt clara.

25 Industria persone quando censeatur electa,vbi aliquid faciendum committitur alicui.

26 Possit ne quis per alium,quod per seipsum potest.⁊ numero seq.⁊ 32.

29 Ministerium nudum sibi commissum an possit quis alii committere.⁊ nu.31.⁊ 33.

30 Tabellio an instrumentum quod rogauit possit alteri committere scribendum ⁊ publicandum.⁊ nu.34.⁊ 45.

35 Commissum alicui sub nomine dignitatis an indifferenter transeat ad successorem.

36 Compromissum factum in aliquem sub nomine dignitatis an transeat in successorem eius.

37 Ministerii nudi cuiusmodi facta dicantur esse.⁊ nu.39.

38 Illustres personas posse sententiam ferre per alios.

40 Iudicii parte aliqua alicui commissa an censeatur cõmissum nudum ministerium.

41 Citatione alicui commissa potest ne ille per nuntium vel per literas citare.⁊ nu.seq.

43 Delegari an possit certum ministerium de consensu partium.

Quoniã apostolica sedes.

Delegatus pape subdelegare potest,licet datus sit ex officio vel de partium consensu,vel cum clausula preelectionis q si non omnes tu cum altero.Idem potest de cõsensu partium ille,cui cõmissum est negotium personaliter exequendum.fallit in duobus casibus in litera expressis secus si alicui nudum ministerium cõmittatur:quia tunc non potest suas vices alteri committere,nisi fuerit legatus sedis apostolice.h.d. Et quatuor sunt casus principales,sicut quatuor sunt dicta principalia,que patent ex tex.secunda ibi,idem quoq; dicendum est. tertia ibi,is autem cui . quarta ibi ceterum salua . Et vt dicit domi. Anto.tota hec decretalis tractat materiam potestatis subdelegandi:⁊ circa illam decidit quatuor casus quorum tertium causa impediens est forma delegandi:quarti vero natura rei delegate.⁊ ita stat in lectura domi.Anto.sed puto, q corrupte habeatur vitio scriptoris.nam dum dixit quorum triũ causa impediens rem debuit dicere,quorum tertii impediens rem nam in duobus primis non impeditur delegatio.No.primo finalem intentionem delegãtis:q2 est prouidere decisioni causarũ 1 ⁊ nõ pouidere personis quibus causa cõmittit.†Et ex hoc etiaz no.q in qualibet dispositione põderanda est finalis intẽtio disponẽtis.nec mirũ:q2 actus agentiũ iudicãtur sm intẽtionẽ eorum.l.obligationũ substãtia.§.fi.ff.de act.⁊ obli.⁊.l.non omnis. ff.si cer.pet.No.q in dubio non intelligitur papa delegando eli 2 gere industriã persone.No.ex lra † ɔsuetudinẽ curie,que habet, q quãdo tẽpore impetrationis apparet cõtradictor , tũc qlibet pars eligat vnũ iudicẽ,⁊ tertius dari debet de cõi cõsensu partium:⁊ si nõ pñt cõcordare partes,curia dat tertium ex officio neutri parti suspectũ.facit qd no.s.de rescrip.in.c.nonnulli.⁊.e. ti.in.c.statutũ.§.assesso.in lib.vi.Not.q tertius datus siue ex officio siue de partiũ consensu non impeditur subdelegare quia in dubio non videtur electa eius industria nisi aliud appareat: vt 3 hic probatur.†No.q delegatus principis dicitur a iure habere potestatem subdelegandi.facit.s.cod.pastoralis.⁊.ff.de iudic.l.a iudice.Et a contrario not.quod secus in delegato inferioris a principe,de quo dic,vt no.gloss.in clementina prima.de officio delegati.In ver.idem quoq;.no.q vbi delegatur causa episcopo cum inferiori vel inferioribus communiter apponitur clausula preelectionis per quam preeligitur episcopus in procedendo cũ aliis.⁊ hoc presertim seruat curia in cãis mrimonialib9.facit q 4 no.Io.an.in.c.causam matrimonii.s.eo.†Nota q ex viribus talis clausule p̃electiue nõ impeditur potestas subdelegandi que a iure competit.⁊ sic non per hoc videtur electa industria persone qd limitabat Bal.vt hic refert do.Flo.procedere , nisi aliud dicatur ex geminatione verborum.ar.l.balista.cum ibi notatis. ff.ad trebel.nam tunc secus sm eum.exemplum si facta cõmissione per papam vni episcopo ⁊ duobus aliis dicatur in cõmissione.⁊ tu tu frater epe cum altero eorum in causa procedas.et sic secus si geminata fuit dictio tu.sed certe vt dicit do. Florẽ. raro hoc occurret.⁊ etiã si occurret tñ non probatur iure dictũ Bal. imo hic potius colligitur contrarium.cum tex.velit,q non videatur electa industria,nisi illud exprimatur vt hic patet in versicu.is autem.⁊ etiam in princip.huius capitul.Nec ob.d.l.balista.quia loquitur in alia materia.sc3 an ⁊ quando fideicommissarius vniuersalis teneatur ad restitutionem fructuũ perceptorum:de quo dic vt ibi ⁊ eo.tit.in.l.in fideicõmissaria.Not.q sine preelecto alii procedere non possunt.de quo in.c.coram.s.e. 5 ⁊ ibi etiã fuit dictũ.†In ver.is autem.no.q qñ cõmittit negotium personalr exequendũ vr electa industria persone.No.tñ q in dicto casu si talis cõmissio cõcerneret priuatam vtilitatẽ,potest tunc subdelegare de partium consensu ille,cui cõmissum est negotium personaliter exequendũ:secus si talis cõmissio cõcernat publicã vtilitatẽ:vt cõtingit in duobus casibus in lra positis.⁊ in silibus sm do.Flo.cũ gratia exempli ponant:⁊ sic nõ restringũt dictã.l.dãni infecti pertinet.ff.de dam.infe.nam tunc 6 nõ põt subdelegare etiam de partium consensu.†Et ex hoc diligenter no.q a forma data a delegante,si talis forma sit fundata super mero fauore partium,possunt partes recedere . quia tunc non intelligitur studiose precise demandata.⁊ sic facit pro dicto Inno.in.c.prudentiã.s.co.secus vbi talis forma est fundata super publica vtilitate:q2 tunc videtur studiose ponderata a cõmittente.ideo possunt partes ab illa recedere.Et nota bene hũc textum ad predicta,quia meliorem non reperies.⁊ iunge illum cum dicto.c.prudentiam.⁊ hoc etiam adde ad ea,que not.in.c. cum dilecta.de rescriptis.¶Nota vnam causam impedientem potestatem subdelegandi quando scilicet ex verbis vel ex negotii qualitate videtur electa industria persone . Et hoc casu non procedit regula,que habet, q q per aliũ facit per seipsum facere videtur.de qua.j.de regulis iuris.in.c.potest quis.libr.vj.⁊ hoc 7 etiam per Innocentium † nota quod ille cui cõmittitur,vt prouideat ecclesie de prelatis vel ministris nõ põt committere alteri vices suas.quod intellige,quando exprimitur,et quod hoc personaliter faciat,vt sic exceptio hic posita sit de regula in principio huius.§.posita prout esse debet,iuxta notata.j. de regu. iur. in rubrica lib.vj.Idem dicas,licet nõ fuerit expressum verbum personaliter si nõ fuit facta expressio personarũ quib9 debet pouideri,tunc vr electa industria eius,cui facta est cõmissio vt est tex.in.c.is cui.j.e.in.vj.secus si persone sint expresse te: quia tunc poterit cõmittere vices suas,etiã si mãdatũ fuerit inquiri de vita ⁊ de idoneitate pmouẽdi:vt pbat in.c.is cui.iũcta cle.j. e.ti.No.sm do.Ant.q industria ⁊ fides sunt qualitates psonales,in quib9 raro reperit hoĩm cõcursus.facit qd hr in.l.inter ar 8 tifices.ff.de sol.In ver.ceterũ salua legator.†no.limitationẽ ad vulgatũ illd quo dr,delegatũ pncipis posse subdelegare:q2 illud verũ,qñ cõmittit sibi iurisdictio vel negotiũ hñs iurisdictionẽ admixtã: secus qñ cõmittit sibi nudũ ministeriũ sine aliqua iurisdictione:quia tunc non habet potestatem subdelegandi . et est ratio,q2 potestas subdelegãdi pẽdet a iurisdictiõe.l.imperiũ ff.de iuris.om.iu.⁊ ideo si nõ h3 iurisdictionẽ sed ptãtẽ nudam ab illa abstractã nõ subdelegabit.Et no.q hoc est verũ, nisi nudum ministeriũ seu ea que sunt nudi ministerii cõmittat seu cõmittant legato sedis aplice.nã in illo est spãle,q possit cõmittere nudũ ministeriũ sibi cõmissum vel delegatũ.⁊ ratio spãlitatis fuit p̃rogatiua dignitatis,⁊ etiã q2 occupat multis maioribus que oporteret interdũ dimitti,si vellet expedire ista q cõmittent sapiẽtia nudũ ministeriũ.vel oporteret illa sibi cõmissa negligi si nõ posset illa alteri cõmittere ne igit talia negligerent ⁊ etiaz ne p illa impedirent maiora concessum est ei, vt possit alteri cõmittere ea que sunt nudi ministerii.No.hic quedã, que censent esse nuda ministeria.s.excõicare , absoluere,predicare,dispensare,⁊ penas ⁊ penitẽtias iniungere. Sed an hoc indistincte procedat.tãgit Inn.hic ⁊ etiã j.dicet.An aũt visitatio sit nudus articulus remittit do. Ant.ad notata in.c.si eps.in.iii.gl.de offic. or.in.vj.ibi tñ pprie glo.tangit de officio p̃dicandi,⁊ veritas est, q licet visitare ⁊ predicare videatur esse nudũ ministerium,tamen si competant iure ordinario,pñt alteri cõmitti:vt patet in d.c.si episcopus cum ibi notatis per gl.⁊ in.c.inter cetera.de of 9 fic.ordi.¶†In gl.prima ibi,eis inuitis.aduerte q2 Spe.hoc.e. tit.§.ii.ver.in casibus tenet oppositum,quando vtraq; pars cõtradicat:nam tunc sm eum non põt subdelegare.q2 d3 pouidere subdelegãdo.nõ aũt grauare.allegat in argumentũ.l.arbiter ita sumptus.ff.de arbi.secus vbi altera partiũ tm contradicat:quia tunc bene possit subdelegare per hunc tex.sed Ioan.an.in addi. Specu.super dicto versi.in casibus.vt hic etiam refert.d.Anto. sequitur glo.istam per hunc tex.qui indistincte concedit potestatẽ subdelegãdi.⁊ sic indistincte d3 intelligi.ar.c.si romanorũ. xxix.di.⁊ sic etiam si partes ɔdicant.⁊ non dicetur grauare subdelegando:imo potest dici prouidere partibus.s.eo.cum te.⁊.c.

super questionum.in princip. Nec obst.dicta.l.arbiter.qui dicit ꝙ si data est potestas arbitro,vt possit diem cõpromissi proroga re,nõ poterit illud facere partibus ꝯdicentibus: qꝛ ibi loquitur in arbitro q per partes assumitur ꝛ eius ptãs pendet a partibus l.non distinguemus.§.de officio.ff.de arbi.sed hic ptãs delegati dati a papa ex cõsensu partium alias ex officio pendet a iure seu iuris ptãte:vt hic patet ꝛ.C.de iudi.in.l.a iudice.ideo de arbitro
10 non recte infertur ad delegatum hoc casu.aduerte† tamẽ quod iste tertius datus ex officio vel ex partium cõsensu non debebit subdelegare alteri ex electis per aliquam ipsaꝝ partiũ,nec etiam vtriqꝫ eorũ qui sunt electi a partibus,vna parte eligẽte vnum ꝛ alia aliũ.qꝛ illi quodãmodo sunt suspecti,ꝛ qꝛ etiã si vterqꝫ com mitteret vices suas,ipse tertius in effectu non reperietur tertius ꝛ sic non bene posset sic verisimiliter causa expediri.ꝛ ideo si vult subdelegare,debebit alteri a predictis subdelegare:ꝛ non alicui predictoꝝ.ꝛ hoc etiam tenuit Spec.eo.ti.§.sequit.ver.item põt. ¶ Item aduerte,qꝛ hic voluit Hostiẽ. ꝙ licet iste tertius possit subdelegare sine partiũ ꝯsensu,tñ ex quo ipse tertius fuit datus de cõmuni cõsensu,malefacit subdelegãdo sine cõsensu partiũ. ideo fm eum licet tũc teneat subdelegatio,tñ poterit recusari ex eo,qꝛ datus est sine partiũ cõsensu.sed Jo.An. non plꝫ hoc di ctũ per hunc tex.ex eo,qꝛ si opi.Hosti.procederet, esset imponere legẽ verbis ꝛ non rebus:cõtra decre.cõmissa.§.porro. de elec. li. vi.honestum tñ esset seruare id,qđ dicit Hosti.ꝙ non subdelega ret alteri sine partiũ cõsensu,ex quo ipse de cõi consensu fuit ele
11 ctus.† An autẽ poterit cogere subdelegatũ acceptare Jo. An. hic post Vinc.tenet ꝙ non sicut nec posset solus sine aliis in cau sis procedere,contrariũ hic tamen tenet do.Ant. qꝛ sibi soli etiã sine aliis datur a iure hec potestas subdelegandi:vt hic ptꝫ ergo solus potuit cogere eum acceptare. arg.c.preterea ꝛ.c.ex literis. s̃.eo.ꝛ.l.ii.ff.de iuris.om.iud.ꝛ hoc videtur verius per rationem predictã.fateor tñ,ꝙ nõ poterit procedere subdelegatus in cau sa sine aliis.ꝛ sic intelligatur dictũ Joan.And.licet verba eius
12 aliter sonent. ¶ † Quid autem si duo sunt dati delegati ꝛ vnus eorum cõmittit alteri vices suas,an poterat committens cogere collegã vt acceptet do.Ant.hic ꝛ.s̃.eo.pastoralis.videtur velle ꝙ sic,ex quo habet potestatẽ a iure sibi subdelegandi.ĩ.eo.quã uis.quod dicit procedere,nisi malitiose vellet se exonerare:per ea que habentur in.d.c.pastoralis.vel nisi vulneraretur iurisdictio college,si acceptaret iurisdictionem: vt quia dati fuerũt cum clau sula appellatione remota:per id quod habetur in.d.c.super que stionum.§.si vero duo.s̃.eo.ti. ¶ Sed certe videtur,ꝙ non pos sit aliquo casu cogere collegam ad acceptandum: qꝛ est sibi par
13 l.collegarum.ff.de ver.sig.† ꝛ par in parem non habet imperiũ. s̃.de elec.c.innotuit.ꝛ l.nam magistratus.ff.de arb. Et hoc satis credo,quando delegaret non existens impeditus. si autem esset impeditus,esset magis dubium. Puto tamen idem per rationẽ predictam.ꝛ qꝛ etiã licet collega non acceptet,poterit alteri sub delegare:ꝛ sic non impedietur omnino eius potestas in subdele gando.Spec.tamen in.d.§.sequitur.ver.item potest suo.ꝛ versi. seq.videtur facere differentiam, an impeditus subdeleget colle ge vel nõ.Sed verius puto esse, quod dixi. ꝛ facit etiam qđ dixi in.d.c.pastoralis. ¶ In ea.gl.ibi:ꝛ hec fuit dubitatio. Supple, de qua dictum est,s̃.ratio autem decidendi fuit illa, que ponit hic in principio.s.qꝛ papa intendit prouidere negotiis ꝛ nõ per sonis.ꝛ sic bene sequit tunc in glo.alias non prouideretur,ꝛ cet. ¶ In ead. glo.ii.ibi alter fuerit substitutus.hoc intellige,quan do nomen proprium non fuit expressum. nam tunc transit po testas in successorem.s̃.c.quoniam abbas.alias esset secus:vt ibi dictum fuit. ¶ In glo.iii.ibi.§.si vero talis. Et de hac materia, an illud quod quis potest per se facere,possit per alium, tangit Innocẽ.hic ꝛ infra dicetur.ꝛ legitur ꝛ notatur in regula potest quis.de regu.iuris in.vi. ¶ In eadem glo. ibi.l.vltima. de hac materia, An vna via prohibitum intelligatur etiam per aliam prohibitum,legitur ꝛ notatur in regula,cum quid vna.de regu. iuris in.vi. ¶ In eadem glo.ibi:in istis maius periculum verti tur.No.bene gl.qꝛ gl.hic videtur voluisse ponere vnũ intellectũ in isto tex.quem etiam tetigit Innocen.videlicet vt principium huius.§.is autem.loquatur, quando cõmittuntur negotia, que non sunt ardua.sed in fine in versic.preter loquatur in negotiis
14 magnis ꝛ arduis† quod autem dicatur negotium magnum ꝛ arduũ,vel nõ arduũ dicit Inn.arbitrio iudicis relinquendũ. fa cit supra eo.de causis.sed certe iste intellectus nõ videt̃ litere be ne conformari. Ideo forte glo.ĩ.in verbo,inquisitionem.posuit duos alios intellectus. ¶ Vnus est,quod in principio huius.§. fuerint partes secus in versi.preter. ꝛ sic ibi loquatur in dicto.§. versicu.preter. quando commissio fit ex officio nemine illam in stigante. Sed certe text.iste videtur loqui indistincte. ꝛ sic vide tur quod indistincte debet intelligi. argu. c. quia circa.ĩ. de pri uilegiis. Ideo forte glos.predicta posuit tertium intellectum,vi delicet quod in principio dicti ver. is autem.loquatur, quando committit̃ aliquid concernens publicam vtilitatem: ideo tunc partes non possunt renunciare.quia tunc videtur fides ꝛ indu stria persone electa ob fauorem publicum. ꝛ ideo propter par tium consensum non poterit alteri committi. Et iste est notabi lis intellectus.ex quo surgit illud,quod dixi in notabilibus.pre cedens tamen intellectus etiam in se est verus. Et etiam primus
15 is certo respectu potest sustineri.† vnde potes cõcludere, qđ ali quando committitur aliquod negotium,ꝛ non exprimitur, vt ille cui committitur, quod personaliter exequatur. Aliquando autem exprimitur personaliter exequatur. ¶ Primo casu tunc si negotium est arduum , verisimiliter videtur electa industria facit quod habetur in.cap. is cui.ĩ.eod. in.vi.ꝛ ibi patet exem plum,quando alicui committitur vt prouideat ecclesie de prela to vel ministris non expressatis personis: nam tunc verisimili ter videtur electa industria persone ipsius commissarii: vt patet in.d.c.is cui.ĩ.eod.ti.in.vi. ¶ Interdũ vero negotiũ non est ar duũ exẽplũ si mandet̃ prouideri ecclesie de certa persona:vt ptꝫ in.d.c.is cui.ꝛ idem in similibus. facit quod habetur.s̃.eo.vene rabili.ꝛ qđ.ĩ.dicetur. ¶ Secundo casu qñ cõmittitur, vt perso naliter exequat̃:ꝛ tunc aut non est reperire ptes,vt qꝛ ex officio instante facta est cõmissio:ꝛ tunc non poterit alteri committere suas vices,vt hic est casus fm aliũ intellectũ.aut est reperire par tes:ꝛ tunc aut ꝯmissio fuit facta ꝑpter priuatã vtilitatẽ partiũ: ꝛ tũc sine ipsarũ cõsensu nõ põt alii cõmittere:sed cũ earũ ꝯsensu sic vt hic ptꝫ in prin.§.is autẽ. Aut id qđ cõmittit̃,respicit publi cam vtilitatẽ.ꝛ tunc nõ poterit alii cõmittere etiã de cõsensu par tiũ.vt hic est in ver.preter.fm aliũ intellectũ.ꝛ facit etiã quod.ĩ. dicetur. ¶ In glo.inquisitionẽ.Sed aduerte: qꝛ videtur qđ de
16 legatus† ad inquirendum possit subdelegare.s̃.eo.in.c. venera bili. ¶ Solue,ꝙ hic fuit dictũ,vt negotiũ personaliter exequat̃. ꝛ idem si alia verba equipollẽtia fuissent prolata in cõmissione: puta,de industria tua plenius cõfidentes,vel similia.Sed in cõ trario fuit simpliciter cõmissa inquisitio:ꝛ nõ fuit dictũ, vt per sonaliter exequat̃. ¶ Sol.põt dici fm Host.ꝙ ibi erat mandata inquisitio de suspecto,nõ aũt vt prelatus amoueret̃.hic aũt erat cõmissa inquisitio ad finẽ vt amoueret̃: qđ est maioris preiudi cii.ideo hic non põt delegari alteri.Similiter videmus,ꝙ datio tutoris non demandat̃ semper.de tuto.ꝛ cu.da. ab iis.l.nec mã dante.ꝛ tñ cognitio de suspecto tanquã simplex demandat̃. ff. de offi.eius cui man.est iur.l.cognitio.prima solutio plus placet Hosti.quelibet tñ est in se bona fm do.Ant. Sed certe videt̃ ꝙ secũda nõ sit in se vera ex eo,qꝛ vbi causa criminalis,que est me ri imperii,ꝛ sui natura magni preiudicii, est semel delegata per principẽ,potest alteri subdelegari:vt videt̃ esse tex. in.l.i.circa fi. C.qui pro sua iurisd.ꝛ ibi etiam hoc expresse tenet Bart.ꝛ ideo prima solutio quam tenuit Host.videt̃ tenenda,ꝛ non secunda.
17 ¶ Secundo potest oppponi,† ꝙ potestas prouidẽdi ecclesie de ministris possit subdelegari.ĩ.eo.ti.c.is cui.li.vi.Soluit do. An to.ꝙ ꝯtrium procedit,qñ mandatur prouideri de certa persona. qꝛ tunc videt̃ ponderari priuata vtilitas,ꝛ nõ publica:ideo põt fieri subdelegatio.secus vbi mandatur prouideri ecclesie perso nis propriis non expressatis:qꝛ tunc videtur ponderatus fauor ecclesie,ꝛ sic vtilitas publica. ¶ Tu potes dicere, ꝙ hic loquit̃, qñ fuit dictũ,vt personaliter exequat̃.quo casu videt̃, ꝙ nõ pos sit alteri cõmittere.sed vbi nõ exprimit, vt personaliter exequat̃, tunc procedat distinctio de qua.s̃.per text. in.d.c.is cui.Videt̃ tñ,ꝙ si est expressa ꝑsona,cui debet ꝓuideri, licet dictũ sit ꝙ ꝑso naliter exequat̃,qꝛ cõmissio videt̃ facta fauore ꝑsone,cum illius
18 ꝯsensu poterit alteri cõmittere. ¶ Tertio põt opponi,ꝙ† habẽs potestatẽ prouidendi possit alteri cõmittere.s̃.de elec.c.cãm.ꝛ.c. qꝛ ꝓpter.Solue fm Host.ꝙ ibi loquit̃,qñ potestas prouidendi cõpetit de iure cõi,ꝛ sic iure ꝓprio.hic aũt loquit̃,qñ ꝯpetit rõne cõmissionis facte ab homine,ꝛ sic ex iure alieno: ꝛ ideo non põt tũc cõmittere alteri vices suas eo casu quo sit electa industria ꝑ sone,quod qñ sit,ptꝫ supradictis, ꝛ ex iis que habentur in.d.c. is cui.vbi cõpetit iure ꝓprio,non est mirum si põt alteri cõmitte re.qꝛ in re ꝓpria potest quis ad sui libitũ facere.l.in re mãdata. C.manda. ¶ Ille autẽ qui facit ex iure alieno,nihil habet pro prium.l.i.§.si.ff.de offi.eius cui manda.est iurisd.ꝛ ideo non po test cõmittere vices suas,quando eius electa est industria:vt hic probatur in versic.is autem. ¶ In glo.penul.ibi,inter aliquas partes.Supple super eo super quo facta est commissio.Et ex eo quod dicit,inter aliquas partes videtur voluisse,quod inter ex traneos impedientes bene habeat iurisdictionem : vt superius etiam voluit glos.ꝛ eadem ratione multo fortius habebit iuris dictionem in alteram partium,si impediat exerceri ministerium iniunctum.Facit quod habetur supra eodem.capi.i. ¶ In ea dem glo.ibi.sed tantum officium.Not.bene glos.quia sentit dif ferentiam esse inter officium ex vna parte,ꝛ iurisdictionem seu

potestatẽ

potestatẽ ex alia: qꝛ interdū delegatus habet officiū exercendi id qđ mādatur, sed tñ non habet iurisdictionẽ nec potestatem substituẽdi. de quo p Jo. an. s. e. sup rubrica. ꝛ ibi dixi. † Item aduerte qꝛ cōcludit gl. ꝙ ille cui cōmittit nudū ministeriū habet potestatẽ coercendi impediẽtes, sed ꝯtrariū tenuit Hostiẽ. quia tūc fm eū nō esset nudū ministeriū cōmissum ex quo habet ministeriū coercendi. ꝛ sic videt ꝙ alteri possent cōmittere. ꝛ ideo fm eū ille cui cōmittit nudū ministeriū, non habet iurisdictionem coercẽdi. quod intelligit esse verū, nisi esset clausula apposita in commissione contradictores: vel nisi cōmittens cōmiserit etiā vices suas super dicto ministerio: nā tunc bñ poterit coercere. ꝛ sic intelligit. c. ex literis. s. e. Sed certe hec solutio videt diminuere ad textū illū. Ideo melior vr̃ esse opi. Uincẽ. qui in effectu cōcordat opiniones. nā dicit, ꝙ aut cōmissio certi ministerij sit in curia: ꝛ tūc nō habet potestatẽ coercendi ille, cui cōmittit dictū ministeriū, nisi in casibus, de quib⁹ dixi. s. post Hosti. ꝛ hoc casu pōt ꝓcedere opi. Hosti. vñ in casu isto recurret ad papā committentẽ, si talis impediatur in dicto officio, ꝛ simus extra casus, de quib⁹ dixi post Hosti. ꝛ sic dicit de facto seruari in curia. Aut sit cōmissio extra curiā: ꝛ tūc ꝓcedit opi. gl. ꝑ qua vr̃ casus non cauillādo in dicto. c. ex literis. et ꝑ hoc ꝛc. facit rō. c. preterea. s. e. vbi patet ꝙ aliquo cōmisso intelligit etiā cōmissum id, sine quo illud expediri nō pōt. Hosti. tñ dicebat, ꝙ illa regula habet locū, qñ cōmittitur iurisdictio. secus qñ nudū ministerium. ꝛ hoc etiā sequebat do. Florẽ. q tenebat opi. Hosti. sed dicta restrictio vr̃ contra dictū. c. ex literis. nō violādo text. vt supra tetigi. Et ꝑ differentia predicta, an actus habeat exerceri in presentia superioris, an vero in eius absentia, bene facit qđ habet in. c. volentes. j. tit. j. ꝛ in. l. fi. ff. de offi. ꝓcon. ꝛ lega. ꝛ de offi. ordi. c. romana. ad fi. lib. vj. ꝛ in hac opi. Uincen. videtur residere hic Jo. an. ꝛ. d. Anto. † Sed iuxta hoc insurgit dubiū, quid iuris, qñ committit nudum ministeriū cū clausula contradictores cōpescendo, an tunc poterit ille, cui facta est cōmissio vices suas alteri cōmittere. Hosti. ꝛ do. Florẽ. hic videt velle ꝙ sic: cū tunc virtute dicte clausule videat iurisdictio cōmissa. sed Jnn. hic tenet ꝯtrariū per hunc textū qui loquitur indistincte: ꝛ sic indistincte debet intelligi. ar. c. qꝛ circa. j. de priuile. Et hoc verum si vult ipsum nudū ministeriū committere. secus si vellet cōmittere potestatem coercendi: cum illa sit iurisdictionis. l. imperiū. de iur. om. iudi. ff. ꝛ hec opi. verior videt de iure. cū qua etiā videtur transire Jo. an. Et p̃dicta ꝓcedunt, qñ cōmittitur nudum ministeriū non habēs sui natura cognitionẽ ꝛ iurisdictionem admistam, sicut est predicare: secus in ijs que habent iurisdictionẽ ꝛ cognitionẽ admistā: qꝛ illa cōmitti possunt. Sed cōtra hoc facit id, quod hic dicit de excōicatione ꝛ dispensatiōe, que sui natura habent admistam cognitionẽ ꝛ iurisdictionẽ, ꝛ tñ cōmitti non possunt: vt hic patet. Rñdet Jnno. ꝙ hoc quod hic dicitur, debet intelligi, qñ expresse mādatur, ꝙ sine cause cognitione hec expediant. Itẽ nō ob. ꝙ hic dicitur de inquisitione que habet annexā cause cognitionẽ. j. de accusa. in. c. qualiter lo. ij. §. debet. ꝛ tñ subdelegari non pōt vt patet in hoc. c. §. is aūt. qꝛ rñdet Jnno. ꝙ illud ideo est, qꝛ ibi industria vr̃ electa vt ibi dicit. Unde dicit Jnn. ꝙ quāuis hic exprimātur aliqua, que de sui natura cū cause cognitione ꝛ mediante iurisdictione debeant expediri, sicut est excōicare ꝛ dispensare: aliqua vero de sui natura cause cognitionẽ non requirūt: sicut predicare ꝛ penitentiā dare, ꝛ de beneficio alicui prouidere, ꝛ similia. tñ oīa q̃ in hoc. §. fi. dicuntur sunt intelligenda qñ precise ꝛ sine cause cognitione demandant: tūc enim non possunt subdelegari, nisi a legato sedis apostolice: vt patet in principio. §. ceterū. fm Jnn. Aduerte tñ † inquantū Jnno. voluit, ꝙ de beneficio prouideatur sine cause cognitione nō placet Hosti. qꝛ expresse cōtradicit fm eū de rescrip. cū a deo. ꝛ de eta. ꝛ qualit. accepim⁹ cū si. Uñ sui natura subdelegari posset fm eū. quod intellige verū saluo eo, qđ habetur in. c. is cui. j. e. in. vj. ꝛ in cle. vna. eo. tit. ꝛ vt notatur in dicta cle. ꝛ in. c. fi. de presump. p Jnno. qñ mandatur alicui certe persone ꝓuideri de bñficio, pōt ille cui cōmittit assumere partẽ iudicis ꝛ partes executoris. de quo plene dic vt habet in locis ꝓallegatis ꝛ adde etiā supradictis id quod dicet circa tertiū expediendū extra gl. Jn gl. fi. in fine. Et de materia et per Jnno. in. c. dilectus. de tēpo. ordi. ꝛ per glo. j. di. c. miror. ꝛ in summa. ꝛ per guilel. in specu. ti. ij. §. nūc de episcoporū ver. in casib⁹. Extra glo. aduerte qꝛ prima pars ꝛ secūda tex. satis sunt declarate cū glo. † Circa tertiā attende primo, ꝙ licet in cōmissione nō sit dictū ꝙ personaliter exequatur, si tñ equipollens sit dictū, erit idẽ dicendū: cū equipollentiū idẽ sit iudiciū. l. fi. ff. mādati. Exemplū fm Jnno, si dictū fuit de tua prudentia, vel de tua industria, vel de tua circunspectione plenius confidentes. Idẽ puto, si dixerit, super quo tuā cōsciētiā oneram⁹: per id qđ habetur in. c. statutū. §. assessorẽ de rescriptis in. vj. que diligenter not. qꝛ sepe alterū predictorū in literis apponit. vñ perinde est, ac si tunc esset dictū, ꝙ personaliter exequat. Item † aduerte secūdo, qꝛ istū textū in principio huius tertie partis qñ. s. cōmittitur, vt personaliter negotiū exequatur videt limitare Jnnoc. ꝓcedere qñ negotiū arduū cōmittit: secus si paruum. ꝛ hoc expresse sequitur do. Flo. nisi in rescripto cōtineatur, ꝙ delegans elegit fidẽ vel industriā eius, cui fit cōmissio. Dicit etiam domi. Florẽ. ꝙ qñ quis tenet ad aliquid faciendū, videtur electa industria persone: per. l. fideicōmissa. §. fi. ff. de leg. iij. ꝛ allegat Jo. an. in addi. Specu. in ti. de renūtia. ꝛ cōclusione. §. j. sup ver. Itẽ est bñficiū. quod intelligit verū, nisi esset aliquod factū, in quo parua aut nulla requireretur peritia: vt emere ligna in parua quantitate. ꝛ idẽ in similib⁹. Sed certe inquātū restringit Jnno. ꝛ. d. Florẽ. hunc textū, qñ cōmittit negotiū arduū, non puto verū. qꝛ tex. hic simpliciter ꝛ indistincte loquit: ꝛ sic indistincte debet intelligi. arg. j. de priuile. c. qꝛ circa. † ꝛ quia vbi verba sunt clara. non egemus interpretatiōe. l. ille aut ille. §. cū in verbis. ff. de leg. iij. Et ideo cū clare pateat ex verbis pape ꝙ velit eū personaliter exequi, licet negotiū sit leue, nō est recedēdum a verbis rescripti: arg. c. audientiā. j. de decimis. ꝛ de priuile. c. si papa. li. vj. Fateor tñ, ꝙ vbi nō apponit verbū personaliter nec aliud simile quod ex qualitate negotij pōt aliqñ presumi, ꝙ tacite papa intellexerit ꝛ voluerit, ꝙ personaliter exequatur, sicut cōtingit, qñ mādat ꝓuideri ecclesijs de prelatis vel ministris nō expressis personis: vt in. c. is cui. j. eo. li. vj. Itẽ attēde † inquātū dicit do. Florẽ. ꝙ vbi quis tenetur ad factū, vel cōmittit alicui aliquid faciendū, quod videtur electa industria ꝑsone. Nam videtur illud ꝓcedere, qñ ex facto debet resultare certū corpus, qđ nondū est rerū natura: vt si quis ꝓmisit librum scribere, vel domum edificare. ꝛ sic ꝓprie loquit dicta. l. fideicōmissa. §. fin. ꝛ. ff. de solu. l. inter artifices. Quod intelligo verū, nisi ex qualitate persone ꝓmittẽtis aliud possit presumi: vt si quis ꝓmitteret facere domū, qui nō esset peritus in tali ministerio: nā tunc presumitur ꝓmittere potius facere per aliū quā per se. arg. l. cōtinu⁹. §. si ab eo. ff. de ver. oblig. Itẽ secus qñ ex facto nō habet resultare corpus, quod nō fuerit in rerū natura: vt si quis promitteret mihi tradere librū, vel aliā rem. nā tradere est factum, ꝛ in facto cōsistit. l. si rem tradi. ff. de verb. oblig. vel si alicui detur mandatū de emendo domū vel librū: nam tūc licet do. Flo. attẽtat, an negotiū sit paruū vel magnū, tñ potius videtur attẽdendū, an mandatū habuerit certā ꝛ determinatā formā: puta vt emat talem domū pro tāto p̄tio: ꝛ tunc nō videt electa industria. l. si ꝓcuratorẽ. §. j. ff. mandati. secus si nō haberet certā formā: vt quia mandatū fuerit de certa domo emẽda ꝑ illo pretio, de quo sibi videbit. vel de illa domo emẽda, de qua sibi videbit electa industria: ꝛ sic nō posset alij cōmittere. l. penul. §. ij. fm vnū intellectū. ff. de diu. ꝛ tempo. prescrip. ꝛ ibi etiā per Bart. ꝛ per eundẽ in. d. l. si ꝓcuratorẽ. §. j. ꝛ facit qđ habet in. c. is cui. j. eo. lib. vj. ꝛ etiā quod notauit Bar. in. l. nemo. ff. de duobus reis. ꝛ in dicta l. cōtinuus. §. si ab eo. ¶ Ulterius est sciendū, ꝙ Jnno. hic pro intellectu tertie ꝛ quarte partis tractauit tria. Primū est illud qđ possum per me possim, et per aliū. Secundū est, an illud qđ est cōmissum sub noīe dignitatis indifferenter trāseat in successorẽ, vt sic possit successor, qđ poterat p̃decessor. Tertiū est, que sint illa, q̃ habeant notare nudū ministeriū, seu q̃ censeant esse nudi ministerij. ¶ Circa primū cōclude † ꝙ aut aliquid cōpetit ex iure ꝓprio ꝛ sic iure ordinario, vel al's ꝑpetuo ex priuilegio: ꝛ tunc qđ possum ꝑ me, possum ꝑ aliū, nisi aliud expresse reperiatur ꝓhibitū. Facit regula: pōt quis. cū ibi notatis. de reg. iu. li. vj. Et per hoc nō habet obstare ei, qđ hic dicit in tex. inquantū dicitur, ꝙ nō pōt quis cōmittere alteri vices suas: vt in. c. cūm. s. de elec. vbi pōt quis cōmittere ꝓuisionẽ ministrorū alteri: qꝛ ibi ex iure ꝓprio cōpetebat potestas ꝓuidẽdi. secus si cōpeteret ex iure alieno: vt hic patet. Itẽ ꝑ hoc etiā nō obstat qđ habet in c. si eps. de offi. ordi. li. vj. cū ibi notatis in gloss. ꝛ. j. de offi. ordi. inter cetera in quib⁹ patet ꝙ quis pōt cōmittere alteri officium predicādi: qꝛ illud verū qñ cōpetit ex iure ipso: vt no. glo. in. d. c. si eps. secus si ex iure alieno: vt hic patet. Itẽ etiā non obstat ꝑ hoc qđ habetur in. c. fi. de offi. ordi. vbi quis pōt cōmittere potestatẽ absoluendi alteri, qꝛ illud verū, qñ competit ex iure ꝓprio: secus si ex iure alieno: vt hic patet. Et est rō diuersitatis, qꝛ in re propria quilibet est moderator ꝛ arbiter. secus in aliena. l. in re mandata. C. mandati. ꝛ. ff. solu. matr. l. etiam. §. j. † Aut pōt quis aliquid facere ex iure alieno: ꝛ tunc licet Jnnoc. hic faciat regulam, ꝙ non pōt quis alteri cōmittere nisi quatenus reperiatur expressum: vt contingit in delegato principis, in quo est expressum, ꝙ possit cōmittere: vt hic in principio. ꝛ. C. de iudi. in. l. a iudice. Tñ potes cōcludere, ꝙ aut queritur in tēporalib⁹ ꝛ extraiudicialibus. Aut in spiritualibus, ꝛ in ijs que in iudicio consueuerunt exerceri. Primo casu dic, quod illud ꝙ pōt quis

per se, pōt ⁊ per aliū: vt hic patet in procuratore dato ad negotia, qui potest alteri cōmittere vices suas: vt in. c. j. de procurato. li. vj. ⁊ in. l. si procuratorem. §. j. ff. mādati. quod intellige, qñ est procurator datus ad oīa negotia, vel si est datus ad certum negotiū, mandatū habuit certā ⁊ limitatā formā, per id qđ superius dixi, ⁊ quod no. Barto. in dicta. l. penul. §. ij. ff. de diuer. ⁊ tem. pre. ⁊ hec intellige vera, nisi appareat electam fuisse industriā persone: q̄ videtur electa ſm do. Flo. qñ mandať aliqd faciendū: nisi illud esset parue aut nullius peritie. sed de hoc dic vt 28 dixi. s̄. † Secundo casu cōclude, qđ aut committitur iurisdictio vel negotiū habēs iurisdictionē admixtā, aut nudū ministeriū, aut dubitatur. Primo casu aut non est adiectū verbū personaliter vel equipollens, ⁊ tunc conclude, ꝙ pōt cōmittere alteri vices suas, nisi ex qualitate negotij, presumi possit electā esse industriā: ⁊ tunc secus vt patet in. c. is cui. j. e. in. vj. ⁊ probatur hoc mēbrum in principio huiꝰ capituli. ⁊. s̄. e. pastoralis. ⁊. c. venerabili. aut fuit adiectū verbū personaliter, ⁊ tunc recurre ad ea q̄ dixi super gloss. iij. ⁊ super glo. antepe. qꝛ aut nulle sunt partes, ⁊ hoc secundo casu aut nō intercedit partiū consensus, aut intercedit. ⁊ si intercedit, aut cōmissio respicit priuatā vtilitatem aut publicā, vt patere pōt ex tex. ⁊ ex glo. predictis, ⁊ ex ijs que 29 dixi super illis. † Secundo casu qñ cōmittiť nudū ministerium, ⁊ tunc quidā distingūt an sit negotiū arduum, an nō: vt primo casu non possit cōmittere vices suas alteri. Secūdo sic. Sed certe vt dicit hic. d. Anto. ista opi. est contra tex. qui absolute seu indistincte vult in rōne sui, ꝙ qñ cōmittiť nudū ministeriū, ꝙ non pōt alteri cōmitti. d. Flo. hic dicit, ꝙ si cōmittit ministeriū sapiens autoritatē, ꝙ isto casu nō pōt alteri cōmittere. ⁊ sic intelligit hūc textū, nisi esset legatꝰ apostolicus vt hic dicit: secus si non sapiat autoritatē, ⁊ sit parue peritie: qꝛ tūc poterit alteri 30 cōmittere. Et † ꝓ hoc dicit, ꝙ si tabellio cōmittit alteri tabelliōi, ꝙ scribat instrumentum ex suis rogationibꝰ, ⁊ illud authenticet, ꝙ hoc non pōt facere sine iudicis autoritate: per id quod legitur ⁊ notatur. j. de fide instru. c. cū p. ⁊. c. secus si solū cōmittit, vt scribat instrumentū ex suis rogationibꝰ, ⁊ ipse committens postea se subscribat, inspecta prius diligenter scriptura preambula, an bene fuerit scripta ⁊ an cōcordet cū suis rogationibꝰ. nā tunc si subscribat faciendo mētionē qūo per aliū scribi fecit, forte alijs occupatus, ⁊ ꝙ predictis oībus interfuit, ⁊ de ijs oībus fuit rogatus, ⁊ ꝙ diligenter inspexit dictā scripturā, ⁊ reperit ea cū suis rogationibꝰ cōcordare, ⁊ apponat signū suū: tunc probabit instrumentū predictū. Et ſm predicta dicit debere intelligi quod legiť ⁊ notatur in. c. cum p. ⁊. c. de fide instru. Sed certe hoc dictū do. Flo. videtur cōtra textū cū gl. in authen. de tabellionibꝰ. §. nos aūt. in verbo per se. vbi tex. cū gloss. vult, ꝙ notarius de instrumēto rogatus debet per se ipsum scribere totū instrumentū. ideo credo, ꝙ de iure nō faceret probationē tale instrumentū, nisi cōsuetudo loci vel statutum aliud haberet: prout habet in ciuitate Bonoñ. licet do. Flor. aliter dixerit, vt predixi. Et sua distinctio non videtur bñ iure ꝓbari. ⁊ videtur 31 etiā esse ꝯ hunc textū, qꝛ simpliciter loquitur. Et predicta † procedūt, qñ cōmittitur potestas circa id, qđ pendet ex potestate iuris, sed si penderet ex potestate nature, dicit do. Anto. ꝙ nō habet locū iste tex. Et ponit exemplū, si cōmitteret alicui ꝙ incideret ligna: Inno. tñ hic nō posuit hoc exemplum sed ponit, qñ datur potestas emēdi ligna. Et de tali potestate an habens illā possit cōmittere alteri dic vt. s̄. dixi. nā si datur mandatū indeterminatū, videtur electa industria: vt sic nō posset alteri committere: secus si fuisset datū certū ⁊ determinatū mandatū: vt voluit Bar. in dicta. l. penul. licet do. Flor. hic voluerit, ꝙ si datur mandatū etiā indeterminatū in parua quātitate emēda, ꝙ tunc nō videať electa industria: ⁊ sic intelligatur dictū Inno. ſm eū. dictū tñ Bar. videtur rōnabilius, ⁊ hec sufficiant de secundo casu. Tertio casu qñ dubitať an intelligatur cōmissum nudū ministeriū. an vero negotiū habens admistā cognitionē, dicit do. Florē. recurrendū ad ea que notātur ⁊ dicta fuerūt. s̄. e. pastoralis. §. qꝛ vero. ⁊ facit etiā quod dicetur. j. circa tertium extra glo. Et eo casu quo intelligatur cōmissum nudū ministeriū, dicendū est, vt superius est dictū, qñ cōmittitur nudū ministeriū. al's dicendū est ſm quod dictū est. s̄. qñ cōmittiť negotiū habens cognitionē admixtā. Et per hoc sit expeditū primum 32 principale de quo superius est dictū. † d. tñ Flor. circa ꝑdictum articulū alijs verbis fuit vsus. nā dicebat, ꝙ si queritur, qñ qs possit cōmittere alteri id, quod facere pōt. est aduertendū, quia aut queritur de illo, cui data est potestas a priuata persona, aut de illo cui data est potestas a ꝑsona publica: primo casu ponit exemplū in procuratore: ⁊ cōcludit ꝙ cōmittere pōt, nisi sit electa industria. ⁊ qñ dicatur electa industria, dic vt superius dixi. Secundo casu qñ data est potestas a persona publica, puta a superiore, ⁊ tunc aut potestatē habet iure proprio vt ordinarius, ⁊ pōt cōmittere: vt in. c. inter cetera. j. tit. ij. ⁊. c. fi. nisi specialiter prohibeatur: vt in dictis iuribus seu capitulis. Aut habeat potestatē iure non ꝓprio, vt delegatus vel cōmissarius: ⁊ tunc considerat tres casus: qꝛ aut cōmittiť actus iurisdictionalis, aut actꝰ nudi ministerij, aut dubitatur qualis sit. primo casu si nō fuit dictū, ꝙ per se faciat, pōt cōmittere: s̄. e. venerabili. qꝛ in dubio nō videtur haberi cōtēplatio ad personā, nisi aliud colligať ex forma cōmissionis: vt hic in principio. Si vero fuit dictū, ꝙ per se exequať, ⁊ tūc si vult cōmittere qñ est electa industria, nō pōt. ⁊ dicitur electa ſm eū, qñ cōmittitur officiū cōcernens publicā vtilitatē: vt inquisitio, vel prouisio. vt in. §. is autē. cū ibi notatis. Si vero nō est electa industria, cōmittere pōt. ⁊ in dubio nō intelligitur electa ſm eū. allegat. s̄. e. in principio. 33 † Secūdo casu qñ cōmittitur actus nudus ministerij, dicit ꝙ si nullā sapit authoritatē, ⁊ pōt pariter per quēlibet expediri, vt sunt parua negotia nullius vel exigue peritie, ⁊ pōt cōmitti. Si vero sit actus sapiens authoritatē, ⁊ qui non pōt per quēlibet explicari, ⁊ tūc nō pōt cōmitti alteri: vt hic in oībꝰ exemplis. §. 34 ceterū. idem in similibus † ⁊ pro hoc infert vt etiā. s̄. tetigi, ꝙ non pōt notarius alteri notario cōmittere vt pro se scribat instrumentū ita ꝙ cōpleat, sed bene pōt cōmittere, ꝙ scribat, ⁊ ipse qui fuit rogatus se subscribat: qꝛ primū sapit autoritatē, secundū nō. de quo remittit ad notata per se in. c. cū. p. tabellio. j. de fide instru. In legatis tñ apostolicis est speciale ꝙ possunt cōmittere actū etiā nudi ministerij: vt hic dicitur. Tertio casu qñ dubitatur, an actus sit iurisdictionalis an nudi ministerij, dicit vt. s̄. e. Sed aduerte inquantū vult, ꝙ si dictū fuit in cōmissiōe, ꝙ per se exequatur debere distingui, an electa fuerit industria vel nō. nō videtur bene dicere ꝑ id qđ superius dixi: ⁊ qꝛ tex. hic in. §. is aūt. indistincte loquitur, qñ vult cōmittere sine partium cōsensu. Itē inquantū vult, ꝙ qñ ex officio cōmittiť cā concernens publicā vtilitatē, vt inquisitio, videatur electa industria, nō videtur verū. qꝛ si illud esset verū, etiā si nō esset dictū, ꝙ per se personaliter exequatur, nō posset ille cui cōmissa esset inquisitio, cōmittere alteri vices suas: quod est ꝯ textū in. c. venerabili. s̄. e. ⁊ ideo nō videtur perfecte dixisse. d. Flo. Et hec sufficiāt de 35 primo dubio ⁊ passu principali. † Circa scđm an vꝫ id quod est cōmissum sub noīe dignitatis indifferenter trāseat in successorem, vt sic possit successor qđ poterat predecessor. Inno. hic refert opi. nā vna fuit opi. ꝙ transeat in successorē, nisi appareat ex forma cōmissionis electā fuisse industriā persone. Dicunt tñ isti, ꝙ ex qualitate negotij etiā interdū ꝑsumiť electa industria. nam aliqua sunt, q̄ per alios cōiter etiā cōsueuerūt expediri sui natura: vt excōicare, vel absoluere, vel recipere testes. aliqua que nō cōsueuerūt sic cōiter per alios expediri: vt predicare crucem, ⁊ iniungere penitentias, ⁊ dispensare. nā predicator debet esse potens opere ⁊ sermone. j. de voto. c. magne. in. §. j. ⁊ de statu regula. cū ad monasteriū. §. prior. iniungens penitētias debet esse cautus ⁊ discretus. de peni. ⁊ remis. in. c. oīs. ver. sacerdos. habens dispensare debet esse homo qui nō speret in pecunie thezauris: qui pauci reperiūtur, vt dicit Host. Facit. j. de offi. ordi. c. irrefragabili. §. fi. ⁊ ideo cōcludūt isti, ꝙ talia vel similia non transibunt ad successorē, licet sub noīe dignitatis sit facta commissio. in alijs secus. Finaliter recitat alios dicere, ⁊ forte meliꝰ ſm eū, ꝙ vbicunqꝫ cōmittiť nudū merum factū seu nudū ministerium, indistincte nō transeat in successorē. nā ſm eū qñ committitur nudū ministeriū, qꝛ nullā iurisdictionē habet talis cōmissarius, vꝛ̄ illud facere cōmittens: secus qñ habet iurisdictionem ille, qui subdelegat. Sed certe vt dixit Hosti. etiā id quod facit delegatus, videtur facere delegans. s̄. e. cum olim abbas. Sed forte Inno. voluit dicere, ꝙ qñ cōmittitur nudū ministeriū, id quod facit commissarius dicatur vere facere cōmittens quasi ꝑ nuntiū: facit qđ no. legiste in. l. ⁊ licet. ff. de constitu. pecu. ⁊ hoc satis videretur ꝓcedere, si cōmissarius cōciperet verba in personā dñi cōmittētis: per id qđ legitur ⁊ notatur in. l. multum. C. si quis alteri vel sibi. ⁊ forte etiam hoc casu non esset vis qualiter verba cōcipiantur, ex quo nudū ministeriū cōmissum. Facit quod habetur in. c. fi. de ꝓcura. in. vj. Ideo alteri non poterit cōmittere vices suas loco ipsius vel ipse per aliū representetur. vel ſm Hostiē. qꝛ intētio cōmittētis videtur esse cōtraria. Quod vltimum non credit do. Anto. ex quo cōmissio est facta sub nomine dignitatis. Hosti. vero hic dixit primā opin. esse rōnabiliorē. ⁊ sic vꝛ̄ velle, ꝙ etiā si nudū ministeriū sit cōmissum, trāseat in successorē, nisi ex forma cōmissiōis appareat electam fuisse industriā persone: vel nisi ex qualitate negotij ꝑsumatur electa industria. per. c. qm̄ abbas. s̄. e. Et ꝑdicta faciūt ad qōnē notatā ꝑ Bar. in. l. q liberis. §. hec verba. ff. de vulga. ⁊ pupilla. 36 vbi tāgit † quid iuris, si fiat cōpromissum in abbatē scti Proculi ꝑ aliquos ⁊ sic sub noīe dignitatis, an tale cōpromissum trāsibit in successorē. nā Bar. ibi tenet, ꝙ nō: ex eo qꝛ in cōpromis-

sis

fis cōiter consueuit ponderari ꝛ cōsiderari amicitia ꝛ fides psō/
ne: ꝛ ideo nō debet transire in successorē. Et ꝑ hoc etiā facit: q2
siue diaconus nudū ministeriū esse cōmissū, nō debet trāsire in
successorē fm Inno. vt. s. dixi. siue etiā dicatur commissum esse
nō nudū ministeriū, cū arbiter habeat notionē ꝛ sic cognitionē,
licet nō iurisdictionē. l. ait pretor. in principio. ff. de re iudica. tū
q2 est tale negotiū qd ex qualitate facti seu ipsius negotij potest
verisimiliter ꝑsumi electā fuisse industriā psone, nō dz trāsire in
successorē: ꝑ id qd dixi in prima opi. post Host. ꝛ facit qd habet
in. c. is cui. j. e. in. vj. d. tū Anto. hic nō facta mentione de dicto
Bar. in dicto. §. hec verba. videt intelligere Host. voluisse, ꝙ in/
distincte vbi aliquid cōmittit sub noīe dignitatis transeat in
successorē in dignitate, etiā si nudū sit ministeriū cōmissum. ꝛ et
qñ negotiū arduū ꝯmittit, ex quo est expressum nomē dignita
tis per. c. qm̄ abbas. ꝑallegatū. s. e. cū ꝛ q2 illi qui sunt prediti
dignitatibus ꝑsumunt ꝓuidi ꝛ discreti: per id qd habet de re/
scriptis. dispēdia ꝛ c. statutū. li. vj. ꝛ q2 nō videt referre quo ex/
pediatur negotiū cōmissum, dummō bene expediat ꝛ scdm in/
tentionē delegātis vt notat. s. de rescriptis eam te. ꝛ c. sup lite
ris. Et fm hoc videret sentire. d. Anto. ꝙ in casu Bar. compro
missum transeat in successorē. Et pro hoc facit, q2 vr imputan/
dū partibus quare exprimūt solū nomē dignitatis. nā sic videt
solū dignitatē cōtēplari. Et pro hoc etiā facit, q2 distinctio q
fit per primā opi. ꝛ etiā per secundā non bene vr iure probari. ꝛ
sic videret, ꝙ standū sit dicto. c. qm̄. ꝛ forte de iure hec opi. pos/
set sustentari. tū opin. Bar. habet in se equitatē. ꝛ pro illa etiam
facit opin. prima quā supra recitaui post Inno. ꝛ quā etiam vr
tenuisse Hosti. inquantū dixit illā rōnabiliorē. licet. d. Ant. vi/
deat aliter intellexisse opi. Host. ꝛ hec sufficiāt de scdo principa
37 li. ¶ † Circa tertiū ꝛ vltimū discurrit hic Inno. per ea q ponū
tur in tex. nā certū est, ꝙ predicare crucē, est nudū ministeriū sed
de excōmunicatiōe vel absolutione est dubiū: q2 talia fiūt cū cau
se cognitione. j. de sen. excō. c. sacro. ꝛ ij. q. j. c. nemo. ꝛ sic videtur
ꝙ nō sint nudi ministerij. sed ipse exponit tex. dū dicit excōicare
id est, excōicatū denuntiare, vel fm eū loquit ꝛ dēt intelligi, qñ
premissa cause cognitione non restabat nisi ferre sniam excōica
tionis, quā papa vult per aliū ferre, quod pōt. nam nedū papa,
38 sed etiā † illustres persone ferre possunt sentētias ꝑ alios. l. fi. C.
de sentētijs ex per. reci. ꝛ idē dixit Vince. in illo, cui cōmittitur,
vt suspendat aliquē: per id qd habet. xxvij. q. j. si custos, sed cer/
te iste expositiōes diuināt ad istū tex. licet doc. cōiter transeant
cū illis. vñ videtur, ꝙ litera possit simpliciter intelligi prout ia/
cet. nā si papa mādet alicui, ꝙ excōicet Titiū, debet iste ꝑsume/
re, ꝙ papa nō sine cā hoc cōmittit. nec debet inquirere de iusti/
tia vel iniustitia precepti pape. s. e. pastoralis. §. q2 vero. ꝛ ideo
videt, ꝙ cēseatur merus executor, seu nudū ministeriū sibi com/
missum. nec pōt hic subintelligi clausula, si est ita, ex quo nullū
negotiū est narratū, propter qd habeat excōicare Titiū: sed sim
pliciter mandat sibi, ꝙ excōicet. ideo tunc videt nudū ministe/
rium demādari. ꝛ idē videtur dicendū, qñ mandat alicui, ꝙ ab/
soluat aliquē vel aliquos: q2 nō habet aliud inquirere, sed solū
adimplere id, quod mandat. Faciat ꝑallegatū. c. pastoralis.
39 §. q2 vero. † In dispensatiōe aūt licet requirat summaria cogni
tio. j. q. vij. c. exigūt. ꝛ c. dispēsatiōes. cū multis capitulis ibidē:
ꝛ no. per Inno. de tēpo. ordi. in. c. ex tenore. q2 tū nō requiritur
iudicialiter cognitionē fieri, vñ nec est necesse vocari illos, quo/
rū interest, vt voluit Inno. notabiliter in. c. nisi. §. persone. de re
nuntia. ideo censet nudū ministeriū fm do. Flo. ꝛ similiter licet
ad iniungendas penitentias debeat quis cautius ꝓcedere vt
in. d. c. oīs. de peni. ꝛ remis. tū q2 talis cautela iudicialiter nō ex/
peditur, sed per modū fori penitentialis, ideo censetur nudum
ministerium. Et fm hoc id quod hic dicit, iniungere penas vel
penitētias, intelligitur in foro penitentiali. al's si intelligat etiā
in foro cōtentioso, ꝑpter id quod hic dicit penas debet intelligi
ꝙ de cā erat cognitū per cōmittentē: ita ꝙ impositio pene erat
nudi ministerij: vt hic dicit. d. Flo. sed do. Anto. hic dicit circa
articulū dispensationis, ꝙ inquantū hic dicit, ꝙ est nudus arti
culus doc. limitāt illud verū esse, qñ dispensatio cōmittitur vt
fiat precise sine cause cognitione. al's cū in ea exigatur cause co
gnitio, esset mixtus articulus, ꝛ sic actus iurisdictionalis. vnde
dicūt doc. fm eū, ꝙ hic enumerātur aliqua, que sui natura sunt
nudi ministerij: vt iniungere penitētias, ꝛ predicare: aliqua ve/
ro q ꝑ accidēs sunt nudi ministerij: vt q2 sui natura sunt mixta:
sed mandatur ꝑcise fieri sine cause cognitiōe: vt dispensare, ab/
soluere, ꝛ excōicare. ꝛ sic residet. d. Ant. sed certe in dispēsatione
vr meli9 dixisse. d. Flo. q2 fm intellectū ei9 nō est necesse diuina/
re ad hūc textū, put oporteret fm. d. Ant. de absolutiōe vero ꝛ
excōicatione dic vt superius dixi. Et aduerte q2 etiā subdit do.
Ant. quosdā dicere ꝙ ꝓuidere de bñficio est etiā nudus articu
lus ꝛ hoc etiā tenuit hic Inno. qd non placet Hosti. q2 imo in
hoc exigitur cognitio de rescriptis in. c. cū adeo. ꝛ dixi. s. super
40 gl. penul. circa finē. Ideo hic nō insisto. † Sed iuxta ꝑdicta qri
pōt, quid si cōmittat aliqua pars iudicij. vt citatio, testiū rece/
ptio, vel auditio allegatorū, an dicatur tūc cōmitti nudū mini/
steriū. Inno. hic dixit ꝙ nō. q2 semp censet tunc iurisdictio etiā
cōmissa, qñ aliqua pars iudicij cōmittit. nā citator vtet iurisdi/
ctione in determinādo terminū vel diē: ꝛ receptor in cōpellēdo
testes, ꝛ etiā puniēdo, si dicat falsum. Sed Host. tenuit ꝯriū, q2
ex quo cōmissa est sola citatio nō habet se impedire de alio, nisi
citare: saluo nisi aliud habuerit in mādatis: q2 forma mandati
est seruāda. s. de rescriptis. c. cū dilecta. ꝛ similiter receptor testiū
nō poterit cōpellere testes, nisi data fuerit sibi sup hoc potestas
de testi. cogen. in. c. j. nec etiā eos puniet. q2 illud nō spectat ad
eum nisi hoc habuerit in mādatis: vt patet ex notatis per glo.
in. l. nullū. C. de testi. ꝛ ꝑ Inn. met in. c. dilectus. de penis. ꝛ de
isto receptore testiū an dicat esse mer9 executor, an vero mixt9,
41 recurre ad glo. notabilē ꝛ singularē in cle. j. de offi. dele. † Aduer
te tū, ꝙ citator cui cōmissa est citatio fm Inno. poterit ꝑ nūtiū
seu ꝑ cursorē, qui solā operā exhibet ꝛ etiā ꝑ literas citare: ꝛ pro
hoc etiā facit, q2 etiā arbiter, q nullā habet iurisdictionem. l. ait
pretor. ff. de re iudi. hoc facere pōt. ff. de arbitris. l. sed ꝛ interpel/
latur. §. arbiter. ꝛ facit qd not. j. de re iudi. cū Bertoldus ꝛ. s.
c. pastoralis. §. j. ꝛ q2 etiā ille, cui cōmittit nudū ministeriū ali/
quod cōsistēs in mero facto, vr alteri posse cōmittere fm. d. An
to. allegat. s. e. ex literis. sed certe qd dicit. d. Anto. vr ꝓcedere,
qñ cōmittit aliquid qd est circunferēs ad ipm factū cōmissum:
vt si cōmissa est citatio, ꝛ ipse cōmittit alteri ꝙ legat lrās, in qb9
cōtinet mādatū sibi factū. nō aūt vr intelligendū, ꝙ ipm nudū
ministeriū sibi cōmissum alteri possit committere, q2 illud esset ꝯ
42 hūc tex. ꝛ pro hoc vr, † ꝙ ille cui cōmissa est citatio, non possit ꝑ
nunciū citare. ꝛ sic cōmittere alteri ꝙ citet, q2 in hoc vr eius of/
ficiū electū, al's sequeret, ꝙ nuncius cui cōmissum foret a iudice
vt citet aliquē, possit illud ꝑ aliū expedire: ꝙ nō vr esse verū: q2
credit nūcio qñ est electus a iudice rōne sui officij. j. de appella.
in. c. cū parati. cū ibi notatis. ꝛ facit qd legit ꝛ notat in. c. illud.
j. de ꝑsump. Tene tū mēti dictū Inn. cū quo trāsit Host. ꝛ Jo.
An. q vident velle, ꝙ ille cui cōmittit citatio ꝑ superiorē, possit
citare per cursorē ꝛ ꝑ lrās. sed illud non vr esse sine dubitatione
quaten9 dicit de citatiōe fiēda ꝑ cursorē, ꝑpter illud qd. s. dixi.
Nec ob. ꝙ dictū est de arbitro: q2 arbiter hz notionē ꝛ sic cogni/
tionē: licet nō habeat iurisdictionē. l. ait ptor. ff. de re iudi. Et ꝑ
ꝑdictis etiā facit, q2 supior q cōmittit, credit ei cui ꝯmittit, non
43 aūt relatiōi illi9 cui ꝯmitteret ille, cui ꝯmissa est citatio. ¶ † An
aūt certū ministeriū possit qs delegare de cōsensu partiū. Inn.
vt hic tāgit. d. Ant. j. de testib9. in. c. cū cām. lo. ij. vr tenere ꝙ sic
nedū cū cōsensu expsso, sed etiā tacito, qd vr intelligendū, nisi ta
le ministeriū respiceret publicā vtilitatē, ꝛ electa esset industria
psone: ꝑ id qd hic dr in. §. is aūt. Et ex superius dictis pōt infer
ri ad decisionē ꝗōnis, an si eps fuerit deputat9 ad purificandā
gratiā in forma pauperū ꝛ data sit sibi potestas ꝓuidēdi, ꝛ in
casu in quo nō possit vel nolit. alij fuerint deputati, ꝙ si deleget
vices suas, teneat delegatio: ꝛ q alij deputati non possint sese
intromittere. q2 intelligunt deputati, si nō faciat per se vel per
aliū cū possit vices suas alteri cōmittere vt patet in cle. j. de offi.
dele. ¶ Vltimo aduerte, q2 in lectura. d. Anto. reperit vltimo
loco posita ꝛ scripta quedā qō. q nō fuit sua, sed fuit. d. Flor. de
44 qua etiā aliqd. s. tetigi. † Et qō est talis, an si notari9 instrumē
tū ꝑ se rogatū faciat scribi, cum forte esset impeditus, per alium
notariū, cui se subscripsit, an tenebit seu probabit tale instrumē
tum. ꝛ arguit pro ꝛ contra. sed finaliter tenet illud, qd. s. dixi. ꝛ
dicit etiā consuetudinē Romane curie esse, ꝙ tale instrumentū
probet. allegat quod habetur. xij. q. ij. c. cum redemptor. ibi scri/
bendum dictauimus. ꝛ. C. de iure deli. l. fi. §. sinautem. ꝛ pro ipo
etiam facit, quod notauit Specu. in titu. de instru. edi. §. restat.
ver. quid de hoc quod quotidie fit ꝛc. An tamen de iure proce/
dat opi. do. Floren. dixi. s. ꝛ dicebat etiam ipse, quod nō est vis,
an fuerit notarius vel non, ille qui scripsit instrumentū per aliū
rogatū, si non subscripsit ipse, sed ille qui fuit rogatus, ꝛ in sub/
scriptione faciat specialē mentionē, quo modo per alium scribi
fecit alijs negotijs impeditus: ꝛ quomodo fuit rogat9 de omni
bus ꝛ singulis in instrumento descriptis: ꝛ quomodo etiā di/
ligenter inspexit dictam scripturam, ꝛ repererit illam cū suis ro
gaminibus concordare, quod tene menti. ꝛ hanc questionē, vt
dixi hic latius prosequitur, ꝛ reperitur etiam descripta vltimo
loco in lectura do. Anto. sed in illa vlterius non insisto. Et hec
sufficiant de materia huius capituli finalis de officio delegati,
ꝛ per consequens finitur totus titulus predictus. Sequitur ru
brica de officio legati. deo gratias. Joannes de Imola v/
triusque iuris radius vniuersi orbis girum irradians splendi/
dissime.

a ¶ De officio legati.[a] Rubrica.

1 ¶ Potestas duplicis qualitatis potest concurrere in persona eiusdem.
2 Duo contraria possunt concurrere in eadem persona respectu diuerse qualitatis ꝛ potestatis.
3 Cognoscere non debet archieps iure archiepiscopali de causis subditorum suffraganei.
4 Legatus an possit per viã principalis querele ꝛ appellationis cognoscere de causis subditorũ suffraganeis ꝛ an ad eũ possit appellari omisso medio cum gerat vices pape. ꝛ nu. 6.
5 Testis vnus si in testimonio minus ponat de facto ꝙ alter dũmodo alter nõ contradicat nou censetur esse illi contrarius.
7 Legatorum tria sunt genera.
8 Legat⁹ an possit deponere epm̃ ꝛ an possit cognoscere de causis electionum episcoporum.
9 Legati non possunt per suam legationem punire exẽptos: nec habent contra illos iurisdictionẽ nisi sint legati cardinales vel qui mittuntur de latere.

a ¶ De officio legati. vide super hac rubri. d. And. barb. sicu. q multa elegantia dicit hic.

b ¶ Legat⁹ pape. post domi. Ant. hic vide ad materiam huius. c. spe. in tit. de offi. or. §. j. ꝟ. pen. ꝛ in tit. de leg. §. iij. vbi successiue oẽs. q. notabiles in hac materia scribit.

Cum non ignoretis. Legatus pape[b] per simplicẽ q̃relã adiri põt. h. d. Et primo ꝑmittit in gñe. Scdo ex illa postea concludit. scda ibi: sane. In tex. ibi ꝛ. ſ. decidit per qd hoc nõ dʒ adiuuari si ipse cãtuariensis Archieps cognoscit de causis epatuũ. s. ꝛ hoc ꝑ rõnẽ que colligit ex sequentib⁹. ¶ † Not. j. ꝙ in persona eiusdem põt concurrere potestas duplicis qualitatis. Nã põt esse legatus ꝛ etiã metropolitanus. ¶ Itẽ not. ꝙ maior potestas habens originem ex diuersa cã nõ habet confundere minorẽ potestatẽ ex alia causa in eiusdẽ persona concurrente. ¶ † Itẽ no. ꝙ duo contraria videntur posse concurrere in eadẽ persona respectu diuerse qualitatis ꝛ potestatis. Nã de causis subditorũ suffraganeorũ nõ potest cognoscere ꝑ querimoniã archieps ex vi potestatis archiepiscopalis ꝛ tñ si est legat⁹ põt de illis cognoscere ex vi delegationis. ¶ † Itẽ no. ꝙ regulariter archieps ex iure metropolitico seu ex iure archiepiscopali non põt cognoscere de causis subditorũ suffraganeis. Sed causaliter sic si deuoluatur per viã appellationis. de quo plene. s. tit. j. pastoralis. ¶ † Itẽ no. ꝙ legatus etiã natus de oibus causis subditorũ suffraganeis cognoscit etiã per viã principalis querele ꝛ appellationis. ꝛ sic etiã vr̃ posse ad eũ appellari omisso medio de quo tangeẽ cũ glo. quod vr̃ ꝓcedere etiã si appelleẽ a delegato archiepi. q2 in hoc videẽ gerere vices pape vt litera hic dicit. Licet do. Ant. hic videatur velle contrariũ per ea que notanẽ in. c. post translationẽ. Sed certe ibi no. non ꝓbant oppositũ vt patebit ex ibi dicendis qd etiã dixi. s. archiepm ex iure archiepiscopali seu metropolitico nõ posse cognoscere de causis subditorũ suffraganeis procedit regulariter vt dixi. Sed de causis cõtra ipsos suffraganeos mouendis bene põt cognoscere etiam ex iure metropolitico. Quia ipsorũ ordinarius est vt ptʒ ex his q̃ habenẽ in. c. pastoralis. s. tit. j. ¶ † In gl. j. in fi. facit iste tex. cũ glo. fm do. Anto. ꝙ licet vnus testis minus ponat de facto quã alter in suo testimonio dũmodo alter non contradicat quod per hoc non censeatur illi esse contrarius. ¶ † In gl. ij. ibi per querimoniã potest cognoscere. no. bene quia Glo. vr̃ indistincte tenere ꝙ legatus potest adiri per viã querele ꝛ per subditos suffraganeorum ꝛ omissis ipsis suffraganeis. Et sic vr̃ velle glo. † hoc ꝓcedere etiã in quolibet legato cũ tria sunt genera legatorũ. Nã quidã sunt legati nati sic nuncupati. Quia nascuntur cũ priuilegio legatiõis per adeptionẽ dignitatis archiepiscopalis. ꝛ de tali loquiẽ tex. iste. Quidã alij sunt legati missi ꝛ de latere ꝛ isti sunt legati cardinales qui mittuntur ad prouinciã regendam per papam. Quidã aũt sunt legati missi ꝛ non de latere vt sunt alij prelati. qui mittuntur per papã ad prouinciã regendã qui non sunt cardinales. Et de predictis no. in. c. penul. ſ. eo. in. vj. Jo. tamen. ix. q. iij. c. cõquestus. ꝛ. iij. q. ij. c. ij. dicit hoc verum in legato natõ. vt est archiepiscopus cãtuariẽsis. de quo in litera. Quia iste bene potest adiri per querelã ex vi legationis. Quia alias frustratoria videretur potestas legationis cum ex iure metropolitico possit adiri per viã appellationis. Sed alius legatus qui non habet ius metropoliticũ non poterit adiri nisi per viam appellatiõis fm eũ allegat. c. ꝑuenit. xj. q. j. Sed Bart. bri. ibi tenet cõtrariũ ꝛ etiã sentit hic glo. vt. s. dixi. ꝛ istud cõiter tenetur ꝑ istũ tex. q non fundat se ex ratiõe allegata per Jo. sed ex eo q2 gerit vices pape in prouincia que ratio vniformiter habet locum in quolibet legato. Nec obst. c. ꝑuenit quia non obstat in delegato. sʒ in quodã defensore qui cõpellere volebat agere nolentẽ coram se agere ꝙ facere non debebat. vt ibi ptʒ ꝛ de materia in Spec. eo. titu. §. superest. in principio. ¶ In ea. gl. ibi ꝛ est dicendũ ꝙ non. dicunt tñ aliqui ꝙ † potest pronuntiare ipsum deponẽdũ licet non possit actualiter deponere ꝑ id quod habetur. ij. q. vj. biduum. versi. si quidem. Sed de hoc dic vt dictum fuit in. c. j. ſ. de iudi. ꝛ facit etiam qd legitur ꝛ notatur in. c. accusa. iij. q. iij. potest tñ cognoscere de causis electionum episcoporum etiam exemptorum in. c. si abbatem. de electione. in. vj. ¶ In ea. gloss. ibi sed presbyterũ posset deponere intellige etiã ab officio. ꝛ sic degradare. Nam in dispositiõe ab officio nõ est necessaria adiũctio aliorum archiepiscoporum. vt patet ex his que habentur xvj. q. vij. in summa. Et adde casum. c. j. de hereti. in. vj. vbi patet ꝙ in casu heresis etiã sine epis põt presbyter deponi ab officio. ¶ In glo. fina. in fi. nota bene diligenter ex gl. ꝙ † solũ legati cardinales habent iurisdictionẽ contra exemptos alij aũt legati non habẽt contra illos iurisdictionẽ nisi expresse in eorũ priuilegijs sit sibi cocessa potestas expressa. facit quod habeẽ in c. si abbatem. de elec. in. vj. ꝛ de ver. sig. in. c. veniens. eo. lib.

c ¶ Legat⁹ papa. vid ad hãc materiã glo. ꝛ doc. in. l. vxo. §. felicissimo. d leg. iij. ꝛ in regula, generi ꝑ spẽm. in. vj. ac do. de ro. deci. cccxix. vbi ample per eos.

d ¶ Legatus. post. d. And. Sicu. vide ad materiã hui⁹ c. ro. decisione cxxi. incipieñ. fm Inn. ꝛ vide gl. in. c. pro illorũ. de pbẽ. ꝛ. d. abb. in. c. cũ. M. de consti. pen. colũ. ꝛ specu. in tit. de lega. §. v.

1 ¶ Legatus in causa alteri specialiter delegata est inferior ipo delegato. ꝛ nu. 5.
2 Mandatum speciale derogat generali.
3 Retractare an possit legatus sententiam per delegatum latã.
4 Nullitas sententie potest allegari licet statuto caueatur ꝙ contra sententiam non opponatur nec propter hoc dicit esse sublata facultas dicendi de nullitate.
5 Legatus in causa delegata alteri specialiter est inferior ꝛ teneẽ ad requisitionẽ ipsius delegati exequi sententiã ꝛ ab ipso delegato appellandum non est ad legatum sed ad papam.

Studuisti. Legatus[c] pape de causa alteria papa specialiter delegata se intromittere non põt. h. d. ¶ Et est cõmunis diuisio. secunda ibi: respõdemus. ¶ † No. j. ꝙ legatus in causa alteri specialiter delegata censeẽ esse inferior ipso delegato. ꝛ ideo de causa illa non potest aliquatenus se intromittere. ¶ Itẽ not. illud vulgatũ ꝙ † speciale mandatũ derogat generali de quo in. c. j. s. de rescrip. ꝛ. ſ. de reg. iur. generi ꝑ spẽm. lib. vj. ¶ † Itẽ not. a cõtrario sensu ꝙ legatus põt sniam latam ꝑ delegatũ retractare si sit lata contra formã mandati. ¶ Et idẽ etiã videtur si nõ est rationabiliter lata qd est intelligendum qñ esset nulla. Quia forte lata contra ius constitutiõis. Secus vbi esset aliqua licet lata cõtra ius litigatoris quia non potest tunc se intromittere cum delegatus quo ad causam illã censeaẽ esse superior legato ꝛ est dictũ etiã ex ꝑdictis nota ꝙ licet de gestis per superiorẽ nõ possit inferior se intromittere hoc est verũ vbi gesta sunt valida. secus videtur verũ sequẽti si sunt nulla. quia tunc nõ tollitur cognitio inferioris quod est no. ¶ Et predicta faciunt ꝙ † si per statutũ tollitur facultas opponendi cõtra sententiã ꝙ non intelligatur sublata facultas dicendi de nullitate de quo tñ dicendũ vt no. Bar. in. l. j. §. j. ff. qd vi aut clã. ꝛ aliqd per do. Ant. in. c. lʒ euitanda. s. de elec. ¶ In gl. ij. in fin. dic ꝙ in illo. c. ex parte. ambe litere erãt speciales quantũ ad effectum. Quia nõ poterãt verificari nisi in vno archidiaconatu. hic aũt loquitur qñ alique litere sunt generales quo ad verba ꝛ quo ad mentẽ ꝛ alie speciales de quo etiã dictũ fuit in. d. c. j. de rescript. ¶ In gl. mandatũ. ibi par in parẽ ꝛ fortius inferior in superiorem. ¶ In glo. fi. ibi refert potius se ad factum. Unde põt dici fm Jo. an. qd loquitur de quadã approbatione vel collaudatione seu cõmendatiõe. facit qd hr̃ in. c. j. ſ. de treu. ꝛ pa. ¶ In eadẽ glo. ibi supplicare hoc dixit. q2 maior est in alijs ipso delegato. tñ † q2 in ipsa causa est minor teneẽ ad requisitionẽ ipsius delegati sniam exequi. An aũt a tali delegato poterit appellari ad ipsum legatũ dicendũ ꝙ non per istũ tex. dum dicit ꝙ nõ oportet quẽlibet irritare ipsam sententiã vel factũ ipsius delegati. ꝛ q2 etiã non est superior in ipsa causa ipse legatus. Ideo appellandũ erit ad papam super generali legatione.

1 ¶ Transferre nõ potest epos legatus etiã si sit de latere nec ecclesiam cathedralem alteri subijcere vel in primatiã eligere vel duos episcopatus vnire vel vnum diuidere.
2 Pena debet cõmensurari delictori ex qualitate ꝛ quãtitate pene presumitur grauitas delicti.
3 Pena an ꝛ qñ possit remitti vel in aliam commutari.

Nisi specialis. Legatus[d] etiã † de latere transferre nõ põt epos vel vnã ecclesiã cathedralẽ alteri subijcere vel in primatiã erigere vel duos episcopatus vnire vel vnum diuidere: excõicatos tñ per iniectionem manuum violentam in clericos absoluere põt. hoc dicit cũ sequen. ꝛ nõ diuidiẽ. ¶ No. j. ex speciali dilectione posse temperari rigorẽ iustitie per superiorem ꝛ penã remitti. ¶ † Itẽ no. ꝙ ex qualitate ꝛ quantitate pene argui ꝛ declarari potest quantitas delicti. facit qd habetur in. c. nõ offeremus. xxj. q. j. ꝛ hoc etiã nota ꝙ pena debet cõmensurari delicto. facit quod habeẽ in. c. quesiuit. ſ. de his que fi. a malo.

maio.par.ca.ꝛ in dispositione iuris ꝛ sic addere vr̄ vinculū iuri cōi.de quo in.c.j.de constitu.in.vj. Itē potes notare arg. pro ꝛ cōtra ꝙ motus ꝓprius cadere pōt in inferiorē a papa.de quo di cendū vt in cle.ij.de offi.ordi. ¶ Ultimo no.ꝙ dictū est in sum-

3 mario. ¶ †In glo.j.in fi.primā fatetur Hosti.qn̄ pena esset ta lis quā possit remittēs sibi imbursare vel qn̄ ex arbitrio iudicis pēdet ipsa pena seu eius impositio ꝛ sine graui p̄iudicio aduer sarij fieri pōt.facit qḋ habetur.s̄.tit.j.in.c.consuluit. cum graui aūt preiudicio partis non dꝫ fieri tn̄ vnde dicebat Hostiē. ꝙ si alio agente quis fuit condemnatus sine eius licentia non pote rit remitti pena.si eius pecunialiter intersit ꝛ similiter etiā post snīam nō poterit remitti recitat etiā aliquos dicere qḋ vbi pe na concernit vindictā si agens prosequitur suā iniuriā.non po terit tn̄ remittere inuito agente.ꝛ sic videtur tenere Tho.ij.ij.vt hic refert Jo.an.refert tn̄ Innocē.quod alij in hoc tenent con trariū.Hosti.videtur remittere ad no.in.c.cum eterni.de re iu di.in.vj. ¶ Sed certe ibi non videtur hoc decidere.d. Ant.hic concludit ꝙ si est princeps poterit remittere penā si sit pena fi scalis seu veniat fisco applicanda. Si aūt sit pena in qua terti⁹ possit pretendere interesse tunc non poterit sine causa rem remit tere per ea que leguntur ꝛ notantur in.c.que in ecclesiarum. de consti.per Inno.cum causa autē poterit ante sentētiam ꝛ post. Sed inferior iudex sine causa non poterit sed cū causa ante sen tentiā seu in ipsa sententia post sententiā non,per id qḋ habet̄ ij.q.iij.§.notandū.ꝛ.§.hic colligitur.ꝛ.l.quid ergo.§.pena gra uior.ff.de his qui no.infa.facit qḋ habet̄ in.c.licet.j̄.de pe. ꝛ. j̄. de offi.ordi.c.irrefragabili.§.fi. ¶ In pena aūt arbitraria dicit ꝙ etiā sine cā poterit ante snīam remittere.facit qḋ no. Inn.in c.j.s̄.de consti.ꝛ sic residet.d.Ant. ¶ Sed aduerte qꝛ predicta videntur procedere qn̄ inferior nō vellet penā ex toto remitte re.sed in aliā transferre vt videtur colligi ex his que habētur in d.§.pena grauior.cū ibi no.per Bart.ꝛ ideo vr̄ ꝙ inferior non possit ex toto simpliciter remittere cū hoc iure non reperiat̄ cau tum.facit qḋ habetur in.c.ij.s̄.de transla.prela.ꝛ.l.illam. C. de colla.ꝛ facit qḋ no. Inno.in.c.odoardus.j̄.de solu. Ubi etiā du bitat an possit penā vnā cōmutare in aliā parte non consentiē te de quo etiā per Bar.in.d.§.pena grauior.circa finē. nec ob stat ei quod.s̄.dixi iudicē inferiorem non posse ex toto remitte re penam vt legitur ꝛ not.in.c.licet.j̄.de penis.qꝛ ibi non dicit̄ contrariū. Sed bene dicitur ꝙ iudex qui hābet potestatē dispē sandi super crimine hꝫ potestatē cōmutandi in penam aliam. ¶ Item nec ob.qḋ habetur in.l.illicitas.§.fi.ff.de offi.presi. qꝛ ibi loquitur in mulcta que imponitur ratione inobedientie que bene pōt ex causa in totū remitti per iudicem vt ibi patet. Sed nos loquimur in pena que imponitur ratione delicti.

1 ☞ Legatus de latere nō pōt vnū epm̄ alteri subijcere nec dare alteri ius primatie nec ep̄atus duos vnire nec vnū diuidere.
2 Reseruata pape in signū specialis priuilegij nō transeūt in ge nerali mandato facto etiam legato de latere.
3 Consuetudo potest ampliare potestatem ad alia non concessa ꝛ reseruata in priuilegium.
4 Reseruata pape.
5 Concilij generalis congregatio spectat ad papam.
6 Appellari pōt ad papam omisso medio ꝛ etiam ad legatum.
7 Legatus an possit cognoscere de causis exemptorum.
8 Committere causam sine strepitu ꝛ sine figura iudicij non pōt legatus.
9 Reseruata pape intelliguntur esse meri imperij.
10 Jurisdictio ordinaria quomodo detur ꝛ an legatus habeat iu risdictionem ordinariam.

Quod translationē. Summa tū est istud c.cū precedenti. Et non recipit cōmodam diuisionē ꝛ pars huius habetur.s̄.de temp.or.in.c.ꝙ ad trāsla tionē.qꝛ reprehēdit hic papa legatū se excusantem in eo ꝙ etiā Panormitanū subiecerat messanensi. ¶ In text.ibi an existi mas interrogatiue loquitur ꝛ expone.i. existimare non debes. ¶ In tex.ibi illā.s.messanensem. In tex.ibi Panormitanam.

1 ¶ †No.ꝙ legatus etiā de latere non pōt vnum ep̄atum alteri subijcere nec dare alteri ius primatie.an aūt possit vnā ecclesiā inferiorem alteri vnire dic vt dictum fuit in.c.fi.j̄.de cōfir. vti. vel inuti. ¶ Itē no.ꝙ nō pōt vnire duos episcopatus. Nec ēt

2 vnū diuidere. ¶ Itē no.ꝙ †reseruata in signū priuilegij specia lis romano pontifici non transeunt in generali mandato facto etiā legato de latere. ¶ Itē no.ꝙ id qḋ est in priuilegio reserua tum romano pōtifici propter consuetudinē multiplicatiōis cō missionis vr̄ transire in potestatē mandati generalis ꝛ ad illius

3 naturā attrahit qḋ est no. Et ex hoc etiā not.ꝙ †cōsuetudo am pliare pōt potestatē ad alia nō cōcessa ꝛ reseruata in priuilegiū. facit quod habetur in.c.super quibusdam.j̄.de ver.sig.in.§.j.ꝛ in.l.hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.hoc etiā no ta ꝙ etiā circa reseruata in priuilegiū romano pōtifici videtur posse operari consuetudo de quo per Inno.in.c.bone.el.ij.s̄.de postu.prela. ¶ Itē nota vnū modū subijciendi vnā ecclesiam alij vcꝫ quo ad ius primatie. Nā pōt esse vtraqꝫ etiā archiepi scopalis ꝛ altera illarū poterit habere illā subiectā. Et tunc ar chiepiscopus illius ecclesie dicetur esse primas ꝛ habere ius pri matie. Qn̄qꝫ aūt ecclesia archiepiscopalis est subiecta primatie

4 j̄.de priuile.c.antiqua. ¶ †In glo.j.ibi itē maioris ecclesie cās. Forte potest dici ꝙ sub isto casu ꝛ sub alio de quo.j̄.dicit gl. pri ma.ꝛ summa negotia ecclesiarum comprehendantur in effectu casus speciales hic positi in glo. ¶ In eadem gl.ibi depositio nes episcoporū ꝛ sic deponere epm̄ solū spectaret ad papā dicit tn̄ Jo.ix.q.iij.per principalē ꝙ papa non posset oēs episcopos simul deponere.qꝛ hoc esset immutare generalē statum ecclesie.

5 ¶ †In ea.glo.ibi cōgregatio concilij generalis.prouinciale au tem concilium poterit legatus congregari facere ꝛ sine speciali mandato pape cum etiā archiepiscopus hoc possit.j̄.de accusa. in.c.sicut.licet Joan.notauit contrariū. Et not.bene in.§. por ro.iij.distin.de quo in Spec.eo.tit.§.superest.versi.sed nunquid legatus ꝛ de varietate conciliorum habetur.xvij.di.in summa. ¶ In ea.glo.ibi quedam vota ꝛ qn̄ sit votum qḋ est de succur su terre sancte.j̄.de voto.in.c.quod super.ꝛ.c.ex multa.eo.tit. cū

6 ibi not. ¶ †In ea.glo.ibi ad ipsum solū omissis medijs appel latur non intelligas glo.qḋ velit excludere legatū.qꝛ etiam ad illū pōt appellari omissis medijs vt no.glo.s̄.eod.c.j.ꝛ ibi dictū fuit.ꝛ sic aliter intelligendo hec glo.contradiceret illi quod nō est presumendū ꝛ de hoc etiā in Specu.in prealleg.§. superest ꝛ de hoc in.§.nunc tractemus.versi.sed nunquid de quo etiā di xi in.d.c.j.licet Joan.aliter dicat.ij.q.vj.c.iij.sed nō bene vt ibi

7 etiā no.Bar.brixiē. ¶ In ea.glo.ibi ꝛ credo ꝙ† pōt ꝛ per hoc bene facit qḋ habetur in.c.si abbatem.de electio.in.vj.ꝛ in.c.ve

8 niens.de verb.sig.eo.lib. ¶ †In ea.gl.in fi.similiter non pōt le gatus committere causam sine strepitu ꝛ sine figura iudicij vt no.in.c.fi.de hereticis.in.vj. ¶ Item solus papa dispensat in matrimonio per id,quod habetur.s̄.de translatione.inter corpo ralia vt.j̄.de consanguini.ꝛ affini.in.c.quod dilectio.ꝛ de mate ria etiam habetur in Specu.eo.tit.§.etiam tangit de exemplis. ꝛ no.etiam ex glo.etiā eo quod dixi.s̄.in versicu. ista enim sunt

9 ꝛc.quod †ista que sunt reseruata pape intelligunt̄ esse meri im perij ꝛ que misti vel iurisdictionis tangetur in.l.quod sedē.j̄.de officio ordina.ꝛ per legistas in.l.imperium.ff.de iuris.om. iudi.

10 ¶ †An aūt legatus dicatur habere ordinariā iurisdictionē. hodie est expressum qꝛ sic in.c.ij.j̄.eo.lib.vj.ꝛ ex hoc patet quod iurisdictio ordinaria datur interdū per priuilegiū datur etiā a l.vel canone.vt no.in.l.more.ꝛ.l.j.qꝛ.ff.de iuris.om.iudi.ꝛ.j̄.tit. j.in.c.cū ab ecclesiarū prelatis.qn̄qꝫ etiā datur a lege seu cano ne delegata vt.c.suspicionis.de officio delega.iuncto.c.ab arbi tris.eo.tit.lib.vj.poterit aūt legatus facere statuta etiā sub pena late sententie.cū etiā hoc possint inferiores ordinarij.j̄.de senten. excō.a nobis ꝛ de constitu.vt animarū.§.j.lib.vj.ꝛ indulgētias dare.j̄.de peni.c.cum infirmitas.potest etiā dispensare secūdūꝫ ea que habentur in.c.fi.j̄.de transla.

1 ☞ Monachus eligi potest:nec est necesse ꝙ postuletur.
2 Legatus de latere potest in prouincia sua confirmare electiōes archiepiscoporum ꝛ illas examinare.
3 Causa si ad superiorē referatur inferior quo ad illā priuatur iu risdictione ac si appellatū fuisset ꝛ relatione illa pendente gesta nulla sunt sicut etiam gesta appellatione pendente.
4 Gesta a non suo iudice sunt nulla.
5 Causa si ad papam referatur an iudex de consensu partiū pote rit iterum de causa cognoscere.
6 Ratiōe cause pendēte ad superiorē facta iudex inferior ꝓcedere non debet al's processus erit nullus tanꝙ a non suo iudice.

a Licet. [a] Si legatus retulit causam ad papā ex tūc illi⁹ cāe desinit esse iudex.h.d. ¶ Et primo recitat factum electionis ꝛ processum legati. Scdo sup ꝓcessu diffinit.scdā ibi:de consilio. ¶ In tex.ibi precepit ꝛ ibi deciditur ꝙ post examinationē retulit ne gotiū ad papā nihilominus postea iterato cepit examinare. de

1 quo cōquestus fuit Abb.vt sequitur. ¶ †No.j.ꝙ monach⁹ eli gi pōt. Nec est necesse ꝙ postulet̄ de quo in.c.fi.de postu.prela.ꝛ

2 in.c.si abbatē.de elec.in.vj. ¶ †Itē not. ꝙ legatus de latere in ꝓuincia sua cōfirmare pōt electiōes archiepiscoporū ꝛ illas ex

3 aminare de quo in p̄alle.c.si abbatē. ¶ †Itē no.ꝙ relata cā ad superiorē inferior priuatur iurisdictiōe quo ad causam illā sicut si esset appellatū. ¶ Et ex hoc nota ꝙ gesta relatione pendente tunc nulla.sicut gesta appellatio.pendente facit quod habetur in rub.j̄.de app.ꝛ eo.tit.intimasti. ¶ Itē no.ꝙ gesta a non suo

4 iudice sunt nulla.facit.j̄.de iud.at si clerici. ¶ †Itē not. quod

[a] ¶ Licet. vide hic do. Andr. sicu. late scri bentem.

vbi examinatio est pfecta nō est amplius intētanda. ¶ In gl. j. in fi. † hoc intellige verū qñ nondū erat facta pñsentatio romano pontifici. alias secus per id qd habetur in. c. bone. el. ij. versi. nec nocebit. s. de postula. prela. ¶ In gl. ij. in fi. Nec obstāt cōtraria quasi procedunt qñ quis nō desijsset esse iudex. & ideo si nōdū fuisset facta pñsentatio pape videretur secus per istū text. a sensu cōtrario fm Host. Nec obstat qd habetur in. c. constitut⁹. de appel. qz rñderi potest vt ibi no. vcz ꝙ istud ibi factum fuit de partium consensu. de quo plenius dicendū vt ibi dictū fuit Jo. de Imo. ¶ Ultimo aduerte qz hic videtur text. expressus ꝙ si iudex † pcedat pendente relatione facta ad superiorem ꝙ processus sit nullus tanꝙ factus a iudice incompetenti. ¶ In contrariū vr̄ tex. in. l. j. C. de rela. Et ibi hoc tenet Barto. in. l. ꝙ ad principē. ff. de appel. Potes dicere ꝙ dictū Bar. non procedit per istū text. vbi est casus expressus. Nec obstat. d. l. ij. qz ibi non dicit ꝙ processus teneat si procedat pendente ralatiōe. sed dicit ꝙ si iudex procedat ad sñiam poterit appellari. p hoc aūt nō sequitur ꝙ sñia sit aliqua. Quia etiā a sñia nulla pōt appellari. l. si expressim. ff. de appel. & no. per Jo. and. & Inn. j. de appella. dilecto. Nec etiā debet sumi talis sensus ꝙ talis sñia & pcessus valeat. qz talis intellectus erat cōtra istū tex. & sic iura cōtra ius. Ideo in dubio nō debet sumi. per id qd habetur in. l. ij. de condi. inser. ¶ Itē nō obstat qd habetur in. l. ad principē. qz ibi nō dicit ꝙ pcessus factus pendēte relatione valeat. sed bene dicit ꝙ pōt per relationē reuocare de cōsensu partiū & pcedere in causa qd videt intelligēdū. Si nondū presentata fuit relatio superiori. alias secus per id qd hr̄ in. c. bone. el. ij. vbi nec nocebat. s. de postu. & per illū tex. & per id etiā qd superi⁹ dictū fuit. & sic vr̄ debere illū tex. limitari per istū text. etiā per preallegatū. c. bone. Nec obstat etiā qd ibi no. Bart. in. d. l. ad principem. dū dicit ꝙ etiā inuita altera parte poterit reuocare relationem factā sicut aliā interlocu. per legē ꝙ iussit. ff. de re iudica. & j. de appel. cū cessante qz illud dictū vr̄ esse cōtra per illū tex. qui expresse requirit consensum vtriusqz partis. & qz etiā relatiōe facta videtur desijsse esse iudex. & per istū tex. sic non videtur posse amplius reuocari. s. de offi. dele. c. in literis. vel posses dicere ꝙ si nondū relatio est pñsentata superiori pōt pcedere dictū Bart. per istum text. a sensu contrario. & per id etiā quod dixi. s. post Host. & eo. modo etiā pōt saluari dictum Bart. in. l. j. de rela. videlicet vt procedat qñ ante presentatā relationem superiori iudex processit. Nam tunc tacite videtur illam reuocare. Secus si fuisset iam presentata superiori. qz tunc processus esset nullus q postea fieret vt hic aperte probatur.

1 ☞ Legatus missus an possit conferre beneficia ad presentationem alterius spectantia.
2 Collationem habens plus iuris habet prelatus ꝙ prelat⁹ ad quem spectat presentatio. & nu. 4.
3 Consilium eius de cuius preiudicio agitur si requiratur intelligitur etiam requiri consensus.
5 Jus plenum in beneficio qñqz queritur per collationem prelati absqz presentatione patroni.
6 Patronus laicus si primo presentat vnum & postea presentat alium an eps poterit quem voluerit ex predictis instituere.
7 Legatus de latere an possit conferre beneficia ad presentationem alterius ecclesie spectantia.
8 Patrono irrequisito non pōt prelatus beneficiū conferre.

¶ Legatus. adde ad materiā hui⁹ text. post. d. And. sicu. car. singulariter i cle. ij. iij. q. de prebē. Sed. de senis. in cōsi. lxx. & fi. ue. lviij. qd hr̄ inter ꝯsilia. d. Alexā. in. iiij. parte.

DIlectus. Legatus a de latere confert bñficiū spectans ad presentationem ecclesie. h. d. Et in prima recitat factū. in secunda ponit mandatū. scda ibi: cum igitur vel potes dicere ꝙ primo ponit querela. scdo puisio. ¶ Itē in tex. ibi nec piudicetur plato expone. i. nō intelligit piudicari taliter ꝙ p hoc impediat collatio legati. ¶ † Not. i. scdm aliquos & vr̄ hic sequi do. Anto. ꝙ legat⁹ missus pōt cōferre bñficia ad pñsentationē alterius spectantia ꝙ poterat pcedere scdm eos scdm ista tempora hodie vero solus legatus de latere pōt conferre. j. in. c. j. in. vj. ¶ Sed certe istud notabile hic nō colligitur qz hic erat legat⁹ de latere. Nā eps prenestinus est de numero cardinaliū vt Jo. an. voluit in. c. examinata. j. de confirma. vti. vel inuti. vt ibi dixi. & etiā hoc voluit Jo. an. hic in summario & intellige ꝙ legatus pōt cōferre ecclesiā spectantē ad pñsentationē alteri⁹ qñ spectat ad personā ecclesiasticā rōne ecclesie. Secus si ad. j. de iure patro. in. c. cū dilect⁹. de quo hic in gl. pe. ¶ No. ꝙ pōt illā conferre etiā nō requisito ipso patrono. ¶ † Itē not. ꝙ plus iuris habet platus ad quē spectat collatio quā platus ad quē spectat presentatio. Nā in collatione includit electio & cōfirmatio vt legit & no. in. c. j. de electiōe. in. vj. in pñsentatiōe aūt est simplex electio. s. de elec. querelā. ¶ Itē no. ꝙ vbi qs pōt piudicare ei qui plus iuris hz multofortius pōt piudicare illi qui hz minus iuris. facit qd hr̄ in autentica multo magis. C. de sacrosan. eccl. & qd no. in. c. cū in cunctis. in prin. de elec. ¶ Ultimo no. formam pnuntiandi in interdicto vti possidetis vel in negatoria de quo in. c. lz cām. j. de pbatio. & j. de iudi. c. examinata. ¶ † Item potes notare ex tex. dū dicit inconsulto. exponēdo. i. sine consensu ꝙ vbi requirit consiliū eius de cuius piudicio agit intelligitur etiā requiri cōsensus & sic sumit cōsiliū pro cōsensu. Facit quod notat in simili. s. tit. j. c. venerabili. & qd notat p Bar. in. l. j. §. si plures. ff. de exercito. ¶ † In glo. ij. ibi intellige plus iuris &c. Aduerte pro intellectu text. ꝙ duo fuerūt intellectus circa ista verba plus iuris habeat &c. posita in text. vnus est intellectus quē ponunt hic doctores scdm intellectū glo. ista verba plus iuris habeat in concessione platus quā in pñsentatione patronus referuntur ad idē bñficiū in quo patronus hz potestatē presentandi. & platus hz potestatē instituēdi presentatū & sic concedēdi bñficiū sed scdm intellectum doc. referunt dicta verba ad diuersa bñficia vt. j. tanget. vnde scdm intellectū gl. est sensus litere ꝙ plus iuris. i. plenius ius hz platus in cōcessione beneficij ꝙ habeat patronus in pñsentatione. Nam † per concessionē prelati qñqz queritur plenū ius in beneficio etiā cessante pñsentatiōe patroni vt qñcunqz per negligentiā patroni in pñsentando deuoluitur potestas ad prelatū. j. de iurepatro. in. c. cum propter. & c. qm. sed ecōtra per solā presentationē patroni nunꝙ quis cōsequitur plenū ius in beneficio nisi etiā accedat institutio seu confirmatio prelati. ¶ Itē etiā hz plenius ius platus ex eo qz post presentationē laici patroni pōt ipse laicus variare & aliū pñsentare. & si instituat scdo loco pñsentatus ille obtinebit. j. de iure patrona. pastoralis. & sic pz ꝙ pñsentat⁹ laici patronū nō habet plenū ius in bñficio nec locus est variationi. & ideo bene dicitur qd plus iuris hz platus in concessione ꝙ patronus in presentādo qz plenius & firmius ius confert prelatus quam patronus. ¶ Itē etiā si sit patronus ecclesiasticus lz ille nō possit variare postꝙ presentauit. j. de iurepatro. cū aūt cū ibi no. tñ licet glos. nō bene declaret adhuc pōt dici ꝙ plenius ius hz platus in cōcessiōe ꝙ patronus in pñsentatione ex eo qz plenius ius confert platus per cōcessionē qz confert ius in beneficio seu in re. Sed patronus qñqz ecclesiasticus nō cōfert ius in bñficio seu in re. sed ius personale ad bñficiū cōsequendū. facit quod legit in. c. pe. & fi. de prebē. in. vj. eo. tit. & li. si tibi absenti. & de concesf. prebē. in. c. fi. eo. li. & s. de renuntia. veniens. & sic pz ꝙ etiā tunc qñ patronus est ecclesiasticus plus iuris dr̄ habere platus in concessione ꝙ patronus qz vt dixi plenius ius cōfert p cōcessionē ꝙ patronus per pñsentationē. ¶ Itē etiā aduerte sequēdo istum intellectū ꝙ referatur ad idē beneficiū potest dici ꝙ prelat⁹ plenius ius habet ex eo qz ius sibi cōpetens est de iure cōi sed ius competens patrono saltē laico est de gratia iuxta ea que habentur in. c. quanto. j. de iudi. & pro hoc facit qz firmius ius dicitur esse qd habetur ex iure speciali in. §. qz vero verisimile. in authē. de non alie. colla. ij. & no. per glo. in cle. causam. de elec. & probatur etiam in. l. eius militis. §. si militia missus. ff. de mili. testam. ¶ Itē nota alio respectu potest dici prelatū plenius ius habere hoc est etiā superius qz est supra ipsum subditū habentē ius pñsentādi. & istos duos respectus tetigit hic. d. Anto. sed plenior est respectus quē primo loco dixi vcz ꝙ ideo dicitur platus habere plenius ius ꝙ patronus. qz plenius ius confert ꝙ cōferat patronus &c. Ex predictis pōt inferri id qd tangit glo. inferius vcz. an per presentationē acquirat ius pñsentādo. nā lz Joan. & Lau. dixerunt ꝙ non. tñ contrariū est verū per istum text. cum cōparatiuū psupponit suū positiuū. l. vbi aūt nō apparet. ff. de verb. obli. & ideo si prelatus dicitur habere plenius ius ꝙ patronus. ex eo quia plenius ius confert sequitur ꝙ patronus pñsentando aliquod ius confert licet minus plenum ꝙ sit ius quod confert platus & ꝙ aliquod ius acquiratur presentando. quia si est patronus ecclesiasticus. tunc patronus non habet potestatē variandi & presentatus pōt petere a plato vt instituatur. & ita debet institui si sit idoneus. j. de iurepatro. in clemē. pastoralis. ¶ Si aūt fuerit patronus laicus. Tunc adhuc dicitur sibi aliquod ius quesitū ex pñsentatione. qz si patronus pñsentans non variat potest petere vt instituatur & debeat institui per prelatū vt in pallegato. c. pastoralis. ¶ Si autem variauerit aliū presentando. tunc adhuc dicitur aliquod ius quesitum ex presentatione ex eo qz potest instare vt instituatur & si sit idoneus prelatus male facit si non instituit eum. tamen si instituat aliū secūdo loco presentatum tenebit institutio. sed tunc primo loco presentatus habebit actionē contra episcopum ad interesse. ex quo eum non admisit cum fuisset presentatus. & sic patet ꝙ semper aliqd ius dicitur queri presentato licet firmius ius queratur quando presentatur per clericū seu personā ecclesiasticā cum tunc nō sit locus variationi ꝙ qñ petatur per laicū. ¶ Et aduerte quia licet † qñ laicus primo presentauit vnū & postea presentet aliū: lz episcopus seu prelatus possit instituere quem velit ex predictis licet

lʒ si instituat secundum teneatur primo ad interesse.tamen si laicus non variauit.non poterit episcopus alium etiã idoneum instituere q̃ non esset p̃sentatus a patrono.xvj.q.vij. decernimus. ꝛ.ĩ.de re iudi.cum Ber. ¶ Et ex predictis etiam patet ꝙ laicus patronus non dicitur proprie mutare voluntatem p̃sentando. Sed quia per hoc non receditur a tota persone mutatione. sed potius dicitur accumulare presentationem presentationi.ꝫ per hoc patet expeditam glo.istam secundam ꝛ intellectum quẽ posuit glos.quod verba hic posita referantur ad idem beneficium. ¶ Sed vt dixi alius est intellectus quem ponunt docto.videlicet ꝙ referatur ad diuersa beneficia tunc est sensus ꝙ plus iuris habet prelatus in concessione beneficij quando beneficium spectat ad ipsius collationẽ.ita ꝙ non habet patronũ.quia quãdo beneficiuʒ non est patronatum prelatus solus absqʒ alio potest beneficiũ conferre.licet secus sit quando beneficiuʒ habet patronum.quia regulariter non potest concedere.tunc beneficium alicui in quẽ non consenserit patronus vt superius est dictum.ipse autem patronus licet possit presentando eligere personam instituendam per prelatum tamen non potest ipsum beneficiũ concedere.ꝛ ideo tunc sine dubio plus iuris dicitur habere prelatus in beneficio non patronato quod habet conferre ꝙ̃ habeat patronus in beneficio patronato.ꝛ ideo si legatus põt preiudicare prelato in beneficio patronato.ꝛ etiam ipsi patrono. q̃n patronus est ecclesiasticus.Nam si esset laicus vt tetigit glo.ĩ.legatus etiã de latere non posset p̃iudicare patrono.ĩ.de iurepatrono.cũ dilectus. ¶ In glo.penul.ibi continet gratiã specialeʒ iste intellectus non est bonus quia fugiendi sunt intellectus qui trahũt decretales ad gratiam ꝛ potius debemus sequi illos scd̃m quos ponit ius cõe vt voluit Io.and.in.c.ex parte.ĩ.de testi.ꝛ facit qd̃ no.glo.in.c.pe.s̃.de tempo.ordi.ꝛ ideo teneo ꝙ † de iure legatus 7 si sit legatus de latere potest conferre beneficia.vt pʒ in.c.j.ĩ.eo. in.vj.lʒ secus sit in alijs legatis nisi specialiter sit aliud cõcessum vt pʒ in.d.c.j.ꝛ.ĩ.de appel.c.j.Nec obstat contrarium hic formatum in principio glos. quia non est bona consequentia prelatus habet plus iuris in concessione ꝙ̃ patronus in presentatione.ergo poterit ecclesiam conferre † irrequisito patrono imo potius 8 sequitur oppositum quia licet plus iuris habeat.,tamen ex quo patronus etiam aliquod ius habet nõ poterit prelatus illud sibi tollere.ff.de reg.iur.l.id quod nostrum.ꝛ facit quod habetur in.c.super eo.s̃.de offi.deleg.Nec obstat ꝙ legatus de latere potest conferre.quia speciale est in eo.quia vices pape gerit quo ad hoc qui papa habet plenã potestateʒ in beneficijs de prebẽ. c. ij. in. vj. ꝛ intellige ꝙ legatus de latere poterit conferre beneficia salua tantũ moderatione.c.j.ꝛ antepenul.ĩ.e.in.vj. ¶ Itẽ intellige saluo eo qd̃ dixi de laico patrono.ꝛ idẽ intelligas de patrono clerico.q̃n ad eum spectaret ius presentandi ratione patrimonij ꝛ non ratione ecclesie.vt quia forte successisset patri suo laico qui erat patronus.qꝛ tunc etiã non poterit legatus etiã de latere preiudicare tali patrono lʒ sit clericus vt hic etiam voluit glo. ¶ Secus q̃n esset patronus ratione ecclesie.vel dignitatis ecclesiastice ꝛ ita intelligat᷑ iste tex. ¶ In glo.fi.in fi.vel potes exponere nõ preiudicatur.i.non tollitur preiudicari tali ꝙ per hoc impediatur prouisor legati. Et adde que superius dixi ꝙ etiam si papa reseruauit beneficia spectantia ad presentationem patroni laici vel ad collationẽ laici ex priuilegio apostolico . vt sunt quidam reges habentes super hoc priuilegium vt no.glo.in.c.ij.de preben.in.vj.ꝛ ibi ex parte Io.an.sup ea de quo etiaʒ per Pau. in cle.per literas.de preben.ꝛ per Lapum de castil.in sua allegatione.lxxxj.ꝛ aliquid etiã in Specu.eo.ti.§.j.ver.sed nunquid legatus. ¶ Aduerte tñ quia do.Ant.hic post Fed.de señ.in suis consilijs limitat predicta quando laicus hʒ ius presentandi ratione iuris patronatus.Sed si haberet ratione prescriptionis vt quia esset populus qui prescripsisset ius presentandi secundum ea que habentur in.c.querela.de electio.tunc dicit quod poterit legatus de latere tale beneficium conferre licet populus habeat ius presentandi ex prescriptione. quia licet prescripserit contra ordinarium collatorem non tamen per hoc censetur prescripsisse contra papam vel legatum.ꝛ ideo etiã hoc casu dicit ꝙ si papa mandat conferri tale beneficiũ licet non faciat mentioneʒ quod ius p̃sentandi spectet ad laicũ poterit de illo prouidere. lʒ secus si ex priuilegio apostolico haberet ius presentandi.quia non intelligeretur velle preiudicare suo priuilegio vt.s̃.titu.j.super eo.ꝛ similiter secus si ratione iuris patronatus haberet ius presentandi.ꝛ hoc ne retrahatur a fundatione ꝛ dotatione edificiorũ seu ecclesiarum.Sed certe v꞉r ꝙ de iure dicenduʒ sit contrarium quia nunꝗ̃ v꞉r esse intentionis pape p̃iudicare iuri laici nisi hoc exprimat.per ea que habentur.in.d.c. cũ dilectus. de iurepatro. ꝛ in.c.ij.de p̃ben.li.vj. ¶ Et pro hoc quia si diceremus oppositũ etiã per hoc possunt retrahi laici a beneficiando ecclesijs si videretur iuri suo derogari.sic eadeʒ ratio v꞉r in casu isto ꝛ ideo istud dictũ Fede.ꝛ do.Ant.non v꞉r de iure tutũ lʒ esset notabilis limitatio si esset verũ. ¶ Et adde etiã ad materiam quod no.Io.an. in.c.quod alicui.in mercur.de reg.iur.in.vj.

1 ¶ Legatus datus ad certas prouincias potest iurisdictionem suam exercere super factis vnius prouincie in alia prouincia.
2 Iurisdictio vniuersalis concernens plura territoria censetur esse tota ꝛ indiuidua respectu cuiuscunqʒ territorij.
3 Legatus an possit recusari.remissiue.
4 Extra terminos legationis an sententia excõmunicatiõis vel interdicti possit promulgari.
5 Rex appellatur magnificus ꝛ etiam illustris.
6 Extra diocesim an possit eps̃ iurisdictionem exercere siue subditum excommunicare aut absoluere.
7 Extra p̃uinciã suã existẽs an possit delegare causas in p̃uincia.
8 Excõicare an possit episcopus existentes extra suam diocesim.
9 Extra diocesim existens an possit conferre beneficia.
10 Absoluere an possit legatus extra prouinciam illum quem in prouincia excommunicauit.

Legatus an postꝙ̃ egressus est prouinciam perdat dignitatem siue iurisdictionem.

a **Nouit.** Legatus[a] in quacũqʒ p̃te legatiõis existens suã iurisdictionẽ exequi põt.h.d. ¶ Et primo ponit regis querelã.in scd̃a illi r̃ndet.scd̃a ibi:tue ꝛ de eo.facto loquit᷑.c.j.de postu.pla.ꝛ.ĩ.de re iudi.nouit.ꝛ de app.in.c.nouit. ¶ In tex. ibi suspectus ad illud r̃ndet papa.ĩ.de app.in.c.nouit. ¶ No. illud vulgatũ ꝙ omniũ scientia est apud deũ. ¶ † Itẽ no.ꝙ legatus datus ad certas p̃uincias potest iurisdictionẽ exercere super factis vni⁹ prouincie in alia prouincia ex quo no.quod † iurisdictio vniuersalis concernens plura territoria censetur esse tota ꝛ indiuidua respectu cuiuscunqʒ territorij.facit qd̃ h̃r in simili in.c.pastoralis.s̃. de offic. dele.ꝛ.l.iuri.§.j.ff.de serui.rusti.predio. ¶ Itẽ no.ar. p ꝛ contra ꝙ † legatus possit recusari de quo dicẽdũ vt in.c.nouit.ĩ.de app. ¶ † Itẽ no.ꝙ extra terminos legationis s̃niã excõicationis vel interdicti non v꞉r posse promulgari.facit qd̃ habet᷑ in.c.ij.§.j.de consti.in.vj.ꝛ in.l.fi.ff.de iuris.om.iudi. ¶ † Itẽ no.ꝙ rex appellatur magnificus appellatur etiã illustris vt hic pʒ ex suprascriptione q̃n autem mandatur interdictũ poni in terrã alicuius qualiter intelligant᷑ dicta verba.recurre ad ea que habentur in.c.j.s̃. de postu.prela.ꝛ.ĩ.de preb.pro illoꝝ. ¶ † In gl.j.ibi si eps̃ forte. Sed certe istud.c.non probat id ad qd̃ allegatur quia ibi nõ dicitur ꝙ possit episcopus existens extra suam iurisdictionẽ excommunicare alium sed soluʒ dicit ꝙ episcopus põt mandare excõicatum euitari pendente cognitione.Nam excõicatio tʒ siue iusta vel iniusta. ¶ Iteʒ non obstat qd̃ dicitur de Pau. quia nõ per hoc probatur ꝙ quis extra iurisdictionem suã existens possit excõicare.Sed bene probat ꝙ existens infra suaʒ iurisdictionẽ põt excõicare suum subditũ existentẽ extra iurisdictionẽ suã.ꝛ sic etiã dixit glo.in.c.ep̃m.ix.q.ij.ꝛ facit qd̃ consueuit dici s̃m Hostiẽ. ꝙ in notorijs cũ non requiratur cause cognitio.ĩ.de iureiu.ad nostram.bene possit existens extra suã iurisdictionẽ excommunicare.ꝛ sic etiã potest intelligi id qd̃ facit Paulus. facit qd̃ habet᷑.ĩ. de app.cũ sit romana.ad fineʒ. ¶ Et aduerte qꝛ posset dubitari etiã in non notorijs an possit existens extra iurisdictionem suam excõicare.ex eo qꝛ lʒ non dʒ ferri excõicatio nisi causa cognita vt dicit gl.tñ si fiat in causa non cognita.ꝛ etiã nõ p̃cedente citatione tʒ vt in.c. s̃niam pastoris.xj.q.iij.cũ ibi no.ꝛ facit etiã qd̃ not. in simili.ꝛ.ij.q.j.in summa.Sed potes dicere ꝙ lʒ de mero rigore teneat tunc s̃nia q̃n fertur sine cause cognitione. Tamen male facit iudex ꝛ venit puniendus.ĩ.de sentẽ.excom. c. sacro. ideo attendi debet illud quod fieri dʒ ꝛ non id qd̃ casualiter interdũ fit.l.sed licet.ff.de offic. presi. ꝛ ideo cum regulariter non debeat fieri nisi causa cognita ꝛ cause cognitio nõ possit fieri extra diocesim. Ideo non poterit ferri s̃nia excõicationis extra diocesim ꝛ hoc etiã satis probatur hic.hoc autẽ intellige verũ regulariter fallit in ipso expulso a proprio episcopatu.Quia potest etiam in aliena diocesi vel episcopatu exercere iurisdictionẽ scd̃m formam clem.quãuis.de foro competen. ¶ Itẽ fallit si ille in cuius diocesi vult iurisdictionem exercere consentiat vt ibi exerceat. Nam tunc poterit saltẽ si sui subditi consentiant p id qd̃ legitur ꝛ notatur in.c.vt litigantes.de offi.ordi.in.vj.ꝛ ibi bona glo.Et pro hoc etiã facit quod si põt concedere alteri ep̃o vt suos subditos iudicet ipsis concedentibus.viij.q.ij.ꝛ.iij.per totum ergo potius poterit concedere locũ quia plus est concedere p̃sonas quam locum argumento legis ediles.ff.de edil.edic. ¶ Iteʒ etiam circa absolutionem fallit s̃m Inno.si cognosceret se curasse. ¶ Nam tunc posset absoluere etiã extra terminos sue legationis. cum id faceret sine cause cognitione alias sec⁹. ¶ Circa tamen absolutioneʒ potes concludere ꝙ si egressus erat prouinciã finita legatione.tunc non poterit absoluere saluo eo quod dicitur de lega-

a ¶ Legat⁹ ad de ad materiã huius tex. In no.in. c. nouit de sen.ex.ꝛ vide bal.i marg. ꝟbo, legatus ver.si.ꝛ hic per do.and.sicu,

tis cardinalibus respectu absolutionis fiende de excõicatis per violentã manuũ iniectionẽ in clericũ in.c.pe.§.eo. ¶ Si aũt legatus nõ sit reuocatus.⁊ sit extra suã prouinciã. Conclude qđ regulariter nõ põt tunc absoluere.sicut nec regulariter tunc potest excõicare vt superius dixi cũ excõicatio ⁊ absolutio procedant a pari de peni.distin.j.verbũ ⁊.xxj.distin. deniq̃ ⁊. ff. de re iudica.in.l.ij.⁊ q2 etiã in absolutione requiritur citatio partis aduerse vt dictũ fuit in.c.qua fronte.⁊ ibi per Jo.and.§.de appel.que citatio cũ sit actus iurisdictionis cõtẽtiose non videt̃ posse fieri extra diocesim vel prouinciã per id qđ habet̃ in.c.ij.§.j.de consti.in.vj.⁊.l.j.ff.de offi.presi. Et per hanc rationẽ videtur posse attentari ꝙ etiã in notorijs non posset etiã existẽs extra prouinciã excõmunicare cũ etiã in illis requiratur citatio vt no.in.c.ad nostrã.el.j.de iureiuran.licet nõ requiratur solennitas peremptorij.vt dictum fuit in.c.cum sit romana.ad finẽ.§.de app.licet Hostien.tenuerit contrarium dicens ꝙ in notorijs videtur posse excõmunicare extra diocesim sed non est sine dubitatione ꝑpter id qđ proxime dixi licet Joan.and.⁊ do. Anto. transeant cum dicto Host.videtur etiã voluisse Host.ꝙ ex quo nõ est finita legatio.⁊ sic verũ sperat̃. reuersurus ad prouinciã non censeat̃ recessisse iuris'fictione.arg.l.ij.ff.de diuor. canoniste de pen.dist.iij.diuortiũ.⁊ ideo ẽm eũ etiã existẽs extra ꝓuinciã poterit absoluere ex quo non erat finita legatio vt in.l.fi.ff. de offi.prefec.vrb. ¶ Sed certe ista opi.videt̃ vera.q2 ex illa sequeretur ꝙ ex eadẽ rõne posset excõicare existens extra ꝓuinciã quod nõ est verũ.vt superius est dictũ vt patet ex tex. isto a contrario sensu. Nec obstat.d.l.diuortiũ.superius allegata.quia in alio casu loquit̃ qñ videlicet fiebat diuortiũ qđ modico tpe durauit. Nã tũc censet̃ nõ factũ vt ibi patet. ¶ Sed hic nos loquimur quo ad potestatẽ exercẽdi iurisdictionẽ quã exercere nõ potest existens extra ꝓuinciã suã.seu extra territoriũ suũ per istum text.⁊ per.d.c.ij.§.j.⁊.ff.de iurisdi.om.iudi.l.fi. ¶ Itẽ nõ obstat in.l.fina.ff.de officio prefecti vrbis.quia loquitur in actu delegationis que videtur expediri per modũ voluntarie iurisdictionis id potest tunc fieri extra prouinciã seu territorium.vt.§. tangit̃ in glo. Sed hic qñ vult exercere actũ iurisdictionis contentiose vt dixi etiam in absolutione requiratur citatio.licet si nõ fieret teneret sicut etiã tenet excõmunicatio non precedente citatiõe. sed iudex male facit etiã posset puniri secundum ea que no.in dicto.c.qua fronte.⁊.§.de senten.ex cõ.sacro.⁊ predicta procedunt regulariter. Fallit secundũ Inno.qñ vellet absoluere ex eo quia euidenter cognosceret se errasse q2 tunc etiã sine cause cognitione propter periculũ excõicationis poterit absoluere.§.de sentẽ. excom. sacro.§.j.⁊ ratio secundũ eum etiã existens extra ꝓuinciam poterit tunc absoluere. Fallit etiã secundo in clemen.quãuis.de foro competenti in episcopo videlicet expulso a suo episcopatu quem poterit absoluere extra suã diocesim seruata forma dicte clementine sicut potest etiam aliam iurisdictionẽ exercere seruata dicta forma. ¶ Item hoc fallit quando faceret ex consensu diocesani loci per id quod legitur ⁊ notatur in.c.vt litigantes de officio ordina.in.vj.

7 ¶ † In eadem gl.ibi maxime si habet ⁊c.bene dicit gl.maxime quia idẽ si nullam habet causam necessariam absentie vt probatur in.l.vltima.de officio prefecti vrbis.allegata in gloss. Nec obstat.l.aliquando.§.allegata q2 ibi loquitur qñ legatus nondum fuerat ingressus prouinciã sibi decretam quo casu non potest committere vices suas nisi fuerit impeditus necessaria causa absentie. ¶ Secus quando iam fuisset ingressus.⁊ sic iam habuisset exercitium. Nam tunc licet postea egrediatur etiam ex causa volũtaria poterit nõ minus etiam existens extra prouinciam delegare causam vt patet in.l.fi.⁊ facit quod no.per glo.in.l.obseruare.§.fi.cum.l.seq. ff.de offi.proconsul.⁊ lega.hodie tamen est prouisum quod possit etiam anteꝗ̃ ingrediatur committere vices suas. Dummodo reseruet sibi vltimum supplicium ⁊ membri abscissionem vt probatur in.§.quia vero.in authenti.de collatio.colla.ix. ⁊ loquitur ibi in legato proconsulis ⁊ in ipso proconsule. Hostien.tamen ⁊ Jo.and.⁊ domi. Anto.dicebant ꝙ hodie poterit remittere omnia reseruata sibi sententia propter vltimum suppliciũ ⁊ membri abscissionem. ¶ Sed certe de reseruatione sententie nihil dicitur in text.illo.⁊ intellige illud procedere etiam si necessaria causa non impediatur vt addat iuri antiquo.

8 ¶ † In eadẽ glo.ibi non posset eum excõmunicare ⁊ sic videtur velle ꝙ non posset eum compellere. Sed Hostien.tenet contrarium ex eo quia ei est obediendum per id quod habetur.§.de tempo.ordi.ad aures. Sed certe licet male faciat subditus non obediẽdo per no.in dicto.c.ad aures.tamen non videtur ꝙ possit compelli per superiorem existentem extra limites sue iurisdictionis per ea que habentur in dicto.c.ij.§.j. Ideo cautela tunc esset vt tãgit Jo.and.quod delegaret alteri potestatem compellendi illũ cui causa delegatur.

9 ¶ † In eadem glo.ibi potest conferre bñficia hoc intellige verum regulariter. Fallit in casu.c.statutum. de preben.in.vj.vt ibi etiam not.per glo.

10 ¶ † In eadem gloss. ibi priuatus est dignitate.hoc verum quando erit reuocatus a romano pontifice alias enim non perderet iurisdictionem licet exiret prouinciam animo non redeundi quia cũ legatus sit ordinarius.§.eod.c.ij.in.vj.non posset a se abdicare iurisdictionẽ sine licentia sui superioris.l.penulti.ff. de officio proconsulis ⁊ lega.⁊ hoc sequitur Archidia.in capitu.presenti.§.eod.in.vj.licet glo.videatur ibi velle contrarium quando exit prouinciam animo non redeundi. ¶ Sed illa gl.debet suppleri quãdo exit reuocat⁹.vt ibi etiam voluit Jo.an.in nouella. ¶ Aduerte tñ quia vt patet ex supradictis licet non esset priuatus iurisdictione. Tamen ex quo esset extra prouinciam non posset absoluere. nisi in casibus de quibus superius dixi. Dicit tñ hic Goffr. ꝙ excommunicatum.§.prouinciam possit existens extra denũtiare excommunicatũ. quia tunc nihil intelligitur pronuntiare. sed declarare.nec per hoc in plus intelligatur excõmunicat⁹.§.de appella.pastoralis.⁊ ideo poterit etiã extra prouinciã dicta denuntiatio fieri per ea que habentur in.l.heredes palam.ff.de testa.de quo etiam in Specu.eo.titu.§.nunc dicamus.ver.quid si legatus.tangit etiam hic Jo.and.extincta iurisdictione principali legati extinguatur iurisdictio in ipsum prorogata ꝑ alias personas que non sunt de sua legatione. Et idem potest queri si prorogata sit iurisdictio in episcopum.qui postea transfertur in aliũ episcopatũ.⁊ precipue si iam incepit vti dicta iurisdictione.⁊ arguit pro ⁊ contra ⁊ finaliter concludit ꝙ si facta est prorogatio respectu dignitatis suppresso nomine proprio legati.vel qñ ꝙ tunc quia videntur contẽplati prorogantes dignitatem expirat quantũ ad eius personam ⁊ transibit in successorem.argu.c.pastoralis.§.tit.j.facit quod habetur.§.tit.j.quoniã Abb. Secus si nomen proprium fuerit expressum.q2 tunc videtur ꝙ sequatur personam iurisdictio prorogata per ea que habentur in.l.quod tamen primo responso.ff.qui.mod.vsusfruct⁹ amit.⁊ in.d.c.qm̃.saluo nisi esset remotus propter crimen quod redderet ipsum inhabilem ad iudicandum quia tunc non possunt cognoscere.§.de rescrip.sciscitatus de quo in Spec.eo.tit. §.tunc dicamus.ver.sed pone ꝙ non subditi ⁊ de cõpeten.iudi. adi.versi.quod si duo pisani.⁊ sic residet hic Joan.and.dñs tñ Ant.hic videtur dicere ꝙ cũ iuramento prorogata censeat̃ eadem causa principalis iuxta ea que no.in.c.penul.de officio dele.ga.ex quo extinguitur ipsa iurisdictio principalis. ⁊ quo ad inchoata eadẽ ratiõe videtur quod etiam extinguatur quo ad ipsam prorogatã ⁊ pro hoc faciat quia licet persona fuerit expressa.tñ oportuit haberi respectum ad dignitatẽ propter quã habeat iurisdictionẽ.⁊ ideo non curandũ licet nomen propriũ fuerit expressum per id quod no.in.l.post mortẽ.ff.qñ ex facto tuto.⁊ in.l.si seruus cõis.per Bart.ff.de stipulatio.seruo.⁊ facit quod dixi in.d.c.quoniã Abbas. Et ideo videtur ꝙ sit verior opinio domi. Ant.nec obstat quod habetur in.d.l.quod tñ q2 ibi erat vsufru.fundi ⁊ ville legatus. Unde licet fundus accederet ville. Tamẽ ex quo fundus remanet licet villa extinguatur remanet vsusfru.in fundo. Sed hic nil remanet de ipsa iurisdictione principali an adherebat ipsa prorogata. Et ideo videt̃ ꝙ extinguatur ipsa prorogata respectu persone ⁊ potius transeat in successorem. Ubi autem legatus de latere possit se intromittere in loco legationis de factis laicorum eo casu quo papa possit se intromittere tangit Spec.eod.tit.§.nunc ostendẽdum. ver.xviij.⁊ ibi ecõtra ꝙ in terris ecclesie põt se intromittere. per id quod habetur.§.de eo qui mittitur in possessionẽ.in.c.penult. Sed in terris imperij etiam vacante imperio nõ poterit licet papa possit per id quod habetur in.d.c.licet.de foro compe.

9 ¶ Pñte legato.ad intellectum ⁊ materiam huius.c. adde do.abb. ⁊ nouissie scribentes in.c.ꝑ venerabilẽ.q fi.sint leg.⁊ vide spe.in titu. de le.§.iij.qui ponit ꝓrogatiuas legatoꝝ de latere.

1 Legatus qui officium legationis habet ex priuilegio persone sue concesso si non est cardinalis nõ potest presente legato de latere iurisdictionem exercere.

2 Jurisdictio minoris suspenditur in presentia maioris.

3 Legatus natus quis dicatur.

4 Officiũ minoris quo ad exercitium cessat presente maiore: sed non cessat quo ad habitum.

5 Legatus minor iure legationis non potest de aliqua causa cognoscere presente legato de latere.

6 Per dationem tutoris secundi non reuocat primo datus: sec⁹ in procuratore.

7 Reuerentialis potestas cessat in presentia maioris.

8 **Volentes.** Presente legato de latere minor legatus sui officij executionem dimittit.h.d. ¶ Et primo ponitur legati commissio. Scđo limitatio.secũda ibi.ita tñ. In text.ibi. ⁊.§.decidit exordiũ ⁊ supplicatio quã fecit patriarcha pro officio legationis.

1 ¶ † No.j.ꝙ legatus qui habet officiũ legatiõis ex priuilegio persone sue concesso si non est cardinalis non põt exercere

exercere iurisdictionem vigore legationis presente legato de la-
2 tere. ¶ † Et ex hoc no. ꝙ iurisdictio minoris videtur suspēdi in presentia maioris de quo dicetur cum glo. ¶ Itē nota ꝙ quidam sunt legati de latere. quidam vero sunt legati de non latere. ꝛ de hoc dicetur. ĩ. c. proximo. Et aduerte qꝛ lz. d. Anto. hic
3 dicat istū fuisse legatū natum nō videtur verū. quia † proprie legatus natus dicetur quando priuilegiū legationis est concessum dignitatis ita ꝙ quilibet habens dignitatem illam censet̄ legatus. vt contingit in archiepiscopo cantuariensi ꝛ eboracēsi remensi ꝛ pisani vt patet ex his que habentur. s̄. eodem. c. j. ꝛ. ĩ. de appel. c. j. ꝛ no. Ioā. and. in. c. j. ĩ. eo. in. vj. ¶ Sed ille qui habet ex priuilegio persone. vt fuit in casu isto ꝛ. ĩ. de p̄sumpt. mādata nō dicitur legatus natus quia non nascitur cum ipsa dignitate. Sed potius ex postfacto ex priuilegio persone p̄ papā conceditur. ¶ Itē no. ꝙ reuerentia que fit legato intelligit̄ fieri romano pontifici. ¶ Itē no. ꝙ legatus de latere gerit vices pape. ꝛ idē videtur in alio legato qñ non est presens legatus de la-
4 tere. s̄. eo. in. c. j. ¶ † Itē not. qd̄ officium minoris cessat quo ad exercitiū presente maiore nō aūt quo ad habitū. ¶ Et not. qd̄ cessat omnino quo ad exercitiū. ꝛ sic etiam quo ad voluntariā
5 iurisdictionem nedum quo ad cōtentiosam. ꝛ sic patet † qd̄ minor legatus nō poterit de aliqua causa cognoscere iure legationis. Sec⁹ si alias esset ordinarius sicut erat iste patriarcha. Nā tūc licet nō posset cognoscere vigore legationis: poterit tñ cognoscere vigore ordinarie potestatis q̄ rō cessat aduenīēte maiore. xj. q. j. in. c. peruenit. ꝛ in. §. nulli. in auþ. de defen. ciui. Et rō differētie esse pōt: qꝛ facilius tollit̄ potestas cōpetēs ex priuilegio ꝛ sic ex iure speciali. vt est potestas legatorū ꝙ cōpetens de iure cōi vt est iurisdictio ordinaria. facit quod habetur in. §. qꝛ vero. verisimile in auþ. de non alienā. aut permutā. colla. ij. ꝛ qd̄ no. p̄ glo. in cle. causam. de elec. ¶ Itē ex eo ꝙ dixi durāte potestate minoris quo ad habitū. lz superueniat maior inducit̄ text. iste ad no. in. c. iij. xxv. q. ij. Ubi gl. dicit p̄ datione secūdi legati
6 nō reuocari primū sicut nec † per datione secūdi tutoris reuocatur primo datus in. l. ij. C. de testa. tute. lz secus sit in datiōe secundi procuratoris: qꝛ tunc videt̄ reuocari primus p̄. l. si qs. cū
7 p̄curatorio. §. fi. ff. de p̄curato. ¶ † In gl. j. §. fi. solue. fm̄ Host. qd̄ presente maiore potestas reuerētialis ꝛ insignialis seu respectu potestatis deferendi insignia denotātia reuerentiā dignitatis silet ꝛ silere debet in minore. vt. c. deniqꝫ. ꝛ. c. antiqua. allegata in glo. ꝛ. ĩ. de priuile. vt apostolice. lib. vj. contētiosa vero simpliciter. ꝛ etiā volūtaria. licet Host. ꝛ Io. and. non dicat nec do. Anto. licet probat̄ per leḡ allegatā in glo. non deponitur etiā presente maiore vt in contrarijs. fallit vbi de quadam paritate agitur que a superiore duobus iurisdictionē habentibus committit̄. ¶ Nā tūc statur dispositioni maioris vt hic ptz. al's vellet minor de paritate contēdere: qꝛ non pōt vt hic tangit. ꝛ iō est prerogatiua reuerētia vt dicit gl. que debet̄ maiori. ¶ Item ne in toto corpore duo sint capita quasi monstrū. ĩ. tit. j. qm̄ fm̄ Host. Sed certe ista ratio. secūda nō est tuta: qꝛ non est absonū ꝙ in ea prouincia sint duo capita quorū vnū est sub alio. per id quod dixi in notabilibus. ꝛ bene dixi quando habent potestatem ab eodem superiore: quia secus si a diuersis vt si vnus esset legatus datus a papa. Alius datus ab imperatore in eadē prouincia. Nam tunc vtriusqꝫ effectus duraret. Quia vident̄ dati quo ad diuersa. Unus quo ad iurisdictionē spiritualem. Alius quo ad temporalem. ꝛ eadem ratione. ¶ Item si ab eodē essent dati ad diuersa: tamen cum de separatis non fiat illatio. ĩ. qui filij sint legi. per venerabilem. ff. de ver. oblig. l. inter stipulantē. §. sacramenta. ver. sed hec dissimilia. ꝛ. l. si maritus. C. de donatio. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ per istā decre. ꝛ ea que dicta sunt superius instat do. Ant. quod qñ aliquis incedit cū maiore se si fiet reuerentia non ponat ille talis minor manus ad caputiū quare nō videtur in dubio fieri reuerentia sibi: sed maiori ꝛ ita dicit sepe seruari: potest tñ istud dictū limitari saluo nisi ille maior cū quo incideres esset talis qd̄ verisimiliter ille qui facit reuerentiā nō faceret sibi sed potius tibi: qꝛ tunc ecōtra poterit sibi facere. nec obstat his que dixi superius ꝙ potestas reuerentialis cessat in presentia maioris quod habet̄ in. c. ecce. xcv. distin. vbi presbyter videt̄ posse bene dicere missam celebrans etiā presente epo: qꝛ responderi pōt prout ibi no. per glo. quod illud procedit dū tamen presbyter prius annuat epo vt benedicat. nam si eps̄ nō curat dare benedictionē poterit presbyter benedicere etiam in presentia episcopi. ꝛ sic de facto seruatur.

1 Legatorum plures sunt species.
2 Legatus de latere potest indifferenter absoluere excommunicatos pro violenta manuum iniectione.
3 Absoluere potest legatus missus qui non est de latere intra prouinciam suā excōicatum qui in ea deliquit al's secus.
4 Legatus de latere maiorē potestatē habet ꝙ legatus missus.
5 Domiciliū nō sortitur quis pro delictis preteritis nec pōt quis dānari vel absolui per iudicem domicilij ex postfacto acquisiti.
6 Legatus de latere missus pōt finita legatione etiā extra prouinciā sibi cōmissam absoluere excōicatos pro violenta manuum iniectione in clericum. ꝛ si ab eo extra prouinciā petatur absolutio ꝛ lesus petit sibi satisfieri: ꝛ in multo sua interesse ꝛ petēs absolui neget quid facere debeat legatus.
7 Legatus de latere extra prouinciam non habet iurisdictionem contentiosam.
Legatus pōt committere vices suas alteri.
8 Delinquens ratiōe delicti efficitur de foro loci in quo deliquit.
9 Legatus qui nō est de latere pōt absoluere in prouincia sua excōmunicatos propter violētā manuū iniectionē qñ in ipsa deliquerunt sed si subditi deliquissent extra prouinciam percutiēdo clericum an poterunt intra prouinciam absolui.
10 Legatus existens extra prouinciam suam an possit subditos absoluere.
11 Iurisdictio ordinaria ex priuilegio concessa prorogari non potest vltra limites priuilegij.
12 Legati missi qui non sunt de latere possunt absoluere forenses qui delinquunt infra prouinciam.
13 Legatus de latere an possit absoluere eum qui in eum man⁹ violentas iniecit.
14 Absoluere an possit eps̄ bononiensis scholarem studentē bononie qui in alia patria percussit clericum.
15 Absoluere an possit eps̄ bonieñ. monachum in legibus bononieñ. studentem qui ex tali actu irregularitatē incurrit vel vtrū eps̄ ipsius religiosi poterit ipsum absoluere.
16 Subditus extra prouinciam iniiciens manus in clericū an possit absolui per legatum.

a **Excōmunicatis.** Legati missi[a] non de latere absoluere possunt excōicatos pro manuū iniectione in clericū ita demū si sunt subditi. ꝛ in propria prouincia deliquerint legati vero nati si habēt officiū legationis respectu dignitatis nō possunt absoluere excōicatum etiam subditū. h. d. ¶ Et due sunt partes sicut duo sunt priuilegia dicta. Secunda ibi ꝛ q ecclesiarū. ꝛ ab vtroqꝫ dicto excipit ibi nisi de speciali. ¶ In tex. ibi violēta supple in clericos. s̄. de sentē. excō. nup.
1 ꝛ. xvij. q. iiij. si quis suadente. ¶ † No. j. ꝙ quidā sunt q mittūtur de latere pape: quidā aūt q mittunt̄ non de latere. ꝛ sic duplex est species legatorū q mittunt̄ quidā aūt sunt legati q vendicāt sibi officiū legationis ratione suarū ecclesiarū vt est cantuariensis. ꝛ eboracēsis. s̄. eo. c. ꝛ no. in. c. j. ĩ. eo. lib. vj. ¶ Et isti appellātur legati nati: qꝛ nascunt̄ cū adeptiōe dignitatis per p̄motionem factam de eis ad ecclesias suas. facit quod habetur in. c. j.
2 cū ibi notatis. ĩ. eo. lib. vj. ¶ † Itē no. ꝙ legatus de latere videt̄ posse indifferenter absoluere excōmunicatos pro violenta manuum iniectione de quo in. c. ad eminentiam. ꝛ ibi per Io. and.
3 ĩ. de sentē. excō. † Legatus vero missus nō de latere demū potest absoluere infra prouinciā suā. Et si absoluendus deliquerit infra suā prouinciā. Et sic secus si velit absoluere extra prouinciā
4 existens vel etiā infra prouinciam: si alibi deliquerunt. ¶ † Legatus vero natus non potest absoluere ex vi legatiōis tales excōmunicatos etiam infra prouinciam. Et etiā si ibi deliquerūt. ¶ Et ratio esse potuit fm̄ Uincen. Quia huiusmodi legati nati non possunt absoluere tales excōmunicatos. Quia cū priuilegiū locatiōis fit locale seu loco cōcessum. ꝛ sibi semper stetur si statutum foret in oppositum iam clerici perderent priuilegium clericale si percussores nunquam de partibus illis mitterentur ad curiā. ꝛ ideo fuit statutū quod non possent absoluere. ¶ Et ex predictis no. qd̄ maiorē potestatē habet legatus de latere ꝙ legatus missus: ꝛ legatus missus quam legat⁹ natus. ¶ Item no. verba priuilegij diligenter fore attendenda. Nam secundū limites priuilegij commensurari debet potestas legati. facit qd̄
5 no. glo. ĩ. de priuilegijs. c. porro. ꝛ. c. decernimus. ¶ † Item no. quod pro delictis preteritis nunꝙ quis domicilium sortiat̄: nō videtur quem posse absolui vel dānari per iudicem domicilij. ꝛ ex postfacto acquisiti. Et sic potes notare quod sortiri domiciliū de nouo nō videtur ampliare potestatē iudicis quo ad delicta preterita. ꝛ sic transit hic do. Ant. ponēdo dicta notabilia. ¶ Sed aduerte: quia non videntur procedere ista duo notabilia vltima. per id quod habetur in. l. j. C. vbi de crimi. agi oportet. vbi patet quod pro delicto alibi cōmisso potest quis cōueniri in loco in quo habet domicilium tempore quo conuenitur. ꝛ sic sufficere videretur quod domicilium habeat tempore quo conuenitur etiā pro delictis preteritis. facit quod legit̄ ꝛ no. in c. j. ĩ. de rapto. Et istud credo verum de iure. per id quod habetur in. d. l. j. Nec obstat iste tex. quia hic loquitur in potestate ex priuilegio concessa contra ius cōmune. vt patet ex his que ha-

a ¶ Legati missi. Uide super hoc. c. d. Andre. sicu. hic late scribentem. Et ad materiā huius tex. Spec. in ti. de le. §. vij. versic. circa potestates. ꝛ sequenti vbi habes questionem.

bentur.xvij.q.iiij.si quis suadente. Ideo non potest talis potestas exerceri nisi quatenus conceditur. Et ideo cum hic non cõcedatur pro delictis preteritis cõmissis extra prouinciam merito non potest absoluere. Secus in potestate puniendi & absoluendi que competit de iure communi: quia tunc procedit quod 6 habetur in.d.l.j. ¶ † In gl.ibi.& in redeundo.scilicet ad curiã. & quod proxime dicitur in eundo intellige ad prouinciam sibi commissam.& sic multo fortius quando sunt in prouincia sibi commissa. ¶ Et no.bene ex glos.dum dixit redeundo. qđ etiã finita legatione etiam si sit extra prouinciam sibi cõmissam poterit absoluere excõicatos pro violẽta manuum iniectione. & est speciale in istis legatis de latere.& quo ad absolutionẽ istã. Nã al's extra prouinciã suã iurisdictionẽ cõtentiosam exercere non possunt.vt dictũ fuit.s.eo.c.nouit.& presertim finita legatione 7 vt ibi etiam fuit dictũ. ¶ † Sed quid si dum petitur absolutio extra prouinciam a legato de latere concurrit lesus qui petit sibi satisfieri.& dicit in multo sua interesse. Et ex aduerso petens absolui neget ꝙ multũ intersit quid faciet legatus cum non habeat iurisdictionẽ cõtentiosam extra prouinciã vt superius est dictũ.& tangit hic glo.in fi.dicit ꝙ põt cõmittere ordinario loci vt de hoc cognoscat.& vice sua absoluat.nã potest vices suas cõmittere alteri.vt tãgit glo.fi.huius.c.& pbatur.j.tit.pro.pi.c.fi.de quo etiã in Spec.eo.tit.§.nũc dicamus.ver.quid si lesus. ¶ Itẽ aduerte q2 inquãtũ gl.dicit simpliciter ꝙ legatus de latere põt absoluere excõicatos pro violenta manuũ iniectione. Limitat Host.esse verũ nisi fuerit percussio enormis.per id qđ habeť.j.de senten.excõ.c.si vero.primo rñso.& c.peruenit.c.cum illorũ.§.j.& ij.in quib⁹ pt3 ꝙ l3 papa priuilegiet aliquẽ sup absolutione fienda ab huiusmodi excõmunicatione tñ sibi retinet absolutionẽ pro enormi percussiõe. ¶ Sed certe ipse idẽ Hosti. videtur voluisse cõtrariũ vc3 ꝙ etiã pro enormi possit absoluere legatus de latere vt in.c.ad eminentiã.j.de senten.excõ. & illud etiam ibi sequitur Jo.an.& sic dicit de facto seruari per illũ tex. quod tene mẽti. ¶ Itẽ bene dixi ꝙ absoluit excõicatos ꝑ violenta manuũ iniectione.nã excõicatos ab alio ordine nõ posset absoluere nisi scđm formã eorũ que habenť in.c.per tuas.j.de 8 senten.excõ.& eo.tit.c.venerabilib⁹.lib.vj. ¶ † In gl.fi.ibi aliũde venientes supple extra ꝓuinciã delinquẽtis. Sed quid si extraneus qui venit ad ꝓuinciã in qua legatus habet officiũ delinquat in illa an poterit tunc absolui per talẽ legatũ videreť ꝙ nõ ex quo aliũde venit. ¶ Sed cõtrariũ tenuit Uincen.& sequitur Jo.an.q2 tũc tales efficiunť subditi rõne delicti cõmissi infra ꝓuinciã.facit qđ hř.vj.q.iij.c.placuit.& j.de raptoribus.c.j. de fo.cõpe.in fi.& C.vbi de cri.agi opor.l.j.& in auť.qua i ꝓuin 9 cia. ¶ † In ea.gl.ibi dũ sunt in ꝓuincia.& hoc clarũ qñ subditi deliquerũt in ipsa prouincia. ¶ Sed dubiũ est ꝙ si deliquissent subditi extra ꝓuinciã percutiẽdo clericũ an tũc poterũt intra ꝓuinciã absolui ꝑ talẽ legatũ nõ de latere. Uincen. dicebat ꝙ sic quasi hic ꝓhiberenť tmmodo absolui nõ subditi ꝓuinciã delinquẽtes. ¶ Sed Host.tenet cõtrariũ ꝑ istũ tex.qui dicit indistincte ꝙ aliunde venientes non possunt absolui. Unde cũ subditi ꝑcusserũt extra ꝓuinciã & veniãt ad ꝓuinciã ꝑ absolutione habenda videť ꝙ nõ possunt absolui.& pro hoc etiã allegat q2 tales sortiant forũ loco delicti.j.de rap.c.j. ¶ Sed ista vltima nõ modicũ valet: q2 l3 delinquẽs sortiať forũ in loco delicti bñ etiã sortiť forũ rõne delicti domicilij.& ibi etiã pro tali possit puniri. l.j.C.vbi de cri.agi op3.ideo videretur ꝙ posset absolui in loco domicilij. Et pro hoc facit qđ no.gl.in.c.j.xvj.q.j. vbi glo.dicit ꝙ absolutio fienda in foro penitentiali debeat fieri per iudicem domicilij.& non per iudicem loci delicti licet respectu primi fori contentiosi & sic de vtroq3 foro. Jo.an.simpliciter tenet opinionẽ Host.de quo in Specu.eo.ti.§.nunc dicã.ver.illud etiã. Sed vt dixi Uincen.hic tenet contrariũ.& do.Anto. hic dicit ꝙ nõ est peccatũ dicere ꝙ priuilegiũ huic cõcessum debeat subesse dispositioni iuris.& ideo sicut ius vult qđ subditũ etiã extra territoriũ delinquentẽ possit in suo loco punire ita videť etiã qđ possit absoluere. Sed si vis tenere opinionẽ Host.& Jo.ã.potes dicere qđ strictior est ptãs que cõpetit ex priuilegio ꝙ illa q̃ cõpetit ex iure cõi.& ideo de vna ad aliã nõ recte infertur vt dixi in 10 notabilibus. ¶ † Nũquid aũt existẽs extra ꝓuinciã poterit absoluere subditos suos qui deliquerunt in prouincia percutiẽdo clericum si cõsentiat diocesanus loci.videtur qđ sic per id qđ dictũ fuit.s.eo.in.c.nouit.& quod no.glo.in.c.vt litigãtes.de offi. archi.in.vj.& dicit Host.rationabili⁹ videreť vt saltẽ tales suos subditos posset absoluere. ¶ Dicit tñ qđ cum istud sit priuilegiũ a papa cõcessum.& sic limita prout hic diciť nõ audet illud extendere argumento eius quod habetur.s.de vsu pallij.in.c. 11 ij.& j.de priuile.c.sane. ¶ † Et ex hoc no.diligenter quod iurisdictio ordinaria ex priuilegio concessa nõ potest prorogari vltra limites priuilegij. ¶ Et ex hoc etiã not.do.Anto. quod iurisdictio voluntaria in spiritualibus prorogari non potest. de quo in capitu.j.& gloss.de officio delegati. Tamen vt patet ex predictis hic loquitur quãdo ex priuilegio competebat. ¶ Et nota dictum Hostiẽ.& rationem eius pro eo quod superius dixi 12 in precedenti questi. ¶ Nec ob.predictis inquantũ dixi qđ legati missi qui nõ sunt de latere possunt absoluere forenses q delinquũt infra prouinciã quod no.in.d.c.j.xvj.q.j.quia ibi loquitur in absolutione fienda in foro penitentiali.sed al's publice in qua considerantur verba priuilegij.& ideo ex quo deliquerunt in prouincia cum tunc non veniant aliunde pro absolutiõe videntur contineri in verbis priuilegij hic positis. ¶ In ea.glo. ibi proprie dicuntur &c.hec vera: q2 cardinales soli sine medio assistunt pape. Secus in alijs & etiã ipsi soli assistũt in secretis cõsilijs.vt dixit glo.& hodie etiam est expressum quod cardinales proprie dicuntur legati de latere in.c.j.§.e.in.vj. ¶ Et no.bene ex gloss. qui legati habeant potestatem conferendi beneficia. 13 ¶ † An autem legatus de latere possit absoluere illum qui iniecit manus in eũ.tenuit Jo.quod sic in.c.ij.xciij.dist.quod intellige verum saluo eo quod habetur in.c.felicis.de penis.in.vj. nam in casu illius.c.videtur speciale quod nõ possit absoluere: sed debet absolui a solo papa. ¶ Et adde etiam quod habetur 14 in cle.si quis suadente.j.de penis. ¶ † Ultimo tangit hic Jo. an eps bononieñ. possit absoluere scholarẽ hic bononie studẽtẽ qui in partib⁹ suis percussit clericũ.& intellige questionem eo casu quo põt eps absoluere a violenta manuũ iniectione: quod est qñ percussio est leuis iuxta id qđ no.in.c.peruenit.j.de sentẽ. excõ. Dicit ꝙ nõ per istum tex.nam cũ ex priuilegio cõpetat talis absolutio contra regulã.c.si quis suadente.non videtur qđ plus possit episcopus quam possit legatus de quo hic loquitur. 15 ¶ † An aũt religiosum hic studentem in legibus qui incurrit excõmunicationem ex tali actu.j.ne cleri.vel mona.in.c.fi.poterit absoluere videtur dicendum quod sic ex quo hic deliquit. ꝑ id quod superius dixi. ¶ Sed an eps ipsius religiosi possit eũ absoluere videretur qđ non ex quo eps loci delicti habet hanc potestatẽ.tñ Hostien.videť tenere contrariũ.per id quod habeť in.d.c.fi.& j.de sentẽ.excõ.in.c.nuper. Nam cũ illa sit excõicatio que fertur a canone.& nõ sit reseruata pape poterit quilibet ordinarius ipsius religiosi absoluere nedũ ipse ordinarius loci delicti.quod tene mẽti. Et per hoc nõ obstat istud capitulũ: q2 loquitur qñ secundũ regulã absolutio erat reseruata pape. licet ex priuilegio esset alij concessa. ¶ Ultimo aduerte pro intellectu: quia verbum aliunde positum in litera potest referri ad verbũ 16 iniectores.& tunc erit text.clarus pro opinio. Hostiensis † quod etiam subditus extra prouinciã iniiciens manum in clericũ nõ poterit absolui per legatum de quo in litera. Sed si referatur ad verbum accedere: tunc nõ expresse videtur probare opinio. Sed tñ adhuc potest dici quod satisfacit pro opinione predicta: q2 iniiciens manum in clericum extra prouinciam satis potest accedere ad illam eandem pro absolutione.

1 ☞ Statuta facere potest legatus que durant legatione finita.
2 Causa efficiens licet perimatur: non tñ perimitur iuris effectus in esse productus.
3 Jurisdictio legati an perimatur per egressum prouincie.
4 Jurisdictio delegati re integra extinguitur per mortẽ ciuilem delegantis sicut etiam per mortem naturalem.
5 Jurisdictio ad hoc vt perpetueť an requiratur citatio partis.
6 Statuta eoipso quod sunt edita sunt perpetua.
7 Legati possunt facere statuta penalia in sua prouincia & etiam statuta late sententie.
8 Ordinarij an possint absoluere ab excommunicatione inflicta per statutum legati.
9 Statuta facere potest legatus in spectantibus ad suam iurisdictionem non requisitis prelatis vel populo statuere tñ non põt contra ius commune.
10 Statuta facere contra ius cõmune non possunt clerici & prelati: secus in populo seculari.
11 Indulgentie date per legatum an sint perpetue.
12 Habilitare an possit legatus aliquem ad beneficia.
13 Citatio requiritur ad perpetuandã iurisdictionẽ.& nume.5.

a Nemini. Legatione finita[a] durat statutũ legati: finitur tñ ipsius legati iurisdictio si citatio non precessit.h.d. ¶ Et due sunt partes principales: sicut duo sunt dicta principalia. Secunda ibi secus autem. ¶ † No.j.quod legatus potest facere sta1 tuta. Et idem videtur de episcopo in.c.ij.§.j.de constitu.in.vj.& 2 j.de maio.& obedien.in.c.ij. ¶ † Item no.quod licet extinguatur causa efficiens non perit tamen iuris effectus in esse deductus. Secus si sit in fieri & res sit integra.de quo etiã per Legistas maxime per Bar.in.l.priuilegium.§.& si placeat.ff.de ver. 3 oblig. ¶ † Item no.quod per egressum prouincie videtur perimi

a ¶ Legatione finita.adđ ad materiã huius tex.c.ex parte.el.ij.de verbo.signi.& ibi gl.& Bal.i margi.verbo legatus.& vide do.Abb.in.j.no.

imi iurisdictio legati quod videt̃ intelligendum qñ egressus est animo nõ redeundi voluit glo. in. c. presenti. §. j. de off. or. in. vj. ⁊ quãdo est reuocatus per superiorẽ. vt no. per Jo. And. in. d. c. presenti. alleg. super glo. ⁊ dixi in. c. nouit. §. eo. sup fi. glo. ⁊ bñ
4 facit quod habet̃ in. l. pe. ff. de offi. presi. ℂ† Itẽ no. quod iurisdictio delegati re integra extinguit̃ per mortẽ ciuilem delegantis: sicut etiam per mortẽ naturalẽ. facit quod legit̃ et not. in. c.
5 susceptũ. de rescri. ℂ† Item no. ꝙ ad perpetuandã iurisdictionem videtur requiri citatio. ⁊ sic nõ videt̃ sufficere actus anterior citatione de quo plene dictum fuit in. c. licet vndiqꝫ. §. ti. j. ⁊ tanget̃ cũ gl. fi. do. tñ Ant. hic dicit. qꝺ ideo hic ad ppetuandam iurisdictionẽ requirit̃ citatio ptis: qꝛ hic extinguebat̃ iurisdictio delegantis. ⁊ etiã dignitas ipsius delegantis. Secus vbi dignitas remaneret: quia tunc sufficit actus iurisdictionalis etiam anterior citatione. ⁊ sic intelligit no. per Hosti. ⁊ Jo.
6 And. in. d. c. li. de quo an pcedat tangã cum glo. fi. ℂ† Item no. ꝙ statuta eoipso ꝙ sunt edita censeant̃ perpetua. Secus in alijs sentẽtijs cẽsure que nõ ferunt̃ p modũ statuti ⁊ respiciũt futurũ: qꝛ ille non durãt vltra tps iurisdictionis sententiantis vt no. glo. in. c. a nobis. j. de sen. excom. in glo. j. ibi si quis venerit.
7 ⁊ sic patet† qꝺ legati pñt facere statuta etiã penalia in sua pro-
8 uincia ⁊ etiam statuta late sentẽtie. ℂ† Sed an poterunt ordinarij absoluere a talib⁹ sentẽtijs latis p statuta legator̃. ⁊ sic an poterũt absoluere ab excõicatiõe inflicta per statutũ legati dic ꝙ sic secũdũ doct. si statuta nõ reseruãt alij absolutionẽ. p id qꝺ habet̃. j. de insti. ex frequẽtib⁹. vbi per Jo. An. ⁊ aliqd in. c. graue. ad finẽ. j. de prebẽ. ⁊ pro hoc faciat qꝛ subordinarius põt absoluere ab excõicatione lata p ius cõmune. j. de sent. excõ. in. c. nup. fortius poterit absoluere a sentẽtia excõicationis lata per statutũ legati. ⁊ sic eps poterit absoluere subditũ suũ ab excommunicatione: qꝛ legatus p statutũ legati: an aũt legat⁹ in cõdẽdis statutis debeat habere cõsiliũ prelatorũ puincie vel populi. videret̃ qꝺ sic. per ea que habẽtur. j. de his que fi. a prela. c. fi.
9 ℂ† Sed Inn. hic concludit ꝙ in spectantibus ad suã iurisdictionẽ põt facere statuta etiam nõ requisitis prelatis vel populo per istum tex. dicit tñ qꝺ statuta nõ poterit facere cõtra ius cõe. per id qꝺ habetur in. l. formam. C. de offi. prefec. preto. ⁊ de offi. arch. in. c. fi. facit per no. Jo. an. ⁊ qꝺ no. per gl. in. c. fi. de he
10 reti. in. vj. ℂ† Et sic no. ꝙ habẽs potestatẽ statuendi a superiore nõ põt facere statuta cõtra ius cõmune. ⁊ ideo clerici ⁊ plati cum habeãt potestatẽ a deo nõ possunt facere statuta cõtra ius cõmune seu cõtra legẽ ipsius superioris. Secus dicit do. Ant. in populo seculari: qꝛ ille habet potestatẽ a iuregentiũ ibi imperator habuit a populo. l. ij. de orig. iur. ⁊ ideo põt statuere cõtra ius commune. l. omnes. ff. de iusti. ⁊ iure. ℂ Sed certe posset dici qꝺ ideo populus potest cõtra ius statuere propter potestatez statuẽdi cõcessam ⁊ approbatã per imperatorẽ per illam. l. oẽs populi. alias nõ forte nõ potuisset cõtra ius statuere cũ translata fuit potestas de populo in imperatorem iuxta ea que haben
11 tur. j. eo. l. formã. ℂ† In ea. glo. in fi. ⁊ sic concludit glo. qꝺ indulgẽtie date per legatum erunt perpetue. Idem tenẽt doctores de quo etiã in Spec. eo. tit. §. cum superest. ver. sed nunquid iure legationis. ⁊ sequenti. dicit tamen Spec. ibi quod legatus non potest excedere numerũ quadraginta dierum. de quo in. c. cũ ex eo. de penitẽ. ⁊ remissiõi. nisi aliud fuerit ex priuilegio sibi concessum: nec obstant iura allegata in contrarium in glo. quia hic loquitur in indulgentia concessa per mortẽ priuilegij. ⁊ nõ debet durare perpetuo. j. de reg. iur. indultũ. lib. vj. Sed contraria loquuntur in pena imposita quo casu distinguit̃ an imposita fuerit sine cause cognitione. ⁊ tũc nõ durat vltra tẽpus sue iurisdictionis vt in cõtrarijs: aut fuit imposita cũ cause cognitio ne. ⁊ tunc durat vltra tẽpus vt no. in cõtrarijs. ⁊ facit quod ha-
12 betur in. c. ex literis. §. de cõsti. ℂ† An aũt legatus possit habilitare quẽ ad beneficia dic ꝙ sic vt no. Spec. eo. tit. §. supest. ver. sed nunquid põt. ⁊ ibi idẽ dicit de ordinario. ℂ In gl. pen. ibi recedendo de prouincia hoc verũ si recedit reuocat̃ p superiorem. ⁊ sic si recedit animo non redeundi. vt dixi in notabilib⁹. ℂ In ea. glo. in fi. ⁊ plenius dic de hoc vt habetur in. c. psenti.
13 j. eo. in. vj. ℂ† In gl. fi. in fi. ⁊ sic cõcludit gl. ꝙ ad perpetuandã iurisdictionẽ requiritur citatio. Idẽ voluit gl. in. c. li. vndiqꝫ. S3 contrariũ voluit Host. vbi. ⁊ etiam gl. in. c. quãuis. de offi. delega. in. vj. ⁊ clari⁹ ꝙ alibi in. c. ne aliqui. de hereticis. eo. lib. Idẽ etiam voluit hic Barsi. ⁊ Joã. an. post eum. nam dicunt ꝙ ad perpetuandã iurisdictionẽ sufficit delegatũ cõmisisse nuntio vt citaret licet actualiter non citauerit ante mortẽ delegãtis. nam sufficit secundum eos quod qualitercũqꝫ fuerit delegatus vsus iurisdictione. vt sit perpetuata. facit no. in gl. in. d. c. quãuis. Et ideo concludũt qꝺ si agitur de iurisdictione perpetuanda sufficit cõmissio de citãdo p pallegatã decre. licet. ⁊ qꝺ ibi no. Host. Si vero agitur de persona vel re propter citationẽ afficiendam

tũc nõ sufficit ꝙ citatio sit cõmissa: sed oportet qꝺ sit facta. p id qꝺ habet̃ in. c. pposuisti. de fo. cõpe. ⁊ in cle. ij. vt lit. pendẽ. Sed certe hic agit̃ de iurisdictione perpetuãda. ⁊ tñ non videt̃ sufficere cõmissio: sed requiri citatio. vnde tenẽdo Bar. ⁊ Joã. and. oporteret suppleri ad tex. dũ dicit si citatio nõ pcessit supple vel alius actus iurisdictionalis. Sed certe istud est destruere literã que aperte citationem ponderat. vnde do. Ant. aliter rñdet ad istũ tex. vcz ꝙ ideo hic nõ sufficit cõmissio in casu isto: qꝛ extinguebat̃ iurisdictio delegantis cũ persona. ⁊ ideo tunc ad perpetuandã iurisdictionẽ requiritur perpetuatio etiam respectu partium. ⁊ qꝺ aliquid quo ad partes sit exercitatũ. quod nõ vr̃ posse dici ante factã citationẽ de parte. Secus qñ nõ extinguitur iurisdictio cũ persona: qꝛ durat dignitas propter quã facta est cõmissio. vt si papa vel eps deleget. nã tũc sufficit perpetuare quo ad iudicẽ cõmittentẽ: qꝛ scdm eũ dignitas retinet subiectionẽ partium ⁊ nõ est necessaria perpetuatio quo ad partem. ⁊ sic intelligit notata in. c. licet. ℂ Sed Joã. cal. tenet opinionẽ glo. in. d. c. li. qꝺ requirat̃ citatio ad perpetuandã iurisdictionẽ etiã delegati pape. ⁊ illa est cõis opi. ⁊ ipsam etiã sequunt̃ Legiste in. l. more. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ p ista parte bñ facit qꝛ in c. vndiqꝫ loquit̃ in subdelegato delegati. ⁊ sic post mortẽ ipsi⁹ subdelegãtis. hic ex toto expirat eius iurisdi. ⁊ tñ litera ibi videt̃ velle ꝙ sufficiat ꝙ delegatus vti ceperit iuris. ⁊ sic etiã sine citatione vr̃ perpetuari. ⁊ illud etiã tenet ibi Hostiẽ. in casu illius. c. ergo nõ videt̃ fiẽda differẽtia an extinguat̃ ex toto iurisdictio delegãtis an nõ. ⁊ debet intelligi vtrobiqꝫ tũc perpetuatur iurisdictio si vti ceperit iurisdictione vel citando per istũ tex. ⁊ per ea que habentur in. d. l. more. ⁊ l. qꝛ. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ ista opinio de iure verior ⁊ tutior quã etiã vt dixi tenuit Jo. And. aliter hic sentiat Host. ⁊ in. d. c. licet. ⁊ etiam glo. in. d. c. quãuis. ⁊ in. d. c. ne aliquid. de offi. iudi. ordi.

ℂ De officio iudicis[a] ordinarij. Rubrica.

1 Urbs ⁊ diocesis differunt.
2 Libere potestatis concessio non includit facultatem aliquid agendi contra iura.
3 Libera potestas si alicui concedatur excluditur requisitio alterius seu impedimentum.
4 Inquirere põt iudex de iure canonico ad cognitionem cuiuslibet delicti: ⁊ intellige hoc de episcopis: qꝛ inferiores ordinarij non habent potestatem inquirendi.
5 Inquirere possunt epi de criminib⁹ ecclesiasticis cõtra laicos.
6 Brachium seculare inuocare põt ordinarius ecclesiasticus ad defensionem sue iurisdictionis.
7 Ulcisci ⁊ vindicari quomodo differant.
8 Fama precedere debet inquisitionẽ qñ agitur de inqsitiõe speciali secus de inquisitiõe generali que fit qñ delicta sunt incerta ⁊ etiã persone vt fit visitando diocesim vel prouinciam.
9 Testes in inquisitione recipiuntur lite non contestata quando fit ex puro ⁊ mero officio iudicis.
10 Delinquẽs efficitur de foro iudicis loci in quo deliquit.
11 Regem vel imperatorem excommunicare an possit episcopus ordinarius loci.
12 Inquirere an possit iudex ecclesiasticus inter laicos de quolibet peccato mortali.
13 Iudicare an debeat iudex secundũ allegata ⁊ probata ⁊ an ⁊ qñ debeat iudicare secundum conscientiam.
14 Brachiũ seculare põt inuocare iudex eccl'iastic⁹ ⁊ ecõtra ⁊ nu. 6.
15 Iudex secularis si cognoscat in cã cõtra mandatũ iudicis ecclesiastici nõ debet sibi concedere brachium seculare.
16 Crimen heresis est mere ecclesiasticum ⁊ de illo non potest cognoscere iudex secularis.
17 Iudex secularis an debeat exequi mãdatũ iudicis ecclesiastici.
18 Sepe queri non debet de delicto vnius.
19 Pena fori penitentialis non tollit penam fori contentiosi.

[b] Perniciosam. Epi[b] in suis diocesib⁹ habent crimina inquirere ⁊ punire ⁊ cũ op⁹ est inuocare brachiũ seculare. h. d. ℂ Et in primo ponit decisum exordiũ. Scdo dispositionẽ seu statutũ. scda ibi. habeãt ⁊ illa scda subdiuidit̃ in duas.
1 sicut duo sunt dicta scda ibi. ⁊ cũ opus. ℂ† No. j. fm do. Ant. qd cõprehẽdat̃ appellatiõe vrbis: qꝛ secũdũ eũ idẽ ꝯtinet̃ qꝺ appellatiõe diocesis de quo remittit ad. c. si ciuitas. de sentẽt. excõ. in. vj. Sed certe hic pbat̃ ꝯtrariũ: qꝛ hic ponit vrbẽ vt diuersam a diocesi. ⁊ est etiã in rei veritate diuersitas. Nã vrbs muris cingit̃ ⁊ finit̃. l. vrbis appellatiõe. ff. de ver. sign. secus in diocesi facit qꝺ no. gl. in. c. vno. de rerũ permu. in. vj. vbi bona gl. q̃ tãgit quid cõprehendat̃ appellatione diocesis. facit etiã qꝺ habetur

[a] ℂ De offi. ordi. vide. d. Andre. sic. super hac rubrica.

[b] ℂ Epi. Adde ad materiam huius text. cle. j. ⁊ ibi. d. Car. de offi. ord. Et vide per oẽs doc. in. l. imperiũ. ff. de iurisdictiõe om. iu. di. ⁊ in. c. qꝺ. j. eo. titu.

in.c.rodulphus.s.de rescrip.z in.c.accepimus.de eta.z qualita.

2 ¶ † Item no.q in concessione libere potestatis nō videtur dari facultas aliquid agendi cōtra iura lz videt restricta ad limites iuris. facit qd no. gl. in.c.ne innitaris.s.de cōstit. sm domi. Ant. ¶ Sed certe posset dici q hic nō cōcedit simplr libera potestas in acquirēdo z vlciscēdo. sed secūdū q canones censent. z ideo nimirū est restricta ad limites iuris vt voluit etiā hic glo.j. Sed vbi simpliciter cōcederetur libera potestas potestati in pcedēdo: an tunc posset non reseruata solēnitate iuris procedere

3 vide p Bar. in extrauagāti ad epm in verbo videbit. ¶ † Itē no. q verbum liberam excludit alterius requisitionem seu impedimentum si alicui cōcedatur libera potestas. facit.j.de preben.

4 de multa z quod habet in.c.licet episcop. eo.tit.lib.vj. ¶ † Itē no. q de iure canonico regulariter ad cognitionē cuiuslibet delicti pōt iudex ex inquisitione procedere qn intēdit finē vindicte publice. Nā secus si priuate vt no. per Jo.an. z Inn.j.de iureiuran. ad nostrā. el.ij. z sic ptz q licet de iure ciuili regulariter nō permittat potestas inquirēdi: sed in certis casib. l.ij.§.si publico. cū ibi notatis. ff. de adul. maxime p Bar. sed scdm ius canonicū regulariter pōt inquiri de criminibus vt hic ptz. z ideo dixit Specu. in tit. de inquisitiōe q leges tractāt semiplene de inquisitione canones aūt plenissime. ¶ Et not. q hic loquit de episcopis: an aūt inferiores ordinarij habeāt potestatē inquirēdi dicit Jo.an. qd nō per istū tex. a cōtrario sensu nisi aliud specialiter reperiatur permissum. pro hoc facit qd habet.j.c. pen. de offi. vica. in.vj. vbi ptz q lz vicarij epoꝝ habeāt ordi. vt no. tit.j.in.c.ij. tñ non possint inquirere nisi hoc eis fuerit cōcessum.

5 ¶ † Et no. etiam q hic simpliciter permittit episcopis inquirere de criminalibus. z sic videtur q etiā ꝯtra laicos possint inquirere quod intellige verum qn vellent inquirere de criminib. ecclesiasticis. al's secus per ea que habent in.c.nouit.j.de iudicijs. z in.c.causam que. qui fi. sint legi.j.de purg. cano. in.c.inter. que autem sint crimina ecclesiastica tāgitur hic in glo.ij. z.j.de fo. compe. cū sit generale. z bñ facit iste tex. intelligendo q adulteriū censeat crimē ecclesiasticū. de quo etiā hic p glos. z intellige in tex. q possunt inquirere etiā ꝯ subditos. nā contra exemptos nō possunt pcedere: nisi qn rōne criminis cōmissi perdūt exemptionē: vt qn delinquūt in loco nō exempto.j.de priuilegijs. tuarū cū ibi notatis. z in.c.j.de priuilegijs. in.vj. ¶ Itē potes notare qd cōprehendit appellatione sceleris: qz comprehenditur quodlibet delictū requirēs penā z vindictā. ¶ † Itē not. q ordinari. ecclesiastic. ad defensionē sue iurisdictionis pōt inuocare brachiū seculare. z qd vna ptās per aliā est iuuāda. de quo tāgetur cū glo. ¶ Et no. etiā q inducta ad finē iuuari nō debent trahi ad finē preiudicādo. z sic generaliter potes notare q inducta ad vnum finē non debent operari cōtrariū. facit.j.de excep. cū inter. z.l.legata inutiliter. ff. de leg.ij. ¶ † Ultimo potes notare q aliud videtur importare verbū vlcisci. z aliud verbū vindicari. Aliqui tñ dicunt qd pro eodē supponūt z idē importāt. z sic copula posita inter ipsa reuoluet per iurisdictionē primi. facit qd habetur in simili in tex. z glo.l.iam dudū. C. vbi causa status. An aūt possit esse aliqua differentia tangā in sequenti. Uñ pōt dici q verbū vlcisci concernit crimina notoria in quibus intelligitur pena nō precedente sentētia. vt no. Innoc.j.de ver. signi.c.ex parte. Sed verbū vindicare referatur ad crimina non notoria. z hoc sequebatur hic Boatius. z qd dixi in notorijs non requiri sententiam intellige solēnem seu cum solēnitate. de qua in.c.vltimo. de re iudi. in.vj. z in.l.j. z.ij. C. de senten. ex periculo reci. sed bene requiritur sentētia nō solēnis. vt not. in.c. ad nostram. el.ij.j.de iureiurā. vel pōt intelligi q verbū vlcisci referatur ad causam qn iudex pcedit ex officio. Sed verbum vindicare qn procedit per viam accusationis. ¶ Et not. qz al's est in litera vendicare. z pcedūt que superius dixi. al's est in litera vindicare. z tunc videretur hic innui. qd prius dz fieri executio q formetur sentētia attento ordine litere. Sed tunc dic qd ordo fuit preposterus q nō debet attēdi: qz resultaret intellectus iuri cōtrarius vt ptz ex his q habentur.ij.q.j. nos in quēq. z facit

8 qd habet in simili in.c.ij.j.de iudi. ¶ † In glo.j. in fin. adde qd inquantū glo. dixit q debet precedere infamia ipsam inquisitionē istud est verū qn agitur de inquisitione speciali. Secus si ageretur de inqsitione generali q fit qn incerta sunt delicta. z ēt persone. vt qn fit inquisitio generalis visitādo diocesim vel prouinciā.j.de accusationibus.c.sicut olim. z de censibus romana ecclesia. lib.vj. vel qn maleficium est certū: sed ignoratur quis fecerit. nam in istis casibus pōt etiā pcedi. z infamia non precedente contra incertā personam. de quo per Inno. in.c.j.de postu. prela. z ibi per Joan.an. z aliquid etiam in.c.bone.el.j.s.de elec. per Bar. in.l.ij.§.si publice. ff. de adul. ¶ † Itē no. inquantum glo. dixit q in inquisitione recipiuntur testes lit. nō cotest. qz est hoc verū qn fit ex puro z mero officio iudicis. Secus qn

ad instantiā alterius. per id qd no. Inno. z Joā.and. in.c.cum clamor.j.de testi. z facit qd no. in.§. sunt z alij. alleg. in gl. z no. ex glo. qd vbi cōcedit libera potestas a iure non videt includi potestas aliquid contrafaciendi vel omissa iuris solēnitate. z sic facit ad ea que habent in.l.j. C. de sac. sanc. eccl. z etiā colligebat

10 do. Anto. Sed de hoc dic vt tetigi in notabilib. ¶ † In glo. ij. in fi. licet eī forēsis sit qui delinquat tñ efficit subditus rōne delicti. z de foro iudicis loci delicti.j.de fo. cōpe. in.c.fi. z de ra

11 pto.c.j. z in iurib. alleg. in gl. ¶ † Sed an poterit eps ordinari. loci regē vel imperatorē excōicare dicit Inn. qd sic exhibēte rebellione. z precedente admonitione canonica etiā super excessibus notorijs. p id qd habet.lxiij. dist. in.c.valentinianus. quod dic verū nisi esset vnus seuerus vel iniuriosus: qz tūc papa vicarius summi regis cognosceret etiā de notorijs z inquiret si sit infamia: vel si accuset. facit insti. de his q sunt sui vel alieni iuris.

12 in.§.fi. ¶ † In glo.iij.ª ibi. z de his principalius inquirere zc.

a no. bene ex glo. quot dicant esse crimina ecclesiastica. de quibus iudex ecclesiasticus infra laicos pōt cognoscere. Idē etiā no. gl. in.c.cū sit generale. de fo. cōpe. z.vj.q.j. in summa. de quo dic vt dictū fuit in.d.c.cū sit generale. ¶ Et no. ex glo. intellectū istorū verboꝝ secundū q canones cēsent: qz debent intelligi de criminib. ecclesiasticis pōt etiā esse alius intellectus vt intelligat prout canones cēsent qd in imponēdis penis seruent canones sic vt imponant pene a canone imposite.j.de pe.c.lz. z in subsidiū recurrat ad leges.j.de ope. no. nuntia. in.c.j. ¶ In ea. glo. ibi de quocūq mortali peccato: hoc verū qn vult inquirere ad fi. corrigēdi peccatū. nā al's ad priuatā vtilitatē nō posset inqui-

13 rere. p id qd no. Inn.j.de iureiurā.c.ad nostrā. el.ij. ¶ † In ea. glo. ibi scdm q putat z alibi etiā dr q pōt iudicare scdm quot visum sibi fuerit in aut. sed hodie posita sup.l.rē nō nouā. C. de iudi. Sed certe vt ibi tāgit gl. pōt intelligere qd dz iudicare secundū qd putat vel scdm q sibi visum fuerit: sed scdm leges seu canones. z sic nō obstaret iura alle. in glo. ¶ In ea. gl. in fin. z hodie est.c.j.de re iudi. in.vj. z dū glo. dicit qd qui cōtra consciētiā iudicat punit scdm illā constitutionē intellige si iudicat ꝯ consciētiā cōtra iura z iustitiā z preiudiciū partis. vt patet ex dicta decre.j. z sic nō obstat opi. glo. z de materia per glo.s.de offi. delega.c. pastoralis.§.qz vero. vbi etiā p Jo.cal. cuius verba hic refert do. Ant. de quo etiā ibi dixi. Nam cōcludit q si habet conscientiā informatā ex coniecturis: tūc pcedit opi. glos. qz dz illā deponere z sequi allegata z pbata. ¶ Si aūt habet verā z indubitatā cōscientiā in oppositū eius quod est pbatū: tūc licet Inno. videat distinguere inter causas ciuiles. z tūc posset pcedere opi. glo. z causas criminales. vt debeat potius sequi conscientiā: tñ Jo. calde. nō distinguit inter predictas causas: sed dicit quod aut habet conscientiā informatā contra eum. Sed actor vel accusator non probauit: aut habet conscientiam indubitatam pro reo: sed actor vel accusator probauit contra ipsum primo casu debet absoluere non condēnare: quia non sequitur actor vel accusator dicet verum: ergo iudex debet reū condēnare: quia non debet condēnare nisi constet sibi esse reū per probationes legitimas vel per factum notorium.ij.q.j. nos in quēq. z.c. de manifesta. dicit tñ quod non debet pronuntiare reū non deliquisse ne faciat contra conscientiam. Sed ipsum absoluet ab impetitione actoris. ¶ Sed do. Anto. dicit quod cum talis absolutio haberet preiudicare. z iam in alia instātia cautius esset si cōfidit de probatione quod in posterum possit fieri quod non absoluit diffinitiue: sed ab obseruatione iudicij. Sed certe istud non videtur procedere de iure: quia quādo datus fuit terminus actori vel accusatori ad probandum: tunc debet absolui diffinitiue reus. licet secus esset qn non fuisset datus termin. ad probandum. z instaret finis instantie: quia tunc deberet absolui ab obseruatione iudicij.l.properandum.§.j. C. de iudicijs nec videtur peccare si absoluit diffinitiue eo casu quo dat. fuit terminus ad probandum. z non probauit ex quo iura sic precipiunt vt taliter absoluatur. argu.l.gracchus. C. ad.l.iuliam de adulte.xxiij.q.iiij. in.c.qui peccat. ¶ Secundo casu qn sit indubitatus reum innocentem: qz forte vidit alium commisisse delictum: tamen probatio facta est contra reum. z tunc sm Joan. Calde. non condēnabit reum ne contra consciētiam feratur. z ne infringat veritatem contra illud quod habetur.ij.q.vij. iudicet.xj.q.iij. eorum.xxxv.q.j. nullum. z de re iudi. cum eterni. lib.vj. z quia non videtur posse contra talem veritatem conscientiā informari. per id quod habetur.j.de senten. excommu.c.inquisitionem. z de restitu. spolia.c.literas. z de reg. iur. in.c.qui scandalizauerat. z dicit non esse sanum consilium quod subdeleget alteri: quia sic esset causa mali.lxxxvj. dist. in.c.facientis. z ideo secundum eum non debet falsas probationes repellere diligenter inquirendo a testibus de circunstantijs loci temporis. z vt sic deprehendat falsitatē ex varietate vt habetur in hystoria de

Daniele

a ¶ In glos.iij. Uide sup hac gloss. do. Andre. Sicu. hic in.vij.co. ver. not. ibi inquirere.

Daniele ⁊ Susanna.facit quod habetur in.l.hoc carmen.ff.de testibus.⁊.j.de testib⁹.in.c.cū causam.vel secundū eum supersedeat si est verisimile quod ex illis actis nulla fiat condēnatio.ff.de penis.in.l.absentem. Si vero sit verisimilis presumptio de contrario tunc consuluit quod potius absoluat:quia hoc est minus malum.per id quod habetur.xiij.dist.in.c.j.⁊.ij.nec obstat qd debet iudicare de eo qd scit vt iudex ⁊ nō vt homo:qꝛ secundum eū scire non pōt vt iudex quod non scit vt homo qualitas iudicis non pōt habere secundū eū cōscientiā de aliquo nisi per subiectū ⁊ organū hoīs.⁊ ideo si vt homo habet cōscientiā informatā in oppositū eius qd est probatū cōtra veritatē. non vr̄ qd possit scire vt iudex cōtra ipsam veritatē.⁊ sic residet.d.Ant. dicens ꝙ predicta ꝓcedūt qn̄ queritur de actu iudicādi:sed qn̄ q̄ratur de actu exequēdi:tunc est secus qn̄ sententia esset aliqua vt in.c.porro.de offi.dele.⁊ in.d.c.pastoralis.§.qꝛ vero.qd intelligit qn̄ agitur de executione in causa ciuili.secus si in criminali.p id qd no.in.d.§.qꝛ vero.Nec ob.predictis.l.illicitas.§.veritas.ff.de officio pſidis.vbi dicit̄ ꝙ veritas nō vitiat̄ ex errorib⁹ gestorū.qꝛ illud ꝓcedit vbi de re cōstet per veras probationes. ⁊ sic residet do.Anto.⁊ per hoc vr̄ in effectu reprobare gl. Sed aduerte qꝛ ratio Jo.cal.nō videt̄ ꝓcedere:qꝛ ille q est iudex vr̄ representare duplicē personā.vnā tanꝙ priuatā personā:aliam tanꝙ personā publicā.facit qd habet̄ in.c.proxi.nō est possibile aliquid sciat tanꝙ persona priuata.⁊ causam nesciat tanquā persona publica:sicut etiā dicit̄ in.c.sequenti.aliquid dicitur sacerdos scire vt deus.⁊ qꝛ scit in foro penitentiali in quo repsentat vices dei.⁊ illud nescit tāꝙ homo vel tāꝙ simplex sacerdos: vnde etiā interrogatus in via testimonij posset dicere se nescire: qꝛ nescit vt testis.de penit.dist.vj.si sacerdos:qꝛ aliud dicat̄ iudex scire tāꝙ priuata psona.⁊ aliud tāꝙ iudex.⁊ sic tanꝙ publica persona. ❡ Et sic videt̄ qd cū habeat iudicare tāꝙ iudex.⁊ nō tanꝙ priuata persona.⁊ nō tāꝙ iudex dicatur scire illud de quo sit sibi fides.l.quinquaginta.ff.de ꝓbatio.videtur ꝙ possit iudicare scd̄m probata.Fateor tn̄ ꝙ si esset supremus iudex.vt papa vel imperator vel alius qui nō astringeretur legibus.qd tūc deberet sequi veritatē.facit.l.j.§.fi.ff.de questio.Sed si est alius iudex inferior qui astringat̄ legibus:tunc nō videtur tuta opinio Joā.cal.qꝛ si absoluit reū a debito vbi ꝓbatum est contra reum poterit iudex in syndicatu cōueniri ad interesse ipsius partis.p id qd habet̄ i.l.si iudex.ff.de var.⁊ extraor.cogni.⁊ insti.de obli. que ex delic.nascū.§.j.⁊ ideo ex quo iudex passurus esset dānū si absoluat reū contra quē est facta ꝓbatio ⁊ astringat̄ p leges ad iudicandū scd̄m ꝓbata.⁊ aliter puniat̄ videt̄ ꝙ nō peccet si tunc condēnat reū.⁊ fecit aliquid qd potuit per veritatē emēdari:qꝛ nō debet dici peccare qui iuris autoritate.facit vt in palle. c.qui peccat.Fateor tn̄.ꝙ vbi iudex nō timeret pati dānū vel penā:forte tolerabilis esset tunc opinio Jo.cal.vt tunc possit absoluere ex quo scit veritatē ꝗ vt priuatus.Et per p̄dicta satis videt̄ qd nō esset malū consiliū eo casu quo iudex timeret penā vel dānum si faceret alteri causam cōmitti:qꝛ tūc facit principaliter vt penā vel dānum nō habeat iudicare supra veritatem: nō aūt sponte dat causam vt alius malum faciat: qꝛ postea habebit iudicare imo ille bene faciet iudicando scd̄m ꝓbata.ff.de officio presi.l.illicitas.§.veritas.cū ibi notatis.si aūt agitur de cā criminali:tūc si est iudex inferior qui astingitur legib⁹: nec pōt reperire veritatē:seu illā iudicialiter liquidare:tūc si non timeret verisimiliter dānum vel penam tolerari posset opinio Joā.cal. multofortius ꝙ ciuili.⁊ tunc absoluet reum potius ꝙ cōdēnet propter maius periculū. ❡ Si aūt timeret dānum vel penā tūc si timeret penā pecuniariā satis videret̄ qd potius deberet illā pati ꝙ reū innocentem ad mortē condēnare: qꝛ proponēda est aīa hominis cuicūꝗ rei tēporali.xij.q.ij.precipimus.⁊.C.de sacrosan.eccl. in.l.sancimus.⁊ hoc forte verū si videretur illū verisimiliter p suā absolutionē debere euadere.vbi aūt verisimiliter nō esset euasurus per talē absolutionē:tunc esset magis dubium qd fiendum tn̄ adhuc tutius posset absoluere propter casus qui possent cōtingere:cōiter tn̄ tenet̄ qd si tunc condēnet nō peccet cum restringatur ad id faciendū iuris autoritate volentis iudicari scd̄m allegata ⁊ ꝓbata vt no.Cy.Bar.in.l.j.C.vt que desi. aduoca.partiū.⁊ dixi in.d.§.qꝛ vero.vbi aūt iudex timeret psonalem penā si reū absolueret:tūc si vellet illam pati potius quā condēnare innocentem quo deū mereri videretur. ❡ Sed si nō vellet pati prout cōiter cōtingeret:tunc cum prima charitas incipere t a seipso.l.preses.C.de serui.⁊ aqua.⁊ astringatur per iura ad iudicandum scd̄m allegata ⁊ probata ⁊ al's teneat psonalem videretur qd non pudet si tunc condēnet reum ex quo iure hoc facit argumēto.d.c.qui peccat.⁊ in.d.l.gracchus.ad.l.iuliā de adul.⁊ vt dixit hec cōis opinio Legistarū ⁊ Theologorū vt patet ex his que voluit glo.hic cū qua transit etiā hic Joan. an.⁊ alij doc.excepto Joā.cal.⁊ etiā ex his que vo.p legistas in d.l.j.C.vt que des.aduo.partiū.vbi per glo.Cy.⁊ Bar.⁊ But. ⁊ alios.Spero tn̄ ꝙ deo propitio si iudex esset diligens diligenter inquirendo a testibus ⁊ circūstantijs qd deprehendat falsitatē sicut contingit in Daniele ⁊ Susanna.⁊ de materia etiam

14 dixi in dicta decre.§.qꝛ vo.licet hic aliqua addiderim. ❡ † In gl.pe.in fi.⁊ sic vult gl.iuncta cum tex.qd potestas ecclesiastica adiuuari debet per secularem potestatem:similiter etiā econtra iudicē ecclesiasticum adiuuare debet iurisdictio iudicis secularis.facit qd habet̄ in.c.ij.de exceptio.in.vj.⁊ sic quo ad p̄dicta parificari debet potestas secularis ⁊ ecclesiastici.dicit tn̄ Inno. qd in hoc est differētia:qꝛ iudex secularis nō poterit compellere iudicem ecclesiasticū vt sibi prestet auxiliū cum censeatur inferior.de maio.⁊ obediē.c.solite.⁊ qꝛ secularis nō habet potestatē in personā ecclesiasticam.de iudi.in.c.qualiter.⁊.c.decernim⁹. Sed iudex ecclesiasticus bene pōt cōpellere iudicē secularē per censurā ecclesiasticā admonitione premissa.vt hic tetigit glo.⁊ facit qd habet̄ in.c.principes.xxiij.q.v.⁊ in.c.ij.de male.alle. in glo. ❡ Itē in alio est differentia scd̄m eū:qꝛ secularis requisit⁹ vt iuuet iudicē ecclesiasticū nō poterit examinare ꝓcessum iudicis ecclesiastici.Sed ecclesiasticus iudex nunꝙ ad petitionē iudicis secularis excōicabit nisi ex cā rōnabili.⁊ seruata forma canonica.j.de sentē.excō.c.sacro.⁊ eo.tit.c.j.lib.vj.cui forme non videt̄ posse per pactū renūtiari.de foro cōpe.si diligenti.de quo tn̄ dicendū vt dici cōsueuit in.c.penul.in glo.de offi.deleg.⁊ si excōicatus aliquid rōnabiliter voluerit apponere debebit audiri.ij.q.j.in.c.nemo.demū Inno.videtur ab hoc vltimo recedere dicens ꝙ iudex ecclesiasticus ad petitionem iudicis secularis non excōmunicabit proscriptos seu bannitos a iudice seculari: nec ecōtra secularis ad requisitionē ecclesiastici excommunicatos ab ecclesiastico iudice proscribet seu bāniet.Sed bene dicit ꝙ ecclesiasticus in suis predicationibus ⁊ in alijs actibus suaderi debebit subditis quod euitet proscriptos seu bānitos a iudice seculari.⁊ si non obedierint ipsi prescripti iudici seculari poterit iudex ecclesiasticus exigente rebellione illos excōicare.xj.q. iij.qui resistit.⁊ similiter econtra iudex secularis faciet euitari excommunicatos per iudicem ecclesiasticum.⁊ si ipsi excommunicati etiam sint rebelles poterit etiā illos proscribere seu bannire exigente rebellione.cum etiam tunc possit ad instantiā ecclesie tales animaduertere.j.de iudicijs.cum non ab homine. ⁊ dicit etiam Hostien.quod nec excōmunicato nec bānito vasalli sunt obligati donec ab ecclesia vel rege fuerint restituti.per id quod habetur in lib.feudorū in tit.hic fi.lex deinde consue.⁊ eo.

15 c.dño guerram faciente. ❡ † Et per predicta dicit Inno. qd si iudex secularis cognoscat in causa contra mandatum iudicis ecclesiastici quod non debet sibi concedere brachiū seculare.Et ponit etiā hic in fine scd̄m vnū intellectū.dum dixit nō ad preiudicandum ⁊c.Nec ob.c.pastoralis.§.quia vero.de offi.deleg. vbi alicui committitur executio non debet admittere aliqd contra sententiam nec cognoscere:quia secundū eum ibi loquitur qn̄ committitur iudici inferiori: sed hic possunt dici esse pares potestas:videlicet iudicis secularis ⁊ potestas iudicis ecclesiastici quo ad id de quo agitur.per id quod habetur.xcvj.di.in.c. duo.⁊.c.cum ad verum.licet certo respectu possit dici ecclesiasticus esse maior.per id quod habetur.s.de maio.⁊ obe.c.solite. ⁊ per hoc etiam infert quod si vnus episcopus fecit sententiā iniustam ⁊ adsunt pares iudices.⁊ quia in bono tamen debēt sibi auxilium prestare.demū finaliter Inno.videtur dicere predicta fore vera quando mandatum est extraiudiciale:quia tunc si est iniustum non tenetur exequi iudex secularis si videt eū esse iniustum.secus si sit mandatum iudiciale factum precedente sententia:qꝛ tunc tenebitur iudex secularis exequi ex eo: qꝛ tunc non pertinet ad eum cognoscere de sententia.⁊ eadem ratiōe vterqꝫ videretur dicendum quando requirit alium episcopū pro executione mandati a se facti.⁊ ista opinio videtur verior:qꝛ iudex inferior vel par non pōt infringere actū superioris vel paris cū non habeat iurisdictionem par in parem vel superiorem.de elec.in.c.innotuit.⁊ in.l.nam ⁊ magistrat⁹.ff.de arbi.⁊ ideo tūc obijcitur aliquid contra sententiam non habebit ipse iudex secularis vel etiam alius eps de hoc cognoscere vt possit super tali obiectione pronuntiare:sed bene posset se informare ad finē vt referat illi qui sententiauit si forte obijciatur exceptio que sui natura consueuit impedire executionē.de quo tamen dicēdum vt plene consueuit dici in.c.pastoralis.de offi.deleg.j.de re iudi. de cetero.⁊ in.c.quod ad consultationem.⁊ per Bar.in.l.a diuo pio.in prin.ff.de re iudi.⁊ hec etiam procedunt quando sententia fuit lata in causa ciuili:si autem fuisset lata in causa criminali tunc isto casu concludit hic do.Anto.qd si est crimē sup quo etiā habet potestatē cognoscendi iudex secularis non tenebitur stare processui iudicis ecclesiastici.al's secus.per id quod habet̄ in.§.si vero crimē.in auf.de eccle.tit.colla.viij.⁊ alle.etiā quod

nu. 3 ubi q habes

no. Barto. in l. diuus. ff. de custo. reorum. et quod no. etiam idem Barto. et Guiliel. in l. magistratibus. ff. de iurisdi. om. iudi. et bene facit etiam quod notatur in clemen. pastoralis de re iudi. per glo. et per Cy. in auth. qua in prouincia. C. ubi de cri. agi oportet. ¶ Sed aduerte quia Guiliel. et Barto. in locis preallega. aliter loquuntur. Nam dicunt quod aut processus fuit factus a iudice incompetenti. et tunc clarum: quia non tenetur alius iudex illi stare. d. l. diuus. et. j. de iudi. at si clerici. aut fuit factus per iudicem competentem. et tunc aut fit remissio ex iure priuilegiato exemplum in l. non dubium. ff. de custo. reorum. quando miles qui commisit delictum, et processum est contra reum per presidem loci delicti. et remittitur puniendus ad magistratum militis sub quo militat. et tunc debet stari processui. ut in d. l. non dubium. Aut fit remissio ad alium iudicem propter defectum potestatis ut contingit quando iudex ecclesiasticus qui tulit sententiam contra relapsum in heresim remittit ipsum ad iudicem secularem, facit quod habetur de hereticis. in §. super eo. et c. accusatus. lib. vj. Nam iudex ecclesiasticus non pot damnari ad mortem vel ad penam personalem. j. de cleri. vel mona. in c. sententiam. sed iudex secularis sic: tunc isto casu non tenetur stare processui. per id quod habetur in d. §. si vero crimen. ¶ Sed aduerte quia Guil. et Bar. licet legiste communiter transeant cum dicto ipsorum videntur male di-16 cere in hoc ultimo: † quia crimen heresis est mere ecclesiasticum: de illo non pot cognoscere iudex secularis. j. de hereti. c. inquisitionis. §. prohibemus. lib. vj. Ideo videtur quod omnino stare debeat processui iudicis ecclesiastici. per id quod habetur i. §. si vero ecclesiasticum. in auth. de eccle. titu. Secus quando erat crimen de quo posset se intromittere: quia tunc stare non tenetur processui iudicis ecclesiastici. ut habetur in d. §. si vero crimen. In eadem autem etiam tetigi superius post domi. Anto. ¶ Et ex predictis potes concludere si queritur an iudex secularis debeat exequi mandatum iudicis ecclesiastici. quia aut est mandatum extraiudiciale aut iudiciale: si extraiudiciale debet exequi nisi videat illum esse iniustum. Si autem sit iudiciale. et tunc aut emanat super causa ciuili aut super causa criminali. Si super causa ciuili debet exequi nec pot admittere exceptiones iniustitie nisi prout alius executor. de quo dicendum ut dici consueuit. s. ti. ij. c. pastoralis. §. quia vero. et in aliis remissionibus superius datis. et idem dicas esse si mandatum fiat alteri epo. Si autem emanat super causa criminali tunc distingue aut est crimen de quo non pot cognoscere secularis: aut pot cognoscere primo casu tenetur stare processui ut predixi illud autem videtur esse certum extra quod iudex ecclesiasticus non tenebitur excommunicare ad instantiam iudicis secularis: nisi monitione premissa. per id quod habetur in c. sacro. j. de senten. excom. dicit etiam hic Inno. quod si aliquis clericus vel laicus non paret sententie sui iudicis quem confitetur esse suum iudicem vel notorium est nec coram superiore appellatio: vel supplicationem prosequitur nec aliud rationabile pretendit: quia tunc potest exerceri iurisdictio contra talem. facit. xcvj. distin. in c. cum ad verum. si autem esset exemptus tunc non valeret quod fieret a prelato contra illum saluo: tamen eo quod habetur in c. j. de priuilegiis. in vj. Et per predicta pot decidi questio de qua tangit hic Jo. an. videlicet an si lata sit sententia excommunicationis per episcopum contra prelatum qui ante sententiam allegabat se exemptum. et ideo se non teneri ad recipiendum visitantem et appellauerat an si eps inuocet brachium seculare contra dictum prelatum debeat sibi impendi. nam videtur quod non per predicta: quia ex quo appellatio est interposita ex iusta causa scilicet ratione exemptionis: scilicet lata per episcopum interim pendente appellatione est nulla. j. de appellat. c. per tuas. ideo non meretur executionem. et si dicatur ex hoc non habet se intromittere executor. ut in c. pastoralis. §. quia vero. s. tit. ij. pot dici quod immo quando constat de exceptione nullitatis ex defectu potestatis sententiantis ut erat hic tam ratione excommunicationis quam appellationis non tenetur exequi. et ideo non tenebitur iudex secularis tunc prestare suum auxilium. et pro hoc etiam patet quod non obstat si dicatur quod episcopus habet de iure communi visitare et punire. et quod non valet appellatio contra correctionem. j. de appel. cum ad materiam quia illud ve-17 rum nisi ex iusta causa sit interposita appellatio. ¶ † In gloss. fi. in fi. idem in effectu vult hic Hos. nam dicit quod ad preiudicium non vocabitur secularis ne laicus possit de causa cognoscere Innoc. vero dicebat quod ideo dicit non ad preiudicandum quia si iudex secularis videretur inique agere non teneretur exequi nec dare brachium seculare. ¶ Sed hoc intellige secundum ea que dixi super glo. precedenti vel quando euidenter et notorie esset iniquum mandatum. per id quod habetur. j. de appel. c. solicitudinem. et de re iudi. c. cum bertoldus. Pe. vero et Abbas dicunt quod intentio text. est excludere preiudicium delinquentis. ut sic non puniatur actus quam debeat Jo. an. dicit quod sensus esse pot quod non ex ira vel indignatione implorandum est brachium seculare. Sed ex zelo iustitie vel potes dicere secundum alios quod non vocatur ad preiudicandum ex eo: quia non preiudicatur iudici seculari quominus ipse possit facere executionem de laicis. Sed 18 hec expositio non placet Host. † quia non debet de delicto unius homo minus sepe queri. l. licet. ff. nau. caupo. do. Anto. hic concludit quod si ecclesiasticus puniat pena spirituali seu penitentiali per correctionem criminis tunc secularis poterit imponere penam tempo-19 ralem: † quia pena fori penitentialis non videtur tollere penam fori contentiosi. per id quod habetur in c. admonere. xxxiij. q. ij. in tex. et glo. et j. de diuor. gaudemus. circa finem. quod tamen non videtur placere Host. quia ecclesia debet defendere penitentem. xj. q. j. in c. aliud. et sic residet do. Anto. ¶ Sed posses dicere quod ibi loquitur in reo qui facit penitentiam publicam et solennem. Nam tunc illa potest dici quasi fori contentiosi ex quo publica fit cum solennitate ut contingit in istis qui ex iniuncta penitentia incedunt nudi. Secus quando est penitentia fori penitentialis que non fit publice. et sic loquitur in d. c. admonere. et c. gaudemus. Si vero quis est punitus pena fori contentiosi a iudice ecclesiastico tunc concludit quod si pena est accidentalis et non naturalis poterit puniri postea per iudicem secularem per ea que no. per Innocen. j. de purga. cano. c. cum dilectus. Secus si fuit punitus pena ordinaria delicti in foro ecclesiastico: quia tunc non punitur postea pena alia in foro seculari. per id quod habetur in c. de his. j. de accus. de quo dicendum. ut ibi et in preallega. c. cum dilectus.

a ¶ Qui scit. Ad huius. c. materiam vide omnes doct. in c. omnis utriusque sexus. de penitem. et remi. de peni. dis. vj. sacerdos.

1 ¶ Scire aliquid dicimur quandoque ut iudex quandoque ut deus quandoque ut homo.
2 Scire pro certo dicitur quis illud quod scit per sensum suum corporeum.
3 Ecclesia non iudicat de occultis quomodo intelligatur illud vulgare.
4 Libellus peto iustitiam mihi exhiberi procedit.
5 Occultum peccatorem non debet curatus a communione repellere.
6 Sententia incerta et generalis ferri potest etiam non determinata certa persona.
7 Sententia excommunicationis ferri non debet non premissa monitione et sine cause cognitione.
8 Excommunicare an possit sacerdos.
9 Judas non fuit a christo proditus.
10 Sciri an dicatur quod per confessionem scitur.
11 Licitum in genere an sit licitum in specie.
12 Sententia que certam quantitatem non continet nulla est.
13 Excommunicator si dicat excommunico unum ex pluribus malefactoribus an omnes erunt excommunicati vel nullus.
14 Hostias undecim ante se habens putans solum esse decem si proferat verba consecratoria an consecrabuntur omnes vel nulle vel alique et alique non.
15 Consecrare non pot sacerdos totum panem qui est in platea.

a Si sacerdos. Ordinarius qui scit a non ut iudex vel homo: sed ut deus subditum esse criminis reum pot illum indeterminate sed non nominatim arguere vel punire. h. d. Et diuiditur in partes duas principales sicut duo sunt dicta principalia. Secunda ibi: sed si idem. prima posset subdiuidi. nam primo ponitur thema ex quo tacita resultat questio. secundo responsio. tertio ratio. secunda ibi nisi. tertia ibi. sicut dixit. ¶ In tex. ibi sciat pro certo: puta quia vidit eum delinquere. ¶ Item ibi confessus fuerit supple in penitentia. et sic in secreto. et hoc casu dicitur scire ut deus: quia vice dei fungitur in 1 actu confessionis: sed in precedenti dicitur scire ut homo. ¶ † No. j. ex tex. coniuncta glo. triplicem scientiam: una est quam quis habet ut homo scilicet per sensum corporeum per quem debet testis deponere. j. de testi. cum causam. cum ibi notatis. Alia est quam quis habet ut deus ut per confessionem sibi factam in foro penitentiali ut j. de peniten. in c. omnis. et si quis habeat solum hanc scientiam ut deus si interrogetur ut testis poterit secure dicere se nescire cum re vera ut testis nesciat. facit quod legitur et no. de peni. distin. vj. c. si sacerdos. Tertia est quam quis habet ut iudex scilicet per agitata et probata ordine iudiciario. j. de probatio. c. quoniam contra 2 falsam. et facit quod dictum fuit. s. c. proxi. ¶ † Item no. quod quis dicitur scire pro certo id quod scit per sensum suum corporeum ut homo non autem videtur proprie scire pro certo quod scitur per confessionem. et pro hoc facit quod no. in rubri. j. de probatio. ubi dicitur quod confessio non est proprie probatio. sed probationis relenatio. et hoc facit ad id quod alibi no. videlicet quod testis non dicatur reddere sufficientem causam scientie respectu veri facti si reddat rationem: quia interfuit confessioni. et ideo si quis articulauit se mutuasse. Tertio decem non videtur quod testis probet articulum si dicat se interfuisse confessioni per titium de mutuo sibi facto decem: quia articulus concernit verum mutuum naturale. Sed testis non deponit de illo: sed potius de mutuo ciuili. quod habetur per confessionem. l. ij. §. fina. et ibi per Barto. ff. si cer. pet. et facit quod no. per eundem in l. si debitorem. ff. de nouatio. et quod no. in c. si cautio. j. de fi. instru. et in Spe. de teste. §. j. ver. sed pone egi. ¶ Item no. quod de eo quod iudex scit ut deus vel ut homo. et non ut iudex non potest iudicare specifice: sed be-3 ne potest iudicare in genere. ¶ † Et sic not. qualiter intelligi debeat illud vulgatum quod ecclesia non iudicat de occultis. j. de simo. sicut tuis: quia verum est in specie sed in genere et determinat bene iudi-4 catum. ¶ † Item not. quod procedit libellus peto iustitiam mihi exhiberi de quo

de quo per Inn. ⁊ Io. an. ĩ. de ordi. cogni. c. cũ dilectus. ¶ Itẽ no. ꝙ quilibet rector curatus videt habere iurisdictionẽ. ⁊ ad finẽ correctiõis peccati vt possit ex officio ad partis instãtiã censurã ecclesiasticã exercere saltẽ in gñe. ⁊ peccatorẽ ad satisfaciẽdũ cõpellere. ¶ † Itẽ no. ꝙ occultũ peccatorẽ nõ debet curat⁹ repellere a cõmunione si illã velit. nã alias videret prodere seu manifestare peccatorẽ: sed debet eũ in secreto admonere ne se ingerat communioni. ĩ. de senten. excom. cum non ab homine. ¶ † Itẽ no. casum in quo põt ferri sentẽtia incerta ⁊ generalis etiã nõ determinata certa persona nec requiri ordinem iudiciariũ: nec etiã requiri ꝓbationẽ. nec ob. qđ habet. ĩ. de sen. excõ. c. sacro. vbi nõ † dꝫ ferri sententia excõicationis monitione nõ ꝑmissa ⁊ sine cause cognitione: qꝛ rñderi põt ſm Abbatẽ qñ agitur de excõicatione speciali. Secus de generali: vel potes dicere ſm Host. ꝙ sicut excõmunicationẽ generalẽ precedere debet ad monitio generalis. alle. ĩ. de sentẽ. excõ. c. romana. §. sed nec in specie. ⁊ sic debet intelligi hic. nec ob. quod habet in eod. c. in. §. caueat. qꝛ verũ est quod excommunicatio generalis non debet ferri nisi in causa rationabili. Sed incertitudo censet esse cã rationabilis. ff. de rei vendi. l. que de tota. §. incerte partis. ⁊ l. j. §. nonnũꝙ. ff. quorũ legatorũ. ⁊ qꝛ etiã hic suberat cã delicti scđm veritatẽ. licet de illa iudiciali nõ cõstaret. ¶ † Itẽ no. qđ sacerdos põt excõicare qđ est verũ si est curatus ſm Host. ⁊ licet sup hoc fuerint opiniones: tñ possunt concordari. vt dicit hic Abbas qꝛ si habet cõsuetudo ꝙ possit excõicare cã cognita tũc poterit. facit quod habet. ĩ. c. duo. ⁊ ĩ. de ar. c. dilecti. Si autẽ non apparet de consuetudine: tunc cũ cause cognitione non poterit excommunicare specialiter: sed generaliter sic per istum text. ¶ Itẽ potes notare ꝙ etiam de eo ꝙ ordinarius scit vt Deus poterit iudicare: si illud etiã per ꝓbationẽ iudiciariã fiat sibi notum. al's secus. ĩ. de peni. ⁊ remis. c. oĩs. ver. caueat. ¶ † Ultimo no. ꝙ Christus nõ ꝓdidit iudã: sed cõtra illud facit qđ imo videt ꝓdidisse dñ dixit q intingit mecũ manũ in parapside. ⁊ ille est reus: sed dic vt no. per glo. in. c. cũ omne. de cõsecra. dist. ij. qꝛ illud dixit Ioanni euãgeliste in secreto in aure. ⁊ facit qđ hr̃. ij. q. j. si peccauerit in glo. ij. ¶ † In glo. j. in fi. ⁊ sic vult gloss. qđ etiã certo respectu dicat sciri illud qđ scit ꝑ cõfessionẽ delinquẽtis qđ certo respectu põt ꝓcedere ex eo: qꝛ nõ est verisimile qđ cõfiteret ꝯ se si nõ esset verũ: tñ nõ simpliciter habet tãta certitudo ꝑ cõfessionẽ quãta habet ꝑ ꝓpriũ sensum corporeũ vt dixi in notabilibus. ⁊ vr̃ hic innuere litera dũ posuit alternatiuam inter ista argumenta illa verba ille aut ille. ff. de verbo. signific. ¶ † In gl. ij. in fi. quasi velit gl. ꝙ regula est ꝙ illud qđ est licitũ in gñe licitũ est in specie. ⁊ econtra. facit qđ hr̃ in. l. oẽs. C. de quadri. ꝑscrip. fallit qñ aliqua nõ suadet oppositũ. vt cõtingit in iurib⁹. s̃. allegatis. si bñ cõsideret. ⁊ nõ ꝓcipue ꝙ iudex q ponit aliquẽ ad torturã: nõ debet eũ specifice interrogare ne detur sibi occasio timore torture illud confitẽdi. Sed bñ dꝫ in genere interrogare. vt sic postea ex circũstãtijs possit videre an cõfiteat veritatẽ. An vero aliud dicat timore torture. vt ꝓbat in. l. j. §. q questionẽ. ff. de questio. allegata in glos. ij. ibi ꝓprio noĩe supple idẽ si equipollẽti. ꝑ ea que habent. ĩ. de testi. licet ex quadã. ⁊. ff. si cer. peta. l. certũ. ⁊ sic patet ꝙ nõ debet eũ excõicare per ꝓpriũ nomẽ: nec etiã ꝑ aliud equipollẽs. ¶ † In glos. pe. in fi. facit qđ habet in. l. ij. ⁊. iij. C. de sen. q̃ sine certa quãtitate. nec ob. quod habet in. §. si duob⁹. quare imo poti⁹ facit ex eo: qꝛ ademptio incerta ibi nõ valet. ⁊ remanẽt legata certa prius facta. ¶ Item non ob. l. qui duos. qꝛ illud cõtingit ꝓpter presumptã mentem testãtis qui putauit in hereditate vltimi reperiri hereditatẽ primi decedẽtis. ⁊ sic voluit substitutũ in effectu habere hereditatẽ vtriusqꝫ filij impuberis qñ substituit pupillariter vltimo decedenti. ⁊ ideo si ambo decedãt in pupillari etate in eadẽ hora. ⁊ nescit qs primo veniet substitutus. ⁊ succedit vtriqꝫ ex ꝑsumpta mente testantis: qꝛ voluit eũ habere hereditatem vtriusqꝫ. Sed hic † iudex voluit vnũ excõicare. ⁊ nõ duos. Ideo si nõ cõstat. de quo nullus est excõicatus. ⁊ idẽ tenuit hic Gof. dicẽs ꝙ si non apparet de quo senserit excõicator neuter ex vi sententie est ligatus: sed cõsuluit vtrũqꝫ absolui ad cautelã. Hostiẽ. dicebat ꝙ nõ putat ꝙ deus has subtilitates requirat. ⁊ ideo quo ad deũ vterqꝫ erit ligat⁹. nã al's etiã ecclesia non facit vim in verbis si cõstat de mẽte. ĩ. de ver. sign. c. in his. ⁊ c. intelligẽtia. ⁊ de materia. ĩ. de regu. iur. in obscuris. li. vj. per Io. an. in mercuria. Ioã. de lig. dicebat glo. veriorem de rigore: sed de equitate ſm opinionẽ Host. sibi placet. do. Flo. tenet glo. indistincte: qꝛ impossibile videt qđ extẽdant verba cõtra suũ significatum. ff. de lega. iij. l. non aliter. ⁊. ĩ. de verb. signi. c. intelligẽtia. ⁊. c. pactũ. ⁊ ideo ex quo iudex dixit excõmunico vnũ ex illis q furtũ fecerit. ⁊ sic voluit vnũ tantũ excõicare ergo nõ posset intelligi plures esse excõmunicatos aut ergo constat de quo intellexit. ⁊ ille erit excommunicatus aut econtra. ⁊ tunc sententia erit nulla vel incerta. ⁊ hãc glo. sic intellectã inducit ad q̃stionẽ. de qua hic per Io. cal. vcꝫ si sacerdos habẽs. xj. hostias † ante se putans quod essent decẽ protulit verba cõsecratoria: an oẽs erũt consecrate: an nulle vel alique. ⁊ alique nõ. dic ꝙ si intentio sacerdotis erat consecrare oẽs: tũc oẽs erũt consecrate. licet errauerit in numero: qꝛ talis error nõ hꝫ vitiare ex quo cõstat de intẽtiõe. facit qđ hr̃. xxiiij. q. j. §. fi. ad finẽ. aut intẽdebat cõsecrare decẽ tm̃. ⁊ tunc nulla esset consecrata ꝓpter incertitudinẽ. Nã in cõsecratione requirit recta intẽtio consecrãtis. de cõsecra. di. iiij. retulerũt. intẽtio eñ dirigit opus. de consecra. dist. iiij. solet cũ ibi notatis. ⁊ finis ex intẽtione attendit. j. q. j. in. c. vide. Ideo cũ intẽtio in casu ꝓposito fuerit tm̃ decẽ consecrare. ⁊ intẽtio finalis debeat eẽ certa q̃ hoc casu non est: qꝛ non possunt demonstrari q̃ sint ille decem quas voluit consecrare. Ideo incertitudo habet vitiare ꝑsertim cũ oẽ opus dei debeat esse certũ: qꝛ oĩa facit in põdere ⁊ mensura. sapiẽtie. x. c. ¶ † Et per ꝑdicta etiã soluit questio: an sacerdos possit cõficere totũ panẽ qui sit in platea. nã tenet Io. cal. ꝙ nõ rõne incertitudinis: tum qꝛ delusoriũ esset etiã contra mentẽ Christi vt plus conficiatur q̃ sit opus fidelibus. ⁊ ideo in dicto casu non tenebit cõsecratio. Nam eadem ratione posset consecrare totum panem mundi quod esset absurdum.

1. ☞ Iurisdictionem habet quilibet eps̃ in subditos ⁊ potestatẽ excommunicandi ⁊ interdicendi.
2. Plebanus dicitur prelatus ⁊ habet ordinariã iurisdictionem non solũ in clericos: sed etiã in laicos parochianos scꝫ in criminibus ecclesiasticis vel qñ pretendit correctionem peccati.
3. Sententia lata a prelato inferiore debet per superiorẽ obseruari si fuerit rationabiliter promulgata: sed non potest ꝑ ipsum inferiorem compelli.
4. Ad relaxationẽ sententie vocandus est iudex qui eam tulit.
5. Sententia interdicti potest relaxari sine absolutione: sed in excommunicatione secus est.
6. Prelatus quilibet habẽs iurisdictionẽ etiam inferior episcopo potest excommunicare subditos: sed non anatematizare seu solenniter excommunicare.
7. Iurisdictio ordinaria regulariter a solo papa vel principe dari potest: ⁊ non ab inferiore.
8. Iurisdictio ordinaria datur a lege seu a canone eoipso ꝙ vocat aliquos ordinarios.
9. Iurisdictio ordinaria dari potest ab vniuersitate seculari approbata.
10. Uniuersitas secularis approbata tribuit iurisdictionem: ⁊ an quelibet vniuersitas secularis sit approbata: ⁊ an ab vniuersitate tribuat alicui iurisdictio ex sola electiõe sine confirmatiõe.
11. Uniuersitatem facere an possint plures de eadẽ professione diuersarum ciuitatum.
12. Rector scholarium debet esse clericus.
13. Declinare iurisdictionẽ rectoris vniuersitatis nõ possunt illi q sunt de eadem professione si coram ipso rectore conueniãtur.
14. Congregationem vniuersitatis facere non possunt duo: sed tres requiruntur.
15. Relaxari debet excommunicatio iniusta.
16. Absoluere potest episcopus subditum suum a sententia lata ꝑ inferiorem prelatum sue diocesis.
17. Absoluere an possit legatus a sententia lata per episcopum.
18. Prelati minores an possint sentẽtias suas executioni mãdare.
19. Sentẽtiã suã diffinitiuã exeq an possit delegat⁹ ab ordinario.

Cum ab ecclesiarũ.

Si ordinarius[a] subditus ep̃o in sibi subditũ fert iustã sentẽtiaꝫ eps̃ illã dꝫ facere obseruari. ⁊ ipsam sine satisfactione ⁊ illi⁹ cõsciẽtia nõ relaxare. h. d. ¶ Et primo ponit exordiũ. Scđo casu cũ illo infert mandatũ. secũda ibi: quapropter. ¶ † No. j. ꝙ quilibet prelatus ex eo. qꝛ prelatus vr̃ habere iurisdictionẽ in subditos ⁊ potestatẽ excõicandi ⁊ interdicendi. facit quod legitur ⁊ no. in. c. ij. ĩ. eo. lib. vj. ⁊. s̃. de offi. archidia. c. fi. ¶ † Itẽ no. quod plebanus dicitur prelatus, ⁊ habet iurisdictionẽ ordinariã non solũ in clericos: sed etiã in laicos parochianos quod intellige, vt dictũ fuit in. c. j. s̃. eodẽ. vcꝫ in criminib⁹ ecclesiasticis vel qñ intendit correctionem peccati. alias non habet iurisdictionem in laicos. ĩ. de iudicijs. c. nouit. ¶ † Item no. quod superior prelatus tenetur ad obseruationem sententie late ab inferiore prelato. ⁊ etiam tenetur illam facere obseruari: non tamen poterit per ipsum inferiorem compelli. ĩ. de maio. ⁊ obedien. cum inferior. ¶ Et not. quod nõ videtur teneri ad obseruandum vel faciendũ obseruari nisi sententia fuerit rationabiliter promulgata. ⁊ sic videtur quod vbi superior requiritur vt executor sententie possit admittere exceptiones etiam infringentes sententiã. ⁊ de illis cognoscere vt possit ipse sententias. lꝫ secus fit econtra vbi inferior requirit vt executor sentẽtie superioris. vt. s̃. tit. ij. c.

[a] ¶ Si ordinarius. Ad materiã huius. c. adde post do. Abb. in vlti. not. ff. de iuris. om. iu. l. fi. ⁊. c. romana. de foro cõpe. vbi a docto. hec materia tractat.

pastoralis.§.qui vero. Quid aũt sit de pari corã quo petat̃ exe-
4 cutio sẽtẽtie alteri⁹ iudicis sibi paris. dic vt dixi.s̃.c.j. ¶ † Itẽ
no. ꝙ ad relaxationẽ sẽtẽtie vocãdus est iudex q tulit qð videt̃
verũ quando ex officio illã ꝓmulgauit. de quo.ĩ.de appel. qua
5 fronte.ꝛ.ĩ.de sentẽ.excõ.c.venerabilib⁹.§.j. ¶ † Ultimo potes
notare ꝙ sẽtẽtia interdicti põt relaxari.ꝛ sic non vr̃ reqri for-
malis absolutio.ꝛ idẽ videret̃ quo ad excõicationẽ si ad vtrũqꝫ
istud verbũ relaxes referat̃. ¶ Sed certe in excõicatione reqrit̃
absolutio. vt not.in.c.veniẽs.el.ij.ad fi.ĩ.de testi.ꝛ ideo quo ad
6 excõicationẽ impropꝛie ponitur verbũ relaxes. ¶ † In glo.j.in
fi.no.bene ex glo.duo. primo ꝙ oĩs prelatus habẽs iurisdictio-
nem etiã inferior epõ habet potestatẽ excõicãdi subditos. licet
nõ possit anatematizare seu solẽniter excõicare q̃ solẽnitas ha-
betur in.c.debẽt.xj.q.iij. ¶ Secũdo no.ex glo. ꝙ quilibet p̃lat⁹
habẽs iurisdictionẽ qui preficit̃ collegio vel vniuersitati ex ele-
ctione vniuersitatis. al's ex ꝓuisiõe superioris. ¶ Et ex hoc no.
vnũ signũ cognoscendi iurisdictionẽ ordinariam: qꝛ qñ appa-
ret ꝙ preest vniuersitati: ex hoc satis colligi põt ꝙ habet ordi-
nariã. facit qð hr̃ in.l.fi.C.de iurisdi.om.iudi.ꝛ per Inno.in.c.
cũ accessissent.s̃.de cõsti.ꝛ hic etiã plene ꝓsequit̃. de quo etiã ꝑ
Legistas in.l.more.ꝛ.l.qꝛ.ff.de iurisd.om.iud. ¶ Hos. vero hic
dicebat iurisdictionẽ taliũ põderari ex cõfirmatiõe. facit qð le-
7 git̃ ꝛ no.in.c.ij.de exces.prela.ꝛ.s̃.de offi.archi.in.c.fi. ¶ † An
aũt eps̃ possit dare ordinariã no. ꝑ glo.ꝛ docto.in.c.ij.ne prela.
vices suas.ꝛ ibi cõcludit̃ ꝙ nõ regulariter: qꝛ regulariter infe-
rior a papa vel principe nõ dat ordinariã iurisdictionem saluo
eo qð hr̃.j.distin.vniuersitatibus. fallit in duobus casibus.s.qñ
cõstituit sibi vicariũ gñalẽ. nã ille dr̃ habere ordinariã. vt no.in
.c.ij.de offi.vica.in.vj. ¶ Itẽ fallit scðo qñ confirmat electũ in
prelatũ.s̃. de elec.in.c.ex transmissa.ꝛ qꝛ hic tangit̃ de ordina-
ria iurisdictione posuit Inno. hic magnã glo. in qua nitit̃ de-
clarare qui possint dare iurisdictionẽ ordinariã quãdo. Anto.
hic nitit̃ declarare per.vj.quesita. potes cõcludere ꝙ iurisdictio
nẽ ordinariã põt dare papa vel imꝑator. vt legit̃ ꝛ no.in.l.mo-
re.ꝛ in.l.qꝛ.ff.de iurisd.om.iudi.ꝛ dicit̃ dare si alicui cõmittit le
gationẽ in aliqua ꝓuincia vel etiã si preficiat eũ alicui ciuitati
cũ suo territorio.l.j.§.cũ vrbẽ.ff.de offi.prefec.vrb.ꝛ eodẽ modo
si papa preficiat aliquẽ episcopum alicui ciuitati eadẽ ratione
ꝛ facit quod habetur in.c.quoniã.ĩ.eo.ꝛ in.c.perlectis.xxv.di.
ꝛ idem etiã si preficiat aliquẽ in prelatũ alicui ecclesie vel vni-
uersitati. per id qð tetigit hic glo. circa finẽ.ꝛ idẽ videtur si prin
ceps cõmittat alicui iurisdictionẽ in oĩbus causis quas moue-
ri cõtingit in aliqua villa vel castro: qꝛ tũc etiã videt̃ dare ordi
nariã nisi forte ſm Hostiẽ. exprimat ꝙ deleget.ꝛ sic exprimit ꝙ
habetur in aut̃.de iudi.§.j.ꝛ.ij.§.iudices itaqꝫ.colla.vj. de quo
ẽt ꝑ Cy.in.c.qm̃ abbas.s̃.de offi.dele.ꝛ sic trãsit do. Anto. sed
Bar.in.d.l.more. Nã cõcludit qð aut princeps cõmittit alicui
vt exerceat iurisdictionẽ autoritate sua.ꝛ tũc censet̃ dare dele-
gatũ. ꝑ id qð hr̃ in.l.j.§.oĩa eñ.C.de ve.iure enucle. facit qð ip̃e
no.in.l.j.ff.de optiõe lega.ꝛ.l.ambitiosi.ff.de decre.ab ordi. fac.
ꝛ quod habet̃ in.l.j.§.fi.ff.de offi.eius cui mãda. est iurisdictio.
Aut simpliciter cõmittit vt exerceat iurisdictionẽ.ꝛ tunc si com
mittit vnã causam vel plures: sed nõ oẽs.ꝛ tunc videtur esse de-
legatus: qꝛ iurisdictio ordinaria non respicit vnã causam tãtũ
vel plures: sed oẽs aut cõmittit vt exerceat iurisdictionẽ in oĩb⁹
causis quas moueri contingit in aliqua villa vel castro.ꝛ tunc
videtur tenere idẽ quod Hosti.ꝛ tũc censeatur ordinarius nisi
aliud appareat. Sed aduerte qꝛ posset dici forte quod deberet
censeri delegatus ad vniuersitatẽ causarũ. facit quod habet̃ in
l.j.ff.qs ꝛ a quo appel.ꝛ ꝓ hoc facit qꝛ iurisdictio ordinaria vi-
detur propꝛie coherere territorio. facit quod habetur in.l.fina.
C.vbi ꝛ apud quem restitutio postuletur.ꝛ ideo videt̃ quod de
mum videatur dare ordinariam: quando quis preficitur loco:
vt qꝛ constituitur rector loci vel ville. Secus videtur qñ nõ cõ-
stituitur rector: sed al's datur sibi iurisdictio cognoscendi de
causis in dicto loco. quod tene menti dictum docto. qꝛ propter
eorum autoritatem in practica difficilis esset obtinere opposi-
tum. ¶ Inferior aũt a papa vel principe non dat ordinariam
saluo eo qð dixi.s̃.de epõ. ¶ Itẽ videret̃ de alio prelato consti
tuẽte sibi vicariũ generalẽ. facit qð hr̃ in.c.ij.de cõsue.lib.vj.ꝛ.c.
8 romana.de appel.eo.lib. ¶ † Itẽ dat̃ ordinaria iurisditio a le
ge seu a canone eoipso ꝙ vocat aliquos ordinarios vel aliter
tribuit iurisdictionẽ.ꝛ.C.de officio rectoris ꝓuincie.l.ij.ꝛ.C.de
modo mul.l.eos. qð intellige nisi appareat qð velit tribuere de-
legatũ.ĩ.de here.ad abolendã. circa fi.ꝛ in.c.suspicionis.de offi.
deleg.iũcto.c.ab arbitris.eo.titu.lib.vj. vñ etiã dñs in vasallos
censet̃ habere iurisditionẽ ordinariã a lege: qꝛ a constitutione
Fede.in.c.libello.de feudis.ꝛ.l.imperialẽ.de ꝓhibi.alie.feud. fa-
cit qð habet̃ in.l.verũ.ꝛ in.c.transmissa.de fo.cõpe. dat̃ etiã de
cõstitutiõe. vt ptꝫ.ĩ.de fo.cõpe.c.cũ cõtingat.ꝛ in.l.j.C.de eman

cipa.lib.ꝛ põt etiã dici ꝙ dñs habet in vasallo iurisdictionẽ a
cõsuetudine scðm no.in.d.c.verũ.ꝛ.c.trãsmissa.s̃.allegato.ꝛ in
c.ceterũ.ĩ.de iudi. dat̃ etiã ex priuilegio a principe vel a papa
vt.s̃.tetigi.ꝛ facit qð habet̃ in.c.nouit.ĩ.de iudi. dicit etiam hic
9 Inn. † qð vniuersitates tribuũt iurisdictionẽ ordinariã.ꝛ ideo
si aliquis eligat̃ ab vniuersitate seculari approbata habebit iu-
risdictionẽ ordinariã in eligentes. per id qð hr̃ in.l.fi.C.de iu-
10 risdi.om.iudi. ¶ † Sed hic est dubiũ de duob⁹. primo an queli-
bet vniuersitas secularis intelligat̃ esse approbata. Scðo an ex
sola electione sine cõfirmatione tribuit̃ iurisdictio. Circa primũ
dicit Inno. ꝙ quedam sunt vniuersitates alicuius negotiatio-
nis vel artis approbate: vt vniuersitas mercatorũ alicuius ne-
gotiationis vel vniuersitas cerdonũ vel alterius artis. facit qð
habet̃ in.l.j.§.fi.C.de consti.pecu.ꝛ.ff.de iure immu.l.semper.§.
negotiatores.ꝛ qð hr̃ ꝛ no.in.l.j.§.quibus.ff.qð cuiusqꝫ vniuer
si. ¶ Idẽ dicit de vniuersitate alicuius ꝓfessionis vt vniuersi-
tas legistarũ vel canonistarũ laicorũ vel medicorũ ad qð hr̃ in
d.l.fi.de iurisdi.om.iudi.ꝛ bene facit etiã qð habet̃ in iure.s̃.al-
leg. ¶ Quidã aũt sunt de quib⁹ est dubiũ vt si aliqui hoĩes cõ
gregẽt se in certo loco vt ibi cõstituãt ciuitatẽ an tũc dicet̃ vni-
uersitas approbata.ꝛ ponit opi. vna est ꝙ nõ nisi faciãt de ex-
presso cõsensu superioris vel tacito satis tñ dicet̃ approbare de
cõsensu si superior scribat illi tãq̃ vniuersitati vel admittat eoꝝ
syndicũ. Alia fuerit opi. si ille cui⁹ hoĩes sunt cõsentiãt. Tertio
qð sufficit cõsensus illi⁹ q iurisdictionẽ exercet in loco.ꝛ differt
ista a prima: qꝛ possibile est ꝙ iudex exercet iurisdictionem.ꝛ tñ
nõ est superior simpliciter.ꝛ sic vr̃ etiã de mẽte Inn. sed domi.
Anto. hic intelligit Inno. tñ ponere duas opiniões. vnam ꝙ
nõ possit id facere sine cõsensu expresso vel tacito superioris aliã
quod etiam sine illo possint id facere.ꝛ istã tenet qñ in loco va-
canti velint ciuitatẽ constituere. ¶ Sed certe nõ video qð loc⁹
possit esse vacans nisi esset in loco qui nõ distingueretur ꝑ prin-
cipem ſm ea que no.in.l.hostes.ff.de capti. maxime per Bart.
ipse vero Bar.in.l.ij.ff.de verb.sig. videtur intelligere Innocẽ.
hic velle quod possint ciuitates constituere non habito alio cõ-
sensu superioris.ꝛ qð vocabitur ciuitas. licet scðm communem
vsum loquendi maxime in italia nõ appelletur ciuitas si nõ ha
beat episcopum. Tu potes tenere secure ꝙ vniuersitas ciuitatis
aut castri aut ville approbata est iuregen. vt est tex.cũ glos. in.l.
ex hoc iure.ff.de iusti.ꝛ iure.ꝛ no.etiã in.l.j.ff.qð cuiusqꝫ vniuer.
vbi bona glo.ꝛ ideo videtur qð possit ciuitatẽ constituere dum-
modo nõ constituat ad inuidiam vel emulationem alterius. per
id quod habetur in.l.per prouincias.C.de operis priua.ꝛ in.l.
opus.ff.de ope.pu.ꝛ no. Inno.ĩ.de resti.spo.pisanis.ꝛ ideo a
iure ipso gen. videtur attributa potestas constituendi ciuitatẽ
dummodo fiat sine preiudicio alterius.ꝛ si fiat in loco spectan
te ad dominum ipsorum volentium constituere ciuitatẽ.ꝛ qð
possit appellari ciuitas de iure etiam si non habeat episcopum
patet. vt qꝛ anteq̃ Christus veniret in virginem erãt ciuitates.
per ea que no. per Barto. in extrauaganti qui sunt rebelles in
11 verbo lombardie. ¶ † Item est dubiũ an plures de eadem pro
fessione diuersarũ ciuitatũ possint facere vniuersitatem.ꝛ licet
primo loco videatur respondere negatiue ad vtrũqꝫ tamẽ finali
ter concludit ꝙ nõ attenditur qð sint alicuius professionis ne-
gotiationis vel artis vel ꝙ sint de vna prouincia vel diuersis
vel ꝙ oẽs de vna ciuitate vel ꝙ sint de vno collegio vl' plurib⁹.
Sed tantũ attenditur ꝙ sint duo vel tres simul tanquam colle
giũ congregati pro iustitia ministranda in spectantib⁹ ad pro-
fessionẽ negotiationem vel artem. Nam aliter non potest con-
stitui collegium ex vno solo.s̃.de elec.c.j.cũ ibi no. ¶ Circa se-
cundum vero an requiratur confirmatio. videtur ꝙ si eligatur
ad vniuersitatem ciuitatis requiratur confirmatio superiorum
vt in aut̃.de defen.ciui.§.sed iterũ.colla.ij.ꝛ hoc de iure cõmu-
ni. Nã hodie de cõsuetudine ciuitates sibi eligunt̃ potestatem.
Interdum nõ adhibetur alia confirmatio. facit quod habetur
ꝛ no. per glo.in.d.§.sed iterum. vbi autem eligitur aliquis ab v-
niuersitate alicuius professionis vel artis vel negotiatiõis: tũc
non videtur requiri alia confirmatio superiorum. per id qð ha-
betur in.d.l.fi.C.de iurisdi.om.iudi.ꝛ hec procedunt in vniuersi
tate seculari. In ecclesiastica vero conclude quod siue sit cleri-
corum secularium siue canonicorũ regularium siue membrorũ
censetur esse vniuersitas approbata.ꝛ de iure communi possunt
sibi eligere prelatum.s̃.de elec.c.j. tamen vt dicit Hosti. isti ele-
cti nõ poterunt exercere iurisdictionem regulariter nisi fuerint
confirmati, per id quod habetur in.c.transmissa.ꝛ.c.qualiter.
s̃.de elec. nisi sit casus specialis in quo non requiratur cõfirma-
tio vt contingit in.c.ij.cum ibi no.s̃.de elec.ꝛ facit quod not.in
c.auaritie.s̃.de electio.lib.vj. dicit tamen Innoc. quod istud vi
detur verũ quod habeat iurisdictionem ordinariam electus ab
vniuersitate in ecclesia. si sit elect⁹ in p̃latũ ipsius vniuersitatis.
Secus

Secus dicit si fuerit electus ad aliā dignitatē scʒ in archipresbyterum primiceriū vel custodem ipsius ecclesie:q2 tales nō habēt iurisditionem ordinariam:vt patet ex his que habenť.s̃.de offi.primi.⁊ de officio archipresbyteri.⁊ de officio custo.licet habeāt quandam preeminentiam in concernentibus ad quartum officium nisi officium sibi amplum etiā duret.per id quod habeť.ĩ.de foro cōpe.cū cōtingat.de rectore autē ecclesiastico an habeat iurisditionem dictum fuit.s̃.eo.c.precedēti.dicit etiam Inno.ꝙ non debet esse mulier electa.per id qđ habeť.s̃.de maio.⁊ obe.dilecta.¶ Sed certe illud verum quo ad potestatē excōmunicādi quā non habet mulier electa in prefatum q̃uis videtur habere iurisditionē:vt patet ex his que habētur in.d.c.dilecta.¶ Itē oportet ꝙ non sit laicus qui eligitur q2 al's nō posset preesse clericis.s̃.de elec.sacrosancta.⁊.c.massana.⁊.ĩ.de iud.decernimus.
12 ⁊ ideo dicit Bar.in.l.fi.ff.de colle.illici.ꝙ † eligēdus in rectorē scholarium debet esse clericus licet vniuersitas sit mista laicorū ⁊ clericorum ⁊ hoc q2 non posset preesse clericis de ipsa vniuersitate.¶ Ultimo potes addere ꝙ illi qui sunt de eadem ꝓfessiōe si cōueniantur corā rectore ipsius vniuersitatis non possunt declinare iurisditionē illius:vt est tex.in.l.fi.C.de iurisdi.om.iudi. possunt tamē etiam conueniri sub aliis ordinariis loci:vt patet ex nota.in.d.l.fi.nisi ex priuilegio sit cōcessum vt contingit in secularibus qui habent ex priuilegio vt nō possint conueniri nisi coram suo rectore ſm formā statutorum.Sed de iure cōi scholaris habet tres iudices scʒ presidem episcopum ⁊ doctorem suū.⁊ electio est scholarium sub quo cōueniatur.iuxta ea que habētur in auť.habita.C.ne fi.pro patre.⁊ in.c.qđ clericis.cū ibi not.ĩ.de
13 foro cōpe.¶ † Itē aduerte inquantū dixi ꝙ si plures homines sunt congregati in vno loco ⁊ constituāt ciuitatē ꝙ illā possunt constituere dūmodo faciant sine preiudicio superioris ⁊ non faciāt ad emulationē alterius ciuitatis.nam hoc est verū qñ plura edificia essent in eodem loco simul collata ⁊ cingeretur locus ille muris vel fossis vel palantato.per id qđ habetur in.d.l.ij.ff.de verbo.sig.⁊ per Bar.in dicta extrauagā.qui sint rebelles.ĩ ver. lombardie.¶ Item inquātum dixi ciuitatem posse tribuere iurisditionem posset etiā dici ꝙ tunc potius dicatur.l.tribuere ꝓpter electionem vniuersitatis.facit qđ habetur in.d.l.more.⁊.l. quia.ff.de iurisdi.om.iudi.¶ Item adde ꝙ licet glos.in.c.j.s̃.de
14 elec.videatur velle ꝙ † duo possint facere cōgregationē vniuersitatis tamē veritas est ꝙ a principio ad minus requiranť tres: vt ꝓbatur in.l.neratius.ff.de verbo.signifi.⁊ etiam dixi in.d.c.j. de elect.⁊ intellige ꝙ possunt facere vniuersitatem ⁊ tribuere iurisditionem dūmodo hoc nō faciant ad preiudicium superioris. per id qđ habetur de exces.prela.de iure cōmuni habere iurisditionem cū non videatur preficivniuersitati,Sed dignitati archidiaconali dicūt quidā ꝙ censetur habere a casu sicut episcopus. facit qđ habetur.xxv.di.perlectis.Alij vero dicūt ꝙ censetur habere ab episcopo q2 censetur esse eius vi.iuxta id qđ habeť in.c.j. ⁊.c.ad hoc.s̃.de offi.archi.⁊ certum est iurisditionem vicarij ꝓcedere ab ipso episcopo cū censeatur esse eadē iurisditio vt legitur ⁊ notatur in.c.ij.de consue.in.vj.⁊ de appel.romana.eo.lib.dicit habere a canone iurisditionem cōcilium ꝓuinciale.facit qđ habetur in.c.j.ĩ.de iudi.⁊.ĩ.de preben.graue.¶ Item conciliū religiosorum.ĩ.de sta.mo.in singulis.ideʒ.c.vacāte.sede.ĩ.de maio.
15 ⁊ obe.in.c.cum olim.¶ † In gloss.ij.in fin.aduerte tamē ꝙ vbi excōmunicatio est iniusta relaxari debet sine difficultate.s̃.de re-
16 scrip.ab excōmunicato.⁊.ĩ.de sen.excō.sacro.¶ † In glo.fi.in fino.bene diligenter ex glos.ꝙ episcopus potest absoluere subditum suum a sententia lata per inferiorem prelatū sue doce.licet melius faceret primo loco remittere ad ipsum excōmunicatorē ⁊ ratio esse potest quare potest absoluere q2 habet eandem iurisditionem quā habet ipse prelatus ⁊ maiorē cū sit superior ordinarius totius dioce.⁊ ideo videť ꝙ possit absoluere.⁊ hāc partem tenet Inno.⁊ Hostieñ.nisi consuetudo esset in contrariū:q2 illa posset detrahere iurisditionē epi.per id qđ habeť in.c.fi.s̃.de cōsuetu.Hugu.tamē in.c.nullus.xj.q.iij.⁊ Guil.na.hic tenuit contrarium per istū text.qui videť cōcedere absolutionem sub certa forma.⁊ ideo aliter non vr̃ posse.⁊ istud tenuit Archid.in.c.j.de consti.in.vj.seu secūdo.de ma.⁊ obe.in.c.j.eo.lib.¶ Sed Joan. and.tenet opi.glo.⁊ primo quā etiā tenuit Uincē.⁊ Abb.per.c. venerabilibus.§.vbi autē.de sen.excōi.lib.vj.⁊ ista opi.videtur verior per illū tex.nā ille nō dicit ꝙ requirať cōsensus ipsius plebani:sed ꝙ absq3 eius cōscientia nō relaxet.⁊ sic videť sufficere si ipsum fecisset citari vt veniret ad cōtradicendum si vellet seu ad allegandum causas quare nō deberet fieri absolutio.⁊ ideo potest dici ꝙ saltē si dicta requisitio facta fuit ꝙ possit absoluere facta congrua satisfactione per istum text.¶ Sed vbi absolueret irrequisito ipso plebano.An tunc teneret absolutio esset nunq̃ dubium q2 videtur per istum tex.¶ In contrarium tamē facit dictus.§.autē.vbi patet ꝙ eo casu quo cōpetit potestas absoluēdi licet absolutio fiat iniuste tamen tenet.sed forte posses dicere ꝙ illud procedat in casu huius tex.quādo requisiuisset plebanū quia tūc licet nō al's absolutio esset iniusta teneret.⁊ hoc modo possunt opi.reduci ad concor.⁊ sic opi.glos.⁊ Inno.intelligať quando requisito plebano facta est absolutio.sed contraria opi. qñ fieret eo irrequisito.tamen cōis opi.docto.videtur esse simpliciter cū glos.ꝙ licet non debeat absoluere non seruato eo qđ hic dicitur si tamen absoluat tenebit absolutio:ex quo superior est ordinarius.⁊ habet eandem iurisditionē ⁊ superior est nisi consuetudo haberet oppositum.adducit Joan.an.simile de legato qui in prouincia sibi cōmissa habet eandem iurisditionē quā habet quilibet ordinarius sue prouincie ⁊ superior est.facit qđ dictum fuit.s̃.tit.j.in.c.j.⁊ in.c.nouit.⁊ sic videtur sentire Jo.and.
17 ꝙ † a sententia lata per episcopum poterit legatus absoluere ex quo eṗs est de sua ꝓuincia.per id qđ diciť i hac glo.qđ est valde notā.⁊ sic nō videtur ꝓcedere id ꝙ dixi in.c.penul.s̃.titu.j.fallit nisi cōsuetudo haberet oppositū.⁊ tene mēti predicta q2 sepe fit remissio ad glo.istā cū hic not.⁊ dicebat hic Pe.⁊ Abb.ꝙ si concurrunt habentes iurisditionē mediatā ⁊ immediatam p̄ferať ille qui est maior.viij.di.que cōtra mores.⁊.xj.q.iij.qui resistit.⁊.c. iulianus.⁊ ideo si concurrunt eṗs ⁊ archidiaconus vel plebanꝰ cum iurisditio sit cōis:⁊ episcopus sit maior preferetur:sed vbi non concurrunt locus est preoccupationi:secus vbi iurisditio non esset communis:vt patet in eṗo ⁊ archiepiscopo quo ad subditum eṗi in.c.pastoralis.in prin.cum ibi nota.⁊ monachus etiā obediat plus abbati q̃ eṗo.de quo tamen dicendum vt habeť
18 in.c.quāto.¶ † Ultimo tāgit hic Joā.andr.an minores p̄lati possint suas sententias exequi.⁊ ponit opi.vna est ꝙ nō:q2 functi sunt officio lata sententia.de offi.deleg.in literis.⁊ ꝑ maiores iudices fienda erit executio.l.a diuo pio.§.j.ff.de re iudic.⁊ facit qđ habetur ĩ.l.cū antea.C.de arbi.alia fuit ꝙ possint excōmunicando ⁊ interdicere:vt.s̃.ti.ij.in literis.⁊ hāc secūdam in effectu videtur tenere Inno.dicens sibi plus placere qđ minores iudices ordinarij vel delegati a delegatis principis vel etiaʒ ab alio ordinario possint exequi suas sentētias per iurisditionē quā habent.s.excōmunicādo,vel interdicēdo.per id qđ habeť.s̃.ti.ij.significasti.⁊.c.cū in literis.¶ Si vero sunt talia que non possunt facere sub delegati vel minores iudices sicut mittere in corporalem possessionem.l.ea que.§.j.ff.ad mu.⁊.ff.de iurisdi.om.iudi.l. iubere.tunc non ipsi sed alij exequenť.l.a diuo pio.§.j.⁊ idem dicit de minoribus iudicibꝰ qñ executio facienda esset extra terminos sue iurisditionis.ĩ.de foro cōpe.postulasti.⁊ eo.tit.romana. §.contrahentes.lib.vj.⁊.ff.de bo.au.iudi.pos.l.cū vnus.§.j.⁊ sic residet hic Jo.andr.⁊ do.Anto.¶ Sʒ aduerte q2 licet ordinarius posset ꝓcedere per dictū Inno.q2 in illo lata sñia nō expirat eius officiū quominus possit exequi ꝑ potestatē quā hʒ:tñ in delegato delegati principis vel in delegato ordinario est dubiū q2 lata sñia vr̃ expirare officiū iudicis.s̃.ti.ij.in lr̃is.vñ Bar.ĩ.d. l.a diuo pio.dicit.d.Innoc.posse ꝓcedere qñ agiť de exceptione sententie interlocutorie:secus si diffinitiue.¶ Sʒ certe ratio per quā mouetur nō videť omnino necessario cōcludere q2 licet lata sententia diffinitiua expiret officium iudicis.⁊ sic de causa non debeat vlterius cognosci non tamen expiret quo ad potestatē exequendi:vt patet in.d.c.in literis.de deleg.prin.⁊ tamē cōstat
19 qđ nō expirat potestas quo ad exequendū de hoc tamē an † delegatus ab ordinario possit exequi sententiā suā diffinitiuā recurre ad ea que notanť per gloss.⁊ doc.ĩ.de foro cōpe.si quis cōtra clericum.⁊ ibi plene dixi.

¶ Prelati minores an possint suas sñias executioni mādare.

1 ☞ Ordinare qñq3 ponitur pro instituere qñq3 pro conferre.
2 Lite pendente an ⁊ quando possit episcopus ecclesie vacanti ꝓuidere ⁊ quando non.
3 Patronus laicus presentans indignū nō priuať iure presentandi:secus in ecclesiastico patrono.⁊.nu.5.⁊.6.
4 Patrono laico dantur quatuor menses ad presentandum:sed patrono clerico dantur sex.
7 Patroni si inter se de iure patronatus dissentiant:vsq3 ad qđ tṗs expectabit eṗs ad ordinandū ecclesiam.
8 Custodia ecclesie vacātis spectat ad eū ad quē spectat institutio.

a ¶ Si ordinatio.si q̃rať vtrū cōtrouersia pēdēte sup bñficio spectāte ad p̄ntationē alicuius patroni laici vel clerici eṗs possit de ipo bñficio ordinare.distingue vt hic per do.Pē.boyh. in prin.

a Cum vos. Si ordinatioª ecclesie vacantis differtur ex causa economus in ea per eṗm est ponēdus.h.d.Et est cōmunis diuisio. scđa ibi:fraternitati.¶ In tex.ibi.⁊.ĩ.deciditur questio q2 querebat quid esset tunc fiendum ⁊ respōdeť vt sequitur.
1 ¶ † No.j.ex tex.de hoc ṽbo ordinare qđ iterdū poniť ꝓ ꝯstituere:iterdū poniť ꝓ cōferre.de quo.ĩ.de p̄bē.si tibi absenti.li.vj.⁊ ibi etiā ꝑ Jo.an.⁊ etiā ꝑ eūdē in.c.sup eo.s̃.de offi.leg.¶ † Iteʒ
2 no.duos casus in qbꝰ lite pēdēte vacāte ecclesia patronata eṗs nō pōt ecclesie vacāti ꝓuidere ante litē finitam primus est quando est questio inter presentātes vt superiorē habētē instituere. et in istis casibus nō procedit qđ habetur.ĩ.de iure patro.quoniā.

q2 etiã si lis duraret ultra tres menses non posset episcopus pui dere ecclesie de rectore sed solum de economo. per istũ text. fatet tamen Hosti. ꝙ in casu. c. quoniam. quando videlicet est questio inter pretendentes se patronos infra quatuor menses posset cõstitui economus: sed postea potest post quatuor mẽses ordinare ecclesiam de rectore ſm qd ibi dicit. ⁊ sic patet ꝙ illa decre. qm̃. ⁊ c. cũ ꝑpter. ⁊ c. si vero. eo. ti. loquunt in casu suo. s. qñ est questio de iure patronatus inter patronũ ⁊ epm̃ ⁊ si infra tempus debitum nõ presentauit. sed hic loquitur qñ patronus presentauit. Et qñ a casu etiã si durat lis ultra quatuor menses nõ tamẽ poterit eps ordinare ecclesiam de rectore q2 rigor inductus in casibus dictarũ decre. ut possit post quatuor menses ordinare ecclesias eps. saluo iure Vin. nõ debet trahi ad aliũ casum cum id sit exorbitãs. per id qd habet de regu. iur. que a iure cõi. ⁊ not. Jo. and. in. d. c. qm̃. j. de iure pat. ¶ † Itẽ no. ꝙ ꝑ presentationẽ indigni nõ videtur priuari laicus patronus potestate presentandi a cõtrario not. ꝙ videt secus in patrono ecclesiastico. de quo dicet cũ glo. ¶ Itẽ no. ꝙ de iure cõi custodia ecclesie inferioris vacantis etiã patronate si laicus sit patron9 spectat ad epm̃. ⁊ sic a cõtrario videt ꝙ si esset patronus ecclesiasticus ad illum spectaret custodia. ꝑ quo etiã qd habet. j. de app. bone. ⁊ ibi et ꝑ Jo. an. ⁊ sequit etiã hic Inno. ⁊ Jo. ¶ Itẽ not. ꝙ ad illũ spectat ponere economũ in ecclesia ⁊ habere custodiã vacãtis ecclesie ad quẽ spectat istitutio. facit qd not. gl. pe. circa fi. ¶ In glo. j. in fi. ⁊ sic vult glo. ꝙ idem in effectu esset in persona ecclesiastica lz illa facilius posset cogi. Sed alij dicũt ꝙ ideo dixit de persona laica q2 ad patronũ ecclesiasticũ spectaret ponere economũ. per id qd habetur in. c. bone. de appel. do. Anto. dicit: qd ubi est questio iter epm̃ ⁊ patronũ super iure patronatus qd tũc lz prima eccl'ia sit que pretendit se patronũ nõ tamẽ poterit ponere economũ cum dubiũ sit an sit patronus. Sz ubi erat dubiũ sup habilitate ꝑsentandi: tũc bene posset patronus ecclesiasticus ponere economũ. ⁊ hoc casu nõ habere locũ dicet: vt hic innuit a cõtrario sensu. facit qd habet in. c. cũ ut plantare. §. in ecclesijs. j. de priui. ¶ † In gloss. ij. ibi: clericis dantur sex menses. No. bene ꝙ maius tẽpus datur clerico patrono ad presentandũ rectorẽ in eccl'ia vacãte ꝙ̃ detur patrono laico: q2 laico dãtur solũ quatuor mẽses ⁊ patrano clerico dantur sex: hoc tamẽ de iure isto nõ bene erat clarũ lz seruaret ista glo. Sed hodie est expresse hoc appro batũ in. c. j. de iure patro. in. vj. ¶ † In ea. glo. in fi. quidã cõcor. opi. glo. q2 dicunt presentantẽ indignũ demũ fore priuatũ si sit lata snĩa q2 declaretur indignũ fore ꝑsenta. sed ante snĩam non. ⁊ ideo ante poterit aliũ ꝑsentare. Sed certe ista opi. nõ vr̃ bona per istũ tex. qui etiaz videtur cõprehẽdere casum qñ apparet minus idoneũ fore presentatum. Hosti. hic tenet istã ultimã opi. positã in glo. vcz ꝙ etiã laicus ꝑsentans indignũ priuat ꝑtãte ꝑsentandi dicit tamẽ ꝙ bene faciet eps restituendo patrono ius ꝑñtãdi. ⁊ ꝙ sit priuatus inducit tex. in. §. si quis oratori. alleg. in gl. dicẽs: ꝙ respõsio glo. nõ est bona. q2 iuri ciuili stãdũ est ubi ius canonicũ nõ contradicat. j. de ope. no. nun. in. c. j. ⁊ ideo cũ nõ reperiat expresse cõtradicere videt stãdũ illi. §. nec ob. etiã ꝙ potest laicus accumulare aliũ. j. de iure patro. pastoralis. q2 illud verũ qñ non presentauit indignũ vel qñ ignorãter presentauit. nec obst. etiã iste tex. q2 † in eũ potest intelligi de eo qui ignoranter ꝑsentauit indignũ vel qñ propter scandalũ vitandũ cõseruatur sibi ius presentandi. Jo. de lig. tenet cũ Hosti. quasi eligẽs sciẽter indignũ priuat iure suo fortius hoc debet esse in presentante: q2 fauorabilior dz esse potestas eligentiũ que est de iure cõi ꝙ̃ presentantiũ que est de gratia. j. de iudi. quando. ⁊ facilius tollitur priuilegiũ ꝙ̃ ius cõmune in. §. q2 vero. verisimile. in auf. de nõ alienã. ⁊ not. in cle. causam. de elec. Jo. and. tenet cuz glos. q2 si admittitur variatio quãdo presentatur dignus fortius debet admitti quãdo presentatur indignus. per id qd habetur. j. in. c. nosti. ⁊ in. c. cũ circa. de elect. ⁊ hec videtur fuisse mens iuris vt patronus accumulando possit emẽdare qd male fecit. ⁊ pro hoc etiã tex. iste qui simpl'r ⁊ indistincte loquit. ⁊ sic indistincte videt itelligẽdus. j. de priuil. q2 circa. ⁊ non videtur priuatus laicus patronus lz presentauerit scienter indignũ. fatet tamẽ ꝙ si infra tẽpus datũ ad ꝑsentandum aliũ non presentaret prelapso dicto tp̃e esset priuatus: sicut si nullũ presentasset: q2 paria sunt nõ presentare vel minus idoneum. facit. s. de sup. negli. prela. in. c. ij. ⁊ sic erit differentia inter clericum patronũ ⁊ laicũ siue scienter siue ignoranter presentet. Nã laicus scienter presentãs nõ erit priuãdus. Secus in clerico vt hic probat a cõtrario sensu. ¶ † Itẽ si laicus scienter ꝑsentat indignũ currit sibi tẽpus. Sed si clericus ignorãter ꝑsentet indignũ ante cassationem ipsius presentati nõ potest aliũ presentare sed solũ post: ⁊ ideo post cassationẽ ipsius habebit integrum tempus datum ad presentãdũ. facit qd habet de elect. si electio. lib. vj. nec ob. §. si quis oratori. q2 ibi non dicitur ꝙ eps obtinet ecclesiam qñ patronus presentat indignũ. sed ꝙ ordinarij ꝑcurent ꝙ posset intelligi. s. solicitando patronũ ꝙ alium presentet. Posset etiã respõderi vt voluit glo. ⁊ Inno. lz doc. hic non tangant ꝙ in materia ecclesiastica ⁊ spirituali sup qua laicus nõ habet potestatẽ statuendi non est standuz legi. ſm ea que no. in. d. c. j. de ope. no. nuntia. talis autẽ est materia iuris patronat9 ecclesie: vt patet in. c. quãto. j. de iudi. ⁊ ideo bona videt fuisse responsio glo. facit etiã qd not. per legistas in. l. priuilegia. de sacrosan. eccle. ¶ Itẽ nõ obst. ratio Jo. de lig. q2 in specialib9 non dz fieri extensio: vt plene no. per Jo. an. in regula odia. de reg. iur. in. vj. ⁊ ideo lz in eligẽtib9 indignũ habeat locũ vel pena priuationis: non sequit ꝙ in ꝑñtantib9 indignũ locũ habere debeat. ⁊ ꝑ hoc etiã facit diuersitas titulor. ¶ Itẽ qd no. gl. in. c. fi. de elec. i. vj. ubi illud qd statuitur in electione de rigore nõ vr̃ habere locũ in presentatione. ¶ Et per predicta videt ꝙ tutius sit tenere cũ gl. cũ qua etiã videt transire Inno. ⁊ expresse etiã sequit Jo. and. ⁊ hec opi. etiã vr̃ equior licet disputationis gratia posset etiã alia opi. defensari. Sed in iudicãdo ⁊ cõsulendo in dubio nõ videtur recedendũ a glo. vt in simili voluit Ja. bu. in. l. vna. C. qui ꝑ sua iurisdi. nec obst. predictis qd notauit glo. in. d. c. fi. de elect. in. vj. ubi vr̃ equiparare presentationẽ electioni in casu illius decre. q2 istud potest ꝑcedere ex eo q2 ibi non agit ꝑprie de pena cũ ibi nõ imponat pena extrinseca q2 priuatur quis iure suo. ¶ In glos. pe. ibi: qñqz etiã ad agẽdũ. ⁊ tũc etiã dicit syndicus de nominib9 tamen nõ est curãdũ: vt ꝑbat. j. de procu. petitio. ¶ † In ea. ibi: illis elapsis. hoc verũ qñ questio erat inter presentes super iure patronatus. ⁊ ꝑpter hoc nõ presentabãt vel etiã si nõ erat qstio nõ tamẽ concordabant de persona presentanda ubi autẽ presentauit aliquẽ lz malũ seu non idoneũ tunc si scienter adhuc potest glo. ꝑcedere q2 debuerũt alium idoneũ infra tẽpus presentare. nã hoc facere poterãt ex quo erãt patroni laici. Si autẽ erat dubiũ an presentatus esset idoneus vel nõ ⁊ super hoc erat questio quis preferret tunc dicit Jo. and. secure tenẽdum ꝙ etiã elapsis quatuor mensib9 non ordinabit eps ecclesiam. per istum tex. nec obst. c. quoniam. ⁊ alia iura allega. in gloss. q2 nõ loquuntur hoc casu sed in alijs casibus. de quibus. s. dixi. ⁊ idem etiam videtur qñ est questio inter epm̃ ⁊ patronos ⁊ pretẽdens se patronũ nõ est in quasi possessione presentandi q2 si esset etiam pendente lite nõ deberet priuari sua possessione. j. vt lit. pen. c. j. ⁊. ij. j. de resti. in integrũ. c. ij. sed si non est in possessione: tũc ex quo est questio super iure patronatus inter ipsum pretendentem se patronum ⁊ epm̃ nõ ordinabit ecclesiã eps etiã elapsis quatuor mensibus per hanc decre. nec ob. iura alleg. in glo. quia alio casu loquitur. Sed quãdo est questio inter istos patronos ⁊ neminez ꝑsentãt. ¶ Sz aduerte q2 videt tũc obstare. nã ex quo litigatur de iure patronat9 vnõ videtur eis currere tẽpus. j. de cõces. prebẽ. quia diuersitatẽ. ⁊. C. de inoffi. test. l. cõtra maiores. propter hoc dicit Jo. an. ꝙ equum fuisset ꝙ nõ curreret sibi tp̃s tamen contrariũ fuit statutũ in fauorem ecclesiarum vt episcopus posset eccl'iam ordinare saluo iure Vincen. vt in. c. qm̃. cũ alijs allega. in glo. tamen illud potius fuit rigorosum ⁊ exorbitans. ⁊ ideo non habet locũ in electoribus qñ esset questio de iure eligendi inter eos: vt no. Jo. and. in. d. c. qm̃. q2 hoc non reperitur in eis statutũ. lz ſm Hosti. in. d. c. quoniã. equum fuisset idem statui ꝙ in. patronis. ⁊ plus etiã dicebat. j. de appel. oblate. ꝙ equũ fuisset idẽ statui qñ esset questio inter presentatos. Sed tamẽ vt. s. ſm Jo. andr. obseruatur cõtrarium quia etiam si longo tempore duret lis inter presentatos nõ poterit episcopus ecclesiam ordinare per istum tex. ¶ Alij vero dicunt ad cõtrarium. s. formatum ꝙ si impedimentum est precisum. ⁊ sic omnino impediẽs habet excusare habentem eligere ⁊ etiã patronos. per id qd habetur in. d. c. q2 diuersas. ⁊ q2 non valẽti agere nõ debet currere tempus. l. j. ad fi. C. de anna. excep. sed quandoqz impedimẽtũ nõ est precisum vt est in casu qñ est questio inter patronos super iure presentandi. nam ⁊ lite pendente posset fieri presentatio. per ea que habentur in. c. ij. de resti. in integ. ⁊ ideo si nõ ꝑsentant imputet eis q2 poterit eps elapsis quatuor mẽsibus ordinare eccl'iam. Tamẽ secus videt qñ est questio inter habẽtes eligere ⁊ sup iure eligẽdi q2 videtur ꝙ etiã elapsis quatuor mẽsibus nõ possit superior ordinare eccl'iam q2 hoc nõ est statutũ in ipsis eligentib9: vt videt velle Jo. and. ⁊ Hosti. in. ⁊. c. qm̃. Sz do. Flo. dicit Joã. de lig. tenere idem ⁊ assignat rationẽ q2 facilius perdi debeat ius presentãdi cũ pendeat ex gratia ꝙ̃ ius eligendi. Sed tamẽ ipse videt dicere ꝙ ex quo impedimentum nõ est precisum etiã eligentibus pretendentibus se habere ius eligẽdi currat tẽpus. per id qd habetur in. c. fin. s. de elec. ⁊ ista opinio videtur satis rationabilis. per id quod habetur in dicto. c. fi. de elec. tamen vt dixi Joã. ⁊ Hosti. tenent aliud esse in habentibus eligere ꝙ̃ in habentibus presentare. ¶ † In eadem glo. in fi. no. bene ex glos. qd ad illũ spectat custodia ecclesie vacantis ad quem pertinet institutio. ⁊ hoc est verum quando patronus est laicus q2 ad ipsum non spectat custodia ecclesie

stodia ecclesie vacantis nisi hoc haberet ex privilegio apostolico vel cõsuetudine per sedẽ apostolicã approbatã. nam al's non vr̃ procedere per id qđ habet. in c. sacrosancta. ⁊ in c. messana. de elec. ¶ Si autem patronus sit ecclesiasticus tunc ad illum spectabat custodia per istum sensum a cõtrario sensu. ⁊ qđ habet. j. de app. bone. ⁊ q2 patrono ecclesiastico videndum est de tẽporalib⁹. xvj. q. ij. c. visis: cũ ibi not. ⁊ j. de privi. cũ ⁊ plantare. §. in ecclesijs. Si autem ecclesia non habeat patronũ: tunc episcopus illa vacante habet custodiã ⁊ agere etiã potest pro illa. xvj. q. vij. oẽs basilice. ⁊ ibi de succes. ab intest. c. fi. nisi ex cõsuetudine vel privilegio ad archidiaconũ vel aliũ pertineat. j. de institu. cũ venissent. ecclesie vero cathedralis custodiã economus si illam habet: vt in c. qm̃. lxxv. di. ⁊ si nõ hʒ economũ tũc canonici si reperiant̃ idonei qb⁹ deficientib⁹ clerici. de dioccesi si reperiantur idonei al's archiepiscopus. de quo per glo. xij. q. ij. in c. illud. ¶ In glo. fi. ibi que seruando seruari non possunt ⁊ tũc posse vendi ⁊ pretiũ cõseruari: vt in iuribus hic allega. ⁊ hodie occupãtibus bona cathedraliũ vel collegiatarũ ecclesiarum vacãtium imponit̃ pena de qua de elec. q2 sepe. lib. vj. Si autẽ occupent̃ bona aliarũ ecclesiarũ imponatur pena de qua in c. presenti. j. eo. lib. vj.

1 Absolutio ab excõmunicatore surreptitie obtenta non facta plena mentione de causa vel causis excõicationis est nulla.
2 Propter suspicionem procedi potest contra aliquem ad indicendam purgationem in qua si deficiat punitur perinde acsi pro:ba tum esset crimen.
3 Absolutio vnica an sufficiat excommunicato plurib⁹ ex causis.
4 Excommunicatus pluribus sententijs si absoluitur ab vna sibi nõ prodest absolutio donec ab alijs absoluatur ⁊ interim tanq̃ excommunicatus vitandus est.
5 Bannitus pluries vel ex pluribus causis an possit absolui vna sententia.
6 Semel excommunicatus potest iterum excommunicari ⁊ semel bannitus potest iterum banniri.
7 Purgatio induci potest propter suspicionem si suspicio est cum infamia.

Ex parte. Si constat ordinario q̃ absolutus a papa suppressit veram causam excommunicationis remittet illũ ad papam. Si de hoc tamen est suspicio contra illum coget ipsum exinde se purgare. h. d. ¶ Et primo cõsultatio. Secũdo responsio. secũda ibi: taliter in qua distinguit. ⁊ scđm membrum distinctionis prosequitur. ¶ † Nota q̃ absolutio q̄ est surreptitie obtenta ab excõicatore non facta plena mentione de causa vel causis excõicationis est nulla. ¶ Itẽ not. q̃ vbi quis surreptitie impetrauit absolutionem ab excõicatione a papa est ad curiã transmittendus cũ literis ordinarij veritatem continentibus. ¶ † Item not. q̃ propter suspicionẽ potest procedi cõtra aliquẽ ad indicendum purgationem. de quo in gl. fi. Effectus autẽ est q2 si deficiat in purgatione perinde punitur quis acsi crimen esset probatũ. j. de simo. de hoc. ⁊ c. insinuatũ. ¶ Et no. q̃ distinctio hic posita quaten⁹ hic distinguitur an constet q̃ expressit falsam: an vero solum sit suspicio potest procedere quando in absolutione nulla exprimit̃ causa. nam tunc poterit esse interdum certũ pape aliam causam expressit q̃ veram per testes qui fuerunt presentes absolutioni et audiuerunt causam exprimi vel etiã per confessionem partis: sed hodie de stilo curie semper exprimitur causa excõmunicationis in absolutione. ⁊ ideo tũc nõ procedetur distinctio hic posita: q2 tunc cũ alia causa esset expressa esset tunc certum ex forma literarum. ⁊ ideo nõ exigeretur alia probatio. clarum esset q̃ non tenere: q2 aut remittatur hic ad papã cum ordinarius videat posse absoluere ab excõmunicatione. de sent. excõi. nuper. potes dicere q̃ hoc fit in odium surreptitie impetrantis. facit qđ habet̃. s. de rescrip. in c. ij. vel forte erat excõicato a qua solus papa poterat absoluere. facit quod habetur. j. de fide instru. in c. qđ super his.

3 ¶ † In gl. j. ibi: fm̃ Inn. nõ videtur absoluere ⁊c. hoc verum fm̃ aliquos. Sed fm̃ veritatem bene absoluit: vt ibi tangitur in glo. ⁊ aduerte vt clare habeas intellectũ glo. q̃ metus gl. fuit prosequi duos casus principales vnus est qñ quis est excõicatus ex pluribus causis⁹ ⁊ ex plurib⁹ sententijs. Primo casu si exprimat aliam causam in absolutione q̃ illas pro quibus est excõicatus non valet absolutio: vt hic patet. Si autẽ exprimat vnã ex illis: sed non oẽs ⁊ tunc licet quidã dixerint valere absolutionem dũmodo de alijs postea confiteatur seu peniteat per c. tunc valere. de consec. dist. iiij. tamen gl. tenet oppositum. ⁊ ratio est q2 licet vna fuerit sententia excõicationis: tamen ex quo plures cause fuerunt exp̃sse tot censentur esse cause sententie excõicationis: quot sunt cause expresse in snia. per id qđ habet̃ in l. scire debemus. ff. de verb. ob. ⁊ ideo remanet ligatus ex alijs causis. nec ob. d. c. tunc valeret. q2 ibi fictio seu mala intentio baptizati impediet remissionem peccatorum. ⁊ ideo cessante illa ⁊ adueniẽte charitate fit remissio peccati. Sed in tollenda excõicatione nõ sufficit cõtritio sicut nec satisfactio nec iuramentum de parẽdo sed requiritur absolutio ab ipsa excõicatione. j. de sen. excõi. in c. cũ desideres. ⁊ in c. qđ in dubijs. ⁊ ideo cũ datur absolutio in vltima cõfirmabit precedentes.

4 per id qđ habetur in l. per fundum. ff. de serui. rusti. ¶ † Secũdo casu qñ fuerunt plures sententie excõicationis: ⁊ tunc clarum est q̃ si absoluitur ab vna non prodest sibi absolutio donec ab alijs absoluatur vnde interim est euitãdus tanq̃ excõmunicatus. Si autem expresserit oẽs causas tunc si talis est qui nõ habeat potestatem ab omnibus absoluendi: q2 a diuersis fuerunt sententie late. ⁊ alter altero nõ est superior hoc dico propter no. in c. cum ab ecclesiarum. in glo. fi. tunc oportet q̃ tot sint absolutiones quot fuerũt excõicationes: vt hic q̃ a quolibet absoluatur vel erit necesse q̃ omnes vni cõmittant vices suas: ⁊ tunc ab illo si fiat expressio omniũ excõmunicationũ ⁊ omniũ causarum poterit per vnã sententiam absolui. nam tot censebuntur absolutiones quot erũt expresse excõmunicationes ⁊ cause. per id qđ habetur in d. l. scire debemus. ⁊ in l. pluribus. ff. de accep. ⁊ facit qđ habetur in c. officiũ. ⁊ in c. cũ pro causa. j. de sen. excõi.

5 ¶ † Et predicta faciũt ad questionẽ an bãnitus ex pluribus causis vel si pluries fuerit bannitus poterit absolui per vnicam absolutionem: ⁊ an vnica absolutione sufficiat an vero requirant̃ plures. de quo per Bar. in l. de pupillo. §. si pluribus. ff. de oper. no. nunt. allega. in gloss.

> Bãnit⁹ ex plurib⁹ causis an possit absolui vnica absolutione.

6 ¶ † Et ex predictis patet q̃ semel excõmunicatus potest iterum excõmunicari ⁊ q̃ tunc operet̃: vt no. j. de iude. ita quorũdã. ⁊ sic semel bãnitus poterit iterato banniri ex eadem causa ⁊ q̃ operet̃ fm̃ bannum patet ex predictis ⁊ tangitur per Bar. in d. §. si pluribus: q2 non sufficiet a primo banno absolui: sed erit expediens q̃ etiam absoluatur a secundo sicut etiam dictum est. s. de excõi. ¶ In eadem gl. in fi. solue q̃ ibi etiã dispẽsatio ex falsa causa nõ tenet: sed per papã ex certa scientia fuit ibi collata propter scandalum vitandum. ⁊ potes etiam addere ad gl. aliam rationẽ diuersitatis inter excommunicationẽ ⁊ absolutionem: q2 in excõicatione defectus surgit a iudice sʒ in absolutione surgit a parte cui est imputandum si surreptitie impetrat. s. de rescrip. super literis. ¶ In gl. fi. in fi. hec glo. videt̃ literã violare que solũ videt̃ ponderare suspicionẽ epi. ⁊ ideo dicebat Innoc. illam sufficere si erat ingens: seu grauis al's non induceretur purgatio nisi precedente infamia: vt dicit gl. Jo. and. adijcit dicit posse q̃ solius epi occulta suspicio non sufficeret. per ea que habentur. vj. qõ. ij. placuit. Sed si est suspicio epi ⁊ aliorũ ⁊ sic probabilis tunc illa potest sufficere ad indicendum purgationem. ⁊ sic poterit intelligi hic. qño autẽ poterit esse suspicio in casu isto q̃ occultauerunt causas excõmunicationis. adijcit fm̃ Abb. q̃ hoc esse potuit: q2 factum erat graue vt q2 occiderat suum parochialem presbyterũ ⁊ non mandabatur satisfactionem vel penitentiam fieri q̃ fuisset decẽs pro facto tam iniquo vel forte portauerat literas episcopi ad papã. de quibus in absolutione papali nulla fiebat mẽtio fm̃ Pet. vnde verisimile est ex predictis q̃ pape non expressit veritatem.

7 ¶ † Et ex predictis no. q̃ propter suspicionem possit indici purgatio. ⁊ certe sic si est suspicio cum infamia: vt etiam voluit glos. Si autem sit sine infamia tunc fm̃ Inno. idem si sit vrgens vel grauis suspicio vel fm̃ Jo. an. si est solius episcopi occulta suspicio non indicat purgationem secus si sit episcopi ⁊ aliorum.

1 Matrimonium contrahens scienter in gradu consanguinitatis prohibito est ipso iure excommunicatus.
2 Excommunicatus cuius excommunicatio non contenditur est ante cause ingressum absoluendus.
3 Iudex delegatus an pro receptione testium debeat ad locum eorum accedere.
4 Delegatus in causa matrimoniali potest articulum receptionis testium alteri subdelegare.
5 Excõicatus an ⁊ qñ sit audiendus in iudicio anteq̃ absoluatur.
6 Absolutus si est negligens in satisfaciendo cause excommunicationis non reincidit ipso iure in sententiam excommunicationis nisi actualiter per iudicem reducatur.
7 Negligentia quando equiparetur dolo.
8 Excommunicari potest aliquis ex facto alterius.
9 Testes in honore cõstituti an compelli possint venire ad iudicẽ.
10 Receptio testium in causa matrimoniali committenda non est nisi ex iusta causa.
11 Testes compellere potest iudex vt coram eo compareant vel si vult potest ad eos mittere.

Significauit. Propter periculũ anime supplet eps̃ negligentiam vel desidiam delegati pape. h. d. Et est cõis diuisio. secũda ibi: cũ itaq3. ¶ In tex. ibi. ⁊. j. deciditur questio qua querebatur quid esset faciendum. ⁊ respondetur vt sequitur. ¶ No. q̃ ordinarius potest cõpellere verisimiliter cõiunctos ad dimittendam cõiunctã propter impedimentum cõsanguinitatis

> ¶ Ex plurib⁹ causis an excõicato pluribus ex causis sufficiat vna absolutio dic secũdũ Bẽ. boych. in c. cũ pro causa. j. de sen. excõica.

vel affinitatis. ¶ Et sic no. ꝙ ad ordinarios spectat male cōiunctos ratione cōsanguinitatis vel affinitatis separare. ⁊ etiā excōmunicare ⁊ sic per censurā ecclesiasticam ex suo officio coercere.
1 Hodie ꝟo est prouisum ꝙ † contrahens matrimoniū scienter in gradu cōsanguinitatis ꝓhibito ipso iure est excōmunicatus: vt in cle. eos qui. de consangui. ⁊ affi. habētes autē copulā tantum modo matrimonio nō cōtracto vel si cōtraxerunt ignoráter nō sunt excōicati ipso iure: vt voluit gl. i dicta cle. ¶ No. ꝙ ſm ista tempora impetratio ad iudicē remotiorē hodie seruāda est cum limitatione que habetur. j. de rescrip. statutum. §. id autē. lib. vj.
2 ¶ No. ꝙ † excōicatus cuius excōmunicatio nō cōtēditur nulla ante cause ingressum est absoluēdus. facit qđ habet̃. s. ti. ij. cum
3 cōtingat. fallit in casu qui ponitur hic in fi. ¶ † Itē not. ꝙ videt̃ delegatū debere accedere ad locum testium vel pro eorum receptione aliū transmittere. Sed certe hoc videtur verū si iudici videatur: al's poterit cōpellere testes vt cōpareant corā ipso dūmodo illis cōgrue ministrent̃ expense vt in. c. statutū. §. proferende.
4 de rescrip. lib. vj. ¶ † Ex predictis etiā no. ꝙ delegatus in causa matrimoniali potest articulū receptionis testium alteri subdelegare ꝙ est clarū in delegato ꝑncipis cū alteri possit subdelegare vices suas. In delegato aūt inferioris a principe: vel etiā subdelegato a delegato pape: an possit articulū receptiōis testiū alteri cōmittere. dic vt dictum fuit in. c. cū bertoldus. j. de re iudic. ⁊ de appel. in. c. cū causam. ⁊ in cle. de offi. deleg. q2 si cōsistit in vero facto potest cōmittere al's secus. ⁊ facit qđ habet̃ in. c. cū a nobis. j. qui ma. ac. pos. ¶ No. casum in quo ordinarius supplet negligētiā iudicis delegati. ¶ Et no. ꝙ se intromittit ꝙdiu purgetur a negligentia ⁊ sic illa cessante excluditur ordinarius a prosecu-
5 tione. ¶ † Nota casum in quo excōicatus est audiendus in iudicio anteꝙ absoluat̃ vc3 qñ est suspicio cōtra eū de nō ꝓcedendo ratione precedentis malitie post absolutionem primus cōmisse: al's primo loco factā. facit qđ habet̃ i. c. venerabilibus. de sentē. excōi. in. §. sexus. lib. vj. vbi excōicatus propter cōtumaciā manifestā in non ꝓcedendo non' debet absolui do nec satisfieri nō v̄
6 posse nisi incipiat procedere. ¶ † Not. ꝙ si quis postꝙ fuit absolutus est negligēs in satisfaciendo cause excōicationis nō reincidit ipso iure in sententiam excōicationis nisi actualiter per iudicem reducatur quādoq3 tamē ipso iure reincidit vt in casib⁹ de
7 quib⁹ habetur in. c. eos qui. de sen. excōi. in. vj. ¶ † Not. ꝙ dolus ⁊ negligētia videntur equiparari qđ est verū quo ad potentiam supplendi defectū delegati: vbi versat̃ periculū anime. Sed quo ad penam imponendam nō equiparantur dolus ⁊ negligentia: vt patet in. c. nihil. s. de elec. ⁊ eo. titu. ꝙꝙ. in. vj. ⁊. j. de cri. fal. ad
8 falsariorum. ¶ † Ultimo. no. ꝙ videt̃ quis posse excōicari ex facto alterius qđ videtur cōtra ea que habent̃. j. de his q̄ fi. a pla. quesiuit. Sed dic ſm Inno. ꝙ hic nō excōmunicatur pars ex iudicis desidia vel malitia. Sed q2 ipsius partis culpa presumitur ex quo non prosequitur intentionem sententie a qua appellauit vel etiā cām ꝓpter quā fuit excōicatus. ¶ In gloss. j. i fi. vterq3 intellectus in se bonus. tamē Inno. dicebat ꝙ poterat etia3 hic intelligi pro manifesta culpa illicita eps ex officio ꝓcedens excōmunicauit nolentes parere mandatis suis isti autē excōicati demum impetrauerūt literas asserendo se sine iuris ordine. ⁊ non cognito de causa fuisse excōicatos, vnde papa mādauit excōicatori ꝙ si ita esset infra certam diem deberet illos sine difficultate absoluere: al's dabat in mādatis delegatis vt hoc faciant si quid qōnis audirent: ⁊ q2 excōmunicatos noluit absoluere delegati absoluerunt: sed post absolutionem non procedebāt ꝙuis excōmunicatus esset paratus illicitam copulam probare. ⁊ ideo non impeditur excōicator reducere eos in eandē sententiam excōmunicationis. Hosti. ꝟo dicit qđ. c. ꝓcedit: siue fuerit appellatū: siue non: q2 semper poterit negligentia delegati in causa matrimoniali suppleri ꝓpter animarū periculū. ⁊ idem dicit in quocunq3 alio casu in quo vertit̃ anime periculū q2 tunc eadē est ratio: ⁊ ꝑ cōsequens idem ius. s. de rescrip. inter ceteras. secus si ageretur de re pecuniaria q2 tunc ex quo causa esset cōmissa delegato nō haberet se intromittere ordinarius. s. tit. j. studuisti. ¶ Et no. ex glo. ſm primū intellectū vnam practicam reuocationis sententie in causa matrimoniali: q2 potest peti ipsam reuocari. glos. ꝟo in. c. ex parte. j. de resti. spolia. videt̃ dicere ꝙ agi potest per viam nullitatis. Sed certe satis puto ꝙ cū incedant iste vie q2 petitur reuocari sententia. s. quatenus de facto processit ex eo q2 est nulla. de materia tamen dicendum vt in. d. c. ex parte. vbi etiam per
9 do. Anto ¶ † In gl. ij. ibi in honore cōstituti. Hosti. dicebat ꝙ tunc potest iudex hoc facere de gratia: s3 nō de necessitate per ea que habent̃ in. l. ij. §. si preses. ff. quis ordo in bo. posses. seruetur.
10 ¶ † In eadem glo. in fi. aduerte q2 glos. potest habere duplice3 intellectum. vnus est ꝙ velit glo. ꝙ in causa matrimoniali nō est alteri cōmittenda receptio testium: nisi subsit iusta causa sicut dicimus in criminali propter grauitatē in aut̃. apud eloquentissi-
11 mum. C. de fide instru. Alius est intellectus glo. est ꝙ sit int̃ electione iudicis mittere pro receptione testium vel compellere tos vt cōpareant coram eo q2 non tenetur accedere ad testes. S3 potius econtra dicta. l. ij. §. si preses. s. allega. ¶ In glos. iij. in fi. dic ꝙ regulariter ordinarius nō intromittit se de causa alibi delegata. s. tit. j. studuisti. fallit quādo imminet periculum animarū vt in casu huius capituli. ⁊ hoc etia3 satis fuit de mente glo. ¶ In glo. super verbo reuocare. in fi. hec secūda communiter tenetur vt hoc tempus sit arbitrariū debebit tamē iudex tanꝙ bonus vir arbitrari tēpus infra qđ possit causam ꝓsequi. facit qđ habet̃. s. ti. ij. de causis. ¶ In glo. fi. ibi intelleximus. hec prima expositio non est bona q2 excōicatus non potest esse in iudicio non potest etia3 procuratorem cōstituere. j. de proba. post cessionem. ⁊. j. de ꝓcura. c. fi. ideo tene precedentem expositionē: q2 necessitatur ad ꝓcedēdum: ⁊ ideo debet audiri. facit qđ habet̃ in. c. cum inter. j. de excep. ¶ Extra glo. tāgit hic Jo. an. qđ si nō detur delegat⁹: sed ipse superior absoluit ⁊ demū non cognoscit de causa. dic ſm Hosti. ꝙ adhuc poterit practicari capitulum istud ꝓpter periculum animarū etiā si fuerit absolutus a papa q2 presumitur ꝙ tacita veritate fuerit absolutus si tamē papa certificatus precipiat epo ꝙ alios amplius nō molestat dicit Hostieñ. ꝙ si sit casus in quo papa possit dispensare videt̃ ei parendū: al's secus q2 cōtra deū parendū non est. facit qđ habet̃. s. de tēpo. ordi. ad aures. xj. q. iij. Julianus inferior autē a papa an intelligat̃ dispensare qñ ex certa scientia aliquid agit recurre ad no. per glo. ⁊ doc. in. c. ij. j. de schisma. ⁊. s. de fi. presby. in. c. veniēs. facit ad ꝑdicta qđ habetur in. c. iulianus. ⁊. c. qui resistit. xj. q. iij.

1 ☞ Monachus vagabundus potest ordinarius reuocare abbate negligente.
2 Canonici regulares comprehenduntur in his que circa monachos statuuntur.
3 Canonici regulares debēt in claustro manere ⁊ inuigilare.
4 Monachus nō potest habere ꝓpriū ⁊ quicquid querit monasterio acquirit sicut seruus dño.
5 Successio ab intestato reseruatur monacho nō tamē sibi querit sed monasterio.
6 Monachi coertio primo spectat ad abbatē: ⁊ eius negligentiā supplere potest episcopus.
7 Monachus cōpelli potest ad resignandā pecuniā quā quesiuit: que in vtilitatē monasterij expendet̃.
8 Suspēdere epm ab officio ⁊ beneficio potest inferior a papa: nō tamen deponere.
9 Monachus cū licentia abbatis potest esse in seruitio principis vel epi: imo eps potest inuito abbate monachū ad suū seruitium trahere si sibi fuerit expediens.
10 Correctio monachi ad quē spectat.
11 Monachus nō potest ciuiliter coueniri.
12 Monachus existens in studio cum licentia abbatis si contraxit mutuū moderatu3 ꝓ suis necessitatibus poterit ipse monachus conueniri noīe monasterij coram rectore vniuersitatis vel etiam coram ordinario loci.
13 Electus in abbatem an habeat ex ipsa electione iurisditionem.
14 Negligentia abbatis vel prioris an sufficiat vt archieps possit supplere ⁊ an interuenire debeat negligētia episcopi.
15 Abbas si sub se habeat clericos seculares vel monachos ī alijs monasterijs vel diocesibus: an poterit causas talium audire ⁊ finire.

1 a **Quanto.** † Ordinarius[a] supplet negligētiā abbatis non reuocātis monachu3 vagabūdu3 ad claustrum. h. d. ¶ Et primo ponitur narratio. Secūdo prouisio ⁊ mandatum ibi mandamus. ¶ In tex. ibi: canonici sc3 regulares. ¶ Item ibi alij regulares puta fratres. j. de restitu. spo. causa3. ¶ In tex. ibi: ⁊ suorū prelato⁊ habēt aliquī in litera quorūcūq3. ⁊ tūc intellige. s. abbatum vel prio⁊ seu alio⁊ prelato⁊ regularium q2 nō omnes religiosi habēt abbates: sed interdū habent priores. facit qđ habet̃ de elec. indēnitatibus. li. vj nō autē intelligas etiā epo⁊um. q2 de illis nō loquitur in tex. ſm abbatis consilium ista est litera cōis. alij tamē habent ſm archiepi cōsiliū ⁊ erat in registro ſm Inn. ⁊ tunc dic ꝙ ex speciali prouidentia fuit id cōcessum archiepiscopo si regulariter seruari debet litera que communiter hic habet̃. ¶ No. j. ꝙ multe sunt species regulariū. Na3 quidā sunt mona-
2 chi regulares quidam etiā fratres: vt tetigi super tex. ¶ † No. ꝙ statutū in monachis videt̃ cōprehendere etiā canonicos regulares: de quo dicendum vt in. c. quod dei timorē. j. de statu mona.
3 ¶ † No. ꝙ regulares debent in claustro manere ⁊ inuigilare circa diuina officia nō autē inde discedere. vnde dicit canedū sicut piscis sine aqua esse non pōt sic nec regularis sine claustro si vult
4 vitā spūalē habere. xvj. q. j. placuit. ¶ † No. ꝙ pecunia cōgregata de prioratib⁹ vel obedientijs nō debet pertinere ad monachū: sed potius

a ¶ Ordinari⁹. super hoc. c. si queritur cui correctio monachorum primo loco spectet ad abbatem vide hic distī. do. Henri. bohych. in prin. capituli.

sz potius ad monasteriū.nā monachus nō potest habere ꝓpriū xij.q.j.nolo.z.c.non dicatis.vnde quicquid querit monachus querit monasterio sicut seruus dño.xviij.q.j.c.j.z.j.de priuil.cū olim propter.z ibi per Inn.z facit qđ habetur.C.de epis.z cleri. in.l.deo nobis.vbi patet ꝙ † etiā seruatur monacho successio ab intestato tamen non queret sibi:sed monasterio vt illis succedat quibus succederet existēs extra monasteriū tamē tūc nō querit sibi sed monasterio.de quo etiā i.c.in pñtia.j.de ꝓbat.¶No. ꝙ † coertio monachi prīo loco spectat ad abbatē.z ad hoc allegatur de quo in glo.pe.¶No.ꝙ negligentia abbatis circa monachos supplere potest epūs.¶†No.ꝙ potest cōpelli clericus ad dimittendā z resignandā pecuniā quā quesiuit qui nō potest habere ꝓpriū:vt predixi.¶Not.ꝙ talis pecunia debet in vtilitatē domus hoc est monasterij expēdi.¶No.ꝯtra monachos discurrentes ꝑ curias principū.z hodie cōtra tales sine licētia prelati discurrētes taliter est ꝓuisum per cle.ne in agro.§.quia vero.de sta.mona.z cōtra monachos apostatas fugitiuos est ꝓuisum ꝑ quādā extrauagantē Bñdicti.q̄ icipit.pastor bon⁹.¶No.vlti. qualiter possint cōpelli regulares negligētes:q2 per suspēsionem officij z bñficij:vt hic tangit in fi.vnde aduerte q2 hoc potest referri ad monachos:z tūc satis potest ꝓcedere qđ dicit de suspensione officij q2 posset suspendi ab officio diuino.Sed qđ dicit de bñficio nō videt̄ tūc posse ꝓcedere:q2 monachus claustralis nō videt̄ habere beneficiū.vnde quid tunc operetur suspensio a beneficio in monacho recurrendū ad ea que no.Inn.j.de fimo.dilectus.Secūdo q2 operatur ꝙ nō habet vocem in capitulo z ꝙ non debet vocari ad cōmunes tractatus:z ꝙ etiā non habebit portionē suā in cōmuni refectorio:sed in ergastulo hoc est in camerula sua potest etiā intelligi vt hec pena referat̄ ad prelatos regulares negligētes:z tunc litera plane ꝓcedit.¶Itez potest referri ad epm̄ si dicamus ꝙ etiā eps debet esse negligēs anteꝙ archiepiscopus se intromittat qđ etiā sequit̄ Inno.hic.vt.j.tangit̄ post gl.z tunc habes hic tex.notabilē ꝙ etiā † iferior a papa potest epm̄ suspendere ab officio z bñficio..nam ꝺm hoc poterit archieps in casu isto ꝺm istū intellectū nō posset tamē eū deponere vel degradare q2 hoc nō potest fieri nisi a papa:vel de ei⁹ speciali mādato.j.de cle.nō resi.ex tue.cū ibi no.z facit qđ habet̄ de iudi.c.j.cū ibi not.¶In glo.ij.ibi:caperent̄.i.molestarent̄ seu.i. detinerent̄ per seculares ꝓpter malā administrationē.¶†In ea.glo.in fi.hodie cōtra monachos trāseuntes per curiam principum seculariū est ꝓuisum per cle.ne in agro.de sta.regula.cum licentia autem sui abbatis posset esse in seruitio principis vel episcopi.per ea que habent̄ in.d.cle.ne in agro.§.q2 vero.a contrario sensu de statu mona.z per ea que habent̄ in.c.cum pastoris. ij.q.vij.vbi etiā glo.dicit ꝙ episcopus inuito abbate poterit trahere monachū ad suum seruitiū si sibi fuerit expediens.de quo vt ibi dicit tñ Hosti.ꝙ periculosum est ꝙ sint in curiis principū etiā cū licētia abbatis ꝓpter ꝓpriū qđ conant̄ acquirere.de quo remittit ad summā de maio.z obe.§.sed q d.ꝟ.sed eps.z sequen. ¶†In glo.pe.circa fi.ibi:presidentib⁹ capitulis.Sed certe illa capitula fiūt de triennio in trienniū.z ideo interim est videndū ad quē spectet coertio monachi.Potes cōcludere ꝙ aut cōsuetudo vel priuilegiū aliquid disponit de iurisditione talium prelatorū inferiorū:z tūc illud est seruandū per iura alleg.in gl.¶Si autē nihil disponit:z tūc aut agitur de correctione fienda ꝺm regulā.z tūc primo loco spectat ad abbatem.nā in talibus magis debet obedire abbati ꝙ episcopo.viij.dist.cōtra mores.xj.q.iij. qui resistit.cū ibi no.z ideo poterit eū corrigere abbas.z tandem si sit rebellis poterit eū expellere de monasterio ꝺm regulā ne i siciat alios.facit.j.de statu mo.ea que.z.c.in singulis.nā ex quo superior ipsum approbauit in prelatū videt̄ sibi concessisse vt exequatur oia q̄ in regula continent̄.facit qđ habet̄ in.c.ū.z.c.ioannes.z.c.fi.j.de reg.facit etiā i ar.qđ habet̄.s.de offi.dele.ꝑterea. z.c.ex literis.z si abbas ad hoc nō sufficeret posset implorare auxiliū epi per hūc tex.z ꝑ id qđ habet̄.s.eo.c.j.Aut agit̄ de correctione manachi fienda in forma z figura iudicij.z tunc aut queritur de causa ciuili aut de causa criminali si de causa ciuili frustra queri videtur regulariter q2 † monachus nō potest ciuiliter cōueniri cū nō habeat ꝓpriuz.xij.q.j.nolo.z.c.nō dicatis.z.j.de statu mo.cū ad monasteriū.circa fi.potest tamē interdum esse casus in quo de hoc potest tractari vt si haberet administrationez aliquā cui esset prepositus z tunc poterit conueniri corā abbate ꝑ id qđ.s.eo.c.cū ab ecclesiaꝝ.z.s.de iudi.cū deputatis.¶†Itē in alio casu potest de hoc queri vt si sit in studio cū licētia abbatis:nā si cōtraxit mutuū moderatū ꝓpter necessitates suas poterit monachus cōueniri noie monasterij coram rectore vniuersitatis vel etiā corā ordinario loci.ꝑ id qđ habet̄ in.l.si longius. §.j.cum ibi no.ꝑ glo.ff.de iudi.z.ij.q.vij.in.c.cuz pastoris.z hoc propter absentiam abbatis.z q2 ex quo de licētia abbatis est in studio videtur sibi cōcessa licētia ꝙ possit cōtrahere mutuū pro sua necessitate.ar.eoꝝ que habent̄.ff.de procu.in.l.ad rē mobilē. z.l.ad legatū.etiā per id qđ legit̄ z no.in.l.sed z iul.§.qđ dicitur. ff.ad mace.vbi etiam tangitur de filiofa.minore existente in studio cū licentia patris.z etiam in.d.l.si longius.§.si filius.Si autem esset in studio sine licentia abbatis tūc si contraxerit mutuuz tunc nō obligabit monasteriū z imputet sibi qui tunc secum cōtrahit.secus qñ est in studio cū licentia abbatis:vt.s.dixi:q2 tūc bene obligat monasteriū sumēdo mutuū temperate pro sua necessitate tamē casu abbas nō esset iudex:q2 non potest esse simul iudex z reus ꝺm Inno.Sed poterit conueniri abbas corā ordinario loci pro tali mutuo.Idem ipse monachus dū est in studio corā rectore vel corā ipso ordinario loci vt superius dixi statuta tamen vniuersitatis quandoqz disponunt ꝙ solum corā rectore cōueniatur.z hec procedunt vbi querit̄ de causa ciuili.Si autez querit̄ de causa criminali:tunc si est causa criminalis grauis spectat iurisditio ad epm̄.facit ꝙ habetur.xc.dist.si qs monachus. nō autē ad abbatē.q2 ipse nō potest tales causas tractare.xviij. q.ij.monasteriū.Si autē sint cause criminales leues tunc quo ad illas poterit abbas monachum corrigere qñ est cōfirmatus vel qñ loco cōfirmationis habet benedictionē:an autē nō habet iurisditionem quādam ad potentiā corrigendi:vide ꝑ id qđ habet̄ s.de elec.transmissam.z.c.venerabilē.z de sup.neg.prela.c.j.per Io.andr.¶†Extra glo.tangit hic Io.an electus in abbatē a collegio vel ab vniuersitate monachoꝝ ex ipsa electione habeat iurisdictionē.Inno.dicit:ꝙ sic tamē potestatē excōmunicādi z exercendi censurā ecclesiasticā non habebit ante confirmationē: q2 illa a confirmatione recipit:q2 excōicatio est ꝓprie mucro seu gladius episcopalis.xxiiij.q.iij.corripiantur.z.xvj.q.ij.c.visis.z ideo cōcludit ꝙ ab vniuersitate habebit solū iurisditionem iudicandi.z forte mulctā modicā indicēdi.facit qđ habet̄.s.de offi.deleg.de causis.per Io.an.fatetur tñ ꝙ hodie ex ꝯsuetudine est ꝙ plus iurisditionis habēt in nō arduis ab ipso collegio.Host. ꝟo dicit:ꝙ ex electione sola nullā habēt iurisditionē ex quo expectat cōfirmatio.z ideo nō poterit iurisditionē exercere donec sit cōfirmatus vel a iure approbatus:vt cōtingit in.c.nihil est.s.de elec.post cōfirmationē bene poterit exercere.s.de elec.trāsmissa. z.c.qualiter.z.c.nosti.z ideo ꝑ cōfirmationē videt̄ potestatē recipere potes dicere:vt hic tāgit do.Anto.ꝙ si electus expectat cōfirmationē superioris:vt cōtingit regulariter in electis in prelatos ecclesiasticos.tūc ꝓcedit dictū Hosti.Sec⁹ si nō expectat vt cōtingit in electo ab vniuersitate seculari.de iudi.c.fi.z in.l.fi.C. de iurisdi.om.iudi.qđ intellige vt dixi in.c.ab ecclesiarū.s.e.do. tamē Flo.dicebat ꝙ nec ab vniuersitate nec a cōfirmatiōe dicit̄ recipere immediate sed a legis dispositiōe z demū post cōfirmationē qñ cōfirmatio requirit̄.facit qđ dixi in.c.cū ab ecclesiarū. ¶Secūdo querit̄ quid si duo regulares habeant duas administrationes inuicē ꝑmutauerint de cōsensu abbatuꝫ z vnus eoꝝ recipit in se onus soluēdi debita sue prioris administrationis de cōsensu abbatis an illud fieri potuerit vr̄ ꝙ nō:sed ꝙ potius incidit in cōstitutionē.c.si quorūdā.j.de solu.Sed cōtrarium tenet Io.and.per istū tex.q2 sufficit ꝙ pecunia cōgregata de obedientia cōuertatur in vtilitatē monasterij de cōsensu abbatis:vt hic patet.z ideo res vni⁹ administrationis poterūt conuerti in vtilitatē monasterij de cōsensu abbatis.nā satis tūc intelligitur fieri vtilitas monasterij ex quo ꝓuidet̄ in mēbris.¶†Tertio tangit hic Io.andr.an sufficiat negligētia abbatis vel prioris vt possit archieps supplere quidā qđ sic:vnde exponūt tex.hic circa fi.dū dicit si prelati eoꝝ z.c.i.abbates vel priores.Alij ꝟo requirunt ꝙ etiā interueniat negligētia epi.z sic sub verbo prelati cōprehenduntur etiā epi.sed z hāc secūdā tenet Inn.dicēs vtriusqz requiri negligentiā z ambos modos cū ambo habeāt iurisditionez z poterit talis ordo saluari q2 archieps primo monebit abbatē ꝙ reuocet monachū vagabūdū ꝓprio qđ tenet.z si fuerit abbas negligēs monebit scđo loco diocesanū vt suppleat abbatis negligentiā de cēsib⁹ romana.§.sane.in.vj.z si etiā fuerit negligēs sic monebit tertio loco monachū ꝙ redeat ad claustrū z ꝑ primū se purget in manibus abbatis.z si cū negliget ipsum cōpellet ꝑ suspēsionē que quid operet̄ in monacho dixi superius.z sic etiā per suspēsionē posset cōpellere abbatē vel diocesanū:vt hic colligi potest.Sed ꝺm intellectū etiā tetigi in notabilib⁹.z predicta vera in nō notorijs:sꝫ in notorijs sublato tali circuitu posset archiepiscopus statim corrigere de cēsib⁹ romana.§.notoria.li.vj. dictū tamē est ꝺm Hosti.ꝙ etiā in notorijs fiat monitio.ar.c.seq. z in occultis est etiā necessariū vt appareat de negligentia prelatorū ꝙ poterit apparere ex lapsu termini assignati.facit qđ habet̄.s.eo.c.pxi.dicit tamē ꝙ non est magna vis:an monitio fiat prio loco prelatis:an ꝟo monacho.z sic refidet Ioā.and.z do. Anto.z adde ꝙ ex ordine huius litere videtur ꝙ primo loco monēdus sit monachus z demū prelatus:z ipsis negligētibus pōt archieps exequi ꝑ suspensionē de qua.j.¶Ultimo querit Io.

Electus in abbatem cui ex ipsa electione habeat iurisditionez z est qō extra glo.

Questio bona extra gl.

Questio extra glo.

15 an. qd † si abbas habeat sub se clericos seculares vel monachos in aliis monasteriis vel in aliis diocesib⁹ an poterit cās talium audire ⁊ finire. ⁊ ɔcludit ꝙ sic cū habeat iurisdictionē ordinariā. s. e. c. cū ab ecclesiarū. fatet̄ tñ ꝙ actor⁹ nō cōpellit̄ eos cōuenire corā abbate: imo pōt illos cōuenire corā epō vel aliis ordinariis non obstan. exceptione si forte dicatur eos prius fore conueniendos corā abbate: qꝛ electio est actoris corā quo cōueniat. facit qō habet̄. ff. de eo qō certo loco. l. ii. §. scevola. vbi dicit ꝙ corā aliis inferiorib⁹ plātis habētib⁹ iurisditionē sub epo. de qb⁹ in in. d. c. cū ab ecclesiarū. ¶ Intellige tñ inquantū dixi. s. ꝙ abbas potest cognoscere de causis sibi subditoꝝ alterius diocesis: dum tamē cognoscat in loco sue abbatie. nā in alio loco nō posset sedere pro tribunali nisi cū ɔsensu epi in cuius diocesi est priorat⁹ per id qō dictū fuit. s. ti. j. in. c. nouit. ⁊ qō habet̄ in. c. ii. de vsu pa. ⁊. j. eo. vt litigantes. cū ibi no. in. vj. nisi ex priuilegio vel cōsuetudine pscripta aliud plus posset. ar. j. de foro cōpe. cū cōtingat. ⁊ de exces. prela. de quo hic latius per Jo. and.

1 ☞ Regula generalis iuste ⁊ ciuiliter viuēdi. Nō facias aliis ⁊c.
2 Excōicatus in vna ecclesia habet̄ ꝓ excōicato quo ad alias ⁊ ab omnibus vitari debet.
3 Snīa afflictiua persone ⁊ trahens secū excōicationē extēdit vires suas extra limites sententiantis.
4 Snīa censure nō suspendit̄ per appellationē. ⁊ nu. 9. ⁊. 11.
5 Archiepiscopus ratione administrationis est maior episcopo: non ratione ordinis.
6 Absolutus qui iurauit stare mādato excōicatoris si id nō facit non reincidit ipso iure in excōmunicationem.
7 Juramentū factū corā iudice videt̄ habere executionē paratā ⁊ etiam promissio.
8 Pene iuris canonici sunt multiplices.
9 Sententia lata super furto trahit secum executionem paratam quo ad infamiam.
10 Sentētie censure nō transeunt in rē indicatā quominus possit ab eis peti absolutio post decē dies: sec⁹ tamē quo ad hoc vt ab eis possit post decem dies.
11 A sentētia censure appellari nō potest post decē dies nisi detur nouum grauamen.
12 Excōicatus an ⁊ qñ debeat in iudicio audiri.
13 Archieps aditus per viā querele sup excōicatione lata ꝑ suffraganeum cōtra subditū suū debet de necessitate excōicatum remittere ad excōicatorē vt eū absoluat ⁊ ipso negligente poterit eū absoluere secus si per viā appellationis adeatur: qꝛ tunc solū ex vrbanitate remittere tenetur.
14 Itineris arreptio an habeat vim appellationis.
15 Pro sentētia presumit̄ vbi ɔtra eam de iniustitia obiicitur nisi aliud doceat̄: sed si obiicit̄ contra snīam ratione ꝓcessus opꝫ ꝙ processus probetur.
16 Archieps nō est ordinari⁹ subditi epi: ⁊ ideo si eps petat ab archiepo subditum suum distringi ad mandata sua seruanda archieps non debet se intromittere.

a ¶ Ad reprimēdā. Sup materia hui⁹. c. recurre ad. d. Feli. hic q multa in vnū recollegit q̄ ab aliis fuere omissa. ⁊ si q̄ras infra qō tps excōicat⁹ ꝑ diocesanū poterit appellare ad metropolitanū. ⁊ vtrū metropolitanus huiusmodi possit absoluere excōicatū a diocesano. vid. d. d. Hē. boych. i. c. ꝑ tuas. j. de senten. excom.

Ad reprimendam. [a] Excōicatus ab vno episcopo est ab alio euitādus: ⁊ archieps per querelā adit⁹ nō absoluit nisi primo remittat. h. d. ¶ Et pmo premittit generale exordiū. Scdo ex illo infert mandatū respiciens archiepm ⁊ suffraganeos. Tertio aliud mandatū respiciēs tm̄ ipsum archiepm. secūda ibi: ideo. tertia ibi, tu, vero. ¶ No. j. finē pene a iure statute. nā finis est oēs malitie reprimant̄. facit qō habet̄. s. in ꝓemio hui⁹ lib. ¶ † Itē no. regulā generalem iuste ⁊ ciuilr̄ viuēdi vcꝫ vt qs circa aliū illud operet̄ qō vellet in se operari ab alio. facit. j. di. humanū genus. ¶ † Itē no. ꝙ excōicatus in vna eccl̄ia etiā quo ad alias habet̄ ꝓ excōicato. ⁊ sic ab oībus est vitādus. facit. iiii. q. v. quisquis. cum ibi no. ⁊ ratio etiā est qꝛ vna sola est vniuersalis eccl̄ia: vt habet̄ etiā in symbolo. xxiii. q. j. loquitur. nec ob. qō habet̄ in. c. placuit. xviii. dist. ⁊. viii. dist. c. si quis. qꝛ ibi non loquit̄ in excōicato. sed in eo qui erat priuatus a cōi tractatu fiendo per alios epos. vt no. per gl. in. d. c. placuit.

3 ¶ † Itē no. ꝙ sentētia afflictiua psone ⁊ trahēs secū excōmunicationem extendit vires suas in personas etiā extra limites sententiātes: vnde sequit̄ personā sicut lepra leprosum quocūqꝫ vadat. facit qō no. ꝑ glo. in. l. ex ea. ff. de pe. ¶ Itē no. ꝙ vnus iudex debet mandare executionē ⁊ facere obseruari snīam alterius iudicis. de quo. s. eo. c. ⁊ in. l. a diuo pio. §. j. ff. de re iud. vbi plene ꝑ Bart.

4 ¶ † Item no. ꝙ snīa censure nō suspendit per appellationem. de quo. j. de appel. pastoralis. ¶ Itē no. ꝙ si adeat superior per querelā sup iniusta excōicatiōe lata per ipsum nō vr̄ esse iudex immediate. ⁊ ideo tenet̄ pri⁹ ad excōmunicatorē remittere de quo tanget̄ super glo. in vbo ɔquestus. ⁊ hr̄. j. de sent. excōi. ꝑ tuas. ⁊. c. sacro. ⁊ eo. ti. venerabilibus. in. vj.

5 ¶ † Itē not. ꝙ rōne ordinis archieps non est superior epō. lꝫ sit maior rōne administrationis. de quo ꝑ gl. in proemio. vj. ¶ Itē no. ꝙ vbi archieps est aditus per viā querele sup iniusta excōicatione suffraganei: sed suffraganeus facta remissione nō vult absoluere: tūc eū idem archieps absoluet recepta tñ prius iuratoria cautiōe ꝫ formā ecclesie. ¶ Et no. ꝙ nisi postea appareat excōicationē fore iniustā debet precipere absoluto suo debito iuramēti ꝙ satisfaciat excōicanti. ⁊ sic no. ꝙ ꝓ iustitia excōicationis vr̄ presumēdū cū de opposito appareat. facit. j. de sen. excōi. sacro. de quo tangetur sup gl. fi.

6 ¶ † Itē no. ꝙ lꝫ ille q fuit absolutus iurauit stare mandato excōicatoris: tñ si id nō facit ipso iure nō reincidit in excōicationē lꝫ possit reduci. hodie tñ in certis casibus ipso iure reincidit. de quib⁹ in. c. eos qui. de sen. excōi. in. vj. ¶ Itē no. ꝙ iuramentū videt̄ esse de forma absolutionis. de quo per Joā. an. j. de sen. ex cō. cū desideres. ¶ Itē no. vnā practicā retractādi sententias que nō transeunt in rē iudicatā vcꝫ vt petat̄ retractari per viā querele. facit. j. de sen. excō. sacro. ⁊. e. tit. venerabilibus. in. vj.

7 ¶ † Ultimo no. ꝙ iuramētū prestitū corā iudice ⁊ eadē ratione ꝓmissio facta corā eo vr̄ habere paratā executionē facta liquidatione eius qō continet̄ in eis. de quo in. c. si quādo. s. de off. dele. ⁊. l. ꝑ tale pactū. §. qui ꝓuocauit. ff. de pac. ⁊ ꝑ Bar. in. l. in rubri. ff. iudi. sol. ¶ In glo. j. ibi bene facere cogit̄. ⁊ ratio est qꝛ alˢ qs nō merere bene agendo: vt habetur in. c. ad fidem. hic allegato causatiue: tñ alienat̄ quis ad benefaciēdū vcꝫ sub spe premioꝝ. facit qō no. j. e. in. c. irrefragabili. in glo. fin. in fi. ⁊. l. j. ff. de iusti. et

8 iure. ¶ † In glo. ii. ibi: ad falsarioꝝ loquit̄ ibi in clerico falsante literas pape. ¶ In ea. gloss. ibi. l. di. si eps. ibi loquit̄ in clerico faciente falsum instrumētum vel ferente falsum testimoniū. ¶ In eadem glo. ibi: si quis viduā. loquit̄ ibi in clerico ɔtrahēte cum vidua ⁊ in homicida. Et interdū dispensat̄ quo ad beneficiū. Sed de rigore debet deponi ab officio ⁊ beneficio. ¶ In ea. gl. ibi: si mala fama. loquit̄ in clerico infamato de malo crimine: ex quo alii scandalizant̄. nā tunc potest suspendi ab officio ⁊ etiam beneficio donec se purgauerit. In ea. gloss. ibi nullus in hoc. c. ⁊ seq. loquit̄ de notorio cōcubinatu. In ea. glo. ibi: quis ammodo loquit̄ in clerico qui in sacris mulierē duxit. ⁊ adde etiā qō habetur in cle. eos qui. de consangui. ⁊ affi. In ea. gloss. ibi: presbyter loquit̄ in presbytero infamato qui de equitate ad tps remouetur ab officio lꝫ de rigore veniet deponendus: vt ibi not. In ea. gl. ibi: placuit. loquit̄ in clerico qui deseruit ꝓpriū epm sine licentia. In ea. glo. ibi: presbyterū. loquit̄ in presbytero qui non legalib⁹ nuptiis detinet̄ ⁊ loquit̄ de equitate. nā de rigore veniret deponēdus ab officio ⁊ beneficio: vt no. gl. in. c. si quis. lxxxi. dist. In ea. glo. ibi: si quis de ordine. loquit̄. c. in eo qui malitiose sine licentia trāsiuit ad secūdam ecclesiam. In ea. glo. ibi: cuꝫ in cunctis. loquitur in scienter eligente indignum. In ea. gloss. ibi: ante oīa. hoc. c. ⁊ seq. loquuntur de clerico ebrioso. In ea. gl. in fi. loquunt̄ iura hic vltimo allegata de priuatiōe a cōi tractatu. de quo per glo. in. c. placuit. hic allega. ⁊ de materia ꝑ Host. in sum. de pe. in. §. quot sunt species. ⁊ in cle. cupiētes. in gl. q̄ incipit no. nouā. de pe.

9 ¶ † In glo. nō suspenditur ibi: qꝛ sententia illa secuꝫ trahit executionē hec ratio non est bona qꝛ snīa lata super furto trahit secū executionē quo ad infamiā. l. nō potest. ff. de fur. ⁊ tñ suspendit̄ quo ad appellationē: ideo que sit ratio ꝙ snīa cēsure nō suspendat̄ per appellationē. dic vt no. ꝑ glo. ⁊ doc. j. de appel.

10 pastoralis. §. j. ⁊ ibi dictum fuit. ¶ † In ea. gloss. in fi. no. bene ex gl. ꝙ lꝫ snīe censure nō trāseant in rē iudicatā quominus possit peti absolutio ab eis etiā post decē dies: tñ bene trānseūt in rem iudicatā quo ad hoc vt ab illis appellari non possit post decem dies. nā regula est ꝙ eo casu quo licitū est appellari: appellari dꝫ infra decē dies. j. de re iudi. qō ad ɔsultationem. que regula non reperit̄ intitulata etiā in sentētiis cēsure. ⁊ ideo etiam in illis seruari debet. ⁊ si appelletur infra decē dies: tūc licet appellatio nō operet̄ queri ad effectū suspensum: qꝛ nō expedit ex quo snīa de se nō trāsit in rem iudicataꝫ. ⁊ sic ex sui natura sacris est suspēsa tamē operat̄ quo ad officiū deuoluendi negotium ad superiorē si fiat infra decē dies: vt est dictū. nā si postea fieret non deuoluit̄ negotiū ad superiorē etiā in sententiis censure sicut nec in aliis ⁊ ꝓ hoc etiā videtur posse inferri ꝙ si bis appellatuꝫ fuit nō poterit appellari. per id qō habet̄ in. l. vna. C. ne li. tertio ꝓuo. canonizata. ii. q. vj. si quis in quacūqꝫ. ⁊ sic potest intelligi qō no. glo. in. c. fraternitatis. in verbo fornicare. j. de frigi. ⁊ Archi. xxx. q. ii. locaueris. licet autē post decē dies nō possit appellari a sententiis censure: tamē per viā querele potest quis etiā post decē dies cōqueri de iniusta excōicatione. vt hic tetigit gl. facit qō habet̄ j. de appel. concertationi. lib. vj. ¶ In glo. an aliqua sit differentia inter viā appellationis ⁊ viā querele. tangit̄ cū gloss. sequēti.

11 ¶ † Itē inquantū dixi ꝙ a snīa censure nō possit appellari post decē dies. hoc intellige verū nisi detur nouū grauamen vcꝫ dicebat hic Abb. ꝙ lꝫ post decē dies nō appellet̄ si tamē eps q excōicauit requirat̄ vt iniustā excōicationē reuocet etiā post decē dies si non

si non reuocat ab isto grauamine poterit appellari ꝙ est no.⁊ facit ad hoc qđ habet̃ i.c.dilectus.§.de rescrip.⁊ qđ habet̃ ⁊ no.ſ. 12 de restit.spo.ex parte.¶ † In glo.conquestus.ibi:vt in.d.decre. quasi velit glo.ꝙ licet regulariter nō debeat excõicatus in iudicio audiri.facit qđ habetur.ſ.de iudi.intelleximus.tamen istud fallit qñ vult esse in iudicio pro causa excõicationis ꝑ viã appellationis vel etiã per viã querele.facit qđ habet̃ in.c.j.de rescrip. in.vj.¶ Item fallit qñ conuenitur:vt ptꝫ ex his que habētur in d.c.intelleximꝰ.⁊ etiam in alijs causis qñ appellauit, potest esse in iudicio:vt ptꝫ in.c.significauerunt.cum ibi not.ſ.de exceptio.

13 ¶ † In ea.gl.ibi:per tuas.quasi velit gl.ꝙ vbi aditur archieps per viã querele super excõicatione lata per suffraganeum contra subditum suum tunc debet de necessitate remittere excõicatum ad ipsum excõicatorem vtrum absoluat:⁊ ipso negligente poterit eũ absoluere:ſꝫ vbi ꝑ viã appellationis aditur archieps:tunc solum ex vrbanitate tenetur remittere:nō autẽ ex necessitate:vt in.c.per tuas.hic allegato precedens autẽ dictũ ꝓbatur in text. isto.¶ Sed aduerte qꝛ licet varie loquãtur hic Inno.⁊ Hosti. tamẽ potes dicere ꝙ vbi adit̃ per viã appellationis ꝓcedit glo. attende tamẽ ꝙ nō debebit absoluere si fuit excõicatus ꝓ notoria offensa.per id qđ habetur in.d.c.per tuas.⁊ eo.tit.solet.li.vj. ¶ Sed vbi non est notoria potest absoluere recepta prius cautione de parendo mandatis ecclesie lꝫ potuisset etiã remittere ad excõicatorem si voluisset:facta autẽ excõicatione per ipsum epm nō debuit aliquid precipere ipsi absoluto nisi prius constet sibi an iuste vel iniuste fuerit excõicatus.per id qđ hic dr in fi.¶ Si autẽ archieps fuerit aditus per viã querele tunc si notorium est excõicationẽ esse iniustam potest absoluere nec tenetur ad excõicatorem remittere si nō vult.ſ.de appel.solicitudinẽ.¶ Si autẽ excõicatio non sit notorie iniusta:⁊ tunc aut iudex excõicauit ad partis instantiaꝫ ⁊ tunc nō potest absoluere debet eũ remittere ad excõicatorem:vt hic ꝓbatur ⁊.ſ.de sen.excõi.venerabilibus. in.vj.⁊ hoc qñ conqueritur de excõicatione ad fi.vt absoluatur. ¶ Si autem conqueratur ad fi.vt eps qui ipsum excõicauit puniatur vel vt sibi satisfaciat de interesse ⁊ tũc potest archieps cognoscere cũ sit iudex suorũ suffraganeorũ.ſ.e.c.pastoralis.¶ Si autẽ conqueret̃ de iniusta excõicatione ad finẽ:vt pars ad cuiꝰ instantiam fuit lata:satisfaciat sibi de interesse:⁊ tunc nō potest se intromittere archieps:quia de causis inter subditos suffraganei nō se intromittit regulariter.ſ.e.c.pastoralis.⁊ hoc satis etiã ꝓbatur in.d.c.venerabilibus.¶ Si autẽ fuit lata excõicatio per officium ex officio ꝓcedente non ad partis instantiam:⁊ tunc si excõicatus conqueritur de excõicatione metropolitano ad fi.vt epus sibi condẽnetur ad interesse.facit.ſ.de sen.excõi.sacro.tunc clarũ ꝙ potest cognoscere archieps:per id qđ superiꝰ est dictuꝫ. ¶ Si autẽ ad finem:vt absoluat tunc dic ꝙ potest absoluere recepta prius cautione iuratoria de parendo mãdatis ecclesie:nec tenetur tunc de necessitate prius remittere ad excõicatorem.Sꝫ solum ex vrbanitate:per id qđ habetur in.d.c. venerabilibus.⁊ sic debet limitari iste tex.per ea que habent̃ in.d.c.venerabilibꝰ. nam inquantum hic innuit remissionem fiendam de necessitate qñ per viam querele aditur archiepiscopus ⁊ qñ quis fuit excõicatus ad partis instantiam ⁊ non ex officio:⁊ qñ excõicatio nō est notorie iniusta.⁊ per hoc sint declarata lꝫ q̃ tãgit hic do.Ant. lꝫ multa inordinata habeãtur eius scripta.¶ Et aduerte ꝙ eo casu quo archiepiscopus potest absoluere facta absolutione poterit cognoscere de causa excõmunicationis qꝛ ex quo ad ipsum deuoluitur potestas absoluẽdi per cõsequens etiam deuoluitur potestas faciendi omnia ei cõnexa:⁊ sic cognoscendi an iuste vl' iniuste fuerit excõicatus.facit qđ habetur in.c.ex literis.de offi. deleg.Idem videtur dicendum de legato cui commissum est vt absoluat excõmunicatos cũ clausula vt audiat ⁊ diffiniat si qd fuerit q̃onis.facit qđ habet̃.ſ.de offi.deleg.cũ cõtingat.ideo tñ si dicta clausula nō fuerit apposita:sed simpliciter fuerit cõmissum vt absoluat ꝙ poterit cognoscere an iusta vel iniusta fuerit tunc excõicatio nō poterit tamẽ cognoscere in casu principali ex quo nō est apposita dicta clausula.de quo plene cõsueuit dici in c.ab excõicato.ſ.de rescrip.⁊.ſ.ti.ij.c.prudentiam.§.vj.⁊ predicta vera nisi committatur executio tanq̃ nudũ ministerium: qꝛ tunc nihil haberet cognoscere inde delegatus.ſ.de offi.delega. 14 in.c.si.¶ † In ea.glo.in fi.⁊ sic vult gl.ꝙ hodie itineris arreptio indistincte nō habeat vim appellatiõis siue fiat post sñiam latã siue fiat ante sñiam post iudiciũ ceptum:siue ante iudicium inceptum per.c.cordi.alleg.in glo.qđ est.c.j.de app.in.vj.qꝛ tunc videtur esse eadem ratio que est qñ appellatur ꝑ sñiam vel etiam ante sñiam post iudiciũ inceptum.s.qꝛ nō seruatur forma q̃ seruari debet in appellatione extraiudiciali cũ in illa sit tradita forma.de qua in glo.no.tñ glo.que videtur velle ꝙ fm hec tẽpora sicut itineris arreptio facta ad appellãdum saltẽ ante iudicium inceptũ habeat vim appellationis ita itineris arreptio facta ad metropolitanuꝫ.de quo dic vt dictum fuit in.c.dilecti.ſ.de app. in.vj.videtur velle ꝙ hodie itineris arreptio possit habere vim appellationis.de quo plene dixi in.c.vt debitus.ſ.de app.⁊ tene menti ꝙ illa glo.videtur huic glo.cõtrariari.sed potes eas concordare per ea que dixi in.c.vt debitus.¶ Item aduerte qꝛ potes aliter respõdere ad contrariũ glos.qꝛ potest dici ꝙ si arripit̃ iter post decẽ dies:tunc itineris arreptio nō habet vim appellationis:qꝛ sicut non posset expresse appellari ita etiam non indu- 15 citur:tunc tacita appellatio per itineris arreptionẽ.¶ † In gl. fina.ibi:⁊ ita stabitur sententie ⁊c.⁊ sic vult glos.ꝙ vbi obijcitur contra sententiã de iniustitia ꝓsumitur ꝓ sñia nisi aliud doceat. Sed vbi obijcitur de ꝓcessu:⁊ tunc nō ꝓsumatur nisi quatenus appareat ex actis.¶ Inn.po in.c.bone.el.ij.§.de elect.⁊ etiaꝫ in c.qñ contra falsam.dicit:ꝙ aut'a sñia fuit appellatũ:⁊ tunc nō presumit̃ ꝓ sñia tam respectu iustitie q̃ ꝓcessus.⁊ sic itelligat̃.c. quoniã.⁊ facit qđ habetur in tex.⁊ gl.in.l.herennius.§.caia.vbi glo.notabilis.ff.de euic.Aut nō est appellatum ⁊ tunc presumit̃ pro sñia tam ratiõe iustitie q̃ ratione ꝓcessus.Et hoc intelligit ꝓcedere etiã in sententijs censure qđ tene menti.de quo etiã consueuit dici in.d.c.qm.⁊.ſ.de renun.in presentia.¶ In ea.gl.ibi: fm distinctioneꝫ ⁊c.qꝛ si fuit excõicatus ꝓ manifesta offensa nō absoluatur nisi prius satisfaciat:al's debet absolui recepta cau- 1 tione idonea de parendo mandatis ecclesie.¶ † Extra glo.tangit hic Io.and.ꝙ si eps petat per archiepm suum subditum distringi ad mandata sua seruandum:an debebit se intromittere. Archi.dicit ꝙ non.qꝛ nō est ordinarius ipsius subditi:nisi in casibus expressis in iure.de quibꝰ in.c.pastoralis.sed hoc casu debebat ire ad arbitros ꝑ.c.si clericus.xj.q.j.⁊ sic residet do.Anto. Sed potes dicere ꝙ hoc verum qñ esset dubiũ:an mãdatũ esset iustum vl' non.¶ Si autem certũ tunc videt̃ ꝙ archiepiscopus debeat iuuare iurisditionem ipsius archi.per id qđ habetur in.c. j.§.eo.in prin.huius capituli.

1 ☞ Iurisditionẽ dare possunt canon:priuilegium sedis apostolice:⁊ antiqua consuetudo.
2 Primatis potestas quo ad subditos archiepoꝝ comẽsurat̃ potestati archiepi quo ad subditos suffraganeoꝝ suoꝝ.
3 Patriarcha an ⁊ qñ cognoscat de causis suoꝝ archiepiscopoꝝ.
4 Conciliũ ꝓuinciale an possit archiepiscopus facere sine primate vel patriarcha.
5 Patriarcharũ noĩe qui intelligantur ⁊ qui noĩe primatũ.
6 Tempus nō inducit obligationẽ personalẽ:ſꝫ prescriptione legitima interueniente queritur iurisditio.
7 Tempus inducit prescriptionẽ ex qua ius acquiritur ⁊ inducit etiã qñqꝫ presumptionẽ iuris.
8 Priuilegium an in dubio presumat̃ personale vel reale.

Quo simul. Patriarcha nō cognoscit de causis epoꝝ subiectoꝝ suoꝝ vel archiepiscopoꝝ suoꝝ nisi ex priuilegio vel ex consuetudine prescripta vel appellationis remedio.h.d. Et in prima decisa consultatio. In scđa responsio ibi consultationi in qua ponit regulaꝫ ⁊ casus exceptos ex quibus infert ad 1 causam quesitum in speciali ibi q̃diu.¶ † No.ſ.tria que possunt dare iurisditionem vcꝫ canon priuilegiũ sedis aplice ⁊ antiqua consuetudo.¶ Et ex hoc etiam no.ꝙ vbi per viã iuris cõsuetudinis vel priuilegij datur iurisditio illa est ordinaria.de quo.§. eo.cũ ab ecclesiarum.¶ Item no.alia videtur esse dignitas primatie alia patriarchatus.de quo tangetur cum gl.ij.inter illas tamẽ quo ad id qđ dr in litera nō est differentia sed parificatur: 2 vt ex litera patet.¶ † Item no.ꝙ potestas primatie vel primatis quo ad subditos archiepiscopoꝝ cõmensuratur potestati archiepiscopi quo ad subditos suoꝝ suffraganeoꝝ.¶ † Nota tres 3 casus de quibus cognoscit patriarcha de causis suorũ archiepiscoporũ.s.qñ vult cognoscere per viam appellationis vel qñ habet ex priuilegio apostolico super hoc potestatem vel ex cõsuetudine legitime prescripta.¶ Et ex hoc etiam potes notare practicam formãdi exceptionem:qꝛ potest obijci ꝙ non habet eius iurisditionẽ ex eo qꝛ nō est de sua diocesi sed sui suffraganei nec est aliquis de casibus in quibus potest cognoscere.¶ Iteꝫ no. fm vnum intellectum ꝙ vbi subditi grauantur potest superior agere ratione interesse quasi intersit sua eius subditos non grauari:de quo per Inno.ſ.de appel.dilectis.⁊ ꝑ glo.ſ.de priuil.vt apostolice.li.vj.¶ Item potes notare fm alium intellectum ꝙ vbi detrahitur iurisditioni superioris potest agere ⁊ suã ꝓsequi 4 iniuriam:vt hic colligitur fm alium intellectum.¶ † An anteꝫ archiepiscopus sine primate vel patriarcha posset facere conci- 5 lium ꝓuinciale dic ꝙ sic:vt voluit glo.in.c.j.xviij.distin.¶ † In glo.ij.in fi.potes dicere ꝙ noĩe patriarcharũ intelligũtur ꝓprie ⁊ in dubio quatuor principales patriarche.de quibus habetur in tex.in.c.antiqua.ſ.de priuil.sed noĩe primatum intelliguntur patriarche vt Bituricen.Acquilien.Graden.vt voluit gl.i.c.j.

prj. di. vel in. c. perlectis. xxv. dist. et facit qd no. glo. in. c. ij. et qd ibi no. etiam per Archi. lxxix. dist. et facit iste text. coniuncta hac gl. quod si in libello dicatur conuenio titium vel marcum quod procedat libellus si forte ille qui conuenitur sub vtroque nomine nuncupetur et cōstat de quo quis loquatur facit qd habetur. c. ex parte. §. de rescrip. ¶ † In glos. consuetudo. in fi. vel dic secundum Hosti. quod tēpus non inducit obligationē personalē. l. obligationū fere. §. palam. ff. de act. et obli. et l. et certis annis. C. de pac. sed bene queritur in iurisditio interueniente legitima prescriptiōe: vt hic patet. et j. de foro cōpe. cum contingat. et ix. q. iij. cōquestus. et l. j. C. de malefi. ¶ † Item inducit prescriptionē ex qua ius acquiritur. j. de pscrip. per totum. ¶ Item quandoque inducit presumptionē iuris et de iure et in. l. cum de in rem verso. ff. de vsu. et ibi plene de materia. et per glo. et Bar. et ex. l. si ex certis annis. et per Jo. an. j. de censi. peruenit. ¶ † In glo. priuilegia. in fi. et an in dubio censeri debet priuilegium esse personale: an vero reale. dic vt legitur et no. in. c. cum venissent. j. de institu. et de materia in regula. priuilegiū. de reg. iur. in. vj. et per Bar. in. l. quia personalis. ff. solu. ma.

1. ☞ Consecrationē suffraganei delegare potest archiepiscopus impeditus.
2. Delegari possunt ea que sunt ordinis episcopalis.
3. Cōsecratio facta a nō catholico nō prodest quo ad executionem.
4. Potestas consecrandi nō potest cōmitti nisi ei qui aliās ibi habet totestatem consecrandi.
5. Cōmissio in his que non transferuntur a committente fieri nō potest nisi alias potestatem habēti: secus in his que a cōmittente transferri possunt.
6. Delegari possunt secundum canones ea que sunt meri vel misti imperij etiā si essent cause criminales, licet secus sit secundum leges.
7. Meri imperij esse que dicantur et que misti et que de simplici iurisditione.
8. Industria psone electa videtur ex qualitate negotij. Subdelegari an possit cā. criminalis delegata a principe.
9. In causa sanguinis adesse nō debet episcopus: ideo potest eam alteri committerē.
10. Cause criminales an secundum canones possint delegari.
11. Caractere cōferre possunt excōicati schismatici et heretici.

a ¶ Archiepūs. hoc etiam nō summat hic do. Feli. et do. Abb.

b ¶ Subdelegari. vide hic per do. Fel. in. j. colū. v. dum firmat. hic Abb.

c ¶ L. imperiū. vbi vide late per Alex. de Imol. in lect. sua quā ptrahit per viij. vel ix. col.

Quod sedem. † Archiepūs[a] impeditus cōsecrationē suffraganei cōmittere potest. h. d. et est cōis diuisio consultatio et responsio. scda ibi: consultationi. ¶ † No. j. quod ea q̄ sunt ordinis episcopalis tanquam meri imperij nō videntur delegari posse nisi ab impedito. Hosti. tamen etiā fuit de mēte gl. dicit hoc verū de honestate sed de iure etiā non impeditus pōt alteri cōmittere quia a iure habet potestatē cōmittēdi: et sic cōmittere poterit et nō ipeditus. p id qd habetur. §. de offic. deleg. pastoralis. an autē possit cōmittere alteri epo sibi nō subiecto. dic quod sic: p id qd habetur. j. de 9se. eccle. vel alta. i. c. aqua. §. de elec. suffraganeis licet honestius sit quod potius cōmittat suffraganeo: vbi patet in tex. ibi alicui coepiscoporum tuorum et c. secundum Hosti. ¶ † Item no. quod cōsecratio facta a nō catholico nō prodest quo ad executionē. facit quod legitur et no. viij. q. j. in summa. et j. de schisma. c. j. ¶ Item no. quod papa videtur posse priuare quē ptāte cōsecrandi. de quo dicendū vt habetur i. c. quanto cū ibi no. §. de cōsue. ¶ † Itē potes no. quod ptās cōsecrādi nō potest cōmitti nisi ei qui aliās ibi habet potestatē cōsecrandi: vt hic colligi potest ex verbo eporum. de quo in. c. aqua. de cōsecra. ecc. vel alta. etiā tangitur hic in glo. ¶ Item no. quod subtractus a gratia pape videtur priuari omni potestate aliqd exercēdi de iure cōi et de omni alia ptāte 9secutiua ad illū. ¶ In glos. j. ibi: licet in hoc grauetur: quia maior honor esset sibi si ab archiepo cōsecraretur et nō haberet necesse postea eum aliter visitare. Et no. bene. quod glo. hic videtur velle quod si archiepūs cōmittit cōsecrationē alteri etiam nō impeditus quod teneat cōmissio licet aliqualiter in hoc videatur grauari ipse cōsecratus. de quo dixi in notabilibus. ¶ In ea. glo. ibi etiā dicuntur talia cōmitti. No. bene quod vbi ille cui fit cōmissio habet potestatē circa id qd cōmittitur quātū ad habitū nō quātū ad exercitiū tunc proprie non dicitur fieri cōmissio: sed dari mādatū seu licentia de faciendo. No. etiā ex glo. † in his q̄ nō trāsferuntur a cōmittente cōmissio fieri nō potest nisi aliās ptātem habēti. secus in his que trāsferri possunt a cōmittente: vt sunt illa q̄ sunt iurisditiōis: ea vero q̄ sunt ordinis nō possunt cōmitti nisi aliās habēti ptātem quātū ad habitū. ¶ † In ea. gl. in fi. not. ex gl. quod ea q̄ sunt misti imperij delegantur secundum canones licet secundum leges nō nisi in casu absentie, idē voluit Inno. in. c. venerabilis. §. de offi. deleg. vbi dicit, quod secundum canones ea q̄ sunt meri et misti imperij possunt delegari. idē videtur velle gl. xcv. di. peruenit. vbi dicit quod nihil habent epi vel archiepi, quod delegari nō possint nisi palliū: de quo ad cad hoc. §. de vsu pa. 9trariū videtur voluisse Spe. in ti. j. §. excepit. ver. itē quod est delegatus in causa criminali: cōiter canones tenent hanc glo. vel quod secundum cano. etiā ea q̄ sunt meri vel misti imperij posse delegare etiā si essent cause criminales licet secus sit secundum leges. ¶ † Que autē dicantur esse de mero imperio et q̄ de misto et q̄ de simplici iurisditiōe tangetur p glo. et legi. in. l. imperiū. ff. de iur. om. iudi. vbi etiā plene per Bar. et tangetur in Spe. de iurisdi. om. iudi. §. j. vers. no. et vers. ad huius autē intelligētiā. et ver. secundum cano. do. Anto. hic dicit quod quedam sunt q̄ dicuntur meri imperiū: hoc est supremi quia reseruata sunt soli pape et illa trāseunt in aliū si hoc velit expresse. §. ti. j. quod ad translationē a delegato autē pape i casu predicto dicit quod nō possunt subdelegari[b] quia † ex qualitate negotij videtur electa industria alleg. quod habetur in. c. fi. §. de offi. deleg. tamē tunc addere potes an quando princeps delegat causam criminalem: an poterit tunc subdelegari. nam de hoc fuerūt opi. de quibus in l. j. C. qui p sua iu. vbi gl. et Bar. videntur tenere quod sic: quia talis causa tūc exiuerit, phibitionem iuris. ar. l. pater. §. quindecim. de lega. iij. licet alij contra. de quo dicendū vt in. d. l. j. et sic videtur eadē ratione idē dicendū quando papa alteri cōmittit aliquid de sibi reseruatis. ¶ Quedā autē sunt meri imperij sumendo p illis q̄ sunt annexa ordini epali: et tunc talia nisi aliās potestatem habēti nō possunt delegari: vt in. c. aqua. de cōse. ecc. et si delegētur aliās habēti potestatē dicitur potius excitari potestas eius cui cōmittitur quā delegari. facit qd no. Spe. in predicto ti. de iurisdi. om. iud. vers. sed canones. et seq. ¶ Quedā aūt sunt meri imperij ex eo quia sunt cause que expediuntur iudicis officio ad finē publice vtilitatis quia sunt cause criminales: tūc secundum leges nō possunt delegari nisi in casu absentie sed secundum canones secus. ¶ † Facit qd not. Joan. i. c. his quibus. xxiij. q. viij. vbi dicit quod quia eps nō potest adesse seu interesse in causa sanguinis. j. ne cle. vel mo. in. c. sniam. Ideo si habeat tēporalem iurisditionē in loco licet sit presens tamen nō intelligitur impeditus: ideo potest alteri cōmittere. Facit qd legitur et notatur i. c. clericis. j. ne cleri. vel mo. li. vj. Quedā autē sunt misti imperij vt illa q̄ expediuntur iudicis officio ad finē priuate vtilitatis vt est actus missionis in possessionē interponere autoritatē sup trāsactione alimētorum vel sup alienatiōe rerū minorum vel dare tutorem: et tunc talia secundum leges nō delegantur. l. iubere cauere. ff. de iur. om. iudi. tamen secus est secundum canones: vt voluit Inno. in. d. c. venerabili. Quedā autē sunt simplicis iuris vt illa que expediuntur officio iudicis deseruiētia actioni pposite ad finē priuate vtilitatis: et tūc talia secundum vtrūque ius possunt delegari. ¶ Et no. quod licet gl. et legiste varient in declarādo que dicantur esse de mero imperio q̄ de misto et que de simplici iurisditiōe. tamen Moder. legiste maxime Guil. de cu. et Bar. tenēt theoricā quā. §. posui. licet etiā faciāt aliquas subdiuisiones in qualibet specie quod ad psens nō psequor. licet plene p sequitur Bar. in. d. l. imperiū. [c] Spe. etiā in loco pcalleg. nō perfecte hoc declarauit. Sed secutus fuit opi. gl. et antiquorum. ¶ † Et ex pdictis habes quod cause criminales etiā graues secundum canones pnt delegari: et istud tenetur cōiter p canonistas tamen vt aliās tetigi i cle. j. de offic. deleg. videtur quod de iure possit teneri 9riuz pterquam in tribus casibus. Primus est quando delegatur p papā. et sic loquitur. c. illud. alleg. in glo. et similiter. c. sicut. qd glo. allega. ¶ Item fallit quando veniret imponēda pena sanguinis: quia tūc eps habēs temporalē iurisditionē in loco potest delegare. vt in. c. fi. ne cle. vel mo. in. vj. per rationē quā superius tetigi. ¶ Itē fallit quando cōmittit vicario suo vt in. c. penul. de offi. vica. in. vj. nam aliqua possunt cōmitti vicario q̄ alijs nō possunt. facit quod habetur i. c. cōstitutus. de 9cesi. pbē. ¶ Et ex pdictis nō videtur bene posse iure pbari quod cause criminales possint de iure canonico delegari: tamen vt dixi glo. cōiter videntur sentire contrariū et illas etiā sequuntur doc. cano. et sequitur etiā hic do. Anto. et ideo ita in practica seruatur. ¶ † In glo. fi. in fi. ibi: nō cōferunt iurisditionē. An aūt excōicatus schismaticus vel hereticus cōferat characterē ordinis plene legitur et no. ix. q. j. in summa. et per Inno. j. de schisma. in. c. j. et cōiter tenetur quod sic: de quo dicendū vt in locis pcallegatis.

1. ☞ Cōmittere potest archiepiscopus causam ad se delatam per appellationē subdito vel subditis suffraganei: eos tamen ad suscipiendum cōpellere nō potest.
2. Jurisditionē voluntariā habet archiepūs in suffraganeos subiectos q̄tenus exercetur i volētē nō aūt habet 9tētiosā q̄ in inuitū exercetur.
3. Delegatio est actus volūtarie iurisditionis. et nu. 5.
4. Jurisditio in his que sunt volūtarie iurisditionis, progatur absque consensu sui iudicis.
5. Legitimare non potest imperator subditū etiā volentem de terris ecclesie sine cōsensu romani pontificis.
6. Delegare potest archiepiscopus causam appellationis: nec cogitur de illa per se cognoscere.
7. Vinco te si vinco vincentem te quō intelligatur.
8. Jurisditio pape p inferiorē ordinariū preueniri potest.
9. Jurisditionē vbiuersalē habet archiepūs in tota puincia: nō tamen distributiue in quē libet de puincia.
10. Archiepiscopus est iudex in causa in qua clericus allegat epm suum: et econtra.

Archiepiscopus

11 Archiepiscopus supplet negligentiam epi vbi agitur de executione vltime voluntatis.
12 Archieps h3 iurisdictionẽ archiepalẽ in tota ꝓuincia: ⁊ iõ potest eam visitare: non tamen habet iurisdictionem episcopalem.
13 Jurisditionem vniuersalem habet eps in sua diocesi.

a 1 **Pastoralis.** Archiepiscopatᵘˢ a † causam ad se ꝑ appellationẽ delatã subdito suffraganei cõmittere põt sed illũ ad suscipiendum ꝯpellere non potest. h.d. vsq3 ad. §. preterea. ¶ Et primo ponitur questio. Secũdo solutio. Secũda ibi: ad qð. ¶ In tex. ibi: officij. ⁊ .j. deciditur exordiũ qð forte erat simile ei qð habetur in cle. pastoralis. de re iudi. ¶ In text. ibi: animaduerte. i. punire seu sententia3 penalem in eam ꝓferre. vel expone. i. excõicare. ⁊ sic exponat animaduertere. i. ab anima humana gratia3 aduertere per excõmunicationẽ. xj. q. iij. nemo. ⁊ sic videtur anima mortificari quia aduertitur gratia dei que est vita animaꝝ.

2 ¶ † Nota ex text. tres regulas. Prima est ꝙ archiepũs in subiectos suffraganeos habet iurisditionẽ volũtariã quatenᵘˢ exercetur in volentem. Secũda regula est ꝙ archieps regulariter non habet iurisditionẽ cõtentiosam que exercetur in inuitũ in subiectos suffraganeos. Fallit in casu appellationis et in alijs casibus de quibus tangetur in glo. in verbo: exceptis. Tertia regula est ꝙ archieps regulariter est iudex suffraganeoꝝ ⁊ etiam quo ad iurisditionẽ cõtentiosam quãdo cõtra illos agitur ex prima regula patet inferri posse ꝙ archiepũs subiecti suffraganei po-
3 test causam delegare † q3 delegatio est actus volũtarie iurisditionis. ideo potest exerceri in nõ subiectum volentem. nam ex quo vult surgit quedã tacita prorogatio ⁊ qð delegare sit voluntarie iurisditionis. satis pt3 ex his que habẽtur in. l. fina. ff. de officio prefecto vrb. ⁊ in. c. nouit. s. titu. j. ¶ † Et ex predictis etiam no. ꝙ in his que sunt voluntarie iurisditionis ꝓrogetur iurisditio absq3 cõsensu sui iudicis qð videtur esse veru3 in his que sunt iurisditionis seu in his que sunt ordinis. vt in. c. cũ nullus. de tẽ-
5 po. ordi. in. vj. ¶ † Item secus in his que sunt supreme potestatis ⁊ iurisditionis. vnde ſm cõem opi. non potest legitimare imperator etiam volentẽ subditum de terris ecclesie sine consensu romani pontificis. de quo dicendũ vt in. c. per venerabilem. qui filij sint legi. ¶ Item nota ꝙ ille qui habet potestatẽ nõ ꝑ hoc habet potestatẽ coercendi qð videtur esse cõtra ea que habent in. c. ex literis. ⁊ c. pastoralis. in prin. de offi. deleg. Sed dic ꝙ cõtrarium ꝓcedit in eo qui habet potestatẽ in eũ cui delegatur: vt quia est delegatus vel legatus pape. sed hic loquit in eo qui habet potestatẽ in eum cui delegat: ⁊ tunc nõ est bona cõsequẽtia ergo ⁊ cõpellere cũ delegare sit volũtarie iurisdictionis vt dictũ est. s. sed compellere est cõtentiose iurisditionis inter que est differentia. vt patet ex his que habent in. l. ij. ⁊ l. obseruare. §. fin. de
6 offi. ꝓcon. ⁊ leg. ¶ † Item not. ꝙ archiepũs potest delegare causam appellationis nec cogitur illã per se cognoscere qð videt cõtra ea que habẽtur in aut. ad hec. ⁊ in corpore vnde sumitur. C. de iudi. Sed dic ꝙ illud nõ procedit ſm leges sed ſm canones. vt legitur ⁊ not. s. de offic. deleg. super questionũ. §. intentiones.
7 ⁊ ibi no. in glo. ¶ † Item no. ꝙ hic fallit regula si vinco vincentem te fortius vinco te. de qua in. l. accessionibus. ff. de diuer. ⁊ tẽpo. prescri. ⁊ de cõces. preben. in. c. autoritate. li. vj. nam archieps habet iurisditionẽ in epm: quia eps vincit subditũ suum ⁊ in eũ exercet iurisditionẽ ꝯtentiosam: ⁊ tñ hoc nõ potest facere archieps sed ratio fallentie est q3 nõ est eadẽ ratio. nã eps est subiectus archiepo: sed nõ subditus suffraganei. facit qð no. in. d. c. autoritate. ⁊ in aut. l3. C. de na. li. ¶ Itẽ no. ꝙ l3 cã differat per appellationẽ ad archiepm: tñ per hoc nõ h3 iurisditionẽ nisi in partes ⁊ inter quas vertit q̃stio: nõ aũt in aliũ de diocesi suffraganeoꝝ. ¶ In quo aũt loco possit cognoscere de cã talis appel. dic vt hr̃ in. c. vt litigãtes. j. eo. in. vj. ¶ In glo. j. in fi. primã opi. videtur tenere Bar. brix. in. c. capite. l. dist. ⁊ illã etiã tenet hic Hostien. nisi de spãli priuilegio vel cõsuetudine aliud appareat. ⁊ istud ẽt vr̃ hic sequi Jo. an. vnde ꝯcludit ꝙ de iure cõi quo ad iurisditionẽ epi ⁊ ꝑlatoꝝ sibi subditoꝝ respectu subditoꝝ ipsis ꝑlatis locus
8 erit ꝑuẽtioni: † q3 etiã iurisditio pape per iferiorẽ ordinariã potest ꝑueniri. j. de appel. vt debitᵘˢ. cũ ibi no. ergo ⁊ eadẽ rõne ⁊ iurisditio epi per suũ inferiorẽ poterit ꝑueniri: vñ si alter eorũ ꝑuenit sñie siue sit eps siue sit inferior prelatus nõ poterit alter se intromittere. facit qð hr̃. j. de fo. cõpe. ꝓposuisti. ⁊. s. eo. cũ ab ecclesiaꝝ. ⁊ fiet ꝑuentio per citationẽ. per id qð hr̃ in. d. c. ꝓposuisti. ⁊ d. c. vt debitus. ⁊ si ambo cõcurrerẽt ꝑferet eps rõne maioritatꝭ in decre. ⁊ si ad sedẽ. de prebẽ. in. vj. ⁊. xj. q. iij. qui resistit. ¶ Et intellige ꝙ si inferior prelatus preuenit epm non poterit se eps intromittere quo ad cognitionẽ illiᵘˢ cause. Poterit tamẽ si inferior prelatus excõicauerit subditũ preuenire epm in absoluẽdo l3 iniuste faciat absoluere sine cõscientia inferioris prelati vt dictum fuit. s. eo. titu. c. cũ ab ecclesiaꝝ. ¶ In glo. j. in fi. super ea et predicta vera nisi speciale priuilegiũ vel consuetudo aliud inducat: quia tũc illud seruari deberet. per id qð habet in. c. cũ cõtingat. j. de foro compe. ⁊. j. eo. c. irrefragabili. §. excessus. ⁊ in. c. fi. s. de offic. archi. xj. q. j. de persona. vbi tangit an potest eps reuocare inferiorẽ ordi. vt de causa non cognoscat postq̃ incepit. nã videtur ꝙ nõ per predicta ex quo locus est preuẽtioni: ⁊ hoc verũ nisi esset oĩno eadẽ iurisditio cũ iurisditiõe epi vt est iurisditio vicarij epi. vt in. c. ij. de cõsue. in. vj. ⁊ in. c. romana. in. vj. nã tunc potest eps illũ reuocare qñ vult per. l. iudiciũ soluitur. ff. de iudi. ⁊ sic potest intelligi prima opi. que forte hoc voluit sentire cum allegauit predictã. l. iudiciũ soluitur. sic etiã potest reuocare qñ vult iurisditionẽ subdelegare. vt. d. l. iudiciũ soluit. Secus quando iurisditio inferioris ꝑlati nõ est oĩno eadẽ cũ iurisditiõe epi vt ꝯtingit in iurisditione inferioris ꝑlati plebani forte vel abbatis. s. eo. cũ ab ecclesiaꝝ. ⁊ c. quãto. differt tñ iurisditio epi etiam quo ad subditos taliũ prelatorũ a iurisditione archiepi quo ad subditos suffraganeoꝝ: q3 iurisditio epi se h3 vt genus ⁊ distribuitur ad quãlibet speciem subditorũ sue diocesis nisi aliud habeat priuilegiũ vel ꝯsuetudo: ideo tunc locus est ꝑuentioni cum iurisditio ꝑlatorũ inferiorũ nõ ꝑ hoc iudicat exceptionẽ subditorũ a iurisditiõe epi: sed potius accumulet potestatẽ potestati.
a Secus est in iurisditione archiepi q3 ille h3 iurisditionẽ vniuersalem in ꝓuincia que nõ distribuitur ad quemlibet de ipsa prouincia. Unde potestas archiepoꝝ nõ accumulatur potestati archiepi. Sed potius eximit subiectos suos a iurisditiõe ipsiᵘˢ archiepi. Et ideo tunc nõ est locᵘˢ preuẽtioni nec habet iurisditionem in subditos suoꝝ suffraganeoꝝ nisi in casibus a iure expressis. ⁊ de materia in. c. de persona. xj. q. j. ⁊. q. iij. qui resistit ⁊ in preallegato. c. l. distin. c. peruenit. ⁊ in Specu. in ti. de appel. §. de officio. vsi. quid si iudex. ad id qð dixi de reuocatione potestatis vicarij. facit qð hr̃ in. c. clericos. ⁊ ibi no. per Jo. an. s. de offi. vica.
9 ¶ † In glo. exceptis. ibi nec ideo sequit ⁊c. quasi velit gloss. ꝙ l3 archieps habeat iurisditionẽ vniuersale3 in tota ꝓuincia tamẽ illa nõ distribuitur in quẽlibet de ꝓuincia: ⁊ sic illa verba dũ dicit ꝙ archiepiscopus est ordinariᵘˢ totius ꝓuincie sumũtur collectiue ⁊ nõ distributiue. ¶ In ead. ibi gloss. xij. distin. in. c. illud
10 ¶ † In eadẽ glo. ibi inter episcopum ⁊ clericũ suum vt quia clericus accusat episcopũ: ⁊ idem etiã econtra si episcopus accuset clericum ex quo causa est criminalis vt habetur in. c. j. vij. q. ij. allegata in glo. ⁊ facit qð dicitur. j. eo. c. irrefragabili. ¶ In ea gl. ibi qñ episcopus est negligens. Secus si esset excõicatus vel propter delictũ suspensus quia tũc nõ intromittit se archiepiscopᵘˢ
11 in. c. romana. de supplen. negli. prela. in. vj. ¶ † Et not. ꝙ vbi agitur de executione vltime voluntatis supplet archiepiscopus negligentiam episcopi. vt in aut. de eccle. titu. §. si quis autẽ pro redemptione. ⁊ sequen. colla. ix. ¶ In eadem glol. ibi: item cũ euidens est ⁊c. ⁊ idem dicẽdum in quocũq3 delicto notorio quia eo ipso qð notorius satis apparet de negligentia episcopi. j. de censi. c. romana. §. sane. lib. vj. ¶ Ideo tũc potest se intromittere archiepiscopus. vt ibi etiam per id quod est dictum supra in glo. quãdo episcopus est negligẽs. ¶ In ea. glo. in fi. Adde alios casus ſm docto. nam dat literas indulgentiarũ per totam prouinciam. j. de penis. c. nostro. ⁊ eo. titu. c. romana. li. vj. ¶ Item cum visitat potest confessiones subditorũ audire ⁊ absoluere de cẽsibus. c. fi. lib. vj. ⁊ ibi etiã expressum est ꝙ etiã negligente epo potest archiepiscopus visitare totam ꝓuinciam seruata forma capituli primi de censi. in. vj. ¶ Item potest se intromittere archiepiscopus cum causa defertur ad eum per consultationẽ. xvij. distin. c. multis. ¶ Itẽ in tangentibus totam ꝓuinciã. j. de consti. ex frequẽtibus. ⁊ viij. q. iij. archieps. ¶ Item quo adᵛ congregationem ꝓuincialis ꝯcilij ⁊ ea que agũtur. id est statuũtur ibidẽ. j. de preben. graue. ⁊ de accusa. sicut olim. ¶ Itẽ in casu. c. romana. de pe. in. vj. ¶ Item in ratione priuilegij vel ꝯsuetudinis. s. eo. in. c. duo. ⁊ de foro compe. romana. lib. vj. ¶ Ite3 si inter episcopum ⁊ capitulum fiat ꝑmutatio super aliquibus rebus mobilibus cum episcopus non possit autorizare in facto proprio: ⁊ ad hoc quod legitur ⁊ nota. in clemen. si vna. de rebus ecclesie non alienan. ⁊ in. l. j. ff. de autoritate tutorum. ¶ Item quando episcopus recusatur: nam potest etiam tunc interdum se intromittere archiepiscopus. j. de appella. in. c. cum speciali. ¶ Et no.
12 ex gloss. iij. opinio. in hac materia. Inno. vero hic dicebat ꝙ † archiepiscopus habet iurisditionem archiepiscopalẽ in tota prouincia: ⁊ ideo potest illam totam visitare. vt dixit hic gloss. in fine. Sed non habet iurisditionem episcopalẽ in tota prouincia: sed solum in sua diocesi. facit quod habetur in. c. j. xj. distinc. Et quod habetur in clemen. fi. de priuile. vnde non sequitur ſm eu3 est iudex totius prouincie: ergo est iudex cuiuslibet de ꝓuincia: quia episcopus est ordinariᵘˢ diocesis. ⁊ tñ nõ est iudex exemptorum. ¶ Item l3 habeat eps iurisditionẽ in subditos non tamẽ h3 in quẽlibet sue iurisditionis. vt est videre in notario. qui ita

a ¶ Archieps. Idẽ summat hic. d. feli. post abb. ⁊ si q̃ris an eps possit cognoscere ꝑ modũ querele de causis subditorũ ꝑlatorum sibi subiectoꝝ. vide hic dist. ꝑ. d. hẽri. boych. in ꝑn. c. cõiũcta hac di. ⁊ his q̃ dñr hic ꝑ do. Feli. habebas plene materiam huiᵘˢ. c. si diligẽter ĩspicias.

recte viuit ꝙ nec cōuenit aliquē nec conuenitur nec correctione indiget.xxij.dist.in.c.de constantinopoli.pauci tñ reperiūtur tales.¶ Et hec opinio satis videtur procedere.tamē do. Anto. per alia verba dicit ꝙ archiepūs habet iurisditionē vniuersalem in pꝛouincia:sed non distributiuam in quēlibet nisi in casibus expressis in iure. ¶ † Episcopus vero habet iurisditionez vniuersalez in sua diocesi distributiuā etiā in quēlibet de diocesi nisi cō suetudo contrarium inducat.de quo tangitur super glo.j.⁊ per hoc dicit ꝙ excōmunicatos ab episcopo nō potest absoluere archiepiscopus.ix.q.iij.nullus.nec potest etiā regulariter excōicare subditos suffraganei.vj.q.iij.si totus.⁊.iij.q.vj.pegrina.Lʒ secus sit in epo quo ad subditos prelatoꝝ sibi subditoꝝ vt dictū fuit cum glos.j.⁊.s.e.c.cuʒ ab ecclesiaꝝ prelatis.quia quo ad illos nō habet iurisditionē allegatā nisi aliud habeat cōsuetudo. ¶ In gl.potestatē.in fi.⁊ sic patet ꝙ deuoluta est causa appellationis ad archiepiscopum quo ad hoc vt possit cognoscere de causa per se vel per alium inter personas inter quas litigatur: sed nō quo ad alias personas ⁊ ideo nō potest cōpellere subditum suffraganei.Poterit tñ mandare suffraganeo vt illū compellat ad suscipiendā delegationē:⁊ si infra tempus congruum ad hoc assignatū nō fecerit nec aliquā iustā causam pretēdat:videtur ꝙ tunc poterit cogere vtrunqꝫ.per id qđ habetur.s.in.c. quanto.⁊.c.ad reprimendam.⁊ hoc etiam videtur de mente gl.

1 Excōicatus pꝛopter cōtumaciā in nō veniēdo pōt oblata satisdatione de parēdo iuri purgare contumaciā:sed pꝛius debet soluere expensas.
2 Delegatus in causa sibi specialiter commissa est maioꝛ quolibet oꝛdinario:⁊ de illa nō pōt se intromittere legatus nec alter oꝛdinarius nec absoluere a sententijs per eum latis.
3 Successoꝛ delegati in onere ⁊ honoꝛe potest facere quod poterat pꝛioꝛ delegatus.
4 Oꝛdinarius an ⁊ quando possit absoluere a sñia delegati pape.
5 Pꝛescriptio annalis qualiter per reum purgari possit.
6 Stipulari potest oꝛdinarius alteri tanꝙ publica persona.
7 Possessio vera an post lapsum anni transferatur per missionez in possessionem.
8 Decretū scđm an requirat ad hoc vt qs efficiat verus possessoꝛ.
9 Ad interrūpendam pꝛescriptionē annalē cautio dari potest:nō tamen ad finem aduocandi possessionem.
10 Annus siue cursus anni requirit ad hoc vt qs cōstituat verus possessoꝛ in reali si missio fiat ante lit.contesta.secus si post.
11 Absoluere nō potest oꝛdinarius a sñia delegati pape pꝛeterꝙ in moꝛtis articulo:secus in sententia censure lata per ius cōmune.
12 Infra annū audiri pōt reus veniēs pꝛo recuperanda possessione: petens vero ab excōicatione absolui potest post annum audiri.
13 Confiteri an possit quis laico in casu necessitatis:si ei non sit copia sacerdotis.
14 Absolui an possit a sñia excōicationis per delegatuʒ pape lata mulier pꝛegnans tpe partus tanꝙ sit in periculo moꝛtis ꝯstituta.
15 Missus in posses.in reali post annum efficitur possessoꝛ.
16 Litis ꝯtesta.interrūpit ⁊ perpetuat actiones vsqꝫ ad.xl.annos
17 Stipulari potest sacerdos alteri.
18 Dictio quasi quandoqꝫ impoꝛtat veritatem.

a ¶ Moꝛtuo a idē summant hunc.§.do.fely.⁊ do.abb. Et vide hic do.fely.pꝛope pꝛinci.vbi ponit regulaʒ ꝙ excōmunicatꝰ ab hoīe non potest absolui ab excōicāte:⁊ subiungit fallētias cū limitationibꝰ quē pino vide.

Preterea. Moꝛtuo a delegato pape qui excōicauit reum vel actoꝛē in possessionez induxit si eius successoꝛ in delegatiōe succedit reum absoluere ⁊ possessionem restituere poterit al's solus papa restituet ⁊ absoluet pꝛeterꝙ in moꝛtis articulo ne tamen currat annalis pꝛescriptio reus corā oꝛdinario vel publicis personis de stādo iuri pꝛebeat cautionē.h.d. Et pꝛimo ponitur questio.Secūda solutio.Tertio cōsulit ⁊ dat puisionē.Secūda ibi:ad quod.Tertia ibi:verūtamē. ¶ Nota duos modos puniēdi contumaciā videlʒ excōmunicādo reum contumacē vel mittendo actoꝛē in possessionē.facit qđ habetur in.c.quoniā.in fi.⁊.c.tue.j.vt lit.contest. ¶ Item nota pꝛo excōicatione fienda ab hoīe pꝛecedere debet cōtumacia.de quo in.c.de pꝛsbyteroꝝ.xvij.q.iiij.⁊.xj.q.iij.nemo. ¶ † Itē no.ꝙ 1 excōicatus pꝛopter contumaciā in nō veniendo videtur purgare contumaciā ⁊ si sit manifesta oblata satisdatiōe de parēdo iuri: debet tñ quādo est manifesta etiā pꝛius satisfacere de expēsis.j. 2 de sen.excō.venerabilibus.§.secus.lib.vj. ¶ † Itē not.regulā ꝙ delegatus in causa sibi specialiter cōmissa maioꝛ est quolibet oꝛdinario:ideo nec legatus nec alter oꝛdinarius potest se de illa intromittere nec absoluere a sententijs per eum latis:nec etiam 3 relaxare tenutam per eū datam.facit.s.ti.ij.insinuante. ¶ † Itē nota ꝙ successoꝛ delegati in onere ⁊ honoꝛe potest facere ꝙ poterat pꝛioꝛ delegatus:dicitur autē esse successoꝛ in onere ⁊ honoꝛe quādo delegatio fuit facta sub nomine dignitatis.s.de offi.deleg.quoniā abbas. ¶ Et nota ꝙ esse delegatum est onus ⁊ nō honoꝛ tm̄.facit.l.munerum.§.mista.ff.de mune.⁊ hono. ¶ Itē 4 nota ꝙ † licet regulariter oꝛdinarius nō possit absoluere a sententia delegati pape.Fallit vbi imminet moꝛtis periculū ad idē 5 quod habet.xvij.q.iiij.c.si quis suadente. ¶ † Iteʒ no.pꝛacticā interrumpendi pꝛescriptionē annaleʒ oꝛdinatam ad requisitionem veri possessoꝛis qꝛ pꝛestari debet cautio corā oꝛdinario seu ipsi oꝛdinario ⁊ si eius nō habet copia pꝛesteri dʒ corā publicis 6 et honestis personis. ¶ † Et ex pꝛedictis no.ꝙ oꝛdinarius vt publica persona videt posse alteri stipulari ⁊ requirere.de quo in.l. eū pꝛo quo.ff.de in ius vocan.⁊ facit qđ habet in.l.j.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ in.c.ꝙꝙ.de vsur.in.vj.⁊ in.l.iij.ff.rem pu.sal.fo.⁊.in auf.generaliter.C.de epis.⁊ cle. ¶ Itē etiā no.ꝙ publice ⁊ honeste per- 7 sone aliquādo surrogātur loco iudicis. ¶ † Item no.arg.pꝛo ⁊ cōtra ꝙ per missionē in possessionē an per lapsum anni transferatur possessio vera:nam qđ transferretur faciūt illa verba ibi post annū verus efficit possessoꝛ qđ tunc an transferat faciūt illa verba ibi si post annū recuperare posset ⁊c.de quo in.l.si qs emptionis circa fi.C.de pꝛescrip.xxx.anno.⁊.j.vt lit.non contesta.quo- 8 niam frequēter.§.in alijs.⁊.§.ꝙ si super. ¶ † Itē not.ꝙ ad hoc vt efficiatur quis verus possessoꝛ nō videtur necessarium fm decretū.de quo in.d.§.ꝙ super.⁊.§.fi.⁊.c.cōtingit.de do.⁊ cōtu.et 9 tangitur hic per glo.in verbo possessoꝛ. ¶ † Itē not.ꝙ lʒ coram personis hic descriptis possit pꝛestari cautio ad finem interrumpendi pꝛescriptionē annalē.nō tamē potest pꝛestari ad finē tunc 10 aduocandi possessioneʒ. ¶ † Et adde ꝙ cursus anni requiritur vt quis cōstituatur verus possessoꝛ in reali quando immissio est facta ante lit.contesta.Secus si facta sit post lit.cōte.vel quasi qꝛ tunc statim efficitur possessoꝛ.vt legitur ⁊ not.in.d.§.qđ si super 11 eo.⁊.C.quō ⁊ qñ iudex.in.l.ꝯsentaneū. ¶ † Item adde ꝙ lʒ oꝛdinarius nō possit absoluere a sententia delegati pape nisi in moꝛtis articulo tamē a sententia censure lata per ius cōe potest absoluere.j.de sen.excō.nuper.nisi absolutio sit expresse reseruata 12 pape vt cōtingit in casu.c.si quis suadente. ¶ † Item no.ꝙ licet demū infra annum veniens reus ad finē recuperande possessionis audiatur:tñ si velit absolui ab excōmunicatione videtur qđ audiatur etiā post annum cū hic non pꝛohibeatur qđ potest pꝛocedere qñ excōicatio fuisset lata ante diffinitionē.Secus si postea quia tunc solū infra annū posset absoluere delegatus fm ea 13 que no.s.de offi.deleg.in.c.querēti. ¶ In.glos.in moꝛtis.in fi. hec vltima opinio est vera:quia in casu necessitatis vbi quis nō habet copiam sacerdotis potest cōfiteri laico:⁊ sic absolutus est quātum ad deū:ex quo nō stat per eū quominus confiteatur sacerdoti:sed ex eo qꝛ nō poterat habere eius copiā.ipe aūt laicus non habet potestatē absoluendi quia non habet potestatem clauium que data fuit Petro ⁊ successoꝛibus:⁊ sic etiam alijs sacerdotibus qui quātum ad hoc sunt successoꝛes Petri.sed non ipsi laici vt est expressum de peni.distin.j.quem penitet.⁊ distinc.vj. qui vult.⁊ hoc casu intelligi debet illa autoꝛitas apostoli.Confitemini alterutrum peccata vestra quia locum habet quando nō habetur copia sacerdotis. ¶ Item aduerte quia glos.tangit de tribus videlʒ de transeunte seu intrante mare. ¶ Item de obsesso. ¶ Item de ingrediente bellum campestre.quo ad pꝛimuʒ concoꝛ.Hostien.cum glo.quo ad secūdum dicit ponderandum medium obsessionis ⁊ qualitatis persone an scilicet sit bellatrix nam si locus obsessus expugnetur cum machinis cōmune periculum est omnium obsessoꝛum cum lapis supꝛa quēlibet posset venire.Ideo tunc satis dicitur innuere moꝛtis periculum:et sic possit pꝛocedere glo.Si autē expugnatur cum balistis vel alijs armis periculosis.tunc quo ad pugnatoꝛes dicetur satis innuere periculum:quia si expectaretur vulnus foꝛte daretur moꝛs cū vulnere:⁊ fatuum est dicere fm Hostien.quod post moꝛtem ad medium recurratur.facit quod nota.in.l.j.C.vnde vi.vbi dicitur ꝙ quis se defendendo non tenetur expectare pꝛimum actum quo ad alios non pugnantes nō dicitur imminere tunc moꝛtis periculum:ideo non possunt absolui. ¶ In eo auteʒ quod dicit glo.de ingrediente bellum campestre.concoꝛ.Hostien.dūmodo bellum sit iustum ⁊ quod dictum est etiam de obsessis pꝛocedit quādo iuste se defendunt.Secus si iniuste:quia tunc cum sint in continuo peccato nō poterunt absolui.j.de peni.in.c.quod quidem.qđ dicit Hostien.esse verum nisi tales peniteant ⁊ non possint secure exire:quia tunc poterunt absolui ex quo imminet periculum fm ea que supꝛa dixi.duntamen taliter faciunt ꝙ nihil possit imputari.dicit etiam Hostiē.ꝙ in omnibus pꝛedictis casibus si absolutus euadat vel eius heres si moꝛtuus fuerit debebit ad excommunicatoꝛem recurrere ⁊ ei humiliter obediri.j.de 14 senten.excō.c.de cetero. ¶ † Quid autem de muliere pꝛegnante an possit absolui tanꝙ sit moꝛtis periculo tempoꝛe partus distinguenda est conditio mulieris fm Hostien.quia si est incoꝛpulenta et multos habuerit filios et de facili consueuit parere nō est absoluenda nisi aliud periculum immineat. ¶ Si autem alias non peperit ⁊ multum timeat partum ⁊ foꝛte est debilis vel alias consueuit esse in periculo moꝛtis in alio partu poterit absolui

solui.Subdit tñ qꝫ experientia docet etiã multis abũdantes in prole.interdũ in partu decedere qd piuꝫ esset dicere simplici ter in partu mulieres absolui posse qñ imminet partus:⁊ maxi me quia si euadãt reincidũt in excõicationẽ nisi satisfaciant ad mandatũ pape.ƀm ea que habent̃.j.de sen.excõ.eos qui.lib.vj. Et tene bene menti istã gloss.qꝫ sepe ad eam fit remissio an qs 15 possit cõfiteri laico ĩ casu necessitatis vel ab illo absolui.¶†In glo.possessor.ibi verus possessor post annũ.hic dic q missus in reali sãtis efficitur possessor:sed nõ irreuocabiliter qꝫ reus ĩfra annũ veniens potest recuperare:sed post annũ nõ auditur reus volens recuperare possessionẽ.Ideo demũ post annũ dicit̃ esse verus possessor ipse immissus:quãdo autẽ agitur personali cla rũ est q nõ efficit̃ possessor nisi interueniat ƀm decretũ vt ibi tã git glo.¶†In glo.penul.ibi quia sola lit.cõtesta.⁊c.quasi velit q lꝫ lit.cõtesta.perpetuet actiones vsqꝫ ad annos.xl.l.j.C.de an nali excep.Et sic nõ solum interrumpit sed perpetuat tñ alia in terruptio nõ perpetuat:sed simpliciter interrũpit.Et sic ex tem pore interruptionis necessaria est noua prescriptio.ad qd facit qd no.in.l.cũ vero.alleg.in glo.Et sic ƀm hoc videret̃ q hic post factam interruptionẽ de nouo inciperet prescriptio annalis si cut erat prima cuiuscõtrariũ vult glo.do.Anto.hic cõcludit q si stante cursu pscriptionis annalis superuenit priuilegiuꝫ vel aliud faciẽs dormire prescriptionẽ tunc cessante illa causa inci piet cursus seu currere illa pscriptio.j.de verbo.signi.c.dilecto. ¶Si autẽ interueniet interruptio:tunc si interuenit per obla tionẽ ⁊ cautionis pstatio.tunc qꝫ interrumpẽs semper durat:⁊ sic nõ est necessaria noua interruptio tunc nõ curret ipsa prescri ptio annalis.ita intelligatur glos.¶Secus si tantũ cautio fuis set oblata ⁊ pars noluisset tunc suscipere:qꝫ videt̃ q tunc nou⁹ annus incipiat post interruptionẽ ⁊ nisi iterato interrumpat̃ post talẽ an efficeret̃ possessor qd tene mẽti,⁊ per ea q̃ tetigit gl. dicit hic Hosti.q cum citatio perpetuet iurisditionem licet nõ perpetuet actionem etiã de iure canonico eueniet mirabile scili cet q durabit iurisditio ⁊ tamen extinguitur actio:sꝫ tũc iuris ditio quo ad effectum erit inanis si actio sit extincta ⁊ qd dixit glo.de prescrip.xl.¶Sed materia contra pcedet qñ quis vellet prescribere cõtra ecclesiã.¶Si autẽ cõtra laicũ tunc etiã de iure canonico posset procedere prescriptio.xl.annorũ ƀm ea que ha bẽtur in.c.de quarta.⁊.c.illud.⁊ ibi etiã dixi.j.de prescriptio. ¶In ea.glos.ibi:vel debet habere cõscientiã ⁊c.facit.l.nemo.C. 16 de acquiren.posses.¶†In ea.glo.ibi credo tñ q si aliter nõ ha beat alij dicunt q cũ missus nõ fiat verus possessor ex quo facta fuit interruptio nõ curret pscriptio etiã si per annũ possideret. ¶Unde dicunt glo.intelligendam quãdo nõ fuit facta interru ptio annalis:sed alij tenent cũ glo.qꝫ lꝫ nõ fuerit factus irreuo cabilis possessor ex quo interrupta fuit prescriptio:tñ ex quo ve re possidet vt superius dixi cũ glo.in verbo possessor.videtur q possit pcedere prescriptio:⁊ plus videt̃ hic velle do.Glo.q etiaꝫ si habeat conscientiã q res sit illius a quo petit:tamẽ possit pre scribere qꝫ ƀm eum quis nõ potest prescribere quãdo habet cõ scientiam rem esse alterius quã eius a quo habeat causam.Sꝫ vbi habet conscientiã rem esse eius a quo habet causaꝫ vere vel interpretatiue vt est in casu isto.Facit licet ipse nõ alleget qd ha betur in.l.si ob causaꝫ.C.de euic.vbi factum iudicis reputatur factũ partis:tunc bene potest prescribere.⁊ sic intelligat̃ hic glo. tñ si ponderetur videtur velle q si habeat conscientiã lesam qꝫ vere sciat rem esse rei:tunc nõ possit prescribere.per hoc qd ha betur in.c.fi.j.de prescrip.⁊ istud forte veri⁹ per.c.nõ tamẽ.⁊ ibi nocebit si nõ habeat talem cõsciẽtiã hoc solo q res deducta est in iudicio:qꝫ deducta est per eũ qui putat se dñm:⁊ sic etiã psu mitur pter iuramentũ de calũ.ideo tunc bene potest prescribe re.Nec ob.l.nemo.C.de acqui.pos.quia ibi loquitur respectu ei⁹ contra quẽ agitur quia contra illũ presumptiue inducitur ma la fides:non autẽ contra eum qui rem in iudicium deducit per hoc qd habetur in.l.nõ solum.ff.de reg.iur.vbi contestatio non debet nocere lit.contest.facit qd dixi in.c.significauerunt.j.de te sti.Et ad pdicta etiaꝫ facit qd habet̃ in tex.⁊ glo.xvj.q.iij.c.j.an tamẽ quo ad omnimodã impediendam prescriptioneꝫ induca tur mala fides cõtra eum cõtra quem agitur.de quo tangit glo. in.d.c.j.dicã in.c.fi.j.de prescrip.adde his que dicta sunt q satis videtur posse dici q opi.do.Glo.j.quãdo dicit q prescribere po test habens conscientiam rem esse illius a quo habet causam ve re vel interpretatiue procedat in casu.l.generaliter.ff.de noxa.⁊ quãdo est possessio serui alieni qui dãnum dedit ipsi dãnum pas so cum ipse dñs teneatur vel seruum dare pro noxa:vel emenda rẽ dãnum:ideo nõ facit esse magnum preiudicium si prescriba tur contra dñm:⁊ satis videtur iustificari conscientiam prescri bentis:ex quo de iure tenetur dñs sibi ad alterũ predictorum.l. miles.§.decẽ.s.de regu.iur.Sed in casu huius.§.procedat opi. glo.qꝫ si vere habeat cõscientiã q res sit aliena nõ poterit pscri bere.Sec⁹ si nõ habeat talem cõscientiã:sed potius credit rem esse suã ipsi⁹ petẽtis lꝫ deducta fuerit in iudiciũ:qꝫ deducta fuit per eũ.⁊ no.cõtra eum.vt.s.dixi.⁊ ĩ casu isto cessat ratio de qua dixi circa.l.generalr.¶In glo.fi.ibi al's non noceret hoc intelli ge nisi ex post facto qui voluit incipere peteret qꝫ tũc deberet si bi prestari per id quod habet̃ in.l.debitor.ff.de vsuris.¶Extra glo.querit̃ que sint iste publice ⁊ honeste psone de quibus litera dicit.dicit Jo.an.post Hosti.q sunt sacerdotes tabelliones vel alij vicini dũmodo boni viri seu honesti.¶Et ex hoc no.casuꝫ in quo priuata persona habetur p publica.Et etiã nota casum in quo sacerdos supplet vicem tabellionis.de quo per Jaco.de 17 are.in.l.j.ff.de iusti.⁊ iur.† vbi dicit q sacerdos potest stipulari alteri circa ea que spectãt ad eũ seu ad eius officiũ.de quo etiam per glo.in.c.Cõsu.de vsur.in.vj.¶Et no.q hic etiã habes casuꝫ in quo etiã in spectãtibus ad ipsum potest alteri stipulari sicut ⁊ tabellio.de quo tabellione habetur in.l.iij.ff.rem pu.sal.fo.An aũt sufficiat corã vno sacerdote vel corã vnõ tabellione hoc fieri glo.voluit q sic in.l.vt impfectius.C.de anna.excep.⁊ idẽ Spe. in ti.de primo decre.§.nũc de effectu.ver.⁊ not.q pmissa ⁊ seq. ⁊ presertim in ver.sed quas appellat.⁊ ibi dicit q nõ est necesse actorẽ citari qñ pstat̃ hec cautio.Alij aũt qd hic dicit de ordi nario debeat intelligi de ordinario illius cause pricipalis.h.d. q tutũ est q corã illo fiant:tñ si fiat corã alio valebit p istuꝫ tex. qui simpliciter loquitur de ordinario.de quo etiã in Spec.ĩ lo co prealleg.an autẽ huius ordinis puersio habeat vit are.Joã. an.tenet hic q nõ.idem Spec.in loco palleg.Jn no.tñ ⁊ Hostiẽ. in.c.j.j.de eo qui mit.in pos.cau.rei seruã.⁊ ibi Jo.an.super glo. dicit q ordo esset in prestãdo huius cautionẽ vt in primo pte stetur parti si fieri potest.scdo si id fieri nõ potest ptestetur ordi nario:⁊ si id fieri nõ potest ptestetur tabellioni ⁊ in subsidiũ p testetur honestis viris ⁊ sine dubio tutius est hunc ordinẽ serua re attento tenore huius litere tñ qꝫ in hoc nõ versatur magnuꝫ preiudiciũ satis videtur tolerari q peruersio ordinis nõ habeat vitiare arg.l.j.in fi.ff.de vẽ.in pos.mit.¶Et no.q hic dicit qua si prescriptionẽ annalẽ interrũpat ⁊c.⁊ sic videt̃ innuere q non sit vera pscriptio q nõ videtur verũ cum satis videant̃ esse req 18 sita ad pscriptionẽ.potes dicere q † dictio quasi hic notat veri tatẽ.vt habet̃ in simili in tex.⁊ glo.in.l.si ante nuptias.ff.sol.ma. vel ideo dicit̃ quasi prescriptio qꝫ per eã nõ queritur prescriptio sed possessio vel potest referri ad verbũ interrumpat quasi non sit vera interruptio sed interpretatiua iuris dispositione prima expositio forte melior.

1 ☞ Statuta facere potest episcopus in sua dioces.
2 Papa quando cõmittit causam appellatione remota in casu vbi al's a iure est remota tũc clausula appellatione remota intel ligit̃ remouere appellationes solũ ad limites iuris ⁊ non vltra.
3 Clasula appellatione remota quid operetur.
4 Processus per ordinarium factus ex viribus potestatis delega ti quam non habet an valeat.
5 Corrigere qui potest:potest ⁊ reformare.
6 Rescriptũ pape in dubio intelligit̃ sine preiudicio tertij.
7 Uerba ista facias put tibi videbit̃ quid important.
8 Delegatus a papa nõ intelligit̃ ordinarius cui papa mãdat ali quid qd al's spectat ad eius iurisditionem.
9 Nisi aliter appareat hoc fuisse de mente pape.

a **Licet in corrigendis.** Per re scriptũ[a] in quo papa monet ordinariũ vt suũ officiũ exequat̃ nõ facit eũ delegatũ:⁊ ideo ab eo ad primũ superiorẽ poterit appellari.h.d.¶Et primo ponit formã rescripti.Secũ do illã declarat.Scdã ibi:qꝫ cũ.¶In tex.ibi regulare.i.regula ribus ꝯueniẽs ⁊ qd subijcit ⁊ honestũ pót clericos seculares re spicere.¶In tex.ibi.nõ tanq̃ delegato supple qꝫ per tale mãda tuꝫ nõ fuit factus delegatus.Sed potius est excitata iurisditio ordinaria.facit qd dicitur cũ glos.¶Nota primo q mandatũ directum per papam circa materiam mere ordinario episcopo competẽtẽ videtur ordinarie potestatis excitatiuum:non autẽ noue potestatis cõcessiuum.facit qd habetur.j.eo.c.graue.⁊ qd dicetur cum glo.penulti.¶Nota q in delictis corrigendis po test episcopus tam contra regulares q̃ contra seculares ex offi cio inquirere ⁊ punire qd intellige nisi essent exempti qꝫ tũc nõ posset contra tales pcedere nisi in casibus de quibus habetur.j. 1 de priuile.tuarũ.⁊ in.c.j.de priuile.in.vj.¶Nota epm posse fa cere statuta in sua diocesi que etiam extendant vires ad regula res ipsius diocesis.⁊ facit qd habetur in.c.vt animarũ.§.statu ta.de cõstitu.in.vj.⁊.j.eo.in.c.quãto.¶Nota q vbi a iure causa liter remouet̃ appellatio ⁊ extẽdit̃ remotio appellatiõis ad ap pellationes friuolas ⁊ que absqꝫ causis rationabilibus inter ponuntur,facit qd legitur ⁊ nota.in.l.j.§.fi.ff.quibus appel.nõ 2 lꝫ.j.de offi.deleg.c.ex parte.cl.ij.¶†Nota.q vbi papa committit

a ¶Per rescri ptũ.ideꝫ sum mat h do.ab. in effectu licet paucis vbis cõmutatis.⁊ vide h do.fely. ponentẽ ꝯclu. cũ suis fallen. quẽ non pige at videre.

causam appellatiõe remota ĩ casu vbi al's a iure est remota tũc clausula appellatione remota intelligitur remouere appellationes solũ ad limites iuris z nõ vltra. facit qđ habetur in simili in c. cũ dilecus. j. de cleri. non resi. ¶ Nota fm alium intellectum φ clausula appellatione remota vbi agitur de derogatione iuris alterius quã pape refertur soluz ad appellationes friuolas: non autem tollit ad appellationes ex causa iusta interpositas. ¶ Et pro hoc no. fm do. Anto. duas limitatiões ad. c. pastoralis. j. de appel. Prima est qñ in alio casu φ in casu vbi a iure remouetur appellatio ad preiudiciũ pape. ¶ Not. φ pcessus factus per ordinariũ ex viribus potestatis delegate quã nõ habet nõ valet: de quo per Inno. z Jo. an. j. de prescrip. cũ ex officij. z sic colligit do. Anto. ¶ Sed certe z illud notabile non bene hic colligitur. vt ptz ex litera. Tamẽ pro eo videt esse glos. in. c. ex literis. ad fi. s. de offi. deleg. ¶ Nota φ ĩ potestate corrigẽdi venit etiã potestas reformãdi qđ not. pro potestate que datur statuta rijs. facit qđ no. per Bar. in. j. cõstit. C. ¶ Nota φ a verbis pape platis in rescripto in dubio censetur exceptũ preiudiciũ tertij. de quo. s. de offi. deleg. super eo. ¶ Ultimo colligit do. Anto. de significato istoz vboz facias put tibi videbitur[a] expedire qr intelligunt de facultate regulari z honestoz: sic nõ videt data facultas faciẽdi inhonestũ vel cõtra iura qđ dicit esse notãdum ppter potestatẽ que interdũ datur arbitris. ¶ Sed lz notabile in se sit verũ per no. per Bar. in extraua. ad reprimẽdã. in verbo: videbit. tñ hic nõ videt bene colligi qr hic non cõmisit vt faceret put visum fuerit expedire sed cõmisit φ corrigeret q̃ viderit corrigenda. ¶ In glo. j. ibi. sed de expurgatione. vel dicvt ibi nota. per glo. φ lz etiã appellare a purgatione: demũ quãdo subest iusta cã: z sic idẽ erit qđ in correctione. vt ptz ex seq. ¶ In ea. ibi de notorijs excessibus. Secus in alijs vt ptz in. c. pueniт. j. de appel. dicebat etiã Hostiẽ. φ posset appellari si fiat ex odio. p id qđ habet. xxiij. q. iiij. ita plane. vel si corrigẽs eodem peccato maiori vel equali vel pl' notorie laboraret. p id qđ habet. iij q. vij. in. c. iudicet. de quo dicendũ vt ibi dr. ¶ In glos. penul. ibi: sed vt ordinariũ. No. bene ex tex. cũ glo. φ vbi papa aliquid mãdat ordinario q al's spectat adieius iurisditionẽ non videt eum facere delegatũ: sed potius illum instruere: vel potius eius iurisditionẽ incitare: z hoc intelligit verum nisi aliud appareat fuisse de mẽte pape. z dicũt doct. posse apparere in multis. Primo si forte dicatur in lr̃is mãdamus tibi quatenus autoritate nostra sic facias. nam per hoc videt cõstitui delegatus. facit de rescrip. cũ aliqbus. in. vj. z qđ no. Bart. in. l. j. ff. de opti. leg. z. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. fa. ¶ Idem si dicatur cõmittimus tibi vl' delegamus vel aliud simile. Idẽ si apponatur aliquid vltra iurisditionem ordinariã z qđ nõ posset ex vi iurisditionis ordinarie vt si in causa ordinaria mãdat pcedi summarie. nam tũc videbitur esse delegatus. per id qđ habet in. l. ius aũt ciuile. z ibi per Guil. de cu. ff. de iust. z iur. z per Jaco. bu. in. l. sepe. ff. de offi. psi. ¶ Idem videtur velle Inno. hic si in literis de simplici iustitia mandatur pcedi appellatione remota in causa ciuili. nam de iure cõi nõ posset pcedi appellatione remota tenẽdo opi. φ clausula appellatiõe remota hodie aliquid operet de quo dictũ fuit in. c. pastoralis. z. c. vt debitus. j. de appel. qđ sequitur etiã Host. z etiã videt velle Inno. hic. lz aliter videatur loqui in. d. c. vt debitus. z glo. ibi aliter dicat. Et no. bene pdicta ppter rescripta q̃ quotidie fiũt per superiores ordinarijs: an tũc censeant delegati: an vo poti' excitati iurisditiõe ordinaria z est magni effect': quia in vno casu aliter dz appellari interdũ quã in alio. Itẽ interdũ possunt recipere salariũ si sunt delegati z non si ordinarij. Et istud vltimũ seruat in ciuitate ista: z ideo vidi sepe in dubio reuocari an censendi delegati an ordinarij: z predicta etiã inducit do. Flo. ad questionẽ que fuit de facto in ciuitate padue qr quidam supplicauit. d. paduano. vt quãdam causam appellatiõis interposite ab vno delegato ipsi dñi cõmitteret potestati vel ei' vicario dñs rescripsit fiat ius per potestatẽ. nã dicebat φ illa verba nõ inducebant delegationẽ sed excitationẽ officij. Sed ipse tenet oppositũ in casu pdicto qr erat cã de qua solus dñs poterat cognoscere qr erat cã appellationis interposite a suo delegato: ideo tunc necessario illa verba inducebãt delegationẽ: qr al's nõ valuisset qđ factũ esset per potestatẽ: z in dubio dz fieri interptatio vt res potius valeat φ pereat. j. de vbo. signi. abbate. Secus qñ mandatur cognitio eis de quo poterat cognoscere ipse potestas rõne ordinarie potestatis per istũ tex. z tene menti predicta qr sepe in practica occurrũt. z de materia per Ja. bu. in. d. l. sepe. z per Guil. de cu. in. d. l. ius aũt ciuile. z per Inno. z Jo. an. hic. ¶ In glo. fi. in fi. adde quod dictum fuit in glo. j.

[a] ¶ Tibi videbit. vide Inno. in. c. epi. de re. ec. non alie. z bal. ĩ mar. vbo clã. versi. j. Adde Inno. in. c. j. in glos. sua. in verbo suo. de consti.

[b] ¶ Prelati. idem summat hic do. ab. Et si q̃ras qñ capitulum eccle cathedralis est negligens in eligendo vel iudicando: nũ qđ z qñ ptãs eligẽdi vl' iudicãdi ad epm dz uoluatur. vide distin. quã ponit hic do. hen. boych. ĩ pn. c.

1. Negligẽtia superioris probata videtur si probetur malitia subiectoz seu eorum operatio.
2. Sanguis subditoz requiretur de manibus prelatorum.
3. Aia sedem habet in sanguine z in sicco non potest habitare.
4. Corrigere z reformare qualiter differant.
5. Notarius an possit aliquo casu reformare siue corrigere instrm.
5. Testis an possit corrigere dictum suum.
6. Libere exerceri iudiciũ qñ exercet appellatione vel cõsuetudine non obstante z quid importet clausula vt libere valeas pcedere et causam terminare.
7. Statuere cõ ius an possit is cui data est potestas libere statuẽdi.

b **Irrefragabili.** Prelati[b] subditos corrigunt z reformãt cõsuetudine vel appellatiõe nõ obstante si tñ caplm canonicoz excessus corrigere consueuit nisi hoc fiat infra terminũ ab epo prefixũ eps corrigit. h. d. vsqz ad. §. excessus. et sunt quatuor partes principales sicut quatuor sunt dicta principalia. Secũda ibi: excessus. Tertia ibi: ceterum. Quarta ibi prouideant. ¶ In tex. ibi: irrefragabili. s. cui nõ debet refragari seu cõtradicere: vel expone. i. irretractabili. ¶ Not. primo φ prelati debent solicite intendere circa correctionẽ subditoz. ¶ Not. qđ vbi subditus est malus presumit id esse ex culpa prelati si negligens sit in correctione. facit qđ habetur. vj. q. j. ex merito plebis. ¶ Et no. arg. φ ad pbandũ negligentiã superioris videt sufficere φ pbetur malitia subiectoz seu eoz mala operatio nisi aliud ex aduerso appareat. pro quo facit qđ legit z nota. in. l. fundamẽta. de elec. in. vj. vbi etiã ex ruina edificioz presumit de mala administratione rectoris seu plati. ¶ No. φ sanguis subditorum exigetur de manibus prelatoz in diuino iudicio qđ est durũ verbum p prelatis negligẽtibus correctionẽ subditoz. z tãgit glo. j. z expone sanguis. i. aia que sedẽ hz in sanguine qr nõ põt habitare in sicco. xxxij. q. ij. c. moyses. vnde dicit ibi glo. arg. p normanis z polonis vt possint fortiter bibere ne aia habitet in sicco maxime tpe estiuo magnoz caloz prout sunt hodie vel potest exponi sanguis. i. peccatũ. Nam vt dicit canon. nil pdest homini nõ puniri pprio peccato qui puniendus est alieno. lxxxvj. dist. in. c. facientes. ¶ Not. φ aliud est corrigere aliud informare z sic facit φ si cõmittitur alicui reformatio statuti non videbit cõmissa totalis correctio. de quo per Bar. in. j. cõstit. C. an autẽ sit permissum nedũ reformare libellũ sed etiã corrigere ante lit. cõtest. recurrendũ est ad. l. edita. C. de eden. z in. c. ij. j. de libel. obla. Et an notarijs sit pmissum aliquo casu reformare vel corrigere instrumentũ recurrendũ per Bar. in. l. si librarius. ff. de re iu. Et an etiam testi sit licitũ aliquo casu reformare vel corrigere dictum suũ. vide ea que habentur. j. de testi. cogen. in. c. preterea. et ĩ. c. cũ clamor. de test. ¶ No. φ iudicium dr libere exerceri quando exercetur appellatione vel cõsuetudine nõ obstante: z sic facit qđ si cõmittitur causa libere expediẽda z terminãda videatur cõmissa vt possit illam terminare nõ obstãte cõtraria cõsuetudine. No. φ in potestate libere pcedendi nõ videt cõcessum vt forma in pcedẽdo a iure inducta tollatur: z sic facit φ si fiat cõpromissum in arbitros vt libere possint pcedere per hoc nõ sit eis data potestas vt possint pcedere iuris ordine nõ seruato. facit qđ hr̃ iij. q. ij. de iudi. facit ẽt si dat' est delegat' cũ hac clã vt libere valeat pcedere z cãm terminare nõ vr̃ per hr̃ data ptãs pcedẽdi iuris ordine nõ suato. z sic trãsit do. Ant. ¶ Sed aduerte φ cõ pdicta facit qđ no. Jo. an. in. c. lz eps. ĩ nouel. de pbẽ. in. vj. z ĩ cle. dudũ. §. nos aũt. de sepul. potes dicere φ pdicta pcedũt vbi vbũ libere pfert in materia iudiciali: sz alij in materia extiudiciali. tũc vbũ libere vr̃ importare qđ etiã nõ reqsito alio q al's de iure debuisset reqri posset actus expediri p ea q hñr in glos. in. d. §. nos aũt. z p Jo. an. ĩ. d. c. lz eps. ¶ An aũt si data alicui ptãs libere statuẽdi possit statuere cõ ius. dicit do. Ant. per istũ tex. φ nõ. Si aũt sit data ptãs libere eligẽdi cõ formã. c. qr ppter. de elec. siue a iure siue a superiore det: z sic trãsit do. Ant. Sz põt dici hr̃ pcede reqñ epis ad quos spectat electio sit data cõmissio vel qñ fuerit alijs vt collegio vl' si fieret alicui vel aliqb' singulr̃ tũc vbũ libere ĩportaret φ ẽt nõ requisitis alijs ad quos al's de iure spectaret posset fieri electio. per id qđ hr̃ in. d. §. nos autem. z in. d. c. lz eps.

1. Consuetudine queritur iurisditio z quando.
2. Dictio hactenus quid importet.
3. Prescribere potest inferior epo iurisditionem etiam in ecclesia cathedrali z etiam vbi agitur de correctione criminum.
4. Jurisditio inferioris suppletur per superiorem ratione negligentie a quando committatur negligentia.
5. Deuolutio ad hr̃ vt fiat reqrit φ caplm sit negligẽs: sz nõ reqrit q̃ ad hr̃ qñ correctio possit fieri p caplm nõ pcedẽte monitiõe epi.
6. Consuetudo qñ remouet simpliciter nõ intelligit in dubio tolli cõsuetudo per quã priuato esset ius quesitum.
7. Potestas aliqua qñ compeтit pluribus vt vniuersitati an possit remanere penes inferiores.
8. Corrigẽdi ius qñ spectat ad caplm an ex negligentia deuoluatur ad episcopum.
9. Aduocat' an z qñ possit esse cõsultor in cã in qua fuit requisit'

10 Uxor repellitur ab accusando in re mariti si infra quadraginta dies fuerit negligens: potest tamen accusare tanꝙ extraneus infra tempus a iure extraneis deputatum.

11 Sententia lata cõtra duos quibus pariter preiudicatur si vnus appellat infra decẽ dies ⁊ alter nõ appellat: excluditur ab appellando: potest tñ alteri assistere ⁊ testes ꝓducere.

Excessus. No. primo fz do. Ang. ꝙ aliud est capl'm aliud clerici cathedralis ecclesie: q2 appellatione capl'i nõ comprehendũtur clerici vel ecõtra: ⁊ sic facit fm eũ ꝙ si imponatur collecta clericis cathedralis ecclesie nõ includatur capl'm. Sed certe si litera ponderet hoc notabile nõ colligitur ex litera sed poti⁹ aliud videlz ꝙ aliud sunt singulares canonici cathedralis ecclesie aliud capl'm sicut al's dicim⁹ ꝙ aliud est vniuersitas aliud singuli de vniuersitate. xij. q. ij. qui manumittitur. ⁊ in. l. in tm̃. §. vniuersitatis. ff. de re iudi. ¶ Item nõ videtur notabile esse in se verũ q2 appellatione clericoꝝ cathedralis ecclesie videntur etiã contineri canonici lz nõ econtra. vt pro 1 batur in. c. pro executione. ĩ. de priuile. in. vj. ¶ † No. ꝙ ex cõsue 2 tudine queritur iurisditio. facit. s̃. eo. in. c. duo simul. ¶ † Et no. ex dictione hactenus posita in litera que hic videtur loqui de cõsuetudine ꝑterita. tñ idem dicas de futura per id qd habet. ĩ. de fo. compe. cũ contingat. ⁊ in prealleg. ca. duo simul. ⁊ sic nõ debet in hoc sumi argumentũ a cõtrario sensu. facit qd not. per glos. in c. vno. de eta. ⁊ qua. in. vj. ¶ Et no. etiam qd hic loquitur de capitulis eccl'ie cathedralis: qd potest ex ꝯsuetudine querere iurisditionem de qua. in litera. Idem de capl'o alterius ecclesie non ca 3 thedralis. per id qd legitur ⁊ nota. in. d. c. cũ cõtingat. ¶ † Et ex ꝑdictis etiã no. ꝙ etiã inferior epõ põt prescribere iurisditionem etiã in ecclesia cathedrali ⁊ etiam vbi agitur de correctione criminum qd intelligit Hosti. esse veruz nisi crimina essent grauia ⁊ ageretur ad penã degradationis: q2 cõsuetudo nõ potest dare iurisditionẽ in talibus inferiori epõ: quinimmo nec electo in epm̃ si nõ sit cõsecratus. s̃. de elec. transmissa. ⁊ sic qd hic d2 videtur intelligendũ de criminibus nõ grauibus. fallit qd habetur in. l. respiciendũ. §. furta. ff. de penis. ¶ Nota ꝙ de questione subditoꝝ subditis epĩs se nõ intromittit ep̃s nisi cõsuetudo hoc disponat al's esset secus ⁊ locus esset ꝑuentioni. vt dictũ fuit. s̃. eo. c. pasto 4 ralis. in princi. ¶ † No. ꝙ inferioris iurisditio rõne negligentie suppletur per superiorem. ¶ Et not. ꝙ cõmittitur negligẽtia ex monitione ⁊ ex termini statuitione lapso ipso termino: ⁊ sic not. ꝙ ante lapsum termini nõ deuoluitur iurisditio: ⁊ hoc voluit dictio ex tunc posita in litera que notat tpis extremitatẽ. l. iiij. ff. de cõdi. ⁊ demon. ⁊ facit qd legit ⁊ no. in. c. si capl'o. de cõces. ꝑden. in vj. s̃. de rescrip. ab excõicato. dicit tñ Io. an. hoc verũ nisi capl'm ante termini lapsum diceret se nõ velle corrigere: q2 tũc ep̃s posset supplere ante finitũ terminũ. per id qd hr̃ in. d. c. ab eo. de appel. in. vj. ⁊ de sen. excõ. venerabilibus. §. secus. eo. ti. facit qd no. in ꝑalleg. c. ab excõicato. ⁊ intellige ꝙ hoc casu requiritur admo 5 nitio cuz statuitione termini. vt dicit in litera. ¶ † Scd̃o ad hoc vt fiat deuolutio requirit ꝙ capl'm sit negligens: sed non requiritur quo ad hoc quia correctio possit fieri per capl'm ⁊ nõ precedente monitione epĩ. ¶ Et no. ꝙ ex monitiõe ⁊ negligẽtia deuoluitur potestas iurisditionis capl'i ad epm̃. Secus vbi agitur de potestate cõferendi beneficia: quia tũc deuoluitur ratione negligentie etiã non precedẽte monitione: ⁊ hoc ideo quia in dicto casu terminus a iure statuitur. ĩ. de cõces. ꝑben. in. c. statutũ. qd non contingit in casu isto quando agitur de potestate iurisditionis. ¶ No. ꝙ prelatus circa correctionẽ fiendã debet precipue habere deũ pre oculis vt sic illã iustitiã faciat ⁊ aliquẽ non opprimat.

6 ¶ † No. ꝙ vbi simpliciter remouet cõsuetudo nõ intelligitur in dubio tolli illa per quã priuato esset ius quesitum vt colligit ex isto tex. iuncto principio istius capl'i: ⁊ sic facit ꝙ si papa madat aliquid fieri nõ obstante consuetudine ꝙ solum per hoc tollitur cõsuetudo que vniuersaliter respicit oẽs: nõ autẽ cõsuetudo alteri specifice dans priuilegiũ: ⁊ sic etiam facit ꝙ vbi per rescriptum preiudicaretur iuri priuato seu priuare ꝑsone nõ sufficit clausula generalis nõ obstante. facit qd hr̃ in. c. si ꝓpter tua debita. de rescrip. in. vj. ⁊ per Io. an. in. c. vno. de exces. ꝑla. in. vj. ¶ Not. ꝙ lz cõsuetudo non possit simplciter impedire correctionem. vt ptz in prin. decre. tñ bene potest operari vt per aliũ fiat ⁊ nõ per quẽ fieri solebat. l. vt hic ptz. ¶ In glos. j. ibi subditoꝝ sanguis. hoc expone vt dixi. s̃. in not. ¶ In ea. ibi sequant etiã paulũ supple faciendo diligentiã sibi possibilẽ ⁊ qd ꝙ̃tum in eis est ⁊ si nõ possunt ꝓdesse tunc possunt dicere cũ paulo: qd sequit in glo. ¶ In glo. ij. ibi exercere nõ debet: hoc verũ si cõsuetudo sic pz vt ep̃us nõ habeat se intromittere: sed archidi. al's locus esset preuentioni vt dictũ est in. c. pastoralis in prin. in eo. ¶ In glo. capl'm ibi: sed quilibet est coniudex melius dicit ꝙ etiã nõ dicũtur cõiudices: sed capl'm dicit esse iudex cuiuslibet canonici ⁊ aliud est capitulum qñ sunt capitulariter cõgregati ⁊ vt capl'm ⁊ aliud singulares canonici. xij. q. ij. qui manumittit. ⁊ dixi in notabilibus. nã capl'm censet esse quedam persona ficta ⁊ reꝑsentata a iure. ꝑ id qd legit ⁊ no. in. l. mortuo. ff. de fideius. ⁊ qd hr̃ in. c. romana. §. in vniuersitatẽ. de sen. excõ. in. vj. vnde dicit Inn. ꝙ licet posset dici ꝙ isti simul cõiudicant qñ sunt capitulariter cõgregati: nõ tamẽ debẽt dici ꝓprie cõiudices: q2 capl'm est illud qd iudicat. ¶ Secus qñ darent plures simul iudices delegati: q2 tunc bene sunt cõiudices nec põt vnus sine alio iudicare si clausula aliqua hoc importans nõ sit apposita. s̃. de offi. deleg. causam matrimonij. ⁊. c. vno delegatorũ. ⁊ eo. ti. cũ plures. in. vj. dicebat tñ Hostiẽ. qd cõsilium esset ꝙ capitulũ vni cõmittat vices suas: q2 sepe difficile est ꝙ plures adinuicẽ concordent. facit. l. si vnus. §. principaliter. cum seq. ff. de arbi. ⁊ in. l. ij. §. deinde. ff. de origi. iuris. ¶ In ead. gl. ibi: de verb. sig. cũ clerici supple. ⁊ sic videtur ꝙ possit dicta deuolutio fieri cũ videatur de seipso ad seipsum. ¶ In ea. gl. ibi: ergo apud illos: q2 apud illos tantũ remanebit. s. qui nõ sunt negli 7 gentes. ¶ † Et no. ꝙ licet qñ aliqua potestas cõpetit plurib⁹ vt vniuersitati possit potestas remanere penes pauciores ex negligentia vel soli: cum tñ secus est qñ spectaret ad plures. per id qd habet in. l. per fundũ. ff. de serui. rusti. ꝑdio. ⁊ in. c. vno delegatorum. de offi. dele. iuncto eo qd legit ⁊ not. in. c. gratũ. s̃. de postu. prela. ¶ In ea. ibi hoc verũ est circa collationẽ beneficioꝝ: ⁊ sic in effectu vult glo. ꝙ circa potestatẽ conferendi: aut cõsideram⁹ ius cõmune ⁊ tunc spectet ad epm̃ ⁊ capl'm de epõ ad capitulũz vel ecõtra nõ potest fieri deuolutio: sed deuoluitur ad archiepiscopũ per id qd habet in. c. cũ sumus. viij. q. iij. ¶ Si autẽ consideramus consuetudinariũ tunc si cõsuetudo habet qd ad soluz epm̃ spectet qd esse potest. per id qd habet in. c. iij. de cõsue. in. vj. ⁊ tunc potest ꝓpter negligentiaz deuolui ad capl'm. ĩ. de conces. ꝑben. c. ij. ⁊ facit quod habetur de elec. cũ in cũctis. ad fi. Si autẽ spectet ad capitulũ tm̃ ex cõsuetudine legitime ꝑscripta tunc ex negligentia deuolui potest ad episcopũ: ⁊ hoc clarum si episcopus nullo modo habeat interesse in capitulo idem si habeat interesse tanꝙ canonicus ⁊ nõ vt episcopus: quia etiã tunc ex negligentia capituli poterit deuolui ad episcopũ nisi malitiã adhibuerit. vt tetigit glo. per id quod not. in. c. postulasti. ĩ. de conces. preben. ⁊ ratio est quia tunc videtur deuolui potestas ad aliuz: ex quo ep̃us interest solũ in capitulo vt canonicus cũ deuolutio habeat fieri ad eũ vt episcopũ ⁊ sic prout diuersam personam representat. facit quod habetur in. c. pe. de app. in. vj. ⁊ qualiter cognosci possit an intersit vt episcopus. an vero vt canonicus põt colligi ex his que ibi no. in gl. q2 si episcopus non preest capitulo nec etiam habet vocem sed dat vocẽ ex ordine fm ordinem creationis, vt faciunt alij cononici: tunc presumitur ⁊ videtur esse vt canonicus: nec videtur imputandũ episcopo hoc casu quãdo interest vt canonicus si nõ solicitauerit collationẽ fieri. Ex q̊ potestas per negligentiã debet ad ipsum deuolui. per id quod habet in. l. cum pater. §. titio. ff. de lega. ij. ⁊. ff. de inofficioso testa. l. pa 8 pinianus. §. quoniã. ¶ † In eadem ibi non deuoluitur ius corrigendi ⁊c. ¶ Sed quid econtra si spectat ad capitulũ ius corrigẽdi dic ꝙ bene ex negligentia deuoluetur potestas in episcopum: vt hic dicitur: ⁊ hoc clarũ si episcopus nullatenus habet interesse in capitulo. Idem dicas si habet interesse vt canonicus quia eadẽ est ratio. per id qd dixi superius in simili: ⁊ per id qd habet in. c. penul. de appel. in. vj. ⁊ per illud. c. etiã videtur ꝙ si a capitulo appelletur poterit ad epm̃ appellari si episcopus tanꝙ canonicus intersit in capitulo. videtur tamẽ ꝙ si ꝯsensisset aliis de capitulo ⁊ sic ꝓpalasset intentionẽ suã ꝙ posset allegari suspectus ⁊ causa deberet alij delegari. facit qd habet in. c. pretor. ff. de iu. om. iu. vbi assumptus in aduocatũ si postea factus sit iudex debet causam delegare. facit qd no. glo. ĩ. d. c. penul. ¶ Aduerte tñ quia vt dicit Inno. ꝙ quãdo fit deuolutio ꝓpter negligentiam: tunc q2 non ꝓpalauit intentionẽ suaz nõ potest dici suspectus: ideo tũc nõ potest recusari. ⁊ sic videtur ꝙ dicta. l. pretor debeat intelligi quãdo aduocatus suã volũtatem propalauerat: al's videtur sec⁹. ¶ Et facit qd no. glo. in. c. dilecto. ĩ. de testi. qd not. ꝓ 9 limitatione ⁊ declaratione dicte. l. ꝑtor. ¶ † Et per ꝑdicta videt ꝙ si aduocatus fuit inquisitus ⁊ anteꝙ̃ respõderit de sua intẽtione susceperit causam seu aduocationem cause qd possit esse consultor ex quo nõ propalauit volũtatem suam. Tamẽ do. Anto. hic videtur tenere oppositũ si cognouit secreta partis: nam fm eum per hoc repelletur a iudicãdo. ⁊ sic intelligit. d. l. pretor. nec Inno. fm eum hic voluit cõtrarium: quia loquitur quãdo omnino fuit negligens nec aliquid cognouit nec ꝓpalauit. ¶ Sed contra ipsum videtur glo. in. d. c. dilecto. que aperte vult ꝙ etiaz si secreta fuerunt reuelata possit esse iudex quia non habebit iudicare fm conscientiam sed fm allegata ⁊ probata. vt dictũ fuit in. c. j. ⁊. ij. s̃. eo. ti. ¶ Et istud videtur de iure verius. ¶ In eadẽ. ibi: non perdiderunt ius cõmune. no. bene ex glos. ꝙ lz quis perdat vnã potestatem non tamen per hoc perdit aliam alio iure sie

bi competentē nisi expresse aliud disponeretur: & ideo lȝ ex negligentia capitulū perdat potestatem corrigendi: quā habet a consuetudine: nō tamen perdit potestatem assistendi cum episcopo quā habet a iure cōmuni episcopus cum cōsilio capituli habeat procedere. ĩ. de his que fiunt a prelato. c. nouit. & c. quanto. xv. q.
10 vij. in. c. episcopus. & sic facit q† licet vxor repellatur ab accusando in re mariti infra. xl. dies si sit negligens tamē non per hoc perdit potestatē accusandi tanq̃ extraneus infra tempus a iure extraneis deputatum. facit. l. miles. §. sexaginta. ff. de adulterijs. nec etiā repellitur quominus alteri accusanti possit assistere eadē ra-
11 tione. facit etiā fm do. Ant. q† lata sententia contra duos quibus pariter preiudicatur si vnus appellet infra. x. dies. & alter nō appellat: & sic excludatur tempore quo ad potestatem appellādi tamē nihilominus possit alteri assistere & testes pducere. de quo in. l. si quis separatim. ff. de appel. & ĩ. de appel. c. vna sententia. & ibi dixi & in. c. cum super. ĩ. de re iudi. facit etiam qd legitur & no. ĩ. in. c. q2 circa. de electio. in. vj. ¶ Et adde qd dixit hic Hostien. q in casu huius. §. pot est dici q non taȝ deuoluitur potestas de capitulo ad episcopum quam tollatur impedimentum cōsuetudinis per quod impediebatur episcopus vti iure cōmuni: & ideo nimirum si cum concilio canonicorum habebit procedere vt superius fuit dictum & voluit gl.

1 ¶ Cessare a diuinis ex causa possunt canonici cathedralis ecclesie sine consensu episcopi si hoc eis competat ex priuilegio vel cōsuetudine.
2 Cessatio a diuinis in ecclesia cathedrali nō legitime inducta nō tollit episcopo facultatem celebrandi in ipsa.
3 Iurisditio quādo defertur per viam legis vel iuris iudex datus videtur ordinarius nisi exprimatur specifice q sit delegatus.
4 Celebrans in ecclesia interdicta est irregularis.
5 Dictio maxime est implicatiua.
6 Episcopus quando habet litem cum capitulo qualiter formari debeat libellus.
7 Arbitri voluntarij nō possunt cognoscere de causa criminali criminaliter mota.

8 **Ceterum.** Si canonici[a] sine manifesta & rationabili causa maxime in contēptu epi cessant a diuinis eps cessationē nō seruabit & metropolitanus de hoc vice pape cognoscit. h. d. vsq. ad. §. prouideant. ¶ In tex. ibi: maxime implicat idem si contēptu alterius cessauerit cū dictio maxime sit implicatiua vt legit & no. de filijs pres byte. ad abolēdā. & in. l. illud. ff. ad le. aquil. ¶ Item in text. ibi: cognita. veritate. s. absq manifesta & rationabili causa cessauerit & de plano poterit de hoc cognoscere & informari ipse archiepiscopus tam delegatus pape: q2 agit de correctione & si sit in mora periculum & scādalum timeatur. facit quod habetur. s. c. proxi. & in. c. ij. s. de re-
1 scri. ¶ † No. q canonici in ecclesia cathedrali sine cōsensu epi ex causa possunt cessare a diuinis qd intellige si hoc sibi cōpetat ex cōsuetudine vel ex priuilegio. ĩ. si canonici. & c. q̃uis. li. vj. ¶ Itē nota q sine manifesta & ratiōabili causa nō possunt inducere dictam cessationē: & sic requiritur copulatiue q ex causa rationabili & manifesta fiat cessatio. Et sic alterum predictorum non sufficit. facit qd habetur in simili. ĩ. eo. conquerente. circa fi. & ĩ. de cēsi. cum apostolus. ad fi. An autē requiratur q sit manifesta hoc est notoria. Inn. & Hostiē. hic q sic: q2 aliter fm eos consuetudo esset rationabilis & ecclesie grauosa videlȝ q quis posset esse iudex in sua causa: & ideo nō valeret. s. de consue. c. j. ¶ Sed vbi factum est notoriū potest valere consuetudo: q2 non per hoc est iudex sed executor sic. vt colligitur. ĩ. de ver. sig. c. ex parte. & c. cum olim. & hoc videtur procedere quādo cessatio sit cōtra episcopū. vt sonare videntur verba Inno. & Hosti. & tangit Io. an. in. c. si canonici. etiam notatur. ĩ. eo. in. vj. Ioan. tamen mo. vt ibi refert Io. and. & idem dicit si contra alium censetur: quia quis non debet conuinci ex pbandis sed ex notorijs. precipue in cultu diuino. arg. l. negantes. C. de actio. & oblig. ¶ Sed Archidia. in. d. c. si canonici. placet q sufficiat q sit manifesta etiā si non sit notoria cum debeat examinari. vt patet ex his que habentur in. d. c. q̃uis. ĩ. eo. in. vj. & d. c. si canonici. & sic nō potest intelligi de notoria cum illa examinatione nō egeat. ij. q. j. c. manifesta. & hāc opinionem sequitur Io. an. in nouella. in. d. c. si canonici. que autem requiratur & quot ad inducendū cessationem. dic vt notatur per
2 gl. in. d. c. q̃uis. ad fi. lib. vj. ¶ † Itē no. q cessatio a diuinis in ecclesia cathedrali nō legitime inducta non tollit facultatē episcopo celebrandi in ipsa ecclesia. ¶ Item dicit hic Hosti. si facta sit cum iusta causa: q2 suspensio astringit ipsos canonicos nō epm quin possit celebrare si velit: decet tū fm eum q se cōformet ipsis canonicis qū causa est legitima. per id quod habetur. s. eo. c. cuȝ ab ecclesiarū. & c. ad reprimendam. & poterit fm eum episcopus si voluerit celebrare in ipsa ecclesia cū capellanis domesticis suis nec interederint canonici nisi omnes vel maior pars concordant:

a ¶ Si canonici. idē summat hic do. Ab. & vide hic. d. Fel. qui ponit materiā cessatiōis pcedēs p cōclusiōnes et declarationes. vide eū.

vt reassumant organa sua. dicebat tamen Uincen. q canonicus qui in suspensione nō consensit licet per se celebrari non possit: quia seruare debet q maior pars facit. l. qd maior. ff. ad municipa. tamen cum episcopo poterit interesse. in diuinis qd est notādum quasi tunc intersit tanq̃ ministrans episcopo & nō simpliciter vt canonicus. ¶ Item no. casum in quo archiepiscopus cognoscit de subiectis: sed cognoscit tanq̃ delegatus. ¶ Itē no. casum quo quis habet potestatem a iure & nihilominus est delegatus vt quādo ius hoc exprimit: & sic limitari debet id qd habetur. s. eod. cum ab ecclesiarum. & l. more. ff. de iurisdi. om. iud.
3 ¶ † Et ex hoc etiam nota q licet vbi iurisditio differtur per viā legis seu iuris iudex datus videatur ordinarius. vt not. in iuribus allegatis. tamen illud veruȝ nisi specifice exprimatur q sit delegatus. vt hic patet & ĩ. de hereti. ad abolendam. & de sta. monachorum in singulis. & facit quod no. glo. in clemen. j. in verbo apostolica. de supplen. negli. prelato. & Ioan. and. in additio. Specu. super rubrica de sequestratio. possessionis & fruct. versi. sed quero. ¶ Ultimo nota q metus pene habet dirigere ad bonas operationes: & maxime illos qui penam senserunt. facit quod not. hic in glo. fina. & quod no. glo. in. l. j. ff. de iusti. & iur. in glos. a diuinis ibi subijcere ecclesiam interdicto. ¶ Sed certe text. hic loquitur de interdicto sed de cessatione a diuinis inter que longa est diffe-
4 rentia: † quia si celebratur in ecclesia interdicta celebrans est irregularis. de excessi. prelatorum. in. c. tanta. de senten. excōmu. is qui. lib. vj. Sed celebrans durante suspensione ad minus nō est irregularis. vt voluit Innocen. & pro hoc quia hoc non reperitur iure cautum. facit quod habetur in dicto. c. is qui. & not. glo. ĩ. eod. in. c. si canonici. in. vj. quod est verum fm Io. and. ibi quādo cessatio seu suspensio est specialis in certa ecclesia. secus si esset generalis in tota ciuitate quia tunc talis cessatio equiparari videtur interdicto. ĩ. de sentē. excommu. ĩ. eod. in clemen. et ideo tunc celebrans videtur irregularis. & hoc tenet Io. and. in dicto c. si canonici. super glo. de quo dixi in. c. dilectus. ĩ. de appellatio. An autem sit iusta causa interdicendi ecclesiam si forte capitulū habeat ex consuetudine potestatem ex eo qd non soluitur pēsio antiqua aliquorum solidorum debita canonicis. dic q non: & idem si super minima iniuria vellent interdicere. facit quod habetur in. c. ij. ĩ. de his que fiunt a maiori parte capi. ¶ In eadem glos. ibi. & sic est contra &c. Solue vt not. in. c. quesiuit. hic allegato. q2 contrarium glos. procedit de iure cōmuni. Secus de iure speciali si hoc habet consuetudo. per id quod habetur hic. ĩ. de appellationibus. c. dilectus. ĩ. eod. si canonici. in. vj. ¶ In eadem glo. ibi eadem ratione: scilicet si diceremus canonicos non posse interdicere ecclesiam vel suspendere ex eo qui dicantur seipsos suspendere vel interdicere. ¶ In glo. eadē. in fine. Inno. vero dicebat q canonici non sibi imperant eodem respectu: sed diuerso quia capitulū vt capitulū imperat singulis vt singulis. nam et eos vt singulos potest iudicare. s. §. proxi. facit. xij. q. ij. qui manumittitur quia causa ecclesie nō est propria. Ideo etiam prelato iudicante de illa. ij. q. vij. si quis erga. & in. c. si quis ab episcopo. cum ibi nota. & ĩ. de malefi. in. c. j. & ideo non obstant contraria superius allega. in glos. Hostien. pro aliter soluebat dicens qd canonici sibi non imperant licet cessent volūtarie ab eo quod facere non possunt: nec dicant sibi ius ex eo quia non dant sententiam aliquam: sed solū suspendūt organa sua: & fere omnia alia expediuntur vt prius. facit quod not. ĩ. de senten. excōmu. quod in dubijs. per Io. and. ¶ In glo. super verbo delegatus. ibi ordinaria. vel quasi Innoc. hic loquitur alternatiue dicens q erit ordinaria vel delegata & si dicatur delegata in ea erit specialis q non expirat per mortem. sed Uincen. dicit precise eam delegatam. & istud magis applaudet litere: q2 ideo nō expirat morte: q2 illam habent per viam legis que semper durat. l. arriani. C. de hereticis. vnde iura que dicunt delegatam expirare per mortem procedunt in delegata ab homine concessa non per viam legis. secus quando fuit concessa per viam legis propter rationem superius dictam. & hoc videtur etiam sequi Hostien. qui dicit qd cum iste sit delegatus si recusetur recurreret ad arbitros. per id quod habetur in ca. suspicionis. de officio delega. et bene facit eod. titu. ab arbitris. libro. vj. per predicta dicit hic do. Anto. si antiqui haberent potestatem statuendi: & per viam legis aliquē constituerent delegatum q eius potestas nō expiraret per mortem vel remotionem Antianorū & re integra. facit quod habetur titu. proximo. c. fina. & idem si ab ipso per viam statuti alicui daretur potestas delegata quod tene menti. ¶ In eadem glos. ibi. iij. q. iij. in. c. j. Hec ratio non videtur esse generalis cum text. procedat etiam q̃tum in contemptū alterius q̃ episcopi fit cessa-
5 tio vt colligitur de dictione † maxime posita in litera que est implicatiua sui vt dixi super tex. Unde datur alia ratio per Io. vt sequit quā glo. etiā impugnat. Unde dicebat Inno. q si placuit pape statuere & sufficit q sic est scriptū. vj. q. iij. scriptū est in. l. & l. prospexit.

prosperit. ff. qui et a quibus. vel secundum eum potuit esse causa quia causa capitalis est ardua et in causis arduis requiritur consilium capituli quod isto casu esset suspectum. Sed certe ista ratio non videtur bona per id quod tangit glo. circa opi. Jo. vnde dicebat Hostie. quod ratio esse potuit vt auferatur scandalum quod esse posset inter episcopum et capitulum propter factum cessationis diuinorum quod respicit in totum populum qui consueuit venire ad diuina. et ista ratio satis placet. do. tamen Anto. hic dicebat quod ratio esse potuit quia hic loquitur quando episcopus vult exponere querimoniam de canonicis: et sic constituit se partem agendo contra capitulum: ideo tunc non posset cognoscere quia esset actor et iudex. Sed certe ista ratio videretur innuere quod si episcopus nollet exponere querimoniam: sed venire ad correctionem quod tunc posset quod videtur esse contra mentem litere glos. et docto. Ideo hec ratio non videtur bona. ¶ In ead. glo ibi loquitur de causa criminali de quo. j. dicetur. ¶ In ea. glos. ibi contemptum ipsi suspenditur hec ratio non est omnino vniuersalis cum litera habeat locum et quando in contemptum alterius suspenditur propter dictionem maxime vt dictum est. s. in eadem causa: et sic est causa criminalis. Jo. an. hic dicit quod licet esset causa descendens ex crimine cum ciuiliter agebatur: et ideo videtur quod arbitri debuissent cognoscere: nam de causa criminali quando ciuiliter agitur possunt arbitri cognoscere. l. non distinguemus. §. liberi. ff. de arbitris. cum ibi notatis per glossam. et in. c. causa. §. fi. alleg. in glo. vnde dicit Jo. an. quod videtur specialis hoc casu quod non recurratur ad arbitros. Sed metropolitanum et per hoc dicit quod vbi non haberet metropolitanum: vel ipsa eadem esset metropolitanum non habens primatem recurretur ad arbitros per dictum. c. si clericus. quando ciuiliter de crimine ageretur: sed quod hic agebatur secundum eum quia si non fuisset prouisio huius. c. debuisset iri ad arbitros: et extra casum hic positum recurrendum est ad arbitros: hodie tamen est prouisum quando de tali controuersia papa habeat cognoscere in. c. quis. j. eod. in. vj. Do. autem Anto. hic dicebat posse dici quod hic erat causa criminalis propter id quod dicit quod metu pene etc. ¶ Sed certe posset intelligi etiam de pena ciuili applicanda parti. Hostie. plus hic videtur velle videlicet quod possit recurri ad arbitros si episcopus hoc velit. Si autem potius velit quod archiepiscopus cognoscat per hanc decre. tunc hoc facere potuerit. ¶ Sed certe constare videtur contra mentem decre. quod videtur velle quod omnino sit recurrendum ad archiepiscopum in casu isto: hodie tamen vt dixi est prouisum quod papa habeat cognoscere in preallego. decre. quis. j. eo. in. vj. ¶ † Et not. quod episcopus 6 quando habet litem cum capitulo qualiter tunc debet libellus formari. vide quod no. glo. in. c. significantibus. j. de appel. ¶ Item no. ex glo. quod arbitri necessarij non habent maiorem potestatem quam 7 haberent † arbitri voluntarij qui non possunt cognoscere de causa criminali criminaliter mota: sic non possunt cognoscere ex necessitate iuris eligerentur. vt. d. c. si laicus. xj. q. j. et sic facit secundum domi. Anto. quod si ex forma statuti attinentes infra certum gradum debeant compromittere de litibus inter eos vertentibus quod intelligi debeat de litibus de quibus posset fieri voluntarium compromissum. quod tene menti. ¶ In gl. fina. j. de verbo. signi. nota. vt. l. j. de iustitia et iure.

1 ☞ Penam pecuniariam imponere non debet ordinarius ecclesiasticus.
2 Suspensus si celebrat potest deponi.

a **Prouideant.** Prelatus[a] in impositione pene cauere debet ne hoc statutum conuertat ad questum pecunie vel alterius grauaminis. hoc dicit. ¶ Nota quod pretextu liciti non debet aperiri via ad illicita. ¶ Item nota quod pene non debent imponi ad finem pene indebite extorquende seu 1 ad extorsionem pene. Et sic no. argu. quod † ordinarius ecclesiasticus non debet imponere penam pecuniariam. de quo per glo. j. de penis. licet Hostien. tamen hic dicit quod prelatus pro correctione criminum poterit imponere penam pecuniariam si illam videant magis timeri. argu. c. quoniam. §. fina. j. vt lite non contesta. dum tamen illam conuertant in pios vsus: et etiam in suam vtilitatem si indigeant et non alias et ne ad questum videantur facere poterit etiam penas pecuniarias imponere vbi a iure interponuntur. vt not. in dicto. c. licet. dicit tamen quod de facto sibi applicant illas: sed non bene per istum tex. et dabat Hostien. simile quia mulcte que imponuntur a iudice seculari acquiruntur fisco. et tamen secundum eum ille que infliguntur pro facinoribus iam commissis sunt deputande publicis operibus sicut in refectione viarum pontium et similium. alleg. l. j. C. de modo mulctarum. Sed melius facit. l. mulctarum seuera. eod. titu. et ibi videtur probari quod mulcte possunt deputari pro operibus publicis: licet aliter sentiat. de penis autem alijs que pro delictis imponuntur. dic vt habetur in. l. diuinis. ff. de bonis damnatorum. ¶ Vltimo nota quod pene non debent imponi ad inferendum grauamen. et ideo non debet prelatus simulare vel fingere delictum contra subditum et dicere se velle inquirere ad finem vt illum grauet per istum text. secundum Pet. et Abb. Et nota etiam quod facientes contra istud. c. veniunt canonice puniendi et erit canonica vltio: quia poterunt suspendi ab officio et be- 2 neficio: et † sic si suspensus celebrauerit poterit deponi. j. de vita et hone. cleri. vt clericorum. §. antepenul. secundum Hostien. Petrus vero dicebat quod erit pena arbitraria ex quo alia non exprimitur. per id quod habetur in. c. de causis. s. de offi. delega.

1 ☞ In ciuitate eadem vel diocesi possunt esse populi diuersarum linguarum et diuersorum rituum quo ad ecclesiastica sacramenta.
2 Vniuersitas vna an possit diuidi in plures.
3 Verba ista nouerit se excommunicatum quid importent.
4 Episcopi plures an et qualiter possint esse in eadem ciuitate et episcopus vnus potest ratione loci esse subiectus alterius episcopi.
5 Brachium seculare inuocare potest iudex ordinarius.
6 Brachium seculare inuocari an possit contra clericum si sit incorrigibilis.
7 Brachium secularis auxilium inuocare an possit iudex delegatus.

b **Quoniam in plerisque.** Ciuitas[b] habens populum diuerse lingue non per hoc habebit plures episcopos sed vnum tantum qui secundum varietatem linguarum prouidebit viros idoneos qui officium celebrent et sacramenta administrent: poterit etiam statuere alium episcopum sibi vicarium qui habeat episcopalia conferre et illis preesse. h. d. Diuiditur in quatuor partes principales sicut sunt quatuor principalia dicta. secunda ibi: prohibemus. tertia ibi: sed si. quarta ibi: vnde si quis. ¶ In tex. ibi diuersarum linguarum. puta greci et latini vel armenum. facit quod habetur. s. de tempo. ordi. in. c. cum secundum. et. c. quod translationem. vel citramontani et latini et vltramontani seu theutonici vt contingit in ciuitate et diocesi tridentina. ¶ In tex. ibi varios ritus supple quo ad sacramenta et quod sequitur et mores dic quo ad alia. ¶ Item ibi necessitas postulauerit forte per collationem ordinum fiendam talibus que non possunt fieri nisi per episcopum et sic supple ante ver. prohibemus potest intelligi de alijs sacramentis que per inferiores episcopo possunt ministrari. ¶ Item ibi et subiectus alias ibi incur- 1 reret penam de qua sequitur. ¶ † No. ex litera quod in eadem ciuitate vel diocesi possunt esse populi diuersarum linguarum. et ex hoc no. domi. Anto. quod varietates non diuersificant populum: quia secundum eum non diuersificatur: ex quo intra eandem ciuitatem colligunt seu conferunt. Sed certe si litera ponderetur cum loquatur in plurali videtur potius probare oppositum. ¶ Item no. quod in eadem ciuitate possunt esse populi habentes diuersos ritus quo ad ecclesiastica sacramenta et mores quo ad alia sub vna tantum fide existentes: et sic not. quod non nocet varietas ritus vel morum dummodo tamen vnam fidem catholicam prosequantur: et sic eundem finem principalem. facit secundum do. Anto. quod si testes sint concordes in principali loco licet discrepent in modo et causa dicendi non per hoc minus dicatur probare id de quo principaliter queritur. de quo per Inno. de accu. c. qualiter et quando. el. ij. et facit quod legitur et notatur per glo. in. c. intelligentia dictorum. j. de verborum signi. et. j. de cau. pos. in. c. cum ecclesia. in verbo vacillasse. ¶ Item nota quod in eadem ciuitate vna pars populi potest vti diuersa consuetudine in diuersis moribus: et sic facit quod vna pars populi possit facere legem vel consuetudinem. facit. l. ij. circa princi. ff. de ori- 2 gi. iuris. de quo per Barto. in. l. si heres. §. viris. de leg. j. ¶ † An autem eadem vniuersitas possit diuidi in plures. not. Innocen. s. eod. cum ab ecclesiarum. et ibi dictum fuit. ¶ Item not. secundum do. Anto. quod appellatione ciuitatis in dispositione iuris communis comprehenditur diocesis. Sed certe potius videtur probari oppositum. vt in simili dixi in. c. j. s. eod. de quo dicendum vt no. glo. in. c. j. de re. permu. in. vj. ¶ Item no. quod secundum diuersitatem linguarum prouidendum est de viris idoneis qui habeant ministrare sacramenta ecclesiastica: et etiam instruere per predicationes et similia. ¶ Item versi. prohibemus. No. quod data vnitate loci dari debet vnitas presidentis. ¶ Et no. illud vulgatum quod monstruosum est idem corpus habere duo capita: et ideo in vna ciuitate vnus tantum debet esse principalis episcopus. ¶ Et no. quod episcopus dicitur esse caput ciuitatis per diocesim. et sic facit text. iste quod pluralitas principatuum sit vitanda: et quod de iure vnus debet esse princeps. de quo. vij. q. j. in apibus. ¶ † Item nota quod per hec verba noue- 3 rit se excommunicatum profertur excommunicationis sententia. de quo j. de appel. preterea. et. j. de iudi. c. j. ¶ † Item no. quod propter necessita- 4 tem possunt in eadem ciuitate esse plures episcopi: vno tantum existente alteri subiecto. ¶ Ex hoc no. quod saltem in casu necessitatis potest esse episcopus vicarius alterius episcopi. ¶ Et ex predictis etiam no. quod ratione loci vnus episcopus potest esse alteri subiectus: licet sit equalis in dignitate episcopali. ¶ Item no. penam venientis contra hoc capitulum. ¶ † Vltimo not. quod ordinarius potest inuocare brachium secularem. de quo. s. eo. c. j. ¶ In glo. necessitas ibi. vij. q. ij. non autem. Aduerte quia in isto capitulo maior fuit dispensatio. quia ibi fuit dispensatio vt Augu. esset episcopus eiusdem ciuitatis cum alio epo. tenent tamen menti istam glo. cum tex. que videtur velle quod episcopus non debea

a ¶ Prelatus. sic no. j. auaritiam prelatorum qui penas conuertunt in mulctas pecuniarias propter eorum cupiditatem.

b ¶ Ciuitas. Eodem modo summat do. ab. in effectu. licet per alia verba.

ret esse vicarius alterius epi nisi necessitate instante. vt. d. c. non autẽ. z. c. ad supplicationẽ. q ibi alleg. glo. nõ facit ad dictũ glo. qz ibi nõ erat vt vicarius. vt ibi ptz. z sequitur etiam in fine glo. ¶ In glo. vicarium. ibi: habere suffraganeũ. Sed certe hic non est. ppȓie suffraganeus sed vicarius. ¶ In ea. gl. z ibi quãdoqz est subditus epi. Nota bene glo. que sentit q in. c. ad supplicationem archieps de quo ibi erat subditus ratione beneficij qd habebãt epi. in cuius diocesi erat beneficiũ. litera tamẽ ibi hoc non exprimit: sz dicit q alteri archiepo tãq metropolitano erit subiectus: sed potest dici q illud verũ quo ad archiepiscopalia: sed 6 quo ad alia. pcedat hec glo. ¶ † In glo. percussum. in fi. circa. c. quisquis. dic vt ibi no. in glo. fi. ibi: nõ est implorãdum. Et sic videtur velle glo. q regulariter nõ possit implorari brachiũ seculare cõtra clericũ nisi sit incorrigibilis: vel nisi sit in crimine falsi z in alijs. vt nota. j. de heret. ad abolẽdam. Sed certe in cõtrarium videtur veritas qz imo videtur indistincte permitti ad iuuandam potestatem iudicis ecclesiastici implorare brachiũ iudicis secularis sed expediat per id quod habetur in tex. isto. z. s. e. c. j. Nec obst. qd habetur in. c. cũ nõ ab homine quia ibi loquitur qñ imploratur nõ ad iuuãdam potestatẽ ecclesiasticam: sed principium ad puniendũ. quo casu bene procedit glo. qz regulariter 7 id fieri nõ debet. z hec. pcedunt in ordi. ¶ † An autẽ delegatꝰ possit implorare auxiliũ brachij secularis. tetigit Archi. z Jo. an. de hereti. vt officiũ. ad fi. lib. vj. vbi Archi. dicit reperiri quãdam additionẽ Bernar. z in qua volebat q nõ possit. Sz Joã. an. dicit additionẽ illã nõ inueniri. z qd ipse Bernar. tenuit cõtrarium in. c. j. de offi. deleg. in. vj. z idem Inno. in. c. j. z. c. de causis. de offi. deleg. vbi etiã per Joan. An aũt si fuerit eps grecus constitutus vicarius epi latini poterit ordinare clericos grecos extra quatuor tpa fm ritum grecoꝝ. dicit Jo. an. q sic per istũ tex. z per id qd habetur in. c. cum fm. z. c. quo. ad translationem. s. de tẽpo. ordi. Et pro hoc ptz q in ver. sed si. ppter. dũ litera dicit catholicũ presulẽ zc. intellige de presule epo: quia al's nõ posset ordines celebrare. z istud etiam de mente glo. in verb. necessitas. licet alij aliter dicant: z non bene.

a ¶ Uerbo dei. vij Act. vj. c. Nõ est equum nos relinqre vbũ dei: z ministrare mensis.

1. Scientie defectus reprobatur in episcopis.
2. Multiplicato populo siue ampliato an augmentẽtur presides siue regentes.
3. Predicandi officiũ de iure communi spectat ad diocesanum.
4. Uisitãs loco epi debet ab epo habere necessaria pterq quo ad victualia que a visitatis prestabuntur.
5. Conuentus nomine comprehenditur aliquando capitulum ecclesie secularis.
6. Predicandi officium an possit cõmitti non presbytero.

Inter cetera. In cathedralibꝰ z collegiatis instituẽdi sunt viri idonei quibus cũ expediret epi possint cõmittere visitationes: predicationes: z cõfessionum auditiones. h. d. Et in prima exordiũ. In scda ↄstitutio. In tertia pena. Secũda ibi: vnde cũ. Tertia ibi: si quis aũt. ¶ In tex. ibi: sz in omni verbo zc. habeƭ Luce. iiij. c. z etiã Mat. iiij. ¶ No. q inter cetera populus christianus maxime indiget verbo dei[a] z cibo spirituali: vt pdicationes. ¶ Itẽ no. q de actu corporali z materiali licitũ est arguere ad spũalẽ. de quo in. c. ij. s. de trãsla. ¶ Item no. illud vulgatũ q nõ in solo pane viuit homo. ¶ Item no. q 1 defectus † sciẽtie oĩno reprobaƭ in epis. facit qd no. s. de etate z 2 quali. c. fi. ¶ † Itẽ no. q ppter multitudinẽ populi nõ multiplicantur psidẽtes principales: sed deputanƭ vicegerẽtes: z sic subueniatur ipsi multitudini: z sic facit q ampliato pplo nõ per hoc amplientur regẽtes. qd videtur verũ fm do. Anto. in dignitatibꝰ ecclesiasticis. secus in secularibus. l. ij. §. post hos. ff. de origi. iur. vbi ppter augmentũ populi plures fuerunt creati presidentes. Sed certe de iure vnus deberet esse princeps in secularibus dignitatibus. per id qd habeƭ. vij. q. j. in apibus. z per illud etiam philosophi entia bene volũt disponi vnꝰ ergo princeps. ¶ Itẽ not. q predicator vt si bonus debet predicare opere z sermone. vnde alibi dicitur. Cuius vita despicitur restat merito vt eiꝰ predicatio contemnatur. iij. q. vij. §. tria. circa fi. qd est contra predicatores dissolutos. ¶ Itẽ no. q officiũ predicãdi[b] cõpetit de iure cõi diocesano: † vnde alius in eius diocesi nõ exercet officium predicãdi: tñ põt delegari ab epo: z hoc ideo qz cõpetit sibi iure ordinario. Secus in delegato cũ industria videƭ in dubio delegata: ideo nõ põt alteri subdelegare. s. de offi. dele. c. fi. z no. in. c. 4 si eps. lib. vj. ¶ † Item no. q visitanti vice epi sunt necessaria ab epo ministrãda: intellige quo ad alia preterq quo ad victualia. nam. p victualibus. pudebunt visitati: sed in alijs eps puta in equis necessarijs vestibus z familiaribus. vt habetur in preallega. c. si eps. z ibi ẽt no. licet Inno. hic aliter loquereƭ. ¶ Itẽ nota q in ecclesijs cathedralibus z cõuentualibus instituẽdi sunt tales qui cõmode possunt iuuare episcopũ in officio predicandi

b ¶ Officiũ predicãdi. Et sic no. qd pdicare est officiũ. vide qd hr in ca. qd dei timorẽ. de sta. mona. z. c. cum ex iniuncto. de hereti. z i. c. sicut. e. tit.

penitentias iniungendi: z sacramẽta ecclesie ministrãdi: z intellige in cõuentualibus secularibus non in regularibus quia ad eos non spectat officiũ predicandi de iure. vt habeƭ. xvj. q. j. adũ 5 cimꝰ. z. c. iuxta. z habes † appellatione cõuentus comprehendiƭ interdũ capitulũ ecclesie secularis. de quo in decre. capitulũ. s. de rescrip. dicit tñ Hosti. q hodie prelatus. puidet per mendicãtes. facit q habetur de exces. prela. in. c. nimis. Et subiungit q si ipsi abstinerẽt a iuribus parochialibus: z ei ministrarent necessaria oĩa recte procederent. z sic residet hic do. Anto. Tu adde q electio dz fieri de mẽdicantibus qui habẽt predicare ↄfessiones audire fm formã cle. dudũ. de sepul. ¶ Aduerte tñ q dicit hic Jo. an. q peccãt mortaliter non ordinãtes dignos seu idoneos per istum text. vnde dicit orandũ pro eis qz multi incidũt in laqueũ. dicit aũt q si illi ad quos spectat in ecclesijs cõuentualibus. puidere sunt negligentes infra terminũ eis statutũ ab epo q poterit eps supplere. per id qd habeƭ. s. eo. in. c. irrefragabili. §. excessus. z. s. e. c. quãto. z si eps esset etiã negligẽs poterit archieps. puidere p id qd hr. i. d. c. quãto. cũ ex hac negligẽtia cẽseƭ mortale peccatũ in prelatis videreƭ q possent remoueri per ea que habẽtur in. c. j. de offi. archi. que autẽ erit vltio de qua in fine litere dic qd arbitraria. per id qd habetur in. d. c. de causis. de offi. delega. 6 ¶ † In glo. ij. ibi. §. qz vero. z ibi etiã notaƭ an debeat esse presbyter ille cui cõmittitur: vt ibi. ¶ In glo. fi. in fine. z dicit Hosti. qd romanã ecclesiã excusat necessitas: qz de suo oĩbus. puidere non posset. ¶ Itẽ etiã priuilegiũ ex antiqua ↄsuetudine optãtes. Fatetur tñ q epi etiã conãtur hoc mutare qd esse non debet ex quo in priuilegiũ est cõcessum romane sedi. facit qd legitur z notatur in. c. in causis. j. de re iudi. ¶ Extra gl. tangiƭ hic questio per aliquos q si eps per aliũ visitauit: z mortuo epo visitãs exigit procuratione a visitatis opponit sibi q visitãs erat vicarius epi: z et sic cũ habuerit salariũ ab eo nõ videƭ q possit aliquid petere: sz replicatur ecõtra q imo debeƭ visitanti. pcuratio ab ipsis visitatis. per. c. si eps. j. eo. in. vj. nec mors epi hz preiudicare in iure iã quesito. facit qd habeƭ. j. de offi. deleg. si super gratia. li. vj. Et ista pars videƭ vera si visitãs forte suis expẽsis visitauit z procurauit animo repetẽdi cũ forte. p tunc nõ cõmode posset exigere. dicit tamen ibi Inno. q vbi sine scandalo non potest exigi procuratio a visitatis debet tunc episcopus prouidere. z hoc etiam tenuit glo. in dicto. c. si episcopus.

1. Economus potest agere noĩe monasterij z esse in iudicio. p causis spectantibus ad monasterium.
2. Abbas agere potest. p capellis sibi subiectis z pro iure earum.
3. Reus potest petere vt ea que cõtinẽtur in petitione declarentur et specificentur.
4. Iudex in calculo sententie debet probationes z acta enuntiare et exprimere se vidisse.
5. Episcopalia iura que habet quilibet eps que sint.
6. Jurisditionẽ habet eps in capellis subiectis monasterijs.
7. Abbas ratione cepelle subiecte tenetur ire ad synonum z soluere cathedraticum.
8. Quartam decimaꝝ z mortuarioꝝ soluere debet epo quelibet ecclesia inferior ei subiecta.
9. Procurationes exigi debẽt fm facultates ecclesiarũ z in eis debet equalitas seruari.
10. Eps ex causa rationabili potest petere moderatũ subsidiũ cum charitate: z que erit causa rationabilis illud exigendi. nu. 20.
11. Petitio generalis siue vniuersalis an indifferenter admittatur.
12. In petitione iuris indebiti an de iure speciali includatur debitum. z nu. 28.
13. Sentẽtia an referri debeat ad acta siue ad allegata z probata.
14. Officiũ extraordinariũ iudicis nõ ↄcurrit cũ ordiario remedio.
15. Possessoriũ iudiciũ nõ cadit in facto negatiuo.
16. Libellus iniustus an possit sustineri.
17. Libello generali in quo aliqua fuerũt specificata si sup specificatis respõsum fuerit negãdo tacendo in alijs an videatur in alijs tacẽdo cõfiteri. Et si facta petitione gñali fiat specificatio aliquorum z postea sententieƭ super illis an obstabit in oĩbus.
18. Actio in dubio refertur ad ea super quibus fuit lis.
19. Prescriptio nulla currit sine possessione.
20. Possessio semel acquisita non perditur nisi expellatur vel reuertens nõ admittaƭ vel timeat se posse repelli.
21. Prescriptio ad hoc vt detur in iurisdtionibus incorporalibus requiritur patientia illius qui possidet z nõ alterius.
22. Jurisditio episcopalis episcopi non potest totalis prescribi nec etiam eius pars.
23. Archiepiscopꝰ an possit prescribere vt faciat ante se portari crucem vel q vtatur pallio in diocesi suffraganei alterius archiepiscopi archiepo proprio ignorante.
24. Penitẽtia maiorũ criminũ videƭ epis reseruata.
25. Sacramenta que tantũ ab epo recipiũtur que sint.

Confessorem

26 Confessorem eligendi ius sibi querere nõ potest subditus ex cõsuetudine.

27 Confiteri an possit quis mendicantibus sine licentia.

28 Sententia ad hoc vt comprehendat iura debita de iure speciali requiritur q̃d super illis sit facta specificatio: secus quo ad debita de iure communi.

29 Procuratio an exigi debeat ab ecclesiis pauperibus.

30 Subsidium charitatiuũ an ꝛ quãdo ꝛ quare possit episcopus subditis exigere.

a Conquerente. Episcopus[a] in ecclesiis sue diocesis dꝫ esse contentus iuribus ep̃alibus ꝛ que sint iura ep̃alia hic declarat̃. b. d. Et due sunt partes principales. Nã in prima ponit̃ petitio ꝛ cõtestatio. In secũda sententia. secunda ibi: nos autẽ. ¶ In tex. ibi: cõtestata supple. ꝛ demũ ꝓcessum ad ꝓbationes. ꝛ ad alia vsqꝫ ad diffinitiuam sententiã. ꝛ demũ diffinitiua fuit lata: vt sequitur. ¶ Et no. ꝙ litera semper videtur innuere ꝙ economus fuerit actor ꝛ ep̃s conuentus. ꝛ iste est vnus intellectus in decre. alius est econtra ꝙ ep̃s fuerit actor ꝛ economus reus. ꝛ istum intellectum videtur sequi glo. j. de quo tangitur cum illa. ¶ † No. j. q̃d economus agere põt nomine monasterii ꝛ esse in iudicio pro causis spectantibus ad monasterium. ꝛ quis comprehẽdatur appellatione economi: tangit̃ in. c. in pertractãdis. ĵ. de iura. calũ. tamen ƀm canones nõ est fiẽda differentia in nõibus. ĵ. de procu. c. petitio. facit q̃d habet̃ in. l. iubemus. §. sane. C. de sac. san. ecc. ¶ † Itẽ not. q̃d abbas põt agere pro capellis sibi subiectis ꝛ pro iure carũ: qꝛ si economus monasterii hoc põt multofortius abbas. de quo in. c. cũ deputati. ĵ. de iudi. ꝛ ibi de materia per Inn. ꝛ p eundẽ in. c. olim causam. ĵ. de resti. spo. ꝛ de reli. do. c. cũ dilectus. ¶ Itẽ no ꝙ molestatus in aliquo iure particulari rõne iuris vniuersalis põt petere vt dicens sibi ius vniuersale debitũ cogat ad exprimendũ que cõprehẽdere intelligit in ipso iure vniuersali ne al's quotidie molestet̃. ꝛ videt̃ ꝙ possit cõpellere actorẽ ad agendũ vt sic declaret̃ ꝙ sibi sit debitũ. facit. l. diffamari. C. de inge. ma. ꝛ colligit̃ hic ƀm vnum intellectum: intelligendo ꝙ abbas seu economus agebat contra ep̃m. ¶ Sed intelligẽdo ꝙ ep̃s ageret ƀm alium intellectũ potes notare † q̃d reus potest petere vt illa que cõtinẽtur in petitione declaretur ꝛ specificẽtur vt sic certificari possit reus an velit cedere vel cõtẽdere. facit q̃d habetur in. c. j. ꝛ. ij. ĵ. de libel. obla. q̃d qualiter intelligat̃ tãgetur cũ glo. j. ¶ Itẽ no. ꝙ ecclesie impotentes ad prestandũ procuratorẽ nõ debent cõpelli illũ prestare. ¶ Itẽ no. ꝙ vbi in libello generali aliqua specificãtur nõ per hoc excluduntur alia in libello generali cõprehensa q̃d intellige cũ specificans nõ habuit oĩa pro specificatis. al's esset sec⁹. facit q̃d habetur in. l. quesitũ. §. fi. cũ ibi notatis. ff. de fun. instr. ꝛ. ff. de suppel. lega. l. legata. ¶ Itẽ no. ꝙ vbi porecta petitio. vniuersali seu generali si aliqua specificãtur. ꝛ si lit. ꝯtest. videt̃ incerta sup oĩbus facta ꝙ possit ad sententiã diffinitiuã procedi. ¶ † Item not. in versi. nos aũt. q̃d iudex in calculo sentẽtie debet probationes et acta ꝛ sentẽtiã enũtiare ꝛ etiã exprimere se vidisse. facit q̃d habetur. de offi. deleg. c. super questionũ. §. j. sufficit tamen visis actis ꝛ que ab vtraqꝫ parte ꝓposita sunt intellectis tamẽ hodie multi particulariter faciũt mentionẽ de oĩbus actis iudicii a principio vsqꝫ ad calculũ sentẽtie. ꝛ est vtile interdũ ꝓpter ea que not. Bar. in auť. si quis in aliquo. ad fi. C. de eden. ¶ † Itẽ no. hic per ordinẽ enumerata iura episcopalia q̃ habet quilibet ep̃s in ecclesiis sibi subiectis. ꝛ dato ꝙ alteri plato immediate sint subiecte ꝛ etiã dato ꝙ talis prelatus sit regularis. ¶ Et no. precipue q̃d habet potestatẽ instituẽdi ꝛ corrigẽdi ꝛ reformãdi. Et sic no. ꝙ in potestate corrigendi ꝛ reformãdi non videtur venire potestas instituẽdi ꝛ destituẽdi. cũ hic ponantur vt diuersa. ¶ † Itẽꝫ no. ꝙ etiã in capellis subiectis monasterii ep̃s de iure cõi hꝫ iurisdictionẽ oĩm causarũ spectãtiũ ad forũ ecclesiasticũ ꝛ que sint ille posuit gl. s. e. c. j. ꝛ in. c. cũ sit generale. de fo. cõpe. ꝛ etiã in penitẽtiis iniũgẽdis in reseruatis ep̃o. de qb⁹ in. c. si ep̃s. ĵ. de peni. ꝛ re. in. vj. ¶ Itẽ no. ꝙ quedã sunt sacramẽta que ab ep̃o necessario recipiunt̃: vt est sacramẽtum crismatis. ꝛ alia que rõne ordinis ep̃alis cõferunt̃. facit q̃d habet̃. ĵ. de cõse. eccle. vel alta. in. c. aqua. quedã aũt sunt que necessario nõ recipiũtur ab ep̃o. vt sacramẽtũ baptismatis ꝛ eucharistie. ꝛ penitẽtie in casib⁹ nõ reseruatis ep̃o. ¶ † Itẽ no. ꝙ abbas rõne capelle subiecte tenet̃ ire ad synodũ. ꝛ etiã soluere cathedraticũ. Et no. quantũ solui debeat noĩe cathedratici. ¶ † Itẽ no. ꝙ quelibet ecclesia iferior subiecta ep̃o tenet̃ ad quartã decimarũ ꝛ quartã mortuariorũ. de quo tãget̃ hic p gl. ¶ † Itẽ no. ꝙ in ꝓcurationibus exigẽdis dꝫ haberi respectus ad facultates ecclesiarũ: vt sic in plus nõ grauent̃ quam cõmode fieri possit. ꝛ an procuratio in victualibus debeat recipi: an vero possit ꝛ hodie recipi in pecunia dic vt habet̃ in. c. felicis. de cẽsibus. in. vj. ¶ Itẽ no. ꝓ in procurationibus exigẽdis seruari debet equalitas: vt certis paribus vna ecclesia plus quã alia nõ grauetur sicut etiam in collectis imponendis: qꝛ seruari debet equalitas. al's possent sub diti licite conqueri si equalitas non seruatur. facit quod habetur in. l. j. ꝛ. l. qui se grauatos. C. de censibus censitorib⁹ ꝛ perequato. lib. x. ꝛ sic dicit do. Ant. se al's cõsuluisse. ¶ Item no. practicã sententie sup iure vniuersali qñ est dubium inter partes quid ipso iure cõprehẽdatur: qꝛ dꝫ sententia ferri specificando particularia iura. ꝛ super ceteris est imponendũ silentiũ. ¶ † Ultimo no. ꝙ episcopus põt petere moderatum auxiliuꝫ seu subsidiũ cum charitate subsistẽte manifesta ꝛ rationabili causa.[b] ꝛ sic mensurãdo erit exactio ƀm qualitatẽ instãtie necessitatis. facit quod habetur in. c. cum apostolus. in fi. ĵ. de cẽsibus. ¶ Et aduerte qꝛ hic ex ordine litere primo videtur tãgi libellus. Secũdo sentẽtia: que fuit diuisa in duas ptes. Nam in prima parte declarat iura que spectãt ad episcopuꝫ illa specificando. In secũda sup aliis imponit silentium vno reseruato. ¶ Et no. ꝙ prima gl. tangit spectantia ad libellũ. ꝛ qs sit effectus specificationis. ¶ In glos. j. ibi. l. j. §. potest. ¶ Item est alius effectus specificationis ƀm Inno. qꝛ si postea sententiaret̃ super specificatis. ꝛ de aliis nil dicatur supple: vel etiã ferat̃ sententia generalis cum illa in dubio referatur ad specificata in ꝓcessu nõ nocebit in aliis non specificatis. l. licet. C. de iudi. Sec⁹ esset si nihil esset specificatum: vel si aliquid esset specificatũ secuta fuisset clausula generalis: qꝛ tũc si postea prosecutio fuit generalis. ꝛ sentẽtia generalis obstabit in oĩb⁹ si lata fuit absolutoria. vt in preal leg. l. licet nisi dolus interuenerit. l. tres fratres. ff. de pac. l. de rebus. ff. de arbi. ¶ In ea. glo. ibi satis posset. Aduerte qꝛ duplex esse põt intellectus in decre. vnus ꝙ hic abbas erat actor qui sup molestatiõe egit ꝯtra episcopũ quasi indebite molestaret̃. Et ƀm hoc nõ obstat cõtrariũ gl. lꝫ huic intellectui alia videant̃ obuiare vt tanget̃. Alius est intellectus quẽ videt̃ velle glo. ꝙ hic ep̃s vt actor porrexit libellũ contra abbatẽ sup capellis monasterii petẽdo ius episcopale in illis. ꝛ abbas vt reus petebat declarationẽ libelli ꝛ tunc obstat contrariũ. ¶ Sed gl. videtur respondere ꝙ de iure nõ compellebat̃ ep̃s specificare. licet posset si vellet ad cautelã. ꝛ ita fuit ƀm gl. ꝛ q̃d de iure nõ cogat̃ qs ad specificandũ ius vniuersale si nõ vult dant doctores simile in petitione hereditatis que est petitio vniuersalis. vt habet̃ in. l. j. ꝛ. ij. ꝛ. iij. ff. de peti. here. ꝛ no. in. c. ij. ĵ. de libel. obla. Et tamẽ sufficit ꝙ quis petat pronũtiare se heredẽ talis: licet non exprimat res hereditarias. Nam post sententiã in executione poterit declarari que sint res hereditarie. facit q̃d habetur in. l. regulariter. ꝛ. l. licet. ff. de peti. heredi. ꝛ in. l. a diuo pio. §. si sup reb⁹. ff. de re iudi. ꝛ quod no. per Inno. ꝛ Jo. an. ĵ. de rest. spo. c. cũ ad sedẽ. ¶ Et no. ꝙ gl. hic sentit quod ista petitio sit vniuersalis quãdo petitur ius episcopale. sed Inno. hic videtur vacillare. ꝛ tandeꝫ videtur dicere illam non esse vniuersalem: sed generalem inter q̃ est differentia. iuxta ea que no. in. d. c. ij. ĵ. de libel. obla. ꝛ in. l. j. ff. de eden. in glo. mag. ¶ Sed ipse idem Inno. videtur tenere idẽ q̃d glo. ista in. c. certificari. ĵ. de sepul. Alii vero dicunt ꝙ ex equitate index ad lites dirimendas. ꝛ ad certificãdum ius inter partes potest facere exprimi huiusmodi iura episcopalia. ꝛ erit vtile reo ꝛ actori reo quidem: vt sic in aliis nõ specificatis possit fieri oblatio. ꝛ vt sciatur quid reus debeat prestare: ne post sententiã alia contentio oriatur. facit quod. s. dicit glos. ¶ Item prodest actori vt sententia sit magis certa. ꝛ quia vbi petitur ius episcopale simpliciter: nec aliud specificatur videtur intelligi tantum de his que debentur de iure communi. ꝛ que hic cõnumerãtur non autem de iure speciali debitis. ꝛ sic videtur hic sentire glo. ꝛ in seq. Et istud vltimũ est bene not. ¶ Sed an procedat inferi⁹ declarabitur: tamen quia hec solutio non videtur velle quod de equitate possit cogi ad specificandũ ille qui agit super iure vniuersali. quod videtur cõtra ea que loquuntur ꝛ no. in. c. ij. de libel. obla. Inno. posuit aliam solutionem: videlicet quia interdũ negatur simpliciter totum ius vniuersale. ꝛ tunc non est fienda alia specificatio. per ea que habentur in. d. c. ij. ꝛ in. l. j. in prin. ff. de eden. Aut pars non negat simpliciter totum ius vniuersale: sed aliqua fatetur de iure vniuersali debita esse aliqua dicit indebita. ꝛ tunc facienda erit specificatio: vt sic pateat de quib⁹ partes sint in concordia ad lites abbreuiandas. facit quod habet̃ in. l. quidam estimauerunt. ff. si cer. peta. Et quia non est equum grauare partes onere probandi super illis de quibus sunt in cõcordia. per id quod habetur in. d. l. quidaꝫ ꝛ. ff. de interrog. act. ꝛ. l. vbicũqꝫ. Et hec solutio ꝛ prima videnť magis rationabiles. ¶ † Et ex predictis patet duo esse dubia. Primũ est nũquid petitio vniuersalis: siue generalis indifferẽter admittatur. de quo prosequitur hic Inn. sed de hoc dicendum vt plene no. per gl. ꝛ Jo. an. in. c. ij. de libel. obla. vbi posuit id quod tãgit hic Inno. ꝛ ibi etiam dictum fuit. Et quia non est materia proprie huius tituli sufficit remittere ad ibi notata. ꝛ ad ea que not. per glo. ꝛ

EE

a ¶ Episcop⁹. Si q̃s quoties qñ ꝛ q̃liter ep̃s vel archiepiscopus ecclesiam sibi subditam possit ꝛ debeat visitare: ꝛ procurationẽ exide recipere: seu caritatiuũ subsidiũ petere. distinc. vt p do. Hẽri. boych. in. c. cum apostolus. ĵ. d cẽsi.

b ¶ Rationabili causa. Sed qñ ꝯstabit de rationabili cã vr̃ dicẽdũ q̃d stat arbitrio superioris, ꝫ gl. in. c. cũ apostolus. §. phibemus. ĵ. de cẽsibus. ꝛ ibi vide. d. Card. de hac materia. ꝛ vide. ĵ. hoc eo. c. prope fi. in litera. f. nu. xx.

12 legistas in.l.j.in prin.ff.de eden. ¶ †Sed dubium est an in peti-
tione iuris indebiti includatur debitum de iure speciali: an ve
ro solumodo debitu de iure comuni gl.hic videtur sentire qd
non veniat debitum de iure speciali. ¶ Sed contrariu videtur
velle in.c.constitutus.j.de relig.do. Inn.videtur fuisse sibi con-
trarius. Nam hic videtur tenere cum gl.quod non includatur
debitum de iure speciali. Sed contrariu voluit in.c.fi.circa prin.
s.de offi.archid.et.j.de sepul.in.c.certificari. Et idem voluit fm
do. Anto.in.c.cum ad sedem.de resti.spo. Sed certe ibi videtur
aliam mediam opinione ponere: vez quod veniat ius speciale a
principio costitutu: sz no veniat debitu speciale ex postfacto ac
qsitu.vt colligi pot ex verbis Inn.in.d.c.cu ad sede. ¶ In hoc
articulo reperitur duplex coclusio do. Anto.in hoc.c.et in primo
mebro prime coclusionis videtur aliqualiter incogrue loqui vn
de potes dicere eius mente fuisse tale: quia quando datur libel
lus seu petitio que regulatur a cosuetudine.et non a iure comu-
ni.vt est ius archidiaconalis.facit quod legitur et no.in.c.cu sa-
tis.et.c.fi.de off.archi.et tunc talis petitio includit de iure specia
li debitum.et sic intelligitur qd no.Inno.in.d.c.fi.de offi.archi.
Nam si archiepiscopus petat ius archidiaconale: seu sibi cope
tens ratione dignitatis archidiaconalis in tali petitione inclu
ditur id qd sibi ex consuetudine debetur: qz cum aliud comode
referri no possit cum talis reguletur a consuetudine magis q a
iure comuni non videtur posse de alio intelligi. Et ideo ex men
te videtur comprehendi.facit quod habetur in.c.ex parte.el.j.de
offi.deleg.et.l.ij.et.iij.ff.de libe.et posthu.et quod no.glo.in.c.quo-
nia abbas.de offi.dele.et Bart.in.l.si quis in prin.te.ff.de leg.iij.
Si aute specifice peteretur debitu de iure speciali: puta ius per
cipiendi sancti Petri den.de quo.j.de rescrip.auditis: tunc cla
rum esset super petitione tali posse procedi: interdum aute fit li
bellus seu petitio in materia que regulatur a iure comuni et etia
potest regulari a iure speciali.et tunc aut in libello apponuntur
verba latissima vt quando petitur castru cu pertinetijs. Na ver
bu pertinere quandoqz sumitur latissime.vt patet.ff.de verbo.
signi.l.verbum pertinere.et tunc coprehenditur debitu etiam de
iure speciali.et sic intelligitur quod no.per Inno.in.d.c.cum ad
sedem.non tame ponderat verba Inno.quo ad id de quo.s.di-
xi. Et an dictum Inn.procedat patebit ex infra dicedis. Qua-
doqz vero in libello no ponutur verba latissime: vt qz petit sim-
pliciter ius episcopale.et tuc aut debitum de iure speciali est suc-
cedentis et surrogantis loco debiti de iure comuni.et sic eius lo-
co succedit.et tunc comprehenditur in libello seu in petitione.et
sic intelligit quod habetur in.c.costitut9.de reli.do.in ter.et gl.
cum ibi notatis per doct. Et est ratio: qz surrogatu assumit na
turam eius in cuius locu surrogatur.l.si eu.§.qui iniuriaru.ff.si
quis cautio.et.j.vt lite pen.c.ecclesia.el.ij. Quandoqz vero agit
de alio iure speciali.et tunc aut substantia talis debiti est debita
de iure communi: licet aliqua extrinseca determinatio sit de iu-
re speciali: vt ptingit in quarta vel tertia decimaru aut mortua-
riorum. Nam substatia debiti est de iure comuni: sed determina
tio quotitatis variatur ex iure speciali consuetudinis: qz quan
doqz est tertia: quqz medietas: quadoqz quarta.facit qd habet
in.d.c.certificari.j.de sepul.et quod no.hic glo.in versic.mortua
riox.et tunc Inno.fm do. Anto.videtur fuisse sibi contrarius:
quia videtur velle qd no includatur quarta mortuariox. qz no
videtur certitudinaliter a iure determinata. Sed cotrariu ipse
voluit in.c.certificari.de sepul.et illud dicit comuniter teneri di
cit tamen q videtur q includatur alio no apparete cum deter-
minatione iuris comunis: vt ita in dubio de quarta intelligat:
si aliud non apparet ex probationibus.et sic intelligit Inno.in
d.c.certificari.sed si ex probationibus constaret ipsam esse maio
rem ex determinatioe cosuetudinis: tunc dicit q super illa feren
da erit sententia: quia in libello intelligitur esse deductum sub-
stantia debiti ex quo illa est de iure communi.et ideo qualitates
habetes illam determinare sequutur naturam ipsius substatie.
¶ Si autem esset debitum omnimodo de iure speciali.et tuc no
induceretur.vt voluit hic fm eum. Dicit tamen aduertendu qd
vbi dictum est debita de iure speciali includi: illa debet probari
cum in facto consistant.facit qd habetur in.l.ij.ff.de probatio.et
in.l.j.C.que sit lon.consue. Sed vbi sunt debita de iure comuni
sufficit illa allegari. Nec est necesse q illa probetur: quia censen-
tur certa: cu ius et ea que in iure cosistant certa sunt: nec subijcia
tur necessitati probandi.j.de appella.c.sepe.et.l.ab ea parte.ff.de
proba. Et hec est in effectu conclusio do. Anto. ¶ Sed aduerte
primo qz dixit de iure archidiaconi videtur procedere tenedo
qd medium reguletur a consuetudine: tn de iure videtur qd ali
qua sunt iura que de iure coi spectet ad archidi.vt patet ex his
q habent in.c.ad hec.et.c.vt nostru.de offic.archidia. ¶ Ite ad-
uerte secudo q videtur simpliciter tenendu q in petitioe iuris
debiti includatur etiaz debitu de iure speciali adeo q potest in
processu specificari et probari: qz verba libelli et petitionis sunt
late intelligeda pro libellate. Et sufficit q al's non possunt ada
ptari ad eius intentione.l.si quis intetione.ff.de iudi.et in.l.sed
si possessori.facit qd no.glo.in.c.cum ad sedem.j.de restitu.spo.
et de reg.iur.in regula cotra eu.lib.vj.cum verba libelli sunt de se
apta includere debitu etiam de iure speciali: quia nil repugnat
q si eps petit ius episcopale sibi debitu quomodocuqz.et sic siue
de iure comuni: siue de iure speciali. Et ideo videt q includat
debitu etiam de iure speciali.et in simplici petitione iure debiti.
Et sic intellige Inno.in.d.c.certificari.et in.c.fi.de offi.arch. Et
intelligo etia hoc pcedere siue ab initio ius speciale fuerit acq-
situm: siue ex postfacto.licet Inno.aliter dixerit in.d.c.cu ad se-
dem. Nam videtur vtrobiqz stare ratio quam superius dixi. Et
ideo vtrobiqz debet ius ide dici.p id qd habet de psti.traslato.
¶ Aduerte tn quia licet includatur debitu de iure speciali quo
ad fine vt possit specificari in processu et fieri pbatio et prosecu-
tio super illo si tamen nulla in processu fiat specificatio nec pba-
tio: tuc sentetia lata referetur solum ad debita de iure comuni.
et ita intelligo glo.et Inno.hic voluisse. Et reuera si bene ponde
retur hoc volut.et sic no cotradicut sibi in his que no.in.c.costi-
tutus.et in.d.c.certificari.sed potius vnum dictu per aliud de-
claratur. Et ideo videt qn in processu no fuit facta aliqua speci
ficatio.et sententia simpliciter lata q solu poterit peti executio
quo ad ea q sunt de iure coi. Et ita videtur velle hic glo. Et per
hoc sit iste articulus expeditus. Nec expedit insistere in scda co-
clusione qua tangit hic do. Anto.licet illa vt plurimu cocordet
cu prima.et hec procedunt tenedo intellectu quod episcop9 hic
13 esset actor. ¶ †Et per predicta potest dici et inferri q gl.prima
hic.et circa finem.et etia Inn.dicunt referri ad acta sentetie qa
si aliud non apparet in dubio iudex videtur se referre ad ea que
debetur de iure comuni.et no de iure speciali. Sz si no est facta
specificatio et probatio in processu cu illa facto consistant et pro
banda sint.vt patet ex his que habentur in.l.j.C.que sit lon.con
suetu.et in.l.ij.ff.de proba. Et sententia in dubio debet referri ad
allegata et probata fm ea que habetur.s.de offi.deleg.c.pastora
lis.§.quia vero.s.eo.c.j.fm do. Inno.in.c.certificari.de sepul.et
etiam in.c.fi.de offi.archidia.posset referri ad actuz libelli: qz li-
bellus de se in dubio censebitur aptus inducere etiam ius spe-
ciale vt sic possit fieri specificatio et probatio in pducedo si hoc
facere voluerit actor.et si hoc fecerit poterit etiam tuc obtinere
super debito aliquo iure speciali. Et ad illud etiam referat sente
tia ex quo in processu apparebit esse specificatu: cum vt dixi sen
tetia in dubio debeat referri ad allegata et probata.facit qd no.
per Barto.in.l.j.C.de erro.calcul.et in.l.ij.et.iij.C.de sen. que sine
certa quati. ¶ Secud9 intellect9 fuit q hic abbas fuerit actor
et egerit sup molestatione quasi indebite molestaretur. Et secun
du huc intellectu no habet obstare cotrarium in gl. ¶ Vel secu
do pot dici q hic Abbas dicebat illa iura episcopalia ad se spe
ctare.ideo agere potuit.facit quod habetur in.c.accedetib9.de
exces.prela. Agere tanqz deficiete actione et iure agendi.et nemo
sine actione experitur.l.si pupilli.§.videamus.ff.de nego.gest.
Nam hic per negationem talium iurium inquantu abbas nega
bat episcopu habere illa iura competere videtur negatoria que
datur dno.vt no.de iudi.c.examinata.et de verbo.signi.c.abba-
te.ipse autem Abbas non est dns iurium capelle.et sic non vide-
tur posse agere possessorio: qz in facto negatio nulla posset ha-
beri possessorio.facit quod habetur in.c.bone.quia no entium
nulle possunt esse cause.vt voluit ibi Inno.qd hic agebat nomi
ne capelle: non autem nomine monasterij: quia hoc ius no com
petebat monasterio: sed capelle.per id quod dictum est. Et hoc
dicit verum quando capella habet bona distincta a iurib9 mo-
nasterij.quod no.per Inno.de priuile.c.pastoralis.tunc abbas
quasi domin9 posset intentare negatiuam ad similitudine fru-
ctuarij.facit quod habetur in.l.fin.ff.si vsufru.peta.licet tutius
fm eum qd nomine capelle hoc faciat. ¶ Vel tertio posset dici
vt voluit hic Inn.et in additioe qd si Abbas petat imponi sile
tium episcopo et decerni nullum ius ad episcopuz spectare licet
hec verba videantur sonare in negatoriam que abbati non vi-
detur competere: sed capelle.vt est dictum: tamen vt res potius
valeat q pereat putat Inno.sententiam esse tenendam pro ab-
bate non ex eo quia videtur confessoriam intentasse: quia illa li
bello non conuenit: nec negatoria: quia competit capelle. Sz ex
eo quia videtur effectum iudicis implorasse qd bene cadit sub
verbis predictis libelli: quia officium competit habeti iustitia
quia latissimum est: licet non habeat certam actionem. allegat
quod habetur in.l.j.ff.de iurisdi.om.iudi.et de causa pos.c.cum
ecclesia. ¶ Nec obstat si dicatur qd abbati cpetit negatoria sal
tem nomine capelle.et sic iudicis officium non debet competere
nisi illa actio subest.j.de offi.iudi.c.ij.quia soluit Inno.quod co
trarium procedit in officio iudicis extraordinario: videlicet re-

scissiuo

scisiuo: vt quando datur contra sententiam contractum vel prescriptionem: hic in officio iudicis ordinario quod competit cū alijs actionibus cuz sit latissimū. Preterea diuerso nomine cōpetit actio ꝛ alio nomine. ꝛ ita ipsius iudicis officio. ꝛ ideo cōcurrere possunt. ꝛ sic residet Inn. et Io. an. ❡ No. bene ex dicto Inn. ꝙ vbi in libello possunt intelligi duo iura. vnum qđ cōpetat agenti: alteri nō videt̃ in dubio deductum ius cōpetēs agēti suo nomine. facit qđ no. in. l. ꝛ magis. ff. de solu. ❡ Item no. ex
14 dicto Inn. limitationem ad id quod dicitur † qđ officium iudicis tanꝙ extraordinarium nō ꝯcurrit cum ordinario remedio. de quo etiam aliquid per eūdē in. c. ex trāsmisso. de prescrip. et p glo. in. l. j. §. per hāc. ff. de rei vendi. ❡ No. ex dicto Inno. ꝙ vbi aliquis habet iustitiam: nec apparet qđ actio sibi cōpetat tunc ꝯpetat sibi iudicis officium. Sed certe hoc non videtur verum imo videtur ꝙ tūc cōpetat actio in factum. per id quod no. in. l. quoties. ꝛ in rubri. de prescrip. ver. Et de materia etiā per Bar. in. l. j. ff. de condi. ex lege. ꝛ facit quod habetur in. l. sancimus. C.
15 de sacrosan. ecc. per glo. ꝛ doctores. ❡ † Et no. etiam quod est dictum ꝙ in facto negatiuo nō cadit iudiciū possessoriū. ❡ Certio videtur obstare huic intellectui inquātū abbas agebat contra episcopum. ꝛ nō cōpelleret capellam soluere procurationez non videtur qđ male petierit. Primo qꝛ hec petitio nō videt̃ sapere possessoriū. qꝛ cōcernit factum negatiuuz in quo nō pōt dari possessorio: vt superius dictum est. ❡ Secundo etiā qꝛ nō videtur competere petitorium: quia possidēti non datur actio insti. de actio. §. j. Unde sufficere debet ꝙ si ꝯtra eū agat̃ qđ habet defensionem: nec videtur posse compelli quis ad agendū. C. vt nemo inui. in rubro ꝛ nigro. ❡ Tertio etiā videtur male petijsse: qꝛ videtur ꝙ nō debuit petere qđ capella nō potens indiffinite nō grauaretur vltra quam facere posset. soluit Inn. quo ad primū qđ nō competit possessorium: ꝫ datur negatiua. ꝛ ꝓ istis iuribus cōpetit iuxta no. de verbo. signi. c. abbate. ꝛ de iud. c. examinata. quod intellige vt dictum fuit superius circa secundam opinionem. ❡ Quod ad secundū respondet primo ſm aliquos standū esse contrario. Sed hoc videtur esse cōtra hūc tex. Ideo alij dicūt ꝙ abbas potuit agere officio iudicis vt cōpelleretur episcopus agere et sua iura declarare. ꝛ hoc propter iustū timorē quē habebat ex eo: quia episcopꝰ ferebat in manibꝰ gladium ad fulminandum sententiā excōmunicatiōis. xxiiij. q. iij. corripiantur ꝛ poterat timere ne etiā iniuste excōmunicaret: cū etiam tūc fuisset ligatus per talem sentētiam. xj. q. iij. c. j. ❡ Uel potes dicere secūdo vt etiam sensit Inn. qđ hic compellit̃ agere episcopus propter diffamationem. Nam diffamabat episcopus abbatē in certis iuribus que sibi debita dicebat in capellis subiectis abbati. Ideo potuit petere abbas vt index assignaret terminum episcopo ad quem ageret. al's silētium ei imponeret per id quod habetur in. l. diffamari. C. de inge. ꝛ manu. ꝛ. j. q filij sint legi. c. lator. ❡ Uel tertio potest dici ꝙ contra episcopū poterit competere officium iudicis ex eo: ꝙ vltra debitum exigebat: sicut etiam coloni ꝛ censiti agere possunt contra dn̄m exigētem vltra ꝙ debeat. C. in quibus cau. l. j. ꝛ. ij. li. xj. dicit aūt Inn. qđ prima facie videtur qđ abbas iniuste petierit. ꝛ ꝙ nō debuerit petere qđ ecclesia que non erat sufficiens nō cogeretur plus soluere ratione procurationis nisi quatenus pensatis facultatibus soluere posset prout in sententia contineretur. Tamē finaliter dicit quod saluari posset petitio abbatis: qꝛ moderari posset ex sentētia. vt hic factum fuit. Et hoc sequitur hic do. Ant. ex eo quia illa verba ꝙ non agatur ecclesia que non posset intelligatur distributiue vt sic intelligātur que nō potest idest inquātum non posset. per id quod habetur in simili in. l. stichum qui
16 meus erit. ff. de lega. j. ❡ † Et ex predictis no. ꝙ sustineri potest libellus prima facie iniustus si eius verba sunt talia qđ ex sentētia possunt moderari ꝛ reduci ad vias iustitie. pro hoc facit qđ no. in. l. sed ꝛ si possessori. §. item si iura
uero. ff. de iureiuran. vbi etiam verba libelli impropriantur ꝛ sustinent̃ ex quo proprie vel improprie comprehendunt mentem agentis. ❡ Quarto etiam videtur huic intellectui obstare: quia videtur quod nō debuit cogi episcopus ad specificandū aliqua iura: sicut nec in alijs iudicibus. vt. j. de libel. obla. c. ij. ❡ Sed potes dicere vt superius tractatum fuit quod forte cōcordabat de aliquibus iuribꝰ dādis vel non dandis. ꝛ ideo quia semper illis de quibus erat concordia non expediens litigari nec grauare partes probationis l. quidam. ff. si cer. peta. Ideo hic fuit coactus episcopus specificare: videlicet super quibus esse concordia super quibꝰ esse non potuit etiam ante lit. contesta. videtur etiam interrogari episcopus an hec iura possideret. l. qui seruū. §. qui in iure. ff. de inter
17 rog. act. ❡ † Dicit etiam Inn. ꝙ si data fuit petitio generalis. ꝛ aliqua fuerūt specificata. ꝛ super specificatis fuerit respōsum negando in alijs tacendo videtur confiteri. per id quod habet̃ de presump. nōne. ❡ Quid autē si facta petitione generali fiat specificatio aliquorum. ꝛ postea sententietur super illis an obstabit in omnibus. dicit Inno. qđ non sed soluz in specificatis. ꝛ hoc est clarum si sit solum super illis sentētiatum. Sed si simpliciter esset pronuntiatum: tunc est magis dubium. Tamen tunc videtur idem cum sentētia tūc generalis in dubio debeat inferri ad specialiter ꝓsecuta in iudicio ſm ea que habent̃ in. l. licet. C. de iudi. Sed si nihil fuisset specificatū secuta clausula generali: tūc in omnibus obstabit exceptio. allegat qđ habetur in. l. si sub pretextu. C. de transac. Et bene facit quod habetur in. d. l. licet. C. de iudi. vbi in duobus interuenerit per. l. tres fratres. ff. de pac. Et quod dictum est de sententia dicit procedere etiam in trāsactione. facit licet nō alleget qđ no. in. l. age. ꝛ in. d. l. sub pretextu. C. de transac. Recitat autez aliquos dicere ꝙ in transactione clausula generalis nō referatur ad ea de quibus est actum. allegāt. d. l. sub pretextu. Sed in liberatione fit secus: quia illa ad omnia referatur. l. emptor. §. fi. ꝛ ibi per Guil. de cu. ꝛ Barto. ꝛ per Cy. in d. l. sub pretextu. ꝛ per Bar. in. d. l. si de certa. nā Guil. ꝛ Bart. nō videntur facere differentiam in locis preallег. inter transactionem ꝛ pactuz liberatorium: quia dicunt ꝙ vtrobiꝙ dicit̃ referri generalis transactio vel cōuētio ad specificata si id fieri pōt: salua ratione recti sermonis. al's referetur ad omnia. vt valebit ſm Butri. quo ad alia non vt trāsactio: sed vt simplex cōuētio: cū trāsactio debeat fieri super litem: licet secus sit in pacto quod posset fieri etiam de re non litigiosa. ꝛ ſm hoc procederet dictū Butri. quando dictum esset qđ partes deuenerunt ad talem cōuentionem ꝛ transactionem: secus si solum dictum esset qđ deuenerunt ad talem transactionē. Bar. tamen in. d. l. si de certa. dicit qđ etiaz in hoc casu posset sustineri ꝙ teneat transactio etiā quo ad non specificata. Ex quo salua ratione recti sermonis nō posset fieri restrictio ad specificata per. l. si ex pluribus. ff. de solutio. Et qꝛ nihil repugnat quod aliquid detur vt discedat̃ a lite in his que sunt specificata. ꝛ etiā ab alijs non specificatis. Et pro hoc facit quia nō requiritur simpliciter qđ lis sit presens: sed sufficit qđ de illa possit dubitari. vt patet ex his que habent̃ in. l. ij. C. de transac. ❡ Aduerte tamē quia ipsemet Bar. in. l. de pupillo. §. si pluribus. ff. de ope. no. nūtia. dixit qđ in dubio trāsactio refertur ad ea de quibus fuit lis. secus in pacto: qꝛ pactū necessario non habet fieri super re litigiosa: secus in transactione. ꝛ hoc etiam voluit glo. in. d. l. emptor. §. fi. Et forte istud satis de iure pōt sustineri per rationem allegatā. licet ipse Bar. aliter dixerit in. d. l. si de certa. ꝛ i. d. l. si emptor. Et adde quod etiā no. per eundem in. l. aurelio. circa fi. §. caius. ff. de liber. lega. vbi etiā dicit qđ generalis liberatio non trahitur ad omnia. ꝛ ideo vlte
18 rius non insisto. ❡ † Et no. bene qđ Inno. videtur remanere in opiniōe qđ aliud in pacto liberatiuo: qꝛ actio refertur in dubio ad ea super quibꝰ fuit lis. Secus in pacto quia preiudicabitur in oībus ex quo est generale. ꝛ sic videtur approbare opinionez glo. in. l. emptor. §. lucius. Et etiam illam approbat Bar. in. d. §. si in pluribus. licet aliter loquat̃ in. d. l. emptor. ꝛ. d. l. si de certa. ❡ In glo. canonicam. in fi. Et intellige qđ inquantū episcopꝰ habet ius obedientie: per hoc debent inferiores eū recognoscere in iudicijs. Nam ipse ordinarius est in sua diocesi. vt tāgit gl. sequens. ꝛ habet etiam iurisdictionem in laicos ꝛ magnates. j. titu. ij. in. c. cum omnes principes. per id autez qđ litera dicit ꝙ habet subiectionem: intellige ꝙ debēt recognoscere episcopū in dn̄m. ꝛ debent sibi esse subiecti: nec prodest prescriptio. vt patet. j. de prescrip. c. ad audientiam. ꝛ debent ei reuerentiā prestare. facit quod habetur de resti. spo. in. c. conquerendum. ꝛ. j. ti. ij. in. c. dilecta. Sed aduerte quia videtur obstare tex. Nā hanc obedientiam videntur etiam habere inferiores episcopo: vt archipresbyter ꝛ archidiaconus. vt patet. s. de offi. archidia. ꝛ. j. c. j. et vlti. Et facit etiam de offi. deleg. in. c. super eo. ꝛ similiter videt̃ qđ habeant censurā ecclesiasticam. de elec. c. dudum. ꝛ de offi. archidia. in. c. cum satis. ꝛ similiter. s. eo. c. cum ab ecclesiaruz. ꝛ de offi. delega. super eo. qđ de iurisdictione speciali seu sub alio non principaliter aliqua ꝑ ſūt habere inferiores: sicut archidiaconi ꝛ archipresbyteri nisi exerceat predicta tanꝙ subepiscopus. Sed nisi esset de consuetudine qđ ipsi exercerent quodāmō tanꝙ episcopi. Et qđ episcopi non haberent cognoscere de causis subditorum ad ipsos prelatos pertinētibus. Tunc dicit quod si vnum preciperet ipse minor prelatus. ꝛ aliud episcopus: tunc potius obediēdum esset minori prelato ꝙ episcopo. facit quod not. s. eo. c. pastoralis. Dicit etiam qđ quando ex consuetudine tanꝙ episcopi exercent: appellandū esset ab eis ad archiepiscopum. per id quod habetur. j. de ope. no. nuntia. c. significātibus. Et hinc sumpta occasione tractat Inn. an episcopalis iurisdictio posset prescribi vel eius pars. de quo etiam tangit in. c. bone. de postulando. ❡ Et pro declaratione ponit tres regulas.
19 ❡ † Prima est qđ nulla prescriptio currit sine possessione. j. de
20 prescriptio. c. causam. ꝛ de reg. iur. sine possessione. li. vj. ❡ † Se

cunda est quod possessio semel acquisita nō perditur nisi expel
latur:vel reuertens non admittatur:vel suspicetur : vel timeat
se posse repelli.l.iij.§.in aduertenda.ꝛ.l.clam possidere.§.fi.ff.de
21 acqui.pos.¶†Tertia est quod ad hoc vt detur prescriptio in iu
risdictionibus incorporalibus requiritur patiētia eius.ꝛ nō al
22 terius qui illud possidet.ꝛ cui ex prescriptione piudicať.¶†Et
ex predictis infert quod non posset prescribi totalis iurisdictio
episcopalis:vel etiā pars:vel vt de causa cognoscat epo ignorā
te:qꝛ episcopus non perdit possessionem si fiat eo ignorāte:nec
eius posset dari patientia ex quo ignorat.facit quod habeť in.l.
quos.ff.de serui.Secus dicit si quis in diocesi vellet nouum ius
creare quo ꝑscripto episcopus nō lederetur:puta quia archi
episcopus extraneus vellet prescribere ius archiepale in dioce
si.Nam tunc procederet prescriptio etiam ignorāte episcopo:qꝛ
non tāgit ius eius:requireť tamen scientia metropolitani ꝛ ei⁹
patientia cui preiudicatur.Propter predicta etiam infert qđ
si plebanus ius plebanatus in capella alterius plebani eiusdem
diocesis prescribere intēdit:requirit qđ prescribat sciente illo
plebano ꝛ agente possessorio altero predictorū modorum etiaꝫ
si episcopus inquiret:qꝛ non interest ipsius cum ipse possit fa
cere ꝛ pariter exercere iurisdictionem suam in istū sicut in aliū.
Et etiam dicit idem dato qđ plebani essent diuersarū diocesuꝫ.
¶Et predicta etiam dicit procedere siue talia iura cōpetāt de
iure cōmuni:vt episcopale:siue plebanale:siue ex priuilegio :siue
ex cōsuetudine:sicut in episcopo Papiensi qui ex priuilegio ha
bet multa iura in diocesi Placentie quia talia potest prescribe
re episcop⁹ Parmensis contra Papiēsem etiam ignorāte epi
scopo Placentino quia vel queretur de eo quod teneret ipē epi
scopus Placētinus de iure vero qđ tenet episcopus Papiēsis
pōt prescribere ignorāte ipso episcopo Papiensi per ea que su
23 peri⁹ dicta sunt.¶†Et per predicta etiā posset inferri ad aliud
dubiū scilꝫ an archiepiscop⁹ posset prescribere vt faciat ante se
portari crucē:vel qꝫ vtatur pallio in diocesi suffraganei alterius
archiepiscopi:archiepiscopo proprio ignorante.Nam videť qđ
non:quia proprius archiepiscopus talia possidet in sua prouin
cia.ꝛ sic alius prescribere nō posset nisi ipso sciēte ꝛ possessionē
amittēte:vt est dictum.¶Sed in contrarium facit qꝛ extrane⁹
archiepiscopus possit exercere talia in alia diocesi virtute priui
legij sibi concessi.j.vt lite.non ɔtest.c.j.Sed responderi pōt ꝺm
Inno.qꝫ in priuilegio in quo nouum ius acquiritur ꝛ creať au
toritate pape qui etiam ius vni⁹ ecclesie posset alterare.ix.q.iij.
cuncta.In prescriptione autem est secus:quia illa nō posset pro
cedere sine possessione vt est dictuꝫ.Possessio aūt apud aliū cō
stituta non posset acquiri nisi ille sciat.ꝛ ideo ipso ignorante nō
posset acquiri.ꝛ sic non potest procedere prescriptio.Et ꝑ hoc
etiam quia allegans prescriptionem dicit se hab re titulum for
te ex collatione alterius qui non habeat potestatem conferen
di.ꝛ tunc constat qꝫ talis titulus nō prodest.j.de deci.c.duduꝫ.
Aut nullum titulum alter allegat verum vel presumptum.ꝛ tūc
non posset prescribere cum prescriptio esset contra ius.ꝛ sic sine
titulo nō procederet.iuxta id quod no.de prescriptio.c.si diligē
ti.ꝛ quod habetur in.c.contra morē.c.distinctiōe.fatetur tamē
Inno.quod alius non priuilegiatus posset ex solā bona fide ꝑ
scribere cōtra priuilegiatum si forte crederet hoc ius sibi trāsla
tum autoritate ei⁹ qui potestatem haberet.ꝛ sic esset in bona fi
de ꝛ interuenirēt alia que in prescriptione sunt opportuna.Nā
hoc casu ex quo prescriptio non esset contra ius cōmune:sed cō
tra priuilegium sufficeret bona fides sine titulo.ꝺm ea que not.
in.c.j.de prescrip.lib.vj.Et tene menti circa acquisitioneꝫ iuriū
incorporaliū.ꝛ qualiter etiā acquiratur eis possessio.Et de ma
teria etiam per Inno.ꝛ in.c.ij.de postula.ꝛ.c.querelam.de elect.
Nam in omnibus istis ponit Inno.magnas glo.circa materiā
istorum iurium incorporalium.Et de materia etiam per Bart.
in.l.j.§.j.ff.de itine.actuqꝫ priua.ꝛ etiam per glo.ꝛ doctores.ff.
de serui.l.seruitutes.¶Item aduerte in quātū hic tangitur de
institutione.dicit Host.intelligendum de institutione autoriza
bili per quam datur potestas exercendi curam animarum al's
nō vt in.c.cum satis.de offi.archidia.Sed certe videtur qꝫ etiā
posset intelligi de institutione per quaꝫ confertur titulus.vt.j.
de appel.c.bone.ꝛ de institu.c.cum venissent.in quibus iuribus
patet qꝫ de iure cōmuni spectet etiā ad episcopum institutio ꝑ
quam titulus confertur:nec ex priuilegio vel prescriptione alte
ri competat.Et no.bene ex superius dictis qualiter acquiratur
quasi possessio.in iuribus incorporalibus.¶In gl.penitētias
ibi publicas.supple que imponuntur publice.ꝛ solēniter peni
24 tentibus.l.dist.c.penitētes.¶†In ea.in fi.Nā penitentia maio
rum criminum videtur episcopis reseruata.de quo.j.de peni.c.
si episcopus.lib.vj.vbi enumerantur capitula in quibus episco
po reseruatur potestas.Et intellige etiam respectu laicorum. et
sic etiam laici nedum clerici talium capellarum subiectarū mo
nasterijs videntur de iure ɔmuni quo ad predicta esse subiecta
25 scꝫ ipsi episcopo.facit qđ habetur.j.e.c.dilectus.¶†Que auteꝫ
sint sacramenta que sunt tantum ab episcopo recipiēda.Dic qꝫ
est ordo confirmatio in fronte seu crismatio:consecratio altariū
ꝛ virginum.¶Item si fiat questio de matrimonio de ɔsangui.
c.j.dicit tamen hic Host.qꝫ generaliter omnia sacramenta reci
pienda sunt ab episcopo vel eius vicario:vel a proprio rectore
vel curatore.facit qđ no.de peni.ꝛ remis.c.omnis vtriusqꝫ.ꝛ.c.
iij.de priuile.Et intelligo quo ad alia sacramenta ꝙ̄ quo ad il
la que sunt tantum episcopo reseruata.de quibus.s.dixi.¶Et
recipientes ab alijs sacramentū penitentie sine licentia alterius
predictorum nō sunt absoluti.per id quod habetur in.d.c.omnis.
ꝛ in cle.j.de priuil .Nec posset in hoc operari ɔsuetudo ꝺm euꝫ:
qꝛ instituēdo a tali debent examinari an sit discretus ꝛ perit⁹:
vt in.d.c.omnis.Sed consuetudo neminem examinat.ꝛ ideo ra
tio sit in tali non examinato ɔmittēdo.Arch.c.nihil est.de elec.
¶Et ex hoc no.ꝺm do.Ant.qꝫ vbi ad ius querendum requiri
tur aliqualis substantialis forma precedens ibi nō potest indu
ci consuetudo.Ex quo illa dicta forma non procederet nō valet
etiam consuetudo in casu predicto ne rumpatur neru⁹ ecclesia
stice discipline.per id quod habetur.s.de consuetu.c.cum inter.
26 ¶†Et sic patet ex predictis qđ subditus ex ɔsuetudine nō pōt
querere sibi ius eligendi confessorem.ꝛ de hoc etiam est casus in
d.c.si episcopus.de penis.in.vj.Secus tū est in episcopis.ꝛ etiā
in prelatis qđ possunt eligere confessorem.de peni.c.fi.Tale ta
men priuilegium non extenditur ad casus notatos de renūtia.
c.nisi.§.ꝑpter cōscientiam.ꝛ facit quod habetur.s.tit.j.qđ ad
translationem.¶Et per hoc dicit Host.cauere debēt abbates
qui non sunt exempti ꝛ alij prelati qui sunt sub episcopo.ꝛ etiaꝫ
canonici ecclesiarum cathedralium qđ nō recurrāt ad alios cō
fessores eligendo sibi eos:quia in.d.c.fi.de peni.habetur qꝫ debe
rent cōfiteri episcopo vel eius vicario ad hoc deputato.dicit ēt
Host.qđ prelatus puta decanus:vel al's in dignitate ɔstitutus
non simpliciter al's priuatus:seu qui non sit in dignitate potest
prescribere ex consuetudine qđ possit cōfessiones audire:qꝛ cō
suetudo excusat que curā tribuit.allegat quod habetur in.d.c.
omnis.j.respon.ꝛ quod no.Host.de fo.compe.cum cōtingat.ꝛ
sic residet Jo.an.ꝛ do.Anto.¶Sed aduerte videtur hoc dictū
intelligendum scꝫ vt audiat confessiones scilꝫ ab illis qui habe
rent licentiā ab episcopo vel vicario vel suo curato.al's videre
27 tur secus.vt in.d.c.si episcopus.¶†Adde tamen qꝫ hodie vide
tur quis posse confiteri mendicantibus electis ꝺm formaꝫ cle.
dudum.de sepul.etiam sine alia licentia.per id quod habetur ꝛ
no.ibi per glo.in verbo libere.licet aliqui aliter dixerunt.ꝛ sic cō
muniter seruatur.ꝛ tamen non possunt absoluere a casibus epi
scopo reseruatis.vt etiam no.per dictam cle.¶In glo.duos so
lidos preterqꝫ a monasterijs.supple:qꝛ ratione monasteriorum
non debentur:sed bene debentur ratione capellarum etiā subie
ctarum monasterijs.vt no.j.c.dilectus.¶In gl. quartam deci
mationū.in fi.qđ de iure communi ius percipiēdi decimas spe
ctat ad ecclesiam parochialem intra cuius parochiam percipiū
tur.Sed vbi predia in parochia illius essent intelliguntur esse
sub parochia episcopali.ꝛ ideo de iure cōmuni exceptio decima
rum talium prediorum spectaret ad episcopum:vt sic vꝫ possit
de decimis quas percipit ecclesia parochialis ipse episcop⁹ pe
tere quartam ab ipso rectore parochiali.ꝛ sic nō procedit finis
huius glo.que videtur velle qđ solum ex consuetudine haberet
episcopus ius percipiendi quartam decimarū.¶In glos.mor
tuariorum.ibi quando medietas supple.ꝺm diuersas ɔsuetudi
nes:vt ex iuribus allegatis.¶In ea.ibi morte.secus quādo da
tur in vita ꝛ in sanitate.vt in.c.de his.de sepul.vel etiam in egri
28 tudine si ex illa nō decedat.vt ibi patet.¶†Item an necessaria
fuit probatio no.bene gl.que videtur velle qđ ad hoc vt senten
tia comprehēdat iura debita de iure speciali requiritur qđ sup
illis sit facta specificatio.secus quo ad debita de iure communi.
ꝛ ꝑ hoc facit qđ sentētia debet referri ad allegata ꝛ approbata
de quo plenius dixi sup glo.j.¶Et not.etiam quod glo. vide
tur velle quod in processu possit fieri specificatio de iure specia
li.Et sic facit quo ad hoc quod in petitione iuris debiti inclu
dať debitum de iure speciali.de quo plenius dixi.s.¶Iteꝫ ibi:
potius pertinet.s.de iure cōmuni.Et hoc est verius per iura al
legata in gl.Et sic substantia debiti mortuariorum ꝛ decimarum
est de iure cōmuni:licet decimatio quote varietur:quoniaꝫ ꝺm
diuersas consuetudines.vt in iuribus in principio gloss.allega.
Tamen vbi non apparet alia consuetudo:quota est quarta de
29 cimarū ꝛ mortuariorum.¶†In glo.facultatibus.in fi.Sed an
ab ecclesijs pauperibus exigetur aliqua procuratio.Quidaꝫ di
cunt qđ non.Alij vero dicunt qđ omnes simul congregabunť
ꝛ fiet exactio pro rata.ꝛ hoc etiaꝫ tenuit Jo.an.per id quod ha
betur in.c.cū instantia.de censi.Et hoc videtur ꝓcedere quādo
ecclesia

ecclesia posset aliquid soluere: sed vbi omnino esset impotes videtur quod nihil deberet exigere. per id qd̄ habetur de cēsi. c. ij.
30 ¶ In gl. fi. in fi. Sed queritur que erit causa rationabilis[a] exigendi subsidium. dic forte episcopus fecit magnam emptionem necessariam episcopatui vel fecit graues expensas pro eundo ad papam vel imperatorem: vel pro litigando pro iuribus ecclesie. Nam propter talia ꝛ similia poterit petere caritatiuū subsidiū quod intellige verū nisi incidat in casu culpa sua. de eta. ꝛ quali. c. j. Et ideo si propter suam prodigalitatem occurrat sibi imputet. s. de consue. c. ex parte. ¶ Quare autem appellet subsidiū caritatiuū. dic ꝙ causa caritatis debet a principio: nō autē a principio violēter extorqueri. de censibus. c. ex parte. nec etiam a pauperibus oppressis. j. de censi. c. licet vnde instruit Host. prelatis vt cōgregato clero cum caritate ꝛ humanitate loquatur ipsi clero: exprimendo causam sue indigētie. ꝛ exhortādo ꝙ velint sibi caritatiue subuenire: quia cū cuilibet in necessitate sit subueniendum. ꝛ sic fortius sibi cum ipse sit spōsus ecclesie. ꝛ totius diocesis absurdum esset ꝙ sponsa videret sponsum laborare egestate ipsa existente diuite ꝛ sibi non subueniēte: sicut in simili dicitur in. l. nō tamen. ff. de re iudi. Et taliter etiam eos qui nō expectēt compulsionem: sed potius sponte soluāt allegando id quod habetur in. c. j. de donatio.

1 ☞ Capituli appellatione an contineatur capitulū religiosorū.
2 Uisitationis tempore prelatus inquirit de his que secrete denūtiantur ꝛ talia sunt secrete corrigenda.
3 In visitādo monasterium quod debeat canonicos secum episcopus ducere.
4 Uisitantes monasteria monialium debent cōtentari duob⁹ notarijs ꝛ duab⁹ psonis ecclesie sue ꝛ quatuor alijs viris honestis.

VTiurta. Episcopus visitās monasteria nō debet introducere seculares: sed duos vel tres canonicos cū aliquib⁹ religiosis. h. d. Et primo premittit motum prohibitionis. Secūdo prohibet. Tertia ibi: firmiter. ¶ No. ꝙ non est decens ꝙ seculares intersint tempore quo fit visitatio per prelatos. ¶ No. causaꝫ quare non debent interesse seculares. Ratio est ne detur materia dissolutionis fiende in claustro. ¶ No. quas personas introducere posset: seu secumducere platus tpe visitationis. ¶ †No. qd̄ hoc nomen capitulum etiam videtur cōgruere capitulo religiosorum. de quo in. c. capitulū. de rescrip. Cōmuniter tamen appellamus capitulum clericorum secularium ꝛ cōuentuum religiosoruꝫ. Uel forte ideo hic dixit in capitulo: quia in loco monasterij qui appellatur capitulum ꝯsueuit visitatio fieri. ¶ In glo. j. ibi oppido. facit quod habetur de immuta. eccle. clericis laicos. ¶ In ea. ibi: sine strepitu iudiciorum. ꝛ ideo cessare debet presentia aduocatorum. † Et pro hoc etiam quia tempore visitatiōis inquirit prelatus de his que secrete denūtiantur. ꝛ talia sunt secrete corrigenda. ij. q. j. si peccauerit. ¶ In glo. ij. in fi. facere debet. hoc intelligit Host. si canonici sint idonei per ea que habentur de verbo. signifi. abbate. ¶ In glo. iij. in fi. ꝛ p hec iura dicit Jo. an. quod debent esse induti cappa: vel alio habitu honesto in quo consueuerunt intrare chorum. ¶ † Extra glo. videtur qd̄ episcop⁹ tantūmodo duos potest inducere de canonicis. per id quod habetur de cleri. non residen. de cetero. ꝛ. c. ad audientiā. solu. illa iura loquūtur in episcopo: hic in archiepiscopo cui permittitur maior numerus. facit de censi. cum apostolus. ¶ Uel posset dici qd̄ contraria loquuntur de canonicis qui ꝯtinue habent esse cum episcopo se absentante: hic de his qui vadunt cuꝫ eo dum visitat qui paucis diebus erunt absentes. Et sic ecclesia non grauabitur ꝼm Hostiē. qui dicit hos adhiberi: quia in ore duorum vel trium stat omne verbum. j. de testi. c. in omni. Quare autem nō taxat numerum religiosorum. Dicit quod ideo ne si totum capitulum secum duceret remaneret ecclesia cathedralis canonicorū sola destituta. ¶ Uel potest sic dici qd̄ est ratio q2 nō sic timet dissolutio peruenire religiosis sicut a clericis secularibus. facit qd̄ habetur in litera. Host. tamē hic dicebat qd̄ considerata mente potius q̄ verbis poterit plures ꝛ pauciores introducere considerata idoneitate ꝛ numero eorum. Hodie p extrauagantem Bonifacij que incipit debent. est statutū ꝙ debent prelati tempore visitationis ducere secū tres clericos: quorum vnus sit religiosus. ꝛ etiam vnum notarium clericū: loquitur tamen quādo visitat capitulum sue ecclesie cathedralis. Hodie etiam est statutum per cle. attendentes. de sta. mona. † ꝙ visitantes monasteria monialium debent contentari duobus notarijs. ꝛ duabus psonis ecclesie sue: ꝛ quatuor alijs viris honestis.

1 ☞ Abbas potest habere iurisdictionem etiam in laicos ꝛ etiaꝫ potestatem exigendi penas.
2 Libellus (peto tale ius mihi de ꝯsuetudine debitū) an pcedat.
3 Proponere ꝛ pbare licet id quod ab antiquo hactenus est obseruatum.
4 Titulum possessionis sue nō tenetur ostendere possessor.
5 Citatio cognitio cause ꝛ decisio differunt inter se.
6 Lex diocesana ꝛ lex iurisdictionis qualiter differāt ꝛ que sint de lege iurisdictionis ꝛ que de lege diocesana.
7 Quarta vel tertia mortuariorum an sit de lege diocesana vel de lege iurisdictionis.
8 Decimas soluere an teneantur religiosi.
9 Emendas pro delictis exigere an liceat episcopis.
10 Penam pecuniariam imponere an possit iudex ecclesiasticus.
11 Pena quādo agitur de crimine ciuiliter ad penam an possit in aliam commutari.

DIlectus filius. Lex diocesana ꝛ lex iurisdictionis sunt diuersa. Unde res indicata seu sententia lata in vna nō obstat super alia. h. d. Et in prima parte conquestio. In secunda prouisio. ibi cū ergo. ¶ In text. ibi: emendarū idest penarum. ¶ Item ibi ꝛ infra sub isto. ꝛ infra potest decidi qd̄ hic tangitur in glo. j. ¶ † No. ꝙ abbas posset habere iurisdictionem etiam in laicos. ꝛ etiam potestateꝫ exigendi penas. de quo j. de delic. pue. c. ij. Nec obstat quod habetur de sta. mona. recolētes. quia ibi loquitur de cisterciensibus. ꝛ de temporali pena prouenientes ratione temporalis iurisdictionis. ꝛ etiam est exhortatio quedam. vt ibi not. Hic autem loquitur de alijs religiosis ꝛ etiā quando temporalis prouenit ex spirituali iurisdictione. Et etiā ostendit ꝙ esse possit de iure. ꝛ sic multiplici de causa nō habet obstare. ¶ † No. qd̄ procedit libellus ꝛ petitio: peto tale ius de consuetudine mihi debitū. de quo. j. de verbo. signifi. abbate. ¶ Nec ob. qd̄ tempus non est modus inducende obligatiōis. l. obligationum fere. §. placet. ff. de actio. ꝛ oblig. quia responderi potest per ea que no. de censi. c. peruenit. ꝛ. l. cum de in remverso. ff. de vsu. ꝛ in. l. hoc iure. §. aqueductus. ff. de aqua quoti. et esti. ¶ † Et per predicta patet ꝙ licitū est proponere ꝛ pbare id qd̄ ab antiquo hactenus est obseruandum. facit quod habetur de fo. cōpe. c. cū ꝯtingat. de transla. prela. c. quāto. Et est etiam ratio q2 debet exponi ab antiquo. idest tāto tēpore quod sufficiat pro ꝯsuetudine inducēda: quia ibi princeps fauet actori vt no. de resti. spo. c. cum ad sedem. Et procedunt ista etiam in electiōibus pedagijs ꝛ similibus. vt patet in. d. c. abbate. ꝛ in. d. c. super quibusdam. Et ista faciunt ꝼm Host. contra illos qui occupāt castra ꝛ iurisdictiōes que ab alijs ab antiquo fuerūt detēta nisi eis ostendatur titulus quem videtur requirere cōtra dispositionem cum possessor non cogatur ad ostendendum † titulum sue possessionis. C. de rei vendi. l. fi. ꝛ. l. cogi. de peti. heredi. ꝛ in. c. j. vt eccle. benefi. Nam sufficere debet ꝙ sic ab antiquo fuerit obseruatum per hunc tex. ꝛ similia iura. licet secus sit ꝼm Host. in iudice ecclesiastico quasi velit quod iudex ecclesiasticus fundet intētionem suam de iure cōmuni contra quēcūq3 existentem in sua diocesi. xvj. q. vij. omnes basilice. Secus in iudice vel domino seculari. de quo per ipsum Host. in summa. de prescrip. ver. imo. §. que exigent. in versi. quartum. ꝛ de hoc etiam Host. ꝛ Jo. an. de iureiuran. c. nimis. de iure. ꝛ ibi dictū fuit. ¶ No. quod exceptio rei iudicate tanq̄ litis finite potest opponi ad processum impediēdum ꝛ etiam differendum. ¶ † No. esse differētiam inter citationem ꝛ examinationem cause ꝛ decisioneꝫ. ꝛ sic facit quod appellatione cognitionis seu examinationis cause non comprehendatur citatio nec sententia. ꝛ sic si alicui cōmittatur cognitio nō videtur commissa citatio: nec decisio: nec sentētia. ꝛ sic videtur hic transire do. Anto. Sed certe videtur qd̄ vbi cognitio intelligatur etiam commissa citatio. per id quod habetur in. l. in cause. §. causa cognita. ff. de iureiurā. vbi patet quod causa cognita dicitur fieri qd̄ fit parte presente: vel citata per contumaciā absente quod autem cōmissa cause cognitiōe nō intelligatur ꝯmissa decisio seu sententia. no. glo. in. l. qui procuratorem. ff. de procu. de quo per Bar. in. l. a diuo pio. ff. de re iudi. in prin. ¶ † No. qd̄ potestatis episcopalis due sunt species. Quedam de specie legis diocesane. Quedam de specie legis iurisdictionis. ꝛ que sunt illa tangitur hic in glo. [b] ꝛ. x. q. j. ꝛ. c. j. ꝛ per Inno. de statu mona. c. j. ¶ Et no. qd̄ variata specie iuris agendi vel defendendi non habet obstare exceptio rei indicate. facit quod habetur in. c. aduersario. de excep. ꝛ. c. fi. de causa pos. ¶ Et no. nomen quinq3 parochiarum potest esse vnum nomen campositum ꝛ vnum pprium sicut alibi nomen quinq3 ecclesie. s. de postu. bone. el. ij. vel etiaꝫ possunt esse due partes ꝼm doctores. ¶ In glo. ibi. ꝛ consimilia que enumerant. vt institutio ꝛ destitutio cōfirmatio: ꝛ visitatio correctio. ꝛ ius suspendendi ꝛ interdicendi: ac faciendi statuta: ꝛ inquirere tam de vita clericorū q̄ de officiis. ꝛ de statu ecclesiarum ꝛ etiam ius exercendi iurisdictionem in casibus spectantibus ad forum ecclesiasticū. Nam ista sunt de lege iurisdictionis vt etiam colligitur ex. d. c. cōquerente. s. eo. ex tex. isto. ¶ Itē ibi ꝛ similia que consistunt in recipiendo ꝛc. Nam alia sunt de lege

a ¶ Causa rōnabilis. vide. s. in apostilla. b. numero. xj.

b ¶ Hic in glo. Sup qua vide hic do. Abba. in. ij. co. vj. in gl. ij. nume. iiij. quā plene explicat.

diocesana.vt etiam voluit Inn.in.c.j.de statu mona.vcȝ missas
publicas cantare:cathedrã in loco ponere causa predicãdi: vel
causas audiendi.xviij.q.ij.luminoso. ¶ Item a subditis mode-
ratũm auxilium petere.xviij.q.ij.quam sit ad fi.ibi:nullis cano-
nicis iurisdictionibus ⁊c.qd̕ exponit ibi gl.que sunt de.l.dioce-
sana.quia ad illam non tenentur monasteria.vt.j.tangit gloss.
¶ Item pro negotijs ecclesie mittere clericos et eis impetrare
vij.q.j.quia frater.⁊ no.Inn.in.d.c.j.de sta.mona. ¶ Et no. be- 9
ne qd̕ glo.videtur dare doctrinam qd̕ illa que ꝯsistũt in cõferen
do vel in dando:vel etiam faciendo:sicut est conferre sacramen-
ta:vel reddere ius:vel visitare.ista sunt de.l.iurisdictionis.ȝ illa
q̃ consistunt in recipiẽdo illa sunt de.l.diocesana.Sȝ hec doctri
na non placet Host.qꝛ ẽm illa ꝯuocatio ad synodũ non cõsistit
in recipiẽdo:sed potius in faciendo.Et sic videt̃ ꝙ deberet esse
de.l.iurisdictionis.potius q̃ȝ de.l.diocesana.cuius cõtrariũ di-
xit gl.qd̕ satis dicit probari in.c.qd̕ super his.j.ti.ij.cũ monaste-
ria nõ videãtur exẽpta ab hoc iure.vt ibi ptȝ.⁊ sic respõdet Host.
⁊ Jo.an.⁊ do.Anto.Sed certe posset dici qd̕.d.c.qd̕ super his.
loquit̃ in monasterijs habentibus populum.vt ibi no.qꝛ abba-
tes talium monasterioꝝ possunt vocari ad synodũ:vt ibi. Sed
glo.debet intelligi quãdo non habens populũ :quo casu abba-
tes nõ tenentur ire ad synodum.vt in.d.c.quod super.⁊.xviij.di.
episcopus.tamen licet gl.saluetur in hoc ꝙ vocatio ad synodũ
sit de.l.diocesana.Tamen non videtur saluari doctrina glo.in-
quantũ voluit ꝙ illa que sunt in faciendo vel in dãdo sunt de.l.
iurisdictionis. ¶ Item etiã non placet doctrina glo.Innoc.ex
eo quia procuratio que consistit in recipiẽdo est de.l.iurisdictio
nis.cum tunc ẽm doc.⁊ glo.deberet esse de.l.diocesana.Sed cer-
te ob hoc posset defendi glo.ex eo quia procuratio est accessoria
visitandi.j.de rescrip.ex officij.Et ideo sicut visitatio est de.l.iu-
risdictionis.ita etiã debet censeri procuratio que est eius acces- 10
soriũ.vt in.c.accessoriũ.de reg.iur.lib.vj.Innoc.tamen propter
predicta concludebat qd̕ alia ratione nõ dicũtur aliqua esse de
l.diocesana.vel iurisdictiõe:qꝛ sic a iure assumpta ⁊ nominata.
Et potius a iure moderno decretalium q̃ȝ antiquoꝝ canonuȝ.
⁊ videntur fuisse verba magistralia a principio inducta p glos-
sato.x.q.j.in summa.Et dicit ꝙ inuariabilis doctrina de his re
gulariter dari nõ posset per modũ doctrine ⁊ regule.Sed poti⁹
per enumerationem casuũ:vnde sub.l.iurisdictionis enumerat
casus quos glo.enumerat.⁊ illos etiã quos addidit ad gl.⁊ sub
l.diocesana enumerat.⁊ quos addidi ad gl.Et in effectu põt di
ci ꝙ illa dicunt̃ esse de.l.iurisdictionis.a quibus monasteria re
periuntur exempta intelligũtur esse de.l.diocesena.a qbus mo-
nasteria reperiũtur diocesana.⁊ talia sunt illa que sunt enumera
ta sub.l.diocesana.dicit tamen hic Inn.ꝙ mirabile videtur qd̕
collatio sacramẽtoꝝ sit de.l.iurisdictionis.dic tamẽ quod illud
satis probatur.per id quod habetur in.c.interdicimus.xvj.q.j.
vbi arctat monachos ad illa recipienda ab episcopo suo.Et sic
ex quo monasteria nõ sunt exẽpta per canones debent dici esse
de.l.iurisdictionis. ¶ Et no.etiam qd̕ licet stricte sumpto voca
bulo differat.l.diocesana a.l.iurisdictionis.Tamẽ late sumpto
vocabulo.l.diocesana comprehẽdit vtranqȝ legẽ.vt tetigit hic
7 glo.⁊ probatur in.c.auditis.de prescrip. ¶ †Item aduerte quia
licet glo.⁊ doc.hic transeant qd̕ tertia vel quarta mortuarioruȝ
sit de.l.diocesana.tamẽ cõtra hunc fortiter facit quod habetur
in.c.de his.prealleg.⁊ in.c.ij.de sepultu.in quibus patet ꝙ etiã
de relictis locis religiosis seu monasterijs debet̃ tertia aut quar
ta.⁊ sic non videntur monasteria ab hoc iure exempta.⁊ per cõ-
sequens non debet dici hoc ius esse de.l.diocesana.sed potius de
l.iurisdictionis.per id quod.s.dixi. ¶ Soluũt aliqui qd̕ quarta
mortuarioꝝ de relictis monasterijs debetur rectori parochiali.
⁊ ita loquãtur dicta iura:sed non episcopo.sed Inn.in.d.c.j.de
statu mona.reprobat hãc solutionẽ.per id quod habetur in.c.
requisisti.de test.vbi litera videtur velle qd̕ etiã debeatur episco
po.Et id̕ dicit qd̕ posset dici qd̕ hoc ius tertie vel quarte mor-
tuarioꝝ sit de.l.iurisdictionis.Nam videtur recipi in recompẽ-
sationem sacramentorum.facit quod habetur in.c.cum quis.de
sepul.in.vj. ¶ No.non bene dixisse inquantum voluit ꝙ tertia
vel quarta mortuarioꝝ sit de.l.diocesana.Nam potius videtur
esse de.l.iurisdictionis.cum monasteria non sint ab hoc iure exẽ
pta.⁊ hoc quando aliquid relinquitur in morte.Si autẽ dare-
t̃ in sanitate aliquid religiosis:an tũc daretur quarta epõ Inno.
videtur dubitare in.d.c.j.de sta.mona.Sed certe tex.non cauil
lando in.d.c.de his probat ꝙ nihil debetur:de quarta auteȝ de
cimarum gl.posset dicere veritatẽ:quia monasteria habẽt ius
percipiendi decimas de laboribus suis.j.de deci.ex parte.Et sic
episcopus nihil ab eis detrahit:nec etiam rector parochialis.vt
8 patet ex his que habentur in.d.c.ex parte. ¶ †Et quod dixi reli
giosos nõ teneri ad decimas illud debet intelligi ẽm ea q̃ notã-
tur in.d.c.ex parte.j.de deci.⁊ eo.tit.c.nuper.Nam oẽs religiosi

8 ¶ Prope fi-
nẽ huius.c.q̃-
rit.d.Abb.an
ista iura de q-
bus in hoc.c.
possint ꝯpete
re inferiori p-
lato.vers.vlti.
q̃rit̃ nu.viij.

videntur exẽpti a decimis fructuũ quos proprijs manibus co-
lunt.Alias debẽt religiosi soluere decimas nisi essent cistercien-
ses tẽplarij:hospitalarij:vel alij in hoc priuilegiati.⁊ hoc respe-
ctu possessionũ quesitarũ ante cõsiliũ generale.de quo in.c.nu-
per de deci.Nam respectu possessionũ quesitorum postea nõ ha
bent priuilegia etiam cisterciẽses vel alij similes.vt patet in.d.c.
nuper. ¶ In ea.glo.in fi.facit quod habetur in.l.cum de hoc.ff.
9 de excep.rei iudi. ¶ †Extra glos.opponitur ⁊ videtur ꝙ de iure
non possit leuare emendã.de qua in litera.de vi.⁊ hone.cle.cum
ab omni.sol.Hosti.quod contrarium loquitur in delegato qui
facit illicitã petitioneȝ.Hic in ordinario qui licet magis astrin
gatur ad gratis reddẽdum seu impediendum officiũ.s.e. inter
cetera.quando ex consuetudine posset habere ius.de quo in lite
ra vcȝ exigendi emẽdas pro delictis.facit quod habet̃.j.de simo.
c.ad apostolicam.Vel si habente temporalẽ iurisditionem in lo
co iuxta id quod no.glo.j.de delic.pue.c.ij.Et plus etiam dicit
Host.ꝙ poterit leuare idest exigere sportulas.per id quod no.
in.c.cum ab omni.de vi.⁊ hone.cleri.Sed certe [illegible] gloss.ibi vi
deatur velle qd̕ ordinarius potest leuare sportulas.Et idem gl.
iij.q.iij.offeratur.⁊ in aut.offeratur.C.de lit.contest.Tamẽ hoc
non reperitur bene in iure expressum.vt etiam fatetur glo.in di
cta aut.offeratur.quod dicit esse verũ preter q̃ in clericis in qui-
bus reperitur bene expressum per legem cum clericis.aut.ȝ ho
die.⁊ in.l.omnes qui.§.apparitor.C.de episco.⁊ cleri.Sed certe
illa iura non loquũtur de sportulis dandis iudicibus:sed execu
toribus vt in eis patet. ¶ Et ideo videtur quod de iure ordina
rio non debeantur alique sportule ab ipsis partibus:sed debeãt
esse contenti suo salario.facit quod habetur in aut.vt iudi.sine
quoquo suffr.§.j.⁊.§.cogitatio. ¶ Vel secũdo põt dici ad ꝯtra
riuȝ quod illud loquitur in sportulis.Sed hic loquitur de emẽ
10 da pecuniarũ.⁊ hic casus diuersus.⁊ ista videt̃ esse vera. ¶ †Et
an iudex ecclesiasticus possit imponere penam pecuniariam di
ctum fuit.s.in.c.irrefragabili.§.fi. ¶ Nam videtur qd̕ sic si vide
tur illa magis timeri:vt ibi dictum fuit:vel si ex cõsuetudine vel
statuto teneatur delinquẽs ad certam penam.facit quod habe-
tur in.d.c.ij.de delic.pue. ¶ Nec obstat quod habetur.j.de pe.ȝ
vbi videt̃ ꝙ pena nõ debet applicari iudici ecclesiastico:qꝛ illud
verum quando illud fieret ex auaritia:vel quando esset applicã
da priuate persone.secus si monasterio.Sed certe si ipe iudex ec
clesiasticus indigeat poterit etiam in suam vtilitatem conuerte
re cum omnis ordinata charitas incipiat a seipo.l.preses.C.de
seruit.⁊ aqua.de autoritate ⁊ vsu pallij.c.nisi al's deberet deputa
ri ad pios vsus.licet de facto seruetur.vt dictum fuit in.d.c.irre
fragabili.dicit etiam Host.quod ista procedunt quãdo agitur
ciuiliter intellige in modum inquisitionis.facit quod no.de do.
⁊ contu.veritatis. ¶ Nam secũdum eum posset penam ordina
riam temperare.⁊ in aliã trãsmutare.l.qui ergo.§.qui grauior.
ff.de his qui no.infa. ¶ Videtur tamẽ se velle si in modum accu
sationis ageretur quasi velit quod tunc non posset vnã penam
in aliam cõmutare. ¶ Sed de hoc dic vt plene no.per gl.⁊ legi-
stas in.d.§.pena grauior.Vbi legiste non videntur hanc differẽ
tiam admittere.⁊ ibi etiam tangitur maxime per Bart.an si ci
11 uiliter agat̃ †de crimine ad penam applicandam parti põt fieri
cõmutatio in aliam penam.de quo dic vt ibi:quia proprie non
a est materia.c.[a]

1 ☞ Sententia lata contra illũ in quem quis non habet iurisdi-
ctionem est ipso iure nulla.
2 Clerici exemptarum ecclesiarum subsunt episcopis.
3 Expressio eorum que sui natura insunt nihil operatur.
4 Suspensio concernit personam ⁊ interdictum concernit locũ.
5 Reuocare potest quis que perperam fecit.

GRaue. Per rescriptum in quo papa mãdat
ordinario vt corrigat excessus clerico
rum suorum dioce.non datur ei iurisdictio sup exẽ-
ptis.h.d.Et in prima ponitur facti narratio. In se-
1 cũda prouisio.secũda ibi:mandamus. ¶ †No.qd̕ sententia lata
contra illum in quem quis nõ habet ordinariam vel delegataȝ
iurisdictionem est ipso iure nulla. ¶ No.qd̕ per mãdatũ iurisdi
ctionis ordinario excitatiuum non ampliatur nec extẽditur iu
risdictio ad exemptos:sed solum cõmẽsuratur potestas iurisdi
2 ctionis antique excitate. ¶ †No.qd̕ clerici ecclesiarum exẽptarũ
subsunt episcopo.de quo de priuileg.per exemptionem.libr.vj.
¶ No.qd̕ per mandatum per quod mandatur id quod ꝗs al's
poterat facere de iure cõmuni nõ creat̃ noua potestas.vt in.c.
3 licet.s.eo.†Et sic potes notare qd̕ expressio eorum que sui natu
ra insunt nil operatur.de quo in.l.iij.de leg.j.⁊.C.de fideiusso.l.
nõ recte. ¶ No.qd̕ episcopus videtur posse supplere negligẽtiã
exemptorum:vt hic videtur probari a contrario sensu.Sȝ veri
tas est in contrarium.vt hic tangit gl.Et ideo ad literam dũ di
4 cit sit paratus debet suppleri maxime. ¶ †Not.quod suspensio
concernit

concernit personam interdictum vero concernit locū. de quo in.c.j.§.⁊ hec eadē.de sentē.excō.in.vj.vbi plene per Jo. and.in nouella. ¶ †No. qđ quis potest reuocare id quod libere fecit. et prudentiam esse reputari debet si illud reuocet. ⁊ nō expectet ab alio emēdari. facit qđ habetur in aut. de nuptijs.§.j. Et hoc intellige qñ actus est omnino nullus. de quo in.c. nosti.de elec. ⁊ de conuer.coniuga.in.c. diuersis. ⁊ in.l. si post mortem.ff.de adopt. ¶ Ultimo inducitur decr. ad questionē qđ si papa mādauit alicui prouideri in ecclesia exempta licet sita in dioccsi. Sed cōtrarium tenetur per id quod habetur in.c. si propter.de rescr.li.vj. ⁊ in cle. ne romani.de elec. quia locus exemptus nō sit de iurisdictione dioce. Et ideo non venit sub mandato predicto.p id qđ papa dat nouam potestatē: non autē simpliciter exuat antiquā. ⁊ sic non obstat hec decre. ¶ In glo. ibi: merito non habetur. facit de rescri.c.j. ⁊ de reg.iur.c. generi.li.vj. ¶ In ea.ibi: nō tanq̄ delegatus hoc intellige ⁊ declara.per id quod dictum fuit.s.e. ¶ In gl. aperte.l. ⁊ per alia ⁊c. q̄ fecit quasi velit quod caute faciet si aperte nō dicat se male fecisse. Sed potius satisfaciēdo iuri vnde potest palliare ⁊ dicere ſm Hostiē. hoc mō tales sñias quas tuli in talia loca. ⁊ tales personas de volūtate dñi pape relaxo: cui opʒ obedire. facit qđ habetur in.c.i memoria.xviij.di. ⁊ qđ habetur etiam in.c. qualiter ⁊ qñ.de accusa. ¶ In ea.gl. in fi. Sol. vt ibi no. quia regulariter quis posset reuocare a se factū si ipso iure non teneat saluo nisi in penam aliud fuerit statutuʒ. Et secus si actus nō sit omnino nullus. de quo dic vt ibi. ⁊ in remissionibus quas dixi in notabilibus quo ad actū tamē sententie diffinitiue vel interlocutorie. dic vt no.per Jo.an. ⁊ Jo.cal. in.d.c. qualiter.lo.j. de quo etiam in.c. cum cessante.de appel. de quo etiam per legistas in.l. qđ iussit.ff.de re iudi. ¶ In gl. fi. ibi: qđ sententie late tenuerunt supple: q2 priuatio presupponit habitum.l. decem.ff.de verbo.obli. ⁊.j.de despon.impu. ad dissoluēdum. ¶ In ea.ibi: sed potius de facto relaxatur. Et sic videt̄ tenere primā expositionem. ⁊ illa vera quo ad tex. cum expresse hic dicat qđ nullā iurisdictionem habeat. Si autem fuisset vbi ecclesie non fuissent exēpte: licet fuissent subiecte abbati. ⁊ tūc licet primo loco spectet correctio ad abbatem: non tamē debeat episcopus se intromittere nisi in negligentiā abbatis. vt.l. dotem. ff.de verbo.obli. ¶ In ea.ibi: sed potius de facto relaxatur. Et sic videtur tenere primam expositionem: ⁊ illa vera quo ad text. cum expresse hic dicat qđ nullam iurisdictionem habeat. Si autem habuisset vbi ecclesie non fuissent exēpte: licet fuissent subiecte abbati. ⁊ tunc licet primo loco spectet correctio ab abbateʒ. ⁊ non debeat episcopus se intromittere nisi in negligentiam abbatis: quia tunc non teneret quod faceret ante negligētiaʒ. per id quod dictum fuit.s.eo.c. pastoralis. ⁊.c. cum ab ecclesiaruʒ.super glo.fi. ¶ Et no. ex glo. qđ verbum relaxes ex primo significato refertur ad actum validum. ¶ Et si referatur ad actū inualidum: tunc stat improprie ⁊ refertur ad relaxationem facti. facit quod no.glo. in.c.j. quod metus causa.lib.vj. ⁊ in.l.j.ff.de ferijs.

☞ Jurisdictio an ⁊ quando possit delegari.

☞ Absoluere ex cōmunicatos pro violentia manuum iniectione in clericos potest inferior a papa in quibusdam casibus.

His quibus. Habens potestatem absoluendi incidentes in canonē late sententie potest hoc alijs delegare. h.d. Et nō diuiditur. ¶ In tex. ibi: manum.i. in clericos. ¶ †No. qđ iurisdictio etiam specialiter ⁊ a lege cōcessa ſm canones pōt delegari. de quo.s.e.c. quod sedem. ¶ Potest autem dici qđ de speciali prouisione huius capituli illa que sunt in priuilegiū cōcessa possunt delegari in casu hic posito. Et sic non sequit̄ qđ p hoc indifferenter dicēdum esset idem in alijs casibus. ¶ †No. q̄ in certis casibus inferior a papa posset absoluere excōmunicatos pro violēta manuū iniectiōe in clericos. ⁊ qui sint illi casus tangitur in glo. ¶ In glo. ibi: ex officio legationis: legati tamē de latere habent maius priuilegium q̄ legati missi. vt in.c. excōmunicatis.§.ti.j. ¶ In ea.ibi: archidiacono Bononiēsi. No. bene quod archidiaconus Bonoñ. potest absoluere studētes Bononie si incidant in canonē si quis suadente. ¶ In ea.ibi.c. vlt. ⁊ adde quod habetur in.c. peruenit. vbi not. qđ a leui percussione posset episcopus absoluere. ¶ In ea.ibi: dūmodo legatus habebat iurisdictionem: quasi velit quod secus si nudum ministeriū cōmittatur delegato. ¶ Et no. qđ videtur facere hanc differentiā qñ cōmittitur ordinario: vel alteri ex priuilegio ratione dignitatis. Host. tamen hic tenebat oppositum dicens quod etiā si cōmittatur nuduʒ ministerium ordinario: vel ex priuilegio ratione dignitatis qđ non poterit alteri cōmittere. Sed glo. vt dixi sensit contrarium. ⁊ etiam in versi. sed hic. Et sequit̄ hic Joā. and. quod tunc non videtur ministerium cōmitti. ⁊ dato qđ cōmitteretur ex quo non est delegat⁹: sed potius competit sibi ex officio ratione dignitatis poterit alteri cōmittere per hūc tex. qui loquitur indistincte. Nec hic ob.c. fi. de offi. deleg. quia ibi loquitur in delegato: hic in eo cui ex officio cōpetit ratione dignitatis sine alia delegatione.

¶ De officio iudicis. Rubrica.

1. ☞ Abbas monasterij principalis potest agere pro rebus et iuribus monasterij inferioris subiecti ipsi principali monasterio.
2. De aduocato prouidere parti indigēti an spectet ad iudicis officium. ⁊ nu.4.
3. Aduocatus non debet repelli eo q2 domesticus sit. ⁊ nu.8. ⁊.9.
5. Aduocato publico non debentur salaria.
6. Aduocatus an possit compelli ad sumendum aduocationem.
7. Medicus an teneatur sine salario mederi pauperi.
8. Testis de domo iudicis non debet produci.

Ex literis. Ad officium[a] iudicis etiaʒ delegati spectat p̄uidere de aduocato parti que nō pōt illū habere. ⁊ poterit iudex dare aduocatum etiaʒ illū qui eidē iudici est domesticus. ¶ Et in primo ponit̄ facti narratio. Et in secunda decila consultatio. secūda ibi: mandamus. ¶ In text. ibi: vertebatur. Et infra decidit̄ qđ causa fuit ꝯmissa per sedē apostolicā ipsis iudicibus. de quibus in suprascriptione. ¶ Item ibi monasterij idest fosse noue. ¶ Item ibi factuʒ supple: quatenus datus fuerit dictus. N. in aduocatū alteri parti. ¶ Item ibi: tutus erat. Et infra decidit̄ ꝯsultatio qua querebant iudices quid iuris ⁊ quid fiendum. respondetur vt sequitur. ¶ †No.j. qđ abbas principalis monasterij posset agere pro rebus ⁊ iuribus inferioris monasterij subiecti ipsi principali monasterio. de quo plene.j.de iudi. cum deputati. per Inno. de resti.spo. olim causam. ⁊ p modernos in cle.j. de rescrip. ¶ †No. qđ ad officiū iudicis spectat prouidere de aduocato parti indigenti. de quo in glo. ¶ No. q̄ nō posset repelli aduocatus ex eo q đ sit domesticus: nec etiam ex eo qđ sit domesticus aduocati alterius partis. Et ratio esse potest: q2 nō dicit̄ proprie esse iudicis nec aduocati.ij.q.vj. biduum. ¶ In glo.ij. ibi: econtra distributio aduocatorum supple. ⁊ sic vna pars tantum non habeat oēs valentiores: sed potius etiam detur: vel aliquis alteri parti de ipsis valentioribus. ¶ In ea.ibi: hodie vero. Et sic videtur velle glo.†qđ hodie non teneatur iudex prouidere: quia econtra distributio fiet aduocatorum. ⁊ sic trāsit etiā Jo.an. ⁊ do. Anto. ⁊ glo.iij.§. tua vero.ver. si vero. ⁊ etiam in.l. prouidendum.alleg.in glo.C.de postu. sed Cy. ibi non tenet contrarium dicēs qđ etiam hodie si petatur debet esse aliqua distributio aduocatorum per illam.l. prouidendum que non reperitur correcta. ⁊ sic remanere incorrecta in suis viribus. per.l. sancimus.C.de test. ⁊ quia iurium correctio est euitanda. de elec. cū expediat.lib.vj. ⁊.C.de appel.l. precipimus. †Et q2 licet hodie salaria non debentur aduocato publico: tamen salaria que dant̄ per clientulos succedūt loco salarij de publico. vt no. dixit glos. in.l. fori.C.de aduo.diuer.iudi. ⁊ sic non obstat ratio glo. ¶ Itē adde circa ista quod no. Specu.eo.tit.§. deseruit. veri. ante lit. contest. vbi in effectu recitat opinionem Alberti Papieñ. qui tenebat idē qđ Cy.in.d.l. prouidendum.C.de postulā. †An autem compelli potest aduocatus ad assumendum aduocationeʒ dic quod sic per hunc tex. ⁊ per id quod habetur in.l. sancimus. in honorarijs.ff.de va. ⁊ extraor.cog. Et precipue vbi propter aduersarij potentiam non potest habere pars aduocatuʒ. facit quod habetur hic in tex. ⁊ in legibus alleg. hic in glo. debet tamen salarium dari pro modo seu qualitate cause. vt in.d.§. in honorarijs. Et hoc si pars est sufficiens. Si autem esset paup ⁊ impotens: tunc consueuit aliquādo ꝯstitui certus aduocatus cui datur salarium de publico qui habet pro pauperibus aduocare. Si autem non reperiatur talis. tunc dicit Jo.and. post Hostien. quod iudex potest dare etiā tali aduocatum. ⁊ tenetur talis acceptare. ⁊ etiam sine pecunia aduocare. facit qđ habetur in.l.j.§. ait pretor.ff.de postulā. ⁊ in.l. nec quicq̄.§. aduocatos.ff. de offi.procon. ⁊ leg. ⁊ quod tangit hic etiam glo. in fine. Et pro hoc etiam quia ex diuino precepto tenetur quis diligere proximum sicut seipsum. Math.xxij. Et quia omnem gratiam scientie ⁊ sapientie habuit a deo: ⁊ gratis accepit. ⁊ sic gratis debet dare.j.q.j. in summa. ⁊ de mag.c.j. ¶ Et si dicatur quod forte fecit ex tempore in adipiscendo. respondebitur ei ſm Hosti. quis dedit eis istas expensas quasi ex dei gratia ⁊ permissiōe habuerint. Et quia scientia est donum dei. ⁊ non cōsequitur quis eā ex propria virtute vel suis expensis: sed potius ex gratia diuina iuxta illud. Omne datum optimum ⁊c. vt in epistola.j. Jaco. et transsumptiue in.c. q̄ pio.j.q.ij. facit quod habetur in clemē.j. de mag. ⁊ in.l.j. ⁊.ij.ff.de legi. ¶ Et pro predictis etiā facit quod

[a] ¶ Ad officiū. Idē summat hic do. Abb. Et vide ibidē casum longū in terminis.

7 no. glo. xiij. dist. c. j. in sum. vbi glo. etiam dicit† qd medicus tenetur etiam mederi pauperi etiam sine salario. ꝛ hoc in laicis: clerici autē beneficiati qui habent expensas de beneficijs .j. de preben. cum multo fortius ad hoc tenētur scilicet pro pauperibus ꝛ miserabilibus personis etiam gratis aduocare .j. de postu. c. j. ꝛ fi. Et plus dicit Host. quod iudex talibus personis miserabilibus etiam nō petētibus debet aduocatum offerre. d. l. nec q̄q̄. §. aduocatos. ¶ In gl. fi.ª in fi. non ibi diffinitur quid iuris: sꝫ

8 hic in capitulo isto. ¶ †Sed contra glo. ꝛ tex. istum facit ꝛ videtur quod aduocatus non possit esse domestic⁹ iudicis: qꝛ testis de domo iudicis non debet produci. iiij. q. iij. c. fi. Sed aduocatus videtur quodāmodo esse testis ꝛ plusq̄ testis: quia de facto ꝛ de iure iurā. clientuli dirigit in iudicio. ꝛ ea ꝓsequitur .j. de iudi. pastoralis. ꝛ. C. de postu. l. quisquis. Solu. quod aliud in teste cuius dicto creditur de his que vidit vel audiuit. ꝛ sic ei⁹ dictū est alteri preiudicabile. Secus in aduocato cuius dicto non creditur nisi inquantum iure iuuetur. l. ab ea parte. ff. de probatio. Nam dꝫ erubescere sine l. loqui. C. de colla. ¶ Uel secūdo posset dici quod in subsidium vbi alius haberi non posset admittitur etiam testis domesticus. ꝛ similiter aduocatus. xiij. q. ij. q̄q̄. et facit quod no. j. de testi. veniens. Et ideo nimirum si hic admittitur aduocatus: qꝛ forte alius non inueniebatur: vt innuit litera. Prima tamen solutio est generalis. ¶ Sꝫ iterato posset opponi quod imo domestica adiunctio aduocati potius debet repellere iudicem: seu facere quod propter illum iudex repellatur q̄ coniunctio domestica partis. de qua est certum quod ꝓpter illam iudex posset repelli. de offi. dele. causam que. Nam pars vt plurimum est rudis ꝛ simplex aduocatus vero subtilis ꝛ malitiosus. C. māda. l. ab anastasio. ꝛ consueuit sibi acquirere magis familiaritatem domini q̄ pars. ꝛ magis secreta domini rimari. ꝛ sic de facili propter suam continuam pulsationeꝫ posset ipsum iudicem in suam partē trahere iuxta illud vulgare gutta cauat lapidem ꝛc. ¶ Soluit Hostiē. quod iura non considerāt hanc subtilitatem sed affectionem ad causam. Nā maior est partis affectio ad vincēdā causam q̄ aduocati. Nec est presumptio quod aduocatus ita ardenter procuret causam clientuli sicut ꝓpriam procuraret. Nam quādoq̄ aliqui aduocati recepto sala-

9 rio non multum curant de eadem. ¶ †Et ideo secus quādo aduocatus est pars domestica iudicis ꝛ familiaris vel commensalis ꝛ pro hoc etiam: quia facilius intercedit pro familiari suo q̄ pro aduocato: quia causa aduocati non est tamē proprie aduocati fatetur tamē quod si appareret quod aduocatus nimis ardenter assumeret causam ꝛ totis virib⁹ laboraret vt inclinaret dominum ꝛ ipsum iudicem in sententia partis. ꝛ per hoc iudex nimis sibi faueret. Tunc posset ipse dominus iuste recusari nō simpliciter: quia dominus aduocati per hunc tex. ¶ Sed ex eo quod nimis fauens. j. vt lite non contest. c. accedens. el. ij. ¶ Unde ex modo proponendi ꝛ circunstantijs in libello recusatiōis apposite iudex super causa recusationis adit⁹ aliquādo posset ab adeuntibus recusari. per id quod no. de offi. delega. suspicionis. ꝛ de appellatio. legitima. lib. vj.

☞ Officium iudicis ꝛ actio differunt. ꝛ nu. 7.

a ¶ In gl. fi. Si q̄ris vtrū propter familiaritatē existenteꝫ inter iudicē ꝛ aduocatū alterius partis si alia pars possit iudicē recusare. Distingue vt hic per do. Hēri. boych. in prin.

b ¶ Si iudicis. Ad intellectū huius. c. ꝛ ei⁹ materie: quia magis sapit doctrinā legalē q̄ canonicā vid. doc. Bar. ꝛ Bald. ꝛ ceteros in. l. ij. ff. de iurisdi. om. iud. ꝛ Spe. in duob⁹ titulis sꝫ. de off. om. iudi. in prima parte. ꝛ de off. iudi. in quarta parte et is pcursis ꝛ que scribit hic dominus Jo. de imo. hēbis plenā notitiam materie de off. iudi.

b **Iudicis.** Si iudicis^b officium succedit loco actionis in illo sicut in actione: necessaria erit litis cōtestatio. sꝫ si simpliciter fuerit ꝓposita. Secus si incidēter in iudicio intētet. Et sunt due partes principales: sicut sunt duo dicta principalia. secūda ibi: al's. ¶ In tex. ibi. al's idest si nō principaliter: sed incidēter imploraꝛ iudicis officiū seu ipsa restitutio in integrū. ¶ No. qd vbi iudicis officium principaliter deducitur in iudicuꝫ ꝛ succe-

1 dit loco actoris. Tūc litis ꝯtestatio est necessaria. ¶ †No. aliud est officiū iudicis. aliud actio. Et sic facit cōtra glossatorē iuris ciuilis qui dicebat ꝙ officium iudicis est actio per legē actiōis verbo. ff. de actio. ꝛ obliga. sed Jo. an. ꝛ Azo fuerunt in ꝯtraria opiniōe. per id qd habetur in. l. qd si minor. §. fi. ff. de minorib⁹. Et pro hoc etiam quia iudicis officiuꝫ nō presupponit obligationem. l. qui per collusionem. ff. de actio. emp. ꝛ. l. qui certus. ff. de annuis leg. secus in actione. l. licet. §. ea obligatio. ff. de procu. ¶ Posset tamen dici pro concordia qd sumēdo actionem stricte officium iudicis nō est actio vt dixi. Sed late sumpto vocabulo sic ꝛ sic saluaꝛ opinio martini. facit quod no. glo. institu. de act. in prin. in quarta glo. ꝛ plene no. per Bar. in. l. j. ff. de iurisdi.

2 ctiōe om. iudi. ¶ †No. quod restitutio in integrum nō petitur iure actionis: sed officio iudicis. de quo in. d. l. quod si minor. ff. de mino. ¶ No. quod vbi iudicis officium imploratur incidēter ante ingressum cause. ꝛ sic ante lit. contesta. vel post non est necessaria litis ꝯtestatio. facit qd no. per gl. in rubri. ff. de interrog. actio. ¶ Ex predictis etiam no. quod etiam ante lit. ꝯtest. posset iudicis officium implorari. de quo. j. de appella. signific.

3 ¶ †Et adde etiam quod no. per Bart. in. l. iiij. §. hoc autem. ff. de dāno infect. ¶ Quādoq̄ autē intenditur officiū iudicis ad instantiam partis. ꝛ hoc casu quando imploratur ꝯtra certam personam. Quandoq̄ autem contra incertam personam seu cōtra nullam. Sed aduersus factum suum. de quo hic tangitur in

4 glo. ij. Et plenius prosequitur Specula. in glos. ꝓalleg. ¶ †In glo. j. ibi. ꝛ non de iure actionis non intelligas gl. quod pro illis que occurrant post lit. contesta. non possit competere actio: qꝛ male diceret: quia si detur dānum in re petita post lit. cōtestatā competit actio. l. aquilie. sicut si ante litem contesta. datum esset dānum. l. non solum. ff. de rei vendi. ꝛ. l. j. ꝛ. ij. ff. ad. l. aquiliam. Et similiter si petatur ancilla. ꝛ nascatur partus post litem contest. competit rei vendi. etiam pro partu. l. partum. C. de rei vendi. et in. l. solum. §. j. ff. de rei vendi. Sed intellige glo. quod non est necesse quod petantur iure actionis. Sed possunt peti officio iudicis deseruiēti actiōi proposite. l. ediles. §. item sciendum. ff. de edili. actione. etiam si talia non fuerunt in libello petita. Sꝫ vbi contigisset ante litē contest. nō intromitteret se iudex nisi essent

5 specialiter petita in ipso libello. vt in. d. §. item sciendū. ¶ †In eadem ibi: post litem contesta. admissam de culpa autem ꝯmissa ante litē contest. nō teneꝛ bonefi. possessor. l. si homo. ff. de rei vendi. licet malefidei possessor. vt ibi no. tamen deberet tūc in libello specialiter peti rationem haberi ex quo ante litem cōtestatam contigisset. ¶ In ea. ibi. ꝛ in multis alijs. de multis alijs casibus prosequitur hic Inno. ꝛ Joan. an. ꝛ Spec. co. titu. §. j. in prima parte quorum aliquos tetigi post glo. ¶ Et no. bene precipue vltimum casum quem ponit hic Inno. inter alios in quibus dicit competere iudicis officium. ꝛ illud posse implorare. vnde quando quis vult dicere sententiam nullam vel processuꝫ nullum poterit hoc dicere per officiū iudicis quod not. allegat quod habetur in. c. in nostra. de procura. ꝛ idem tenuit Bar. in. l. que sub cōditione. §. fi. ff. de conditio. insti. facit. l. si expressum. ff. de appella. ¶ In glo. ij. ibi: cum alia actione. Et ideo dum litera dicit quod pro actione proponitur debet intelligi idest loco actiōis deficiēte non autem intelligas pro ipsa actione subsi-

6 stente. ¶ †In ea. ibi: non debet ei tribui ꝛc. Et sic videtur velle quod officium iudicis detur in subsidium. ꝛ non concurrat cū alio remedio quod intelligatur verum ꝭm Joā. quādo est officium rescissorium vt est officium quod competit pro restitutione danda ratione lesionis aduersus sententiam vel contractuꝫ vel prescriptioneꝫ. Secus in alio officio iudicis: qꝛ bene pōt cōcurrere cum ordinario prout legitur ꝛ no. in. l. j. §. j. per hanc. ff. de rei vendi. vt patet etiam in. l. de vsu. ff. de varijs et extraordi. cog. in quatuor casibus ibi positis secundum vnum intellectuꝫ competebat remedium ordinarium vt ibi etiam tangit Bar. ꝛ tamē competit etiam officium iudicis. Ideo dicitur ꝙ fuit inductū causa adiuuādi ius cōmune vt etiam no. gl. in. d. l. j. §. per hanc. ideo potest concurrere cum iure communi. ꝛ sic sit cū remedio ordinario. ꝛ pro hoc etiā bene facit quod no. Inn. s. ti. j.

7 in. c. conquerēti. ꝛ ibi etiaꝫ tetigit. ¶ †Et no. etiā ex predictis ꝙ ex quo in casu capituli huius proponiꝛ loco actionis deficiētis

patet

patet q officiũ iudicis non est actio de quo dixi in notabilib⁹. Que autem sit differẽtia an sit actio an vero officium tetigi aliquid in notabilibus quia actio presupponit obligationem. et sic illum obligatum contra quẽ agitur. Sed potius esse factũ propter quod iudex debet vel potest suũ officium impartiri contra cõuentũ. et sic diuersa est forma libellandi in actione a forma libellãdi in officio iudicis. ¶ Itẽ est alia notabilis differẽtia. qr ille contra quẽ competit actio per interpellationem etiã extraiudicialem competit etiã in mora. l. quanti. ff. si cer. peta. et l. mora. ff. de vsur. Sed secus est quando solũ competit officium iudicis quia tunc non constituitur quis in mora per interpellationem extraiudicialẽ. Sed oportet q vocetur ad iudiciũ et imploretur officium iudicis contra eum. l. cũ postulassem. ff. de dam. infect. ¶ Itẽ est differentia ẽm Inno. hic q vbi competit iudex necessitatur ad deseruiendũ actionẽ propositã. facit qd not. in. l. iiij. C. de postu. per glo. sed secus ẽm eum quando competit officiũ iudicis. et hoc etiã videt̃ sequi Bart. in. l. j. ff. de iurisd. om. iudi. vbi dicit qd cũ officiũ iudicis non sit ius residens in parte sicut est actio que est ius prosequendi in iudicio illico qd sibi debet̃ insti. de actio. §. j. sed est quid residens in iudice. Ideo ẽm eũ alibi dicitur qd iudicis officiũ dicitur misericorditer implorari vt no. glo. in rubrica. ff. de interro. actio. fatetur tñ q aliquando facit iudex iniuriã parti si officium suum. et sic officiũ iudicis nõ exhibet sibi quando competit per id qd habetur in. l. j. §. j. ff. de aqua quoti. et estiua. et ideo etiã poterit appellari si deneget. l. j. et ij. C. si sepius in integ. resti. pos. Et residet Bar. in. l. j. et Joan. and. et do. Anto. hic cum dicto Inno. ¶ Potes dicere q si lex aliquid cõmittat potestati iudicis. tunc potest procedere q nõ necessitatur iudex ad id faciendum. licet possit si velit nisi aliud appareat expresse dispositum per id qd habet̃ et notatur in. l. nõ quicquid. ff. de iudi. et in. l. sepe. ff. de offi. presi. et in cle. ij. ad finez. de iudi. Alias videretur q iudex tenetur suũ officium impartiri petenti. lz regulariter non teneatur impartiri si non petatur l. iiij. §. hoc autem. ff. de dam. infec. cum ibi notatis per Bartol. ¶ In eadẽ ibi sicut in iudicijs debet lis contestari. et sic eadem ratione libell⁹ offerri. Et sic apparet super quo debet vel debeat fieri contestatio. facit quod habetur in. c. j. et ij. de libel. obla. et in c. j. de litis conte. †Et an etiam libellus debeat porrigi quando 8 imploratur officiũ iudicis tractauit Bart. in. l. nec quicq̃. §. vbi decretũ. ff. de offi. procon. et lega. ¶ In eadẽ ibi et non perpetuatur per lit. contest. †Nam dz incohari et terminari infra quadriẽ 9 nium a tempore lesionis numerandũ. l. penul. et fi. C. de temp. in integrum restitu. et in cle. j. de resti. in integ. Nec aliquo modo vltra durare posset vt patet in dictis iuribus saluo eo qd habetur. C. eo. l. fi. ¶ †In ea. ibi celebrato solenniter dicit glos. q si in 10 contractu inito cũ ecclesia non interuenisset solẽnitas debita de quo. xij. q. ij. sine exceptiõe ꝯtractus esset ipso iure nullus. Ideo nõ esset necessaria restitutio. l. in cause. ff. de mino. Et quia quod nullũ est restitui non potest de quo. j. de despon. impube. ad dissoluendũ. ¶ In eadem ibi directe id est principaliter. ¶ Nam si incidenter peteretur restitutio non esset tũc necessaria contestatio vt hic patet in secundo responso. †Et intelligo q ecclesia 11 potest petere restitutionẽ aduersus contractum. licet interuenerit solennitas debita si ecclesia fuit lesa in pretio rei. facit quod habet̃ in. c. j. de resti. in integ. ¶ In eadẽ ibi quidã dicebant &c. Et hanc partem Phi. respondens ad hunc text. quod debebat intelligi quando procedebatur partibus presentibus qr tũc necessaria est contestatio. Sed vbi pars est absens per contumaciã tunc bene poterit etiã pcedi lite non conte. per. l. in cause. §. causa cognita. ff. de mino. que habet̃ in gl. alle. ¶ †Et per hoc addu 12 cebat Inn. de cã electionis in qua partibus psentibus lis est cõtestanda. ẽm hoc de elec. dudũ. l. ij. ¶ Et tñ altera parte absente per contumaciã poterit procedere ad diffinitiuam etiam lit. non contest. j. vt lite non contest. §. porro. ¶ Et hanc opinionẽ etiã vr̃ sensisse Bar. in. l. ab hostibus. §. sed et simplr̃. ff. ex quibus cau. ma. lz ibi ex toto se non firmet sed remittit ad notata p do- 13 cto. in aut. si oẽs. C. si ab here. se absti. ¶ †In eadẽ ibi per quam etiã constitutionẽ non perpetuat̃. Et sic satis vr̃ innuere q contestatio litis sit necessaria in restitutione[a] in integrũ reddenda vt pz ex supradictis gl. In effectu vr̃ esse q restitutio in integrũ petat certã personã tunc necessaria sit lit. conte. nec potest pcedi ad diffinitiuã lite non contest. contra contumacẽ. Sed poterit procedi ad missionẽ in possessionẽ fiendam in re propter quam petit̃ restitutio. Si aũt non petitur contra tertiam personã. Sz contra factũ suum vt contingit in casu auf. si oẽs palle. q̃n videlicet minor petit se restitui aduersus aditionẽ hereditatis per eum inconsultũ factã vt sic licitũ sit sibi abstinere ab ipsa hereditate quã adiuit. et tunc non est necessaria litis contestatio. qr tũc non est cũ quo possit fieri contest. ex quo contra certã personaz non agetur. sed solũ iudicis officiũ imploretur aduersus suum factum. facit qd habet̃. j. co. vt lite non conte. q̃m. §. sicut. et cum ista opinione glo. cõiter transeunt legiste. Nam Cy. aperte illam tenet in dicta aut. si oẽs. circa fi. Bar. etiam in. l. j. ff. de iuris. om. iudi. et in. l. nec quicq̃. §. vbi decretũ. ff. de offi. procon. et leg. et remittit ad no. per Cy. in. d. aut. si omnes. et ad hanc glos. ¶ Sed aduerte quia Odoffre. et quidam alij non videntur tenere hanc opinionem. et tangit Specu. in titu. de restitu. in integrum. §. et circa fin. Et mouetur ipse Odoffre. quia vbi per remedium missionis in possessionẽ non est plene consultũ parti videtur quod possit deueniri ad diffinitiuã etiam lite non contest. contra contumacem. facit qd no. in auf. qui semel. C. co. per legistas et maxime per Bar. Sed in casu proposito non vr̃ plene consuli pmissione in possessionem petenti restitui in integrum vt statim dicetur. ergo videtur q debeat posse procedi ad diffinitiuam etiam lit. non conte. cõtra cõtumacẽ. et pro hoc etiam bene facit. d. l. in cause. §. causa cognita. licet gl. hic nitatur responderi q debeat intelligi quando lis erat contestata vel quando non petebatur restitutio contra certam personã. Quod aũt non bene consulatur petenti restitutionẽ per missionẽ in possessionem patere potest diligenter cõsideranti q causa restitutionis in integrum dz finiri et terminari infra quadrienniũ. Sed tempore lesiõis. vt in l. fi. C. de tempo. resti. regulariter etiã no. in cle. j. de resti. in integ et etiã tangit glo. hic. ¶ Item officiũ iudicis per quod petit̃ restitutio cum detur fauore persone cõnumerari. Sed inter questiones psonales. et sic accedat ad materiã actionũ personaliuz vt hic voluit glo. circa finem. ¶ Sed vbi fit missio in personali contra contumacẽ missus non consequitur possessionẽ veram. Sed solũ causa custodie vt. j. vt lite non contes. q̃m. §. in alijs. vñ quandocunq̃ veniens post annũ biennũ vel etiam quadriennium saltẽ vsq ad. xxx. annos poterit recuperare ille contra quẽ factũ est missio vt patet ex his que notan. in. d. §. in alijs. lz sec⁹ sit quando missio fit in reali actione qr tunc solũ infra annum auditur volens recuperare possessionẽ vt in. d. c. quoniaz. §. qd si super. facit quod no. in. l. properandũ. §. si autem reus. C. de iud. et in. l. ij. C. vbi in rem actio. et C. quomodo et quando iud. in. l. consentaneũ. Et ideo poterit venire post quadriennium et comparere ille contra quẽ facta fuit missio et recuperare possessionem et tñ nõ erit finita cã restitutionis nec cõcessa restitutio nec etiã dari posset ex quo lapsum erat quadrienniũ. Et sic euidenter patet q per talẽ immissionẽ non est sibi bene consultum. Et ideo dicebat ipse Odoff. q antequ procedatur ad diffinitiuã cõtra absentẽ cõtumacem debebit compelli captis pignoribus et mulcta indicta ad comparendũ. facit. l. j. §. quod ergo. ff. de ven. inspi. et in. l. si quis magistratus. ff. de mu. et hono. et si comparebit fiet litis conte. et postea procedetur ad diffinitiuam. et sic intelligatur hec decre. et quod habetur in. l. papinianus. §. fi. ff. de a mino. Si aũt non venit et sic pertinax tunc dicit q si infra tres menses non venit tunc poterit procedi ad diffinitiuam etiaz in lite non cõtest. pro quo allegat tex. in dicta. l. in cause. §. causa cognita. vbi dicit indistincte posse procedi contra absentem cõtumacem nec distinguit an lis contestata an non sic indistincte videt̃ intelligẽda. l. de pretio. ff. de publi. Et ratio. c. quia circa. de priuilegijs. et sic erit speciale in causa restitutionis lite non cõtesta. facit qd habet̃ in dicta aut. si omnes dicit etiam in Spec. in loco preallē. q posset dici q ista non erit sententia. sed decretum per. l. sancimus. §. cum autem. C. ad trebel. Sed certe in hoc nõ approbat̃ et etiam in alio casu penitus diuerso loquit̃ Joan an. in additione Spec. in loco palle. dicit questionẽ fuisse de facto inter monasteriũ nouaculanũ ex vna parte et cõuentũ sancti Joãnis in persicheto ex alia qr cõcedenda fuit restitutio aduersus quandã sñiam latam in fauore cõitatis sancti Joãnis contra monasteriũ et dicebatur q sñia lata super restitutione nõ valebit qr fuerat lite non conte. Et pro parte cõitatis erat Odoff. qui dicebat q non debebat valere tanq lata ordinario iudicio non seruato. nam de ordinario iudicio est q fiat li. conte. vt no. in. c. in causis. de off. delega. et in. l. prolatum. C. de sen. canoniste. ij. q. vj. sub. §. diffinitiua. allegant hanc decre. quia ex quo restitutio in integrũ principalr̃ fuerit petita et succedebat loco actionis debebat lis contestari vt hic dicitur. Sed Franci. accur. erat pro monasterio et allegabat casum in. d. l. in cause. §. causa cognita. et etiam in dicta auf. si omnes finaliter dicit fuisse determinatum q cum processum fuit partibus psentibus et lite non cõtest. q non teneret sñia lata pro monasterio super restitutione. 14 ¶ †Unde potes concludere q̃n restitutio petitur ꝯtra certam psonã q aut procedit̃ partibus psentibus et tunc dz lis ꝯtestari alias nõ vz pcessus per hanc decreta. ¶ Tamen do. Anto. hic videt̃ velle q si iudex mandauit litem contestari et finaliter non potuit inducere partem ad contestandam q tunc posset procedi ad diffinitiuam etiam lite non contestata. facit qd no. gl. notabilis. in aut. qui semel. C. q̃mo et quãdo iud. Nam tunc videtur

[a] ¶ Litis ꝯt. an sit necessaria in cã restõnis. et adde h. d. abb. sup gl. fi. l. ij. co liu. ver. in eadẽ glo. nu. 9.

reputandũ pro absente p ea que ibi no.glo.notabilis.tamẽ hoc non est sine dubitatione propter istũ tex.⁊ p id qđ no.Jo.an.in addi.p̃all'.Et qꝛ iudex posset p̃cipere sibi sub magna pena ꝙ nõ discedat a palatio anteq̃ cõtestetur.Et sic verisimile est qđ si iudex vellet poterit contestari.¶ Si aũt pars se absentauerit ⁊ sit contumax.tunc ad opiniones euitandas debebit seruari in practica qđ.s̃.tetigi.vcꝫ ꝙ iudex conetur ꝯpellere partẽ ad comparendũ remediis p̃torii captis pignoribus ⁊ mulcta indicta.tñ si comparebit poterit fieri contestatio ⁊ demũ procedi ad diffinitiuã.Tamẽ si hoc non obstante p̃seueret in ꝯtumacia.Tũc poterit expectari infra tres menses vel infra aliũ terminũ a iudice statuendũ.Et si non veniat poterit procedi ad diffinitiuã etiaꝫ lite non contest.per dictũ.§.causa cognita.Et quia hoc casu nõ posset plene consuli per remediũ missionis in possessionẽ vt.s̃. dictũ est.Et per hoc etiã videtur ꝙ etiam si sit presens ⁊ sit ptinax in nolendo litẽ contestari ex quo ipso absente posset procedi ad diffinitiuã lite non contest.ex quo aliter non potest cõsuli per missionẽ in possessiõeꝫ ⁊ sic posset ĩtelligi ⁊ saluari dictũ do.Ant.secus qñ potest consuli per remediũ possessionis in possessionẽ.⁊ sic põt succurri pti.qꝛ tunc poterit p̃cedi ad diffinitiuam lite non cõtest.Et sic intelligiť gl.singularis in dicta auť.q semel.Licet aũt cautũ sit seruare practicã quã.s̃.dixi p̃pter opiniones vitandas tñ satis puto de iure procedere opinionẽ quã tenuit Phi.Et etiã videtur voluisse Jo.an.in addi.predicta ⁊ Bart.in.d.l.ab hostibus.vcꝫ ꝙ si procedat partibus p̃sentibus debeat lis contestari vt aliter non vꝫ processus si processuꝫ fuerit ad diffinitiuam qđ intellige saluo casu quẽ dixi de pertinacibus in contestando.¶ Si aũt procedatur contra absentẽ cõtumacẽ tũc vr̃ ꝙ possit procedi vt teneat processus si procedatur ad diffinitiuã etiam lite non cõtest.per dictũ.§.causa cognita. Et etiaꝫ dato ꝙ iudex non fuerit conatus compellere eũ ad cõparendum tamen vt dixi tutius est cõpellere ad opiniones euitandas do.autem Ricar.de salice.vt hic refert do.Anto.distinguebat an petať restitutio per officiũ rescindens quod est preparatoriũ ad iudiciũ rescissoriuꝫ ⁊ tunc non sit necessaria litis cõtesta.Et sic intelligit.§.causa cognita.An vero intentetur officiũ rescissorium per quod fit ipsa restitutio.⁊ tũc necessaria sit litis contestatio.⁊ sic intelligit hoc.c.intelligit autẽ esse officiuꝫ rescindens qđ venit per modũ agentis ad restituendũ id per qđ quis leditur facit.j.de restitu.in inte.c.cum ex literis.Sed officium rescissoriũ hoc est actio rescissoria se hꝫ p modũ patientis quia super illa fit rescissio impedimẽti quia efficaciter non competit nisi facta restitutiõe.facit quod habetur in.l.nec quicq̃.§.exemplo.ff.ex quib.cau.maio.⁊ quod habetur in.l.in cause.§.interdũ.ff.de mino.¶ Pone exemplum si res tua fuit vsucapta.⁊ sic per vsucapionẽ perdidisti dñm te absente causa reipubli.⁊ sic rei vendicatio fuit extincta.si postea reuersus petis restitui prius implorabis officiũ iudicis qđ diciť officium rescindẽs vt sic tollatur vsucapio per quã lederis.qua sublata intelligitur tibi restituta actio prima.⁊ sic competit officiũ seu iudiciũ rescissoriũ ƀm eũ ⁊ poterit intentare vtilẽ rei vendicationẽ.Et sic iudiciũ rescissoriũ ⁊ tunc est necessaria litis contestatio.Sꝫ certe ista opinio non plꝫ quia iudiciũ non competens post rescissionem concessam appellať vtilis actio rescissoria.l.in honorariis.§.sed cũ rescissa.ff.de actio.⁊ oblig.Et facit qđ no.in.l.fi.C.ex q.cau.Et ideo si transit actio est mirandũ si ipsa lis debeat contestari per id qđ habeť in.l.j.ff.de edẽ.in prin.Sed de isto iudicio non loquiť hic.Sed de officio iudicis rescindẽs ꝙ nõ est actio. vt.s̃.dictũ est.⁊ sic eius opinio reprobať p hũc tex.qui loquitur proprie in officio rescindente qđ posset etiã vocari officiũ rescissoriũ.Nã noĩa verbalia habẽt ⁊ habere pñt sensum actiue ⁊ passiue vocis.l.filiusfa.de testa.vbi hec verba testamenti factio concernunt factionẽ actiuã p quã quis contestatur.⁊ facit de test. ¶ Itẽ passiuã per quã possit de aliquo fieri testamentũ hoc est per testm̃ relinqui alicui qui sit capax ad capiendũ ex testamẽto facit qđ habeť in.§.legari.insti.de lega.⁊ qđ not.etiã Bar.in.d.l.fi.C.ex quib.cau.maio.⁊ ideo tene opinionẽ quã.s̃.dixi. ¶ Et per predicta etiã pꝫ quid iuris si minor vel ecclesia ledať in contractu solũ respectu dñii ⁊ non respectu possessionis. vt qꝛ possessio ante contractũ erat penes illũ cũ quo cõtrahit ecclesia vel minor.quo casu si ratione lesionis petiť restitutio aduersus cõtractum solũ dꝫ rescindi ꝯtractus nõ aũt p restitutionẽ in integrũ ꝯsequiť ipsam rẽ.qꝛ restitutio in integ.est in pristinũ statuꝫ repositio ⁊ dꝫ restituere id qđ abstulit lesio.l.qđ si minor.§.restitutio.ff.de mino.¶ Et sic cũ lesio causata ex ꝯtractu solũ concernat dñium ⁊ non possessionẽ per restitutionẽ in integrũ nõ cõsequiť tunc possessionẽ ⁊ solũ vt tollať obstaculũ ꝯtractus.vt sic illo sublato possit postea res peti a possessore. Secus si ecclesia vel minor lederet cõtrahendo in dñio ⁊ possessione qꝛ possessio esset penes eos tpe ꝯtractus ⁊ virtute ꝯtractus illũ transfert in cõtrahendo in dñio ⁊ possessione qꝛ possessio esset penes eos tẽpore qꝛ tũc si fuerũt lesi occasione ꝯctus per restitu.in integruꝫ consequuntur etiã possessionẽ rei ƀm ea que notan.in.l.qui pro.§.item queritur.ff.de p̃cu.⁊ in.d.l.fi.C.ex quib.cau.⁊ per Bart. ibi ⁊ in.l.ab hostibus.§.sed simpliciter.An ergo reqrať contestatio si petitur restitutio eo casu quo lesio non fuit circa possessionem.vr̃ ꝙ nõ ex quo in effectu per restitutionẽ non petiť aliqd addi vel fieri per aduersariũ.Sed in ꝯrium facit qđ restitutio tũc petitur cõtra certã personã ⁊ principaliter imploratur ⁊ nõ aduersus suũ factũ petiť ex quo petiť ꝯtra certã personã ⁊ principaliter implorať hic vero petiť ex quo petitur.lꝫ non petatur aliqd fieri vel dari vr̃ ꝙ ꝯtestatio sit necessaria per hunc text.qđ intellige ƀm distinctionẽ quã.s̃.dixi.Bar.in.d.§.sed qđ simpliciter forte voluit sentire ꝙ hoc casu qñ non petiť aliquid dari vel fieri lꝫ petať contra certã personã possit p̃cedi lite non contest. tñ ipse idẽ ibi vr̃ dicere hoc verũ qñ prociť contra absentem. Sed partibꝰ p̃sentibus etiã hoc casu dicit litis conte.necessariã ⁊ hoc vr̃ verius ⁊ tutius per hũc tex.qui simpliciter loquiť.⁊ tene menti p̃dicta qꝛ legiste cõiter transeunt cũ conclusione huiꝰ glo.non perfecte declarant hanc materiam ⁊ aĩs non intellexi materiã istã nisi hac vice.¶ Et adde superius dictis inquãtum dixi ꝙ vbi solũ petiť restitutio aduersus sñiam vel p̃scriptionem ⁊ non petiť aliqd dari vel fieri ab aduersario ꝙ posset p̃cedi lite nõ ꝯtestata.Et hoc etiã voluit gl.in.l.ab hostibus.§.sed quod simpliciter in scđa gl.versi.⁊ quia tantũ.ff.ex quib.cau.ma.lꝫ dicatur tutius esse litẽ contestari. Itẽ etiã adde qꝛ dixerũt aliqui vt tetigit hic Jo.an.ꝙ simile allegatũ per Philip.de causa nõ vr̃ bonum qꝛ ille est casus specialis in quo prociť lite nõ contest.Et si videť ꝙ non debeat extendi per regulã qꝛ iure.de reg.iur.Sed certe licet non procedat arg.per extensionẽ tñ procedit similitudo.Nã hic etiã videť similiter esse speciale ꝙ vbi p̃ceditur partibus p̃sentibus debeat lis cõtestari per hunc text.⁊ in.l.papinianus.§.fi.ff.de mino.⁊ tñ contra absentẽ contumaciter posset procedi lite non ꝯtest.per dictã.l.in cause.§.causa cognita.⁊ per totũ qđ.s̃.dixi.s.ꝙ non posset consuli per missionem in possessionẽ.sed aduerte qꝛ videť ꝙ hoc casu qñ non posset plene consuli per missionẽ in possessionẽ ꝙ debeat tũc procedi ad excõicationem.j.vt lit.non contest.tue.non autẽ ad diffinitiuam per illũ tex.⁊ per id qđ ibi dixi post do.Ant.Tu potes respõdere primo ꝙ illud potest procedere in foro canonico in quo habet locũ excõicatio.secus in foro ciuili seu corã iudice seculari q nõ habet potestatem excõicandi.Sed contra hoc posses instare qꝛ licet iudex secularis non possit excõmunicare saltem posset mulctare.l.j.§.si quis ius dicenti.⁊ l.eos.C.de modo mulctãdi.Sed posses respondere ꝙ limitata est potestas iudicis secularis circa mulctã.d.l.eos.C.de mo.mul.Et sic valde minor pena est ipsa mulcta q̃ excõicatio que repellit a cõione hoĩum ⁊ sacramentorũm que a iure non reputať grauis pena imo valde grauis.l.hi qui sanctã.C.de apost.vel potes dicere secundo ꝙ vbi esset actio per quã posset plene cõsuli per missionem in possessionem ⁊ in qua posset procedi ad primum ⁊ scđm decretum.⁊ tunc clarum qđ non posset procedi lite non contest.Ubi autẽ posset habere locũ missio ⁊ per missionem illã non esset plene consultum tunc põt p̃cedi ad diffinitiuã.⁊ ita intelligitur qđ superius est dictũ ⁊ sic etiã posset limitari dictum.c.tue. Uel forte etiã potest dici ꝙ non debet ibi sumi argu.a contrario sensu quia resultaret intellectus iuri contrarius per ea que no.Bart.in auť. qui semel. C.quomodo ⁊ quando iudex. licet domi. Ant.aliter dicat in.d.c.tue.¶ Preterea etiam videtur ꝙ dixi probari per.d.l.in cause.§.causa cogni.non violando tex.Potes etiam dicere quod tenendo opin.legistarum.de qua per Bar.in dicta auť. qui semel cum mihi videtur repugnare ꝙ non procedant ea que superiꝰ dixi.Sed teneas opinionem domi.Anto.de qua in.d.c. tue est magis dubium an predicta procedant propter.d.c.tue. Tamẽ potes respondere vt superius tetigi.Uel potes dicere ꝙ vbi ius de quo queritur est breui tempore periturum si nõ põt plene cõsuli per missionem in possessionẽ.qꝛ etiã tunc per excõicationeꝫ fiendam de cõtumace non plene consuleret qꝛ nihilominus periret ius petentis si excõicatus perseueraret in excõmunicatione ⁊ tunc procedat qđ est dictum ꝙ posset procedi ad diffinitiuaꝫ lit.non contesta.⁊ ita intelligat qđ dictum est.Sed vbi qđ petiť non est temperatũ.tunc qꝛ verisimiliter posset prohiberi per excommunicationem quia non est verisimile ꝙ velit stare excõicatus.⁊ tũc posset p̃cedere dictum do.Ant.ꝙ tũc nõ potest procedi ad diffinitiuã lite non conte.¶ In.ea.ibi loco iurisdictionis scꝫ deficiẽtis vt ptꝫ ex consequenti.vel potes dicere ꝙ ponitur p actione id est loco actionis deficientis ⁊ intellige quo ad effectũ seu respectu effectus.⁊ sic non probabitur quod sit necesse exprimi actionem in iudicio ⁊ per hoc non obstat.c.dilecti.de iudic. ¶ Et no.bene ex quo proponitur officium iudicis loco actiõis

ergo

ergo videt̃ q̃ sicut in actione dz dari libellus ꝛ lis contestari.l.j. cũ ibi no.ff.de eden.ꝛ in.l.j.C.de lit.contesta.ꝛ de libel.oblat.c.ij. Sic vr̃ q̃ fieri debeat qñ iudicis officiũ principaliter implora tur qḋ est clarum in casu huius.c.quo ad libellũ facit qḋ no.gl. in.d.l.j.in prin.ff.de eden.ꝛ etiã de contestatione vt patet ex tex. qḋ tamen est intelligendũ ẜm ea que superius dixi.Et de mate ria plenius dicet̃ in fi.glo.¶In ea.ibi dz rescindi officio iudi cis.istam lz ex edicto pretoris non teneri concedi debeat seu cõ cedatur restitutio tamen per officiũ iudicis viuctis hoc posset expediri.l.metuz.§.ex hoc edicto.ff.qḋ metus causa.¶Et nota

15 q̃ duplex fuit opinio in casu glo.†quando prescriptũ est cõtra absenté causa reipublice.vna fuit q̃ non cõpetat actio ante re stitutioné obtentã.Sed obtenta restitutione per officiũ iudicis tunc restituitur sibi vtilis actio que prius erat directa ante pre scriptioné ꝛ expellatur vtilis rescissoria.facit qḋ habet̃ in.d.l.ab hostibus.C.de cap.ꝛ postli.re.ꝛ.l.fi.C.ex quib.cau.ma.Et secun dum istos rescissoria non est nomen actionis.Sed est quedam actio sicut dicimus in actione de peculio vel in ré verso nõ sunt nomina actionũ sed quedã actiones.l.iij.§.cum.cũ ibi no.ff.de peculio.Nomen aũt actionis est ipsa actio que prius compete bat.Et sic cõpetebat rei vendicatio erit ꝯcessa restitutio ꝛ erit vtilis rei vendicatio que appellat̃ etiã vtilis rei rescissoria ex eo qꝛ datur rescissa ꝑscriptione ꝑ restitutioné in integrũ.Alij vero dicunt q̃ est nomen actionis ꝛ cõpetit statim reuerso post ꝑscri ptioné cõpletã.Sed inefficaciter donec ꝑtor seu iudex insufflet in illã vtilé rescissoriã spiraculũ vite tollendo obstaculũ prescri ptionibus.Sed pria cõiter tenet̃ de quo ꝑ gl.in.§.rursus.insti. de actio.ꝛ in.d.l.ab hostibus.§.sed q̃ si simpliciter.ꝛ.d.l.fi. C. ex q.cau.ma.¶Aduerte tñ qꝛ certo respectu pñt dicte opiniones concordari.Nã si per prescriptioné seu per cursum tp̃is sublata sit prima actio ipso iure vt contingit in vsucapione termini per quã querit̃ etiã directũ dominiũ rei immobilis ẜm ea que no.in l.in traditionibus.C.de pac.ꝛ in aut.nisi.C.de bo.ma.ꝛ tunc ꝓ cedit prima opinio.qꝛ ex quo penitus extincta est actio nõ pos set cõpetere actio nisi prius concessa restitutione.¶Nec obstat qḋ habetur in.l.in cause.§.interdũ.ff.de mino.Quia põt rñde ri dupliciter primo vt exponatur ibi vel pro ꝛ vt ibi tangit glo. ¶Uel potes dicere ꝛ hoc magis credo de mẽte litere q̃ nisi ab sens fuerit lesus in possessione ꝛ in dñio qꝛ eo absente occupata fuit possessio per aliũ bona fide.tñ ꝛ cũ titulo qui postea vsuce pit durãte absentia cã reipublice ꝓcedit prima pars illius . sed dicit q̃ cognitione ꝑtoria sibi succurret̃ expone.i.iudicis officio aduersus vsucaptioné ꝛ aduersus amissioné possessionis.ꝛ sic re stituit̃ in integ.iudicis officio ad possessioné ꝛ dominiũ.ex quo in vtraqꝫ fuit lesio in absentia.Sed vbi ante absentiã ꝑdidisset possessioné ꝛ in absentia dñium tunc ꝓcedit scḋa pars tex.dum dicit q̃ cõpetit actio rescissoria restitutione concessa qꝛ restitue tur aduersus vsucapioné vt sic possit illa nõ obstante ré vẽdica re ꝛ cõpetit sibi rei vendicatio.que prius fuit directa.Interdũ vero sumus in casu in quo cursu tp̃is ipso iure non tollit̃ actio vt ꝯtingit in prescriptione longi tp̃is vt no.in aut.nisi supra al legata.ꝛ.l.si quis emptioni.C.de prescrip.xxx.anno.ꝛ tunc potest procedere alia opinio.quia tunc põt agi antiqua actione et si excipiatur de prescriptiõe poterit replicando iudicis officium implorari vt per restitutioné in integrũ tollatur obstaculũ pre scriptionis vt illa non obstante possit efficaciter non vendicare facit qḋ no.glo.in.d.§.sed quod simpliciter.ꝛ quod no.Bart.in d.l.fi.ff.ex quibus causis maio.An autem vtilis restituta q̃ appel lat̃ etiã vtilis restitutio duret infra quadrienniũ an vero solum infra annum vtiliter prout olim erat in.l.in honorarijs.§.sed cũ rescissa.de actio.ꝛ obliga.glo.in.d.l.fi.tenuit q̃ hodie durabit per quadriennium.Sed Bar.ibi tenet q̃ solum per annum vti lem quia hoc non reperitur correctum ꝛ ideo stare debemus iuri antiquo.l.sancimus.C.de testa.fatet̃ tamen q̃ ista vtilis re scissoria que intentatur post restitutioné rescissam perpetuatur per litem contesta.sicut alie actiones.l.fin.C.de prescriptio.xxx. annorum.¶In eadẽ glo.ibi inter personales.ꝛ idem etiam vo luit Spe.eo.tit.§.j.versi.ꝛ natura in penultima col.¶Aduer te tamẽ quod interdũ posset dici q̃ sapiat naturam realis ꝛ qñ minor fuit lesus in contractu alienando rem ꝛ ille cui alienauit alteri non poterit minor restitui etiam contra illũ in duobꝰ casi bus scilicet quam sciuisset rem habitam ex ꝯtractu inito cũ mi nore.Uel si ignorauit primus emptor in soluendo.l.in cause.§.

16 fi.ff.de mino.¶†Et no.q̃ officium iudi. computat̃ inter ꝑso nales questiones ex eo qꝛ regulariter videt̃ respicere personam tamen certo respectu etiã sapit naturã realis.qꝛ officium iudi cis non est actio vt superius tetigi.dictum fuit circa notabilia nec ꝑsupponit obligationé sicut nec actio realis licet secus sit in actione personali quia illa presupponit obligationé.institu. de actio.§.j.cũ ibi no.¶In gl.fi.ibi quẽ non apponunt infra tp̃s statutum.¶Aduerte tamẽ q̃ vbi omisit dilatoriam nõ semper dat̃ restitutio.Sed demũ quando ex hoc incurreret graue pre iudicium.vt no.Jo.and.post Inno.ꝛ Host.j.de resti.in inte.c. coram.¶An autem possit ecclesia vel minor restitui ad pro ductionem testiũ post publicatas attestationes gl.supra sentit q̃ sic de quo in.c.auditis.j.de resti.in integ.per Joan.ꝛ Inno. ꝛ per Bar.in.l.j.§.nuntiatio.ff.de ope.no.nuntia.¶In eadem ibi.§.sexta dic vt ibi plene no.per gloss.ꝛ doc.quia veritas super excessibus non est necessaria lit.contestatio.¶In ea.in fin. dic vt ibi plene dictum fuit vbi declaraui an etiam possit implora ri officiũ iudicis delegati ante lit.contest.de quo tangitur ꝑ gl. ꝛ Innoc.in.c.significasti.ꝛ per Bart.in.l.si reus.ff.de procura.

17 ¶†Extra glo.Inn.hic enumerat multos casus in quibus iu dicis officium possit implorari de quibus plenius Spec.eo.tit. §.j.Jo.an.hic ponit aliquos vz qñ imploratur pro alimentis prestandis liberis a parentibus vel econtra qñ imploratur pro reuocando libertũ magnatũ in seruitute vel qñ imploratur vt seruetur vltima voluntas velut tutor suspectus de dilapidatio ne vel platus vt remoueatur ꝛ allegat iura que satis sunt noto ria.Pone exemplũ canonicũ per.c.cum pridẽ.de pac.vt si aliqs dicat peto a vobis dñe iudex vt faciatis mihi seruari talẽ com positioné vt.d.c.cum pridẽ.vel aliquis petit a iudice vt ꝓuideat in tali ꝑbenda in qua fuit deceptus ꝛ circũuentus.j.de re.ꝑmu. cum vniuersoꝝ.Uel si aliquis implorat officium iudicis super beneficio super quo se submisit gratie aduersarij ẜm ea que ha bentur in.c.veniens de renun.vel sup quo coactus inopia ꝛ ve xatione fuit inductus ad male componendũ.ẜm id qḋ habetur de ꝑben.dilectus in parte decisa.nam cũ tolleretur officiũ iudi cis principaliter in ꝑdictis facienda erit lit.contest. ponit exẽ plum in denuntiatione canonica.Nam lz per offi.iudi.expedia tur.tñ debet cũ denuntiatione lis contestari ꝛ si non probet pu nitur.j.de collu.c.ij. ¶Circa scḋam partem text.qñ incidenter imploratur officiũ iudicis ante ingressum cause seu ante cõte sta.ponit exemplũ si peto dari aduocatũ dicit Inno.non petit̃ hoc principaliter propter se sed propter causam.Et sic incidẽ ter dz peti.item si petitur assignari locũ tutum.j.de app.ex pte. Ponunt etiã aliqui exemplum.si peto relaxari iuramentuz de soluẽdis vsuris.de iureiur.debitores.Sed certe vt dicit Joan. an.hoc casu si propter hoc prouocaret quis aliũ ad iudiciũ tũc principaliter imploraret offiñ iudicis ꝛ sic essemus in primo ca su dotis.Quando autẽ post ingressum cause seu post lit.conte. imploratur vt circa fructus vel rei partiũ clarũ est q̃ tunc inci denter dicitur peti.l.ediles.§.itẽ sciendũ.ff.de edil.edic. Et de istis casibus siue principaliter imploret̃ siue incidenter siue ante ingressum siue post plenius prosequitur Spe.eo.tit.§.j.ver.sed que vis est vbi tangit que sit differẽtia inter offiñ iudi.ꝛ actio nem.de quo superius dictum fuit.¶Item adde his que dicta fuerunt in.l.prouidendũ.qḋ no.Spe.§.deseruit.ver.ante lit.cõ testa.ꝛ in effectu recitat opi.Alberti papi.qui tenebat idem q̃ dixi tenere Cy.in.l.prouidendũ.C.de postu.¶Ultimo pro de claratione decre.ꝛ materie huius tit.est dicendum generaliter

18 an†quando officiũ iudicis imploratur sit necesse libellũ offerri ꝛ litem contestari.glo.in rubꝛ.ff.de interro.acti.tenet q̃ non sit necessarius libellus hec consequenter contestatio quia datio li belli vr̃ inuenta pro actionibus.l.j.in prin.ff.de eden.Sed offi cium iudi.non est actio.l.q̃ si minor.§.fi.ff.de mino.Et quia of ficium iudicis videtur misericorditer implorari ex quo nõ cõ petit actio ꝛ ideo non est necessarius libellus qḋ dixi maxime ꝓcedre quãdo nõ sperat̃ cõdẽnatio vel absolutoria vt qñ implo ratur iudicis officium super interrogationibus fiendis . Sed certe glo.inquantum geneneraliter sentit non esse necessarium libellum quando iudicis officium imploratur est contra istum tex.ꝛ ideo comprehenditur ꝛ ibi per Bart.ꝛ gloss.etiam sentit l.j.in princip.ff.de eden.ꝛ in.l.ij.§ dies.ff.qs or.in bo.pos.Jaco. de bu.tetigit de hac materia.ff.de interro.actio.Bar.tetigit.l.j. ff.de iurisdi.om.iudi.lz plenius in.d.§.vbi decre. Specu.etiam tangit prosequendo per casus speciales eo.tit.in ti.de libel. con cep.§.nunc dicendum.do.Anto.etiã hic tetigit ponendo distin ctionem.Sed pro declaratione huius tituli.Et primo vidẽdũ quotuplex est iudicis officium deinde ponam questioné in hoc articulo coniungendo dicta doc.¶Circa primum est sciendũ

19 q̃ cõiter dixerunt q̃†triplex est officium iudicis nobile. quod dam mercenariũ quod deseruit actioni proposite ẜm naturaz ipsius actionis vt contingit in actionibus bone fidei.Quoddã est mercenarium quod deseruit actioni contra ipsius naturam vt contingit in actionibus stricti iuris arbitrarijs.j.vt no.glo. C.de depo.l.iiij.ꝛ insti.de actio.§.preter.sed certe gl.melius dixis set q̃ duplex erat officiũ iudicis.s.nobile ꝛ mercenariũ.ꝛ merce nariũ diuidit̃ in duas species qꝛ quoddã deseruit actiõi ẜz suã naturã quod est contra eius naturã.Et ideo Jaco.but.in.d.l.j.

ff.de interro.actio.solũ fecit duas species.s.nobile ⁊ mercenariũ
Bar.vero in.l.j.de iurisdic.om.iu.dicit ꝙ triplex est species offi-
cij iudicis.Nã quoddã est nobile.s.p se subsistens quoddã mer-
cenariũ deseruiens alteri actioni proposite.quoddã est officium
aduersarij hoc est qd̕ aduersat̃ ipsi actioni ⁊ qñ imploraṫ p exce
ptionem vel loco exceptionis.l.plane.ff.de peti.here.Tamen vr̃
qd̕ qñ imploreṫ p exceptionẽ satis põt dici mercenariũ qꝛ deser
uit ipsi exceptioni ꝑposite.nã iudex teneṫ pti equaliter iustitiaꝫ
ministrare.facit qd̕ hr̃ in.l.donec.de iure deli.⁊ in.l.fi.C.de fruc.
⁊ lit.expen.Si autẽ proponaṫ loco exceptionis deficientis tunc
posset quodãmodo dici officium nobile sicut qñ proponitur lo
co actionis deficientis vt.s̃.patet.Nã reus in exceptione vicem
actoris obtinet.l.j.ff.de excep.cũ ibi not.⁊ in.l.exceptio.ff.de pro-
ba.⁊ sic pꝫ ꝙ satis potest tolerari duas esse species principales
quia quoddã nobile quoddam mercenariũ lꝫ quelibet spẽs po-
test subdiuidi qꝛ nobile qñq; imploraṫ loco actionis qñq; etiaꝫ
in alia causa vt patebit ex sequenti.¶ Mercenariũ autem pos-
set subdiuidi vt patere potest etiaꝫ ex his que.j.dicentur.do.ve-
ro Anto.hic dicit qd̕ quoddam est officiũ iudicis nobile qd̕ im
ploratur sup negotio al̕s non liquido vt cõtingit in casu decre.
quoddã qd̕ imploratur super negotio iam liquido vt sup execu
tione sñie siue sit officium nobile.Ultramontani vero dixerunt
ipsum esse mercenarium.Bart.etiã videtur velle in.d.l.j.ff.de iu-
ris.om.iudi.Et tangit etiam materiã in.l.qui restituere.ff.de rei
vendi.⁊ in.l.argentariũ.§.nomine.ff.de iudi.⁊ ibi videṫ velle ꝙ
sit officiũ nobile quia si esset mercenariũ expiraret lata sententia
per.l.iiij.C.de depo.quod est falsum.Et hanc opi.etiaꝫ sequitur
Bar.in.l.a diuo pio.§.j.ff.de re iudi.Et sic videṫ in hoc puncto
sibi fuisse contrarius.Tamen posset defendi a ꝯtrarietate quia
non videṫ p̃cise oĩno firmasse hoc in.d.l.j.Dicit etiã hic.d.Ant.
ꝙ quoddã est offm̃ mercenariũ ⁊ istud subdiuidit.Quia quod-
dam est mercenariũ deseruiens liti vt qñ aliquid attentetur lite
vel appellatione pendente.j.vt lit.pen.p totũ.⁊.ff.nil.no.ap.pen.
Et facit qd̕ habeṫ de consti.cũ.M.ferrariensis.Quoddã auteꝫ
deseruit actioni proposite circa cõcernentia ⁊ ꝯtingentia ipsaꝫ
actionẽ.⁊ sic videtur velle ꝙ officiũ iudicis p qd̕ reuocanṫ attẽ-
tata dicatur officiũ mercenariũ.Sed contrariuꝫ videṫ voluisse
Inno.⁊ Jo.an.in.c.j.vt lit.penden.⁊ glo.in cle.ij.vt lit.penden.
Nã p̃dicta dicũt ꝙ ex puro ⁊ mero officio iudicis sit reuocatio
attentatoꝝ ⁊ sic aperte voluit ꝙ non sit mercenariuꝫ est quo est
purũ ⁊ meruꝫ officiũ iudicis.Et facit quod legitur ⁊ notaṫ in
l.imperiũ.ff.de iuris.om.iudi.⁊ maxime per Bar.⁊ quod dixi in
c.ad sedem.s̃.ti.j.Et ex predictis patet dici posse ꝙ re vera sunt
tantũ species principales officium iudicis due quia quoddam
est officiũ iudicis nobile quoddam est officiũ mercenariũ queli
bet tamen species posset subdiuidi nam posset dici qd̕ quoddã
est officiũ mercenarium quelibet tamen species posset subdiui-
di.nam posset dici quod quoddã est officiũ nobile competẽs su
per negotio nondũ liquidato.quoddã competens super nego-
tio iam liquidato.Item primũ posset subdiuidi.quia quãdoq;
petitur aliquid dari vel fieri a parte quandoq; non vt infra pa-
tebit.¶ Mercenariũ aũt posset subdiuidi vt patere põt ex su-
pradictis quia quoddã est mercenariũ deseruiens actiõi f̃m na
turã actionis quoddã cõtra naturã actionis.Et intellige ꝯtra
naturã actionis simpliciter sumptũ quia est stricti iuris ⁊ sic nõ
deberet venire nisi qd̕ est expressum in illa.l.quicquid astrigen-
de.ff.de ver.obli.sed non est contra naturã actionis cõsiderato
accidenti ipsius actiõis propter qd̕ actio sit arbitraria lꝫ sui na
tura sit stricti iuris vt insti.de actio.§.p̃terea quasdã.cũ ibi nota
tis.Et ideo licet dicatur seruire de iure contra naturã actionis
inquantũ est stricti iuris non tñ deseruire dicitur cõtra naturã
actionis inquantũ ratione actionis est arbitraria imo f̃m natu
ram actionis arbitraria dicitur deseruire vt in.d.§.p̃terea.que
autem sunt actiones stricti iuris ⁊ que bone fidei.no.p glo.in.c.
cũ venerabilis.j.de excep.⁊ habeṫ in.§.actionũ.insti.de actio.et
que sunt stricti iuris arbitrarie habeṫ in.d.§.p̃terea.institu.de
actio.§.posset etiã istud officiũ mercenariũ subdiuidi qꝛ quan
doq; deseruit actioni proponende.vt qñ imploreṫ ⁊ citeṫ aduer
sarius.vel vt fiant interrogationes ad preparationẽ iudicij de
quibus in.l.j.ff.de interro.actio.vel vt faciat porrigi libellũ vel
lit.contest.vel etiã exercende vt qñ imploratur pro dandis dila-
tionibus ⁊ vt statuatur terminus.¶ Quandoq; deseruit actio
ni proposite exercitate terminande vt qñ est plene cognitum de
causa imploraṫ vt termino terminetur lis per sñiam.¶ Item
etiã f̃m aliquos quãdoq; liti terminate ⁊ finite exequende ⁊ qñ-
q; imploratur pro executione ⁊ istud procedit f̃m opi.illoꝝ qui
tenẽt ꝙ officiũ iudicis qd̕ imploratur pro executione sit merce-
nariũ sed vt dixi ista opi.cõmuniter non tenetur.¶ Istis sic de-
claratis.Nunc est videndũ nunquid in qualibet specie officij iu
dicis sit necessaria libelli oblatio ⁊ li.contest.¶ Conclude ꝙ aut

queritur de officio nobili aut de officio mercenario.¶ Si de no
bili ⁊ tunc aut imploraṫ super negotio iam liquidato aut sup
negotio nondũ liquidato si super negotio liquidato nõ esset ne
cessaria libelli oblatio nec lit.conte.vt qñ iudicis officiũ implo-
ratur pro executione sñie.vt no.Bar.in.l.intra dies.ff.de re iudi.
si autem imploratur super negotio non liquidato ⁊ tũc aut im
ploraṫ sup reuocatione attentatoꝝ lite pendente ⁊ tũc nõ exigi-
tur libellus nec cõtestatio qꝛ de plano fienda est reuocatio vt vo
luit Jo.an.post Host.in.d.c.j.vt lit.pen.⁊ gl.in dicta cle.ij.vt li.
pen.Aut imploraṫ aliter officiũ iudicis nobile ⁊ tunc aut per il
lud petitur aliqd dari vel fieri p partẽ vt qñ imploraṫ officiũ iu-
dicis pro salario habendo ⁊ tunc Bar.in.d.§.vbi decretũ simpli
citer dicit ꝙ offerri dꝫ libellus vt lis contestari:qꝛ tũc proponiṫ
principaliter loco actionis ⁊ ideo sicut in actiõe debeat libellus
⁊ lis ꝯtestari.l.j.in prin.ff.de eden.ita etiã in casu isto sed Ja.de
but.in.d.l.j.ff.vr̃ limitare istud esse verũ nisi esset iudicium sum-
mariũ vt qñ imploratur officiũ iudicis super alimentis que pe-
tuntur p̃stari officio iudicis nobili liberis a parentibus vel cõ
tra.nã tunc non exigiṫ libelli oblatio nec lit.conte.cũ talia sum-
marie expediantur.l.si quis a liberis.§.vel si parens.ff.de lib.
agno.⁊.l.pe.ff.de his qui sunt sui iuris.Idẽ videtur hic velle.d.
Anto.qñ causa non esset magni preiudicij.qꝛ esset modice quã-
titatis ⁊ p hoc facit quod habeṫ in aut.nisi breuiores.C.de sen.
Nam in causis modicis non requirũtur solẽnitates iuris vt ibi
⁊ voluit idẽ Bar.in.l.j.§.fi.ff.de va.⁊ extraor.cogni.¶ Interdũ
aũt per officiũ iudicis nobile non petitur aliquid dari vel fieri
per partẽ sed principaliter concludiṫ iudici vt aliquid faciat vt
qñ petitur restitutio in integrum.Et tũc dicit Bar.in.d.§.vbi
decretũ ꝙ si exigaṫ plena cause cognitio ex parte petentis vt est
qñ petitur restitutio in integrũ.⁊ tunc exigitur libelli oblatio ⁊
etiã ꝯtestatio sed hic non in hoc.c.⁊ sic simpliciter trãsit in hoc
membro quia etiã quando petitur restitutio in integrũ põt pe
ti aliquid dari vel fieri per partẽ vt si minor fuit lesus in contra-
ctu in certa traditione rei.Naꝫ tunc imploratur officiũ iudicis
vt detur restitutio in integrũ ⁊ cogaṫ pars tradere f̃m ea q̃ ha-
benṫ in.l.qui proprie.§.itẽ queriṫ.s̃.eo.ff.de ꝓcur.⁊ etiam supe-
rius tetigi.⁊ tunc clarũ est ꝙ dꝫ libellus offerri cuꝫ succedat ta-
lem effectũ loco actionis vt hic probatur.Facit qd̕ no.gl.in.l.j.
in prin.ff.de eden.⁊ etiã voluit But.in.d.l.j.ff.de interro.actio.
⁊ debet etiam lis contestari vt patet in hoc.c.de quo satis supe-
rius erit dictum cum glo.ij.¶ Si autẽ solum petatur restitutio
in integrũ aduersus contractũ et non petatur aliquid dari vel
fieri a parte vt quia solum forte fuit lesio in contractu.⁊ tunc si
petatur contra certã personam.adhuc videtur ꝙ debeat dari li
bellus cum tale officiũ succedat loco actionis cuꝫ principaliter
imploretur ⁊ debeat etiã lis contestari ex quo contra certã per-
sonam imploraṫ per istum text.qui simpliciter loquitur:⁊ vide-
tur de mente Butri.in dicta.l.j.⁊ sic etiam potest intelligi dictũ
Bart.in.§.vbi decretum.Si autem imploratur officiũ iudicis
super restitutione in integrum ⁊ non imploratur cõtra certam
personã vt quando minor petit se restitui aduersus aditionẽ.⁊
tunc clarũ ꝙ non est necessaria contestatio litis vt hic voluit gl.
ij.sed an sit necessaria libelli oblatio potest esse dubium.Barto.
in.d.§.vbi decretum simpliciter intelligatur videtur velle ꝙ sic
Spec.tamen in.Spec.eo.tit.§.j.versi.porro.videtur velle quod
non sit necessarius libellus debeat tamen qualisqualis petitio
porrigi vt iudex possit deliberare quid agere debeat ⁊ p̃cipue si
iudex hoc petat vt videtur dici ꝙ sufficiat verbo facere petitio
nem ⁊ qd̕ redigatur apud acta sicut in simili dicimus in summa
rijs in.cle.sepe.de verb.signifi.⁊ facit quod no.Specu.in titu.de
libel.concep.§.nunc dicendum.versi.xx.⁊ versic.sed petatur ca-
non.⁊ versic.xxij.pro prima tamen opinione ꝙ libellus debeat
etiã hoc casu offerri facit qd̕ notauit glo.in.l.iij.§.si causa cogni
ta.ff.de bo.pos.vbi dicit ꝙ si petaṫ bonoꝝ possessio que ius tri-
buit dari debet libellus quia debet expediri causa cognita.⁊ ibi
al̕s ⁊ no.per gl.in.l.ij.§.dies.ff.quis ordo in bo.pos.seruetur.li-
cet non sit necessaria contestatio ⁊ etiaꝫ parte absente posset da
ri vt ipse idem ibi dicit sed si vis sustinere dictum Specu.potes
dicere ꝙ aliud sit quandoq; imploratur officiũ iudicis sup bo.
pos.petenda.quia si cõparet aduersarius dꝫ cũ eo lis contestari
vt no.Bart.in.d.§.si causa cognita.ideo tunc conueniens est ꝙ
detur libellus.p id qd̕ posset accidere.sed secus est qñ petitur re
stitutio aduersus aditionẽ.qꝛ etiã cum parẽtibus creditoribus
non fiet contestatio.vt hic dixit gl.¶ Itẽ aduerte qꝛ qñ restitu
tio petiṫ contra certã personã non vr̃ fieri differentia cum aga-
tur de magno preiudicio vel non licet do.Anto.videatur hic il
lam facere sed non bene qꝛ restitutio in integrũ non daṫ pro mo
dico.vt.l.scio.ff.de resti.in integ.Interdum autem imploratur
officium nobile super alio.puta vt detur tutor vel vt interpona
tur decretũ super alienatione rei minoris ⁊ tũc nõ est necessaria
libelli

libelli oblatio nec lit. cōtest. vt voluit Bart. in. d. §. vbi decretū. et etiā But. in. d. l. j. Nā hoc casu non ꝓprie ponit̄ loco actionis vt de se pꝫ nec sperat̄ snīa condēnatoria qđ est clarū qñ implorat̄ vt interponat̄ decretū sup alienatione. et idē etiā qñ petetur vt dect̄ tutor pupillo q̄r non sperat̄ cōdēnatoria ad pecuniā sed vt prouideat̄ pupillo de tutore. et si qua cause cognitio exigit̄ tunc ꝑm Bart. est ex pte illius qui dari dꝫ tutor potius quā ex parte petēt̄is. et sic pōt cōcludi qꝫ vbi officiū iudicis nō ꝓponit̄ loco actionis tunc nō est necessarius libellus nec lit. cōte. ¶ Si autē querit̄ ab officio mercenario. tunc non est necesse qꝫ porrigat̄ libellus. q̄r vt dicit But. in. d. l. j. sufficit libellus principalis. q in lit. offert̄. et ideo alius libellus non est necessarius. Est tñ aduertendū qꝫ si implorat̄ sup accessorijs cōtingētibus post lit. cōtest. pōt iudex se interponere etiā si non fuerit petita in libello secus si imploret̄ sup accessorijs que ante litē cōte. obuenerunt q̄r tūc non interponet se nisi de illis facta fuerit mentio in libello. l. ad illos. §. item sciēdū. ff. de edili. edic. et l. j. cū ibi notatis. C. de iudi. et sic intelligo do. Ant. hic circa finē. ¶ Et aduerte quia in casu isto accessoria veniūt officio iudicis lꝫ ꝓ illis etiā cōpetat actio vt voluit glo. in. l. fundū. ff. de excep. vbi dicit glos. qꝫ pñt fructus peti cū re in libello qñ petunt̄ officio iudicis secus si peterentur rei ven. q̄r non admitteret̄ accumulatio ex eo q̄r snīa lata invno posset parere p̄iudiciū in alio. Facit qđ habet̄ in. d. l. fundū. et l. fundi. ff. de excep. et qđ plene not. in. l. edita actio. ff. de edē. et per legi. et maxime ꝑ Bart. et adde etiā qđ dictū fuit in. c. significate. j. de appel. et hec sufficiant loco repetitionis huius. c.

¶ De maioritate et obedientia. Rubrica.

¶ Dictū fuit. s. de ministris et iudicibus ecclesiasticis. Uerū q̄r inter ipsos alij sunt maiores et minores debēt reuerentiā et obedientiā maioribus. ideo post tit. ꝑcedentes ponit̄ hec rubrica. facit qđ hr̄ in. c. ad hoc ordo. lxxx. di. vbi lr̄a dicit quare inuenta fuerit veritas officior̄ de materia. xxj. et xxij. et. xciij. et. xcvj. dist. ꝑ archi. et etiam. ix. q. iiij. et repetitur in. vj. etiam.

1 ☞ Maioritas attenditur ex temporis prioritate.
2 Concorditer factum quid dicatur.
3 Prior in quo est honorandus.

a Cum certum. In honoribus are uerētialib[9] impēdēdis maioritas ponderat̄ ceteris paribus ex tēporis diuturnitate seu prioritate. h. d. Et primo decisū exordiū scđo dispositio. scđa ibi: sit. ¶ † No. j. qđ maioritas attendit̄ ex tp̄is prioritate qđ facit pro senibus et etiā pro doctoribus ante doctoratis et ꝓ militibus. q ante seu prius receperūt militiā vt alijs posterioribus debeant ꝑferri vt cōiter seruat̄. ¶ Itē not. qꝫ ille non gaudet priuilegio dignitatis ex tp̄is prioritate q non est canonice ꝑpositus. ¶ Itē no. qꝫ verbū actus est verbū generale et potest referri ad oēm actū q agant. Facit qđ legit̄ et not. ꝑm aut. hoc ius. C. de sa. san. ec. de quo etiā in glo. et ad id qđ dixi de senibus bene facit qđ hr̄ in. l. semp. ff. de iur. imu. ¶ In glo. j. in fi. ꝑ dicto gl. etiā facit qđ hr̄ in. c. hi q. de ꝑben. in. vj. et ex tex. cū gl. pꝫ qꝫ illud qđ dr̄ qꝫ ꝑferri pꝫ prius ordinatus dꝫ intelligi ceteris paribus al's secus. et ideo inter ꝑsbyteros ꝑsbyter primo ordinatus prefert̄ saluo nisi posterior fuerit ordinat[9] a papa et primus ab ordinario non aūt ꝑfert̄ diaconus primo ordinatus presbytero post ordinato q̄r termini non sunt pares. ſꝫ bene inter diacones prefert̄ primo ordinatus. Et ꝑ ꝑdicta vr̄ etiā qꝫ miles factus a rege preferri debeat militi facto ab inferiori lꝫ prius fuerit factus. ¶ In glo. ij. ibi etiā facit pro prima parte. Nā ibi dr̄ qꝫ qui non est soluendo pōt vnū seruū manumittere etiā in fraudē creditor̄. Et si manumittit duos simul prio nominat[9] erit liber. hoc facit ꝑ prima pte qđ est verū nisi primus sufficeret ad satisfaciendū creditoribus. et non secundus q̄r tunc primus nō erit liber sed secūdus ne creditores fraudent̄ et de materia ꝑ gl. et Jo. an. in regula. q prior. de reg. iur. in. vj. et ꝑ Dy. et Bar. in. l. priuilegia. ff. de priuile. credi. et etiam per Dyn. in dicta regula q prior.

2 ¶ † In gl. fi. in fi. per istū tex. cū gl. videt̄ qꝫ illud dicat̄ ꝯcorditer et cū vnitate fieri qđ fit a maiori pte qđ est notādū ꝑm do. Ant. propter statuta et de hoc etiā est bona gl. in. c. vbi periculū. §. idē quoqꝫ. de elec. li. vj. et facit qđ habetur in. c. tertio. j. de re iudica. ¶ Et aduerte q̄r gl. in. d. §. idē quoqꝫ aperte dicit qꝫ illud potest dici concorditer fieri qđ est factū a maiori parte. et videt̄ sentire hoc procedere qñ simpliciter disponitur aliquid concorditer fieri. Secus si adijciatur qꝫ oēs et singuli concorditer hoc faciant qđ tene menti. ¶ Itē aduerte q̄r si ponderet̄ hic gl. non videtur hoc probare sed potius oppositū naꝫ videtur velle qꝫ qs debeat esse electus de concordi consensu vel saltē maioris ptis et sic ponit alternatiuam inter ista duo velut diuersa. Facit qđ habetur in. l. hec verba ille aut ille. ff. de verbo. significat. et sic melius probat glo. in preallegato. §. idem quoqꝫ quā reputo singularem et non de facili reperies ita aperte loquentē. Posset tamen dici qꝫ vera a maiori parte factū non dicatur factum cōcorditer inspecta veritate sed inspecta iuris fictione fingitur factū a maiori pte et potest censeri factū ab omnibus de ipsa vniuersitate. l. quod maior. ff. ad muni. ¶ Exemplū glo. aduerte quia videt̄ qꝫ in honoribus deferendis attendi debeat consuetudo de consuetu. cuꝫ olim de constitutionibus cuꝫ omnes. Sed dici debet qꝫ vbi viget consuetudo rationabilis illa debet attendi sed vbi illa non subest tūc de iure communi procedit qꝫ hic dicitur quia ceteris paribus prefert̄ prius ordinatus. Secus si cetera nō sunt paria vt quia posterior sit ordinat[9] a maiori vel etiā in dignitate maiori vel ordine per id qđ habetur. j. e. per tuas. et. c. statuimus. dicit etiā Jo. an. qꝫ consuetudo que non esset rationabilis non dꝫ attendi vnde dicit qꝫ per consuetudinē non potest induci qꝫ minor ꝑferatur maiori et iunior antiquiori nisi ratione dignitatis vel officij accidat per id qđ habetur in. d. c. statuimus. et facit qꝫ no. j. de appel. in. c. dilecti. vnde non posset ꝑscribi quando esset irrationabilis per id qđ habetur. s. de consuetu. c. fi. et de consti. c. j. in. vj. cū ibi notatis per glo.

3 b ¶ † In quo autem prior sit [b] honorandus dicit hic Jnn. s. in ambulando et sedēdo quia debet sedere in priori loco. ¶ Item in perceptione ꝑbende vt ille prius percipiat. ¶ Itē in distribuendo et sigillādo vt prius ante alios ad ꝑdicta admittatur et idē in similibus actibus cōgruentibus singulis de vniuersitate. Facit qđ no. in. c. statuimus. qđ intelligitur qñ cetera sunt paria vt superius est dictū. facit quod habetur. viij. q. j. licet dicit Inno. qꝫ honorabitur in illo quia maior tpe vel dignitate habebit eligere nominatim in scrutinio. dicit tñ tutius esse qꝫ ad hoc habeat mandatū sed certe hoc nō est necesse vt no. per glo. de elec. c. sicut. lib. vj. habebit etiā potestatem cōuocandi capitulū facit quod habetur in. l. j. et. ij. ff. de albo scri. et. l. fi. ff. de fide instrumē. dicit etiam quod si vocaret canonicos ad capitulū. et ipsi de capitulo non venirent ex quo habet a iure potestatē vocandi valebit quod faciant presentes per id qđ habetur. s. de elec. cū nobis olim cū ibi no. et intellige qñ essent presentes due partes vocandor̄ vel saltem maior pars ꝑm aliā opi. de qua cōsueuit dici in. d. c. cū nobis olim. et eo. ti. c. quia ꝓpter et tangitur. j. eo. c. fi. vbi etiā glo. tangit et si nollet congregare capitulū posset compelli ꝑ ordinariū vel delegatū a quo requirit̄ vt congreget per id qđ habet̄. s. de offi. dele. ꝑterea. et qđ no. in. c. si capitulo. de conces. preb. lib. vj. et hec vera nisi potestas esset alteri data de consuetudine. j. de fo. compe. cum contingat causaꝫ tñ capituli non exercebit nisi in capitulo habuerit mandatū. ꝑ id qđ habetur. s. de offic. ordina. irrefragabili. §. excessus. et. j. de ꝓcur. c. j. ¶ Quid aūt si vacabat dignitas in ecclesia. an poterit illā petere prius ordinatus videt̄ qꝫ non ne notet̄ de ambitione. facit qđ habet̄. j. q. vj. c. sicut. et hoc tꝫ Jnn. videt̄ tñ posse dici qꝫ non debeat censeri ambitio ex quo autoritate iuris hoc facit. s. de elec. cum in iure cum ibi notatis. et eo. titu. cupientes. §. denique. lib. vj. Sed certe ibi loquitur quando quis est electus et petit se confirmari qꝫ facilius toleratūr cum per electionem videretur ius quesitū saltē ad rem de elec. cū inter canonicos sed hic peteret se eligi quod non videbitur congruūꝫ. naꝫ licet dignior debeat eligi tamen sufficit quod eligatur idoneus ꝑm illa q notan. in. d. c. cū inter canonicos. et ad materiam decre. facit qđ no. Bar. in. l. j. ff. de albo scri.

a ¶ In honoribus ꝑ alia verba summat. d. Abb. tñ idem est in effectu.

b ¶ Prior sit. Sic etiā dicit hic abb. post Jnn. in. j. col. ver. ſꝫ q̄ro. n. 2.

c ¶ Qui venit. Eodeꝫ modo sūmat domi. Abb.

1 ☞ Per excommunicationem remouetur quis a communione ecclesie.
2 Communicari potest veniens contra preceptum episcopi.
3 Obedire debemus principi: et qui principi non obedit dānari potest ad mortem: quomodo hec autoritas intelligitur.
4 Statutum facere potest episcopus: et an possit statuere in preiudicium iuris alterius.
5 Clerici qualiter fuerunt exempti a iurisdictione principis secularis.

c Si quis venerit. Qui venit [c] ꝯtra decretū epi pōt excōicari. h. d. Et primo dictū. Secundo illud duplici autoritate probatur. secunda ibi: in libro. et secunda autoritas ibi: et in concilio. ¶ In text. tibi abijciatur. i. excōicetur

1 nam † per excōicationē remouetur quis a cōmunione ecclesie de except. pia. in. vj. ¶ In text. ibi regu. ij. et iij. Et intellige quo ad mentēꝫ et non simpliciter quo ad verba ꝑm Jo. an. de sacerdote aūt qꝫ ei debeat obediri habet̄ deuterono. xviij. et facit qđ habet̄ j. qui fi. sint legi per venerabilem. ¶ In tex. tibi anathematizetur. i. excōicetur et vide qđ habetur. j. de iudi. cū non ab homine.

2 ¶ † No. j. qꝫ veniens contra preceptū epi potest excōmunicari et sic videtur qꝫ mortalier peccet cuꝫ excōmunicatio aliter non deberet ferri. xj. q. iij. nemo. ¶ Nota quod excōmunicatus dicitur

a ¶ Principi, adq̄ eccl'ia.cx. Iudex sapiēs iudicabit populū suū.⁊ p̄ncipat⁹ sensati stabilis erit.

3 esse separatus ab ecclesia. ¶ †No.illā autoritatē q̄ qui nō obedit principi[a] pōt dānari ad mortē. Et no,q̄ hec autoritas potest intelligi ad literā vt iacet.⁊ tunc nō intelligas q̄ principaliter ⁊ indistincte p̄cedat alias sequeret̄ q̄ non obediēs principi in nō soluēdo decē alteri vel aliud simile poterit damnari ad mortē q̄ est absurdū. Ideo vr̄ q̄ datur intelligi qñ nō obediēdo qs incurret trāsgressionē legis adeo q̄ incurret heresim vel qñ nō obediret in his que tēdunt ad vindictā maleficiorū.xxiij.q.v.in.c.miles.⁊ sic no.gl.iiij.q.j.in summa quā gl.reputa notabilē p declaratione ⁊ limitatione huius tex. Idē sentit archi.si qs nō obedierit inducendo schisma p id q̄ hr̄.vij.q.j.in.c.denicꝫ.idē vr̄ qñ qs nō obedit p̄cepto sup quo facta est lex sub pena mortis vt de non eundo extra ciuitatē per muros.l.fi.ff.de rerum diuisione vbi romulus fecit decapitari fratrē q̄ contra legis statuta exiuerat per muros ciuitatis alias extra casus p̄dictos non vr̄ q̄ ex inobediētia indifferēter debeat quis dānari ad mortem. Potest etiam hec autoritas intelligi de morte tēporali sed eterna. Et sic erit sensus,quod qui nō obedit principi peccat mortaliter ita ꝙ meret̄ penā eternam nisi peniteat ⁊ sic sepe allegat̄ iste tex.vcꝫ q̄ nō obediēs iusto p̄cepto superioris etiā laici peccet mortaliter ⁊ facit etiā q̄ hr̄.xj.q.iij.q resistit. Et sic etiā allegat Bar.hūc tex.in aut.sacramenta.C.si aduer.vendi.⁊ in.l.si quis pro eo.in prin.ff.de fideius.vnde dicit ꝙ si statuto cauet̄ q̄ minor vel mulier non possit alienare rē sine certa solēnitate nō valebit contractus nec validabit̄ etiā si iuramentū fuerit interpositū cū tunc veniat̄ contra p̄ceptū superioris. Et sic videt̄ peccare mortaliter ipse minor vel mulier ⁊ per ꝯñs videtur ꝙ iuramentū non habeat obligare q̄ nō dꝫ nutrire peccatū mortale.j.de reg.iur.nō est obligatoriū.li.vj.de quo plene dixi in.c.cum cōtingat.de iureiu. Sed aduerte q̄ inquantū dr̄ q̄ veniens cōtra preceptū superioris peccat mortaliter hoc videt̄ intelligere Hy.qñ qs venit cōtra p̄ceptū cuius transgressio alia sui natura obligat ad mortale.nā p̄ceptū ⁊ dispositio regulant̄ s̄m naturā subiecte materie.arg.l.si vno.in principio.ff.loca.⁊.l.si stipulatus.ff.de vsu.⁊ no.d.Anto.in.c.cōcupiscentiā.de consti.vel qñ ex ꝯtemptu ⁊ sic ex superbia qs non obediret p id q̄ hr̄ p Archi.xj.di.quicūqꝫ.⁊.lxxvj.dist.c.vtinā alias non vr̄ q̄ ex trāsgressione p̄cepti iudicis secularis quis incurrat mortale. Nā iudex secularis non hꝫ potestatē ligādi animā ad mortale peccatū cū anima tanqꝫ res spiritualis videat̄ esse sub iudice ecclesiastico ⁊ non sub iudice seculari arg.j.de iudi.c.decernimus. ¶ Nec etiā videt̄ tunc in dubio mens iudicis secularis ligare quē ad mortale peccatū.sed ad penā extraordinariā si alia non reperiatur vel ad penā nullitatis actus. Facit q̄ no.Bar.post Iac.de bel.in.l.non dubiū.C.de legi. Si aūt hec intelligas de principe ecclesiastico q̄ eius preceptum obliget ad mortale prout vr̄ hic intelligere glo.tunc non facit pro opi.Bar. ¶ No.quod separatus ab ecclesia habet̄ pro mortuo s̄m vnum intellectum nā sicut mors tēporalis punit corpus.sic mors eterna vr̄

4 punire animā. ¶ †Not.q̄ ep̄s videtur posse facere statutū de quo in gl.j.⁊ in.c.ij.de cōsti.in.vj.⁊ facit etiā q̄ no.gl.in.c.pen.de ver.sig.in.vj. ¶ In gl.iustū.quasi secus si esset iniustū de quo j.in gl.fi. ¶ In ea.ibi sed de maioribus negotijs maiora intelligit q̄ sunt principi reseruata.s̄.de offi.lega.ꝙ translationeꝫ vel qñ ep̄s vellet statuere ꝯtra iura q hoc non posset vt legit̄ ⁊ not.j.de offi.archipresby.c.fi.⁊ in.c.fi.j.de heretici.in.vj. ¶ An autem possit statuere in p̄iudiciū iuris alterius no.p Inn.j.de loca.nostra.⁊.s̄.de ꝯsti.que in ecclesiarū ⁊ de materia etiā habet̄ per gl.iij.dist.§.porro.⁊.xviij.dist.in summa ⁊ per Inn.s̄.de consti.cuꝫ accessissent ⁊ p Io.an.eo.ti.cū oēs quo ad laicos aut qui dicāt posse facere statuta ⁊ sup quibus plene proposuit Bar.in.l.oēs populi.ff.de iusti.⁊ iure. ¶ Et no.ꝙ lato sumpto vocabulo ep̄s potest facere decretū. Alibi vero sumit̄ decretū p cōstitutione populi quā fecit papa p̄prio motu:vt no.iij.di.i summa. ¶ In gl.iij.ibi indest pape hoc forte dixit glos.vt videat̄ melius inferri probatio. Sed potes dicere ꝙ litera pōt simpliciter intelligi de principe seculari ⁊ ecclesiastico ⁊ sic bñ infert̄ probatio ⁊ etiā si intelligeret̄ de principe seculari satis pōt inferri p̄batio p idētitatem ⁊ similitudinē rationis. ¶ In gl.fi.ibi sed ostēdit ⁊c.simile no.v.q.vj.c.dilatori vel pōt dici ꝙ ecclesia non iponet p se hāc penā sed p aliū si haberet temporalē iurisdictionē in loco in.c.fi.ne cle.vel mona.in.vj. ¶ In.ea.ibi vel morte.s.eterna.⁊ sic intelliget̄ de morte sp̄uali quā anima incurrit non de morte corporali ⁊ de hoc qualiter hec litera debeat intelligi plene dixi in no

5 tabilibus. ¶ Extra glo.tangit hic Io.and.quis †exemerit clericos a iurisdictione principis secularis cum prius viderent̄ illis subiecti.C.de epi.⁊ cle.per totū dicit tñ Lau.ꝙ papa de consensu principis seu imperatoris per id q̄ habet̄ in.c.quicūqꝫ.xj.q.iij.⁊ in aut.vt cle.apud proprios episcopos.§.si vero.collat.vj. ¶ Sed tamen tenet ꝙ de iure diuino sunt exēpti per id quod habetur.xcvj.distin.si imperator.⁊ hoc etiam tenet Innocen.⁊ Hosti.nā clerici censentur res spirituales quia corpus ⁊ animū in sortem christi transtulerunt.xij.q.j.cui portio.⁊.j.de prebē.cā secundū. ¶ Et ideo non debent esse sub cōstitutionibus vel sub iudicio laicoꝝ.x.dist.imperium.⁊.c.suscipitis.⁊ p Host.⁊ Inn.quod papa etiā sine consensu imperatoris per suas constitutiones potuit clericos eximere.

1 ☞ Scriptura non est de substantia promissionis obedientie.
2 Curati iurare debent recipiendo curam.
3 Magistratus iudicis an possit conueniri officio durante p iniuria quam intulit subdito.

LEgebatur. In p̄missione obediētie nō est necessaria scriptura. Et primo ponit̄ factū. Scd̄o irredargutio.sc̄da ibi:in q̄. ¶ In text.ibi literis tuis loquitur p̄lato qui receperat chartulā de promissiōe obedientie.de quo sequitur.⁊ q̄ forte frater de quo in litera reputabat se grauatū p̄latus significauit factū pape propter suas literas cui papa respōdet prout sequitur. ¶ In tex.ibi:atticus est nomen p̄priū. ¶ In tex.cōprobabat qui forte sponte venerat ad mandatum ipsius prelati.

1 ¶ †No.j.ꝙ scriptura non est de substantia p̄missionis obediētie nec etiā requiritur ꝙ prestetur in scriptis obediētia superiori sed sufficit ꝙ prestetur obedientia manualis.j.eo.ti.in.c.his que.⁊ tangitur hic in gl.regulariter etiam scriptura non est de substantia actus.l.cōtrahitur.ff.de pigno. Fallit in casibus not.in.c.j.de censi.in.vj. ¶ No.ꝙ iniuria vr̄ fieri alicui si cōpellit̄ ad faciendā scripturā de eo q̄ credi debet verbo suo. Facit q̄ habet̄.s̄.de offi.dele.cū super cū concor. ¶ Et potes etiā notare superflua esse resecanda.vt hic tangit glo.fi. ¶ In glo.j.in fi.fallit etiā qñ sunt rebelles quia tunc etiā cogunt̄ iurare.j.eod.cum in ecclesijs in prima glo.vel si sint excōicati.j.de sen.exc.cum desideres.nam tales debent iurare vt ibi licet remittatur eo.titu.super eo. ¶ Et intellige p̄dicta vera nisi hoc habeat consuetudo ꝙ iurent.j.de verb.sig.cū clerici s̄m glo.dicit tamē Host.ꝙ con-

2 suetudo non posset facere ꝙ †curati non teneant̄ iurare recipiēdo curā per id q̄ habet̄.s̄.de elec.significasti.⁊ de consue.cum

3 inter. ¶ †Extra gl.tangit hic Io.and.an magistratus iudicis posset ꝯueniri durante officio de iniuria p eū illata subdito de quo habet̄ in tex.⁊ gl.in.l.pars literaꝝ.ff.de iu.⁊ in.l.nec magistratibus.ff.de iniur. Conclusio est ꝙ si delinquit circa officium potest conueniri.l.iubemus.C.ad.l.iul.repe. Si extra officium tunc si est de maioribus vt q̄ hꝫ merum ⁊ mistū imperium nō potest conueniri durante magistratu nisi vt prestet cautionem de r̄ndēdo finito officio.l.si adulterium.in fi.ff.de adul. ¶ Sed si esset de minoribus posset conueniri etiā durāte officio.d.l.nec magistratibus.⁊ hec in magistratibus tēporalibus.sed in p̄petuis tene indistincte ꝙ posset ꝯueniri durāte officio.⁊ ideo ep̄s etiā a suo clerico conuenit̄.xj.q.j.si clericus. Facit q̄ no.gl.in.l.nisi finita.ff.de tu.⁊ rō distra.nec est necesse ꝙ impetret̄ licētia a principe seu papa.facit de resti.spo.conquerenteꝫ aliqui cōtra per.l.cū vero.§.fi.cū.l.seq.ff.de fideicō.lib. Sed certe illa.l.loquitur alio casu vt ibi patet.

1 ☞ Principes seculares sunt subiecti proprijs episcopis.
2 Dictio item coniungit etiam non seruata paritate.

OMnes. Ab oībus obediēdum est ep̄is.h.d.

1 ¶ †Not.j.ꝙ p̄ncipes seculares sunt subiecti proprijs episcopis quo ad spiritualia.facit q̄ habetur in.c.solite.⁊.lxiij.dis.in.c.valentinianus. ¶ Et sic not.ꝙ maior vr̄ esse dignitas ecclesiastica qꝫ secularis

2 de quo in.c.solite. ¶ †No.ꝙ dictio item coniungit etiam nō seruata paritate. ¶ No.ꝙ precepta petri ⁊ apostoloꝝ habent obligare no.argu.pro opi.magistrorum recitandis ⁊ differendis facit quod habetur.xxiiij.q.j.cū beatissimus ⁊ in.l.qualiter.ff.de arbi. ¶ In glo.j.ibi habet larem principalem.i.vbi habet habitationem principalem ⁊ sic in duobus locis equaliter haberet in vtroqꝫ eorum sortiret̄ forum.l.assumptio.ff.ad muni. ¶ In ea.glo.in fi.⁊ ad predicta bene facit quod habetur in.c.cū quis.j.de sepul.in.vj.⁊ per no.in.c.nouum genus.j.de deci. ¶ Ultimo aduerte quia si intelligit̄ superscriptio hic posita in text.de clemēte primo qui fuit successor beati petri patet ꝙ licet regulariter in collatione decretaliū vel constitutionū debeat seruari ordo vt priori loco ponat̄ constitutio edita a priori autore vt habet̄.s̄.in proemio huius libri tñ qñqꝫ hoc fallit vt hic pꝫ iunctis capitulis p̄cedentibus ⁊ eoꝝ superscriptionibus. ¶ Si aūt intelligeret̄ de clemente tertio tunc cessaret contrariū. De secūdo aūt clemente non potest intelligi q̄ non fuit canonice institutus vt habetur in chronicis.

1 ☞ Non obediens canonibus incurrit notam infamie.
2 Digniora sunt spiritualia temporalibus.
3 Obedientia melior est qꝫ victima.

Illud

Illud. †Non obediẽs canonibus incurrit notam infamie rõne trãsgressionis.h.d.et pars ei⁹ hr̃.s.de transac.c.lz.⁊.c.quãto. ¶ In tex.ibi melior sic ⁊c. vba fuerũt Samuelis pphete ad saulũ regẽ lib.regũ.xv. ¶ In tex.ibi cõmodo põt intelligi de cõmodo ecclesie ad quã trãsiuit quare dicebat se fecisse vt non perirent vel occuparent res eccle.per aliũ. ¶ 2 †No.q spũalia sunt digniora tpalibus ⁊ sic sunt illis pferenda facit qd hr̃.xij.q.j.c.precipimus. No.q obediẽtia valde cõmendat ⁊ censet esse multũ meritoria vñ ⁊ alibi dr̃ q crescit homo in virtutibus p meritis obedientie.xj.q.iij.ne qd ergo. ¶ No.q p cõmodo tpali nõ dz pretermitti obediẽtia ⁊ sic etiã no.q ptextu pietatis non est fienda impietas de quo in glo.fi. ¶ No. illud ad qd sepe alleg.decr.vcz 3 q †melior est obedientia quã victima hoc est sacrificiũ qr ẽm legem antiquã fiebant offerẽdo arietes pingues p sacrificio.⁊ rõ est qr p obedientia qs victimat seipsum. hoc est seipsum offert in sacrificiũ. ¶ Sed p victimationẽ animaliũ victimatur aliud quã caro ipsorũ animaliũ offert in sacrificiũ. Facit qd habetur viij.q.j.sciendũ. ¶ Ultimo no.q inobediens canonibus videt esse infamis. Facit qd habet.s.de elec.dudũ.el.ij.circa principiũ potes hoc intelligere lz doc.hoc non tangant de infamia canonica non aũt de infamia iuris q̃ in certis casibus expressis in iure incurrit de qbus in.l.j.ff.de his q no.infa.⁊ facit qd no.gl.in c.illi qui.vj.q.j.⁊ que pena sit transgrediendis notat p gl.⁊ doc. in.c.generali.de elec.in.vj.

1 Episcopi presunt principibus ⁊ illos excõicare possunt.
2 Imperator dicitur illustris.
3 Illustres: superillustres: spectabiles ⁊ clarissimi qui dicatur.
4 Imperium licet translatum fuerit ad germanos: imperator tñ constantinopolitanus vocatur imperator licet improprie.
5 In dignitate simpliciter approbari nõ dicitur is cui papa scribit sub nomine dignitatis.
6 Uerba preceptiua habent obligare secus in exhortatiuis.
7 Uerba prolata intelligenda sunt ẽm qualitatem materie.
8 Dictio tanq̃ quid importet.
9 Mandatum siue rescriptum principis de puniẽdo malos nõ extenditur ad non subditos.
10 Episcopus debet sedere in eodem loco cum imperatore.
11 Sedere in loco alto significat superioritatem.
12 Uerba quando proferuntur respectu dignitatis dispositio refertur ad quemcunq̃ successorem in dignitate.
23 Indefinita quando equipolleat vniuersali.
14 Qui omne dicit nihil excludere videtur.
15 Autoritas quocunq̃ ligaris qñ intelligatur.

Solite. Imperiũ[a] non preest sacerdotio imo illi subest ⁊ illi obedire tenetur.h.d.Et diuiditur in.vij.partes.nã in prima põit admirationẽ imperatoris cõstantinopolitani ⁊ autoritatẽ qua mouebat. Scdo ponit dictam autoritatem. Tertio ad declarandã prerogatiuã sacerdotij inducit autoritatẽ Hieremie. Quarto inducit autoritatẽ genesis. Quinto ɔcludit cõtra imperatorem. Sexto excusat se q non increpauerit imperatorem ⁊ dicit qd increpare potuerat probãs illud certis autoritatibus. Septimo pter imperatorẽ relinquit suũ iudiciũ. scda ibi: verum. tertia ibi: potuisses. quarta ibi: preterea. quinta ibi: hec autem. sexta ibi: nos aũt. septima ibi: vtrum aũt. In tex.ibi ⁊.j.deciderat literas tuas recepimus vt hic tangit Jo.an.lz Host.aliter diceret. In tex.ibi scripsisse.s.prima petri.xj.ca. In text.ibi cõstitui te super gentes Hieremie primo. ¶ In text.ibi euellas scz peccata ab obediẽtibus. ¶ In tex.ibi ⁊ dissipes.s.inobediẽtem. ¶ Item ibi edifices scz fideles inducendo eos ad virtutes. ¶ In tex.ibi ⁊ plantes.s.infideles reducendo ad fidẽ per pdicationem ⁊ alia opera virtuosa ⁊ quod.s.dixit in concitet.l.in illo loco.⁊ quare sic diceretur dic quod interpretatur multipliciter nam interpretatur obedientia respondens signo ⁊ gratificator obedientia ad denotandũ q sacerdotibus oẽs debent esse obedientes. ¶ Item dicitur respondens signo quia ad ipsos in dubijs pro responsis erat recurrendum. Facit.j.qui fi.sint legit.per venerabilem.§.rationibus.vel dicitur respondens signo.qr debet esse signum ⁊ speculũ ac exemplum virtutis alijs ⁊ sic alios debent excellere virtutibus alias vilissimi reputantur.j.q.j.vilissimus vel etiã dicitur respondens signo quia ex autoritate domini habuerit prelationem. Facit qd habetur luce.ij.c.⁊ do vobis signũ inuenietis infantẽ ⁊c. Dicitur etiã gratificatio qr potestatẽ habent magnam gratiose se habendi in imponendis penis.j.de peni.⁊ remis.in.c.deus quis.⁊.c.cũ ex eo.⁊ facit ad pdicta qd habet.xxxvj.dist.§.ecce. ¶ In tex.ibi fecit duos habetur genesis.c.j. ¶ In text.ibi luminare maius.s.solẽ vt.j.ptz.⁊ luminare minus appellat lunã vt etiã infra patet. ¶ Itẽ ibi hec autem ⁊c. Ex hoc versi.põt intelligi casus in decretali vt etiam patet ex gl.j. ¶ Itẽ ibi honorabile membrũ hoc ideo dicit qr post papam tenet primũ locũ.xxij.dist.renouãtes.hoc tamẽ forte est intelligẽdũ post cardinales qui censet pars corporis pape.vj.q.j.quisquis. ¶ Item ibi venerabilẽ fidem supple qr a parte dextera que venerabilior censet q̃ sinistra. ¶ Item ibi dicente dño.s.Joãnis vltimo.c. ¶ Itẽ ibi dñs dixit Mathei.xvj. ¶ No.j.q potestas ecclesiastica non subest potestati temporali sed potius econtra. ¶ a †Ex hoc potes etiã no.ẽm Abb.q epi nõ dicuntur subesse principibus sed pesse vnde possunt illos excõicare.xj.q.iij.in.c.si autẽ.in tex.⁊ glo. ¶ 12 †No.ex suprascriptione q impera b tor[b] dicitur illustris ⁊ potest hoc pcedere in imperatore cõstãtinopolitano qui non censet imperator vniuersalis sed grecorũ facit qd legit ⁊ not.vij.q.j.in.c.in apibus.vnus est princeps.sed imperator romanorũ dr̃ imperator vniuersalis.facit quod habetur in.l.deprecatio.ff.ad.l.rhodi.de iac.⁊ qd habetur.s.de elect. venerabilem ⁊ in cle.romani.de iureiu. ⁊ talis vr̃ esse superillustris cũ sit super oẽs dignitates.⁊ similiter papa qui est sup oẽs dignitates ecclesiasticas. Unde vt alibi tangit glo.in aut.vt ab illustribus ⁊ qui super eam dignitatẽ sunt col.v. ¶ Quidam dicunt superillustres vt papa ⁊ imperator. ¶ 3 †Quidam illustres vt cardinales ⁊ pfectus pretorio. Facit qd habet in.l.j.ff.de off. pfe.pto.vt ibi no.p gl. ¶ Quidam spectabiles vt duces ⁊ comites. Facit qd habet in.l.si qñ.C.de ap. ¶ Quidã clarissimi vt psides puinciarum. Alij dicunt minores magistratus vt defensores ciuitatis. Facit qd no.p gl.in.l.j.ff.de offi.eius cui mand.est iurisd.⁊ de materia etiã in Spe.in tit.de iuris.om.iud.post princ. ¶ 4 †No.q lz trãslatũ fuerit imperiũ in alamanos vt.s.de elect. venerabilẽ.tñ adhuc cõstãtinopolitanus vocat imperator sz improprie vt ẽt voluit glo.in pallega.c.in apibus. ¶ 5 †Et ex pdictis no.q lz papa scribat alicui sub noĩe dignitatis non tñ per hoc intelligit simpliciter illũ approbare in illa dignitate.facit qd habet in cle.si summus.de sen.excõ. ¶ No.q aliud est causa aliud occasio.⁊ ad hoc sepe allegat.c.nã causa infert suũ causatum.sed occasio non de necessitate vnde puerbior.xviij. occasionẽ querit q discedere vult ab amico ⁊ ẽm Host.causa vr̃ consistere in iure sed occasio in facto vel iure captato facit qd habetur de rescrip.statutũ.§.prouisurus.in.vj. ¶ No.quare fuit instituta potestas regalis ⁊ iurisdictio temporalis qr ad vindictã malorũ ⁊ ad premiationẽ bonorũ.facit.iiij.dist.c.intactũ. ¶ Et ex hoc habes qd due sunt cãe q̃ habẽt dirigere hũanũ genus ad bonum scz pena ⁊ premium facit qd habet in.l.j.ff.de iusti.et iure.⁊.s.titu.ij.c.irrefragabili.ad fin.⁊ in proemio huius libri. ¶ No.qd ex virtute humilitatis ⁊ de cõsilio perfectionis est q quis reputet se alteri subiectũ lz non sit. ¶ In verbo verũ. No. qd intellectus verborum declarat ex qualitate persone cui quis loquit ⁊ persone loquẽtis ⁊ etiã ex vi verborũ prolatorum facit qd no.glo.hic in verbo psonã. ¶ 6 †No.qd quedã sunt verba pceptiua ⁊ ista habẽt obligare. Quedam vero sunt verba exhortatiua seu consultiua ⁊ hec necessario non obligant.facit qd habetur.xiiij.qd.j.qd precipitur ⁊ in cle.exiui de paradiso ver. item qr preterea.de verb.signi.⁊ qd no.do.Ant.s.de consti.nam cõcupiscẽtiã. ¶ 7 †No.qd ẽm qualitatẽ materie verba prolata sunt intelligenda ad hoc.j.de verbo.signific.intelligentia.⁊.c.pterea. ⁊.l.si vnus.in principio.ff.locati.⁊.ff.de vsuris.§.si stipulatus. ¶ Not.qd argumentum per locum ab absurdo est validum in iure facit qd habetur.j.de iureiur.quemadmodum.⁊ in.l.nam absurdũ.ff.de bo.que lib.⁊ sumitur argu.a falsitate consequentis ad falsitatẽ antecedentis ⁊ similiter arg.a consequenti destructo qñ illa de se patet. Et ideo papa hic non probauit falsitatem huius consequentis vcz qd clerici subsint serui s quia de se erat patens ⁊ sequebatur ex autoritate allegata per imperatorem sequendo intellectuz ipsius imperatoris cum seruus sit humana creatura. Nã ⁊ alibi dicitur qd in christo patri neq̃ liber neq̃ seruus supple distinguitur quominus ab eo acceptet.xxviij.q.j.§.etiã.⁊.j.de coniu.ser.c.j. ¶ No.qd vbi in precepto superioris apponitur verbũ propter deum videtur potius esse consilium pfectionis quã preceptũ ⁊ sic nota q significatũ dictionis ponderari debet etiã ex illis que illi adijciuntur. ¶ 8 †No.de dictione c tanq̃[c] que videt notare improprietatem ⁊ similitudinẽ ⁊ nõ veritatem de quo hic in glo.⁊ in ver.tanq̃.⁊.l.j.C.de here.insti. ¶ 9 †No.q in mandato de iudicãdo ⁊ puniẽdo malos nõ includuntur non subiecti ⁊ ideo in aucto.allegata per imperatorem nõ cõprehendebant clerici lz imperator generaliter intelligeret q super oẽs malos haberet potestatẽ ⁊ sic tam super laicos quã clericos. Sed iste intellectus non est bonus qr vt dictum est in simplici mandato de puniendo malos non includunt nõ subiecti.⁊ ideo non includunt clerici sed laici vel possunt etiã intelligi de clericis qñ canones hoc pmitterent vt qr essent incorrigibiles.s.de indi.cũ non ab homine. ¶ Nota q interpretatio autoritatis vel legis fiende diligenter ponderanda sunt oĩa iura

a ¶ Impiũ.sic et format sũmariũ.d.abb. Et est istd.c.fz eũ dẽ multũ allegabile.

b ¶ Impator. add vñ iperiũ habuerit originẽ bal.i.l.fi.C. d qdrie.pscr.⁊ p Inn.i.c.lz. de foro.cõpe.

c ¶ Dictiõe taq̃. add bart.in.l. oẽs ppli.i.vj. q.principali. vl.char.i pri.i v.no.d dictione tanq̃.ff.de iusti.⁊ iur.

ipsius autoritatis & legis. In ver. potuisses. Nota autoritatem Hieremie p excellētia dignitatis ecclesiastice. ¶ Not. j. q Deus fecit duo magna luminaria in firmamento celi. s. solem & lunam & no. q allegorice posset indicare per vtrunq; q per solem pōt significari potestas ecclesiastica per lunā tēporalis & sicut per solē illuminaf luna ita etiā potestas temporalis illustraf a potestate ecclesiastica. ¶ Itē etiā no. quid significaret nox & quid dies allegorice q dies significat claritatem anime virtuose. Sed nox significat animā sequentē carnalia desideria & consequenter tenebrosam & offuscatā vitijs sicut etiā tpe nocturno sunt tenebre.

10 ¶ † No. q eps debet sedere in eodē loco cū imperatore & nō sub 11 eius pedibus. ¶ † Et no. etiā q sedere in loco alto significat superioritatē. ¶ Not. etiā q honorabilior est locus sedere a dextera quā a sinistra. & sic etiam videtur q in ambulando honorabilior dz ire ad partē dextram. ¶ Not. q ad exemplū aliorū etiam aliquid est faciendū. Unde potes notare illud aliena vita sit nobis magistra. 12 ¶ † No. q vbi verba sunt prolata respectu dignitatis dispositio referf ad quēcunq; successorē in dignitate. facit qd hr de rescri. si gratiose. in. vj. & in. l. annua. ff. de annu. leg. ¶ No. q verbū generaliter & indefinite positum indistincte dz 13 intelligi & sic etiā potes notare q indefinita videtur equipollere 14 vniuersali. de quo in. c. vt circa. de elect. in. vj. ¶ † No. q qui oē vel quodcunq; dicit nihil vr excipere & ad hoc sepe allegaf. facit qd habef in. l. is qui ducenta. §. vtrum. ff. de reb. dub. & qd not. 15 per glo. in. l. a procura. C. man. ¶ † No. autoritates hic positas & pcipue illā quodcūq; ligaueris &c. ¶ In glo. personā ibi de infidelibus. facit etiā qd habef in. l. plenū. §. equitij. ff. de vsu & habitatione. ¶ In glossa suscipiunt. ibi aut alio iure. s. speciali puta ex iure feudor si tenent in feudū vt in. c. romana. §. debet. j. allegato qd hodie est in titu. de appel. in. vj. ¶ In glo. tanq; ibi potiusq; veritate & erit sensus q reuera non precellit dignitate sacerdotalē etiā lz de consilio sit q sacerdotes reputent illā pcellere. facit qd hr. s. de biga. c. pe. ¶ In ea. in fi. Solue fm Hosti. q ɔtraria pcedunt regulariter q verba debent in dubio aliquid operari si fieri pōt. j. de verb. sig. in. c. abbate. Sed fallit qñq; in his que dependet ex voluntate quo casu qñq; ponuntur verba superba ex abūdanti cautela & exprimif illud q tacite inerat & sic loquitur. l. non recte. hic alle. & qd habetur in. l. qui mutuam. §. non ideo. ff. man. & qñq; fit expressio vt magis timeaf. j. de here. si aduersus. & xxiij. dis. ɔꝗ. ¶ In gl. inter lunā ibi quatragesies als quatuordecies & als quindecies seu neutra litera ponit veritatē lz debuisset dicere quinquaginta sex vicibus q septies octo facit qnquaginta sex. & sic glo. nō bene cōputauit fm Joā. an. Host. hic tangebat fm astrologos quāto sit maior sol terra vel luna. Sed vt dicit Joā. an. hoc relinquendū est astrologis et concludit se dicere cū Ambrosio sup exameron. vj. qd in hoc libēter fatetur se nescire que nescit imo qd scire nil pficit. ¶ In gl. venerabilē. in fi. similiter ex vestibus. xlj. di. §. j. & c. vlti. & facit illud euangelij quō intrasti non habens vestem nuptialē. ¶ In gl. non distinguemus. in fi. solue vt no. in. c. qd si dormierit. xxxj. q. j. & in. l. de ptio. ff. de publi. q indistincte dictum vel statutum debet indistincte intelligi nisi per aliā. l. vel rationem sit distinguendum. & sic intelligatur contrarium.

[a] ¶ Honorare debēt. vñ hest. vj. c. sic honorabif quēcūq; rex voluerit honorare.

1 Miles factus a rege an debeat precellere milites factos ab inferiore.
2 Ordinatus ab archiepiscopo an debeat pferri ordinato ab episcopo.
3 Ordinatus per papam non eximitur a iurisdictione sui epi licet ei debeatur maior reuerentia.
4 Priuilegia debent esse perpetua: & priuilegio renuntiare intelligitur ex eius facto contrario.
5 Beneficiatus a papa an possit per inferiorez beneficio priuari.

Per tuas. Ordinato per papā debef reuerētia tū subest epo. h. d. & est cōis diuisio. scda ibi: ad qd. In text. ibi per se. aposto. oraculuz. 1 ¶ † No. j. q ordinato a maiori maior debetur reuerentia. & sic facit ad questionē an miles factus a rege debeat pcedere milites factos ab inferiori. nam videref qd sic per istuz tex. & p id qd habef. C. vt dignita. ordo seruef. l. ij. inter administratores. lib. xij. & in aut. vt iudi. sine quo. suffra. §. eos aūt. colla. ij. & de poen. hi qui. & in. c. si apostolice. in. vj. Innoc. tū in. c. cum in distribuendis. s. de tempo. ordi. videtur velle q sit speciale in 2 ordinato a papa. fm eum videref q ordinatus ab archiepiscopo non preferatur ordinato ab epo sed dz attendi prioritas tēporis secundū ea que habentur. s. eod. c. j. abbas hic videtur inclinare in eo qd. s. dixi: & etiam do. Anto. sed scdm intellectū pre 3 dictum iste tex. nō bene probaret. ¶ † No. q ratione ordinationis facte a superiore etiam a papa non eximitur quis a reuerentia sui prelati inferioris. Notare etiam potes q quem princeps [a] honorat alij etiā debent honorare.[a] ¶ In gl. j. ibi non preferuntur. & sic qd hic dicitur debet intelligi inter illos qui sunt eiusdē ordinis secus si in maiori essent vt dicit glo. & pbatur etiā. j. eo. statuimus. ¶ In ea. ibi ceteris concurrentibus id est ceteris paribus. ¶ In ea. ibi. sedeant in meliori loco. de quo dicendum vt hodie habetur in. c. vt apostolice. de priui. in. vj. ¶ In ea. ibi ad onus &c. intellige qd intelligunf eligi ad onus qd inest ipsi prelationi & per cōsequens erunt subiecti superiori cui inest subiecta dignitas illa ad quam eliduf. ¶ In ea. in fi. & hanc vltimā opin. tenuit gl. in. c. filiū. j. q. j. Sed prima opi. tenef per Inn. in. c. cuz in distribuendis. de tempo. ordi. & illa etiā cōmuniter tenetur. & plus ibi dicit q nedū nō potest deponere sed nec etiā perpetuo suspendere q intelligebat Hosti. nisi eps impetrasset a papa licentiā deponēdi. Nec obstat q iste subdiaconus est sub obediētia sui epi q vbi lz illud sit verū nō per hoc sequitur q ab illo possit deponi q etiam eps subest archiepo quo ad obedientiā ei prestandā. s. de offi. or. pastoralis. & tñ ab eo non potest deponi. s. de transla. c. j. & ij. finaliter. Jo. an. dicit opi. posse concordari vcz vt prima procedat in depositione ab ordine. scda in depositione a beneficio. facit qd not. xv. qd. vij. in summa. & j. de cōfir. vtili vel inutili. c. j. & ij. & de cle. non re. ex tue. ¶ Extra glos. tangit hic Jo. an. duo primo an priuilegiū de quo in litera perdat subdiaconus si recipiat diaconatū vel presbyteratuz ab alio de licentia pape vr q non quia augmentū ordinis non dz operari detrimentū sed potius prodesse. l. iij. C. de digni. lib. xij. ¶ Itē q 4 † priuilegia debent esse perpetua. de reg. iur. in. vj. decet. ¶ Itez q etiam adhuc durat subdiaconus lz etiam habeat alios ordines & sic videf durare cā priuilegij. & per ɔns priuilegia. ar. j. de app. cum cessante a cōtratio sensu. Contrariū tz Hostiē. q fm eum ex facto contrario quis intelligitur priuilegio renuntiare de ɔsti. cuz accessissent. & q priuilegiū & ius cōe sunt mista ideo vr priuilegiū de offi. dele. super questionū. §. si vero duo. & quia res de facili reuertitur ad sui naturā. xxxv. dist. ab exordio. & ff. de pac. si vnus. §. pactum. ver. q est in specie. & sic residet Jo. an. & do. Anto. ¶ Sed aduerte q ex quo per receptionē diaconat9 vel presbyteratus nō extinguif ordo subdiaconatus. imo remanet in sua essentia tanq; gradus de p se subsistens. ideo vr q nō simpliciter procedat dictū Host. nam vr attendendū. an tanq; subdiaconus vel in actu subdiaconali incedat. & tunc seruef sibi priuilegiū. de quo hic. An vero incedat tanq; diaconus vel presbyter & tunc non attendaf priuilegiū subdiaconatus. & sic possit intelligi dictū archi. facit qd no. Bar. in lega. seruis ornatricibus. l. legatis. §. ornatricibus. ff. de leg. iij. nec ob. pdictis. c. sup questionū. §. si vero. q ibi ius spāle non poterat separari nec separatū ɔsiderari a iure cōi. & ideo tunc extinguif priuilegiū per 5 misturā iuris cōis hic secus vt ptz ex pdictis. ¶ † Ultimo tāgit hic. d. Ant. an beneficiatos a papa possit inferior priuare beneficio intellige pter delictū postea p ipsum cōmissum. & cōcludit q sic p ea q legunf in. c. j. & ij. de ɔfir. vti. vel inuti. & j. de pbē. c. nisi. Et q papa nō intēdit mutare naturā bñficij per id qd hr in cle. j. cū ibi notatis. de sup. negli. prelato. ¶ Nec ob. qd ibi no. Pau. de liaza. vbi dicit q si papa cōtulit beneficiū regulariter manuale supplēdo negligentiam plati inferioris collatoris qd tunc nō mutaf natura bñficij vt in. d. de. j. secus si contulit gratiose prouidendo q tunc vr talis cui conferf factus obediētiarius pape & illū solū papa poterit reuocare & nō alius vt beneficiū principis sit ppetuū vt in regula. de reg. iur. in. vj. q pōt rñderi q dictū Pauli pcedit qñ querif an ad nutū possit reuocari vel non hoc est simplicē voluntatē. sed nos loquimur qñ ex causa pter delictū postea cōmissum vult reuocare quo casu bñ vr posse reuocare inferior prelatus a papa p id qd habef in. d. c. j. & ij. de ɔfir. vti. vel inuti. ¶ Et no. q superius dicta habent locum qñ querif an quis possit priuari bñficio habito a papa. ¶ Sed queritur an possit priuari ordine habito a papa procedit qd dictum fuit in gl. j. circa fi. & super ea.

1 Restitutio in integ. viuificat iura extincta sed non tribuit noua nec ampliat antiqua.
2 Citatio precedere dz in quocunq; actu preiudiciali alterius qd si actus sit extraiudicialiter gerendus.
3 Absentans se malitiose potest dici cōtumax etiam si citatio ad eum non peruenerit.
4 Rebellis ecclesie post restitutionem non receperat ecclesias sibi prius subiectas.
5 Petitio incepta licet a superiore repellatur non per hoc intelligitur velle preiudicare in concedenda vel deneganda iustitia si rite petatur.
6 Citandi sunt omnes quos res tangit & de quorum piudicio agitur.
7 Testis si ante dictū suum assignat cām ipsius dicti & postea dicit se duplici causa scire nihilominus sustentatur dictum suuz.
8 Citari personaliter qn quando quis debeat vel sufficiat citatio ad domum vel q sit publice proposita.

Possessio

9 Possessio nō dꝫ auferri possessori eo non citato.
10 Eccl'ia que labit̃ in heresim vel schisma an perdat iura sua.
11 Subiectionē vel obedientiā petens a clericis contra quē debeat agere & formare libellum.
12 Et an agens cōtra subiectū petendo obedientiā poterit possessorem seu dn̄m nominare in iudicio.
13 Processus factus cōtra subiectū an habeat preiudicare domino circa possessionem.
14 Sentētia lata cōtra libertū p̄iudicat patrono qn̄ patron⁹ interuenisset in iudicio: secus si sciuisset tm̄ causam agi.
15 Subiectio quo iure siue qua actione petatur.
16 Plures an & qn̄ possint agere contra vnum.
17 Sentētia lata cōtra subiectū an & qn̄ preiudicet dn̄o.

a **Inter quatuor.** Quādo[a] de obediētia vel subiectiōe agitur nil dꝫ attētari in p̄iudiciū rei vel possessoris nō citati. h. d. Et due sunt partes p̄ncipales sicut due sunt
1 petitiones. Scd'a ibi: sup obedientia. ¶ † No. primo ꝙ restituta ecclesia ad vnionē romane eccl'ie recuperat iura ex rebellione pdita nō simpliciter. sed ƀm limites antique ptātis & quo nō reperiunt̃ per aliuꝫ occupata: & sic ptꝫ ꝙ restitutio viuificat seu restituit iura extincta. sed nō tribuit noua nec etiā ampliat antiqua. facit qd' habet̃ in. l. qd' si minor. §. restitutio. ff. de mino. vbi dr̄ qd' restitutio est in pristinū statū repositio. ¶ Et ad predicta etiā bene facit qd' legit̃ & no. p legi. l. in. fi. C. de sen. pas. & qd' dicet̃ super
2 glo. pe. ¶ † Nota ꝙ ad quēcūqꝫ actum alteri preiudicialē nō dꝫ pcedi nisi prius eo citato. & ad hoc sepe alleg. illud. c. qd' videt̃ pcedere etiā si extraiudicialiter actus sit gerēdus. per id qd' hic dr̄ & i. l. nā ita diu⁹. ff. de adopt. & facit qd' habet̃ in. l. de vnoquoqꝫ. ff. de re iudi. videt̃ tm̄ ꝙ interdum valeat actus extraiudicialis lꝫ nō fuerit citatus ille de cuius p̄iudicio agit̃ ꝙ̄uis possit tunc re-
3 tractari. s̄. de elec. ꝙ sicut. ¶ † Not. ꝙ malitiose se absentans potest dici cōtumax etiā ſi ad eum nō perueniat citatio. facit. ĩ. vt li. nō cōte. qm̄. §. porro. ¶ No. ꝙ aliud videt̃ esse quē esse inobediētem. & aliud quē esse rebellē: & sic ex sola inobediētia nō videt̃ qs dici rebellis. qd' dicit do. Anto. esse interdū pter statuta puniē-
4 tia rebelles. ¶ † No. ꝙ vbi pter rebellionē ecclesie eximūtur ecclesie inferiores a subiectione: & ex sola restitutione eccl'ia restituta nō recuperat ecclesias sibi prius subiectas. Et sic facit ꝙ si a ciuitate eximant̃ castra pter rebellionē si postea ciuitas restituatur ad gratiam regis vel principis per hoc nō recuperabit iura exempta nisi aliud prouideat. ¶ Et ex predictis etiā no. ꝙ ratione rebellionis ecclesia videtur posse priuari ecclesiis sibi subiectis.
¶ Nota qd' vbi agitur de subiectione ecclesie dicitur agi causa status ecclesie. facit quod habetur. ĩ. de testi. cum olim. ¶ † Nota ꝙ vbi superior repellit petitionē ineptam non per hoc intelligit̃ velle preiudicare in denegāda vel concedenda iustitia si rite petatur. facit quod habetur. ĩ. de iudi. de obedientia vbi agitur de inobedientia contra subiectuꝫ: quia si ab alio possidetur deberet dari cōtra possidētem ip̄m ad subiectionē & ille debet iudiciū vocari. ¶ Si autē pro libero se gerit debet dari cōtra ipsum q pretenditur subiectus: lꝫ gerat se pro libero. de quo tangit hic glos. & ĩ. de prescrip. c. auditis. & de religio. do. cum venerabilis. & etiaꝫ
6 tangit hic Inno. vbi ponit magnā glo. in ista materia. ¶ † No. illud vulgatum ꝙ omnes quos res tangit & de quorū preiudi-
b cio agitur sunt citandi[b]. facit quod habetur in prealleg. l. nō ita diuus. ff. de adoptio. & in dicta. l. de vnoquoqꝫ. de re iudi. ¶ In glo. j. in fine. Sed aduerte quia litera dicit ex duplici ratione papa non admisit petitionē & tamen non videtur exprimi nisi vnā. Potes dicere ꝙ prima ratio colligitur ex his que dicunt̃ in precedentibus ante versicu. iuris. videlꝫ quia ecclesia constantinopolitana nō erat in possessione quādo ciuitas fuit capta. sed al's. Secūda ratio sit que colligitur ex versic. iuris Inno. tamen dicebat hic in addit. ꝙ prima ratio fuit que hic ponitur in versic. iuris. Secūda fuit lꝫ hic non exprimatur prudens dissimulatio ne Pisani & Veneti & alii ꝙ̄plures hn̄tes tales ecclesias. de quibus hic fit mentio si fuissent massarii mouerentur contra ecclesiam
7 romanam. ¶ † Ex primo vero intellectu nota argumentum pro teste qui si assignat causam dicti sui ante ipsum dictum: & postea dicit se duplici causa scire & non assignat nisi vnam postea. & nihilominus sustineatur eius dictum & intelligitur de duplici re-
8 spectu prius dicētium postea assignato. ¶ † In glo. citati ibi publice proposita de hoc an & quando quis sit personaliter citandus[c] vel sufficiat citatio ad domū vel quod sit publice proposita. dic vt plene cōsueuit dici in. c. fi. ĩ. de eo qui mittitur in posses. per Inno. & Idan. and. & per Bart. in. l. iiii. §. pretor. ff. de dam. infecto. & facit quod habetur in clemen. j. de iudi. ¶ In ead. ibi in. c. cum venerabilis. & ibi etiam de hoc per glo. & tangit Innocen. hic de quo dicetur post glo. ¶ In glo. penul. etiā melius facit. l. si necesse que ibi sequitur vbi habetur. §. si deportatus qui hic allegatur. ¶ Et aduerte quia prima facie glo. videtur esse cōtra tex. tamen potes eam saluare vt voluit dicere ꝙ lꝫ petitio patriarche non debuit admitti non citatis aduersariis tamen eis citatis bene deberet admitti quia videtur ꝙ de iure ex quo ecclesia constantinopolitana reuersa est ad fidem & obedientiam romane ecclesie qd' debet recuperare iura amissa propter rebellionem per ea que habentur in. c. quia diligentia. & in. d. §. si deportatus. hic allega. ¶ Et hoc etiā voluit tex. hic dū dicit iustitiam tamen nō negabimus. &c. ¶ Aduerte tamen quia posset etiā dici ꝙ licet potuit recuperare possessionē rerum vacantium & sic loquantur iura allegata. hic tamen non potuit recuperare res per alium occupatas nisi prius restitutione concessa per id qd' habetur in. l. ait pretor. §. item ei. ff. ex qui. cau. ma. nec videtur etiam posse recuperare res in alium translatas nisi aliud prouideatur per id quod legitur & not. in. l. fi. C. de sen. pas. et ideo nimirum si non recuperauit ipso iure ius obedientie contra archiep̄m. et epi-
9 scopos regni cypri quibus fuerat concessa exemptio. Illud † autem est certū qd' possessori non debet auferri possessio eo non cita-
10 to. de prebēd. licet episcopus. in sexto. ¶ † Et ex predictis potest inferri ad id quod tangit hic Inno. an ecclesia que labitur in heresim vel schisma perdat iura sua nā dicit ꝙ non quo ad proprietatem sed possessionē bene perdit ꝙ̄uis postꝙ̄ redierit ad fidem illam iure post liminii recuperet illa de facto postea habita si fuerit vacans vel saltem impetrata restitutione in integrū si ab alio teneatur. per ea que habentur in. l. ait pretor. §. item. ei. & l. sciendum. & l. deniqꝫ. ff. ex quibus cau. maio. ¶ Alii tamen dixerunt ꝙ etiam possessionem retinet licet exercitium non habeat per id quod habetur in. c. tua diligentia. de electio. & quia delictuꝫ persone non debet nocere ecclesie. de regu. iur. delictuꝫ. in. vj. Et etiā quia non est auferenda possessio alicui ante cause cognitionem. Do. tamen Anto. hic concordat opiniones dicens primā procedere quādo tota ecclesia est schismatica & sic neduꝫ prelatus. sed etiam capitulum seu cōuentus. per id quod nota. s̄. de ordine cogni. cum dilectus. per glo. ¶ Secunda opinio procedat quando solus papa delinquat. ¶ Sed aduerte quia in primo casu videtur quod etiā tunc dominiū perdat. ex quo etiam capitulum vel cōuentus delinquit: sed de iure postliminii recuperat dominiuꝫ post reuersionem ad fidem. per ea que habentur in preallegato c. quia diligentia. & in dicto. §. si deportatus. & in. l. j. & l. postliminii ius. & l. retro. ff. de captiuis. ¶ Et intellige qd' recuperat dominiū nisi fuerit in alium translatum. per id quod hic dicitur in versi. cum & ipsi. & quod nota. in dicta. l. fina. C. de sen. passis. maxime per Bar. & in. l. gallus. §. quesitum. ff. de libe. & posthumis. ¶ Item intelligit qd' recuperat possessioneꝫ ex eo quia potest illam apprehendere propria autoritate si per alium non fuit occupata: alias non poterit recuperare nisi prius citato possessore. vt hic patet. & d. l. ait pretor. §. item ei. ¶ Et per predicta etiaꝫ videtur qd' si ecclesia prescribat rem aliquā & sit facta schismatica ante completā prescriptionem qd' tunc interrumpitur prescriptio cum designat habere possessionē vt est dictum & sine possessione nō procedit prescriptio. de reg. iuris sine possessione. in. vj. & ff. de vsucapio. in. l. naturaliter. nec fingetur prescriptio completa per fictionē postliminii: lꝫ reuertatur ad fidem quia illa fictio non operatur quo ad prescriptionē que requerit factum possessionis continue & non interrupte. vt probatur in. d. l. sciënduꝫ.
11 et. l. deniqꝫ. ff. ex qui. cau. maio. ¶ † Et tangit hic Inno. Primo
d contra quē debeat agere & formare libellū[d] petens subiectioneꝫ vel obedientiā clericis: an vero cōtra ipsos clericos: an ꝟo contra prelatos qui possident subiectionem in illos. ¶ Secundū dubium est & in isto magis principaliter insistit Inn. videlꝫ an vbi petitur subiectio habeat locū nominādo dn̄m in iudicio de quo habetur. ĩ. vt lit. nō contes. c. quoniā. §. qd' si super. & in. l. ii. C. vbi in rem actio. ¶ Tertio tangit quo iure petatur subiectio siue clerici gerant se pro liberis siue per alium possideātur. ¶ Quarto tangit an gesta cum ipsis subiectis in iudicio cū illis agitato habeant preiudicare aliis successoribus ipsius subiectionis eis non vocatis. ¶ Circa primū licet Inno. hic instet. & etiam do. Ant. referat opinio. tamen potes concludere prout fuit de mente Inno. & tangit etiā hic do. Ant. qd' aut illi a quibus petit̃ subiectio gerunt se pro liberis. Et tunc contra eos dandus est libellus et contra ipsos procedendū. facit quod habetur. ĩ. de re iudica. cuꝫ inter. & in. l. j. §. per hanc. cū ibi nota. ff. de rei ven. & ibi bona glos. in hac materia. facit etiam quod habetur. s̄. de causa posses. cum olim. Aut ab alio possidentur & tunc aut petitur subiectio non derogans possessioni alterius. vt quia petitur subiectio sub illa verba quia possidet tanꝙ̄ subiectus episcopo & modo petitur ratione subiectionis archidiaconalis vel abbatialis: aut alterius prelationis sub episcopo volendo preiudicare subiectioni episcopi. & hoc casu idem dicēdum quia poterit cōtra ipsos agi qui pretenduntur subiecti. arg. ĩ. de exces. prela. ad hec. & xj. q. iii. qui

a ¶ Qn̄. ƀ eodē modo transit do. abb. ĩ summa. huius. c.

b ¶ Sūt citādi. adde qd' nō est necessario citādus ille d' q no torium est qd' nulla ei cōpetit defensio. vt p ab. in. c. cū oliꝫ de re iudi. & ibi do. fely. in vi. col. ꝟ. non est citādus. nu. ii.

c ¶ Personaliter citandus. qn̄ autem citatio ad domuꝫ valeat. vide p do. feli. in. c. in noīe dn̄i. de restitu. in. vj. col. versi. vno casu saluat. nūe. xx. fo. xxxiiii. parte. ii. in impressione Lug.

d ¶ Formare libellū. adde hic do. abb. in. iii. col. versi. in gl. in verb. citati. nume. 6.

resistit. cū seq. Aut intendit consequi subiectionē quā alius possidet. ⁊ tunc ad hoc preiudicetur possidenti debet libellus formari ⁊ agi cōtra ipm possidentē subiectionē. ⁊ non ꝯ subditū. vt hic dixit glo. ij. ⁊ etiā in. c. cū venerabilis. de religio. domi. ¶ Si autem vellet agere solū ad finem vt preiudicetur ipsi possessio: tunc videtur ꝙ possit cōtra eum agere. nam aut cōfitebitur sibi subiectum agenti: ⁊ tunc fertur sentētia contra eum propter quā non poterit dicere se nō subiectum: nō tamen fiet preiudiciū possessori absenti ⁊ nō citato per istū tex. ¶ Si autē nō fateatur se subiectum: sed dicat forte se alteri subiectū: tunc videtur qđ etiaꝫ possit agi cōtra eū ad finem vt sententia feratur sup subiectione ad preiudicium ipsius possessi: non tamē fiet preiudiciū absenti non citato per istum tex. ⁊ ideo vt dictū est supra melius est qđ dicteꝝ libellus cōtra possidentē subiectionem: vel saltem qđ citetur ipse possidens in processu fiendo contra subiectum vt sic sibi preiudicetur. per id quod not. hic Hosti. ⁊ qđ no. Cynus in. l. i. C. de adno. diuer. iudi. 12 ¶ † Nec ob. predictis si dicatur ꝙ ꝓcessus factus cōtra subiectū videꝝ qđ habeat preiudicare dño circa possessionem. per id quod habeꝝ in. l. iij. §. qđ si seruus. ff. de acquirē. poss. qꝛ ibi loquitur in possessione rei corporalis quā tenebat colonus vel seruus nomine dñi. Hic autem loquitur de quasi possessione iuris corporalis obedientie quam non possidebat nisi ipse subiectus cum nemo seipsum possit possidere. ff. de acqui. reruꝫ domi. l. liber homo. seu in. l. homo liber. ⁊ ita sentit hic do. Anto. Potes etiā dare aliā solutionē quod in contrariū interuenit factuꝫ serui vel coloni qui tradebat rem alteri: ⁊ sic intendebat rem in alium transferre. Sed hic loquitur in sentētia iudicis lata contra reum: per quā nō videtur preiudicare iuri alterius. vt voluit Inno. in. c. qm̄. §. qđ si super. vt lite nō contesta. ⁊ Bart. in. l. ij. C. vbi in rem actio. ⁊ adde qđ. ꝟ. tangetur circa quartū dubiuꝫ. ⁊ hec de primo dubio sufficiant. 13 ¶ † Et breuiter circa scđm an in iuribus incorporalibus si aliquis conueniatur pro illis in iudicio an habebit locū noīatio. de qua in. c. qm̄. §. qđ si super. vt lit. nō cōtesta. ⁊ sic an si agat cōtra subiectū petendo obedientiam poterit dominiū seu possessorem obedientie noīare in iudicio Inno. hic posuit opi. nam vna fuit opi. simpliciter ꝙ etiam vbi agitur pro iuribus incorporalibus habeat locū dicta noīatio. ⁊ istam tenuit Inno. in dicto. §. ꝙ si super. ⁊ etiā Bart. in. l. ij. C. vbi in rem act. Scđa fuit opi. simpliciter ꝙ non habeat locum nominatio qꝛ illa nō habet locū nisi qñ cōuentus alieno noīe possidet. sed hic subiectus in se non possidet obedientiā vt superius est dictū circa finem precedētis dubij. Tertia fuit opinio ꝙ si petitur ecclesia nō habet locū nominatio qꝛ illa nō potest possideri nec eiꝰ dominiū haberi. l. j. ff. de re. diui. ⁊ sic non potest vendicari nec realis actio cōpetere quo casu habet locū tm̄ noīatio. s. quando agitur reali. vt ptꝫ in. d. §. qđ si super. posset tamen vendicari ecclesia ratione rerum episcopaliū: vel alterius iuris in ea competentis. arg. l. qui tabernam. ff. de contrahen. emptio. ⁊ l. si domus. §. fi. ff. de lega. j. ¶ Quarta fuit opinio ꝙ in his incorporalibus vbi agitur contra subiectū qui in alio dicitur detineri ꝙ licet nō habeat locum nominatio quātum ad hoc vt preiudicetur possidenti. tamē potest habere locū vt detur terminus vt veniat ad docendū de iure suo. per id quod hic habetur. ⁊ in. l. si pariter. ff. de libe. cau. si tñ nō venerit nō tñ per hoc proceditur ſm formam dicti. §. ꝙ si super. videlꝫ vt agens fiat verus possessor cuꝫ non habeat facultatem rei restituēde ille qui cōuenitur: ⁊ qꝛ non debet subtrahere obedientiam ei cui tenetur obedire ⁊ qui est in quasi possessione quia peccaret nisi prius ab eius obedientia absoluatur. xvj. q. iij. placuit ꝙ hic fieri nō potest qꝛ nō est presens ille cui preiudicaꝝ: nec cōtra eum est actū. facit quod habetur. viij. q. iiij. nonne dato ꝙ feretur sententia cōtra talem cōuentum: tñ si veniret postea dñs docens de iure suo ⁊ de possessione subiectionis summarie impediretur executio. per id qđ habeꝝ in. l. a diuo pio. §. si super rebus. ff. de re iudi. nec hꝫ obstare per id qđ habeꝝ in. l. postꝙ. ff. de here. vel act. ven. ⁊ in. l. nomē. C. que res pig. ob. pos. vbi ptꝫ ꝙ si tu cessisti mihi actiones cōtra debitorē tuum ago cōtra ipm. ⁊ tenet iudiciū ad tui preiudiciū cedentis: lꝫ nō citati. ⁊ sic a simili vr̄ ꝙ debeat cōpelli obedire conuentus agenti ꝙuis dñs in iudicio nō fuerit: qꝛ respōderi pōt ꝙ in dictis iuribus illud operatur cōsensus cedentis actionē vel obligantis nomen sui debitoris. sed hic nō interfuit cōsensus illius qui habebat obedientiā. Nec ob. etiā. ꝟ. de re iudi. c. pe. qꝛ ibi loquiꝝ qñ persona cū qua agiꝝ potest rem in iudicio deducere. ¶ Itē nō ob. qđ habeꝝ in. l. sepe. ff. de re iudi. vbi dr̄ ꝙ 14 † sententia lata cōtra libertū preiudicat patrono. qꝛ illud verū qñ patronus interuenit in iudicio: secus si sciuisset tm̄ causam agi. per id qđ habeꝝ in. c. cum super. ꝟ. de re iudi. vbi de materia per Inno. ⁊ ibi etiā dicit ꝙ opi. Rogerij in. d. l. sepe. in quātum videtur velle ꝙ preiudicatur patrono scienti ⁊ taceti nō est vera. Sed aduerte quia gloss. Accur. illā videtur tenere ⁊ etiam Bar. in. d. l. sepe. vnde do. Ant. hic saluat illā vt habeat locū quādo agitur cōtra libertum quo casu ad eum principaliter spectat se defendere. l. principaliter. C. de lib. cau. Sed hic ad subiectum nō spectabat pricipaliter defensio. sed ad ipsum possidentem subiectioneꝫ. ⁊ ponit etiā aliquas solutiones in quibus non insisto. de materia tetigi in. d. c. cum super ⁊ tangam aliquid circa quartū dubiū. ¶ Potes in hoc secūdo dubio hic concludere: qꝛ aut agitur actione personali. vt quia quis dicit alium ꝓmisisse sibi obedientiā seu obedire: ⁊ tunc non habet locū quando agitur actione personali sꝫ reali. vt ibi ptꝫ. An tñ aliquo casu habeat locū nominatio qñ quis cōuenitur actione personali: lꝫ nō habeat locū nominatio. de qua in. §. ⁊ si super. recurre ad not. per legi. in auf. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri. agi opor. ⁊ qđ isto casu non habeat locū noīatio. de qua in. §. ꝙ si super. etiā facit qꝛ ex quo agiꝝ personali nō preiudicaretur possessori. ¶ Si autē agitur reali tūc aut quis possidet tanꝙ vicarius ⁊ coadiutor: ⁊ tūc bene valebit nominatio ⁊ processus. de quo in. d. §. qđ si super. qꝛ ex quo possidet tanꝙ vicarius vel coadiutor videtur habere facultatem rei restituende. ff. de rei vendi. in. l. officium. ⁊ hoc etiam fuit hic de mente Inno. vnde hoc casu si fiat nominatio ⁊ procedatur ſm formā dicti. §. qđ si super sententia lata contra istū conuentū qui tenebat tanꝙ vicarius vel coadiutor tenebit ⁊ mandabitur executioni ⁊ in preiudicium dicti non venientis cū talis habeat facultatem rei restituende. Si autē cōuentus non possideat tanꝙ vicarius vel coadiutor: ⁊ tunc si agitur cōtra conuentum ad ius aliud sub illo qđ ab alio detinetur: vt qꝛ agitur vt prestetur obedientia tanꝙ archidiacono cōtra illū qui alteri prestet obediētiā vt epō: ⁊ tunc est clarū ꝙ non habet locum nominatio: qꝛ nō est alius qui pretendat se detinere seu possidere ius quod petitur. Si autem agatur ad ius inobedientie qđ ab alio possidetur. tunc si agatur contra illum qui possidet clarum qđ non est tractandum de noīatione ex quo ipse qui possidet cōuenitur. ¶ Si autē conuenitur ipse subiectus qui ab alio possidetur respectu ipsius iuris qđ ab alio possidetur: ⁊ tunc habent locuꝫ opinio. de quibus ꝟ. tetigi. quia aliquiꝰ videntur velle ꝙ sic aliqui ꝙ non. ⁊ tamē vidētur velle qđ habeat locū quo ad quid: nō per omnia tamē Inno. ⁊ do. Ant. videtur velle qđ non habeat locum noīatio ex eo quia si ꝓnuntiaretur cōtra ipsum subiectū conuentum non posset sententia mandari executioni ex eo: qꝛ etiā si vellet subiectus conuētus ⁊ conuictus prestare obedientiā: tñ ipse agens nō deberet recipere. ⁊ si reciperet peccaret cum alteri qui est in possessione debeatur. xv. q. iij. placuit. ⁊ eadem obediētia pluribus insolidum deberi non potest. ff. cōmo. si vt certo. §. si duobus. ¶ Sed aduerte: qꝛ lꝫ sic resideat Inn. ⁊ do. Ant. tamē decisio huius dubij videꝝ pēdere ex alio: videlicet an snīa lata cōtra subiectū habeat preiudicare illi qui possidebat obedientiā si sciuit iudicium agitari ⁊ tacuit. de quo diceꝝ in. iiij. dubio. Nam si preiudicet saltem ꝙtū ad possessionē prout videꝝ no. in. c. cum super. de re iud. per Inn. licet dicat nō preiudicari respectu ꝓprietatis. nō video quare nō haberet locū noīatio per quam intimaretur dño de lite mota cōtra subiectū. Si aūt teneaꝝ qđ nō preiudicet etiam quo ad possessionē scienti ⁊ patienti. tunc posset ꝓcedere opi. qđ non habeat locū noīatio. Sed alia opi. videtur verior per ea que habentur in. d. c. cū super. ⁊ qđ ibi dixi ⁊ de materia etiā per Inno. 15 ꝟ. de prescrip. auditis. ⁊ hoc de scđo plenissime. ¶ † Circa tertiū scꝫ quo iure agatur qñ petitur obedientia. cōclude qđ si ille contra quē agitur nō facit cōtrouersiā. sed confitebitur dabitur officium iudicis ⁊ sibi cōfitenti preiudicabiꝝ ⁊ nō tertio. Si vero facit cōtrouersiā sui ⁊ se pro libero gerit. tūc etiā hoc casu poterit implorari officiū iudicis. ꝟ. de cau. pos. cum olim. ⁊. ꝟ. de re iudi. cum inter. ¶ Itē poterit agi actione in rem p̄iudiciali per quā poterit peti declarari illū clericū suum ⁊ sibi subiectū. insti. de actio. §. preiudiciales. Ant ab alio detinetur conuentus. Et tunc si detinens nō cōtendit se habere aliquod ius. nec etiā detinet inuituꝫ illū qui pretēdiꝝ subiectus. Et tūc idē dicendū qđ in casu p̄cedēti ſm Inn. videretur tñ ꝙ hoc casu etiā posset cōpetere rei vendi. adiecta causa de iure canonico. per id qđ. ꝟ. de spon. nō est vobis. ⁊ per gl. in. l. j. §. per hanc. ff. de rei ven. ex cuius dictis Inno. hic sumpsit multa. ¶ Si aūt detinēs cōtendit se habere ius vel detineat inuitū: ⁊ tunc cōtra eū poterit agi interdic. de libe. hoīe exhibēdo seu ad illius instar. de cleri. exhi. ar. l. j. ⁊ per totū. ff. de libe. ho. exhi. ⁊ etiā poterit agi cōtra eū rei ven. adiecta causa de iure canonico. Nam hoc casu agetur actione in rē preiudiciali vel officio iudicis. Et no. vt tāgit hic Inn. ꝙ in actione in rē p̄iudiciali ꝓprie queriꝝ an talis sit filius vel talis sit clericus talis ecclesie. sed per rei ven. adiecta causa de iure canonico. quare an quis sit in potestate agētis vel nō. facit qđ not. gl. in. d. §. per hanc dicit do. etiā Inn. ꝙ 16 † sunt plures qui dicant se habere idem ius in aliqua ecclesia siue episcopale siue aliud poterūt inter se cōtendere ⁊ intentare actionē realem que dicetur cōfessoria. facit qđ habetur. ꝟ. de iudi. examinata. ⁊ de prescrip. auditis. nam cōfessoria datur etiam

datur etiã non solũ contra possidentẽ: sed etiã cõtra turbantẽ. ff. si serui. ven. ⁊ in. l. si quis diutur. dicit etiã qđ duo possunt agere contra possidentẽ. j. de re iudi. cum super. ¶ Et qꝛ non est prohibitum plures agere contra vnum. ff. de rei ven. l. is a quo. ⁊. l. seq. ⁊. ff. de noxa. l. si quis a multis. Nec ob. si dicatur ꝙ non habet facultatem rei restituẽde ipse subiectus qui cõuenitur: qꝛ respondet Inn. ꝙ ꝓ hoc alteri nõ preiudicabitur nisi possit ei taciturnitas vel aliud imputari ſm formam. c. ꝗuis. ⁊. c. cum super. j. de re iudi. ¶ Et no. bene inquãtum dicit nisi possit ei taciturnitas ⁊ cetera. propter id qđ statim dicã in sequenti dubio. ¶ Nec ob. predictis inquãtum dixi posse cõcurrere officiũ iudicis cum preiudiciali actione in rem ꝙ videtur contra. l. in cause. ff. de mino. quia istud officiũ datur causa adiuuãdi ius cõmune. sed in contrario datur de iure speciali cõtra ius cõmune ideo nõ competit. vt no. gl. in. d. §. per hanc tangit Inn. ⁊ ibi etiã dixi. s. de offi. ordi. con17 querente. ¶ † Circa quartũ ⁊ vltimũ an sñia lata cõtra subiectũ preiudicet dño nõ vocato qui nõ fuit in iudicio gl. sc̃da hic concludit qđ non saluo nisi sciuit causam agi. ⁊ tacuit per id qđ habetur. j. de re iudi. ꝗuis. ⁊ idem videtur velle Innoc. in precedenti dubio. ad fi. vt ibi tetigi. ¶ Sed in secundo dubio videtur velle oppositũ. videlicet ꝙ nõ preiudicet scienti ⁊ tacenti: sed demũ si interuenerit in iudicio. vt tetigi circa quartã opi. in secundo dubio. ¶ Sed licet Io. an. ⁊ do. Ant. nõ declarent tñ videt̃ qđ vera sit opi. gl. quo ad preiudiciũ possessoris. per ea que habent̃ in c. cũ super. j. de re iudi. cũ ibi no. per Inn. ⁊ que etiã dixi ibi. sed respectu iuris ꝓprietatis ꝓcedat alia opi. vt nõ habeat nocere nisi interuenerit in iudicio vel nisi fuerit citatus. per ea que habentur in. l. sepe. ff. de re iud. ⁊ per Cy. in. l. j. C. de aduo. diuer. iudi. Et ad hoc facit qđ dicit hic Host. ꝙ de cautela est qđ agens faciat omnes vocari quos res tangit. vt sic omnibus preiudicet sententia. facit qđ habet̃. j. eo. c. fi. ⁊. s. de cõsti. c. cũ eccl'ia. ⁊ ꝙ habet̃ etiã in c. auditis. j. de prescri. ⁊ hec de quarto sufficiat. ¶ An autẽ indistincte vbi aliquid conceditur per papam ad preiudiciũ alterius sit necesse partem citari. dicit Io. an. ꝙ si cõceditur per viam gratie non est necesse per id qđ habetur. s. de renũ. ex transmissa. al's bene debet quis citari per istum tex. ⁊ similia iura.

1 ☞ Ad synodum venire tenentur abbates ⁊ sacerdotes curati ⁊ nume. 8.
2 Ad synodum vocare est de lege diocesana.
3 Abbates sunt subiecti epo etiã quo ad legẽ diocesanam. ⁊ nu. 7.
4 Statuere non potest episcopus contra ius superioris.
5 Mandato iniquo superioris obedire non tenetur inferior.
6 Inferiores debent superiori reuerentiam.

Quod super. Subditi⁹ epi ad ipsi⁹ synodũ accedere ⁊ ei obedire cogunt̃. h. d. Et ponit dictũ cũ quadam limitatione ibi dũmodo. ¶ † Nota primo ꝙ abbates ⁊ etiã sacerdotes tenentur ire ad synodũ ⁊ qđ dixi de sacerdotibus intellige si sint curati. alij aũt ſm doct. nõ tenent̃ ire nec cathedraticũ soluere ex quo nõ habent curã specialẽ. Et sic nõ expedit ꝙ habeat cathedrã causa predicãdi. qđ aũt dixi de abbatibus: intellige vt di2 cetur cũ gl. ¶ † No. ꝙ vocare ad synodum est de lege diocesana. ⁊ que dicantur esse de lege diocesana. ⁊ que de lege iurisditionis. dic vt plene dictũ fuit. s. de offi. ordi. dilectus. vbi per gl. ⁊ Inno. ⁊ 3 Io. an. licz ipse Inn. plenius ponat. j. de capel. mo. c. j. ¶ † No. qđ abbates videtur subiecti epo etiã quo ad legẽ diocesanã: qđ intellige in habẽtibus populũ. vt tetigit gl. in. d. c. dilectus. ⁊ facit 4 etiam qđ tangetur cum gl. ¶ † No. ꝙ episcopus nõ pot statuere cõtra ius superioris. de quo in. c. fi. s. de offic. archi. ⁊ in cle. ne romani. de electio. Et hoc clarũ de iure canonico. ꝙ inferior nõ potest statuere cõtra ius cõe. vt etiã no. in. d. c. fi. de off archipresby. secus videt̃ de iure ciuili quo ad statuta q̃ fiũt per populũ habentẽ potestatem statuendi per. l. oẽs populi. ff. de iusti. ⁊ iur. per quã legẽ videt̃ cõcessa ppl'is potestas statuẽdi etiã cõtra ius cõe obseruãdũ in loco seu ciuitate vbi fit statutũ: alius aũt magistratus nõ videt̃ posse cõtra ius statuere. l. formã. C. de offi. prefe. pretor. oriẽtis. Et istud cõiter tenet̃ de quo etiã tetigi in cle. ne romani. de elec. refert tamen hic do. Ant. Ia. de are. tenuisse ꝙ etiã de iure ciuili populus nõ possit statuere cõtra ius cõe si sit subiectus imperio. Secus si non sit subiectus. ⁊ sic intelligatur. d. l. oẽs populi. sed alia opi. cõiter tenetur interdum ꝙ etiã ppl's subiectus imperio possit facere statuta contra ius cõe per. d. l. oẽs populi. 5 ¶ † No. ꝙ inferiores nõ tenent̃ parere mãdatis superioris si cõstat illa esse iniqua. facit. xj. q. iij. iulianus. ⁊. c. si dñs. Et ideo si in citatione quam fecit eps de platis vt veniãt ad synodũ exprimit̃ ꝙ veniãt ad faciẽda statuta aliqua que constat esse cõtra ius cõmune. per. d. l. oẽs populi. nõ arctat citatio. Idẽ si sunt certificati ꝙ cõuocent̃ ꝓpter malã causam cui forte nõ auderẽt cõtradicere si essent p̃sentes vt super dando fauorem principi excõicato. 6 ¶ † Not. ꝙ inferiores debẽt superiori exhibere reuerentiã ⁊ obedientiã. hec tñ sunt de lege iurisditionis. vt ptz ex his que habentur. s. de offi. ordi. cõquerente. ⁊. c. dilectus. licz do. Ant. hic videatur velle ꝙ sit de lege diocesana. sed nõ videtur bene dicere ꝑ ea 7 que habent̃ in iuribus preallega. ¶ † In gl. j. in fi. Idem tenet hic Inn. dicens ꝙ etiã exempti abbates si habeant populũ nõ exemptũ nõ sunt exempti abbates a lege diocesana. ⁊ ideo debẽt venire ad synodũ ⁊ debẽt cathedrã habere in ecclesia in qua episcopus possit predicare. ⁊ etiã debent prestare quartã decimarũ oblationũ aut funeraliũ. j. de sepul. c. in nostra. ¶ Sed aduerte qꝛ contra gl. ⁊ Inno. facit iste tex. qui non distinguit. An abbates habeant populũ vel non: ⁊ sic indistincte videret̃ intelligendus argumẽto eorũ que habentur. xviij. dist. si romanorum. ⁊. s. c. solite. ad fi. ⁊ de electio. vt circa. in. vj. ad idem etiã facit qđ habetur in. c. abbates. xviij. q. ij. vbi etiã simpl'r dicit̃ ꝙ abbates debẽt ire ad synodũ. Et ꝓ hoc etiã facit: qꝛ in synodo fiunt statuta concernẽtia diocesim nõ solũ quo ad legẽ diocesanã. sed etiã quo ad legẽ iurisditionis a qua lege iurisditionis monasteria nõ sunt exempta. s. de offi. ordi. dilectus. ⁊ ibi no. ergo videtur ꝙ teneant̃ ire ad synodũ. Propter hoc dicebat in. d. c. abbates. ꝙ abbas nõ exemptus licet nõ habeat populũ tenet̃ ire ad synodũ in qua aliud statuatur quod ipsum tangit. Hostiẽ. vero videtur dicere qđ abbas tenetur ire ad synodũ etiã si populũ nõ habeat per istũ text. ⁊ preallega. c. abbates. sed non debet cogi ire nisi ex causa per iura alleg. in gl. dicit etiam qđ abbas exemptus ratione capellarũ non exemptarũ tenetur ire ad synodũ. per id quod habetur de priuileg. ex ore. nisi ꝑ priuilegiũ aliud concedat̃. j. de exces. prela. in. c. nimis. prealleg. dicit etiã qđ quo ad cathedraticũ seruanda est consuetudo cuiuscunqꝫ ecclesie. de offi. or. c. fi. ⁊. xviij. q. ij. seruitium. Potes dicere qđ licet hic indistincte loquatur tamen non est inconueniens ꝙ distinguatur per alia iura. per id quod habetur. xxxj. q. j. ꝙ si dormierit. ⁊ qđ dictũ fuit. s. eo. solite. ad fi. ⁊ facit quod habetur in. l. de pretio. ff. de public. ⁊ etiam qꝛ prompti esse debemus vt iura iuribus concordemus. de elec. cum expediat. in vj. iuncto. c. ecclesia vestra. de elec. Potes etiam dicere qđ habentes populũ tenentur ire etiã si specialiter non citentur sed generaliter: sed si non habent populũ tunc non tenentur ire nisi specialiter citentur nõ debẽt tñ arctari nisi subsistẽte causa iusta ⁊ rationabili per ea que habentur in palea. c. episcopus. xviij. distin. licet cautius esset accedere propter statuta que ibi fieri posset quibus possit cõtradicere si esset presens. xxxj. distin. in. c. nicena. dicebat etiã abbas in. c. ex ore. ꝙ non seruatur de consuetudine ꝙ abbates exempti propter capellas nõ exemptas accedãt ad synodũ: ⁊ respondet ad. c. ex ore qđ potest intelligi qñ eps in synodo vult publicare statuta concilij ꝓuincialis in quo abbas nõ fuit. xviij. 8 dist. in. c. vlti. ¶ † Et not. ꝙ si abbas haberet ecclesias sibi subiectas in diuersis episcopatibus. ⁊ eodẽ tẽpore quilibet episcopus congreget synodum poterit personaliter ire ad vnã: ad aliã poterit mittere alium loco sui eo casu quo tenetur ire ad synodum propter dictas ecclesias. ¶ Vltimo etiam tangit Io. And. ⁊ dicit qđ hic loquitur de concilio synodali congregando per episcopum. an abbates teneantur ad illud quid iuris si congregetur concilium prouinciale per archiepiscopum an abbates subiecti episcopo tenebuntur ad illud ire. videtur ꝙ non: qꝛ episcopi inde reuersi habent publicare in suis synodalibus concilijs statuta in concilio prouinciali. xviij. di. c. fi. ⁊. j. de accus. c. sicut olim. ⁊ sic ibi etiam dictum fuit. nec ob. prealleg. c. sicut. qꝛ dum litera ibi dicit ⁊ ad alios ⁊c. potest intelligi de procuratoribus capitulorum cathedralium ecclesiarum. ⁊ ibi tangit Io. an. nec obstat etiam qđ habetur. xviij. dist. cap. propter. ⁊. c. qr. que dicunt omnes clericos debere venire ad concilia prouincialia quia illud intelligitur de habentibus causas coram ipso concilio. dicit tamen Hosti. ꝙ cum statuta que ibi fiunt habent astringere omnes de prouincia licet non cogunt̃ abbates venire. expedit tamen eis ꝙ potius vadant ne eis fiat preiudicium. Nam possent interdũ si essent presentes contradicere. per ea que habentur in. d. c. nicena. xxxj. dist.

¶ Subditi⁹. hoc. c. summat lati⁹ do. Abb. vide cum.

1 ☞ Canonici regulares tenentur obedire suis prioribus.
2 Concorditer fieri quid dicatur.
3 Prior potest ferre sententiam excommunicationis in clericos sibi subiectos.
4 Inobedientia est peccatum mortale.
5 Delictum an possit probari per scripturam. ⁊ nu. 9.
6 Scripture prelatorum sunt authentice.
7 Iuramentum an sit de forma absolutionis vel excommunicationis iuramentum debet prestari corporaliter.
Et virtute iuramenti exacti in absolutione a sentẽtia excommunicationis potest quis compelli parere priori iudici.
8 Incorrigibilis est excludendus a consortio fratrum.
9 Testes an possint deponere dictum suum per scripturã ab ipsis transmissam iudici.

Cum in ecclesijs. Canonici etiã regulares inobediẽtes suo priori per ipsos possunt excõicari. ꝛ si incorrigibiles sint de fratrum consortio expelli.h.d.Et due sunt partes principales.In prima narrat factũ.In scđa dat iudices.scđa ibi:ideoqȝ.Prima facit tria:qꝛ primo ponit mãdatũ pape.Secũda rebellionẽ quatuor canonicorũ ꝛ ipsorum excõicatione.tertio absolutionẽ ipsorũ ꝛ preceptũ eis factũ.secunda ibi: cũqȝ.tertia ibi:cũ igitur.¶ In tex.ibi:ꝛ sancti Joãnis in monte dicas sunt due eccľie simul vnite ꝛ vna earũ est tm̃ prior.¶ Itẽ ibi:ad deũ idest ẜm mãdata dei:seu iuxta aliud est ad eũ idest eiꝰ officiũ.¶ Itẽ ibi:ꝑmulgauit.ꝛ.ꝭ.a qua sentẽtia petierũt ab ipso priore se absolui ꝛ prior obtulit se paratum absoluere dũmodo prestarent sibi iuramentũ de obedientia cui responderũt ꝙ non magis ꝓstarent sibi ꝙ vni asino.Et ꝑpter hoc accesserũt ad sedẽ apostolicã pro absolutione habẽda.vnde prior misit etiã nũtiũ suũ ꝛ fecit etiã ꝙ multi ꝓlati per suas literas significauerũt pape de cõtumacia ipsorũ canonicorũ.vt ptȝ ex sequẽtibus.vñ papa ꝓuidit vt sequiť.¶ 1 †No.primo ꝙ canonici tenẽtur obedire suo priori in his que spectant ad eius officiũ.vt hic colligiť ẜm vnã lecturã.ꝛ sic facit qđ aliqđ extra officiũ cõmittat nõ teneanť obedire.facit qđ habeť in.l.nõ videť.ꝭ.qui iussu.ff.de reg.iu.¶ No. ꝙ suspectus de inobediẽtia põt cõpelli ad iurandũ.de quo in gl.
2 ¶ †No.ꝙ illud dicitur concorditer fieri qđ ab oĩbus alibi etiaȝ 3 diciť ꝙ fit a maiori parte.de quo dictũ fuit in.c.i.ꝭ.e.¶ †No.ꝙ prior põt ferre snĩam excõicationis in clericos sibi subiectos rõne inobedientie.Et sic no.ꝙ prior videtur habere iurisditionem ordinariã in subiectos.de quo in.c.cũ ab ecclesiarũ.de offic.ordi.
4 ¶ †Not.ꝙ ꝑpter inobedientiã põt ferri snĩa excõicationis.ꝛ sic inobediẽtia videť esse pctm̃ mortale.facit qđ habeť.ꝭ.e.c.ũ.ꝛ.xi. 5 q.iij.nemo.¶ †No.ꝙ per scripturã videť probari delictumª.de 6 quo per gl.in.c.vlt.de iureiuran.in.vj.ꝛ de verbo.sig.c.ij.eo.lib.ꝛ per Bar.in.l.scena.ff.ad turpil.ꝛ per Jo.an.in regu.semel malꝰ. in.vj.in mercurialibus.ꝛ de hoc etiam tãgitur hic in gl.¶ †No. ꝙ scripture prelatorum videntur authentice.de quo in.c.post cessionem.ꝭ.de proba.ꝛ in.c.ij.de fideiusso.¶ 7 †No.ꝙ iuramentum videtur esse de forma absolutionis vel excommunicationis.de quo.ꝭ.de sen.excom.cũ desideres.¶ Not.ꝙ iuramentum debet prestari corporaliter.de quo per gl.cle.j.de here.vbi bona gl.ꝛ facit qđ no.Jo.and.in.c.fi.ꝭ.de iura.calum.¶ No.ꝙ virtute iuramenti exacti in absolutione a sententia excommunicationis potest quis compelli parere priori iudici.facit qđ habetur in.c.ad reprimendã.ꝭ.de offic.ordi.¶ Not.ꝙ pena imponitur ne quis de 8 contumacia vel delicto possit gloriari.¶ †Not.ꝙ incorrigibilis est excludẽdus de cõsortio fratrum.ꝛ sic facit qđ de vniuersitate possit excludi propter contumaciam ille qui est incorrigibilis.de quo.ꝭ.de cõsti.ex literis.¶ Aduerte tñ ẜm Jo.an.ꝙ hic nõ diciť ꝙ de monasterio expellanť seu excludanť:sed solũ de consortio fratrum.nam alias daretur materia vacandi ꝛ delinquendi. ideo erunt separati a cõsortio fratrum.sed in ergastulis intra monasteriũ.ꝭ.de regu.c.fi.ꝛ facit qđ habeť in.c.dilectus.ꝭ.de simo.ꝛ ideo non comedent cũ alijs in refectorio:nec iacebũt in dormitorio:sed in alio loco stabũt reclusi intra monasteriũ:nõ aũt de monasterio expellẽtur vt dixi alias volenti vagari facile esset se facere inobedientem ẜm Pet.ꝛ Abb.¶ In gl.j.in fi.solue vt patet ex supradictis in gl.qꝛ hic erat suspectus de inobedientia ibi:nõ imo se ad illã offerebat.¶ In gl.auť.ibi qđ nõ est verum.ꝛ pro hoc facit qđ habetur.ij.q.viij.perfecta.ꝛ.v.qõ.ij.relatum.ꝛ.iij.q. 9 viij.testes.in quibus ptȝ†ꝙ testes nõ possunt deponere dictum suum per scripturã per ipsos transmissam iudici:sed debent deponere coram ipso iudice:ꝛ precipue in criminalibus in quibus requiruntur probationes luce clariores.l.fi.C.de proba.¶ Sed potes dicere vt hic tangit Inn.ꝙ cõtraria locũ habent qñ agetur de crimine criminaliter ad finẽ vt quis puniretur ꝛ deponere tur:sed hic agitur ciuiliter ad finẽ vt cogantur redire ad obediẽtiam.ꝛ sic nõ agitur de alterius preiudicio:sed potius de salute. ꝛ ideo facilius creditur.facit qđ habetur.ꝭ.de elec.c.j.per totum. ¶ Et per predicta potest respõderi etiã ad sequens contrarium positũ in gl.ꝛ etiam ad aliud si dicatur ꝙ nõ debet credi testibus receptis nõ lite cõtest.ꝭ.vt lite nõ conte.per totũ.Tamen Host. videtur hic dicere qđ isti erant testes extraiudiciales.ꝛ ideo probant licet recepti lite non contesta.quia presumptio non inducitur donec contrarium probetur.sed contrarium loquitur in testibus iudicialibus seu qui recipiuntur in iudicio.facit quod no.gl. in.d.c.relatum.v.q.ij.¶ Et no.hanc solutionem pro limitatione tituli vt lit.non contesta.tamen alia solutio ꝙ hic non agitur de preiudicio alterius:sed potius de salute planior videtur.an autem per scripturam possit probari crimẽ dedi remissionem in notabilibus ꝛ conclusio est.vt tangit Bar.in.l.senatus.ꝛ Jo.An. in regu.semel malus.qđ si delictum committitur per scripturam puta faciendo statutum contra libertatem ecclesie bene potest ꝓbari per scripturam.facit.ꝭ.de sent.excõ.in.c.nouerint.ꝛ similiter delictũ inobediẽtie si apparet per scripturã preceptũ ꝛ non fuisse partiũ.Si autẽ nõ cõmittatur per scripturã tũc indirecte potest ꝓbari crimen per instrumentũ:ꝛ sic per scripturam vt si probata sit copula carnalis cũ aliqua muliere.ꝛ ꝓbetur per instrumentuȝ ꝙ illa erat vxor titij ex hoc ꝓbabiť adulteriũ:qꝛ nõ ꝓbareť nisi appareret de matrimonio.directe aũt non probatur crimen per instrumentũ nisi confectũ sit de consensu cõmittentis crimen. vt voluit Jo.an.super dicta regu.semel malus.circa fi.¶ In eadẽ ibi dicuntur authẽtice.hoc ideo qꝛ habebant authenticũ sigillũ. de hoc tñ dicendũ vt plene consueuit dici in.c.post cessionẽ.ꝭ.de proba.¶ In gl.penul.in fi.facit ꝙ habeť.ꝭ.de statu mona.c.cũ ad monasteriũ.circa fi.vel potes dicere ad.c.clericos.superius allegatũ qđ illud operatur timor periurij:de quo facilius timetur propter incontinentiã ꝙ ꝑpter inobedientiam.¶ Ad alia iura potes dicere ꝙ loqnãtur de iuramẽto qđ est oneris vt in iuramẽto litis.vel qđ prestat quis vt testis.sed hic loquiť de iuramento qđ est honoris seu honesto.facit qđ no.gl.in.c.paruuli.hic alleg. ¶ Sed aduerte:qꝛ posset dubitari quare cogũtur isti iterato iurare ex quo tempore absolutionis facte in curia iurarunt de parendo mãdato ecclesie:ꝛ sic videtur ꝙ solum debuissent cogi ad parendum mandato sui superioris.facit.ꝭ.de offi.deleg.prudentiam.ꝭ.sexta.sed hic doct.dicunt ꝙ istud factũ fuit ex eo qđ priꝰ noluerunt iurare suo priori imo superbo modo denegauerant.ꝛ ideo purgetur eorum inobedientia.ꝛ contumacia in qua fuerint nolendo iurare pro tanto:compelluntur etiam iurare ipsi priori cui prius propter superbiam noluerunt iurare.

1 ☞ Capitulum inferiorum ecclesiarum an possit congregari sine licentia superioris.
2 Obedientia ꝛ reuerentia quomodo differant.
3 Uacante ecclesia capitulum succedit in obedientia.
4 Uacante sede an capitulum possit excommunicare.ꝛ nu.5.
5 Cardinalis etiam non episcopus habet iurisditionem episcopalem in ecclesijs sibi subiectis.

b **His que pro ecclesia.** Mortuo ꝓlato ipsiꝰ subditi debẽt in oĩbus obedire capľo nisi ꝓ bono pacis aliqd fuerit exceptũ.h.d.Et primo diffinit qd iuris eccľia nõ vacãte.Secũdo quid iuris ea vacãte.scđa ibi:quando aũt.¶ Not.primo practicã ꝛ formã sentẽtiandi qñ agitur ꝓ obediẽtia cõtra gerentes se pro liberis.ex quo etiã petere potest forma libellãdi.de quo dictũ fuit.ꝭ.eo.c.inter quatuor.¶ No.ꝙ tractus futuri tẽporis spectat ad iudicẽ nisi ex presenti statu seqtur illatio ad futurũ.de quo in.c.ꝓlatis.de homi.in.c.in nostra.ꝭ. de sepul.ꝛ in.l.j.ꝭ.j.ff.de vsu.facit etiã qđ habetur in.l.harum.et legi.ff.si serui.vendi.¶ No.ꝙ capelle subiecte debent prestare reuerentiam prelato superioris ecclesie cui subsunt.nec ob.ꝙ habetur.ꝭ.de iure patro.c.postulasti.ꝛ.lxiij.dist.si in plebibus.vbi videtur ꝙ sufficiat ꝙ prestent presbytero capelle tanꝙ suo prelato qui habeat prestare obedientiã ecclesie matrici.qꝛ responderi potest ẜm Uinc.ꝙ cõtrariũ potest ꝓcedere quando clerici essent in capellis tanꝙ collegiũ.ꝛ sic collegialiter ꝛ haberẽt prelatũ ipsius collegij.Nam tũc sufficeret qđ prestetur obediẽtia per ipsum qui preest collegio vel per aliũ de collegio noĩe collegij.Secus quando clerici sunt vt singuli in capellis:qꝛ tunc singuli prestant obedientiã prelato ecclesie matricis:ꝛ ita loquitur hic.facit qđ habetur de exces.prela.dilec.¶ Not.que iura habeat superior ecclesie in capellis ꝛ ecclesijs sibi subiectis.¶ Que autẽ iura habeat eps habeť.ꝭ.de offi.ordi.cõquerẽte.ꝛ.c.dilectus.¶ Sed aduerte qꝛ loquiť hic in capellis subiectis ecclesie matrici que est titulus cardinalis.ꝛ cardinales etiã nõ epi habẽt iurisditionẽ epalẽ in clericis ꝛ capellis sibi subiectis.vt not.Joã.mo.ꝛ Jo.and.post eum in.c.vno.eod.titu.in.vj.sed alia matrix ecclesia vel prelatus ipsiꝰ ecclesie matricis nõ habet de iure cõmuni iurisditionẽ in capellis subiectis vel clericis ipsorum sed episcopus qui est ordinarius in tota diocesi.xj.q.j.de persona.ꝛ de offic.ordi.cum episcopus. in.vj.ꝛ not.Innocen.ꝛ Jo.and.post eũ.ꝭ.de ca.mo.dilectus.in verbo iure cõi.ꝛ sic nõ habet potestatẽ instituẽdi nec destituẽdi de iure cõi nisi aliud appareat ex cõsuetudine legitime prescri 1 pta.¶ †Nota ꝙ capitulũ inferiorũ ecclesiarũ non videtur posse congregari sine licentia superioris:nec etiam scrutinium aut baptismũ facere.sed certe vt patet ex predictis hoc non colligiť simpliciter ex isto text.quia loquitur in ecclesijs ꝛ capellis subiectis ecclesie que est titulus cardinalis.ꝛ sic in aĩjs colligitur in notabili.¶ Et eodẽ modo videtur ꝙ lȝ do.Ant.etiã colligat ꝙ superior prelatus potest corrigere clericos ecclesiarum sibi subiectarũ excõicando interdicendo vel suspendendo.tamẽ hoc videť procedere quo ad ecclesias ꝛ capellas subiectas titulo cardinalis nõ quo ad alias nisi aliud habeat consuetu.per nota.per Inno.in d.c.dilectus

a ¶ Probari delictũ.an possit ꝓbari crimẽ ꝑ scripturã.vide hic ꝑ do.Hen. boych.in princi.ꝛ ꝑ do.Ab. hic in.ij.co.versi.i gl.ij.nu.ij. ꝛ adde Ol.cõsi.cxcij.

b ¶ Mortuo.h c.latiꝰ summatur p.d.Abb. ẜm tenorẽ tex.

dicto.c.dilectus.de capel.mo. ¶ Not.tres species censure ecclia- stice.s.excõicatio:interdictũ et suspensio.proprie tñ interdictum referẽ ad loca: et sic ad ecclesiã.sed excõicatio et suspẽsio ad perso- nas.de quo.j.de appel.ad hoc.et de sen excõ.c.j.in.vj. ¶ No.qd cardinalis in ecclesia sibi assignata dicit habere titulũ et ipsius

2 morte dicit vacare. ¶ †Not.q aliud videt esse reuerẽtia et aliud obediẽtia et aliud honorificẽtia:nã obediẽtia est in obediẽdo mã datũ seu pceptũ.reuerẽtia in cedẽdo.s.locũ superiori vel vt ince- dat ad dexterã in ambulãdo honorificẽtia qñ eleuat caputium

3 seu pileũ. ¶ †No.q vacãte ecclia capitulũ succedit in obediẽtia nisi reperiat aliud esse exceptum per papã. ¶ Not.q interdũ vi- det esse licitũ pro bono cõcordie pacis in aliquo ledere iustitiam. ¶ In gl.j.ibi:et quandoq per iuramentũ istud cõtingit quãdo est clericus cui assignata est cura animarũ.nam tunc tenetur pre stare obedientiam etiam iurando.vt.in.c.nullus.hic allega.cum ibi no.et etiã no.s.eo.legebatur. ¶ In gl.pro scrutinio.in fi.not. qualiter accipiatur hic scrutiniũ:qr hic nõ loquitur de scrutinio qd fit pro eligendo prelato.de quo in.c.qr propter.de elec.sed de scrutinio qd fit de baptizandis per.xx.dies anteq baptizentur quãdo sunt adulti et scrutinãtur vt probatur an bene et recte sen tiant in fide.de quo per glo.in.c.dilectus. ¶ In gl.ii.ibi cautela et studio.i.cum protestatione qd per hoc non acquirant plus iu- ris qd habent.et hec opi.satis videtur procedere et qd possit capi tulũ vocare vicinos episcopos pro expediendis his que requirũt munus cõsecrationis.facit quod legitur et notat.s.de electi.suf- fraganeis. Alij tñ vt refert Inno.dicunt q hec potestas in his que sunt ordinis episcopalis deuoluetur ad proximũ superiorẽ qui poterit cõmittere cui voluerit vel dare visitatorem.lxj.distin. obitum.et.c.carmensis.de quo etiã remittit ad.c.ad abolendam. de here.et sic residet Joan.an.et do.Ant. Potes dicere q si supe rior puidet illi habebit predicta expedire alias si non prouiderit procedat qd dixit glo. An autẽ potestas instituẽdi presentatos transeant ad capitulũ.dic q sic vt hodie est expressum in.c.j.et.ij. de insti.in.vj. ¶ In eadẽ ibi tãtũ ad prelatum. Secus si ad pre- latũ et capitulũ vt hodie est declaratũ in.c.j.ne se.va.in.vj. ¶ In

4 eadẽ ibi:sed nõ negatur etc. Et hodie est expressum † q potest ab soluere in.c.j.s.eo.in.vj.licet Goffre.aliter teneret vt ibi no.et per hoc etiã videtur qd de iure cõi capitulũ vacante sede possit excõi care cum a pari procedat potestas absoluendi et excõicãdi de pe. dist.iij.c.verbum.nec ob.qd excõicatio est mucro ecclesie.xxiij.q. iij.corripiantur.et sic videtur qd capitulum nõ possit hoc facere. nec etiam cardinalis si non est episcopus: qr contrariũ procedit in excommunicatione solenni que fit assistentibus.xij.episcopis. xj.q.iij.debent. ¶ Sed excommunicatio que fit sine solennitate bene potest competere inferiori episcopo.vt.s.eod.cum in eccle- sijs.et de offi.or.cum ab ecclesiarum.cum ibi no.et no.etiã.j.de in-

5 di.cum non ab homine. ¶ †Et plus etiã videtur qd cardinalis etiã non episcopus in ecclesijs sibi subiectis habet episcopalẽ iu- risditionem.vt superius tetigi et no.Jo.an.j.eo.c.j.in.vj.qd pos- set etiam solenniter excommunicare tamen capitulum nõ habe- ret potestatẽ talem excõmunicationẽ solẽnem faciendi.vt.s.teti- gi. ¶ Et ex predictis patet qd de iure cõmuni nisi aliud per pa- pam fuerit statutum vel ex consuetudine prescripta potestas iu- risditionalis de prelato in capitulũ descendit vacante sede etiã quo ad potestatẽ excommunicandi absoluendi et suspendẽdi vel interdicendi vel corrigendi.vt etiam voluit hic gl.et sequitur etiã Hosti.et facit etiam qd habetur.j.eo.c.cum olim.et.j.de transact. preterea.ij.et istud videtur tenendum licet Inn.referat opinio.et refert aliquos dicere qd capitulum vacante sede non habet pote statem excommunicandi:nec etiam corrigendi si velit corrigere sententiando et penam imponẽdo. Secus si vellet procedere ad correctionem solum monendo:et non de causa cognoscendo. al- leg.quod habetur de offi.archipresby.c.fi.sed tene opinio.glos. etiam quam etiam sequitur Hosti.et no.q in alio prelato matri- ces ecclesie q in cardinali si est inferior prelatus episcopo ille vt dixi non habet potestatem iurisditionalem in capellis sibi subie- ctis.vt etiam no.Inno.in.c.dilectus.de capel.mo.ideo tunc fru stra queritur an eo mortuo talis potestas transeat in alium.

1 ☞ Abbatissa habet iurisditionem in clericos sibi subiectos:et po test suspẽdere a beneficio et quid de suspẽsione ab officio.et nu.4.
2 Femina non potest excommunicare.
3 Propter inobedientiã et culpam potest quis suspendi a bñficio.
5 Conuersus ecclesie secularis si cõtrahat erit verum matrimoniũ: secus in conuerso ecclesie regularis.

a **Dilecta.** Licet abbatissa[a] non possit subditos excõmunicare ipsi tamẽ sibi obedire coguntẽ.h.d. Et primo ponit querelam.scdo dat iudi ces ibi quo circa. ¶ †Nota primo q abbatissa potest

1 habere iurisditionem in clericos sibi subiectos. ¶ Nota q abba- tissa videt posse suspẽdere officio et bñficio.et sic videt q talis po- testas suspendendi ab officio et bñficio nõ depẽdeat a potestate clauiũ. ¶ Sed aduerte licet sic resideat do. Ant.hoc procedere potest in suspẽsione a beneficio:sz de suspẽsione ab officio est du-

2 bium.de quo tangeẽ in gl.et ibi diceẽ. ¶ †No.q femina licet re- ligiosa etiã in plãtione posita nõ habet potestatẽ excõicãdi.et iõ est qr talis potestas pendet a potestate clauiũ que nõ cadit in fe-

3 mina.j.de pe.et remis.c.noua quedã. ¶ No.q †propter inobediẽ tiam et culpã potest quis suspendi a beneficio.facit qd no.in cle. cupientes.in gl.no.nouam.de penis. ¶ Not.q vbi deficit pote- stas in compellendo subditos superior debet iuuare partem infe riorem.facit qd habetur.s.de offi.ordi.c.j.et in.c.epale.C.de epis. audi. ¶ No.q inferior demũ tenetur obseruare monita et mãda ta superioris qñ sunt salubria.et sic iusta alias secus vt tangitur in gl.fi. ¶ In gl.j.ibi:dicas q abbatissa etc.dic clarius quã gl.q mulier si nõ habet dignitatẽ nõ habet potestatem iudicandi nec iurisditionẽ exercendi.facit qd habetur in.l.fin.C.de arbit.secus quãdo habet dignitatẽ.qr tunc ratione dignitatis bene potest habere iurisditionẽ.et ita loquitur hic:facit quod no.i.d.l.fi.j.de arbi.dilecti.et.xij.q.ij.cum deuotissimã. Nam ex quo dignitas de iure est sibi data censentur omnia attributa que ad illã dignita tem sunt consecutiua.arg.eorũ que habentur.s.de offi.deleg.pre terea.et.c.ex literis. ¶ In eadẽ ibi:et instruere clericos hoc intelli git de institutione que dat possessionẽ et titulũ nõ de institutio- ne autorizabili per quã datur potestas exercendi curam anima- rum.et per cõsequens ligãdi et absoluendi.s.de offi.archi.cum sa tis.cũ ibi no. Nam illa facere nõ potest abbatissa que nõ hz pote

4 statem clauiũ. ¶ †In ea.gl.in fi.et sic in effectu tenet glo.q licet abbatissa possit suspẽdere a beneficio nõ poterit tñ suspẽdere ab officio.et hoc etiã tenet hic Hostiẽ.qr appellatione censure cõpre henditur excõicatio et suspensio.j.de verbo.sig.quereti.et sic vno prohibito censetur etiã reliquũ prohibitũ. ¶ Itẽ sufficit fm eũ qd nõ apparet per vsum.per id qd habetur.s.de trãsac.c.ij. Sed contra istud vltimũ facit iste tex.cui potest responderi.vt.s.tan- git gl.in ver.et nõ debet.abbas vero hic dicit q si queritur de su- spensione officij:qua nõ seruata suspensus incurrat irregulari- tatem:tunc illa non potest facere abbatissa per rationes allega- tas in glo.et per id quod dixi post Host. ¶ Sed si querit de qua dam suspẽsione facti puta si velit prohibere ne aliquibus diebus celebrent.vel vt quotidianas distributiones nõ percipiãt et talẽ suspẽsionẽ bene potest facere.et ita intelligatur iste tex. ¶ In gl. pe.in fi.et de istis canonicis secularibus seu canonicabus secula- ribus habeẽ etiã de elec.indẽnitatibus.ad fi.in.vj.et hodie tales visitãtur per ordinarios autoritate apostolica si sunt exẽpte vel autoritate ppria.vt habetur in.c.ij.ver.illas vo.de sta.mo.i cle.

5 ¶ †Et facit ista glo.q cõuersus ecclie secularis qr nõ facit pro- fessionem q si ptraheret esset verũ matrimoniũ.secus in cõuer so ecclesie regularis faciente pfessionem qr talis nõ potest cõtra here matrimoniũ.facit qd no.glo.in.c.lex continentie.xxvij.q.j. vbi bona glo.videtur etiã q cõuersus ecclesie secularis nõ gau- deat priuilegio canonis si quis suadẽte.secus in cõuerso ecclesie regularium.de quo.j.de sen.excom.non dubium.

1 ☞ Juramentum prelati prestitum in preiudicium ecclesie est ipso iure nullum.
2 A grauamine extraiudiciali an possit appellari.
3 Capitulũ potest petere reuocari gesta per epm et absolutionẽ pe tere quatenus ecclesie preiudicatur.
4 Autoritas non facias alijs etc.qualiter intelligatur.
5 Subijcere nõ potest dominus terram suam alterius dominio: et contradictio subditorum eius admittetur.
6 Transferre ius suum an possit dominus sine consensu vasalli.
7 Capitulum potest petere reuocari id qd fecit eps in preiudiciũ ecclesie et appellare et causam in iudicio prosequi.
8 Juramentum prelati an transeat in successorem.
9 Juramentum generale restringi debet ad licita.
10 Plus petenti an possit totum debitum denegari.
11 Juramentum iniuste prestitum an sit obligatorium.
12 Appellatione omissa non debet quis dimittere vti iure suo.
13 Actus iudicis factus post appellationẽ extraiudicialẽ nõ valet: et tamen valet promissio pacis et iuramentum.
14 Appellationis extraiudicialis effectus qui sint.
15 Appellatio iudicialis suspendit effectũ eorum que pretenduntur.
16 Appellatio iudicialis et extraiudicialis quomodo conueniant.

b **Dilecti.** Si metropolitanus[b] a suo suffraga- neo iuramentũ exigit vltra formaz sta tutam a canone in eo qd est vltra suffraganeus obedi re nõ teneẽ.h.d. Et in primo ponitur appellãtiũ que- rela.in secũda puisio.secũda ibi:cũ igitur. ¶ In tex.ibi castella no epo:iste est episcopus ciuitatis qui sic denominaẽ et est subie ctus patriarche Graden. ¶ In tex.ibi exigere potest intelligi pprie.i.exigere velles. Et fm hoc appellatũ fuit anteq iuramẽ-

a ¶ Lz abba- tissa.si queris vtrũ abbatissa vel alia plata eccliastica pos sit suspendere clericos sibi sub ditos vel mo- niales sibi sub ditas vide hic dist.d.Pẽ.bo. in prin.ca.

b ¶ Si metro- politanus.ex vno ore loquũ tur.d.Abb.et Jo.in summa tione huius.c.

tum prestaret.potes etiã exponere exigeres.i.exegisset. Et tunc est intelligendũ ꝙ post prestitũ iuramentũ fuit appellatũ.de quo dicetur post gl. ¶ In tex.ibi.z.ĩ.deciditur ꝙ petebãt de opportuno remedio prouideri.vnde papa ꝓuidit vt sequit a consultissimo.de rebus eccle.nõ alie.in.vj.z qd legit z no.in.c.ij.ĩ.de iureiurã. ¶ No.primo ꝙ archidiaconus post epm videt esse caput capituli. ¶ No.ꝙ in prestatione iuramẽti fiẽda per suffraganeum dicit seruari forma canonica seu a canonibus statuta z cõsuetudo generalis ecclesie. ¶ Et no.ꝙ iuramentũ prestitũ vltra dictã formã nõ valet. ¶ Et no.etiã ꝙ idẽ est aliquid fieri citra vel preter formã fieri z cõtra formã.facit qd habet de elect.si cui.lib.vj.

1 ¶ †No.ꝙ iuramentũ prelati prestitũ ad preiudiciũ ecclesie videtur esse ipso iure nullũ.facit qd habet.ĩ.de iureiuran.c.ij.z.c.sicut.

2 ¶ †Not.ꝙ a grauamine illato etiam de facto potest de iure canonico appellari.Secus dicit esse do.Anto.de iure ciuili per.l.si expressim.ff.de appel.Sed certe ibi potius videtur probari contrariũ cũ ibi dicatur ꝙ etiã a sñia que est nulla appellatur. Sed forte do.Ant.voluit intelligere ꝙ a grauamine facto extraiudiciali non appellatur de iure ciuili: lz de iure canonico sic.vt hic ptz.z.ĩ.de appel.bone.sed.d.l.si expressim loquitur de grauamine iudiciali.an tamen aliquo casu de iure ciuili possit appellari a grauamine extraiudiciali.no.Barto.in.l.fi.ff.de appella.recipi. ¶ No.ꝙ capitulũ potest petere irritari factũ prelati tendens ad preiudiciũ ecclesie tanq̃ sua intersit ne ecclesie preiudicetur.z sic facit ꝙ capitulũ possit prosequi iura ecclesie qñ ecclesie preiudicaret etiã contradicẽte plato.de quo tangitur in gl.j. ¶ Not.ꝙ vbi pactũ est in forma si nõ valet qd agitur vt agetur valet vt valere potest.vbi in actu sunt articuli separati.nã tunc tenet quatenus de iure fit.Secus videretur qñ esset vnus articulus tãtũ:qꝛ tunc pactũ in forma videt reddere actum nullum.l.grece.§.illud.ff.de fideiusso.z ibi no.per Bar.vbi etiam prosequitur an z qñ vtile p

3 inutile vitietur.de quo in reg.vtile.ĩ.de reg.iur.in.vj. ¶ †No.qd caplm põt petere reuocari gestum per epm z absolutionẽ petere

4 quatenus ecclesie ꝑiudicatur. ¶ †No.illã vulgatam autoritatẽ ꝙ quis nõ debet alij facere qd sibi ab alio fieri nollet de qua habetur in prin.decre.j.distin.z ibi etiam declaratur qualiter sit in

5 telligẽda. ¶ †No.ꝙ eps nõ videt posse facere aliquã subiectionẽ cõtra ecclesiã.z sic facit in arg.ꝙ si aliquis dñs vellet terram subijcere alteri dño admitti debeat cõtradictio subditorũ:qꝛ ipsorũ videt interesse ꝙ dñs suus sit liber z qd tot dños nõ habeãt. facit qd habet.ĩ.eo.c.fi.z.ff.de appel.non tñ.z in lib.feudorũ.de feudo nõ alienãdo sine volũtate maioris dñi in.l.imperialem.§.

6 preterea ducatus.vbi etiã videt ꝓbari ꝙ dñs sine volũtate vasalli ius suũ nõ transferat in aliũ qd est notãdum. ¶ In gl.j.ibi: preiudicabat ecclesie supple inquantum agebatur ꝙ esset magis obligata alteri ꝙ de iure esset statutũ.Et ideo qꝛ erãt beneficiati in ipsa ecclesia archidia.z caplm interat ipsorũ se opponere ne preiudiciũ fieret ecclesie lz iuramentũ fuisset prestitũ per episcopũ z nõ per eos.z sic nõ ob.cõtrariũ si dicatur ꝙ nõ debuerũt audiri appellãdo ex quo iuramentũ erat prestitũ per epm z nõ per eos quare lz sic esset.tñ debuerũt audiri ratione sui interesse vt est dictũ. ¶ Et ex hoc potes notare ꝙ lz principalis excludatur a facultate appellãdi:qꝛ sibimet inferat grauamen.nõ tñ per hoc excluditur ille cuius interest quin possit appellare z prosequi. facit qd habet.s.de offi.dele.super eo. ¶ Et ex predictis colligit In-

7 no.z dicit esse dignũ. ¶ †No.ꝙ si eps aliquid facit in preiudiciũ ecclesie caplm potest petere illud reuocari z appellari z causam in iudicio prosequi z demum ipso caplo appellãte z prosequẽte finaliter absoluet eps a prestito iuramẽto:qꝛ nõ potuit preiudicare eccle.xij.q.ij.non liceat.z qꝛ spũalia z dignitates ecclesie sunt cõia epo z caplo:lz eps sit in caplo.de ver.sig.cũ clerici.Sed certe vt dicit Hosti.hec vltima ratio nõ videt bona qꝛ concluderet ꝙ alter sine alijs nõ posset agere.vt ptz ex not.s.de rescrip.edoceri. ideo dicit ꝙ melior est ratio:qꝛ in tali reuocatione per quã fit melior cõditio ecclesie audiretur nedum capitulũ:sed vnus canonicus vel parrochianus ecclesie.vt legit z not.ĩ.de re.ecc.nõ alie.si quis presbyterorũ.z etiã ille qui alienauit.ĩ.de iureiurand.sicut nostris.imo z in omnibus tacẽtibus superior ex officio talia reuo-

8 cet.ĩ.de insti.cũ venissent.circa fi. ¶ †Itez etiã aduerte:qꝛ videt obstare textui z predictis:qꝛ istud iuramentum est personale ex parte prestãtis z ideo nõ transit ad episcopũ successorẽ nec ipsuz obligat licet ex parte eius cui prestatur censeat seu possit esse reale.vt habet.ĩ.de iureiuran.veritatis.z sic videtur ꝙ capitulũ nõ potuit se intromittere ex quo nõ faciebat preiudiciũ successori ct subsequenter ecclesie sed solũ ipsi iuranti. ¶ Sed respõderi posset fm Goffr.qꝛ licet iuramẽtum sit personale ex parte prestãtis qꝛ illum solum obligat.tamen qꝛ potuisset fieri reale ex eo qꝛ deductum fuisset in consuetudinem de sic iurando z de exigẽdo a successore:ideo debuit posse a pricipio obuiari ne in posterũ quouis modo preiudicaret ecclesie.facit quod habetur.ĩ.de arb.per-

uenit.Et ex predictis patet ꝙ non solum appellatur a grauamine iuris.sed etiam facti z non solum in presenti:sed etiam in futuro quãdo grauamen ab initio designat verisimilem causam grauaminis in futurum.facit qd habetur.ĩ.de appel.bone.z.c.dilecto. ¶ An autem episcopus occasione eius qd plus petebat potuisset totum denegare.dicebat Goffre.ꝙ sic per.l.j.§.trebatius ff.de aqua quotidia.Sed vt dicit Jo.an.illa.l.etiã facit in cõtrarium si bene inspiciatur.ideo dicit ꝙ opi.Goffre.posset ꝓcedere quãdo archieps nõ volebat partem recipere:sed totũ prout erat iuratum.de quo tangetur in gl.penul. ¶ In gl.canonica.in fine.z sic habes ex gl.formam iuramenti quã prestant episcopi in sua promotione.de forma vero iuramenti abbatum habetur in c.ne dei.ĩ.de simo.de forma iuramẽti canonicorũ habet.ĩ.de verbo.sig.cum clerici.de forma iuramenti rectoris ecclesie habetur per Jo.an.in.c.tua nos.ĩ.de iureiur. ¶ Nec ob.huic tex.ĩ.de censi.significauit.vbi in iuramẽto adijcitur iuramentũ de censu prestando.qꝛ hic loquit in iuramentis inductis de iure cõi z generali cõsuetudine que sunt expressa z limitate in iure. ¶ Sed vbi certa forma nõ est scripta in iure vt in his que debentur de iure speciali tunc potest sibi superior ꝓuidere super his ad que subditus est astrictus prestare formã iuramenti z per omnem aliam li-

9 citam cautionẽ. ¶ †In glo.penul.ibi:nullus episcopus ex vsu. ¶ Item potest dici ꝙ ista cõsuetudo erat cõtra canones z preiudicialis ecclesie:ideo nõ debuit tenere.facit.s.de consue.c.j.illud autẽ est certum ꝙ iuramẽtũ generale debet restringi ad licita.de iureiuran.c.j.in.vj.Goffre.tamen dicebat ꝙ hic loquitur de consuetudine que nõ erat prescripta:ideo non habebat preiudicare. s.de consue.c.fi.Secus si fuisset prescripta.s.de offi.archi.c.fi.sed contra Goffr.facit quia vbi fit mentio de cõsuetudine in dubio intelligitur de prescripta.vt not.s.de electio.cumana.ideo dicebat Hosti.ꝙ consuetudo hic erat irrationabilis z periculosa ecclesijs:ideo non poterat prescribi. Nam si talis additio que fiebat hic in iuramento approbetur ministraretur materia auaritie z superbie prelatorũ z ambitionis subiectorum qui etiam vt dicit Innoc.promitterent z iurarent quid vellent superiores vt promouerentur z ne sua promotio impediretur.facit.ĩ.de iudi.cũ venissent.z de censi.ꝙuis ideo talis consuetudo tanq̃ irrationa-

10 bilis nõ potest prescribi.s.de cõsue.c.fi. ¶ †In eadẽ in fi.sed an poterit totũ denegari occasione eius qd plus petierit gl.non bene aperit.Goffre.vt tetigi super glo.tenuit ꝙ sic per.l.j.§.trebatius.ff.de aqua quoti.Sed vt dixi ibi in.l.illa etiam.facit in contrarium si bene aduertatur.z ideo Jo.an.tenet ꝙ non:saluo nisi archiepiscopus non vellet partem dñi recipere.z hec faciunt ad questionem vulgatam an si petitur plus debito possit totum negari:z an tota positio ratione partis false possit tota negari cõmuniter tenet ꝙ sic.vt no.gl.in.c.ij.de consue.in.vj.Sed Bar.in l.j.§.si quis simpliciter.ff.de verb.ob.tenet oppositum: quia fm eum licet petitur totum non videtur petens excludere partem: imo videtur etiam illaz includere.l.si quis cũ totũ.ff.de exceptio. rei iudicate.z.l.pupillus.§.fi.ff.de ver.signi.z.ff.de legi.l.qui solidum.in prin.z ideo non debet tota positio negari.sed confessari debet pars que est vera.z hoc etiam voluit Jo.an.in.c.presentium.super glo.de testi.in.vj. ¶ Aduerte tamen qꝛ si dans petitionem vel positionem protestatur ꝙ non vult habere partem tantum.tunc isto casu posset procedere qd primo dixi z qd not. in.d.c.ij.in.vj.z facit qd habetur.ĩ.de censi.cum apostolus.z de exces.prela.cum ad quorundam.Secus vbi nulla apparet protestatio z petitio est diuidua seu continet quid diuiduum: quia non debet totum negari.vt no.Bart.in.d.§.si quis simpliciter. Si autem totum est debitum quod petitur respectu persone sed petitur in debitis qualificatis:vt quia debitum sub conditione petitur pure:tunc bene posset negari simpliciter id quod petitur. per id quod habetur in dicto.§.si quis simpliciter.z fm predicta debet intelligi z limitari glo.que habetur in.c.j.z.ij.de consue.in vj. ¶ In gl.fi.in fi.de materia.in regu.vtile.de regu.iur.in.vj.z in.l.pecunie fenebris.ff.de vsuris.z per Bart.in.l.grece.§.illud.

11 de fideius. ¶ †Ex gl.potest opponi quod hoc iuramentum de quo in litera non debet pretextu appellationis nullum decerni quia iuramentum licet iniuste prestitum videtur esse obligatorium.s.de elec.venerabilem.z.ĩ.de iureiuran.in.c.si vero.z.c.verum.z.ĩ.quod metus causa.nec videtur hoc operari appellatio: quia appellatio sequens extraiudicialis non suspendit precedẽtia.de appella.cum fit romana.z.c.bone.cuius timore dici potest ꝙ duplex potest esse intellectus in decre.vnus ꝙ appellatum fuerit ante iuramentum:z tunc verbum exigere stat proprie. vt tetigi in litera.alius qd post prestitum iuramentum fuerit appellatum sed ante solutionem.Et tunc debet exponi exigeres idest exegisses.si intelligamus fm primum intellectum:tunc non habet obstare contrarium:quia ex quo iuramentum fuit prestituz post appellationem docta de appellatione z iustitia appellationis debet

nis debet retractari iuramentũ: ⁊ si quid est solutum videtur esse satis iustificata appellatio eo ipso qđ fuit interposita ne exigatur aliud ꝙ̃ exigatur ab aliis episcopis. ⁊ sic appellatũ videt̃ ex causa legitima ⁊ verisimili. facit qđ habet̃. ĩ. de appell. vt debitus. ⁊ c. bone. ⁊ ideo nimirũ si reuocatur iuramentũ ⁊ inhibetur ne aliquid per tale iuramentũ exigatur. ¶ † Quidam tñ vt refert hic Inn. videntur exprobare hunc intellectum dicentes ꝙ propter appellationẽ omissam quis nõ debet dimittere vti iure suo. sicut nec ꝓpter ꝓhibitionẽ. C. de rescin. ven. l. si maior. ⁊ l. pe. ff. de procu. s̃. de elec. cũ ecclesia vulterana. Sed cõtra istos facit qđ habetur in p̃allega. decre. bone. de appel. vbi si quis priuetur post appellationẽ possessione restituitur illa anteꝙ̃ questio de principali causa cognoscatur dato ꝙ ex causa verisimili fuerit appellatum. ¶ Sed isti respõdebãt ꝙ si attentatũ priuat ⁊ innouat respectu possessionis: tunc reducit̃ in pristinũ statũ: ⁊ sic loquit̃ ibi quare petierũt se appellãtes reduci in eũ statũ in quo erant tp̃e appellationis: sed in casu nostro appellantes erant in possessione eius qđ erat attentatũ: qꝛ appellarũt ne prestaret̃ iuramentum vel ne aliquid exigeretur pretextu iuramẽti sed nõ prestare iuramentuꝫ vel nil exigere nõ possunt possideri vel quasi qꝛ sunt quid negatiuũ ⁊ non affirmatiuũ: ergo nõ potest dari restitutio cum nõ det̃ possessio. sed certe vt hic tangit do. Ant. potest dici ꝙ oĩa attentata sunt retractãda. vt iura volunt ⁊ sic non solũ intelligitur de attentata: non solũ respectu possessionis: sed etiam alias sicut erat hic: quia fuit compulsus iurare vel prestare ꝙ prius non fuerat iuratũ vel prestitũ: ⁊ sic iste primus intellectus potest saluari. ¶ Dicit tamen do. Ant. ꝙ ex hoc solo qđ precesserit extraiudicialis appellatio iuramentũ nõ est nullum: nisi etiã ex causa propter quam appellatur reddatur nullum: qꝛ appellatio extraiudicialis velut non suspẽdens partis potestatem cũ sit prouocatio ad causam. ĩ. de appel. cũ sit romana. nõ reddit actum nullum factum post talẽ appellationem nisi ſm naturã cause ipsius appellationis. vt not. per glo. Io. an. s̃. de electio. auditis. ⁊ c. cũ nobis olim. ⁊ facit qđ habet̃ eo. titu. considerauimus. ⁊ c. bone. ⁊ ex natura cause appellationis in casu proposito satis reddebatur iuramentũ nullum. vt patet ex his que habent̃ in gl. penul. ⁊ super ea. ¶ Secũdus fuit intellectus ꝙ hic appellatio fuerit secuta iuramentũ: ⁊ sic post prestitum iuramentũ ⁊ qđ fuerit interposita ad impediendã exactionẽ ratione iuramenti quo casu cũ ista appellatio videatur interposita ex causa verisimili ne exigat̃ vltra ꝙ̃ alii metropolitani consueuerũt exigere. facit. ĩ. de appel. bone patriarcha ratione iuramenti nil debebat exigere. ⁊ si exigit videtur ꝙ anteꝙ̃ super principali procedatur veniat reuocandum ꝑ viam attentati. Sed hic intellectus non placet Inn. per ea que habentur in. c. bone. ĩ. de appella. ¶ Et istud etiam sequitur hic do. Ant. qꝛ si iuramentũ precessit appellationem licet appellatio fuerit secuta ne exigatur aliquid pretextu iuramenti talis appellatio nõ habet impedire exactionem: nec etiam illa retractare nisi quesito de veritate ⁊ iustitia appellationis. Et sic non fieret retractatio per viã attentati anteꝙ̃ super principali procedatur: ⁊ ratio est qꝛ iuramentum extraiudicialiter prestitũ nõ fuit suspensum per appellationẽ extraiudicialem que nõ suspendit preterita nec etiã consecutiua ad illa. vt legitur ⁊ not. ĩ. de appel. constitutus. ⁊ ideo ex quo iuramentum non fuit suspẽsum per appellationem. nec consecutiuũ ex illo nõ debebat impediri exactio virtute iuramenti nec dicebatur innouari si fiebat exactio sed potius esset innouari si nõ posset prosequi quis ius suũ sicut in simili contingat qñ aliquis est in possessione ⁊ appellatur ne colligat fructus: qꝛ ista appellatio nõ suspendit appellationem possessioneꝫ nec collectionem fructuũ que est consecutiua ad ipsam possessionem. facit quod legitur ⁊ nota in. d. c. constitutus. ⁊ c. bone. ĩ. de appel. ⁊ tenendus est primus intellectus: videlicet ꝙ hic appellatum fuit ante iuramentum: ideo tunc iuramentũ postea prestitũ bene retractatur per viam attentati. dicit tamen do. Ant. vt etiã superius tetigi ꝙ ex hoc solo iuramentum non est nullum ꝙ precesserit appellatio extraiudicialis nisi etiam causa appellationis esset talis que reddat ipsum nullum vt hic fuerit. per id qđ legitur ⁊ nota. in. c. auditis. s̃. de elec. facit quod habetur in. c. ii. ⁊ c. sicut nostris. ĩ. de iureiur. ¶ Et per hoc potest inferri ad id qđ hic tangit Inn. videlicet an eo ipso infringatur hoc iuramentuꝫ qđ prestitũ fuit post appellationem vel ante. ¶ Nam cõcludit ꝙ nõ dũmodo possit saluari sine interitu salutis eterne: ⁊ sic dũmodo causa appellationis nõ inferat ad nullitateꝫ iuramẽti. Et ex hoc

13 nota ꝙ † lꝫ nõ valeat actus iudicis factus post appellationẽ etiã extraiudicialem. vt. ĩ. tangetur. tamen valet promissio partis et iuramentum. vt etiam tangit hic do. Ant. circa finẽ. ¶ Ultimo tractat contra Inn. de aliquibus effectibus appellationis extraiudicialibus: ⁊ an in aliquo differat ab appellatione iudiciali. ⁊

14 voluit Inn. ꝙ † plures sunt effectus ipsius appellationis extraiudicialis: vnus est: qꝛ si appello ne aliquis emat talem rem quia mea est, talis appellatio extraiudicialis habebit vim denuntiationis. vnde sicut denuntiatio facit malefidei possessorem venientem contra denuntiationem. C. de rei ven. l. si fundũ. ita ⁊ venientem contra dictam appellationem vel denuntiationem sed in veteri possessore non prodest ipsa protestatio vel denũtiatio: nec cõsequenter appellatio. per id quod habetur in. l. penul. ff. de vsuca. pro emptore. ⁊ sic equiparat istam appellationẽ extraiudicialem denuntiationi. quod sequitur etiã do. Ant. dũ tamẽ ipse appellans prosequatur postea appellationem ⁊ ꝓbet causam propter quã appellauit vel cõtra appellantẽ nõ prosequẽtem presumeret̃. ĩ. de do. ⁊ contu. cum dilecti. vnde si protestatur vel appellet ne quis emat talem fundũ: qꝛ suus est debebit hoc ꝓbare. alibi cum dicit gl. qđ plus operatur protestatio ꝙ̃ appellatio. vt not. in. c. cũ. m. s̃. de consti. per. l. ii. C. de filiisfa. lib. x. vbi si pater protestatur se nolle teneri si filius vocet̃ ad munera non obligatur pro filio. secus si appellet a nominatione vel vocatione. ⁊ ratio est qꝛ appellando videtur illam ꝓbare vt factaꝫ. licet non sit facta per l. iii. §. filiis. ff. rem ratam habe. que ratio cessat in protestatione. ¶ Secundus est effectus: qꝛ vbi est appellatum potest officium iudicis implorari ⁊ per viam attentari quis reducatur in pristinum statum. ⁊ hoc est valde vtile: quia si non fuisset appellatum oporteret intentari interdictum recuperãde possessionis. quo casu grauaretur in probanda possessione ⁊ spoliatione. s̃. de offic. deleg. consultationibus. cum ibi no. ⁊. ĩ. de restitu. spo. cum ad sedẽ. sed hoc casu sufficit probare statum in quo erat tempore emisse appellationis. ĩ. de app. c. bone. ⁊. s̃. de rescrip. ex parte. ¶ Tertius est effectus: qꝛ non solum contra ipsum a quo est appellatũ poterit officium iudicis implorari. vt fiat reductio in pristinum statum sed etiam contra non spoliatũ nec scienter recipientem a spoliatore vt preal. decre. bone. contra quos non habet locum interdictum. vt patet in prealleg. c. cum ad sedem. nec etiam conditio ex. c. sepe. eo. tit. daretur tamen ſm Hosti. conditio ex canone. c. reintegranda. iii. q. i. ¶ Quartus est effectus: qꝛ sententia lata post appellationem extraiudicialem retractatur per viam attentati. ⁊ sic redditur nulla dummodo probetur veritas cause appellatio. de app. dilecti. ⁊ c. ad audientiam. licet alias vbi non precedit appellatio sententia excommunicationis teneret licet sit iniusta. xi. q. iii. c. i. ¶ Quintus effectus est: qꝛ prosequenti appellationem etiam extraiudicialẽ non obstabit exceptio excõmunicationis. ĩ. de excep. cum inter. Secus si ageret per viam querele. ĩ. de iudi. intelleximus. Et per hoc dicit Inn. quẽ debere esse cautum vt nõ porrigat libellum in viam querele. sed in viam appellationis. ⁊ sic petat reuocari quicquid factũ est post appellationẽ extraiudicialem. Et ex predictis no. Inn. hic velle ꝙ etiã prosequenti appellationem extraiudicialem non habet obstare exceptio excõicationis. contrariũ ipse no. in. d. c. cũ inter. de excep. vbi videtur velle ꝙ excõicatus nõ audiatur appellãs extra iudicium Io. an. in. c. pia. de excep. in. vi. in nouella. cõcor. opi. qꝛ ſcđa opi. habet locũ quãdo appellatio esset mere extraiudicialis. qꝛ tũc perinde est ac si ageret cũ illa sit ꝓuocatio ad causam. ĩ. de appel. cũ sit romana. sed prima opi. habet locũ quando appellatio nõ esset mere extradicialis vt quando appellaretur ab executore. de quo dicendum vt ibi tetigi etiã in. d. c. cũ inter. ¶ Sextus effectus est qꝛ defert causam ad superiorẽ. de quo etiã per Inn. in. c. i. de his que fiunt a ma. par. ca. ¶ Septimus effectus: qꝛ litere impetrate ab aduersario non valent nõ facta mentione de appellatione. s̃. de rescrip. ex parte. cũ ibi no. ⁊. ĩ. de ap. oblate. licet aliter notetur per Inn. in. c. ex literis. de offi. deleg. ¶ Octauus effectus: quia extraiudicialis appellatio nõ suspendit preterita nec etiam futura que trahũt consequẽtiam ad preterita. vt legitur ⁊ not. in. d. c. constitutus. ĩ. de appel. Et in hoc differt ab appellatione iudiciali:

15 quia † illa suspendit effectum eorum que pretendunt. l. iii. ff. ad turpil. ⁊. ĩ. de iureiuran. venientes. conueniunt tamen in aliquibus appellatio iudicialis ⁊ extraiudicialis.

16 ¶ † Primo qꝛ nõ auditur post annũ in appellatione extraiudiciali sicut nec iudiciali vt est hodie expressum in cle. sicut. de appell. ¶ Secundo etiam appellans extra iudicium potest prefigere terminum sue appellationi sicut si appellatur in iudicio. ĩ. de appell. sepe. non credit tamen Inn. ꝙ talis terminus constringat vt habeat vim citationis nisi iterato quis citetur. ⁊ nisi quãdo appellatur ab electione in. c. i. de electio. in. vi. Sed si vult in termino comparere potest ⁊ habet beneficium. c. oblate. de appella. ⁊ eo. titu. c. i. in. vi. quia si malitiose preueniatur terminus litere non valebunt in dicto. c. oblate. Et pro eo qđ dixi ꝙ regulariter non habet vim citationis. facit: quia si contrarium diceretur sequeretur ꝙ quis posset citare aduersarium quando vellet quod non videtur conueniẽs. facit qđ habetur. ĩ. de app. cum sit romana. ¶ Item conueniũt appellatio iudicialis et extraiudicialis. quia vtrobiqꝫ non prosequens appellationem punitur in expensis. facit quod habetur s̃. de rescript. ex parte. ⁊. ĩ. de appella. cum sit romana. ¶ Et de

materia appellationis extraiudicialis ⁊ in quo etiam differat a iudiciali.tangitur etiam per Jo.and.in.c.bone.ii.de appel.⁊ aliquid etiam in.c.constitutus.in.c.dilectus.⁊ etiam per Jo.and.⁊ Inn.in.c.cum inter canonicos.⁊.c.cum nobis olim.⁊.c.auditis.de elec.⁊.in.c.j.de his que fiunt a ma.par.capi.

1 Frater de ordine mendicantium potest esse delegatus pape si est prior.

2 Eligendi potestas spectans ad episcopum ex iure deuoluto non deuoluitur ad capitulum sede vacante.⁊ nu.9.

3 De prelato puidet in ecclesia via electionis ⁊ via postulationis

4 Uacante sede capl'm succedit in potestate iurisditionali.⁊ nu.8.

5 Uacante sede an capitulum possit dare licentiam clerico trāseundi ad aliam ecclesiam.

6 Fructus beneficij vacantis an debeant esse episcopi ad quē spectat collatio ipsius beneficij.

7 Electio canonice facta debet a confirmatore licet electus sibi displiceret confirmari.

8 Cum olim. Mortuo episcopo[a] capl'm cōfirmat cōfirmandos ab ipso. h.d. Et prouidet primo circa electionem. Scdo circa confirmationem.scda ibi:mandantes. ¶ In tex.ibi:⁊.ii.sub isto.ii.forte deciditur qd vacante monasterio sancti Saluatoris de quo sequitur.monachi elegerunt aliquem in abbatē quē petebant cōfirmari ⁊ dicebatur ꝙ nō debebat confirmari ⁊ quia erant priuati potestate eligēdi ex quo elegerant indignum vnde forte supplicauerunt pape monachi vt restitueret eis potestatē ⁊ papa in hoc fuit cōtentus facere gratiā.vt ptz ex sequētibus. ¶ † No.primo ex suprascriptione ꝙ frater de ordine mendicantium si est prior potest dari delegatus[b] a papa de quo dicēdum vt hodie habet in cle.⁊ si principalis.de rescrip. ¶ Not.qd vbi papa aliquid mādat cōtra ius dicit illud cōcedere de gratia ⁊ ideo cōsueuit verbū de gratia exprimere. ¶ † No.fm vnum intellectum ꝙ potestas eligendi ex iure deuoluto spectans ad episcopū nō deuoluitur ad capitulum vacante sede.de quo tangitur per Jo.an.in.c.ꝙꝙ.de elec.in.vj.in nouella.vbi etiā per Jo.monachū.⁊.ii.per Jo.an.super gl.pe. ¶ Sed an hoc simpliciter procedat.dicam post gl. ¶ † Not.duas vias per quas prouidetur de prelato.vna est via electionis.⁊ hec fit de habili.alia via postulationis:⁊ hec fit de inhabili.per vtraqꝫ tamen effectualiter prouidet ecclesie.de quo in.c.j.⁊.c.si.s.de postula.prelato. ¶ No.ꝙ in potestate cōfirmandi succedit capitulū vacante sede.⁊ idem cōiter dicitur in potestate iurisditionali.facit qđ dictū fuit.s.eod.c.his que. ¶ No.ꝙ in mandato cōfirmationis electionis includitur electio que sit nulla vel iniusta. ¶ Ultimo no.ꝙ potestas restituta in cōsecutiuis ad illam est eiusdē nature cuius est prima.⁊ ideo sic electus de qua in litera si fiebat ex vi antique potestatis habebat cōfirmare ecclesiā messanen.ita etiā electionē factaꝫ virtute potestatis restitute. ¶ In gl.j.in fi.vel potes exemplificare in priuatis potestate eligēdi:qꝛ elegerūt cōtra formā.c.quia propter.s.de elect.Et propter hoc fuerūt priuati per sniam que fieri potuit.vt ibi ptz. ¶ † In glo.ij.in fi.⁊ sic vult glo.ꝙ capitulum vacāte sede succedat in potestate[c] iurisditionali vt sic possit illa exercere per que non contingat alienatio rei vel persone vel fructuū bonoꝝ seu iurium episcopaliū.Uincen.tamen dabat regulam oppositā:videlꝫ ꝙ regulariter iurisditio vel potestas prelati vacante ecclesia nō deuoluitur ad capitulū nisi quatenus in iure inueniatur expressum.vnde qđ hic dicitur de potestate confirmandi vt in illa succedat dicit fuisse de gratia ⁊ non de iure. ¶ Sed ista opinio cōmuniter nō tenet:quia fugiēdi sunt intellectus qui trahunt decretalē ad gratiā.vt no.Jo.an.in.c.ex parte.ii.de testibus.⁊ facit quod nota.in.c.penulti.ii.de tempo.ordi. ¶ Item contra istam opinio.facit quod habetur in.c.his que.s.eo.⁊.ii.de hereti.ad abolendam.Abbas vero hic dabat aliam theoricam dicens ꝙ in his que episcopus cōmunicat cum capitulo bene succedit capitulū vacāte sede. ¶ Sed quia in collatione beneficioꝝ non cōmunicat cum capitulo.ideo non succedit.vt in cap.illa allega.in glo. ¶ Sed istam opinio.reprobat Joā.and.quia dicit in collatione beneficiorum non cōmunicat cum capitulo respectu consensus vt teneatur consensum capituli habere tamen cōmunicat cum consilio quia debet conferre cum cōsilio capituli.ii.de his que fiunt a prela.quoniā.⁊.c.ea noscitur.⁊ sic debent succedere in potestate conferendi quod est contra dictum.c.illa.Preterea etiam si episcopus habeat cōferre cum cōsensu capituli.non tamen transfert in capitulum potestas conferendi vacante sede.vt.c.j.ne sede vacante.in.vj.licet secus sit quādo spectat ad episcopum ⁊ capitulum.vt ibi patet.⁊ sic videtur

5 ꝙ opinio glo.sit melior.Aduerte tū qꝛ i eo ꝙ † glo.dixit ꝙ vacāte sede non potest capitulum dare licentiam clerico transeundi ad aliam ecclesiā licet glo.hoc tenuit hic in.c.presbyteri.⁊.c.fraternitatem.allega.in glo.tamen Joan.mo.tenuit cōtrarium vt refert Joan.and.in.c.si abbatem.de electio.in.vj.super glo.⁊ illa opinio videtur verior de iure.vt ibi tangit Jo.and.quia capitulum debet succedere regulariter in potestate iurisditioāliter ꝑlati vacante sede.per ea que hic habētur.⁊.s.eo.his que.Nec obstat capitulū presbyteri.quia non probat ad id quod allegatur.nam hic non agitur de clerico licentiando ad aliam ecclesiā imo de clerico ipsius ecclesie promouendo in rectorem ipsius ecclesie vt ibi patet.Preterea fm qđ innuit litera ibi agitur de conferēdis ordinibus.⁊ sic non agitur de translatione fienda ad aliam ecclesiam.precedēs tamen solutio melior est. ¶ Item non ob.c.fraternitatis.quia licet ibi fuerit petita licentia a papa:nō sequitur ꝙ nō potuerit peti a capitulo:vel forte ecclesia carebat ibi capitulo ꝑpter hostilitatē. ¶ Nec ob.etiā ratio glo.dum dicat ꝙ si capitulū nō succedit in potestate alienādi res vacāte sede:nō debet etiam succedere in potestate alienādi personā quia nō est eadem ratio.nam prelatus solus potest dare licentiaꝫ transeundi etiam sine capitulo.⁊ sic alienare personā de electio.si religiosus lib.vj.⁊ tamen non posset prelatus sine capitulo alienare res ecclesie.xij.qō.ij.sine exceptione.⁊ sic facilius cōcedit alienatio persone ꝙ rerū.⁊ per hoc etiā videtur eē minoris preiudicij.nam facilius poterit alia persona loco alterius subrogari ꝙ alia res loco rei alienate.⁊ ideo non procedit equiparatio glo. ¶ Iteꝫ aduerte quia Hosti.videtur reprobare rationem glo.quā assignat in potestate conferēdi beneficia.nam dicit ratio.glo.videtur cō-

6 cludere ꝙ episcopus faciat † fructus suos beneficij vacātis spectantis ad suā collationē.qđ falsum est quia.imo tales fruct⁹ debent cōseruari pro illo qui promouendus est ad ipsuꝫ beneficiū.vt legit ⁊ nota.s.de offi.ordi.cum vos. ¶ Sed certe vt hic tāgit Jo.an.Hosti.nō reprobat bene glo.quia glo.hic nō dicit ꝙ episcopus faciat fructus suos beneficij vacantis.sed dicit ꝙ debet habere fructus bonorum seu iurium episcopalium:⁊ fructus iuris episcopalis censetur etiam conferre beneficium spectans ad collationem episcopi propter libertatem quā habet episcopus in eligendo cui conferat.ii.de proben.c.relatū.⁊ facit quod not.Inno.ii.de restitu.spolia.in literis.⁊ de iure patro.consultationibus.⁊ ideo non debet spectare ad capitulū vt hos fructus faciat suos qui sunt fructus iure episcopalis.sꝫ poti⁹ reseruare futuro episcopo. ¶ Et ex predictis not.diligenter ꝙ fructus iuris conferendi beneficium dicitur esse ipsum conferre.⁊ hoc voluit glo.quam vero ⁊ idem voluit Inno.in dicto.c.in literis. ¶ Itē etiam aduerte quia ipse Hostien.etiam nititur reprobare rationem glo.quā assignat circa potestatem confirmādi.videlꝫ quia tunc nulla fit alienatio nec preiudicatur futuro episcopo.Nam dicit ꝙ hec ratio non videtur bona:quia fm eum etiā sic alienatio persone in confirmatione.⁊ etiam quia subijciuntur omnia prelato cofirmato per confirmationem.nam aliter non potest administrare.s.de electio.qualiter.c.transmissa.⁊ etiam videtur fieri preiudicium futuro episcopo:quia si futurus episcopus expectaret fieret diligentior examinatio.facit.s.de electio.nihil est forte habebit episcopus futurus subditum quem non vellet vel non expediret habere.facit quod habetur.ii.de filijs presbyte.ꝑposuit.⁊ de translatio.c.quanto.versic.ceterum.Sed certe vt hic voluit Joan.And.Hostien.non bene approbauit gl.seu rationem glo.quia non sequitur confirmatur quis in prelatum.ergo fit alienatio persone.quia potest esse qđ quis fuerit electus ⁊ habuerit licentiam a suo prelato transeūdi ad aliam ecclesiam:⁊ sic non fit alienatio persone sede vacante.quia non vacabat ecclesia in qua erat iste qui fuerat electus.sed gl.loquitur quādo ecclesia talis vacasset.Preterea etiaꝫ non procedit opinio que habet ꝙ capitulum vacante sede non possit dare licentiam transeundi.vt supra dixi post Joan.mo.⁊ Joan.and.Licet gl hic.⁊ Hostien.⁊ etiam Archidia.in.c.si abbatem.de elec.in.vj.aliter dixerint. ¶ Item licet per confirmationem confirmatus in prelatū recipiat potestatem administrandi:non tamen per hoc fit aliqua alienatio.sed solum datur potestas administrandi.Preterea nulla fit alienatio iuris episcopalis.Sed potius acquisitio:qꝛ acquiritur nouus subditus qui confirmatur. ¶ Item non obstat ꝙ diligētius examinasset successor seu futurus episcopus ꝙ capitulum:quia istud non videtur esse verum imo potius oppositum.per id quod alibi dicitur in.c.prudentiam.in princip.de officio delega.vbi patet ꝙ facilius inuenitur quod a pluribus queritur. ¶ Item non obstat ꝙ per confirmationem forte futurus episcopus habebit subditum quem non vellet:qꝛ responderi potest ꝙ hoc non est verisimile cum confirmatio debeat fieri iuridice ⁊ presumptio est qđ iustitia ministrabitur per capitulum ⁊ sic confirmabit si de iure fuerit confirmandus.Et aliter nō hoc haberet.necesse facere ipse futurus episcopus.facit ꝙ habetur in l.j.C.de offic.iudi.vbi in dubio debet presumi pro iudice ꝙ iustitiam faciat. ¶ Et ꝑ predictis etiam facit.qꝛ etiam dato ꝙ † electus displiceret cōfirmatori:tū electio si sit canonica dꝫ ꝑ ipsum

7 confirmari

[a] ¶ Mortuo episcopo.idē ē tenor summe.d.abb.⁊ do.Jo. Et si qras vtrū aliquo mortuo ad quem ptās ei⁹ deuoluat.distingue vt ꝑ do.Hē.boy.in c.ad abolēdā.ii.de hereti.

[b] ¶ Dari delegat⁹.adde calde.consil.vj.de offi.deleg.

[c] ¶ Succedat i ptāte.add hic d.Ab.in.j.co.ver.in gl.ij.nu.ij.⁊.d.Hēr.bo.in.j.col.ver.super.e.c.

cõfirmari.s̃.de elec.in.c.postꝙ̃.Et ex predictis patet defensatã esse gl.⁊ eius rationes excepto eo qđ dixit de potestate dandi licentiã transeundi vacãte sede. ¶ †Et ex predictis etiã habes ꝙ capitulũ succedit in potestate prelati vacante sede nisi quatenus reperiatur oppositũ:vt hic ptz.⁊.s̃.eo.his que.⁊ de materia ⁊ Jo.and.in.c.vnico.de maio.⁊ obe.in.vj.in nouella.⁊ aliquid etiã ſm glo.in.c.vnico.de schisma.in.vj.⁊ in cle.j.de re.permu. ¶ Extra glo.videtur ꝙ papa nõ potuerit seu nõ debuerit concedere conuentui potestatem eligendi:qꝛ si cõuentus fuit priuatus ex eius negligentia vel delicto potestas erat deuoluta ad episcopum.s̃.de elec.ne pro defectu.⁊ eo.ti.ꝙ̃ꝙ̃.lib.vi.⁊ sic nõ debuit preiudicare iuri episcopi.arg.s̃.de offi.delega super eo. ¶ So.potest dici primo qđ istud fecit papa ex plenitudine potestatis.facit.j̃.de conces.preben.proposuit.nõ autẽ de ordinata potestate.Uel secundo potest dici ꝙ electio forte erat deuoluta ad papã.facit qđ not.de elec.cupientes.§.qđ si.ad fi.li.vj.Uel potest dici tertio qđ licet hec potestas deuolueretur ad episcopũ:tamen non deuoluebatur ad capitulũ ecclesie episcopalis sede vacante:⁊ qꝛ vacabat hic ecclesia Massanẽ.Jdeo sine iniuria capituli videtur papa

9 potuisse cõcedere potestatẽ conuentui eligẽdi. ¶ †Et ex hoc habes ꝙ in iure deuoluto ad episcopum nõ videtur succedere capitulum vacante sede.hoc tenuit Joã.mo.vt no.Jo.and.in.c.ꝙ̃ꝙ̃.de elec.sup glo.pe.in.vj. ¶ Sed Jo.an.ibi tenet contrariũ:qꝛ regulariter succedit capitulum in potestate episcopi vacante sede:⁊ in potestate iurisditionali episcopi:cui hec potestas deuoluta videtur accedere:⁊ ideo debent tanꝙ̃ accessoria sequi naturam sui principalis.de reg.iur.accessorium.in.vj. ¶ Nec obstat qđ not.per Jnno.⁊ Joan and.in.c.cũ in cunctis.ad fi.s̃.de elec.vbi no.ꝙ capitulum non succedit episcopo in potestate cõferẽdi ad ipsum deuoluta:quia loquitur quando episcopus viuit quo casu succedit capitulum in eius potestate ex quo innuit episcopus:⁊ ideo licet contingat eũ priuari potestate ad ipsum deuoluta.talis potestas nõ trãsfertur in capitulum licet si priuetur potestate originaliter sibi cõpetenti in conferendo:qꝛ forte scienter promouit indignum in illa succedat capitulũ.Et sic loquimur quando mortuus est episcopus:⁊ in eius potestate iurisditionali succedit capitulum:⁊ consequenter succedere debet in potestate deuoluta accessoria vel potestatem permissam.Et predicta tenementi:quia Jn.an.⁊ do.Anto.hoc hic perfecte nõ declarãt:nec etiã in.d.c.ꝙ̃ꝙ̃.nec in prealleg.c.cum in cunctis.circa fi. ¶ Tangit etiã hic Jo.and.an episcopus vel archiepiscopus deuoluta ad eius potestatẽ posset facere gratiã quã fecit hic papa.Dicunt aliqui ꝙ sic licet non posset ratificare electionẽ quã talis fecisset ipso conuento nõ restituto.j̃.de resti.spo.literas.Jo.an.dicit qđ satis putat qđ de suo tẽpore posset archiepiscopus vel episcopus ꝯcedre inferiori:sed directe fatere nõ posset ꝙ lapsis suis tribus mẽsibus inferior posset eligere ad preiudiciũ superioris ad quem deuolui debet potestas. ¶ Ultimo tangit cuius effectus erunt hec verba restitutio potestatis dicit qđ effectus erit:quia isti de nouo habebunt integrũ tẽpus:vt etiã no.de elec.si electio.in.vj.Et si nõ eligãt infra debitũ tẽpus:vel interim sciẽter eligãt indignum deuoluetur potestas ad diocesanũ:nõ ad papã ꝓpter liberã potestatem datã:⁊ sic nõ ex iure pape:sed ex iure suo recuperato videntur eligere.facit qđ no.in.l.petende.C.de tẽpo.resti.in integ.⁊.l.vlti.ff.quis ⁊ a quo appelletur.

1 ☞ Honor loci debetur ſm ordinẽ dignitatꝫ ⁊ nõ ſm ordinẽ tꝑis.

2 Maioritas attenditur multis modis.

a **Statuimus.** [a] Qui maior est ordine:licꝫ posterius sit ĩ ecclesia institutus in loco ⁊ portione potior esse debet.h.d.Et tres sunt partes:sicut tria sunt dicta.secũda ibi:⁊q maior.tertia ibi:ac minores. ¶ Jn.tex.ibi:de reliquis.s.ordinibus minoribus.de quibus habetur.xxiij.di.psalmista.⁊.c.precedẽtibus. ¶ Jn text.ibi:potiorẽ.i.priorẽ ſm vnum intellectum.ſm alium potest exponi.i.vberiorem:vt si maiorem portionẽ habeat.Sꝫ glo.scđa tenet primã expositionẽ:⁊ illa cõmuniter tenetur vt di-

1 cetur in illa. ¶ †No.j.ꝙ ſm ordinem dignitatis debetur honor loci:⁊ non ſm ordinem temporis:⁊ sic facit ꝙ iunior maior in dignitate debeat precedere seniorem seu antiquiorẽ etate:licet nõ positus in dignitate. ¶ Not.ꝙ in portione percipienda attendi debet maioritas dignitatis:⁊ qualiter sit intelligendum tangetur cũ glos.ij. ¶ No.tres ordines sacros.s.presbyteratũ:diaconatũ:⁊ subdiaconatũ.de quo per glo.⁊ Jo.and.in proemio.vj.No.ꝙ minores in ordine debẽt seruire maioribus in ordine preuia cõ-

2 suetudine. ¶ †Not.dic de maioritate ordinis seu ordinationis. Quedam autem est maioritas respectu dignitatis.s̃.de elec.dudnm.⁊ de offic.de leg.pastoralis.Quãdoqꝫ consideratur maioritas respectu temporis: vt quia qs prius fuit institutus ꝙ̃ alter. Quandoqꝫ est maioritas respectu senectutis.ff.de iureiuran.l.semper.et prime due maioritates preferuntur duabus vltimis. Quandoqꝫ etiam appellatur maioritas respectu maioris discussionis.s̃.de elec.transmissam.⁊ de iudi.at si clerici.§.de adulte. Quandoqꝫ respectu cõsecrationis.j̃.de consecra.eccle.vel alta.c.aqua.Et iste due maioritates videntur potius referri ad causam vel ad rem ꝙ̃ ad personã:vt patet ex iure prealleg. ¶ Jn gl.j.ibi s̃.eo.ti.c.j.Et adde qđ ibi dictũ fuerit.Jtẽ ibi ſm vite ⁊c.melior actio probatur. ¶ Jn ea.in fi.gl.bene dicit:sed non perfecte declarauit. ¶ Jdeo potes dicere ꝙ quo ad merita virtutũ ⁊ vite quo ad deum attenditur bona actio vite:⁊ ille cẽsetur magis deo acceptus qui melius agit ⁊ melius viuit:seu magis virtuose:sed quo ad premiũ honoris:⁊ quo ad mundialẽ honorẽ bene inspicitur maioritas dignitatis.⁊ ita loquitur iste tex. ¶ Jn gl.ij.ibi:iure cõi.plus credo aliqui habent glo.affirmatiue:alij vero habent negatiue.s.nõ plus credo dãdũ ⁊c.Et ista secunda magis videtur esse de mente gl.per ea que sequuntur. ¶ Jn ea gl.in fi.Et sic glo.vult mecũ ꝙ vbi queritur a principio de aliquo bñficiãdo ⁊ recipiendo ꝙ tunc magis debeat honorari existens in maiori dignitate vel ordine:si autẽ sunt in eccl'ia plures recepti.Si in ecclesia sunt plures prebẽde distincte quilibet habebit suam prebendã:prout ad illã fuerit recepus.Si autẽ nõ sunt prebende distincte ecclesie.Si in ea est cõsuetudo quantũ dari debeat vnicuiqꝫ illa seruabitur.Si autẽ nõ apparet consuetudo in ipsa ecclesia:tunc recurretur ad cõsuetudinẽ aliarũ ecclesiarum ipsius prouincie:⁊ si nõ apparet de illa potest etiã recurri ad consuetudinem ecclesiarum prouinciarũ.per.c.super eo.de censi.Ubi autem predicta cessarent:qꝛ non apparent cõsuetudines predicte:tũc de iure cõi dicit glo.ꝙ plus non valebit vnus ꝙ̃ alter:licet sit maior digni-

a tate vel ordine preferetur tamen maior ordine vel dignitate minori quo ad hoc vt prius percipiat suã portionem.Et ideo prius percipiet presbyter ꝙ̃ diaconus:non tamen percipiet plus:vt est dictum.Et si essent eiusdẽ ordinis videtur ꝙ tunc prius institutus in ecclesia prius habeat percipere suã portionem.per id qđ habetur.s̃.e.c.j.Et sic si duo sunt diaconi in ecclesia ille qui fuit prius constitutus seu receptus in ecclesia:illi preferetur alteri:vt prius ipse percipiat suam portionem:tamen vt prius dictum est:non plus dabitur vni ꝙ̃ alteri.⁊ hoc tenuit Hosti.s̃.de consti.cũ omnes.⁊ ibi per Jo.an.super gl.qđ dicit esse verũ quo ad portionẽ percipiẽdam de communi colono quo ad victũ.per id qđ habetur.xvj.q.j.c.j.de fil.presby.ꝓposuit.Sed quo ad portionẽ percipiendam ratione vestimentorũ dicit ꝙ maiorẽ debet habere existẽs in maiori ordine vel dignitate:qꝛ ad hoc videtur magis dignus ꝙ̃ existens in minori.facit qđ habetur.j.q.vlti.c.fi.⁊ qđ habetur in.c.vulterane.xij.q.ij.Et hanc opi.sequuntur cõmuniter doc.⁊ sequitur etiã Jo.an.in.d.c.cum omnes.⁊ Archi.xvj.q.j.c.j. ¶ Nec obstat ei qđ dixi de vestibus preal.c.j.dũ dicit ꝙ nõ debet dari vni id ꝓpter qđ alius scrupuloso corde moueatur:qꝛ respõderi potest qđ intelligi debet.⁊ exponi moueatur.i.moueri rationabiliter debeat vel possit.vt voluit Jnn.in.d.c.cum omnes.et hoc nõ contigit in casu proposito.Jtem aduerte qꝛ iura vidẽtur variare in hac materia:vt patet ex iuribus allega.in gl.hic tenet conditionem quã dixi.⁊ idem etiam voluit in.d.c.j.xvj.q.j.Jdẽ etiam voluit in.c.consuluit.xxiiij.dist.licet.tex.videatur ibi facere in oppositum.Sed gl.ibi:nititur respondere videlicet ꝙ plus debeat habere rector ꝙ̃ clericus.⁊ hoc videtur tenere gloss.in.c.fina.j.q.ij.Jdem videtur tenere Archi.in.c.vulterane.xij.qõ.ij.cum opi.huius gl.⁊ Jnn.videtur transire etiam do.Lauren.in quodam suo consi.vbi videtur velle ꝙ tantã portionem habeat clericus quantam rector.dicit tamen ꝙ illam debet recipere de manu rectoris non autẽ propria autoritate assumere per.c.eum cui.de preben.in.vi.Nec obst.qđ habetur.xij.q.ij.vulterane.vbi videtur ꝙ quatuor debeant fieri portiones de rebus ecclesie de iure cõi:quarum vnã debet habere episcopus:alia debet esse clericorũ:tertia pauperum:quarta fabrice.qꝛ ſm eum ibi loquitur de rebus ecclesie cathedralis:non autẽ de rebus ecclesie inferioris.Dicit tamẽ Hosti.in.c.requisisti.de testa.ꝙ de iure episcopus de rebus ecclesie episcopalis debet habere medietatẽ:⁊ aliã medietatẽ clerici.facit.x.qõ.j.antiquos.Sed aduerte qꝛ distinctio Jnnoc.inter cibaria ⁊ vestes nõ bene reperitur in iure expressa. ¶ Sed potest dici ꝙ ex equitate fuit inducta ad iura concordãtia que videbantur cõtraria.Jtẽ aduerte qꝛ inquãtum Jo.cal.dicit ꝙ.c.nobis.⁊.c.vulterane.⁊.c.concesso.loquuntur in rebus ecclesie cathedralis ⁊ non in alijs:non videtur verum:quia imo etiam in alia matricis ecclesia videtur habere locum:licet nõ sit ecclesia episcopalis.Sed forte plebs baptismalis habens sub se capellas.j̃.de prescrip.c.ex trãsmissa.⁊.c.requisisti.j̃.de testa.⁊ in c.quicũqꝫ.xvj.qõ.j.Jmo plus videtur ꝙ etiam habeat locum in rebus ecclesiarum aliorũ inferiorum:vt voluit glos.xvj.q.j.in.c.constitutum.⁊.x.q.j.nouerint.in ver.de his.vnde glo.in dicto.c.nouerint.dicit ꝙ a principio fuit inductum ꝙ episcopi haberẽt medietatem redditum de rebus ecclesie episcopalis:sed de

a ¶ Sic summat.d.abb.in effectu.⁊ si q̃ris q̃ maioritas alteri ꝓferatur.distingue hic do.Hen.bohych.

rebus ecclesiarũ inferiorũ tertiã postea fuit inductũ de quarta. p ea que habentur in. d. c. vulterane. Demũ fuit inductũ ꝙ solum quartã decimationũ ⁊ collationum haberẽt. facit ꝙ habet᷑. s. de offi. ord. conquerente. ⁊ sic dicit fuisse sententiatum per ecclesiam sancti Yuonis in persiceto cõtra epm Bonoñ. ⁊ idem voluit gl. in. c. ij. ⁊. iij. vbi videtur ꝙ episcopus nihil debet percipere preter cathedraticum: q2 illud debet intelligi qñ sic se habet cõsuetudo vel qñ vellet quartã deputatã fabricare: ⁊ nõ vellet habere onus fabrice: vt no. in iuribus preallegat. Sed attende q2 gl. in. d. c. quia nouerint. videtur velle qd. c. vulterane. ⁊. c. concesso. nõ habeant locũ in rebus ecclesie episcopalis. ⁊ sic videtur contra dicere glo. in. c. requisisti. de testa. ⁊. c. quicũq3. xvj. q. j. qui habebat illam distribuere qd sibi videbatur opportunum: vt patet ex his que habent᷑. v. q. j. decretũ. postea fuit statutũ ꝙ haberet medietatem: vt in. c. antiquos. ea. causa. ⁊. q. demũ fuit statutũ ꝙ haberet tertiã: vt. d. c. nouerint. demũ fuit statutum ꝙ haberet quartam. Et sic quatuor fierent portiones fm ea que habent᷑ in. d. c. vulterane. ⁊. c. cõcesso. Et sic dicta capitula videntur habere locum nedu3 in rebus ecclesie cathedralis: sed etiã in rebus aliarũ ecclesiarũ etia3 si nõ sint matrices. Nam indistincte loquũtur. Sed tũc restat dubium si de iure cõmuni clerici debeant habere quarta3: qualiter diuiditur ista quarta: q2 ibi non bene declaratur nisi dicas ꝙ in. c. vulterane. dicitur ꝙ illa debet distribuere eps inter clericos fm ꝙ visum sibi fuerit. ⁊ innuit litera ꝙ possit habere rationẽ dignitatis. verum q2 in. c. j. xvj. q. j. dicitur ꝙ non debet honorabilius dari vni ꝙ̃ alteri: satis videtur pro concordia dictorum iuriũ qd de iure eps haberet arbitrari in ecclesia: vbi nõ essent indistincte prebende: q2 quo ad victũ tantũ haberet vnus quantũ haberet alter. vt voluit hec glo. ⁊ Inno. Sed quo ad vestes posset arbitrari existẽs in maiori ordine vel dignitate. Et hoc modo possumus intelligere hanc materiã: licet cõiter cõsuetudo vel statutũ ecclesie determinet ista dubia videtur etiam ꝙ de iure si esset clericus doctor in vna ecclesia qui honeste non posset solus incedere ꝙ sibi deberet prouideri: vt possit etiã habere seruitorem eadem ratione qua de vestibus sibi magis prouidetur: q2 nõ est dare rationez diuersitatis: ⁊ per cõsequens idem ius. s. de cõsti. translato. dũmodo facultates ecclesie patiantur. Nam al's imputet sibi qui se in talẽ ecclesiam fecit institui. xcj. dist. clericus victũ. ¶ In glo. fi. in fin. Et sic patet ꝙ triplex obsequium posset considerari scilicet circa diuina officia. ¶ Item circa alia extraiudicialia et quid iuris in omnibus predictis satis patet ex gl. Inn. tamen dicebat ꝙ hec decre. loquitur fm cõsuetudinem vrbis que talis est ꝙ in ecclesijs sunt aliqui minores clerici qui etiã si sunt recepti in canonicos: ⁊ habent ius canonie in ipsa ecclesia tamen faciunt seruitia: q2 purgant seu scobant ecclesias: accendunt lampades. ⁊ pulsant campanas: ⁊ in istis seruitijs stant p tres vel quatuor annos priusꝙ̃ percipiant beneficia que hic vocant᷑ portiones: ⁊ licet per hanc constitutionẽ continetur de cõsuetudine ꝙ primo receptus prius recipiet portionẽ: tñ papa remouet hanc cõsuetudinem: ⁊ statuit preferri maiorẽ in ordine. fz Inn. Sed iste intellectus non placet Hosti. q2 innuit decre. esse localẽ ⁊ non ponere ius cõmuni vtendo verbo statuimus. Sed aduerte q2 cõtra tex. ⁊ dicit qd dictũ est cum glo. ij. facit qd habetur. s. de rescrip. c. capitulũ. de offi. delega. ex parte. in quib9 videt᷑ ꝙ preferri debeat primo receptus. Sed Innoc. hic dicit ꝙ hic loquitur in ecclesijs in quib9 viget cõsuetudo. de qua. s. dixi. vnde dicit scdo ꝙ in cõtrarijs loquitur qñ prebende sunt distincte: sed hic quando non sunt distincte. ¶ Uel posset tertio dici ad cõtraria ꝙ loquuntur qñ sunt duo quorũ alter tm̃ habet ius: ⁊ dubitatur quis sit ille. quo casu dicẽdum vt in cõtrarijs habetur: hic autẽ qñ sunt duo quo2 vtrũq3 habet ius: ⁊ dubitatur quis debeat preferri. Uerũ hec solutio nõ est perfecta: vt patet ex his que habent᷑ in. c. si soli de cõces. prebẽ. lib. vj. ¶ Potest dici quarto ꝙ contrariũ loquit᷑ in his qui impetrarunt a papa quo casu prefertur prior dato, de rescrip. tibi qui. lib. vj. fz ⁊ de prebẽ. eũ cui. lib. vj. Sed hic loquit᷑ in receptis in ecclesia sine impetratione. Hosti. tamen dicebat ꝙ etiam in his qui inpetrauerit a papa: lz in prebenda assignata. Primo impetranti ipse preferebatur: tamẽ in assignando debebit seruari qd hic dr vt preferatur secũdo impetrans si sit maior in ordine. argu. l. fi. C. qui pò. in pig. hab. ⁊ de eta. ⁊ quali. queris. sed certe iura p̃alleg. pbant opi. Hosti. vt in. c. tibi qui. de prebẽ. lib. vj. vbi patet ꝙ primus impetrãs in p̃benda assignanda preferri debet secũdo impetrãti nõ distinguẽs: an secũdus sit maior ordine vel nõ: sed in prebenda assignanda secũdo impetranti nõ prefertur: primus impetrans saluo nisi prebenda fuerit effecta per collationẽ canonicã factã primo per papã vel eius autoritate. de preben. c. si postꝙ̃. li. vj. Uel q2 processus executionis primi impetrãtis vel per decretũ appositum in literis ipsius primi. vt pbat᷑ in. d. c. tibi qui. ⁊ plene no. in. d. c. si soli. de cõces. prebẽ. li. vj. vbi aũt nõ est assignata scda signãda debet preferri primus impetrans: vt predixi etiã si secũdus impetrãs sit in dignitate: vbi prebenda esset annexa dignitati. j. de preben. c. q2 sepe. lib. vj. In receptis aũt per capitulũ clarũ ꝙ primo receptus nõ habet ius vt preferatur: q2 nõ potest dare ius ad vacaturas. facit qd no. j. de prebẽ. dilectus. ⁊. c. relatũ. licet secus in papa. de cõces. preben. c. pposuit. dicit tñ Inn. ꝙ recept9 autoritate capituli seruari dz qd hic dicit᷑ vt maior ordine: licet posterius receptus preferatur per hãc decre. fatetur tñ ꝙ si fieret teneret qd fieret: licet male faceret: ⁊ deberent puidere illi quẽ debuerũt recipere. j. de preben. dilectus. ¶ Quid autẽ si duo impetrãtes a papa cõcurrent qui sunt pares in data quo2 vnus sit maior: alter minor quis preferetur. Hosti dicit ꝙ preferetur maior ordine. Fatetur tamen qd alius contra. ⁊ hec regula est hodie approbata per. c. j. de rescrip. lib. vj. vbi dicitur ꝙ prefertur qñ primo presentat: ⁊ si simul p̃sentant electio erit capituli: ⁊ sic poterit eligere quem voluerit. dicit do. Anto. ꝙ equũ esset qd eligerent illud qui est maior ordinis. Si tamen hoc nõ facerent vel oẽs tenerent ꝙ facerent. per illum text. Predicta etiã faciunt ad questionẽ. Si duo sint recepti per literas impetratas a papa in forma cũ se facultas obtulerit: an prima vacans debeat cõferri maiori in ordine secũdo impetrãti. nam videtur ꝙ sic quasi facultas nõ dicatur se offerre vt puideatur minori in ordine primo impetrãti anteꝙ̃ maiori in ordine sit puisum. Sed contrariũ tenet Inno. vc3 ꝙ prior in data sit preferendus licet sit minor in ordine: q2 propter priorẽ data3 sit sibi quesitũ ius ad primã vacantẽ. pro quo facit qd habetur in. c. tibi qui. li. vj. Et sic nõ habet locũ decre. que demũ habet locum qñ non est quesitũ ius alteri. Quid aũt de receptis per literas facultatũ impetratas. tangit hic Jo. and. Sed de hoc dicvt hodie habetur in. c. cu3 aliquibus. de rescrip. lib. vj. Per predicta patet qd Hosti. hic in multis bene dixit. ⁊ similiter in summa titu. ⁊ in §. penul. ⁊ fi. Et de materia vt dixi impetrantiũ a papa plene habetur per glo. in. d. c. si soli. Et adde ꝙ vbi super glo. ij. allegauerim. c. nouerũt. ibi: de his debui allegare. c. de his. ⁊ facit ad materiã gl. j. habite in. c. regẽda cũ quatuor. ⁊ qd no. p Host. in sum. de sepul. §. an sit licitũ. sub. §. vetus est. ⁊ seq vsq3 ad fi. ⁊ p Inno. de testa. requisisti. in gloss. que incipit. licet multa. in quibus tractatur an de iure cõi eps debeat habere quartam.

Nota de ecclesia sancti Yuonis.

a ¶ Si ecclesia. h etiã mõ trãsit summãdo ab.

1 Ligandi ⁊ soluendi potestas dependet a ptãte superioris.
2 Ecclesia si erigitur in cathedralẽ eximitur a iurisditione prioris superioris qui erat inferior episcopo.
3 Iurisditionẽ habens intra limites alicuius territorij an censeat᷑ habere iurisditionẽ in monasteria ⁊ ecclesias.
4 Papa cõdemnari potest a cõcilio generali.
5 Absoluere an possit qui ligandi potestatẽ habet.
6 Legatus de latere potest extra suã legationẽ absoluere excõicatos sed nõ excõmunicare.
7 Absoluere an possit is cui papa cõmisit potestatem excõicandi.
8 Pater tanꝙ̃ legitimus administrator agit pro rebus filij existẽtis in sua potestate.
9 Ecclesia cathedralis noua nõ potest ppter latitudinẽ prouincie vel diuersitatẽ linguarũ erigi sine licẽtia pape.
10 Dicto si qñq3 ponitur pro quia.
11 Archiepiscopus si delinquit in diocesi suffraganei an suffraganeus poterit illũ excõicare vel cõtra eũ pcedere.
12 Forũ sortiri debet delinquẽs in loco delicti.
13 Archiepiscopus non habet iurisditionem in subditos suffraganei.
14 Deponere epos ad solũ papã pertinet.

a CUm inferior. Si ecclesia [a] in aliquo archidiacõatu sita in cathedralẽ erigitur a iurisditiõe archidiacõi est exempta. Et primo narrat factũ. Scdo prouidet epo. Tertio prouideri mandat archidiacono. scda ibi: mandamus tertia ibi. prouisio. ¶ No. j. regulam vulgarẽ qd inferior nõ habet potestatem in superiorẽ: sed cõtra. ¶ † [1] Et no. ꝙ potestas ligandi ⁊ soluendi pẽdet a potestate superioris. facit qd habetur. xxj. dist. inferior. ¶ Item no. ꝙ parificari videtur potestas ligãdi ⁊ soluendi. facit qd habetur de peni. dist. j. verbũ. ⁊ qd not. de rescrip. ab excõmunicato. ¶ Item no. ꝙ de potestate patris licitum est arguere ad potestatẽ iurisditionalẽ: similiter ⁊ a potestate dñi in seruũ licitum est arguere ad iurisditionale3. l. qui furem. ff. de sta. homi. ¶ Item no. reputari incongruum ꝙ filius habeat imperium in parentẽ. l. cũ oportet. §. penul. C. de bo. que libe. ¶ † [2] Itẽ no. ꝙ eo qd ecclesia erigit᷑ in cathedralẽ videtur eximi a iurisditione prioris superioris qui erat minor epo. de quo tangitur in glo. ¶ Itẽ no. fm aliquos ꝙ inferior in territorio pprio nõ habet potestatẽ in maiorẽ: fz certe notabile nõ colligitur tenẽdo ꝙ eximat᷑ a potestate superioris. de quo tangit᷑ cũ gl. nã desinit tũc esse territoriũ ppriũ quatenus est assignatũ p ecclesia cathedrali: q2 non censetur esse amplius territoriũ archidiaconi. ¶ Item no. ꝙ archieps

no. ꝙ archieps videt̃ posse erigere aliquā ecclesiā in cathedralē, qđ intelligitur verū de licentia pape: al's secus. ꝑ ea que habent̃ s̄. de offi. deleg. qđ translationē. et .j. de exces. prela. sicut. ¶ Itē no. ꝙ de mādato pape erigitur aliqua ecclesia in cathedralem si prouideatur alteri ecclesie debeat fieri recōpēsatio. ¶ Itē no. ꝙ in dioceſi propria archieps vel episcopus non videtur posse alteri preiudicare: qđ intellige verū enormiter et nisi causa subsit: vt patet ex his que habent̃ .j. de relig. domi. constitutus. et de reb' eccle. non alie. c. j. in. vj. et facit de consuetu. cum olim: circa finē. ¶ Ultimo no. ꝙ ecclesia edificata in territorio habēs iurisditionem non videt̃ habere iurisditionē ille in cuius territorio edificatur: ꝙ videt̃ verū qn̄ ecclesia edificata erigit̃ in cathedralē vt tunc non subsit inferiori: et ideo hic nō subest archidiacono: sed bene potest subesse superiori puta archiepiscopo in cuius diocesi est sita: vt hic etiā probatur. Et de hoc † an habēs iurisditionē intra limites alicuius territorij censeatur habere iurisditionem in monasteria et ecclesias que sunt in territorio dicendum prout habet̃ .s̄. de offi. archi. dilecto. et de capel. mona. c. dilectus. ¶ In glo. .j. se subijcit minori: sed minor quodāmodo censet̃ maior ratione subiectionis sibi facte: et ideo tūc hz potestatē in aliū maiorem. facit qđ habet̃ in. c. nos incōpetēter. alleg. in gl. et in. l. est receptū. alleg. in glo. et qđ habetur in. l. ille a quo. §. tēpestiuū. ff. ad trebel. et hec est ratio huic fallētie. fallit etiā prima regula posita s̄. in glo. in. c. si papa. vbi ptz ꝙ † lz papa sit maior oim̄. viij. q. iij. c. cūcta. et. c. per principalē tamē cōdēnari potest a cōcilio: sz illud est speciale causa heresis ꝑpter quā papa tūc censet̃ minor: ideo ligari potest a cōcilio generali: al's secus cū regulariter etiam sit supra conciliū. s̄. de elect. significasti. Itē fallit regula predicta s̄. de offi. deleg. in. c. sane. el. ij. Sed ratio est qz rōne delegtionis ille qui erat minor factus est maior. vt ibi patet. et. s̄. de offi. lega. studuisti. ¶ † In ea. gl. ibi: sed post annū nō potest absoluere: tūc onus fallētie est qz regula. habet locū durāte potestate ligādi vt tūc possit absoluere: sed vbi expirauit ptās ligādi prout contingit lapso anno: tūc ꝯueniens est ꝙ etiā nō possit absoluere. Et sic habes declaratā exceptionē factā contra regulā positā per gloss. fallit etiam dicta regula in. c. graue. de prebē. et de sen. ex cō. c. tua Nā ibi speciale est ex eo qz papa reseruauit sibi absolutionē al's ꝓcederet regula. ¶ In ea. gl. ibi: qui tamē nō potest ligare. Potes dicere ꝙ etiā nō absoluit ex potestate clauiū cū laicus nō habet talem potestatē: vt plene dictum fuit. s̄. de offi. ordi. pastoralis. ¶ In glo. que incipit quo casu. et sic absolutio potius surgit ex canonis dispositione. Ex quo volens cōfiteri nō habet sacerdotē cui cōfiteat̃: hic ꝯfitetur primo cuius copiam habet. facit qđ habetur de peni. dist. j. quē pēitet. Et sic habes declarationē fallentie circa tertiam regulam que videtur habere fallentiam per ea que habentur. s̄. de offic. leg. nouit. et. c. pe. et. j. de sen. ex cō. ad eminentiā. in quibus patet ꝙ † legatus de latere potest absoluere excōicatos extra suā legationē ꝑpter suā iurisditionem: et tamen extra illam excōmunicare nō posset. Sed potes dicere qđ absolutio fit quasi extraiudicialiter: ideo potest fieri extra legationem: sed excōmunicatio non debet fieri nisi causa cognita. facit. j. de sen. excōi. sacro. et eo ti. c. j. in. vj. et sic videtur esse actus iurisditionalis: ideo non potest fieri extra legationē seu proprium territoriū. per id qđ habetur in. c. ij. §. j. de consti. in. vj. et. l. fi. ff. de iurisdi. om iudi. ¶ † In ea. gl. in fi. Secus videtur si non fuisset cōmissa potestas excōicandi tanꝙ executori: sed simpliciter potestas iurisditionalis excōicandi: qz tunc poterit absoluere. et ita etiā videtur fuisse de mente gl. et facit etiā qđ no. gl. in. c. si homo esset. xxvij. q. j. et. xxj. dist. inferior. Et ꝑ hoc videt̃ ꝙ si mādatum est alicui vt causa per ipsum examinata cōpellat debitorē ad soluendum si viderit expedire ꝙ poterit eum absoluere: si appareat eum nō esse debitorē: et similiter facit ꝙ si cōpromissum est in arbitros ꝙ cōdemnet titium si appareat eū debitorē: ꝙ si nō appareat possit eum absoluere. ¶ In glo. ij. ibi: iurisditionē habet in ipsum. Sed dic illud etiam contingit ratione beneficij suscepti: cuius ratione se videtur subiecisse superiori ipsius beneficij: et sic quo ad hoc censet̃ minor. per id qđ dixi. s̄. glo. j. ideo nimirum si habet iurisditionē in eum. ¶ In. eadē gloss. in fi. adde ꝙ † pater tanꝙ legitimus administrator agit pro rebus filij sui existentis in sua potestate. l. j. C. de bo. mat. et. C. de bo. que lib. l. sed cū oportet. et. l. fi. ¶ † In glos. iij. ad fi. ibi: ꝙ licet autoritate. sed certe hoc nō est verū: nec hoc ibi dicitur in. c. qm̄. hic alleg. ꝙ propter latitudinē prouincie vel diuersitatē linguarum possit sine licentia pape creari noua cathedra: seu noua ecclesia cathedralis: sz bene dicit ꝙ poterit aliū episcopum habere in vicarium et coadiutorem: et sic in effectu erit sub episcopo cuius erit vicari': nec erit intitulatus: sed solum vicarius: sed de licentia pape bene posset creari noua ecclesia cathedralis: et in illa creabitur nouus epūs intitulatus. et ita loquit̃ hic. nec ob. ꝙ nō debeant esse duo capita quasi monstrū in eodē corpore: seu in eadē dioceſi: qz hic nō erat vna dioceſis: sed erāt due: et quelibet velit suum capere per se: an autem qn̄ de vna dioceſi fiunt due litere cōcesse a papa per quas mādabitur alicui ꝓuideri in dioceſi anteꝙ esset facta diuisio trahorent etiā ad nouā dioceſim creatam. dicit Ioā. an. ꝙ sic. per ea que habent̃ in extrauagā. Io. xxij. que incipit, sedes apostolica. ¶ In gl. pe. ibi: iurisditionē haberet in eum. cōtrariū tenet Io. an. dicens: ꝙ imo ipso iure est exemptus a iurisditione archidiaconi: qđ patet qz papa hic nō eximit eū: nec mādat eximi: sz denūtiat eū exemptū ex vi exemptionis facte de monasterio in ecclesiam cathedralē: et plus etiā voluit ꝙ nisi iste archidiaconus probet se exemptū ꝙ ipse erit iste epo nouiter creato subiect': ex quo archidiaconatus esset nūc in territorio epi. per id qđ habet̃. x. q. j. redēda. et. s̄. de offi. ordi. cōquerente. sm̄ Inno. et Hosti. ¶ In gl. fi. in fi. Sz aduerte qz cōtra tex. facit dum dicit cōditionaliter si ex hoc ledant̃ iura archidiaconatus: et sic videt̃ innuere ꝙ possit esse qđ nō ledant̃: qđ nō videt̃ verū vt ex se patet. † Sed potes exponere si pro qz: nec est absonū ꝙ vna dictio ponat̃ ꝑ alia quādo expedit: vt no. in. l. has causas. de cōd. et demō. et per Bar. plene in. l. j. eo. ti. vbi plene tractat de dictione si. et facit etiā qđ habetur in ver. Catonis. si deus est animus. et qđ. j. dicit̃ prouideri debet absqz preiudicio iuris alieni intellige si gratiā. facit qđ habet̃ s̄. de cōsue. cū olim. nō enim sine aliquali preiudicio alteri' poterit fieri recōpensatio: et potest dici ꝙ poterit prouideri decimis in nulli' parochijs cōstitutis. j. de deci. c. quoniā. vel de fructib' super excrescētibus. per id qđ habet̃. s̄. de consue. cū. M. ferrarien. ¶ Extra gl. tangit hic Io. an. post Inn. an † si archieps delinquat in dioceſi suffraganei: an suffraganeus poterit illū excōmunicare vel contra eū ꝓcedere. de quo tetigit glo. in. c. j. iij. q. vj. et. j. de rap. c. j. et Archi. de consti. c. ij. in. vj. Hugo. vt no. in. d. c. iij. q. vj. tenuit ꝙ sic: qz ratione delicti videt̃ subiect' esse ipsi suffraganeo: ex quo in ipsius dioceſi delictū est cōmissum. ꝑ id qđ habet̃ in auf. qua in ꝓuincia. vbi de cri. agi oport. et in. d. c. j. de rapto. et d. c. j. iij. q. vj. Sz alij tenuerūt cōtrariū: vt patet ex no. in. d. c. j. de rap. et in. d. c. j. iij. q. vj. et istud sequitur hic Inn. dicēs: ꝙ nō poterit ꝓcedere suffraganeus cōtra ipsum archiepiscopū ratione talis delicti: siue criminaliter accusaret: siue cōtra eū ciuiliter agat̃: sed cōuenietur corā patriarcha: vel corā papa. alleg. qđ habetur xvj. q. j. frater noster. et. xxj. dist. submittitur. et. c. si. assignat etiā rationē: qz archiepiscopus habet iurisditionē archiepiscopalē etiā in dioceſi suffraganei. vt not. s̄. de offi. or. pastoralis. et sic ratione delicti in ea cōmissi nō videt̃ posse ꝯueniri corā ipso suffraganeo. et etiā per rationē istius tex. qz inferior nō debet habere potestatē in superiorē. nec ob. qđ habet̃. j. de fo. cō. postulasti. et in. d. auf. qua in ꝓuincia. cū si. in quibus patet ꝙ ratione delicti quis sortitur forū: qz illud est verū quādo delinquēs non est superior illius in cuius territorio delinquit: al's secus per istum text. Et per hoc etiam infert Inn. ꝙ etiā si episcopus suffraganeus teneret epatum alterius ꝓuincie de dispensatione pape: et ibi suus metropolitanus delinqueret qđ tamē ille suffraganeus illū excōmunicari nō posset ꝑpter tale delictū: licet alij teneant cōtrariū. ꝑ quib' facit qđ habet̃. xvj. q. j. c. j. et. j. de priuile. cum capella. ¶ Sed Innoc. dicit: ꝙ ibi loquit̃ in his qui sunt pares: quorū alter ratione delicti vel contractus poterit alteri subijci. facit qđ habet̃ de priui. volentes. lib. vj. Sed hic loquimur quādo alter est superior tātū altero: et habet iurisditionē in minorē: ideo nō est cōueniēs ꝙ tūc maior a minori iudicet̃. nā absurdum esset ꝙ suū superiorem immediatū cōdemnaret: et ideo etiā dicimus ꝙ papa vbicūqz delinquat a nemine cōdemnat̃: qz superior est omniū. de cōces. prebē. ꝓposuit. et. ix. q. iij. aliorū excepto crimine heresis. xl. di. si papa et dixi. s̄. j. glo. Et illud autem est certum ꝙ ratione delegationis si fieret ipsi suffraganeo posset tunc cōtra eū ꝓcedere: lz deberet differre in coactionibus inferendis. s̄. de offi. lega. sane. ij. eo. tit. qz pontificali. li. vj. et ista est cōmunis opi. ¶ Ex predictis patet satis responsum ad cōtraria. sed domi. Anto. videat̃ aliqualiter dubitare de puncto iuris. nā sm̄ eū videtur obstare predictis ꝙ licet sit maior tamē videt̃ censeri minor ex quo delinquit in territorio suffraganei: et sic videt̃ tacite se subiecisse. facit qđ habetur de foro. cōpe. c. postulasti. ¶ Itē qz nō habet iurisditionē in specie in territorio suffraganei cōtra subditos suffraganei: sed solū contra ipsum epm̄: et sic nō debet censeri ꝙ in suo territorio ipse archiepiscopus deliquerit. his non obst. tene cū opi. qz sm̄ eum nō debet posse sortiri forum sine cōsensu sui superioris. j. de foro cōpe. significasti. ¶ Sed certe ista ratio nō est bona qn̄ quis sortitur forū delinquēdo vel cōtrahendo nō est necessarius consensus superioris: vt not. in. c. dilecti. et in. c. postulasti. de foro cōpe. ¶ † Unde potes melius dicere ꝙ licet ratione delicti quis sortiatur forum in loco: tamen regulariter hoc fallit quando ꝑpter illud inferior vellet consequi iurisditionē in superiorē: qz hoc fieri nō potest: nec rationabile est: vt hic patet. Et ideo cū archiepiscop' habeat iurisditionē in suffrganeū tanꝙ inferiorē nō pote

rit suffraganeus punire archiep̄m superiorē suū ratione delicti
13 cōmissi in diocesi. per hūc tex. ¶ † Itē nō ob. si dicat̄ ꝙ archiep̄s
nō habet iurisditionē in subditos suffraganei: ⁊ sic in diocesi suf
fraganei specifice: licet in genere habeat iurisditionem archiepi-
scopalē: ⁊ sic videt̄ ꝙ deberet posse puniri si delinquit in diocesi
suffraganei: q̄ potest rñdere primo ꝙ etiā in ceteris casibus ha-
beat iurisditionē in subditos suffraganei: vt pꝫ ex his que habē
tur in. c. romana. de censi. in. vj. ⁊ .s̄. de offi. or. pastoralis. Preter
ea lꝫ illud sit verū in se tamē nō p̄ hoc tollit̄ ratio isti⁹ tex. q̄ infe
rior nō dꝫ ligare vel punire superiorē. ⁊ sic remanet cōclusio In-
no. vera que cōiter etiā tenet̄. sꝫ iuxta p̄dicta fit dubiū ꝙ si extra-
neus ep̄s delinquit intrat metas alicuius archidiaconatus: nū-
quid ab eo archidiacono poterit puniri. Inno. hic refert opi. nā
dicit ꝙ nō: q̄ archiaconus etiā nō exercet iurisditionē in mona-
sterijs suis in suo archidiaconatu nisi habeat hoc consuetudo. .s̄.
de offi. archi. c. fi. ¶ Itē q̄ cōsiderata persona episcopi cā videt̄
esse grauis: ⁊ sic ad superiorē referēda. de offi. archi. c. j. ¶ Itē q̄
videt̄ deferendum esse dignitati ep̄ali. arg. huius. c. ⁊ vide de sen.
excōi. q̄ periculosum. li. vj. Illa fuit opi. secunda: vcꝫ q̄ Archi.
possit ipsum punire. ⁊ istā sequitur Inn. ꝙ lꝫ Arch. non habeat
ordinariā iurisditionē in abbates sui archidiaconatus: tñ videt̄
ꝙ si extra monasteriū delinquat intra limites archidiaconatus
rōne delicti sortiatur forū nō ob. dignitate vel priuilegio p̄ regu-
lam q̄ habet̄. vj. q. iij. placuit. ⁊ iij. q̄. vj. c. j. ⁊ de rap. c. j. ⁊ in auť.
qua in p̄uincia. C. vbi de cri. agi opor. Hosti. autē tenet primam
opi. nec ob. regula p̄alleg. q̄ s̄m eū fallit ob reuerentiā sedis epi-
scopalis: que nō est iudicāda ab inferiorib⁹. ar. in prealle. c. q̄ pe-
riculosum. sꝫ Jo. an. tenet opi. Inn. q̄ ex quo Arch. habet ptātē
puniendi ⁊ coercendi delicta in certos limites. facit q̄d habet̄. j.
de fo. cōpe. cū cōtingat. debet posse puniri ipsum ep̄m extraneū
delinquētem intra metas sui archidiaconatus: al's sequeret̄ ꝙ si
vnus ep̄s delinqueret in diocesi alteri⁹ episcopi ꝙ nō posset pu-
niri per ep̄m loci delicti: q̄ sicut minor regulariter prohibet̄ iudi
care superiorē: ita etiā par parem. .s̄. de elec. innotuit. Nec ob. iste
text. q̄ loquit̄ qñ inferior vellet iudicare suū superiorē qui habet
iurisditionē in ipsum inferiorē: q̄ a iure p̄hibetur: vt hic patet.
Sed in casu p̄posito ep̄s de quo queritur nō est superior ipsius
archidiaconi: nec in illū habet iurisditionē: q̄ est extraneus ep̄s:
vt predixi. do. Ant. hic cōcludit ꝙ si archidiaconus vellet proce
14 dere ad penā criminalē depositiōis: tūc nō possit † q̄ solus papa
potest deponere episcopos: vt no. de off. leg. q̄d translationē. ⁊ .j.
de iudi. c. j. ⁊ hoc casu p̄cedit opi. Host. ¶ Si autē velit aliquam
leuē penā inferre tūc videt̄ q̄d procedit opi. Inn. tamē finaliter
dicit ꝙ imponere penam episcopo videat̄ de grauioribus: ⁊ iu-
risditio archidiaconi nō extendat̄ ad illa: sed ad leuiora. .s̄. de of-
fi. archi. c. j. ⁊ c. ea que. ⁊ hoc casu p̄cedit opi. Host. saluo nisi cōsue
tudo etiam daret ipsi archidiacono potestatem in grauibus te-
nendo ꝙ cōsuetudo non possit in grauibus dare potestatem in-
feriori. de quo episcopo per Jo. and. in. c. cum contingat. .j. de fo
ro cōpe. ⁊ .s̄. de offi. ordi. irrefragabili. §. excessus. Et ad materiā
facit q̄d no. Archi. ⁊ Jo. and. in. c. ij. de consti. lib. vj.

1 ☞ Dominus territorij si velit cū alio componere super iure sub iectionis cōsensus principalium subditorum interuenire debet.
2 Absentes nō sunt necessario vocandi in alijs actib⁹ q̄ electiōis.
3 Actus q̄ gerit̄ si fiat in p̄iudiciū eccl'ie vn⁹ solus cōtradicere p̄t
4 Consensus omnium requiritur vbi negotium ad plures spectat. vt ad singulos: non vt ad vniuersos.
5 Et in actib⁹ ecclesie nō necessarijs nec euidēter vtilib⁹ sꝫ volūta-rijs nō sufficit cōsensus maioris partis sꝫ requirit̄ cōsensus oīm.
6 Consentire debent oēs de capitulo in transactionibus fiendis.
7 Presentes dicuntur qui in ciuitate sunt vbi negotium tangit ci-uitatem.
8 Consensus capitanei prouincie requiritur in actibus tangenti-bus prouinciam.
9 Consensus prelati ⁊ capituli simul requiritur in arduis negotijs ecclesie.
10 Comparere personaliter non tenetur quis nisi citatus fuerit vt personaliter compareat.
11 Impedire seu retractare prouisionē pape possunt venientes ex transuerso quorum interest.
12 Prouincie appellatione cōprehēditur sedes archiepiscopalis.
13 Vocari qui debeant in actibus vniuersitatis an absentes aut so lum presentes ⁊ quid in actibus capitularibus.
14 Et si non vocentur omnes quorum interest an actus teneat.

a ¶ Cōpositionē. Nihil differt hoc sūmariū a sūmario do. Ab. Et si queris q̄ humilitas sit tenenda seu approbāda distigue 3 vt hic p̄. d. hē. boych. i prīnc.

b ¶ Omniū cōsensus. Si q̄ris vtrū in negotijs seu tractātibus oēs quorū īterest sint vocādi: ⁊ quibus p̄iudicari p̄t distigue vt hic p̄ do. Hen. bohych. i. j. co. ver. sup. eo. c.

a Humilis. Cōpositionem[a] sup iure primatie vn⁹ solus cui⁹ interest poterit īpe
dire. h. d. Et duo facit. Primo mādat cōpositionē pu
blicādā si prelati cōsentiāt. Scdo dissentientes citari
mādat: ⁊ publicationē nō fiēdā. scda ibi: siq vero. ¶ In tex. ibi:
infra decidit̄ factū q̄d pꝫ ex sequētib⁹. q̄ lite diuti⁹ agitata inter
Burdegalensē archiep̄m ex vna parte: ⁊ Bituriceñ. archiep̄m
ex alia super iure primatie q̄d pretendebat archiep̄s Bituriceñ.
in archiep̄m Burdegaleñ. ⁊ eius p̄uinciā eandē papa fecit quā
dam p̄uisionē seu cōpositionē inter eos quā mādauit quibusdā
de quib⁹ in suprascriptione dās eis in mādatis vt p̄cederent s̄ꝫ
formā que sequit̄. ¶ No. etiā q̄ in causa prelationis respectu spi
ritualiū potest fieri cōpositio. facit q̄d dicet̄. .j. de trāsac. super eo.
1 ¶ † Itē no. ꝙ cōuētio sup iure primatie facta ēt autoritate supe
rioris interueniente tanꝙ preiudicās prelatis subditis nō videt̄
valere sine ipsoꝝ cōsensu: ⁊ sic facit ꝙ si dñs loci super iure subie
ctionis velit cū alio cōponere nō possit nisi interueniat cōsensus
2 principaliū subditorū. facit q̄d dictū fuit. .s̄. c. dilecti. ¶ † Itē no.
ꝙ in alijs actibus q̄ electiōis nō videnť necessario vocādos esse
absentes. de quo p̄ glo. in. c. presentiū. in gl. que incipit ibidē reti-
3 dētiū: de testi. in. vj. ¶ † Item no. ꝙ vbi actus q̄ geritur euidēter
potest tēdere ad preiudiciū ecclesie videt̄ vnus posse cōtradicere.
4 facit q̄d habet̄. .j. de his q̄ fiūt a ma. p̄. ca. c. j. ¶ † Itē no. s̄m aliū
respectū ꝙ vbi ad plures spectat negotiū vt ad singulos: nō vt
b ad vniuersos requirit̄ oīm cōsensus[b]. facit. l. p̄ fundū. ff. de serui.
5 ru. predi. ⁊ no. gl. .s̄. de constit̄. cū oēs. ¶ † Itē potes notare s̄m
aliā cōsiderationē ꝙ in actib⁹ nō necessarijs: nec euidenter vti-
libus ecclesie: sꝫ volūtarijs nō sufficit consensus maioris partis.
de quo etiā no. in. d. c. cū oēs. ⁊ sic hoc casu non p̄cedit regula q̄d
maior. ff. ad munici. que vult ꝙ sufficiat consensus maioris par-
tis. nō hoc casu requiritur cōsensus oīm: ⁊ idē in duobus casib⁹
precedentib⁹. per ea que habent̄ in. d. c. cū oēs. ⁊ in. d. c. j. de his q̄
6 fi. a ma. par. ca. ¶ † Et predicta videt̄ q̄d cautela sit vt in transa-
ctionib⁹ fiendis oēs de capitulo cōsentiāt cū actus trāsactionis
sit actus volūtari⁹. Et sic ar. ꝙ debeat haberi oīm cōsensus vbi
illa trāsactio euidenter tēderet in vtilitatē ecclesie: q̄ tūc suffice-
ret cōsensus maioris partis. per nota. in. d. c. cū oēs. ¶ Item no.
7 ꝙ † vbi negotiū tangit p̄uinciā illi dicunt̄ presentes q̄ sunt in p̄
uincia: ⁊ similiter videt̄ ꝙ dicant̄ presentes q̄ sunt in ciuitate vbi
8 negotiū tangit ciuitatē. ¶ † Itē no. ꝙ in actibus tangentib⁹ p̄
uinciā videt̄ requirēdus cōsensus capitanei p̄uincie nō singulo
9 rum personarū de p̄uincia. ¶ † Itē no. ꝙ in arduis negotijs nō
solū requirit̄ cōsensus capituli: sꝫ etiam cōsensus p̄latoꝝ ⁊ alioꝝ
10 capitulorū. ¶ † Itē no. ꝙ quis nō tenet̄ p̄sonaliter cōparere nisi
fuerit citatus vt personaliter cōpareat. de quo in gl. ¶ Itē no.
ꝙ contradicēs cōpositioni facte per superiorē si succūbat in iure
11 principali dānari dꝫ in expēsis. ¶ † Vltimo not. ꝙ venientes ex
trāsuerso possunt retractare seu impedire prouisionē pape: sicut
etiā impedirent executionē sñie. .j. de re iudi. cū sup. ⁊ de testi. ve-
niens. Et tales ex trāsuerso venientes s̄m Inno. sunt remittēdi
ad iudicē qui cognoscit inter alios principales. l. si per iter. ff. de
libe. cau. ⁊ hoc verū qñ lis cepta tāgit p̄ parte de nouo veniētes.
Secus si nō tangeret, vt si veniret alius archiep̄s de nouo ⁊ pete
ret iura primatie: q̄ tūc nō esset remittēdus s̄m Innocē. ex quo
12 diuersū ius deducit. ¶ No. ꝙ † vbi fit mētio de p̄uincia cōprehē
ditur etiam archiepiscopalis sedes. de quo in. c. q̄uis. de preben.
in. vi. ¶ In glo. ij. in fi. Sꝫ quare requirit̄ cōsensus capituli Bi-
turiceñ. nā videt̄ ꝙ sufficit cōsensus archiep̄i Bituriceñ. ex quo
agit̄ de iure p̄uincie. ix. q̄. iij. c. j. ⁊ ij. Potes dicere s̄m Inno. ꝙ
ideo requiritur cōsensus capituli Bituriceñ. q̄ istud negotium
erat arduū. vel forte s̄m Hosti. in p̄uisione pape erāt aliqui arti
culi faciētes p̄ Bardegalē. nec habēt obstare cōclusioni gl. Iura
superius allegata inquātū dicat̄ ꝙ prelatus de cōsensu capituli
p̄ōt litigare vel donare aliq̄d alteri ecclesie vel cōpositionē face-
re: q̄ illa iura p̄cedūt qñ ageret̄ tñ de iurib⁹ ecclesie archiep̄alis
⁊ reb⁹ ei⁹: sꝫ hic agit̄ de iure cōcernēte totā p̄uinciā: ideo tūc locū
13 habet q̄d hic dicit̄ in tex. ⁊ glo. ¶ † In glo. iij. in fi. no. ex gl. plu
ra an in actibus vniuersitatis sint vocādi absentes. ⁊ gl. ij. i p̄n.
videt̄ innuere ꝙ nō. ⁊ p̄ ipsa videt̄ facere iste tex. ⁊ hoc etiā tenet
glo. ⁊ reputatur singularis in. c. presentiū. de testi. in. vj. que dici
regulariter nō esse vocādos absentes: fallit nisi aliud habeat cō
suetudo. fallit in trib⁹ casibus: vcꝫ in electionibus fiendis: in re-
dēptionibus canonicoꝝ: ⁊ in cessationibus a diuinis. per ea que
habent̄. .s̄. de elec. corā. ⁊ de offi. ordi. q̄uis. in. vj. ⁊ de prebē. cū i
ecclesijs. eo. lib. ¶ Sed do. Anto. hic dicit: ꝙ in negotijs arduis
semper videnť vocādi absentes nisi ius aliud disponat. secus in
non arduis. ⁊ sic dicit voluisse Inno. .j. de no. ope. nun. Sed cer-
te tutior videt̄ opi. glo. per ea que habent̄. x. q. ij. hoc ius. vbi etiā
in alienationib⁹ rerū ecclesiasticarū: licet sit de se negotiū arduū
⁊ sine magna solēnitate fieri nō debeat. xij. q. ij. sine exceptione.
C. de sacrosant. eccle. auť. hoc ius porrectū non est necesse vocari
absentes: cuius cōtrariū deberet esse attēta regula Inno. nec vi
detur posse dare plenā rationē specialitatis quare ibi nō vocat̄
⁊ in alijs arduis sic ⁊ ideo tutius est inherere glo. que etiā cōmu
niter tenet̄. Scdo no. ex glo. qñ vocandi sunt absentes de quāto
remoto loco sunt vocādi: q̄ de loco vnde cōmode p̄nt vocari. fa
cit. .s̄. de elec.

cit.§.de elec.corã.ꝛ in.c.qđ sicut.Tertio no.ex glo.qui dicantur absentes:qꝛ si negotiũ tangit ꝓuinciã illi dicuntur absentes qui sunt extra ꝓuinciã:vt satis ꝓbatur etiã hic in tex.ibi in.c.presentium ꝛc.vt etiã dicebat Hosti.ꝛ eadẽ rõne videt̃ ꝙ si negotiũ tangit dioce sim illi dicunt absentes q̃ sũt extra diocesi:ꝛ si ciuitatẽ illi q̃ sunt extra ciuitatẽ.de materia tangit̃ in.c.porro.§.de elect. ꝛ ibi videt̃ cõcludi ꝙ ad actus electionis sunt vocãdi etiã absentes qui cõmode possint vocari.ꝛ facit quod habet̃ eo.ti.qđ sicut. ¶ Itẽ no.ex glos.ꝙ vr̃ sufficere ꝙ maior pars capituli sit pñs si alij nõ veniant qui fuerunt vocati:ꝛ qđ videtur illud qđ facit maior pars ipsoꝝ presentiũ debeat valere.l.qđ maior.ff.ad municipa. ¶ Sed ꝯtra hoc facit qꝛ videt̃ ꝙ imo duplo maior pars debeat esse presens ꝑ.l.plane.ff.qđ cuiusq; vniuer.no.Anto.hic dicit ꝙ sufficit qđ due partes vocãdorũ sint presentes:ꝛ illud ꝙ facit maior pars illarũ duarũ partium tenebit.ꝑ id qđ no.Ioã. and.ĩ.de his que fiũt a ma.par.ca.in.c.j.et sic dicit ꝙ ista gl.simpliciter nõ bene dixit inquantũ voluit ꝙ sufficeret maiorẽ partẽ esse presentẽ. ¶ Sed aduerte qꝛ licet forte seruaretur in practica dictũ Io.an.tamẽ nõ videtur bene iure fundari:qꝛ nõ de iure ciuili:cũ ius ciuile vellet duplã partẽ totius ex vniuersitate debere esse presentẽ.d.l.plane.ꝛ facit qđ not.Bart.in.l.oẽs populi.ff. de iusti.ꝛ iur.ꝛ sic nõ sufficit qđ due partes vocãdoꝝ sint presentes:ꝛ sic nõ ascẽdant ad duplã partẽ vniuersitatis. ¶ Itẽ etiã de iure canõico nõ ꝓbatur opi.Io.an.qꝛ nullibi in iure canonico cauetur qđ dicit:ꝛ ideo videtur ꝙ de iure canonico sufficit maiorem partẽ vniuersitatis esse presentẽ.ꝛ istud videt̃ voluisse Cõposto.in.c.qꝛ propter.§.de elec.ꝛ bene facit ꝙ ibi habetur in tex. ꝛ sic de iure canonico videtur verior opi.glo.ꝛ plus videtur voluisse Cõpo.in.d.c.qꝛ propter.in verbo qꝛ maior.qđ etiã sufficit maiorẽ partem capituli esse presentẽ dũmodo illi qui debẽt ꝛ volunt ꝛ possint cõmode interesse intersint.per id qđ habetur in.d. c.qꝛ ꝓpter.Et ideo dixi ꝙ debent interesse vt cõprehẽdam illos qui habent vocẽ in capitulo.facit qđ habetur in.cle.vt hi qui.de eta.ꝛ quali. ¶ Itẽ ideo dixi qui debẽt interesse ꝛ volũt interesse: qꝛ si nollẽt interesse vocati nõ curatur de eoꝝ absentia: quinimo nõ est necesse vocari si commode vocari nõ possunt.vt in.c.qđ sicut.de elect.Et si etiã essent infirmi ꝛ nõ possent venire etiam nõ curatur de eoꝝ absentia:an tamẽ tũc possent ꝓcuratorem cõstituere qñ sic sunt impediti:ꝛ sunt in loco in quo possint cõmode vocari.habetur in.d.c.qꝛ propter.de elec.ꝛ de elect.fi.si quis iusto. in vj.Si tamẽ vocatus nõ constituat eo casu quo potest non curatur de eius absentia:ꝛ residet ius capituli in presentibus qui erãt presentes:ꝛ qui vocari venerũt etiã si sit minor pars.per id qđ habet̃ in.l.sicut.ff.ꝙ cuiusq; vniuer.Facit qđ habet̃ in.c.cũ nobis olim.ꝛ.c.cũ inter vniuersas.§.de elec.ꝛ qđ maior pars illorum presentiũ fecerit valebit.ꝑ id qđ habetur.xij.q.ij.hoc ius porrectum.Et ista opi.videtur verior de iure canonico.per ea q̃ habentur in.d.c.qꝛ propter.tamẽ in practica seruaretur opi.Io. and.qꝛ gl.in.c.j.ĩ.de his que fiunt a maio.par.ca.tenet qđ requiruntur due partes esse presentes.ꝛ illud ibi sequitur Inno.Hostieñ.ꝛ Goff.lꝫ Alanus ꝛ Guil.naso ibi teneãt sufficere maiorẽ partẽ esse presentẽ:vt voluit hic glo.ꝛ respondent ad.l.nulli.ꝛ.l. plane.ff.qđ cuiusq; vniuer.ꝙ non loquitur in clericis:sed in laicis.Sed Io.andr.ibi:vt.§.tetigi dicit ꝙ non requiritur qđ due partes totius capituli sint presentes:lꝫ sufficit ꝙ due partes vocandorum.per id qđ hic dicit gl.in fi.dum dicit ꝙ tota potestas ꝛ ius vniuersitatis remanet penes illos qui sunt presentes:ꝛ qui cõmode vocari possunt.et istud vt dixi sequitur do.Anto.tamẽ de iure nõ videtur bene probari:de iure autem ciuili requiritur duas partes vniuersitatis esse presentes:vel due partes concilij representantes vniuersitatem.iuxta illud qđ nota.gl.que fit longa consue.in rubri.ꝛ not.Bal.in.l.omnes populi.in.ij.q.principali.facit qđ habet̃ in tex.ꝛ glo.in.l.nulli.ꝛ.l.plane.ff.qđ cuiusq; vniuer.Et predicta tene menti:qꝛ sepe fit remissio ad ea que hic no.et etiam ad nota.in.d.c.j.de his que fiunt a maio.par.capi.et qđ dixi sufficere consensum maioris partis presentiũ per.l.quis maior.ff.ad municipa.ꝛ nota etiam in.d.l.nulli.ꝛ.l.plane.procedit in actibus necessarijs ꝛ vtilibus:seu concernentibus vtilitatem vniuersitatis.Secus in actibus voluntarijs.vt not.in.d.c. cum omnes.§.de constit.ꝛ ideo hic requiritur consensus omniũ partium.vt patet ex litera. ¶ In glos.noluerint.in fi.facit quod no.de offi.delega.super eo.cum concor. ¶ In glo.prelati.ibi:iuris esse ambiguum hodie est.c.j.de iudi.in.vj.facit ad materiam qđ not.per gloss.ꝛ docto.in.l.fi.C.de procura.ꝛ.ff.de procura.l.si actor.ꝛ.ĩ.de iuramẽ.calum.cum causam. ¶ In eadem gl.in fi. facit qđ nota.ĩ.de senten.excõi.in.c.nulli. ¶ In glo penul.in fi. vbi tex.cum glo.dicebat Iaco.de albenga ꝙ impetrans pro capitulo nõ necessitatur ad probandum mandatum cũ capitulũ habeat litigare per procuratorem:vt hic patet. Secus dicit in procuratore prelati.ꝛ sic limitat qđ habetur.§.de rescrip.nõnulli.Sed Hosti.non placet hoc dictum:qꝛ imo plus deberet presumi pro prelato.per ea que habentur.ĩ.de eta.ꝛ qualita.in.c.iiij. Nec obst.iste tex.qꝛ illud qđ hic dicitur de prelatis statutum fuit ad terrorem vt sic prelati timentes labores ꝛ expensas resistunt a contradictione:ꝛ qꝛ habitis prelatis aliũ inferiores facilius dominantur.fm Hosti.Et qꝛ etiam si capitula necessitarentur venire defraudarentur ecclesie diuinis officijs qđ est euitãdum.facit de elect.cupientes.§.ceterum.lib.vj. ¶ In gl.ij.fundata erat per compositionem.sed Hostiẽ.hoc dictum:qꝛ fm eum hic compositio non erat facta:sed debebat fieri:vel non erat publicata. ꝛ adhuc contra illam poterat opponi talia per Burdegaleñ.qđ obtinuisset:cum dubius sit euẽtus litis.ff.de pecu.l.qđ debetur. nec placet sibi etiam qđ subdit glo.de terrore:qꝛ terror iuris ꝛ iustus prout hic erat non habet obesse.ideo dicebatur cum Inno. ꝙ melior est ratio:qꝛ condemnatur in expensis:qꝛ ex quo archiepiscopi concordauerunt contradictores presumuntur temere resistere:nisi aliud appareat:ꝛ ideo sunt condemnandi in expensis.ff.de iudi.eum quem temere.Secus si probabiliter contradicerent.ff.de lega.ij.l.qui solum.§.etiam. Sed certe etiam saluari potest intellectus glo.qꝛ possumus dicere ꝙ compositio erat facta ꝛ erat intimata:licet non esset solenniter publicata: vt.ĩ.tangetur.ꝛ ob id qđ dixit gl.ꝛ de terrore non habet obstare ꝙ consensus prestitus per metum non valet.§.qđ met.cau.abbas.qꝛ illud verũ in terrore facti iniusto.secus in terrore iusto:ꝛ ita loquitur hic.facit qđ habetur in.l.si mulier.ff.qđ me.cau. ¶ Extra gl. videtur ꝙ litera non procedit inquantũ requirit consensum prestari compositioni anteꝙ̃ publicetur.nam videtur ꝙ talis cõsensus nil operetur:qꝛ non habet prouidere super ignoratis: quominus postea possit contradicere.ff.de pactis.l.tres fratres. vbi transactio super hereditate non trahitur ad fideicõmissum ignoratum.ad idem.l.nec ignorãs.C.de transac.vbi ignorans nõ dicitur consentire:sed ante publicatione erat ignorantia:ergo ꝛc. ¶ Sed responderi potest:vt hic tangit Io.an.ꝙ contraria procedunt quando fit compositio extraiudicialis nullo mediante:sꝫ hoc fit mediante iudice vel alio in quo compromittitur:ꝛ sic sepe fit per partes que compromittunt in aliquem vt possit facere alte ꝛ basse iuxta vulgare multorũ:ꝛ dicere ꝛ facere quicquid vult ꝛ ius vnius partis vel in totum alteri dare.Nam tunc posset cõpositio secuta impugnari ex partium ignorantia: qꝛ ex vi pacti excludit se pars que taliter consensit:ꝛ ideo de se conqueratur dicta.l.diem proferri.§.stari.ff.de arbi.ꝛ.l.cum mandato.§.fi.ff.de minori.ꝛ.l.j.§.hactenus.ff.si mensor fal.mo.dixe.Et no.istam solutionem qꝛ facit qđ vbi talia verba apponuntur in compromisso non possit peti reductio ad arbitriũ boni viri.de quo in.l.si societatem.§.vbi.ff.pro socio.ꝛ.ĩ.de iureiuran.c.quintauallis.Uel potest dici ꝙ ignorantia legitima excusat nec preiudicat consentientem:secus si sit illegitima vt quando consensit quis compositioni extense licet cause: qꝛ videtur sentire in omni eo qđ in ipsa continetur:ꝛ imputet sibi ꝙ non fecit illam sibi aperiri:nam poterat dicere iuxta vulgare ꝙ non volebat emere gatam in sacco. arg.l.j.§.si a statuto.ff depositi.ꝛ.ff.de actio.emp.l.cur.j.rñ. Io. and.dicit ꝙ tertio solui potest plane contrariũ:videlicet ꝙ data fuit cõpositionis que debuit dari anteꝙ̃ fieret solennis publicatio:ꝛ demũ debebat fieri solennis publicatio si omnes consentirent.ꝛ hoc dicit fuisse de mente Hosti.ponderato verbum solenniter positum in litera. ¶ An autem indistincte impediatur publicatio si aliquis contradicit quidam ꝙ non si non allegant iustam causam.arg.c.j.ĩ.de his que fiunt a maio.par.capi.ꝛ sic intelligunt istum tex.quando volunt consentire allegata causa rationabili.Alij tenent cõtrarium:qꝛ hic agitur de compositione qui est actus voluntarius:ꝛ ideo etiam quilibet sine causa poterit cõtradicere:tamen si cõtradicens citabitur:vt dicitur in text. vt cõpareat coram papa ꝛ coram episcopo examinabitur an iuste moueatur.Et iste intellectus videt̃ magis litere amicari:dum simpliciter dicit si qui noluerint prestare cõsensum ꝛc. ꝛ quia isti mandatarij erant nudi executores:nec habebãt discutere de rationabilitate cause.Quid aũt si requisiti nõ ꝯsentiant:nec cõtradicãt:dic ꝙ habent̃ ꝓ contradicẽtibus.l.qui vas.§.vetare.ff.de fur.ꝑ id qđ no.§.de elec.in genesi.ꝛ.ĩ.de reg.iur.qui tacet.li.vj. qui autẽ cõtineant̃ hic appellatione prelatorũ qui debẽt cõsentire.dicit Inn.qđ continent̃ epi per id qđ sequitur de capellis cathedralibus:vel cõprehẽdentur etiã oẽs prelati habẽtes iurisditionẽ ordinariã.§.de offi.ordi.cũ ab ecclesiarũ.qꝛ omniũ illorum videt̃ interesse. ¶ Sed aduerte qꝛ contra tex.ꝑdicta faciunt: qꝛ nõ videt̃ ꝙ fuerit expediẽs citare capitula cathedralia ꝛ alios prelatos:sed debuerit sufficere requiri archiepm ꝛ episcopos ꝓuincie.ix.q.iij.c.ij.ꝛ per totũ.Sed dic fm Inn.ꝙ cum agatur de iure totius ꝓuincie:ꝛ negotiũ sit arduũ requiritur ꝙ etiã citent̃ prelati ꝛ capitula cathedralia.facit.ĩ.de his que fiũt a prela.c.fi. ꝛ si dicas ꝙ non tñ capitula:sed oẽs alij clerici deberent citari

cũ etiã eorum intersit nõ subijci pluribus dominis. argu. eius qd habetur. j. de reg. iur. qd omnes. lib. vj. Responderi potest ꝙ hic agitur de negotio vniuersitatis: ideo sufficit requiri rectores ⁊ maiores de vniuersitate. per id qd habetur. j. de procurato. c. fin. ff. de condi. ⁊ demon. l. municipalibus. ⁊ licet prelati simul collecti nõ requirantur: vt vna vniuersitas tamen quilibet prelatus tenet vicem sue vniuersitatis: ⁊ requirit̃ ꝓ illa tanq̃ caput eius. Secus quãdo ageretur de negotio singularũ personarũ: qꝛ tunc requiritur cõsensus omniũ illorũ. l. per fundum. ff. de seruit. rusti. predi.

Si nõ vocent̃ oẽs quorũ interest: sed aliq an teneat actus.

14 ¶ † Ultimo tangit hic Inn. an si nõ vocentur oẽs quorũ interest: sed aliqui tm̃ an tenet qd agitur. Nam videtur ꝙ non valeat per. c. inter quatuor. s. eo. In contrariũ facit. l. etiã. §. fin. ff. de mino. vbi dicit ꝙ non preiudicabitur absentibus. ⁊ sic innuit ꝙ quo ad alios actus tenebit. Inn. considerat hic duos casus. Nã quãdoq; agitur officio iudicis super iure cõcernẽte plures qñq; agitur aliqua actione. Primo casu exemplũ ponit si imploretur officiũ iudicis super restitutione petenda aduersus aditionẽ hereditatis: vel super compositione publicanda que tangit plures: ⁊ tunc oẽs sunt vocandi quorũ interest si tamen aliqui nõ fuerint vocati ex quo officiũ non dirigitur cõtra certam personam valebit ꝙ agitur. per auf. si oẽs. C. si vt se ab heredi. absti. ⁊ ff. de re iudi. l. de vnoquoq;. sed nõ preiudicabitur absentibus per. d. l. etiã §. fi. refert tamen ꝙ alij dicunt qd non tenet ꝙ fit nisi per edictuz solẽniter sint vocati. per. l. j. §. item cum ex eo. ff. que sentẽ. sine appel. rescin. sed non nocebit illis qui non audiuerunt edictum: vel al's non sunt in culpa. j. qui ma. accu. non pos. cum in tua. ⁊ sic residet Inn. ⁊ Jo. an. ⁊ etiam do. Ant. Sed forte precedens opi. verior est. vez ꝙ teneant actus quo ad vocatos: ⁊ non preiudicet absentib⁹. per ea que habenr in. d. l. etiã. §. fi. ⁊. d. l. de vnoquoq;. Nec ob. c. inter quatuor. s. eo. imo potius facit pro si bene ponderetur. ¶ Item nõ ob. §. cũ ex eo. qꝛ ibi loquitur qñ causa specialiter erat cum vno: ⁊ fuit ꝓcessum ipso nõ citato: ideo tenet qd fiet contra eum. Et ad predicta facit qd habet̃ in. l. ij. §. dubitãdum. ff. fa. ercis. Nec ob. eo. tit. l. in hoc iure. qꝛ ibi loquitur quãdo cum pluribus lis erat cõtestata in iudicio familie erciscunde: ⁊ fertur sententia solũ inter aliquos: ideo tunc non tenet: cum non possit bene fieri diuisio nisi diffiniatur lis inter oẽs inter quos facta est contestatio. ⁊ pro ista parte bene facit qd no. Bart. in auf. sed cũ cessante. C. ad le. fal. vbi videtur tenere ꝙ teneat actus ad preiudicium presentium: ⁊ nõ preiudicat absentibus quãdo fit inuentarium aliquibus non citatis: tamen forte in illo casu posset dici oppositum ꝙ vitietur confectio inuentarij. per id qd habetur in l. fi. §. ⁊ si prefatam. in verbo solidauerũt. C. de iure delibe. vbi videtur ꝙ insolidum omnia capitula debeãt esse obseruata: al's nõ proficiat confectio inuentarij. tamẽ opi. Bar. satis habet equitatem. Secundo casu qñ agitur aliqua actione: ⁊ tũc dicit ꝙ illi tãtũ sunt vocãdi qui in libello sunt nominati: qꝛ tales possunt habere ius cõtradictionis. facit. s. eo. inter quatuor. Fatetur tamen ꝙ reus conuentus posset interdum in iudicio aliũ nominare. c. quoniã. §. qd si sup. j. vt lit. nõ cõte. ⁊ ꝙ etiã ille cuius interest quãdo ad eũ primo loco spectaret defensio vel actio posset prohibere actorẽ ⁊ reũ litigare. de quo plene. j. de re iudi. c. q̃uis. ⁊. c. cũ sup.

a ¶ Sup h. c. si queras qd bellũ dr licitũ: ⁊ ꝙ nõ. distigue h ſm do. Hẽ. bohych.

¶ De treuga ⁊ pace. Rubrica.

¶ Quia ad iudicis officiũ de quo in superioribus titulis est dictum pertinet pacificare discordes. xc. dist. per totum ideo ⁊c. vel aliter ⁊ sic quia maiorum de quibus dictum. s. proxime est pacẽ ⁊ treugam inducere ⁊ subditorum obedire. xc. dist. c. j. ideo ⁊c. de materia habetur. xc. dist. per totum. ⁊. xxiij. q. iij. si quis romipetas. cum duobus seq.

1 Feria prima incipit in die dominico ⁊ q̃libet dies hebdomade potest dici feria.
2 Treuge quo iure sint introducte ⁊ quibus diebus.
3 Dies artificialis incipit ab ortu solis ⁊ finitur in occasu sed dies naturalis est vigintiquatuor horarum.
4 Bellans diebus prohibitis peccat mortaliter.
5 Ferias non obseruans est excommunicatus.
6 Excommunicatus in vno loco cẽsetur excommunicatus vbiq;.
7 Iudex vnius territorij potest committere alteri iudici executionẽ sententie.
8 Funiculus triplex difficilius rumpitur.
9 Propter metum non debet prelatus omittere quin iustitiam faciat al's peccat mortaliter ⁊ videtur posse deponi.
10 Pax quid sit.
11 Bellare põt quis omni tẽpore se defendẽdo si iusta est defensio.
12 Consuetudo an possit induci contra legem precepti seu canonẽ.
13 Consuetudo induci potest ex sententijs etiam nullis de facto ꝑ decennium obseruatis.
14 Treugam indicere potest qui potest indicere bellum.

b ¶ Pax qd sit. Que etiaz ſm beatũ Tho. j. ij. q. lxx. art. iij. ⁊. ij. ij. qõ. xxix. sic diffinitur. pax est trãquilla libertas.

Treugas. [a] Die iouis bellãdũ nõ est ꝓpter ascẽsionẽ dñi in celũ: ⁊ ꝓpter cenã cũ discipulis factã: nec die veneris ꝓpter reuerẽtiã passionis christi: nec die sabbati: qꝛ eodem die latuerũt discipuli ꝓpter metũ iudeorũ: ⁊ qꝛ corpus dñi latuit ĩ sepulchro: nec die dominico: qꝛ fere qd libet insigne fuit eodẽ die a dño institutũ: ⁊ etiã ꝓpter reurentiã resurrectionis: qꝛ ipso die fuit. Nec ĩ alijs dieb⁹ de quib⁹ hic ⁊ in prima determinat dies feriarũ ĩ actu bellandi. In scda penã nõ seruãtiũ. In tertia penã episcopoꝝ negligẽtiũ ⁊ ĩstruit eos quid facere debeãt vt treuge ⁊ pax seruent̃. scda ibi, si quis autẽ treugas. tertia ibi: si quis autẽ. ¶ In tex. ibi: a quarta feria. i. a die mercurij ¶ Nã prima † feria incipit ĩ die dñica: ⁊ sicut septem

1 dies in habdomada dicunt̃ esse: ita etiã septẽ ferie. Nã quilibet dies ĩ hebdomada põt appellari feria: ⁊ vt dixi dñica appellat̃ prima feria: ⁊ cõsequentur dies lune scda feria: ⁊ sic successiue de alijs diebus vsq; ad septimũ. ¶ In tex. ibi: scda feria. i. die lune vt patet ex predictis. ¶ In text. ibi: aduentu. quo tempore incipiet aduentus dñi: ⁊ quo tempore suptuagesima de qua sequit̃ cõsueuit dici in. c. capellanus. j. de fer. ⁊ ibi hoc declaraui melius

2 q̃ declarat̃ ꝑ doc. ¶ † No. j. ꝙ treuge a iure canõico sunt ĩducte in dieb⁹ hic positis: ⁊ hoc ꝓpter reuerẽtiã ipsoꝝ dierũ: vt patere potest ex his q̃ dixi summãdo. Et eodẽ modo ꝓpter reuerẽtiam dierũ ab aduẽtu dñi vsq; ad octauã epiphãie ⁊ sil'r a septuagesima vsq; ad octauã pasche. Nã etiã in dictis dieb⁹ ꝓpter ipsoꝝ reuerentiã dz cessari a solẽnitate nuptiarũ: vt pz in. c. cappellanus. j. de fer. Et si dicas quere ergo nõ dixit etiã cessandũ a guerra tẽpore rogationum vsq; ad octauã pentecostes quibus etiaz cessatur a solẽnitate nuptiaꝝ: vt habet̃ in prealleg. c. capellanus Potes dicere ꝙ sic placuit principi seu cõcilio nõ exprimere de illis: ⁊ forte potuit esse ratio: qꝛ illud tẽpus est magis aptum ad bellum q̃ illud: cũ illi dies occurrant de mense Maij ⁊ Julij: ⁊ et

3 male fuisse obseruatũ: vt sensit hic do. Flora. ¶ † Item nota ꝙ dies artificialis incipit ab ortu solis: ⁊ finitur in occasu: sed dies naturalis est. xxiiij. horarũ: ⁊ cõprehendit etiã noctẽ. l. more romano. ff. de ferijs. ⁊ in actu qui cõmode de nocte nõ posset exerceri appellatiõe diei intelligit̃ de artificiali. facit qd habetur. s. de

4 offi. deleg. consuluit. ¶ † Itẽ no. ꝙ bellans diebus ꝓhibitis videtur ꝙ incurrat pctm̃ mortale cum hec constitutio sit precepti. facit qd habetur. s. ti. j. c. ij. ¶ Itẽ no. ꝙ ius canonicũ ⁊ superior ecclesiasticus potest ligare secularem: ⁊ indicere ei ferias quãdo agit̃ de exercitio actus in quo quodammodo est reuerẽtia altissi

5 mi: arguitur saltẽ in dictis dieb⁹. ¶ † Itẽ no. ꝙ frangẽs ferias est excõicatus: ⁊ eius excõicatio etiã debet seruari ab alijs epis.

6 Et sic patet ꝙ † excõicatus in vno loco cẽsetur excõicatus vbiq; ⁊ facit qd habet̃. iiij. q. v. c. j. ⁊ sic est casus in quo sententia trahit effectũ etiam extra limites territorij sententiantis: ⁊ hoc ideo qꝛ talis excõicatio sequit̃ personã sicut lepra leprosum. facit qd ha

7 betur in. l. ex eo. ff. de postu. ¶ † Itẽ no. ꝙ iudex vnius territorij potest cõmittere alteri iudici executionẽ sñie. de quo plene in. c. postulasti. de fo. cõpe. ⁊ in. l. a diuo pio. §. j. vbi etiã per Bar. ff. de re iudi. ¶ Itẽ no. ꝙ par potest confirmare sñiam paris: qd intellige ipsam de facto seruãdo: vt tangit̃ in gl. ⁊ facit qd habet̃. s.

8 de offi. leg. studuisti. ¶ † Itẽ no. illud vulgatũ ꝙ funiculus triplex difficilius rũpit̃. Et sic no. ꝙ multiplicato vinculo cõsequẽter sequit̃ maior difficultas in dissoluẽdo. de quo. j. de sen. excõi. c. officij. ⁊ in. c. cũ pro causa. ⁊ ꝑ Bar. in. l. de pupillo. §. si in pluribus. ff. de ope. no. nuntia. facit etiã qd not. in auf. itaq;. C. cõia de suc. ꝑ legistas. ¶ Itẽ no. ꝙ eps̃ principaliter debet ĩ agẽdis habere respectũ ad deũ. ⁊ secundario ad salutẽ populi. ¶ Itẽ no. ꝙ propter metum interdum corrũpitur iustitia: similiter ⁊ in alijs modis de quibus. xj. qõne. iij. c. quatuor. ⁊. l. ij. §. virginis. ff. de

9 origine iuris. ¶ † Item nota ꝙ prelatus peccare videtur mortaliter si propter timorem omittit iustitiam: ⁊ propter hoc videtur posse deponi. facit quod habetur. xliij. dist. c. sit rector. vbi tales prelati possunt dici canes muti non valẽtes latrare. ¶ Itẽ potes notare ꝙ interdum treuga appellatur pax: vt patet hic ex litera. ibi: ad pacẽ firmiter tenendam. iunctis his que superius dicta sunt in tex. facit qd habet̃. xxiij. q. iij. c. illi q. ¶ In. gl. j. in fi. melius dixisset bello nondum finito. ſm do. Flo. qꝛ verbum discordia est generale: ⁊ comprehendit etiam discordias priuatoꝝ inter quos proprie non est bellum: ⁊ consequenter nec proprie treuga cũ talia videantur spectare ad habentem iurisditionem. l. non, dubito. ⁊. l. postliminij. §. inducie. ff. de capt. ⁊ facit qd not. Inno. j. de rest. spolia. olim. ſm eum gloss. potest saluari: qꝛ lato sumpto vocabulo etiam potest dici bellum. ⁊ cõsequenter treuga inter priuatos: ⁊ sic etiam quotidie videmus de facto priua-

b tos habentes guerrã. Quid autẽ sit pax [b] dic ꝙ † est finis discor-

10 die ⁊ belli que debet haberi in voluntate: sed guerra demum in necessitate.

necessitate.facit qd habetur.xxiij.q.j.c.nisi bella.z.c.noli existi-
mare.in quibus dicit q bellamus hic ebellare debemus vt pacē
habeam⁹:potest etiā dici pax vinculū cōcordie.s.de iudi.nouit.
11 ¶†In gl.ij.ibi:vrget necessitas.Uel dic clarius q se defenden
do si iusta est defensio potest quis omni tēpore bellare.z ita pōt
intelligi.c.si nulla.sed aliū impugnando:licet iuste impugnet:q2
licitū sit bellū debebit cessare ab ipso bello in diebus hic positis:
nisi aliqua necessaria causa aliud subeat:vt i.d.c.si nulla.¶In
ea.glo.in fi.No.diligēter glo.que reputat singularis inquātum
12 vult relata ad tex.q†cōtra legē seu canonē precepti possit indu
ci cōsuetudo q nō ligat si nō fuerit tale ius moribus vtentium
approbatum.Ad idē facit qd habetur in.c.dolētes.in gl.fi.j.de
cele.mis.Et hāc opi.etiam tenuit Hosti.in summa huius ti.Sed
cōtrariū tenuit hic Hosti.in lectu.alleg.qd habetur.xij.dist.c.ij.
circa prin.z.lxxij.dist.ppositū.in fi.¶Itē q2 ex quo lex est pce
pti non videtur posse dare bonū initiū prescriptionis:q2 peccat
cōtraueniens:z per cōseques nō videtur posse tolli per cōsuetu-
dinē seu desuetudinē:videt z quodāmodo irrationabilis:q2 tps
nō est modus tollēde obligationis.l.obligationū fere.§.placet.
ff.de actio.z obli.facit.j.de censi.peruenit.nec fm eū hoc casu de
bet excusare magistrorum autoritas:licet al's excuset i nō determi-
natis a iure in.c.ij.j.de deci.Et ad.§.leges respondet q non lo-
quitur in iuribus precepto cōtrarijs:sed in alijs que emanant p
modū statuti.s.ti.j.c.statuimus.z istā partē etiā sequit Archi.
in.d.§.leges.¶Alij tamē dixerūt q si est cōstitutio penalis que
statī moderat effectū suū cōtraueniens incidit in factū damna
tionis.facit.xxiiij.q.j.z.ij.secus si mandet penam inferri.q2 tunc
posset tolli per cōsuetudinē.z sic possit intelligi.§.leges.z etiam
hec glo.q2 in hoc.c.nō infert ipso iure.pena.Jo.and.remittit ad
no.s.de cōsue.super rubri.ad fi.Jo.cal.hic in addi.dicit cōcludi
posse ex ibi no.q si cōstitutio preceptoria emanat super eo cuius
contrauētio al's de se generabat mortale peccatū:tunc nō tollat
per desuetudinē etiā si a principio nō recipiatur.per ea que ha-
bentur in.c.fi.s.de consue.Si vero emanat super eo:cuius cōtrauē
tio de se nō inducit mortale:z tūc licet primi nō obedientes tali
l.preceptorie peccauerūt mortaliter.per id qd habet.s.ti.j.c.ij.z
xiij.q.j.qd precipitur.tamē contra ipsam potest prescribi:vt in
§.leges.alleg.in glos.z postq erit prescripta cōtrafacientes non
peccabūt.vt in.d.§.z sic debet intelligi hec glos.¶Et per predi
cta dicit patere responsionē ad rationes Hostiē.q2 non sequitur
primi peccauerūt:ergo z sequētes peccāt:q2 sequētes non astrin
guntur post prescriptionē.Nec ob.etiā q solū tempus nō tollit
obligationē:q2 hic nō est solum tēpus:sed resistētia subditorum
vna cū lapsu temporis.¶Et aduertendū fm eū:q2 licet vbi cō
stitutio a principio fuit recepta requirat tēpus.xl.annorū.iuxta
ea que legunt z no.s.de cōsue.c.fi.tamen quādo a principio nō
recipitur sufficiat lapsus decennij.arg.eorū quē habentur in.d.
§.leges.z que not.per gl.in.c.fi.de consuetu.in.vj.z cū ista opi.
transit hic do.Anto.que est multum notabilis.Et cū illa etiā vi
detur trāsire do.Flo.hic in addi.licet aliqui referant eū aliter di
cere:z forte in lectura voluit qd ipsi dicunt super hoc.c.nam di-
cunt ipsum tenere q episcopi tenētur obseruare dispositionem
huius.c.etiam hodie:nec in hoc istud ius est abrogatum:sed nō
seruantes nō incurrūt penā:q2 in hoc bene est abrogatum.facit
qd no.per glo.in.d.c.delētes in.glo.fin.Et finaliter videtur q si
constitutio permittit vel punit:seu disponit potest p desuetudi-
nem tolli.Si vero vetat vel.precipit:tūc si ad cōmodum priuatum
potest tolli per desuetudinem:q2 etiā per renuntiationē tale ius
potest tolli.facit qd no.glo.in.l.de quibus.ff.de legi.¶Si vero cō
cernit honorem dei,vt hic contingit,vel cōmodum publicū:tūc
dicit q si talis.l.nō recipitur tempore statuti editi z superior scit
z patitur:z sic tacite consentit tali non receptioni tunc ius nō li-
gabit.z sic loquitur.§.leges.Secus si superior nesciat:q2 tunc li-
gabit fm eum:z consuetudo tunc non videtur temperari per ra
tionē Hosti.¶Sed aduerte quia maior videtur opi.Jo.cal.nā
licet princeps nesciat vel papa:tamen videtur q possit prescribi
ex potestate data a iure.per ea que habentur in.c.fi.s.de consue.
z que plene notant per Cy.in.l.ij.C.que sit longa consuetu.z p
13 Bart.in.l.de quibus.ff.de legi.¶†Et pro ista parte etiam facit
quod nota.Cy.in.l.ij.preallega.in.vj.q.ij.principalis.vbi dicit:
q etiam ex sententijs nullis de facto obseruatis per decennium
potest induci cōsuetudo.Et sic eodē modo videtur q licet primi
non obedientes infra decenniū peccent:tamen inducatur con-
suetudo vt post decenniū nō habeat effectum:z qd dixi de decē
nio satis puto posse procedere fm leges:sed fm canones est ma-
gis dubium:q2 videtur qd requiratur tēpus.xl.annorū:ex quo
prescriptio est contra ius.per ea que notant in.c.fi.de consuetu.
Nec obst.qd not.glo.in.c.fi.de consue.in.vj.quia loquitur in cō-
suetudine que est preter ius z non cōtra ius:vt ibi patet.¶Itē
nec obstat.§.leges.quia ille est tex Gratiani qui non habuit po
testatem legis condendē:vt voluit glo.ij.q.iij.§.hinc colligitur.z
no.per doc.s.in.c.ij.de rescrip.z forte istud est verius de iure te-
ne tamen menti dictum Jo.cal.qd sequitur etiam domi.Anto.
14 ¶†In gl.fi.in fi.quis autem possit indicere treugam q ille qui
possit indicere bellum qui autem possit indicere bellum nota.per
Inn.de resti.spo.c.olim.z.c.sicut.el.j.de iureiur.

1 Jus aliquando tollitur per desuetudinem.
2 Ambasiatores hostium debent habere securitatem.
3 Saluus conductus datus alicui de veniēdo intelligitur etiam de redeundo.

a **Innouamus.** Persone[a] z res hic enumerate tempore guerre debent plena securitate gaudere.h.d.Et diuiditur z male seruatur de facto hec decreta.sicut z precedens.

1 ¶No.j.q†ius interdum tollitur per desuetudinem:z ideo expe
dit innouari.¶Itē no.q in his q spectant ad pacē potest papa
priuilegiare etiā seculares:sicut patet hic de mercatoribus z pe-
regrinis.Nā dispositio super pace videt spectare ad superiorem
ecclesiasticū.facit.s.de iudi.z.xc.dis.c.studendum.videtur etiam
2 q legati hoc est†ambasiatores hostiū etiā debeant habere secu-
ritatem a iure.de qua hic.j.dist.iusgentiū.¶Item not.in litera.
3 ibi:euntes z redeuntes.arg.q†si detur saluus conductus alicui
de veniendo ad locū:intelligatur etiam datus de redeundo.per
id qd habet in.l.vtimur.de sepul.vio.z ibi hoc expsse tenet Bar.
nam etiā nō videt habere securitatē bene in veniendo:nisi etiam
possit redire.facit qd notatur per Bar.in.l.ij.ff.ad le.iu.maiesta.
Facit etiā q si detur alicui securitas vt possit venire ad ciuitatē:
z nō possit venire nisi cum equo:qd videatur etiā data securitas
pro equo.facit etiā q si detur alicui securitas vt possit conducere
mercātias:videtur data q etiam possit reducere.facit qd no.per
Bart.in.d.l.vtimur.¶Ultimo not.fm Abb.casum in quo ita
priuilegiatur asinus sicut z presbyter.Et hoc ideo:q2 priuilegiū
in casu isto datum.est personis:z rebus hic descriptis in gl.z per
gl.in auf.agricultores.signata super.l.pignorum. hic alle.tamē
de facto etiam non seruatur:q2 per iudices etiā capiunt pignora
illa que hic dicunt:licet hoc fieri nō deberet.Et no.q licet nō vi-
deat esse aliquod capitulū faciens ad secundā partem rubrice:ta
men potest dici q satis facit primum capitulum:z fm etiam ad
illam:q2 temporibus de quibus in precedenti capitulo debet ha
bere securitatem acsi esset pax omni tēpore:etiā si vigeat guerra.
z sic quo ad ea que dicuntur in.d.c.ij.censetur de iure esse pax:et
ideo hoc respectu potest facere ad secundam partem rubrice.

¶De pactis. Rubrica.

1 Pacta fiunt gratis:sed transactiones pretio recepto:seu aliquo dato.

¶Uiso de iudicibus vt eorū officijs conueniens erat videre de
iudicijs.Uerum q2 vocati ad iudicia pacisci vel transigere con-
sueuerunt.Ideo de his premittit.z primo de pactis:tāq hono-
1 rabilioribus†q2 fiūt gratis:sed transactiones pretio recepto seu
aliquo dato:vt in.l.transactiones.C.de transact.Et de materia
xxij.q.j.c.j.z.ij.q.v.iuramenti.z repetitur.in.vj.

1 Pacta debent obtinere suam firmitatem.
2 Pacta non seruantes peccant mortaliter.
3 Excommunicatio non infertur nisi pro mortali peccato.
4 Lex qualiter condi debet.
5 Interrogatus duabus interrogationibus quarum vna ab altera dependet si rndet principali respondere videtur accessorie.
6 Pacis obseruande causa iurisditionem habet ecclesia.
7 Pacta debent esse legitima non captiosa al's rescinduntur.
8 Ex pacto nudo de iure canonico oritur actio:s3 s3 leges sec⁹ est.
9 Obligatio an oriatur ex iuramento.
10 Pacem rumpere an dicatur qui cum inimico fecit pacem si pro accusatore inimici fideiubeat.
11 Pacē facere de morte patris an possit pupill⁹ z quid de tutore.
12 Uulnerans aliquē si post vulnerationē condemnet vel absoluatur de vulnere z vulnerat⁹ moriat an de morte accusari poterit.

a ¶Persone. idē summat h ab.

Antigonus. Pax z pacta sunt seruāda al's quis pōt excōicari.h.d.Et pmo ponit dictū antigoni.Secūdo illius dicti per cōciliū approbatio.scda ibi vniuersi.¶In tex.ibi:conuentus potest intel-
ligi.i.cōmonitus vt seruet pacta.Alij intelligūt
cōuentus.s.corā iudice ecclesiastico.facit qd dicet sup gl.¶Itē
ibi:nō cohibuerit.i.se nō emendauerit.¶Item ibi:disciplina.q2
1 poterit excōmunicari.j.de ver.sig.c.querenti.¶Not.j.q†pacta
debent obtinere suam firmitatē:z sic videtur q si sit pactū indu
cens actionē:vt est pactū vestitū:tūc datur pro illo actio.Si autem
sit nudū:tunc solū proficiat ad exceptionē:q2 illa videtur esse fir-

mitas pacti nudi.l.iurisgentiū.§.j.ff.de pact. Sed fm hoc videt̃ qd tex.iste necessario nō probat:qz ex pacto nudo detur actio de iure canonico:licet cōiter teneat̃ oppositū:vt tangit glo.j.hic in fi.z tanget̃ super illa.z p opi.cōi facit inquātū hic mādat seruari pacta. Nam vbi lex mādat aliquid seruari videt̃ q tunc oriatur actio.l.statuas.ff.de acquir.re do.z no.glo.in simili in auē.sacramēta puberū.C.si aduer.vē.z per Bar.in.l.si quis p eo.in prin. ff.de fideius. Sali.tñ Richar.tenuerūt primum dictum. vt refert 2 Sali.in.l.legē.C.de pac.z tangā super glo.j.in fi. ¶ † Itē no. q nō seruās pactū videt̃ peccare mortalr̃:qd patet qz potest excōi- 3 cari. † Excōicatio aūt nō infertur nisi p mortali peccato.xj.q.iij. 4 nemo epo℞.z facit qd habet̃.xxij.qō.j.c.predicādū. ¶ † Itē no. practicā legis cōdende z postea populus interrogat̃:an sibi placeat:z postea populus seu vniuersitas cōsentit.facit qd habet̃ in l.j.ff.de legi. Et poterit talis ppositio fieri per maiorē de vniuersitate:vel per alium ad hoc electum.sicut in simili dicitur de publicatione electionis in.c.sicut.de elec.in vj. ¶ Itē no.q ius editum in cōcilio generali nō solū censet̃ editum a papa: sed etiā ab oībus de cōcilio:qz licet papa sit supra cōcilium.s.de elec.c.signi 5 ficasti.tñ dicitur cōicare ɔcilio potestatē ius cōdēdi. ¶ † Ultimo potes notare arg.q vbi fiunt due propositiones seu interrogationes:z vnam habet dependentiā ab alia respōdens principali afirmando videt̃ etiā respōdere accessorie similiter affirmando. z sic non videtur pcedere illa regula que habet̃.j.de prescri.in.c. nōne. Et sic etiā facit q si aliquis interrogetur an pmittat dare centū sub pena mille:si respondet promitto dare centū videat̃ pmittere etiā sub pena mille dare.z sic residet hic do.Ant. ¶ Sz forte istud dictū nō est verū:qz licet sic simpliciter respōdisset pmitto videtur interpretanda pmissio z respōsio fm interrogata insti.de inuti.stipu.§.preterea.tñ secus videtur qñ nō est simplex respōsio:sed determinata:vt fuit hic qñ promittit dare centū:qz tunc nō videtur qd ad aliud extēdatur per.l.quicquid astringende.ff.de verbo.obli. Nec ob.iste tex.qz loquit̃ in accessorio tēdente ad faciliorē exactionē inquantū vult q si cōuētus se nō emendet possit excōicari:ideo tale accessoriū intelligitur repetitum in responsione cōcilij:sed in casu de quo queritur agitur de accessorio tēdēte ad obligationē:z ideo nō est eadē ratio:qz istud accessorium est magis odiosum q primū.facit qd not.Jaco.de bu.in 6 simili.z Bar.in.l.rogasti.§.si tibi.ff.si cer.peta. ¶ † In glo.j. ibi inter epos.sup.sic.inter personas ecclesiasticas.z ideo dixit gl.qz nō videtur habere potestatē disponēdi quo ad laicos.j.de iudi. c.nouit. Posset tamē dici q etiā quo ad laicos ecclesia habet iurisdictionem ratione pacis vt ille seruetur.per ea que habent̃ in d.c.nouit.sz vbi al's nō ageretur de pace videt̃ q papa nō habet se intromittere quo ad laicos: nisi res deduceretur ad iudicium ecclesie per viā denūtiationis peccati:vt plene legitur z notat̃ in 7 d.c.nouit. ¶ † In ea.glos.ibi pacta legitima.nā illa habēt suam firmitatē:sed illa q̄ nō sunt legitima nō:ideo de illis nō loquitur litera. ¶ In ea.gloss.ibi:sit captiosum.exēplū patet in.l.si id qd. in fi.alleg.in gl.qñ pupillus vēdidit autoritate tutoris: z postea sine eius autoritate per pactū vult recedere. nam captiosum esset dicere q posset recedere:cum nō posset recedi ad preiudiciū pu- 8 pilli. ¶ † In eadē gloss.in fi. No.bene ex glo.q de iure canonico oritur actio ex pacto nudo:[a] licet secus sit fm leges. Inn. tenuit cōtrarium:vcz q de iure canonico nō oriatur actio ex pacto nudo:nec etiā ex iuramēto in.c.nouit.j.de iudic.z in.c. cū venissent. licet ipse aliter videat̃ sentire in.c.licet.j.de voto. Quis dici posset qd ibi non loquitur in pacto nudo:sed in voto:z per hanc partē q nō oriatur actio ex parto nudo etiam de iure canonico. tenuit Richar.de sali.z etiā Sali.in.l.legem.C.de pac.qz fm eū standū est iuri ciuili inquātum non reperiatur oppositū de iure canonico.j.de oper.no.nun.c.j.nec obst.iste tex.qz respondent predicti q non probat qd ex pacto nudo detur actio: sed dicat q pacta suam obtineant firmitatem:firmitas autem pacto℞ est q si sunt vestita pariant actionē:si autem nuda pariant tm̄ exceptionem: vt.l.iurisgentiū.§.igitur.z.§.sed cū nuda.ff.de pac.z.l.legem.C. de pac.z ideo nō videtur tex.pbare opi.glo.sed opi.glo.cōiter tenetur per canonistas.vnde illam etiā tenet Ant.Goff.z Hosti.z etiam Archi.in.c.quicūqz suffragio alleg.in glo.z in.c.iuramenti.mouent̃ per rationes glos.tactas.qz pactum nudum habens cursum legis seu iuris pducit actionē.l.legitima.ff.de pac.sz pactum nudum videtur habere cōcursum iuris naturalis z diuini volentis seruari pmissa.facit qd habet̃ in.c.predicandū.xxij.q.j. Et hūc finem etiā sequatur ius canonicum:vt no.ex his que no. in proemio huius libri.ergo videtur q de iure canonico ex pacto dari debeat actio:ex quo dicas si datur concursus iuris diuini ergo etiā fm leges debet dari actio.cuius contrarium tamen est verū:vt etiā tangit glo. Posset respōderi q illud cōtingit qz ius ciuile principaliter nō insequitur finem iuris diuini:sed finez publice vtilitatis.facit qd not.Jo.an.in regula possessor.de reg.

[a] Actio an oriatur ex pacto nudo de iure canonico. distingue vt hic p d.Heri.boy. in prin.capituli.

iur.lib.vj.in Mercu.z qd etiā no.in pemio huius libri.z p opi. etiā glo.facit qd habet̃ in.c.per tuas.j.de arbi.z q no.Dy.in regula.nō est in mora.de regu.iur.in.vj.Hosti.in.c.cum venissent. de instit. Et istam etiā videt̃ tenere Bar.in.l.si quis pro eo.ff.de fideius.per istū tex.inquātū mādat pacta seruari:z ideo videtur q oriri debet actio.per ea que habent̃ in.l.statuas.ff.de acquir. re.do.z qd no.in auē.sacramēta.C.si aduer.ven.z cū ista opi.etiā transit hic Jo.and.z p ista parte etiā facit fm Hosti.qz in certis casibus de iure ciuili ex pacto nudo datur actio.de quib' p glo. in.d.l.iurisgentiū.§.j.z fm eū nō videtur q vlla bona ratio dari possit:quare magis in illis casibus q in alijs oriat̃ actio domi. Anto.hic dicit q disputatiue teneri posset opi.q nō oriat̃ actio z de iure canonico:sz tamē finaliter tenet cū glo.z dicit etiā q similiter posset teneri q ex iuramēto non oriat̃ actio:qñ nō tendit ad decisionē litis:vt voluit Inno.in.c.cū venissent.de institu.qz per iuramentū videt̃ qd obligari deo:vt videt̃ probari in.c.debitores.j.de iureiur.vbi obligat̃ quis deo z nō parti p iuramentū: z sic solū videtur cōpetere officiū iudicis.facit qd no. Innoc.j.de 9 iureiur.quintauallis.tamen finaliter inclinat q † ex iuramento oriat̃ obligatio qñ emanat sup re licita:qz lz principiū queratur deo:tamē querit̃ etiā secūdario parti:vt ptz a cōtrario sensu.d.c. debitores.nā ibi ideo querit̃ parti obligatio:qz ɔtinebat qd illicitum respectu recipientis:z sic a ɔ̄rio si non fuisset illicitū fuisset obligatus parti.do.Flo.hic tenet q nō oriat̃ actio de iure canonico ex pacto nudo:sz possit implorari officiū iudicis.z sic intelligatur iste tex.naz licet mādet pactū seruari puidet qualiter debeat seruari:qz per censuram ecclesiasticam si iudex ecclesiasticus adeat̃.z per hoc nō ob.qd habetur in.l.statuas.qz ibi nō puidet quo remedio debeat seruari id qd statuit̃:ideo tunc oritur actio: hic secus.nec ob.q pactū nudum habet concursum iuris diuini z canonici.z sic debet inducere actionē p.l.legitimā.ff.de pact.qz illa.l.loquit̃ qñ expresse p.l.cauet̃.q ex pacto nudo qs efficaciter obligetur.vt ptz ex ibi no.in glo.z p doc.q nō reperit̃ hoc casu. Et hec opi.satis vr̄ posse de iure defensari:tñ vt dixi gloss.cōiter tenet̃ per canonistas:z ideo seruaretur in practica. Et an ex iuramento oriat̃ actio.dixi in.c.cū cōtingat.j.de iureiur. Casus autē in quib' fm leges ex pacto nudo oriat̃ actio posuit hic Jo.an.in gl.in.d.l.iurisgētiū.C.eo.z Hosti.in sum.eo.tit.§.qs sit effectus.z lz Hosti.dicat q nō habet in se rōnē specialitatis:tñ contrariū est verū:vt patere potest intuenti attenta dispositione iuris ciuilis. ¶ Ultimo tangit do.Ant.aliquas qōnes q̄ melius stetissent in 10 ti.precedēti. Una † est si feci pacē cū inimico meo:an videar frangere pacē fideiubendo p illo qui eū accusat.z dixit Spe. q nō in ti.de treug.z pace.circa fi.vbi etiā tāgit si fecimus pacē ego z tu: z quilibet nostrū p parte sua:an si postea vulnero cōsanguineū tuū videat̃ pax fracta.z tenet Spe.q sic in dicto ti.de treu.z pa. 11 in fi. tangit etiā do.Ant.an † pupillus possit facere pacē de mor- 12 te patris:z qd de tutore. Et an † absolut' vel dānatus de vulnere si postea moriat̃ vulneratus possit accusari de morte.de quib' in Spec.de homi.ver.illud quare.z seq.z facit qd no.Bart.in.l. senatus.ff.de accu.z Specu.de accusa.ver.sed pone.z seq. z.ff.de adulte.l.denūtiasse.§.quid tamē.z ad id qd dixi de pupillo z tutore.facit qd etiā not.p legistas in.l.pactū curatoris.C.de pac.et l.preses.C.de transactio.

1 Contractus si fit per principē vel habentē potestatē ius condendi nihil ei opponi potest.
2 Securum facere aliquē promittens debet facere consentire illos qui possent cōtradicere.
3 Ratihabitio qñ fit in his que dependent respectu initij a potestate ratificantis trahitur retro:sz in his que dependent a potestate ratū habentis respectu initij secus.
4 Consensus q fit de substantia ab ipso initio quō cognoscatur.

Quoties. Cōuētio inualida p ratificationē superioris confirmari potest.h.d. Et nō diuidit̃:z p casu potest dici q cū quereret̃ quedam confirmatio a papa in exordio fuit oppositū qd hic d2.facit qd habet̃.j.de cōfir.vti.vel inuti.c.venerabili. ¶ No. q in cōuentionibus vtile est habere cōsensum supioris seu pape. 1 ¶ † Itē no. q vtilitate pueniente ex cōfirmatione pape: qz tūc cōtra cōuentionē nō poterit aliqd opponi:z facit q si cōtractus sit per principē vel habentē ptātem iuris cōdendi q nil possit dici cōtra illū.facit qd habet̃ in.l.cesar.ff.de publi. ¶ Itē no.q ille potest dici securus cui de iure nō potest moueri questio. Et sic fa- 2 cit q † si aliquis pmisit aliū facere securū qd debet facere consentire illos q possent de iure contradicere.facit qd no.glo.in.l.mandato titij.§.fi.ff.manda. ¶ In glo.j.in fi.z sic vult glo.q † vbi ra- 3 tihabitio fit in his que dependēt respectu initij a potestate ratificantis tunc trahatur retro cū tunc videatur esse habilitas extremorum.facit qd plene not.Bar.in.l.is qui p emptore.ff.de vsucapio.in materia fictionis translatiue in.l.bono℞.ff.rē ra.habe.

Secus in

Secus in his que pendēt a potestate ratū habētis respectu ini tij: quia tūc propter habilitatem extremi ad qđ trahi dʒ ratihabi tio tunc non trahiṫ retro. vt. l. obseruare. circa fi. alleg. in gl. ⁊ in d. l. bonoꝝ. Et hec procedunt regulariter: sed fallit regula si req̄ratur consensus ab initio pro substantia ⁊ forma actus: quia nō trahiṫ tunc retro seq̄ēs cōsensus vt probatur in. §. iussuʒ. ⁊. §. pu pillus alle. in gl. Si vero cōsensus nō esset de substātia. tūc si act⁹ est oīno nullus nō cōfirmaṫ ꝑ sequentē cōsensum. s̄. de elec. audi tis. saluo nisi penderet a ptāte confirmantis. l. filio p̄terito. ff. de iniust. rup. testa. ⁊ facit qđ no. Bart. in. l. j. ff. de le. iij. ¶ Si autēʒ actus esset aliquis: tunc ratihabitio trahiṫ retro: qꝛ hʒ initium validū. s̄. de elec. sicut. ⁊ facit qđ notat Inno. s̄. de consuetu. c. āʒ ɔsuetudinis. de offi. dele. c. prudētiā. ⁊ quod notatur in glo. in re gula non firmatur. ⁊ in regula. ratihabitio. in. vj. Qualiter autē 4 cognosceretur† an cōsensus sit de substantia ab ip̄o initio. dic qđ si requiritur per modū iussus autoritatis vel licentie: tunc dicitur esse de substantia. vt notatur in. l. si quis in bona. §. iussum. ff. de acqui. here. secus si per viam simplicis cōsensus. vt voluit Inno. in. d. c. cū consuetudinis. ⁊. j̄. de rebus eccle. nō alien. c. j. in. vj. nisi expresse aliud reperiatur cautum. vt. l. quid ergo. alle. in gl. de ma teria etiam habetur in. l. fina. C. ad mace.

1 ☞ Pactum quid sit: quotuplex est pactum: ⁊ quid pactum nu dum: ⁊ quid vestitum.

Qualiter. Summari pōt qualiter summatū fuit. c. j. j̄. de eo q mit. in pos. cau. re seruā. ¶ Itē no. ꝙ p̄missa sunt effectualiter obseruā da. de quo. s̄. e. c. j. ¶ In glo. j. in fi. Sol. vt colligi pōt ex his que habenṫ in. c. nuꝑ. circa. fi. qꝛ ibi interuenit volūtas cuʒ opere: licet opus nō habuerit iuris effectū. qđ sufficit ad inducen dam bigamiā: ex quo interuenit voluntas cū opere subsecuto ⁊ de facto tm̄: ⁊ sic non hʒ obstare. ¶ Extra gl. tangit hic. d. Ant. 1 qūo pactū est consenquens ad oē cōuentū. l. j. §. j. ff. eo. Et est, † pa ctum duorū pluriuʒ ve in idem placitus cōsensus. in. d. l. j. ⁊. j̄. de ver. sig. c. pactū. ¶ Item est duplex pactū. s. nudū ⁊ vestitū. vt. d. l. j. ⁊. l. iurisgentiū. §. j. ⁊. §. quinimo. ff. de pact. Et dicitur pactum nudū quando stat in finibus sui generis: ⁊ transit in aliam spēm contractus per quā recipiat vestimentū. que aūt sunt vestimenta pactorum habeṫ in. d. l. iurisgentium. §. quinimo. nā vestiunṫ v̄ bis vt in stipulatione. Itē literis vt in obligatione literarū. Iteʒ consensu vt in emptione ⁊ venditione: ⁊ locatione: ⁊ societate. Item rei interuentu vt in cōtractibus innominatis. de qbus ple ne in. l. naturalis. ff. de p̄scrip. ver. Et de predictis vestimētis ple ne in. d. §. q̄nimo. ⁊. l. le. C. de pac. Et si dicas in oī pacto est con sensus etiā si sit nudū: ergo deberet vestiri. rn̄deri pōt ꝙ cōsensus nō vestit omne pactū: sed solum contractus noīatus ꝓpter eoꝝ frequentiā de quibus insti. de obliga. que ex quasi delic. nascū. ꝑ totum. ¶ Itē aduerte quia vr̄ qđ nō sit dare pactū nudū: quia aut causa concludiṫ in pacto: ita qđ transit in aliquē ɔtractū no minatū. ⁊ tunc non erit nudū: sed vestitū. l. iurisgentiū. in princi. ff. e. aut nulla causa est adiecta: ⁊ tunc vr̄ qđ subintelligaṫ cā do nationis. l. campanus. ff. de oper. libert. que saltē hodie producit obligationē efficacē. l. si quis argentū. C. de dona. Solutio Gui. de cu. dicit qđ. d. l. si quis argentū. hʒ locū in conuentione dandi non faciendi: quia nō debet extendi vltra terminos suos. vel ꝭm Ray. potest dici qđ tunc hʒ locū in donatione expressa: nō auteʒ in tacita seu p̄sumpta. Nam scđm eū nō est simpliciter verū: quia est in dubio presumiṫ donati o: quia nō presumiṫ quē iactare su uʒ. l. cū de indebito. ff. de proba. ⁊. s̄. de renū. suꝑ hoc. ¶ Vel pōt dici tertio qñ promittens scit causam non subesse creditor putat subesse. secus si vterqꝫ putat non subesse. facit qđ not. in. l. ij. §. cir ca. ff. de doli excep. ⁊ qđ plene dixi in. l. a titio. ff. de verbo. obliga. ¶ Quarto pōt dici qđ. l. si qs argentū. hʒ locū in vera donatiōe nō aūt in ficta vel p̄sumpta. arg. eoꝝ que habenṫ in. l. j. C. de do tis promis. Posses dicere qđ aliud est facere pactū de donando ex quo agi non pōt si est nudū: aliud est donare. ⁊ ita loquaṫ. d. l. si quis argentū. facit qđ habetur in. l. bone fidei. ff. de eo qđ certo loco. ⁊. c. pe. de elect. in. vj. ¶ Que aūt possint esse exempla pacti nudi tangetur per glo. ⁊ docto. in. l. j. §. j. ff. eo. ⁊ per Salice. in. l. le gem. C. eo. tit. Potes ponere exemplū quando expresse dicitur ꝙ per pactum nudum quis promittit aliquid: vel quādo non pre tendēdo interrogatorie quis promittit aliquid alteri. de quo lati us in locis preallega. ⁊ que sunt de pacto nudo ⁊ vestito procedūt secundum leges: ꝭm canones autem nō iure curandū. de ista dif ferentia tenēdo ꝙ scđm canones etiā pro nudo pacto deṫ actio. de quo dictum fuit in. c. j. s̄. eo. titu.

1 ☞ Frater potest tanquā cōiuncta persona agere pro fratre tam in spiritualibus quam in temporalibus.

2 Pactum pro pecunia factum de renuntiando beneficio in quo titulus habetur non valet etiam si loco expensarum vel interesse promittatur.

3 Vexationē redimere pōt is qui ius habet in beneficio. ⁊ nu. 8.

4 Beneficium siue ius spirituale non debet conferri per simoniaʒ vel pactionem illicitam nec etiam tolli.

5 Conuentio facta coram superiore presumitur in dubio licita.

6 Coniuncta persona an habeat potestatem in his que requirunt speciale mandatum vel saltem generale cum libera.

7 Ex instrumentorum redditione presumitur renuntiatio iuris ex eis competentis.

9 Iudex potest ius acquirere vni parti etiam illa absente.

10 Pactum siue stipulatio vnius non habet alteri prodesse.

a Cum pridem. Nō valet pactum[a] qđ ec clesiasticū beneficiū dʒ ꝑ pecuniā resignari. h. d. Primo narrat factū sub quo continetur processus cause partiū transactio: repro batio: ⁊ papalis ordinatio. Scđo dat iudices: scđa ibi: ceterum. ¶ No. ꝙ in causa monasterij p̄latus ⁊ conuentus hubent cōsti 1 tuere procuratorē. de quo. s̄. de rescrip. c. edoceri. ¶ † Itē not. ꝙ frater tanq̄ ɔiuncta ꝑsona potest agere pro fratre etiā in sp̄uali bus nedū tēporalibus. qđ est no. pro declaratione que habeṫ in 2 l. sed ⁊ he. ff. de procur. ¶ † Itē no. ꝙ pactū de renuntiando be neficio in quo habetur titulus pro pecunia etiā loco expensaruʒ vel interesse soluendo non valet velut sapiens simoniā. facit qđ notatur per glo. s̄. de renuntia. c. suꝑ hoc. hic in verbo pecunie. Et hec nota diligenter quia sepe de facto contingunt tales com 3 positiones que sunt illicite. ⁊ que de iure non valent: lʒ † habens ius in beneficio possit aliquid dare pro redimenda vexatione vt cessetur ab illa. vt habeṫ. j̄. de simo. c. dilectus. ⁊ etiā tangiṫ hic ī 4 gl. ¶ Et ex p̄dictis etiā no. ꝙ † sicut ius sp̄uale non dʒ cōferri ꝑ 5 simoniā vel illicitā pactionē: sic nec etiā dʒ tolli. ¶ † Item no. ꝙ ɔuentio facta corā superiore in dubio vr̄ licita nisi aliud ex ei⁹ serie appareat. ¶ Itē no. ꝙ duo fratres pn̄t habere duo benefi cia in duabus ecclesijs vni ecclesie subiectis vel etiā in eadem ec clesia si vn⁹ habeat rectoratum ecclesie alter capellaniā. ¶ Itē 6 no. ꝙ † coniucta ꝑsona vr̄ habere ptātem etima in his que requi runt sp̄ale mandatū vel saltem generale cū libera sicut est cedere renuntiare vel cōponere. ff. de ꝓcura. l. procurator cui libera. ⁊. l. procurator totoꝝ. hoc tm̄ de iure non ꝓcedit vt tangiṫ in glo. ij. 7 ¶ † Itē no. per traditionē instrumentoꝝ vr̄ renuntiari iuri cō petenti ex ipsis instrumentis. de quo. s̄. de renun. in. c. veniens. ⁊ in. c. suꝑ hoc. ⁊. l. j. C. de dona. ¶ Itē no. ꝙ contra non seruantē ordinationē factā a papa vr̄ parti aduerse competere remediuʒ redeundi ad ius antiquū qđ qualiter intelligaṫ tangiṫ in glo. fi. ¶ In gl. ij. in fi. quasi velit gl. ꝙ ista renuntiatio non habuit no cere fratri nisi fuisset ratificata ꝑ ipsum fratrē vel nisi habuisset sp̄ale mandatū vel generale cū libera. ¶ In glo. non duximus ibi hic vero simoniā ⁊c. vel potes dicere qđ illa transactio fit su ꝑ fructibus decimarū ⁊ sic suꝑ re tꝑali hic suꝑ re sp̄uali. facit qđ leg. ⁊ not. j̄. de deci. quāuis vel ꝭm Goff. ibi fuit amicabilis com positio que est licita hic transactio. q̄ non est licita. vt pʒ ex his q̄ 8 habenṫ in. c. suꝑ eo. j̄. eo. ¶ † In gl. pactionis ibi ius habebant in electione ⁊ sic ille qui dabat pecuniā nondū erat plenariū ius ɔsecutus. Ideo tunc non est licitū dare pecuniā. Secus qñ quis est plenū ius ɔsecut⁹ ⁊ postea molestaṫ. qꝛ tūc bene pōt dare pe cuniā ꝓ redimenda vexatione vt. s̄. dixit gl. ¶ In ea. gl. in fi. ⁊ sic vult gl. ꝙ in ꝓhibitis qđ simoniaca sui natura nō opereṫ au toritas pape. Ideo non posset facere qđ licite ex ɔuentione ali quid reciperet ex ɔuentiōe pro sacramento baptismi vel alio sa cramento sed in simoniacis. qꝛ ꝓhibita ꝑ ɔstitutionē ecclesie bn̄ pōt papa facere rem licitā que al's erat illicita. ⁊ ideo in casu de cre. si autoritate pape fuisset facta ɔuentio de q̄ in litera valuis set qꝛ talis conuentio est ꝓhibita ex constitutione ecclesie quam papa tollere pōt vt in. c. ꝓposuit. allegato in gl. ⁊ facit qđ no. per gl. in. c. ex parte. el. j. s̄. de offi. dele. ¶ In gl. pen. in fi. qua autem actione petantur instrumenta ꝑ debitorē saluo debito dicit hic Flori. ꝙ si creditor soluerat pecuniā pro instrumento tunc ageṫ condītione sine cā per id qđ habetur in. l. dissolute. alleg. in glos. ¶ Si autē debitor soluisset pecuniā ꝓ instrumento tunc posset agere rei ven. vel actione ad exhibendū. facit. l. vlti. C. ad exhib. ⁊ qđ habeṫ in. l. iij. §. vlti. ⁊ fi. ff. ad exhi. ¶ In glo. fi. ibi ⁊ illa re nuntiatio. Aduerte quia gl. hoc vr̄ velle dare secundā vel tertiā solutionē neqꝫ isti de iure fuerunt auditi propterea qꝛ renuntia tio facta non habebat tacitā conditionē: si aduersarij implerent illud qđ papa mandauerat. ¶ Sed contra istā facit qꝛ litera vr̄ velle ꝙ renuntiatio fuerit simplex ⁊ libera: ideo Inno. tʒ secun dam: vt qđ de gratia isti fuerunt auditi. prima sol. non vr̄ bona: quia spoliatus posset sponte renuntiare iuri suo: si vellet vt etiaʒ no. in. c. suꝑ hoc. de renun. lʒ in dubio non p̄sumaṫ sponte facere nisi aliud appareat vt habeṫ in. d. c. solite. do. Flo. videṫ hic tene re solutionē vltimā vʒ ꝙ iure ordinario per interdictum vnde vi isti fuerunt auditi; qꝛ ꝭm eū lʒ renūtiatio de se fuerit pura: ha,

a ¶ Non vʒ pa ctū. idē ⁊ eisdē verbis sūmat do. abb. hoc. c.

buit tñ in se tacitã conditionẽ ex piectura verisimili: q2 non erat verisimile ꝙ Petrus fuisset libere renuntiatus vt patere pôt ex cõpositione ꝑcedenti facta ꝑ eũ: ꝛ sic est verisimile qđ renũtiauit sperans per papã sibi ꝓuideri ꝛ cũ effectu que tacita cõditio non est illicita. nec etiã ſm euz verisimiliter fuit intentio pape vt isti carerent ecclesia ꝛ capella oĩno: sed demum si prior ꝛ monachi in alio prouiderent cõiter tñ tenet scđa solutio gl. ꝙ solũ de gratia fuerunt auditi: ꝛ ꝑ opi. cõi vr̃ casus in. c. cũ inter. ĩ. de elec. cum ibi no. in gl. ¶ In ea. gl. in fi. primã opi. tenuit hic Phili. ꝛ Inno. ꝛ ꝑ eis etiã facit. c. quãuis. de rescrip. in. vj. Secunda vero quã tz gl. tenuit Uin. Tan. ꝛ Host. Joã. an. dicit ponderanda esse verba restitutionis ꝛ mandati qbus ponderatis poterit procedere prima opi. interdũ scđa facit qđ hr̃. ĩ. de priuile. porro. ꝛ plus nõ dicit ꝛ sic forte voluit dicere ꝙ si papa mandauit istos restitui a moto quolibet detentore vel reuocato in irritũ quicquid interim fuerit attentatum tunc habeat locum opi. ij. Secus si simpliciter mandauit illos restitui quia tunc in dubio non vr̃ tollere ius alteri interim quesitum ꝑ id qđ hr̃ in. d. c. quãuis. sed potius videt voluisse mãdatum suũ habere effectũ si alteri tertio non fiat preiudiciũ ꝛ ista opi. vr̃ vera tenẽdo ꝙ in casu isto de gratia fuerint auditi ꝓut tenuit gl. s. ꝛ est cõis opi. vt. s. dixi. Sed si teneremus ꝙ de iure debuissent audiri ꝓut tenuit do. Flor. tunc simpliciter

9 tenẽda esset scđa opi. gl. ¶ † Extra gl. inducit text. iste ad qõnẽ ꝙ iudex pôt acquirere ius vni parti etiã illa absente. nã renuntiatio hic fuit facta in manibus pape absentibꝰ priore ꝛ monachis ꝛ tamẽ acquisitum fuit ius eis ex dicta renuntiatione nec ob. qđ

10 † pactũ vel stipulatio vnius non hz alteri prodesse. l. si vnus. §. ante oĩa. ff. de pac. ꝛ in tit. j. ĩ. in. c. veniens. q2 illud vez regulariter fallit in papa q est publica ꝑsona: ꝛ ideo pôt acquirere monasterio ꝛ stipulari seu pacisci. vt. l. ij. in fi. cuz ibi nota. ff. rem pu. sal. fore. ꝛ quia hz plenitudinem potestatis sup oẽs ecclesias. ij. q. vj. decreto. ꝛ sic fortius ꝑ ipsuz quam ꝑ p̃latũ pôt acquiri ecclesie de quo p̃lato est certũ. l. preses. ff. de trãs. ꝛ. l. fi. ff. qđ cuiusqz vniuersi. posset tñ dici qđ hic interuenit ꝓcurator monasterij ꝑ id qđ hic habetur in princ. ꝛ idẽ videtur si renuntiatio facta fuisset extraneo recipiente noĩe monasterij: nã tunc etiã potest ratificari per abbatem ꝛ monachos. l. si pupilli §. itẽ queritur. ff. de nego. gest. sed vbi renuntiatio fieret nemine recipiente pro monasterio nec in ꝑsentia pape vel iudicis: tunc vr̃ qđ nullum ius fuisset acquisitum illi monasterio. Aliĩ tamẽ vt refert Inn. ꝛ Jo. an. dicunt ꝙ cũ lites sint odiose valebit renũtiatio litis facta etiã absente pte ꝑ id ꝙ habet in. l. postquã liti. C. de pactis. ꝛ hoc ibi videt tenere gl. tñ cõiter legiste ꝛ maxime Bar. intelligũt. d. l. postꝙ̃ liti. qñ renuntiatio fit parte ꝑsente vel iudice qui representat ꝑsonã partis facit qđ habet in. l. si ob cãz. C. de euic. vel pôt dici ꝙ illa. l. habet locum quãdo renuntiatur iuri reali: secus si iuri ꝑsonali per id ꝙ no. glo. in. l. idem in duobus. ff. de pac. Nã facilius abdicari pôt ius reale ꝙ̃ ꝑsonale q2 possum habere rem meaz ꝓ derelicto. vt. l. j. ꝛ ꝑ totum. ff. ꝓ derelic. ꝛ facit qđ nota. Inn. s. de renun. c. veniens. sed ius ꝑsonale inheret ossibus ꝛ non pôt sic de facili separari. l. quis ergo casus. ff. de pac. ꝛ facit qđ no. ꝑ glo. in. l. iiij. ff. pro socio. ꝛ tangit hic. d. Ant. aliqua que tanguntur ꝑ gl. ꝛ Bart. in l. nõ solum. §. si liberationis verba. ff. de liber. lega. vbi tangit an valeat renuntiatio facta parte absente: ꝛ concludit ꝙ sic si fit super iure reali ꝑ id qđ habet in. d. l. postꝙ̃. ꝛ. ꝑ Inn. in. c. veniens. Si vero fit sup iure ꝑsonali: tunc si fit tacite exemplũ colligi pôt ex. l. ij. C. de pact. qñ creditor hereditatis agit emptio. hereditatis: q2 tunc videt pacisci ne petat a venditore: ꝛ tunc ꝓdest venditori etiã absenti vt ibi. Si autem fit expresse tunc si mediãte nũtio vel epistola ꝓderit ipsi absenti. l. labeo. ff. de iureiurã. Si vero fit non interueniente nuntio vel epistola tunc: si fit alicui recipienti nomine absentis acquirit ipsi absenti exceptio doli. l. rescriptũ §. fin. ff. de pac. ꝛ sic etiam intelligatur gloss. in. d. §. liberationis. Secus si fiat nemine recipiente ꝑ id qđ no. gloss. in. d. l. idem in duobus. q2 tunc exceptio acquiret absenti: ꝛ hoc si fiat extra iudiciũ vel si fieret in iudicio iudice ꝑsente bene ꝓderit absenti per ea que habent in. d. l. postꝙ̃ liti. ꝛ superius tetigi ꝛ qđ plenius ꝑ Bart. in. d. §. si liberationis. ꝛ tene menti ꝑdicta ꝓ intellectu ꝛ declaratione. d. l. postꝙ̃ liti. ꝛ ad id qđ dixi ꝑ papã posse queri subdito. facit qđ no. d. Ant. s. in proemio huius libri.

1 ☞ Pactum de succedendo in ecclesia non valet.
2 Successorem sibi eligere ecclesia an possit prelatus.

Acceptimus. Non valet pactũ de succedẽdo post mortẽ p̃lati in ipsius ecclesia. h. d. ¶ No. ꝙ † pactum de succedendo in ecclesia nõ valet nec mirum quia ecclesiastica beneficia ex successione non debent acquiri. Sed ex canonica institutione. s. de fi. presby. ad extirpandas. ¶ Ultimo nota ꝙ inferior a papa non potest dare ius ad vacaturas: facit qđ habetur. ĩ. de concess. preben. c. proposuisti. ¶ In gl. fi. in fi. ꝛ † hoc verum de iure communi tamen papa posset ex speciali gratia cõcedere alicui vt sibi eligat successorem in ecclesia vt probat in. c. petisti. vij. q. j. ꝛ facit etiam quod habetur in. c. cõstitutus. ĩ. de concess. preben. lz ibi nõ proprie loquatur de pacto succedendi: sed potestate conferendi primam vacaturam.

1 ☞ Pensio augeri non debet per pactum beneficij acquirendi gratia.
2 Spoliare verbũ quãdoqz sumitur in bona parte.
3 Pensiones augeri non debent etiam augmẽtatis facultatibus beneficij: nec huius est licita conuentio.
4 Et quid de pacto pensionis diminuende.

Cum clerici. Is qui per pactum pensionis augẽde ꝯsecutus est ecclesiaz illa priuari dz: ꝛ al's canonice puniri. Et primo narrat factum qđ secundo corrigi mandat: secũda ibi: nos. ¶ In text. ibi alias. i. vltra spoliationẽ predictã. ¶ † No. ĩ. qđ pactũ de augenda pensione est damnatũ a iure ꝑcipue quando apponit in collationis actu. vt sic facilius quis consequatur ecclesiã: facit qđ habetur. ĩ. de censi. prohibemus vt etiã post collationem dictũ pactũ videt esse prohibitũ: sed potissime in casu isto prohibet tanquã simoniacũ. ¶ Itẽ no. ꝙ † verbũ spoliare interdũ sumit in bona pte ꝓ priuatione legitima. ꝛ iurisdictionali licet vt plurimũ ponat in mala pte. vt pz. s. de resti. spo. conquerente. ꝛ ꝑ totuz. ¶ † In gl. ij. in fi. potes dicere qđ quãtum ad casum de quo in litera nullo mõ licita est cõuentio etiã augmentatis facultatibus qualitercũqz quia nõ dz taliter ꝑ talẽ compositionem consequi titulũ in beneficio cũ talis conuentio sapiat simoniam. Si autẽ queritur post titulũ legitime collatũ an possit augeri sensus tunc ꝑcedit questio. gl. tñ Host. hic dicit qđ si necessitas illius cui auget hoc exigit nec fit clam sed palã p̃lato ꝛ capitulo consentiente ꝛ superiore autorante tunc poterit augeri. ar. l. non estimo. ff. de auto. tuto. ꝛ. ĩ. de ꝑben. c. ꝓposuisti. sed si talis causa seu necessitas non subest tunc videt velle Hostiẽ. qđ nõ debeat augeri. vñ dicit qđ suo iudicio tunc priuata bursa nõ dz replere: sed potius deberet diuinus cultus augeri ꝑ id qđ habetur s. de cõsti. in. c. pe. facit qđ no. ĩ. tit. j. c. decetero. ꝛ sic non vr̃ tenere distinctionẽ. gl. sed id qđ superius dixi ꝛ illud vr̃ rationabilibus cũ quo etiã transit Jo. an. ꝛ do. Ant. ¶ † Extra gl. posset esse dubium qđ de pacto diminuende pensionis si instituẽdus nõ vult recipere beneficium nisi remittat pẽsio: dicũt qdã Joã. de lig. hic tenere qđ si fit ad cõmodũ instituendi nõ valebit. Secus si ad cõmodũ ecclesie sed cõtra hoc facit q2 vr̃ ꝙ simpliciter non debeat valere ex eo q2 ꝯtrariorũ eadem est disciplina. l. sed ꝛ si cõtra. ff. de vulg. ꝛ pup. ꝛ. c. cũ renuntiat. xxx. q. ij. ꝛ ideo sicut non pôt pensio augeri tpe institutionis seu collatiõis sic nec etiã diminui: nã ꝛ paria vidẽt dare ꝛ remittere. ff. de calũ. l. j. §. fi. cũ sequẽ. an autem si cõuentio hic fuisset licita fuisset ecclesia obligata ꝓ pensione. Inn. qđ sic ꝑ id qđ habetur in. l. fideicõmissum. §. tractatũ. ff. de iudi. nec obst. l. fi. ff. de ꝯtrahẽ. emp. q2 ibi obligatio fuit personalis hic autem agebatur vt esset realis.

1 ☞ Pactum appositum iuxta contractum vel in traditione rei ad preiudicium alterius paciscentium non valet.
2 Sepulturam paciscendo eligere nullus debet.
3 Decime an sint soluende de pensionibus domorum.
4 Soluens scienter indebitum an videatur donare.
5 Pactum si non valet an valeat pena.
6 Penam in pactis appositam an possint persone ecclesiastice petere.

Clericꝫ. Ecclesia rem suã locando vel in feudum cõcedendo nõ pôt apponere pactum ꝑ qđ iuri parochiali alterius ecclesie derogatur h. d. Et primo narrat factũ. Scđo illud corrigi mandat ibi cum autẽ. ¶ No. j. ꝙ pactũ appositum iuxta ꝯctum vel in traditione rei ad preiudiciũ alterius compaciscentiũ nõ valet. ¶ † Itẽ not. qđ pactũ de ligẽdo sepulturã nõ vz. similiter facit qđ no. in. c. de sepul. in. vj. ꝛ de penis in cle. cupientes. ad fin. vbi etiã imponit pena ꝯtra religiosos ꝛ clericos inducentes aliquos vt obligent ꝑ pactũ vel totũ vel iuramentũ ad eligendũ sepulturam. ¶ Itẽ no. ꝙ vbi reuocatur printipale pactũ retractãdum est etiã ꝙ ex eo secutũ est. facit ꝙ habet in. l. nõ dubiuz. C. de leg. ¶ † Ultimo no. ſm quosdã ꝙ decime sunt soluende etiã de pensionibus domoꝝ: facit. ĩ. de decimis. c. cõmissum. ꝛ. c. tua nobis. sed melius facit. c. penul. ĩ. de vsur. Jo. an. hic dicit ꝙ nõ bñ istud colligitur hic q2 locator domus: nõ autẽ cõductor soluere debet decimã pensionis: sed mens huius litere fuit qđ agebat ꝑ procuratorẽ ꝙ decime ꝑsonales vel etiã prediales soluerent per cõductorez ecclesie locatrici ꝙ ꝑ pactum preiudicabitur ecclesie parochiali in glo. j. in fin. hic autẽ pactum non tenuit quia factum super iure spũali pro re temporali qđ fieri non potuit. facit qđ habetur. ĩ. de. re. perm. in. c. ad questiones. ¶ In gl. fi. in fi. ꝛ sic est in electione

in electione ecclesie parochialis contra quē agat:sed tunc est du bium ꝙ si eligit possessorē:an tunc ipse possessor poterit repetere ab eo cui soluit cum ei non deberet:videtur ꝙ nō q2 in pari causa turpitudinis potior est conditio possidentis.l.ij.C.de ꝯdi. ob turpem cām. ¶ In contrariū facit q2 turpitudo solū videt̃ esse ex pte recipientis: facit qđ hr̃.ī.de iureiur.c.debitores.Joā.an. 4 ꝯcludit qđ regulariter non repetet q2 vr̃ donasse soluēdo scienter indebitum p id qđ no.ī.de solu.c.fi.fallit si esset psona q̄ excusaret ab ignorātia iuris p id qđ habet̃ in.l.cum de indebito.ff.& pba.ꝛ in.d.c.fi.An † autē vbi nō valet pactū non valet etiā pena.ī.de fo.cōpe.c.si diligenti.C.eo.tit.l.pacta que ꝯtra.ꝛ ibi not. Secus si esset preter legē.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de ver.oblig. ¶ Si autē esset fm̄.l.seu scđm canonem:tunc valet pactū.ꝛ pena tn̄ paciscens dꝫ altero esse contentus.l.rescriptum.§.si pactum ff. de pac.qđ intellige vt no.in.l.fidē.ff.de trāſ. ¶ † An vero psone 6 ecclesiastice possint petere penā not.ī.de arbi.c.dilecti.ꝛ.ī.de pe. suam.ꝛ de regu.iur.bona fides.in mercu.in.vj.

1 ☞ Pactio ꝛ conuentio differnut.
2 Pactum pro obtinendis spiritualibus non valet.
3 Pactum quod fit contra ius publicum non valet.
4 Juramētum cōtinens omnino illicitum nō est seruandum.
5 Pactum turpe ꝛ rei turpis differunt.

a P Actiones. Non vꝫ [a] pactio in spūalibus vel q̄ peccatū inducit: vel que de iure ꝛ de facto est impossibilis . h.d.Et primo ponit dictum ꝛ eius rationē:scđo illud ampliat ꝛ pbat.scđa 1 ibi:qđ etiā. ¶ † No.ex tex.primo ꝙ aliud videt̃ esse pactio aliud conuentio.nā verbū ꝯuentio est magis generale:vt pꝫ ex his q̄ hebent̃ in.l.j.§.conuentionis ff.e.nā dicunt̃ conueniri illi qui in aliquo loco ꝯueniunt:lꝫ nihil paciscantur. ¶ Itē not.ꝙ etiā in foro canonico licitū est allegare.l.de quo in.c.j.de oper.no. nūtia. 2 ¶ † Itē no.ꝙ pactuꝫ p spiritualibus obtinētis nō valet:nec ob. ꝙ hr̃.s.de elec.significasti.q2 ibi ꝓprie nō est pactio sed est expressio eius ꝙ tacite inest vt ibi pꝫ. nec obstat ꝙ hr̃ in.c.significatuꝫ. ī.de pben.q2 ibi nō dꝫ ꝙ valeat pactum p spūali obtinendo:sed dꝫ ꝙ beneficio vacanti pōt annecti onus spūale:nec ob.etiā qđ 3 habet̃.ī.de ꝯdi.apposi.in.c.verū q2 ibi pactū fuit adiectū sup re temporali. ¶ Itē no.ꝙ † pactum ꝯtra ius nō valet qđ est verꝫ si fit ꝯtra ius publicū cui nō pōt renūtiari.ī.de fo.ꝯpe.si diligenti. cum ibi no.Sed si ꝯtra ius priuatum cui possit renūtiari vt.l.pacisci.ff.de pact. ¶ Ultimo no.ꝙ dictum est in summario. ¶ In gl.j.ibi tacite exemplum huiꝰ tacite ꝯuētiōis pōt poni p id qđ hr̃ in.c.ad nostrā.in.c.seq. ¶ In ea.gl.ibi nō eīn fert opē.supple.a iu 4 re ꝓbatā lꝫ p pactū ferat opē. ¶ † In ea.gl.in fi adde ꝙ si iuramentum ꝯtinct oino illicitum nō est seruādū vt in iuribus all.in gl.ꝛ.ī.de regu.iur.nō est obligatorium.in.vj.si esset illicitum tantum ex parte recipientis.ī.de iureiu.in.c.debitores.lꝫ solutū tunc ꝑtextu iuramēti possit repeti.vt pꝫ in gl.penul.ibi ꝛ insti.de inuti. stipu.circa prin.aduerte q2 gl.vr̃ voluisse ꝙ idē dicat̃ pactum turpe ꝛ rei turpis,tex.tn̄ hic ponendo alternatiuā vel intentilla videt̃ voluisse ꝙ sint diuersa.arg.l.hec verba ille aut ille.ff.de verb.sig. 5 Unde Jo.an.† videt̃ [b] asignare differentiam inter dicta pacta vt dicat̃ pactum turpe qđ hꝫ annexā turpitudinem:vt quia per dolum aut metum aut p simoniā fuit initum. ¶ Sed pactū rei turpis est si qs ꝓmittit facere homicidiū vel sacrilegium.pactum vero habens cām turpē dꝫ esse.si ꝓmitto.x.si interfecerit hominē. vel ne furtū agas cōtra me si ꝯtingat infurtū cōmittere talia autem pacta illicita sunt vt pꝫ ex iuribus hic alle.in gl.Sed Bart. in.l.gñaliter.ff.de ver.obli.dicit ꝙ q̄dā sunt pacta nullā habētia turpitudinē ꝛ sunt fm̄ leges ꝛ talia sunt valida Quedā vero sūt ꝑter legem licet nō ꝯtineant turpitudinē:vt q̄n stipulat̃ quis aliquid dare alteri.ꝛ facit lꝫ non valeat principalis ꝓmissio valebit tn̄ penalis.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de ver.ob.Quedā ꝟo sunt pacta in se ꝯtinentia turpitudinē ꝛ hoc pōt.contingere tribus modis:q2 aut in ꝓmissione venit aliquid turpe vt si promittis occidere hominem:ꝛ tunc promissio est nulla ipso iure vt in dicta l.gñaliter.aut ꝓmissio in se nō cōtinet quid turpe tn̄ est turpiter facta:vt q2 p dolū vel metū:ꝛ tunc de iuris rigore valet:tn̄ non ob.exceptio ꝛ rescindit p remedia iuris de quibus in ti.qđ met.cā ꝛ de dolo.Quedā vero ꝓmissio est turpis nō q2 ꝯtineat in se turpe:sed ꝓpter cām annexā vt si promitto tibi centū si interfeceris hoiem:ꝛ tunc lꝫ fuerit opi.an talis promissio sit ipso iure nulla: tn̄ gl.tꝫ ꝙ sit nulla in.l.iurisgentiū.§.si obstat.ff.de pact.Et facit ꝙ hr̃ in.l.si plagi.ff.de verb.ob. ¶ Sed vltramontani vt refert Cy.in.l.ij.C.qđ me.cau.dicūt qđ valet de mero rigore.sed obstat exceptio p id qđ habet̃ in.l.pe.ff.de ꝯdi.ob.tur.cau.vbi litera vr̃ velle qđ detur exceptio doli. ¶ Sed vt dicit Bart.i.d.l.gñaliter potest rn̄deri qđ ibi loquitur de exceptione doli prout est facti vel intentionis non iuris iuxta no.p glo.in.l.qui se p alium.ꝛ.d. l.gñaliter.ꝛ.d.l.plagi.in q̄bus aperte videtur ꝓbari qđ nulla oritur obligatio vel posset dici ad.d.l.pe.ꝙ q̄n q̄ in promissione exprimitur causa turpis:ꝛ tunc ꝓcedat opi.gl. ¶ Q̄n q̄ nō exprimitur lꝫ tacite intelligat̃ ex mente ptiū:ꝛ tunc ꝓcedat opi.vltramon.facit qđ not.in.l.ij.C.q̄n prouo.non est necesse.ꝛ.ī.de re iudi.c.j.vbi in simili distinguit̃ in sn̄ia an exprimat̃ error vel non. ¶ Sed hec solutio non plꝫ do.Flo quia regulariter taciti ꝛ expressi eadē est ratio ꝛ conditio fm̄ ea que habent̃ in.l.cum qd.ff. si cer.pe.ꝛ.ī.de fo.cōpe.si diligenti.ꝛ sic ex ꝑdictis videt̃ ꝙ ꝓprie loquendo pactū turpe vel rei turpis pro eodē supponat lꝫ possent diuersificari stricto sumpto vocabulo per ea que dixi post Jo.an. ¶ In ea.gloss.ibi contra leges supple editas a iure consulto.ꝛ qđ subijcit de constitutionibus.s.principū.ꝛ quod.ī.dicit de sena.consultis intellige de statutis a senatoribus qui habebant potestatē.l.condende.ꝛ quod subijcit de plebiscitis.intellige de statutis ꝛ plebeis romanis q̄n recesserunt a maioribus seu nobilibus romanis in montē auentinū:ꝛ fecerunt ibi certa statuta que postea fuerunt approbata p populū romanū vt habetur in.l.ij.ff.de ori.iur.ꝛ de illis habetis exempla in tex.ꝛ glo. in.l.iurisgentium.§.pretor ait.ff.de pactis.ꝛ.l.condictiones.ꝛ.l. filius.ff.de conditio.insti.ꝛ facit etiā ad materiam quod notatur in.l.continuus.§.illud.ff.de verbo.obligatio.ꝛ per Bart.in l.inter stipulantē.§.sacramenta.ꝛ eo.titu.l.quidā.Et no.etiā ex tex.ꝛ glo.ꝙ quedā sunt impossibilia de iure ꝛ de facto.vt si promittis dare solem lunā vel chimeram.Quedā sunt impossibilia de iure tantū sed non de facto vt si promittis aliquid qđ reprobatur a iure:quedā autē sunt impossibilia de facto vt si ꝓmittis mihi montē aureū quia de facto non reperitur:facit qđ notatur insti.de inuti.stipula.circa principium.

b ¶ De transactionibus.[b] Rubrica.

¶ Continuatio huius rubrice patet ex his que proxime dicta sunt super precedenti rubrica de materia habetur .liiij.distin. generalis.j.q.iij.ea que.v.q.ij.si primates.xvj.q.vij.decimas.et xxiij.q.iiij.si illic.

1 ☞ Transactione tollitur omne ius quod competebat partibꝰ ante transactionem.
2 Pacta vltima seruanda sunt.
3 Clausula supplentes omnem defectum ꝛc.quid importet.
4 Transactio an ꝛ quando restringatur ad petita.
Petitio est triplex.
5 Indefinita equipollet vniuersali.
6 Transactio generalis an extendatur ad ignorata.
7 Sentencia que non tenet an per confirmationem pape efficiatur valida.

S Icut graue. instrumēta ꝛ alia iura partiū cōtraria trāsactione tollunt̃.h.d.Et prima pars decernit seu pōit decretū.secū da supplet.scđa 1 ibi:cui si qd. ¶ No.ex tex.prio ꝙ † oē ius cōpetēs ptibꝰ ante trāsactionē tollit̃ per trāsactionē supuenientē:quatenꝰ facit ꝯtra ipsam trāsactionē. ¶ Itē no.ꝙ ad renūtiationē iuris cōmūis nō videt̃ seq renūtiatio iuris cōpetētis ratione priuilegij vel pscriptiōis. 2 ¶ † Itē not.ꝙ vltima pacta sunt seruāda.l.pacta nouissima.C. 3 de pac. ¶ † Itē potes notare ꝙ princeps seu papa pōt supplere defectum solēnitatis adhibitum in transactione ptiū vel in alio actu:facit qđ no.s.de elec.in.c.illa.ꝛ p Guil.in Spec.de legato. §.nunc ostendendum.versi.no.ꝙ clausula vbi tangit de virtute clausule que sepe apponit̃ in literis papalibus dum dꝫ supplentes oēm defectū si qs forte fuerit in ꝓmissis.nam p illā vr̃ subueniri contra defectū solēnitatis iuris positiui:non autē cōtra defectum surgentē ex iure naturali:vel ex nobilitate psone:vel ex defectu potestatis:facit qđ hr̃ in cle.pastoralis.versi.ceterum.de 4 re iudi. ¶ † In gl.ij.ibi petitio specialis.Aduerte [c] quia glo.voluit principaliter psequi tres casus.Quia q̄n q̄ petitio fuit specialis q̄n q̄ gñalis q̄n q̄ indefinita.Et de quolibet istoꝝ casuuꝫ subdistinguitur.Nā in prio casu ꝯcludit ꝙ si transactio sit specialis:ꝛ sic simpliciter sup petitione non nocebit in alijs.Et idē si esset sup parte petitoꝝ quia solum nocebit quatenus facta est transactio. ¶ Si aūt petitio fuit spāl's:vt q2 forte petebat quis reddi rationē vni administrāti p reū q dicebatur etiā generaliter oia negotia administrasse si postea fit transactio gñalis fm̄ gl.restringitur ad petita:ꝛ sic ad id de quo spāle est actū Et hoc clarū si id fieri pōt salua rōne recti sermonis:ꝛ sic loquitur.l.si de certa.alle.in gl.fi. ¶ Sed vbi non posset restringi solū ad petita salua rōne recti sermonis tunc fm̄ oēs preiudicabit in oibus ex quo gñalis est ꝛ non potest restringi ad petita salua ratiōe recti sermonis per id qđ habet̃ in.l.plautius.ff.de au.ꝛ arg.leg.ꝛ.l.si ex pluribus.ff.de solu.cum ibi no.p Bart.in.d.l.si decre.tn̄ fm̄

a ¶ Nō vꝫ.Si q̄ris q̄n pactio dꝫ seruari vel q̄n non distinguehic fm̄.d. He.boych.

b ¶ De trāsactiōibꝰ.sup hac rubrica querit.d.Abb.qd sit trāsactio .vide eū ƀ i cōtinuatōe rubrice.

c ¶ Aduerte.B materia ē magis legalis ꝙ canonica:iō vide doc.i legibꝰ allegatis hic.p gl.q2 ibi est ꝓpria materia huius tractatus.

Ja. de but. in his de qbus non erat lis valebit vi pacti. in aliis vi transactionis, arg. l. j. ff. de transac. ¶ Sed ſm Bart. in. d. l. ſi de certa. valebit etiã vi trãſactionis: quia lꝫ nõ fuerit lis mota quo ad alia tñ ſufficit quo ad validitatem tranſactionis timoꝛe futu re litis. vt no. in. l. ij. C. de tranſac. ꝓpter dubitatiões. Tamen pꝛe dictas tollendas notarij hodie in inſtrumẽto dicunt ꝙ ꝑtes de uenerunt ad talem cõuẽtionem tranſactionẽ ⁊ pactum nõ dicũt tantũmõ qđ deuenerunt ad iſtam trãſactionẽ: vnde tunc eſt cla rum ꝙ trãſactio facta inter ꝑtes ſi ſit generalis ⁊ nõ poſſit referri ad petita tñ ſalua rõne recti ſermonis qđ tunc valebit in aliis nõ petitis etiaꝫ vi pacti. Qñ autẽ generalis tranſactio dicaṫ poſ ſe reſtringi ad petita ſalua ratiõe recti ſermonis: pꝫ exemplum in d. l. ſi decreta. C. de tranſac. qñ fit trãſactio ſuꝑ re petita ⁊ pꝛomit titur ex cauſa reſtitutiõis nihil amplius petere: quia intelligiṫ ſ. noĩe dicte rei: ⁊ ſic bene põt tunc reſtringi ad petita. Secus ſi di ctum fuiſſet ꝙ ꝓmittiṫ nihil amplius peti occaſione dicte rei vel alia quacunqꝫ de cã: qꝛ tunc pꝫ qđ nõ põt reſtringi tantũmodo ad petita: facit qđ not. in. l. pluribus. ff. de acceptil. ⁊ §. ex pluri bus. ff. de ſolu. ¶ Item aduerte inquantũ dixi trãſactionem ge neralẽ in dubio debere referri ad petita eſt dubiũ an idẽ ſit in pa cto generali, glo. no. ⁊ ſin. in. l. emptoꝛ. §. lucius. ff. de pac. tenuit ꝙ ſecus eſt in pacto gñali: qꝛ illud in dubio generale pꝛeiudicabit ſm Guil. de cu. ⁊ Bar. in. d. §. lucius Et idẽ Bar. in. l. ſi de certa de tranſac. Et Cy. ibi in. l. ſub ꝑtextu ſpecierum dicũt nõ eſſe dif ferentiã faciendã inter pactũ ⁊ tranſactionem. Quia vtrobiqꝫ vr̃ eadẽ ratio ſm eos: ⁊ per ꝯñs idẽ ius dꝫ dici. argu. l. illud. ff. ad. l. aquil ⁊. s̃. de ꝯſti. tranſla. ⁊ ſic ſm eos idẽ dicendũ in pacto gene rali qđ dictũ eſt in tranſactione. ¶ Sed aduerte qꝛ glo. foꝛte de iure põt defenſari ex eo qꝛ tranſactio dꝫ fieri de re dubia ⁊ lite in certa. l. j. ff. de tranſact. ⁊ ideo nõ eſt mirum ſi in dubio reſtringiṫ ad ea de qbus erat lis: ſed pactũ põt fieri ſuper de his quibus nõ eſt lis vt pꝫ ex his que notanṫ in rubꝛ. ff. ⁊. C. de trãſa. ⁊ in. d. l. j. ff. de tranſa. Et ideo videṫ qđ nõ ſit eadẽ ratio reſtringendi pactum: ſed generaliter dꝫ intelligi vt voluit gl. in. d. §. lucius. Et hanc opi. etiã tenuit Bar. in. l. de pupillo. §. ſi in pluribus. ff. de ope. no. nun. ⁊ ſic in hoc vr̃ ſibi fuiſſe ꝯtrarius: ⁊ hec ſufficiãt de pꝛimo caſu petitio fuit ſpecialis. ¶ Scđo caſu qñ petitio fuit ge neralis tunc glo. hic diſtinguit duos caſus qꝛ aut tranſactio etiã fuit generalis: ⁊ tũc gñaliter ⁊ in oĩbus ꝑiudicabit. l. ſub ꝑtextu. C. eo. tit. Aut tranſactio fuit ſpãlis lꝫ petitio eſt gñalis: ⁊ tunc nõ impedit pꝛoceſſum alioꝝ: ⁊ ſic nõ ꝑiudicabit quo ad alia. facit ꝙ habetur. C. eo. l. ven. ⁊ in. l. ſi vnus. §. ante oĩa. ff. de pact. ¶ Sed aduerte qꝛ pꝛimũ mẽbꝛum recipit limitationem vcꝫ quãdo peti tio fuit generalis: ⁊ ſimiliter tranſactio inquãtum dictum fuit ꝙ tũc generaliter in oĩbus ꝑiudicat: nã illud verum niſi aliqua fuiſ ſent dolo occultata: qꝛ tunc in illis nõ pꝛeiudicaret: vt l. tres fra tres. ff. de pac. ¶ Itẽ illud verũ vbi aliqua poſſent depẽdẽtia ex teſtõ. quia in illis nõ eſt licitum tranſigere niſi inſpectis ⁊ cogni tis verbis teſtamenti. l. de his. ff. eo. ti. ideo in talibus non habe ret pꝛeiudicare generalis tranſactio. ¶ Item etiã habent pꝛoce dere qñ nedum petitio fuit generalis trãſactio: ſed etiam media pꝛoſecutio. ¶ Si autem ꝓſecutio fuiſſet ſpecialis lꝫ petitio ⁊ trãſ actio fuiſſent generalis videṫ qđ lꝫ de rigoꝛe iuris nõ noceat: in omnibus tñ vi replicationis doli ſolũ nocebit in pꝛoſecutione arg. ſicut in ſimili dicimus in ſententia in. l. licet. C. de iud. ⁊ ſic reſtringetur tunc in effectu ad ſpiritualia pꝛoſecuta. Et iſtud te nuit Bar. in. l. ſub pꝛetextu ſpecierum. Glo. tñ ibi tenuit oppoſi tum vcꝫ qđ tranſactio tũc noceat in oĩbus ⁊ aliud ſit in ſentẽtia que dꝫ ferri ſm allegata ⁊ ꝓbata. l. illicitas. §. veritas. ff. de offic. pꝛeſi. Ideo nimirũ ſi reſtringitur ad media ꝓſecuta in quibus eſt facta pꝛobatio ⁊ non ad alia in quibus non eſt facta pꝛoba tio. Sed tranſactio ꝓcedit a ſpontanea diſpoſitione partiuꝫ que poſſunt ſibi pꝛeiudicare pꝛout volunt: ⁊ ideo ex quo tranſactio eſt generalis: ⁊ petitio etiã fuit generalis: vr̃ qđ in oĩbus habeat ꝑiudicare. Et iſta opi. gl. ſatis de iure vr̃ defenſari poſſe: tñ Bar. vt dixi dicit idẽ dicendũ in tranſac. ꝙ in ſnĩa vt illa reſtringatur etiã ad ꝓſecuta. Et facit ꝓ hoc qđ habetur in. l. ſi de certa. C. eo. nã ſicut reſtringiṫ ad ſpecialiter petita lꝫ ex mera cõuẽtione par tium pꝛocedat ita vr̃ ꝙ eadẽ ratione reſtringatur ad ſpãliter pꝛo ſecuta quãuis ex cõuentione partium ꝓcedat. ¶ Itẽ intellige pꝛedicta vera niſi trãſactio eſſet ꝑ dolũ extoꝛta vel ꝑ metũ: quia tunc no noceret ꝑ ea que habenṫ in. l. ſub ꝑtextu inſtrumenti. C. eod. ⁊ hec ſufficiat de ſcđo caſu pꝛincipali qñ petitio fuit genera lis. ¶ Tertio caſu qñ fuit indefinita. Glo. hic videṫ dicere qđ ſi tranſactio fuit ſpãlis vel indefinita non nocet in aliis. Secus ſi fuit tranſactio generalis: qꝛ tũc de rigoꝛe iuris nocebit in oĩbus ſed replicatione doli reſcindeṫ ꝑ iura alle. in gl. ¶ Sed certe iſta differentia quã facit glo. inter petitionẽ generalẽ ⁊ petitionẽ in definitam c[illegible]iter nõ teneṫ: qꝛ † indefinita equipollet vniuerſali: ⁊ ſic generali. j. de pꝛiuil. qꝛ circa. ⁊ facit qđ no. in. c. vt circa de elec.

a ¶ Valet trãſactio. hoc eo. modo ſũmat domi. abbas.

in. vi. vnde eundẽ effectũ operaṫ petitio peto mihi reddi rationẽ adminiſtrationis bonoꝛum meoꝛum q̃ petitio eſt indefinita: vel ſi eps̃ dicit peto oĩa iura epiſcopalia: ⁊ ideo nõ ꝓcedit differentia gl. An † autẽ generalis trãſactio extẽdaṫ ad ignoꝛata. Cõclude ꝙ ſi agiṫ de pendẽtibus ex teſtõ nõ extendiṫ ad illa. l. de his. ff. eo. ¶ Si autem queriṫ in aliis ⁊ tunc aut natura actionis ꝓpo ſite eſt apta compꝛehẽdere ignoꝛata: vt qꝛ petitio eſt vniuerſalis ⁊ ſic in genere fuit ſaltem cogitatum: facit qđ habeṫ in. l. qui iure ff. de vulg. ideo tunc trãſactio generalis ꝑiudicat in oĩbus ſalua diſtinctione quã ſuperius dixi. Secus ſi natura actionis non ſit apta ꝯpꝛehẽdere vt qꝛ eſt actio ſpecialis: qꝛ tũc nõ videtur de in cognitis cogitatum niſi aliud appereat. l. qui eum. in fin. ff. de trã ſac. ⁊ plene ꝑ legiſtas in. l. ſub pꝛetextu ſpecierum. ⁊ l. ſi de certa. ⁊ ibi etiam ꝑ Barto. C. eo. titu. ¶ Et adde etiam quod generalis trãſactio nõ hꝫ ꝑiudicare: poſtea de nouo ſuꝑuenienti ar. eoꝝ q̃ ha bẽtur de except. c. paſtoꝛalis. ⁊. s̃. de renũ. c. cum inter ⁊ ꝓbatur in. d. l. ſub pꝛetextu ſpecierũ. ⁊ ibi etiã ꝑ Bar Et ad materiã facit qđ no. ꝑ legiſtas in. l. actione. C. de trãſac. ⁊ ꝑ Barto. in. l. aureli us. §. caius. ff. de liber. le. ⁊ in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de ver. obli. ¶ In glo. penul ibi cum cauſe cognitiõe ⁊ ſic ex certa ſcien tia. Secus ſi ſimpliciter facta in foꝛma cõi quia talis cõfirmatio nõ tribuit ius vltra quã competat ius antiquũ vt plene not. in. c. j. ⁊. ij. j. de ꝯfir. vti. vel inuti. ⁊. j. de conceſ. pꝛeben. quia diuerſitatẽ ⁊. s̃. de conſtit. c. cum acceſſiſſent. ¶ † In glo. fi. ibi ſumit vigoꝛẽ: hoc verum quando ſubeſt defectus ſolẽnitatis poſitiue. Secus ſi ſubeſt defectus iuris naturalis vel inhabilitatis perſone vt notatur in Specu. in titu. de lega. iii. §. nunc oſtendendum. ver. ⁊ no. ꝙ clauſula. s̃. de elect. c. illa. per Joã. and. facit quod habe tur in cle. paſtoꝛalis. ver. ceterum. de re iudi. ⁊ quod not. Barto. in. l. ſi quis. C. de decurio lib. x.

1 ☞ Autoꝛitas epiſcopi requiritur in actu exercendo cum eccle ſia. ⁊ num. 4.
2 Compoſitio ſuper decimis cum conſenſu epiſcopi valet.
3 Tanſactio an poſſit interuenire ſuper re ſpirituali.
5 Alienare an poſſit res eccleſie ſubditus abbati vel inferioꝛi cum conſenſu ipſius abbatis vel pꝛelati inferioꝛis.
6 Tranſactio vel compoſititio poteſt fieri ſine ſuperioꝛis autoꝛita te: ⁊ quãdo.

STatuimus. Valet tranſactio a ſuꝑ fru ctibus decimarũ facta au ctoꝛitate epĩ hoc dicit vel ſic: valet compoſitio ſuper de cimis facta ſuperioꝛis autoꝛitate. h. d. non diuiditur ¶ In text. ibi inter vos nõ apparet cui loquatur an clericus vel laicus ideo gl. fi. hic dubitauit. ¶ Itẽ ibi ſui. i. ipſius ꝑſone eccle ſiaſtice: ⁊ intellige de conſenſu archiepiſcopi qñ in dioceſi archi epĩ ſunt decime ſuper quibus fit compoſitio: ſed ſi ſunt in dioceſi epĩ ſuffraganei: tunc ſufficit conſenſus ipſius epĩ in cuius dioce ſi ſunt, facit quod habeṫ. s̃. de offi. dele. c. paſtoꝛalis ¶ No. ꝙ illã poteſtatem habebat archieps̃ in ſua dioceſi quam habet eps̃ in ſua: regulariter autẽ in dioceſi ſuffraganei quo ad ſubditos ſuf fraganeoꝛum nõ habet iuriſdictionẽ. vt. s̃. de offi. oꝛdi. c. paſto ralis. ¶ Item no. ꝙ † in actu exercendo cũ eccleſia requiritur au toꝛitas epĩ in cuius dioceſi eſt ipſa eccleſia. ¶ Item no. ꝙ † vale re videṫ compoſitio ſuper decimis cum conſenſu epĩ de quo tan getur in fi. glo. ¶ † Item potes notare qđ ſuper re ſpũali videṫ poſſe interuenire tranſactio. de quo tangeṫ cũ glo. j. j. eod. ſuper eod. ¶ In gloſſ. j. ibi ⁊ vaſis eccleſie intellige redactis ad maſ ſam quando erãt vaſa conſecrata ⁊ ſic deſinunt eſſe conſecrata vt habeṫ in. d. c. caſellas. ⁊. d. c. ſi illic. s̃. allegatum: qꝛ glo. nõ re ſpondet: potes dicere ꝙ ibi non interuenit tranſactio ſub ſpũa li. ſed ſuꝑ iniuria illata. ¶ Item nõ ob. c. quando. qꝛ potius facit pꝛo. nã ibi pꝛohibetur dare tempoꝛalem ꝓ ſpũalibus lꝫ ꝑmittat dare ſpirituale ꝓ ſpũali. ¶ In ea. gl. in fi. vñ dicebat Goſ. ꝙ trãſ actio ſine ſuperioꝛis autoꝛitate fieri nõ poteſt qꝛ ꝑſumitur vitio ſa eo qđ fit de rebus ſpũalibus. facit. s̃. ti. j. cũ pꝛidem. ¶ Sed cõ poſitio amicabilis ſuperioꝛis autoꝛitate fieri poteſt. arg. l. furti. §. qui iuſſu. ff. de his qui no. infa. facit ꝙ dictũ fuit in. d. c. cũ pꝛidem. potes dicere vt etiã hic voluit ſentire Inno. ꝙ tranſactio vt deṫ ſpũali ꝓ tempoꝛali vel econtra nõ eſt licitum qꝛ ſapit naturã ſi monie. ¶ Sed amicabilis cõpoſitio bene põt interuenire in ſpiri tuali: foꝛte detur ſpũale ꝓ ſpũali. vt in. c. queſitum. de re. permu. Secus ſi tꝑale ꝓ ſpũali vt ibi ⁊ hoc qñ petiṫ ſpirituale reſpectu ꝓpꝛietatis. Si vero petiṫ reſpectu tituli: tunc videṫ ꝙ nõ poſſit dare etiam ſpirituale ꝓ illo ꝑ ea que habenṫ in. c. ꝯſtitutus. lꝫ poſ ſet fieri ꝑmutatio vt in ꝑalleg. c. queſitũ. poſſet tñ interuenire cõ poſitio mediante ſuperioꝛe dũmõ qs pure ⁊ ſimpliciter renũtiet iuri qđ hꝫ vel recipiatur ſimpliciter ius qđ hꝫ ꝑ id qđ habetur in c. ſuꝑ eo. poſſet tñ ab habente ius dari aliquid cã redimendi ve xationẽ vt dictũ fuit. s̃. tit. j. c. cum pꝛidẽ. ⁊ hoc qñ haberet plenuꝫ ius. Secus ſi nondũ eſſet plenũ ius conſecutus. vt no. in ꝑalle. c.

cum pꝛidem

cum pridem .nec reprobatur cōpositio facta per superiorez dūmō
vt dixi simpliciter fiat renuntiatio.vt pz in d.c.nisi essent.ꝭ.de p̄
ben. ¶ An aūt si aliquid sit annuatim dandū ex cōpositione su
perioris eo casu quo cōpositio fuit licita vtrū tunc obligatur per
petuo ecclesie.dicit Inno.ꝙ nō sed censebitur obligatio p̄sonalis:
ꝛ nō transibit ꝯtra successorez.ꝭ.eo.decetero.ꝛ.d.c.nisi saluo nisi
interueniret autoritas superioris ordinariꝫ ꝛ sic epi p̄ ea que ha
bentur in.c.veniens.ꝛ plus dicit Inno.ꝙ vt p̄cipiens pēsionē lici
te p̄cipiat est necesse ꝙ credat se iustā cām habere. facit ꝙ habetur
ꝭ.de insti.c.iiij.ꝛ.j.q.iij.si qs ꝛ qd habetur.ꝭ.eo.decetero. ¶ In gl.
fi.in fi.ꝛ sic ponit glo.in effectu duos intellectus vnus est qd lo
quatur tex.qn̄ fit cōpositio sup̄ decimis inter p̄sonas ecclesiasti
cas:nam ista bene pōt fieri mistim rectore faciente compositionē
facit.ꝭ.de decimis.ex multiplici.ꝛ quod no.ꝭ.de decimis.c.in ali
quibus.sed nō nocet successori.saluo nisi facta sit autoritate epi.
d.c.decetero.ꝛ.c.veniens. ¶ Alius intellectus qn̄ compositio fit
cum laicis.ꝛ istum intellectū tenet hic Hostiē.qꝛ litera dicit inter
vos ꝛ aliquā personā ecclesiasticam:ꝛ sic videtur loqui laicis quā
do cōponitur cū aliqua p̄sona ecclesiastica:nō autē dixit inter vos
ꝛ aliā personā ecclesiasticā:qꝛ tunc bene videretur implicare ꝙ lo
queretur p̄sonis ecclesiasticis p̄ id qd habetur.s̄.de rescri.c.sedes.ꝛ iō
tene ꝙ compositio facta cū laicis de consensu epi valeat p̄ istum
tex.ꝛ rationē gl.ꝛ sic tz cū isto fi.gl.hic posite. Nec obst.ꝺm eū ꝙ
laci non pn̄t decimas possidere qꝛ ꝺm eum non possidebunt ius
sp̄uale decime:sed quantitatē partis fructuū ipsarū decimarum:
ꝛ sic dicit posse intelligi qd habetur.ꝭ.de paro.§.fi.ꝛ.ꝭ.de deci.in ali
quibus.ꝛ.c.sup̄ eo.ꝭ.e.ꝛ sic residet hic Io.an.ꝛ do.Ant. ¶ Sed
aduerte qꝛ tex.cū gl.videtur tenere ꝯtrariū in.c.pe.de confir.vti.vel
inuti ꝛ ibi no.qd nō pōt fieri cōpositio sup̄ decimis cum laico vt
aliquid minus soluatur nisi interueniat autoritas pape:ꝛ sic etiam
ibi transit Io.and. Aliqui vero voluerunt dicere qd in decimis
p̄teritis possit fieri cōpositio cū laicis ꝛ ita intelligatur hic sed nō
sup̄ futuris alle.simile qd habent legiste in alimentis in testō re
lictis:qꝛ sup̄ p̄teritis alimentis pōt transigi non sup̄ futuris vt.l.
de alimentis.C.de transac.ꝛ istam opi.refert archidia.in.c.deci
mas.xvj.q.vij.sed non tz illā quia videtur ꝙ decime sunt integra
liter soluēde.ꝭ.de deci.c.in aliquibus. pōt dici ꝙ si trāsactio fiat
ex causa forte:qꝛ ille qui dz soluere est pauper: ꝛ nō bene potest
sustentare familiā suaz si integraliter soluat decimas:ꝛ tunc po
test transactio cum eo fieri autoritate epi ꝛ ita possit intelligi hic.
Nam decime intelliguntur tributa egētiū p̄sonarū ꝛ sic pauperuz
xvj.q.j.qm̄ quicquid.ꝛ.xij.q.ij.c.aurū hz ecclesia.ꝛ istud etiaz vo.
luit Hosti.in summa de decimis.§.fi.ver.viij.quare.ꝛ hoc videtur
satis p̄cedere in decimis preteritis:tn̄ videtur idē dicēdū in futuris
cum eadem ratio videatur:ꝛ per consequens idē ius.l.illud.ff.ad.l.
aquill.ꝛ.s̄.de consti.translato. ¶ Sed vbi nō subesset causa pre
dicta quia soluere debens potēs esset soluēdo: tunc videtur quod
non teneret tranasctio sup̄ decimis per quā minuatur quantitas
decime soluenda p̄ laicos sine autoritate pape per ea que haben
tur in.d.c.pe. Secus si nō cōminuetur quantitas decime: sed fieret
compositio super tempore fiende solutiōis:quia tunc teneret sal
tem de autoritate episcopi per istū tex.ꝛ per id qd habetur ꝛ no.in
c.pe.ꝛ hec procedunt in locis in qbus decime soluuntur: ꝛ idem in
aliijs tenendo ꝙ decime sint in p̄cepto:nec per consuetudinē pn̄t
p̄scribi:de quo p̄ Inno.sup̄ rub.ꝭ.de deci.ꝛ p̄ Io.an.post Host.
in.c.a nobis.ꝭ.de deci.ꝛ per glo.in.c.j.de decimis.in.vj.forte tn̄
glo.hic voluit sentire qd in locis in qbus de consuetudine non
soluitur ꝙ licita sit compositio cū autoritate epi quasi p̄ hoc cōsula
tur ecclesie:ꝛ sic valeat arg.eoꝝ que habentur in.c.cū apostolica. al
leg.in gl.ꝛ hec opi.vr̄ satis equa tn̄ si de iure cōsuetudo vel p̄scri
ptio nihil posset operari de rigore iuris non vr̄ p̄cedere. Aduer
te tn̄ quia lz aliqui dicant ꝙ lz super decimis p̄dialibus consue
tudo non posset operari tn̄ secus sit in personalibus decimis.ꝛ
hoc tenuit Host.vt no.Io.an.in.d.c.a nobis.ꝛ .c.in aliquibus.
ꝛ aliqui etiā dicunt ꝙ in minutis decimis consuetudo potest ope
rari:vt no.Io.an.in.d.c.in aliquibus.ꝛ archi.xvj.q.vij.c.quicun
que.ꝛ tunc in istis videretur etiā procedere iste tex.vt in illis posset
fieri conpositio autoritate epi.Inno.tn̄ tenuit contra Hostiē.vt
refert glo.in.d.c.j.de decimis.in.vj.dixit etiam Io.an.in .d.c. in
aliquibus.ꝛ refert archi.in.d.c.quicunqꝫ.ꝙ valere videtur compo
sitio que fit vt certa quantitas soluatur annuatim etiam si nihil
recolligatur quia ratione incertitudinis videtur tolerari: ꝛ sic dicit
fieri in alamania in aliquibus partibus. Sed certe istud vide
retur posse tolerari qn̄ quantitas soluenda esset congrua arbi
trio boni viri: ꝛ presertiz si cōiter consueuit recolligi ꝛ rato perdi
recollectans:facit qd habetur in.l.si a lege C.de vsur. Et facit etiā
ad materiam qd no. Archi.xij.q.j.duo sunt genera.ꝛ.xvj.q.j.c.
decime ꝛ de materia etiā plene p̄ Io.an.in.d.c.a nobis. vbi ista
materia examinabitur ꝛ dubium facit qꝛ preceptū de decima soluē
da ꝺm Thomā ꝛ theologos.ꝛ etiā Host.respectu quote est pre
ceptum iudiciale vel cerimoniale licet respectu substantie vt ali
quid soluatur in recognitiōe vniuersalis dominij censetur esse prece
ptū morale:ꝛ sic respectu quote videtur obligare ex vi precepti ec
clesie quia iudicialia vel cerimonialia veteris legis non obligāt
in noua post aduentum christi:nisi quatenus sint per ecclesiam
approbata.vt etiā not.in.c.fi.s̄.de consuetu.ꝛ.vj.distin.in sum
ma.ꝛ ideo videretur ꝙ respectu quote posset consuetudo opera
ri cū operari possit contra legē precepti.vt notat glo.ꝛ ibi dictū
fuit.s̄.de treug.et pace.c.j.hoc tamen ad presens non decerno.

4 ¶ † Item aduerte inquātū hic dicitur qd debet interuenire au
toritas episcopi in transactione dicit Inno.etiam ꝙ requiritur
aliqualis cause cognitio alleg.qd habetur.xij.q.ij.abbatibus.ꝛ.c.
si qua de rebus.ꝛ.c.sequen.dicit etiā ꝙ in alienatione fienda per
ep̄m requiretur autoritas archiep̄i.ꝛ in alienatiōe archiep̄i requi
retur autoritas patriarche vel pape requiretur etiā consensus ca
pituli ꝛ si ep̄s non haberet capitulū in alienatione fienda per eū
deberet requirere consensum sui p̄sbyteri.i.suoꝝ clericoꝝ.xij.q.
ij.c.placuit.dicit etiā ꝙ si abbas vult alienare aliquā rē mona
sterij dz habere ꝯsensum sui conuentus:ꝛ dz interuenire autori
tas ep̄i.xij.q.ij.abbatibus.ꝛ.xvij.q.iiij.in venditionibus. ¶ An

5 aūt † subiectus abbati vel alteri prelato inferiori ep̄o posset alie
nare cū autoritate abbatis vel ipsius prelati. Et dicit Inno.qd
non qꝛ videtur ꝙ istud sit reseruatū episcopis vt habeant prestare
autoritatē in alienatione rerum ecclesiasticarū sue diocesis p̄ id
quod habetur in.d.c.abbatibus.ꝛ.d.c.in venditionibus.qd intelli
ge.nisi essent prelati exempti habētes ecclesias pleno iure subie
ctas.ꝛ sicut habentes quasi iurisdictionē episcopalē:quia tūc ta
les possent interponere autoritatē.vt etiā hic tenuit Inn.ꝛ no.
glo.in cle.j.de reb.eccle.non alie.facit etiam qd notatur.ꝭ.de pri

6 uile.cuz ꝛ plantare.per Io.an.post Hosti. ¶ † Ultimo adde ꝙ
vbi transactio vel cōpositio fit super iure de perdito recuperan
do quod al's de iure cōi competebat ecclesie valet compositio ēt
sine superioris autoritate.vt in.c.j.de pac.in.vj.ꝛ idem quando
fit compositio cū mendicantibus per rectores ecclesiarū.vt in.c.
fi.de pac in.vj.ꝛ etiam adde ꝙ ex pacto partium non potest da
ri titulus in beneficio nisi forte altera partium haberet potesta
tem conferendi:vt si esset questio cum capitulo ad qd spectaret
collatio prebendarum.facit qd no.Inno.ꝭ.in.c.decetero.ꝛ.s̄.de
renuntia.c.cum inter.

1 ☞ Transactio facta a prelato habente generale mandatum a
capitulo valet licet capitulum dissentiat.

2 Transigere non potest abbas vel prior super iure ad ecclesiam
suam spectante sine consensu capituli.

3 Agere an possit prelatus de rebus ecclesie sue sine consensu ca
pituli.

4 Transigere potest tutor sine cōsensu pupilli cum autoritate tn̄
superioris si de alienatione rei pupilli agatur.

5 Curator datus hereditati iacenti non potest alienare nec rez in
iudicium deducere.

6 Mandatum generale habens cum clausula de rato an possit
transigere.

Contingit. Si capitulū consenserit trans
actioni quam fecit p̄latus no
mine ecclesie vlterius dissentire non poterit.h.d. Et
est cōmunis diuisio.scda ibi:vnde. ¶ In text.ibi ac si
non consenserit:nam tacite consensisse videtur ex quo capitulum
passum est illam obseruari ꝺm vnū intellectū lz etiam alius intel

1 lectus tangatur in gl. ¶ † Not.ꝙ transactio facta a p̄lato hebēte
generale mandatū a capitulo videtur validari contra defectū con
sensus capituli:si capitulū cū habuit illius notitiā non contra
dixit:facit qd habetur.s̄.de offi.deleg.cū olim abbas. Et p̄cipue
qn̄ patiente capitulo aliquo tp̄e est seruata:ꝛ hoc ideo contingit
quia tacite videtur ratificari. Uel quia presumitur consensum ca
pituli intercessisse.ꝭ.de his que fi.a prela.ea noscitur.facit qd ha

2 betur eo.titu.c.ij.ꝛ.iij. ¶ Itē no. † ꝙ abbas vel prior ꝛ idē vide
tur de alio prelato non videtur posse transigere de iure spectāte
ad suam ecclesiā sine consensu capituli. ¶ Et no.ꝙ istud vr̄ p̄
cedere etiā si habuerit mandatum ad agendū ab ipso capitulo:
quia non videtur per hoc transigere sine consensu capituli de quo

3 tangetur cū glo. ¶ † In glos.j.ibi potest tn̄ exercere actiones:et
sic videtur velle glo.ꝙ prelatus possit transigere sine speciali man
dato ipsius capituli:sed de hoc an p̄latus possit agere sine cōsen
su capituli no.s̄.de rescrip.edoceri.qd potest occasione rerū spe
ctantium ad suā administrationē si sit diuisa. Si vero non sit di
uisa non potest agere sine mandato capituli seu sine eius cōsen
su:sufficit tn̄ mandatū generale quo ad hoc vt possit agere in iu
dicio.vt etiā voluit sentire glo.sed non potest transigere sine spe
ciali mandato vel nisi habeat generale mandatū cum libera.ff.
de procu.l.procurator cui libera.l.mandato generali.ꝛ.ꝭ.de p̄
cur.qui ad agenduz.lib.vj. ¶ Et si dicas nonne prelatus videtur

habere generale mādatum cum libera. ff. de pcu. l. pcurator cui libera. ꝛ l. mandato gñali. ꝛ. s. de elec. cū vobis olim. dicit Hoff. qđ nō est verum imo hꝫ solum gñalē potestatē sed nō liberam. ideo nō potest transire cum per trāsactionem fiat alienatio. facit quod habetur in. l. fi. C. de litigiosis. ꝛ ẜm Host. hꝫ liberam dum bene administrat nō quādo male vel qñ ecclesiā spoliat sicut dicimus in tutore in. l. qui fundum. §. si inter. ff. pro empto. ꝛ. l. interdum. §. qui tutelā. ff. de fur. ꝛ facit qđ no. xvj. q. j. in canonibus. ꝛ

4 j. de accu. c. qualiter. el. ij. in glo. iij. ibi. ꝛ† lꝫ tutor possit transigere sine consensu pupilli vt. l. pses. C. de transac. illud est qꝛ pupillus nō hꝫ discretionem seu integrū intellectū. Secus in capitulo respectu prelati tñ sicut tutor nō potest transigere sine autoritate superioris qñ ageretur de alienatione rei pupilli vt legitur in l. j. C. si aduer. transac. ita etiā si per transactionē alienetur res ecclesie vltra consensum capituli requiritur autoritas superioris p ea que habentur in simili in. d. l. j. ꝛ. ij. secus videretur si non fiat alienatio rei ecclesie: sed forte certa quantitas dari deberet: quia tunc videtur ꝙ nō requiraẗ autoritas superioris per ea que habētur in simili in. d. l. j. ꝛ ij. ꝛ. d. l. preses. ꝛ eadē ratione: nec in prelato requireẗ autoritas superioris. sed sufficit ꝯsensus capituli. An autē vacāte ecclesia posset capitulū transigere. dicit Hoff. qđ nō pea que habētur. j. ne sede vacante. c. vlti. ꝛ. xij. q. ij. c. si qua de rebus. ꝛ de re. eccle. nō alie. c. j. in. vj. ¶ In ea. glo. ibi ait pretor. sol.

5 ꝙ ibi loquiẗ in curatore† dato hereditati iacenti ad custodiendū illam: ideo nō pōt alienare nec rem in iudicium deducere. Secus in tutore ꝛ prelato qui lꝫ nō pōt alienare potest rem in iudicium

6 deducere vt pꝫ ex supradictis. ¶† In ea. gl. in fi. ꝛ sic videẗ concludere glo. ꝙ lꝫ quis habeat mandatū generale cuꝫ clausula de rato: quia cōstitutus ꝓmittat se ratū habere ꝗcquid fecerit procurator quod nō p hoc poterit transigere: ꝛ sic non intelligeẗ habere mandatū generale cū libera: ꝛ idē voluit glo. in. c. cū dilectus de relig. do. lꝫ aliqui aliter dixerint vt tangit glo. in. d. c. cum dilectus. de relig. do. Bar. in hoc vr̄ sibi contrarius. nam Barto. in. l. procurator. concludit qđ videẗ datum mandatuꝫ generale cū libera alle. qđ habetur in. l. creditor. §. Lucius. ff. man. ibi tñ nō loquitur contrarium ipse de clausula ratihabitionis tenuit in. l. j. ff. de offic. pcu. cef. ꝛ idē tenuit Cy. in. l. si procurator. C. de pcu. Idē videẗ velle glo. in. l. si procurator absentē. ff. de procura. vbi diciẗ qđ clausula ratihabitionis videẗ ex abundāti inseri: ꝛ ideo non hꝫ inducere liberā potestatē: facit quod habeẗ in. l. qui mutuam. §. non ideo. ff. manda. ꝛ ista pars verior vr̄ quia cōiter ex vsu cōi dicta clausula apponitur: ꝛ sic semp videretur data libera potestas: ꝛ per ꝯñs posset transigere qđ videẗ verū nec etiam de mente cōstituentis. ¶ Et no. ꝙ intelligendo ꝙ abbas hic habuerit mandatū ad transigendum tunc transactio valuisset. Et ideo dum litera dicit si fuerit aliquot annis ꝛc. dꝫ suppleri maxie quia idem ꝛ si nullo tēpore fuisset adhuc seruata. Et ideo dicit ꝙ si lapsum est quadrienniū nō posset ecclesia venire ꝯtra transactionē ratione lesionis vt tangit glo. seq. possemus tñ intelligere vt tetigi in notabilibus qđ abbas non habuit mandatū ad transigendū: ꝛ sic transactio nō erat efficax tñ sumpsit effectum ex tacito consensu capituli qđ postꝙ sciuit nō contradixit: nam videẗ ratificare tacite. Et precipue si erat clausula ratihabitio in procuratorio. Et maxime si aliquod ānis fuit seruata. Et sic patet ex predictis duplicem intellectum in decretali ꝛ quilibet in se bonus. Et ad predicta facit quod habetur in. c. cum olim abbas de officio delegati.

¶ Per trāsactionē. Eadeꝫ sunt verba ꝛ sensus in summario. d. abb. sup ẜ. c. facto nec ꝗcquaꝫ ab hoc dissentit.

1 ☞ Transactio super lite mota respectu tituli beneficij non valet ꝛ videtur continere speciem simonie.

Constitutus Super ecclesiastico bñficio transigi non potest. h. d. Primo ponit partis querelam: scđo dat iudicē. secūda ibi: qꝛ agiẗ. ¶ In tex. ibi infra doc. ꝛ fine debito ter-

1 minetis. ¶† No. qđ nō valet transactio sup lit. mota respectu tituli beneficij de quo etiā tactum fuit. s. e. c. ij. ¶ Ite not. qđ talis transactio super beneficio ecclesiastico vr̄ continere spēm simonie de quo. s. tit. j. c. cū pridem. ¶ Itē no. qđ a trāsactiōe existente nulla remaneat lis in primis terminis. ¶ In glo. j. in fi. solu. qđ ibi principale nō erat oīno nullū qꝛ nō continebat illicitum nisi respectu recipientis: ꝛ ideo cū per iuramentū quis principaliter deo obligeẗ: ideo valet ibi accessorium iuramēti sed hic principaliter oīno in se erat turpe: ꝛ ideo nō valet etiam iuramentuꝫ. ¶ In glo. fi. j. quare nō deponiẗ supple cū simoniaci deponi debeant ab officio ꝛ beneficio. j. q. j. reperiuntur. ꝛ. c. erga simoniacos. ꝛ no. s. ti. j. cum clerici. in glo. fin. ¶ In ea. gl. ibi siue fidem suā supple qđ nō videẗ debere fieri quia talis nō videtur audiendus contra suum iuramētum vel fidem per eū prestitū. j. de iureiur. cū contingat. ꝛ. c. querelā. imo videẗ priuandus beneficio vt in. d. c. querelā. ¶ In ea. glo. in. §. porro. ꝛ. j. de iureiur. in. c. in pari. lib. vj. ¶ In ead. glo. ibi iure poli. i. de iure diuino dispensatiue. ¶ In ea. gl. in fi. Inn. vero hic dicit ꝙ causā prestitit dispensationē: qꝛ hic non constabat de vera simonia lꝫ transactio haberet spēm simonie: nā possibile est ꝙ transactio fuerit licita si forte aliquid fuit datū per habentē ius alteri ad redimendaꝫ vexationem. j. de simo. dilectus. ꝛ facit qđ dictū fuit. s. ti. j. cum pridē. Sed qꝛ non cōstabat pape an habuisset ius vel non: talis dans non poterat dici constare de vera simonia ꝗꝙ transactio habebat speciē simonie vt hic dicit quā pōderat Inn. nam nō dixit ꝙ vera esset simoniaca: sed ꝙ haberet speciem simonie: ideo voluit audiri causam nō obsta. transactio. ꝛ si dicas quare reuocat transactionem ex quo nō constat de vera simonia dic quod ideo quia nedū ab eo quod est malū: sed etiam ab eo quod habet speciem mali est abstinendum. j. de vita ꝛ honesta. cleri. ꝛ ideo cum in dubio habet speciē simo. illam reuocauit. Et ad materiam gl. facit quod habetur in. c. dilecti. j. de exceptio. ꝛ quod not. j. eod. in. c. super eo.

1 ☞ Delegatus appellatur iudex extraordinarius.
2 Transactio non valet in spiritualibus valet tamē cōpositio.
3 Iudex an debeat citari vt defendat processum suum.
4 Citari qui debeant quando aliquis petit beneficium.
5 Transigere an possit prelatus cum consensu capituli sine autoritate episcopi.
6 Cedere liti an possit prelatus cui data est potestas trāsigendi.

Decetero. Per transactionē[a] factam sine licentia epi potest ꝓlatus sed nō ecclesia effici censualis. h. d. Primo thema ex qua eliciẗ questio. scđo solutio. scđa ibi: si compositio. ¶ In tex. ibi ius aliqđ hoc est certā quantitatem pecunie vel bladi nō autē intelligas ꝙ per modū quote debuerit aliqd habere puta tertiā vel quartā redditum beneficij: quia istud esset scindere beneficium qđ est a iure reprobatum. j. de prebē. maioribus. Sed primuꝫ qñꝗ permittiẗ: vt pꝫ ex his que habētur. j. de prebē. nisi eēt ꝛ tāgitur in gloss. ij. ¶ In text. ibi absꝗ epali autoritate litera ista in eo qđ sequiẗ vr̄ aliqualiter fuisse inepta: ideo dixit Hosti. qđ planior fuisset si dixisset absꝗ autoritate epi qui preest ecclesie: verū dicit tñ qđ prout habeẗ in litera cui preest ecclesie potest intelligi. s. ipse eps ẜ Host. ꝛ tunc deberet suppleri dū dicit episcopali autoritate. s. ipsi ecclesie qđ est. j. cui preest. s. ipse eps. Sed gl. fi. in fi. ꝛ Inn. intelligeret cui preest. s. ipse impetrator. ꝛ tūc oportet exponi cui. i. qui nam erit sensus ꝙ tūc census erit solutus seu soluendus ab eo. s. impetrante qui pest ecclesie de qua agebatur nā nō est verisimileꝙ si obtinuerit ecclesiā etiā sibi debeat solui census qđ videretur innui si illa dictio cui staret proprie: posset etiā intelligi ẜm Hosti. cui pest. s. ipse qui composuit: ꝛ sic posset etiā tunc litera stare ꝓprie ꝛ exponit solutus. i. soluendus quali-

1 ter compositio in se pōt esse bona. ¶† Not. j. ꝙ iudex delegatus appellatur extraordinarius. facit qđ habeẗ. j. de proba. quoniā contra falsam. ꝛ in. c. j. de rescrip. in. vj. ꝛ ꝓcedit hoc respectiue ad

2 ordinarium: quia delegatus non est ordinarius. ¶† Item not. quod licet transactio non valeat in spiritualibus tñ cōpositio vr̄ posse valere de quo tāgit hic glo. ꝛ no. j. eo. c. super eo. vbi tangitur qñ dicaẗ esse compositio ꝛ qñ transactio. Et no. ẜm intellectum glo. hic posite ꝙ valet compositio facta autoritate superioris: ꝛ superior etiā diciẗ delegatus corā quo questio vertiẗ etiam dato ꝙ interueniat autoritas epi: tñ per talē cōpositionem factaꝫ autoritate delegati non constituetur ecclesia censualis: ꝛ sic non obligatur successor nisi intercesserit autoritas epi: requiritur etiaꝫ consensus conuentus seu capituli ipsius ecclesie vltra consensum prelati si ecclesia habeat conuentum ꝛ ita potest colligi hic ẜm vnū intellectū quē etiā tāgit Host. dum litera dicit absꝗ episcopi autoritate suppleaẗ ꝛ absꝗ consensu ecclesie qđ est. j. hoc est ipsorū de conuentu seu capitulo ecclesie cui preest. s. prelatus componēs. Si autē nō habet couētum vel capitulum sufficit cōsensus rectoris cū autoritate epi: facit ꝙ no. glo. in. c. potuit. j. de loca. ¶ In. glo. ij. ibi factū fuit intellige ꝙ partes se cōpromiserunt in ipsum iudicē vt amicabiliter finiret litem inter eos ꝛ ipse postea adiudicauit beneficiū ius habenti ꝛ pro bono pacis ordinauit aliquid dari alteri parti sub noīe certe quantitatis ꝛ non sub nomine quote vt dixi in notabilibus. nec ob. c. maioribus. j. de preben. ¶ In ead. gloss. ibi alias simoniaca esset supple si interptes fuisset facta. s. tit. j. c. pridem. ¶ In ea. glo. ibi psonalis. erit: ꝛ sic non sufficit autoritas delegati vt sit realis qđ intellige verum nisi ad hoc haberet speciale mandatum a papa vel nisi p papam confirmareẗ. j. eo. veniens. ꝛ sic maiorem potestatem habet in hoc eps ꝙ delegatus ꝛ potest etiā esse ratio: qꝛ delegatus hꝫ temporalem iurisdictionē ordinarius ꝑpetuā. ¶ Item ordinaria iurisdictio est fauorabilior. vt p gl. in. c. j. de rescript. in. vj. Nec ob. ꝓdictis qđ habeẗ. j. de prebē. in. c. nisi. in gl. vlt. qꝛ dꝫ intelligi ꝙ erit realis qñ iteruenerit autoritas epi p istū tex. ¶ In ea. glo. ibi vel dic. ꝛ sic pꝫ ex glo. ꝙ duplex pōt esse intellectus in

decre. vnus ꝙ petebatur ecclesia in titulū ⁊ sic loquit̃ qđ dicit gl. in ver. ⁊ pōt intelligi. Secundus qñ petitur rōne ꝓprietatis: vt q2 prelat⁹ dicit aliquā ecclesiā subiectā sue eclesie: ⁊ isto casu procedit qđ tangit hic glo. in isto ver. vel dic nā tunc valet trāsactio dūmodo det̃ spirituale ꝓ spūali vt dictū fuit. s. eo. c. ij. ⁊ no. s. e. c. super eo posset etiā intelligi fm Innoc. qñ quis petit canonicari seu recipi in canonicū in ecclesia: q2 tunc pōt fieri compositio cōsentientibus illis ad quos spectat electio: facit qđ no. Inno. s. c. ij. qđ intellige dūmodo fiat absq3 vitio simonie. ℂ In ea. glo. in fi. ⁊ sic etiā exponebat Inn. vt dixi sup litera tñ videt̃ ꝙ tunc debeat exponi cui. i. qui⁹ ⁊ debebat intelligi solut⁹. s. ab eo qui preest
3 ecclesie de quo dic vt dixi in tex. ℂ † Extra glo. tangit Inn. an
a debeat citari iudex [a] vt defendat suum ꝓcessum: ⁊ cōcludit ꝙ nō est necesse qđ citet̃ l3 possit cōparere ad ipsum defendendū si vellet: de quo etiā tangit. j. de ꝓcur. in nostra. ⁊ tangit. j. de proba. cū spāli circa fi. hoc tñ qđ iudex non sit necessario citandus videtur intelligendum qñ ad instantiā partis ꝓcessit. Secus si ex offi
4 cio. j. de sen. ex cō. venerabilibus. in. vj. ℂ † Tangit scđo qđ si aliquis beneficiū petit q sint citandi ⁊ dicit ꝙ si qs petat electionē suā cōfirmari vel suā presentationē admitti debebūt vocari electores seu illi ad quos spectat electio seu presentatio. Si aūt aliqs vellet se opponere post presentationes nō sunt tūc vocādi electores vel presentatores si confirmat⁹ forte petat possessionē beneficij quia nō d3 impediri adeptio possessionis ex quo est ꝯfirmatus j. de appel. c. ij. nisi opponatur crimē cū infamia. j. de accu. accedens: vel nisi sit facta cōfirmatio vel institutio absentibus ⁊ nō vocatis illis q se volunt opponere vel sine cause cognitione arg. qđ no. s. de elec. cū dilecti. ⁊. j. de causa pos. ⁊. j. de causa. accedens ℂ Si aūt qs peteret prebēdā a capitulo deberet agere ꝯtra ipsu3 ⁊ similiter si tertius possideret ille esse vocandus. j. de preben. l3 eps. in. vj. An aūt si confirmatio fiat nō vocatis vocādis. an valeat Inno. hic refert opi. de qbus etiā tangit in. d. c. cum dilecti. Sed tene qđ nō valet ꝑ id qđ hr̃ in. c. fi. de elec. in. vj. ⁊ si ꝯtingat appellari seruari d3 qđ habet̃. j. c. j. de elec. eo. lib. tangit etiā quo iure agendū sit ad beneficiū: ⁊ concludit ꝙ ante confirmatione3 agit̃ iudicis officio: facit qđ not. s. de renun. veniens. q2 nō pōt agi negatoria vel cōfessoria ꝯtra turbantes dicto casu: quia nō h3 adhuc ius in re: ⁊ sic vr̃ velle ꝙ vbi h3 ius in re ꝑ cōfirmationem vel collationē aut institutionē: tunc bene poterit agere confessoria vel negatoria de quo. j. de iudi. examinata. ⁊ de verb. sig. abbate. ⁊ ꝑ Jo. an. post compost. in decre. capitulū. ⁊ in. c. mādatum. s. de rescrip. Dixit etiā hic Inn. qđ pōt quis petere electionem suam pronuntiari canonicā: licet nō petat ipsam cōfirmari: ⁊ tunc procedetur prout procedit̃ qñ qs petit se legitime ꝓnūtiari. j. qui fi. sint legi. c. causam q̃ ⁊. hoc casu confirmatio reseruaretur illa ad quē pertinet. alle. qđ hr̃. s. de offi. dele. sup eo. ⁊ de elec. cum in veteri. ℂ Sed circa hoc potes addere qđ no. Inn. ⁊ Jo. an. in. c. cum bertoldus. j. de re iudi. ⁊ dicit etiā Inn. ꝙ etiā post adeptionē possessionis pōt petere patroni vel electores quod remoueatnr qui ab eis presentatus vel electus non fuit. ꝑ ea que ha
5 bentur in. d. c. cū bertoldus. ℂ † Ulterius tractant hic aliqui an prelatus possit transigere cū consensu capituli sine autoritate epi ⁊ videt̃ ꝙ sic ꝑ. c. j. ⁊ fi. de pactis. in. vj. ⁊. s. e. contingit. ⁊ quia vr̃ permissum propter dubium lit. euentū arg. l. qđ habetur. ff. de peculio. ⁊. C. eo. l. preses. Potes dicere ꝙ si trāsactio fiat sup re que nō pōt alienari sine autoritate episcopi nō poterit etiā fieri transactio per id qđ no. in simili. in. j. ⁊. ij. C. si aduer. transact. ⁊ dixi in c. contingit. s. eo. ⁊ ꝑ hoc q2 alias daret̃ materia fingendi lites ar. l. cum hi. Non ob. etiā. c. fi. j. de pac. in. vj. q2 agit̃ de iure antiquo recuperando. Non ob. etiā. c. fi. j. de re. ꝑmu. quia loquit̃ in mendicantibus qđ dictū fuit in. c. ij. s. eo. Non etiā. c. cū contingit q2
6 d3 intelligi fm predicta vt ibi etiā dictū fuit. ℂ † Ultimo dubitatur si data est potestas transigendi prelato: an poterit cedere liti potes concludere ꝙ si cessio fit causa transactionis ex casu in quo transactio fit licita tunc poterit fieri cessio. Secus si vellet sponte renuntiare seu cedere liti gratis q2 illud esset donare ⁊ donatio non videtur permissa nisi specialiter permittat̃. l. nā ⁊ necesse. ff. de pac. ⁊. l. si filiusfa. ff. de dolo ⁊ predicta intellige vera nisi forte renuntiatio fieret cognoscendo bonā fidem quia cognosceret se non habere ius: ⁊ ideo propter hoc renuntiaret liti. ar. l. quoties. §. sicut. C. de admi. tuto.

1 Transactionis beneficij mediator nō pōt illud impetrare.
2 Aduocatus non potest esse testis in causa in qua est aduocatus ⁊ quid de his que gesta sunt in iudicio in quo fuit aduocatus.
3 Aduocatus non potest esse testis vt viua voce testificet̃ ꝓ clientulo potest tamen esse testis descriptus in instrumento confecto inter clientulum ⁊ alium. ⁊. nume. 13.
4 Mediator potest esse testis in actu in quo fuit mediator siue ꝓxeneta.
5 Non clericus non potest beneficium ecclesiasticum impetrare. numero. 12. ⁊. 16.
6 Impetratio beneficij tanq̃ vacantis videtur surreptitia si per transactionem tenetur.
7 Ignorantiam pretendere non potest quis in his in quibus fuit descriptus testis.
8 Autoritatem voluntarie prestans in contractu inter alios inito super re in qua pretendit habere ius videtur illi iuri renuntiare.
9 Testis patiens se ascribi in instrumento super re in qua habebat ius videtur illi iuri renuntiare.
10 Confiteri videtur is qui non negat illud quod sibi proponitur.
11 Renuntiare velle iuri suo in dubio non videtur qđ qs ignorat.
14 Excōicatus repellitur ab actu testificandi: non tñ inualidat̃ instrumentum in quo tanq̃ testis fuit descriptus.
15 Procurator notarius an possit in causa in qua est procurator producere instrumentum quod manu sua confecerat anteq̃ eēt procurator.

P Ex literis. † Si beneficiū [b] qđ ꝑ transactione3 habet̃ renuntiet̃ ⁊ vt vacās
1 impetraret̃ ab eo qui fuit transactionis mediator nō
b valet impetratio. h. d. s3 lecturā quā sequit̃ Jo. and. sed fm lectu. quā sequitur Host. vt voluit tangere glo. j. vbi dixi vt vocans deberet dici vt debitū. Posset etiā fm lecturā Hosti. sic summari ius ad beneficiū competens ꝑdit̃ per aduocatione3 inter alios de ipso beneficio litigantes scienter prestitā, ⁊ ꝑ transactionem inter alios factam eo qui ius h3 transactionis scienter autorāte ⁊ scienter illā instigante. h. d. prima pars narrat factū. scđa diffinit. secunda ibi: an aūt ⁊ legitur decre. duobus modis: vno mō ꝙ hic ille qui impetrauit ante compositionē factā pretendebat ius in beneficio sup quo facta est cōpositio ⁊ postea impetrauit literas contentiosas tacens se clericum ⁊ tacens etiam transactionē seu compositionē. Alio modo legitur ꝙ ante impetrationē nullū ius habebat ⁊ istum scđm sequit̃ Jo. an. quia primus non videt̃ posse procedere ex eo quia cū esset laicus nō potuit habere ius in beneficio vt voluit litera hec in fi. ⁊. s. de elec.
2 sacrosancta. ⁊. c. massana. ℂ † No. ꝙ l3 aduocatus non possit eē testis in causa in qua est aduocatus per id qđ legitur ⁊ not. in. l. fi. ff. de testi. ⁊ in. c. romana. de test. in. vj. potest tñ describi vt testis in instrumento compositionis facte sup lite in qua est aduocatus: ⁊ idē dicit hic. d. Ant. vt vc3 possit describi testis in actis que gerunt̃ per clientulū in iudicio qđ est no. litera tñ hoc vltimum nō bene ꝓbat. Et per ꝑdicta videret̃ ꝙ aduocatus de his que gesta sunt in iudicio in quo fuit aduocatus possit in alio iudicio testificari qđ an procedat recurrendū est ad ea que habent̃ in. d. c. romana. de testi. in. vj. ⁊. j. de testi. cū a nobis. ⁊ Bar. de iu
3 re fis. l. deferre. §. idē decreuerunt. ℂ † Item no. ꝙ l3 aduocatus non possit esse testis vt viua voce testificetur pro clientulo: tamen pōt esse testis descriptus in instrumento cōfecto inter clientulum ⁊ aliū ⁊ ad adminiculandū ⁊ solennizandū fidē instrumē ti. Et ex hoc no. ꝙ hic testis repellitur a testificando ꝓpter suspicionē non tñ videt̃ repelli ad annullandū instrumentū si in illo
4 describat̃ ipsum fuisse presentē qđ est notandū. ℂ † Item. no ꝙ mediator potest describi testis in cōtractu in quo fuit mediator seu proxeneta vt hic videt̃ probari: et sic facit ꝙ l3 mediator vel ꝓxeneta non posset testificari viua voce in causa in qua fuit mediator nisi fm no. in. c. j. de testi. in. vj. ⁊ in. §. qm̄. in auf. de testi. colla. vij. ⁊. j. de testi. cog. c. dilectus. tñ potest describi vt testis ad solennizandū ad iuuandū scripturam instrumenti: facit qđ legitur in. l. j. C. de testa. ℂ Itē. not. ꝙ ista officia non vident̃ repugnantia pro eodē instanti quis principalis autor contractus intellige ab alio gesto: ⁊ testis in eodē contractu: ⁊ sic facit ꝙ si ꝑ statutū testamentū d3 fieri in ꝑsentia ꝑsbyteri ꝙ poterit etiam
5 descrbi in testamento vt testis. ℂ † Itē no. ꝙ ille q non est clericus non pōt beneficiū ecclesiasticū īpetrare: ⁊ sic litere ab eo impetrate sunt nulle. Ad idē etiā qđ hr̃. s. de rescri. cū adeo. ⁊ facit
6 qđ dicet̃ in gl. fi. ℂ Itē no. ꝙ † impetratio beneficij tāq̃ vacātis si per transactionē tenet̃ vr̃ surreptitia. Sed certe hoc est verū si ille qui fuit autor transactionis īpetrauit. Secus si tertius q2 si transactio est nulla nō tenet̃ in impetratione de illa facere mentionē per id qđ legitur ⁊ no. j. de conces. ꝑben. cū nostris. ꝑ glo. ⁊ de rescrip. ex tenore. ℂ Et ex ꝑdictis no. casum. in quo taciturnitas pignoris possessionis intolerate vitiat literas. l3 regulariter
7 non h3 vitiare fm no. d. c. cū nostris. ℂ † Item no. ꝙ quis non potest pretendere ignorātiā eo2 in quibus est descriptus testis ⁊ fuit autor. ℂ Itē no. ꝙ in ponderanda qualitate ꝑsone attenditur eps dare. facit qđ hr̃ de rescriptis. si eo tpe. in. vj. ℂ Item no. fm intellectū Hosti. per aduocationē scienter prestitam sup rei in qua quis pretenditius habere ꝑdit ius qđ h3 in ipsa re illa alteri adiudicata: facit qđ habetur in. l. vltima. ff. de inoffi. testa.
8 ℂ † Itē potes notare ꝙ propter officiū prestatiōis autoritatis

a ℂ Citari iudex. an iudex debeat citari vt defēdat suū ꝓcessu3. nota.

b ℂ Si bñficū. Sup hoc solet queri: vbi aliquid agit̃ vel disponit̃ de re tua te pñte nū qđ tibi ꝑiudicet: distingue hic fm. d. hē. boych i pri. c.

voluntarie super contractu inter alios inito sup re in qua autori-tatem prestans pretendit ius habere videtur suo iuri renuntiari.
9 facit qd tangit hic in glo.j. ¶ † Item potes notare quod vbi ali quis patitur se ascribi in testem in instrumento inter alios con-fecto su per re in qua habebat ius aliqd videtur iuri suo renunti-are quod dicit do. Ant. procedere quādo talis descriptio iuncta est cū autorizatione quā fecit iste testis descriptus in actu in in-strumento. ¶ An aūt al's sola descriptio in testem vel solum esse testē in actu qui celebratur inter alios habet preiudicari ipsi te-sti in iure tangitur hic in glo.ij. ⁊ in.l.caius.ff.de pigno.act. ⁊ per
10 Bart.in.l.que dotis.ff.sol.mat. ¶ † Ultimo potes notare ꝙ nō negans aliquis qd dicitur ipsum fecisse videtur confiteri se illud fecisse: facit qd habetur.s̄.in.c.j.de postu.prelat. ⁊ de ordi.cogni.
11 in.c.cum dilectus. quod tene menti quia notandum. ¶ † In gl. prima ibi secus si ignoranter. facit quod habet̄ in.l.mater.C.de inoffic.testamen. ⁊ in legitimam.ff.de pet.here.in quibus patet ꝙ in dubio quis non videtur renuntiare velle iuri qd quis igno-rat se habere. Secus quando sciuisset quia tunc prestando offi-cium aduocationis super re in qua scit se ius habere videtur iu-ri suo velle renuntiare vt dixit glo. Nec ob. quod dixit gloss.in.c. inter dilectos.§.porro.j̄.de fi.instru. ⁊ de re iudi. suborta. vbi nō videtur etiaʒ scienti fieri preiudiciū quia illud verū qn̄ aliquis im pendit officium necessarium vt qz est iudex in causa: nam munus ⁊ officiū iudicandi est necessarium.l.munerū.§.iudicādi.ff.de mu ne. ⁊ ho. ⁊.s̄.de offi.dele.pastoralis.in prin.ideo tunc nō preiudi-catur etiā scienti: ⁊ sic loquuntur contraria de cautela tū esset qd quis tunc protestaretur de iure suo qd intelligit illud sibi saluum esse. Sed hic loquitur qn̄ quis impendit officiū voluntarium vt est officium aduocatiōis vel procu.ideo tunc scienter illud pre-stās preiudicat sibi ꝑ istum tex. ⁊ per.l.vlti.ff.de inoffi.test. ¶ Et nota ꝙ gl. ista voluit vnum intellectū in decret. vcʒ ꝙ loquatur quādo impetratio fuit facta sup iure antiquo qd pretēdebat im-petrans se habere in ecclesia ⁊ super hoc literas contentiosas ad delegatos impetrauerat nō autē sup titulo beneficij cōsequen dor: istum intellectū etiam sensit gl. sequens ⁊ etiam glo.penul. Sed fm istum intellectum repellitur iste impetrans ꝑpter plu-ra que sibi opponebātur: primo ex eo qd fuerat aduocatus ⁊ pre stiterat patrociniū in causa pro illo qui nunc possidebat benefici um ⁊ sic perdebat iura sua: quia videbatur tacite illis renunti-asse. ¶ Item secundo quia fuerat passus se describi in testem in transactione. ¶ Item ⁊ tertio quia fuerat autor transact. ⁊ sic ꝑ
12 predicta videbat̄ ēt ꝙ renuntiasset iuri suo. ¶ † Itē etiā qz mē-tiendo dixit se clericū cum nō esset: ⁊ sic non poterat ius in eccle-sia pretēderet de iure. ⁊ ideo cū predicta negaret iste impetrās pa pa imponit sibi silētium. ¶ Sed forte qz vt hic tangit Jo.an.lʒ Host. videat̄ sequi hanc lec.tū nō videtur bona quia ex quo erat laicus tpe inite transactionis non poterat habere aliquod ius in ecclesia.s̄.de elec.c.sacrosancta. ⁊.c.massana. ⁊ de rescrip.cū adeo ideo frustra tractaretur an iuri suo videretur renuntiare: ideo a lius fuit intellectus qūo forte voluit sentire glo.fi. ⁊ sequitur Jo. an. ⁊ Inn. ꝙ iste. B. qui impetrauit sup ecclesia obtinenda in ti-tulum quā tenebat. A. vigore transactionis mentiens se clericū in impetratione ⁊ tacito de transactione cuius ipse fuerat autor narrans dictam ecclesiā vacare ⁊ obtinuit literas in qbus man-dabatur vt dictum beneficiū sibi conferretur: vel forte etiam per papam fuit sibi collatū: ⁊ dum peteret dictam ecclesiā seu benefi-cium fuit oppositum qd litere erant surreptitie quia dixerat se cle ricum cum non esset ⁊ quia tacuerat transactionem quam igno-rare nō poterat cum illius fuisset autor ⁊ etiam testis in instru-mento transactionis ⁊ hoc etiam corā papa nō negabat: ⁊ ideo papa sibi imposuit silentium. ¶ Sed huic intellectui obst. quia cum transactio hic facta fuerit super ecclesia ⁊ sic super būficio videtur qd non valuerit in.c.proxi. ⁊ sic eius taciturnitas nō vi-detur vitiare literas per id qd habetur.s̄.de rescrip.ex tenore. ⁊.j̄. de conces.preben.cum nostris. ¶ Sed potest responderi ꝙ trans actio hic fuit primo valida quia fuit amicabilis compositio vt hic tangit glo.iij. ⁊ sic non fuit propria ⁊ stricta transactio: sed la ta que comprehendit omnem cōuentionem per quā a lite recedi-tur: facit qd habetur in.l.j.ff.eo. Uel secundo potest dici qd licet transactio fuerat nulla tamen hoc non poterat allegare ipse im petrans eo: quia hoc allegando allegaret turpitudinem suam quia fuerat autor illius transactionis: ⁊ ideo quo ad eum habe-tur perinde ac si valeret trāsactio. Secus esset si clericus impetra-ret quia bene valeret impetratio etiam nō facta mentione de ta-li transactione: ex quo erat nulla per ea que habentur in.d.c.cum nostris ⁊.c.ex tenore. ¶ Et ex predictis etiaʒ no.casū in quo est necesse facere mentionem etiā de non colorata possessione scilicet quando impetrans fuit autor illius incolorate possessionis vt etiam tetigi in notabilibus: vel posses dicere qd ideo fuit neces se facere mentionem: quia transactio non concludit apertam si-moniam lʒ habeat speciem simonie per ea que habent̄ in.c.pro-xi. ⁊ sic hoc respectu potest dici coloratus possessor. Et licet do. Anto. videatur etiam istā solutionem approbare tamen nō vi-detur esse tuta per text.s̄.c.proxi. qui videtur velle talem transac tionem esse irritam: ⁊ sic inualidā repellitur etiam iste impetrans quia non erat clericus tempore impetrationis per id quod tan-
13 gitur in glossa fina. ¶ † In glossa in scriptis ibi ⁊ non in causa dupliciter potest intelligi hec gloss. vno modo ꝙ non potest esse testis in causa in qua est aduocatus vt sic viua voce testificetur ad cōmodum clientuli: ⁊ fm hoc nō negabit glo quin possit de-scribi testis tempore aduocationis in his que geruntur in causa ⁊ quin possit postea de his testificari in futurū tempore quo non erat aduocatus: ⁊ istū intellectū sequitur hic do. Anto. ⁊ idem di cit tenendū in procuratore de quo in.l.fin.ff.de testi. ⁊ in.c.roma na.de testi.in.vj. in Specu.de teste.ver.itē qd fuit. ¶ Alius pōt esse intellectus glo. ꝙ fuit testis scriptus in instrumento transacti onis ⁊ non in causa supple in scriptis in qua patrocinabatur referendo glo.ad text. ⁊ fm hoc esset hec glo. contra dictum do. Ant. ⁊ contra id qd dixi in precedenti intellectu: ⁊ pro hoc facit quia nō videt̄ ꝙ aduocatus vel ꝑcurator possit esse testis in cau sa in qua fuit ꝑcurator vel aduocatus etiā in alia instantia ⁊ etiā finito officio aduocationis quia videtur repellendus tanquam suspectus ratione affectionis quam presumit̄ habere ad causam per id qd habet̄ in.d.l.fi.ff.de testi. ⁊ in.c.romana. ⁊ hoc qn̄ ꝑdu ceret̄ per illum cuius fuit aduocatus. Secus si produceretur per aduersariū qz tunc bene posset testificari ex quo aduersarius eū producit poterit tū dicere veritatē pro vtraqʒ parte: vt no.gl.in d.c.romana. ⁊ facit qd no.in.d.l.fi. sed inuito aduersario nō po-terit esse testis etiam in alia instantia ⁊ etiā finito officio aduoca tionis vel procurationis quod est planum si ad eum spectaret aliquod ɔmodum vel incōmodū per ea que habent̄ in.l.deferre. §.idem decreuerunt ibi no.per Bart.ff.de iure fisci.cū idē etiam si non ad eum spectet cōmodū vel incōmodū quia sunt suspecti ratione affectionis quā presumit̄ habere ad causam ꝑ ea que ha bentur in.d.c.romana. ⁊ in.d.l.fi. dicit tū Bart. ꝙ de ɔsensu vtri usqʒ partis posset testificari sicut ⁊ proxeneta iuxta not. in aut.de testi.§.penul.colla.vij. ⁊ per glo.in.c.dilectorū.j̄.de testi.cogen. ⁊ plus videt̄ Jo.an.in addi.Spec.in tit.de teste.§.j.ver.sed pone ꝙ administrator. ꝙ vbi ex facto vel omisso non resultat vituperi um vel honor aduocato vel procuratori ꝙ tunc poterit produ-ci in testem etiā ab illo cuius fuit aduocatus vel procurator si ꝑ ducatur in alia instantia in qua non sit procurator vel aduoca-tus quod est notādum. Secus si produceret̄ in instantia in qua esset procurator vel aduocatus: vel etiā si produceretur super fa cto vel omisso ex quo resultaret sibi honor vel vituperium seu in famia vel reprehensio. Et sic ptʒ ex predictis ꝙ primus intelle-ctus quem sequitur do. Anto. nō videtur tutus. Et an etiam ꝑ-ducere possit aliquo casu patebit ex sequentibus Innocen. vero hic dicit ꝙ aduocatus non potest esse testis vt viua voce testifi-cetur pro clientulo sed bene potest tanꝙ solēnizans instrumen-tum inscribi in testem ad adminiculandū ipsum instrumētum: ⁊ hoc si instrumētum nō appareat falsum nec aliter reuocet̄ in du bium de viribus instrumēti alias si esset opus ꝙ propter defectū fidei instrumenti viua voce repeterentur testes dicit quod isto ca su nō crederetur aduocato ꝑ clientulo si vellet ꝑducere ad adiu uandum instrumētum. ¶ Et ex predictis not. ꝙ lʒ quis repellat̄ a testificando viua voce tū non repellit̄ quin possit describi in testem ad adminiculandū instrumentum seu solennizandū. Et dixit.d. Anto. aduertendū ꝙ Inn. videtur hoc intelligere quā-do quis fuit descriptus in instrumento ante suspicionē ⁊ sic an-te aduocationē. Sed certe fm eum tunc non esset illud dubium preterea tex. hic videt̄ loqui quando fuit descriptus tpe aduoca tionis quo casu dicit ꝙ adminiculat instrumentū vt prodest sal tem finita aduocatione. ¶ Et ad predicta allegat qd not. Inn.
14 de excep. pia.lib.vj. vbi pʒ ꝙ † licet excōicatus repellat̄ ab actu testificandi non tū inhabilitatur seu inualiditatur instrumētum in quo tanquā testis fuit descriptus quod est intelligendū quan do erat occulte excōmunicatus ꝑ ea que habentur in.c.decerni-mus.de senten.excō.in.vj. Et facit quod habet̄ in.l.j.C.de testa. ¶ Et ꝑ pdicta infert do. Ant. ꝙ vbi testis nō est omnino habi lis sed potest repelli propter suspicionem ꝙ tunc solennizatur instrumentū si fuerit in eo descriptus: ⁊ adhibeat̄ vbi non ha beat deponere viua voce. Secus si habeat deponere viua voce quia tunc si suspensio esset perpetua vt consanguinitatis per-petue tunc perpetuo repelleretur. Si vero temporalis repelle-
15 retur durante suspicione et non illa finita. ¶ † Et predicta se-cundum eum faciunt ad questionem an procurator notarius possit in causa in qua est procurator producere instrumentū pro clientulo scriptum sua manu quod cōfecerat anteꝙ esset procu-rator: ⁊ an tale instrumentum probabit. nam videtur qd sic per predicta

predicta.⁊ sic etiam tenet Jo.an.in regula cuꝫ quid vna.de reg. iur.in.vj.per predicta etiam videtur ſm eum qḋ licet consanguineus non sit legitimus testis omnino tamen:sed eius fidei detrahatur ratione coniunctionis.vt no.in Spec.de teste.§.j.ver.sed nunquid frater.⁊ Bar.in.l.qui testamento.ff.de testa.tamē si est descriptus in instrumento ad solēnizandum ⁊ adminiculādum instrumentum eius tacita vox faciet fidem.Et ideꝫ videt̄ in proxeneta.⁊ per hoc etiam videtur idem in patre vel matre si describetur testis in instrumēto quod fit pro filio.⁊ sic trāsit do.Ant. ¶ Sed aduerte quia forte dictum suū nō procedit quia ſm hoc sequeretur qḋ si confectum est instrumentum ad vtilitatem filij emancipati in quo solum describeretur pater ⁊ mater quod tale instrumentuꝫ faceret fidem quod non videtur rationabile:q2 sicut viua voce non possent testificari ad remedium filij.l.parentes.C.de testi.ita videtur quod nō credatur eorum voci mortue cum plus debeat credi voci viue ꝙ mortue iuxta ea que no.in.§.j.in auẗ.de fi.instru.§.⁊ cautela.Nec ob.quod habetur in.d.l.j.C.de testa.⁊ in.d.§.pia.quia in cōmuni opinio.reputabatur testis ab illis tempore quo describebatur in instrumento.ideo valet instrumentum ⁊ probabit hic secus. ¶ Item nō ob.iste tex.q2 hic fuit inscriptus testis aduocatus in instrumēto transactionis super quo contractu videtur quod possit testificari:quia nō testificatur super lite:sed super contractu transactionis inito inter partes.⁊ nō presumatur sic habere effectum ad transactionē sicut ad litem saluo nisi fuisset autor ⁊ mediator transactionis:quia tunc non posset testificari viua voce nisi vtraqꝫ parte consentiente sicut neqꝫ proxeneta tunc videtur ꝙ teneat instrumentum.⁊ probet in quo ipse fuit inscriptus cū alio nisi aliter reprobetur instrumentum vt voluit Inno.et per hoc etiam quia per transactionem finitur lis.⁊ consequenter officiū aduocationis. Idem videtur quod non prohibeatur describi testis in tali trāsactione.facit tamen multum pro do.Anto.text.iste inquantum dicit qḋ fuit autor transactionis.⁊ quod fuit descriptus in instrumento.⁊ sic videtur velle qḋ probet.lꝫ tunc non posset testificari viua voce pro ipsa transactione. ¶ Sed posset dici qḋ hic forte alij testes in numero sufficienti erant descripti:preterea hic non disputatur an instrumētum probaret vel nō nec erat etiā necesse qḋ iste impetrans cōfitebat̄ trāsactionē.⁊ sic nō videtur necessario probare tex.iste qḋ probet instrumentum in quo describitur testis qui ſm cōmunem opi.erat inhabilis ⁊ suspectus tempore quo describitur.tñ gl.⁊ Inno.videnẗ hoc velle.⁊ expresse tenet do.Anto.vt.s̄.dixi.⁊ tene diligenter menti predicta:q2 alibi nō reperitur in iure canonico vel ciuili.⁊ pōt multoties de facto cōtingere. ¶ In ea.gl.in fi.do.Anto.hic dicit ꝙ hic nedū fuit descriptus testis:sed etiam fuit autor trāsactionis.ideo preiudicat sibi:sed si solum fuisset testis:tunc dicit ꝙ esset sibi magis dubiuꝫ an si preiudicaret etiam si sciuisset sibi ius cōpetere tamen posset dici quod deberet attendi an ipse solummodo vellet scribi testis pro solēnitate instrumenti an vero animo approbandi que in instrumento continentur:vel posset etiam distingui an actus q geriẗ posset geri eo inuito:q2 tunc imputet sibi quare nō ꝯtradixit per ea que habētur in.l.sepe.ff.de re iudi.⁊ in.c.penulti.j̄.de re iudi.⁊ de materia vide per glo.in.l.caius alleg.in glo.⁊ ꝑ Bartol. in.l.que dotis.ff.solu.matri ¶ In glo.iij.in fi.vel dic ꝙ etiā pōt

15 stare proprie.lꝫ tunc nō valeat vt dixi super gl.j. ¶ † In gl.fi.et sic vult gl.ꝙ nō clericus sit inhabilis ad impetrandū hoc intellige verū ſm Host.nisi forte ex serie inscripti appareat papā ex certa sciētia scribere nō clerico exēplū si mādat ꝓuideri titio cupienti ascribi militie clericali.Nā tūc valet ſm stilū curie.facit qḋ not. s̄.de seruis non ordi.c.eo libentius.⁊ de presumpt.c.fi.⁊ dicit qḋ tunc solet scribi ꝙ ei prouideatur cum fuerit ascriptus.de quo in Spec.de act.⁊ peti.§.supest.ver.sed nunquid scholaris.⁊ in.c.cū adeo.s̄.de rescri.Et ad materiā decre.facit qḋ habeẗ in tex.⁊ gl. ⁊ ꝑ Bar.in.l.q testamēto.ff.de testa.⁊ precipue ad ea q̄ dixi sup gl.ij.idem etiam ad ea que dixi super gl.j.bene facit qḋ no.Bar. in.l.si pater.ff.ad.l.cor.de fal.vbi dicit qḋ lꝫ filiꝰ emācipatus non possit testificare pro patre tñ nō pōt esse notariꝰ ⁊ cōficere instrumētū sup ꝯtractu inito cū patre.⁊ ratio diuersitatis est ſm Bar. ibi:q2 testis adhibeẗ seu ꝓduciẗ ab vna parte tantū sed notariꝰ rogaẗ ab vtraqꝫ parte.⁊ ideo tunc vꝫ qḋ facit.⁊ pro hoc facit qḋ no.ꝑ gl.in.c.pe.in auẗ.de testi.inquantū dicit ꝙ proxeneta: lꝫ nō possit produci ab vna parte tñ de cōsensu vtriusqꝫ partis pōt testificari.Sed certe dictū Bar.videtur intelligendū qñ constat filium esse rogatum ab vtraqꝫ parte de instrumēto ꝑ cōfessionem partiū vel alio modo.Sed vbi hoc nō cōstaret tunc dictum suū esset magis dubiū tamē si velles tenere illud dicere posses qḋ in dubio propter officium publicum ⁊ iuratum presumaẗ pro ipso notario.j̄.de prescrip.ad audientiam.⁊ ideo presumatur in dubio rogatus ab vtraqꝫ parte.⁊ ꝑ hoc videẗ etiā ꝙ si describat aliquos testes in instrumento:similiter in dubio credat illos fuisse presentes.⁊ etiam adhibitos a partibꝰ si hoc attestetur.⁊ ꝓpter hoc videtur ꝙ stari debeat instrumento.lꝫ forte aliqua suspicio esset cōtra testes.⁊ nō simpliciter crederetur eis si viua voce haberent testificare:sed ſm hoc hoc videtur posse sustineri illud ꝙ sensit gl.ij.⁊ qḋ dixi ibi post Inno.⁊ do.Ant.lꝫ nō sit sine aliquali dubitatione ꝓpter ea q̄ ibi dixi.Et ad materiam etiā facit quod no.Bar.in.l.ij.ff.de stipu.seruo.⁊.l.iubemus.§.sane.C.de sacrosan.eccle.in qbꝰ locis tagit: an ille qui est notarius possit scribere testamentum suum vel instrumentū per qḋ instituit aliquē procuratorem vel si sit iudex ⁊ notariꝰ an poterit scribere acta que coram se fiant ꝙ vltimum tangit in.d.§.sane sup quo etiā adde quod not.infra de testi.cum a nobis.⁊ de probatio.quoniam cōtra falsam.

1 ☞ Transactio proprie non cadit super re spirituali.

2 Transactio super re spirituali non inducit expressam simoniam sed speciem simonie.

3 Ius habens in beneficio an possit aliquid dare vt illud retineat ⁊ ne in eo vexetur.

4 Transactio qualiter a cōpositione differat.⁊ nu.6.

5 Transactio interuenire pōt qñ aliqd spirituale petitur ratione proprietatis dūmodo spirituale detur pro spirituali.

7 Transactio non potest aperte fieri super eo qḋ est decisum ꝑ sententiam que transiuit in rem iudicatam.

SUper eo. Super ecclesiastico bñficio non potest transigi lꝫ possit amicabiliter componi.h.d.Et est cōis diuisio consultatio ⁊ responsio.secunda ibi tale. ¶ In tex.ibi promisso sup ple sine quorū altero non potest esse transactio vt tangit glos.ij.

1 ¶ † No.ꝙ transactio ꝓprie sumpto vocabulo nō cadit sup re sa

2 cra vel spūali ⁊ hoc ꝓpter vitiū simonie. ¶ † Not.tñ ꝙ trāsactio sup re spirituali nō videẗ inducere expressam simoniā: sed speciem simonie.facit qḋ dixi.s̄.eo.cōstitutus.nā si deẗ aliqd ad habēte

3 ius † vt possit retinere beneficiū qḋ hꝫ vt nō molesteẗ nō est simonia:sed est redēptio vexationis j̄.de simo.dilectꝰ. ¶ Quid autē si nō haberet qs possessionē lꝫ haberet ius an esset tūc licitū aliqd dare vt haberet possessionē ipsius beneficij conclude quod si nō habebat plenum ius in re.lꝫ habebat ius ad rem non est licituꝫ tūc aliquid dare ꝑ id qḋ legiẗ ⁊ no.j̄.de simo.Mattheus.⁊.s̄.ti. j.cū pridē.Si aūt haberet plenum ius in re:tunc videretur quod esset licitū tñ cōtrariū tenuit gl.in.c.decimas.xvj.q.vij.⁊ idē voluit Innoc.in.d.c.dilectus.vt refert Archi.in.d.c.decimas.licet Hug.tenuit contrariū:vt etiā ibi tangit Archi.⁊ sic nō est licitū

4 aliquid dare vt quis consequatur possessionē bñficij. ¶ † Item no.differentiam inter transactionē ⁊ compositionem: q2 cōpositio fit gratis:sed transactio fit aliquo dato retēto vel promisso. facit qḋ tangit glos.ij. ¶ Et ex predictis etiam potes notare qḋ valet actio gratuita sup spiritualibus qñ nō agiẗ aliqḋ ius q̄ri a paciscēte sed solū vt paciscens repellatur a molestando alium. ¶ In gl.j.ibi:neqꝫ pactio intellige ꝓ qua dari debeat tēporale pro spirituali.vt.j̄.sequiẗ vel intellige glo.de pactione ꝑ quā qs vellet ex pactione ius q̄rere:q2 illa nō est licita cū ecclesiasticū beneficiū ex partiū ꝯuentione nō possit haberi:sed ex canonica institutione:vt probatur in.c.j.de reg.iur.in.vj.⁊ ibi tangit glo.sed pactio seu cōuentio gratuita ꝑ quā qs discedat a molestia bñ videtur licita vt dixi in notabilibus. ¶ In ea.glo.ibi inter partes idest inter ipsas ꝑsonas ecclesiasticas inter quas erat lis sup decimis.⁊ sic ꝓsequitur glo.intellectū primū positum in glo.fin.in.c.

5 statuimus.s̄.eo.ti. ¶ † Et ex his q̄ tāguntur in glo.habes ꝯclusionē ꝙ si aliquid spirituale petitur ratione ꝓprietatis pōt interuenire trāsactio dūmodo spirituale pro spūali deẗ ⁊ nō tēporale pro spūali.Si autē petitur spirituale rōne tituli:vt q2 quis petit beneficium ecclesiasticū in quo dicit se habere titulum:tunc non potest interuenire transactio.facit quod dictū fuit.s̄.titu.j.c.cuꝫ pridem.Sed bene pōt interuenire amicabilis cōpositio vt hic in litera diciẗ. ¶ Sed contra hoc facit q2 nō videtur qḋ etiam amicabilis cōpositio possit interuenire ex eo q2 sine canonica institutione beneficiū ecclesiasticum non possit obtineri.vt.c.j.de regu. iur.in.vj.j̄.de insti.c.iij. ¶ Sed potes respondere qḋ debet intelligi ꝙ admittatur amicabilis cōpositio non vt per illam qs consequatur titulum quem non habet sed quia adinuicē cōponunt vt declaretur quis ius habeat et amicabiliter se componunt vt aliquis iurisperitus habeat videre iura vtriusqꝫ.⁊ hoc declarare ⁊ quod debeant stare declarationi illius.nam talis ꝯpositio erit licita:nec agitur tunc vt alter ab altero querat ius:sed vt cedat liti qui ius non habet.Potest etiam interuenire amicabilis compositio qñ ad preces tenētis beneficium ille qui mouet litem renuntiat liti tanꝙ ius nō habens.⁊ sic discedit a molestia ⁊ plus videtur quod si gratis discedatur ab ipsa molestia ⁊ sine aliquo pacto lꝫ postea ex postfacto ille qui molestabaẗ videns illius liberalitatē aliquid gratis dedit qḋ illud non impugnetur ex quo

ex liberalitate predicta processerũt. ¶ Potest etiã esse amicabilis cõpositio qñ se cõpromittũt in iudicẽ corã quo est questio vt videat quis eorum habeat ius.z litez finiat prout sibi visum fuerit.z hoc casu poterit iudex declarare qd habeat ius z etiaz pro bono pacis ordinare vt aliqd detur alteri parti.j.de preben.nisi.z no.s.eo.c.constitutus. ¶ Ex pacto aũt aliquid dare oĩno est reprobatum vt hic ptz.lz qñ constaret quẽ ius habere in beneficio qd possidet licitum esset aliqd dare pro redimẽda vexatione vt in.c.dilectus.de simo. ¶ † Et ex predictis ptz que sit differẽtia inter transactionẽ z amicabilem cõpositionẽ.nam transactio non fit gratis vt ptz ex tex.z glo.sequẽti.secus in cõpositione. ¶ In glo.ij.ibi non procedit intellige etiã in temporalibus seu sup tẽporalibus.nam super illis valet qñ fit super re dubia z lite certa z non terminata aliquo dato promisso vel retento.licet sup spiritualibus non valeret. ¶ In ea.gl.ibi euidens esset calũnia intellige ex parte actoris.Nam si ex parte rei solũ esset valeret transactio lz ob.exceptio doli.vt no.in.l.sub pretextu.z.l.j.C.de transactio.z.l.in summa.alleg.in glo. ¶ Et ratio diuersitatis põt esse quia agẽs calũniose videtur obripere parti z iudici.ideo in eius odium act⁹ fit nullus.facit.j.de re iudi.olim z.ff.de.fal.l.si quis obrepserit:sed reus non proprie dicit obripere iudici:qz nõ agit sed se defendit.facit qd no.Bal.in.d.l.sub ptextu.z ista est cõis opi.glo.Jac.but.quem sequitur Bart.in.d.l.in summa.limitat primũ dictũ vcz qñ calũnia est ex parte actoris qd intelligit quãdo calũnia interuenit ab ipso initio in calũniose litigando.z sic ipsa lite instituenda qd est preambulum ipsius transactionis.nã tunc transactio erit nulla.Secus si ab ipso initio lit.non fuit calũnia.lz postea reus calũniose inducatur per actorẽ ad trãsigendum:qz tunc trãsactio valebit:sed ob.exceptio doli.l.dolo.C.de inuti.stipu.Et predicta dicit Bar.procedere qñ trãsactio interponitur super contractu stricti iuris.Si autẽ interponitur super contractu bonefidei tunc dolus causam dans transactioni siue ex parte actoris siue rei facit transactionem esse nullaz p id quod legitur z no.d.l.de tutela.C.de resti.in integ. ¶ Nam sicut dolus dans causam cõtractui bonefidei annullat ipsum ipso iure.vt legitur z no.in.l.eleganter.ff.de do.lz sit sec⁹ in stricti iuris cõtractibus.vt.d.l.dolo.z no.etiã.j.de emp.z vend.in.c.cũ dilecti.circa fi.ita etiam dolus dans causam distractui contractus bonefidei.vt.d.l.de tutela.z cum ista opi.transit hic do.Anto.tñ contra illã facit qz transactio est cõtractus innominat⁹.l.naturalis.ff.de prescriptis verbis.z est contractus stricti iuris:qz nõ numeratur in.§.actionũ.insti.de act.z.j.de excep.cũ venerabilibus.p glo.z ideo videtur qz lz transactio interueniat super cõtractu bonefidei ad tollendum illum qz tñ est cõtractus d̃ per se z stricti iuris videtur q̃ nõ annulletur ipso iure saltem qñ calumnia non fuit ab initio in litigando.Et ad.l.de tutela.posset responderi tenendo ibi alium intellectum quẽ ponit glos.tene tamen mẽti dictũ Bar.hic cum quo transit hic do.Anto.z.hoc qñ trãsactio fit super temporalibus.Si autẽ fiat cõpositio super beneficio seu in causa beneficiali vel spirituali dicit do.Anto.q̃ satis videt posse dici qd si calũnia fit ex parte alterius litigantium qd compositio fit nulla:qz in talibus oĩs puritas dz adesse.z oĩs malitia cessare facit qd habet.j.q.ij.q̃ pio. ¶ Si aũt fiat altero ius nõ habente putante tñ se habere:tũc si contingat bñficiũ assignari ius habẽti planũ est q̃ valebit cõpositio. ¶ Si aũt assignet ius nõ habẽti:tunc si hoc fiat a nõ habẽte potestatẽ ɔferendi:tũc per hoc nõ acquiretur titulus nec preiudicabitur superiori quin possit querere de titulo.lz valeat cõpositio quo ad preiudicium partiũ z sic debet intelligi q̃ legit z no.in.c.nisi essent.j.de preben. ¶ Si autem cõpositio fit p habentẽ potestatẽ cõferendi:tũc si habet intẽtionẽ prebẽdi titulũ nõ habenti:tũc licite poterit teneri.facit qd dixi post Inno.s.eo.c.statuimus.z.c.cõstitutus.al's nõ z in dubio dicit presumendũ:qz nõ videt habere intentionẽ cõferẽdi ex eo qz in dubio videtur velle determinare vt arbiter quis ius habeat.facit qd habetur in.d.c.nisi essent. ¶ † In ea.gl.ibi non tenet trãsactio no.bene non potest fieri trãsactio sup eo qd est decisum per sententiã que trãsiuit in rẽ iudi.facit quod habetur in.l.post rem.ff.de trãsac.z hoc ideo:qz tunc est res certa cum sententia pro veritate habeatur.l.res iudicata.ff.de re iudi.z sic nõ põt dici dubia vel incerta.z p cõsequẽs nõ põt cadere transactio:q de sui natura.z substãtia requirit rẽ dubiã.l.j.ff.eo.z p hoc etiam videt q̃ nõ possit cõpromitti de rebus decisis p sententiã q̃ trãsiuit in rẽ iudicatã.z cõpromissum censeatur q̃dã trãsactio vt no.Inno.j.de iureiurã.c.quintauallis.z glo.in.§.si vero contigerit.in aut.vt differẽ.iudi.col.ix.z predicta faciunt qd statuta artãtia quẽ ad cõpromissuz nõ debẽt intelligi qñ peteretur ɔpromissum super decis.per sententiaz que transiuit in rẽ iudi.facit quod no.Bar.in.d.l.post rem.ff.eodem.

a ¶ Transactio facta.ab hoc summario nihil differt summariũ.d.Ab.nec verbis nec sensu.

b ¶ Sunt voluntaria.Si q̃ris q̃ sacramẽta sunt necessaria z q̃ volũtaria.distingue fz d.Hẽboych.in.c.q̃ in te.j.de peniten.z remissioni.

1 Sacramenta quedã sunt necessaria quedã voluntaria.
2 Decime psonales debent in recõpẽsationẽ oneris sacramẽtoz.
3 Monachi non possunt habere proprium in particulari.
4 Monachi tenẽtur ad decimas prediales:nisi sint sup hoc exẽpti.
5 Decimas soluere tenentur coloni monachorũ exemptorũ a solutione decimarũ pro rata fructuum ipsorum colonorum.
6 Transactio large potest dici pactum.
7 Compositio super decimis preteritis an valeat.
8 Et an possit taliter fieri qd minus detur q̃ debeatur.
9 Prescriptio non potest currere in decimis.
10 Sacramenta ecclesie sunt septem quorũ quinqz dicũtur necessaria alia duo voluntaria.
11 Baptismus potest a quocunqz recipi dũmodo in forma ecclesie conferatur.
12 Confiteri laico an possit aliquis.
13 Transactio an possit de licentia pape fieri super rebus spiritualibus.
14 Pactum in dubio an debeat presumi personale vel reale.

a **Veniens.** Transactio facta [a] de rebus ecclesie per prelatum sine superioris cõsensu nõ obligat successorem.h.d.prima pars narrat factũ.Secunda dat iudices.secunda ibi:mãdamus. ¶ In text.ibi sancte Marie:supple cuius erat rector ipse magister Guilielmus. ¶ Itẽ in tex.ibi duabus caruatis est certa mẽsura terre secundũ vulgare loci.facit qd habet in simili.j.de ecclesijs edifi.ad audiẽtiã.vel fm Host.quantũ cum duobus carucis deputatis ad arandũ posset cultiuari.z sic in effectu quantum duo paria boum possint in anno arare. ¶ Itẽ ibi exsoluãt.z ibi decidit q̃ de hoc cõquerebat ipse magister Guilielmus z petijt de opportuno remedio prouideri. ¶ † No.j.q̃ sacramẽtoz que dã sunt necessaria quedã sunt volũtaria.[b] de quo in gl.j.z.s.de sacra.nõ iterã.sup rubri.per Jo.an. ¶ † Itẽ no.q̃ decime videntur deberi in recõpensationẽ oneris sacramentorũ.z sic videret qd debeãt ecclesie a qua recipiunt ecclesiastica sacramẽta q̃ est verũ in personalibus sz prediales debent ecclesie in cuius parochia sunt sita pdia.de q̃.j.de deci.cũ sint z c.cũ ɔtingat. ¶ Itez no.q̃ vbi ex compositione que fit per rectorẽ ecclesie preiudicat ipsi ecclesi promissio respectu future prestationis censetur personalis.z non realis si non interuenit autoritas epi vel pape.facit qd dictum est.s.eo.c.decetero.vbi probatur q̃ sufficit autoritas episcopi.z sic litera ista suppleri debet per illam. ¶ † Itẽ no.q̃ lz monachi nõ possint habere pprium in particulari de sta.mona.cũ ad monasteriũ circa fi.xij.q.j.volo.z.c.non dicatis.tñ possunt habere pprĩu in cõmuni.licet secus sit in mendicãtibus.facit qd habet in.c.j.de reli.domi.vj.z in.c.exijt qui seminat.de verbo.signi.in.vj.z in cle.exiui.e.ti. ¶ † Itẽ not.q̃ monachi vident teneri ad decimas pdiales nisi sup hoc sint priuilegiati.de quo.j.de decimis ex parte. ¶ Item no.q̃ pacta facta nõ habent inter alios nocere qd intellige qñ sunt penitus extranei.per id qd not.glos.j.c.j.de iniurijs z dã.da.in sexto.z per Inno.in.c.cũ super.ad fi.j.de re iudi.circa fi. ¶ Itẽ no.q̃ agricole tenentur ad decimas possessionum quas colunt pro rata fructuũ quã percipiunt. ¶ † Et no.qd pactum z transactio super decimis inter ecclesiam z dñm possessionis nõ prodest colono quo ad ratã fructuũ ipsi⁹ coloni.Et sic facit tex.iste q̃ coloni religiosoz exemptorũ z priuilegiatorum super decimis non soluendis teneãtur ad decimas pro rata fructuũ ipsorum colonorum.de quo per glos.in cle.j.de decimis in verbo explendas.vbi cõcludit quod si priuilegium fit reale:vt quia eximat terras ipsorum religiosorum tunc coloni talium terrarũ non tenebunt ad decimas.Si autem priuilegium fit personale z sic solũ priuilegiat personas ipsorum religiosoruz respectu partis fructuum ipsorũ colonorum. ¶ † Ultimo potes notare quod transactio lato sumpto vocabulo appellatur etiaz pactum vt patet ibi nec pacta inter alios.z.s.eo.c.j.vnde potest dici qd pactũ seu pactio est genus:sed transactio seu compositio sunt species pacti.facit quod habetur in.l.j.ff.de pactis.z quod dictuz fuit.s.c.iij.s.titulo.j. ¶ Et ex hoc patet quod transactio seu compositio potest dici pactum:sed non omne pactũ est transactio vel compositio. ¶ † Item potes notare fm Jo.an.quod compositio videtur valere super decimis preteritis vt hic videtur posse colligi ex fine tex.de quo remittit ad ea que not.in.c.vt super.de reb⁹ eccle.nõ alienã.et ibi hoc tenet glos.z sequitur etiã illam ibi Joan.andre.Secus tamen dicit ibi glos.super futuris decimis:quia super illis non poterit fieri compositio.per id quod habetur in.c.vltimo.j.de reruz permu. ¶ Sed aduerte quia de mente illius glos.videtur esse quod possit fieri compositio super preteritis decimis vt detur aliquid temporale pro eis quia ex quo sunt preterite debebãtur fructus ipsarum decimarum.et sic quid temporale.facit infra de decimis quãuis.Et ideo bene potest aliquid temporale pro ipsis dari vt etiam hic colligitur dũ dicit iustam estimationem zc. ¶ Secus quando agitur de futuris:quia tunc ageretur de remittendo iure spirituali competente super

super decimis. Ideo non potest fieri compositio: vt detur tunc aliquid temporale pro ipsis decimis futuris saltē quādo ageretur: vt in perpetuū quis liberaretur ab ipso iure decimarum: sed si ageretur vt ad tempus tantū liberaret. tunc Bar. Brixien. tenuit q̄d fieri possit. vt refert Jo. an. in. d. c. fi. ꝛ Archi. xvj. q. vij. c. decimas. sed tamē meo iudicio hoc non est sine dubitatione: quia sicut prohibetur compositio super iure decimarum futuro in totum ita videtur quod etiā prohiberetur respectu partis. argu. l. que de tota. ff. de rei vendi. ꝛ. s. de offi. dele. c. pastoralis. versi. itē cum totum. ¶ Et per predicta patet quod nō dixit gl. in. d. c. vt super quod possit fieri compositio super illis dādo rem temporalem pro illis puta estimationē vel aliam rem tantūdem valentez quantum valebant fructus decimarū. ¶ † An autez possit fieri compositio sup preteritis ꝙ minus detur ꝙ̄ debeat recurrere ad ea que dixi. s. eo. c. ij. Nam videt q̄d ad preiudiciū componentis possit fieri. arg. huius tex. Sed ad preiudicium ecclesie nō sine autoritate epi. per ea que habent in. d. c. ij. s. eo. de cetero. ¶ Et predicta adde ad ea que dixi in. d. c. ij. ꝛ etiam tene menti pro declaratione glo. d. c. vt super. ſm Host. † q̄d in decimis nō possit currere prescriptio q̄d potest esse verū in predialibus. Secus in predialibus. per id q̄d habetur. j. de deci. in aliquibus. ꝛ in. c. fina. de parochijs. de quo dicendū vt plene no. Jo. an. in. c. cū a nobis. j. de deci. ꝛ per gl. in. c. j. de deci. in. vj. ¶ † In glo. j. in fi. no. bñ ex glo. q̄d septem sunt sacramenta ecclesie quorū quinqꝫ dicunt necessaria alia duo dicuntur voluntaria. Et not. rationem quare: qꝛ sine illis quinqꝫ nō pōt qs saluari si ex contemptu omittūtur vbi dū dicit gl. confirmatio intellige scꝫ in fronte. ꝛ sic loquit de sacramēto chrismatis. ¶ † Itē etiā no. ꝙ sacramētū baptismi potest recipi a quocūqꝫ in casu necessitatis: vt qꝛ nō habetur copia sacerdotis. ꝛ sic etiā assumi poterit etiā a laico ꝛ etiaꝫ a muliere et etiam ab heretico dūmodo in forma ecclesie conferatur. vt ptꝫ in iuribus. alleg. in glo. de sacramento autem penitentie etiā tenetur † ꝙ si non habetur copia sacerdotis pōt etiā quis cōfiteri laico. ꝛ sic in casu necessitatis. facit quod habetur in epistola Ja. c. v. ꝛ de peni. dist. j. c. quē penitet. de quo etiā per glo. s. de offici. ordi. pastoralis in glo. quo casu. An aūt possit assumi penitentia in casu necessitatis ab heretico glo. tenuit q̄d sic in. c. his potestatis. de pe. dist. j. Sed contrariū tenuit glo. in. c. preter. xxxij. dist. et illā tenuit Archi. ꝛ similiter videtur q̄d corpus christi non debet recipi ab heretico etiā in casu necessitatis. per id quod intelligit ꝛ no. in. c. cepit. xxiiij. q. j. Et de materia glos. per Joā. an. s. de sacra. nō iterā. super rubri. ꝛ tene menti istam glo. qꝛ sepe ad illa fit remissio que dicantur sacramenta necessaria ꝛ que voluntaria. ¶ † In glo. ij. in fi. do. Anto. intelligit istā procedere qñ autoritate pape facta esset transactio. Naꝫ de autoritate eius posset fieri transactio in spiritualibus dūmodo sint de illis que sunt simoniaca qꝛ prohibita. ꝛ sic per ius positiuum. Secus si sint prohibita: qꝛ sint simoniaca ſm ius diuinū. facit q̄d no. s. ti. j. cum pridē. ꝛ. s. de offi. deleg. ex parte per gl. Tu potes dicere ꝙ ista secūda pōt etiam procedere. licet non interuenerit autoritas pape: quia fiebat inter personas ecclesiasticas super rebus spiritualibus. vt sic in parte monachi retinerent decimas. ꝛ in alia parte soluerēt q̄d fieri potuit. vt no. s. eo. c. proxi. tamē compositio erit personalis nisi interueniat autoritas pape vel episcopi vt hic ptꝫ. ꝛ. s. eo. de cetero. ¶ In glo. confirmatam ibi si ex certa sciētia. secus si in forma cōmuni. ꝛ sic loquuntur iura. allega. in glo. in versi. argu. contra. Nam illa non dat nouum ius si confirmat quod habet ante confirmationeꝫ. vt plene not. j. de confirma. vti. vel inuti. c. ij. ꝛ quod dixit glo. quod quo ad ipsas personas erat personalis intellige: quia de iure non potuerant illam facere realem lꝫ hoc habuisset in intentione: qꝛ sine autoritate superioris non poterant ecclesiam obligare in preiudicium successoris: sed si interueniat: tunc confirmatio pape ex certa scientia ex quo ad intentionem partiū fuerat realis bene preiudicaret successori. Secus si quo ad intentionem partis fuisset personalis: qꝛ tunc etiam si ex certa scientia confirmaretur non obligaretur successor: qꝛ papa nō intendit per suam confirmationē nisi cōfirmare illud q̄d fuit inter partes actū. ¶ In gl. inter alios ibi: si ecclesia esset lesa: sed quomodo pōt cōtingere lesio ex quo ecclesia nō est obligata: sed persona ipsius rectoris certe: non videtur ꝙ per hoc possit ecclesia restitui. per id q̄d no. gl. i cle. j. de resti. in integ. ¶ Sed potes dicere ſm doc. ꝙ si de facto lederetur ecclesia si cōpositio seruaretur per rectorē. vt qꝛ clerici nō haberēt vnde viuerēt tūc restituēda esset ecclesia. vt sic clerici possint hebere necessaria nō obstante obligatione rectoris. ꝛ sic potest intelligi glo. ¶ Aduertendū tamen q̄d si rector imponens haberet proprium teneret aduersario cū quo cōponitur ad interesse. arg. c. de multa. j. de preben. ꝛ. j. de appella. reprehensibilis. vnde pōt dici quod si habet proprium debebit etiā ecclesiam conseruare indēnem. j. de arbi. per tuas. Si aūt nō habet vnde conseruet ecclesiam indēneꝫ tūc sibi subtrahitur sua portio ꝛ dabitur alijs clericis. dignū est enim vt ipse tanquā male merit⁹ taliter cōponendo egestate laboret. arg. l. bonefidei. ff. depositi. q̄d tamē intellige veruꝫ dūmodo non cogatur mendicare: sed tm̄ parce viuere. j. de fideiusso. peruenit. ꝛ lxxxiij. dist. diaconi. ¶ Si aūt eius portio non sufficeret tūc competet restitutio ecclesie etiā viuēte ipso rectore cōtra ipsam transactionem. ꝛ hoc casu intelligatur hec glo. ¶ Aduerte tamen qꝛ in lesione trāsactionis videt ꝙ sit habēdus respectus ad estimationem dubij euentus litis non ad veram estimationem rei ſm not. per glos. in. l. lucius. §. fi. ff. ad trebel. vt hic voluit do. Anto. ¶ Et ex predictis ptꝫ quod aduersus personalem obligationē rectoris ecclesia non potest restitui nisi in subsidiū qñ ex hoc lederetur grauiter ꝛ aliter nō potest sibi consuli. Et per hoc habes limitationem ad no. per glos. in clemen. j. de restitu. in integrum. ¶ † Extra glos. potest dubitari an pactum in dubio presumi debeat personale an vero reale. ꝛ videtur quod personale per istum tex. In contrarium facit. l. si pactum. ff. de pac. ꝛ. l. iurisgentium. §. pactorum. conclude quod pactum debet iudicari reale vel personale consideratis verbis ꝛ mente paciscentium vt. d. §. pactorꝫ. ꝛ si agitur de temporali hereditate seu in rē dubio videtur quod pactum intelligatur reale ꝛ habeat preiudicare successori temporalis hereditatis vt. d. §. pactorum. ꝛ sic transit domi. Anto. ¶ Sed tu dic plenius de hoc intelligitur vt not. per Bart. in. l. qui in futurum. §. si ex altera. ff. de pac. ꝛ. l. si sic. ff. de verbo. oblig. vbi etiā dixi. ¶ Si autē agatur de spirituali successore an in dubio pactum habeat illi preiudicare. ꝛ sic an censeatur reale vel personale. dic quod hoc casu non consideratur sola voluntas paciscentium: quia licet possint personas obligare: non tamē possunt obligare ecclesias. et sic successorem nisi interueniat autoritas superioris. vt hic patet. ꝛ. j. de arbi. peruenit. ꝛ. j. de precarijs. c. ij. facit quod not. super glos. iij. ¶ Ultimo tangit hic Innocenti⁹ a quo possunt peti decime percepte. dic quod a possessorib⁹ ipsorum fructuuꝫ decimarum. j. de deci. pastoralis. sed si aliquis possideret ius percipiendi decimas spectans ad alium: tūc ille posset conueniri. s. de maio. ꝛ obe. in. c. inter quatuor.

1 Transactio super iure presentandi siue super iurepatronat⁹ non valet.
2 Pactio per quam nouus census imponitur ecclesie non valet.
3 Laicus an possit sibi querere ius presentandi.

Preterea. Non valet transactio super iure presentandi. ꝛ cōsequenter super iure patronatus per quam nouus census imponitur ecclesie vel antiquus augetur. h. d. Et est cōmunis diuisio consultatio ꝛ responsio. Secunda ibi cum igit. ¶ † No. q̄d super iure presentandi ꝛ cōsequenter super iure patronatus nō valet transactio sicut non valet super alio spirituali. ¶ Et sic no. quod sicut transactio in spiritualibus inducit simoniam ita etiā si fiat super annexis spiritualibus vt est ius patronatus ꝛ ius presentandi. facit. j. de iudi. c. quanto. ꝛ. c. decernimus. ¶ † Iteꝫ not. quod non valet pactio per quam nouus census imponitur ecclesie vel antiquus augetur. ¶ Item no. a contrario sensu q̄d inter laicum ꝛ clericum videtur licita compositio super iure patronatus vel super iure presentādi dum tamen fiat sine simonia ꝛ sine preiudicio ecclesie. Et ex hoc no. arg. † quod laicus videt posse querere ius presentandi. licet non appareat de iure patronatus. de quo dicendum vt. c. querelam. s. de electione. ¶ In glo. j. in fi. glo. sequens dicit idem si autoritate superioris: quia nō potest ecclesia constitui censualis de nouo vel augeri cēsus. Sed intellige glos. veram referendo eam ad tex. quia non videtur iusta causa augēdi vel de nouo cōstituendi. Sed vbi subesset iusta causa bene posset de autoritate superioris census imponi vel augeri. per id quod nota. in. c. prohibemus. infra de censi. ¶ Extra glos. tangit hic innocentius vnum an si laici percepissent ab antiquo censum in ecclesia quod esse potest iuxta ea que habētur in c. eleuterius. xviij. q. vltima. an tunc possent illud remittere transigendo pro iure patronatus recipiendo. ꝛ dicit quod sic. allegat d. c. statuimus. sed Hosti. dicit hoc verum si interuenerit autoritas superioris intellige eo modo quo dicitur in. c. nisi essent. de preben. ꝛ forte si fuisset questio super iure patro. ꝛ amicabiliter se cōposuissent stare ei quod faceret ipse superior. Nam tunc poterit superior declarare si sibi videatur ius patronatus spectare ad ipsum laicum ꝛ ordinare q̄d remittat censum ecclesie.

1 Census prestatio non arguit necessario subiectionem.
2 Excipiens an videatur confiteri intentioneꝫ aduersarij. ꝛ nu. 5.
3 Confessio facta super iure de preterito aduersarij cōcludit ꝛ fundat intentionem ipsius aduersarij.
4 Confessio facta per conuentum ecclesie collegiate vel p syndicū videtur preiudicare ipsi ecclesie.
5 Confessio cōtinens diuersos articulos potest pro parte acceptari ꝛ pro parte reprobari.

a ¶ Sup spiri- a tuali. In hoc c. summando sunt ꝯcordes. do. Io. ⁊ Abb.

Preterea. Super spirituali [a] subiectiōe trāsigere nō lꝫ. h. d. Et est cōis diuisio consultatio. Et respōsio scda ibi: mādam⁹. ¶ No. j. quod capelle que sunt intra limites ecclesie matricis videtur de iure communi subiecte ipsi matrici ecclesie. ⁊ ad que dicantur esse subiecta tangitur per Innocen. ĩ. de capellis mo. dilectus. ⁊ s̃. de offic. archi. dilecto. ¶ Et no. ꝙ mater ecclesia est aliqñ monachalis ⁊ inferior ecclesia cathedralis qñqꝫ est ipsa ecclesia cathedralis. ĩ. de verbo. signi. c. venerabili. ⁊ de prescrip. ex transmissa. ⁊ de sen. excō. c. j. in cle. ¶ Itẽ no. ꝙ prestatio cẽsus 1 qñqꝫ est signum exẽptionis. Et ex hoc patet † qȝ prestatio cẽsus necessario nō arguit subiectionẽ. facit quod habetur. ĩ. de causa posses. c. fi. ¶ Itẽ no. ꝙ super subiectione spirituali nō est licitū 2 transigere. ¶ † Itẽ no. qȝ vbi excipiẽs pure et explicite confitet intentionem aduersarij vel illud ex quo probat intentio aduersarij licet postea separatim excipiat preiudicat sibi talis confessio licet facta sit per excipientem. ¶ Et per predicta potes notare limitationem ad illud vulgatum quo dicitur excipientem nō confiteri. ĩ. de excep. cū venerabilis. ⁊ de reg. iur. exceptionem. lib. vj. ¶ Nam illud est verum qñ intẽtio partis aduerse solūmodo dicitur tacite inclusa in exceptione. secus qñ excipiẽs expresse separatim a verbis exceptionis cōfitetur seu punit intentionẽ aduersarij vel illud ex quo ipsa intentio aduersarij probat: quia tunc preiudicat sibi excipiens. ⁊ videtur fateri nō simpliciter vi exceptionis: sed ex vi cōfessionis vel positionis separatim facte de in 3 tentione aduersarij. ¶ † Item not. ꝙ confessio facta sup iure de preterito aduersarij concludit ⁊ fundat intentionẽ ipsius aduersarij etiā respectu temporis presentis vel si aliud sufficiens in cōtrarium nō ostendatur facit. l. siue possidetis. C. de probatio. facit tex. iste cōtra glo. in. l. ceterum. §. j. ff. de confes. que videt velle ꝙ cōfessio iuris de preterito nō habeat inferre ad tẽpus presens sed certe illa gl. non videtur indistincte procedere. per ea que hic habentur. facit etiam quod dixi in. c. ij. ⁊ qȝ dixi. ĩ. de libel. obla. 4 c. j. ⁊. ij. ¶ † Item no. ꝙ cōfessio facta per cōuentum ecclesie collegiate vel per syndicum videtur preiudicare ipsi ecclesie. de quo tangitur hic in glo. pe. ⁊ facit etiā quod habetur in. c. ij. ĩ. de ord. cogni. ⁊ de testi. presentium. libro. vj. ¶ Item not. qȝ suffcit iudicem certificari in principali super quo sentẽtia est ferenda ita qȝ sit certus qualem sentẽtiā debeat ferre. lꝫ nō certificetur de quolibet accidente seu accessorio. facit qȝ habet in. c. cum causam. ĩ. de 5 emptio. ⁊ vendi. ¶ † Item no. ꝙ vbi confessio continet diuersos articulos separatos pōt pro parte acceptari ⁊ pro parte reprobari maxime vbi reprobatur non quantū ad factū: sed quantū ad iuris effectū seu quo ad iuris validitatem. de quo in. l. publia. §. fi. ff. depo. ⁊ s̃. de rescri. in. c. ex parte decani. ⁊. l. vnica. C. de ꝯfessis. ¶ In gl. j. in fi. nā p priuilegiū bene potuisset eximi si papa concessisset. ĩ. de priuile. ex ore. ⁊. c. cū capella. ¶ In gl. ij. ibi excipiendo hoc fecerūt quasi velit gl. ꝙ ibi explicite nō fecerūt cōfessionẽ ideo tūc stat regula qȝ excipiẽs nō videt fateri. hic secus vt etiaꝫ declaraui in notabilibus. ¶ In ea. g. ibi: poterat sic respondere dicit Io. an. qȝ hoc consiliū nō est ꝭm deū: qꝛ non debet veritas occultari. ĩ. de crimine fal. c. j. facit qȝ no. per glo. in regula exceptionem obijciens. de reg. iur. in. vj. ¶ Sed aduerte qꝛ ꝯtra tex. ⁊ gl. facit qꝛ cū stetur confessioni cōtra fratres celle videt etiā qȝ debuit stari pro ipsis. ĩ. de censi. cū olim. ¶ Sed potes dicere qȝ licet staretur ꝯfessioni pro ipsis inquantū allegant transactionẽ tñ nō possunt iuuari ex illa: qꝛ transactio non tenuit vt hic ptꝫ. ⁊ sic pars aduersa nō reprobat confessionem quo ad factū: sed quo ad iuris effectū seu validitatem. ⁊ sic transit do. Ant. Tu potes dicere qȝ ex quo capitula sunt separata potest pars acceptari. ⁊ pars repudiari etiā respectu facti. p id qȝ habetur in. d. l. publia. §. fi. ff. depo. ⁊ per id qȝ no. ĩ. c. fi. de cōfessis. ¶ Item aduerte qa videtur obstare huic tex. qꝛ ex quo confessio non erat certa. ⁊ ex quo de certo censu non fuit dictum videtur ꝙ nō potuerit ferri sententia. arg. c. graue. xj. q. iij. ¶ Sed respondet qȝ ex quo trāsactio nō valebat non fuit curādū pro quanto censu fuisset facta. Et ideo valuit sententia lata super subiectione eiecta ipsa transactione. ĩ. de dona. pastoralis. ĩ. de censi. cum venerabilis. ⁊ plenius per Io. an. ⁊ etiam tangitur in. d. c. constitutus. alle. in gl. ¶ In glo. subiectione in fi. sed certe poterat esse qȝ habebāt bonam fidem presentantes transactionem valere. Ideo precedẽs ratio videtur melior. ⁊ dictum glos. facit quod habetur in. c. fi. ĩ. de prescriptio. ¶ In gl. penul. in fi. ⁊ ideo preiudicauit cōfessio qȝ intellige vt no. in. c. fi. de prescrip. ⁊. c. presentiuꝫ. de testi. in. vj. ¶ Extra glo. tangit Inno. vnū ꝙ si cella recipiebat certum censum annuatim ab ecclesia matrice an posset illud remittere vt eximatur. Inno. hic dicit qȝ licet non sit verisimile ꝙ matrix ecclesia debeat cẽsum inferiori: tñ si hoc cōtingat valebit trāsactio: qꝛ remittere cẽsum videtur quid spirituale scdm eum. ⁊ sic videt dare spirituale pro spirituali: sed hoc non placet Hostien. quia imo census est quid temporale. facit quod habetur in. c. precedenti et quod ibi dictuꝫ fuit subiectio vero hic erat spiritualis. Ideo videtur qȝ non posset remitti, talis census pro ipsa subiectione spirituali sicut nec dari. s̃. c. proxi. ⁊ quia idem est remittere quod dare. ĩ. de simonia querelam. ⁊. l. ij. ff. de calū. Et ideo non videt procedere dictū Innocẽ. saluo nisi ex superioris ordinatione siue partiuꝫ conuentione hoc fieret. per id quod habetur. ĩ. de prebẽ. nisi. ¶ An autem transactio teneat super temporali subiectione videtur quod non: quia inter dominum ⁊ seruum super seruitute non procedit transactio. C. eod. l. interpositas. ¶ In contrarium facit quod habetur in. l. fi. C. eo. ⁊. ff. de iudi. l. vix ex certis. Sed dic ꝙ si est probabile dubium super seruitute. ⁊ sic subiectione potest transigi. alias secus vt no. in. d. l. interpositas. C. eo.

1. ☞ Dispensare potest legatus contra ius.
2. Transactio super matrimonio interuenire non potest.
3. Matrimonium est penes infideles.
4. Seueritati detrahi potest vbi est multitudo peccantium.
5. Dispensatio fieri non potest vt legitime coniuncti per matrimonium separentur.
6. Dispensare an possit legatus in gradibus consanguinitatis et affinitatis.
7. Rigor iuris scriptus prefertur equitati non scripte.
8. Maius delictum censetur esse contra personam maiorem ꝙ̃ cōtra minorem.
9. Transigere in quibus casibus sit licitum.

b ¶ Sup matrimonio. do. Ab. summat dupliciter. ⁊ i scdo summario est amplior isto vide eum hic. ⁊ si queris in quib⁹ cōpositio vel dispẽsatio fieri pōt. vide bonā distinctionẽ hic per do. Henr. boych. i prin. quā ingurgita diligenter.

Ex parte. Super matrimonio [b] nō potest interuenire transactio. h. d. Et primo hortatur legatum. vt etiā cōponat in casibus expressis in iure. Secundo ab hoc excipit. Tertio exceptionem exemplificat. Quarto dicit quid de casibus a iure nō declaratis. secūda ibi excep. tertia ibi: vt pote. quarta ibi: in his vero. ¶ In tex. ibi. ⁊. ĩ. deciditur quod habetur in prima gl. ¶ No. j. qȝ superior ⁊ precipue legatus debet se interponere ad compositiones ⁊ concordias faciendas inter subditos. facit quod habetur in. c. j. ĩ. de mu. peti. quod no. hic in glo. j. vnde dum litera dicit poterit suppleri ꝙ potest ⁊ debebis per iura allegata in gl. ij. ⁊ que habentur in. d. c. j. de mu. peti. ¶ Item not. quod legatus potest recedere a rigore iuris ex causa vt hic erat attẽto statu im 1 perij et multitudine peccātium. ⁊ sic facit † qȝ legatus possit dispensare contra ius de quo aliquid dicam post glo. ⁊ facit etiam iste tex. in arg. quod legatus si viderit expedire possit committere causas sine strepitu ⁊ figura iudicij quādo euidens status loci rei 2 hoc suadeat. de quo in. c. fi. de here. in. vj. ¶ † Item not. qȝ non valet transactio in sacramento matrimonij de quo dicenduꝫ. vt 3 tangitur hic in gl. in verbo sacramentum. ¶ † Item no. quod sacramentum matrimonij nedū est penes fideles: sed etiam penes infideles. ⁊ sic quo ad substantiam talis sacramenti non requiritur semper necessario fides catholica. ¶ Itẽ no. ꝙ in nō determinatis a iure procedere potest iudex prout arbitratus fuerit sola equitate pensata. ⁊ quod statuerit pro iure seruari seruandū erit. ¶ Item not. quod in arbitrarijs considerande sunt circūstantie loci temporis ⁊ personarum. ⁊ etiam naturale cause. ¶ Itẽ no. 4 qȝ in dubijs humanior sententia est sumenda. ¶ † Item no. qȝ vbi multitudo peccantium reperitur: tunc detrahi potest seueritati. facit qȝ habetur in. c. latores. de cle. excō. mi. ⁊ in. c. vt constitueretur. l. dist. ¶ In glo. ij. in fi. nec ob. si dicat qȝ secundū hoc crimina remanebunt impunita cōtra id quod habetur. ĩ. de senten. excō. vt fame. ff. ad. l. aqui. l. ita vulneratus. qꝛ responderi potest vt tangit glo. in. c. j. ⁊. c. studeñ. xc. dist. ꝙ cōpositio debet fieri sine preiudicio iuris publici. vt quando agetur de causis ciuilibus vel quando agitur ciuiliter de crimine vel si agatur criminaliter sit tale crimen qȝ pars possit remittere vt est crimen iniuriarum: vel aliud super quo licita est compositio: sicut contingit in aliquibus de quibus in. l. transigere. C. de transa. ⁊. ij. qō. iij. preuaricator. ⁊. c. ij. ĩ. de collu. detegen. secus quādo ageret criminaliter in alijs casibus in quibus non est licitum transigere vel pacisci de quibus in predicta. l. transigere. ⁊ in alijs iuribus preallegatis. ¶ † In gl. sacramentū in fi. ⁊ sic vult glos. quod nō possit fieri dispẽsatio vt legitimi coniuncti per matrimoniū separentur velut cōiuncti in gradu prohibito. l. diuina. simul remaneant. secus si essent cōiuncti in gradu prohibito tantū. l. canonica. Qui autem sint gradus prohibiti. l. diuina habẽtur p gl. in. l. literas. de resti. spo. de prohibi. auteꝫ. l. canonica. habet in. c. nō debet. ĩ. cōsangui. ⁊ affini. ¶ Et pro declaratione tex. ⁊ gl. potes concludere quod aut queritur an inferior a papa possit dispensare sup matrimonio. Et tunc dicendum quod nō. ⁊ sic potest etiam hic intelligi etiā si sit legatus de latere. vt hic patet ex suprascriptione iuncto tex. ⁊ his que no. s̃. in. c. fina. de offi. lega. ⁊ eod. titu. c. j. 6 in. vj. ¶ † Unde videtur ꝙ legatus etiā de latere nō possit dispẽsare in gradibus cōsanguinitatis ⁊ affinitatis etiā phibi. tantū

cōstitutione

cõstitutione canonicã nisi aliud habeat speciale mãdatũ a papa ꝛ hoc etiã tenet hic Inno. quod tene mẽti. facit qđ habeť in.c.ꝙ dilectio.ꝛ.c.q2 circa.ꝛ.c.nõ dꝫ.ĩ.de consang.ꝛ affi.ꝛ facit etiã qđ legiť ꝛ no.š.de tẽp.ordi.dilectus. Aut loquimur in papa.ꝛ tunc aut querimus de spõsalibus per verba de futuro.ꝛ tunc videtur qđ possit dispensare: q2 etiã ipsemet partes possent ab ipsis recedere.ĩ.de spon.c.ij.tñ videtur qđ sine causa nõ deberet dispensare contra voluntatẽ alterius partis. facit qđ no.in.c.non est.ĩ.de renũtia.ꝛ.c.cũ inter. Aut querimus de matrimonio contracto ꝑ verba de presenti.ꝛ tũc si est carnali copula cõsummatũ nõ põt dispẽsare.š.de trãsla.c.ij.ꝛ de cõuer. coniu.ex publico.ꝛ facit qđ no.in regula actus legiti.de regu.iur.in.vj. Si aũt nõ est carnali copula ꝯsummatũ tũc cõiter teneť qđ põt dispẽsare: sꝫ nõ dꝫ nisi ex magna causa vt no.in.d.c.ex publico. Et predicta ꝓcedũt qñ legitime matrimoniũ est cõtractũ. † Si autẽ non est legitime contractũ: vt q2 sunt in gradu prohibito an possunt dispensari vt simul remaneant dic qđ sic si solũ gradus est prohibitus.l.canonica. Secus si diuina.ĩ.de resti.spo.literas.ꝛ etiã tãgit hic gl. In glo.infideles.ꝛ sic potes dicere ꝙ verũ sacramentũ matrimonij est etiã apud infideles: sed apud fideles est ratũ hoc est firmũ adeo qđ nullo casu põt separari quo ad vinculum: sed apud infideles non est oĩno ratũ quo minus separari possit in casu po-7 sito in glos. †In glo.seruata ibi.de equitate nõ scripta.no.be-8 ne ex gloss. ꝙ ius vel rigor iuris scriptus preferetur equitati [a] non scripte. secus vbi neutrũ est. Sed circa hoc potest latius dicere q2 aut equitas ꝛ rigor ad idẽ tendunt.ꝛ tũc vtrũq3 seruatur. facit quod habetur.xlv.distin.idisciplina aut inuicẽ contradicũt. et tunc aut nos loquimur in arbitrarijs.ꝛ videť qđ equitas debeat seruari. facit qđ habeť in auť.iusiurandũ qđ prestať ab his coll'. iij. vbi iudices iurant seruare equitatẽ qđ debet intelligi in arbitrijs. vt voluit Inno.in.c.j.š.de consti. Aut loquimur in alijs.ꝛ tunc aut alterum est scriptũ alterũ nõ.ꝛ tũc stari debet scripto. ꝑ id qđ hic dixit gl. facit qđ habeť in.l.j.ꝛ ibi etiam de materia per legistas. C.de leg.ꝛ vi.q.iij.scriptum est in.l.ꝛ in.l. prosperit.ff.q ꝛ a quibus. quod intellige nisi iudex haberet potestatem dispensandi.ĩ.de pe.licet. Si vero neutrum est scriptũ tunc standuꝫ est equitati. facit qđ habeť in.l.scire.§.sufficit.ff.de excu.tuto.ꝛ.l. placuit.allegata in gl. Aut vtrũq3 est scriptũ.ꝛ tũc aut ꝯstat qđ eorũ sit vltimũ.ꝛ tũc illi debet stari.ĩ.de ꝯsti.c.j.in.vj. Aut nõ constat.ꝛ tũc in dubio seruabitur eqtas. facit qđ habeť ff.de re. iur.l.in oĩbus. Predicta ꝓcedũt qñ rigor ꝛ equitas ambo sunt in specie vel ambo in genere. secus si rigor esset in specie ꝛ equitas in genere: q2 tunc preferť rigor in sua specie. vt patet in ꝑscriptione que ex rigore iuris propter bonũ publicum fuit inducta vt dominia rerum essent in certo.l.j.ff.de vsuca. nam talis rigor in specie prescriptionis preferť equitati generali q̃ habet qđ qs nõ debet locupletari cũ alia iactura.ff.de cõdi.inde.l.nã natura. Et tene mẽti predicta: q2 sepe fit remissio ad ea que hic dicuntur an preferri debeat equitas rigori vel non. Et ad id qđ dixi d equitate in genere de rigore in specie. bene facit quod habetur in regula locupletari. de reg.iur.in.vj.ꝛ.ĩ.de prescrip.ad aures. In glo.penul.ibi: q2 aliter procedunt.ꝛ sic loquitur gl. de persona delinquẽte que aliter puniť si sit i dignitate quã si nõ sit de quo.ĩ.de iureiuran.cum quidam.ꝛ.xl.distin.homo christianus.
8 †Consideranda est etiam persona contra quã delinquiť q2 maius delictum censetur esse contra personam maiorẽ quã contra minorem insti.de iniurijs.§.atrox. Et ideo tunc maior pena venit imponenda qñ cõtra maiorem delinquitur. per id qđ habetur.xxiij.q.j.c.nõ afferamus. In ea.glo.ibi magne.in fine ibi dicit in dispensatione fienda a voto attendendã causam per quã votum fuit emissum.ꝛ sic non facit specifice ad materiã delictorũ ꝛ penarum. Sed melius facit quod habetur in.c.cum dilecti.ĩ.de accusatio.quod alleg.gl. vbi si aliquis recipit res ex naufragio attenditur causa propter quam receperit q2 si animo sibi lucrandi cõmittit delictũ ꝛ venit puniendus. Secus si causa custodiendi. facit qđ habetur in.l.verum.alleg.in gl. Ubi arripiẽs ancillã propter causam fornicationis non dicitur furtum cõmittere. q2 non arripit illam vt priuet dominum. sꝫ propter causam fornicationis. Et ideo dicit lex quod animus ꝛ propositũ distinguũt maleficium.l.qui in iure.ff.de fur. In ea.glo.ibi de clericis coniug.c.cum olim. vbi patet quod ratione loci excusatur qs a delicto si existens in sac. is teneat vxorem quam accepit in minoribus. Nam hoc est licitum in partibus grecie sed non in partibus latinis. Attenditur etiã locus q2 diuersificat interdũ furtum a sacrilegio: quia si auferť de loco sacro est sacrilegiũ. alš est furtum.l.aut facta.§.locus.ff.de pe.ꝛ ibi plene in tex. de omnibus his que tanguntur in glo. In ea.glo.ibi.ꝛ tempus tacendi ꝛc melius est dicendum. Et pone exemplũ. per id qđ habetur in.l.furẽ.ff.de sicarijs.ꝛ.ĩ.de homi.si perfodiens. vbi ptꝫ qđ furẽ nocturnum licitum est percutere non sic in diurno statuta etiaꝫ cõmuniter magis puniũt delicta cõmissa de nocte quam de die. ꝛ de materia glo. vt dixi habetur in.d.l.aut facta.in tex.ꝛ etiam in.c.sicut dignum.ad quod infra remittit. In gl.fi.ibi.nõ debet esse tenax. Et ideo sacerdos in imponẽda penitentia non debet nimis rigide se habere. Unde redarguuntur sacerdotes qui asperas penitentias alijs imponũt.ꝛ pro se nolunt etiam minimam sustinere. vt patet in preallег.c.allegant. Extra glo.tangit hic Joã.an.in quibus poterit delegatus detrahere seueritati dicit post Hostie. quod in penis imponendis. facit quod habetur de penis.c.j.§.pene.ꝛ.ĩ.de pe.licet cum ibi notatis. Item in penitentijs imponẽdis.ĩ.de peniten.ꝛ remissio.c.deus qui. in publicis tamẽ criminibus non debebit dispensare: sed illa discutere ꝛ punire.ĩ.de collusio.detegen.c.j. nisi ratione necessitatis vel vtilitatis suadeat dispensationem quinquagesima distinctione. vt constitueretur.ꝛ.c.a domino sancto. non poterit autẽ dispẽsare cum illo qui tenet superinductã vltra coniugem. facit quod habetur.ĩ.de sponsa duorũ.c.j. vel quod monachus habeat proprium.ĩ.de sta.mona.c.cum ad monasterium. circa finem. Et facit ad predicta.c.j.ĩ.de sponsa. Item non poterit dispensare quod quis possit committere mortale peccatum vel in illo remanere. Nam in talibus non admittiť dispensatio nec prescriptio. [a] š.de consue.c.finali nec in prohibitione iure diuino.ĩ.de vsu.c. super eo. Et propter predicta inducitur hec decre. pro ꝛ contra pro potestate legati in dispensando tamen cõmuniter dicũt docto. legatos de latere posse dispensare in omnibus casibus in quibus possunt dispensare episcopi.ꝛ etiam in aliquibus alijs de quibus in Specu. de lega.in.§. consequenter. in princi. non poterit tamen dispensare etiam contra ius positiuum cuius trãsgressio inducit mortale. facit quod notatur in.c.a nobis.de bigamis.ꝛ.ĩ.de consangui.ꝛ affi.ni.nõ debet: sed solus papa videtur tunc posse. Et per predicta videtur etiam quod non possit legatus sine speciali mandato pape dispensare in gradibus consanguinitatis et affinitatis.ꝛ ꝓhibitis tantũmodo.l.canonica.
9 de quo tetigi in nota. †Ultimo tangit domi. Anto. quod in quibus casibus sit licitum transigere. [b] ꝛ concludit quod in ciuilibus et temporalibus licitum est transigere in spiritualibus nõ. supra eodem super eo. Si autem agatur criminaliter de crimine: tunc concludit quod de iure ciuili in priuatis criminibus videtur licita transactio.ꝛ idem in publicis vbi veniret imponenda pena sanguinis preter ꝙ in crimine adulterij: sed in alijs licitum est in quibus non venit imponenda pena sanguinis transigere excepto crimine falsi prout habetur plene per legi.in.l. transigere. C.de transac.ꝛ no.glo.ij.q.iij.preuaricator.ꝛ hec de iure ciuili: sed de iure canonico nõ imponitur pena sanguinis.ꝛ omne crimen censetur publicuꝫ. vt not.glos.in.c.j.ĩ.de collu. detegen. Ideo videtur quod non sit licita transactio de iure canonico qñ agitur criminaliter de crimine vt etiam voluit glossa in.d.c.j.ꝛ d.c.preuaricator. Secus si ageretur ciuiliter de crimine. per id ꝙ habetur.xc. distin.c. studeñ.§.j. et facit etiam quod dixi super glos.ij.

[a] Prefertur eqtati. Uide distinc. domi. Henr. boych. in.iij.col. ver super eodẽ.c.

[b] Licitũ trãsigere. vid hic distinctionem bonã do. Hẽ. boych.i.ij. co. ver. super eodem.c.

De postulando. Rubrica.

1 Aduocati officium est dignius ꝙ procuratoris.

Continuatur ad precedentia visum est in precedentibus de pac.ꝛ de transactio. verum q2 vocati ad iudicia interdum nolũt pacisci nec transigere: sed litigare: tunc solent sibi querere aduocatos ꝛ ꝓcuratores. ideo post ꝓcedentes Rubricas ponit duas
1 sequentes ante Rubri.de iudi.ꝛ premittit de postulando † quia dignius est officium aduocati quam procuratoris. facit quod not.insti.de repli.§.fi.ꝛ.ĩ.de iudi.cum deputati. postea autẽ post istam subijcit de procu.ꝛ de materia habetur in decre.iij.q.vij. §.tria.ꝛ.§.verum.ꝛ.xxiij.q.v.deniq3.ꝛ.xv.q.ij.c.ij.ꝛ de peniten. distin.j.c.nemo.

1 Aduocare non possunt clerici in sacris coram iudice seculari: sed coram ecclesiastico possunt.
2 Aduocare possunt beneficiati in causa ecclesiastica coram iudice seculari.
3 Clerici beneficiati ꝛ etiã in sacris possunt prosequi causam suam vel ecclesie coram iudice seculari.
4 Causa ecclesie non videtur esse propria causa ipsius prelati.
5 Clericus non debet esse aduocatus in causa criminali.
6 Aduocare an possit clericus pro fratre accusato criminaliter.
7 Et quid de clerico qui non habet vnde sustentetur an poterit aduocare coram seculari.
8 Salarium recipere an debeat clericus pro patrocinio.
9 Et quid de aduocato laico.
10 Aduocare siue aduocati officium suscipere an possit quis cogi.

a ¶ Clericꝰ. cōcordat. d. Abbas in summatione huius. c.

b ¶ Quomodo aūt. hoc ꝙ hic dꝛ est cōe ⁊ vsitatū in hoc regno Frācie nā cause bñficiales oēs pene tractantur in foro seu curijs secularibꝰ, vt pꝫ in practica huius regni.

Clerici. Clericus [a] in sacris vel in minoribus bñficiatꝰ in foro seculari postulare nō dꝫ nisi pro se vel sua ecclesia vel miserabili persona. h. d. ¶ Primo ponit prohibitionem. Secūdo ab illa excipit ibi nisi. ¶ † [1] No. quod clerici existētes in sacris non possunt aduocare corā iudice seculari. Et idem in minoribus beneficiatis. ¶ Item no. a cōtrario sensu qđ clerici qui non sunt in sacris nec beneficiati possunt etiā aduocare corā iudice seculari. ¶ Itē potes notare a contrario sensu ꝙ corā iudice ecclesiastico videntur posse aduocare clerici etiam existentes in sacris vel etiā in minoribus beneficiati. ¶ † [2] Itē no. a cōtrario sensu ꝙ in causa ecclesiastica etiā corā seculari possunt aduocare beneficiati. ⁊ etiam in sacris cōstituti quomodo aūt [b] possit contingere qđ causa ecclesiastica tractet̃ corā seculari cū videatur hoc nō cadere in laicum. ĩ. de iudi. decernimus. Potes ponere exēplū qñ questio esset inter duos clericos de re aliqua tēporali ecclesie. ⁊ per iudicem ordinarium ecclesiasticuꝫ talis causa delegaretur laico qđ fieri potest vt no. per glos. in. d. c. decrnimus. ¶ Posset etiam appellari causa ecclesiastica ratione persone ecclesiastice agentis cōtra seculareꝫ corā iudice seculari cum actor debeat sequi forū rei. ĩ. de fo. cōpe. cum sit generale vel si sit causa feudi ecclesie habite a domino tēporali ⁊ corā ipso agat̃, vt. ĩ. de fo. cōpe. c. verū. ⁊ sic poterit clericus pro clerico esse aduocatus velut persona ecclesiastica etiam coraꝫ seculari: sed pro laico non coram iudice seculari. facit quod habetur in simili in. c. j. ĩ. de fideiuſ. lꝫ corā ecclesiastico iudice bene posset esse aduocatus pro laico vt hic colligit̃ a contrario sensu. ⁊ qđ dixi clericū posse esse aduocatū corā iudice seculari intellige vt dixi si non est in sacris nec est beneficiatus. ⁊ tātummodo in minoribus ordinibꝰ. ¶ † [3] Itē no. qđ clerici beneficiati ⁊ etiaꝫ in sacris possunt prosequi causam propriā vel ecclesie sue etiam coram iudice seculari si forte agatur contra laicum ⁊ pro illa aduocare. ¶ † [4] Et ex predictis no. ꝙ causa ecclesie nō videt̃ esse propria prelati cum hic ponatur alternatiua inter illa duo. ⁊ sic facit qđ cōsanguineus rectoris ecclesie in causa ecclesie nō possit recusari: qꝛ illa non censet̃ causa propria ipsius rectoris. Cōtrariuꝫ tamen tenet Io. an. de offi. delega. insinuāte. ⁊. ĩ. de appella. postremo. ¶ Item no. ꝙ ꝓ miserabili persona potest clericus etiaꝫ in sacris vel in minoribus beneficiatus aduocare etiā corā seculari qñ tales persone nō possunt se iuuare qđ qñ sit tangitur in gl. vt qꝛ nō habent vnde possint soluere aduocato vel non possunt habere ita bonuꝫ vt tangit glo. ij. ĩ. eo. c. fi. ⁊ que dicantur persone miserabiles no. per Innocē. ĩ. de offi. delega. significantibus. ¶ † [5] In glo. j. ibi interesse non debent. Et sic vult glos. qđ in causa criminali clericus etiā in minoribus tantū quāuis nō sit beneficiatus non possit esse aduocatꝰ. Et hoc propter irregularitatē quam sentit glos. qđ tunc incurreret. ⁊ sic si nō curaret de irregularitate videtur ꝙ tunc potest esse aduocatus in causa criminali: sed sine irregularitate videtur quod esse non posset. ⁊ videtur sentire glos. ꝙ etiam hoc procedat ex parte rei. ¶ Sed contra hoc facit qa videtur quod quilibet etiam clericus debeat defendere accusatuꝫ: qꝛ reos criminū defendit ecclesia. xxiij. q. v. c. reos. ⁊. ĩ. de immuni. ecclesia. c. inter. ¶ Huius timore dicūt qdā qđ gl. nō bene dicit inquantū voluit hoc sentire quod clericus non posset esse aduocatus pro accusato in causa criminali. de quo etiā tāgetur per glo. c. j. lj. dist. vbi tangunt̃ opiniones contrarie. Host. dicit qđ tutius est clerico qđ abstineat: qꝛ possit cōtingere qđ ex sui imperitia succūberet accusatus ⁊ puniret̃ ad mortē vel mutilationem mēbri. Et sic sibi hoc videretur imputandū. arg. ĩ. de homi. c. tua nos. ⁊. c. decetero. ⁊. c. ad audiētiam. ¶ Vel posset etiā contingere quod propter nimiam peritiam ⁊ cauillationē aduocati absolueretur accusatus iniuste ⁊ mutilaretur accusator propter penā talionis. ⁊ sic fieret aduocatus irregularis qui dedisset causam predictis. Unde periculosum est clericis de talibus se intromittere ⁊ precipue quia de facili lingua labitur. l. famosi. ff. ad. l. iuli. maiesta. Tamen de iure videtur quod si sit causa criminalis ex qua non debeat sequi pena mortis vel mutilationis membri nec pena sanguinis tūc videt̃ ꝙ possit esse aduocatus ex quo talis causa in qua pena sanguinis nō venit inferenda. ⁊ cōsequēter non potest sequi irregularis. facit quod habetur in cle. furiosus. de homi. ⁊. ĩ. ne cleri. vel mona. c. sententiam. ¶ Si autē sit talis causa ex qua pena sanguinis veniebat imponenda: tunc si reus iuste absoluitur ⁊ accusator nō punitur de calūnia. forte quia destitit ante inscriptionem: vel qꝛ ex forma statuti nō veniebat puniendus ad penam talionis: sed ad penam pecuniariā: licet defecerit in accusatione: vel etiā licet veniret puniendus pena talionis iudex cōmutauit in pecuniariam quod interdum contingit. vt pꝫ ex his que habentur. s. tit. proxi. c. fi. ⁊. ĩ. de penis licet. Et tunc in istis casibus etiam non erit irregularis ille qui fuit aduocatus pro accusato. Idem si ipse accusator puniatur pena sanguinis propter penam talionis dūmodo aduocatus solum habuerit intentionem defendendi reum ⁊ nō vt puniretur ipse accusator. ⁊ hoc debebit protestari ⁊ sic nō imputet̃ sibi si postea cōtingat ipsum accusatorem puniri. arg. eorum que habētur in. c. ij. lib. vj. de homi. ⁊ tamē cautum erit ſm Hosti. protestationem predictam sepius repetere ⁊ etiam non opponere ipsi accusatori quod se non inscripsit. Nam si hoc nō opponit ⁊ protestatur vt s. licet puniatur pena sanguinis ipse accusator propter penam talionis: qꝛ nō probauit vel falsos testes produxit videt̃ potius puniri suo facto quā facto aduocati. ⁊ hoc qñ reus fuit iuste absolutus. ¶ Si autem iniuste propter peritiā aduocati. ⁊ per hoc postea accusator fuisset punitus pena talionis: tunc esset aduocatus irregularis. per id qđ habet̃ in. c. decetero. de homi. ⁊ in. d. c. tua nos. ¶ Itē secus si nō fuit protestatꝰ. ꝑ ea que habent̃ in. c. ij. ⁊ fi. de homi. in. vj. ¶ † [6] Et ꝑ hoc pōt inferri ad questionē quaꝫ hic tāgit Io. an. pro fratre accusato criminaliter poterit clericus aduocare pro eo ad eius defensionem sine pena irregularitatis si contingat accusatorem postea puniri ad penam talionis ⁊ ad penam sanguinis. nā videt̃ qđ sic cuꝫ limitationibus predictis qñ scꝫ aduocat vt iuste absoluatur. ⁊ etiā protestatur qđ non intendit ꝙ puniatur accusator rōne calūnie alicuius sed solū vult ⁊ intendit defendere fratrē ⁊ si qua irregularitas diceretur ꝯtrahi hoc casu esset de facili dispēsabilis. Dicit tñ qđ de consilio est qđ in dubio abstineatur ⁊ potius alius procuretur aduocatus ⁊ quod decisio huius dubij etiā ad papā spectat. per ea que habentur. ĩ. qui fi. sint legi. per venerabilē. §. rationibus. Pro eo tamen quod dixi qđ possit defendere. facit qꝛ si licitū est defendere sociū cum armis. de senten. excō. c. dilecto. lib. vj. ⁊. ĩ. de appella. c. dilectus. fortius videtur esse licitum defendere fratrem de iure. ⁊ tene menti predicta. ¶ Sed certe capitulum dilecto non videtur facere ad propositū: qꝛ licet ibi permittitur defendere socium cū armis ita quod nō veniret puniendus: tamen si sequatur mors vel debilitatio membri non euadit irregularitatem que contrahitur etiam ex actu licito. vt patet in iudice iuste condemnante quem ad mortem. ⁊ not. per glos in cle. vnica. ad finem. de homi. ¶ Hic autem tractamus an possit esse aduocatus sine pena irregularitatis. Et sic non facit pro imo facit contra ¶ Iteꝫ etiam ad capitulum prelatis potest responderi quod ibi agebatur ciuiliter de crimine. ⁊ sic ex natura iudicij non debebit sequi pena criminalis imo pendente ciuili iudicio interim de crimine silere debet. l. interdum. ff. de publi. iudi. ⁊ facit qđ not. ĩ. de ordine cognitio. c. j. ¶ Sed hic ex natura iudicij criminalis est vt puniatur accusator de calūnia etiam eadē instātia vt legitur ⁊ no. in. l. j. C. de calū. ¶ Et ideo hoc casu videtur quod protestatio non operetur ex quo ex natura sequi potest penam sanguinis. per id qđ habetur in. c. fina. de homici. in. vj. ¶ Preterea id quod dicitur in. c. prela. fuisse videtur permissum. vt ibi dicitur ne det̃ materia alijs depredandi clericos et personas ecclesiasticas que ratio hic cessat. Ideo videtur quod de iure nō possit clericus esse aduocatus in causa sanguinis pro accusato quod etiam tenuit Hosti. in c. j. lj. distinctione. ⁊ etiam videtur hic tenere domi. Ant. dicēs quod videtur indistincte posse dici quod erit irregularis: ex quo saltem indirecte sequitur homicidium. per id quod habetur in d. c. finali licet Brixien. ⁊ Hostien. tenuerint contrarium vt patet ex no. per glossam in. d. c. j. ⁊ ex his que. s. dixi. ¶ Sed ex predictis bene patet quod tutius est omnino abstinere ab aduocatione etiam pro accusato in causa sanguinis siue sit frater siue extraneus. Facit quod notatur in dicta clemē. j. de homici. Nec obstat quod habetur in. c. nos. xxiij questione. v ⁊ de immunit. eccle. inter. in quibus videtur quod ecclesia defendat reos sanguinis: quia illud facit intercedendo et rogādo vt euitetur effusio sanguinis ⁊ etiam receptando confugientes ad ecclesiam nō autem aduocando in iudicio: quia id non videtur licitum clerico per ea que superius dicta sunt. ¶ † [7] In eadem glos. ibi prouidere debet: sed quid si de facto sibi non prouideatur. ⁊ non habet vnde sustētetur ipse clericus constitutus in sacris. dicit Host. quod tunc poterit aduocari coram seculari vt sibi victuꝫ querat. per id quod habetur in. c. clericus victum. xcj. distinctione. Et hoc propter necessitatem lex permittit patri filium distrahere. l. j. C. de patr. qui fi. distra. ⁊ etiam dicimus quod necessitas non habet legem: nec est sub lege infra de obseruantia ieiunio. c. consilium. §. j. ⁊ facit de consecratio. di. j. c. solet. ⁊ quod notatur in. l. j. C. de oper. liber. ⁊ sic debet limitari textus iste vt non habeat locum in casu necessitatis. ¶ † [8] Extra glos. tangit hic Ioannes andree. quia hic prohibetur clericum in sacris vel beneficiatum aduocare coram iudice seculari. Et sic videtur permittere coram ecclesiastico. argumen. ĩ. de presumptio. nonne. an poterunt salarium exigere. Innocen. dicit quod possunt recipere si detur: sed non exigere. per id quod habetur in. c. dilectus. ad finem. de simo. ⁊ xv. qōne. j. c. j. sed Hostien. dicit hoc verum in clericis in

sacris vel in minoribus beneficatis. Si vero sunt in minoribus nō beneficiati: tūc poterūt etiā petere salariū: quia nō sunt ligati ecclesie. & ideo possunt aduocare & vxores ducere. j. de cleri. coniug. c. j. j. de elec. cum ex eo. lib. vj. ¶ Sed cōtra istud facit qđ habetur in. d. c. j. xv. q. ij. vbi dicitur generaliter ꝙ nulli clerici debēt exigere salariū. Sed potest dici qđ illud. c. loquatur in regularibus. vt ibi etiam videt̄ velle Gratianus. ¶ Vel secūdo pōt dici qđ loquat̄ in causis spiritualibus in quibus procedat. vt ibi dicitur qđ non sit licitum exigere salarium. licet gratis datum possit recipi: sed secus in tēporalibus causis in quibus etiā poterit exigi. & ita tenebat Pe. ¶ Vel tertio potest dici. vt ibi etiaꝫ tangit glos. quod illi. c. est derogatum per contrariam consuetudinem. Et ex ista solutione no. qđ etiā cōtra canones precepti induci potest consuetudo. de quo dictum fuit in. c. j. §. de treu. & pace. do. Anto. hic videtur dicere qđ de equitate canonica clerici non debent exigere salariū. per id qđ habet̄ in. d. c. j. xv. q. ij. licet de iure omni casu quo permittitur eis patrocinari de iure videant̄ posse petere salarium: q2 non debet quis suis stipendijs militare. j. de prescrip. cum ex officij. ¶ Sed certe ista opi. non videt̄ bona quia equitas scripta in iure prefertur rigori. §. ti. j. c. fi. & ibi not. & sic videtur quod altera de solutionibus superius datis sit tenenda. tangit etiam Joā. and. scđo 9 † An laicus possit exigere salarium pro aduocatione. & concludit qđ si est salariatus de publico non pōt petere a clientulo. l. prouidendum. C. eo. ti. & idem dicit de medico eadē ratiōe. facit qđ habet̄ in. l. antepenulti. C. de professo. & medi. lib. x. Dicit tamē qđ aduocatus a clientulo non litigante. & similiter medicus a sano ratione consilij possit salariū recipere: quia salarium de publico videtur constitutum pro litigantibus & pro infirmis non pro nō litigantibus nec pro sanis iuxta illud sanis non est opus medico. ¶ Si autem non habeat salarium de publico: tūc si recipit salariū pro tota lite non poterit postea plus exigere. secus si recipiat pro vna die vel duobus diebus: quia pro alio tempore sequenti poterit petere. facit quod habetur in. l. quisquis. §. preterea. C. eo. & l. j. §. si cui. ff. de varijs & & extra. cogni. Et ibi etiam habetur quod succurri debet clientulo si aduocatus vltra debitum vellet salarium habere. de quo dicendū. vt ibi & etiā tangit Hosti. in summa huius tituli. 10 ¶ † An autem possit quis cogi acceptare aduocatum dictum fuit in. c. j. §. de offi. iudi. & dicit hic Hosti. quod pro miserabili persona posset compelli clericus aduocare cōtra ecclesiam propriam. de quo in summa. eod. titu. §. fi. ver. sed nunquid. & se.

1 Monachi & canonici irregulares nō possunt exercere aduocationis officium.
2 Responsum certum dari potest per verbum credo.
3 Monachus an possit postulare pro miserabilibus personis.

Ex parte. Monachi et regulares canonici postulare nō debent nisi pro vtilitate monasterij. & de precepto prelati. h. d. Et est cōis diuisio consulatio & responsio. Secunda ibi vnde cōsultationi. 1 ¶ † No. ꝙ monachi & canonici regulares nō possunt exercere officiū aduocationis nisi duobus cōcurrētibus. s. vtilitate monasterij. & licentia sui prelati. & tunc videntur posse aduocare tā in iudicio ecclesiastico ꝙ̄ seculari vt hic videtur colligi ex litera. ¶ Item no. ꝙ potestas aduocādi dicitur & appellat̄ officium. & sic facit ꝙ si per statutum aliqui ꝓhibeātur ab officijs videātur etiam prohibiti a potestate exercendi officium aduocationis nisi aliud appareat fuisse de mente statuentium. ¶ Item no. ꝙ monachus non videt̄ posse dari executor. de quo in. c. cum olim. j. de priui. & in cle. & si principalis. in prin. de rescrip. facit. qđ habet̄. §. de offi. dele. pastoralis. §. q2 vero. Similiter non videt̄ posse esse ꝓcurator. Nā etiā interdū ꝓcurator executor appellat̄ vt pꝫ ex his q̄ habent̄ in. l. fi. ff. de testi. ¶ Itē no. ꝙ etiā in materia ꝓhibēte & inhabilitāte ꝑsonā pōt ꝓcedi ex idētitate rōnis de similib⁹ ad similia. ¶ Itē no. ꝙ regulariter idē iudiciū est. & eadē iuris dispositio de mōachis & canonicis regularib⁹. de q. j. de sta. mona. ꝙ dei timorē. Differūt tñ in vestib⁹: q2 canonici regulares habēt totā lineā albā qđ nō est i monachis. facit qđ no. gl. in cle. j. de elec. ¶ Itē habēt regulā laxiorē ꝙ̄ monachi. & sic nō ita strictā. vt pꝫ ex his q̄ habent̄ i. d. c. qđ dei timorē. 2 ¶ † Itē no. ꝙ p verbū credim⁹ vel per verbum credo videtur certū rñsū sum iure. & sic facit ꝓ cōsulente si dicat se credere sic esse de iure vt videat̄ satis certū dare rñsū. Et idē si dicat ꝙ sibi sic videt̄. l. qđ tñ. §. si arbiter. ff. de arbitris. ¶ Ultimo no. illud vulgatū qđ vbi est eadē ratio. idē ius d3 dici. ¶ In glo. j. ibi nō sufficit vtilitas mona. Sed an sufficiat vtilitas monasterij cū licētia abbatis si vtilitas non sit principaliter & directe mona. respectu cause de qua tractatur: sed in quādam cōsequētiam: q2 monachus ꝑcipit lucrū salarij ex officio aduocationis cōuertendū in vtilitate monasterij forte grauati debitis dicit Jo. an. ꝙ nō: q2 tex. iste inquātū permittit monachū postulare pro vtilitate monasterij cū licētia abbatis est cōtra regulas iuris cōmunis que volunt qđ monachi nō debeant esse susceptores forensis vel ecclesiastici negotij. Et ideo stricte debet intelligi qñ directe principaliter agit̄ de vtilitate monasterij respectu cause de qua agit̄. & nō qñ indirecte per quandā consequentiā. per ea que habent̄ in regula in argumentis & i regula que a iure. j. de reg. iur. lib. vj. Et sic dicit dñm suum in iure disputando tenuisse. Et sic remittit se ad notata in regula in argumentis qđ tene menti pro limitatione istius text. ¶ In ea. gl. ibi: de factis priuatoꝛ: quasi velit ƀm do. Anto. secus esse si agatur de iure publico spectante ad coniunctā personam vt si vellet actionem popularē intentare pro cōiuncta persona. Nam hoc non poterit secundū istum intellectū quem tene menti pro limitatione legis: sed & hec allegata. ¶ Sed aduerte q2 glo. nō dixit de factis priuatis: sed de factis priuatorū. i. priuatarum personarū. & sic glo. nō videt̄ sensisse precedentē intellectū sed voluit dicere qđ cōtraria loquūtur in personis priuatis hoc est non religiosis, sed secularibus. Secus aūt in ipsis religiosis: q2 monachus nō censet̄ habere cōiunctionē in terris: sed eorum cognatio potius videtur esse in celis cū habeantur pro mortuis xvj. q. j. placuit. & vident̄ trāslati ab hoc mundo respectu anime & corporis in auf. hec cōstitutio inter pri. consti. in prin. colla. vj. ¶ Aduerte tñ qđ vbi agit̄ de successione hereditatis censet̄ habere cognationē quare ex eius persona succedit mona. l. deo nobis. C. de episc. & cle. & de proba. i presentia. ¶ Vel potes respondere ad contrariū qđ licet coniunctio suppleat defectum mādati in causa agitāda supposita al's habilitate persone. Nō tñ supplet defectū licentie ad integrandā personā ad actū agēdum: q2 hoc cautū nō reperit̄ vel etiā posset dici secundū alios quo ad potentiā agendi coniūctio supplet defectū mādati non autē quo ad potentiam postulandi. ¶ Sed certe ista solutio nō placet: q2 coniunctio persone videtur etiam operari quo ad potētiam postulandi sicut etiam pꝫ quo ad potentiaꝫ agendi. vt pꝫ in. l. j. §. fi. cum sequenti. ff. de postu. & facit etiā quod habetur in. c. proxi. 3 ¶ † An autem pro miserabilibus ꝑsonis posset monachus postulare. dic qđ sic interueniēte licentia abbatis. vt no. in Spe. in titu. de aduo. §. j. circa prin. ¶ In glo. fi. ibi etiam dominium nō trāsfert̄. vnde comprehendat etiam obligationem pignorum. facit quod habet̄ in. l. fin. C. de re. eccle. non alie. ¶ In ea. glos. ibi: inseruiunt laxiori. & sic magis stricta est regula monachorū quā canonicorum regularium differunt etiaꝫ in habitu vt dixi in nota. ¶ Item differunt etiam in esu carnium: quia non sic interdicitur canonicis regularibus sicut monachis secundum Jo. and. de quo. j. de sta. mona. c. cum ad monasteriū. & c. quod dei timorem. allegato in glo.

1 Filius patroni licet sit aduocatus cōtra libertum nō perdit ius petendi bonoꝝ possessionē in bonis liberti post eius mortē.
2 Postulare in quibus casibus possit sacerdos.
3 Causa ecclesie non dicitur propria prelati.
4 Recusari non potest iudex cōsanguineus prelati in cā ecclesie.
5 Aduocationis officium exercens cōtra illum cui tenetur ad remunerationē est ingratus.
6 Aduocare pro coniunctis personis potest clericus contra ecclesiam a qua habet beneficium.
7 Ingratus priuari debet beneficio quod suscepit ab illo cui est ingratus.
8 Sacerdos an prohibeatur a postulando.
9 Episcopus an possit aduocare.
10 Postulantium triplex est ordo.
11 Canonicus cōcanonico suo sine mandato postulare potest.
12 Beneficatus in duabus ecclesijs neutraꝫ d3 iuuare cōtra aliam.
13 Ingratus an repellatur a successione ab intestato.
14 Testificari an possit beneficiat⁹ cōtra ecclesiā i qua est bñficiat⁹.
15 Aduocare non debet quis contra patriam.

Cum sacerdotis. Sacerdos non pōt postulare. et sic officiū aduocatiōis exercere nisi i casib⁹ hic exꝑssis. & clericus cōtra ecclesiā a qua habet beneficiuꝫ aduocans vel procurans priuatur beneficio tanꝙ̄ ingratus. h. d. Et due sunt partes principales que patent ex summario. Secunda ibi clericus autem. ¶ Not. j. quale debet esse officium sacerdotis de quo in gl. j. ¶ Item no. qđ aduocatus dicitur nocere illi cōtra quem aduocat. qđ dicit Inno. verum quo ad opi. nō quo ad veritatem: quia officium aduocationis potius est vtile reipublice ꝙ̄ nociuū. C. de aduoca. diuersorum iudicū. l. aduocati. vbi dicitur qđ aduocati prouident humano generi in dirimendis ambiguis factis causarū sicut & milites armate milite. 1 † Et propter predicta alibi dicitur quod filius patroni licet sit aduocatus cōtra libertum: non perdit ius petendi bonorum possess. in bonis liberti post eius mortem. l. qui cum maior. §. penulti. ff. de ope. li. ƀm Vin. qđ est no. nā facit an dicat̄ aduocatus frangere pacē si

aduocat contra illũ cũ quo fecit pacem vel aliuȝ pro parte illius
nam per predicta videtur dicendũ quod nõ. Et si dicas si officiũ
aduocationis si sui natura in veritate non dicatur nociuũ quare
prohibet sacerdos. dic ꝙ ideo qꝛ sacerdos debet abstinere nõ so
lũ a malo: sed etiã ab eo qð habet speciẽ vel opinioneȝ mali. ĩ. de
2 vi. ⁊ hone. cle. cum ab omni. ¶ † Item no. casus in quibꝰ põt sa
cerdos postulare primus qñ pro se. Secundus quãdo pro sua ec
clesia. Tertius qñ pro cõiuncta persona. Quartus qñ pro mise
rabili persona in istis tamẽ duobus vltimis casibus videtur ad
mittendꝰ demũ si necessitas immineat vt litera innuit. de quo in
gl. ij. ⁊ videtur do. Ant. velle ꝙ in dictis casibꝰ in quibꝰ ꝑmittit
sibi postulare nõ dicat alteri nocere. ¶ Sed posset dici qð lȝ no
ceat quo ad opi. nõ tñ illud attendit in casibus predictis cuȝ ra
3 tio id suadeat. ¶ † Item no. qð causa ecclesie non dicitur ꝓpria
prelati. Ad idẽ qð habet. s. e. c. j. Et sic facit ad id quod ibi dixi.
4 vcȝ an † consanguineus rectoris vel prelati possit recusari iudex
in causa ecclesie. d quo etiã. s. de offic. dele. insinuãte. ⁊. ĩ. de app.
5 postremo. ¶ † Itẽ no. ꝙ vbi quis exercet officiuȝ aduocationis
cõtra illum cui tenet ad remuneratiõẽ qð dicitur ingratꝰ ⁊ idẽ
6 in officio procurationis. de quo in glo. fi. ¶ † Item no. a contra
rio sensu qð licitũ est clerico pro sibi cõiunctis aduocare vel offi
cium procurationis exercere cõtra ecclesiam a qua habet benefi
cium. ⁊ hoc etiã tenet hic Host. lȝ quidã teneant ꝯtrariũ supplẽ
tes ad literam maxime dum dicit pro extraneis. Sed istud est li
terã violare. Ideo verior videt opiñ. Hosti. argumento eorũ que
habẽtur in. c. apostolica. ĩ. de his que fi. a prela. ¶ Et ex hoc no.
qð maior videtur esse ratio coniunctorũ ratione sanguinis quaȝ
ecclesie a qua clericus hȝ beneficiũ. ⁊ plus dicit etiam Hostien. ꝙ
pro miserabilibus ꝑsonis si necessitas immaneat poterit esse ad
uocatus vel procurator contra ecclesiam. facit qð habetur. s. in
prin. hius. c. ⁊. s. eod. c. j. ⁊. ĩ. de iureiurã. petitio. de qua in Specu.
tit. de aduo. ver. sed nunqd. ¶ Et no. qð id ꝙ hic dicitur de cleri
co habente beneficiũ ab ecclesia videtur procedere in laico perci
piente aliquid ab ecclesia. ⁊ hoc voluit litera dum dixit maxime
si clericus sit ⁊ sic implicat idem. ⁊ si non sit clericus sed laicus vt
si aduocet contra ecclesiam perdat beneficiuȝ qð ab ea recipit. de
7 quo insti. de aduo. §. j. circa fi. iij. col. ¶ † Item not. penã ingra
tiqꝛ priuat beneficio: qð suscepit ab illo cui est ingratus. facit qð
habet in. d. c. propter. ¶ Ultimo no. qð verbũ spoliari interduȝ
stat in bona parte. de quo de resti. spo. cõquerẽte. ⁊ per hũc text.
videtur ꝙ vbi lex vel canon dicit precipimus talem spoliari vel
spolietur presupponat talem ipso iure spoliatum: sed eum spoliã
dũ quo ad facti possessionẽ qð est notãdũ ẜm. d. Ant ¶ In gl. j.
8 in fi. supple. ⁊ ibi pro causis hic exꝑssis. ¶ † Sed dubiũ est an sa
cerdos ꝓhibeat a postulãdo corã iudice ecclesiastico etiã extra ca
sus hic positos vel etiã corã seculari ĩ causis ecclesiasticis ĩ qbus
casibꝰ admittuntur clerici in sacris q nõ sunt sacerdotes. ⁊ in mi
noribus beneficiati vt dictũ fuit. s. c. j. Hosti. hic videtur velle sic
dicens qð hic sumitur nomen sacerdotis late pro quolibet existẽ
te in ordine sacro. facit qð habetur in simili. ĩ. de coha. cle. si qsꝙ.
¶ Sed Inno. ⁊ Jo. an. tenent contrariũ dicentes ꝙ hic videt
speciale loqui de sacerdote vt sic ex eo solo ordine sacerdotali pro
hibeatur a postulando magis quã alij existẽtes in sacris ordini
bus inferioribus: sicut etiam ex ordine prohibetur a scientijs de
quibus in. c. fi. ĩ. ne cleri. vel mona. Et istũ puto fuisse intellectum
Jo. an. ⁊ Host. prout superius recitaui. sed do. Anto. hic alr re
citat dicens Jo. an. velle ꝙ ex solo ordine sacerdotali ꝓhibentur
a postulando corã seculari iudice etiã pro his personis q̃ hic ex
primunt. licet ẜm eũ Host. teneat ꝙ possit postulare pro talibus
personis corã quocũqȝ iudice etiã seculari ꝑ. c. j. ver. in placi. ĩ. ne
cleri. vel mona. ¶ Sed certe non puto fuisse mentẽ Jo. an. taleȝ
sed illã quã dixi. ⁊ videt ꝙ debeat posse pro istis personis etiam
coram seculari iudice postulare. per id qð habet in. d. c. j. versi. in
placitis. ⁊ per istũ tex. qui nõ distinguit iudicem ecclesiasticum a
9 seculari. ¶ † Quid autẽ de episcopo dic ꝙ fortius prohibet quã
sacerdos vnde corã seculari iudice nõ põt aduocare. v. q. iij. quia
ep̃s ratio est in promptu: qꝛ indecẽs est vt reuerentia quã dȝ face
re aduocatus iudici in stando rectus iuice sedẽte. C. eo. l. qsquis.
fieret ꝑ ep̃m ipsi iudici seculari. dicit tñ Hosti. ꝙ interdũ cogitur
ep̃s ire ad iudicẽ secularẽ si ab ipso hȝ feudũ. ⁊ tũc ne ep̃alẽ digni
tatẽ cõfundat dȝ ꝓponere intentũ suũ cũ humilitate nõ stãdo: sȝ
sedẽdo. facit. s. de maio. ⁊ obe. solite. In ecclesiastico vero iudicio
hȝ ep̃s electionẽ an per se an per aliũ litiget. ĩ. de iura. calũ. c. fina.
¶ Itẽ aduerte ꝙ dicit hic de sacerdote. ꝙ nõ dȝ esse aduocatus
vel procurator pro alio intellige verũ nisi esset negotiũ qð etiam
mistũ tãgeret ecclesiã suã. ĩ. de censi. sopita. vel suũ superiorẽ. ĩ. ti.
j. in nostra. vel nisi extraiudicialiter promouere negotiũ alterius
etiam laici apud papam vel alium superiorẽ. ĩ. q fi. sint legiti. per
venerabilẽ. de quo per Archi. lxxxvj. di. ꝑuenit. ⁊ facit qð habet
10 xxj. q. iij. ciprianus. ¶ † In gl. ij. ibi. §. sunt aũt. ⁊ ibi ponitur tri
plex ordo postulantiũ. ¶ Nam quidã sunt q nõ possunt nec pro
se nec pro alijs postulare vt pupilli ⁊ minores ⁊ furiosi. ¶ Qui
dam sunt qui possunt pro se tantũ vt dãnati de publico iudicio.
¶ Quidã pro se ⁊ ceteris personis. vt illi qui als sunt infames.
⁊ sic propter delictũ ꝓhibent ne indifferenter postulẽt qñqȝ etiã
prohibent rõne religionis vel rõne ordinis. vt hic patet. ⁊. s. c. j.
⁊. ij. ¶ In ea. gl. i ver. alij enim. ⁊ etiã habet in. l. j. §. fi. cũ sequẽti.
ff. de postu. Et no. ꝙ illud qð sequit in gl. dũ dicit. ⁊ inter cõiun
ctos satis credo intelligẽdos cũ fratres suos eiusdẽ ecclesie in mul
11 tis libris non habet † vnde videtur fuisse additio q̃ videt velle
qð cõcanonicꝰ cum alio cõcanonico tanꝙ pro fratre possit sine
mandato postulare. facit qð habet. s. de offi. delega. cũ. R. ⁊ de
quo etiã tanget in. c. fi. ĩ. ti. j. ⁊ dicit Jo. idẽ de amico fraterna ca
ritate dilec. arg. l. nemo. §. qui frater. ff. de here. insti. ⁊ de verb. si
gnifi. l. late culpe. §. amicos. qð videt etiã tenere Guil. de cu. in. l.
sed ⁊ hec. ff. de ꝓcu. ⁊ Cy. in. l. inuitus. C. de procu. qð satis vide
tur posse admitti vt etiã tangit Jo. an. dũmodo nõ pecunia: sed
dei caritas dilectionẽ fraternalem operet iuxta illud saluatoris
Matthe. xij. quicũqȝ fecerit volũtatem patris mei qui in celis est
ipse meus frater soror ⁊ mater est. ⁊ hoc dicit do. Ant. posse pro
cedere quo ad potentiam postulãdi: sed quo ad potentiam agẽ
di videt secus. quare videt requiri ꝯiunctio carnalis. vt ptȝ. ex. l.
sed ⁊ hec superius alleg. facit qð no. do. Ant. in. c. corã. s. de offi.
dele. ⁊. s. de rescrip. nõnulli. ⁊ qð dicet in. c. fi. ĩ. tit. j. ¶ Sed certe
nõ video bonã differentiã inter postulare ⁊ agere. ⁊ sic inter offi
ciũ aduocationis ⁊ procuratiõis: qꝛ etiã in postulãdo videt ma
teria requirere cõiũctionem personarũ rõne sanguinis. vt patet
in. d. l. j. in fi. cum sequenti. ff. de postu. ¶ Fatendũ est tñ ꝙ ami
citia supplet interdũ defectũ potestatis assumendi officium ꝓcu
rationis. vt voluit Innoc. ĩ. de re iudi. cum. I. ⁊. A. de materia
tãget in. d. c. fi. ĩ. ti. j. ¶ In glo. fi. ibi perdere debet intellige hoc
verũ qñ beneficiũ fuit gratis ꝯcessuȝ. Secus si propter reuerẽtiã
seruitij prestiti: qꝛ tũc videt qð venit distinguẽdum in persona
non in facultatibus. xvj. qõ. vj. illud ẜm Vicen. de quo etiam in
12 Spec. de aduoca. §. j. ver. sed nunquid. ¶ † In ea. gl. ibi. §. item
si contra patrẽ. ⁊ sic vult gl. ꝙ vbi quis est beneficiatꝰ in duabꝰ
ecclesijs neutram debet iuuare contra aliam saluo nisi esset pre
latus vnius ecclesie ex predictis: qꝛ tunc hodie videt ex necessita
te officij. Ideo tunc excusatur. per id qð habet in. l. quesituȝ. alle.
in glo. ⁊ in. §. Item si ccontra patrem. als vt dixi neutrã iuuabit
contra aliam. ¶ Sed Inno. ⁊ Hosti. dicunt qð pro prima pote
rit esse aduocatus contra secundam. per ea que habẽtur. ĩ. de iu
reiuran. c. tua. ⁊. veniens. ⁊. c. intellecto. ⁊. c. eam te. Consuluit ta
men Host. si potest qð non assumat partes aduocati: sed media
toris: ex quo vterqȝ pariter tenetur. arg. ĩ. de testa. c. relatum. el. ij.
Bar. brixi. dicit si scit alteram fouere iustitiam illã poterit iuua
re. Nam alterã quã scit fouere iniustitiã non tenetur iuuare: qꝛ
aduocatus nõ debet causam iniustam defendere. l. rem non no
uam. §. patroni. C. de iudi. ⁊ facit quod habetur in. l. quoties. §.
sicut. ff. de admini. tuto. vbi tutor nõ tenetur defendere causaȝ in
iustã pro pupillo: sed põt bonam fidem ⁊ veritatem agnoscere.
¶ Si vero ignoret qui foueat iustitiam: tũc poterit vnam iuua
re. ⁊ alteri dare personam idoneam que pro illa postulet loco sui
de quo remittit Jo. an. ad no. ꝑ se super regula ꝯtractus. de reg.
iur. in. vj. in Mercu. vbi videtur cõcludere ꝙ si scit que foueat iu
stitiam illam iuuabit si ignoret poterit iuuare primam vt voluit
Innocen. vel etiam secundam dũmodo det alium qui pro alia
postulet. ¶ Potes concludere vt hic tangit do. Ant. quod aut
manifeste constat ꝙ altera ecclesiarum fouet causam iniustam. ⁊
tunc poterit aliam ecclesiam iuuare: qꝛ non tenetur iuuare illam
que fouet iniustitiam vt. s. dixi aut non constat que foueat iusti
tiam. ⁊ sic dubitatur. ⁊ tunc abstineat ab aduocatiõe vtriusqȝ si
potest. per id qð tãgit hic glos. ⁊ potius assumat partes media
toris q̃ aduocati vt voluit hic Host. ¶ Si autem instetur vt co
gatur acceptare aduocationem vel aliter compellatur. ⁊ tunc si
habet beneficia pro officio aduocationis. facit quod habetur in
c. breui. de iureiuran. tunc tenebitur iuuare primã. ⁊ secunde po
terit dare personam idoneam que ꝓ illa postulet. vt voluit Bar.
brixi. Aut habet simpliciter beneficia non pro officio aduocatio
nis. ⁊ tunc neutram iuuare debet contra aliam. vt hic voluit gl.
als videtur quod incurrat penam. de qua in tex. ¶ In ea. glos.
circa fi. ibi: nec succederet hoc intelligit verum do. Anto. quãdo
ecclesia vt collegium seu collegialiter esset ingrata. per id qð not.
gl. de ordi. cogni. cum dilectus. als delictum prelati vel alicuius
de ecclesia non noceret ecclesie. ĩ. de regu. iur. delictum. lib. vj. et
sic transit do. Anto. ¶ Tu potes etiam diligenter notare gloss.
13 que videtur velle † quod etiam ratione ingratitudinis qs repel
latur a successione ab intestato quod est valde nota. si est verum
et hanc glo. reputo singularem. ⁊ non memini me alibi vidisse ta
men iura allegata in glos. videlicet. l. liberi. C. de inofficio. testa.

non loquitur

non loquitur in successione ab intestato: sed quãdo conditũ fuit testamẽtum. ⁊ forte glo. non est vera ex quo defunctus nõ exheredauit ecclesiam qꝛ nõ poterit heres eius obijcere de ingratitudine ex quo ipse nil dixit. facit quod habet̃ in. l. fi. C. de reuo. do. ¶ Extra gl. quia id tangit̃ an quis possit aduocare cõtra ecclesiam. 14 tangit Jo. andr. an† beneficiatus in ecclesia possit contra illam testificare. de quo in tex. ⁊ gl. j. de testi. veniens. el. ij. in glo. sing. ⁊ s. de seruis non or. in. c. de famulis. nã videtur qđ non si 15 sponte veniat. secus si coactus. ¶ †Tangit etiam an possit quis contra patriã aduocare. de quo in Spec. de aduo. §. j. versi. sed ⁊ hec. ⁊ seq. do. Anto. videtur dicere quod nõ imo incurrit penã ⁊ poterit priuari immunitate ciuitatis. ar. huius tex. licet Spe. videatur aliter dicere in. d. ver. sed ſm hec.

¶ De procuratoribus. Rubrica.

¶ Cõtinuatio patet ex his que dicta sunt in proxima rubrica. nam viso. s. ti. j. de postu. ⁊ sic de aduocatione restabat videre de officio procurationis. ideo hic ponitur rubrica. De materia habetur. v. q. iij. per totum. ⁊. iij. q. vij. c. j. ⁊ reperitur in. vj. ⁊ cle.

1. Judicium agitatum cum falso procuratore non habente mandatum non preiudicat domino.
2. Semel malus presumitur in futurũ malus in eodẽ genere mali.
3. Procuratorem constituere non potest prelatus sine consensu capituli ⁊ eius subscriptione.
4. Mandatum procuratoris an possit probari per testes.
5. Probatio testium ⁊ instrumẽtorum parificatur.
6. Procurator de cuius mandato dubitatur probare potest mandatum vel cauere de rato.
7. Coniuncte persone reputantur clerici eiusdem ecclesie.
8. Gesta que dicantur.
9. Agere an possit prelatus pro ecclesia sine consensu capituli nisi caueat de rato.
10. Alienare qui non potest: non potest rem in iudicium deducere.

a **Alia quidem.** Procurãs licet in iudicio cãm ecclesie collegiate debet habere sufficiẽs mandatum ab ecclesia hoc est a plato ⁊ capitulo. h. d. Primo premittit motiuum. Secũdo submittit mãdatum. scda ibi: qꝛ ergo. ¶ 1 †Not. j. ꝙ iudicium agitatũ cũ falso procuratore nõ habẽte mandatum ad causam agitandã nõ valet nec preiudicat domino. facit qđ habetur in c. in nostra. j. eo. C. eo. l. licet. ¶ Item etiã no. ꝙ ex preteritis potest sumi cautela circa futura ⁊ sic potes notare illud vulgatum. 2 ratio preteriti scire futura facit. ¶ †Itẽ no. ꝙ qui semel est malus in eodem genere mali etiam presumitur in futurum esse malus. de quo in regula. semel malus. de reg. iur. li. vi. ¶ Item no. 3 ꝙ †prelatus non videtur posse cõstituere procuratorem sine consensu capituli ⁊ eius subscriptione. Et ponderandum est etiam qđ vltra predicta videtur requiri subscriptio testiũ. Et per hoc videtur qđ alij qui adhibentur de capitulo non adhibentur vt testes. lз Inn. aliter dixerit. ¶ Et ex predictis etiã no. ꝙ interueniens in actu tanꝗ prestans cõsensum vel autoritatẽ nõ debet describi vt testis in instrumento. Secus in mediatore per id qđ legitur ⁊ notatur in. c. ex literis. s. de trãsac. ¶ Item not. casum ſm vnum intellectum in quo requiritur mandatum esse factum 4 apud acta. ¶ †In gl. j. ibi: per testes. No. diligenter glos. quam de facili alibi non reperies ꝙ mandatũ procuratoris potest probari per testes nedum per instrumenta. cõtrarium tenuit Pet. ⁊ Cy. in. l. j. C. eo. ex eo quia si probatio fiat per testes cum fiat inter alias personas non preiudicabit domino si aliter non apparet ipsum dedisse mandatum per ea que habentur in. l. j. et. ij. C. qui. res iudi. non nocet. ⁊. j. de re iudic. cum inter vos. ⁊ ideo ſm eos debet fieri probatio per instrumentum que est probatio probata qꝛ facit instrumentũ fidem etiã cõtra dñm. secus in probatione testiũ ꝗ velut inter alios facta nõ faciat fidem cõtra dñm. ⁊ sic non est ꝓbatio probata. sed Guil. de cun. in. l. si ꝓcurator. ff. de procu. tenet gl. istã. ⁊ idẽ Azo in summa de procur. mouetur Guil. qꝛ potest cõstitui procurator per nuntium. l. j. ff. eo. tit. Et sic innuitur ꝙ nuntius poterit de hoc testificari. ¶ Itẽ potest cõstitui procurator per literas. d. l. si procurator. ff. de ꝓcura. ⁊ tamẽ si litere negentur oportet illas probari per testes: vt etiã no. in. d. l. si procurator. Et ideo videtur ꝙ mandatũ possit pro- 5 bari per testes. ¶ †Et pro hoc etiã faciat qꝛ parificatur ꝓbatio testiũ ⁊ instrumẽtorũ. l. in exercendis. C. de fide instru. ⁊. j. de fide instru. cũ Joãnes. lз Cy. illud respõdeat ꝓcedere inter easdẽ personas ⁊ nõ inter diuersas. Bart. in. l. j. C. eo. ⁊ in. l. non solum. §. qui aliena. ff. de procur. tenet istam glo. Et ad contraria respondet ꝙ quando reuocatur in dubio de mandato videtur procurator habere legitimam personam super hoc dubio litigandi: et sic testes producendi sicut etiam iudex de cuius iurisditione dubitatur habet legitimam personã cognoscendi an sua sit iurisditio. s. de rescrip. super literis. ¶ Et ideo probatio que fiet per testes per procuratorẽ habebit preiudicare domino. do. Ant. hic tenuit ad notata per se in cle. j. eo. ti. vbi videt̃ cõcludere qđ possit fieri probatio per testes saltẽ ad finem vt admittatur cũ cautione de rato. ¶ Sed certe istud est contra glo. istam que aperte vult qđ vbi cõstat de mandato per testes vel instrumenta nõ teneatur procurator cauere de rato. ¶ Preterea opi. Bar. nõ videtur vera inquãtum vult probationem factã per testes preiudicare domino quia hoc nõ reperitur iure cautum: imo potius oppositum per regulã que habet qđ probatio facta inter alias personas alteri non preiudicat. ¶ Nec obstat qđ ipse dicit de iudice qꝛ illud procedit qñ cõstat rescriptũ emanatum a papa licet alia dubitatio oriatur. vnde si rescriptum esset falsum nihil valeret qđ ageretur per talem pretensum iudicẽ: ⁊ voluit Innocẽ. s. de rescrip. super literis. Hic autem non cõstabat de veritate mãdati licet esset presumptio propter testes. ¶ Unde potes dicere qđ in hoc parificantur testes ⁊ instrumenta qꝛ etiã probatio facta per instrumentum productum contra aduersarium nõ preiudicabit domino. ¶ Sed oportebit iterato produci. nã ⁊ acta vnius cause nõ probant in alia nisi producãtur not. in. l. ij. C. de eden. ⁊ idem erit in testibus quia testes recepti non preiudicabũt domino nisi repetantur seu iterũ producãtur. Et si dicas testes possent mori anteꝗ repeterentur ⁊ sic probatio posset perire nõ sic in probatione instrumenti. ¶ Posset dici qđ vbi timeretur de morte testium vel eorum absentia posset peti vt ad eternã rei memoriam reciperentur. ſm ea que habentur in. c. quoniam frequenter. j. vt lite non contesta. Et ideo videtur concludi ꝙ sufficit probari per testes mandatũ ad finem vt admittatur procurator etiam sine cautione de rato: qꝛ satis potest esse cert9 iudex de mandato ex quo testes idonei de illo deponunt ⁊ verisimile est quia si expediens erit eodem modo deponent contra dominum. ⁊ ideo debet admittere procuratorẽ etiam sine cautione de rato: vt voluit hic gl. ⁊ de materia etiam dixi in clemen. j. de procura. ¶ In eadem glo. ibi: pro defensione condemnati. sup. ad penam personalem: vt habetur in. l. non tantum. hic allegata. 6 ¶ †In eadem gl. ibi: si quis seruum. tene qđ vbi est dubium de mandato: siue reus dicat non habes mandatũ: siue dicat dubito est in electione procuratoris an velit probare mandatum vel cauere de rato. nam ad alterum predictorum videtur teneri: ⁊ ꝑ consequens electio debet esse sua. per id quod habetur in. l. plerumqз. allegata in gloss. ⁊. j. de regu. iur. in alternatiuis. lib. vj. ¶ Sed dubium est an eoipso ꝙ reus negat procuratorem habere mandatum dicatur res esse dubia ita qđ debeat admitti cum cautione de rato. videretur qđ sic: qꝛ per negationem videt̃ fieri res dubia. l. fi. C. qui. ad li. procla. non licet. ⁊ videtur sentire glo. in. l. j. C. eo. sed cõmuniter tenetur cõtrariũ qꝛ negatio facit rem dubiam ad cõmodum rei: vt. d. l. fin. non autem ad commodum actoris vt esset in casu proposito: qꝛ hoc non reperitur iure cautum. ⁊ ideo dicunt qđ dicetur esse dubiũ de mandato qñ probat de illo per vnum testẽ vel quãdo probat per instrumẽtũ de quo dubitatur: an sit sufficiens vel qñ habet instrumẽta cause penes se. nam ex hoc surgit presumptio pro eo qđ sit procurator per ea que leguntur ⁊ no. s. de offi. delega. c. coram. ⁊ per Bart. in. l. iij. §. cause. ff. ad carbo. ⁊ per id qđ habetur in. l. fi. C. de pac. conuẽ. vel quãdo cõstaret de mãdato per instrumentũ: sed probaretur reuocatio per vnũ testẽ. facit qđ habetur in. l. vulgo. ff. de admini- 7 stra. tut. ¶ †In eadem glo. ibi: item clerici inter coniunctas. Nota ꝙ clerici eiusdem ecclesie reputantur cõiuncte persone. de quo per glos. in. c. fi. s. titu. j. ⁊ tangetur in. c. fi. j. eo. ¶ Et adde ei qđ dixi. s. mandatum procuratoris posse probari per testes. qđ not. Jo. an. in addi. Spe. in tit. de procura. §. iij. circa princi. vbi concludit ꝙ regulariter in iudicijs nõ admittitur de consuetudine probatio per testes: vt videtur satis rationabile ſm eum: qꝛ illa posset habere longiorẽ tractum. ⁊ sic dilatarẽtur lites. ⁊ pro hoc etiã faciat qꝛ agẽs debet venire plene instructus de iurib9 suis in auƒ. qđ fieri. C. de dila. canonizata. iij. qđ. iij. tamen vbi in promptu essent testes idonei qui statim possent opponere videt̃ cessare ratio Joan. an. ⁊ sic videtur ꝙ tunc saltem de iure deberet admitti probatio per testes. de quo plenius per Joã. and. in preallegata addi. ¶ In glo. fi. ibi: exponit hoc verbum sed Hostien. non placet dictum gl. quia leges non requirunt solennitatem. de quo fit mentio hic in tex. sed volunt ꝙ sufficiat qđ mandatum contineat id qđ habetur in prin. c. mandato. j. glo. j. eo. ⁊ qđ habetur in. l. si procuratorem. ff. eo. ⁊ in. l. j. ff. de satisda. et videtur sufficere qđ de hoc fiat fides iudicis. l. quinquaginta. ff. de probat. ¶ Uel potest dici qđ hic appellant mandatũ legaliter factum quãdo fit ad instar decreti qđ interponitur ſm leges in alienatione rei ecclesiastice facta solenniter in qua requiritur cõ-

a ¶ Procurãs. licet do. Abb. per alia verba summet hoc c. tamen idem est in effectu.

sensus clericorum roborātium ipsorum subscriptionibus. ⁊ potest dici ꝙ papa hanc cautelā voluit adhiberi specialiter in casu isto in odium illius qui videbat̄ voluisse eludere papā ⁊ aduersarium ne deinceps posset secūdo vel tertio similiter eludere. Non autē est dicendum ꝙ voluerit vniuersaliter fore necesse solennitatem istam adhiberi. ¶ Sed aduerte q2 potest esse dubiū quare papa hic nō dixit, ⁊ illoꝝ de capitulo testiūqꝫ subscriptiōib' ⁊c. glo. hic. ⁊ doc. videntur velle qḋ hic cōprehēdit illos de capitulo sub illis verbis ⁊ presbyterorū seu diaconorū. ¶ Sed certe possibile esset ꝙ essent presbyteri vel diaconi in ecclesia qui etiā non essent de capitulo. vnde pōt dici ꝙ habuit hic respectū papa ad id qḋ dicit̄ in. c. placuit. xij. q. ij. vbi dicit litera ꝙ eps̄ in alienatione rei ecclesiastice debet habere cōsensum sui presbyteri ꝙ intelligit Inno. s̄. in. c. ij. de transac. ⁊ refert Archi. in. d. c. placuit. qn̄ non haberet canonicos, ⁊ sic non haberet capitulū. Nā tunc videtur ꝙ illa que deberēt expediri cū cōsensu capituli si non habet capl'm cū cōsensu presbyterorum ipsius ecclesie. ⁊ si nō essent presbyteri cū cōsensu diaconorū per istū text. qui videtur in hoc supplere. d. c. placuit. arg. l. cū pater. §. acta peto. ff. de lega. ij. ⁊ sic in effectu vbi haberet capitulū deberet interuenire consensus capituli: vt voluit glos. in seq. ¶ Itē secundo posset esse dubiū: q2 litera dicit subscriptiōib' roboratā an sit necesse ꝙ isti de quib' in litera ꝓpria manu subscribāt instrumēta lꝫ prima facie videt̄ innuere qḋ sic. ¶ Sed in cōtrariū ꝙ sufficiat notariū subscribere istos. facit qḋ habet̄ in. §. oportet. ⁊. §. sed si instrumēta. in auf. de fide instru. ⁊ cau. forte posset dici ꝙ si litera mandati esset scripta manu priuata deberēt isti de quib' dicitur ꝓpria manu se subscribere. facit qḋ habet̄ in. l. scripturas. C. qui potio. in pign. habe. ⁊ auf. ibi posita cū ibi no. ⁊. j. de fide instru. c. ij. cum ibi no. Secus si manu tabelliōis sit facta scriptura ī publica forma nisi dicas ꝙ hic fuerit speciale in odiū illius qui formam videtur voluisse alias voluit eludere papā ⁊ aduersariū vt etiā si scriptura sit publica requirat̄ subscriptio istorū de quibus in litera. precedens dictū videt̄ rationabilius. ¶ Itē aduerte q2 est dubiū de

8 intellectu litere dū dixit gestisqꝫ ex more indicto ⁊c. ¶ † Sꝫ potes dicere ꝙ illa verba possunt sic exponi gestis. i. que gesta sunt ad dandū mādatū ad scripturam redactā ex more. i. iuxta morē. ⁊ sic manu tabellionis in publica forma vt est cōsuetū vel per literas sigillatas sigillo autētico regis vel alteri' principis iuxta morē seu consuetudinē loci vt sic fidem faciat scriptura. j. de fide instru. cū dilectus. ⁊ eo. ti. c. ij. cū ibi not. vñ dicebat Inn. ꝙ gesta appellant̄ qñqꝫ que in mentē hominū retinent̄ ⁊ qñqꝫ publicātur ⁊ in scripturā redigunt̄. j. de testi. significauit. ⁊. c. albericus. ⁊. C. de testa. l. publicati. qñqꝫ vero dicuntur gesta facta redacta in scriptis vel potius ipse scripture in quib' gesta reponunt̄ seu referuntur q̄ in romana curia dicunt̄ registrata q̄ si sint bene custodita reperiantur in archiuo publico vel autenticarū personarum que habēt autoritatē faciēdi scripturas publicas: sicut sunt tabelliones qui faciūt fidē. j. de prescrip. ad audientiā. Host. etiā dicebat ꝙ etiā reges ⁊ principes etiā habēt sigilla autētica propter q̄ datur fides scripturis talibus sigillis sigillatis: vt. d. c. cū dilectus. ⁊. c. j. ⁊. ij. de fide instr. vel ꝭm Hosti. hic vocat gesta scripturam scriptā manu tabellionis ⁊ special'r autoritate iudicis ⁊ etiā acta iudicialia appellant̄ gesta ⁊ faciūt fidē. l. gesta. s̄. de re iudi. ⁊. j. de ꝓba. qm̄ contra. Potest etiā exponi ꝭm Hosti. litera dū dicit gestis. i. apud gesta ⁊ sic apud acta. facit qḋ hr̄ in. l. j. C. de satis. ⁊ in auf. hoc ius. C. de sacrosan. ec. ⁊. j. de re iudi. cū inter vos. in vlti. glo. sed ꝭm istum intellectū deberet hoc mandatum fuisse factum etiā apud acta. ¶ Sed forte precedens intellectus magis est de mente litere vt sic sufficiat scripturam mandati esse factā taliter ꝭm morē loci ꝙ censeat̄ autentica ⁊ inducat probationē id autē qḋ sequit̄ litera exponit gl. vlti. ibi instituto hoc est facto. ¶ Sed Inno. exponit. i. habentē autoritatem superioris sicut ⁊ alia acta publica que fiūt corā superiore ⁊ sic forte voluit ꝙ hoc casu requirat̄ autoritas archiepi cum ille sit superior episcopi. facit qḋ habet̄ in. c. j. j. de reb' eccle. nō alie. ⁊ forte etiā voluit ꝙ apud acta fieret. ¶ Et licet in casu isto solennitas de qua hic seruari debuerit propter mādatū pape tñ videt̄ ꝙ hodie ista solennitas nō sit necessaria sed sufficiat ꝙ sit factū mandatū per prelatū cū cōsensu capituli ꝙ contineant̄ ea que habentur in. c. mandato. in. j. glo. in prin. ⁊ sic scriptū in forma publica ⁊ manu tabellionis priuilegiū litera habente sigillū autenticum: per ea que habentur in. d. c. ij. ⁊. c. cum dilectus. de fide instru. ¶ In ea. gl. ibi: nec rebus ecclesiasticis. ⁊ hic colligitur alia solutio ad dictas leges. s. ꝙ nō habēt locū in rebus ecclesiasticis. pro hoc facit qḋ habetur in. c. ecclesia sancte marie. ⁊. c. que in ecclesiarū. s̄. de cōstitu. ⁊ hec solutio videt̄ melior quo ad dictas leges. ¶ Precedens autē solutio inquātū vult ꝙ effectualiter nō possit agere administrator ciuitatis nisi caueat de rato videtur violare leges prealle. ⁊ precipue. l. vltimā. ff. qḋ cuiusqꝫ vniuer. ¶ Et not.

9 ex predictis glo. remanere in cōclusione ꝙ regulariter † prelatus nō possit agere sine cōsensu capituli nec econtra nisi velit cauere de rato vel nisi agat̄ de reuocatione rei male alienate. Defendere autē ecclesiā si cōueniatur similiter nō potest saluo nisi haberet consensum capituli vel nisi satisdaret de iudicato soluendo. ¶ Sed cōtra cōclusionē gl. facit qḋ habet̄. s̄. de rescrip. edoceri. dic ꝭm doct. gl. procedere qñ bona prelati ⁊ capituli nō sunt diuisa. ¶ Si autē bona essent diuisa tūc prelatus in spectantibus ad suā administrationē posset agere sine cōsensu capituli: ⁊ similiter econtra. ⁊ hoc verū in leuibus. Secus si sit causa grauis et precipue tangens statū ecclesie q2 tūc requirit̄ cōsensus vtriusqꝫ etiam si separata sit administratio. Secus si sit leuis causa vt dictum est ⁊ ꝭm predicta debet intelligi iste tex. Inno. tñ hic dicebat ꝙ isti presbyteri seu diconi nō interueniebāt tanꝙ solennizātes instrumentū sed tanꝙ testes dātes fidē instrumēto. ⁊ sic nō probabit istud capl'm ꝙ prelatus nō possit agere sine cōsensu capituli in spectātib' ad suam administrationē. ¶ Sed certe iste intellectus: vt tāgit do. Anto. nō videt̄ bonus q2 hic exigebant̄ alij testes: vt litera dicit. ⁊ sic isti presbyteri nō tenebāt locum testium. ¶ Ideo dicebat Inn. aliter ⁊ melius vꝫ ꝙ hec decre. loquitur in arduis negotijs que nō debēt expediri sine capitulo. j. de his que fi. a prela. c. nouit. ⁊. c. quāto. vel potest hoc intelligi ꝙ hic erat questio de his que cōiter tangebant vtrūqꝫ. facit qḋ habetur. s̄. de maio. ⁊ obe. c. fi.

10 ¶ † Nec obst. predictis ꝙ qui nō potest alienare non potest rem etiam in iudicium deducere. vt. l. ait pretor. allega. in gl. q2 illud verū in administratore cui non reperitur data potestas agendi sed solū datur ad custodiendū: vt ibi patet. ⁊ facit qḋ ibi no. glo. ⁊ patet etiam instantia in tutore qui potest agere ꝓ pupillo licet nō possit alienare rē pupilli. ¶ Itē non obstat ꝙ poterit prelatus fingere litem: q2 in dubio hoc nō debet presumi. ar. l. merito. ff. ꝓ socio. ⁊ si lederet̄ ecclesia ī tali iudicio paratū erit remediū per viam restitutionis in integrū. j. de resti. in integ. c. j. ⁊ per totum. vel etiā per titulū de collusio. detegenda. ff. ⁊ etiam. j. de collu. detegē. c. j. si de illa appareret ⁊ etiā posset remoueri vt suspectus si de hoc esset suspicio. per id qḋ habetur. j. de accusa. ¶ Extra gl. tāgit hic Jo. an. an si reuocatur in dubium de mandato iudex interloquatur procuratorem habere mandatū preiudicet talis sñia dño. Hosti. dicit ꝙ sic si dominus sciat si nō appellet infra decē dies a tempore scientie vel non contradicat. per id qḋ habet̄. s̄. de offi. dele. cū olim abbas. ⁊ de elec. cum dilecti. Secus si contradicat vel appellet vel ignoret: q2 talis scientia nō preiudicabit sibi: ex quo nō fieret in iudicio si non probatur esse de mandato. per id qḋ habetur in. l. ij. C. qui. res iudi. non nocet. facit qḋ dixi. s̄. in. j. glo. nec obstat qḋ habetur in. l. j. §. pomponius. ff. qḋ fal. tu. auto. vbi videt̄ standum pronuntiationi iudicis si nō pronuntiat aliquē tutorē: q2 illud procedit in tutore: cū dare tutorem spectat ad iudicem. l. j. ⁊. ij. ff. de tu. ⁊ cura. datis ab his. Secus in ꝓcuratore q2 ad iudicē nō spectat illum dare: sed ad partē. Ideo in primo casu facilius preiudicat pronuntiatio iudicis. facit qḋ habetur ⁊ notat Cyn. et Bar. in. l. licet. C. de procu. ⁊ Jo. and. post Cōpost. de rescrip. super literis. post glo. ¶ Et propter predicta videt̄ bona cōsuetudo ꝙ habet mandatū nō ꝓbari per testes. de quo per Jo. an. in addi. Spe. in titu. de procu. §. iij. circa prin. Et tetigi super. j. glo.

☞ Contumax censendus est non comparens ad primam citationem impedimento non subsistente.

2 Infirmitas excusat contumaciam.
3 In causis arduis non tenetur quis respōdere per procuratorē.
4 Dictio alia non semper est implicatiua.
5 Excusatoribus veniētibus ad certificandum iudicem de impedimento creditur.
6 Condemnatio expensarum facta per iudicem certificatū de impedimento an teneat.
7 Impedimenta excusantia absentes a contumacia que sint.
8 Citatus simpliciter intelligitur citatus vt compareat per se vel procuratorem.
9 Delegatus an possit arctare aliquē ad personalē cōparitionē.
10 Impeditus an teneatur comparere per procuratorem.
11 Contumax in prima citatione damnari debet in expensis.
12 Et an requiratur citatio vt contumax cōdemnetur in expensis.
13 Cause graues que dicantur.
14 Sñia lata cōtra absentē reuocat̄ probata iusta causa absentie.
15 Excusator absentis dꝫ se offerre paratū ad ꝓbādū d' īpedimēto.
16 Sententia qualiter retractetur docto de impedimento.
17 Absentibus qualiter succurratur.
18 Sñia lata ꝯ expulsos de ciuitate ꝓpter partialitates an teneat.

Querelam. Reuocatur sentētia qua cōdēnatus fuerat ī expēsis absens ex iusta causa: ⁊ similiter accusatus q in ardua causa ꝓcuratorē cōstituere noluit. h. d. Prima pars decise ponit

ponit partis querelam. Secūda dat iudicē. scda ibi: mādamus.
1 ¶ † No. ꝙ nō cōparens etiam ad primā citationē nō subsistēte impedimento videt̄ censendus contumax ad fi. vt possit cōdem nari in expēsis etiā ipsius prime citationis. de quo hic in glo. in
2 verbo rationabili. ¶ † Not. ꝙ impeditus ꝑpter infirmitatē non arctatur ad cōparendum per se nec etiā per procuratorē si causa est ardua ꝛ sic infirmitas vel aliud iustum impedimētū excusat cōtumaciā in causa ardua. hoc tamē videtur fallere in causa electionis. per id qd habet̄ in. c. dilecti. s̄. de dolo ꝛ cōtu. nam talis causa celeritatē videt̄ desiderare propter periculū vacationis ꝑ
3 ea que ibi no. ¶ † Et ex predictis etiā no. ꝙ in causis arduis nō tenetur quis respōdere per procuratorē: ꝛ sic a cōtrario in alijs. Secus videtur etiā si sit impeditus per se cōparere. nā alias videtur censendus cōtumax: vt hic videtur innui a cōtrario sensu
4 in verbo detentus. ¶ † Item nota ꝙ dictio alia non semper est
5 implicatiua. de quo etiā per gl. de rescri. in. c. sedes. ¶ † Itē not. ꝙ excusatoribus credendum est ad finē certificandi iudicem de impedimento. videtur tamen qd debeant esse duo ad fi. vt excu-
6 setur absens a contumacia. ¶ † Itē no. ꝙ condemnatio expensarū facta per iudicem etiā de impedimēto certificatum videtur tenere licet de facili sit reuocanda qd videt̄ esse cōtra ea que not. in. l. quesitum. ff. de re iudic. ꝭm vnum intellectum cum ibi nota. per Barto. ꝙ qualiter sit intelligendum tangetur cum glos. fin.
7 ¶ † In glo. iiij. ibi: quartana tamen non excusat. intellige tamē quando nō impediat suis negotijs interesse: vt. l. quesitū. ¶ Et no. glo. cum text. vnum impedimentum iustum excusans a veniendo. s. infirmitas quando est cōtinua vt quia patitur febres quotidianas videtur etiam ꝙ iusta causa impedimēti sit si quis sit impeditus ꝑpter infirmitatem suorum de familia sua. xxiij. dist. c. cōis. cū ibi no. ¶ Idem si propter tempestatem vel inundationes aquarum fuit impeditus vel propter guerram: vt no. glo. xviij. distin. peruenit. ꝛ facit qd habetur in. l. ij. ff. si quis cau. ¶ Idem si ꝑpter intemperiem aeris seu propter pestē nō cōparuerit. per id qd not. in. l. de etate. ff. ad trebel. ꝛ. c. ad supplicatio-
8 nem. s̄. de renuncia. ¶ † In ea. gl. ibi. §. si quis condēnatus. ꝛ ꝑ hoc etiam faciunt q2 si quis citatur simpliciter intelligitur citatus vt cōpareat per se vel per procuratorē. l. j. §. j. ff. de ꝓcur. ꝛ sic si hoc exprimitur videtur exprimi qd tacite inest. ꝛ per cōsequēs talis expressio nihil debet operari. l. iij. ff. de lega. j. ꝛ de materia
9 tangit etiam glo. j. in versi. sed videtur. ¶ † In eadem glos. ibi: nisi in certis casibus ꝛ in dictis casibus idē dicas in iudice ordinario: vt in. c. iur. esse. hic allega. qd hodie est in. c. j. de iudi. in. vj. olim erat extrauagās posita inter cōstitutiones Innocētianas. ¶ Et adde etiā qd inferior a papa potest etiam arctare quē ad personalē cōparitionem in casibus de quibus in. l. vltima. C. de procura. de quibus tangit gl. j. in verb. ꝛ illud. ꝛ facit etiā qd habetur idem in. l. si actor. ff. de ꝓcu. de papa autē certū est ꝙ potest arctare quē ad personalē cōparitionem q2 super ius est. j. de concess. preben. proposuit. ꝛ facit qd habetur in. c. cū dilecti. s̄. de ele.
10 ¶ † In eadē gl. ibi: ꝛ si causa sit vehemētior. sup. vt q2 dn̄s scit melius veritatem: ꝛ est melius informatus quam procurator: vt no. in. l. vlti. statim allega. nā dn̄s potest arctari vt personaliter cōpareat ad respondendū libello vel positionibus: si est melius informatus quā procurator: ꝛ melius verisimiliter scit veritatē vel si dn̄s est iustior vel magis legalis ꝛ minus rixosus ꝙ ꝓcurator: per ea que habent̄ in. d. l. vltra. de procur. ꝛ in. d. l. si actor. ff. de ꝓcura. ¶ In eadem gl. ibi: ꝛ ideo nō cōpellitur cōstituere ꝓcuratorē hoc intellige verū qn̄ causa esset ardua: vt hic patet. sed in casibus de quibus proxime dixi de quib9 loquit̄ gl. videt̄ qd non sit tractandū an cōpellendus sit cōstituere procuratorē: imo potius etiam possit cōpelli ꝙ personaliter cōpareat. ¶ In eadem glo. ibi: q2 nō reciperetur hoc si aduersarius contradiceret qd facere posset ex eo quia dn̄s esset melius informatus: ꝛ sic posset petere vt personaliter cōpareat. ¶ In eadem glos. ibi: vel etiam si esset alias ardua. Aduerte q2 hoc casu non tenetur mittere si non vult per istum text. tamen si mitteret deberet recipi si esset bene informatus ꝛ dn̄s nō esset iustior. ¶ In eadē gl. in fi. aduerte q2 glo. tetigit plura. Primo que dicat iusta causa impedimenti. ꝛ de hoc tetigi circa princi. Secundo tetigit an quis sic impeditus teneatur mittere procuratorē in ver. dicunt quidam. Tertio tetigit an possit quis arctari ad personaliter cōparendū in ver. iudex delegatus. ꝛ vltimate reddit ad scdm in ver. sed videtur. ¶ Et circa scdm dubiū: an impeditus teneatur cōparere per procuratorem glos. in effectu concludit ꝙ ex parte actoris si interueniat impedimentum teneatur mittere procuratorem vt interrumpat prescriptionem vel lit. cōtesta. alias imputetur sibi per. l. j. ff. de diuer. ꝛ tempo. ꝑscrip. ꝛ. l. papianus. ff. de mino. sed ex parte rei si interueniat impedimentum non tenetur quis mittere procuratorem: sed excusatorem ad allegandum impedimentum. Innocē. hic recitat opi. in materia tamen non videtur perfecte loqui. Gl. tangit de materia in. c. cum dilecti. de dolo et contuma. ꝛ. v. q. iij. si egrotans. ꝛ in. l. j. ff. de diuer. prescrip. Cy. si. tetigit in. l. j. C. de testa. mili. Guil. in. l. ij. ff. si quis cau. ꝛ Bar. in d. l. j. ff. de diuer. ꝛ tempo. prescrip. vt etiam tetigit hic do. Ant. ꝛ fuit de mente Bart. in. d. l. j. ꝙ aut impedimentum interuenit ex parte actoris aut ex parte rei. Primo casu videtur ꝙ non excuset quominus quis teneatur mittere procuratorē ad interrumpendam prescriptionem: per ea que habentur in. d. l. j. quod dicit domi. Ant. procedere ꝭm iura antiqua ꝭm que non cogitur quis persistere in lite: ꝛ ideo non contrahebatur hermodicium. Et ideo nō poterat ꝑcedere actore absente in causa. l. ꝛ post edictum. §. circunducto. cum ibi nota. ff. de iudi. ꝛ sic modicum erat preiudicium ipsi actori si cogebatur mittere procuratorem quia solum cogebatur mittere ad interrumpendum ꝛ postea poterat desistere. ꝛ idem dicetur hodie ꝙ sufficeret sola missio executoris seu nuntij ad interruptionem: vt cōtingit in prescriptione. xxx. anno. ¶ Sed vbi exigeretur libelli porrectio ꝛ lit. contest. vt cōtingit quādo agitur de interrumpēda prescrip. longi tempo. x. vel. xx. anno. Facit quod notat̄ in. l. ij. ff. pro empto. tunc q2 necessitaretur hodie procurator cām expedire: per ea que habētur in auf. qui semel. C. qn̄o ꝛ quādo iudex. dicit ꝙ nō esset iniquum distinguere an impedimentum surrexit a culpa: ꝛ tunc arctetur procurator ad prosequendū pone exemplum si fuerat relegatus propter delictum. l. papinianus exuli. ff. de mino. an a casu ꝛ tūc distinguatur an causa sit leuis: ꝛ tunc non teneatur prosequi: ꝑ ea que hic notauit Inno. circa intellectum. d. l. j. ꝛ sic residet do. Anto. tamē posses dicere ꝙ auf. qui semel. intelligatur in eo qui sponte venit ad iudicium: nō in illo qui ex necessitate ne currat prescriptio misit procuratorē ad interrūpendū ꝑscriptionē. facit qd not. j. de causa pos. pastoralis. Preterea etiā videtur de iure nō debeat fieri citatio per executorē ad interrumpendū prescriptionem: nisi oblato libello iudici: vt patet in. d. l. sicut in rē. C. de prescrip. xxx. anno. ꝛ sic videretur ꝙ nō sit fienda differentia: an prescriptio habeat interrumpi per missionē executoris: an vero per libelli oblationē. ꝛ lit. cōtesta. tn̄ cōiter de consuetudine fit citatio etiam nō oblato libello: vt no. in. d. l. sicut. per doct. et per Bar. in dicta auf. offerat. C. de lit. cōtesta. ¶ Secūdo casu quādo impedimentū venit ex parte rei: ꝛ tunc cōclude ꝙ aut impeditur venire rōne dignitatis aut alia de causa: si rōne dignitatis tunc si impedimentū est perpetuū tūc tenet̄ mittere ꝓcuratorē. l. pe. C. de procu. ¶ Si vero est tēporale nō arctatur ad mittēdū. facit qd habet̄ in. l. iij. ff. de in ius voc. ꝛ. ff. de iniur. l. nec magistratibus. ꝛ. l. pars literarū. ff. de iudi. ¶ Si autē est aliter impeditus ꝛ tūc aut est impedimentū impotentie iuris: ꝛ tūc tenetur cōstituere procuratorē. s̄. de iudi. intelleximus. ꝛ facit qd habet̄ v. q. iij. q2 eps. tn̄ in. d. c. intelliximus. non erat inhabilitas comparēdi: per se si volebat ꝭm cōmunē intellectū aut impedit̄ alio etiā impedimēto facti: ꝛ tūc aut est impedimentū necessariū: sed non probabile vt in relegato ꝛ tenet̄ mittere ꝓcuratorē. l. papia. s̄. alleg. ꝛ. l. sed ꝛ si ꝑ pretorē. §. aduersus. ff. ex qb. cau. maio. Aut est impedimentū necessariū ꝛ probabile: ꝛ tunc si perpetuo duraturū tenet̄ mittere procuratorē. facit qd habetur in simili in. l. fi. C. de procu. ¶ Si autē nō est perpetuo duraturum: ꝛ tunc aut est modico tpe: ꝛ nō tenetur mittere ꝓcuratorē: ꝛ per. l. ij. ff. si qs cau. ꝛ hoc simpliciter tenet Bar. in. d. l. j. Hoc tn̄ videtur verum qn̄ causa esset ardua per istū tex. Secus si esset leuis: vt hic videt̄ ꝓbari a contrario sensu. ¶ Itē hoc verū nisi fuisset citatus a papa vt cōpareat per se vel per ꝓcuratorē. per id qd habet̄ in. c. cū dilecti. s̄. de dolo ꝛ cōtu. ꝛ qd hic dixit glo. ¶ Itē hoc verum nisi sit causa electionis q2 in illa tenet̄ cōparere per ꝓcuratorē si nō potest per se licet sit causa ardua: vt est tex. cū glo. in. c. cupientes. §. qd si per viginti. in ver. insuper. de ele. in. vj. ꝛ facit qd no. Spe. eo. tit. §. ij. circa fi. ¶ Si autē erit multo tpe duraturū. tunc ꝭm Bar. in. d. l. j. si lis fuit inchoata ante impedimentū tenetur mittere procuratorē: alias si nō fuit ante inchoata nō tenebitur per. l. eandē. ff. de leg. qd videtur esse verū: nisi in casibus in quibus. s̄. proxime dixi. nā videtur qd hoc nō procedat in causa electionis: nec vbi papa citat vt cōpareat per se vel per procuratorem: nec in casibus leuibus ꝑ istū tex. a sensu cōtrario. ꝛ sic debet limitari. d. l. eādem. ꝛ dictū Bar. ꝛ de materia etiā dixi in. d. c. cū dilecti. s̄. de dolo ꝛ cōtu. ¶ In gl. rationabili. ibi: de dolo ꝛ cōtu. actio. hodie habetur in. c. actor. de dolo ꝛ contu. in. vj. ¶ In ea. gl. ibi: post peremptoriū. facit. ff. de iudi. in. l. ad peremptoriū. cū seq. sed ad differentiā. l. patere potest responsio: per ea que ibi
11 tetigit glo. ¶ † In eadē gl. in fi. No. bene ꝙ etiam si quis sit cōtumax in prima citatione dānari debet in expēsis. cōcordat glo. in. c. honorat. lxxiij. dist. ꝛ. iij. q. v. c. j. facit qd habet̄. j. de testi. cogen. c. ij. ꝛ per Cy. in. l. sancimus. C. de iudi. ꝛ per Guil. in Speculi. de cita. §. viso. versi. quid si tres. vbi videtur tenere cū glo. etiā si tres termini in vna citatione fuerint positi. Recitat tn̄ Spec.

quedam tenuisse qd sufficiat cōparere in vltima citatiōe ad hoc vt nō cōdēnetur ꝓ primis quasi de licentia iudicis videat absti nuisse se a cōparēdo.facit qd habet in regula in alternatiuis.de reg.iur.in.vj.Jo.an.hic tenet opi.glos.in preceptis ꝛ citationibus de veniendo vbi agitur de expensis factis ad veniendū qꝛ interest partis que venit in primo termino aduersariū venisse ne inaniter fecerit illas expensas.Ideo illius interest habet ratio licet reus veniat in vltimo termino.Sed alia opi.contraria potest saluari in expēsis citationis si fuit vnica citatio cū distributione temporū: puta qꝛ assignati sunt sex dies ad cōparendum. quorū duo sunt ꝓ primo.duo pro secūdo.duo ꝓ tertio.termino peremptorio.qꝛ tūc cū vnica sit citatio vnica est expensa.ꝛ ideo videtur tunc sufficere qd in vltimo termino cōparuerit qꝛ nō potest dari interesse respectu expēse citationis.secus qñ separatim tres citationes facte fuissent:ꝛ sic pro qualibet fuisset separata expeñ.qꝛ tunc tenebitur pro expensis citationis prime.si in illa nō cōparuit.ꝛ hoc modo intelligat glo.Secus vt dixi:qꝛ vnica fuisset citatio cū distributione tēpoꝝ respectu expēsaꝝ citatiōis. ¶ Item secus in preceptis que faciunt executores de parendo apponēdo in precepto tres terminos:qꝛ sufficit ad euitandā penam.vltimo cōparuisse ſm Jo.an.facit de regu.iur.in penis.in vj.dicit etiam Jo.an.qd vbi reus cōparet in vltima citatione ꝓ illa nullatenus condēnabitur:qꝛ ex quo in illa cōparuit debet

12 esse gratuita. ¶ †An aūt exigatur citatio vt possit cōtumax cōdemnari in expensis.videt dicendū qd non per id qd no.Inn. de appel.in.c.ex ratione.ꝛ.§.sepe.ꝛ facit qd no.Bar.in.l.ij.ff.de re mili.ꝛ qd dicet.j.eo.c.auditis.ꝛ qd etiā dixi in.c.j.j.de re iudi. ꝛ qd ibi notatur per do.Ant.in gl.penul.in fi.vbi dicuntur etiā

13 tunc graues:qñ† sunt cause grauis preiudicij ꝛ periculose vel valde intricate:vel etiā reputent de maioribus:vt est causa matrimonialis:vt.j.de cōsangui.ꝛ affi.c.j.ꝛ facit.j.eo.c.tue. ¶ Itē si est causa liberalis qñ quis proclamat in libertatē.ij.q.vj.si qñ ꝛ in.l.sed ꝛ hoc.§.j.ff.de procu. ¶ Itē si agitur de toto patrimonio vel de maiori parte.l.propter litē.ff.de excusa.tuto.ꝛ.j.de resti.spo.c.frequens.in.vj. ¶ Itē vbi vertitur periculū anime.xij. questio.j.precipimus.ꝛ.j.de simo.mattheus. ¶ Item si est causa inducens infamiam.l.seruorū.in fi.ff.de penis.vnde videt dicere lex qd quasi maior censetur esse amissio fame ꝙ oculorū.l.infamia.C.de decur.li.xj.ꝛ facit ꝙ notatur.j.de appel.vt debitor. ad fi.ꝛ de elec.c.ꝙuis.in.vj.admittitur tamē ꝓcurator in causa fame cū speciali mandato.l.non solum.§.fi.ff.de ꝓcur.ꝛ expedit etiam reum cōparere per procuratorem vt infamiā euitet.l.furti.§.qui aliene.ff.de his qui no.infa. ¶ In gl.fi.ibi.ff.de re iudi. l.quesitū.Sed potest dici ſm vnum intellectum ꝙ inquantū ibi

14 dicit ꝙ† sententia nō tenet intelligit scꝫ cū effectu rescindi debet per restitutionē in integrū:vel ſm alium intellectum qui est magis notabilis potest dici ꝙ illud procedit qñ iudex habuit scientiam ꝛ notitiam impedimenti.nā si tūc procedit ad sententiā diffinitiuā vel interlocutoriā sententia non valet ipso iure:ꝛ ibi est singularis ſm vnū intellectū.ꝛ fuit etiā opi.Pla.ꝛ no.gl.in.l.cōtra pupillū.ff.de re iud.ꝛ ſm hoc si iudex hoc sciuisset impedimētum nō valuisset sententia:ꝛ nō esset necessaria absolutio de iure: licet de facto fieri poterat:sicut de facto facta fuit cōdēnatio.ꝑ id qd habet in.l.j.ff.de ferijs.tñ litera videt potius loqui de absolutione fienda de iure:vñ tunc erit vidēdū pro intellectu text. an dicto istoꝝ excusatorū debuit iudex credere ꝛ an ex hoc dicatur habere notitiā tex.videt hic facere ꝙ credat qñ sunt duo:et pro hoc faciat.qñ videt agi de modico preiudicio.nā agitur de differendo processu ad aliquod tēpus donec cessauerit infirmitas seu impedimentū:ꝛ in mora modici tpis nō videt esse periculum.l.si debitor.ff.de iudi.Bar.in.l.quesitū.preallé.videtur vel-

15 le ꝙ non stetur dicto excusatorū.vnde dicit ꝙ† se debent offerre paratos probare impedimentū:ꝛ iudex debet dare terminū ipsi excusatori ad probandū de ipso impedimento per.l.inter accusatorem.ꝛ in.l.penul.§.ad crimē.ff.de pub.iud.Et si iudex nō admittat talem excusatorē offerentē se paratū probare iudex habebitur pro certificato de impedimento per.l.ait pretor.§.si quis particeps.ff.de his que in frau.credi.ꝛ ideo impedimēto postea ꝓbato reddetur sñia nulla.per ea que habētur in.d.l.quesitum. Secus si nō obtulit excusator se probaturū impedimētū allegatum qꝛ tūc valebit sententia.l.liberto.§.fi.ff.de nego.gest.vbi dicitur ꝙ potest appellari.ꝛ sic innuitur ꝙ valeat. ¶ Qualiter autem poterit probare impedimentū seu infirmitatē dic ꝙ poterit ꝓbari infirmitas per medicos.per ea que habētur in.l.semel.ff. de re mili.lib.xij.ꝛ poterit hoc impetrare excusator vt tales medici obligantur.Facit qd habet in.l.j.§.j.ff.de ven.inspi.ꝛ.l.cōparationes.C.de fide instru.poterit etiā probari per illos de familia qꝛ ad illa,que gerūtur intra domū ꝛ intra familiā,admittunt familiares.l.cōsensu.§.super plagijs.C.de repu.dicit etiā Bar. in loco preallega.ꝙ poterit etiā probari si ille qui fuit infirmus

cōpareat corā iudice:ꝛ apparet ipsum in facie extenuatum modo quo solent esse qui passi sunt infirmitatē.nā tunc poterit credi eius iuramento.arg.eius qd habet in.l.minor.xxv.annis ex aspectu.ff.de mino.nec obst.si dicatur ꝙ stari debet dicto excusatorū.per id qd habet.s.de rescrip.sciscitatus.ꝛ de offi.deleg.c. prudentiā:qꝛ potest responderi ſm do.Anto.ꝙ ibi loquitur de excusatoribus datis a iudice qui censet habere ex officio publico potestatē excusandi:sed hic in datis a parte.ꝛ sic de excusatoribus qui mittuntur in causa criminali remittit ad not.j.de accusa.c.veniens.ꝛ.l.penul.§.ad crimen.prealle.ꝛ sic videtur velle ꝙ non credatur excusatoribus.ꝛ per hoc etiā faciat qꝛ nō videt ꝙ quis possit sustinere vicem accusatoris ꝛ testis.arg.l.fin.C.de assesso. ¶ Sed aduerte qꝛ posset dici Bar.loqui qñ vnus tm̄ est excusatus ꝙ illi soli nō creditur.j.de testi.c.veniens.el.j.ꝛ.C.de testi.l.iusiurandi.sed hic loquit qñ sunt duo.vnde videtur ꝙ eis credat sicut etiā dicimus in simili de iudicibꝰ:qꝛ si sunt duo creditur eis in alia instātia de gestis corā se:vt legit ꝛ notatur.j.de testi.c.cum a nobis.j.de purga.cano.c.cum dilectus.ꝛ similiter creditur nuntijs duobus.j.de appel.cum parati.cū ibi not.licet aliquando nō crederetur ſm opi.aliquorum.de quo in.d.c.cū parati.ꝛ forte ista pars verior per istum text.nō violādo eū.ꝛ satis videtur esse equū qd credatur cū agatur de modico preiudicio: vt.s.tetigi.eadem ratione nō videt absonū ꝙ gerant officiū excusatoris ꝛ testis propter modicitatē preiudicij.Facit quod no. Bar.in auf.nisi breuiores.C.de sen.ꝛ interlo.ꝛ.l.iulianus.§.sane.C.de sacrosan.ecc.Et si dicas ſm hoc sententia hec debuit esse nulla:potest dici fatendo istud qd hic dicitur de absolutione intelligatur de absolutiōe facti nō iuris.Vel pōt dici ꝙ isti allegāt impedimentū ꝛ nō obtulerunt se paratos illud ꝓbare:vel super illo deponere tanꝙ testes cum iuramento:ꝛ ideo tenuit sñia:sed debuit retractari constito postea de impedimēto.Aduerte tamē qd gl.hic tangit duplicem modū retractandi vnus est per restitutionē in integrū aduersus sñiam:vt sic illa cōcessa absoluatur ab ipsa sñia.Alius est ꝙ retractet sñia officio iudicis cum fuerit interlocutoria que nō transit in rem iudicatā quo ad iudicem.ꝛ

16 sic patet† si querit qualiter retractet sñia docto de impedimēto videt distinguēdū ꝙ aut nos loquimur de sñia diffinitiua:aut interlocutoria si est diffinitiua retractabit per restitutionē in integrū:saluo nisi iudex sciuisset impedimentū.per ea que habent in.d.l.quesitū.Idem si per iudicē stetisset quominus fieret sibi fides de impedimento:per ea que superius dixi.ꝛ per ea que not. Bar.in.d.l.quesitū.Si autē sit interlocutoria tunc potest dici ꝙ si iudex sciuit impedimentū vel per eū stetit sit nulla.Si autem ignorauit nec per eū stetit tunc si agitur de retractatione sententie coram alio iudice ꝙ coram illo qui tulit sñiam reuocabit per restitutionē in integrū.ꝛ sic intelligat vna opi.hic posita ī prin. gl.Si autē petatur reuocatio corā eodē iudice qui tulit vel successore.ꝛ tūc pōt illa ex suo officio reuocare:si nondum finita sit instātia.per id habet in.c.cū cessante.j.de appel.ꝛ qd etiā hic tāgit glo.in scda opi.Secus si instātia esset finita:ꝛ tūc nō poterit retractari nisi per restitutionē in integrū.ar.eorū que habentur in.l.iudicis.ff.de re iudi.ꝛ per predicta etiā patere potest an aliquid prosit mittere excusatorē.nā certe potest prodesse:qꝛ iudex forte stabit dicto excusatoris.ꝛ nō ꝓcederet nisi al's ꝓcessisset ad excōicationē vel cōdēnationē expeñ.ꝓpter presumptā contumaciam.iiij.q.v.c.j.ꝛ.v.q.iij.si egrotās.ꝛ qꝛ facilius impedit fiendū ꝙ tollatur iam factū.j.de iureiur.queadmodū.ꝛ poterit si iudex non crederet se offerre paratū ꝓbare impedimentū.ꝛ tunc si iudex nō audiret eū habebit ꝓ certificato de impedimēto.ꝛ idē si audiat eū ꝛ ꝓbetur impedimentū.vnde nō tenebit tūc sententia nisi forte esset sñia missionis ex primo decreto que pōt etiā ferri cōtra absentē causa reipublice.C.de testa.mili.l.ignorare.et etiā cōtra pupillū.ff.ex qui.cau.in posses.eatur.l.hoc autē.sed vbi nō esset missus nuntius teneret sñia:lꝫ postea peti possit restitutio docto de impedimento:vt prealleg.l.quesitū.ꝛ sic patet ꝙ vtile est mittere excusatorē ad allegandū impedimentū ꝛ docēdū de illo:ꝛ sic posset intelligi qd dixit gl.in verbo detentus.circa fi.tamen etiam si nō fuerit missus excusator adhuc succurretur iuste impedito:ꝛ vt refert Inn.ſm aliquos retractabit quicquid cōtra eū factū fuerit:vel nullū pronuntiabitur ſm diuersas opi.de quibus.vij.qō.j.presentium.ꝛ.j.de re iudi.c.cū bertoldus.ꝛ.d.l. quesitum.ꝛ aliter nō declarat.Sed do.Ant.dicit ꝙ si agitur de missione fienda ex secundo decreto in quo requiritur latitatio.l. fulcinius.§.j.ff.ex quibus cau.in pos.eatur.ꝛ tūc siue mittat siue non:retractabitur ipso iure qꝛ tale decretū est nullum ex quo interpositum est contra nō latitantē:fallit tamen quādo in causa noxali vel damni infecti fieret missio ex secundo decreto:qꝛ tunc non requiritur latitatio.ideo tunc tenet de mero rigore sed peti

17 poterit restitutio.l.si finita.§.si forte.ff.de dāno infec. ¶ †Et per predicta satis patet declaratā esse glo.ꝛ etiā istum tex.Aduerte

tamen

tamē q2 Inn. hic tractauit materiā generaliter qualiter succurratur absentib⁹. de qua per gl. z Bart. in. l. fi. ff. de resti. in integ. z. ij. q. j. si aduersus. z in effectu concludit ꝙ quedam est absentia necessaria z probabilis: quedam ꝓbabilis tm̄: quedam necessaria tm̄: quedā voluntaria. prima dicitur esse qn̄ quis est absens causa reipublice. facit. l. sed z si per pretorē. §. fi. cū seq. ff. ex quib⁹ cau. ma. Idem si sit causa infirmitatis f̄m Bar. in. d. l. fi. z satis probatur hic. z. d. l. questitum. z hoc casu si est interlocutoria de mittendo in possessionē ex primo decreto tenet z de iure cōi z auditur volens recuperare possessionē nisi forte in reali lapsus est annus: q2 tunc est necessaria restitutio. j. de verb. signi. c. dilecto. Si autem sit causa interlocutoria ex scđo decreto tūc distingue: vt. s. dixi an sit causa in qua requiratur latitatio vel nō. Si aūt sit sententia diffinitiua tunc si nō fuerit defensus vel minus legitime poterit restitui ad totam. Si autem fuit defensus legitime, restituetur solū ad appellandū: vt. d. l. fi. z hoc quādo iudex ignorauit impedimentum. nam si sciuisset tunc sñia fuisset nulla. d. l. quesitum. f̄m vnum intellectū. z intellige qn̄ fuit citatus absens legitime ad domū. facit. l. j. C. ex qui. cau. maio. al's sententia esset nulla. l. j. §. item cum ex eo. ff. que sen. sine appel. rescin. siue nullo modo fuerit citatus: siue minus legitime: quia non intercesserit peremptorium vel trina citatio: per ea que habētur in. d. §. item cum ex eo. z. ff. de re iud. l. ad pereptoriū. Si autē fuit legitime citatus z legitime defensus restituetur solum ad appellādum: vt nota. in. d. l. fin. ¶ Si autem queritur quādo quis est absens ex causa probabili tantū puta studiorum. Inno. hic refert opi. que tangunt̄ in. d. l. fi. z etiā in. l. necnon. ff. ex quib⁹ cau. maio. cōcludit f̄m Bar. in. d. l. fi. ꝙ si fuit defensus legitime: z intellige etiā legitime citatus. per id qđ dixi. s. ad nihilum restituetur: saluo nisi procurator suus nō esset soluēdo per id qđ habetur in. l. j. §. si procurator. ff. qn̄ appel. sit z in hoc differt ab absente in causa necessaria z probabili z necessaria tantū qui restituitur ad appellandum: licet legitime fuerit defensus etiā si ꝓcurator sit soluendo. ¶ Si autem nō fuit defensus vel minus legitime fuit tamē legitime citatus. per id qđ. s. dixi. tunc dicunt quidā idem dicendum qđ in absente ex causa necessaria z probabili vt possit restitui ad totam causam. Alij dicunt contrariū saluo nisi potuisset dimittere procuratorem qn̄ se absentauit vel si dimisit mortuus est. quas opi. etiam tangit glo. in. d. l. fi. z etiam hic Inno. Bar. concordat opi. q2 prima opi. habet locū in causis non ceptis tp̄e absentie secūda in causis ceptis tēpore quo se absentauit. de quo plenius per eum in. d. l. fi. z hoc circa scđam absentiā. De tertia absentia qn̄ est absens ex causa necessaria tantū sed nō probabili vt q2 ꝓpter delictū z relegationē: z tunc non restituetur saluo nisi qn̄ nō potuit dimittere ꝓcuratorē vel relinquit sed est mortuus. l. per pretorē. §. j. ff. ex qui. cau. maio. z. l. papinianus. ff. de mino. z hoc procedit etiā in causis non ceptis tēpore absentie. z in hoc differt ab absente ex necessaria causa z probabili vel ex ꝓbabili tantū z hoc circa tertiā absentiā. ¶ Circa quartā quādo quis est absens ex causa voluntaria: tunc nō restituetur z valebit qđ actum est si fuit legitime citatus: si tamē veniat iudice sedēte pro tribunali audietur appellans: vel saltē restituetur ad appellandum f̄m ea que habētur in. l. penul. ff. de resti. in integ. Et de materia contumacie z absentie ex causa voluntaria plene habetur in. d. l. penā. in fi. per glo. z Bar. z in text. z glo. cle. si ante. de dolo z cōtuma. ¶ †18 An autē sententia lata cōtra expulsos de ciuitate propter partialitates teneat. dicit Bart. ꝙ nō in. d. l. fi. q2 tales sunt citati ad locū notorie inimicū. z sic non tutū z sic non arctat citatio: vt in cle. pastoralis. ver. pisana. de re iudi. z. l. sciendum. ff. de lega. z facit qđ habet̄ in. l. fulcinius. §. j. ff. ex quibus cau. in pos. eatur. vbi iuste potest timere crudelitatem tyranni.

1 Procuratorem a se constitutum reuocare potest dominus ante litis contestationem.
2 Sententia lata cum procuratore legitime reuocato est nulla et non preiudicat domino.
3 Iuramentū in supplementū probationis deferēdum est in his que contingunt incidēter in iudicio si detur semiplena ꝓbatio.
4 Agens possessorio recuperande in beneficialibus an debeat docere de titulo.
5 Titulum sue possessionis ostendere tenetur possidens beneficiū ad petitionem ordinarij. z nu. 10.
6 Reuocatio ꝓcuratoris an debeat trāsire ad notitiā aduersarij.
7 Iuramentum quando agitur de modico preiudicio deferendū est parti que pro se habet presumptionem.
8 Sentētia nulla nō habet obstare agēti possessorio recuperande.
9 Agēti possessorio recupāde nō d3 obstare exceptio excōicatiōis.
10 Titulum possessionis sue dicere non cogitur pacifice possidens ad petitionem impetrantis.
11 Electio si petatur confirmari vt canonica z petens non probet canonicam qualiter pronuntiabitur.

Ex insinuatione.

Sentētia lata cum procuratore reuocato z hoc certificato non tenet. h. d. In prima ponit facti narrationem. In secunda dat iudices. secunda ibi ceterū. ¶ In tex. ibi: inter ipsum sc3 archiepiscopū ex vna parte z cōuentum a magistro. B. de quo, sequitur. ¶ Item ibi reprobauit. sup. z ꝓpter dicam sñiam. fuit etiā spoliatus possess. dicte prebēde: vt colligi potest ex his que inferius in litera dicuntur. 1 ¶ † No. ꝙ dn̄s potest libere reuocare procuratorē a se cōstitutū qđ intellige verum ante litis cōtestationē. nā postea reuocari nō posset sine causa: vt tāgit̄ in gl. j. z. c. ij. j. eo. in. vj. ¶ † 2 Item not. ꝙ sententia lata cū procuratore legitime reuocato cēsetur nulla: z non preiudicat dn̄o: nec meretur executionē. facit qđ habetur j. eo. c. in nostra. ¶ † 3 Item no. ꝙ etiā in his que contingunt incidenter in iudicio si detur semiplena ꝓbatio deferēdū est iuramētum in supplementū probationis. z sic no. ꝙ nō solū defert̄ iuramentū necessariū ad decisionē litis principalis qn̄ semiplene est probatū. j. de iureiur. c. fi. sed etiā defertur ad decisionem articuli in lite emergētis. ¶ Itē no. ꝙ etiā pro attentatis iudicialiter. z iudicis autoritate vigore sentētie nulle datur possessoriū recuperande vel remediū attentati qđ habet priuilegium possessoriū: vt non admittat̄ exceptio defectus proprietatis. facit qđ not. j. de resti. spo. c. ex literis. z de appel. c. bone. ¶ Et not. ꝙ tale possessorium non solū extendit ad rem principalem: sed etiā ad fructus. facit qđ habetur. s. de offi. deleg. cū causa. z. de resti. spo. c. grauis. ¶ † 4 Item no. ꝙ vbi agitur possessorio recuperāde in beneficialibus non videt̄ exigi ꝓbatio tituli. z sic videtur qđ agenti possessorio recuperande in beneficialibus nō habeat obstare exceptio defectus proprietatis tit. nec exceptio nō canonice institutionis quo ad finem impediendi restitutionē ad preiudiciū spoliantis: sed quo ad obtinendā restitutionē irreuocabilem respectu iudicis: nō videtur ꝓficere nisi probetur tit. z canonica institutio: vt hic videt̄ colligi f̄m vnum intellectū. Et sic iste text. videtur decidere dubiū vulgatū an agens possessorio in beneficialibus habeat docere de titulo. de quo cōsueuit tangi. j. de restit. spo. c. in literis. z eo. tit. ex parte. H. z per Io. an. in addi. Spe. super rubri. de resti. spo. z tangetur cū gl. in verbo probare. ¶ Itē no. pluralis habens plura beneficia potest agere possessorio recuperande: si altero illorum spolietur cōtra ipsum spoliantē. Et ex hoc videtur qđ licet agenti resistat ius commune: si tamē ipsum ius cōmune non fundat intentionem partis aduerse agi poterit possessorio. Secus si fundaret intentū partis aduerse: vt in. c. ad decimas. de resti. spolia. in. vj. z sic videtur hic casus per glo. hic positam de quo tangetur cum glo. in ver. probare. ¶ † 5 Itē no. f̄m vnū intellectum ꝙ possidēs beneficiū arctatur ad petitionē ordinarij ostendere titulū sue possessionis: maxime quādo ius ei resistit. facit qđ habetur in. c. ordinarij. de offi. ordi. in. vj. licet nō arctetur ostendere ad petitionē partis. de quo in. d. c. ordinarij. z tangetur cū glo. in ver. probare. ¶ Ultimo not. casum in quo appellatio a iure remouetur. de quo in. c. pastoralis. in prin. j. de appel. z eo. tit. c. vt debitus. ¶ In gl. j. ibi: q2 indistincte potuit etiam si causa non subsit reuocandi: ex quo lis non erat cōtesta. Sed vbi esset contesta. posset reuocari demū causa subsistēte: per ea que habentur in. l. post litis. ff. eo. ti. ¶ In ea. glo. ibi: z sciente aduersario. vel potest dici f̄m Inno. ꝙ qn̄ † 6 reuocatio fit ante litis contesta. tamē nō est necesse illam transire ad notitiā aduersarij. ¶ Sed tu tene ꝙ siue post lit. cōtest. siue ante si fiat reuocatio debet trāsire ad notitiā aduersarij: si ad eius notitiā trāsiuit mandatū procuratorū z arctatus fuit de mādato. nā tunc eodē modo debet arctari de reuocatione vt etiā no. gl. j. eo. in. vj. in. c. ij. z facit etiam qđ no. j. c. proxi. z. j. eo. c. mādato. z qđ not. in cle. j. de renun. z. l. j. C. de sacrosanc. eccle. ¶ In gl. iij. ibi. c. veniens. potes dicere qđ hic nō creditur vni testi tantū: sed credit̄ vni testi cum iuramēto partis: ꝙ de iure est approbatū. j. de iureiu. c. fi. z sic nō obstant cōtraria. z de materia in. d. c. veniēs. el. j. ¶ In ea. gl. ibi potest dici. quasi velit gl. ꝙ hic nō creditur archidiacono tanꝗ testi: sed creditur vni testi cum iuramento ipsius archidiaconi: cū de iure id permittatur fieri per iudicem inspectis circunstantijs. j. de iureiur. c. fi. Posses etiam dicere ꝙ non est absonū quod hoc casu quis recipiatur pro vno teste in causa sua: per id qđ notatur. j. de testi. in omni negotio. z. l. in bonefidei. C. de rebus credi. z facit etiā qđ no. Bar. in. l. admonendi. ff. de iureiuran. ¶ In eadem glo. ibi: q2 erat reus intellige originarius q2 a principio fuit cōuentus archidiacon⁹ z finaliter spoliatus autoritate sententie nulle: licet esset actor in iudicio recuperande possessionis. Ex hoc no. diligenter ꝙ eo casu quo deferendū est iuramentū reo illud procedit etiam si sit reus originarius: licet sit actor in iudicio de quo queritur. facit quod notatur in simili de excōmunicato. j. de exceptio. c. significauerunt. ¶ † 7 In eadē glos. ibi: quare modicum preiudicatur. no. bene ꝙ vbi agitur de

modico preiudicio deferendum est iuramētum parti que pro se habet presumptionē:vt hic est tex.cōiuncta gl.licet alias quando nō ageretur de leui preiudicio sit dubiū cui debeat deferri.de quo in.c.fi.ꝫ.de iureiurā.ꝛ notat Bart.in.l.admonendi.circa fi. de iureiuran.vbi ponderat hanc glos.ad id qd dixi.¶ 8 † In gl. nō obst.in fi.ꝛ sic sententia nulla non habet obstare agenti possessorio recuperande.nam irritata sententia omne illud qd ex ea scriptum est:est retractatū.l.nō dubiū.C.de leg.ꝛ per cōsequens possessione data pro executione talis sententie.facit qd habetꝰ.ꝫ. c.auditis.Secus quādo sentētia esset aliqua:q2 illa bene potest obstare.ꝫ.de cau.posses.c.cum dilectus.ꝛ de re iudi.cū inter vos. ꝛ fm istum intellectū hic agebatꝰ possessorio recuperande.ꝛ licet exciperetur de sententia replicabatꝰ de eius nullitate.ꝛ sic nō potuit eius vigore spoliari.ꝫ.de resti.spo.c.conquerente.¶ Inno. hic ponit alium intellectū:videlicet ꝙ petebatꝰ principaliter sententiam pronuntiari nullam ꝛ ipsam de facto cassari quatenus de facto processit et incidenter officio iudicis retractari omnia attētata pro executione dicte sentētie nulle:ꝛ ideo cassata dicta sententia debet restitui possessio attentata vigore executionis.

¶ Ex hoc no.diligenter ꝙ sicut a iure datur remedium attētati ad retractanda ea que sunt attētata in materia appellationis. ita etiam cōpetit remediū attentati quādo intētatur via nullitatis qd tene menti.Et not.ꝙ hoc casu non solum videtur teneri ad fructus perceptos sed etiā ad percipiendos.ꝫ.de restit.spol.c. grauis.lꝫ Hoff.hic diceret ꝙ titulus sententie excusabit a percipiendis.Facit qd notatꝰ.ꝭ.de offi.deleg.c.cum causa.ꝛ.C.de rer vendi.si fundum.Sed certe hic titulus erat nullus:q2 sententia nulla:vt hic patet.ꝛ sic habebatur pro titulo.ideo nō prodest ꝑ id qd habetur in.l.nec nullam.ꝭ.j.ff.de peti.heredi.¶ 9 † In gl. canonicū.ibi:puta excōmunicatio.no.bene diligenter hanc gl. relatam ad tex.que aperte dicit ꝙ agenti possessorio recuperāde obstare non debet exceptio excōmunicatio.ꝛ idem voluit gl.in c.in nomine domini.xxiij.dist.ꝛ Spe.in tit.de cau.pos.ꝛ ꝓprie. ꝭ.fi.ver.xxj.ꝛ qd etiam non possit excōicatus etiam impetrare rescriptum super possessorio recuperande etiā habetur.ꝭ.de rescri. c.dilectus.Et not.bene hoc:q2 prima facie videretur oppositū: quia cōmuniter dici consueuit ꝙ possessorium recuperande est priuilegium vt ante omnia debeat quis restitui.ꝫ.de resti.spo.in literis.ꝛ.c.item cum quis.ꝛ ad.l.iuliam de vi.l.si quis ad se fundum.sed certe non est pronuntiatū quin obstet exceptio excommunicationis:vt hic patet:licet quo ad alios sit priuilegiatum. Et si dicatur dabitur materia spoliandi excōicatum:potest dici ꝙ imputare sibi habet excōmunicatus si nō petit absolutionem: q2 illa obtenta poterit agere possessorio pro spoliatione facta tēpore excōicationis.facit qd legitꝰ ꝛ nota.ꝫ.de dolo ꝛ cōtuma.veritatis.ꝛ facit etiā ad materiā qd notatur per Inn.in gl.ꝓbare. ibi:res alienas.Facit qd habetur in.l.cogi.C.de petitio heredi. ¶ In eadem glo.in fi.vel potes dicere ꝙ si solum agitur possessorio recuperande nō tenetur quis docere de titulo.Secus si petat sibi restitui possessionem ꝛ illam cōfirmari: q2 tūc non videtꝰ deduci nudum possessorium:imo etiam videtur deducere ius sapiens proprietatē.ꝛ ideo tunc debet docere de titulo vt obtineat in ambobus aliter nō obtineret in secundo:vt hic colligitur fm Inno.facit qd habetur in simili in.c.ex parte.ꝫ.de resti.fm vnū intellectum:vbi patet ꝙ si quis agat per viam attentati:ꝛ vltra hoc petat se in possessione cōfirmari:debet ꝓbare titulū sue possessionis vel potest dici ꝙ quo ad aduersariū non tenetur docere de titulo:vt legitur ꝛ notatur in.c.j.de regu.iur.in.vj.ꝛ facit qd no.Jo.an.post Hostiē.ꝫ.de simo.licet heli.ꝛ qd habetur in.c.ordinarij.de officio ordi.in.vj.ꝛ hoc modo potest intelligi opi.Inno.quā gl.hic ponit in ver.alij dicunt scilicet papa.nā loquitur de Inno.iiij.vnde dicebat etiam Innoc.ꝙ si ille ad quē spectat collatio beneficij petit a possessore:vt doceat se canonicū canonice institutū debebit hoc docere.argu.c.legum.ij.q.j.ꝛ.ꝫ.vt eccle. benefi.c.j.ꝛ.ꝫ.de cle.peregri.c.fi.ꝛ facit qd habetur in preallеg.c. ordinarij.qd intellige verū nisi beneficiatus longo tēpore possedit beneficium sciente ꝛ patiēte ipso ordinario collatore:vel nisi alius actus intercesserit per quē videatur etiā ipsum tacite consensisse.ꝫ.de his que fiunt a maio.parte capituli.c.ex ore.facit qd no.ipse Innocē.in.c.ij.ꝫ.de eo qui fur.ordi.rece.dicit tamen ꝙ si expresse consensisset admitteretur ad probandum illum non esse canonice institutū.ꝫ.de prebē.c.dilecto.facit qd notatꝰ per Joa. an.in.c.licet heli.de simo.ꝛ per predicta dicit Cōpost.in.c.capitulum.ꝭ.de rescrip.vt ibi refert Joan.and.post glo.ꝙ 10 † licet pacifice possidens cogatur dicere titulum sue possessionis ad petitionem ordinarij:tamen si aliquis impetrauit illud beneficium tanꝗ de iure vacans nō obtinebit:nisi probet illum non esse canonice institutum:q2 ad petitionem impetrātis non cogitur titulū dicere sue possessionis.ꝛ satis est qd aliunde non probatur contra eum.Dixit etiā Inno.posse dici ꝙ hic fuit prouisio que dam papalis per quam grauatus fuit possessor ad docendū de titulo q2 in alio fuit relegatus vꝫ circa probationem reuocationis ꝓcuratoris.sed iste intellectus nō fuit tenendus hic:q2 scdm hoc nō poneretur hic ius cōmune ꝙ in dubio nō est dicendum per id qd notatꝰ in.c.penul.ꝭ.de tēp.ordi.ideo tene qd superius dixi.Ideo pro declaratione materie potes cōcludere.vt hic tangit do.Anto.ꝙ aut agens possessorio nō solum intendit restitutionem possessionis sed etiā vt in illa confirmetur:ꝛ tunc debet docere de titulo:q2 non videtur tunc intentare merum possessorium vt hic est casus fm vnum intellectum quem tangit Inno. facit qd habetur in.c.j.ꝫ.de restit.spolia.quādoqꝫ quis agit possessorio solum ad finē obtinende possessionis:ꝛ tunc aut contra agentem nulla est presumptio vel resistētia iuris:aut est presumptio contra possidentē:vel ius repugnat possessioni illius.Primo casu si vult obtinere restitutionem possessionis solo respectu aduersarij:nō irreuocabiliter solum quo ad iudicem ꝛ tunc etiā si non probet titulū poterit obtinere restitutionem possessionis. dum tamen ostendat se spoliatū ꝛ se fuisse in possessione tꝑe spoliationis.ꝛ sic qd habuerit possessionē patiente illo ad quem spectat collatio:alias nō videtur ꝙ in beneficialibus possit habere veram possessionem.per ea que plene notātur.ꝫ.de resti.spo.c.in literis.ꝛ.c.ex parte.N.ꝛ.ꝭ.de postu.c.bone.el.ij.¶ Si vero vult obtinere possessionis restitutionem irreuocabiliter etiam respectu iudicis:ꝛ tunc oportet ꝙ doceat de titu.ꝛ ita potest intelligi hic.Et per istum text.dicit do.Anto.melius hoc decidi ꝙ alibi. Secundo casu quādo est presumptio contra possidentē vel ius repugnat possessioni sue:ꝛ tūc si ius cōmune fundat intentionē partis aduerse impediatur restitutio etiam quo ad partē nedum quo ad iudicē.de restitu.spolia.ad decimas.lib.vj.cum ibi not. per glo.quādoqꝫ licet ius repugnet agenti nō tamen fundat intentionem recipientis.ꝛ tūc gl.in.d.c.ad decimas.dicit ꝙ agenti possessorio non obstat exceptio defectus tituli.Sed illam glo. videtur reprobare Jo.andr.super rubri.de resti.spo.in additio. Specu.qd no.Inno.ꝭ.de filijs presby.c.cōstitutus.vbi concludit ꝙ exceptio notoria defectus tituli:licet non fundauit intentionē partis aduerse tamē obst.agenti possessorio recuperande. Tenet do.Anto.dictū Inno.in beneficialibus:sed in alijs non beneficialibus tenet glo.preallega.in.c.ad decimas.Et ratio diuersitatis q2 in beneficialibus dato defectu tituli notorij iustificatur possessio:q2 non potest esse sine canonico titulo.ꝫ.de regu. iur.c.j.in.vj.sed in alijs iuribus potest haberi possessio etiā sine titulo.¶ Sed aduerte q2 cōtra predicta videtꝰ facere hec decre. Nam hic archidiacono videtꝰ obstare notoriꝰ defectus proprietatis q2 erat pluralis ꝛ tamē potest agere possessorio.¶ Sed dici potest fm do.Ant.qd per hec nō cōcludebatur notorius tituli defectus:q2 fm istā materiam ante.c.de multa.de preben.erat eius electio qd vellet dimittere.ꝫ.de cle.nō resi.q2 nōnulli:ꝛ ideo cū posset eligere qd vellet in vtroqꝫ habebat titulū: nec etiā fm iura hodierna habebit obstare hec decre.quia.c.de multa.non habebit locum in casu isto:sed qñ quis haberet ista duo beneficia curata vel duas dignitates vel vnā dignitatē ꝛ aliud curatum qd hic nō erat sed habebat beneficiū simplex prebende cū archidiaconatu.Preterea lꝫ essemus in casu in quo acceptatio secundi faceret vacare primū ipso iure:forte non cōstabat ꝙ esset primū vel secundū.ꝛ ideo interim potuerit agere possessorio recuperande.ꝛ per predicta etiā patet nō obstare ꝙ sicut notorius defectus tituli habet obstare agēti possessorio.ita etiā notorius defectus per quē priuari posset.ꝫ.de accusa.si cōstiterit.q2 ex predictis satis patere pōt.etiā responsio:per ea que in simili superius dicta sunt.¶ 11 † Ultimo tangit hic Inn.an si petatur electio cōfirmari vt canonica ꝛ petēs nō ꝓbet canonicā qualiter pronuntiabitur.ꝛ ponit duas practicas:vna est ꝙ infirmabit electionē: alia ꝙ pronuntiabit illā nō cōfirmandā:sed dic ꝙ prima practica pōt procedere qñ reus assumpsit in se onus probandi ipsam esse infirmandā ꝛ hoc ꝓbauit secūda qñ reus nō assumpsit hoc onus.per.id qd habetur.ꝫ.de resti.spo.ex conquestione.ꝛ.l.circa. ff.de proba.Et adde quia Inno.hic sentit collationem posse cōfirmari.Sed Jo.an.ꝛ do.Anto.hic dicunt ꝙ licet electio confirmetur non tamen collatio:q2 illa habet in se vim confirmationis ꝛ electionis:vt legitur ꝛ notatur in.c.j.de elec.in.vj.sed certe non reputo absonū qd petatur etiam confirmari ipsam collationem sicut etiam peti potest contractum:vel sententiā confirmari per id quod no.Innocē.in.c.j.ꝛ.ij.ꝫ.de cōfirma.vti.vel inuti. alia que tangit hic Inno.sunt clāra ideo omitto.

1 Presbyter potest esse procurator in causa defensionis proprij episcopi.

2 Procurator interuenire potest vbi de crimine agitur per viam denuntiationis vel inquisitionis.

3 Reuocatur ꝓcurator ex causa legitima qñ de fide eius suspicatꝰ.

4 Gesta cū ꝓcuratore reuocato ad hoc vt nō valeāt sufficit procuratorem esse

ratorem esse certificatum de reuocatione mandati.
5 In quasi possessione alicuius officij esse qualiter probetur.
6 Deponi potest episcopus propter dilapidationem periurium et excommunicationem.
7 Presumitur pro facto personarum literatarum.
8 Negatiua probari potest ex inspectione literarum.
9 Sententia diffinitiua an veniat retractanda per modū attentati si fuerit lata post legitimam appellationem ab interlocutoria vel a grauamine interpositam.
10 Acta particularia que non continentur in scripturis vniuersalibus actorum possunt probari per testes.
11 Exceptio falsi procuratoris reddit iudicium nullum.
12 Reuocari non potest procurator post litis contestationem nisi causa subsistente.
13 Reuocatio mandati procuratoris debet transire ad notitiā aduersarij vel iudicis.
14 Procurator falsus dicitur qui nunq̄ habuit mandatum vel si habuit fuit reuocatum.
15 Exceptio tu non potes esse procurator non potest opponi post litis contest. sed in excep. tu nō habes mādatū secus est. et nu. 17.
16 Miles an possit esse procurator alterius. et nu. 18.
19 Solutum si est debitum nō repetitur quādo iudiciū est nullum.
20 Sententia lata super confirmatione vel infirmatione sententie qualem effectum habeat.

In nostra. Rescriptum impetratū a procuratore reuocato et de hoc certificato non valet nec etiā processus vel sententia qui cū illo interuenerint. h. d. ¶ Et primo narrat factū. Secundo diffinit. scda ibi: nos vero. ¶ † Not. q̄ presbyter pōt esse procurator in causa defensionis proprij episcopi. facit qd̄ habet in. c. j. §. de postu. pla. et. j. de censi. sopite. et. xxij. q. iij. ita diligeter. facit etiam qd̄ not. in. c. fi. in glo. ij. ti. ij. qualiter autē caute posset cōstitui procurator colligi potest ex. c. qui ad agendum. de procu. lib. vj. et in cle. non potest. eo. titu. nam practica est q̄ cōstituatur ad agendum: et defendendum: et qd̄ aliqua nominētur in procuratorio exigentia speciale mandatū: et postea subijciatur clausula generalis: vt patet ex dictis iuribus. et facit qd̄ notat Inn. §. de rescrip. sedes. ¶ † Item not. q̄ vbi de crimine agitur per viā denuntiationis: vel inquisitionis potest interuenire procurator. Secus quando per viam accusationis. j. de accusati. c. veniens. ¶ † Item no. vnam legitimā causam reuocādi procuratorem: quādo dn̄s iuste dubitat de fide procuratoris et sic habet eū suspectum de quo in tex. et gl. in. c. ij. j. eo. in. vj. ¶ † Item no. q̄ vt gesta cum procuratore reuocato nō valeant videt sufficere procuratorem esse certificatū de reuocatione mādati. de quo est dicendum vt no. j. c. mādato. et plenius in. c. ij. vbi bona gl. j. eō. in. vj. et facit etiā qd̄ notatur in cle. vnica. de renun. ¶ † Itē ad cōcludendum quē esse in quasi possessione alicuius officij nō videtur sufficere articulariter probare q̄ se gerat pro tali nam possibile est q̄ ab alijs nō reputat pro tali. et qd̄ etiam reuera nō est talis. facit qd̄ notat Inno. j. de eo qui fur. ordi. recep. c. ij. et ideo videt qd̄ debeat articulari q̄ se gessit et gerit pro tali. et sic etiā ab alijs tenetur et reputatur. facit qd̄ notat. §. de filijs presby. c. michael. ¶ Itē no. q̄ in probandis dilatorijs dari debet terminus ad probandum ad petitionē opponentis. de quo. j. de excep. c. pastoralis. ¶ Item not. q̄ in causa criminali vbi agitur ad remotionē prelati non est procedendum lit. non cōtest. facit qd̄ habetur in c. j. vt lite nō cōtesta. qd̄ videtur procedere quādo est persona cū qua fieri possit cōtestatio: puta denuntians vel promouens inquisitionem. facit qd̄ not. Jo. an. in. c. cum clamor. j. de testi. Secus quādo ex mero officio iudex procedit. j. vt lite non cōtesta. c. qm̄. §. sunt et alij. ¶ † Itē no. tria delicta que sunt habilia ad deponendum etiā episcopū videlicet dilapidatio: periuriū: et excōmunicatio. facit qd̄ habetur. j. de accu. in. c. fi. et qd̄ dixi de excōmunicatione intellige qn̄ in excōicatione perseuerauit per annū. xj. q. iij. c. rursus. et. c. quicunq;. Et faciunt etiā ad predicta que habentur. j. de iureiurā. c. querelam. ¶ Item not. q̄ pro rectitudine processus. etiā qn̄ est appellatum videt presumendū quando persone precedentes sunt honeste et literate. Et sic no. q̄ † pro facto personarū literatarū presumit. facit qd̄ habet. j. de ope. noui nuntia. c. j. et de sentē. excōi. c. sacro. et qd̄ notat per doct. in. c. j. de cle. peregri. et. j. de presum. cū in iuuentute. et similiter pro honestis personis. j. de presump. mādatū. et de prebē. c. nisi. et similiter pro personis religiosis. j. de ope. noui nuntia. c. ij. ¶ † Item no. q̄ negatiua potest probari ex inspectione literarum. facit qd̄ legitur et notatur in. l. iij. C. de erro. aduo. et. j. de restit. spol. cum ad sedem. Et sic facit qd̄ vbi ex tenore actoris nō appareat de litis cōtesta. qd̄ dicat satis probari defectus litis cōtest. facit qd̄ habet in dicto. c. cū ad sedē. et. j. de proba. c. quoniā cōtra falsam. ¶ Itē no. q̄ obiectio exceptionis et oblatio probationis: vident iustificare appellationem: etiam quo ad finem retractādē diffinitiue interim attētate. et sic videtur hic esse casus de eo de quo dubitauit Jo. an. de testi. ex parte. an † videlicet sentētia diffinitiua veniat retractanda per modum attentati si fuerit lata post appellationem legitimā ab interlocutoria vel grauamine interpositam. facit etiā iste tex. q̄ obiectio exceptionis et oblatio probationis iustificet appellationē: etiam quo ad cōsequendum finem ipsius exceptionis: qn̄ scz vnus et idem est finis exceptionis cū fine appellationis respectu attentati retractandi: vt hic patet. secus quando nō esset idem finis: vt patet ex his que no. Jo. an. in. d. c. ex parte. et. j. de app. interposita. ¶ † Itē not. q̄ acta particularia que non cōtinentur in scripturis vniuersalibus actorū possunt per testes probari. facit qd̄ not. per Inn. in. c. qm̄ cōtra falsam. ad fi. et. l. si pretor. ff. de iudi. ¶ † Item no. q̄ exceptio falsi procuratoris reddit iudicium nullum. et ideo potest opponi quandocūq; etiā post sententiam. Facit quod habetur. C. eo. tit. l. licet. ¶ Itē no. q̄ videtur q̄ episcopus potest deponi ab episcopatu p inferiorē a papa: qd̄ intellige verum quando habet ad hoc speciale mandatum a papa alias secus: vt plene notat. j. de iudi. c. j. ¶ Ultimo no. q̄ illud qd̄ est nullū videtur posse irritari qd̄ intellige de facto. quatenus de facto processit vt in simili dicit gl. in. l. j. ff. de fer. non autem potest de iure irritari ex quo est nullum q2 quod nullum est tolli vel irritari non potest. j. de despon. impu. ad dissoluendum. et. l. nam et si. §. rumpēdo. ff. de iniusto et irri. testa. vel potest exponi irritandum. i. irritum nuntiandum: vt in gl. quia non est absonum fm̄ subiectam materiā q̄ vna dictio ponatur pro alia: vt. l. has causas. ff. de condi. et demon. Potes etiam notare casum in quo videtur valere sentētia lata parte absente qn̄ scilicet fertur super infirmatione sententie. qd̄ qualiter sit intelligendum tangitur in gl. fi. ¶ In gl. j. ibi: alias procurator quādo scilicet procederetur per viā accusationis: vt patet ex notatis in. c. veniens. de accusa. nā illa proprie appellatur via criminalis: vt ibi nō. secus in via inquisitionis vel denūtiationis: vt potest hic colligi: et tangitur in. d. c. veniens. j. de dolo et contu. c. veritatis. ¶ In gl. ij. in fi. gl. procedit quādo fuissent duo simul in solidum cōstituti. Secus si simpliciter: q2 tūc vnus sine alio agere non posset. j. eo. c. si duo. li. vj. ¶ In gl. iij. ibi rem suā vt est ille cui cesse sunt actiones ex causa vēditionis vel donationis. nam talis nō potest reuocari etiā ante litis cōtest. l. illam. C. de dona. ¶ In eadem glo. ibi: retentione. puta propter expēsas quas fecit procurator de propria pecunia. ¶ † In eadem glo. ibi: et nisi post litis cōtesta. nam tunc nō potest reuocari nisi causa subsistēte. licet ante litis contesta. indistincte possit reuocari: vt. §. tetigit glo. facit. ff. eo. titu. l. post litem. et qd̄ habetur in. c. ij. j. eodē. in. vj. ¶ † In glo. reuocauit. in fi. et sic videtur velle q̄ necesse sit reuocationem mandati transire ad notitiam aduersarij vel iudicis: alias tenebit iudiciū habitum cum procuratore licet reuocato: nec distinguit glos. an ante litis contesta. vel post fiat cōtestatio vel post fiat reuocatio. et idem voluit glo. j. c. mandato. Inno. tamen hic refert aliquos dicere q̄ istud procederet quando reuocatio fieret post litis cōtesta. Secus si ante q2 tūc videtur quod nō sit necesse reuocationē transire ad notitiā iudicis vel aduersarij: et pro ista opinione facit. c. mandato. et glos. ibi tenet primam opinionē. et idem in effectu vult glo. in. c. ij. j. eo. in. vj. vbi videtur cōcludere q̄ nō sit differentia: an fiat ante litis cōtesta. vel post. sed debet attendi an notitia mandati peruenerit ad aduersariū vel iudicem: et tunc requireretur q̄ etiā reuocatio transeat similiter ad notitiam ipsius aduersarij vel iudicis. Secus vbi notitia mandati nō transiuit ad iudicem nec ad aduersariū: q2 tunc nō est necesse q̄ transeat reuocatio: et imputet sibi tūc pars que non fecit sibi ostendi mandatum. ¶ Item aduerte q̄ eo casu in quo requiritur notitia reuocationis transire ad iudicē vel ad aduersarium est aliqualis differentia an transeat ad notitiā iudicis: an vero aduersarij: q2 vbi trāsiuit in notitiam iudicis reuocatio nō valet ipso iure qd̄ agitur q2 iudex scienter processit cū minus legitima persona. Sed vbi transiuit in notitiam aduersarij iudice ignorante: tunc de mero rigore valet qd̄ geritur ex quo iudex ignorauit: sed ope replicationis propter scientiam aduersarij repelletur ipse aduersarius a cōmodo sententie et aliorū gestorum. facit qd̄ not. gl. in. l. j. C. de sacrosan. eccle. ¶ Et ex predictis habes qd̄ hic videtur reuocari processus in reuocationem mandati. Sed Hoff. dicebat qd̄ hic fuit reuocatus propter appellationem legitimā interpositam ex causa rationabili: et q2 etiam processum fuit lite non contesta. litera tamen in fi. facit pro precedēti opinione. et qd̄ dicitur non tenere gesta cū procuratore reuocato intellige nisi dominus illa ratificaret: per ea que habentur in. l. licet. C. eo. et. l. licet. C. de iudi. et facit. l. si mater. §. hoc iure. ff. de exceп. rei iudica. vbi bona glo. ¶ In glos. ibi: inutile. ibi: et hoc poterit probare. no. bene ex hac gl. iuncta cum tex. q2 licet exceptio proposita necessarie non concludat ad intentum excipientis: si

tamen per probationes fiendas potest declarari taliter ꝙ cõcludat nõ debet reiici talis exceptio: alias grauatur pars ꝛ põt appellari: vt hic probatur. Nam hic opponebatur ꝓcurator fuisse falsus ꝓpter reuocationẽ mandati: que exceptio nõ cõcludebat necessario intentũ excipientis si notitia mandati nõ trãsiuerat ad iudicem ꝛ aduersarium: quia possibile erat ꝙ reuocatio non transiuisset ad notitiam alicuius predictorum: tamẽ qꝛ poterat in probationibus declarari ꝙ reuocatio peruenerit ad aduersarium: licet nõ peruenerit ad papã: qꝛ verisimiliter literas nõ dedisset: ideo debuit admitti exceptio falsi ꝓcuratoris ꝛ pro tanto tenuit hec appellatio: vt hic dicit glo. Et no. ꝙ eoipso ꝙ in literis cõmissionis pape continetur aliquẽ esse procuratorem: presumitur ꝙ procuratio fuerit presentata pape qꝛ de stilo curie est ꝙ nõ admittatur aliquis tanꝙ procurator nisi ostẽdat mandatũ. ¶ In eadem glo. ibi: super futuro processu. ꝛ sic vult glo. ꝙ vbi non valet principale nõ valet etiam accessoriũ: ꝛ per consequens nõ valebit cõmissio facta super consecutiuis iudicij nulli. Et per hoc patet ꝙ est dare casum in quo litere ad lites sunt ipso iure nulle: licet regulariter contra: vt plene not. in. c. ad audientiam. el. ij. s. de rescrip. ¶ Sed certe istud potest dici ꝙ est propter defectũ mãdati: vt patet in. c. nonnulli. ꝛ in. c. ex parte decani. s. de rescrip. ꝛ sic nõ obstant not. in. d. c. ad audientiam. que alio casu loquuntur. ¶ In eadẽ glo. ibi: qꝛ in fraudem. Ex hoc põt colligi alia solutio videlicet ꝙ dolose facta fuit interpretatio: et ideo indistincte non prodest: vt habetur in. d. c. super literis. Uel potes dicere tertio ꝙ decretalis super literis prouidet cõtra vitium surreptionis: nõ contra defectum potestatis impetrantis: quia illud non supplet papa aliquo modo: nec est verisimile ꝙ rescriptum cõcederet si sciret defectũ potestatis: per ea que habentur in. d. c. nonnulli. ꝛ. c. ex parte decani. ¶ In glo. exceptio.[a] ibi: ex parte decani. ibi cõcluditur qđ ille dicitur † falsus ꝓcurator qui nunꝙ habuit mandatum: vel licet habuerit fuerit reuocatum.

[a] ¶ In glo. exceptio. super hac glos. solet queri vtrũ exceptio procuratoria opposita contra clericum qui nõ põt esse ꝓcurator sicut nec miles sit dilatoria vel peremptoria. distingue vt hic per do. Henri. bohych. in prin. capituli.

14 ¶ † In ea. gl. in fi. ꝛ sic vult ꝙ duplex est exceptio procuratoria. vna est qñ opponitur tu nõ potes esse procurator. alia qñ opponitur tu nõ habes mandatũ. ꝛ cõcludit ꝙ prima nõ põt opponi post lit. cõtest. sed scđa sic: qꝛ potest opponi etiã post sñiam: ꝛ ratio diuersitatis qꝛ ista vltima reddit iudiciũ retro nullum: vt hic patet in fi. ꝛ. C. eo. l. licet. ꝛ sic censetur opponi semper ante litis contestationẽ cũ contestatio sit nulla. ꝛ paria sunt cõtestationẽ factã nõ esse: vel factã ꝛ esse nullã. ar. l. iiij. §. condemnatũ. ff. de re iudi. ꝛ. l. quoties. qui satisda. cogã. ꝛ qđ habet in. c. ij. s. de trãsla. que ratio cessat in prima exceptione quãdo oppoñr tu non potes esse procurator: vt ibi patebit. Et nota per glo. que ponit exẽplum in milite qui non potest esse procurator alterius: vt. l. militem. C. eo. nam talis exceptio nõ poterit opponi post litis contestationem ꝛ ratio est: qꝛ licet miles nõ possit esse procurator pro alio tamen potest esse procurator pro se. l. qui stipendia. C. eo. sed per litis contestationẽ quam facit miles procuratorio nomine alterius efficitur dicte instantie in. c. j. ĵ. eo. in. vj. ꝛ. l. procuratoribus. ꝛ in. l. nullam. C. eo. ꝛ sic post litis contestationẽ censeť causam propriam prosequi. ideo nõ potest repelli post litis contestationem.

16 ¶ Et qđ dixi militem non † posse esse alterius procuratorem dicit hic Joan. andr. non habere locum in militibus nostri temporis licet cingantur ense qꝛ in eis non interueniũt illa iura que erant necessaria in militibus: de quibus fit mentio in iure: vt patet ex his que notantur per glos. in. l. penul. ff. ex quibus causis maio. vbi glo. enumerat illa que erant necessaria in militibus vt gauderent priuilegio militum. ꝛ hoc sequitur Spe. in tit. de procura. §. j. versi. item ꝙ similes. ꝛ idem etiam voluit Cy. in l. j. C. de iur. ꝛ facti igno.

17 ¶ † Item aduerte inquantum dixit ꝙ ista exceptio tu nõ potes esse procurator non potest opponi post litis contesta. sed solum ante habet locum quando quis poterit esse procurator pro se: licet non pro alio: vt contingit in militibus: vt. s. dixi. Secus si non posset esse procurator pro alio nec pro se vt contingit in seruo ꝛ excõmunicato: ꝛ etiã in monacho qui nec pro se nec pro alio potest esse in iudicio. ff. de iudi. l. non idcirco. §. cũ postea. ꝛ. ĵ. de re iudi. ad probãdũ. ꝛ de statu mona. cum ad monasterium. circa finem. nam tũc talis exceptio velut perimens iudicium seu processum poterit per quẽcunqꝫ opponi. facit qđ notatur in cle. vnica. de excep. ꝛ cle. religiosus. de procurato. facit etiam quod nota. Specu. in titu. de excep. §. ij. versi. id quoqꝫ. ꝛ quod notatur. ĵ. de re iudic. ¶ Et per predicta potest inferri an eo casu quo clericus nõ potest esse procurator qđ quãdo sit colligitur in. c. j. ꝛ fi. s. tit. j. an poterit talis exceptio opponi post lit. cõtesta. nã certe videtur ꝙ non qꝛ clericus non potest esse pro alio in iudicio: tamen potest pro se vt in. c. j. ꝛ fi. ꝛ sic potest effici dominus instãtie per litis cõtestationem. facit. ĵ. eo. tit. c. j. in. vj. ꝛ ideo non potest postea repelli. Secus in monacho qui censetur mortuus mundo ꝛ nõ potest habere propriũ. ĵ. de statu monachorum. cum ad monasteriũ. circa finem. Nec obstat si dicas ꝙ clericus non potest renuntiare priuilegio fori: etiam cum iuramento. ĵ. de foro cõpeten. c. si diligenti. quia verum est ꝙ nõ potest priuilegio renuntiare vt ibi: tamẽ bene potest tolli prohibitio per quã non potest esse procurator si non opponatur tempore debito ex quo omnino non redditur inhabilis.

18 ¶ † Et per predicta etiam videtur quid dicendum de milite qui nõ potest procurare pro alio. C. eo. l. alienam. an poterit post litis contestationem repelli. nam videtur ꝙ non pro se esse possit in iudicio. l. neqꝫ. ꝛ. l. feminis. ff. eo. ꝛ facit qđ notatur in. l. ita demum. C. eo. ꝛ. s. de rescrip. c. sciscitatus. ꝛ ad materiam etiã facit quod plene notat Barto. in. l. licet. C. eo. ꝛ in. l. pomponius. §. rati. ff. eo. titu.

19 ¶ † In gloss. nullum. in fine. intellige ꝙ non repetitur solutum quando soluitur debitum si iudicium esset nullum. secus si esset indebitum: vt in. l. si sine. ff. rem ratam habe. cum ibi notatis per glo. ꝛ Barto. ¶ In glo. fina. ibi: presumitur ex hoc ꝛc. supple ꝙ saltem tacite fuerit citatus quare presumendum est qđ ex quo iudices retulerunt negotium ad papam ꝙ statuerunt partibus terminum ad se presentãdum coram papa sicut cõmuniter fieri consueuit: vt patet ex his que habentur. ĵ. de appella. super eo. et c. intimasti. ¶ In eadem glo. in fine. aduerte quia ex gl. possunt colligi tres solutiones ad cõtrarium primo loco formatum: videlicet ꝙ papa nõ debuit procedere altera parte absente: per ea que habentur in. c. inter quatuor. de maio. ꝛ obedien. nã vna est solutio ꝙ sit speciale in causa appellationis in qua potest procedere altera parte absente: nisi fuerit citata vel interuenerit aliqđ loco citationis: puta statuitio termini ad prosequendam appellationem vt fuit in dicto. c. sepe. Jdeo secunda fuit solutio ꝙ hic altera pars erat presens. ꝛ istam tenet Hostiẽ. per tex. dum dicit ꝙ super propositis fuit facta pape plenaria fides quod fieri nõ potuisset nisi partibus presentibus: per ea que habentur in. l. fi. C. si per vim vel alio modo. ꝛ. ĵ. de restitu. in integrũ. c. cum ex literis. ¶ Tertia fuit solutio ꝙ altera pars contumaciter erat absens quia fuerat citata expresse vel tacite per terminũ statutum per iudices referentes negotium ad papã. ¶ Quarta fuit solutio extra gl. quam tangit Jnno. ꝛ Hosti. ꝙ sit speciale hoc casu propter periculum animarum ꝙ posset mentiri episcopo habito pro deposito. arg. eorum que habentur. s. de electio. cum nobis. olim. ꝛ. ĵ. de appel. c. oblate. ¶ Uel quinto potest dici fm eos ꝙ papa processit de plenitudine potestatis. Facit quod notatur. ĵ. de accusa. ca. ad petitionem. ¶ Sexta solutio colligitur ex dictis Jnn. ꝙ hic mortuus erat accusator seu denuntiator vt dicit pater in litera. ꝛ sic perierat denuntiatio. l. iij. C. si reus vel accu. mor. fuerit quo casu iudex posset ex suo officio procedere ad determinandam inquisitionem. xxiiij. q. iij. c. ecce. ꝛ. ĵ. de collu. c. crimina. ¶ Sed ista solutio vt tangit Jnn. non videtur bona ad textum. quia hic nõ agitur de receptione testium super negotio principali: sed super appellatione ꝛ validitate processus. ꝛ sic nõ est verisimile papam ex officio processisse: quia validitas vel inualiditas instantie tendit ad commodum priuatũ quod iudex non supplet. s. de electio. c. innotuit. ad finem. nec propter id iudex inquirit. ĵ. de iureiurand. c. ad nostram. el. ij. cum ibi notatis per Jnnocen. ¶ Ultima solutio tangitur per Jnno. quod contrarium procedit quando petitio dirigitur contra certam ꝛ determinatam personam. ꝛ aliquid petitur a parte quia tũc pars est citanda: ꝛ lis cum illis cõtestanda. s. de maiorita. ꝛ obedien. inter quatuor. Sed hic non dirigebatur petitio contra certam personam: nec aliquid petebatur a parte: sed iudice videlicet vt pronuntiaret processum nullum. ideo tenuit quod factũ est etiã non facta citatione: quia in petitione non nominabitur pars. ꝛ sic videtur quod non fuerit expediens illam citari: nec etiam videtur expediens citari iudices de quorum consensu agebatur: quia ipsorum non videbatur interesse: nec videntur citandi vt suum processum defendant vt dictum fuit. s. de transactio. decetero. ꝛ facit quod habetur. ij. qõ. vj. c. hoc etiam. ¶ Sed certe ista solutio hic non videtur bona quia hic erat pars ad cuius instãtiam fuerat processum scilicet ipse decanus. et sic videtur quod debuerit citari. per id qđ habetur in dicto. c. inter quatuor. vnde tene secundam vel tertiam solutionem. s. datam. ¶ Aduerte tamen quia tangit hic Jnnocentius quasi sit modus procedẽdi quando petitio non dirigitur contra certam personã. ꝛ aliquid petitur a iudice. Cõcludit quod modus erit quia implorato iudicis officio debebit ipse iudex solenniter per tria edicta seu tres citationes generaliter citare omnes qui ex confirmatione vel infirmatione sententie lederentur si de illa agatur. argumen. autẽ. si omnes. C. si vt se ab heredita. abstine. ꝛ. C. quomodo ꝛ quãdo iudex. auť. qui semel. s. de maiorita. ꝛ obedientia. c. fina. ꝛ. l. nam ita diuus. ff. de adoptio. alias si edictũ seu citatio solenniter nõ proponeretur non preiudicaret. l. prima. §. item cum ex eo. ff. que senten. sine appella. rescindãtur. nec sufficit simpliciter scientia si non interuenit solennis citatio. l. in cause. §. causa. et. l. etiam. §. causa.

§.causa.ff.de mino. nisi in casibus de quibus.in.c.vlt.j.de re iu di. Et dicit etiã q aliqui sunt cõtra quos sententia lata est vel de quib⁹ est certũ q si reuocaret fieret eis preiudiciũ q illi tũc specifice sunt citãdi.per id qđ habet in.c.fi.j.de eo qui mit. in pos. 7 facit qđ habetur in.l.j.§.pe.ff.de ven.inspiciẽ.7 hoc nota diligẽter.7 tene menti q generalis citatio nõ sufficit quãdo est aliquis de quo est certum q speciale sibi piudicaret:7 sic vltra generalẽ citationẽ si esset facta requiretur etiã specialis citatio illi⁹ 7 hoc tenuit Bar.in.l.si eo tpe.C.de remi. Et facit qđ no.Inn. in.c.fi.§.de maio.7 obediẽ. An aũt iudex sit citandus vt defendat suũ pcessum tenet hic Inno.de quo dictum fuit in.c.de cetero.§.de transanc. Et dicit etiã Inno.q comparẽtes infra terminũ edicti debẽt audiri:7 cum illis pcedi. Sec⁹ si compareant post terminũ 7 precipue post latã sententiã:q2 tunc nõ audientur nisi per beneficium restõnis.§.eo.c.querelam.de quo dicendum vt habet in tex.7 gl.7 ibi per Jo.an.j.qui ma.accus.fpos. c.fi.dicit tñ q edictum seu citatio non videtur preiudicare illis ad quorũ notitiã nõ trãsiuit nec potuit transire.facit qđ habet lxxxvj.dist.c.proposuisti. Et no.predicta ad intellectum predicte authẽ.si oẽs. ¶ † Ultimo tãgit Inn.de effectu sententie late super cõfirmatione vel infirmatione snĩe vel processus:7 concludit q si feratur sentẽtia pro actore super infirmatione sententie vel pcessus:effect⁹ erit vt q2 reddetur sentẽtia nulla 7 reuocabit quicqđ ex illa fuerit secutum.facit qđ habetur.C.de legib⁹. l.non dubiũ.7.vij.q.j.presentiũ.7 dicta sentẽtia nedũ proderit ipsi actori.sed etiã alijs quoꝝ interesset etiam si fuerit lata ad petitionẽ eius qui de iure admitti nõ debuit.per id quod habetur in.l.posthumus.§.j.vbi est casus notabilis.ff.de inoffi.test. Secus si ferretur sentẽtia contra actorẽ pro reo super confirmatione sententie:q2 illa preiudicabit solum actori nõ alijs qui non fuerunt in iudicio.per id qđ habetur.j.de re iud.c.cũ inter vos. 7 ratio diuersitatis quia qñ fertur sentẽtia cõtra reum sup infirmatione imputet sibi reus:q2 nõ se bene defendit 7 q2 plenarie nõ deduxit ius suũ.ideo nõ est incõgruũ q talis sententia habeat prodesse oĩbus quorũ interest.etiã si non fuerũt in iudicio. sed vbi fertur sentẽtia pro reo cõtra actorẽ super cõfirmatione sentẽtie nõ est alijs absentibus imputandũ qui nõ fuerũt in iudicio 7 talis snĩa solũ h3 nocere actori:7 nõ alijs.7 ista vr substãtiabilis ratio.l3 Jo.an.7 do. Ant.aliter dixerint ad allegationes allegatas.7 tene mẽti predicta pro declaratione eoru3 que habentur in.d.l.posthumus.§.j.ff.de inoffic.testa. Et ex predictis tene diligenter menti pro practica quod vbi aliquid petit a iudice non sufficit citatio generalis respectu illius de cui⁹ speciali preiudicio certũ est agi posse:q2 ille qui implorauit talẽ citationem generalem.nõ proficiet talis citatio si sciebat esse certam personã de cuius preiudicio tractabatur:7 illã nõ fecit specifice citari. Item tene mẽti de effectu sententie infirmatorie vel confirmatorie alicuius actus.

1 ¶ Talio est similitudo supplicij seu pene quam pateretur accusatus si crimen probaretur.
2 Adulterij crimen est miste iurisdictionis.7 nu.7.
3 Procurator non interuenit in causa criminali intentata ad penam criminalem etiam ex parte actoris.7 nu.9.
4 Inscriptio ad penã taliõis in criminalib⁹ causis necessaria est.
5 Separatio thori fieri debet ad instantiam viri de muliere adultera conquerentis:non tñ fiet separatio vinculi matrimonij.
6 Inscriptio ad penam talionis non requiritur quando de crimine ciuiliter agitur.
7 Accusatio de adulterio ad penam separationis thori dicitur mista inter ciuilem 7 criminalem.
8 Procurator interuenire potest vbi agitur ciuiliter etiam de crimine vel vbi causa est mista.
10 Pena adulterij que sit.7 nu.13.
11 Penam a iure statutam alterare an possit iudex.
12 Ad accusationem adulterij quis admittitur.
14 Incestum committentis pena.
15 Libellus accusationis quid continere debeat.
16 Hora commissi criminis an debeat in libello exprimi.
17 Dies commissi criminis an debeat exprimi in libello.
18 Agens querela inofficiosi testamenti non dicitur agere petitione heredi.

a T Ue fraternitati. Si agitur a de adulterio corã iudice seculari ad penã legalẽ:nõ interuenit procurator secus si agat corã iudice ecclesiastico ad separationẽ thori.h.d. In prima cõsultatio decisa. In scđa ibi consultationi ponit rñsio que distinguit. Et scđm membrũ prosequit ibi si vero. ¶ † In tex.ibi taliõis id est similitudinis supplicij seu pene quã pateret accusatus si probet crimẽ.facit qđ not. j.de accu.sup his 7 qđ ibi dictũ fuit. ¶ Itẽ ibi si necessitas suple maxime fm Host.ex quo cã nõ est criminalis:7 sic debet procurator etiã nõ existẽte necessitate.l.j.§.j.ff.eo.facit qđ habet in simili.§.de offi.dele.c.pastoralis.7 de off.ordi.qđ sedẽ. ¶ † No. primo ex lrã q crimẽ adulterij est miste iurisdictionis:q2 diuerso respectu põt tractari corã iudice seculari qñ agit ad penã criminalẽ 7 diuerso respectu corã iudice ecclesiastico qñ agit ad separationẽ thori.de quo agitur.j.de foro cõpe.c.cũ sit generale.
3 ¶ † Item no.q in causa criminali intẽtata ad penã criminalem etiã ex pte actoris:nõ interuenit pcurator 7 hoc pter penam talionis accusatori imponendã.7 sic facit qđ si cessaret pena talionis qđ posset tũc interuenire pcurator. Sed de hoc dic vt plene dictũ fuit.j.de accusa.c.veniẽs. Et per legistas in.l.pe. §.ad crimẽ.ff.de publi.iudic.nam etiã alie vt.§.cõsueuerũt assignare propter quas phibetur procurator interuenire. ¶ Item
4 not.† q de iure in criminalibus causis necessaria est inscriptio ad penã talionis.de quo 7 de cuius forma tangitur in.l.si cui.
5 de accus. ¶ † Itẽ no.q pter crimen adulterij mulier d3 separari a thoro viri ad instantiã ipsius viri:nõ tamẽ tunc fiet separatio vinculi matrimonij:7 ideo nõ posset vir aliã vxorem accipere etiã facta dicta separatiõe.p id qđ hr̃.j.de eo q du.in⁹ vxo. quã polluit per adulteriũ.c.ex literis. ¶ Et intellige q nõ solũ fit separatio quo ad thorũ.7 sic nõ solũ a copula 3iugali seu carnali:sed etiã a cohabitatione 7 cõsequenter etiã a mutuis seruitijs:que inter cõiuges debentur.de quibus.j.de resti.spo.c.lite-
6 ras. ¶ † Item no.q vbi de crimine agitur ciuiliter vel mistim. licet nõ sit necessaria inscriptio:tamen solenniter debet libellus formari.et sic videtur q in causa ciuili de crimine seruanda sit forma in libello faciendo que habetur in.l.libellorum.ff.de accusa.canonizata.ij.q.viij.saluo eo quod dixi de inscriptione.q2 illa nõ requiritur qñ ciuiliter agitur de crimine:vt hic patet. et eadem forma videtur seruãda in inquisitione que fit de crimine vel etiã quãdo excipitur de crimine.de quo in.c.fi.j.de purgatio.cano.7 p Bar.in.l.pretor.ff.de iniurijs.7.l.j.ff.de except. ¶ Item nota q ordinata in vnum finẽ:nõ debẽt trahi vt operentur oppositũ.facit qđ habetur in.l.legata inutiliter.ff.de le-
7 ga.j. ¶ † Item nota q accusatio de adulterio ad penam separationis thori.dicit esse mista inter ciuilẽ 7 criminalem. 7 dicit esse mista q2 videtur accedere ad naturam cause ciuilis inquantum agitur vt vir lucretur dotem propter adulterium mulieris: vel mulier donationem propter nuptias propter adulteriũ viri.facit quod habetur in.l.consensu.C.de repudi.7.l.quãuis. et auť.ibi posita.C.de adulterijs. Dicitur etiam accedere ad naturam cause criminalis:inquantũ agitur vt imponatur pena separationis thori ratione criminis adulterij:7 consequenter ingratitudinis commisse erga aliam coniugem.7 sic trãsit hic do. Ant. ¶ Sed certe hic in litera solum dicitur quod agebat ad separationem thori:7 tñ appellat talẽ causam mistã. Unde posset dici qđ talis cã vr̃ accedere ad naturã cause ciuilis. ex eo. q2 pena separationis thori nõ vr̃ respicere publicã vtilitatem put cõsueuit respicere pena criminalis.l.licitatio.§.qđ illicite. ff. de publicis.7 ideo videt qđ accedat ad naturam ciuilis que cõsueuit respicere cõmodum priuate persone. ¶ Item potest dici ad applicãdum parti ad quod tendit causa ciuilis. Facit quod legitur in.l.iij.§.j.ff.de sepultu.viola.per gl.7 per Bar.in.l.agraria.ff.de ter.mo.7 ideo potest dici accedere ad naturã cause criminalis. ¶ Et ex predictis patet q quedam sunt cause ciuiles: quedam criminales:7 quedã miste.facit quod no.glo.in.c.lite-
8 ras.de iuramẽ.calum. ¶ † Item nota q vbi agitur ciuiliter ẽt de crimine vel vbi est causa mista potest interuenire pcurator. 7 istud cõmuniter tenetur. Tamen aduerte quod posset dici q in causa mista demũ admittatur procurator quãdo necessitas id suadeat.vt hic videtur tex.nõ violando. Tamen vt tetigi super litera Host.7 Jo.An.supplent ad literam dictionem.maxime dum dicit si necessitas id postulauerit 7 sic voluit q indistincte posset procurator 3stitui in causa mista:sicut in causa ciuili de crimine 7 cum dicta opinio.etiam transit hic do.Anto. ¶ Et scđm predicta potes notare q mistũ ex duobus oppositis attribuitur nature alteri⁹ tñ cui magis inualescit. facit qđ
9 habetur in.l.queritur.ff.de statu homi. ¶ † Ultimo nota vna3 causam quia in criminalibus nõ interuenit procurator. na3 ratio esse potest q2 in talibus tanq̃ grauioribus proceditur seuerius in presentia principaliũ personarum.§.eod.c. querelam.7 ff.ad carbo.l.j.§.sed 7 si qs.7.§.fi.de quo plene in.c.veniens.de accusatio.vbi etiam per do.Anto.7 per legistas in.l.penul.§.
10 ad crimen.ff.de publi.iudi. ¶ † In glo.j.in fin. per id quod dixit glo.q hodie pena adulterij est vt mulier detrudat in monasterium.dicebat Uincen.q videatur qđ cum talis pena videatur quodãmodo ecclesiastica.facit quod no.xxxij.qõ.j.c.ij.iij.7 iiij.qđ poterit mulier accusari ad talem penã.etiã coram iudice ecclesiastico.sed Inn.hoc nõ placet.q2 cũ hec sit pena introdu-

a ¶ Si agitur. idem summat do. Abb. hic 7 super hoc soletqueri in quibus causis ad mittitur pcurator 7 quib⁹ nõ distingue. vt hic per do. hen.boych. in princip.

cta per legem: ⁊ sic per iudicē secularē ⁊ non per ecclesiasticū nō potest ad illā cogi coraꝫ iudice ecclesiastico: sed debet agi ad separationē thori coraꝫ eo saluo nisi mulier esset de tēporali foro ecclesie. vt qꝛ esset de terris subiectis ecclesie: qꝛ tunc poterit etiā corā iudice ecclesiastico agi ad penā detrusionis in monasteriū. dicit tamē ꝙ melius esset qꝺ hoc expediretur per iudicē secularem a iudice ecclesiastico institutuꝫ. facit ad predicta qꝺ habeť 11 ĩ. de app. c. si duobus. ⁊ ĩ. ne cle. vel mo. in. vj. ¶ † An autē possit iudex alterare penā in iure statutā. Jnn. videtur velle ꝙ sic. Hosti. cōtra ex quo est a iure determinata. cōcoꝛ. opi. qꝛ ex causa potest alterare sine causa nō vt plene notatur in. l. quid ergo. §. pena grauioꝛ. ff. de his q no. infa. de quo etiā per Jnno. in. c. 12 ij. de cōstitu. ¶ † Quis autē admittatur ad hāc accusationem adulterij. dic qꝺ triplex est accusatio. nam quedā fit ad finē penitētie. ⁊ ad hāc quilibet admittiť. j. q. ij. si peccauerit. quedā est ad separationē thori vt quis lucreť dotē vel donationē ꝓpter nuptias: ⁊ ad hoc solū admittiť cōiunx ꝓtendēs predicta. facit vt lit. nō cōtest. c. j. ¶ Quedā est pena legalis ⁊ ad hanc pōt vir accusare cōiugem nō autē ecōuerso. vt nota. in. l. j. C. de adulte. vbi ptꝫ ꝙ mulier nō pōt accusare virū qui cōmisit adulteriū lꝫ ecōtra sic. facit qꝺ habetur in. c. ij. ⁊. iij. xxxij. q. j. ⁊. ĩ. de cōuer. cōiug. c. ex parte. ⁊ ratio diuersitatis est qꝛ propter prolē plꝰ preiudicatur proli viri per adulteriū vxoꝛis quā ecōuerso. ⁊ ad hāc accusationē prefeřt vir intra. xv. dies vtiles a die separationis. ⁊ tangit glo. sequēs postea admittunť etiā alij. vt. l. quāuis. C. de adult. ¶ Quid aūt si teneamus qꝺ in vtroqꝫ foro possit fieri accusatio adulterij an si pena sit imposita in vno foro tolleť pena alterius foꝛi. Hosti. dicebat ꝙ sic qꝛ si consideramus antiqua tēpoꝛa imponebať pena moꝛtis per. l. ciuilem. vnde si illa erat imposita frustra tractatur de alia imponēda. Jdē dicebat etiā si tractareť de pena noue legis scꝫ detrusionis in monasterio qꝛ si illa sit imposita alia nō imponeť in delicto eiusdē sepiꝰ querať. ff. nau. caupo. stabu. in. l. lꝫ. ¶ Sed potes dicere vt hic tangit do. Ant. ꝙ si sit imposita pena penitētialis per iudicē ecclesiasticū nō tolletur pena foꝛi contētiosi imponēda per iudicem secularē vel ecclesiasticū vt colligiť in. c. ad monasteriū. xxxiij. q. ij. ⁊ facit qꝺ no. ĩ. de diuoꝛ. gaudemus. circa fi. de quo plene. ĩ. de accu. de his. ¶ Qñqꝫ est imposita pena foꝛi contētiosi: ⁊ tūc si est ciuilis vel mista imposita per ecclesiasticū non tolleť pena imponēda ꝑ iudicē secularē per. l. j. qñ ciuilis actio. Et sic vř ꝙ lꝫ actū sit corā iudice ecclesiastico quo ad separationē thori tñ poterit agi corā seculari vt detrudať in monasteriū: vř ꝙ nō possit agi corā ecclesiastico ad separationeꝫ thori qꝛ illa iam facta est per detrusionē in monasteriū. Si aūt pena est vtriusqꝫ foꝛi foꝛet criminalis. tūc vna imposita. alia nō posset imponi ꝑ id qꝺ habeť in. d. l. lꝫ. ⁊. l. pretoꝛ. §. si dicať. ff. de iniu. ¶ Jn gl. ij. ibi a iure mariti: cōsistit aūt ius mariti in hoc qꝺ prefeřt alijs: ⁊ qꝛ nō tenebať se inscribere nec puniebať de calūnia si nō probabat. vt no. gl. iiij. q. iij. §. alij. ¶ Jn ea. gl. ibi penā talionis et ideo si vir hodie accusaret vxoꝛē de adulterio ⁊ nō ꝓbaret deberet detrudi in monasteriū sicut detrudereť mulier si fuisset cōiuncta de adulterio. vt dixit glo. precedēs. ⁊ nota per legistas. ⁊ 13 maxime ꝑ Cy. in. l. ꝙuis. C. de adulterijs. ¶ † Et not. ꝙ licet in adultera sit mutata pena que olim erat qꝛ nō damnať ad moꝛtem. sꝫ detrudať in monasteriū: tñ in adultero nō reperiť mutata: ⁊ ideo de iure cōi vř ꝙ sit pena moꝛtis in illo qui committit adulteriū. per ea q̄ habenť in. d. l. ꝙuis. ⁊ hoc tenet Cy. et cōiter 14 legiste. statuta tñ qñqꝫ aliter ꝓuident. ¶ † Que aūt sit pena cōmittentis incestū de iure cōi. gl. in. l. si quis. in prin. ff. de adulterijs. tenet ꝙ eadē est pena que est in adulterio. Et illud foꝛte poterat ꝓcedere scđm tpa digestoꝛū. Sed hodie cū alia sit pena de adulterio de iure codicis ⁊ alia pena incestus. per ea que habētur in. l. si quis incestus. C. de incest. nuptijs. ⁊ in auť. de incest. nuptijs. colla. iij. per que videtur ꝙ cōmittens incestum saltem sub coloꝛe nuptiarū nō sit dānandus ad moꝛtem: ⁊ ita de facto pridie cōsului quod tene mēti. ¶ Jn glos. iij. in fine. facit quod notat. glo. in. l. si duo. ff. de arbitris. vbi ponit versum illum. sub dubio foꝛte respondent sepe periti. ¶ Jn gloss. nomen. in fine. ¶ Quid autem si accusans nesciens nomen adulterij. dicit gl. in. l. libelloꝛum canonizata. ij. q. viij. quod ꝓcedet libellus etiaꝫ si nomen adulterij non expꝛimatur que reputatur singularis ⁊ ipsam valde notat Bald. in auten. si nouo iure. C. de seruis fu-15 git. ¶ † Jn glo. in lege ciuili. ibi consule: id est quibus consulibus regnantibus tempoꝛe quo fit accusatio debet expꝛimi in libello: ⁊ illud erat olim tempoꝛe quo romani regebant. ¶ Sed hodie loco consulum ponitur nomen pape vel imperatoꝛis: ponūtur etiam anni domini a natiuitate vel incarnationis. vt patet ex notatis per glo. in. l. fina. C. de accusa. Jn ea. glo. ibi mense: scꝫ dati libelli. ⁊ similiter quod sequitur die scꝫ dati libelli. sed infra circa finem loquitur de mense ⁊ die criminis commissi.

¶ Jn ea. glos. ibi coraꝫ pretoꝛe iudice coꝛam quo fit accusatio. ¶ Jtem ibi te deferre: hoc dicit quia accusatoꝛ debet in libello circa finē ponere quomodo pꝛofitetur se accusare reuꝫ pꝛout in libello continetur. facit quod habetur in. l. si cui. ff. de accusa. Jtem ibi crimen scꝫ cōmissum in locum scꝫ cōmissi criminis. ibi sodalem id est socium cum quo crimen cōmissum: ⁊ sic si accusatur mulier de adulterio. debet expꝛimi cum quo cōmisit si tamē ignoꝛet nomen adulteri ⁊ iuret se illud non posse scire videť ex-16 cusari. vt notatur in. d. l. libelloꝛum. ¶ † Jn ea. glo. ibi hoꝛa scilicet cōmissi criminis: qꝛ illa necessario non est expꝛimenda in libello: nec similiter dies commissi criminis: sed sufficit expꝛimere annū ⁊ mensem in quo delictum est cōmissum. vt patet in. l. li-17 belloꝛum pꝛealleg. ¶ † An tamē aliquo casu teneatur ad instātiam rei expꝛimere diem cōmissi criminis: sic vt reus possit facere suas defensiones. not. Barto. in. l. si is qui. ff. de publi. iudi. ¶ Jn glo. pe. in fi. so. vt no. per glo. ĩ. de reg. iuris. cuꝫ quid vna via. qꝛ quod hic dicitur cum concoꝛd. hic allegatis. procedit regulariter. fallit quādoqꝫ vt contingit in. §. item serui. hic alleg. quando videlicet pꝛohibitum pꝛincipaliter venit in consequentiam alicuius permissi. facit. l. j. in fi. ff. de auto. tuto. vel quādo sunt due vie tendentes ad diuersum effectū. vt tangit glo. in di-18 cta regul. cum quid vna via. ¶ † Jn fine ibi pꝛoponit petitio. here. hoc est falsum: qꝛ agēs querela nō dicitur agere petitio. heredi. qꝛ illa nō competit nisi post obtentā victoꝛiā in querela. vt plene no. in. l. qui de inofficioso. alleg. in glo. ¶ Jn ead. glo. ibi qꝛ si non venit dies statuta: ⁊ sic vult glo. ꝙ in ciuili non possit statui terminus ad agendū. sed solum in criminali. et sic etiam sensit glo. in. l. papinianus. §. j. hic alleg. ¶ Sed cōtrariū cōmuniter tenetur. vt nota. Bartol. in. d. §. j. ⁊ Dyn. in regul. indultum. de reg. iur. in. vj. ⁊ per glo. in. l. diffamari. C. de inge. ⁊ manu. ⁊ per id qꝺ no. gl. in. l. j. C. vt nemo inuitus. ⁊ facit etiā quod no. per Bar. in. l. titia. ff. de accusa. verū est qꝺ querela diciť mista: qꝛ qñqꝫ appellať accusatio. l. nā etiā parentibus. C. de inofsic. testa. vbi patet ꝙ quādoqꝫ etiam appellatur actio.

1 ☞ Expensas repetere potest pꝛocuratoꝛ capituli quas fecit in negotio sibi per capitulum mandato.

2 Negotium alterius extraiudiciale vtiliter gerēns potest repetere quod expendit ⁊ quid si gerat iudiciale negotium.

3 Mandatū habēs eundi ad curiā si incidat in latrones an poterit a dño mādante repetere dāna que ꝓpter capturā passus est.

4 Socius qui pꝛo negotijs societatis ibat si fuerit depꝛedatus periculum erit commune ipsoꝛum socioꝛum.

Cum pro causa.

Qui mandato domini cāꝫ pꝛocurauit ab ipso repetit expēsas: quas pꝛopter hoc fecit. et pꝛimo ponit decisam partis querelaꝫ. secūda dat iudices. secūda ibi: discretioni. ¶ Jn tex. ibi inter. B. iste. B. foꝛte erat pꝛocuratoꝛ capituli ꝯtra archidiaconū. de quo sequitur qui archidiaconus petebat certas expensas a capitulo. vt ibi patet. ¶ Jn text. ibi. ⁊. ĩ. decidiť foꝛte ꝙ iudices nō expediebāt causam. vnde conquestus fuit pape ipse archidiaconus ⁊ papa mandauit vt sequiť. Et dicebat abbas qꝺ foꝛte iste. B. inerat 1 ad curiā vt impetraret cōfirmari cōstitutiōes capituli. ¶ † No. ꝙ pꝛocuratoꝛ capituli potest repetere expēsas quas fecit in negotio sibi mandato per capitulū. ¶ Jtem no. ꝙ expē. que petunť pꝛopter accessum ad sedē apo. ita demū possunt peti si pꝛopter hoc accesserit illas petens. Secus si ꝓpter aliud de quo in 2 glo. fi. ¶ † Jn glo. j. in fi. aduerte qꝛ glo. loquitur quādo qs gerit negotiū extraiudiciale quo casu si vtiliter gerit: potest repetere quod expendit. ¶ Si aūt gerat negotiū iudiciale agendo in iudicio: tunc habet locum quod tangit glo. sequens. qꝛ si facit cum mandato repetit qꝺ expendit: si sine mandato repetit si obtineat. secus si succumbat. ratio quia pꝛesumitur tunc inutiliter gessisse ex quo succubuit. facit quod no. in. l. etiam. C. māda. 3 ¶ † Quid autem si habens mandatum eundi ad curiam incidat in latrones ⁊ fuerit derobatus. an poterit repetere damna que passus est pꝛopter capturam a domino qui dedit sibi mandatum Philip. hic dicit ꝙ non per ea que habentur in. l. inter causas. §. non omnia. ff. mādati. Secus dicit esse in societate: si 4 socius † qui ibat pꝛo factis societatis fuerit depꝛedatus: qꝛ tūc periculum cōmune erit ipsoꝛum socioꝛum cū societas obtineat vinculum fraternitatis per id quod habetur in. l. cum duobus. §. quidam. ff. pꝛo socio. glo. tamē in. §. omnia. dicit ꝙ licet de iure pꝛocuratoꝛ nō possit repetere. tamen de equitate equum esset sibi restitui. Et ista faciunt ad questionē si ambasiatoꝛ incidat in latrones ⁊ derobetur. an debeat sibi refici dānum. Nam videreť ꝙ de iure nō artetur mittens ad reficiendū. sed de hoc dicendum plenius. vt no. Bar. in. l. seruus cōmunis. §. qꝺ vero. ff. de furtis. vbi refert questionē de facto euenisse in personaꝫ Jo. And. transmissa ad curiam.

Uniuersitas

1 Uniuersitas non potest commode per se litigare.
2 Uniuersitatem facere non videntur scholares: sed potius magistri et doctores.
3 Uniuersitas an possit constituere procuratorem.

Quia in causis. Uniuersitas in causis ad agendū et defendendū procuratorē cōstituere potest. h. d. In prima petitio. In scda eius admissio. Scda ibi: licet igitur. ¶ † No. ꝙ vniuersitas cōmode nō pōt p se litigare. nā difficile est multos insimul cōgregare. facit qd habet in. l. metu3. §. animaduertendū. ff. qd met. cau. ¶ Itē no. ꝙ interdū ad omne dubiū tollendū pōt precibus impetrari qd a iure cōi ꝯcedit. Et sic facit qd si cōcedat al's cōcessum a iure cōi oriatur etiā ex hoc nouū ius. et sic facit ad ea q̄ no. in. c. j. de cōsti. in. vj. ¶ Ultimo no. ꝙ dictū est in summario. ¶ In glo. j. ibi loco dñi habet. nā vniuersitas censet persona quedā representata. l. mortuo. ff. de fideius. Et facit qd no. in. c. romana. §. in vniuersitate. de sen. excom. in. vj. ¶ In gl. ij. ibi a principe cōsequuti. nā videt nō numerari inter vniuersitates approbatas. l. j. ff. qd cuiusq3 vniuersitatis. et nulla vniuersitas intelligit habere ius vniuersitatis nisi sit de approbatis. l. j. ff. de colle. illici. ¶ Sed pōt dici ꝙ licet nō approbet vniuersitas scholariū. in. d. l. j. tñ approbat in auten. habita. C. ne fi. p patre. et ideo censet vniuersitas approbata. et etiā de cōsuetudine. vñ etiā habet suos rectores et suos consiliarios. vt. j. tangit gl. tñ in. l. fi. C. de iur. om. iud. dixit ꝙ scholares † nō vident facere vniuersitatē: sed potius magistri et doctores qꝛ ipsi nō ꝓprie exercent possessionē: sed sunt sub exercētibus. Sed tene qd dixi. s. qꝛ vident facere vniuersitatē approbatā de iure et de cōsuetudine. vt etiā no. doc. et maxime Bart. in. d. l. fi. ¶ In ea. gl. ibi per seipm. s. procuratorē ab vniuersitate constitutū. et ratio qꝛ presumit melius informat⁹ ꝙ ipsa vniuersitas: qꝛ cōiter negligi cōsueuit ꝙ cōiter possidetur. l. ij. C. qñ et quibus quar. pars de. li. x. Sed negotiū priuate persone presumitur melius sciri p ipsum dñm ꝙ per procuratorem. et ideo debet dñs iurare et non procurator nisi habeat speciale mandatū. j. de iura. calum. c. fin. in. vj. ¶ In ea. glo. in fi. et ex his que tetigit gl. no. ꝙ † fm canones vniuersitas potest cōstituere procuratorem. sed nō fm leges. Sed cōtra hoc facit qd habet in auf. de san. epis. §. si quando. al's est. §. si vero epi. colla. ix. vbi dicit cām monasterij agi posse per procuratorē. ¶ Sed glo. ibi exponit. i. p syndicū vel ꝓcuratorē datū a syndico post lit. cōtest. ¶ Sed iste solutiones vident literam violare. Ideo videtur ꝙ illa litera possit stare ꝓprie per hunc tex. licet legiste cōiter teneāt glos. preal. Nec ob. predictis. l. omnes. §. nihilominus. alleg. in glos. que loquitur quando est vniuersitas ecclesiastica que vult constituere in rebus ecclesie syndicum vel actorem.

1 Testis dictum dicentis scio titium promisisse decem seio qꝛ audiui quando promisit.
2 Reuocatio procuratoris non valet post conclusionē in causa.
3 Citatus ad causam nullitatis non artatur ad comparendum vel mittendum procuratorem instructum super negotio principali expedito articulo nullitatis.
4 Citatio ad sententiam an sit necessaria quādo conclusio est facta in causa.
5 Tractus futuri temporis an spectet ad iudicem.
6 Expense litis quo iure petantur.
7 Petitio incerta vel generalis aut vniuersalis si admittatur sententia incerta valet.

Auditis. Si post conclusionē in causa appareat ꝓcuratorē esse reuocatū nihilominus feretur sñia et condemnabit reuocans in expēsis qñ per hoc impeditur processus iudicis. Et primo fert sñiam super processibus et tollit obstaculum. secūdo condēnat in expēsis. ibi: ceterū. ¶ No. primo ꝙ ad positionem sensus auditus nō videt necessario poni sensus intellectus: lex tñ videt velle ꝙ ꝓsumptiue ponatur vt sic presumat audientez intellexisse. l. diē ꝓferre. §. corā. ff. de arbi. et sic facit qd † valeat dictum testis si dicat scio titiū ꝓmisisse. x. seio qꝛ audiui qñ ꝓmisit. facit qd no. Bar. in. l. ij. ff. de auto. tu. ¶ Itē no. ꝙ annullato principali annullat etiā omne qd ex eo vel ob illud est secutum. facit. j. de fid. instr. inter dilectos. §. ceterū. et C. de leg. l. nō dubiū. ¶ † Itē no. ꝙ post cōclusionē in cā nō valet reuocatio ꝓcuratoris. l3 sit ꝓcuratori et iudici intimata. et hoc quo ad preiudiciū litis in qua est facta cōclusio. valebit tñ quo ad preiudicium alterius postea inchoāde post questionē aūt in causa regulariter nō potest aliqd ꝓduci. j. de fid. instr. cū dilect⁹. ¶ Itē no. ꝙ quo ad vim reuocationis mādati nō attendit tps date literarum reuocatoriarū. sed tps presentationis nisi esset in cā cōclusum. facit. j. de appel. sup eo. ¶ Item no. fm do. Ant. bonū tex. per quē videt probari ꝙ sicut appellat⁹ cōsentiendo vt totum negotiū sit in curia pōt facere negotium esse in curia. j. de appel. sepe. et eo. titu. c. j. in. vj. ita ille cōtra quē de nullitate dicit pōt consentiēdo facere qd expedito articulo nullitatis totū negotium sit in curia. Sed certe istud no. nō videt bene hic colligi qꝛ litera hic dicit ꝙ Colubricē. eps ꝓcurauerat totū negotiū aduocari per papā ad curiā: et ideo nō mirandū si expedito articulo nullitatis processuū debuit postea ipse colubricen. per se vel per procuratorē idoneū cōparere super principali negotio. ¶ † Et per ꝓdicta etiā nō videt colligi aliud notabile: qd ipse hic colligit vc3 ꝙ citatus ad causam nullitatis non artatur ad comparendū vel mittendū ꝓcuratorē instructū super negotio principali expedito articulo nullitatis. Nam si ponderet hic litera nō bene hic colligit. ¶ Itē not. paria sunt aliquid nō fieri vel tarde fieri. ¶ Itē no. ꝙ si ius agendi est de presenti et status presens indicat verisimilē euentū iuris de futuro tunc tractus futuri tpis spectat ad iudicē. de quo tangetur cū glo. fi. ¶ Itē no. ꝙ valet sentētia incerta lata super expen. de quo etiā tangetur. j. in. d. glo. fi. ¶ In gl. iij. ibi: vel ad iudicē: al's nō noceret reuocatio etiā si nō esset in cā cōclusum. vt pt3 ex no. in. c. mandato. j. eo. et in. c. ij. j. eo. in. vj. ¶ In ea. glo. ibi nil poterit facere qꝛ post cōclusionē in causa nil potest actitari. j. de fide instru. cum dilectus. ¶ In ea. gl. ibi nil posset obijcere. et sic vult gl. ꝙ ideo reputet hic absens pro presente. ex eo qꝛ cum esset in causa conclusum. etiam si esset presens nil posset obijcere. et sic vult glos. ꝙ ideo. Sed hec solu. nō placet Inn. qꝛ cōcluderet † ꝙ vbicūq3 cōclusio esset facta in causa nō esset necessaria citatio ad sententiā qd est falsum. vt pt3 ex his que habent in. l. ad perēpto. cū seq. ff. de iudi. Ideo soluit aliter. vc3 ꝙ leges que dicunt aliquē ad sententiā citandū loquunt in diffinitiuis. Secus dicit in interlocutorijs que etiā absentibus partibus possunt ferri fm eum allegat. ff. de re iud. l. qd iussit. et dicit idē in interlocutoria in expēsis. de quo etiā per eū in. c. querelā. s. eo. et facit qd ipse no. de appel. ex ratione. et c. sepe. Sed dñi de Rota in sua conclusione cccclxv. limitāt dictū Inno. ꝓcedere in interlocutorijs que non sapiūt vim diffinitiue vt qꝛ ex eis decidat negotiū principale. Sed dñs Ant. hic videt plus dicere ꝙ vbicūq3 est interlocutoria per quā agatur de preiudicio alterius partis: qd illa semper est citāda per regula3 generalē. de vnoquoq3. ff. de re iudi. et. s. de maio. et obedi. inter quatuor. et. ff. de adoptio. nā ita diuus. et istā partē licet nō alleget videt etiā velle Bar. in. l. si opus. ff. de ope. no. nū. et etiā in. l. qd iussit. ff. de re iudi. Et no. ex ꝓdictis ꝙ sententia super cassatione ꝓcessus dicitur interlocutoria posset tñ quo ad quid dici diffinitiua inquantū diffinit articulū cassationis. Facit qd habetur in. l. si quis iusiurandū. cum gl. sua. C. de re. credi. cum vere est interlocutoria: qꝛ nō decidit negotium principale. Soluit Inn. scdo contrariū: vc3 ꝙ hic fuerat vocatus ad talem causam: fm ꝙ communiter fit in curia. et pro tanto debeat cōparere per se vel per procuratorē: etiā sup negotio principali: et qꝛ non fecit fuit ꝯtumax. et ideo poterit ꝓcedi ad sententiā super cassatione ex quo erat conclusum in causa: nam reuocādo ꝓcuratorē et alium nō surrogādo. videt recessisse illicentiat⁹ et ideo videt cōtumax. xj. q. iij. certū. Et si dicas fm predicta. ex quo citatus fuit ad totā causa3. et sic videt etiā fm predicta esse cōtumax in principali negotio: ergo debuit ꝓcedi in ipso principali negotio post sententiā cassationis processuum. ¶ Sed potest dici ꝙ ideo nō fuit ꝓcessum qꝛ lis nō erat cōtest. in principali. et nō erat cū quo cōtestaret ꝓpter defectū mandati procuratoris: vel forte nō liquebat ad plenum de cā. facit qd habet in. c. j. j. vt lit. nō contest. et. C. de iudi. l. ꝓperandū. §. j. vel pōt dici ad cōtrarium formatū ꝙ sufficit citatio ꝓcuratoris. vt possit ferri sñia super cassatiōe: qꝛ licet esset reuocatus habebat pro nō reuocato respectu cause in qua erat cōclusum: qꝛ illo respectu nō tenebit reuocatio. vt hic colligitur: et hāc solutionem hic sequitur do. Ant. dicit tñ ꝙ nisi aliud haberet tenor citationis citatio super cassatione ꝓcessus nō artaret ad ꝓsequēdū negotiū principale. aduerte tñ ꝙ vt tetigi in notabilib⁹ ad instantiam Colubricē. epi pape aduocauit ad se totū negotiū. vt pt3 ex litera. vnde nō mirandū si Colubricē. eps fuit contumax vel reputatur cōtumax: si nō cōparet se vel per idoneū p ꝓcuratorem. ¶ Et nota diligēter dictū Inno. hic inquātum dixi ꝙ valet interlocutoria etiā parte nō citata: qꝛ sepe allegat. an tamē procedat vt superius tetigi. De citatione autē generali ad totam causam posuit Inn. s. de offi. dele. cōsuluit. et ibi etiā tetigi per gl. in auf. qui semel. C. quomodo et quādo iudex. ¶ In gl. pe. ibi et ex tūc expectare incipit. s. inaniter. et ideo cōueniēs fuit ꝙ in talibus expē. cōdēnaret absens qui reuocauit ꝓcuratorē. ¶ Sed aduerte qꝛ videtur ꝙ saltē expē. que fuerunt facte post reuocationē mandati vsq3 ad actū cassationis sententie inclusiue nō fuerūt inutiles: qꝛ absentia nō impediuit processum predictū. vt hic patet. ergo ad tales expensas nō debuit cōdēnari,

¶ Si post. super hoc. c. si q̄rat an tractus futuri temporis spectet ad iudicē vel nō. distingue vt b per hen. bo. in ca. in nostra. j. de sepultu.

¶ Soluit Jo. an. qđ inter actum notitie reuocationis mādati ⁊ sententiā nō fuit aliquod mediū propter quod fierent expen. qꝛ ad illam sententiā fuit statim processum cū esset iam in causa cōclusum. Preterea potest dici ꝙ ex quo fuit cōtumax merito dānatur in expēsis. l. sancimus. C. de iudi. nam forte si p̄sens fuisset potuisset aliqua confessio ab eo fieri que potest fieri etiam post cōclusionē in causa. ꝭ. de fide instr. cum Joannes circa fin. de alijs autem expēsis que fiunt post sententiā cassationis. clarum est qđ debent̄ de iure ratione cōtumacie: ⁊ qꝛ forte nō poterat in causa principali. per id qđ dixi super gl. ij. ¶ In gl. fi. ibi nō. Uel potes dicere qđ tractus futuri temporis in iudicando ⁊ exequēdo statim nō spectat ad iudicem vt in cōtrario sed in iudicādo tm̄ sic. vt hic fm̄ Gof. de quo per glos. ꝭ. de sepul. c. ad nostrā. ⁊ de homicidio. prelatis. in. vj. vel fm̄ Inno. ꝯrium procedit in vsuris. ⁊ sic in debito odioso hic in alio iure qđ non est odiosum: vel potes dicere qđ ius agēdi erat de presenti licet haberet tractuꝫ in futuro. facit quod notatur in. d. c. in nostra. ⁊ in. d. c. prelatis. secus quando ius est omnino de futuro. l. non potest. ff. de iudi. ⁊ l. non quemadmodū cum ibi not. eo. tit. que libet solutio in se bona. ¶ Et pro declaratiōe[a] materie an† tractus futuri temporis spectet ad iudicem. Potes concludere secundū do. Anto. aut queritur an talis tractus spectet ad superiorem seu iudicem in statuendo. dicendum qđ sic. ꝭ. de sentē. ex cōmu. a nobis. ⁊ de cōsti. vt animarū. in. vj. Aut queritur vtrū spectet ad iudicem in sententiādo ⁊ exequēdo statim: ⁊ tunc nō spectet ad iudicem. vt no. gl. in. c. prelatis. de homici. aut queritur an spectat in sententiando tm̄: ⁊ tunc aut in odiosis vt sunt vsure. ⁊ tūc nō spectat ad iudicē tractus futuri temporis. vt. l. j. ꝭ. j. ff. de vsuris. aut in fauorabilibus. ⁊ tunc idem si ius agendi non est de presenti. l. non quemadmodū. ⁊ l. non pōt. ff. de iudicijs. Secus si obligatio ⁊ actio sit de p̄senti. licet executio in aliquo sit de futuro: qꝛ tunc si non pendet a potestate actoris vt non pendeat de futuro: tūc tractus futuri temporis spectat ad iudicem. per id quod habetur ⁊ qđ not. Bar. in. l. vbi autē non apparet. ff. de verb. oblig. ⁊ in. l. j. ⁊. ij. C. de senten. que sine certa quātitate. Si vero pendet a ptāte actoris vt non pendeat in futurum: tunc tractus futuri temporis nō spectet ad iudicem. per id quod habetur in. l. j. ff. de vsuris. ⁊ not. per Bart. in. d. l. j. ⁊. ij.

¶ Et pro declaratione. vide. ꝭ. in apostilla posita in prin. c.

6 ¶ † In ea. glo. ibi suo sacramēto. ⁊ sic vult gl. ꝙ vbi aliquid petitur iure actionis sententia debeat esse certa. Secus vbi officio iudicis qꝛ tunc potest esse incerta. ¶ Et ex hac solutione nota ꝙ expense vidētur peti officio iudicis nō iure actionis. ⁊ hoc tenuit Pet. ⁊ Abbas per hanc decre. ⁊. ꝭ. eo. cōstitutus. ⁊ videtur velle hoc etiam procedere in expensis factis ante litis contesta. Sed contrarium notauit glo. ꝭ. de do. ⁊ cōtu. in. c. fi. ⁊ ad fi. magne glo. per. l. ediles. ꝭ. item scien. ff. de edil. edic. sed respondent predicti ꝙ ibi loquitur de accidentibus extrinsecis contingētibus ante lit. cōtest. sicut contingit in vitulo nato ex vacca petita qꝛ si natus est ante lit. conte. nō feratur sententia super illo nisi specialiter fuerit petitus: ⁊ sic facta de eo mentio in libello. secus si natus esset post lit. cōtes. vt hic patet. Sed hic loquitur in accessorio expensarū q̄ dependet a negotio principali vt ipsi accidunt fm̄ naturam litis: ⁊ ideo de illis habetur ratio officio iudicis etiam si nō essent petite. facit qđ no. ꝭ. de testa. raymūdus. in ver. demū. super gl. Alia solutio ponitur hic per Inno. ad cōtrarium inquantū dicit̄ ꝙ snīa debet esse certa qꝛ dicit ꝙ illud est verum a potestate partis dependet petere certum. Sed vbi quādo a potestate partis nō pēdet certum quid petere: tūc ꝓcedit petitio ⁊ sentētia incerta. vt hic patet. Nam respectu futuri tp̄is non poterat esse certus de qualitate expensarum quas esset facturus: ⁊ an caristia aliqua eueniret: ⁊ ideo admittitur incerta petitio. facit. l. j. ꝭ. qđ aūt. ff. quorū leg. ¶ Uel pōt dici tertio ꝙ in accessorijs toleratur incerta petitio ⁊ sentētia ⁊ sufficit in executione: postea fiat declaratio per id qđ legit̄ ⁊ not. in. c. j. ⁊. ꝭ. de resti. spol. cū ad sedem. ⁊ de li̇oel. obla. c. ij. ⁊ per Inno. de exces. prela. c. tanto. ¶ Uel potest dici quarto ꝙ vbi sentētia est certa que nō expectet certificationem illa est inualida. Secus si expectet certificationem ⁊ sit spes de illa. Quia tunc valet: ⁊ ita qꝛ erat spes ꝙ expen. postea taxarentur ⁊ sic certificarent̄. Uel potest dici ꝙ vbi petitio est incerta admittit̄ sententia incerta. no. in. l. ij. C. de sen. que sine certa quāti. Inno. aūt etiā hic ponebat aliam solutionē inquantū dicit̄ ꝙ sentētia dꝫ esse certa que fm̄ eū ꝓcedit in diffinitiua quare illa debet esse certa: ⁊ ratio diuersitatis fm̄ eū qꝛ sentētiādo diffinitiue functus est iudex officio suo: ⁊ ideo cessēt spes declarādi: ⁊ sic sentētia remaneret incerta ⁊ cōsequenter inutilis. Sed in interlocutorijs non finitur officium iudicis: ⁊ ideo in illis habet locū mutatio ⁊ reuocatio. ꝭ. de appel. cum cessante. ⁊. l. qđ iussit. ff. de re iudi. ⁊ sic fortius declaratio ⁊ sic interlocutorie habēt spem declarationis: ideo valent. Sed do. Ant. dicit ꝙ ista ratio cōcluderet in interlocutorijs que dantur pendente instātia nō in his que dantur cū diffinitiuis nisi esset reseruatum ius declarandi. l. terminato. ff. de fructi. ⁊ litis expen. ⁊ quod no. ꝭ. de eo qui mit. in pos. c. ij. sed dictum do. Ant. nō placet qꝛ videtur velle ꝙ vbi in diffinitiua cōdemnat̄ pars in expensis nō possit postea fieri condēnatio nisi iudex reseruaret sibi ius taxandi ⁊ declarādi expen. qđ est contra ea que habent̄ ⁊ notā. per gl. ⁊ doc. ⁊ maxime Bar. in. l. terminato. nō ob. ꝙ iudex dicat̄ functus officio suo qđ est verū. At iterato nō posset iudicare sed nō quo ad hoc vt nō possit exequi sententiā vel vt nō possit taxare expen. qñ esset ordinarius per ea que habent̄ in. d. l. terminato. l. iudex. ff. de re iud. ⁊. ꝭ. de offi. deleg. in literis.

7 ¶ † Et ex predictis potes cōcludere ꝙ vbicūqꝫ admittit̄ petitio incerta vel generalis aut vniuersalis valet sententia incerta. vt ptꝫ fm̄ vnū intellectū. Si aūt datur petitio certa: tunc snīa est incerta re sed nō spe per ea que. ꝭ. dixi. Hosti. tñ euadebat cōtrariū formatū in gl. dicens ꝙ hic nō fuit facta cōdemnatio: sed declarauit ip̄m condēnanduꝫ. vñ exponit literā dū dicit condēnandū tibi duximus. i. declaram⁹: sed istud videtur literā violare: ideo tene alterā de sol. ꝭ. datis. ¶ In ea. glos. ibi nulla taxatione premissa: ⁊ hoc factū fuit: qꝛ nō poterit fieri taxatio anteꝙ expēse essent facte: ⁊ p hoc nō cessat cōtrariū qđ sequit̄ extra gl. inquantū dictū est post ꝯclusionē in causa nihil fieri posse. vt etiā videtur velle hec decret. limitat do. Anto. hoc verū nisi cōclusio sit reuocata expresse vel tacite: tacite autē censetur reuocari eoipso ꝙ iudex admittit partē ad aliquid actitandum: qꝛ ex quo vult vnū de contrarijs videt̄ reliquū excludere. xxxij. di. hospitiolū. ⁊. l. illud. ff. de acqui. here. qđ intellige veruꝫ si iudex sciuit in causa esse ꝯclusum. secus si ignorauit per id qđ habet̄ in cle. j. de ꝓcura. dicit tñ ꝙ de facili nō presumit̄ ignorātia: qꝛ nō debet ꝓcedere ad acta sequētia nō visis precedentib⁹. ⁊ ita dicūt do. de Rota in sua conclu. v. vbi dicunt ꝙ si post cōclusionem in causa beneficiali admittant̄ articuli videt̄ reuocata conclusio. limitat etiā p̄dicta ꝓcedere ꝙ nō possint fieri acta post conclusioneꝫ in causa beneficiali si fiant ad instantiā partis. secus si officio iudicis. ꝭ. de fi. instru. cum Joannes.

1 Canonicus potest esse vicarius episcopi.
2 Tutor vel curator non possunt constituere procuratorem ante litis contestationem.
3 Curator ad litem an possit dari sine autoritate iudicis.
4 Procurator post litem contestatam non reuocatur.

Petitio. Procurator ep̄i causas ep̄at⁹ agit ⁊ defendit: licet non fuerit dat⁹ sub nomine syndici vel actoris. h. d. Et in prima ponit̄ petitio. in sc̄da responsiua ꝓuisio. sc̄da ibi nos igit̄.

1 ¶ † No. ꝙ canonicus pōt esse vicarius ep̄i: nec mirū qꝛ videtur etiā ꝙ simplex clericus possit esse ꝓcurator p ea que habent̄ in c. Joānes. de cleri. cōiu. p Jo. an. ¶ Itē not. ꝙ ep̄s pōt in causa ep̄at⁹ constituere procuratorē generalē: ⁊ sic no. ꝙ ius canonicum nō fecit vim in verbis: an exprimatur nomē syndici vel procuratoris: dūmodo detur mandatū ad agendū ⁊ respondēdum. vnde dicebat Host. ꝙ etiā si diceret cōstituo te asinum ad causam meam tractādam qđ esset procurator. ¶ Sed forte nō est verum vt hic tangit do. Ant. quia videretur recipiendū tale mandatū. per id quod habetur in. l. iiij. ff. de leg. j. vbi si quis habet equū. ⁊ dicat lego asinum meū non valet tale legatū: qa ius nō tolerat errorē in nominibus appellatiuis. Nec obst. iste tex. qꝛ hic non exprimebatur nomen omnino extraneū: et ideo toleratur cum mādato. ¶ Item no. ꝙ in mandato procuratoris recurratur ad intentionē mandantis. de quo in. l. fi. ¶ Ultimo no. arg. ꝙ eoipso qđ quis constituitur ꝓcura. ⁊ vicarius videatur habere generalem potestatem cū libera: vt hic vr̄ colligi in fi. iuncto princi. ¶ Sed contrariū videtur velle hic glo. j. ⁊ ad literā dum dicit liberam potestatem potest intelligi. s. non obstante ꝙ nō fuerit datus syndicus vel actor: nō autē ꝙ intelligatur habuisse generalē potestatē cū libera ex quo hoc nō fuit dictum. ¶ In glo. j. ibi procurator totorū nec potuissent etiaꝫ pignus remittere. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. si cōsenserit. ꝭ. j. nisi habuissent generale cum libera. fm̄ Offre. ⁊ Host. ꝭ. eo. qui ad agenduꝫ. li. vj. ⁊ dicunt̄ habere quādo id exprimitur in procuratorio. ff. eo. l. procurator cui libera. nec sufficit ꝙ dn̄s ꝓmittat se ratum habiturū quicquid factum fuerit per procuratorē. Quia per hoc nō intelligit̄ data libera potestas: licet aliqui cōtra vt dictū fuit. ꝭ. de transac. cōtingit. ⁊ no. ꝭ. de relig. do. ꝯcum dilectus. ¶ In ead. glo. ibi licet in tutoribus. ⁊ idem hodie in executoribus vltimarū voluntatū. in. c. religiosis. de testa. in. vj. de quibus dicēdum vt ibi. ¶ In eadem gl. in fi. ⁊ hoc est expeditum in. c. si duo. ꝭ. eo. in. vj. vbi approbat̄ qđ. ꝭ. dixit gl. Et de materia an quādo mandatur aliquid duobus intelligatur dari mandatum insolidū. plene probat Bart. in. l. j. ꝭ. si plures. ff. de exercito. ¶ In gl. pe. in fi. forte dubitatio erat ꝙ de iure ciuili communiter

li cōiter tenetur q̄d in causa vniuersitatis dz cōstitui syndic⁹ z nō procurator. de quo. s. eo. quia in causis. ¶ In glo. fi. ibi al's fit interpretatio cōtra ipsum. z de materia plene per gl. in regu. cōtra eum. de reg. iur. in. vj. z per Inno. s. de rescri. causaz que. ¶ In ea. glo. in fi. q2 tamē lex fecerit differentiā potest colligi ex his que no. s. eo. quia in causis. z. l. j. §. quibus. ff. q̄d cuiusque vniuersi. z no. q̄ hic videtur casus q̄ episcopus potest cōstituere procuratorē ante litis cōtest. cuius contrarium videbatur q2 nō est dñs sed ꝓcurator rerū ecclesiarū. j. de don. c. ij. z sic videt̄ q̄ ante lit. cōtes. nō possit procuratorē cōstituere per id quod habetur in. l. neqz tutores. z. l. nulla. z. l. q̄uis. C. eo. sed sol. fm Inno. q̄ cōtraria loquunt̄ in tutore z curatore † q2 nō possunt cōstituere procuratorē ante lit. cōtesta. licet tutor possit cū decreto iudicis cōstituere actorem: z ratio q2 tutor non est dñs nec pōt vti rebus pupilli. Secus in epō qui habet pleniorē administrationem q̄ tutor qui pōt vti rebus epatus ad suū vsum: et ideo habetur loco dñi: vt possit ꝓcuratorē cōstituere etiaz ante litis contesta. z etiā sine autoritate alterius superioris ad instar patris qui potest cōstituere ꝓcuratorē in rebus in quib⁹ hz vsum fructū ad legitimā administrationē: z ideo potest cōstituere ꝓcuratorem etiā ante lit. cōtest. l. j. cū ibi nota. C. de bonis mater. Et facit q̄d no. Inn. in. c. lz heli. j. de symo. z q̄d dixi. j. de accus. qualiter. el. ij. super gl. iij. ¶ † Et tangit etiā hic Inno. an curator possit dari ad litē sine autoritate iudicis z dicit q̄ nō. et fm eum nō suff. ciet delegatus. Sed debet esse ordinarius q2 talis datio est misti imperij ibi: nec mandante. ff. de tut. z cura. datis ab his tū hodie est expressum q̄d delegatus pape z eius subdelegatus pōt dare ꝓcuratorē ad litem corā se vertentē. de iudi. c. fi. in. vj. z dicit Inn. q̄ curator sicut nec tutor tenetur satisdare per. l. si. §. defensionē. C. de admi. tuto. Tangit etiā Inno. an si aliquis est cōstitutus ꝓcurator ad lit. cōtest. z ad constituendū procuratorē alium sup his que in eadē cā sunt faciēda an si ipse vult ꝓsequi post lit. ꝯtest. possit an vero necessitetur ad cōstituendum alium ꝓcuratorē: z cōcludit q̄ potest prosequi si vult q2 illa verba z ad cōstituendū aliū vident̄ potius posita ad exonerationem z fauorē ipsius cōstituti q̄ ad restringendū mādatū vel ad prohibendū q̄ ipse nō prosequat̄. ¶ Ultimo tāgit quid si est datus ad litis cōtestationē tantūmodo vt sic vlterius non prosequat̄ an poterit post litis cōtest. ꝓsequi. videretur q̄ sic q2 per cōtestationē sit dñs litis z non videtur posse repelli nisi ex causa per. c. j. j. eo. in. vj. Contrariū tenet Inn. q2 ex quo mādatum recipit sub certa forma debet illam seruare. l. diligenter. ff. mādati. z sic videtur q̄ nō poterit prosequi. sed ipse dñs per se vel per aliū perficiet. sed Jac. de are. vt refert Cy. in. l. q̄d quis. C. eo. tenet primā partē q̄d possit prosequi litē ex quo factus est dñs litis ꝑ cōtestationē. z per hoc facit fm eum. q2 ratio quare procurator post litis cōtestationē † nō reuocat̄ est quia interest aduersarij ne per plures aduersarios restringatur. facit. ff. eo. l. que oīa. z sic talis obiectio nō videt̄ operari cōtra iuris dispositionē. alleg. q̄d habet̄ in simili in. l. j. in fi. cū seq. ff. de re. eox. vbi si vendo rem minori cū pacto q̄d sit mihi obligata: z postea rē trado nō valet dicta cōuentio velut cōtra dispositionē iuris disponentis q̄d sine solēnitate debita minor nō obligat rem. do. Ant. hic cōcor. opi. q2 si ab initio opponat̄ q̄ nō dz admitti: q2 talis forma videt̄ cōtra dispositionē iuris per rationē quā tetigi post Jac. de rauen. tūc nō debebit admitti z poterit repelli. facit q̄d no. in simili. j. de dila. exposuit: secus si hoc nō opponit̄ q2 tunc videt̄ approbari forma talis ꝓcuratorij: z ideo poterit lit. cōtest. videtur tū q̄ ex quo nihil obiecerit nō poterit postea prosequi ne veniat contra formā mandati: z si dicatur distinguetur in plures imputet sibi qui illum admisit quia potuit sibi preiudicare propter inhabilitatem persone: z per hoc nō ob. illa. l. hic alleg. per Jaco. de rauen.

1 ☞ Partes in litigando debent esse libere.
2 Procurator ad hoc vt sit sufficiens debet habere mandatum ad agendum z defendendum.
3 Procurator videtur legitime constitutus ad lites si est constitutus ad prosequendam iustitiam constituentis.
4 Tutor nō pōt dare procuratorē nisi post litis contestationem.
5 Procuratorē ꝯstituere an possit pater in bonis aduētitijs filij.
6 Procurator rei tenetur de iudicato soluendo satisdare z etiam procurator rei in causa reconuentionis.
7 Procurator pro quo dominus satisdedit an teneatur saltem nudo verbo promittere de iudi. sol.
8 Matrimonium contrahere de iure canonico potest filius inuitis parentibus in quorum est potestate.
9 Dotare filiā an teneat̄ pater que eo inuito ꝯxit matrimoniuz.
10 Captiuus ab hostibus populi romani non potest testamentuz facere nec procuratorem constituere.
11 Procuratorē cōstituere an possit is qui in obstagio detinetur.
12 Procuratorem constituere an possit filiusfamilias in peculio castrensi vel quasi.

Accedens. Prouidere debet⁹ iudex q̄ in cā matrimoniali ꝓcuratorem cōstituens plena gaudeat libertate. h. d. Primo ꝓuidet libertati mulieris. Secūdo citat ad cām illum de quo fit mētio in suprascriptione. scđa tu ergo. ¶ In tex. ibi. z. j. forte decidit̄ q̄ aliquis accedens ad sedē apostolicā significauit pape qūo detineatur inuita nobilis mulier de qua sequit̄ in litera per Ubaldū. de quo in suprascriptione: z narratū fuit pape de sponsalibus que dicebantur contracta inter filium ipsius Ubaldi z filiam dicte mulieris. Et petitum fuit prouideri libertati mulieris. Unde papa volens prouideri mandauit vt sequitur. ¶ † Nota q̄ ad officiū iudicis spectat facere q̄ partes in litigando sint libere z secure. ¶ Item no. q̄ constitutio procuratoris dependet a libera potestate constituentis. ¶ Item no. q̄ vt procurator sit sufficiēs debet habere mandatū ad agēdum z defendēdum. de quo in glo. ij. ¶ † Item no. q̄ mater videtur posse tractare pro filio causam matrimonialē. de quo in glo. j. circa fi. ¶ Item no. q̄ cōstitutio procuratoris facta a detento per alium in causa quā habet cum ipso detinente nō videtur valere tanq̄ nō libera. facit quod habetur in. l. qui in carcerem. ff. q̄d me. cau. ¶ † Itē no. q̄ ꝓcurator videtur legitime cōstitutus ad lites prosequēdā iustitiā ꝯstituētis. z sic transit do. Ant. Sed forte posset dici q̄ tale mādatū nō sit sufficiēs per id q̄d habetur in simili. j. in. c. exposuit. j. de dilat. q2 fm hoc posset dici q̄ si cōstitutus nō foueret iustitiam q̄ gesta talis procuratoris nō preiudicarēt sibi: z sic tale mandatum videtur cauillosum: sicut etiā quādo quis ꝓmittit se ratum habiturū quod legitime fiet per talem. vt no. in. d. c. exposuit. z per glo. xxv. q. j. in. c. relatio. nec ob. iste tex. q2 nō dicit q̄ fuerit simpliciter cōstitutus ad iustitiā mulieris prosequendaz. vnde potest intelligi q̄ poterat procuratorem legitime constituere fm formā iuris: z talis poterit iustitiam mulieris prosequi. ¶ In glo. j. in fine. vel dic q̄ forte mater erat tutrix filij q̄d esse potest fm ea que habentur. j. de app. c. ex parte. in. z ideo poterat agere pro filio. facit q̄d habetur in auf. mrī z auie. C. qñ mulier tute. offi. fun. potest. hec tamen solutio nō valet: q2 † tutor nō potest dare procuratorē nisi post lit. contest. l. neqz. C. de procura. licet possit cōstituere actorē cum autoritate iudicis etiā ante litē contest. vt no. in dicta. l. neqz. facit q̄d habet̄ in. l. decreto. ff. de admi. tut. An autem † pater in bonis aduentitijs filij in quibus habet vsumfructum possit constituere procuratorem ante litis cōtesta. cōiter tenetur q̄ sic. ꝑ id quod habet̄ in. l. j. C. de bon. mater. z hoc q2 pleniorem administrationem habet q̄ habeat tutor q2 habet vsumfructū quem non habet tutor. facit q̄d not. Inno. de simonia. licet heli. z ideo potest cōstituere procuratorem etiam ante litis cōtesta. secus in tutore: z per hoc videtur tex. in. l. j. C. de bo. mater. z ibi per legistas. ¶ An autē ꝓcurator tunc dat⁹ a patre habet cōcipere libellū in persona patris z filij. no. Spe. de libel. cōcep. §. iam nūc videndū. ad fi. vbi concludit q̄ in persona vtriusqz poterit cōcipere: z sic nomine filij z nomine ipsius patris tanq̄ legitimi administratoris ipsius filij. ¶ In glo. fi. ibi idem si reconueniatur hoc verum si regulariter fallit si constitutus sit procurator in rem suam ex causa necessaria: q2 ille non tenetur defendere dñm in causa reconuentionis. l. seruum quoqz. §. fin. cum seq. ff. de procura. ¶ Et no. ex gl. q̄ dñs qui cōstituit procuratorem potest releuare ipsum ab onere satisdandi de iudicato soluēdo: si pro illo promittat de iudicato soluendo sub hypotheca seu obligatiōe rerum suarum z ita cōmuniter practicatur. ¶ † Nam tenetur ꝓcurator rei satisdare de iudicato soluē. z etiam ꝓcurator actoris in causa recōuentiōis. vt voluit glo. ¶ Et no. tres effectus dicte satisdationis qui comprehendātur sub clausula de iudi. sol. nam cōprehendit̄ q̄ soluetur id quod iudicabitur. Item q̄d defendetur ille qui ꝯuenitur. Item q̄d cessabit dolus vt etiam hic voluit gl. ¶ † An aūt ipse procurator pro quo dominus satisdedit teneatur saltē nudo verbo promittere de iudi. sol. not. Bart. super rubri. ff. iudi. solui z Cy. in. l. j. C. de satisdando. de consuetudine seruatur cōmuniter quod tenetur aliquā prouisionem facere. ¶ An autē possit cogi ꝓcurator p̄cise defendere: an vero sufficiat q̄ si non defendat cōmittat̄ stipulatio de iudica. solu. ex clausula de defendēdo: dic q̄ regulariter nō cogit̄ precise defendere. fallit in casibus nominatis per gl. in. l. sed z hec. z. §. pretor. ff. de ꝓcur. et in cle. j. de procurato. puta si dominus satisdedisset pro ipso presente vel cōsentiēte: vel si lis esset tempore peritura. ¶ † In ea. glo. in fi. hoc verū q̄ filius possit inuitis parētibus in quorū est potestate de iure canonico contrahere matrimonium. vt le. z no. in. c. hoc sanctū. xxij. q. ij. secus de iure ciuili. l. ꝑ paulus. ff. de sta. ho. cū ibi no. sed in hoc preualet ius canonicū: q2 in materia

matrimonij velut spūali potius standū est iuri canonico q̄ ciui li. per id q̄d no. per glo. insti. de gradi. §. fi. ⁊ l. ij. C. de secū. nupt.

9 ¶ † Et per p̄dicta videtur q̄ si filia cōtrahat matrimoniū etiā inuito patre teneatur pater eā dotare. per id q̄d habet̄ in. l. qui liberos. ff. de ritu nup. ⁊ q̄d no. in. d. c. hoc sanctū. q̄d do. Anto. videt̄ limitare dummodo dignū elegerit: q̄d tene mēti. tū forte cū hec causa nō numeret̄ inter causas exheredationis. de qui bus in. d. §. causas. in auř. vt cū. de app. cogno. col. viij. ⁊ per gl. ſ. de iureiurā. quintauallis. videret̄ q̄ lz eligat indignū tū deāt dotari: lz possit dici q̄ tunc ad minorē dotē teneatur q̄ tenere tur al's si dignū elegisset cuz dos s̄m qualitatē viri sit constituē da. l. quero. ff. de iure do. ⁊ facit q̄d no. in. l. j. ⁊ ij. C. si aduer. do

10 tē. Jus tū ciuile maiorem equitatem habere videtur. ¶ † Ulti mo tangunt hic doct. an ille qui detinetur captiuus ab hostib' populi romani possit cōstituere p̄curatorē: ⁊ dicunt q̄ nō sicut nec facere testamentū per. l. obsides. ff. de test. ¶ Sed tu dic il lud verum quando detineret̄ captiuus ab hostibus populi ro mani seu imperij vel pape. per id q̄d no. in. l. hostes. C. de capti. Nam tales efficiunt̄ serui capientiū: secus qñ al's a latronibus quis detinetur captiuus q2 retinet libertatē. l. qui a latronibus ff. de test. Ideo potest testari intellige ad cōmodū alienū nō de tinētis. vt no. in. d. l. qui alienationibus. maxime per Bar. ⁊ eo dem modo potest p̄curatorē ɔstituere dūmodo nō ɔstituat ad vtilitatē detinētis. facit q̄d no. per gl. ⁊ Bar. in. l. qui in carce rem. ff. q̄d me. cau. ⁊ hoc qñ iniuste quis detinetur in carcere pri uato: ⁊ idē sentit gl. si in carcere publico iniuste detineat̄ in. d. l. si in carcere. secus si iuste detineretur in carcere publico: q2 vide tur q̄ etiā tunc possit cōstituere p̄curatorē ad vtilitatē eius qui fecit detineri. vt voluit Bar. in. d. l. qui in carcerē. de quo plene

11 dixi in. d. l. qui a latronibus. ¶ † An aūt si aliquis sub iurato ria cautione teneatur in obstagio poterit ɔstituere p̄curatorez. Host. vr̄ velle idē q̄d in detēto: q2 talis videt̄ abesse ex causa li cita a loco in quo litigatur. facit q̄d habetur. ſ. de iureiur. c. ex re scripto. ⁊ facit q̄d habet̄ in. l. succurrit̄. ⁊ l. seq. ff. ex qui. cau. ma. Et dicebat Host. q̄ talis tanq̄ iuste impeditus in causa graui nō tenebat̄ cōstituere procuratorē. per ea que habent̄. ſ. c. que relā. Et adde ad materiā q̄d dixi in. l. qui a latronibus. vbi tan gitur quid iuris siue quis detineatur in carcere priuato siue in publico: ⁊ siue rite quis fuerit captus ⁊ carceratus in publico

12 siue nō rite: ⁊ de materia ibi etiā per Bar. ⁊ Bal. ¶ † Ultimo tāgit hic Inno. an filiusfa. possit cōstituere p̄curatorē in castrē si peculio vel quasi: ⁊ quid etiā de aduētitio. de quo dicendū vt no. plene in. l. fin. §. necessitatē. C. de bo. que lib. ⁊ etiā tangit an possit cōstituere p̄curatorē in causa matrimoniali vel spūali. de quo dicendū vt habet̄. ſ. de resti. spo. c. ex parte. ⁊ in. c. fi. de iud. in. vj. ⁊ ibi etiā habetur de minore. xxv. annis. an in causa bene ficiali vel spirituali possit esse in iudicio ⁊ in causa matrimonia li habetur in dicto. c. ex parte.

1 Procurator constitutus ad omnia negotia tractanda vide tur constitutus ad iudicia.
2 Procurator generalis cōstitutus ante litem motam potest pe tere inducias ad consulendum dominum. ⁊ nu. 6.
3 Procurator mittere tenetur absentans se.
4 Procurator generalis pōt appellare ⁊ appellationez prosequi.
5 Citatio ad domū habitationis an ⁊ quando sufficiat vel quā do requiratur citatio personalis.

Dilectus. Si generali procuratori denegē tur inducie ad ɔsulendū dn̄m ab sentē ex causa p̄babili licite p̄curator poterit' appel lare. ¶ Et primo narrat grauamē appellantis. Se

1 cundo dat iudicem. secūda ibi quo circa. ¶ † No. primo q̄ pro curator cōstitutus ad omnia negotia tractāda: videtur etiā cō stitutus ad iudicia: ⁊ sic etiam ad lites: vt hic videtur probari nō cauillādo tex. ⁊ hodie est expressum. ſ. de procu. qui generali ter. lib. vj. Contrarium tū videbatur q2 aliud videtur esse nego tium. aliud lis sed certe sub appellatione negotij potest compre hendi lis: q2 dicitur negotium quasi negans otium. ſ. de verb. signi. forus. §. negotium. q2 maxime contingit in litibus fieri.

2 ¶ † Itē no. q̄ p̄curator generalis cōstitutus añ litē motā pōt petere inducias ad cōsulendū dn̄m. Et cōtrario vero q̄ si fuisset specialiter cōstitutus ad certā causam agitandā nō poterit pe tere inducias ad cōsulendū dn̄m: q2 verisimiliter debet esse ple ne in illa instructus. Idē videtur si post litem motā fuisset ɔsti

3 tutus. ¶ † Itē no. q̄ se absentans tenet̄ mittere p̄curatorē al's si nō defendatur poterit p̄cedi cōtra eū. vt hic tangit gl. ij. in fi.

4 ¶ † Ultimo no. q̄ p̄curator generalis pōt appellare ⁊ appella

5 tionem prosequi. ¶ † In gl. j. ibi ad ecclesiā suaz. Nam sufficit citare quē ad domū habitatiōis solite. vt in. c. fi. ſ. de eo qui mit. in pos. ⁊ hoc si est absens a ciuitate: si autē esset p̄sens deberet ci tari personaliter: nō autem fieri citatio ad domū per ea que ha bentur in. c. causam que de dolo ⁊ cōtu. ⁊ in. c. fi. de eo qui mit. in pos. ⁊ per Bar. in. l. meminerit. C. vnde vi. ⁊ l. iiij. §. pretor. ff. de dam. infec. ¶ Et aduerte etiā q2 videtur q̄ vbi dimisi p̄cu ratorē sufficiat procurator citari lz nō citetur ad domū. p ea q̄ habent̄ in. l. j. §. j. ff. de lib. agno. ⁊ per bar. in. d. §. pretor. ¶ In ea. glo. in fi. pōt etiā intelligi s̄m Inno. q̄ fuit citatus per nun tium missum: sed tamen non potuit certificari ex tenore citatio nis de causa que mouebatur cōtra eum: ideo etiā tunc dari de buit dilatio procuratori ad ipsum consulendum. ¶ Et not. q̄ vult q̄d citatio possit fieri per delegatum apostolicum etiam in quocūq3 loco sit citādus q2 representat vices pape. An autem ordinarius possit in alio loco existente citare habetur in. c. ro mana. §. ɔtentes. de fo. compe. in. vj. ⁊ l. oēs. §. si vero. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ per Cy. ¶ In glo. ij. ibi tam ad iudicia istud est diuina re ⁊ destruere literā istā q̄ simpl'r vult q̄ fuit constitutus ad oīa negotia: ⁊ tū vult etiā q̄ intelligat̄ in effectu constitutus ad iu dicia: ⁊ hoc etiam est expressum. ſ. eod. qui generaliter. in sexto.

6 ¶ † In glo. fi. ibi iusta appellatio: hoc intellige verum in pro curatore generali: ⁊ qñ non potuit imputari culpa illi qui se pre sentauit q2 nondū erat causa mota. Secus dicit in speciali pro curatore constituto ad certam causam: q2 in illa nō darentur si bi inducie ad consulendum dn̄m. q2 tunc imputandū esset do mino quare nō instruxit: vel etiā presumitur instructus. dicit ta men Host. q̄ si aliquid decurreret sup quo verisimiliter dn̄s nō potuit instruere procuratorē q̄d tunc debebit procuratori dari dilatio ad dn̄m consulendū ar. l. fi. C. eo. ⁊ q̄d no. in. c. in pertra ctandis. ſ. de iura. calum. de confes. c. ij. in. vj. dicit etiam hic do. Ant. q̄ si dn̄s esset specialiter citatus ad causam vt compareat instructus iuxta certum terminuz nō habebit nouas inducias quādo poterat instrui ex tenore citationis. per id quod habet̄ ſ. de dila. Preterea nisi forte super nouiter emergentibus. facit quod no. in. c. cupiētes. §. q̄d si per. xx. in versi. cōtingentib'. de elec. in. vj. dicit etiā q̄ ille qui est citatus vt cōpareat instructus ⁊ quādo ex tenore citationis potuit instrui debet comparere in structus quo ad deliberationē de rn̄dendo: ⁊ quo ad probatio nem instrumentorū: sed nō respectu testium quos nō tenetur se cum ducere. d. c. cupientes. §. si vero. in glo. super verbo alibi. ¶ Et per predicta dicit q̄ si prelatus agit causam in qua que ratur de agitatis i capl'o in quo nō fuit: pōt petere inducias ad capl'm cōsulendū. facit quod habet̄. ſ. de testi. veniēs. el. ij. et de ferijs. c. fi. ¶ In ea. gl. ibi vel minus no. bene ex glo. q̄ conclu dit q̄ tempus. xx. dierū datum ad deliberandū ⁊ respondendū libello. vt habetur in auř. offeratur. C. de litis cōtest. canoniza ta. iij. q. iij. potest minui ⁊ augeri. ⁊ ista opinio cōmuniter tenet̄: licet glo. tenuerit ɔtrium in. d. auř. offeratur. de quo per Bar. et alios doc. ¶ In ea. glo. in fi. ⁊ bene dicunt isti in se q2 cōsuetu do loci seu iudicij etiam est iusta causa abbreuiandi dilationez. vt plene no. Bar. in. l. ij. ff. de re iudicata.

1 Religiosus regularis an possit obligari.
2 Uir an noīe vxoris possit intētare actionē vxori ɔpetētē. ⁊ n. 6.
3 Contumax reputatur veniens si illicentiatus recedat.
4 Procurator ɔstitut' ad agēdū an videat̄ ɔstitut' ad d̄fendēdū.
5 Sententia lata super expensis fertur etiam contra absentem.
6 Maritus potest esse procurator vxoris minoris. xxv. annoruz.
7 Defendere volens dn̄m satisdare debet de iudicato soluendo.
8 Et si habens mandatum ad defendendum non defendat do minus poterit condemnari in expensis.
9 Procurator an teneatur precise defendere.
10 Procurator per reum ante libelli perceptionem ad dilatorias proponendas ante lit. contesta. an admittatur.
11 Recusatio iudicis potest proponi ante libelli oblationem.
12 Judicium an incipiat a citatione.
13 Terminus si est assignatus ad certum articulū an sufficiat mit tere procuratorem ad illum articulum.
14 Procurator an possit ad partem litis constitui.
15 Stipulari alteri ⁊ acquirere an possit quis.
16 Maritus an lucretur fructus bonorum paraphernalium.

Constitutus. Si re' recedat a iudicio cōstituto p̄curatore solū ad agendū cōtumax est ⁊ ɔdēnat̄ in expēsis. h. d. Et in prima pte narrat cōtumaciā ⁊ cōdēnationē rei in expēsis. ¶ In scd̄a condēnationē approbat ⁊ causaz ɔmittit. scd̄a ibi: nos aūt. ¶ In tex. ibi in causa p̄cedas breui oratione

1 iustitiā ministrādo. ¶ † Not. primo q̄ prior regularis recipiēs mutuo pecuniā videtur obligatus ad quantitatē receptā: ⁊ sic videtur q̄ regularis seu religiosus possit obligari: q̄d intellige verum qñ habet administrationē vt habebat hic prior: nō au tem videtur posse obligari. Sed an obliget tūc cōuentū seu mo nasterium est recurrendū ad ea que habētur in. c. q̄d quibusdā.

2 ſ. de fideius. ¶ † Item no. s̄m vnū intellectū q̄ vir noīe vxoris

potest

potest intẽtare actionẽ vxori competentẽ qđ videt̃ ꝓcedere etiã si nullũ ostẽdat mandatũ: q2 tanq̃ cõiuncta persona videt̃ agere posse.l.maritus.C.eo.

3 ❡ † Itẽ no. ꝙ cõtumax reputatur non solũ nõ veniẽs sed etiã veniens si illicẽtiatus recedat anteq̃ sit expeditum id de quo agitur nõ dimisso ꝓcuratore legitime cõstituto.facit qđ habet̃.ĩ.de iudi.c.j.ꝛ.xj.q.iij.c.certũ. ❡ Itẽ no. ꝙ procurator ex parte rei datus ad agendũ tm̃ tanq̃ nõ legitime cõstitutus nõ excusat contumaciã dñi citati: q2 reus dꝫ constituere ꝓcuratorẽ ad defendẽdũ actor ad agendũ saluo nisi reconueniatur: q2 tũc etiã debet constitui ad defendendũ: de quo etiã in gl.ij.

4 ❡ † Et ex predictis no. ꝙ ꝓcurator constitutus ad agendũ nõ videtur cõstitutus ad defendẽdũ: vbi principaliter debebat defendere: sed vbi veniret in cõsequẽtiã mãdati de agẽdo: vt q2 reconueniret̃ ꝓcurator qui agit: tunc ꝓcurator datus ad agendũ intelligitur etiã cõstitutus ad defendendũ in causa recõuentiõis.l.inuitus.§.pena.ff.eo.

5 ❡ † Itẽ no. ꝙ sñia lata super expẽ.fertur etiã cõtra absentẽ etiã si nõ sit citatus ad audiẽdum condemnationẽ expensarũ.de quo in glo.fi.ꝛ.s̃.e.c. auditis.

6 ❡ † In gl.j.ibi.mutuãdo ei pecuniã. Aduerte q2 si mutuauit pecuniã vxori noĩe vxoris: quesita fuit vtilis actio mulieri licet absenti.C.si cer.pet.l.si absente.ꝛ.l.certi cõdictio.§.qm̃.ꝛ.§.si nũmos.ff.si cert.peta.ꝛ istã actionẽ nõ posset intentare vir sine mãdato vxoris vel nisi tanq̃ ꝯiuncta persona cauẽdo de rato: q2 tunc posset etiã sine mãdato.vt voluit glo.ꝛ hoc intellige qñ nulla stipulatio interuenit. Si aũt maritus stipuletur pecuniã sibi reddi noĩe vxoris: tũc nõ oritur actio ex numeratione.l.cuꝫ em.ff.de noua.sed queret̃ tũc soli marito actio ex stipulatione: ideo tunc nimirũ si posset agere ex illa quasi ageret pro iure sibi cõpetente: mulieri aũt ex dicta stipulatione nõ ꝯpetit actio nisi fuerit sibi cõcessa.p ea q̃ habent̃ in.l.possessio.§.ꝛ si possessio.ff.de acq.poss.quã tenet̃ cedere ex quo noĩe mulieris stipulat⁹ est sibi reddi.p ea q̃ habent̃ in.d.§.ꝛ.§.si possessio.ꝛ.l.idẽ que.§.si cui.ff.mãda.nõ posset tñ stipulari dari vel solui vxori.vt hic tangit gl.lꝫ possit sibi stipulari dari noĩe vxoris vt predixi. ❡ In ea.glo.ibi nisi quatenus in mãdato continet̃: ꝛ hoc cõiter tenetur q2 quo ad alia tacite videt̃ ꝓhibitus arg.l.cũ pretor.ff.de iudi. lꝫ aliqui cõtra.vt no.p Cy.in.l.maritus.C.eo. ❡ In ea.glo. ibi si vxor agere vellet hoc itellige qñ cessa fuisset actio eo casu quo vir stipulatus fuit sibi reddi al's mulieri nõ cõpeteret actio per ea que.s̃.dixi.secus qñ solũ noĩe mulieris mutuata est pecunia: q2 tunc sine aliqua cessione cõpetit actio mulieri.l.si absente.C.si cer.pet. ❡ In ea.gl.in fi.potes etiã dicere ꝙ in casibus huius capituli mulier deberet aliqua noĩa debitorũ in dote ipsi viro: ꝛ ideo vir poterat agere per ea que habent̃ in.l.noib⁹.C.de heredi.actio.ꝛ illa noĩa erat debitũ istius prioris. Uel potes dicere ꝙ ista mulier ꝯ̃ dotem habebat certos debitores inter quos erat iste prior: vnde cõcessit exactionẽ marito vt quod exigeret̃ esset loco bonorũ paraphernaliũ ipsius mulieris.facit qđ habet̃ in.l.si.C.de pac.cõuen.ꝛ eoipso qđ tradit sibi instrumẽta tacite videtur cõcedere potestatẽ exigendi. Et no. ꝙ maritus põt esse procurator vxoris si esset minor.xxv.annis ipsa vxor.l.ij.C. qui tutores dari possunt. ❡ In gl.pe.ibi ꝙ si fecisset. nam poterat offerri se defensioni satisdãdo de iudi.sol.l.minor.§. quoniã.ff.eo.ꝛ ideo tũc si hoc fecisset nõ debuisset condemnari prior in expensis.

7 ❡ † Et no ꝙ qui vult dñm defendere siue habeat mandatum siue nõ: ꝛ etiã si sit locuples debet satisdare de iudic. sol. vt not.in.c.proxi.est tamẽ differentia q2 ibi habuit mandatuꝫ si contingat eum condẽnari fiet executio in bonis dñi: alias si nõ habet fiet executio in bonis ipsius procuratoris.l.plautius ff.de procurato. ❡ Et no.bene q2 sentit glo.ꝙ licet iste non haberet mandatũ ad defendendũ: si tamen defendisset nõ fuisset condẽnatus prior in expensis: ꝛ hoc credo verum.licet Inno. hic aliter videatur velle.

8 ❡ † Quid autẽ si habens mandatum ad defendendũ nõ defendat dic ꝙ dñs poterit cõdẽnari in expensis.ex quo nullus defendit ꝛ imputet sibi qui talem elegit argu.l.cum mãdato.ff.de mino.tamen habebit regressum contra procuratorẽ negligentem ad interesse.per ea que habẽtur in.l. mutus.§.pena.cum ibi not.ff.eo.

6 † Et an procurator teneatur precise defendere.no.in cle.j.de procur.ꝛ.l.sed ꝛ hec.§. defendere.ff.eo.ꝛ nota.in cle.j.de procurato. ❡ In glo.fi.ibi quod debuit hic promitti. ❡ Sed quid si facta condẽnatio non ꝓcedẽte iuramẽto vel taxatione. An valebit condemnatio expen. aliqui dicunt cõsultum fuisse ꝙ sic. Sed in contrarium facit quia forma videtur esse lata a iure.facit qđ habetur in auf. sed nouo iure.C.de iudi.forte potest dici ꝙ sentẽtia tenet licet videat̃ iniusta: quia iuramentũ videtur habere vim probatiõis. facit qđ habetur in.c.fi.ĩ.de iureiurã. Et ideo sicut sentẽtia lata tenet licet nõ fuit facta probatio.vt etiã voluit Inn.ĩ.de proba. quoniam cõtra falsam. ❡ Idem videtur ꝙ etiam hoc casu teneat talis sentẽtia: licet vt dixi videat̃ iniuste lata ꝛ propter hoc possit appellari.

10 ❡ † Extra glo.tangit hic Inno.quid si reus nondum percepto libello cõstituit procuratorem ad dilatorias proponẽdas ante lit.contest.an talis ꝓcurator sit admittẽdus ꝛ refert aliquos tenere ꝙ nõ: q2 libelli oblatio videtur esse principiũ ꝛ exordiũ litis.in auf.offeratur.C.de lit.cõtesta.cano.iij. q̃.iij. Et ideo talis ꝓcurator non videtur legitime cõstitutus ad excipiendum: q2 videtur cõstitutus ad agẽda media omisso principio. ❡ Item q2 ante libelli oblationẽ non videtur esse aliqs actor vel reus: exceptio aũt debet proponi contra agentẽ.l.j.ff.de excep.ꝛ sic videtur ꝙ nõ sit legitime constitutus ante libelli oblationẽ ꝛ ante lit.cõtest. Refert tamẽ ꝙ alij tenuerũt oppositum vꝫ ꝙ talis procurator debeat admitti si velit excipere etiã si nõ habeat mandatũ ad defendendũ.ꝛ hec opinio placet Hosti.

11 q2 etiã ante libelli † oblationeꝫ ꝓponi põt recusatio iudicis. vt patet ex his que habent̃ in.c.inter monasterium.ĩ.de re iud. que etiã proponi põt vbi libellus non offertur.ĩ.de app. cũ speciali. Nec obstat ꝙ hic non sit actor nec reus q2 imo satis dici põt reus ille qui fuit citatus.nam in citatione exprimitur qui citatur ꝛ ad cuius instantiam ꝛ super quo citatur.facit quod habetur in.c.ij.vt lite non contesta.in cle.

12 ❡ † Item etiam iudiciũ videtur incipere a citatione.instit.de pe.temere liti.§.fi.ꝛ per illam etiam firmatur iurisdictio.s̃.de offi.delega.gratum.ꝛ.c.licet.ergo eodem modo debet posse repelli post ipsam citationeꝫ iusta causa subsistente.

13 ❡ † Tangit etiam secundo quid si assignatus est terminus ad certum articulum: an sufficiat mittere procuratorem ad illum articulum. Et dicit Inn.ꝙ de cautela est qđ constituatur ad illum arg.ꝛ ad omnia illa que facienda sunt ꝛ ocurrũt: tamẽ dicit ꝙ si simpliciter fuit constitutus procurator ad illum articulum: puta ad producendos testes videtur qđ possit per illum fieri arguendo de toto ad partem.argu. l.que de tota.ff.de rei vendi.

14 † Nã sicut posset constitui ad totã litem: ita videtur ꝙ etiam ad partem litis: dicit tamen ꝙ talis procurator nõ tenebit̃ nisi ad testes producendos: ꝛ ad ea que fuerint necessaria circa productionem testium: ꝛ quo ad alia nõ poterit se impedire: ꝛ ideo si ex aliqua causa omittatur productio testium nõ poterit procedere ad alios actus q2 illis non est procurator: poterit tamen ſm eum recipere diem assignandaꝫ ad alia expedienda ne circunducatur edictum seu citatio. arg. l.ꝛ post edictum.§.circunducto.ff.de iudicijs. ꝛ debebit hoc intimare domino. Sed quid si detur mandatũ ad expediẽda omnia que tali die occurrerent faciẽda videtur ꝙ tale mandatum admittatur: quia talis habet etiam potestatem recipiendi libellum si contingat ꝙ illa die offeratur.dicit tamen Hosti.ꝙ talia mandata nõ sunt simpliciter seu indistincte admittenda: alias poterũt successiue plures dari sub eadẽ forma ꝛ poterit negotiũ intricari: q2 poterit vnus negare qđ alter fuerit confessus: ꝛ poterunt etiam alie difficultates oriri in grauamen actoris cuius interest in plures nõ restringi.l.ne in plures.ff.de exercito.ꝛ iđ iudex ex officio debet cõcurrere.ĩ.de app.vt debitus. Illud autem est certũ ꝙ cõstitutus ꝓcurator ad lit.cõtest.ꝛ ad oĩa alia q̃ in lite occurrũt faciẽda dicit̃ legitime cõstitutus.ĩ.de ꝓcur.qui ad agendũ.in.vj.

15 ❡ † Ultimo ꝓpter id qđ tetigit glo.j. an quis possit alteri stipulari ꝛ acquirere actionem.vide bonam glo. in c.ꝗq̃.de vsuris.in.vj.de qua materia plene per Bar.in.l. stipulatio ista.§.si quis insulam.ff.de verb.oblig.ꝛ propter id quod

16 tetigi super gl.j.de bonis paraphernalibus † quis potest dubitari an maritus lucretur fructus bonorũ paraphernaliũ tangitur in.l.fi.C.de pac.conuen. Et plenius per Bar.in.l.fi.ff.ad le.fal.vbi concludit ꝙ si extant debent restitui: idem si sunt ꝯsumpti cõtra voluntatem mulieris. ❡ Si vero sint sumpti non tñ cõtra eius voluntatẽ: tũc si sunt industriales nõ veniunt restituendi: ꝛ idem si sint naturales fructus modice quãtitatis. Secus si magne de quo latius per eum in.d.l.fi.

1 Reuocatio procuratoris an debeat transire in notitiam iudicis ꝛ aduersarij.ꝛ nu.5.
2 Reuocatio procuratoris potest fieri post litem contestatem.
3 Judicium agitatum per procuratorem reuocatum ignorante iudice vel aduersario an ꝛ quando valeat.
4 Procurator rei an ꝛ quando teneatur cauere de rato.
6 Mandatum ad iudicia ꝛ mandatum ad negotia differunt.
7 Reuocatio mandati an debeat necessario deuenire ad notitiaꝫ procuratoris.
8 Gesta per procuratorem reuocatuꝫ an possit quis approbare.
9 Procuratorem se asserens constitutum ad exigendum an debeat admitti cum cautione de rato si dubitetur de mandato.

a **Mandato.** Ualent gesta[a] per ꝓcuratorẽ reuocatũ iudice ꝛ aduersario ignorãte.h.d. Et nõ recipit ꝗmodã diuisionẽ.

1 ❡ † No.ꝙ nõ videt̃ sufficere reuocationẽ ꝓcuratoris trãsire in notitiã iudicis vel aduersarij. Sed videt̃ necesse ꝙ ad vtriusqꝫ

a ❡ Ualent gesta. Super hoc c.si queritur vtrum mandatum valeat reuocari vel nõ: distingue vt hic ſm do.hẽ. boych.in princip.c.

notitiā trāseat. hoc tñ non est verū: qꝛ imo sufficit ꝙ ad notitiā iudicis vel aduersarij transeat vt legitur ꝛ not. in. l. j. C. de satisda. ꝛ dictum fuit in. c. in nostra. nec obstat iste tex. qꝛ dum dicit vel aduersario debet exponi vel prout facit hic glo. fi. quā tñ alij libri non habēt. ꝛ alleg. qd habetur in. l. sepe. ff. de ver. sig. vbi interdū disiuncta ponitur pro coniūcta. ꝛ similiter econtra. facit quod legitur ꝛ no. s. de rescri. c. ij. vbi ecōtra dictio ꝛ exponitur pro vel. ¶ Item no. a contrario sensu qd videtur valere reuocatio facta ante lit. contest. etiā si nō transiuerit in notitiā iudicis vel aduersarij. ꝛ istud tenebat Tancre. glo. tñ. ij. hic. ꝛ cōmuniter doc. tenent contrariū: ꝛ dicūt idem esse si reuocatio fieret ante lit. contest. Secus est quādo fit post lit. contesta. ꝛ ideo ad literā istam dum dicit post lit. contest. suppleri debet maxi-

2 me. ¶ † Item no. ꝙ reuocatio procuratoris potest fieri ēt post lit. cōtest. de quo hic in glo. ij. circa fi. s. eo. ex insinuatione. et. c.

3 in nostra. ¶ † Ultimo no. ꝙ iudiciū agitatū per procuratorē reuocatū ignorāte iudice vel aduersario videt valere. Licet ipse procurator sciuerat reuocationē: ꝛ hoc clarū ad preiudiciū ipsius dñi qui nō intimauit reuocationē iudici ꝛ aduersario: sed si iudiciū tendat in fauorē ipsius dñi reuocantis nō videtur sibi ꝓdesse. per ea que habentur de rescrip. ex parte decani. de quo tamen dicendū vt ibi in. l. dispensatorē. ff. de solu. ¶ In gl. j. ꝛ in qua causa lꝫ hoc possit fieri: nō tamē est necessariū: qꝛ potest qs constitui ꝓcurator ad oēs causas. l. omniū. ff. eod. ¶ In eadē glo. ibi: ꝛ qd ratū habebit hec clausula ad cautelā ponit nō de necessitate: qꝛ qñ constat de mādato dñs tenetur habere ratū qd facit procurator in negotio sibi mādato. vt voluit gl. in. l. si procuratorē absentem. ff. eo. tit. ¶ In ea. glos. ibi corā quibus iudicibus: lꝫ etiā hoc fieri possit: nō tamē est necessarium qꝛ potest constitui procurator ad comparendū corā quocūqꝫ iudice nullo expresso: ꝛ sic sepe concipiunt instrumēta ꝓcuratoria. ¶ In ea. gl. ibi se offerre defensioni supple ꝛ satisdare de iudi. solu. quā cautionem debet procurator rei prestare etiā si cōstat de mandato: ꝛ etiā si sit al's idoneus. l. minor. §. quoniā. ff. eo. quare autē ꝓcurator rei satisdat de iudi. solu. etiā si constet de mandato. ꝛ tamē procurator actoris nō tenetur prestare cautionē de rato si cōstat de mādato. no. per gl. ꝛ doc. in. l. nō solū. §. qui alieno. ff. de procur. nam si cōstat de mandato ꝓcuratoris actoris satis est cautū reo: qꝛ si feratur absolutoria pro ipso habebit preiudicare dño actori: ꝛ competit exceptio rei iudicate contra illum: ꝛ ideo nō interest rei ꝙ caueatur de rato ex quo cōstat de mandato. Sed ecōtra lꝫ sententia feratur cōtra procuratorē rei per hoc nō habet actor intentum: ꝛ ideo vt bene sit sibi cautū interest sua vt satisdetur de iudi. sol. ¶ In ea. gl. ibi qꝛ verbum sonat. i. qd soluat iudicatū seu id qd iudicabitur. ¶ In ea. glo. ibi dꝫ interponi: ꝛ prestabitur aduersario vel notarius recipit nomine aduersarij tanꝙ publice persone. facit qd habetur in. l.

4 ij. ff. rē pu. sal. fore. ¶ † In ea. glo. ibi nō solum. §. vlti. ꝛ sic vult gl. ꝙ lꝫ regulariter procurator rei nō teneatur cauere de rato si dubitetur de mādato: sed sufficiat ꝙ caueat de iudicato sol. Tamen hoc fallit in duobus casibus. Primus est qñ est ꝯstitutus procurator in iudicio misto in quo vtraqꝫ ꝑsona sustinet vicē actoris ꝛ rei: exemplū in iudicijs mistis. de quibus. j. de proba. ex literis. ¶ Itē fallit qñ per cautionē de iudicato sol. non est plene cōsultū ipsi actori. vt cōtingit in casu. l. pomponius. §. sed his. ff. eo. ꝛ in alijs alleg. in gl. ¶ In ea. glo. ibi ante litem. hoc verū qñ procurator interuenit ante lit. contest. Secus si interueniat post: qꝛ tunc poterunt etiā post lit. cōte. hmōi cautiones prestari. vt voluit glo. in. c. cū. m. s. de cōsti. vt legitur ꝛ no. in. l. ij. C. de cōsor. eiusdē litis. ¶ In glo. ij. ibi non valet: ꝛ intellige ꝙ nō valet ipso iure qñ reuocatio peruenit ad iudicē: sed quando peruenit ad aduersarium tūc nō valebit ope exceptionis. ꝑ ea que dixi. s. in. c. in nostra. sup glo. ꝛ per id qd no. gl. in. l. j. C.

5 de satisd. ¶ † In ea. glo. ibi certificare debent aduersariū. Innuit glo. ꝙ ipse dñs reuocans debet certificare aduersariū ꝛ iudicē. ꝛ idē innuit. j. in ver. vel dic. ꝛ sic videt ꝙ nō sufficiat iudicem vel aduersariū aliter scire nisi post reuocationē intimatam per ipm dñm. ꝛ hoc tenuit hic Hosti. ar. eorū que habent in. c. prudentiā. s. de offi. deleg. ꝛ qꝛ al's reus posset malitiose fingere ꝛ allegare reuocationē ꝓcuratoris ꝛ petere dilationē ad probandū vt negotiū differat: talis aūt materia est prescindēda arg. j. de diuor. quāto. Alij tñ dicūt ꝙ sufficit etiā si aliter sciat reuocationē iudex vel aduersarius arg. l. interueniūt. §. a quo. ff. de peti. here. ꝛ qꝛ ista intimatio nō videt requiri nisi ad finē certificādi: ꝛ sic vr̄ ꝙ sufficiat qualitercūqꝫ fiat arg. j. de reg. iur. eū qui. in. vj. ꝛ no. ꝑ Bar. in. l. denūtiasse. de adul. ꝛ ꝑ doc. in. c. fi. j. de emp. ꝛ vend. Posset dici ꝓ cōcor. opi. qd si reus offert se incōtinenti paratū probare reuocationē. Tūc debeat admitti ꝑ iura prime allega. ꝛ per id qd habet in. l. sꝫ is a quo. ff. vt in pos. leg. Secus vbi nō offerret se paratū incōtinenti ꝓbare ne detur materia dilatandi iudiciū. Et sic possit intelligi opi. Hosti. quā sequit hic Jo. an. ¶ In ea. gl. ibi supple hic maxime: ꝛ ista opi. cōiter tenet ꝙ idē sit siue reuocatio fiat ante lit. cōtest. siue post: qꝛ eadē est rō vtrobiqꝫ. vt ptꝫ ex eo qd sequit in glo. ꝛ per consequens vtrobiqꝫ dꝫ idē ius esse ar. c. trāslato. s. de cōsti. ꝛ intellige hoc verū qñ notitia mādati trāsiuit ad ipm aduersariū: al's nō esset necesse qd ad ipm trāsiret notitia reuocationis. vt est gl.

6 ordina. valde no. in. c. ij. j. eo. in. vj. ¶ † In ea. glo. ibi illis negotijs. ꝛ sic vult glo. ꝙ differentia sit inter mandatū ad iudicia ꝛ mandatū ad negotia. vt primo casu sit necesse qd trāseat reuocatio ad notitiā aduersarij: ꝛ istā opi. cōiter sequunt gl. s. de rescrip. ꝛ in. l. j. ff. qd iussu. Sed do. Ant. hic dicit ꝙ recte cōsiderādo nō est differētia fiēda inter predictos casus. Sed vtrobiqꝫ est dicendū ꝙ aut notitia mādati trāsiuit ad aduersariū: ꝛ tunc debet etiā trāsire notitia reuocationis: aut nō trāsiuit notitia mādati ad aduersarium: ꝛ tūc nō est necesse qd transeat notitia reuocationis. per ea que no. glo. iij. in. c. ij. j. eo. in. vj. dicit tñ ꝙ gl. potest saluari habito respectu ad cōiter accidētia: qꝛ frn eū magis cōiter tāgit in iudicijs notitia mādati deuenire ad notitiā aduersarij ꝙ in negotijs: sed de hoc dic. vt plenius dicā in fi. gl. ¶ In ea. glo. ibi. vel dic ꝙ tenet sentētia supple etiā ad preiudicium dñi per ratione que sequitur in glo. ꝛ istā parte tenet hic Inno. ꝛ etiā cōmuniter tenetur. ¶ In ea. glos. in fi. quasi velit glo. ꝙ vbi post lit. contest. dñs vult aduocare procuratorē ex aliqua causa si ꝓcurator simpliciter oīno cōtradicit: quia videt tūc esse suspectus se ingerēdo ꝓcurationi qd tunc poterit remoueri. Secus si cōtradicat allegando qd hoc facit ꝓ honore suo sustinēdo vt sic sine nota suspicionis ꝛ infidelitatis remoueat: qꝛ tunc licet interim nō debet admitti ad prosequendū in causa principali: tñ si obtineat in causa reuocationis nō erit remouendus ipso inuito: facit qd habetur in. l. que oīa. hic alleg. posset etiā dici ꝙ lꝫ aliqualiter sit suspectus ꝯdicendo reuocationi nō tamē intantū qd veniat omnino reuocādus si obtineat in cā reuocationis: ex quo suspicio solū surgit ex eo: quia contradicit reuocationi: secus quādo ex alia cā surgit suspicio. de quo in ꝑalleg. l. que oīa. Et ꝓ declaratione eoꝝ que sunt tacta in glos. ꝛ consequēter in tex. est videndum an aliquo casu reuocatio non peruenit ad notitiā procuratoris aliquid operet. Scdo erit videndum an in casibus in quibus reuocatio nō operabit si de-

7 ueniat ad notitiā. ¶ † Itē tertio erit videndū an sit necesse qd deueniat notitia ad notitiā ꝓcuratoris ꝛ an aliquid operetur si nō deueniat. ¶ Cōclude ꝙ aut habet mandatū tanꝙ nuntius qui debet cōcipere verba in persona dñi. vt no. gl. in. l. multum. C. si quis alteri vel sibi. ꝛ tunc non est necesse qd deueniat ad notitiā ipsius nūtij. per id quod habet in. l. si pater. ff. de manumis. ꝛ no. glo. in cle. cum illusio. de renun. vbi bona gl. ꝛ ideo nō valebit actus: lꝫ ipse nūtius ignoraret reuocationē mandati: ꝛ ratio est qꝛ dñs cēsetur actum facere mediāte organo nuntij. l. ꝛ licet. ff. de cōstitu. pecu. ꝛ ideo ex quo dñs reuocat mandatum nō potest actus valere. Aut fuit datū mandatū tanꝙ procurator: ꝛ tunc aut est actus qui non potest sortiri effectū sine consensu dñi. vt est translatio dñij: ꝛ tunc etiā impediat actus translationis dominij: etiā si reuocatio non deuenerit ad ꝓcuratorem. vt est tex. in. l. si prohibuerit. ff. de publi. ꝛ no. glos. in. §. alie. insti. de acti. Et idem cōtingit in contractu matrimonij: qꝛ non potest contrahi sine consensu: ꝛ pro tanto impeditur ꝯtractus matrimonij si fiat per procuratorē constitutum ad ipsum cōtrahendū: si contrahatur post reuocationem factam etiam ignorante procuratore. vt in. c. g. j. eo. in. vj. Si autem sit actus qui potest sortiri effectum circa cōsensum dñi: vt si procurator emat nomine domini vel vēdat nomine dñi. nam etiam absqꝫ aliquo mandato posset emere nomine domini. Et similiter vēdere etiā tunc isto casu non impeditur actus si reuocatio nō deuenit ad notitiā procuratoris. facit quod habetur in. l. si mandassem. ff. mādati. in glo. Si autem perueniret ad notitiā procuratoris: an tūc impediretur actus inferius patebit. ¶ Ex predictis patet ꝙ si agatur ad impediendam substantiam seu validitatem actus fiendi nō est necesse ꝙ reuocatio deueniet ad procuratorem quādo habebat mādatū vt nuntius vel quādo erat actus qui nō poterat fieri sine voluntate dñi: al's secus. ¶ Aduerte tamē si in aliquo interesset illius mādatarij sciuisse reuocationem: forte quia fecit aliquas expensas quas non fecisset nō nocebit talis reuocatio quominus possit agere actione mādati ad interesse: ex quo fuit certificatus de reuocatione. ꝑ id qd habetur in. §. recte. ꝛ. §. item si adhuc. insti. mā. ¶ Secūdo casu qñ queritur an sufficiat deuenire notitiam reuocationis ad procuratorem licet non deueniat ad aduersarium. Conclude ꝙ quo ad preiudicium ipsius procuratoris vt non possit agere actiōe mandati contra dominum: clarum est ꝙ sufficiat quia imputet sibi: ex quo sciuit reuocationem. ¶ Si autē queritur ad impe-

diendam

diendam validitatem actus: tūc in casibus in quibus dixi illam impediri: licet reuocatio non deuenit ad procuratorem videt̃ q̄d etiam nunc impediatur per iura superius allegata. ¶ In aliis autem conclude ꝙ aut fuit procurator generaliter constitutus. z tunc videtur sufficere ꝙ reuocatio etiam qualiter fiat publice per ea que habentur in.l.sed si pupillus.§.prescribere.ff. de insti. Si autem fuit datum mandatū ad contrahendū cum certa persona: tunc si trāsiuisset notitia mādati ad aduersarium nō sufficiet reuocationem deuenire ad procuratorem: sed habebit inde venire ad aduersarium. per ea que habent̃ z no.in.c.ij.ĩ.eo.in.vj. Et videtur istud procedere tam in procuratore ad iudicia q̃ ad negotia cum vtrobiqꝫ videatur eadem ratio z etiam voluit hic do. Anto. Est tamē differētia inter ꝓcuratorē ad iudicia z procuratorem ad negotia in hoc q̄d sufficit reuocationē in iudiciis deuenire ad iudicem: licet non deueniret ad aduersarium: vt patet ex his que dixit glo. z que habentur in.l.j.C.de satisd. Sed in negotiis extraiudicialibus debet deuenire notitia reuocationis ad aduersarium. Et ideo si aliquis esset constitutus procurator ad emendā certā rem a titio z titius esset certificatus de mandato si reuocet̃ procurator z non intimetur ipsi titio valebit cōtractus qui fiet etiam ad preiudiciū domini. per ea que habētur in d.l.si mandassent. Si autem habebat mandatum ad incertā personam puta q2 datum fuit mandatum ad emēdā aliquam rem nec fuit expressum a quo emeret. z tunc si deuenit notitia mandati ad certam personam. Et hoc sciuit dominus debet illi intimare reuocationē. ¶ Si autem dn̄s ignorauit ad quem transiuerit notitia mandati. z tūc sufficit ꝙ notitia deueniret ad procuratorem: q2 non est quid imputandū domino ex quo nesciuit cū quo procurator velit contrahere. z ideo debet sibi cōtrahens cū procuratore facere fieri cautionem talem q̄d requiratur tutus si cōtingeret reuocationem aliquam factā esse. facit quod no. in dicta cle. cum illusio. Et que dixi procedunt regulariter. Sed fallit in aliquibus casibus de quibus dixi in preallegata cle. cum illusio. z precipue in casu dicte cle. non sufficit reuocationem etiā peruenisse ad procuratorem: licet agatur de perdendo dn̄io iuris sui z ratio ponitur in tex. z etiā tangit ibi gl. ¶ † An autem gesta per procuratorem reuocatum quis possit approbare glo. videt̃ velle ꝙ non in.c.ex parte decani.s̃.de rescrip. z videtur tex.in.l.dispensatorem.ff.de solu. ¶ Sed Bar. ibi dicit ꝙ quo ad finē actionis cōsequēde non potest quis approbare per d.l. dispensatorē: sed quo ad finē exceptionis sic. per ea que habent̃ in.l. quo enim.§. iulia.ff. rem ra. habe. z quod no. glo. in.d.l. dispensatorem. z ꝺm hoc si sentētia esset lata absolutoria. z sic in fauorē rei qui reuocauerat procuratorem poterit illam habere rataꝫ vt ex illa habeat exceptionem: sed contrariū voluit Spec. in tit. de defen. re. in.§.j. versi. sed pone egisti. z facit quod no. glo. in.d.c. ex parte decani. circa finem. ¶ In glo. fi. in ver. z ita patet. Bar. ibi nō declarat potes dicere vt voluit Specu. in prealle. ver. q̄d ille q reuocauit procuratorē pōt ratificare gesta per eū ad sui preiudiciū. z sic loquitur.l.quoties.§.iulianus. non ad sui fauorē. z sic loquit̃.d.l. dispensatorē. z glo.in.d.c.ex parte. q̄d intellige nisi in quandā cōsequentiā. z non principaliter vellet q̄s approbare ad fi. exceptionis. z sic potest intelligi.d.§.iulianus. z etiam dictum Bar. vnde si procurator reuocatus exegit debitū dn̄i z promiserat de rato si procurator soluit illud quod exigit dn̄o z dn̄s habet ratā solutionē factā procuratori nō poterit procurator cōueniri ex stipulatione de rato z consequēter si repetatur q̄d fuit solutū obstabit exceptio. z sic etiam pōt intelligi q̄d no. gl. in.d.l. dispensatorem.

9 ¶ † Ultimo potest esse dubium an asserens se procuratorem cōstitutum ad exigendum debeat admitti cum cautione de rato si sit dubium in mandato gl. no. z singularis tenuit quod nō in.l. non solum.§. qui alieno.ff. de procu. Sed ꝯtrarium tenuit Bar. in.l.si sine.§.j.ff. rem ra. habe. per illum tex. z ad iura alleg. per gl. in.§. qui alieno. respondet q̄d loquuntur in eo qui pretēdit se habere mandatum publicum seu a re publica. Secus in eo qui pretendit mandatum a priuata persona per.d.l.si sine.§.j.

1 ☞ Filiusfa. potest pro alio in iudicio esse procurator sine consensu patris. z nu.8.
2 Procurator potest constitui ad lites presentes z futuras. z numero.14.
3 Plures procuratores vbi in solidum constituūtur melior est cōditio occupantis. z nu.15.
4 Et si plures procuratores successiue ad eandem causam diuersis temporibus dantur ex datione secundi reuocatur primus. z numero.16.
5 Mandatum procuratoris datum ad pertractandā causam videtur limitari ad limites cause principalis. z nu.20.
6 Procurator appellare potest a sententia lata contra se etiā sine nouo mandato.
7 Appellare potest procurator ab eadē sententia pro parte z pro parte non quando diuersa sunt capitula.
9 Minor.xxv. annis an possit esse procurator. z nu.13.
10 Minor.xxv. annis potest esse procurator in spiritualibus.
11 Seruus potest esse procurator ad negotia.
12 Iudicium agitatum cum minore an sit ipso iure nullum an vero sit necessaria exceptio.
17 Morbosum animal si vendatur restitui debet emptori pretium restituto animali.
18 Appellari debet in scriptis quādo appellat̃ ab interlocutoria.
19 Procurator qui appellauit an teneat̃ appellationem prosequi.
22 Procurator an possit dimittere prosecutionem appellationis a diffinitiua sine iudicis licentia.
23 Procurator si velit an possit prosequi appellationem.

a **Non iniuste.** Non pōt[a] breuiter summari propter multiplicitatem dictorū. Et sex sunt dicta principalia. Secūdū ibi q̄uis. Tertiū ibi q l3. Quartū ibi q̄d fieri. Quintum ibi posuit. Sextū ibi. l3 ꝺm Ioā. an. posset dici ꝙ essent septē. z sextum posset assignari ibi: vel si iusta. septimum ibi in ver. l3. ¶ † No. ꝙ filiusfa. pōt esse ꝓcurator pro alio in iudicio etiā sine consensu patris q̄d hodie est expressum.ĩ.eo. qui generaliter. in.vj. ¶ † Item no. ꝙ nedū ꝓcurator pōt cōstitui ad lites presentes sed etiam ad futuras. Secus tn̄ videtur in rescriptis que nō extendunt̃ ad lites futuras.s̃.de rescrip.c.fi. ¶ † Item no. ꝙ vbi cōstituūtur plures ꝓcuratores insolidū melior est cōditio occupātis. de quo hodie habet̃ in.c.si duo.ĩ.eo.in.vj. ¶ † Item no. ꝙ vbi in diuersis temporib9 successiue dant̃ plures ꝓcuratores ad eandē causam ex datione secundi reuocat̃ primus. z sic in dependētibus a volūtate vltima derogatur primis. facit q̄d habet̃ in.l. si q̄s a ꝓcuratore.§.fi. z.l.plurib9.ff.e. z.l. pacta nouissima. C. de pac. ¶ † Itē no. ꝙ mandatū ꝓcuratoris datū ad causam pertractandam videtur limitari ad limites instantie cause principalis: vn̄ lata sententia videt̃ finiri mandatum l3 possit appellare.l.inuitus.C.de procu. non tn̄ tenet̃ ꝓsequi appellationem.d.l.inuitus.C.e. An aūt poterit ꝓsequi si voluerit tanget̃ cū gl. fi. ¶ † Itē no. ꝙ procurator pōt appellare a sententia lata contra se etiam sine nouo mandato. ¶ † Itē no. ꝙ ab eadē sentētia pōt pro parte appellare z pro parte non: q̄d intellige verū qn̄ diuersa sunt capitula. facit q̄d no.ĩ.de testa. raynutius. z.c. raynaldus. ¶ Itē not. quod vbi ꝓcurator impedit̃ appellare debet dn̄o notificare sentētiam contra se latam vt sic possit appellare si velit. de quo in glo. fina. ¶ Ultimo no. ꝙ alia est instantia cause appellationis alia est instantia cause principalis z q̄d mandatū restringi videt̃ ad mensuras instantie cause principalis in dubio. de quo tangetur cum glo. fi. ¶ In gl.j. ibi prestita cautione satisdatione sc3 de rato qn̄ vult admitti ad attendendū. facit q̄d no.s̃.e.c. proxi. ¶ † In ea. glo. ibi pōt cōstitui procurator supple ab extraneo etiā sine consensu patris vt satis hic videt̃ esse de mente litere. z etiam hodie patet.ĩ.e. qui gn̄aliter.§.fin.in.vj. ¶ † In ea. glo. ibi.§. proximo. nisi esset minor. z sic vult glo. ꝙ minor.xxv. annis non possit esse procurator[b] ad iudicia. z istud etiā tenuit glo.in.l. exigēdi.C.eo. z.l.minor.C.de procu. ¶ Sed Host. hic tenet cōtrarium dicēs ꝙ si sit maior.xvij. annis poterit esse procurator etiam ad iudicia. ꝑ id q̄d habet̃ in.§. iuste. insti. qui. ex cau. ma. vbi videtur probare q̄d est dictū. Idē etiā q2 sibi debet imputare qui talē elegit. argu. l. qui mandato.ff.de mino. ¶ Nec obstat q̄d habet̃ in.l.minor.ff. eo. q2 ꝺm eū illa.l. loquit̃ qn̄ sine mandato vult defendere quo casu non admittitur ne fiat preiudicium sibi vt ibi dicit̃. ¶ Secus qn̄ habet mandatum a dn̄o qui satisdedit pro ipso minore ꝓcuratore: q2 tūc nō restituerent̃ fideiussores ex quo dati sunt a dn̄o qui est maior z nō ab ipso minore. facit q̄d habet̃ in.l.ij.§. sed verū.ff. de mi. ¶ Nec ob. etiā si dicatur q̄d poterit ipse minor ꝓpter cōtumaciā excōicari.ĩ. vt lit. nō cōtest.c.j. ad finē. Quia rn̄det q̄d excōicatio est medicinalis.ĩ.de sen. excō. cū medicinalis. li.vj. z sic nō videt̃ esse multū preiudicialis. ¶ † Itē q2 est actus spiritualis z in spiritualib9 minor.xxv. annis pōt esse in iudicio. vt in.c. fi. de iudi. in.vj. z.ĩ.de resti. spo. ex parte. Et hanc opi. etiā tenent alteri vt refert Cy. in.d.l. exigēdi. ꝑ ea q̄ habent̃ in.d.§. iuste. Nā nō videt̃ esse bona rn̄sio q̄ dat̃ ꝑ glo. in.d. exigēdi. q̄d ibi loquat̃ in ꝓcuratore ad negotia: q2 illa nō videt̃ esse iusta causa admittēdi seruū vt sit ꝓcurator ad negotia cū etiā seruus possit esse procurator ad negotia.l. seruū quoqꝫ.ff.de procu. ¶ Sed doc. citramōtani z maxime Iac. bu. z Bar. tenēt cū glo. ꝑ.l.minor. q̄ alle. in gl. z q̄ simpl'r loquit̃. Et etiā dicūt esse bonā responsionē ad.§. iuste. † q2 l3 seruus possit esse ꝓcurator ad negotia: tn̄ verisil'r fidelius se habebit in negotiis dn̄i si videbit se manumissum. z consequēter sibi datam libertatem z alii etiam libētius contrahent cū libero: quam cū seruo cū seruus ex gestis in seruitute non obliget̃ l. eum actū.ff.de neg. gest. Et hec opi. videt̃ verior z approbata in.c. q gn̄aliter. z ibi Io. an. cōcordat opi. q2 dicit ꝙ opi. glo. pōt

a ¶ Non pōt licet.d. Io. an. non summet pn̄s.c. abbas tamē suo sensu magnifico quo in ceteris vtit̃ suminat hoc.c. vide eū hic.

b ¶ Esse procurator. Si q̄ris qn̄ mior.xxv. annis possit gerere negotium alienum distingue vt hic per Henri. boych. in principio.c.

procedere si obijciat exceptio. Sed si nō obijciat tunc procedat opi.Host.sed aduerte q2 an opi.Jo.an.possit pcedere: pendet ex 12 illo dubio†an iudiciū agitatū cū minore sit ipso iure nullum:an vero sit necessaria exceptio in quo gl.fuerūt cōtrarie.z etiā Bar. nā in.l.exigendi.videt velle ibi glo.q posit lit.cōtest.nō posset exceptio opponi.z ita videt ibi transire Bar.¶Sed cōtrariū videt velle in.d.l.minor.ex eo q2 non h3 legitimā personā standi in iudicio.Et ideo videt q8 iudiciū sit nullū etiā si nō fuerit opposita exceptio.z videt etiā q8 possit qñcūq3 opponi.per id quod dictū fuit.s.eo.in nostra.¶Et ista pars videt verior.z pro hoc facit q2 ipse minor non pōt esse in iudicio pro se nec pro alio saluo casu.l.fi.C.qui legi.pso.z sic videt q8 possit qñcūq3 exceptio opponi p ea que dixi in.d.c.in nostra.¶Et bene facit tex. nō cauil 13 lando in.d.c.q gñaliter.§.fi.¶†Quid autē si minor q recepisset mandatū z pmisisset de iudi.sol.z dedisset fideiussores iurasset de non veniēdo cōtra:an tūc poterit procedere in iudicio gl. videt velle q sic in auf.sacramenta.C.si aduersus vendi.nā rōne sacramenti censet esse maior.z ideo poterit tūc procuratorio noīe esse in iudicio. z hoc tenuit etiā Bar.in dicta auf. sacramēta. z etiā videt hic tenere Host.z Jo.de lig.l3.d.Ant.videat tenere ɔtra. ¶Sed verior videt opi.Bar.quā etiā videtur tenere glo.in di 14 cta auf.sacramenta.¶†In glo.ij.ibi z futuras lites.Sed quid si procurator sit gñaliter cōstitutus ad lites zad causas:an intelligetur cōstitutus ad presentes zfuturas an vero ad pſentes tantum.Jo.an.hic tenet q videt constitutus non solū ad presentes sed etiā ad futuras.vt no.Spe.eo.§.iij.ver.qd si procuratorium. vbi hoc tenet Spec.z p.l.fi.C.q res pig.obli.pos.p.l.si seruitus. ff.de seru.vrb.predio.z istud sequit etiā hic do.Ant.¶Sed gl. videtur velle cōtrarium in.l.oīm.ff.eo.z.l.dānum.§.si is qui vicinas.ff.de dā.infec.z illud ibi tenet Bart.p.l.qui habet.§.fi.cū.l. seq.ff.de tute.Et respondet ad alleg.p Spec.primo ad.d.l.fi.q8 ibi agitur de modico preiudicio si in obligatione bonorū simpliciter facta veniant etiā futura:q2 per hoc non auget etiā debitū principale:sed hoc preiudiciū esset procuratori si cogeret etiam esse obligatus pro futuris causis. Non ob.etiā.d.l.si seruitus.q2 ibi potuit prouideri que seruitutes possent cadere in seruitute q̄ constituebatur:sed hic non de facili potuit videri q̄ cause essent future.Et ista opi.esset de iure verior.¶In ea.glo.ibi in diē.vñ pōt dari pcurator vt duret vsq3 ad annū.vt no.in Spec.in.d.§. iij.ver.quid si mandatū.¶In ea.glos.ibi vel inuitus videt hoc intellige verū saluo casu cle.j.eo.ti.vbi patet q si pcurator recipit instrumentū vel literas pcurationis z non cōtradicit:videt acceptare mādatum ad causas contentas in instrumento vel literis. de quo dicendū vt.j.¶In glo.iij.ibi qui primo ad sententiā venit.z istud habet locū qñ agit de preoccupatione debiti.¶Sed vbi agitur de preoccupatione debiti officij pcurationis z exercitij iudicij:tunc sufficit preuenire preambulū ipsius iudicij vt est lit.cōte.vt dicatur facta preoccupatio vt pbatur in.l.pluribus. ff.eo.z.j.si duo.li.vj.Et facit quod no.Bar.in.d.l.pluribus.z.l. 15 si pluribus ff.de leg.j.¶†In ea.glo.ibi nihilominus remaneat. supple q2 poterit cōtingere cōtrarietas.nā poterit vnus negare alter concedere:sed l3 ista ratio possit cōsiderari tñ veritas est q8 debet distingui.An plures dentur pcuratores insolidū.An vero simplr q2 Primo casu vnus poterit agere sine alio z melior erit cōditio occupantis.Secus in secūdo casu q2 vnus non poterit agere sine alio vt est expressum in.c.si duo.j.eo.in.vj.z facit q8 habet.s.de offi.dele.c.causam matrimonij.z ad id quod dictum est supra de contrarietate responde vt dictum est in glo.in.d.c.si duo.quod tunc neutra responsio valebit q2 responsio vnius sine alio non valet multofortius non valebit altero contradicente. 16 ¶†In glo.diuersis tēporibus ibi reuocare videt:quod intellige verum etiā si secundus nō recipiat mādatū.z per hoc nō tollitur tacita volūtas reuocādi primū quā videt habuisse ipse cōstituēs ipsum fm vt no.gl.in.c.si duo.j.e.in.vj.¶Et intellige gl. qñ datur secūdus ante lit.cōtest.cū primo al's primus nō posset reuocare sine causa in.c.ij.j.eo.in.vj.¶In ea.gl.ibi q2 secūdū rescriptū. ¶Sed certe nō est bona similitudo: q2 secundū rescriptum ita demū derogat primo si fiat de hoc mentio in secūdo vt patet i.c. ceterū.s.de rescrip.¶Sed hic dando secundū procuratorem videtur reuocatus primus etiā si nulla fiat mentio de primo in datione secūdi vt hic innuit.z ratio diuersitatis pōt esse fm Host.q2 per rescriptū dat iudex tanq̄ cōis persona ambabus partib9 s3 pcurator dat solū ad vtilitatē cōstituētis.ideo facilius reuocat. ¶In ea.gl.in fi.dic q ratio esse pōt in casibus predictis:q2 obligatio habuit originē in persona vnius z deuenit postea ad plures.ideo necesse habēt tūc illi plures cōstituere vnū procuratorē. Secus vbi a principio obligatio esset originata in persona plurium q2 tunc posset dare vnū procuratorē z etiā ille in cuius persona originata est obligatio pōt dare vnū procuratorē z etiam plu 17 res vt dixit glo.z habetur in.c.si duo.lib.vj. ¶†Et not.q actio redhibitoria cōpetit emptori z consequēter heredibus eius si reperiat animal venditū esse morbosum vt saltē reddat pretiū per venditorē restituto ipso animali venditori.¶Et no.etiam quod actio familie hercis.cōpetit pro hereditate diuidenda.z actio cōmuni diuidundo pro alia re cōmuni. actio finium regundorū p distinguendis finibus.¶In glo.penul.in fi.z de materia dicvt ibi in.d.c.querelā.z.j.de rescrip.c.scisictatus.¶In glo.fi.ibi:vel pōt dici hec secunda vera p istū tex.qui loquit indistincte.z q2 vt dicit Joā.an.dominus potuit verisimiliter credere procuratorē esse solicitū in appellando:ex quo appellare tenet.z ideo nō videtur sibi aliquid imputandū si nō appellauit.¶In ea.gl.ibi vel inopia.sed quomodo habet excusare inopia ab appellādo : cum possit appellari viua voce.vt.l.litiga.C.de appella.z.l.j.in fin.ff. de appella.Sed potes dicere fm Gof.q8 illud verū qñ incōtinēti q8 velit appellare:sed vbi vult appellare ex interuallo d3 appellare in scriptis vt patet in dictis iurib9.z sic tūc oportebit soluere aduocato seu scriptori seu notario.z forte iste non habet vñ soluat:nec arctabat ad appellandū viua voce:q2 electio ei9 erat 18 appellare viua voce:vel in scriptis vt p3 in dictis iurib9.¶†In ea.glo.in fi.z hec procedunt si appellet a diffinitiua. ¶Si autē appellet ab interlocutoria:semper appellandum est in scriptis vt 19 in.c.j.de appel.i.vj.¶†Item aduerte q2 est dubiū an pcurator qui appellauit teneat prosequi appellationē.z supposito q non teneat:an possit prosequi si velit.¶Et in hoc articulo tres fuerunt opi.vna fuit Placen.vt tangit glo.C.eo.l.inuitus. q8 procurator teneat prosequi etiā appellationē. Secūda fuit opi.que cōmuniter tenet q nō possit prosequi appellationē:quando simpliciter fuit cōstitutus ad vnā causam.Tertia fuit opi.q non teneatur prosequi:sed possit si velit de qua etiā tangit in.l.si actor. C.de appel.pro prima opi.quā sequunt vltramontani vt tangit Cy.in.l.inuitus.facit q8 habet in.l.fi.ff.eo.an per aliū vbi videt expressum q procurator tenetur causam appellationis prosequi. ¶Secūdo pro hoc facit.l.q proprio.§.itē querit.ff.eo.vbi tenet prosequi causam restitutionis:ergo eadē rōne etiā causam appellationis cū videat parificari restitutio z appellatio.l.preses.ff.de mino.¶Tertio p hoc facit q8 habet in.l.j.C.vt cause post puber adsit tutor.vbi etiā finita tutela tenetur causam appellationis prosequi:ergo eodem modo z pcurator.¶Quarto pro hoc facit.l.inuitus.C. eo.dū dicit nisi prouocationis cām ostenderet intelligendo dū dicit procurationis exercēde. ¶Quinto p hoc facit q8 habet in.l.si procuratorē.§.ignorātes.ff.mādati.vbi videt q tenet nisi necessitas excuset.z sic videtur loqui in prosecutione appellationis:q2 in ipsa interponenda non vident necessarie expēñ.cū sufficiat viua voce appellare.ff.de appel.l.j.in fin.cū l.sequēti.huic tamen rationi posset responderi per ea que dixi. s. super glo.z pro ista parte etiam facit ratio q2 si tenetur procurator appellare.z sic facere initium:ergo etiam tenet prosequi.z sic finire.argu.eius quod habetur in.l.herennius.§.caius.ff.de euic. 20 ¶†Sed vt dixi cōmuniter tenet secunda opi.q2 non possit prosequi ex eo quia mandatum videtur limitatum ad instantiā cause principalis.z ideo non videtur q teneatur prosequi instantiā cause appellationis.z per hoc tex.in.l.inuitus.intelligendo literam dum dicit nisi prouocatiōis causam.s.interponēde. ¶Itē etiam pro hac parte facit.l.si actor.C.de appel.vbi actor tenetur appellare sed non tenetur prosequi.¶Item etiam pro hac parte facit.d.l.si procurator.§.si ignorantes. vbi solū dicitur q tenetur appellare nisi inopia excusat.z nihil dicit de prosecutione.et pro hoc etiā iste tex.nisi aperte videt velle q nō teneat prosequi. nec obstat q8 dictum est expēñ.non occurrere in appellando: q2 imo possunt occurrere si appellatur in scriptis.vt.s.dixi. z forte etiā ex forma statuti aliquid debet solui per appellantem vt tangit Bar.in.l.inuitus.z q ista pars non teneatur prosequi videt de iure verior per istum tex.hic in fi.¶Nec ob.cōtraria.nam primo nō ob.d.l.fi.an per alium causa appella. q2 loquitur in procuratore habente mandatum generale ad omnes causas.hic autem in habente mandatū speciale ad certam causam. ¶Et ex hac solutione no.q vbi aliquis est ɔstitutus pcurator generalis ad causas.q8 nedum tenetur tunc appellare sed etiam tenet appellationem prosequi.facit quod habet in cle.j.hoc eo.ti.¶Potest etiā dici secundū aliquos q in.d.l.fin.habuit mandatum ad vtraq3 causam per principalē z appellationem. ¶Item nō ob. quod habet in.l.inuitus.C.e.quia dum litera ibi dicit quod vbi procurationis causa debet intelligi sc3 interponende vt ibi etiā no.z probatur etiam per hunc tex.qui videtur pbare opi.Pla. ¶Item non obst.l.qui proprio.§.item querit.q2 ibi loquitur in restitutione in integrum que agitat coram iudice hic in appellatione que agitatur in diuersis.l.profecti.ff.de mino.z sic causa restitutionis magis videt esse de appendicijs ipsius cause principalis quā cause appellationis vel pōt dici q ibi incidenter petebatur restitutio.ideo procurator tenetur in illa respondere. facit

quod

quod dicetur.j.de appella.ab interlocutoria. ¶ Ite non obstat quod habetur in.l.j.C.vt cause post pub.adsit tutor:q2 ibi loquitur in tutore qui omnino tenet cam defendere nec eius potestas limitat ad instantia. Secus in pcuratore z in actore vt habet in l.si actor.C.de appella. ¶ Item no ob.quod habet in.l.liberto. §.fi.ff.de neg.gest.q2 ibi loquitur in gestore generali qui accessit ad vniuersa negotia gerenda.z ideo ibi tenetur appellare z appellatione psequi sicut etia procurator generalis datus ad causas. ¶ Item no ob.qd habet in.l.si pcuratore.§.si ignorates.q2 potest responderi vt.s.dictu est vel fm Bar.pot dici q ibi loquitur in fideiussore qui suo noie conuenitur propter suam obligationem. Et ideo debet tunc nedum appellare sed etia appellatione prosequi nisi inopia eos excuset vt ibi dicitur. Et eodem modo pot responderi ad.l.herenius.§.fi.ff.de euic.z ad.l.propter veneni.§.nuptis.ff.ad sil. Unde dicebat Bar.in.l.inuitus.C.e. quod quadoq3 quis couenit noie proprio z ad comodu propriu.z tuc non tenet de necessitate appellare.z si appellauit no tenet prosequi q2 in re sua est quilibet moderator z arbiter.l.in re mandata. C.manda. Et potest etiam quis renuntiare appellationi si vult C.de appella.l.si quis libellos. Aut quis couenitur noie alieno. z ad comodu ppriu:vt q2 est procurator in rem sua.z tuc dicedu ide qd in proximo casu:q2 eade est ratio:ex quo comodu z incomodu spectat ad eu.facit qd habet in.l.j.§.in propria.ff.qn app. sit.aut quis couenit noie alieno z ad comodu alienu vt est pcurator simplex z no in rem suam.z tuc tenet appellare:sed non tenet prosequi nisi sit pcurator gnalis vel hoc habeat in madatis per ea que.s.dixi z que habent in.l.si.ff.e.aut per aliu nisi ppter paupertate vel alia iusta causam excuset ab appellado vt hic dixit glo.z dicunt etiam aliqui predicta pcedere qn costat dictu fouere bonam causam vel est dubium:q2 tenet appellare. Secus si costaret dictu fouere malam causam.arg.l.si bona causam.C.de admini.tut.z.l.quoties.§.sicut.ff.de admini.tut. ¶ Sed tuti9 est vt hic dixit do.Anto.q appellet vel denutiet dno per istum tex. ¶ Quadoq3 quis couenit noie pprio z ad comodu vel incomodu alioru vt in fideiussore z in emptore z hoc casu dicendu quod aut costat sententia esse bene lata idest aduersariu fouere iustitia z no tenet appellare.per ea que habent in.d.l.si bona causam.z in.l.herenius.§.caius.ff.de euic. ¶ Si aut constet sententia male lata z aduersariu fouere iniustitia tunc debet appellare.p ea que habent in.d.§.si ignorates.z.d.§.caia.saluo nisi prius esset dns vel ipse actor tempore sentetie.per ea que habentur in.d.§.caia. Aut dubium est quis foueat iustitiam.z tuc videtur Bar. velle illud sc3 qd dicit in.§.ignorates.sed in.§.caia.z in.l.inuitus.z in l.ppter veneni.videt tenere cu glo.in.§.caia.q debet appellari. Sed tex.cu glo.in.d.§.caia.videt velle q in dubio presumedum sit pro sententia.z ideo non tenetur appellare:si tame appelletur q2 per appellationem cessat presumptio que surgit ex sentetia tenebitur prosequi ipsam appellationem.facit qd no.glo.in.d.l.veneni.§.neptis.z quod no.Ja.bu.in.d.l.inuitus.z tangit hic do. Anto.z ide est dicendu in herede qui vedicat necem defuncti ne alias ab ea auferat hereditas tanq ab idigno:q2 videt dicedu vt dictu est.s.in emptore.vt voluit glo.in.d.§.neptis. ¶ Et secudum predicta videtur quod equiparentur in titulo quo ad materiam vc3 tutor z curator emptor z heres vendicas nece defuncti z etia gestor vniuersalis.z similiter etia fideiussor.sed Innoc.hic videt equiparare fideiussore fideiussori simplici z actori. ¶ Sed Bar.z do.Anto.videtur tenere qd prius dixi.pro Inn.tn multu facit.§.ignorates.intellig°do vt sonat in appellatione:s3 si intelligatur de prosecutione faceret pro Bar.z etiam q2 videt eadem ratio que in emptore ex quo noie proprio couenit. ¶ †Item
21 non ob.inquantu dixi q simplex procurator ad certa causam tenet appellare:sed no prosequi si dicat quod ex quo tenetur appellare.z sic facere principiu.z sic etia tenetur prosequi z sic producere ad fi.q2 isti actus sunt separati.hinc est q etia diuersa tempora statuunt in eis.nam.x.dies dantur ad appellandu s3 ad prosequendum datur annus ex causa biennium.j.de appel.ex causa.z de reg.iur.qd ad cosultatione licet appellatio sit preambulu prosecutionis ipsius seu debeat precedere ipsam prosecutionez. Et ideo cu sint separata necessario de vno ad alium no infertur arg.l.si.ff.de calu.z bene dixi.s.de procuratore costituto ad causam. Secus si esset datus ad vnum actum tantum puta ad sententia audiendam:quia tunc no tenetur appellare.vt hic voluit Jo.an. ¶ Item predicta vera in appellatione a diffinitiua:q2 procurator simplex non tenetur illam prosequi. Si vero appelletur ab interlocutoria dicit Inn.quod si prosecutio fienda est in eadem ciuitate vel loco vbi tractanda est causa principalis non tenet illam psequi cum incidenter veniat ad causam ipsam principalem. Secus si haberet in alio loco tractari.arg.l.longius.ff.
22 de iudi. ¶ †An aut procurator possit dimittere prosecutionem appellationis a diffinitiua sine iudicis licetia. Inno.hic finaliter tenet qd sic q2 hoc a iure sibi conceditur.ideo non est necesse qd vadat ad iudice.arg.eorum que habentur in.l.sub coditionibus.ff.de condi.insti.l3 aliquos tenere cotrarium sed verius putat esse q dixit. ¶ Et predicta procedut de iure. Post.vero dicit qd curia seruat quod procuratorem appellante in causa que ibi vertebatur non audit si dicat q non vult vel non pot psequi causam appellationis:sed vult domino denutiare vel ipsum consulere.imo hoc ipso q procurator non vult vel no potest prosequi procedit cotra dominum tanq contra contumace si appellatu est ab interlocutoria.per ea que habent.s.eo.auditis.z.c.costitutus. ¶ Si aut appellatu sit a diffinitiua lata in curia tunc datur breuis dilatio ad denutiandu dno si non est in loco nimis remoto alias prefigitur pcuratori peremptorium ad prosequendum appellatione.z dns citat per peremptorium edictu per cuius lapsum rata manebit sententia.z hec est cosuetudo curie fundata super equitate abbreuiandarum litiu.z vt parcatur laboribus z expen.facit quod no.Archi.de testi.c.romana.li.vj. Posset etia dici qd nullus terminus de necessitate sit statuedus:q2 si non sit prosecutio appellationis firmabit sentetia per lapsum anni.j.de
23 appella.cum sit romana. ¶ †Ultimo est videndu an l3 procurator non teneat prosequi:an possit si velit tex.hic videt velle qd sic in fi.a cotrario sensu du dicit non tenetur inuitus.z sic videt velle quod possit sponte psequi si vult. ¶ Glo.z Bar.in.l.si actor. C.de appella.videt velle q no admittatur vt procurator:sed vt quilibet alius. Et ideo si velit interuenire pro reo ad defensione pro quo fuit procurator poterit satisdare de iudi. sol. q2 quilibet pot aliu defendere prestita de satisdatione l.minor.§.j.ff.de minori.z facit qd no.s.c.mandato. Si aut fuit procurator ex parte actoris tunc si esset coiuncta persona poterit prosequi appellationem tanq coiuncta persona cauendo de rato. Et istud sequitur Bar.in.l.si actor. ¶ Sed contra istud facit vt tangit hic do. Anto.quia si censetur habere limitatum madatum ad causam principalem z ad actum appellationis ergo videtur prohibitus quo ad alia z quo ad alios actus.per ea que habentur in.l.maritus.C.de procura.sed sustinendo Bar.posset dici qd illa.l.maritus habet locum quando limitatio facta est per homine:sed hic sit limitatio ex iuris interpretatione do.Anto.hic plus dicit vc3 se tenuisse repetendo qd procurator poterat prosequi si volebat etiam tanqua procurator pro quo facit iste tex. ¶ Item quia in causa appellationis videtur interuenire ex vi antiqui mandati. per ea que habentur in.l.ita demu.C.eo.vbi in causa appellationis non pot opponi exceptio que no fuit opposita in causa principali ante lit.contest.z si dicatur fm hoc videtur qd habeat madatum etiam ad prosequendam appellatione. Et per conseques videtur quod teneatur prosequi cuius contrarium hic dicit. Responde qd mandatu tanq fauorabile ex parte mandantis ex iuris intellectu se extendit etiam ad prosecutionem appellationis. ¶ Sed ex parte suscipientis censetur odiosum cu per illud obligetur procurator.ideo non extedit ad prosecutionem appellationis si non vult:sed si vult videt q possit prosequi per istu tex. quia licet ab initio quis non suscipiat mandatu ad prosecutione tamen ex postfacto videtur posse suscipere. per id qd habetur in l.semper.ff.de regu.iur.z in.c.licet.de procura.in.vj. Sed vt dixi comunis opi.videt esse in contrariu vt videtur esse tex.cotra hac opi.in.d.l.si actor.C.de appel.vbi aperte dicitur q no potest prosequi:sed solum potest appellare tanq actor. Et hec sufficiat de materia huius glo.

1 ☞Procurator constitutus ab excommunicato ad impetrandu excluditur ab impetrando.
2 Uniuersitas potest constituere procuratorem.
3 Et an z quado in facto vniuersitatis permissio habilium vel inhabilium vitiet actum.
4 In actibus gerendis per vniuersitatem debet actus geri collegialiter.
5 Tolerantia in officio supplet inhabilitatem.z nu.13.
6 Maiores de vniuersitate an possint per se litem exercere.z nu.2.
7 Litere impetrate ab excommunicato tolerato an valeant.
8 Procurator excomunicatus si impetrat rescriptum an valeat.
9 Et quid si constituatur procurator no excoicatus ab excoicato.
10 Procurator no excoicatus si costituat a dno non excomunicato an excomunitatio superueniens impediat procuratore agere.
11 Officiu nomine fieri videtur actus qn de officio fit mentio.
12 Autoritas maiorum de vniuersitate an sit necessaria in constitutione syndici ab vniuersitate.
13 Uniuersitas non potest agere quando prelatus z administrator sunt excommunicati.
14 Excommunicati quando tolerentur z valeant gesta per ipsos.
15 Toleratus quis dicatur.
16 Excommunicatus minori ratione participationis cum excommunicato non priuatur potestate eligendi.

17 Omnibus de vniuersitate existentibus excommunicatis actus ab ea gestus non valet.

18 Unus de capitulo potest impetrare literas pro ecclesia vel constituere procuratorem ad impetrandum tanq̄ coniuncta persona sed non pōt cōstituere procuratorē ad agendum. & nu. 20.

19 In syndicatu an necessario sint exprimenda nomina omnium de vniuersitate & an in syndicatu debeat interuenire autoritas superioris.

21 Regentes propter excommunicationem priuantur potestate regendi quo ad effectum iuris.

22 Pactum si in causa efficienti nō valet quod agitur vt agitur valet vt valere potest.

23 Procurator constitutus ad impetrandum qui tempore constitutionis est excommunicatus sed tempore quo impetrat nō est excommunicatus an valebit impetratum.

a ¶ Procurator. Sic summat. d. Abb. nō discrepās a vboal quo: neq; a sensu. Et si queras vtrū rescriptū impetratū per ꝓcuratorē cōstitutū p excōicatos valeat, distingue vt hic p do. Pē. boych. in pri.

Consulti. Procurator[a] vniuersitatis cuius maiores & iurati sunt excōicati ad impetrandū admittit̄ nisi in procuratorio illo sint expressi: vel nisi eorū autoritate ipsum procuratoriū sit factum vel nisi fuerint scienter admissi. h. d. Et in prima consultatio. In secūda responsio. secūda ibi taliter respōdemus. ¶ In text. ibi maior puta rector vel potestas. Itē ibi iurati puta consiliarij. ¶ 1 † No. q̄ procurator cōstitutus ab excōmunicato ad impetrandū excluditur ab impetrando. & sic videtur q̄ constitutio procuratoris valeat sed exceptione tantum repellitur procurator ab impetrando de quo dicendū vt dici cōsueuit in. c. j. de rescrip. in. vj. ¶ 2 † No. q̄ vniuersitas pōt cōstituere procuratorem. de quo. s̄. e. in. c. q2 in causis. ¶ No. s̄m do. Ant. q̄ maiores per quod regitur vniuersitas nō videntur soli posse constituere procuratorē in causis vniuersitatis: nec causas vniuersitatis tractare. Unde s̄m eum priores: vel etiam antiani non videntur posse tractare causam vniuersitatis: nec cōsequ[ē]ter ad illū constituere sed opz q̄ illā tractet ipsa vniuersitas vel representantes ipsam vniuersitatē: vt est cōsiliū generale q̄ representat populū. vt no. glo. in rubri. C. que sit lon. cōsue. ¶ Et aduerte de iure videt̄ oppositū. per ea que habentur in. l. itē eorū. §. si decuriones. & l. j. §. quibus. ff. quod cuiusq; vniuer. & l. mulier eo. tit. vbi patet q̄d decuriones quorū loco hodie succedūt cōsiliarij ciuitatum: hoc est priores vel antiani s̄m diuersitatē prouinciarū. vt no. glo. in. l. sz si ex dolo. §. dolo. ff. de dolo. poterāt cōstituere sindicū vel actorē ad agendū cām vniuersitatis. facit q̄d no. Bar. in. l. actor. ff. rem ra. ha. Et istud videt̄ verius de iure per predictas leges: nisi consuetudo vel statutum loci aliud haberet. per ea que habentur in d. l. nulli. nec ob. iste tex. q2 licet dicat q̄d fuerat ꝓcurator cōstitutus ab ipsa cōmunitate nō negat quin etiā potuisset cōstitui ab ipsis iuratis seu cōsiliarijs si nō fuissent excōicati: nec debet sumi resultans cōtrarius iuri. per ea que habentur in. l. ij. C. de condi. inser. ¶ 3 † No. q̄ in factis vniuersitatis permissio habiliū vel inhabiliū nō vitiat actū: nisi in trib9 casibus hic positis. Primus est qñ exprimuntur inhabiles ad actū exercendū. Secūdus quādo autoritate inhabilium actus exercet̄. Tertius est qñ vniuersitas sciēter admittit inhabiles. & sic ex dictis causis remanet regula q̄ actus valet. ¶ 4 † Et pro declaratione decre. & eius materia potes premittere duo vel tria. Primo q̄ in actibus gerēdis per vniuersitatē, debet actus geri collegialiter. & sic in forma vniuersitatis. per id q̄d habetur. s̄. de elec. in genesi. & q̄d etiam no. s̄. de postu. prela. bone. el. ij. de rescrip. eā te. & facit etiā q̄d no. in. c. j. de rebus eccle. nō alie. in. vj. 5 † Etiam premitte q̄ in alijs que gerunt̄ ad vtilitatē aliorū ex officio publico: tolerantia in officio supplet inhabilitatem. ff. de offi. preto. barbarius. & facit q̄d no. in. c. nihil. & c. cū dilecti. s̄. de elec. Secus in his que quis facit iure priuato vel ad priuatam vtilitatē. vt voluit Inno. hic. & s̄. de consue. cū dilectus. Potes etiā premittere q̄ in casibus vniuersitatis si aliqui reperiātur inhabiles potestas remanet penes habiles etiā si sunt duo vel vnus. s̄. de postu. gratū. cū ibi no. & de ele. c. auditis. ¶ In glo. j̄. de testi. c. licet. & sic vult glo. q̄ ea que superius tacta sunt faciāt dubiū in decre. tñ aliter non sol. do. Anto. hic dicit ꝓ solutione q̄ quidā sunt actus qui respiciunt administrationē cōmissam regētibus ciuitatē: vt determinare de iurisdictiōe: vel statu aut regimine ciuitatis. & tūc talia capiūt robur & vim ab eis. & ideo talia essent inualida eis existētib9 inhabilibus. & sic procedit cōtra. ¶ Quidā vero sunt actus q̄ respiciūt administrationē rerū & iuriū vniuersitatis: q̄ cōpetit soli vniuersitati. vt est s̄m eū litem exercere: vel alienare bona spectātia ad vniuersitatē q̄ bona sunt vniuersitatis. & nō singulorū de vniuersitate. xij. q. ij. q manumittit̄. & l. in tantū. §. vniuersitatis. ff. de re. diui. & in talib9 act9 recipit robur tanq̄ ab vniuersitate: nō vt a singulis etiā principaliter regētib9. ideo tūc gesta q̄ agunt̄ ab vniuersitate valēt: ex quo aliq de vniuersitate sunt habiles lz aliq sint inhabiles: q2 penes habiles residet potestas vniuersitatis: vt dixi in euidentialibus. vt legit̄ & no. in. c. gratum. s̄. de postu. & sic residet do. Anto. ¶ 6 † Sed certe inquātum innuit q̄ nō possint maiores de vniuersitate litē exercere: nec cōseqūēter procuratorē cōstituere nō videtur bene dicere. p id q̄d dixi in no. & q̄d habet̄ in. l. nulli. ff. q̄d cuiusq; vniuer. ideo pōt solui cōtrariū q̄ lz maiores possent ꝓcuratorē constituere si non essent excōicati: tñ etiam ipsa vniuersitas pōt. & ideo tenet cōstitutio nisi in tribus casib9 hic positis. fateor tñ q̄ maiores de vniuersitate nō possint alienare bona sine solennitate in. l. fi. C. de ven. re. ciui. lib. xj. ¶ In ea. ibi: nō refert p quēcūq; &c. Hoc verū regulariter fallit interdū vt patet in. c. ij. de hereti. lib. vj. & ex his que habent̄ in. c. j. de rescri. in. vj. ¶ In ea. gl. ibi: sed mirū. imo dic tenendum esse id q̄d no. per gl. in. d. c. j. de rescrip. in. vj. ¶ 7 † In ea. glo. in fi. Et sic cōcludit q̄ litere impetrate ab excōicato: qui nō fuit repulsus ab impetrādo valent & tenent. ¶ Sed contrariū tenuit olim Bar. in glo. antiqua huius capituli quā postea cancellauit faciēdo istā. Sed hodie est expressum q̄ rescriptū impetratum ab excōicato est ipso iure nullū. vt in. d. c. j. de rescrip. in. vj. Nec ob. si dicat̄ q̄d s̄m hoc punit̄ qui non peccauit scz dñs qui ꝓcurator cōstituit excōicatum q2 aūt hoc sciebat ipse dñs q̄d ille erat excōicatus quē constituit procurator. & tunc sibi habet imputare: aut ignorabat. & tunc videt̄ q̄ possit habere regressum contra ꝓcuratorē: qui nō significauit hoc dño anteq̄ faceret expēsas in impetrādo rescriptū. ¶ Et istud satis videtur rationabile si procurator sciebat se excōicatū: vel erat in suprema ignorātia: sz si ignorasset se excōicatū q̄d esse pōt s̄m ea que habētur. j̄. de cleri. excō. c. apostolice. tūc satis videtur equum q̄d impetratio teneat: ne iusta ignorātia puniat̄. arg. l. genero. ff. de his q no. infa. & quod habetur in. d. c. apostolice. & q̄d no. per Jo. cal. j̄. de proba. post cessionem. & de re iudi. c. ad probandū. ¶ 8 † Et ex predictis patet quid iuris quādo ꝓcurator excōicatus impetrat rescriptū: an tale rescriptum valeat. Et facit q̄d no. Jo. an. in. d. c. j. de rescrip. in. vj. in nouella. licet Host. teneat q̄ si impetrās sit occultus excōicatus q̄d teneat rescriptū. Secus si notorius. sed Jo. mo. tenet idē si sit occultus pro quo facit: q2 in actibus qui ex iure priuato geruntur tolerātia nil operatur. vt voluit Inn. s̄. de cōsue. cū dilect9. & etiā in hoc. c. & hec opi. Jo. mo. videt̄ verior quādo ipse dñs sciebat ipsum procuratorē excōicatū vel si ignorabat procurator sciebat se excōicatum. Secus si iuste ignorasset procurator se excōicatū. & similiter dñs q2 tunc videtur q̄ debeat valere ne iusta ignorantia puniatur vt. s̄. tetigi. & hoc casu possit saluari opi. Hosti. ¶ 9 † Quid aūt econtra si cōstituat̄ non excōicatus ꝓcurator ab excōicato: hic aduerte aut ꝯstituit̄ ꝓcurator ad impetrandū: aut ad agendū: aut ad negotia extraiudicialia si constituatur ad impetrandū: videtur q̄d non teneatur p istum tex. dum ponderat tp̄s quo cōstituitur ꝓcurator. & sic vult quod si illo tp̄e erat excōicatus ipse constituēs q̄ lz postea absoluatur nō valeat ꝓcuratoriū. facit q̄d habetur in simili. j̄. de proba. post cessionem. & q̄d etiā tanget̄ cū gl. fi. ¶ Secūdo casu qñ fuit cōstitutus ad agendum: tunc videt̄ q̄d teneat procuratoriū. lz possit opponi exceptio. per id q̄d habet̄ in. l. pia. de exceptio. in. vj. In cōtrarium facit iste tex. inquantū vult q̄ non valeat constitutio procuratoris cōstituti ad impetrandū si tēpore quo cōstituit̄ cōstituens erat excōicatus. Inno. videtur hic cōcludere q̄ si constitutus est ꝓcurator ab excōicato tp̄e quo est constitutus. & durat excōicatio tp̄e quo agitur: tūc planū est q̄d repellit̄ ꝓcurator vt tangit glo. fi. Aut tēpore quo fuit cōstitutus ꝓcurator cōstituēs erat excōicatus: sed tēpore quo agit̄ reperit̄ absolutus. & tunc dicit Inno. q̄ nō valuit cōstitutio: q2 in talibus principiū est cōsiderādū. & tp̄s quo ꝓcurator cōstituit̄ p istum tex. Fatetur tñ q̄d nisi excipiat cōtra ꝓcuratorē tenebunt q̄ fient p illū q2 s̄m eū vr̄ q̄d teneat ꝓcuratio ipso iure a principio. & si dicatur si teneat cōstitutio ꝓcuratoris saltē debet posse ꝓcurator agere absoluto domino excōicato respondet Inno. q̄d dñs excōicatus nō hz exercitiū litis. ideo illud mandare non pōt. p id q̄d habetur. j. q. vij. c. daibertum. & j̄. de iure patro. c. q̄d aūt. Sed certe vt hic tāgit do. Anto. si non transfertur exercitium litis in ꝓcuratore: ergo si interim agat non valebit q̄d agitur etiā si non excipiatur. ideo remittit do. Anto. ad ea que dixit in. d. c. post cessionē. vbi tenet in simili q̄d si ꝯstituit̄ ꝓcurator ad agendū ille qui tempore quo cōstitutus est erat excōicatus q̄ ipso iure nō valet cōstitutio p illū tex. cum gloss. & idē videtur velle in casu isto qñ a dño excōicato tēpore constitutionis constituit̄ ꝓcurator vt sic non possit etiam post absolutionem talis procurator agere prout etiā contingit in casu. d. c. post cessionem. lz Inno. velit q̄d solum ope exceptionis vitiatur constitutio procuratoris vt etiam hic idem dicat. ¶ Sed glo. in. d. c. post cessionem. & Jo. an. & sequitur etiam do. Anto. tenent ibi cōtrarium. scz quod nō valeat ipso iure. ¶ Et pro hoc etiam facit tex. iste qui ponderare videtur tēpus quo cōstituitur procurator vt si illo tempore fuit constitutus ab excommunicato non possit postea impetrare etiam si constituens fuit

absolutus

absolutus.⁊ sic videtur q᷒ non valeat ipso iure.facit quod habetur in simili.in.d.c.post cessionem. ¶ Et sic videt̃ idē dicendum qñ est constitutus procurator ad iudicia a dño qui est excōicatus tpe constitutionis: vt sic ipso iure non valeat cōstitutio ꝓcuratoris.arg.huius tex.⁊ per id q᷒ habet̃ in.d.c.post cessionem.⁊ etiam hoc videtur voluisse do.Ant.hic remittendo ad.d.c.post cessionem. ¶ Tertio casu qñ constitutus est ad negotia procurator ab illo qui est excōicatus: tunc an teneat cōstitutio pendet ex no.in.c.veritatis.ꝭ.de do.⁊ contu.nam ꝭm Inno.⁊ opi.ibi posita valeret lꝫ possit repelli exceptione. Secus ꝭm opi. Hosti.⁊ que 10 opi.sit verior ibi dixi. ¶ †Quid aũt si constitutus procurator nō excōicatus a dño nō excōicato si postea superuenit excōicatio an tũc impediat procuratorē agere tangã super gl.si. habetis istud declaratũ. ¶ Et ex predictis etiã patere pōt quid iuris si ille qui est excōicatus constituatur procurator ad agendũ: q₂ videtur ꝙ ipso iure non valeret: vt habet̃ in.d.c.post cessionē. ¶ Itē etiam petere pōt quid iuris si ille qui est excōicatus constituatur ꝓcurator ad negotia: quia pēdet ex no.in.d.c.veritatis. vt tactũ est.ꜱ. quid iuris quando excōmunicatus constituit non excōmunicatum siue constituat ad impetrandũ siue ad agendum siue ad negotia habetis latius quã tangat Inn.vel do.Anto. ¶ In gl. ij.ibi: q₂ per hoc apparet quasi velit gl.q᷒ ratio primi casus quare nō valeat impetratio sicut cōstitutio ꝓcuratoris ad impetrandũ maioribus existentibus excōicatis ⁊ in ꝓcuratorio expressis sit ex eo q₂ eo ipso q᷒ sunt expressi in procuratorio videtur ꝙ presumatur actum fieri eisdem principaliter instantibus. ⁊ ideo nō valeat talis constitutio. Inno.dicit hoc verũ qñ soli sunt expͣssi inhabiles puta q₂ dicitur ꝙ maiores ⁊ iurati constituerunt talē procuratorem. ¶ Idem etiã si dicatur hoc modo q᷒ talis cōitas ⁊ maiores ⁊ iurati constituunt talem procuratorē. Idē dicit si dicatur talis cōitas vcꝫ.a.b.⁊.c.noiando illos de cōitate ⁊ subdatur tales ⁊ tales qui sunt maiores ⁊ iurati. Secus ꝭm eũ si simpliciter diceret̃ ꝙ talis cōitas constituit talem procuratorē. Idē dicit si dicatur ꝙ talis cōitas constituit talem procuratorem neminem exprimendo.⁊ idē si exprimantur noia illorũ de vniuersitate ⁊ etiam si exprimantur noia illorũ qui sunt maiores ⁊ iurati: sed exprimuntur simpliciter sicut alij non facta mentione qui sunt maiores ⁊ iurati: sed vniformiter sunt expressi cum alijs: nō tunc valeret constitutio.nã ex quo expresse nō fit autoritate ipsorũ maiorũ: nec etiã tacite ex quo simpliciter sunt noiati nomine proprio ⁊ non vt maiores ⁊ iurati.facit q᷒ no.gl.⁊ Bar.i.l.qua cũqꝫ ratione.ff.de procu.⁊.l.sciendũ.§.tutores.ff.qui satisd.cog. 11 vbi patet† q᷒ qñ fit mentio officij videt̃ tũc actus fieri sub noie officij.secus qñ non fit mentio. Et ideo in casu predicto nō vitiabitur cōstitutio procuratoris si alij determinate ignorabãt illos excōmunicatos. Idem dicit Inn.si predicti describerent̃ tanꝙ testes in actu procurationis: q₂ per hoc non vitiabitur constitutio ꝓcuratoris. ¶ An aũt tale instrumentum probet pendet ex his q̃ tetigi in.c.ex literis.ꜱ.de trãsac.⁊ que no.in.c.decernimus. de sen.excō.in.vj. Et per predicta etiã patet ratio scdi casus scꝫ qñ prestant autoritatē in constitutione ꝓcuratoris: q₂ tũc videtur actus geri ab ipsis excōicatis.vt.ꝭ.etiã tangit glo. Et aduerte q₂ Host.⁊ quidã alij dicũt istos duos primos casus debere intelligi ꝭm temperiē tertij casus qui scꝫ scienter exprimũtur ⁊ scienter adhibent̃ vt autores. secus si ignorãter q₂ tũc valebit actus gestus ꝓpter habiles in quos residet potestas ipsius collegij.ꜱ. de postu.gratũ. ¶ Sed ista opi.etiã nō videt̃ vera vt etiã hic tãgit do.Anto.q₂ ꝭm hoc superflueret secũdus casus ⁊ suffecisset illũ solũ ponere ꝙ non est de mēte tex.⁊ ideo tene secure ꝙ primi duo casus ꝓcedũt siue sciēter siue ignorãter fiat expͣssio vel adhibeãtur ad autorandũ.⁊ dicit Inn.finaliter etiã hoc ꝓcedere qñ dicit̃ in scdo casu qñ excōicati interponũt autoritatē ꝙ nō valet actus siue de necessitate iuris vel statuti requirat̃ ad validitatē actus autoritas ipsorũ maiorũ siue nō: q₂ hoc est statutũ i odiũ excōicatorũ.⁊ q₂ si actus vitiatur qñ sciēter admittunt̃ vt hic patet in scdo casu fortius debet vitiari quãdo autoritatem prestãt.

12 ¶ †Dicit tamen Inn.ꝙ in cōstitutione syndici ab vniuersitate fienda nō est de iure necessaria autoritas maiorꝫ seu superioris q₂ vniuersitas tanꝙ domina alleg.q᷒ habet̃ in.l.inuitum.§.vniuersitatis.ff.de rerũ diui.facit q᷒ habet̃.xij.q.ij.q manumittit cōstituit syndicũ ⁊ procuratorē ⁊ nō actorē.alleg.l.ij.ff.q᷒ cuiusqꝫ vniuer.⁊ q₂ in cōstitutione syndici aut ꝓcuratoris nō requiritur autoritas iudicis.nec ob.ꝙ aliqñ reperit̃ ꝙ vniuersitas cōstituit actorē vt patet in.d.l.j.§.quibus. Et sic videt̃ ꝙ requirit̃ autoritas superioris.per id q᷒ habet̃ in.l.neqꝫ.C.de procura. respōdet Inno.q᷒ illud procedit quãdo principales de vniuersitate constituunt actorem ⁊ nō ipsa vniuersitas vel quando cōstituit vniuersitas actorem ad negotia ⁊ non ad lites vel quando cōstituit in negotijs vbi vniuersitas nō est domina.facit q᷒ no.ꝭ.de iura. calũ.c.j.⁊.c.in pertractandis. ¶ Et licet do.Ant.sic pertranseat tamen videtur ꝙ prima responsio ⁊ vltima possit tolerari: lꝫ non secunda: q₂ minor solēnitas requiritur in negotijs extraiudicialibus quã in litibus vt ptꝫ in.d.l.neqꝫ.⁊ in.l.si procurator.§.si tutores.ff.mandati.vbi ptꝫ ꝙ tutor primo pōt cōstituere procuratorem ad negotia ⁊ nō ad lites ante lit.cōtest. Sed tũc dꝫ constituere actorem cum decreto iudicis.⁊ q᷒ dixi vniuersitatem posse constituere procuratorē sine autoritate maiorꝫ vel superiorꝫ ꝓcedit in vniuersitate seculari.⁊ videtur hic esse casus inquãtum dicitur ꝙ tenet constitutio ꝓcuratoris facta ab vniuersitate si ignoranter admissi sunt excōicati ⁊ non sint expressi maiores ⁊ iurati nec prestauerint autoritatē. Nam ex quo maiores ⁊ iurati essent excōicati erant inhabiles.⁊ sic erat perinde ac si nō haberet eos. facit quod habetur in.l.j.§.quibus.⁊ quod habetur in.c.ij.ꜱ.de trãsla.⁊ tñ hic dicitur q᷒ valet cōstitutio procuratoris ⁊ expresse etiaꝫ hic voluit Inno.⁊ tenuit Bar.in.l.actor.ff.rem ra.habe.⁊ ibi etiam hoc tenet glo.lꝫ glo.etiam teneat contrarium in.l.nulli.ff.q᷒ cuiusqꝫ vniuersi. ¶ Sed precedentē glos.tenuit Guil.in d.l.nulli.quam sequitur etiaꝫ Barto.in.d.l.actor.vt predixi. Et etiã Inno.hic in effectu vult ⁊ vt dixi hic est casus recte intuentibus. Secus videtur in vniuersitate ecclesiastica que nō videt̃ regulariter posse agere sine suo prelato.de quo.ꜱ.de rescrip.edo-

13 ceri.⁊ ꝭm hoc potest intelligi q᷒ ibi tangit gl.dum dicit† q᷒ vniuersitas non pōt agere quãdo administrator ⁊ prelatus sunt excōmunicati: q₂ illud videt̃ verũ in vniuersitate ecclesiastica. Secus in seculari.per ea que.ꜱ.dixi. ¶ In glos.iiij.in fi.aduerte q₂ videret̃ quod indistincte.⁊ si etiam in tribus casibꝰ hic exceptis debeat valere constitutio procuratoris, quia gesta a toleratis videntur valere.l.barbarius.ff.de offi.ꝓfec.preto.⁊.viij.q.v.c.nō ne.⁊.ij.q.vij.§.tria. Huius timore dixit hic Inno.primo q᷒ iste tex.debet intelligi in excōicatis per sententiam hominis qui dicuntur non esse tolerati ex quo sententia cōtra eos est lata: sꝫ cōtraria ꝓcedãt in excōicatis per ius qui possunt dici tolerati etiaꝫ si sint notorij.⁊per hoc pondera literã dum dicit excōicationis sententia innodati.⁊ sic ꝭm eum videtur loqui de exōicatis per sententiam hominis seu ab homine. ¶ Et not. diligenter quod 14 Inno.hic videt̃ velle in ista solutione q᷒ excōicatus† per sententiã hois dicat̃ indistincte nō tolerari.sed excōicatus ꝑ sentētiam a iure dicat̃ tolerari indistincte siue sit occultus siue nō.lꝫ Host. nō placet ista opi.nã dicit ꝙ ista verba excōicationis sentētia cōueniũt etiã sentētie iuris vt probat̃.ꝭ.de sen.excō.c.nō dubiũ.⁊.c. q᷒ de his.⁊.c.in vniuersitate. Ideo secũdo pōt solui cōtrarium ꝭm Host.ꝙ cōtrariũ ꝓcedat in excōicatis occultis q dicunt̃ tolerari quo casu valeant gesta ꝭm eũ. Secus in publicis excōicatis siue ab hoie sint excōicati siue a iure: q₂ tũc nō vident̃ tolerari ex quo factũ est publicũ ex quo sunt excōicati. Sed certe ista solutio nō videt̃ perfecta q₂ iste tex.videt̃ ꝓcedere etiã in occulto excōicato.per id quod no.Jo.mo.⁊ Jo.an.post eũ in.c.j.de rescri.in.vj. ¶ Unde tertio potest dici vt hic voluit Inn.ꝙ quedã sunt que geruntur a priuato ⁊ ex iure priuato.⁊ tũc tolerare nihil operat̃ vt patet ex his q̃ no.Inno.de cōsue.c.cũ dilectus.⁊.ꜱ.de electi.nihil. Et ideo ꝯtra constitutũ procuratorē a tali posset excipi tñ si non exciperet̃ ꝭm aliquos valerent gesta per talē procuratorem. per id q᷒ habetur de excep.pia.lib.vj. ¶ Sed de hoc dic vt dixi super gl. ¶ Quedã vero sunt que gerũtur ab vniuersitate vel ab alio vt publica persona ⁊ inter alios seu ad vtilitatē aliorum vt sunt sentētie instrumēta ⁊ testamenta ⁊ exercitiũ cuiuslibet iurisdictionis volũtarie ⁊ contentiose.⁊ in istis tolerare multum operatur q₂ facit actũ valere q aliter nō valeret vt patet in.d.l.barba 15 rius.superius alle. ¶ †Et no.ꝙ dici pōt toleratus qñ nō est lata sentētia super inhabilitate seu sup vitio ⁊ factũ non est notoriũ. Secus si esset notorium factum ex quo surgit vitium ⁊ inhabilitas.per id q᷒ habetur in.l.j.C.de testa.ꝭ.de re iudi.c.ad probandum.lꝫ Inno.aliter senserit in prima solutione. Quãdo aũt interuenit sententia hominis q₂ illa fertur publice.⁊ in loco publico in dubio inducit notoriũ ex iuris ꝓsumptione.ꝭ.de coha.cle. c.fi.nisi aliud probetur per ea que no.per glo.in cle.j.de sepu.vbi bona gl.⁊ que no.etiã per Pau.de leaza.in proemio cle.in verbo decetero.⁊ que habent̃ etiã.ꝭ.de cle.excō.mini.c.apostolice. Quedã aũt sunt q̃ gerunt̃ non autoritate publica sed priuata.⁊ tunc etiã si gerant̃ per vniuersitatem nihil habet prodesse tolerare vt qñ aliqua gerunt̃ per vniuersitatem que respiciunt commodum vel honorē vniuersitatis.⁊ non fuerit inter alios seu ad aliorum vtilitatē sicut est constituere procuratorē.nam in talibus tolerare nihil operat̃. Et ideo poterit excipi cōtra tales procuratores constitutos ab excōicatis.⁊ per hoc facit ꝭm Inno.q₂ tales consensus qui interueniũt per illos de vniuersitate qui sunt excōicati sunt iura personalia seu priuata non publica. Ideo si persone constituentes sunt excōicate que consentiũt in constitutione procuratoris etiam si fuerunt tolerate non valebit constitutio ꝓcuratoris in casibus hic positis.⁊ ratio diuersitatis inter ea que ge-

runtur inter alios autoritate publica. & alia que geruntur ad utilitatem priuatam est quia in primis subest publica & publicum officium quo ratione tolerant gesta. Secus in his que ex iure priuato geruntur. nam talia possunt per exceptionem elidi & posset etiam agi officio iudicis ad cassationem ipsorum secundum Inno. & sic residet do. Anto. Tu potes etiam addere quod etiam actus interdum ipso iure non valet ut patet ex his que dixi sup glo. ij. ¶ In gl. fi. ibi vitiatur per inutile de hoc plene. j. de reg. iur. utile. lib. vj. & per glo. in. l. pecu-
16 nie. ff. de usur. & per Bart. in. l. grece. §. illud. ff. de fideius. ¶ † In ea. gl. ibi. de elec. illa istud. c. & c. si celebrat. de quo sequitur in gl. loquuntur in excommunicato minori ratione participationis facte cum excommunicato maiori in locutione vel comestione qui non est priuatus potestate eligendi ut patet in dictis iuribus. ideo nimirum si eligat cum non per hoc vitiatur elec. facit quod habetur in. d. c. si celebrat. & d. c. illa ad c. cum vintoniensis. potes dicere quod ibi qui erat inhabilis ex eo quia elegerat scienter indignum. & in potestate aliorum habilium erit talem repellere vel ipsum secum admittere. ideo nimirum si non vitiatur actus si habiles illum secum admittant ad eligendum. Hic autem loquitur quando qui erat inhabilis ratione maioris excommu. quo casu non erat in potestate habilium talem inhabilem secum admittere propter periculum communis. j. de exceptio. pia. lib. vj. Ad. l. si ex falso. C. de transac. dic quod ibi loquitur in transac. que habebat diuersa capitula. ideo licet in uno fuerit falsitas commissa non nocet in alio separato. Item non ob. c. cum I. & A. j. de re iudi. quia ibi loquitur in iudicio testificandi quod cuilibet testi de per se competit hoc in officio procuratoris concedendo ab uniuersitate in quo non competit cuilibet de uniuersitate per solum ipsum procuratorem in rebus uniuersitatis constituere sed simul ad ipsos de uniuersitate collegialiter congregatos. & ideo hoc casu permistio inhabilium vitiat actum. secus in casu precedenti. facit quod habetur in. l. j. ff. quod cum
17 fal. tuto. auto. ¶ † Quid autem si geritur actus ab uniuersitate omnibus de uniuersitate existentibus excommunicatis dic quod non valebit actus per istum tex. nam licet uniuersitas dicatur constituere procuratorem que excommunicata non est. nec esse potest. j. de sen. exco. c. romana. §. in uniuersitatem. lib. vj. licet singuli de uniuersitate bene possunt excommunicari tamen suffragia vocum trahunt originem a singularibus de uniuersitate inhabilibus ideo non valet quod agitur facit quod no. s. de consue. cum dilectus. & j. de do. & contu. c. veritatis. ¶ Si autem ab uniuersitate aliqua gerant aliquibus existentibus inhabilibus de uniuersitate & geruntur ipsis inhabilibus iunctis cum habilibus an tunc actus valeat. potes concludere ut hic tangit do. Anto. quod quandoque exercitium actus spectat insolidum ad plures. & tunc commissio inhabilium cum habilibus non vitiat actum. j. de re iudi. cum. I. & A. & c. j. ff. quod cum falso tuto. auto. aut iunguntur habiles cum habilibus in exercitio actus simul spectante ad plures. & tunc aut a potestate habilium pendet habilitare inhabiles. & tunc siue scienter siue ignoranter admittantur inhabiles valebit actus: quia si admittuntur scienter videntur habilitari. ar. l. quidam consulebat. ff. de re iudi. & quod no. s. de fi. presby. c. veniens. ¶ Si autem admittuntur ignoranter tunc aut actus gestus videtur capere vim a potestate habilium in quos residet potestas. per id quod habetur in. c. gratum. de postu. & c. cum vintoniensis. s. de elec. & quia in dubio habiles videntur velle valere actum quem faciunt eo modo quo melius potest. arg. l. iij. ff. de testa. mili. ¶ Quandoque vero non pendet a potestate habilium habilitare inhabiles & tunc aut inhabiles soluz interuenerunt actu. & non valet actus ut hic patet. Aut omnes nominantur & tunc aut illi inhabiles interueniunt ut autoritatem prestent expresse vel tacite & non valet actus ut hic patet. Aut simpliciter interueniunt ut alij de uniuersitate. & tunc si ignoranter admittuntur valet quod agitur. Secus si scienter ut hic patet. ¶ Et no. secundum Host. quod ubi habiles sciunt de habilitate aliorum si est actus in quo exigatur ad eius validitatem autoritas presidentium & illi tales sunt excommunicati consilium est quod ipsi habiles excludant illos tales presidentes & alios de nouo faciant qui assistant cum alijs & prestent autoritatem actui. Nam penes habiles residet potestas eligendi ipsos presidentes ut habetur in. c. gratum. s. de postu. alias si non eligerent non possent actum exercere: quia tunc diceretur quodammodo uniuersitas vacare ut dixit glos. iij. ¶ Si autem sit talis actus qui possit geri ab uniuersitate absque autoritate regentium tunc modus est quod habiles actum exerceant exclusis inhabilibus vel si eos de facto non possunt excludere admittant illos cum protestatione quod non intendunt cum ipsis inhabilibus actum exercere. facit quod no. per Inno. in. c. illa. s. de elect. & de consue. c. cum dilectus. ¶ In ea. gl. in fi. no. ex glo. plura. Primo differentiam inter procuratorem constitutum ab impetrandum ab uniuersitate & syndicum vel procuratorem constitutum ad agendum ab ipsa uniuersitate quia secundum eum primo casu non est necesse exprimere nomina omnium de uniuersitate nec etiam noia maiorum vel superioris. Secus in secundo. ¶ Item no. ij. quod procurator constitutus ad agendum ab excommunicato potest repelli.
18 ¶ † Item no. iij. ex glo. quod unus de capitulo potest impetrare literas pro ecclesia vel constituere procuratorem ad impetrandum tanquam coniuncta persona: sed non potest constituere procuratorem ad agendum. c. nonnulli. alle. in glo. quia potest intelligi de coniunctione carnali. facit quod infra dicetur. Et similiter. c. non liceat. non probat dictum gl. quia loquitur quando agitur de alienatione rei male alienate in quo videtur speciale quod quilibet de ecclesia admittatur. j. de
19 re. eccle. non alie. c. si quis presbyterorum. ¶ † Circa primum an in syndicatu necessario sint exprimenda noia omnium de uniuersitate dicetur in. c. j. j. eo. ti. lib. vj. ¶ Aduerte tamen quia etiam dato quod deberent exprimi omnes de uniuersitate tamen possent exprimi uniformiter ut singulares de uniuersitate & sic videretur quod tunc non noceret si aliqui essent inhabiles si ignoranter admitterentur per ea que dixi super glo. iij. ¶ Et no. etiam quod gl. voluit quod in syndicatu debeat interuenire autoritas superioris. sed Inno. hic sentit contrarium per istum tex. ut tetigi super gl. iij. & ideo glo. in. l. actor. ff. rem ra. habe. & ibi etiam hoc sequitur Bart. quando solum constituitur ad agendum. ¶ Sed glo. posset procedere in uniuersitate ecclesiastica in qua regulariter non potest ipsa uniuersitas agere sine prelato. facit. j. de iudi. causam que. sed dictum Inno. procedat in uniuersitate seculari. facit quod dixi sup gl. iij. ¶ Item posset procedere gl. in syndico constituto ad alienandum rem uniuersitatis. per ea que habentur in. l. fi. C. de ven. re. ciui. lib. xj. ¶ Sed in syndico constituto ad agendum ab uniuersitate seculari non procedit gl. ¶ Item aduerte inquantum gl. voluit quod procurator constitutus ab excommunicato constituentis tempore quo agitur. Si autem esset absolutus esset magis dubium. tamen Inno. videtur hic velle quod poterit tunc excipi contra eum ex quo principium fuit vitiosum. Videtur tamen velle quod valeret gesta si non excipiatur. facit quod habetur in. c. pia. de excep. in. vj. Sed de hoc dic ut dixi super prima glo. ad finem. ¶ Si autem constituatur quis procurator ab aliquibus non excommunicatis. & postea superueniat excommunicatio an tunc nocebit. Inno. hic notabiliter in effectu concludit quod est aduertendum quod aut ipsi constituentes qui facti sunt inhabiles habebant exercitium litis seu actionis: aut non si habebant exercitium ipsius actionis tunc videtur quod obstabit exceptio ex quo tempore quo agitur non sunt excommunicati: quia sicut non possent per se agere: sic non possent per alium. argu. j. de regu. iur. qui per alium. lib. vj. ¶ Si autem ad ipsos constituentes factos inhabiles non spectabat exercitium actionis: ut quia uniuersitas constituit procuratorem super bonis spectantibus ad uniuersitatem: nec est ibi caput habens administrationem lit. vel iurium ipsius uniuersitatis. & tunc non repelletur procurator constitutus ab uniuersitate: seu per illos de uniuersitate collegialiter congregatos quia uniuersitas ut uniuersitas non potest excommunicari. ut c. romana. §. in uniuersitate. de sen. exc. in. vj. Et licet singuli de uniuersitate sint excommunicati non agetur noie eorum: sed noie uniuersitatis: quia causa uniuersitatis non est singulorum. xij. q. ij. qui manumittitur. Aliquando sunt aliqui inhabiles in uniuersitate ad quod spectat effectus & exercitium actionis: ut quia uniuersitas habet caput ad quod spectat administratio uniuersitatis & officium ex forma statuti vel de iure ut patet in uniuersitate ecclesiastica habente prelatum. facit quod habetur in l. nulli. ff. quod cuiusque uniuer. & s. de rescrip. edoceri. & tunc aut procurator constitutus est simplex procurator. & sic habet officium temporale & reuocabile ex voluntate constituentis. & habet agere noie ipsius constituentis. & tunc si superueniat excommunicatio ipsi constituenti ad quem spectabat litis exercitium poterit repelli procurator cum habeat agere noie constituentis. & sic debet posse repelli sicut ipse constituens. Aut constitutus habet officium perpetuum. & est talis persona que potest agere pro uniuersitate absque eo quod nominet illos ad quos spectat litis exercitium: ut est economus ecclesie vel vicedominus. & tunc talis non repelletur: quia habet agere noie uniuersitatis seu ecclesie non noie constituentis. facit quod habetur. lxxxix. distin. c. nouimus. & c. quod in quibusdam. & vij. q. j. quia frater idem dicit si habeat officium temporale: dummodo tamen sit talis qui non habeat agere noie constituentium: ut est visitator vel coadiutor qui agunt noie ecclesie. facit quod habetur in. d. c. quia frater. Sed syndici & procuratores habent agere noie ipsorum constituentium. ideo repelluntur si constituentes sint excommunicati
20 tempore quo agitur. & tene menti predicta. ¶ † Circa ultimum no. quod tangit glo. an unus de ecclesia possit impetrare pro ecclesia Archi. in. c. statutum. §. cum autem. de rescrip. in. vj. dicit quod de consuetudine curie nullus admittitur ad impetrandum vel contradicendum impetrationi pro alio sine mandato speciali. nisi sit coniuncta persona carnali proximitate. secundum Gof. & Host. nec etiam admittetur episcopus ad contradicendum impetrationi pro suo subdito. Dicit tamen quod si intersit contradicentis quod litera non transeat cauebitur ei. & literam recipiet impetrator dicit etiam curiam non requirere mandatum: nisi litere contradicantur. alle. quod no. Hostie. in summa. de rescrip. §. que possunt. versi. sed nunquid canonicus. dicit etiam Archi. ubi. s. quod licet decre. nonnulli. de rescrip. permittat coniunctos impetrare non permittit eos contradicere impetrantibus. Et ideo ad conuenientiam iudicum: nec admittetur sine speciali mandato cum talis actus sit potius contradicere quam defendere facit

facit quod no. per Jo. an. in d. c. nõnulli. facit etiam ad predicta q̃d no. glo. ij. ꝛ q̃d ibi dictum fuit in c. fi. s. de postu. facit etiã ad materiam q̃d habetur in c. coram. s. de offi. dele. Et ex predictis
21 patet glo. hic positã nõ procedere. ¶ †Ultimo potes notare q̃d per excõmunicationẽ regentes priuantur potestate regendi quo ad effectũ iuris: vt hic videtur innui dum dicit per quos cõmunitas regebat quasi ante excõmunicationẽ haberent regimẽ nõ postea. facit q̃d not. ꝛ habetur. j. de re iudi. ad probandum. ꝛ de
22 immu. eccle. cũ aduersus. ꝛ de sen. excom. c. nouerint. ¶ †Potes etiam notare ꝙ ibi pactũ in causa efficienti si nõ valet q̃d agitur vt agitur valet vt valere põt saluo vbi vitium sit patens ex forma ipsius actus: vel vbi ipsum vitium principaliter interueniat pro actu expediendo. de materia in l. j. §. eũ qui. ff. de consti. pecu. ꝛ per Bar. in l. j. §. si quis ita. ff. de ver. obli. ꝛ adde etiam his que
23 s. dixi † q̃d vbi constituitur procurator ad impetrandũ qui est excõmunicatus tempore constitutionis: sed postea tẽpore quo impetrat nõ sit excõmunicatus: an valebit impetratũ. Nam videretur q̃d sic q̄ c. j. de rescrip. in vj. non loquitur hoc casu: sed quando est excõicatus tempore impetrationis. ¶ In contrariũ tamẽ facit q̄ videtur q̃d cõstitutio sit nulla ab ipso initio ex quo est excõmunicatus tempore constitutionis per istum tex. ꝛ per ea que tetigi in fi. prime glo. ꝛ quia videtur constitui ad actum cuius est incapax. ideo videtur quod non valeat.

¶ De syndico. Rubrica.

1 ☞ Syndicus in causa collegij respondet positionibus sine iuramento.

¶ Uisum est. s. in titu. precedenti qui agit vel defendit causam singularis persone. Uerum quia interdum tractatur causa vniuersitatis quã agit vel defendit syndicus ipsius vniuersitatis. ideo post Rubricam precedẽtem ponit istam. ¶ Et de syndico vniuersitatis secularis habetur in c. licet. j. de probatio. de syndico vero ecclesiastice vniuersitatis habetur. j. in nigro. ꝛ. j. de ca-
1 pel. mona. cum dilectus. ꝛ quomodo † etiam in causa collegij syndicus respondet positionibus sine iuramento habetur in c. ij. de testi. in vj. De economo autem ꝛ eius officio habetur. lxxxix. di. per totum. ꝛ. viij. q. iij. cum scimus. ꝛ. j. de iuramen. calum. c. imperatorum.

1 ☞ Monachi debent a litigijs forensibus abstinere.
2 Syndicus monasterij potest esse laicus. ꝛ nu. 11.
3 Syndicatus officium non est spirituale ꝛ potest esse voluntariũ potest tamen causaliter cogi aliquis ad acceptandum syndicatus officium.
4 Procurationis vel aduocationis officium acceptare potest aliquis ex causa cogi.
5 Negotij appellatione venit etiam negotium iudiciale.
6 Syndicus quando constituitur an nomina singulorũ debeant exprimi in instrumento syndicatus.
7 Et si opponatur syndicatui facto per collegium canonicorum quod maior pars non fuit presens cui incumbat probatio.
8 Notarius an conuincetur falsum scripsisse eoipso quod asseruit id quod sibi dictum fuit licet probetur contrarium.
9 Ad syndici vniuersitatis constitutionem an requiratur decretũ superioris.
10 Syndicus ab abbate ꝛ capitulo constitutus an possit per solum abbatem reuocari.
11 Contemptus solus agere põt de contẽptu vel alius ei⁹ mãdato.
12 Monachus non põt esse procurator etiam pro vtilitate monasterij nisi interueniat mandatum abbatis.

Sicut studij. Decens est religiosos a litigijs abstinere. ꝛ ideo hr̃e debẽt syndicũ q̃ cãs monasterij agat ꝛ defendat. h. d. Primo pmittit exordiũ ex quo colligit vna cã mandati. Scd̃o ponit mandatũ. Tertio subiũgit aliã cãm mãdati. scd̃a ibi: pro qua re. tertia ibi expedit. ¶ In tex. ibi: cum fausto nomen pprium est cuiusdam iurisperiti ꝛ ex-
1 perti in litigijs iudicialib⁹. ¶ †No. ꝙ ad superiores spectat monachos remouere a litigijs forẽsib⁹. ꝛ sic vt nõ habeãt litigare in curia seculari q̃d qualiter intelligendũ sit tanget in gl. j. circa fi. ¶ Itẽ no. ꝙ ad superiorẽ spectare vr̃ puidere monasterio vt syn-
2 dicus cõstituat. facit q̃d habet. j. de iur. cal. c. iperatorũ. ¶ †Itẽ no. q̃d laicus vr̃ posse esse syndicus monasterij. Et no. etiã ꝙ sibi
3 põt cõstitui salariũ. nã tale † officiũ nõ est officiũ spirituale. io põt etiã nõ gratuite exerceri. ¶ Et no. etiã ꝙ officiũ syndicatus põt esse officiũ volũtarium. q̃d videt procedere regulariter. Nam casualiter interdũ videret posse quẽ cogi ad acceptandũ officium
4 syndicatus: sicut etiã casualiter † potest quis cogi acceptare officium procurationis vel aduocationis. vt dictũ fuit. s. in. c. j. ꝛ fa-
5 cit q̃d habetur in l. prouidendum. C. de postu. ¶ †Item no. q̃d appellatione negotij venit etiã negotiũ iudiciale. de quo in c. qui generaliter. de procu. in vj. ꝛ dictum fuit in c. dilectus. s. de pcu.
6 ¶ In glo. ꝛ cõstituitur ab vniuersitate. ¶ †Sed hic põt esse dubiũ an quãdo constituitur syndicus ab vniuersitate vel collegio debeat exprimi noĩa singulorũ in instrumẽto syndicatus videt dicendũ ꝙ nõ sunt necessario exprimenda. per id quod habet. s. tit. proxi. in c. fi. ꝛ in l. iij. C. de ven. re. ciui. lib. xj. Glo. in d. c. fi. tenet ꝙ sint necessario noĩa exprimenda quãdo cõstituit syndicus ad agendũ. Secus si cõstituatur procurator ad impetrandum. Bar. in l. j. ff. de albo scribẽ. dicit ꝙ si cõstituat syndicus ad alienandũ rem vniuersitatis debẽt inscribi noĩa ipsorũ de vniuersitate. per ea q̃ habent in d. l. iij. ꝛ facit q̃d legit ꝛ no. in c. j. de reb. eccle. nõ alie. in vj. ¶ Si aũt constituat ad aliud tũc si vniuersitas magna est non est necesse exprimere nomina ipsorũ de vniuersitate: q̄ esset quodammodo minus difficile. Et videtur probari in d. c. fi. s. tit. j. Secus si esset vniuersitas parua vt collegiũ priorum vel antianorum vel canonicorum. arg. eorũ que habent in d. l. j. ff. de albo scri. do. Ant. hic dicit ꝙ siue vniuersitas sit parua siue magna: nõ est necesse ꝙ exprimantur nomina ipsorũ de vniuersitate: nec ꝛ maiorũ ꝛ iuratorũ p. d. c. fi. dũmodo aliter appareat ꝙ due partes vniuersitatis fuerunt presentes. ꝛ q̃d fuerit constitutus a maiori parte ipsarum duarũ partiũ. per ea que habentur in d. l. nulli. ꝛ l. plane. ff. q̃d cuiusq; vniuer. ꝛ hec dicit vera preterq̃ in casu. d. l. iij. ꝛ remittit ad not. in Specu. eo. titu. §. j. ¶ Item opponitur ꝙ noĩa. ꝛ ibi per Joã. an. in addi. ꝛ facit q̃d habetur in eo. §. versi. porro. ꝛ seq. ¶ Sed aduerte q̄ Jo. an. in dicta additio. dicit Hosti. in summa huius tituli tenere ꝙ exprimẽda sint noĩa nisi difficile sit vt quia vniuersitas sit magna. Et sic videt cõcordare cũ opi. Bar. sed ipse Joã. an. tenet ꝙ siue sit parua siue magna sufficiat dicere ꝙ cõgregata tali vniuersitate in tali loco more solito dicta vniuersitas constituit talem syndicum. Nam satis certũ est instrumentũ ex quo apparet ex illo que vniuersitas constituit syndicũ. facit q̃d habetur. j. de proba. c. ij. vbi etiã dicitur sentẽtia certa si feret cõtra certã vniuersitatẽ seu pro ipsa. Et ideo ẜm eũ nõ exigitur aliqua specificatio. arg. l. j. in fi. ff. de do. prele. ꝛ q̃d etiã q̄ notarius põt attestari de solẽnitate: vt si dicat talis promisit per stipulationẽ tali. vt legitur ꝛ not. in l. j. C. de vsur. licet secus sit in teste qui debet deponere de actu facti ex quo resultat ipsa solẽnis promissio. vt no. in l. j. Dicit tñ ꝙ cõmuniter consueuerunt sic concipi instrumenta congregata tali vniuersitate in tali loco more solito in qua interuenerunt due partes ꝛ vltra representantiũ dictam vniuersitatem cõstituit talem syndicũ. Nam credendũ est tali instrumẽto tabellionis donec aliud appareat. per ea que habentur in l. cum precibus. C. de proba. ꝛ. j. de his que fiunt a prela. c. ea noscitur. licet alia nõ fuerit facta expressio. Consulit tamen q̃d in arduis debeat fieri expressio ipsorum de vniuersitate saltem taliter q̃d appareat duas partes representantiũ vniuersitatem fuisse presentes. ¶ Sed vt dixi illud dicit esse de consilio. ꝛ per cõsequens nõ videtur esse necessariũ: q̃d intellige verum nisi in casu. d. l. iij. C. de vendi. re. ciui. ¶ Et per predicta videtur quod glo. fi. in d. c. fi. ꝛ Barto. in l. j.
7 non perfecte dixerũt. ¶ †Quid autem si opponatur syndicatui facto per collegium canonicorum quod maior pars canonicorũ non fuit presens: vt q̄ tales. a. ꝛ. b. non fuerunt vocati qui erant vocandi cui incũbit onus probãdi: an opponenti: an producẽti. Fede. de senis suo cõsi. cxlviij. tenet q̃d opponẽti. Nã aut agit de contẽptu dicẽs q̃d. a. ꝛ. b. erãt in loco de quo fuerãt vocãdi: ẜ; fuerũt cõtẽpti. ꝛ tũc q̄ agẽs d; pbare id q̃d est causa sue intentionis l. actor. C. de proba. aut excipit. ꝛ adhuc idẽ q̄ reus in exceptiõe est actor. l. in exceptiõe. ff. de pba. ꝛ q̄ in dubio d; presumi pro instrumẽto. d. l. cũ precibus. C. de pba. ꝛ. j. de fide instru. cũ Joan. ꝛ ista pars videt de iure vera. licet do. Anto. videt hic dubitasse. ¶ Sed iuxta predicta põt dubitari q̃d si in syndicatu dicat cõgregatis. a. b. c. d. q̃ faciãt duas partes vocandorũ tale collegiũ
8 cõstituit syndicũ. † An si opponitur ꝙ illi nõ faciũt duas partes vocãdorũ. ꝛ etiã probet an per hoc cõuincet instrumentum esse falsum ꝛ notariũ scripsisse falsum. Fede. in suo cõsi. cclxxxviij. dicit ꝙ nõ: q̄ super tali assertione non censetur factũ esse instrumẽtum: sed super cõstitutione syndicatus de quo principaliter agebatur. licet tabellio asseruit illud q̃d sibi dictum fuit. facit q̃d no. Inno. j. de proba. c. quoniam contra. ꝛ quod etiam ipse no. in c. fraternitatis. j. de hereti. Et sic residet hic do. Ant. ¶ Sed forte posset dici oppositum: q̄ de substãtia ipsius actus est q̃d interueniant due partes vocãdorũ. ꝛ cõstituat a maiori parte ipsorũ. facit q̃d no. glo. in c. j. j. de his q̃ fiunt a maio. par. capi. ꝛ q̃d ibi no. etiã p Jo. an. ꝛ ideo videt ꝙ notarius nõ debuerit illud asserere si nõ erat verum. Sed si vis sustinere dictum Fede. potes dicere quod falsum non cõmittitur sine dolo. l. quid sit falsum. ff. de fal.

notarius aũt nõ videtur esse in dolo si credidit assertioni sibi facte per illos de capitulo.arg.eorũ que habentur in.l.j.§.fi.ff.quãdo actio de pecu.sit anna.videtur tamen qđ instrumentũ reddatur inualidum ex quo nõ fuit facta ſm formã iuris:quia nõ fuerunt presentes due partes vocandorũ prout esse debebãt.per ea que habenť in.d.c.fi.de his que fiunt a maio.par.cap. ¶ Iuxta predicta etiam potest esse dubium quid si abbas cũ septẽ monachis cõstituit quẽdam syndicum:deinde per interuallũ alicuius temporis cũ duobus vel tribus monachis asserens illum constituere capitulũ reuocat ipsum syndicum. An si postea contra instrumentũ reuocationis opponatur quod nõ valet:quia non interfuerũt alij qui interfuerunt in cõstitutione qui presumunť viuere ⁊ residere in monasterio nisi aliud appareat. Federi. in suo consi.ccxvj.⁊ etiam.cclxxxviij.⁊ facit qđ tangit in consi.ccxlviij. dicit ꝙ in dubio tenet reuocatio ⁊ instrumento standum est nisi aliud probeť.per ea que habenť in.c.ea noscit. de his que fiunt a prela. Nam possibile est ꝙ tempore reuocationis illi qui fuerũt expressi representabant capitulum:licet nõ representassent tẽpore constitutionis. Ideo in dubio standum erit instrumento nisi probetur contrarium. ¶ † An autem in constitutione syndici vniuersitatis requiritur decretum superioris.dixi in.c.fi.š.tit.j.⁊ per Bar.in.l.actor.ff.rem ra.habe. Nam videtur ꝙ non:si est vniuersitas secularis.per ea que habentur in.d.c.fi. ¶ † An aũt procuratorem cõstitutũ ab abbate ⁊.c.solus abbas, poterit postea reuocare.tangit Inno.in.c.presentiũ.de testi.in.vj. Et ibi videť tenere ꝙ sic:quod videtur intelligendum si cõsensus capituli necessario non requirebatur in cõstitutione:sed forte ad cautelam fuit adhibitus.al's non esset ratio quare etiam non deberet consensus capituli interuenire in reuocatione:quia ea que requiruntur in constituendo debent etiam interuenire in destruẽdo.l.tua predia.ff. de serui.rusti.predio. ¶ † Et adde predictis quod de contemptu nemo potest agere nisi ille qui est contẽptus vel alius eius mandato.vt no.in.c.cum in ecclesijs.de prebẽ.in.vj.⁊.š. de elec.c.qđ sicut. ¶ In ea.glo.ibi:potest esse laicus supple ipse syndicus:sed non põt esse vicarius episcopi:nec etiam põt esse economus.vt habetur in.c.iudicatum.lxxxix. dist.⁊.xvj.q.vij.in noua actione.⁊ intellige de vicario in spiritualibus. Nam in temporalibus bene posset esse laicus. facit quod no.Archi.in.d.c.in noua.⁊.lxxvij.di.c.in singulis. ¶ Item adde qđ dicit Archi.in.d.c.iudicatum.qđ si ecclesia est magnis debitis aggrauata:nec aliter ꝙ per laicum põt subleuari:tunc poterit laicus constitui economus.arg.eorũ que habenť in.c.nostra.j.de loca.dicit tũ ꝙ tũc talis laicus debebit cõmittere administrationem alicui clerico qui pro ipso administret. ¶ † In ea.glos.ibi:possunt esse syndici supple de mandato superioris. Nam monachus non possit esse procurator etiam pro vtilitate monasterij nisi etiam interueniat mãdatum abbatis.vt in.c.monachi.xvj.q.j. ⁊ facit qđ habetur in ea.causa.⁊.q.c.de presentiã.⁊.c.qui vere.⁊ de materia etiã per Inn.j.de re iudi.c.cum.I.⁊.A.vbi dicit satis vtilitatẽ monasterij procurari si interuenit pro abbate monasterij contra quẽ inquiritur:vel si agatur de eius electione:q2 vertitur vtilitas monasterij vt bonus abbas monasterio preferať vel etiã defendať. ¶ Et plus etiam ibi dicit ꝙ pro laico amico monasterij admitti poterit.de quo dicendũ vt ibi per Inn. cuius verba hic ponit do.Anto.sed nõ est necesse instare per ea que no. Inn.⁊ q̃ dicta fuerunt in.d.c.cũ.I.⁊.A. ¶ In ea.glo ibi:quandoq3 ab episcopo.puta in spectantibus ad administrationem episcopi. Et ibi: a capitulo.puta in spectantibus ad administrationem capituli. ¶ In glo.fi.in fi. Et per hoc poterunt vacare diuinis officijs et contẽplationibus.⁊ per consequens maiori bono. ¶ Quid aũt si fuisset cõstitutus syndicus vsq3 ad annũ ante causam inchoatam infra annum in quo litem est cõtestatus an poterit prosequi post annum. Specu.recitat opinionem eo.titu.ver. illud etiam. Sed dicit cautelam esse quod ille qui cõtestatus est litem faciat successorem procuratoris ad illam causam. Barto.tetigit in.l.id autem.§.fi.ff.de admini.tuto. Et videtur velle ꝙ ad instantiã aduersarij non poterit nouus syndicus repellere primum:si ipse aduersarius non consentit ne distinguatur in plures aduersarios. ¶ Sed contrariũ videtur posse dici.per id qđ dictũ fuit in.c.petitio.š.ti.j.quia ex quo mandatũ fuit limitatũ seruanda est forma mandati.l.diligenter.ff.mãdati.⁊.š.de rescript.cum dilecta. Et imputet sibi aduersarius qui a principio non opposuit contra talem formam mandati.vt ibi dixi.

a ¶ Si qs.Hoc ẽt modo summat.d.abbas nihil addito nihilq3 sublato. Et si q̃ras vtrũ vxor que viuẽte viro in seculo remanẽte religionẽ ingreditur post mortẽ viri ĩ religione remanere teneať.distingue vt hic ꝑ Hẽ.boych,

¶ De his que vi metusue causa fiunt. Rubrica.

¶ Continuatur hac forma.visum est de his que spõte agimus circa negotia ⁊ circa iudicia:restabat videre de his q̃ coacte fiunt ideo ponitur hic ista Rubrica de materia in decre.xv.q.vj.xxiv.q.v.iij.q.j.xv.q.j.merito.⁊.j.q.j.constat.⁊ repetitur in.vj. Et ponit hic Inn.aliqua super Rubrica que non sunt magnẽ vtilitatis.ideo omitto:licet hic illa prosequatur Jo.and. ⁊ quod ponit Inno.dicam.j.eo.ad audientiam.vbi etiam ponit do.Anto.

1 Nobilitate probata non probatur potentia.
2 Metus iustus probatur quando euaginato gladio in loco solitario facta est comminatio mortis.
3 Metus conditionalis qualiter discernatur a metu preciso.
4 Uelari potest mulier ingrediens monasteriũ licet non sit virgo.
5 Ad professionem recipere aliquem potest episcopus.
6 Protestatio contraria facto si est vestita iusta causa iuuat protestantem.
7 Protestatio detrahens ex facto totalem sensum seu intellectum facti a iure presumptum iuuat protestantem ⁊ inficit ipm actum.
8 Simulatio facta in bonam partem a iure permittitur.⁊ nu.15.
9 Excõmunicatus iniuste non absoluitur nisi caueat de parendo mandato ecclesie vel iudicis.⁊ nu.16.
10 Abbatissa sola absq3 consensu monialium an possit agere pro recuperatione monialis que de monasterio aufugit.
11 Uniuersitas citari potest ⁊ etiam conuentus.
12 Moniales citari non possunt vt compareant personaliter.
13 Ratihabitio que sequitur actum an ⁊ quando ratificet ipsum.
14 Libellus qualiter formari debeat contra eum qui de monasterio exiuit.
17 Monasterium ingrediens sine consensu mulieris potest ab ea reuocari.
18 Metus illatus per tyrannum presumitur durare quãdiu durat regimen tyranni.
19 Mulier sponte intrans monasterium cum consensu viri nõ potest inde exire.

PErlatum. Si quis [a] timore mortis postea ratum non habẽs religionẽ ingrediens profiteatur ⁊ exire ⁊ matrimoniũ contrahere poterit. Secus si a principio vel ex postfacto cõsenserit.h.d. Et in prima parte narrat factum. In secunda dat iudices.secũda ibi:ideoq3. ¶ In tex.ibi:monachalẽ.⁊ infra deciditur qđ milites significauerunt hoc viro.⁊ qđ vir remãsit contẽtus. ⁊ misit duos episcopos qui imponerent velum:vt sequitur. ¶ In text. ibi:astrinxit.⁊ ibi decidiť qđ pro parte dicte mulieris ⁊ eius viri predicta narrata fuerũt pape.⁊ petitũ de opportuno remedio ꝓuideri.ideo papa prouidet vt sequiť. ¶ † No.ꝙ ad concludendũ potentiã nõ sufficit ꝓbare nobilitatẽ: q2 possibile est qđ sit nobilis.⁊ tũ nõ sit potẽs.⁊ sic ad inferendũ iustũ timorẽ plus operať potẽtia ꝙ nobilitas.ſm Host. ¶ † Itẽ no.vnũ modũ probandi iustũ metũ qñ probať ꝙ euaginato gladio in loco solitario facta est cõminatio mortis.⁊ sic deuentũ est ad actũ ꝓpinquũ inferendę mortis. ¶ † Item no.modũ cognoscẽdi metũ conditionalem a metu preciso:q2 metus cõditionalis est qñ cõminať mors sub cõditione si aliquid nõ fiat propter quẽ postea illud fit. ⁊ iste metus habet in se volũtatẽ licet coactã.xv.q.j.merito.⁊.l. si mulier. §.penul.ff.qđ metus cau.sed metus precisus nullã habet voluntatẽ.vt diceť in.c.sacris.j.e. ¶ † Itẽ no.ꝙ mulier etiã nõ existẽs virgo qñ ingrediť monasteriũ velatur qđ intellige de velo professionis ⁊ nõ cõsecrationis.vt tangit gl.ij. ¶ † Itẽ no.ꝙ eps videtur posse recipere quẽ ad ꝓfessionẽ.de quo.j.de regu. porrectũ. ¶ Item no.duo reddentia mulierẽ suspectã de mutatione vite qñ est iuuenis.⁊ habet libertos.facit qđ habeť.j.de cõuer.cõiug. in.c.vxorat⁹.⁊.c.cũ sis. ¶ Itẽ no.ꝙ vbi suspicio est cõtra ꝓfitentem nõ debet admitti sine cause cognitione. ¶ Itẽ no.ꝙ in actibus pendẽtibus a libera volũtate timor mortis videť ipso iure inficere actum.de quo.j.in.c.seq. ¶ † Itẽ no. ꝙ ꝓtestatio cõtraria facto si est vestita iusta causa iuuat ꝓtestantẽ. Secus si non esset vestita iusta causa.vt habeť in.c.cũ.M.š.de cõsti.⁊ in cle.gratie. de rescrip.⁊ in cle.j.de ꝑcu. ¶ † Itẽ no.ꝙ ꝓtestatio detrahẽs ex facto totalẽ sensum seu intellectũ facti a iure presumptũ iuuat ꝓtestantẽ ⁊ inficit ipm actũ.⁊ ideo ipsa ꝓtestatio cõtra susceptionẽ veli de animo nõ profitẽdi:hoc est ꝙ nõ recipiť animo profitẽdi iuuat protestantẽ:vt si est vestita iusta de causa:puta interueniẽte iusto metu:al's nõ videtur iuuare protestantẽ vbi protestationi non consentit ille cũ quo vinculum principaliter contrahitur: vt est in casu professionis inducende per susceptionem veli: vel vbi al's fit professio quod vinculum principaliter contrahiť cũ deo.non autem cum ipso recipiente professionem facit quod notatur per Joan.an.in.c.fi.j.de conditio.appo. Et licet do. Ant. videatur in notabilibus sequi quod est dictum tamen an procedat patebit ex his que dicentur super glo.penul. ¶ † Itẽ no.qđ simulatio si fiat in bonã partẽ a iure permittitur.⁊ succedit regula ꝙ plus valet qđ agitur ꝙ quod simulate cõcipitur.facit quod habetur

habetur in.l.j.⁊ per totū.C.plus vale.q̄ agi.¶ Et no.ꝙ simulari aliquid dicitur qn̄ actus qui geriť aliud designat ex iuris pre-
9 sumptione:⁊ ad aliū effectū fit ex partiū voluntate.¶ † Itē no. ꝙ etiā iniuste excōicatus non absoluiť nisi p̄stita cautione de parendo mandato ecclesie vel iudicis:q̄d verum intellige qn̄ est dubium an excōicatio sit iniusta.Secus si constaret p ea que habē-
10 tur.s.de rescrip.ab excōicato.j.de sen.excō.sacro.¶ † Itē no.ꝙ sola abbatissa absq̧ consensu monialium non videť posse agere pro recuperatione monialis que diciť de monasterio aufugisse de quo recurrendum est ad ea que habenť.s.de rescrip. edoceri. ¶ Item no.practicā procedendi cōtra monachū vel monachā de monasterio fugientē:quia pōt eis mandari sub pena excōica-
11 tionis ꝙ ad monasteriū reuertanť.¶ † Itē no.ꝙ cōuentus ⁊ sic vniuersitas potest citari.de quo per gl.in.c. si capitulo. de cōces.
12 preben.in.vj.¶ An aūt possint † moniales citari vt personaliter
13 compareant:dic regulariter ꝙ nō.de iud.c.ij.in.vj.¶ † Item no. ꝙ ratihabitio que sequiť post actū inualidum confirmat ipsum qn̄ validitas actus pendet a nudo consensu ratificantis.facit ꝙ habeť in.l.filio preterito.ff.de iniusto testa.Secus si exigereť cōsensus pro solēnitate actus certo determinato tēpore per ea que habenť in.l.quid ergo.ff.de his qui no.infa.⁊ facit q̄d no.Inn. s.de consue.cū cōsuetudinis.⁊ de offi.dele.prudentiā. in princ.⁊
14 de reb.eccle.non alie.c.j.in.vj.¶ † Ultimo no.practicam dictādi libellum ⁊ consequenter sententiā contra illum qui de monasterio exiuit ⁊ habitū dimisit:q2 d3 agi vt redeat ad monasterium:⁊ vt habitū male amissum reassumat.¶ In glos.j.ibi:de q̄bus de hoc solue ꝙ in.c.cū.M.protestatio non erat vestita iusta causa. Secus qn̄ erat vestita per metū cadentē in constantē qui interuenerat tēpore protestationis.Uel potest dici secundo quod in.d. c.cū.M.factū erat certū:⁊ protestatio ibi tendebat ad tollendū consecutiuū necessariū ad ipsum factū:hic aūt erat dubiū factum ⁊ protestatio tendebat ad tollendū presumptionē iuris ex post facto. Et hec solutio secunda procedit si intelligamus ꝙ hic nō interuenit verbalis professio:sed tacita per susceptionē,vel alias procedere potest prima solutio.Et de materia protestationis dictum fuit in.d.c.cum.M.⁊ etiā per Bar.in.l.non solum.§.morte.ff.de no.ope.nun.⁊ etiā aliquid per gl.⁊ Jo.de lig.in.c.cumana.de elec.⁊ plene p do.Anto.in repetitio.d.c.cū.M.¶ In ea. glo.ibi:si constet in iudicio supp.de ipso metu. Et sic videť velle gl.ꝙ etiā si non interueniat protestatio si tamē interuenit iustus metus cadens in constantē ipso iure inficit actum ingressus seu professionis cū pendere debeat a libera voluntate ingredientis facit quod habetur.j.de sponsa.cum locū.⁊.c.veniens.Et sic patet ꝙ si fiat protestatio hoc casu habebit concursum iuris attento extrinseco accidenti metus:ideo nimirū si protestatio etiā iuuat:secus vbi non haberet concursum iuris:⁊ sic non interuenisset iusta causa.vt in preallé.c.cum.M.¶ In glos.ij.in fine. ⁊ sic
15 vult glo.ꝙ si † simulatio fit ad finem boni tolereť. Secus vbi si
16 ad cautelam vel prouisionē fiat.¶ † In gl.iij.in fi.idem no.in.d. c.ex tenore.Hoff.tamen dicit quod interdum potest esse differentia inter dictas formas:quia iurans de stando mandatis ecclesie indistincte obligať cuicunq̧ successori ipsius recipientis sacramentum:sed si iuratur de stando mandatis:tunc esset distinguēdum an sub nomine proprio ipsius iudicis ureť:⁊ non extendiť ad successorem.l.cum apud.ff.iudi.sol.¶ Secus si ureť sub nomine dignitatis:puta de parendo mandatis iudicis vel excōmunicatoris:quia tunc respiciet etiam successorem.facit q̄d habetur s.de offi.deleg.qm̄ abbas.Sed aduerte quia videť q̄d male fecerit episcopus de quo in litera excōicando mulierē ⁊ eius virum cum iusta de causa ipsa mulier exiuisset monasterium: vt hic dicitur.Potes dicere faciendo cōtrarium ꝙ episcopus fulminauit dictam sententiam:vel potes dicere ꝙ propter contumaciā forte in non veniendo:vel non parendo mandatis episcopi excommunicauit.¶ Item etiam videtur obstare quia videť quod nō debeat fieri absolutio anteꝙ fuerit satisfactum.per ea que habētur.ij.q.vij.accusatio.¶ Sed dicūt quidam ꝙ ibi est speciale in offendentibus ecclesias.Hosti.vero dicit ꝙ si quis est excōicatus pro offensa dei absolui debeat prestita cautione de satisfaciēdo. per id quod habetur.j.de appel.qua fronte. q2 deus ponderat cordis contritionem.facit q̄d habeť de peni.distin.j.c.j.⁊.ij. Aut quis est excōicatus pro offensa hominis: ⁊ tunc si est notoria nō debet absolui nisi satisfaciat ita posset intelligi contrariū.⁊ quod habetur de verbo.signi.ex parte.saluo nisi esset periculum in mora.j.de senten.excō.c.sacro.Si aūt aliquis sit excōicatus p offensa hoīs dubia:tunc d3 absolui prestita cautione. vt preallég.c.ex parte.Et sic potest intelligi hic quia dubius erat excessus : quod patet quia papa de illa mandat inquiri.¶ In glo.penul.ibi: cū sit negatiua.Et sic non videtur posse probari per id quod habeť in.c.bone.el.j.de elec.s.⁊.l.actor.C.de probatio.¶ In ea.gl.ibi: nisi per narrationem premissam.Sed certe non videť ꝙ illa narratio in dubio reuocetur supple quando de ipsa constet.facit q̄d dictum fuit super glo.j.circa finem.¶ In ead.glo.in fi.Sed certe per solutiones glo.non videtur haberi verus intellectus ideo hic dici potest vt tangit hic do.Anto.⁊ fuit de mente Inno. q̄d quandoq̧ constat mulierem fuisse verbaliter professam:⁊ aliud non apparet:⁊ tunc mulier debet artari ad probandū metū vel protestationē iuncto metu:alias non concludereť professionem esse nullā.Nam tunc obligatur religioni:ex quo expresse profiteť etiam si protesteť q̄d profiteri nō intendit:quia talis protestatio velut cōtraria facto non iuuat nisi interueniat iustus metus iuuans ipsam protestationē.facit quod dictū fuit cum glos.j. circa contrariū.c.cum.M.de constitu.Et sic hoc casu quando verbaliter fuit professa non sufficeret probare protestationē ad infringendū professionem nisi iustū etiam probeť metum interuenisse. Quandoq̧ mulier non fuit expresse professa religionē: sed suscepit habitū.Et tunc aut ille habitus non fuit habitus professarum.Et tunc non inducit professionem:etiā si nulla protestatio vel metus interuenit.facit q̄d habetur.j.de regula.porrectū.vbi solus habitus non facit monachum:⁊ sic non inducit professionem.facit etiam q̄d habeť in.c.pe.j.de reg.in.vj.¶ Aut suscepit habitū professarum:⁊ professis tantū conuenientē:⁊ tūc si interuenit protestatio ⁊ iustus metus simul iuuabitur protestans: q2 non valebit professio:vt etiam hic probať fm̄ vnum intellectum idē si intercedat metus absq̧ protestatione dūmodo de illo constat in iudicio.vt dixit glo.¶ Si autem intercedit sola protestatio absq̧ metu.tūc dicit Inno.ꝙ iuuat protestatio etiam si nullus metus interueniat vel mistus iustus:quia protestatio declarat animū ⁊ tollit presumptionē surgentē ex illa susceptione habitus:⁊ in hoc est differentia fm̄ eum inter verbalē professionē ⁊ presumptā professionem:vel delationem habitus:quia in verbali nuda protestatio nō iuuat:sed oportet ꝙ sit vestita iusto metu.Sed vbi agitur de professione presumpta per susceptionē vel delationem habitus fm̄ ea que habentur in.c.j.de regula.in. vj. ⁊.c.constitutionem.eo.lib.⁊ eo.tit.iuuabit protestatio nuda etiā sine iusto metu.facit quod habetur in.c.presens.xx. q.iij. Et est ratio diuersitatis:quia verbalis professio certitudinaliter arguit seu demonstrat professionem cum verba naturaliter exprimant certum conceptum mentis.facit.l. labeo.§. tubero.ff. de suppel. leg.Et ideo tunc est standum professioni nisi iustus metus interuenit ⁊ probetur:sed receptio habitus non infert de necessitate mentem certam in profitendo nisi ius in dubio presumat illam professionem presumptio autem de facili eliditur per aliam presumptionem.j.qui filij sint legi.transmissa.cum ibi no.⁊.s.de ele. cum inter.⁊ facit quod not.Inno.in.c.j. de eo qui fur. or. recep. ¶ Et per predicta videť constare mulierem habitum professarum suscepisse. nam de tali habitu debet hoc intelligi : q2 alias etiam cessante metu susceptio habitus non induxisset professionem.vt.s.tetigi.ex quo constabat de protestatione mulieris artabantur moniales ad probandum ratificationem vel aliud per quod recessert a protestatione alias non profiteretur.Nam sufficeret probare metū non interuenisse ex quo protestatio infringebat professionem:tamen quia litera hic etiā videtur velle q̄d moniales debent probare metum non interuenisse potes intelligere ꝙ mulier fuit professa:⁊ suscepit habitū professarū:sed ptestata fuit ꝙ non intendebat profiteri:s3 hoc faciebat propter iustum timorē mortis:⁊ non negabantur predicta p ptes.s.ꝙ mulier non fuerit sic ptestata:⁊ q̄d etiam non interuenerit cōminatio mortis:ideo debebat probari:vel q̄d tunc nō fecerit propter periculū mortis:cuius tū̄ oppositū arguebant signa extrinseca euaginationis gladius:vel q̄d ex postfacto mulier ratificauit pfessionē.Et fm̄ hoc vr̄ hic casus ꝙ si ex accidentibus extrinsecis appareat de metu propter quē dicit mulier se fecisse professionē. Et alia pars dicat ꝙ non fecit propter metū: ⁊ quod metus nō interuenerit ꝙ debeat admitti. Inno.tū̄ videť tenere contrariū in.c.super hoc.de renun.forte posset dici ꝙ l3 actus extrinsecus significet metum:tū̄ possibile esset quod ille qui facit actū nō facit propter metū:sed vult sponte facere:⁊ ideo hoc debet inuestigari.⁊ sic posset intelligi hec litera.Uel dici potest ad contrariū gl. q̄d hic non dicať quis habeat probare an moniales an mulier. Sed impersonaliter dicit si legitime fuerit probatum : quod potest intelligi ab alio.s. qui de iure habeat probare. ¶ Sed certe ista solutio non placet licet in ea resideat do.Ant. quia ex qualitate eius q̄d dicit esse probandum apparet quod vult moniales probare ꝙ non timor mortis interuenit imo potius oppositum. ¶ In glo.fi.ibi intret religionē profitendo supple sponte vt differat ⁊ cause ⁊ sic etiā fuit de mente gl.¶ In ea.gl.ibi:ratum habeant sponte supple in vita viri ⁊ hoc fuisse de mente glos.patet dum sequiť in ea interim marito mortuo.¶ In ea.gl.ibi:quantum ad maritū.in hoc non videť bene dicere glo.q2 imo vr̄ tenere votū ⁊ ingressus mulieris quantū ad maritum ex quo cōsensit

vt legitur ꝛ no. in. c. vxoratus. ĩ. de cõuer. coniu. lȝ eps ex suo officio si sibi videret̃ forte ad euitandũ incõtinẽtiam viri posset mulierẽ reuocare de monasterio ꝛ reducere illã penes virum. vt no. in. d. c. vxoratus. ꝛ in. c. j. eo. ti. ¶ Et p hoc patet glo. bene dixisse inquantũ dixit qꝺ mortuo viro qui cõsensit ingressui nõ poterit mulier redire ad seculũ: ꝛ si redierit poterit cõpelli post mortem viri redire ad monasteriũ: ꝛ etiã ipso viuente si videat̃ epo per ea que habent̃ in. d. c. j. ꝛ. c. vxoratus. ¶ In ea. gl. ibi: de hoc dic ꝙ illud. c. placet. ꝛ. c. quidã intrauit. loquuntur qñ vir sine consensu

17 mulieris † intrauit monasteriũ: ꝛ ideo tũc potest repeti per mulierem: qꝛ non tenuit ingressus quantũ ad ipsam ex quo non cõsensit: ꝛ sic si repetierit eum non tenebit̃ etiã post mortem mulieris redire ad monasteriũ lȝ teneatur cõtinere. vt habetur in. d. c. placet. ꝛ. c. quidam intrauit. Videtur tñ ꝙ si mulier non repetijt eũ in vita sua post mortem mulieris nõ poterit exire ex quo mulier non fuit vsa iure suo: ꝛ quantũ ad preiudiciũ ipsius ingredientis tenuit ingressus. vt voluit Jo. cal. in. c. ex parte. de conuer. cõiu. vbi etiam de materia per Jo. an. ¶ In ea. gl. ibi: post mortẽ mulieris ratificauit ingressum. Sed hic loquit̃ qñ post mortem viri quo casu est planũ vt dicit glo. ꝙ ingressus ipse ratificat̃ ex quo mulier ipsum ratificat post mortẽ viri. ¶ In ea. gl. ibi: durare intelligitur. No. bene qꝺ vbi durat eadẽ causa met⁹ in dubio: etiã intelligit̃ ipse metus durare nisi aliud appareat. ad hoc etiam facit quod notat̃ per legistas in. l. ij. C. qꝺ met. cau. vbi notatur qꝺ

18 qñ metus infert̃ † per tyrãnũ intelligit̃ durare metus donec duret regimen tyranni: ꝛ ideo non presumit̃ sponte fieri nisi aliud appareat. ¶ In ea. gl. ibi: vel dic ꝙ mulier ista. Aduerte qꝛ licet glo. videatur põnere nouum intellectũ in isto versi. tamen reuera non ponit quo ad ea que dicta sunt. ¶ In glos. qꝛ supra etiam glo. posuit qñ etiã viro consentiente intrauit religionẽ vt patet in ver. no. ꝛ aliud ꝛc. ¶ In ea. glo. ibi: ꝛ ita solennizauit votum supple ipsa mulier ex quo vir consensit: lȝ vir non promiserit castitatẽ. nam lȝ non debuerit mulier admitti ad votũ religionis ꝛ ad ingressum: nisi ipse vir remanens in seculo voueat castitatẽ qñ non est suspectus de incontinentia: vel nisi etiã ingrediatur religionẽ qñ esset suspectus de incontinentia: vt qꝛ esset iuuenis vt. ĩ. de conuer. coniu. c. cũ sis. tñ si mulier admittat̃ ad votũ ꝛ ingressum religionis consentiente viro: lȝ vir non voueat castitatẽ: tñ valet ingressus mulieris: quia non potest vir illam repetere ex quo cõsensit: lȝ episcop⁹ ex officio suo posset: vt. s̃. tetigi. Et ideo nimirum si dicit solennizatum votum mulieris: ꝛ sic non posset exire monasterium: ꝛ si exierit debebit compelli redire ad ipsum monasteriũ vt. s̃. dixit gl. ꝛ facit quod notat̃ per glo. in. d. c. vxoratus. ¶ In ea. glo. in fi. Et de materia per Jo. an. ꝛ Jo. cal. in

19 c. ex parte. ĩ. de conuer. coniu. ¶ † Et ex predictis patet ꝙ si mulier intrat monasterium cũ consensu viri non potest exire si sponte intrauerit: nec vir poterit repetere. Et si eps ex officio reduceret illã ad virũ forte propter incontinentiã viri vitandã nihilominus post mortẽ viri cogetur redire ad monasteriũ. Si aũt sine licentia viri ingressa fuit monasteriũ: tunc si vir non repetat illã non põt exire: sed si vir repetierit illã non tenebit̃ etiam post mortem viri redire ad monasterium ex quo a principio sine consensu viri intrauit: ꝛ sic non fuit omnino solẽnizatum votũ ingressus tenebit̃ tamen continentiã seruare propter votum suũ: vt patet ex superius dictis. Et intellige predicta qñ matrimoniũ erat carnali copula consummatũ alias posset alter coniugũ altero inuito transire ad religionẽ. ĩ. de conuer. coniu. ex publico. ¶ Quando aũt dicat̃ mulier in casu capituli ratificasse votũ post mortẽ viri mulier illa sciens aliquãdiu perseuerauerit in monasteriũ nulla facta protestatione vel contradictione: ꝛ requirunt aliqui qꝺ steterit per mensem. p id qꝺ habet̃. j. q. j. constat alij per duos. per id qꝺ habetur. ĩ. de conuer. coniuga. ex publico. ¶ Sed certe ex predictis iuribus videtur notari facti accidentia. ideo dicit do. Anto. hoc relinquendum arbitrio superioris infra quantũ tempus dicatur ratificasse cum non reperiatur bene determinatum in iure. argu. c. de causis. de offi. delega. de consilio tamen est qꝺ ꝙ̃ primum mulier scit mortem viri propter cuius metũ intrauit quod statim protestetur coram abbatissa ꝛ conuentu quod non intendit approbare ingressum factum per metum: ꝛ hoc si tute potest facere protestationem alias non imputaretur sibi per id quod dixit supra glo. j.

1 Metus amissionis bonorum causat iustum metũ ad infringendam renuntiationem beneficij.

2 Libellus in actione quod metus causa qualiter concludere debeat.

3 Adulterium committere non debet mulier propter metũ amissionis aliquarum rerum.

4 Solutio vnius an ꝛ quando liberet alium.

5 Sententia lata per metum an teneat.

6 Electio vel collatio facta per metum an teneat ipso iure.

7 Promissio vel actus factus per metũ licet ipso iure teneat competit tamen exceptio contra agentem ex promissione: ꝛ põt etiã agere actione quod metus causa.

8 Voluntas directa quando requiritur in actu: ille actus ex metu inualidatur.

Abbas. Qui propter metũ amissionis patrimonij sui beneficio renũtiat illud repetere potest. h. d. Primo narrat factũ. Secundo dat iudiciũ. scꝺa ibi: vnde in text. ibi dignoscit̃ forte in feudum vel in emphyteusim. ¶ In tex. ibi: abiuraret. i. cum iuramẽto renuntiaret. ¶ In tex. ibi: restituas. i. restitui facias. no. quod

1 † timor amissionis bonorũ suoꝝ causat iustum metũ ad infringẽdum renuntiationem beneficij. Et idẽ videt̃ ꝙ si sit metus amissionis maioris partis bonorũ. per id quod habet̃ in. c. frequens. de resti. spo. in. vj. ꝛ in. l. propter litem. ff. de excusa. tuto. ¶ Item no. ꝙ remediũ competens ex edicto qꝺ metus causa: non solum competit contra inferentem metũ: sed etiam contra tertiũ posses-

2 sorem. de quo in glo. ¶ † Itẽ no. practicam libelli in actione qꝺ metus causa: quia potest ꝛ debet concludi vt restituantur tradita per metum cum omni integritate. ¶ Ultimo no. illud vulgatum ꝙ ea que fiunt per metũ de iure non valent. ¶ In gl. j. ibi: non tangit hoc. i. non facit contra. Predicta tñ gl. non declarat quare non faciat contra. ¶ Potes dicere ꝙ ideo non facit contra: quia ibi nõ agebat̃ de metu amissionis rerũ taliũ. de quibus s̃. dixit glo. ¶ Potest etiã dici ꝙ ibi ponit casum diuersum. Nã

3 dicit ꝙ † mulier non dȝ cõmittere adulteriũ propter metũ amissionis aliquarum rerũ: qꝛ melius est ꝙ patiat̃ perditionẽ rerum ꝙ̃ quod peccet mortaliter cõmittendo adulteriũ. ĩ. e. in. c. sacris. Goff. vero dicebat quod metus amissionis omniũ rerũ quas qs habet in domo: vel maioris partis inducit iustũ metum. ꝛ sic etiã transit do. Anto. alleg. l. propter litem. ff. de excu. tuto. ꝛ de resti. spolia. c. frequens. in. vj. ¶ Sed certe illa iura loquunt̃ de omnibus rebus vel maiori parte bonorum alicuius: non autem simpliciter de bonis que habet ĩ domo: sed generaliter de omnibus suis bonis vel maiori parte tamen tene menti dictum Goffr. qꝛ est valde notabile inquantum vult quod etiam metus amissionis bonorum que quis habet in domo vel maioris partis inducit iustum metum. pro quo facit litera hic dum dicit a domo ꝛc. ¶ In ea. glo. ibi: ꝙ̃ contra illum qui metũ intulit in ea supple licet non possideat: ꝛ hoc in odiũ eius qui metũ intulit. ¶ In ea. glo. ibi: hoc interesse. Et dicitur interesse quãdo mihi agenti aliquid abest quod peto: ꝛ alteri adest. ¶ Et idem etiam si alteri cõtra quem ago non adsit ex quo mihi abest. facit quod not. in. l. j. §. fi. ff. si quis ius di. non obtempera. Sed vbi peto illud qꝺ mihi non abest: tunc dicitur esse pena: ꝛ quatenus est pena si plures te-

4 nentur solutio † vnius non liberat alium. vt notatur in. §. si plures. alleg. in glo. Secus quando ageretur ad interesse ad qꝺ plures tenentur insolidum: quia solutio vnius liberat alium qꝛ facta solutione ab vno amplius non interest mea. vt etiam no. per glo. in. d. §. si plures. que ratio cessat in pena: quia licet habeam penam ab vno ne alius remaneat impunitus possim etiam petere ab eo. ¶ In ead. glo. in ver. excipiuntur casus. ¶ Nota bene quia videtur velle gl. ꝙ in omnibus fallentijs infra positis etiã si sua culpa quis incidat in metum: tamen ipso iure non valet qꝺ agitur. Et ratio esse potest vt tangit hic domi. Ant. quia in illis fallentijs nedum requiritur consensus: sed etiam qualitas libertatis. i. quod sit consensus liber: ideo si interueniat consensus meticulosus: quia non est consensus liber prout requiritur non valet ipso iure quod agit. Secus in alijs casibus in quibus non reperitur quod requiratur cõsensus cum qualitate libertatis: quia tunc de mero iure tenet: licet succurratur per actionem quod metus causa. ¶ In ea. glo. ibi: in rebus ecclesie. hoc sequitur Joan. and. per. c. j. xv. q. vj. ꝛ. c. peruenit. alle. in glo. licet alij tenerent cõtrarium. facit etiam quod habetur in. c. ij. de rebus eccle. nõ alie. in. vj. domi. Anto. hic videtur velle quod si traditur res ecclesie sine solennitate debita: tunc ipso iure nõ valet: secus si cum solennitate debita licet per metum: quia tunc de mero rigore tenebit: licet succurri possit per actionem quod metus causa. Sed tutius est tenere glo. per iura allega. in glos. ꝛ quia illam etiam sequitur hic Joan. and. ¶ In ea. glo. ibi: impetrãtur alias est auxionat̃ ab augeo: alias est in glo. auxionatur ab ango angis. secũdum primam literam potest exponi: idest sua autoritate est lucratus secundum secundam literam potest exponi: idest auget numerum suorum. sm tertiam potest exponi: ideo constringit vt inter angustias tenet vt hic tangit Joan. and. ¶ In eadem gl. ibi: non tenet iurisdictio. ꝛ sic non prorogatur iurisdictio per consensum meticulosum. facit quod notat. glo. in. l. si mulier. §. si dos. ff. cod.

5 ¶ † Sed quid de sententia lata per metum. Hostien. etiam videtur hic sequi Jo. and. videtur velle quod sit nulla ipso iure. facit quod habetur. xxv. q. j. c. omne. vbi archid. dicit quosdam tenere

quod

quod sm canones talis snia non tenet ne detur materia inferē-di metū prela. ecclesiasticis. Sed glo. in. c. quatuor. ⁊. c. iniustū. xj. q. iij. tenet contrariū. sc3 ꝙ tenet ipso iure l3 succurratur per edi-ctum qd metus causa. Et istud tenuit glo. Jo. an. in. c. j. eo. tit. in vj. per illum text. per locū a speciali: quia si speciale est qd absolu-tio facta per metū ipso iure non t3: videt ꝙ secus sit in sententia Et ista pars est tutior licet do. Anto. videatur inclinare in opi. Host. Finaliter tamen dicit ꝙ si sententia est lata sine solennita-te debita: tunc clarū est qd non valet: quia non valeret sive metu sive solennitate. Si aūt sit lata cū debita solennitate sed per me-tum tunc videt magis dubium: tñ sm eum potest dici ꝙ sit nul-la: quia actus sententie videt pendere a libero actu sententiātis vt in auf. iusiurandum qd prestatur ab eis. circa principium. tu-tius tñ est tenere ꝙ valet ipso iure: quia glo. cōiter illam sequunt opinio. vt. s. dixi. ⁊ in dubio non est recedendum ab opinio. glo. vt no. Jac. bu. in. l. j. C. qui pro sua iurisdictio. ¶ In ea. glo. ibi. l. j. §. vlti. Item fallit quando testis detinetur inuitus in testamen-to fiendo, vt no. gl. ij. in. c. sacris. ¶ Item fallit in casu dicti. c. j. j. eo. in. vj. ¶ Item vbicunqꝫ vertitur periculum animarum: quia tunc nullum iuramentum vel prouisio obligat. j. de iureiurā. c. si vero. ¶ Item fallit sm Hostiē. qñ constituitur procurator per metum. s. de procura. accedens. Posset tamen dici ꝙ ibi consti-tuebat in causa matrimonij: ideo nimirū si tunc nō t3. ¶ Quid 6 aūt † in matrimonio spūali: vt si electio vel collatio fiat p metum: an tunc tenebit ipso iure: videret ꝙ non sicut nec matrimonium carnale. ⁊ hoc etiā hic t3. d. Anto. sed de hoc dicetur in. c. xxi. vbi etiā ipse tangit. ¶ In ea. glo. si. aduerte qr opi. quā gl. reprobat 7 posset saluari certo respectu: quia † l3 regulariter pmissio vel act⁹ qui fit per metum teneat ipso iure: tñ competit exceptio contra promissionē quā potest ppria autoritate obijcere metum passus contra agentē ex pmissione: pōt etiā agere actione qd metus cā vt liberet a pmissiōe. l. metū. §. sed qd ptor. ff. qd met. cau. ¶ Itē qñ quis tradit rē alicui per metū l3 transferat directū dñium in accipientē: tñ vtile remanet penes metum passum: ⁊ ideo posset agere vtili rei vendi. ad rem recuperandā: tñ etiam agere potest actione qd metus causa: vt caperet directū dominiū: ⁊ sic quate-nus competit exceptio: vel etiā reseruat vtile dñium: satis pōt di-ci ꝙ ipso iure illo respectu nō tenet qd metu est factū: tamē qr de mero rigore tenet promissio: ⁊ similiter transfertur directū domi-nium. ideo gl. dicunt ꝙ ea que per metū fiunt ipso iure tenēt. Et adde ꝙ minor metus dicit cadere in constantē mulierem ꝙ͂ in vi-rum: quia fragilior est ipsa mulier. vt est glo. in. c. cum locum. j. de sponsa. ¶ Ultimo potes addere qd no. glo. xxiij. q. v. notificasti. vbi dicit ꝙ si in actu exigit directa voluntas inualidat actus ex metu. ⁊ intellige directa. i. libera. vt hic tangit do. Ant. ⁊ sic facit pro eo quod dixit. s. qd vbi in actu non requiritur libera volun-tas non valet quod fit per metum. vt est videre in matrimonio. vt. s. tetigit glo. ⁊ licet glo. dixerit ⁊ tunc iuramentum non obli-gare. tñ do. Ant. tenet contra: quia videtur ꝙ obliget nisi quis absoluatur: licet per metum sit extortum. per id quod habetur in c. seq. ⁊ hoc videtur tutius.

1 ☞ Unanimiter fieri dicitur quod ab omnibus de capitulo fit vno excepto.
2 Renuntiatio beneficij facta ad terrorem laicorum non valet. et nume. 6.
3 Iuramentum vel fidei prestatio si interueniat in his in quibus requiritur libertas arbitrij obligat iurantem.
4 Iuramentum ⁊ fidei interpositio equiparantur.
5 Loquela simplex ⁊ iuramentum apud deum idem sunt.
7 Iuramentum per metum prestitum an ⁊ qñ sit obligatorium.

AD aures. Qui terrore laicorum electioni de se facte renuntiat si renuntiatio non sit iuramēto vel fide firmata regimini ad qd ele-ctus erat pfici poterit. h. d. Et est cōis diuisio cōsulta-tio ⁊ rñsio. secunda ibi: tue. ¶ In tex. ibi: ⁊ infra deciditur cōsul-tatio: qr querebat an non obstante renuntiatione posset prefici 1 regimini plebanie: ⁊ rñdet papa vt sequit. ¶ † No. ꝙ sm. d. An to. illud dr vnanimiter factum qd est factū ab oībus de collegio vno excepto. Sed certe hic nō dicit simpliciter ꝙ vnanimiter fue-rit electus: sed qd inanimi. electus vno excepto. ⁊ sic non vr hic 2 colligi notabile predictū. ¶ † No. ꝙ renuntiatio facta ad terro-rem seu metū laicorum non vr valere: ⁊ sic vr hic esse casus in quo gestum per metū ipso iure nō t3 qñ renuntiat beneficio seu ma-trimonio spirituali. de quo tanget super glo. j. Et facit ad predi-cta quia hmōi spiritualibus requirit libera voluntas. de elec. vbi periculum. lib. vj. Et ideo cum non interueniat libera voluntas 3 qñ interuenit metus: ideo vr qd actus sit nullus. ¶ † Itē no. se-quendo qd proxime dixi ꝙ in his in quibus requiritur libertas arbitrij: l3 simplex dispositio non valeat interueniente metu: tñ obligat si iteruenjat iuramentū vel fidei pstatio. ¶ Et ex predi-ctis no. casum in quo non valet principale: ⁊ tñ valet accessoriū 4 iuramenti. de quo. j. de iureiur. debitores. ¶ † Itē no. ꝙ iuramē-tum ⁊ fidei interpositio equiparant. Et dr fidei interpositio qñ quis promittit aliquid p deū vel fidem suā: iuramentū vero est illud qd fit iurando super aliquo libro: vel super reliquijs: vel re sacra. An tñ aliquo casu sit differētia inter pdicta recurre ad ea 5 que dixi. j. de iureiur. c. pe. ¶ † Et ex pdictis etiam no. ꝙ l3 deus non faciat differentiā inter loquelā simplicem ⁊ iuramentum. j. de iureiur. ⁊ si christus. ⁊. s. de pac. c. j. cū ibi no. tñ ecclesia ob reue-rentiam iuramenti facit differentiā: ⁊ ratio esse potest qr per iura-mentū quis principaliter obligat deo: ⁊ ideo tunc obligatio va-let: sed simplex pmissio ⁊ renuntiatio que fit parti cū pars vitio-se recipiat illa inualidat. per id qd habet in. d. c. debitores. ¶ In glo. j. in fi. glo. posset procedere qñ fuisset electus confirmatus: qr ille non potest renuntiare ad preiudiciū superioris: sed quādo est electus tñ bene potest renuntiare etiā ad preiudicium superio-ris. vt probat ex tex. cū gl. s. de transla. c. ij. Et facit qd not. gl. in c. si electio. de elec. in. vj. ⁊ sic gl. relata ad tex. qui vr loqui de ele-cto: tñ non videt bene dixisse. ¶ Itē aduerte quia videt obstare decre. nam non videt ꝙ iste debuerit admitti ad regimen pleba-nie qr ex renuntiatione quātūcunqꝫ meticulosa vr perdidisse ius sibi cōpetens: ⁊ sic vr deficere in iure agendi ex quo renunciauit l3 per metū: qr coacta voluntas: voluntas est. xv. q. vj. c. merito. Solu. quidā qd audit iste ex iure antiquo quasi velint ꝙ hoc ca-su renuntiatio non valeat. ¶ Alij dicunt ꝙ ex iure nouo fuit au-ditus: vc3 propter ius qd sibi datur ex hoc edicto. ¶ Petrus et Abbas dicebāt ꝙ auditus fuit petita restitutione in integrum do. Ant. hic dicit ꝙ renuntiatio fuit nulla: ⁊ sic in effectu t3 pri-mam opinio. Et hoc ideo qr in his que requirunt liberam volū-tatem: vt sunt electores qui in contrahendo requirunt liberum arbitriū. de elec. vbi periculū. in. vj. Et eadē ratione in dissoluen-do. ar. l. nihil tam naturale ff. de reg. iur. ⁊. j. de regu. iur. c. j. Et qr sicut in matrimonio carnali contrahendo vel dissoluendo requi-rit libera voluntas: als non valet qd agitur. vt dictum fuit in. c. precedenti. ita etiā vr in matrimonio spūali siue agat de eo cōtra-hendo: siue dissoluendo. ¶ Domini de Rota in sua cōclusione. cclxvij. reuocant hoc in dubiū an renūtiatio p metū facta sit nul-la. ⁊ pro pte affirmatiua allegant istud. c. ⁊. c. pcedens. cle. multo-rum. §. sane. de pe. ⁊ rationē quā. s. feci: qr vr ꝙ debeat esse libera in contrahendo ⁊ dissoluendo. allegant etiam dictum Hosti. in summa. de renun. §. qualiter. Finaliter dicunt ꝙ maior ps domi-norum de rota tenuit contrariū: vc3 qd renuntiatio beneficij fa-cta per metū teneat: s3 rescindat per actionē qd metus causa vel iudicis officio mouent: qr metus regulariter non sufficit ipso iu-re: ideo regulariter tenent que fiunt per metū. Fallit in aliquibus casibus. de qbus in. c. prece. inter quos iste non cōnumeratur ad cle. multorum. §. sane. dicunt qd speciale est in renuntiatione fa-cta per captum ⁊ detentum a secularibus: ⁊ sic extra casum illum videtur remouere regula in contrarium. ⁊ ita ibi videtur velle Pau. de liaza. ⁊ Stepha. ⁊ do. Anto. hic. ⁊ in. c. prece. tenent con-trariū. quia hoc casu videtur quod requiratur libera voluntas sicut etiam ⁊ in matrimonio carnali. ⁊ ideo videtur qd ipso iure inficiatur renunciatio propter metum cum non interueniat libe-ra voluntas. ¶ Et pro ista parte facit. c. precedēs. dum dicit de-bet in irritum reuocari: tamen posset responderi quod intelligit sc3 per actionem quod metus causa per ea que habētur in. l. j. ff. quod metus causa. forte seruaret in practica decisio rote ex quo non habemus clare tex. in oppositum. ⁊ per ea etiam quod dixit Pau. in dicta cle. multorum. ¶ Aduerte tamen quod etiam si dicamus quod de mero rigore iuris teneat tamē vtile ius videt remanere penes renuntiationē: ⁊ ob. excep. contra renuntiatio-nem per ea que dixi in. c. pce. Et ideo nimirū si papa hic manda-uit istū prefici non ob. renūtiatione ex quo fuit per metum facta. ¶ In glo. ij. j. de renun. super hoc. vbi patet ex no. per glo. quod magis est priuilegiata via possessorij recuperande ꝙ͂ via actionis quod metus causa. Dicit tamen hic. d. Ant. aduertendum ꝙ si renuntiatio fit post spoliationem videtur respicere proprietatem beneficij non possessionem quam non habebat. Et ideo talis re-nuntiatio etiam facta cum iuramento non impedit quominus possit agere possessorio recuperande nisi constaret quod etiā iu-ri talis possessorij voluisset renuntiare. Si aūt ante spoliationem renuntiauit beneficio: tunc illa videt respicere nedum proprieta-tem: sed etiā possessionē beneficij: ⁊ sic ius petitorij ⁊ possessorij: ⁊ ideo non audiret. de quo dicendū vt plene dictum fuit in. d. c. ij. Et intellige ꝙ tūc non audiret ex antiquo iure: sed si vellet agere ex iure nouiter quesito tunc bene posset. vt hr in. c. cū inter. s. de renun. Sed certe repetere ex antiquo non potest vt dixi: nec etiā potest ex iure orto ex tempore iuramenti ratione metus obstan-te iuramento vbi propria authoritate vellet venire contra: tamē posset autoritate superioris absolui a iuramento: vel etiam sibi

prouideri per viā denuntiationis: vel ex officio superioris. per id qđ habet. s. e. c. proxi. ꝛ qđ etiā hic voluit Inn. ¶ In ea. gl. ibi: sed non negat. hic colligit scđa solutio ꝛ secundus intellectus ad c. abbas. vcꝫ ꝙ ibi etiā iurauerit non repetere tñ quia per metum id fecit succurrit ibi officio superioris. Ex quo constat de metu: nec hic etiā negat quin possit officio superioris huic succurri: sed dꝫ intelligi qđ propria autoritate non posset repetere anteꝗ̄ absolutus esset a iuramēto vel a prestatione fidei. ¶ †Et ex predictis videt ꝙ iuramentū etiā per metū prestitū obliget qñ pōt seruari sine interitu salutis eterne. de quo fuerunt opi. in. c. si vero. ꝛ c. verū. de iureiur. Nam Bazianus antiquus glossator tenuit ꝙ non obliget per. l. j. ff. eo. tit. Alij dicunt si iurant hꝫ animū obligandi obligat: alias non allegant de baptis. maiores. Tertia est cōis opi. gl. ꝛ doc. ꝙ iuramentum obligat etiam metu extortum quia coacta voluntas: voluntas est. xv. q. j. c. merito. ꝛ. l. si mulier §. pe. ff. eo. vnde dicebat Inn. hic ꝙ si iuramentū vbi est turpiter prestitum ꝛ super re turpi: ꝛ tunc non obligat. s. de elec. c. venerabilē. ꝛ quod habet. xxij. q. iiij. inter cetera. ꝛ. c. in malis. ꝛ. j. de reg. iur. non est obligatoriū. in. vj. ¶ Si aūt est turpiter prestitum qꝛ dolo vel metu: sed non super re turpi: ꝛ tunc est obligatorium vt non liceat propria autoritate venire contra nisi prius sit absolutus a superiore in qua absolutione fienda cōsiderabit: an iustus fuerit metus qui caderet in constantē vel non. facit qđ habet in c. pe. j. eo. dicit tñ Inn. ꝙ vbi potest prouideri alia via ita ꝙ non contraueniat iuramento ꝙ illa potius esset sequenda vt in illo qui iurasset soluere vsuras. nam posset soluere ꝛ postea repetere. facit. j. de iureiur. debitores. Dicit tñ ꝙ non reputat contra ius esse si alijs vijs omissis absoluat a iuramento ex quo fuit per metum vel dolū extortū. facit qđ habet in. d. c. si vero. ꝛ. c. j. ꝛ. c. debitores. Sed Jo. an. in. d. c. verū. tenet ꝙ iuramentū metu extortū obliget contrauenientē solū ad veniale peccatū: sed non ad mortale: lꝫ contraueniat ante absolutionē. de quo dicendū vt ibi dictum fuit. dñs tñ Ant. hic videtur dicere ꝙ si constat qđ habuerit iurans animū faciendi qđ iurauit ꝙ tūc contraueniēs ante absolutionē peccet mortaliter. Secus vbi non constat: quia tūc procedet dictū Jo. an. sed non placet istud dictū: qꝛ ex quo iurat aliquid facere videt esse eius voluntas sic facienda: lꝫ per metū: sic nō videt procedere dicta differentia: ꝛ qꝛ si non facit sponte: sed per metum videt vtrobiꝗ̄ esse eadē ratio. Secundo dic vt dictum fuit in. d. c. vero. Et ad materiā facit quod no. Inn. in. d. c. per venerabilem. de ele. ꝛ quod no. etiam per glo. ꝛ doc. in. c. quāto. j. de iureiur. ꝛ. xv. q. vj. c. j.

a ¶ Qui ꝑ metū. Sup hoc c. si q̄rit vtrū ꝑ metū cadentē in cōstantē virū cū iuramento renun. iuri suo: vel aliqđ promittēs: et postea ꝓmissum soluens: vel adimplēs possit illud iuᵉ renūtiatū: vel illud solutum vł adimpletū repeter. distingue vt hic per d. He. boych. in prin. c.

1 Renuntiaturum se beneficio suo per metum iurans ꝛ deinde renuntiat illud repetere poterit.

2 Iuramentum per metum factū de renuntiando obligat solum respectu iuris competentis tempore iuramenti.

3 Omnis metus qui infertur per regem vel alium superiorem est sufficiens ad inducendum actionem quod metus causa.

4 Renuntiatio beneficij ad hoc vt teneat debet fieri corā superiore ad quem spectat collatio.

5 Promissio meticulosa de renuntiando etiam cum iuramento non inficit renuntiationem secutam nisi fuerit secuta instante eodem metu.

6 Uiolentia quotuplex est.

7 Metu renuntians vel soluens si tempore renuntiationis vel solutionis non instet an possit repetere.

8 Promittens non animo obligandi se non obligat quo ad deū siue fiat promissio per metum vel iuramentum.

9 Contra agentem quod metus causa an possit excipi ꝙ sua non interest.

a **Ad audientiam.** Qui per metū a q debuit cadere i cōstantem beneficio suo† renūtiare iurauit: ꝛ successiue renuntiat illud repetere poterit. h. d. In prima ponit partis conquestio. In secunda dat iudicē. secunda ibi: qꝛ vero. ¶ No. ꝙ iuramentum de renuntiando beneficio facta renuntiatione non obligat iurantem ad non repetendū. Et sic no. ꝙ† iuramentū de renuntiando obligat solū respectu iuris competentis tpe iuramenti: non autē respectu iuris postea querendi. facit quod habetur. s. de renun. c. cū inter. ꝛ quod dictū fuit in. c. preceden. nec etiā extenditur ad ius qđ querit in ipsa interpositione iuramēti propter accidens extrinsecus metus. quod tñ intellige fm ea que dixi in. c. precedenti. ¶ Itē no. ꝙ admittit quis ad ꝓbandū se fuisse expulsum a rege: licet prima facie non sit verisimile. facit quod habetur in. l. fi. ff. eo. ¶ † Itē no. ꝙ non omnis metus qui infertur per regē vel aliū superiorē est sufficiens ad inducendum actionem qđ metus causa: sed demū quando est talis q caderet in constantem virū. ¶ Itē no. ꝙ † vt renuntiatio teneat debet fieri corā superiore ad quē spectat collatio. de quo. s. de renun. admonet. ꝛ in cle. j. de renun. ¶ Item no. argumentum † ꝙ promissio de renuntiando meticulosa etiam cū iuramento non videt inficere renūtiationē secutā nisi fuerit secuta instāte eod metu. ¶ In gl. ij. ibi: quod fit vi atroci supple compulsiua. vt. j. sequitur. ¶ † Et no bene glo. in sequentibus que vult in effectu ꝙ quadruplex est violentia scꝫ compulsiua. Itē expulsiua. Item ablatiua. Itē turbatiua. Item etiam quinta. s. inquietatiua. ꝛ sic potest dici esse quintuplex. ¶ Et not. etiā que remedia cōpetant in qualibet specie. ꝛ facit etiā ad materiā quod no. glo. j. de cau. pos. pastoralis. ꝛ qđ no. gl. in. l. extat. ff. quod met. cau. vbi etiam gl. magistra plenior ꝙ ista. ¶ In ea. gl. ibi: iuste vel iniuste sup. ex quo fecit vi vel clam. nā in odium talis non audietur quominus destruatur: qđ fit factū vi vel clam: lꝫ alias habuisset ius faciendi. ¶ In ea. gl. ibi: pro futuro periculo. vt si forte fuit minatus ꝙ nisi tale quid faciat per totū diem in die sequenti interficiet eum vel auferet bona sua. ¶ In ea. glo. ibi: tenet supple qđ teneret fm Jo. an. ¶ † In gl. ad resignationē in causa turpitudinis sup. que fuit metus. Nam illa videtur sublata per spontaneam solutionē vel resignationē postea factam ex quo tempore solutionis vel resignationis nō instabit metus: licet interuenisset tempore promissionis vel iuramenti de resignando. ¶ Sed aduerte quia glo. videtur fateri. Hosti. in promissione: quia illa non videtur necessitare ad solutionem sicut iuramentum. nam contra illam opponi poterat exceptio: ꝛ propria autoritate contrauenīri. vt dictum fuit. s. eo. c. abbas. ꝛ sic intelligatur l. ij. C. eod. Secus in iuramento: quia si quis iurauit resignare beneficiū: licet per metū iurauerit obligatus est ad obseruādum: nec potest contrauenire ante absolutionem: ꝛ sic videtur tale iuramentum ad resignationem faciendā. facit quod habetur. j. de iureiur. debitores. Idem videt ꝙ licet tūc resignet beneficiū tempore quo non instet idem metus tamē succurri debeat vt possit repetere ex quo sponte hoc non fecit: sed ductus necessitate iuramēti pream buli per ea que habentur in. d. c. debitores. Nec ob. si dicatur qđ poterat petere absolutionem a iuramento ex quo fuit prestitum per metum. vt dictum fuit in. c. preceden. ꝛ sic videtur ei imputādum si non fecit: quia responderi potest ꝙ non est sibi imputandum si voluit seruare iuramentum: ꝛ potius per aliam viam sibi consuli: quia potius sic debuit facere. vt voluit Inno. in. c. preceden. Et per hoc etiam facit quia non videtur imputandū si voluit euitare sinistram opinionem vulgarē quam interdum quis incurrit veniendo contra iuramentum etiā post absolutionem. Et ad predicta bene facit qđ habetur in. d. c. debitores. j. de iureiuran. ꝛ quod ibi no. per glo. ꝛ Jo. an. ꝛ hec opinio satis videtur rationabilis per no. in. d. c. debitores. tamen tex. iste videt multum facere per glo. nisi suppleatur per ea que habentur in. d. c. debitores. ¶ † Et aduerte etiam quia dicebat hic Hosti. quod vbi quis non habet animū obligandi se: siue sit promissio facta per metum: siue per iuramētum neutrum obligat quo ad deum: sed quo ad ecclesiam bene obligat iuramentum licet nō promissio: ꝛ hoc vt in maiori reuerentia habeatur iuramentum: vnde etiā non potest veniri cōtra ante absolutionem. Si autem vtrobiꝗ̄ habuit animum obligādi: tunc vtrobiꝗ̄ obligatur quo ad deū: sed obligatio non necessitat quo ad ecclesiam nisi in iuramento. ¶ Sed certe non video quomodo ista distinctio procedat: quia si per metum quis iurat vel promittit videatur habere animum obligandi: licet coacte id faciat. argumen. l. labeo. §. tubero. ff. de supple. lega. quia non presumitur quis verbo dixisse quod mente non cogitauerit: ꝛ sic non video quomodo posset constare qđ non habuerit animum obligandi: quia videtur se voluisse obligare: licet coacte fecerit: ꝛ coacta voluntas: voluntas est. vt dictum est ꝛ probatur. xv. questione. j. c. merito. ¶ In glos. ibi: potest hoc denuntiare supple si iurasset etiam nō denuntiare: quia tale iuramentum non videtur valere. vt voluit Innocē. s. eodē capi. proxi. ꝛ glo. in. c. j. xv. q. vj. de quo dicendum vt dictum fuit in. c. quemadmodum. ad finem. j. de iureiuran. ¶ † Ex glo. tangit domi. Anto. hic quod posuit Innocen. super rubrica. videlicet an contra agentem actione quod metus causa possit excipi quod sua non interest agere: quia res tradita per metū est ipsius conuenti. ꝛ dicit quod sic: quia actio quod metus causa persequitur damnum ꝛ sic interesse. l. si cum exceptione. §. quadruplicabitur. ꝛ. §. iulia. ff. quod me. cau. ꝛ. l. fi. §. fi. ff. eodem titu. ꝛ ideo si nullum est damnum non fiet cōdemnatio. Non videtur autem esse damnum si res est ipsius conuenti. Fatetur tamen quod incumbet probatio ipsi conuento qui metum intulit: licet possideat qꝛ dolose possidet: ꝛ dolosa possessio non iuuat possidentem. C. de probatio. l. vis cuius. ꝛ. l. si de possessione. ꝛ. l. liberis. ff. de libera. cau. ꝛ facit quod nota. s. de ser. non ordi. c. ij. Fatetur tamen qđ si interesset ipsius metum passi ratione posses. licet non interesset ratione dominij: vt quia forte habebat iustam causam retinēdi possessionem que fuit sibi per metum ablata: licet res non esset sua: tunc in actiōe qđ metus causa veniret vt restituat ipsa possessio:

sessio: vel estimatio ipsius possessionis. facit qd habetur in l. fi. ff. uti pos. lz respectu dñi non haberet actionē qd metus cā. dicit & Inn. q lz repelli possit a remedio actiōis qd metus cā respectu dñi qñ res esset conuenti: tñ non deficerēt alia remedia que dant cōtra metū inferentē. s. remediū. l. extat. ff. e. ti. & C. vñ vi. l. si qs in tantā. que cōpetunt cōtra illū q ius sibi dicit in re ꝓpria per aliū possessorem: & etiā posset agi criminaliter. l. iul. de vi. ff. ad. l. iul. de vi. l. j. & ꝑ totū. ¶ Quid aūt si reus inferēs metū non excipiat de dñio: & sic rē restituat an poterit agere rei ven. nō obst. excep. rei iudi. dicit Inno. q sic: q2 lz eedē sint psone & eadē res: tñ alia est cā petendi rō non ob. excep. facit qd hr. s. de excep. aduersario. secus si opposuisset exceptionē dñij: & eo non ob. lata esset snīa pro actore: q2 tunc posset dici q ob. exceptio rei iudi. per id qd habet ff. de cōpen. §. in dic. & §. si ratione. & s. de cau. pos. cū ecclesia. & qd s. plene no. Et lz Inn. & Jo. an. & do. Ant. sic transeāt. tñ potest dici q etiā si non excepit de dominio in ipso primo iudicio actionis qd metus causa tñ si postea agat rei vendi. vr qd possit obijci q perdere dz ius suū. C. vnde vi. l. si qs in tantā. ff. qd met. causa. l. extat. & no. gl. in. d. c. cū ecclesia. ¶ In glo. penul. facit quod habetur in simili in. l. papi. §. si filius. ff. de inoffic. testa. Nec obst. predictis inquantū est dictū quod contra agentē qd metus causa potest opponi exceptio dñij. per id quod habet in. l. si quis cōditionis. C. loca. vbi conductor non pōt referre questionem dñi locatori. quia ibi loquitur in cōductore qui habet causam voluntariam. & sic casus est diuersus.

☞ Coactio absoluta excusat a culpa & pena sed conditionalis attenuat penam licet totaliter non liberet a pena.

2 Communicare cum excommunicato an sit peccatum mortale. & nume. 4. & 8.

3 Voluntarium quid dicatur & quid inuoluntarium.

4 Communicans per metum excommunicato quo ad deum non patitur detrimentum.

5 Baptizatus sponte vel per metum parificantur.

6 Coactio absoluta siue precisa que dicatur & que conditionalis.

7 Continentia est res voti & non precepti & spōte debet quis se ad illam obligare.

8 Sacris. Excōicatus[a] nō est q absolute coact[9] excōicato cōicat. Secus si coactio fuerit conditionalis. nā tunc incurrit mortale peccatum. h. d. Et ī prima decisa cōsultatio. In scda distinguēs rñsio. scda ibi: distinguemus. & ƀm membrū distinctionis ibi in scdo. ¶ No. q interdū habenti soluere questionē incūbit necessitas distinguendi: vt q2 aliter indistincte soluere non posset. facit 1 qd hr. s. de rescrip. ex literis. & de sen. ex. c. cū illorū. cū si. ¶ † Item no. q absoluta coactio excusat a culpa & a pena: sed cōditionalis attenuat penā: nō aūt liberat totaliter a pena. Et est rō q2 absoluta seu precisa coactio nullā hz voluntatē. Sed cōditionalis hz voluntatē lz coactā: & ideo illa non excludit oino peccatū: q2 radicat ab ipsa voluntate lz attenuet penā ex quo volūtas nō est 2 libera. ¶ Itē no. q † cōicare excōicato videt esse peccatū mortale. de quo dicet in vlti. q. post gl. Et ex hoc potes notare q excōicatio minor fert a iure qñq pro mortali. ¶ Itē no. vituperiū in 3 operatiōib[9] humanis cōsistit in agēdo: nō in patiēdo. ¶ † Itē potes notare ƀm. d. Ant. q in operationibus humanis pñt considerari duo principia. s. voluntarium & inuoluntariū. Voluntariū est duplex: q2 quoddā est voluntariū simpliciter quoddā voluntariū quo ad qd. Voluntariū simpliciter est cuius principiū mouens operationes organicas seu instrumētales est ab intra in operante ƀm tps operationis: & etiā ante: vt q2 nullo extrinseco impellēte operat: sed solū q2 vult. & istud principiū cōsiderat legislator in pena & pmio. In pena si qd agit est malū. i premio si qd agit est bonū. l. j. cū ibi no. ff. de iusti. & iur. & facit qd no. fuit s. de offi. or. irrefragabili. circa fi. Volūtariū quo ad qd est cuius principium est ab intra in ipso operante ƀm tps operationis: sed pretendente aliqua cā extrinseca: qua cessante non eligeret operari: & sic non oi tpe: sed solū ƀm tps operationis est principium in operante. Inuoluntariū vero est cuius principiū est oino ab extra ipsum operantē: vt q2 aliqua causa pcise impellēte operat cessante principio aliquo intrinsece voluntatis. vt ptz ex pcisa et absoluta coactione. allegat qd habet p Philosophū. iij. Ethi. ¶ In glo. excludit. ibi: indultū a iure sup. in fauorē animarum. 4 Sed Host. dicit q † si quis cōicat excōicato p metū si non cōsentit iniquitati quo ad deū non patit detrimentū. & ita loquunt capitula alleg. per gl. sed quo ad ecclesiā est excōicatus minori & ita loquatur hic. ¶ Sed certe lz non consentiat iniquitati ex quo tamen cōicat cum excōicato. videt quod ad deū peccet ex quo cōicat licet per coactā voluntatē. & lz metus attenuet culpā & sic nō videt hec solutio pfecta. Et propter hec forte do. Anto. hic dicit qd si quis cōmunicat cū excōmunicato per metū habentē annexum principiū voluntatis in cōmunicante scdm tps operationis bene incurrit excōmunicationē vt hic patet. Sed si principiū voluntatis nullatenus sit in cōmunicante & sic nō consentit iniquitati. tunc non erit excōmunicatus & ita loquantur cōtraria. ¶ Sed certe si ponderent videntur loqui etiā vbi est principiū voluntatis in cōmunicante ƀm tps ipsius cōicantis operatiōis ideo potest dici qd cōmunio veniebat in cōsequentiā actus permissi quia steterat in loco corā rege vbi erant excōmunicati cum ad regem accessissent pro vtilitate ecclesiarū & non poterat aliter ipsum adire. ideo non imputat. arg. l. j. ad si. ff. de auc. tu. hic aūt 5 principaliter fiebat cōmunio. ¶ † In gl. fi. in fi. ibi. c. eos dicitur q parificant baptizatus sponte vel per metū. Sed potes dicere q in dictis iuribus interuenit metus cōditionalis impellens voluntatē hic aūt fuit metus absolutus in primo casu & sic ibi non obstat etiā secundo casui ibi interuenit metus cōditionalis hic a pena excōicationis sicut nec excusat ab irregularitate rebaptizatiōis vt. d. c. eos nec a periurio. d. c. qsqs fatendū est tñ qd attenuat culpā si est iustus metus q cadat in constantē vt hic pbat. ¶ Itē aduerte q2 ɔtra decreta. facit qd hr. s. de sen. excō. c. sacro. vbi metus excusat a pena excōicatiōis sed dic q ibi excusat a pena excōicationis nec ille teneat ire ad sedē apostolicā ꝓut teneretur si sponte cōicasset in diuinis in casu illo q2 sic voluit papa sed non excusat quominus incurrat excōicationē a qua possit ab inferiore absolui & de intellectu. d. c. dicendū vt ibi. ¶ Itē etiā nō ob. quedā decre. que olim erat in titulo de immuni. ecclesiarū in secunda compilatione & incipiebat qm̄ vbi dicebat qd coactere cipiens excōicatum ad hospitiū non incurrebat excōicationem quia dz intelligi. i. tantū ipse hospes imo etiā cogens vel forte illa fuit remota q2 cōtradicebat huic textui. ¶ Ulterius fortiter vr obstare qd habet. xj. q. iij. qm̄. & s. de sen. excō. inter alia. & c. si vero. in quibus patet qd propter necessitatē famis quis excusatur si cōmunicet excōicato petendo ab illo necessaria. Et similiter excusatur creditor repetens sibi debitum ab excōicato ergo vr qd necessitas vite conseruande contra gladiū multo fortius dz excusare. Potes dicere primo q hec decreta. intelligat qñ qs cōicat excōmunicato maiori in crimine ideo nimirum si non excusatur. ¶ Sed in contrarijs non cōicabat in crimine sed aliter participando secum emendo necessaria verū q2 iste tex. intelligit in participante cū excōicato non in crimine sed aliter participādo potes dicere qd cōia sunt specialia permissa contra regulas iuris & ideo non sunt trahenda ad consequentiā. de regu. iur. que a iure in. vj. & qd dictū est de repetitiōe debitoris illud etiam toleratur q2 fit in odiū excōicati sed hic loquit qñ fit cōio in fauorē excōicati & sic transit Jo. an. d. Ant. hic soluit aliter q2 Jo. an. nō vr assignare bonā ratiōnē diuersitatis. vnde ipse dicit qd ideo excusatur ille qui cōicat ne fame pereat q2 principium mouēs mortē s. ne sumat cibum esset ab intra in ipso qui pmitteret se fame mo-8 ri ideo excusat q2 nullus dz malū eligere in se. & ideo poti[9] debet eligere cōicare emendo necessaria. facit qd hr. xiij. di. c. j. ¶ Sed vbi timet metus mortis per gladium si non cōicaret excōicato principium mouēs mortem est ab extra in ipso habente gladiū & sic non diceretur agere sed pati. ideo tunc melius quod eligat mori per alium q ipse peccet quo ad deum raro tamen reperiuntur tales qui hoc eligerent propter predicta dixit tñ Jo. and. q planior esset intellectus si intelligamus quod hic cōmunicabat 6 in crimine. ¶ † Pro declaratione decreta. tāgit hic Jo. an. que dicat coactio absoluta seu precisa & que conditionalis dic q prima est qñ nulla adest voluntas in coacto vt si quis detineret iudeum inuitum vel baptizaret eum vel cogeret qs & attraheretur per vim vellet nollet in ecclesiā & detineret ibi inuitus vt audiret ibi missam cum excōicato. ¶ Sed conditionalis est que habet in se voluntatem licet coactam vt si quis gladio euaginato minet alicui quod nisi intret ecclesiam & audiat missam cum excōicato interficiet eum & ꝓpter hoc ille intrat & audit missam. Uel si euaginato gladio quis minetur iudeo mortē nisi patiatur se baptizari. & propter hoc iudeus timens mortē patitur se baptizari. et sic adest volūtas: lz coacta. ¶ Et nota q vbi interuenit coactio precisa seu absoluta. quia tunc nulla interuenit voluntas coacti ideo ex tali actu inito per talem coactionem non meret penam nec premiū. Sed vbi interuenit coactio cōditionalis tunc si interueniat in actu illicito propter talem metū vel coactionem nō eximitur quis a culpa & pena licet quis alleuietur vt hic patet. Si autem actus fuerit licitus non propter hoc merebitur actus faciens per talem actionē ex quo voluntarie non fecit q2 voluntarium militē vult christus non coactū vt no. glo. in. c. abbas. s. eo. Recipit tñ quis characterem in actu sacramētali vt si per metū 7 quis recipiet baptismum vel ordi. s. de baptis. c. maiores. ¶ † Et an si conditionaliter quis fuerit coactus ad receptionem sacri ordinis teneatur ad continentiam no. glo. in. d. c. maiores. Et finaliter ibi videtur concludere quod non q2 cōtinentia est res voti: & non precepti & sponte qs dz ad illā se obligare. facit qd notat

a ¶ Excōicat[9]. Cōcordat. d. abb. & d. Jo. in summatiōe pñtis ca. Et si queras an cōicans excōicato icurrat sententiā excōicationis vel peccet mortalr distingue vt hic per do. Henr. boych.

in.c.ij.§.e. Tangit etiã hic secundo Jo.an. an vbi cadit coactio absoluta cadat etiã conditionalis & similiter econuerso & concludit q vbi cadit absoluta cadit etiã cõditionalis & absoluta. ¶ Nã ad iuramentũ verbale prestandũ potest qs cogi per coactionẽ cõditionalẽ sed non p precisam. quia non posset qs cogi precise loqui si nollet. facit quod habet in.l.iij.C.de here. institue. Sed ad actuale iuramentũ prestandũ qd fit ponendo manũ supra librũ bene posset cogi qs per actionem absolutã & etiã per conditionalem & eodẽ modo ad verbalẽ desponsationem non posset qs cogi precise. & sic non posset interuenire coactio coacta sed conditionalis. Sed in actuali desponsatione que fit per annuli immissionẽ vtraqz coactio posset interuenire. & idẽ in similibus. ¶ Tãgit tertio de quo metu hic intelligat & concludit quod loquit etiam de illo q cadere põt in constantẽ per tex. q dicit vniuersaliter pro nullo metu &c. lz quidã intelligerent solum de vano metu fatet tñ qd metus vanus etiã attenuat culpã apud deum lz nõ intantum sicut iustus metus & ratio qz minus contẽnit q facit per metum lz vanũ hoc est q non caderet in constantẽ q ille q facit malum nullo existente metu. & ideo minus peccat p id quod habet xl. distin. homo christianus & .j. de iureiur. cũ quidã. ¶ Tangit etiã quarto de qua cõione qz hic loquat an de illa que iducit minorẽ excõicationem tantũ vt que fit locutione oratione vel cõuiuio. an de illa que fit in crimine. ¶ Inno. refert quosdã intelligere de secunda cõione. s. de illa que fit in crimine & fm hoc tex. esset clarus tñ cõiter intelliget etiã de prima cõione. ¶ † Ultimo tractat an scienter cõicans excõicato in casibus nõ permissis a iure sit peccatũ mortale.[a] hic videt expressum qd sic & .xj.q.iij. rogo. & .j. de excep. exceptionem. & eo.tit.c.pia.in.vj. ¶ Et pro hoc etiam facit quia talis cõmunio est a iure prohibita. & sic contraueniens videt peccare mortaliter. s. de maio. & obe.c.j. vbi deponit faciens contra precepta canonum. Facit qd no.gl.in.c.generali de elec. in.vj. ¶ Item etiam q hec cõio describit sub nomine criminis. xvj.q.iij. merito & crimen dicit esse graue peccatum. lxxx. dist.c.j. & facit etiam dictum apostoli ad Corinthi.v. vbi auferte malũ de vobis &c. & transumptiue. ij.q.j. multi. istam sententiã sequitur Hoff. in summa. de senten. excõ. §. fi. ver. quid si aliquis cõmunicat. Host. vero in summa predicti ti. §. fi. ver. sed nũquid participans tz q regulariter cõicans excõicato non peccet mortaliter fallit si id faciat nimis frequenter vel in contemptũ. Idẽ archi. in preallegato.c. rogo. & ibi dixi post Tho. de aquino q regulariter nõ peccat mortaliter nisi cõicet in crimine vel in diuinis vel in contemptũ. & hanc partẽ finaliter tenet Jo.an. concludẽs qd cõicare excõicato sit veniale. fallit in.vj. casibus. primo qñ illud fit in cõtemptũ clauiũ. facit qd habet in.c. tanto. de excessi. prela. secundo qñ illud facit in cõtemptũ superioris. facit qd hr in.d.c. tanto. & de cle. excõ.c. si celebrat. tertio qñ communicat in crimine. .j. de sen. excõ.c. si concubine. Quartus est qñ ille cui quis cõicat erat excõicatus cum participibus per illũ qui habuerit potestatẽ per id qd hr in.c. statuimus. de sen. excõ. in.vj. Et iste casus posset includi sub secundo. Et sic intelligeret ista decre. in hoc casu. tunc clare pcedere. Quintus qñ quis cõicat ipsi excõicato in diuinis. & precipue in casu capituli significauit. de sen. excõ. in.vj. Sextus casus qñ nimis frequenter qs cõicat qz propter frequẽtiam veniale transit in mortale. xxv. dist. §. criminis. Et in istis casibus exceptis posset intelligi hec decre. al's regulariter nõ incurret cõicans excõicato mortale sed veniale. Nam vt dicit Jo.an. esset nimis magnus rigor q excõicatum cui in via occurro saluto quod ex hoc solo peccẽ mortaliter. vel si forte excõicatum inuitatum in cõuiuio per cõem amicũ non euito. non videt qd p hoc sim dignus pena seu gratia infernali. & sic q peccẽ mortaliter. sed potius erit veniale. qz venit tunc qs cõtra feruorẽ charitatis qd est pprium venialis peccati vt patet per gl. in solutione. vj. libri et in casibus exceptuatis vt dixi põt intelligi iste tex. do. Flo. dicebat hic q si qs cõicat excõicato ex pposito tũc peccat mortaliter secus si ex quadã facultate. vt si transeundo p viã occurrat excõicatus notus & quis salutet eũ qz de consuetudine hz salutare notum. Tunc non peccat mortaliter. sed venialiter. dicit tñ q bonarum mentiũ est timere culpã vbi nõ est. v. di. ad eius vero qd potius debet qs reputare cõicare excõicato eẽ mortale. vt sic magis habeat cãm retrahendi se. & vt in maiori reuerentia censura ecclesiastica habeat sed cõiter tenet qd dixi. s. post Jo.an. & opi. Jo.an. satis rõnabilis. vr p ea q. s. dixi. ¶ Et no. q Jo.an. commẽtauit hanc decre. in honorẽ cuiusdã nobilis Theutonici qui repetijt hanc decre. & qz fuit reputata tunc noua res qd vir adeo nobilis ad illũ actũ repetitionis veniret aliã nouitatẽ esse admisit. qz voluit qd dña sua millantia interesset in eius repetitione. ¶ Sed vt dicit do. Ant. licet omnia que fecit tantus homo tolerentur non est tñ honestum tale quid fiendum & similia &c.

[a] ¶ Peccatum mortale. adde appostilã positã. s. in prin.c.

[b] ¶ Ad illã trãsferre. si queris vtrũ religiosi possint autoritate ppria se ad aliam religionem transferre: distingue vt hic per do. Bẽ. boych. in ij. col. ver. sup eo.c.

1 Prelatus non potest obligare ecclesiam ad duriorẽ statum.
2 Canonici non possunt mutare statum sue ecclesie possunt tamẽ se obligare ad obseruantiam strictioris regule.
3 Dolus dans causam contractui in spiritualibus nõ videtur viciare contractum. & nu.9.
4 Dolus cum lata culpa interdum compensatur.
5 Statum ecclesie mutare non possunt canonici.
6 Juramẽtum quod tendit in preiudicium salutis eterne aut etiã corporalis non ligat effectualiter.
7 Metus sententie excommunicationis ferende an dicatur iustus metus.
8 Metus iustus quis dicatur.

Cum dilectus. Metũ passo nõ subuenitur si metus fuit talis q nõ debuit cadere in constantẽ. h.d. ¶ Et primo premittit diffinitionis causam. secundo soluit obstantia. tertio diffinit. scdã ibi: non obstante. tertia super restitutione. ¶ No. q canonici pñt se obligare super nõ impediẽda subiectione vel vnione sue ecclesie. lz ipsi non habeant ptãtem veniẽdi vel 1 subijciẽdi de quo in gl.j.j. de conces. prebẽ. sicut. ¶ † Itẽ no. q lz prelatus nõ possit obligare ecclesiã ad duriorẽ statũ. pñt tñ canonici oẽs se obligare & ecclesiã ad duriorẽ statum. ¶ Et sic no. qd lz factũ prelati nõ piudicet ecclesie piudicat tñ factũ totius colle- 2 gij. facit qd no. p gl. .j. de or. cog. cũ dilectus. ¶ † Itẽ no. q licet canonici non possint mutare statum sue ecclesie. possunt tamen se obligare ad obseruãtiã strictioris regule. vt etiã hic tangit gl. j. fm vnã solutionẽ. ¶ Item no. q non dz via aperiri periurijs. & qd sacramentũ est seruandum si non pergit in preiudiciũ salutis eterne. ¶ Itẽ no. q gesta per metũ q non cadit in constantẽ nõ sunt vitanda. ¶ Et no. qs metus cadat in cõstantẽ. quia metus mortis vel cruciatus corporis. ¶ Itẽ no. q vt gesta per dolum retractent opz esse dolũ magne calliditatis soli malitie. vnde nõ sufficit dolus q caderet in supinũ. sed non in sapientem. ¶ Et sic not. q sicut in metu requirit qd cadere possit in constantẽ ita in 3 dolo requirat quod cadere & sic decipere possit sapiẽtẽ. ¶ † Itẽ no. q dolus dans cãm contractui in spũalibus non videt viciare contractũ de quo in gl. fi. põt tñ dici quod hic non fuit iustus dolus seu talis qui habuisset decipere sapientem & ideo non attẽ- 4 ditur. ¶ † Itẽ no. q interdũ dolus cũ lata culpa compensat de quo tanget in gl. fi. Et fm hoc illud qd decidit dolũ preponderare culpe intelligi. s. leui non aũt si sit lata. qd an pcedat dicetur sup gl. fi. ¶ In gl. j. ibi sed non vr hic colligit secũda solutio que videt magis esse de mente litere. ¶ In ea. gl. ibi psonaliter obligauerunt & hoc facere poterant fm Inn. qz poterãt se astringere ad duriorẽ regulã. .j. de regu. lz quod fatet Hostien. si hoc fecerint singuli psonaliter se obligando sed remanendo in loco non poterunt se astringere strictiori regule. nec se vel locũ ad illã trans- b ferre[b] sine licẽtia dioce. qz hoc † esset mutare statum ecclesie quod 5 facere non possunt canonici. .j. de eccle. edifi. ad audientiam. el. ij. & de reli. domi. inter quatuor. & eo. ti.c.j. in.vj. & facit quod habet .j. de re. eccle. nõ alie.c. possessiones. Et dicit Hosti. hoc casu requiri consensum omniũ per id quod habet. .j. de reg. iur. q oẽs li.vj. & .j. de reg. super eo. vnde lz quo ad eos teneatur obligatio. vt hic patet non tamẽ tenet quo ad preiudiciũ superioris. Facit qd habetur. .j. de resti. spo. olim. el. j. ¶ Item aduerte inquantũ Hosti. exigit consensum omniũ hoc verum qñ agunt statim anteriorẽ inducere de nono. Secus si agant antiquum reformare: qz tunc stabit maiori pti. vt no. p Inn. .j. de reg. super eo. ¶ In ea. gl. in fi. & dicit hic Hoff. interuenisse cõsensum epi & capituli & plus ẽt dicit quod si eps recusaret consentire sine causa & eius preiudiciũ non ageretur quod compelli posset per superiorem consentire. .j. 6 de iure patro. nullus. ¶ † In gl. ij. ibi salutis corporalis & sic vult gl. q sicut iuramẽtũ quod tendit in preiudiciũ salutis eterne effectualiter non ligat sic nec si tendat in preiudiciũ salutis corporalis. facit qd no. gl. in.c. si vero. .j. de iureiu. & ideo non ligaret iuramentũ si quis iuraret habitare in loco in quo qs certum esset sibi imminere periculũ mortis vt voluit gl. i. d.c. si vero. & facit quod no. in.c.j. §. de renun. ad supplicationem. idẽ si dicas iuramẽtum tendat ad deteriorẽ exitũ anime vt qz induceret veniale. lz nõ induceret mortale nam etiã tale iuramentũ non obligat vt legit & no. in.c. si aliquid. xxij.q.iiij. & per Joan. an. in.c. quãuis. de pact. in.vj. ¶ Et sic no. q qs non tenet ad obseruandũ iuramentum siue per hoc peccaret mortaliter siue venialiter quod est notãdũ. ¶ In gl. violentia ibi: non semper sufficiũt nã consideranda est qualitas psone q profert verba & cõminat. an sit talis psona que cõsueuit minas suas mittere executioni. an nõ. xx.q.j. rationi per 7 id qd habet in.l.j.C. si qs imper. maledix. ¶ † In ea. gl. in fi. no. diligenter gl. q vult qd metus snie excõicationis ferende cõtra aliquẽ nisi aliud faciat nõ dz iustus metus. ptrariũ no. gl. in.c. olim. el. iij. .j. de resti. spo. & illa est verior fm Hosti. qz excõicatio nedum vr detinere corporis detrimentũ sed etiam aie. alle. ij.q.j. manifesta. Nec ob. q dz medicina qz illud verũ qñ fertur causa legitima

subsistente

subsistente vel illud sic dicit propter bonu obedientie si non con demnat.xi.q.iii.quid ergo al's secus. Unde si pauperē presbyterum de cuius promotione sit spes eps cōminet excōicare nisi det sibi decē certe vr qd iuste timeat. ¶ Jo.an.hic cōcordat opi. nā dz ꝙ ista gl.pcedit qn snia excōicationis esset iusta. qz tunc sibi imputet q se talē reddidit vt dignus sit excōicari.nā talis est me tus iuris p̄cedente culpa sua.ideo sibi non pdest.l. si mulier.ff.e. Sed vbi snia esset iniusta tunc timor excōicatiōis esset legitim⁹. ꝛ sic pcedat glo.cōtraria. Facit qd habet in.l.hi qui sanctam.C. de aposta. Ubi dz qd grauis est pena esse inter hoies ꝛ hoium carere cōmercio qd inducit excōicatio ꝛ sic timor excōicatiōis est timor grauis pene.facit qd habet.j.de sen.excō.sacro.ad fi. ideo dz iuuare. ¶ In gl.pe.ibi.vnde vr relinquendū ꝛc. ¶ Et p hoc bene facit qd habet in.l.j.C.si qs impe.maledixerit ꝛ qd dixi sup glo.precedenti ꝛ cū glo.transeunt cōiter doc. ¶ In ea.gl.ibi me dicus loquit ibi:qn infirmus propter minas medici dat sibi ali quid qd al's non dedisset vltra debitū ꝛ qn̄o interdum subuenit dānum passo per actionē qd metus causa.ex verbis ꝛ snia edicti quod metus causa.qnqz ex snia tantū qnqz ex constitutionibus principū qnqz ex interpretatione iurisconsultorū interpretantiū mentē edicti potest dici ex snia edicti qnqz officio iudicis no.gl. in.l.nec timorē.ff.eo. ¶ In ea.glo.ibi iudex vero nō dicitur ꝛc. Contrariū videt sensisse glo.s.dum dixit sine potentia iudicis ꝛ sic ibi videt velle qd etiam iudex possit inferre metū cuius cōtra rium dixit gl.in hac parte. Jo.an.non declarat nec do.Ant.po tes dicere qd si iudex exercendo iurisdictionē ꝛ officium suū com minetur non dicit tunc inferre metū qz iuris executiuū non con tinet in se iniuriā.l.iniuriarū.§.j.ff.de iniur. ꝛ facit qd habet in.l. si mulier.ff.eo.vbi qn quis timet metū iuris non attenditur talis metus.ꝛ sic possit intelligi gl.in hac parte. facit qd habet in.l.lz si per pretorē.§. sed si cū decreto.ff.ex qui.cau.maio. Secus qn iu dex non exercendo iurisdictionē vel officiū suū cōminat per po tentiam sui officij vt aliqd extorqueat qz tunc pōt inferre metū inducentē actionē qd met⁹ causa vt est tex.in.l.iij.ff.quod metus causa. ¶ In ea.glo.in fi.ꝛ sic videt velle gl.qd hic agebat condi tione ex canone reintegranda. ¶ Alij vero dixerunt qd agebat possessorio ꝛ petebat se restitui in pristinū statū Pe.vero ꝛ Abb. dicebant ꝙ agebat actione qd metus causa.ꝛ ista magis videt verisimilis.ar.l.imperator.ff.de in diem adie.ꝛ qd no.in.l.si.ff.de cōdi.inde. Post.dicebat ꝙ forte officiū iudicis implorabant vel simpliciter petebant se restitui qz non est necesse exprimere nomē actionis.j.de iudi.dilecti.quare aūt fuerit istis impositum silen tium dic triplici de causa.primo quia iurauerunt:scdo qz metus illatus non fuit probabilis.tertio qz dolus alterius fuit in se bo nus eis ꝛ fauorabilis.facit quod no.j.de conuer.cōiu.c.dudum.

8 ¶ † Et aduerte inquantum dixit gl.relinquendū arbitrio iudi cis quis dicatur iustus metus tenent etiā idē doc. vt dixi dicunt tū quod attendi debebit qualitas personarū ꝛ ipsius facti.nam in debitiori persona minus metus sufficiet quia etiā quo ad mu lierem minor metus sufficit ꝙ in viro vt no.gl.j.de spon.cū locū. ꝛ bene facit qd habet.xxxij.q.vj.c.indignant. Dicūt etiā docto res ꝙ metus perdende spei pmotionis interdū censet esse iustus per ea que habent.j.de insti.cuz venissent.ꝛ qd no. per archi.xv. q.vj.c.j. ¶ In gl.fi.ibi idē in matrimonio.lz doc. transeant cum gl.tū reuera iura que allegant per gl.non probant dictū glo.sed loquunt qn alter coniugū dolose inducit ad consentiendū alte ri transeūti ad religionē glo. potest dicere verū in se quia lz quis dolose induxerit aliquē ad contrahendū matrimoniū forte dicē do se valde diuitem cum non fuerit non per hoc retractabit ma

9 trimonium per qd habet in.c.ij.§.de transla. ¶ † In ea. gl.ibi eleganter in principio quasi velit gl.ꝙ in spiritualibus nō subue niatur dolū passo.sed in tēporalibus sic. Pincest qd si dolus det cām contractui bonefidei ipso iure est nullus. vt.l.eleganter.hic alle.ꝛ facit qd hr.j.de emp.ꝛ ven.c.cū dilecti.scdm rōnē diuersita tis non ponit hic illam tū ponit gl.in.c.dudū.j.de conuer. cōiu. vcz qz dolus in spiritualibus.ꝛ sic per quē quis inducit ad actū spiritualē non est dolus malus sed bonus:quia bonū suadet fie ri.nā in se bonū est religionē ingredi vel transire ad strictiorē.j. de reg.lz posset tū dari alia solutio que magis conformat litere vcz ꝙ hic loquat in dolo qui non decepisset diligentē sed supinū seu modicum aut parum intelligentē.vt qz forte promittebat ꝙ intrans talē religionē non haberet stimulum carnis vel promit tebatur aliquid contra ius naturale vel contra ius positiuū vel contra regulā ordinis.ꝛ ideo dolus non nocet quo minus saltē debeat seruari iuramentū hoc qd habet in preallē.c.dudū.de cō uer.coniug.Secus si esset dolus qui peritissimos falleret. qz tunc iuramentū superioris autoritate posset peti remitti.ar. eorū que habent de rescri.ex tenore.ꝛ.j.de iureiur.si vero. ¶ In ea.gl.ibi non preponderat culpe quasi velit qd hoc sit speciale in casu isto sed regulariter sit secus. Ratio aūt esse pōt qz hic dolus erat bo nus vt superius dictū fuit. Secus qn esset malus. Uel hic ideo esset spāle.qz non fuit dolus q caderet in prudentē.ꝛ ideo potius imputet fatuitati illorū qui crediderunt vt litera dicit.nam sicut dolus cū dolo compensat.ꝛ culpa cū culpa.l.si ambo.ff.de com pen.ita vr qd dolus compenset cū fatuitate que est lata culpa.lz non cū leui culpa.ꝛ sic loquat contrariū.sed lz sic trāseat.d.Ant. tū precedēs solutio plus placet qz etiā.l.alle.in gl.loquitur in la ta culpa.vt si qs transeat p locū ioculatorū seu balistantiū. nā lz talis sit in culpa transeundo p talē locū tū si dolose qs pcusserit talem sic transeuntē puniet quia dolus preponderat culpe etiā late in casu predicto.facit qd habet in.l.si putator.ff.ad.l.aquil. ¶ In ea.glo.in fi.so.quod ibi nō restituitur aduersus matrimo nium vel actū spiritualē. Sed aduersus instantiā ratione absen tie de quo dicendum vt.j.ꝛ facit quod no.j.de resti.spo. ex parte ꝛ de voto scripture ꝛ de regula.cum virum.

1 ☞ Juramentum an ꝛ quando inuito reo detur actori.
2 Juramento actoris quandoqz stetur in odium violenti ad pro bandum estimationem affectionis.
3 Libellus contra violentum qualiter debet procedere.
4 Interesse surgens ex maleficio probari potest per sacramētum.
5 Argumenta probabilia an sufficiant vbi plene probationes de ficiunt.
6 Spoliati iuramento an ꝛ super quibus rebus credatur.
7 Juramentum necessarium defectum in supplementum semiple ne probationis.
8 Snia lata in plus vel minus ꝙ iudex debeat cōdēnare an valeat.
9 Ex iuramento necessario quod in defectum probationis defer tur an oriatur obligatio.
10 Difficultas probationis an sufficiat vt stetur iuramento.

a Super eo. Probata violentia[a] p testes res amisse ꝛ earū estimatio pbat p iuramentū.h.d. In prima partis cōquestio. In secū da rūsio.secunda ibi:verū. ¶ No.ꝙ in pbando acces sorio si plene probatū fuerit principale releuat qs rōne violentie

1 illate. ¶ † Itē no.casum in quo defertur sacramentū actori etiā super eo sup quo semiplene nō pbauit etiā inuito reo.ꝛ sic videt esse casus in quo qs vr esse testis in causa propria. ¶ Et est spāle tribus cōcurrentibus. Et primo qd ius agēdi principale sit fun datū sup violētia cōuenti. Secūdo qd cōstet de ipsa violētia per testes.ꝛ idē ꝛ fortius si per cōfessionē partis aduerse.vt etiā hic vo luit Jo.an. Itē tertio qz subsit difficultas in pbādo. facit quod

2 hr in.l.si qn.C.vnde vi.vn̄ sumpta fuit hec decre. ¶ † Itē no.ꝙ in odiū violenti videt standū esse sacramento actoris sup rebus amissis.ꝛ sup estimatione illarū. ¶ Itē no.ꝙ taxatio dz pcedere iuramentū qn iurat super estimatione rerū per violentiā ablata rum.sic etiā qn iurat super expen.in auf.post iusiurā.C. de iudi. posita super.l.sancimus.lz olim esset secus vt ibi pz. Et an idē sit in sacramento in litem quod defert ad probandū estimationem affectionis no.gl.in palle.auf. Et facit quod no.in.l.videamus. §.pe.ff.de in litem iuran.nam non est incongruū quod iudex ta xet etiā post tale iuramentū quod est de affectione. nam per hoc non redditur iurans periurus. Secus quando esset iuramētum super vera estimatiōe.quia si posset postea iudex taxare videret

3 reddi iurans periurus.ideo tūc debet precedere taxatio. ¶ † Ul timo no.practicā procedendi cōtra violentū.nā prius debet pro bari violentia probata autē violentia potest peti sacramentum deferri actori ad probandas res amissas ꝛ earū estimationē quo facto iudex poterit taxare id sup quo debeat iurari.postea dz iu ramentū prestari.ꝛ demū condēnatio fieri intantū inquātū fuit

4 taxatū ꝛ iuratū. ¶ Potes etiam notare qd † interesse surgens ex maleficio probari pōt per sacramentū. ¶ In glo.j.ibi ex malefi cio. Nota bene glo.que generaliter vult qd vbi interesse surgit ex maleficio possit pbari per iuramentū intellige concurrente diffi cultatē probationis per ea que no.in.l.si qn.C.vn̄ vi.ꝛ sic lz tex. loquat in delicto violentie tū glo.videt etiā extendere ad aliud maleficiū facit qd no.gl.j.de foro compe.dilecti.ꝛ plus etiā dicit hic Inn.qd etiā si agat ex cōtractu ꝛ arguat perfidia seu dolus ipsius cōuenti qd poterit etiā ratione doli pbari interesse per iu ramentū ꝛ idem videt velle gl.in.§.non solū. hic allegato.ꝛ in.l. semper.§.in hoc interdicto.ff.quod vi aut clā.ꝛ facit etiā qd no. in.l.in actionibus.ff.de in litē iur.ꝛ ideo dicit Inn.qd si deposui saccum signatum vel valisiam ꝛ ille penes quē deposui reserauit seu aperuit. Et ego dico qd ibi erat pecunia.ipse vero dicit quod erant lapides vel non erat tanta pecunia quātā assero.tūc si ago rōne doli cōmissi ꝛ pfidie in reserando seu in aperiēdo. nā presu mit dolus cōtra talē qz cōtra ius fecit aperiēdo.facit qd hr in.c. j.j.de psump.ꝛ qd no.in.l.j.C.ad.l.cor.de sica.nec credit cōueto si alleget se nō aperuisse.nisi aliud aliter probet p ea q̄ habent in iuribus preallegat.ideo tūc poterit ꝛ debebit stari sacro actoris super quantitate pecunie.ex quo arguitur dolus cōuenti. Secus

a ¶ Probata violētia.ad in tellectū huius c.vid.C.vnde vi.l.si qn.ꝛ ibi per scribētes. ꝛ per hoc.c.et dictam.l.si qn obtinuit sen tentiā in ma teria violentie quidā venera bilis sacerdos me Jo.d gra dibus patroci nante p eodē sacerdote. Nā pbata violen tia per ipsum sacerdotē fuit ei delatū iura mentum de re bus amissis in dicto insultu: seu violētia si bi illata.

vbi non argueretur eius dolus quia tunc deberet fieri probatio
per testes vt dixit glo. ¶ Et facit qd habetur in.l.ediles.§.j.ꝛ.ij.
ff.de edil.edic. Refert tñ Inn.aliquos tenere qd si agatur ex cō-
tractu siue arguat̄ dolus ꝛ perfidia siue non defert̄ iuramentū.
Secus si ex delicto.vnde dicunt isti qd si in casu predicto ageret̄
furti.qꝛ talis vr̄ furtū cōmittere aperiendo ꝛ amouēdo.l.si saccu
lum.ff.deposi.melius tñ dixisset cōditione furtiua. qꝛ actio furti
datur ad penā nō ad interesse vt.l.si ancille.C.de fur. tunc secun
dum eos ꝓbare posset interesse per iuramentū do.Ant.hic dicit
qd hic non loquitur de iuramento.de quo loquit̄.c.fi.j̄.de iure-
iur.vcȝ qd defert̄ a parte parti voluntarie vel iudice approban-
te vel ꝑ iudicē in supplementū semiplene probationis. sed loquit̄
de iuramento quod defertur etiam inuito reo in totali probatio
ne eius de quo querit̄ ꝛ est iuramentū veritatis ꝛ istud defertur
in odiū violenti vel dolosi concurrente difficultate probationis
ꝛ ideo si agat̄ depositi ꝛ arguatur dolus poterit fieri probatio ꝑ
iuramentum. Nā etiā ꝭm eum cū actio depositi sit bone fidei vt
no.j̄.de except.cū venerabilis ꝛ in bonefidei actionibus iuretur
in litem per iuramentū affectionis si esset res in qua caderet affe-
ctio.sed in nūmis seu pecunia non cadit affectio.l.nūmis.ff.de in
litē iuran.ideo solū pōt habere locū iuramentum in litem quate-
nus est veritatis.facit qd habet̄ in.l.in actionibus.§.plane preal
legato. ¶ Et ex p̄dictis patet primā opinionē Inno.de iure pos
se procedere ꝛ illa etiam cōiter tenetur.facit qd habetur in.l.j.§.si
cista.ff.deposi.ꝛ quod no.Bar.in.d.l.in actionibus. ¶ In eadē
glo.ibi non pertinet ꝛc.contrariū tȝ hic Inno.quia alias hec de
cre.si nō haberet locū in actione qd metus causa esset male situa-
ta in hoc titulo.nā licet rubrica dicat de his que vi intelligit̄ scȝ
compulsiua.vt no.glo.s̄.eo.ad audientiā.ꝛ ideo vr̄ qd etiam hec
decre.habeat locū in actione qd metus causa. Nec obstat si dica
tur qd actio qd metus causa datur contra tertiū possessorem qui
non cōmisit metum.qꝛ lȝ illud sit verū vt tetigit glo.tñ non per
hoc sequit̄ quod si agat̄ contra ipsum metū inferentē qd nō ha-
beat locū decre.lȝ non haberet locū qñ ageretur contra tertium
nisi forte scienter successisset in vitiū vt voluit hic do.Ant.argu.
eorū que habentur.j̄.de resti.spo.sepe. Et concludit Inn.qd siue
sit ius in cōpulsiua siue inquietatiua siue turbatiua habebit lo-
cum hec decre.que generaliter loquit̄ de violētia que multiplex
est vt dictum fuit in.c.ad audientiā.posset tñ dici qd si generali
ter loquatur vr̄ intelligenda scd̄m materiā tituli in quo est posi-
ta.arg.l.imperatores.ff.de in diem adiec.tñ doc. transeunt cum
Inno.ꝛ pōt sustineri dictū Inno.ex identitate rationis ꝛ per id
quod habetur in tex.ꝛ glo.in.l.semper.§.in hoc interdicto.ff.qd
vi aut clam.ꝛ qd no.per glo.in.d.§.non solum.insti.de verb.obli
gatio.ꝛ hoc etiā tangit Hosti.quia subueniendū est probationi
bus ꝛ difficultati probationis ꝛ punienda est malitia.d.Anto.
hic dicit quod si conqueritur de iuramento qd defertur ad pro-
bationem rerum amissarum.tunc sit speciale in actione vi bono-
rū rap.ꝛ in interdicto vnde vi vt tunc deferri possit. Sed in alijs
secus quia ꝭm eū non reperit̄ hoc in alijs. Sed certe imo videtur
reperiri saltē in actione qd metus causa per hanc decreta. Sed
vbi agit̄ de iuramento ꝑ qd probat̄ vera estimatio rerū tunc di
cit qd vbicunqȝ arguit̄ delictum vel dolus ꝛ concurrit difficilis
probatio poterit deferri tale iuramentū alias qd habetur in.l.ar
bitrio.ff.de dolo.ꝛ facit qd habet̄ in.l. in actionibus.§. plane.ff.
de in litem iuran. ¶ Et per hoc dicit qd si agat̄ actione qd me-
tus causa contra metū inferentē poterit iurari secus si cōtra ter-
tiū nisi scienter successit in vitiū facit qd.s̄.dixi. ¶ Et ꝑ predicta
infert̄ ad id qd tangit hic Inno.vcȝ qd si rex vel dñs terre iniu-
ste bāniuit vel diffidauit aliquē q multa bona mobilia habebat
in eius districtu qd si sint per alios occupata do.tenebit̄ de amis
sio.actio.qd metus causa per.l.si cū excep.§. pedius.ff. quod me-
tus cau.ꝛ probatur amissio per iuramentū. Nec ob.l.metus.ff.e.
quia ibi fuit vanus timor vt ipse dicit de quo dicendum vt ibi
tangit gl. ¶ Et ad predicta bene facit qd no.Bar.in.l.in actio-
nibus.prealle.ꝛ quod habet̄ in.l.semper.§.pe.ff.quod vi aut clā.
ꝛ facit quod no.Bar.in.l.j.§.si cista.ff.deposi.ꝛ quod no.gl. in.l.
nūmis.in fi.vltime gl.ff.de in litem iuran.ꝛ.ff. de sen. que pro eo
qd interest proferuntur. ¶ Et aduerte quia gl.in.§. non solum.
insti.de verbo.obli.ꝛ etiā in.d.l.nūmis.circa fi.ꝛ in.l.semper.§.in
hoc interdicto videt̄ velle qd vbi agit̄ contra dolosum possit ꝓ-
bari interesse per iuramentū. Sed glo.in.d.l.in actionibus.ꝛ in.l.
si qñ.C.vnde vi.videt̄ velle qd vltra dolum requiratur etiā diffi
cultas probandi ad hoc vt possit probari per iuramentum.ꝛ per
hoc etiam facit quod.j̄.sequitur in gl.ꝛ istā partem sequit̄ Bar.
in.d.l.in actionibus. ¶ Dicit tñ qd non refert an dolo sit cōmis
8
sus ab initio contracte obligationis an ex interuallo vt qꝛ fue-
rit non in mora restituendi.facit qd habetur in.d.l.nūmis.ꝛ.l.in
actionibus.§.plane. ¶ Nec etiam est necesse qd dolus sit cōmis-
sus in non parendo iudici lȝ illud sit necessariū quando ageret̄

de iuramento affectionis vt plene no.per Bar.in.d.l.in actioni-
bus. ¶ Et per predicta etiā videt̄ qd si agatur actione furti qd
etiā habeat locū hec decreta.ex idētitate rationis ꝛ videt̄ ꝓbari
etiā in.l.cū furti.ff.de in litē iuran. siue dicamus qd agatur con-
dictiōe furtiua siue agat̄ actione furti penali.qꝛ cū penali in fur-
to imponat̄ respectiue ad ipsam rem cū sit pena dupli.si est furtū
nō manifestū.ꝛ quadrupli si est manifestū.ideo oportet etiam in
actione furti habere respectū ad estimationē rei ꝛ illa consequen
ter probari saltē per iuramentū qñ propter difficultatem aliter
probari non pōt ꝛ hoc etiam voluit glo.in.d.l.cū furti.ꝛ per hoc
etiam quia vt dictū est subueniendum est probationibus ꝛ diffi-
cultati probandi. Facit qd habet̄ in.l.quoniā. ad finē.C. de he-
reti.ꝛ.l.curent.ff.de testi. ꝛ punienda est etiā malitia. facit quod
habetur etiā.j̄.de sen.excō.c.vt fame. Et ad predicta facit qd ha
5
bet̄ in.c.j.ꝛ.ij.s̄.de cleri.peregri.vbi etiā † sufficiunt probabilia ar
gumenta qñ deficiunt plene probationes.facit etiā qd habet̄ in
l.j.ꝛ.ij.C.vbi pu.edu.debe.ꝛ in.l.de officio.ff.eo.tit.ꝛ quod no.gl.
j̄.de priui.c.cum olim essemus. Intelligit̄ aūt subesse difficultas
probandi ꝭm Bart.in.d.l.in actionibus. in vltima col.quando
res que petitur non potest ad oculum demonstrari. vt qꝛ perem
pta est forte post moram.d.l.in actionibus.§.plane vel alias nō
apparet per id qd habet̄ in.l.cum res.§.penul.ff.de leg.j.ꝛ quod
6
habet̄ in.d.l.nūmis. ¶ † In eadem gl.ibi singula vtensilia. sur-
git aūt difficultas probandi in talibus ex eo quia secreta patri-
monij non reuelant̄ ciuibus. Imo multoties occulta tenent̄ et
creditur qñqȝ diues qui est pauper ꝛ ecōtra. facit qd habetur in
auf.de nup.§.qꝛ vero.colla.iiij.ipse tñ dñs non presumit̄ ignora
re patrimoniū suum.facit qd habet̄ in.l.quisquis.C.de rescin. vē
di.ꝛ qd no.Bar.in auf.sed cū testator.C.ad.l. falci. ¶ In eadē
gl.ibi presumptionē.s.violentam. ¶ Sed certe vt tangit hic do.
Anto.super rebus ꝛ qualitatibus rerū.reuera hoc nō habet pre
sumptionē de qua loquit̄.c.vltimum.de iureiur. qꝛ ibi loquit̄ de
presumptione inducente semiplenā in cuius supplementū defer-
tur iuramentum. Sed hic loquit̄ de alia specie iuramenti quod
defert̄ in odiū violenti vel dolosi interueniente difficultate pro-
bandi etiā si non interueniat semiplena probatio dictum.c. vlti-
mum.ꝛ eius materia hȝ locū etiā cōtra non dolosum. ¶ In ea.
glo.in fi.aliū casum hic addit Jo.an.ꝑ id qd habetur in auf. de
collatio.§.super eo.collatio.ix.in illo vcȝ qui non stetit in syndica
tu sed recessit quia stabit̄ iuramento partis contra eum. facit qd
habetur.C.vt omnes tam ciuiles ꝙ criminales ca.l.j.ꝛ quod no.
7
Fede.in suo cōsi.ix. ¶ † Et aduerte quod pro intellectu eius qd
tetigit glo.in verbo sed que fuit causa quod quoddam est sacra-
mentū necessariū qd defert̄ in supplementum semiplene proba-
tionis ꝛ de isto loquitur.c.fi.de iureiur. ꝛ habet locū in omni cā
vt ibi plene no.quoddam autē est sacramentū quod defert̄ etiā
nulla subsistente semiplena probatione ꝛ istud defertur duobus
concurrentibus videlicet difficultate probandi ꝛ odio eius con-
tra quē agitur.vt quia est violentus vel aliter delinquit vel do-
lum commisit.vt patet ex his que superius dixi ꝛ de isto proprie
loquit̄ hec decrera. ¶ Est etiam iuramētum in litem qd est affe-
ctionis.ꝛ istud hȝ locū in actionibus bonefi.ꝛ actio.in rem.et de
hoc non tractatur hic sed plene habetur de hoc in tex.ꝛ gl.ꝛ per
docto.in.l.in actionibus.ff.de in litem iuran. ¶ Et predicta fa-
ciunt ad questionem si statuto cauetur quod si fiat incendiū vel
depredatio vel aliud malū in villa quod illi de villa teneant̄ re-
sartire damnum an si constet de delicto cōmisso in villa poterit
probari quantitas damni per iuramentum contra illos de villa
Ja.de are.vt hic refert do.Ant.vr̄ velle qd sic quia villa conue
nitur ex quasi maleficio.vcȝ quia nō bene custodiuit territorium
ipsius ville.facit qd hr̄ in.l.j.§.in summa.ff.de his qui deiecerunt
ꝛ qd habet̄ in.l.ne quid.ff.de incen.rui.naufra. Ubi videt̄ casus
scd̄m vnam lecturā. ¶ In contrariū facit quia videt̄ quod villa
possit conueniri ex delicto alieno.ꝛ sic videt̄ quod non possit pro
bari per iuramentum interesse.seu damnum contra illam per id
quod habet̄ in.l.j.ff.quando ex facto tuto. ¶ Et istud ibi tenet
Dy.ꝛ etiam idē Bar.in.d.l.si quando.C.vnde vi. ꝛ ibi etiā per
Cy.ꝛ per eundem Bar. in.l.j.ff.de furtis aduersus nau.ꝛ in di-
cta.l.ne quid.facit etiam quod no.Joan.an.in additio. in tit.de
rapto.circa principium vbi dicit quod non habet locum hoc iu-
ramentū quando petitur estimatio ratione culpe vel ficti doli vt
si vigore statuti debeat emendari damnum per villam in qua cō
missum est. Facit etiam quod no.Jaco.de bel.in auf.vt nulli iu-
di.§.quoniam.colla.ix.ꝛ hec intellige vera nisi aliter per statutū
prouideatur. ¶ In glos.penulti.in fi.ꝛ plus dicit hic Innocen.
8
qd † sententia aliter lata in plus vel minus non valebit ipso iure
per id quod habetur in.§.oportet. allega.in glos.ꝛ hoc procedit
in iuramēto isto quod prestatur super estimatione. ¶ Secus in
iuramento affectionis quia iudex posset etiā tunc in minus con
demnare ꝙ sit iuratum.l.videamus.circa fi.ff. de in litem iuran.

cum ibi nota.facit quod habet in.l.in actionibus.in princ.C.eo. dicit etiã Inno.glos.pcedere qñ stante taxatione vellet in plus vel minus condẽnare q2 tunc non posset. Sed si vellet reuocare taxationẽ tanq̃ iniuste factã ꝛ de nouo taxare tũc poterit per ea que habent in.l.qd iussit.ff.de re iudi.ꝛ.ĩ.de appel.c.cũ cessante. Nec ob.§.oportet.alleg.in glo.quia respõdet qd ibi loquit quando taxatio est legitima ꝛ nõ fuerat reuocata. Secus si taxatio nõ esset legitima ꝛ esset ante sententiã reuocata: q2 tunc non tenetur primã taxationẽ sequi etiã si super illa iuratũ fuisset. Nec obstat qd habet in.l.nõ erit.§.dato.ff.de iureiuran.q2 hic loquit in iuramento qd non parit actionẽ: sed succedit loco pbationis. Secus ex iuramẽtis ex qbus datur actio: q2 tunc nõ est licitũ iudici reuocare post prestitũ iuramentũ nisi in casu qui habetur i.l.admonendi.ff.de iureiuran.ꝛ de offi.deleg.in literis.qd videtur verum in delegato.secus in ordinario per id qd habetur.ĩ.de accusa qualiter.el.ĩ. ¶ Sed certe ibi proprie non reuocat: sed nullam pronũtiat q2 ibi sentẽtia erat nulla.vt ibi plene not.ꝛ sic vr velle Inno.quod etiã si post taxationẽ sit iuratũ: tamen possit reuocari taxatio ante sententiã si dicatur non esse ligitima.qd an sit verum patebit ex seq. ¶ Sed iuxta predicta querit Inno. an si ex iuramento ꝛ taxatiõe quis est lesus: vt quia taxatio fuit iniusta an debebit appellari a taxatione ꝛ iuramẽto.an vo sufficiat qd appelletur a sententia que postea fertur. Inno.hic ponit opinionem. Nam quidã dicunt posse appellari a taxatione ꝛ iuramento.ꝛ etiam posse appellari a sententia si fuerit lata.ꝛ in tali appellatione a sententia discutietur an iusta fuit taxatio.facit qd habetur in.d.l.generaliter.§.finautem.s.de iureiuran. Alij dicunt qd omnino appellandum est a taxatione.ꝛ iuramento si quis crederet se ex hoc grauatum. Nam poterit appellare quia iuramentum equiparatur sententie cum ex eo oriatur actio sicut ex sententia.vt.l.actori.C.de iureiuran.ꝛ ideo ab eo sicut a sentẽtia poterit appellari infra decẽ dies. Nec fm eos est tutũ reseruare appellationẽ super diffinitiua quia illa forte nõ ferretur infra decem dies.ꝛ sic si postea feratur licet appelletur a diffinitiua nõ pdesset sibi q2 etiã si obtineret in diffinitiua nõ tolleret actio nata ex iuramento.ꝛ sic videnẽ isti velle qd si infra decem dies ferretur diffinitiua sufficeret tunc appellari a diffinitiua. ¶ Sed ista opi. sc3 qd feratur sentẽtia infra decẽ dies vel nõ est hodie in effectu reprobata.per id qd habet in.c.si.de appel.in.vj. ¶ Recitat vlterius Inno.quosdã tenere qd sufficiat appellari a diffinitiua sententia ꝛ qd si illa cassetur etiã admittetur actio quesita ex iureiurando a quo snia etiã processit.vt in.§.oportet prealleg.ꝛ q2 taxatio ꝛ iuramentũ simul cũ snia inde secuta videnẽ esse vnu3 factum.facit qd habet in.l.vlt.ff.de duo.reis.ꝛ.l.iij.§.j.ff.de mino. ¶ Finaliter Inno.hic videtur concludere qd tutius est appellare a taxatione ꝛ iureiurãdo: q2 si nõ sequeret sentẽtia nõ prouideretur postea cõtra grauamẽ illatũ nisi in casibus qui habenẽ in l.admonẽdi.ff.de iureiurã. ¶ Videtur tñ Inno.vltimo loco aliter cõcludere.qd sequit etiã hic do. Ant.videl3 q2 qñq3 iuramẽtum interponit ad declarandũ vel decidendũ: vt q2 iurat sic esse vel nõ esse vel sibi deberi vel nõ deberi.ꝛ sic succedit loco pbationis simpliciter si est iuramentũ litis decisiuũ qd defertur a parte parti iudice cõfortante.ꝛ tũc principaliter nõ ordinat in finẽ sententie. Sed per se subsistit ꝛ pducit actionẽ.ideo tunc debet ab eo appellari: nec tunc sufficit reseruare appellationẽ sup diffinitiua postea ferẽda. ¶ Si vo iuramentũ succedat loco pbatiõis. vt q2 se iurat tantũ expendisse vel qd tantũ res valebat.vt cõtingit in casu decreta.ꝛ isto casu iuramentũ nõ equiparatur sententie sed pbationi ꝛ ordinatur in finẽ sentẽtie ferende. Et sic ex tali iuramẽto nõ oritur actio. Ideo tunc sufficit appellare a sentẽtia que sequit. ¶ Dicit etiã q si iudex post iuramentu3 prestitũ cognoscat se errasse in taxatione poterit reuocare taxationẽ ꝛ errorem corrigere.per.l.qd iussit.ꝛ.c.cũ cessante.s.alleg.ꝛ.§.oportet. alleg.in glo intelligit qñ taxatio fuit iusta. Et si.transit hic Jo.an.ꝛ do. Anto. Et subdit etiã do. Anto.hic cõcludi posse qd vbi iuramentũ succedit loco probationis tñ sufficit appellare a sententia. Idẽ si nõ succedat loco pbationis tm: sed etiã ex eo oriat actio si sperat sentẽtia ꝛ sequatur q2 tunc etiã sufficiet appellare ab ipsa sentẽtia quia iuramentũ tunc videtur ordinari in finem sentẽtie. ¶ Si autẽ non sequatur tunc videt q debuit appellari ab ipsa delatione iuramenti. ¶ Sed aduerte inqñtũ Inno.ꝛ etiã Jo.an.ꝛ do. Anto.volũt qd a taxatione possit appellari.satis videtur hoc rõnabile q2 taxatio cõmittit iudici vt bono viro.quia habeat arbitrari.ꝛ illã facere inspectis circũstantijs facti ꝛ psonarũ.ꝛ ideo si male arbitret videt qd possit appellari.facit quod no.glo.in.c.sup his.ĩ.de accu.ꝛ qd habet in.l.si qua pena.ff.de vbo.sig. ¶ Sed vbi non est appellatum a taxatione si iuramẽtũ postea est secutũ videt qd iudex nõ possit reuocare taxationẽ nec etiã possit appellari ab ipsa delatione iuramẽti.ex quo nõ cõtradixit taxationi q2 ex dispositione iuris debet sequi iuramentum et stari iuramẽto.vt hr in auẽ.post iusiurã.C.de iudi.ꝛ tenet iudex oĩno condẽnare scdm iuramentũ.vt.ĩ.habet.ꝛ in auẽ.de iudi.§.oportet.col.vj.nec d3 iudex esse clementior.l.vt dicit tex.in dicto.§.op3.ꝛ ideo ex quo lex vult q fiat condẽnatio scdm qd est iuratũ precedẽte taxatiõe. Nec debet minui quãtitas nec d3 etiã iudex velle minuere.ꝛ ideo videt qd iudex nõ possit post iuramẽtum prestitũ reuocare taxationem: q2 eius reuocatio esset aperte cõtra ius: ꝛ sic nõ valeret per id qd hr in.c.j.ĩ.de re iudi.ꝛ.l.ij.C. qñ pvo.nõ est neces. ¶ Et ex hoc etiã sequit q si snia sit lata sco3 iuramentũ nõ poterit appellari ab illa ex quo fm dispositionem legis est lata.per id qd habet i.d.l.si qua pena.ꝛ.l.fi.ff.de appel. reci. ¶ Nec ob.l.generalr.§.finautẽ.ff.de iureiur.quã alleg. Inno.quia ibi nõ loquitur qñ prestitũ fuit iuramentũ. Sed loquit qñ fuit recusatũ quo casu si recusatũ fuerit sine causa habet ac si fuisset iuratũ iuxta delationẽ aduersarij. Secus si in cã fuerit recusatũ.ꝛ ideo si iudex condẽnauerit recusantẽ poterit appellari. et in appellatione discutiet.an cu3 causa vel sine causa recusauerit. ¶ Et ex hoc apparebit an bene fuit appellatũ an nõ: ꝛ sic nõ facit ad casum ppositũ in quo loquimur qñ iuramentũ est prestitum ꝛ detegeret periuriũ si reuocaret.ideo nõ debet audiri tunc appellans.per id qd no.in.d.auẽ.post iusiurandũ.licet Bart.in l.i actionibus.circa fi.videatur voluisse adherere opi. Inno.hic posite per dictã.l.generaliter.§.finautẽ. ¶ Sed vt dixi dicta opinio videt esse cõtra dictã auẽ.post iusiurandũ.ꝛ i cor.vnde sumitur. ¶ Sed aduerte quia posses dicere qd Inno.loquit quando ex post facto pbatur male fuisse taxatũ ꝛ cõsequenter iuratum ꝛ videt qd tũc non sit incongruũ reuocari taxationem ꝛ iuramentum: licet lex dicat stari iuramẽto.per id qd no.Jo.an.in decret. statutũ.§.cũ vero.de rescrip.in.vj.in nouella.ꝛ in.c.ij.de tempo. ordi.lib.vj.super glos.que incipit equipollet.in.c.quia propter.§. a illud.ꝛ.§.iuramento.de electio.ꝛ quod ipse no.in additio.Spec. in titu.de officio iudi.§.fina.super versi.vj.in quibus locis videtur cõcludere qd licet ius dicat stari alicuius iuramento loco pbationis: illud videtur intelligendũ nisi probetur cõtrariũ: ꝛ sic videtur qd illo modo debeat intelligi hec decreta.post iusiurandum. ¶ Sed põt respõderi qd predicta pcedunt qñ parte absente ꝛ nõ consentiente iuratur quo casu nõ est quid imputandum parti i cui9 piudiciũ tendit iuramẽtũ: sed hic imputandũ est parti que nõ cõtradixit taxationi. Et ideo merito si sequat postea iuramentũ nõ audiet volendo pbare 9riũ.ꝛ p hoc facit qd no.dñi de Rota in sua conclu.cclxxxiij.vbi dicunt q3 l3 tutius sit citare partẽ in delatione iuramẽti fienda tñ nõ est necesse q2 iuramentum ex dispositione iuris oĩno est deferendũ etiam contradicẽte parte.ꝛ q2 sufficit qd fuerit citatus ad taxationẽ ꝛ pbationẽ violentie vel metus: ꝛ sic bene voluit qd citari debeat ad taxationẽ. et sic possit cõtradicere. Dicunt tamẽ q in iuramẽto qd prestat in supplementũ semiplene pbationis fm materiã.c.fina.ĩ.de iureiuran.bene deberet pars citari: quia interest partis qd sit presens quando debet deferri iuramentũ cum quelibet pars possit allegare sibi esse deferendũ iuxta nota.in.d.c.fi. ¶ 9 †No.tñ ex dictis Inno.q ex iuramento necessario qd defertur in defectũ pbationis nõ videtur oriri actio.de quo est cõtentio inter legi.vt pt3 ex not.in.l.j.ꝛ rubrica.C.de re.cre.ꝛ.ff.de iureiuran.l.sed ꝛ si possessori. Bar.tamẽ tenet opinionem Inno. ¶ Et ex predictis etiã patet qd vbi ex iuramento oriatur actio q2 illud est iudiciale vel volũtarium videtur qd postea non possit appellari nec ab ipso iuramẽto nec a sentẽtia quod sequatur postea fm illud per l.non erit.§.dato.ff.de iureiuran.licet Inno.hic aliter videatur velle.ꝛ etiã Bart.in.l.in actionibus.circa fi.ff.de in litem iuran. ¶ In glo.fi.vbi an honesta sit.aduerte quia ibi qualitas potius ponderãda est in materia.c.fi.ĩ.de iureiuran.sed qualitas diuitiarum ꝛ paupertatis bene est cõsideranda in materia huius capituli: videl3 in taxatione rerum fienda ꝛ eax estimatione.vnde dicunt docto.q si muliercula que est passa vim dicat se habuisse scutellas argẽteas in loco de quo fuit expulsa nõ crederetur sibi ꝛ similiter si vilis mercator ꝛ nõ multum diues dicat se habuisse preciosas mercãtias magni valoris nõ credetur sibi. Et similiter magister grãmatice dicat se habuisset libros iuris ciuilis ꝛ sacre pagine in loco de quo est expulsus nõ credetur. Secus si diceret libros grammatice: q2 illud est satis verisimile. ¶ Et similr si est miles honorabilis qui dicit se habuisse scutellas argẽteas in loco de quo est expulsus ꝛ in loco vbi plurimũ conuersabat.satis poterit verisimilr credi.ꝛ ideo bñ dicit lra qd debet inspici qualitas psonax ꝛ etiã ipsius negotij.vt q2 forte apparet locus ex toto derobatus.ꝛ sic videt tanq̃ bonus vir habebit pdicta cõsiderare.ꝛ fm id qd fuerit verisile arbitrari ꝛ taxari.facit qd no.in.l. si qñ.C.vnde vi. ¶ 10 † Ultimo adde q2 videt hic sen.ãssel Hostie.q a sola difficultas pbationis a sufficiat vt stetur iuramento per id quod habet in.c.ij.de cleri.pereg.ꝛ in.l.ij.C.de alimẽ.pup.pstan. et in.l.qñ.C.de hereti.ꝛ qd no.ĩ.de priui.cũ olim.el.j. Sed vt di-

a ¶ Difficultas probationis. qualr itelligatur ista regula qd pter difficultatẽ pbandi admittãtur testes inhabiles, videplenis.per Hyp.de mar. singu.lxxij.in ci.plẽs sunt q allegant.

cit do. Anto.hec opinio nõ videtur vera qđ sola difficultas hoc operet̃:nisi vbi hoc appareat in iure expressũ. ꝑ id qđ no.Bar. in .l.in actionibus.ff.de in lit.iuran. Et nisi agatur de probatione conscientie.per id qđ habet̃ de sen.excõ.si vero.ꝛ de homicidio significasti.Et facit quod habetur.ſ.de testibus.presentiũ.ꝛ de exceptio.c.pastoralis.

¶ De in integrum restitutione.

¶ Continuatur ad precedentia hac forma. Viso supra de quadam speciali restitutione que datur ratione metus:restabat videre de materia restitutionis in integrum in genere. Ideo hic ponitur ista rubri.que comprehendit restitutionẽ que datur fauore ecclesiarũ.ꝛ hoc vt plurimũ. ¶ Item tractat de restitutione que datur fauore minoris.ſ.c.constitutus.§.penul. ¶ Item de restitutione que datur maiori.ſ.eod.ex literis. ¶ De materia.ij.q.iij. in fi.ꝛ.xxxv.q.ix.per totum.ꝛ reperitur in.vj.ꝛ in clementinis.

1 ☞ Emphyteuticus cõtractus ꝛ censualis fieri potest sup possessionibus ecclesiarũ solẽnitatibus debitis obseruatis.
2 Restitutionis in integrũ petitio quid debeat continere.
3 Restitutio in integrũ prestari dꝫ ecclesie sicut minori.
4 Factum prelati an noceat ecclesie.
5 Verba ista restituas ad ius ꝛ ꝓprietatẽ quid importent.
6 Reddere verbũ denotat retranslationem dominij.
7 Restitutio in integrũ dꝫ vtranqꝫ partẽ reponere in suo statu.
8 Deceptio dolosa arguit malã fidẽ ratione doli.
9 Ecclesia petens restitutionẽ an teneat̃ exprimere lesionẽ ex facilitate sui euenisse an dolo aduersarij.
10 Minor si dicat se lesum an debeat in libello allegare se esse lesum propter sui facilitatem an propter dolum aduersarij.
11 Libellus non concludens necessaria sed solum presumptiue an admittatur.
12 Ecclesia equiparatur reipublice ꝛ etiam minori.
13 Prescriptio decẽ vel viginti ann.nõ currit contra ecclesiam.
14 Vsucapio triennij currit ecclesie in rebus mobilibus.
15 Restitutio in integrũ regulariter peti debet infra quadriennium a tempore lesionis.
16 Alienatio rei ecclesiastice si facta fuerit cum debita solẽnitate nõ tñ in casu cõcesso a iure videlꝫ ꝓpter vtilitatem ecclesie vel necessitatem ecclesie suadentem est ipso iure nulla.
17 Et ꝙ cõtractus alienationis rei ecclesiastice si est factus in casu non licito licet nõ sit seruata forma non valet.

a ¶ In glo.vi de do.abb.hic in.cij.col.post prin.nu.x.

Requisiuit. Ecclesia restituitur contra contractum alias legitime celebratũ si enormiter ex ea sit lesa.hoc dicit. Et communis diuisio. Secunda ibi noueris. ¶ † Nota quod possessiones ecclesiarum possunt locari ad annuum censũ prestandũ Et sic super eis fieri potest cõtractus emphyteuticus ꝛ sensualis quod intellige seruatis solẽnitatibus debitis per id quod habetur infra de rebus ecclesie nõ alienandis.c.j.ꝛ.ij.in.vj. ¶ Item not.quod ad validitatem contractus initi cum ecclesia sufficit necessitatem vel vtilitatem superesse in causa mouẽte ipsum contractũ licet deficiat vtilitas in quantitate pretij dabitur tamen tunc restitutio propter deceptionem. ¶ † Item not. aliqua que videtur necessaria ad restitutionem in integrum concedendaꝫ. ¶ Primo ꝙ petens sit de personis priuilegiatis a iure vt est ecclesia vel minor. Secũda requiritur qđ veniat lesio ꝛ intellige nõ parua seu minima.vt tangit glo.ij. ¶ Item videtur requiri qđ lesio sit manifesta.Satis tamẽ potest dici de illa manifeste cõstare si constat per confessionẽ partis vel per testes.facit qđ habetur in.c.cum ad sedem.ſ.de resti.spolia.ꝛ de coha.cler.ꝛ mulie.c. fi. ¶ † Itẽ nota illud vulgatum qđ ecclesia vtitur iure minoris ꝛ ad instar minoris datur sibi restitutio.Et not.ꝙ ecclesie sẽper videtur danda restitutio.Sed intellige semp in omni casu quo leditur:nõ autem omni tempore quia solum datur infra quadriennũ a tempore lesionis vt hodie est expressum in.c.j.ꝛ.ij.ſ.eod. in.vj.Fallit in casibus ibi not.in quibus etiã vltra quadriennium auditur. ¶ † Item nota ꝙ factum prelati nocet ecclesie de mero iure quando solẽnitates debite intercedũt in actu licet si ecclesia reperiatur lesa sibi ꝓuideatur seu ꝓuideri debet per beneficium restitutiõis in integrũ. ¶ † Item no.de vi istoꝝ verboꝝ restituas ad ius ꝛ proprietatẽ ecclesie:quia nõ solum denotat reintegrationẽ possessionis:sed etiã ꝓprietatis.facit qđ no. Inno.ſ.de rebus eccle.nõ alie.c.episcopi. ¶ † Itẽ no.de significato hui⁹ verbi reddere:qꝛ denotat trãslationẽ dominij in aliũ factã.facit qđ habet̃ in.l.cũ quidã.ff.de leg.ij. ¶ † Item no.materiã restitutionis in integrũ.qꝛ reponere debet vtrãqꝫ partẽ in suo statu. ꝛ illã conseruare indẽnem si fieri põt. qđ hr̃ in.l.qđ si minor.§.r esti.ff. de minori.ꝛ.l.ij.C.de reputa.q̃ fiũt in iudi. ¶ Vltimo no.ꝙ lꝫ cõtractus ex lesione fiat retractabilis vt sic contrahens restitutioni subiaceat:nõ tñ dicet̃ cõtrahens esse in mala fide.ꝛ sic pꝫ qđ deceptio causantis restitutionẽ necessario in cõtrahentẽ nõ arguit malã fidem.qđ est notandũ.quod videtur tamen intelligendũ in deceptione re ipsa † Nam deceptio dolosa bene videt̃ augere malã fidẽ ratione doli. ¶ In glo.j.ad longũ tempus.ꝛ sic trãslatum fuit vtile dominiũ.per id qđ habet̃ in.l.j.ꝛ.ij.ff. si agr vecti.ꝛ hic secũda solutio videt̃ litere cõformis:qꝛ si hoc casu ledat̃ ecclesia in pretij quãtitate poterit restitui.vt hic dꝫ. ¶ † An autẽ teneatur ecclesia petẽs restitutionẽ exprimere an sit lesa sui facilitate an dolo aduersarij:videt̃ dicẽdũ ꝙ nõ.sicut in simili dicit̃ in minore in quo videtur sufficere qđ dicat se minorẽ ꝛ lesum.per id quod habet̃ in.l.minoribus.C.de in integr.resti. ¶ Vbertus tamen de bobio vt refert Specu.in tit.eo.§.qualiter.circa princ.in scđa parte tenuit cõtrarium per.l.ij.C.si sepius in integr.resti.postu.ꝛ.l.fi.C.de edic.diui adria. tol.quia restitutio danda est cum cause cognitione.l.oẽs.ff.eo.titu.ꝛ qꝛ restitutio videt̃ habere instar actionis personalis.facit quod habet̃ in.c.penul.ſ.de offic. iudi.Ideo videt̃ causa esse exprimenda.iuxta no.in.c.ij.de libelli obla.Licet aliud sit in sñia in qua nõ tenet̃ iudex exprimere causam.ſ.de re iudi.sicut.Et subdit ꝙ plures causas potest exprimere:tñ si vna subdit aliã nõ poterat ꝓsequi.de quo in Specu.in loco preelleg.ꝛ etiã per Io.an.in addi. ¶ † Et istam opi.Vber.videtur sequi Bar.licet de ipso nõ faciat mentionẽ in.l.fi.C.de resti.in integr.vbi videt̃ dicere qđ minor debet in libello allegare se lesum ꝓpter sui facilitatẽ vel ꝓpter dolum aduersarij.al's nõ concluderet libellus ſm eũ per.d.l.fin.ꝛ sic transit hic domi. Anto. ¶ Sed cõis opin.videtur esse qđ sufficiat minorẽ dicere se minorem ꝛ lesum.vt ptꝫ ex no.in Spec.in loco prealleg.ꝛ pro ista parte videtur casus in.d.l.minoribus.ista em̃ duo sunt illa que videntur fundare super intentione minoris per illum text.ꝛ per id qđ habet̃ in.l.nam ꝛ postea.§.si minor.ff.de iureiuran.Fateor tamẽ ꝙ si aduersarius dicat ipsum nõ fuisse lesum sui facilitate qꝛ dicat eum fecisse id qđ quilibet diligens fecisset posset eũ excludere si hoc ꝓbet:qꝛ tunc nõ debet dici circũscriptus ex quo iure cõi esset vsus.per id quod habetur in.d.l.fi.facit quod no.in.l.si intra.C. de restitu. in integr.vbi sufficit petere se restitui in integrũ probare se minorẽ ꝛ lesum tempore contractus.Licet nõ dicat se nunc etiã minorem vel esse intra quadrienniũ datuꝫ ad restitutionem petendã. ¶ Sed hoc debet allegare aduersarius ꝛ ꝓbare si vult excludere petentẽ restitutionem: quia debet dicere qđ nũc est maior ꝛ lapsum est tempus restitutionis petẽde.facit etiã quod no. Inno.in.c.fina.de libel.obla.Vbi tenet quia nõ est necesse in libello remouere ius competens seu quod dicetur competere aduersario.Et ideo videtur qđ verior sit opinio cõmunis quã opinio.Bar.ꝙ tene menti pro substẽtandis libellis. ¶ † Nec obstat predictis quod dicatur ꝙ libellus necessario non cõcludit tamen presumptiue quod sufficit per ea que habent̃ in.l.omnes.§.lucius ff.de his que in frau.credi.ꝛ quod nota.per docto in.l.edita.C. de edendo. ¶ In glossa.ij.in fin.Et aduerte quia si magna est lesio datur restitutio vsqꝫ ad quadriennium. ¶ Si autem valde enormis vt quia vltra dimidiã iusti precij:tunc ſm do.Anto.dabitur restitutio ecclesie perpetuo.per id quod habetur.ſ.eo.titu. ex literis.ꝛ quod notatur in.c.j.ſ.eo.in.vj. ¶ Sed aduerte si deceptio esset vltra dimidiã iusti pretij videtur ꝙ tunc succurretur de iure cõmuni per remedium.l.ij.C.de rescin.ven.ꝛ facit qđ habetur in.c.cum dilecti.ſ.de empt.ꝛ vendi. ¶ Ideo videt̃ qđ hoc dictũ nõ procedat.Nec ob.prealleg.c.cũ ex literis.quia posset intelligi quando valde enormis ꝛ preiudicialis est lesio lꝫ sit infra dimidiã:qꝛ tunc poterit dari restitutio etiã vltra quadriennium Potest etiam aliter responderi ad.d.c.vt tangit hic glo.in.d.c.j. ¶ † In glos.minoris [a] ibi:quid ergo ibi equiparatur ecclesia reipublice:quia sicut eccl'ie sic ꝛ reipublice dꝫ cõmitti crimẽ sacrilegij seu peculatus si auferatur res eccl'ie ab ipsa eccl'ia hic quo ad restitutionẽ cõcedendã equiparatur minori. Dicit tñ hic Innoc.ꝙ in hac materia restitutionis inter minorẽ ex vna parte et ecclesiã ꝛ rẽpublicã ꝛ ciuitatem ex alia est differentia.qꝛ hodie minori nõ currit vsucapio triẽnij que hꝫ locũ in rebus mobilibus. instit. de vsur.per totũ vel prescriptio quadriennij q̃ hꝫ locũ in casu .l.fin. C.de quadri.prescri.ꝛ facit qđ habetur in.l.j.ꝛ.ij.eo.titu.nec prescriptio.x.vel.xx.annorũ que hꝫ locũ in rebus immobilibus.l.fi. C.de ꝓscrip.lon.tem.Quia ipso iure cõtra minorẽ nõ currunt hodie tales prescriptiones.l.fi.C.in qbus cau.resti.in integr.non est necessa. lꝫ olim currerent cõtra minorẽ quãuis nõ cõtra pupillũ l.bonefidei.C.de acq.re.do. ¶ Sed cõtra rem publicam ecclesiam vel ciuitatem bene videt̃ currere vsucapio triennij ꝛ etiã prescriptio quadriẽnij ꝛ etiã alie prescriptiones tꝑales ꝛ ꝑpetue hoc est.xxx.vel.xl.annorũ.sed dabitur eis restitutio ſm Innoc.intellige recepta ciuitate per id quod.ſ.dicã post eũ. ¶ † Et intellige etiã qđ contra ecclesiã nõ currit prescriptio decẽ vel vinginti annorum

nor. per id quod habet in auf. quas actiones. C. de sac. san. eccl. z in auf. hec constitutio innouat cõsti. colla. viij. z in auf. de eccle. titu. §. pro tpalibus. colla. ix. z potest esse ratio predictorũ: qr ecclesia z respublica fingunt esse i vltimo instãti minoris etatis. z ideo cõtra ipsas currit pscriptio. xxx. vel. xl. annor. sed dabitur restitutio ex generalibus edictis. de quibus in. l. j. z in. l. ait pretor. ff. de minoribus. Cõtra pupillũ tñ nõ currit prescriptio. xxx. vel xl. annorũ. Sed dormit interim durãte pupillari etate. l. sicut. C. de prescrip. xxx. annor. z facit q habet in. l. rempublicã. C. de iure reipubli. li. xj. z. C. ex qui. cau. ma. l. respublica. ¶ Dicit tñ Inno. q ciuitas nõ restituet per id qd habet in. l. nihil. ff. ad macedo. qd tene mẽti: qr videt velle qd solũ respublica romanor posset restitui cũ illa pprie dicatur respublica. Alie dicantur improprie. l. eũ qui vectigal. ff. de vbo. sig. glo. tñ iuris ciuilis in. d. l. nihil. z. d. l. respublica. tenent cõtrariũ Bar. post But. in. d. l. respublica. dicit qd nõ restituit iure minoris, Sed ex clausula generali. Si qua mihi iusta cã videbit. de qua in. l. j. C. ex q cau. ma. nam cũ ciuitates regant per suos administratores equuz esse videtur qd si ledant possit restitui sicut etiam minor z ecclesia restituitur. ¶ Nec obst. l. nihil ad macedo. licet nõ respõdeat qr ibi dicit qd si ciuitas mutuat pecuniã filiofa. poterit obijci exceptio macedoniani. nõ tñ dicit an possit restitui an nõ: tñ qñ minor mutuasset filiofa. nõ obstat sibi exceptio macedo. facit q habet in. l. verũ. §. si. ff. de minorib⁹. ¶ Et forte nõ succurrit ciuitati que sciẽter mutuauit pecuniã ipsi filiofa. z sic non sequit qñ al's reperit lesa qd nõ possit vel nõ debeat restitui. z sic potes tenere cõem opi. glos. z doc. licet multũ videat facere per Inno. z opi. Inn. etiã sequi-
4 tur Pet. in. d. l. respublica. ¶ † Et per pdicta videt q vsucapio triẽnij currat ecclesie in reb⁹ mobilibus: z silr pscriptio quadriennij. de qua. s. dixi. z istud videt tenere glo. in. §. p tpalibus superius alle. in. §. si min⁹. in auf. de nõ alie. col. ij. lz dicat ecclesiã posse restitui aduersus vsucapionẽ. Ista pars videt pbari videlz q vsucapio triẽnij currat ecclesie in. d. auf. quas actiones. z in. d. §. pro tpalibus. z ipsam sequunt cõiter legiste. z Dy. in regu. possessor. de regu. iur. in. vj. z. j. tangit Ioã. an. sup finẽ prime glo. et etiã canoniste cõiter. Nam illã sequit Inn. vt hic pz. z etiã Gof. in sum. de pscrip. z secutus etiã fuit Hosti. in summa pdicta seu i sum. de vsuca. §. que vo. v. quidã voluerũt. Sed hic mutauit opinionẽ z tenuit q cõtra ecclesiã nõ currit pscriptio triẽnij vel quadriennij. vt minor. xl. annor. saluo casu speciali fauore fidei. j. de prescrip. c. j. z saluis pscriptionibus iudicialibus z que puniunt cõtumaciã. j. vt lite nõ cõte. c. qm. §. i alijs. z. j. de appel. c. cũ sit romana. z. c. ex ratione. de his que respiciũt statũ z cõditionẽ personarũ. facit. v. q. ij. psenti. z. xvij. q. ij. si quis insequit. pro hoc alle. qr nõ reperit iure canonico cautũ qd minor prescriptio. xl. annorum hodie currat cõtra ecclesiã. facit. j. de prescri. c. de quarta. cũ ibi nota. z qr etiã ius ciuile nõ videt potuisse statuere ad preiudicium eccl'e sup rebus eccl'e. s. de consti. c. ecclesia. z. c. que in ecclesiarum. z. x. dist. c. j. Nec videt etiã q princeps secularis possit dare rem spectantẽ ad ecclesiã alteri. imo potius oppositũ per id qd habet. x. q. ij. c. iiij. z seq. facit. j. de reruz permu. c. j. vbi si velit permutare princeps cum ecclesia necessaria est volũtas ecclesie. z sic nõ videtur habere locum prescriptio quadriẽnij que videtur habere locũ qñ princeps dat rem alterius tanq suaz alteri. de quo habetur in. l. j. z. ij. z per totũ. C. de quadri. prescrip. z in hãc partem qd nõ currat vsucap. triẽnij vel quadriennij videtur inclinare glo. xvj. q. iij. §. quas actiones. ad si. q. z hec pars videtur de iure verior per rationes superius allegat. licet vt dixi alia opinio sit magis cõmunis. ¶ An autẽ ecclesie dari debeat vel possit restitutio aduersus prescriptionẽ. xl. annorũ dicitur in. c. auditis. j.
15 eod. ¶ † In ea. glo. ibi alij dixerunt precedens opi. hodie est approbata in. c. j. j. eod. in. vj. quia regulariter debet peti restitutio infra quadriẽnium a tpe lesionis. Fallit in casibus ibi positis et sub altero illorũ comprehẽditur casus. c. cũ ex literis. z ibi nota. ¶ In glo. cõstiterit. in fi. Et an in causa restitutionis in integrũ possit procedere cõtra contumacẽ lite non conte. dic vt ibi plene nota. z dictũ fuit. s. ¶ In glos. penul. ibi in casu licito supple: et seruata solẽnitate. de qua habetur in. c. sine exceptione. inferius alleg. z in. c. j. de rebus eccle. non alienan. in. vj. facit quod habet
16 in. c. ij. eod. titu. z libro. ¶ † In ea. glos. ibi nullus est contractus. not. diligenter gloss. que videtur velle qd licet alienatio sit facta cũ debita solẽnitate. Si tamẽ non sit facta in casu cõcesso a iure: videlz propter vtilitatem vel necessitatẽ ecclesie suadẽtem tamẽ est ipso iure nulla. ¶ Contrariũ voluit glo. xij. q. ij. in fin. summe vbi glo. videtur velle qd teneat contractus. sed detur restitutio. Sed Archidia. in c. ij. de rebus eccle. non alienandis. in. vj. tenet opinio. huius glo. q alienatio sit ipso iure nulla: ex quo fit in casu non concesso mouetur per textum in. c. fin. j. de rebus eccle. nõ alienan. z. s. de constitutio. que in ecclesiarum. in quibus dicitur qd alienatio rerum ecclesie facta sine legitimo ecclesiasticar personarum consensu nulla est, constat autem qd non dicitur legitimus consensus quãdo interuenit in casu nõ permisso a canone. et pro ista parte etiã bene facit qd habet in. d. c. ij. de rebus eccle. nõ alie. in. vj. Ubi litera videtur velle qd copulatiue requiratur qd alienatio fiat forma debita seruata z in casu premisso. ergo si aliud predictor deficiat ipso iure nõ valet: qr ad veritatẽ copulatiue requiritur concursus vtriusqz copulati. l. si heredi plures. ff. de condi. inser. facit q habet. s. de rescrip. c. ij. ¶ Opinionẽ tñ Io. an. positã. xij. q. ij. circa si. summe. contrariã tñ glos. sequebat Hosti. in summa huius titu. §. in quibus. vt etiã refert Io. an. in dicto. c. ij. de rebus eccle. non alienan. in. vj. Et ibi etiã refert Damasum super. ij. q. ti. de his que fiunt a prela. idem tenere. mouetur per. c. cũ vos. eo. titu. Sed certe ibi loquitur cum alienatio erit temporalis z non perpetua. vt ibi no. alleg. c. cum dilecti. de emptio. z vendi. ¶ Sed certe ibi fuit facta in casu concesso z seruata debita solẽnitate. Sed lesio fuit in pretio. ¶ Item etiaz alleg. rationẽ quia aut vertitur vtilitas ecclesie: z tunc videtur q alienata teneat aut nõ vertitur vtilitas ecclesie. Et tũc nisi teneam⁹ qd valeat contractus: sed detur restitutio nunq dabitur restitutio ecclesie: quia vbi est tuta iure cõmuni cessat restitutio. l. in cause. ff. de minoribus. z sic fm eum si ecclesia nõ decipitur valet qd agitur. Si decipitur nõ videtur subesse vtilitas: z sic videt tunc fieri in casu nõ concesso. z tñ videt qd tũc detur restitutio. vt hic pz. z sic cõtractus non videt nullus. Sed vt dicit Io. an. ista ratio nõ concludit qr posset esse qd seruata est forma debita z etiaz sic in casu cõcesso quia subest vtilitas ecclesie mouens ad contractum faciendũ: forte quia res est ruinosa vel forte est minor sumptus ipsi ecclesie q si vtilitas q percipit. vnde dato q in alienãdo decipiatur in quãtitate vt qr potuit vendi p maiori pretio q sit venditio certe valebit cõtractus ex quo seruata erat forma debita. z etiã suberat vtilitas in alienãdo: licet in quãtitate pretij interuenerit deceptio: z sic nõ interuenit vtilitas ecclesie in cã prin-
17 cipali mouente ad cõtrahendũ. ¶ † Et ex predictis pz q aut cõtractus alienationis rei ecclesiastice est factus in casu nõ licito. z tunc licet al's sit seruata forma nõ valebit ipso iure. z sic non erit necessaria restitutio. ¶ Qñqz est factus in casu licito. sed nõ cum debita solẽnitate. z idez qr copulatiue requirit vt predixi. Qñqz est initus in casu licito z cũ debita solennitate. sed tñ lesa in pretij quãtitate. z tunc de mero iure tenet cõtractus sed dari poterit restitutio. z ita loquit hic. ¶ Ultimo adde inquãtum super prima glo. alle. l. si intra. C. de resti. in integ. debuit alleg. l. si minorẽ. eo. titu. vbi est casus rotũdus qd aduersario minoris incũbit obijcere z probare qd minor sit extra tempora restitutionis ꝯcedende z sic etiam intelligit Bar.

1 ☞ Electus postq consensit electioni potest prosequi electionez suam absqz nota ambitionis.
2 Uacante sede possunt monachi agere z litigare pro ecclesia sup iure eligendi.
3 Electionis ab alio facte inualiditatem volens concludere quid agere debeat.
4 Sententiã expectare non debet qui de ea male sentit: sed si caute agere velit cedat liti.
5 Renuntiatio litis facta absente parte an valeat.
6 Renuntiatio beneficij facta non in manibus superioris an et quando valeat.
7 Intrusus quis dicatur.
8 Possessor lite pendente debet vti sua possessione.
9 Ignorantes an afficiantur decreto pape.
10 Possessorio recuperande agi potest pro quasi possessione iuris eligendi.
11 Iudex non dz animose pcedere magis p vna parte q pro alia.
12 Negligentia pcuratoris in omittendo productionẽ iuriuz ecclesie an noceat ecclesie ipso iure.
13 Productio instrumenti in actu summario non prodest.
14 Lite pendente possessor nõ priuat potestate colligendi fructus.
15 Electus nõ cõfirmatus si cõsensit electioni potest renuntiare iuri suo licet non renuntiet in manibus superioris.
16 Procurator super lite iuris eligendi potest constitui etiam sede vacante.
17 Inhibitio pape si fiat iuste inficit actũ gestum post inhibitionẽ.
18 Inhibitio pape qñ fit sine decreto an afficiat ignorantem.
19 Preceptũ notoriã iniustitiam habens est nullum.
20 Quasi possessio iuris eligendi qualiter queratur.
21 Possessor antiquus qualiter agere potest cõtra nouũ possessorem seu pretendentem se nouiter possidere.

a ¶ Eccl'ia lesa. nihil differt. d. Io. Et si queras an snia lata cõtra ecclesiaz valeat vel non distingue hic fm. d. her. boy. in prin. c.

a CUm venissent. Ecclesia [a] restituitur cõtra negligẽtiam pcuratoris qui iura ecclesiastica medio tempore nõ produxit. h. d. Et sunt quatuor partes pncipales. In prima ponit comparationẽ partium z dationẽ auditoris. Secũdo

ponit allegationē epi. tertio allegationem monasterij. quarto interloquitur. scda ibi corā. tertia ibi: ad hoc. quarta ibi: nos igitur. ¶ In text. ibi subiectionis supple: et etiā iure eligendi. vt tangit glo. et etiā intelligit ex his que. j. dicunt. ¶ In tex. precipue in versic. districtius. Item ibi: ad hec supple: pro parte monasterij. ¶ Itez ibi: et receperūt et. j. hic decidit qd petebāt monachi etiā se restitui et qd carnalis retulit negotiū instructū ad papam. papa aūt prouidit vt sequitur. ¶ † Nota eligentes et etiam electus etiā anteq obtinuerit cōfirmationez possunt litigare super iure eligendi ad finez defendendi validitatē electionis. Et ex hoc no. q electus postq cōsenserit electioni potest psequi electionē suaz absq nota ambitionis. facit q no. Inno. s. de elect. cum in iure De postulato autē quid dicendum habetur in. c. bone. el. j. et. ij. s. de postula. et in. c. cupiētes. §. penul. de elec. in. vj. cū ibi nota. per glo. De illo autem cui facta est collatio nō videtur dubiū quod potest illā psequi. j. de preben. dilectus. ¶ † Item no. q vacante sede possunt monachi agere et litigare pro ecclesia super iure eligendi facit q not. glo. in. c. cum dilectus. s. de cōsue. et in cle. vlti. de procura. ¶ Item no. q ista videntur equipollere ago p tali vel ago noie talis. facit qd habetur in. l. fideicōmissa. §. interdum ff. de leg. iij. et no. Bart. in. l. j. §. j. ff. de ope. no. nun. ¶ Itē no. ar. q a subiectione ecclesie videtur posse argui ad potestatem prouidendi in ipsa ecclesia etiam si sit collegiata. ¶ Sed aduerte quia notabile colligitur si suppleatur litera in verbo subiectionis vt faciat gl. et dixi i tex. Potest etiā dici qd forte episcopus ex consuetudine vel priuilegio habet ius eligendi in monasterijs sibi subiectis. licet de iure cōi sit secus. s. de elec. c. j. et ideo cōcludebat ius eligendi spectare ad epm. Sed ecōtra monachi obtinebāt si exemptionē pbabant. ¶ † No. q ad cōcludendū inualiditatē electionis ab alio facte est necesse qd volēs illā cōcludere. alleget se esse in quasi possessione iuris eligendi qr actus eligēdi tanq fructus ipsius iuris sequitur possessorē. facit qd no. glo. s. de maior. et obe. c. cū olim. et qd habet. j. de cau. pos. et pprie. cū ecclesie. et qd no. de resti. spolia. cū ex literis. j. de iure patro. consultationibus. Et facit. s. de elec. querelā. ¶ Et not. qualis debet esse possessio. quia debet esse incōcussa: hoc est nō interrupta: et cum bona fide quia alias nō valeret electio cū malefidei possessor nō faciat fructus suos. C. de rei vendi. l. certū. et facit quod no. per Innocē. in d. c. in literis. et in. d. c. consultationibus. ¶ Item no. q super iure subiectionis episcopus fundat intentionē suam de iure cōi in monasterijs que sunt sita intra suam diocesim. licet nō super iure eligendi. facit quod habetur de restitut. spolia. olim. el. ij. et. s. de electio. in. c. j. in ver. sed cum occasum. ¶ † No. cautelā male tenētis rem vt nō expectata sententia cedat liti. facit quod habet. s. de electio. dudum. el. ij. et. ff. de iureiuran. l. iusiurādum. §. fi. per Bar. ¶ † Item not. q valere videtur renuntiatio litis facta absente parte precipue ab eo qui iniuste litigabat. facit quod not. p Inno. s. de pactis. in. c. cum pridem. et. s. de renū. veniens. et per glo. in. l. postq liti. C. de pactis. ¶ † Item not. q valet renuntiatio facta etiā non in manibus superioris qd videtur verum ad suū preiudiciū. Et precipue quādo fit de iure dubio et in litem deducto. An autem valeat ad preiudicium superioris. tangit hic gl. in pbo: renūtiauit. Et pleni⁹ in. c. si electio. de ele. in. vj: et facit qd dictū fuit. s. titu. j. ad aures. ¶ † Item no. quis dicatur intrusus [a] quia ille qui habet beneficum a nō habente potestatez. facit quod habetur. j. de accu. veniens. et. j. de restit. spolia. in literis. et. s. de electio. nihil. ¶ Et idem videtur si habeat non seruata forma canonica. per id quod habetur. s. de elec. qr propter. ¶ In versi. sed iudices. no. q ad officium iudicis spectat prouidere vt partes compareant per se vel per legitimū procuratorem. facit quod not. glo. in. c. j. in verbo absentia. de electio. in. vj. ¶ Item no. q ad iudicem etiam delegatum videtur spectare potestas inhibendi aliquid attentari lite pendente. facit quod habetur. j. de matrimo. contracto. c. j. et. ij. ¶ † Item no. q iudex lite pendente non potest inhibere quominus possessor vtatur sua possessione etiam lite pendente. facit quod habetur. j. vt lite pen. c. j. ¶ Itez no. q factum cōtra inhibitionem iudicis. Si fuerit iniusta videt valere et maxime quādo nō est appositū decretū. ¶ † De inhibitione autem pape et an decretū pape afficiat ignorantes. habet in. c. antepenul. et de electio. in. vj. et in. c. j. de conces. preben. eo. li. ¶ Et facit etiam qd habetur. j. de preben. dilectus. et videtur velle glo. in. d. c. j. qd hoc decretū pape afficiat ignorātes. tū secus si sit in decreto inferioris. ¶ † Itē not. q p quasi possessione iuris eligendi potest agi possessorio recuperāde: intellige vt ibi cum sit ius incorporale in quo nō cadit vera possessio. facit qd habet de cau possess. et pprietatis. in. c. cū eccla. et. l. penul. ff. de serui. et. l. j. in fi. ff. vti possi. ¶ Item no. q electionis actu contēpto vel repulso possessore videt priuari possessor possessione iuris eligendi. de quo plene hic per Inno. in glo. magna: et tūc videt posse agi possessorio recuperande. ¶ Itez not. q electio facta cōtēpto possessore iure eligendi videt debere cassari. ¶ In versi. ad hoc. no. qd vtile est ptestari de iure suo. de quo etiā hic in glo. ¶ † Item no. q iudex etiā nō debet animose procedere [b] magis pro vna parte q pro alia. al's videtur q esset iusta causa recusandi. facit qd habetur vt lite nō cōte. accedēs. el. ij. et qd ibi no. de appel. legitima. lib. vj. ¶ Et no. q videtur animose procedere quādo nō vult iura partis aduerse inspicere. et pcedit ad vlteriora illis non visis quod tene mēti. ¶ In ver. nos igitur. no. per que verba priuilegiū pbatur exemptio: qr per verba que cōcludunt ecclesiā ad ius et pprietatē ecclesie romane pertinere. de quo plene in. c. si papa. de priui. in. vj. ¶ † Itē no. q pcuratoris negligētia in omittēdo productionem iurium ecclesie videt nocere ipso iure ecclesie. licet succurri possit remedio restitutionis aduersus omissionem pductionis. ¶ Et no. practicā dande restitutionis aduersus omissionem pductionis instrumēti qr ante opz q summarie cōstet de lesione ex tali nō pductione: et satis dicit instare eoipso qd inspecto ipso instrumēto ex simplici figura et ex simplici lectione apparet instrumentū pertinere ad cām. facit qd habet in simili. j. vt li. nō cōtesta. §. qd si super. ¶ † Et no. etiā q pductio instrumēti in actu summario nō pdesse. videt qd habet. j. de testi. c. veniens. el. ij. et qd no. Fede. in suis cōsi. cōsilio. clv. vbi dicit q allegatio instrumēti in libello si illud pducat ad finē deliberandi super libello illa pductio nō sufficit ad pbandū super meritis cause. nisi illud iterato pducatur. facit qd habet. j. de testi. c. veniens. in versi. electionē. ¶ No. q validitas electionis facte lite pendēte a pretendente se possessorē pendet ex litis euētu. ¶ Et sic no. q lit. cōtesta. nō cōstituit quē malefidei possessorē simpliciter lite pendē. sed solū fingit eū malefidei secuto litis euētu cōtrario possidenti. Et ideo † sicut lite pendē. nō priuatur possessor potestate fructus colligēdi: sic etiā nō priuat hūs quasi possessionē qsi iure eligendi. ¶ Sed validitas electionis pendet ex euētu litis. C. de rei vē di. l. certū. cū ibi nota. et. ff. de rei ven. l. ex diuerso. vbi bona glos. ¶ In glo. eoz. ibi: vel se excusante supple: apposita clausula qd sue oīs et c. per id qd hr. s. de offi. deleg. c. prudentiā. ¶ † In glo. renūtiauit. in fi. Et sic vult glo. q si electus consensit electioni si nō est cōfirmatus pōt renūtiare iuri suo lz non renūtiet in manibus superioris. ¶ Secus si esset cōfirmatus qr tunc nō posset renuntiare in piudiciū superioris ipso nō consentiente. idē voluit glo. in. c. ij. s. de transla. de quo plenius per glos. in. c. si electio. de elec. in. vj. ¶ † In glo. vel pcurator. in fi. no. bene q super lite iuris eligendi potest cōstitui pcurator etiā sede vacāte. et etiā dicta causa tractari sede vacante. et est speciale in hmōi causa que commodius videtur tunc expediri. facit quod no. glo. in. c. cum dilectus. hic allega. et in clemen. vlti. de procurat. Uel potest dici fm Inno. qd de iuribus spectantibus ad prelatum agere non possunt: sed de spectantibus ad vtrūq vel ad capitulū tm bene possunt agere et procuratorem constituere. Sed solu. glo. melior est per ea que habentur in dicta clemē. vlti. de procura. nec est necesse qd actor constituatur autoritate iudicis vel archiepiscopi. per id quod habetur institu. de auto. tuto. in. §. fina. quia talibus solennitatibus non vtimur necessario fm Cano. fm Hostien. alle. quod habetur. j. de iudi. c. dilecti. ¶ In glo. inhibentes. C. de pbatio. l. ij. et sic vult glo. iuncta cum glo. fina. q † vbi inhibitio fit iuste hoc est non possidenti bene inficit actum gestum post inhibitionem. ¶ Sed vbi inhibitio est iniuste facta possessori ne sua possessione vtatur. vel ne precipiat fructus sue possessionis tunc non inficiat actum factum post inhibitionem si talis actus tendit ad perceptionem fructus ipsius possessionis: vel quasi possessionis quia non debet quis tali cōmodo priuari li. pendente. vt in iuribus alleg. in prin. glosse. ¶ Et ex predictis no. effectum inhibitionis inferioris a papa qr si est iusta debet seruari. Si autem est iniusta nō habet inficere actum factū post inhibitionem. ¶ De inhibitione autē pape quē effectuz habeat. habetur in. c. antepenul. de electi. in. vj. ¶ † Et ibi etiam habetur an inhibitio pape afficiat ignorantem quādo est sine decreto. Si autē fit cus decreto per qd decernit actum nullum si cōtra fiat. tunc clarum qd afficit ignorātem. vt legitur et nota. in. c. j. de elec. in. vj. licet secus sit in decreto inferioris. vt ibi no. ¶ In ea. gl. in fi. Sed certe ibi non clare apparet soluť. ad dictam. l. diuus. Ideo potes dicere qd ibi loquitur in prohibitione legis hic in prohibitione hominis que non est tante virtutis. Uel melius qd distrahere rē vel partem rei lite pendente bene est prohibitum. et ita loquitur dicta. l. diuus. ¶ Sed colligere fructus vel facere actum qui sit in loco collectionis vt est eligere qui est fructus iure eligendi. facit quod nota. glo. in. c. cum olim. s. de maio. et obedi. non est prohibitum. et ita loquitur qd. s. dictum est. ¶ Et per predicta etiaz potest responderi ad id quod habetur. C. de litigio. in. l. ij. quia ibi prohibetur alienari res litigiosa. vt ius deductum in iudicio. Sed hic eligendo alienatur. non alienatur res litigiosa nec ius deductum in iudicium. Nam licet eligendo id transferat abbatiam in

---

Marginal numbers: 1–10 (left column), 11–18, 22 (right column).

a ¶ Dicatur intrusus. Adde do. de ro. decisuis. de restit. spoli.

b ¶ Animose procedere. ad de Pau. d ca. cōsi. ccix. i primo impressis.

batiam in ipsum abbatem. non tamen transferunt rem litigiosam. quia nec episcopus contendebat hic se abbatem nec etiam per hoc transfertur ius eligendi in alium vel ipsius iuris possessio: imo remanet penes asserentē se possidere. ¶ Secus si de abbatia ageret tanq̄ de titulo: quia tunc non liceret eligere. per id quod habetur de arbi. ex parte. ꝛ quod hodie habetur in. c. j. ꝛ. ij. vt lite pen. in. vj. ¶ Et dicit Jo. an. ꝙ illa iura non corrigūt hāc decre. quia illa hic loquitur quando de iure eligendi vel cōferendi est questio inter duos electos vel inter vnū electū ꝛ aliuz se illi opponentē ꝛ ipsam electionē impugnantē. facit quod no. Joan an. in preallega. c. ex parte. ¶ Idem aduerte quia videt̄ obstare huic textui: q2 videtur q̄d inhibitio hic facta trāsiuit in rem iudicatam ex quo nō fuerit appellatū. j. de re iudi. c. cum inter nos. ꝛ sic iurisditio inhibentiuz videtur tacite ꝓrogata. argu. s. de offi. deleg. c. cum olim abbas. ¶ Soluit Inno. ꝙ hic nō valuit inhibitio ex defectu potestatis quia eis hoc nō erat cōmissum. ꝛ quia etiā non sufficit tacitus cōsensus sed requiritur expressus consensus in ꝓrogādo iurisditionē. sed istud vltimū nō est verum. q2 imo etiaz ex tacito consensu potest prorogari iurisditio. per ea q̄ plene notant̄ i. c. P. ꝛ. G. s. de officio deleg. ꝛ. j. de re iudi. inter mōasteriū. ꝛ. l. j. ꝛ. ij. ff. de iudi. facit etiā ad materiā q̄d no. ip̄e Inno. in. c. prudentiā. s. de offi. delega. Ideo Innoc. soluit scd̄o q̄d mandata que fiunt ex abrupto ꝛ sine cause cognitione nō habēt vim interlocutorie nec transeunt in rem iudic. alleg. q̄d habetur in. l. iij. ꝛ in. l. fina. C. cōmi. vel episto. licet solutuz vi talis precepti nō repetatur si al's erat debitū. l. fi. in fine. ff. q̄d metus causa. Secus quādo fuerit cū cause cognitione. facit quod habetur in. l. j. §. fina. ff. de offi. prefec. vrb. ꝛ sic loquantur cōtraria. Hec solutio nō videtur placere Inno. quia preceptū de his que spectant ad iudicis officiū videtur valere etiā si fiat sine cause cognitione. alleg. q̄d habetur. vij. q. j. quia frater. ꝛ q̄d nota. s. de tempo. ordi. ad aures. alleg. etiam quod habetur in. l. moris. ꝛ. l. fi. ff. de penis. vbi pena imposita sine ordine iudiciario ligat saltem ad tempus imponentis. vnde finaliter dicit ꝙ ista inhibitio ideo nō astrinxit quia nō pertinebat ad eoꝝ officium nec erat eis cōmissum. facit. j. de regu. iur. ea que. in. vj. ꝛ etiā quia notorie apparebat iniustum: ideo nō debuit ratū habere per superiorē tale preceptuz. j. de appel. c. solicitudinē. §. si vero. ¶ Et ex predictis not. primo ꝙ si iudex extra cognitionem negotij cōmissi aliquid incidenter iniustū precipit circa litē q̄d tale preceptū est nullū ex defectu potestatis. ꝛ sic videt̄ q̄d si lite pendente extra casus permissos faceret sequestrū q̄d tale sequestrū non valeret. ¶ † No. etiā ꝙ preceptum ꝛ sententia si habent notoriā iniustitiā videtur esse nullum. facit q̄d habetur in. d. §. si vero. Aliqui tamen dicūt ꝙ sicut mandatum pape nō afficit nec ligat manus eius ad quē spectat electio seu collatio. j. de prebē. c. dilectus. el. ij. Ita nec inhibitio alterius iudicis multominus debet afficere vel ligare. ¶ Sed certe longa differentia est inter mandatū pape ꝛ inhibitionē. vt ptz ex his que habent̄ in. d. c. dilectus. el. ij. iunctis his que notātur per glo. in. c. antepenul. de elect. in. vj. ꝛ ideo necessario nō infert̄ ex illa. ¶ In glo. presumpserūt. in fi. potes dicere q̄d fuit allegatio partis: ꝛ ideo ex illa non infertur necessario q̄d non debuerit eligere. ¶ In glos. in damnū. sed aduerte quia videtur ꝙ pape non fiebat preiudicium cum non fuisset vocatus. ꝛ quia res inter alios acta non habet preiudicare. s. de maio. ꝛ obedi. inter quatuor. C. res inter alios acta. per totum. ꝛ sic videtur q̄d nō debuerit dari restitutio pro iure vel pro lesione iuris pape. Potes dicere ꝙ principal'r ꝛ directe fuit data ꝓ iure ꝛ lesiōe iuris monasterij per quē etiā indirecte releuabat̄ grauamē pape. facit q̄d h̄r in l. si certū. ff. que ad. ser. amit. ¶ Uel potes dicere ꝙ preiudicabit̄ pape saltē in possessione cū alius loco sui sibi aliquid vendicabat in possessione vel ꝓprietate monasterij vel iuriū ei⁹: ꝛ precipue si sciuisset cām agi. Nam etiā tunc preiudicatū fuisset in ꝓprietate ſm aliquoꝝ opi. de qua in p̄alle. c. inter quatuor. ꝛ. j. de re iudi. c. cū sup. ¶ Uel pōt dici q̄d erat lesio respectu qualis qualis p̄iudicij q̄d infertur ex re etiā inter alios acta. l. a s̄nia. ff. de appel. et. l. si duo patroni. ff. de iureiur. cui⁹ pretextu pōt dari restitutio per hunc tex. sicut etiā potest appellari. vt habet̄ in. d. l. a s̄nia. et hoc tene mēti pro ampliatione. d. l. a sententia. Nam ſm hoc habes ꝙ sicut rōne qualis qualis preiudicij potest appellari a s̄nia inter alios lata: ita si sit persona priuilegiata poterit petere restitutionem q̄d tene mēti. ¶ In glo. pe. ibi al's nunq̄. i. si ꝓcurator esset soluēdo. ¶ In ea. glo. ibi: si fideiussor. j. rn̄. Alij dexerūt ꝙ hic loquitur de restitutione que datur iure minoris. ideo non curatur an ꝓcurator sit soluēdo an non. Secus qn̄ datur iure maioris ex clausula generali si qua, mihi iusta esse videbit̄. de qua in. l. j. ad fi. ff. ex qui. cau. ma. An tn̄ ista opi. sit vera. patebit inferius circa fi. glos. ¶ Aduerte tn̄ q2 ſm predictā opi. habes vnā differentiā inter restōnē iure maioris ꝛ restōnē iure minoris. Aliā d'riam tangit etiā glo. in se. q̄ simpl'r intelligendo nō est bona. vt. j. patebit.

¶ In ea. glo. ibi q2 nunc h3 actionē. adde hoc verū ſm naturaz subiecte materie. ꝛ qn̄ quis esset lesus dolo vel metu aduersarij. ¶ Sed vbi quis eēt lesus aliter ꝛ daret̄ restitutio ex clausula generali: tunc etiā talis restitutio datur iudicis officio nobili nō iure actionis l3 detur maiori. per id q̄d h̄r in. l. j. ad fi. ff. ex qui. cau. ma. ꝛ in. c. ij. s. de offi. iudi. ¶ In ea. ibi imputet sibi ꝛ sic videtur velle glo. ꝙ nō detur restitutio vbi interuenit negligētia ꝓcuratoris ꝛ nō interuenit dolus. Sed certe imo videtur q̄d etiā tūc in subsidiū si ꝓcurator nō sit soluendo detur restitutio. per id quod habet̄ in. l. j. in fi. ff. qn̄ appel. sit. ¶ In ea. gl. in fi. sed certe lex etiā alleg. in glo. loquit̄ qn̄ aliquid fuit gestū vel omissum per tutorē ꝛ sic per administratorē aduersariū cū tutor dari possit inuitus. naz tunc bene electio est minoris an velit agere cōtra eū. an vero velit restitui. Sed vbi aliqd est gestū ꝑ ꝓcuratorem cui⁹ officius est voluntariū nō h3 electionē minoris. ¶ Sed prius conuenire d3 procuratorē demū in subsidiū si nō sit soluendo poterit restitui. vt habet̄ in prealle. l. cū mādato. ꝛ. l. etiā nota. ꝛ sic videtur ꝙ sicut minor nō h3 electionē cōtra ꝓcuratorez. sic nec etiā habeat ecclesia nec ille tex. ꝓbat ꝯtrariū q2 potest dici q̄d hic procurator nō erat soluēdo ꝓpter id q̄d tetigit glo. circa prin. tene tn̄ mēti glos. que videt̄ velle q̄d fauore ecclesie sit speciale q̄d habeat electionē an velit ꝯuenire ꝓcurator. an vero velit restitui in integrū. ¶ In glo. fi. ibi. xvj. q. iiij. volumus. ꝛ adde q̄d dictū fuit sup gl. in verbo inhibētes. ¶ In ea. gl. in fi. ꝛ sic vult Jo. an. in effectu q̄d qn̄ est q̄stio sup ꝓprietate iuris eligēdi. tūc nō d3 eligere si tn̄ eligat valebit electio ꝓ tūc. ¶ S3 tn̄ effectualis validitas pēdebit ex futuro euētu ꝛ idē in effectu vult in iure p̄sentandi. Glos. tn̄ hic v'r velle indistincte q̄d etiā si pendeat q̄stio sup iure proprietatis iuris eligendi vel p̄ntandi q̄d etiā tūc interim p̄sentatio vel electio nō est faciēda. si tn̄ fiat ꝓ tunc valebit: q2 nō statim cassabit̄. S3 pendebit effectualis validitas effectiua ex euētu litis. ꝛ hec opin. videt̄ verior si p̄sentatio vel electio fiat post lit. cōte. q2 per lit. contesta. iuris fictione cōuentus ꝯstituit̄ in mala fide adeo q̄d si contingat eū succūbere restituere d3 fructus ꝑceptos. vt no. in. l. certum. C. de rei ven. ꝛ. l. ex diuerso. ff. de rei ven. ꝛ sic per ꝯ̄ns electio veniret cassanda si cōtingat cōuentū succūbere. cū ipsa electio sit fructus quasi possessione iuris eligendi. vt no. glo. in. c. cum olim. de maio. ꝛ obe. ꝛ no. in. c. in literis. de resti. spol. ¶ Fateor tn̄ ꝙ ex quo est in possessione si vult eligere lite pen. etiā post lit. cōtes. non debebat ꝓhiberi. q2 propter li. pendētiā nō d3 quis ꝓhiberi vti sua possessione. vt in. c. j. j. vt lite pendente. ꝛ. s. tetigit glo. Dixit etiā Inno. ꝙ si vterq3 hoc est agens ꝛ cōuentus cōtēdant se possidere quilibet illoꝝ poterit eligere si voluerit sed superior a quo petetur confirmatio cognoscit ad quē pertineat electio ꝛ quis sit in possessione illius electionis confirmabit electionē. l. j. §. humōi. ff. vti possi. ꝛ facit q̄d habet̄ in. l. penul. ff. de aqua quoti. quia ibi non dicit̄ q̄d iudex pendēte cōtrouersia possit prohibere possessori actum electionis. ¶ Sed potius dicitur oppositū: quia ibi dicitur q̄d caueri debet possessori ne lite pēdēte impediatur in sua possessione facit q̄d no. glo. in. l. j. in prin. in glo. magna. ff. de iti. actuq3 priua. Et ſm predicta videtur ꝙ non sit differentia inter actum electionis ꝛ inter actū presentationis. ¶ Hostiē. tn̄ faciebat differētiam inter predicta: q2 ſm eū lite pendente super iure presentādi: nō debet fieri presentatio. ꝛ sic loquit̄. c. ex literis. alleg. in glos. de iure patro. Sed secus fit in electione quia illa bene poterit fieri pendēte lite super iure eligendi per hunc text. ꝛ poterit esse ratio diuersitatis ſm eū quia patronus in p̄sentādo innititur gratie: quia ius patronatus ex quo cōpetit ius presentādi est ius annexū sp̄uali q̄d ex gratia cōcessum est laicis. vt. j. de iur. patro. c. qm̄. ꝛ de re iudi. c. quāto. Sed collegium eligēdo vtitur iure cōi. s. de elec. c. j. Ideo facilius ꝓhibetur ius patronatus in presentādo ꝙ collegiū in eligēdo cū facilius impediatur ius speciale ꝙ cōe. l. eius militis. §. militia missus. ff. de testa. mili. Et l3 assignet aliam rationē diuersitatis. quā tangit hic Jo. an. ꝛ. d. Ant. post eū tn̄ rationabilior videtur opi. glo. ꝛ Jo. an ꝙ nō sit differentia inter predicta cū diligēter cōsiderando videt̄ eadē ratio in vtroq3. ¶ Aduerte tn̄ q2 hic tangit do. Ant. quandoq3 fit electio ab existente in possessione iuris eligendi qui etiā habet proprietatem ipsius iuris: ꝛ tunc clarū q̄d valet electio ꝛ debet cōfirmari. ¶ Qn̄q3 est facta per habentē potestatē iuris eligendi. sed nō possessionē. ꝛ tūc nō valet q2 potestas eligēdi sequitur possessorē tanq̄ fructus ipsius possessionis: q̄d intellige verū nisi possessio esset vacans quo casu censet̄ illam nansci sci eligēdo: ꝛ ideo valet electio. vt voluit Inn. in. c. cumana. de elec. ¶ Qn̄q3 vero est facta per nō habentē potestatē iuris eligēdi: sed est in pacifica possessione eligēdi ꝛ bona fide: ꝛ tunc valebit electio ꝛ erit confirmāda. j. de iu. patro. consultationibus. Si vero esset in quasi possessione eligēdi malafide nō valeret electio ab eo fctā. ꝛ iō nō esset ꝯfirmāda: quia malefidei possessor nō facit fructus suos. C. de rei vendi. l. certū. cum ibi no. Et facit quod not. Inno. j. de rest. spo.

in lr̄is. de iu. pat. in. c. cõsultationibꝰ. ¶ Et p̄dicta ꝓcedũt qñ electio fit añ litē motā si aũt fieret post litē motā sup ꝓprietate lʒ nõ possit impediri possessoꝛ eligere ꝓpter ipsam litis pendētiā cũ non debeat. priuari sua possessione. cũ electio ante euentũ litis nõ erit cõfirmāda: sed pēdebit ex futuro euētu. q2 factus est iuris fictione malefidei per contest. d. l. certum. Ideo si cõtingat eũ succumbere cassabitur electio. Secus si obtineat vt etiā superius tetigi. ¶ Item aduerte q2 lʒ lis pendeat super possessione si agens nõ cõtendat se possidere. vt quia agit possessorio recuperande si conuentus dicit se iuste possidere: nõ debebit prohiberi vti possessione sua. vt hic videtur colligi. ¶ Si autē vterq3 cõtendat se possidere: ⁊ nõ est certum quis possideat. videtur q̄d interim iudex possit prohibere ne eligat argumẽtuz. l. si vnus. ff. de vsufru. tamē vt voluit hic Inno. ex quo vterq3 cõtendit se possessorē ⁊ nõ cõstat quis sit possessoꝛ videt̄ q̄d vterq3 possit eligere: quia d3 ꝓmissum vtriq3 manumittere validitas tñ pendebit ex euentu litis. ¶ Et ex predictis p3 respõsum ad cõtraria glos. Posset tñ dici ſm Inno. aliter respondendo q̄d nõ fuit facta confirmatio: quia erat cõtrouersia an teneret electio ex eo q2 dicebat̄ facta ab excõicatis per epm̄ Veneteñ. autoritate ordinaria. ¶ Sed ipsi monachi eligētes dicebãt excõicationē nõ tenere propter exemptionē quā habebãt. ⁊ sic ista q̄stio electiõis tanq̄ p̄ambula ⁊ p̄iudicialis prius fuit terminãda: ex qua pendebat an esset fiēda cõfirmatio. facit. ĩ. de ordi. cogni. tuā. ⁊ q̄d habetur. ĩ. qui filij sint legi. c. p venerabilē. ver. filijs. ⁊. §. fina. quia ibi lite pen. fit gratia per quā partibus nõ preiudicatur. Secus vbi fieret gratia per quaz alteri parti preiudicaretur. ĩ. vt lite pen. c. fina. ⁊ ideo nõ debuit hic fieri confirmatio vel cassatio lite pen. propter preiudicium alterius partis. facit q̄d nota. s̄. de elect. c. dudum. el. ij. ¶ Extra glo. videtur q̄d nõ debuit dari restitutio ad ꝓducendum priuilegia quia nõ videntur facere ad causam cũ ep̄us ageret possessorio recuperãde cõtra q̄ nõ ad exceptionē ꝓprietatis. de resti. spo. in literis. ⁊ instrumēta vidētur respicere ꝓprietatē. Solu. ſm Inno. q̄d principalis questio erat super validitate electionis ⁊ reducebatur in iudicio per modũ cause ad cassandā electionē que electio erat facta ab interdictis ab epo ordinario. licet etiā deduceret quasi possessionē iuris eligendi quia dicebat se expulsatum. monachi dicebant se exemptos ideo petebant videri priuilegia per que patebat de exemptione ⁊ cõsequenter de nullitate excõicationis. ⁊ iõ bene faciebant ad causam. ¶ Item etiaz bene potest dici q̄ erat questio super iure eligendi quia episcopus pretendebat ex consuetudine vel priuilegio q̄d in oĩbus ecclesijs sibi subiectis habebat ius eligendi. ⁊ dicebat q̄d monasterium erat sibi subiectum. Sed monachi negabant ⁊ dicebant exemptos: ideo bene faciebant priuilegia ad causam. ¶ Item secũdo obstat q̄ videtur q̄ monasterio nõ generaretur preiudiciũ ex omissione priuilegioꝛũ: quia sententia lata in possessorio non habet obligare agentem petitorio de causa possessionis. c. fin. Sed dic quod imo preiudicabitur quia si cassatur electio quia forte excõmunicati vel interdicti eis preiudicabitur in iure electionis quia eoꝛ electio cassabatur ⁊ etiā quia putabãtur excõmunicati interfuit monachoꝝ ꝓducere priuilegia. ⁊ sic cõtentio erat super proprietate iuris eligendi pretendēdo illam rationē proprietatis subiectionis monasterij ex priuilegio vel consuetudine etiā tunc patet q̄d fiebat preiudicium si non poterat producere priuilegia exemptionis. ¶ Item tertio videtur obstare q̄d nõ fuerit necessaria restitutio cum sufficiat fuisse appellatum a sentētia cum in causa appellationis nõ probata possunt ꝓbari. vt in. c. fraternitatis. ĩ. de testa. ⁊ C. de tempo. appella. l. per hanc. ¶ Sed dic q̄d hic nõ fuit appellatũ a sententia: ideo episcopus fuit restitutus. ⁊ not. q̄ duplex potest considerari restitutio. vna que fit aduersus probationem omissam. vt illa possit fieri nõ obstãte sentētia ⁊ iniusta q2 preambula est ad illam restitutionē. sufficit q̄d colorate doceat de lesione ex sola simplici inspectione instroꝝ que prima facie faciunt ad causam. nam ex hoc solo concedi debet talis restitutio: nec ꝓ tunc debebit disputari aliter de iuribus instrumentoꝝ. secunda est restitutio que dabitur aduersus sentētiā si appareat propter ipsa instrumenta discussis plene oppositionibus fiendis contra instrumēta facere ad causam: ⁊ per illam rescindēdam rem suam ⁊ per predicta patet q̄d lʒ Specu. hoc eo. titu. in. ij. parte Specu. §. j. in. q. v. illud dicat q̄d vbi petitur restitutio ante sentētiam nõ sit necesse docere de lesione. Secus si aduersus sententiam vel cõtractus: tamē semper debeat doceri de lesione quãdo petitur restitutio. verum est tamē q̄ leuioꝛ probatio sufficit quãdo petitur ante sententiam aduersus omissaz ꝓbationē. q2 vt dixi sufficit q̄ colorate prima facie appareat de lesione ex sola inspectione simplici instrumenti. ¶ Sed vbi petitur restitutio aduersus sententiam vel cõtractũ tunc debet probari plene de lesione. facit quod habet̄ in. l. nam ⁊ postea. §. si minoꝛ. ff. de iureiuran. ⁊. l. minoꝛ autem magistratus. ⁊. l. in cau[illegible] [illegible]usa cognita. ff. de minoribus. 20 ⁊ q̄d habet̄ in. c. fi. s̄. de offic. iudi. ¶ Ultimo ponit hic Inno. gl. magnā que incipit p monachos in qua tractat de quasi possessione iuris eligēdi: ⁊ in effectu ꝓsequit̄ tria. nam primo tractat de mõ q̄rendi quasi possessionē iuris eligēdi cõtra antiquũ possessorem. ⁊ cõsequenter de modis illam perdendi. ¶ Scdo tractat de modo agēdi inter se. ⁊ sic qualiter agere potest antiquus possessoꝛ cõtra nouũ possessorē seu pretendentē nouiter se possidere. Tertio tractat de officio possessionis nouiter acquisite p actum electionis noui possessoris. ¶ Circa primuz ꝯcludit q̄ si stãte antiquo possessore iure eligēdi alius p̄tendat ad se spectare ipsum ius eligendi. ⁊ si asserit corā alijs q̄d ex hoc solo talis sic asserens nõ querit possessionē q2 nõ intercedit aliq̄s actus sufficiens ad ipsam querēdam. nã exigit̄ actus qui cõgruat possessioni ex quo detur patientia eius cõtra quē quis vult acq̄rere per ea q̄ habent̄ in. l. j. §. j. ⁊. ij. C. de serui. ⁊. l. j. ⁊ ibi etiā p Bar. ff. de iti. actuq3 pri. facit. ĩ. de cau. pos. cũ ecclesia. ⁊ facit. ĩ. de cau. pos. c. cũ dilectꝰ. Et facit q̄d no. Inno. in. c. bone. el. ij. de postu. prela. ⁊ de offic. ord. c. cõquerente. Talis aũt actus verboꝝ per quē asserit ad se spectare ius eligēdi põt fieri citra possessionē ⁊ dici potest q̄d tũc labia sua possident. vt alibi dicit Innocē. ĩ. de resti. spoli. c. olim. el. iij. ⁊ istud videtur ꝓcedere siue viuat electus ab antiquo possessore siue sit mortuus lʒ aliqui aliter dicãt. vt hic refert Innoc. Quãdo vero cõtingit q̄ vltra assertionē predictā cõcurrit assertio electi ab antiquo possessore qui vult recognoscere illũ asserentē in possessionē iuris eligendi ⁊ interuertere possessionē antiqui possessoris. ⁊ tunc dicit Innocē. q̄. tunc talis recognitio nõ potest priuare antiquũ possessorē sua possessione ⁊ alteri acquirere q2 nemo potest sibi causam possessionis mutare. l. cũ nemo. C. de acquirē. pos. secus dicit Inno. si aliquis alteri subiectꝰ recognoscat alium vt possessorē ⁊ tanq̄ se illi subiectũ: ⁊ illi respondeat de obedientia: quia tunc priuat antiquũ possessorē. ⁊ alius nouus ex tunc incipit prescribere cõsequēter possidere cũ sine possessione non currat p̄scriptio. de reg. iur. sine posses. li. vj. Et ratio diuersitatis potest esse q2 actus recognitionis est separatus ab actu eligendi. ⁊ ideo nõ vr̄ dari quasi possessio iuris eligēdi. facit q̄d hr̄. s̄. de electio. c. cumana. ¶ Sed rñsio obedientie bñ congruit iuri possessiõis. ⁊ ideo bñ inducit quasi possessionē: q̄d intellige qñ sciente ⁊ patiēte antiquo possessore rñdēdo de ipsa obediētia al's nõ acq̄reretur possessio. per id q̄d hr̄. ĩ. de restitu. spo. c. olim. el. iij. ⁊. l. penul. ff. de seruitu. Nec ob. q̄ habet̄ in. l. iij. §. q̄ si seruus. ff. de acq. pos. q2 ibi loquit̄ in perditione possessionis rerũ corporaliuz. quo casu nõ exigit̄ patiētia in dãda possessione. Sed sufficit interdictio actualis ipsius detinentis. puta serui. vel coloni vt possessio perdat̄ per antiquũ possessorē qui suā possessionē relinq̄bat super detētatione p̄dictoꝝ. per ea q̄ habent̄ in. d. c. olim. ⁊ in. l. j. §. nõ autem. ff. de vi ⁊ vi ar. ¶ Qñq3 ⁊ tertio cõtingit q̄ per asserentē ad se spectare ius eligēdi procedit̄ ad actũ electionis ⁊ electus gerit se pro electo ⁊ etiā cõfirmatur electio: ⁊ tunc videt̄ q̄d si predicta fiant ignorãte antiquo possessore nõ perdatur possessio q2 nulla põt dici tũc eius patiētiā adesse ex quo ignorat. Sed si sciat ⁊ non cõtradicat. vt q2 suspicet̄ se posse repelli vel timore iuris vel facti. Exemplum de timore iuris si forte vlterius se non intermittat: q2 nõ credit ad se ꝑtinere ius illud q̄d possidebat. Exemplũ de timore facti. forte q2 nõ est ausus eligere ꝓpter illaz qui dicit se esse in quasi possessione ⁊ in dubio etiā videt̄ suspicari se posse repelli eoipso q̄d scit predicta fieri ⁊ nõ cõtradicit faciendā nouā electionem infra tēpus a iure permissum nec implorãdo officium iudicis vt talis electio casset̄ tanq̄ facta a nõ habēte potestatē eligendi. arg. eoꝝ q̄ habent̄ in. l. si id q̄d. §. fi. ⁊. l. q̄uis saltus ⁊. l. quēadmodũ. ⁊. l. clã possidere. §. fi. de acq. pos. vnde imputat̄ sibi si q̄cito cõmode põt nõ cõtradicat q̄ arbitrio iudicis erit relinquendum. Facit q̄d habet̄ in. §. cũ igitur. ff. de vi ⁊ vi ar. vnde secus si impediret̄ cõtradicere ꝓpter infirmitatē vel q2 copiā iudicis nõ haberet vel per aliā iustam causam. ¶ Si autē solum sit ꝓcessuz ad actũ electionis ⁊ nõ sit adhuc cõfirmata tunc lʒ sup hoc fuerint opi. tñ videtur Inno. in hoc residere. ⁊ idē dicendum si hoc scit antiquus possessoꝛ ⁊ nõ cõtradicit nec faciat aliquē actũ per quē ostendat q̄ vult retinere suā possessionē q̄ tũc perdat ipsam quasi possessionē: ⁊ idem etiam si veniēs ad actum eligēdi expelleretur de loco vbi debet fieri electio. facit q̄d not. Bar. in. l. j. §. j. ff. de iti. actuq3 priua. ¶ Et ideʒ etiā dicēdum si electus fuerit infamatus ⁊ habeat possessionem ecclesie ⁊ non cõtradicat ipse antiquus petendo ipsum cassari vel agendo interdicto retinende possessionis contra electorem. nam tunc perdit possessionem et quesita est ipsi electori per factum seu actum ipsius electionis ⁊ ex patientia ipsius antiqui possessoris perditur etiam possessio si ille antiquus possessoꝛ alibi renuntiat vel etiam si contra eum feratur sententia. ⁊ vbi assignetur seu adiudicetur ius eligendi ⁊ sentētia transeat in rem iudicatam. nam tunc debuit suspicari se posse repelli. facit q̄d habet̄ in. l. qui vniuersas. ff. de acquir. posses.

Et per hec

21 Et per hec sunt expedita que cadūt circa primū. ¶ † Circa scd3 dicit ꝙ antiquus possessor potest agere possessorio recuperande. Sed dicit ꝙ nō est sapiēs ipsuz intētando ex eo q2 si intentat tale interdictū videtur fateri aduersariū possessorē. ꝛ sic se amisisse possessionē: ꝛ ideo dicit ꝙ melius est qđ intentet interdictū recuperāde possessionis qñ non erat priuatus possessione. nam si illa esset priuatus nō cōpeteret sibi q2 tale interdictū retinēde possessionis traheret possessionē. insti. de interdic. §. retinēde. ꝛ dicit qđ effectus talis erit si obtineat ꝙ cassabit̄ electio facta per illū qui turbauit eū in possessione. ꝛ sic talis electus remanebit qđ intelligitur ꝑcedere qñ ille electus sciuit causam agi ꝯtra electorē ꝛ aliter nō cōtradixit. per id qđ habet̄. ꝫ. de re iudi. ꝙuis. nam tūc preiudicabat iudiciū habitū cōtra talē electorem. Secus si ipse electus cōfitetur extra iudiciū se nō fuisse in possessione eligendi vel etiā renūtiaret quasi possessioni q2 tunc nō preiudicaret ipsi electo. Et aduerte ꝑut dixi cōtra ipsum eligentē quasi dicatur turbare antiquū possessorē agi pōt interdicto retinēde. l3 secus ꝭm Inno. si nō ꝑceditur ad actū electionis. sed solum inter amicos suos diceret ꝙ ad ipsuz spectaret electio. quia ꝑpter talia verba nō dabitur interdictū retinēde. ꝛ sic videtur velle Inno. qđ propter turbationē verbalē vel diffinitionē nō detur interdictū retinende possessionis. Sed hoc limitat Bart. in. l. j. §. hmōi. ff. vti possi. nisi per talē turbationē vel diffinitionē verbalē quis impediretur in sua possessione. vt si ex eo qđ aliqs asserit ad se spectare fundū quē teneo nō reperio qui velit euz laborare. nam talis videtur impedire me in possessiōe. facit qđ habet̄ in. l. vim facit. ff. de vi ꝛ vi arma. Dicit etiā Inno. ꝙ cōtra ipsum electū vel cōtra confirmationē nō competit interdictū retinende possessionis q2 tales nō asserunt se possidere nisi ad se spectaret ius eligendi: sed debet agi cōtra ipsum electorē. qđ intelligit Bart. in. d. §. hmōi. quādo per talem electū vel cōfirmatorez nō impeditur quis vti sua quasi possessione: qđ esset secus. ꝛ per hoc ꝭt expeditū scđm. ¶ Circa tertium ꝛ vltimū conclude ꝙ in casibus in quibus non priuatur antiquus sua possessione clarū est ꝙ electio facta a pretendētibus se habere ius eligendi nō valebit. In casibus aūt in quibus priuatur antiquus sua possessione ꝛ acqritur nouo possessori. tunc si iste nouus possessor est in pacifica possessione. ꝛ bona fide q2 credit ad se ius spectare. clarum est ꝙ si post primā electionē fiat alia ꝙ valebit illa ꝛ debebit cōfirmari. per id qđ habetur. ꝫ. de cau. pos. c. cum ecclesia. ¶ Sed dubium est quid de ipsa prima electione q2 videt̄ facta ab illo qui tp̄e electiōis nō erat in quasi possessione. ꝛ sic videt̄ ꝙ nō valuerit: ꝛ per cōsequens ratio potuit cōfirmari. per id qđ nota. in cle. j. per glos. de elec. ¶ Sed contrariū videtur velle Inno. quia licet nō fuerit in quasi possessione tempore electionis videtur sufficere ꝙ sit in quasi possessione tp̄e cōfirmationis. nam ꝭm eū potest dici ꝙ electio habet plures partes. p̄ima est factū ipsius electionis. secunda est patientia antiqui possessoris. tertia est cōfirmatio. vnde demū est dicēdum elegisse seu electionē factam esse quādo predicta omnia interueniunt erat in quasi possessione. Ideo tūc pōt dici ꝙ electio sit facta a quasi possessore iure eligendi. Et potest etiā dici ꝭm eum ꝙ patiētia antiqui possessoris trahatur ad tempus electionis. facit qđ nota. c. fi. ꝫ. de cōiug. ser. ꝛ per hoc etiā quia si electio fit sciente antiquo possessore ꝛ patiēte potest dici ꝙ in limite exercitū super uenit potestas qđ videtur sufficere per id qđ habetur in simili in l. si titius. ff. de verb obli. ꝛ. C. de cōtrahen. stipu. l. nuda. ꝛ ideo videtur dicēdum licet ignorauit electus tempore electionis si illaz sciuit ante confirmationē q2 videtur ꝙ sufficiat quasi adhuc res sit in fieri tp̄e quo superuenit potestas. facit qđ habetur in. l. si titium. ꝛ qđ dixi. s. post Inno. Ubi vero post confirmationē superuenit sciētia: tunc clarū videtur ꝙ electio nō tenuit tanꝗ facta a nō possessore. ¶ Item aduerte inꝗtū dixi ꝙ si electio fit sciente et patiēte antiquo possessore ꝙ talis electio venit confirmanda. Inno. videt̄ hoc limitare nisi ius cōe faciat cōtra eligentē. vt q2 ille qui eligit nō est ille ad quē de iure spectat eligere. Nam tunc videt̄ ꝙ nō debeat cōfirmari quia nō presumitur esse bonefidei in hac possessione ex quo ius cōe est cōtra eū. facit qđ habetur in c. j. de prescrip. in. vj. ¶ Saluo nisi probaret qđ haberet possessionem in aliquo iusto titulo. vel aliter iustificaret possessionem. Facit qđ habetur in. l. igitur. §. ij. ꝛ. l. liberis. §. fi. de libe. cau. Uel nisi appareret qđ longo tempore quis fuerit in possessione. arg. eoꝝ que habentur in. l. iij. §. si seruus. de acquir. posses. Et sic vult Innoc. ꝙ presumatur bonafide eoipso ꝙ quis fuit longo tp̄e in possessione. Et subdit etiam relinqui arbitrio iudicis qđ dicatur longum. argu. l. ij. §. fina. ff. de iure delibe. Idem voluit Archid. in. d. c. j. de prescrip. in. vj. ꝛ ideo nisi iustificetur possessio aliquo predictoꝝ modoꝝ nō cōfirmabitur. Sed talis possessio bene sufficeret vt possit agere possessorio recuperande si spoliaretur. per id qđ habetur in. c. in literis. ꝫ. de restitu. spolia. do. Anto. hic videtur velle ꝙ sufficiat apparere de patiētia antiqui possessoris.

quia per illam satis iustificatur possessio noui possessoris. per id quod habetur in. c. cū ecclesia. ꝫ. de cau. posses. de quo dicendū vt ibi plene cōsueuit dici. Ubi autem possessor non haberet quietaz possessionem: tunc recurrendū est ad ea que dixi super glos. fina. quare videtur ꝙ interim nō deberet cōfirmari. sed expectari debet litis euētus. Tractat etiā Innoc. an habens quasi possessionē iuris excommunicandi bona fide possit excōmunicare. ꝛ refert aliquos tenere ꝙ nō nisi etiā habeat proprietatem iuris excōmunicandi. ꝛ finaliter videtur inclinare ꝙ idē sit in quasi possessione iuris eligendi. ꝛ ita videt̄ sentire in. c. in literis. de restitu. spolia. ꝛ in. c. olim. el. iij. Et facit etiā ad materiam qđ ipse not. de religi. domi. c. constitutus. ꝛ de capel. mona. c. dilectus. ꝛ de materia etiam tangitur in. c. cōsultationibus. de iure patro. ꝛ in. d. ca. fina. ꝫ. de cau. pos. ꝛ hec sufficiant de tertio.

1 ☞ Libelli verba intelligunt̄ lata ad vtilitatē libellantis.
2 Donare possunt reges ecclesijs bona possessiones libertatem ꝛ iurisdictionem. ꝛ num. 12.
3 Post cōclusionē in causa ꝓhibetur ꝓbatio quā quis principaliter vult facere ꝛ ꝓbatio declaratiua ꝓbationis iam facte.
4 Probabile solū per scripturā pōt coadiuuari per testes.
5 Prescribi potest ius episcopale contra episcopum ab inferiori in aliquibus capellis.
6 Titulus minus iustus dat causam prescribendi.
7 Prescriptio cōtra ecclesiā dormit tp̄e vacationis ecclesie.
8 Priuilegiatus cōtra priuilegiatū vti potest suo priuilegio.
9 Restitutio quādo petitur aduersus ꝓbationē omissam an sit necessaria ꝓbatio lesionis.
10 Restititutio que datur eccl'ie dat̄ ad instar iuris minoris.
11 Appellatio est remedium iuris communis sed restitutio est remedium extraordinarium.
13 Respublica alia ꝙ romanoꝝ an possit in integrū restitui.
14 Restitui an possit ecclesia aduersus prescriptionem.
15 Restitutionē petere an possit minor qui minori mutuauit nō obstante exceptione macedoniani.
16 Restitui an possit ecclesia vel minor ad ꝑducendos testes post publicatas attestationes.
17 Et an restitutio minore vel ecclesia vt non obstante publicatione testes producere possit intelligatur etiam restituta pars vt similiter possit testes producere nō obstan. publi. ꝛc.

a Auditis. Ecclesia contra [a] ecclesiā restituitur que grauiter fuerit lesa propter probationes omissas. h. d. Et primo recitat factū. secūdo interloquitur. secūda ibi: licet. ¶ Nota primo ꝙ ep̄us in capellis subiectis monasterio sitis intra limites sue diocesis videtur de iure cōmuni fundare suam intentionem. etiam quo ad speciem legis diocesane nedū quo ad speciem legis iurisdictiōis. de quo in. c. dilectus. s. de offi. ordi. vbi plene. Potes tamē dicere ꝙ hic ponitur lex diocesana lata ꝓ lege iurisdictionis. cū monasteria non sint subiecta quo ad legē diocesanam ipsi episcopo stricte sumendo legē diocesanam. vt plene nota. in. d. c. dilectus.

1 ¶ † Et sic potes notare ꝙ verba libelli intelligūtur etiā lata ad vtilitatem libellantis. facit qđ habetur in. l. sed ꝛ si priori. §. item si iurauero. ff. de iureiuran. ¶ Item no. ꝙ probatio priuilegiorum dicitur esse euidens. ¶ Et no. etiam ꝙ negatiua potest euidenter probari quādo est artata ad cōtenta in aliqua scriptura:
2 vel instrumēto. ¶ † Item nota ꝙ reges videntur posse concedere libertatē ecclesijs ꝛ donare possessiones ꝛ bona ecclesijs ꝛ iurisditiones quas habent in vniuersitate alicuius loci. ꝛ sic facit pro donatione Constātini. de qua aliquid habetur in cle. romani. de iureiuran. ꝛ in. c. fundamēta. §. ne autē. de electio. in. vj. ꝛ per legistas in. j. constitu. C. ꝛ in. j. cōstitu. ffoꝝ. Et etiā aliquid dixi in rubrica. ff. de verbo. obliga. ꝛ qđ dixi reges posse concedere libertatem ecclesijs. intellige vt dicetur super. j. glos. ¶ Item nota practicam certificandi ꝓbationem dubiam vt forte quia res de qua agitur duplici nomine nominatur. ꝛ aliter nominatur in libello. ꝛ aliter in probatione: vt sic fiat nouus articulus. ꝛ etiam probetur qualiter sit nominata in tali libello ꝛ in tali articulo. et in talibus ꝓbationibus ꝛ vna eadē res. facit quod habetur. ꝫ. de
3 prescript. c. auditis. ¶ † Item no. ꝙ post cōclusionē in causa nō soluz ꝓhibetur probatio quā quis principaliter vult facere. Sed etiā prohibetur de iure cōmuni probatio declaratiua probationis iam facte qđ tene mēti ꝓ ampliatione. c. cum dilectus. ꝫ. de fide instru. ꝛ intellige hoc verū per testes: sed per confessiones partis ex officio bene admittitur probatio. vt. ꝫ. de fi. instr. c. cum ioannes. ¶ Item nota ꝙ illud qđ non est probabile aliter ꝙ per scripturam vt est probare priuilegium. iuxta nota. per glos. in. c. ij. de censi. lib. vj. potest coadiuuari ꝛ certificari per testes vt hic probatur ꝭm vnum intellectum. ꝙ est bñ not. ꝭm. d. Ant. Et bene facit licet ipse nō alleget qđ no. Iaco. bu. ꝛ Bar. in. l. cer. ꝯdi. §. quoniā. ff. si cer. peta. vbi nota. [illegible] dicunt ꝙ licet in certo ca

a ¶ Ecclesia ꝫ. Hoc eodē mō ꝑcedit sūmari uz. d. abb. Et si queras vtꝛ qñ minor vel ecclesia q̄ iure minoris vtit̄ ꝛ petit restitui ꝑpter lesionē aliquā teneat̄ ꝓbare ipsam lesionē. distingue vt hic per d. hēr. bo. post princi. ca.

su prohibeatur ꝓbatio aliter ꝙ per scripturā qd si scriptura facta est poterit certificari ⁊ declarari per testes.vt si quis in instrumē- 5 to promiserit interesse si aliquid faceret vel non faceret. ¶ † Item no.ꝙ ius episcopale cōtra episcopū potest prescribi in aliquibus capellis etiam per inferiorem quo ad hoc vt sit tali inferiori ipsa capella pleno iure subiecta.facit qd no.ī.de exces.prela. accedēti- bus.⁊ qd habetur etiā in cle.j.de exces.prela. ¶ Item not.ꝙ ex titulo ⁊ priuilegio necessario nō ɔcludentis ad rem de cuius pre 6 scriptione agitur prescribi pōt ipsa res etiā ẜm ius cōe. ¶ † Nam etiā minus iustus titulus dat causam prescribēdi.ī.de prescript. 7 c.si diligēti.⁊ facit qd habet.ī.de insti.cū venissent. ¶ † Itē no. ꝙ tpe vacationis ecclesie subducūtur de prescriptione cōtra eccle siam.⁊ sic interim dicit prescriptio dormire.facit quod habetur in.c.j.⁊.c.illud.ī.de prescrip.⁊ eo.tit.c.transmissa. ¶ Et sic potes notare qd tempus vacationis facit dormire prescriptionem non autē interrūpi.facit qd habetur in simili in.l.sicut.C.de prescrip. 8 xxx.annoꝝ.⁊ qd not.in.d.c.illud. ¶ † Item no.ꝙ ecclesia con- tra ecclesiā restituitur ꝑpter probationē omissam.⁊ sic potes no- tare ꝙ priuilegiatus vti potest priuilegio suo cōtra priuilegiatū. de quo per legistas ⁊ maxime per Cy.⁊ Bart.in.l.fina.C.de sa- 9 crosan.eccle. ¶ † Item no.ꝙ vbi petitur restitutio aduersus pro- bationem omissam nō videtur necessaria probatio lesionis sed videtur ꝙ stetur simplici assertioni allegātis lesionē.nam eo ipo qd apparet ꝓbationem necessariā omissam ⁊ allegat illam fieri posse statim videtur patere de lesione.⁊ hoc dicit verum domin⁹ Ant.quando dicitur omissam esse probationem aliam ꝙ istam. ¶ Sed vbi petitur restitutio aduersus omissam ꝓductionē in- strumenti ꝙ tunc ẜm eū debebit summarie examinari an instru mentū qd allegatur faciat ad causam ꝙ poterit patere ex simpli ci lectura ipsius instrumenti.facit quod not.Specu.eod.titu.§. ij.versi.illud quoq3.⁊ ꝙ dictum fuit in.c.precedē.⁊ est ratio di- uersitatis ẜm eum:quia an ꝓbatio instrumenti faciat ad causam statim potest cōstare ex inspectione ⁊ lectura ipsius instrumenti sed nō sic cōtingit in ꝓbatione testiū. ¶ Sed certe videtur dici posse ꝙ etiam vbi agitur de ꝓbatione testium omissa iudex sum- marie se debeat informare an allegans illā possit illam facere.per id qd no.Bar.in.l.nam ⁊ postea.§.si minor.ff.de iureiuran.⁊ ꝙ etiā not.hic Inno.in hoc articulo quādo ecclesia petit se restitui aduersus omissam productionē testium.⁊ ẜm predicta potest di 10 ci intelligendum esse istum tex. ¶ † Ultimo no.ꝙ restitutio q̄ da tur ecclesie datur ad instar iuris minoris. ¶ Et nota ꝙ demum datur quando allegatur graue dānum seu grauis iactura.secus si leuis.facit qd habetur.ṡ.eo.c.j. ¶ Et ex hoc videtur dici posse qd licet ratione talis qualis preiudicij possit appellari a sententia que non affert graue preiudicium.tamen videtur qd non possit peti restitutio ratione dicti talis qualis preiudicij.⁊ sic videtur ꝙ vna solutio que data fuit in.c.ij.ṡ.eo.post glos.non sit tuta sed 11 alie sint meliores. ¶ † Et ratio diuersitatis esse potest q2 appella tio est remedium iuris cōis:ideo facilius competit.facit qd habe tur in.l.a sententia.ff.de appella. ¶ Sed restitutio est remedium extraordinarium.vt pt3 in.l.in cause.el.ij.ff.de minoribus.ideo non sic faciliter datur:⁊ pro hoc etiā q2 facilius tollitur ius spe- ciale ꝙ ius cōmune.vt in.l.eius militis.§.militia missus.ff.de te- 12 sta.mili. ¶ † In glo.j.in fin.Inno.hic dicit ꝙ hic nō dicitur qd tenuerat libertas data per leges:sed libertas data per papā. Po tes dicere vt tangit seq.glo.in fi.ꝙ reges quo ad temporalia pos sint dare libertatē ecclesijs.facit.viij.distin.quo iure.sed non quo ad spiritualia.ī.de decimis.tue.saluo nisi papa hoc eis concessis- set.per id qd habetur in.c.synodo.alleg.in glo.Et istud sequitur hic Hostie.⁊ idē Goffre.dicens ꝙ isti reges donauerūt valle3 de Eueschā in qua potuerunt regalia remittere ⁊ etiā ius patro.in ecclesijs ibi existentibus.facit.ī.de iure patro.c.j.in.vj.sed al's in spūalibus nō possunt dare ecclesie libertatē nisi hoc fuerit a pa- pa cōcessum. ¶ In glo.ij.ibi mētio nō fiebat:sed bene fiebat mē- tio in libello ⁊ in actis ⁊ in articulis.⁊ sic in effectu erat vn⁹ ⁊ idē locus.l3 aliter in priuilegio noiaretur.⁊ aliter in libello. ¶ In ea.erat ꝓbata supple iuncto priuilegio regū cū priuilegio Cele- stini. ¶ In glos.iure minoris ibi iure reipublice supple romano rum.nā illa respublica bn̄ pōt restitui vt pt3 in.l.republicā.C.de 13 iure reipub.lib.xj. ¶ † Sed dubiū est de alia republica alteri⁹ ci- uitatis ꝙ romane an restituat cū illa nō dicatur ꝑprie respubli- ca.l.eū qui vectigal.ff.de verb.sig.sed improprie.l.sed ⁊ he.§.j.ff. de publi.nā quidā dicūt ꝙ nō q2 iura dant restitutionē reipubli- ce ⁊ respublica ꝑprie dicit respublica romanoꝝ.⁊ sic videt ꝙ stri cte debeat intelligi cum in exorbitātibus nō sit fienda extēsio de reg.iur.q̄ a iure lib.vj. ¶ Sed glo cōiter tenet ɔtrariū.vt p3 in.d. l.republicā.etiā in in.l.respublica.C.ex qui.cau.ma.vbi etia3 per legistas.⁊ maxime per Cy.Bu.⁊ Bar.⁊ finaliter Bar.post Ja co.but.tenet ꝙ alia respublica ꝙ romanoꝝ nō restituatur ex pri- uilegio speciali sibi cōcesso.sed ex clausula generali si qua mihi

iusta causa videbit ⁊c.de qua in.l.j.in fi.ff.ex qui.cau.maiores.⁊ hanc opi.videtur tenere Jo.an.post multas alias opi.recitatas in addi.Specu.eo.titu.§.ij.versi.idem.quoq3 in ṽbo partis.vbi etiā tangit de villa ⁊ castro.⁊ dicit qd illud etiā tetigit Odofre. dicēs etiā hanc opi.equā.maxime ꝑpter pupillos viduas ⁊ alias miserabiles personas q̄ lesa ciuitate seu municipio etiā leduntur. facit.l.j.§.j.ff.de ven.in posses.mit.Et istud etiā sequit Gui.d su 3a.in.d.l.respublica.Et ampliabat etiā ad oē aliud collegiu3 seu corpus.⁊ ita residet.d.Ant. ¶ Sed istud vltimum videtur esse verū nisi esset paruū collegium.per ea que no.Bar.in.d.l.respu- blica. ¶ In eadē ibi cōparant tutoribus hoc verum quo ad q̄ dam.vt pt3 ex his que habent.ī.de accusa.c.qualiter.el.ij.in glo. iij.⁊ sup ea.sed nō quo ad oīa faciunt no.per gl.v.q.iij.c.fin.nam liberiorē ⁊ vberiorē administrationē habent plati in rebus eccle sie quam tutores in rebus puppilloꝝ.vt no.Inn.ī.de simo.l3 he li. ¶ In eadē ibi nō vr̄ ⁊c.hic glos.ponit vnā rōnem q̄ nō facit ꝑ scda opi.sed prima.⁊ sic pro eo qd ꝑime dixerat. ¶ In eadē 14 ibi sed verius vr̄.⁊ sic vult gl.ꝙ † aduersus prescriptionem non restituat ecclesia. ¶ Sed aduerte ꝑ declaratione glo.qd q̄dā est prescriptio q̄ nō currit ecclesie vt ꝑscriptio.x.vel.xx.an.vt in auf. quasactiones.C.de sac.san.eccle.⁊ tūc nō ꝓcedat q̄stio q2 ex quo nō currit nō expedit ꝙ restituat. Quedā est ꝑscriptio de q̄ dubiū est an currat vt vsucapio triēnij que h3 locū in rebus mobilibus. nam sunt opi.an currat ecclesie vt dictū fuit.ṡ.c.j.⁊ in ipsa est du bium an supposito ꝙ currat an saltē deberet dari restitutio glo. hic loquēdo indistincte vr̄ velle ꝙ nō.⁊ idē gl.in auf.quas actio nes.Sed ɔ̄riū voluit glo.in.§.pro tpalibus.in auf.de eccle.titu. colla.viij.quid tenendū patebit ex seq. ¶ Quedā est prescriptio de qua certū est qd currit ecclesie vt ꝑscrip.xl.an.ī.de ꝑscrip.in.c. de quarta.⁊ in ista est dubiū an eccl'ia possit restitui.⁊ glo.hic.di- cit ꝑ nō.⁊ idē tenet glo.in cle.j.hoc eo.tit.⁊ idē tenuit Hof.i sum ma hui⁹ tit.§.vtrū.ver.ꝑscriptiones.Host.aūt in.c.j.de transac. ⁊.c.cōtingit.tenet contrariū videl3 ꝙ licet cōtra ecclesiā currat ⁊ prescriptio tū restituatur.a.leg.qd habet.ī.vt lite nō ɔtesta.acce- dens.⁊.ī.de rebus eccle.nō alienan.ad nostram.Hec tū iura non multū faciūt ad hanc opi.Hanc tū sequit Pau.in.d.cle.j.eo.tit. p illā cle.que gn̄aliter dicit ꝙ aduersus lapsu3 tpis restituitur ec- clesia.vt q2 si restituit.cōtra prescriptiones respiciētes statū iudi- cioꝝ:vt hic⁊.ṡ.c.ꝓcedenti ergo idē videt dicendū in ꝑscriptioni bus extraiudicialibus cū per illas perdat etiā dominiū. ¶ Nec ob.ẜm eū ꝙ non reperit iure expressum ecclesiā restitui aduersus prescriptionē.q2 sufficit ẜm eum genereliter esse statutum qd vbi ledit ecclesia restituitur iure minoris.Et hanc opi.dicit do.An. veriorem de iure.⁊ etiam dicit se nō vidisse hoc dubium in practi ca forte durū esset obtinere qd restituatur ꝑpter autoritatē glos. iuris canonici que firmat contrariū.vt pt3 hic ⁊ in.d.cle.j.⁊ etia3 Specu.eo.titu.§.ij.ver.hoc quoq3.⁊ ver.vt autē.refert Clemēte3 iiij.in quadā causa ꝓnuntiasse ẜm opi.glo. De materia etiā teti- gi in.d.cle.j.eo.tit. ¶ In ea.glo.ibi post quadrienniū audiretur. no.bene verba glo.quia nō dicit ꝙ aduersus lapsum quadrien- nij propter iustū impedimentū posset restitui ex clausula genera- li:si qua mihi ⁊c.ꝑut hic videt sensisse do.Anto.Sed bene dicit qd auditur:intellige de iure cōi causati post quadrienniū ꝑpter iustum impedimentum.⁊ ratio est q2 tempus minoris etatis et tempus iusti impedimēti subducitur de quadriennio.⁊ sic dicto tpe nō currit.vt habetur in.l.fin.C.de temp.in integ.resti. Quod aūt nō debeat dari restitutio aduersus lapsum quadriēnij satis pt3 ex his que habētur in.l.interdū.ff.de mino.⁊ que dicta sunt ṡ.ꝓcedunt in prescriptionibus extraiudicialibus. ¶ In prescri- ptionibus autē iudicialibus certū est ꝙ ille currunt sed post peti tur restitutio.vt p3 hic in.c.ꝑce.⁊ facit ꝙ dicet in.c.fi.ī.eo. ¶ In ea.in fi.opi.glo.hodie est approbata in.c.j.⁊.ij.ī.eo.in.vj. ¶ In glo.pe.ibi:in cōfessione hoc verū q̄n fuit facta debito tēpore vel cōfessatū est ꝑ vero id qd erat falsum:al's si vitiū nō esset in cōfes sione nō daret restitutio q2 tūc cōfitens vsus esset iure cōi.facit.l. fi.C.eo. ¶ In ea.gl.in fi.⁊ ꝑ ꝑdicta dicit Jo.an.ꝙ si eccl'ia nō est vsa rescripto infra annū per negligētiā qd tūc poterit restitui.fa- cit qd h̄r.ṡ.de rescrip.si autē.⁊.c.plerūq3.Secus si per dolū.fa- cit.C.si aduersus delic.l.j.qd videtur intelligendū q̄n tota eccl'ia delinquit h3 id qd habet.C.de sacrosan.ec.l.iubemus nulla.⁊.ī. de ordi.cog.c.ij.Secus si solus prelatus.de reg.iur.delictum.lib. vj.⁊ facit qd not.Specu.eo.tit.§.ij.versi.sed nunqd ecclesia.dicit tū Jo.an.ꝙ si ecclesia sit exclusa per lapsum peremptorij dati ad proponēdas exceptiones non restituet si velit ꝓponere crimina vel defectus.vt not.Spec.eo.tit.§.ij.versi.sed pone eccl'ia. ¶ Et 15 idem voluit Cōpost.ṡ.de elec.qd sicut. ¶ † In glo.fi.ibi ɔtra mi norē supple filijfa.qui recipit mutuā pecuniam ab alio minore. nam si opponat exceptionē macedo.cōtra minorē repetente3 pe cuniā mutuatā poterit agēs petere restitu.vt non ob.exceptione macedo.reddat sibi pecunia.⁊ hoc q̄n minor fuit ɔuetus cui sit

pecunia

pecunia mutuata illā habet nā tractat de lucro ꝛ agēs de dāno ꝛ sic nō sunt i pari causa. Ideo audit minoꝛ agēs si velit vti suo priuilegio. Secus si minoꝛ cōuentus pecuniā ꝑdidisset: qꝛ tunc cū vterqꝫ tractaret de dāno. ꝛ sic esset in pari causa. ꝛ ideo melioꝛ est cōditio cōuenti. arg. regule fauoꝛabilioꝛes. ff. de regu. iur. ꝛ sic nō vtet priuilegiatus priuilegio suo cōtra priuilegiatum. Et sic ergo apparet quare hic vna ecclesia restituit̄ ꝯtra aliā qꝛ circa diuersa petitur restitu. ꝛ petēs remaneret in dāno: sed ecclesia conuenta remaneret in lucro si nō daretur restitutio. ꝛ de materia ꝑ legist as in auť. quas actiōes. C. de sacrosan. eccle. ¶ In ea. ibi: eum statū. hoc verū quo ad postulantē restitutionē: sed quo ad aduersariū maioꝛē nō priuilegiatū. Idē tū dic i respectu eiusdem articuli: qꝛ illius respectu vterqꝫ imponit̄ in pꝛistinū statū. s. eod. c. j. ꝛ idē si esset articulus cōnexus. l. etiā. §. j. ff. de mino. Secus respectu articuli diuersi: ꝑ ea q̄ habent̄ in. l. cū minoꝛ. ꝛ in. d. l. etiā. 16 §. j. ff. de mino. cū ibi no. ¶ † Et tāgit Inn. an ecclesia vel minoꝛ possit restitui ad ꝑducendos testes post publicatas attestatiōes. nā videt̄ ꝙ nō: qꝛ ꝓhibetur ꝓpter dolū ꝓsumptū ne suboꝛnent̄ testes in. §. qꝛ vero. in auť. de testi. colla. vij. ¶ Cōtrariū finalr̄ tenet hic Inn. cōcludēs ꝙ si nulli testes fuerūt ꝑducti in termino perēptoꝛio tūc clarū ꝙ poterit restitui. Sed si sunt ꝑducti aliqui nō ꝓbāt ꝛ velint alios ꝑducere cōcludit ꝙ debebit restitui adhibita tamen diligēti cause cognitione. ꝛ idē si per illā perpēdat ꝙ ecclesia sit lesa foꝛte ex ꝓlati facilitate vel negligentia qui poterat ꝑducere alios testes q̄ plene ꝓbassent tunc debent restituere cū hoc suggerit equitas ex quo cōstat de lesione. facit. s. de trāsa. c. fi. Secus si iudici nō constaret de lesione. ¶ Nec obst. qd̄ dictū est de suboꝛnatione: qꝛ ex qualitate personarū cum sint religiosi tollitur ꝓsumptio. s. de ꝓcur. in nostra. ꝛ. j. de noui ope. nun. c. ij. Nec obst. etiā. l. verū. §. si locupleti. ff. de minoꝛi. qꝛ hic in casu isto hoc nō cōtigisset diligētissimo patrifamil. cū ille fuisset solicitus in producendo testes qui bene possent ꝓbare. ibi secus: ꝛ licet nō presumat̄ lesus. ar. l. fi. C. eo. Tamen si pꝛemissa diligenti examinatione appareat oppositū succumbit talis pꝛesumptio pꝛobationi. facit qd̄ habetur. s. de elec. cū inter. ꝛ qd̄ not. Spec. in ti. eo. §. vlti. ꝟsi. sꝫ nūqd in causa. ꝛ idem tenuit Bar. in minoꝛe in. l. j. §. nuntiatio. ff. de noui ope. nun. ꝛ est casus fm̄ vnā lectu. in l. minoꝛ. xxv. annis omissam. ff. de mino. ꝛ ꝯcludit Bar. in. d. §. nuntiatio. ꝙ licet aduersus dolū verū nō restituat̄ minoꝛ tamen aduersus dolum pꝛesumptū bene restituit̄ si appareat euidēs lesio per id qd̄ habet̄ in. l. vbi exigitur. ff. de eden. et. l. j. §. accusationē. coniuncta. l. qui destitit. ff. ad turpil. Et qd̄ dixi minoꝛem restitui posse aduersus dolum pꝛesumptū si intelligas de dolo pꝛesumpto in pꝛeteritū seu respectu pꝛeteriti hoc satis ꝓbatur ꝑ ea que habent in. d. l. vbi exigitur. coniuncta glo. ff. de eden. Idem si intelligas de dolo pꝛesumpto in futurū dūmodo pꝛemissa diligēti examinatione appareat euidenter de lesiōe: vt hic voluit Inn. ꝛ est casus in. d. l. minoꝛ omissam. alleg. fm̄ vnū intellectū. ff. de minoꝛ. ꝛ bene facit qd̄ habetur in. d. l. j. §. accusationem. iuncta. d. l. qui destitit. nā si desistens ab accusatione nō potest accusare pꝛopter pꝛesumptā a iure calumniā in futurū: ꝛ tamē si sit minoꝛ potest restitui: vt accuset si cōstet ꝙ damnū patiatur. Et sic eodē modo debeat audiri et restitui aduersus omissam ꝑductionē testiū nō obstante publicatiōe si appareat euidēter de lesione ꝛ ꝓcipue qn̄ petitur ꝑductio per tutoꝛē qꝛ in ipso cessare videtur pꝛesumptio suboꝛnationis cū nō tractet de pꝛopꝛio cōmodo. facit ꝙ habetur in. l. videam⁹. ff. de in lit. iurā. ꝛ qd̄ no. Guil. de cu. in. l. si qs ex argentarijs. §. fin. ff. de eden. ꝛ facit qd̄ habet̄ in. l. edicto. ad fi. ff. de iure fi. In ecclesia autē idem est dicēdū: vt. s. voluit Inn. qꝛ si omissio ꝑductiōis est facta culpa pꝛelati debet restitui ecclesia si appareat de lesione: qꝛ dolus pꝛelati pꝛesumptus nō debet nocere ecclesie: vt in regula. delictū. de reg. iur. in. vj. Nec etiam si a tota ecclesia ꝓcederetur: qꝛ nō est pꝛesumendū ꝙ persone ecclesiastice velint dolū cōmittere vel calūniari. per id qd̄ habetur. s. 17 de ꝓcura. in nostra. ꝛ. j. de ope. noui nū. c. ij. ¶ † An autē restituto minoꝛe vel ecclesia vt possit ꝑducere testes nō obstāte publicatione intelligitur etiā restituta pars aduersa vt similiter possit testes pꝛoducere nō obstante publicatione. videtur ꝙ sic: per ea que habent̄ in. l. j. ꝛ. ij. C. si aduer. transact. ꝛ. s. eo. c. j. C. de repu. q̄ fiunt in iudi. l. j. in quib⁹ patet ꝙ restituto minoꝛe aduersus contractum ꝛ etiā reintegrātur omnia parti aduerse. ¶ Sed potes concludere vt tangit Bar. in. d. §. nuntiatio. ꝙ aut omissio ꝓbationis minoꝛis fuit causa quare aduersarius maioꝛ ꝛ nō priuilegiatus omisit etiam testes pꝛoducere: vt foꝛte minoꝛ pꝛoducebat paucos testes iudex refutauit numerū alterius partis vel qꝛ aduersarius videbat minoꝛē deficere in sua intentione. Ideo nō curauit pꝛobare suā exceptionē que sibi cōpetebat: et tūc audiet̄ etiam aduersarius per ea que habētur in iuribus superius allega. ꝛ per ea que notant̄ hic in glo. fina. Aut minoꝛis omino non fuit causa quare aduersarius etiā omitteret: ꝛ tunc nō audietur etiam aduersarius per id qd̄ habetur in. l. etiam. §. ex causa. ff. de 18 mino. ¶ † Nec ob. pꝛedictis. l. petende. C. de tēp. in integ. restitu. vbi si datur dilatio vni parti intelligitur etiā data alteri lꝫ illam petere nō potuisset: qꝛ hic non datur noua dilatio. Sed auditur perinde ac si esset inter pꝛimā dilationē ante publicationem. Nec obst. etiam. l. fina. C. de fruc. ꝛ lit. expē. ꝛ. C. de iude. in. l. die sabbati. qꝛ ibi nō potest aliquid imputari aduersario hic. Et ad materiam facit qd̄ notat Specul. in titu. de dila. §. videdum. ꝟsicu. in sententia. ¶ Et adde etiam qd̄ no. Bar. in. l. minoꝛ etiā si quasi contumax. ff. de mino.

1 Causa matrimonialis si alicui delegatur potest etiā subdelegare licet videatur ardua.
2 Sententia in causa appellationis debet esse cōfirmatoꝛia pꝛime vel infirmatoꝛia. ꝛ nu. 8.
3 Pater in causa matrimoniali pōt cōparere ad defensionē filie.
4 Testi sponte se offerenti in iudicio an credatur.
5 Cumulari potest in eadē instātia ꝓpter dubiū ꝓbabile remediū appellationis ꝛ supplicationis.
6 Sententia que non transiuit in rem iudicatam qualiter retractari debeat. ꝛ nu. 17.
7 Aduersus sententiam que nō transiuit in rem iudicatā an quis audiatur ꝛ quādo.
9 Lite nō cōtestata in causa matrimoniali ꝓcedi potest etiā in causa pꝛincipali.
10 Sententia pꝛetextu falsoꝛum testium lata an sit nulla.
11 Supplicare licet etiā in casib⁹ in qb⁹ nō licet appellare. ꝛ nu. 13.
12 Clausula appellatione remota an impediat appellationem.
13 Supplicatio ꝛ appellatio qualiter differant.
14 Supplicari potest infra biēnium quādo supplicatio poꝛrigitur pape vel pꝛincipi.
15 Supplicari potest tertio sed secus in appellatione.
16 Supplicari potest ab ipso ad seipsum.
18 Supplicationē admittere nō potest alius a pꝛincipe.
19 Sententia in causa supplicationis debet esse ꝯfirmatoꝛia pꝛime vel infirmatoꝛia.

a **Ex literis.** Contra sn̄iam a latā in causa matrimoniali beneficio supplicationis restituit̄ etiā maioꝛ ex iusta causa. h. d. Et pꝛimo ponit mulieris supplicationē ꝛ iudicis relaxationem. Scd̄o dat iudicē. scd̄a ibi: licet autem. ¶ No. j. ꝙ causa matrimonialis nō semp delegat̄ ex stilo curie epis: sꝫ qn̄qꝫ etiā delegatur archipꝛesbyteris. facit qd̄ habet̄. j. de cōsan. ꝛ affi. in. c. j. ꝛ qd̄ no. per Jo. an. in. c. causam matrimonij. s. de offi. dele. ¶ Itē no. ꝙ 1 licet † cā matrimonialis videat̄ ardua tamē si delegat̄ nō videt̄ electa industria delegati. ꝛ ideo potest subdelegare vices suas. Secus quādo eligitur industria. s. de offi. delega. c. fin. ¶ Item no. qd̄ iudex appellationis vbi aliquid de nouo non pꝛoducitur debet sententiam ferre pꝛout iustū sibi visum fuit inspectis actis 2 cause pꝛincipalis. ¶ Et no. ꝙ † in causa appellationis sententia debet esse cōfirmatoꝛia pꝛime vel infirmatoꝛia. de quo in. l. eos. 3 C. de appel. ¶ Item no. ꝙ † pater in causa matrimoniali potest ꝯparere ad defensionē filie pꝛecipue ad allegandas causas excu 4 sationis cōtumacie. ¶ Item no. ꝙ † creditur testi sponte se offerenti in iudicio. facit qd̄ no. Barto. in. l. post legatū. §. his vero. ff. de his qui. vt indig. ꝛ maxime quādo testificatur pꝛo cōiuncta persona vt quādo venit vt minister ad aliquē actū iudiciū. ¶ Itē no. qd̄ falsa pꝛesentatio ꝓrogationis dici ad quē quis est citatus pꝛesentata ex parte iudicis excusare videtur contumaciā citati si 5 esset talis cui credi deberet al's sec⁹. ¶ Itē no. ꝙ † in eadē instātia ꝓpter pꝛobabile dubium videtur posse accumulari remediū appellationis ꝛ supplicationis. ꝛ sic remediū oꝛdinarium cū extraoꝛdinario. facit qd̄ habetur in. c. j. de postula. pꝛela. in. vj. ꝛ notatur in. c. vt quis duas. de elec. eo. lib. ꝛ in. l. j. §. qui autem. ff. quoꝝ lega. ¶ In ver. licet. not. ꝙ ad concedendam restitutionem contra sententiam que non transiuit in rem iudicatā: sufficere videt̄ semiplene constare de impedimento eius cōtra quē est 6 lata sententia. ¶ † Item no. modos retractādi sententiā que nō transiuit in rem iudicatā: vꝫ ꝙ per viā restitutionis in integrū ꝛ per viā supplicationis que remedia vident̄ necessaria quādo quis reintegrari vult ad instantiam cause. secus si nō vellet reintegrari ad instantiam: licet al's peteret retractari sententiam: qꝛ videtur ꝙ officio iudicis possit id peti. de quo plene dictū fuit. j. de restit. spo. c. ex parte. vbi dictum fuit que remedia cōpetant ꝓ retractatione sn̄ie que nō trāsiuit in rem iudicatā. ꝛ etiā aliquid 7 dictū fuit. s. de rescrip. c. ad audientiā. ¶ Item no. ꝙ † aduersus sn̄iam que nō transiuit in rem iudicatā nō audit̄ qs nisi aliquis coloꝛ allegetur ꝓpter quē suadeat equitas illam retractari. facit qd̄ habet̄ in. l. minoꝛ autē. ff. de mino. ꝛ qd̄ not. per doc. in. c. cōsanguinei. j. de re iudi. Sufficere tamē videtur summaria infoꝛmatioꝛ etiā ꝑ excusatoꝛē seu per pꝛobationē semiplenā. ¶ Itē no. ꝙ

a ¶ Cōtra sententiam. domi. Abb. ponit hꝫ duplex summarium. videeū. Et si queras an sn̄ia lata i causa matrimoniali trāseat in rē iudi. distingue vt p̄ do. Henri. bohych in. c. lator. j. de re iudicata.

eoipso qđ lata est sñia cõtra aliquē videt̃ constare de lesione si so lūmodo asserat se posse aliquid cõtra sñiam probare ⁊ in hoc stā dum videt̃ dicto asserentis sine aliqua ꝓbatione.⁊ sic trāsit hic do.Anto.Sed certe istud dictū non videt̃ verū ꝙ soli assertioni stetur:imo videtur ꝙ summarie debeat apparere de lesione ⁊ sic qđ possit aliquid probare cõtra sñiam.per id qđ no.gl.⁊ Bart. in.l.nā ⁊ postea.§.si minor.ff.de iureiur.⁊ qđ dixi in.c.precedēti.

8 ¶†Ultimo no.qđ sicut in causa appellatiõis sñia debet esse cõ firmatoria vel infirmatoria.l.eos.C.de appel.ita ⁊ in causa resti tutionis in integrum vel supplicationis aduersus sñiam qđ est notandū sm do.Anto.¶In glos.ij.in fin.Aduerte si in causa principali nõ esset lis cõtestata videtur qđ tunc debeat constari in causa appellationis.¶Sed vbi esset cõtestata in causa princi pali tunc ꝓcedere videt̃ ꝙ dicit gl.ꝙ tunc poterit procedi altera parte absente in causa appellatiõis etiā lite nõ cõtestata.de quo etiā notat̃.j.e.ca.per tuas.j.de appel.si tamen vtraqꝫ pars esset presens videtur etiā qđ tunc lis esset cõtestāda in causa principa li.per id qđ habetur in.l.vna.C.ne lice.in vna eadēqꝫ causa.⁊ ibi per Bar.Hec tamen procedūt in alia causa ꝙ in matrimonia

9 li.†Nam in causa matrimoniali etiā in causa principali procedi potest etiā lite non contestata:vt pꝫ.j.vt lite nõ cõtest.in.c.q̄m. §.sin autem.de carnali.Et hodie clarius est expeditum in cle.di spendiosam.de iudic.Et facit etiā qđ habetur in.§.porro.in.d.c.

10 quoniam.¶†In gl.ad eū.in fin.dicit hic do.Anto.ꝙ licet sñia lata per falsos testes sit nulla:qđ tamē qualiter ꝓcedat dic vt ha betur ⁊ dici consueuit.in.c.cū venerabilis.j.de excep.tamen sñia lata cõtra citatum qui per falsam assertionē est deceptus non est nulla ipso iure:q̄ꝛ tenet rõne presumptionis cõtumacie:ex quo quis fuerat citatus saluo nisi iudex tpe prolationis sñie esset cer tificatus de impedimēto:q̄ꝛ tūc esset nulla.per id qđ habet̃ ⁊ no. in.l.quesitū.⁊.l.contra pupillū.ff.de re iudi.⁊.s.de ꝓcura.quere lā.Sed vbi ignorasset teneret ꝓcessus: tamen pars tūc appellat de iure cõi:q̄ꝛ lꝫ apparēter esset vere cõtumax:tamē existēter nõ esset vere cõtumax:ex quo appareret de impedimento.⁊ ideo nõ prohibetur appellare infra decē dies a tēpore sñie.per id qđ ha betur in.l.ab eo.C.quō ⁊ q̄n iudex.⁊ etiā peti restitutio aduersus sñiam vt est casus in.d.l.quesitū.sm aliū intellectū.⁊ facit quod habetur in.d.c.querelā.tamē hic nõ cõsistit de falsitate allegata.

11 ¶†In glo.supplicauit.ff.de app.l.scđm ⁊ sic innuit gl.ꝙ quili bet potest supplicare etiā in casibus in quibus non licet appella re:vt q̄n supplicatur cõtra sñiam principis vel prefecti pretoris nam licet ab illis nõ appelletur tamē poterit supplicari:vt patet ex his que habent̃ in.l.si qs aduersus.alleg.in.gl.⁊.j.c.pxi.⁊ in l.j.C.de sen.prefe.pto.⁊ idē etiā si fuerit remota appellatio:vt vo

12 luit glo.¶†An autem clausula appellatione remota impediat indistincte appellationē recurrēdū est ad ea q̄ habentur in.c.pa

13 storalis.⁊.c.vt debitus.j.de app.¶†Et ex predictis habes vnā differentiā inter appellationē ⁊ supplicationē:q̄ꝛ supplicari põt aduersus sñiam a qua nõ potest appellari ꝓpter dignitatē ꝓfe rentis vel q̄ꝛ remota fuerit appellatio.¶Est etiā alia differentia quā tangit gl.in seq.q̄ꝛ appellatione pendente nõ mandat̃ sñia executioni.Secus pendēte supplicatione p̄stita tñ cautione de qua glo.facit qđ h̃r ad p̄dicta.ff.nil no.app.pen.¶Itē.⁊ tertio est differētia vt tāgit gl.ij.⁊ solū potest appellari vsqꝫ ad decem

14 dies a tpe sñie.s.de re iudica.qđ ad ꝯsultationē.sed † supplicari potest etiā infra bienniū q̄n porrigitur superiori intellige princi pi vel pape per.l.vnā.C.de sen.prefec.preto.alleg.in glos.Secus sm gl.q̄n supplicatur inferiori puta ipsi p̄fecto pretorio vel eius cõsiliarijs:vt in auf.que supplicatio.C.de preci.imper.offer.sm vnum intellectuꝫ quē etiam sequitur ibi Bar.¶Alius est intel lectus in se etiam verus.vcꝫ ꝙ si supplicat̃ ipsi prefecto.ad fi.vt prestetur sibi cautio.de qua in gl.dꝫ supplicari infra decēꝫ dies. sed vbi quis nõ curat de dicta cautione:tunc etiā poterit suppli care ipsi p̄fecto vsqꝫ ad bienniū.⁊ sic etiā videt̃ sonare dicta auf.

15 que supplicatio.¶†Est etiā ⁊ quarta differētia sm do.Ant.q̄ꝛ lꝫ nõ possit tertio appellari.j.de appel.sua nobis.tamen videt̃ ꝙ tertio poterit supplicari:sed certe istud non reperit̃ bene iure cau tum.¶Et no.etiā cõtra ea que habentur in.l.j.C.ne lice.in vna eadēqꝫ causa.ꝓuo.in rubro ⁊ nigro.vbi videt̃ expressum qđ sint late due sñie super eodē per prefectū pretoris non poterit postea supplicari.⁊ istud etiā expresse voluit hic Inno.si bene põderet̃. ⁊ facit etiā qđ not.Bar.in.l.vna.vbi dicit ꝙ si bis fuerit appella

16 tum nõ licebit tertio appellare:nec etiam supplicare. ¶†Item est alia differentia q̄ꝛ ab ipso ad seipsum nõ appellatur.de ꝯsue. c.ij.lib.vj.⁊ tamē supplicari potest:vt hic pꝫ.⁊ quod hoc sit intel ligendū:q̄n aliquis color allegat̃ ad iustificandū supplicationē. ⁊ sic videtur qđ al's nõ admitteretur supplicatio.De materia in Spec.de supplica.§.differt.⁊ per Cyn.in.d.auf.que supplicatio. vbi etiā examinat aliquas ex differentijs positis p Spe.an ꝓce dant.Et de materia etiā hic tangit Inn.qui etiā dicit ꝙ suppli

catio late dicit̃ quelibet precū porrectio.ſꝫ stricte ⁊ q̄n supplicat̃ aduersus sñiam.Et hec supplicatio vt admittat̃ dꝫ habere ꝯcur sum alicuius presumptio nisi vt fauore matrimonij vel aliā ꝓba bilē cām.ar.l.minor autē.ff.de mino.⁊ videt̃ etiā dicere qđ solꝰ principis est admittere talem supplicationē q̄ iuri derogat.facit qđ h̃r in.l.quoties.C.de preci.impe.offe.⁊ in.l.ij.C.sen.rescin.nõ posse.⁊ qđ dicit̃ cū gl.seq.¶In gl.ad plenū.ibi:minus sufficiēs probatio ⁊c.Sꝫ põt dici qđ illud speciale in causa bñficiali ⁊ eo dē modo hic in causa matrimõiali.ſꝫ de iure vr̃ qđ plene debeat de impedimēto ꝯstare.facit qđ h̃r i.l.quesitū.ff.de re iudi.¶In ea.glo.in fi.⁊ sic vult gl.ꝙ mulier hic nõ audiat̃ per viā appella tionis qđ est verū ex quo ipsa non plene ꝓbauit impedimentū ⁊ cū ipsa fuit ꝑsonaliter citata p̄sumit̃ vere ꝯtumax.⁊ sic nõ audit̃ appellās:vt i cle.si ante.de dolo ⁊ ꝯtu.¶Sꝫ si plene fuisset ꝓba tum impedimentū bene audiret̃ per viā appellatiõis:q̄ꝛ lꝫ appa renter esset vere cõtumax nõ tamē esset existenter seu in existenti cõtumacia:vt etiā superius dixit sup gl.iij.⁊ facit qđ plene nota tur in cle.si ante.de dolo ⁊ cõtu.¶Itē not.ex glo.q̄ꝛ vult ꝙ mu lier fuerit hic adita p viā restitutionis:quasi causata a legitimo impedimento.¶Sꝫ certe cõtra vr̃ verū:q̄ꝛ impedimētū nõ fuit plene ꝓbatuꝫ:nec videt̃ sufficere semiplena ꝓbatio ad dandam restitutionē.lꝫ glo.videat̃ aliter sentire nisi salues glo.qđ intelli

17 gatur qđ hoc casu sit speciale fauore matrimonij.quo casu† sñia posset retractari etiā sine restitutione cū nõ trāseat in rem iudica tam:vt pꝫ.j.de re iudi.c.tenor.c.lator.ꝯsanguinei.Et si dicat̃ ad quid ergo restituitur ex quo sñia nõ trāsit in rem iudicatā.Po test responderi qđ si mulier ista voluisset audiri circa merita cause tantum inchoando nouā instātiā nõ fuisset necessaria noua resti tutio.Nam potuisset tūc audiri p viā querele aut nullitatis scđm nota.in.c.ex parte.j.de resti.spo.Ubi etiā dixi qualiter retractet̃ ⁊ quo remedio sñie q̄ nõ trāseūt in rē iudicatā.Sꝫ hic mulier ista volebat reintegrari ad instātiā.Ideo opus fuerat restitutione que tamē dari nõ debuit nisi aliquis color interueniret ⁊ q̄ꝛ talis restitutio nõ est magni preiudicij non fuit necessaria plena ꝓba tio impedimēti:ſꝫ sufficit etiā minꝰ plene.⁊ hoc modo posset sal uari iste intellectus sm quē videt̃ qđ etiam inferior a principe po tuisset hāc restitutionē cõcedere.¶Alius ⁊ secūdus fuit intelle ctus ꝓpter difficultates p̄dictas euitādas ꝙ ista mulier fuit au dita p viā supplicationis de speciali gratia concesse a principe q̄ꝛ de iure cõi nõ poterat audiri p viā restitutiõis fundando se super impedimēto cū illud plene nõ ꝓbaret.Et ad hāc gratiā ꝯceden dam forte reduxit papā facilitas retractādi sñiam in causa ma trimoniali q̄ nõ trāsit in rē iudi.apparēte aliquo colore.Et si di cas ad qđ fuit necessaria gratia si sentētia nõ trāsit in rē iudi.Re spõderi põt dupliciter.Pño ꝙ si mulier p illā viā voluisset veni re nõ erat opꝰ gratia.Sed hic mulier eligit viā impedimenti ⁊ re stitutionis ꝓpter impedimentū ꝙ plene nõ ꝓbabat:ideo fuit ne cessaria gratia.Secūdo põt dici,vt.s.in simili tetigi in preceden ti lectu.qđ ꝯtrariū ꝓcederet si voluisset nouā instantiā inchoare:sed hic volebat reintegrari ad primā instantiā ratiõe impedimēti ꝙ nõ plene ꝓbat̃:ideo opus fuit grã.¶Et p hoc inducūt docto. qđ idē esset dicēdū in quacūqꝫ alia cā fauorabili vbi p quācunqꝫ verisimilē p̄sumptionē mouet̃ princeps ad similē supplicationē cõcedendā.facit.j.de ꝯsang.⁊ affi.in.c.tua.⁊ de re iudi.c.bertol dus.in v̄si.postmodū.⁊ fuit grã cõcessa p viā supplicatiõis fauo re matrimonij ⁊ per aliqualē ꝓbationē impedimēti:lꝫ illa fuerit minus plena ex multis:tum q̄ꝛ p testimoniū vnius tm̃:tum etiā q̄ꝛ ꝓbat̃ per sacramentū patris in causa filie in qua nõ est regul'r testis idoneꝰ.Tum etiā q̄ꝛ sacramentū fuerat spõte oblatū:tum etiā q̄ꝛ sacramentū p̄stās erat ipse:idē allegās excusationē p̄stās ministeriū in litē.Tum etiā q̄ꝛ prestitū est sacramētum in partis absentia.⁊ sm istū intellectū inferior a principe nõ potuisset hāc gratiā cõcedere:q̄ꝛ solius principis est cõtra ius ⁊ in preiudicium alterius supplicationē admittere.facit qđ habet̃ in.l.ij.C.sen.re scin.non posse.¶Tertius fuit intellectus Uincen.⁊ Tancre.vi delicet:qđ ista mulier fuerit audita via appellationis.Sed iste intellectꝰ communiter non tenetur:q̄ꝛ non fuit plene probatum de fraude ⁊ apparebat mulierē fuisse veram contumacem appa renter cum habuisset notitiaꝫ peremptorij.per id quod habetur in.l.ex consensu.§.fi.ff.de appel.vbi tex.notabiliter dicit ꝙ ille di citur verus contumax vt nõ possit appellare qui cognouit:⁊ sic habuit notitiam peremptorij.¶Preterea iste intellectus non fuit de mente litere.nam vt hic patet circa finem.papa nõ admi sit via appellationis sed via supplicationis.patet ibi dum dicit supplicationem mulieris ⁊c.An autē si constituisset de iuramēto plene potuisset appellare mulier:dixi superius super gloss.tertia. ¶Quartus potest esse intellectus qui potest colligi ex gloss.se quenti.qđ ideo mulier fuit audita contra sententiam latā cõtra matrimonium:q̄ꝛ talis sententia nõ transit in rem iudicatā.j.de re iudica.in.c.lator.⁊.c.cõsanguinei.¶Et si dicas sm hoc non debuisset

debuisset esse necessaria excusatio cōtumacie potest respōderi qđ lʒ in causa matrimoniali sn̄ia nō trāsit in rē iudicatā:tñ nō retractatur nisi subsit aliquis color in retractando:vt no.in.d.c.lator. j̄.de re iudi.ꝛ ideo hic ponderat excusatio ꝯtumacie lʒ sufficiet ꝙ etiaʒ minus plene ꝓbetur. Et si dicat̄ nō vr̄ qđ restitutio aliqua fuit necessaria ex quo poterat audire de iure cōi cuius ꝯrīn tunc litera. Potes dicere qđ illud contingit q2 mulier volebat reintegrari ad instantia ꝛ nō simpliciter retractari sentētiā:ꝛ ideo quo ad hoc fuit necessaria restitutio.ꝛ sic posset itelligi hec lr̄a. Potes tenere primū intellectū vel ꝯm qui magis plene procedūt. ¶ Et forte etiā posset dici qđ etiā secūdus ꝓcedat in inferiore a principe:q2 nō est simplex via supplicationis iūcta cū via restitutiōis: vt ptʒ ex litera dū dicit supplicationē mulieris admisimus ꝛ ad audientiā restituimus ꝛc. ¶ Et pro hoc etiā facit qđ no.in.c.pe. s̄.de tēp.ordi.Inn.tñ ꝛ etiā Jo.an.ꝛ do.Ant.post eū voluerūt 18 qđ † alius a principe supplicationē nō posset admittere sʒ equius ꝛ fauorabilius videt̄ esse qđ dixi. ¶ In gl.restituimꝰ.in.fi.sʒ certe opi predictorū potest saluari quo ad hoc q2 quo ad instantiaʒ trāsire videt̄ in reʒ iudicatā:vnde nō potest redire ad illā nisi mediante beneficio restitutionis:vt hic ptʒ. Sed quo ad vinculum sn̄ie opi.istorū nō procedit vt voluit glo. ¶ Itē intellige qđ nō trāsit sn̄ia in rē iudicatā in causa matrimoniali qñ lata est cōtra matrimoniū q2 trāsitus in rē iudicatā surgit ab acquiescere sn̄ie ꝛ sic cōsensu tacite facit. j̄.de re iudi.qđ ad cōsultationē. Sʒ ꝯsensus partiū cōtra matrimoniū nihil potest operari. s̄.de trāsac.in c.ij. Sed vbi sn̄ia lata esset ꝓ matrimonio tūc bene posset trāsire in rem iudi.q2 partes possent cōsetire ꝙ sit matrimoniū vbi non essent saluo nisi subesset impedimētum cui partes renūtiare non possent.facit qđ not.in.c.lator.in gl.fi. j̄.de re iudi. ¶ In glos.fi. vbi vnus est articulus certe etiā si esset vnꝰ posset ꝓ parte cōfirmari ꝛ ꝓ parte infirmari vt si quis esset condēnatus in centuʒ ꝛ solū probatio esset de qnquaginta.facit qđ legit̄ ꝛ no.in.l.i.C.si 19 aduer.rē iudi. ¶ † In ea.gloss.in fi.facit etiā hec decre.ꝙ sn̄ia in causa supplicationis debet esse confirmatoria vel infirmatoria prime sentētie sicut in causa appellatiōis qđ est notandū ꝯm do. Anto.q2 ꝯm eum alibi nō habetur ita clarum.

1 ☞ Causa restitutionis in integruʒ debet tractari partibus presentibus.
2 Potestas delegata potest cōcurrere cum generali.
3 A sententia pape appellari non potest.
4 Appellationis remedium an excludat remedium restitutionis in integrum.
5 Libellus restitutionis in integrū ab ecclesia lesa qualiter aduersus sententiam formari debeat.
6 Sentētia pape vel principis potest in melius cōmutari.
7 Restitutio an dari possit cōtra sn̄iam a qua bis est appellatū.
8 Sentētia ꝓpter breuitatē tp̄is lata sine cognitione an sit nulla.
9 Sentētia lata expressa falsa causa cū ꝟbo precipue vel maxime an sit retractanda.
10 Data sententie an ipsa scribenda sit.
11 Causa restitutionis tractatur separatim a negotio principali.
12 Comminatio iudicis de ꝓcedendo ad vlteriora:an habeat vim peremptorij.
13 Studium quanto tempore a scholari compleatur.
14 De instrumēti falsitate si dubitetur recurri debet ad originale.
15 Citatio ad diē feriatā an teneat.
16 Restitutio si incidēter petit̄ an sit necessaria litis contestatio.
17 Nomina verbalia possunt intelligi actiue ꝛ passiue.
18 Dominium an perdatur per prescriptionem.
19 Actio personalis an prescriptione tollatur.
20 Accumulari an possit rescissoria cū remedio rescindente.
21 Libellus qualiter in rescissoria formari debeat.

a Tum ex literis. Ecclesia [a] etiā ꝯ sententiaʒ pape restitui pōt ꝛ † causa restitutiōis in integrū partibꝰ presentibus est tractāda.h.d. Et primo ponit petitionē ecclesie Illerdensis. Scđo examinationē deliberationē ꝛ interlocutionē papalē. Tertio citationē partis aduerse cum cōminatione processus.scđa ibi:nos igitur.tertia ibi:quo circa. ¶ In tex.ibi: ex literis celestini.supp.quas forte scripserat pape dum erat legatus. ¶ Item ibi:illa Illerdeñ.ecclesia:ista ecclesia fuit conuenta super quibusdam ecclesijs per ecclesiā Exonēsem seu per ep̄m et capitulū ecclesie Exonēsis.de quo in suprascriptione qui pretendebat certas ecclesias quas ipsa ecclesia ibidem possidebat ad se spectare:ideo egerant cōtra ipsam ecclesiam Illerdeñ.ꝛ obtinue 2 runt sn̄iam tp̄e Eugenij:vt. j̄.patet. ¶ † No.j.ꝙ potestas delegata ꝯcurrere potest cū generali legationis potestate ꝛ sic potest qs habere duplicē potestatē.facit ꝙ habet̄. j̄.de arbi.innotuit.ꝛ de prescrip.cū ex officij. ¶ Itē not.ex verbo denuo qđ debet re 3 ferri ad verbū cōmisit,nō ad verbū fungēti. ¶ † Itē no.ꝙ a sn̄ia pape nō possit appellari.facit qđ habetur de elec.licet.ad fi.ꝛ.l. fi.ff.a qui.appel.non licet.tamē bene posset restitutio in integrū peti aduersus sn̄iam pape potest etiā supplicari:vt patet. s̄.eo.c. pri.q2 vtrūq remedium est extraordinariū ex equitate vnū non excludit aliud.per id qđ no.in.l.de peco.C.ad le.equil.ꝛ in.l.sicū 4 excep.§.eum qui.ff.qđ me.cau. ¶ † An autem remedium appel b lationis excludat remediū restit.[b] in integrum videtur qđ sic:q2 remediū appellationis est ordinariū ꝛ restitutionis extraordinarium:tamen veritas est qñ plenius prouidetur remediū restitutionis nō excluditur per remediū appellationis.per ea que not. 5 in.l.fi.C.si aduer.rem iudi. ¶ † Item not.practicā cōcludendi i libello restitutionis in integrum aduersus sn̄iam q2 potest concludi qđ cū ecclesia sit lesa per talem sn̄iam petitur per officiū iudicis infra melius reformari ꝛ contra ecclesiam restitui. ¶ Item no.ꝙ lʒ ꝯmittatur causa nō obstante sn̄ia non tamen intelligit̄ data restitutio. Et hoc ideo ꝯm Inn.q2 talis cōmisso fuit facta sine cause cognitione.facit qđ habet̄ sup gl.in ꝟbo comittēdū. 6 ¶ † Item no.ꝙ etiā sn̄ia pape vel principis iusta causa suadēte 7 potest in melius cōmutari. ¶ † Item no.arg.ꝙ contra sn̄iam a qua bis est appellatum possit dari restitutio:lʒ non possit tertio appellari:tñ si pōderet̄ litera hoc nō bene probat:lʒ notabile vi 8 detur in se verū. ¶ † Item no.ꝙ vbi ex breuitate tp̄is perpenditur sn̄iam latam fuisse sine cause cognitione videtur ꝙ sn̄ia sit aliqua:lʒ sit de facili retractāda.sed Bar.in.l.prolatā.C.de sen. dicit ꝙ est nulla q2 inter alia substantialia iudicij est cause cognitio.per id qđ habet̄ in.d.l.prolatā.et.ij.q.j.in summa.ꝛ.c.nos in quēquā.do.Anto.hic aliter nō declarat.sed potest dici qđ Bar. loquit̄ qñ tanta est tp̄is breuitas:q2 omnino excluditur cause cognitio vt si apparet qđ eadem die sit lis contesta.ꝛ similiter sn̄ia. ¶ Sed iste tex.loquit̄ qñ nō est tanta breuitas tp̄is vt ex litera 9 patet. ¶ † Iteʒ no.ꝙ sn̄ia lata expressa falsa causa cū verbo p̄cipue vel maxime vr̄ retractanda apparente falsitate cause vbi ex alia causa inspectis actis sustineri non potest.ꝛ sic dʒ limitari dictū Ja.de bu.i.l.ij.§.ignominie.ff.de his qui no.infa.vbi cōcludit ꝙ licet exprimatur causa falsa in sn̄ia:si tñ exprimit̄ dictionem maxime nō reuocabitur sn̄ia apparente falsitate cause si ex alia causa possit sustineri.nam illud verū qñ ex actis apparet de alia causa.ꝛfacit qđ no.per Jo.an.ꝛ do.Anto. s̄.de renū.in p̄sentia.ꝛ ibi etiā aliquid per Inno.facit qđ no.Bar.in.l.si is ad quē. 10 ff.de acqui.here. ¶ † Item no.ꝙ in sententijs est scribēda data ipsius sn̄ie. ¶ Itē not.ꝙ causa ꝓpter qua iudex est motus ad sn̄iam dū reperit̄ falsa in facto ꝛ nō in iure nō vitiat sn̄iam ipso iure sʒ opꝰ est restitutiōe.facit qđ hr̄. j̄.de re iudi.cū bertoldꝰ.ꝛ in d.l.si is ad quē. ¶ Itē no.illđ vulgatū ꝙ merita causaꝝ partiū a assertione pandunt̄.ꝛ gl.hic alleg.cōcor. ¶ Item no.ꝙ citatus ad restitutionē dandā nō videtur citatus ad ꝓcurationē negotij 11 principalis data restitutiōe nisi aliter sit expssum. ¶ † Et ex hoc etiā no.ꝙ cā restitutiōis separatim tractat̄ a negotio principali. ꝛ sic facit qđ restitutio aduersus sn̄iam ꝛ negotiū principale non possit simul accumulari.de quo. j̄.dicet̄.facit etiā qđ sicut iustificata appellatiōe iudex appellatiōis cognoscit de principali. j̄.de appel.vt debitus ita etiā iustificata restitutiōe aduersus sn̄iam iudex resti.cognoscere debeat de principali negotio. ¶ Itē no. qđ etiā in pria citatiōe iudex ex cā pōt statuere terminū pemptoriū vcʒ qñ citat̄ existēs in loco lōginquo ꝛ sic difficilis est citatio b facit qđ no. j̄.c.ꝯsultatiōibus.de off.dele.ꝛ i.c.j. s̄.de dila. ¶ Ul 12 timo no.ꝙ † cōmmatio ꝓcessus ad vlteriora nō habeat vim pemptorij nisi aliud exprimat̄.ꝛ sic residet do.Anto. ¶ Sʒ tu potes dicere hoc verum qñ cōminat̄ qđ ꝓcedet quātū de iure poterit. Secus si ꝯminaret se ꝓcessurū ad sn̄iam:talis ꝯminatio hʒ vim peremptorij.ꝛ si hoc nō exprimat.l.in pemptorio.ff de iudi.ꝛ no. Bar.in.l.si finita.§.iul.ff.de dā.infec.ꝛ facit etiā qđ dictum fuit s̄.de rescrip.in.c.cām que. ¶ In gl.ibi ꝙ restitutio data fuit melius dixisset qđ cōmissa fuit cā restitutiōis:q2 reuera tp̄e Anastasij nō fuit data restitutio:sʒ fuit bene cōmissa cā restōn̄is. ¶ In ea ibi:postea dare nō dʒ hoc nō vr̄ verū q2 lʒ restitutio sit cōcessa: tñ postea pōt ad ꝯrīn restitui.l.si siue.§.restit.ff.de mino. Fateor tñ ꝙ si restitutio est data nō est necesse qđ sup eodē iterato detur. ¶ In ea.gl.i fi.ꝛ ex his q̄ dixit gl.colligi pōt vna solutio quare vltra quadrienniū audit̄ ecclia Illerdēñ.q2 nō stetit p eā quominus terminaret̄ sʒ per iudices.ꝛ sic nō vr̄ interim cōcurrisse tp̄s. per id qđ habet̄ in.l.sʒ si per pretorē.in princ.ff.ex qui.cau.maio. ¶ Uel pōt dici scđo qđ ideo hic auditur vltra quadrienniū:q2 fraus vel preuaricatio interuenerat.facit qđ habet̄ in.c.j.ꝛ.ij. j̄.e. in.vj.ꝛ qđ dʒ de falsitate instrī. ¶ Uel pōt etiam dici ꝙ tp̄e ipsiꝰ pape male sententiātis non currit etiā ipsum quadrienniū:sicut nec currit p̄scriptio tp̄e vite prelati male alienātis.xv.q.iij.in.c.si sacerdotes.vel potest dici qđ qñ est valde enormis lesio auditur etiā vltra quadrienniū.ꝛ ita etiā posset intelligi hic.ꝛ no.in.d.c.j. ꝛ.ij. j̄.e.in.vj. ¶ Hosti.ꝟo hic dicit ꝙ vbi restitutio petit̄ fauore

a ¶ Ecclesia. Si qrat̄ an ecclia possit petere restitutionem in itegrū post lapsum quadriennij: distingue vt ħ per do.Henr. bohy.i prin.c.

b ¶ Remediū restit. Practica ꝛ stilꝰ est in cancellaria regia Frācorūʒ qđ nunꝗ conceditur restitutio si causa pēdeat p appellationeʒ ꝛ sic ego Joan.de gradibꝰ vidi obseruari in ipsa venerabili cancellaria regis nr̄i christianissimi.

ecclesie nulla alia legitima causa extrinseca interueniente tūc dz dari infra quadriēniū a tēpore lesionis: sed si petitur ex clausula generali siqua mihi iusta causa ꝛc. subsistēte alia causa extrinseca de qua clausula habetur in. l. j. ad fi. ff. ex qui. cau. maio. tūc dicit Hosti. ꝙ cū restitutio tunc pēdeat plus a mero officio iudicis quā a partis instātia tūc nō clauditur tēpore sicut alie claudunť: imo quātocūqz tēpore pēdeat causa durabit etiā ius dāde restit. ꝛ ita intelligatur hic. ¶ Et facit qđ habeť in. c. j. ꝫ. eo. in. vj. nam ſm eum ecclesia hic semper fuit impedita in restitutione cōsequēda ꝛ sic petebat se restitui tam ex clausula speciali fauore ecclesie quā ex clausula generali. ꝛ talis restitu. plus fundať super equitate ex puro nobili officio iudicis ꝛ plus ex illo datur ꝙ ad instātiam partis. allegat. ꝫ. de insti. cū venissent. ꝛ. ꝫ. de iureiur. ad nostram. ꝛ sic residet Io. and. ꝛ do. Anto. ¶ Sed certe inquantum Hostien. voluit ꝙ vbi restitutio petitur ex clausula generali dari possit restitutio vltra quadriēnium a tpe lesiōis nō videtur verū. per id qđ habeť in. l. fi. C. de tēp. in integ. resti. vbi litera indistincte dicit qđ vbicūqz petiť restitutio debet peti ꝛ finiri infra quadrienniū. ¶ Fateor tñ qđ de quadriēnio dato ad restitutionem petendā subduci dz tps impedimēti ꝑpter absentiaz vel iustam cām: vt habeť in. d. l. fi. ꝛ ita pōt etiā intelligi hic. ¶ In gl. magister. in fi. adde qđ habeť in. c. pe. ꝫ. eo. ꝛ. ꝫ. c. ꝑxi. qꝛ in petēda restitutione requiriť spāle mādatū qñ principaliter petitur secus si incidenter: vt no. in iuribus preallega. ¶ In glo. per officiū. ibi nō iure actionis. ꝛ hoc clarum qñ petitur restitutio rōne minoris etatis: vt ptz in. l. ꝙ si minor. hic alleg. Et idē videť si petať fauore ecclesie que equiparať minori. s. eo. c. j. ¶ Sed vbi petiť ꝑ maiore ex aliqua iusta causa tūc fuerūt opi. vt ptz ex not. in. l. ab hostibus. ꝟ. sed qđ simpliciter. ff. ex qui. cau. ma. ꝛ ibi etiā ꝑ Bar. nā aliqui dicere voluerūt ꝙ tūc iure actionis petiť per. l. fi. C. ex qui. cau. ma. sed ꝯrium cōiter tenetur ꝙ imo tunc etiā petiť officio iudicis. Nec obst. d. l. fi. qꝛ dz intelligi ꝙ exceptio lapsus anni vtilis ꝗ dabať olim ad restitutionē petendā ꝛ cuius loco hodie statutū est quadrienniuz: vt ptz in. d. l. fi. C. de tēp. in integ. resti. impedit natiuitatem vtilis actionis restituēde per officium iudicis: vt ibi not. ¶ In gl. cōmittendā in fi. hec solutio gl. vř esse cōtra mentē litere q̄ videť velle qđ ꝯmissuz fuerit negotiū principale nō obst. snia. ideo Inn. aliter soluit vcꝫ ꝙ lz ꝯmiserit causam nō obstāte snia: tamē nō cōmisit cū cause cognitione cū qua danda est restitutio q̄ nō debet dari sine cause cognitione. l. in cause. ꝟ. causa cognita. ff. de mino. ꝛ ideo lz cōmiserit causam nō obstante snia: ex quo nō intercesserit cause cognitio nō intelligitur dedisse restitutionē sed potiꝰ vt videť ꝛ an esset dada. Et si esset dāda dareť et demū ꝓcedereť in negotio principali. ad hoc facit qꝛ non omnis vox iudicis habet vim snie. facit qđ habeť in. l. ex stipulatiōe. C. de sen. ¶ In gl. instructus. ibi: supplet tps. ꝛ pro hoc etiā qđ habetur. ꝫ. de despō. impu. in. c. de illis. vbi etiā in matrimonio industria ꝛ malitia suppleret etatē. ¶ In ea. gl. i fi. ꝛ ꝑ predictis etiā facit qđ no. gl. in. l. in sacris. C. de ꝑxi. sacro. scrin. li. xij. vbi etiam glo. fiť dicit qđ nō sufficit diu in scholis fuisse nisi etiā bene studuerit. ꝛ facit qđ habeť in. l. ij. C. de tyro. eo. li. vbi gl. dicit: ꝙ vagus scholaris. i. vagabundus nō fit magister. ¶ † Quantū tēpꝰ datur scholari ad cōplendū studiū. ꝛ tractat etiā hic Io. and. de tēpore deputato ad ꝯplēdū studiū theologie. Nā ad cōplenduz studiū theologie deputatum est quinquēniū. ꝫ. de magi. in. c. fin. Ad cōplendū studiū iuris canonici deputatū est septenniū in. c. cum ex eo. cū ibi no. de elec. in. vj. ad cōplendum studiū iuris ciuilis deputatū est quinquēnium: vt in. j. cōstitu. digestoꝝ. sed certe illud poterat procedere tpe quo illa cōstitutio fuit edita quo tpe nulle erant glos. sed tantūmodo tex. iuris ciuilis. ꝛ ideo videť ꝙ hodie deberet dari septēnium ſm quod datur de iure canonico. ¶ In gl. a parte vestra vbi credens priuilegiū ꝛc. vel potest dici ꝙ hoc nō facit qꝛ delictū prelati non debebat nocere ecclesie. ꝫ. de reg. iur. delictū. lib. vj. ¶ In ea. gl. ibi: quominus saltē restituať. hec prima lectu. reprobať ꝑ do. Anto. ex eo qꝛ vbi snia est lata ꝑ falsas probatiōes videť ꝙ sit nulla, per ea que legunť ꝛ no. ꝫ. de excep. cū venerabilis. ¶ Sed certe videť ꝙ possit saluari qꝛ non semp snia lata ꝑ falsas ꝓbationes nō semp est nulla: imo regulariter est aliqua lz possit peti restitutio: vt habeť in. l. diuus. ff. de re iudi. ꝛ no. etiā per Bar. in. l. si is. ff. de acqui. here. ¶ In ea. gl. in. fi. vel pōt dici vt hic tangit do. Ant. ꝙ pars Illerdñ. ꝓduxit priuilegiū qđ erat verū. lz ex parte altera fuit oppositum ꝙ erat falsum ꝛ aliqđ falso probatum. vñ Celestinus inuitus tali ꝓbationi tulit sniam cōtra ecclam Illerdeñ. lz male qꝛ postea apparuit ex registro ꝙ priuilegiū predictū erat verū. ¶ † Et ex predictis no. qđ vbi dubitatur de falsitate instrumenti recurrendū est ad originale. de quo in. c. qm. ꝫ. de proba. in. ꝟ. fin. in auť. de tabellionibus. colla. v. vbi bona gl. ¶ Et facit qđ not. Bar. in. l. sempronius proculo. ff. de lega. ij. ¶ In glo. ad festū. ibi: exclusiue tenetur ꝛ in dubio sic debet intelligi ne resultet prauus intellectꝰ, facit qđ no. ꝫ. de scrūti. in. c. j. ꝛ plene ꝑ Bar. in. l. patronus. ꝟ. j. ff. de leg. iij. ꝛ ꝑ Cy. in. l. a caligato. C. de nup. Et de materia an † teneat citatio ad diē feriatā plene dictū fuit in. c. fi. ꝫ. de fer. ꝛ etiā dixi in. l. j. ꝟ. j. ff. de noui oper. nun. ¶ In ea. in fi. nā in dubio papa videť vti iure cōi nō iure spāli vt colligi potest in. c. in causis. hic allegat. ¶ In. glo. ostensuri. in fi. Inn. hic dixit ꝙ fundata erat intentio ecclesie Illerdeñ. ex priuilegio vel erat ꝓsumptio: per ea que dicta sunt. s. de falsitate priuilegij dicit etiā ꝙ hec negatiua nō poterit probari solū per testes vel instrumenta: lz etiā per iura cōmunia cū sit negatiua iuris. ¶ Et de materia negatiue plene habetur. s. de elec. bone. el. ij. dicit etiaz ꝙ poterit ꝓbari ꝓbando ꝙ ecclesia Illerdeñ. renuntiauit priuilegio tacite vel expresse. s. de ꝯstitu. cū accessissent. ꝛ. ꝫ. de priuile. accedentibꝰ. ꝛc. si de terra. Vel si ab ecclesia Oxoneñ. ꝓducatur priuilegiū cōtra priuilegiū ecclesie Illerdeñ. faciēs sufficiētem mentionē de illo. ꝫ. de ꝓscrip. veniēs. ¶ In gl. fi. ibi arg. cōtra ꝛc. Sed illud ꝓcedit regulariter qꝛ prima vice regulariter non debet mitti peremptorie. fallit quādo necessitas aliud suadet vel longa distātia locoꝝ: vt superius dixit glo. ꝛ facit qđ dictū fuit in. c. cōsuluit. s. de offi. delega. ꝛ qđ no. Io. an. in addi. Spe. in ti. de citatione. ꝟ. viso. ꝟsi. itē licet in die perēptoꝝ. In ea. ibi: aufert onus electo. sup. se presentandi corā papa. facit qđ habeť. s. de elec. nihil est. ¶ In gl. si ꝯcludit. ꝙ † si restitutio petiť incidēter nō vř ꝙ sit necessaria cōtestatio sic nec sup alijs incidētibꝰ qōnibus: vt not. in. c. prudentiā. ꝟ. sexta. s. de off. deleg. ¶ Si ꝟo petiť principaľr tūc si petiť aduersus ꝯctus: ꝛ sic aduersus extraiudicialia erit libellus offerendus ꝛ lis cōtestāda. per id qđ hř in. c. fi. s. de offi. iudi. ¶ Si ꝟo petiť aduersus sniam. ꝛ sic in iudicialibus seu aduersus iudicialia. tūc Inn. hic vř dicere ꝙ nō sit necessaria ꝯtestatio lz dicat qđ tutius sit illā fieri. lz Bar. in. l. ab hostibus. ꝟ. lz qđ simpľr. ff. ex qui. cau. ma. tenet ꝯrīū qꝛ sicut in causa appellationis qñ tractať partibꝰ presentibꝰ est lis contestāda: vt in. l. j. cū ibi no. C. ne liceat in vna eademqꝫ cā. Ita etiā videť dicēdū in causa restitutionis aduersus sniam cū videanť equiparari restitutio ꝛ appellatio. l. ꝑses. ff. de mino. Secus si ꝓcedereť altera parte absente ꝑ ꝯtumaciā qꝛ tūc vř qđ bene poterit ꝓcedi etiā lit. nō cōtest. sicut etiam fit in causa appellatiōis. vt. l. fi. ꝟ. illud. C. de tēp. appel. ꝛ. ꝫ. de app. ꝑ tuas. Et idē etiā vř dicendū qñ petiť aduersus ꝯtractū. ꝛ sic etiā de facto fuit seruatū: vt dixi in. c. ij. s. de offi. iudi. Et posuit Io. an. in addi. Spe. eod. ti. ꝟ. ij. alꝰs. j. ad fi. in. ij. parte. Spe. ꝛ hec videť cōis opi. lz Pe. de bellapertica dixerit ꝙ eo casu quo requiritur cōtestatio litis in causa restitutionis in integrū qñ cōtra certā personā petiť aliqđ dari vel fieri. facit qđ no. Cy. in auť. si oēs. C. si vt se ab here. absti. nō poterit ꝓcedi cōtra absentē si lis nō sit ꝯtest. etiā si fuerit cōtumax: ꝛ etiā scđm eū nō curret tēpus ex quo iure impediēte nō posset ꝓcedi. facit qđ habeť in. l. j. in fi. C. de temp. in integ. rest. de quo ꝑ Cy. in. d. l. fi. ꝛ in. l. quo tpe. C. de resti. mili. ¶ Et adde his que dixi sup gl. in verbo. ꝯmittendū. qđ forte nō cōstabat Celestinū cōmisisse ꝙ nō obstāte snia Eugenij ferrereť diffinitiua: nec etiā vere constare poterat: ex quo altera pars erat absens. lz per partē presentē hoc allegaretur ſm Inno. Et adde etiā ei qđ dixit gl. in verbo. ostēsuri. lz nō cōpellunť. nā melus dixisset vel nō cōpellūtur qꝛ voluit sentire aliā solutionē ꝑ quā in effectu ad literā dū dicit si poteritis suppleri debet ꝛ volueritis: vt etiā voluit hic Inn. ¶ Extra glo. ponit hic Inn. vnā gl. magnā. in materia restitutiōis in integrū in qua tractat aliqua que habenť ꝛ tractanť ꝑ legistas in. l. quo tpe. C. de resti. mili. maxime per Cy. ꝛ Ia. de but. ꝛ in. l. fi. C. ex qui. cau. maio. ¶ Et ꝓuidentia potest premitti qđ in iure reperiť in effectu duplex iudiciū seu remediū in hac materia. nā est remediū rescindens ꝛ istud est officiū iudicis quo mediāte rescinditur obstaculuz seu obiectum inducens lesionē. facit qđ habeť in. l. si qs stipulatus. ex qui. cau. ma. ꝛ. l. qđ si minor. ꝟ. fi. ff. de mino. ꝛ qđ dixi sup gl. in ꝟbo ꝑ officium. ꝛ istud interdū appellať actio rescissoria qꝛ officiū iudicis cōprehēditur late accipiēdo. l. actiōis verbo. ff. de actio. ꝛ oblig. ꝛ dicitur actio rescissoria actiue ex eo qꝛ rescindit. nam † nomina verbalia possunt intelligi actiue ꝛ passiue: vt legitur ꝛ no. in. l. filiusfa. ff. de testa. ꝛ ius petēdi seu implorādi istud remediū rescindens potest dici natiuū ꝛ nō datiuū qꝛ nascitur ex preexistēti materia: qꝛ ex lesione cōiūcta cū minore etate vel mista absentia vel rationabili causa: vt voluit Iaco. butri. in. l. fi. C. ex qui. cau. ma. ¶ Et etiā remedium rescissoriū. qđ appellať vtilis rescissoria vel actio restituta. facit qđ habeť in. ꝟ. rursus. instit. de actio. ꝛ in. d. l. fi. C. ex quibꝰ cau. maio. ꝛ in. l. ab hostibus. ꝟ. in vtili. ff. de capti. ꝛ postli. reuer. Et istud etiā interduz appellatur rescissoria passiue: qꝛ per restitutionē cōcessam rescindēs officiū iudicis tolliť obstaculū ꝑpter qđ cōpetit vtilis actio que prius non cōpetebat saltē cum effectu anteꝙ tollereť obstaculum. ¶ Et aduertendum qđ ista actio rescissoria passiue cōsiderata quādoqꝫ est datiua quandoqꝫ vero habet preexistentē materiā. facit qđ habetur in. l. iurisgentium.

risgentiū.§.i.ff.de pact.vt qn̄ per vsucapionē trienij quis perdidit dominium rei mobilis tpe quo erat absens causa reipublice: nā per vsucapionē perditur directū dominiū.l.in traditionibus. cum ibi nota.C.de pac.ꝛ no.in auṫ.nisi triēnale.C.de bo.q̄ libe. al's ma.Et ideo cōtra vsucapionē cū sit extinctū dominiū:vt patet in iuribus predictis nō restituiṫ per officiū rescindens directū dominiū nec directa rei vēdicatio qꝛ ꝑ pretorē nō pōt resuscitari ius directū extinctū per ius ciuile:sed solū quo ad effectū.ꝛ sic vtiliter.facit qd̄ habeṫ in.§.quos autē.instit.de bo.possef.ꝛ ideo solū restituit vtile dn̄ium ꝛ vtilem rei vēdicationem q̄ potest dici datiua qꝛ nō habet materiā preexistentē ex qua nascatur ex quo erat extinctū dn̄ium.ꝛ istud videṫ sequi Bart.in.d.§.sed qd̄ simpliciter.ꝛ etiā Cy.in.l.fi.C.ex qui.cau.maio. ¶ Sꝫ Ja.bu.ibi dicit ꝙ potest dici materiā ibi esse datiuā quare datur dn̄ium vtile seu restituitur per officiū rescindēs:sed vtilis rei vēdicatio potest dici natiua qꝛ nascitur ex materia vtilis dn̄ij obiecta autē ledentia sunt multa cōtra que dari potest restitutio vt sn̄ia cōtractus transactio vsucapio prescriptio et alij modi quibus dominiū vel ius ꝑditur. ¶ Itē interdū vtilis rescissoria seu restituta pōt dici natiua vt qn̄ quis ꝑdidit dn̄ium rei immobilis ꝑ prescriptionē in absentia cā reipublice. ¶ † Nā ꝑ prescriptionē f̄m opi.gl.ꝛ cōmunē nō ꝑditur directū dn̄ium sed solum vtile.vt no.in auṫ.nisi prealleg.ꝛ sic remanet directū dn̄ium penes illū contra quem est ꝑscriptū.ꝛ ꝑ ꝯn̄s directa rei vēdicatio tn̄ est sine effectu cū possit repelli exceptione prescrip.nisi ꝑ remediū restitutionis rescindaṫ obstaculū prescriptionis.nā tunc cōpetit cū effectu.ꝛ sic vtiliter qꝛ vtilis actio hꝫ dn̄ium directū preābulum ex quo originaliter nascitur potest dici natiua.Et idē videṫ qn̄ esset ꝑscriptū actioni personali qꝛ nō tolliṫ ipso iure sed ope exceptionis f̄m gl.facit ꝙ habeṫ in.d.§.sed qd̄ simplr̄.ꝛ in.d.l.fi.ꝛ.l.obligationū fere.§.placet.ff.de act.ꝛ obli. ¶ † Ultramontani tn̄ dicūt ꝙ hodie ꝑ ꝑscriptione ipso iure tolliṫ actio ꝑsonalis per.l.sicut.ꝛ.l.omnis.C.de prescrip.xxx.vel.xl.an.ꝛ f̄m hoc vtilis rescissoria seu restitutoria esset datiua nō natiua ex quo esset penitus extincta ꝛ intelligunt etiā obligationē penitꝰ.Sed Bar.in.d.l.fi.dicit ꝙ licet tollatur actio ip̄o iure nō tn̄ tolliṫ obligatio qꝛ hoc nō diciṫ in.d.l.sicut ꝛ l.seq.ꝛ sic etiā remanet ipsa obligatio.ꝑ id qd̄ no.i.d.l.obligationum fere.§.placet.ꝛ ideo f̄m eū pōt dici natiua ꝑpter ꝑcedentē materiā obligationis. ¶ Et ex predictis pꝫ ꝙ quo ad effectū qn̄ ꝑ officiū rescindēs est sublatū obstaculū vsucapionis prescriptionis sn̄ie vel ꝯtus perinde est quo ad effectū ac si dictū obstaculū nō interuenisset,facit qd̄ hr̄ in.d.§.rursus.instit.de actio. ¶ Itē etiā potest premitti ꝙ restitutio q̄ fit ꝑ bn̄ficiū rescindens dꝫ commensurari cū lesione vt quatenus facta est lesio eatenus fiat restitutio ꝛ hinc est ꝙ dicimus ꝙ restitutio est in pristinū statū reductio.l.ꝙ si minor.§.restitutio.ff.de mino.ꝛ in.l.fi.C.de sen.passis. ¶ Et ideo qs solū fit lesus in possessione in ea sola restituiṫ.l.ait pretor.§.itē ei.ff.ex qui.cau.maio. ¶ Si aūt lesus sit in possessione ꝛ dominio restituiṫ in vtroqꝫ.l.in cause.§.interdū.ff.de mino. ꝛ.l.siue.§.interposito.ff.de admi.tuto. ¶ Si vo fit lesus in dn̄io illud solū restituiṫ vt sic possit agere rei vēdicatiōe vt prius poterat.l.qui proprio.§.itē queriṫ.ff.de procur.ꝛ similiter si esset lesus in nō acquirēdo restituetur vt possit acquirere.facit qd̄ habeṫ in l.si quis stipulatus.ff.ex qui.cau.ma.ꝛ.l.nō omnia.ff.de mino.ꝛ qd̄ habetur in.l.fi.eo.ti. ¶ Ex predictis etiā patet an actio rescissoria seu restitutoria competat ante restitutionē concessam.nam quidā dicunt ꝙ sic:ꝫ sit sine effectu donec iudex seu pretor insufflet spiraculū vite restitutionē concedendo.alij dixerūt ꝙ non cōpetat nisi pōt restitutionē cōcessam:vt no.in.d.l.fi.C.ex qui.cau. maio. ¶ Sed potes cōcordare opi.ex ꝑdictis qꝛ quādo extincta est actio ipso iure tunc ꝓcedit sc̄da opi.ꝙ qn̄ sit patet ex supradictis. ¶ Sed quādo nō est extincta ipso iure ꝫ ope exceptionis: tunc potest procedere prima opi. ¶ Istis sic premissis videndū est de tribus q̄ tangit hic Inno.primo an talis rescissoria possit accumulari cū remedio rescindēte:an vero sit necesse qd̄ dicta remedia separate intenteṫ. ¶ Sc̄do an sufficiat intentare solū beneficiū rescindēs an vo sit necesse intentare vtilē rescissoriā.Et ex predictis etiā potest appellari practica libellādi ꝛ cōsequēter sententiādi. ¶ Tertio tangit Inn.de modo ꝓcedendi ꝛ probādi. ¶ † Circa primū videṫ qd̄ nō possit simul accumulari ᵃ:vt qꝛ dictū est nō videṫ qd̄ vtilis rescissoria cōpetat anteꝙ̄ sit finitum remediū rescindens seu anteꝙ̄ sit facta restitutio ꝛ rescissio ꝑ iudicis officiū rescindēs ꝛ nemo sine actiōe experiṫ.l.si pupil.§.videamus.ff.de nego.gest. ¶ Cōtrariū hic tenet Inno.per istum tex. intelligendo ꝙ hic petierit ꝓcurator ecclesie Illerdeñ.sn̄iam in melius reformari ꝛ ecclesiam restitui.cōtra illam ꝛ etiā ꝙ ecclesie sibi redderentur.istud tamē verbū non exprimit litera.Sed ipse vr̄ illud supplere:ꝫ etiā subdat qd̄ etiā si nō petaṫ rem restitui ꝙ istud veniat in cōsequentiā petēdo restitutionē in integrū:qꝛ tūc debet retractari oīa innouata occasione sn̄ie facta.arg.eorū que habentur.s.de procura.insinuātē.ꝛ in.c.nostra.qd̄ videtur intelligēdū quādo occasiōe sentētie facta fuit innouatio:ꝫ vbi aduersariꝰ ante sn̄iam possideret tūc esset necesse qd̄ nedū peteret restitutionē in integrū:sed etiā ipsas ecclesias restitui si vult illas consequi in vno iudicio.facit ꝙ inferius diceṫ.ꝛ istud cōmuniter tenetur qd̄ potest accumulari vtilis rescissoria cū bn̄ficio rescindentis:qꝛ tpe libelli non cōpetebat ipsa vtilis rescissoria tn̄ sperabaṫ oriri in ꝓcessu iudicij.ꝛ ideo potest intentari ꝑ ea que habenṫ in l.titius.ff.de ver.obli.ꝛ.l.nuda.C.de cōtrahen.stip.ꝛ in.c.raynaldus.de testa.ꝛ.l.cōductores.C.loca.ꝛ qd̄ no.etiā.in.l.nō ab re.C. vnde vi.Unde intelligitur tūc intētari primo officiū rescindens ꝛ successiue facta restitutione ipsa vtilis rescissoria inquātū obtineatur in ipso remedio rescindente.facit ꝙ habeṫ in simili in querela inofficiosi testamēti cū quo pōt in eodē libello conditionaliter tamen ex ordine inquantū obtineatur.in querela intētari seu simul accumulari in.l.q de inofficioso.de inoffic.testa. ¶ Et pro ista opi.facit ratio circuitus euitandi.ar.cle.auditor.de rescrip.ꝛ in.l.dn̄s restitutio.ff.de cōdi.indebi.ꝛ.l.si mulier.ff.de condi.ob cau. ¶ † Et poterit esse forma libelli cū ego talis ꝑ sn̄iam fuerim repulsus a petitione mea cū tamē res ad me pertineat rōne dn̄ij vel quasi peto quatenꝰ sn̄ia rescissa per officiū vestrū o dn̄e iudex a quo peto restitui in integrū mihi rēꝫ adiudicetis.facit qd̄ habetur in.l.in cause.§.interdū.ff.de mino.ꝛ eodē modo posset exemplificari qn̄ lesio esset in cōtractu vel prescriptione. ¶ Et not.qd̄ illud nomē rescissoria nō est nomē actionis ꝫ quedā adiectio:sicut dicimus in actione de peculio ꝛ de in rē verso.qꝛ non sunt nomina actionū sed adiectionis.l.iiij.§.q congruit.ff.de pecu. ¶ Et no.per glo.in.§.rursus.sed al's est vtilis actio in rēꝫ vel in ꝑsonā. Et istud sufficit de primo. ¶ Circa sc̄m an sufficiat beneficium rescindens sicut vtilis restituta.cōclude qd̄ si quis vult obtinere solam rescissionē contractus sn̄ie vel prescriptionis:tunc sufficit beneficiū rescindēs.Et idē si quis velit restitui aduersus probationē ꝛ allegationū exceptionē.nā tūc sufficit sibi rescindens:qa aliud nō querit nisi rescissionē obstaculi. ¶ Si autem vltra fines rescissionis intendit qs consequi rei restitutionē:an tunc sufficiat beneficiū rescindens.istud est magis dubiū.Et super hoc fuerūt opi.nam vna fuit opi.ꝙ nō sufficit beneficiū rescindēs vt quis rē consequatur qꝛ prius intentādum et terminandum est beneficiū rescindens antequam inchoetur negotium principale seu iudicium super vtili rescissoria. ¶ Et pro hac opi.bene facit iste text. vbi vult primo finiri causam restitu.in integrū aduersus sn̄iam anteꝙ̄ procedatur in negotio principali.ad idē bene facit.l.qui proprio.§.item querit.ff.de ꝓcura.ꝛ.ff.de iureiur.l.nā ꝛ postea.§. si minori.Hec opi.simpliciter ꝛ indistincte intellecta nō videtur vera.per id qd̄ habetur in.l.in cause.§.interdum.ff.de mino.ꝛ.l. si siue.§.interposita.ff.de admi.tuto.in quibus videtur ꝙ intentato beneficio rescindentis fiat rei restitutio.Unde forte propter hoc fuit alia ꝛ secūda opi.ꝙ si in instātia bn̄ficij rescindētis ꝓbatum sit de iure vtilis rescissorie vt qꝛ ꝓbauit se dn̄m vel quasi.facit qd̄ not.in.c.abbate.de re iudi.in.vj.in text.ꝛ gl.ꝛ tūc restitueṫ res per beneficiū rescindens:ꝫ nō fuerit intentata vtilis rescissoria vt euitetur circuitus.ar.cle.auditor.de rescrip.ꝛ.l.dn̄s testamēto.ff.de ꝯdi.inde. ¶ Si vo in instātia iudicij rescindentis nō sit probatū de iure vtilis rescissorie vt qꝛ nō probauit se dn̄m vel quasi:sed tn̄ se lesum tunc videṫ ꝙ non restituatur res nisi intētetur vtilis rescissoria.ꝛ ideo tūc obtinebit per iudiciū rescindēs tantūmodo rescissionē cōtractus sn̄ie vel prescriptionis.ꝛ istam opi.sequebaṫ Tācre. ¶ Sed certe ista opi.nō videṫ bona qꝛ nō videtur posse docere de lesiōe nisi aliqd doceretur de iure vtilis rescissorie.per id qd̄ habetur in.l.nam et postea.§.si minor.ff.de iureiuran. ¶ Item etiā qꝛ interdum videtur debere fieri quādo vꝫ minor esset lesus in contractu tradendo rem quam habebat penes se.Nam si appareret ꝙ sit lesus quasi minori pretio vendidit ꝙ̄ valeat ex quo rem possideret:ꝛ per contractū priuatus est possessione:licet aliter nō probet se dn̄m vel quasi videtur ꝙ debeat restitui aduersus contractū ꝛ reponi in pristinum statum.l. qd̄ si minor.§.restitutio.ff.de mino.ꝛ per cōsequens rescindi debet contractus ꝛ etiam res sibi restitui per beneficiū rescindens. ¶ Unde tertia fuit opi.quā tangit hic Inn.vt distinguatur an petatur restitutio aduersus contractum an aduersus sn̄iam vel prescriptionē:ꝙ primo casu sufficiet beneficiū rescindēs tn̄ etiaꝫ vt res restituaṫ.per id qd̄ habeṫ in.§.interdū.secundo casu secus qn̄ nō restitueṫ res nisi intēteṫ vtilis rescissoria seu restituta post beneficiū rescindēs.Et est ratio diuersitatis qꝛ qn̄ lesio fuit in cōtractu:cōtractus lesit nō solū in iure:sed etiā in facto seu possessione qꝛ fuit priuatus minor ꝑ cōtractū.ꝛ ideo cū rescisso contractu per beneficiū rescindens qn̄ petiṫ restitutio in integrū aduersus contractū per minorem reperitur esse res penes aduersariū sine aliquo iure quare rescissus est contractus cuius vigore ad eū ꝑuenit.ideo debet ꝑ iudiciū rescindēs etiā res restitui que ratio

ᵃ ¶ Simul accumulari. Ad de B.d.Abb. in.vj.col.ꝟsic. his ergo visis.

cessat quando petit̃ restitutio aduersus sñiam ꝑ possessore rei vel aduersus ꝑscriptionẽ per quã reus acquisiuerat rem quam possidebat: qꝛ licet tollatur obstaculum sñie vel prescriptionis nõ apparet ꝙ res sit sine causa penes ipsum reum. ¶ Sed certe ista opi. etiã nõ videt̃ perfecta: qꝛ est possibile ꝙ etiã qñ petitur restitutio aduersus contractũ nõ debeat fieri restitutio vt si ille qui ꝯtraxit cũ minore non acquisiuit possessionẽ ratione ipsius ꝯtractus sed alius ante cõtractũ illã habebat. facit qđ habet̃ in l. qui ꝓprio. §. itẽ queritur. ff. de pcu. ¶ Itẽ etiã possibile est qñ ꝓpter absentiã qs priuat⁹ est dñio ⁊ etiã possessione rei: ⁊ ideo tunc videt̃ qđ debet res restitui per beneficiũ rescindens. per id qđ habet̃ in. l. ait ꝑtor. §. item rei. ff. ex qui. cau. maio. ¶ Quarta fuit opi. quã videt̃ hic sequi Inno. ⁊ sequitur etiã do. Anto. vt nõ fiat differentia inter sententiã prescriptionis vel ꝯtum: sed debeat distingui. qꝛ aut qs ꝑ aliqđ ꝑdictoꝝ est lesus in iure ⁊ in possessione ⁊ sic in iure ⁊ in facto ꝺm aliũ modũ loquẽdi. Aut est lesus in iure tm̃: ⁊ nõ in possessiõe. Primo casu sufficit bñficiũ rescindens per illã regulã vulgatã qꝛ restitutio dꝫ esse in pristinũ statum repositio. l. qđ si minor. §. restitutio. ff. de mino. ⁊ sic beneficiũ rescindẽs dꝫ re integrari intm̃ inquantm̃ obiectuꝫ ledẽs induxit lesionẽ. d. l. in causis. §. interdũ. ⁊ ideo si in ꝯtu minor fuit lesus tradẽdo rẽ vel in prescriptione fuit lesus in dñio ⁊ possessiõe qꝛ in absentia reipublice causa fuit possessio per aliũ apphensa. Et tandẽ fuit res ꝑscripta: vel ꝺm vigorẽ sñie fuit qs coactus tradere rẽ in istis casib⁹ vr̃ ꝙ per bñficiũ rescindẽs debeat res reponi in pristinũ statũ. ⁊ sic nõ solũ tollit obstaculũ cõtractus ꝑscriptionis vel sñie: ꝫ etiã debet res restitui: ꝑ ea q̃ habent̃ in. d. l. si fine. §. interposita. ⁊. d. l. ait pretor. §. item ei. Scđo casu qñ fuit solum in iure ⁊ nõ in possessiõe. tũc hoc casu hoc vr̃ velle Inno. ꝙ aut de iure vtilis rescissoria ꝯstat ex actis preteritis antique instãtie: ⁊ etiã ex ꝓbationib⁹ factis in instãtia iudicij rescindẽtis. ⁊ isto casu ẽt sufficit bñficiũ rescindẽs ⁊ ẽt res restituat̃. ⁊ hoc vt circuit⁹ euitet̃ ar. cle. auditor. de rescri. ¶ Si vo nõ cõstat de iure rescissorie ex antiqua instãtia nec etiã ex noua sup officio rescindẽtis: tũc nõ sufficit beneficiũ rescindẽs: ꝫ erit expediẽs qđ intẽtet̃ vtilis rescissoria. ⁊ plene ꝓbet̃ de iure ipsius vtilis actionis vel de iure dñij vel quasi ⁊ etiã de iure obligationis si fuit prescriptũ actione personali. Et per ꝑdicta vr̃ ꝙ si petitur restitutio aduersus sñiam latam ꝓ eo si apparet ex primis actis qđ actor ꝓbauerit dñiuꝫ vel quasi dñium qđ causat publicationẽ: vt plene no. j. c. abbate. de re iud. lib. vj. in gl. ⁊ sic debeat ꝯdẽnari reus vbi fuit absolutus videt̃ qđ tũc debebit nedũ per officiũ rescindẽs tolli obstaculũ sñie si forte minor vel eccl'ia petat se restitui aduersus sñiam: sed etiã debebit iudex facere rem restitui. ⁊ sic cõdẽnare ad restitutionẽ. ⁊ istud etiam voluit Ja. but. in. l. ab hostib⁹. §. ꝫ qđ simpl'r. ff. ex qui. cau. maio. Et est ratio ꝺm eũ qꝛ tunc non solũ fuit lesus minor in eo qđ nõ fuit lata ꝯdẽnatoria ꝓut fieri debebat ex quo de iure ꝯstabat. Et ideo vr̃ qđ beneficiũ rescindens qđ implorat petẽdo restitutionẽ aduersus sñiaꝫ debebit etiã fieri restitutio rei seu etiã ꝯdẽnari ad rei restitutionẽ. secus si in primo instãti nõ apparebat de iure ipsi⁹ minoris vel ecclesie: qꝛ tũc videt̃ ꝙ solũ tollat̃ obstaculũ sñie: et postea debebat ꝓcedi in negotio principali. ⁊ ita debet intelligi ille tex. ¶ Per ꝑdicta ẽt vr̃ ꝙ si petat̃ restitutio aduersus ꝑscriptionẽ lꝫ lesio fuerit solũ in iure ⁊ nõ in possessione ꝙ si instãtia bñficij rescindẽtis ꝓbetur de iure vtilis rescissorie. ⁊ sic de vtili dñio vel quasi qđ tunc fit̃ per bñficiũ rescindẽs rescindet̃ ꝑscriptio. ⁊ etiã restituet̃ res seu fiat condẽnatio ad rei restitutionẽ. ⁊ videt̃ velle Inn. in glo. magna hic circa fi. qđ hoc ꝓcedat etiã si simplex intentet̃ beneficiũ rescindẽs. ¶ Sed in gl. sup verbo restitui. videt̃ velle hoc ꝓcedere qñ cũ beneficio rescindẽtis accumulata est vtilis rescissoria. al's secus. do. Ant. hic cõcordat opi. nam dicit qđ primũ dictũ põt ꝓcedere qñ obiectũ abstulit ius ⁊ factũ seu possessionẽ. Sec⁹ si ius tm̃ qꝛ tũc ꝓcedat qđ dixit in verbo restitui. ¶ Sed certe ista cõcor. nõ videt̃ clara qꝛ qñ lesus est quis in iure ⁊ in possessiõe vr̃ sufficere qđ soluꝫ appareat de ipsa possessiõe lꝫ aliter nõ ꝓbetur de iure ipsius rei. ꝑ id qđ habet̃ in. d. l. in causis. §. interdũ. ⁊ etiã voluit hic Inn. inquantum dixi qđ vbi minor lesus est in ꝯtu tradẽdo rẽ sufficit docere ꝙ lesus est in pretio rei quã tradidit per ꝯtum lꝫ aliter nõ ꝓbet̃ ius sibi in illa cõpetere. Preterea nos loquimur qñ lesio nõ fuit in possessione sed in iure: vñ videndũ est an Inn. bene dicat in eo qđ hic tãgit in gl. magna. circa fi. ¶ Pro cuius declaratiõe est aduertẽdũ ꝙ vbicũqꝫ aliqđ venit bis examinandũ successiue in duobus iudicijs quoꝝ vnũ est declaratoriũ alterius tũc in ꝑmo iudicio sufficit ꝓbatio summaria. facit qđ habet̃ in. l. iij. §. sciendũ. ff. ad exhib. ⁊. l. thesaurus. ff. eo. ti. ⁊ nõ videt̃ qđ in iudicio seu officio rescindẽtis sufficere debeat summaria ꝓbatio forte per vnũ testẽ. facit qđ habet̃ in simili in. c. qm̃. §. in alijs. j. vt lit. nõ cõtest. ⁊. l. cũ ꝓponas. C. de bo. auto. iudi. ꝑ possi. vel etiam forte per duos testes: qꝛ nõ sunt omni exceptione maiores videt̃ qđ hoc casu nõ ꝓcedat dictũ Inno. qꝛ nõ videt̃ tũc sufficere dictum de iure vtilis rescissorie: lꝫ talis ꝓbatio sufficeret ad cõcedendũ remedium rescindens. ⁊ istud etiã tenent legiste maxime Cy. in. l. quo tpe. C. de resti. mili. ⁊ But. ibi ⁊ in. d. l. ab hostibus. §. sed qđ simpl'r. ¶ Et plus etiã dicũt predicti qđ etiã si postea intentet̃ vtilis rescissoria talis ꝓbatio facta in instãtia remedij rescindẽtis nõ sufficiet in instãtia vtilis rescissorie: lꝫ inducat presumptionẽ qꝛ ꝓbatio facta in summario iudicio nõ preiudicat plenarie. l. pe. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. ⁊ facit qđ no. ꝑ gl. et Inn. j. de ord. cog. cũ dilectus. ⁊ eo. ti. c. fi. per Inno. facit etiã qđ habetur. j. de testi. veniens. el. ij. ¶ Et sic ex predictis pꝫ ꝙ hoc casu qñ lesio fuit in iure ⁊ etiã in possessione beneficiũ rescindẽs non sufficit vt quis cõsequatur restitutionẽ vel cõdẽnat ad illã sed solũ tollit obstaculum vt sic postea possit intentari vtilis rescissoria. ¶ Sed hic occurrit dubiũ qđ si instãtia beneficij rescindentis fuit plene probatũ de iure vtilis rescissorie: vt qꝛ ꝓbatũ est per plures testes omni exceptiõe maiores de dñio vel quasi ⁊ plene fuit hoc discussum in iudicio rescindẽtis. An tũc sufficiat beneficiũ rescindẽs vt quis etiã cõsequat̃ rem ⁊ nedũ rescissionẽ obstaculi vel saltẽ ꝯdẽnationẽ vel rei restitutionẽ. Inno. vt. j. tetigi in gl. magna videtur velle qđ sic. ¶ Sed ꝯrium tenent communiter legiste maxime Cy. ⁊ But. ex eo qđ iuxta formam petitiõis formari dꝫ sñia. j. de simo. licet heli. ⁊. ff. cõi diui. l. vt fund⁹. ideo cum petitũ sit per officiũ rescindens obstaculũ tolli. ⁊ non fuit petita restitutio rei videtur qđ nõ debeat ad illũ cõdẽnari. Secus si fuisset accumulatũ iudiciũ vtilis rescissorie cum beneficio rescindẽtis qđ fieri potest cõditionaliter ⁊ successiue nõ pure ⁊ simpl'r cũ vtilis rescissoria nõ cõpetat ante finitũ rescindẽs officiũ: sed bene põt ꝯditionaliter intentari puta petẽdo rescindi obstaculũ ⁊ inquãtũ ꝯtingat illud rescindi petit etiã restitui ratione dñij vel quasi. facit qđ no. in simili in. l. conductores. C. loca. ⁊. l. nõ ob rem. C. vñ vi. ⁊. l. qui de inofficioso. ff. de inoffi. test. ¶ Et dixi circa primũ dubiũ etiã hoc casu posset saluari dictũ Inn. ⁊ hec intellige vera saluo eo qđ dixi post But. qñ petitur restitutio aduersus sñiam qđ interdũ etiã si fuerit accumulata vtilis rescissoria potuit nedũ rescindi obstaculũ sñie: ꝫ etiã fieri cõdẽnatoria ad rei restitutionẽ: vt superius dixi. Sed vbi petit̃ restitutio aduersus ꝯtractũ vel ꝑscriptionẽ ⁊ lesio fuit in iure ⁊ nõ in possessione tũc ꝓcedit qđ superius dixi. ¶ An aũt si lesio sit tantũ in possessiõe possit peti restitutio aduersus illã. dicẽduꝫ qđ sic per ea que. j. habent̃ in. d. l. ait pretor. §. itẽ ei. ⁊ not. Bar. i d. §. sed qđ simpliciter. circa fi. ¶ Sed iuxta ꝑdicta põe dubitari an qñ plenarie ꝓbatum est in instãtia iudicij rescindẽtis de iure vtilis rescissorie: an si postea post iudiciũ rescindẽs intẽtetur vtilis rescissoria si tales ꝓbatiões ꝓducant̃ in iudicio ipsius vtilis rescissorie que facte fuerint in iudicio rescindentis. an faciãt fidẽ Cy. post Pe. in. d. l. quo tpe. dicit qđ nõ. per id qđ habetur in. l. si duo. §. idem iulia. ff. de iureiurã. ⁊. l. si quis libertatẽ. ff. de peti. here. ¶ Naꝫ ex quo nõ tenebatur plenarie ꝓbare in iudicio rescindẽtis videt̃ ꝙ si spõte plene probauerit nõ releuet talis ꝓbatio nisi sit summaria ꝓbatio. ar. no. in iure prealleg. quasi impertinens videatur dicta ꝓbatio. ⁊ sic non debeat ꝓdesse pro materia allega. Ja. bu. in. d. §. sed qđ simpliciter. tenuit oppositũ qꝛ nõ debet dici ꝓbatio impertinens cũ ꝓbauerit illud ad qđ tenebatur licet pinguius ꝙ teneretur. arg. eoꝝ que habent̃ in. l. diligenter. ff. nam. ¶ Et per hoc non obst. qđ habet̃ j. d. l. si quis libertatẽ. ⁊. d. §. idẽ iulia. qꝛ ibi ꝓbabat̃ id ad qđ nullo modo tenebatur ⁊ sic erat oĩo impertinẽs sed hic tenebat̃ ꝓbare licet non sic erat ꝓut ꝓbauit. ⁊ ideo videtur ꝙ inter easdẽ personas debeat ꝓbare. per id qđ habetur in. l. cuꝫ antea. ad fin. C. de arbi. ⁊ qđ habet̃ in. l. ij. C. de edẽ. Bar. tñ in. l. ij. §. fi. ff. vi bo. rap. simpl'r dicit ꝙ ꝓbatio facta in summario iudicio vel ante lit. cõtest. ⁊ sic extraordinarie nõ ꝓbat in alio plenario iudicio. ⁊ sic intellige ꝙ habetur in. d. c. veniẽs. ⁊. c. dilectus. ⁊. c. fi. ¶ Sed forte dictũ suũ potest limitari quãdo i summario nõ est facta plena probatio ⁊ plenaria discussio. per id qđ no. Butri. in. d. §. sed qđ simpliciter. ⁊ si dicat videtur alia ratione qđ dicta ꝓbatio facta i iudicio rescindentis faciat fidem in iudicio vtilis rescissorie qꝛ agit̃ ad aliũ finẽ potest respõderi ꝙ illud non ꝓcedit qñ plenarie nõ est facta discussio in primo iudicio. ⁊ idẽ venit postea discutiendũ in alio iudicio inter easdem personas. per id qđ habetur in. l. si quis cũ totũ. §. plane. ⁊. §. ancilla. de execu. rei iudi. ⁊ no. etiã Barto. in. d. l. ij. §. idem. ff. vi bono. rap. vbi dicit ꝙ ꝓbatiões facte sup crimine in causa criminali ad effectũ criminaleꝫ ꝓbant in causa ciuili de crimine ad effectũ ciuilẽ. ¶ Et ad hoc etiã facit qđ ipse not. in l. sed si ante. ff. de excep. ⁊ facit etiã ad materiã qđ ipse not. j. l. g rome. §. duo fratres. ff. đ ꝟ. oblig. Et ad ꝑdicta etiã bene facit ꝙ no. Inn. ⁊ do. Anto. i. c. cũ ecclesia. j. de cã pos. ⁊ ꝓprie. vbi dicũt ꝙ si super deducto in modũ cause assumitur principaliter disputatio ⁊ plenaria

tatio ꝛ plenaria discussio ꝙ tales ꝓbationes faciunt fidē in alio iudicio super eodē ꝛ inter easdē personas. ¶ Et ex predictis patere potest qd iuris si iste qui petit restitutionē possidet rē vt quia nō tradidit adhuc vigore cōtractus: vel nō tradidit vigore sñie per quā erat condēnatus: qꝛ tūc sufficit sibi beneficiū rescindens per qd tollit᷑ obstaculum sententie vel contractus. Si ꝟo petēs restitutionē nō possideat tūc si ille cōtra quē petit᷑ restitutio habuit possessionē ab ipso petēde restitutionis vigore ꝯctus vel sententie qꝛ ꝓ illud dꝫ reponi in pristinū statū: ꝛ per ꝯñs reintegrari. Secus si nō habeat possessionem ab ipso petēte restitutionē: qꝛ tūc nō sufficit sibi bñficiū rescindēs. Sed opꝫ ꝙ intētet etiā vtilē rescissoriā si vult cōsequi rei restitutionē quā tñ poterit accumulare cū bñficio rescindentis nō simplr̄. ꝛ pure cū nō sit nata ante beneficiū rescindēs sed cōditionaliter ꝛ successiue inquātū obtineatur in beneficio rescindētis: vt superi⁹ dictū fuit ꝛ ꝓbatur in simili per. d. l. ꝯductores. C. locati. ꝛ. l. non ab re. C. vñ vi. ꝛ. l. q de inofficioso. ff. de inoffi. testa. ꝛ not. etiā ꝑ Inn. in gl. magna. ꝛ etiā in ꝟbo restitui. ꝛ ꝑ Cy. ꝛ But. in. d. l. quo tpe. ꝛ etiā ꝑ But. in. d. l. sed ꝙ simplr̄. ꝛ hec sufficiant de scđo dubio. ¶ Circa tertiū vꝫ circa modū ꝓcedēdi ꝛ ꝓbādi in talib⁹ cōclude ꝙ qñ petit᷑ restitutio aduersus ꝓbationē vel allegationē omissam qñqꝫ aduersus sñiam qñqꝫ aduersus cōtractū vel ꝑscriptionē. Primo casu dicit Inno. ꝙ modus procedēdi erit qꝛ si petit᷑ restitutio iudex querit cām petitionis restitutionis ꝛ si incolorate petat iudex debeat seipsum reijcere puta si nō assignat aliquā cām q̄ verisimilr̄ debeat mouere iudicē ad dādam restitutionē. facit qd hr̄ in. l. minor autē. ff. de mino. Si autē allegat iustā cām q̄ moueat iudicē tūc summaria cognitione p̄missa sine lit. contest. cū hec restitutio incidēter videat᷑ peraudita tñ altera pte dabit᷑ restitutio vt audiatur. facit ꝙ hr̄ in. c. ij. ꝫ. de offi. iudi. c. fi. Et poterit etiā si vult ꝓducere instr̄m iudex facere qd illud ostēdat ꝛ poterit examinare an saltē prima facie ex electione instrumēti faciat ad cām. facit qd hr̄ in. d. c. ij. ¶ Similiter ꝼm do. Anto. si petat restitutionem aduersus ꝓbationē omissam poterit iudex facere qd formet articulū in scriptis vel verbo exprimat per quē vult restitui: ꝛ sic appareat ꝙ ille articulus faciat cām qꝛ de lesione ꝼm eū satis videt᷑ cōstare eoipso qd hꝫ sñiam cōtra se ꝛ est ei ablata facultas ꝓbādi debebit restitui. ¶ Sed certe non credo ꝙ sufficiat apparere articulū facere ad cām: nisi etiā summarie appareat qd illū possit ꝓbare ꝑ id qd no. glo. ꝛ Bar. in. l. nā ꝛ postea. ꝫ. si minor. ff. de iureiur. ꝛ in casu isto facta restitutiōe habebūt recipi ꝓbationes omisse: ꝛ tūc plenarie ďbebit examinari ꝛ ꝓbari nec sufficiat summaria ꝓbatio facta ad finē vt det᷑ restitutio ꝑ ea q̄ superius dixi ꝛ qd hr̄ in. l. pe. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. qꝛ ꝓbatio facta in summario iudicio summarie nō p̄iudicat in plenario: ꝛ vt dixi. ꝫ. qñ petit᷑ talis restitutio qꝛ incidēter petit᷑ ꝛ prepararet viā principali qꝛ nō est necesse lit. cōtest. lꝫ debebat interuenire partium presentia: ꝛ sic refrenent᷑ a falso dicēdo. Secus vbi loco actionis succedat officiū iudicis: qꝛ tūc necessaria est ꝯtestatio: vt in. d. c. fi. de offi. iud. dicit tñ Inn. ꝙ tuti⁹ est oī casu litē ꝯtestari. ¶ Sꝫ certe vt dixit do. Anto. hoc nō est necessariū qñ incidēter petit᷑: ꝑ ea q̄ habent᷑ in. d. c. fi. ꝛ qꝛ sufficit ꝯtest. lit. in principali. sicut in simili ďz in dilatorijs. ꝫ. de offi. deleg. c. prudētiā. ꝫ. vj. Secūdo casu qñ petit᷑ restitutio aduersus sñiam ꝛ tūc cū effectu petat se reintegrari ad primā instātiā videt᷑ qd quodāmodo incidēter peti videat᷑ preparatorie cū postea principale negotiū plene veniat discutiendum ideo vr̄ idē dicēdū qd in ꝑcedenti casu vt debeat ꝛ sufficiat allegare aliquē colorē ad iustificādū petitionē restitui. ꝛ summarie docere de electione qꝛ vt dixi postea plenarie discutietur negotiū principale. ꝛ etiā innuit᷑ in tex. isto. ꝛ facit ad ꝑdicta qd hr̄ in l. iij. ꝫ. sciendū. ꝛ. l. thesaur⁹. ff. ad exhibē. in quib⁹ ptꝫ ꝙ in actiōe preparatoria sufficit cognitio summaria. ¶ Aduerte tñ qꝛ si ex prima instātia. ꝛ ex actis ipsius prime instātie pateret clare de iure vtilis rescissorie tūc qꝛ minor cōtra quē sñia fuisset lata nō solum fuisset lesus in eo qd sñia fuisset lata contra eū ꝓ aduersario ꝓ quo lata fuisset absolutoria sꝫ ēt ī eo qd nō fuisset sibi aduersarius condēnatus vr̄ ꝙ iudex aditus sup restitutione poterit etiā condēnare reū ꝛ non solūmodo restituere aduersus sñiam absolutoriā: vt voluit Ja. bu. in. ꝫ. si qs simplr̄. ꝛ etiā tetigi superius. secus vbi non apparet ex actis prime instātie plene de iure vtilis rescissorie: qꝛ tunc solū rescinderet᷑ sñia: ꝛ postea ꝓcedet᷑ in negotio principali vt hic etiā innuit tex. Tertio casu cōcludit hic do. Ant. ꝙ si obiectū ledēs lesit in solo iure ꝛ nō in facto seu ī possessione ꝙ tūc opꝫ qd plenaria fiat ꝓbatio sup restitutiōe qꝛ ꝼm eū videt᷑ surrogari loco actionis. Sꝫ certe istud nō videtur verū qꝛ hoc casu ꝑ beneficiū rescindēs solū tollet᷑ obstaculum vt aperiet᷑ via vtilis rescissorie in qua plenarie fiēda erit discutio: ideo videt᷑ ꝙ in restitutione cōcedēda summarie sufficiat ꝓbatio ex quo est preparatoria ad aliud iudiciū plenariū per ea que. ꝫ. dixi. ꝛ istud etiā voluit Cy. in. d. l. quo tpe. ꝛ etiā Butri. ibi: in. ꝫ. sꝫ qd simplr̄.

dictū tamen Anto. posset saluari qñ in beneficio rescindēti accumulata esset vtilis rescissoria qꝛ fecisset se in integrū restitui ꝛ restitutione cōcessa rem restitui: qꝛ tunc vt ꝯsequat᷑ rei restitutionē debet fieri plenaria ꝓbatio. ¶ Si autē obiectū ledēs lesit in iure ꝛ in facto seu in possessione. tūc cōcludit do. Anto. ꝙ si intētetur beneficiū rescindēs solū ad finē rescindēdi obiectū nō ad finē qd res restituat᷑. ꝛ tunc ꝼm eum Inn. videt᷑ primo velle ꝼm quosdā qd sufficiat summarie ꝓbare lesionē vt det᷑ restitutio: qꝛ sufficit ostēdere aliquē colorem vel verisimilitudinē ꝓpter quē sñia vel cōtractus debeat rescindi. facit qd habet᷑. ꝫ. eo. c. ij. ꝛ. ff. de mino. l. minor autē. ¶ Alij ꝟo dixerūt ꝙ opꝫ ꝙ plene ꝓbet᷑ per ea que habent᷑ in. l. nā ꝛ postea. ꝫ. si minor. ff. de iureiur. ꝛ hoc vr̄ tenere Inno. ꝼm eum. nā dicit ꝙ nō credit qd in dictis casibus sufficiat semiplena vel summaria ꝓbatio ꝛ ꝙ nō videt᷑ ꝙ hoc casu alique ꝓbatiōes sufficiāt ad dandā restitutionē q̄ nō ꝓficiāt ad condēnandum ad restitutionem rei. ꝛ ideo dꝫ plenarie ꝓbari. ꝛ sic residet. d. Anto. Sed certe nō video quare requirat᷑ plenaria probatio si solū imploretur beneficiū rescindēs ad finē solūmodo tollēdi obstaculū qꝛ nō fiet tūc restitutio rei: ex quo hoc nō intendit intentans remediū rescindens: ꝛ sic erit in effectu iudicium p̄paratoriū: ideo vr̄ qd tūc sufficiat summaria ꝓbatio ꝑ ea que superi⁹ dixi. Secus si per bñficiū rescindēs vellet ꝯsequi rei restitutionē ꝙ posset ex quo lesio fuisset in iure ꝛ in facto seu in possessione: qꝛ tūc videt᷑ ꝙ debeat lis cōtesta. cū succedat loco actiōis. d. c. fi. de offi. iudi. ꝛ ꝯñr. etiā plena ꝓbatio fieri qd intelligo respectu lesionis. quare plene dꝫ docere ꝙ res quā vēdidit ꝛ tradidit pl⁹ valet in multo maiori quātitate nō autem vr̄ ꝙ habeat necesse ꝓbare rem esse suam vel quasi suā: qꝛ presumit᷑ qd res fuerit sua ex quo possidebat: ꝑ ea que habent᷑ in. l. quidā in suo. ff. de ꝯdi. insti. per bar. ꝛ etiā sēsit hic Inn. Nec vr̄ etiā posse recitare qōnē dominij aduersarius ex quo hꝫ causam ab ipso minore, ar. l. si qs cōditionis. C. locati. ꝛ hec sufficiāt de materia hui⁹ capituli: de qua etiā ꝑ legistas in. d. c. ꝙ tpe. de resti. mili. ꝛ. d. l. ab hostib⁹. ꝫ. sꝫ ꝙ simplr̄. ff. ex q. cau. ma. ꝛ ꝑ Dy. ꝛ But. in. ꝫ. rursus. insti. de actiōib⁹.

1 Monasteria an sint subiecta epō tam quo ad legem iurisditionis q̄ quo ad legem diocesanam.
2 Restitutionis in integrū petitio nō impedit executionem sententie quādo est presumptio cōtra actorē ꝙ malitiose petat restitui.
3 Sententia potest ferri contra dominum in iudicio agitato per procuratorem. ꝛ nu. 5.
4 Procurator pōt petere restitutionē ī integrū sine spāli mādato.
6 Questio incidens que dicatur. ꝛ nu. 11.
7 Restitutio peti pōt super incidenti sine speciali mandato.
8 Procurator datus ad petendū ꝯfirmationē nō pōt petere dispēsationē ꝛ ꝓcurator habēs mādatū ad expedienda illa q̄ sunt de iure cōmuni nō pōt expedire ea q̄ sunt de iure speciali.
9 Restitutionē in integrū petere possunt syndic⁹ ꝛ prelatus ecclesie ꝛ q legitimā administrationē habēt ꝛ etiā pater pro filio.
10 Appellari nō potest a papa cū nō habeat superiorem.
12 Exceptiones contra sententiā ad impediendā executionē an ꝛ quando admittantur.
13 Restitutione in integrum petita nil innouari debet.
14 Expensarum cōdēnationē obtinēs ex eo qꝛ obtinuit tres sententias absolutorias an poterit cogi ad cauendū de restituēdis expensis si petatur restitutio in integrum.
15 Sententia lata que transiuit in rem iudicatā si quis petat restitui ad appellandum ꝛ interim fiat executio: an poterit retractari per viam attentati.
16 Appellatio ꝛ restitutio in integrū qualiter inter se differant.

a **Suscitata.** Si restituatur[a] in integrū ꝯtra sñiam ille cōtra quē est presumptio sñia mandabitur executioni cū cautione de restituendo rem si prius cōdēnatus in hoc iudicio preualeat. h. d. Et primo decisa facti narratio. Secūdo diffinitio. Tertio restitutionis petitio. Quarto ipsius restitutionis cōcessio cuꝫ certa prouisione. secunda ibi: nos intellectis. tertia ibi: sñia vero. quarta ibi: ne vero. ¶ In tex. ibi: prenotatis. sup. indecisa. ꝛ forte erāt super subiectione visitatione procuratione ꝛ obedientia. ¶ Item ibi exigēte. qꝛ forte monasteriū nihil ꝓbauerat ꝛ epus habebat fundatam intentionem de iure cōmuni cū monasteriū esset in sua dioce. facit qd habetur. ꝫ. de offic. ordi. c. cōquerente. ¶ Not. j. ꝙ episcopus de iure cōmuni fundat intētum suū super subiectiōne cōtra monasteria sita in sua dioce. ꝛ ideo debet obtinere nisi probet᷑ prescriptio vel aliud in cōtrariū puta priuilegiū.

1 An † tamē monasteria sint subiecta episcopo nedū quo ad. l. iurisditionis. sed etiam quo ad. l. diocesanā. dic vt habet᷑ in. c. dilectus. ꝫ. de offi. ordi. ꝛ ꝑ Inn. ī. ď statu mona. c. j. ¶ No. ꝙ eccl'ia etiam post sñiam potest restitui aduersus excep. ꝛ probationem omissam. ¶ † Not. ꝙ vbi est ꝑsumptio cōtra actorē qd malitiose

2 petat restitui in integrū: tūc petitio restitutionis in integrum nō

a ¶ Si restituatur. Hoc eodē modo sumat do. Abb.

impedit executionē sententie sicut nec supplicatio. facit qđ dictū in c. ex literis. s. eo. ꝛ sic secus videtur a contrario si non sit presumptio malitie contra petentem restitutionem: qꝛ tunc videtur qđ impediatur executio sententie. ꝛ sic ꝯmuniter intelligit̃ hec decre. facit qđ no. hic gl. penul. ꝛ fm predicta etiam videtur debere intelligi. C. de in integr. restitu. postulata. nihil innouari debere in rubro ꝛ nigro: quia illud videt̃ ꝓcedere qñ nō est ꝓsumptio malitie cōtra petentē restitutionem: alias secus per hanc decre. ꝛ sic etiā intelligit ibi Cy. facit qđ dicetur super glos. penult. ¶ Not. qđ iudex nō debet repellere petitionē partis qñ hoc esset grauis ponderis seu magni preiudicij ipsi parti licet presumptio sit contra partē ipsam petentē. facit qđ not. Inn. in c. post electionē. de conces. preben. ¶ No. ꝙ † snīa pōt ferri cōtra dominū in iudicio agitato per ꝓcuratorē. de quo hic in glo. j. ꝛ. s. de elec. querelā. et per legistas in. l. j. C. de sen. ¶ † No. fm vnū intellectum ꝙ ꝓcurator [a] potest petere restitutionē in integrū sine speciali mādato quando petit illam incidenter. secus qñ petitur principaliter vt not. in. c. seq. ¶ † In glos. j. ibi, contra monasteriū. sup. licet iudiciū fuerit agitatū per ꝓcuratorē vel syndicū. ¶ In ead. ibi: sed ecclesia nō multū curat ꝛc. ꝛ sic vult glo. ꝙ de equitate canonica possit cōdēnari etiā dñs si nō fuerit in iudicio per se sed per procuratorē: licet legiste dicant cōtrariū in. l. j. C. de senten. ꝛ interlo. sed canoniste cōmuniter tenēt hāc glos. Posset tamē dici ꝙ etiā de iure ciuili sustineat̃ qñqꝫ ꝙ possit ferri sententia ꝓ monasterio vel eccl'ia aut minore lꝫ nō fuerint in iudicio: vt voluit Bart. in d. l. j. de quo dicēdū vt ibi ꝑ eū. ¶ In ead. ibi, ꝛ dic meli' dixisset vel dic qꝛ hic ponit̃ secunda solutio. secundus intellectus vꝫ qđ nō cōdemnauit expresse monasteriū sed in cōsequentiā cōdemnādo procuratorē monasterij. In gl. ij. in fi. ideo sic exposuit gl. qa in spiritualibus nō cadit stricta transactio. s. de trāsac. super eo. cū ibi no. ¶ † In gl. postulauit. ibi: intelligitur incidenter factū. No. bene ex glos. ꝙ questio dicitur incidens nedum si contingat lite pēdēte ante sententiā: sed etiā si post sententiā ante executionē. ¶ † Et no. qđ super incidenti potest peti restitutio sine speciali mandato. Innoc. vo. hic dicit qđ etiā principaliter poterat ꝓcurator petere restitutionē non solū incidenter ex eo qđ factus erat dñs litis ꝑ litis ꝯtestationē: vñ dñs ipm mutare nō potuisset itelligē sine causa. de procura. c. ij. lib. vj. Et istud forte etiam voluit sentire glos. dum dixit ꝛ per eū qui factus est dñs lite cōtestata. Sed certe licet istam opi. nō impugnat Jo. and. nec do. Anto. tamen nō videtur bona qꝛ per litis cōtesta. fit solū dñs instantie que finitur per sententiā. l. properādum. C. de iudi. hinc est ꝙ licet possit appellare nō potest tamē prosequi appellationē: vt dictuꝫ fuit. s. de ꝓcura. nō iniuste. ꝛ ideo videtur ꝙ si nō potest ꝓsequi appellationē que est remediū iuris cōmunis multominus poterit prosequi restitutionē que est remediū iuris specialis. ¶ Preterea cōtra istā opi. facit qđ habet̃. s. de elec. innotuit. vbi † ꝓcurator datus ad petendum cōfirmationē nō potest petere dispensationē: vnde potest dici secūdū Hosti. ꝙ iste ꝓcurator fuerat cōstitutus taliter qđ etiā datū fuerat mandatū vt posset petere restitutionē ante sententiā ꝛ post. ꝛ ideo fuit admissus ꝛ vidi de facto fuari qđ nō admittit̃ sine speciali mādato: vel potest dici qđ hic fuit admissus qꝛ non fuit obiectum aliquid cōtra eū. ¶ Ad c. innotuit. potest dici qđ vbi ꝓcurator habēs mandatū ad expediendā illa que sunt de iure cōmuni nō potest expedire illa que veniunt de iure speciali ex eo qꝛ ibi dispēsatio que petebatur de iure speciali non erat ita connexa principali petito vel mandato sicut erat petitio restitutiōis in integrū: imo erat illi quasi contrarius qꝛ dispēsatio fit de gratia, sed confirmatio de iustitia. s. de elec. post ꝗ. Sꝫ restitutio in integrū hic fieri dicit̃ de iustitia ꝛ est magis cōnexa ipsi negotio principali: ideo facilius illam petere poterit. ꝛ ista solutio ꝓcedit tenendo opi. g. ¶ Sed tenēdo ꝙ habuerit hic speciale mādatū nō esset expediēs ī cōtrario. d. c. innotuit. ꝛ hec ꝓcedūt in ꝓcura. actoris petēte restitu. in integrū. Sꝫ procurator rei cōtra quē petit̃ restitutio bene admittet̃ ad defendendū reum cōtra dictā causam restitutionis sine speciali mandato. l. qđ si de speciali. ff. de minori. ¶ In ea. ibi. l. si actor quatenus, ibi: ꝙ curator potest ꝓsequi lit. appel. potest dici fm Jo. and. ꝛ Inno. qđ ibi loquit̃ in administratorib' necessarijs sicut sunt tutores ꝛ curatores qui intelligunt̃ habere mandatū a iure plenū ꝛ sic etiā ad petendū restitutionē. Secus in administratore volūtario vt est ꝓcurator. ¶ † Et per hoc dicit Inno. ꝙ syndicus ꝛ oēs alij qui habēt legitimā administrationē: ꝛ sil'r plat' ecclesie licet non habeāt speciale mandatū possunt ptere restitutionē in integrū. Sil'r pater potest petere pro filio lꝫ alij cognati vel affines nō admittant̃ sine speciali mādato vel nisi adolescēs sit talis vite qđ merito debeat eius bonis interdici. l. patri. ꝛ. l. illud. cum seq. ff. de mino. Potest etiā dici inquantū. d. l. si actor. dicit ꝓcuratorē nō posse ꝓsequi appellationē qđ nō ob. qꝛ hic non dicit̃ cōtrariū sꝫ dicitur ꝙ pōt ꝓseq restitutionē in integrū q̄ magis est cōnexa principali negotio ꝙ appellatio: qꝛ restitutio pōt peti corā eodē iudice: sed nō pōt ꝓsequi appellationē corā eodem iudice. l. prefecti. ff. de mino. ¶ In ea. ibi: locū nō habebit appellatio. sup. ꝓpter personā iudicis sentētiantis qꝛ fuit papa a quo nō potest appellari cū nō habeat superiorē. s. de maio. ꝛ obe. solite. qui filij sint legiti. ꝑ venerabilē. † appellatio autē debet fieri de minori ad maiorē: vt legit̃ not. in. l. ij. ff. de appel. Secus dicit Jo. and. si ꝑ lapsum decē dierū ecclesia fuisset exclusa a potestate appellādi vt si sentētia fuisset lata per talē iudicē a quo potuisset appellari: sed nō fuisset appellatū infra decē dies. facit qđ habet̃ j. de re iudi. qđ ad ꝯsultationē. nā tunc nō esset questio incidens si peteretur fm eū. ꝛ ideo nō posset tunc ꝓcurator restitutionem petere: de qua hic nisi haberet speciale mandatū. ꝛ istud sequitur etiā do. Anto. ¶ † Et ex predictis habes qđ inquantū dictū est supra questionē dici incidētem vt qñ cōtingit post sentētiā ante executionē habet locū quādo snīa nō transiuit in rem iudicatā. secus si trāsiret: vt hic patet. ¶ Et ex ꝑdictis etiā patet qđ aliud videtur esse nō posse appellare ꝛ aliud snīam trāsire in rem iudicatā. Sed certe non video quare magis incidenter videt̃ peti qñ non potest appellari ꝓpter prerogatiuaꝫ persone sententiantis ꝙ qñ nō potest appellari propter trāsitū in rem iudicatam cum vtrobiqꝫ videat̃ principaliter peti si illa petitur nulla precedēte vexatione aduersarij. Nec obst. iste tex. qꝛ videtur loqui qñ petebatur executio snīe qđ videtur innui ex eo qꝛ papa hic mandat sentētiā executioni mandari qđ verisimiliter nō fecisset si id non fuisset petitum qꝛ ad cōmodū partis iudex nō interponit officiū suum nisi petatur. s. de elec. innotuit. ad fi. ꝛ. l. iiij. §. hoc autem. ff. de dāno infec. Et cū peteret̃ executio snīe dicebat̃ illam nō fiēdam: qꝛ ecclesia fuerat lesa propter omissam probationē prescriptionis propter quā cōpetebat restitutio ecclesie. ꝛ sic etiam petebatur ipsa restitutio. ꝛ sic incidenter petebat̃ tūc restitutio: ideo videtur qđ sine speciali mādato potuerit peti. secus videt̃ quādo nō precedente aliqua stimulatiōe aduersarij peteretur restitutio in integrum: qꝛ tunc videt̃ principaliter peti ex quo non precedit questio cui dicat̃ incidere. ꝛ sic potest limitari ꝛ intelligi iste text. Tene tamē menti dictum glo. ꝛ Jo. andre. cum quo transit etiā do. Anto. Et aduerte etiaꝫ ꝙ potestas appellādi a sententia nō excludit potestatē petendi restitutionē in integrū qꝛ remediū restitutionis plenius prouidet ꝙ appellatio: vt legitur ꝛ not. in. l. fi. per glo. ꝛ doc. C. si aduer. rem iudi. Secus vbi nō plenius ꝓuideret remediū restitutionis ꝙ remediū iuris cōis qꝛ remedium iuris cōis facit cessare remedium restitutiōis. l. in cause. la. ij. ff. de mino. Posset etiā dici qđ hic habebat mādatum speciale ad petendam restitutionem: vt dictū fuit. s. fm vnā solutionē. ¶ In glo. effectū snīe. ibi: mādabitur snīa executioni. ¶ † No. ex gl. an ꝛ quādo admittātur exceptiones cōtra snīas ad impediendam executionē. potes cōcludere qđ si exceptio non detrahit snīe nec veniat ad modificationē executionis nō debet admitti velut impertinens. argu. eius qđ habetur. s. de offi. delega. cū contingat. ad fi. ꝛ. C. de probat̃. l. ad probationem. Si autem detrahat snīe vel modificet executionem tunc si requirat altiorem indaginem nō debet admitti qꝛ iudicium executiuum sententie est summarium in quo non admittūtur exceptiones requirentes altiorem indaginē. l. iij. §. ibidē. ff. ad exhiben. ꝛ no. in. l. iiij. §. cōdēnatum. ꝛ. l. a diuo pio. §. si super rebus. ff. de re iudi per Bart. Si autem nō requirat altiorē indaginē sꝫ summarie probari possit: ꝛ offeratur probatio tunc si nō est presumptio cōtra opponenteꝫ admittitur exceptio ꝛ impedit̃ executio. facit qđ no. per Barto. in. d. §. cōdēnatū. d. §. si super rebus. ¶ Si autē sit presumptio veniens contra opponentē tunc videtur' qđ ex quo offertur ꝓbatio propter presumptionē non impediretur executio: sed prestari debet cautio de restituēdo que medio tēpore percipient̃ occasione ipsi' sentētie: vt hic videtur probari. Nec obst. qđ not. Inno. j. de cōcessio. prebē. post electionē. vbi videtur velle qđ presumptio frustratorij iudicij seu malitie videt̃ tolli si offeratur probatio incōtinenti: qꝛ illud videtur verū quo ad hoc vt non repellatur excipiens omnino: sed tamen quo ad aliū effectū illud nō procedit: vt hic patet. ¶ In ea. glo. ibi: sꝫ in modum actionis. no. bene ex eo qđ repulsa exceptione ex eo. qꝛ tēpore cōgruo nō videatur opposita potest postea agi per viam actionis super eo qđ exceptuꝫ. Secus si fuerit repulsa ꝑ iniusta ꝑ id qđ habetur in. l. in di. §. si ratione. ff. de cōpēsa. facit etiā ad ꝑdicta ꝙ not. Bar. in. l. j. §. j. ff. qđ vi aut clam. ¶ Potes etiā dicere ꝙ ratio gl. sit ex eo quia executio snīe fit summarie vt superius est dictū. ꝛ factum in summario iudicio nō habet obstare in plenario. de testi. veniēs. el. ij. ꝛ per gl. ꝛ Inno. c. ij. de ordi. cogni. ꝛ eo. titu. c. fi. ¶ Et no. ꝙ gl. videtur intelligenda quando in modum actionis etiam potest proponi qđ propositum est in modum exceptionis. ¶ Sed vbi propositum in modum exceptionis nō posset proponi in modū actionis vt si opponeretur exceptio pacti de non petendo qđ diceretur factū

[a] ¶ Quod procurator. adde dist. do. Hen. bohyc. quam ponit hic in princip. c.

ceretur factum post sñiam tunc videtur q̃ n̄ presumptio sit ma
litiose contra opponentē q̃ audiatur ipsa exceptio: sed interim
fiunt exceptiones prestita cautione. de qua hic arg. huius tex. ꝛ
videtur etiā voluisse do. Ant. hic. per id qđ. s. dixi circa hāc gl.
post eum. ¶ Et scđm predicta etiā videtur debere intelligi qđ
habetur in. l. satis aperte. C. de fal. ¶ In ca. ibi: nec dicebat. sup.
corā papa licet dixerit tpe appellationis vt patet in. d. c. consti
tutus. ad fi. alleg. in glo. ¶ Per predicta habes limitationē ad
13 ea que habenꝛ in. d. §. condēnatum. ¶ † In glos. penul. in fi. No.
bene ex glos. iuncta cū tex. limitatio. ad id qđ habeꝛ in. l. j. C. de in
integrū resti. postulata. vbi dicitur q̃ petita restitutione in inte
grum nihil debet innouari. ꝛ sic nō debet fieri executio sententie
qꝛ illud est verum regulariter. fallit quādo est presumptio cōtra
petentē restitutionē qꝛ tunc nō obstante petitione resti. fieri dꝫ
executio. prestita tñ cautione de qua hic. ꝛ sic etiā intelligit Cy.
in. d. l. j. ¶ Alij tamen dicunt qđ hic ideo nō impeditur executio
sñie: qꝛ petebatur restitutio aduersus sñiam principis, que non
datur nisi per supplicationē ꝛ supplicatio nō impedit executio-
nem post decē dies. ꝛ notaꝛ. s. co. ex literis. quinimo nec ante vt
ibi etiā nota. licet vbi petitur infra decē dies prestari debeat cau
tio. vt ibi ꝛ in auꝛ. que supplicatio. C. de preci. imper. offe. ¶ Uel
ſm alios speciale est in sententijs latis a principe vt pretextu re
stitutionis petitur nō impediaꝛ executio ꝛ sic secus erit in sentē
tijs alioꝝ: sed Host. hoc nō placet qꝛ litera hic dixit iure diximꝰ
puidendū. ꝛ hic videꝛ ponere ius cōe nō aūt ius speciale in prin
cipe seu papa. facit qđ habeꝛ. j. de re iudi. c. in causis. Solutio gl.
cōiter tenetur ꝛ illa videtur notabilior ꝛ etiā melior per rationē
Host. ¶ Alij dicere voluerunt qđ ad contrariū. d. l. vnius. C. de
in integ. resti. postu. l. nihil nouari debere. qđ illa pcedit de iure
ciuili: sed hic loquiꝛ de iure canonico. Sed ista solutio nō placet
qꝛ in dubio debemꝰ iura iuribus cōcordare si fieri potest. c. cum
expediat. de elec. in. vj. ꝛ in. §. quibus. in. j. constitu. Alij vero vt
Bar. in. l. defendente. ff. de auto. tuto. dicunt q̃ si euidens est cau
sa restitu. ꝛ sic de facili potest probari tunc impediretur executio
sñie. ꝛ sic intelligatur. d. l. vna. secus si nō sit euidens qꝛ tunc non
impediꝛ executio sententie. ¶ Sed certe hec solutio vr̃ cōtra. d.
l. vnā. que simpliciter dicit petita restitutione in integrum nihil
debere innouari. ꝛ tamē certum est causam restitutionis durare
vsq̃ quadrienniū. l. fi. C. de resti. in integ. Et sic videtur procede-
re etiam si de facili nō possit probari causa restitutionis. ¶ Alij
vero vt do. Flo. hic dicunt q̃ hic loquitur quādo restitutio fuit
concessa patet ex litera dū dicit diximus indulgendā sed in con
trario seu in. d. l. vna erat petita ꝛ non concessa. ¶ Sed huic so-
lutioni fortiter obstat qꝛ si restitutio hic erat cōcessa videtur per
ꝯsequens q̃ sit rescissa sententia. ꝛ ideo videꝛ q̃ nullo modo de
buerit mandari executioni ꝛ multominus q̃ꝫ quādo est petita ꝛ
nō cōcessa. Sed ipse respondet qđ hic nō fuerat simpliciter ꝛ to
taliter rescissa sententia sed solū fuit data restitutio ad pbandū
prescriptionē omissam seu pscriptionis pbationē: ꝛ ſm aliquos
dicit hoc esse speciale in papa qꝛ alius non videtur hoc posse ex
eo qꝛ sententia tenet de iure cōi videꝛ q̃ sit mandata executioni
nec debet retractari pretextu nouarum probationū. j. de re iudi.
inter monasteriū. Si vo venit rescindenda de iure speciali. ꝛ tūc
ſm eum respectu eiusdem. c. nō potest p parte rescindi ꝛ p parte
non. facit. l. in hoc iudicio. ff. fami. her. licet respectu diuersoꝝ sic.
Secus facit qđ habeꝛ. j. de testa. in. c. raynutius. sꝫ certe iste intel
lectus nō videꝛ litere conformis ꝛ dū dicit iure diximus puidē
dum. ꝛ sic videꝛ litera velle q̃ ista prouisio huius. c. fuit facta de
iure cōi ꝛ sic non sit speciale in papa. ꝛ hoc tenēdo potes dicere
q̃ in inferiori iudice haberet locū hec decre. Nam potest primo
concedere restitutionē aduersus pbationem omissam. ꝛ ista erit
quasi preparatoria ad restitutionem cōcedendaꝫ cōtra sñiam si
contingat postea pbari prescriptionē. facit qđ dixi in. c. ij. ꝛ. c. iij.
ꝛ qđ in eis no. per Inno. ꝛ Jo. and. s. co. titu. vñ licet postea pri
ma restitutio sit concessa ex quo nō est concessa probari poterit
fieri executio sñie si sit presumptio contra petentē restitutionem
que presumptio ex circūstantijs poterit probari vel apparere. per
ea que habenꝛ in. c. ij. de renun. in. vj. ꝛ facit qđ no. in simili in. §.
fulcinius. §. qd sit latitare. ff. ex qui. cau. in poss. eatur. ꝛ per Dy.
in regula. p possessore. de regu. iur. in. vj. ꝛ istam opi. vr̃ sequi ipse
idem. d. Flo. in addi. suis. ¶ Et no. bene hūc intellectū qꝛ si data
est restitutio aduersus probationē omissaꝫ videꝛ prima facie q̃
esset presumptio p petente resti. ꝛ sic licet nondū sit concessa resti
tutio cōtra sñiam videꝛ q̃ debuisset impediri executio. Sed po
tes dicere q̃ lꝫ esset dicta presumptio de causa tamē forte ex alijs
circūstantijs erit presumptio malitie cōtra petentē. ¶ Et posset
dici ſm vnā opi. q̃ hic fuit data restitutio aduersus omissam p-
bationē nulla facta probatione. vt voluit sentire Spe. co. ti. §. ij.
vñ. illud. in scđa parte Spec. ꝛ tetigi in. c. ij. ꝛ. iij. co. ¶ Unde ni-
mirū tunc si non magna resultabat presumptio ex tali cōcessiōe
resti. tamen ex alijs circūstantijs erat presumptio malitie. ¶ Et
ex predictis ꝛ his q̃ dicta fuerunt in. c. ij. s. co. videꝛ posse notari
duplex practica qñ omissa fuit probatio: ꝛ postea lata fuit sñia
vna q̃ primo petatur restitutio aduersus pbationē omissam ꝛ
demum cōtra ipsam sñiam. vt hic colligitur ſm ea que superius
sunt dicta. ꝛ facit qđ dictū fuit in. d. c. ij. ꝛ. iij. ¶ Alia practica est
q̃ petatur ipsa restitutio aduersus ipsam sñiam. ꝛ sic fieri possit
postea probatio. pbationis omisse. ꝛ istaꝫ videntur sentire doc.
legiste ꝛ precipue Butri. in. d. l. ab hostibus. §. sed qđ simpliciter
14 ff. ex qui. cau. ma. ꝛ etiā Inno. in. d. c. j. s. eo. ¶ † Extra glo. posset
dubitari an si aliquis obtineat cōdēnationē expensarū ex eo qꝛ
obtinuit tres sententias absolutorias an si petatur restitutio po-
terit cogi ad cauendū de restituendis expensis si contingat obti
neri in restitutione petita videtur qđ sic per istum tex. sed cōtra
rium tenent dñi de Rota sua cōclusi. cccc. xl. xiiij. mouenꝛ qꝛ ille
qui obtinet executionē sñie super expēsis nō obtinet ipsas expē-
sas simpliciter ratione sententie: sꝫ rōne presumptionis calūnie
vel temeritatis. facit qđ habeꝛ. j. de penis. calūniā. ff. de iudi. in. l.
eum quē temere. ꝛ per hoc habes vnā limitationē ad decre. Se-
cūdo limitat decre. pcedere quādo quis obtinet executionē in re
ab alio possessam secus vbi feratur sñia pro possessore: qꝛ tunc si
peteꝛ restitutio nō teneꝛ ille ꝯtra quē petiꝛ cauere de restituēda.
15 ¶ † Tangit etiam quid si lata sñia que transiuit in rem iudicatā
aliquis petat restitui ad appellandū: ꝛ interim fiat executio: an
poterit retractari per viam attētati. d. de Rota cōclusione. cccc
xxv. tenēt qđ nō: ex eo qꝛ executio fuit legitime facta. per istum
tex. qđ videtur intelligendū quādo presumptio erat cōtra petē-
tem restitu. per ea que habentur in glo. penul. ꝛ super ca. ꝛ qꝛ si re
medium restitutionis aduersus sententiā nō impedit executio-
nem multominus remediū restitutionis ad appellādum qđ in-
telligit do. Ant. pcedere quādo executio facta est ante restitutio
nem. secus si fuit facta post restitutionē datā ad appellādū. ꝛ sic
post appellationē vel pendēte tpe dato ad appellandū. per id q̃
16 habetur de appel. nō solum. li. vj. ¶ † Et ex predictis no. differen-
tiam inter appellationē ꝛ restitutionē in integrū: qꝛ vbi facta est
executio pendēte appellatione vel tpe dato ad appellandū pōt
peti restitutio per viam attētati. Secus vbi facta est ante restit.
petitam: licet infra tps illā petendi: vt patet ex predictis. de quo
etiā per Jo. an. in addi. Spe. in tit. de suppli. §. differt. ꝛ ratio di
uersitatis est qꝛ appellatio est remediū iuris cōis. ideo potētius
agit q̃ꝫ remediū restiꝛ. qđ est remediū de iure speciali. In suppli-
catione autē que fit aduersus sñiam principis vel pape ex ppter
autoritatē sententiantis sñia habet magnā presumptionē pro se:
ideo ibi fit executio etiā illa pendēte: vt dictū fuit. s. co. ex literis.
ꝛ tangit Jo. and. in. d. §. differt.

1 Mora purgari debet infra modicū tempus.
2 Citatus peremptorie nō potest post lapsum peremptorij petere dilationem.
3 Citatus vt cōpareat instructus qualiter debeat comparere.
4 Exclusus per viā iuris cōmunis potest venire per viā iuris specialis: ꝛ nu. 6.
5 Ad restitutionē petendam requiritur speciale mandatum.
7 Quadriennium datū ad petendam restitutionē quando ecclesia vel minor leditur propter lapsum termini peremptorij quando incipiat currere.
8 Restitui an possit ecclesia aduersus interlocutoriā per quā facta fuit iniustitia ecclesie.

a **Coram.** Post peremptoriumª de iure cōmuni nō auditur ecclesia. auditur tamē per beneficium restitutionis in integrum. h. d. Et pri a mo narrat factum. Secūdo interloquiꝛ. scđa ibi nos autem. ¶ In tex. ibi. assignatꝰ. sup. in quo cū actis ꝛ alijs munimentis corā papa se presentet sñiam audituri. ¶ Itē ibi: inter eos. sup. ꝛ etiam contra eos de iure cōmuni denegando: vt etiā tangit glo. ¶ No. q̃ per lapsum triennij peremptorij statuti ad aliquid producēduꝫ videtur q̃ de iure cōmuni quis nō debeat audiri qđ videꝛ intelligendū quādo non cōparet infra modicū tempus post peremptoriū. Abb. videtur qđ audiri deberet per istum tex. a cōtrario sensu. per id qđ habeꝛ in. l. ꝛ si post tres. ff. si quis cau. ꝛ istud etiā videtur hic velle Host. ꝛ Jo. and. ꝛ per illā l. ꝛ si post tres. videtur etiā hoc limitandū quando nō esset ius factū aduersarij deterius post lapsum pemptorij aliter secꝰ p ea q̃ habeꝛ in preallegata l. ꝛ si post tres. Et cū predictis limitationibꝰ vr̃ qđ intelligi debeat glo. valde notabilis q̃ habeꝛ in cle. sepe. in verbo nō obstāte. de verb. signi. ꝛ qđ no. Cy. l. si ea. C. qa accu. non
1 pos. Et ad predicta etiā facit q̃ purgatio more debet fieri infra modicū tps: ſm ea q̃ habenꝛ in. l. si ita quis. §. scia. ff. de verb. obli. ꝛ plene not. p Bar. co. ti. si insulā. ꝛ scđm predicta etiā vr̃ limitādum qđ not. Bar. in. l. mancipioꝝ. ff. de optio. lega. ꝛ facit qđ dixi in. c. licet causam. j. de proba. ¶ † Item no. q̃ citatus perempto-

¶ Post peremptorium. Eodēmodo summat do. Abb. hoc. c.

rie non potest: postea post lapsum peremptorij petere dilationē
ad instruēdam causam de iure cōi: sꝫ solū per viā restitutionis si
3 hoc suadeat qualitas persone. ¶ Et no. ꝙ † citatus vt cōpareat
instructus debet cōparere cū attestationibus hoc est testibꝰ rece
ptis ⁊ cū alijs munimentis hoc est iuribus seu instrumentis ha
bentibus munire seu iuuare ipsam causam nō tenetur tamen te-
stes recipiendos secum ducere: vt not. glo. in. c. cupientes. in. §. si
4 vero. de elec. in. vj. ¶ Item not. ꝙ † exclusus per viam iuris cōis
potest venire per viā iuris specialis. Et sic ꝓhibitum vna via cō
ceditur alia quādo via est solum prohibita de quo glos. fi. ¶ Itē
5 no. ꝙ † ad petendā restitutionē requiritur speciale mādatum qd̄
est verū quādo principaliter petitur secus si incidenter: vt dictū
fuit in. c. precedenti. ⁊ dicitur incidēter petitur: etiā quādo petit̄
post snīam infra tempus datum ad appellādum: vt voluit Jo.
and. ⁊ etiā gloss. in. c. precedenti. Et etiā sequitur do. Anto. ⁊ do.
Flo. de quo tamen dicēdum: vt ibi dixi. Unde videtur qd̄ in tex.
isto ex abundanti fuit dictū de speciali mādato cū videatur inci
denter petita restitutio. ¶ Aliqui tamē dicūt hoc verū qn̄ petit̄
infra decem dies a die date interlocutorie. secus si postea qꝛ forte
ista nō est vera qꝛ ex quo habet prosequi in causa licet lapsum sit
tēpus decē dierū: qꝛ nō potest cōmode procedere videtur ꝙ inci
denter dicit̄ peti. ⁊ qd̄ dixi. s̄. c. pri. videt̄ ꝓcedere post sentētiam
diffinitiuā vel quādo esset interlocutoria ⁊ non expectaret illam
sententiā post se. ¶ Item no. ꝙ solus prelatus nō videtur consti
tuere procuratorē in causa ecclesie etiam si fuerit litē cōtestatus
qd̄ videtur cōtra ea que habentur in. l. neqꝫ. ⁊ l. nulla. C. de ꝓcur.
Nam per cōtestationē videtur factus dn̄s litis: vt in. c. j. ⁊. ij. j̄. eo.
lib. vj. ¶ Sed dic ƀm Jo. and. ꝙ hic archiepiscopus erat in iudi
cio de consensu capituli: qꝛ causa erat cōmunis archiepiscopi ⁊
capituli ⁊ erat ardua. ⁊ ideo solus non potest constituere ꝓcura
torem. facit qd̄ no. s̄. de rescrip. edoceri. ⁊ qd̄ dictum fuit in. c. j. de
procura. An autem requiratur speciale mādatum ad petēdum
restitutionē cum fuit expediens tangitur cū glo. pe. ¶ In glo. j.
in fi. ⁊ facit qd̄ habetur in. c. duo simul. s̄. de offi. ordi. ¶ Aduerte
tamen ꝙ quatuor principales patriarche. de quibus. j̄. de priui.
antiqua. habent certa priuilegia que alij non habent. de quibus
in. d. c. antiqua. ¶ In glo. mandatum. in fi. ⁊ plures alios casus
vide per glo. in. c. qui ad agendum. de procu. in. vj. An autē suffi-
ciat qd̄ quis habeat mandatuꝫ ad petēdam restitutionē in inte
grum cum fuerit expeditus licet nō specificetur causa in qua ha
beat peti. Cy. in. l. j. C. etiā per ꝓcura. resti. causam tractari posse
tenet qd̄ non. Sed cōtrarium tenuit Bar. in. l. filius. ff. de dona.
per illam. l. Nā ex quo in fauorem cōcedentis mandatum habet
peti ipsa restitutio sufficit qd̄ sit speciale mādatum datum ad re
stitutionem petendā: licet nō exprimat̄ causa in qua habeat peti
per predictā. l. filius. ⁊ qd̄ ibi habet̄ in simili. de quo plenius per
6 Bar. in. d. l. filius. ¶ † In glo. fi. in fi. ⁊ de materia per gloss. in re-
gula. qd̄ cū vna via. de regu. iur. in. vj. vbi patet ꝙ quādo ꝓhibi-
tio est simplex: tunc ꝓhibitus vna via nō debet concedi alia: sed
vbi prohibitio non fit simpliciter sed respectu certe vie. tunc non
intelligitur esse ꝓhibitum respectu alterius vie. et ita hic qꝛ licet
prohibetur de iure cōmuni tamen admittitur de iure speciali qꝛ
7 alia est via. ¶ † Extra gl. tangit hic Inn. a quo tempore incipiat
currere quadrienniū datuꝫ ad restitutionē petendā in casu isto
quādo ecclesia vel minor ledatur ꝓpter lapsum termini perem-
ptorij. ⁊ cōcludit ꝙ incipit a fine ipsius termini statuti ad cōpa
rēdum. ⁊ sic a tp̄e lapsus ipsius termini ⁊ nō a die late sententie.
¶ Mouetur qꝛ finito termino cōpleta fuit lesio ꝙ patet qꝛ nul-
la sequeretur snīa nihilominus daretur restitutio contra talem
lesionē. facit qd̄ habet̄. s̄. c. ij. ⁊. iij. ¶ Refert tamē qd̄ alij dixerunt
quadrienniū cōputari a die sententie ⁊ ꝙ sufficit cōtra sententiā
petere restitutionē. arg. l. iij. §. j. ff. de mino. Sꝫ prima opi. placet
Inno. per rationē superius allega. ¶ Fateor tamen qd̄ caute fa-
ciet lesus in omissione ꝓbationis ⁊ in snīa si petat se restitui ad-
uersus vtrūqꝫ. ⁊ hoc etiā sequit̄ glos. in. d. le. j. hoc eo. ti. ⁊ facit qd̄
no. Jo. and. ⁊ Archi. in. c. j. ⁊. ij. j̄. eo. lib. vj. Sed aduerte qd̄ dictū
Inno. pōt dupl'r intelligi inquātū dicit ꝙ nō incipit a die snīe:
ideo potest intelligi scꝫ interlocutorie per quā statutus fuit ipse
terminus peremptorius. ⁊ de ista videtur loqui Inno. si ponde-
rentur eius verba. Potest etiā intelligi de sententia diffinitiua
postea subsecuta. ƀm primū intellectū videt̄ obst. qd̄ habet̄ in. l. i.
§. biduum. ff. quādo appel. sit. canonizata. ij. q. vi. c. biduum. ⁊ ꝙ
habetur. j̄. de re iudi. qd̄ ad cōsultationē. in quibus patet qd̄ tp̄s
datum ad appellandum currit a die snīe late sub conditione vel
in diē nō a tp̄e euenientis cōditionis vel diei. ⁊ sic eodē modo vi
detur dicendum qd̄ tēpus datū ad restitutionē petendaꝫ currit
a die late snīe interlocutorie per quam terminus peremptorius
fuit statutus. Sed potest respōderi ꝙ snīa nō debet ferri sub cō-
ditione licet lata tenuerit. d. §. videndum. ⁊ ideo eo ipso ꝙ fertur
sub cōditione videtur pars grauari sed secus in termino perem
ptorio qd̄ bene potest per iudicem statui. s̄. eo. cuꝫ ex literis. ⁊. ff.
de iudi. nōnunqꝫ. ⁊ ideo per statutionē triennij non est lesus nisi
omisit probationes facere. ¶ Circa scd̄m intellectum aduerte qꝛ
dn̄i de Rota in sua cōclusione. clx. dicūt qd̄ etiā nō ꝓcedit dictū
Inno. qn̄ secuta est snīa diffinitiua: ex eo qꝛ si appellaretur ab illa
poterit in causa appellationis non ꝓbatum probari iuxta. l. per
hanc. C. de tēpo. appel. ⁊ sic tp̄s peremptorij termini nō consum-
mauit lesionē: imo nec prima sententia secuta ex qua est appella-
tum. Et idē dicūt de secunda si appellat̄ ab illa. Et sic tunc soluꝫ
tertia snīa cōfirmabit lesionē. ⁊ eodem modo ƀm eos prima snīa
cōsummabit lesionē si non fuerit ab illa appellatū currat tp̄s ad
petēdum restitutionē a die ipsiꝰ diffinitiue ⁊ nō a die lapsus ter-
mini. Fatetur tn̄ qd̄ de cautela est ꝙ petatur restitutio aduersus
snīam ⁊ dicūt ꝙ est de stilo curie ⁊ scd̄m ipsius equitatē etiā post
cōclusionē in causa ꝓphana admittit̄ qs ad ꝓbandū per instru
menta ⁊ ꝑ literas. do. Anto. hic cōcludit ꝙ si terminus nō sit ta
lis qui excludat facultatē ꝓbādi etiā de iure cōi qs auditur ⁊ nō
est locus restitutioni. Si vō est talis terminus q excludat facul-
tatē ꝓbandi tūc si qs velit integrari ad ꝓbandū in eadē instātia
oportet ꝙ petat restitui aduersus locū termini nec sufficeret pe
tere restitui se aduersus snīam diffinitiuā postea latam. ⁊ sic etiā
aduersus vtrūqꝫ deberet peti restitutio. Facit qd̄ hab et̄ in simili
licet ipse non alleget in cle. si ante de dolo ⁊ contu. ⁊. c. dilecto. de
appel. in quibus patet qd̄ licet appellatum sit ab interlocutoria
potest etiam appellari a diffinitiua postea subsecuta. ¶ Si vero
non curat quis reintegrari ad probandum in eadē instātia tūc
sufficit petere restitutionē in integrū aduersus sententiā diffini
tiuam. Nam si postea procedat nouam instantiā inchoando nō
obstabit lapsus termini qui fuit ab alia instantia prout etiā vo
lunt sentire dn̄i de Rota in sua ꝯclusione prealleg. inquātum vo
lunt qd̄ in causa appellationis possit fieri ꝓbatio nō obstante la
psu termini peremptorij qui fuit in principali causa. facit qd̄ cō
sueuit dici in. c. fraternitatis. ⁊. c. innotuit. ⁊. c. cum venissent. j̄. de
testi. ¶ Ulterius querit Inn. an dāda sit restitutio p̄dicta indi-
stincte cōcludit qd̄ nō. sed premissa summaria cognitione in qua
queretur an petēs restitutionē habeat aliqua instrumēta necessa
8 ria vel vtilia que dicat omisisse. facit qd̄ habet̄. s̄. in. c. ij. ¶ † Ulti
mo querit Inno quid si facta fuerit ecclesie iniustitia ꝑ aliquam
interlocutoriā an poterit eccl'ia restitui aduersus illā. ⁊ cōcludit
qd̄ nō semꝑ restituetur qꝛ si per interlocutoriā repellat̄ exceptio
dilatoria: puta exceptio spoliatiōis vel suggestiōis falsi vel excō
municationis vel similis exceptio que nō inducta sit in fauorem
petētis: sed in odiū aduersarij. Nam tūc restituetur ecclesia vnde
tunc imputabit sibi ecclesia si infra decē dies nō appellauit: quia
postea nō audietur si petat se restitui: qꝛ nō videtur aliquid ꝑde
re nec etiaꝫ magno incōmodo affici: ⁊ ideo nō debet dari restitu
tio qꝛ nō datur pro modica lesione. ff. de restit. in integ. l. scio. ⁊ in
l. nō omnia. ff. de mino. ⁊ facit qd̄ habetur. in. l. cū quidā. §. si pu-
pillo. ff. de vsu. et ꝙ nō afficiat magno incōmodo pꝫ ƀm eū qui
ita manent obligati illi qui erāt debitores sicut prius licet dicte
exceptiones repellant̄. Et si dicatur imo ecclesia amittit lucrū qꝛ
si exceptio amittetur non cogetur soluere. Responde qd̄ ex quo
ecclesia iure est debitrix nō debet se superflua ꝓbatione grauare.
Nō obst. etiā si dicatur ꝙ si exceptio spoliationis fuisset admissa
recuperasset aliā rem qua erat ecclesia spoliata si aduersariꝰ no-
luisset audiri. j̄. de ord. cogni. cū dilectus. §. fi. qꝛ potest respōderi
ƀm eum ꝙ parū grauari videtur ecclesia cū possit per viā actio-
nis recuperare: vt. j̄. de rest. spo. c. item cū quis. ⁊. c. ex ꝯquestione.
¶ Et si dicatur via actiōis est satis graue onus. ⁊ sic videtur ꝙ
debeat restitui. facit. l. in minoribꝰ. ff. de mino. Respōde ꝙ nō dꝫ
censeri graue onus si suā iniustitiā ꝓsequatur vel potest dici ƀm
eum ꝙ inspectis circūstantijs iudex dabit qn̄qꝫ restitutionē. ar.
l. minor. xv. annis omissam. ff. de mino. ⁊ istud multū placet Ho-
stien. lꝫ Inno. hic satis instet ⁊ dicat predicta ꝓcedere in dilato
rijs que nō habēt inclusas peremptorias vt est exceptio spolia-
tionis. d. c. cū dilectus. secus quādo haberet inclusam perempto
riam exēplū patet ex his que no. per glo. in. c. i. de lit. contest. li. vj.
vt quādo opponitur exceptio surreptiōis cōtra literas ad bn̄fi-
cia. ⁊ dicit idem in exceptiōe dilatoria solutionis ꝙ in alijs dila
torijs. Gof. tenet contrariū in dilatoria solutionis licet in dilato
ria iudicij teneant cum Inno. Hosti. hic concludit ꝙ non repe-
riatur iure cautum ꝙ in dictis casibus restitutio denegetur nō
audet hoc afferre. Sed dicit hoc esse arbitrariū. ¶ Nam si eccle-
sia esset debitrix in magna quātitate: puta mille florenorum ad que
soluenda haberet dilationē decēnalem posset cum suo cōmodo
infra dictū tempus recolligere pecunias soluendas in dicto ter
mino: vbi si haberet statim soluere oportebat forte ꝙ recipiat
pecunias sub grauissimis vsuris. ⁊ sic magnum dānum cōseque
retur ecclesia si dilatoria solutio repelleretur. ideo debet posse re-
stitui ⁊ similiter si erat spoliata magno ⁊ vtili predio ex cuiꝰ red-
ditu an-

ditu annuatim multa percipiebat ex quibus poterat satisfacere creditoribus videt̃ tunc pati graue dãnũ si repellat̃ exceptio spoliationis opposita ꝑ eccl̃iam cõtra spoliatorẽ. ideo videt̃ qͦd tũc debeat restitui. Et per predicta dicit cõcludi posse ꝙ nõ est differentia inter dilatoriã ⁊ peremptoriã sed inter lesionẽ ⁊ lesionẽ q̃ ex modica lesione nõ datur restitutio sed ex magna sic. Nam sm̃ eum peremptoria potest esse modica lesio vt si petãtur quatuor denarij lʒ repellat̃ exceptio peremptoria forte pacti de nõ petendo q̃ de modico dãno agitur nõ restituet̃. Fatet̃ tñ qͦd facili⁹ ⁊ cõius magnũ dãdũ occurrit si repellat̃ ꝑemptoria q̃ dilatoria.

1 ☞ Coniuncta persona potest agere ꝓ cõiuncta ⁊ etiam petere restitutionẽ in integrũ. ⁊ nu. 10.
2 Minor etate quis dicatur.
3 Consensus filij prestitus patri in alienatione rei proprie ipsius filij nõ valet filio existente in patria potestate.
4 Libellus alternatiuus an admittat̃. ⁊ nu. 15.
5 Restitui petens quid cõcludere debeat.
6 Consuetudo laicoꝝ in patrimonialib⁹ nõ preiudicat clericis.
7 Solẽnitatis omissio inficit actũ ipso iure.
8 Clericus lesus ex contractu an possit petere restitutionẽ in integrum cõtra laicum.
9 Minor potest restitui aduersus alienationẽ quãdo nõ iurauit super contractu.
11 Dispositio iuris cõis nõ tollit dispositionẽ statutariã nisi de illa faciat mentionem.
12 Alienatio de rebus mobilib⁹ vel se mouentib⁹ facta per carentẽ curatore absq̃ decreto iudicis an valeat.
Tutor potest sine decreto iudicis obligare rem immobilem minoris pro defendenda causa pupilli.
In eadẽ libello potest quis ꝓponere plures actiones nec coget̃ eligere etiam si se adinuicẽ nõ cõpatiantur.
Libellus in quo dicit̃ sñiam esse nullam ⁊ inquantum sit aliqua appellatur an debeat admitti.

Constitutus. Restituitur minor in eo qͦd contraxit vel omisit si ꝓbat ⁊ exinde se lesum ⁊ sic infra tempora restitutionis. h. d. ⁊ due sunt partes principales. Nam in prima ponitur partis narratio. In secũda dat iudices. scͣda ibi: quocirca. ☙ † No. j. ꝙ cõiuncta persona potest agere ꝓ cõiuncta ⁊ videt̃ etiã posse peti restitutio in integrũ. Sed certe cũ requiratur speciale mãdatũ ad petẽdũ restitutionẽ. l. illud. §. si talis. ff. de mino. ⁊ no. in. c. precedẽti. nõ posse cõiuncta persona illã petere sine speciali mãdato ideo intellige ꝙ hic habet speciale mãdatũ de quo etiã tangit̃ in glo. j. ☙ Item no. ꝙ † ille dicitur minor etate q̃ est minor. xxv. annis: vt habetur in. c. presentia. j. de proba. ☙ Item no. ꝙ † nõ videt̃ valere cõsensus filij prestitus patri in alienatione rei ꝓprie ipsius filij ipso filio existẽte in potestate ipsius patris. Secus si sit emãcipatus hoc est liberatus a patria potestate. Et de forma emancipationis habet̃ in Spe. de natis ex libero vẽtre ad fi. Et ratio esse potuit sm̃ do. Ant. ⁊ ꝓpter tex. in. l. j. §. q̃onerã de. cũ ibi no. ff. quarũ re. act. nõ dat̃. q̃ talis ꝯsensus filij p̃stit⁹ co existẽte in ptãte p̃ris vr̃ p̃stit⁹ ꝑ reuerẽtiã paternã ⁊ ipsi⁹ obediẽtiã. ☙ Aduerte tñ lʒ ipse nõ dicat ꝙ secus vr̃ qñ ipse fili⁹ etiã existens in potestate patris principaliter alienat de cõsensu patris. Nam tunc videt̃ qͦd valeat per ea que habent̃ in tex. cõiuncta gl. in. l. j. §. filius autẽ. C. de bonis que libe. qͦd videt̃ intelligendum qñ filius erat maior. xxv. annis. aliter non sufficeret cõsensus patris sine decreto iudicis. per ea que habentur in. l. lex q̃ tutores. C. de admi. tuto. ⁊. l. nõ possunt. C. pred. mino. ☙ Itẽ no. ꝙ etiam filiusfa. succedit matri ⁊ sic nõ querunt̃ dicta bona patri lʒ in ei⁹ sit potestate qͦd est verũ quo ad ꝓprietatem: sed quo ad vsumfructũ bene querunt̃ patri in cuius est potestate. l. j. C. de bonis ma. ☙ † Itẽ no. ꝙ admittit̃ libellus alternatiu⁹ [a] ꝑ ea ꝑ que qs adducit nullitatẽ vel rescissionẽ cõtractus. de quo hic per Inno. ⁊ per glo. in. c. abbate. de re iudi. in. vi. ⁊ per Bar. in. l. si expressim. ff. de appel. ☙ Itẽ no. ꝙ † petens restitui videtur debere cõcludere tria vʒ se esse minorem ⁊ lesum ⁊ infra tẽpora petende restitutionis videt̃ etiã ꝙ quantũ debeat addi vʒ ꝙ dicat se lesum sua facilitate per no. in. l. fi. C. de resti. in integ. ⁊ ibi ꝑ Bar. ⁊ tactũ fuit. s̃. eo. c. j. ⁊ sic trãsit do. Ant. hic etiã puto qͦd de cautela sit ad opi. vitandas cautũ predicta quatuor allegare tamẽ non credo qͦd sint necessaria oĩa predicta allegari. Nã videt̃ sufficere qͦd dicat se tp̃e cõtractus fuisse minorẽ ⁊ lesũ. per id qͦd habet̃ in. l. minoribus. C. eo. nã eoipso qͦd facit mentionẽ de minori etate. vr̃ ꝙ satis videatur dicere ꝙ ex facilitate ipsius etatis fuerit lesus. argu. eorũ que habentur in simili in. l. quacũq̃. ff. de ꝓcura. glo. ⁊ in. l. sciendum. §. tutores. ff. qui satisda. cog. et hec etiam videtur esse cõis opi. vt patere potest ex his que dixi in. c. j. s̃. eo. lʒ Bart. aliter dixerit in. d. l. fi. ☙ Item nõ videtur esse expediens qͦd dicat se esse infra tẽpora petende restitutionis per tex. in. l. si minorẽ. C. eo. ti. Nam aduersario incũbere videtur allegare qͦd sit maior et extra tẽpora restitutionis petẽde q̃ illud est causa sue intentionis ad excludẽdum petentẽ restitutionẽ. ⁊ sic notabiliter ibi videt̃ velle tex. qui est melior aliquo in hac materia. ⁊ istud etiã videt̃ sequi ibi Jac. bu. ⁊ Bar. nec ob. iste tex. q̃ potest dupliciter respõderi. Primo ꝙ hic ad cautelã ⁊ nõ de necessitate expressit se esse infra tẽpus petẽde restitutionis. Vel scͣo p̃t dici ꝙ forte ideo debuit docere se esse infra tp̃a restituende petitionis q̃ narrauerat iam esse maiorẽ. ⁊ ita possit intelligi iste tex. Secus quãdo nõ dixit se esse maiorẽ si simpliciter dixit se fuisse minorẽ ⁊ lesum tp̃e cõtractus quare tunc ꝓcedat qͦd habet̃ in. d. l. si minorẽ. ☙ † Itẽ no. ꝙ in patrimonialibus cõsuetudo laicorũ nõ habeat preiudicare clericis: vt habetur in. d. c. ecclesia sancte marie. ⁊. c. que in ecclesiarum. de cõsti. ⁊ facit qͦd habet̃. j. de eo q mit. in pos. c. venissent. ⁊ ad predicta ꝙ statutũ vel cõsuetudo laicoꝝ etiã porrigat̃ ad clericos qñ est cõmodũ clericis bñ facit qͦd no. ꝑ Jo. an. in. c. dilecti. j. de fo. cõpe. ⁊ in. c. fi. de offi. dele. li. vj. qͦd tene mẽti q̃ sepe potest de facto cõtingere. ☙ Itẽ no. ꝙ tẽporis iductio a statuto videtur currere minori licet possit dari restitutio ꝙ videt̃ ꝓcedere precipue qñ per lapsum talis tẽporis tollitur lucrũ minori ⁊ nõ infertur dãnum. ☙ Itẽ no. ꝙ ius offerẽdi ad fi. rescindendi contractũ ⁊ rem recuperãdi trãsit contra vniuersalem successorem. ☙ † Item not. ꝙ omissio solennitatis inficit actum ipso iure. facit qͦd habet̃ in. l. cũ hi. §. si pretor. ff. de transac. ☙ Item no. a contrario sensu qͦd pro modica lesione non datur restitutio. ☙ † Itẽ no. ꝙ clericus lesus ex cõtractu videtur posse petere restitutionẽ in integrũ contra laicum in patrimonialib⁹ corã iudice ecclesiastico. Et sic trãsit hic do. Ant. ☙ Sed istud nõ videtur esse verũ q̃ vbi petit̃ restitutio in integrũ actor debet sequi foꝝ rei. l. iij. C. vbi ⁊ apud quẽ in integ. restitu. postuletur. ☙ Nec ob. iste tex. q̃ potest dici ꝙ istud municipium vel erat de terris subiectis ecclesie. ⁊ ideo potuit agi coram ecclesiastico. j. de appel. si duobus. vel erat cõsuetudo loci qͦd vbi actor esset clericus posset rem trahere ad forũ ecclesiasticũ: vt habet̃ in simili in. c. iij. j. titu. pri. ☙ Et per p̃dicta nõ vident̃ ꝓcedere aliqua notabilia ipsius do. Anto. Nam dicebat etiã successiue ꝙ vbi nil petit̃ dari vel fieri a parte licet agatur ad preiudicium tertij tamen non necessitatur agẽs sequi forum rei: q̃ tunc principaliter petitionẽ dirigebat cõtra iudicem: licet tangetur preiudiciũ laici ad causam vocãdi. ꝙ dicebat esse notandũ. ☙ Et per hoc potest etiã limitari ꝙ no. in. c. a cum sit generale. de foro cõpe. ☙ Sed certe non videtur hoc ꝓcedere per ea que habent̃ in. d. l. ij. ⁊ quia etiã in effectu hic petebat sibi dari vel restitui rem alienatã. ☙ † Ultimo potes notare qͦd minor potest restitui aduersus alienationẽ ꝙ est verum quando non iurauit super contractu aliter secus. vt in aut. sacramẽta. C. si aduer. vendi. ⁊. j. de iureiurã. cũ cõtingat. in gloss. j. in fi. ⁊ ideo debet hic intelligi ꝙ habuit mandatum ad restitutionẽ petendam. ☙ † Et extra glo. no. ꝙ in his que exigunt speciale mandatum persona coniuncta regulariter nõ admittitur pro cõiuncta sine speciali mandato. ⁊ sic cõiunctio persone nõ potest supplere defectum specialis mandati sed generalis sic. ☙ Fallit tamen in casu. d. c. nonnulli. de rescrip. vbi supplet defectum specialis mãdati. Fallit etiã in. l. patri. hic alleg. ⁊ facit qͦd habetur in. c. qui ad agendum de ꝓcura. in. vj. ☙ In gl. ij. ibi: succedit matri ab intestato. sup. per senatuscon. orficianũ. vt habet̃ instit. de senatuscõ. orficiano. per totũ. ☙ In gl. iij. in fi. al's forte erat cõsuetudo loci ꝙ quicqd querebat viro esset cõmune vxori ⁊ econtra sm̃ Philippum. ☙ In gloss. tempus. in fi. ⁊ de hoc plene dictũ fuit. s̃. eo. c. j. ☙ In glo. cõsuetudinem. ibi: petebant restitui. sed cõtra hoc facit qͦd non fuerit necessaria restitutio. ꝑ id qͦd habetur in. l. fi. C. in q cau. in integ. resti. nõ est necessaria. Ubi patet ꝙ ipso iure non currit minori minor prescrip. q̃ꝫ. xxx. vel. xl. anno. ☙ Soluit Goffre. ꝙ cõsuetudo loci habebat qͦd ipso iure curret tẽpus etiã minori ⁊ ideo necessaria fuit restitutio. Inn. vͦo hic notabiliter dixit qͦd illa lex habet locum in tẽporib⁹ prescriptionib⁹ a iure inductis q̃ cõtra illas potuit. l. prouidere: ideo nõ currunt exceptis iudicialibus q̃ propter autoritatem iudicioꝝ currũt: licet possit restitui. facit qͦd habetur in. l. properãdum. §. fi. C. de iudi. ⁊ in. c. auditis. in gloss. penulti. s̃. eo. et in. l. ait pretor. ff. de mino. ☙ Secus in prescriptionibus inductis a consuetudine vel statuto q̃ aliter non potuit lex sic prouidere. facit qͦd habet̃ de cõsti. c. j. lib. vj. Ideo currunt ipso iure licet possit peti restitutio ⁊ idẽ dicit in conuentionalib⁹ prescriptionib⁹ per. l. emilius. ff. de minori. Bar. vͦo. in. d. l. fi. quẽ videt̃ sequi hic etiã do. Anto. dicit ꝙ illa. l. fi. habet locũ in prescriptionib⁹ inductis a statuto vel consuetudine; q̃ simpliciter videtur loqui de cursu tp̃is ⁊ lex semper est in viridi obseruãtia ⁊ quotidie videt̃ loqui. l. arriani. C. de hereti. ⁊ ideo videtur cõprehendere etiã prescriptionẽ inductã a statuto vel consuetudine. ⁊ ad istũ text. respondet ꝙ hic erat prescriptio per quã tollitur lucrum nõ autẽ inferebatur detrimen

[a] ☙ Libellus alternatiu⁹. Add. d. abb. in. c. inter dilectos de fide instru. i. ij. no. vbi dicit ꝙ libell⁹ incert⁹ valet super accessorijs dummodo sit certus sup p̃ncipali. ⁊ ibi ẽt ꝑ Fel. co. ij. nu. ij. fol. xc. in impressiõe Lug.

tum in bonis ipsius minoris. et ideo bene currit q2 statutū simpliciter loquēs patitur restrictionem a iure cōi ne quis indebite dānū patiat. l. ij. cum ibi not. C. de nova. sed nō patitur restrictionem vt quis lucretur. l. pspexit. ff. qui et aqui. et no. Bart. in l. oēs populi. ff. de iusti. et iur. in materia interpretationis et in l. adigere. §. fi. ff. de iurepatro. et ideo statuta et consuetudines que inducūt prescriptionē recipiunt exceptionē et nō currunt cōtra minores inquātum dānificaretur minor in rebus suis per d. l. fi. que lz non potuerit agi in specie de statuto futuro potuit cogitare in genere. facit qd habet in l. qui iure. ff. de test. mili. et in d. l. arriani. et in l. vna. ff. de cōdi. ex lege. sec9 si fieret preiudicium solum in lucro q2 tūc nō hz locū d. l. fi. Et ita intelligat hic nisi cū statutū disponat in materia iuris debet accipere interpretationē et limitationē iuris. facit qd habet. s. de cōsue. cū dilect9. et c. ex literis. et j. de cleri. nō resi. c. ad audientiā. et sic transit do. Ant. ¶ Sed certe iste intellectus nō videt bonus. Primo q2 d. l. fi. simpliciter loquit de quacūq3 prescriptiōe nec distinguit an agat de lucro vel de dāno. et sic indistincte videt intelligenda. p ea q habent. xix. di. in c. si romanorū. et i. l. de ptio. ff. de publi. ¶ † Itē q2 dispositio iuris cōis nō tollit dispositionē statutariā nisi de illa faciat mentionē: vt in c. j. de cōsti. in vj. et ideo si prescriptio statutaria precessisset. d. l. fi. non fuisset sublata. ergo multominus tollet si postea fuerit facta. et ideo verior videt intellectus Inn. quē sequitur etiā Jo. And. ¶ In gl. pe. in fi. Hosti. hic dicit q † in rebus mobilibus vel se mouētibus valet alienatio facta per carentē curatore etiā sine decreto iudicis s3 in immobilibus pcedat glo. q2 nō valet alienatio facta etiā per carentem curatore sine decreto iudicis et dicit quod prohibetur interponi decretum per iudicē nisi in certis casib9 expressis in iure si propter es alienū soluēdum. C. de prediis mino. l. obest. ¶ Itē propter dotem dādam sorori. C. de admi. tuto. l. lex que tutores. ¶ Item ob necessitatē famis. C. de patri. qui fi. di. l. iij. ¶ Item pro defendēda causa pupilli. l. fi. C. de admi. tut. et ibi est no. casus qd † etiā sine decreto pōt tutor obligare rē immobilem minoris pro habēda pecunia p faciendis expensis litis ad defendendū pupillū qd simpliciter tene menti et qd dixit Host. de rebus mobilibus poterat pcedere olim fm tempo. ffor. per l. j. ff. de rebus eorū. sed hodie si sunt res mobiles que seruando seruari possunt idem iudicatur qd de rebus immobilib9: vt habetur in d. l. lex que tutores. ¶ In glo. fi. d. Ant. hic addit tertium. s. qd debet etiam dicere se esse intra tēpora petende restitutionis sed de hoc dic vt dixi in no. et ad id qd. s. pri. dixi circa intellectū hūc. l. fi. C. in quib9 cau. in inte. resti. nō est necessaria. bene facit q2 illa. l. videtur solum pvidere aduersus prescriptiones quas iura antiqua ante. l. illā induxerāt. et sic videt qd non trahat ad prescriptiōes postea inductas saltē a statuto. ¶ Ultimo vr qd libellus hic nō debuerit admitti in quo petebat cōtractum nullum pnūciari et etiā petebat restitutio in integrū: q2 remediū restitutionis tanq extraordinariū. l. in cause. ff. de mino. Sed potest respōderi fm Inn. q contrarium procederet vbi certum esset remediū nullitatis cōpetere. Sed hic non erat certum: q2 possibile est qd forte ipsa nullitas nō cōpetebat et poterat probabiliter dubitari ab istis fratribus per defectū etatis q fuit tēpore cōtractus, pptr quē nō bene appzehēderāt an iuris solēnitas interuenerit vel etiā nō. facit qd habet. j. de sent. excō. cū illorū. et de reg. iur. ignorātia. lib. vj. ideo ad dirimēdas lites fuit admissus libellus super vtraq3 via alternatiue tamen et conditionaliter. facit qd habet in l. j. §. j. ff. quorū legato. et qd no. gl. in c. abbate. de re iud. in vj. Sed vbi nō esset dubiū probabile cogit eligere, per id qd habet in l. qd in heredē. §. eligere de tributo. et in l. cū filius. §. variis. ff. de lega. ij. Glos. tū in d. §. eligere. videt velle qd ita demū nō cogat eligere qn incertitudo et probabile dubiū surgit pptr factū aduersarii qui nō vult certificare agētem. et ita intelligit Bar. in d. §. qd autē. al's tenebitur eligere fm glo. ¶ † Sed Inn. hic videt tenere oppositū. Nam cōcludit qd vbicūq3 quis probabiliter dubitat non solū ratione facti alterius: sed etiā pprii poterit in eodem libello plures pponere actiones nec cogetur eligere etiā si non compatiātur adinuicem per istum text. Et idem videtur velle glo. in d. c. abbate. et pro ista parte etiā facit tex. in d. §. qd autē. circa fin. Nā licet in principio loquat quādo incertitudo causat a facto aduersarii: tū in fine videt dare regulam generalē vt vbicunq3 actor pbabiliter est incertus qd tūc possit pponere plures actiones licet gl. ibi nitatur restringere illā regulā ad causam principii ipsius. §. Sed illa expositio videt literā illā violare. et videt etiā esse contra mentē ipsius tex. et cōcludit etiā hic Inn. q vbi pbabiliter dubitatur possunt proponi plures actiones nec est necesse protestetur qd vnā causam vult prosequi et probare licet aliqui hoc dixerūt per d. §. qd autem. sed nō bene fm eū: q2 ibi hoc non dicitur qd talis ptestatio fieri debeat: sed bene potest

11, 12, 13, 14 [marginal numbers]

a ¶ §. iulianus. Ubi vide per do. Bart. et in Spe. de arbit. §. restat. vbi vide.

fieri protestatio qd ipse actor intendit qd sufficiat sibi ad victoriam sup quacunq3 pbet inuentionē suā et sic qd in effectu vnica erit solutione cōtentus. facit qd no. p gl. in l. j. et ij. C. de fideius. tuto. et qd no. Bar. in l. iij. ff. de duob9 reis. ¶ Et p predicta videt posse inferri qd admittat libellus quādo quis dicit rem possidet aduersarius ad se spectare ratiōe dnii vel quasi. Et clarum est etiā qd de cōsuetudine quotidie admittitur. de quo per glo. in d. c. abbate. et etiam in §. alie. instit. de actio. Et similiter 15 videt q † admitti debeat libellus in quo dicitur sententiā esse nullā et inquantū sit aliqua appellat. de quo per Bar. in l. si expressim. ff. de appel. et p Cy. in l. j. C. qn prouo. nō est necesse. Et predicta procedūt qn actiones cōpetunt ad eandē rem. Secus si ad diuersa q2 tūc vtraq3 potest intentari et vtraq3 suum cōsequitur effectum. l. ancille. C. de fur. Et hoc verum nisi essent cōtrarie: vt patet in l. j. C. eo. tit. de fur. ¶ Et per predicta etiā potest solui si dicatur qd alternatio parit obscuritatē. et sic incertitudinē. l. ptor. §. qd autē. ff. de iniur. et sic videtur qd nō debeat libellus tanq incertus admitti: per ea que habentur in c. j. et ij. j. de libel. obla. Nam illud verum nisi tolleretur propter probabile dubiū vel fm Hosti. illud procedit de subtilitate iuris ciuilis hic de equitate canonica. ¶ Sed certe hec solutio nō videt bona. per id qd habetur in c. vt quis duas. de elec. in vj. et in c. j. de postula. prela. eo. lib. vel potest dici q ideo libellus incertus fuit admissus q2 nō fuit ceptum cōtra illum. facit qd habet in l. fi. C. de annali excep. vel potest dici q cōmissio fuit incerta nō autē libellus. ¶ Sed certe ista solutio aperte videt cōtra mentem litere. Prima solutio notabilis est et vera.

1. ☞ Jurisdictio quandoq3 ratione incidentie prorogatur et extenditur ad id de quo principaliter non posset cognosci.
2. Compromissum fieri potest in causa matrimoniali.
3. Compromitti potest in causa liberali.
4. Cōpromitti nō pōt de causa criminali in qua criminalr agit.
5. Restitutio quando petitur incidenter nō est necessaria litis cōtest. secus quando principaliter petitur.
6. Restitutionem in integrū petere an possit minor aduersus sententiam arbitri electi cum pena.
7. Compromitti an possit de actione iniuriarum.
8. Compromitti an possit de causa alimentorum.

Causa. Se summat declarās q iudices pñt restituere. et videt ista decre. sumpta fuisse ex l. fi. C. vbi et apud quos rest. in inte. petat. et tres sunt partes principales. nam in prima loquit de ordinariis habētibus administratione et eorū delegatis. Secundo de legatis non habētibus administrationem et de arbitris. Tertio incidēter ponit tres casus sup quib9 nō pōt fieri cōpromissum. scda ibi: delegati vero. tertia ibi: in mrīmoniali. † No. j. 1 q rōne incidētie iurisdictio aliqn prorogat et extendit ad id de quo principalr nō posset cognosci. facit qd habet in l. quoties. C. de iudi. et in l. j. C. de ordi. iudi. ¶ Et no. etiā qd sicut rōne incidētie ampliat iurisdictio iudicis ita etiā ampliatur potestas arbitri. facit qd habet in l. ait pretor. ff. de re iudi. ¶ Itē no. q nō est absonum incidenter aliquid adducere in cōstitutiōe vel lege. licet nō faciat principaliter ad titulū seu rubricā. ¶ Item 2 no. q † in causa matrimoniali nō pōt fieri cōpromissum qd intellige si sit cā matrimonii carnalis. facit qd habet. s. de transl. c. fi. secus si sit causa matrimonii spūalis. s. de elect. causam. et eo. 3 ti. si cōpromissarius. li. vj. et j. ti. ij. §. parte. ¶ Itē no. q † de causa liberali non pōt cōpromitti. nec ob. qd habet. j. de arbi. cum tpe. q2 hic loquit de cā liberali hoīs. Sed ibi de causa status ecclesie. et ratio diuersitatis esse pōt q2 qn agitur de statu ecclesie nō est simplr de cā liberalis: sed potius subiectionis hoc est cui subsit ecclesie. Et sic est causa liberalis a certa iurisdictiōe s3 nō simplr q2 nō potest quis esse acephalus. et sine aliquo capite cui subsit. xciij. dist. c. nulla. et in extrauaganti bonifacii que incipit vnam sanctam. Sed quādo queritur de homine an sit liber vel seruus illa proprie est causa liberalis. et ista est multomagis preiudicialis q precedēs q2 seruitus equiparat morti. l. seruitutem. ff. de reg. iur. Uel potest dici ad d. c. cū tpe. qd lz ibi fuerit expressum non tū approbat arbitriū. vel ibi loquit de amicabili cōpositione tū prima solutio melior videt. ¶ Itē no. q † de cā crimi-4 nali nō potest cōpromitti qd intellige si criminaliter agatur. secus si ciuiliter p id qd habet in l. quid ergo. §. ex cōpromisso. ff. a de his q no. infa. et in l. nō distinguem9. §. iulianus.[a] ff. de arbi. 5 ¶ Itē no. q † qnq3 petit restitutio incidēter qnq3 principalr. Primo casu nō est necessaria litis cōtest. secus in secūdo. vt habetur in c. ij. s. de off. iud. ¶ Itē est aliqua dria fm aliquos vt hic tetigit do. Anto. q2 qn principaliter petit nō requirit summaria cognitio an sit admittēda sed vbi petitur incidenter per officiū iudicis mercenariū tūc est summaria examinatio fiēda super petitiōe prius q super lesione alique pbationes admittantur

tantur alleg.no.s.eo.in.c.auditis. Sed de hoc dicendum vt ibi dictũ fuit in.c.cũ ex literis.s.eo. ¶ In gl.j.ibi:cõtentiosam iurisditionez.sup.etiã in his que sunt misti imperij. Secus si haberet iurisditionem contentiosam solum in causis simplicis iurisditionis.per ea que habentur in.l.ea que.ff.ad muni. Glo. tamen hic forte voluit sequi vltimã solutionẽ quã ponit in gl.seq. Quomodo autem aliqua sunt meri imperij aliqua misti aliqua simplicis iurisditionis plene no.per legistas in.l.imperiũ.z in.l.iubere cauere.ff.de iurisdi.om.iu.z dixi in.c.qd sedẽ.s.de offi.ordi. ¶ In gl.ij.ibi:iure magistratus.s.eoipso qd qs est magistratus seu iudex habens iurisditionẽ cõtentiosam. ¶ In ea.glo.ibi: magis imperij sunt sicut restitutio in integrũ que iudicis officio nobili expeditur.z hoc habet a mero imperio lz respiciat priuatã qualitatẽ.z hoc hz a iurisditione.z ideo dz esse misti imperij. ¶ In ea.glo. ibi potest sic rñderi zc. Hec vera z per hãc patet qd etiã hodie nõ corrigit.l.ea que.ad muni.inquãtum vult magistratus municipalis nõ possit restituere in integrũ. Nec est bona cõsequẽtia põt delegare ergo cõpetat iure magistratus:vt ptz hic iuncta.d.l.ea que. Nec ob.l.nec quicq̃.§.vbi decretũ.alle.in gl.que vult qd illa que officio iudicis expediunt cũ cause cognitione nõ possit delegari qz illud verũ regulariter:sed fallit in restitutione in integrũ fauore minoris z fauore ipsius cause.z ita intelligat hic z qd habetur in.l.vlti.C.vbi z apud quos. Sequẽs solutio nõ videt bona qz nimis videt restringere hunc tex.q indistincte loquit. Tertia solutio etiã nõ videt bona licet gl.illam videatur tenere:qz secundũ illam corrigeret.d.l.ea que.qd in dubio nõ est dicendũ cũ iuriũ correctio sit euitãda.de elec.cũ expediat.li.vj.z in.l.precipimus.C.de appel.ideo tene solutionẽ quã.s.tenui quã etiam tenuit Jac.butri.z Bar.in.d.l.vlti.C.vbi z apud quos. Dicebat etiã hic Gof.q restitutio que fit ad famã z ad oĩa bona fieri põt per solũ principẽ vel senatũ.l.j.§.de qua.ff.de postu.z similiter solus princeps cõstituit contra sñiam latam per pcuratorẽ ipsius cesaris vel per iudicẽ ab ipso principe delegatũ. Et similiter etiã minor magistratus contra sñiam maioris non põt restituere sed quilibet ordinarius cõtra suã sententiã bene põt restituere.ff.de mino.l.in cause.§.pe.z.l.perfecti.z.l.seq.hoc tamen videt intelligendũ saluo eo qd dixi de magistratibus municipalibus: lz fm opi.gl.ibi:etiã posset cõtra suam sentẽtiam restituere sed fm opi. quã tenui adeũdus esset superior ipsius magistratus. per ea que habent in.d.l.minor autem.z.d.l.in cause. ¶ In gl.nõ habẽt. ibi:possunt cognoscere de restitutione in integrũ hoc videt ɔtrarie mentẽ huius litere que aperte vult qd illi qui nõ habent administrationẽ non possint dare restitutionẽ potest etiã poni exemplũ fm doc.in doctorib' q pñt cognoscere de causis scholariũ p auf.habita.C.ne filius pro pa. ¶ Itẽ potest poni exemplũ in episcopo q renũtiauit episcopatui.s.de ordi.ab epo.c.j. Sz certe istud nõ videtur cogruũ exemplum:qz ex quo renũtiauit episcopatui nullã habet iurisditionẽ: vnde potest poni exẽplum in notarijs qui dicunt iudices cartularij z etiam ordinarij:licet nõ habeant administrationẽ:vnde in subscriptione dicũt ego talis imperiali autoritate notarius:nec non iudex ordinarius scripsi zc.vnde inter volentes possunt cognoscere de aliqua causa: sed nõ possent restitutionẽ cõcedere qz nõ habẽt administrationẽ:lz habeãt iurisditionẽ ordinariã inter volentes. z de istis potest intelligi qd habet in.l.j.ff.de iudi.z in.l.rem nõ nouã.hic alle. z etiam qd hic habet z etiã in.l.vlti.C.vbi z apud quẽ.z ibi etiam per Ja.bu.z Bart. Quomodo autem quinqz sunt ordines magistratuũ vcz superillustres illustres spectabiles clarissimi z inferiores magistratus.no.glo.in auf.vt ab illust.z qui super eos sunt.colla.v.z facit qd habet in.l.ij.C.vt digni.ordo seruaret.lib.xij. ¶ In gl. penul.in fi. Et p predicta nõ ob.qd habet in.l.nõ distinguemus §.de officio.ff.de arbi. Inno.tamẽ hic videtur dicere q cũ causa restitutionis sit misti imperij arbiter non poterat cognoscere de restitutione etiã incidenter ad finẽ vt det restitu.sed bene poterit cognoscere ad finẽ vt si videat personã cui restitutio cõpetit fore lesam ex eo qz in termino non pbauit.vel testes vel instrumenta nõ produxit vt iterũ ei terminũ assignent. facit qd habetur.j.de ordi.cogni.c.ij. An aũt pcedat qd hic dicit siue fuerit cõpromissum in arbitrũ sub pena siue sine pena dicendũ qd sic pistũ tex.q

6 simpliciter loquitur. An†aũt cõtra sñiam arbitri electi cũ pena posset minor petere resti.in integ. Inno.dixit qd sic:lz illa nõ sit oĩno sñia.per id qd habet in.l.quid ergo.§.ex compromisso.ff.de his qui notã.infa.dicit tamẽ q qñ minor est lesus per sentẽtiam arbitri non solum restituit cõtra sñiam:imo etiã cõtra obligationem cõtractam ex cõpromisso propter sñiam ad penã si illi non paretur.facit.l.si pupillus.ff.de arbi.z magis congrue loquẽdo dicit q deberet peti restitutio aduersus obligationẽ pene cõpromissi cõtractã vigore sñie q̃ petere restitutionẽ cõtra sñiam. facit qd habet in.l.si minor.§.minores.ff.de mino.z eodẽ mõ dicit Host.q si factũ sit cõpromissum sine pena: qz illud ligat si fuerit emologatũ.j.tit.ij.per tuas.z.l.pe.C.de arbi.poterit peti restitutio cõtra sñiam talis arbitri.facit qd hr in.l.non oĩa.ff.de mino. z qd habet.j.de testi.psentata. ¶ Quid autẽ si aliqs petat corã ordinario restitui cõtra sñiam arbitri nũquid litis cõtest. sup restitutione admittet ad probandũ de iure suo super negotio principali ad finẽ vt adiudicent sibi petita. Inno.hic dixit qd nõ qz iudex qui cognoscit de restitutione nõ succedit arbitro in cognitione negotij principalis allegat.l.pe.§.fi.C.de arbi.qd intelligit Hosti.procedere nisi ex forma petitionis aliquid sequat vt qz petit eodẽ libello non solũ restitui cõtra sñiam:imo etiã que petita fuerũt corã arbitro adiudicari.per id qd habet in simili.s.eo. cũ ex literis. ¶ In glo.fi.ibi:intelligitur de famoso delicto. per hoc

7 dicunt aliqui q cũ†actio iniuriarũ infamet.facit qd habet.j.de re iudi.in.c.cũ te.z.l.athletas.§.fi.ff.de his qui no.infa. nõ poterit cõpromitti siue ciuiliter siue criminaliter agat. z istud videt hic sequi.d.Anto. ¶ Sed certe istud videt contra.d.§.ex cõpromisso.qui nõ videtur intelligẽdus quãdo cõpromittit de causa ciuili ex crimine.de quo si coram iudice ordinario esset dãnatus esset infamis:tamẽ si per sñiam arbitri dãnaret nõ erit infamis: qz quo ad hoc nõ habet vim sñie. ¶ Unde potes hic cõcludere q si agat criminaliter de crimine non potest cõpromitti.secus si ciuil'r:vt.d.§.ex cõpromisso.z no.in.d.l.nõ distinguemus.§.iulia. ff.de arbi.z facit qd no.in.c.cũ dilectus.j.ti.ij. An autẽ de causa monachationis vel cõuersionis possit cõpromitti dicẽdũ qd nõ.

8 vt no.in.d.l.nõ distinguemus.§.de liberali. ¶ †An aũt de causa alimẽtorũ possit cõpromitti.z similiter de causa tutele tangit Spe.in tit.de arbi.§.restat.ver.si nunquid.z seq.

1 ☞ Restitutio non datur minori vel ecclesie aduersus restitutionem denegatam.

2 Tempus decem dierũ datum ad appellandum currit ecclesie.

3 Priuilegium perditur vno actu contrario.

4 Restitutio licet sit denegata potest tamen propter nouas defensiones peti z dari.

5 Restitutio ad appellandum z restitutio aduersus sententiã qualiter differant.

Beneficio. Se summat vel mutatis verbis põt sic summari. Restitutione[a] denegata vlterius non cõcedit restitutio nisi ex noua causa.admittitur tñ qs ad appellãdũ a sñia denegationis. ¶ †No.j.q restitutio nõ detur minori vel ecclesie aduersus restitutionẽ denegatã. z ratio huius phibitionis esse potuit vt sit litium finis fm Hosti.facit qd no.in simili in.l.j.C.qñ puo. nõ est neces.vel qz sñia denegationis esset ludibrio.ff.de iudi.l.si pretor.vel nõ restituitur qz nõ debet dari restitutio vt quis restituatur sicut nõ datur cõtra quadriẽniũ datum ad restitutionẽ petendã. Facit qd habetur in.l.interdum.ff.de mino. Secus vbi restitutio petita esset cõcessa qz posset iterato peti restitui contra id qd fuit restitutus.ff.de mino.z tangit in glo.fi.saluo casu.l.fi. §.vbi aũt.C.de bonis que lib.de quo in gl.prealle. ¶ Item not.

2 q†tps decẽ dierũ datũ ad appellandũ currit ecclesie lz possit restitui:vt dictũ fuit in.c.auditis.in glo.pe.s.eo.z in.c.cõstitutus.z in.§.pupillus.in auf.de heredi.z fal.colla.j. ¶ Et per hoc patet q quedã sunt tpa.de quib' est certũ qd currit ecclesie:sed põt restitui:vt hic patet. Quedã aũt sunt tpa in quibus ecclesia ipso iure seruat illesa:vt patet in prescriptione.x.vel.xx.annorũ que nõ currit ecclesie.C.de sacrosan.eccle.auf.quas actiones. de pscrip. in.c.de quarta.z in.c.ad aures. Quedam sunt in quibus prescriptio dormitat vt quando ecclesia vacat vel habet prelatũ hereticum.c.j.z.c.auditis. z similiter tempore hostilitatis.eo.titu.ex transmissa. Quedam autẽ sunt de quibus dubitatur an currant ecclesie:vt patet in vsucapione triennij.de qua fuerũt opi.vt dixi in.c.j.j.eo.tamen certũ est qd si tenemus.qd currat qd debebit restitui.C.si aduer.vsucap.l.vna. Quedam sunt tẽpora que certitudinaliter currunt z nõ restituitur ecclesia.s.de elec. ne p defectu. ibi:tamen ppriẽ nõ currit ecclesie sed personis ecclesiasticis. facit qd no.in cle.j.hoc eo.tit. Quedã autẽ sunt tpa que certitudinaliter currũt sed dubitat an detur restitutio vt est prescriptio.xl.anno.de quo dixi.s.eo.auditis.z de materia in Spe.eo.ti.§.ij.versi. hoc quoqz. ¶ Itẽ no.q lz aduersus sñiam p quã denegat restitutio nõ restituit minor z ecclesia tñ restitui põt ad appellandũ si fuerit negligẽs in appellãdo ab illa sñia. Et sic nota q vna via phibita videt alia cõcedi.cõtra id qd habet.s.de pcur.tue.z.j. de reg.iur.cũ qd.lib.vj. Sed certe nõ est idẽ restitui ad appellationem z restitui aduersus sñiam.vt no.per glo. in.d.l.j.z.ij.C.si sepius in integ.resti.postu. ¶ Itẽ not.q licet si semel appellaui et succũbã possim iterato appellare.j.de appel. directe tñ secus est si semel petij restitutionẽ z fuit denegata:z ratio diuersitatis est: qz facilius perdit priuilegiũ z extraordinariũ auxiliũ q̃ ius cõe z ordinariũ auxiliũ.facit qd habet in.l.antiqua.C.ad vellcia.vñ

3 etiã vno†actu cõtrario pdit priuilegiũ.s.de cõsti.cũ accessissent.

a ¶ Restitutione. Idẽ summat do.abb.

⁊ dicit Hostien. plus debuit arctari gratia ꝙ̄ ius cōe ⁊ satis est semel iudicem fuisse liberalem. arg. C. de neg. gest. in. l. tutori precedens tamē ratio melior est. ¶ Itē no. ꝙ licet ecclesia restituatur cōtra sniam: vt patet. s. eo. cū literis. ⁊ c. corā. illud est verū qñ sententia fuit lata super aliquo ꝙ̄ super denegatione restitutionis.

4 ¶ † Itē no. lꝫ restitutio sit denegata tñ ꝓpter nouas defensiões peti ⁊ dari pōt. ⁊ si dicat̄ imo videt̄ qđ ex quo mutat̄ causa agēdi de iure cōi qs debeat audiri. ī. de cā pos. in. c. fi. ⁊ de excep. in. c. aduersariū. ⁊ ff. de excep. rei iudi. in. l. cū querit̄. ⁊ sic videt̄ ꝙ non sit dandū extraordinariū remediū restitu. l. in cause. ff. de mino. responderi pōt ꝙ vbi qs intentat remediū ordinariū cōpetēs de iure cōi: tūc si succūbat bene audiet̄ de iure cōi mutata cā agēdi. ⁊ sic loquunt̄ cōtraria: sed ille qui petit extraordinariū auxiliū ⁊ succūbit tunc mutata causa agendi que parat aliud extraordinarium auxiliū audiet̄. ⁊ ita loquit̄ hic. ¶ In glo. ij. ibi: ꝙ credo verius. sed cōtra hoc facit qđ. ī. tangit gl. in versi. sed contra videt̄. nā per illa que ibi tangit gl. videt̄ qđ hic debeat intelligi de nouis defensionib⁹. Et sic postea q̄ supuenerūt. ⁊ ꝓ hoc etiā faciat q̄ iste tex. loquit̄ indistincte. ⁊ sic vr̄ qđ indistincte debeat intelligi tā de antiquis que erāt occulta ⁊ nouiter propalata ꝙ̄ etiā de nouis subueniētib⁹. arg. c. si romanorū. xix. di. ⁊ ī. de priui. q̄ circa. Et hoc tenuit Azo in sum. C. si sepius in inte. resti. postu. ⁊ ēt Odo. in. l. ij. eo. ti. ⁊ pōt poni exemplū qñ denegata fuit eccl'ie vel minori restitutio q̄ 𝔷 ꝓcuratorē suū habebit actionē. l. cū mādato. ff. de mino. certe si postea repertū sit ꝙ nō erat soluendo ⁊ hoc nouiter proponat̄ lꝫ respiciat factū antiquū q̄ forte tp̄e denegationis nō erat soluēdo qui putabat̄ esse dari debebit restitutio. ⁊ idē si re vera tunc erat soluēdo: sed postea effectus sit nō soluēdo. nam poterit ⁊ debebit restitui ipse minor vel ecclesia ꝓpter talem defensionē nouiter subuenientē. ¶ Potest etiā poni exemplū si ecclesia petijt restitui cōtra sniam ex lesione priuilegij nō ꝓducti ⁊ fuit denegata q̄ forte non apparuit de aliquo priuilegio nūc vult restitui cōtra sniam ipsam ex lesione prescriptionis omisse ⁊ sic ꝓpter nouā defensionē certe potest. De noua defensione hoc est nouiter ꝓbanda nō videt̄ posse intelligi cū illa non videatur noua defensio ⁊ q̄ al's nullus videret̄ esse effectus istorū iurium. ⁊ sic trāsit Jo. and. ⁊ do. Ant. Glo. tñ. ⁊ Bar. in. l. ij. C. si sepius in integ. resti. postu. vr̄ velle qđ etiā ꝓpter ꝓbationē nouiter fiendam debeat cōcedi restitutio. facit qđ habet̄ in. l. fi. C. si minor se ma. dixe. ⁊ istud forte verius saltē qñ tp̄e denegationis nō putabatur dictā probationē cōpetere. per ea que habent̄ in. d. l. fi. ⁊ ꝓ id qđ superius dixi. sed dictū Jo. an. possit procedere qñ nō erat noua opi. de ipsa probatione. ¶ In ea glo. ibi: speciale in hereditate sꝫ certe nō est dare bonā rationē diuersitatis: ideo tene sequentē solutionē. Quid aūt si ecclesia petat restitui cōtra 𝔷ctum. ⁊ denegata fuerit restitutio an poterit restitui cōtra sniam denegātis. dicūt aliqui qđ sic: q̄ hoc casu vnica emanauit snia quasi illud qđ hic dr̄ habeat locū qñ aduersarius habuit snias ꝓ se: sed cōtrariū cōiter tenetur q̄ siue cōtra sniam siue cōtra cōtractum denegatur restitutio in integrū nō debet dari nisi ex noua causa per istū tex. qui indistincte loquitur. ⁊ in. l. ij. C. si sepius in integ. resti. postu. Que autē petitio hic excludat̄ an petitio restitutiōis cōtra cōtractū: an vero petitio restitutionis cōtra sniam denegationis dic qđ vtraqꝫ denegat̄: vt satis patet ex tex. isto qui solū permittit ad appellandū a snia denegate restitutionis. ⁊ per hoc etiā patet ꝙ nō dꝫ peti restitutio ad appellandū a prima snia: sꝫ a snia denegationis. vt etiā sensit hic gl. j. Accur. tñ in. l. ij. C. si sepius in integ. resti. postu. dixit primo ꝙ in electione est ecclesie vel minoris an velit restitui ad appellandū a prima snia: an vero a scđa. s. negatiōis tñ final'r residet qđ a scđa debeat restitui ad appellandū. tangit etiā hic Jo. an. qs iudex faciat hāc restitutionē ad appellādum an iudex a quo debuit appellari: an ꝟo iudex ad quē per. l. preses. C. de appel. Sed certe illa loquit̄ qñ petit̄ restitutio per illū qui iam appellauerat ⁊ fuerat impeditus ꝓ cām in prosecutione appellationis; vñ ad ipsum iudicē esset deuolutum negotiū per appellationē non mirū si potest restituere. Sed in casu in quo nondū fuerat appellatū nil videt̄ habere cōmunionis iudex ad quē in hoc negotio: ideo videt̄ ꝙ non ipse sed iudex a quo vel ille qui posset contra sententiā restituere debeat adiri vt restituat ad appellandū. ⁊ hanc opi. tenuit Jac. de are. Bar. tñ in. d. l. preses. dixit ꝙ etiā corā superiore seu coram ipso iudice ad quē poterit peti restitutio per. l. j. C. si sepius in integ. resti. postu. ¶ Sed posset dici ꝙ ibi restitutio fuit concessa per principē q hꝫ plenariā potestatē. ⁊ sic nō sequit̄ ꝙ inferior posset illā cōcedere: licet esset iudex ad quē. ⁊ sic tuti⁹ videt̄ practicare opi. Ja. de are.

5 ¶ † Ultimo tangit hic Jo. an. q̄ sit differētia inter restitutionē cōtra sniam ⁊ restitutionē ad appellandū. de quo ꝓ gl. in. l. j. ⁊ ij. C. si sepius in inte. resti. postu. Et cōcludit ꝙ longa est differētia. primo casu qñ fit restitutio cōtra sniam perinde est ac si snia lata nō esset. Et ideo ex negligētia in nō ꝓsequendo in principali nō assumet vires. secus in secūdo casu qñ fit restitutio ad appellandum: q̄ tunc salua manet snia licet suspendat̄ per appellationē ī. de iureiur. venientes. ideo necesse erit appellare infra decē dies q̄ per restitutionē nō datur plus de tp̄e ꝙ̄ de quo fuerit lesio. l. interdū. §. plane. ff. de mino. Et si hoc nō fiat rata manebit snia. Et eadē rōne si appelletur infra decē dies debebit ꝓsequi appellationē infra annū vel ex causa biennij al's firma manebit snia. ī. de appel. ex rōne. qđ nō cōtingit in primo casu. ¶ Itē primo casu necesse est ꝓbare lesionē. In scđo erit necesse ꝓbare iniquitatē snie in causa appellationis. ¶ Et ex predictis patet ꝙ maioris autoritatis al's vtilitatis est restitui contra sniam ꝙ̄ solū restitui ad appellandū. facit qđ habet̄ in. l. si minor. ff. de admi. tuto.

a ¶ Ille i quē. Materia huius tit. magis spectat ad ll. doctorū: idō si vis eā bene videre recurrere ad doct. in ea. rubri. C. et. ff. vbi plenissime tractat̄ tam i tex. glo. ⁊ doctoribus.

¶ De alienatione iudicij mutandi causa facta. Rubrica.

¶ Hec rubrica cōtinuatur ad precedentia hac forma. s. in titulo precedenti ꝓuisum est per beneficiū restitutionis in integrum ecclesijs aduersus lesionē: vt patet in. c. j. ⁊ ij. ⁊ in pluribus alijs ⁊ etiam in minoribus: vt patet in. c. cōstitutus. nunc restabat videre qualiter prouideat̄ in quorꝫ dāno alienatur res de qua timet̄ litigium causa mutandi iudicij. ideo ponitur hic ista rubrica. Et de materia in decretis. xj. q. j. c. vlti. Facit etiā quod habetur de priuileg. autoritatis. lib. vj.

1 ☞ Appellatio interposita ante iudicium ceptum ad finem eludendi iurisditionem delegati valet.
2 Rescriptum impetratum contra predecessorem transit in singularem successorem.
3 Jurisditio iudicis eludi non debet.

a Ex quorūdam. Ille in quē[a] facta est alienatio rei cā mutandi iudicij conuenit̄ per rescriptū impetratum cōtra alienantē. h. d. Et in prima parte ponit factū. In secūda cōtra illud ꝓuidet ibi nos igitur. ¶ In tex. ibi. ⁊ ī. decidi potest qđ habet̄ ī. in versi. aut de possessione. ⁊ seq. ¶ Itē ibi absentādos. sup. vt alius occupet possessionē in preiudiciū volentis agere. ¶ Not. j.

1 ꝙ † nō valet appellatio interposita ante iudiciū ceptū ad finē eludendi iurisditionē delegati. ⁊ hodie istud clarū procedit cum nō sit licitū appellare nisi a manifesto grauamine. ī. de appel. vt debitus. sed ꝯm ista tp̄a ꝯm que oīs appellatio ꝓmittebat̄ nisi esset manifeste frustratoria vt no. ij. q. vj. ī summa. ⁊ facit qđ habet̄. ī. de appella. peruenit. ⁊ c. consuluit. bona fuit ꝓuisio istius decre.

2 ¶ Itē no. ꝙ † rescriptū impetratū contra predecessorē transit in singularē successorē scienter succedentē in vitio. facit qđ hr̄. ī. de iudi. q̄. ¶ Itē not. ꝙ paria sunt possessionē tradi alteri vel aliā vacantē dimittere vt eā alius nanciscat̄. facit qđ hr̄ in. l. fi. C. de

3 acqui. pos. ¶ Ultimo no. ꝙ † non dꝫ eludi iurisditio iudicis: facit qđ hr̄ in. l. si pretor. ff. de iudi. qualiter autē poterit ꝓbare in casu huius. c. ꝙ appellatio fiat ad finē eludēdi iurisditionē ⁊ euacuandi iudicem. dicit Host. ꝙ ꝓbari poterit eoipso ꝙ cōuinci poterat de sciētia lr̄arū q̄ scia poterit ꝓbari per illos q eis illa significauerūt ꝓ id qđ hr̄. ī. de appel. suggestū. Potes etiā notare ꝙ malitijs est obuiandū. de quo in gl. j. ¶ In gl. fecerūt. ibi: ꝙ̄ cōtra emptorem. an aūt intrās possessionē vacantē poterit cōueniri indistincte dic ꝙ sic si fraus intercesserit aliter non ꝓcedet̄ ad preiudiciū absentis nisi citet̄. de offi. deleg. in. c. cōsultationib⁹. Sed certe vt dicit Host. hic non dr̄ ꝙ procedat̄ cōtra non citatū. ⁊ satis est ꝙ pōt ꝓcedi cōtra talem lꝫ sit innoiatus in rescripto ipso tamē nō citato. An aūt tales possessiones possent dñm in iudicio noiare videt̄ ꝙ sic. ꝓ id qđ no. in. l. ij. C. vbi in rē actio. ⁊ ī. vt lit. nō cōte. quero. §. in alijs. sed do. Anto. hic vr̄ tenere 𝔷rium ex eo ꝙ isti cōueniunt̄ ex ꝓprio dolo. sed certe si noīe absentis intrāt ad hoc vt etiā absenti fiat ꝑiudiciū vr̄ ꝙ possit illos in iudicio noiare. ꝓ ea que habent̄ in. d. l. ij. ⁊ in. d. §. in alijs. ¶ In ea. ibi: libello principi dato. ¶ Idē dicas si datus fuerit iudici. ꝓ ea q̄ legunt̄ ⁊ no. in auf. litigiosa. C. de litig. ¶ In ea. gl. etiā sine pena litigiosa et sit pena litigiosa seu alienātis vel recipientis rem litigiosam habuisti in. l fi. C. de liti. ⁊ no. ꝓ gl. in. c. eccl'ia sancte marie. ī. vt li. pē. ¶ In ea. glo. ibi: alterius etiā prouincie. nā durior videt̄ esse cōditio actoris si oporteat ire ad litigandum in alia prouincia.

1 ☞ Cessio actionis facta persone diuersi fori tanꝙ̄ aggrauans conditionem rei videtur fraudulenter facta.
2 Titulus de alienatione iudicij nō solum procedit in reo alienāte: sed in actore.
3 Clerici an possint trahere laicos ad forum ecclesie.
4 Cessio an in dubio presumatur simulata.
5 Cessio si fiat ex causa donationis ⁊ pro bonis meritis an presumatur simulata nisi probentur merita.
6 Cessio actionis an sit permissa clericis.
7 Minor emens actionem fraudulenter an restituatur.

8 Cedens actionem alicui faciendo eum procuratorem in rem an possit adhuc petere debitum z soluens liberetur.

a **Ex parte.** Clericus[a] causa cōmutādi iudiciū nō dicit̄ recipere cessionē actionis a laico.h.d.In prima ponit̄ querela.In secūda ꝓuidet.scōa ibi:cū igitur. ¶In tex.ibi:scabinorū vulgare est loci.z sic etiā sunt scabini consiliarij illius loci.z sic etiā sunt antiani vel priores locorū alij libri habent scribarū z alij scrineorū.i.tab ellionū. ¶Item ibi:hipreti nomen erat loci. ¶Not.j.

1 ꝙ redēptores litiū a iure ꝓhibent̄. ¶†Item no.ꝙ cessio actiōis facta ꝑsone diuersi fori tanꝗ̄ aggrauās cōditionē rei vr̄ fraudulenter facta z sic cedens z cessionarius cadūt in edictū de aliena

2 tione iudicij. ¶†Itē no.ꝙ titulus de alienatiōe iudicij nō solū ꝓcedit in reo alienāte:sed etiā in actore.facit qđ habet̄ in.l.fi.ff.e. ti.z in Spe.de cessio.acti.§.j.ver.ex pmissis.qđ ibi no.ꝑ Jo.an.in

3 addi. ¶†Itē no.ꝙ clerici videnf posse trahere laicos ad forum ecclesie qđ est itelligēdū si laici sunt de terris ecclesie vel.si hoc hꝫ cōsuetudo.facit qđ habet̄.j.de fo.cōpe.in.c.clericus.z.s.ti.j.in.c. ꝯstitutus. ¶Itē no.ꝙ illa q̄ ꝓcedūt ex fōte cupiditatis vel auaritie censent̄ odiosa iuri z reprobant̄. ¶Itē no.ꝙ aduocans patrociniū potētioris dꝫ perdere cām.de quo in.l.j.z.ij.C.ne li.po.z tangitur hic in.l.pe. ¶Ultimo potes notare ꝙ clericis precipue interdictū est cōmerciū.ꝑ id qđ volūt in detrimētū alterius lucrari.facit qđ no.hic in gl.vlt. ¶In gl.j.ibi:cōprehēdit nec est absonū ꝙ incidēter ponat̄ in ꝯstitutione vel lege aliqđ ꝙ nō principaliter spectat ad tit.vt pꝫ.s.ti.j.c.pe.z facit qđ hr̄ in.l.iam dubitari.ff.de here.insti. ¶In ea.ibi:in foro ecclesiastico.ſꝫ cōtra hoc facit ꝙ hr̄.j.de fo.cōpe.cū sit generale.vbi actor dꝫ sequi foꝝ rei. z si reus laicus dꝫ cōueniri coram iudice seculari: ſꝫ solue ꝑrium ꝓcedi de iure cōi.Sed hic dꝫ intelligi qñ ꝯsuetudo loci habebat ꝙ possit trahi per clericū ad foꝝ ecclesiasticū:vt tangit glo.in fi.z facit qđ hr̄ in.c.si clericus.j.de foro cōpe.vt.s.tit.j.c.constitutus. ¶In ea.ibi:maiores reputant̄ ꝙ̄ laici.z istud tenet hic Gof.sed hoc nō placet Inn.nisi clericus haberet aliquā potestatē super laicos.Nec obst.iste tex.qꝛ ſm eum hic non reprobat̄ cessio rōne potentie.Sed ex eo qꝛ fiebat simulatio z in fraudē.z hoc etiā sequitur Hosti.dicēs clericū tunc dici potentiorē qñ haberet potestatē sup laicos de iure z de facto vt qꝛ ei⁹ volūtate posset laicus erigi z deprimi.Facit qđ habet̄.xvj.q.ij.c.j.nā si magnus comes a paupere epō teneret feudum dicit Hosti.se expertū ꝙ nō opprimit sed opprimitur z ꝙ nō eps:sed potius comes dicat̄ z generaliter quo ad materiā de qua agit̄ dicit cōiter laicos potius esse potentiores alleg.qđ habetur.j.de iure patro.in.c.relatū. ¶In gl.ij.ibi:z in casib⁹.c.mādati.puta quādo fit cessio ex causa diuisionis vel trāsactionis vel qñ fit creditori ipsius cedentis vel qñ fit possessori pro defensiōe rei ꝙ̄ tenet vel ex causa legati vel fideicōmissi relicti:tū ſꝫ isti casus sint in se veri non proprie adaptant̄ ad hunc primum casum quando cessio fit in vltima voluntate licet primus z vltimus possit dici fieri occasiōe vltime voluntatis. ¶In ea.ibi:vel actio legata sit litigiosa. Sed certe ex quo fit in vltima voluntate tenet tū exercitium actionis cesse non tamen spectat ad legatarium.sed ad heredē legantis poterit tamē legatarius adesse liti rōne sui interesse ne fiat collusio:vt.j.tangit glo. ¶In ea.glo.in potentiori.s.ratione officij.de quo loquit̄ titulus.C.ne li.poten.patro.aduo.vt.j.tangit̄ in glo.pe.z dicit Jo. and.ꝙ si fiat cessio tutori cōtra pupillū potest dici facta potētiori rōne officij.per id qđ habet̄ in auf.minoris.C.q dare tuto. pos. ¶In ea.gl.ibi:in iudiciū deducta.Nā ex hoc dicit̄ dubia quasi dubius est euētus litis.l.qđ debet̄.ff.de pecu. ¶In ea.ibi:in casibus tū tenet.Isti casus ponunt̄ per gl.in.c.ecclesia.j.vt li.pen. s.qñ fit cessio noīe dotis vel donationis vel diuisionis vel ex causa legati. ¶In ea.gl.ibi:per totū.z hec ꝓcedunt qñ cōstat verā cessionē si autē cōstat illam esse simulatā vel dubiū sit an' sit simulata an vera habet locū qđ sequit̄ in glo. ¶Quid autē si cōuentus reali vel personali rem alienet in casib⁹ permissis cū quo ꝑficiet̄ iudiciū.dic cū illo cū quo fuit ceptū vel eius herede. per ea q̄ habētur in auf.nunc si heres.C.de liti.z in.l.ꝙ̄ꝙ̄.§.j.ff.de aqua plu.arcē.Nec obst.si dicat̄ ꝙ ſm hoc preiudicabit absenti cōtra id ꝙ habet̄ in.l.si a te.ff.de excep.rei iudi.qꝛ rñdet̄ ꝙ aut emptor sciuit causam agi z imputet sibi qꝛ videtur res per eū empta cū suo onere seu euētu litis si ignorauit agere de euictiōe.in.l. si fundum.C.de euic.Uel posset dici qꝛ tūc nullū fiet preiudiciū in quē res est trāslata:qꝛ sñia non mandabit̄ executioni cōtra eū. Sed ad interesse tenebit̄ ille q fuit conuentus sicut ille qui se liti obtulit cū non possideret.l.is qui se liti.ff.de rei vendi.Nec obst.etiā qđ habet̄ in.l.si autē.ff.de rei ven.vbi dicitur ꝙ si quis sine dolo desijt possidere est absoluēdus qꝛ illud verū etiā si nō fuit in culpa.Sed hic videtur fuisse in culpa si cautionē nō exigit cū potuit ab eo in quē transtulit.l.is a quo.ff.de rei vendi.z sic transit Jo. and.z.d.Anto. ¶Aduerte tū qꝛ ex quo res erat litigiosa ſꝫ alienatio esset facta in casib⁹ permissis si succūbat vr̄ ꝙ sñia debeat mandari executioni contra possidentē.per ea que habent̄ in.l.fi. cum ibi no.per Bar.C.de litig.ſꝫ Inno.z Jo.an.videantur vo

4 luisse cōtrariū:vt patet ex superius dictis. ¶†In ea.gl.in fi.no. bene glo.que simpl'r cōcludit ꝙ vbi dubitat̄ an cessio sit vera vel simulata ꝙ in dubio presumit̄ simulata exceptis casibus positis in.l.pe.C.mā.Sed cōiter istud nō tenet̄ vnde cōiter dꝛ ꝙ in certis casibus presumit̄ simulata.Primo qñ fuit ꝑ parte donata z pro parte vendita:vt dixit glo.quod intellige quādo idē est pro parte vēdita z pro parte donata:secus si sit pro parte vēdita vni z pro parte donata alij ſm Bar.in.l.per diuersas.C.māda.arg. sumpto a cōtrario illius tex.qđ in iure est validum.j.de his que fiunt a prela.cū apostolica.z in.l.j.§.huius rei.ff.de offi.eius cui man.est iurisdi. ¶Item secus si sit pro parte vendita z ꝑ parte permutata:qꝛ hoc casu nō loquitur.d.l.z qꝛ permutatio late potest dici venditio.l.ij.ff.de cōtrahen.emp.z de statuliber.l. statuliber.§.quintus. ¶Item secūdo presumitur simulata ex quantitate pretij vt qꝛ modicū pretiū datū est pro cessione actionis cōpetentis ad magnā quātitatem in ꝯsideranda tamē modicitate pretij deducti debent expēse que verisimiliter fient: vt voluit gl. in.d.l.per diuersas.z etiam cōsiderari debebit labor qui interuenit in agendo z si omnibus istis cōsideratis pretiū videatur esse paruū tunc procedit ꝙ dictū est ꝙ presumet̄ simulata al's secus. ¶Item tertio presumit̄ simulata si nō apparet causa ex qua fit cessio:sed solūmodo apparet de ipsa cessione. per id qđ habet̄ in d.l.per diuersas.z no.etiā per gl.in.l.j.ad fi.C.ne lice.po. ¶Sed qđ si in instrumēto cessionis dicat̄ ꝙ talis cedit titio actionē pro pretio.xj.florenoꝝ z nō adijcitur ex causa vēditionis an tūc valebit cessio.vr̄ ꝙ nō ex quo nō exprimit̄ causa cessionis. ¶Sed cōtrariū tenuit Bar.in.d.l.per diuersas.qꝛ satis apparet ex forma instrumenti de causa cessionis:qꝛ ex illo satis deprehenditur causa venditionis.per ea que habent̄ in.l.j.z.l.inter partē.§.j.ff. de cōtrahen.emp.Tutius tamē est ad opi. vitandas ꝙ expresse dicat̄ ex causa venditionis. ¶Itē quarto presumitur simulata ſm gl.in.d.l.j.ad fi.C.ne li.poten.z Inno.hic sequitur Jo.and. qñ in principio instrumēti nō exprimit̄ causa cessionis.z ſm hoc non videtur sufficere licet exprimat̄ in fine instrumenti. ¶Et si ista opi.esset vera faceret multū ꝙ in questione de qua.s.dixi qñ fit cessio ꝑ certo pretio causa nō expressa ꝙ nō valeret. ¶Sed cōtrariū tenuit Pe.vt refert Cy.in.d.l.j.ad fi.qꝛ nō reperitur bene cautum iure ꝙ de necessitate in principio instrumēti causa sit ponenda.z istud sequitur Bar.in.d.l.per diuersas.z videt̄ rationabilius qꝛ nō videt̄ fienda differētia an in principio vel in medio vel fine exprimat̄:ex quo in eodē instrumēto fit expressio. ¶Itē etiā z quinto presumitur simulata si nō apparet de vera numeratione pretij qñ fit expressio ex causa vēditionis ſꝫ ipse cedēs ꝯfiteatur se pretiū recepisse.per ea que habent̄ in.d.l. per diuersas. iuncta glo.in verbo solutarū.z ideo nō poterit cessionarius:tunc effectualiter agere contra illū cui facta est cessio si hoc obijciatur vcꝫ ꝙ est simulata ex quo nō apparet de vera numeratione ꝑtij. z istud sequitur Bar.in.d.l.per diuersas. Dicit tamē ꝙ sufficeret de vera numeratione ex postfacto cōstare.per ea que habent̄ in.d.l.per diuersas.z.l.seq.De materia per glo.in.d.l.j.in fi.C.ne lice.potē.Ex qua gl.hic posita fuit exacta.z de materia etiā per

5 Bar.in.d.l.ꝑ diuersas. ¶†Quid si fiat cessio ex causa donationis z ꝑ bonis meritis z seruitijs.ꝙ pōt esse dubiū an presumat̄ simulata si nō appareat de ipsis meritis z seruitijs.de quib⁹ i dubio nō presumitur si nō appareat ꝑ id qđ hr̄ in.l.qđ si forte.ff.de castrē.pecu.z in.l.si donationē.C.de colla.z ideo tutius est ꝙ simpliciter dicat̄ ꝙ fit cessio ex causa donationis inter viuos. ¶In gl.pe.ibi:mulctetur.z sic sunt verba futuri tpis ideo requirit̄ sententia.Secus qñ ponuntur verba preteriti tpis: vt legitur z no. per gl.in.c.si diligenti.j.de foro cōpe.z in.l.si quis in tantā.C.vñ vi.z in.l.in criminali.C. de iurisdi.om.iudi. ¶In ea.glos.ibi:si per impressionē.z sic vult gl.ꝙ tit.ne lice.poten.loquitur ratione officij.Unde dicit Hosti.z Jo. an.ꝙ si aliter sit potens sed non rōne officij nō habebit locū ille titulus si aliquis ceperit talem in aduocatū:qꝛ possibile est ꝙ accipiens eū in aduocatū foueat iustitiam nec est verisimile ꝙ in terra vbi reddit̄ iustitia fiet iniustitia vel violentia.l.nō est verisim.le.ff.qđ me.cau. An aūt titu.ne liceat poten.habeat locū si alienatio fiet potētiori tm̄ respectu cedētis nō aūt respectu illius cōtra quē fit cessio videt̄ velle Spec. ꝙ indistincte sic in Spe.de cessione actio.in prin.contra istud tū vr̄ facere qđ ꝑxime dixi.z ideo dictū Spe.nō est sine dubitatiōe.

6 ¶†In ea.gl.fi.no.gl.bene que videtur velle ꝙ clericis indistincte sit ꝓhibitum recipere cessiones a laicis.Sed inter laicos bene videtur esse permissa cessio dūmodo nō sit simulata vel non fiat in potentiorē vel nō fiat pactū de quota litis.per ea que habent̄ in.l.sumptus.ff.de pac.z in.l.si qui.C.de postu.Et idē quod glo.

7 videtur hic sentire Inn. ¶†An aūt minor fraudulenter emens

a ¶Clericus. Idē summat hic do. Abb. z si queras qñ cessio teneat vel nō distingue vt hic per d.Pēr.boych latius quam in glo.

actionem restituatur. dic ꝙ non: q2 in delictis nõ subuenitur minoribus. Et idem dicit Spec. in titu. de cessio. actio. circa prin. in ecclesia quãdo collegium cum tota ecclesia deliquisset idem esset aľs secus de quo dicẽdum. vt no. in. c. cum dilectus. de ordi. cog. 8 z in. c. ij. de dolo z cõtu. z ibi plene de materia. ¶ † Quid autem si cessi actiones alicui faciendo eum ꝓcuratorẽ in rem an adhuc possum petere debitũ z soluens liberet. dicit Jo. an. ꝙ sic: nisi interuenerit aliquis de tribus casibus qui habent in. l. iij. C. de noua. vz nisi sit litem contest. cessionarius vel aliquid receperit de debito vel denũtiauerit debitori ne alteri deinceps soluat. z qualiter sit fienda denuntiatio. z an sit necesse causam exprimi no. in Spe. de instru. edi. §. nunc dicamus. versi. sed quid ecce. z facit ꝙ per Bar. in. l. si duo. ff. de solu. z in. l. qui stipendia. C. de procu. et no. bene qd Joã. an. hic aperte vult qd. l. iij. C. de nouat. habeat locum etiam quãdo cessio fit ad commodum cessionarij. Jac. tñ de are. z Butri. aliter videnť dicere in. l. facta. §. si heres. ff. ad trebellia. Et illam opi. videnť sequi cõiter legiste. Posset tamẽ dici ꝙ illa. l. iij. habet locum etiã qñ fiet ad cõmodum cessionarij. Sz tunc debet addi quartus casus. s. quando debitor sciuit cessionẽ factam per ea que habentur in. l. fi. ff. de transac.

¶ De arbitris. Rubrica.

1 ☞ Arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum.
2 Arbitria in quibus conueniant cum iudicijs.

¶ Visum z tactum est. s. de preparatorijs iudiciorũ. z incidẽter etiam de quibusdam alijs restat nunc videre de indicijs. verum q2 arbitria redacta sunt ad instar iudiciorum. l. j. ff. eo. ideo de arbitris premittit ƒm Goffre. Sed contra istã continuationẽ facit q2 si arbitria sunt inducta ad instar iudiciorum videtur ꝙ prius de ipsis iudicijs debuisset dicere cum prius videatur esse opportunum illud ad cuius instar seu similitudinem aliud inducitur. per ea que no. per Inno. in addi. j. de fide instru. inter dilectos. z in. l. in testamento. ff. de cõdi. z demon. z patet etiam in simili q2 potius oportet apparere exemplar ꝙ exemplatũ. facit qd habeť in. l. j. z. ij. ff. de fide instru. z in auť. si quis in aliquo. C. de edẽdo. 1 ¶ † Potes dicere ꝙ licet arbitria sint redacta ad instar iudiciorum: tamen q2 per ipsa citius videť finiri lis cũ a sententia arbitri non appelletur. z ei stari debeat metu pene. l. j. C. eo. z. l. diem proferre. §. stari. ff. eo. Secus in snĩa iudicis a qua potest appellari. z nedum semel sed bis. l. j. z per totũ. ff. de appel. C. ne liceat in vna eadẽqz cau. l. vna. ideo partes timore ꝓlixitatis iudiciorum potius interdum veniunt ad cõpromissum. z ideo hic prius arbi 2 trauit de arbitris. In quibus † autẽ conueniant arbitraria cũ iudicijs: in quibus autem differãt seu disconueniant tangitur per gl. in. l. j. ff. eo. c. cum dilectus. z ibi diceť. De materia habetur in decre. ij. q. vj. z iudicibus. z §. seq. z. iij. q. vij. §. verum. versi. cognitores. z versi. seq. z repetitur in. vj.

1 ☞ Arbitri in dispari numero sunt eligendi.
2 Compromittere potest clericus de causa ecclesie.
3 Arbitri si plures eligantur stari debet sententie maioris partis.
4 Sententia duorum ex tribus valet si tertius requisitus fuerit et noluerit venire.
5 Sentẽtia si vnus condẽnauit in decẽ alter in. xv. alter in quinqz que sententia preualebit.
6 Arbiter an cogatur acceptare officium arbitri.

Sane. Arbitri in dispari numero sunt eligendi z statur sentẽtie maioris partis. hoc dicit. z non recipit cõmodam diuisionẽ. 1 ¶ † No. consiliũ esse in eligendis arbitris vt eligatur vnus vel si plures eligantur in dispari numero. z sic si non sint cõcordes stetur snĩe maioris. ¶ Item not. ꝙ † clericus videtur posse cõpromittere de causa ecclesie. de quo tangetur. j. eo. c. iij. z etiam tangitur in Specu. in titu. de arbi. §. restat. versi. sed nunquid prelatus. vbi videtur concludere ꝙ prelatus vel rector ecclesie non possit cõpromittere ad preiudicium ecclesie: sed ad propriũ preiudicium sic. de quo 3 tangetur in preallega. c. iij. ¶ † Vltimo no. ꝙ vbi plures arbitri sunt electi stari debet sententie maioris partis ¶ In gl. j. ibi: vel tertiam personam cuius autoritati erit standum: vt legitur z no. a in dicto. §. principaliter. ¶ In gl. ij. [a] ibi: eo vero absente non valet hoc clarum ƒm ista tempora. Hodie istud recipit limitationẽ 4 de iure canonico per. c. ij. j. eo. in. vj. quia † hodie valebit sententia duorum ex tribus si tertius fuerit requisitus per eos z noluerit venire etiam si de hoc in compromisso non fuerit expressum licet secus sit in iudicibus in quibus nihil immutatur. vt ibi habetur z etiam in arbitris de iure ciuili videtur esse secus: vt ibi tangit glo. z sic in terris imperij non habet locum illud. c. vt ibi notatur per glo. Et adde etiam quod habetur in. c. j. j. eo. in. vj. vbi tangitur quid iuris si duo ex tribus conueniunt in decem: z tertius in

a ¶ In glo. ij. super hac gl. si queratur qñ cõpromissum est i plures arbiros. vtrũ sententia per eos vno absente lata valeat distingue vt hic per do. Henr. boych. i prin. capituli.

b ¶ Non valet. do. Abb. summat hoc. c. du plr. iõ vide eũ. Et si qris vtrũ snĩa ad dictũ arbitri seu arbitratoris si sit iniquuz possit vel debeat nõ obstante iuramẽto vel pena apposita emẽdari vel redigi ad arbitrium boni viri. distingue vt hic per do. Henr. boych. ĩ prin. capi.

quinqz an preualeat sententia duorũ. z diciť ꝙ sic: scilicet de hoc 5 olim essent opi. vt ibi not. ¶ † Si autem vnus condemnauit in decem alter in. xv. alter in. v. tunc preualebit sententia illius qui tulit in quinqz q2 in illa sententia omnes cõsentiunt: vt habetur in. l. diem proferre. §. si plures. ff. eo. ¶ An autẽ idem sit in testibus quorum vnus dicit de maiori tẽpore alter de minori: vt intelligitur esse probatum tempus minus in quo omnes consentire videntur tangit ibi Jo. an. in nouella. vbi videť velle qd aliud sit in testibus. de quo etiã per Archi. iij. q. viij. nihilominus. z aliquid etiã per Bal. in. l. j. C. de testa. z dixi plene in. l. inter pares. ff. de re iudi. z Bar. in. d. l. j. videtur velle contrariũ eius quod te6 net Jo. an. in. d. c. j. de quo dixi in. d. l. inter pares. ¶ † An autẽ in cõpromissis nedum requiratur consensus partium sed etiã arbitrorum. dic ꝙ sic: q2 regulariter cõpromissum est voluntariũ z nõ cogitur arbiter acceptare. l. iij. §. tametsi. ff. eo. Secus tamen in arbitro necessario seu qui de necessitate eligitur cui etiã adheret iurisditio: vt patet in arbitro qui eligiť in causa suspitiõis: vt patet in. c. suspicionis. s. de offi. deleg. nam tales coguntur acceptare. l. munerum. §. iudicandi. ff. de mu. z hono.

1 ☞ Successio in eadẽ ecclesia nõ vř ꝓhibita in linea transuersali.
2 Nepotis appellatione comprehendiť nepos ex fratre. z nu. 22.
3 Ordinare ꝟbũ qñqz sumiť ꝑ ꝯfirmare vel approbare siue ꝯferre.
4 Laudum potest reduci ad arbitrium boni viri quãdo est inique latum licet fuerit iuratum.
5 Laudum quibus ex causis retractetur.
6 Simonia committitur per dationem pecunie pro beneficio consequendo vel perdendo.
7 Juramentum de parendo laudo an obliget iurantem ad obseruantiam laudi etiam inique lati.
8 Testificari an possint arbitri super iustitia vel iniusticia laudi.
9 Appellari an possit a sententia arbitri.
10 Sententie arbitri an stari debeat si sit iniqua.
11 Juramentum prestitum per dolum vel metum est obligatoriũ.
12 Arbitri non debent iurare.
13 Juramentum interuenire potest in arbitramento.
14 Arbiter an faciat litem suam.
15 Juramentum de parendo sententie arbitratoris z de nõ reducẽdo illam ad arbitrium boni viri non impediet quominus si laudum inique feratur possit peti reductio.
16 Compromissum quando fit in beneficialibus laudum videtur non valere si laudetur vt data pecunia recedatur a lite.
17 Arbiter an recusari possit.
18 Arbitratoris dictum potest corrigi z reduci ad arbitrium boni viri secus in arbitro.
19 Laudũ cõtinens peccatũ vel speciem peccati non est seruandũ.
20 Testificari an possint iudex arbiter aduocatus assessor z procurator vel executor in negotio quod egerunt.
21 Retractari an possit sententia arbitri iniqua.
22 Nepos proprie dicitur qui est nepos ex filio.

b **Non sine multa.** Non valet [b] arbitriũ simoniacum z dolosum. h. d. Et in prima facti narratio. In secũda cause cõmissio. secũda ibi: quoniam. z decre. est bona in se. et ꝓlixe cõmentata per do. Anto. ¶ No. j. ꝙ potestas instituendi rectorẽ in beneficijs videtur de iure spectare ad Archidiaconũ etiã sumendo institutionẽ pro collatione sed hoc verũ si illud habuerit consuetudo. Nam de iure cõmuni institutio: prout sumiť per collationẽ non spectat ad Archidiaconũ: vt no. s. de officio deleg. super eo. z. j. de instit. cum venissent. institutio vero prout sumitur pro traditione possessionis bene spectat ad Archidiaconum iure cõi. s. de offi. archi. ea que. z in. c. vt nostrũ. ¶ Institutio autẽ autorabilis per quã datur potestas exercendi curam nõ spectat ad Archidiaconum etiã de cõsuetudine per id qd no. s. de offi. archi. cum satis per Jo. and. post Host. z ƒm hoc dum dicit litera per manũ Archidiaconi debet exponi. i. ad presentationem Archidiaconi z fuit per epm institutus. z facit qd habeť in simili de conces. preben. post electionẽ. ver. cum igitur. z qd habetur in. c. iij. j. de institu. ¶ Item no. ꝙ potestas ꝓuidendi ecclesie in capellania ecclesie videtur spectare ad principalem rectorẽ ecclesie de quo dicendũ vt habetur in. c. postulasti. j. de iurepatr. 1 ¶ Item no. ꝙ † successio in eadem ecclesia hoc est qd quis immediate possit intitulari in eadem ecclesia non videtur prohibita in linea transuersali: licet secus sit in linea descendentium de filijs presbyterorum in. c. ad abolendam. z. c. ad extripãdas. ¶ Et ex 2 hoc no. ꝙ † appellatione nepotis cõprehenditur nepos ex fratre z idem. z. j. de cõsangui. z affi. c. qd super his. z in. c. tua. de penis felicis. §. ceterum. in. vj. z in. c. j. de schisma. eo. lib. Et facit etiam qd habeť in. l. si instituta. §. de inofficioso. ff. de inoffi. test. vbi per Bar. z in. l. z nihil. ff. de in rẽ verso. z dixit Bar. in. d. §. de inofficioso. qd lz dicti tex. iuris ciuilis aliqualiter faciãt tñ nõ ita clare

probatur

probat per ius ciuile sicut per ius canonicu3. de quo tñ in tex. in vsibus feudo. in tit. qui. mo. feu. amit. in. c. j. §. si militẽ. Et ibi per Iac. de bel. & Bal. & dixit ibi notabiliter Ia. de bel. q si quis recipit emphyteusim pro se & nepotibus q includet etiam nepos ex fratre. qd est valde notandũ. Bal. tñ intelligit illud verũ qñ recipiẽs in emphyteusim non habebat nepotes ex filio: al's secus fm eũ. Et satis videt rationabile q2 scdm debitũ ordinẽ ciuitatis & etiã iuris in successione prefert nepos ex filio nepoti ex fratre. facit qd no. in. l. gallus. §. j. ff. de libe. & posthu. ¶ Itẽ ad materiã etiã facit qd no. Bart. in. l. lucius. §. quesitum. ff. de lega. iij.

¶ † Itẽ not. de verbo ordinare. q sumit hic fm glo. p cõfirmare vel approbare. sed qñq3 sumit p cõferre. de quo in. c. sup eo. s. de offi. dele. ¶ Itẽ no. q exul & fugatus pter partialitates nõ videt debere priuari ex nõ residẽtia beneficio vel redditib9 bñficij.

4 facit qd habet in. c. ij. ad fi. de cle. nõ resi. li. vj. ¶ † Itẽ no. fm do. Anto. q vbi dolus dat causam arbitramento laudũ inique latũ põt reduci ad arbitriũ boni viri licet fuerit iuratũ. Sed certe etiã si dolus nõ det causam arbitramẽto & etiã si fuerit iuratũ. tñ & si laudũ est iniquũ potest peti reductio. l. si libert9. ff. de ope. liber. & j. de iureiur. quintauallis. vnde istud rõnabile meli9 posset colligi qñ in arbitriũ & non in arbitratorẽ esset cõpromissum.

5 ¶ † Item no. tres causas habiles ad retractãdũ laudũ. Prima est qñ per dolũ quis est inductus ad cõpromittẽdũ. Scda qñ cõstat qd arbiter laudat p gratiã. & sic dolose volendo fauere alteri parti. Tertia qñ laudũ in se cõprehendit simoniacã prauitatẽ vt puta vt detur pecunia p bñficio. ¶ Et ex hoc no. fm do. Anto. q l3 vbi autoritate superioris p bñficio qd dimittit detur aliqd tpale valeat talis dispositio. nõ tñ videt valere qñ autoritate inferioris vel paris in quem cõpromittit dat aliqd tpale pro bñficio qd dimittitur. ¶ Sed certe istud videt cõtra tex. circa finẽ. & qd ibi etiã no. Io. an. & Inno. Nã vident q ẽt dispositio arbitri

6 interdũ possit esse valida de quo ẽt ifra dicã. ¶ † Itẽ no. q sicut cõmittitur simonia per dationẽ pecunie p beneficio cõsequẽdo. ita etiã si det p beneficio perdẽdo. Et sic videt nõ valere. renunciatio litis sup beneficio suscepta pecunia p renuntiatione. facit

7 qd hr in. c. cũ pridẽ. & ibi dictũ fuit. s. de pac. ¶ † Itẽ no. q iuramentũ de parendo laudo videt obligare iurãtẽ ad obseruationẽ laudi etiã inique lati nisi a iuramẽto absoluat l3 videat tũc posse peti absolutio & peti correctionẽ laudi & istud notabile vr intelligẽdũ qñ cõpromittit tanq in arbitrũ. p ea q habent in. l. diẽ proferre. §. stari. ff. de arbi. Nã si cõpromitteret tanq in arbitratorẽ l3 interueniret iur̃m non impediet qs petere reductionẽ ad arbitriũ boni etiã si a iurõ nõ absolueret per ea q habent in. d. l. si li-

8 bert9 de op. libertorũ. & in. d. c. qntauall s. ¶ † Itẽ no. q arbitri vident posse testificari sup iustitia vel iniustitia laudi & vr stãdũ eorũ dicto. qd vr pcedere qñ deponit p parte p qua verisimilr nõ fauet puta sup iniustitia laudi. Nã tũc nõ vident verisimiliter esse suspecti alias regulr repelluut. vt patet ex his q no. de testi. c. romana. li. vj. & in. l. differre. §. idẽ decreuerũt p gl. & Bar. ff. de iure fisci. Et facit qd no. Io. an. in addi. spec. in ti. de testib9. §. j. ver. s3 pone q administrator. vbi dicit q si est tale factũ. ex quo laus vel vituperiũ posset ascribi testificãti nõ debebit admitti nec valebit eius dictum si testificet p parte in qua eo aliter testificante ascribetur ei sibi vituperium, vel eo sic testificante ascribetur laus. vbi aũt attestaret pro parte cui verisimilr nõ fauet ex qua eo sic testificãte nõ ascriberet vituperiũ vel talis tũc bñ esset cõce-

9 dẽdũ. ¶ † Itẽ no. q l3 fm gl. q habet. ij. q. vj. §. q de arbitris qd l3 a snia arbitri appellari nõ possit tñ vr posse supplicari de iure canonico & peti a supiore retractari. facit qd hr i. c. exposita. & q etiã tanget sup gl. penul. & vlti. Videt ẽt qd si lata sit dolo arbitri interueniẽte retractet p exceptionẽ doli. ff. de arbi. l. ita demũ. & C. eo. in. l. iij. & facit qd hr. j. e. c. per tuas. & in. l. nõ distinguem9. §. cũ quidã. ff. eo. & ad id qd dixi de testimonio arbitri. Adde qd dicet sup gl. penul. ¶ In glo. j. ibi. cõfirmauit ad cautelã hoc dixit gl. q2 postq qs semel h3 ius in beneficio nõ põt amplius bñficiũ sibi cõferri p id qd hr. j. de fide instru. inter dilectos. & C. de leg. in. l. res pprias. Dicit tñ hic Io. an. qd debet intelligi quod iste fuit institutus p epm ad pñtationẽ factã per archidiaconũ. iste fuit institutus p epm ad pñtationẽ factã per archidiaconũ. Et ideo nõ potuisset p successorẽ ipsius archidiaconi remoueri. s. de offi. vica. & in. c. ad hec. De iure aũt cõi sine cõsensu epi nõ potuisset archidiaconus instituere capellanũ in ecclesia vt etiã tetigi in no. ibi In ea. in fi. Et forte petebat iste capellanus corã papa beneficiũ iure canonice istitutiõis vel se vt capellanũ benigne tractari vel pventus capellanie cũ sine ei9 culpa fuisset absens facit qd hr in. c. j. ad fi. de cle. nõ resi. in. vj. vel forte intẽtabat possessorium recuperãde petẽdo se restitui ad capellaniã de qua fuerat

10 expulsus vel ad quã rediẽs non admittebat. ¶ † In glo. ij. in fi. Aduerte q2 ista gl. fuit facta timore cõtrarij. l. diẽ pferre. §. stari

a ff. de arbi. vbi d2 qd stari d3 snie arbitrij[a] etiã si sit iniqua. & sic vr qd nõ debuerit retractari nec a iurõ absolui. Sed glo. ista videt velle dare vnã solutionẽ vc3 qd hoc cõtingit q2 p dolũ dãtẽ cãm cõtractui qs fuit induct9 ad cõpromittẽdũ & ideo nõ tenuit cõpromissum nec consequẽter laudũ. Et scdm hoc litera. j. dicit absoluas d3 exponi. i. absolutũ oñdas vt tetigit gl. fi. ¶ Sed certe ista solutio nõ vr bona. q2 l3 vbi dolus dat cãm ɔctui bonefidei reddat ɔctũ nullũ vt no. i. l. elegãter. ff. de dolo. & no. j. de emptio. & vẽ. cum dilecti. Tñ secus est in ɔctib9 stricti iuris q2 non reddit ɔctus nullus. l. dolũ. C. de inuti. stip. Cõpromissum aũt est stricti

11 iuris vt habet. j. e. c. cũ dilectus ideo nõ reddit nullũ. † Preterea ẽt iur̃m prestitũ per dolũ vel metũ est obligatoriũ vt habet. s. quod metus cã. c. abbas. j. de iureiur. si vero. & sic reqrit absolutio. ideo gl. sequẽs voluit sentire aliã solutionẽ vc3 qd hic non stetur snie arbitri q2 nõ interuenit in arbitrio iuramentũ qd est a iure phibitũ p auf. decernimus. C. eo. vbi phibet cõpromissum fieri cũ iu-

12 ramẽto. Sed † aduerte q2 illa auf. põt itelligi dupliciter. vno mõ qd arbitri nõ debeant iurare. & tũc nõ facit ad ppositũ q2 hic arbitri non iurarũt sed ptes. Alius est intellectus qd ẽt ptes prohibeant iurare & tunc laudũ nõ sortit effectũ. nec etiã arbiter male

13 iudicans facit litẽ snã. & illud pcedit in arbitro fm Bar. Sed in arbitramẽto bene põt iteruenire iur̃m per. l. si libertus. ff. de ope. liber. & j. de iureiur. c. qntauallis. & scdm eũ in arbitro iuramentũ non obligat q2 cum. l. phibeat iurari tunc iurãs & sic nõ obediẽs legi vr peccare mortaliter. & s. de maior. & obe. in. c. ij. & per ɔñs vr qd nõ sit iuramẽtum obligatoriũ. Et aduerte q2 legiste cõiter tenẽt qd illa auf. nõ solum phibeat arbitros iurare sed etiã ptes. Et tenẽdo opi. Bar. posset dici q hic loquit in arbitratore. facit qd tanget in gl. fi. Sed certe vr ẽt q hec decre. pcedat in arbitro vt tangit in eadẽ gl. & sic videt qd interuenit iuramentũ partiũ tale iuramentũ sit obseruãdum dũmodo sit licitum vt hic patet circa finẽ. & istud t3 hic gl. Et sic videt qd aliud sit de iure ciuili & aliud de iure canonico q2 fm canones tale iuramentũ erit seruãdum dũmodo arbitriũ sit licitũ. & hoc sequit etiã hic Host. p istũ tex. per quẽ patet etiã ius canonicũ pmittere iurari i cõpromisso & videt velle qd istud sit seruandũ etiã in foro ciuili q2 in materia iuramẽti tanq spũali preualẽt canones iuri ciuili etiã in foro seculari. j. de iureiurã. licet mulieres. lib. vj. ẽt in. c. cũ cõtingat de iureiur. Et sequitur hic etiã do. Anto. q2 inquãtũ lex dirigit phibitionem ad vinculum iuramenti videtur disponere in materia nõ sibi subiecta. Facit quod habet. j. de ordine cog. tua. Et qd not. per Io. an. post Host. de iureiu. queadmodũ. s. gl. & ideo iuramẽtum non obstante tali phibitione erit obligatorium dummodo emanet super materia licita. Et plus dicit quod dato qd lex posset phibere licet tũc iurãdo peccaret tñ si obseruaret iuramentũ non peccaret. deberet illud seruare fm ius canonicum per id qd habetur in. d. c. cum cõtingat & aliter nõ rñdet ad rationẽ Bar. Sed de illa dic vt plene dixi in. d. c. cum cõtingat. & facit etiã qd dixi in. c. ij. s. de maio. & obe. Et ex predictis cõclude quod dicta auf. decernimus nõ pcedit fm ius canonicũ vt hic voluit glo. et vt dixi seruari debet ius canonicum etiam in foro seculari in ma-

14 teria iuramẽti. Videtur † tñ posse dici quod arbiter nõ faciat litẽ suam. qñ interueniat iuramẽtum. Nec etiã pducat actionem in factũ de qua loquit. l. nec i arbitris. C. e. vt voluit sentire Salice. in dicta auf. decernimus. Et sic quo ad predicta auf. remanebit incorrecta. Sed certe si dicimus iuramẽtũ esse seruãdum videtur quod ex ipso agi possit pro eius obseruantia & Host. etiã videtur velle hic quod vbi est prestitum iuramẽtum hodie debeamus seruare dictã. l. ne in arbitris. & sic p ius cano. redeamus ad dispositionem illius. l. Sed posset dici quod ex vi iuris ciuilis nõ seruabit iuramentũ & p ɔñs nõ habebit locũ. d. l. ne in arbitris ex vi iuris ciuili. Sed ex vi iuris canonici bñ erit seruãdũ iuramẽtum. & ad pdicta facit qd no. Fed. in suis ɔsi. ɔsi. clxvj. al's. cclxxij. vbi tãgit an si statutũ phibeat iuramẽtũ debeat seruari si fuerit prestitũ ɔ statutũ de quo plene dixi in. d. c. cũ ɔtingat. ¶ Tertia solutio tãget hic in glo. iiij. vc3 qd hi arbitri sniauerunt per grãm.

a & sic dolose arbitrati. & iõ cõpetebat exceptio doli. l. arbitror. C. eo. nõ obãste iuramẽto q2 iuramẽtum secundum gl. nõ extenditur nisi ad ea q legitime arbitrarent alias eñ esset illicitũ & sic nõ obseruãdũ. j. de iureiu. c. quintauallis. & c. quemadmodũ. & scdm hoc dum lra. j. dicit absoluas vr quod debeat exponi. i. absolutũ oñdas cũ iuramẽtũ nõ extendat ad istũ casum vt tangit in glos.

15 fi. † Et ex hoc potes etiã notare qd iuramẽtum de parendo sententie arbitratoris. & de nõ reducendo illam ad arbitrium boni viri etiam rõne enormis lesionis non impediet quominus si laudum inique dolose feratur possit peti reductio. q2 ad hũc casum in dubio non extenditur. l. creditor. §. lucius. ff. manda. Et etiam si expresse contineret talem causam non valeret iurameneum. q2 daret materiã delinquendi & sic esset cõtra bonos mores. de reg. iur. nõ est obligatoriũ in. vj. cũ ibi no. & facit qd no. in spe. de arbi. §. sequit. ver. itẽ qd si cõpromissum. & ibi ẽt per Io. an. i addi. & dixi in. d. c. qntauallis. & facit ẽt qd dicet i. c. per tuas. Alia solutio

¶ Sententie arbitri. iunge post. s. in pri. c. cum hac gl.

colligiť in gl.v.vcȝ.ꝙ hic nõ stať arbitrio qꝛ ꝯtinebat in se vitiũ
simonie:⁊ iõ nõ valuit.vt ptȝ in iuribꝯ alleg.in glo.nec etiã pena
posset peti si nõ stareť tali inique arbitrio.vt dixit glo.per.l. non
distinguemꝯ.§.cũ quidã.ff.e.Et ex p̃dictis no.ꝙ vbi in bñficiali-
bus fit cõpromissum nõ vř valere laudũ si laudať vt data pecu-
nia recedať a lite.lȝ sepe fiat ꝯ̃riũ.facit qđ hř in.c.cũ pridẽ.s̃.de
pac.Jstud tñ intelligit.d.Ant.ꝓcedere qñ in amicos cõpromit
tiť:sȝ vbi cõpromittiť in iudices vel sup̃iores:tũc nõ esset illicitũ
fm eũ.per id qđ hř.j̃.de preb.nisi.⁊ in.c.cuȝ inter.de elec.Sed vř
ꝙ etiã si ĩ iudicẽ fuerit cõpromissum:tñ nõ debeat valere laudũ
si laudať ꝙ a lite sup bñficio discedať data pecunia vel alia re tẽ
porali qꝛ vř tũc ꝯtinere spẽm simonie.facit ꝙ hř.s̃.de transac.c.
cõstitutus.⁊.c.sup eo.Nec ob.qđ hř in.d.c.nisi.qꝛ ibi ꝓnuntiatũ
fuit bñficiũ spectare ad vnã partẽ:⁊ demũ ꝓ bono pacis arbitri
iusserũt certũ qđ dari.⁊ eodẽ mõ in.c.cũ inter.R.renuntiatio fuit
simplex.Secus ergo qñ đꝛ qđ renuntiaret liti recepta pecunia:⁊
sic qđ recipiať tp̃ale p respectũ ad sp̃ũale qꝛ tũc nõ valeret laudũ
etiã latũ a iudicibꝯ in quos esset cõpromissuȝ.Et per hoc etiã fa-
cit qꝛ tex.hic circa fi.vult ꝙ etiã arbitriũ seu laudũ possit eẽ licituȝ
interdũ in casu huiꝯ decre.lȝ arbitri nõ fuissent iudices. Et si di-
cas quõ põt esse cũ videať simoniã ꝯtinere dicit Jnn.ꝙ nõ sem
per est simonia si deť ꝓ renũtiatione litis sp̃ũalis lȝ videať hẽre
speciẽ simonie.⁊ ꝓpter hoc in dubio reprobať p ea q̃ habenť ĩ.c.
cõstitutꝯ.⁊.c.sup eo.tñ fm eũ re vera põt eẽ interdũ nõ simonia-
cum.nã si dareť pecunia nõ hñti ius vt cederet liti ad vexationeȝ
redimẽdã h̃ nõ est simoniacũ nec iniquũ.j̃.de simo.c.dilectꝯ.⁊ fa
cit qđ dictũ fuit.s̃.de pac.cũ pridẽ.¶ Jtẽ si dareť aliqđ ꝓ bono
pacis.vel ex cã pietatis nõ ex pacto nec respectu ad bñficiũ sȝ me
re ex ꝓuisione arbitroꝝ.p id qđ in.d.c.nisi.⁊.s̃. de trãsac. sup eo.
Secus si dareť aliqđ tp̃ale p rescriptũ ⁊ in cõpensationẽ sp̃ũalis
qꝛ hoc eẽt simonia.⁊ ideo tũc nõ valeret.⁊ sic ptȝ ꝙ vbi ex cã pie
tatis vł ꝓ bono pacis laudatũ fuisset vt dareť pecunia.⁊ p respe-
ctũ ad sp̃ũale.sed ꝙ pure ⁊ simpłr renũtiareť liti: tũc id foret lici-
tũ:⁊ sic posset intelligi finis huiꝯ tex.Secus si aliqđ tp̃ale đȝ da-
ri in respectũ ad sp̃ũale.⁊ vř sonare arbitriuȝ si emanauerit. vt đꝛ
17 in ꝟsi.q iam dicto.¶ † Et ex p̃dictis ptȝ alia solutio ad ꝯ̃riũ.⁊ di
xit hic Hosti.p.§.cũ qdã.alleg.in glo.ꝙ vbi arbiter est suspectus
ex aliqua cã ex qua forte iudex posset recusari ꝙ in arbitro non
erit necessaria recusatio:sed sufficit ꝙ alleget ip̃m arbitrũ sibi su-
spectũ ex tali cã ⁊ ꝓtesteť sibi ꝙ nõ debeat ꝓnũtiare.Nã hoc ha-
bebiť ꝓ quadã recusatione.⁊ nõ cõmitteť pena si postea ꝓnũtiet
qđ est no.Dicit tñ hic do.Anto.ꝙ arbitrator nõ põt recusari.vt
voluit Guil.in.l.ep̃ale.C.de epis.audi.Sed certe istud dictũ non
credo de iure verũ.qꝛ nõ video si sit suspectus arbitrator q̃re nõ
põt recusari arg.d.§.cũ quidã nisi dicas qđ rõ diuersitatis eẽ po
test qꝛ sniẽ arbitri stari đȝ metu pene etiã si sit iniq̃. Sed snia ar-
bitratoris põt reduci ad arbitriũ boni viri:⁊ sic erit remediũ ꝯtra
sniam si male iudiceť:sed certe ista rõ nõ vř ꝑfecta qꝛ interest nr̃a
litibus nõ vexari.l.minoribꝯ.ff.de mino.⁊ qꝛ meliꝯ est añ vulne-
ratã cãm ꝙ post remediũ q̃rere.l fi.C.in q.cau.restit.nõ est neces.
18 ¶ † Alius intellectus etiã colligiť per gl.fi.s.ꝙ hic loqtur in ar-
bitratore cuiꝯ dictuȝ possit corrigi ⁊ reduci ad arbitriũ boni viri.
l.si societatẽ.§.arbitroꝝ.ff.ꝓ soc.Sȝ ꝯ̃riũ loqť in arbitro cuiꝯ sniẽ
đȝ stari lȝ sit iniq̃.Sȝ certe vt dicit glo.p̃dicta ĩ.fi.ẽt si hic loquať
in arbitro ꝓcedet tex.qꝛ nõ valeret ẽt snia arbitri ĩ casu isto ꝓpter
vitiũ simonie.Uñ dicebat ẽt Gof.ꝙ dolꝯ in cõpromisso vel gr̃a
in laudo ferẽdo ⁊ simonia in ꝓposito cõtẽta soluũt ꝯ̃ria.§. stari.
Host.hic dicit ꝙ si euidẽter liquet de lesione vel euidẽter ꝯcludiť
ex laudo pctm̃ iudex faciat illđ emẽdari qñ liqt đ lesiõe nec stabiť
laudo qñ ꝯtinet pctm̃.⁊ p ꝯñs tũc nõ seruabiť.§.stari sȝ seruabiť
canõ ẽt in foro ciuili ⁊ p hoc ẽt qꝛ.l.vult peccata corrigi ĩ auť. vt
nõ luxurienť ꝯ̃ naturã.§.j.col.vj.⁊ dicit ẽt esse de mente vtriusqȝ
iuris qđ nullũ pctm̃ lege ꝯsuetudine iur̃o aut priuilegio muniať.
sed potius his nõ obstãtibꝯ puniať de cõsuetudine in.c.fi.⁊.j̃.de
prescrip.in.c.fi.Et qđ dixi.s̃.si euidẽter liquet de lesione ꝙ iudex
đȝ illud facere emẽdari.intelligit verũ qñ infra.x.dies esset ꝯ̃di-
ctũ.ałs secus p id qđ hř in.c.p tuas.Et ꝓ hoc ẽt facit qđ no.gl.ĩ
§.qđ de arbitris.ij.q.vj.vbi gl.notabiliter dicit ꝙ lȝ a snia arbitri
nõ possit appellari põt de iure canõico supplicare ⁊ peti vt retra
cteť tñ est iniusta ⁊ facit ẽt qđ no.gl.in.c.exposita.¶ Sed aduer
te qꝛ qñ laudũ ex sui tenore cõtineret pctm̃ seu spẽm pcti tunc fa
teor ꝙ tale laudũ nõ esset seruãdũ vt hic pȝ ⁊ saltẽ autoritate su-
perioris posset peti absolutio ad cautelã.Sȝ ꝙ ałs possit peti qđ
retracteť laudũ arbitri iniquũ nõ vř iure cautũ.⁊ ideo vř standũ
§.stari.Et ĩputẽt sibi ptes q̃ cõpromiserũt in arbitrũ. q̃ debebãt
scire dispositionẽ iuris volẽtis qđ stari debeat sniẽ arbitri etiã si
sit iniqua dũmodo nõ sit lata p dolũ arbitri.Nã ⁊ ptes potuerũt
sibi in hoc p̃iudicare vt ptȝ in.d.§.stari. Secus qñ laudũ cõtinet
pctm̃.qꝛ ptes in obseruantia pcti nõ pñt se astringere.⁊ ideo vř
ꝙ gl.in.d.§.qđ de arbitris.⁊ ĩ.d.c.exposita.de iure nõ ꝓcedãt.lȝ

canoniste videanť cũ illis trãsire ⁊ vt dixi tex.iste nõ facit qꝛ loqť
qñ laudũ continet in se euidẽs pctm̃ ⁊ sic ałs vř secus.¶ Jn gl.
cum dilecti.Et ex ista decre.videť ꝙ si hic fuissent tres arbitri sta
reť dicto duoꝝ.Jn ea.ibi.c.sicut. Sed potes dicere ꝙ ibi obsta-
bat iur̃m hic secus.tñ etiã gl.ałr soluit vt sequiť vcȝ ꝙ isti ẽt ad-
mittunť ꝓpter inopiã ꝓbationis qꝛ forte p alios nõ poterat cõ-
stare.Nã forte fm Hos.nõ fuerat ꝯfecta scriptura.nec forte ptes
fuerãt pñtes.qꝛ forte ptes fuerãt cõfesse de iur̃o.Host. vero dixit
ꝙ hic interroganť super intentione laudi nõ aũt sup corruptiõe
qꝛ illa posset per alios ꝓbari.⁊ qꝛ etiã eis nõ videreť credẽdum
p ea q̃ habenť in.d.c.sicut. Jnno.vero hic dixit ꝙ arbiter iudex
aduocatꝯ assessor:⁊ executor ⁊ ꝓcurator ĩ negotio qđ egit regula
riter nõ põt esse testis p id qđ hř in.l.fi.ff.de testi.⁊.ij.q.vj.statuẽ-
dũ.Sed istud fm eũ ꝓcedit saluo nisi ꝓducanť sup irritatiõe fa-
cti sui qđ verisimiliter defendere deberẽt.Nã tũc nõ videnť suspe
cti ex quo ꝓducunť sup irritatione ꝓbãda.⁊ iõ vř ꝙ eis credať.
Dicit tñ fm quosdã qđ nõ credeť eis ad p̃iudiciũ alteriꝯ. nec ex
dicto eoꝝ ꝓcedendũ esset ad penã ꝯ̃ aliquẽ alleg.qđ hř.j̃.de testi.
c.veniẽs.⁊.xv.q.iij.nemini.istud tñ nõ vř de mẽte tex. q vř velle
qđ ad preiudiciũ alterius stetur dicto istoꝝ vnde dicit ꝙ interro
genť tanꝙ de facto suo non vt testes.facit qđ habeť in.l. sciẽdũ.
ff.de appel.⁊.j̃.de accusa.inquisitiõis.⁊ dicit qđ nõ semper iudex
credit dictis eorũ.sed habebit circũstantias ꝯsiderare.l. diuus.ff.
de custodia reoꝝ.⁊.j̃.de accus.inquisitionis.Et dicit ẽt qđ si alle
get turpitudinẽ suã nõ crediť eis p id qđ habeť in.c.sicut de testi
bus.Nec ob.iste tex.qꝛ fm eum hic non allegabãt simpliciter tur
pitudinem suã.licet prima facie haberet speciem simonie qꝛ po-
terat esse qđ habuerant rectam intentionem:⁊ ideo fuerũt inter-
rogati vt excusarent arbitriũ suum.⁊ declarent intẽtionẽ suam.
facit qđ habeť.j̃.de accu.c.cũ dilecti.Et ex predictis patet ꝙ fm
vltimũ intellectũ isti arbitri fuerũt ꝓducti ad testificãdũ sup lau-
do ꝓpter inopiã ꝓbationũ.Scđm aliũ intellectũ fuerunt ꝓducti
vt excusarẽt laudũ p eos latũ qđ pria facie videbať ꝯtinere speciẽ
simonie.Scđm aliũ intellectũ fuerũt admissi qꝛ ꝓducebanť sup
irritatiõe facti ꝓprij.Jsti tñ intellectꝯ nõ videnť ꝓbari bene hic
ꝓpter id qđ đꝛ in ver.vel si arbitriũ p quẽ ptȝ ꝙ nõ simpłr sup ir
ritatiõe ꝓducebanť fm aliũ intellectũ fuerũt ꝓducti nõ vt testes
sed vt instructores ⁊ informatores sup facto ꝓprio p eos gesto.
Et ꝓpter p̃dicta tractauit hic.d.An.an iudex arbiter aduocatꝯ
assessor ⁊ ꝓcurator vel executor possit testificari in negotio quod
egerunt.nã videť ꝙ nõ p id qđ habeť ĩ.l.fi.ff.de testi.⁊.ij.q.vj.sta
tuẽdũ.¶ Jn contrariũ facit iste tex.de materia tangit in.c.cũ a
nobis.j̃.de testi.⁊ ibi ẽt tetigit.⁊ eo.ti.c.romana.li.vj.⁊ in.l. ne in
arbitris.C.de arbi.⁊ p Bar.in.l.deferre.§.idẽ decreuerũt.ff.de iu
re fisci.vbi cõcludit ꝙ in alia cã in qua qs non fuit iudex arbiter
ꝓcurator vel aduocatꝯ poterit esse testis p ea q̃ no.in.d.§.idẽ de-
creuerũt.Jn illa aũt in qua habuit officiũ aliqđ ex predictis tũc
durãte officio in illa cã nõ põt esse testis ne idẽ repiať iudex ⁊ te-
stis vel ꝓcurator ⁊ testis.facit.l.fi.C.de assesso.Posset tñ assessor
interrogari tanꝙ ꝓcurator in cã ⁊ eius rñsio preiudicabit dño.l.
nõ solum in prin.ff.de ꝓcur.Aut ꝓduciť aliqs predictorũ finito
officio.⁊ tunc aut ex testimonijs aliqđ cõmodum vel incõmodũ
posset resultare testificanti.⁊ non đȝ admitti vt si vellet probare
ꝙ misissent illi pecuniã per titiũ de tuo mãdato qꝛ si titius portas
set tibi nõ remaneret obligatꝯ.secus si nõ portasset.Si aũt aliqđ
cõmodum non resultaret ad ip̃m ex testimonio.tunc vř ꝙ ꝓcu-
rator ⁊ aduocatus non debeãt admitti nisi vtraqȝ pte cõsentien
te propter affectionẽ quã p̃sumunť hr̃e ad id qđ fecerunt ad in-
star eius qđ đꝛ de ꝓxeneta in.§.pe.in auť.de testi.colla.vij.⁊ hoc
qñ ꝓducenť ab illo cuiꝯ fuit ꝓcurator vel aduocatꝯ.Secꝯ si ꝓdu
cerenť ab aduersario:qꝛ tunc põt esse testis ex quo aduersariꝯ cõ
tentatur ip̃m ꝓducere vt etiam no.gl.in.c.romana.de testi.in.vj.
Jn iudice vero ⁊ arbitro cõsueuit dici ꝙ si producantur sup pro
cessu creditur eis si sunt duo secus si vnus tm̃ per id quod habe-
tur in.l.iureiuran.C.de testi.⁊ no.in.d.l.ne in arbitris de quo ple
nius dixi in.d.c.cum a nobis vř satis cõgrua doctrina. Tñ do.
Ant.hic aliter dixit.Nã concludit ꝙ durãte officio nõ pñt testi-
ficari per id quod superius est dictum.Sed si producuntur fini-
to officio concludit ꝙ si producuntur non vt testificenť viua vo
ce sed ad solẽnizãdũ instr̃m de gestis corã eis põt hoc fieri per id
qđ dictũ fuit.s̃.de trãsac.ex literis.Si autẽ ꝓducunť vt viua vo
ce deponãt tunc si producunť vt simpłr informẽt ⁊ instruant iu
dicẽ sup eo facto nõ in formã testimonij ⁊ tunc hoc fieri põt per
id qđ habeť hic fm vnũ intellectũ.v̄ñ tunc nõ faciant plenã fidẽ
sed qualẽ qualẽ p̃sumptionẽ ⁊ ex varijs circũstantijs poterit iu-
dex colligere an eis credat.p id qđ habeť in.l. diuus.ff. de custo.
reo ⁊ in.c.inq̃sitionis.j̃.de accu.Si aũt ꝓducunť vt testes: tũc si
esset vnus tm̃ nõ credeť.p id qđ hř in.d.l.iurisiu.⁊.j̃.de testi.c.ve-
niẽs.el.j.ad fi.Si ꝟo sunt plures tũc si ꝓducunť super irritatiõe
facti sui qđ verisimiliter deberẽt defendere.⁊ tũc deberet admit-
ti:quia

ti. q2 tunc nō videnť suspecti per istū tex. ẜm vnū intellectū. Et lz Inn. hic ẜm eū dicat ꝙ tūc nō credať ad p̄iudiciū alteri⁹ tñ hoc vr̄ esse cōtra istū tex. vbi etiā ad alterius p̄iudiciū videť credi. Et etiā nō videť rō ẜm eū quare nō debeat credi ex quo attestanť cōtra id qđ verisimiliter tueri debēt ⁊ sic intelligit istū tex. ⁊ per hoc dicit ꝙ si aduocatus attestareť ꝯ clientulū deberet ei credi. ⁊ silr̄ si iudex vel arbiter cōtra suā sniam. ⁊ silr̄ si ꝓsoneta vel alius contra id qđ est executus q2 cessare vr̄ cā suspiciōis. facit qđ no. gl. in c. sup eo. ̄j. de eo q cog. consan. vxo. sue. ⁊ qđ no. gl. de testi. c. romana. lib. vj. Qñq3 ꝓ testificať sup validitate act⁹ gesti p eū. ⁊ tūc in ꝓcuratore ⁊ aduocato ⁊ etiā in alijs dicit recurrēdū ad not. p Bar. in. d. l. differre. ⁊ meli⁹ ẜm eū ad no. p Jo. an. in addi. Spe. in ti. de testi. §. j. ver. s3 pone ꝙ administrator vbi cōcludit ꝙ si ex eo qđ testificať pōt ascribi laus ⁊ ex ei⁹ defectu vituperiū tunc d3 repelli tanꝗ̄ suspect⁹ nisi ambe ptēs ꝯsentirēt p id qđ hr̄ in. d. §. pe. in auť. de testi. ⁊ qđ no. in. c. dilectorū. ̄j. de testi. co. vel nisi ī subsidiū alijs deficiētibus p id qđ hic d2 ẜm vnū intellectū. ⁊ qualis fides tūc adhibeať dicit relinquēdū arbitrio iudicātis q hoc arbitrať ex qualitate facti ⁊ qualitate ꝑsonarū testiū. l. ij. ⁊. iij. ff. de testi. Si aūt ex testamēto nō ascriberet laus vel vituperiū. ⁊ ex defectu eius sup quo testificať tūc bñ possunt testificari p id qđ no. in. c. cū a nobis. ̄j. de testi. ⁊. ̄j. de accu. cū dilecti. ⁊ p predicta dicit ꝙ si iudex vel arbiter attestareť ꝓ iustitia snie nō credereť. Sec⁹ si pro iniustitia ⁊ silr̄ si procurator vel administrator testificareť ꝓ solēnitate cōtractus nō credeť. q2 esset suspect⁹. q2 honor esset si interuenisset ⁊ vituperiū poti⁹ si nō interuenisset ⁊ istud d2 procedere in iudicib⁹ ⁊ arbitris ⁊ similib⁹. Secus in electiōib⁹ de q bus in. c. cū dilecti. §. nos vero. ̄s. de ele. sed certe vt dicit do. An. nō est dare magnā rōnē diuersitatis inter eos. ⁊ facit qđ habeť. ̄j. de exces. prela. in. c. dilectis. §. preterea. meo iudicio videť esse melior ⁊ clarior doctrina Bar. ¶ In glo. fi. ⁊ ibi restituas ⁊ sic agebat iste presbyter possessorio recuperāde qđ procedit ẜm vnū intellectū vt tetigi sup gl. j. ⁊ suppletione gl. tenet hic Hostiē. Sed Inno. vr̄ tenere cōtra vc3 ꝙ solūmodo fiēda erat absolutio a iuramēto qua facta poterit postea agere sicut prius ⁊ hoc vr̄ placere do. Ant. ex eo q2 in plus nō lesit laudū cū ante fuisset spoliat⁹. Uel pōt dici ẜm eum ⁊ ista videť melior vt attendatur modus petendi q2 si fecisset se absolui ⁊ se absolutū restitui tunc procedit opi. gl. ⁊ Host. facit quod dictū fuit. ̄s. de resti. in integ. tum ex literis. Secus si solū petijsset se absolui q2 tūc procedat opi. Inn. ¶ In ea. ibi absolutū ostendas. hec expositio sine dubio ꝓcedit quando laudū continebat symoniam. ⁊ sic euidēs peccatum. nā tunc absolutio fit solummodo ad quādā cautelā ne notetur de periurio apud vulgares. ⁊ facit quod habeť in simili. in. c. solent. de sen. excom. in. vj. ⁊. ̄s. de officio dele. cum cōtingat. de elec. auditis. ⁊ glo. penul. Sed in alio casu quando per gratiam ⁊ dolum arbitri latum est laudū licet gl. videať velle ꝙ etiā tūc sic fiat hic expositio q2 iuramentum nō videť extēdi ad cām istam tamē potest dici contrarium per id quod habeť in. l. arbitrorū. C. de arbi. vbi cōmittiť in casu predicto stipulatio penalis l3 ꝯtra executionem obstet exceptio q2 tacita conditio scilicet si non fuerit p gratiam vel dolū arbitratus nō videť inesse substantie obligationis sed executioni ⁊ effectui actionis vt no. Bar. in. d. l. arbitror. Et ideo eodē modo videť ꝙ nō suspendať substantia obligationis iuramēti. ⁊ iō vt totaliter tollať esset expediēs absolutio. ¶ In ea. glo. ibi. superioris autoritate. forte ista gl. voluit sentire id qđ no. gl. in. §. qđ de arbitris. ij. q. vj. vc3 ꝙ † snia arbitri iniqua possit retractari superioris autoritate. Sed certe istud nō probatur hic indistincte. Sed loquitur quando continebat euidenter peccatum puta simoniam. vt. ̄j. tangit glo. in fi. vel qñ per dolum arbitri fuit latum arbitriū. Et similiter nō ob. qđ habetur in. c. proxi. q2 ibi nō valuit laudū vt ibi no. ⁊ ideo ex istis capitulis nō pōt colligi ꝙ indistincte possit peti retractari sentētia arbitri a supiore si dicatur illā esse iniquā. nā ẜm dictā opi. correctus esset. §. stari. per ius canonicū quod in dubio nō est dicendū cū correctio sit vitanda de elec. cum expediat in. vj. de quo etiam plene dixi in c. qntauallis. ̄j. de iureiu. ¶ Ultimo ad id qđ dixi de nepote fratris in notabilibus. Adde quod not. Fede. in suis consilijs suo consi. xxxviij. vbi cōcludit ꝙ ille ꝓprie dicit nepos qui est nepos ex filio. Sed improprie qui ex fratre. Et ideo in statutis nepotis appellatione non continebitur filius fratris. Posset etiam opponi ꝙ laudum non videatur hic posse niti equitate cuius contrarium dicit hic litera in fine. quia iste presbyter fuerat spoliatus ⁊ sic videtur ꝙ presumatur compromissum fuisse nō sponte factū per id quod habetur in. c. ij. ̄j. de resti. spo. Soluit Inno. illud de rigore hic de equitate quia forte commiserat tale crimen ꝓpter quod paruz durasset sibi restitutio. facit. ̄j. de accus. ad petitionē. ⁊ sic residet Jo. an. ⁊ do. Anto. Posset etiam dici ꝙ licet nō fuerit sponte factum. tamen quia fuit iuratum obligabat iuramentum factum ẜm no. in. c. ad aures. ̄s. quod metus causa. Uel tertio hic fuit super possessorio factum compromissum. facit quod no. ̄s. de renuntia. super hoc per Inno. Sed ibi iuramētum prestitum respiciebat petitorium ⁊ non possessorium.

1 Dotare sororem tenetur frater.
2 Per iuramentum ⁊ pactum nudum oritur actio.
3 Fides prestita ⁊ iuramentum differunt.
4 Compromissum factum in plures etiā numero pari fieri potest.
5 Redditus clerici qui reperiunť capi possunt in solutū ꝓ soluto.
6 In alienationibus reddituum ecclesiasticorū perpetuis vel ad tempus incertum seruari debet solēnitas que seruatur in alienatione rei ecclesiastice.
7 Compromissum facere non potest clericus per quod ecclesia sua obligetur absq3 autoritate episcopi.
8 Solutio annua an debeat fieri in principio anni vel in fine.
9 Procurationes episcoporum quando debeantur.

a **Peruenit.** Arbiter sua autoritate a spiritualia laico adiudicare nō pōt. h. d. Et primo ponit factum. Secundo illud corrigendū cōmittit. secunda ibi vnde quoniā. ¶ † No. primo ꝙ frater etiā clericus videtur teneri ad dotandū sororem que non habet vnde doteť de quo in. l. cū nō in plures. §. pe. ff. de admi. tuto. ⁊ in. l. fi. C. de do. ꝓmis. ¶ † Item no. ꝙ fidei prestatione de iure canonico qđ obligať. ⁊ sic facit ꝙ per iurm̄ ⁊ pactum etiam nudum oriať actio de iure canonico. de quo in. c. j. ̄s. de pac. Que autē † sit differētia inter fidē prestitam ⁊ iurm̄ dictū fuit in. c. ad aures. ̄s. qđ me. cā. ⁊ in. c. clericus. ̄j. de iureiur. ¶ † Itē no. ꝙ valet cōpromissum factū in plures etiā in numero pari. ⁊ sic qđ vr̄ in. c. j. ̄s. e. est de cōsilio. ¶ Itē no. ꝙ illud qđ non pōt per partes solui nō pōt etiā ab arbitris insolutū adiudicari. ¶ Item no. ꝙ in cōsiderāda lesione ecclesie in cōtractu nō solum inspicit stat⁹ presens sed etiā habetur respectus ad id quod in futurū cōtingere pōt vt patet hic in tex. iuncta glo. ij. ⁊. iij. ¶ Item no. ꝙ cōtractus assignationis reddituum ecclesiasticorū ad presens incertū nō valet absq3 debita solēnitate. facit quod habeť in cle. j. de reb. eccle. nō alie. ¶ Item no. ꝙ l3 † redditus clerici q reperiunť pōt capi in solutū pro debito. ̄j. de fideius. peruenit. de quo tamen est dicendū vt ibi no. nō pōt tñ pro dote ius colligendi redditus in futurū. ¶ In glo. j. in fi. Sic exposuit glo. q2 al's decre. nō haberet dubium si intelligeretur de iure decimādi cum tale ius tanꝗ̄ spirituale nō cadit in laicū. ̄j. de prescrip. cām que. Et ideo vt decre. habeat dubiū gl. exposuit decimas. i. fructus decimarū. Sed tunc ob. q2 tales fructus possunt vendi ⁊ locari. ̄j. de deci. Quis. ⁊ de locato vr̄a. ¶ Soluit Inno. qđ l3 possint vendi ⁊ locari nō possunt in dotē dari. Ista nō vr̄ habere bonā rōnē3 diuersitatis. Unde dici pōt scđo qđ nō valet assignatio reddituū decimarum sine solēnitatibus debitis. facit qđ habeť in cle. j. de reb. eccle. nō alie. ⁊ ideo nō valuit etiā p rōnē que tangiť in gl. seq. ⁊ p predicta etiā nō ob. c. ꝑuenit de fideius. vbi ꝓ debito clerici redditus ecclesiastici capiunť q2 ibi capiunť q tunc erāt. Sed hic assignabanť ad tps incertū qđ fieri nō potuit per ea que habenť in dicta cle. j. ¶ In gl. ij. si non de iure supple q2 talis assignatio non preiudicabit successori cū esset facta absq3 autoritate superioris per id ꝙ habetur in. c. veniēs. ⁊. c. super eo. ̄s. de trāsac. ̄j. ne prela. vic. su. in c. querelam. ¶ In ea. gl. in fi. Itē secundum Inno. poterat esse dubiū de alio p̄iudicio q2 forte mulier viro mortuo illos reddit⁹ vendicaret in dote. ̄j. de dona. inter virū. c. fi. ¶ † In glos. fi. in fi. Et ex gl. iuncta cū tex. no. qđ in alienationibus reddituū ecclesiasticorū ꝑpetuis vel ad tps incertū d3 seruari solēnitas que seruatur in alienatione rei ecclesiastice de qua. xij. q. ij. sine exceptione. ⁊ in. c. de rebus eccle. nō alie. Et ex predictis etiā habes qđ talia non possunt a iudice vel arbitro insolutū assignari. Et per predicta etiam patet ẜm Host. ꝙ † clericus absq3 autoritate dioce. non potest facere compromissu3 per quod sua ecclesia obligetur. x. q. j. reddenda. ⁊. ̄s. de transact. veniens. ⁊. c. de cetero. ⁊. ̄j. c. cū tempore ad fi. de quo etiam spe. de arbi. §. restat. ver. sed nunquid clericus ⁊. §. finitur ver. sed nunquid prelatus. Ubi cōcludit qđ prelatus non pōt cōpromictere sine autoritate superioris ad preiudiciū ecclesie s3 ꝓpriū tm̄. ⁊ sic cōpromissum seu effect⁹ cōpromissi non extēdiť ad successorē. ¶ † Extra gl. q2 hic fit mētio de solutione annuatim fienda tāgit hic Jo. an. an debeat fieri in prin. anni ⁊ cōcludit qđ si quis ꝓmisit soluere. x. quolibet anno debebit fieri solutio in fine anni. Secus si promisit soluere. x. singulis annis vel. x. annua. q2 tūc in princi. anni deberet solui: ⁊ allegat versus Annua si debes tūc inspicias caput anni. Anno si debes in fine teneberis anni. q versus notanť i. l. j. C. qñ dies leg. ce. ⁊ in §. pe. insti. de ver. obl. S3 certe legiste cōiter tenēt ꝯriū vc3 ꝙ si qs ꝓmisit soluere decē quolibet anno q2 tps adduciť cā multiplicā de obligationis fieri debebit solutio in princi. anni. l. j. ff. de pec. leg. Secus qñ tps apponitur ad differendā solutionē vt si ꝓmit

a ¶ Arbiter sua autoritate. tā ꝙ ex vno ore locuti sunt. d. abb. ⁊. d. Jo. in summatiōe huius. c. Et si queras vtru3 clericus maxime religiosus possit cōpromittere distingue vt hic per d. Dē. boych in prin. c.

tis mihi dare .x. hoc anno. Nā tunc dʒ fieri solutio in fi. anni. l. q hoc anno. ff. de ver. obl. ⁊ ibi per Bar. vbi ēt plene dixi de materia ⁊ tangit ēt in. d. l. i. C. qñ dies leg. ce. Et subdit etiā hic Joā. an. ꝙ legatū annuū ꝓ primo anno censet purū ꝓsequētibꝰ cēset cōditionale. s. ꝙ si vixerit legatariꝰ. nā finit tale legatū cū vita sicut ēt legatū alimētorū. l. cū hi. §. si constat. ff. de transac. ⁊ in. l. in singulos. ff. de annu. leg. Si tñ scds annus ceperit anteꝙ moriatur pro illo anno debebit heredi. cū in principio anni cedat dies eius. d. l. in singulis. lʒ secus sit in vsufructu legato. qꝛ vsufructuarius lʒ annus sit inceptus pro illo anno nil trāsmittit ad heredē si decessit ante fructus ꝑceptos vt hr̄ in. d. l. i. singulos la vltima ff. de annu. leg. Et si relinquat vsufructꝰ alicui ⁊ heredi intelligit de primo herede. l. ambiguitati. C. de vsufruc. ¶ Quid aūt si legatū annuum fiat titio ⁊ eiꝰ heredi dicendū vt in. l. in annalibus C. de leg. ¶ Et per predicta videret ꝙ ꝓcurationes epoꝝ cū sint annue debeant in principio anni. Facit. x. q. iij. inter cetera. ⁊. j. de censi. quāto. Sed cōtrariū tenet qꝛ ꝓcuratio nō debet nisi visitanti. j. de testi. procurationes. Et ideo non debent nisi tpe visitationis sicut nec etiam legata que debēt solui ex fructibus percipiendis nō debentur nisi illis perceptis. l. firmio. §. fi. ff. quādo dies lega. ce. facit etiam quod habetur in. l. si quis. ff. de ope. libe. vbi opere promisse per libertum patrono debentur cum fuerunt inducte ad materiam etiam facit quod no. in. l. inter stipulātem. §. sacram. ff. de ver. obli.

1 Laudum proprie non est sententia cum nō pariat actionem.
2 Femine regulariter repelluntur a potestate iudicādi ⁊ arbitrādi.
3 Compromitti potest in laicum de rebus ecclesie.
4 Compromissum factum in feminam non valet.
5 Consuetudo est pro lege seruanda.
6 Consuetudo tribuit iurisditionem ordinariam.
7 Femina ratione dignitatis est capax iurisditionis.
8 Compromitti potest in iudicem ordinarium.
9 Laudum seruare cogitur quis propter penā in laudo adhibitā.
10 Usum nemoris habens pōt vti lignis ad vsum suum ⁊ familie.
11 Femina si habet regnum vel comitatum aut aliam similē dignitatem iudicare potest.
12 Patronus an habeat iurisditionem in libertos.
13 Confessor non debet iniungere penitenti vt satisfaciat de pena conuentionali.
14 Pena conuentionalis an peti possit ⁊ quando.
15 Pena conuentionalis an in dubio presumatur adiecta in fraudem vsurarum.
16 Ex laudo an possit agi.
17 Obligatio ad interesse an possit sepius committi.

a DIlecti filij. Clerici de tpalibus. cōpromittere possunt in mulierē alˀs de consuetudine iudicantē. h. d. Et primo narrat factū. scdo dat iudices. scdā ibi Quis autē. ¶ In tex. ibi. Et infra decidit ꝙ hospitalarij dicebāt laudū nō valuisse qꝛ latum per feminā. ⁊ ideo petebant abbas ⁊ cōuentus de opportuno remedio ꝓuideri. Papa aūt remouēdo obstacula ꝓuidit vt sequitur. ¶ † No. primo ꝙ laudū in lata significatione pōt appellari snia diffinitiua: tñ proprie nō est snia cū nō pariat actionē: sed ei stetur metu pene. l. j. C. e. ¶ † Itē no. ꝙ femine regulariter repelluntur a potestate iudicādi ⁊ arbitrādi: ⁊ gn̄aliter etiā sunt a potestate iudicādi exēpte. ⁊ de quo etiā hic gl. ij. ¶ Itē no. ꝙ regulariter femina nō pōt esse arbiter videt tñ ꝙ pōt esse arbitratrix ꝑ id qd habet. j. de iureiu. qntauallis. ⁊ no. Cy. i. l. fi. C. e. de quo ēt in spec. de arbitro. §. ij. in prin. ⁊ ibi ēt tangit qd si cōpromittit in literis cū iuro an valeat cōpromissum. ⁊ dicit prout Alber. Galeo. ꝙ non. per. l. dubium. C. de legi. ⁊. j. de foro cōpe. si diligenti. ⁊ sic trāsit hic do. An. ⁊ Jo. an. in addi. spec. in. d. §. ij. ¶ Sʒ forte pōt dici oppositū ex quo iurm pōt saluari sine interitu salutis eterne per id qd habet in. c. cū ꝯtingat. Nec ob. etiā dictū. c. si diligēti qꝛ ibi erat iurm cōtra publicā vtilitatē. ¶ † Itē no. ꝙ etiā i laicū pōt cōpromitti de rebus ecclesie. de quo dicet. j. e. c. cōtingit. ¶ Itē no. ꝙ vbi peccatū est in cā efficienti ⁊ agit de ꝓhibito seu vetito a lege si nō valet qd ago vt ago nō vʒ ēt vt pōt. Unde cōpromissum factū in feminā regulr̄ non valet nec vt laudū nec vt pactū. † ⁊ sic facit qd cōfessio facta corā iudice seculari ꝑ clericum nō valeat nedū vt cōfessio iudiciaria: sʒ nec vt extraiudicialis de quo dicendū vt dixi in. c. at si cleri. j. de iudi. ⁊ de elec. ꝑ inquisitionē vbi ēt ꝑ Inno. ¶ † Itē no. ꝙ cōsuetudo ꝓ lege est seruāda facit. j. di. cōsuetudo. Et ēt ꝙ ꝯsuetudo tribuit iurisditionē ⁊ ēt habilitat ꝑsonā alˀs inhabilē ad iudicandū. facit qd hr̄. j. de foro cōpe. cū ꝯtingit. ¶ Itē no. qd ad positionē subiectiōis non sequit necessario posito iurisditionis. facit qd habetur vt in. c. vt nostrū. ⁊. c. fi. s. de offi. Archi. Aduerte tñ ꝙ subditꝰ ꝓprie dr̄ ille q est subditus rōne domicilij vt no. gl. in cle. j. de foro cōpe. ⁊ facit. j. de sen. excō. nup. ¶ † Itē no. ꝙ cōsuetudo tribuit iurisditionem ordinariā facit qd habet in prealleg. c. cum contingat. ⁊ in l. j. de emancip. liber. ⁊ quod no. s. de offi. ord. cum ab ecclesiarum prelatis. ¶ † Item no. ꝙ † mulier rōne dignitatis est capax iurisditionis. facit. s. de ma. ⁊ obe. dilecta. ¶ Et no. ꝙ habēs ptātem iudicandi vr̄ etiā habere potestatē arbitriū suscipiēdi. ¶ † Et ex hoc etiā no. ꝙ videt posse cōpromitti in iudicē ordinariū de quo hic. j. c. primo. gl. i. ⁊ facit. j. de ꝑsump. c. lrās. ¶ Itē no. ꝙ interuentus personarū in actu vel dispositione facit presumi ꝓ actu ⁊ dispositiōe ad idē. j. de prebē. in fi. ¶ † Itē no. vnū modū ꝑ quē qs cogit seruare laudū vʒ ꝑ penā in cōpromisso adductā. ⁊ sic vr̄ ꝙ ex tali laudo nō det actio sed agi possit ad penā. facit. l. j. C. eo. ⁊ qd tangit etiā hic in gl. fi. ¶ Ex predictis ēt no. ꝙ vr̄ posse peti te exigi penā etiā de eqtate canonica de quo tangit etiā gl. vlt. ⁊ sup eā. ¶ † In gl. in fi. ⁊ dic ꝙ habēs vsum nemoris pōt vti lignis ad suū vsum ⁊ familie. l. j. ⁊. ij. ff. de vsu ⁊ habi. ⁊ ēt pōt accipere alia que nascunt in nemore non solum ad vsum predictū sed etiā ad vsum cōiuuarū seu conuiuatorū. Et etiā poterit fm dignitatē ⁊ statū ipsius vsurarij largius accipere. l. plene. §. j. ff. de vsu ⁊ habi. nō tñ poterit recipe vt vēdat. qꝛ illud nō esset simplr̄ vti. sed etiā frui. hoc est habere vsumfructū nō solum vsum saluo nisi legatꝰ esset vsus siue valde remote. qꝛ tūc posset cedere ligna. ⁊ vendere. l. diuus. ff. de vsu ⁊ habi. Quid aūt si miles ⁊ sui antecessores cōsueuerunt in alterius nemore ligna ꝑcipere ⁊ incidere a tpe cuius nō extat memoria vel hoies vniꝰ castri in limite alterius vel animalia pascere. dic ꝙ seruanda erit cōsuetudo ꝑ id qd habetur. j. de ver. sig. sup quibusdā. ⁊. l. si quis diuturno. ff. si ser. ven. si tñ nemus ⁊ pascua nō sufficerent dño. ⁊ predictis prefert dñs per id qd habet in. l. prescriptiones. C. de ser. ⁊ aqua. ⁊ facit qd habet in. c. ij. §. vbi autē de decimis in. vi. ⁊ in. l. creditor. §. si constat. ff. cōia predio. ¶ In gl. ij. in fi. Gofre. hic dicebat ꝙ necessarius erat consensus episcopi alias ad seculare forum recurri non posset. xj. q. j. c. ij. ⁊. j. eo. c. per tuas. ¶ Sed certe vt dicit Hosti. non sufficeret consensus episcopi vt ageretur de re spirituali ⁊ vt prorogaretur illa iurisditio in laicum per id quod habetur in c. significasti. j. de foro compe. hic autē loquit qñ in tēporalibus rebus fiebat cōpromissum ⁊ ideo videtur quod fieri potuerit de quo tñ dicendū: vt in. d. c. cōtingit. Et an hoc casu requirat etiā cōsensus superioris dictū fuit in. d. c. precedēti. ¶ † In glo. ij. ibi populū iudicabat vt patet exēplum in prophetissa delbora. q̄ iudicabat populum vt habet in. §. j. qui statim alle. in gl. Et dicit hic Inno. ꝙ etiam femine de iure iudicare possunt si habeant regnum vel aliam similem dignitatem vel forte comitatum. facit xj. q. ij. cum deuotissimam. Idem dicit Hostien. in illis qui succedunt patribus in aliqua magna terra. facit quod habetur. j. de priuil. ex parte. ⁊. s. de maio. ⁊ obe. dilecta. ⁊ quod no. j. de penis. in. c. noua quedam licet Jo. an. sic transeat ⁊ do. Ant. cum forte idem dicendum. si in aliqua alia terra licet non magna succedāt dūmodo succedant in iurisditione cū eadem videat ratio. † An autem patronus habeat iurisditionē in libertos videt ꝙ sic per id qd dicit hic in. l. fi. C. eo. Sed Inn. intelligit quod nō habeat iurisditionēʒ licet libertus debeat esse subiectus patrono lʒ tñ in ipsum patronum si esset masculus compromitti ita pōt intelligi hoc. facit qd habetur in. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. ⁊ qd ibi no. Bar. ff. de verb. obli. ¶ In glo. fi. etiam si quis cuiuslibet et ibi de materia ⁊ etiam in iuribus precedentibus. ¶ In ea. ibi de dolo ⁊ contu. c. j. vbi dicitur quod rigor iuris in personis ⁊ negotijs ecclesiasticis non debet seruari. ⁊ ideo in casu illo nō imponitur mulcta. ¶ In ea. glo. ibi de penis. suam ibi videt dici ꝙ licet non fuerit seruatū arbitriū si tñ postea ps velit seruare non pōt peti pena. ¶ Itē ibi fraternitas. ibi videt velle ꝙ pena non debeat peti qd qualiter intelligatur patebit ex dicēdis. ¶ † In ea. ibi. §. idē Pap. pōt dici quod predicta procedunt de iure ciuili. de iure canonico pōt dici quod si querit in foro pnie. an sit iniūgendū ꝑ cōfessorē vt penitens satisfaciat de pena. ⁊ dicendū qd non vt est casus notabilis fm vnū intellectū in. c. preal. fraternitas. xij. q. ij. ⁊ sic videt qd nō teneatur quis sibi facere conscīetiā de soluendo penam. Si autem queritur in foro contentioso. concludē ꝙ si pena est legalis vel canonica poterit exigi. xvij. q. iiij. si quis deinceps. ⁊. c. quisquis. ⁊. j. de penis. ꝑ totū idē si sit cōsuetudinaria ꝑ id qd habet de offi. ordi. dilectus. ¶ Idē etiā si sit pena q̄ imponit rōne cōtumacie. ⁊ cōtēptus iudicis. l. j. ff. si quis ius di. nō ob. ⁊ clarū est per ordinariū pōt talis pena seu mulcta imponi. An aūt ꝑ delegatū iponi possit no. in. c. de causis. s. de offi. dele. ¶ Idē si sit pena rōne iniurie illata. nā ista ēt exigi pōt vt. j. de iniurijs. per totum ⁊ maxime in. c. olim. ⁊ facit qd habet j. de sen. excō. in. c. ea noscit. Si vero est pena cōuentionalis tunc aut interponit ad obseruantiam laudi aut in cōtractu. Primo casu dicit hic Hosti. ꝙ poterit exigi ad finem vt seruetur laudū ꝑ istū tex. ⁊ hec qñ pars nō fecit qd potuit ꝓ obseruātia laudi vel aut de eqtate canonica peti nō posset. j. de penis. suas. Et ex hoc habes

a ¶ Clerici de tpalibus. Nec ꝓbis: nec sensu differūt do. Abb. ⁊ Joā. de imo.

habẽs vnũ intellectũ ad istud.c. Alius est intellectus quẽ tetigit Hosti.i summa.eo.ti.§.qualiter.ver.sed nũqd religiosi ꝙ vbi qs vult ꝑpter modicũ interesse petere magnã penã nõ põt.ꝛ sic loquat ibi q2 modicũ restabat ad soluẽdũ iõ nõ põt petere penam. Et aliꝰ est intellectꝰ quẽ sensit etiã idẽ Hosti.in loco pal.ꝙ si nõ interest volẽtis petere penã quominꝰ purget mora.vt q2 nullã expẽsam fecit vel nec aliqd dãnũ est passus ex nõ obseruãtia.tũc nõ poterit peti pena.q2 tũc vr̃ peti vt lucrũ.ꝛ sic cã auaritie.ꝛ sic ẽt pt ĩtelligi.d.c.suã. Aliꝰ ẽ etiã intellectꝰ q vr̃ posse colligi ex gl.ꝛ dictis doc.ibi.vc3 ꝙ qñ ꝑ parte adimplet laudũ nõ possit tota pena peti de eqtate canonica.s3 solũ ꝑ rata l3 secꝰ sit de iure ciuili.facit qd hr̃ in.l.q2.§.fi.ꝛ i.l.eadẽ.§.cato.ff.de ꝟ.ob.ꝛ qd ibi no.p Bart. Scdo casu qñ pena cõuẽtionalis apponit in ꝯtractibꝰ tũc vr̃ velle hic Hosti.ꝙ l3 laici possint petere illã dũmõ non fuerit appositꝰ in fraudẽ vsurarũ.tñ clerici ꝛ religiosi solum petere pñt quatenꝰ intersit ꝛ nõ vltra q2 tũc vr̃ peti ex cã auaritie.ꝛ q2 clerici ꝛ religiosi nõ debẽt esse nimis crudeles exactores in hmõi tpalibꝰ exigẽdis.alle.qd habet.j.de cẽsi.ex pte.ꝛ.c.l3.ꝛ.c.ea q.et qd hr̃ in.d.c.suã.ꝛ sic maiorẽ humanitatẽ debẽt seruare clerici et religiosi ꝙ laici p iura palle.de quo etiã p ipsum Host.i.d.§.quare.ver.s3 nũqd religiosi.ꝛ ĩ sum.huiꝰ tit. Inn.tñ in.d.c.suã.dixit simplr̃ ꝙ põt peti pena vltra interesse dũmõ nõ fuerit apposita in fraudẽ vsurarũ nec ex cã auaritie s3 potiꝰ vt pareat ꝯtractui vel laudo.ꝛ videt etiã sentire illud procedere i clericis. Sed do. An.hic placet opi.Host.ꝛ illa ẽt vr̃ humanior. Et ea q dixi circa intellectũ.c.suã.de penis.vident ꝑcedere de eqtate canonica. Secus de iure ciuili vbi procedit obligatio dãdi quãtitatẽ difficultas nõ excusat a mora necꝗ̃r a pena.vt legit ꝛ no.in.l.cõtinuus.§.illd.ff.de ver.obli.ꝛ et q2 de iure ciuili in penis reglr̃ non inspicit an intersit.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de ver.obli. Et etiã si ex toto nõ satisffaciat l3 modicũ restet iplẽdũ in obligatiõibus dãdi vr̃ cõmitti pena insolidũ.l.v.§.fi.ff.de ꝟ.obl.facit qd hr̃ i.l.si residuũ.C.de distra.pig. Nec ob.ꝑdictis qd hr̃ in.l.fi.ff.eo.vbi vr̃ ꝙ admittat purgatio ad penã euitãdã qd nõ iterest aduersariũ ẽt si loquamur de pena apposita in cõpromisso.q2 rñderi põt ꝙ illa lex ꝑcedit qñ dies solutiõis nõ fuit p arbitrũ expressus seu appositꝰ quo casu admittit purgatio more añ litẽ ꝯte.sup pena si nõ interest aduersariũ.l.si cũ dies.§.fi.cũ seq.ff.de arbi. Secus si dies fuisset apposita solutiõi q2 tũc nõ admittit purgatio more de iure ciuili.l.celsus.ff.de arbi.vbi exp̃sse loqt qñ terminus solutioni fuit appositꝰ. ¶ 14 †Et q2 dixi.s.penã cõuẽtionalẽ peti posse nisi fuerit adiecta in fraudẽ. Restat videre an ĩ dubio dicat adiecta in fraudẽ vsurarũ vel nõ.ꝛ cõclude ꝙ aut fuit adiecta datiõi ꝗ̃titatis aut speciei aut facto. Priõ casu ꝑsumit i fraudẽ vsurarũ p ea q hñtur in.l.iulia.§.idẽ papi.ff.de act.emp.ꝛ qd no.in.l.cũ allegas.C.de vsur.vbi d materia p gl.ꝛ legi.ꝛ maxime ꝑcedit hoc si esset ille q petit penã cõsuetus fenerari.facit qd hr̃ in.c.illo vos.de pig. Idẽ tñ videt sentire in alio in.d.§.idẽ papi.ꝛ in.d.l.cũ allegas scdo ꝛ tertio casu nõ ꝑsumit in fraudẽ vsurarũ p ea q habent in.l.lucius.ff.de act.emp.ꝛ in.l.ij.§.fi.ff.de ver.ob. Et ratio diuersitatis esse posset q2 in obligatione pecunie magis consueuit cõmitti vsura ꝙ in obligatiõe speciei vel facti vt docet experiẽtia.facit qd habet de elec.ꝙ sit.li.vj. Et hoc verũ nisi volẽs petere pecuniã sit cõsuetus fenerari q2 tũc vr̃ ꝙ in dubio indifferenter presumatur adiecta in fraudẽ vsurarũ.ar.eozũ q habent in.l.qui semisses.ff.de vsur.ꝛ.l.vel vniuersozũ.ff.de pig.act.ꝛ qd habetur in.d.c.illo vos.de pig. Et facit etiã qd no. Innoc.in.c.suã. Et ꝑdicta ꝑcedũt qñ in obligatione speciei vel facti nõ ꝑcedit obligatio quãtitatis seu dãdi pecuniã. Si aũt ꝑcederet obligatio dãdi pecuniã.ꝛ demũ sequeretur obligatio facti ꝛ postea adijceret pena tũc est dubiũ ẽt in nõ cõsueto fenerari an videat pena adiecta i fraudẽ vsurarũ quo casu cõclude ꝙ aut factũ qd adijcit nõ tẽdit ad faciliozẽ exactionẽ debiti puta si ꝑmittis dare decẽ ꝛ si non dederis ꝑmittis scribere librũ ꝛ si non scripseris promittis penã hoc casu.q2 obligatio facti succedit loco obligationis dãdi pecuniã ꝛ videt etiã apponi ad augmẽtationẽ obligationis vr̃ ꝙ presumatur adiecta in fraudẽ vsurarũ.ar.c.ecclesia.s.vt lite pen.ꝛ.l.si eñ.§.qui iniuriarũ.ff.si quis cautionibus. Si ꝟo obligatio tendit ad faciliozẽ exactionẽ ꝛ nõ augmẽtationẽ debiti puta si ꝑmittis.x.in paschate ꝛ si nõ dederis ꝑmittis mihi recipere ꝑceptũ de soluẽdo vel pñtare tot pignoza aurea vl' argentea ad domũ meã que valeãt dictã quãtitatẽ al's ꝑmittis dare cẽtũ noie pene. Et isto casu dixit Ja.de bu.ꝙ põt peti pena. Et istud etiã tenuit Bar.i.l.rogasti.§.si tibi.ff.si cer.pe.ꝛ in ciuitate ista i instrũis inul tũ practicatur ꝙ apponit pena in forma predicta. Dy.tñ i.l.cũ seruus.ff.de cõdi.ꝛ de.ꝛ etiã Bar.ibi videtur velle oppositũ vc3 quod ꝑsumat in fraudẽ vsurarũ q2 illa obligatio facti vr̃ surrogari in locum dationis pecunie ꝛ sic adijci in fraudẽ vsurarum. Do. Ant.hic cõcozdat opi. Nã dicit hanc vltimã procedere in cõsueto fenerari.sed in alio non cõsueto procedat illa opi.ꝛ sic dicit voluisse Jo.an.in Spe.de oblig.§.j.super ver.ad primũ in addi.Spe. Facit qd habetur in.d.c.illo vos de pign.sed certe si ponderentur verba Joã.an.videtur velle tenere simpliciter opi. Dy.inꝗ̃tũ dixit illam procedere presertim in cõsueto fenerari. Et sic vr̃ innuere qd idẽ ẽt.ĩ nõ cõsueto fenerari cũ dictio presertim idẽ significat quod maxime.ꝛ sic multiplicatiã.facit qd no.per glo.in.l.illud.ff.ad.l.aquil.ꝛ.s.de filijs ꝑsbr.in.c.ad abolendã. Et forte de iure ista opi.videt verioz tñ i ciuitate ista sepe seruatur opi. But.in nõ cõsueto fenerari. An tñ ꝑdicta distinctio an pena adũciat obligationi dãdi pecuniã an vero dationi speciei vel obligationi cedat etiã in cõtractu trãsactionis vel etiam in cõpromissis seu laudis tangit Jac.de bu.in.l.premissis.C.de trãsac.ibi videt inclinare qd seruet in cõtractu trãsactionis sed nõ in cõpromissis ꝛ laudis.ꝛ facit qd habet in.l.v.§.fi.ff.de ver.ob. Bal.in.d.l.ꝑmissis remittit ad id qd dixit in.d.§.fi.in.d.l.v.scripsit eñ quasdã additiones sup.ff.nouo.ꝛ illas habebã duplicatas ante casum incẽdij.ꝛ illas hucusqꝫ habere non potui.ꝛ in illo.§.vr̃ inclinare qd in cõtractu trãsactionis nõ adhibeat illa distinctio q2 pena non apponit in fauozẽ vniꝰ partis tantũ sed vtriusqꝫ de quo plene dixi in.l.stipulatio.§.alteri.ff.de ver.obl.licet ipse bal.satis dubitauerit i.d.§.fi. Et adde qd opi. Dy.sequitur Ang.i.d.§.alteri ꝛ Cy.in.l.cũ allegas.C.de vsur.ꝛ etiã videtur idẽ velle ibi Bal.ꝛ sequit ẽt Bar.in.d.l.cũ seruus l3 aliter dixerit in.d.l.rogasti.ꝛ sic in hoc fuerit sibi cõtrarius. Et sic vr̃ qd magis cõis sit opi. Dy.ꝙ But.ꝛ ideo vr̃ qd illa in practica debet seruari cũ a cõi opi.non videat recedẽdũ in dubio per id qd no. Jo.an.in.c.j.ꝛ.c.ne innitaris.s.de cõsti.ꝛ Bar.in.l.fin.C.de pena iudi.qui male iudica.ꝛ maxime quia pene sunt odiose.ꝛ sic potius restringende de pe.dis.j.c.pene.ꝛ de reg.iur.in penis lib.vj. ¶ In ea ibi per res depositas ꝛ cõclude circa hoc qd aut fuit expresse actũ qd parti parenti seu obedienti dat pignus datũ p alterũ nõ parentẽ ꝛ hoc est clarũ qd d3 restitui per actionẽ prescriptis verbis.facit qd habetur in.l.si rẽ.§.si qs spõsionis alias est sub.l.gratuitã.ff.de ꝑscri.verbis. Aut est cõuentũ qd pignꝰ partis nõ parẽtis seu nõ obediẽtis sit arbitri.ꝛ remaneat penes eũ.ꝛ tunc erit ipsius arbitri. Facit qd habet in.l.fideiussoz obligari.§.fideiussoz.ff.de fideiussozi. Aut pignus est simpliciter datũ ipsi arbitro per vtrãqꝫ partẽ ꝛ est dubiũ quid videat actũ ꝛ dic qd in dubio videt actũ qd pignus partis nõ obediẽtis detur parti obedienti.vt voluit gl.in.l.litigatores.§.sed qd ait pretoz.ff.eo.ꝛ pro hoc facit q2 effectus iudicij debet applicari parti non iudici.arbitria autẽ sunt redacta ad instar iudiciozũ.l.j.ff.eo.de quo p Cy.in.l.pe.C.eo. Ubi etiã refert Guid.de suza.tenuisse qd semp pignus sit dandũ parti etiã qñ conuentũ est vt remaneat penes arbitrũ pignus partis non obseruantis laudũ q2 ipsius arbitri nõ interest pecunialiter qd eius sñia seruet licet intersit ratione cuiusdã honoris qui nõ videt attendẽdus in stipulationibꝰ vt l.si liber homo.ff.ad exhibẽ.ꝛ sic videt scdm eũ qd intelligat esse actum quod remaneat penes eũ ad finẽ vt det parti obedientis arg.l.si quis stipulatus sit.x.in melle.ff.de solu. Et ista opi.videtur posse tolerari.qñ simpliciter dictũ esset quod remaneant penes arbitrũ. Sed si dictum esset quod sint eff.caciter ipsius arbitri.ꝛ sibi acquiratur plenum dñium tũc videt qd habeat locum alia opi.de qua supra dixi.quia non video qd repugnet q2 non possit agi quod ipsum pignus partis non seruantis acquiratur ipsi arbitro.facit quod habetur in.l.in re mãdata.C.man.ꝛ per predicta videntur posse cõcozdari ꝑdicte opi.l3 Cy.nõ plene declarauerit in.d.l.pe. ¶ In eadẽ glo.ibi ꝑtoz.§.j.ꝛ facit quod habetur in.l.idemqꝫ.§.si cui.ff.mandati. ¶ In ea.glo.ibi.§.pe. Et ex ꝑdictis habes aliquos modos per quos quis cogitur ad obseruantiam. An autem ex ipso laudo possit agi. 15 †Conclude qd si fuit iuratum vel fide prestita firmatum tunc propter iuramentum agi potest vt seruaretur ꝛ similiter ꝑpter fidei prestationem que equiualet iuramẽto.j.c.proximo.ꝛ.s.qd metus cã.ad aures. Si autẽ non inuenitur iuramentũ nec fidei ꝑstatio.tunc si est cõpromissum factũ cũ pena vel etiã compromissum per stipulationem stare sñie quo casu cõmittit stipulatio ad interesse.l.diẽ.§.fi.ff.eo.ti.tunc laudũ nõ parit actionẽ q2 hoc casu nõ habet locũ l.penul.C.eo.titu. Sed vbi est compromissum simpliciter nudo pacto tunc si est emologatum vel approbatũ expresse vel tacite per lapsum decem dierũ.tũc nascitur actio ꝛ exceptio ex illo laudo vt habetur in.d.l.cũ antea. Et quod dixi non habere locũ dictam.l.cum antea ꝛ per consequens non habere locũ emologationem expressam vel tacitam quando cõpromissum factũ est cũ pena etiã per stipulationem promittendo sine pena stare sententie.intelligo verũ quando nõ fuit apposita clausula rato manente compromisso. Si autẽ dicta clausula fuisset apposita.tunc videtur qd haberet locum emologatio tacita ꝛ expressa vt voluit glos.in eo qd sequitur ꝛ etiam no.in.l.ij.ff.de arbi.de quo statim

tangetur cũ glo.ꝛ facit qδ dicetur in.c.per tuas.Et ad materiã
etiã facit quod notat Spec.eo.ti.§.fi.versi.quid si stipulatus cer
tum.ꝛ ver.si in cõpromisso.ꝛ ver.quid ergo.ꝛ versi.quid si dictũ.
Et per id quod dixit glo.qñ arbiter stipulatus fuit penã.Secus
esset si stipulatus fuisset arbiter a partibus ꝙ staret snie arbitri.
qꝛ tunc nõ valeret talis stipulatio.Nam talis stipulatio cõmitti
debet ad interesse stipulãtis.facit qδ habet in.l.stipulatio ista.§.
si quis insulã.ff.de ver.obli.Sed arbitri non interest pecunialiter
stari sue snie ꝛ ideo nulla queretur sibi actio.Dicit etiã qδ eo ca-
su quo stipulatur penã non queret parti obseruãti vtilis sine ces-
sione licet ex facto iudicis querat vtilis sine cessione iuxta ea que
not.in.l.non quasi.ff.rem pupil.sal.fo.ꝛ in aut.generaliter.C.de
epi.ꝛ cle.ꝛ facit etiã quod not.per Inno.j.de cõuer.cõiu.ꝛ.c.du-
dum.ꝛ per glo.in.c.ꝙꝙ.de vsuris.in.vj.ꝛ per do.Ant.in pemio
huius libri circa salutationẽ.ꝛ facit etiã quod not.per Bar.in.l.
eum p quo.ff.de in ius vo.¶In ea.glo.nisi in cõpromisso sit ꝛc.
Not.bene qꝛ aperte vult gl.quod ibi apposita est clausula in cõ-
promisso penali rato manente cõpromisso vel simile. vt qꝛ dictũ
fuit quod pena soluta stari debeat nihilominus arbitrio qδ tũc
habet locũ emologatio expressa ꝛ tacita ꝛ sic etiã tũc habebit lo
cum.l.pe.C.de arbi.ꝛ istud etiã tenuit glo.in.l.ij.ff.eod.ꝛ per hoc
etiã facit qꝛ alias dicta clausula nihil videt operari cõtra.l.si qñ.
ff.de leg.j.ꝛ.j.de priuile.si papa lib.vj.¶Item qꝛ videt quod ser-
uari debeat partiũ cõuentio.l.si cõueni.ff.de re ind.¶Item pro
hoc facit qꝛ ppter dictã clausulã quodãmodo vident duo esse cõ-
promissa.vnum cũ pena aliud sine pena.sed Jaco.de bel.ꝛ qui-
dam alij vt refert Cy.in.d.l.penul.Jo.and.hic tenuerũt contra-
rium mouentur.qꝛ.d.l.cũ ante ponit casum specialẽ in quo locũ
habet emologatio qñ valet nudo pacto.quo casu nõ habebat lo
cũ aliud remediũ.ꝛ ideo videt quod secus sit in alijs casibus qñ
nõ est nudo pacto cõpromissum arg.eoꝝ que habent in.l.ius sin
gulare.ff.de legi.ꝛ in regula que a iure.de regu.iu.in.vj.ꝛ qꝛ par
tes nõ vidẽtur posse dare iurisdictionẽ priuato.l.priuatoꝝ.C.de
iuris.om.iud.Et ad id qδ dicit ꝙ clausula nõ operet.Respõdet
quod imo quia si semel cõmissa erat pena virtute clausule si itera
to cõueniatur poterit iterũ cõmitti vbi alias solũ semel poterat
cõmitti.l.si duo.§.j.ff.de arbi.nõ cõmittetur tamẽ vltra bis arg.
l.fideicõmissa.§.si quis decẽ.ff.de lega.iij. Secus si esset clausula
qδ pena toties cõmittatur quoties cõtra factũ fuerit qꝛ tũc pos
17 set sepius cõmitti per ea que no.in.d.l.si duo.§.j.¶†An autem
obligatio ad interesse possit sepius cõmitti habet in.l.si sic.ff.de
verb.obli.vbi per Bar.Sed cõmuniter tenent opi.huius glo.ꝛ
dicte.l.ij.ff.de arbi.ꝛ pro hoc facit ratio quã supra dixi qꝛ cẽsent
quodãmodo duo cõpromissa.Et p p̄dicta etiã cessat ratio.d.l.
priuatoꝝ.ꝛ ista opi.vt puto seruaret in practica ppter autorita-
tem glo.ꝛ qꝛ vt dixi cõiter tenet tamẽ de rigore iuris forte verioꝛ
est opi.Jaco.de bel.qꝛ re vera.d.l.cũ antea requirit qñ nudo pa-
cto fuit cõpromissuꝫ ꝛ sic nullũ erat remediũ nisi illius.l.Sed in
casu pposito erat aliud remediũ ex quo cõpromissuꝫ factũ erat
cũ pena.Adde tñ qδ circa hoc dicã in.c.per tuas.s.eo.Et adde
etiã ꝙ clausula illa rato manẽte cõpromisso vel pacto nõ opera-
tur ad cõmodum nõ parẽtis cõtractui vel laudo ꝛ ideo nõ obe-
diens ex viribus talis clausule etiam soluendo penaꝫ nõ poterit
agere vel excipere ex laudo.qꝛ vt dixi clausula videt interposita
ad cõmodum parentis laudo vel cõtractui ꝛ similiter si apposi-
ta sit in transactione ideo veniens cõtra transactionẽ non pote
rit se fraudare ex illa facit qδ habet in.l.cum pater.§.libertis.ff.
de leg.ij.ꝛ qδ not.Jaco.bu.ꝛ Bar.in.l.qui fidẽ.C.de trãsac.ꝛ gl.
in.c.potuit.j.locato.ꝛ in.l.ij.C.de iur.emphy.ꝛ per ea que dixi su
perius põt inferri ad intellectũ tex.ꝛ inquantũ hic papa mãda
uit seruari laudũ per penã in cõpromisso statutaꝫ ꝛ sic videt in-
nuere qδ alia via nõ fuit seruãdũ.¶Sed cõtra istud facit quod
litera dicit ꝙ ab vtraqꝫ parte fuit spõte receptũ et sic approbatũ
ꝛ per hoc videt ꝙ etiaꝫ ex vi pbationis debuerit seruari p ea q̃
habent in.l.pe.C.eo.Sed põt dici vt hic tangit Jo.an.ꝙ appro
batio fuerit facta ante latum laudum.Jdeo nihil operat vt ptꝫ
in.d.l.pe.Contrariũ autẽ procederet si post latum laudũ fuisset
facta approbatio.Uel potest dici ꝛm Innoc.ꝙ cõtrariũ pcedit
quãdo cõpromissum esset factũ nudo pacto.Secus qñ cũ pena
vt hic fuit.ꝛ idem si per stipulationẽ fuisset factũ per ea que ha-
bentur in.l.diẽ proferre.§.fi.j.eo.nam his casibus videt habere
locũ.d.l.cũ antea.vt ibi innuitur.Et etiã superi⁹ tetigi post In-
noc.Cõtra tñ istã solutionẽ fortiter facit qδ habet.j.eo.c.p tuas
vbi videt litera velle ꝙ qñ approbat laudũ indistincte sit ei parẽ
dum.ꝛ siue pena fuerit apposita siue nõ.vt aperte colligit ex his
que habent in text.in ver.super quo iuncto versi.seq.si vero rece-
ptum.sed Inno.hic dicit ꝙ põt dici ꝙ illud pcedit in spirituali
bus.que nõ recipiũt estimationẽ pecuniariã.secus in alijs.Sed
de hoc dicendũ vt plenius dicetur in.d.c.per tuas.

1 ☞Abbas põt cõpromittere super iuribus monasterij.

a ¶Minor ec-
clesia.do.Abb.
ponit hic du-
plex sũmariuꝫ.
Primũ cõcor
dat cũ isto.Se
cundũ multuꝫ
aberrat ab hoc
vide eum.

2 Laudum qualiter confirmari debeat.
3 Compromitti potest in iudicẽ ordinarium.
4 Laudum fide prestita firmatũ seruari debet dũmodo sit licituꝫ.
5 Ordinarius an possit esse arbiter.
6 Compromitti non põt in ordinariũ tanꝗ in arbitrum.
7 Exempti quando iurant fidelitatem:iurant nihil alienare incõ
sulto romano pontifice.
8 Uasallus an cõpromittere possit super feudo sine licentia dñi.
9 Compromittere non põt clericus secularis in perpetuum preiu-
dicium ecclesie.
10 Compromittere potest clericus super patrimonialibus.

a Cum tempore. Minor ecclia ĩ preiudiciũ pape de liber-
tate cõpromittere nõ põt.h.d.Et in p̄ria recitat statũ
cõpromissi.In scda laudũ latũ in pte approbat ĩ alia
pte reprobat.In tertia rõnẽ reprobatiõis subnectit.scda ibi.qꝛ
legitime.tertia ibi cũ ꝛ si.¶In tex.ibi tuos monachos põt du-
pliciter intelligi vno mõ ꝙ canonici erãt prelati capellarũ:ꝛ pre
tendebãt se esse subiectos epo ꝛ nõ immediate pape.Abbas aũt
dicebat oppositũ.Alio mõ p̃t intelligi ꝙ isti erãt p̄lati capellaꝝ
ꝛ pretẽdebãt capellas exẽptas a iurisdictiõe epi. ꝛ ĩ hoc dicebat
abbas ꝙ ꝛm istũ intellectũ monachi nõ faciebãt q̃stionẽ abbati
sed epo.Sꝫ ꝛm precedẽtẽ intellectũ erat ecõtra qꝛ faciebãt q̃stio
nẽ abbati ꝛ nõ epo imo faciebãt pti epi.¶Itẽ ibi pmisisti sup.
cũ cõsensu cõuẽtus qꝛ als hoc nõ potuisset.p ea q̃ habent.s.de re-
scrip.c.edoceri.Itẽ ibi.j.õcidit ꝙ demũ tulit laudũ archiep̄s qδ
postea fuit intimatũ pape p abbatẽ ꝛ papa habita notitia laudi
1 ꝛ cõpromissi declarauit vt sequit.¶†No.p̄rio ꝙ abbas vr̃ posse
facere cõpromissum sup iurib⁹ monasterij.qδ ẽ intelligẽdũ cũ cõ
sensu cõuẽtus ppter id qδ dixi sup tex.nõ reqrebat aũt hoc casu
autoritas epi.qꝛ nõ p̃tẽdebãt eũ suũ supiorẽ.Et cũ ipso litigare
2 volebãt.facit qδ legit ꝛ no.in.c.significauit.j.de appel.¶†Item
no.modũ cõfirmãdi laudũ seu cõpromissuꝫ vcꝫ ꝙ p stipulationẽ
vel pmissionẽ de laudo seruãdo.¶Itẽ etiã p fidei p̄stationẽ q̃
equipollet iuramẽto.s.qδ me.cã.c.ad aures.Et an tũc nõ seruãs
fidẽ dicat periurus ꝛ infamis sicut veniẽs cõtra cõuentionẽ iura
tã iuxta.l.si qs maioꝛ.C.de trãsacti.tenuit Spe.ꝙ sic in ti.de ar-
bi.§.fi.ver.sed pone ꝙ cõpromissũ.ꝛ sic facit.s.qδ metus cã.in di
cto.c.ad aures.ꝛ sic trãsit Jo.an.ꝛ do.an.Cõtra hoc tñ facit qδ
no.glo.in.c.penul.j.de iureiuran.vbi dicit ꝙ minoꝛ pnia impo-
nit venienti cõtra fidẽ prestitã ꝙ cõtra iuramẽtũ facit qδ notat
Archidia.xxij.q.v.iuramenti.ꝛ sic videt ꝙ pena dicte.l.si qs ma-
ioꝝ q̃ loquit qñ interuenit iuramẽtũ nõ sit extẽdenda qñ interue
nit prestatio fidei cũ pene sint restrĩgẽde.de peni.distin.j.§.pene.
ꝛ de reg.iur.in penis.lib.vj.ꝛ.l.preses.ꝛ.l.si interpretatione.ff.de
3 penis.¶†Itẽ no.ꝙ in iudicẽ als ordinariũ videt compromitti
posse vt hic dicit colligi si dicamus ꝙ fuerit cõuẽtus episcopus
nã conueniri debet corã archiepo.s.de offi.ordin.c.pastoralis.ꝛ
facit qδ notat gl.in.§.si võ cõtigerit.in aut.vt diffe.iud.colla.ix.
4 ¶†Itẽ no.ꝙ vbi laudum fuit fide prestita firmatũ debet obser
uari dũmodo als sit licitũ.facit qδ habet in.c.ij.s.eo.¶Itẽ no.
ꝙ inferioꝛ exemptus nõ põt renũtiare priuilegio exemptionis si
ne licentia pape.¶Et no.etiã ꝙ de his nõ potest fieri cõpromis
sum que nõ possunt p renũtiationẽ amitti.¶Itẽ no.ꝙ per illa
verba que pferuntur in priuilegijs dũ dicit recepimus monaste
riũ ad ius ꝛ proprietatẽ rõne ecclie videt probari plene exẽptio
5 de quo dicẽdũ vt plene habet in.c.si papa.de priuil.in.vj.¶†In
gl.j.ibi hoc solũ ꝛc.ꝛ ꝛm solutionẽ nõ eẽt differẽtia inter ius ciui
le ꝛ canonicũ.qꝛ ꝛm vtrũqꝫ ius ordinari⁹ nõ posset cogere ptes
vt in ip̄m faciat cõpromissum sed tñ si spõte facerẽt tenẽt ꝛ idẽ in
delegato.Sed legiste cõiter tenẽt ꝙ de iure ciuili ordinarius nõ
potest esse arbiter:nec sir̃ delegat⁹ p tex.in.d.l.sed si in seruũ.§.ij.
ꝛ.iij.q.vij.§.tria.versi.si qs decurio iudex.in qbus vr̃ dici ꝙ or-
dinari⁹ nõ recipiat arbitriũ ꝛ ꝙ etiã nõ iubeat in se cõpromitti
ꝛ sic etiã dicit Hostiẽ.pbari p illos tex.Fatet tñ vt etiã tãgit gl.
in.d.l.sed si in seruũ.§.ij.ꝙ potest cõpromitti in iudicẽ tanꝗ in ar
bitratorẽ ꝛ amicabilẽ cõpositorẽ licet nõ possit cõpromitti tãꝗ
in arbitrũ.per id qδ habet in aut.vt diffe.iudi.in.§.si vero cõti-
gerit col.ix.Nec corrigitur ꝛm eũ.d.l.sed si in seruũ. qꝛ loquitur
in arbitro qui hꝫ necesse ferre in scriptis sic vt ꝛ iudex.C.eo.l.pe.
Sed arbitratoꝛ põt etiã sine scriptis amicabiliter componere:ꝛ
istud communiter tenent legiste Canoniste aũt cõmuniter tenẽt
ꝙ de iure canonico ordinarius etiam possit esse arbiter p istum
tex.ꝛ p id quod habetur.j.eo.ex parte.cum ibi no.ꝛ nota etiã gl.
in.§.qδ de arbitris.ij.q.vi.Legiste aũt assignant triplicez ratio
nem que etiã tangitur p gl.in.d.§.tria quare nõ põt cõpromitti
in ordinariũ tanꝗ in arbitrũ.Prima est qꝛ si hoc fieri posset iu
dex semp pcuraret vt in ipsum cõpromitteret ne ab ipso posset
appellari.Scda qꝛ ordinari⁹ dꝫ cogere arbitrũ ad ferẽdũ laudũ
ꝙ nõ posset si ip̄e eẽt arbiter.l.pe.ff.e.Tertia qꝛ arbitria sũt reda
cta ad

cta ad similitudinez iudicioꝝ.ꝛ sic sequeretur ꝙ simile concurreret cũ eo ad cuius similitudinem est inductũ qđ videtur absurdũ. facit insti.de emp.§.j.Hostiẽ.etiam assignabat alias tres.Prima est quia iudex debet pronũtiare ſm iura.ſ.de consti.c.j.ꝛ in auf. iusiurandũ qđ presta.ab his.§.j.colla.ij.qđ videtur repugnare arbitrio.l.diem proferre.§.stari.ff.eo.Secunda quia nõ videt cõueniens ꝙ de iure ordinario habeatur recursus ad extraordinarium.l.in cause.la.ij.ff.de mino.Tertia quia si istud liceret esset quodãmodo retrocedere cõtra id qđ habetur.ſ.de trãsac.in.c.fi. Et iste sunt rationes persuasiue per quas cõiter tenet qđ de iure ciuili non potest ordinarius esse arbiter:lz arbitrator sic ꝙuis aliqui dixerũt ꝙ nõ posset esse arbitrator.vt tangit Cy.in.l.si quis ex cõsensu.C.de epis.audi.Et predicta procedũt si sit ordinarius cõpromittentiũ vel rei:secus si non esset ordinarius cõpromittẽtium vel ipsius rei:licet alias esset ordinarius aliorum vel ipsius actoris bene posset cõpromitti.per id qđ habetur in.l.j.ff.de iudi.ꝛ qđ not.glos.in.d.§.si vero cõtigerit.An aũt isto casu videat aditus vt iudex indubio prorogando eius iurisditionem.An vero vt arbiter recurrendũ est ad no.per glo.ꝛ doc.in.d.l.j.ff.de iudi.quia attendi debent que precesserunt,ꝛ si ex illis possit colligi qualis fuerit intentio partiũ id seruabitur.per id qđ habetur in l.si seruus pluriũ.§.fi.ff.de leg.j.Si autem nulla precedẽtia appareant ex quibus colligi potest mens partiũ,tunc si pena fuit promissa presumetur aditus vt arbiter.l.litigatores.§.j.ꝛ.ij.ff.eod. Si ṽo non fuit promissa pena ꝛ tunc presumeretur aditus tanꝙ ordinarius animo prorogãdi iurisditionẽ:vt sic res efficacius valeat.arg.ĩ.de verbo.sig.Abb.ꝛ hec procedunt vbi nõ esset ordinarius partium vt saltem rei.Sed vbi esset ordinarius rei cõiter tenetur vt dixi ꝙ de iure ciuili nõ potest compromitti tanꝙ in arbitrum:sed vt in arbitratorez.per ea que habentur in.d.l.sed si in seruum.Sed de iure canonico cõiter tenetur ꝙ potest compromitti etiaz in arbitrum.vt superius dixi.Et si dicas quõ respondetur rationibus superius factis potest dici qđ si considerentur sunt potius persuasiue ꝙ necessario cõcludentes:vel procedant de rigore iuris nõ de equitate canonica.¶ In gl.ibi:ꝙ nec etiaz partes.ꝛ istud cõiter tenetur ꝙ illa auf.etiam de iuramẽto partiũ loquitur.Aduerte tñ quia licet non debeãt iurare si tñ iurant seruari debet iuramentũ dũmodo arbitrium sit licitũ.vt not.glossa in.c.ij.ſ.eo.ꝛ facit.ĩ.de iureiuran.cũ contingat.¶ In glos.capitulis.in fi.ꝛ de materia no.etiã per gloss.ĩ.de regu.iur.ea que.lib. vj.¶ In glo.fi.j.ibi:nec etiam poterat ꝛc.sic videtur velle gl.ꝙ non valuerit etiam arbitriũ ex alio capite ꝙ exprimatur in litera:videlz qꝛ nõ potuit compromitti de causa liberali.Sed certe istud dictum videt esse contra mentẽ tex.qui vult qđ ad preiudicium abbatis tenuerit.Ideo posset dici qđ iura allega.in glo.loquũtur de causa liberali quando agitur de liberatione hominis: sed hic loquitur quãdo agitur de causa status ecclesie que videt esse minus preiudicialis ꝛ minoris ponderis.vt etiã dictum fuit ſ.de resti.in integ.c.penul.dicit tñ hic Inno.ꝙ etiã si teneretur ꝙ ecclesia super statu ꝓprio nõ posset compromittere:tñ si due ecclesie litigẽt super tertia quã vtraqꝫ sibi asserat subiectã bene posset compromitti.per ea que habentur.ĩ.c.per tuas.Nec obst.iste tex.inquãtum videt velle ꝙ non preiudicet cõpromissum factuz sup capellis,qꝛ nõ dicit ꝙ nõ teneat ad ꝑiudiciũ abbatis:sed qđ nõ tenet ad ꝑiudiciũ tertiũ videlz pape.Dicit Inno.etiã ꝙ si agitur de alia libertate:vt qꝛ dicã electionẽ factã esse ꝯ tenorẽ priuilegiũ libertatis:poterit tunc cõpromitti de tali electione.per ea ꝙ habent.ĩ.de capel.

7 habent.ĩ.eo.in.c.pe.¶ † In ea.gl.in fi.facit ꝙ habet.ĩ.de capel. mona.c.ij.ꝛ de pac.c.j.in.vj.Et ꝓ predictis etiã facit qđ exempti qñ iurãt fidelitatẽ iurãt nihil alienare inconsulto romano põtifice.ĩ.de iureiur.ego.N.ꝛ ideo nõ debẽt posse cõpromittere qñ occasione sentẽtie posset cõtingere alienatio.ꝛ ꝑdicta etiã faciunt in

8 ar.ꝙ † vasall⁹ nõ possit cõpromittere super feudo nisi de lnĩa dñi nec cl'icus sup eccl'ia sine lnĩa epi.facit qđ hr̃.ſ.e.puenit.ꝛ ꝑ host. in sum.e.ti.§.ſꝫ qrit.ver.sed nungd vasall⁹.in fe.ꝛ i Spe.de arbitro.§.restat.ver.sed nungd vasallus.ꝛ ibi in seq.§.tractat.de religio.ꝛ cõcludit ꝙ sine licẽtia superioris nõ põt cõpromittere.facit.ĩ.de sta.mo.cũ ad monasteriũ.ꝛ.xỹ.q.ij.nõ dicatis. Et similiter

9 videtur ꝙ clericus † secularis nõ possit cõpromittere ad preiudiciũ perpetuũ ecclesie sine licentia superioris:vt hic.ꝛ.ĩ.c.per tuas.licet quo ad suũ preiudiciũ sic:ꝛ sic videt ꝙ si agat de possessionibus ꝓpriis ipsius clerici vel ecclesie tanꝙ de beneficio:ꝛ sic sup parte beneficii ꝙ possit cõpromitti dũmodo hoc vltimo casu fiat per modũ licitũ.iuxta id qđ habet.ĩ.de ꝑbẽ.nisi.ꝛ.ſ.de transac.super eo.tñ ſm do.Ant.potest dici aliqualiter latius:vi

10 delz † sup patrimonialibus põt clericus cõpromittere. Itẽ super fructibus ꝑteritis sup futuris nõ vel sup iuribus ecclesie non põt absqꝫ licẽtia superioris sup ti.vero beneficiũ põt cõpromitti si illũ nõdũ plenarie sit adeptus.Si vero sit adept⁹ videt ꝙ nõ posset cõpromittere sine autoritate superioris:sicut nec tũc põt renũtiare sine eius licẽtia.put hr̃.ſ.de transac.in.c.ij.ꝛ de elect.si electio.li.vj.ꝛ.ſ.de renũ.admonet.c.ꝙ in dubiis.nisi dicat ꝙ possit renũtiari ti.qñ reuocat in dubiũ de ei⁹ validitate.alleg.qđ hr̃ de resti.in integ.c.ij.ꝛ qđ not.ĩ.de appel.cõstitutus.Sed forte istud nõ est tutũ:qꝛ esset dare materiã fingendi lites vt posset sine autoritate superioris cõpromitti qđ nõ est faciendũ per ea ꝙ habentur in.l.cũ hi.§.si pretor.ff.de transac.ꝛ ꝙ dicta sunt in cõpromisso etiaz possunt habere locũ in trãsac.ꝛ amicabili cõpositione.de quo per Hosti.in sum.de transac.§.quis possit transigere.

1 ¶ Recõuentio an habeat locũ corã iudice appellationis.
2 Reconuentio non fit coram arbitris.
3 Recõuentio an habeat locum in criminali.
4 Recõuentio non fit corã laico in causa spirituali.
5 Arbitro multa sunt interdicta.
6 Arbiter cognoscere debet in loco vbi fit cõpromissuz.
7 Arbitri sentẽtia non valet qua pronũtiat seruandũ esse id qđ titius declarauerit vel consuluerit.
8 Satisdari non debet coram arbitro.
9 Arbitri sentẽtia nõ est ꝓprie sentẽtia:cũ ex ea non oriatur actio.
10 Cõpromitti potest sub crimine qđ infamat si ciuiliter agatur.
11 Laudum postꝙ est latum potest emologari.
12 Reductioni ad arbitriũ boni viri renũtiari non potest.
13 Arbitria ꝛ iudicia differunt ꝛ conueniunt in principio medio et fine cause ꝛ qualiter.
14 Instantia an pereat coram arbitro lapsu triennij sicut perit coram iudice.
15 Arbitratoris potestas quãto tempore duret.
16 Filius in potestate quando est preteritus potest contratabulare testamentum.
17 Appellari an possit ab arbitris ꝛ a quibus.

a **Cum dilectus.** Recõuentio^a nõ fit coram arbitris.h.d.Et i prima ponit cõsultatio.Scđa rõnez subnectit.Scđa ibi:nos rñdem⁹.Tertia ibi,cũ arbitri.¶ No.ꝑmo casum in quo arbitria nõ ꝓcedũt ad instar iudicioꝝ:qꝛ in iudiciis ꝓcedit renũtiatio etiã si sint iudices delegati.ĩ.de mutuis peti.c.j.ꝛ.ij.ꝛ de rescri.dispẽdia.li.vj.secus i arbitris qđ ꝓcedit etiam in arbitris iuris.vt no.in Spe.de renũ.§.j.ṽ.sed nungd.An autez

1 corã iudice † appellationis locũ hꝫ recõuentio.no.Spe.de reconuen.§.ij.ṽsic.sed nungd.ꝛ per Io.an.in.c.ij.de mutuis peti.vbi cõcludit ꝙ si appellatũ est a diffinitiua nõ hꝫ locũ recõuentio qꝛ solũ de illa hꝫ cognoscere.C.de appel.in.l.eos.Si ṽo appellatuz fit ab interlocutoria.i.pendẽte appellatione eadẽ rõne,illa aũt finita si ꝑnuntiatũ fit male appellatũ adhuc idẽ qꝛ cã principalis deducitur ad pmũ iudicez.ĩ.de ap.vt debitus.ꝛ nõ hꝫ vlterius procedere ipse iudex appellationis ab interlocutoria:si ṽo pronuntiasset bene appellatũ:tunc põt ꝓcedere in negotio princi.et ideo corã eo tũc poterit habere locũ recõuentio saltẽ si lis nõ fuerat cõte.in negotio princi.An aũt post cõtest.li.posset fieri reconuentio.no.in.d.c.j.ꝛ per legistas in auf.ꝛ gñr.C.de sen.ꝛ interlo. om.iudi.¶ Ultimo not.an potestas arbitri mẽsuranda est a mẽsura seu forma cõpromissi.facit qđ hr̃.ff.eod.l.nõ distinguemus. §.de offi.ꝛ no.etiã ꝙ in cõpromisso soluz venit de quo est expressum vt veniat.Et ex hoc etiã potes notare ꝙ cõpromissum censetur esse stricti iuris facit qđ habet in.l.quicqd astringẽde.ff.de verbo.obli.¶ † In glo.j.ibi cessat reconuentio corã arbitro.hoc

2 verũ ſm Goff.si cõpromissum sit factũ sup re certa:secus si compromissum factũ sit generale.sed certe vt dicit Io.an.tunc ex latis verbis compromissi potest fieri cõuentio ꝛ etiam reconuentio et potest dici ꝙ fit recõuentio quo ad priuilegiũ vt simul procedi debebeat nõ quo ad priuilegiũ prorogatiuũ potestatis,qđ al's etiã recõuentio cõsueuit habere.vt ptꝫ in auf.ꝛ cõsequẽter.C.de sentẽ.ꝛ.j.de mutu.peti.c.j.nã hoc casu nõ ꝓrogat põtestãs exvi recõuentionis sed ex gñalitate cõpromissi hꝫ potestatẽ ꝓcedẽdi.

3 ¶ † In ea.glo.ibi is qui.ꝛ de materia an in criminali habeat locum recõuentio.dic vt ibi not.in.l.negãda.C.qui accu.nõ pos.et iij.q.vj.in summa.¶ In ea.ibi.l.vlti.Illa lex hꝫ varios intellectus.vt ibi no.Hosti.hic sequit illum qñ pupillus agit,interdicto qđ vi aut clam vel vti pos.vel vnde vi.ꝛ tunc nõ possit recõueniri.¶ In ea.ibi:ꝛ ecclesiasticis viris.adde circa hoc qđ habet hodie in.c.frequens.de restit.spolia.in.vj.In ea.ibi ꝛ est expressum supple etiã in laico spoliato.In ea.glos.fina.Item cessat reconuentio propter personã excõmunicati reconueniẽtis.ĩ.de excep.

4 cum inter.cũ ibi no.¶ † Itẽ in causa spũali non fit recõuentio coram laico.ĩ.de or.cog.tuã.¶ Item in causa matrimoniali ꝛ questione preiudiciali.facit qđ habet.iij.q.vlti.§.aliqñ.ꝛ qđ habet in Spe.de recõ.§.ij.in prin.ꝛ per totũ.¶ In glo.ij.ibi.sed ꝯtrariuz arg.ꝛc.Inno.tenet istã partẽ ꝙ nõ possit cognoscere per.d.l.qd tamen.§.vlti.allegatã in glo.vbi arbiter non potest se impedire de pena:ꝛ si vetat illam peti non valet eius dictũ.ꝛ per.d.l.etiam

¶ Recõuẽtio.^a do.abb.ponit duplex summarium videlicet eum.

tenet Inno. q non potest arbiter de pena vel interesse compromissi cognoscere. sed Hosti. hic tenet primā partē quia istud videtur esse de cōnexis & coherentibus: ideo debet posse recognoscere. per id quod dixit glo. in princi. Non ob. qd habetur in. d. l. quid tn̄. §. fi. qr loquitur de pena a partibus pmissa: & idē esset de interesse qn̄ per stipulationē esset pmissum stare sententie arbitri iuxta. l. diem proferre. §. fi. ff. eo. cum tunc non potest de tali pena vel interesse se impedire quia non est de illis compromissum. sed in casu glo. loquit de pena que surgit ex natura actionis. l. aquilie. que datur ptra negantē dānū si pbetur in duplū. vt. l. inde ne rati⁹. §. fi. ff. ad le. aq. lz al's solū darek in simplū ptra pfitentē. Et sic ex natura actionis rōne inficiationis imponēda venit pena dupli: & ideo dz posse de illa se intromittere cū videak de coherentibus ex quo ex natura ipsi⁹ actionis descēdit: & p pdictis etiā facit qd no. Azo in summa eo. ti. vbi tenet q arbiter de fructibus & expensis litis poterit sniam dicere: qr talia sunt cōtigua deductis in iudicio. facit qd hr. ff. eo. in. l. nō distinguemus. §. itē si arbiter. & qr inter alia vr esse mādatū. ar. l. iā tn̄. §. in hac. ff. iudi. solui. & facit qd hr in. l. ad rē mobilē. & l. ad legatū. ff. de pcu. & qd no. in Spec. eo. ti. §. fi. vsi. sed cū supra. & hec opi. Hosti. verior per ea que superius sunt dicta. ¶ In ea. gloss. ibi: solemus. Adverte lz glo. in se bene dicat tn̄ si libellus detur corā arbitro videk q illud veniat in ipo libello qd veniret etiā corā iudice dūmodo id claudak inter ptātem arbitri: qr libellus corā arbitro est dādus sicut & corā iudice. vt no. in. l. j. ff. eo. & inferius dicek. ¶ † In ea. ibi non potest punire supple mulctādo sed bene aliter poterit punire in expensis cōdēnando: nam etiā de interesse cognoscit q surgit ex actione deducta corā arbitro. per id qd hr in. l. nō distinguem⁹. §. item non est. in. fi. ff. eo. & etiā pōt deferre iuramentū in litem. vt no. in. l. nō ex oībus. ff. eo. ¶ In ea. glo. ibi vtraq; parte presente. nec ob. si dicak q erat in ptāte partis absentis illudere cōpromissum: qr vr qd imo nō erit: qr lz nō possit pcedi ad sniam ferendā per arbitrū tn̄ cōiter pena cōtra ptumacē qui nō vult cōparere qr vr īpedire sniam ferre. vt hr in. d. l. diē pferre. §. si qs legatorū. Et hoc est verū nisi esset apposita clausula rato manente cōpromisso: qr tunc pena lz esset cōmissa ex eo qr ptumax nō cōparuit nō per hoc solutū erit cōpromissum: & sic poterit arbiter pcedere ad sniam & cōmittek pena si illi nō parebik. facit qd dixi in. c. dilecti. sup glo. fi. s. e. & qd no. Cy. in. l. pe. C. eo. nam vi dicte clausule pōt bis pena cōmitti: lz nō pluries. vt dixi in. d. c. dilecti. sup. d. glo. secus si fuisset apposita clausula q toties cōmittak quoties fuerit pfactū: qr tūc sepi⁹ poterit cōmitti etiā vltra bis. facit qd no. in. l. si duo. §. j. ff. e. Et hoc nō pcedit qn̄ nō fuerit actū vt altera parte absente possit pcedi: tūc pter ptumaciā absentis non cōmittek pena: qr tūc nō impedirek snia: lz poterit pmitti si postea nō pareak snie. facit qd no. Jaco. bu. d. §. si quis litigator. Et no. q lz agak q altera pte absente possit pcedi ad sniaz: requiritur tn̄ citatio ipsi⁹ absentis: qr satis operank dicta vba q possit pcedi ad sniam altera parte absente. vt ptz ex his q̄ habenk i. d. §. si quis litigator. & iō in cōpromissis hodie apponik q altera pte absente & etiā nō citata possit pcedi ad sententiā. Quid aūt si cōpromissum est factū sine pena: & feratur laudū absente altera parte & citata. dicit hic do. Ant. q si cōtingat emologari laudū expresse vel tacite poterit agi ex ipso laudo. per id qd habek in. l. penul. C. eo. & qr in talibus procedik ad instar iudicio℞. per id q habek in. d. l. penul. Sed vbi nō esset emologatū nō haberet effectum. in iudice aūt est clarū q pōt pcedere ad sniam in cōtumaciam alterius partis. vt probak in. l. properandū. C. de iudiciis. ¶ † In ea. ibi: in quo cōpromissum factū est. nā in dubio videk fuisse actū q arbiter debeat cognoscere in loco vbi fit cōpromissum. l. si cū dies. §. si arbiter. ff. e. & sic ad aliū locū citare nō pōt arbiter. sec⁹ in iudice ordinario q pōt citare in q̄libet pte sue diocesis. de offi. ordi. cū eps. lib. vj. & facit quod habek in Spec. eo. tit. §. differt. ver. itē nec potest citare. & §. fi. ver. de loco. & versi. seq. et ibi cōcludit Specu. q si cōpromissum factū fuerit in villa nō poterit citare in ciuitate: nec ecōtra. Dicit tamē q si cōpromissum factū est in ecclesia nō est necesse q in illa pronuntietur: sed sufficiat q in alio loco eiusdē ciuitatis ppuntienk & citētur per partes. facit qd habek in. l. j. §. ecclesie. ff. ad silleia. & predicta vera dū tamē locus sit honestus. nam si ad locū inhonestū citaret etiam eiusdē ciuitatis nō tenetur pars cōparere per. §. si arbiter. alleg. in glo. Si tn̄ vountarie partes cōparerent ad talē locuz valeret snia & preceptū arbitri. not. Jo. an. in addi. Spec. sup dicto ver. de loco: lz secus si latū esset laudū extra locū cōpromissi. puta in alia ciuitate. vt not. glo. in. d. §. si arbiter. Sed forte illud verum si partes simpliciter cōparuerunt: qr videtur comparuisse salvo iure suo: & ideo nisi cōsenserint q ferat ibi sententiā: videk q nō valeat. & sic possit intelligi illa glo. facit qd habek in. l. sicut. §. nō videk. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. Si autē cōsensisset q ferat sententiam extra locū nō video quare non debeat tenere cū partes possunt prorogare potestatē arbitri. facit qd hr in. l. labeo. ff. eo. dicit tn̄ Jo. an. in loco palle. q lz vterq; posset cōparere honeste in loco turpi propter vtilitatem persona℞: tamē nō artabit citatio arbitri ad locuz inhonestū. per. d. §. si arbiter. qui indistincte loquitur. licet Spec. aliter dicere videatur. ¶ † In ea. ibi: potest delegare. Et sic videk q nō valeat sentētia arbitri p quā pronuntiat seruandū esse id qd titius declarauerit vel cōsuluerit: qr partes elegerūt arbitriū ipsius arbitri & nō tertij: lz secus sit in iudice: quia si est ordinarius potest delegare causam: & similiter delegatus pncipis. l. a iudice. C. de iudi. ¶ † In ea. ibi: satisdatio nō prestatur. hoc verum ɓm vnuz intellectum: sed ɓm alium etiam prestatur corā arbitro. put tangit glo. in auc. generalr. C. de episco. & cle. ¶ In ea. ibi: & si post tres. lz doc. cōiter transeat cuz gl. tn̄ posset dici q ista differētia non procedit: qr. l. & si post tres. & l. sancimus. hic alleg. loquunk in preparatorijs iudicio℞: sed. l. cclsus. loquik in decisorijs: & sic in diuerso casu. facit qd no. Bart. in l. si insulā. ff. de ver. obli. ¶ † In ea. glo. ibi: non infamat. hoc ideo qr sentētia arbitri nō est pprie sentētia cū ex ea nō oriatur actio: sed metu pene pareak. l. j. C. eo. & quia arbiter nō hz iurisdictionē sed simplicē notionē. l. ait pretor. ff. de re iudi. ¶ In ea. ibi: qd infamat. Et hoc tenēt aliqui. vt dixi in. c. penul. s. de resti. in integ. sed glo. in. l. nō distinguemus. §. iulianus. voluit ptrariū. videlz q etiā sup crimine qd infamat si ciuiliter agatur posset cōpromitti: lz tunc sentētia nō habeat infamare. per ea que habenk in l. qd ergo. §. ex cōpromisso. alle. in glo. & ista pars videk verior per illū tex. ¶ In ea. glo. ibi: renūtiant appellationi. de quo in Spec. de appel. circa fi. & facit etiā qd no. j. de app. pastoralis. ¶ In ea. ibi recedere possunt. Et sic ptz q † lz laudū postq̄ latū est possit emologari: tn̄ anteq̄ fertur nō vr posse emologare: nec videk valere pactū de nō recedēdo ab arbitro seu laudo ferēdo. vt ptz in fi. C. e. & sic facit qd † nō possit renūtiari reductioni ad arbitriuz boni viri: de quo plene dixi in. c. quintauallis. j. de iureiur. ¶ In ea. glo. in fi. potes melius concludere q † arbitria & iudicia differunt & pueniūt in principio & in medio & in fine cause. Nā cōueniunt in principio qr corā vtroq; datur libellus. facit. l. pe. C. eo. & qd no. in Spec. de libelli cōceptio. §. restat. ad fi. ¶ Item corā vtroq; fit lit. cōtesta. & per lit. cōtesta. factā coram vtroq; iuratur de calūnia. vt etiā tangit hic glo. & facit. l. pe. C. eo. Differūt etiaz in principio primo: qr in arbitris venit solū id de quo est actum. qd intellige vt dixi per glo. & ptz in tex. Itē differunt qr nō citat arbiter extra locū cōpromissi nec delegat arbitriū alteri: nec prestatur coram eo satisdatio ɓm vnum intellectum. vt tetigit glo. ¶ Item in medio conueniūt quia coram vtroq; debet negotiū examinari. ¶ Item vterq; de restitutione in integrum incidenter cognoscit. vt. s. de in integ. restitu. c. causa restituta. ¶ Itē pbationes facte vno habent prodesse corā alio saluo eo qd dicitur de testibus receptis coram arbitro. j. de testibus. presentata. & C. de testi. l. fi. Differunt etiā in medio quia arbiter nō punit cōtumaciam. qd intellige vt dixi super glos. nec cogit testes: nec valet pactū de non recedendo ab arbitrio ferendo. vt tetigit glos. nec etiaz extenditur ad heredes. j. eo. c. fina. licet secus in iudicijs. vt ibi not. conueniūt etiam in fine: quia vterq; statuere potest diē solutioni fiende. ¶ Item vterq; habet ferre sentētiā in scriptis. ¶ Item ex vtraq; datur actio lz in arbitro requiratur emologatio. l. penul. C. eo. & facit qd habek in. l. fi. C. de sen. ex peri. recitan. ¶ Itē neuter pdicto℞ cōpellik pnūtiare diebus feriatz. in. l. si feriatis. ff. de ferijs. Differūt etiā in fine: quia arbiter nō potest pronūtiare altera parte absente lz cōtumax: licet secus in iudice. vt tetigit glo. qd est intelligendū vt dixi super glo. ¶ Item sententia arbitri nō infamat secus in sentētia iudicis ¶ Item in arbitro nō purgatur mora secus in iudicijs. vt tetigit glo. de quo dixi super ea. & de materia in. l. j. ff. eo. & in Specu. de arbi. §. differt per totum. ¶ † Sed iuxta predicta potest dubitari an coram arbitro pereat instantia lapsu triēnij: sicut perit corā iudice. & videtur q sic per glo. l. j. ff. cod. ¶ In contrariū facit qd no. in. l. sed si compromissum. ff. eo. Super hoc fuerunt opi. de qbūs tangitur in. d. l. sed si cōpromissum. & in. l. itē si minus. §. j. eo. tit. & in Specu. de arbi. §. differt. ad fi. & ibi etiam per Joā. and. in addi. Specu. Martinus de fano. & Azo. in summa huius titu. videtur tenere q corā arbitro duret instantia per triēniū: & incipiat a die lit. cōtesta. corā arbitro sicut incipit in iudic. vt patet in. l. properādum. C. de iudicijs. & facit qd habek in. c. ex parte. el. ij. j. de verb. sig. & idē videk tenuisse Uber. de bobio. in arbitrio. vt tāgit Specu. in loco preálleg. secus dicit in arbitratore seu amicabili cōpositore: quia in illo nō reperiatur tempus instantie statutum: & qr ille extraiudicialiter cognoscit. vt plene no. j. de iureiurā. quintauallis. Et idem dicūt aliqui etiā in arbitro si actuz est vt trāseat ad heredes. facit. l. diem pferre. §. si heredis. ff. eo. do. Anto. concludit q etiā in arbitratore non est statutus terminus instantie seu instātia. per id qd superius est dictū. In arbitro vero cōcludit q si

dit q si est actū vt transeat ad heredes: tūc non perit triennio in∗stantia fm quosdā. Sed hec opinio sibi nō placet: qr etiā iudicia transeūt ad heredes de iudi. in. l. tā ex 3ctibus. z facit qd no. in. l. si cā. ff. de fideius. z tñ instātia finit trienio. Si vero nō est actum vt trāseat ad heredes: tūc dt q si instātia fuit inchoata corā iu∗dice: z trāsiuit ad arbitrū vt iudicaret super eadē instātia tūc fini retur trienio. z hoc dt tenuisse Frācisců accursij. vt no. Bar. i. d. l. sed si cōpromissum. z facit qd no. Cy. i. l. pperādū. §. finaūt in medio. C. de iudi. z qd not. gl. in. d. l. item si vnus. §. j. Sed certe si ponderet dictū Frācisci accur. z Bar. nō loquunt hoc casu: seu nō dicūt id qd dicit. d. Ant. s3 bene dicūt q qñ i instātia inchoa ta corā iudice trāsit ad arbitrū q tūc pōt qūqz durare vltra trie niū. p id qd hr in. d. l. pperandū. §. finaūt in medio. qñ voluerūt q si corā iudice lapsum erit trieniū z vltra: forte tps sex mensiū vltra: z q tūc arbiter habebit integrū annū: z sic durabit vltra trienniū p sex mēses. s3 certe idē tex. loquit qñ surrogat alius iu∗dex loco primi iudicis: qr nō h3 iurisdictionē: s3 simplicē actionē l. ait ptor. ff. de re iudi. Et sic vr q nō succedat in instātia primi iudicis: put facit ali9 iudex surrogat9: s3 potius d3 noua instan tia corā ipso arbitro incipere ppter diuersitatē qlitatis ptātis: fateor tñ q si expresse eēt actū q si infra tps instātie inchoate co ram iudice deberet pnūtiare q tūc nō posset postea pnuntiare p id qd hr in. l. nō distinguemus. §. de offic. ff. de arbi. z sic posset intelligi dictū. d. An. Si aūt originaliter cū arbitro mota sit lis tūc cōcludit. d. Ant. q l3 sint de hoc opi. tñ cōis opi. fm eū h3 q finiat instātia trienio a tpe mote litis sicut i iudicio: qr ad instar iudicio2 pcedit in arbitris. l. j. ff. eo. qd dicit pcedere iter laicos seu de iure ciuili. nā de iure cano. iter clericos vel suppositos iu∗risdictiōi ecclesie: vr q nō finiat instātia trienio: sicut nec etiā de iure cano. in iudicijs finit instātia p trienniū. vt not. in. c. pe. ĵ. de iudi. z qd de iure ciuili finiat instātia trienio i arbitro. etiā videt tenuisse gl. in. d. l. itē si vnus. §. j. sed Jo. an. in addi. Spec. sup. d. §. differt. ad fi. dicit q vr etiā q de iure ciuili nō finiat instantia trienio corā arbitro. p id qd hr in auk. si tñ. C. de tēp. ap. z i auk. de appel. §. j. z p totū colū. vij. vbi lrā dicit q si fuerit appellatū: z pendēte appellatione fuerit itum ad arbitros nō expirabit in∗stantia appellatiōis donec cā pendebit corā arbitris ēt si decies milies plusq bienij tps interfluxerit: z sic videt innuere q vltra bieniū z quadrieniū: z etiā vltra decenniū possit durare lis corā arbitro. z sic vr q aliud sit in iudice: z aliud in arbitro. Et ratio diuersitatis fm eū poterit eē: qr ptes pñt sibi puidere qstituēdo tps in cōpromissis infra qd debeat arbiter pnūtiare: s3 in ptāte partiū non erat limitare tps iudici. iō cōueniēs fuit q tps limi∗taret a iure in iudice potius q in arbitro. Sed aduerte qr si vo∗les tueri cōem opi. q in arbitro sit dare instantiā pōt rñderi du∗pliciter ad dictā auk. primo q intelligat qñ cōpromissum fuit in arbitros vt deberēt pnūtiare infra certū tps: z postea sepi9 fuit prorogatū ita q durauit multo tpe vltra bienniū lis corā ipsis arbitris: z sic non loquit ibi qñ simpliciter fuisset cōpromissum qr tūc vr q infra bienniū a tpe appellationis debuisset per arbi tros pnuntiari. ar. d. l. j. ff. e. Uel scdo pōt dici q ibi loquit in cā appellationis: qr pendentia cōpromissi suspendit tps appel. ad cām finiēdā. nā secus in cā principali in qua nō fit suspēsio ipsi9 instātie si illa pendēte eatur ad arbitros: vt no. Cy. in dicta auk. si tñ l3 aliq qtra. z ideo ppter magnū piudiciū qd posset qtinge re in cā appellatiōis: qr periret ius z actio si instātia appellatio∗nis finiret forte ius voluit q pendentia litis corā arbitris quo∗cūqz tpe pendeat faciat suspendi instantiā appellatiōis corā iu∗dice: s3 in cā principali nō agit de tanto preiudicio: qr l3 pereat instantia nō perit tñ ius nec actio. l. pperandū. ad fin. C. de iudi.

15 ¶ † Et quāto tpe duret ptās arbitratoris qsueuit dici in. l. si qs arbitratu. ff. de ver. obli. z. ĵ. de iureiur. quintaualiis. tāgunt etiā hic doc. an a sñia arbitri possit appellari: z cōiter tenet q non: qr si qsideramus ius antiquū clarū est q nō appellat: qr ex laudo non oriebat actio sed metu pene pariebat. l. j. C. eod. hodie vero interdū ex laudo oriat actio. l. pen. C. eo. ideo est dubiū an possit appellari. tñ cōiter tenet q nō. vt no. in gl. in. d. l. j. C. eo. qr actio orit demū qñ laudū est emologatū expresse a partibus vel taci∗te p lapsum. x. dierū. vt p3 in. d. l. pen. z si est emologatū expresse cū sit semel approbatū non pōt amplius impugnari. de reg. iur. mutare consiliū. lib. vj. z in regula qd semel placuit. ¶ Si vero est tacite emologatū lapsu. x. dierū: tunc tarde venit appellās ex quo lapsi sunt. x. dies: quia sñia seu laudū trāsiuit in rem iudica tam. ĵ. de re iud. q ad consultationē. Bar. tñ fuit in vna singula ri opinione q hodie possit appellari a sñia arbitri. vt not. in. l. j. C. eo. z in. l. nemo potest. ff. de leg. j. in. l. ab arbitro. ff. qui satisda. cogan. nam dicit q appellando infra. x. dies vr approbare lau∗dum vt latū non vt sic latū. z ideo tenebit appellatio per id qd habet in simili in. l. iij. §. falsus. ff. rem ra. ha. vbi a sñia lata con∗tra falsum procuratorē possum appellare appellādo eum vt la∗tā. z nō vt sic latā. facit qd habet in. l. pōponius. ff. de neg. ge. hec opi. cōiter reprobat etiā illā hic reprobat do. Ant. mouet: qr iu∗ra loquētia de emologatione sentētie arbitri vident loq de emo logatione prout dirigit ad pbandū etiā iniustitiā sentētie ipsi9 arbitri. vt pt3 ex his q habent in. l. ne i arbitris. circa fi. z in. l. pe. C. e. appellādo aūt nō vr approbare iniustitiā sñie. z iō tanq cō trarius deberet repelli. nec ob. qd hr in. d. §. falsus. qr ibi sñia nō erat nulla quo ad dñm ex defectu iniustitie tñ: s3 ex defectu qsen sus quare ille q egerat tanq pcurator nō habuerat qsensum dñi in agēdo. z ideo nimirū si tūc appellādo ratificat actus vt gest9 l3 nō vt sic gestus: qr habet perinde ac si a principio dedisset mā datū quo casu posset postea appellare. z ideo nimirū si a sentētia lata qtra falsum pcuratorē pōt appellare. Et pro hoc in effectu videt approbare sñiam latā vt latā: l3 nō vt sic latā: quare ratio cessat in casu pposito: qr laudū latū p arbitrū non fuit latū noīe alicuius partiū: s3 ab ipso arbitro ex ptāte sibi data. z p hoc etiā qr sentētia arbitri est ex iuris rigore tn se inualida: nō ppter de∗fectū cōsensus partiū. Ergo cōsensus partiū nihil pōt operari. et per pdicta etiā dicit posse reprobari opi. Bar. in alia materia in

16 quātū dicit † q qñ fili9 in ptāte est preteritus q pōt cōtratabula re testamētū: qr vr ipsum tunc approbare vt improbet. nā nō vi det pcedere dicta opi. z qr fm eū videt sibi esse qri9 cū approba∗tio videat tēdere ad tollēdū iniustitiā testamēti. Et vltimate cō∗cludit q qdam sunt arbitri iuris q dant a iure a loco iudicis vt

17 sunt illi † q habēt cognoscere de suspicione vel de vi literarū. s. de offi. dele. suspicionis. z de rescrip. pastoralis. z ab istis pōt appel∗lari vt est hodie expressum de offi. dele. ab arbitris. li. vj. ¶ Quid autē de arbitris q eligunt ex necessitate statuti inter attinentes remittit ad no. p Bart. in. l. j. C. de nouo codi. cōpo. vbi cōcludit qd nō possit appellari. Sed q hoc videt sentire in. l. fi. C. de iudi. do. Ant. hic nō declarat. Potes dicere q si statutū necessitat ad cōpromittēdū sub pena tūc nō poterit appellari. per. l. j. C. eo. Et sic intelligatur qd no. in. d. l. j. secus si statutū necessitat ad cōpro mittēdū z disponat q ex sentētia ferēda oriat actio: qr tūc pote∗rit appellare. per id qd habet in. l. j. C. eo. ti. a cōtrario sensu. et sic possit intelligi qd habet in. d. l. fi. Quidā aūt sunt arbitri iudicia les vel quasi q dant a iudice vel autoritate iudicis ad declarādū aliqd emergens corā iudice: vt sunt approbatores: fideiussores: estimatores rerū. z medici assumpti in cognoscēda cicatrice et si miles. Et tūc ab istis pōt appellari vel saltē supplicare ipsi iudi∗ci q male gestū retractet: sicut etiā retractat iterlocutoria. vt est text. fm vnū intellectū in. l. ab arbitro. ff. qui satisda. cog. Quidā aūt sunt arbitri qui dant ad decisionē toti9 litis ex volūtate cō∗promittentiū. z tūc ab istorū sentētijs nō appellat fm cōem opi. qd itellige de iure cōi. secus si ex forma statuti ex sentētia arbitri oriet actio: qr tūc poterit appellari sicut a sentētia iudicis. vt etiā voluit Bar. in. d. l. ū. C. eo. aduerte tñ qr vt dixit glo. ij. q. vj. §. qd de arbitris. qd a sentētijs arbitrorū pōt recedi per viā supplica∗tionis fiende superiori q habebit instar appellationis. z istud se∗quitur hic do. Ant. s3 certe de iure nō puto gl. illā procedere nisi qñ laudū cōtinet euidens peccatū. vt dixi plene in. c. ij. s. eo. An autē si partes expresse cōueniāt q possit a sentētia arbitri appel∗lari tangit Cy. in. l. pe. C. eo. z etiā per Jo. an. ibi. z tenuit Cy. in d. l. penul. z Hosti. ĵ. de testa. Raynaldus qd nō valeat pactū: qr sentētia arbitri nō est proprie sentētia cum ex ea non detur actio vel exceptio. z qr nō infamat. z etiam qr per factū non pōt dari iurisdictio priuate. l. priuatorū. C. de iuris. om. iudi. s. de offic. de∗leg. significantibus. qd videt fieri quodāmodo hoc casu si posset appellari virtute pacti. Hugo. tñ antiquus glossator iuris ciui∗lis in suis dissolubilibus tenet contrarium. z similiter Jaco. de balduinis. per id qd habetur in. l. nō distinguemus. §. cum qui∗dam. ff. eo. vbi aliquādo retractatur sentētia arbitri per quandā speciē appellationis. ad. l. j. C. eo. respondēt q illa. l. nō prohibet pacisci de appellādo. l3 dicat nō posse appellari: nec intelligit p∗hibere pactū. l3 sit cōtra tenorē legis. l. pacisci. ff. de pac. idē Dy. in. l. ex cōsensu. ff. de appel. Bart. in. d. l. j. tenet hāc partē. dicit tñ q non habebit proprie vt appellatio: sed vt quedā reclamatio. facit qd habet in. d. §. cū quidā. z de materia in Spe. de appella. §. in quibus. ver. xvj. ¶ Ultimo etiam dicit Jo. an. q ad hoc vt plenū dicat cōpromissum debeat specificari illa que de iure arbi ter facere nō posset sine potestate sibi data: deinde debet subijci clausula generalis. de quo in Spec. de arbitro. §. vt autē. Et ho∗die etiam inoleuit practica q partes conueniāt vt de omni z to∗to intelligatur esse lis z questio inter partes. z oīa illa in compro misso intelligātur deducta. de quibus specialiter fuit laudatum quod videtur posse fieri cū partes possint in contractibus finge∗re seu facere fictiones. l. huiusmodi. ff. de ver. obli.

1 ☞ Papa potest declarare arbitrium latum per inferiores.

2 Consiliū qñ ab aliquo in aliquo actu d3 requiri sufficit petere et expectare cōgruo tpe s3 eo habito non tenet illud sequi. z nū. 7.

3 Compromissum factum in iudices delegatos non valet.
4 In compromisso libere potestatis quem eligendi non intelligitur ꝙ eligatur non idoneus.
5 Capitulum siue conuentus congregari debet capitulariter in actu principali per eum gerendo.
6 Electio facta contra formam compromissi est nulla.
8 Aliqd fieri cū cōsilio alterius ⁊ de cōsilio an ⁊ qualiter differat.

Cum olim. Qui per arbitriū eligere dꝫ cū cōsilio aliquorum in tractatu electionis consiliū illorum inquirere dꝫ: sed illud sequi nō cogitur. h. d. Et in primo ponit̃ cōsultatio. In secundo rñsio, ibi: nos igitur. Et no. ꝙ in summario dixi per arbitrium vt faceret ad titulū. Idē tñ si per aliā dispositionē qs eligere debeat cū cōsilio aliquorū cū eadē sit ratio: ⁊ ꝓ ꝯñs eadē debet esse dispositio. s. de cōsti. trāslato. de trāsla. prela. i. c. ij. ff. ad. l. aquil. l. illud. cū similibus. ¶ No. ex tex. primo ad quem spectat potestas prouidēdi de rectore in hospitali subiecto ecclesie collegiate. nā ad priorē ipsius ecclesie vr̃ vt cum tractatu ⁊ cōsilio fratrum hospitalis. Et idē vr̃ si agat̃ de fratribus in ipso hospitali ponendis seu eligēdis. Sed certe ꝯ̃riū vr̃ ꝓbari in. c. j. s. de elect. vbi vr̃ probari ꝙ spectet ad fratres ipsi⁹ hospitalis. ⁊ istud dicit Host. de iure cōi ꝓcedere: ſꝫ tali iuri derogari pōt ꝑ arbitriū cōtrariū ⁊ ꝑ ꝯsuetudinē vel priuilegiū: vel ꝑ pactū appositū in fundatione. ꝑ id qd̃ habet̃ hic ⁊. s. ti. ij. c. j. ⁊. s. de ꝯsue. i. c. cū dilect⁹. Et dt hic Jo. an. ⁊ ista ecclesia sancti Bartholomei lucā habuit hospitale subiectū sub eodē vocabulo: sicut contingit in ciuitate Bonoñ. in ecclesia sancti ꝓculi ⁊ sancti Stephani: ⁊ sancti Felicis. ¶ Itē no. ꝙ vbi ad p̄latū spectat ius eligēdi rectorē i hospitali: vel alia ecclesia pōt de ipsa litigare ⁊ cōpromissum facere. facit qd̃ hr̃. s. de elec. c. q2 ꝓpter. ⁊. e. ti. c. cōpromissari⁹. li. vj. ¶ † Itē not. ꝙ papa pōt declarare arbitriū latū per inferiores: ⁊ sic nedū pōt declarare ⁊ interpretari a se gesta: ſꝫ etiā ab alijs. facit qd̃ hr̃ j. de sen. ex. iter alia. ⁊. j. q fi. sint legi. ꝑ venerabilē. §. rōnib⁹. An aūt inferior a papa possit interpretari actū a se gestū vel ab alio tāgit̃. j. c. j. de postu. prela. ⁊ in. l. ij. C. de legi. ⁊ in. l. ab executore. ff. de app. ¶ Itē no. ꝙ vbi qs artat̃ ad tractandū aliqd cū alio: vel ad cōsulendū ei dꝫ cū illo hr̃i tractat⁹ ⁊ ꝯsiliū: al's nō vꝫ act⁹ non habito tractatu vel ꝯsilio. facit. s. de elec. cū in veteri. Et no. ꝙ dꝫ requiri cōsiliū qñ actus est in fieri. vt pꝫ ibi sup inueniēdo rectore ⁊c. Et sic nō dꝫ requiri post actū perfectū: imo tūc vitiaretur act⁹ p̄ambulus: vt hic pꝫ. ¶ † Itē no. ꝙ vbi qs artat̃ ad habendum tractatū vel cōsiliū in aliquo actu sufficit petere ⁊ expectare ꝯgruo tpe. facit qd̃ hr̃. s. de ele. cū in veteri. ſꝫ eo habito nō tenet̃ qs illud sequi. facit qd̃ no. in regula iuris null⁹ ex ꝯsilio. de reg. iur. i. vj. ⁊ qd̃ ibi no. ꝑ Jo. an. in mercu. ⁊ ꝑ Bar. i. l. j. §. si plures. ff. de exercito. facit qd̃ no. Jo. an. s. de ꝯsti. ex ꝑte. ¶ Itē no. ꝙ vꝫ † cōpromissum factū in iudices delegatos. de quo. s. eo. cū tpe. ¶ Itē no. ꝙ in † cōpromissione libere ptãtis quē eligēdi nō venit vt possit eligere nō idoneū: sed restringat̃ ad idoneū. facit qd̃ hr̃. s. de ele. cām q̃. ¶ Ultimo no. casum in quo spectat ptãs eligēdi rectorē in hospitali ad priorē eccl'ie collegiate vbi subest hospitale habito. tractatu ⁊ ꝯsilio cū ipsa familia. ⁊ dt hic Inn. ꝙ appellationē familie cōp̄hēdit familiā ꝑpetuā ⁊ religiosam vt sunt ꝯuersi. facit qd̃ hr̃ de elec. ex eo. §. si. li. vj. ſꝫ alias lato sumpto vocabulo appellatiōe familie veniant ēt serui. ff. de publi. l. j. §. familie. ⁊ familiares ⁊ domestici. l. si. §. sane. C. de his q ad eccle. ꝯfu. ⁊ dicit hic Jo. an. ꝙ ista familia debebit simul esse cōgregata: ⁊ sic capitulariter. nā aliud familia: aliud singulares de familia. xij. q. ij. c. q manumittit̃. ⁊ q2 etiā familia simul cōgregata melius ⁊ liberi⁹ poterit cōsulere: ⁊ priorē ad se. detrahere ꝙ separata: q2 firmius est cōsiliū qd̃ plurimorū sentētijs cōprobat̃. s. de offi. dele. prudētiā. facit qd̃ hr̃. j. de sta. mo. cū ad monasteriū. ibi: non seorsum ⁊c. Ex p̄dictis no. ꝙ † sicut in ꝑncipali actu gerēdo ꝑ capitulū vel cōuentū exigit̃ ꝙ capitulariter ꝯgregat̃ i vnū. s. de elec. in genesi. ⁊ no. de rescri. eā te. ⁊ de cōsti. cū oēs. ⁊ de postu. bone. el. ij. ꝑ Inno. ⁊ aliqd ꝑ glos. de reb. eccle. nō alie. in. c. j. in. vj. ¶ Itē ēt vr̃ ꝙ fieri debeat si act⁹ principal'r ꝑ alterū dꝫ geri cū cōsensu seu cōsilio capituli cōuentus vel familie. ¶ † Potes etiā notare ꝙ electio facta contra formā cōpromissi est nulla. Idē si alias sit facta cōtra formā datā ab hoīe. de rescrip. cū dilecta. secus videt̃ si sit facta contra formā priuilegij: q2 tūc nō vr̃ irrita: sed irritanda. de elec. considerauimus. sed de hoc dic vt ibi: quia inspicienda sunt verba priuilegij. Si vero fiat contra formā iuris nō videt̃ esse irrita nisi ꝑ ius irrita denūciet̃. ꝑ id qd̃ habet̃ in. c. cū in cunctis. ⁊. c. q2 ꝓpter. s. de ele. s̃m Host. ⁊ Jo. an. Sed certe videt̃ ꝙ ex quo forma tradit̃ a iure de mente iuris sit in dubio ꝙ illa non seruata actus non valeat. ꝑ id qd̃ hr̃ in. l. cū hi. §. si ꝑtor. ff. de trāsac. ⁊ facit etiā qd̃ habet̃ in. l. nō dubiū. C. de legi. ¶ † In gl. fi. in fi. Host. hic dicit hāc interpretationē fieri ex propria significatione. nā sicut ꝯsensus dꝫ esse simul sensus q seu: qd̃ est simul. xxix. q. j. c. j. §. j. Et ideo si aliqd debes expedire cū cōsensu alteri⁹ exigit̃ ꝙ simul mecū sentiat idē ⁊ ego secū: al's nō esset ꝯsensus: ſꝫ dissensus: ita vbi de cōsilio alteri⁹ aliqd agere debeo sufficit ⁊ requirere: ⁊ debito tpe expectare. Nā dꝫ cōsiliū quasi cōsultorium ⁊ rñsorium legū: quasi legat seu eligat petens consiliū qd sibi ex plurib⁹ cōsultib⁹ expediat. Sic etiā vr̃ cōsiliū: q2 quilibet cōcionat̃ qd̃ sibi videt̃: ⁊ ꝓsidens cōcilio eligit. xvij. di. §. hinc etiā. Et p̄dicta dicit vera nisi de alia intētione expresse appareat vel tacite ex qualitate ꝑsonarū: vel negotij de qbus agit̃. nā inspectis p̄dictis qñqꝫ ponit̃ cōsensus pro cōsilio. vt pꝫ in. c. j. et. ij. lxiij. di. ⁊ qñqꝫ cōsiliū ꝑ cōsensu. j̃. tit. ij. c. j. ⁊. ij. ⁊. s. de offi. deleg. venerabili. ⁊. l. in puberibus. ff. de suspec. tu. ¶ † Et ꝑ p̄dicta videt̃ ꝙ nō sit fienda differentia an aliqd sit fiendum cū cōsilio vl' de cōsilio alterius: ſꝫ aliqui aliter dixerint. Et precipue martinus de silimanis q dicebat ꝙ primo casu tenebit̃ sequi cōsiliū: secus in scđo qñ dꝫ cum consilio alterius. de quo ꝑ Cy. in. l. id qd̃ pauperibus. in. xv. q. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ ꝑ Jo. an. in regula. null⁹ ex cōsilio. de regu. iur. in. vj. ⁊ ꝑ Bar. in. l. j. §. si plures. ff. de exerci. vbi plene tractat istā materiā: ⁊ ēt reprobat dictā distinctionē. Et cōcludе ꝙ qñqꝫ in actu fiendo dꝫ requiri consiliū alterius qñqꝫ requiri consilium ⁊ consensus vel voluntas. ¶ Primo casu si est adiectū in dispositione ꝙ requirat̃ cōsiliū eius q non est: nec esse pōt ꝑticeps officij expediendi: ⁊ tunc nō tenet̃ quis tale consiliū sequi. l. qdā decedēs. §. papinianus. ff. de admi. tut. ⁊. l. tityum et meuiū. §. quāuis. e. ti. Aut adijcit̃ ꝙ ēt requirat cōsiliū ei⁹ q est ⁊ esse pōt particeps officij: ⁊ tūc dꝫ requiri consiliū. l. tityum et meuium. in prin. palle. Aut adijcit̃ ꝙ requirat̃ ꝯsiliū ei⁹ q nō est ꝑticeps officij tñ esse pōt: ⁊ tunc si adijciat̃ ab hoīe ei q hꝫ ptãtē a lege cū tenet̃ de necessitate cōsiliū requirere si ex vrbanitate. d. l. tityum ⁊ meuiū. Si autē adijcerent̃ a. l. vel etiā habenti ptãtē ab hoīe adijceret̃ ab hoīe: tunc dꝫ requiri consiliū. l. ideqꝫ. §. si qs. ff. man. ⁊ hic ⁊. s. de elec. cum in veteri. An autē teneatur sequi cōsilium cōcludе ꝙ si exigit̃ ꝙ cōsiliū ꝑstet̃ ei q non hꝫ plenum intellectum rōne etatis vel ꝓdigalitatis: tunc nedū dꝫ requiri: sed ēt sequi. s. de offic. deleg. venerabili. ⁊ in. l. impuberibus. in ꝑn. ff. de suspec. tut. Si autē exigat̃ cōsiliū ꝑstari ei q hꝫ plenū intellectum tunc regul'r sufficit ꝙ requirat̃: nec regulariter tenet̃ illud sequi fallit si ille cuius cōsiliū dꝫ requiri est particeps officij. ꝑ id qd̃ habetur in. d. l. tityum. ⁊ in. l. cōsilio. ff. de cura. furio. Et hoc de primo casu principali qñ exigit̃ in actu cōsilium alterius. Scđo casu qñ exigit̃ cōsiliū ⁊ cōsensus: tunc si nō est nec esse pōt ꝑticeps officij non tenebit̃ qs requirere consiliū nec cōsensum. per id qd̃ habet̃ in. d. l. qdā decedens. §. papi. Et ideo si testator mādat ꝙ executio testamenti debeat fieri cum cōsilio ⁊ cū consensu guardiani fratrū minorū: q2 fratres minores nō pñt esse executores i testō. vt habet̃ in cle. exiui. de ver. sig. non tenebunt̃ executores sequi illius consensum vel consilium de necessitate: ⁊ hoc ne vna via. ꝓhibitū alia reperiret̃ ꝑmissum. ꝯtra id qd̃ habet̃ in regula cum qd vna via. de reg. iur. li. vj. Si autē ille cuius exigit̃ consilium ⁊ cōsensus. esset ⁊ esse posset particeps officij: tunc clarum ꝙ dꝫ requiri ⁊ haberi ei⁹ cōsiliū ⁊ cōsensus. d. l. tityum. Si vero nō est ꝑticeps officij sed esse pōt: tūc si adijcit̃ ab hoīe ei q hꝫ ptãtē a l. puta adijcit̃ in testō ꝑ testatorē ꝙ tutor pupilli ꝑ ipsum datus q ſꝫ ab eo det̃ dꝫ habere potestatē a. l. administrandi ꝙ faciat aliqd cum consensu ⁊ cōsilio titij qui nō fuit dat⁹ tutor: tunc nō tenebit̃ de necessitate illud requirere consilium ⁊ consensum. d. l. tityum ⁊ meuiū. secus si adijceret̃ a. l. ei q hꝫ ptãtem a. l. vel adijciatur ab hoīe ei qui hꝫ ptãtē ab hoīe: q2 tunc debebit requiri consilium ⁊ cōsensus. ꝑ id qd̃ hr̃ in. d. l. ideqꝫ. §. si qs. ff. man. Quid autem si iste cuius consilium exigitur det malū cōsiliū: vel nolit: vel nō possit dare an possit cogi. ⁊ qd fiendū plene ꝓsequit̃ Bart. in d. §. si plures. ⁊ etiā hic tangit do. Ant. sed latius per Bar. in. d. §. si plures. Quid autē si per statutū disponat̃ ꝙ iudex ferat sententiā de cōsilio vel cum cōsilio sapiētis. An autē tenebit sequi ꝯsiliū: ⁊ an si ferat sine ꝯsilio valebit sñia: dic ꝙ nō tenebit̃ sequi ex quo statutum nō artat. ꝑ id qd̃ hr̃ in text. isto: ⁊ qd̃ superi⁹ est dictū. sed bñ tenebit̃ requirere: al's nō valebit sñia. ꝑ id qd̃ hr̃ in tex. isto. nā lex ciuitatis dat ptãtē iudici ⁊ ēt adijcit consiliū: ideo merito dꝫ requiri de necessitate: nec censet̃ leuis solēnitas cuius omissio nō vitiat actum. l. ij. in fi. ff. de ventre inspi. Nā ex illa potest sñia actus immutari: q2 posset trahi iudex in oppositā partē per consultorē seu eius consiliū qd̃ alias ipse sentiret. facit qd̃ habet̃ in. l. si in tres. ff. eo. ⁊. s. de elec. bone. el. ij. Et ideo talis solēnitas non dꝫ censeri leuis. ar. l. cum hi. §. si ꝑtor. ff. de trāsac. Dicit etiā hic do. Ant. ꝙ si iudex esset ex toto ignarus ꝙ tunc artaret̃ ad sequendum consiliū. arg. eorū que habent̃ in. c. si ꝑ debilitate. s. de offi. dele. ꝑ Jo. an. ⁊ Hosti. ſꝫ certe in dubio ꝑsumptio est pro iudice. l. j. C. de offi. ciui. iudi. ⁊ statutum videt̃ se retulisse ad cōiter accidentia. l. nam ad ea. ff. de legi. Et ideo forte dictū do. Anto. non procederet de iure nisi forte appareret ꝙ in loco cōiter iudices

ter iudices eligerentur parum scientifici: q2 tunc forte posset dici ꝙ deberent etiā sequi cōsiliū. per id qđ habet in preal le. c. venerabili. ꝛ tñ verisimile est talē fuisse mentē statuti. Predicta et faciūt ꝙ si cōpromissum est in aliquē ꝛ ferat sñiam ꝺm cōsilium sapiētis: an valeat. vr̃ ꝙ sic. arg. l. si cōuenerit. ff. de re iudic. In ꝯtrariū vr̃ in. l. itē si vnus. §. pōponius. ff. de arbi. ꝛ secundā partē tȝ Bar. in. d. §. si plures. lȝ Old. aliter dixerit faciendo differentiā an cōpromittat in aliquē vt ꝓnūtiet prout placebit titio: et tunc nō valeat. vt in. d. §. pōponius. An vero vt ꝓnuntiet ꝺm consiliū vel arbitriū titij: ꝛ tunc vȝ: q2 ꝺm eū primo casu tota potestas videt collata in titiū. Secus in scđo casu q intellexit de arbitrio boni viri. sed certe vt dicit Bart. hoc verbū plȝ importat etiā arbitriū boni viri. vt pȝ in. l. lucius. ff. de fidei. lib. iuncta. l. fideicōmis. liber. eo. tit. ꝛ ideo vtroqȝ casu non dȝ valere: q2 arbiter dȝ habere liberā potestatē in ꝓnūtiādo. l. qualē. ff. de arbi. l. diē ꝓferre. §. stari. ff. eo. ti. Licet autem nō teneat cōpromissum: tñ tenebit cōuentio si ptes cōsentiant qđ iudex ferat sententiam ꝓut videbit tali sapienti. ꝑ id qđ habet in. l. si cōuenerit. ff. de re iudi. vbi pȝ ꝙ iudex dȝ sequi conuentionē partiū. ꝛ de hoc etiam no. Jo. an. de offi. dele. in. c. si pro debilitate. ꝛ plene in. d. §. si plures. ꝛ aliquid etiam tangit hic do. Anto.

1 ☞ Causa spiritualis an ꝛ a quo possit laico delegari.
2 Compromitti non potest in laicum super electione prelati.
3 Clericus coniugatus qui cōtraxit cum vnica ꝛ virgine an possit esse vicarius episcopi: ꝛ quibus priuilegijs gaudeat.
4 Laicus an possit esse notarius in spiritualibus.

Contingit. De spiritualib9 causis in laicum cōpromitti nō pōt. h. d. ¶ No. ꝙ regulariter nō decet qđ laicus tractet spiritualia facit qđ habet. ī. de iudi. decrnimus. ¶ In glo. j. ibi: autoritate superioris. ꝛ dȝ superior iudex qui de cā posset cognoscere siue sit ordinarius siue delegatus. per id qđ habetur in. c. seq. ꝺm Inn. ꝛ facit qđ habet in. c. ij. ī. de iudi. li. vj. In ea. glo. ibi: nō possit. 1 lȝ † aūt eps nō possit cām spiritualē laico delegare: tñ potest papa. vt voluit gl. q fuit additio. xcvj. di. bene qđe. in ver. ꝑter romanū. ¶ In ea. gl. in fi. ꝛ ꝑdicta dicit Inn. 2 ꝙ † sup electione prelati non posset in laicū compromitti. facit qđ habet. s. de elec. sacrosancta. ꝛ. c. massana. ꝛ ꝓpter predicta hic Host. enumerat multa que in effectu sunt ꝓhibita laicis. nā nō pōt esse assessor vel vicarius epi. facit qđ habetur. ī. c. proxi. 3 ¶ † Quid aūt de clerico cōiugato q contraxit cū vnica ꝛ virgine: an possit esse vicari9 epi. tāgit Jo. an. in. c. ioānes. ī. de cle. cōiug. ꝛ eo. ti. c. j. li. vj. ꝛ concludit ꝙ non lȝ de facto seruet qñqȝ cōtrariū. Monet q2 solū quo ad priuilegiū canonis si quis suadente ꝛ priuilegiū in criminalibus si incedat in habitu ꝛ tōsura retinet priuilegiū clericale ꝛ nō quo ad alia. vt habet in. d. c. ī. de cle. cōiu. in. vj. ¶ Itē nō pōt esse iudex ordinarius vel delegatus in spiritualibus. vt pȝ in. c. ij. ī. de iudi. nec etiā pōt esse iudex clericorū nisi fuerit delegat9 super re tpali. vt not. in. d. c. ij. ¶ Itē nō pōt statuere aliqđ sup rebus ecclesiasticis. ī. de reb. ecc. nō alie. c. fi. ꝛ. s. de cōsti. ecclesia. ¶ Itē nō pōt interesse vel habere vocē in electione ꝓlati de elec. sacrosancta. ꝛ. c. massana. ꝛ. c. qsqs. ¶ Itē nō pōt recipere cōfessionē clerici laicus etiā si sit iudex ordinari9. ī. de iudi. at si clerici. ¶ Itē ꝓhibet ꝑdicare ī. de hereti. cū ex iniūcto. ¶ Itē prohibet a cohabitatione thori inter clericos. ī. de vita ꝛ hone. cle. c. j. illud tñ de facto non seruatur. Unde etiā dicunt aliqui ꝙ ibi loquit de honestate tantū. ¶ Itē nō pōt laicus habere ius canonie. ī. de insti. c. ij. nec similiter potest habere ius decimarū nec possessionē illarum seu percipiendi illas. ī. de ꝑscrip. cām. ꝛ de cēsi. prohibemus. qđ intellige nisi fuerunt decime ab antiquo in feudum cōcesse ante cōcilium gñale. ī. de deci. c. in aliquibus. ꝛ. c. nup. ꝛ de his que fiunt a pla. cum apostolica. cū ibi not. ¶ Itē ꝓhibet laicus ab oi coertione clericoꝝ: vnde non pōt clericos coercere vel exactionare seu exigere collectas. ī. de immu. eccle. nō minus. ꝛ. c. aduersus. ¶ Itē repellit a spiritualium ꝛ ecclesiasticarū rerum administratione vnde nō pōt cōmitti laico gubernatio ecclesie: nec potest etiam esse economus. lxxxix. di. c. iudicatum. ꝛ. xvj. q. vij. in nona actione. ꝛ facit qđ habet. s. de eta. ꝛ quali. c. ij. ꝛ qđ dictū fuit. s. de syndico. c. j. Ad materiā etiā facit qđ not. in. c. quāuis. ī. de deci. ꝛ. ī. 4 de iudi. decernimus. ¶ † An aūt in spiritualibus possit laicus esse notarius. Jo. an. post Host. dicit ꝙ nō. in. c. sicut. ī. ne cle. vel mona. sicut etiā non teneret probatio facta corā iudice seculari super re ecclesiastica. fatetur tñ qđ de facto seruatur cōtrarium. An autem laicus possit esse procurator in spiritualibus habet in. c. j. li. vj. de procuratoribus. vbi est expressum ꝙ sic.

1 ☞ Arbiter non potest suam sententiam exequi.
2 Procurator generalis ex vi mandati non potest compromittere nec transigere.
3 Prelatus non potest constituere procuratorem in causa ecclesie siue sine consensu capituli vel conuentus.
4 Laudum fortificatur ꝛ roboratur per eius emologationem.
5 Laudum emologatum producit actionem ꝛ exceptionem.
6 Compromissum qualiter firmetur.
7 Compromitti potest super re spirituali in clericum ꝛ laicū etiā si numerus laicorum excedat numerum clericorum.
8 Clausula de rato non supplet defectum specialis mandati nec supplet vt intelligatur data libera potestas. ꝛ nu. 15.
9 Laudum seu arbitrium emologari dicitur quando a partibus expresse approbatur vel etiam tacite non cōtradicendo infra decem dies sed an in eo requiratur subscriptio partium.
10 Laudum quando possit emologari.
11 Emologationis remedium ad quid fuit inductum ꝛ quādo habeat locum.
12 Laudum debet executioni mandari quando fuit receptum per obligationem pene.
13 Laudum emologatum an pariat actionem siue fuerit apposita pena siue non.
14 In emologatione an requiratur scriptura.
16 Emologatio non potest fieri ante laudum.
17 Clausula rato manente compromisso quid operetur.
18 Delegari an possit laicus ꝛ clericus in causa spirituali.
19 Delegatus an possit sententiam arbitri mādare executioni.
20 Dictiones acsi: sed si quid importent.

Per tuas. De causa spūali autoritate iudicis cause etiā delegati cōpromitti pōt in clericū ꝛ laicū ꝛ si arbitriū hoc est laudū a ptibus sit receptum executioni mandat: lȝ ꝑ generalem ꝓcuratorē factū fuerit cōpromissum. Si vero nō fuit receptum: tūc si fuit pena apposita agit ad penā: al's agit ad interesse. h. d. Et in p̄io ponit cōsultatio iudicis. In scđa distinguēs rñsio. scđa ibi: sup quo. ¶ In tex. ibi: sup hospitali. i. sup iure hospitalitatis qs vcȝ in ipso ius haberet. facit quod habet in. l. q tabernas. ff. de contrahen. emp. ¶ In text. ibi: tulissent. ꝛ. ī. sub isto. ī. decidit cōsultatio: q2 qrebat qđ fiendū attentis qtuor excep. su-1 perius positis. ꝛ rñdet vt sequit. ¶ † No. j. ꝙ arbiter non potest suā sñiam exequi: nec mirum q2 non hȝ iurisdictionē: sed simplicem notionē. ff. de re iudi. l. ait ptor. Ideo adeundus est ordinarius vel papa ꝓ executione. l. a diuo pio. §. j. ff. de re iudic. Et no. ꝙ qñ per papā committit seu delegatur causa executionis laudi intelligit clausula si est ita. Et idem videret dicendū si delegaretur executio sñie alij q alias de causa non cognouit: ꝛ ideo vr̃ ꝙ tunc possit delegatus admittere exceptionem nullitatis saltem ad finē vt referat superiori ꝛ ipsum consulat. de quo. ī. de re iudi. decetero. ꝛ per Inn. ꝛ ꝑ gl. in. d. c. pastoralis. §. ꝓterea. ꝛ ꝑ Bar. in. l. a diuo pio. ff. de re iudi. ꝛ de materia etiā in. c. qđ ad cōsulta-2 tionē. ī. de re iud. ꝑ Jo. an. post Inn. ꝛ Host. ¶ † Itē no. ꝙ ꝓcurator generalis ex vi mandati non pōt cōpromittere nec transigere. Et sic vr̃ ꝙ compromissum vr̃ habere instar cuiusdā transactionis. de quo ꝑ gl. in auf. vt diffe. iudi. §. si vero cōtigerit. col. 3 ix. ꝛ ꝑ Jo. an. post Inn. ī. de iureiur. qntaual. ¶ † Itē no. ꝙ platus non vr̃ posse constituere ꝓcura. in causa ecclesie sine consensu capituli vel cōuentus: qđ hȝ locum qñ causa est ardua: vt hic 4 erat. de qua. s. de rescrip. edoceri. ꝛ. s. de procur. in. c. j. ¶ † Item not. ꝙ ꝑ emologationē laudi fortificat laudū ꝛ roboratur cōtra vitiū nullitatis ex defectu mandati ꝓcuratoris: ꝛ vltra hoc etiā roborat contra sterilitatē ꝓducende actionis: q2 ꝓducit actionē 5 vbi al's cessante emologatione non ꝓduceret. ¶ † Et ex ꝑdictis no. ꝙ laudū emologatum ꝓducit actionē ꝛ exceptionē. facit qđ habet in. l. ne in arbitris. §. fi. ꝛ. l. pe. C. eo. Si vero nō fuerit emologatum: tunc si intercessit stipulatio penalis agit ad penā. Si vero interuenit simplex ꝓmissio agit ad interesse contra promittentē: ꝛ idē si solū iuramentū: q2 aget ad interesse contra iurantē non contra dñm: si non fuit datū mandatū ad cōpromittendū vt hic pȝ. Sed ꝑ hoc etiā no. ꝙ de iure canonico videt agi posse ex iuramento: vt hic aperte vr̃ ꝓbari: ꝛ eadē rōne ex pacto nudo ꝑ id qđ habet. xxij. q. v. iuramēti. vbi inter simplicē loquelam et iuramentū non fit differentia quo ad obseruantiā. de quo etiam dictū fuit in. c. j. s. de pac. ꝛ dicit hic do. Ant. ꝙ ex mādato precipue orit actio qñ tendit ad confirmandā naturalē obligationē preambulā. facit qđ habet in. l. j. ff. de cōsti. pecu. ꝛ in. l. legitima. ff. de pact. ꝛ sic etiā potest dici ꝙ erat in casu ꝓposito: q2 tēdebat ad confirmandū compromissum qđ ex consensu erat initū: ꝛ sic 6 ꝓducebat naturalē obligationē. ¶ Item not. tres † modos firmandi cōpromissum. s. ꝑ promissionē de obseruando laudū simpliciter factū sine pena. ¶ Itē ꝑ promissionē factā de obseruando sub pena. ¶ Itē ꝑ iuramentū prestitū de laudo obseruando firmatur etiā fidei ꝑstatione que equiualet iuramento. s. eo. cum 7 tpe. ꝛ. s. qđ met. cau. ad aures. ¶ † Itē no. ꝙ sup re spūali potest compromitti in laicū ꝛ clericum etiā si numerus laicorū excedat

numerum clericorū dūmō fiat de autoritate superioris: ꝛ superior ē qui de cā pōt cognoscere: siue sit ordinarius siue delegatus: vt hic pꝫ. ¶ Et ex p̄dictis no. a ꝯrio sensu ꝙ in solū laicū nō pōt cōpromitti de re sp̄uali etiā cū autoritate superioris: nisi interueniat autoritas pape. vt no. s. c. xxi. Et similiter nō potest cōpromitti in laicū ꝛ clericum sine autoritate superioris: sed cum eius autoritate sic. ¶ Et ex hoc habes casum notabilē in quo exercitiū actus non inficit: seu nō inualidat vbi miscet vtilis cū inutili: vel habilis cū inhabili. qđ vr̄ esse contra text. in. l. pedius. ff. eo. vbi adiectio inhabilis vitiat cōpromissum: vt si cōpromittitur in liberum ꝛ seruū: sed istud hic contingit ex eo qꝛ ex iuris dispositionē alias inhabilis habilitat concurrens cū habili intercedente autoritate superioris: ꝛ ideo non inualidat actus. secus vbi inhabilis non habilitat. vt. d. l. pedius. ꝛ. s. de offi. dele. cum sup. ¶ In gl. j. ibi: si stipulatus. ꝛ facit qđ habet. ff. de leg. j. si qñ. ꝛ. j. de priuileg. si papa. li. vj. ¶ In ea. ibi. §. vlti. Ille. §. pōt induci in contrariū inquantū dꝛ ꝙ non vr̄ data potestas donādi vel dolose agendi potest etiā induci ꝓ inquantū ꝑmittit alia exceptis predictis. ¶ Sed potes dicere ꝙ ibi non fuit simplex clausula de rato: qꝛ illā non sufficit quo ad ea que requirunt speciale mandatū: vt est actus transigendi vel cōpromittēdi. vt dictum fuit in. c. contingit. s. de transac. nā vr̄ exprimi potius ad quandā cautelā: qꝛ etiā sine illa tenet dn̄s habere ratum qđ facit procurator in eo qđ est sibi mandatū. vt voluit glo. not. in. l. si ꝓcurator absentē. ff. de ꝓcur. Uide etiā bonā gl. in. c. pe. j. de reli. do. in gl. j. ¶ Sed fuit dictum in mandato ꝙ oīa posset q̄ dn̄s ipse posset si esset p̄sens. Et ideo censet tunc habere generalē potestatē cum libera: ꝛ ꝓ tanto posset transigere ꝛ cōpromittere. ꝑ id qđ habet in. l. ꝓcurator cū libera. ff. de ꝓcur. Nā ꝓcurator habens generalē cū libera, et similiter tutor vel p̄latus qui censet habere generalē cū libera pōt transigere. l. p̄ses. C. de transac. et l. tutor. ff. de iureiur. Tamē si tutor vel p̄latus ꝓpter amicitiam transigeret: ꝛ ex hoc lederet posset minor ꝛ ecclesia restitui. ꝑ id qđ habet in. d. l. preses. Dicta tñ allegatio lꝫ in se fuerit bona tñ tollit qñ laudū fuisset receptum seu emologatū. vt. j. pꝫ in tex. in ver. sup quo. Et ꝑ p̄dicta pꝫ ꝙ † clausula de rato non supplet defectum specialis mādati: nec etiā supplet vt intelligatur data libera potestas. Et ꝓ hoc facit qđ habetur in. l. quā tuberonis. §. alia causa. ff. de peculio. vbi pꝫ ꝙ ad hoc vt qs habeat liberam debeat illud exprimi. ¶ Adde ꝙ etiā vr̄ velle gl. j. de reli. do. in c. pe. in gl. ij. in fi. Hec tñ allegatio lꝫ sit in se bona: tñ tollit si per plebanum cū canonicis laudū fuerit receptum seu emologatuꝫ vt voluit hic litera in versi. sup quo. vnde ponderanda est litera dum dixit si ex parte plebani: ꝛ dū dixit simpliciter ꝑ plebanum quasi voluerit itelligere ꝙ ꝑtē plebani: hoc est ꝑ ipsum plebanū cum canonicis fuit arbitriū receptū cum canonicis. Et eodē mō tollit tertia allegatio posita in litera. de qua hr̄ in gl. seq. ¶ Ad quartā autē allegatā r̄ndent in tex. circa fi. ¶ In glo. pe. ibi, vel etiā silentio. x. dierū. ¶ † No. ex gl. qualiter dicat arbitrium seu laudum emologari: qꝛ qñ a ꝑtibus expresse approbat vel etiam tacite nō cōtradicendo infra. x. dies post latum laudū. vt ꝓbat in. l. cū antea. alle. in gl. Et dꝛ etiā satis expresse approbari si partes expresse dicāt vel cōfirmant laudū seu sn̄iam arbitri: ꝛ idem etiā si dicant ꝙ non contradicant. ꝑ id qđ habet in. l. ne in arbitris. §. fi. C. eo. Nam lꝫ de ꝓprio significato nō cōtradicere nō sit approbare nec reprobare: sed mediū inter predicta. facit qđ no. in simili in regula. is q tacet. de reg. iur. in. vj. tñ ex iuris interpretatione vt sit litiū finis importat idē ꝙ approbare. vt pꝫ in. d. l. ne in arbitris. §. fi. ꝛ hoc verꝫ qñ partes ipse dicunt se non contradicere. Nā hoc casu ꝓprie loquit. d. §. fi. Secus si notarius dixerit ꝑtibus p̄sentibus ꝛ nō cōtradicētibus, qꝛ illa verba possunt verificari ꝑtibus tacentibus ꝛ nihil dicētibus. Ideo tūc non inducit emologatio. ꝛ hoc etiā tenuit Bal. ꝛ Sali. in. d. §. fi. ¶ Et fm̄ p̄dicta vr̄ ꝙ non sit expediens apparere de cōsensu ꝑtiū per scripturā. ¶ Sed in contrariū facit text. in. d. §. fi. vbi requiritur ꝙ partes subscribāt sn̄ie approbādo vel confirmādo illā: vel dicendo se non contradicere. ꝛ idē etiā voluit text. in. l. cū antea. C. eo. ꝛ etiā videt tenere hic Inn. vcꝫ qđ requirat subscriptio partium ad hoc vt ex sn̄ia arbitri tanꝙ emologata oriat actio ꝛ exceptio. Et fm̄ hoc dum litera hic dicit receptū fuerit: debet intelligi. i. subscriptū per partes. Refert tñ alios dicere ꝙ sufficit sola emologatio verbalis sine subscriptione. Et istam opi. sequit hic Host. ꝛ. d. Ant. dicit illā esse cōem. Forte pōt dici ꝙ de iure saltē ciuili requirat subscriptio. per text. in. d. §. fi. ꝛ in. d. l. cū antea. in quibus aperte litera requirit subscriptionē: ꝛ sic hoc casu videt necessaria esse scriptura: ꝛ forte hoc ideo qꝛ consensus vr̄ esse magis deliberatus q p̄stat ꝑ scripturā. facit qđ no. in. §. subscriptū. insti. de inuti. stipu. ꝛ in. l. j. C. de vsur. vbi pꝫ ꝙ verbum promissit platū in scriptura inducit stipulationē. Sed vbi nō interuenit scriptura inducit nudū pactū. Facit etiā qđ no. j. de diuor. ex literis. per glo. Et ꝓ ista ꝑte etiā facit qđ habet in. d. l. ne in arbitris. vbi pꝫ ꝙ fm̄ tp̄a illius. l. si constabat de iuramēto partium vel arbitri per scripturam: tūc laudum pariebat actionem. secus qñ non apparebat per scripturā de ipso iuramento. vt ibi patet. Et sic vr̄ ꝙ non sine ministerio in. d. §. fi. ponderauit ꝙ per scripturā ipsarū partiū appareat de eaꝝ cōsensu. ꝛ non esset absonū intelligere istū tex. fm̄ illū. vt hic tangit Inn. tñ qꝛ hic nō requirit subscriptionem sed simpliciter ponderat an fuerit receptum a partib⁹ posset dici ꝙ de iure canonico ꝓcedat opi. Hosti. ꝓ qua facit qꝛ ius canonicū magis insequit equitatē q̄ ius ciuile. facit qđ habet in. c. j. s. de pact. ꝛ. j. de iudi. dilecti. ¶ † In ea. gl. in fi. ꝓ declaratione gl. ꝛ tex. est vidēdū qñ laudū possit emologari: et aduertendū ꝙ aut compromissum fit cū pena: aut sine pena. primo casu est dubiū nunquid tunc laudū possit emologari. nā videretur dicendū ꝙ sic per istū text. dum dicit ꝙ si arbitriū fuerit receptum ꝛ sic emologatū indistincte dꝫ seruari ꝛ executioni mādari. ꝛ ideo tunc cū eo casu quo arbitrium non fuerit emologatum distinguat an interuenerit pena: vel nō videt ꝙ qñ est emologatū ex quo indistincte dꝫ seruari, ꝓcedat illud siue pena fuerit apposita siue non. Et ꝓ ista ꝑte etiā facit qđ habet in. l. ne in arbitris. §. fi. C. eo. vbi litera simpliciter dicit ꝙ qñ laudū emologatur parit actionē: ꝛ non distinguit an apposita fuerit pena vel non. ꝛ sic videt indistincte intelligēdū qđ ibi dicit. ꝛ pro hoc etiā facit quia ille. §. videtur aduersari ad proxime dicta ꝓpter aduersatiuā autē. vnde cum proxime fuisset dictū ꝙ qñ non apparet de iuramento partiū vel arbitri per scripturā ꝙ tūc seruari debent iura antiqua que erant. vt ibi dicit gl. ꝙ metu pene pareatur sn̄ie que nō pariat actionē. l. j. C. de arbi. vr̄ ꝙ illud intelligatur qñ nō interuenit emologatio. ꝑ id qđ dicit in. d. §. fi. et sic videtur ꝙ etiā si compromissum sit factū sub pena habeat locū. d. §. In contrariū facit qđ habetur. s. eo. c. dilecti. vbi litera vult ꝙ lꝫ arbitrium sit approbatū a partibus tñ mādari debeat executioni per penā in cōpromisso contentā. ꝛ sic vr̄ innuere ꝙ tūc laudū non pariat actionē: sed ei debeat stari metu pene. pro hoc etiā facit qđ habetur in. l. cū antea. C. eo. que videt velle ꝙ demū habeat locum emologatio qñ compromissum est factum sine pena. vt pꝫ ex tex. illius. l. ibi: quos neqꝫ pena ꝛc. Super hoc fuerūt opi. Nā quidā inter quos fuit Martinus vt hic refert Hosti. voluerunt ꝙ etiā qñ apposita est pena in cōpromisso locū habeat emologatio: ꝛ sic indistincte siue pena sit apposita siue non. Et istā opinionē etiam tenuit gl. in. l. ait pretor. ff. de re iudi. ꝛ etiā in l. si duo. ff. de arbi. Sed Azo ꝛ alij legiste cōiter tenent ꝙ qñ apposita est pena non habeat locum emologatio mouent per tex. in. d. l. cum antea que videtur loqui qñ pena non fuit apposita. ¶ † Itē quia remediū emologationis videt fuisse inductum in subsidium qñ aliud remediū nō erat: et qñ compromissum erat factū nudo pacto sine pena, quo casu solū oriebat exceptio: ꝛ nō dabatur actio. vt ibi pꝫ. Et ideo vt equalitas seruaret inter partes necessaria fuit ꝓuisio illius legis vt laudū posset emologari ꝛ ꝓducat actionē ꝛ exceptionē: cū ergo qñ apposita est pena sit prouisum vtriqꝫ ꝑti per remediū pene non vr̄ ꝙ tunc recurrendum sit ad remedium subsidiariū approbationis. ar. l. in cause. ff. de mino. ¶ Et pro hoc etiā qꝛ vbi sumus in exorbitantibus, a iure cōi vel correctorijs non dꝫ fieri extensio. de regu. iur. q̄ a iure. lib. vj. ꝛ de elec. cū expediat. eo. li. ꝛ ideo cū illa. l. sit exorbitans. a regu. iur. cōis inquantū vult ꝙ ex sn̄ia arbitri oriat actio ꝛ exceptio in casibus ibi positis. vt pꝫ ex. l. j. C. eo. videtur ꝙ nō debeat extendi extra casus ibi positos. ꝛ sic cū loquatur qñ pena nō est apposita: vt ibi pꝫ in principio: videtur ꝙ nō debeat extendi ad casum qñ pena est apposita. Et tenentes istā partē r̄ndent ad. d. l. ne in arbitris. §. fi. ꝙ ille. §. debeat intelligi qñ pena nō fuit apposita per. d. l. cum antea. que venit ad illum. §. interpretationē fm̄ eos. Et ꝓ ista r̄nsione etiā facit qꝛ tex. in. d. l. cū antea. in ver. sancimus. inquantū dicit ꝓpter emologationē expressam oriri actionē ꝛ exceptionē expresse se refert ad casum. de quo dictum fuit in principio. s. qñ pena non erat apposita qđ facere non debuisset si indistincte emologatio fieri potuisset etiā qñ pena fuisset apposita. ꝛ vt dixi hec est cōis opinio legistarū. Et plus etiaꝫ voluit gl. in. d. l. cū antea. ꝙ qñ compromissum esset factū sine pena si esset factū per stipulationē de parendo sn̄ie arbitri: ꝛ sic nō nudo pacto: qꝛ tunc si non paretur sn̄ie agi potest ad interesse ex stipulatione. vt. l. diem proferre. §. fi. ff. eo. qđ satis dicit esse factū cum pena ex quo vtriqꝫ parti tunc competebat remedium etiaꝫ ante. d. l. cū antea. Et istud etiā cōiter sequunt legiste de quo inferius dicet. Host. vero hic tenet ꝙ hoc casu qñ compromissum est factum cū pena si est emologatū debet tunc indistincte seruari: ꝛ sic siue pena fuerit apposita siue nō; per istum tex. ¶ Inno. vero multū dubitauit in ꝑallega. c. dilecti. vbi posuit opiniones. Nam primo posuit opinionē ꝙ non habeat locum emologatio qñ compromissum fuit factū cum pena: vel etiā per stipulationē de parendo

de parendo snie arbitri non adiecta pena: sed demũ qñ nudo pacto esset cõpromissum. que fuit opinio cõis legistarũ. vt. s. dixi. Demũ scdo posuit opinionẽ contrariã: vcʒ ꝙ qñ est emologatũ indistincte pariat actionẽ si pena sit apposita vel stipulatio de parendo laudo. per istũ tex. Tertio videt̃ dicere ꝙ hec scda opinio videt̃ habere locũ qñ cõpromissum fuit factũ super spiritualibus que non recipiunt estimationẽ pecuniariã. ꝛ sic intelligit istã decretalẽ ſm illã: al's locũ habeat prima opinio. Ista tñ opinio non vr̃ de mente huius litere q̃ in decisione nõ ponderat ꝙ cõpromissum fuerit factũ sup re spũali: sed solũ an fuerit approbatũ laudũ vel non. ꝛ ideo non vr̃ bonus intellectus ad decretalem. Ponit etiã hic vltimã opi. dicentiũ ꝙ nunꝙ ex laudo orit̃ actio nisi sit emologatũ taciturnitate. x. dierũ. ¶ Sed certe ista opinio cõfundit̃ manifeste p. d. l. cũ antea. ¶ In hac vero ꝛ tercia. primo dicit ꝙ † dʒ executioni mandari laudũ qñ fuit receptũ per obligationẽ pene. Demũ dicit melius esse dicendũ: ꝛ sic videtur hanc partẽ tenere ꝙ si arbitriũ sit receptũ per subscriptionem partium ꝙ tunc indistincte dʒ executioni mandari ꝛ parit actionẽ ꝛ exceptionẽ: ꝛ sic siue pena sit apposita siue nõ p ea que habent̃ in. d. l. ne i arbitris. §. fi. vnde vr̃ Inn. velle ꝙ cũ ille text. in. d. §. fi. indistincte loquat̃ indistincte sit intelligẽdus: ꝛ sic siue pena sit apposita siue nõ: qñ interuenit expressa approbatio. Et p hoc forte voluit ꝙ tacita approbatio p lapsum. x. dierũ nõ habeat locũ hoc casu: q2 nõ p dictũ. §. fi. q2 de illa non loquit̃: sʒ de expressa. non etiã per. d. l. cũ antea. q2 illa loquit̃ qñ pena nõ fuit apposita. ꝛ ſm istũ intellectũ. l. cum antea adheret. §. fi. de tacita probatione p lapsum. x. dierũ: non autẽ limitaret̃ qñ expressa interuenit approbatio. Contra istud tñ facit id qđ. s. tetigi. vcʒ ꝙ in ver. sancimus. in quo loquit̃ de approbatione expressa refert se ad casum. de quo in principio legis fuit dictũ. si qñ pena non fuit apposita: qđ facere nõ debuisset si intẽtio legislatoris fuisset ꝙ approbatio vbi fit expresse laudũ sortiretur effectum vt pareret actionẽ ꝛ exceptionẽ indistincte etiã si pena fuisset apposita. Sed demum in scdo casu qñ loquit̃ de approbatione tacita per lapsum. x. dierũ debuisset se referre ad principiũ. ꝛ ideo vr̃ ꝙ non pbet̃ indubitãter dictũ Inn. p. d. §. fi. ꝛ vt dixi loquit̃ Inn. qñ emologatio fit per subscriptionẽ ptiũ. lʒ vt. s. tetigi referat etiaʒ opi. aliorũ tenentiũ non requiri scripturã quã sequit̃ Hostiẽ. de quo. s. dixi. ideo in hoc non insisto. ¶ Sed p p̃dicta vr̃ ꝙ Hosti. ꝛ Inn. sit in cõcordia ꝙ † vbi interuenit emologatio expresse ꝙ tunc indistincte laudũ pariat actionẽ: siue sit pena apposita siue non. Licet sit aliqualis dubitatio inter eos an requirat̃ scriptura vel nõ in qua qđ tenẽdũ dixi. s. Et ꝑpter predicta forte dixit Cy. in. l. cum antea. ꝙ canoniste tenent istã opi. ꝙ indistincte habeat locũ emologatio: ꝛ etiã si cõpromissuʒ sit factũ cũ pena. Et pro ista opi. ꝙ de iure canonico procedat facit iste text. vt sepius dictũ est. ¶ Itẽ facit ratio q2 qñ cõpromissum fit nudo pacto de iure canonico parit actionẽ: ꝛ contra non parentẽ põt agi ad interesse: sicut si p stipulationeʒ quis ꝑmisisset stare snie arbitri: vt pʒ ex his que habent̃ in. c. j. s. de pac. iuncta. d. l. diẽ proferre. §. fi. ff. eo. ꝛ sic attento iure canonico emologatio non fuit remedium subsidiariũ ex quo vtriqʒ erat ꝑuisum de remedio: sed potius fuit ex equitate inductum: hec autẽ equitas videt̃ suadere ꝙ ex quo ptes approbant ipsum laudum debet indistincte tale laudũ tunc executioni mandari ꝛ parere actionẽ sicut snia iudicis. ar. eorũ q̃ habent̃ in. d. l. cum antea. ꝛ satis puto ꝙ in foro canonico seruaret̃ ista opinio ex quo illã sequit̃ Inn. ꝛ Hos. remaneret tñ dubiũ an p taciturnitatẽ. x. dierum tacite emologaret̃ laudũ. ꝑpter id qđ. s. dixi post Inn. Tamen satis vr̃ ꝙ de equitate canonica etiã dicta approbatio debeat locũ habere ex quo remediũ emologationis de iure canonico non fuit inductum in subsidiũ: sed potius ex quadã equitate. ꝛ satis videt̃ equũ ꝙ ex quo nõ cõtradicitur infra. x. dies qđ videat̃ tacite cõsentire. Et tenendo istã opi. restat r̃ndere ad. c. dilecti. ad qđ põt dupliciter r̃nderi. ¶ Primo ꝙ ibi intelligat̃ qñ ante latũ laudũ facta fuit approbatio: quo casu nihil operatur talis approbatio. vt pʒ ex his q̃ habent̃ in. d. l. cum antea. a cõtrario sensu. ꝛ no. Jo. an. in d. c. dilecti. secus qñ post laudũ fit emologatio. ꝛ ita loquit̃ hic. Uel scdo põt dici ꝙ lʒ ibi dicat laudum debere seruari per penã in cõpromisso contentã non negat etiã quin etiã posset obseruari p actionẽ in factũ vel officiũ iudicis ꝑcedens: vel ꝑcedente ex ipsa snia. sicut hr̃ in simili in. d. l. cũ antea. Nam non dʒ sumi cõtrarius sensus qñ esset iuri cõtrarius. vt pʒ ex his q̃ habentur in l. ij. C. de cõdi. inser. ꝛ no. p Jo. an. de elec. publicato. Si autẽ velles tenere ꝙ non habeat locũ emologatio qñ compromissum est factũ cum pena. Tunc posset r̃nderi ad istũ tex. ꝙ dum litera dicit qđ qñ arbitrium est emologatum indistincte dʒ seruari dʒ exponi. i. siue fuerit datũ mandatũ procuratori de cõpromittẽdo siue non. ꝛ istã expositionẽ posuit etiã Joã. an. quã etiã sequitur do. Ant. qui dicit hic cõem esse opinionẽ ꝙ qñ clausula rato manente pacto seu cõpromisso non est apposita: qđ tunc non hʒ locum emologatio per ea que habent̃ in. d. dilecti. ꝛ in. c. d. l. cũ antea. a ꝯtrario sensu. nec aliter distinguit ius canonicũ a iure ciuili. Sed certe vt pʒ ex supradictis Inn. ꝛ Hosti. tenuerũt oppositum qđ imo tunc habebat locũ emologatio. Posses etiã tenendo opi. ꝙ non habeat locũ emologatio ad istũ text. r̃ndere ꝙ loquat̃ qñ cõpromissum non fuit factũ per ptes principales: sʒ p ꝓcuratorẽ plebani q nõ habuit ad hoc mandatũ. Unde isto casu si plebanus approbat laudum: vr̃ ꝙ tunc operet̃ emologatio lʒ fuerit pena apposita in cõpromisso per procuratorẽ: q2 illa nõ vr̃ ligare ipsum plebanũ emologantẽ. ¶ Sed ista r̃nsio nõ videtur tuta: q2 qñ dñs approbat sniam latã cũ ꝓcuratore nõ habẽte mãdatũ vr̃ velle ratificare oĩa q̃ gessit ꝓcurator: ꝛ haberi perinde ac si habuisset mandatũ. vt pʒ in. l. iij. §. falsus. ff. rem ra. ha. Ideo videt̃ ꝙ sicut si habuisset mandatũ ad cõpromittẽdũ dñs fuisset obligatus ad penã: ita ẽt ꝛ isto casu vr̃ ꝙ sit obligatus ex quo approbauit sniam latã cũ ꝓcuratore vigore cõpromissi facti cũ ipso procuratore: lʒ non habuerit mãdatũ ad cõpromittẽdum. per ea q̃ habent̃ in. d. §. falsus. Tñ vt dixi alia opi. tenet̃ p Inn. ꝛ Host. ꝑ qua tũc bñ facit iste tex. ꝛ ad decre. dilecti. r̃nderi põt vt superius dixi. Et ex p̃dictis videt̃ ꝙ tenẽdo opi. ꝙ cõpromissum factũ cũ pena possit emologari si postea laudum fuerit emologatũ: ꝛ altera pars nõ obediat laudo in electione erit alterius partis agere ad penã cõtra nõ parẽtẽ laudo: vel petere executionẽ laudi. vtrũqʒ aũt simul petere nõ poterit si nõ fuit apposita clasula rato manente cõpromisso. p id qđ hr̃ in. l. rescriptuʒ. §. si pacto. ff. de pac. ¶ Et adde etiã ꝙ p opi. Host. qui tenuit nõ requiri scripturã † in emologatione vt superius dixi bñ facit: q2 nõ numerat̃ casus iste inter casus in q̄bus requirit̃ scriptura. vt pʒ ex his q̃ no. gl. de censi. c. j. in. vj. ꝛ q̃ no. in Spe. de instru. edi. §. restat. Et ad materiã huius articuli qñ compromissum factũ est cũ pena. facit qđ no. in Spe. de arbi. §. fi. ver. illud autẽ. ꝛ ver. seq. qui incipit, ꝯ si sit cũ pena. Et procedũt predicta qñ nõ fuit apposita † clausula rato manente pacto vel cõpromisso vel similis puta vt soluta pena nihilominus firmũ remaneat cõpromissum: vbi autẽ dicta clausula sit apposita tunc est dubiũ qđ operetur. Nam quidã vt Odof. volunt ꝙ operet̃ ꝙ possit peti pena: ꝛ etiã agi vt seruet̃ laudũ: lʒ alias vbi nõ eẽt apposita pena soluta cõpromissum erat finitũ ꝙ quodãmodo p cõmissionẽ pene nouabit̃ obligatio ipsius laudi. ar. l. obliga. fere. §. fi. ff. de act. ꝛ obli. ꝛ ꝑpter clausulã nõ fiet dicta nouatio: ꝛ censebunt̃ quodãmodo duo cõpromissa. vnum cũ pena: aliud sine pena. ideo tunc ad vtrũqʒ poterit agi: vcʒ ad penã ꝛ ẽt ad id qđ est laudatũ. Et pro hoc facit q2 talis clausula dʒ aliqđ operari. ar. l. si qñ. ff. de leg. j. ꝛ. j̃. de priui. si papa. li. vj. ¶ Itẽ q2 dʒ iudex sequi cõuentionem partiũ. ff. de re iudi. l. si cõuenerit. Alij vero vt Jac. de bel. Mar. de fano. ꝛ Ja. de are. tenuerunt ꝯtrariũ mouent̃: q2. l. cũ antea. q̃ loquitur de emologatione loquit̃ qñ factũ est compromissum sine pena vt ibi pʒ. ꝛ ideo cũ. d. l. sit exorbitãs a reg. iur. cõis. vt pʒ i. l. j. C. de arbi. nõ dʒ extẽdi cũ ponat casum spãlem. ar. l. j. ff. ad municipa. ꝛ. j̃. de re. iur. q̃ a iure. li. vj. ¶ † Itẽ q2 emologatio nõ potest fieri añ latũ laudũ. vt pʒ ex. d. l. cum antea. a ꝯtrio sensu. cuius ꝯtrariũ vr̃ innuere hec opi. ¶ Itẽ nõ vr̃ in ptãte ptiũ dare iurisdictionẽ priuato. l. priuatorũ. C. de iuris. om. iudi. ꝛ. s̃. de offic. dele. significantibus. qđ vr̃ fieri in casu ꝓposito si p talẽ clausulã posset agi ex laudo. Nec ob. ſm eos ꝙ clausula p̃dicta dʒ aliqđ operari: q2 r̃ndent ꝙ operabit̃ ꝙ si cõtrafiat laudo poterit bis pena cõmitti: lʒ al's non apposita clausula solũ semel cõmitteretur. l. si duo. §. j. ff. de arbi. ¶ Sed aduerte q2 cõtra istã r̃nsionem vr̃ esse gl. ordi. in. l. ij. C. de iure emphy. q̃ aperte decidit qđ p talẽ clausulam pena sepius non cõmittet̃: q2 hoc non videnť iportare verba: sed operat̃ ꝙ pena possit peti vna cũ principali vbi alias alterum tñ poterat peti. facit qđ no. in. l. qui fidẽ. ff. de transa. ꝛ in. d. l. rescriptum. §. si pactum. ff. de pact. ¶ Sed si qs vellet sustinere r̃nsionẽ istoꝝ posset dicere ꝙ illa gl. loquit̃ qñ ad principale põt agi cum effectu: q2 subest obligatio efficax ad agendũ: vñ tũc satis operat̃ clausula ꝙ ps p̃t copulatiue ad vtrũqʒ agere: ꝛ vtrũqʒ cõsequi. s. penã: ꝛ id de quo principal'r q̃rit̃. ¶ Sed vbi ad id de quo principaliter q̃rit̃ non cõpetit actio: vt q2 sup illo interuenit pactũ nudũ vt cõtingit in casu ꝓposito si compromissum fit factum nudo pacto ꝛ adiecta stipulatio penalis: tunc q2 non põt operari ꝙ agatur ad ipsum principale pro quo non est nata obligatio efficax de iure sciuili cum ex nudo pacto nõ agat̃ de iure ciuili. l. iurisgen. §. j. ff. de pac. Ideo tunc operet̃ ꝙ sepius possit cõmitti stipulatio penalis: ꝛ saltẽ bis lʒ vltra bis non operet̃ ar. l. fideicõmissa. §. si quis decem. ff. de lega. iij. Aliqui tñ dicunt vt refert Spe. in ti. de arbitro. §. fi. ver. qđ ergo ſm p̃missa ꝙ non est absonum qđ dicta clausula nihil operet̃. ar. l. non recte. C. de fideius. Sed certe ista opi. non hʒ in se rõnẽ: q2 verba debent regulariter aliquid operari si fieri põt. d. l. si qñ. ꝛ. d. c. si papa. Nec

ob.d.l.non recte:qꝛ ibi exprimebaꝛ qꝺ tacite inerat.vt ibi no.iō nihil operaꝛ.l.iij.ff.de le.j.Alij vero vt Azo dicunt ꝙ dicta clauſula operaꝛ ꝙ laudū poterit emologari poſtq̄ erit latum:⁊ tunc poterit cōtra nō parentē agi ad vtrūq̄z.ſ.ad penā:⁊ ēt vt fiat executio laudi ꝓpter virtutē dicte clauſule.Et iſta opi.cōiter teneꝛ ꝑ legiſtas ⁊ gl.illā ſeq.in.l.ij.ff.eo.⁊ eā ſequiꝛ etiā Bart.ibi.⁊ ī.l.cum antea.⁊ in.l.ait ꝑtoꝛ.ff.de re iudi.Et hanc etiā opinionē ſequiꝛ glo.ſ.e.dilecti.⁊ ſequunꝛ etiā canoniſte.Et differt iſta opi.ab opi.Odof.qꝛ Odoffredus volebat ꝙ ſine alia emologatione fienda poſt laudū latū intelligereꝛ laudū emologatū virtute dicte clauſule:ſed iſtā opi.aduerte qꝛ tacite vr̄ idē ſentire Bart.in d.l.ait ꝑtoꝛ.ſ.alleg.❡Sed iſta opi.requirit emologationē fieri poſt latū laudū.⁊ in hoc videꝛ eſſe melioꝛ quā opi.Odoff.ex eo qꝛ emologatio non pōt fieri ante latū laudū.vt patet in.d.l.cum antea.a cōtrario ſenſu.⁊ ibi ēt ꝑ doc.Et hāc opi.etiā ſequiꝛ Sali.in.d.l.cū antea.⁊ etiā vr̄ ſequi ibi Bal.⁊ ſic vt dixi vr̄ eſſe cōis opinio legiſtaꝝ.Et opi.Odoff.reprobat Spec.in ti.de arbi.§.fi.verſi.quid ſi in cōpromiſſo penali.ad fi.tit.in pe.col.Et facit etiā ad materiā qꝺ no.idē Spe.in.d.§.fi.ver.hoc quoq̄z.⁊ verſi.qd ſi ſit dictum.⁊ verſi.ſeq.cōſueuit etiā ⁊ in ꝑalleg.verſi.qd ergo ſm premiſſa.Et ſic pꝫ ꝙ iſta eſt cōis opi.gl.⁊ doc.iuris canonici ⁊ ciuilis.⁊ ſic vr̄ ꝙ ſeruāda eſſet in practica.ꝑ ea que habenꝛ in.c.j.⁊.c.ne innitaris.ꝑ Jo.an.ſ.de cōſti.⁊ ꝑ Bar.ī.l.fi.C.de pena iudicis q male iudicauit.⁊ per id qꝺ habeꝛ in.l.minime.ff.de legi.❡Sed aduerte qꝛ de iure verioꝛ videꝛ opi.Jaco.de baldu.⁊ ſequacium ſaltē de iure ciuili:qꝛ.l.cum antea.q̄ loquiꝛ de emologatione:loquiꝛ ſolū eo caſu quo cōpromiſſum eſt factum ſine pena.vt pꝫ ex text.illius.l.⁊ ſuperius eſt dictū.⁊ ideo cum ſit exorbitās a regulis iuris non dꝫ extendi:⁊ maxime cū nō ſit eadem ratio.nā qn̄ nudo pacto tm̄ eſt cōpromiſſum:tunc nullū erat remediū.Ideo tunc fuit neceſſaria ꝓuiſio illius.l.q̄ rō ceſſat qn̄ factum eſt cum pena vnde tunc ceſſare dꝫ ꝓuiſio legis ex quo homo ſibi ꝓuidet.ar.l.fi.C.de pac.conuen.Nec ob.ſi dicaꝛ qꝺ videtur quodāmodo tunc duo cōpromiſſa:vcꝫ vnū cum pena:aliud ſine pena.⁊ ſic lꝫ ſoluaꝛ pena remanere vr̄ cōpromiſſum ſine pena:⁊ ſic videꝛ poſſe emologari:qꝛ pōt rn̄deri qꝺ imo in caſu ꝑdicto vnum ſolū eſt cōpromiſſum factū cum pena adiecta clauſula rato manente cōpromiſſo:⁊ ideo ex quo prouiſum eſt per penā non dꝫ habere locū ꝓuiſio emologationis.d.l.cum antea.ꝑ rationes ſuperius allegatas.❡Nec obſtat ſi dicaꝛ ꝙ dicta clauſula rato manente cōpromiſſo nihil operabiꝛ tenendo ꝙ non habeat locum emologatio:qꝛ imo poterit operari illud.vt etiā voluit Spe.in.d.§.fi.in tit.de arbi.in ver.qd ſi in cōpromiſſo penali.in pe.col.nō poterit operari.Et ſic etiā ſonāt verba ꝙ ſi cōtingat cōtra fieri ſnīe arbitri.Si cōtingat poſtea recipi rē de q̄ laudatum eſt:vt qꝛ illā ſoluat pars q̄ cōtrauenerat nihilominus poterit peti pena qꝺ alias fieri non poſſet ſi clauſula nō eſſet appoſita.vt pꝫ in.l.celſus.ff.de arbi.❡Itē operabiꝛ etiā de iure ciuili ſi cōpromiſſum fuiſſet factū per ſtipulationē vtꝰ qꝛ fuiſſet per ſtipulationē ꝓmiſſum ſtari ſnīe ſub pena:lꝫ petaꝛ pena ſi cōtrafiat laudo poterit nihilominus agi ēt ad intereſſe ſi ſoluta pena non pareaꝛ laudo.facit qꝺ habeꝛ in.l.diē ꝓferre.§.ſtari.ff.de arbi.Et hoc recte ſonat clauſula ꝑdicta qꝺ alias fieri non poſſet ſi dicta clauſula non eſſet appoſita.❡Et ꝓ ꝑdictis etiā faciat qꝛ cōiter compromiſſa fiunt ꝑ ſtipulationē:vt docet experientia:⁊ ideo ſi tūc fiat cōpromiſſum cum pena:⁊ apponatur clauſula rato manente compromiſſo etiā ſi cenſeri deberent duo eſſe compromiſſa vnū cum pena:aliud ſine pena non deberet habere locū emologatio:qꝛ illud qꝺ remaneret ſine pena remaneret vallatū ſtipulatione de parēdo ſnīe arbitri:⁊ ſic in dicto caſu non haberet locum emologatio attenta cōi opinione legiſtarū q̄ hꝫ ꝙ ſiue cōpromiſſum ſit habitū ꝑ penā:ſiue ꝑ ſtipulationē de parēdo laudo ꝙ nō haberet locum emologatio:nec.d.l.cū antea.vt ibi no.ꝑ gl.⁊ Bar.Et ſic iſta opi.Azo.attēta cōi accidentia ſm quam cōiter interuenit ſtipulatio in cōpromiſſis parū ſeruiret nobis:qꝛ non haberet locū in talibus cōpromiſſis que cōiter fiunt per ſtipulationē.Tn̄ ipſe Azo vr̄ ſentire oppoſitū:⁊ etiā doct.legiſte.⁊ facit qꝺ no.gl.in.l.ij.ff.de arbi.⁊ vt dixi in practica forte ſeruareꝛ opi.ꝑdicta ꝓpter autoritatē ꝑdictoꝝ:tm̄ de iure ciuili nō videꝛ procedere:⁊ hoc clarū vr̄ qn̄ cōpromiſſum eſt factū per ſtipulationē.Et idē etiā ſi nudo pacto cū ſtipulatione penali ꝑ rationes ſuperius dictas.De iure autē canonico ſatis pōt tolerari iſta opinio ꝙ habeat locū emologatio:⁊ ꝙ tunc virtute talis clauſule vtrūq̄z poſſit peti vbi alterum ſolum peti poterat.per ea que dixi in ꝑcedenti arti.❡†Et ex ꝑdictis habes effectū clauſule rato manēte cōpromiſſo.Nā ſm aliquos operaꝛ ꝙ iterum poterit pena cōmitti:vt ſuperius tetigi poſt Jaco.de baldu.⁊ facit qꝺ no.Cy.in.d.l.cum antea.⁊ Jo.an.in.c.dilecti.ſuꝑ gloſ.fi.eo.Scōm alios operatur:qꝛ facit qꝺ laudum intelligiꝛ emologatū etiā anteq̄ ſit latum.vt voluit Odoff.An tn̄ iſte due opi.procedant dixi ſuperius.❡Itē operatur ſm Azo.ꝙ poterit habere locum emologatio poſt laudū:lꝫ cōpromiſſum factū ſit cum pena:qꝺ alias nō eſſet:⁊ etiā ad vtrūq̄z poterit agi.ſ.ad penā:⁊ ad id qꝺ deuenit in laudo ſi fuerit emologatuꝫ:an tn̄ iſta opinio ſit vera de iure.dixi.ſ.❡Itē operatur ꝙ ſi poſt cōmiſſam penam ſoluatur id qꝺ eſt laudatum qꝺ poterit nihilominus poſtea peti pena:qꝺ alias non eſſet ſi clauſula nō eſſet appoſita.❡Itē etiā operatur ꝙ vbi cōpromiſſuꝫ eſt factū ꝑ ſtipulationē ⁊ ſub pena ſi nō pareꝛ laudo poterit peti pena ⁊ nihilominus agi ad intereſſe:qꝺ alias fieri non poſſet ſi clauſula nō eſſet appoſita vt ſuperius dixi.Et idē cōtinget de iure canonico ſi ſit factū pacto nudo cum ſtipulatione penali cū de iure canonico ex pacto nudo oꝛiatur actio.iuxta no.in.c.j.ſ.de pact.❡Alius eſt intellectus ꝑdicte clauſule ſi non pareaꝛ laudo poterit agi ad penā:⁊ nihilominus ex ſtipulatiōe agi poterit ad id qꝺ eſt laudatum:lꝫ alias vbi nō eēt appoſita dicta clauſula nō poſſet agi ad id qꝺ eſt laudatum:ſed ſolū agi poſſet ad penā.vt in.l.j.C.eo.ti.Et iſte intellectus nō vr̄ ꝓcedere etiā dato ꝙ diceremꝰ nō habere locū emologationē qn̄ cōpromiſſum eſt cum pena:⁊ cum clauſula ꝑdicta rato manente cōpromiſſo.Iſte tn̄ intellectus nō vr̄ oīno de iure ꝓcedere:qꝛ vt ipſe etiā tangit alius pōt eſſe intellectus dicte clauſule:vcꝫ ꝙ ſi nō pareꝛ laudo peti poſſit pena:⁊ nihilominus agi poſſit ad intereſſe ex ſtipulatione de parendo laudo.iuxta.l.diē ꝓferre.§.fi.ff.eo.⁊ dixi etiā.ſ.poſt Spe.qui iſtum intellectū amplectitur in.d.§.fi.in ver.quid ſi in cōpromiſſo penali.in pe.col.Et ſic nō videꝛ ꝙ neceſſario videaꝛ dicendū ꝙ ſenſus dicte clauſule fuerit ꝙ agi poſſit ad id qꝺ fuerit laudatū.Tene tn̄ menti dictum Inn.qꝛ in ſe eſt notabile.❡Et aduertendū ſm eū ꝙ ſm iura digeſtoꝝ vbi cōpromiſſum fiebat nudo pacto oꝛiebaꝛ ſola exceptio ipſi reo:actoꝛi autē ex quo nudo pacto erat cōpromiſſum nō dabaꝛ actio.⁊ hoc ēt ꝓbaꝛ in.l.cū antea.C.eo.⁊ ideo nō cogebaꝛ tunc arbiter arbitrari.❡Si vero actoꝛ ſtipulatꝰ fuiſſet id qꝺ laudareꝛ:⁊ reus nō interpoſuiſſet ſtipulationē aliquā:tunc reo dabatur exceptio ſi laudū ꝓ eo ferebaꝛ:⁊ actoꝛi actio ſi ꝓ eo ferebaꝛ laudum virtute ſtipulationis per eū interpoſite:tūc etiam nō cogebaꝛ arbiter arbitrari ex quo vtriq̄z parti nō dabaꝛ actio:ſed ſolum alteri tm̄:qꝛ tunc nō cenſebaꝛ cōpromiſſum eſſe plenum.vt eſt tex.in.l.ſi de meis.ff.eo.Vbi autē fiebat cōpromiſſum ꝑ ſtipulationē penalē ſeu ſub pena:tūc ex laudo nō oꝛiebatur actio nec exceptio:⁊ ꝙ plus eſt nō oꝛiebaꝛ etiā virtute cōpromiſſi ⁊ cōuentionis facte in cōpromiſſo exceptio.❡Nec etiā actio ad id qꝺ laudareꝛ.vt eſt tex.in.l.ij.ff.eo.qꝺ vr̄ pꝛīa facie mirum.nā ex quo partes cōueniunt:⁊ ꝓmittunt ſtare laudo ēt promittunt etiā penā videreꝛ ꝙ ex vi conuentionis inquantū promittunt ſtare laudo ſi fereꝛ laudū ꝓ reo ꝙ cōpetat ſibi exceptio pacti ſi moleſtetur ꝯ formā laudi.Et ſimiliter ſi feratur ꝓ actoꝛe vr̄ ꝙ deberet poſſe petere ex vi dicte ꝯuentionis ⁊ ꝓmiſſionis ad id qꝺ eſſet laudatū:lꝫ poſſet etiā agere ad penā:⁊ videreꝛ ꝙ electio deberet eſſe ſua:lꝫ non poſſet cōſequi vtrumq̄z copulatiue ſi non eſſet appoſita clauſula rato manēte cōpromiſſo.Et tn̄ vt dixi veritas eſt ꝙ non daꝛ exceptio pacti reo:nec etiā actoꝛi datur actio vigoꝛe conuentionis:vel ſtipulationis ꝑdicte ad id qꝺ deuenit in laudo vt eſt text.in.d.l.ij.ff.eo.vbi aperte dicit ꝙ ex laudo non oꝛiꝛ actio:nec exceptio:nec etiā ex cōpromiſſo:lꝫ agi pōt ad penā ſi non pareꝛ laudo.Que autꝰ potuerit eſſe rō tangit hic Inno.Nā dicit ꝙ ratio fuit qꝛ ius interpꝛetaꝛ qn̄ cōpromiſſum factum eſt cū pena mentē partiū fuiſſe ꝙ vel debeat parere laudo vel ſolui pena:⁊ ſic ꝙ ſufficiat ſoluere penā ſi pars nō vult ſtare laudo:nec cogaꝛ ꝑciſe ipſi laudo ſtare.Et rō huius interpꝛetationis fuit qꝛ ſnīe arbitri ſtari dꝫ ſiue ſit equa ſiue iniqua.l.dieꝫ.§.ſtari.ff.eo.Et ideo qꝛ forte qn̄q̄z cōtingit ꝙ ꝑs nō credidit laudum ſic eſſe ferendum ꝑ arbitrium:pꝛout poſtea ferꝛ voluit ius ꝙ eſſet in ꝑtāte partis ſoluere penā ſi nō vult ſtari ipſi laudo.Et idē dicit dicendū ſi fuiſſet ꝑ ſtipulationē pꝛomiſſum de parendo ſnīe arbitri pena non adiecta:qꝛ tunc ſufficiet ꝑſtare intereſſe ſi pars nō vult parere laudo:⁊ talē interpꝛetaꝛ ius fuiſſe de mente ꝑtiū.per id qꝺ habeꝛ in.d.l.diē ꝓferre.§.fi.⁊ qꝛ ſtat rō de qua.ſ.dixi vcꝫ ꝙ ex quo ſtari debet ſnīe arbitri:ſiue ſit equa ſiue iniqua ſaltē releuari debet pars in hoc vt ſufficiat hoc caſu ſoluere intereſſe:ſic in ꝑcedenti ſufficit ſoluere penā.❡Et dicit etiā pꝛedicta pꝛocedere etiā ſi iuratum fuerit de obſeruando laudum:qꝛ interpꝛetatio quā facit ius de qua.ſ.dixi nō mutaꝛ pꝛopter adiectionem iuramenti.❡Sed potius intelligiꝛ iuramentum ſm naturam pꝛeambule obligationis vt ſic ſufficiat vel ſtare laudo:vel ſoluere penā:vel intereſſe qn̄ pena non fuit appoſita:ſed per ſtipulationem fuit pꝛomiſſum de parendo laudo.allegat qꝺ habetur.ī.de iureiur.quēadmodū.⁊ quod habeꝛ in.d.l.diem pꝛoferre.§.fi.⁊ bene facit lꝫ non alleget qꝺ habetur in.l.fi.C.de nō nume.pec.⁊ qꝺ no.Bar.in.l.ſi qs ꝓ.ff.de fideiuſ.Et no.diligenter hoc dictum quia per hoc habes lꝫ iuratum ſit parere laudo facto ſub

cto sub pena:vel per stipulationē de parendo ipsi laudo non poterit pars cogi precise ad obseruantiā laudi:qđ est singulariter no.dicit do.Ant.ꝙ Host.hic sensit contrariū.Sed certe non loquitur Host.in casu isto qñ compromissum est factū cum pena:vel per stipulationē predictā.Sed qñ est simpliciter factum ⁊ iuratum de parendo laudo.vt pꝫ ex his que hic refert Joā.an.nā ipsemet Hosti.posuit gl.in qua Inno.tꝫ qđ.s̄.dixi.vt hic refert Jo.an.⁊ tñ nihil mutauit de ipsa gl.An tñ hec opi.sit vera patebit ex sequentibus.Et predicta faciūt ꝙ si quis se obligat ad factum:qꝛ ius interpretat̃ ꝙ sufficiat facere factum vel p̄stare interesse.l.stipulationes non diuidunt̃.l.celsus.ff.de ver.obli.⁊.l.si qs ab alio.§.fi.ff.de re iudi.vr̃ ꝙ etiā si iurauerit qs se adimplere dictā obligationem facti:vel iurauerit seipsum factum facturum ꝙ non posset cogi p̄cise ad ipsum factū:sed sufficiat prestare interesse etiā si quis cōueniat̃ in foro canonico.De hoc dicit do.Ant.se alias dubitasse:tñ dicit ꝙ videt̃ ꝑ ea que hic dixi.s̄.post Inn.ꝙ non possit p̄cise cogi ad implementū ipsius facti:sꝫ sufficiat soluere interesse.¶Sed aduerte qꝛ contra istā opi.facit qđ no.glos.parua.in.l.si pecuniā.in prin.ff.de condi.ob cau.vbi glo.videt̃ velle ꝙ vbi interuenit iuramentū sup̱ facto p̄cise tunc obliget pro ista parte.⁊ facit qđ habet̃.s̄.eo.cum tp̱e.vbi mādat seruari ⁊ cogi ad obseruantiā laudi propter fidem prestitam que equiualet iuramento.vt in.c.ad aures.qđ met.causa.Et pro ista ꝑte etiā facit qꝛ iuramētū debet impleri in forma specifica si fieri potest.vt pꝫ in.c.ad nostram.el.j.ī.de iureiu.Sed si dicamus ꝙ sufficiat soluere interesse nō implebit̃ forma specifica:ergo videt̃ ꝙ illud non sufficiat:⁊ ideo vr̃ ꝙ seruari debeat prout sonat ex quo seruari pōt sine interitu salutis eterne.ī.de iureiur.cum contingat.vnde forte de iure ista opi.nō est vera.Nec ob.qđ habet̃ in.d.l.fi.C.de non nu.pe.quia ibi illud contingit ex eo qꝛ nō est verisimile ꝙ quis velit effectualiter obligari si non recipit pecuniam:sed sperat recipere nisi sequatur postea numeratio:idē nimirum si tunc iuramentū simpliciter prestitū limitatur ꝭm preambulā obligationē:qꝛ non debet p̄sumi ꝙ quis in dubio velit iactare suum.ar.l.cum de indebito.ff.de proba.Que ratio cesset qñ quis se obligat ad aliqd faciendū ⁊ iurat:quia vr̃ tunc mens eius esse obligata ad id qđ iurat:⁊ sic si iurat seruare qđ promisit videt̃ ꝙ cogi possit ad obseruantiā iuramenti.per id qđ habet̃ in.c.cū.C.laicus.de foro cōpe.lib.vj.⁊ de iureiur.lꝫ mulieres.eo.lib.Tene tñ menti dictū Inno.cū quo transit hic Jo.an.⁊ do.An.⁊ Host.in casu de quo.s̄.dixi.Dixit etiā Inn.ꝙ qñ cōpromissum est factū cum pena:lꝫ nō possit agi ad id qđ fuerit laudatum,sed solum ad penā si non pareat̃ laudo:tñ hoc est verū ꝭm eum nisi expresse fuisset actū ꝑ stipulationē ꝙ possit agi ad id qđ laudaretur pro actore:⁊ ꝙ si laudaretur pro reo ꝙ amplius nō possit peti in quo absolueret̃.nā tunc si laudaret̃ pro actore posset agere ad id qđ esset laudatū propter dictā expressam conuentionē:lꝫ etiā posset agi ad penā si nō seruaret̃ laudū:⁊ sic electio tunc esset sua:tñ vtrūqꝫ tunc non posset consequi nisi esset apposita clausula rato manēte pacto seu cōpromisso:⁊ eodē mō reus si laudet̃ pro eo habebit tunc exceptionē pacti:⁊ poterit petere penā:⁊ electio erit sua:qꝛ vtrūqꝫ non posset consequi si non esset clausula.de qua.s̄.in.l.rescriptū.§.si pacto.C.de pac.Et sic hoc casu virtute cōuētionis expresse immutat̃ interpretatio.de qua superius dixi.Et idē dicit si pactū nudum appositū iuxta stipulationē penalem:vel de parendo laudo opponat̃ pactū ꝙ possit agi ad id qđ laudabit̃ ꝓ actore:⁊ ꝙ a reo nō petat̃ id in quo laudabitur pro reo,qꝛ tale pactum vestitur coherētia stipulationis ꝭm no.in.l.petens.C.de pac.⁊.l.iurisgen.§.quinimo.ff.de pac.⁊ sic etiā ꝓpter dictā cōuētionē īmutabit̃ interpretatio.de qua.s̄.Et idē etiā dicit qñ esset apposita clausula rato manente cōpromisso:qꝛ vr̃ importare ꝙ possit agi ad id qđ laudabitur.Sed an hoc sit verū superius dixi.Et ꝑ p̄dicta sit expeditus primus casus principalis qñ compromissum est factū cum pena sine clausula rato ⁊c.non fuerit apposita siue fuerit apposita.Nūc restat videre de scđo casu qñ sine pena est compromissum.Et hoc casu conclude ꝙ aut est compromissum nudo pacto:⁊ olim solū producebat actionem:hodie si emologatur expresse vel tacite ꝑ taciturnitatem.x.dierū producit actionem ⁊ exceptionē.l.cum antea.C.eo.secus si non emologatur vt quia cōtradicitur infra.x.dies.nā tunc non parit actionē:nec etiā exceptionē:⁊ qꝛ vt dixi si nō emologatur nō parit actionē nec exceptionē non possit arbiter cogi ferre sententiam etiā si acceptasset arbitrium.facit qđ no.per Cy.in.d.l.cū antea.⁊ hoc procedit de iure ciuili.¶Idē dicendum de iure canonico:videlicet ꝙ si emolegetur tacite vel expresse ꝙ pariat actionē.facit quod habetur in hoc.c.est tamen plus de iure canonico:quia etiā si non emoleget̃ posset ex pacto agi ad interesse contra non parentē cum ex pacto etiā nudo de iure canonico oriatur actio.per id quod habet̃ in.c.j.s̄.de pact.quod adiuuatur etiā per autoritatem sacre scripture in qua dicitur ꝙ nō est fienda differentia inter simplicē loquelā ⁊ iuramentum.de qua no.in.d.c.j.Et qꝛ etiā decens est fidē seruare vt etiā dixit iurisconsultus qui fuit paganus.in.l.j.ff.de consti.pecu.et ꝭm hoc videret̃ ꝙ possit cogi de iure canonico arbiter qui suscepit compromissum ad laudandum.per id qđ habetur in.l.iiij.§.tametsi.ff.eo.¶Qñqꝫ compromissum est factū per stipulationē de parendo laudo:⁊ tunc si nō seruatur laudū agi potest ad interesse etiā de iure ciuili.d.l.diē ꝓferre.§.fi.C.eo.¶Sed an possit emologari legiste tenent cōiter ꝙ non.vt pꝫ ex his que no.gl.in.l.cum antea.C.eo.⁊ que ibi no.doc.facit qđ no.Inn.s̄.eo.dilecti.¶Sed.d.An.hic dicit ꝙ vr̃ ꝙ possit hoc casu hodie emologari facit:lꝫ non alleget qđ habetur in.l.ne in arbitris.§.fi.C.eo.Credo ꝙ de iure canonico possit emologari:sicut etiā potest qñ factum est nudo pacto.¶Nam etiā tunc agi potest ad interesse de iure canonico:ergo eodē modo dꝫ emologari qñ factum est compromissum per stipulationē de parendo laudo cum non sit dare rōnē diuersitatis attēta dispositione iuris canonici que non facit quo ad facultatē agendi differentiā inter stipulationē ⁊ pactū.vt pꝫ ex his q̄ habent̃ in.d.c.j.de pac.De iure aūt ciuili an habeat locū emologatio videret̃ dicendū ꝙ nō:tenēdo id qđ tenet gl.in.d.l.cū antea.⁊ qđ cōiter tenent legiste.¶Nā ex quo erat prouisum ꝑtibus ꝓpter ipsam stipulationē non fuit necessarium remediū emologationis qđ videt̃ fuisse introductum in subsidiū.per.d.l.cum antea.ad.l.ne in arbitris.§.fi.Posset respōderi ꝙ debet intelligi ꝭm determinationē dicte legis cum antea.que videtur etiā venire ad interpretationem dicti.§.fi.vt tangit Cy.in.d.l.cū antea.⁊ ista vt dixi videt̃ esse cōis opi.legistarum.⁊ sic in terris imperij seruanda videret̃ dicta opi.sed in terris ecclesie vr̃ seruanda opi.canonistarū.ꝑ id qđ no.in simili in.c.ij.de arbi.in.vj.¶Qñqꝫ vero compromissum est factū cum iuramento:⁊ tunc ꝭm iura codicillorꝫ laudū pariebat actionē ⁊ exceptionem etiā si non esset emologatum.vt pꝫ in.l.ne in arbitris.Sed de iure autenticorū non parit actionē nec exceptionē.vt in auť.decernimus.C.eo.⁊ ꝑ hoc pꝫ ꝙ do.Ant.hic non simpliciter bene dixit inquantū dicit ꝙ ꝭm ius ciuile ex tali iuramēto non poterat agi per.l.si quis ꝓ eo.ff.de fideiusso.qꝛ ꝭm iura fforum potest dictum suū ꝓcedere:sed non ꝭm dictū codicis ꝭm ꝙ in effectu seruari debeat iuramētum:⁊ propter ipsum oriebat̃ actio et exceptio ex laudo.vt patet in.d.l.ne in arbitris.De iure autē canonico ex iuramento bene potest agi.vt patet ex his que habentur.s̄.eo.cū tempore.⁊ facit etiā qđ no.glo.in.c.ij.s̄.eo.⁊.ī.c.pxi.in gl.ij.Unde ꝭm do.Ant.agi poterit ad interesse si non pareat̃ laudo:sicut ⁊ quando per stipulationē promissum est de parēdo laudo.nā ꝭm eum compromissum habet intellectū:vt vel soluatur interesse.vel stetur laudo:⁊ sufficiat ꝙ alterū fiat qui intellectus ⁊ que interpretatio nō vidētur mutari ꝭm eum ꝓpter iuramentū:qꝛ videtur intelligēdum ꝭm naturā ipsius obligationis per ea que habentur.ī.de iureiur.quemadmodum.⁊ dixi.s̄.post Inn.¶Sed aduerte qꝛ Hosti.hic cū quo trāsit Jo.an.dicit ꝙ poterit cogi ꝓpter reuerentiā iuramenti ad obseruantiā ipsius iuramēti:⁊ sic vt pareat laudo:nec sufficiat soluere interesse.allegat qđ habetur in prealle.c.cū tempore.⁊ aliud dicit esse quādo compromissum est factum per stipulationē:qꝛ ibi sufficit soluere interesse.Sed hic secus propter reuerētiā iuramēti:⁊ sic patet ꝙ licet quis iuret factum vt quia iuret parere laudo:tñ debet cogi ad obseruantiā iuramenti precise:⁊ istud credo verius per id qđ habetur in.d.c.cum tp̱e.⁊ quia etiam ꝭm iura codicis per.d.l.ne in arbitris.precise poterat quis cogi ad obseruandū laudum qñ iuramentū erat interpositū,ergo videt̃ ꝙ de iure canonico multofortius quis debeat cogi cū ꝭm canones omne iuramentum debet seruari qđ seruari potest sine interitu salutis eterne,et ad obseruantiā potest cogi vt pꝫ ex his que habent̃ in.c.cū.C.laicus.de foro.cōpe.lib.vj.⁊.ī.de iureiur.cū contingat.⁊ eo.tit.c.ij.li.vj.¶Et aduerte qꝛ licet ꝭm opi.do.Ant.qñ compromissum est factum cum iuramento si non pareatur laudo debeat agi ad interesse,non autē ad id qđ deuenit in laudo.hoc tñ est intelligēdum ꝭm eum nisi laudū fuerit emologatū tacite vel expresse,qꝛ tūc ex ipso laudo agi ⁊ excipi posset.¶Sed certe vt dixi.s̄.post Hosti.non videt̃ necessaria emologatio qñ cōpromissum est factum cum iuramēto,quia videtur ꝙ etiā nō facta alia emologatione cogi possit virtute dicti iuramenti precise ad parendū laudo.per id qđ habetur in.c.cū tempore.s̄.e.saluo.nisi laudū contineret euidenter peccatū,vel esset euidenter contra iuris dispositionem.per id quod habetur in.c.ij.⁊.iij.s̄.eo.Et ꝙ dixi quando interuenit iuramentum in compromisso:idem dicas quando compromissum est firmatū fidei interpositione.per id quod habetur in prealleg.c.cum tempore.⁊.c.iij.⁊.s̄.qđ metus causa.ad aures.¶Item etiam aduerte quia dixit gl.in.l.ij.ff.eo.ꝙ in tribus casibus de iure codicis oriebatur actio ex laudo.s.quando erat emologatum expresse vel tacite:vel quando firmatum

erat iuramento: tñ predicti casus intelligebantur qñ cõpromissum non erat factũ cum pena. ¶ Et quod etiã dicit de iuramẽto de iure ciuili per ius auteticorũ est immutatum. vt ibi etiã tetigit glo. tñ de iure canonico qd in hoc preualet iuri ciuili seruandum est iuramẽtum etiam in foro ciuili. vt no. j. c. proxi. in gl. ij. ⁊ ibi tangetur ⁊ dictũ fuit. s. eo. c. ij. ¶ Item aduerte inquantũ hic dicitur ꝙ si arbitriũ fuit receptum ⁊ sic emologatum: lz glo. videatur intelligere de emologatione expressa ⁊ tacita. tñ Ioã. an. hic post Host. in verbo receptũ. ⁊ etiã do. Ant. hic dicunt ꝙ in casu isto ex quo compromissum nõ erat factum per principales personas: nec per aliũ habentẽ ad hoc sufficiens mãdatum ꝙ non sufficeret tacita emologatio que consueuit induci ex taciturnitate. x. dierũ: sed requirit̃ ꝙ fiat expresse emologatio: alias ex quo compromissum factũ erat per non habentẽ mandatum non noceret laudũ domino licet taceret. allegat quod habet̃. s. de offi. deleg. cum olim abbas. ¶ Sed certe ille tex. posset induci in contrariũ: quia ibi dicitur ꝙ factum procuratoris si excessit mandatũ si sciuit dñs ⁊ non protinus cõtradixit. ¶ Sed volẽdo tenere dictũ Hostiẽ. posset dici ꝙ ibi habebat mandatũ ad id qd gerebat lz in aliquo excederet illud: sed hic non habebat mãdatum ad compromittẽdũ: ideo non nocet factũ procuratoris. Secus si habuisset mandatũ ad compromittẽdũ licet in aliquo excessisset. Et ad predicta facit qd no. Inn. j. de re iudi. c. pe. vbi vult ꝙ factũ illius qui non hz mandatum: lz nomine dñi litiget non noceat dño scienti ⁊ tacenti. Cõtrarium tñ ipse vr̃ voluisse in. c. ex parte decani. s. de rescrip. de quo dicendũ vt ibi dixi. ⁊ in cle. j. de procur. ¶ Predictis aũt que. s. dixi non ob. l. iudei ⁊ de iudeis. lz Inn. hic alleget illã in contrariũ: qꝛ imo potius cõcor. vt pz ex his que ibi no. per glo. ¶ Ultimo adde ꝙ inquantũ dixi. s. ꝙ qñ compromissum est factum cum pena nõ oritur actio: nec exceptio ex laudo: nec etiam ex compromisso. iuxta. l. ij. ff. eo. intellige quo ad id quod deuenit in laudo: vnde bene videt̃ qd posset agi ex stipulatione ad interesse si promissum est per stipulationem de parendo laudo sub pena: ⁊ etiã posset agi ad penã si non paretur laudo: sed nõ posset copulatiue vtrũqꝫ consequi per id qd habetur in. l. rescriptum. §. si pacto. ff. de pact. ⁊. l. apud celsum. §. labeo. ff. de doli excep. saluo nisi esset apposita clausula rato manẽte cõpromisso per id quod habetur in. l. qui fidem. ff. de transac. ¶ In gl. fi. ibi de spiritualibus. ⁊ dicit Io. an. ꝙ licet cõpromissum fuit super re spirituali: ipsum tñ cõpromissum non est res spũalis al's nullo modo posset interuenire laicus: qꝛ in actibus spũalibus laicus nõ potest habere locũ. j. de iurepat.

18 nobis. cũ ibi no. ¶ † Nunquid autẽ laicus ⁊ clericus possint delegari in causa spirituali. Hosti. dixit ꝙ non in summa. de offic. dele. §. si quis possit. ver. quid si delegatur. ¶ Sed forte ista opi. non est vera qꝛ sicut autoritate superioris põt cõpromitti in clericum ⁊ laicũ de re spũali vt hic pz: eadẽ ratione vr̃ ꝙ possit per superiorẽ cõmitti causa spiritualis clerico ⁊ laico lz nõ laico tñ arguendo de arbitro ad delegatũ ꝙ vr̃ licitũ per id qd habetur

19 in. c. vno delegatoꝝ. s. de offi. dele. ¶ † In ea. in fi. potes ɔcludere ꝙ vbi est datus delegatus ad exequendũ ꝙ poterit cõpellere ⁊ etiã exequi: sed vbi est delegatus ad cãm: ⁊ illa pendẽte fit cõpromissum: vr̃ tñ ꝙ non expiret potestas delegati in causa principali vt pz ex his q̃ habent̃. j. e. c. pe. ⁊ facit qd habet̃. s. de offi. dele. suspicionis vr̃ ꝙ si arbitri non ꝓcedãt ꝙ ⁊ altera ps adeat iudicẽ delegantẽ vt cõpellat arbitros ꝙ possit compellere: quia ex quo cõmissa est cognitio cause ipsi delegato vr̃ ꝙ intelligat̃ etiã cõmissum vt possit remouere impedimẽtũ per qd impediat̃ cognoscere. ar. c. preterea ex literis. ⁊. c. suspicionis. de offi. deleg. ⁊ hoc tenet hic. d. Ant. gl. tñ videtur velle cõtrarium ⁊ videtur ꝙ melius quia cogendo arbitros non tolleretur impedimentũ imo potius induceret̃: quia si causa finiat̃ per arbitros non erit expediens finiri per iudicẽ delegatũ. nec ob. c. suspicionis. qꝛ loquitur in arbitro in causa suspicionis dato quo casu delegatus qui fuit recusatus bene põt cogere arbitrũ datũ in causa suspicionis ad illã finiendã quia ꝑ illã poterit aperiri via sue iurisdictionis si pronuntiet̃ cãm non esse verã vel minus legitimã que ratio cessat in casu nostro: ⁊ ideo vr̃ ꝙ ordinarius sit adeundus ⁊ non delegatus in casu de quo loquimur vt voluit gl. Qd aũt non exequatur sñiam arbitrorũ quasi nõ est delegatus ad executionem est clarũ vt voluit gl. ⁊ bene facit qd habet̃ in. c. si qñ. s. de offic. dele. vbi etiã tangit̃ an delegatus poterit exequi trãsactionem corã se factã de quo dicendũ vt ibi: tãgit etiã hic Io. an. post Inn. ⁊ Host. qꝛ litera dicit agi ad interesse de quo interesse debeat intelligi dicit Inn. ꝙ interesse expensarũ quas corã arbitris fecit ⁊ non rei in qua cõdemnatus est reus: qꝛ ſm eum non interest vincentis si non erat sua vel sibi debita. Si aũt sua erat adhuc nõ interest ſm eum: quia etiã post sñiam arbitri sua remanet etiã si contrariã sñiam reportauerit ⁊ nõ obstante sententia ipsam petere poterit. allegat. ff. eo. in. l. si quis rem. Hostiẽ. vero simpliciter intellexit literã de omni interesse per id qd habetur in. c. relatũ. el. ij. j. de testa. ⁊ sic vr̃ ꝙ etiã si intersit sua rem ipsam habere qd etiã tale interesse veniat. facit qd habetur in. l.

20 diem proferre. §. fi. ff. e. ¶ † Ultimo tractat hic Ioã. an. de istis dictionibus at si ⁊ sed si nã aduersat̃ precedentibus in iure ⁊ in facto: sed vbi dicitur sed ⁊ si ⁊ sic cum copula. tunc aduersantur in facto ⁊ non in iure ⁊ de hoc habẽt legiste in. l. ij. §. sed ⁊ fortiꝰ. ff. ne quis eum qui in ius non erat vi eximat: ⁊ hec procedũt nisi aliud appareat ex precedentibus vel sequẽtibus: facit quod habetur in. l. si seruus plurium. §. fi. ff. de leg. j.

1 Compromitti an possit in iudicem ordinarium.
2 Compromissum quomodo formetur.
3 Laudum in lata significatione potest dici sententia diffinitiua.
4 Citari debet pars ad audiendam sententiam laudi.
5 Electio fieri non debet lite pendente inter duos se pretẽdentes electos altero eorũ mortuo donec de iure superstitis discussum fuerit ⁊ si alia fieret deinde electio superstitis pronũtiaret̃ nulla an talis electio facta li. pen. esset nulla. ⁊ nu. 9. ⁊. 10. ⁊. 11.
6 Morte alterius compromittentium finitur cõpromissum. ⁊ numero. 13. ⁊. 16.
7 Sententie arbitri stari debet etiam si sit iniqua secus in sententia iudicis.
8 Iuramentum seruandum est tam in foro ciuili ꝙ canonico.
12 Inhibitio vbi a iure non permittitur iudex non potest per suã inhibitionem inualidare actum.
13 Acta facta inter mortuum ⁊ superstitem non faciunt fidem contra surrogatum loco mortui.
14 Arbiter non potest dare titulum non habenti.
15 Compromitti potest super matrimonio spirituali: secus in matrimonio carnali.
17 Acta facta coram arbitro an faciant fidem coram ordinario: an habeat cognoscere ⁊ pronuntiare ex nouis actis.
18 Arbiter an possit ad sentẽtiam procedere si pars in termino nõ compareat.
19 Confirmatus in beneficio si habuit possessionem postea per negligentiam cecidit a pos. an habebit aliquod remedium.

Ex parte tua. Morte alterius cõpromittentiũ finit̃ cõpromissum. h. d. Et in prima consultatio. in scda responsio. secunda ibi: quapropter. ¶ † No. j. ꝙ de iure canonico põt

1 in iudicẽ ordinariũ compromitti vt vr̃ probari hic plene ⁊ tangit gl. fi. de quo dictũ fuit. s. eo. cum tpe. ¶ † Itẽ no. vnũ modũ

2 firmãdi cõpromissum vcz fidei promissione. facit qñ habet̃ in. d. c. cũ tpe. ⁊. s. qd met. cau. ad aures. ¶ † Itẽ not. ꝙ laudũ in lata

3 significatione appellari potest sñia diffinitiua. Stricte autem loquendo non vr̃ proprie sñia cum ex ea non datur actio. l. j. C. eo. Sed potius dicit̃ laudũ vel arbitriũ: potest tñ appellari sententia diffinitiua quia arbiter agit diffinire questionẽ: facit qd habetur in. l. j. ff. de re iudic. ⁊ in. l. qualem. ff. de arbi. ¶ † Itẽ nota

4 ꝙ ad instar iudicis videt̃ ꝙ pars sit citãda ad audiendã sñiam laudi ferendã per arbitrum vel saltem sit statuendus terminus ad comparendum qd habeatur pro citatione peremptoria: facit qd no. gl. in. c. cõsuluit. de offi. deleg. ⁊ qd not. in. l. ij. C. qũo ⁊ qñ

5 iudex. ¶ † Itẽ no. ꝙ lite pendente inter duos se pretẽdentes electos altero mortuo nõ potest ad aliã electionem procedi anteꝙ sit discussum de iuribus alterius superstitis. Et lz olim de hoc esset dubitatio an valeret electio facta lite pendente si contingeret postea electionem superstitis pronuntiari nullam: tamen hodie est expressum ꝙ ipso iure statim esset nulla talis electio facta lite pendente vt est expressum in. c. j. et. ij. vt lit. pen. in. vj. Et not. etiam ꝙ iudex põt inhibere ne ipsa lite pendente ad aliam procedatur. Et sic videtur ꝙ si contra fiat retractari debet electio ex multiplici capite. Prima quia facta est nõ cassata prima super quo lis pendet: facit qd habetur. s. de elec. considerauimus. ⁊. c. auditis. secundo quia facta contra inhibitionem iudicis: tertio quia facta ⁊ attentata lite pendente: de quo tanget̃ cũ gl. ij. Et not. bene ꝙ hic non cassauit papa statim electionem factam lite pendente: ⁊ ideo erat dubiũ olim an ꝓpter solã litis pendẽtiam deberet dici nulla vel retractari: an vero deberet retractari demum si appareret superstitem habere ius. ¶ Sed hodie hoc est decisum vt. d. c. j. ⁊. ij. vt lite pendente in. vj. ⁊ facit quod dicitur

6 super gl. iij. ¶ † Item no. ꝙ morte alterius litigantium finitur compromissum. facit. c. fi. j. e. remanere tamen videtur potestas ordinaria per quam iudex potest finire questionem que coram eo vt arbitro vertebatur. An tñ ex nouis actis habeat finire: an vero possit etiã ex actis habitis coram eo. vt arbitro tanget̃ inferius in glo. ante pe. vel super glo. fi. An autem archiepiscopus in casu decretalis poterat procedere vt arbiter ⁊ vt ordinarius dicunt quidam ꝙ sic vt tetigit Inno. vnde dicunt diẽ assignabat ⁊ sententiare volebat vt arbiter ⁊ vt ordinarius. Sed domi.

Anto. hic

Ant.hic dicit q3 non credit q3 hmōi potestates sint impassibiles quo ad hoc vt sup eodē in eodē instāti ꝓcedat vt iudex.ꝛ vt arbiter p ea que habent in.l.diē ꝓferre.§.stari.ff.de arbit. Ubi
7 patet† q3 sentētie arbitri stari d3 etiā si sit iniqua. secus in snīa iudicis.l.j.ꝛ p totū.ff.de appe.ꝛ sic surgeret quodāmodo q̄dam ꝯrietas sc3 ꝙ deberet stari sentētie ꝛ nō deberet stari. Quia inquantū esset sentētia arbitri deberet stari inquātum esset sententia iudicis necessario nō deberet stari vt pt3 ex ꝓdictis. ¶ Et ꝓ predictis etiā allegat q2 arbitraria ptās includit solā notionez ꝛ nō iurisdictionē.l.ait ptor.ff.de re iudi. Secus in ptāte iudicis que ꝑsupponit iurisdictionē in iudice.l.j.ꝛ.l.mora.ff.de iur.om. iudi. Fatet tñ ꝙ in casu decre.quā p mortē alterius cōpromittē tium finitū erat cōpromissum nō potuit ꝓcedere vt arbiter vt d2 in litera. Et ideo fuit necesse ꝙ simul ꝓcedere ad diffinitiuā procedat vt iudex.facit q3 habet in gl.fi. ¶ In gl.ij.in fi.ꝛ idē no. in.d.c.non sine.ꝛ.c.cū tpe ꝛ hoc etiā tenuit Spe.in tit.de arbitr.
8 §.fi.ver.hoc aūt certū. ¶ †Et intellige ꝙ seruandū est iuramentū etiā in foro ciuili nedū in foro canonico q2 i materia iuramē ti velut spūali seruari d3 ius canonicū si ꝯdicat iuri ciuili etiā in foro ciuili.vt habet in.c.l3 mulieres.de iureiur.in.vj.ꝛ.ī.de iure iuran.cū ꝯtingat.ꝛ facit q3 no.p gl.in.l.j.C.de secū.nup.ꝛ in.l. fi.insti.de gradib9.ꝛ in regula possessor.de reg.iur.in.vj. Et q3 no.p Io.an.ꝛ Io.cal.in.c.j.ī.de no.ope.nūtia.ꝛ p legistas in.l. priuilegia.C.de sac.san.ecc. ¶ In gl.curasti.in fi.ꝛ dicūt quidā ꝓcedere q3 dicit gl.vt hic refert Inn.ēt dato† q3 electio hu
9 ius supstitis eēt nulla nisi euidēter hoc appareret ꝙ esset nulla. allegant q3 hr̄.s̄.de elect.bone.el.j.ꝛ.c.ꝯsiderauimus. q3 dicit do.Ant.posse sustineri qñ pma haberet aliquē colorē ita ꝙ nō appareret de toto cassata a iure vl' ab hoīe.recitat tñ Inn.alios dicere q3 valet scda prima nō cassata sup qua lis pēdet nisi ap te ꝯstet de ipsius validitate.alle.s̄.de elec.dudū.ꝛ.c.auditis.ꝛ p ista opinione facit Inn.q2 si verū esset ꝙ secūda non teneret facta.prima nō cassata lite pendēte sup ea.papa verisimiliter hic statim cassasset scdaz.q3 tñ nō fecit. ¶ Et ex ꝓdictis pt3 ꝙ fm hec tpa erāt opiniones. An secūda electio facta prima nō cassata ꝛ lite pēdēte sup ea valeret: hodie aūt est expeditū p.c.j.ꝛ.ij.vt lit.pē.in.vj.vbi est exp̄ssum ꝙ nō pōt procedi ad secūdā pendēte lite sup prima ꝛ si ꝓcedat ipso iure est nulla do.Ant.hic pro declaratione tex.ꝛ gl.dicit tria esse vidēda primo an eoipso iure ꝙ aliqua electio apparet etiā si lis nō pendeat poterit ꝓcedi ad aliā ipsa nō cassata. Secūda an ex sola pēdētia litis sup prima infringat scda si fiat lite pēdēte super ipsa prima. Tertia an ex viribus inhibitiōis annullet electio in casu huius decreta.ꝛ sic patet ꝙ ꝯsiderari pōt triplex causa inualiditatis prima propter ipsam electionē simpl'r cōsideratā.scda ꝓpter litis pēdentiā su
10 per illa.† Tertia ꝓpter inhibitionē iudicis. Circa primā cōcludē si querit an scda electio solū inualidetur ꝓpter subsistentiaz prime: q2 si prima nō erat nulla ipso iure sed veniebat cassanda tunc planum est q3 scda nō valet facta prima nō cassata.s̄.de electione cōsiderauim9. ¶ Si aūt prima esset ipso iure nulla tūc cōcludit hic do.Ant.q3 si nullum habet colorē.ꝛ sic est cassata ex toto a iure vel ab hoīe tūc valebit scda etiā si fieret ex interuallo.s̄.de elec.auditis.cū ibi no. ¶ Si aūt prima sit ipso iure nulla tñ h3 aliquē colorē.ꝛ sic nō reperit ex toto a iure vel ab hoīe cassata.ꝛ tunc scda nō valebit.p ea q̄ habent in.d.c.auditis. Si autē sit dubiū an prima valeat vel nō vt q2 dubitat an sit nulla an vero veniat cassanda. Tūc eoipso ꝙ tale dubiū est videt habere aliquē colorē.ꝛ iō scda nō valebit. ¶ Et iō pendēte isto dubio d3 expectari quousq3 certificet ꝛ nō ꝓcedi ad electionez. Et si certificabit primā fuisse nullā poterit tūc procedi ad secūdā. Secus si apparebit primā fuisse aliquā: q2 tūc nō poterit ꝓcedi ad scdam nisi illa casset.ꝛ sic residet do.Ant. Io.an.tñ in d.c.auditis.vr̄ cōcedere ꝙ scda valet si prima sit ipso iure nulla vel sit cassata ab hoīe vel a iure.l3 tēpore quo fit scda hoc nō cōstet. Nā sufficiat de hoc cōstare tpe quo disputabit de virib9 secūde.facit q3 hr̄.ī.de ap.cōstitutis.ꝛ p hoc ēt facit tex. iste q vr̄ velle attēdi debere futurū euētū inquantū nō pronūtiauit secūdā statim nullā. Et de materia pleni9 in.d.c.auditis.eo tamen casu quo dubiū esset de iure an prima esset aliqua an vero cassāda: vt q2 super hoc essent opiniones: tūc forte posset satis tolerari ꝙ scda facta illa prima non cassata esset nulla.de quo tamen dicendū vt dictū fuit in.d.c.auditis. Circa secundā causam an infringat electio secūda ex litis pendentia super prima. l3 olim esset dubium fm ista tempora.vt.s̄.tetigi tamē hodie est expeditum.vt.d.c.j.ꝛ.ij.vt lit.pen.in.vj.vbi dicitur ꝙ pendēte lite inter duos super tit.eiusdem beneficij etiam altero mortuo nō poterit procedi ad illā electionem donec supstitis ꝗstio sit sopita.ꝛ ibi etiā est ꝓuisu3 casui qui fraudulose q̄nq3 ꝯtingebat q2 inter duos lite pendēte si cōtingebat ꝙ alter verisimil'r dubitaret succūberet renūtiabat anteꝗ̄ succūberet ꝛ ꝓpter hoc alter coelige-

batur seu substituebat ꝛ sic successiue.nā ꝓuisum est in dictis iuribus ꝙ nō valeat dicta electio vel substitutio alterius. An aūt in casu huius decretalis ꝓpter litis pendētiā. Scda electio fuerit inualida tex.hoc nō aperit. Sed videtur ꝙ non vt tāgit hic do.Ant.ex eo q2 nulla lis videbat pēdere tpe quo fuit facta secūda. Nam p cōpromissuz recessum erat a iudice ꝛ instātia iudicij.ꝛ factus erat transitus ad instantiā cōpromissi.ꝛ illa erat finita morte alteri9 litigator adeo ꝙ si cōtra mortuū ferretur sententia nō valeret.l.in summa.§.fi.ꝛ.l.quesitū.ff.de re iud. ¶ Nec ob.si dicat vt quidā dicere voluerūt ꝙ nō expirat cōpromissuz p mortē alterius litigantium.imo durat ꝓpter adherentiā vel ex illo dependētia vt sciatur qui sint priuati potestate eligendi. de quo ēt post mortē videt posse pronūtiari.ꝛ similiter superstes ius habeat.p id q3 habet in.l.vtiq3.ff.de rei ven.ꝛ in.l.ꝗuis.C. si pē.app.mors interuenerit q2 in lite vertitur inter electos non vr̄ hoc venire q3 dictū est de priuatione canonicor etiā si vterꝗ̄ viueret q2 nihil ad eos de tali q̄ōne.facit.C.res inter alios acta p totū.ꝛ q2 ēt dato q3 de ꝓdictis adherentib9 vel adiacentibus posset iudex iudicare nō tñ arbiter hoc poterit nisi hoc esset dictū.ff.eo.l.qd tñ.§.fi.ꝛ.l.sed ꝛ interpellat.§.fi.vt ēt tanget in gl.seq. Et sic videt velle do.Ant. ꝙ instātia inchoata corā iudice expiret si deueniat ad cōpromissum. Sed certe verius videtur ꝙ instātia iudicis nō extinguat ex solo cōpromisso. l3 non suspendat eius cursus p cōpromissum: ꝗuis instātia appellationis bene suspendat.vt no.in auē.si tñ.C.de tēp.ap.ꝛ in.l.ad ꝓperandū.C.de iudi.ꝛ dixi.s̄.eo.cū dilectus.ꝛ cum de iure canonico nō limitet instātia tpe.ī.de iudi.c.pe.videt q3 satis possit dici lis pendere ꝓpter instantiā corā iudice inchoatā q̄ nō erat extincta nec finita p solū cōpromissum. Tñ propter talem litis pendentiā non erat bene clarū an scda inualidaret fm ista tpa vt pt3 ex his q̄.s̄.dixi l3 hodie sit expeditū per iura superius al-
11 legata. ¶ †Circa tertiā cām an ex viribus inhibitionis annullari debeat hic electio ꝛ an ex hoc dicat nulla videret ꝙ sic p ea q̄ dixit glo. ¶ In cōtrariū facit q3 habet.s̄.de resti.in integ.c. ij.do.Ant.hic tenet primā partē quam videt etiā tenere Hosti. ex eo q2 fm eū inhibitio hic videt fuisse iusta p ea q̄ superi9 sunt dicta.ꝛ ad.c.ij.de resti.in integ.rūdet q3 ibi est casus diuers9 ex eo q2 ibi cōtendebat sup iurib9 vni9 electionis tm: l3 hic sup viribus duarū ꝛ mortuo vno electo remanebat ius alteri9. Item fm Host.electio ibi facta cōtra ꝓceptū iudicis pendebat ex causa principal'r mota. Ideo nō cassat ante euētū ipsius cāe principalis. Sed hic nō pendebat ab alia imo cōstabat ꝙ iniuste erat processum ad scdam do. Anto.hic dicit dici posse ꝙ casus sunt diuersi. Nā ibi loquit qñ ꝯtentio erat princip'r sup iure eligēdi. ¶ Et ideo per actū electiōis nullū afferebat ꝓiudiciū liti q̄ erat sup iure eligēdi: l3 eligēs vtit iure suo ex sua quasi possessiōe fructus colligēdo qua priuari non d3 lite pendēte.ī.vt lite pendēte.c.j.ꝛ.ij. Ideo ibi inhibitio facta ne interim pendēte lite eligerēt fuit iniusta ꝛ ꝯ ius. Ideo nō valuit hic aūt pendebat q3 super validitate electionis iā facte.ideo stāte prima dubia vel valida nō poterat ꝓcedi ad scdā. Et ideo nō debebat attētari in ꝓiudiciū ipsius litis ꝛ ꝓ tāto inhibitio vr̄ fuisse iusta. ꝛ ideo non valuit q3 factū fuit ꝯ inhibitionē ꝛ iste fuit intētus Hostiē. fm eum. ¶ Sed aduerte q2 ista opi.nō vr̄ vera ex eo q2 si ꝓpter inhibitionē scda fuisset nulla: papa hic declarasset illā fuisse nullā q3 tñ nō fecit: l3 poti9 vr̄ voluisse pēdere ex futuro euētu an appareat q3 supstes habeat ius in electione sua.ꝛ tūc nō valeat secūda an vo nō habeat.et tūc valeat scda.ꝛ sic vr̄ ꝙ inhibitio in casu isto nō induxerit nullitatē: sed pēdeat effectus eius ex futuro euētu.ꝛ sic vr̄ cōcor.cū.c.ij.de resti.in integ.ꝛ non ꝯdi. Tñ q2 doc.de virtute isti9 inhibitionis nō vident plene declarare: potes dicere ꝙ interdū inhibitio fit expresse in casu a iure permisso.ꝛ tūc regulariter actus q̄ fit ꝯ inhibitionē est null9: q2 ex quo fit autoritate iuris videt fieri ipso iure inhibēte.ar.l.j.§.oīa eñ. C.de vet.iure enu. Et ideo sicut factū iure prohibente nō valet l.non dubium.C.de legibus.ꝛ in.c.vides.x.di. Ita etiā factum cōtra talem inhibitionem iudicis.vt ꝓbatur in.c.si a iudice.ꝛ in c.romana.de app.in.vj. Fallit si reperiatur expressum actum tenere non obstāte inhibitione iudicis.vt in.c.j.ꝛ.ij.ī.de matri.ꝯ-cto cōtra interdictū ecclesie.vbi pt3 ꝙ l3 interdictū a iure ꝓmittitur matrimoniū inhiberi p iudicē tñ si ꝯhatur tenet si sit cōtra solā inhibitionē iudicis.l3 peccet contrahens ꝛ possit puniri vt ibi pt3. ¶ Interdū aūt inhibitio expresse ꝓhibetur iudici.ꝛ tūc clarum ꝙ nihil operatur q2 actus qui fit p iudicē iure ꝓhibente est nullus.l.ij.C.qñ prouoca.non est necesse.ꝛ.ī.de re iudi.c.j. ¶ Interdum vero sumus in casu in quo ius non permittit expresse inhibitionem nec expresse prohibet.ꝛ tunc videt q3 si fiat inhibitio p iudicē q̄ resultat cōtra dispositionē iuris: tunc talis inhibitio nō v3.exēplū pt3 in.c.ij.de resti.in integ.q2 ihibitio ibi facta in effectu erat ꝯ dispositionē iuris inquantu3 vult ꝙ non

phibeat̃ possessor lit. pen. vti sua possessione. ¶ Interdũ autem inhibitio fit sup eo qđ nõ tẽdit ꝯ dispositionẽ iuris. Sed põt venire quo ad inuadẽdũ iuris dispositionẽ inspecto futuro euẽtu. et tũc vr̃ ꝙ effect⁹ inhibitionis pẽdeat ex ipso futuro euẽtu vt hic vr̃ pbari. ¶ Nã inhibitio iudicis hic videbat̃ esse iusta si p̃ma erat valida. Et sic si supstes ius habebat in electione. Si autem nõ habebat tũc erat iniusta. ꝛ ideo nõ habuisset impedire ipsam electionẽ factã ꝯ ipam inhibitionẽ. ꝛ ita vr̃ esse de mente istius 12 tex. Et p p̃dicta vr̃ † ꝙ vbi expsse a iure nõ pmittit̃ inhibitio qđ iudex nõ possit p suã inhibitionẽ inualidare actũ q al's de iure esset validus cessante inhibitiõe: hoc tñ posset limitari nisi ex aliqua magna cã iudex faceret inhibitionẽ ꝛ expresse annullaret actũ ar. l. sꝫ ꝛ si p p̃torẽ. §. sed ꝛ si cũ decreto. ff. ex qui. cau. ma. aliter regulariter ꝓcedat qđ dixi. s̃. ¶ In gl. allegauit ibi sententijs. al's incipit in summa. ¶ In ea. gl. ibi. vt oĩbus istis cõstaret. Sed certe istud põt ꝓcedere ĩ iudice q põt iudicare de accessorijs post mortẽ litigatoris vel pemptionẽ rei de qua agit̃ nõ aũt in arbitro q nõ põt de talib⁹ accessorijs seu adiacẽtib⁹ iudicare nisi hoc expsse dictũ fuerit. p ea q̃ habent̃ in. l. qđ tñ. §. fi. et 13 l. sed ꝛ interpellat̃. §. fi. ff. de arbitris. † ꝛ p hoc q² altero litigantiũ mortuo soluit̃ ꝯpromissũ. d. l. sꝫ ꝛ interpellat̃. §. fi. ꝛ. ĩ. e. c. fi. Et plus dicit hic Inn. ꝙ acta facta inter supstitẽ ꝛ illum q est mortu⁹ nõ faciẽt fidẽ ꝯ surrogatũ loco mortui: q² talis surrogatus nõ succedit in eadẽ lite: q² non est heres vel successor ipsius mortui respectu tituli de quo agebat̃ q² quantũ ad illũ neuter agebat noĩe eccl'e. Sed vterq₃ proseq̃bat ius ꝓpriũ. argu. s̃. de elec. publicato. ꝛ q² ẽt heres mortui nõ ꝓseq̃bat̃ cãm defuncti, q² illa esset realis vꝫ qđ eorũ haberet ius in prelatura ꝛ heres ipam nõ possidet nec dolo desierit possidere nec ẽt ꝓponebat se habere ius qđ defunctus habebat. ideo nõ erat dãda ꝯ ipsum heredẽ actio vel sñia. ff. de rei vendi. l. finaũtẽ. Et ille qui nouiter est surrogatus nõ fundat se ex iure mortui sed ex nouo iure vꝫ ex electione noua de ipso facta. Et ideo videt̃ qđ lis de nouo debeat inchoari cũ surrogato nec acta facta cũ mortuo habeãt illi nocere. Si aũt alius nõ esset surrogatus posset supstes procedere in sua petitione petendo cõfirmationẽ sue electionis ab ordinario. facit qđ no. Inn. s̃. de trãsac. de cetero. ¶ Sꝫ aduerte q² lꝫ sic resideat Jo. an. ꝛ do. Ant. videt̃ dicẽdũ qđ id qđ dictũ est de surrogato possit ꝓcedere fm hec tp̃a. Sed hodie nõ ꝓcederet q² lite pẽdẽte cũ superstite non põt noua electio fieri ꝓpter mortẽ alterius nec fieri surrogatio in loco mortui. vt patet in. c. j. ꝛ. ij. vt lit. pendẽte in. vj. ¶ Itẽ per predicta ptꝫ qđ nõ potuit iuuari allegatio Bernardi facta p eũ de qua fit mentio in tex. nõ tñ impugnat̃ simpliciter ex eo: q² ꝓpter accessoria potuerit ꝓnũtiari: q² illud non hꝫ locũ in arbitro sꝫ in iudice. Et ideo verior rõ quare dicta allegatio nõ fuit bona est illa que sequit̃ in gl. vꝫ q² lꝫ archieps tanꝙ arbiter nõ posset ꝓcedere. et sic intelligat̃ allegatio Bernar. tñ potuit ꝓcedere vt iudex qui 14 habuit vel hꝫ ptãtem ẽt sup accessorijs vt est dictum. ¶ † In ea. gl. ibi de prebẽ. nisi. ꝛ vt ibi ptꝫ in gl. ij. nõ posset arbiter dare 15 titulũ nõ habenti. facit qđ habet̃. ĩ. de reg. iur. in. c. j. li. vj. † In ea. ibi de matrimonio spirituali agit̃. ꝛ sic innuit gl. ꝙ de matrimonio spirituali nõ possit cõpromitti certe hoc nõ est verũ. vt ptꝫ in. c. causam que. s̃. de elec. ꝛ eo. tit. si compromissarius. li. vj. lꝫ secus sit in matrimonio carnali. vt ptꝫ in. c. pe. s̃. de resti. in in 16 teg. ꝛ ibi etiã dictũ fuit. ¶ † Itẽ aduerte inquantũ dictũ est ꝙ finitũ erat cõpromissum p mortẽ alterius litigantiũ illud ꝓcedit intelligendo qđ esset solum questio inter electos vt ẽt intelligebat Host. sed intelligẽdo qđ etiã esset qõ inter eligẽtes: tunc quo ad ipsos eligẽtes duraret cõpromissum. ꝛ p hoc pendentia litis fm eũ impediret surrogationẽ. ¶ Et no. bene hoc dictum q² vt dicit do. Ant. p hoc extẽdunt̃ illa q̃ habent̃ in. c. j. vt lit. pen. in. vj. vt ꝓcedãt nõ solũ qñ lis pẽdet corã iudice: sed etiã si pendeat corã arbitro qđ est no. facit qđ habet̃ in. l. penul. C. eo. ¶ In glo. pe. in fi. ideo sic exponit gl. q² lꝫ cõpromissum finiat̃ p mortẽ alterius litigatorũ nõ tñ finit̃ laudũ latũ p arbitrũ per mortẽ alterius litigatoꝝ qui moriat̃ post ipsum laudũ latũ. vt in. l. diẽ. §. j. hic alleg. ꝛ ideo nõ sumit̃ hic arbitriũ p laudo sed pro ꝯpromisso lꝫ qñq₃ sumat̃ p laudo vt ptꝫ. s̃. e. dilecti. ¶ In glo. fi. ibi vt dictũ est q² finit̃ potestas arbitri p mortẽ alteri⁹ cõ 17 promittentiũ. ĩ. eo. c. fin. ¶ † Sed dubiũ est in casu isto. An iste archieps q habuit cognoscere ꝛ ꝓnũtiare vt ordinarius. lꝫ finita esset potestas arbitraria in ipsũ collata: an debuerit cognoscere ꝛ ꝓnũtiare ex nouis actis ꝛ ex noua instãtia. ꝛ an vero ex actis factis in instantia arbitrali videret̃ qđ posset iudicare ex actis factis corã arbitro. p id qđ habet̃ in. l. pe. ad fi. C. e. Do. An. hic cõcludit ꝙ ex nouis actis inchoãdo nouã instantiã seu nouum ꝓcessum ad petitionẽ partiũ vel ex officio vbi est casus in quo possit procedi ex officio vt est in bñficialibus. ĩ. de ap. oblalate. ꝛ. s̃. de elec. cũ nobis olim poterit ꝓcedere ꝛ ꝓnũtiare mis

so tñ nouo peremptorio q² morte alteri⁹ litigantiũ soluit̃ edictum peremptoriũ ꝛ necessariũ est nouũ peremptoriũ in psona heredis. l. tã ex ꝯtibus. ff. de iudi. ꝛ. l. mortuo. ꝛ. l. edictũ. eo. tit. tñ in casu isto vt p̃dixi alius hodie nõ potuit surrogari loco mortui. et sic vr̃ ꝙ ꝓcedi debuerit cũ his quoꝝ interest ad declarandũ an superstes hẽat. facit qđ hr̃ in. d. c. j. ꝛ. ij. vt lit. pẽ. in. vj. ¶ Si vero q̃rit̃ an ex ꝓcessu facto corã arbitro. ꝛ similiter ex instãtia facta corã eo possit ꝓcedere ad decisionẽ electiõis supstitis qdã vt ab bas fm eũ tenẽt ꝙ sic quasi acta facta corã eo vt arbitro proficiãt etiã eo ꝓcedente vt iudice allegãt. l. pe. C. eo. vbi ptꝫ qđ acta facta corã arbitro prosunt etiã corã iudice saluo eo qđ habet̃. ĩ. de testi. p̃sentato. ¶ Et predicta dicũt maxime procedere qñ esset cõpromissum in ordinariũ hoc acto vt finito cõpromisso ex eodẽ processu possit sñiare vt iudex. qđ dicit ꝓcedere qñ est talis casus vt hic erat in quo põt ex officio ꝓcedi. al's qđ hoc non esset oĩno perpetuũ seu gñaliter verũ do. Anto. placet qđ est dictũ eo casu vbi actũ est expresse vt possit ex eodẽ ꝓcessu ꝓnũtiari. Sed vbi nõ esset actũ dicit qđ non posset pronũtiari ex actis heredis corã eo vt arbitro nisi dicat̃ qđ ꝓcesserit vt iudex. et vt arbiter simul tenẽdo qđ potestates predicte sunt incõpassibiles. Sed istud vltimũ nõ videtur verum q² hmõi potestates super eo. nõ videñt cõpassibiles vt dictum fuit. ¶ Item etiã non videt̃ verũ qđ dicit ꝙ nõ possit ꝓnũtiari corã eo vt arbitro si hoc nõ fuit habitũ: q² imo videtur ꝙ ex actis habitis corã arbitro tendẽtibus ad decisionẽ negotij poterit ipse archieps vt iudex pronũtiare: q² talia acta facta corã arbitro faciũt fidẽ corã iudice. d. l. pe. C. eo. Sed ex actis tendẽtibus ad ordinationẽ litis vt est litis cõtestatio libelli oblatio ꝛ iuramentũ de calũnia ꝛ similia nõ poterit proonũtiare: q² illa respiciũt instantiam arbitri et nõ instãtiã iudicis. facit qđ no. in. l. ij. ff. iudi. sol. per Bar. et qđ ibi hr̃ in tex. ꝛ gl. ꝛ Inn. ĩ. de testi. causam que. el picholo. ꝛ forte etiã de iure nõ posset per partes agi ꝙ ex eadem instantia facta coram arbitro possit ipse iudex ꝓnũtiare: q² diuersa est potestas arbitri a potestate iudicis cum arbiter habeat solã notionem ꝛ nõ iurisdictionem. Secus in iudice: nec videtur qualitas posse mutare substãtialia iudicioꝝ. s̃. de offi. deleg. de causis. cũ ibi no. ꝛ sic videt̃ posse facere ꝙ possit pronũtiari nõ precedẽte lit. contest. corã eo facta: sed corã alio vt potissime arbitro tenetamẽ mẽti dictũ do. Ant. qui tenuit cõtrariũ vt ptꝫ ex p̃dictis. 18 ¶ † Extra glo. tangit hic Inno. an si pars nõ cõpareat coram arbitro in termino possit ad sententiã ꝓcedi. ꝛ cõcludit ꝙ nõ: sꝫ penam cõmittere allegat. l. diẽ proferre. ff. eo. qđ dicit verum qñ per absentiam partis impeditur processus vt q² citatus erat p̃emptorie ad lit. contestandã vel ad offerendũ libellũ vel ad audiendũ sententiã. Secus qñ nõ impediretur processus vt q² nõ fuisset pars peremptorie citata: q² tũc non impeditur processus propter partis absentiã: sed propter defectum peremptorij. Et plus etiã dicit qđ si post lit. cõtest. citet̃ pars peremptorie ad videndũ iurare testes vel alia similia que possunt parte absente expediri. facit. ĩ. de testi. in noĩe dñi etiã si citatus non veniat q² p eius absentiã nõ impeditur ꝓcessus non cõmittit̃ pena: poterit tñ puniri cõtumacia in expẽsis. q² lꝫ hoc nõ fuerit expressum in cõpromisso est tñ de ꝯtiguis ꝛ coherẽtib⁹ sicut etiã ꝓnũtiare de fructibus vel terminũ apponere solutioni. facit. l. quid tñ. §. ij. ff. e. ꝛ. ff. de re iudi. in. l. paulus. dicit etiã qđ si citatus lꝫ nõ peremptorie expresse diceret se nõ velle venire: q² tunc censet̃ verus cõtumax. ꝛ sic amplius nõ citãdus cõmittet̃ tũc pena. facit qđ habet̃ in. l. cõtumacia. ff. de re iudi. Subdit tñ ꝙ arbiter poterit absoluere presentẽ ab instãtia iudicij ꝓpter quãcũq₃ cõtumaciã aduersarij. ꝛ ex tũc poterit peti pena. alleg. l. qualẽ. §. dicere. ff. e. sed licet Jo. an. ꝛ do. Anto. sic resideãt tñ verius videret̃ ꝙ nõ possit absoluere ab instãtia iudicij nisi qñ peremptorie esset citatus ad libellũ dandũ vt lit. cõtest. vel ad sententiã audiendã q² si nõ est peremptorie citatus: tunc nõ videt̃ ꝙ cẽseat̃ esse in vera contumacia cũ etiã iudex nõ possit ꝓcedere si nõ citasset peremptorie si citauit solũ semel aut bis. prima aũt citatio haberet vim peremptorij. l. tres denũtiatiões. C. qñ ꝛ qñ iudex. ꝛ not. xiij. q. 19 ij. de illicita. ¶ † Tãgit etiã hic Inno. an si aliqs confirmatus in beneficio habuit possessionẽ postea cecidit a possessione p negligentiã an habebit aliquod remedium: cõcludit qđ si inuenit possessionẽ vacantẽ poterit illã propria autoritate ingredi siue fuerit al's occupata siue nõ: dũmodo tempore quo vult ingredi sit vacans: q² si possessio redit ad dñm debet habere cõmodum detẽtiõis. ĩ. de ordi. cog. cũ dilectus. etiam q² res de facili redit ad naturam suam. l. si vnus. §. pactus. ff. de pactis. ꝛ ideo recuperare põt ex quo nõ est priuatus per sñiam iuris vel hoĩs. facit vij. q. j. pastoralis. ¶ Nec ob. predictis. l. ꝯquerebat̃. C. vnde vi. q² loquitur qñ non dominus vel quasi occupat pos. vacãtẽ. hic autem erat quasi dñs q² ꝯfirmatus. de elec. transmissa. ꝛ hec dicit vera si in recuperãda possessione nõ inueniat resistentẽ. al's

non

nō debet sibi ius dicere.p ea q̄ habent̄ in.l.si quis in tātā.C. vnde vi.z de prebē.eū qui.li.vj.z facit qd no.de immu.eccle.c.j. Quid aūt si ali⁹ medio tēpoꝛe possedit.dic q̄ si nullū habuit titulū nō nocet quominus si reperiat̄ possessio vacās possit apprehēdi.Si aūt fuit institutus p illū ad quē spectat,tūc dic idē si primus nō fuit priuat⁹ p sententiā hoīs vel iuris.nā tūc ptz qd scd̄a institutio fuit nulla.j.de ꝯces.prebē.c.j. Et ideo primo instituto licitū erit occupare possessionē prelature si eā reperiat vacantē nec inueniat resistentē.¶ Sec⁹ si institutio primi fuisset cassata p sn̄iam hoīs vel iuris:q2 nō pōt postea p̄laturā vacantē occupare etiā si iniuste fuisset priuat⁹ p sentētiā a qua nō appellasset:q2 illa facit ius cōtra eū lʒ fuerit iniusta.j.de re iud. cū inter vos.Fatet̄ tn̄ q̄ de ꝯsilio qd est si vult oī casu tute pcedere q̄ petat licētiā a iudice z qd ostendat sibi de iure suo. facit qd habet̄ in.l.pe.z fi.j.de bo.vacā.li.x.z qd no.s̄.de fi.presbyt. veniēs.z in Spe.de sen.pla.§.nūc de effectu.ver.fi. ¶ An autē acq̄sitio possessionis facta pp̄ria autoritate extēdat̄.dicit q̄ sic qn̄ est iusta sicut extēdit̄ qn̄ tradit̄ p superioꝛē.de quo tāget̄ p Inn.j.de resti.spo.in literis.s̄.de rescri.sup literis. Secus autē qn̄ possessio est iniusta q2 illa nō extendit̄.vt no.Inn.i iuri. p̄al leg.z facit ēt qd no.in.l.iij.in pnc.z in.l.clā possidere.§.fi.z.l.qd meo.§.fi.ff.de acq.pos.Sed adde ei qd dixi illū q cecidit a possessione bn̄ficij posse recuperare possessionē quā inuenit vacantem qd lʒ moꝛtuo vel cedēte alio q interim foꝛte de facto tenuit reperiatur habēs custodiā ipsius bn̄ficij vt eps̄ archidiaconus vel patronus vel economus vel alius fm̄ ea q̄ habent̄.j.de appel.bone.z de insti.cū venissent.z.lxiij.di.si in plebibus.tn̄ videtur q̄ poterit prelaturā vacantē occupare:q2 lʒ tales habētes custodiā possideāt bona prelature tp̄e custodie nō tn̄ possident ipsam prelaturā.Et ideo videtur quod illaʒ poterit occupare z similiter ecclesiam vacantem vt hic voluit Inno.

1 ☞ Confirmatus in episcopum anteq̄ confirmetur non vocatus episcopus sed electus.
2 Compromissum super eo quod est decisum per sententiam indubitatam non valet.z nu.6.z.8.
3 Compromissum quomodo firmetur.
4 Compromitti pōt in laicū super rebus tempoꝛalibus ecclesie.
5 Compromitti non potest nec transigi super decisis per sententiam que transiuit in rem iudicatam.
6 Compromissum equiparatur transactioni.
7 Sententia iniqua arbitratoꝛis z etiam arbitri de iure canonico retractari debet.

Exposita. Arbiter post rē iudicatā super discoꝛdijs nouis assumptus etiam si de cōponēdo mādatū a papa receperit p suum arbitriū sn̄iam mutare nō poterit.Et in prima ponit̄ q̄rela.In scd̄a mādatū.scd̄a ibi lʒ aūt.In tex.ibi electi.s.in epm̄. ¶ Itē ibi sup districtu subaudi certi territoꝛij qd q̄libet ptiuʒ dicebat ad se spectare.¶ No.q̄ vr̄ quē posse eligi in epm̄ duoꝝ episcopatuū qd vr̄ esse cōtra ea q̄ habent̄.j.de prebē.de multa. Sed potes dicere q̄ istud fuit hic ex dispositiōe pape:vel q2 isti duo ep̄atus erāt simul vniti.facit qd habet̄.j.ne sede vacā.in.c. j.vel fm̄ alios erat tantū vnus ep̄atus duplici noīe nūcupat⁹.

1 ¶ † No.q̄ ꝯfirmat⁹ in epm̄ anteq̄ cōfirmet̄ nō appellatur eps̄ ſʒ electus.vt hic ptz q̄ aūt esset cōfirmatus etiā ptz q2 aliter nō habuisset administrationē iuriū ep̄atus.s̄.de elec.c.trāsmissaʒ.
2 ¶ † No.q̄ nō valet cōpromissum sup eo qd est decisum p sentētiā indubitatā sicut nec trāsactio.l.post rē.ff.de trāsac.si tn̄ noua suscitat̄ q̄o p sn̄iam nō decisa pōt de illa cōpromittit. Nota qd appellatiōe cōpositionis cōp̄rehēdit̄ cōpromissum seu arbiter vel qd fit p viā arbitri virtute ꝯpromissi.¶ No.q̄ in dubio nō cēset̄ esse intētionis pape resuscitare q̄ones sopitas.¶ Not. illud vulgatū q̄ cassato pncipali cassat̄ accessoꝛiū. de quo.j.de fi.instr.iter dilectos.§.ceterū.¶ No.q̄ ad iudiciū ecclesie seu ad superioꝛē eccl'iasticū spectat retractare pmissiones factas ēt coꝛā seculari ad p̄iudiciū eccl'ie.facit qd habet̄.xij.q.ij.apostolicis.
3 z.xxiij.q.iij.si qs.¶ † No.q̄ cōpromissum firmat̄ qn̄q3 obsidū datiōe qn̄q3 vero firmat̄ iuramēto.s̄.eo.c.ij.z.iij. qn̄q3 pene pmissionib⁹.z qn̄q3 pignoꝛib⁹ datis vt dictū fuit.s̄.e. per tuas.
4 ¶ † No.q̄ in laicū pōt cōpromitti de tp̄alib⁹ reb⁹ eccl'ie. Sec⁹
5 de spiritualib⁹.s̄.eo.ꝯtingit.vbi plene de materia.¶ In glo. j.in fi.z p hoc nō ob.qd habet̄ in.l.post rē.ff.de trāsact. vbi sup decisis p sn̄iam q̄ trāsiuit in rē iudi.nō pōt transigi nec ꝯr̄ cōpromitti.facit qd tāget̄ in gl.seq. ¶ In gl.ij.ibi trāsigi vl' cō
6 promitti.¶ † No.bn̄ gl.q̄ eq̄parat cōpromissum trāsactioni. et iō dicim⁹ qd ꝯpromissuʒ cēset̄ q̄dā trāsactio.vt no.gl.in.§.si vero.in auč.vt diffe.iudi.col.ix.z Innoc.j.de iureiur.q̄ntauallis.
7 ¶ † In gl.pe.ibi siue ēt arbiter zc.No.diligēter ex glo. q̄ sicut sn̄ia arbitratoꝛis dʒ reuocari si sit i.q̄.ita ēt sn̄ia arbitri dʒ reuocari de iure canonico si sit iniq̄.lʒ sec⁹ sit de iure ciuili vt ptz in l.diē pferre.§.stari.ff.e.Et fm̄ h̄ de iure canonico nō erit fienda dr̄ia inter sn̄iam arbitri z arbitratoꝛis:q2 vtraq3 veniet reuocāda si fuerit iniq̄.z hoc ēt vr̄ voluisse gl.ij.q.vj.§.qd de arbitris. vbi dt̄ q̄ a sn̄ia arbitri nō possit appellari tn̄ poterit supplicari supioꝛi si sit iniqua vt coꝛrigat̄.z idē vr̄ voluisse Host. s̄.e.c.ij.z lʒ canoniste videant̄ cōiter trāsire cū hac opi.tn̄ de iure videret̄ dicēdū oppositū:q2 fm̄ hoc.§.stari.eēt coꝛrect⁹ p ius canonicū. Iuriū aūt coꝛrectio est euitāda.de elec.cū expediat.li.vj.z.C.de app.l.pcipimus.Nec ob.qd habet̄.s̄.e.c.ij.q2 ibi laudū cōtinebat euidēter peccatū vcʒ simonie.z iō nimirū si nō dʒ obseruari.z simil'r nō ob.c.iij.q2 ibi laudū nō valuit velut ꝯ dispositionē iuris fm̄ quā nō pōt alienari res vel ius eccl'ie sine debita solēnitate vt ptz ex ibi no.z ideo nimirū si ibi nō seruat̄. facit qd habet̄ in.l.apud celsum.§.itē q̄rit̄.ff.de do.excep.z qd ibi no.p Bar.de quo ēt dixi.j.d.c.iij.z.j.de iureiur.q̄ntauallis.Quo aūt iure.z.j.q̄ntum tp̄s petat̄ reductio ad arbitriū boni viri.No.in Spe.de arbitris.§.fi.ver.itē qd si cōpromissum z trib⁹ sequētibus.z p Cy.i.l.pe.C.eo.z p bar.in.l.si societatē.§.arbitroꝝ.ff.p socio.z plene dixi j.d.c.q̄ntauallis.Sed ad materiā facit qd h̄r s̄.de elec.cām que.z in Spe.de arbitro.§.j.z p Dy.de reg.iur. sciēti.li.vj.z p Guil.in.l.si qs ex cōsensu.C.de ep̄ali audientia. ¶ In ea.gl.ibi.in fi.z sic vult gl.qd ex defectu ptātis sn̄ia ducis fuit nulla:q2 nō trahebat̄ ptās sibi data ad iā dcisa p sn̄iaʒ z p hoc ēt q2 sup illis nō potuit ꝯpromitti sicut nec trāsigi.p ea q̄ habent̄ i.l.post rē.ff.de trāsac.z qd fuit dictū in gl.ij.z sup ea. ¶ Et p p̄dicta vr̄ q̄ si petat̄ executio sn̄ie ꝯ quā nihil pbabile opponit̄ nō ꝯpellant̄ ptes ad ꝯpromissuʒ v̄tute statuti arctantis attinētes vel alios ad cōpromissum.z hoc ēt tenuit Bar.in d.l.post rē.Et idē ibi dt̄ si petat̄ executio istrumēti guarētigie i loco.vbi tale instrm̄ hʒ executionē paratā sicut sn̄ia vt cōtingit in ptib⁹ tuscie.z bn̄ dixi si nihil pbabile opponat̄ q̄ nō vʒ tunc cōpromissuʒ.Nec ēt si ꝯn̄aliter sit factū trahat̄ ad tales cās.Si aūt aliqd pponit̄ qd hēat pbabilē coloꝛē vt q2 foꝛte dicat̄ sentētiā foꝛe nullā ex aliq̄ cā pbabili vel dicat̄ sn̄iam eē suspēsaʒ p appellationē:tūc bn̄ posset ꝯpromitti vt ptz ex his q̄ habent̄ in d.l.post rē.z idē si opponerent̄ ꝯ sn̄iam aliq̄ de exceptionib⁹ q̄ pn̄t opponi post sn̄iam.de qb⁹ in.l.j.C.de iur.z fac.ignor. si est talis exceptio q̄ respiciat decisuʒ p sn̄iam poterit ꝯpromitti de cōtēto in ipsa sn̄ia.¶ Si aūt respiceret modū exequēdi tūc de ipso mō exequēdi poterit ꝯpromitti.z nō de ꝯp̄rehēsis in sn̄ia.
8 Dicūt etiā aliq ad intellectū litere.qd ideo nō valuit † ꝯpromissum quo ad pri⁹ decisa nō solū p ea q̄ superi⁹ sunt dicta.et que colligunt̄ in.d.l.post rē.¶ Sed ēt q2 si p̄lat⁹ voluisset dimittere ius eccl'ie vel illi renūtiare nō potuisset.xij.q.ij.sine exceptiōe. xxv.q.viij.qd qs ēt si iurasset.j.de iureiur.c.ij.z.c.sicut nr̄is.In gl.fi.ibi loco pignoꝛis supple vt ꝯstituat̄ ius reale in illis sicut in rebus pignoꝛi datis.¶ In ea.glo.ibi.sed tenent̄ supple taliter qual'r vt fiat q̄ inter ptes cōuenit.Nā pn̄t se p̄sonaliter obligare ad standū in arto loco donec cōuentum inter partes adimpleatur.j.de iureiuran.excōicato.z ibi de materia.

1 ☞ Compromissuʒ in duos vt in casu discoꝛdie tertius assumatur an valeat.z nu.13.
2 Compromisso facto iudices delegati possunt retinere potestatem compellendi partes ad obseruandum laudum ferendum.
3 A sententia nulla potest appellari.
4 Appellatio valet si quis appellet quia compellitur ad obseruātiam laudi nulli.
5 Sententia lata post z cōtra appellationē legitimam est nulla.
6 Si compromittatur in delegatum an expirat potestas delegati ea non retenta.z nu.10.
7 Delegat⁹ in quē ꝯpromittit̄ an possit vti vtraq3 ptāte.z n.12.
8 Delegatus an possit exequi sententiam latam ab arbitro.
9 Oꝛdini iudiciali an possint partes renuntiare.
11 A ꝯpromisso recedi an itelligat̄ si postq̄ ē factū eat̄ ad iudicē.
14 Compromitti an possit in laicum de causa vsuraria.

Innotuit. Excōicatio lata post appellationē legitimā nō tʒ nec valet ꝯpromissuʒ factū in p̄sonā incertā.h.d. in p̄ma narrat factū.In scd̄a dat iudices.scd̄a ibi ideoq3. Not. q̄ papa vr̄ habere potestatē etiā iter laicos cōmittendi causas ēt mere ciuiles qd videt̄ ꝯ ea q̄ habent̄.j.de iudi.c.nouit. et qui filij sint legi.c.cām.¶ Sed potes dicere q̄ foꝛte isti erāt de terris ecclesie.facit qd habet̄.j.de app.si duobus.vel foꝛte erat talis cā q̄ spectabat ad ecclesiaʒ.vt q2 foꝛte agebat̄ de dote. facit qd h̄r.j.de dona.iter vi.z vxo.c.iij.z.c.nup. Uel foꝛte p̄tēdebat̄ ꝯtus vsurari⁹ vel iteruenerat iuramentū.facit qd habet̄.j.de fo.cōpe.cū sit ꝯn̄ale.z eo.tit.cū.C.laicus.li.vj. Uel foꝛte erat pecunia debita rōne census iurispatronatus fm̄ Inno. facit qd habet̄.j.de iud.c.q̄to.Uel foꝛte se intromisit pp̄ter negligētiā
1 iudicis secularis.vt.j.de fo.ꝯpe.lʒ.z.c.ex trāsmissa.¶ † Itē no.

qd nō valet ꝯpromissum in duos vt in casu discordie tertiꝰ assumat̄ p delegatos illo nō noīato. ꝛ sic nō vꝫ cōpromissuꝫ p qd 2 dat̄ ptās dādi arbitriū incertū. ¶ † Itē no. ꝙ iudices delegati vident̄ posse facto cōpromisso retinere ptātem cōpellēdi partes ad obseruandū laudū ferendū. ꝛ sic videt̄ ꝙ nō habeāt delegati ptātem ꝯpellēdi ptes vel arbitros nisi sibi retineāt. de quo. s. 3 c. ꝑ tuas. in glo. fi. ꝛ tāget̄ cū glo. j. ¶ † Itē no. ꝙ a sentētia etiā nulla pōt appellari. facit qd habet̄ in. l. si exp̄ssim. ff. de app. ꝛ. j. de app. c. dilecto. Et ex hoc no. ꝙ a grauamine facti pōt appel- 4 lari qd no. in. l. si qs ꝓuocatiōe. C. de app. ¶ † Itē no. ꝙ vꝫ appellatio si qs appellet. ideo qꝛ cōpellit̄ ad obseruantiā laudi nulli. Et sic no. ꝙ appellari pōt ab executiōe seu ab executore inq̄ꝰtum cū effectu nō admittit̄ exceptio nullitatis sñie saltē ad fin. vt ad superiorē referat. de quo. s. plene. de offi. dele. c. pastoralis. §. qꝛ vero. ꝛ de re iudi. de cetero. ꝛ. c. qd ad cōsultationē. Et not. ſm Inno. ꝛ Host. ꝙ videt̄ ꝓcedere appellatio assignata causa gñali. Nā hic vr̄ ꝙ erat appellatū ex cā: qꝛ ad obseruantiā laudi cogebat̄: hec aūt cā cōprehēdebat oēs causas qbꝰ arbitriuꝫ poterat dici nullū vel etiā qꝛ esset iniquum. facit. s. eo. c. ij. ſꝫ do. Ant. hic dicit ꝙ dꝫ intelligi qd iste appellauit qꝛ cōpellebat̄ ad obseruātiā laudi nulli. al's vr̄ ꝙ nō tenuisset appellatio cum in appellatione ab interlocutoria dēat inseri cā aliter non valeat vt. c. vt debitꝰ. ꝛ. c. cordi. de app. Olim tñ de hoc erat qō vt ptꝫ 5 ex no. p Inn. in. c. significātibus. de ope. no. nū. ¶ † Itē no. ꝙ sñia lata post ꝛ ꝯ appellationē legitimā est nulla. facit. s. de of. 6 dele. cū cōtingat. ꝛ. j. de sen. excō. ꝑ tuas. ¶ † In gl. j. ibi retēta delegata. ꝛ sic innuit glo. ꝙ si cōpromittat̄ in delegatū nō retēta ptāte delegata ꝙ expirat ptās delegati. sed Inn. hic tꝫ ꝯtrarium qꝛ siue exp̄sse retineat delegatā tpe cōpromissi siue nō siue cōpromittat̄ in eūdē siue in aliū vel alios nihilominꝰ remanet ptās delegata: qꝛ rescripta sui natura sunt ꝑpetua. l. ij. ꝛ fi. C. de diuer. rescri. etiā facit qd habet̄. s. de offi. dele. significātibus. ꝛ iste nō est modus p quē expiret iurisdictio. ꝛ ꝓ hoc qꝛ nō numeratur inter casus no. s. de offi. dele. in literis. facit qd habet̄ in. l. obligationū fere. §. placet. ff. de act. ꝛ obli. Idē tenet Pe. ꝛ Abbas allegāt. C. de tēp. ap. auſ. si tñ. ꝛ qd habet̄. ff. eo. si ps. Fatētur tñ ꝙ p scdm cōpromissum renūtiaret̄ primo. p id qd habet̄ in. l. ſꝫ si in seruū. §. vlt. ff. eo. Et facit qd habet̄ in. l. si qs cū ꝓcuratorio. §. fi. ff. de ꝓcu. Sed nō sic i iurisdictiōe delegata qꝛ illa nō expirat p cōpromissum vt est dictū. Et est rō diuersitatis qꝛ a cōpromisso tāq̄ volūtario ptes volūtarie recedere pñt. Sꝫ iudiciū reddit̄ i inuitū. l. inter stipulātē. §. j. ff. de ver. ob. ¶ Itē qꝛ iurisdictio dat̄ a lege vel supiore: ſꝫ arbitriū dat̄ a ptibꝰ. Et oīsres p easdē cās dissoluit̄ p quas nascit̄. j. de reg. iur. c. j. Nūqd aūt adeūdo ordinariū videant̄ ptes renūtiare ptāti delegate d. Anto. hic tenet qd sic. facit quod habet̄ in. c. olim. j. de priuile. 7 ¶ † In ea. ibi arbitraria ptāte. ꝛ sic vult gl. ꝙ vtraq̄ ptāte vti possit. facit qd habet̄ in. c. nisi. in gl. ſꝫ d. Ant. hic dr̄ ꝙ istd possit ꝓcedere si erat cōpromissum tāq̄ i arbitratorē cū eiꝰ sñie nō dēat stari si sit iniq̄ sicut nec iudicis si fiat reclamatio. ꝛ sic intelligit qd habet̄ in. d. c. nisi ꝑ pbē. Si ꝟo cōpromissuꝫ fuit tāq̄ i arbitrū: tūc dicit qd in eodē articulo nō poterit ꝯmiscere dictas ptātes cū videant̄ ꝯrie vt dixi in. c. ꝓcedēti. Sed super diuersis articulis poterit vti dictis ptātibꝰ. ꝛ iō lꝫ elegerint viā iudicis i ꝓcedēdo poterit in actu determinādi seu sentētiādi eligere viā arbitri si ꝓcesserit de ptiū volūtate: qꝛ iudex dꝫ seq̄ cōuētionem ptiū. ff. de re iudi. l. si cōuenerit. al's sentit ꝙ nō possit. Sed forte ex quo actꝰ sunt diuersi. ꝛ nō eligit exp̄sse alterā ptātē sup tota cā vr̄ ꝙ etiā sine alio cōsensu ptiū possit eligere ptātē arbitri in sentētiando. p id qd no. in gl. in simili. in cle. sepe. in verbo partibus ad fi. de ver. signi. ꝛ qd ēt dixi in. c. q̄ntaualis. de iureiurā. 8 ¶ † In ea. ibi arbitri executionē. ꝛ sic vult gl. ꝙ delegatꝰ non possit exequi sñiam latā ab arbitro sup cā sibi delegata. ꝛ sic in casu isto sola incertitudo arbitri assumēdi nō vitiabit ꝓcessum istoꝝ delegatoꝝ imo etiā defectus ptātis. qꝛ nō poterāt exequi ipm laudū qd est verū: vbi nō interuenisset cōsensus partiū. Sꝫ illo existēte vt hic fuit: tūc lꝫ aliq̄ teneāt etiā tūc delegatos non posse exeq̄ quasi hec ptās nō sit ꝓrogabilis: qꝛ nullus vr̄ exequi laudū arbitratoꝝ. nisi sit ordinarius vel delegatꝰ principis ad hoc deputatꝰ. ff. de re iudi. a diuo pio. §. j. Et facit qd habet̄. s. de offic. dele. c. pastoralis. Isti aūt erāt delegati cāe principalis ꝛ nō dati ad exequendū. ꝛ sic vr̄ ꝙ nō poterint exequi. ¶ Sed tꝫ ꝯriū. ꝛ Jo. an. ꝛ Host. post eū vꝫ ꝙ ex cōsensu partiū potuerit prorogari dicta ptās: qꝛ lꝫ ptes nō possint dare iurisdictionem tñ iurisdictionē datā p superiorē possunt prorogare ꝛ ampliare. ꝛ circa illa pacta apponere. facit qd habet̄ in. l. j. §. ꝛ post operis. ff. de ope. no. nū. ꝛ qꝛ etiā ptes possunt renuntiare appellationi. ꝛ etiā ſm aliquos relinquo iudicioꝝ ordini. C. de temp. app. l. fi. facit qd habet̄. j. de iureiur. veniētes. ꝛ qd no. in. c. vltimo. de re iudi. in. vj. Et ideo videt̄ ꝙ partes potuerūt prorogare potestatē delegatoꝝ ad potestatē exequēdi laudū. Et ꝓ hoc qꝛ delegati pape habēt potestatē exequēdi sentētias suas. s. de offi. dele. c. querēti. ꝛ sic similiū causarū: ergo merito pōt fieri ꝓrogatio. ꝑ ea q̄ notant̄ in. l. j. C. de iurisd. om. iud. ꝛ in. l. j. ff. de iudi. ¶ Et predicta ꝓcedunt in delegatis a papa vel a principe qui habēt potestatē exequēdi suas sentētias. vt ptꝫ in. c. querenti. ꝛ in. l. a diuo pio. ff. de re iudi. In delegato aūt ab inferiore a principe: qꝛ ille nō hꝫ potestatē exequēdi suā sñiaꝫ ſm legistas. vt no. in. d. §. j. l. a diuo pio. esset secus: qꝛ tūc non possent tales prorogare potestatē talis delegati ad potestatē exequēdi sententiā arbitroꝝ. Sed tenendo opi. quā tenēt aliqui canoniste. ꝛ sequit̄ glo. j. de fo. cōpe. si qs ꝯtra clericū qd ſm canones etiā delegatus inferioris a principe habeat potestatē exequēdi suā sñiam: tūc idē esset dicendū qd in delegato principis. ¶ Itē ad 9 uerte qꝛ inquantū dixi post do. Ant. † ꝙ partes possint etiā renūtiare ordini iudicioꝝ non videt̄ verū qñ est ordoꝰ substātialis. vt legit̄ ꝛ no. per glo. ꝛ doc. in. c. de causis. s. de offi. deleg. et in. l. prolatā. C. de sentē. saluo nisi partes vellēt ꝙ iudex tāq̄ arbitrator ꝛ amicabilis cōpositor ꝓcedat. ꝛ sic intelligatur gl. in 10 c. fi. de re iudi. in. vj. ¶ † Et ex predictis patet decisa esse tria dubia. Primū est an per actum cōpromissi expiret potestas delegata. Secundū an dato ꝙ nō expiret possit delegatus simul vti potestate arbitraria ꝛ delegata. Tertiuꝫ est an dato ꝙ retineat ptātem delegatā nō obstāte cōpromisso an laudū latū ab arbi- 11 tris poterit exequi. ¶ † Circa primū aduerte qꝛ pōt esse dubiū an qñ factū est cōpromissum: si postea itur ad iudicē an intelligatur recedi a cōpromisso ꝛ per quē actū. de quo in tex. ꝛ gl. in l. sed ꝛ si in seruū. §. fi. cum duabus seq. ff. de arbi. ꝛ eo. tit. l. item si vnus. §. j. ¶ Cōclude qd si ambe partes vadunt ad iudicem. ꝛ incipiūt litigare corā eo: eoipso vident̄ velle recedere a cōpromisso. per id qd habetur in. d. l. sed ꝛ si in seruū. §. fi. Et etiam voluit sentire hic Inno. Et aduertendum qd lꝫ litera ibi dicat qd pretor nō coget arbitrū tñ glo. videt̄ sentire ibi. ꝛ in. d. l. item si vnus. §. j. ꝛ Inno. hic qd videat̄ recessum ab ipso cōpromisso. ꝛ sic videt̄ qd etiā si sponte ꝓcedere vellet ad instantiā alterius partis nō posset: ſꝫ forte ad instantiā ambarū. lꝫ nō posset cogi: tamē videt̄ ꝙ sponte posset procedere. arg. eius qd habet̄ in. c. licet. de ꝓcu. in. vj. ꝛ sic possit intelligi cōtrarius sensus. d. §. fin. Si autem altera pars tātum vadat ad iudicē: tunc videt̄ qd videatur cōtrauenire cōpromisso. ꝛ ex hoc incidit in penā. per id quod habetur in. l. si quis rē. ff. eo. ¶ Aduerte tamē ꝙ nō videtur incidere per solā citationem factā de parte: sed demū si fuerit litem cōtestatus per ea que habentur in. d. l. si quis rem. Inquantū dicit ꝙ si ille qui cōpromisit rem in iudiciū deducat cōmittitur pena. Ante litē autē cōtestatam nō dicit̄ deducere sed deducere velle. l. amplius nō peti. ff. reꝫ ra. habe. ꝛ sic videtur ꝙ requiratur cōtestatio. ꝛ hoc etiam voluit glo. in. l. litigatores. in prin. ff. eo. ꝛ facit etiā quod not. glo. in. d. l. item si vnus. §. j. hoc autem videtur intelligēdum nisi cōpromissum fuisset iuratum nam tūc per solam citationē vel supplicationē porrectam superiori videtur venire contra. per id quod habetur in. l. si qs maior. C. de trāsac. Illud autem videtur certū ꝙ lꝫ partes recedāt a iudice faciēdo cōpromissum in alium non per hoc expirat potestas iudicis. vt etiam hic voluit Inn. ꝛ no. glo. in. d. l. si qs rē. ꝛ probatur in auſ. si tamē. C. de temp. appella. Et ideo partes possent redire ad ipsum iudicem si vellēt. An tamē pendēte cōpromisso currat instātia in causa principali vel appellatiōe no. in auſ. si tamē. C. de temp. appella. ꝛ dictum fuit. s. c. cum dilectus. Si autem altera pars tātum vellet redire ad iudicem an possit videt̄ qd sic ex p̄dictis. Sed incurrit penā in casibus de 12 quibꝰ dixi. s. ¶ † Circa secūdū adde ꝙ si elegisset viam arbitri vel arbitratoris in procedēdo videtur ꝙ nō posset eligere viam iudicis in iudicādo: qꝛ ad hoc vt iudex tanq̄ iudex possit sentētiare necesse est ꝙ instātia coram eo vt coram iudice precedat. ꝛ duret tpe sñie. p ea que habent̄ in. l. ꝓperādū. C. de iudi. ꝛ in. l. j. C. qñ prouoca. non est necesse. Et ideo cum talis instantia non interueniat ex quo ꝓcessit vt arbiter ꝛ arbitrator videtur quod nō possit ꝓnūtiare vt iudex. facit qd dixi in. c. ex parte. sup glo. fi. s. eo. ¶ In glo. ij. ibi. ff. de procu. l. ij. ꝛ de hoc qual'r intelligi debeat qd ꝓcurator debeat esse certus recurre ad tex. cū glo. in c. j. §. j. de ꝓcura. in. vj. ¶ In ea. ibi. de offi. deleg. c. suspitionis. ꝛ per hoc qd habetur de offic. deleg. ab arbitris. li. vj. vbi tales censent̄ delegati iuris. ꝛ ab ipsis tanq̄ delegatis appellari potest. Hec tñ solutio non videt̄ bona per id qd habetur in. l. item si vnus. §. principal'r. ff. eo. vbi ptꝫ qd etiā si duo eligant̄ cōpro- 13 missarij † et extra cām suspitionis valet cōpromissum. ꝛ si discordāt cogunt̄ p iudicē eligere tertiū ꝛ sic disponit̄ ibi. Id etiā in alijs arbitris qd disponit̄ de arbitris in cā recusatiōis i. d. c. cū spāli. Et ꝓpter hoc forte glo. dedit sequentē solutionē q̄ in effectu vult ꝙ valeat cōpromissuꝫ si simpl'r fiat in duos. ꝛ de tertio

nihil

nihil dicat᷑ vel si dicat᷑ demōstrat᷑ certa ꝑsona q̄ in tertiū dꝫ as-
sumi. Secꝰ si cōpromittit᷑ in duos hoc acto vt tertiꝰ eligat᷑ ab
ipsis ꝑtibꝰ vel a iudicibꝰ nō demōstrato illo tertio. Et istā solu
tionē tꝫ hic Inn. quā etiā tetigit hic gl. in .d. §. principal'r. ⁊ est
rō ſm Inn. ⁊ etiā tetigit gl. in p̄al. §. q2. qꝺ hoc scꝺo casu ꝯpro-
missuꝫ incipit a discēsu. ⁊ sic hꝫ vitiosum initiū ⁊ fundamētū. et
ideo nō pōt sup illo fieri bonū edificiū. secꝰ in p̄mo casu. ¶ Itē
in scꝺo illi qbꝰ dat᷑ ptās tertiū eligēdi surrogat᷑ loco partiū ex
quo a ꝑtibꝰ habēt ptātē. Et iō sicut ꝑtes nō p̄nt ꝯpelli ad ꝯcor
diā ita nec ipsi ⁊ sic verisil'r nō est spes ꝯcordie. ⁊ iō tale compro
missuꝫ improbat᷑ a iure. ¶ Itē ꝯsiderato ꝙ in dicto scꝺo casu
h̄ntes tertiū eligere ex ptāte ꝑtiū surrogant loco ꝑtiū. et ꝑ ꝯn̄s
p̄sumunt᷑ velle ſm volūtatē ꝑtiū q̄ ꝑtes sunt ordinate ad discor
diā. ⁊ sic nō est verisil'r spes ꝯcordie. Iō vitiat᷑ ꝯpromissuꝫ. Sꝫ
in p̄mo casu ꝯpromissuꝫ hꝫ bonū initiū ⁊ fundamētū. ⁊ lꝫ si tūc
discordāt postea arbitri iudices habeāt cogere ipsos arbitros
tertiū eligere. Istud est satis iustū ⁊ bonū ex eo q2 iudices cū nō
habeāt vicē ꝑtiū facere: sꝫ autoritate iuris p̄sumptio est ꝙ bene
ꝓcederet. ⁊ p̄cipue q2 ꝗcūqꝫ sit iudex p̄sumit᷑ a iure bonus vir. l.
vir bonꝰ. ff. iud. sol. ⁊ l. ꝯtinuus. §. cū ita. ff. de ver. ob. ⁊ simil'r ar
bitri etiā p̄sumunt᷑ velle bñ eligere ex quo nō ex ptāte ꝑtiū: sꝫ ex
iur. ptāte h̄nt eligere tertiū. Et istā solutionē etiā seq᷑ Bart. in
d. §. principal'r. gl. tñ ibi nō tꝫ istā solutionē sed tꝫ aliā vcꝫ ꝙ si
nō ꝯsentiāt simul ipsi arbitri in tertio eligēdo: ēt qñ ptās data
est a partibꝰ qꝺ tūc lꝫ nō valeat ꝯpromissum ex se seu ex viribꝰ
cōpromissi valebit tñ bñficio p̄toris seu iudicis q coget ipsos
arbitros ad tertiū eligēdū. Sed certe ista solutio est exp̄sse ꝯ̄ istū
tex. ⁊ ꝯ̄. d. l. itē si vnus. §. itē si duos. vbi litera simpl'r dicit ꝙ nō
vꝫ cōpromissum factū in duos cū ptāte ꝙ in casu discordie eli-
gāt tertiū. ⁊ ꝓ hoc ēt vr̄ hic casus apertus. Nā hic dr ꝙ ēt si ter
tius eligat᷑ ⁊ ꝓcedat cū altero ipsoꝝ duoꝝ ad sn̄iam ꝙ nō vale
bit talis sn̄ia. Et ꝓ hoc etiā vr̄ reprobari opi. dicētiū ꝙ siue cō-
promittat᷑ in duos simpl'r siue in duos ꝙ eligant tertiū. qꝺ vꝫ
vtrobiqꝫ cōpromissum ex eo q2 taciti ⁊ exp̄ssi dꝫ esse eadē condi
tio. l. cū qd. ff. si cer. pe. Et q2 expressio eoꝝ q̄ insunt nihil opat᷑.
C. de fideius. l. nō recte. ⁊ . s̄. de off. ord. graue. ⁊ ēt q2 eqparari vr̄
dispositio legis ⁊ hoīs. l. j. C. cōia de lega. nā ꝑ p̄dicta hec solu-
tio nō vr̄ bona q2 ꝯ̄ istū tex. iūcto. d. §. principal'r. ⁊ pōt dici qꝺ
tacite nō inest ex dispositiōe partiū qꝺ tertiꝰ eligat᷑ sed ex dispo
sitiōe iuris. ⁊ sic eo casu quo exp̄ssio fit ꝑ ꝑtes aliter exprimit᷑ ꝙ̄
insit. Ideo tūc pōt aliqd operari. ꝑ ea q̄ habent᷑ in. l. iij. §. si filiꝰ.
ff. de libe. ⁊ posth. ⁊ q̄ plene no. in. l. iij. ff. de leg. j. ¶ Et ꝑ p̄dicta
videt᷑ etiā reprobari opi. Fra. accursij q dixit ꝙ qñ fit compro-
missum in duos cū ptāte eligēdi tertiū in casu discordie. quod
si postea arbitri nō discordāt in eligēdo tertiū qꝺ tunc valebit
qꝺ fiet. nā ſꝫ eū videt᷑ quodāmodo cessare ratio legis ex quo nō
discordāt in tertio eligēdo: sed ꝯcordarunt ⁊ cōsenserunt. Se-
cus si discordarēt in tertio assumēdo: q2 tūc nō valeret qꝺ age-
rent. ⁊ sic intelligit. §. si duos. in. l. itē si vnus. Et hāc opi. recita
uit Io. an. in add. Spec. in ti. de arbi. §. si sup versi. sꝫ ei qꝺ dixi.
Nā ista opi. vr̄ esse ꝯ̄ istū tex. vbi ptꝫ ꝙ etiā si cōcordant in ter-
tium eligēdo tñ nō valet qꝺ agunt. Io. tñ an. in dicta addi. di-
cit distingui posse an cōpromittat᷑ in duos cuꝫ hoc ꝙ si discor-
dāt eligāt tertiū: ꝙ tūc nō valeat cōpromissuꝫ an vͦo ꝯpromit-
tatur in duos cum ptāte qꝺ eligāt tertium. et tunc ſm eū quia
p̄nt eligere a principio ex quo data est simpl'r ptās eligēdi ter-
tiū. ⁊ nō fuit adiectū in casu discordie si eligāt tertiū ab initio et
ꝓcedāt valebit qꝺ fiet. ⁊ rō est ſm eū: q2 nulla poterit seq ꝑplexi
tas ex quo iam electus erit tertius. secꝰ si differret eligere eo tp̄e
quo essent in discordia: q2 tūc nō valebit qꝺ facient per istū tex.
⁊ ꝑ. d. §. si duos. ¶ Sed certe vt hic tangit do. Ant. ista distin
ctio vr̄ cōtra mentē ⁊ rationē istius tex. q2 etiā qñ cōpromissum
est in duos cū ptāte eligēdi tertiū est data ptās de tertio incer-
to assumēdo ergo non dꝫ valere ꝑ istū tex. ⁊ ꝑ ea q̄ habent᷑ in. d.
§. si in duos. ⁊ istud videt᷑ verius de iure saluo nisi forte post cō
promissum incōtinēti partibus presentibꝰ eligerēt ip̄m tertiuꝫ
qñ data est eis ptās vt tertiū eligant ⁊ partes illud approbaue
runt. nā tūc videt᷑ ꝙ valeat. ꝑ ea q̄ habent᷑ in simili. in. l. j. §. cuꝫ
adijcit᷑. ff. de ver. obl. ⁊ sic satis videtur si partibꝰ absentibꝰ talē
electionē faciant lꝫ ab ipso initio. ¶ Aduerte tñ q2 vbi cōpro-
mittitur in duos ⁊ datur potestas de tertio eligēdo in casu di
scordie ꝙ si cōtingat dictos arbitros simul cōcordare ⁊ nō esse
discordes ⁊ pronūtient videt᷑ ꝙ valeat sententia q2 clausula de
eligēdo tertiū in casu discordie nō habuit locū. Et ideo nō ha-
buit impedire cōpromissum factū in ipsos duos. arg. l. post adi
tam. C. de impub. ⁊ alijs substi. ⁊ . C. de leg. l. si legata. ⁊ q2 dicta
clausula est de per se ⁊ separabilis ab alia parte cōpromissi. ⁊ sic
videtur ꝙ vitiatur ⁊ nō vitiet. ar. de reg. iur. vtile. li. vj. Et istud
tenuit Io. an. in addi. predicta super ver. super eo qꝺ dixi ad fi.
⁊ sequitur hic do. Anto. ⁊ ſm hoc limitaret᷑ iste tex. ⁊ . d. §. si in
duos. qñ deuentū esset ad discordiā ⁊ ad electionē tertij. Secus
qñ fuissent cōcordes qꝺ est valde notandū. Tñ tex. in. d. §. si in
duos. videt᷑ simpliciter reprobare dictā formā qñ cōpromittit᷑
in duos cū potestate eligēdi tertiū in casu discordie. ⁊ videt᷑ sim
pliciter velle ꝙ cōpromissum tūc nō teneat quasi sit factū in for
ma vitiosa ⁊ a iure reprobata. ⁊ ideo dictū Io. an. nō est sine du
bitatiōe. Tene tñ mēti ipsam cū qua trāsit hic do. Ant. ⁊ est no
tabile dictū. nec obstat predictis. c. j. de pact. vbi pacta sunt ser-
uāda: q2 illud verū nisi quatenus pactū obuiet iuri. s̄. de pact.
in. c. fi. ¶ Et ꝓ predictis faciat q2 tex. in. d. §. si in duos. conside
rat possibilitatē future discordie. ⁊ ideo lꝫ postea nō sequat᷑ di-
scordia: tñ q2 possibile fuit illam interuenire videt᷑ durare ratio
illius. §. ⁊ ideo videt᷑ qꝺ cōpromissum inualidet᷑ ⁊ ꝙ etiam opi.
Fran. accursij nullatenꝰ procedat: nec videt᷑ etiaꝫ procedere vt
dixi opi. Io. an. Io. de imo. ¶ Aduerte tñ q2 Inn. hic in glo.
sua in verbo incerta persona ad finē vr̄ sensisse differētiā quā fe
cit Io. an. in addi. Spe. sup dicto versi. sed ei qꝺ dixi. ¶ Nam
dicit Inn. differentiā esse an cōpromittat᷑ in duos ⁊ det᷑ ptās
eligēdi tertiū in casu discordie an vero cōpromittat᷑ in duos et
simpl'r det᷑ eis potestas eligēdi tertiū cum partes in ipsis arbi-
tris ⁊ de ipsis plene cōfidāt. An tñ hec opi. ꝓcedat de iure ptꝫ
ex superiꝰ dictis. ¶ Itē etiā aduerte q2 voluit Inn. in gl. p̄al.
qꝺ delegati possint cōpellere arbitros ad aligendū tertiū qñ in
duos cōpromittitur in causa delegata ⁊ postea sunt discordes.
¶ Sed ꝯ̄rium voluit Host. in. c. proxi. ⁊ idē etiā glo. s̄. eod. per
tuas. in gl. fi. Et hec opi. videt᷑ verior vt ibi dictū fuit in. d. c. ꝑ
tuas. q2 sunt delegati ad determinandā cām non autē ad cogē
dū arbitros. Et ideo videt᷑ qꝺ eorum potestas ad illud non ex
tendat᷑. Secus tñ videt᷑ si essent dati delegati ad exequēdū sen
tentiā arbitroꝝ q2 tūc vr̄ ꝙ possint cogere arbitros ad eligen-
dū tertiū vt sic possit deueniri ad sn̄iam quā debēt exeq. argu. l.
ad rē mobilē. ⁊ l. ad legatū. ff. de ꝓcu. ⁊ . s̄. de offi. dele. p̄terea. et
c. ex literis. ¶ Itē etiā aduerte q2 vr̄ velle Io. an. ⁊ do. Ant. ꝑ
14 ea q̄ tetigi in notabilibꝰ † qꝺ de cā vsuraria possit in laicū com-
promitti iungēdo ea q̄ dixi in no. cū his q̄ dicunt᷑ in tex. ¶ Sꝫ
ꝯ̄ istud facit q2 cā vsuraria vr̄ esse cā spiritualis ⁊ eius cognitio
videt᷑ spectare ad iudicē ecclesiasticū. ꝑ ea q̄ no. xi. q. j. i summa.
⁊ . j̄. de iureiur. ex literis, ⁊ ꝑ gl. in cle. ij. de iudi. ¶ In gl. que in-
cipit cū repetunt᷑. istud dubiū videt᷑ pēdere ex alio vcꝫ an de cā
vsurarū possit aliquo casu agi corā iudice seculari sup quo fue-
rūt opi. ¶ Nā quidā vt Bar. tenuerūt ꝙ si qō sit sup facto tan
tum puta an talis receperit vsuras vel dederit ad vsuras ⁊ tūc
possit cognoscere. An vero sup iure puta vel ꝯctus. de quo que
ritur de iure sit cēsendus vsurariꝰ vel nō. ⁊ tūc nō pōt cognosce
re iudex secularis: sꝫ iudex ecclesiasticꝰ: q2 talis qō ſm canones
⁊ nō ſm leges est determināda. vt ptꝫ ex his q̄ habent᷑. j̄. de vsu
ris. c. q2 in oībꝰ. ⁊ no. Bar. in. l. titia. ff. sol. ma. ⁊ istā opi. etiā te-
nuit Pau. de leaza. in cle. j. de vsu. ¶ Alia aūt fuit opi. ꝙ indi-
stincte iudex secularis nō hēat cognoscere de cā vsurarū sed iu
dex ecclesiasticꝰ. ⁊ istā vr̄ seq gl. in. d. cle. j. de iudi. q2 iudices ec-
clesiastici sup causis vsurarū indistincte faciūt inhibitionē iu-
dici seculari. An igit᷑ possit ꝯpromitti de cā vsuraria potes di-
cere ꝙ si tenemꝰ aliqͦ casu iudicē secularē posse cognoscere in il-
lo casu poterit cōpromitti in laicos aliter in laicos nō posset cō
promitti sicut nec de alijs sp̄ualibꝰ. vt habet᷑ in. c. ꝯtingit. s̄. eo.

1 ☞ Visitādi ius hꝫ archieps̄ i monasterijs sitis ī sua ꝓuincia.
2 Compromissum factum in vnuꝫ hoc acto vt si sibi videatur eli
gat alium qui causam decidat an valeat.
3 Transigi non potest super spiritualibus. ⁊ nu. 5.
4 Transactio non procedit nisi aliquo dato vel retento.
6 Arbitratoris dictum reducitur ad arbitriuꝫ boni viri quod se
cus est in arbitro.
7 Placet verbum importat arbitrium boni viri.
8 Arbitris duobus simpliciter datis ⁊ discordantibus eligitur
tertius an talis tertius proprie dicatur arbiter.

Cum a nobis. Propter varietatē le-
cturaꝝ nō pōt ꝯmode
summari. Et in p̄ma narrat factū. Scꝺo cōfirmat.
scꝺa ibi: nos igit᷑. In tex. ibi petit᷑. ⁊ . j̄. decidit᷑ q2 seq̄
bat᷑ qꝺ iustū est illꝺ merito exaudiuimꝰ vl' similia vͦba. In tex.
ibi exigebat. ⁊ forte abbatissa se defendebat dicēdo monasteriū
exēptū. facit qꝺ habet᷑. j̄. de p̄uile. ex ꝑte. ¶ Itē ibi p̄cise ꝯstrui
pōt hoc vͦbū cū vͦbo p̄cedēti deputaret. ⁊ tūc expōi dꝫ lex noīa
tim vt hic exponit Io. an. Pōt ēt cōstrui cū vͦbo pareret qꝺ se-
quit᷑. ⁊ tūc exponi dꝫ precise id est oīno. ¶ No. j. ꝙ iusta petitio
est exaudiēda. facit qꝺ habet᷑ in. l. cū rōnibus. C. qui accus. non
1 pos. ¶ † Itē no. ꝙ archieps̄ in monasterijs sitis in sua prouin-
cia, ⁊ sic sibi subiectis iure metropolitico seu iure archiepiscopa
li. facit. s̄. de offic. ordi. pastoralis. cum ibi notatis habet ius vi
sitādi ⁊ procurationē exigen di. de quo etiā. s̄. de offi. archi. c. fi.

2 ¶ Item no. q videt valere cōpromissum factum in vnū hoc acto vt eligat aliū si sibi videat q cām decidat. de quo et an hoc sit verū dicet sup glo. fi. ¶ Itē no. q sup spiritualibus videt posse cōpromitti. lz nō possit trāsigi. s. de transac. c. statuim⁹. et c. sup ea. Et sic vr qd arbitramentū nō est oīmoda trāsactio. lz quo ad qd censeatur trāsactio: qz p ipsum recedit a lite sicut p transactionē. de quo etiā p Bar. in. l. si societatē. §. arbitrorū. ff. p socio. ¶ Nā trāsactio nō pcedit nisi aliquo dato vel retento. vt. l. trāsacto. C. de trāsac. et tū arbitramentum posset fieri absoluēdo etiā nullo dato. Et ideo nō dz cēseri oī respectu arbitramentū trāsactio. vt voluit Bar. in. d. §. arbitror. ¶ Itē potes notare vnū modū firmādi cōpromissum vz qd p pene adiectionē facit qd dictū fuit. s. e. exposita vbi et dictū fuit qūo aliis modis firmari pōt. ¶ Ultimo potes notare q sup actu celebrato p inferiores pōt impetrari cōfirmatio papalis. de quo plene i c. j. et. ij. j. de cōfir. vti. vel inuti. ¶ In gl. j. in fi. Sed aduerte qz dubiū faciebat fm Gof. qz videbat qd nō posset cōpromitti de pcuratione velut de re spirituali sicut nec pōt trāsigi sup re spirituali. s. de trāsac. sup eo. Nā cōpromissum vr quedā trāsac. vt no. j. de iureiur. c. qntaual. p Inn. sed ipse rūdet q fuit cōpromissum de mō fiende pcurationis nō autē de ipsa pcuratione. Uel scdo pōt dici fm eum q ipsa pcuratio est res tpalis sicut et fruct⁹ decimarū. j. de deci. c. Quit. ¶ Sed certe iste solutiões vident nō esse bone. Nā prima vr cō tex. Scda etiā nō videt bona qz videbat esse qō etiā sup iure recipiēdi pcurationē qd est accessoriū iuris visitādi qd est spirituale. Ideo final'r dt q lz sup iure spūali nō possit trāsigi tñ bñ poterit cōpromitti p istū text. et sic lz cōpromissum quo ad qd cēseat trāsactio nō tñ oī respectu vt dixi in notabilib⁹. ¶ In gl. fi. ibi tz lz p ista prima solutiōe faciat verbū ordinatiōi et vbū ordinādo. tñ vt dicit Host. verbū diffiniēdo nō facit p illa sz poti⁹ qd fuerint arbitri vel iudicis. tñ iste Hosti. tz istā solutionē vt sit dria inter arbitros et arbitratores. Et est rō diuersitatis fm eum qz dictū arbitratoris
6 sui natura reducit ad arbitriū boni viri, sz dicto arbitri fm sui naturā et iuris ciuilis dispositionē stādū est lz sit iniquū. l. diez proferre. §. stari. ff. e. et ideo fm eū primū dz admitti vz q p arbitratorē seu arbitratores fieri possit qd est dictū. Scdo vo vz q p arbitrū seu arbitros id fieri possit: est respuēdū et nō admittendū ne lites ex litib⁹ oriant et ne iniqtas approbet. Adducit etiā p hoc simile qz nō vr valere cōpromissum si fiat in titiū vt pnuntiet q titio placuerit: sz bñ vz fm eū si fiat vt pnūtiet arbitratu titij. Nā in primo casu nō vz qz hz seq volūtatē titij i scdo. casu. sec⁹ qz poterit recurri ad arbitrium boni viri. et sic dicit intelligendā. l. itē si vnus. §. itē pōpo. ff. eo. Istū intellectū sequit hic Jo. an. circa. d. §. itē pōpo. et seqbat etiā Old. vt refert Bar.
7 in. d. §. idē pōpo. sz Bar. ibi reprobat istū intellectū qz vbū placet etiā importat arbitriū boni viri. l. thais. §. sorore. ff. de fid. liber. iūcta. l. fideic. libertas. eo. ti. et sic et in primo casu importat arbitriū boni viri. et tñ nō valet vt ibi ptz in. d. §. idē pōpo. Uñ alius est intellect⁹ illius. §. vt ibi voluit gl. et et Bart. et sic istud simile allegatū p Host. et Jo. an. nō fuit bonū facit qd dixi. s. e. cū olim. Et p hoc etiā vr q nō valeat cōpromissum si fiat fm cōsiliū talis sapiētis. Sec⁹ si diceret q hz pnūtiare de cōsilio talis sapiētis: qz hoc vltimo casu lz teneret regrere cōsiliū nō tñ teneretur illud seq. vt in. d. c. cū olim. et ibi tetigi. et no. Bar. in. d. §. itē pōponius. et in. l. j. §. si plures. ff. de exercitoria. Et facit qd not. i Spe. de arbitro. §. fi. ver. sz qd si dicat. ad fi. §. Et istā primā solutionē gl. sequebat etiā Pe. et Abbas qz arbiter tenet substantialia iudicij seruare. Sed arbitrator dat ad cōponendū. et dat et sepissime sup re nō litigiosa. Et etiā si det sup litigiosa nō tenet substātialia iudicior seruare. vt no. p Inn. in. c. qntaualle. de iureiur. Licet aūt hāc primā opi. sequat Host. tanq verā in se. tñ qz videt aliqual'r literā violare q videt etiā loq in arbitris. Ideo gl. in ver. vel si fuerint dat scdam solutionē. Sed certe illa scda nihil valet qz est cō capitulū pcedēs. vbi etiā ex postfacto facta fuit electio de tertio certo. et tñ nō valuit. Et ideo glos. in ver. et ideo voluit sentire tertiā solutionē vz q in. c. precedenti. cōpromissum fuit in duos et data ptās duob⁹ de tertio eligēdo q poterāt discordare in ipso tertio eligēdo. Sed hic fuit cōpromissum in vnū vz in cardinalē et data ptās de eligēdis duob⁹ mediatorib⁹ vel arbitris. Ideo tenuit qz hic cessat rō discordie cū vnus in seipso nō possit discordare. sz secus in pluribus et si vnus variaret qz primo eligeret vnū et postea aliū standū esset prime declarationi. p id qd habetur in. l. qcqd astringēde. ff. de ver. obli. et p ista solutione bñ facit qz cessare vr ratio q. ponitur in. §. si in duos. inquātū dz q nō vz cōpromissum in duos cum ptāte eligendi tertiū qz possent discordare. Nā dicta rō cessat qñ est vn⁹ tñ cui data est potestas eligēdi vnū vel duos. et hāc solutionē tenuit Gof. allegat qd habet in. l. nō distinguemus. §. quesitū. ff. eo. tñ si bñ ponderet nō multū facit. imo posset induci et ad oppositū Inno. hic seu in. c. precedēti vr variasse in gl. in vbo incerta. Nā circa principiū nō vr tenere istā solutionē cū dicat q siue sit vn⁹ siue plures q a partib⁹ habeāt ptātem aliū eligēdi nō valebit cōpromissum nec poterūt cogi eligere sicut nec ptes cogi possent quarū vice habēt eligere. Sed demum in ea. gl. circa fi. vr seq istā solutionē. Host. vo nō tenet istā solutionem qz fm eū nō cessat rō incertitudinis de qua in. c. pcedēti. et qz possibile esset q etiā tūc eligeret vel suspect⁹ vel iniqu⁹. facit qd habet in. d. §. qsitū. et cū hoc etiā trāsit do. Ant. et etiā Joa. an. Tñ si qs vellet defensare istā solutionē posset dici q capitulum precedēs dz intelligi de incertitudine q causatur et causari pōt a discordia duorū qb⁹ dat dicta ptās eligēdi tertiū: vt sic intelligat fm. d. §. si in duos. in. l. itē si vn⁹. ad quē vr habuisse respectū vt ptz i prin. gl. fi. c. pcedētis. Itē et nō obstat qd dz q poterit eligere suspectū vel iniquū: qz si de hoc cōstaret nō posset talē eligere: qz in dubio in gnāli ptāte nō videret data ptās eligēdi tales. arg. l. creditor. §. luci⁹. ff. mādati. et ff. de leg. ij. in. l. lucius. §. luci⁹ titi⁹ damā. tñ ppter pdicta Host. soluit qrto q hec ptās pōt dari ordinario. Nā legatus iste erat ordinari⁹ in sua legatione: qz legat⁹ hz ordinariā vt ptz in. c. ij. de offi. leg. in. vj. nō aūt pōt dari delegato vel arbitro. et ita loquantur cōtia assignāt rōnē diuersitatis: qz fm eū ordinarius hz hāc potestatē a iure et si ei nō det a partib⁹ p ea q habent. ff. de arbitris. l. j. item si vnus. §. principal'r. q rō cessat in delegato et arbitro. et hāc rationē notat ppter id qd dixi in. c. precedēti. an delegat⁹ de iure habeat potestatē cōpellēdi arbitros ad eligendū tertium qñ in duos fuit cōpromissum. Nā videt velle Host. q nō de quo dixi in. c. precedēti. et in. c. p tuas. sup gl. fi. Et ideo fm eū cū ordinarius hēat dictā potestatē a iure. Ideo a partib⁹ poterit sibi dari: qz nil noui tūc sibi dari videt. Sed poti⁹ id qd ius sibi cōcesserat approbari vr. allegat. s. de offi. leg. c. studuisti. Itē etiā pro pdictis adducit qz iurisdictio ordinaria est fauorabilis: delegatio vero odiosa. facit qd no. gl. de rescri. c. j. in. vj. et arbitraria potestas est stricti iuris. s. eo. cū dilect⁹. Ideo cōtra delegata et arbitraria potius in dubio fiēda est interpretatio. ¶ Sed aduerte qz cōtra istā opi. Hosti. facit qz ordinarius non hz eligere in casu discordie: sed hz cōpellere arbitros vt eligāt tertium. vt ptz in. d. §. principaliter. Et sic nō est verū q qñ datur ptās ordinario eligēdi tertiū videat p partes dari id qd p ius sibi cōcedit. Propterea etiā nō cessat ratio incertitudinis hoc casu etiā qñ datur potestas ordinario super qua incertitudine fundatur rō decretalis precedētis vt hic ptz. et ideo ista opi. Hosti. nō videt tuta. Propter hoc datur alia solutio que fuit quinta vz q isti mediatores non fuerunt electi vt arbitri sed vt legati cōtra vero procedunt in arbitris. et pro ista solutione facit litera dum dicit diffiniendo causam hmōi ꝛc. et hanc sol. tenuit Inno. in. c. precedenti. pro qua facit qz lz cōpromittat in ordinarium put erat iste legatus vt ptz in. c. ij. de offi. lega. in. vj. non p hoc perditur potestas ordinaria: qz nec etiā perdit delegata p actū cōpromissi vt dictū fuit. s. c. pxi. ¶ In gl. j. et sup ea. et ideo iste legat⁹ lz in eū esset cōpromissum potuit dare delegatos q etiā isti eēnt delegati dicit Inno. posse colligi ex litera dū dicit diffiniēdo causam ꝛc. et et qz papa cōfirmat eor sniam qd nō fecisset si fuissent arbitri. p id qd habetur in. l. j. C. de arbi. ¶ Nec obst. si dicat q pena q fuit hic pmissa p partes videt ostendere eos fuisse arbitros. p id qd no. glo. in. l. j. ff. de iudicijs. qz rūdetur q hoc non est verū qñ cōpromittitur in ordinarium vel delegatū partium: qz semp tales retinēt iurisdictionē suam quousqz reuocetur. per id quod habet in. l. lega. ff. de offi. presi. et. j. de prebē. nisi essent. ¶ Sed id qd no. in. d. l. j. ff. de iudi. pcedit qñ cōpromittitur in extraneos q nullā habēt iurisdictionē in partes. lz als sint iudices aliorū. Nā tūc si pmittat pena de stando dicto talium vel habit⁹ fuerit tractatus de eligēdo tales vt arbitros: tūc presumunt vt arbitri electi. p ea q habent in. d. l. j. ff. de iudicijs. et. l. j. C. de arbi. et in. l. litigatores. §. j. et. ij. ff. de arbi. Si aūt nō interuenerit pmissio pene nec precedēs tractatus de eligendo vt arbitros tunc in dubio presumit potius quis aditus vt iudex prorogando eius iurisdictionem quam videatur aditus vt arbiter vt sic res efficacius valeat. arg. eor que habētur. j. de ver. signi. abbate. et ff. de rebus dubijs. in. l. quoties. fm Inno. in. c. precedenti. et facit qd no. gl. in. d. l. j. ff. de iudicijs. ¶ Host. vero dicebat quod in dubio potius videbitur electus vt arbitrator. per id quod habetur in hoc. c. et etiam quia iudex vt iudex nō videt eligi nisi exprimatur. et alia etiam multa oportet intercedere ad hoc vt eligatur vt iudex per ea que notantur. j. de foro competen. significasti. ¶ Et propter predicta nō placet iste intellect⁹ Host. et precipue quia nō nominat hic istos delegatos. ¶ Nec etiam videt q iurisdictio eis fuerit cōmissa. Sed arbitriū tantū vel ordinatio et qz si fuissent delegati. vbi litera dixit ordinatio ni dixisset iudicio. et vbi dixit mediatorum dixisset delegatorū.

et sic ista

⁊ sic ista solutio nõ vr̃ litere cõformari. ¶ Sed aduerte inquãtũ Host. voluit φ qñ adit̃ aliqs qui nõ est iudex ptiũ. lʒ aliorũ sit iudex φ in dubio videat̃ elect⁹ vt arbitrator ⁊ non vt iudex gl. tenuit cõtrariũ in. d. l. j. ff. de iudi. ⁊ Inn. in. c. precedenti. licet Jo. an. hoc nõ declaret nec do. Ant. ¶ Potes dicere cõcordãdo opi. qd opi. gl. ⁊ Inno. procedat de iure ciuili fm quod partes possunt prorogare iurisdictionẽ nõ sui iudicis. lʒ nõ habeãt licentiã a suo iudice. facit qd habet̃ in. d. l. j. ⁊. ij. ff. de iudic. Sed opinio Host. põt procedere de iure canonico fm qd partes nõ possunt prorogare iurisdictionẽ nõ sui iudicis sine licentia iudicis sui. vt ptz ex his que habent̃ in. d. c. significasti. ſ. de fo. cõpe. lʒ aũt qnta solutio supra data in se possit sustineri: tñ non videt̃ litere cõformis vt superius tetigi. Ideo datur sexta solutio per doctores vcʒ qd fatẽdũ est φ nõ tenuit cõpromissum nec consequẽter laudũ p iura in cõtrariũ allegata. Et ideo impetrata fuit cõfirmatio a papa de volũtate partiũ: qr laudũ erat nullũ fm istã solutionẽ. p ea q̃ habent̃ in cõrijs. Et dicebat hic Goffr. qd hec cõfirmatio nõ immutabat naturã laudi. de qua habet̃ in. l. j. C. eo. arg. in. c. ecclesiã. el. ij. de elect. ⁊ C. de inof. testa. in. l. si quãdo. sed faciebat valere arbitriũ fm sui naturã vcʒ vt ex quo vallatũ esset pena ageret̃ ad penã nõ aũt vt per illã cõfirmationẽ adiudicatum vel laudatũ vel arbitriũ trãsiret in rẽ iudicatã. ⁊ sic residet hic do. Ant. ¶ Sed certe si ponderent̃ verba Inno. videtur velle φ ex quo de cõsensu partiũ fit cõfirmatio qd tunc laudũ sortiatur effectũ ⁊ hʒ executionẽ. ⁊ pro hoc faciat qd habet̃ in. l. pe. C. eo. ⁊. s̃. eo. c. per tuas. ⁊ qd ibi plene dictũ fuit. ¶ Sed vbi papa cõfirmaret proprio motu sine volũtate partiũ: tũc videtur qd posset pcedere dictũ Gof. ¶ Hec solutio non videtur oĩno tuta: qr in dubio si fieri põt debet poti⁹ fieri interpretatio vt actus valeat φ pereat. vt in. c. abbate. ſ. de ver. signi. Et ideo videtur φ in dubio nõ debeamus intelligere qd cõpromissũ ⁊ laudũ fuerit nullum in hac decre. put voluit ista solutio. ¶ Et ex predictis apparet sex fuisse solutiones ad contrariũ. c. precedentis. ⁊. §. si in duos. l. item si vnus. ff. eo. ⁊ cõsequẽter sex intellectus fuisse in hac decre. ¶ Et licet cũ primo intellectu trãseãt hic doctores: tñ non videt̃ tutus per ea que habent̃ in. l. si merces. in prin. ff. locati. vbi ptz qd etiam qñ aliquid est fiendũ per arbitramentũ tertij incerti nõ valet: qr eadem est ratio q̃ in arbitro vt ibi voluit glo. qr posset esse discordia in eligẽdo ipso arbitratore. ¶ Secũdus intellectus non est bonus vt. s̃. dictũ fuit. ¶ Tertius intellectus lʒ nõ videatur placere Hostiẽ. tñ ipsum tenuit glo. hic. ⁊ etiam Gof. vt dixi super glo. ¶ Et Inn. etiã ipsum sensit in. c. precedẽti. lʒ variauerit. Et illũ puto posse sustineri per ea que dixi super glo. ¶ Aduerte tñ qr. §. questitũ. in. l. nõ distinguemus. ff. eo. quẽ allegauit Gof. nõ videt̃ oĩno pbare hunc intellectum: qr ibi bene permittit posse agi in compromisso qd si arbiter pronũtiet fundũ debere restitui vel etiã debere satisdari φ ipse arbiter possit declarare cuius arbitratu fieri debeat restitutio vel prestari fideiussio. ⁊ sic nõ dicit qd. principalis questio possit cõpromitti in arbitrũ cũ ptãte qd ipse possit aliũ eligere. ⁊ sic meli⁹ facit iste tex. nõ cauillãdo eũ. ¶ Nec ob. etiã litera ibi circa fi. dũ dicit φ si iubeat aliũ sibi adiũgi φ hoc facere nõ põt: qr nõ est actũ in cõpromisso. Nam nõ debet sibi sumi argumentũ a cõtrio sensu: qr si esset actũ qd deberet sibi adiungi nõ valeret talis cõuẽtio quia possent partes discordare in adiũgẽdo. ⁊ sic staret ratio que habet̃ in. d. §. si in duos. licet ergo aliqualiter faciat pro opi. Gof. d. §. questitũ. tñ melius facit iste tex. ⁊ id qd dixi superius qr cessare vr̃ tũc rõ. d. §. si in duos. ¶ Quarta aũt solutio q̃ fuit Host. nõ videt̃ tuta p ea que superius dixi. ¶ Quinta aũt licet in se sit vera non vr̃ bene conformis litere. ¶ Sexta aũt nõ videt̃ tuta ẽt pter id qd supra dixi ideo videt̃ φ melior solutio pro ceteris sit tertia. ¶ 8 † Nunqd autẽ qñ eligit̃ tertius duobus simpliciter electis in arbitros et discordantib⁹ talis tertius proprie dicat̃ arbiter dicit Bar. in d. l. itẽ si vnus. §. principaliter. qd nõ qr talis tertius non eligit̃ a partibus sed ab ipsis arbitris. vt ibi ptz in d. §. principaliter. Et ideo vr̃ potius qdã cõsultor vt etiã voluit Spe. in tit. de arbitro. §. fi. ver. sed nũqd iste tertius. vbi dicit φ alij cogunt̃ pronũtiare fm cõsiliũ istius tertij. ⁊ sic iste nõ habebit pronũtiare: sed cõsulere vel dicere qd sibi videt̃. ⁊ alij duo poterũt cogi p iudicẽ ordinariũ ad pnũtiandũ fm dictũ ⁊ cõsiliũ illius tertij. alij tñ voluerũt φ ipse terti⁹ etiã poterit pnũtiare. ⁊ si alter aliorũ duorũ cõcordet cũ eo stabit̃ snie ipsorũ. Si aũt ipsi tres eẽnt discordes qlibet diuersam sniam ferret stabit̃ snie ipsi⁹ tertij p ea q̃ habent̃ in. d. §. principalr̃. Et istã opi. vr̃ seq Jo. an. in addi. Spe. sup dicto versi. lʒ nũquid iste tertius. ⁊ istã opi. etiã tetigit Bar. in. d. §. principalr̃. lʒ dicat primã esse tutiorẽ. Satis puto quãlibet opinionẽ sustineri posse. per ea que habent̃ in. d. §. principaliter. ⁊ facit etiã qd dixi in. d. c. quintauallis. ſ. de iureiuran.

1 ¶ Cõpromissum nõ trãsit ad heredẽ nisi hoc exprimat̃. ⁊ nu. 3.
2 In societate heres non succedit sed succedit in actione per quã tenetur reddere rationem ⁊ reliqua.
4 Gesta corã arbitro cõtra defunctum cõpromittentẽ tpe quo vixit an valebũt in iudicio cõ heredẽ si post mortẽ in iudicio agat̃.
5 Compromissum si exprimatur quod trãseat ad heredes de quibus heredibus intelligatur.
6 Compromissum factũ in arbitratorẽ an transeat ad heredem.
7 Compromissum factũ per prelatũ an trãseat in successorem.

Compromissum. Breue est ⁊ non recipit cõmodã diuisionẽ vel summariũ. ¶ 1 † No. φ cõpromissũ nõ trãsit ad heredẽ nisi hoc exprimat̃. Et sic not. casum in quo obligatio inita cũ defuncto non trãsit ad heredes. 2 † In glo. j. ibi. §. pactorũ. Et pter p̃dicta dicebat hic Hosti. qd compromissum hʒ naturã mediã inter iudiciũ ⁊ societatẽ: qr in societate nõ succedit heres etiã ex speciali pacto quãuis succedat in actione p quã tenet̃ reddere rõnẽ ⁊ reliqua pstare in. l. nemo potest. ff. p socio. ⁊. l. cũ duob⁹. §. j. In iudicio ṽo semp succedit ẽt si nihil sit dictũ. facit. ff. de pret. stip. in. l. ij. ⁊. l. oratione. in fin. ff. de ferijs. In cõpromisso ṽo succedat si fuerit dictũ si aliter nõ vt hic ptz. ¶ In ea. in fi. ⁊ sic vt gl. φ si sit inequalitas. vt qr solũ facta est mẽtio hr̃dis ex pte vni⁹ cõpromittẽtis: tũc talis cõuentio nõ vʒ. ⁊ ideo dʒ ex vtraqʒ pte fieri mẽtio. Similiter ex vtraqʒ pte dʒ esse stipulatio penalis vt arbiter possit cogi. l. litigatores. §. fi. ff. e. ¶ Quid aũt si sit inequalitas vel in quãtitate vt qr vn⁹ pmittit. x. alter. xv. noĩe pene: vel qr alter solũmõ dat fideiussores p obseruãtia laudi. Alter solũ p stipulationẽ pmittit. An tũc valebit cõpromissum. tãgit Spe. in tit. de arbitro. versi. hoc quoqʒ ptermittendũ cũ sequẽtib⁹. ⁊ ibi cõcludit qd in primo casu reducet̃ res ad equalitatẽ qr vterqʒ solũ tenebit̃ in. x. In secũdo casu dicit aduertendũ φ si tñ vʒ pmissio illi⁹ q nõ dat fideiussorẽ quantũ promissio alterius dãtis fideiussorẽ: vt qr nõ dãs est magis idoneus facultatib⁹ tũc sustinet̃ talis inequalitas propter rõnẽ p̃dictã. ¶ 3 † Itẽ aduerte inquãtũ hic dr̃ φ cõpromissum nõ trãsit ad heredẽ intellige. sec⁹ eẽ si post latũ laudum moriat̃ aliqs ex cõpromittẽtib⁹: qr lʒ cõpromissũ nõ trãseat ad hr̃des: tñ trãsit laudũ latũ añ mortẽ cõpromittentiũ. p ea q̃ habent̃ in. l. diẽ. §. j. ⁊. l. quãuis. ff. eo. ¶ 4 † An aũt gesta cõ ipm defunctũ cõpromittentẽ corã arbitro tpe quo vixit valebũt in iudicio cõtra heredẽ si post mortẽ contra ipm agat̃ dic φ sic fm Pet. ⁊ Abbatẽ. p id qd habet̃ in. l. pe. C. eo. qd intellige saluo eo qd habet̃. ſ. de testi. presentata. ⁊. C. de testi. in. l. fi. 5 † Quid autẽ si fiat mentio de heredibus. An intelligat̃ in infinitũ an vero de primo herede. ¶ Spe. in ti. arbitro. §. differt. circa principiũ. ⁊. §. finit̃. ver. sed nũquid duobus. ⁊ facit etiã φ tangit in versi. quid si prelatus. tenet qd intelligatur de quolibet herede in infinitũ. facit qd habetur in. l. fi. C. de heredi. institue. ¶ Nec obst. quod habet̃ in. l. antiquitas. C. de vsufru. vbi intelligit̃ solum de primo herede: qr ibi speciale in vsufructu ne reddat̃ proprietas inutilis. ¶ 6 † Quid autẽ de cõpromisso facto in arbitratorem an trãseat ad heredẽ. tangit Spe. in. d. §. finitur. in versi. sed nũquid. ⁊ duobus sequẽtibus. ⁊ facit etiã qd ipse tãgit in. d. §. differt. ⁊ cõcludit φ sic. qr lʒ cõpromissum factũ in arbitrum nõ trãseat ad heredẽ nisi hoc dicat̃. tñ secus est qñ cõpromissum est in arbitratorẽ qr illud censet̃ qdã transactio in qua succedit heres. ff. de pba. in. l. pactũ. ⁊ istud tenuit Ubertus de bobio vt etiã ibi refert Spe. qd tene mẽti pter cõpromissa q̃ fiunt omni die qr nõ fiunt simplr̃ in arbitros sed in arbitros ⁊ arbitratores. de quo etiã dixi in. c. qntaualis. ſ. de iureiur. ¶ 7 † Quid aũt de cõpromisso facto p prelatũ an trãseat ad successorẽ. tãgit spe. in. d. §. finit̃. ver. qd si platus. vbi cõcludit qd si in cõpromisso est pcurata vtilitas eccl'ie tũc trãsit ad successorẽ al's nõ. p ea q̃ habent̃ in. c. ij. ⁊. iij. s̃. eo. ⁊ de solu. c. j. ⁊ ne p̃lati vices suas. c. fi. Nisi intercedat autoritas superioris. p ea q̃ habent̃ i iurib⁹ p̃allegatis. ⁊. s̃. de trãsac. veniẽs. ⁊. s̃. eo. in. c. cũ tpe. ⁊ in. c. iij. ¶ Itẽ qd hic dr̃ de morte alteri⁹ cõpromittẽtiũ pcedit in morte naturali. ¶ Idẽ dicas de morte ciuili si forte fuerit deportat⁹ vel aliter bona sua fuerint publicata: vel si cesserit bonis. l. itẽ si vnus. in prin. ff. eo. ⁊ de multis alijs modis qbus finit̃ cõpromissum habet̃ in Spe. e. ti. §. finit̃ per totũ. Et sic sit finis hui⁹ primi libri.

¶ Lugduni excudebat Joannes Pullonus, alias de Trin.

¶ Scrutinium quaternionum.

A.B.C.D.E.F.G.H.I.K.L.M.N.O.P.Q. R.S.T.V.X.Y.Z. AA.BB.CC.DD.EE. FF.GG.HH.II.KK.LL.MM. Omnes sunt quaterniones.

...JOLA

In Prim. Decret. libr.

Cum

addit.s Jo. de Gradib.s

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm